Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

LVCIANI
SAMOSATENSIS
PHILOSOPHI OPERA
OMNIA QVÆ EXTANT.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cum Latina doctiss. virorum interpretatione.

I. BOVRDELOTIVS cum Regijs Codd. aliisque Mss. contulit, emendauit, suppleuit.

Adiecta sunt eiusdem BOVRDELOTII, THEODORI MARCILII *eloquentiæ Professoris Regij,* GILBERTI GOGNATI *Notæ*

Cum indice locupletissimo, in quo omnia in hoc opere notatu digna deprehenduntur.

X.1.1.

LVTETIÆ PARISIORVM,
Apud P. LVDOVICVM FEBVRIER, in monte
D. Hilarij, ad insigne Iustitiæ
M. DC. XV.
CVM PRIVILEGIO REGIS

NOBILISSIMIS ORNATISSIMIS, &c.

PETRO GOBELINO,

ET

BALTAZARO PHELIPÆO,

IO. BOVRDELOTIVS S.

MENDATVM à me cura duplici Lucianum cur vobis offeram (Nobiliſsimi) dicere paucis decreui, ne ſolùm cauſæ inter nos dictæ videantur, quibus multis nominibus vobis obligatum ſoluere conatus ſim: has tamen cauſas vt exequar, animus hæret anxius, nec priorem audet eligere, ne poſterior maior appareat, nec poſteriorem probare, ne prior anteponenda ſit. Primum enim ſuperficiem ſolo cedere, & ita Lucianum in veſtro ſolo rediuiuum vobis deberi, cauſa præcipua cenſeretur, ni potior videretur muneris mei ratio, Clariſsimorum virorum, patrum veſtrorum innumera in me beneficia. Nec inter cauſas ſilebitur veſtra beneuolentia, qua nihil gratius nihil acceptabilius vſquam mihi fore credibile eſt. Potuit inter eas non leuior cauſa numerari Herculeus veſter in litteras Græcas labor, quo cuncta volumina vobis peruia incredibili celeritate feciſtis, & inter illa Lucianum amplexi eſtis, tum ob floridiorem prato ſcripturam, tum ob profundiorem humanitatis litterariæ fundum, tum ob perfectè Atticam ſcribendi facultatem, ob prouerbia pene omnia in eo comprehenſa, incredibile ac pene diuinum in aptandis perſonarum nominibus ingenium, & rerum omnium variegatam ſcripturam. Quis enim attigit ita ſingula, vt ille omnia compleuit? Quis ad illius ſales & venuſtam ſcribendi licentiam vſquam accedere auſus eſt?

Transeo mirum illud in attexendis operi suo poëtarum & oratorum veterum gemmis, vt centones sui aliena Tyria longè fulgeant splendidiores. Vidi vidi ipse cùm vna in eo legendo versaremur quanta facilitate autoris mentem præcurreretis, & sæpe cum aliorum stupore etiam meo miratus sum, qua naturæ dote atque industria, Homerum, Hesiodum, Euripidem, & innumeros alios deprehenderetis inter miranda furta Luciani. Sed inter muneris mei rationes virtus vestra non tam sibi locum quærit, quàm adepto gloriatur. Cùm enim raram faciat virtus cum scientia mixturam (ex paucis enim eruditis paucissimi boni sunt) incredibile est virtutes in vestrum pectus cum scientiis agminatim concurrere, ducibus pietate & vigilantia. Hæc omnia dum inter causas offerendi vobis Lucianum numerare pergo, pergat ætas ventura, & infractus ordo fatorum peragat, vos inter primos & florentissimos Galliæ proceres felici omnium voto constituere,

Talia secla suis dixerunt currite fusis
Concordes stabili fatorum numine Parcæ.

His proceribus vt quàm primùm annumeremini Deum Optim. Max. veneror, vt ardorem vestrum suis auspiciis secundet, eúmque voti reum faciat, qui pro virtutum & studiorum vestrorum fœdere votum suscipit,

Vobis addictissimus I. Bovrdelotivs.

AD LVCIANI

SAMOSATENSIS PHILOSOPHI OPERA,

IOANNIS BOVRDELOTII

PRÆFATIO.

DRiscis & rudibus philoſophiæ ſeculis, cùm liberalis ſinceriſque candoris amor mentes omnium ad deſiderium ſui pelliceret, vigebant artes ingenuę, creſcebant vt in fertili ſolo rerum bonarum ſemina, ſolúmque certamen inter mortales erat, ne quid ad emendationem vitæ profuturum diu lateret. Omnes huius temporis heroës ad vitam dirigendam pari deſiderio & voluntate concinebant. Tum naturaliũ germinum ferax propago paulatim cum ętate deficiens, & ad parien-dum annis tardata, ex iſto naſcentis veri deſiderij lumine vitam ſumebat beatiorem, & conualeſcebat: omnia ſibi perfectionis gradum poſcebant. Tum ſtudioſi ſapientię inter experimẽta ſeneſcebant, & vt ad inuentionem poſſent ſufficere, ter ſuccis purgantibus animos detergebant. Quidquid inexploratúmque, inter ipſas naturæ delicias deliteſcebat, hi intemeratum virtutis & vtilitatis publicæ ſoliciti, audaci ſed fortunata cupiditate ſcrutabantur. Itaque tẽporis breuiſſimo ſpatio certum fuit ad virtutem, vt ingenium, ita voluntatem plurimùm poſſe. At verò tenues illi & potionum remediis defecati ſpiritus, qui vbi ſunt ibi non ſunt, vbi non ſunt ibi eſt eorum animus, nullam aliam ſibi proponebant horum omnium laborum mercedem, quàm ex multis artibus à ſe inuentis, & humano generi profuturis, plura inſuper cumulatiùs addere, & parturientem naturam ſedula ſagacitate iuuare. Inde naſcebatur communis ſed non vulgaris perfectionis compoſitio, cui variis diuiniſque modis Deus videbatur occurrere, fauebátque diuino illi concentui, quem naturæ bonitas & ingeniorum ſimplex delineatio, cum philoſophia & virtute componebant. Et quoniam his quatuor cohærentibus & concatenatis, alterum alterius auxilio vigebat, ideo perpetuus eorum tenor manebat, qui fracta non frangebatur ſenectute, non caſibus corruebat, non molleſcebat vitiis, ſed, vt erat recti regula, creſcebat & ſuſtinebatur: Nulla ibi diſcordia niſi ex qua philoſophica hæc harmonia & perfectior fieret & diuinior: Imo quo plures in vnum voces concinebant, eo propiùs cœlorum & beatorum ſpirituum concentum æmulari videbantur. Durauítque tandiu ſeculum illud amœnitatis philoſophicæ, quandiu norma concentus obtinuit, qui videbatur non niſi cum

ipsa natura ipsisque sideribus, quorum aspectu fouebatur, desiturus. Tum reges ipsi depositis majestatis insignibus, vt philosophi fruebantur nomine, ita gloriabantur: magis philosophicis gaudebãt conatibus, quàm bellicis stratagematis superbiebant, magísque auditorium conuenientium philosophorum quàm palatium parasitis & scurris sordidatum colebant. Nullos purpura fasces comitabatur, nisi qui ad philosophicæ huius venerationis templum ducerent. Inter ipsos admirantiũ virtutem duces & professores, ipsi orbis principes, de ciuili philosophia, de virtutibus rerum & personarum, de recta viuendi ratione differebant. Cæteri qui fortuna & conditione regali potestati submittebantur, sua insuper commoda philosophiæ submittebant. Omnium huc recidebat conditio, quòd videri volebant fastus & fortunæ vultum alacrem spernere, ne virtutum semina spernerent. Qui quoquo modo virtutem fecerat illustriorem, continuò currebat ad opes illas ingenij quæ arbitrio virtutis & industriæ consistebant, ex paupere solus diues, Imperator vnicus. Hæc tum sola perfectæ regiæque vitæ notatio, amori virtutis addictum esse. Quid enim aliud erat sub talibus votis philosophia, quàm virtutum omnium cumulata perfectio? Cætera mortis erant: hæc sola diis immortalibus in cœlis assidebat, in terris imperabat potentioribus. Non enim sincerus ille rerum bonarum effectus circa infelicia vocabula, nõ circa futiles interrogationes, verborúmque portenta versabatur, sed orbicularis illa virtutis perfectio, his artibus solùm gaudebat quibus humana societas & rerum bonarum exemplar emendatius fieret & sanctius. Sed aliquis fortè an quæreret quibus conditionibus, quibúsque periculis, iretur ad eam quam reges ipsi ambiebant disciplinam: eorum voluntatem sibi placere, qui bona ac mala iuxta existimant: non defeciſſe in eo virtutis studium, si cõditio proponatur. Quiqui es qui desiderio virtutis accenderis, accipe statuta, quæ non æreis tabulis inscribebantur, sed æterna nec deletili memoria mandabantur. Salutato Lycæi limine, delibatóque auditorij atrio mellitæ illæ vocalæ occinebant auditoribus, quæ quondam Cupidinis dominæ famulari dicebantur, recitabántque Deorum monita, hymnos Naturę, atque diuina illa carmina quę mentes etiam vacuas tenuissent. Deinde paululum vltro procedentibus, syderalis illa cœlorum moles, veluti quodam ingenio & machina patebat, vbi omnis citra inuidiam rerum bonarum cumulus, hilaris Deorum aspectus, rerum omnium ad satietatem expletio, & cætera quæ illis dicenda relinquo qui pridem sideribus viam affectarunt. Nec tamen ad illa sidera & cœlestem illam metam multi ascendendi gradus, sed aliquo modo difficiliora ea videbantur, quæ in vnoquoque graduum deprehẽdebantur: his tamen difficultatibus occurrebant præcones philosophiæ, virtutísque mystagogi, qui ardua illa & aspera mellitis verborum globulis stomacho conciliabant auerso. Quæ autem difficilia vocaui, erant eiusmodi: Parentibus quidpiam imperantibus obediſſe, aliquid meditatione sua reperiſſe, vel alterius demonstratione didiciſſe, attẽtè laudationes heroum, naturæ miracula, & præcepta virtutis audire. hic primus ad deos ascensus, hi primi philosophi characteres. His pręceptis initiatorum animus primùm frugalitate firmatus vires exercebat, sine huius laboris exercitatione torpore languen-

tes. His ita per triennium ordinatis, & ingeniis harum herbarum ſucco adoleſcentibus, & primis laborum victoribus, alia ponebat virtus præmia. Sanata ſimultate, reconciliata gratia, aliquos ex inimicis & infenſis amicos & familiares reddere, alterius conſcientiam ſuámque vitio quodam maculatam luſtraſſe, nihílque vſquam tale commiſſurum aſſeueraſſe virtuti, ſcalæ philoſophicæ gradus ſecundus erat; in quo materies firmádi pectoris per aliud triennium, illos deorum alumnos ſonoris voculis nutriebat. Iam robuſtioribus, & firmato inter hęc experimenta pectore, ad tertiũ gradum aſcenſus erat, qui quoniam paulo altior, ità quadriennium ponebat jn mora, quo ſequentia præcepta audiri, diſci, & vſu cõſequi poſſent. Igitur opem miſeriis, ſolatium calamitatibus, laboribus leuamentum adferre: plura inſuper virtutis munera, fortunę bona calcare, dignitates reſpuere, voluptates deſpuere, ſummá rerum in virtute ſtatuere. Quibus addebatur perfectionis cumulus, illum ſcilicet Deũm vitam accepturum, qui finem adimpleſſet, in quo reperiebatur diuinitatis origo, Amare quod expedit. Hęc onia cœleſtium vocũ erant prȩcepta, quę quoniam parua & pauca numero, eo faciliùs & alacriùs ad tramitis finem deducebant. Deinde non paruam omnibus addebant occaſionem virtutis ambiendę reges ipſi & principes, qui expanſis brachiis obuios quoſque & ignotos, ſine delectu ętatis, ſexus, conditionis, ad concentum illum vocabant, vel vt affectatę dominationis inuidiam declinarent, vel vt cum tenuioribus ſibi faciliorem methodum inſtituendę vitę proponerent. Quis ita tum ignauię perditę reus maluiſſet inter infelices voluptatum nequitias, inter mollia inertis & languẽtis ignauię brachia, inter profundam ſocordię voraginem, vitam ſilentio tranſdere, quàm ſe principibus permixtũm agnoſcere? Quis ita torpore languidus & galeatorum leporum pater, hoc prȩlium mellitę militiæ recuſaſſet, in quo mulieres non minimam palmarum adoream referebant? Omnes eodem cogebantur, ſtudebántque ſua ſponte potiùs rectè facere quàm alieno metu. Atque vt omnes illi ex variis membris coniuncti iuxta naturæ legem coaleſcerent, ea vtebantur præceptorum regula, vt partes ęquis ſedibus ſubiacerent. In capite velut in arce conſtituti erant oculi, illi ſcilicet quorum virtus exhibebat ſolidum decus, & quibus inerat emuſſitata ſua ſibi indoles, qui fallacis auræ neſcij, ſolius deſiderio publicæ ſocietatis propagandæ flagrabant: hi quos Muſarum chorus & conſtans rationis propoſitum ſecernebant populo, vitam ad exemplum tanquam in ſpeculo proponebant: hi Socraticis madentes ſermonibus, officium ſuum in duo partiebantur, vt acquiſitione noua multorum ad hæc ſtudia cõuolántium fruerentur, atque partos diligenti cura tuerentur. Nam initiatos quos virtutis radiis accendere ſumma ope nitebantur, commonebant, vt à ſe ſocordiam omnem reiicerent, ſegnitiem amouerent, voluptates amolirẽtur, & ſe ad ingenium bonum frugémque meliorem reciperent. Nihil eſſe quod clariorem & diuiniorem vitam reddere poſſet, quàm præceptis illis ſe præbere morigerum, quæ manu prodiga omnia largiter profundunt, & quibus ſpes fallax ſolatio rediuiuo non blanditur. At perfectè inſtitutis obiiciebant, peccare nefas, aut pretium mori, peccantibus inſuper (qui in Oceano illo pauci apparebant) nudam virtutis imaginem, cuius contem-

platio quantum ſubtrahitur deſertorum oculis, tantum pectori ac pene intimis ſapientum ſenſibus implicatur. O incredibilem ac penitus diuinam audiendi cœleſtis concentus regulam! ô ſtupendum & omni miraculo longè maius virtutis effectum! his artibus mentes omnium velut vna manu & faſciculo comprehendebant ſupradicta quatuor concentus magiſteria, atque his artibus perfectam & cumulatam viuendi regulam complectentibus naſcentium animorum deſiderium ad amorem ſui ſolicitabant. Hoc fonte manauit Arceſilæ, hoc Pittaci, Cleobuli, Epimenidis, Pherecydis, nec multo pòſt Pythagoreorum omnium philoſophiæ complexa perfectio, ad quam ſectæ præpoſteræ quodammodo videbantur accedere. Sed equidem non multùm humanis conſiliis credendum eſt, & licèt humana ratio diuinitatis igniculis illuſtretur, fortuna tamen ſæpius ſuperat, ſuámque promouet rationem: Atque, ſi bene calculum ponas, ipſa in omni re dominatur. Cùm enim firmiora videbantur concentus vincula, nihílque vbicunque terrarum compareret, quòd commiſſuras & ruinas huic iuncturæ poſſet infligere; tacita quædam fortunæ prauitas veluti tabes intimis medullis conglutinata, paulatim animis inſidebat, & miniſtris ſocordiæ & ambitioni præcipiebat, vt corpus illud philoſophicum intactũ & illęſum, nulliſque fortunæ ludibriis agitatum aggrederentur, veneno fallerent, occultum ignem inſpirarent. Hæ famulæ mandata dominæ alacres præuertebant. Quid fuit tum potentius, & ad euertendam illam philoſophiæ ſimplicitatem validius quàm ea deſertoribus exponere quæ coniuratis Catilina ſubiiciebat? Nouas tabulas, ſummas opes, infinitam luxuriam, opima ſpolia. Interea etiam feruor ille principiorum philoſophicorum paulatim vt cætera quibus ineſt violentum deferuebat, paulatímque cupidinis illius puri caſtíque ſtudium detumeſcebat. Iam pro labore deſidia, pro continentia & æquitate libido atque ſuperbia inuadebant, omnia in peius ac retro ſublapſa referebantur. In templis, vicis, cuneis, vbi pridem philoſophiæ parentabatur, deſidia, gula, auaritia & voluptatum vultus aſpici nimiùm lubricus inſidebant. In porticibus, in atriis, in omnibus aliis locis qui pridem philoſophiæ ſoli patebant, vt omnia vitium eſſet, huic ſoli claudebantur. Nulla ampliùs vaganti fræna licentiæ, omnia mollis inertia & teterrimus rerum bonarum odor occuparant, atque fœcundiùs nequiora proueniebãt ſerpentibus in dies perditis moribus, ipſáque errantium turba mutua ſibi patrocinia præſtabat. Iámque animi iuuenum ſocordiæ gelu conſtiterant acuto, iam vndique mores mali quaſi herba irrigua ſuccreſcebat. Atque, quod deterius eſt, in omni hac imperitiæ vulgaris cæcitate, qui aliquando diuinis præceptis imbutià vera virtutis linea defecerant, hi erant digniſſimi in quos cateruatim omnia vitia confluerent. Apud eos licentia, qua deteriores omnes ſumus, erat præcipua religio, his vẽter Deus, philoſophiæ odium templum erat, vbi luxuriæ atque ignauiæ litabatur, apud eos conſpiratis factionum partibus, omnes quos in lucem ſiniſtra protulit natura, qui conſilij rationem effugerant, vt ſibi nociuum periculum concitarent, luxu perditi & proprij fundi calamitas, ſcelere collecti & immanitatis ſuæ terrore muniti, omnes quos furor cæcus, quos rapiebat vis acrior vel naturalis quidam & ingenitus prauitatis amor, omnes denique perditi pudoris & pro-

fligatæ famæ ad eos confugiebant, & veluti aſylo facto conueniebant, ita ſucceſſus perditorum alliciebat quamplurimos. Confluebant inſuper apud eoſdem quicunque ſe falſis exornabant laudibus, qui vitam in otio, in conuiuiis tranſegerant, &, vt vno verbo cæteros complectar, omnis victima nil miſerantis orci. En quo luxuria & enerui corporis greſſus miſeros ciues perducebat! Inter quos reliquias virtutis & philoſophiæ ſemina mittere quid fuiſſet aliud quæſo, quàm

——floribus Auſtrum
Perditus, & liquidis immiſi fontibus apros.

Ne tamen viderentur omnino virtutes vitiorum iniuria victę, quidam philoſophiam antiquam adeptos eſſe ſimulabant, ſed iſti longè plus periculi quàm timoris ſuperſtitibus veris philoſophis efficiebant, hi ſimulati & ambitionis fuco pullati, meo quidem penicillo videntur ſic poſſe depingi. Spiritus erant corruptores iuuenilium ætatũ, viduarum, orborum, ſenum, huc illuc vagantes, bonorum extortores, legum contortores, ſacrilegi, ganeones, paraſiti, venefici, homicidę, adulteri, & ſemper aduerſus ſua vitia facundi, qui quotieſcunque in conuiuio vel in aliis locis de vſu vitiorum facta mentio erat, tam vehementer excandebant, tam ſeuera triſtitia violari aures ſuas obſcœno ſermone nolebant, vt priuatim vitio perditi, præſtantiſſimi philoſophi cognomine gauderent. Et quoniam ſeſe olim in veram philoſophiæ diſciplinam tradiderant, ſibi ridiculam eius imitationem aſſimilabant, & priſcorum virorum inceſſum mentiendo, iuniores ad admirationem ſui prouocabant. Iam enim vt exteriora priùs delineem, & curioſorum oculis ſubiiciam: coma vt plurimùm detonſa, frontes plurimis ſulcis obliterati,

Hirſutumq́, ſupercilium, prolixáque barba
Et crurum tenus à mento palearia pendent:

Oculi perpetua ſeueritate condîti, vultus exercitati atque rigidi, labia liuore ſuffecta, rubiginoſi dentes, & in ore plurimæ virtutum diffinitiones, quòd habitus differret ab habitione, quòd duæ negationes vnam facerent affirmationem: omnia, vel eſſe ſubſtantiam vel accidens: plura inſuper verbula vocis aſperitate contorta: ſed ſanè omnia

Pergula pictorum, veri nihil, omnia falſa.

Iam verò habitus totam & integram frugalitatem præ ſe ferens, centones miſeri totíſque ventorum concurſibus peruij, lacera & ſutilis pera, nodoſus baculus, nudi & laceri pedes, quis non negaſſet præ iſtis paupertinis nõ Irum Crœſo locupletiorem? At interiora, dij boni! quænam monſtra, quę-nam portenta! Si cui vnquam Ægyptiorum templa videre contigit, tales proculdubio agyrtas iſtos, mendaces aretalogos, & efferatos bipedes eſſe deprehendet. Ægyptiorum templa nihil habere videbantur quod à cæteris templis ea faceret aliena. Eadem enim porticus & atrij diſpoſitio, eadem marmoris applicatio, ordo ſimilis columnarũ, paris eleuationis faſtigium, idem quoquo verſus ambitus, ſed & eadem adytorum contabulatio. At interiora hæc, pro Ioue pithecus, pro Minerua crocodilus, pro Venere porrum, pro Iunone cepe, pro Magnis Diis, terræ incrementa & ſurculi, pro cæteris, prodigia, nihílque monſtrorum vbicunque eſt quod ibi non ſit.

Eadem eſt proculdubio philoſophorum iſtorum notatio. Nam exteriora non multùm à ciuilibus moribus philoſophorum priſcorũ, & à maioribus traditâ diſciplinâ indumentotum diſcrepabant. At interiora, proh Iupiter! quis non monſtrorum talium congreſſum horruiſſet: Homines biſulci lingua quaſi proſerpens beſtia, vitiorum & periuriorum fontes, quorum fallax imago veri moros & moroſos homines reddebat, venenatę dipſades totam Africanam monſtrorum maliciem pectori claudentes. Iſti omnium & præcipuè ſui ſimilium inimici nèſcio qua tamen fiducia mendaciis ſuis invicem credebant, & meritum inane vniuerſim iactantes imprudentibus, verboſis & mẽdacibus ſtrophis gloriam ſibi famámque poſcebant. Et quoniam animi vitia occolebant ſapientiæ fuco, ignotùm atque incredibile eſt, quantam feneſtram ad nequitiem & prauos mores patefaciebant: occultè interim rerum bonarum merita & ſtudium virtutis ſupprimentes, imperium vitiorum & morum corruptelam ſupponentes. Et quoniam, vt diximus, verorum philoſophorum officium in duo partitum erat: ita peſſimæ iſtæ ſimiæ, mimíque paſtoritiâ fiſtulâ exſibilandi, officium ſuæ prauitatis in duo partiebãtur. Nam primùm ventum textilem atque operas aranearum fumúmque & cætera longè leuiora ventilabant, & ita ad ſe iuuenes verborum inanium ſtrepitu compellebant. Et poſt quædam fucatæ ſimulatæque virtutis argumenta obſcuriſſima, poſt vana & vacua ſomniorum interpretamenta, in adytis & reconditis execrandæ diſciplinæ fornicibus, malitiem & mollitiem profitebantur. Illius ſchola per media odia ſæuire, omnibus infenſum eſſe, reconciliatis inimicis nuſquam fidendum, auaritiem ſenioribus, prodigalitatem iunioribus, inter ſecreta philoſophiæ ſuæ præcepta tradebat. Scholæ huius primum & præcipuum ſtudium erat & profeſſio, perfectam & conſummatam voluptatem auditoribus præcipere, bonum & beatum in vitę fine deponere. Illos inter infelices Cornuti, Crocodiliti, Soritis, & mille ſimilium nugamentorum fabulas, & verborũ futilium ſonos inanes longa ſenectus ſeráque pœnitentia conficiebat, Hos audax ignorantia æterno damnabat faſtu: hic Herculeam & Cynicam temeritatem profitendo impune conuitiis vrbes ſecabat & incolas: ille veteribus philoſophis aſſimilatus inceſſu atque habitu, præ ſe virtutes & homines odiſſe gloriabatur. Tantæ molis erat venerandam illam veritatis imaginẽ pedibus calcare. At verò ex iſtius oui peſſimi feturâ mox aliud ex alio malum naſcebatur, eóque longè omniũ peſſimum quòd videbatur ſucceſſione naſcentium diutiùs duraturum. Nam peſſimæ iſtæ & ſceleratiſſimæ harpyæ ad flagitia & ſtupra inter ſe coniunctę, nihil volebant inter mortales meliùs credi quàm quod ipſi putabant. Itaque iuuenes his prauis opinionibus ſuffarti, quíque lac auium iſtarum mulgebant, eodem cibo paſti, pari creſcebãt ambitione, ſimilíque faſtu ſuperbiebant. Sed licèt tetra illa & fœda ingeniorum calamitas, velut repentinum incendium animos hominum occupauiſſet: ſupererant tamen tanquam in Deucalionis arculâ quædam ignis diuini ſemina, quibus nec miſcebatur typho ille ambitionis & ſocordiæ, nec ingentia vagantis licentiæ maria hauſerant. Viuebant adhuc inter pauciſſimas languentis philoſophiæ reliquias, naturæ perituræ lumina, quæ potiùs exemplo virtutis inuidiam ſui prouocabant, quàm cæ-

cos ad exitium præcipites in viam reducerent, vel errantibus iter monstrarent, inter illas minutias Epictetus, Fauorinus, Musonius, Demonax, Nigrinus, & alij quidam boni, quibus tamen scientia potiùs quàm sapientia cordi erat, qui non à virtute vsquam defecerant, sed quoniam videbant omnia secus agi, atque ingenij duri & inexorabilis naturâ ad ruinam præcipitari, elephantorum exemplo taciti seruitutem deplorabant, & sapientiam, quam palam profiteri non audebant, scientiæ nomine proponere conabantur. Verùm parua hæc & ad restituendam philosophiam, inualida & senilia corpora, quibus melior sanguis defecerat. Laudabatur eorum conatus, & à sapientibus ad cœlum laudibus efferebatur, sed tamen inanis impetus vanescebat. Donec vnicum exemplum cõtinentiæ LVCIANVS, vitiorum omnium inimicus, vnius virtutis & philosophiæ completæ sectator, cui

Nec viget quicquam simile aut secundum,

vbi rectum iter vitæ cœpit inspicere, voluit cum ipsis ingeniis, ipso fato, & ipsis, quod aiunt, Diis conflictari. Incitabant ficti illi, quorum characteres expositi superiùs, philosophi, qui materies omnium malorum extiterant. Primùm enim in eorum disciplinam sese tradiderat, vt à poëtis, historicis, & oratoribus, toties decantatam veram virtutis viam per eos ingrederetur, & hac inuentâ illis frueretur commodis, quæ sola vitam variis inuolutam amfractibus, variisque rerum lenociniis occupatam, ad limam & lineam diregunt. Sed cùm per ipsos videret fortunam vitiorum vincere, ab ementito eorum habitu statim deficere decreuit. Quid enim, dicebat ille renascentis amor philosophiæ, turpius censendum est, quàm illis miscerì qui dignis moribus non possunt approbari? In hos igitur, quoniam erant prima mali labes, vt omnia in integrum restitueret, præcipuam scribendi aciem & arguendi vitij stilum conferebat: atque vt omnia faceret, hunc sibi primum nouus Hercules non fictus Cynicus laborem proposuit, collectas illas vitiorum caligines fugare, solem reducere, scilicet Astræam illam philosophicam, mores detergere, medicorum ritu saniem exsugere, corpus rediuiuum reddere: Denique tot veruecum capita nodoso clauæ robore conterere. Impellebant insuper ad ea summâ ope & diligentiâ prosequenda corrupti totius orbis mores, & ciuitatis præcipuæ, quam diuersa, genuina tamen inter se mala, luxuria atque auaritia, vexabant: rerum omnium ordo turbatus atque ob nimiam vitiorum licentiam profligatus etiam festinanti calcar addebant. In hos igitur omnino illius liberrima procedebat indignatio; illos mordaci vero radebat: nihil intentatum relinquens, quo peruersam illam malorum naturã vel vinceret, vel sanè succumberet. Nam quæ suo tempore hominum corruptelę fiebant, dij vestram fidem! ad euertendam diuinæ rationis rempublicam peiora coniurauerant, quæ vt omnia vegeti corpore ingenio vegetiore impugnaret, lingua illi nusquã excidit. Quid enim aliud per hos dialogos quæritur quàm corrigatur error vt mortalium, acuátque sese diligens industria? Quid dixit aut quid tacuit, vt ingenia mortalium ad acumen suscitaret? vt turpem vitiorum labem elueret? Duritiem cordis incusabat, accusabat fœdas in vitiis volutationes, dicebátque veluti nebulam ob oculos hominum offusam, nec cernere se nisi intra iactum lapidis valere: animos ita imo demersos gurgite, vt in aquæ

ſummitate rurſum non ebullirent: perditionem humani generis omnium mentes occupauiſſe, ac ita præpediſſe ſomniculoſas, vt ſi quædam reſtarent in mortalibus ingeniis conſilia, ea tot variis errorum inuolucris obnubilata, vt proculdubio diuina quadam neceſſitate eſſe ſuperata viderentur. Illos verò blandis ſolabatur alloquiis quos dura fati miſeria videbatur proſequi, precabaturque vt ſolùm ſarta tecta haberent philoſophiæ præcepta, diuitiarum & ambitionum gloriam fluxam atque fragilem eſſe, claram æternámque virtutem haberi, eam vnicam eſſe paſſionum humanarum medicinam: Mirandum imo potiùs demirandum omnes philoſophiæ imaginem temere aſſimilare, hanc in lacernis & inanibus verborum ſonis locare, diſciplinam regalem potiùs ad bene viuendum quàm bene dicendum repertam, malè dicendo & peius viuendo contaminare, quodque longè omnium peſſimum eſt, illâ ad opes & vanæ gloriæ tumorem abuti: diuitias velut onus tergoris, oneri magis eſſe quàm vſui, ad viuendum velut ad natandum eum eſſe meliorem, qui onere liberior, diuitum faſtum ſimilem eſſe bullis in aqua tumeſcentibus, quibus quo inflatiores eo plus ventorum ineſt: limina ſuperba potentiorum ciuium coloſſis illis aſſimilari, qui magnitudine & mole ſua conſpicui ſunt, verùm intus claui trabales, poſtes transfixi, machinæ, tormenta: multis additis inſuper exemplis quaſi remediis & fomentis ægrotantium, nec ſatis mente firmorum dolorem euellebat. Sed aliis validioribus cogebat eos animos, qui non legibus magis quam naturâ valebant, vt ſua quiſq; exempla æqua ſorte pateretur, facilem eſſe bonorum iacturam, ſed & facilem virtutis in ſe omnia cumulatè poſſidentis acquiſitionem. Satis ad bene beatéque viuendum illi fore in quo quædam virtutis vmbra, ſed magnum philoſophiæ deſiderium ſuperaret. Sed quoniam exemplum vitæ ciuitati ſoli vel cuidã parti ſolùm prodeſt, ſcripta longè latiùs diuagantur, ſtatuit eam virtutis imaginem delineare, quam vniuerſo humani generis conſortio profuturam credebat, niſi Vlyſſis exemplo mortalium aures cera fuiſſent obturatæ. Hanc omnibus ſuis partibus & extremitatibus abſolutam veluti virtutem ipſam ſcripta illius ſæpiſſimè propoſuerunt, ex quibus ſi eam mutuare voluerimus, facilis erit, poſt conſequutum & impletum deſiderium, coniectura vitæ perfectioníſque Luciani, qui nudam virtutem effigiarit, cuius imago vix concipi ac ne conſpici quidem poteſt. Nec enim aliter fieri potuit, vt virtus niſi à perfectiſſimo & penitus diuino ingenio pingeretur, acies illius, Solis acies eſt, quam ſi contempleris propius, hebetatur, ſi diutius intuearis, omnis viſus prorſus extinguitur. Neceſſe igitur eſt vt qui ſimilem delineauerit, exemplo Menippi, qui vt ad cœlos euolaret ſibi pẽnas aquilinas aptauerat, oculos aquilinos ſibi ſumpſerit, quibus diuini luminis fulgorem diutius poſſet ſuſtinere. Igitur ſi cui deſiderium pruriat diuinam illam imaginem intueri, per eum vnicum licet, qui perfectè illam effigiauit, vt videre eſt in diuinis & doctiſſimis illis dialogis quorum titulus IMAGINES, in quibus dum Pantheam Abradatę coniugem effingit, virtutem præbet abſolutam. Sed non ſolùm virtutẽ efformandã decreuerat, verùm omnia inſuper quibus coniungi dea, & à quibus diſiungi ſolet. Ne igitur incomitata procederet, eximios viros vnicum ornamẽtum decuſq; ſeculi, addidit comites & aſ-

ſeſſores

ſeſſores NIGRINVM & DEMONACTEM, qui poſt virtutem decus omne temporis exiſtebant, & in quibus abſens virtus reperiri poterat. Et quoniam, vt diximus, nihil æquè regnum vitiorum adauxiſſe ac peſſima illa ganeo num colluuies videbatur, qui ſe philoſophos iactãtes, animos ad vitia ſolicitabant, virtutem abradebant, vitia ſupponebant, illorum exemplum imitati, qui ex inimicorum ſtatuis caput obtruncant, ſuam vel aliam ſuppingunt: vt virtutem ſuam æternâ & conſpicuâ ſede locaret Lucianus, voluit primùm à talibus monſtris vrbes eſſe vacuas, mentes quietas, libera ingenia, vt exemplo Domitiani edicto depellerentur. Vt autem facilè dignoſci poſſent, nec in poſterum cuiquam imponerent contrariorũ exemplo quales eſſent, declarauit. Igitur qui veros philoſophos, quales erant illi quos paulo antè nominaui, à fictis & ſimulatis ſecernere decreuerit, exẽplum vtriuſque rei perfectiſſimũ habet in dialogis, VITARVM AVCTIO, PISCATORES, NIGRINVS. Quantum enim virtutis comites laudibus extulit, & æmulatione perſequutus eſt, tantum peſſimas illas & execrandas aues in his dialogis inſectatus eſt, vanos & fucatos eos clamitans, qui falſo ſe nomine iactarent, cùm non modò veram philoſophiam ignoratẽt, verumetiam planè diuerſa docerent. Nuſquam veris diſciplinis labia admouiſſe, ob quædam verbula virtutis nomine & ambitu intexta, continuò in Heliconem veniſſe, ſeſe Lycæi prẽſides iactaſſe, & tamen omnia ficta & ſimulata prędicaſſe. Nec ſolùm circa res humanas ſuſpenſa, incerta ac ſtulta docere, verumetiam de rebus ſublimibus, de mundo, de Deo, de ſyderibus, de prouidentia diuina, & id genus aliis, falſa, ementita & impia iactare, quæ neque viderint ipſi neq; aliunde cognouerint. Quę omnia diligenter exequitur ſublimis ille ICAROMENIPPVS. Veros philoſophos qualem Nigrinum, Demonactem & CYNICVM exhibet, nuſquam ſcientia tumuiſſe, Socratis exemplo, ſe nihil ſcire profeſſos, cùm Imperitiæ confeſſæ ſumma prudentia ſit. Simias verò & mimos ſuos ob quædam ventoſa & obſcura argumenta, & falſas rerum definitiones, ita ferre ſupercilium & elatos incedere vt vix ſalutatione quemquam dignarentur. Veros philoſophos amicitiæ ſymbolum ſumma conſeruaſſe diligentia. Vt probat eximiis decem exemplis TOXARIS ſiue Amicitia. Simulatos ne quidem aliorum beneuolentiam expetiiſſe, occultè mortalium odium ſeuiſſe, omnino inter ſe diſſentire, ſibi ipſis non conſtare, omnia bona ac mala miſcere, iura legéſque confundere, & ad exemplum trahere perniciem veniẽs in æuum, iniuriis & contumeliis coæquales & eiuſdem ſectę participes laceſſere, aliorum ſectas & opiniones lacerare. Nullum eſſe pretium operæ ſi verbis virtutem laudemus, diſciplinas omnes perdiſcamus, omnium artium in vnum comprehenſam multitudinẽ fuerimus adepti, niſi ſimul vitæ ſocietatem, qua nihil maius nihil diuinius à diuis humano generi quicquam largitum eſt, profiteamur. Quæ omnia diligenter in LAPITHIS, in EVNVCHO & DE SECTIS amplexus eſt. Virtutis aſſeſſores modeſtia & frugalitate cenſeri, nihil in vitam, nihil in mores peccare. Elatos illos & tumidos torrenti ambitione vanæque gloriæ appetitu torqueri, gloriam nimis auidè captare, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitari, nihil intentatum relinquere, nec ſibi nec alteri parcere, vt vel poſt mortem

ſuperſtitem nominis gloriam & poſtumam vitam relinquant, Empedoclis duri ſenſuum damnatoris, ſed ſimulati & inanis gloriolę petitoris exemplo, vt patet tractatu DE MORTE PEREGRINI. Illos ſimplices & frugi, quibus victus qualiſcunque ſufficiens, qualecunque conuiuium vultus hilaritate penſatum, hanc vitæ normam ac viuendi profeſſionem inſtituiſſe, hos ampullatos & faſtoſos diuitum & cœnarum opipararum perpetuos eſſe comites, nec ſanitati nec ſaluti parcere, dummodo cibis non parcant, ſe in conuiuiis vino cibóque ingurgitare, ſcurras eſſe, aſſentatores, ſycophantas, fumi venditores, aliorum cõemptores, laudatores ſui, ludibriis & ſuperbiloquentia effeciſſe vt bonarum artium deſideria marceſcerent, iactarentur literarum amatores, quoquo modo extruderentur, & viderentur longè infra pecuniam poſiti, quæ omnia proponit GALLVS BIS-ACCVSATVS. Illos fortuna ſua & qualibet ſorte contentos nihil vltra ad ſatietatem appetitus expetere, ſolam virtutem & amicorum incomparabilem ſuppellectilem ſibi ad bene beatéque viuendum ſatis eſſe. Hos mercede propoſita philoſophiam diuites edocere, nec præuidere quænam ſunt aulicæ & ſuperbæ vitæ moleſtiæ, quænam ſequantur & comitentur incommoda, quàm indigna & exprobrãda cuique mortalium præſertímque docto & liberalibus ſcientiis inſtituto, ſolam ſpem voluptatis momentaneæ hanc nutriſſe voluntariam ſeruitutem. Quæ omnia velut tabellâ quadam & imagine propoſitâ eleganti picturâ depingit DE MERCEDE CONDVCTIS. Denique veros philoſophos animam ipſam in labiis geſtare, taléſque circa interiora eſſe quales mortales poſcebat Deûm atque hominum irriſor Momus, domos Druſi Deæque Syriæ imagines eſſe. Nam verè philoſophus Druſus cùm domum ędificaret in palatio, promitterétque ei architectus, vt libera ab aſpectu, immunis ab omnibus hominibus eſſet: Tu verò ſi quid in te artis eſt, inquit, ita compone domum meam vt quidquid agam, ab omnibus perſpici poſſit. Atque talem Iunonem Syri voluerunt quæ cæca & lapidea oculeos totos & ſpirituales cõſpiceret. Nam ſi Iunonis in latus obtutum contorqueas, hàc te lumen cœleſtis imaginis ſequitur: dum poſteriora Deæ videnda meditaris, interim imago Deę vertitur, vt oculos inſpiciẽdos præbeat: quoquò vultum deflectas, Syrię vultum deprehendis, ita cæca tota oculea eſt. Falſos verò quorum ſimulatio non poteſt eſſe diuturna, omnia fingendo, conturbando, mentiendo, obliquas virtutis vias blaterando & labyrinthos (quo nomine permulti gloriabantur) effutiendo, effuſo quodam ſepiæ attramento vaneſcere. Hippolytum & Dionyſum mendaciis & periuriis ſuperare, aliud in ore, aliud in pectore clauſum habuiſſe: illos non tam videri voluiſſe opes contemnere, quàm ipſa veritate contempſiſſe, & omnia fortunæ munera meritò ſpreuiſſe, quæ, tanquam aconita, miſeros legentes decipiunt. Illos re, exemplo, & verbis docuiſſe quis verus diuitiarũ vſus ſit, quibus potiſſimùm obueniant, quales reddant poſſeſſores, quàm vanum & elatum ſit eorum ſupercilium quibus immenſum & ignotum argenti pondus & auri Deus eſt: hanc illos demum extremam putaſſe fœlicitatem quę arbitrio ſuo conſiſteret, exemplar humanarum fœlicitatum eſſe tractatum, cui titulus, CYNICVS. Hos in diuitias perpetuò inhiaſſe, hoc TIMONEM multoties exprobraſſe, ſigna, vaſa, toreumata ſæpiſſime fura-

tos in LAPITHIS. Illos omnia reiecisse vt virtuti obuiam irent, hos diuitum domos præpedisse vt virtutis desertores dicerétur. Virtutem igitur illos perfectam quatenus à mortalibus potest, acquisiisse, hos veram reiecisse, fucatam præmonstrasse, & si qua eos habuisset virtutis cura, diligentiùs mortales durum & agreste genus ad verum virtutis tramitem deduxisse, quàm leuibus & inanibus ludibriis effecisse, vt philosophiæ totum corpus eneruaretur & caderet. Omnia duabus artibus ignorantia & arrogátia miscuisse, virtutémq; cum fastu confudisse. Haud cétesimam partem dixi, atque otium nũc si sit, vix possum expromere. Omnia enim quæ expetisse diuites & factiosi solent, hoc fonte promanabãt. Sed neque in ipsos homines hæc pernicies grassabatur solummodo, verum etiam in Deos manus extendebat, eos supponebat, fingebat, mouebat: plurimos ex peregrinis & barbaris, cœlis beasse, vltimum eorum desiderium erat. Dum enim fieri volũt alieni erroris accessio, dum poëtarum carmina & vaniloquam Theologiam prædicant, non solũ homines in densissimas tenebras inicere, verùm Deos Deorúmque principem Iouem: vt patet in DEORVM CONCILIO, PROMETHEO, in IOVE TRAGOEDO, IOVE CONFVTATO, DISSERTATIONE CVM HESIODO. Ineptam etiam & nugacem esse de fato persuasionem, quale scilicet plebecula poëtarũ fabulis decepta effingit sibi, Deos etiã, quos vano delusa gentilitas adorat, huic fato subiici, vt testatur Iuppiter Confutatus. Sed non solùm hos Deos auferre de medio cogitauit, etiam Magiam penitus abolendam decreuit, cùm videret plurimos hoc infando & execrãdo vinculo irretitos. In hos loquitur LVCIVS, PHILOPSEVDES, GALLVS. Hæc sunt quibus insanorum philosophorum dementiam coartabat. Et quoniam pessima ista & insociabilis societas omnium animos fœdauerat, nunquid vt vitium penitus euelleret, necesse habuit cum omnibus vitio fœdatis manus cõserere? Hoc igitur præstat CHARON, hoc ICAROMENIPPVS, hoc SATVRNALIA. Si quis regnãdi desiderio teneatur, videat miseros tyrannorum casus, domesticos luctus, insidias omnium, seruilem metum, & cætera cum antithesi vitæ paupertinę amplificata, hæc exhibent CATAPLVS, TYRANNICIDA: priuatorum vitam præstantissimã & tutissimam esse, præceptorum omnium philosophorum illud esse præcipuum, vitam occultãdam, tacitè secum sed beatè viuendum. Nam diuitias, Imperia, regna, magistratus & cętera prima mortalium, ad quę mundus auidissimè suspirat, quę ficti philosophi totis viribus quærunt, & concupiscũt, vana, fluxa, caduca. Eorum omnium qui huic Pythagoræ præcepto nõ obtemperarunt, vitam tragicis assimilari, in quorũ personas, quo elatiores & digniores sunt, eo celeriùs & alacriùs nefandi & miseri exitus cõfluunt: probant Necyomantia, Charon. Eorum corpora supplicijs æterníque ignibus reseruari, animos interim in pecudes & præcipuè asinos transire, quoniam anteacta vita inerti pigritia languescebat: in LVCIO. Omnium vitã eorundem iudicum sententiæ subiici, nullam æstimationem cuiuscunq; fortunę futuram, nullam personarum rationem, nullam potẽtiæ, diuitiarum, famæ, dignitatũ: omnes, quod ad statum & cõditionem attinet, eadem lance ponderari, quemquam manes suos pati, pro virtute, pro vitiis, præmia, & supplicia parari: DE MORTVIS. Vana esse perditorũ sacrificia, nisi vitam virtuti

ſacrificent, Iouem non placari donis hoſtiis eorum, qui periuris linguis minùs audientem fatigant. Litabilem eſſe hoſtiam, animum purum, rectam mentem, & ſinceram conſcientiam, quę omnia propoſuerũt VOTA & tractus DE SACRIFICIIS. Atque hæc ſunt quę ad veræ philoſophiæ reſtaurationem plurimùm valere poſſe dicebat, hi ſunt rationum modi, quibus mortalium animos ſolicitabat ad virtutẽ. Quibus omnibus ſi fucati, mendaces, & pallio tenus philoſophi, parêre ſciſſent, nõ ea cõmiſiſſent flagitia, propter quæ odio publico in poſterum flagrarunt. Sed non poterant cæci illi & hebetes animi, hãc ſibi virtutis ſpeciem propoſuiſſe, quam ſola perfectio nouerat, philoſophiam, Deorum munus eximium, non omnibus eſſe poſſe cõmunem, eam facili & dedolato ingenio egere, in BIS-ACCVSATO. In gradibus, quos paulo antè numerauimus, multas occurſare difficultates, quæ vel audaciores, ad metum prouocare poſſent: quid nõ leporinis & meticuloſis ingeniis timoris incuterent? Ad eam purgatâ & defæcatâ cõſcientiâ opus eſſe. Nunquid igitur ſtudium inutile tentare illos qui mille criminum rei templum illius venerandum ingrederentur? Deinde philoſophiã illi ſoli peruiam, qui flumine ingenti literarum eſſet inundatus, eos ne minimum ſciẽtiarum appetitum habere: Itaque nihil mirum ſi philoſophiam deducerent ad lacernas, & pro purâ illâ & ſine labe diſciplinâ, ſordidam & & manticulatam ſycophantarum & calumniatorum licentiam traderent. At LVCIANVS, vt ſuperiùs elaboratam virtutis imaginem procrearet, omni ſcientiarum ſuppellectile fuit inſtructus, nec ſolùm vnius ſcientiæ ferulæ manum ſubduxit, ſed omnes omnino ab eo perfectè diſci poſſe ſcriptis profeſſus eſt. Quis enim eſt qui negare audeat eum diligentiſſimum Grammaticum, Rhetorem, Aduocatum, Medicum, Hiſtoricum, Philoſophum, Poëtam, & (vt omnia vno verbo complectar, quemadmodum in eo cumulatè complexa ſunt) Politicum? Sed Lectori fortaſſe videor imponere, dum ea quæ vix ſeparatim in vnoquoque mortalium deprehenduntur, Luciano coniunctim aſſigno. Non abſurdum erit de illius doctrina iudicium expoſuiſſe, vt elargitæ nimiæ laudis ſuſpicio declinetur. Summũ fuiſſe Grammaticum nemo inficiabitur, qui veterem Atticorum Criticam diligenter examinarit. LEXIPHANES, obſoletarum dictionum perquiſitor, teſtis domeſticus eſſe poteſt, à quo non longè aberit PSEVDOLOGISTA: nec minorem Grammatici laudem illi parabit IVDICIVM VOCALIVM, & tractatus PROLAPSV INTER SALVTANDVM. Ipſã quæ tradidit de Arte Rhetorica præcepta, qualis Rhetor fuerit ſatis demonſtrarẽt, niſi volumen ingens & perfectiſſima verborum iunctura declararet. Quis non mirabitur illius laudationes, ENCOMIVM MVSCÆ, BALNEI HIPPIAE, DOMVS, PATRIAE, PANTHEAE? vituperia, ALEXANDRVM ſcilicet & paſſim omnes PHILOSOPHOS? De patrocinio ſileo, ipſe pro ſe patronus eſt, qui damnatos PHALARIDEM, PARASITVM, ABDICATVM & multos alios defenderit, vt ad Medicinã tranſeam in qua plurimum nominis obtinuiſſe teſtatur TRAGOPODAGRA, OCYPVS, DIPSADES, ABDICATVS. Quàm accuratè temporum hiſtoriam ſit adeptus, ex omnibus ſcriptorum partibus facilis eſſet coniectura, niſi MACROBII omnium Chronologorum vicẽ ſubirent. Potuit inſuper non leuiorem huius rei fidẽ

facere liber ille doctiſſimus DE CONSCRIBENDA HISTORIA, & VERARVM HISTORIARVM LIBRI DVO. Nihil de philoſophia reſtat dicendum, iam monui. Quamquam ſi quædam reſtaret, breuiarium ſuæ doctrinæ præberent PARASITVS, PSEVDOSOPHISTA. Inter hæc omnia virtutum & ſcientiarum experimenta, quî aliter fieri potuit quin poëta ſummus euaderet; cũ his dotibus inſuper adderet omnes fabulas, in DIALOGIS MORTVORVM & DE SALTATIONE comprehenſas? Quin & idipſum ſatis declarant Epigrammata, poëmata, & multi verſus operũ longiorum ſuperſtites. Atque his ommibus addidiſſe condendarum legum diſciplinam teſtatur dialogus DE GYMNASIIS. Hæc parua heroi incomparabili videbãtur, niſi ea fuiſſet amplexus, quæ virum liberalem potiſſimùm decent. Nam pictorem excellentiſſimum fuiſſe IMAGINES, HERCVLES GALLICVS, CALVMNIÆ NON TEMERÈ CRÉDENDVM, DE DEA SYRIA, BACCHVS & innumera alia patefaciunt, ex quibus Philoſtratum Lemnium ſuas imagines delineaſſe certum habeo. Geometram inſignem perhibet non tam principium Icaromenippi quàm longæ ſuæ peregrinationes. Hæc omnia ſuſpicione omni longè vehementiora ſunt, vt quæ veritatem cum doctrina præ ſe ferant, & ſequentium ætatum inuitos vel inuidos ad ſtupẽdam & incredibilem admirationem ſui pertrahant. Poſtquã enim hæc ſcripta ingenioſorum hominum manibus teri cœperunt, creuit ſcientiarum & virtutis amor, qui vſque in hodiernum diem quorundã pectoribus inſidet. Et ex hac pingui ſegete philoſophicum illud ſemen concretum eſt, cuius progenies & ſurculi Philoſtratum, Eunapium, & alios occuparunt. Tantúmque potuit æmulatio, vt Syri antea prædæ intenti, & latrociniis accincti, quibuſcum odium virtutis & literarum innatum erat, relictâ ferarum & prædonum natura, philoſophiam ſummo deſiderio ſint proſequuti. Nam ab antiquiſſimis Pherecyde & Iſæo pauciſſimiſque aliis Syris, quibus philoſophia cordi fuerat, vſque ad Luciani tempora vix vllum Syrum inter tot philoſophantium ſectas poteris numerare, licèt Laertium, Philoſtratum, & alios euolueris. Atqui poſt Lucianum, mirandáque Luciani ſcripta, cætera ſunt philoſophorum Syrorum maria. Hæc poſterior ætas vno ſæculo Lucianum attingens, auis longè melior, tulit Iamblichum, Epiphanium, Libanium, Magnum, innumeroſque alios Syros, qui ſi cum coętaneis, qui Iuliani Cæſaris tempora illuſtrabant, conferãtur, longè à primis erunt ſecundi. Attamen licèt, vt diximus, innumeri ſint qui ſe vitã nomẽque Luciano deberi fateantur, quorum decus immortale poſt mundum & ſydera vitam adhuc habiturum eſt: In contrarium tamẽ innumeri ſunt qui aurea illa & diuina ſcripta diſtringãt, homines malo aſtro aborti, & aduerſante natura coacti, peſtes in hoc natæ vt nihil quicquam poſſint niſi meliores carpere, vnguibus circunſcalpere, vera lineamẽta deflectere, quę quoniam nec ſibi prodeſſe, nec alteri quicquam poſſunt, inuidiæ liuore præoctæ aliena meliùs carpere & diſtrahere contendunt, quàm emendatis arbitris ſua proponere. Harum igitur peſtium (excipio quoſdã ſimplices) quibus nec mens ſibi nec color certa ſede manẽt, harum, inquam, noctuarum ſanie venenóque perlitarum ſcopus vnicus eſt Lucianus. Primùm obiiciũt, cæteros philoſophos, aliam oſtendiſſe viam qua iretur ad virtutem. Quòd

Christum rerum omnium dominum insectatus sit, hoc datur vitio. Denique quòd dialogis amatoriis adolescentulos flagitiis nobilitet. Quorum omnium conuitiorum amarissimam labem verborum veracium flumine diluere conatus, necesse est in paratos incidam laqueos, nec possim etiam damno meo Lucianum damnis eripere, nisi pro se patronus causam suscipiat, respondeátque purgatis quibusdam & medicatis scriptoribus, qui plus vident quàm quod vident, præligata eorum fuisse pectora, cùm calumniam aggressi, parum attentè parúmque verè accusationem instituerunt. Et quoniam meritò Statius Cæcilius in poëmatibus suis dixit, *Innocentem eloquentiam esse*, ostendet profectò non solùm simplicia esse quæ dicta sunt, sed etiam vana, inepta, falsa, & in hoc solùm crimina quòd obiecta sunt. Egregia sanè est prima obiectio, nisi à principiis Lucianum ad risum prouocasset. Fateor aliud proposuisse philosophos, nec quicquam simile proposuisse. Nam si à philosophiæ restauratione talem viam fuissent ingressi, qualem postea sibi & postumis Lucianus effigiauit, non tamdiu, Andabatarum more, de vero virtutis tramite digladiassent. Longè acriùs pungit quod sequitur, Christum contumelioſis verbis læsisse. Impium, sceleratum, damnandum fateor, nisi superstitionum erroribus etiamtum irretito parcatur: pœnam in se reposcere, quam Tacitus, Suetonius & alij Christianorum hostes acriores passi sunt. Nam eum nusquam Christianum fuisse alibi docuimus. Restant amores meretricij, (Dialogum amorum non esse Luciani probabimus) in quibus quid aliud describitur, nisi pessima & sceleratissima meretricum vita, nefanda vitia, corruptelæ iuuenum, auaritia, gula, scelera in vnum collecta? Vt enim in cæteris dialogis solus Lucianus interiora virorũ examinat, qui boni qui mali nota distinguente declarat: ita quarundam fœminarum vaferimum & prauissimum ingenium explorat. In hæc facinora quære supplicium

Tu qui, nasute, scripta distringis sua.

Sed quoniam inutile est absentem & mutum criminari, nisi ipse qui criminatur, pro se causam dicat, inutiliter, fateor, causæ defensionẽ susceperi: ipse enim venit & iamdudũ pro se loqui gestiebat, narrabátque rationem qua Sophocles & euitauerat iudicium & laudem à iudicibus meruerat. Arguebat filius Sophoclis patrem dementiæ, ille vt crimen protelaret, protulit Oedipum Coloneum peregregiam suarum tragœdiarum, quam fortè tum eo tempore conscribebat, eúmque iudicibus legit, nec quicquam pro suâ defensione addidit, nisi vt audacter dementiæ condemnarent, si carmina senis displicerent. Talis Apologeticus Luciani sermo est. Superciliosis istis hominibus qui pileo metallum addunt, & soleis plumbum suppingunt, videatur vstulandus: diuorum patrum Gregorij Nazianzeni & Basilij magni pertusum calculum patiatur, si scripta pati possint.

ΛΟΓΙΩΤΑΤΩ ΚΥΡΙΩ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ Βυρδελωτίῳ τὰ τῦ ἠδίος Λουκιανοῦ διορθώσαντι.

Λουκιανοῦ ὅδ' ἰχάμμια Σύρου, τριαντῶν δὲ νόημα
Τῶν Χαρίτων, Πειθοῦς θ' ἡ Φαίσις ἡδυλόγου.
Ταῦτα θ' ἑρμήνευσεν Βουρδλώτιος, εἷς ἀρέσωσι
Λουκιανόν, Πιθώ, καὶ Χαρίτων τριάδα.

Idem Latinè.

LVCIANI liber iſte Syri eſt; inuentio, trigæ
Eſt CHARITVM: SVADÆ dictio ſuauiloquæ.
Reddidit exterſis vitam his BOVRDLOTIVS vnus,
LVCIANO, SVADELÆ, & CHARITVM triadi.

THEODORVS MARCILIVS
Profeſſor eloquentiæ regius.

ΕΙΣ ΕΚΔΟΣΙΝ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΥΠΟ λογιωτάτου κυρίου τῦ Βουρδελοτῦ ἐπίγραμμα.

Τραυμαστίας καὶ ἑλκώδης μάλα τυγὸς ἀλᾶτο
Εὐτραπέλος δόξας ὡρίν ποτε Λουκιανός·
Καὶ φάτο ταῦτα παθῶν ὑπ' ἀπείρων πολλάκι νυχθὶς
Ἑρμιωθυτῷ, ἡ πάχα χαλκογράφων.
Οὐκ ἔτλη ποσσὶν ἑρῳ κακακωμύων ὧδε νοήσας
Βουρδελοτὸς, μελέων ἄλλα κάθηρεν ἰόν·
Καὶ χαίεντ' ἀπέδωξε πάλιν, χαιέστερος αὐτὸς
Κείνῳ τῷ ἰδίων πῶς μεταδοὺς χαρίτων.

NIKOΛΕΩΣ Ο ΒΟΡΒΟΝΙΟΣ.

ΤΩ ΝΕΑΝΙΣΚΩ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗνικὴν σπουδάζοντι Φιλοσοφίαν, χαίρειν.

Εἴαρος ἀρχομένου, ζεφύρου ὅτε ὑγρὸν ἄημα
Ἠρέμα λιμνήας πνείῃ ἐπ' ὠκεανίους,
Ἀνθεσιν εἰαρινοῖς εἰ τηλεθόωσιν ἄρουραι
Εἶδες θ', ἡδὲ ῥόδου θελξινόου χάριν·
Λουκιανὲ σὺ σελίδεσιν ἔχῃς χαρίτας πολὺ πλείους,
Ἃς σοι ποσφορέως τ' ἄρχιον ἐκτελέσῃ
Εὐφορσυνίων, καὶ σωφορσυνίων τόμος τ' ἀπὸ χρόων
Μελιχίης σοφίης ἡδύπατος ταμίης,
Ἠχὶ καὶ αἰθερόῃς ἀμβρόσιαι αἴθουσι λιμῶν
Κόσμον ἀμοιβὸς βιότου, φθέγματος ἡδὺ μέλος.
Ὁππόθι γηραλέος τε, νέος, νηΐς, πολυΐδρις,

Θέλκτρον ὀπιζήμιος, ἤμεθον ἠδὲ λάβοι.
Τοῦ, χαρίτων εἰδὼς, καμόων ἀρετῇ τε νίκητε
Βουρδελοπος, κῦδος Πιερίδων κεκαπεών,
Πᾶσάν τ' ἰδιοσυρίην μεμυημένος, ὅππότ' ὀλέσσας
Τοῦ κλέος, ἐκ Μουσῶν πάντη ἀφδόμενον,
Ἐς φάος ἐξαγαγὼν μέλος καὶ εἰς χρῆσιν ἀπάντων
Λουκιανὸν κεν εἴη φέρτερος, ἢ ὅ πάρος.
Ἤδη σὺ δυκέως κυίζῃ τε μέλιασα ἄωτον
Αὐτὸς πανσοφίης αὖθα σῆ ἰδιοσυρίης.

ΚΛ. ΒΕΛΟΥΡΓΕΡΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΔΙΟΡΘΩ-

θέντος καὶ πεφωτισμένου ὡδὲ τῷ ἐλλογιμωτάτῳ
τῷ Ιω. Βουρδελώπου,

Ιαμβος Κειπικός.

Παλιμφυὴς ὢν Λουκιανὸς δύσεται
Ἀφ' αὑτὸς ἔμολε βύεπείας Ἀτλικῆς,
Καὶ τῦτο κῦδος ἀσφαλίζετ' ὀξύχρω
Τῇ τ' ἐπιτεχείᾳ καὶ μόχῳ πανδοξίου
Τοῦ Βουρδελώπου. ὃς γὰ εἰδὼς ἐν λύχνῳ
Κεῖσθαι νεφώδη Λουκιανοῦ βιβλία,
Διὰ πλημμέλειαν φαυλοτεκτόνων χερῶν,
Καὶ πλεῖ παλαιᾶ βύπρέπειαν ἀπολέσσας,
Καὶ πρέπον αὖθις φαιδρότητος συμφύτου,
Ἀπάντα κείνων βύθυνεν τὰ σφάλματα
Καὶ ὥσπερ ἡλίου σέλας κεκαθαρὼν ἑῷον·
Σκοτεινὰ πάντα φωτὶ καινῷ ἤυγασε.
Διὸ νεῶ γέμοντες τῆς πάλαι βύμοιρίας
Χαρίτων τε πασῶν Λουκιανοῦ οἱ λόγοι,
Πάλιν ἀρέσσουσιν βύπρεπῶν Μουσῶν χορῷ
Λαλοῦσι γλώσσῃ Αἴσσουσιν καὶ Ἀτλικήν·
Ἐπίσαεις ὡς μαθημάτων πανσπερμία.

I. L. D. R. I. V. L.

LVCIANI

SAMOSATENSIS

PHILOSOPHI VITA.

IO. BOVRDELOTIO

Autore.

LVCIANI Samosatensis Philosophi vitam scripturum, ope summa niti decet, ne temere voluntati & opinioni eorum videatur assentire, qui aggressi hactenus falsa veris miscuerunt, & ex tribus vel pluribus huius nominis vel rhetoribus vel sophistis, longo inter se interuallo viuentibus, Luciani nostri vitam texuerunt. Suidas qui ex antiquis βιογράφοις solus Lucianum nobis tradidit, proh Iupiter! quæ mendacia blaterauit? Satis ad eum refutandum quæ nos in contrarium scribimus. Volateranus non Suidæ contentus nugis alias insuper de suo liberalis adiunxit. Cæteri aut non viderunt viam qua iretur ad illam, aut visam similibus aliisque mendaciis refarserunt. Igitur ne simili coinquiner audacia, Lucianum de se narrantem exscribo, vt verus ad oculos legentis accedat. LVCIANVS natione Syrus fuit, vrbe Samosata, quæ iuxta Euphratis cõfluenta sita est: circa Traiani tempora videtur natus, cùm Epictetus, illud virtutis exemplar, velle esse desineret. Patris ignoratur conditio, sed tamen vt appareat eum ex hoc genere hominum fuisse, qui in extrema paupertate morientes non multùm heredẽ adiuuant. Nam cùm deliberandum esset de futura Luciani filij conditione, viderétque patrem suum & vxoris fratrem eximios audiri statuarios, ne deliberauit quidem vt videretur contatus, sed statim fortunæ statuariæ filium addixit: qui nescio an ingenij bona indole, an fato quodam, artis statuariæ desertor efficitur, & ad meliorem frugem se recipit, atque statim vt sibi reliquam ætatem à statuaria procul habendam decreuit, meliora pollicitus, rei familiaris inopiâ, relictâ Samosatâ, vbi leuioribus studiis instructus fuerat, Antiochiam petiit, vt causis dicendis operam daret: sed cùm non illi ad mentem succederet causidicinæ conditio, videretúrque nominis illustrior gloria futura, si Rhetoricam, quâ plurimùm pollebat, profiteretur: vt illâ notescceret, varias animo concepit peregrinationes, & suscepit: Iuuenis in Galliam profectus, auditorum frequenti coronâ, & laudem meruit & retulit: ex Galliâ Macedoniam petiit, vbi variis dissertationibus perfectissimum dicendi robur exponebat: quales sunt, Herodotus, Scytha, Harmonides. Sed cùm videret, Rhetores inductioni-

bus & fallaciis, diuitias & cætera quæ prima mortales putant, potius ſibi quærere, quàm veræ virtutis mercedem, eâ relictâ philoſophiam aggreſſus eſt: in qua quid profecerit, eſt incredibile memoratu. Sed tamen ipſi etiam philoſophi plus diuitiis quàm philoſophiæ parentabant, auditores inuicem ſibi aut vellebant aut vellicabant: & ciuitates, quibus fucatam illam oſtentabant philoſophiam, factionibus infeſtabant. At Lucianus non fuco cum fucatis, non factione cum factioſo, ſed cum ſtrenuo virtute, cum modeſto pudore, cum innocente abſtinentia certabat, ſemper ingenio vt conditione liber, tandem ſub Diuo Marco Ægypti procurationi præpoſitus, & ſuo & amicorum nomine innotuit. Qui mendaciis ſuis inuicem credunt Chriſtianum fuiſſe arbitrantur, ſuppoſitiorum prauitate decepti. Ipſa de Morte Peregrini narratio ſatis euincit errorem. Nec ſanior eorum opinio qui à canibus laceratum aſſeuerarunt. Nam ſenio, vel, quod verius eſt, podagra nonagenarius obiit: ſuperſtite vnico filio, qui ſummus ſophiſta Iuliani tempore, & ad quem huius Imperatoris extat epiſtola.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΟΥ Λουκιανοῦ. LVCIANI OPERVM Index.

Numerus paginam notat.

Περὶ τοῦ Ενυπνίου, ἢτοι, Βίος Λυκιανοῦ — DE somnio, seu, vita Luciani p. 1
Πρὸς τὸν εἰπόντα, Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις — Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis 8
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφων ἤθους — Nigrinus, siue de morib. philosophorũ 14
Δίκη φωνήεντων — Iudicium Vocalium 27
Τίμων, ἢ μισάνθρωπος — Timon, siue Misanthropos 31
Ἀλκυών, ἢ περὶ μεταμορφώσεως — Alcyon, siue de Transformatione 52
Προμηθεὺς ἢ Καύκασος. — Prometheus, siue Caucasus. 55

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ. DEORVM DIALOGI.

Προμηθέως καὶ Διός — Promethei & Iouis 64
Ἔρωτος καὶ Διός — Cupidinis & Iouis 65
Διὸς καὶ Ἑρμοῦ — Iouis & Mercurij 66
Διὸς καὶ Γανυμήδους — Iouis & Ganymedis ibid.
Ἥρας καὶ Διός — Iunonis & Iouis 68
Ἥρας καὶ Διός — Iunonis & Iouis 70
Ἀπόλλωνος καὶ Ἡφαίστου — Apollinis & Vulcani 72
Ἡφαίστου καὶ Διός — Vulcani & Iouis 73
Ποσειδῶνος καὶ Ἑρμοῦ — Neptuni & Mercurij 74
Ἑρμοῦ καὶ Ἡλίου — Mercurij & Solis 75
Ἀφροδίτης καὶ Σελήνης — Veneris & Lunæ 76
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος — Veneris & Cupidinis 77
Διός, Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἡρακλέους — Iouis, Æsculapij & Herculis 78
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος — Mercurij & Apollinis 79
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος — Mercurij & Apollinis 80
Ἥρας καὶ Λητοῦς — Junonis & Latonæ 81
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ — Apollinis & Mercurij 82
Ἥρας καὶ Διός — Iunonis & Iouis 83
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος — Veneris & Cupidinis 84
Θεῶν κρίσις — Dearum iudicium 85
Ἄρεως καὶ Ἑρμοῦ — Martis & Mercurij 91
Πανὸς καὶ Ἑρμοῦ — Panis & Mercurij 92
Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου — Apollinis & Bacchi 94
Ἑρμοῦ καὶ Μαίας — Mercurij & Maiæ 95
Διὸς καὶ Ἡλίου — Iouis & Solis 96
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ. — Apollinis & Mercurij. 97

MARINI DIALOGI. ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Doridis & Galateæ	98	Δωρίδος καὶ Γαλατείας
Cyclopis & Neptuni	100	Κύκλωπος καὶ Ποσειδῶνος
Alphei & Neptuni	101	Ἀλφειοῦ καὶ Ποσειδῶνος
Menelai & Protei	102	Μενελάου καὶ Πρωτέως
Panopes & Galenes	103	Πανόπης καὶ Γαλήνης
Tritonis, Amymones & Neptuni	103	Τρίτωνος, Ἀμυμώνης καὶ Ποσειδῶνος
Noti & Zephyri	105	Νότου καὶ Ζεφύρου
Neptuni & Delphinum	105	Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων
Neptuni & Nereidum	106	Ποσειδῶνος καὶ Νηρηίδων
Iridis & Neptuni	107	Ἰριδος καὶ Ποσειδῶνος
Xanthi & Martis	108	Ξάνθου καὶ Θαλάττης
Doridis & Thetidis	108	Δωρίδος καὶ Θέτιδος
Neptuni & Enipei	109	Ποσειδῶνος καὶ Ἐνιπέως
Tritonis & Nereidum	110	Τρίτωνος καὶ Νηρηίδων
Zephyri & Noti.	111	Ζεφύρου καὶ Νότου.

MORTVORVM DIAL. ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Diogenis & Pollucis		Διογένους καὶ Πολυδεύκους
Pluto seu contra Menippum		Πλούτων ἢ πρὸς Μένιππον
Menippi, Amphilochi & Trophonij	116	Μενίππου, Ἀμφιλόχου καὶ Τροφωνίου
Mercurij & Charontis	117	Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος
Plutonis & Mercurij	118	Πλούτωνος καὶ Ἑρμοῦ
Terpsionis & Plutonis	119	Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος
Zenophantæ & Callidemidæ	120	Ξενοφάντου καὶ Καλλιδημίδου
Cnemonis & Damnippi	121	Κνήμωνος καὶ Δαμίππου
Simyli & Polystrati	122	Σιμύλου καὶ Πολυστράτου
Charontis & Mercurij	123	Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ
Cratetis & Diogenis	127	Κράτητος καὶ Διογένους
Alexandri, Annibalis, Minois, Scipionis	129	Ἀλεξάνδρου, Ἀννίβου, Μίνωος καὶ Σκιπίωνος
Diogenis & Alexandri	132	Διογένους καὶ Ἀλεξάνδρου
Alexandri & Philippi	134	Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου
Achillis & Antilochi	136	Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου
Diogenis & Herculis	137	Διογένους καὶ Ἡρακλέους
Menippi & Tantali	139	Μενίππου καὶ Ταντάλου
Menippi & Mercurij	140	Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ
Æaci, Protesilai, Menelai, & Paridis	140	Αἰάκου, Πρωτεσιλάου, Μενελάου καὶ Πάριδος
Menippi & Æaci	141	Μενίππου καὶ Αἰάκου
Menippi & Cerberi	143	Μενίππου καὶ Κερβέρου
Charontis Menippi & Mercurij	144	Χάρωνος, Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ
Plutonis & Protesilai	145	Πλούτωνος καὶ Πρωτεσιλάου

Διογένους καὶ Μαυσώλου	*Diogenis & Mauſoli*	146
Νιρέως, Θερσίτου καὶ Μενίππου	*Nirei, Therſitæ & Menippi*	147
Μενίππου καὶ Χείρωνος	*Menippi & Chironis*	148
Διογένους, Ἀντισθένους καὶ Κράτητος	*Diogenis, Antiſthenis & Cratetis*	149
Μενίππου καὶ Τειρεσίου	*Menippi & Tireſiæ*	152
Αἴακος καὶ Ἀγαμέμνονος	*Aiacis & Agamemnonis*	153
Μίνωος καὶ Σωστράτου	*Minois & Soſtrati*	154
Μενίππου, ἢ Νεκυομαντία	*Menippus, ſiue Necyomantia*	155
Χάρων ἢ Ἐπισκοποῦντες	*Charon ſiue Contemplantes*	167
Περὶ θυσιῶν	*De ſacrificiis*	181
Βίων πρᾶσις	*Vitarum auctio*	187
Ἁλιεὺς ἢ Ἀναβιοῦντες	*Piſcator ſeu Reuiuiſcentes*	199
Κατάπλους ἢ Τύραννος	*Cataplus ſiue Tyrannus*	221
Περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συνόντων	*De iis qui mercede conducti in diuitum familiis viuunt*	235
Ἀπολογία περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συνόντων	*Apol. pro iis qui merc. cond. ſeruiunt.*	260
Ὑπὲρ τοῦ εἰ τῇ προσαγορεύσει πταίσματος	*Pro eo quòd inter ſalutandum, verbo lapſus fuerat*	268
Ἑρμότιμος ἢ περὶ αἱρέσεων	*Hermotimus, ſiue de ſectis*	274
Ἡρόδοτος ἢ Αετίων	*Herodotus vel Aëtio*	326
Ζεῦξις ἢ Ἀντίοχος	*Zeuxis vel Antiochus*	330
Ἁρμονίδης	*Harmonides*	336
Σκύθης ἢ Πρόξενος	*Scytha, ſeu, Hoſpes*	339
Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν	*Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit*	346
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος	*Hiſtoriæ veræ liber primus*	373
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος δεύτερος	*Hiſtoriæ veræ liber ſecundus*	391
Τυραννοκτόνος	*Tyrannicida*	413
Ἀποκηρυττόμενος	*Abdicatus*	445
Φάλαρις πρῶτος	*Phalaris primus*	461
Φάλαρις δεύτερος	*Phalaris ſecundus*	469
Ἀλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις	*Alexander ſeu Pſeudomantis*	473
Περὶ ὀρχήσεως	*De ſaltatione*	498
Λεξιφάνης	*Lexiphanes*	523
Εὐνοῦχος	*Eunuchus ſeu Pamphilus*	534
Περὶ ἀστρολογίας	*De aſtrologia*	539
Δημώνακτος βίος	*Demonactis vita*	545
Ἔρωτες	*Amores*	557
Εἰκόνες	*Imagines*	586
Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων	*Pro imaginibus*	598
Τόξαρις ἢ Φιλία	*Toxaris ſiue Amicitia*	611
Λούκιος, ἢ Ὄνος	*Lucius ſiue Aſinus*	643
Ζεὺς ἐλεγχόμενος	*Jupiter confutatus*	670
Ζεὺς τραγῳδός	*Iupiter Tragœdus*	679
Ὄνειρος ἢ Ἀλεκτρυών	*Somnium ſeu Gallus*	704
Ἰκαρομένιππος ἢ Ὑπερνέφελος	*Icaromenippus ſiue Hypernephelus*	724

Bis accuſatus, ſeu Fora	741	Δὶς κατηγορούμενος ἢ Δικαστήρια
De paraſito, ſiue, Quòd ars ſit paraſitica	762	Περὶ τοῦ παρασίτου, ὅτι ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική
Anacharſis ſeu de Gymnaſiis	785	Ἀνάχαρσις ἢ περὶ γυμνασίων
De luctu	807	Περὶ πένθους
Rhetorum præceptor	813	Ῥητόρων διδάσκαλος
Philopſeudes ſeu Incredulus	825	Φιλοψευδὴς ἢ ἀπιστῶν
Hippias ſiue balneum	845	Ἱππίας ἢ βαλανεῖον
Allocutio ſiue Bacchus	849	Προσλαλιὰ ἢ Διόνυσος
Allocutio ſiue Hercules Gallicus	853	Προσλαλιὰ ἢ Ἡρακλῆς
De Electro ſeu Cycnis	856	Περὶ τοῦ Ἠλέκτρου ἢ Κύκνων
Muſcæ encomium	859	Μυίας ἐγκώμιον
Aduerſus Indoctum, librorum longa ſuppellectile tumentem	863	Πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον
De non temere credendo calumniæ	875	Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῇ
Pſeudologiſta ſiue de Apophrade	886	Ψευδολογιστὴς ἢ περὶ τῆς Ἀποφράδος
De domo	900	Περὶ τοῦ οἴκου
Macrobij	911	Μακρόβιοι
Patriæ encomium	919	Πατρίδος ἐγκώμιον
De dipſadibus	923	Περὶ τῶν διψάδων
Diſſertatio cum Heſiodo	926	Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον
Nauigium ſeu vota	930	Πλοῖον ἢ Εὐχαί
Tragopodagra	949	Τραγοποδάγρα
Ocypus.		Ὠκύπους.

DIALOGI MERETR. ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Glycera & Thais	963	Γλυκέρα καὶ Θαΐς
Myrtium, Pamphilis & Doris	964	Μυρτίον, Πάμφιλος & Δωρὶς
Mater & Philinna	966	Μήτηρ & Φίλιννα
Meliſſa & Bacchis	967	Μέλιττα & Βάκχις
Clonarium & Leæna	969	Κλωνάριον & Λέαινα
Crobyle & Corinna	971	Κρωβύλη & Κόρινα
Mater & Muſarium	973	Μήτηρ καὶ Μυσάριον
Ampelis & Chryſis	975	Ἀμπελὶς & Χρυσῆς
Dorcas, Pannychis, Philoſtratus, Polemon	977	Δορκὰς, Παννυχὶς, Φιλόστρατος, Πολέμων
Chelidonium & Droſe	979	Χελιδόνιον & Δρόση
Tryphæna & Charmides	981	Τρύφαινα καὶ Χαρμίδης
Ioeſſa, Pythias & Lyſias	983	Ἰόεσσα, Πυθιὰς καὶ Λυσίας
Leontichus, Chenidas & Hymnis	986	Λεόντιχος, Χηνίδας & Ὕμνις
Dorio & Myrtale	989	Δωρεῖον & Μυρτάλη
Cochlis & Parthenis	991	Κοχλὶς & Παρθενὶς
De morte Peregrini	992	Περὶ τῆς Περεγρίνου τελευτῆς
Fugitiui	1008	Δραπέται

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ. SATVRNALIA.

Ιερεὺς ἢ Κρόνος — *Sacerdos & Saturnus* 1019
Κρονοσόλων. — *Cronosolon, id est, Saturnalium legumlator.* 1025

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ. EPISTOLÆ SATVRN.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν — *Ego Saturno salutem* 1029
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν — *Saturnus mihi charissimo salutem* 1032
Κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν — *Saturnus diuitibus salutem* 1034
Οἱ πλούσιοι τῷ Κρόνῳ χαίρειν — *Diuites Saturno salutem* 1037
Συμπόσιον ἢ Λαπίθαι — *Symposium vel Lapithæ* 1038
Περὶ τῆς Συρίας θεοῦ — *De Syria Dea* 1056
Δημοσθένους ἐγκώμιον — *Demosthenis encomium* 1077
Θεῶν ἐκκλησία — *Deorum concilium* 1094
Ψήφισμα — *Decretum* 1100
Κυνικὸς — *Cynicus* 1101
Ψευδοσοφιστὴς ἢ Σολοικιστὴς — *Pseudosophista seu Solœcista* 1110
Φιλόπατρις ἢ Διδασκόμενος — *Philopatris, seu, qui docetur* 1116
Χαρίδημος — *Charidemus* 1129
Νέρων ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. — *Nero siue de fossione Isthmi.* 1142

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

LVCIANI

SAMOSATENSIS DIALOGI.

Περὶ τοῦ Ἐνυπνίου, ἤτοι, βίος Λουκιανοῦ.

De Somnio, seu, vita Luciani.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat, Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & vtramque illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΠΤΙ μοὶ ἐπιπαύμην εἰς τὰ διδασκάλια φοιτῶν, ἤδη τοῦ ἡλικίαν προέπων ὤν. ὁ δὲ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων, ὅ,τι νὺ διδάξαιτό με. τοῖς πλείοις οὖν ἔδοξε παιδεία μοὶ, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης ὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης δέοθαι λαμπρᾶς. τὰ δὲ ἡμέτερα, μικρά τε εἶ), καὶ ταχείαι τινα τοῦ ὠφελεῖσθαι ἀπαιτεῖν. εἰ δέ τινα τέχνὶν τῶν βαναύσων τούτων ἐκμαθοίμι, ὃ μοὶ πρῶτον βύθυς αἰ αὐτὸς ἔχοι

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iã ętate adolescens, cùm pater vnà cum amicis cõsilium capiebat, quámnam artem potissimùm discẽdam mihi proponeret. Plerisque igitur videbatur humanitas seu literarum studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam opus habere: nostras autem res cùm paruas esse & modicas, tum verò celere quoddam auxilium postulare. Quòd si igitur artem aliquam mechanicam didicissem, fore vt principio statim ab ipsa arte necessaria vi-

tæ cõparare possem, neq; necesse habe-
rem, adeò ætate iam prouectus, domi,
déque paterna mensa viuere: sed non
multo pòst etiam ipsum patrem exhila-
raturum esse me, referendo domum
semper aliquid ab arte quæsitum. Al-
terius itaq; consultationis caput propo-
situm inde est, quænam ars & optima,
& ad discendum facillima, & homine
libero maximè digna foret, deinde &
minori sumptu atque instrumento ege-
ret, multum autem & sufficientem quæ-
stum suppeditaret. Proinde alio aliam
laudante, prout quisque animo affectus,
aut vsu expertus erat, pater ad auunculũ
aspiciẽs (aderat enim is quoq; statuarius
tum habitus optimus, & poliendo mar-
more inter præcipuos laudatus) Minimè
fas, inquit, est aliam artem hîc vincere, te
præsente: sed hunc acceptum (meq; de-
monstrabat) abduc tecum, & doce lapi-
dum artificem probum, & eorundem cõ-
positorem ac statuarium nobis esse. Pote-
rit enim & hoc, natura, vt scis, præditus
felici ac dextera. Fecerat autem hanc
de me coniecturam pater ex ludicris à
me aliquando è cera confictis. Quan-
do enim à præceptoribus domum di-
mittebar, abradens ceram, nunc bo-
ues, nunc equos, interdum per Io-
uem & homines fingebam, non omni-
no ineptè, vt tum videbar patri: ob
quæ tum à præceptoribus quidem pla-
gas accipere solebam: hîc autem ad
probandam ingenij dexteritatem hæc
quoque in parte laudis ducebantur. At-
que adeò bonam ex eo spem de me o-
mnes concipiebant, vt qui breui adeò
artem hanc, secundùm fingendi illam
facilitatem, perdiscere possem. Simul
igitur & idonea dies videbatur ea es-
se auspicandæ arti, & ipse tradebar
auunculo, non admodum, per Iouem,
iniquè aut grauiter ferens: sed mihi
etiam lusum quendam non insuauem
ipsa res videbatur habere: & apud æqua-
les ad ostentationem & laudem factu-
rum esse, si & deos sculpere, & parua
quædam simulachra, cùm mihi, tum il-
lis quibus vellem, adornare possem. Ac
tum primùm quidem illud, & incipien-
tibus solitum, fiebat. celtem enim quen-
dam auunculus mihi tradens, pau-
latim tabulam lapideam, quæ in me-
dio posita erat, contingere, atque ar-
tem auspicari iubet, tritum illud admonens: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

A τὰ ἀρχοιῶτα ὧδέ τῆς τέχνης, καὶ μη-
κέτι οἰκόσιτος εἴη, τηλικόυτος ὢν. ὃν εἰς
μακρὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα ὑφέξειν, ἀπο-
φέρων ἀεὶ ὅ γιγνόμενον. δευτέρας οὖν σκέ-
ψεως ἀρχὴ τοιαύτη ἦν, τίς ἀρίστη τῶν
τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη συμμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευ-
θέρῳ πρέπουσα, καὶ τοιαύτην ἔχουσα τὴν
χορηγίαν, καὶ δαψιλῆ τὴν ὑπουργ. ἄλλου δέ-
ουν ἄλλῳ ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης
ἢ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεῖον,
ἀπιδών, (πρόσω γὰρ ὁ τοιοῦτος μηδὲς θεῖος
ἀφίκοιτο ἑρμογλύφος εἶναι) δοκοῦν, καὶ λιθο-
B ξόος σὺν τοῖς μάλιστα δοκιμοις, οὐ θέμις
εἶπεν ἄλλην τέχνην ὑπερβατεῖν, σοῦ πα-
ρόντος. ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμέ, καὶ
δίδασκε τοιαῦτα λίθων ἐργάτην ἀγα-
θὸν εἶναι, καὶ συναρμοστὴν καὶ ἑρμογλυ-
φέα· δύναται γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε
ὡς οἶδα ἔχων δεξιῶς. ἐτεκμήρετο δὲ ταῖς
ἐκ τοῦ κηροῦ παιδιαῖς. ὁπότε γὰρ ἀφε-
θείην ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ἀποξέων αὖ
τὸν κηρὸν, ἢ βοᾶς ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ Δί'
ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, εἰκότως, ὡς ἐδό-
κουν τῷ πατρί. ἐφ' οἷς τοιγὰρ μὴν τῶν δι-
C δασκάλων, πληγὰς ἐλάμβανον. τότε δὲ
ἔπαινος εἰς τὴν φύσιν καὶ ταῦτα ἦν. καὶ
χρηστὰς εἶχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ὃ
βραχεῖ μαθήσομαι τὴν τέχνην, ἀπ' ἐκεί-
νης γε τῆς πλαστικῆς. ἅμα τε οὖν ὑπιτή-
διος ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἐναρχεσθαι· καί-
γὼ προσεδόμην τῷ θείῳ, μετὰ τὸν Δί' ὃ
σφόδρα τῷ τοιούτῳ ἀχθόμενος. ἀλ-
λά μοι καὶ παιδιά τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδό-
κει ἔχειν, καὶ τοῖς ἡλικιώταις ὑπόδειξιν, εἰ
φαινοίμην θεούς τε γλύφων, καὶ ἀγαλματιά
τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, καὶ
ἐκείνοις, οἷς τοιοῦτον ἦν. καὶ τὸ γε τοιοῦτον
D σχῆμα ἐσκευωρήθη τοῖς ἀρχομένοις ἐλίγνετο.
ἐξοπίσω γὰρ τινά μοι δοὺς ὁ θεῖος, ἐκέλευσέ
μοι πρέμα καθικέσθαι, πλακὸς ἐν μέσῳ κει-
μένης, ἐπειπὼν ὃ κοινόν, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμι-
συ παντός. σκληρότερον δὲ κατενεχθέν-
τος ὑπ' ἀπειρίας, κατάγη μὲν ἡ πλάξ.

Cæterùm duriùs impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur.

ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλιόν τινα χει- A
μήλιον πλησίον λαβών, ὃ τοῦτο, οὐδὲ
τοτὲ ἐπιχῶς μου κατήρξατο· ὥστε δάκρυά
μοι τὰ τοῦτο ἴμα τῆς τέχνης. ἀποδρὰς οὖν
ἐκεῖθεν, ὅτι τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμην, σκυ-
θρὸς αὐτολούζων, καὶ δακρύων τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς ἐπόπλεως· καὶ διηγούμην τὸν σκυ-
τάλιον, καὶ τοῖς μώλωπας ἐδείκνυον· καὶ κα-
τηγόρουν πολλὴν τινα ὠμότητα, τοῦτο θεὶς
ὅτι ἐπὶ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν
ὑποβάλωμαι τῇ τέχνῃ. ἀγανα-
κτησαμένης δὲ τῆς μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ
ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλ- B
θε, κατέδαρθον ἔτι ἔνδακρυς, καὶ τὴν νύχθ'
ὅλην ἐννοῶν. Μέχρι μὲν δὴ τούτων, γε-
λοῖα, καὶ μειρακιώδη τὰ εἰρημένα. τὰ
μετὰ ταῦτα δὲ, οὐκέτι βιαιοπαθήσετε ὦ
ἄνδρες ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλη-
κόων ἀκροατῶν δεόμενα. ἵνα γὰρ καθ'
Ὅμηρον εἴπω, Θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν
ὄνειρος, Ἀμβροσίην διὰ νύκτα, σαφὴς οὕ-
τως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀλη-
θείας. ἔτι γοῦν καὶ νῦν τοσοῦτον χρόνον, C
πάντα ῥήματά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἐναργῆ, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
ἀκουσθέντων ἔναυλος. οὕτω σαφῆ πάντα
ἦν. Δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χειρῶν,
εἷλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα
βιαίως, καὶ καρτερῶς. μικροῦ γοῦν με
διεσπάσαντο πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμού-
μεναι. καὶ γὰρ αὖτη μὲν αὖ, ἡ ἑτέρα ἐπε-
κράτει, καὶ σχεδὸν μικρὸν ὅλον εἶχέ με.
αὖτη δὲ αὖ, αὖθις ἀπὸ τῆς ἑτέρας εἵλ-
κυεν. ἐβόων δὲ πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα. D
ἡ μὲν, ὡς αὐτῆς ὄντα με κεκτῆσθαι βού-
λοιτο· ἡ δὲ, ὡς μάτην τῶν ἀλλοτρίων
ἀντιποιοῖτο. ἦν δὲ ἡ μὲν, ἐργατικὴ, καὶ
ἀνδρικὴ, καὶ ἀνυμένη τὴν κόμην, τὼ
χεῖρε τύλων ἀναπλεως, διεζωσμένη τὴν
ἐσθῆτα, πτάνου καταγέμουσα, οἷος ἦν ὁ
θεῖος ὁπότε ξέοι τοὺς λίθους. ἡ ἑτέρα δὲ,
μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὸ σχῆμα εὐπρε-
πὴς, καὶ κόσμιος τὴν ἀναβολήν. τέλος
δ' οὖν, ἔφασάν μοι δικάζειν ὁποτέραν βου-
λοίμην συνεῖναι αὐτῶν. πρεσβυτέρα δὲ ἡ
σκληρὰ ἐκείνη καὶ ἀνδρώδης, ἔλεξεν·

Auunculus autem indignatus, & ſcuti-
cam quandam propè iacentem corri-
piens, nequaquam manſuetè, aut vti
docentem conueniebat, excepit atque
initiauit me, ita vt mox in lacrymas pro-
œmium artis mihi verteretur. Aufu-
giens igitur inde, domum redeo, con-
tinuéque vlulando, & lacrymis oculos
opplendo, commemorabam ſcuticam,
demonſtrabam vibices, nimiámque il-
lius crudelitatem accuſabam, hoc quo-
que addens, quòd inuidia quadam
iſta feciſſet auunculus, videlicet me-
tuens ne ſe in arte ſuperarem. Iraſcente
itaque matre, & multa fratri conuitia
faciente, poſteaquam nox ſuperuenit,
dormiui, plenus adhuc lacrymarum,
totámque noctem cogitabundus iacens.
Atque hactenus quidem quæ diximus,
ridicula pueriliáque ſunt: quæ verò
deinceps audietis, nequaquam contem-
nenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ au-
ſcultandi cupidos auditores quoque re-
quirant. Nam, vt iuxta Homerum di-
cam: Venêre mihi diuino ſomnia nu-
tu, Almam per noctem, ita clara &
manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate di-
ſtarent. Adhuc igitur etiam poſt tantum
temporis interuallum, & habitus eo-
rum quæ mihi tum apparuere, in ocu-
lis hærent, & ipſa vox auribus quaſi in-
ſonat: adeò tum plana fuerunt omnia.
Duæ mulieres manibus corripientes tra- *Somnium ſeu viſio Luciani.*
hebant me in diuerſum, vtraque ad ſe
videlicet, violentè admodum & validè.
Parum itaque abfuit quin me diſcerpe-
rent, dum inter ſe ambitioſe adeò con-
tendunt. Nam modò hæc ſuperabat,
& propemodum totum tenebat me:
modò altera, eadémque me ad ſe re-
trahebat. Clamabant autem ambæ,
accuſabántque mutuò ſeſe: hæc, quòd
me ſuum videlicet illa poſſidere vellet:
illa verò, quòd hæc fruſtra aliena ſibi
vſurparet. Erat autem altera quidem
operaria, & virili aſpectu, ſqualida co-
ma, manus callo paſſim obductas ha-
bens, ſuccincta veſte, & marmoreo pul-
uere oppleta, qualis & ipſe auunculus
eſſe ſolebat tunc cùm lapides poliebat.
Altera verò facie admodum honeſta,
habitum decentem præ ſe ferens, &
veſtes ornatas ac mundas induta. Po-
ſtremò autem permittunt meo iudicio,
vt vtri earum conuerſandum mihi pu-
tem, ſententiam ipſe feram. Ac prior *Statuaria verba.*
quidem dura atque virilis illa ſic cœpit:

Ego, chare puer, Statuaria ſum, ea quam tu heri diſcere cœpiſti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati ſunt. Quòd ſi igitur voles deliriis ac nugis circa quas iſta verſatur (indicans alteram) abſtinere, ac mecum degere, principio generosè educaberis, humeróſque habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atque domeſticis tuis: neque etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neque verò auerſeris corporis hanc fragilitatem, aut veſtium ſorditiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem ſpectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vectus eſt, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipſis illis Diis quos ſculpſere. Quòd ſi igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipſe apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, valde ſanè ſtudiosè omnia connectens, & me in ſuam ſententiam adducere cupiens: ſed non vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterùm vbi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, Humanitas ſum, iam nunc conſueta ac nota tibi: tametſi ad finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quãta igitur bona Statuaria iſta tibi præſtatura ſit, ſi eam artem didiceris, ipſa modò enumerauit. Nihil enim aliud niſi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam ſpem vitæ poſitam habens, obſcurus ipſe degens, modicum & minimè generoſum quæſtum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: ſed hoc ſolũ, opifex videlicet quiſpiam, & ex multa atque promiſcua plebe vnus, præſtantiorem te ſemper formidãs, & dicendo valentem præ oculis habẽs ac palpans, & in ſumma, léporis quandam vitam agẽs, potentioriſq; lucrum exiſtẽs.

Statuarij inſignes.

Verba humanitatis.

A Ἐγὼ, φίλε παῖ, Ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμί, ἣν ἤδη ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τέ σοι καὶ συγγενὴς οἰκόθεν. ὅ,τε γὰρ πάππος σου, εἰπόντα τοὔνομα τῦ μητροπάτορος, λιθοξόος ἦν, καὶ τὼ θείω ἀμφοτέρω. καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς. Εἰ δὲ θέλοις λήρων μὲν καὶ φλυαρίων τῶν τοιῶνδε τούτων ἀπέχεσθαι, δείξασα τὼ ἑτέρᾳ, ἕπεσθαι δὲ καὶ σωφρονεῖν ἐμοὶ, πρῶτα μὲν ἀρέψῃ γυμνικῶς, καὶ ἕξεις ὤμους ἐξὸς καρτερούς, φόνου δὲ πάντος ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ ὅπο-

B τε ἄπει ὅτι τὼ ἀλλοδαπὴν, τὼ πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους καταλιπών· οὐδὲ ὅτι λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῆς δὲ τῦ σώματος τὸ βύτελες, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὁρμώμενος καὶ Φειδίας ἔπλασε, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτος τὼ Ἥραν εἰργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. προσκυνοῦνται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. εἰ δὴ τούτων εἷς ἦν, πῶς μὴ οὐ κλεινὸς αὐτὸς τοῖσδε πᾶσιν ἀνθρώποις ἦν; ζηλωτὸν δὲ καὶ τὸν πατέ-

C ρα ἀποδείξῃς, προβλεπτὸν δὲ ἀποφανεῖς καὶ τὼ πατρίδα. Ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα διαπταίουσα, καὶ βαρβαρίζουσα, πάμπολλα εἶπεν ἡ Τέχνη, μάλα δὲ σπουδῇ σωρεύουσα, καὶ πείθειν με πειρωμένη· ἀλλ' οὐκέτι μέμνημαι· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τὼ μνήμω διέφυγε. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ὧδέ πως, Ἐγὼ δὲ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμὶ ἤδη σοὶ, καὶ γνωρίμη, εἰ καὶ μηδέπω εἰς τέλος μου πεπείρασαι. ἡλίκα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖ λιθοξόος γενόμενος, αὐτὴ προείρηκεν· οὐδὲν

D γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, τῷ σώματι πονῶν, καὶ οὕτω τὼ ἅπασιν ἐλπίδα τῦ βίου τεθειμένος, ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀθλιωτάτῃ λαμβάνων, ταπεινὸς τὼ γνώμω, βύτελὴς δὲ τὼ προσόδω. οὔτε φίλοις ὑποδιπλάσιος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός· ἀλλ' αὐτὸ μόνον, ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τῦ πολλοῦ δήμου εἷς, ἀεὶ τὸν προσιόντα ὑποπτήσσων, καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπεύων, λαγὼ βίον ζῶν, καὶ τῦ κρείττονος ἑρμηνέως ὤν.

Εἰ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλειτος ἦσθα, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξειργάσω, τιλὼ μὲν τέχνῃ ἅπαντες ἐπαινέσονται, ὀλίγοι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, ἀξιώσαι ἂν σοι ὅμοιος γενέσθαι. οἷος γὰρ αὐτὸς εἶ, βάναυσος, καὶ χειροτέχνης, καὶ ἀποχρεωσίωτος νομισθήσῃ. ἐγὼ δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μὲν σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ προσέξῃς θαυμαστά, καὶ λόγους αὐτῶν ἀπαγγέλωσε, καὶ πρώτων, ὡς εἰπεῖν, ἐμπειρον ἀποφανῶ σε· καὶ τιλὼ ψυχῇ, ὅπερ σοι κυριώτατόν ἐστι, κατακοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότητι, ἐπιεικείᾳ, σωφροσύνῃ, καρτερίᾳ, τῷ τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ταῦτα γάρ ἐστιν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος. λήσει δέ σε οὔτε παλαιὸν ὄντα, οὔτε νῦν γενέσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα πρόσθεν μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα ἐστὶ πάντα θεῖα, πάντα αἰδέσιμα, οὐκ εἰς μακρὰν σε διδάξομεν. καὶ ὁ νῦν πένης ὁ τοῦ δεῖνος, ὁ βλαισόμηλος τὰ περὶ ἀγνοιῶν ὅτου τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι ζηλωτὸς, καὶ ἐπιφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος. καὶ ὅτι τοῖς ἀρίστοις δοκιμάσῃ, καὶ ὑπὸ τῶν γνωρίμων καὶ πλούτων προσιόντων ἀποβλεπόμενος, ἐάθητα μὲν τοιούτοις ἀμπεχόμενος, (δείξασα τιλὼ ἑαυτῆς, πολὺ δὲ λαμπρὸν ἐφορᾷ,) ἀρχῆς δὲ καὶ πρεσβείας ἀξιούμενος. κἄν που ἀποδημῇς, ὑσὶ ὅτι τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς ὑσὶ ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι προεθήσω τὰ γυμνάσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἕκαστος, τὸν πλησίον κινήσας, δείξῃ σε τῷ δακτύλῳ, ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ λέγων. μὲν δὴ παυδὸς ἄξιον ἦ, καὶ τοῖς φίλοις ἢ καὶ τιλὼ πόλιν ὅλιν καταλαμβάνῃ, εἰς σὲ πάντες ἀποβλέψονται. κἄν που τι λέγων τύχῃς, κεχηνότες οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντες, καὶ ὑδαμονίζοντές σε τῶν λόγων τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα τῆς εὐτυχίας. ὃ δὲ λέγουσιν ὡς ἄρα ἀθάνατοι γίγνονταί τινες ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι προσποιήσω.

A Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & iisdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequêris, principio tibi ostendam multa veterum virorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te

B est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcũque rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua. Neq; autem latebit te neque veterum quicquam, neq; eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui

C nunc pauper atque inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimium felix, nimiumq; beatus omnibus videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus effereris, & pulcherrimarũ quarumcunq; rerũ gloria celebraberis, illorum etiam qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atque oculis conuersis: ac vestitum quidẽ talem geres (demonstrans suum: gerebat autem admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò

D peregre abiẽs proficiscêris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atque conspicuum reddam, vt eorum quoque qui te aspicient, quisque proximè astantem leuiter impellens & commouens, digito te demõstret, atque, HIC est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atque ora cõuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi vim, & orationis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis. Et quod dici vulgo solet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quoque tibi dabo.

Nam postquam ipse ex hac vita decesseris, nunquam desines conuersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. Demosthenem illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Æschinem, qui tympanistriæ cuiusdam filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simul atque primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum, audis vt nunc ab omnibus decantetur? Igitur relinquens tantos ac tales hosce viros, res adeò splendidas, orationes tam graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudem, primos assessus, potentiam, imperia, denique & illam quam ex dicendo consequêris gloriam, & quate omnes ob prudentiam prædicabunt, felicitatem, tuniculam aliquam indues sordidam, habitúmque assumes seruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera sculpendi cædendique instrumenta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, denique modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neque expergiscens, neque virile aut libero homine dignum quicquam cogitans, sed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus suis consona & bene formata tibi reddantur: de te ipso autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine, surgens sententiam tuli, & relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquam mihi etiam in mentem venit scuticæ, & quòd plagas itatim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principio quidem indignè ferebat, complodebátque manus, & dentibus infremebat: postremò autem, quemadmodum Nioben audiimus, ita hæc quoque diriguit, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini: somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens, Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicasti.

A ἢ γὰρ ἰὼν αὐτὸς ἐκ τοῦ βίου ἀπέλθῃς, οὔποτε παύσῃ σεαυτὸν τοῖς πεπαιδευμένοις, τοῖς ὁμιλοῦσι τοῖς ἀρίστοις. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένην ὁποῖον, τίνος υἱὸν ὄντα, ἐγὼ ἡλίκον ἐποίησα; ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς τυμπανίστριας υἱὸς ἦν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ἑρμογλυφικῇ ταύτῃ τραφείς, ὅπου τάχιστα σεαυτὸν ἐκώλυσε τοῦ χείρονος, καὶ ἀποστὰς ἀπ' αὐτῆς, ἠτιμάλησεν ὡς ἐμέ, ἀκούεις ὡς παρὰ πάντων ᾄδεται; ἀφεὶς δὲ αὖ τοιούτους τηλικούτους, καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ τοσαῦτα λαμπρὰ, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ ῥῆμα βύρσαις B πρεπές, καὶ ὑμνῶ, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ δυνάμεις, καὶ ἀρχάς, καὶ τὸ ὅτι λόγοις βιώσιμεν, καὶ τὸ ὅτι σεμνοὶ βιβαιμονίζεσθαι, χιτωνίσκον τε παχὺν ἐνδύσῃ, καὶ ῥῆμα δουλοπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφίδα, καὶ κοπίδας, καὶ κολαστῆρας ἐν ταῖν χεροῖν ἕξῃς, κάτω νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τύπον ταπεινὸς· διακωλύων δὲ σοῦ ποτε, οὐδὲ ἀνδρώδες, οὐ- C δὲ ἐλευθέριον οὐδὲν ὑπονοῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως ῥυθμὸν καὶ σχῆμα ἕξαι σοι προσῇδε, ὅπως δὲ αὐτὸς ῥυθμός τε, καὶ κόσμος ἔσῃ, ἥκιστα περιττικῶς, ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων. ταῦτα ἔτι λεγούσης αὐτῆς οὐ περιμείνας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, αἰσχυνόμενος ἀπεφηνάμην. καὶ τὴν μὲν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀποδυσάμενος, μετέβαινον πρὸς τὴν Παιδείαν μάλα γεγηθώς· καὶ μάλιστα ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πλη- D γὰς ἐμοῦ οὐκ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι πρώην ἐνετρίψατο. ἡ δὲ, ἀποληφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τῇ χειρὶ συνεκρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέπριε· τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπετάγη, καὶ εἰς λίθον μετεβέβλητο. Εἰ δὲ παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε· θαυματοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. Ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀποβλέψασα, ποιναιρεσιῶ ἀμείψομαί σε, ἔφη, τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας.

καὶ ἐλθὲ ἤδη, ὅπίσω τοῦτου τῦ ὀχήμα- A
τος, (δείξασά τι ὄχημα ἱπποπλέρων ἵπ-
πων τινῶν, τῷ Πηγάσῳ ἐοικότων,) ὅπως
ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ
ἀγνοήσῃν ἔμελλες. ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν
ἤλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει. ἀρθεὶς δὲ εἰς ὕψος
ἐγὼ, ἐπεσκόπουν ἀπὸ τῆς ἕω ἀρξάμε-
νος ἄχρι τοῖς ἑσπέρου, πόλεις, καὶ ἔθνη,
καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἀπο-
σπείρων τι ἐς τὴν γῆν. σχεδὸν μέν τοι μέ-
μνημαι ὅ,τι ὁ σπειρόμενον ἐκεῖνο ἦν· πλὴν
τῦτο μόνον, ὅτι κάτωθεν ἀφορῶντες οἱ ἀν-
θρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ' ὀλίγον B
καθ' οὓς ἠρίστα τῇ πτήσει, προὔπεμ-
πον. δείξασά δέ μοι τὰ τοσαῦτα, κἀμὲ
τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐκείνοις, ἐπιδείξασθαι αὖ-
θις, σχεδὸν τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα ἐκείνην
ἐνδεδυκότα, ἣν εἶχον ἀφιπτάμενος. ἀλλ'
ἐμοὶ ἐδόκουν ὑπόπυρρός τις ἐπιφαίνειν. καὶ
καλέσασα οὕτω καὶ τὸν πατέρα ἑστῶτα, C
προσειπόντα, ἐδείκνυεν αὐτῷ ἐκείνην τὴν
ἐσθῆτα, κἀμὲ, οἷος ἥκοιμι. καί τι ἐνέ-
μνησεν οἷα μικροῦ δεῖν περὶ ἐμοῦ ἐβουλεύ-
σατο. ταῦτα μέμνημαι ἰδὼν, αὐτίκα
ἔτι ὢν, ἐμοὶ δοκεῖ, ἐκπεφοβημένος περὶ τὸν
τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λέγοντος,
Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν ὃ ἐνύ-
πνιον, καὶ δικανικόν. εἶτ' ἄλλος ἐπέ-
κρουσε, χμεεινὸς ὄνειρος, ὅτι μήκισταί εἰ-
σιν αἱ νύκτες· ἢ τάχα που τελέστερος, ὥσ-
περ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς ἴσῃ. τί δ' οὖν
ἐπῆλθεν αὐτῷ ληρῆσαι ταῦτα πρὸς ἡμᾶς,
καὶ μνησθῆναι παιδικῆς νυκτὸς, καὶ ὀνεί-
ρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἔοι-
κεν γὰρ ἡ ψυχολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν D
ἡμᾶς ἐπικαιρός τινας ἐπείληφεν; οὐκ
ὦ γαθέ. οὐδὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγού-
μενος ὃ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ
πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τἄλλα. ἴσθι γὰρ ὀκ ἐπό-
κριναν τὸν ὄψιν, οὐδὲ ὡς φλυαρῶν ἐγνωκώς
αὐτὰ διεξῄει. ἦν δὲ ταῦτα ὁτὲ τῷ πολέμῳ, καὶ
ἀπογνώσει πραγμάτων, περιεστώτων πο-
λεμίων, ἀλλά τι ἦν χρήσιμον εἶχεν ἡ διήγησις.

Veni igitur, & aſcende vehiculum hoc, (commonſtrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibuſdam Pegaſo ſimilibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuiſſes, ſi me non ſecutus eſſes. Cæterùm poſtquam aſcendi, illa quidem agitare atque aurigari cœpit: Ego verò vbi iam in ſublime ſublatus fui, obſeruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, vſque ad occidentem, vrbes videlicet & populos, non aliter quàm Triptolemus olim, ſpargens quiddam in terram: quanquam non amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolum, quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me, & ad quoſcunque volando peruèneram, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipſũ collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, commonſtrauit ei veſtem illam, & meipſum qualis redirem: ſubmonuitq; eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hęc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem, plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quiſpiam, quàm longum hoc ſomnium, & iudiciale eſt? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, ſomnium eſt, quando noctes ſunt longiſſimæ: aut fortaſſis etiam ctinoctiale, qualis & ipſe Hercules eſt. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiſcum, mentionemq; facere puerilis iſtius noctis, ſomniorumq; veterum & ætate iam obſoletorum? Frigida enim & ingrata eſt omnis inepta ac futilis oratio. An fortè ſomniorum quorundam quaſi quoſdam interpretes eſſe nos credidit? Nequaquã, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens ſomnium illud, quo pacto ipſi viſum fuerat in domo paterna, & de incops. Noſtis enim vt non coniectationem quandam proponens, viſionem ſuam, aut quòd ita nugari ſtatuiſſet, narrauit, præſertim in bello & ſummarum deſperatione conſtitutus, circunſtantibus vndiq; hoſtibus, ſed quòd vtilitatem quandam ſecum habebat illa narratio.

Lib. 3. Anabaſeos.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè si quis eorum præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animúmque ad deteriora declinat, ingenium non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonem hunc audierit, idoneum atque sufficiens exemplum me sibi proponens, vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

A καὶ πάνυ καλῶ τοῦτον ὑφηγοῦμαι ὑμῖν διηγησάμενος ἐκεῖνα ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται. ἐμὲ μάλιστα εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τὰ ἥττω ἀποκλίνῃ, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ ἀμφιβαλόμενος. ὑπερῥωσθήσεται δὴ οἶδ' ὅτι κἀκεῖνος, ἀκούσας τοῦ μύθου, ἰσχυρὸν ἑαυτῷ τὸ δόγμα ἐμὲ παραστήσας, σὺν οἷς μόνοις ἦν, πρὸς τὰ κάλλιστα ὥρμησα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε, οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπεμελήλυθα, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, σοφιστῶν γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος.

B

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΕΙ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PROMETHEVS ES IN VERBIS.

IACOBO MICYLLO Interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in verbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione, somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hîc videtur dictionem & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplum comparatum esset, indicare voluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem, & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

PRometheum igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, quasi & mea opera lutea sint, agnosco collationem, ac fateor me similem illi esse: neque recuso luti figulus etiam ipse dici: tametsi lutum mihi vilius sit, quale scilicet ex triuiis colligitur cœnum propemodum ac fœtulentum quoddam. Quòd si verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanum nomine eam cohonestas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis?

C Υχοῦν Προμηθέα με εἶναί φῄς; εἰ μὲν κατὰ τοῦτο, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων κἀμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω τὴν εἰκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιος εἶναι αὐτῷ. τὸ δὲ αἰσχύνομαι πηλοπλάθος ἀκούειν, εἰ καὶ φαυλότερος ἐμοὶ ὁ πηλός, οἷος ἐκ τριόδου, βορβορώδης τις ὢν καὶ μικρόν. εἰ δὲ ὑποφειδόμενον τοῖς λόγοις ὡς δῆθεν δημηγόρους ὄντας, τὸν D σοφώτατον τῶν Τιτάνων ἐπευφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μή τις εἰρωνείαν φῇ, καὶ μυκτῆρα, οἷς τὸν Ἀττικὸν, ὑποσείναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ δημήγορον τοὐμόν; τίς δ' ἡ θαυμαστὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν;

ὡς ἔμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα A
ἔδοξε, μηδὲ κωμῳδῆ ἄξια τῦ Καυκάσου.
καίτοι πόσῳ δικαιότερον ὑμεῖς ἂν εἰκάζοι-
σθε τῷ Προμηθεῖ, ὁπόσοι ἐν δίκαις διδα-
σκομεῖτε, ξυὼ ἀληθείᾳ ποιούμενοι τοὺς ἀγῶ-
νας; ζῶντα οὖν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα
ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ ὁ θερμὸν αὐ-
τῶν ὅτι ἅψαιτο. καὶ τοῦτο ἐκ τῦ Προ-
μηθέως ἂν εἴη, πλὴν εἰ μὴ ἅμα λάττοιτε
ὅτι μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττεται, ἀλλὰ χρυ-
σᾶ ὑμῖν τις πολλοῖς τὰ πλάσματα. ἡμεῖς
δὲ οἱ ἐς τὰ πλήθη παιόντες, καὶ τοὺς τοιού-
τους τῶν ἀκροατῶν ἐπαγγέλλοντες, εἴδωλα B
ἄττα ὑποδυκνύμεθα. καὶ ὁ μὲν ὅλον, ἐν πη-
λῷ, καθάπερ ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡ
πλαστικὴ καὶ ταῦτα τοῖς χορηγλάθοις. τὰ
δ' ἄλλα, οὔτε κίνησις ὁμοία προσέστιν, οὔ-
τε ψυχῆς δεῖγμά τι ἀλλὰ τέρψις ἄλλως,
καὶ παραπλὴξ ὁ προσχήμα. ὥστε με συγ-
γνῶναι ἔπεισι, μὴ ἄρα οὕτω με Προ-
μηθέα λέγοις εἶναι; ὡς ὁ κωμικὸς τὸν Κλέω-
να φησὶν· οἶσθα προσὶ αὐτόν. Κλέων Προ-
μηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πρόγματα. καὶ αὖ-
τοὶ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς κυτρέας, καὶ ἱπνο- C
ποιούς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί, Προ-
μηθέας ἀπεκάλουν, ὑποσκώπτοντες ἐς
τὸν πηλὸν, καὶ πλὴν ὡς οἶμαι τῶν σκευῶν ὄψησιν. καὶ εἶπά σοι τοῦτο βούλεται
καὶ ὁ Προμηθεύς, πάνυ δυσχόλως ἀποτε-
τύχθαι, καὶ ἐς πλὴν Ἀττικὴν δριμύτητα
τῶν σκωμμάτων, ἐπεὶ καὶ δύῤῥυτα ἡμῖν
τὰ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ κυτρίδια. καὶ
μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, συντρίψειεν
ἅπαντα. καίτοι φαίη τις ἂν ἀδαμαντούμε-
νος, οὐ ταῦτα εἰκάσας τῷ Προμηθεῖ, ἀλ- D
λὰ δ καινουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μή τοῦ
τι ἄλλο ἀρχέτυπον μεμιμημένον· ὥσπερ
ἐκεῖνος οὐκ ὄντων ἀνθρώπων, τέως συ-
νοήσας αὐτοὺς ἀνέπλασε. τοιαῦτα ζῶα μορ-
φώσας, καὶ διακοσμήσας, ὡς δυκίνητά
τε εἴη, καὶ ὀφθῆναι χαρίεντα. καὶ ὁ μὲν
ὅλον, ἀρχιτεκτων αὐτὸς ἦν. συνεργάζε-
το δέ τοι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐμπνέουσα τὸν πη-
λὸν, καὶ ἔμψυχα ποιοῦσα καὶ τὰ πλάσματα.

Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi videantur, aut digna adeo Caucaso. At verò quanto iustiùs vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudiciis & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri possit, nisi si sic decidatis hîc, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atque ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulo antè dixi, ipsa hæc figulina versatur, perinde vt & aliorum figulorum: præterea autem neque motus similis inest, neque animæ seu vitæ aliqua significatio, sed delectatio quædam inanis, & quasi quidam lusus totum illud negotium est. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: nosti siquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille post negotia est. Cæterùm etiam ipsi Athenienses figulos ollarum, & furnorum constructores, & quicunque circa lutum versantur, Prometheos vocabant olim, alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vasorum assaturam. Quòd si etiam hoc sibi vult Prometheus iste tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino secundùm Atticam illam mordendi acerbitatem dixisti: quoniam & nostra opera fragilia sunt, perinde vt illorum ollulę: & modicum quispiam lapillum iniiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent; & in summa, architectus ipse erat, sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat.

heque facilè communionem & societatem aliquam ſuſtinent. Vereor itaque ne denuo ſimile aliquid Prometheo iſti tuo feciſſe videar, vt qui fœmininum cum maſculino commiſcuerim, & ob idipſum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepiſſe fortaſſe auditores, atque oſſa appoſuiſſe ipſis pinguedine obducta ac tecta, riſum ſcilicet Comicum ſub philoſophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Abſit hoc vnũ modò, vt ne in noſtris ineſſe dici poſſit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? niſi verò quiſpiam nos latet, qui eiuſmodi pinuum incuruatores & hircoceruos & ipſe compoſuerit. Veruntamen quid facerem? Perſiſtendum enim eſt in iis quæ ſemel cœperis: quandoquidem mutare conſilium, Epimethei opus, non Promethei eſt.

A οὐδὲ ἀνθρώπῳ ἀνεχόμενα τὴν κοινωνίαν. δέδοικα τοίνυν μὴ αὖθις ὅμοιόν τι τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, ὃ θῆλυ τῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλό τι τοιοῦτο φαίνωμαι, ἐξαπατῶν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὀστᾶ μὲν δοκοῦντα εἶναι κεκαλυμμένα τῇ σιμελῇ, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφῳ· ὃ γὰρ τῆς κλεπτικῆς. καὶ γὰρ κλεπτικῆς, ὦθεος, ἅπαγε τοῦτο μόνον, οὐκ ἂν εἴποις σύφαν τοῖς ἡμετέροις. ἢ μὲν δὴ τὰ γοῦν ἂν ἐκλεπτόμην, εἰ μή ἄρα τις ἐμὲ διέλαθε τοιούτους πυπτοκόμους, καὶ τραγελάφους ἑαυτοὺς στωπτόμενος; πλὴν ἀλλά τί μοι πάθοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ προσέβαλόμην· ἐπεὶ τόγε μεταβαλλόμενον, Ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ Προμηθέως ὄν.

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΗΘΟΥΣ.

NIGRINVS, ſiue DE MORIBVS PHILOSOPHORVM.

IACOBO MICYLLO Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores Philoſophorum deſcribit, conferendo inter ſe verè Philoſophos & ſimulatos: & quòd iis qui ſeriò philoſophari cupiunt, vrbis Romæ conſuetudo & luxus nequaquam conueniant, oſtendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philoſophum, & turbas iſtius adulatorum, cœnas & lucrum ſectantium, inter ſe componit. Quanquam haud ſcias, an etiam veræ Philoſophiæ ſectatores hîc laudando, pro more ſuo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in noſtræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu, veterum iſtorum quaſi ſucceſſores quidam ſunt.

AD NIGRINVM Epiſtola.

Lucianus Nigrino Salutem.

Noctuas Athenas. NOctuas Athenas, inquit prouerbium, quaſi ridiculum ſit ſi quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò ſi quidem poteſtatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino ſcribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quando ſolùm ſententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus ſum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero ſanè meritò etiã Thucydidis illud, quo dicitur

C ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λυκιανὸς Νιγείνῳ τῷ φιλτάτῳ.

ΗΜὲν παροιμία φησὶ, Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, ὡς γελοῖον ὂν εἴ τις εἰς χοιρίδα γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτῆς εἰσίν. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δυναμιν λόγων ἐπιδείξασθαι βουλόμενος, ἔπειτα Νιγείνῳ γράψας, βιβλίον ἔπεμπον, εἰχόμην ἂν τοῦ γελοίου, D γλαῦκας ὡς ἀληθῶς ἐμπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνον σοι δηλῶσαι τὸν ἐμὸν γνώμην ἐθέλω, ὅπως τε νῦν ἔχω, καὶ ὅτι μὴ πρόχειρος εἰλημμαι πρὸς τοὺς σοὺς λόγους, ἀποφεύξομαι ἂν εἰκότως καὶ ὁ τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος ὅτι ἡ ἀληθὴς

ἀμαθία μοὶ, φράσεις, ὀκνηρεὶς ἢ δὲ λεγομένον ἀφράζεται. δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς τοὺς λόγους ἔρως αἴτιος. ἔρρωσο.

A imperitia audaces, tes autem cogitata atque considerata timidos efficere. Manifestum enim est quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

ΛΟΥΚ. ΦΙΛ.

Ω σεμνὸς ἡμῖν σφόδρα, καὶ μετέωρος ἐπῳδεληλυθὼς; οὐδέπω προσβλέπειν ἡμᾶς ἐπ' ἀξιοῖς, οὐθ' ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε χαίνοντας τοῖς ὁμοίοις λόγοις, ἀλλ' ἄφνω μεταβέβληκας, καὶ ὅλως ὑπερφυῶς τινι ἔοικας; ἡδέως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην ὅθεν οὕτως ἀτόπως ἔχεις, καὶ τί τοῦτο αἴτιον. ΦΙΛ. τί γὰρ ἄλλο γε ὦ ἑταῖρε, ἢ εὐτυχία; ΛΟΥ. πῶς λέγεις; ΦΙΛ. ὁδοῦ πάρεργον ἥκω σοι διδάσκων τε, καὶ μακάριος γεγονὼς. καὶ τοῦτο δὴ ὃ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. ΛΟΥ. Ἡράκλεις, οὕτως ἐν βραχεῖ; ΦΙΛ. καὶ μάλα. ΛΟΥ. τί δὲ ὃ μὴ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ χαίρεις, ἵνα μὴ ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ διαφερωμεθα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι ὃ πρὸς ἀκηδόντες; ΦΙΛ. θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ πρὸς Διός, αἰτὶ μὲ δοῦλον ἐλεύθερον, αἰτὶ πένητα, ὡς ἀληθῶς πλούσιον, αἰτὶ ἀνοήτου τε καὶ τετυφωμένου, φρενήρη μετριώτερον; ΛΟΥ. μέγιστον μοὶ δοκῶ. ἀτὰρ ὅπως μανθάνω σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ΦΙΛ. ἐξήλθον μὲ δή ποτε τῆς πόλεως βουλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θεάσασθαί τινα. ὃ γάρ μοι πάθος ὃ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, μᾶλλον ἐπετείνετο. ΛΟΥ. οἶδα τοῦτων ἕκαστα. καὶ νὴ ἤμην σε τινὶ ἀσυδαίμονι ὁπωτυχεῖν. ΦΙΛ. δόξαν ἔν μοι δεῖ πολλῶν προσειπεῖν Νιγρῖνον τὸν Πλατωνικὸν φιλόσοφον, ἑωθεν ἐξαναστὰς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ κλίνας τὴν θύραν, τοῦ παιδὸς εἰσαγγείλαντος, ἐκλήθην. καὶ προελθὼν εἶδον, καταλαμβάνω τὸν μὲν, ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δ' εἰκόνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. προὔκειτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἀπὸ γεωμετρίας σχημάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα Κάλανου πρὸς τοῦ πάντος μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη.

LVC. PHIL.

VT verò grauis nobis admodum & sublimis rediisti? Non igitur aspicere nos amplius dignaris, neque conuersationem aliquam nobiscũ habere, neque etiam similibus atque iisdem verbis nobiscum vti; sed repetè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiã videris, qui cæteros omnes præ se contemnat? Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolẽtiæ peruenerís, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter consilium atque propositum meum, venio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem vltrà hîc est propter quod etiam superbis, vt nõ summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negotio? PHIL. An non admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò verè, pro stulto autẽ & insano redire modestum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamẽ planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PHIL. Profectus in vrbẽ rectà fui, vt ibi oculorum aliquem medicum circunspicerẽ. Nã malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. LVC. Scio equidem singula, ideoq; etiã optaui vt in bonũ atq; peritum aliquẽ incideres. PHIL. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoq; illum Platonicũ philosophum, vt quem lõgo tẽporis interuallo non viderам, cõpellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renunciasset accersitus sum. Atq; ità ingressus in ædes, deprehẽdo ipsum quidẽ manibus librum tenentẽ, circum autem vndiq; multas veterum atq; doctorũ hominum imagines iacentes. Posita autẽ in medio erat etiam tabella quædam in qua Geometricæ quędã figuræ descriptę erãt, ac sphęra Calani illius, ad exẽplum & imitationẽ vniuersi, vt videbatur, cõposita.

tæ cõparare posſem, neq; neceſſe habe-
rem, adeò ætate iam prouectus, domi,
déque paterna menſa viuere: ſed non
multo pòſt etiam ipſum patrem exhila-
raturum eſſe me, referendo domum
ſemper aliquid ab arte quæſitum. Al-
terius itaq; conſultationis caput propo-
ſitum inde eſt, quænam ars & optima,
& ad diſcendum facillima, & homine
libero maximè digna foret, deinde &
minori ſumptu atque inſtrumento ege-
ret, multum autem & ſufficientem quæ-
ſtum ſuppeditaret. Proinde alio aliam
laudante, prout quiſque animo affectus,
aut vſu expertus erat, pater ad auunculũ
aſpiciẽs (aderat enim is quoq; ſtatuarius
tum habitus optimus, & poliendo mar-
more inter præcipuos laudatus) Minimè
fas, inquit, eſt aliam artem hîc vincere, te
præſente: ſed hunc acceptum (meq; de-
monſtrabat) abduc tecum, & doce lapi-
dum artificem probum, & eorundem cõ-
poſitorem ac ſtatuarium nobis eſſe. Pote-
rit enim & hoc, natura, vt ſcis, præditus
felici ac dextera. Fecerat autem hanc
de me coniecturam pater ex ludicris à
me aliquando è cera confictis. Quan-
do enim à præceptoribus domum di-
mittebar, abradens ceram, nunc bo-
ues, nunc equos, interdum per Io-
uem & homines fingebam, non omni-
no ineptè, vt tum videbar patri: ob
quæ tum à præceptoribus quidem pla-
gas accipere ſolebam: hîc autem ad
probandam ingenij dexteritatem hæc
quoque in parte laudis ducebantur. At-
que adeò bonam ex eo ſpem de me o-
mnes concipiebant, vt qui breui adeò
artem hanc, ſecundùm fingendi illam
facilitatem, perdiſcere poſſem. Simul
igitur & idonea dies videbatur ea eſ-
ſe auſpicandæ arti, & ipſe tradebar
auunculo, non admodum, per Iouem,
iniquè aut grauiter ferens: ſed mihi
etiam luſum quendam non inſuauem
ipſa res videbatur habere: & apud æqua-
les ad oſtentationem & laudem factu-
rum eſſe, ſi & deos ſculpere, & parua
quædam ſimulachra, cùm mihi, tum il-
lis quibus vellem, adornare poſſem. Ac
tum primùm quidem illud, & incipien-
tibus ſolitum, fiebat. celtem enim quen-
dam auunculus mihi tradens, pau-
latim tabulam lapideam, quæ in me-
dio poſita erat, contingere, atque ar-
tem auſpicari iubet, tritum illud admonens: Dimidium facti, qui cœpit, habet.
Cæterùm duriùs impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur.

A πὰ ἀρχοιῶτα πῶδὰ τῆς τέχνης, καὶ μη-
κέτι οἰκόσιτος ἦ), τηλικοῦτος ὢν· ὄκ εἰς
μακρὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα βύφεσιν, ἀπο-
φέρων ἀεὶ ὅ γιγνόμενον. δευτέρας οὖν σκέ-
ψεως ἀρχὴ πρωτύτη, τίς ἀρίστη τῶν
τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη σκιμαθεῖν, καὶ αὐδρὶ ἐλευ-
θέρῳ πρέπουσα, & πρόχειρον ἔχουσα τὴν
χορηγίαν, καὶ ἀφορκὴν τὸν πόρον. ἄλλου ζή-
νωνα ἄλλην ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης
ἢ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεῖον,
ἀπιδών, (πρὸ γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος
ἄριστος ἑρμογλύφος ἦ) δοκῶν, καὶ λιθο-
B ξόος ὢν τοῖς μάλιστα δοκίμοις,) οὐ θέμις
εἶπεν ἄλλην τέχνην ὑπερφέρειν, σοῦ πα-
ρόντος. ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμέ, καὶ
δίδασκε πῶς γλαφεῶν, λίθων ἐργάτην ἀγα-
θὸν ἦ), καὶ συναρμοστὴν καὶ ἑρμογλυ-
φέα· δύναται γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε
ὡς οἶδα ἔχων δεξιῶς. ἐτεκμήρετο δὲ ταῖς
ἐκ τῆς κηροῦ παιδιᾶς. ὁπότε γὰρ ἀφε-
θείην ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ἀποξέων αὖ
τὸν κηρὸν, ἢ βόας ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ Δί'
ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, εἰκότως, ὡς ἐδό-
κουν τῷ πατρί. ἐφ' οἷς πῶδὰ μὲν τῶν δι-
C δασκάλων, πληγὰς ἐλάμβανον. τότε δὲ
ἔπαινος εἰς τὸν βύφυίαν καὶ ταῦτα ἐν. καὶ
χρηστὰς εἶχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ὁ
βραχεῖ μαθήσομαι τὸν τέχνην, ἀπ' ἐκεί-
νης γε τῆς πλαστικῆς. ἅμα τε οὖν ὑπετί-
θητο ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἐναρχεσθαι· κἀ-
γὼ προεδόμην τῷ θείῳ, μὰ τὸν Δί' ὑ
σφόδρα τῷ πράγματι ἀχθόμενος. ἀλ-
λά μοι καὶ παιδιά τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδό-
κει ἔχειν, καὶ πρὸς ἡλικιώτας ὑπόδειξιν, εἰ
D φαινοίμην θεὰς τε γλύφων, καὶ ἀγαλματιά
τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, κἀ-
κείνοις, οἷς προηρούμην. καὶ τόγε πρῶτον
ἐκ τύχης & συνήθης τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνετο.
ἐξοπέσα γάρ τινά μοι δοὺς ὁ θεῖος, ἐκέλευσέ
μοι ἠρέμα καθικέσθαι, πλακὸς ἐν μέσῳ κει-
μένης, ἐπειπὼν ὃ κοινόν, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμι-
συ παντός. σκληρότερον δὲ κατενεχθέν-
τος ὑπ' ἀπειρίας, κατάγη μὲν ἡ πλάξ.

ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλιόν τινά χει- A
μῶνι πλησίον λαβὼν, ὑ τοῦτο, ὁδὶ
τοῦτρεπτικῶς μου κατήρξατο· ὥστε δάκρυά
μοι τὰ τοῦτοίμια τῆς τέχνης. ἀποδρὰς οὖν
ἐκεῖθεν, ὅτι τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σιωπῇ
χὲς αἰολολύζων, καὶ δακρύων τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς ὑπόπλεως· καὶ διηγοῦμαι τὸν σκυ-
τάλιον, καὶ τοῖς μώλωπας ἐδείκνυον· καὶ κα-
τηγόρουν πολλὴν τινα ὠμότητα, τοῦτοθεὶς
ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν
ὑποβάλωμαι τῇ τέχνῃ. ἀγανα-
κτησαμένης δὲ τῆς μητρὸς, καὶ πολλὰ τοῦ
ἀδελφοῦ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλ- B
θε, κατέδαρθον ἔτι ἔνδακρις, καὶ τὴν νύχθ'
ὅλην ὑπνουν. Μέχρι μὲν δὴ τούτων, γε-
λοῖα, καὶ μειρακιώδη τὰ εἰρημένα. τὰ
μετὰ ταῦτα δὲ, οὐκέτι θυκταφεύητα ὦ
ἄνδρες ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλη-
κόων ἀκροατῶν δεόμενα. ἵνα γὰρ καθ'
Ὁμηρον εἴπω, Θεῖός μοι ὄνυπνιον ἦλθεν
ὄνειρος, Ἀμβροσίην δι' νύκτα, σαφὴς οὕτω
τως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀλη-
θείας. ἔτι γοῦν καὶ μὴ τοσοῦτον χρόνον,
πάντα ῥήματά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς C
ὀφθαλμοῖς τοῦμοῖς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
ἀκουσθέντων ἔναυλος. οὕτω σαφῆ πάντα
ἦν. Δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χειρῶν,
εἶλκόν με τοῦς ἑαυτῶν ἑκατέρα μάλα
βιαίως, καὶ καρτερῶς. μικροῦ γοῦν με
διεσπάσαντο τοῦς ἀλλήλας φιλοτιμού-
μεναι. καὶ γὰρ ἄρτι μὲν αὖ, ἡ ἑτέρα ἐπε-
κράτει, καὶ τοῦτό μικροῦ ὅλον εἶχέ με.
ἄρτι δὲ αὖ, αὖθις ὑπὸ τῆς ἑτέρας εἵλ-
κετο. ἐβόων δὲ τοῦς ἀλλήλας ἑκατέρα.
Ἐμὲ μὲν, ὡς αὐτῆς ὄντα με κεκτῆσθαι βού- D
λοιτο· ἡ δὲ, ὡς μᾶλλον τῶν ἀλλοτρίων
αὐτὴ ποιοῖτο. ἦν δὲ ἡ μὲν, ἐργατικὴ, καὶ
ἀνδρικὴ, καὶ ἀνυμένη τὴν κόμην, τὸν
χεῖρε τύλων ἀνάπλεως, διεζωσμένη τὴν
ἐσθῆτα, πτάνου καθαγέμουσα, οἷος ἦν ὁ
θεῖος ὁπότε ξέοι τοὺς λίθους. Ἡ ἑτέρα δὲ,
μάλα εὐπροσωπος, καὶ τὸ σῶμα εὐπρε-
πὴς, καὶ κόσμιος τὴν ἀναβολήν. τέλος
δ' οὖν, ἔφασάν μοι δικάζειν ὁποτέρᾳ βου-
λοίμην σωτεῖναι αὐτῶν. τοῦτέρα δὲ ἡ
σκληρὰ σκεῖνη καὶ ἀνδρώδης, ἔλεξεν·

Auunculus autem indignatus, & ſcuti-
cam quandam propè iacentem corri-
piens, nequaquam manſuetè, aut vti
docentem conueniebat, excepit atque
initiauit me, ita vt mox in lacrymas pro-
œmium artis mihi verteretur. Aufu-
giens igitur inde, domum redeo, con-
tinuéque vlulando, & lacrymis oculos
opplendo, commemorabam ſcuticam,
demonſtrabam vibices, nimiámque il-
lius crudelitatem accuſabam, hoc quo-
que addens, quòd inuidia quadam
iſta feciſſet auunculus, videlicet me-
tuens ne ſe in arte ſuperarem. Iraſcente
itaque matre, & multa fratri conuitia
faciente, poſteaquam nox ſuperuenit,
dormiui, plenus adhuc lacrymarum,
totámque noctem cogitabundus iacens.
Atque hactenus quidem quæ diximus,
ridicula pueriliáque ſunt: quæ verò
deinceps audietis, nequaquam contem-
nenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ au-
ſcultandi cupidos auditores quoque re-
quirant. Nam, vt iuxta Homerum di-
cam: Venêre mihi diuino ſomnia nu-
tu, Almam per noctem, ita clara &
manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate di-
ſtarent. Adhuc igitur etiam poſt tantum
temporis interuallum, & habitus eo-
rum quæ mihi tum apparuere, in ocu-
lis hærent, & ipſa vox auribus quaſi in-
ſonat: adeò tum plana fuerunt omnia.
Duæ mulieres manibus corripientes tra- *Somnium ſeu viſio Luciani.*
hebant me in diuerſum, vtraque ad ſe
videlicet, violentè admodum & validè.
Parum itaque abfuit quin me diſcerpe-
rent, dum inter ſe ambitioſe adeò con-
tendunt. Nam modò hæc ſuperabat,
& propemodum totum tenebat me:
modò altera, eadémque me ad ſe re-
trahebat. Clamabant autem ambæ,
accuſabántque mutuò ſeſe: hæc, quòd
me ſuum videlicet illa poſſidere vellet:
illa verò, quòd hæc fruſtra aliena ſibi
vſurparet. Erat autem altera quidem
operaria, & virili aſpectu, ſqualida co-
ma, manus callo paſſim obductas ha-
bens, ſuccincta veſte, & marmoreo pul-
uere oppleta, qualis & ipſe auunculus
eſſe ſolebat tunc cùm lapides poliebat.
Altera verò facie admodum honeſta,
habitum decentem præ ſe ferens, &
veſtes ornatas ac mundas induta. Po-
ſtremò autem permittunt meo iudicio,
vt vtri earum conuerſandum mihi pu-
tem, ſententiam ipſe feram. Ac prior *Statuaria verba.*
quidem dura atque virilis illa ſic cœpit;

Ego, chare puer, Statuaria ſum, ea quam tu heri diſcere cœpiſti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati ſunt. Quòd ſi igitur voles deliriis ac nugis circa quas iſta verſatur (indicans alteram) abſtinere, ac mecum degere, principio generosè edueaberis, humeróſque habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atque domeſticis tuis: neque etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neque verò auerſeris corporis hanc fragilitatem, aut veſtium ſorditiem. *Statuarij inſignes.* Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem ſpectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vectus eſt, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipſis illis Diis quos ſculpſere. Quòd ſi igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipſe apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, valde ſanè ſtudiosè omnia connectens, & me in ſuam ſententiam adducere cupiens: ſed non vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterùm vbi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè *Verba humanitatis.* modum orditur: Ego verò, ô fili, Humanitas ſum, iam nunc conſueta ac nota tibi: tametſi ad finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quãta igitur bona Statuaria iſta tibi præſtatura ſit, ſi eam artem didiceris, ipſa modò enumerauit. Nihil enim aliud niſi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam ſpem vitæ poſitam habens, obſcurus ipſe degens, modicum & minimè generoſum quæſtum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: ſed hoc ſolũ, opifex videlicet quiſpiam, & ex multa atque promiſcua plebe vnus, præſtantiorem te ſemper formidãs, & dicendo valentem præ oculis habẽs ac palpans, & in ſumma, léporis quandam vitam agẽs, potentioriſq; lucrum exiſtẽs.

A Ἐγὼ, φίλε παῖ, Ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμί, ἣν ἤδη ἥρξω μανθάνειν, οἰκεία τέ σοι καὶ συγγενὴς οἴκοθεν. ὅ, τε γὰρ πάππος σου, εἰπόυσα τοὔνομα τῆς μητροπάτορος, λιθοξόος ἦν, καὶ τὸν θεῖον ἀμφοτέρω. καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς. Εἰ δὲ θέλοις λήρων μὲν καὶ φλυαρίων τῶν τοιῶνδε τούτης ἀπέχεσθαι, δείξασα τὸν ἕτερον, ἕπεσθαι δὲ καὶ συνοικεῖν ἐμοὶ, τοιοῦτα μὲν σφέλη ἡμιτελῆ γυμνικῶν, καὶ τοὺς ὤμους ἕξεις καρτεροὺς, φόνου δὲ πάντος ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ ὅπότε ἀκούσει ὅτι τὸν ἀλλοδαπὸν, τὸν πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους καταλιπόν· οὐδὲ ὅτι λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῆς δὲ τῷ σώματος ὁ βύτελές, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος ὁ πίναρόν. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὁρμώμενος καὶ Φειδίας σκῆνος, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλητος τὸν Ἥραν εἰργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. τοιοῦτοι γοῦν οὗτοι μὲν τῶν θεῶν. εἰ δὴ τούτων εἷς γένοιο, πῶς μὴ οὐ κλεινὸς αὐτὸς τοῖσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις γένοιο; ζηλωτὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα ἀποδείξεις, τοιβλεπτὸν δὲ ἀποφανεῖς καὶ τὸν πατρίδα. Ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα διαπαίουσα, καὶ βαρβαρίζουσα, πάμπολλα εἶπεν ἡ Τέχνη, μάλα δὲ σπουδῇ συνείρουσα, καὶ πείθειν με πειρωμένη· ἀλλ' ὀκνῶ μέμνημαι· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τὸν μνήμων διέφυγεν. ἐπεὶ δ' οὗτω ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ὧδέ πως, Ἐγὼ δὲ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμὶ ἤδη συνήθης σοὶ, καὶ γνωρίμη, εἰ καὶ μηδέπω εἰς τέλος μου πεπείρασαι. ἡλίκα μὲν οὖν τἀγαθὰ ποιεῖ λιθοξόος ῥυθμὸς, αὐτὴ παρεῖρηκεν· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, τῷ σώματι πονῶν, καὶ τούτῳ τὸν ἅπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τεθειμένος, ἄφαντος μὲν αὐτὸς ὤν, ὀλίγα καὶ ἀθλιωτάτων κεκτημένος, ταπεινὸς τὸν γνώμην, ἀτελὴς δὲ τὸν παρόδον. οὔτε φίλοις ἐπιδεξιώσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός· ἀλλ' αὐτὸ μόνον, ἐργάτης, καὶ τῶν ἐν τῷ πολλοῦ δήμου εἷς, ἀεὶ τὸν παρόντα ὑποπτήσσων, καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπεύων, λαγὼ βίον ζῶν, καὶ τοῦ χρείττονος ἕρμαιον ὤν.

Εἰ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλητος ἦλθες, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξειργάσω, τιμᾷ μὲν τέχνῃ ἄπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, ἄξιός σοι ὅμοιος γενέσθαι. οἷος γὰρ αὐτὸς εἶ, βάναυσος, καὶ χειροτέχνης, καὶ ἀποχειροβίοτος νομισθήσῃ. ἐγὼ δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μέν σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ προέξεις θαυμαστά, καὶ λόγους αὐτῶν ἀπαγγέλλουσα, καὶ πρώτων, ὡς εἰπεῖν, ἐμπειρον ἀποφανοῦσα· καὶ τιμᾷ ψυχῇ, ὅπερ σοι κυριώτατόν ἐστι, κατακοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότητι, ἁπλότητι, σεμνότητι, καρτερίᾳ, τῷ τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ζῶντα γάρ ἐστιν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος. λήσει δέ σε οὔτε παλαιὸν ὄντ' οὔτε νῦν γενέσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα προφθήσομαί σοι. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα ἐστὶ πάντα θεῖα, πάντα αἰδεσιμώτατα, οὐκ εἰς μακρὰν σε διδάξομαι. καὶ ὁ νῦν πένης ὁ τῆς δεινὸς, ὁ βαλβουθμὸς τῆς περὶ ἀγῶνας ὕστερον τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι ζηλωτὸς, καὶ ὀφθαλμὸς ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος. καὶ ὅτι τοῖς ἀρίστοις δοκιμάσῃ, καὶ ἐκ τῶν γῆς καὶ πλούτων φερόντων ἀποβλεπόμενος, ἐνθάδε μὲν τοιούτῳ ἀμπεχόμενος, (δείξασα τῷ ἑαυτῆς, πάνυ δὲ λαμπρὸν ἐφόρει,) ἀρχῆς δὲ καὶ προεδρίας ἀξιούμενος. κἂν που ἀποδημῇς, ὄψῃ ὅτι τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς ὄψῃ ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι προεῖπον τὰ γνωσίσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἕκαστος, τὸν πλησίον κινήσας, δείξῃ σε τῷ δακτύλῳ, ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ λέγων. ἐγὼ δὲ πρὸ ἁπάντων ἄξιον ἥξω, καὶ τοῖς φίλοις ἢ καὶ τῇ πόλει ὅλῃ καταλαμβάνῃ, εἰς σὲ πάντες ἀποβλέψονται. κἂν που τι λέγων τύχῃς, κεχηνότες οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντες, καὶ ἐδαιμονίζοντές σε τῶν λόγων τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα τῆς εὐποτμίας. ὃ δὲ λέγεσιν ὡς ἄρα ἀθάνατοι γίγνονταί τινες ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι ποιήσω.

A Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & iisdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequêris, principio tibi ostendam multa veterum virorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te B est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcũque rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua. Neq; autem latebit te neque veterum quicquam, neq; eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper atque inops es, istius nescio C cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimium felix, nimiumq; beatus omnibus videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus effereris, & pulcherrimarũ quarumcunq; rerũ gloria celebraberis, illorum etiam qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atque oculis conuersis: ac vestitum quidẽ talem geres (demonstrans suum: gerebat autem admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò peregre abiẽs proficiscêris, etiam in alicna terra non ignotus aut obscurus eris. D Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atque conspicuum reddam, vt eorum quoque qui te aspicient, quisque proximè astantem leuiter impellens & commouens, digito te demõstret, atque, HIC est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atque ora cõuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi vim, & orationis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis. Et quod dici vulgo solet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quoque tibi dabo.

Nam poſtquam ipſe ex hac vita deceſſeſeris, nunquam deſines conuerſari doctis, & conſuetudinem habere cum optimis. Demoſthenem illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Æſchinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdam filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimul atque primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum, audis vt nunc ab omnibus decantetur? Igitur relinquens tantos ac tales hoſce viros, res adeò ſplendidas, orationes tam graues ac illuſtres, veſtium ornamenta, honorem, famam, laudem, primos aſſeſſus, potentiam, imperia, denique & illam quam ex dicendo conſequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, felicitatem, tuniculam aliquam indues ſordidam, habitúmque aſſumes ſeruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera ſculpendi cædendique inſtrumenta in manibus habebis, deorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, denique modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neque expergiſcens, neque virile aut libero homine dignum quicquam cogitans, ſed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus ſuis conſona & bene formata tibi reddantur: de te ipſo autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, ſed te ipſis iſtis ſaxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine, ſurgens ſententiam tuli, & relicta deformi & operatrice illa, tranſiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè poſtquam mihi etiam in mentem venit ſcuticæ, & quòd plagas itatim non paucas incipienti mihi pridié illa inflixiſſet. Porrò relicta illa, principio quidem indignè ferebat, complodebátque manus, & dentibus infremebat: poſtremò autem, quemadmodum Nioben audiſmus, ita hæc quoque diriguit, & in ſaxum mutata eſt. Quòd ſi igitur incredibilia paſſa eſſe videtur, ne miremini: ſomnia enim mirifica ſunt, & mira operari ſolent. Altera autem ad me reſpiciens, Proinde, inquit, ego tibi hanc iuſtitiam rependam, quoniam cauſam hanc bene & rectè iudicaſti.

A ἢ γὰρ ἰὼν αὐτὸς ἐκ τοῦ βίου ἀπέλθῃς, οὐποτε παύσῃ σεμνοῖς τοῖς πεπαιδευμένοις, τεθραμμένος τοῖς ἀρίστοις. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένην ὁποῖόν τινος υἱόν ὄντα, ἐγὼ ἡλίκον ἐποίησα; ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς τυμπανιστρίας υἱὸς ἦν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ἑρμογλυφικῇ ταύτῃ τραφεὶς, ὅτῳ τάχιστα σοφίας ἐπέβη τοῦ κρείττονος, καὶ ἀπατεύσας πρὸς αὐτῆς, ἀπεμόλησεν ὡς ἐμέ, ἀκούεις ὡς παρὰ πάντων ἄδεται; ἀφεὶς δὲ αὖθις τηλικούτους, καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ τοσαύτης λαμ-

B πρότητος, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα ἀνθρεπτὸν, καὶ ὄμιλον, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ πρεσβείας, καὶ δυνάμεις, καὶ ἀρχὰς, καὶ ὃ ὅτι λόγοις βιώσεσθαι, καὶ ὃ ὅτι σοφὸς εὐδαιμονίζεσθαι, χιτωνίσκον τε παχὺν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα δουλοπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφίδα, καὶ κοπίδας, καὶ κολαπτῆρας ἐν ταῖν χερσῖν ἕξῃς, κάτω νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον ταπεινὸς· διακωσθεὶς δὲ οὐδέποτε, οὐδὲ ἀνδρώδες, οὐ-

C δὲ ἐλευθέριον οὐδὲν ὀπινόσῃ, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως ῥύθμια καὶ διαρθρωτὰ ἔσται σοι προσηκόντως, ὅπως δὲ αὐτὸς εὔρυθμός τε, καὶ κόσμιος ἔσῃ, ἥκιστα προσηκόντως, ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων. ταῦτα ἔτι λεγούσης αὐτῆς οὐ παρεμείνας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, αἰσχυνθεὶς ἀπεφηνάμην. καὶ τὴν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀπολιπὼν, μετέβαινον πρὸς τὴν Παι-

D δείαν μάλα γεγηθώς· καὶ μάλιστα ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς ἐμοὶ οὐκ ὀλίγας ἐπιχειρούσῃ μοι δοῦσα, ἐπαύσατο. ἡ δὲ, ἀποληφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τῷ χεῖρε συνεκρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέφριε· τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπετάγη, καὶ εἰς λίθον μετεβέβλητο. Εἰ δὲ παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε· θαυματοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. Ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀποβλέψασα, τοιγαροῦν ἀμείψομαί σε, ἔφη, τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας.

καὶ ἐλθὲ ἤδη, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήμα- A
τος, (δείξασά τι ὄχημα ἀτρωτότερον ἵπ-
πων τινῶν, τῶν Πηγάσῳ ἐοικότων,) ὅπως
ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ
ἀγνοήσῃν ἔμελλες. ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν
ἦλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει. ἐγὼ δὲ εἰς ὕψος
ἐχώρουν, ἐπεσκόπουν ἀπὸ τῆς ἕω ἀρξάμε-
νος ἄχρι πρὸς ἑσπέραν, πόλεις, καὶ ἔθνη,
καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἀπο-
σπείρων τι ἐς τὴν γῆν. οὐκέτι μέν τοι μέ-
μνημαι ὅ,τι ὃ σπειρόμενον ἐκεῖνο ἐπλεῖν· πλὴν
τοῦτο μόνον, ὅτι κάτωθεν ἀφορῶντες οἱ ἄν-
θρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ' ὀφθαλμίας B
καὶ οἷς ἐχρώμην τῇ πτήσει, προὔπεμ-
πον. δείξασά δέ μοι τὰ τοσαῦτα, κἀμὲ
τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐκείνοις, ἐπῳδήκατε αὖ-
θις, οὐκέτι τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα ἐκείνῃ
ἐνδεδυκότα, ὡ εἶχον ἀφιπτάμενος· ἀλλ'
ἐμοὶ ἐδόκουν δι' ὑπερφυοῦς τινος ἐπῳδῆκειν. κα-
ταλαβοῦσα οὖν καὶ τὸν πατέρα ἑστῶτα, C
προσιόντα, ἐδείκνυεν αὐτῷ ἐκείνην τὴν
ἐσθῆτα, κἀμέ, οἷος ἦκειμι. καί τι ἐπ-
έμνησεν οἷα μικροῦ δεῖν περὶ ἐμοῦ ἐθρύλ-
λουτο. ταῦτα μέμνημαι ἰδὼν, αὐτίκα
ἔτι ὢν, ἐμοὶ δοκεῖ, συνταραχθεὶς πρὸς τὸν
τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λέγοντος,
Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν ὄ σύ-
πνιον, καὶ δικανικόν. εἶτ' ἄλλος ἐπέ-
κρουσε, χλιαρικός τις, ὅτι μήκιστα εἰ-
σιν αἱ νύκτες· ἢ τάχα που τριέσπερος, ὥσ-
περ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ἐστι. τί οὖν
ἐπῆλθεν αὐτῷ λῆρῆσαι ταῦτα πρὸς ἡμᾶς,
καὶ μνησθῆναι παιδικῆς νυκτὸς, καὶ ὀνεί-
ρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἔοι-
κεν γὰρ ἡ ψυχρολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν D
ἡμᾶς ἐπιπειθής τινας ἐπείληφεν; οὐκ
ὦ γαθέ. οὐδὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγού-
μενος ὃ σύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ
πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τἄλλα. ἴσε γὰρ οὐκ ἐπό-
κρισιν τινὰ ὄψιν, οὐδὲ ὡς Φλυάρων ἐγνωκὼς
αὐτὰ διεξῄει. ἦ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ
ἀπογνώσει πραγμάτων, περιεστώτων πο-
λεμίων, ἀλλά τι ἦν χρήσιμον εἶχεν ἡ διήγησις.

Veni igitur, & aſcende vehiculum hoc; (commonſtrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibuſdam Pegaſo ſimilibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuiſſes, ſi me non ſecutus eſſes. Cæterùm poſtquam aſcendi, illa quidem agitare atque aurigari cœpit: Ego verò vbi iam in ſublime ſublatus fui, obſeruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, vſque ad occidentem, vrbes videlicet & populos, non aliter quàm Triptolemus olim, ſpargens quiddam in terram: quanquam non amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolum, quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me, & ad quoſcunque volando perueneram, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipſũ collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, commonſtrauit ei veſtem illam, & meipſum qualis redirem: ſubmonuitq; eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hęc quidem memini videre me, cùm primùm è puerilia egreſſus eſſem, plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quiſpiam, quàm longum hoc ſomnium, & iudiciale eſt? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, ſomnium eſt, quando noctes ſunt longiſſimæ: aut fortaſſis etiam trinoctiale, qualis & ipſe Hercules eſt. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiſcum, mentionemq; facere puerilis iſtius noctis, ſomniorumq; veterum & ætate iam obſoletorum? Frigida enim & ingrata eſt omnis inepta ac futilis oratio. An fortè ſomniorum quorundam quaſi quoſdam interpretes eſſe nos credidit? Nequaquã, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens ſomnium illud, quo pacto ipſi viſum fuerat in domo paterna, & deinceps. Noſtis enim vt non coniectationem quandam proponens, viſionem ſuam, aut quòd ita nugari ſtatuiſſet, narrauit, præſertim in bello & ſummarum deſperatione conſtitutus, circunſtantibus vndiq; hoſtibus, ſed quòd vtilitatem quandam ſecum habēbat illa narratio. *Lib. 3. Anabaſeos.*

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè si quis eorum præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animúmque ad deteriora declinat, ingenium non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonem hunc audierit, idoneum atque sufficiens exemplum me sibi proponens, vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

A ᾗ τοίνυν καὶ ἐγὼ τῶν ὀνείρων ὑμῖν διηγησάμην ἐκείνης ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται. Εἰ μάλιστα εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τὰ ἥττω ἀποκλίνῃ, φύσιν οὐκ ἀγλυκῆ διαφθείρων. ὑπερῥωσθήσεται δ' οἶδ' ὅτι καὶκεῖνος, ἀκούσας τὸν μῦθον, ἰσχυρὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προτεταμένους, ἑαυτοῦ οἷος μὴ ὢν, πρὸς τὰ κάλλιστα ὥρμησα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς B τὴν πενίαν τὴν τότε, οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, σαθενὸς γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΕΙ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PROMETHEVS ES IN VERBIS.

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in verbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione, somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hîc videtur dictionem & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplum comparatum esset, indicare voluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem, & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

PRometheum igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, quasi & mea opera lutea sint, agnosco collationem, ac fateor me similem illi esse: neque recuso luti figulus etiam ipse dici: tametsi lutum mihi vilius sit, quale scilicet ex triuiis colligitur cœnum propemodum ac fœtulentum quoddam. Quòd si verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanum nomine eam cohonestas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis?

C Υχοῦν Προμηθέα με εἶναί φῄς; εἰ μὲν κἀγὼ τοῦτο, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων καμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω τὴν εἰκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιος εἶναι αὐτῷ. ὃ δ' οὐκ αἰσχύνομαι πηλοπλάθος ἀκούων, εἰ καὶ φαυλότερος ἐμοὶ ὁ πηλὸς, οἷος ἐκ τριόδου, βορβορώδης τις καὶ μικρόν. εἰ δὲ ὑπερπαίνων τοὺς λόγους ὡς δεινὸν δημιουργὸν οὐσίας, τὸν D σοφώτατον τῶν Τιτάνων ἐπευφημίζῃς αὐτοῖς, ὅρα μή τις εἰρωνείαν φῇ, καὶ μυκτῆρα, οἶμαι τὸν Ἀττικὸν, προσεῖναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ δημήχανον τοὐμόν; τίς δ' ἡ περιττὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν;

ὡς ἔμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα A Nam mihi certè illud ſatis fuerit, ſi non
ἔδοξε, μηδὲ κωμικῆ ἄξια τῆ Καυκάσου. omnino terrena atque fictilia tibi vi-
καίτοι πόσῳ δικαιότεροι ὑμεῖς ἂν εἰκάζοι- deantur, aut digna adeo Caucaſo. At
ατε τῷ Προμηθεῖ, ὁπόσοι ἐν δίκαις δίδο- verò quanto iuſtiùs vos comparari Pro-
κιμεῖτε, ξυὸ ἀληθείᾳ ποιούμενοι τοὺς ἀγῶ- metheo poteratis, quicunque in iudi-
νας; ζῶντα οἴεσθε ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ciis & cauſis agendis celebres eſtis, cum
ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ ὁ θερμὸν αὐ- veritate certamen inſtituentes? Viua
τῶν ὅστις ἀφάπτει. καὶ τοῦτο ἐκ τῆ Προ- enim reuera atque animata vobis ope-
μηθέως ἂν εἴη, πλὴν εἰ μὴ ἀφαλάττοιτε ra ſunt, & per Iouem etiam calor il-
ὅτι μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττετε, ἀλλὰ χρυ- lorum ignitus eſt. Quod ipſum quo-
σᾶ ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ἡμεῖς que ex Promethei rebus ſumptum vi-
δὲ οἱ ἐς τὰ πλήθη παριόντες, καὶ τὰς τοιάδε deri poſſit, niſi ſi ſic decidatis hîc, quòd
τὰς τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλοντες, εἴδωλα B minimè ex luto fingatis vos, ſed quòd
ἄττα ἐπιδεικνύμεθα. καὶ ὅ μὲν ὅλον, ἐκ πη- aurea vobis pleriſque figmenta ſua ſint:
λοῦ, καθάπερ ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡ nos autem qui ad vulgus prodimus, at-
πλαστικὴ κατ' αὐτὰ τοῖς κεραμεῦσιν. τὰ que ibi tales noſtras auſcultationes ia-
δὲ ἄλλα, οὔτε κίνησις ὁμοία προσέστιν, οὔ- ctamus, nihil aliud quàm ſimulachra
τε ψυχῆς δεῖγμά τι ἀλλὰ τέρψις ἄλλως, quædam rerum ſpectanda exhibemus.
καὶ παιδιὰ ὁ πρόσχημα. ὥστε με ἐνθυ- Et in ſumma, circa lutum quidem,
μεῖσθαι ἔπεισι, μὴ ἄρα οὕτω με Προ- quemadmodum paulo antè dixi, ipſa
μηθέα λέγοις εἶναι; ὡς ὁ κωμικὸς τὸν Κλέω- hæc figulina verſatur, perinde vt & alio-
νά φησιν οἶδα τοῦτον αὐτόν. Κλέων Προ- rum figulorum: præterea autem neque
μηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα. καὶ αὐ- motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu vi-
τοὶ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς κεραμέας, καὶ ἱπνο- C tæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio
ποιούς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί, Προ- quædam inanis, & quaſi quidam lu-
μηθέας ἀπεκάλουν, ἐπισκώπτοντες ἐς ſus totum illud negotium eſt. Vt in-
τὸν πηλὸν, καὶ τὸν πυρὶ δίμοιρον τῶν σκε- terim etiam cogitare incipiam, num ita
υῶν ὀπτῆσιν. καὶ εἶτα σοι τοῦτο βούλεται me Prometheum dicere volueris, vt
ἔτι ὁ Προμηθεύς, πάνυ δυσχόλως ἀποτε- Comicus ille Cleonem: noſti ſiqui-
τύξθαι, καὶ ἐς τὸν Ἀττικὸν δριμύτητα dem. Cleon, inquit, Prometheus ille
τῶν σκωμμάτων, ἐπεὶ καὶ δύσθρυπτα ἡμῖν poſt negotia eſt. Cæterùm etiam ipſi
τὰ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ χυτρίδια. καὶ Athenienſes figulos ollarum, & furno-
μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, συντρίψειεν rum conſtructores, & quicunque circa
ἅπαντα. καίτοι φαίη τις κατασμυδούμε- lutum verſantur, Prometheos vocabant
νος, οὐ ταῦτα εἰκάσαι τῷ Προμηθεῖ, ἀλ- olim, alludentes ad lutum; opinor, & ad
λὰ δ χαλκουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μή τις D illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam.
τι ἄλλο ἀρχέτυπον μεμιμημένον. ὥσπερ Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus
ἐκεῖνος οὐκ ὄντων ἀνθρώπων, τοὺς ἐννοήσας iſte tuus, admodum directè ac certò
αὐτοὺς ἀπέπλασε. τοιαῦτα ζῶα μορ- iaculatus es, & omnino ſecundùm
φώσας, καὶ διακοσμήσας, ὡς δυκίνητά Atticam illam mordendi acerbitatem
τε εἴη, καὶ ὀφθῆναι χαρίεντα. καὶ ὅ μὲν dixiſti: quoniam & noſtra opera fragi-
ὅλον, ἀρχιτεκτων αὐτὸς ἦν. συνεργάζετο δέ τοι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐμπνέουσα τὸν πη- lia ſunt, perinde vt illorum ollulę: &
λὸν, καὶ ἔμψυχα ποιοῦσα τὰ πλάσματα. modicum quiſpiam lapillum iniiciens,
facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit
aliquis, conſolando nos, nequaquam
iſta aſſimilaſſe Prometheo, ſed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata ſunt, laudare voluiſſe te: quemadmodum & ille nondum exiſtentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis; quæ & mouerentur facilè, & aſpectu gratioſa forent; & in ſumma, architectus ipſe erat, ſed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inſpirabat, & figmenta illa animata reddebat.

Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictũ istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit: sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniam neque vetustius aliquid dicere quisquam poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quominus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligam quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cum peregrinitate quadam cõiunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, camelum videlicet Bactrianam, totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Ægyptiis, exhibuit illis cùm alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque, camelum videlicet, & semialbum hominem, putauítque se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exilientes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenũ autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neq; nouitatem apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atque compositum, iustáque forma præditum foret, probari, transtulit illos inde, hominémque non ampliùs eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tum, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò vereor ne & mea, camelus in Ægypto, sint, homines autem adhuc frenum illius & purpuram admirentur:

A ὁ μὲν τοῦτα αὖ εἴποι, τοῖς τε ὃ βέλτιστον ἐξηγούμενος ὃ εἰρημένον. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἐστὶ τοῦ λελεγμένου· ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ ἱκανόν, εἰ καινοποιῶ δοκοίην· μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, ἐφ' ᾧ τοῦτο ἀπογεγονὸς ἔστιν· ἀλλὰ εἰ μὴ καὶ χάριέντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἄν, οἶδα, ἐγὼ αὐτός, καὶ ξυμπατήσας ἄν, ἀφανίσαιμι. εἰ δ' ἄν ὠφελήσειεν αὐτὸ, τοῦτό γε ἐμοὶ ἡ καινότης, μὴ οὐχὶ συντετρίφθαι ἄμορφον ὄν. καὶ εἴγε μὴ οὕτω φρονοίην, ἄξιος ἂν μοι δοκῶ ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι, οὐ

B συνιεὶς, ὡς πολὺ ἀμορφότερα τὰ μὴ τοῦ ξένου αὐτὰ πεποιθότα. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγου δύο καινὰ ἐς Αἴγυπτον ἄγων, κάμηλόν τε Βακτριανὴν παμμέλαιναν, καὶ ἡμίχρωμον ἄνθρωπον, ὡς ὃ μὲν ἡμίτομον αὐτὸ, ἀκριβῶς μέλαν ἦν, ὃ δ' ἕτερον, ἐς ὑπόλευκον λευκήν, ὁπόσης δὲ μεμερισμένον, ἐς ὃ θέαζιν συναγαγὼν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἐπεδείκνυτο αὐτοῖς ἄλλά τε πολλὰ θεάματα, καὶ ὃ τελευταῖον καὶ τοῦτο, τὸν κάμηλον, καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον. καὶ

C ᾤετο ἐκπλήξειν τῷ θεάματι. οἱ δὲ, ὡς μὲν τὸν κάμηλον, ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφυγον ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα ἐκεκόσμητο, καὶ ἀλουργίδι ἐπέστρωτο, καὶ ὁ χαλινὸς λίθοις λιθοκόλλητος, Δαρείου τινὸς, ἢ Καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ κειμήλιον. ὡς δὲ τὸν ἄνθρωπον, οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ὑπὸ τέρατι ἐμυσάττοντο· ὥστε ὁ Πτολεμαῖος συνιεὶς ὅτι οὐκ ἀνέξεται ἐπ' αὐτοῖς, οὐδὲ θαυμάζεται ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἡ καινότης, ἀλλὰ ὡς αὐτῆς τὸ ἄρυθμον καὶ

D τὸ ἄμορφον κρίνοιεν, μετέγνωσεν αὐτά· καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκέτι ἀφ' ἡμέρας ἤγαγε ὡς ὡς τοῦ· ἀλλ' ἡ μὲν κάμηλος, ἀπέθανεν ἀμελουμένη· τὸν ἄνθρωπον δὲ τὸν δίτονον Θέσπιδι τῷ αὐλητῇ ἐδωρήσατο καλῶς αὐλήσαντι οὐδὲ τὸν πότον. δέδοικα δὲ μὴ καὶ τοῦμὸν, κάμηλος ὢν Αἰγυπτίοις, ᾖ. οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτῆς θαυμάζοιεν, καὶ τὴν ἀλουργίδα.

ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ὃ ἐκ δυοῖν τοῖν καλλίστοιν συν- A quoniam neque illud ex duobus optimis
κεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ compositum, Dialogo videlicet & Co-
τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, εἰ μὴ καὶ ἡ mœdia, per se ipsum satis valet ad formã
μίξις εὐαρμόστως, καὶ ὡς ὃ σύμμετρον γέ- & elegantiam, nisi & compositio inter
νοιτο. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν ἀλόκο- se consentiens, iustáque proportione tẽ-
τον τὴν ξυνθήκην εἶναι, οἷς ἐκεῖνο τὸ περ- perata fuerit. Licet quippe ex duobus *Compositio diuersa & varia, hippocentaurus vocetur.*
πλεόπτατον, ὁ ἱπποκένταυρος. οὐ γὰρ αὖ pulchris compositionem alienam atque
φαίης ἐπερρεστόν τι ζῷον οὕτω γίνεσθαι, peregrinam fieri, quale illud vulgatissi-
ἀλλὰ καὶ ὑβριστότατον, εἰ χρὴ πιστεύειν mum est Hippocentauri. Non enim fa-
τοῖς ζωγράφοις ὑπισχνουμένοις τὰς παρουσίας, cilè dixeris amabile aliquod animal esse
καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί οὖν οὐχὶ καὶ ἔμπα- hoc, sed potiùs contumeliosissimum, si
λιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν B modò conuenit pictoribus credere, exhi-
ἀρίστοιν ξυντεθὲν, ὥσπερ ἐξ οἴνου καὶ μέ- bentibus temulentiam & cædes illorum.
λιτος ὃ ξυναμφότερον ἥδιστον φημὶ ἔγω- Quid ergo? an non rursum quoque be-
γε; οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγέ γε τὴν ἐμὴν ἔχω ἀφα- ne formatum ac pulchrũ aliquid ex duo-
τείνεσθαι ὡς τοιούτων ὄντων, ἀλλὰ δεδοι- bus optimis compositum fieri potest? vt
κὼς μὴ ὃ ἑκατέρου κάλλος, ἡ μίξις συνέφθει- ex vino & melle commistum & tempe-
ρεν. οὐ πάνυ γοῦν συνῄδη καὶ φίλα ἐξ ratum, suauissimum equidem aio esse.
ἀρχῆς ἰὼ ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδία. Quanquam de meis compositionibus
εἶγε ὁ μὲν, οἴκοι, καθ' ἑαυτὸν νὴ Δία hoc contendere non ausim, quòd ipsæ
ἐν τοῖς περιπάτοις μετ' ὀλίγων τὰς διατρι- quoque tales sint: sed metuo ne vtriusque pulchritudinem ipsa temperatura
βὰς ἐποιεῖτο· ἡ δὲ, παραδοῦσα ταῦτα Διο- corruperit. Neque enim omnino con- *Dialogus.*
νυσίῳ ἑαυτὴν, θεάτρῳ ὡμίλει, καὶ ξυνέ- suetа inter se atque affinia ab initio Dia-
παιζε, καὶ ἐγελωτοποιεῖ, καὶ ἐπισκώπτε, C logus & Comœdia fuere. Siquidem ille
καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔβαινε πρὸς αὐλόν. ἐνίοτε domi & secum ipse, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia autem *Comœdia.*
καὶ ὃλον ἀναπαίστοις μέτροις ἐπηχουμέ- tradens se totam Dionysio, in theatro
νη τὰ πολλὰ, τοὺς τοῦ διαλόγου ἑταίρους conuersabatur, simúlque ludebat, &
ἐχλεύαζε, φροντιστὰς, καὶ μετεωρολέ- ridicula erat: gaudebat salibus & dica-
σχας, καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύουσα. καὶ citate, & cum numerositate quadam ad
μίαν ταύτην προσέλθοιν ἐπεποίητο σκεί- certamen & palmam veniebat. Inter-
νοις ὑπισκώπτων, καὶ τὴν Διονυσιακὴν dum etiam anapæsticis versibus prorsum
ἐλευθερίαν καταχεῖν αὐτῶν· ἄρτι μὲν ἀε- in sublime euecta, Dialogi sectatores
ροβατοῦσας διηνύουσα, καὶ νεφέλαις ξυν- ac socios vt plurimum irridebat ac sub-
ίοῦσας· ἄρτι δὲ, ψυλλῶν πηδήματα δια- sannabat, curarum exercitores, ac va-
μετροῦσας, ὡς δῆθεν τὰ ἀέρια λεπτο- nos sublimium rerum disceptatores, &
λογοῦντας. ὁ διάλογος δὲ, σεμνοτάτας D id genus alia vocitando. Quin & vnam
ἐποιεῖτο τὰς συνουσίας, φύσεώς τε πέρι hanc adeundi viam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in
καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων. ὥστε ὃ τῶν aëre ambulantes, & cum nubibus con- *Qualia de Socrate fingit Aristoph. in nub.*
μουσικῶν τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, εἶναι τὴν gredientes illos exhibens, nunc pu-
ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς ὃ βαρύ- licum saltus metientes fingens, vt qui
τατον· καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus
οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, nimis exiliter argutarentur. Dialogus
καὶ ξυναρμόσαι, οὐ πάνυ πειθόμενα, autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philoso-
phorum: ita vt Musicorum illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atque acutissimo ad imum atque grauissimum vsque, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere & quasi conciliare, eáque mutuò coaptare, quæ neque omnino obsequuntur,

neque facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaque ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo feciſſe videar, vt qui fœmininum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atque ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris ineſſe dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiam nos latet, qui ciusmodi pinuum incuruatores & hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem? Perſistendum enim est in iis quæ semel cœperis: quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

A οὐδὲ διμοίρως ἀνεχόμενα τῆς κοινωνίας. δέδοικα οὖν μὴ αὖθις ὅμοιόν τι τοῦ Προμηθέως τοῦ σοῦ πεποιηκὼς φαίνωμαι, ὃ δῆλον τοῦ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑποσχὼν. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλό τι τοιοῦτον φαινοίμην, ἐξαπατῶν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὀστᾶ τισὶ θέμενος αὐτοῖς κεκαλυμμένα τῇ πιμελῇ, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφῳ. ὃ γὰρ τῆς κλεπτικῆς. καὶ γὰρ κλεπτικῆς, ὦθεος, ἅπαγε τοῦτο μόνον, οὐκ ἂν εἴποις σύφαι τοῖς ἡμετέροις. ἢ τοίνυν τοῦ γε μὴ ἐκλέπτομεν, εἰ μή ἄρα τις ἐμὲ διέλαθε τοιούτοις πυπτοκάμωσιν, καὶ τραγελάφοις ἐοικότας αὐτοὺς συντεθηκώς; πλὴν ἀλλά τί ἂν πάθοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ προσεθέμην· ἐπεὶ τόγε μεταβαλλέσθαι, Ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ Προμηθέως ὄντι.

B

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΗΘΟΥΣ.

NIGRINVS, siue DE MORIBVS PHILOSOPHORVM.

IACOBO MICYLLO Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores Philosophorum describit, conferendo inter se verè Philosophos & simulatos: & quòd iis qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istius adulatorum, cœnas & lucrum sectantium, inter se componit. Quanquam haud scias, an etiam veræ Philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu, veterum istorum quasi successores quidam sunt.

AD NIGRINVM Epistola.

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Lucianus Nigrino Salutem.

Λουκιανὸς Νιγείνῳ τῷ φίλῳ.

Noctuas Athenas. NOctuas Athenas, inquit prouerbium, quasi ridiculum sit si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò si quidem potestatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino scribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quando solùm sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus sum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiã Thucydidis illud, quo dicitur

ΗΜὲν παροιμία φησὶ, Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, ὡς γελοῖον ὂν εἴ τις ὀκνοῖ κομίζοι γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δυναμιν λόγων ἐπιδείξασθαι βουλόμενος, ἔπειτα Νιγείνῳ γράψας, βιβλίον ἔπεμπον, εἰχόμην ἂν τοῦ γελοίου, γλαῦκας ὡς ἀληθῶς ἐμπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνον σοι δηλῶσαι τοῦ ἐμοῦ γνώμην ἐθέλω, ὅπως τε νῦν ἔχω, καὶ ὅτι μὴ παρέργως εἴλημμαι πρὸς τῶν σῶν λόγων, ἀποφεύξομαι ἂν εἰκότως καὶ ὃ τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος ὅτι ἡ ἀμαθία

ἀμαθία μοὶ, φράσεις, ὠμογεὼς ὁ λεθ- A imperitia audaces, res autem cogitata
χωμένον ἀφοβάζεπαι. δῆλον γὰρ ὡς ὐχ ἡ ἀ- atque considerata timidos efficere. Ma-
μαθία μοι μόνη τῆς ἰδιώτης πάλμης, ἀλλὰ nifestum enim est quòd non imperitia
καὶ ὁ περὶ τοὺς λόγους ἔρως ἄπιος. ἐρρῶσο. solùm, verùm etiam amor ac studium
orationis, huiusmodi audaciæ causa est.
Vale.

ΛΟΥΚ. ΦΙΛ. LVC. PHIL.

Ω Σ σεμνὸς ἡμῖν σφόδρα, καὶ μετεώρως ἐπῳδελήλυθας; ἢ οὐκ ἔστιν ὅπως ἐπιβλέψεις ἡμῖν ἐπ' ἀξίοις, ἀλλ' ὁμιλίας μεταδώσεις, ἅτε κοινωνὸς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἄφνω μεταβέβλησαι, καὶ ὅλως ὑποστιχῶ τινι ἔοικας; ἡδέως δ' ἂν παρὰ σοῦ πυθοίμην ὅθεν ἅπως ἀπόπτως ἔχεις, καὶ τί πύτων αἴτιον. ΦΙΛ. τί γὰρ ἄλλο γε ὦ ἑταῖρε, ἢ δυτυχία; ΛΟΥ. πῶς λέγεις; ΦΙΛ. ὁδοῦ πορευομένῳ ἥκω σοι διδασκάλου τε, καὶ μαιεύτου γεγονὼς, τερετύλλιος. ΛΟΥ. Ἡφαιστίωνος ὄνομα, τερετύλλιος. ΛΟΥ. Ἡφαιστίωνος, ὅστις ἐν βεβηχεῖ; ΦΙΛ. ἔμοιγε. ΛΟΥ. ἢ δὲ ὃς μὴ πάνυ ὀξύς ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ χαίρας, ἵνα μὴ ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ διαφερόμεθα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι ὃ πρῶτον ἀκουσόμεθα; ΦΙΛ. θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ τοὺς Διός, ἀπὶ μὲν δούλους με ἐλθόντας, ἀπὶ δὲ πένητας, ὡς ἀληθῶς πλούσιον, ἀπὶ δὲ ἀνοήτου τε καὶ τετυφωμένου, καὶ ἀληθῶς μεμηνότος μέγιστον μοὶ δοκῶ. ἀπάρ' ὅπως μεμάθηκα σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ΦΙΛ. ἐξάλλου μὲ ἀφῆκε τῆς πόλεως βαλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν ἡδυσάμην γάρ μοι παῖδας δύο ἐν τῷ ὀφθαλμῷ πινά. ὃ δὲ μᾶλλον ἐπετείνετο. ΛΟΥ. οἶδα τούτων ἕκαστα. καὶ νὴ ξάμην σέ τινι ἀσυδαίῳ ὀπτεύειν. ΦΙΛ. δόξαν δέ μοι ἀφῆκε πολλῶν φροντιστικῶν, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ ἐσθῆτα ἐξαναισάς, ὡς ἀπὸ παιδὸς εἰσαγείλαντος, ἐκλήθην. καὶ προελθὼν εἶπον, καταλαμβάνω τὸν μὲν, ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δ' εἰκόνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. προὔκειτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ πίναξ τις ἀπὸ γεωμετείας χημάτων κεχαραγμένος, καὶ σφαῖρα Καλλίνου περὶς τοῦ πρώτου μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη.

VErò grauis nobis admodum & sublimis redisti? Non igitur aspicere nos ampliùs dignaris, neque conuersationem aliquam nobiscū habere, neque etiam similibus atque iisdem verbis nobiscum vti; sed repentè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiā videris, qui cæteros omnes præ se contemnat? Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolētiæ peruenerīs, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter consilium atque propositum meum, venio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem vltrà hîc est propter quod etiam superbis, vt nō summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus; audito toto negotio? PHIL. An non admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, profectō liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò verè, pro stulto autē & insano redire modum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamē planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PHIL. Profectus in vrbē recta fui, vt ibi oculorum aliquem medicum circunspicerē. Nā malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis increscebat tum mihi. LVC. Scio equidem singula, ideoq; etiā optaui vt in bonū atq; peritum aliquē incideres. PHIL. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoq; illum Platonicū philosophum, vt quem lōgo tēporis interuallo non videram, cōpellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renunciasset accersitus fum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehēdo ipsum quidē manibus librum tenentē, circum autem vndiq; multas veterum atq; doctorū hominum imagines iacentes. Posita autē in medio erat etiam tabella quædam in qua Geometricæ quędā figuræ descriptę

erāt, ac sphęra Calani illius, ad exēplum & imitationē vniuersi, vt videbatur, cōposita.

Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas, si quæ vnquam fuerunt, & Aëdonas, & Loron illam Homeri antiquam referre: adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & philosophiam laudaret, illámque quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà ista quæ vulgo pro bonis habentur, irrideret, vtpote diuitias, gloriam, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum spectabilia plerisque, antea verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipse intento atque aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, nõ haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantumnon lacrymabar damnatis atque reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum tãquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad serenitatem & magnam aliquam lucem respiciens. Quare sanè & oculorum (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atque obtusam illam circumtuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulo antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tãquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atque humile nihil quicquam cogito. Videtur enim simile quiddã mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinũ accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinũ bibissent, nẽpe natura calidiores, accedente potu adeo forti, cõtinuò admodum in furorẽ versi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperunt. Eodẽ pacto & ipse tibi quasi quodã furore captus, ac verbis ebrius, obãbulo.

Indi primùm vino gustato in furorem versi.

A σφόδρα οὖν με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅτι χ᾽ ποιοίμι. κἀγὼ πάντα διηγησάμενος αὐτῷ· καὶ δῆτα ὧν μέρη καὶ αὐτὸς ἠξίουν εἰδέναι ὅ,τι τε ποιοῖτο, καὶ εἰ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον εἴη ἐλθεῖν πάλιν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδος. ὁ δὲ, ἀπορρήξαμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγειν, καὶ πάλιν ἑαυτῷ γνώμην διηγεῖσθαι, τοσαύτην ῥυάδα μου λόγων ἀμβροσίαν κατεσκέδασεν, ὥστε καὶ τὰς Σειρῆνας ἐκείνας, εἴ τινες ἄρα ἐκεῖνοι, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν Ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀποδείξαι· ὅτω θειότερα ἐφθέγξατο. περιῆν γὰρ αὐτῷ

B τε φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν, καὶ τὴν δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλοῦτον καὶ δόξης, καὶ βασιλείας, καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τῶν πάνυ περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ κἀμοὶ δοκούντων. ἀτὰρ ἔγωγε ἀτενὲς καὶ ἀναπεπταμένῃ τῇ ψυχῇ δεξάμενος, αὐτίκα μὲν οὐδὲ εἶχον εἰκάσαι ὅπερ ἐπεπόνθειν, ἀλλὰ παντοίως ἐγνώμην. καὶ ἄρτι μὲν, ἐλυπούμην ἐλεγχομένων μοι τῶν φιλτάτων, πλούτου τε,

C καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης. καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ᾽ αὐτοῖς καθηρημένοις· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ᾽ αὖ ὥσπερ ὀκ ζοφεροῦ τινος ἀέρος τὸν βίον τὸν πρόσθεν, ἐς αἰθρίαν τε καὶ μέγα φῶς ἀναβλέπων. ὥστε δὴ (ὃ κωμῳδούμενον) τὴν ὀφθαλμίαν μὲν, καὶ τῆς περὶ αὐτῶν ἀφυείας ἐπελανθανόμην· τὸν δὲ ψυχικὸν, ὀξυδερκέστερος καὶ μικρὸν ἐγιγνόμην. ἐλελήθειν γὰρ τέως αὐτὸν τυφλούμενος περιφέρων.

D περιῶν δὲ, ἐς τόδε περιήχθην, ὥστε ἀρτίως ἡμῖν ἐπεκάλεις. μαθεῖν τε γὰρ τοῦ λόγου σὲ μετέωρός εἰμι, καὶ ὅλως μικρὸν ὀκέτι σοῦδὲν ὄντινοσοῦν. δοκῶ γάρ μοι ὅμοιόν τι πεπονθέναι περὶς φιλοσοφίαν, οἷόν φασι καὶ οἱ Ἰνδοὶ περὶς τὸν οἶνον λέγονται παθεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτόν. θερμότεροι γὰρ ὄντες φύσει, πιόντες ἰσχυρὸν ὅτω ποτὸν, αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθησαν, καὶ διπλασίως τοῦ ἀκράτου ἐξεμάνησαν. ὕττω σοι καὶ αὐτὸς ἔνθεος καὶ μεθύων τοῦ τ᾽ λόγου, περιέρχομαι.

καὶ μὰν τοῦτό γε, ὦ μεθύειν, ἀλλὰ νήφειν τε καὶ σωφρονεῖν ἐστιν. ΛΟΥ. ἐγὼ γὰρ βουλοίμην ἂν εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ καταφρονεῖν αὐτῶν οἶμαι θέμις, ἄλλως τε εἰ καὶ φίλος καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη. ΦΙΛ. θαῤῥεῖ ὦ γαθέ. τοῦτο γάρ τοι ὃ τοῦ Ὁμήρου, αὐτοσχεδιάζοντα καὶ αὐτὸν προκαλεῖ. καὶ εἰ μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου διηγουμένου. μάρτυρα γάρ σε παρασήσασθαι τοῖς πολλοὺς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι· ἄλλως τε, καὶ ἡδύ μοι ὃ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ οὕτω ἤδη μελέτην ἐποιησάμην. ἐπεὶ κἂν τις μὴ παρῶν τύχῃ, καὶ ὅτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνακυκλῶ παρ' ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταί, τῶν παιδικῶν ὑ παρόντων, ἔργ' ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους αὐτοῖς διαμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες διαπαύουσι τὸν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων προσιέναι, ὧν τότε ἤκουσαν, ἥδονται, καὶ προσαφέντες τὸν ψυχὸν τῇ μνήμῃ τῶν παρεληλυθότων σχολὴν οὐκ ἀφαιροῦσιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν αἰπάλλειν· ὅτῳ δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας ὑ παρούσης, τοῖς λόγοις οἷς τότε ἤκουσα στωμυλείρων, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀναπολίπων, ὑ μικρὸν ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τοῦτον ἀποβλέπω, πᾶσι μὲν πρᾶγμαι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον οἰόμενος· ἀεὶ δὲ ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντος, ἐνίοτε δὲ; καὶ μάλιστα ὅταν ἐνερείσω τῷ ψυχῷ, καὶ ὃ προσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν ταῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γάρ τοι κἀν τῷ κωμικῷ ὡς ἀληθῶς, ἐξηκατέλιπέ τι κέντρον τοῖς ἀκούουσι. ΛΟΥ. παῦε ὦ θαυμάσιε μικρὸν ἀναχρησάμενος, καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀπαλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα, ὡς ὑ μετρίως με ἀποκναίεις προάγων. ΦΙΛ. ἆ λέγεις, ὦ ὅτῳ χρὴ ποιεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο ὦ ἑταῖρε, ἤδη πραγικοὺς, ἢ καὶ νὴ Δία κωμικοὺς φαύλους ἐώρακας ὑποκριτάς, τῶν συνεισπολούντων λέγω τούτων, καὶ διαφθειρόντων τὰ ποιήματα,

Quanquam hoc quidem nō est, ebrium sed sobrium atque temperantem esse. LVC. Ego verò optarim, si fieri possit, ipsam illam audire orationem. Neque enim contemnere ipsum; opinor, fas est, præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit. PHIL. Confide ô bone: nam iuxta Homericum illud, Festinantem per se ipsum hortaris. Ac nisi præuortisses, iam vltrà rogassem, me narrantem audires. Testem enim te relinquere apud plerosq; volo, quòd non præter rem insanio, præcipuè cùm & ipsum illius crebrò meminisse, volupe mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationē apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis vel per diem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in iisque immorando morbum fallunt; perinde ac si illi ipsi amati adsint: quidam verò etiam colloqui secum illos putant; atque iis quæ tum sibi audire videntur, quasi paulo antè reuera dictis, gaudent, animúmque memoriæ præteritorum applicantes, neque quiescere possunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angendo: eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia non præsente, verba quæ tum audiui, recolligens, & mecum ipse crebrò repetens, non paruum capio solatium. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hunc quasi quandam facem aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illum coràm adesse existimans, semper autem velut audiens ipsum eadem illa sua ad me dicentem. Interdum verò, & maximè quando animum erigo, & in illum quasi infigo, etiam vultum illius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, Reuera aculeum quendam in auditoribus reliquit. LVC. Desine, ô admirande, parumper præludere, ac dic ab initio repetens iam tandē dicta illa: quoniā nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dū verbis ita suspēdis & circūducis. PHIL. Rectè dicis, atq; ita facto opus est: sed illud quęso, Vidistine aliquādo siue Tragicos, siue etiā, per Iouē, Comicos histriones, malos istos dico, qui sibilo excipiunt, quiq; poëmata agēdo corrūpunt,

Quod de Pericle testatur Euripides.

ac postremò theatris eiiciuntur; tametsi ipsæ fabulę sæpenumero bene se habeãt, ac palmã etiam reportent? I. V C. Multos noui tales. sed quorsum hoc? PHIL. Vereor ne interim & ipse illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipsam sententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens, atque ita progressus, paulatim etiam ipsam damnem fabulam. Ac quãtum quidem ad me ipsum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse videtur, si mecum vnà reiiciatur, meásque partes dehonestet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd Poëta quidem ipse talium peccatorum vobis innocens sit, ac procul à scena seiunctus alicubi sedeat, neque quicquam ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipsius periculum tibi faciã, qualis scilicet histrio sim, quantumq; memoria valeam, quod ad cætera attinet, nihil à nuncio Tragico distans. Quare si quid etiam minùs aut parciùs iusto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbique in promptu est, occurrat, quòd scilicet melius hoc fuerat, & quòd ipse poëta aliter fortassis idem dixerat. Me verò si exibilaueris etiã non admodum quicquam molestè ferã. I. V C. Vt bene sanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractum est. Videris igitur etiam illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter vos mutuò conuersati estis, & quòd neque ipse venis ad dicendum paratus, & quòd satius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum possibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras? Nihil igitur opus illis ampliùs tibi est apud me: existimes autem huius rei gratia, quod ad procœmium atque præfationem attinet, omnia te verbis complexum atq; consecutum esse: quoniam ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò longiùs etiam differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, ac tum acutissimè sibilabo. PHIL. Equidem & hæc quæ tu modò commemorasti, dicta mihi velim: & illa quoque, quòd neque ordine, neque vt ille, iusta quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neque rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis,

A καὶ ὁ τελευταῖον ἐκβαλλομένων· καίτοι τῶν δραμάτων πολλάκις ἂν ἐχόντων τε, καὶ νενικηκότων; ΛΟΥ. πολλοὺς οἶδα τοιούτους. ἀλλὰ τί τοῦτο; ΦΙΛ. δέδοικα μή σοι μεταξὺ δόξω γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι· τὰ μὲν, ἀπάκτως σωιείρων, σίοτε δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἀσθενείας τὸν νοῦν διαφθείρων· κἄπα παραληρεῖς ἤρεμα καὶ αὐτὸ καταγνῶναι τὰ δράματος. καὶ ὁ μὲν ἐμὸν, οὐ πάνυ ἀξιόμαχον. ἡ δ' ὑποθεσις, ἃ μετείως με λυπήσειν ἔοικε σωιεκπίπτουσα, καὶ ὁ ἐμὸν μέρος ἀκρωμοιρίαν. τοῦτ' οὖν πρὸ

B ὅλων μέμνησό μοι τὸν λόγον, ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ὑμῖν, τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων ἀναίτιος, καὶ τῆς σκηνῆς πόρρω που κάθηται, ὁσονοῦν αὐτῷ μέλον τῶν ἐν θεάτρῳ παρατρεχομένων. ἐγὼ δὲ ἐμαυτὸν σοι πειρῶν παρέχω, ὁποῖός τίς εἰμι τὴν μνήμην ὑποδοχεύς, ὁσονοῦν ἀγγέλου τἆλλα τραγικοῦ διαφέρων. ὥστε κἂν ὑποδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν, σκῆπτρον μὲν ἔστω παρεῖσθαι, ὡς ἄμεινον ἦν· καὶ ἄλλος ὁ ποιητὴς ἴσως διεξίοι· ἐμὲ δ' οὖν κἂν ὑποσυρίττης, ἃ πάνυ τι λυπήσομαι. ΛΟΥ. ὡς δίκαιε νὴ τὸν Ἑρμῆν καὶ

C τὸν τῶν ῥητόρων νόμον πεπαροιμιάσαί σοι. ἔοικας γοῦν κἀκεῖνα παραθήσειν, ὡς δι' ὀλίγου τε ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς αὐτὸς ἥκεις πρὸς τὸν λόγον παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἄμεινον εἶχεν αὐτὰ ταῦτα λέγοντος ἀκοῦσαι. σὺ γὰρ ὀλίγα, καὶ ὅσα οἷόν τε ἦν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συνεχομισμένος. οὐ ταῦτ' ἐρεῖν ἔμελλες; ἀδὲν ἀν οὖν αὐτῷ ἔτι σοι δεῖ πρὸς ἐμέ· νόμισον γὰ τούτου γε ἕνεκα πάνυ σοι παρῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βοᾶν

D καὶ κροτεῖν ἕτοιμός εἰμι. ἰὼ γὰ Δημέλης, μυησικακήσω γε τοῦδε τὸν ἀγῶνα, καὶ ὀξύτατα συρίξομαι. ΦΙΛ. καὶ ταῦτα μὲν, ἃ σὺ δίκαιος, ἐβουλόμην ἂν εἰρῆσθαί μοι. κἀκεῖνα δέ, ὅτι γε οὐκ ἐξῆς, οὐδὲ ὡς σκῆπτρος ἔλεγε, ῥῆσίν τινα παρὲκ πάντων ἐρῶ. πάνυ γὰ τοῦθ' ἡμῖν ἀδιάφορον. ἀδ' αὖ ἐκείνῳ παρεῖμεν τοὺς λόγους, μὴ ἐξ κατ' ἄλλό τι γλίσχραμεν τοῖς ὑποκριταῖς ἐκείνοις ὅμοιος, οἳ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος,

ἢ Κρέοντος, ἢ ϗ Ηρακλέης αὐτὸς προσωπον A aut Creontis, aut etiam ipſius Herculis
ἀνδληφότες, χρισίδας ἠμφιεσμένοι, ϗ δψὸν perſona aſſumpta, ac veſtibus auro con-
βλέποντες, ϗ μέγα κεχηνότες, μικρὸν φθέγ- textis induti, & graue quiddam tuentes;
γονται, ϗ ἰχνὸν, ϗ γυναικῶδες, ϗ τῆς Ἑκά- mox ore in immenſum diducto, exiguum
βης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. ἵν' οὖν & gracile, adeoq; muliebre quiddam lo-
μὴ ϗ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, πολὺ μεῖζον τῆς quuntur; ipſa etiam Hecuba aut Poly-
ἐμαυτοῦ κεφαλῆς προσωπεῖον προσκείμενος, xena multo demiſſiùs. Ne igitur & ipſe
ϗ τὸν σκελετὸν καθαιμῶν, ἀπὸ γυμνοῦ σοι eodem modo conuincar maiorem omni-
βούλομαι τοῦμοῦ προσώπου προσλαλεῖν; no quàm pro capite meo perſonam in-
ἵνα μὴ συγκατασπάσω που πεσὼν τὸν ἥρωα duiſſe, ipſumq; ornatum dehoneſtare, ex
ὃν ὑποκρίνομαι. ΛΟΥ. οὗτος ἀνὴρ ὁ παύ- nuda tibi volo meáque propria perſona
σεται τήμερον πρός με πολλῇ τῇ σκηνῇ καὶ colloqui, ne cadens alicubi, ipſum illum
τῇ τραγῳδίᾳ χρώμενος; ΦΙΛ. καὶ μὴν B Heroëm quem ago, mecum vnà conuel-
παύσομαί γε. πρὸς σκῆνα δὲ ἤδη τρέπο- lam ac lacerem. Lvc. Homo hic nun-
μαι. Η μὲν ἀρχὴ τῶν λόγων, ἔπαινος ἦν quam ceſſabit hodie contra me crebra
Ἑλλάδος, ϗ τῶν Ἀθήνησιν ἀνδρῶν, οἳ illa ſcena atque tragœdia vti? Phil. At
φιλοσοφίᾳ ϗ πενίᾳ συνέφοροι εἰσι. καὶ οὔτε verò ceſſo quidem: ad illa autem de qui-
τῶν ἀστῶν, οὔτε τῶν ξένων οὐδένα τέρπονται bus cœperam, me nunc cõuertam. Prin-
ὁρῶντες, ὃς αὐ τρυφὴν εἰσάγειν εἰς αὐτοὺς διά- cipium igitur orationis illius, commen-
ζηται· ἀλλ' εἴ τις ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς οὕ- datio quædã fuit Græciæ, & eorum ho-
τω διαφθείρων, ἡρέμα τε μεθαρμόττοισι, minum qui Athenis cõmorantur, quòd *Athenarũ encomium*
ϗ δι' παιδαγωγοῦσι, καὶ πρὸς ὃ καθαρὸν τῆς διαίτης μεθιᾶσιν. ἐμέμνητο γοῦν cum philoſophia ſcilicet & paupertate
τινος τῶν πολυχρύσων, ὃς ἐλθὼν Ἀθήναζε C vnà educarentur, & neque ciuium ne-
μάλα ὀπίσημος, ϗ φορτικὸς ἀκολούθων que peregrinorum quenquam oblecta-
ὄχλῳ, ϗ ποικίλῃ ἐσθῆτι, καὶ χρυσῷ, αὐ- rentur aſpicientes, qui voluptatem im-
τὸς μὲν ὡς ὑπερ ζηλωτὸς εἶη πᾶσι τοῖς Ἀθη- portando ad illos, antiquam illorum ho-
ναίοις, ϗ ὡς αὐ θύδαιμων ἀποβλέπεσθαι. neſtatem violaret: ſed ſi quis etiam ve-
τοῖς δ' ἄρα δυσχεῖν ἐδόκει ὁ ἀνθρώπιον· ϗ niret ad illos ita affectus, paulatim &
παιδεύειν ἐπεχείρουν αὐτὸν, ὡς πικρῶς, οὐδ' transformarent ipſum, & veteres mores
αὐτηρὰς ἀπαγορεύοντες τὸ ἐλευθέρα τῇ πό- atque animos dedocerent, ac ad purita-
λει καθ' ὃν τινα τρόπον βούλοιτο βιοῦν. ἀλλ' tem ſobrietatémque vitæ transferrent.
ἐπεὶ καὶ τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχλη- Memorabat itaque quendam ex purpu-
ρὸς ἦν, θλίβων τοῖς οἰκέταις, ϗ ξενοχωρῶν ratis iſtis, & multo auro fulgentibus, qui
τοῖς ἀπαντῶσιν, ἠσύχη τις αὖ προσέφθεγ- D cùm veniſſet Athenas admodum inſi-
ξατο, προσποιούμενος λανθάνειν, ὥσπερ ὁ gnis & conſpicuus, magna comitantium
πρὸς αὐτὸν σκῆνον ἀποτείνων, Δέδοικα μὴ turba ſtipatus, auro variaq; veſte exor-
προσαπόλυται μεταξὺ λουόμενος. ϗ μὴν natus, ipſe quidem Athenienſibus om-
εἰρήνη γε μακρὰ κατέχει τὸ βαλανεῖον· οὐ- nibus exiſtimabatur valdè beatus eſſe,
δὲν οὖν δεῖ σπουδῆς. ὁ δ', ἀκούων ἃ ἐβόα, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpicien-
μεταξὺ ἐπαιδεύετο. τὴν δὲ ἐσθῆτα τὴν ποι- dus: iſtis autem miſer atque infelix quiſ-
κίλην, ϗ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέ- piam videbatur homuncio ille: ſtatimq;
δυσεν αὐτὸν, ἀστεῖος πάνυ ὁ αἰθηρὸν ὑπο- erudire illũ aggrediebantur, non acerbè,
σκώπτοντες τὸν χρωμὸν, ἔαρ ἤδη λέγοντες, neq; etiã apertè interdicentes ne in libe-
ra ciuitate quocũq; ipſe pacto viuere vel-
let: ſed poſtquã & in gymnaſiis, & in bal-
neis quoq; moleſtus erat, obterens ſeruos
ſuos, & in anguſtum cogẽs obuios, ex oc-
culto quidã ſubmiſſa voce, quaſi lateret,
neq; tamẽ illum perſtringere vellet, ſub-
iecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauan-
dum periret. Atqui pax certè longa bal-
neum iam tenet: proinde nihil opus erat
iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res
erat, interea erudiebatur. Rurſum au-
tem vbi veſtem illam variam atque pur-
puream exuebat ſeſe, vrbanè admodum
floriditatem atque nitorem iſtum colorum irridentes, Iam ver adeſt, dicebant.

&, Vnde nobis pauo hic? &, Fortassis matris ipsius hæc est: & id genus similia. atque eodem pacto etiam cætera illius cum risu carpebant, nunc annulorum multitudinem, nunc comę superuacaneã curam, nunc victus intemperantiam atq; luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatem atque modestiam reuocatus est, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abiit. Quòd autem nõ puderet eos etiam paupertatẽ confiteri, referebat mihi vocem quandã, quam aiebat publicè ab omnibus emissam audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendã ex ciuibus fuisse, & ad præsidem ludorum adductũ, eo quòd investe tincta ad spectaculũ venerat: cæteros autem qui hominem videbant, misertos illius, ac veniam precatos esse. Atque vbi præco iam proclamaret quòd in leges cõmisisset, quia tali cũ veste ludos spectaret: omnes vna voce, quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt venia daretur talibus induto: neque enim aliam vestem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatem quoque eam quæ illic esset, ac victus frugalitatem, nec non & otium, & quòd homines minimè curiosi atque auidi rerum essent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuersationem eorum hominum, philosophię ipsi consonam esse, moresque puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundùm ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atque accommodam esse. At qui diuitias amaret, auróque delectaretur, præterea purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam gustasset, & cum seruitute enutritus esset, aut qui voluptati toto animo incumbens, huic vni inseruire atque obsequi statuisset, amans epularum ac mensæ opiparè instructæ, indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atque mendacij: aut rursum qui delectaretur audiendo citharam sonitus, aliorúmque instrumentorum lasciuos crepitus, gauderétque cantilenis perditis & eneruatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius consuetudinem. Ibi enim rerum charissimarum ipsis, omnes plateas, omniáque fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere,

Continentia ac paupertatis commendatio.

Intemperantia reprehensio.

A καὶ πόθεν ὁ ταὼς οὗτος; καὶ πάλα τῆς μητρὸς ὅστις αὐτῷ· καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τἆλλα δὲ οὕτως ἀπεσκωπτόμεν, ἢ τῶν δακτυλίων τὸ πλῆθος, ἢ τῆς κόμης τὸ περιεργον, ἢ τῆς δίαίτης τὸ ἀνόητον. ὥστε τῷ μακρῷ ἐσωφρονίσθη, καὶ πολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδευμένος. Οτι δ' οὐκ αἰσχυνόμενοι πενίαν ὁμολογοῦντες, ἐμέμνητο περὶ μέν φωνῆς τινος, ἣν ἀκοῦσαι πάντων ἔφη κοινῇ περιόντων ἐν τοῖς ἀγῶσι τῶν Παναθηναίων. ληφθέντα μὲν γάρ τινα τῶν πολιτῶν, ἄγεσθαι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην, ὅτι βαθεῖον, B ἔχων ἱμάτιον, εἰσῆλθε. τοὺς δὲ, ἰδόντας, ἐλεῆσαί τε, καὶ παραιτεῖσθαι, καὶ τὸν κήρυκος ἀφέντος ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησε, τοιαύτῃ ἐσθῆτι χρώμενος, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐσκεμμένους συγχωρεῖν ἀποδύεσθαι αὐτῷ, τοιαῦτά γε ἀμπεχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἕτερα. Ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει, καὶ προσέτι, τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ τῆς διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ἐστι. ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίᾳ σωφρόνι τὴν C τοῖς τοιούτοις διατεῖναι, καὶ καθαρὸν ἦθος φυλάξαι διαμένειν, ἀπαυδᾶν τε αὐτῇ ἢν πλοῦτον καταφρονῆν πεπαιδευμένῳ, καὶ τὴν πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν παρεσκευασμένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσόμενον. ὅστις δὲ πλούτου ἐρᾷ, καὶ χρυσῷ κεκήληται, καὶ πορφύρᾳ, & δυναστείᾳ μέχρι τοῦ δύνασθαι, ἄγλυκος μὲν ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀθέατος δὲ ἀληθείας, χαλεπὸς τὰ πολλὰ καὶ δουλείᾳ συνέφθος· ἢ ὅστις ἡδονῇ πᾶσιν τοῖς ψυχικοῖς ὑπηρέτας, D τούτῃ μόνῃ λατρεύειν διέγνωκε, φίλος μὲν περιέργων τραπεζῶν, φίλος δὲ πότων, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως γοητείας, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅστις ἀκοῦσαι τέρπεται κρουμάτων τε, καὶ τερπισμάτων, καὶ διεφθορότων ἀσμάτων, τοῖς δὴ τοιούτοις πρέπειν τοῖς ἐκεῖσε διατρίβειν. μεσαὶ γὰρ αὐτοῖς τῶν φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ ἀγοραί. πρέπει δὲ πάσαις πύλαις τοῖς ἡδονῇ καταδέχεσθαι.

τῦτο μὲν, δι' ὀφθαλμῶν· τῦτο δὲ, δι' ὤτων τε, καὶ ῥινῶν· τῦτο δὲ, καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ δι' ἀφροδισίων. ὑφ' ἧς δὴ ῥεύσης ἀενάου τε καὶ θολεροῦ ῥεύματος, πάσας μὲν αὐθυμιώντας ὁρᾶν ἔφη. συῤῥεῖ γὰρ μισχεία, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἀπορκία, καὶ ὅ τι οὗτος φῦλον τῶν ἡδονῶν. παρασύρεται δὲ τῆς ψυχῆς ὑποκλυζομένης πανταχόθεν, αἰδὼς, καὶ ἀρετὴ, καὶ δικαιοσύνη· τῶν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γιγνόμενος, δίψης ἀεὶ πιμπλάμενος, αὐλεῖ πολλαῖς τε καὶ ἀγελείαις ἐπιθυμίαις. τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν. ἔγωγ' οὖν ἔφη ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον που γιγνόμενος, ὑπεστόμην ἐμαυτὸν, λόγον ἀπαιτῶν τῆς δεῦρο ἀφίξεως, σχεδία δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων,

Τίπτ' αὖ ὦ δύστηνε λιπὼν φάος ἠελίοιο

(Τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν,) ἦλυθες ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ προσαγορεύσεις ὑπερηφάνους, καὶ δεῖπνα, καὶ κόλακας, καὶ μιαιφονίας, καὶ ἀλαζονικὴν πρόσοδον, καὶ φιλίας ὑποπλάστους; ἢ τί καὶ πρᾶξαι διέγνωκας, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι δυναμένῳ; οὕτω δὴ βουλευσάμενος, καὶ καθάπερ ὁ Ζεὺς τὸν Ἕκτορα, ὑποεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων, φασὶν, ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκθ' αἵματος, ἕκτε κυδοιμοῦ, λοιπὸν οἰκουρεῖν εἰλόμην, καὶ βίον τινὰ τῶν γυναικώδη, καὶ ἄπολμον τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα πρεπῆ εἶναι, αὐτὴ φιλοσοφίᾳ, καὶ Πλάτωνι, καὶ ἀληθείᾳ προσλαλῶ. καὶ καθίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μεγαλύδρῳ, σφόδρα που μετέωρος ὑποσκοπῶ τὰ γιγνόμενα· τῶν μὲν, πολλῶν ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα παρέχειν δυναμένων· τῶν δὲ, πεῖραν αὐτὸς ὡς ἀληθῶς βεβαίου λαβεῖν. εἰ γὰρ χρὴ καὶ κακῶν ἔπαινον εἰπεῖν, μὴ ὑπολείπεσθαι μεῖζόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς, ἢ τῆς ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθεστέραν τῆς δὲ τῆς πόλεως, καὶ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς. οὐ γὰρ μικρὸν ἀντισχεῖν τοσαύταις μὲν ἐπιθυμίαις, τοσούτοις δὲ θεάμασί τε καὶ ἀκούσμασι πανταχόθεν ἕλκουσι, καὶ ἀντιλαμβανομένοις.

partim quidem per oculos, partim autem per aures & naſum, partim etiam per gulam, & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, viæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquum voluptatum. Relaxatur autem atque auertitur, animo ſubmerſo atque obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iuſtitia: quibus locus ille deſertus & vacuus redditus, ſiti autem ſemper impletus, ſuppullulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talem quidem deſcribebat mihi vrbem, taliúmque magiſtram bonorum. Ego itaque, inquit, quando primùm ex Græcia reuerſus fueram, atque iſta iam propius aſpiciebam, reuocans me ipſum, & quaſi verbis compellans, rationem poſcebam aduentus huc mei, Homerica illa videlicet mecum ipſe dictans: *Odyſſ. κ.*

Cur autem infelix, deſerto lumine Phœbi

(Græcia nempe, & felicitate illa atque etiam libertate) Veniſti? vt videas loci huius tumultus, ſycophantas videlicet, ſalutationes ſuperbas, cœnas, adulatores, homicidia, teſtamentorum expectationes, & amicitias ſimulatas? Aut quid tandem facere decreuiſti, cùm neque diſcedere hinc, neque conſuetis & inueteratis hiſce vti poſſis? Hoc igitur pacto mecum ipſe conſultans, & quemadmodum Iupiter Hectorem illum, ita meipſum è telis, vt dicitur, ſubducens, éque hominum cęde, atque tumultibus, éque cruore, de cætero domi continere me ſtatui: atque hanc muliebrem quandam vitam & timidam pleriſque viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone, & veritate colloquium habeo. Ac meipſum quaſi in quodam amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodum inſpicio atque contempler ea quæ geruntur: quæ partim ciuſmodi ſunt, vt multum delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiam vt virum verè conſtantem ac firmum tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorum quoque encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora vſquam animorum experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hîc viuitur conſuetudine. Neque enim parum eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atq; aurium illecebris vndiq; attrahentibus ac detinentibus:

Qua animum sapientia labefactare possint.

sed oportet omnino Vlyssis exemplo præternauigare illa, non quidem ligatis manibus, vt ille, (nam hoc formidolosum foret) neque etiam auribus cera obturatis, sed audientem atque liberum, & verè animum supra hæc elatum habentem. Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam atque stultitiam: bonaq; ista fortunę contemnere, vbi aspexeris, velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum varietate, fabula, alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licèt fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspiciētes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur, licet, atque animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui

Hypotyposis diuitũ fastuosorũ

& purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum annulos ostentāt, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiā obuios aliena voce salutant, & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solùm ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores adorari etiam cupiunt, non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illiúsque affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexterā deosculari: quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atque obseruantes, qui de media nocte surgentes circuncursant totam ciuitatē, & à seruis exclusi foribus, canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atque multorum malorum causa, cœna est: in qua quidem

A ἀλλ' ἀτεχνῶς δεῖ τὸν Ὀδυσσέα μιμησαμένον, μὴ δεδεμένον αὐτὰ, μὴ δεδεμένοις τὼ χεῖρε. δεινὸν γάρ. μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενον, ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ λελυμένον, καὶ ἀληθῶς ὑπερφανῆ. ἔνεστι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, καὶ διαπορῆσαι πρὸς τὴν τοσαύτην ἀνοιαν, καὶ τὴν τῆς τύχης ἀγαθὴν καταφρονῆσαι, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὸν μὲν, ἐξ οἰκέτου δεσπότην προϊόντα, τὸν δ' αὖτε πλούσιον, πένητα· τὸν δὲ, σατράπην ἐκ πένητος, ἢ βασιλέα· τὸν δὲ, φίλον τούτου· τὸν δὲ, ἐχθρόν· τὸν δὲ, φυ-

B γάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ ὃ δυνάτατόν ἐστιν, ὅτι καίτοι μαρτυρουμένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως τοῦτ' ὀσημέραι βλέποντες, ὀρέγονται καὶ πλούτου, καὶ δυναστείας· καὶ μεσταὶ πᾶσαι πόλεις ὑπὲρ γιγνομένων ἐλπίδων. ὃ δὲ δὴ ἔφλω, ὅτι καὶ γελᾶν ἔνεστι τοῖς γιγνομένοις ἔνεστι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτό ἤδη σοι φράσω. πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὲν πλουτοῦντες αὐλοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τοῖς δακτύλοις προτείνοντες, καὶ πολλὴν κατηγορίαν ἀπειρικαλίας; ὃ δὲ καίτοπον, τοῖς ἐντυγχάνουσι, ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾶν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον αὐτοῖς προσέβλεψαν. οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι θέλουσιν, ὑπ' ὀρρωδίαν, οὐχ ὡς Πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα, καὶ ἐπικύψαντα, καὶ ὀρρώδην τῷ ψυχῷ ταπεινώσαντα, καὶ ὃ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, ὃ σχῆμα, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν, ζηλωτὸν καὶ προσκυνητὸν τοῖς

D μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν. ὃς γ' ἔσχε πρέσχον ἑαυτὸν εἰς πλείω χρόνον ἐξαπατώμενον. ἐπαινῶ δέ γε τούτης αὐτοῖς τῆς ἀπονοσφίας, ὅτι μηδὲ τοῖς στόμασιν ἡμᾶς προσίενται. πολὺ γὰρ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες γελοιότεροι· νυκτὸς μὲν ἐξανιστάμενοι μέσης, περιέρχονται γὰρ ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ προσὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλῄομενοι, κύνες, καὶ κόλακες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. ὥρας δὲ τῆς πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς προόδου, τὸ φορτικὸν συμφνὲς δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν· ἐν ᾧ

πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπιόντες, πόσα δὲ ὧν οὐκ ἐχρῆν ἀπολελήσθητες, ἢ μεμφόμενοι τὸ τελευταῖον, ἢ δυσφορηθέντες, ἀπίασιν, ἢ ἀφαβάλλοντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβρεις, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες; πλήρης ὁ, αὐτῶν ἐμοιώτων, οἱ γεννοποὶ, καὶ παρὰ τοῖς χαμαιτυπείοις μαχομένων. καὶ μὲν ἡμέραν οἱ πλείονες αὐτῶν κατακλιθέντες, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς παρόδων. ἔνιοι μὲν γὰρ, ὃ καινότατον, οὐδὲ νοσεῖν σχολάζουσιν. ἐγὼ μὲν οἶμαι πολὺ τῶν κολακευομένων ἀξωλεστέρους τοὺς κόλακας ὑποπεπλῆφθαι· καὶ σχεδὸν αἰτίους ἐκείνους καθίστασθαι τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν. ὅταν γὰρ αὐτῶν τὴν εὐπορίαν θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι, καὶ τοὺς πολλῶνας ἕωθεν ἐμπλήσωσι, καὶ παρελθόντες, ὥσπερ δεσπότας παρείπωσι, τί καὶ φρονήσῃ ἐκείνους εἰκὸς ἔστιν; εἰ δέ γε κοινῷ δόγματι καὶ παρὰ ὀλίγον ἀπέχοντο τῆσδε τῆς ἐθελοδουλείας, οὐκ ἂν οἶμαι τοιοῦτον αὐτοὺς ἐλθεῖν ὅπως τὰς θύρας τῶν πλουσίων δεομένους τοὺς πλουσίους, μὴ ἀθέατον αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον τὴν εὐδαιμονίαν καταλιπεῖν, μηδ' αἰσθητὸν τε καὶ ἄγνωστον τὴν τραπέζαν τὸ κάλλος, καὶ τῶν οἴκων τὸ μέγεθος; ἃ γὰρ οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐρῶσιν, ὡς τὸ μὴ τὸ πλουτεῖν εὐδαιμονίζεσθαι· καὶ ὅτῳ ὃ ἔχει μηδὲν ὄφελος εἶναι παρὰ καλλὺς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μήτις αὐτὰ θαυμάζοι. ἐχρῆν οὖν ταύτῃ πῃ καθαιρεῖν αὐτούς, καὶ ἀποδυσπετίζειν τὴν δυναστείαν, ὑποτιθέντα τὰ τοῦ πλούτου τὴν ὑπερφυΐαν. νῦν δ', λαμπρυνόντες, εἰς ὑπόνοιαν ἄγουσι. καὶ τὸ μὲν ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ αἰσχυνόμενον τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μετριώτερον μὲν εἰκότως νομισθείη. ὃ δ', καὶ τῶν φιλοσοφεῖν προσποιουμένων, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾶν, τοῦτ' ἤδη ὃ δυνάμενον ἔστι. πῶς γὰρ οἴεσθαι τὴν ψυχὴν ἀφατρεῖσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν προσεοικότων αἰσχυμενόμενον κολάκων ὄχλῳ, καὶ τῶν ἐπ' ἀξίας τινὰ δορυφορούντων, καὶ τοῖς ὅτι τὰ δεῖπνα παραγγέλλουσι κοινολο-

illi, quàm multa ingurgitantes, quàm multa autem potantes, quàm multa etiã quæ proloqui non decet, reprehendentes poſtremò, aut ęgrè ferentes diſcedũt: & vel ipſam criminantur cœnam, vel cõtumeliam aut ſorditiem accuſant? Pleni autem & angiportus ſunt vomentibus ipſis & circa viliſſima quæque proſtibula depugnantibus. Et complures ipſorum in multum diem decumbentes, circumeundi cauſam medicis prębent. Quidam enim (id quod abſurdiſſimum eſt) neque ęgrotando quieſcunt, aut otium ducunt. Ego verò multo adulatores ipſos magis perditos eſſe, quàm quibus adulantur, existimo, & propemodum authores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus iſtius. Nam cùm illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admirãtur, aurum laudibus extollunt, veſtibula mane complent, & accedentes ipſos quaſi dominos appellant: quid quæſo etiam cogitare illos conſentaneum eſt? Quòd ſi verò cõmuni decreto vel paululum modò abſtinerent ab hac voluntaria ſeruitute, an non putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperum atque mendicorum venturos eſſe, vltro rogantes ne ignobilem atque obſcuram, & quaſi abſque teſte latentem ipſorum felicitatem relinquerent, néve paterentur vt inutilem, & ab omni vſu remotam & menſarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem perire? Neque enim ſic ipſas diuitias amant, vt propter diuitias beatos atq; felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, vt nulla ſit vtilitas poſſidenti, neque pulchrarũ ædium, neque auri, neque eboris, niſi ſit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiam, obiiciendo, & quaſi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis, deſpicientiam iſtam atque contemptum: nunc verò colendo contrà & obſeruando, ad ſtultitiam atq; amentiam illos adducunt: atque homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabilius meritò exiſtimetur: at verò eos qui philoſophari quoque ſe ſimulant, multo etiam ineptiora his, magiſq; ridicula facere, illud tandẽ omnium grauiſſimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectum eſſe, quoties video iſtorum aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti ſunt, adulatorũ turbis immiſceri: & illorũ aliquem, qui honores gerunt, ſatellitũ modo deducere atq. ſectari: deinde & cum iis qui ad cœnã vocare ſolent, col-

Diuitiæ cur diuitias amẽt.

BIBLIOTECA N.1 ROMA VITTORIO EMANUELE

loquia ferere, insigniorem autem magísque conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? Quod vel maximè indignari soleo, quòd non itidem personam ac habitum mutant, cùm vtique quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuiis operantur, cui quæso adulatorum illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia? An non inebriantur magis quàm alij manifestè: à conuiuio autem surgunt omnium vltimi: deinde & plura aliis auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulo sunt, sæpenumero etiam cantare incipiunt? Atque hæc quidem pro ridiculis ille censebat. Præcipuè verò etiam eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophantur, virtutemq; ipsam venalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas vocabat. Cẽsebat enim, eum qui diuitias contemnere alios docere vellet, principio seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: quoniam & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis cõuersando ac disserendo cum volentibus, sed & indigentibus necessaria submini-
A γεύμενον, ὅτι σημότερον δὲ τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φανερώτερον; καὶ ὁ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὴ καὶ τὸν σκευὸν μεταλαμβάνουσι, τἀλλά γε ὁμοίως ὑποκεινόμενοι τῷ δράματος. ἀ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν κολάκων εἰκάσομεν; οὐκ ἐμφορεῖται μὲν ἀπειρηκαλώτερον, μεθύσκονται δὲ φανερώτερον, ἐξανίστανται δὲ πρώτων ὕστατοι, πλείω δ' ἀποφέρει τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν· οἱ δ' ἀστειότεροι, πολλάκις αὐτῶν καὶ ἆσαι παρήγγειλαν; καὶ ταῦτα μὲν οὖν γελοῖα ἡγεῖτο. μάλιστα δὲ ἐμέμνητο τῶν ὑπὸ μισθῷ φιλοσοφούντων, καὶ τὸν ἀρετὴν ὠνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς παρατιθέντων. ἐργαστήρια γοῦν ἐκάλει καὶ καπηλεῖα τὰς τούτων διατριβάς. ἠξίου γὰρ τὸν πλούτου καταφρονεῖν διδάσκοντα, πρῶτον ἑαυτὸν παρέχειν ὑψηλότερον λημμάτων. Ἀμέλει καὶ παρῆν ταῦτα διετέλει· ὃ μόνον παρῆκε τοῖς ἀξιοῦσι συνδιατρίβων, ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις ἐπῄρκει, καὶ πᾶσι παρουσίαν παρεῖχεν· τοσοῦτον δεῖν ὠρέγεσθαι τῶν ὄντων παρόντων· ὥστε μηδὲ τῶν ἑαυτοῦ φθειρομένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν· ὅς γε καὶ ἀγρὸν ὃν πόρρω τῆς πόλεως κεκτημένος, οὐδὲ ἐπεβλῶπεν αὐτῷ πολλῶν ἐτῶν ἠξίωσεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἀρχὴν αὐτοῦ εἶδεν διωμολόγει. ταῦτ' οἶμαι διέληφως, ὅτι τούτων μὲ φύσει οὐδενός ἐσμεν κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ διαδοχῇ τὸν χρῆσιν αὐτῶν εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα, κἀπειδὰν ἡ προθεσμία πρόελθη, τὸν κεκτημένον παραλαβὼν ἄλλος, ἀπολαύει τῶν ὀνόματος. ὃ μὲν δὲ σκῆνα πρὸς τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι, παραδείγματα, τῆς ἕξεως τὸ ἀπέριττον, καὶ τῶν γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ τοῦ προσώπου τὸ αἰδέσιμον, καὶ τῆς ἐσθῆτος τὸ μέτριον· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, τῆς διανοίας τὸ ἡρμοσμένον, καὶ τὸ ἥμερον τοῦ ἤθους. προῆκε δὲ τοῖς συνοῦσι μήτ' ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν, ὥσπερ τοῖς πολλοῖς ποιοῦν, προθεσμίας θεμένους ἑορτάς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους

Non cunctandum esse bene agere.

strando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantùm aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebãtur, curam aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neque suum esse illum constituebat, illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem vsũ earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerẽt, præfiniẽtes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquam ab illis auspicaturi
B
C
D

τῶ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τῶ τὰ δέοντα ποιήσειν. ἠξίου γὰρ ἀμέλλητον εἶναι τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὁρμήν. δῆλος ἦν καὶ τῶν τοιούτων κατεγνωκὼς φιλοσόφων, οἱ ταύτην ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπολαμβάνουσιν, εἰ πολλαῖς ἀνάγκαις, καὶ πόνοις, τοὺς νέους ἀντέχειν καταγυμνάσουσι· τοῦτο μὲν δεῖν οἱ πολλοὶ κελεύοντες, ἄλλοι δὲ, μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαριέστεροι, καὶ σιδήρῳ τὰς ὑποφαινείας αὐτῶν καταξύοντες. ἡγεῖτο γὰρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ στερρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς κατασκευάσαι, καὶ τὸν ἄκρατα παιδεύειν ἀνεφκτοις προαιρούμενον, τοῦτο μὲν, ψυχῆς, τοῦτο δὲ, σώματος, τοῦτο δ', ἡλικίας τε καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐσομένου, ἵνα μὴ τὰ πρὸς δύναμιν ὑπερτάττων ἐλέγχῃ. πολλοὺς γοῦν καὶ τελευτᾶν ἔφασκεν ἄτοπα ἀλόγως ὑπομένοντας· ἕνα δὲ καὶ αὐτὸς εἶδεν, ὃς ἐκ μελετήματος τῶν πρὸ ἐκείνου κακῶν, ὅπου πάγχυ λόγων ἀληθῶν ἐπήκουσεν, ἀμεταστρεπτὶ φεύγων, ὡς αὐτὸν ἀφίκετο· καὶ δῆλος ἦν ῥᾴον ἀφαιρούμενος. ἤδη δὲ τούτων ἀπόντας, τῶν ἄλλων αὖθις ἀνεφκτων ἐμέμνητο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει παραχὰς διεξῄει, καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἱππέων εἰκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς περὶ τούτων ἀφηλόγους. πολλὴ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱππομανία· καὶ πολλῶν ἤδη σπουδαίων εἰς δοκιμώτατον ἐπείληπται. μεθ' ἃ ταῦτα, ἑτέρου δράματος ἤρξατο τῶν ἀμφὶ τὴν νεκρὰν καὶ τὰ διαθήκας καλινδουμένων, παρεστιθεὶς ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ρωμαίων παῖδες ἀληθῆ πρὸ ὅλου τοῦ βίου παρίενται, τὴν ἐν ταῖς διαθήκαις λέγων, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς σφετέρας ἀληθείας. ἃ δὴ καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν παρῆλθεν, ὅτι καὶ συνκατορύττῃ ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι τὰς ἁμαρτίας, καὶ τὴν ἀπαλγησίαν ἐξέφερον ὁμολογοῦσιν· οἱ μὲν, ἐθέλοντας ἑαυτοῖς κελεύοντες συνκαταφλέγεσθαι τῶν περὶ τὸν βίον τιμίων. οἱ δὲ, καὶ τῶν θεραπόντων τινὰς οἰκείους τοῖς τάφοις. ἔνιοι δὲ, καὶ στέφειν τὰς στήλας αὐτῶν, δι' ἧς ἔτι καὶ τῶν περὶ τὴν τελευτὴν διαμενόντες.

mendacia vitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotum esse illum ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autem apparebat quòd & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationem eam putabant, si multis necessitatibus atque laboribus adolescentes resistere, exercitatione ac vsu assuefecissent. Atque ob id multi ligare atque vincire se iubebant, alij cutem flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulò erāt, etiā ferro superficiem corporis radebāt. Putabat enim ille multo priùs in animis duritiē istam & firmitatem cōtra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque obseruationem quandā habere debere, vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quāprimum veros sermones veramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu ausugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturq; multo quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediēs ab istis, aliorum rursus hominum mētionem faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab aliis impelluntur: præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, déq; iis ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur, hoc addens, quòd vnam hanc vocem, Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, quæ petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiam interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd & secum sepeliri ignorantiam suam velle eos aiebat, & stultitiam suam apertè scripto etiam testari, dum alij vestes quibus in vita pretiosioribus vsi sunt, comburere eodem rogo secum mandant: alij autem & seruos certos ad sepulchra adstare. Rursum alij cippos siue columnas quoque coronari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiam in ipsa morte manentes.

Contra apathiam.

De frugalitate, & vita modestia.

De stultitia circa testamēta.

In voluptuarios.

Coniecturam igitur inde fieri volebant, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quãdo talia de iis quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuiis cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosis, raritatémque illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundùm naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd nevti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finésq; earum confunderent, vndiq; permittentes voluptatibus animum proterendum & conculcandum, & hoc quod in Tragœdiis atque Comœdiis dicitur, Iam & præter casam incitati. Solœcismum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Cæterùm ex eadem sententia etiam illa dicebat, prorsus Monii illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deum, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd loeum vbi eas adhibere deberent, nescirent. Nã si afflatu atque odore, inquit, violarum rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimùm coronari oportebat, iuxta ipsã, quàm proximè fieri potest, respirationẽ, vt quamplurimum inde voluptatis attrahérent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibẽt, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curiosam atq; immodicam compositionem sectantur. Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negotia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorum caussa totum hunc susçipere laborem solere. Tot enim digitorum mensurã æquat vel longissimum hominis guttur. Nã neque antea quàm eorum quæ tam charo emuntur, quicquam ederunt, vllam voluptatem eos capere: nec rursum posteaquam illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorem cæteris illã quę fit ex tam pretiosis & charis istis, repletionẽ reddi. Restare igitur vt illã quæ velut in transcursu percipitur, voluptatem, tã grãdi pecunia mercentur. Consentanea autẽ ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istã, quòd veriores illas voluptates ignorarẽt, quas omnes Philosophia suppeditat & quasi subministrat iis qui laborare volũt.

Sic Eras. in proner. Ita fuge, ne præter casam.

In gulosos.

Quatuor digitorum voluptas.

A εἰκάζειν οὖν ἠξίουν τι πέπρακται τούτοις τῶν δὲ τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα τοῖς μὴ τὸν βίον ὑπισχνοῦνται. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς πολυτελεῖς ὄψον ὠνουμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ κρότων τε καὶ ἀρωμάτων ἐκχέοντας, τοὺς μέσου χειμῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων, καὶ δὲ σαθρίον αὐτῶν καὶ δὲ τῶν ἐν θέρει ἀγαπῶντας, δὲ ἢ ἐν καιρῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς δυτελεῖς ὑποφαινούσας. τούτους γοῦν τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας· ὃ καὶ μάλιστα διέσυρεν αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἴσασι ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ καὶ ταύτας τῶν δαιμονίων B σι, καὶ τοῖς ὄρεσι συγχέουσι, πρώτιστον τῇ τρυφῇ τῶν δόντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς πατεῖν. καὶ τοῦτο δὲ δὲ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ τῶν δὲ θύραν εἰσιὸν ἐξάλλεσθαι. Σολοικισμὸν οὖν ἐκάλει δὲ τοιοῦτο τῶν ἡδονῶν. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης κἀκεῖνα ἔλεγεν, ἀτεχνῶς τὸν Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τὸν ταύρου τὸν δημιουργὸν θεόν, ὅτι προσθέντα τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα· οὕτω δὴ καὶ οὗτος ἠτιᾶτο τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τὸν τόπον. εἰ γάρ τοι ἔφη τὴν ῥῖνα τῶν ἰῶν τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ἐκεῖ τὴν ῥῖνα μάλιστα ἐχρῆν C αὐτοῖς στέφεσθαι, περὶ αὐτὴν ὡς οἷόν τε τὴν ἀναπνοήν, ἵν' ὡς πλεῖστον αἰσθάνοιντο τῆς ἡδονῆς. καὶ μὴν κἀκεῖνος διεγέλα, τοὺς θαυμασίως τινα τὴν σπουδὴν περὶ τὰ δεῖπνα ποιουμένους, χυμῶν τε ποικιλίας καὶ πεμμάτων πεπειρίας. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἕρωτι, πολλὰς περιμαχείας ὑπομένειν. ὑπὲρ ἑπτὰ γοῦν τεττάρων δακτύλων αὐτοῖς εἶναι πρὸς πᾶσαν D πεῖραν τὸν πόνον, ἐφ' ὅσους ὁ μήκιστος ἀνθρώπου λαιμός ἐστιν. ὅτε γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύειν τι τῶν ἐσθιομένων, ὅτε βρωθέντων, ἡδέως γεύεσθαι τοῦ ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονῆς. λοιπὸν οὖν ἐπὶ τῷ παρόδῳ γιγνομένῃ ἡδονῇ τοσούτων ὠνεῖσθαι χρημάτων. εἰκότα δὲ πάσχειν ἔλεγεν αὐτούς, ὑπὸ ἀπραγμοσύνης τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπασῶν, φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις.

περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θρωμένων, πολλὰ μὲν διεξῆλθ', ὁ πλῆθος τῶν ἐπομένων, καὶ ὕβρεις, τοῖς ὑπηκόοις τοῖς οἰκέταις, καὶ μικροῦ δεῖν ἐκφερομένους. ἓν δέ τι καὶ μάλιστα μισεῖν ἐφάνη, (πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει τοῦτο καὶ τοῖς βαλανείοις ὑπάρχει.) προῖόν τε γάρ τινας τῶν οἰκετῶν, δεῖ βοᾶν, καὶ προσαγγέλλειν προσορᾶσθαι τοῖν ποδοῖν, ἵνα ὑγιαίνον τι ἢ κοῖλον μέλλωσιν ὑποβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν ἀλλοις (ὃ κομψότατον,) ὅτι καθ' ἕξιν δεινὸν οὖν ἐποίησε, εἰ σώματος μὲν ἀλλοτρίου δύνανται μὴ δέονται, μηδὲ χερῶν, μηδὲ τῶν ὤτων, ἀκούοντες, ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προσορωμένων, καὶ ἀνέχονται, φωνὰς ἀκούοντες δυσχεῖσιν αὐθρώποις πρεπούσας, καὶ πεπηρωμένοις. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχοισιν ἐν ταῖς ἀγορᾶις ἡμέρας μέσης, καὶ οἱ τῆς πόλεως ὑπερτερημένοι. ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθὼν, κατέπαυσε τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ θαμβῶς, μὴ σιωπήσῃ πεφοβημένος. ὅπῃ δ' ἐπαύσατο, τῦτο δὴ τὸ τῶν Φαιάκων πάθος ἐπεπόνθην. πολλοῦ γὰρ δεῖν ἐς αὐτὸν ἀπέβλεπον κεκηλημένος· εἶτα πολλῇ συγχύσει καὶ ἐκλύσει καταπεπλημένος, τῦτο μὲν, ἱδρῶτι κατερρεόμην, τῦτο δὲ, φθέγξασθαι βουλόμενος, ἐξεπιπτόν τε καὶ ἀνακοπτόμην· καὶ οὔτε φωνὴ ἐξέλιπε, καὶ ἡ γλῶττα διημύρτανε· καὶ τέλος, ἐδάκρυον ἀπορούμενος. ἤδη γὰρ ἐξεπεπλήγμην, ὅλῃ ὡς ἔτυχεν ἡμῖν ὁ λόγος καθίκετο, βαθεῖα δὲ καὶ κατὰ μικρὸν ἡ πληγὴ ἐγένετο· καὶ μάλα δυσχερὴς εἰσέρρει ὁ λόγος, αὐτίκα εἴ τοῖόν τε εἰπεῖν, διέκνησε τὸν ψυχήν. εἰ γάρ τι δεῖ καὶ ἐμὲ ἤδη φιλοσόφων προσάπτεσθαι λόγων, ὧδε περὶ τούτων ὑπειλήφα. δοκεῖ μοι ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴ, μάλα σκοπῷ τινι ἀπαλῷ προσοικείως. τοξόται δὲ, πολλοὶ μὲν καὶ τὸν βίον, καὶ μεσοὶ τὰς φαρέτρας ποικίλων τε καὶ παντοδαπῶν λόγων, οἱ μὲν πάντες δυσχερῆ τοξεύσεσιν· ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν σφόδρα τὰς νευρὰς ὑπιέντες, ὑπονωτέρω τοῦ δέοντος ἁφιᾶσι. καὶ ἀπίονται μὲν καὶ ὅτοι τὴν ὁδὸν, τὰ γὰρ βέλη αὐτῶν οἱ μὲν ἐν τῷ σκοπῷ,

A Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur, multa sanè cõmemorabat, & de multitudine prosequentiũ, & de contumeliis, & de iis qui seruis impositi gestarentur, ac tantumnon efferrentur. Vnum autẽ maximè ac præter cætera odisse verbum visus est (frequẽs autem in ciuitate hoc est, & in balneis propemodum familiare ac patrium.) Prætereũtes enim quosdam ex seruis clamare oportet & admonere vt pedibus prospiciãt, si quid extantius pauiò, aut cauum subituri sint, atque ita cõmonefacere eos, (id quod absurdissimum est) quo scilicet meminerint ire sese. Graue igitur atq; intolerandum putabat esse,

B si cùm ederent, alieno ore non indigerent, aut manibus: neque cùm audirent, aliorum auribus vterentur: oculis autem aliorum, valentes ac sani, ad prospiciendum opus haberent, ac sustinerent voces audire, quæ miseris hominibus & excæcatis conuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die, & hoc, ciuitatem atque remp. ipsis velut humeris suis sustinentibus. Hæc atque huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicendi finem fecit. Ego verò hucusque cum admiratione ac veluti stupefactus

C auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi verò hic loqui desiit, illud nimirum quod Phæacibus olim accidit, ego quoque passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens quasi delinitus atque permulsus, deinde multa confusione atq; vertigine correptus, partim sudore manabam, partim loqui volens, destituebar viribus, ac retro inhibebar: ipsaq; vox deficiebat me, neq; lingua iam ampliùs officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agendi, lacrymabar. Neque enim summam duntaxat curem perstrinxerat, aut fortuito aliquo

D ictuq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altiùs, & omnino ad viuum vsq; plaga hæc peruenerat: ac certò admodum scitéque librato iactu emissa oratio, ipsum, si ita dicẽdum est, animum intercidit. Si enim decet nonnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidem de hisce existimo: Videtur mihi animus hominis solertis & ingenioſi admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij autẽ in hac vita multi, qui plenas quidem pharetras variis atque omnis

Animus hominis ingenioſi scopo sagittariorum ſimilis.

generis orationibus habent: cæterùm non omnes certò iaculãtur, ac destinata feriunt, sed alij ipsorum neruo nimiũ intento, vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehẽdunt quidem etiam isti viã, sagittæ autem ipsorũ in scopo non manent,

ſed præ vehementia ictus penetrantes ac
transſuolantes, pertuſum modò atq; hiantem vulnere animum relinquere ſolent.
Rurſum aliis diuerſo huic pacto euenit.
Nam præ imbecillitate virium, & quòd
laxiore neruo iaculantur, ſagittæ ipſis ad
ſcopum vſque nõ perueniunt, ſed ſoluto
impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac decidunt. Quòd ſi verò interdum etiam ſcopum cõtingunt, ſummum
illum quidem & in ſuperficie tãtùm perſtringũt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim valido impulſu atque impetu emiſſæ fuerunt. At qui
bonus iaculator eſt, atq; huic noſtro ſimilis, principio quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néve nimis ſolidus, & tranſmittendo telo durior
ſit. Sunt enim & ſcopi quidam qui omnino ne vulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demum tincta atq; infecta ſagitta, non veneno, quemadmodum Scytharum ſagittę tinguntur, neq; reſina, perinde vt Curetum, ſed ſenſim mordicante pariter & dulci pharmaco inuncta verè iaculari ſolet. Illud autem quod iactum eſt, benè adeo & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum, coq; penetrans vt iam tranſiturum
eſſe videatur, citrà tamen deſinat, & manet paritet, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod videlicet diſperſum, totũ circumquaq; animum ambit & complectitur: atque hoc illud eſt, quo & oblectantur, & cur lacrymas inter audiendum emittũt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Sic iace, ſiqua viris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes inſaniunt, ſed
quotquot ipſorum à Rhea corripiuntur, atque ii audito carmine, prioris affectus
ac perturbationis reminiſcũtur: ita & qui philoſophos audiunt, non omnes attoniti ac ſaucii abeunt: ſed illi ſolùm, quibus
quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatus, iam antea natura inſitus atque innatus fuit. LVC. Quàm grauia & admiratione digna, atque adeò diuina, ô amice, verbis commemoraſti! multáque reuera ambroſia & loto ſaturatus, me nõ aduertente fuiſti! Quare & interim dum tu iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit, & nunc deſinente atq; tacente te, mœrore afficior. Ac vt tuo videlicet exemplo dicam quoque, ſaucius ſum. Neque verò mireris. noſti enim quòd & illi qui à canibus rabioſis mordẽtur, nõ ipſi ſolũ rabie corripiũtur,

A ἀλλ' ὑπὸ τῆς σφοδρότητος διελθόντα καὶ παρεδύσαντα κεχλωυῆμν μόνον τὰ πεπόμματα τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν. ἄλλοι δὲ, πάλιν τοὐναντίον ἀπεναντίως. ὑπὸ γὰρ ἀσθενείας τε καὶ ἀτονείας, οὐδὲ ἀφικνεῖται τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι πρὸς τὸν σκοπόν· ἀλλ' ἐκλυθέντα, καταπίπτει πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἐὰν δέ ποτε καὶ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ὀπτίλην δίων ἀπέσεται, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· οὐ γὰρ ἐπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεστέλλετο. ὁστὶς δὲ ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τούτῳ ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν, εἰ μὴ
B σφόδρα μαλακὸς, εἰ μὴ στερρότερος τῶν βελῶν γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄτρωτοι σκοποί. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἴδῃ, τὴν καλὴν χρίσας ὁ βέλος, ὅτε μὲν καθαρῷ τὰ Σκυθῶν χρίεται, ὅτε δὲ οἷῳ καθαρῷ τὰ Κουρήτων, ἀλλ' ῥέμμα δηκτικῷ τε καὶ γλυκεῖ φαρμάκῳ τοῦτο χρίσας, ἀτεχνῶς ἐπόξευσε. ὃ δὲ, ἐπειδὴ ἂν μάλα βιαίως, καὶ διαπρύσιον ἄχει τὸν διελθεῖν, μόλις τε, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίησιν. ὃ δὴ σκιδνάμενον, ὅλην ἐν κύκλῳ τὴν ψυχὴν περιέρχεται. τοῦτό τοι καὶ ἥδονται καὶ δακρύουσι μεταξὺ ἀκούοντες, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπαθον, ἡσυχῇ ἄρα τοῦ φαρμάκου τὴν ψυχὴν περιθέοντος. ἐπήλθέ μοι οὖν αὐτὸν τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν,

Βάλλ' ὅτως, αἴ κέν τι φόως αὐδρεσσι γένηαι.

Ὡσπερ γὰρ οἱ τοῦ Φρυγίου αὐλοῦ ἀκούοντες, οὐ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτοῦ τῆς Ρέας λαμβάνονται, οὗτοι δὲ πρὸς τὸ μέλος ἐκπεπλημμελήκασι τοῦ πάθους, ὅταν δὲ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, οὐ πάντες ἔνθεοι καὶ πεπληγμένοι ἀπίασιν, ἀλλ' οἷς ἐκεῖθέν τι ἐν τῇ φύσει φι-
D λοσοφίας συγγενές. ΛΟΥΚ. ὡς σεμνὰ, καὶ θαυμάσια, ὦ θεῖέ γε ὦ ἑταῖρε διελήλυθας· ἐλελήθεις τέ με πολλῆς ὡς ἀληθῶς τῆς ἀμβροσίας, καὶ τοῦ λωτοῦ κεκορεσμένος. ὥστε καὶ μεταξὺ σοῦ λέγοντος, ἔπαθόν τι ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ παυσαμένου, ἀχθομαι. καὶ ἵνα δὴ καὶ σοὶ εἴπω, πέπεωμαι· καὶ μὴ θαυμάσῃς. οἶδα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν κυνῶν τῶν λυσσώντων δηχθέντες, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυσσῶσιν,

ἀλλὰ καὶ τινας ἑτέρους καὶ αὐτοὺς ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο διαθεῖν, καὶ αὐτοὺς ἐκφέρεσθαι γίγνονται. συμμεταβαίνει γάρ πῃ τοῦ πάθους ἅμα τοῦ δήγματι, καὶ πολυγονεῖται ἡ νόσος, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας διαδοχή. ΦΙΛ. ὁπόσου οὖν καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐρᾷν ὁμολογεῖς; ΛΟΥ. πάνυ μὲν οὖν, καὶ παρεσόμαι γέ σοι καὶ ἄλλο τινὰ τῶν θεραπείαν ἐπινοῆσαι. ΦΙΛ. Ὅτι τοῦ ἄρα Τηλέφου αἰτίαν ποιεῖ. ΛΟΥΚ. ποῖον αὖ λέγεις; ΦΙΛ. ὅτι τὸν πρώτεμπτα ἐλθόντας, ἰᾶσθαι παθόντας.

A sed & si quos alios ipsi in ea insania eodẽ illo modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atque in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, fitq; insaniæ istius omninò multiplex successio. PHIL. Itaque etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. PHIL. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LVC. Quodnam illud dicis? PHIL. Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ.

IVDICIVM VOCALIVM.

MARTINO BOLEKO interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus valde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis cõpositus. Queritur enim σῖγμα de vi & iniuria τοῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deiiciatur. Exordio beneuolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad ῥῆσιν venit, nullam literarum suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis vt pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea lõga primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantia tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit, docet.

Ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, γραφὴν ἔλαχε τὸ Σίγμα τοῦς τὸ Ταῦ ὅτι τῶν ἑπτὰ Φωνηέντων, βίας ἐπάρχοντων καὶ ἁρπαγῆς, ἀφῃρῆσθαι λέγων πάντων τῶν ἐν διπλῷ τοῦ ἐκφερομένων.

B Imperante Aristarcho Phalereo, septima Octobris actionem instituit σῖγμα aduersus τοῦ, constitutis iudicibus septem Vocalibus, de vi & rapina, spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici τοῦ proferri solent.

ΜΕΧΡΙ μὲν ὦ Φωνήεντα δικασταί, ὀλίγα ἠδικούμην ὑπὸ τούτου τοῦ, καταχρωμένου τοῖς ἐμοῖς, καὶ καταίροντος ἔνθα μὴ δεῖ, οὐ βαρέως ἔφερον τὴν βλάβην. καὶ παρῆκουον ἔνια τῶν λεγομένων ὑπὸ τῆς μετριότητος, ὡς ἴστε με φυλάσσοντα τοῦς τε ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς.

C HACTENVS quidem, ô iudices Vocales, non admodum graui iniuria affectus ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè conueniebat: quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quam vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas.

postquam verò ad tantam auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit contentum iis quę ego sępè dissimulaui, verùm iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrunq; nostrum nouistis. Nõ autem exiguus metus propter istam miseriã me inuasit. Nam cùm prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parũ iam absit, dũ ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidẽ amplius numerer, & in simili quodam verser metu. Est itaq; æquum, non modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si vt libet vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violẽter irrũpere, idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, nõ video quomodo sua quique ordines iura, iuxta quę à principio cõstituti sũt, tuebuntur. Sed nõ existimo vos vnquam ad tantã incuriam vel negligentiam peruenturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamẽ omiseritis, tamẽ mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. Atq; vtinam aliarum quoq; literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt cõtra leges delinquere, esset repressa: neq; enim litigaret ad hunc vsq; diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans de voce ψιλωσεις & περισπωμενη. Neq; etiam τῷ γάμμα esset cum κάππα certamen: neque tam sæpe ad manus propè veniss̃et in fullonia, de dictionibus γναφεύς & κναφεύς disceptantes. Quin cessasset etiam hoc γάμμα cum λάμβδα contendere, dictionem μώκις illi surripiens, imò suffurans. Adeoq; reliquæ item literæ quieuissent seditiones mouere contra leges. Est enim pulchrum, vnãquamq; literam in eo ordine quem primùm sortita est, manere: trãscendere verò eo quò nõ oportet, eius est qui ius & æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplij filius (quanquã nonnulli hãc prudentiam Simoni tribuant) nõ ordinẽ tantùm, per quẽ sua quibusq; literis præsidentię dignitas firmiter permanet, definierunt, videlicet quę debeat esse prima, quę secũda: sed qualitates etiã & virtutes quas habẽt singulæ nostrũ, cõstituerunt. Et vos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea q̃ vestro Marte potestis sonum efficere. Semiuocales verò secundo loco dignati sunt, eo quòd sine vestro accessu exaudiri nequeunt.

Locus communis.

A ἐπεὶ δὲ ἐς τοσοῦτον ἦκει πλεονεξίας, καὶ αἰσχύνης, ὥστε ἐφ' οἷς ἡσύχασα πολλάκις, σὲ ἀγαπῶν, ἤδη καὶ πλείω προσδιάζεται, ἀναγκάζων αὐτὸ δηλοῦν νῦν πρὸς τοῖς ἀμφοτέροις εἰδόσιν ὑμῖν. δέος δέ μ' ὀλίγον μὲν ὅτι τῆς ἀποβλίψεως ἐπέρχεται τῆς ἐμαυτοῦ· τοῖς γὰρ προπεπραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προστίθη, ἀρδίως με τῆς οἰκείας ἀποβλίψει χώρας, ὡς ὀλίγου δεῖν ἡσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀριθμεῖσθαι, ἐν ἴσῳ δὲ κεῖσθαι τῷ φόβου. δίκαιον οὖν ὑφ' ὑμᾶς, οἱ δικάζετε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα τῆς πείB ρας ἔχειν τινὰ φυλακήν; εἰ γὰρ ἐξέσται τοῖς βουλομένοις ἀπὸ τῆς καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀνομίαν διάξεσθαι, καὶ τοῦτο ὑπερέψεται ὑμεῖς, ὧν χωρὶς οὐδὲν καθόλου τι γράφεται, οὐχ ὁρῶ τίνα τρόπον αἱ συντάξεις τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχάς, ἕξουσιν. ἀλλ' ὅτε ὑμᾶς οἴμην ποτὲ εἰς τοσοῦτον ἀμελείας τε καὶ παρρησίας ἥξειν, ὥστε ὑπερέψαι τινὰ μὴ δίκαια. οὔτε εἰ καθυφήσετε τὸν ἀγῶνα ὑμεῖς, ἐμοὶ προσηκτέον ἐστὶν ἀδικουμένῳ. ὡς εἴθε καὶ τῶν ἄλλων ἀνεκόπτομεν πάντε αὐC τόλμημ', ὅθεν ἀρξαμένων προνομεῖν· καὶ οὐκ ἂν ἐπολέμει μέχρι νῦν τὸ λάμβδα τῷ ῥῶ, διαμφισβητοῦν περὶ τῆς χυσπρέως, καὶ κεφαλαλγίας· οὔτε τὸ γάμμα τῷ κάππα διηγωνίζετο, καὶ εἰς χεῖρας μικροῦ δεῖν ἦρχεν πολλάκις ἐν τῷ γναφείῳ ὑπὲρ γναφάλων· ἐπέπαυτο δ' ἂν καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον τὸ μῶκος, ἀφαιρούμενον αὐτό, καὶ μᾶλλον προσκλέπτον, ἢ τὰ λοιπὰ σὺν ἂν ἠρέμει συγχύσεως ἄρχεσθαι προνόμου. καλὸν γὰρ ἕκαστον μένειν ἐφ' οἷς τετύχηκε τάξεως. τὸ δὲ ὑπερβαίνειν εἰς ἃ μὴ χρή, λύοντός ἐστι τὸ δίD καιον. ὅ γε προῆτος ἡμῖν τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας, εἴτε Κάδμος ὁ νησιώτης, εἴτε Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, (ὃν Σιμωνίδῃ δέ ἔνιοι προσάπτουσι τὴν προμήθειαν ταύτην,) οὐ τῇ τάξει μόνον, καθ' ἣν αἱ προέδραι βεβαιοῦν) διώρισεν, τί πρῶτον ἔσται, τί δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἡμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις συνῴδον. καὶ ὑμῖν μὲν ὦ δικασταί, τῷ μείζω δεδωκέναι τιμὴν, ὅτι καθ' αὑτὰ δυνατὸν φθέγγεσθαι· ἡμιφώνοις δ', τῷ ἐφεξῆς, ὅτι προσθήκης εἰς ὃ ἀκουσθῆναι δέῃται.

πασῶν δὲ ἐσχάτιν ἐνόμισθν ἔχειν μοῖραν A ἔνια τῶν πρώτων, οἷς οὐδὲ φωνὴ πρόσεστι. καὶ ἀυτὰ μὲν οὕτω τὰ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοῖς νόμοις τούτοις. Τὸ δὲ (τ) τοῦτο, ὃ γὰρ ἔχω αὐτὸ χείρονι ὀνομάσαι ῥήματι, ἢ ᾧ καλοῦσι, ὁ μὲν τοῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἐξ ὑμῶν δύο σιωπηλὼ ἀγαθοὶ, καὶ καθήκοντες ὀρθοῖσθαι, τὸ, τε ἄλφα, καὶ τὸ (υ) οὐκ ἂν ἠκούσθη μόνον. τοῦτο οὖν ἐπόλμησεν ἀδικεῖν με πλείω τῶν πώποτε βιασάμενον, ὀνομάτων με καὶ ῥημάτων ἀπελάσας πατρῴων, ἐκδιῶξαι δὲ ὁμοῦ σὺν δέσμιον ἀμφὶ καὶ προθέτων, ὡς μηκέτι φέρειν τὸν ἔκτοπον πλεονεξίαν. ὅθεν δὲ καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενον, ὥρα λέγειν. Ἐπεδήμουν ποτὲ Κυβέλῳ (τὸ δὲ ὅτι πολίχνιον οὐκ ἀνδὲς ἄποικον, ὡς ἐπέχει λόγος, Ἀθηναίων,) ἐπηγόμην δὲ καὶ ὃ κρεῖττον ῥῶ γειτόνων τὸ βέλτιστον. κατηγόμην δὲ παρά τινα κωμῳδιῶν τινι ποιητῇ, Λυσίμαχος ἐκαλεῖτο, Βοιώτιος μὲν ὡς ἐφαίνετο τὸ γένος ἀνέκαθεν, ἀπὸ μέσης δὲ ἀξιοῦντι λέγεσθαι τῆς Ἀττικῆς. παρὰ τούτῳ δὴ τῆς ξένης τὴν τοῦ τούτου πλεονεξίαν ἐφώρασα. μέχρι μὲν γὰρ ὀλίγης C ἐπεχείρησε τεθραμμένον λέγειν, ἀποστερῶν με τῶν συγγενικῶν μοι, σιωπᾶν ὤμην στοιχείων γραμμάτων· ἔτι δὲ τἄμερον καὶ τὰ ὅμοια ὑπεστορνύμενον, ἴδιά τινα λέγειν, καὶ οἷσον ἐμοὶ τὸ ἄκουσμα, καὶ ὑπόνου τι ἐδακνόμην ἐπ' αὐτοῖς. ὁπότε δὲ καὶ ἐκ τούτων ἀρξάμενον ἐπόλμησε καπίτερον εἰπεῖν, καὶ κάπυμα, καὶ πίπαν, εἶτα ἀποδυσάμενον, καὶ βασίλιπαν ὀνομάζειν, ὑπ μετρίως ὑπὸ τούτοις ἀγανακτῶ. ἐπίμοχθος μοι, δεδιὼς μὴ τῷ χρόνῳ καὶ τὰ D οὖκα τοῦκα τῆς ὀνομάσῃ. καί μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι, καὶ μεμονωμένῳ τῶν βοηθησόντων, σύγγνωτε τῆς δικαίας ὀργῆς. ὑ γὰρ πρὸς τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἀφαιρουμένῳ τῶν σιωπῶν καὶ συνεφολκόντων μοι γραμμάτων, κίσσαν μου λάλον ὄρνεον, ἐκ μέσων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν χηλῶν ἁρπάσαν, κίτταν ὠνόμασεν. ἀφείλετο δέ μου φάσσαν ἅμα νήσσαις τε, καὶ κοσσύφοις, ἀπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. παρείλκυσε δὲ καὶ μελισσῶν οὐκ ὀλίγας.

Ex omnibus etiam literis, quibusdam omnium poſtremum locum decreuerunt, mutis ſcilicet & voce carentibus. Has itaque leges per vos Vocales conſeruari decet. Hoc verò τοῦτο, (neque enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare quàm quo nominari ſolet) per Deos, niſi duæ quædam bonæ ex vobis & aſpectu decenti, ἄλφα ſcilicet & ὖψιλόν, ſe illi coniunxiſſent, ne audiretur quidem ſolùm. Hoc inquam mihi maiorem vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre auſum eſt. Nam nominibus & verbis patriis me extrudere, præterea ex ipſis etiam coniunctionibus & præpoſitionibus expellere tentat, adeo vt iſtam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus eſt dicere vnde & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquãdo in Cybelo. (id oppidulum eſt non inſucundum, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ῥῶ, ex vicinis meis optimũ. Diuertebam verò ad comicum quendam poëtam, huic nomen erat Lyſimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius, ſed tamen de ſe dici volebat quòd in media Attica natus eſſet. Apud hunc hoſpitem [illegible]o huius τοῦ auaritiam deprehendi. Equidem cùm hactenus paucis quibuſdã manus intuliſſet, dicendo πίτταν, priuans me meis cognatis, exiſtimabam eam eſſe conſuetudinem literarum quæ vnà mecum eſſent educatæ. Præterea cùm τἄμερον & ſimiles quaſdam voces mihi detraxiſſet, dicerétque eas eſſe ſuas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium ſumpſiſſet, atque poſtea auſum eſſet etiã dicere καπίτερον & κάπυμα, & πίπαν, deinceps abiecto omni pudore βασίλιπαν quoq; nominare: haud leuiter ſum commotus, & ira accenſus, timẽs ne quis temporis ſucceſſu etiam οὖκα, τοῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti, & iuſta ira commoto, præterea omni ope & auxilio deſtituto, ignoſcatis. Neq; enim paruum hoc aut leue eſt periculũ in quo verſor, cùm præterquam quòd aſſuetis & familiaribus literis me ſpoliauit, etiã κίσσαν, id eſt, picam, auem meam loquaciſſimã, ex medio ſinu, vt dici ſolet, abreptã, κίτταν appellauit. Quin & φάσσαν, id eſt, palumbũ vnà cum νήσσαις, id eſt, anatibus, & κοσσύφοις, id eſt, merulis, abſtulerat, interdicẽte Ariſtarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes.

In Atticam verò veniens, ex media illa regione ὑμηττὸν præter ius rapuit, idq; vobis ipsis & aliis quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me tota Thessalia expulerit, velitq; eam Thettaliam dicere? Toto insuper mari sum exclusus. Neque à betis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. Quod verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. neque enim vnquam accusaui literam ζῆτα, quæ mihi σμαραγδον abstulit, & totam σμύρναν surripuit. Nec ipsi etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiam Thucydide opẽ illi ferente. Etenim vicino meo ῥῶ venia danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυρρίνας, id est, myrtus, plantarit, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc verò ταῦ quàm sit natura violentum aduersus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus: Sed & δῆλτα & θῆτα & ζῆτα; & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accersé mihi læsas literas. Auditis. Vocales iudices, ipsũ δῆλτα dicere: Surripuit mihi meam ὠδελίχειαν, pro qua vult vt dicatur ὠφελίχεια: quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis vociferari θῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ζῆτα suis vocibus συείζειν & σαλπίζειν spoliatum esse, adeò vt ne ψύζειν quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc non tantùm cognatum sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiam iisdem moribus se contulit Neque enim permittit vt rectà ferantur linguis: Imo verò Iudices. interim enim res humanæ rursus me admonuerunt γλώσσης, id est, linguæ: nam expulsum me hac quoque parte, γλῶσσαν facit γλῶτταν. O reúera linguæ pernicioſus morbus ταῦ. Verùm rursum me conferam ad illud quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduersus eos delinquit. Nam conatur illorum voces quibusdam vinculis constringere & discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc ταῦ statim irruens ταλὸν ipsum dicere cogit: adeo cupit in omnibus præsidentiã obtinere. Rursum alius quispiã dicit, περὶ κλήματος, id est, de palmite:

Alludit ad dictiones θαλασσα, στῦλον, πτίττακες.

Alludit ad νόσον & ῥόῤῥω.

Alludit ad vocem κολοκύνθη, seu κολοκύντη.

Pro quo συείζειν, & σαλπίζειν Dores dicunt.

ἐπ' Ἀτθικὴν ὃ ἦλθε, τὴ ἐκ μέσης αὐτῆς αἱρέσεως αὐόμενος Ὑμηττὸν, ὁρώντων ὑμῶν, τὴ τῶν ἀλλων συλλαβῶν. Ἀλλὰ τί λέγω ταῦτα; Θεσσαλίας με ὁ ξένος ὅλης, Θετταλίαν ἀξιοῦν λέγειν, τὴ πᾶσαν ἀποκεκλῃσμένον τ' θαλάσσης, οὐδὲ τῶν ἐν κήποις φυτάλλων σύτλων. ὡς ὃ δὴ λεγόμενον, μηδὲ πάσσαλόν μοι καταλιπεῖν. ὅτι ὃ ἀνεξίκακόν εἰμι γράμμα, μάρτυρές μοι τὴ αὐλοὶ μηδέποτε ἐκκαλέσωμαι τῶν ζῆτα, σμαράγδου ἀποσπάσαντι, τὴ πᾶσαν ἀφελόμενῳ τιμὴν σμύρνας. μήτε τῷ ξῦ, πᾶσαν συνθήκην καταλύοντι συνθήκην, τὸν συγγραφέα τῶν τοιούτων ἔγωγε Θουκυδίδην συμμαχον. τῷ μὲν γὰρ γείτονί μου ῥῶ νοσοῦντι, συγγνώμη, τὴ τῷ αὐτῷ φυτεύσαντι μυρσίνας, τὸν παίσαντι με ποτὲ ὑπὸ μελαγχολίας ὀπὶ κόῤῥης. κἀγὼ μὲν τοιοῦτον. ὃ δ' ὦν ταῦτο, σκοπῶμεν ὡς φύσει βίαιον τὴ πρὸς τὰ λοιπά. ὅτι ὃ οὐδὲ τῶν ἀλλων ἀπέσχετο γραμμάτων, ἀλλὰ τὸ δέλτα, τὸ θῆτα, τὸ ζῆτα, μικροῦ δεῖν πάντα ἠδίκησε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι καλῶ τὰ ἀδικηθέντα γράμματα. Ἀκούετε φωνήεντα δικαστά, τ' μὲν (δ)λέγοντος, ἀφείλετό μου τὴν ὠδελέχειαν, ὠφελέχειαν ἀξιοῦν λέγειν πρὸς τοὺς νόμους; τ' θῆτα κρούοντος, τὴ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας τίλλοντος ὅτι τῶν τῆς κολοκύνθης ἑστερῆσ; τ' ζῆτα, τὸ συρίζειν, καὶ σαλπίζειν, ὡς μηκέτ' αὐτῷ ἐξῆναι μηδὲ ψεύσαι; τίς δὴ τούτων ἀνάξιος; ἢ τίς ἐξαρκέσαι δίκη πρὸς τὸ πονηρότατον τοῦτο ταῦ; ὃ δ' ἆρα ἢ ὁμόφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γλῶς, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τουτονὶ τὸν τρόπον. ἡ γὰρ ὀπίσω τε αὐτοὺς καὶ δυσφόρους τοῖς γλώσσαις· μᾶλλον ὦ δικασταί. μεταξὺ γάρ με πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πρόγματα ἀνέμνησε περὶ τ γλώσσης, ὅτι τὴ ταύτης με τὸ μέρος ἀπήλασε, τὴ γλῶτταν ποιεῖ τ γλῶσσαν. ὦ γλώσσης ἀληθῶς νόσημα, ταῦ. Ἀλλὰ μεταβώμεθα πάλιν ἐπ' ἐκεῖνο, τὴ τοῖς ἀνθρώποις συναγρυπνοῦσα ὑπὲρ ὧν εἰς αὐλοὺς πλημμελεῖ. δεσμοῖς γάρ τισι τρεπλῶν τὸ ἀπεργάζηται αὐτῶν τ φωνήν ὀπτικῆς. τὸ μὲν τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν εἰπεῖν θέλει· ὃ δ', πρόσωπον, καλὸν εἰπεῖν αὐτοὺς ἀναγκάζει, τὸ ἅπασι πρωτεῖα ἔχειν ἀξιῶν. πάλιν ἕτερος περὶ κλήματος διαλέγει·

Ὃ δ' (πλῆμυν γάρ ἐστιν ἀληθῶς) πλῆμα πεποίηκε ὃ κλῆμα. καὶ οὐ μόνον τε τοὺς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως, ᾧ καὶ γῆν καὶ θάλασσαν εἶξαι φασὶ, καὶ τῆς αὐτῶν φύσεως ἐκχωρῆσαι, ὃ δὲ καὶ τούτοις ἐπιβουλεύει· καὶ Κύρον αὐτὸν ὄντα, Τυφῶνά τινα ἀπέφηνεν. ὅτῳ μὲν οὖν ὅσον ἐς φωνὴν ἀνθρώποις ἀδικεῖ· ἔργῳ δὲ πῶς; κλαίουσιν ἄνθρωποι, καὶ πολὺ αὐτοῖς τύχῃ ὀδύρονται, καὶ Κάδμῳ κεκαρῶνται πολλάκις, ὅτι ὃ τῶν ἐς ὃ τῶν στοιχείων γένος προήγαγε. τοῦ γὰρ τούτου σώματι φασὶ τοὺς τυράννους ἀκριβωσάμενοι, καὶ μιμησάμενοι αὐτοῦ ὃ πλάσμα, ἔπειτα σχήματι τοιούτῳ ξύλα τεκτήνασθαι, ἀνθρώποις ἀνασχολοπίζειν ἐπ' αὐτά. ἀπὸ δὴ τούτου, καὶ τοῦ τεχνήματι τοῦ πονηρῷ τῷ πονηρὸν ἐπωνυμίαν συνελθεῖν. τούτων οὖν ἀπάντων ἕνεκα, πόσων θανάτων ὃ τῶν ἄξιον εἶ) νομίζετε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δικαίως τοῦτο μόνον ἐς τὸν τῶν τιμωρίαν ὑπολείπεσθαι, ὃ τοῦ σχήματι τοῦ αὐτοῦ τῷ δίκῃ ὑποσχεῖν· ὃ δὴ σαφὲς εἶ), ὑπὸ τούτου μὲν ἐδημιουργήθη, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ὀνομάζεται.

A hoc verò (est enim reuera πλῆμυν, id est, miserum) πλῆμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem non plebeios tantùm homines iniuria afficit, sed iam etiam magno illi regi cui fama est ipsam terram & mare cessisse, atque naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm κῦρος sit, πῦρον quendam efficit. Atque in hūc modum vocem hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorant homines, atque suæ fortunæ vices deflent, atque ipsum sæpe Cadmū execrantur, quòd τῶ in literarum genus induxerit. aiunt enim tyrannos eius literæ corpus secutos, atque figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ pessimum nomen obueniſſe. Propter ista omnia quot mortibus ipsum τῶ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo meritò hoc solùm ad supplicium ipsius τῶ, relinqui, vt pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est & ab eo nomen illi homines imposuerunt.

B

Crucis supplicium.

ΤΙΜΩΝ, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ.

TIMON, SIVE MISANTHROPOS.

ERASMO ROTERODAMŌ interprete.

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMÆ RVTHALLO SECRETARIO REGIO, POST Episcopo Dunelmensi, Erasmus Roterodamus S. P. D.

VIde quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morumq; facilitas, humanissime Ruthalle: qui cùm neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, vel auctoritate, vel gratia, vel splendore, vel eruditione præcipuum esse, tamen non verear meas nugas rudes adhuc, vixque è prima scheda repurgatas, ad tuam Excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam vrgebat nauita, ventos & æstum nulli seruire clamitans. Itaque ne nihil mei apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad virum vnū omnium Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo vix alius lectu vel vtilior, vel iucundior: versus quidem ille iampridem ab alio nescio quo: sed ita versus, vt interpres hoc modo demonstrare voluisse videatur, sese neque Græcè scire, neque Latinè: nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab iis qui Luciano

malè volunt. Tu noſtram hanc audaciam boni conſules, & Eraſmum in eorum numero pones, qui tui ſunt amantiſſimi. Vale, Londini. An. M. D. IIII.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitiis tractatur, quis ſcilicet verus diuitiarum vſus ſit, & quomodo retineantur, quibus potiſſimùm obueniant, & quales reddant poſſeſſores. Occaſio dialogi à perſona Timonis ſumpta eſt, quem Athenienſes, quòd inhumanus planè eſſet, hominúmque congreſſus ac ſocietatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον appellarunt: cuius mortui quoque ſepulchrum (vt ſcribit Suidas) inacceſſum & inuium factum fuit, cùm mare, tanquam ipſum quoque peroſum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi ſepultus erat, à reliqua abſtractam ſeclusiſſet. In quo & tale epitaphium inſcriptum fuiſſe fertur,

Hîc iaceo, vita miſeráque inopíque ſolutus,
Nomen ne quæras, ſed malè tute peri.

Huic igitur Timoni ſimiles reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus, vtpote, quos diuitiæ & faſtuoſos & inſolentes & planè barbaros efficere conſueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuiſſe, ſed ob liberalitatem, & quòd abſque iudicio in quoſuis benignus eſſet, ad paupertatem redactum eſſe. Quam rem cùm Iupiter ex ipſius querela, qua cum illo expoſtulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouiſſet, miſertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis ſacra peregerat, diuitem denuo facere ſtatuit, ac Plutum cum theſauro ad ipſum mittit. Qui principio ire detrectat, oſtendens illum ſua culpa pauperem factum eſſe, & cum talibus hominibus minimè perdurare ſe poſſe, atque æquè odiſſe eos, vt ſordidos atque auaros illos qui nunquam omnino ſe vtantur. Mediocritate enim vtendi ſe gaudere. Atque hic locus vſum diuitiarum, & quomodo conſeruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in ſententia perſiſteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficiſceretur, inter eundum fingitur claudicare. ibi, interrogante Mercurio, cauſam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur: tardè incedat, neque videat quorſum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum eſſe. Quo figmento ſignificare videtur, improbos ac malos ſemper melioribus ſucceſſibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Poſtremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus, reſpondet, inſcitia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atquè ibi cùm hos, tum alios effectus ſuos exponit, quæ omnia poſtremò actione & quaſi ipſa re comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auerſari fingit, vtpote ex paupertate modeſtum ac temperantem iam factum, & agnoſcentem ſuperiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat: Mox eundem acceptum cum ſumma cura aſſeruare, tumidúmque & inſolentem omnes alios homines vitare atque contemnere: Additis ad finem etiam adulatoribus, ſcurris, aſſentatoribus, ſycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs, qui vt corpus vmbra, ſic ipſi diuitias atque fortunam comitantur.

A IVPITER Philie, hoſpitalis, ſodalitie, domeſtice, fulgurator, iuſiurandice, nubicoge, grandiſtrepe, & ſi quod aliud tibi cognomen attoniti Poëtæ tribuunt, maximè quum hærent in verſu: nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas eſſe, fumumq; poëticum, nec omnino quicquam præter nominum ſtrepitũ. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq;, neſcio quomodo

Ζεῦ Φίλιε, καὶ ξένιε, καὶ ἑταιρεῖε, καὶ ἐφέσιε, καὶ ἀστεροπητά, καὶ ὅρκιε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ ἐριβόμπα, καὶ εἴ τι ἄλλο οἱ ἐμβεβρυχημένοι ποιηταὶ καλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπορθῶσι τοὺς μέτρα· τότε γὰρ αὐλοῖς πολυώνυμος γινόμενος, ὑποφειδεὶς μὲν τοῦ πίστους τῷ μέτρῳ, καὶ ἀναπληρῶν δὲ τὸν χάσμον τοῦ ῥυθμοῦ. ποῦ σοι νῦν ἡ ἐρισμάραγος ἀστραπὴ, καὶ ὁ βαρύβρεμος βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόφλ, καὶ ἀργῆτ, καὶ σμερδαλέος κεραυνός; ἄπνυτα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη καὶ παίφηνε, καὶ καινὸς ποιητικὸς ἀτεχνῶς, ἔξω τοῦ πατάγου τῶν ὀνομάτων. Ὁ δὲ ἀοίδιμός σου, καὶ ἐκηβόλον ὅπλον, καὶ τοξάρχεον, οὐκ οἶδ' ὅπως

τελέως ἀπέσβη, καὶ ψυχρόν ἐστι, μηδὲ ὀλίγον ἀπ' ἐκείνης ὀργῆς καὶ τῶν ἀδικουμένων διαφυλάττον. θᾶττον γοῦν τῶν ὀρκεῖν τις ὀρκιζομένων ἕωλον ἡφαιστίδα φοβηθείη ἂν, ἢ τινὰ τῶν πυρδαμάτορος κεραυνοῦ φλόγα· οὕτω δαλόν τινα ἐπιφατεύεσθαι δοκεῖς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἢ καπνὸν ἀπ' αὐτοῦ μὴ δεδιέναι· μόνον δὲ τοῦτο οἴεσθαι ἀπολαύειν τοῦ πεύματος, ὅτι αἰσθήσονται τῆς ἀσβόλου. ὥστε ἤδη καὶ σοὶ ταῦτά σοι καὶ ὁ Σαλμωνεὺς ἀντιβροντᾶν ἐτόλμα, ὃ πάνυ τοι ἀπίθανος ὢν, ὡς ὅτου ψυχρὸν τὸν ὀργὸν Διός, θερμουργὸς αἰθὴρ, καὶ μεγαλαυχούμενος. πῶς γάρ, ὅπου γε καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρα καθεύδῃς; ὃς οὔτε τῶν ὀμορκούντων ἀκούῃς, οὔτε τοὺς ἀδικουμένους ὁρᾷς; λημᾷς δὲ, καὶ ἀμβλυώττῃς ὡς τὰ γιγνόμενα· καὶ τὰ ὦτα ἐπικεκώφωσαι, καθάπερ οἱ πρεσβύται· ἐπεὶ νέος γε ἔτι, καὶ ὀξύθυμος ὢν, καὶ ἀκμαῖος τὸν ὀργὸν, πολλὰ καὶ τῶν ἀδίκων καὶ βιαίων ἐπῄδης, καὶ οὐδέποτε ἦγες τότε πρὸς αὐτοὺς ἐπιεικείας, ἀλλ' ἀεὶ ἐνεργὸς πάντως ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ ἡ αἰγὶς ἐπεσείετο· καὶ ἡ βροντὴ ἐπαπειλεῖτο, καὶ ἡ ἀστραπὴ συνεχὴς ὡσπερεὶς ἀκροβολισμὸν, προσηκοντίζετο. οἱ σεισμοὶ δὲ, κοσκινηδὸν, καὶ ἡ χιὼν σωρηδὸν, καὶ ἡ χάλαζα, πετρηδόν. καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί τε ῥαγδαῖοι, καὶ βίαιοι, ποταμὸς ἑκάστη ταγών. ὥστε τηλικαύτη ἐπικρεῖ χρόνου ναυαγία ὅση τῶν Δευκαλίωνος ἐγένετο, ὡς ὑποβρυχίων ἀπάντων καταδεδυκότων, μόγις ἔν τι κιβώτιον περισωθῆναι προσοκεῖλαι τοῦ Λυκωρέως, ζωπυρόν τι τῆς ἀνθρωπίνου σπέρματος διαφυλάττον εἰς ὀπίσω κακίας μείζονος. τιγάρτοι ἀκόλουθα τῆς ῥᾳθυμίας τὰ πίστεα κομίζῃ παρ' αὐτῶν, ὥστε θύοντος ἔτι σοι τινὸς ὥστε στεφανοῦντος, εἰ μή τις ἄρα πρόθυμον Ολυμπίων· καὶ οὗτος, οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' εἴς ἔθος τι ἀρχαῖον στρωτελῶν. καὶ κατ' ὀλίγον κρόνον σε ὦ θεῶν γηραιότατε, ἀποφαίνουσι, πρεσβύτην τῆς τιμῆς. ἐῶ λέγειν ὁπόσακις ἤδη σου τὸν νεὼν συλήσασιν· οἱ δὲ, καὶ αὐτῷ σοι ταῖς χεῖρας Ολυμπιάσιν ὑπεβεβλήκασι. καὶ σὺ

A penitus extincta ſunt, frigentq; adeò, vt ne minimam quidem ſcintillam iracundiæ aduerſus nocentes reliquam obtineant. Itaque citiùs quiuis ex his qui peieraturi ſunt, extinctum ellychnium metuerit, quàm flammam fulminis cuncta necantis: vſque adeò titionem quempiam in ſeſe vibrare te putant, vt incendium aut fumũ ab illo proficiſcentẽ, nihil quicquam formident, verùm hoc ſolùm vulneris inferri poſſe iudicent, vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum eſt vt iam Salmoneus tibi ſit auſus etiam obtonare: neque id admodum ab re, quippe aduerſus Iouẽ vſque adeo ita B frigidum, vir ad facinora feruidus, audaciáque tumidus. Quidni enim faciat, vbi tu perinde ac ſub mandragora ſtertis, qui neq; peierantes exaudias, neque eorum qui flagitia committunt, reſpectum agas? Cæcutis autem lippitudine, & hallucinarisad ea quæ fiunt, auréſque iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem quum iuuenis adhuc eſſes, acríque animo, vehemenſq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac violentos faciebas: neque tum vnquam tibi cum illis erant C induciæ: ſed perpetuò fulmen erat in negotio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem denſiſſimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando ſaxorum in morem: atque vt tecum grandius loquar, imbréſque rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, vt omnibus ſub aqua demerſis, vix vnica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montem Ly- D corem appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, vnde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur. Nimirum igitur dignum ſocordia præmium ab illis reportas, quum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere videatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorum generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam tẽplum tuum ſacrilegio compilarint, quum tibi etiam ipſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque

intereà tu altifremus ille pigitabaris vel excitare canes, vel vicinos aduocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille Gigantúmque extinctor, & Titanum victor, sedebas, quum tibi cæsaries ab illis circumtonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò securè despicis? Aut quando de tantis maleficiis pœnas sumes? Quot Phaëthontes aut Deucaliones satis idonei sint ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de iis quæ mihi acciderunt, dicã: quum tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctisq; quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel vniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudum reuerebantur, adorabant, meoq; de nutu pẽdebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt euersam hominis iã olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam, prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul conspecto me, aliò sese detorquent, existimantes sese inauspicatum abominandumq; visuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus consilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atque hîc cum solitudine cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus vtentes: nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tandem aliquando Saturni Rheæq; proles excusso profundo isto grauiq; somno (nam Epimenidem quoq; dormiendo vicisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenso, ingenti reddita flamma iram aliquam strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi vera sint quæ à Cretensibus de te tuaq; sepultura feruntur. IVP. Quis hic est Mercuri, quẽ audio sic vociferantem ex Attica, ad radicẽ montis Hymetti? horridus totus ac squalidus, pelleq; hircina amictus. fodit autẽ, vt arbitror: nã pronus incũbit, homo loquax & cõfidẽs.

A καὶ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης ὤκηκοας, ἢ ἀναζῆσαι τοὺς κύνας, ἢ τοὺς γείτονας ἐπικαλέσασθαι, ὡς βοηδρομήσαντες, αὐθις συλλάβοιεν, ἔτι συσκευαζομένους πρὸς τὸν Φυγλίω. ἀλλ' ὁ γλυκαῖος, ὁ Γιγαντολέτωρ, καὶ Τιτηνοκράτωρ, ἐκάθησο, τοῖς πλοκάμοις περικειρόμενος ὑπ' αὐτῶν, δεκάπηχυ κεραυνὸν ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ. τοῦτα τίνυο ὦ θαυμάσιε, πηνίκα παύσεται ὕτως ἀμέτρως προπετόμενα; ἢ πότε κολάσῃς τὴν τοσαύτην ἀδικίαν; πόσοι Φαέθοντες, ἢ Δευκαλίωνες, ἱκανοὶ πρὸς οὕτως ὑπερφυᾶ ἔκπλεων τὸν βίον; ἵνα γὰρ τὰ κοινὰ εἴπω, τοσούτους Ἀθηναίων εἰς ὕψος ἀρᾶς, καὶ πλουσίους ἐκ πενεστάτων ἀποφήνας, καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ἐπιχορηγήσας, μᾶλλον δ' ἀθρόον ἐς ἀνέρεσίαν τῶν φίλων ἐκχέας τὸν πλοῦτον, ὅλην σχεδὸν πένης ἐξ αὐτοῦ ἐλήλυθα, οὐκ ἔτι οὐδὲ γνωρίζομαι πρὸς αὐτῶν; ὅτε προσβλέποντες οἱ τέως ὑποπτήσσοντες καὶ προσκυνοῦντες, κἀκ τοῦ ἐμοῦ νεύματος ἀνηρτημένοι. ἀλλ' ἰὼ πού καὶ ὁδῷ βαδίζων ἐντύχω τινὶ αὐτῶν, ὥσπερ τινὰ ξηλίαν παλαιᾶς νεκροῦ ὑπάλιαν, ὑπὸ τοῦ χρόνου διατετραμμένην, παρέρχονται, μηδὲ ἀναγνόντες, οἱ δὲ καὶ πόρρωθεν ἰδόντες, ἑτέραν ὑπεξέπορται, δυσσώτινον, καὶ ἀποφράδα ἡμέραν ὀφθαι ὑπολαμβάνοντες, τὸν ὑπὸ πολλῶν σωτῆρα, καὶ εὐεργέτην αὐτῶν μεμνημένον. ὥστε ὑπὸ τοῦ κακοῦ ὅτι τοιούτου τινὸς ἐσχατιὰν τραπόμενος, σκαφάνιον διφθέραν, ἐργάζομαι τὸν γεώ, ὑπομισθὸς ὀβολοῖν τεττάρων, τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ διαλλήλῳ πρὸς φιλοσοφίαν σχολῇ. τοῦτο γοῦν μοι δοκῶ κερδανῦν, μηκέτι ὀφθαλμοῖς πολλοὺς τῶνδε τὰ ἀξίων εὖ πράττοντας. αἰαιάζειν γὰρ τοῦτό γε. ἤδη ποτὲ ὤν, ὦ Κρόνου καὶ Ῥέας υἱέ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀποσφάλμενος, καὶ νήδυμον, (ὑπὸ τὸν Ἐπιμενίδην γὰρ κεκοίμησαι,) καὶ ἀναρριπίσας τὸν κεραυνόν, ἢ ἐκ τῆς Οἴτης ἐναυσάμενος, μεγάλην ποιήσας τὴν φλόγα, ὁπόσην δείξαιό τινα χολήν, ἀνδρώδους καὶ νεανικῆς Διός, εἰ μὴ δόκησις ὅστις τὰ ἐκ Κρήτης πρὸς σοῦ, καὶ τὰ σῆς ταφῆς μυθολογούμενα. ΖΕΥΣ. τίς δ' ὅτος ἐστὶν ὦ Ἑρμῆ, ὁ κεκραγὼς ἐκ τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὸν Ὑμηττὸν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ; πίναρὸς ἄλως, καὶ αὐχμηρὸς, καὶ ὑποδιφθέρως. σκάφιον δὲ οἶμαι ὑπὸ κενοφωνίας λάλος δῆθεν πος, ὁ θρασύς.

ἥπου φιλόσοφός ἐστιν. ἢ γὰρ αὖ ὕτως ἀσεβεῖς τοὺς λόγους διεξῄει καθ' ἡμῶν. EP. τί φῄς ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττέα; οὗτός ἐστιν ὁ πολλάκις ἡμᾶς καθ' ἱερὰν τελείων ἑστιάσας, ὁ νεόπλουτος, ὁ τὰς ὅλας ἑκατόμβας· παρ' ᾧ λαμπρῶς εἰώθαμεν ἑορτάζειν τὰ Διάσια. ZEYΣ. φεῦ τῆς ἀλλαγῆς! ὁ καλὸς ἐκεῖνος, ὁ πλούσιος, περὶ ὃν οἱ τοσοῦτοι φίλοι; τί παθὼν οὕτω τοιοῦτός ἐστιν; αὐχμηρός, ἄθλιος, καὶ σκαπανικός, καὶ μαθητός, ὡς ἔοικεν, οὕτω βαρέως καταφέρων τὴν δίκελλαν. EP. ὕτω μὲν εἰπεῖν, χρηστότης ἐπέτεινεν αὐτὸν, καὶ φιλανθρωπία, καὶ ὁ περὶ τοὺς δεομένους ἁπλοῦς οἶκος. ὡς δὲ ἀληθῆ λόγῳ, ἀΐδιά, καὶ ἀΐδηλα, καὶ ἀχρεῖα τὰ περὶ τοὺς φίλους· ὃς δ' οὐκ ἐξ ἀρχῆς καὶ λύκοις χρεωφειλόμενος. ἀλλ' ἐπεὶ γὰρ τῶν τοσούτων ὁ κακοδαίμων κυρεῖ μόνος ὢν ἤδη, φίλοις εἰ μὴ αὐτοῖς, καὶ ἑταίροις φέρεται ἐπὶ δυσνοίᾳ τῇ πρὸς αὐτὸν, χαίρουσι τῇ βορᾷ. οἱ δὲ, τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, καὶ δεῖπνα μεγάλα, εἴ τις καὶ μικρὸς ὀφλῶν, ἐκμυζήσαντες καὶ τὸν μυελὸν ὑπεμελῶς, ᾤχοντο, αὖον αὐτὸν, καὶ τὰς ῥίζας ἐπὶ τετμημένον ἀπολιπόντες, οὐδὲ γνωρίζοντες ἔτι, οὐδὲ προσβλέποντες, (πόθεν γάρ;) ἢ ὑπουργοῦντες, ἢ ὑπομιμνήσκοντες τῆς μέρμηκος ἀπολλύμενος, καὶ διφθείας ὡς ὁρᾷς, ἀπολιπὼν ἐπ' αἰθρίου ὁ ἄθλιος μεθοδεύει γεωργεῖν, μελαγχολῶν τοῖς κακοῖς· ὅτι οἱ πλουτοῦντες παρ' αὐτῷ, μάλα ἐπιφορτικῶς προσέρχονται, οὐδὲ τοὔνομα εἰ Τίμωνα καλοῦτο εἰδότες. ZEYΣ. καὶ μὴν ὑπερφυὴς ἀνὴρ, οὐδὲ ἀμελητέος, εἰκότα γὰρ ἠγανάκτει δυσχεραίνων. ἐπεὶ καὶ ὁμοίαν ποιήσομαι τοῖς καταφεύγουσι κόλαξιν ἐκείνοις, ὑπιλελυμένοις ἀνδρὸς, τοσαῦτα ταύρων τε, καὶ αἰγῶν πιόπαρα καύσιμος ἡμῖν ὑπὲρ τὴν βωμιὰν ἐπὶ γοῦν σὺ ταῖς ῥισὶ τὴν κνίσαν αὐτὴν ἔχω. πλὴν ἐπ' ἀσχολίας τε, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ὑπορχουμένων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβου τοῦ παρὰ τὴν ἱερουσυλοῦντων, πολλοὶ γὰρ ἦσαν, καὶ δυσφύλακτοι, καὶ οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον καταμῦσαι ἡμῖν ἐφίασι, πολὺ ἂν χεῖρον αὖθις ἀπόλεμα εἰς τὴν Ἀττικήν·

A mirum ni philosophus est: neque enim alioqui adeò impia nefariáq; in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater? an non nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas: apud quem splendidè Iouialia festa consueuimus agitare. IVPIT. Hem, quænam ista rerũ commutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quem tam frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor cõductitius, vti coniicio, quum tam grauem ligonem

B gerat? MERC. Ad hunc modum illum quodãmodo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunque egerẽt, misericordia: at reuera vecordia potiùs facilitásque, nullúsque in suscipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquã intellexerit sese coruis lupísque largiri. Quin magis quum à vulturibus tam multis misero iecur eroderetur, ob id amicos eos necessarióque iudicabat, quasi benevolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo posteaquam ossa penitus nudassent, circumrosíssentque, deinde si qua medulla suberat,

C hanc quoque admodum diligenter exuxíssent, aufugerunt, exsuccum & radicitus defectum destituẽtes, adeò vt postea ne agnoscant quidem aut aspiciant: tantum abest vt sint qui suppeditent, impartiántque. Has ob res fossor, & sago, vt vides, opertus pelliceo, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon vocetur, nouerint.

D IVP. Atqui profectò vir neutiquã fastidiendus, neq; negligẽdus: & iure optimo indignatur, qui iis tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoq; fuerimus imitati, si eũ virũ neglexerimus, qui tantũ taurorũ, & caprarũ pinguissimas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarũ nidor etiamnũ mihi in naribus resídet: tametsi propter negotia, maximáq; turbam peierantium, tũ vi nõ iure agentiũ, neq; nõ aliena rapientiũ, præterea ob formidinẽ quã mihi pariũt sacrilegi, qui quidẽ tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimum quidem nos conniuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem:

maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt, ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibúsque, ne exaudire quidem mortaliũ vota liceat: vnde mihi necessũ est aut auribus obturatis sedere, aut dirũpi ab eis, conficique, qui virtutem quandam, & incorporea quædam, meráque nugas ingenti vociferatione cõnectunt. Hæc in causa fuerunt vt hũc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquum est Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas. Porrò Plutus vnà secum ducat & Thesaurum: & vtrique apud Timonem perseuerent, neque vsquam adeo facilè demigrẽt, etiamsi quãmaximè rursum illos per bonitatem ex ędibus exegerit. Cęterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in hũc sunt vsi, in posterum consultabo: pœnáque daturi sunt simul atque fulmen instauravero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radiis maximi, quum nuper auidiùs in sophistam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos, qui dii vocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quãquam interim vel id supplicii satis magnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint egregiè locupletẽ factũ. MERC. Quantum habet momenti, altum vociferari, & obstreperum audacémque esse? Idque non iis modò qui causas agunt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è paupertimo dives euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouémque reddiderit attentum? Quòd si silentio fodisset incurius, etiam nunc foderet negletus. PLVTVS. At ego, Iupiter, haudquaquam ad istum rediturus sum. IVPIT. Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit, eiiciens, & in multa fragmenta dissecans: idque quũ illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ii qui è manibus ignem abiiciunt. Nũ rursus ad istũ ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte ô Iupiter,

A καὶ μάλιστα ὅτι ἡ φιλοσοφία, καὶ λόγων ἐρίδες ἐπεπόλασαν αὐτοῖς· μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ κεκραγότων, οὐδὲ ἐπακοῦσαι ῥᾴδιον τῶν εὐχῶν. ὥστε ἢ βεβυσμένοις χρὴ τὰ ὦτα καθῆσθαι, ἢ διαῤῥηγῆναι τοὺς αὐτῶν, ἐρεθιζόντων τινα, καὶ ἀσώματα, καὶ λήρους μεγάλῃ τῇ φωνῇ ξυμφερόντων. διὸ ταῦτά τοι καὶ τοῦτον ἀμελησθῆναι συνέβη πρὸς ἡμᾶς, ὑφαῦλον ὄντα. ὅμως γε τὸν Πλοῦτον ὦ Ἑρμῆ παράλαβε, ἀπιὼν πρὸς αὐτόν· καὶ τὸν ταμίαν. ἀγέτω δὲ ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρόν· μετ' αὐτοῦ, καὶ μηδέτερον αὐτῶν παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαγείησαν ὅτου ῥᾳδίως, καὶ ὅτι μάλιστα
B ἂν χρήσιμος αὐτοῖς ἐκδιώκῃ αὐτοὺς τῆς οἰκίας. παρὰ γὰρ τῶν κολάκων ἐκείνων, καὶ τῆς ἀχαριστίας, ὧν ἐπεδείξαντο πρὸς αὐτόν, καὶ αὖθις μνησικακήσω, καὶ δίκην δώσουσιν, ἐπειδὴ τὸν κεραυνὸν ὑπεκβυάσω. κατεαγμέναι γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀποκεκμηκυῖαι εἰσὶ δύο ἀκτῖνες αἱ μέγισται, ὁπότε φιλοσοφώτερον ἠκόντισα πρώην ὅτι τὸν σοφιστὴν Ἀναξαγόραν· ὃς ἔπειθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν διήμαρτον· ὑπερέσχε
C γὰρ αὐτοῦ τὴν χεῖρα Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς, εἰς τὸ τοῦ Διοσκούρων ἱερὸν ἐκδυόμενος, τό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν, συνετρίβη πρὸς τὸν πέτρον. πλὴν ἰκανὴ γε τοσούτῳ καὶ αὕτη τιμωρία ἔσται αὐτοῖς, εἰ ἐπιπλουτοῦντα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν. ΕΡ. οὐκοῦν τὸ μέγα κεκραγέναι, καὶ ὀχληρὸν εἶναι, καὶ θρασύ, καὶ τοῖς δικαιολογουμένοις μόνοις ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις τοῦτο χρήσιμον; ἰδοὺ γὰρ αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐκ πενεστάτου καθεστὼς ὁ Τίμων, βοήσας, καὶ παῤῥησιασάμενος τῇ εὐχῇ, καὶ
D διεγρέψας τὸν Δία. εἰ δὲ σιωπῇ ἔσπατο, ἐπὶ αὐτῷ ἔσπαπτεν ἀμελούμενος. ΠΛΟΥ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπέλθοιμι ὦ Ζεῦ πρὸς αὐτόν. ΖΕΥΣ. Ἀλλὰ ὦ ἄριστε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα, ἐμοῦ κελεύσαντος; ΠΛ. ὅτι νὴ Δία ὕβρισεν εἰς ἐμὲ, καὶ ἀξιοφόρᾳ, καὶ εἰς πολλὰ κατεμέρισε, καὶ ταῦτα, πατρῷον αὐτῷ φίλον ὄντα. καὶ μόνον οὐχὶ δικαίνοις με ἐξεώθει τῆς οἰκίας, καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χειρῶν ἀποῤῥιπτοῦντες. αὖθις οὖν ἀπέλθω παρασίτοις καὶ κόλαξι, καὶ ἑταίραις παραδοθησόμενος; ἐπ' ἐκείνους ὦ Ζεῦ,

πέμπε

πέμπε με, τοὺς ἀλλοπροσαλλοὺς τῆς δωρεᾶς, τοὺς
τοιούτους, οἷς τίμιος ἐγὼ, καὶ ποθεινός. ὅτι
οἱ λάσιοι, τῇ πενίᾳ ζωννύμενοι, μᾶλλον προτι-
μῶσιν ἡμῶν, ἢ διαφέρειν περὶ αὐτῆς λακωνίσειν
καὶ διχελλαν, ἀγαπάτωσαν ἄθλιοι, τέτταρας
ὀβολοὺς ἀποφερόμενοι, οἱ δεκατάλαντοι δωρεὰς
ἀμνηστὶ προιέμενοι. ΖΕΥΣ. οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον
ὁ Τίμων ἐργάσεται τοίνυν σε πάνυ μὲν αὐτὸν ἡ δι-
χελλα πεπαιδαγώγηκεν, εἰ μὴ πάντα πάσιν
ἀνήγνωτος ὀδύναις τὸ ὀστοῦν, ὡς χρῆν σε αὐτὶ τῆς πε-
νίας προαιρεῖσθαι. σὺ μὴν πάνυ μεμψίμοιρος
εἶναί μοι δοκεῖς, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, ὅτι
σοι τὰς θύρας οὐκ ἀπέπασας, ἢ φίλοις ἐνοχεῖν
ἐλευθέρως, ὅτε ἀποκλείων, ὅτε ζηλοτυπῶν,
ἄλλοτε δὲ τοὐναντίον ἡμᾶς ἀνέκτεις καὶ τὴν πλη-
σίον, καὶ κατεκέκλαες λέγων ὡς αὐτὴν ὑπὸ
μοχλοῖς, καὶ κλωσὶ, καὶ σημείοις ἐπιβολαῖς· ὡς
μηδὲ τὴν ἀκτῖνα σοὶ ἐς τὸ φῶς δυνατὸν εἴη.
ταῦτα γοῦν ἀπωδύρου πρός με, ἀποπνιγεὶς
λέγων ὑπὸ πολλῷ τῷ σκότῳ· καὶ δῆλος ἦσθα τὸ ὠχρὸς
ἡμῖν ἐφαίνου, καὶ φθιντίδος αἰὰ πλέως, σπανι-
ακοῖς τοῖς δακτύλοις πρὸς τὸ ἕλος τὸ συλ-
λογισμῶν, καὶ ἀποδράσασι ἀπειλῶν εἰ χαιρὸν
λάβοιο πρὸς αὐτῶν. καὶ ὅλως, τὸ πρᾶγμα ὑπερ-
δεινὸν ἐδόκει σοι, ἐν χαλκῷ, ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ,
καθάπερ τὴν Δανάλην, πρὸ γενέσθαι ὑπὸ
ἀκριβέσι καὶ παμπονήροις παιδαγωγοῖς αἰσ-
χροφόρμυον τὸν τόκον, καὶ τὸν λογισμόν. ἀπορα-
δοὺν ποιεῖν ἔφασκες αὐτοὺς, ἐρῶντας μὲν εἰς ὑ-
περβολὴν, ἔξον δὲ ἀπολαύειν, καὶ τολμῶντας, καὶ
δὲ ἐπ' ἀδείας χρωμένους τῷ ἔρωτι, κυρίους τε
ὄντας, ἀλλὰ φυλακῆς ἐγκρατεῖς, ἐς τὸ ση-
μεῖον καὶ τὸν μοχλὸν ἀσπαρδαμυκτὶ βλέπον-
τας, ἰσχνοὺς ἀπολαύσεσιν οἰομένους, καὶ τὸ αὐτοῖς
ἀπολαύειν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μηδενὶ μεταδιδόναι
τῆς ἀπολαύσεως, καθάπερ τοὺς ἐν τῇ φάτνῃ
κύνας, μήτε αὐτὴν ἐσθίοντας τὴν κριθῶν, μήτε
τῷ ἵππῳ πεινῶντι ἐπιτρέπουσαν. καὶ τοιγα-
ροῦν τε καὶ κατεγέλας αὐτῶν φθονουμένων, καὶ φυ-
λακιζόντων, καὶ τὸ κεντρότατον, αὐτοὺς ζηλοτυ-
πουμένων· ἀγνοούντων δὲ ὡς καταφανὴς οἰκέ-
της, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδοτρίβης ὑποφοινὰ λα-
θραίως, ἐμπροσθίνησι τὸν κακοδαίμονα, καὶ ἀ-
νέφαστον δεσπότην, πρὸς ἀμφορέα τι καὶ μικρό-
στομον λυχνίδιον, καὶ διψαλέον θρυαλλίδιον, ἐπα-
γρυπνοῦντα ἐάσας τοῖς τυχοῦσι. πῶς ἂν οὖν ἄδικον,

qui munus intellecturi ſint, qui amplexuri: quibus equidem in pretio ſim, & maiorem in modum exoptatus. At hi ſtupidi cum inopia commercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto ſago pelliceo, ligonéque, ſat habeant quum quatuor lucrantur obolos, decem talenta cõtemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timon, quippe quẽ ligo abũdè ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiũt illius ilia, te videlicet potiùs quàm inopiã, eſſe præoptandam. At tu mihi querulus admodum videris eſſe, qui nunc Timonem incuſes, quòd tibi patefactis foribus liberè permiſerit vagari, neque includens, neque zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, cùm diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorum obiectaculis impreſſis ita fuiſſe concluſum, vt ne proſpicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimiis tenebris: eóque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex aſſiduo colligendi coaceruandiq; vſu contractis, contortiſq;. Quòd ſi quando daretur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaës exemplo, virginem aſſeruari; atq; à ſceleſtiſſimis educari pædagogis, fœnore, & computo. Proindè abſurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neq; quum ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè vterentur, ſed vigiles obſeruarent, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neq; vſquam dimotis, ſemper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruẽdi facultas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiam facerent: non aliter quàm in præſepi canis, nec ipſe veſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quin etiam ridebas iſtos, qui parcerẽt, aſſeruarentq; & (quod eſſet abſurdiſſimũ) ipſi quidem ſibi ſubtraherẽt, vererenturq; cõtingere, non intelligerent autem, fore vt aut ſceleratiſſimus famulus, aut diſpenſator, aut liberorum pædagogus furtim ſubiret, ludibrio habiturus infelicẽ & inamabilem herum, quem poſtea ſinat ad fuliginoſam, & oris anguſti lucernulã, ac ſiticuloſum ſcirpulum vſuris inuigilare. Quid itaque? an nõ iniquũ,

quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, vtrunque me iure facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potiùs, haud beneuolentia studiumq; quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso qui me ostiis ac tenebris inclusum seruabant, id agentes quò scilicet crassior saginatiórq; ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucẽ producerent, ne vel aspicerer à quopiã: hos dementes & cõtumelioſos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerent situ carieq; putrescere, haud intelligẽtes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidẽ qui nimiùm facilè mihi manus admouent: sed qui (quod est optimũ) mediocritate vtantur, vti nec prorsus abstineant, neq; penitus profundant. Etenim illud per Iouem cõsidera Iupiter: Si quis vbi puellulam & formosam lege duxisset vxorẽ, postea neq; obseruet, nec vlla omnino zelotypia prosequatur, videlicet sinens illam noctu atq; interdiu quocunq; libitum sit ire, & quicunque voluissent cum ea habere rem, vel producat potiùs vltrò vt adulteretur, fores aperiens, prostituturuſq; & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquã dices Iupiter, qui sæpenumero amorem senseris. Rursum si ingenuam lege domum deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse contingat florentem ætate decorámque virginem, nec alium sinat aspicere, sed inclusam, orbam, sterilemq; in perpetua virginitate contineat, idq; præ amore se facere prædicet, & hunc quidẽ præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri pote est vt huiusmodi non desipere videatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere, per omnem vitam tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero quum à nonnullis ignominiosè cædor calcibus, lanioráq; atque exhaurior, à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus compedibus vincior. IVP. Quid est autem quòd aduersus illos indigneris, quandoquidem vtrique pœnas egregias luunt? Alteri quidẽ dum Tantali in morẽ

Mediocritas in diuitiis seruãda.

A πάλαι μὲν σε ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νυνὶ δὲ τῷ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλεῖν; ΠΛΟΥ. καὶ μὲν εἴτε τἀληθῆ ἐξετάζοις, ἅμφω σοι δίκαια δόξω ποιεῖν. ἔστι γὰρ Τίμωνος ὁ πόνος τοῦτο ἀφιλόνικον, ἀμελὴς, καὶ οὐκ ἀνοίκειον ὡς πρὸς ἐμὲ, εἰκότως ἂν δοκοίη. τοὺς τε αὖ καθείρξαντας ἐν θύραις καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς παχύτερος ἡμοίμην, καὶ πιμελὴς, καὶ ὑπόγυιος, ἐπιμελουμένοις, ἅτε προσαπολουμένοις αὐτοῖς, ἅτε εἰς ὃ φῶς προάγοντας, ὡς μηδὲ ὀφθείην πρός τινος, ἀνοήτους ἐνόμιζον εἶναι, καὶ ὑβριστάς· οὐδὲν ἀδικηθεὶς πρό με τοσού-

B τοις δεσμοῖς καθαπτομένους· οὐκ εἰδότας ὡς μὴ μικρὸν ἀπέχασιν ἄλλῳ τινὶ τὴν θύραν ἀνοίγοντες με καταλιπόντες. ἔστ' οὖν ἐκείνους, ἅτε τοῖς πόνοις προσχέοντας εἰς ἐμὲ ὄντας ἐπαινῶ, ἀλλὰ τοὺς ὥρᾳ ἀρίστου ὄντι μέλον ἐπισπόμενος τῷ προφάσει, καὶ μήτε ἀφεξομένους τοῦ δάπανᾶν, μήτε προσομοιουμένους ὅλον. σκόπει γὰρ ὦ Ζεῦ πρὸς τὸν Διός, εἴ τις νόμῳ γήμας γυναῖκα νέαν, καὶ καλὴν, ἔπειτα μήτε φυλάττοι, μήτε ζηλοτυποῖ τοῦ δάπανᾶν, ἀφιεὶς καὶ βαδίζειν ἔνθα ἂν ἐθέλοι νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξενίζειν τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον δ' αὐτὸς ἀπάγοι μοιχευθησομένῳ, ἀνοίγων τὰς θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ πόθεν ἐπ' αὐτὸν καλῶν, ἆρα ὁ τοιοῦτος ἐρᾶν δόξει αὐτῆς; ἢ σύ γε ὦ Ζεῦ τοῦτο φαίης ἄν, ἐρασθεὶς πολλάκις. εἰ δέ τις ἐμπαλιν ἐλευθέραν γυναῖκα εἰς τὴν οἰκίαν νόμῳ παραλαβὼν ἐπ' ἔρωτι παίδων γνησίων, ὁ δὲ, μήτε αὐτὸς προσάπτοιτο ἀκμαίας καὶ καλῆς προσώπου, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄλγιον δ' ἢ κεῖραι καθαιρεῖσας πρόσωπον, ἢ ταῦτα ἐρᾶν φάσκων, ἢ δῆλος ὢν

C ἀπὸ τῆς χρόας, ἢ τῆς ὀφρὺς ἐκτετηκυίας, ἢ τὴν ὀφθαλμὼν ὑποδεδυκότων, ἐᾶν δ' ὅπως ὁ τοιοῦτος ἢ παραπαίειν δόξει μοι, δεῖν παιδοποιεῖσθαι, καὶ ἀπολαύειν τοῦ γάμου, καλαμπαίνων ὑπερόσωπον ὥστε ἐκφαίνειν κόρῃ, καθάπερ ἱέρειαν τῇ θεσμοφόρῳ τρέφων ὅλῃ πρωΐ τὸν βίον; ταῦτα ἐκεῖνος ἀγανακτῶ, πρὸς ἐνίων μὲν ἀτιμως λακτιζόμενος καὶ λαφυσσόμενος, καὶ ἐξαστλώμενος. ὑπ' ἐνίων δ', ὡσπερ στιγματίας δραπέτης πεπεδημένος. ΖΕΥΣ. τί οὖν ἀγανακτεῖς καὶ αὐτῷ; δίδοασι γὰρ ἄμφω καλῶ τῷ δίκην. οἱ μὲν, ὥσπερ ὁ Ταντάλος,

ἄποζοι καὶ ἀγλύσοι, καὶ ξηρὸν τὸ στόμα, ὑπικεχηνότες μόνον τῷ χρυσίῳ· οἱ δὲ, καθάπερ ὁ Φινεύς, ἀπὸ τῶν φάρυγγος τὴν ζοφὼν ὑπὸ τῶν ἁρπυιῶν ἀφαιρούμενοι. μὴ ἄπιθι ἤδη σωφρονεστέρῳ παρὰ τοῦ Τίμωνι ἐντευξόμενος. ΠΛ. ἐκεῖνος γὰρ πότε παύσεται ὥσπερ ἐκ κοφίνου τετρυπημένου, πρὶν ὅλως εἰσρυῆναί με, καὶ ἀσυδὴν ἐξαντλῶν, φθάσαι βυλόμενος τὸν ὑπορρέοντα, μὴ ὑπερπλήσας εἰσπεσὼν, ὑπικλύσω αὐτόν; ὥστε εἰς τὸν τῶν Δαναΐδων πίθον ὑδροφορήσειν μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπωτιλήσειν, τῆς κύτους μὴ στέγοντος· μηδὲ πρὶν εἰσρυῆναι, σχεδὸν ἐκχυθησομένου τοῦ ὑπορρέοντος, ἕως ἂν εὑρύτερον ὁ τρώσῃς τὴν ἔκχυσιν κεχηνὸς τοῦ πίθου, καὶ ἀκώλυτος ἡ ἔξοδος. ΖΕΥΣ. ἀκούω εἰ μὴ ἐμφράξῃ ὁ κεχλιὼς τοῦτο, καὶ εἰς ὃ ἅπαξ αἰωρεπισταλμένον, ἐκχυθέντος ἂν θερμοῦ σου, ῥᾳδίως εὑρήσῃς τὴν διαφθορὰν αὖθις, καὶ τὴν δίκελλαν ἐν τῇ πυρὶ τοῦ πίθου. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, καὶ πλησίζετε αὐτόν· σὺ δὲ μέμνησο ὦ Ἑρμῆ ἐπαφιὼν, τοὺς ἡμᾶς ἄγειν τοὺς Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ὅπως τὸν κεραυνὸν ἀκονήσαντες, ὑπισκυάσωσιν, ὡς ἤδη τε τεθημμένου αὐτοῦ δεησόμεθα. ΕΡ. προσίωμεν ὦ Πλοῦτε. τί τοῦτο, ὑποσκάζεις; ἐλλήφθης με ὦ γλυκάδα καὶ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. ΠΛ. οὐκ ἀεὶ τοῦτο ὦ Ἑρμῆ, μὴ ὑποτόμῳ μὲ ἀπίῳ πολλά τινα πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Διός, οὐκ οἶδ' ὅπως βραδὺς εἰμὶ καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τελεῖν ὅτε ὁ τέρμα, προσηρεάσαντες ἐνίοτε τῷ θεμιλίοντος. ὁπότε μὲν ἀπαλλάττεσθαι δέῃ, πλὴν ὀλίγῳ, πολὺ τῶν ὀρνέων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν ἔπεσεν ἡ ὑπαλλαγὴ, καὶ ἐγὼ ἤδη ἀναχρυτόμενος νενικηκὼς, ὑπερπηδήσας ὁ σάδιον, οὐδὲ ἰδόντων ἐνίοτε τῶν θεατῶν. ΕΡ. οὐκ ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐγὼ δὲ καὶ πολλοὺς ἂν εἰπεῖν ἔχοιμί σοι, οἳ μηδὲ ὑδὲ ὀβολὸν ὥστε πρίασθαι βέλεσθον, ἐκπόρους, ἄφνω δὲ τὴμερον πλουσίους, καὶ πολυτελῶς, ὅτι λαμπρὸν ζεύγεσιν ἐξελαυνόντας, οἷς οὐδὲ κἂν ὄνος ὑπῆρξε πώποτε. καὶ ὅμως πορφυροῖ καὶ χρυσόχειρες περιέρχονται, ὥσθ' αὐτοὶ πιστεύοντες οἴεσθαι ὅτι μὴ ὄναρ πλουτοῦσιν. ΠΛ. ἕτερόν τοῦτ' ἐστὶν ὦ Ἑρμῆ, καὶ οὐκ ἐμαυτοῦ ποσὶ βαδίζω πάντε. οὐδὲ ὁ Ζεὺς, μηδ' ὁ Πλούτων ἀποστέλλει με πρὸς αὐτούς, ἀλλ' ὁ πλουτοδότης, καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὤν. δηλοῖ γοῦν καὶ τῷ ὀνόματι.

neque bibere ſinuntur, neque edere, ſed ore ſicco duntaxat inhiant auro: Alteri verò dum his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipſis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo poſthac vſurus cordatiore. PLVT. An ille aliquando deſinet me ceu foraminoſo cophino, priuſquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quaſi conetur occupare quò minus influam, veritus ne ſi copioſiùs infundar, ipſum vndis obruam? Quo fit vt in Danaidum dolium aquam mihi videar allaturus, fruſtráque infuſurus, vaſe non continente liquorem: imò priùs propemodum effuſo quod influit, quàm influxerit: adeò latus dolij hiatus ad effuſionem, ac liber exitus. IVP. Proinde niſi hiatum iſtum obturauerit, perpetuámque perſtillationem ſiſtere ſtuduerit, te propediem effuſo, facilè rurſum ſagum & ligonem in dolij fæce reperiet. ſed interim abite atque illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris vt rediens Cyclopas ex Ætna tecum adducas, quò fulmen cuſpide reſtituta reſarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam ô præclare, te non cæcũ modò, verumetiã claudum eſſe. PLVT. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: verùm ſi quãdo proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiã, tum neſcio quo pacto tardus ſum, & vtroque claudus pede, ita vt ægrè ad metam pertingere queam, ſene nonnunquã interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum diſcedendum eſt, alatum videbis multo auibus celeriorem. Vnde fit vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, ſaltu ſtadium tranſmenſus, ne videtibus quidem aliquoties ſpectatoribus. MER. At iſta quidem haud vera narras: imò ego tibi permultos cõmemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo reſtim emerent, qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus antè ne aſellus quidem ſuppeditarit. Ii tamen purpurati, aurumq; manibus geſtantes obambulant, qui ne ipſi quidẽ, opinor, credere poſſunt quin per ſomnium diuites ſint. PLV. Iſthæc alia reſt Mercuri. neq; enim tũ meis ipſius ingredior pedibus: nec à Ioue, ſed à Dite ad iſtos tranſmittor: qui & ipſe nimirum opum largitor eſt, ac magna donãs; id quod ipſo etiam nomine declarat.

Itaque quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinæ in morem sublatũ transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædiũ tenebricosa parte iacet, vetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me sperauerãt obtinere, in foro operiuntur, hiantes nõ aliter quàm hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde vbi signum detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio fauorem emerserit, etiam tum mento subraso, pro variis & opiparis voluptatibus quas illi iam exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmium ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nõnunquam me ipsis cum tabellis arreptum fugiens apportat, commutato nomine, vt qui modò Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæterùm illos nequicquam hiantes, séque mutuum intuentes relinquit, ac verum luctum agẽtes, quòd eiusmodi thynnus ex intimo sagenæ sinu sit elapsus, qui non parum magnam escam deuorarit. At hic repentè totus in me irruens, homo vitæ mundioris atque elegantioris rudis, pingui illotáque cute, qui compedes etiam dum horrescit, & si quis præteriens loro increpet, arrectis stet auribus: quiq; pistrinum perinde vti tẽplũ adoret: nõ est deinceps tolerandus iis quibuscum viuit: verùm & ingenuos afficit contumelia, & cõseruos flagris cædit, experiẽs num sibi quoq; similia liceãt, donec aut scortulo cuipiã irretitus, aut equorum alendorũ studio captus, aut adulatoribus sese permittẽs, dierantibus Nireo formosiorem esse, Cecrope Codróve generosiorem, callidiorẽ Vlysse, vnũ autẽ vel sedecim pariter Crœsis opulẽtiorem, momẽto temporis semel profundat infelix, quę minutatim multis ex periuriis, rapinis, flagitiis fuerãt collecta. MER. Ista fermè sic habẽt vti narras: verùm vbi tuis ipsius ingrederis pedibus, quî tandẽ, cæcus quũ sis, viã inuenire soles? Aut quî dignoscis ad quosnã Iupiter te miserit, dignos illi visos qui diuitiis abũdẽt? PLV. Enimuero credis me reperire istos ad quos mittor? MER. Per Iouẽ haud quaquã. Neq; enim alioqui Aristide prẽterito ad Hipponicũ & Calliã accessisses,

A ἐπειδὴ τοίνυν μεταξιωθῶμαι δεῖ με πρὸς ἕτερον τινὰς ἕτερον, ἐς δέλτον ἐμβιβάζοντες με, καὶ καταση-
μηνάμενοι ὀπιμελῶς, φορηδὸν ἁρά-
μενοι, μεταχωρίζουσι. καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἐν σκο-
τεινῷ που τῆς οἰκίας κεῖται, ὑφ' ᾧ τὰ γόνα-
τα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ σκεπόμενος, κεκριμάχη-
ται ταῖς γαλαῖς. ἐμὲ δ' οἱ ἐπελπίσαντες, ἐν τῇ
ἀγορᾷ κεκυφότες καχλιάζουσιν, ὡς τὴν χε-
λιδόνα κατεσκοπευμένην τρίζοντες οἱ νεοττοί.
ἐπειδὴ δ' ὃ σημεῖον ἀφαιρεθῇ, καὶ ὁ λίνεος ἐκ-
τμηθῇ, καὶ ἡ δέλτος ἀνοιχθῇ, καὶ ἀναγνωσθῇ
μου ὁ κύριος δεσπότης, ἤτοι συγγενής τις, ἢ κό-
λαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης, ἐκ παιδικῶν τι-
μιος, ὑπεξυρημένος ἔτι τὴν γνάθον, αὐτὶ ποικί-
λων καὶ πολυτελῶν ἡδονῶν, ἃς ἤδη ἔξωρος ὢν
ὑπηρέτησεν αὐτῷ, μέγα δῶρον ὁ γενναῖος
ἀπολαβών, ἐκεῖνος μέν, ὅστις αὖ ἡ πόλις, ἁρπασά-
μενός με αὐτὴ δέλτῳ, ἅτε φέρων, αὐτὶ τοῦ τέως
Πυρρίου, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς, ἢ
Μεγάβυζος, ἢ Πρώταρχος μετονομασθείς· τοὺς
μάτην κεχηνότας ἐκείνους εἰς ἀλλήλους ἀπο-
βλέποντας καταλιπών, δηλῆσαι ἄγοντας δ' πέν-
θος, οἷος αὐτοῖς ὁ θύννος ἐκ μυχοῦ τῆς σαγήνης
διέφυγεν, οὐκ ὀλίγον δέλεαρ καταπιών. ὁ δ',
ἐμπεσὼν αὐθρόως ἐς ἐμὲ ἀπειρόκαλος καὶ πα-
χύδερμος ἄνθρωπος, ἔτι τοῦ πέδιλα πεφευκώς, καὶ
εἰ πρίων δῆλος μασιζόμενός τις, ὄρθιον ἐφίσας δ'
ὦς, καὶ τὸ μυλῶνα, ὥσπερ δ' αὐάκτορον τροσκυ-
νῶν, οὐκ ἔτι φορητὸς ὢν τοῖς ἐντυγχάνουσιν· δῆ-
λος τοῖς τε ἐλευθέροις ὑβρίζων, καὶ τοῖς ὁμοδούλοις
μαστιγῶν, ἀποπειρώμενος εἰ καὶ αὐτῷ τὰ τοιαῦ-
τα ἔξεστιν· ἄγεις αὖ ἢ ἐς πορνίδιόν τι ἐμπεσών,
ἢ ἱπποσοφίας ὀπιθυμήσας, ἢ κόλαξι τοῦ δι-
δοὺς ἑαυτὸν, ὁμωμύκασιν, ἢ μὴν εὐμορφότερον μὲν
Νιρέως εἶναι αὐτὸν, εὐτενέστερον δ' τοῦ Κέκροπος, ἢ
Κόδρου, σωφρονέστερον δ' τοῦ Ὀδυσσέως, πλου-
σιώτερον δ' συνάμα Κροίσου ἐκκαίδεκα, ἐν
ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου ἄθλιος ἐκχέῃ τὰ κατ' ὀλίγον
ἐκ πολλῶν ὀπτορκιῶν, καὶ ἁρπαγῶν, καὶ πανυρ-
γιῶν συνειλεγμένα. ΕΡ. αὐτὰ ποῦ ἀεδὸν φὴς
τὰ γιγνόμενα. ὁπότου δ' οὖν αὐτόποις βα-
δίζῃς, πῶς οὕτω τυφλὸς ὢν εὑρίσκῃς τὴν
ὁδόν, ἢ πῶς ἀναγνώσκῃς ἐφ' οἷς αὖ σε ὁ Ζεὺς
ἀποστέλλῃ, κείνας δ' τοῦ πλουτεῖν ἀξίους;
ΠΛΟΥ. οἶδ γὰρ εὑρίσκειν με οἵ τινές εἰσι;
ΕΡ. μὰ τὸν Δία οὐ πάνυ. οὐ γὰρ Ἀριστείδην
καταλιπών, Ἱππονίκῳ καὶ Καλλίᾳ συγγενῆ,

καὶ πολλοῖς ἄλλοις Ἀθηναίων οὐδὲ ὀβολοῦ ἀξίοις. πλὴν ἀλλὰ τί περιττὸς καταπεμφθείς; ΠΛ. ἄνω καὶ κάτω πλανώμενος περινοστῶν, ἄγκιστρα λάθρα τινὶ ἐμπεσών. ὁ δέ, ὅστις ἀν πρῶτός μοι περιτυχῇ, ἀπαγαγὼν ἔχει, καὶ τὸν Ἑρμῆν ὑπὲρ τοῦ παραλόγου τῆς κέρδους προσκυνῶν. ΕΡ. οὐκ οὖν ἐξηπάτηται ὁ Ζεύς, οἰόμενός σε κατὰ τὰ αὐτοῦ δοκοῦντα πλουτίζειν ὅσους ἂν οἴηται τῆς πλουτεῖν ἀξίους; ΠΛ. καὶ μάλα δικαίως, ὦ γαθέ, ὅστις γε τυφλὸν ὄντα εἰδὼς, ἔπεμπεν αὐτὸν ζητήσοντα δυσεύρετον ὄντα χρῆμα, καὶ πρὸ πολλοῦ σκέλεσι πόδα οὐκ ἔχοντα. ὅστις δ' ὁ Λυγκεὺς ἦν ὀξυδερκὴς ῥᾳδίως, ἀμφοῖν ὄντα καὶ μικρὸν ὄν. τοιγαροῦν ἅτε τοῦ μὴ ἀγαθῶν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πλείστων οὐσῶν τὰς πόλεσι δὴ πολὺ ἐπέχοντων, ῥᾷον ἐς τοὺς τοιούτους ἐμπίπτω πολλοῖς, καὶ σκληρύνομαι πρὸς αὐτούς. ΕΡ. εἶτα πῶς ἐπείσθης καταλιπὴς αὐγὰς, ῥᾳδίως φύγοις, οὐκ εἰδὼς τὴν ὁδόν; ΠΛ. ὀξυδερκὴς τότε πῶς καὶ ἀρτίπους γίγνομαι πρὸς μόνον τὸ καιρὸν τῆς φυγῆς. ΕΡ. ἔτι δή μοι καὶ τοῦτο ἀπόκριναι, πῶς τυφλὸς ὤν, εἰρήσεται γὰρ, καὶ πρόσπολος, καὶ βαρὺς οὐ τοῖν σκελοῖν, τοσούτους ἔρωτας ἔχοις, ὥστε πολλὰς ἀποβλέπειν εἰς σέ; καὶ τυχόντας μὲν, δαίμονάν οἴεσθαι εἰ μὴ ἀποτύχοιεν, οὐκ ἀνέχεσθαι ζῶντας; οἶδα γοῦν πινὰς οὐκ ὀλίγους αὐτῶν ὥστε σε δυσερώτας ὄντας, ὥστε καὶ εἰς βαθυκήτεα πόντου φέροντες, ἔρριψαν αὐγαῖς, καὶ πέτρῃσι κατ' ἠλιβάτων, ὑπερορᾶσθαι νομίζοντες ὑπὸ σοῦ, ὅτι οὐδὲ πρὸς ἀρχὴν ἐώρας αὐγαῖς. πλὴν ἀλλὰ σὺ αὖ δῆ οἶδα ὅτι ὁμολογήσας εἴπερ ξυνίης σαυτὸν, κορυβαντιᾷν αὐγαῖς, ἐρωμένῳ τοιούτῳ ὀπτιμένῳ ὄντας. ΠΛ. οἴῃ γὰρ τοιοῦτον οἷός εἰμι ὁρᾶσθαι αὐγαῖς, καλὸν ἢ τυφλὸν, ἢ ὅσα ἄλλα μοι πρόσεστιν; ΕΡ. ἀλλὰ πῶς ὦ Πλοῦτε, εἰ μὴ τυφλοὶ καὶ αὐγαὶ πάντες εἰσί; ΠΛ. ἦ τυφλοὶ μὲν ἀρίστε· ἀλλ' ἡ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη, αἵπερ νῦν κατέχουσι τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐγαῖς· ἐπεὶ εἴ τις καὶ αὐτὸς ὡς μὴ πάντα πᾶσιν ἀμορφόν εἶναι, πρόσωπεῖον πρόσθεμενος ἐρασμιώτατον, ἀλεκτρυόνος, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλας πτέρυγας, ἐπιτυγχάνω αὐγαῖς. οἱ δὲ, αὐτοπρόσωπον οἰόμενοι ὁρᾶν τὸ κακὸν, ἐρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὴ ἐπιτυγχάνοντες. ὡς εἴ τε τις αὐγαῖς ὅλον ἀπογυμνώσας, ἐπέδειξέ με, δῆλον

A tum ad alios Athenienſes, homines ne obolo quidem æſtimandos. Cęterũ quid facis quandoquidem es emiſſus? PLV. Surſum ac deorſum circumcurſans oberro, donec imprudens in quẽpiam incurrero. hic autem quiſquis ille ſit, qui fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſſidet, te Mercuri pro lucro præter ſpem obiecto venerans atque adorãs. MER. Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem eredat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos quos ille dignos exiſtimarit qui diteſcerent? PLV. Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui quum me cæcũ eſſe non ignoret, emittat veſtigatum rem B vſque adeò repertu difficilẽ, & iam olim è vita ſublatam, quam ne Lynceus quidẽ facilè inueniret, quæ nimirum adeò obſcura ſit ac minuta. Itaque quum rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. MER. At quî fit vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias quum vię ſis ignarus? PLV. Tum demum acutum cerno, pedibúſque valeo, vbi ad fugam tempus inuitat. MER. Iam illud quoque mihi reſponde, quî fit vt quum ſis oculis C captus (dicendum enim eſt) præterea pallidus, poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & ſi potiantur, felices videãtur: ſin fruſtrentur, non ſuſtineant viuere? Ex his equidem non paucos noui, qui ſic perditè te amarint, vt ſe aëreo è ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te, propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam ſat ſcio, tu quoque fateberis, ſi quo modo tibiipſi notus es, furere iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt dementati. PLV. Atenim credis me, qualis ſum, talem iſtis videri, nempe claudum aut cæcum, aut ſi quid aliud adeſt D mihi vitii? MER. Quid ni ô Plute? niſi fortè & ipſi omnes cęci ſũt. PLV. Haud cæci quidem, ô optime, verùm inſcitia errórque (quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. ad hæc ipſe quoque ne per omnia deformis ſim, perſonã vehementer amabili tectus, inaurata, gẽmíſque picturata, ac verſicoloribus amictus eis occurro: at illi rati ſeſe natiui vultus venuſtatem aſpicere, amore capiuntur, diſpereúntque niſi potiantur. Quòd ſi quis me toto corpore renudatum illis oſtenderit, dubio procul futurum ſit,

vt ſe ipſi damnent, qui tantopere cæcutierint adamantes res neutiquam amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? poſteaquam eò peruentum eſt, vt iam diuites euaſerint, iamq; perſonam ſibi circumpoſuerint, rurſum falluntur? adeo vt ſi quis illis detrahere conetur, penè caput potiùs, quàm perſonam abiiciant? Neque enim veriſimile eſt etiam tum illos ignorare, auro bracteatam eſſe formam, quum intus cuncta inſpexerint. PLVT. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi ſunt adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque qui me primùm nactus eſt, apertis foribus exceperit, clanculum vnà mecum introit elatio, vęcordia, iactantia, mollities, violentia, dolus, atque alia item innumerabilia: à quibus omnibus poſteaquam eſt animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam ſunt admirãda, & appetit ea quæ ſunt fugienda, méq; cunctorum illorum quæ introierãt malorum patrem ſtupet, illorum ſatellitio vallatum: quiduis potiùs paſſurus, quàm vti me compellatur reiicere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque vllam præbens anſam certam quò prenſus tenearę: ſed neſcio quomodo anguillarum ac ſerpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerſo paupertas, viſcoſa, prenſu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerint, illico hęreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruam omiſimus. PLV. Quam? MER. Nempe quia Theſaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat opꝰ. PLVT. Iſthac quidem ex parte bono ſis animo. Nam non niſi in terra relicto illo ad vos aſcendere ſoleo, iuſſoq; intus manere foribus occluſis, neque cuiquam aperire, niſi me vociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me conſequitor chlamydi adhærens, donec extremam viam attigerimus. PLVT. Rectè facis Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim ſi me deſereres, forſan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderẽ. Sed quis hic ſtridor ceu ferri ſaxo impacti? MER. Timon hic eſt qui proximè montanũ & petricoſum fodit ſolũ. Papę! adeſt & Paupertas,

Collatio paupertatis, & eius effectus.

A ὡς κατεγίνωσκον αὐ αὐτῶ, ἀμβλυώττοντες τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐραστὰς αἰσχρῶν καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. τί οὖν καὶ σὺ αὐτῷ ἤδη τῷ πλουτεῖν ἡνόμωσαι, καὶ ὃ πρόσωπεῖον αὐτὸ περιθέμενοι, ἐπὶ ἐξαπατῶντι; καὶ ἰῶ τις ἀφαιρῆται αὐτοὺς, θᾶττον ἂν τὴν κεφαλὴν ἢ ὃ προσωπεῖον προέσοιντο; ἃ γὰρ δεῖ καὶ τότε ἀγνοῆν εἰκὸς αὐτοὺς, ὡς ἀπίθανος ἡ σύμπτωσία ἐστὶν, ἔνδοθεν τὰ πρῶτα ὁρῶντας. ΠΛΟΥ. σὺκ ὀλίγα ὦ Ἑρμῆ καὶ πρὸς τοῦτό μοι συναγωνίζεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΠΛΟΥ. ἐπειδάν τις ἀτυχὴς πρῶτον, ἀναπετάσας τὴν θύραν εἰσδέχεταί με, συμπροσέρχεται μετ' ἐμοῦ λαθὼν ὁ τύφος, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄπαντα μυρία. ὑπὸ δὴ τούτων ἁπάντων καταληφθεὶς τὴν ψυχὴν, θαυμάζει τε τὰ μὴ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φθαρτῶν καὶ τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα τῶν εἰσελθόντων κακῶν τέθηπε, δορυφορούμενον ὑπ' αὐτῶν, ἢ πάντα προέσθαι ὑπομείνειν ἄν. ΕΡ. ὡς δὲ λῷος εἶ, ὦ Πλοῦτε, καὶ ὀλιγοπρεὴς, καὶ δυσκάθεκτος, καὶ ἀφαφθυκτικὸς, σοβεμίαν αἰτιλαβὼν προεχόμενος βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἐγχέλυς, ἢ οἱ ὄφεις, ἀφ' ὧν δακτύλων ἁρπετεύεις, σὺκ οἶδα ὅπως. ἡ Πενία δ' ἔμπαλιν ἐξώδης τε, καὶ βύλαβὴς, καὶ μυρία τὰ ἀλίσκρα ἐκπεφυκότα ἐξ ἁπάντων τοῦ σώματος ἔχουσα, ὡς πλησιάσαντας βυθοὺς ἔχεσθαι, καὶ μὴ ἔχειν ῥᾳδίως ἀπολυθῆναι. ΠΛΟΥ. ἀλλὰ μεταξὺ ἤδη φλυαροῦντας ἡμᾶς παρῆμεν ὀλίγον διέλαθε. ΕΡ. ὃ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν σὺκ ἐπηγάγομεθα· ἦν γὰρ ἔδει μάλιστα. ΠΛΟΥ. ἀλλὰ τούτου ἕνεκα. ἐν τῇ γῇ αὐτὸν καταλείπων, αἴρομαι πρὸς ὑμᾶς, ἀπισκήψας ἔνδον μένειν ἀπικλῃόμενον τὴν θύραν, αὐοίγειν δὲ μηδενὶ, ἰῶ μὴ ἐμοῦ ἀκούσῃ βοῶντος. ΕΡ. σὺκοῦν ἀπεβαίνομεν ἤδη τῆς Ἀττικῆς. καί μοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις αὖ πρὸς τὴν ἐσχατιὰν ἀφίκωμαι. ΠΛΟΥ. ἀλλὰ ποῖος, ὦ Ἑρμῆ, χρεωγρῶν, ἐπεὶ ἰῶ γε ἀπολίπῃς με, γὰρ ὀλίγα πάνυ ἡ Κλέωνι ἐμπεσοῦμαι πρὸς ἐκείνοις. ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος οὗτός ἐστι, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; ΕΡ. ὁ Τίμων οὗτοι σκάπτει πλησίον ὀρεινὸν, καὶ ὑπόλιθον κήδιον. παπαὶ, καὶ ἡ Πενία

πρέσει, καὶ ὁ Πόνος ἐκεῖνος· ἡ Καρτερία δ', καὶ ἡ Σοφία, καὶ ἡ Ἀνδρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ὄχλος τῶν ἀπὸ τοῦ λιμῶ παπομένων ἀπόρων, πολὺ ἀμείνους τῶν σῶν δορυφόρων. ΠΛΟΥ. τί οὖν οὐκ ἀπαλλαττόμεθα, ὦ Ἑρμῆ, τὸν ταχίστην; ἐγὼ γὰρ οὐδέπω ἡμεῖς δράσαμεν ἀξιόλογον τοιοῦτον ἄνδρα ἀπὸ τηλικούτου στρατοπέδου περιεσκημμένον. ΕΡ. ἄλλως ἔδοξε τοῦ Διί, μὴ ἀποδιαλιώμεθα οὕτω. ΠΕ. ποῖ τοῦτον ἀπάγεις, ὦ Ἀργεϊφόντα, ἀφηγούμενος; ΕΡ. ὅτι τοῦτον τὸν Τίμωνα ἐπέμφθημεν ἀπὸ τοῦ Διός. ΠΕ. νὴ ὁ Πλοῦτος ὅτι Τίμωνα, ὁπότε αὐτὸν ἐγὼ κακῶς ἔχοντα ἀπὸ τῆς τρυφῆς παραλαβοῦσα, τούτοις παραδοῦσα, τῇ Σοφίᾳ καὶ τοῦ Πόνου, γενναῖον ἀνδρα καὶ πολλοῦ ἄξιον ἀπέδειξα; ἵνα τοίνυν ἀφ' οὗ κατεφρόνητος ὑμῖν ἡ Πενία δοκῶ, καὶ βιαδίκητος, ὥσθ' ὁ μόνον κτῆμα εἶχεν, ἀφαιρεθέν με, ἀκριβῶς πρὸς ἀρετὴν ἐξηργασμένον, ἵν' αὖθις ὁ Πλοῦτος παραλαβὼν αὐτὸν Υβρει καὶ Τύφῳ ἐγχρήσας ὅμοιον τοῦ πάλαι, μαλθακὸν, καὶ ἀγεννῆ, καὶ αὐόητον ἀποφήνας, ἀποδῷ πάλιν ἐμοὶ ῥάκος ἤδη γεγυμνημένον; ΕΡ. ἔδοξε ταῦτα ὦ Πενία τοῦ Διί. ΠΕ. ἀπέρχεσθε· καὶ ὑμεῖς δὲ ὦ Πόνε, καὶ Σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκολουθεῖτέ μοι. οὗτος δὲ τάχα εἴσεται, οἵαν με οὖσαν ἀπολείπει, ἀγαθὸν συνεργὸν, καὶ διδάσκαλον τῶν ἀρίστων· ἢ σεσωσμένος, ὑγιεινὸς μὲν τὸ σῶμα, ἐρρωμένος δὲ τὸν γνώμην διατελέσει, ἀνδρὸς βίον ζῶν, καὶ τοὺς αὐτὸν ἀποβλέπων· τὰ δὲ τοιαῦτα καὶ πολλὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔστιν, ἀλλότρια νομιζόμενα. ΕΡ. ἀπέρχονται· ἡμεῖς δὲ τοῦ οἰωνοῦ. ΤΙ. τίνες ἐστὲ, ὦ κατάρατοι; ἢ τί βουλόμενοι δεῦρο ἥκετε, ἄνδρα ἐργάτην, καὶ μισθοφόρον ἐνοχλήσοντες; ἀλλ' ὑ χαίροντες ἄπιτε, μισοπόνηροι ὄντες· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων τοῖς βώλοις, καὶ τοῖς λίθοις, συντρίψω. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ὑ γὰρ αἰθέριοι ὄντας βαλεῖς. ἀλλ' ἐγὼ μὲν Ἑρμῆς εἰμι, οὗτος δὲ, ὁ Πλοῦτος. ἐπεμψε δὲ ὁ Ζεὺς ἐπακούσας τῆς βοῆς· ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ δέχου τὸν ὄλβον, ἀπέχου τῶν πόνων. ΤΙ. καὶ ὑμεῖς οἰμώξεσθε ἤδη, καίτοι θεοὶ ὄντες ὡς φατέ· πονηρὰς γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους μισῶ, συντρίψω δὲ τὸν τυφλὸν, ὅστις αὖ ἦ, καὶ ὑπιτείλῃν μοι δοκῶ τῇ δικέλλῃ.

A & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turbai quorum omnium agmen Fames cogit, longè præstãtius quàm tui sint satellites. PLVT. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus Mercuri? Neque enim vllum operæpretium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. MER. Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur. PAVPERTAS. Quò hunc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV. Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquam ego hunc antea deliciis malè corruptum susceperam, cõmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; pretij virum reddidi? Adeóne despicienda, iniuriæq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutem excultum? vt Plutus hic vbi denuo susceperit, per contumeliam & arrogãtiam illi manu iniecta; talem reddiderit, qualis erat dudũ, mollem & ignauum, ac vecordẽ: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reiiculus? MER. Sic ô Paupertas Ioui placitum est. PAV. Equidem abeo, at vos Labor & Sapiẽtia, reliquiq; cõsequimini me. Porrò hic breui cognoscet qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, valentiq; animo perseuerauerit, virilem exigens vitam, & ad sese respiciens, superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimãs. MER. Discedunt illi, nos ad eum adeamus. TIM. Quinam estis ô scelesti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operatio mercenarioq; negotiũ exhibituri? verùm haudquaquam, læti abibitis, scelesti vt estis omnes: nã ego vos illico glebis & saxis petitos comminuam. MER. Nequaquam ô Timon, ne ferito, neq; enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistens à laboribus. TIM. Atqui vos iam plorauerit is, etiam si dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certum est ligone impacto comminuere.

PLVT. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potiùs penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq; ac manibus obuiis excipe bonam fortunam. Rursum dies esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus, ne obturbate, sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus sum si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeóne quæso inhumaniter?

Hæc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, vt quitam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant. TIM. At tibi Mercuri, Iouiq;, quòd me respicitis plurimam equidem habeo gratiam: cæterùm hunc Plutum nequaquam recepero. MER. Quid ita? TIM. Quoniã pridem innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor, quum me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: denique quum me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecúmque verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, & vulgaria ista docuit contemnere: effecítque vt mihi vitæ spes omnis ex me ipso penderet, demonstrãs quęnam essent opes verè meæ: nempe quas neque adulator assentans, neque sycophanta minitãs, neque plebs irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidiis queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo, neque quicquam eorum quæ sunt in ciuitate malorum aspicio, abundè magnum & sufficiẽtem victum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam remetiẽs, recurre, vnà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnem ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neque enim omnes ad eiulãdum sunt accõmodi. Quin tu iracúda pueriliáque ista missa fac, ac Plutũ excipe. non sunt reiicienda munera quę à Ioue proficiscũtur.

Diuitiarũ mala.

Paupertatis bona.

ΠΛ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς τὸν Δίος. μεληχολᾷν γὰρ ὁ ἀνθρωπος ὑμετέρως μοι δοκεῖ, μή τι κακὸν ἀπέλθω πρὸς λαβών. ΕΡ. μηδὲν σκαιόν, ὦ Τίμων, ἀλλὰ δὸς πρῶτον τοῦτο ἄγριον, καὶ τραχὺ καταβαλὼν, πρὸς τείνας τῷ χεῖρε, λάμβανε τὴν ἀγαθὴν τύχην, καὶ πλούτει πάλιν, καὶ ἴσθι Ἀθηναίων τὰ πρῶτα, καὶ ὑπερόρα τῶν ἀχαρίστων ἐκείνων, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. ΤΙ. σοὶ μὲν ὑμῶν δέομαι, μὴ ἐνοχλῆτέ μοι, ἱκανὸς ἐμοὶ πλοῦτος ἡ δίκελλα. τὰ δ' ἄλλα, εὐδαιμονέστατός εἰμι, μηδενός μοι πλησιάζοντος. ΕΡ. ὅτως, ὦ τὰν ἀπόνητε θεῶν; Τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπηνέα τε, κρατερόν τε; καὶ μὴν εἰκὸς ἴσως μισεῖν θεοὺς αὐτὸν ἀνιᾶ πεπονθότα, μισόθεον ὄντα μηδαμῶς, ὅτως ὑπερμελεμένων σε τῶν θεῶν. ΤΙ. ἀλλά σοί γε, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῷ Διΐ, πλείστη χάρις τῆς ὑπερμενείας, τουτονὶ δὲ τὸν Πλοῦτον οὐκ ἂν λάβοιμι. ΕΡ. τί δή; ΤΙ. ὅτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος ἔστε κατέστη, καὶ θλαδίας, καὶ ὑπερβουλίας ἐπαγαγών, καὶ μῖσος ἐπεγείρας, καὶ ἡδυπαθείας καταφθείρας, καὶ ὑπέρφορον ἀποφήνας. τέλος δὲ, ἄφνω καταλιπὼν, οὕτως ἀπίστως καὶ προδοτικῶς. ἡ δ' ἐλαττίστη δὲ Πενία, πόνοις μὲ τοῖς ἀνδρικωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας προσομιλοῦσα, πάντα ἀναγκαῖα κάμνοντι παρέσχε, καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καταφρονεῖν ἐπαίδευεν, ἐξ αὐτῆς ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι τὸν βίον, καὶ δείξασα ὅστις ἐστὶν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμός, ὃν οὔτε κόλαξ θωπεύων, οὔτε συκοφάντης φοβῶν, οὐ δῆμος παροξυνθεὶς, οὐκ ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, οὐ τύραννος ὑπερβουλεύσας, ἀφελέσθαι δυνατόν· ἐρρωμένος τοι γεωργοῦντι τὸν ἀγρὸν φιλοπόνως ἐπεργαζόμενος, οὐδὲν ὁρῶν τῶν ἐν ἄστει κακῶν, ἱκανὰ καὶ ἁβρὰ ἔχω τὰ ἄλφιτα παρὰ τῆς δικέλλης. ὥστε παλίνδρομος ἄπιθι, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Πλοῦτον ἀπαγαγὼν παρὰ Διΐ. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν ἴσως πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡδονὴν οἰμώζειν ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ ἀγαθέ· οὐ γὰρ πάντες εἰσὶν ὑπερήφανοι πρὸς θεούς· ἀλλ' ἔα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ μειλιχιώδη, καὶ τὸν Πλοῦτον παράλαβε. ὅτοι ἀπόλεπτά εἰσι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τοῦ Διός.

ΠΛΟΥ. βάλε, ὦ Τίμων, διαμολογήσομαι πρὸς σέ; ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι; ΤΙ. λέγε, μὴ μακρὰν μύθοι, μηδὲ μετὰ προοιμίων, ὥσπερ οἱ βδιτερώτατοι ῥήτορες, αἰτέξομαι γάρ σε ὀλίγα λέγοντα, χάριν τοῦ Ἑρμοῦ ἕνεκα. ΠΛΟΥ. ἐχρῆν μὲν ἴσως καὶ μακρὰ εἰπεῖν, οὕτω πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορηθέντα, ὅμως δὲ ὅρα εἴ τί σε, ὡς φῄς, ἠδίκηκα· ὃς τῶν μὲν ἡδίστων ἀπάντων αἴτιός σοι κατέστην, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων, καὶ τῆς ἄλλης τρυφῆς· προσβλεπτός δέ τοι καὶ ἀοίδιμος δι' ἐμὲ ἦσθα, καὶ περιττοῦ δαίτος· εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐκ τῶν κολάκων πέπονθας, αἰτίως ἐγώ σοι· μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἠδίκημαι τοῦτο ὑπὸ σοῦ, ὅτι με ὕστως ἀτίμως ὑπεβάλλες ἀνδράσι καταράτοις, ἐπαινοῦσι, καὶ καταγοητεύουσι, καὶ πόντα ἔφασκον ὑπερβαλλόντως μοι· καὶ τόγε τελευταῖον ἔφασθαι, ὡς προδέδωκά σε· τοιούτων δὲ αὐτὸς ἐγκαλέσαιμί σοι πόντα ἔργον ἀπελαθεὶς ὑπὸ σοῦ; καὶ ὅτι κεφαλὴν ἐξωσθεὶς τῆς οἰκίας· διηρόμην αὐτὴ μαλακῆς χλαμύδος, τοιούτου τοῦ διαφέροντος ἡμιωτάτη σοι Πενία προστέτηκεν. ὥστε μάρτυς ὁ Ἑρμῆς οὑτοσί, πῶς ἱκέτευόν τὸν Δία μήθ' ἥκειν πρὸς σέ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσενηνεγμένον. ΕΡ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ Πλοῦτε, οἵοις ἤδη ἐνέπεσες; ὥστε θαρρῶν, ξυνάψας πρόσβαλε αὐτοῖς· καὶ σὺ μὴν σκάπτε ὡς ἔχεις. σὺ δὲ τὸν Θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ δικέλλῃ· ὑπακούσεται γάρ ἐμοῦ κελεύσαντός σοι. ΤΙ. πειστέον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις πλουτητέον. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις ὁπότε μοι θεοὶ βιάζοιντο; πλὴν ὅρα γε εἰς οἷά με προβιβάσεις τὸν κακοδαίμονα, ὃς ἄχει νῦν βιαιοτάτῳ δέδεν ἀδικήσας, καὶ τοσούτους φρενήρεις ἀναδέξομαι. ΕΡ. ὑπόσχῃ, ὦ Τίμων, δι' ἐμέ, καὶ εἰ χαλεπὸν τοῦτο, καὶ οὐκ οἰστὸν ὅτι, ὅπως οἱ κόλακες σκῶπτοι διαῤῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τοῦ Αἴτνου, ἐς τὸν θερμὸν ἀναπτήσομαι. ΠΛΟΥ. ὁ μὲν, ἀπελήλυθεν ὡς δοκεῖ. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν πτερῶν· σὺ δὲ αὐτοῦ μεῖνον, ἀναπέμψω γάρ σοι τὸν Θησαυρὸν ἀπελθών, μᾶλλον δὲ πᾶζε· σὲ φημι Θησαυρὲ χρυσοῦ,

A PLVT. Vin' Timon vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen, neque cum proœmiis; quemadmodum perditissimi isti solent Oratores: nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potiùs erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. Attamen vide num qua in re te, quemadmodum ais, læserim, qui quidem dulcissimarum quarumque rerum tibi extiterim auctor, opiféxque auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item voluptatum: mea opera conspicuus eras, B celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigiis dementabant, mihíque modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditum desertúmque fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcépsque exactus ex ædibus. C Vnde pro molli chlamyde sagum istud charissima tibi paupertas circumposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim si tu accersiueris. TIM. Parendum est Mercuri, rursúsque diteſcendum. Quid enim facias, quum dij compellant? ta- D men vide in quas turbas me miserum coniicies, qui quidem quum ad hunc vsque diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantúmque curarum susceptorus. MERC. Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum, quò videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Ætna in cœlum reuolauero. PLV. Abiit ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hîc operire, siquidem digressus Thesaurum ad te trãsmittam; sed feri fortiùs. Tibi loquor auri Thesaure:

Timoni huic audiens esto, offérque temet eruendum. Fode Timon altiùs impingés. Cæterùm ego à vobis digredior.
TIM. Age iam ô liga, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigère dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Corybantes, ac lucrifer Mercuri, vndenã auri tantum? Num somnium hoc est? metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profectò est insigne, fuluum, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima aurum faustitas mortalibus! quippe quòd ignis in morem ardes, noctesq; & dies renides. Ades ô mihi charissimum desideratissimúmque. Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim aurum esse factum. Etenim quæ tandem virgo non exporrecto sinu vsque adeò formosum amatorem excipiat per tegulas illapsum? O Mida Crœseq; ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil eratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarum quidem rex par est. O ligo, & sagum charissimum, vos huic Pani suspendi cõmodum est. At ego quàm maximè semotum mercatus agrum, turriculaq; seruandi auri gratia constructa, vni mihi affatim vixero: sepulchrũ item inibi mihi defuncto parare est sententia. Hæc igitur decreta sunto placitaq; in reliquum vitæ: seiunctio, ignorantia, fastidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ, meræ nugæ. Tum commiserari lacrymãtem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at vita solitaria, qualis est lupis: vnus sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, & insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa, non alio nobis habeantur loco, quàm signa saxea, æreáve: neque fœcialem ab illis missum recipiamus, neque fœdera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterùm tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorúmq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus:

Effectus dimittarũ.

A ἴσθ' ἀκούσον Τίμωνι τουτωί, καὶ παράφαχε σεαυτὸν αἰελέσθαι. σκάπτε, ὦ Τίμων, βαθείας καταφέρων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν ἐποχήσομαι. ΤΙ. Ἄγε δή, ὦ δίκελλα, νῦν μοι ὑπόρρωσον σεαυτῷ, καὶ μὴ κάμῃς ἐκ τῆς βάθους τὸν Θησαυρὸν ἐς τὐμφανὲς παρακαλουμένη. ὦ Ζεῦ τεράστιε, καὶ φίλοι Κορύβαντες, καὶ Ἑρμῆ κερδῶε, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ἢ που ὄναρ ταῦτά ἐστι; δέδοικα μὴ αὖ θραχὺς βόρβορος, αἰεγρόμενος, ἀλλὰ μᾶλλον χρυσίον ἐστὶν ὑπόσπιμον, ἐπαέρου θεοῦ, καρυὸν, καὶ πλοῦσον παρέσυρεν ἐπαφήδιον. ὦ χρυσέ, δόξωμα κάλλιστον βροτοῖς! αἰδόμενον γὰρ πῦρ ἅτε δι' ὀροφέπεις, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἐλθέ, ὦ φίλτατε, καὶ ἐρασμιώτατε. νῦν πείθομαί γε καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ οὐκ ἂν παρθένος ἀναπεπταμένοις B τοῖς κέλπαις ἐποδέξαιτο ὕτω καλὸν ἔρανον διὰ τῶν τεγῶν καταῤῥέοντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς οὐδὲν ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, ὃν τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὥγε οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἴσος. ὦ δίκελλα, καὶ φιλτάτη διφθέρα, ὑμᾶς μὲν τῷ Πανὶ τούτῳ ἀνα- C θεῖναι καλόν· αὐτὸς δὲ ἤδη πᾶσιν παριάμενος τοῖς ἐσχατιαῖς, πυργίον οἰκοδομησάμενος ὑπὲρ τῆς θησαυροῦ, μόνῳ ἐμοὶ ἱκανὸν ἀσφαλισθῆναι· τὸν αὐτὸν καὶ τάφον ἀποθανὼν ἑξῆν μοι δοκῶ. Δεδόχθω δὲ ταῦτα, καὶ νενομοθετήσθω πρὸς τὸν ὑπόλοιπον βίον, ἀμιξία πρὸς ἀπάντας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ἀσοφία· φίλος δὲ, ἢ ξένος, ἢ ἑταῖρος, ἢ ἐλεεῖν βωμὸς, ὕβλος πολιᾶς· καὶ ὃ οἰκτείρει δακρύοντα, ἢ ὑπικουρῆσαι δεομένῳ, ἀδαημονία, καὶ κατάλεσις τῆς ἐθῶν· μονήρης δὲ ἡ δίαιτα καθάπερ τοῖς λύκοις, καὶ φίλος εἷς Τίμων, οἱ δὲ D ἄλλοι πάντες, ἐχθροὶ, καὶ ὑπίεσθαι· καὶ ὃ προσομιλῆσαί τινι αὐτῶν, μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδω μόνον, ἀποφεύξῃ ἡ ἡμέρα, καὶ ὅλως ἀνδριάντων λιθίνων, ἢ χαλκῶν, μηδὲν ἡμῖν διαφερέτωσαν, καὶ μήτε κήρυκα δεχώμεθα παρ' αὐτῶν, μήτε σπονδὰς σπενδώμεθα· ἡ ἐρημία δὲ, ὅρος ἔστω πρὸς ἀνθρώ- πους. φυλέται δὲ, καὶ φρήτορες, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ, καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ αἰσθήτων ἀνδρῶν φιλοτιμήματα· πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ εὐφραίνεσθω ἀπόντων, καὶ τρυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, κολακείας καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπηλλαγμένος·

καὶ θεοῖς θυέτω, καὶ θαψάτω μόνος ἑαυτοῦ πέ- A
πων καὶ ὅμορος, σκυτέων τῶν ἄλλων. καὶ ἅπαξ
ἑαυτὸν δεξιώσασθαι δεδόχθω, καὶ δέῃ ἀποθα-
νεῖν, ἢ αὐτῷ στέφανον ἐπενεγκεῖν· καὶ ὄνομα μὴ
ἔστω ὁ Μισάνθρωπος, ἥδιστον. τὰ δ' ἔργα ὧν γνω-
είσματα, δυσκολία, καὶ τραχύτης, καὶ σκαιότης,
καὶ ὀργή, καὶ ἀπονοσφία· εἰ δέ τινα ἴδοιμι σὺν
πυρὶ δᾳδοφορούμενον, καὶ σβεννύναι ἱκετεύοντα,
πίτῃ καὶ ἐλαίῳ καταβεννύναι. καὶ ἐμοί τινα τῶν
χλιμώνος ὁ ποταμὸς ἀποφέρῃ, ὁ δ', ἅς χεῖρας
ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δέηται, ὠθεῖν καὶ τοῦτον
ὑπὸ κεφαλῆς βαπτίζοντα, ὡς μηδὲ ἀνακύ-
ψαι δυνηθείη· ὅτω γὰρ ἂν πλεῖον ἴσην ἀπολέ- B
σοιεν. Εἰσηγήσατο τὸν νόμον Τίμων Ἐχεκρα-
τίδης Κολυτηιεύς, ἐπεψηφίσατο τῇ ἐκκλησίᾳ
Τίμων ὁ αὐτός· εἶεν, ταῦτα ἡμῖν δεδόχθω, καὶ
ἀνδρικῶς ἐμμενοῦμεν αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ περὶ
πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνώσιμά
πως ταῦτα γενέσθαι, ὅτι γὰρ πλουτοῦ-
σιν ἀηδὴς γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος γένοιτο αὐτοῖς·
χαίρει τι τούτῳ; φεῦ τῆς τάχους. πόθεν ταχέως
συνῆλθον κεχυμένοι, καὶ πνευστιῶντες, οὐκ οἶδα
ὅθεν ὀσφρανόμενοι τοῦ χρυσίου. πότερον οὖν C
ὅτι τὸν πάγον τοῦτον ἀναβὰς ἀπειλοῦμαι αὐτοῖς
τοῖς λίθοις, ὅς γε καὶ δεξίων ἀκροβολιζόμενος,
ἢ τόγε τοσοῦτον προσενοήσαντο, εἰσάπαξ αὐ-
τοῖς ὁμιλήσαντες, ὡς πλέον αἰσθάνοιντο πρὸ ὁρω-
μένοι; τοῦτο οἴμοι καὶ ἀμείνον, ὥστε δεχώμεθα
ἤδη αὐτούς, ὑποσάντες. Φέρε ἴδω, τίς ὁ προσ-
ιὼν αὐτῷ οὗτος ἐστί; Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁ
προῴνιον ἔρανον αἰτήσαντί μοι ὀρέξας τὸν βόθ-
υνον, πίθους ὅλους πρὸ ἐμοῦ πολλάκις ἐμπεμε-
κώς· ἀλλ' οὔτε ἐποίησεν ἀφικόμενος. οἰμώξεται
γὰρ παρὰ τῶν ἄλλων. ΓΝΑ. οὐκ ἐγὼ ἔλε-
γον ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ αὐ- D
δρὸς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων θαυμορφώτατε, καὶ
ἥδιστε, ἐς συμποτικώτατε. ΤΙ. νὴ τὸν σύγε, ὦ
Γναθωνίδη, γυπῶν ἀπόντων βορώτατε, καὶ
αἰθερίων ὀπτικωτάτε; ΓΝΑ. ἀεὶ φι-
λοσκώμμων εἶτε, ἀλλὰ ποῦ ὁ συμπόσιον, ὡς
καινόν τι σοι ἆσμα τῶν νεοδιδάκτων διθυράμ-
βων ἥκω κομίζων; ΤΙ. καὶ μὰν ἐλεγεῖά γε
ἄσῃ μάλα θερμαθῶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ δικέλ-
λῃ. ΓΝΑ. τί τοῦτο; παίῃς, ὦ Τίμων; μάρ-
τυρόμαι, ὦ Ἡράκλεις, ἰώ, ἰώ, προσκαλοῦμαί σε
πρᾶγματος εἰς Ἄρειον πάγον. ΤΙ. ἢν μὴν αὖ τε μικρὸν ὑπορροιβδήσῃς, φόνῳ τάχα προσεκλήσῃ μέγ

Diis sacra faciat, & epuletur solus: sibi ipsi vicinus, sibi particeps, excutiens sese ab aliis. Ac semel decretum esto, vt vnus scipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullúmque nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. quòd si quem conspexero incendio conflagrantem, obtestanteni quò restinguam, pice oleóque restinguere: rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigēs, imploret vt retineatur: hunc quoque demerso capite propellere, ne possit emicare. hunc ad modum par pari relaturus est. Hāc legem Timon tulit Echecratides Colytteensis: & concionis subscripsit suffragiis idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndique concurrunt puluerulenti atque anheli, haud scio vnde aurum odorati. Vtrùm igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantùm in re legem violabimus, vt semel cum illis congrediamur, vt magis agantur fastiditi, repulsique? Ita satius esse duco. Itaque restemus, quò illos excipiamus. Age prospiciam, primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit. GNATH. An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atque hominum perditissime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cātilenam ex his quos nuper didici dithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid istuc? Feris ô Timon? Attestor, ô Hercules, Hei, hei, in ius te voco apud Areopagitas; qui vulnus dederis. TIM. Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reum ages.

Comites diuitiarū adulatores & scurra.

GNA. Nequaquam: quin tu planè vulneri medere, paululo auri inuncto. mirũ enim in modum præsentaneum id est remedium. TIM. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro cõmodo tam sęuus factus sis. TIM. Quis hic est qui accedit recaluaster ille? Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic quum à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmiũ, quum me canentem, reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, dicrans me vel oloribus magis canorum: vbi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curam ageret) plagas etiam egregius ille vir impegit. PHILIADES. O impudentiam! nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimuero habet ille digna se, quandoquidem immemor est atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here: fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. neque posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est: omnes ingrati, & sceleśti. At ego quum tibi talentum adducerem, quo posses ad ea quæ velles vti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeo prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet, Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rẽ illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, astq; se mihi cognatũ esse. Hic vna die de meo sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus: at quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset vt Erechtheidi tribui distribueret ęrarium; atque ego audiens, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum generis tui præsidium, fulcimentum Athenienśium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & vtraque curia ope-

Assentatores.

Heredipeta.

ΓΝΑ. μηδαμῶς· ἀλλὰ σύ γε πρώτως ὃ τραῦμα ἴασαι, μικρὸν ὀπιπάσας τῷ χρυσίῳ· δῆλος γὰρ ἰσχαιμόν ὄστι τὸ φάρμακον. ΤΙ. ἔτι μένῃς; ΓΝΑ. ἄπειμι, σὺ δ' ὦ χαιρήσῃς ὅτῳ σκαιὸς οὐκ ἀρχαῖος γεγόμενος. ΤΙ. τίς οὗτός ἐστιν ὁ προσιών, ὁ αἰσχαλαυτίας; Φιλιάδης, κολάκων ἀπάντων ὀδελυρώτατος. οὗτος δὲ πρὸ ἐμοῦ ἀγρὸν ὅλον λαβών, καὶ τῇ θυγατρὶ προῖκα, δύο τάλαντα, μισθὸν τῆς ἐπαίνου, ὁπότε ἀσθματά με, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερεπήνεσεν, ἐπωμοσάμενος ᾠδικώτερον εἶναι τῶν κύκνων· ὅτε νοσοῦντα προῆλθε εἰδέ με, καὶ προσῆλθον ὀπτικουείας δεόμενος, πληγὰς ὁ γναθὼν προσενέτεινε. ΦΙΛ. ὦ τῆς αἰσχυντίας, νῦν Τίμωνα γνωρίζετε; νῦν Γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης; τοιγαροῦν δίκαια πέπονθεν οὗτος ἀχάριστος ὤν. ἡμᾶς γοῦν οἱ πάλαι ξενωθέντες, καὶ ξυνέφηβοι, καὶ δημόται, ὅμως μετρίαζομεν, ὡς μὴ ὀπιπτιάζειν δοκῶμεν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τοὺς μιαροὺς τούτους κόλακας φυλάξῃ, τοὺς ὀπὶ τῆς τραπέζης μόνον, τὰ δεῖπνα ἰόντας, κυσὶν οὐδὲν διαφέροντας· οὐκ ἔστι πιστευτέον τῶν νῦν οὐδενί, πάντες ἀχάριστοι, καὶ πονηροί, ἐγὼ γοῦν πάλαι τόν σοι κομίζων ὡς ἔχοις πρὸς τὰ κατεπείγοντα χρῆσθαι, καθ' ὁδὸν ἤδη πλησίον ἤκουσα ὡς πλουτίνης τινὰ πλοῦτον. ἧκω παραρῶν ταῦτά σε νουθετήσων· καίτοι σύ γε οὕτω σοφὸς ὤν, οὐδὲν ἴσως δεήσει τῶν πρὸς ἐμοῦ λόγων, ὃς καὶ τοῦ Νέστορος δέον συμβουλεύσαι δύνῃ. ΤΙ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλὴν ἀλλὰ προσθοῦ, ὡς καὶ σὲ φιλοφρονήσομαι τῇ σκέλῃ. ΦΙΛ. ἀνθρωποι, κατέαγα τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοῦ ἀχαρίστου, ὅτι τὰ συμφέροντα συνεθέτουν αὐτῷ. ΤΙ. ἰδοὺ τέλος οὗτος ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται, ψήφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ συγγενὴς ἡμέτερος εἶναι λέγων, οὗτος ἑκκαίδεκα πρὸ ἐμοῦ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἐκτίσας τῇ πόλει· καταδεδίκασο γάρ, ἢ ἐδέδετο, οὐκ ἀποδιδούς. κἀγὼ ἐλεήσας ἐλυσάμην αὐτὸν· ὅτε δῶρον ἔλαχε τῇ Ερεχθηίδι φυλῇ διανεμῶ ὁ θεωρικόν, κἀγὼ προσῆλθον αἰτῶν ὁ γιγνόμενον, οὐκ ἔφη γνωρίζειν πολίτην ὄντα με. ΔΗ. χαῖρε, ὦ Τίμων, ὃ μέγα ὄφελος τοῦ γένους, ὃ ἔρεισμα τῶν Αθηναίων, ὃ πρόβλημα τῆς Ελλάδος, καὶ μὴν πάλαι σε ὁ δῆμος ξυνέλεγμένος, καὶ αἱ βουλαὶ ἀμφότεραι πρεσβύοισι,

πρόσεμι μόνοι πρότερον ἢ ἀκοῦσον τὸ ψήφισμα, ὃ γὰρ σοῦ γέγραφα· ὅτῳ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου, Κολυττιός, ἀνὴρ οὐ μόνον καλὸς κἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς οὐκ ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, πρῶτα μὲν πάντα χρόνον διατελῶν τὰ ἄριστα πραττῶν τῇ πόλει νενίκηκε μὲν πύξ, καὶ παγκρατίῳ, καὶ δρόμον, ἐν Ὀλυμπίᾳ, μιᾶς ἡμέρας, καὶ τελείῳ ἅρματι καὶ στρατείᾳ πολιτικῇ. (ΤΙ. Ἀλλ' οὐδὲ ἐθεώρησα ἐγὼ πώποτε εἰς Ὀλυμπίαν. ΔΗ. τί οὖν; θεωρήσεις ὕστερον. Τὰ τοιαῦτα δὲ πολλὰ προσκεφθαι ἄμεινον.) Ἐπὶ δὲ τοῦτοις τῆς πόλεως πρὸς μὲν Ἀχαρνέας, καὶ καθέκοψε Πελοποννησίων δύο μοίρας. (ΤΙ. πῶς; δοκῶ γὰρ ὃ μὴ ἔχων ὅπλα, οὐδὲ πώποτε στρατεύσας ἐν τοῖς καθ' ἡλικίαν. ΔΗ. μέτεια τὰ περὶ σαυτοῦ λέγεις, ἡμεῖς γ', ἀχάριστοι αὖ εἰσμεν ἀμνημονοῦντες) ἔτι γ' ἐν ψηφίσμασι γράφων καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, ὅ τι μέγα ὠφέλησε τὴν πόλιν· ὅτι τοῦτοις ἅπασι, δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τοῖς δήμοις, καὶ τῇ Ἡλιαίᾳ καὶ Φυλάς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι χρυσοῦν ἀνασῆσαι τὸν Τίμωνα πρὸς τὸν Ἀθηναῖ ἐν τῇ ἀκροπόλει, κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ὅτι τῇ κεφαλῇ· καὶ στεφανοῦσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑκατὸν, καὶ ἀναγορεύθηναι τοὺς στεφάνους σήμερον Διονυσίοις τραγῳδοῖς καιναῖς· ἀγαθὸν γὰρ δὴ αὐτὸν δεῖ τήμερον τὰ Διονύσια· εἶπε τὸν γνώμιον Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτοῦ ἀγχιστεύς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὤν· καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τἄλλα πάντα ὁπόσα ἂν ἐθέλοι. Τοῦτό μοι οὖν σοι τὸ ψήφισμα· ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν τοῦτό σε, ὃν ὅτι τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. ΤΙ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδὲ γεγάμηκας, ἐσαεὶ καὶ ἡμᾶς εἰδέναι; ΔΗ. ἀλλὰ γαμῶ, ἢν δίδῳ θεὸς, ἐς νέωτα, καὶ παιδοποιήσομαι, καὶ τὸ γιγνόμενον (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ἤδη καλῶ. ΤΙ. οὐκ οἶδα εἰ γαμήσῃς ἔτι, ὦ οὗτ', τηλικαύτην πρὸς ἐμοῦ πληγὴν λαμβάνων. ΔΗ. οἴμοι· τί τοῦτο; τυραννίδι Τίμων ὅτι χάρις, καὶ τύπτῃς τοὺς ἐλευθέρους, καὶ καθαρῶς ἐλεύθερος, οὐδ' ἀστὸς ὤν; ἀλλὰ δώσεις ἐν τάχει τὴν δίκην, πάντα ἄλλα, καὶ ὅτι τὸν ἀκρόπολιν συνέκρουσας. ΤΙ. ἀλλ' οὐκ ἐμπέπρησται, ὦ μακάριε, ἡ ἀκρόπολις, ὥστε δῆλος εἶ συκοφαντῶν. ΔΗ. ἀλλὰ καὶ πλουτεῖς, τὸν ὀπισθόδομον διορύξας.

ritur. Sed priùs decretũ audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidẽ Timon Echecratidæ filius, Colyttenſis, vir non modò probus & integer, verùm etiam ſapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquã per omnem vitam deſtitit optimè de Rep. mereri: tum autem in Olympicis vicit pugil, & lucta curſúque die eodem, ad hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. (TIM. At ego ne ſpectator quidem vnquam in Olympicis ſẽdi. DEM. Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta communia addi ſatius eſt.) Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep. fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponnenſium duas acies concidit. (TIM. Qua ratione? quippe qui nec vnquam arma geſſerim, neque vnquam militiæ dederim nomen. DEM. Modeſtè tu quidem de te ipſo loqueris, nos tamen ingrati futuri ſumus, niſi meminerimus.) Præterea in ſcribendis plebiſcitis, & in conſultationibus, & in adminiſtrandis bellis nõ mediocrem vtilitatem attulit Reipub. His de cauſſis omnibus viſum eſt curiæ, plebeiis ſingulatim, communiter vniuerſis, aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radiis tempora ambiẽtibus: vtque ſeptẽ aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſiis per tragœdos nouos promulgentur: ſiquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi ſuffragium. Sed vtinam & filium meum ad te pariter adduxiſſem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM. Quî potes Demea, quum ne vxorẽ quidem duxeris vnquam, quantum nobis ſcire licuit? DEM. At duca nouo ineunte anno, ſi Deus permiſerit, liberiſq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. TIM. An vxorem tu ſis ducturus, equidem haud ſcio, tanta à me plaga accepta. DEME. Hei mihi, quid hoc eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſasq; eos qui ſunt ingenui, ipſe nec ingenuus planè, nec ciuis? verùm propediem pœnas daturus, cùm aliis nominibus, tũ quòd arcem incẽderis. TIM. Atqui non conflagrauit arx, ſceleſte: proinde palàm eſt te calumniatorem agere. DEME. Verùm effoſſo ærario diues effectus es.

TIM. Atqui non effossum isthuc: vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEME. Verùm effodietur posthac: sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TIM. Alteram itaque plagam accipe. DEM. Hei scapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum inermis duas Lacedæmoniorum acies fuderim, vnum sceleſtum hominem non protriuero. tum frustra vicerim in Olympiis, & pugil, & palæstrites. Sed quid hoc? an non philosophus Thrasycles hic est? Profectò ipsus est, promissa barba, subductisque superciliis, & magnum quiddam secum murmurans accedit, Titanicum obtuens, cæsariem per scapulas fluentem ventilans, alter quidam Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu modestus, manè mirum quàm multa de virtute disserit, damnans eos qui voluptate capiuntur, frugalitatem laudans: at vbi lotus ad cœnam venit, puérque ingentem illi calicem porrexit (meraciore autem maximè gaudet) perinde vt Lethes aquam ebibens, à diluculariis illis disputationibus diuersissima quæ sunt exhibet, dum milui instar præripit obsonia, & proximum cubito oppositio arcens, mento interim condimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atque in patinis virtutem inuenturum sese speret, dúmque vsqueadeo diligenter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarum sinat adhærere, nunquam non querulus, tanquam deteriorem partem acceperit, vel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, vinóque bacchatus, non ad cantum modò, saltationémque, verùm ad conuitium vsque, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim vel maximè) de temperantia, sobrietatéque: atque ista quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Postremò sublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio, vel confidentia, vel auaritia.

Pseudophilosophorum habitus.

Gula ac voracitas pseudophilosophorũ.

A ΤΙ. ἢ διώρυκται σοὶ ἔσθ' ὥστε ἀπίθανά σε καὶ ταῦτα. ΔΗΜ. διωρυχθήσεται μοὶ ὕστερον· ἤδη δὲ σὺ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχεις. ΤΙ. σκοπῶ καὶ ἄλλην λάμβανε. ΔΗΜ. αἴμοι ὁ μεθάφρενον. ΤΙ. μὴ κέκραγθι. καπάσω γάρ σοι καὶ τρίτην. ἐπεὶ καὶ γελοῖα πάμπαν παθοιμι, δύο μοὶ Λακεδαιμονίων μοίρας καθεκὼν ἄοπλος, ἓν δὲ μαχητὴν δώδεκπιον μὴ ὁπιτρίψας. μάτην γὰρ ἂν εἴην καὶ νενικηκὼς Ὀλύμπια πύξ, καὶ πάλην. ἀλλὰ τί τοῦτο; ἢ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος ὅδ' ἐστιν; ἢ μὰ δῖ' οὐκ ἄλλος. ἐκπεζάσας γοῦν τὴν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρενθυόμενός τι πρὸς αὑτὸν, ἔρχεται, Τιτυικῶδες βλέπων, διασεσοβημένος τὴν ὅπ' τῷ μετώπῳ κόμην, Αὐτοβορέας τις, ἢ Τρίτων, οἵας ὁ Ζεῦξις ἔγραφεν. οὗτος ὁ δῆμα δύσκολος, καὶ κόσμιος ὁ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τὴν ἀναβολήν, ἔωθεν μυρία ὅσα περὶ ἀρετῆς διεξιών, καὶ τὴν ἡδονὴν χαμαίντων κατηγορῶν, καὶ ὁ ὀλιγάρκης ἐπαινῶν, ὅπῃ λυσάμενος ἀφίκηται ὅπι ὁ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλην τὴν κύλικα ὀρέξῃ αὐτῷ (τῶν ζωροτέρῳ δὲ χαίρει μάλιστα) καθάπερ ὁ Λήθης ὕδωρ σκιπιὼν, σκαπτιώπαπα ὁπιδείκνυ) τοῖς ἑωθινοῖς σκείνοις λόγοις, περιαρπάζων ὥσπερ ἰκτῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον περιγκωνιζόμενος, καρύκης ὁ γλίσχρον ἀπάπλεως, κωνηδὸν ἐμφορούμενος, ὁπτικεκυφὼς, καθάπερ ἐν ταῖς λοπάσι τὴν ἀρετὴν ὑρήσων περιόντα, ἀκριβῶς τὰ πύελια τῷ λιχμῶτι ἀποσμήχων, ὡς μηδὲ ὀλίγον τῦ μυτίωτῦ καταλίποι, μεμψίμοιρος ἀεὶ ὡς τὸν πλακοῦντα ὅλον, ἢ τὸν σπῶν μόνος τῶν ἄλλων λάβοι, ὁπτι τοῦ λιχνείας καὶ ἀπληστίας ὄφελος, μέθυσος, καὶ παίγνιος, οὐκ ἄχρις ὠδῆς καὶ ὀρχηστύος μόνον, ἀλλὰ καὶ λοιδορίας, καὶ ὀργῆς περιόπτ. καὶ λόγοι πολλοὶ ὅπι τῇ κύλικι, τότε δὴ καὶ μάλιστα περὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος· καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη τοῦ ἀκράτου πονήρως ἔχων, καὶ ὑποδαυλίζων γλῶσσος· εἶτα ἔμετος ὅπι τούτοις. καὶ ὁ τελευταῖον, ἁρπάσαντές τινες, ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ συμποσίου τὸν αὐληδίδος ἀμφοτέρωις ἐπειλημμένον, πλὴν ὀλίγα καὶ νήφων, ὑδενὶ τῶν προτείων παραχωρήσειν αὖ, ψεύσματος ἕνεκα, ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας.

ἀλλὰ καὶ κολάκων ἐστὶ τὰ θεῖα, καὶ ὑπορχεῖ θᾶττα, καὶ ἡ χαριτεία θᾶττον, καὶ ἡ ἀναισχυντία παραμυρτεῖ· καὶ ὅλως πανοῦργον τὸ χρῆμα, καὶ πανταχόθεν ἀκριβὲς, καὶ ποικίλως ἐντελές· οἰμώξεται τοιγαροῦν ἐκ εἰς μακρὰν χρηστὸς ὤν. τί τοῦτο; παπαῖ, χρόνος ἡμῖν Θρασυκλῆς. ΘΡΑ. ἐγὼ γοῦν, ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτόν σου τεθηπότες, ἀργυρείου, καὶ χρυσίου, καὶ δείπνων πολυτελῶν ἐλπίδι συνδεδραμήκασι, πολλὴν τινὰ κολακείαν ὑπιδυόμενοι θεὸς ἄνδρα, οἷόν σε ἁπλοϊκὸν, καὶ τῶν ὄντων χαυνωτικόν· οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὲν ἐμοὶ δεῖπνον ἱκανὸν, ὄψον δὲ ἥδιστον, ὗμον, ἢ καρδαμον, ἢ εἴποτε τευφώλιον, ὀλίγον τῶν ἁλῶν· ποτὸν δὲ ἡ σύνεγγυς. ὁ δὲ τείσων οὗτος ἧς βύλῃ πορφυρίδος ἀμείνων. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, οὐδὲν τιμιώτερον τοῦ ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ. σοῦ δὲ αὐτοῦ χάριν ἐσάλλω, ὡς μὴ ἀφανθείρῃ σε τὸ κάκιστον τοῦτο καὶ ὀπιθυλότατον κτῆμα ὁ πλοῦτος, ὁ πολλοῖς πολλάκις αἴτιος ἀηκέστων συμφορῶν γεγονὼς· εἰ γάρ μοι πείθοιο, μᾶλιστα ὅλον εἰς τὸν θάλατταν ἐμβαλοῦς αὐτὸν, οὐδὲν αἰσχιον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ὁρῶν διαυγῆ. μὴ μέντοι ἐς βάθος, ὦ γαθὲ, ἀλλ' ὅσον ἐς βυθῶνας ἐπεμβὰς ὀλίγον τοῦ τῆς κυματώδους γῆς, ἐμοὶ ὁρῶντος μόνου. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βύλῃ, σὺ δὲ ἄλλον τρόπον ἀμείνω τάχος ἐκφόρησον αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ μηδ' ὁβολὸν αὐτοῦ αἰῆς, δραδίοις ἅπασι τοῖς δεομένοις, ᾧ μὲν, πέντε δραχμὰς, ᾧ δὲ, μνᾶν, ᾧ δὲ, τάλαντον. Εἰ δέ τις φιλόσοφος εἴη, διμοιρίαν, ἢ τριμοιρίαν φέρεσθαι δίκαιος, ἐμοὶ δὲ, καίτοι οὐκ ἐμοῦ τοῦ χάριν αἰτοῦ, ἀλλ' ὅπως μεταδῷ τῶν ἑταίρων τοῖς δεομένοις, ἱκανὸν εἰ τούτῳ τινὶ πήραν ἐμπλήσας τροφαῖς, οὐδὲ ὅλας δύο μεδίμνους χωροῦσαν Αἰγινητικούς. ὀλιγαρκὴ δὲ καὶ μέτριον χρὴ εἶναι τὸν φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ἐπὶ τῷ πήρᾳ φρονεῖν. ΤΙ. ἐπαινῶ τοίνυν σου, ὦ Θρασύκλεις· πρὸ γοῦν τῆς πήρας εἰ δοκεῖ, φέρε σοι τῷ κεφαλίῳ ἐμπλήσω κονδύλων, ὑπιμετρήσας τῇ δικέλλῃ. ΘΡ. ὦ δημοκρατία, καὶ νόμοι, παρ' οἷς ἐσμὲν ὑπὸ τῶν καταράτων ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει

A Quin & inter assentatores primas tenet: peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa prorsus admirandũ quoddam spectaculũ est, omni ex parte exactum, varieq; absolutũ: proinde non eiulabit clariùs videlicet quum sit modestus. Quid hoc? papæ! tandem nobis Thrasycles? THR. Non hoc animo ad te venio, Timon, quo plerique isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe, concurrunt, multaq; assentatione deliniunt te, hominẽ videlicet simplicem, facileq; impartientẽ id quod adest. Siquidẽ haud ignoras offam mihi in
B cœnam sat esse, tum obsoniũ suauissimũ cepe aut nasturcium, aut si quãdo lubeat lautiùs epulari, pusillum salis. Porrò potum fons Athenis nouem saliens venis, suppeditat. Tum palliũ hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in pretio est, quã calculi qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerteret pessima istá atque insidiosissima res, opulentia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabilium malorum extiterit causa. Etenim si me audies, potissimùm opes vniuersas
C in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus, bono viro, quique philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen in altũ ô bone, sed fermè ad pubem vsque ingressus, paulò vltra solum fluctibus opertum, me quidem vno spectante. Quòd si hoc non vis; tute igitur eas potiore via ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidem tibi facias reliquum, videlicet largiens iis quicunque opus habent, huic quinque drachmas; illi minam, alij talentum. Porrò, si qui erit philosophus, hunc æquum
D est duplam aut triplam ferre portionem: quanquam hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo; sed quò amicis, si qui egebunt, donem: sat est si modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Æginеticos capientem. Nam paucis contentum modestúmque conuenit esse eum qui philosophatur, neque quicquam vltra peram cogitare. TIM. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: Ergò, si videtur, priusquam peram expleam; age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquam ligone sum mensus. THRA. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate?

TIM. Quid ſtomacharis ô bone Thraſycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam vltra menſuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negotij? Complures ſimul adueniunt, Blepſias ille, & Laches, & Gniphon: breuiter, agmen eorum qui vapulabunt. Itaque quin ego in rupem hãc conſcendo, ac ligonem quidem iamdudum fatigatum, pauliſper interquieſcere ſino: at ipſe plurimis congeſtis ſaxis, procul eos lapidum grandine peto? BLEP. Ne iace Timon. abimus enim. TIM. At vos quidem nec citra ſanguinem, nec abſque vulneribus.

A ΤΙ. τί ἀγαναχτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλεις; μῶν ἀδικέχρησμαί σε; ἢ μὴν ἐπιβαλῶ χοίνικας ὑπὲρ τὸ μέτρον τέτταρας. ἀλλὰ τί τοῦτο; πολλοὶ ξυνέρχονται, Βλεψίας ὁ κωφὸς, καὶ Λάχης, & Γνίφων, καὶ ὅλως, ὁ στρατιὰ τῶν οἰμωξομένων. ὥστε τί οὐκ ὀπὶ τὴν πέτραν τοῦτον ἀναβαίνω, τὴν μὲν δικέλλαν ὀλίγον ἀναπαύω πάλαι πεπονηκυῖαν, αὐτὸς δὲ ὅπι πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ὀπτιακοντίζω πόρρωθεν αὐτούς; ΒΛ. μὴ βάλλε, ὦ Τίμων· ἄπιμεν γάρ. ΤΙ. ἀλλ' οὐκ αἱμαμφότερα ὑμεῖς, οὐδὲ ἄνευ τραυμάτων.

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ.

ALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE.

AVGVSTINO DATHO SENENSI interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de poteſtate diuina diſputat Socrates, quòd ſcilicet Deo poſsibilia ſunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum cauſas intellectu ac ratione conſequi non poſſumus. Eſſe enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd autẽ Deus multa facilè efficiat quæ nobis impoſsibilia videntur, probat primùm à ſigno ſiue exemplo tẽpeſtatũ, quæ illius prouidentia ſeu adminiſtratione ex maximis & turbulentiſsimis ſubitò in ſummam tranquillitatem & ſerenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cùm æquè mirum ſit ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Poſtremò ab effectis & vi naturæ, quæ cùm Deo lõgè inferior ſit, tamen ea quæ nobis, ratione ſcilicet ac ſenſu omnia metientibus, impoſsibilia videri poterant, operatur. Occaſio dialogi ſumitur à cantu & obiectu Alcedinis: diſputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

QVÆ vox inſonuit nobis ô Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu! quídnam eſt inquã vocale hoc animal? Nam muta quidem ſunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomen eſt, luctuoſa admodum, & perquam flebilis: de qua vetus iampridem hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem Æoli Græci filiam, quem à puella virum acceperat, ſtudij atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachinium Ceyca Luciferi Aſtri pulchri atq; honeſti patris pulchrum quoq; atq; honeſtum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfuſam, volucris inſtar maria circundare, atque illum perquirere.

B ΤΙΣ ἡ φωνὴ προσέβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν καὶ τῆς ἀκτῆς ἐκείνης; ὡς ἡδεῖα τοῖς ἀκροωμένοις. τί ποτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τὰ γε κατὰ τὸ ὕδατος ἐνοικοῦντα. ΣΩ. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις Ἀλκυὼν ὀνομαζομένη, πολύθρηνος καὶ πολύδακρυς· περὶ ἧς δὴ παλαιὸς ἀνθρώποις μεμύθευται λόγος. Φασὶ γυναῖκα πόλεως Αἰόλου τοῦ Ἕλληνος θυγατέρα, κουρίδιον ἄνδρα τοῦ ἑαυτῆς τεθνεῶτα, θρηνῆσαι πόθῳ φιλίας, Κήυκα τὸν Τραχίνιον, τὸν Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλῶν παῖδος καλὸν υἱόν. εἶτα δὴ περωθῆσαι μέν τινα δαιμονίαν βύλησιν, εἰς ὄρνιθος ζῆτον τρεπέσθαι τὰ πελάγη, ζητοῦσαν ἐκεῖνον.

πλαζομένη γῆν περὶ πᾶσαν, οὐχ οἵα τ' ἦν εὑρεῖν. ΧΑΙΡ. Ἀλκυὼν τῦτ' ἔστιν ὃ οὐ φῄς; ὦ πῶποτε πρόσθεν ἠκηκόειν τῆς φωνῆς, ἀλλά μοι ξένη τις τῷ ὄντι προσέπεσε. ῥοώδη γοῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφίησι τὸ ζῷον· πηλίκον δέ τι καὶ ὁπόσον, ὦ Σώκρατες; ΣΩΚ. Οὐ μέγα· μεγάλῳ μέντοι δῆτα τινὶ φιλανδρίαν εἴληφε πρὸς θεῶν τιμήν. διὰ γὰρ τὴν τούτου νεοττείαν καὶ τὰς Ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας, ὁ κόσμος ἅπας, χειμῶνα μέσον διαφερούσας ταῖς ὑδρίαις, ὧν ὅδε καὶ ἡ τήμερον πρωτὸς μάλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς αἰθρία μὲν τὰ ἄνωθεν, ἀκύμαντον δὲ, καὶ γαλκυόνιον ἅπαν τὸ πέλαγος ὅμοιον ὡς εἰπεῖν κατόπτρῳ; ΧΑΙΡ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὰρ Ἀλκυονὶς ἡ τήμερον ὑπάρχειν ἡμέρα, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, τῷ ποτε χρὴ πειθοῦσθαι τοῖς ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτε ἐγένοντο, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν; πρωτὸς γὰρ μάλλον ἀδυνατον φαίνεται πρὸς τοιοῦτον. ΣΩΚ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἴσως ἡμεῖς τῶν δυνατῶν τε καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυωποί τινες εἰσὶ κριταὶ πρωτελῶς. δοκιμάζομεν γὰρ δὴ κατὰ δύναμιν ἀνθρωπίνην ἄγνωστον ὄντα, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀόρατον· πολλὰ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν δυπόρων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικτα· συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπιότητα φρενῶν. τῷ ὄντι γὰρ νήπιος ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων, ἐπείπερ μικρὸς πάνυ καὶ νεογιλὸς ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα. τί δ' ἄν, ὦ γαθὲ, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις, ἔχοιεν δὴ εἰπεῖν; πότερον δυνατὸν ἢ ἀδύνατόν τι τῶν τοιούτων; εὖ φέρεις, Χαιρεφῶν, πελτίων ἡμέραν ὅσος ὧδε ὁ χειμών; καὶ συνυπῆρξέ τοι δίος ἐπέλθοι, ἐν τοῖς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βρονταῖς, αἰθέρων τε ἐξαίσια μεγέθη. ὑπέλαβεν δή τις τῶν οἰκουρῶν ἅπασαν ἐν δὴ συμπεσεῖσθαι· μικρὸν δ' ἐθαυμάσθη τις κατάστασις ὑδρίας ἐγένετο, καὶ διέμεινεν αὕτη γε ἕως τοῦ νεώ· πότερον οὖν οἷόν τε μεῖζόν τι καὶ ἐργωδέστερον εἶναι,

A Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHÆR. Nunquidnam Alcyon eſt quod ais? Neq; ego vnquã antè hãc vocem audieram: at mihi quidem externa quępiam contigit. Lugubrẽ ſcilicet perquã verè vocẽ profundit animal. Cuiuſmodi quæſo & hoc eſt ô Socrates? SOC. Nõ magnum, Chærephon: at magnum ob cõiugalem pietatem à diis accepit honorem. Siquidem in nidulatione iſtarum auium & Alcyonum quas appellant, dies mundus agit per mediam quoq; hyemem tranquillitatis differentis, è quibus eſt & hodierna præsẽs nunc in primis. Nónne cernis ſumma ac B ſuperiora maris, quàm ſereniſſima? Pacatum autem ac trãquillum omne pelagus, ſimile denique (vt ita dixerim) ſpeculi? CHÆ. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies: ſed & heſterna quoque talis quæpiam fuit. Sed per deos quæſo, nũquid opus eſt iis fidem adhibere, quæ initio habita ſunt, ô Socrates, vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ ſint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur fieri poſſe. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidẽ & eorum quæ fieri poſſunt, & eo- C rum quoque quæ effici nequeant, tardi atque obtuſiores quidam eſſe iudices. Nã iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis eſt, & difficilè adducitur vt credat, ſed & nequaquã perſpicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de iis quæ facilia ſunt, difficilia: & quæ conſequi poſſunt, impoſſibilia ſæpe videntur. Atque id quidem nõnunquam per imperitiam, ſæpenumero verò ob quandam mentiũ ipſarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtique videtur eſſe, vel vltima ſenectute prouectus: quãdoquidem puſillum admodum, ac nouellum eſt vitæ tempus D ad vniuerſum æuũ. Quid eſt igitur ô bone vir, quòd ex eiuſmodi rebus, poſſibilésne, an impoſſibiles ſint, dicere quippiam poſſint ij quos deorum ac dæmoniorum latent poteſtates, quibúſve totius naturæ vis incognita eſt? Meminiſti ô Chęrephõ quãta nudiuſtertiũs tẽpeſtas extiterit? Nã vel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tũ ventorũ incredibiles atq; immenſas magnitudines, cogitantem inquã pauor ineeſſit, vereretur forſitã quiſpiam vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe,

eámne ſerenitatem ex illo vehementiſſimo turbine ac perturbatione traducere transferréque in tranquillitatem per mundum omnem, an potiùs mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? Etenim & pueri noſtri quoque huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſciẽtes, limum cerámve cùm ceperint, facillimè ex eadem maſſa varias multiplicéſque transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia. Tum mundum omnem quanto teipſo maiorem putas eſſe? Dicásne tu? CHÆ. Quis hominum ô Socrates huiuſmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione conſequi valeat? Neque enim id dicendo quiſquam aſſequatur. SO. Itaque iam cernimus, homines, ſi fortè inuicẽ cõferantur, permultum differre inter ſeſe, pręſtareq; alterum alteri tum viribus, tum etiã imbecillitatibus. Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinque puta decémve dies natos, quàm magnum quęſo, quámq; admirabile diſcrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnibus ferè vitæ actionibus, atque artium ſtudiis, tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore adminiſtrantur, aut animo geruntur? Hæc namque (id quod paulo antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidẽ videntur venire poſſe. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate ſit, quantam, quámve immenſam atque inæſtimabilem præ illis præſtantiam habet? Myriadas enim talium vir vnus permultas manu complectatur, & quidem facilè. Ætas namq; ab ipſo initio imperita prorſus rerum omnium, & quæ moliri nihil poſſit, hominibus natura contingit. Cũ igitur homo homini (vt videtur) tantùm interſit: quid cenſebimus vniuerſum videri cœlum præ noſtris facultatibus, iis qui talia hæc cognitione aſſequãtur? Credibile itaque fortaſſis pleriſque videbitur, cuiuſmodi habet mundi magnitudo pręſtantiam ad Socratis & Chęrephontis formam: eiuſmodi & ipſum poteſtate, & prudentia, ac denique cognitione ſimiliter eam quæ in nobis ineſt antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, ſed & aliis qui perinde ac nos ſunt, impoſſibilia videntur, ex iis quæ aliis forſitan perfacilia ſunt:

A τοιαύτην αἰθρίαν ἐξ ἐκείνης τῆς αὐτοσχεδίου λαίλαπος καὶ ταραχῆς μεταβῆναι, καὶ εἰς γαλήνην ἀναγαγεῖν τὸν ἅπαντα κόσμον, ἢ γυναικὸς εἶδος μεταπλάσαι εἰς ὄρνιθός τινος ποίησαν; ὃ μὲν γὰρ τοιοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλάττειν ἐπιτηδεύματα πηλόν, ἢ κηρόν, ὅταν λάβῃ, ῥᾳδίως ἐκ τῆς αὐτῆς πολλαχοῦ ὕλης, μεταρρυθμίζει πολλὰς ἰδέων φύσεις. τῷ δαιμονίῳ δὲ μεγάλῳ καὶ ὑπερσυμβλητῷ ἀφθονίαν ἔχοντι πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, οὐχερῆ τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λίαν. ἐπεὶ τὸν ὅλον ὑμῶν πόσῳ τινὶ σαυτὸν δοκεῖς εἶναι μείζω, φέρε εἰπέ μοι; ΧΑΙΡ. τίς δ' ἂν θεάσαιτο, ὦ Σώκρατες, νοῆσαι δυνατὸν ἂν, ἢ ὀνομάσαι τι τῶν τοιούτων; οὐδὲ γὰρ εἰπεῖν ἔφικτόν. ΣΩΚ. ὁρᾷς οὖν δὴ θεωρούμενον ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους συμβαλλομένων μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἀδυναμίαις ὑπαρχούσας. ἢ γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἡλικία, πρὸς τὰ νήπια παντελῶς βρέφη, τὰ πεμπταῖα ἢ ἑβδομαῖα, ἢ δεκαταῖα, θαυμαστὸν ὅσον ἔχει τὴν διαφορὰν δυνάμεώς τε, καὶ ἀδυναμίας, ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς πρὸς τὸν βίον πράξεσι, καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν τεχνῶν τούτων ἅπτων πολυμηχανῶν, καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν σωμάτων καὶ τῆς ψυχῆς ἐργάζονται. ταῦτα γὰρ πῶς νέοις ὡς ἀρτίως εἶπον παιδίοις, ὅλως εἰς νοῦν ἐλθεῖν δυνατὰ φαίνεται· καὶ τῆς ἰσχύος δὲ τῆς ἑνὸς ἀνδρὸς τελείου τὸ μέγεθος, ἀμέτρητον ὅσον ἔχειν τὴν ὑπεροχὴν πρὸς σκῆνα. μυριάδας γὰρ τῶν τοιούτων εἷς ἀνὴρ πολλὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως· ἡ γὰρ ἡλικία παντελῶς, ἄπορος δήπου πάντων, καὶ ἀμήχανος ἐξαρχῆς πρὸς ἅπαντα ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ φύσιν. ὁπηνίκα οὖν ἄνθρωπος ὡς ἔοικεν ἀνθρώπου τοσούτῳ διαφέρει, τί νομίσομεν τὸν σύμπαντα οὐρανὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις φανῆναι ἂν, τοῖς τὰ τοιαῦτα θεωρεῖν ἐφιλοσοφημένοις; πιθανὸν οὖν ἴσως δόξει πολλοῖς, ὅσην ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου πρὸς ὑπεροχὴν πρὸς τὸν Σωκράτους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος, τηλικοῦτον καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, καὶ ἄλλην διαφέρειν τῆς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως. σοὶ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοιούτοις οὖσι, πολλ' ἀπὸ ἀδυνάτα τῶν ἑτέροις πάνυ ῥᾳδίων.

ἐπεὶ καὶ αὐλῆσαι τοῖς αὐλοῖς, καὶ ἀναγνῶσαι, ἢ γράψαι τοῖς ἀγραμμάτοις γραμματικὴν ἔργον, ἀδυνατώτερόν ἐστι τέως, ἕως ἂν ὦσιν ἀνεπιστήμονες τοῦ ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἡ δὲ Φύσις ἐν κηρίῳ σχεδὸν ἄμορφον ἔτι ζῶον ἄπουν, καὶ ἄπτερον, πόδας ὑποθεῖσα, καὶ πτερώσασα, ποικιλίᾳ τε φαιδρύνασα πολλῇ καὶ καλῇ καὶ πανοδαπῇ χρωμάτων, μέλιτταν σοφὴν ἀπέδειξε θείᾳ μέλιτος ἐργάτιν. ἔκτε ὠὰν ἀφώνων, καὶ ἀψύχων, πολλὰ γένη πλάττῃ πτηνῶν τε, καὶ πεζῶν, καὶ ἀνύδρων ζώων, ὡς λόγος, τέχναις τισὶν ἱεραῖς αἰθέρος μεγάλου παραχαραττών. τοίνυν ἀθανάτων δυνάμεις μεγάλας ὄσας, ἡμεῖς καὶ σμικροὶ πανταπασιν ὄντες, καὶ ὅτε τὰ μεγάλα δυνάμενοι καθορᾶν, οὔτ' οὖν τὰ σμικρὰ, τὰ πλείω δ' ἀπορούμενοι, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν βεβαίως ὅτ' Ἀλκυόνων πέρι, ὅτ' Ἀηδόνων· κλέος δὲ μύθων, οἷ παραδέδοσθαι πατέρες, τοιοῦτο καὶ παισὶν ἐμοῖς, ὦ ὄρνι θρηνώδες, παραδώσω τῶν σῶν ὕμνων πέρι· καὶ σὸν τὸν θύστεκν καὶ Φίλανδρον ἔρωτα πολλάκις ὑμνήσω, γυναιξί τ' ἐμαῖς, Ξανθίππῃ τε καὶ Μύρτοι λέγων τά τ' ἄλλα, πολὺς δὲ, καὶ τιμῆς οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἀρά γε καὶ σὺ ποιήσεις τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν; ΧΑΙΡ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ ῥηθέντα, διπλασίαν ἔχειν τινὰ παράκλησιν πρὸς γυναῖκάς τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. ΣΩΚ. σὺ μὲν οὖν ἀσπασάμενος τὸν Ἀλκυόνα, πρὸς ἄστυ ἤδη πρὸς ἄστυ χωρεῖς ἐκ τοῦ Φαληρικοῦ. ΧΑΙΡ. πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν οὕτως.

A quandoquidem & tibia vti iis qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris, impossibilius est, vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cùm informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subiiciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorúmque colorum exornans, apem effinxit, sapientem diuini mellis effectricem. Quinetiam ex mutis ouis atque inanimis compluria genera constituit animalium tum volucrium atque terrestrium, tum etiam aquatilium, ętheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtēs artibus. Quamobrem immortaliū potestates (quæ profectò quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus, pleraque etiā addubitemus eorum quæ circa nosipsos versantur: haud firmum quicquam vel de Alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriam fabularū, qualis à patribus prodita est, talē & pueris meis ô ales quęstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinā crebrò vxoribus meis Xanthippæ, ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à diis honorem consecuta es. Tu quoque ô Chærephon huiusmodi aliquid feceris. CHÆR. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem, ad mulierum inquā consuetudinem, ac virorum. SO. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad vrbem ex Phalerico tempus. CHÆ. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η ΚΑΥΚΑΣΟΣ.

PROMETHEVS, SIVE CAVCASVS.

OTTOMARO LVSCINIO interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, Deorum gentilium vanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atque irridere voluisse. Occasionē autem sumpsit ex fabula Promethei, quem poëtæ fingunt, eo quòd Iouem ex distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cælo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue

Caucaſo alligatum, aquilámque immiſſam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaque hic, interea dum rupibus affigitur, cauſam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuiſſe conuiualem, non fraudem; neque tantum ſupplicium mereri: ex aduerſo priora ſua merita referendo. Secundo loco, de plaſtice, vbi bifariàm reſpondet, & ſuper eo, an homines in vniuerſum finxiſſe, Diis damnoſum fuerit: & ſuper modo & forma, oſtendens non modò nihil incommodi fictionem hominis attuliſſe Diis, verumetiam vtilem & propè neceſſariam fuiſſe. Deinde & hac forma, ita vt Deos referrent facie, & rationis participes eſſent, neceſſe fuiſſe creari. Vltimo, de furto ignis reſpondet, neque cœleſti igni quicquam ademptum eſſe, & ad officium Deorum pertinere, vt homines iuuent: præſertim cùm ea re ipſi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem ſacrificando indigeãt, & ad ipſorum Deorum miniſterium adhibeant. Occaſio apologiæ ſumitur ex eo, quòd cùm Prometheus ſui miſereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

EN tibi Caucaſum ô Vulcane, cui miſer hic Titan affigendus eſt. Itaque circũſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmiùs infigantur vincula, & vnde ſuſpenſus ipſe magis promineat, & fiat conſpicuus. VVLCANVS. Circunſpectãdum profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terram affixus, plaſmatis ſui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rurſus in ſublimi propendens, iis qui in montis radice verſantur, minimè appareat. Quamobrem, niſi aliter tibi viſum fuerit, hîc in montis medio ſupra conuallẽ, paſſis hinc atque illinc è regione manibus, cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hîc vndique ſunt ſaxa, & nemini acceſſa, quippe propendentia parumper in præceps, tanta proinde anguſtia, vt nullum penitus recipiant veſtigium, quum vix ſummis hîc inſiſtas pedibus: denique quammaximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cunctẽris Promethee, ſed aſcende, & præbe te monti affigendum. PROM. At vos ſaltẽ ô Mercuri & Vulcane, miſereſcite mei, qui citra vllã prorſus noxã, calamitatem iſtã incidi. MER. Miſereſcite, ais Promethee? Tanquam parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, veluti mandato ſuo immorigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Præbe læuam, quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi vnquã deſit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioſo. PROM. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus vnquam graue admiſerim:

Μὲν Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, σοὶ, ᾧ τὸν ἄθλιον Τιτᾶνα τουτονὶ προσπλῶσθαι δεήσει. προσκεπῶμαι δὲ ἤδη κρημνόν τινα ὑποτετηδότα, εἴ που τὸ χιόνος γυμνὸς ἔστιν, ὡς εὐαμότερον καθαπτεῖν τὰ δεσμά, καὶ σοὶ ἅπασι προφανὴς εἴη κρεμάμενος. ΗΦ. προσκεπῶμαι, ὦ Ἑρμῆ. ὅτε γὰρ ταπεινὸν καὶ προσγλον ἐσαυρῶσθαι χρὴ, ὡς μὴ ἐπαμιῶν αὐτῷ τὰ πλάσματα αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι, ὅτε μὴν κατὰ τὸ ἄκρον, ἀφανὴς γὰρ ἂν εἴη τοῖς κάτω. σὺ δὲ δοκεῖ, κατὰ μέσον σαυτά που ὑπὸ τὸ φάραγγος ἀνεσαυρώσθω, ἐκπεπαθεὶς τὼ χεῖρε ἀπὸ τουτουὶ τοῦ ὄρους τὸ ἐναντίον. ΕΡ. ὦ λέγεις, ἀπότομοί τε γὰρ αἱ πέτραι, καὶ ἀπρόσβατοι, πανταχόθεν ἠρέμα ὑπινεύουσαι· καὶ ὦ ποδὶ γενὴν σαύτην ὁ κρημνὸς ἔχει τὸ ὑπίβασιν, ὡς ἀκροποδιτί πῃ μόλις ἑστάναι· καὶ ὅλως ὑπεκφεύγοιτος ὁ σαφὴς αὐγὴ μοι τε. μὴ μέλλε ἔτι, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ πάρεχε σεαυτὸν καθαπαγησόμενον τοῖς ὄρος. ΠΡ. σὺ ὑμεῖς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ Ἑρμῆ, κατοικτείσατέ με τοῦδε τὴν ἀξίαν δυστυχοῦντα. ΕΡ. τοῦτ' ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, ὃ κατελεήσαιμι, αὐτὴ τὴν ἀναισχυντοπαθοῦσαν αὐτίκα μάλα τοῦδε κακοῦ σώφρονος τὴν ὑποπάγματος; ἢ οὐχ ἱκανῶς εἶναί σοι δοκεῖ ὁ Καύκασος, καὶ σὺ γε δυοῖν χωρῆσαι δύο τρόπω παθημάτοιν; σὺ δὲ γε τὴν δεξιάν, σύ γ', ὦ Ἥφαιστε, καθάπτου, καὶ προσήλου, καὶ τὴν σφύραν ἐρρωμένως καθάφερε. δὸς καὶ τὴν ἑτέραν. κατειλήφθω εὖ μάλα καὶ αὐτὴ δεῖ ἔχει. καθαπήσει γὰρ ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀποκερῶν τὸ ἧπαρ, ὡς πολύπαις ἔσῃ αὐτὴ τῆς καλῆς τε δυμηχανίας πλαστικῆς. ΠΡ. ὦ Κρόνε, καὶ Ἰαπετέ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, οὐδὲν δεινὸν εἰργασμέ-

νος; ΕΡ. οὐδὲν δῆτ' εἰργάσω, ὦ Προμηθεῦ, ὃς πρῶτα μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἐξηλειαθεὶς, οὕτως ἄδικον ἐποίησω, καὶ ἀπατήλιν, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ κάλλιστα ὑπεξελέσθαι, τὸν Δία δὲ ἀβουλίᾳ σθαι ὀστᾶ καλύψας ἀργέτι δημῷ; μέμνημαι Ησιόδου, νὴ Δί', οὕτως εἰπόντος. ἔπειτα δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπέπλασας, πανουργότατα ζῷα, καὶ μάλιστά γε θῆλυ γυναῖκας, ὅτι πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τῶν θεῶν τὸ πῦρ κλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. τοσαῦτα δῆτα εἰργασμένος, φῆς μηδὲν ἀδικῆσαι δεδέσθαι. ΠΡΟ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, ᾗ σὺ τῷ ποιητῇ αἴτιον αἰτιᾶσθαι· ὃς τὰ τοιαῦτα πεφόρφε, ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως, εἰ τὰ δίκαια ἐλέγετο, ἐπιμησάμην ἂν ἐμαυτῷ. ἐπεὶ γοῦν φολή σοι, ῥᾴδιόν ἐστί σοι καὶ διαμολογησάμενον ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δείξαιμι ἄδικα ἐγκαλοῦντα ἐμοὶ τὸν Δία· σὺ δέ, τωμύλος γὰρ εἶ, καὶ δικανικὸς, ἀπολόγησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς δικαίαν τὴν ψῆφον ἔθετο, ἀνεσταυρῶσθαί με πλησίον τῶν Καυκασίων τούτων πυλῶν, ὅπου τῆς Καυκάσου, οἰκτίσιον θέαμα πᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἔωλον μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὴν ἔφεσιν ἀγωνιῇ, καὶ ἐς οὐδὲν δέον, ὅμως δ' οὖν λέγε· καὶ γὰρ ἄλλως ἀναγκαῖον, ἔστ' ἂν ὁ αἰετὸς κατασθῇ ὅπου μελησόμενός σου τὸ ἧπαρ· τὴν σὴν τοίνυν μέσφ δὴ τοῦτον σχολὴν καλῶς ἂν εἴη ἔχον, εἰς ἀκρόασιν καταχρήσασθαι σοφιστικὴν, οἷος εἶ σὺ πανουργότατος ὢν τοῖς λόγοις. ΠΡΟ. σκέπτεσθον οὖν, ὦ Ερμῆ, λέγε, καὶ ὅπως μου ὡς δυνάτατα κατηγορήσῃς, μηδὲ καθυφῇς τι τῶν δικαίων τῷ παιδί· σὲ δὲ, ὦ Ηφαιστε, δικαιοῦν ποιοῦμαι ἔγωγε. ΗΦ. μὰ Δί', ἀλλὰ κατήκοον αὐτὶ δικαστοῦ ἴσθι με ἔξων· ὡς ὁ πῦρ ὑφελόμενος, ψυχρά μοι τὴν κάμινον ἀπολέλοιπας. ΠΡ. σχολῇ γοῦν διελεύσῃ τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν σοὶ τῆς κλοπῆς ἤδη σύνεγρε· ὁ Ερμῆς δὲ καὶ τὴν ἀνθρωποποιίαν

A MERC. Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum quàm vafrè egeris atque improbè. opimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe velatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum multo omniũ præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem & nemini prorsus iniurium vinculis implicari. PROM. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quando talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim, ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam, facili conatu diluere curauero, simul atque perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronuntiauerit. Tu verò quãdoquidem tam eloquio polles, quàm iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendum iudicarit, quò miserrimum Scythis omnibus fiam spectaculum. MER. Inanem insumis operam Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia. tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tantisper mihi hîc manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultanti declamantem, qui præter astum quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoque probè calles. PROME. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PROME. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtum pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt,

Accusatio Promethei.

Mulier maximè omnium callida.

carniũmq; distributioni, impugnare co-
hetur. Nihil autem video quod vos re-
moretur, quum ambo sitis egregij artifi-
ces, & ad compositè dicendum impẽdiò
instructi. VVLCAN. Mercurius meã
obibit prouinciam, cui hæc non obiter
curæ sunt, vtpote Rhetori. nã ego quum
haudquaquam in iudicialibus dissertationibus versèr, sed magis circa focum,
ibiq; non nihil est quod meæ possunt vires; quo pacto oratorem agam, non vi-
deo. PRO. Nihil est quòd Mercurium
de furto dicturum suspicer. Quomodo
enim furti me sugillauerit, cuius ipse au-
ctor est? Vnde necessitudo quædam mi-
hi cum Mercurio intercedit, propter idẽ
artificium. Atqui tempus expetit ô Maię
soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere
velis, vt modò proponas accusationem.
MERC. Si mihi propositum sit malefa-
cta tua insectari, lõga profectò oratione
opus fuerit, & apparatu aliquo. neque
enim quasi compendio quodam recen-
sere crimina satis est, quo pacto videlicet
commisso tibi distribuendarum carnium
officio, Regem meliori parte fraudaue-
ris, atque illam pro te seruaris: quódque
homines, quos esse minimè decebat, ef-
finxeris: denique quòd ignem quoque à
nobis sustuleris, ad illos eum perferens:
quà in re abusus es profectò, vir optime,
Iouis benignitate, ac visus es mihi eam
parum intellexisse. At verò si hæc inficia-
beris te admisisse flagitia, lõgiore tecum
vtemur sermone, quo simul dicta tua re-
fellamus, & vt veritas quàm maximè fiat
perspicua, laboremus. Cæterùm si ea cõ-
cesseris quæ de carnium diuisione dixi-
mus; hominibus recèns formatis, atque
ablato igni, abundè iam mihi in hac ac-
cusatione satisfactũ est. Quid enim plu-
ribus opus? quando aliter dicere, iam pla-
nè sit nugari. PRO. Siquidem isthuc an
sit nugari, posthac viderimus: nunc verò
quoniam absoluta tibi est aduersum me
(vt ais) accusatio, ego, prępotens Mercu-
ri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero.
Et primò quidem audi obsècro quæ dicã
de carnibus. Cœlũ testor, si me non Iouis
loco nunc pudet vt recensęam quàm ille
sit pusillanimus & querulus, non tã aliam
ob causã, quàm quia minutula quædam
ossa in portione quæ sibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei gratia me tanto nunc
tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit: immemor sa-
nè quibus eum iuuerim beneficiis, neque satis probè perpendens cuius momen-
ti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non videt puerilem hanc
esse iram, vt excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis?

Capita accusationis.

Promethei apologia: & primũ de distributione carnium.

A κὴ τὴν χρεανομίαν αἰτιᾶσθαι; ἄμφω δ' τεχνῖται, κὴ εἰπεῖν δῆνοι ἐοίκατε εἶναι. ΗΦ. ὁ Ερμῆς κὴ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐρεῖ, ἐγὼ γὰρ ἁπλοῦς λόγοις τοῖς δικανικοῖς εἰμι, ἀλλ' ἀμφὶ τὴν κάμινον ἔχω τὰ πολλά· ὁ δ', ῥήτωρ ὤν, κὴ τὰ τοιαῦτα ἅπαντα μεμελέτηται αὐτῷ. ΠΡ. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα ποτε ὦμαι κὴ πρὸς τῆς κλοπῆς τὸν Ερμῆν ἐθελῆσαι αὐτὸ εἰπεῖν, οὐδὲ ὑφεῖδέ μοι τοῦτο, ὁμοτέχνῳ ὄντι. πλὴν ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτον, ὦ Μαίας παῖ, ὑφίσασαι, καιρὸς ἤδη σφαίρᾳ τὴν κατηγορίαν. ΕΡ. πάνυ γοῦν, ὦ Περμηθεῦ, μακρὰν δὴ λόγων, κὴ ἰκανῆς τινος παρασκευῆς, B ὅτι τὰ σὰ πεπραγμένα, οὐχὶ ὑπόχρεα μόνα τὰ κεφάλαια εἰπεῖν τ' ἀδικημάτων· ὅτι ὑπερπετεῖ σοι μοιρᾶσαι τὰ κρέα, σαυτῷ μὲν τὰ κάλλιστα ἐφυλάξω, ἐξηπάτησας δὲ τὸν βασιλέα, κὴ τρὶς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, οὐδὲν δέον· κὴ τὸ πῦρ κλέψας πρὸς ἡμῶν, ἐκόμισας πρὸς ἀνθρώπους. καί μοι δοκεῖς, ὦ κέλητες, μὴ συνιέναι ὅτι τοῖς τηλικούτοις, πάνυ φιλανθρώπου τοῦ Διὸς πεπειραμένος. εἰ μὲν οὖν ἔξαρνος εἶ μὴ εἰργάσθαι αὐτά, δεήσει κὴ διελέγχειν, κὴ ῥῆσίν τινα μακρὰν ἀποτείνειν, κὴ πειρᾶσθαι ὡς ἥκιστα ἐμφανίζειν τὴν δημοσίαν· εἰ δ' C φὴς τοιούτῳ πεποιῆσθαι τὸν νομὸν τῶν κρεῶν, κὴ τὰ σεαυτοῦ ἀνθρώπους καταγεργάσαι, κὴ τὸ πῦρ κεκλοφέναι, ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι· κὴ μακρότερα οὐκ ἂν εἴποιμι. λῆρος γὰρ ἄλλος τοιοῦτον. ΠΡ. εἰ μὲν κὴ ταῦτα λῆρός ἐστιν ἃ εἴρηκας, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον· ἐγὼ δ' κὴ ἐπεὶ καὶ ἱκανά φῂς εἶναι τὰ κατηγορημένα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, λῦσαι τὰ ἐγκλήματα. κὴ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ σεαυτοῦ τ' χρεῶν. καίτοι, νὴ τὸν οὐρανόν, κὴ νῦν λέγων ταῦτα, αἰσχύνομαι ὑπὲρ τοῦ Διός, εἰ ὅτῳ μικρολόγος κὴ μεμψίμοιρός ἐστι, ὡς δῆθεν μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ μερίδι εὗρεν, αἰσχυνθησόμενον πέμπειν παλαιὸν ὅτῳ θεῶν, μήτε τὴν συμμαχίας μνημονεύσαντα, μήτε αὐτὸ τὸ ὀργῆς κεφάλαιον ὅ ἐστιν ἐννοήσαντα· κὴ ὡς μεγαλίᾳ τὸ τοιοῦτον ὀργιζόμενος, κὴ ἀγανακτῶν, εἰ μὴ τὸ μεῖζον αὐτὸς λή-

ψεται. καίτοι τάς γε ἀπάτας, ὦ Ερμῆ, τάς τοιαύτας συμποτικὰς ὕσας, ὃ χρὴ, οἶμαι, ἀπομνημονεύειν· ἀλλ' εἰ καί τι ἡμάρτηται μεταξὺ διωχουμένων, παιδιὰν ἡγεῖσθαι· καὶ αὐτὸ τὸ τῶν συμποσίων καταλιπεῖν τὸν ὀργὴν, ἐς δὲ τὸ εὔφημον τραπέσθαι τὸν μῦθον, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ἑωλόν τινα μνήμην ἀφιέναι, ἄπαγε, ὅστε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἐγὼ γοῦν ἀφέλοιμ' ἄν τῶν συμποσίων τὰς κομψείας ταύτας, ἀπάτην, καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ὀπτιτεύειν, τὸ καταλιπόμενον ὅτι μέθη, καὶ κόρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπαὶ καὶ ἀτερπεῖς τερψίματα, καὶ ἥκιστα συμποσίῳ πρέποντα· ὥστε ἐγὼ τοῦδε μνημονεύειν εἰς τὸν ὕστερον ἐπὶ ἡμῖν τὸν Δία, ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγαναχτήσῃ, καὶ πονηρὰ ἡγήσεσθαι πεποιῆσθαι, εἰ διενέμων τις κρέα, παιδιάν τινα ἔπαιξε, πειρώμενος εἰ διαγνώσεται τὸ βέλτιον ὁ αἰσυμνήτης πῇ δὲ, ὦ Ερμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τῷ ἐλαττοῦσθαι μοῖραν ἀπονενεμηκέναι τὸν Διΐ, τῷ δ' ὅλῳ ὑφηρῆσθαι· τί οὖν διὰ τοῦτο ἐχρῆν (ὃ τῶν λόγου) τὴν γῆν τὸν ὄφιν αἱματεμεῖσθαι, καὶ δεσμὰ, καὶ σταυροὺς, καὶ Καύκασον ὅλον ὀπτᾶσθαι, καὶ ἀετοὺς καταπέμπειν, καὶ τὸ ἦπαρ ἐκκόπτειν; ὅστις γὰρ μὴ πολλοῦ ταῦτα καταγνῷη τῶν ἀγαναχτούντων αὐτὸ μικροψυχίαν, καὶ ἀγένειαν τῆς γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν ὀλιγόρειαν. τί αὖ ἐποίησεν οὗτος ὅλον βοῦν ἀπολέσας, εἰ χρεῶν ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ἐργάζεται; καίτοι πόσῳ οἱ ἀνθρωποι ἀνημερώτεροι διάκεινται πρὸς τὰ τοιαῦτα, οἷς εἰκὸς ἐπὶ καὶ τὰ ἐς ὀργὴν ὀξύτεροις εἶναι τῶν θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων οὐδέ ἔστιν ὅστις τῶν μαγείρων σταυροῦ αὖ τετύχηκεν· εἰ τὰ κρέα ἔψων, καθεὶς τὸν δάκτυλον τοῦ ζωμοῦ προσελιχμήσατο, ἢ ὀσφραμένων ἀποστάσας τῶν κρεῶν κατεδήδοσεν· ἀλλὰ συγγνώμην ἀπονέμουσιν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀργισθείη, ἢ κονδύλους ἐντείνοι, ἢ καὶ κατὰ κόρρης ἐπάταξεν, ἀνεσχλοπίσθη δὲ οὐδεὶς πρὸ αὐτοῦ τῶν τηλικούτων ἕνεκα. καὶ πρὸς μὲν τὴν κρεῶν, τοσαῦτα· αἰσχρὰ μὲν καὶ μοὶ ἀπολογεῖσθαι· πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορεῖν ἐκείνου. πρὸς δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν.

A Verùm quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuſcemodi fraudiũ deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa ira, ſympoſij delictum veluti luſum æſtimare atque iocum? Quippe quum in craſtinũ continere odium, & meminiſſe iniurię veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuiis lepôres illos & ſales, riſum, & ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & ſilentium, fiet reliqui? Quæ quum triſtia admodum ſint, & parum iucunda, decentiùs exulare credidérim huiuſcemodi à conuiuio. Nam Iouem in poſterum diem B recordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac luſum? vt ne interim dicam quòd moleſtè nonnihil eſſet laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare volebã in ea diuiſione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab aliis dignoſceret. Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrendam atq; moleſtam: &, ſi lubet, finge me omnino por- C tionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nunquid ideo decebat vt cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totúſq; Caucaſus, aquilæ dehinc demitterentur, quę hepar dilaniarent? Fallor ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet ſi bos integer illi fuiſſet adẽptus? Videre iam licet homines in pari negotio longè modeſtiùs affectos, qui quũ diis immortalibus natura ſint inferiores, acriùs illos excandeſcere par erat quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit eam ob cauſam, quòd carnes elixãs, immiſſum iuſculo digitum viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarum carnium vellens vorarit: magis enim veniam illis impertiũt, niſi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut verberãt genas: verùm qui in crucem vllum ſuſtulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis ſanè defenſio: ſed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouem redundet accuſatio. Tẽpus nunc monet vt de plaſmate & hominibus à me formatis differatur: qua in

Conuiuia quibus rebus exhilãranda.

Excusatio de plasmate, & hominibus fictis.

re geminã constat sitã esse accusationem: neq; satis cõpertũ habeo Mercuri, cuiusnã culpę me primò reum agasinum illius quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed cõducibilius foret terram ipsam vnde sunt progeniti, prorsus esse otiosã? An verò quòd formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliã figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim? Ego ad vtrunq; facilè respõderim, simul atq; ostendere tentauero, quòd nõ modò nulla penitus iactura maló ve deorũ, homines in vitã sunt adducti, verumetiam quòd in rem eorum ifthuc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerẽt, destituta maneret. Sic enim nullo negotio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, tẽplum, statuã, simulachrum, aut aliud huiuscemodi, quemadmodum summa diligentia iam vndiq; apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego, quum alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit quod ad incrementum rei diuinę, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecũ reputaui nec quicquã posse fieri melius, quàm si pusillũ luti acciperem, & inde animãtia effingerem nobis, diis forma non admodũ absimilia. Quippe vel id erat vnicum in quo mihi natura diuina deficere videbatur, quòd nullius collatione felicior appareret atq; perfectior, veluti modò, si eam cũ homine cõferas, prudẽtia, ingenio ac rerũ optimarum captu intellectú ve præstãte, sed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poëtę dictum, terram aquæ commiscens, ex liquida molliq; effinxi homines, Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiúsq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam verò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantiũ formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iã futurum sit vt diis suis orbetur. Verùm quis vnquã tam demens extiterit, vt solitudinẽ in Iouis curia propter generatos homines aliquãdo verisimiliter futurã formidare queat?

A τοῦτο γὰρ ὦ Ἑρμῆ, δίκην ἔχειν τὴν κατηγορίαν, οὐκ οἶδα καθ' ὅ τι προήκειν μοι δοκεῖ. πότερα, ὡς οὐδὲ ὅλως ἐχρῆν τοὺς ἀνθρώπους γενομένους, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀτρεμεῖν αὐτοὺς γῆν ἄλλως οὖσαν ἀνέργαστον, ἢ ὡς πεπλάσθαι μὲν ἐχρῆν, ἧττον δέ τινα καὶ μὴ τοῦτον διεσκευάσθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ γὰρ ὅμως οὐχ ἁμαρτεῖν ἔρχομαι. καὶ πρῶτόν γε ὡς συνέμοιγε δοκεῖ τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γεγενῆσθαι, τὸ ἀνθρώπων ἐς τὸν βίον παρελθόντων, πειράσομαι δεικνύειν· ἔπειτα δὲ ὡς καὶ συμφέροντα καὶ ἄμεινον ταῦτα αὐτοῖς παρεσκεύασται, ἢ εἰ ἐρήμου καὶ ἀπράγμονος ἔτυχε γενόμενα τὸ παλαιόν, ἢ εἰ ἐρήμου καὶ ἀπράγμονος ἔτυχε γενόμενα τὸ παλαιόν, ῥᾷον γὰρ ἂν οὕτω δῆλον αὐτοῖσι εἴ τι ἠδίκησα ἐγὼ μεταχειρισάμενος, καὶ νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὃ ἦν μόνον καὶ ὃ ἐπουρανίον γένος. ἢ γῆ δὲ, ἄγριόν τι χρῆμα καὶ ἄμορφον, ὕλαις ἅπασα, καὶ ταύταις αὐθημέρους λάσιος· ἔστε δὲ βωμοὶ θεῶν, ἢ νεὼς· πόθεν δὲ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, οἷα πολλὰ νῦν ἀπάντων ἔστι φαίνεται μετὰ πάσης ἐπιμελείας πεποιήματα; ἐγὼ δὲ, ἀεί γάρ τι προβουλεύω εἰς τὸ κοινόν, καὶ σκοπῶ ὅπως αὐξηθήσεται μὲν τὰ τῶν θεῶν, ἐπιδώσει δὲ καὶ τἆλλα πρὸς τὸ κόσμιον, καὶ κάλλος, ἐνενόησα ὡς ἄμεινον εἴη ὀλίγην ὅσον τὴν πλησιοχώραν, ζῷα τινὰ συνήσεσθαι, καὶ ἀναπλάσας τὰς μορφὰς μὲν ἡμῖν, αὐτοῖς προσεοικότα. καὶ γὰρ ἐνῆν τι ὥμιλον τῷ θείῳ, μὴ ὄντος τοῦ σαφοῦς αὐτῷ. καὶ πρὸς ὃ ἔμελλεν ἡ ἐξέτασις γενομένη, δυσδαιμονέστερον ἀποφαίνειν αὐτόν· ἦν τὸν μὲν τοῖς αὐτὸ εἶδος· ὁμιλητώτατον δ' ἄλλως, καὶ συνετώτατον, καὶ τῶν βελτίονος αἰσθανόμενον. καὶ δὴ καὶ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ διαπλάξας, ἀνέπλασα τοῖς ἀνθρώποις· καὶ τὴν Ἀθηνᾶν παρεκάλεσα συνεπισπεύδειν μοι τοῦ ἔργου. ταῦτ' ἐστὶν ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοὺς ἠδίκηκα. καὶ ὃ ξυμβαῖνον ἐφ' ἡμῖν πλεῖον, εἰ ἐκ πηλοῦ ζῷα πεποίηκα, καὶ ὃ τέως ἀκίνητον, εἰς κίνησιν ἤγαγον· καὶ ὡς ἔοικε τὸ ἀπ' ἐκείνου, ἧττον θεοί εἰσιν οἱ θεοὶ, διότι καὶ ὅτι γῆς ἄπνοα ζῷα τινὰ τετύφηκα. οὕτω γὰρ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεὺς ὥστε ἐλαττωμένων τῶν θεῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως.

εἰ μὴ

Εἰ μὴ ἄρα τοῦτο δέδιε, μὴ καὶ ὕστερον ἀποστάσιν ἐπ' αὐτοὺς βουλεύσωσι, καὶ πόλεμον ἔξενέγκωσι τοῖς θεοῖς, ὥσπερ οἱ Γίγαντες. Ἀλλ' ὅπως μηδὲν ἀδίκημα τοῖς ἐμοῦ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔργοις, δῆλον· ἢ σὺ δεῖξόν τι καὶ ἓν τὸ μικρότατον, κἀγὼ σιωπήσομαι, καὶ δίκαια ἔσομαι πεποιηκὼς τοῖς ὑμῖν. ὅτι δὲ χρήσιμα ταῦτα γεγένηται τοῖς θεοῖς, ὅτως ἂν μάθοις, εἰ ὑπολέψας τὴν γῆν σκέψαι αὐχμηρὰν καὶ ἀκαλλῆ οὖσαν, ἀλλὰ πόλεσι, καὶ γεωργίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακεκοσμημένην, καὶ τὴν θάλατταν πλεομένην, καὶ τὰς νήσους κατοικουμένας, ἀπάντων δὲ βωμοὺς, καὶ θυσίας, καὶ ναούς, καὶ πανηγύρεις· μεσαὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐμαυτῷ μόνῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην, ἐπλεονέκτουν ἂν τῆς χρήσεως· νῦν δ' εἰς τὸ κοινὸν φέρων, τέθηκα ὑμῖν αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ Διὸς μὲν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ σὺ δὲ, ὦ Ἑρμῆ, νεὼς ἰδεῖν ἀπάντων ἐστὶ, Προμηθέως δὲ, ὀδαμοῦ. ὁρᾷς ὅπως τἀμαυτοῦ μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δὲ καταπροΐδωμι, καὶ ἐλάττω ποιῶ; πῇ δέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, σύνοισον εἴ τι σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμάρτυρον, ἢ κτῆμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδὲ ἐπαινέσεται ὁμοίως ἡδὺ καὶ τερπνὸν ἔσεσθαι τῷ ἔχοντι. ἔστι δή τι τοῦτ' ἔφης, ὅτι μὴ γνωσθὲν τοῖς ἀνθρώποις, ἀμάρτυρον συνέβαινε τὸ κάλλος εἶναι τῶν ὅλων· καὶ πλοῦτόν τινα πλουτήσειν ἐμέλλομεν, ὅτε γε ἄλλου τινὸς θαυμασθησόμενον, ὅτε ἡμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. οὐδὲ γὰρ ἂν εἴημεν ἔστε ὅ, τι ἔλαττον ἀνδραποδώμεθα αὐτὸν, οὐδ' ἂν σιωπήσαιμεν ἡλίκα εὐδαιμονοῦμεν, οὐχ ὁρῶντες ἀμοίως τοῖς ἡμετέροις τινάς. οὕτω γὰρ δὴ καὶ τὸ μέγα δηλοῖ ἂν μέγα, εἰ τῷ μικρῷ παραμεθοῖτο; ὑμεῖς δὲ, τιμᾶν ὅτι τῷ πολιτεύματι τούτῳ δέον, ἀνεσαυρώκατέ με, καὶ τούτῳ μοι τῷ ἀμοιβῷ ἀποδεδώκατε τὴν βουλήματος. Ἀλλὰ κακοδρῳοί τινες φῆς εἶναι αὐτοῖς, καὶ μοιχεύοντι, καὶ πολεμοῦσι, καὶ ἀδελφὰς γαμοῦσι, καὶ πατράσιν ἐπιβουλεύουσι·

A Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt Gigantes. Itaque neminem fugit qua ego sim modestia, vt iam iniquè de me quispiam queratur, vel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere quanta hinc diis accedat vtilitas, si contempleris terram, quæ priùs informi situ ac squallore obducta erat, vrbibus, agriculturis & mitioribus plan-
B tis exornatam, mare nauigatum, insulas habitatas, vndique aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, denique quocunque te vertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ego rei priuatæ intentus, solùm mihi homines, rem adeo præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem
C vestram homines potissimùm produxi. Nam si quæ ad Rempublicam attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueam, velim mihi commonstres templum Promethei, quemadmodum Iouis & Apollinis nusquam non videas. denique & tibi Mercuri quædam delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonum aliquid appareat sine omni penitus teste, & num oblectare queat habentem possessio aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurum erat vt omnis cunctarum rerum
D decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in pretio, quum nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores, quippe bonorum nostrorũ expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetiatur? Verũenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in Repub. sperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais: flagitiosi quidã sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes:

Bonum nullum sine teste inuat.

tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reiicias ac terrã, vnde dij fuerunt prognati. Nec verò est quòd dicas hominũ formationẽ diis immortalibus facessere negotium, & augere curam, alioqui otiosis. Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quãdo operosũ sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctã exercitationem, non admodũ appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, diis omnem solicitudinẽ, vt iam nihil sit cui prouideãt: quid iam aliud agãt, quàm quòd torpeant otio, nectar imbibant, & ventrẽ distendãt ambrosia? Cæterùm malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potissimùm reprehenderitis, quas tamẽ impẽdio adamatis, & modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam quòd in cœlum admissas, diuinitatis consortes redditis. Atqui non erat, ais, absurdum vt fierent homines, si modò ad nostram hãc formã similitudine quapiã non accederẽt. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinum magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, nõ video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificiis: quæ quàm grata sint vobis, coniicere licet ex eo maximè, quòd non grauamini vel vltra Oceanum summa celeritate proficisci, post inculpatos Æthiopias, si quando senseritis vobis afferri ab illis hecatõbas: verùm me, qui honorũ huiusce modi ac sacrificiorũ auctor sum atque origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hæc sunt quę de hominum plasmate sat fuerit cõmemorasse.

Excusatio de igne surrepto.

Ad ignẽ transeamus direptum, si placet, fœdam nimirũ & inexpiabilem rapinam. Per Deos autem in primis te orauerim, ne cũcteris, sed mox mihi respondeas, nũquid ex igne Dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidem vix vnquã dixeris: quãdo sic natura cõparatum est, vt ignis nihilo fiat minor, si quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo, quia alius inde flammam transtulerit. Itaque euidentissimum hinc colligo argumentum inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vsu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potissimùm egere videntur. Quod cõtrà oportebat, Deos omnes esse bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abesse.

A πῶς ἡμῖν γὰρ οὐχὶ πολλὴ τούτων ἀφθονία; καὶ οὐ δήπου δικῇ τοῦτο αἰτιάσαιτ' ἂν τις τὸν οὐρανὸν, ἢ τὴν γῆν, ὅτι ἡμᾶς συνεσπάσατο· ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι αἰδέσιμα πολλὰ ἡμᾶς ἔχειν ποιήματα δικαίως αὐτῶν. οὐκοῦν οὕτω δικῇ τε τοῦτο καὶ ὁ νομεὺς ἀφήσει, ὅτι τὴν ἔχειν τὴν ἀτέλειαν, ἧττον ἀναγκαῖον αὐτῷ ὑπομένειν αὐτῆς. καὶ εἰ τούτῳ τε ἐργώδες τοῦτο, ἢ ἤδη ἄλλως, καὶ ἡ φοιτὰς οὐκ ἀτερπὴς ἔχουσά τινα θέαν ἀγροικικήν. τί γὰρ αὖ ἐκφοβήσομεν, οὐκ ἔχοντες ὧν ποιήσομεν; ἠρκέσθημεν ἄν, ἢ ὃ μέγιστον ὑπέμειναν, ἢ τὴν ἀμβροσίαν ἐνεφορήσαντα, ἡδὲν ποιοῦντες. ὃ δὴ μάλιστα με πείθει, ὅτ' ὀργῶσαι μεμφόμεναι τὴν αἰδεσποποιΐαν, καὶ μηδίστε ταῖς γυναιξὶν, ὅμως ἐᾶτε αὐτὴν, καὶ ὑ δικαιεῖτε καταιόντες, ἄρτι μὲν, ταῦροι, ἄρτι δὲ, σάτυροι καὶ κύκνοι γιγόμενοι, καὶ δεῦρ' ὑμᾶς αὖ ποιεῖσθαι ἀξιοῦντες. ἀλλ' ἐγὼ ἴσως φήσεις αἰσχρὰ πλάττειν τοὺς αἰδεσπότας, μῆλον δέ τινα ἔδωκεν, ἀλλὰ μὲν ἡμῖν ἐοικότας. καὶ τί ἄλλο τοιοῦτον ἄμεινον προσεσκοπούμεθα, ὁπόταν καλὸν ἀπεικάσωμεν; ἢ ἀσκωλεύτου καὶ θηριώδες ἔδει, καὶ ἄγριον ἀναγκάζειν τὸ ζῷον; καὶ πῶς ἂν ἢ θεοῖς ἔθυσαν, ἢ τὰς δωρεὰς ὑμῖν τιμὰς ἀπεύξαιντο, καὶ μὴ τοιοῦτοι γιγόμενοι; ἀλλ' ὑμεῖς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, οὐκ ὀκνεῖτε, καὶ ὅτι τὸν Ὠκεανὸν ἐλθεῖν δεῖ, Μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας· τὸν δὲ τὸ πρῶτον ὑμῖν καὶ τὸ θυσιῶν αἴτιον, ἀνεσταυρώκατε. καὶ μὴν οὖν τὸ αἰδεσπότου, καὶ ταῦτα ἰσχνὰ, καὶ δὴ δοκεῖ, ὅτι τὸ πῦρ μέτειμι, καὶ τὸ ἐπονείδιστον τοῦτο κλοπὴν. καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινα, μηδὲν ὀκνήσας· ἐκεῖ' ὅτι ἡμεῖς τοῦ πυρὸς ἀπολωλέκαμεν, ἐξ ὅτου καὶ παῖς αἰδεσπότου ἐστίν; οὐκ ἐρεῖς· οὐ γὰρ εἴποις. αὕτη γὰρ οἵμαι φύσις τοιαύτη τοῦ κτήματος ἐστὶν ἔλαττον γίγνεται, εἰ καί τις ἄλλος αὐτοῦ μεταλάβοι· ἢ γὰρ ἀποσβέννυται σκεδασθέντος πολύ· φθόνος δὴ αὐτίκρις ὁ τοιοῦτος, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμεῖς ἠδικήσθε, τούτων κωλύειν μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις· καίτοι θεοὺς γε ὄντας, ἀγαθοὺς χρὴ εἶναι, καὶ δοτῆρας ἐάων, καὶ ἔξω φθόνου πάντος ἑστάναι·

B

C

D

ὅπου γε εἰ καὶ ὃ πάνυ τοῦτο πῦρ ὑφελόμενος κατεκόμισα εἰς τὴν γῆν, μηδὲν ὅλως τι αὐτῶν καταλιπών, οὐ μέγα ὑμᾶς ἠδίκουν. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς δεῖσθε αὐτοῦ, μήτε ῥιγοῦντες, μήτε ἕψοντες τὴν ἀμβροσίαν, μήτε φωτὸς ὑπιτεχνητοῦ δεόμενοι: οἱ δὲ ἀνθρωποι καὶ εἰς τἆλλα πάνυ ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρὶ, μάλιστα δὲ εἰς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχθιον κνισσᾶν ἀγυιάς, καὶ τοῦ λιβανωτοῦ θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ὑπὲρ τῶν βωμῶν. ὁρῶ δὲ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, καὶ τὴν ἀνωχέαν ταύτην ἡδίστην οἰομένους, ὁπόταν εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ κνίσα γένηται ἑλισσομένη περὶ καπνῷ. σκαιοτάτη γοῦν ἡ μέμψις ἀν γένοιτο αὐτη τῆ ἡμετέρα ἐπιθυμία. θαυμάζω δὲ ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον κεκωλύκατε καταλάμπειν αὐγαῖς. καίτοι πῦρ οὐδὲν ὄντι πολὺ θερμότερόν τε, καὶ πυρωδέστερον, ἢ κἀκεῖνον αἰτιᾶσθε, ὡς ἀπαθῶντα ἡμῶν ὃ κτῆμα; εἴρηκα. σοφὼ δὲ, ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε (εἴ τι μὴ καλῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ) διαῤῥύπατε, καὶ διελέγχετε· κἀγὼ αὖθις ἀπολογήσομαι. ΕΡ. οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, τοῖς οὕτω γενναίοις σοφιστὴν ἀμιλλᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ εἶπον, ὅτι μὴ καὶ ὁ Ζεὺς ταῦτα ἐπήκουσέ σου. οἶδα γὰρ οἶδα ὡς ἓξ καὶ δέκα γύπας δι' ἐπέσησέ σοι τὰ ἕγκατα ἐξαιρήσοντας· οὕτω δεινῶς αὐτοῦ κατηγόρησας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. σκαιόν δέ γε θαυμάζω, πῶς μάντις ὢν, ὑ προεγίνωσκες οὕτω κολασθησόμενος. ΠΡΟΜ. ἠπιστάμην, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ταῦτα μὲν, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἤδη τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος σὲκ εἰς μαχὴν, καλαυροξόον ὃν φὴς ὑπισπήσεσθαί μοι τὸν ἀετόν. ΕΡ. εἰ γὰρ γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ὑπόδυμί σε λελυμένον, καὶ κοινῇ σοὶ ἡμῖν δαιτυμόνα, οὐ μόνῳ τοι γὰρ κρεανομοιῶτά γε. ΠΡΟ. θαῤῥεῖ καὶ σοὶ δαιτυμόνι ἔσομαι ὑμῖν, ἢν ὁ Ζεὺς λύσῃ με, σὲκ αὐτὶ μικρᾶς εὐδαιμονίας. ΕΡ. τίνος ταύτης; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν. ΠΡΟ. οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, τὴν Θέτιν; ἀλλ' ἄγε λέγω. φυλακτέον γὰρ ἄμεινον ὃ ἀπόῤῥητον, ὡς μισθὸς εἴη, ἢν λύσῃ μοι αὐτὴ τῆς καταδίκης.

Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terram, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quanam oro iniuria vos affeciſſem, quibus ignis haudquaquam poteſt eſſe vſui, quum neq; coquere vobis neceſſum ſit, neq; frigidare ambroſiam? Ad hæc, nõ egetis artificioſo lumine: verùm hominibus cùm ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, quò videlicet in biuio nidorem vobis parent, thura incendant, & pecudum coxas adoleãt in aris. Verùm quũ (vt video) ingentem vobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tam gratũ, quod in epulorum vicẽ vos reficiat, quã vbi nidor ſimul cum fumo volutatus ad cœlum vſque permeat. Itaque parum appoſitè profectò, & nimiùm abſurdè videmini vaporem huiuſcemodi nunc incuſare. Miror autem cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neque illi vitio vertitis, quòd in adminiſtrando deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperans, quum ignis ille ſit multò quàm hic noſter diuinior, & cãdens magis. Dixi: veſtrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendũ accingemur. MERC. Haud facile eſt Promethee cum tam generoſo oratore certare: verùm vehemẽter ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò ſcio, ſedecim vulturibus negotium dediſſet, qui poſthac viſceribus tuis paſcerentur: adeo grauiter ipſum criminatus es, aliud fermè agens: nam defenſionem pro te dicere inſtitueras. Mirum autem profectò, quum vates ſis, quomodo præſagire nequieris has te modò daturum pœnas. PRO. Præſciui hęc Mercuri: neque me præterit quòd rurſus liberabor: & nunc Thebanus quidam veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam ſupernè polliceris deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant, ſolutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem. PROM. Bono ſis animo, epulabor vobiſcum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MERC. Ne, oro, graueris dicere quæ ſit illa felicitas. PROM. Noſtin' Mercuri Thetin? Sed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanũ, quò me maneat præmium poſt ſolutam pœnam.

MER. Quandoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus? iam enim non longè abeſt aquila. at tu Titan præſtolare tantiſper, dum tibi Thebanus (vt ais) ſagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat ac liberum.

ΑΕΡ. Ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, εἰ τοῦτ' ἄμεινον. ἡμεῖς δὲ ἀπίωμεν, ὦ Ἥφαιστε, ἐπεὶ γὰρ οὐκέτι ἥδη πλησίον ὁ ἀετός. ἰτέον οὖν κἀκείνῳ χαρτερῶς, εἰή δέ γε ἥδη σοι τὸν Θηβαῖον ὃν φῄς τοξότην ὑπαφαιρῶν, ὡς παύσῃ σε αἰωρούμενον ἀπὸ τοῦ ὄρους.

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Dialogi qui ſequuntur, tam ſuperorum quàm inferorum Deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſummam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeſchylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, ſiue res, ſiue verba & compoſitionem ſpectes, adeóque germanam illam Atticæ eloquentiæ feſtiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluiſſe, vt Deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret, (quis enim veterum, ſaltem mediocriter ſapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuſcemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen noſtris & humanis affectionibus obnoxium eſſe crederet?) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipſe de ſe dicit) Heroicam illam dialogi perſonam, & tragicam grauitatem, Comico riſu temperaret. Et quia in omni genere ſcriptorum verſatum eſſe oportet eum qui veram ac ſolidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem aſſequi cupit, quemadmodum ipſe infrà in Lexiphane præcipit, exiſtimo equidem etiam exempli & exercitationis cauſſa ad hunc modum in hoc genere illum ſeſe exercuiſſe. Nam vt hîc Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum feſtiuitatem reuocat. Interim tamen etiam ſeria obiter monet ac docet, vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat, ſtudioſos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci: quod idem & Theocritus de Muſis apertè dicit: Nam quos aſpiciunt illæ *(inquit)* exhilarántque videndo, Nulla venenoſæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ, ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

PROMETHEI ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

SOLVE me Iupiter: grauia enim iam paſſus ſum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentem, & Caucaſum totum ſuper caput incumbentem, à ſedecim vulturibus non ſolùm corrodi hepar, ſed & oculis carere, effoſſis, eo quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris, & ignem furtim ſurripuiſti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipſum decepiſti in diſtributione carnium, oſſa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipſi ſeruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur ſufficientem iam pœnam exolui, tantum tempus Caucaſo affixus, peſſimam auium perditam aquilam nutriẽs hepate.

ΛΥσόν με, ὦ Ζεῦ· δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα. ΖΕΥΣ. λύσω σε φῄς, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ἐπικείμενον κεφαλῆς ὀπτικείλιον, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον κείρεσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀρύττεσθαι, αἴθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῷα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας; ἃ μὲ γὰρ ἐμὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ὀστᾶ πιμελῇ κεκαλυμμένα μοι προβαλόμενος, καὶ τὰ ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν; ΠΡ. ἀκούσῃ ἐκανὴν ἤδη τὴν δίκην ἐκτέτικα τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσπεπαρμένος, τὸν κάκιστα ὀρνέων ἀπολυμαίνοντα ἀετὸν τρέφων τῷ ἥπατι.

ΖΕΥΣ. οὐδὲ πολλοστημόριον τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν. ΠΡ. καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί με λύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μεγάλου πράγματος ἀναγκαίου. ΖΕΥΣ. κεκολακεύκη με, ὦ Προμηθεῦ. ΠΡ. καὶ τί πλέον ἔξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις δεσμῶν ἵνα τι τεχνάζων ἁλίσκωμαι. ΖΕΥΣ. εἰπὲ πρότερον ὅν τινα μισθὸν ἀπαιτήσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. ΠΡ. ἵνα εἴπω ἐφ' ὅ, τι βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν ἄλλων μαντεύσομαι; ΖΕΥΣ. πῶς γὰρ οὔ; ΠΡ. πρὸς τὸν Θέτιν, συνεσόμενος αὐτῇ. ΖΕΥΣ. τοῦτό μοι ἔγνως. τί δ' οὖν ὃ ὅτι τοῦτο; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. ΠΡ. μηδὲν ὦ Ζεῦ κοινώσῃς τῇ Νηρηίδι. ἵνα γὰρ αὐτὴ κυοφορήσῃ σὲ σοῦ, ὃ τεχοῦσα ἴσα ἐργάσεταί σε, οἷα καὶ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. ΖΕΥΣ. τοῦτο φῄς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; ΠΡ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτόν τι καὶ μίξις αὐτῆς ἀπειλεῖ. ΖΕΥΣ. χαιρέτω πιγχρουῶ τὴ Θέτις. σὲ δὲ, ὁ Ἥφαιστος ὅτι τούτοις λυσάτω.

AIVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter; sed tibi significabo valde necessarium. IVP. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar. IVP. Dic priùs, quantam mercedem persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locum vadis nunc, fide dignus erò tibi & de reliquis vaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cum ipsa. IVP. Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurum me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te verò Vulcanus ob hæc soluat.

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

Ἀλλ' εἰ καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως· ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ ὅτι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ παλαιὸς ὤν; ΕΡ. τί δέ σε ἠδίκησα ὁ γέρων ὡς φῄς ἐγώ, διότι με καὶ πέδησας ἀφανῆ; Ζ. σκόπει, ὦ κατάρατε, εἰ μικρά, ὃς ἐμοὶ μὲν οὕτως ἐπιτρέφας, ὥστε μηδὲν ὄντιν' ὁ μὴ πεποίηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσὸν, κύκνον, ἀετόν· ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδεμίαν ὑπὲρ σοῦ ἐραστοῦ πεποίηκας, οὐδὲ συνῆκα ἥδιόν γυναικὶ διὰ σὲ γελοιότερος. ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' αὐτὰς, καὶ κρύπτειν ἐμαυτόν. αἱ δὲ, τὸν μὲν ταῦρον, ἢ κύκνον φιλοῦσιν, ἐμὲ δὲ ὡς ὄφιν, πτήσσουσι τὸ δέος. ΕΡ. εἰκότως. ὑπὲρ γὰρ φέρεσθον, ὦ Ζεῦ, θνηταὶ οὖσαι τὸν πρόσωπον.

CAT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem, Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex & versutus adeò cùm sis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego senex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVPIT. Specta, ô sceleste, an parua; qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me vicissim amaret, nullam planè vnquam fecisti: neque intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis vti ad illas, & meipsum abscondere. Illę autem taurum aut cygnum exosculantur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CV. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum.

CVPIDO.

Caucaſo alligatum, aquilámque immiſſam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaque hic, interea dum rupibus affigitur, cauſam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuiſſe conuiuialem, non fraudem; neque tantum ſupplicium mereri: ex aduerſo priora ſua merita referendo. Secundo loco, de plaſtice, vbi bifariàm reſpondet, & ſuper eo, an homines in vniuerſum finxiſſe, Diis damnoſum fuerit: & ſuper modo & forma, oſtendens non modò nihil incommodi fictionem hominis attuliſſe Diis; verumetiam vtilem & propè neceſſariam fuiſſe. Deinde & hac forma, ita vt Deos referrent facie, & rationis participes eſſent, neceſſe fuiſſe creari. Vltimò, de furto ignis reſpondet, neque cæleſti igni quicquam ademptum eſſe, & ad officium Deorum pertinere, vt homines iuuent: præſertim cum ea re ipſi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem ſacrificando indigeãt, & ad ipſorum Deorum miniſterium adhibeant. Occaſio apologiæ ſumitur ex eo, quòd cùm Prometheus ſui miſereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

EN tibi Caucaſum ô Vulcane, cui miſer hic Titan affigendus eſt. Itaque circũſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmiùs infigantur vincula, & vnde ſuſpenſus ipſe magis promineat, & fiat conſpicuus. VVLCANVS. Circunſpectãdum profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terram affixus, plaſmatis ſui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rurſus in ſublimi propendens, iis qui in montis radice verſantur, minimè appareat. Quamobrem, niſi aliter tibi viſum fuerit, hîc in montis medio ſupra conuallẽ, paſſis hinc atque illinc è regione manibus, crucí affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hîc vndique ſunt ſaxa, & nemini acceſſa, quippe propendentia parumper in præceps, tanta proinde anguſtia, vt nullum penitus recipiant veſtigium, quum vix ſummis hîc inſiſtas pedibus: denique quammaximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cunctẽris Promethee, ſed aſcende, & præbe te monti affigendum. PROM. At vos ſaltẽ ô Mercuri & Vulcane, miſereſcite mei, qui citra vllã prorſus noxã, calamitatem iſtã incidi. MER. Miſereſcite, ais Promethee? Tanquam parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, veluti mandato ſuo immorigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Præbe læuam, quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi vnquã deſit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioſo. PROM. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus vnquam graue admiſerim!

Μὲν Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, σοὶ, ᾧ τὸν ἄθλιον Τιτᾶνα τουτονὶ προσπλῶσθαι δεήσει. προσισχνοπώμην δὲ ἤδη χρημνόν τινα ὑποτιθέσθον, εἴ που τὸ χάσμα γυμνός ἐστιν, ὡς βεβαιότερον καθαπαρεῖν τὰ δεσμά, καὶ σοὶ ἅπασι προφανὴς εἴη κρεμάμενος. ΗΦ. προσισχνοπώμην, ὦ Ἑρμῆ. ὅτε γὰρ παπεινὸν ἐστὶ προσήκον ἐσαυρῶσθαι χρὴ, ὡς μὴ ἐπαμμύῃ αὐτῷ τὰ πλάσματα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι, ὅτε μὴν κατὰ τὸ ἄκρον, ἀφανὴς γὰρ ἂν εἴη τοῖς κάτω. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, κατὰ μέσον σοι τῶν ὀφρύων που ὑπὲρ τὸ φάρυγγος ἀνεσταυρώσθω, ἐκπεπαθὴς τὼ χεῖρε ἀπὸ τουτουὶ πρὸς τὸ ἐναντίον. ΕΡ. ἀλλὰ λέγεις, ἀπόκρημνοί τε γὰρ αἱ πέτραι, καὶ ἀπρόσβατοι, πόθεν ἂν ἥδε ὑπενέγκοι μηχανή· καὶ ποῖ γε νῦν τοῦτον ὁ κρημνὸς ἕξει τὸ βῆμα σοι, ὡς ἀκροποδητί που μόλις ἑστάναι καὶ ὅλως ὑπερμεγέθης ὁ σταυρὸς αὖ γίγνοιτο. μὴ μέλλε ἔτι, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ πάρεχε σαυτὸν καθαπαγησόμενον τῷ ὄρει. ΠΡ. ἀλλ' ὑμεῖς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ Ἑρμῆ, καταλλήσατέ με τῷδε τῇ ἀξίᾳ δυστυχοῦντα. ΕΡ. τοῦτ' ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, ὃ κατελείφθαι, αὐτὴ τῇ ἀνασχολησιαθείσῃ αὐτίκα μάλα προσκεύσωσας τὸ ὑπερπάλματος; ἢ οὐχ ἱκανῶς εἶναί σοι δοκεῖ ὁ Καύκασος, καὶ μὴ οὐ δύο χωρῆσαι δύο προσπαθήσοντα; μὴ ὄρεγε τὴν δεξιάν, σύ γ', ὦ Ἥφαιστε, καθάπτου, καὶ προσήλου, καὶ τὸ σφυρὸν ἐρρωμένως καθάφες. δὸς καὶ τὸ ἕτερον. κατειλήφθω εὖ μάλα καὶ αὐτὴ δὴ ἔχει. καθαπῆσται ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀποκρεῶν τὸ ἧπαρ, ὡς πολύτα ἔχοις αὐτὴ τὴν καλὴν σὺ μηχανὴν πλαστικῆς. ΠΡ. ὦ Κρόνε, καὶ Ἰαπετὲ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, οὐδὲν δεινὸν εἰργασμέ-

νος; ΕΡ. οὐδὲν δεινὸν εἰργάσω, ὦ Προμηθεῦ, ὃς πρῶτα μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἐξηλειφθεὶς, οὕτως ἄδικον ἐποίησω, καὶ ἀπατηλὸν, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ κάλλιστα ὑποξελέσθαι, τὸν Δία δὲ παρελογίσασθαι ὀστᾶ καλύψαντα ἀργέτι δημῷ; μέμνημαι Ησιόδου, νὴ Δί', οὕτως εἰπόντος. ἔπειτα δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, πανουργότατα ζῷα, καὶ μάλιστά γε θηλυμανῆς, ὅτι πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τῶν θεῶν ὁ πῦρ κλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. τοσαῦτα δεινὰ εἰργασμένος, φῂς μηδὲν ἀδικήσας δεδέσθαι. ΠΡΟ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, κἀγὼ σὺ κατ' τὸν ποιητὴν αἰτίαν αἰτιᾶσθαι· ὃς τὰ τοιαῦτα παραφέρῃς, ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως, εἰ τὰ δίκαια ἐλήγετο, ἐπιμησαίμην ἂν ἐμαυτόν. Εἰ γοῦν σχολή σοι, ἡδέως ἂν σοι καὶ διαλογισαίμην ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δείξαιμι ἄδικα ἐγκαλοῦντα ἐμοὶ τὸν Δία· σὺ δὲ, γαμύλος γὰρ εἶ, καὶ δικανικὸς, ἀπολόγησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς δικαίαν τὴν ψῆφον ἕξετο, ἀνεσταυρῶσθαί με πλησίον τῶν Καυκασίων τούτων πυλῶν, ὅπου τῆς Καυκάσου, οἰκτίσον θέαμα πᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἕωλον μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὴν ἔφεσιν ἀγωνιῇ, καὶ ἐς οὐδὲν δέον, ὅμως δ' οὖν λέγε· καὶ γὰρ ἄλλως ἀναγκαῖον, ἔστ' ἂν ὁ ἀετὸς καταπτὰς ὑπομελησόμενός σου τὸ ἧπαρ· τὴν δ' ἐν τῷ μέσῳ διατριβὴν σχολὴν καλῶς ἂν εἴη ἔχον, εἰς ἀκρόασιν καταχρήσασθαι σοφιστικὴν, οἷος εἶ σὺ παντοδαπὸς ἐν τοῖς λόγοις. ΠΡΟ. πρότερος οὖν, ὦ Ερμῆ, λέγε, καὶ ὅπως μου ὡς δυνατὸν κατηγορήσῃς, μηδὲ καθυφῇς τι τῶν δικαίων τοῦ παιδός· σὲ δὲ, ὦ Ηφαιστε, δικαστὴν ποιούμεθα ἐγώγε. ΗΦ. μὰ Δί', ἀλλὰ κατήγορον αὐτὶ δικαστοῦ ἴσθι με ἕξων· ὃς ὁ πῦρ ὑφελόμενος, ψυχρόν μοι τὸν κάμινον ἀπολέλοιπας. ΠΡ. σχολῇ δὲ διελόμενοι τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν πρὸς τῆς κλοπῆς ἤδη σύνφερε· ὁ Ερμῆς δὲ καὶ τὴν ἀνθρωποποιίαν

A MERC. Nullum facinus, ais Prometheé? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum quàm vafrè egeris atque improbè. opimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe velatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum multo omniũ præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem & nemini prorsus iniurium vinculis implicari. PROM. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quando talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim, ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam, facili conatu diluere curauero, simul atque perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronuntiauerit. Tu verò quãdoquidem tam eloquio polles, quàm iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendum iudicarit, quò miserrimum Scythis omnibus fiam spectaculum. MER. Inanem insumis operam Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia. tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tantisper mihi hîc manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultanti declamantem, qui præter astum quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoque probè calles. PROME. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PROME. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtum pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt,

Accusatio Prometheï.

Mulier maximè omnium callida.

carnium distributioni, impugnare co-
netur. Nihil autem video quod vos re-
moretur, quum ambo sitis egregij artifi-
ces, & ad compositè dicendum impēdiò
instructi. VVLCAN. Mercurius meā
obibit prouinciam, cui hæc non obiter
curæ sunt, vtpote Rhetori. nā ego quum
haudquaquam in iudicialibus dissertā-
tionibus versor, sed magis circa focum,
ibiq; non nihil est quod meæ possunt vi-
res; quo pacto oratorem agam, non vi-
deo. PRO. Nihil est quòd Mercurium
de furto dicturum suspicer. Quomodo
enim furti me sugillauerit, cuius ipse au-
ctor est? Vnde necessitudo quædam mi-
hi cum Mercurio intercedit, propter idē
artificium. Atqui tempus expetit ô Maię
soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere
velis, vt modò proponas accusationem.
MERC. Si mihi propositum sit malefa-
cta tua insectari, lōga profectò oratione
opus fuerit, & apparatu aliquo. neque
enim quasi compendio quodam recen-
sere crimina satis est, quo pacto videlicet
commisso tibi distribuendarum carnium
officio, Regem meliori parte fraudaue-
ris, atque illam pro te seruaris: quódque
homines, quos esse minimè decebat, ef-
finxeris: denique quòd ignem quoque à
nobis sustuleris, ad illos eum perferens:
quā in re abusus es profectò, vir optime,
Iouis benignitate, ac visus es mihi eam
parum intellexisse. At verò si hæc inficia-
beris te admisisse flagitia, lōgiore tecum
vtemur sermone, quo simul dicta tua re-
fellamus, & vt veritas quàm maximè fiat
perspicua, laboremus. Cæterùm si ea cō-
cesseris quæ de carnium diuisione dixi-
mus, hominibus recèns formatis, atque
ablato igni, abundè iam mihi in hac ac-
cusatione satisfactū est. Quid enim plu-
ribus opus? quando aliter dicere, iam pla-
nè sit nugari. PRO. Siquidem isthuc an
sit nugari, posthac viderimus: nunc verò
quoniam absoluta tibi est aduersum me
(vt ais) accusatio, ego, prępotens Mercu-
ri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero.
Et primò quidem audi obsècro quæ dicā
de carnibus. Cœlū testor, si me non Iouis
loco nunc pudet vt recensеam quàm ille
sit pusillanimus & querulus, non tā aliam
ob causā, quàm quia minutula quædam
ossa in portione quæ sibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei gratia me tanto nunc
tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit: immemor fa-
nè quibus eum iuuerim beneficiis, neque satis probè perpendens cuius momen-
ti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non videt puerilem hanc
esse iram, vt excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis?

Capita accusationis.

Promethei apologia: & primū de distributione carnium.

A κὴ πλὴ χρεαπομίαν αἰτιάσῃ· ἄμφω ϑ τεχνῖ-
ται, κὴ εἰπεῖν δίνοι ἐοίκατε εἶ). ΗΦ. ὁ Ερμῆς
κὴ ὑπ' ἐμοῦ ἑρᾷ, ἐγὼ γὰρ ὑ ποδὸς λόγοις τοῖς
δικανικοῖς εἰμι, ἀλλ' ἀμφὶ πλὴ κάμινον ἔχω
πολλά· ὁ ϑ, ῥήτωρ ὅστι, & τὰ τοιαῦτα ὑ πα-
ρέργως μεμελέτηται αὐτῷ. ΠΡ. ἐγὼ μ̀ ὐκ
ἂν ποτε ὠμαι κὴ πρὸς τῆς κλοπῆς τὸν Ερμῆν
ἐθελῆσαι ἂν εἰπεῖν, ὐδ' ἂν δοκῆσαι μοι ϑ τοιῦτο,
ὁμοτέχνῳ ὄντι. πλὴ ἀλ' εἰ & τοιῦτον, ὦ Μαίας
παῖ, ὑφίσασαι, καιρὸς ἤδη πρὸς αἰνῆν πλὴ κατη-
γορείαν. ΕΡ. πόθεν γνῶ, ὦ Προμηθεῦ, μα-
κρῶν δ' λόγων, κὴ ἰκανῆς τινος πρὸς δοκιμῆς,
B ὅτι τὰ σοὶ πεποιημένα, ὐχὶ ϑ ἀπόχρη μό-
να τὰ κεφάλαια εἰπεῖν τ̀ ἀδικημάτ̄. ὅτι ὑπὲ-
ρα πέντι σοι μοιρώσαι τὰ κρέα, σαυτῷ μὲν
τὰ κάλλιστα ἐφύλαττες, ἐξηπάτησας δὲ τὸν
βασιλέα, κὴ τοὺς ἀνϑρώπους ἀνέπλασας, οὐ-
δὲν δέον· κὴ ϑ πῦρ κλέψας πρὸς ἡμῶν, ἐκόμι-
σας πρὸς ἀνοήτους. καί μοι δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ
σωφρονεῖν ὅτι τοῖς τηλικούτοις, πόθεν φιλαν-
ϑρώπου τ̄ Διὸς πεπειραμένος. εἰ μὲν οὖν
ἔξαρνος εἶ μὴ εἰργάσθαι αὐτά, δεήσῃ κὴ διελέ-
χθαι, κὴ ῥῆσίν τινα μακρὰν ἀποτείνῃ, κὴ πειρᾶ-
C σθαι ὡς ἔνι μάλιστα ἐμφανίζειν τ̀ ἀγνοίαν· εἰ ϑ
φὴς τοιαύτῃ πεποιῆσθαι τ̀ νομὴν τ̄ κρεῶν, κὴ
τὰ πρῶτα μὲν ἀνϑρώπους καταργῆσαι, κὴ ϑ πῦρ
κεκλοφέναι, ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι· καὶ μα-
κρότερα ὐκ ἂν εἴποιμι. λῆρος γὰρ ἄλλος ϑ
τοιοῦτον. ΠΡ. εἰ μὲν κὴ ταῦτα λῆρός ὅστιν ἃ εἴ-
ρηκας, ὀφόμϑα μικρὸν ὕστερον· ἐγὼ ϑ κὴ ἐπεὶ
πρῶτα ἱκανά φὴς εἶ) τὰ κατηγορημϑέα, πειρᾶ-
σομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διαλύσασθαι τὰ ἐγκλή-
ματα. κὴ πρῶτον μὲν ἀκουσόν μου τὰ περὶ τ̄ κρεῶν.
καίτοι, νὴ τ̀ οὐρανόν, κὴ νῦν λέγων ταῦτα, αἰσχύ-
νομαι ὑπὲρ τ̄ Διός, εἰ ὕτω μικρολόγος κὴ μεμ-
ψίμοιρός ὅστι, ὡς διότι μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ μερί-
δι εὗρεν, αἰτιασόμενον πέμπειν πα-
λαιὸν ὕτω ϑεόν, μήτε τ̀ συμμαχίας μνημο-
νεύσαντα, μήτε αὐτὸ τ̀ ὀργῆς ὃ κεφάλαιον ὂ
ἐστιν ἐννοήσαντα· κὴ ὡς μεγαλίως ϑ τοιοῦτον ὀργί-
ζεσθαι, κὴ ἀγανακτῆσαι, εἰ μὴ ϑ μεῖζον αὐτὸς λή-

ψεται. καίτοι τάς γε ἀπάτας, ὦ Ερμῆ, τὰς τοιαύτας συμποτικὰς ὄσας, ὑ χρὴ, οἶμαι, ἀπομνημονεύειν. ἀλλ' εἰ καί τι ἡμάρτηται μεταξὺ διωχουμένων, παιδιὰν ἡγεῖσθαι. καὶ αὐτὸ τὸ τῶν συμποσίων καταλιπεῖν τὸν ὀργὴν, ἐς δὲ τὸ αὔριον ταμιεύεσθαι τὸ μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ἑωλόν τινα μνήμιον ἀφαφυλάττειν, ἄπαγε, ὅτε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἐγὼ γοῦν ἀφέλη τις τῶν συμποσίων τὰς κομψείας ταύτας, ἀπάτιον, καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ὀπτιγελᾶν, τὸ καταλιπόμενον ὅτι μέθη, καὶ κόρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπαὶ καὶ ἀτερπεῖς παρέγματα, καὶ ἥκιστα συμποσίῳ πρέποντα· ὥστε ἐγὼ οὐδὲ μνημονεύειν εἰς τὸν ὕστερον ἔτι ἡμῖν τὸν Δία, ὑχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτήσειν, καὶ πολύδηνα ἡγήσεσθαι πεπονθέναι, εἰ διημένων τις κρέα, παιδιάν τινα ἔπαιξε, πειρώμενος εἰ διαγνώσεται τὸ βέλτιον ὁ αἰγοκέφαλος. πλὴν δὲ, ὦ Ερμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τὸν ἐλάττω μοῖραν ἀπενεγκεῖν τῷ Διΐ, τὸν δ' ὅλον ὑφηρῆσθαι. τί οὖν διὰ τοῦτο ἐχρῆν (ὁ τοῦ λόγου) τὴν γῆν τὸν θεῖον αἷμα μεμίχθαι, καὶ δεσμὰ, καὶ σταυροὺς, καὶ Καύκασον ὅλον ὀπτῆσαι, καὶ ἀετοὺς καταπέμπειν, καὶ τὸ ἧπαρ σκοπεῖν; ὅσα γὰ μὴ πολλοῦ ταῦτα κατηγορῆ τὴν ἀγανακτοῦντος αὐτὸ μικροψυχίαν, καὶ ἀγένειαν τῆς γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν ὀξυχέρειαν. τί οὖν ἐποίησεν οὗτος ὅλον βοῦν ἀπολέσας, εἰ χρεῶν ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ἐργάζεται; καίτοι πόσῳ οἱ ἀνθρωποι θυμωδέστερον διάκεινται πρὸς τὰ τοιαῦτα, οἷς εἰκὸς ἦν καὶ τὰ ἐς ὀργὴν ὀξυτέρους εἶναι τῶν θεῶν; ἀλλ' ὅμως σκεῖνον οὐκ ἔστιν ὅστις τῷ μαγείρῳ ταυρέᾳ ἀν πιμπήσαιτο· εἰ τὰ κρέα ἔλῳων, καθεὶς τὸν δάκτυλον τοῦ ζωμοῦ προσελικμήσαιτο, ἢ ὀπτωμένων ἀποτάσας τῶν κρεῶν κατεδέδεται. ἀλλὰ συγγνώμην ἀπονέμουσιν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πολὺ ὀργισθείεν, ἢ κονδύλους σκέτλιφον, ἢ καὶ κόρρης ἐπάταξαν, ἀνεσχολοπίσθη δὲ οὐδεὶς πρὸ αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἕνεκα. καὶ πρὸς μὲν τὸν κρεῶν, τοσαῦτα· αἰσχρὰ μὲν καὶ μοὶ ἀπολογεῖσθαι· πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορῆσαι σκείνου. πρὸς δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν.

A Verùm quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuſcemodi fraudiũ deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa ira, ſympoſij delictum veluti luſum æſtimare atque iocum? Quippe quum in craſtinũ continere odium, & meminiſſe iniurię veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuiis lepôres illos & ſales, riſum, & ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & ſilentium, fiet reliqui? Quæ quum triſtia admodum ſint, & parum iucunda, decentiùs exulare credidetim huiuſcemodi à conuiuio. Nam Iouem in poſterum diem B recordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac luſum? vt ne interim dicam quòd moleſtè nonnihil eſſet laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare volebã in ea diuiſione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab aliis dignoſceret. Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrendam atq; moleſtam: &, ſi lubet, finge me omnino por- C tionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nunquid ideo decebat vt cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totúſq; Caucaſus, aquilæ dehinc demitterentur, quę hepar dilaniarent? Fallor ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet ſi bos integer illi fuiſſet adẽptus? Videre iam licet homines in pari negotio longè modeſtiùs affectos, qui quũ diis immortalibus natura ſint inferiores, acriùs illos excandeſcere par erat quàm deos. Atqui D nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit eam ob cauſam, quòd carnes elixãs, immiſſum iuſculo digitum viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarum carnium vellens vorarit: magis enim veniam illis impertiũt, niſi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut verberãt genas: verùm qui in crucem vllum ſuſtulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis ſanè defenſio: ſed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouem redundet accuſatio. Tẽpus nunc monet vt de plaſmate & hominibus à me formatis differatur: qua in

Conuiuia quibus rebus exhilarãda.

Excusatio de plasmate, & hominibus fictis.

re geminã constat sitã esse accusationem: neq; satis cõpertũ habeo Mercuri, cuiusnã culpę me primò reum agas: num illius quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed cõducibilius foret terram ipsam vnde sunt progeniti, prorsus esse otiosã? An verò quòd formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliã figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim? Ego ad vtrunq; facilè respõderim, simul atq; ostendere tentauero, quòd nõ modò nulla penitus iactura maló ve deorũ, homines in vitã sunt adducti, verumetiam quòd in rem eorum ifthuc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerẽt, destituta maneret. Sic enim nullo negotio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, tẽplum, statuã, simulachrum, aut aliud huiuscemodi, quemadmodum summa diligentia iam vndiq; apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego, quum alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit quod ad incrementum rei diuinę, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecũ reputaui nec quicquã posse fieri melius, quàm si pusillũ luti acciperem, & inde animãtia effingerem nobis, diis forma non admodũ absimilia. Quippe vel id erat vnicum in quo mihi natura diuina deficere videbatur, quòd nullius collatione felicior appareret atq; perfectior, veluti modò, si eam cũ homine cõferas, prudẽtia, ingenio ac rerũ optimarum captu intellectú ve præstãte, sed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poëtę dictum, terram aquæ commiscens, ex liquida molliq; effinxi homines, Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiúsq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam verò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantiũ formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iã futurum sit vt diis suis orbetur. Verùm quis vnquã tam demens extiterit, vt solitudinẽ in Iouis curia propter generatos homines aliquãdo verisimiliter futurã formidare queat?

A τῦτο γ' ὦ Ερμῆ, δίπλην ἔχον τ' κατηγορίαν, ὄκ οἶδα καθ' ὁ πρῶτόν με αἰτιᾶσθε. πότερα, ὡς οὐδὲ ὅλως ἐχρῆν τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀτρεμεῖν αὐτοὺς γῆν ἄλλως οὖσαν τὴν ἀέργαστον, ἢ ὡς πεπλάσθαι μὴν ἐχρῆν, ἧττον δέ τινα ἢ μὴ τῦτον διακεκοσμῆσθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ γοῦν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἑρῶ. ἢ πρῶτόν τε ὡς εὐθέμιτα τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γεγόνηται, τὴν ἀνθρώπων εἰς τὸν βίον παρελθόντων, πειράσομαι δεικνύειν· ἔπειτα δὲ ὡς ἢ συμφέροντα καὶ ἄμεινον ταῦτα αὐτοῖς παρεσκεύασται, ἢ εἰ ἐρήμων ἢ ἀπρόσθετον σωμάτων τὸ

B παλαι γῆν μᾶλλον (ἐπεὶ τοίνυν πάλαι) ῥᾴον γὰρ ἔστω δῆλον αὐτοῖσι εἴ τι κακίκησα ἐγὼ μεταχοσμήσας, καὶ νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὃ ἧττον μόνον καὶ ὃ ἐπουράνιον γένος. ἡ γῆ δὲ, ἀγελεῖόν τι χρῆμα καὶ ἄμορφον, ὕλαις ἅπασα, καὶ ταύταις αὐημέροις λάσιος· ὅτε δὲ βωμοὶ θεῶν, ἢ νεώς· πόθεν δὲ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, οἷα πολλαχῶ αὐτόθι παρέστηκε φαίνεται μετὰ πάσης ἐπιμελείας πεποιημένα; ἐγὼ δὲ, ἀεί γάρ τι προσβάλλω εἰς τὸ κοινὸν, καὶ σκοπῶ ὅπως αὐξηθήσεται μὴ τὰ

C τῶν θεῶν, ἐπιδώσω δὲ καὶ τἆλλα πρὸς τὰ κόσμον, καὶ κάλλος, ἐνοήσας ὡς ἄμεινον εἴη ὀλίγον ὅσον τῆς πηλοῦ λαβόντα, ζῷά τινα συστήσασθαι, καὶ αὐτὰ πλάσαι τὰς μορφὰς μὲν ἡμῖν, αὐτοῖς προσοικότα. καὶ γὰρ ἔνεστί τι ὑμῖν τοῦ θείου, μὴ ὄντος τοῦ σαφοῦς αὐτοῦ. καὶ πρὸς ὃ ἔμελλεν ἡ ἐξέτασις γενομένη, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνειν αὐτὸ· θνητὸν μὲν τοι αὐτὸ εἶναι· δημιουργώτατον δ' ἄλλως, καὶ σωφρονέστατον, καὶ τοῦ βελτίονος αἰσθανόμενον. καὶ δὴ καὶ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ διαπλάσας,

D ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους· καὶ τὴν Ἀθηναῖαν προσπαρακαλέσας συνεπισκευάζειν μοι τὸ ἔργον. ταῦτ' ἔστιν ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἠδίκηκα. καὶ ὃ ζημίωμα ὀφῆς πηλίκον, εἰ ἐκ πηλοῦ ζῷα πεποίηκα, καὶ ὃ τέως ἀκίνητον, εἰς κίνησιν ἤγαγον· καὶ ὡς ἔοικε ὃ ἀπ' ἐκείνου, ἧττον θεοί εἰσιν οἱ θεοί, διότι καὶ ὅτι γῆς ἔνεστά ζῷα τινὰ τετύφηκε). ὥστε γὰρ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεὺς ὡσπερ ἐλαττωμένων τῶν θεῶν ἐκ τοῦ πλήθους ἀνθρώπων γενέσεως.

εἰ μὴ

εἰ μὴ ἄρα τοῦτο δείδιε, μὴ καὶ ὕστερον ἀποστάσιν ἐπ' αὐτῷ βουλεύσωσι, καὶ πόλεμον ἄξενέγκωσι θεοῖς τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ οἱ Γίγαντες. ἀλλ' ὅπως μοὶ δὴ σαφῶς ἀδικηθῇ θεοῖς ἐμοῦ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῷ ἐμῷ ἔργων, δῆλον· ἢ σὺ δεῖξόν τι καὶ ἐν σμικρότατον, κἀγὼ σιωπήσομαι, καὶ δίκαια ἔσομαι πεπονθὼς θεοῖς ὑμῖν. ὅτι δὲ χρήσιμα ταῦτα γεγένηται τοῖς θεοῖς, ὅτως αὖ μάθοις, εἰ ὑπολέψας τὸ γλῶ σχέτι αὐχμηρὸν καὶ ἀκαλλῆ ἔτι ἦν, ἀλλὰ πόλεσι, καὶ γεωργίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακεκοσμημένον, καὶ τὸ θάλατταν πλεομένην, καὶ τὰς νήσους κατηκημένας, ἀπόπλεων δὲ βωμοὺς, καὶ θυσίας, καὶ ναούς, καὶ πανηγύρεις· μεσαὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ λιθέφτων ἀγορά. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐμαυτῷ μόνῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην, ἐπλεονέκτουν ἂν τῆς χρήσεως· νῦν δ' εἰς τὸ κοινὸν φέρων, τέθεικα ὑμῖν αὐτοῖς· μᾶλλον δὲ Διὸς μὲν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ σὺ δὲ, ὦ Ἑρμῆ, νεὼς ἰδεῖν ἀπόπλεων ὄφελ, Προμηθέως δὲ, ὀλιγωρῶς. ὁρᾷς ὅπως τὰμαυτῷ μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δὲ καταπροδίδωμι, καὶ ἐλαττῶ ποιῶ; τίθει δέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, συνόησον εἴ τι σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμφίτυρον, ἢ κτῆμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδὲ ἐπαινέσεται ὁμοίως ἡδὺ καὶ τερπνὸν ἔσεσθαι τῷ ἔχοντι. πρὸς δή τι τοῦτ' ἔφλω, ὅτι μὴ γιγνομένων τῶν ἀνθρώπων, ἀμφίτυρον συνέβαινε τὸ κάλλος εἶναι τῶν ὅλων· καὶ πλοῦτόν τινα πλουτήσειν ἐμέλλομεν, ὅτε ἐπ' ἄλλῳ τινὸς θαυμασθησόμενον, ὅτε ἡμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. οὐδὲ γὰρ ἂν εἰζήμεν πρὸς ὅ, τι ἔλαττον πρόσθεν ἦμεν αὐτὸν, οὐδ' ἂν σπουδάσαμεν ἡλίκα βιβαμονόμεθα, ὄχ ὁρῶντες ἀμοίως τῶν ἡμετέρων τινάς. οὕτω γὰρ δὴ καὶ τὸ μέγα δηλοῖ ἂν μέγα, εἰ τῷ μικρῷ παραμεβοῖτο; ὑμεῖς δὲ, τιμᾶν ὅτι τῷ πολιτεύματι τούτῳ δέον, ἀνεσαυρώκατέ με, καὶ τούτῳ μοι τῷ ἀμοιβῷ ἀποδεδώκατε τὴν βουλεύματος. ἀλλὰ κακοῦργοί τινες φῆς εἶναι ἐν αὐτοῖς, καὶ μοιχεύοντες, καὶ πολεμοῦσι, καὶ ἀδελφὰς γαμοῦσι, καὶ πατράσιν ὑπερβουλεύουσι·

A Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt Gigantes. Itaque neminem fugit qua ego sim modestia, vt iam iniquè de me quispiam queratur, vel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere quanta hinc diis accedat vtilitas, si contempleris terram, quæ priùs informi situ ac squallore obducta erat, vrbibus, agriculturis & mitioribus plan-
B tis exornatam, mare nauigatum, insulas habitatas, vndique aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, denique quocunque te vertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ego rei priuatæ intentus, solùm mihi homines, rem adeo præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem
C vestram homines potissimùm produxi. Nam si quæ ad Rempublicam attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueam, velim mihi commonstres templum Promethei, quemadmodum Iouis & Apollinis nusquam non videas. denique & tibi Mercuri quædam delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonum aliquid appareat sine omni penitus teste, & num oblectare queat habentem possessio aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam fu-
D turum erat vt omnis cunctarum rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in pretio, quum nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores, quippe bonorum nostrorũ expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetiatur? Verũenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in Repub. sperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais: flagitiosi quidã sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes;

Bonum nullum sine teste immat.

tanquam apud deos non æquè liccat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reiicias ac terrã, vnde dij fuerunt prognati. Nec verò est quòd dicas hominũ formationẽ diis immortalibus facessere negotium, & augere curam, alioqui otiosis. Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quãdo operosũ sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctã exercitationem, non admodũ appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, diis omnem solicitudinẽ, vt iam nihil sit cui prouideãt: quid iam aliud agãt, quàm quòd torpeant otio, nectar imbibant, & ventrẽ distendãt ambrosia? Cæterùm malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potissimùm reprehenderitis, quas tamẽ impẽdio adamatis, & modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam quòd in cœlum admissas, diuinitatis consortes redditis. Atqui non erat, ais, absurdum vt fierent homines, si modò ad nostram hãc formã similitudine quapiã non accederẽt. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinum magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, nõ video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificiis: quæ quàm grata sint vobis, coniicere licet ex eo maximè, quòd non grauamini vel vltra Oceanum summa celeritate proficisci, post inculpatos Æthiopias, si quando senseritis vobis afferri ab illis hecatõbas: verùm me, qui honorũ huiusce modi ac sacrificiorũ auctor sum atque origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hæc sunt quę de hominum plasmate sat fuerit cõmemorasse.

Excusatio de igne sur repto.

Ad ignẽ transeamus direptum, si placet, fœdam nimirũ & inexpiabilem rapinam. Per Deos autem in primis te orauerim, ne cũcteris, sed mox mihi respondeas, nũquid ex igne Dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidem vix vnquã dixeris: quãdo sic natura cõparatum est, vt ignis nihilo fiat minor, si quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo, quia alius inde flammam transtulerit. Itaque euidentissimum hinc colligo argumentum inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vsu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potissimùm egere videntur. Quod cõtrà oportebat, Deos omnes esse bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abesse.

A πρὸς ἡμῶν γὰρ οὐχὶ πολλὴ τούτων ἀφθονία; καὶ ὅ δ' ἂν ποθ' ἥκῃ τοῦτο αἰτιάσαιτ' ἄν τις τὸν θεμιστόν, καὶ τὴν γλαῦκ', ὅτι ἡμᾶς σεσωρεύκαμεν· ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι οὐδίκη πολλὰ ἡμᾶς ἐχθὲς πεφεύγαμεν ὑπερμεγέθεις αὐτῶν. οὕτω δ' ἂν ἴσως καὶ τὸν ὑπὸ νομεὺς ἀληθέως, ὑπόπτας ἔχειν τὴν ἀτέλειαν, ἀφ' ἧς διαλιχαῖον αὐτῷ ὑπερμεγέθεις αὐτῆς. καὶ εἰ τούτῳ τε ἐργώδες τοῦτο, καὶ ἡδὺ ἄλλως, καὶ ἡ φερνὶς ὑπ' ἀτερπείας ἔχουσά τινα ἀφορμείζειν. ἢ γὰρ αὖ ἐπιφθονήσομεν, οὐκ ἔχοντες ὧν πεφεύξομαι; ἠρχόμεθα δὲ, καὶ ὃ πέπαυμαι ὑπόπτας, καὶ τὰ ἀμβροσίας ἐνεφορήσαντα, ἡδὲν ποιοῦντες. ὃ δ' μάλιστα με πνίγει, ὅτ' ὄφις B οἱ μεμφόμενοι τὴν αὐθαδοποιΐαν, καὶ μηνίσειν ταῖς γυναιξὶν, ὅμως ἐᾶτε αὐτὰς, καὶ ὃ ἀφελεῖ. πέτεσθε καπόντες, ἄρτι μὲν, ταῦροι, ἄρτι δὲ, σάτυροι καὶ κύκνοι γιγόμενοι, καὶ θεὸς ὀξ αὐτὸ ποιφάσκειν ἀξιοῦντες. ἀλλ' ἐγὼ ἴσως φήσεις αἰσχρὸν πλάσμα τοὺς αὐθαδοποιοὺς, ἄλλο δέ τινα ζῷον, ἀλλ' ἀ μὲν ἡμῖν εἰκότως. καὶ τί ἄλλο τοιοῦτόν ἀφέλημα τούτου ἄμεινον προεσκεψάμεθα, ὃ πάντως καλὸν ἐποιήσαμεν; ἢ ἀσχήμονες καὶ θηριώδεις ἔδει, καὶ ἄγελοι ἀφροδίσιοι ὃ ζῷον; καὶ πῶς ἂν C ἢ θεοῖς ἔθυσαν, ἢ τὰς ἀγὰς ὑμῖν τιμὰς ἀπένεμαν, οὐκ ἐκεῖνοι ἡδόμενοι; ἀλλ' ὑμεῖς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, οὐκ ὀκνεῖτε, καὶν ὅτι τὸν Ὠκεανὸν ἐλθεῖν δέοι, Μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας· τὸν γὰρ τιμὴν ὑμῖν καὶ τὴν θυσιῶν αἰτίαν, αἰσθανόμενοι. εἰ μὲν οὖν τὰ ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ἰσχνά, ἤδη γ' εἰ δοκεῖ, ὅτι τὸ πῦρ μέτειμι, καὶ τὰ ἐπονείδιστον ταύτην κλοπήν. καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινα, μηδὲν ὀκνήσας· ἐλθ' ὅτι ἡμεῖς τὸ πυρὸς ἀπολωλέκαμεν, ἐξ ὅτου καὶ πρὸ ἀνθρώποις ἐσμὲν; οὐκ D δῆτ' εἰποις. αὕτη γὰρ οἵμην φύσις τοιοῦτόν τι κτήματος ἐστὶν ἐλαττον γίγνεται, εἰ καί τις ἄλλος αὐτοῦ μεταλάβοι· ἢ γὰρ ἀποσβέννυται σπασαμένου τινός· φθόνος δὴ αἰτιατὸς ὃ τοιοῦτο, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμεῖς ἠδικήσθε, τούτων κωλύειν μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις· καίτοι θεοὺς γε ὄντας, ἀγαθοὺς χρὴ εἶναι, καὶ δοτῆρας ἐάων, καὶ ἔξω φθόνου πάντος ἑστάναι·

ὅπου γε εἰ καὶ ὃ πρῶ τοῦτο πῦρ ὑφελόμενος κατεκόμισα εἰς τὼ χλῶ, μηδ' ὅλως τι αὐτῶν καταλιπών, οὐ μέγα ὑμᾶς ἠδίκουν. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς δεῖσθε αὐτοῦ, μήτε ῥιγοῦντες, μήτε ἕψοντες τὼ ἀμβροσίαν, μήτε φωτὸς ὑπιτεχνητοῦ δεόμενοι: οἱ δὲ θεοὶ καὶ εἰς τἆλλα πρὸς ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρί, μάλιστα δὲ εἰς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν κνισατὴν ἀγυιάς, καὶ τοῦ λιβανωτοῦ θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίῃν ὑπὲρ τῶν βωμῶν. ὁρῶ δὲ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, καὶ τὼ διωχίαν τοῦτω ἡδίστω οἰομένους, ὑπόταν εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ κνίσα ζώνται ἑλισσομένη τῷ καπνῷ. σκαιοτάτη τοίνυν ἡ μέμψις ἀν γένοιτο αὕτη τῆ ἡμετέρᾳ ὑπιθυμίᾳ. θαυμάζω δὲ ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον κεκωλύκατε καταλάμπειν αὐγαῖς. καίτοι πῦρ οὐτός ἐστι πολὺ θᾶττόν τε, καὶ πυρωδέστερον, ἢ κἀκεῖνον αἰτιᾶσθε, ὡς ἀσαθοῦντα ἡμῶν τὸ κτῆμα; εἰρηκα. σφὼ δὲ, ὦ Ερμῆ καὶ Ἥφαιστε (εἴ τι μὴ καλῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ) διδύξατε, καὶ διελέγχετε· κἀγὼ αὖθις ἀπολογήσομαι. ΕΡ. οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς οὕτω θυναῖον σοφιστὴν ἀμιλλᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ ὥρησο, ὅστις μὴ καὶ ὁ Ζεὺς τοῦτα ἐπήκουσέ σου. ὧ γὰρ οἶδα ὡς ἓξ καὶ δέκα γύπας δι' ἐπέσης σοι τὰ ἕγκατα ἐξαρήσοντας· οὕτω δῆλως αὐτοῦ κατηγόρησας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. σκῆνο δέ γε θαυμάζω, πῶς μαίτις ὤν, ὃ πρόσθεν ἐγίνωσκες οὕτω κλαθησόμενος. ΠΡΟΜ. ἠπιστάμην, ὦ Ερμῆ, καὶ τοῦτα μὲν, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἤδη τις ὧδε Θηβαῖος ἀφίξεται σὸς φίλος σὸν εἰς μαχὴν, καταπτὰς ὃν φῆς ὑπιστήσεσθαί μοι τὸν ἀετόν. ΕΡ. εἰ γὰρ γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, τοῦτα, καὶ ὑπίδυμί σε λελυμένον, καὶ κοινῇ σοὶ ἡμῖν δαιτυμόνα, οὐ μέν τοι γὰρ κρεανομήσῃ γε. ΠΡΟ. θαῤῥεῖ καὶ σωθυωχήσομαι ὑμῖν, ἢ ὁ Ζεὺς λύσῃ με, οὐκ αὐτὶ μικρᾶς εὐδαιμονίας. ΕΡ. τίνος τούτης; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν. ΠΡΟ. οἶδα, ὦ Ερμῆ, τὼ Θέτιν; ἀλλ' ὃ χρὴ λέγειν. φυλακτὴν γὰρ ἄμεινον ὃ ἀπόῤῥητον, ὡς μαθὼς εἴη, ἢ λύτρα μοι αὐτὶ τῆς καταδίκης.

Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terram, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quanam oro iniuria vos affeciſſem, quibus ignis haudquaquam poteſt eſſe vſui, quum neq; coquere vobis neceſſum ſit, neq; frigidare ambroſiam? Ad hæc, nõ egetis artificioſo lumine: verùm hominibus cùm ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, quò videlicet in biuio nidorem vobis parent, thura incendant, & pecudum coxas adoleãt in aris. Verùm quũ (vt video) ingentem vobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tam gratũ, quod in epulorum vicẽ vos reficiat, quã vbi nidor ſimul cum fumo volutatus ad cœlum vſque permeat. Itaque parum appoſitè profectò, & nimiùm abſurdè videmini vaporem huiuſcemodi nunc incuſare. Miror autem cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neque illi vitio vertitis, quòd in adminiſtrando deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperans, quum ignis ille ſit multò quàm hic noſter diuinior, & cãdens magis. Dixi: veſtrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendũ accingemur. MERC. Haud facile eſt Promethee cum tam generoſo oratore certare: verùm vehemẽter ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò ſcio, ſedecim vulturibus negotium dediſſet, qui poſthac viſceribus tuis paſcerentur: adeo grauiter ipſum criminatus es, aliud fermè agens: nam defenſionem pro te dicere inſtitueras. Mirum autem profectò, quum vates ſis, quomodo præſagire nequieris has te modò daturum pœnas. PRO. Præſciui hęc Mercuri: neque me præterit quòd rurſus liberabor: & nunc Thebanus quidam veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam ſupernè pollicetis deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant, ſolutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem. PROM. Bono ſis animo, epulabor vobiſcum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MERC. Ne, oro, graueris dicere quæ ſit illa felicitas. PROM. Noſtin' Mercuri Thetin? Sed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanũ, quò me maneat præmium poſt ſolutam pœnam.

MER. Quandoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus? iam enim non longè abeſt aquila. at tu Titan præſtolare tantiſper, dum tibi Thebanus (vt ais) ſagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat ac liberum.

ΑΕΡ. Ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτὰν, εἰ τοῦτ' ἄμεινον. ἡμεῖς δὲ ἀπίωμεν, ὦ Ἥφαιστε, ἐπεὶ γὰρ καὶ ἤδη πλησίον ὁ ἀετός. χαίρωμεν οὖν κρατερῶς, εἰ δέ γε ἤδη σοι τὸν Θηβαῖον ὃν φῂς τοξότην ἀπαφαιῶμαι, ὡς παύσῃ σε αἰετομόλυμον ἀπὸ τοῦ ὄρνεου.

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Dialogi qui ſequuntur, tam ſuperorum quàm inferorum Deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſummam continent omnium fere fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeſchylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, ſiue res, ſiue verba & compoſitionem ſpectes, adeóque germanam illam Atticæ eloquentiæ feſtiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluiſſe, vt Deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret, (quis enim veterum, ſaltem mediocriter ſapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuſcemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen noſtris & humanis affectionibus obnoxium eſſe crederet?) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipſe de ſe dicit) Heroicam illam dialogi perſonam, & tragicam grauitatem, Comico riſu temperaret. Et quia in omni genere ſcriptorum verſatum eſſe oportet eum qui veram ac ſolidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem aſſequi cupit, quemadmodum ipſe infrà in Lexiphane præcipit, exiſtimo equidem etiam exempli & exercitationis cauſſa ad hunc modum in hoc genere illum ſeſe exercuiſſe. Nam vt hîc Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum feſtiuitatem reuocat. Interim tamen etiam ſeria obiter monet ac docet, vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat, ſtudioſos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci: quod idem & Theocritus de Muſis apertè dicit: Nam quos aſpiciunt illæ *(inquit)* exhilarántque videndo, Nulla venenoſæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ, ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

PROMETHEI ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

SOLVE me Iupiter: grauia enim iam paſſus ſum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentem, & Caucaſum totum ſuper caput incumbentem, à ſedecim vulturibus non ſolùm corrodi hepar, ſed & oculis carere, effoſſis, eo quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris, & ignem furtim ſurripuiſti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipſum decepiſti in diſtributione carnium, oſſa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipſi ſeruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur ſufficientem iam pœnam exolui, tantum tempus Caucaſo affixus, peſſimam auium perditam aquilam nutriẽs hepate.

ΛΥσόν με, ὦ Ζεῦ· δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα. ΖΕΥΣ. λύσω σε φῄς, οὐκ ἐχρῆν δὲ βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ἐπικείμενον κεφαλῆς ὑπὲρ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον χείρεσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, αἴθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῷα ἀθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας; ἃ μὲ γὰρ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἐστὶ πιμελῇ κεκαλυμμένα μοι προβαλεῖς, καὶ τὸ ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν; ΠΡ. ἱκανὰ οἶδ' ἐγωγε ἤδη τὸν δίκην ἐκτίνοντα τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένος, τὸν κακίστων ὀρνέων ἀπολυμαίνοντα αἰετὸν πρέφων τῷ ἥπατι.

ΖΕΥΣ. οὐδὲ πολλοστημόριον τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν. ΠΡ. καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί με λύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μισθοῦσω πάνυ ἀναγκαῖον. ΖΕΥΣ. κατασοφίζῃ με, ὦ Προμηθεῦ. ΠΡ. καὶ τί πλέον ἕξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις δεσμῶν ἐμοῦ τι τεχνάζοντος ἁλίσκεσθαι. ΖΕΥΣ. εἰπὲ πρότερον ὅτου τινὰ μισθὸν ἀπαιτήσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. ΠΡ. ἐρῶ εἴπερ ἐφ' ὅτι πορεύσῃ νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν ἀπολοίπων μαντευόμενος; ΖΕΥΣ. πῶς γὰρ οὔ; ΠΡ. πορεύσομαι πρὸς Θέτιν, συνεσόμενος αὐτῇ. ΖΕΥΣ. νυνὶ μὲν ἔγνως. τί δ' οὖν ὃ ὅτι τοῦτο; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. ΠΡ. μηδὲν ὦ Ζεῦ κοινωνήσῃς τῇ Νηρηίδι. ἐὰν γὰρ αὐτὴ κυοφορήσῃ σὲ οὗ, ὃ τεχεῖν ἴσα ἐργάσεταί σε, οἷα καὶ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. ΖΕΥΣ. τοῦτο φῄς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; ΠΡ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπειλεῖ. ΖΕΥΣ. χαιρέτω τοιγαροῦν ἡ Θέτις. σὺ δέ, ὁ Ἥφαιστος ὅτι τούτοις λυσάτω.

IVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter; sed tibi significabo valde necessarium. IVP. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar. IVP. Dic priùs, quamnam mercedem persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locum vadis nunc, fide dignus erò tibi & de reliquis vaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cum ipsa. IVP. Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurum me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te verò Vulcanus ob hæc soluat.

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

Ἀλλ' εἰ καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως· ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ ὅτι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ πανοῦργος ὤν; ΕΡ. τί δέ σε ἠδίκησα ὁ γέρων ὡς φῂς ἐγώ, ὅτι με καὶ πεδῆσαι διανοῇ; Ζ. σκόπει, ὦ κατάρατε, εἰ μικρά, ὃς ἐμοὶ μὲν οὕτως ἐπῃτιάσω, ὥστε μηδὲν ὅτιν ὃ μὴ πεποίηκά με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσόν, κύκνον, ἀετόν· ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδεμίαν ὑπὲρ τινα ἐραστὴν πεποίηκας, οὐδὲ σιωπᾷ πρὸς γυναῖκα διὰ σὲ γεγονυῖαν. ἀλλά με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' αὐτάς, καὶ κρύπτειν ἐμαυτόν. αἱ δὲ, τὸν μὲν ταῦρον, ἢ κύκνον φιλοῦσιν, ἐμὲ δὲ ὑπὸ ἴδωσι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τοῦ δέους. ΕΡ. εἰκότως. ὑπὸ γὰρ φέρεσίν, ὦ Ζεῦ, θνηταὶ οὖσαι τὸ θεοειδές.

CAT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem, Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex & versutus adeò cùm sis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego senex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVPIT. Specta, ô sceleste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me vicissim amaret, nullam planè vnquam fecisti: neque intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis vti ad illas, & meipsum abscondere. Illę autem taurum aut cygnum exosculantur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CV. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum.

CVPIDO.

IVP. Quomodo igitur Apollinem Brachus ille & Hyacinthus tantopere amãt? CVP. At Daphne etiam fugiebat illũ, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimum te ipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestẽ sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede, & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto vt talem meipsũ exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio, illo potiri. Atque ob hęc nunc dimitto te.

ΑΖΕΥΣ. πῶς οὖν τὸν Ἀπόλλω ὁ Βρόμιος καὶ ὁ Ὑάκινθος φιλοῦσιν; ΕΡ. ἀλλ' ἡ Δάφνη καὶ ἐκεῖνον ἔφευγε, καίτοι κομήτην καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰδ' ἐθέλοις ἐπιφάσιος εἶναι, μὴ δεῖσθαι τοῦ αἰγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποιῆσαι σεαυτὸν, ἑκατέρωθεν καθειμένους βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀναλημμένος, πορφυρίδα ἔχε, ὑποδοῦ χρυσίδας, ὑπ' αὐλῷ καὶ τυμπάνοις ἐρύθμως βαῖνε, καὶ ὄψῃ ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. ΖΕΥΣ. ἄπαγε, οὐκ ἂν δεξαίμην ἐπιφάσιος εἶναι τοιοῦτος γενόμενος. ΕΡ. οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλε· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτο. ΖΕΥΣ. οὐκ· ἀλλ' ἐρᾶν μὲν, ἀπερασμονέστερον δ' αὖτ' ὀπτυχάνειν, ὅτι τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

IOVIS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. ILLAM Inachi puellam pulchram nosti Mercuri? MER. Etiam: Io dicis. IVP. Non ampliùs puella illa est, sed iuuenca. MER. Monstrosum hoc. Quomodo mutata est? IVP. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excogitauit. Infelici illi bubulcum quendã multioculum, Argum nomine, custodem addidit, qui iuuencam pascit, insomnis ac peruigil ipse existens. MER. Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nemeam syluam (illic alicubi Argus pascit) illum quidem interficito: ipsam verò Io per pelagus in Ægyptum abducens, Isim facito, & de cætero pro deo ab incolis habeatur: Nilúmque attollat, & ventos immittat, & præterea nauigantes seruet.

ΤΗν τῆς Ἰνάχου παῖδα τὴν καλὴν οἶδα, ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. ναί. τὴν Ἰὼ λέγεις. ΖΕΥΣ. οὐκ ἔτι παῖς ἐκείνη ἐστὶν, ἀλλὰ δάμαλις. ΕΡ. περάσιον τοῦτο. τῷ τρόπῳ δ' ἐπλλάγη; ΖΕΥΣ. ζηλοτυπήσασα ἡ Ἥρα, μετέβαλεν αὐτήν· ἀλλὰ καὶ καινόν ἄλλό τι δεινὸν ἐπιμεμηχάνηται, τῇ κακοδαίμονι βουκόλον τινὰ πολυόμματον Ἄργον τοιῶμα ἐπέστησεν, ὃς νέμει τὴν δάμαλιν, ἄυπνος ὤν. ΕΡ. τί οὖν ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν; ΖΕΥΣ. καταβάλλοντα ἐς τὴν Νέμεαν (ἐκεῖ δέ που ὁ Ἄργος βουκολεῖ) ἐκεῖνον μὲν ἀποκτεῖναι, τὴν δὲ Ἰὼ λαβόντα τὴν πελάγους ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπαγαγόντα, Ἶσιν ποιῆσαι. καὶ τἆλλα ἔστω θεὸς τοῖς ἐκεῖ· καὶ τὸν Νεῖλον αἰωρείτω, καὶ τοὺς ἀνέμους ἐπιπεμπέτω, καὶ σωζέτω τοὺς πλέοντας.

ΔΙΟΣ, ΚΑΙ ΓΑΝΥΜΗΔΟΥΣ.

IOVIS ET GANYMEDIS, eodem interprete.

IVPITER. *De raptu Ganymedis.* AGE ô Ganymedes (peruenimus enim quò oportebat) osculare me iã: vt videas non ampliùs rostrum aduncum me habere, neque vngues acutos, neque alas, qualis videbar tibi modò cùm volucris esse apparebam. GAN. Mi homo,

ΑΓΕ, ὦ Γανύμηδες (ἥκομεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν) φίλησόν με ἤδη, ὅπως εἰδῇς οὐκέτι ῥάμφος ἀγκύλον με ἔχοντα, οὐδ' ὄνυχας ὀξεῖς, οὐ πτερὰ, οἷος ἐφαινόμην σοι πρώην ὄρνις ὤν. ΓΑΝ. ἀλλ' ἐκεῖνο,

οὐκ ἀετὸς ἀρτι ἦθα, καὶ καταπτὰς ἥρπασάς με ἀπὸ μέσου τῶν προβάτων; πῶς οὖν τὰ μὲν τοιαῦτα σκῆνά σοι ἐξερρύηκε, σὺ δ' ἄλλος ἤδη ἀναπέφηνας; ΖΕΥΣ. ἀλλ' ὅτε αὐτὸς, οὐκ ὀρᾷς, ὦ μειράκιον, ὅτε ἀετὸς, ὁ δὲ πάντων βασιλεὺς τῶν θεῶν Διός εἰμι, τοιοῦτος τὸν καιρὸν ἀλλάξας ἐμαυτόν. ΓΑ. τί φῄς; σὺ γὰρ ὁ Πάν σκῆνος; εἶτα πῶς σύριγξα οὐκ ἔχεις, οὐδὲ κέρατα, οὐδὲ λάσιος εἶ τὰ σκέλη; ΖΕΥΣ. μόνον γὰρ σκῆνος ἡγῇ θεόν; ΓΑ. ναί. καὶ θύομέν γε αὐτῷ ἐνορχῆ τράγον ὅτι ὁ ποιμενικὸν ἄγοντες, ἔνθα ἔσηκε σὺ ὑδροποδίστης τις εἶναί μοι δοκεῖς. Ζ. εἰπέ μοι, Διὸς δὲ οὐκ ἤκουσας ὄνομα, οὐδὲ βωμὸν εἶδες ἐν Γαργάρῳ τῷ ὄντος, καὶ βροντῶντος, καὶ ἀστραπὰς ποιοῦντος; ΓΑ. σύ, ὦ βέλτιστε, φῄς εἶ). ὃς τοσοῦτον κατέχεας ἡμῶν τὸν πολὺν χάλαζαν, ὁ οἰκὴν ὑπὲρ αὐτὸν λελοιδορημένος, ὁ ποιῶν τὸν ψόφον, ᾧ τὸν κριὸν ὁ πατὴρ ἔθυσεν; εἶτα τί ἀδικήσαντά με ἁρπάσας, ὦ βασιλεῦ τῶν θεῶν; τὰ δὲ πρόβατα ἴσως οἱ λύκοι διηρπάσαντο ἤδη, ἐρήμοις ὑπολειφθεῖσι. Ζ. ἐπὶ γὰρ μέλει σοι τῶν προβάτων ἀθανάτῳ γεγονότι, καὶ συνοικοῦντι μοι ἡμῖν; ΓΑ. τί λέγεις; ἀλλὰ καταξεῖς με ἤδη ἐς τὴν Ἴδην τὴν μέγαν; Ζ. εὐδαιμῶς. ἐπεὶ μάτην ἀετὸς εἶλον αὐτὸν θεὸν γεγονότα. ΓΑ. οὐκοῦν ὑπιζητήσει με ὁ πατὴρ, καὶ ἀγανακτήσει μὴ εὑρίσκων, καὶ πληγὰς ὕστερον λήψομαι, καταλιπὼν ὃ ποίμνιον. Ζ. ποῦ γὰρ σκῆνος ὀφείλεται; ΓΑ. μηδαμῶς. ποθῶ γὰρ ἤδη αὐτόν. εἰ δ' ἀπάξεις με, ὑπισχνοῦμαί σοι καὶ ἄλλον, πρὸ αὐτοῦ κριὸν τεθύσεσθαι λύτρα ὑπὲρ ἐμοῦ. ἔχομαι γὰρ τὸν τελευταῖον μέγαν, ὃς ἡγεῖται τοῖς τῶν νομέων. Ζ. ὡς ἀφελὴς ὁ παῖς ὤν, καὶ ἁπλοϊκὸς, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο, παῖς ἔτι ἀλλ', ὦ Γανυμήδες, σκῆνα μὲν πάντα χαίρειν ἔα, καὶ ὑπιλάθου αὐτῶν, καὶ ποιμνίου, καὶ τῆς Ἴδης. σὺ γὰρ, ἤδη γὰρ ἐπουρανίος εἶ, πολλὰ εὖ ποιήσεις ἐντεῦθεν καὶ τὸν πατέρα, καὶ τὴν πατρίδα· καὶ νῦν μὲν τυρῷ καὶ γάλακτος ἀμβροσίαν ἕδῃ, καὶ νέκταρ πίῃ. τοῦτο μὲν σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἡμῖν αὐτὸς προσέξεις ἐγχέων. ὃ δὲ μέγιστον, οὐκέτι ἄνθρωπος, οὐκ ἀθάνατος γενήσῃ, καὶ ἀστέρα σου φανεῖ ποιήσω κάλλιστον, καὶ ὅλως, εὐδαιμονήσεις. Γ. ἢν δὲ παίζειν ὑπεθυμήσω, τίς συμπαίξεται μοι; ἐν γὰρ τῇ Ἴδῃ πολλοὶ ἡλικιῶται ἦμεν.

A an non aquila modò fuisti, ac deuolans rapuisti me à medio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatæ tibi sunt, tu verò ipse alius quispiam subitò appares? IVP. Sed neque homo quem vides, adolescentule, neque aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tempus ita transformaui. GAN. Quid ais tu? Pan ille es? deinde quomodo fistulã non habes, neque cornua, neq; hirsutus es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GAN. Etiam: atque adeo sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad speluncam agentes, in qua ipse positus B est. Tu verò plagiarius quispiam videris mihi esse. IVP. Dic mihi, Iouis verò nomen non audisti? neque etiam aram vidisti illius in Gargaro, pluentis scilicet atque tonantis, & fulgura facientis? GA. Tu te optime vir ais esse, qui paulo antè effudisti nobis copiosè grandinem, qui habitare supra nos diceris, faciens strepitum: cui arietem pater sacrificauit? Denique quidnam improbè tentantem me sursum rapuisti rex Deorum? Iam verò & oues fortassis lupi diripuerunt, desertas illas inuadendo. IVP. Adhuc enim cura est tibi ouium, immortali facto, & hîc C conuersaturo nobiscum? GAN. Quid dicis? An non deduces me tandẽ in Idam hodie? IVP. Nequaquam, quoniã frustra aquila fuissem pro deo factus. GAN. Igitur inquiret me pater, & indignabitur non inueniens, verberaq; postea capiam, relinquens ouile. IVP. Vbi ille videbit te? GAN. Nequaquam. desidero verò iam ipsum. Quòd si verò dimittes me, promitto tibi & alium hircũ ab ipso immolatum iri, redemptionis pretium, pro me videlicet. Habemus autem triennem illum, & magnum, qui præit cæteris in pascua. IVP. Quàm simplex hic puer D est, & minimè malus, atque idipsum solũ, puer adhuc. Verùm ô Ganymedes, illa quidem omnia valere sine, & obliuiscere ipsorum, ouilis videlicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cœlestis es) multa benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidem & caseo ambrosiam edas, & nectar bibas. Hoc tamen & aliis, nobis ipse infundendo præbebis. Quod autem maximum est, non ampliùs homo, sed immortalis eris, atque etiam sidus tuum apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. GANY. Si verò ludere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coætanei eramus.

IVP. Habebis & hîc colluſorem tibi hunc Cupidinem, & aſtragalos valde multos. Confide ſolùm, & lætus ſis, & nihil deſideres inferiorum. GAN. Quid verò vobis vtilis ero? An oues paſcere oportebit & hîc? IVP. Non, ſed miniſtrabis vinum, & ad nectar paulo pòſt ordinaberis, & procurabis conuiuium. GAN. Hoc quidem non difficile. ſcio enim vt oporteat effundere lac, & coronare poculum paſtorale. IVP. Vide, rurſus hic lactis meminit, & hominibus ſe miniſtrare putat. Hoc verò cœlum eſt, & bibimus (quemadmodum dixi) nectar. GAN. Dulcius ô Iupiter lacte? IVP. Scies poſt puſillum: & cùm guſtaueris, non ampliùs deſiderabis lac. GAN. Portò vbi dormiam nocte? an cum coætaneo Cupidine? IVP. Non, ſed ob hoc te rapui, vt ſimul dormiremus. GAN. Solus enim nõ poſſis, ſed ſuauius dormire mecum? IVP. Profectò, cum tali qualis es tu Ganymedes, ſic pulcher. GAN. Quid enim te ad ſomnum iuuabit pulchritudo? IVP. Habet quoddam incitamentum ſuaue, & facilius inducit ipſum. GAN. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat mane quomodo turbarem ipſius ſomnum, volutatus per lectum, calcitrãs, & aliquid loquens interea quando dormirem: quapropter ad matrem remittebat me dormiturum ſæpiuſcule. Quare ſi ob hoc, vt ais, rapuiſti me, tempus tibi eſt vt me denuo in terram deponas; vel moleſtia afficieris, nihil dormiendo: turbabo enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipſum ſuauiſſimum mihi feceris, ſi tecum vigilare cogas. Oſculabor enim interea te eo ſæpius, & amplectar. GAN. Ipſe videris: ego verò dormiam te deoſculante. IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc verò abduc ipſum Mercuri, & poſteaquã de immortalitate biberit, duc vt miniſtret nobis, docẽs priùs quemadmodum oporteat porrigere ſcyphum.

ΖΕΥΣ. ἔχῃς κἀντεῦθεν τὸν συμπαίξομένον σοι τοῦτον ἔρωτα, καὶ ἀστραγάλους μάλα πολλούς. θαῤῥῶ μόνον, καὶ φαιδρὸς ἴσθι, καὶ μηδὲν ὑποπτήσῃς τῶν κάτω. ΓΑΝ. τί δὲ ὑμῖν χρήσιμος ἂν γνοίμην; ἢ ποιμαίνειν δεήσει κἀνταῦθα; Ζ. οὐκ· ἀλλ' οἰνοχοήσεις, ἐπεὶ τὸ νέκταρος τεπάξῃ, καὶ ἐπιμελήσῃ τοῦ συμποσίου. ΓΑΝ. τοῦτο μὲν οὐ χαλεπόν. οἶδα γὰρ ὡς χρὴ ἐγχέαι τὸ γάλα, καὶ ἀναδοῦναι τὸ κισσύβιον. Ζ. ἰδού, πάλιν σοῦ γάλακτος μνημονεύει, καὶ ἀνθρώποις δοκεῖ διακονήσεσθαι οἴεται. ταυτὶ γὰρ ὑμνος ἐστί, καὶ πότον ὥσπερ ἔφην τὸ νέκταρ. ΓΑΝ. ἥδιον, ὦ Ζεῦ, τοῦ γάλακτος; Ζ. εἴσῃ μετ' ὀλίγον, καὶ γλυκάμυθος, οὐκ ἐπιποθήσεις τὸ γάλα. ΓΑΝ. κοιμήσομαι δὲ ποῦ τῆς νυκτός; ἢ μετὰ τοῦ ἡλικιώτου ἔρωτος; Ζ. οὐκ· ἀλλὰ διὰ τοῦτό σε ἁρπάσας, ὡς ἅμα καθεύδωμεν. ΓΑΝ. μόνος γὰρ οὐκ ἂν δύναιο, ἀλλ' ἥδιον σοὶ καθεύδειν μετ' ἐμοῦ; Ζ. ναί, μετά γε τοιούτου, οἷος εἶ σύ, Γανύμηδες, οὕτω καλός; ΓΑΝ. τί γάρ σε ποιεῖ τὸν ὕπνον ὀνήσειν τὸ κάλλος; Ζ. ἔχει τι θέλγητρον ἡδύ, καὶ μαλακώτερον ἐπάγει αὐτόν. ΓΑ. καὶ μοὶ ὅγε πατὴρ ἤχθετο μοι συγκαθεύδοντι, καὶ διηγεῖτο ἑωθεν, ὡς ἀφεῖλον αὐτοῦ τὸν ὕπνον τρεφόμενος, καὶ λακτίζων, καί τι φθεγγόμενος μεταξύ· ὅποτε καθεύδοιμι, ὥστε παρὰ τὴν μητέρα ἔπεμπέ με χειμηνιάσοντα τὰ πολλά. ὥρα δή σοι, εἰ διὰ τοῦτο, ὡς φῂς, ἁρπάσας με, καταθεῖναι αὖθις ἐς τὴν γῆν, ἢ τρόφιμα ἔξεις ἀγρυπνῶν· ὀνοχλήσω γάρ σε συνεχῶς τρεφόμενος. Ζ. τοῦτ' αὐτό μοι ὃ ἥδιον ποιήσῃς, εἰ ἀγρυπνήσαιμι μὴ σοῦ. φιλῶν γὰρ διατελέσω πολλάκις, καὶ περιπλεύσων. ΓΑΝ. αὐτὸς αὖ εἰδείης· ἐγὼ δὲ κοιμήσομαι, σοῦ καταφιλοῦντος. Ζ. εἰσόμεθα ποτὲ τί τρόφιμον. νῦν δὲ ἄπαγε αὐτόν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πιόντα τῆς ἀθανασίας, ἄγε οἰνοχόησοντα ἡμῖν, διδάξας πρότερον ὡς χρὴ ὀρέγειν τὸν σκύφον.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. EX quo adoleſcentulum hunc Iupiter, Phrygium iſtum dico, ab Ida raptum

ΕΞ οὗ ὁ μειράκιον τοῦτο, ὦ Ζεῦ, ὁ Φρύγιον, ἀπὸ τῆς Ἰδης ἁρπάσας δεῦρο

ἀπήγαγες, ἔλαττόν μοι προσέχεις τὸν νοῦν. A huc adduxisti, minùs aduertis mihi animum. IVP. Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, simplicem adeo, & minimè molestum? Ego verò putabam mulieribus solis difficilem te esse quæcunque conuersantur mecum. IVN. Neque illa quidem rectè facis, nec conuenientia tibi ipsi, qui omniũ deorum dominus existens, relinquens me legitimam vxorem, in terram descendis, ibique adulteria exerces in aurum vel taurum conuersus. Veruntamen illæ mulieres tibi in terra manent: ideo autem hoc puero rapto, etiam in cœlum subuolasti, Deorum generosissime: & nunc ille nobiscum habitat, ante oculos mihi adductus quasi æmulus, scilicet vt pocillaretur tibi, sic enim aiunt. Itáne verò carebas pocillatoribus? aut defessi adeò sunt & Hebe & Vulcanus ministrando? Tu verò etiam calicem non aliter ab eo accipis, quàm simul & osculatus fueris ipsum antea, omnibus aspicientibus: & deosculatio ista suauior tibi est ipso nectare. Atque ob id sæpenumero neque sitiens petis bibere. Interdum autem etiam vbi degustasti solùm, porrigere ipsi soles: deinde bibente ipso arripis calicem, & quantum B in illo reliquum restat, omne bibis, ea etiam parte, vnde ipse bibit, & vbi applicuit labia, vt & bibas simul & osculeris. Nuper verò rex ille atque omnium pater, depositis ægide ac fulmine, sedisti, talis ludendo cum illo, barbam ipse tantam & tam promissam habens. Omnia igitur video hæc: quare ne te putes latere. IVPIT. At quid adeo graue hoc, ô Iuno, adolescentem adeo pulchrum inter bibendum deosculari, oblectaríque vtroque illo, & osculo videlicet, & nectare? Quid si igitur vel semel committam ipsi quò & te osculetur? non ampliùs C accusabis me quòd osculum illius præstantius nectare puto. IVN. Pædiconum verba hæc sunt. Ego verò non ita insaniuero, vt labia mea applicem molliculo isti Phrygi, adeóque effœminato. IVPIT. Ne conuitieris, generosissima tu, amores meos. nam mulierosus, & barbarus, & molliculus iste, suauior & desiderabilior: nolo autem dicere amplius, ne te magis irritem IVN. Vtinam verò & in vxorem illum duxisses mei gratia. Memineris igitur qualibus mihi propter egregium istum pocillatorem temulèter insultas. IVP. Imo verò Vulcanum istũ filium tuũ oportebat nobis pocillari, clau-

ΖΕΥΣ. καὶ τοῦτο γὰρ, ὦ Ἥρα, ζηλοτυπεῖς, ἤδη ἀφελὴς οὕτω καὶ ἀλυπότατον; ἐγὼ δὲ ὤμην τοῖς γυναιξὶ μόναις χαλεπήν σε εἶναι, ὁπόσαι ἂν ὁμιλήσωσιν ἐμοί. ΗΡΑ. οὐδ' ἐκείνα μὲν ὀρθῶς ποιεῖς, οὐδὲ πρέπουσα σεαυτῇ, ὃς ἀπιδὼν θεῶν δεσπότης ὢν, ἀπολιπὼν ἐμὲ τὴν νόμῳ γαμετὴν, ὅτι τὴν γῆν κάτει μοιχεύσων, χρύσιον, ἢ ταῦρος γιγόμενος. πλὴν ἀλλ' ἐκείναι μέν σοι, κἂν ἐν γῇ μένοιεν, ὁ δὲ Ἰδαῖον τουτὶ παιδίον ἁρπάσας, ἀνέπτης, ὦ γενναιότατε θεῶν, καὶ σιωπᾷ νεῦον ὅτι κεφαλήν μοι ἐπαίζει, οἰνοχοῦν δὴ τῷ λόγῳ, οὕτως ἀπόρως οἰνοχόων, καὶ ἀπηυρήκασιν ἄρα ἥβη τε Ἥβη, καὶ ὁ Ἥφαιστος διακονούμενοι; σὺ δὲ καὶ τὴν κύλικα οὐκ ἂν ἄλλως λάβοις παρ' αὐτοῦ, ἢ φιλήσας πρότερον αὐτὸν, ἀπιόντων ὁρώντων, καὶ ὃ φίλημά σοι ἥδιον τοῦ νέκταρος. καὶ δοὺς τοῦτο οὐδὲ διψῶν πολλάκις αἰτεῖς πιεῖν· εἰώθεις γὰρ ἀπογεύσασθαι μόνον, ἔδωκας ἐκείνῳ· ἐκ πιόντος δὲ ἁπλαβὼν τὴν κύλικα, ὅσον ὑπόλοιπον ἐν αὐτῇ, πίνεις, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἔπιε, καὶ ἔνθα προσήρμοσε τὰ χείλη, ἵνα καὶ πίνῃς ἅμα καὶ φιλῇς. προσίων δὲ ὁ βασιλεύς, καὶ ἀπιδὼν πατὴρ, ἀπαθέμενος τὴν αἰγίδα, καὶ τὸν κεραυνὸν, ἐκάθησο, ἀστραγαλίζων μετ' αὐτοῦ, παίγνια τηλικοῦτον καθήμενος. πάντα οὖν ὁρῶ ταῦτα, ὥστε μὴ οἴου λαν θάνειν. Ζ. καὶ τί δεινὸν, ὦ Ἥρα, μειράκιον οὕτω καλὸν μεταξὺ πίνοντα καταφιλεῖν, καὶ ἥδεσθαι ἀμφοῖν, καὶ τοῦ φιλήματι, καὶ τοῦ νέκταρι; ἐῶ γοῦν ὅπως ἐρᾷ αὐτοῦ κἀν ἅπαξ φιλῆσαί σε, οὐκέτι μέμψῃ μοι, πρόσθεν τοῦ νέκταρος οἰσόμενος τὸ φίλημα εἶναι. ΗΡΑ. παιδεραστῶν ταῦτα λόγοι. ἐγὼ δὲ μὴ οὕτω μανείην, ὡς τὰ χείλη προσενεγκεῖν τοῦ μαλθακῷ τούτῳ Φρυγὶ, οὕτως ἐκτεθηλυμένῳ. Ζ. μὴ μοι λοιδορεῖσθ', ὦ γενναιοτάτη, τοῖς παιδικοῖς. οὗτοι γὰρ ὑβρίας, ὁ βάρβαρος, ὁ μαλθακὸς, ἡδίων, καὶ ποθεινότερος. οὐ βούλομαι δὲ εἰπεῖν, μὴ σε παροξύνω ὅτι πλέον. ΗΡΑ. εἶτα γε γαμήσας αὐτὸν ἐμοῦ ἕνεκα. μέμνησο γοῦν οἷά μοι δρᾷ τὸν οἰνοχόον τοῦτον ἐμπαροινῶν. Ζ. οὐκ ἀλλὰ τὸν Ἥφαιστον ἔδει τὸν σὸν υἱὸν οἰνοχοεῖν ἡμῖν χωλεύοντα,

dicantem videlicet, & à fornace venientem, plenum adhuc fauillis, depositò paulò antè forcipe, & ab illis ipsis digitis accipere nos calicem, attractumq; ipsum interea osculari: quem neque mater tu libenter osculata fueris, præ fuligine quasi tota illius exusta facie. Nimirum suauia hæc, adeóque multum iam pocillator iste cohonestat deorum cõuiuium, nónne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc ablegandus est? quippe purus ac candidus est, & digitos habet roseos: etiam scitè porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, osculatur dulciùs ipso nectare. IVN. Nunc tibi & claudus, ô Iupiter, Vulcanus est, & refertus fuligine, atque nausea afficeris cùm aspicis ipsum, ex quo formosum & capillatum istum Ida enutriit. Olim autem nõ videbas ista, neque tum fauillæ, neq; fornax ipsa absterrebat te quominus biberes illo porrigente. IVP. Ægritudine Iuno te ipsam afficis, nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quòd si verò grauaris à puero formoso accipere poculum, tibi quidem filius ministret potum: tu verò Ganymedes mihi soli imple calicem, & cum quolibet bis osculare me, & cùm plenum porrigis, & cùm rursum à me illum accipis. Quid ita lacrymaris? Ne metue. Malum enim feret si quis tibi molestus esse voluerit.

οὐκ τῆς καμίνου ἥκοντα, ἔτι τῶν ἀσπλήρων αἰάπλεων, ἀρτι τῷ πυρὶ χρᾶν ἀποθέμενον, καὶ ἀπ' ἐκείνων αὐτῷ τ δακτύλων λαμβάνειν ἡμᾶς τ κύλικα, καὶ ὑπιασασαμένους, φιλῆσαι μεταξύ, ὃν ὐδ' αὶ μήτηρ σὺ ἡδέως φιλήσας ἀπὸ τ ἀσβόλου κατηθαλωμένον τὸ πρόσωπον; ἡδέως ταῦτα· ὐ γὰρ ἐστ πολὺ ὁ οἰνοχόος ἐκεῖνος ἐμπορέπει τοῖς συμποσίοις τ θεῶν· ὁ Γανυμήδης ἦ, καθαρεμωλέος αὖθις ἐς τὴν Ἰδην, καθαρὸς γὰρ, ἐστ ῥοδοδάκτυλος, ἐστ ὑπισαμένως ἐρεῖ δ' ἔκπομα, καὶ ὅ σε λυπεῖ μάλιστα, ἐστ φιλεῖ ἡδίον τ νέκταρος. HP. νῶν καὶ χωλὸς, ὦ Ζεῦ, ὁ Ἥφαιστος, καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτ ἀνάξιοι τῆς σῆς κύλικος, καὶ ἀσβόλου μεστός ὐστ, καὶ ναυτιᾷς ὁρῶν αὐτὸν, ἐξότου τὸν καλὸν κομήτην τῶτον ἡ Ἰδη ἀνέθρεψε· πάλαι ἦ ὐκ ἐώρας ταῦτα, ὐδ' οἱ ἀσπλῆρες, ὐδ' ἡ κάμινος ἀπέτρεπόν σε μὴ ὐκὶ πίνειν πρ' αὐτά. Z. λυπεῖς, ὦ Ἥρα, σεαυτὴν, οὐδὲν δ' ἦν, καὶ μοὶ ὑπιτείνῃς τὸν ἔρωτα ζηλοτυποῦσα· εἰ ἦ ἄχθη τοῖς παιδὸς ὡραίῳ δεχομένη ὃ ἔκπομα, σοὶ μὲν ὁ υἱὸς οἰνοχοείτω· σὺ ἦ, ὦ Γανύμηδες, ἐμοὶ μόνῳ ἀναδίδου τὴν κύλικα· καὶ ἐφ' ἑκάστῃ, δὶς φίλει με, καὶ ὁτε πλήρη ὀρέγοις, καὶ αὖθις ὁπότε πρ' ἐμοῦ ἀπολαμβάνοις. τί τῶτο δακρύεις; μὴ δέδιθι, οἰμώξεταί γὰ, ὡ τις σε λυπεῖν ἐθέλῃ.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS, ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. Ixion.

IXionem hunc vides Iupiter? quibusnam moribus affectum putas? IVP. Hominem esse vtilem Iuno, & combibonem: non enim conuersaretur nobiscum, si indignus conuiuio foret. IVNO. At indignus est, cõtumelioſus certè existens: quapropter non ampliùs conuersetur nobiscum. IVPIT. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (vt puto) & me scire. IVN. Quid verò aliud? Etenim erubesco dicere ipsum. tale est quod sibi sumpsit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus est. Num igitur solicitauit aliquam ad stuprum? intelligo enim cuiusmodi turpe sit, quod reformidaueris dicere. IVNO. Ipsam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore. Ac primùm quidem ignorabam quid rei esset cur attentè adeò in me aspiceret: ille autem etiam ingemiscebat, & sublacrymabatur;

ΤΟν Ἰξίονα τῶτον ὁρᾷς, ὦ Ζεῦ; ποῖόν τινα τὸν τρόπον ἡγῇ; Z. αἰδεσιμον εἶ χρῆσθαι, ὦ Ἥρα, καὶ συμποτικὸν. ὐ γὰρ ἂν συνῆν ἡμῖν ἀνάξιος τῶ συμποσίου ὤν. HP. ἀλλ' ἀνάξιός ὐστ, ὑβριστὴς γε ὤν· ὥστε μηκέτι συνέστω. Z. τί ἦ ὕβρισε; χρὴ γὰ, οἶμαι, κἀμὲ εἰδέναι. HP. τί δ' ἄλλο; καὶ γὰρ αἰσχύνομαι εἰπεῖν αὐτὸ τοιοῦτόν ὐστιν ὃ ἐτόλμησε. Z. καὶ μὴν δῆτα τῶτο καὶ μᾶλλον εἰπὸις ἄν, ὅσον καὶ αἰσχροῖς ἐπεχείρησε. μῶν οὖν ἐπείρα τινά; σαφὲς γὰρ ὁποῖόν τι τὸ αἰσχρὸν, ὅταν ἀνυπόστατος εἰπεῖν. HP. αὐτὴ ἐμὲ, ὐκ ἄλλην τινά, ὦ Ζεῦ, πολυὼ ἤδη χρόνον. καὶ τὸ μὲν ὡραῖον, ἠγνόουν τὸ πρᾶγμα, δῆτα ἀτενὲς ἀφεώρα ἐς ἐμὲ, ὁ ἦ, καὶ ἔστενε, καὶ συνεδάκρυε.

καὶ εἴποτε πιοῦσα τοῦ Γανυμήδους τὸν ἔκπωμα, ὁ δὲ ἤτει σε αὐτοῦ σκείνῳ πιεῖν· καὶ λαβὼν, ἐφίλει μεθ' ἡδονῆς, καὶ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσῆγε, καὶ αὖθις ἀφεώρα ἐς ἐμέ. ταῦτα ἤδη σταιδίων ἐρωτικὰ ἦν. καὶ ὅπου πολὺ μοὶ ἡδύμελιν λέγειν πρὸς σὲ, καὶ ὑμῖν παύσασθαι τῆς μανίας τὸν ἄνδρα. ἐπεὶ δὲ καὶ λόγους ἐπάλυσέ μοι προσπεσὼν, ἐγὼ μὲν ἀφῆκα αὐτὸν ἔτι δακρύοντα, καὶ προσκυλινδούμενον, ὑπερφαξαμένη τὰ ὦτα, ὡς μηδὲ ἀκούσαιμι αὐτοῦ ὑβριστικὰ ἱκετεύοντος, ἀπῆλθόν σοι φράσουσα. σὺ δὲ αὐτὸς ὅρα ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα. Ζ. οὐκοῦν ὁ κατάφατος ἐπ' ἐμὲ αὐτὸν, καὶ μέχρι τῶν Ἥρας γάμων; τοσοῦτον ἐμεθύσθη τῇ νέκταρος; ἀλλ' ἡμεῖς τούτων αἴτιοι, καὶ οὐκ ἐκείνη μετοίσου φιλάνδρου, οἵ γε καὶ συμποτὰς αὐτοὺς ἐποιησάμεθα. συγγνωστὸν οὖν, εἰ πίοντες ὁμοῖα ἡμῖν, καὶ ἰδόντες θεάματα κάλλη, καὶ οἷα ὑποτε εἶδον ὅτι γῆς, ἐπεθύμησαν ἀπολαῦσαι αὐτῶν, ἔρωτι ἁλόντες· ὁ δὲ ἔρως, βίαιόν τι ὄντι, καὶ οὐκ ἀνθρώπων μόνον ἄρχει, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν σοὶ δοκεῖ. ΗΡΑ. σὺ μὲν καὶ πάνυ θρασύς γε διακείσῃ ἐστὶ· καὶ ἄγε σε, καὶ φέρε, τῆς ῥινὸς, φασὶν, ἕλκων, καὶ ἔπη αὐτῷ ἔνθα ἂν ἡγῆται σοι· καὶ ἀλλάττῃ ῥᾳδίως ἐς ὅ,τι ἂν κελεύσῃ· καὶ ὅλως κτῆμα καὶ παιδιὰ τοῦ ἔρωτος σύ γε. καὶ νῦν τῷ Ἰξίονι, οἶδα, καθότι συγγνώμην ἀπονέμεις, ὅτι καὶ αὐτὸς μοιχεύσας ποτὲ αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, ἣ σοι τὸν Πιρίθοον ἔτεκεν. Ζ. ἐπὶ γὰρ σὺ μέμνησαι σκείνων, εἴ τι ἐγὼ ὑπαίξασα ἐς γῆν κατελθοῦσα; ἀπαρ οἶδα ὅ μοι δοκεῖ περὶ τοῦ Ἰξίονος; κολάζειν μὲ μηδαμῶς αὐτὸν, μηδ' ἀπωθεῖν τῆς συμποσίου, σκαιὸν γάρ, ἐπεὶ δ' ἐρᾷ, καὶ ὡς φησὶ δακρύει, καὶ ἀφόρητα πάσχει. ΗΡΑ. τί, ὦ Ζεῦ; δέδοικα γὰρ μὴ τι ὑβριστικὸν ᾖ σὺ εἴπῃς. Ζ. οὐδαμῶς. ἀλλ' εἴδωλον ἐκ νεφέλης πλασάμενοι αὐτῇ σοι ὅμοιον, ἐπειδὰν λυθῇ ὁ συμπόσιον, κἀκεῖνος ἀγρυπνῶν ὡς ὁ εἰκὼς τὸν ἔρωτος, προσκαταλινώμεθα αὐτῷ φέροντες· οὕτω γὰρ παύσαιτο αἰσχύνομενος, οἰηθεὶς τετυχηκέναι τῆς ἐπιθυμίας. ΗΡ. ἄπαγε, μὴ ὥραιον ἴκοιτο, τῷ τοιαῦτ' αὐτὸν ἐπιθυμοῦντι. Ζ. ὅμως ὑπόμενον, ὦ Ἥρα. τί γὰρ αἰσχρὸν ἀπὸ τοῦ πλάσματος, εἰ νεφέλη ὁ Ἰξίων συνέσται;

A & si quando bibẽs tradidissem Ganymedi poculum, hic petebat ex eo iam ipso bibere, & capiens osculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rursus prospectũ in me intẽdebat. hæc intelligebam amatoria esse: & multo quidem tempore verecundabar dicere ad te, putabamq; cessaturum à furore hominem. Postquam verò & sermones ausus est mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lacrymãtem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, vt ne contumelias supplicantis illius audirem, abij vt tibi dicerem. Tu verò ipse vide quomodo explores virum. IVP. Euge, sceleratus ille in me ip-
B sum, & vsque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus est nectare? Cæterûm nos auctores horum sumus, & vltra modum amatores hominum, qui quidem & conuiuatores nostros ipsos fecimus. Digni igitur venia sunt, si bibentes similia atque eadem nobiscum, deinde & aspicientes cœlestes istas formas, & quales nunquam viderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti videlicet. Est autem amor violentum quiddam, & non hominibus solùm imperat, sed & nobis ipsis interdum. IVN. Tuus quidem &
C valde hic dominus est, & ducit te, & fert, naso (vt aiunt) trahens, & sequeris ipsum quocunque duxerit te, & immutaris facilè in quodcunque iusserit, & prorsus possessio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni scio quòd veniam tribuis, vt qui & ipse adulterio cognoueris aliquando illius vxorem, quæ tibi Pirithoum peperit. IVP. Adhuc enim tu meministi illorum, si quid ego lusi in terram descendens. Sed nosti quid mihi videatur de Ixione? multandũ quidem ipsum nequaquam, neque à conuiuio extrudendum esse. rusticum enim foret. sed quia
D amat, &, vt ais, lacrymatur, & intolerabilia patitur. IVN. Quidnam ô Iupiter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. IVP. Nequaquam: sed simulachrum ex nube fingentes tibi simile, postquã solutum fuerit cõuiuium, & ille vigilat (vt par est) præ amore, ad concubitũ adhibeamus ipsi afferentes. sic enim ab angẽdo animo fortassis desistet, putãs se cõsecutũ esse desideriũ. IVN. Apage, vt nunquã quicquam tẽpestiuũ illi cõtingat, quando ea ita quæ supra ipsum sunt, cõcupiscit. IVP. Attamẽ patere ô Iuno. Quid enim adeo graue tibi accidet ex hoc figmẽto, si cũ nube Ixiõ cõgredietur?

IVN. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me cõmittet propter similitudinem. IVP. Nihil istud dicis: neq; enim nubes hæc vnquam Iuno erit, neque tu nubes: Ixion autem solùm decipietur. IVN. Sed (vt omnes homines arrogãtes sunt) gloriabitur descẽdens forsitan, & narrabit omnibus, dicens coisse cũ Iunone, & Iouis riualem esse. forsitan etiam dixerit me ipsum amare: illi verò credetur, quando non viderunt quomodo cum nube coierit. IVP. Igitur si quid tale dixerit, in infernũ præcipitabitur, ac rotæ miser alligatus, cum ipsa perpetuò circumuoluetur, & laborem nunquam cessaturum sustinebit, pœnas videlicet has pro amore dependens. IVN. Non enim graue hoc quidẽ ob iactantiã.

HPA. Ἀλλὰ ἡ νεφέλη ἐγὼ εἰμὶ δόξω, καὶ δι' αἰσχρὸν ἐπ' ἐμὲ ποιήσῃ δι' τὴν ὁμοιότητα. Ζ. οὐδὲν τοῦτο φής· οὔτε γὰρ ἡ νεφέλη ποτὲ Ηρα γένοιτ' ἂν, οὔτε σὺ νεφέλη· ὁ δὲ Ἰξίων μόνον ἐξαπατηθήσεται. ΗΡΑ. Ἀλλὰ οἷοι πολῖται ἀθάνατοι ἀπειρόκαλοί εἰσιν, αὐχήσει κατελθὼν ἴσως, καὶ διηγήσεται ἅπασι, λέγων συγγεγενῆσθαι τῇ Ηρᾳ, ὡς σύλλεκτος εἰς τοὺς Διί. καί που τάχα ἐρᾷν με φήσει αὐτός, οἱ δ', πιστεύσουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς νεφέλη στενῶ. Ζ. ὀκνῶ, μὴ τι πιοῦσαν εἴπῃ, ἐς τὸν ἅδην ἐμπεσὼν ἔχω ἄθλιος τροχοδετηθείς, συμπεριενεχθήσεται μετ' αὐτοῦ ἀεὶ, καὶ πόνον ἄπαυστον ἕξει, δίκην διδοὺς τοῦ ἔρωτος. ΗΡΑ. οὐ γὰρ δεινὸν τοῦτό γε ἀπὸ τῆς μεγαλαυχίας.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΟΥ.

APOLLINIS ET VVLCANI, eodem interprete.

VVLCANVS. VIDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnũ aliquod bonũ euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiã attinet? VVL. Et quem adeo iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem De furacitate Mercurij. susturatus est: aut Martem, nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium: vt interim de me ipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquando venerit. VVL. Atqui venit iampridem. APOL. Quid igitur? habésne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamẽ inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeóne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tum meditatus esset furandi rationẽ? APOL. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac volubilia quædam? Atque hic etiam ministrare nobis vult.

Ἑωρακὰς, ὦ Ἀπολλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος τὸ ἀρτιτεχθὲν, ὡς καλόν τε ὄντι, καὶ προσγελᾷ πᾶσι, καὶ δηλοῖ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀποβησόμενον; ΑΠΟΛ. σκληνό γε φῶ βρέφος, ὦ Ηφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ τῷ Ἰαπετῷ πρεσβύτερόν ἐστιν ὅσον ἐπὶ τῇ πανουργίᾳ; ΗΦΑΙ. καὶ τίνα δὴ ἀδικῆσαι δυνάμενον ἐρωτᾷς οὕτω νήπιον ὄν; ΑΠΟΛ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τρίαιναν ἔκλεψεν· ἢ τὸν Αρη· καὶ τοῦτου γὰρ ἐξείλκυσε λαθὼν τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος, ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε τοῦ τόξου, καὶ τῶν βελῶν. ΗΦΑΙ. τὸ νεογνὸν τοῦτο, ὃ μόλις ἐκινήσω ἐν τοῖς σπαργάνοις; ΑΠ. εἶπον, ὦ Ηφαιστε, εἴ σοι προσέλθῃ μόνον. ΗΦΑΙ. καὶ μὴν προσῆλθεν ἤδη. ΑΠ. τί οὖν, πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; ΗΦΑΙ. πάντα, ὦ Απολλον. ΑΠΟΛ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. ΗΦΑΙ. νὴ Δία, τὴν μὲν λαβίδα οὐχ ὁρῶ. ΑΠΟΛ. ἀλλ' ὀψὲ αὐτὴν που ἐν σπαργάνοις τοῦ βρέφους. ΗΦΑΙ. ὕτως ἐξύλλη ἐστὶ, καθάπερ ἐν τῇ μαστρὶ ἐκμελετήσας τὴν κλεπτικήν. ΑΠ. ἀλλ' ἤκουσας αὐτοῦ καὶ λαλοῦντος ἤδη σαφῶς, καὶ ἐπῳδὰς ἔχοντος. ὁ δὲ, καὶ ἀφικνεῖσθαι ἡμῖν ἐθέλει.

ἐπεὶ

ἀδὲς δὲ προσκαλεσάμενος τὸν ἔρωτα, κατεπάλαισεν ἀθρόος οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφελκων τὰ πόδε. εἶτα μεταξὺ ἐπαινουμένου, τῆς Ἀφροδίτης μὲν τὸν κεστὸν ἔκλεψε, περιπλεξαμένης αὐτὸν ὅτι τῇ νίκῃ· τοῦ Διὸς δὲ γελῶντος, ὁ σκῆπτρον. εἰ δὲ μὴ βαρύτερος ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ πολὺ ὁ πῦρ εἶχε, καὶ ἐκεῖνον ἂν ὑφείλετο. ΗΦΑΙ. ταχύν τινα τὸν παῖδα φῄς. ΑΠΟΛ. οὐ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. ΗΦΑΙ. τῷ τοῦτο τεκμήρεσθαι ἔχεις; ΑΠΟΛ. χελώνῃ που νεκρᾷ ἐνρών, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς συνεπήξατο, πήχεις γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμοις ἐμπήξας, καὶ μαγάδι ὑποθεὶς, καὶ ἐντείνας ἅπαντα χορδαῖς, μελῳδεῖ πάνυ γλαφυρόν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς καὶ μὲ αὐτῷ φθονῆσαι τὸν πάλαι κιθαρίζειν ἀσκηκότα. ἔλεγε δ' ἡ Μαῖα ὡς οὐδὲ μόνοι τὰς νύκτας ἐν τῷ θεάτρῳ, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας ἄχρι τοῦ ᾅδου κατῆλθε, κλέψων τι καὶ ἐκεῖθεν δηλαδή. ὑποπερὴς δ' ἐστὶ καὶ ῥᾴδιον τινὰ πεποίηται θαυμασίαν τινὰ δύναμιν, ἣ ψυχαγωγεῖ, καὶ καθάπαξ τοὺς νεκροὺς. ΗΦΑΙ. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτῷ παίγνιον εἶναι. ΑΠΟΛ. τοιγαροῦν ἀπέδωκέ σοι τὸν μισθὸν τοῦτον τὸν πεζάγραν. ΗΦΑΙ. ὄντως ὑπεμνησας· ὥστε βαδιοῦμαι ἀπολησόμενος αὐτόν, εἴπου ὡς φῄς εὑρεθείη ἐν τοῖς ἀπαργάνοις.

A Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, cùm illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset; & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quin imò & musicum præterea. VVL. Vndénam huius rei coniecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeo quiddam modulatur & cõcinnum, vt ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos vsq; descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac virgam quãdam apparauit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet. VVL. Rectè sanè admonuisti: quare ibo vt illum recipiam, sicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

VVLCANI ET IOVIS. Iacobo Micyllo interprete.

Τί με, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιῆσαι; ἥκω γὰρ ὡς ἐκέλευσας ἔχων τὸν πέλεκιν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθους δέοι μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν. Ζ. ἄγε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δίελε μου τὴν κεφαλὴν εἰς δύο, κατενεγκών. Η Φ. πειρᾶ μου εἰ μέμνησαι; ὡς ἐστάτης ποτ' οὖν πάλαι θές, ὅ σοι θέλεις ποιεῖσθαι. Ζ. διαιρεθῆναί μοι δοκεῖ. εἰ δ' ἀπειθήσεις, νῦν μὲν ὀργιοῦμαι πειρασόμενος, ὅμως δὲ χρὴ καθικνεῖσθαι πρωτὶ τοῦ θυμοῦ, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἵ μου τὸν ἐγκέφαλον διατρέφουσιν.

D QVid me oportet facere, Iupiter? *VVLCANVS.* venio enim, ita vt iussisti, securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit vno ictu dissecare. IVP. Rectè sanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas partes. VVLCAN. Tentas me num insaniam? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariam volo. si verò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentem. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt.

De eo quòd Pallas è cerebro louis nata est.

VVL. Vide Iupiter ne quid mali faciamus: acuta enim ſecuris eſt, & non abſq; ſanguine, neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obſtetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter. ego enim noui quid ſit conducibile. VVL. Inuitus quidē, ſed tamen feriā. Quid enim agat aliquis te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc eſt. Magnum, ô Iupiter, malum habuiſti in capite. Meritò igitur iracundus fuiſti, tantam intra cerebri panniculum virginem viuam nutriēs, idq; armatam: nimirum caſtra, non caput habuiſti, non aduertēs. Hæc verò etiam ſaltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac haſtā vibrat, & quaſi quodā furore concitatur: & quod maximum eſt, formoſa admodū ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta eſt, cæruleos quidem oculos habēs. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupiter, obſtetricandi præmium hoc mihi refer: deſponde mihi illam. IVP. Impoſſibilia petis Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me eſt, nihil repugno. VVL. Hoc volebam: reliquum quod eſt, ipſe curabo: ac iam ſinul rapiam hinc ipſam. IVP. Si tibi facile adeo hoc, facias licet: veruntamen illud ſcio, quòd amas ea quę tibi contingere nequeunt.

A ΗΦΑΙ. ὄρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν· ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκύς ἐστι, κἀ οὐκ αἱμάξει, οὐδὲ κτῆ τιὼ Εἰλείθυιαν μηνώσεταί σε. Ζ. κατένευσα μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαῤῥῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ ὃ συμφέρον. ΗΦΑΙ. ἄκων μὲν, κατοίσω δέ. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σοῦ κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν εἶχες ἐν τῇ κεφαλῇ. εἰκότως γοῦν ὀξύθυμος ἦσθα, τηλικαύτην ἐν τῷ μικρῷ χαρθένον ζωογονῶν· καὶ θώρηκα ἔνοπλον. ἵππου γε τὸ πεδίον, ὃ κεφαλὴν ἐλελιζομένης ἔχων· ἡ δὲ πηδᾷ, καὶ πυῤῥιχίζει, καὶ τὸν ἀσπίδα πινάσσει, καὶ ὃ δόρυ πάλλει, καὶ ὀρθιασᾷ· καὶ ὃ μέγιστον, καλὴ πάνυ καὶ ἀκμάζα γεγύηται· ἤδη ἐν βρυχεῖ γλαυκῶπις μέν, ἀλλὰ κομᾷ καὶ τοῦτο ἡ κόρη. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μηνύτρά μοι ἀπόδος ἐκ τῆς ὀδύνης μοι αὐτήν. Ζ. ἀδυνάτα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε· παρθένος γὰρ ἀεὶ θέλει μένειν. ἐγὼ γοῦν τό γε ἐπ' ἐμοὶ, οὐδὲν ἀντιλέγω. ΗΦΑΙ. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τἀ λοιπά. καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν. Ζ. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, ποίει. πλὴν οἶδα ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

NEPTVNI ET MERCVRII. Eodem interprete.

NEPTVNVS.

LIcétne Mercuri conuenire Iouem nunc? MERC. Nequaquam Neptune. NEP. Attamen intrò renuncia de me ipſi. MERC. Ne moleſtus ſis, inquam. Importunum enim hoc: quare non poteris ipſum videre in præſentia. NEPTVN. Num igitur cum Iunone concumbit? MERC. Non, ſed diuerſum quiddam eſt. NEPTVN. Intelligo, Ganymedes intus eſt. MERC. Neque hoc: ſed ipſe infirmus aliquantulum eſt. NEPTVN. Vnde hoc Mercuri? Neſcio enim quid graue narras. MER. Pudet dicere, tale quidpiam eſt. NEP. At nihil eo tibi opus eſt apud me, patruus vtiq; cùm tibi ſim. MER. Peperit paulo antè, Neptune. NEP. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaque latuit ille nos Hermaphroditus exiſtēs? At neq; vterus eius tumorem aliquem præ ſe tulit. MERC. Rectè dicis, neq; etiam ille partum intra ſe habebat,

Deco quòd Bacchus ex femore Iouis natus eſt.

C ΕΣτιν, ὦ Ἑρμῆ, νῦν ἐντυχεῖν τῷ Διΐ; ΕΡΜ. οὐδαμῶς, ὦ Ποσείδον. ΠΟΣ. ὅμως προσάγγειλον αὐτῷ. ΕΡΜ. μὴ ἐνόχλει, φημί. ἄκαιρον γάρ, ὥστε οὐκ ἂν ἴδοις αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι. ΠΟΣ. μῶν τῇ Ἥρᾳ συνεύδει; ΕΡΜ. οὔκ· ἀλλ' ἑτεροῖόν τι ὄζει. ΠΟΣ. συνίημι· ὁ Γανυμήδης ἔνδον. ΕΡΜ. οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ μαλακῶς ἔχει αὐτός. ΠΟΣ. πόθεν, ὦ Ἑρμῆ; δεινόν γὰρ τοῦτο φῄς. ΕΡ. αἰσχύνομαι εἰπεῖν, ὁποδαπόν ἐστι. ΠΟΣ. ἀλλ' οὐ χρὴ πρὸς ἐμὲ θεῖόν γε ὄντα. ΕΡ. τέτοκεν ἀρτίως, ὦ Ποσείδον. ΠΟΣ. ἄπαγε, τέτοκεν ἐκεῖνος; ἐκ τίνος; οὐκ οἶδα ἐλελήθη ἡμᾶς ἀνδρόγυνος ὤν; ἀλλ' οὐδὲ ἐπεσήμηνεν αὐτῷ ἡ γαστὴρ ὄγκον τινά. ΕΡ. οὔ λέγεις· οὐ γὰρ ἐκύησε εἶχε δ' ἔμβρυον.

ΠΟ. οἶδα· ἐκ τῆς κεφαλῆς ἔτεκεν αὐτήν, ὥσπερ τὴν Ἀθηναῖαν ἔοικα γὰρ τὴν κεφαλὴν ἔχειν. ΕΡ. οὐκ· ἀλλ' ἐκ τοῦ μηροῦ ἐκύει τὸν ἐκ τῆς Σεμέλης βρέφος. ΠΟ. ὥστε ὁ γυναῖος, ὡς ὅλος ἡμῖν εὐφορός ἐστι πάντα χόριτος τοῦ σώματος. ἀλλὰ τίς ἡ Σεμέλη ἐστίν; ΕΡ. Θηβαία, τῶν Κάδμου θυγατέρων μία. ταύτῃ συνελθών, ἐγκύμονα ἐποίησεν. ΠΟ. εἶτα ἔτεκεν, ὦ Ἑρμῆ, αὐτὸ ἐκείνη; ΕΡ. οὐ μάλα, εἰ μὴ τῷ δόξαν εἶναί σοι δοκεῖ. τὴν μὲν γὰρ Σεμέλην ἐπελθοῦσα ἡ Ἥρα, οἶδα δὲ ὡς ζηλότυπός ἐστι, πείθει αἰτῆσαι τὸν Δία, μὴ φανεὶς οὐ καταπαῦσαι πρὸς αὐτήν· ὡς δ' ἐπείσθη, καὶ ἦκεν ἔχων τὸν κεραυνόν, ἐνέφλεγε δ' ὁ ὄφθος· καὶ ἡ Σεμέλη μὲν διαφθείρεται ὑπὸ τοῦ πυρός. ἐμὲ δὲ κελεύει διατεμόντα τὸν γαστέρα τῆς γυναικός, ἀνακομίσαι ἀτελὲς ἔτι αὐτό· ὃ ἔκρυον ἐν τῷ μηρῷ. καὶ ὅπως ἐποίησα, δηλοῖ τὸν ἐαυτῷ μηρόν, ἐνθήσειν, ὡς ἀποτελεσθείη ἐνταῦθα, καὶ νῦν τρίτῳ ἤδη μηνὶ ἐξέτεκεν αὐτό. καὶ μάλα κῶς ἀπὸ τῶν ὠδίνων ἔχει. ΠΟ. νῦν οὖν ποῦ τὸ βρέφος ἐστίν; ΕΡ. ἐς τὴν Νύσαν ἀποκομίσας, παρέδωκα ταῖς Νύμφαις ἀναθρέψαι, Διόνυσον ἐπονομάσαντα. ΠΟ. οἰκοῦσι δὲ ἀμφότεροι, τε Διονύσου τούτου καὶ μήτηρ καὶ πατὴρ ὁ δὲ ἐστίν; ΕΡ. ἔοικεν. ἀπειμι δ' οὖν ὕδωρ αὐτῇ ποιήσων τὸ τραῦμα οἷόν, καὶ τἆλλα ποιήσων, ὅσ' ἀν νομίζηται ὥσπερ λεχοῖ.

A NEP. Noui: rursum ex capite peperit scilicet, quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum. MER. Neque illud: sed in femore gestauit partum illum, videlicet ex Semele receptum. NEP. Euge generosus, vt ille totus nobis, & ex omni parte corporis imprægnando idoneus atque fœcundus est. Sed quænam Semele ista est? MERC. Thebana mulier, ex filiabus Cadmi vna. huic congressus prægnantem eam reliquit. NEP. Deinde verò ipse pro illa peperit? MERC. Atque admodum, etiam si tibi alienum ac mirū videatur. Nam Semelen dolis aggressa Iuno, (nosti autem vt sit zelotypa hæc) persuadet illi vt petat à Ioue quò cum fulmine ac fulgure ad se veniat. Quæ cū verbis huius inducta credidisset, venissétque Iupiter fulmen secum portans, conflagrauit tectum, ipsaq; Semele ex igne periit. Me autem iubet Iupiter, incisa illius aluo, partum ad se afferre, imperfectum illum quidem adhuc, & intra septimum mensem conceptum. Quod vbi fecissem, ille dissecto femore suo, intrò illum recipit, vt ibi perficeretur. Atque ita iam tertio postquam factum illud est; mense, denuo illum peperi, & nunc ex doloribus aliquantulum languidus est. NEP. Vbi igitur infans ille iam est? MERC. In Nysam hinc ablatum, tradidi illum Nymphis enutriendum, Dionysium cognominatum. NEP. Ergo vtrunque, Dionysij huius & pater & mater ille est. MERC. Ita videtur. Abeo igitur, vt illi aquam ad vulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atque consueto fieri solent, quasi puerperæ procurem.

B

C

ΕΡΜΟΥ, ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ.

MERCVRII ET SOLIS. Iacobo Micyllo interprete.

ΩΗλιε, μὴ ἐλάσῃς τήμερον, ὁ Ζεὺς φησι, μηδὲ αὔριον, μηδ' ἐς τρίτην ἡμέραν, ἀλλ' ἔνδον μένε· καὶ ὁ μεταξύ μία τις ἔσται νὺξ μακρά, ὥστε λυέτωσαν μὲν αἱ Ὧραι αὐτῆς τοὺς ἵππους, σὺ δὲ σβέσον τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπαυε σεαυτὸν ἀφ' ἁμαξῆς. ΗΛ. καινὰ ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἀλλόκοτα ἥκεις φέρων ἀγγέλων. ἀλλὰ μή τι φαύλην ἔδοξα ἐν τῷ δρόμῳ, καὶ ἔξω ἐλάσαι τῶν ὅρων, κἀπί μοι ἄχθεται, καὶ τὴν νύκτα τριπλασίαν τῆς ἡμέρας ποιῆσαι διέγνωκεν;

D AVdi ô Sol, ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neq; in crastinum, neque etiam in diem perēdinum: sed intus manē: fiatque interea perpetua vna nox longa. Quare equos quidem iterum soluant Horæ, tu verò restingue ignem, & nunc tandem post longum interuallum temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians venis. Sed nunquid transgredi siue peccare visus sum inter agendum, & extra fines cursum habuisse, atque ob id nunc irascitur ille mihi, noctémque triplo maiorem bis facere statuit?

MERCVRIVS. De concubitu Iouis cum Alcmena, & nocte prolongata.

MER. Nihil tale: neque hoc etiam perpetuò fiet: sed ipse nunc opus habet noctem sibi fieri consueto lõgiorem. SOL. Vbi autem etiam ille est? aut vnde ipse emissus es vt hæc nuntiares mihi? MER. Ex Bœotia, ab vxore Amphitryonis, cũ qua concumbit. SOL. Amator illius? atque ita illi satis nõ est nox vna? MER. Nequaquam. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum, atque multorum certaminum victorem deum. hoc igitur vna nocte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat, atque ad exitum perducat ille, quod faustum felixque sit. Verũtamen hæc, Mercuri, temporibus Saturni non fiebant (soli enim hîc nos sumus) neque ille tum ab vxore Rhea diuertebat, aut seorsim cubabat: neque etiam relicto cœlo Thebis dormiebat: sed dies quidem tum dies erat, nox autem ad suum certum spatium secundùm proportionem horarum agebatur: peregrinum verò aut immutatum nihil. Neque ille tum vnquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis mulierculæ caussa oportet omnia sursum & deorsum verti, ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob otium & desidiam, viam autem aspetiorem, eò quòd toto triduo nõ vsurpabitur: homines præterea miserè in tenebricoso viuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequẽtur illi scilicet, sedebúntque expectantes donec ille athletam istũ quem dicis, absoluerit sub longis tenebris. MERC. Tace ô Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare. Ego verò ad Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renuntiabo etiam illis quæ Iupiter mandauit: illi quidem, vt ne procedat citiùs: huic autem, vt ne remittat à se homines, quò ignorent longam adeo noctem hãc fuisse.

A ΕΡ. σοὶ δὲν δοκεῖ τοῦτο ἐξαίφνης γίγνεσθαι ἀεὶ τὸ αὐτό; δεῖται δέ τινων αὐτὸς ἐπιμηκεστέρων γενέσθαι τὴν νύκτα. ΗΛ. ποῦ δὲ καὶ ἔστιν, ἢ πόθεν ἐξεπέμφθης ἀγγελῶν ταῦτά μοι; ΕΡ. ἐκ Βοιωτίας, ὦ Ἥλιε, παρὰ τῆς Ἀμφιτρύωνος γυναικός, ἣ συνεύδει. ΗΛ. ἐρᾷ αὐτῆς; εἶτα οὐχ ἱκανὴ νὺξ μία; ΕΡ. οὐδαμῶς. τεχθῆναι γὰρ τινα δεῖ ἐκ τῆς ὁμιλίας ταύτης μέγαν, καὶ πολυάθλων θεόν. τοῦτον οὖν ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀποτελεσθῆναι ἀδύνατον. ΗΛ. ἀλλὰ τελεσιουργείτω μὲν ἀγαθῇ τύχῃ. ταῦτα δ' οὖν, ὦ Ἑρμῆ, οὐκ ἐγίνετο ὅτε τοῦ Κρόνου, (αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν) οὐδ' ἀπέκοιτος ἦν ἡ Ῥέας ἀπ' αὐτοῦ. οὐδ' ἀπολιπὼν αὖ τὸν θρόνον ἐν Θήβαις ἐκοιμᾶτο, ἀλλὰ ἡμέρα μὲν ἦν ἡ ἡμέρα, νὺξ δὲ τὸ μέγιστον ὃ αὐτῆς ἀπέλαυεν ταῖς ὥραις· ξένον δέ, ἢ παλλακευόμενόν, οὐδέν. οὐδ' ἂν ἐκοινώνησέ ποτε ἐκείνος θνητῇ γυναικί. νῦν δὲ δυσχωρίου γυναίου ἕνεκα, χρὴ αἰσχρᾶφθαι τὰ πρόσω, καὶ ἀκαμπτεστέροις μὲν γίγνεσθαι τοῖς ἵπποις ἐκ τῆς ἀργίας, δύσοδον δὲ τὴν ὁδὸν, ἀτριβῆ μὲν οὐ πάνυ ἐξῆς τεσσάρων ἡμερῶν, τοῖς δ' ἀνθρώποις ἀθλίως ἐν σκοτεινῷ διαβιοῦν.

C ταῦτα ἀπολαύσονται τῶν Διὸς ἐρώτων. καὶ καθεδοῦνται περιμένοντες, ἕστ' ἂν ἐκεῖνος ἀποτελέσῃ τὸν ἀθλητήν, ὃν λέγεις, ἐν τῷ μακρῷ τοῦ ζόφου. ΕΡ. σιώπα, ὦ Ἥλιε, μή τι κακὸν ἀπολαύσῃς τῶν λόγων· ἐγὼ δὲ παρὰ τὴν Σελήνην ἀπελθὼν, καὶ τὸν Ὕπνον, ἀπαγγελῶ καὶ ἐκείνοις ἅπερ ὁ Ζεὺς ἀπέστειλε, τὴν μὲν, ὁλίγῃ περιβαίνειν, τὸν δὲ Ὕπνον, μὴ ἀνιέναι τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀγνοήσωσι μακρὸν ὄντα τὴν νύκτα γεγενημένην.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗΣ.

VENERIS ET LVNÆ. Iacobo Micyllo interprete.

VENVS. QVid hæc, ô Luna, facere te aiũt, quoties ad Cariam peruenis, vt currum sistas, ac desuper aspectes Endymionem dormientem sub dio tanquam venatorem aliquem: interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media via? LVNA. Interroga ô Venus filium tuum, qui mihi harum rerum auctor est.

D Τί ταῦτα, ὦ Σελήνη, φασὶ ποιεῖν σε, ὁπόταν ἀφ' ἑσπέρας τὴν Καρίαν ἔλθῃς, ἱστάναι μέν σε ὄχημα, ἐπισκοπεῖν δὲ τὸν Ἐνδυμίωνα καθεύδοντα, ἐπαίθριον ἄτε κυνηγέτην ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ καταβαίνειν ἐπ' αὐτὸν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ; ΣΕΛΗ. ἐρώτα, ὦ Ἀφροδίτη, τὸν σὸν υἱόν, ὃς μοι τούτων αἴτιος.

ΑΦΡΟ. ἔα. σκῆνος ὑβριστής ἐστιν· ἐμὲ γοῦν αὐτὴ τὴν μητέρα οἷα δέδρακεν; ἄρτι μὲν, ἐς τὴν Ἰδὴν καθέλκων, Ἀγχίσου ἕνεκα τῆς Ἰλιέως, ἄρτι δ' ἐς τὸν Λίβανον ὅτι ὁ Ἀσσύριον σκῆνος μειράκιον, ὃ καὶ τῇ Περσεφάττῃ ἐπόθητον ποιήσας, ἐξ ἡμισείας ἀφείλετό με τὸν ἐρώμενον· ὥστε πολλάκις ἠπείλησα, εἰ μὴ παύσεται τοιαῦτα ποιῶν, κλάσειν μὲν αὐτῷ τὰ τόξα, καὶ τὴν φαρέτραν, περιαιρήσειν δὲ καὶ τὰ πτερά. ἤδη δὲ καὶ πληγὰς αὐτῷ ἐνέτεινα εἰς τὰς πυγὰς τῷ σανδάλῳ, ὁ δ', οὐκ οἶδ' ὅπως πρὸς δαίμονος δεδιὼς, καὶ ἱκετεύων, μεθ' ὀλίγον ὑπελέλησται ἀπειλῶν. ἀτὰρ εἰπέ μοι, καλὸς ὁ Ἐνδυμίων ἐστίν; οὐ πρὸς γοῦν ἔστιν ὃ δείνα. Ζ. ἐμοὶ μὲν καὶ πάνυ καλὸς, ὦ Ἀφροδίτη, δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὅταν ὑπὸ καλλόμυος ὑπὸ τῆς πέτρας τὴν χλαμύδα καθεύδῃ, τῇ λαιᾷ μὲν ἔχων τὰ ἀκόντια, ἤδη ἐκ τῆς χλαμύδος ἀναῤῥέοντα· ἡ δεξιὰ δὲ, περὶ τὴν κεφαλὴν ἐς ὃ αὖ ὑπεκκλασμένη ὑπαρέπει, τῷ προσώπῳ προσκειμένη· ὁ δὲ, ὑπὸ τοῦ ὕπνου λελυμένος, ἀναπνεῖ ὃ ἀμβρόσιον σκῆνος ἆθμα. τότε τοίνυν ἐγὼ ἀφροντὶ καταδύσα, ἐπ' ἄκρων τῶν δακτύλων βεβηκυῖα, ὡς αὖ μὴ ἀνεγερθεὶς σκηπτρεῖν. οἶδα τί ἂν οὖν σοι λέγοιμι τὰ μὴ τοιαῦτα· πλὴν ἀπόλλυμαί τε ὑπὸ τοῦ ἔρωτος.

A VEN. Sine: contumeliosus ille est. Me quippe matrem ipsius quibus modis affecit? nunc quidem in Idam adigens, Anchisæ causa Troiani: nunc autem in Libanum, ad Assyrium illum adolescētem, quem & Proserpinę desiderabilem fecit, & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam sæpe illi interminata sum, ni desinat talia facere, fractura esse me ipsius & arcus & pharetram, amputaturam autē etiam alas. Iampridē verò & plagas ipsi in nates incussi sandalio: sed ille, nescio quo pacto, tum quidē statim metuens ac supplicans, paulo pòst omniū oblitus discitur. Verùm dic mihi, formosus ne Endymion iste est? Nam hoc quidem solatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiam admodum formosus ô Venus videtur, & maximè quādo instrata super rupē chlamyde dormit, læua tenēs sagittas paulatim è manu prolabētes. Dextra autem circa caput sursum versus reflexa, decorem affert faciei, cui circūfunditur. Ipse verò solutus somno, anhelat ambrosium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & sine vllo strepitu descendens, ac summis digitis insistens, vt ne expergefactus ille perturbari possit. Scis igitur quid tibi post hæc dictura fuerim, sed pereo equidem amore.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET CVPIDINIS, Erasmo Roterod. interprete.

Ω τέκνον Ἔρως, ὅρα οἷα ποιεῖς. ἃ τὰ ἐν τῇ γῇ λέγω, ὁπόσα τοὺς ἀνθρώπους ἀναπείθῃς, καθ' αὑτὴν ἢ κατ' ἀλλήλων ἐργάζεσθαι, δηλά σε τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς τὸν μὲν Δία πολυμορφον ὑπιδήκνυσι, δηλάτων ἐς ὅ, τι ἂν σοι ὅτι τ' χαιρῷ δοκῇ τ' Σεμέλην ἢ καθαιρῇς ἐκ τ' οὐρανῦ, τὸν Ἥλιον ἢ πρὸς τῇ Κλυμένῃ βεβιωκότα ἐνίοτε διαλανθάνῃς, ὑπιλελησμένον τῆς ἱππασίας· ἃ μὲν γὰρ ἐς ἐμὲ τ' μητέρα ὑβρίζῃς, θαῤῥῶν ποιεῖς. ἀλλὰ σύ, ὦ τολμηρότατε, καὶ τὴν Ῥέαν αὐτὴν γραῦν ἤδη, καὶ μητέρα τοσούτων θεῶν, ἀνέπεισας παίζειν, καὶ τὸ Φρύγιον μειράκιον σκῆνος ποθεῖν, καὶ νῦν σκεῖνη μέμηνεν ὑπὸ σοῦ, καὶ ζεύξαμένη τοῖς λέουσι, περιελαύνουσα καὶ τοὺς Κορύβαντας (ἅτε μανικοὺς καὶ αὐτοὺς ὄντας,)

C VPido gnate, vide quæ facis flagitia. Nòn iam de his loquor, quæ te impulsore mortales in terra, vel in se quisq; vel inuicem alij in alios faciūt, verùm de his ago, quæ apud superos quoque designas, qui quidē Iouem ipsum cogis varias assumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore visum fuerit, eum vertens: tum Lunam è cœlo deuocas: quin & Solem aliquoties compellis lentum apud Clymenem cessare, aurigandi muneris oblitum: nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audactèr ac tanquam tutò facis. Verùm tu quidē ô deorum omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eò perpulisti, vt pusionem adamet; atque in Phrygium illum adolescentulum depereat: ac tua iam opera insanit, iunctisque leonibus, adhibitis item Corybantibus (quippe qui & ipsi furore quodam sunt afflati)

VENVS.

per Idam montem sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulãs: cæterùm Corybantum alius suum ipse penem ense desecat, alius demissa coma per mõtes fertur insanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perstrepit: breuiter, omnis vndequaque Ida tumultus atque insaniæ plena est. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, vt si quando resipiscat Rhea, vel potiùs si pergat insanire, Corybantibus imperet, vt te correptum discerpant, aut leonibus obiiciant. Hic me solicitat metus, quòd videam tibi periculum imminere. CVP. Otioso animo esto mater: si quidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita vt sæpenúmero conscẽsis eorum tergis, prehensaq; iuba, equitis ritu insidens illos agitem. At verò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori insertam receptant, lambúntque, deinde mihi reddunt innocuã. Porro Rheæ ipsi quando tandem vacauerit vt me vlciscatur, quum in Atte sit tota? Postremò quid ego pecco, quum res pulchras vt sunt offero ac demonstro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Num vis ipsa tu mater vti neque tu posthac Martem ames, neq; ille te. VEN. Vt es peruicax, & nulla in re non superas? Attamen horum quæ dixi, aliquando memineris.

A ἄνω τε κάτω τὸν Ἴδην πᾶσαν περιπολοῦσιν· ἡ μέν, ὀλολύξασα ὅτι τὸν Ἄττην· οἱ Κορύβαντες δέ, ὁ μὲν αὐτῶν, τέμνεται ξίφει τὸν πῆχυν, ὁ δέ, αἰωρεῖς τὴν κόμην, ἵεται μεμηνὼς διὰ τῶν ὀρῶν· ὁ δέ, αὐλεῖ τὸν κέρατι· ὁ δέ, ὑπορομβεῖ τὸν τυμπάνῳ, ἢ ὑπηχεῖ τὸν κυμβάλῳ, καὶ ὅλως, θόρυβος καὶ μανία πᾶσα ἐν τῇ Ἴδῃ ἄπεστιν ὅτι. δέδοικα οὖν ἄπαντα, δέδοικα δὲ τοιοῦτο, ἢ δὲ μέγα σε κακὸν τεκμήρασα, μὴ ἀπομανῇσά ποτε ἡ Ῥέα, ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι ἐν αὐτῇ οὖσα, κελεύσῃ τοῖς Κορύβασιν συλλαβόντας σε, διασπάσασθαι, ἢ τοῖς λέουσι παραβαλεῖν, ταῦτα δέδοικα κινδυνεύοντά σε ὁρῶσα.
B ΕΡ. θαῤῥεῖ μῆτερ, ἐπεὶ καὶ τοῖς λέουσιν αὐτοῖς ἤδη ξυνήθης εἰμί. καὶ πολλάκις ἐπιβᾶσα ὅτι τὰ νῶτα, καὶ τῆς κόμης λαβόμενος, ἱππεύω ἀΐδιος, οἱ δ', σαίνουσί με, καὶ τὴν χεῖρα δεχόμενοι, ἐς τὸ στόμα παρελιχμησάμενοι, ἀποδιδόασί μοι. αὐτὴ μὲν γὰρ ἡ Ῥέα, πότε ἂν σχολὴν ἄγοι ἐπ' ἐμέ, ὅλη οὖσα ἐν τῷ Ἄττῃ; καίτοι τί ἐγὼ ἀδικῶ, δεικνὺς τὰ καλὰ οἷά ἐστιν; ὑμεῖς δὲ μὴ ἐφίεσθε τῶν καλῶν· μὴ οὖν ἐμὲ αἰτιᾶσθε τούτων. ἢ θέλεις σύ, ὦ μῆτερ, αὐτὴ μηκέτι ἐρᾷν, μήτε σὲ τοῦ Ἄρεως, μήτ' ἐκεῖνον σέ; ΑΦΡΟ.
C ὡς δεινός εἶ, καὶ κρατεῖς ἀπόρων· ἀλλὰ μεμνήσῃ μου ποτὲ τῶν λόγων.

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

IOVIS, ÆSCVLAPII, ET HERCVLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. DESINITE ô Æsculapi & tu Hercules contendere inter vos iurgiis perinde vt homines. Indecora enim hęc, & à cõuiuio deorum aliena. HERC. At vis, ô Iupiter, medicamentarium istum priore loco accumbere, quàm me? ÆS. Quid ni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HERC. In quo igitur ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquãdo percussit, eo quòd quæ nefas erat, feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? ÆS. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagrasti, quandoquidem mihi ignem obiicis. HER. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterq; in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sim, tãtos autem labores sustinuerim, expurgata vita,

Æsculapius & Hercules de cessione contendũt.

D ΠΑύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια τῆς συμποσίου τῶν θεῶν. ΗΡΑ. ἀλλὰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα πρόκλινέσθαι μου. ΑΣΚ. νὴ Δία, καὶ ἀμείνων γὰρ εἰμι. ΗΡΑ. τί, ὦ ἐμβρόντητε; ἢ δέδοικέ σε ὁ Ζεὺς σκεδάννυσιν, ἃ μὴ θέμις ποιοῦντα, νεῳ ὄντ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετείληφας; ΑΣΚΛΗ. δεδίληκε γὰρ καὶ σύ, ὦ Ἡράκλες, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεγείς, ὅτε μοι ὀφθείς ὁ πῦρ; ΗΡΑ. οὐκοῦν ἴσα καὶ ὅμοια βεβίωται ἡμῖν· ὃς Διὸς μὲν υἱός εἰμι, τοσαῦτα δὲ πεπόνηκα, σκαθαίρων τὸν βίον,

θηεία καταγωνιζόμενος, καὶ αὐθεφπους ὑβρι-
σθεὶς τιμωρούμενος. σὺ δὲ ῥιζοτόμος εἶ, καὶ
ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως αὐθεφποις χρήσι-
μος ὀπιθήσειν τῶν φαρμάκων, αὐθρώδες δὲ
οὐδὲν ὀπισθεδυκμένος. ΑΣΚ. Οὐ λέγεις, ὅτι
σε τὰ εἰκαύματα ἰασάμενον, ὅτε πρῶτον
ἀνῆλθες ἡμίφλεκτος ὑπ' ἀμφοῖν διεφθαρ-
μένος τὰ σώματα, τοῦ χιτῶνος, καὶ μετὰ τοῦ-
το, τοῦ πυρός. ἐγὼ δὲ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὔτε
ἐδούλευσα ὥσπερ σύ, οὔτε ἔξαινον ἔρια ἐν
Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκὼς, καὶ παιόμε-
νος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σφυδάλῳ,
ἀλλ' οὐδὲ μελαγχολήσας, ἀπέκτεινα τὰ τέ-
κνα, καὶ τὴν γυναῖκα. ΗΡΑ. εἰ μὴ παύ-
σῃ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα εἴσῃ, ὡς
οὐ πολύ σε ὀνήσει ἡ ἀθανασία, ἐπεὶ ἀράμενός
σε, ῥίψω ὀπὶ κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε
μηδὲ τὸν Παιήονα ἰάσασθαί σε, ὃ χρανίον
συντριβέντα. ΖΕΥΣ. παύσασθε, φημὶ,
καὶ μὴ ὀπιταράττετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ
ἀμφοτέρους ἀποπέμψομεν ὑμᾶς τοῦ συμ-
ποσίου· καίτοι δίκαιόν, ὦ Ηρακλεις, πρῶτον
κατακλίνεσθαί σε τὸν Ασκληπιὸν, ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

deuictis beſtiis, & hominibus contumelioſis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum inciſor es, & circulator, ægrotãtibus fortaſſis hominibus vtilis, medicamenta adhibendo: virile autẽ nihil quicquam opere præſtitiſti. ÆS. Rectè dicis, quoniam & inuſtiones tuas curaui, quando paulo antè aſcendiſti ad nos ſemiuſtulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica iſta, & poſt illam etiã à flamma. Ego verò quid? ſi nihil aliud, tamen neq; ſeruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus ſandalio aureo: neque verò etiam inſaniens occidi liberos & vxorem. HER. Niſi deſinas conuitiari, ſtatim admodum ſenties quòd non multum tibi profutura ſit immortalitas: quoniam ſublatũ hinc è cœlo præcipitem dabo te, vt ne ipſe quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Deſinite, inquam, & ne perturbate nobis conuerſationem hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è cõuiuio. Quanquam etiam æquum eſt ô Hercules, priore loco accumbere Æſculapium, quippe qui & prior mortuus eſt.

ΕΡΜΟΥ, ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

ΤΙ σκυθρωπὸς εἶ, ὦ Απολλον; ΑΠ. ὅτι, ὦ Ερμῆ, δυσχεραίνω ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς. ΕΡ. ἄξιον μὲν λύπης τὸ πρᾶγμα· σὺ δὲ πῶς δυσχεραίνεις; ἢ τὸ κατὰ τὴν Δάφνην σε λυπεῖ ἔτι; ΑΠ. οὐδαμῶς· ἀλλ' ἐρώμενον πεπόθω τὸν Λάκωνα τὸν Οἰβάλου. ΕΡ. τέθνηκε γάρ, εἰπέ μοι, ὁ Υάκινθος; ΑΠΟΛ. καὶ μάλα. ΕΡ. πρὸς τίνος, ὦ Απολλον; ἢ τίς οὕτως ἀνέρασος ἦν, ὡς ἀποκτεῖναι τὸ καλὸν παιδίον μειράκιον; ΑΠ. αὐτὸ ἐμοῦ τὸ ἔργον. ΕΡ. πῶς λέγεις ἐμαυτῆς, ὦ Απολλον; ΑΠ. οὐκ, ἀλλὰ δυσχερές τι ἀκούσιον ἐγένετο. ΕΡ. πῶς; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι τὸν λόγον. ΑΠ. δισκεύειν ἐμανθάνομεν, κἀγὼ συνεδίσκευον αὐτῷ· ὁ δὲ κἀκεῖνος ἀνέμων ἀπολαύομενος Ζέφυρος, ἤρα μὲν οὐ πολλοῦ ὅ γε αὐτὸς, ἀμελούμενος δὲ, καὶ μὴ φέρων τὴν ὑπερφίαν,

QVid verò triſtis es Apollo? APOL. Quoniam, ô Mercuri, miſer atque infelix circa amores ſum. MERC. Dignum quidem mœrore hoc: ſed tu quo pacto miſer atq; infelix es? An adhuc dolore afficit te id quod cum Daphne accidit? APOLL. Nequaquam: ſed amaſium doleo Laconem illum Oebali filiũ. MER. An mortuus eſt Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque admodum. MER. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, vt occiderit formoſum illum puerum? APOL. Meum ipſius factũ hoc eſt. MER. Quid igitur? inſaniuiſtin' Apollo? APOL. Non: ſed infortunium quoddã inuito mihi accidit. MER. Quomodo? cupio enim audire rationem hanc. APOL. Diſco ludere diſcebat, atque ego vnà cum illo ludebam. Cæterùm ventorum omnium peſſimè perditus Zephyrus amabat quidem longo iam tempore etiam ipſe illum. Verùm neglecto eo, & contemptum iſtum non ferente,

MERCVRIVS.

ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum versus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in caput puero inflixit, ita vt ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer statim moreretur. Verùm ego è vestigio Zephyrum vlciscebar, cortis in eum sagittis, fugientemq; ad montem vsque persequendo. Puero autem & tumulum extruxi in Amyclis, quo loco discus eum prostrauit: & florem ex cruore illius tetram induere feci, suauissimum illum quidem Mercuri, atque omnium fragrantissimum, præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuũ ipsum quasi deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœstus fuisse videor? MERC. Sanè verò, Apollo. Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi: quare dolere non debes mortuo iam illo.

Hyacinthus cum Apolline disco ludens interficitur.

A ἐγὼ μὲν ἀνέρριπτα, ὡς εἰώθαμεν, τὸν δίσκον ἐς ὅ ἄνω. ὁ δὲ ἀπὸ Ταύγετον καταπνεύσας ὅτι κεφαλὴν τῷ παιδὶ ἐνέσεισε, φέρων αὐτὸν, ὥστε ἀπὸ τῆς πληγῆς αἷμά τε ῥυῶδες πολὺ, καὶ τὸν παῖδα θᾶττον ἀποθανεῖν. ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν Ζέφυρον αὐτίκα ἠμυνάμην καταξύσας, φεύγοντι ὀπισσόμβολος ἀγρεὺς τῶν ὀιστῶν· τῷ παιδὶ δὲ καὶ τάφον ἐχωσάμην ἐν Ἀμύκλαις, ὅπου ὁ δίσκος αὐτὸν κατέβαλε. καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄνθος ἀναδῦναι τὴν γῆν ἐποίησα, ἥδιστον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ βαθυζώτατον ἀνθέων ἁπάντων, ἔτι καὶ γράμματα ἔχον, ἐπιμαίζοντα τῷ νεκρῷ. ἆρά σοι ἀλόγως λελυπῆσθαι δοκῶ; ΕΡ. καὶ, ὦ Ἀπολλον· ἤδη γὰρ θνητὸν πεποιημένος τὸν ἐρώμενον· ὥστε μὴ ἄχθου ἀποθανόντος.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

MERCVRII ET APOLLINIS. Eodem interprete.

MERCVRIVS.

ITAN' autem Vulcanum, cùm & claudus ipse sit, & artem adeò fabrilem & contemptam exerceat, Apollo, pulcherrimas duas vxores duxisse, Venerem, atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc, Mercuri. Verumtamen illud equidem miror, quòd cũ illo rem habere sustinent, & maximè quando vident sudore fluentem, in fornacẽ demittere atque incuruare sese, multa adeo fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cùm sit, amplectuntur ipsum, & osculãtur, & vnà dormiũt. MERC. Hoc & ipse indignor, & Vulcano inuideo. At tu comam nutri Apollo, ac citharam personam, animum ob pulchritudinem elatum atq; superbum præ te ferens: ego autem etiam ob habitudinem corporis, & lyram: cæterùm vbi cubitum eũdum fuerit, soli dormiemus. APOL. Ego verò aliàs quoque habeo Venerem minùs propitiam ad resamatorias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnẽ & Hyacinthum, illa quidem aufugit, atque odit me, adeò vt in lignum conuerti maluerit, quàm mecum rem habere: hic autem à disco interfectus est, & nũc pro illis coronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerem, sed non oportet gloriari. APOL. Noui, atq; etiam Hermaphroditum istum ex te aiunt peperisse ipsam. Veruntamen illud mihi dic, si nosti:

Deo quòd Vulcanus duas vxores formosissimas haberet, Venerem, & Gratiam.

C ΤΟ δὲ καὶ χωλὸν αὐτὸν ὄντα Ἥφαιστον, καὶ τέχνην ἔχοντα βαναυσον, ὦ Ἀπολλον, ταῖς καλλίσταις γεγαμηκέναι, τήν τε Ἀφροδίτην, καὶ τὴν Χάριν; ΑΠΟΛ. βδοτμία τις, ὦ Ἑρμῆ· πλὴν ἐκεῖνό γε ἐγὼ θαυμάζω, ὅ, αἰσχυνομένας αὐτὰς, καὶ μάλιστα ὅταν ὁρῶσιν ἱδρῶτι ῥεόμενον εἰς τὴν κάμινον, ὑπεκκυφότα, πολλὴν αἰθάλην ὅτι τοῦ προσώπου ἔχοντα. καὶ ὅμως τοιοῦτον ὄντα αὐτὸν, προσκαλλῶσί τε, καὶ φιλοῦσι, καὶ συγκαθεύδουσι. ΕΡ. τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ, καὶ τὸν Ἥφαιστον φθονῶ, σὺ δὲ κόμα, ὦ Ἀπολλον, καὶ κιθαρίζεις, καὶ μέγα ὅτι τοῦ κάλλους φρονεῖς, κἀγὼ ὅτι τῇ εὐεξίᾳ, καὶ τῇ λύρᾳ· εἶτα ἐπειδὴν κοιμᾶσθαι δέοι, μόνοι καθευδήσομεν. ΑΠΟΛ. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως δύσφροδίτος εἰμὶ εἰς τὰ ἐρωτικὰ, καὶ δύο γοῦν, οὓς μάλιστα ἐφιλησάμην, τὸν Δάφνιν, καὶ τὸν Ὑάκινθον, ἡ μὲν ἀποδιδράσκει με, καὶ μισεῖ, ὥστε εἵλετο ξύλον γενέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ συνεῖναι· ὁ δὲ, ἐπεὶ τοῦ δίσκου ἀπώλετο, καὶ νῦν μοι ἐκείνων τεθαμένοις ἔχω. ΕΡ. ἐγὼ δ' ἤδη ποτὲ τὴν Ἀφροδίτην, ἀλλ' οὐ χρὴ αὐχεῖν. ΑΠΟΛ. οἶδα, καὶ τὸν Ἑρμαφρόδιτον ἐκ σοῦ λέγεται τετοκέναι, πλὴν ἐκεῖνό μοι εἰπὲ, εἴ τι οἶσθα,

πῶς ἂ ζηλοτυπεῖ ἡ Ἀφροδίτη τὴν Χάριν, ἢ ἡ Χάρις ταύτην; ΕΡ. ὅτι, ὦ Ἀπολλον, ἐκείνη μὲν αὐτῷ ἐν τῇ Λήμνῳ συνέσεσιν, ἡ δὲ Ἀφροδίτη, ἐν τῷ οὐρανῷ· ἄλλως τε, καὶ τὸν Ἄρη ἔχει παρὰ πολλά, καὶ ἐκεῖνος ἐκείνης, ὥστε ὀλίγον αὐτῇ τοῦ χαλκέως τούτου μέλει. ΑΠΟΛ. καὶ ταῦτα οἴει τὸν Ἡφαιστον εἰδέναι; ΕΡ. οἶδεν· ἀλλὰ τί ἂν δράσαι δύναιτο, γυναῖον ὁρῶν νεανίαν, καὶ στρατιώτην αὐτόν; ὥστε τοῦ ἡσυχίαν ἄγει, πλὴν ἀπειλεῖ γε δεσμά τινα ἐπιμηχανήσασθαι αὐτοῖς, καὶ συλλήψεσθαι, σαγηνεύσας ὅτι τῆς θύρας. ΑΠ. οὐκ οἶδα, θέλοιμι δ' ἂν αὐτὸς ὁ ξυλληφθησόμενος εἶναι.

A quomodo nō æmulatur Venus Gratiam, aut cōtrà illa Venerem? MER. Quoniā, Apollo, illa in Lemno cum ipso consuetudinem habet: Venus autem in cœlo: præsertim autem hæc cum Marte plerūque versatur, atque illum amat: quapropter non ita multùm fabrū istum curat. APOL. Atque hæc putas ipsum Vulcanum scire? MER. Scit: sed quid agat, cùm generosum adeo adolescentem, & præterea militarem ipsum esse videat? Quare silentium agit; nisi quòd minatur quidem vincula quędam excogitasse cōtra illos sese, iisq; ipsos comprehensurum esse, circūdato veluti retibus quibusdam lecto. APOL. Nescio sanè: optarim verò ipse ille qui sic comprehenderetur, esse.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΛΗΤΟΥΣ.

IVNONIS ET LATONÆ. Iacobo Micyllo interprete.

Καλὰ μὲν γὰρ, ὦ Λητοῖ, καὶ τὰ τέκνα ἔτεκες τοῦ Διί. ΛΗ. ἁπάσαις, ὦ Ἥρα, τοιούτους τίκτειν δυνατόν, οἷος ὁ Ἡφαιστός ἐστιν. ΗΡ. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὁ χωλὸς, ὅμως χρήσιμός τε ἐστὶ, τεχνίτης ὢν ἄριστος, καὶ κατακεκόσμηκεν ἡμῖν τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν Ἀφροδίτην ἔγημε, καὶ σπουδάζεται παρ' αὐτῆς· οἱ δὲ σοὶ παῖδες, ἡ μὲν αὐτῶν ἄῤῥενικὴ, πρὸς τῷ μέθυ, καὶ ὄρφος, καὶ ὃ τελευταῖον, ἐς τὴν Σκυθίαν ἀπελθοῦσα, πάντες ἴσασιν οἷα ἐσθίει ξενοκτονοῦσα, καὶ μιμουμένη τοὺς Σκύθας αὐτούς, ἀνθρωποφάγους ὄντας· ὁ δὲ Ἀπόλλων, πρόσποιεῖται μὲν πάντα εἰδέναι, καὶ τοξεύειν, καὶ κιθαρίζειν, καὶ ἰατρὸς εἶναι, καὶ μαντεύεσθαι, καὶ καθημένους ἐργαστήρια τῆς μαντικῆς, ὃ μὲν, ἐν Δελφοῖς, τοτὲ δ' ἐν Κλάρῳ, καὶ ἐν Διδύμοις, ἐξαπατᾷ τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λοξὰ δὲ ἐπαμφοτερίζοντα πρὸς ἑκάτερον τῆς ἐρωτήσεως ἀποκρινόμενος, ὡς ἀκίνδυνον εἶναι τὸ σφάλμα. πλανᾶται μὲν ἀπὸ τοιούτου, πολλοὶ γὰρ οἱ αὐόητοι, καὶ πρέχοντες αὑτοὺς καταγελᾶσθαι· πλὴν οὐκ ἀγνοεῖται γε ὑπὸ τῶν συνετωτέρων, τὰ πολλὰ τερατευόμενος· αὐτὸς γοῦν ὁ μάντις ἠγνόει, ὅτι φονεύσων μὲν τὸν ἐρώμενον τοῦ δίσκου, ἐμαντεύσατο δὲ, ὡς φεύξεται αὐτὸν ἡ Δάφνη, καὶ ταῦτα, οὕτω καλὸν καὶ κομήτην ὄντα, ὥστε οὐχ ὁρῶ καθότι καλλιτεκνοτέρα τῆς Νιόβης ἔδοξας.

C PVlchros enimuero Latona & liberos procreasti Ioui! LATO. Non enim omnes, ô Iuno, tales parere possumus; qualis Vulcanus est. IVN. At hic claudus quidem, vtilis certè tamen est, artifex optimus existens, ac cœlum nobis exornauit quoque, Venerémque vxorem duxit, à qua & studiosè obseruatur. Contrà autem tuorum liberorum altera quidem virilis vltra modum, & montivaga est; & postremò in Scythiam quoque profecta, omnes sciūt qualia comedat, hospites mactando, at Scythas ipsos imitando, qui humana carne vescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculari, & cithara canere, & medicum esse, & vaticinari: & erectis vaticinandi tabernis, hîc in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulentes se, obliqua, & in vtramque partem quæstionis propositæ inclinantia respondendo, ne videlicet erroris possit damnari: atque ita ex hoc quæstum facit, & ditescit. Multi enim amentes sunt, séque ipsos exhibent præstigiis deludendos. Verùm non ignoratur vtique à prudentioribus, quòd pleraque falsa ac ficta dictitet: quippe ille ipse vates ignorabat quòd interfecturus amasium suum esset disconeque prædixerat ipse sibi quòd fugitura ipsum esset Daphne, idq; adeo formosum atque comatum. Quare non video qua causa pulchriores liberos te quàm Nioben illam procreasse putaris. IVNO.

LAT. At verò liberi hi, hospitum matactatrix ista videlicet, & mendax vaticinator ille, scio quo pacto mordeant te dum conspiciũtur inter deos, & maximè quãdo hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam personat in conuiuio, omnibus ipsum admiratione prosequentibus. IVN. Nequeo risum continere, Latona. illúmne admirantur? quem Marsyas, si iustè modò iudicare Musæ voluissent, excoriasset meritò, vt qui ipse in Musica vicerat? nunc autem circumuentus miser ille periit, iniustè sanè damnatus. Hæc autem formosa tua virgo, ita formosa nimirũ est, vt posteaquam animaduerit sese conspectam ab Actæone fuisse, verita ne adolescens ille turpitudinem ipsius euulgaret, immiserit illi canes: vt interim non dicam quòd neque parturientibus obstetricatura fuisset, si virgo vtique & ipsa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno, eo quòd cum Ioue concumbis, & vnà cum eo regnas: & propterea absque metu contumelios es. Veruntamen videbo te non ita multo pòst rursum lacrymantem, quando te relicta in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

ΑΛΗ. Τῶν παίδων τὰ τέκνα, ἢ ξενοκτόνος; καὶ ὁ ψευδόμαντις, οἶδα, ὅπως λυπεῖσε, ὁρώμενα ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ μὲν, ἐπαινῆται ἐς ὃ κάλλος, ὁ δὲ, κιθαρίζῃ ἐν τῷ συμποσίῳ θαυμαζόμενος ὑφ' ἁπάντων. ΗΡ. ἐγέλασα, ὦ Λητοῖ· ἐκφυὲς θαυμαστὸς, ὃν ὁ Μαρσύας, εἰ τὰ δίκαια αἱ Μοῦσαι δικάσαι ἤθελον, ἀπέδειρεν ἄν, αὐτὸς κρατήσας τῇ μουσικῇ; νῦν ᾧ κατασοφισθεὶς ἄθλιος ἀπόλωλεν, ἀδίκως ἀλοὺς. ἡ δὲ καλή σε παρθένος, ὅτω καλή ἐστιν, ὥστε ἐπεὶ ἔμαθεν ὀφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ακταίωνος, φοβηθεῖσα μὴ ὁ νεανίσκος ἐξαγορεύσῃ ὃ αἶσχος αὐτῆς, ἐπαφῆκεν αὐτῷ τοὺς κύνας. ἐῶ γὰρ λέγειν ὅτι οὐδὲ τὰς τεκούσας ἐμέμφετο, παρθένος γε ἡ αὐτὴ οὖσα. ΛΗ. μέγα, ὦ Ἥρα, φρονῇς, ὅτι ξυνῇ τῷ Διΐ, καὶ συμβασιλεύῃς αὐτῷ, καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦτο ὑβρίζῃς ἀδεῶς· πλὴν ἀλλ' ὀψομαί σε μετ' ὀλίγον αὖθις δακρύουσαν, ὁπότ' ἂν σε καταλιπὼν ἐς τὴν γῆν κατίῃ, ταῦρος ἢ κύκνος γενόμενος.

Ι. Quid rides Mercuri? MERC. Quoniam maximè ridicula, Apollo, vidi. APOL. Dic igitur, vt & ipse auditis illis tecum ridere possim. MER. Venus cum Marte concumbens deprehensa est, ac Vulcanus cõprehensos illos vinculis cõstrinxit. APOL. Quomodo? suaue enim quiddam dicere videris. MER. Longo iam tẽpore, opinor, cognitis his quę agebãtur, expiscatus est illos, & lecto occultis quibusdam vinculis circundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post hęc Mars ingreditur secretò, vt quidẽ ipse putabat. Videt autẽ ipsum ex alto Sol, & rem ad Vulcanum defert. Vbi igitur lectum conscendissent, & in opere esset, & iam intra retia tenerentur, circũuoluuntur ipsis quidẽ vincula, astat autem Vulcanus. Illa igitur (nam & fortè tũ nuda erat) pudore affecta, non habebat quo se tegeret. Mars verò ab initio fugere tentabat, sperabatq; se vincula illa disrupturum esse: cæterùm posteaquam intellexit se vndiq; captũ teneri, neque effugere quoquam posse, supplicare cœpit.

APOLLO.

Deprehensi Mars cũ Venere, à Vulcano vinculis colligãtur.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

APOLLINIS ET MERCVRII. Eodem interprete.

ΕΡ. Τί γλᾷς, ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. ὅτι γελοιότατα, ὦ Απολλον, εἶδον. ΑΠ. εἰπὲ οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς ἀκούσας ἔχω ξυνγελᾶν. ΕΡ. ἡ Αφροδίτη ξιωοῦσα τῷ Αρῃ, κατείληπται, καὶ ὁ Ηφαιστος ἔδησεν αὐτοὺς ξυλλαβών. ΑΠ. πῶς; ἡδύ γάρ τι ἔρᾳν ἔοικας. ΕΡ. οὐ πολλοῦ οἶμαι τούτων εἰδὼς ἐθήρευεν αὐτούς· καὶ περὶ τὴν εὐνὴν ἀφανῆ δεσμὰ περιθεὶς, εἰργάζετο ἀπελθὼν ὅπῃ τὴν κάμινον. εἶτα ὁ μὲν Αρης εἰσέρχεται λαθών, ὡς ᾤετο, καθορᾷ δὲ αὐτὸν ὁ Ηλιος, καὶ λέγει πρὸς τὸν Ηφαιστον. ἐπὶ δὲ ἐπέβησαν τῇ λέχους, καὶ οὐκ ἔρῳ ἤδη, καὶ οὗτος ἐγεγήνητο τῷ ἀρκύων, περιπλέκεται μὲν αὐτοῖς τὰ δεσμὰ, ἐφίσταται δὲ αὐτοῖς ὁ Ηφαιστος. ἐκεῖνα μὲν οὖν, καὶ γὰρ ἔτυχε γυμνὴ οὖσα, οὐκ εἶχεν ὅπως ἐγκαλύψαιτο αἰδουμένη, ὁ δὲ Ἄρης τὰ μὲν πρῶτα διαφυγεῖν ἐπιεᾶτο, καὶ ἤλπιζε ῥήξειν τὰ δεσμὰ, ἔπειτα δὲ συνεὶς οὐ ἀφύκτῳ ἐγεγένητο ἑαυτὸν, ἱκέτευε.

ΑΠΟΛ. τί οὖν; ἀπέλυσεν αὐτοὺς ὁ Ἥφαιστος; ΕΡ. οὐδέπω, ἀλλὰ ξυγκαλέσας τοὺς θεοὺς, ἐπιδείκνυται τὴν μοιχείαν αὐτοῖς. οἱ δὲ γυμνοὶ ἀμφότεροι κάτω νενευκότες, ξυνδεδεμένοι ἐρυθριῶσι, καὶ ὁ θέαμα ἥδιστον ἐμοὶ ἔδοξε μονονουχὶ αὐτὸ γιγνόμενον ὃ ἔργον. ΑΠΟΛ. ὁ δὲ χαλκεὺς οὗτος, οὐκ αἰδεῖται καὶ αὐτὸς ἐπιδεικνύμενος τὴν αἰσχύνην τῆς γάμου; ΕΡ. μὰ Δί', ὅς γε καὶ ἐπιγελᾷ αὐτοῖς ἑστώς. ἐγὼ μέν τοι, εἰ χρὴ τἀληθῆ εἰπεῖν, ἐφθόνουν τῷ Ἄρει, μὴ μόνον μοιχεύοντι τὴν καλλίστην θεὸν, ἀλλὰ καὶ δεδεμένῳ μετ' αὐτῆς. ΑΠΟΛ. οὐκοῦν σὲ δεδέσθαι αὖ χρὴ ἐμοῦ ἕνεκα ταύτῃ; ΕΡ. σὺ δ' οὐκ αὖ, ὦ Ἀπολλον; ἴδε μόνον ἐπελθών, ἐπαινέσομαί γάρ σε, ἐὰν μὴ τὰ ὅμοια καὶ αὐτὸς δόξῃ ἰδών.

ΑΠΟΛ. Quid igitur? soluitne ipsos Vulcanus? MER. Nondum: sed conuocatis diis spectandum ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuò, inclinatis deorsum capitibus erubescebant. Atque adeo spectaculum hoc dulcissimũ mihi visum est, cùm tantùm non ipsum opus exhiberent. APOL. At faber ille an non pudore afficitur etiam ipse cùm spectandam ita exhibet coniugij sui turpitudinem? MER. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego verò, si opus est verum dicere, inuidebam Marti, non solùm quòd cum formosissima dea adulterium exercuisset, sed etiam quòd colligatus cũ ipsa vnà esset. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto sustineres? MER. Tu verò non, Apollo? Aspice modò & accedens (collaudabo enim te) si non eadem ipse quoque optabis vbi videris.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET IOVIS. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΓὼ μὲν ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι τοιοῦτος ὑὸς γένοιτο, θῆλυς οὕτω καὶ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς μέθης, μίτρᾳ μὲν ἀναδεδεμένος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μετὰ μοιχάδων γυναιξὶ συὼν, ἀβρότερος αὐτῶν ἐκείνων ὑπὸ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων· καὶ ὅλως παντὶ μᾶλλον ἔοικεν, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Ζ. καὶ μὲν οὗτός γε ὁ θηλυμίτης, ὁ ἀβρότερος τῶν γυναικῶν, οὐ μόνον, ὦ Ἥρα, τὴν Λυδίαν ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς καπιχηνῶντας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τοὺς Θρᾷκας ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τούς τε ἐλέφαντας εἶλε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε, καὶ τὸν βασιλέα τῶν ὀλίγον ἀντισχόντα κολούσαντα, αἰχμάλωτον ἀπήγαγε· καὶ τοῦτα ἅπαντα ἔπραξεν, ὀρχούμενος ἅμα, καὶ χορεύων, θύρσοις χρώμενος κιττίνοις, μεθύων ὡς φής, καὶ σαθρὸς ὤν. εἰ δέ τις ἐπεχείρησε λοιδορήσασθαι αὐτῷ, ὑβρίσας ἐς τὴν τελετὴν, καὶ τῶν ἐπιμορήσατο, ἢ καταδήσας τοῖς κλήμασιν, ἢ ἀφαπαθῶν ποιήσας ὑπὸ τῆς μέθης ὥσπερ νεβρόν· ὁρᾷς ὡς ἀνδρεῖα τοῦτα, καὶ οὐκ ἀνάξια τῆς παιδός; εἰ δὲ παιδιᾷ καὶ τρυφῇ πρέπειν αὐτοῖς, οὐδεὶς φθόνος·

ΕQuidem erubescerem ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeo, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens, vt plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens: & in summa cuiuis magis quàm patri tibi similis. IVP. At verò hic mitratus & mulierosus, non solùm, ô Iuno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant, cepit, præterea & Thraces sub se redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsúmque regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit saliens pariter & choream ducens, hastis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd si verò quispiam illum conuiciari aggressus sit, contumeliosè de sacris illius loquendo: etiam hunc vlcisci solet, vel palmitibus ipsum implicando, vel à matre, perinde vt hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, & me patre minimè indigna? Si verò lusibus quoque & deliciis inter hæc indulget, non est quòd inuideas:

IVNO. Calũniatur Iunoni Bacchum vini inuentorem.

& maximè ſi quis cogitet qualis hic ſobrius futurus erat, quando etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi videris etiam laudare inuẽtum ipſius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati iſti factitent, titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in ſumma, inſanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipſi compotores interfecere, ligonibus cæſum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipſe Dionyſius efficit: ſed immoderatus potus, & vltra quàm decet & ſatis eſt, repleri mero. Cæterùm ſi quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia verò Icarius paſſus eſt, tale nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici videris, ac Semeles reminiſci, Iuno: ſiquidem eas res Dionyſij calumniaris, quæ ſunt omnium pulcherrimæ.

Vinum mala non deſignat, ſed nimius eius potus.

Α ἢ μάλιστα εἰ λογίσαιτό τις οἷος ἂν νήφων ἐσθ' οὗτος ἦν, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιεῖ. ΗΡ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινεῖν ἢ τὸ εὕρημα αὐτοῦ, τὴν ἄμπελον, ἢ τὸν οἶνον, ἐπειδὰν ταῦτα, ὁρῶν οἷα οἱ μεθυόντες ποιοῦσι σφαλλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν παπαίνοντες, καὶ ὅλως μεμηνότες ὑπὸ τοῦ πότου· τὸν γοῦν Ἰκάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ κλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐλοῖς διέφθειραν, παίοντες τῇ δικέλλαις. Ζ. ὥστε τοῦτο φῂς, ἡ γὰρ οἶνος ταῦτα, ὥστε ὁ Διόνυσος ποιεῖ, ὃ δὲ ἀμέτρου τοῦ πόσεως, ἢ τὸ πρὸς τὸ καλῶς ἔχοντος, ἐμφορεῖσθαι τοῦ ἀκράτου. ὃς δ' ἂν ἔμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μέν, καὶ ἡδίων γίγνοιτ' ἄν. οἷ δὲ ὁ Ἰκάριος ἔπαθεν, ὥστε ἂν ἐργάσαιτο τοιοῦτόν τι τῶν ξυμποτῶν· ἀλλὰ σὺ ὑποζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύειν, εἴγε δηλαδὴ τὰ Διονύσου τὰ κάλλιστα.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET CVPIDINIS. Eraſmo Roterod. interprete.

VENVS.

QVid tandem in cauſa eſt, Cupido, vt quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipſum, Neptunũ, Apollinem, Iunonem, me denique matrem; ab vna Minerua temperes; vtq; aduerſus hanc nec vllum habeat incẽdium tua fax, & iaculis vacua ſit pharetra, tum & ipſe arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: eſt enim formidabilis, truculentoq; aſpectu, ac ferocitate quadam ſupra modum virili: proinde ſi quando tenſo arcu petam illam, galeæ criſtam quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, ſic vt arma mihi è manibus excidant. VEN. Atqui Mars an non erat hac formidabilior: & hunc tamen ſuperatum exarmaſti? CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua ſemper adductis ſuperciliis obſeruat. quin aliquando temere ad illam aduolaui, facem propius admouens: at illa, Si quidem ad me acceſſeris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigam, aut pedibus arreptum in Tartara dabo præcipitem, aut ipſa te diſcerpam. Plurima item id genus comminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: poſtremò & in pectore faciem quandam geſtat horrendam, viperis capillorum vice comatam: hanc nimirum magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aſpicio.

Cupido omnes deos ſuperat, exceptis Minerua, Muſis, & quibuſdam aliis, &c.

Β Τί δήποτε, ὦ Ἔρως, τοὺς μὲν ἄλλους θεοὺς κατηγωνίσω ἁπάντας, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Ἀπόλλω, τὴν Ἥραν, ἐμὲ τὴν μητέρα· μόνης δ' ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπυρος μέν σοι ἡ δᾷς, κενὴ δ' οἰστῶν ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος εἶ, καὶ ἄσχολος; ΕΡ. δέδοικα, ὦ μῆτερ, αὐτήν· φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ δεινῶς ἀνδρική. ὁπότε μοι οὖν ἐντείνα-μενος τὸ τόξον ἴω ἐπ' αὐτὴν ὑποσείουσα τὸ λόφον, ὑπεπλήσθη με, καὶ τὸ δεῖμος γίνομαι, καὶ ἀπορρῴγασί μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. ΑΦ. ὁ Ἄρης γὰρ ἦν φοβερώτερος ἐκεῖνος; καὶ ὅμως ἀφώπλισας αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. ΕΡ. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκὼν παρίσταταί με, καὶ παρακαλεῖ. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ, ὑφορᾶταί μοι ἀεὶ, καὶ ποτε, ἐγὼ μὲν ἄλλως προσέπτην, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα, ἡ δὲ, εἴ μοι προσέσῃ, φησὶ, νὴ τὸν πατέρα, τῷ δορατίῳ σε διαπερῶσα, ἢ τῇ ποδὸς λαβομένη, καὶ ἐς τὸν Τάρταρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὴ διασπασαμένη, διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, καὶ ὀργὴ δὲ δριμύ, καὶ ὑπὸ τῷ σήθους ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἐχίδναις κατάκομον, ὅσπερ ἐγὼ μάλιστα δέδοικα· μορμολύττεταί γάρ με, καὶ φεύγω ὅτανπερ ἴδω αὐτό.

Hanc nimirum magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aſpicio.

ΑΦΡΟ.

ΑΦΡ. Ἀλλὰ τἰω μὴν Ἀθηναῖ δέδοιγας, ὡς φῄς, ϗ τἰω Γοργόνα· ϗ τοῦτα, μὴ φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν τῦ Διός. αἱ δὲ Μοῦσαι, ὄζε τί σοι ἀτρῶτοι, καὶ ἔξω βελῶν εἰσιν; ἢ κἀκεῖναι λόφοις ὑπτοιεῖσι, καὶ Γοργόνας προφαίνουσιν;

ΕΡ. αἰδοῦμαι αὐτάς, ὦ μῆτερ, σεμναὶ γάρ εἰσι, καὶ ἀεί τι φροντίζουσι, καὶ περὶ ᾠδὴν ἔχουσι; καὶ ἐγὼ παείσαμαι πολλάκις αὐτᾶις, κηλούμενος ὑπὸ τῦ μέλους.

ΑΦΡ. ἔα ϗ τοῦτας, ὅτι σεμναὶ τἰω ἢ Ἀρτεμιν τίνος ἕνεκα οὐ πτερώσῃς;

ΕΡ. Ὁ μὴν ὅλον, οὐδὲ καταλαβεῖν αὐτἰω οἷόντε, φεύγουσαν ἀεὶ ὄζε τ' ὀρῶν· εἶτα ϗ ἴδοιμί τινα ἔρωτα ἤδη ἐμοῦ. ΑΦΡ. τίνος, ὦ τέκνον; ΕΡ. Θήρας, καὶ ἐλάφων, καὶ νεβρῶν, αἱρῆν τε διώκουσα, ϗ καταρᾳθύμῃν, καὶ ὅλως περὶ ταῦτ' ἐστίν. ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, καίτοι τοξότην αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκνικόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκείνου ἐτόξευσας.

AVEN. Esto sanè, Mineruam metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, idque quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris: cæterùm Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam non rarò illis assisto, carminis suauitate delinitus. B VEN. Esto; nec has adoriris, propterea quòd sint reuerẽdæ: at Dianam qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem vsquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. ad hæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius ô gnate? CVP. Nẽpe venatu ceruorum & hinnulorum quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur. tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu valet & ipse, feritque eminus. VEN. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta vulnerasti.

ΘΕΩΝ ΚΡΙΣΙΣ.

DEARVM IVDICIVM. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΡμῆ, λαβὼν τυτὶ τὸ μῆλον, ἄπιθι ἐς τὴν Φρυγίαν πρὸς τὸν Πριάμου παῖδα τὸν βουκόλον, (νέμει δὲ τὴν Ἰδης ἐν τῷ Γαργάρῳ,) ϗ λέγε πρὸς αὐτὸν, ὅτι σε, ὦ Πάρι, κελεύει ὁ Ζεὺς, ὅπως καλός τε αὐτὸς εἶ, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικὰ, δικάσαι ταῖς θεαῖς, ἥ τις αὐτῶν ἡ καλλίστη ἐστί· τῦ δὲ ἀγῶνος τὸ ἆθλον ἡ νικῶσα λαβέτω τὸ μῆλον. ὥρα δὲ ἤδη καὶ ὑμῖν αὐταῖς ἀπιέναι πρὸς τὸν δικαστήν· ἐγὼ δὲ ἀποδοῦμαι τἰω διαττὰν, ὅπως τε ὑμᾶς ἀγαπῶν, ϗ εἴ γε οἷόν τε ἦν, ἡδέως ἂν ἁπάσας νενικηκυίας εἶδον· ἄλλως τε, ϗ ἀνάγκη, μιᾷ τὸ κάλλιστον ἀποδόντα, πάντως ἀπεχθάνεσθαι ταῖς πλείοσι. ὄζε τοῦτα μὲν αὐτὸς οὐκ ὀπτὸς ὑμῖν δικάσῃς. ὁ γὰρ νεανίας αὐτὸς ὁ Φρὺξ ἐφ' ὃν ἄπιτε, βασιλικὸς μὲν ὄζι, ϗ Γανυμήδους τούτου ξυγγενὴς, πάλλα δὲ, ἀφελὴς, ϗ ὄρθος, κοὐκ ἂν τις αὐτὸν ἀπαξιώσαι τοιαύτης θέας. ΑΦΡΟ. ἐγὼ μὲν, ὦ Ζεῦ, εἰ καὶ τὸν Μῶμον αὐτὸν ὀπτήσοντας ἡμῖν δικαστὴν, θαῤῥοῦσα βαδιοῦμαι πρὸς τὴν ὀπτόψιν.

C MErcuri, accepto hoc pomo abi in Phrygiam ad Priami filiũ, pastorem armẽti (pascit autem in Ida monte, qua parte Gargarũ vocant) ac dic illi: Iupiter, inquiẽs, ô Pari, iubet te, posteaquã & ipse formosus es, & rerum amatoriarum doctus, sentẽtiam ferre inter deas, quęnam illarum omnium formosissima sit. Certaminis autem præmium, ea quæ vicerit, pomum accipiat. Porrò tempus iam est vt & ipsę vos abeatis ad Iudicem. Ego verò ablego à me arbitrium, vt qui ex æquo omnes vos amem, ac, si modò possibile foret, libenter omnes vos victrices videre D vellem, præsertim quando & necesse est, qui vni pulchritudinis summam adiudicabit, eum omnino in odium cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipse vobis idoneus iudex non sum: adolescens autẽ ille Phrygius, ad quẽ hinc abitis, regio quidẽ genere prognatus est, & Ganymedis huius cognatus: cæterũ simplex & mõtanus: neq; quisquam illũ cognitione hac indignũ meritò putauerit. VEN. Ego verò, Iupiter, etiam si Momum ipsũ prẽstituas nobis iudicẽ, præsenti animo itura sum ad documentum mei præbendum.

IVPITER. De iudicio Paridis.

Quid enim adeò reprehenderet ille in me? Sed oportet etiam hisce placere hominem. IVN. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiamsi Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus & hunc Parin, quisquis etiam fuerit. IVP. Num igitur & tibi eadem hæc, filia, placent? quid respondes? auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc virginibus vobis, verecundia affici erga talia; sed tamen annuis. Abite igitur: ac videte ne infensiores fiatis iudici, quæcunque victæ fueritis, néve malum aliquod inferatis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest vt æqualiter omnes formosæ sitis. MER. Procedamus ergo rectà versus Phrygiã. Ac ego quidem præibo, vos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Noui ego Paridem hunc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia disceptanda maximè idoneus: neque ille facilè iudicauerit malè. VEN. Hoc quidem totum bene, adeóque pro me narras, iustum videlicet esse nobis iudicem. Vtrùm autem & vxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi cohabitat? MER. Non omnino absque vxore est, Venus. VEN. Quomodo hoc dicis? MER. Videtur quædam cum eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa, cæterùm rustica, atque inter montes malè consueta: sed non admodum adhibere animum ipsi videtur. Cuius igitur gratia hęc interrogas? VEN. Nullius sanè rei, sed ita temerè in mentem venit. MINERVA. Malè legationem obis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. MER. Nihil mali, Minerua, hoc: neque etiam contra vos: sed interrogabat me an vxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrem igitur hoc superstitiosè adeò illa curat? MER. Nescio. Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem venisset hoc, neque ex composito interrogasset me. MIN. Quid ergo? carét ne vxore adhuc? MERC. Non videtur. MIN. Quid autem? bellicæ ne rei studio aliquo tenetur, atque amans gloriæ est, an nihil aliud quàm bubulcus est? MERC. Verum quidem non possum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cùm sit, etiam has res consequi illum cupere, ac velle præcipuum in præliis esse se. VEN. Vides? nihil ego nunc conqueror, neque crimini verto tibi, quòd cum hac seorsim nunc loqueris. Queruloru enim hoc, non Veneris.

Α τί γὰρ αὖ καὶ μωμήσαιτό μου; χρὴ δ' καὶ τούτοις ἀρέσκειν τὸν ἄνδρα. ΗΡΑ. οὐδ' ἡμεῖς ὦ Ἀφροδίτη δεδίαμεν, οὐδ' αὖ ὁ Ἄρης ὁ σὸς ὁπότερα πρὸ διαιτήσῃ, ἀλλὰ δεχόμεθα καὶ τοῦτον, ὅστις αὖ ἦ, τὸν Πάριν. ΖΕΥΣ. ἦ καὶ σοὶ ταῦτα, ὦ θύγατερ, συνδοκεῖ; τί φῄς; ἀποστρέφῃ, καὶ ἐρυθριᾷς; ἔστι μὲν ἴδιον Β τε παρθένων ὁπωδύφις δὲ ὅμως. ἀπιτε οὖν, καὶ ὅπως μὴ χαλεπήνητε τῇ δικαστῇ αἱ νενικημέναι, μηδὲ κακὸν συμβήσεσθε τῷ νεανίσκῳ. οὐ γὰρ οἷόν τε ὁπάσας εἶναι καλὰς πάσας. ΕΡ. προέσομαι δ' ἐγὼ τῆς Φρυγίας· ἐγὼ μὲν ἡγήσομαι· ὑμεῖς δὲ μὴ βραδέως ἀκολουθεῖτέ μοι· καὶ θαρρεῖτε, οἶδα ἐγὼ τὸν Πάριν, νεανίας ὅστι καλὸς, καὶ πάλλα ἐρωτικὸς, καὶ τὰ τοιαῦτα κρίνειν ἱκανώτατος, οὐκ ἂν C ἐκεῖνος δικάσαι κακῶς. ΑΦΡΟ. τοῦτο μὲν ἄπαν ἀγαθὸν, καὶ πρὸς ἐμοῦ λέγῃς, ὃ δίκαιον ἡμῖν εἶναι τὸν δικαστήν· πότερα δ', ἄγαμός ἐστιν οὗτος, ἢ καὶ γυνή τις αὐτῷ σύνεστιν; ΕΡ. οὐ πάντελῶς ἄγαμός ἐστιν, ὦ Ἀφροδίτη. ΑΦΡΟ. πῶς λέγῃς; ΕΡ. δοκεῖ τις αὐτῷ συνοικεῖν Ἰδαία γυνὴ, ἱκανὴ μὲν, ἀγροικος δὲ, καὶ δεινῶς ὄρεσι, ἀλλ' οὐ σφόδρα προσέχειν αὐτῇ ἔοικε. τίνος δ' οὖν ἕνεκα ταῦτα ἐρωτᾷς; ΑΦΡΟ. ἄλλως ἠρόμην. ΑΘΗ. D ἀλλὰ προσοδύφις, ὦ οὗτος, ἰδίᾳ ταύτῃ κοινολογούμενος. ΕΡ. οὐδὲν, ὦ Ἀθηνᾶ, δῆνον, οὐδὲ καθ' ὑμῶν. ἀλλ' εἴρετό με, εἰ ἄγαμος ὁ Πάρις ἐστίν; ΑΘΗ. ὡς δὴ τί τοῦτο πολυπραγμονοῦσα; ΕΡ. οὐκ οἶδα. φησὶ δ' οὖν ὅτι ἄλλως ἐπέλθοι, οὐκ ἐξεπίτηδες, ἤρετό με. ΑΘΗ. τί οὖν ἄγαμός ἐστιν; ΕΡ. ᾧ δοκεῖ. ΑΘΗ. τί δ' τῷ πολεμικῷ ἐστιν αὐτῷ ὁπλομία, καὶ φιλόδοξός τις, ἢ ὃ πρῶ βουκόλος; ΕΡ. ὃ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω λέγειν, εἰκάζειν δ' χρὴ νέον ὄντα, καὶ τούτων ὀρέγεσθαι τυχεῖν, καὶ βούλεσθαι αὐτὸν πρῶτον εἶναι καὶ ἐν ταῖς μάχαις. ΑΦΡ. ὁρᾷς; οὐδὲν ἐγὼ μεμφομαι, οὐδὲ προσεγκαλῶ σοι, ὃ πρὸς ταύτην ἰδίᾳ λαλῇς. μεμφομένων γὰρ, καὶ οὐκ Ἀφροδίτης τὰ τοιαῦτα.

ΕΡ. ἦ αὖτη ἡδὺν τὰ αὐτὰ μὲ ἤρετο, δῆθ μὴ A
χαλεπῶς ἔχε, μηδ' οἴου μειονεκτεῖν, εἴ τι καὶ
ταύτῃ τῷ ἁπλοῦν ἀπεκρινάμην. ἀλλὰ
μεταξὺ λόγων ἤδη πολὺ προϊόντες, ἀπε-
κατοπτεύσαμεν τὰ ἄστρα, καὶ ἡδὺν γε τῆς
Φρυγίας ἐσμέν. ἐγὼ γὰρ καὶ τὴν Ἴδην ὁρῶ, καὶ τὸ
Γάργαρον ὅλον ἀκριβῶς, εἰ γὴ μὴ ἐξαπατῶ-
μαι, καὶ αὐτὸν ὑμῶν τὸν δικαστὴν τὸν Πάριν.
ΗΡΑ. ὅπου δέ ἐστιν; ἐγὼ γὰρ οὐδαμοῦ φαίνεται.
ΕΡ. ταύτῃ, ὦ Ἥρα, πρὸς τὰ λαιὰ σκόπει,
μὴ πρὸς ἄκρῳ τῷ ὄρει, πρὸς δὲ γὴ τὸ πλάγιον;
ἦ τὸ αἴγειον τὶ τὴν ἀγέλην ὁρᾷς. ΗΡΑ. ἀλλ'
οὐκ ὁρῶ τὴν ἀγέλην. ΕΡ. τί φῄς; οὐκ ὁρᾷς B
βοίδια καὶ τὸν ἐμὸν δάκτυλον ἐκ μέ-
σων τῶν πετρῶν προερχόμενα, καί τινα ἐκ τῆ
σκοπέλου καταβαίνοντα, καὶ λαύροπα ἔχοντα, καὶ
ἀείροντα μὴ πρόσω διασπείρεσθαι τὴν
ἀγέλην; ΗΡ. ὁρῶ νῦν, εἴ τε σκῆνός ἐστιν.
ΕΡ. ἀλλ' σκῆνος. ὅπῃ γὴ πλησίον ἐσμὲν ὅτι
τῆς γῆς, εἰ δοκεῖ, καταβάντες, βαδίζωμεν, ἵνα
μὴ διαπερόξωμεν αὐτὸν αὖθις ἐξ ἀφανοῦς
καθιππάμενοι. ΗΡ. οὕτω λέγῃς, καὶ ἅτω ποιῶ-
μεν. ἐπεὶ γὴ καλέσεκήκαμεν, ὥρα σοι, ὦ Ἀφρο-
δίτη, προϊέναι, καὶ ἡγεῖσθαι ἡμῖν τῆς ὁδοῦ· σὺ γὰρ
ὡς τὸ εἰκὸς, ἔμπειρος εἶ τῶν χωρίων, πολλάκις ὡς
λόγῳ κατελθοῦσα πρὸς Ἀγχίσην. ΑΦΡ.
ἁ σφόδρα, ὦ Ἥρα, τούτοις ἀηδομαι τοῖς σκώμ-
μασιν. ΕΡ. ἀλλ' οὖν ἐγὼ ὑμῖν ἡγήσομαι· καὶ
γὰρ αὐτὸς διατέτριφα τῇ Ἰδῃ, ὁπότε ὁ Ζεὺς
ἤρα τοῦ μειρακίου τοῦ Φρυγὸς, καὶ πολλάκις δεῦρο
ἦλθον ὑπ' ἐκείνου καταπεμφθεὶς εἰς ἐπισκο-
πὴν τοῦ παιδός. καὶ ὁπότε ἤδη ἐν τῇ αἰετῷ ἴοι,
συμπαρεπάμην αὐτῷ, καὶ συνεκύφιζον τὸν
καλὸν. καὶ εἴ τε μέμνημαι, ἀπὸ ταυτησὶ τῆ πέ-
τρας αὐτὸν ἁρπάσαν. ὁ μὲν γὰρ τότε ἔτυχε συ-
ρίζων πρὸς τὸ ποίμνιον· καταπάμενος δὲ ὅπι- D
σθεν αὐτῷ ὁ Ζεὺς, κούφως μάλα τοῖς ὄνυξι πε-
ριβαλὼν, καὶ τῷ σώματι τῷ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσαν δακὼν, ἀνέφερε τὸν παῖδα τεταραγμένον, καὶ τῇ χλαμύδι ἀπεσταλμένῳ ἐς αὐτὸν
ἀποβλέποντα. τότε οὖν ἐγὼ τὸν σύριγγα ἔλαβον· ἀποδεδίληκε γὰρ αὐτίκα τὸν δέους.
ἀλλὰ γὰρ ὁ διαιτητὴς ἅτοσὶ, πλησίον, ὥστε
προσείπωμεν αὐτόν· χαῖρε, ὦ βουκόλε. ΠΑ.
νὴ γὰ σύ τε, ὦ νεμέσιε. τίς ἦ ὢν δεῦρο ἀφῖξαι
πρὸς ἡμᾶς; ἢ τίνας ταύτας ἄγῃς τὰς γυναῖκας;

MERC. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quamobrem grauiter ne feras, néve putes eo minùs consecuturam esse te, quòd huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verùm interea dũ sermones cedimus, iam multùm progressi, reliquimus post nos stellas, & propemodum Phrygiam contingimus. Ego verò etiam Idam video, adeoq; totum Gargarum exactè: &, si non fallor, ipsum quoque iudicem vestrum Paridem. IVNO. Vbi autem is est? neque enim ipsa etiam video illum. MER. Hac versum, Iuno, ad siniſtram respice, non ad summũ montem, sed secundùm latus, vbi antrum illud & armentum vides. IVN. At non video armentum. MER. Quid ais? an non vides buculas secundùm meum hũc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pedum manu tenentem, & prohibentem ne longiùs dispergatur armentum? IVN Video nunc tandem, si modò ille est. MER. Ille verò. Sed quia propè iam sumus, in terrã, si videtur, demissi, pedibus faciamus iter, ne cõtur bemus illum supernè ex improuiso deuolãdo. IVN. Rectè dicis, atque ita faciamus. Cæterùm posteaquam descendimus, tuũ iam est Venus, vt præeas, ac viam nobis ducendo commõstres. Tu enim, vt consentaneum est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, vt fertur fama, huc ad Anchisen descenderis. VEN. Non admodũ Iuno, ne tua ista mouet dicacitas. MER. At igitur ego vos ducam: nam & ipse frequenter in Ida versatus sum, quando Iupiter amabat adolescentulum istũ Phrygium; ac sæpius huc veni ab illo missus, vt quid ageret puer, obseruarem: & cùm iam in aquilam conuersus esset, vnà quoque cum ipso aderam, & vnà formosum illum subleuabam. Et, si modò satis memini, ab hac ipsa rupe illum in sublime abripuit. Nam hic quidem fortè tum fistula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipsi deuolãs, leuiter admodum vnguibus circumiectis, & ore in tiarã, quam super caput habebat, impresso, in altum sustulit puerũ, perturbatũ, & ceruice reflexa in ipsum intuẽtem. Tum igitur ego fistulam sustuli: abiecerat enim illam præ timore. At enim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum: Salue Bubulce. PARIS. Et tu certè adolescens. Quis autem ipse es qui huc ad nos aduèneris: aut quasnam has adducis mulieres?

Non enim eiuſmodi apparent, quæ in montibus verſari commodè queant, formoſæ adeò cùm ſint. MERC. Ac non ſunt mulieres. Iunonẽ verò, Pari, & Mineruam, & Venerem vides, & me Mercurium videlicet Iupiter ad te miſit. Sed quid tremis & expalleſcis? ne metue. nihil enim periculi hîc. Iubet autem te iudicem eſſe pulchritudinis ipſarum. Quãdoquidem enim, inquit, & formoſus ipſe es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium ſcies lecto hoc pomo. PAR. Cedo, vt videã quid ſibi etiã velit. PVLCHRA, inquit, CAPIAT. Quo pacto igitur, ô here Mercuri, potero ego, mortalis cùm ſim ipſe ac ruſticus, iudex eſſe tam inopinati ſpectaculi, & maioris adeò quàm pro bubulci captu? Nam huiuſmodi cauſſas diſceptare, delicatorum atque vrbanorum magis eſt. Quod autem ad me attinet, vtra capella formoſior altera ſit, & iuuẽca num alia aliã ſuperet, fortaſſis ex arte diiudicare poſſim. Hæ verò & formoſæ pariter omnes ſunt, & non video quo pacto aliquis ab vna ad aliã transferẽdo aſpectum auellere queat. Non enim facilè abſiſterevult, ſed cuicunq; ſe primò applicat, ei inhæret, & quod præſens eſt, laudat. Inde ſi ad aliud tranſierit, etiam illud formoſum videt, & immoratur: & ſemper ab iis quæ propiora ſunt, ceu per ſucceſſionem excipitur. Et in ſumma, circũfuſa mihi eſt pulchritudo ipſarum, & totũ me complexa tenet. Ac doleo quòd non & ipſe, quemadmodũ Argus ille, toto corpore videre poſſum. Videor autem mihi bene tum iudicaſſe, ſi omnibus pomum hoc reddidero. Nã & rurſum illud quoq; accedit, quòd hæc quidẽ Iouis ſoror & cõiunx eſt: illæ verò filiæ. Quomodo igitur non periculoſum etiã hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Neſcio, niſi quòd non licet detrectare Iouis imperiũ. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri perſuade ipſis, ne ſuccenſeãt mihi duæ illæ reliquæ quęcunq; victę fuerint: ſed quicquid peccatum videbitur, id ſolis oculis imputent. MER. Ita facturas ſe aiunt. Tempus autem iam tibi eſt vt peragas iudiciũ. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quiſpiam? Cæterùm illud primùm ſcire volo, vtrũ ſatis erit ſpectare ipſas, vt nunc ſunt, veſtitas: an verò etiam exuere ſeſe neceſſe erit, vt diligentiùs inſpici atque examinari eo poſſint. MERC. Hoc tuũ officium erit videre, vtpote iudicis: ac imperes ipſis licet, quomodocunq; etiã voles.

A ὁ γὰρ ὀπτανδέα ὀρεοπολῆν, ὕτω γε ὔσαι καλαί. ΕΡ. ἀλλ' ὁ γυναῖκες εἰσίν. Ηρην ἦ, ὦ Παΐει, καὶ Ἀθηναῖη, καὶ Ἀφροδίτην ὁρᾷς, καμὲ τὸν Ερμῆν ἀπέςαλεν ὁ Ζεύς. ἀλλὰ τί τρέμεις, & ὠχριᾷς; καὶ μὴ δέδιθι· χαλεπὸν γὰρ οὐδέν· κελεύει δέ σε δικαςὴν γενέσθαι τῆς καλλους αὐτῶν. ὅτῳ γὰρ, φησι, καλός τε αὐτὸς εἶ, & σοφὸς τὰ ἐρωτικὰ, σοὶ τὴν γνῶσιν ὀπιτρέπω τῆς σ' ἀγῶνος τὸν ἆθλον εἴσῃ διαγνοὺς ὃ μῆλον. ΠΑ. φέρ', ἴδω τί & βούλεται. Η ΚΑΛΗ, φησι, ΛΑΒΕΤΩ. πῶς δῆτα οἷόν, ὦ δέσποτα Ερμῆ, δικαςὴν ἐγὼ γενήσομαι τούτων αὐτῶν, & ἄγροικος ὤν, δικαςὴς γενέσθαι παρεκδέξομαι θεὰς, & μείζονος, ἢ κατὰ βουκόλου; τὰ γὰρ τοιαῦτα κρίνειν, τῶν ἀςρῶν μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπων. ὃ δ' ἐμὸν, αἶγα μόνην, αἰγὸς ὁποτέρα ἡ καλλίων, ἢ δάμαλις δήμης δαμάλεως, τάχ' ἂν διακόσαιμι κατὰ τὸν τέχνην. αἵδε γὰρ πᾶσαί τε ὁμοίως καλαὶ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ἑτέραν μεταγάγοι τὸν ὄμμα ἀποπαύσας. ἐγὼ γὰρ ἐθέλω ἀφίσασθαι ῥᾳδίως, ἀλλ' ἔνθα ἂν ἀπορείσῃ τοῦτον, τούτου ἔχεται, & ὃ παρὸν ἐπαινῶ, κἂν ἐπ' ἄλλο μεταβῇ, κἀκεῖνο καλὸν ὁρᾷ, καὶ προσμένει, & οὐκ ἀπὸ τοῦ πλησίον προσλαμβάνεται, καὶ ὅλως προσέχυταί μοι ὃ κάλλος αὐτῶν, καὶ ὅλον προσείληφέ με, καὶ ἀθυμῶ, ὅτι μὴ & αὐτὸς ὡς πρὸς ὁ Αργος ὅλῳ βλέπειν δύναμαι τῷ σώματι. δοκῶ δ' ἂν μοι καλῶς δικάσαι, πάσαις ἀποδοὺς ὃ μῆλον. καὶ γὰρ αὖ & τόδε· ταυτὶ μοὶ τῇ (εἰ) συμβέβηκε τῆ Διὸς ἀδελφῇ, & γυναῖκι. ταύτας γ', ἀδελφὰς πῶς οἷόν τε χαλεπὴ & οὕτως ἡ κρίσις; ΕΡ. οὐκ οἶδα· πλὴν οὐχ οἷόν τε ἀναδῦναι τοῦ τ' Διὸς κεκελευσμένου. ΠΑ. ἐν τῷτο ὦ Ερμῆ, πεῖσαι αὐτὰς, μὴ χαλεπῶς ἔχειν μοι τὰς δύο τὰς νενικημένας, ἀλλὰ μόνων τῶν ὀφθαλμῶν ἡγεῖσθαι τὴν ἁμαρτίαν. ΕΡ. οὕτω φασὶ ποιήσειν, ὥςε δέ σοι ἤδη φαίνειν τὴν κρίσιν. ΠΑ. πειρασόμεθα. τί γὰρ αὖ & πάθοι τις; ἐκεῖνο δὲ πρῶτον εἰδέναι βούλομαι, πότερα ἐξαρκέσει σχεῖν αὐτὰς ὡς ἔχουσιν, ἢ καὶ ἀποδύσας δεήσει πρὸς τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως; ΕΡ. ἔτω μὲν οὖν αὐτὰ εἶναι δικαςοῦ· καὶ πρόσταττε ὅπῃ καὶ θέλεις.

Π Α. ὅπη καὶ θέλω; γυμνὰς ἰδεῖν βάλομαι. ΕΡ. ἀπόδυτε, ὦ αὖται· σὺ δ' ὑπίσχνεῖ ἐγὼ δ' ἀπεστράφην. Α Φ. καλῶς, ὦ Πάρι, καὶ σοφῶς γε ἀποδύσομαι, ὅπως μάθῃς ὅτι μὴ μόνας ἔχω τὰς ὠλένας λευκὰς, μηδὲ τὰ βλέφαρα εἰμὶ, μέγα φρονῶ, ὑπίσχνεῖ δὲ εἰμὶ πᾶσα καὶ ὁμοίως καλή. Α ΘΗ. μὴ πρότερον αὐτὴν ἀποδύσῃ, ὦ Πάρι, πρὶν ἂν τὸν ἱμάντα ἀποθῆται (φαρμακὶς γάρ ἐστι) μή σε καταγοητεύσῃ δι' αὐτοῦ. καίτοι γε ἐγὼ μηδ' ὅτου κεκαλλωπισμένην πρόσωπα, μηδὲ τοσαῦτα συντεθειμένην χρώματα, καθάπερ ὡς ἀληθῶς ἑταίρην τινα, ἀλλὰ γυμνὴν τὸ κάλλος ὑπιδέσθαι. Π Α. ὀρθῶς λέγουσι τὸ περὶ τοῦ ἱμάντος καὶ ἀποθοῦ. Α Φ Ρ. τί οὖν ἔχει καὶ σὺ Ἀθηνᾶ τὴν κόρυν ἀφελοῦσα, φιλεῖ τὴν κεφαλὴν ὑπιδέσθαι, ἀλλ' ὑπισείῃ τὸν λόφον, καὶ τὸν δικαστὴν φοβεῖς; ἢ δέδοικας μή σοι ἐλέγξῃ τὸ γλαυκὸν τοῦ ὄμματος αὐθις τὸ φοβερὸν βλέπόμενον. Α ΘΗ. ἰδοὺ σοι ἡ κόρυς αὕτη ἀφῄρηται. Α Φ Ρ. ἰδοὺ σοι καὶ ὁ κεστός. ΗΡ. ἀλλ' ἀποδυσώμεθα. Π Α. ὦ Ζεῦ τερπίστε, τῆς θέας, τῆς κάλλους, τῆς ἡδονῆς· οἵα μὲν ἡ παρθένος· ὡς δὲ βασιλικὴν αὐτὴ καὶ σεμνὴν ἀπολάμπει, καὶ ἀληθῶς ἄξιον τοῦ Διός· ἔρως δὲ ἡδέως, καὶ γλαφυρόν τι καὶ προσαγωγὸν ἐμειδίασεν. ἀλλ' ἤδη μοὶ ἄλις ἔχω τῆς εὐδαιμονίας· εἰ δοκεῖ δὲ, καὶ ἰδίᾳ καθ' ἑκάστην ὑπιδεῖν βούλομαι, ὡς νεῶν γε ἀμφίβολός εἰμι, καὶ οὐκ οἶδα πρὸς ὅ,τι καὶ ἀποκλέψω, πρώτη τὰς ὄψεις προσαποβλήσας. Α Φ Ρ. οὕτω ποιῶμεν. Π Α. ἄπιτε οὖν αἱ δύο. σὺ δὲ, ὦ Ἥρα, πρόσμενε. ΗΡ. προσμενῶ. καίπειδὴ μὲ ἀκριβῶς ἴδῃς, ὥρα σοι καὶ πάλιν ἥδη σκοπεῖν, εἰ καλά σοι τὰ δῶρα τῆς νίκης τῆς ἐμῆς. ἐγὼ γὰρ μέ, ὦ Πάρι, δικάσῃς εἰ) καλὴν, ἁπάσης ἔσῃ τῆς Ἀσίας δεσπότης. Π Α. οὐκ ὀκνῶ δώσεις μοὶ τὰ ἡμέτερα· πλὴν ἀλλ' ἄπιθι, πρόσεξεται γὰρ ἄφνω αὐ δοκῇ· σὺ δὲ πρόσθι Ἀθηνᾶ. Α ΘΗ. πρόσεμι καί σοι. κἄπα ἦν με, ὦ Πάρι, δικάσῃς καλὴν, ὅποτε ἥκῃς ἄπειρ οὐ μάχης, ἀλλ' ἀεὶ κρατῶν πολεμιστὴν γάρ σε, καὶ νικηφόρον ἀφῆσομαι. Π Α. σοὶ μὲν Ἀθηνᾶ δεῖ μοι πολέμου καὶ μάχης· εἰρήνη γὰρ, ὡς ὁρᾷς, πάντῃ ἐπέχει τὴν Φρυγίαν τε καὶ Λυδίαν, καὶ ἀπολέμητος ἡμῖν ἡ τοῦ πατρὸς ἀρχή.

A PAR. Quomodocunq; etiam volo? Nudas igitur videre volo. MER. Exuite heus vos: tu verò inspice eas: ego interim auertam me. VEN. Rectè ô Paris. Atq; prima certè exuã me, vt noris quòd nõ solùm lacertos habeam candidos, neque etiã magnos & augustos oculos, præ me ferendo superbiam. Æqualiter verò sunt tota & vniformiter pulchra. MIN. Ne priùs ipsam exueris, ô Paris, quàm cestum à se deposuerit (incantatrix enim est) ne te præstigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neque etiam studiosè ita exornatam hîc adesse, neque tot coloribus fucatam, perinde ac B verè meretricem aliquam, sed ipsam formam nudam exhibere spectandã. PAR. Rectè sanè admonent illud de cesto: atque etiam depone illum. VEN. Cur nõ igitur & tu Minerua galea deposita nudum caput spectandum exhibes, sed concutis conum, & perterres iudicem? An vereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleum istud oculorum si dempto terribili isto aspiciatur? MIN. Ecce tibi galea hæc ablata. VEN. Ecce tibi & cestus hic. IVN. Sed exuamur tandem. PAR. O Iupiter monstrifice, quod spectaculũ! C quæ pulchritudo! quæ voluptas! quàlis virgo hæc! vt verò regalis illa & venerabilis effulget, adeoq; verè digna Ioue! Tuetur autẽ suaue quiddam & iucundũ, ac blandũ & illecebrosum etiam arrisit. Sed iã satis habeo felicitatis huius. Si videtur autem, etiã seorsim vnamquamq; inspicere volo: quoniam nunc certè ambiguus sum, neq; satis scio ad quid etiam me referã, visu in omnes partes distracto. VEN. Ita faciamus. PAR. Abscedite igitur vos duæ: tu verò Iuno hîc mane. IVN. Maneo. Ac posteaquam me diligenter inspexeris, tempus tibi erit & cæ- D tera iam spectare, num pulchra victoriæ meæ dona proposita tibi. Nã si me, Pari, formosiorem esse iudicaueris, vniuersæ eris Asiæ dominus. PAR. At non donis nostra hęc geruntur: sed tamen abi: mox enim agetur quicquid æquũ visum erit. Tu verò accede Minerua. MIN. Adsum tibi. Quòd si igitur me ô Pari, formosam esse iudicio declaraueris, haud vnquam ex pugna victus abibis: bellatorem enim te, & victoriarum compotem efficiam. PAR. Nihil, Minerua, opus mihi est bello, & pugnis. Pax enim, vt vides, in præsentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hostibus quietũ est patris imperium.

Sed tamen cõside: neque enim eo minùs feres: tametsi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandem, & impone galeam: satisenim te inspexi: ac nunc Venerem adesse tempus est. VEN. Eccam me ipsam tibi. Ac contemplare singillatim vnumquodque diligenter, nihil cursu præteruehendo, sed immorando singulis etiam membris. Quòd si verò placet, ô formose, etiã hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aspiciẽs te iuuenem adeo, & formosum, qualem nescio an vllũ aliũ nutriat Phrygia, beatum quidẽ te puto ob pulchritudinem: reprehendo autẽ, quòd non relictis hisce rupibus & saxis, in vrbe alicubi vitam degis, sed corrũpi pulchritudinem istã finis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuãt? aut quid proficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & vxorem duxisse, non tamen rusticam aliquam & indigenã, quales per Idã passim mulieres sunt, sed ex Gręcia aliquam, vel Argiuã, vel Corinthiam, vel Lacęnã, cuiusmodi Helena illa est, adolescentula & formosa, & nulla parte me ipsa inferior, & q̃ maximũ est, amori quoq; dedita. Nã illa si solùm etiã aspiciat te, satis scio, relictis omnib. scq; ipsa ccu in deditionẽ tradita, sequetur & cohabitabit tecũ. Prorsũ autẽ & tu audisti iam aliquando de ipsa. PAR. Nihil etiam, ô Venus. Nũc autem lubens audiero omne quicquid est de illa te narrantem. VEN. Est hęc filia quidem Ledæ formosæ illius, ad quam Iupiter è cœlo deuolauit in Cygnum conuersus. PAR. Qualis autẽ aspectu est? VEN. Cãdida quidem, qualẽ consentaneũ est esse è Cygno prognatam: tenera autẽ, vt quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunq; exercẽs sese, & palæstricæ rei dedita. Adeo igitur magnopere ab omnibus passim expetitur, vt & bellũ ipsius caussa susceptũ fuerit, cũ Theseus nondũ nubilẽ illam rapuisset. Postea verò cũ iam ad florẽ ętatis peruenisset, optimi quiq; Achiuorum ad petendas illius nuptias sese obtulerũt. Antepositus autem reliquis tũ Menelaus fuit, ex genere Pelopidarũ natus. Quòd si autem voles, ego tibi cõficiam has nuptias. PAR. Quid narras? eiúsne quæ iam nupsit alteri? VEN. Iuuenis adhuc es, & rusticus. Ego verò noui quo pacto talia perficere conueniat. PAR. Quomodo? cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficiscẽris ad perlustrandam Gręciam, atq; vbi Lacedæmona peruenẽris,

A θαῤῥῇ δὲ, ὦ μειονεκτήσῃς γὸ, κἂν μὴ ὅτι δώροις δικάζωμεν· ἀλλ' ἔνδυθι ἤδη, καὶ ὅπλισαι τὸν κόρυν, ἱκανῶς γὸ εἶδον· τὸν Ἀφροδίτην παρεῖναι καιρός. ΑΦΡ. αὐτή σοι ἐγὼ πλησίον, καὶ σκόπει καθ' ἓν ἀκριβῶς, μηδὲν παραπτέχων· ἀλλ' ἐπιμελῶν ἑκάστῳ τῶν μελῶν· εἰ δὲ θέλῃς, ὦ καλὲ, καὶ τά δε μου ἄκουσον· ἐγὼ γὰρ πάλαι ὁρῶσά σε νέον ὄντα, καὶ καλὸν, ὁποῖον οὐκ οἶδα εἴ τινα ἕτερον ἡ Φρυγία τρέφει, μακαρίζω μὲν τῷ κάλλει, αἰτιῶμαι δὲ ὅ μὴ ἀπολιπόντα τοὺς σκοπέλους, καὶ ταυτασὶ τὰς πέτρας, κατ' ἄστυ ζῆν, ἀλλὰ διαφθείρειν τὸ κάλλος ἐν ἐρημίᾳ. τί μὲν γὸ σὺ ἀπολαύσας τῶν ὀρῶν; τί δ' ἂν ὠφέλησο τῷ σοὶ κάλλει αἱ βόες; ἔπρεπε δὲ ἤδη σοι γεγαμηκέναι, μὴ μέν τοι ἀγροικόν τινα καὶ χωρίτιν, οἵαις κῦ τὴν Ἰδαίαν αἱ γυναῖκες, ἀλλά τινα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἢ Ἀργῶθεν, ἢ ἐκ Κορίνθου, ἢ Λάκαιναν, οἵα ὥρ ἡ Ἑλένη ὅδε, νέα, καὶ καλὴ, καὶ κατ' οὐδὲν ἐλάττων ἐμοῦ, καὶ ὃ δὴ μέγιστον, ἐρωτική· ἐκείνη γὸ εἰ καὶ μόνον θεάσαιτό σε, οἶδ' ἐγὼ, πάντα ἀπολιποῦσα, καὶ παθοῦσα B ἑαυτὴν ἔκδοτον, ἕψεται, καὶ συνοικήσει. πάντως δὲ καὶ σὺ ἀκήκοάς τι περὶ αὐτῆς. ΠΑ. οὐδὲν, ὦ Ἀφροδίτη, νῦν δὲ ἡδέως ἂν ἀκούσαιμί σου, τὰ πάντα διηγουμένης. ΑΦΡ. αὕτη θυγάτηρ μὲν ὅδε Λήδας, ἐκείνης τῆς καλῆς, ἐφ' ἣν ὁ Ζεὺς κατέπτη, κύκνος γενόμενος. ΠΑ. ποία δέ τις τὴν ὄψιν; ΑΦΡ. λευκὴ μὲν, οἵαν εἰκὸς ἐκ κύκνου γενομένην· ἁπαλὴ δὲ, ὡς ἐν ὠῷ τραφεῖσα, γυμνὰς τὰ πολλὰ, καὶ παλαιστικὴ· καὶ οὕτω δή τι περιττοῦδας, ὥστε καὶ πόλεμον ἀμφ' αὐτῇ γενέσθαι, τῷ Θησέως ἄρασθαι ἔτι ἁρπάσαντος. οὐ μέν, ἀλλ' ἐπειδὴ περ εἰς ἀκμὴν κατέστη, πάντες οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ὅτε τὸν μνηστείαν ἀπήντησαν, παρεκλήθη δὲ Μενέλαος τῷ Πελοπιδῶν γένους· εἰ δὲ θέλῃς, ἐγώ σοι καταπράξομαι τὸν γάμον. ΠΑ. πῶς φῄς; τὸν τῆς γεγαμημένης; ΑΦ. νέος εἶ σὺ, καὶ ἄγροικος, ἐγὼ δὲ οἶδα ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα δρᾶν. ΠΑ. πῶς; ἐθέλω γὰρ καὶ αὐτὸς εἰδέναι. ΑΦΡΟ. σὺ μὲν ἀποδημήσῃς ὅτι τάχα δὴ τῆς Ἑλλάδος, κἀπειδὰν ἀφίκῃ ἐς τὸν Λακεδαίμονα,

ὄψεταί σε ἡ Ἑλένη· τοιοῦτεύθεν δὲ, ἐμὸν αὖ εἴη A
ὃ ἔργον, ὅπως ἐραθήσεταί σου, καὶ ἀκολου-
θήσῃ. ΠΑ. τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἄπιστον εἶναί μοι
δοκεῖ, ὦ, ἀπολιπούσην τὸν ἄνδρα, ἐλευθέρῳ
βαρβάρῳ καὶ ξένῳ συνεκπλεῦσαι. ΑΦΡ.
θαῤῥεῖ τούτου γε ἕνεκα. παῖδε γάρ μοι ἐστὸν
δύω καλὼ, Ἵμερος καὶ Ἔρως· τούτω σοι πα-
ραδώσω ἡγεμόνε τῆς ὁδοῦ χρησομένω. καὶ ὁ
μὲν Ἔρως, ὅλως προελθὼν ἐς αὐτὸ, ἀνα-
γκάσει τὴν γυναῖκα ἐρᾶν· ὁ δ' Ἵμερος, αὐτὰ
σοι παρεσκευασμένα, τὰ ὅσα ἐστὶν, ἱμερτόν τε
ποιήσει, καὶ ἐραστόν, καὶ αὐτὴ δὲ συμπροθοῦσα, B
δεήσομαι καὶ τῶν Χαρίτων ἀκολουθεῖν· ἅπαν-
τες αὐτὸ αὐαπείσομεν. ΠΑ. ὅπως μὲν
τάχα χωρήσει, ἄδηλον, ὦ Ἀφροδίτη· πλὴν
ἐρᾶν γε ἤδη τῆς Ἑλένης, καὶ σὰν οἶδ' ὅπως καὶ
ὁρᾶν αὐτὸ οἴομαι. καὶ πλέω δὴ τῆς Ἑλλά-
δος, καὶ τῇ Σπάρτῃ ἀπεδήμηκα, καὶ ἐπανήκω ἔχων
τὴν γυναῖκα, καὶ ἄλγομαι, ὅτι μὴ πάντα
ταῦτα ἤδη ποιῶ. ΑΦΡ. μὴ προτέρου ἐρα-
θῇς, ὦ Παῖ, πρὶν ἐμὲ τὴν προμνήστριαν,
καὶ νυμφαγωγὸν, ἀμείψασαν τῇ κρίσει. πρέ-
πει γὰρ καὶμὲ νικηφόρον ὑμῖν συμπρᾶξαι, καὶ
ἑορτάσαι ἅμα καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰ ἐπινίκια.
πάντα γὰρ ἔνεστί σοι, τὸν ἔρωτα, ὁ κάλλος, τὸν
γάμον τοῦτου τοῦ μήλου πρίασθαι. ΠΑ. δέ-
δοικα μή μου ἀμελήσῃς μετὰ τὴν κρίσιν.
ΑΦΡ. βούλῃ ἐπομόσομαι; ΠΑ. μηδαμῶς, ἀλλ' ἐπάσχου πάλιν. ΑΦΡ. ἐπι-
σχήσομαι δή σοι τὴν Ἑλένην προδώσειν γυ-
ναῖκα, καὶ ἀκολουθήσειν γε ἐπ' αὐτὸ, καὶ ἀφί-
ξεσθαι πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν Ἰλιον, καὶ αὐτὴ πρέ-
σομαι, καὶ συμπροθύξω τὰ πάντα. ΠΑ. καὶ
τὸν Ἔρωτα, καὶ τὸν Ἵμερον, καὶ τὰς Χάριτας
ἄξεις; ΑΦΡ. θαῤῥεῖ, καὶ τὸν Πόθον καὶ τὸν Υμέ-
ναιον προς τούτοις προσλήψομαι. ΠΑ.
σκοπῶ ὅτι τούτοις δίδωμι τὸ μῆλον, ὅτι τού-
τοις λάμβανε.

videbit te Helena. Post illa verò meum iam opus erit efficere quò illa amore tui capiatur, teq; sectetur. PAR. Hoc ipsum etiam incredibile mihi videtur, vt illa relicto coniuge, cum homine barbaro atq; hospite è patria nauigare in animum inducat. VEN. Bono animo esto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem & Cupidinem videlicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri sint. Ac Cupido quidem totus subingrediens illam, vi coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa, id quod ipsa est, & expetibilem te reddet & amabilem. Deinde autē & ego vnà præsens rogabo Gratias, quò & illę comites se præbeāt: atq; ita omnes ipsā ad hoc quod volumus, impellemus. PAR. Quomodo fortassis hoc procedet, incertum adhuc, Venus est: veruntamen amo iā Helenā, & nescio quo pacto etiā videre ipsam mihi videor, & nauigo rectà versus Græciam, & in Sparta peregrè absum, & redeo vnà cum vxore: & doleo quòd non omnia hæc iam nunc facio. VEN. Ne priùs amaueris Pari, quā pronubam me & sponsæ conciliatricem iudicio hoc remuneratus fueris. Decet enim & me victoriæ compotem factam adesse vobis, & celebritatem peragere nuptiarum pariter & victoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorem, & formam, & nuptias pomo isto mercari. PAR. At metuo ne me post latum iudicium negligas & contemnas. VEN. Vis igitur vt iurem tibi? PAR. Nequaquam, sed tantùm promitte denuo. VEN. Promitto igitur, Helenam traditurā me esse vxorem tibi, & futuram comitem proficiscenti ad ipsam: deinde & Ilium venturam esse ad vos. Atque adeo ipsa præsens adero, & ad omnia opitulabor. PAR. Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias tecum adduces? VEN. Bonum animum habe: quin & Desiderium & Hymenæū præterea comites assumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi pomū, ob hęc accipe.

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MARTIS ET MERCVRII. Erasmo Roterod. interprete.

ΗΚουσας, ὦ Ἑρμῆ, οἷα ἠπείλησεν ἡμῖν ὁ D
Ζεύς, ὡς ὑπερόπλικα καὶ ἀπίθανα; ἢν ἐ-
θέλῃσω, φησὶν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ αἰθέρος σφᾶς κα-
θήσω, ὑμεῖς δ' ἢν ἀποκρεμασθέντες, καθασασᾶν

AVdistin' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quàm superba, quámque dictu absurda? Ego, inquit, si voluero, catenam ex æthere demittam, vnde si vos suspensi me vi detrahere co-

MARS.

Iouis iactātia irridetur.

nemini, luseritis operam: nunquam enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quę tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, viribúsque superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiam si terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquã crediderim. MERC. Bona verba, Mars. Neque enim fat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc petulantia conciliet. MARS. An verò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirẽ, haud queam apud te reticere. Etenim memineram quum non ita multo antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula coniicere, quãtopere formidarit, vtq; in omnem speciem sese verterit, idque cùm tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanũ, illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cũ fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamq;. MER. Tace, bona verba. neque enim tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.

A βιάζεσθέ με, μάτην πονήσετε· ὑ γὰρ δὴ καθελκύσετε. εἰ δὲ ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσαι, ὑ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν σὺν αὐτῇσιν μετεωρίσω. καὶ πάλλα ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δὲ ὅτι μὴ καθ' ἓν ἅπαντων, ἁμείνων καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀρνηθείην· ὁμοῦ δὲ τῶν τοσούτων ὑπερφέρειν ὡς μὴ καταβαρῆσθαι αὐτὸν, καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν προσλαβόντας, οὐκ ἂν πεισθείην. EP. εὐφήμει, ὦ Ἄρες. ὑ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μή τί σε κακὸν ἐπιλάβωμαι τῆς φλυαρίας. AP. οἴει γάρ με προὸς πάντας ἂν ταῦτα εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ προὸς μόνον σέ, ὃν ἐγὼ μυθεῖν ἠπιστάμην; ὃ γοῦν μάλιστα γελοῖόν ἐδόξε μοι ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἀπειλῆς, οὐκ ἂν δυναίμην σιωπῆσαι προὸς σέ. μέμνημαι γὰρ ὑ προὸ πολλοῦ, ὁπότε ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ἥρα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐπιβουλεύσαντες, ἐπιβάλλεσθαι ξυνδῆσαι αὐτὸν λαβόντες, ὡς πάντοῖος ὢν δεινός· καὶ ταῦτα τῆς ὄντας. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις κατελεήσασα οὐκ ἐάσειεν αὐτοῖς συμμαχεῖν Βριάρεων ἑκατόγχειρα ὄντα, καὶ ἐδέδετο αὐτῷ κεραυνῷ, καὶ βροντῇ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπῄει μοι γελᾶν ὅτι τῇ καλλιρημοσύνῃ αὐτοῦ. EP. σιώπα βὐφήμει. ὑ γὰρ ἀσφαλὲς ὔτε σοὶ λέγειν, ὔτε ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

PANIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

PAN. *Pan deus Arcadiæ pastorum, musicus, soeius Bacchi, filius Mercurij.*

SAlue pater Mercuri. MERC. Salue D vtique & tu. Sed quomodo ego pater tuus sum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? MERC. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterinus sum, ex amore tibi natus. MERC. Per Iouem, hirci fortasse cuiusdam, qui capram per adulterium cognouit. Nam meus quomodo fueris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos, hircinosq; præterea & caudam super natibus? PAN. Quæcunque in me conuiciando dicis, iis tuum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras: imò potiùs teipsum, qui eiusmodi generas, &

Χαῖρε ὦ πάτερ Ἑρμῆ. EP. νὴ καὶ σύ γε. ἀλλὰ πῶς ἐγὼ σὸς πατήρ; ΠΑΝ. οὐχ ὁ Κυλλήνιος Ἑρμῆς ὢν τυγχάνεις; EPM. καὶ μάλα. πῶς οὖν υἱὸς ἐμὸς εἶ; ΠΑΝ. μοιχίδιός εἰμι, ὃς ἔρωτός σοι γεγόμενος. EPM. νὴ Δία, τράγου ἴσως τινὸς μοιχεύσαντος αἶγα. ἐμὸς γὰρ πῶς, κέρατα ἔχων, καὶ ῥῖνα τοιαύτην, καὶ πώγωνα λάσιον, καὶ σκέλη δίχηλα, καὶ τραγικὰ, καὶ οὐρὰν ὑπὲρ τὰς πυγάς; ΠΑΝ. ὅσα ἂν λοιδορῇς εἰς ἐμὲ, τὸν σεαυτοῦ υἱὸν, ὦ πάτερ, ἐπονείδιστον ἀποφαίνῃ· μᾶλλον δὲ σεαυτὸν, ὃς τοιαῦτα γεννᾷς, καὶ

παιδοποιὸς ἐγὼ ἀναίτιος. ΕΡ. τίνα δὲ καὶ φὴς σὴ μητέρα; ἢ που ἔλαθόν σε μοιχεύσας ἔγωγε; ΠΑΝ. οὐκ αἶγα ἐμοίχευσας, ἀλλ' ἀνάμνησον σεαυτὸν εἴποτε ἐν Ἀρκαδίᾳ παῖδα ἐλευθέραν ἐβιάσω. τί δακὼν τὸν δάκτυλον ζητεῖς, καὶ διπλοῦν ἀπορεῖς; τὴν Ἰκαρίου λέγω Πηνελόπην. ΕΡ. εἶτα τί παθοῦσα ἐκείνη αὐτ' ἐμοῦ τράγου σε ὅμοιον ἔτεκεν; ΠΑΝ. αὐτῆς ἐκείνης λόγον σοι ἐρῶ· ὅτε γάρ με ἐξέπεμπεν ὅτι τὴν Ἀρκαδίαν, ὦ παῖ, μήτηρ μέν σου, ἔφη, ἐγώ εἰμι, Πηνελόπη ἡ Σπαρτιάτις· τὸν πατέρα δὲ γίνωσκε, θεὸν ἔχων Ἑρμῆν τὸν Μαίας καὶ Διός. εἰ δὲ κερασφόρος καὶ τραγοσκελὴς εἶ, μὴ λυπείτω σε· ὁπότε γάρ μοι συνῆν ὁ πατήρ ὁ σός, τράγῳ ἑαυτὸν ἀπεικασεν ὡς λάθοι· καὶ δι' ἃ τοῦτο ὅμοιος ἀπέβης τῷ τράγῳ. ΕΡ. νὴ Δία, μέμνημαι ποιήσας τι τοιοῦτον. ἐγὼ οὖν ὁ ὅτι καλὸς μέγα φρονῶν, ἔτι ἀγλύφους αὐτὸς ὤν, οὓς πατὴρ κεκλήσομαι, καὶ γλῶτται ὀφλήσω τοιαῦτα πᾶσιν ὅτι τῇ βιπαιδίᾳ; ΠΑΝ. καὶ μάλα γε καταγελῶ σου ὦ πάτερ· μουσικός τε γάρ εἰμι, καὶ συρίζω πάνυ καμπρῶς· καὶ ὁ Διόνυσος οὐδὲν ἐμοῦ ἄνευ ποιεῖν δύναται, ἀλλὰ ἑταῖρον καὶ διαπαντὸς πεποίηκέ με· καὶ ἡδύμην αὐτῷ τὸν χορόν. καὶ τὰ ποίμνια δέ εἰ θεάσαιό μου ὁπόσα περὶ Τέγεαν καὶ ἀνὰ τὸ Παρθένιον ἔχω, πάνυ ἡσθήσῃ. ἄρχω γὰρ καὶ τῆς Ἀρκαδίας ἁπάσης· ᾠκείωμαι γὰρ καὶ Ἀθηναίοις συμμαχήσας, οὕτως ἠλίτευσα ἐν Μαραθῶνι, ὥστε καὶ ἀριστεῖον ἤρεθή μοι, δι' ὃ καὶ τὴν ἀκροπόλεως ἀπήλαιον. καὶ νῦν ἥκω εἰς Ἀθήνας ἔλθοις, εἴσῃ ὅσον ἐκεῖ τὸ Πανὸς ὄνομα. ΕΡ. εἰπὲ δέ μοι, γεγάμηκας ὦ Παῖ ἤδη; ἢ τοῦτο γὰρ οἴμαι καλοῦσί σε. ΠΑΝ. μὰ δαιμόνας, ὦ πάτερ· ἐρωτικὸς γάρ εἰμι, καὶ οὐκ ἐθέλω ἀγαπήσαι μιᾷ. ΕΡ. ταῖς αἰξὶ δηλαδὴ διπλόαις. ΠΑΝ. σὺ μὲν σκώπτεις· ἐγὼ δέ, τῇ τε Ἠχοῖ καὶ τῇ Πίτυϊ συνῴδημι, καὶ ἁπάσαις ταῖς τοῦ Διονύσου Μαινάσι, καὶ πάνυ σπουδάζομαι παρ' αὐτῶν. ΕΡ. οἶδα οὖν ὅ, τι χαρίσῃ ὦ τέκνον παρασχὼν αὐτῶν μοι; ΠΑΝ. παράστητε ὦ πάτερ, ἡμεῖς δέ, ἴδωμεν ταῦτα. ΕΡ. καὶ παράσχοι μοι, καὶ φιλοφρονοῦ· πάτερα δὲ ὄψει μὴ καλέσῃς με, ἀκούοντός γε τινός.

tales liberos procreas: ego verò extra culpam sum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num ignorans alicubi cum capra adulterium exercui ego? PAN. Non cum capra, sed tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quãdoque puellam liberam per vim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarij filiam dico Penelopen. MERC. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco similem te peperit? PAN. Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quãdo enim me in Arcadiam ablegabat, O puer, inquit, mater quidem tua ego sum, Penelope, ex Sparta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercurium illum Maiæ ac Iouis filium. Quòd si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rẽ habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauerat, quò faciliùs lateret: & ob id similis hirco tu quoque euasisti. MERC. Per Iouem, memini me tale quiddã facere. Ego igitur formosus ille, qui ob formã ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipse sũ, pater tuus vocabor? & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum procreationem? PAN. At verò dedecori tibi pater nõ sũ. Nã & musicus sum, & fistula cano, admodũ pleno spiritu: & Bacchus ille nihil absq; me facere quicquã potest: sed & sociũ & consultatorẽ fecit me, & duco ipsi chorum. Iam & ouilia mea si videas, quot & per Tegeã & per Partheniũ habeo, admodũ delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper verò etiã Atheniẽsibus auxilium ferens, ita præclarè rẽ gessi in Marathone, vt ceu donũ militare quoddã retulerim, antrũ illud quod est subarce. Quòd si igitur Athenas veneris, cognosces quãtum ibi sit nomẽ Panos. MERC. Ac die mihi, duxistíne vxorem iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. PAN. Nequaquam, pater: amator enim sum, neque cum vna aliqua rem habere cõtentus forẽ. MER. Capras videlicet conscendis. PAN. Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodũ studiosè ab illis obseruor. MER. Scis igitur quid te gratificari mihi, fili, primum omnium velim? PAN. Impera pater, nos autem videbimus hæc vti fiant. MERC. Et accedas ad me, & prehenses licet: patrem autem vide ne me appellaris quoquam audiente.

Pityspitys est, tametsi Gaza Latinam vertat hac de cã Pan coronari solebat.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

APOLLINIS ET BACCHI. Iacobo Micyllo interprete.

APOLLO. De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus scilicet diuersorũ studiorũ.

QVid igitur? dicẽdúm ne eſt, Bacche, fratres eſſe Cupidinẽ, Hermaphroditum, & Priapum, adeò diſſimiles forma & ſtudiis cùm ſint? Nam hic quidẽ formoſus omnino & iaculator eſt, & poteſtate non parua comparata ſibi, omnibus imperat: Ille autem mulieroſus ac ſemiuir, ambiguam quoque faciem præ ſe ferens, vt non facilè dignoſcas adoleſcéns ne ſit, an virgo: Tertius verò etiam ſupra modum virilis eſt, Priapus videlicet. BAC. Ne mireris Apollo: non enim ipſa Venus in cauſa eſt, ſed patres, qui diuerſi fuere: quãdoquidem & ij qui eodem patre eadeḿq; matre naſcũtur, ſæpenumero alius vir, alius fœmina, quemadmodũ & vos naſcuntur. APOL. Ita ſanè eſt vt dicis: ſed nos tamen ſimiles ſumus, & circa eadem ſtudia verſamur: ſagittarij enim ambo ſumus. BAC. Quantum quidem ad arcum & ſagittas attinet, eadem ambo exercetis, Apollo: illa verò ſimilia nequaquam ſunt, quòd Diana quidem hoſpites mactat apud Scythas, tu autem vaticinaris, & medicaris ægrotantibus. APOL. An tu putas ſororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit, ſi quis Græcus aliquando in Tauricam aduenerit, vt cũ eo inde enauiget, iam olim peroſa mactationes illas? BAC. Rectè ſanè illa. Sed hic Priapus? Ridiculum enim quiddam narrabo tibi, quod cùm Lampſaci nuper eſſem, mihi accidit. Ego quidem ad vrbem acceſſeram, ille autem me recepit, hoſpitio apud ſe præbito. Poſteaquam igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim madefacti, circa mediam propè noctem exurgens generoſus ille: ſed pudet dicere. APOL. Sollicitauítne te? BAC. Huiuſmodi quippiam eſt. APOL. Quid tu autem porrò ad hæc? BAC. Quid enim aliud, quàm riſi? APOL. Rectè ſanè, quòd neque acerbè neque ruſticè quicquam. Venia enim dignus eſt, ſi te formoſum adeo ſollicitauit. BAC. Huius gratia etiam te Apollo ſollicitatũ meritò venerit. Formoſus enim & tu, & præterea comatus, vt vel ſobrius Priapus ille aggredi te queat. APOL. Sed non aggredietur, Bacche, me facilè: nam præter comam etiam arcum gero.

A Τί αὖ; λέγοιμεν ὁμομητρίους ὦ Διόνυσε ἀδελφοὺς εἶ) Ἔρωτα, καὶ Ἑρμαφρόδιτον, καὶ Πρίαπον, ἀνομοίους ὄντας τὰς μορφὰς, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα; ὁ μὲν γὰρ, πάγκαλος, καὶ τοξότης, καὶ δυνάμιν οὐ μικρὰν περιβεβλημένος, ἀπάντων ἄρχων· ὁ δὲ, θῆλυς, καὶ ἡμίανδρος, καὶ ἀμφίβολος τὴν ὄψιν. οὐκ ἂν ῥᾳδίως διακρίναις εἴτ' ἔφηβός ἐστιν, εἴτε καὶ παρθένος· ὁ δὲ, καὶ πρὸς τὸ ὑπερφυὲς ἀνδρικὸς ὁ Πρίαπος.

ΔΙΟ. μηδὲν θαυμάσῃς ὦ Ἀπολλον. οὐ γὰρ B ἡ Ἀφροδίτη αἰτία τούτου, ἀλλ' οἱ πατέρες, διάφοροι γεγενημένοι· ὅπου γε καὶ ὁμοπάτριοι πολλάκις ἐκ μιᾶς γαστρὸς, ὁ μὲν, ἄρσην, ἡ δὲ, θῆλυ, ὥσπερ ὑμεῖς, γίνονται. ΑΠ. ναὶ· ἀλλ' ἡμεῖς ὅμοιοι ἐσμὲν, καὶ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύομεν· τοξόται γὰρ ἀμφω. ΔΙΟ. μέχρι μὲν τόξου, τὰ αὐτὰ, ὦ Ἀπολλον· σκέψαι δὲ, οὐχ ὅμοια, ὅτι ἡ μὲν Ἄρτεμις ξενοκτονεῖ ἐν Σκύθαις· σὺ δὲ, μαντεύῃ, καὶ ἰᾷ τοὺς κάμνοντας. ΑΠ. οἶμαι γὰρ τὴν ἀδελφὴν χαίρειν τοῖς Σκύ- C θαις, ἥτις καὶ προσκοσμεῖται, ὥστε τις Ἕλλην ἀφίκηται ποτὲ ἐς τὴν Ταυρικὴν, συνεκπλεῦσαι μετ' αὐτῆς, μυσαττομένη τὰς σφαγάς; ΔΙΟ. ἆρα σκέπτει ποιοῦσα· ὁ μὲν γάρ τοι Πρίαπος (γελοῖον γάρ τι σοι διηγήσομαι) παρ' ἐμοὶ ἐν Λαμψάκῳ ἐξεμάνη· ἐγὼ μὲν γὰρ προῆλθον τὴν πόλιν· ὁ δὲ, ξενοδοκήσας με, καὶ ξενίσας παρ' αὑτῷ, ὅπερ ἀνεπαυσάμεθα ἐν τῷ συμποσίῳ ἱκανῶς κατακεκραιμένοι, καὶ αὐτὰς πως μέσας νύκτας ἐπαναστὰς ὁ γηραιὸς· αἰδοῦμαι δὲ λέγειν. ΑΠ. ἐπείρασέ σε; ΔΙΟ. D ποιοῦντόν γε. ΑΠ. σὺ δὲ τί πρὸς ταῦτα; ΔΙΟ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἐγέλασα; ΑΠ. ἄγε, ὦ μὴ χαλεπῶς, μηδὲ ἀγεννῶς συγγνώσῃ γὰρ εἰ καλόν σε οὕτως ὄντα ἐπείρασε. ΔΙΟ. τούτου μὲν οὕνεκα καὶ ὅτι σὲ αὖ ὦ Ἀπολλον ἀγάλλει τὴν πεῖραν· καλὸς γὰρ σὺ, καὶ κομήτης, ὡς ἐγὼ νήφοντα αὐτὸν σοὶ τὸν Πρίαπον διαχρήσαιμι. ΑΠ. ἀλλ' οὐκ διαχρήσῃ γε ὦ Διόνυσε· ἔχω γὰρ μοῦ τῆς κόμης καὶ τόξα.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΜΑΙΑΣ.

MERCVRII ET MAIÆ. Eraſmo Roterod. interprete.

ΕΣτι γάρ τις ὦ μῆτερ ἐν θεοῖς θεὸς ἀθλιώτερος ἐμοῦ; ΜΑΙ. μὴ λέγε ὦ Ἑρμῆ τοιοῦτον μηδέν. ΕΡ. τί μὴ λέγω, ὃς τοσαῦτα πράγματα ἔχω, μόνος κάμνων, καὶ πρὸς τοσαύτας ὑπηρεσίας ἀφαυτόμολος; ἔωθεν μὲν γὰρ ἐξαναστάντα, σαίρειν δεῖ συμπόσιον· καὶ ἀφαιρώσασθαι τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα διατησόμενα ἑκάστα, πρεσβεύειν τῷ Διΐ, καὶ διαφέρειν τὰς ἀγγελίας τὰς πρὸς ἀλλήλους καὶ κάτω καὶ ἄνω ἡμερόδρομον ὄντα. καὶ ἐπὶ μὲν ἐλθόντα ἔτι κεκονιμένον, ἀμβροσίαν τίθεναι τὴν ἀμβροσίαν. πρὶν δὲ τὸν νεώνητον τοῦτον οἰνοχόον ἥκειν, καὶ ὁ νέκταρ ἐγὼ διέχεον. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲ νυκτὸς καθεύδω μόνος τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δεῖ με καὶ τότε τῷ Πλούτωνι ψυχαγωγεῖν, καὶ νεκροπομπὸν εἶναι, καὶ πρεσβεύειν τῷ δικαστηρίῳ. ἀγὼ ἱκανά μοι τὰ τῆς ἡμέρας ἔργα, ἢν παλαίστρας εἴσω, κἂν ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττειν, καὶ ῥήτορας διδάσκειν, ἀλλ' ἔτι καὶ νεκρικὰ συνδιατοπάζειν μεμελετημένον. καίτοι τὰ μὲν τῆς Λήδας τέκνα, τὴν ἡμέραν ἑκάτερος ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἅδου εἰσίν ἐμοὶ δ', καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ταῦτα κἀκεῖνα ποιεῖν ἀναγκαῖον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκμήνης καὶ Σεμέλης υἱὸς, ἐκ γυναικῶν δυσὶν ἀνδράσιν γεγονότε, διαιτῶνται ἀφειμένοι· ὁ δὲ Μαίας τῆς Ἀτλαντος, διαπεπονημένῃ αὐτῆς· καὶ νεῶν ἀρτίως ἥκοντά με ἀπὸ Σιδῶνος παρὰ τῆς Κάδμου θυγατρὸς, ἐφ' ᾧ πέπομφέ με ὁ πάππος ὅ, τι ποιεῖ ἡ παῖς, μηδὲ ἀναπνεύσαντα, πέπομφεν αὖθις ἐς Ἄργος ἐπισκεψόμενον τὴν Δανάην. εἶτ' ἐκεῖθεν, ἐς Βοιωτίαν φησὶν ἐλθὼν, ἐν παρόδῳ τὴν Ἀντιόπην ἰδέ. καὶ ὅλως, ἀπηώρημαι ἤδη. εἰ γοῦν μοι δυνατὸν ἦν, ἡδέως ἂν ἠξίουν πεποιῆσθαι, ὥσπερ οἱ ἐν γῇ κακῶς δουλεύοντες. ΜΑΙ. ἐᾷ ταῦτα ὦ τέκνον. χρὴ γὰρ πάντα ὑπηρετεῖν τῷ πατρὶ, νεανίαν ὄντα. καὶ νῦν ὥσπερ ἐπέμφθης, οὕτω ἐς Ἄργος, εἶτα ἐς τὴν Βοιωτίαν, μὴ καὶ πλαγὰς βεκδυῶν λάβοις· ὀξύχολοι γὰρ οἱ ἐρῶντες.

ESt verò, mater, deus quiſquam in cœlo me miſerior? MA. Caue ne quid iſtiuſmodi dixeris Mercuri. MER. Quid non dicam? qui quidem tantum negotiorum ſolus ſuſtineam; quibus delaſſor, in tã multa miniſteria diſtractus? Nam mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq; verrendum cœnaculum vbi dij compotant. Tum vbi curiam in qua conſultant, vndique ſtrauero, ac ſingula ita vt oportet compoſuero, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius mandatis toto die ſurſũ ac deorſum curſitare. inſuper quum redeo, puluerulentus adhuc ambroſiam apponere cogor. Porrò priuſquam nouitius iſte pocillator aduenisſet, ego nectar etiam miniſtrabã. quódque eſt omnium indigniſſimum, ſoli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, verùm id quoque tempotis neceſſe habeo defunctorum animas ad Plutonem deducere, maniumq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus aſſiſtere. Neque enim mihi ſufficiebant ſcilicet diurna negotia, dum verſor in palæſtris, dum in cõcionibus præconis vices ago, dum oratores inſtruo: ni hæc quoq; prouincia accedat, vt ſimul etiam vmbrarum res diſponam. Atqui Ledæ filij alternis inter ipſos vicibus apud ſuperos atq; inferos agitant: mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc, tum illud pariter agere. deinde duo illi Alcmena ac Semele miſeris prognati mulieribus, otioſi in cõuiuiis accumbũt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis miniſtro ſcilicet. Quin nunc quum recẽs Sidone à Cadmi filia reuerſus eſſem (nam ad hanc me legarat viſum quid ageret puella) priuſquã reſpiraſſem, & adhuc anhelũ de via, rurſum ad Argos amãdauit, viſurum quid cum Danaë ageretur. Rurſum inde in Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam viſito: adeo vt planè iam pariturum me negarim. quod ſi mihi licuiſſet, lubẽs profectò feciſsem id quod ſolẽt ij qui in terris durã ſeruiunt ſeruitutẽ. MA. Miſſa fac iſta gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quũ ſis iuuenis: ac nunc, quò iuſſus es, Argos cõtende, deinde in Bœotiã: ne ſi ceſſaris, fueriſq; lentior, plagas etiam auferas: nã iracundi ſunt qui amãt.

MERCVRIVS.

Cõqueritur miſeriã & labores ſuos immenſos.

Hi duo Dialogi qui sequuntur, in alijs circa finem posterioris tomi ponuntur: quos nos, quia & ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ.

IOVIS ET SOLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. QValia feciſti autem, Titanum peſſime? qui quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſſit, nimis prope terram curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil nõ conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis iis quæ gerebantur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum mãſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atq; rectorẽ currus emiſiſti. SOL. Peccaui, Iupiter, ſed ne offenſior eo fias, ſi credidi puero multa ſupplicanti. Nam vnde vel ſperare potui hoc tantum futurum eſſe malum? IVPIT. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negotium hoc, & vt ſi quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiã equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuerſi abeunt, quemadmodum videlicet & iſtum tranſuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulo autem pòſt ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant curſus, & in ſumma ſurſum ac deorſum, quocũque ipſis libitum fuiſſet. Ille autem ignarus neſciebat quomodo vtendum ipſis eſſet. SOL. Equidem omnia hæc ſciebam, & propterea reſiſtebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam. Poſtquam autem impenſiùs obſecrabat lacrymando quoque, & mater Clymene vnà cum ipſo: in currum impoſitum ſubmonui quo pacto oporteret inſiſtere viæ ipſum, quãtum in ſublime agitantem ſurſum ferri, deinde rurſum per decliue deorſum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret ſi non recta via ageret. At ille (puer enim erat) conſcenſo tanto igne, & vaſtæ adeo profunditati ſupernè incumbens, vt conſentaneum eſt, obſtupuit. Equi verò vt ſenſerunt non me eſſe eum qui conſcendiſſet, contempto adoleſcentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarũt.

De eo quòd Phaëthon currũ Solis perperã ducẽs, punitus ſit.

A Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων κάκιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μειρακίῳ αἰσθητῷ πίστας θοῦσα ὃ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν κατέφλεξε, πρόσγλος ἐνεχθείς, τὰ δὲ ὑπὸ κρύους ἀφεψαρώσα ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀποστάσας ὃ πῦρ, καὶ ὅλως οὐδὲν ὅ, τι μὴ ξυνεταράξε, καὶ ξυνέχεε. καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνεὶς ὃ γιγνόμενον, κατέβαλον αὐτὸν τῷ κεραυνῷ, οὐδὲ λείψανον ἂν ἀνθρώπων ἐπέμεινεν ἄν, τοιοῦτον ἡμῖν τὸν καλὸν ἡνίοχον καὶ διφρηλάτην σκηπτόμορφας. ΗΛ. ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, εἰ ἐπείσθην ἁβρῷ πολ-
B λὰ ἱκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἠλπίσα τηλικοῦτον γενήσεσθαι κακόν; Ζ. οὐκ ἤδεις, ὅσης ἐδεῖτο ἀκριβείας ὃ τροχός, καὶ ὡς εἰ βραχύ τις σκολιὸν τῆς ὁδοῦ, οἴχεται πάντα; ἠγνόεις δὲ καὶ τὴν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ στενοχωρεῖν αὐλίσκῃ τὸν χαλινόν; εἰ γὰρ ἐνδοίη τις, ἁρπαλίζοισιν ὁδοὺς; ὥσπερ ἀμέλει καὶ τοῦτον ἐξήνεγκαν, ἄρτι μὲν ὅτι τὰ λαιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ὅτι τὰ δεξιὰ, καὶ ἐς ὃ ἐναντίον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω ἐς κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δ' οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς. ΗΛ.
C ταῦτα μὲν πάντα ἠπιστάμην, καὶ διὰ τοῦτο αὐτεῖχον ὑπὸ πολύ, ἐς οὐκ ὑπέσχετο αὐτῷ τιμὴν ἕλασιν· ἐπεὶ δ' κατελιπαρήσει δακρύων, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενος ὅτι ὃ ἅρμα, ἐνουθέτουν, ὅπως μὲν χρὴ εὐσκεπέως αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δ' ἐς ὃ ἄνω ἀφέρτα ἐνέγκειν ἐθέλοιμι, εἶπα ἐς ὃ κατόψει αὐτὸς ὑπανύσῃ, ἐς ὡς ἔχεται τῆς ἡνίας τῷ ἡνίοχον, καὶ μὴ ἐφιέναι τοῦ θυμοῦ τῶν ἵππων. εἶπον δὲ ἐς ἡλίσκος ὁ κίνδυνος, εἰ μὴ ὀρθὸν ἐλαύνοι. ὁ δ' (παῖς γὰρ ἦν) ὑπεδὰς τοσοῦτον πυρὸς, ἐς ὑπερύφας
D ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς ἐικός. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἠσθάνοντο οὐκ ὄντα ἐμὲ τὸν ὑπεύθυνον, καταφρονήσαντες τοῦ μειρακίου, ἐξετράποντο τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν.

ὁ δὲ

ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἶμαι, δεδιὼς μὴ ἐκπέσῃ, αὐτὸς εἶχετο τῆς αἴτυγος. ἀλλὰ ἐκεῖνός τε ἤδη ἔχει τὴν δίκην, καὶμοὶ, ὦ Ζεῦ, ἱκανὸν ὁ πένθος. Ζ. ἱκανὸν λέγεις, οἷαῦτα τολμήσας; νῦν μὲν οὖν συγγνώμην ἔχουσί σοι· ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, ἢν τι ὅμοιον ἐργάσῃ, ἢ τινὰ τοιοῦτον σαυτῷ διάδοχον ἐκπέμψῃς, αὐτίκα εἴσῃ, ὁπόσον τῷ σῷ πυρὸς ὁ ἐκείνου πυρωδέστερος. ὡς ἐκεῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θαπτέτωσαν ὀπτὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἵνα περ ἔπεσεν ἐκδιφρευθείς, ἠλέκτρην ἐπ' αὐτῷ δακρύσασαι, καὶ αἴγειροι γενέσθωσαν ὀπτὶ τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (κατέαγε γὰρ καὶ ὁ ῥυμὸς αὐτῷ, καὶ ἄτερος τῶν τροχῶν συντέτριπται) ἔλαυνε, καταλαβὼν τοὺς ἵππους· ἀλλὰ μέμνησο τούτων ἀπάντων.

A Ille autem dimissis habenis, metuens opinor ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij luctus hic est. IVP. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidē veniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrum ipsi illacrymantes, deinde & in B populos conuertantur præ dolore: tu verò compacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) aurigare iunctis denuo equis; ac vide vt memineris horum omnium.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

APOLLINIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΧῆς μοι εἰπεῖν, ὦ Ἑρμῆ, πότερος ὁ Κάστωρ ὅστις τούτων, ἢ πότερος ὁ Πολυδεύκης; ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν διακρίναιμι αὐτούς. ΕΡΜ. ὁ μὲν δὴ ἡμῖν ξυγγενόμενος, ἐκεῖνος Κάστωρ ἐστίν, οὗτος δὲ Πολυδεύκης. ΑΠ. πῶς διαγιγνώσκεις; ὅμοιοι γάρ. ΕΡ. ὅτι οὗτος μέν, ὦ Ἀπολλον, ἔχει ὅτι τῷ προσώπου τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων, ἃ ἔλαβε παρὰ τῶν ἀπαγωνιστῶν πυκτεύων, καὶ μάλιστα, ὁπόσα ὑπὸ τοῦ Βέβρυκος Ἀμύκου ἐπλήγη, τοῦ Ἰάσονι συμπλέων· ἄτερος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐμφαίνει, ἀλλὰ καθαρός ἐστι, καὶ ἀπαθὴς ὁ πρόσωπον. ΑΠ. ὠνησας, διδάξας τὰ γνωρίσματα· ὅτι τἄλλα πάντα ἴσα, τό τε ὠὸν ὁ ἡμίτομον, καὶ ἀστὴρ ὑπερφαίνω, καὶ ἀκόντιον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἵππος ἑκατέρῳ λευκός· ὥστε πολλάκις ἐγὼ τὸν μὲν πρόσθεν Κάστορα, Πολυδεύκην ὄντα· τὸν δὲ τοῦ τοῦ Πολυδεύκους ὀνόματι. ἀτὰρ εἰπέ μοι καὶ τόδε τι δήποτε οὐκ ἄμφω ξυνίασιν ἡμῖν, ἀλλ' ἐξ ἡμισείας ἄρτι μὲν νεκρὸς, ἄρτι δὲ θεός ἐστιν ἄτερος αὐτοῖν; ΕΡΜ. ὑπὸ φιλαδελφίας τοῦτο ποιοῦσιν. ἐπεὶ γὰρ ἔδει ἕνα μὲν τεθνάναι τῶν Λήδας υἱέων, ἕνα δὲ ἀθάνατον εἶναι, ἐνείμαντο οὕτως ἀλλήλοις τὴν ἀθανασίαν.

C POtésne mihi dicere, Mercuri, vter APOLLO istorum Castor est, aut vter Pollux? Nam ego quidem non facilè discreuero ipsos. MERC. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat: hic autem Pollux est. APOL. Quomodo dignoscis? similes enim sunt. MERC. Quòd hic quidem, Apollo, habet in facie vestigia vulnerum quæ aliquando ab iis accepit quibuscum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio vulneratus fuit, quando cum Iasone in Colchum nauigabat. Alter autem nihil tale præ se fert, sed purus est atq; integer facie totus. APOL. D Operæpretium feciſti, qui discrimina quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella supernè imminens, & iaculum in manu, & equus vtrique candidus. Quare sæpe equidem appellaui hunc Castorem, qui Pollux erat: & rursus Castorem, Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiscum versantur, sed ex diuiso, nunc quidem mortuus, nunc autem Deus est alteruter ipsorum? MERC. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cùm oporteret alterum ex Ledę filiis mortem obire, alterum autem immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatē.

APOL. Non ſanè prudenti, Mercuri, diuiſione. Siquidem nec aſpicient ſeſe mutuò hoc pacto, quod vel maximè opinor deſiderabant. Aut quomodo enim, cùm alter apud deos, alter apud manes exiſtat? Veruntamen, quemadmodum ego vaticinor, Æſculapius medetur, tu palæſtricã doces, puerorum exercitator optimus, Diana autem obſtetricatur: atque aliorum ſuam quiſque artem habet, vel Diis vel hominibus vtilem: hi verò quid agent nobis? an inertes atque otioſi conuiuabuntur nobiſcum, tam grandes cùm ſint? MER. Haud quaquã: ſed iniunctũ illis eſt, Neptuno vt miniſtrẽt & ſubſeruiãt, & obequitare ipſos oportet pelagus: & ſicubi nautas tẽpeſtate periclitantes aſpexerint, inſidentes nauigio, præſtare incolumes nauigantes. APOL. Bonam Mercuri, & ſalutarem narras artem.

Α ΑΠ. ὑ ξωετλὼ, ὦ Ερμῆ, τλὼ νομίω, εἴτε ὑδὲ ὄ ὄφονται οὕτως ἀλλήλους, ὅπερ ἐπόθουν, οἶμαι, μάλιστα. πῶς γὸ ὁ μὲν παρὰ θεοῖς, ὁ δὲ παρὰ τοῖς φθιτοῖς ὤν; πλὼ ἀλλὰ, ὥσπερ ἐγὼ μαντεύομαι, ὁ μὲν Ασκληπιὸς ἰᾶται, σὺ δὲ παλαίφν διδάσκφς, παιδοτρίβης ἄριστος ὤν, ἡ δὲ Αρτεμις μαιεύεται, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος ἔχῃ τίνα τέχνω, ἢ θεοῖς ἢ ἀνθρώποις χρησίμω. οὗτοι ὃ τί ποιήσουσιν ἡμῖν, ἢ ἀργοὶ διωχήσονται, τηλικοῦτοι ὄντες; ΕΡ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρεσκεύασται αὐτοῖν ὑπηρέτφν τῷ Ποσειδῶνι, καὶ καθιππεύφν δεῖ τὸ πέλαγος, καὶ αἴ που ναύτας χειμαζομένους ἴδωσιν, ὑπερθέντας ὑπὲρ τὸ πλοῖον, σώζφν τοὺς ἐμπλέοντας. ΑΠ. ἀγαθὼ, ὦ Ερμῆ, καὶ σωτήριον λέγῃς τλὼ τέχνω.

Β

ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DIALOGI MARINI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Neque horum dialogorum diuerſa aut alia ratio eſt, quod ad occaſiones & argumenta pertinet, quàm ſuperiorum. Nam & ipſi ex Homericis ac Tragicis fabulis deſumpti ſunt, & eadem elegantia ac feſtiuitate nitent: niſi quòd omnes (quod idem tamen & in ſuperioribus propè ſit) de rebus amatoriis tractant. Vnde illud quoque veriſimile eſt, Lucianum oſtendere voluiſſe, quòd quæcunque ſub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè Amori obnoxia ſint, ac voluptatem appetant: illúmque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem eſſe. Quòd autem Deos maximè ex amore deſipere atque inſanire, deinde & voluptatibus deditos eſſe fingit, ex profeſſione ſua facere videtur. Fuit enim, quãquam omnibus Philoſophorum factionibus ex æquo propè infeſtus, ad Epicuream tamen magis quam cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum aſſerebant, & Deorum prouidentiam negabãt. Id quod cùm alibi paſſim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ.

DORIDIS ET GALATEÆ. Eraſmo Roterod. interprete.

DORIS. *De eo quòd Polyphemus animi ſit deformis & fœtidus adamauerit Galateam, & amatus ſit ab ea.*

FORMOSVM amantem, Galatea, nempe Siculum iſtum paſtorem, aiunt amore tui deperire. GAL. A. Ne ride Doris: etenim qualis qualis eſt, Neptuno patre prognatus eſt. DOR. Quid tũ poſtea, ſi vel Ioue ipſo ſit progenitus, quum vſque adeò agreſtis atque hiſpidus appareat, quódque eſt omnium deformiſſimus, vnoculus? An verò credis genus illi quicquã profuturum ad formam?

C ΚΑλὸν ἐραῖ τὼ ὦ Γαλάτεια φαῖ, τὸν Σικελὸν τῦτον ποιμένα ὑπομεμενέναι σοί. ΓΑ. μὴ σκῶπτε Δωρεί· Ποσειδῶνος γὸ υἱός ἐστιν, ὁποῖος αὐτὸς ἦ. ΔΩ. τί οὖν, εἰ καὶ τῦ Διὸς αὐτὸς παῖς ὤν, ἄγριος ὕτω καὶ λάσιος ἐφαίνετο, καὶ ὃ πάντων ἀμορφώτατον, μονόφθαλμος; οἷ δ' ὄφος ὀνῆσαι ἄν τι αὐτὸν πρὸς τλὼ μορφήν;

Γ Α. ἀδὲ ὅλοσον αὐτὸ, καὶ ὡς φὴς ἄγριον, ἀμορφόν ἐστιν. ἀνδρώδες γάρ· ὅ, τε ὀφθαλμὸς ὑπερπίπτει τὸ μετώπου, ὀδὲν ἐνδεέστερον ὀρῶν, ἢ εἰ δύ' ἦσαν. Δ Ω. ἔοικας ὦ Γαλάτεια οὐκ ἐρᾶν, ἀλλ' ἐρώμενον ἔχειν τὸν Πολύφημον, οἷα ἐπαινῆς αὐτόν. Γ Α. οὐκ ἐρώμενον· ἀγαθὸ πρὸς ὑγίειαν τοῦτο δ' ἔγωγε ὑμῖν. καί μοι δοκεῖτε ὑπὸ φθόνου αὐτὰ ποιεῖν ὅτι ποιμαίνων ποτὲ, ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς παίζουσας ἡμᾶς ἰδὼν ὑπὲρ τὴν ἠϊόνος ἐν τοῖς πρόποσι τῆ Αἴτνης, καθὸ μεταξὺ τῆ ὄρους καὶ τῆ θαλάττης αἰγιαλὸς ἀπομηκύνεται, ὑμᾶς μὲν, οὐδὲ προσεβλεψεν· ἐγὼ δ' ἐξ ἀπασῶν ἡ καλλίστη ἔδοξα· ἢ καὶ μόνη ἐμοὶ ἐπέσχε τὸ ὀφθαλμόν. ταῦτα ὑμᾶς αἰτιᾶται. δῆγμα γὰρ ὡς ἀμείνων εἰμὶ, καὶ ἀξιέρασος· ὑμεῖς δ' οὐ πρώφθητε. Δ Ω. εἰ ποιμένι δὲ ἐνδεὴς καλὴ τὶ δοκεῖ ὄψις ἔδοξας, ὅτι φθονος οἵᾳ τετύχηκας; καίτοι τί ἄλλο σοὶ ἐπαινέσαι εἶχεν, ἢ ὃ λευκὸν μόνον; καὶ τοῦτο οἶμαι, ὅτι ξυνήθης ἐστὶ τυρῷ καὶ γάλακτι. πρώτα δὲ τὰ ὅμοια τούτοις ἠγάπας καλά. ἐπεὶ τάχα ἄλλα ὁπότ' ἂν ἐθελήσῃς μαθεῖν, οἷα τυγχάνεις ὄντα τὴ ὄψιν, ἀπὸ πέτρας τινὸς εἰ ποτε γαλήνην εἴη, ὑπερκύψασα ἐς τὸ ὕδωρ, ἴδε σεαυτὴν οὐδὲν ἄμεινον ἢ χρόαν λευκὴν ἀκριβῶς· οὐκ ἐπαινέσῃ δ' τοῦτο, ἵνα μὴ ὑπερπέπτη αὐτὰ τὸ ἐρύθημα. Γ Α. τὸ μὲν ἐγὼ μηδ' ἢ ἀκρήτως λευκὴ, ὅμως ἐρᾶν καὶ τοῦτον ἔχω· ὑμῶν δ' οὐκ ἔστιν ἥν τινα, ἢ ποιμένα, ἢ ναύτην, ἢ πορθμέα ἐπαινῆς. ὁ δὲ Πολύφημος, πάνυ ἀγαθὸς καὶ μουσικός ἐστι. Δ Ω. σιώπα ὦ Γαλάτεια, ἀκούσας μου αὐτὰ ἄδοντος, ὁπότε ἐκώμασε πρῴην ὅτι σε, Ἀφροδίτη φίλη, ὄνον δή τις οἴεσθαι ἔδοξε. τὸ αὐτὸν δὲ καὶ πικτὶς, οἷα κεραίνιον ἐλάφου γυμνὸν τῆ φρικῶδες τὰ μὲν κέρατα, πήχεις ὡσεὶ ἦσαν. ξυγώσας δ' αὐτὰ, καὶ ἐναλλὰξ τὰ νεῦρα, ὀδὲ κόλλοπι περιστρέψας, ἐμιγνύετ' ἄμουσόν τι, καὶ ἀπρεπὲς. ἄλλο μὲν αὐτὸς βοᾷν, ἄλλο δ' ἡ λύρα ὑπῆχε. ὥστε οὐδὲ κατέχειν τὸν γέλωτα ἐδυνάμεθα, ὅτι δὴ ἐρωτικῷ ἐκείνῳ ἄσματι. ἡ μὲν γὰρ Ἠχὼ οὐδὲ ἀποκρίνεσθαι αὐτῷ ἤθελεν, ὅτω λάλος οὖσα, συγχόμενον. ἀγανακτοῦντος, εἰ φανείη μιμνυμένη τραχεῖαν ᾠδὴν, καὶ καταγέλαστον. ἔφερε δ' ὁ ἐπέρασος ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἀμυριστὸν, ἄρκτου σκύλακα, καὶ ὅλοσον αὐτῷ προσεοικότα.

GAL. Ne isthuc quidem ipsum, quòd hispidus est atq; agrestis, vt tu vocas, illum deformat: quin virile magis est. Porrò oculus media in frõte, decet etiã, quo quidem nihilo segniùs cernit, quã si duo forent. D O R. Videris Galatea nõ amantem habere Polyphemũ, sed illum potiùs adamare: sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo: sed tamẽ insignem istã vestram insultandi opprobrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirũ inuidentia quadam isthuc facere videmini, propterea quòd ille quum fortè aliquando gregẽ pasceret suum, nosq; è littorali specula in littore ludẽtes cerneret in prominentibus Ætnę pedibus, quà videlicet inter montẽ & mare littus sese in longum porrigit, vos ne aspexerit quidẽ: at ego omniũ vna visa sim formosissima, eoq; in vnam me coniecerit oculum. Ea res vos malè habet: nam argumẽtum est me forma præstantiorem esse, ac digniorem quæ amer: vos contrà fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendum videri, si primũ pastori, deinde luscо formosa visa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, prẽter candorem? Is illi placet opinor, quòd caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrũ iudicat. Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquã, si quando trãquilla steterit, despectãs, temetipsã contẽplare: videbis aliud nihil nisi perpetuum candorẽ: verũ is quidem nõ probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Atqui ego illa immodicè cãdida, tamẽ eiusmodi habeo amantẽ: quum interim è vobis nulla sit, quã vel pastor, vel nauta, vel portitor aliquis miretur: cæterũ Polyphemus (vt alia ne dicã) etiã canendi peritus est. DOR. Tace ô Galatea: audiuimus illum canentẽ, quum nuper pruriret in te: sed ô sancta Venus, asinũ rudere dixisses: nã lyrę corpus simillimũ erat ceruino capiti ossibus renudato: tũ cornua perinde quasi cubiti prominebãt: iis iunctis inductisq; fidibus, quas ne collope quidẽ circũtorquebat, agreste quiddã & absonum cantillabat, quũ aliud interim ipse voce caneret, aliud lyra succineret: ita vt tẽperare nobis nequiuerimus quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne respondere quidem illi voluit balanti, quum sit adeò garrula: imò puduisset si visa fuisset stridulum illius & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in vlnis amasius iste delicias suas, vrsi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem.

Quis autem non inuideat tibi amicum istum Galatea? GAL. Quin tu igitur Dori tuum ipsius amicum nobis commõstra, qui meo sit formosior, quíque doctiùs ac meliùs vel voce canat, vel cithara. DOR. Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto, quasi sim vehementer amabilis: veruntamen istiusmodi amicum, qualis est Polyphemus, nempe totus hircum olens, tum crudis victitans carnibus, & hospites, si qui appulerint, deuorans, tibi habeas, eúmque tu mutuum ames.

A τίς οὐκ ἂν φθονήσαι σοι ὦ Γαλάτεια τοιούτου ἐραστοῦ; ΓΑΛ. οὐκοῦν σὺ Δωρὶ δεῖξον ἡμῖν τὸν σεαυτῆς, καλλίω δηλονότι ὄντα, καὶ ᾠδικώτερον, καὶ κιθαρίζειν ἄμεινον ὑπισάμενον. ΔΩ. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς ἔστι μοι, οὐδὲ συμπλάσομαι ἐφ' ᾧ ἐραστὸς εἶναι. τοιοῦτος δὲ, οἷος ὁ Κύκλωψ ὅδε, κινάβρας ἀπόζων ὡσπερ ὁ τράγος, ὠμοφάγος, ὡς φασι, καὶ σιτούμενος τοὺς ὑποδημοῦντας τῶν ξένων, σοὶ γένοιτο, καὶ σὺ αὐτερῶς αὐτόν.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

CYCLOPIS ET NEPTVNI. Iac. Micyl. interprete.

CYCLOPS. O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit, somno grauatũ aggressus. NEP. Quis verò est qui isthęc facere ausus fuit, Polypheme? CYC. Principiò quidem seipsum Neminem vocabat: postquam autem effugit, atque extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEP. Noui quem dicis, Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cùm alioquin non ita audax atque animosus sit? CYC. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxum autem quoddam mihi est perquam magnum) atque ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hîc igitur versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struẽdas præsentissimo, & maximè turbulento: nam statim omnia videbantur mihi posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prorsum apud me ampliùs ipse non eram: postremò autẽ somno correptus iacui. Ille verò ex acuto veste, eodemq; igne succenso insuper, etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormiisti, fili, qui non interea exilueris, cùm excæcareris! Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus.

Vlysses Polyphemum excæcauit.

B Ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ καταράτου ξένου· ὃς μεθύσας, ἐξετύφλωσέ με, κοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. ΠΟ. τίς δὲ ὁ ταῦτα τολμήσας ὦ Πολύφημε; ΚΥ. Ὁ μὲν πρῶτον, Οὖτιν ἑαυτὸν ἀπεκάλει. ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἔξω ἦν βέλους, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζεσθαι ἔφη. ΠΟ. οἶδα ὃν λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον· ἐξ Ἰλίου δ' ἀπέπλει. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἔπραξεν, οὐδὲ πάνυ θαρσαλέος ὤν; ΚΥ. κατέλαβον αὐτὸν ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀπὸ τῆς νομῆς ἀναστρέψας, πολλούς τινας, ὑποβουλεύοντας δηλονότι τοῖς κτήνεσιν. ἐπεὶ δὲ ἔθηκα τῇ

C θύρᾳ τὸ πῶμα (πέτρα δέ ἐστι μοι παμμεγέθης) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, ἀναυσάμενος ὃ ἔφερον δένδρον ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐφάνησάν μοι ἀποκρύπτειν αὐτοῖς πειρώμενοι. ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὡσπερ εἰκὸς ἦν, κατέφαγον λῃστὰς ὄντας. ἐνταῦθα ὁ πανουργότατος ἐκεῖνος, εἴτε Οὖτις, εἴτε Ὀδυσσεύς ἐστιν, δίδωσί μοι πιεῖν φαρμάκου τινὸς ἐγχέας, ἡδὺ μέν, καὶ θύοσμον, ὑποβολιώτατον δέ, καὶ παραχωδέστατον· ἅπαντα γὰρ θύρᾳ ἐδόκει μοι περιφέρεσθαι πάντα, καὶ τὸ

D σπήλαιον αὐτὸ ἀνεστρέφετο, καὶ οὐκ ἔτι ὅλως ἐμαυτοῦ ἦμεν· τέλος δ' ἐς ὕπνον κατεσκάθιζον. ὁ δὲ, ἀποξύσας τὸν μοχλόν, καὶ πυρώσας γε, παρεστὰς ἐτύφλωσέ με καθεύδοντα. καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι ὦ Πόσειδον. ΠΟ. ὡς βαθὺν ἔκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μεταξὺ τυφλούμενος. ὁδὶ δ' οἶμαι Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγε; οὐ γὰρ δὴ δύο οἶδ' ὅτι ἐδυνήθη ἀποκινῆσαι τὴν πέτραν ἀπὸ τῆς θύρας.

ΚΥ. Ἀλλ' ἐγὼ ἀφῆλθον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάθοιμι ἐξιόντα· καθίσας τοίνυν τὴν θύραν, ἐθήρων τὰς χεῖρας ἐκπετάσας, μόνα προϊεὶς τὰ πρόβατα ἐς τὴν νομήν, ἐντελάμβανος ὡς χρεών· ὁπόσα ἐλεῖν παρῆν αὐτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ΠΟ. μανθάνω τὸν ἐκείνοις, ὅτι τε ἔλαθεν τὸν ἐξελθών σε, μηδὲ τοὺς μῆλά τε Κύκλωπας ἔδῃ ὀπίσω ὁρμήσαντας ἐπ' αὐτόν. ΚΥ. συνεκάλεσα ὦ πάτερ, καὶ ἦλθον. ἐπεὶ δ' ἤρετο τὸ ὄνομα, κἀγὼ ἔφην ὅτι ΟΥΤΙΣ ἐστί, μεγαλοφώνως οἰηθέντες με, ὤχοντο ἀπιόντες. οὕτω κατεσοφίσατό με ὁ καταράτος τῷ ὀνόματι. καὶ ὃ μάλιστα ἡνίασέ με, ὅτι καὶ ὀνήσιμόν μοι τὸν συμφορᾶν, οὐδ' ὁ πατὴρ φησὶν ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε. Π. θάρσει ὦ τέκνον, ἀμυνῶμαι γὰρ αὐτὸν, ὡς μάθῃ ὅτι εἰ καὶ πήρωσέ μοι ὀφθαλμοῦ ἰᾶσθαι ἀδυνατον, τά γε ἐμὰ τῶν πλεόντων, ὃ σώζειν αὖθις καὶ ἀπολλύναι ἐπ' ἐμοὶ πέφυκεν. πλεῖ δὲ ἔτι.

A CYC. At ego amoui ipsũ, quò faciliùs illũ comprehenderem inter egrediendũ. Ac collocato me ipso ad fores, extentis manibus venabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negotio dato, quęnam ipsũ agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rẽ. Sub illis latuit te, clã sẽ subducẽs, at cęteros certè Cyclopas cõueniebat te inuocare cõtra ipsum. CYC. Conuocaui illos, pater, atq; etiam venerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me iterum B discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac, Ne pater quidẽ Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEPTV. Confide fili: vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse: nauigat autem adhuc.

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET NEPTVNI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΙ τοῦτο ὦ Ἀλφειέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτε ἀναμίγνυσαι τῇ ἅλμῃ, ὡς ἔθος πᾶσι ποταμοῖς ἅπασιν, ὅτε ἀναπαύῃ σεαυτὸν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλάττης ξυνέχεις, καὶ γλυκὺ φυλάττων ὑέεθον, ἀμιγὴς ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπείγῃ; οὐκ οἶδ' ὅπου βύθιος εἶ δῆτα, καθάπερ οἱ λάφυροι καὶ ἐρωδιοί, καὶ ἔοικας ἀνακύψειν που, καὶ αὖθις ἀναφανεῖν σεαυτόν. ΑΛ. ἐρωτικόν τι τὸ πρᾶγμά ἐστιν ὦ Ποσειδον, ὥστε μὴ ἔλεγχε. ἠράσθης δὲ καὶ αὐτὸς πολλάκις. ΠΟ. γυναικὸς ὦ Ἀλφειέ, ἢ νύμφης ἐρᾷς, ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; ΑΛ. οὐκ· ἀλλὰ πηγῆς ὦ Ποσειδον. Π. ἡ δὲ, ποῦ σοι γῆς αὕτη ῥᾳ; ΑΛ. νησιωτίς ἐστι Σικελική· Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλοῦσιν. ΠΟ. οἶδα οὐκ ἄμορφον ὦ Ἀλφειέ τὴν Ἀρέθουσαν, ἀλλὰ διαυγής τέ ἐστι, καὶ διὰ καθαροῦ ἀναβλύζει, καὶ τὸ ὕδωρ ὑπερφέρεται ταῖς ψηφίσιν, ὅλον οἷον αὐτῶν φαινόμενον ἀργυροειδές. ΑΛ. ὡς δηθῶς οἶδα τὴν πηγὴν ὦ Ποσειδον· πρὸς ἐκείνης γὰρ ἀφῖγμαι. ΠΟ. ἀλλ' ἄπιθι μόνος, καὶ εὐτύχει ἐν ᾧ ἔρωτι. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, ποῦ τὴν Ἀρέθουσαν εἶδες, αὐτὸς μὲν, Ἀρκὰς ὤν, ἡ δὲ, ἐν Συρακούσαις ἐστίν;

C QVid hoc, Alphee, quòd tu solus aliorum in mare delapsus, neq; cum salsugine misceris, perinde vt solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsũ aquis diffusis, sed per mare velut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiã & purus cursu laberis? nescio quò locorũ in profundum teipso, quemadmodũ gauiæ atq; ardeę faciunt, submerso: ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectãdum exhibere. ALPH. Amatoria quędam res hæc est, Neptune: quamobrem ne mihi vitio vertas. Amasti autem & ipse sæpenumero. NEP. Mulierémne, Alphee, an nympham amas, an D etiam Nereidum ipsarum vnam aliquã? ALP. Non, verùm fontem Neptune quendam. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? ALP. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio: non deformẽ sanè, Alphee, Arethusam amas: sed & liquidus fons ille est, & per purum scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquę etiã caleuli gratiã addunt, supra quos tota ea velut argẽtea apparet. ALP. Vt verè nosti fontẽ hunc, Neptune! ad illũ igitur abeo nũc. NEP. Sed abi quidẽ, & feliciter vtere amore. illud autẽ mihi dic, vbi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cũ sis, fons autem ille in Syracusis manet?

ALP. Properâtem me horaris Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad âmatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in vnam aquam redigamini.

Α ΑΛ. ἐπειγόμενόν με κατέχεις ὦ Ποσείδον, περίεργα ἐρωτῶν. ΠΟ. ἀλλὰ λέγε. χώρᾳ παρὰ τὸν ἀγαπωμένων· καὶ αὖθις ἀπὸ τῆς θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

MENELAOY KAI ΠΡΩΤΕΩΣ.

MENELAI ET PROTEI. Eodem interprete.

MENELAVS. AT in aquam conuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtique cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licèt, tamen neque hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neque adducor vt credã. PRO. Ne mireris Menelaë. fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: verùntamen videris mihi (dicetur enim hîc apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: cùm interim ipse nihil tale fias. PROT. Et quænam adeo deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis vidisti in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe apparentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquam ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantùm ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc Proteu. PROT. At tu Menelaë videris mihi neque Polypum vidisse vnquam, neque etiam quid pisci huic accidere soleat, scire. MEN. Verùm Polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libẽter ex te cognouerim. PRO. Cuicunq; saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum similem efficit, mutatq; colorẽ, imitando saxum, quòd videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MEN. Ferunt hæc: sed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Nescio Menelaë cuinam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas. MEN. Videns equidem vidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet, ignem atque aquam fieri.

Β Ἀλλὰ ὕδωρ μέν σε γίνεσθαι ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, ἁλιόν γε ὄντα, καὶ δένδρον ἐπὶ φορητόν· καὶ ἐς λέοντα ὁπότε ἀλλαγείης, ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἔξω πίστεως. Εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν σὲ τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. ΠΡ. μὴ θαυμάσῃς ὦ Μενέλαε. γίγνομαι γάρ. ΜΕ. εἶδον ἐγὼ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς, (εἰρήσεται γὰρ πρὸς σέ) γοητείαν τινὰ παρασκευὴν τῷ σχήματι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς οὐδὲν τοιοῦτο γιγνόμενος. ΠΡ. C τίς δὲ ἡ ἀπάτη ὅτι τῶν ὄντων σαφῶν γίγνοιτο; οὐκ ἀνεῳγμένοις πρὸς ὀφθαλμοῖς εἶδες ἐς ὅσα μετεποίησα ἐμαυτόν; εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἐγὼ τὸ σχῆμα ψευδὲς εἶναι δοκεῖ, φαντασία τις περὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἰσταμένη, ἐπειδὰν πῦρ γένωμαι, προσενεχέτω μοι ὦ γενναιότατε τὴν χεῖρα. εἴσῃ γὰρ εἰ ὁρώμενόν μόνον, ἢ καὶ θερμὸν τότε μοι παρέξειν. ΜΕ. οὐκ ἀσφαλὴς ἡ πεῖρα ὦ Πρωτεῦ. ΠΡ. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς οὐδὲ Πολύπουν ἑωρακέναι πώποτε, ὑφ' ὃ πάσχει ὁ ἰχθὺς οὗτος εἰδέναι. ΜΕ. ἀλλὰ τὸν μὲν Πολύπουν εἶδον, ἃ πάσχει δὲ ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ. D ΠΡ. ὁπόταν πέτρᾳ προσελθὼν ἁρμόσῃ τοὺς κοτύλας, καὶ προσφυὴς ἔχῃ καὶ τοῖς πλεκτάνας, ἐκείνῃ ὅμοιον ἀπεργάζεται ἑαυτόν, καὶ μεταβάλλει τὴν χρόαν, μιμούμενος τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τοὺς ἁλιέας, μὴ διαλλάττων, μηδὲ φανερὸς ὢν διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐοικὼς τῷ λίθῳ. ΜΕ. φασὶ ταῦτα· ὃ δὲ σὺ πολλῷ παραδοξότερον ὦ Πρωτεῦ. ΠΡ. οὐκ οἶδα ὦ Μενέλαε, τίνι δὴ ἄλλῳ πιστεύσας, τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν; ΜΕ. ἰδών, εἶδον. ἀλλὰ τὸ σχῆμα πεφάσιον, τὸν αὐτὸν, πῦρ ἐγὼ ὕδωρ γίγνεσθαι.

ΠΑΝΟΠΗΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΗΣ.

PANOPES ET GALENES. Iacobo Micyllo interprete.

Εἶδες ὦ Γαλήνη χθὲς οἷα ἐποίησεν ἡ Ἔρις πρὸς τὸ δεῖπνον ἐν Θεσσαλίᾳ, διότι μὴ καὶ αὐτὴ ἐκλήθη ἐς τὸ συμπόσιον; Γ Α. ἀ ξυμφιλιώμεθα ὑμῖν ἔγωγε. ὁ γὰρ Ποσειδῶν ἐκέλευσέ με ὦ Πανόπη ἀκύμαντον ἐν τοσούτῳ φυλάττειν τὸ πέλαγος. τί δ' οὖν ἐποίησεν ἡ Ἔρις μὴ παροῦσα; Π Α. ἡ Θέτις καὶ ὁ Πηλεὺς ἀπεληλύθεσαν ἐς τὸν θάλαμον, ἅτε τῆς Ἀμφιτρίτης καὶ τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς παρεμφθέντες. ἡ Ἔρις δ' ἐν τοσούτῳ λαθοῦσα πολλοὺς, ἐδωρήθη δὲ ῥᾳδίως, τοῖς μὲν, πινόντων, ἐπίοντι δ' ἐν χρυσοῦν τινὰ, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι κιθαρίζοντι, ἢ ταῖς Μούσαις ἀδούσαις, προσεχόντων τὸν νοῦν, ἐνέβαλεν ἐς τὸ συμπόσιον μῆλόν τι πάγκαλον, χρυσοῦν ὅλον ὦ Γαλήνη. ἐπεγέγραπτο δ', Η ΚΑΛΗ ΛΑΒΕΤΩ. κυλινδουμένου δὲ τοῦτο ὥσπερ ὀξεπίπτοδες, ἦκε ἔνθα Ἥρα τε, καὶ Ἀφροδίτη, καὶ Ἀθηνᾶ κατεκλίνοντο. καπειδὴ ὁ Ἑρμῆς ἀπελόμενος ἐπελέξατο τὰ γεγραμμένα, αἱ μὲν Νηρηίδες ἡμεῖς ἀπεσιωπήσαμεν. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, ἐκείνων παρουσῶν; αἱ δὲ αὐτεποιοῦντο ἑκάστη καὶ αὐτὴ εἶναι τὸ μῆλον ἠξίουν. καὶ εἰ μή γε ὁ Ζεὺς διέκρινεν αὐτὸς, καὶ ἄχρι νῦν παρεῖχόμεν τὸ πρᾶγμα. ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὸς μὲν, ἃ κελεύει φησὶ περὶ τούτου (καίτοι ἐκείνας αὐτὸν δικάσαι ἠξίουν) ἀπίτε δὲ ἐς τὴν Ἴδην πρὸς τὸν Πριάμου παῖδα· ὃς οἶδέ τε διαγνῶναι τὸ καλλίονα, φιλόκαλος ὤν, καὶ οὐκ ἂν ἐκεῖνος κρίναι κακῶς. Γ Α. τί οὖν αἱ θεαὶ ὦ Πανόπη; Π Α. τὴμερὸν οἴμωγὴ ἀπίασι πρὸς τὴν Ἴδην. Γ Α. καί τις ἥξει μετ' μικρὸν ἀπαγγέλων ἡμῖν τὴν κατάστασιν; Π Α. ἤδη σοι φημὶ, οὐκ ἄλλη κρατήσει, τῆς Ἀφροδίτης ἀγωνιζομένης, ὡς μή τι πάθοι ὁ διαιτητὴς ἀμβλυώπης.

VIdistine, Galene, heri, qualia fecit Eris ad cœnam in Thessalia, propterea quòd non & ipsa vocata fuerat ad conuiuium? G A L. Haud conuiuata equidem vobiscum tum fui: nam me Neptunus iusserat tranquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cùm præsens non adesset? P A N. Thetis ac Peleus concesserant intrò in thalamum, deducentibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibusdam autem applaudentibus vel Apollini citharam personanti, vel Musis ore modulantibus adhibendo animum) proiecit in cõuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atq; aureũ, Galene, totum. Inscriptum autem erat his verbis: FORMOSA ACCIPIAT. Dũ igitur volutatur hoc, tanquam ex composito iactum pertiehit eò loci, vbi Iuno & Venus & Minerua accumbebant. Deinde vbi Mercurius sublato illo legit ea quibus illud inscriptũ erat: nos quidem Nereides cum silentiò sedebamus: (quid enim agendum erat illis præsentibus?) illæ verò inter se cõtendebant, ac quælibet suum illud esse volebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus vsque res hęc processisset. Verùm ille, Ipse quidem, inquit, nõ feram iudiciũ de hoc (tametsi illæ ipsum iudicare vellent) sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit quęnam formosior sit, vtpote elegantiæ studiosus & ipse: & non facilè, talis cùm sit, iudicauerit malè. G A L E. Quid igitur ad hæc Deæ illę, Panope? P A N. Hodie, arbitror, in Idam abeunt. G A L. Et quis veniet paulo pòst qui nobis renunciet eam quæ vicerit? P A N. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia vincet veniente in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino cæcutiat.

ΤΡΙΤΩΝΟΣ, ΑΜΥΜΩΝΗΣ, ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI. Eodem interprete.

Ἐπὶ τὴν Λέρναν ὦ Πόσειδον πρὸς ἑκάστην ἡμέραν ὑδρευσομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑδρευσομένη πρὸ-

AD Lernam, Neptune, quotidie venit aquatum virgo, pulchra omni-

no ſpecies. Haud equidem ſcio formoſiorem vllam puellam vidiſſe me. NEP. Liberám ne dicis, Triton, an verò ſerua quæpiam eſt, quæ aquam ferre ſolet? TRI. Minimè verò, ſed Danai illius filia, vna ex quinquaginta iſtis etiam ipſa eſt, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ vocaretur, & genus ipſius. Danaus autem duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipſas docet, & ad aquam hauriendam mittit, & ad alias res agendas inſtituit, impigræ ipſę vt ſint. NEP. Soláne autem venire ſolet longã adeo viam ex Argis ad Lernã vſque? TRIT. Sola: nam ſiticuloſum ipſum Argos eſt, vt noſti: quare neceſſe eſt ſemper aquatum venire illam. NEP. Non mediocriter affeciſti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipſam. TRIT. Eamus. iam enim tempus quoque eſt cùm aquatum ire ſolet. Ac prope mediam circa viam alicubi eſt petendo Lernam. NEP. Proinde currum iunge, vel, an hoc longiorem rebus moram iniiciet, ſubmittere equos iugo, & currum apparare? Tu verò potiùs delphinem mihi aliquem ex velocibus illis huc ſiſte: inequitãdo enim illi quàm celerrimè prouehar. TRI. Ecce tibi hunc delphinum omnium velociſſimum. NEP. Probè ſanè. prouehamur igitur. Tu verò iuxta natando conſequere me, Triton. Ac poſteaquam ad Lernam iam aduenimus; ego quidem hîc in inſidiis ero; tu autem ſpeculando obſerua quando illam accedentem ſentias. TRIT. Eccam tibi, propè eſt. NEP. Formoſa, Triton, & in ipſo ætatis flore puella hæc: ſed comprehendenda nobis eſt. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quiſpiam es, ac videris ab Ægypto patruo noſtro ablegatus eſſe! quare clamando patrem vocabo. TRIT. Tace Amymone, Neptunus hic eſt. AMY. Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi ô homo vim facis, atque hinc in mare abſtrahis? Ego verò ſuffocabor miſera, ſubmerſa aquis. NEP. Bono animo ſis: nihil graue patiaris faciam: ſed & fontem cognominem tibi emanare hîc ſinam, percuſſo tridente ſaxo hoc iuxta æſtuarium, & tu ipſa felix atq; beata eris, ac ſola ſororum obita morte aquam non geſtabis.

A γένος, πάγκαλόν τι χρῆμα, οὐκ οἶδα ἐγωγε καλλίω παῖδα ἰδών. ΠΟ. ἐλευθέραν τινὰ ὦ Τρίτων λέγεις, ἢ θεράπαινά τις ὑδροφόρος ἐστίν. ΤΡ. ἄμφω. ἀλλὰ τῦ Δαναοῦ ἐκείνου θυγάτηρ, μία τῶν πεντήκοντα καὶ αὐτή, Ἀμυμώνη τοὔνομα. ἐπυθόμην γὰρ ἥτις καλοῖτο, καὶ τὸ γένος. ὁ Δαναὸς δὲ σκληραγωγεῖ τὰς θυγατέρας, καὶ αὐτουργεῖν διδάσκει, καὶ πέμπει ὕδωρ τε ἀρυσομένας, καὶ πρὸς τἆλλα, παιδιᾷ ἀσκήσεις εἰ) αὐτάς. ΠΟΣ. μόνη δὲ πορεύεται μακρὰν οὕτω τὴν ὁδὸν ἐξ Ἄργους ἐς Λέρναν; ΤΡ. μόνη. πολυδίψιον δὲ τὸ Ἄργος ὡς οἶσθα· ὥστε ἀναίσχη ἀεὶ ὑδροφορεῖν. ΠΟ. ὦ Τρίτων, ὡς μετεώρως με διεπέρασας εἰπὼν τὰ περὶ τῆς παιδός· ὥστε ἴωμεν ἐπ' αὐτήν. ΤΡ. ἴωμεν· ἤδη γὰρ καιρὸς τῆς ὑδροφορίας. καὶ σχεδόν που χῦ μέσην τὴν ὁδὸν ἐστὶν ἰοῦσα ἐς τὴν Λέρναν. ΠΟΣ. σὺ μὲν ζῦγνυε τὸ ἅρμα· ἢ τοῦτο μὲν πολλὴν ἔχει τὴν ὄκνησιν ἡμῖν ἐπάγειν τοὺς ἵππους τῇ ζυγλῃ, καὶ τὸ ἅρμα ὑποσκευάζειν; σὺ δὲ ἄλλα δελφῖνά μοι τινὰ τῶν ὠκέων παράσχησον· ἐφιππάσομαι γὰρ ἐπ' αὐτοῦ πάλιν. ΤΡ. ἰδού σοι ἅπασι ὁ δελφίνων ὠκύπατος. ΠΟΣ. ἄγε ἀπελαύνωμεν. σὺ δὲ παρανήχου ὦ Τρίτων. καὶπειδὴ πάρεσμεν ἐς τὴν Λέρναν, ἐγὼ μὲν λοχήσω ἐνταῦθά που, σύ δ' ἀποσκόπει ὁπότ' ἂν αἰσθῇ παρεισιοῦσαν αὐτήν. ΤΡ. αὕτη σοι πλησίον. ΠΟ. καλὴ ὦ Τρίτων καὶ ὡραία παρθένος· ἀλλὰ συλληπτέα ἡμῖν ἐστίν. ΑΜΥ. αἰθέρα, ποῖ με ξυναρπάσας ἄγῃς; αἰθραποδίστης εἶ, καὶ ἔοικας ἡμῖν ἀπ' Αἰγύπτου τῦ θείου ἀπεπεμφθῆναι ὥστε βοήσομαί τὸν πατέρα. ΤΡ. σιώπησον ὦ Ἀμυμώνη, Ποσειδῶν ἐστί. ΑΜΥ. τί Ποσειδῶν λέγεις; τί βιάζῃ με ὦ αἰθέρα, καὶ ἐς τὴν θάλατταν καθέλκεις; ἐγὼ δὲ ἀποπνιγήσομαι ἢ ἀθλία καταδῦσα. ΠΟ. θάρρει, οὐδὲν δεινὸν πάθῃς, ἀλλὰ καὶ πηγὴν ἐπώνυμόν σοι ἀναδοθῆναι ἐάσω ἐνταῦθα, παπάξας τῇ τριαίνῃ τὴν πέτραν πλησίον τῦ κλύσματος. καὶ σὺ εὐδαίμων ἔσῃ, καὶ μόνη τῶν ἀδελφῶν οὐχ ὑδροφορήσεις ἀποθανοῦσα.

ΝΟΤΟΥ ΚΑΙ ΖΕΦΥΡΟΥ.

NOTI ET ZEPHYRI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΑὐτὴν ὦ Ζέφυρε τὴν δαμάλιν, ἣν ἀφ' ἁλὸς τῦ πελάγους ἐς Αἴγυπτον ὁ Ἑρμῆς ἄγει, ὁ Ζεὺς διεχρήσατο ἀλοὺς ἔρωτι; ΖΕ. ναὶ ὦ Νότε· ἀ δαμάλις οὐ τότε, ἀλλὰ παῖς ἦν τῦ ποταμοῦ Ἰνάχου. νῦν δὲ ἡ Ἥρα τοιαύτην ἐποίησεν αὐτὴν ζηλοτυπήσασα, ὅτι καὶ πρώην ἑώρα ἐρῶντα τὸν Δία. ΝΟ. νῦν οὖν ἔτι ἐρᾷ τῆς βοός; ΖΕ. καὶ μάλα. καὶ ἀφ' τῦτο εἰς Αἴγυπτον αὐτὴν ἔπεμψε· καὶ ἡμῖν προσέταξε μὴ κυμαίνειν τὴν θάλατταν, ἕως ἂν ἀποτέκῃ σαφῶς. κύει δὲ ἤδη· θεὸς γοῦν καὶ αὐτή, ἐκ Διός τε οὖσα. ΝΟ. ἡ δάμαλις θεός; ΖΕ. καὶ μάλα ὦ Νότε. ἀρτίως τε, ὁ Ἑρμῆς ἔφη, τῶν πλεόντων, καὶ ἡμῶν ἔσεσθαι δέσποινα, ὃν τινα αὐτῶν ἐθέλῃ ἐκπέμψαι, ἢ κωλύσαι ἐκπνεῦσαι. ΝΟ. θεραπευτέα τοίνυν ὦ Ζέφυρε, ἤδη δεσποινά γε οὖσα· νὴ Δία δυσχερὲς γάρ ἂν γοῦν εἴη. ΖΕ. ἀλλ' ἤδη γὰρ διεπέρασε, καὶ ἐξῆλθεν ἐς τὴν γῆν. ὁρᾷς ὅπως οὐκέτι μόνον τετραποδιστὶ βαδίζει, ἀνορθώσας δ' αὐτὴν ὁ Ἑρμῆς, γυναῖκα παγκάλλω αὖθις ἐποίησε; ΝΟ. παράδοξα γοῦν ταῦτα ὦ Ζέφυρε. οὐκ ἔτι τὰ κέρατα, οὐδὲ οὐρά, καὶ διχηλὰ τὰ σκέλη, ἀλλ' ἐπέραστος κόρη. ὁ μόνος τοι Ἑρμῆς τί παθών, μεταβέβληκεν ἑαυτόν, καὶ αὖτε νεανίου, κυνοπροσώπου γεγένηται; ΖΕ. μὴ πολυπραγμονῶμεν, ὅτε ἄμεινον οὐκ ἦν οὕτως οὐδὲ τὰ πρακτέα.

NVm hanc, Zephyre, iuuẽcam, quam per mare in Aegyptum Mercurius ducit, Iupiter amore captus vitiauit? ZEPH. Hanc ipsam, Note: sed iuuenca tum non erat, sed puella, Inachi fluuij filia. Nunc autem Iuno talem ipsam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd videbat Iouem illam prorsus deperire. NOT. Proinde etiam nunc bouem illam amat? ZEPH. Atque admodum: & propterea in Aegyptum ipsam misit, nobísque edixit ne conturbaremus mare, donec illa transnatasset, vt quæ illic paritura sit: fert autem vterum modò, Deúsque fiet cùm ipsa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atque admodum, Note, imperabitq; (inquit Mercurius) nauigantibus, ac nostra erit domina, vt quẽcunque nostrum volet, emittat vel prohibeat spirare. NOT. Colenda igitur obseruandaq; nobis erit, Zephyre, iam domina certè cùm sit: nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEPH. Sedenim iam traiecit, & in terrã enatauit. Vides vt nõ ampliùs quadrupes incedat, sed erectam ipsam Mercurius denuo mulierem formosam prorsus reddidit? NOTVS. Mira nimirum hæc Zephyre: nusquã ampliùs neque cornua illius, neque cauda, neque tibiæ bifidæ, sed amabilis puella est. Cæterùm Mercurio quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adolescente factus est quispiam caninam faciem præ se ferens? ZEPH. Ne curiosiùs persequamur ista, quandoquidem meliùs ille quæ facienda sint, nouit.

NOTVS.

Io in vitulam.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΦΙΝΩΝ.

NEPTVNI ET DELPHINVM. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΥγε ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε· καὶ πάλαι μὲν ὅτε Ἰνὼς παιδίον ὂν τὸν Ἰσθμὸν ἐκομίσατε, ὑποδεξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν μετ' αὐτῆς μητρὸς ἐμπεσόν· καὶ νῦν σὺ τὸν κιθαρῳδὸν τῦτον τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβών, ἐξενήξω ἐς Ταίναρον αὐτῷ σὺν κιθάρᾳ· οὐδὲ παρέφθης κακῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολλύ-

DLAudo, rectè facitis Delphines, quòd semper amantes hominum estis. Nam & olim Inus filium in Isthmum portastis, exceptum à Scironiis scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo isto Methymnensi cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tænarum enatasti, neque passus es indignè à nautis perire illũ.

NEPTVNVS.

Delphini amatores hominum.

Sic Arion transuectus.

DEL. Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atque equidem ob id reprehendo Bacchũ, quòd vos nauali prælio superatos ita transformauit, cùm deberet captiuos solũ in deditionem accipere: quemadmodum & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem diues iã factus à tyranno, concupiuit, nauigando in patriã, Methymnam videlicet, spectãdas ibi diuitias suas exhibere. Ac cõscensa ad traiiciendum naui hominum quorundam sceleratorum, posteaquam cognitus est multum auri secum ferre, vbi ad medium fermè Ægæum peruentum fuit, insidiari illi nautę cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato priùs mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquã statim omnino moriturus. Ego verò excepto atq; impositio illo, enataui vnà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo studiũ erga Musicam tuum. dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

Α λῳον. ΔΕΛ. μὴ θαυμάσῃς ὦ Ποσειδον, εἰ τοῖς ἀνθρώποις εὖ ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἰχθύες γεγόμενοι. ΠΟ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας, μετέβαλε, δέον χειρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ὑπηκόους ἐποιήσατο. ὅπως γοῦν καὶ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐχθὲς ὦ Δελφίν; ΔΕΛ. ὁ Περίανδρος οἶμαι, ἐχαιρεν αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ὅτι τῇ τέχνῃ. ὁ δὲ, πλουτήσας παρὰ τοῦ τυράννου, ἐπεθύμησε πλοῦσιος οἴκαδε ἐς τὴν Μήθυμναν, ὅπι δείξαιτο τὸν πλοῦτον. καὶ ὅπιβας πορθμείου Β τινὸς κακούργων ἀνδρῶν, ὡς ἔδυξε πολὺν ἄγων χρυσὸν, καὶ ἀργυρον, ἐπεὶ κατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ὅπιβουλεύουσιν αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δὲ (ἠκροώμην γὰρ ἁπάντα τοῦ θαλάμου) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀλλὰ τὴν σκηνὴν ἀναλαβόντά με, καὶ ἅσαντα θρηνῶδές τινα ἐπ' ἐμαυτῷ, ἐκβῆναι ἐάσατε ῥίψαι ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦται. καὶ ἀνέλαβε τὴν σκηνὴν, καὶ ἦσε πάνυ λιγυρῶς· καὶ ἅπαντα εἰς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ ὑπολαβών, καὶ ἀναθέμενος C αὐτὸν, ἐξενηξάμην ἔχων εἰς Ταίναρον. ΠΟΣ. ἐπαινῶ τῆς φιλομουσίας. ἄξιον γὰρ τὸν μισθὸν ἀπεδέδωκας αὐτῷ τῆς ἀκροάσεως.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΝΗΡΗΙΔΩΝ.

NEPTVNI ET NEREIDVM. Eodem interprete.

NEPTVNVS.

FRetum hoc quidẽ angustum, in quod puella delapsa, submersa est, Hellespontus ab ipsa vocetur: cadauer autem ipsum vos Nereides acceptum in Troadem auferte, vt ibi ab incolis sepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, sed hîc in cognomine pelago sepeliatur. Miseremur enim ipsius, vt quæ miserabilia maximè à nouerca passa fuerit. NEPT. At hoc quidem, Amphitrite, fas non est, neque etiam aliàs honestum, hîc illam alicubi sub arena iacere: sed, quod dixi, in Troade in Chersoneso mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei erit, quòd paulo pòst eadem ipsa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, persequente illam Athamante, in pelagus,

Helle ab ariete, in mare delapsa.

D ΤΟ μὲν γενὸν τοῦτο, ἐς ὃ ἡ παῖς κατενέχθη, Ἑλλήσποντος ἀπ' αὐτῆς καλείσθω. τὸν δὲ νεκρὸν, ὑμεῖς ὦ Νηρηίδες παραλαβοῦσαι, τῇ Τροιάδι παραπέμψατε, ὡς ταφείη ὑπὸ τῷ Ἑπταχωρείῳ. ΝΗ. μηδαμῶς ὦ Ποσειδον. ἀλλ' ἐνταῦθα ἐν τῷ ἐπωνύμῳ πελάγει τεθάφθω· ἐλεεῖσθαι γὰρ αὐτὴν, οἰκτισα ὑπὸ τῆς μητρυιᾶς πεπονθυῖαν. ΠΟ. τοῦτο μὲν ὦ Ἀμφιτρίτη οὐ θέμις. εἰδ' ἄλλως καλὸν ἐνταῦθά που κεῖσθαι ὑπὸ τῇ ψάμμῳ αὐτὴν, ἀλλ' ὅπερ ἔφης ἐν τῇ Τροιάδι ἐν τῇ Χερρονήσῳ τεθάφθαι. ἐκεῖνο δὲ παραμύθιον ἔσται αὐτῇ, ὅτι μετ' ὀλίγον τὰ αὐτὰ καὶ ἡ Ἰνὼ πείσεται, καὶ ἐμπεσεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀθάμαντος διωκομένη εἰς τὸ πέλαγος,

ἀπ' ἄκρας τ̃ς Κιθαιρῶνος, καθ' ὃν καθήκει ἐς τὸ θάλασσαν, ἔχουσα τὸν υἱὸν ὃν ἐπὶ τῆς ἀγκάλης. ΝΗ. ἀλλὰ καὶ ἐκείνῳ σῶσαι δεινόν, χαριζόμενος τῷ Διονύσῳ. ἔφορος γὰρ αὐτοῦ τ̃ ἦν ἡ Ἰνώ. ΠΟ. οὐκ ἐχρῆν ὅτῳ πονηρῷ ὄντι χαρίζεσθαι· ἀλλὰ τῷ Διονύσῳ ἀχαριστῆσαι ὦ Ἀμφιτρίτη οὐκ ἄξιον. ΝΗ. αὕτη γ' ἆρα ἡ παῖς ἡ κατέπεσον ἀπὸ τ̃ κριοῦ· ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ Φρίξος ἀσφαλῶς ὀχεῖται; ΠΟ. εἰκότως. νεανίας γάρ, καὶ δυνάται αὐτέχειν πρὸς τὴν φορὰν· ἡ δὲ, ἅτε ἀηθείας ὑπαρχοῦσα ὀχήματος καινοῦ καὶ ἀπροσδόκητα, καὶ ἀποδοῦσα εἰς βάθος ἀχανὲς, ἐκπλαγεῖσα, καὶ τῷ θάμβει ἅμα ἐκλειποῦσα, καὶ ἰλιγγιάσασα πρὸς ὃ σφοδρὸν τῆς πτήσεως, ἀκρατὴς ἐγένετο τῶν κεράτων τοῦ κριοῦ, ὧν τέως ἀπείληπτο· καὶ κατέπεσεν ἐς ὃ πέλαγος. ΝΗ. οὐκοῦν ἐχρῆν τὸν μητέρα τὸν Νεφέλην βοηθεῖν πεπτωκυίᾳ. ΠΟ. ἐχρῆν· ἀλλ' ἡ Μοῖρα πολλῷ τῆς Νεφέλης δυνατωτέρα.

A ex ſummo Cithærone, quà in mare porrigitur, vnà cum filio quem in vlnis geſtabit. NER. Sed & illam ſeruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eademq; nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphitrite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete decidit frater autem eius Phryxus tutò vehitur? NEP. Meritò. adoleſcēs enim eſt, & contra impetum obſiſtere poteſt. Illa verò eo quòd inſueta eius rei erat, con-
B ſcenſo videlicet vehiculo nouo & inopinato, & deſpiciēdo in profundum immēſum, perculſa animo, & pauore pariter attonita, prętereà & vertigine correpta, prę vehementia & impetu volatus retinere cornua arietis ampliùs non potuit, quibus ſe eouſq; ſuſtentauerat: atque ita in mare decidit. NER. An non igitur matrem ipſius Nephelen decebat opē ferre cadenti? NEP. Decebat ſanè, ſed Parca quàm Nephele multo potentior eſt.

ΙΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

IRIDIS ET NEPTVNI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΗν νῆσον τὴν πλανωμένην, ὦ Πόσειδον, ἀποκαθεῖσθαι τῆς Σικελίας, ὑφαλον ὑπενήχεσθαι συμβέβηκε. ταύτην φησὶν ὁ Ζεὺς ἥσον ἤδη, καὶ ἀνάφηνον, καὶ ποίησον ἤδη δῆλον ἐν τῷ Αἰγαίῳ μέσῳ βεβαίως μένον, σπείρας πρὸς ἀσφαλῶς· δεῖται γάρ τι αὐτῆς. ΠΟ. πεποιήξεται τοῦτο ὦ Ἶρι. ἵνα δὲ ὅμως πρόεξῃ αὐτῇ τὸν χρείαν ἀναφανῆσα, καὶ μηκέτι πλέουσα; ΙΡ. τὸν Λητὼ ἐπ' αὐτῆς δεῖ ἀποκυῆσαι· ἤδη γὰρ πονήρως ἔχει τῶν ὠδίνων ἔχει. ΠΟ. τί οὖν; οὐχ ἱκανὸς ὁ οὐρανὸς σοι τεκεῖν; εἰ δὲ μὴ σοὶ, ἀλλά γε πᾶσα ἡ γῆ οὐκ ἂν ὑποδέξαιτο δυναίτο τὰς αὐτῆς γονάς;
D ΙΡ. οὐκ ὦ Πόσειδον· ἡ Ἥρα γὰρ ὅρκῳ μεγάλῳ κατέλαβε τὸν ἥλιον, μὴ παρέχειν τῇ Λητοῖ τῶν ὠδίνων ὑποδοχήν. ἡ τοίνυν νῆσος αὕτη ἀνώμοτός ἐστιν· ἀφανὴς γὰρ ἦν. ΠΟ. συνίημι. σῴζηται ὦ νῆσε, καὶ ἀνάδυθι αὖθις οὐκ ἐπὶ βυθοῦ, μηκέτι ὑποφέρου, ἀλλὰ βεβαίως μένε, καὶ ὑπόδεξαι ὦ εὐδαιμονεστάτη τ̃ ἀδελφοῦ τὰ τέκνα δύο, θεῶν καλλίστους τῶν θεῶν. καὶ ὑμεῖς ὦ Τρίτωνες, διαπορθμεύσατε τὸν Λητὼ ἐς αὐτὸν· καὶ γαλήνια ἅπαντα ἔστω.

IRIS. INſulam iſtam errantem Neptune, quę à Sicilia reuulſa atque vndis ſubmerſa, mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, conſiſtere facias iam atque apparere, & vt tandem manifeſta atque conſpicua in medio Ægæo inconcuſſe maneat, fundata firmiter admodum illa. opus enim illa nonnihil habet. NEP. Fiet hoc, Iri: ſed tamen quem vſum illi præbebit manifeſta apparens, & non ampliùs fluctuans? IRIS. Latonam in ipſa oportet parere: iam enim malè habet à doloribus. NEPT. Quid igitur? an non ſufficit illi cœlum, vt in eo pariat? quòd ſi minùs autem illud, at certè nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Non, Neptune. Nam Iuno obſtrinxit iureiurando magno Tellurem, ne præberet Latonæ parturienti vllum receptaculum. Hæc igitur inſula iuramento non tenetur. abſcondita enim tum fuit. NEP. Intelligo rem. Igitur ſubſiſte inſula, atque emerge iterum ex profundo, & non ampliùs fluctues aut titubes, ſed immota maneas: ac ſuſcipe ô feliciſſima fratris mei liberos duos, deorum omnium pulcherrimos. Et vos Tritones traiicite Latonam in ipſam, omniáque tranquilla ſint.

Delos inſula fluitans ſubſiſtit. Alludit ad nomē Δῆλον, quo ipſa inſula dicta eſt.

Serpentem autem istum, qui nunc velut œstro exagitat illam, perterrefaciendo, ipsi infantes posteaquam in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrem vindicabunt. Tu verò vade, renuncia Ioui omnia bene habere. Stabilita est insula: veniat Latona, ac pariat.

τὴν δράκοντα δὲ, ὃς νῦν ὀξοιστρᾷ αὐτὴν φοβῶν, τὰ νεογνά, ἐπειδὰν τεχθῇ, αὐτίκα μέτεισι, καὶ τιμωρήσεται τῇ μητρί· σὺ δὲ ἀπάγγελε τῷ Διΐ πάντα εὖ διακεῖσθαι. ἔστηκεν ἡ Δῆλος· ἡκέτω ἡ Λητὼ καὶ τικτέτω.

ΞΑΝΘΟΥ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

XANTHI ET MARIS. Eodem interprete.

XANTHVS. SVscipe me ô Mare: grauia enim passus sum. extingue mihi vulnera. MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis te deussit? XAN. Vulcanus. sed igne cãdesco prorsus miser, & efferuesco. MAR. Cur autem iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Postquam enim occidẽtem illum Phrygas, supplex deprecatus sum, ille autem ab ira nihil remisit, sed occisorum corporibus etiam obstruxit mihi alueum: ego misertus miserorũ, occurri, vt aquis inundarem atq; inuoluerẽ illum, quò eo periculo absterritus, ab occidione virorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum fortè quadã propè aderat) vniuerso igne, quãtum opinor vsquã habebat, quantumq; & in Ætna, & si quibus aliis locis vllus est, allato, processit obuiam: ac exussit quidem vlmos & myricas, assauit autem & infelices pisces & anguillas: me verò cùm efferuescere fecisset, parum abfuit quin totum aridum ac siccũ reddiderit. Vides nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus sim? MAR. Turbiduses, ô Xãthe, & calidus, vt consentaneum est, cruore, à cadaueribus: calore autem, vt ais, ab igne venien-

Xanthus flumius peneexustus.

Fortassis (nepotẽ) legẽdum, id est, προγόνον, ἡγεμόνα.

te. Ac meritò, Xanthe, vt qui contra filium meum impetum feceris, non veritus q Nereidis filius ille esset. XAN. An nõ igitur decebat misereri me Phrygum, vicinorum adeò meorum? MAR. Vulcanum verò an non contrà decebat misereri Achillis, Thetidis adeò filij?

ΔΕξαι με ὦ θάλασσα, δεινά πεπονθότα· κατάσβεσόν μου τὰ τραύματα. ΘΑ. τί τοῦτο ὦ Ξάνθε; τίς σε κατέκαυσεν; ΞΑ. Ηφαιστος. ἀλλ' ἄπιθι φράκωμαι ὅλως ὁ κακοδαίμων, καὶ ζέω. ΘΑ. διατί δέ σοι ἐνέβαλε τὸ πῦρ; Ξ. διὰ τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος. ἐπεὶ γὰρ φονεύοντα τοὺς Φρύγας ἱκέτευσα, οὐδ' ὣς ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῶν νεκρῶν ἀπέφραττέ μοι τὸν ῥοῦν, ἐλεήσας τοὺς ἀθλίους, ἐπῆλθον, ὅπως λύσαιμι θέλων, ὡς φοβηθεὶς, ἀποσχοιτο τῶν ἀνδρῶν. ἐνταῦθα ὁ Ηφαιστος, (ἔτυχε γὰρ πλησίον που ὤν) πολὺ ὅσον οἷμαι πῦρ εἶχε, τὸ ὅσον ἐν τῇ Αἴτνῃ, καὶ εἴποθι ἄλλοθι, φέρων, ἐπῆλθέ μοι· καὶ ἔκαυσε μὲν τοὺς τέλεας, καὶ μυρίκας· ὤπτησε δὲ καὶ τοὺς κακοδαίμονας ἰχθῦς, καὶ τοὺς ἐγχέλυας. αὐτὸν δ' ἐμὲ ὑπερεκαλέσαντα ποιήσας, μικροῦ δεῖν ὅλον ξηρὸν εἰργάσατο. ὁρᾷς δ' οἷόν ὅπως διαφέρομαι ὑπὸ τοῦ ἐγκαύματος; ΘΑ. ὀλεεῖς ὦ Ξάνθε, καὶ θερμὸς ὡς εἰκός· τὸ αἷμα μὲν, ἀπὸ τῶν νεκρῶν· ἡ θέρμη δὲ ὡς φῂς, ἀπὸ τοῦ πυρός. τὸ εἰκότως ὦ Ξάνθε, ὅς γε οὐκ ἠνέσχου ἐλεήσας τὸν ἐμὸν υἱὸν ὥρμησας, οὐκ αἰδεσθεὶς ὅτι Νηρηίδος υἱὸς ἦν. Ξ. οὐκ ἔδει οὖν ἐλεῆσαι γείτονας ὄντας τοὺς Φρύγας; ΘΑ. τὸν Ηφαιστον γὰρ οὐκ ἔδει ἐλεῆσαι, Θέτιδος υἱὸν ὄντα τὸν Αχιλλέα.

ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΔΟΣ.

DORIDIS ET THETIDIS. Iac. Micyllo interprete.

DORIS. QVid lacrymaris Theti? THE. Pulcherrimam, Dori, puellam vidi, in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantem ab ea paulò antè genitum. Iussit autem pater, nautas, arcam illam acceptam, postquam in altum à terra prouecti essent, in mare abiicere,

Danaës fabula.

ΤΙ δακρύεις ὦ Θέτι; ΘΕ. καλλίστην ὦ Δωρὶ κόρην εἶδον ἐς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμβληθεῖσαν, αὐτήν τε, καὶ βρέφος αὐτῆς ἀρτιγένητον. ἐκέλευσε δ' ὁ πατὴρ, τοὺς ναύτας, ἀναλαβόντας τὸ κιβώτιον, ἐπειδὰν πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποπλεύσωσιν, ἀφεῖναι ἐς τὸ θάλασσαν, ὡς ἀπο-

ὡς ἀπόλοιτο ἡ ἀθλία, καὶ αὐτὴ καὶ ὁ βρέφος.
ΔΩ. τίνος δ' ἕνεκα ὦ ἀδελφὴ, ἐπεὶ ἔμαθες ἀκριβῶς ἅπαντα; ΘΕ. Ἀκρίσιος ὁ πατὴρ αὐτῆς, καλλίστην ὄσην ἐπῃνθεν, εἰς χαλκοῦν τινα θάλαμον ἐμβαλών. εἶτα, ὃ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν· φασὶ δ' οὖν τὸν Δία, χρυσὸν γενόμενον, ῥυεῖσαι διὰ τῆς ὀροφῆς ἐπ' αὐτήν· δεξαμένην δ' ἐκείνην ἐς τὸν κόλπον καταῤῥέοντα τὸν θεὸν, ἐγκύμονα γενέσθαι. τοῦτο αἰσθόμενος ὁ πατὴρ, ἀγελὼς τις καὶ ζηλότυπος ἦρως, ἠγανάκτησε· καὶ ὡς τινος μεμοιχευμένης οἰηθεὶς αὐτὴν, ἐμβάλλει ἐς τὴν κιβωτὸν ἀρτι τετοκυῖαν. ΔΩ. ἡ δέ τι ἔφθεγξατο ὦ Θέτι, ὁπότε καθίκετο; ΘΕ. ὑπὲρ αὐτῆς μὲν ἐοίκει ὦ Δωρὶ, καὶ ἔφερε τὴν καταδίκην· ὁ βρέφος δὲ παρητεῖτο μὴ ἀποθανεῖν, δακρύουσα, καὶ τῷ πάππῳ δεικνύουσα αὐτὸ, καλλίονα ὄντα· ὃ δ', ὑπ' ἀγνοίας τῶν κακῶν, καὶ ἐμειδία πρὸς τὸν θάλαμον. ὑπομπίπλαμαι οὖν τοῖς ὀφθαλμοῖς δακρύων, μιμνησθεῖσα αὐτῶν. ΔΩ. κἀμὲ δακρύσαι ἐποίησας. ἀλλ' ἤδη τεθνᾶσιν; ΘΕ. ὐδαμῶς. νήχεται γὰρ ἔτι ἡ κιβωτὸς ἀμφὶ τὴν Σέριφον, ζῶντας αὐτοῖς φυλάττουσα. ΔΩ. τί οὖν οὐ σώζομεν αὐτὴν, τοῖς ἁλιεῦσι τούτοις ἐμβαλόντες εἰς τὰ δίκτυα τοῖς Σεριφίοις; οἱ δὲ, ἀναπαύσαντες, σώσουσι δηλονότι. ΘΕ. οὕτω λέγεις, ὥστε ποιῶμεν. μὴ γὰρ ἀπολέσθω μήτε αὐτὴ, μήτε ὁ παιδίον οὕτως ὂν καλόν.

Avt ita periret & misera illa, & infans vnà cum ea. DOR. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pulcherrima erat, in æreũ quendam thalamum inclusam, perpetuæ virginitati destinarat. Deinde, verũ quidem dicere non possum, Iouem autem aiunt, conuersum in aurũ, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cùm pater animaduertisset, vtpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniicit in arcam hanc, cùm paulò antè peperisset. DO. Cæterùm illa quid agebat, Theti, quãdo abripiebatur? THE. Pro se quidẽ nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationẽ: pro infante autẽ deprecabatur, ne morti traderetur, lacrymando, atque illum auo ostentando, pulcherrimum sanè puerum, Dori: ille autem præ ignorãtia malorum, etiam arridebat mari. Oppleor rursum lacrymis, cùm in mẽtem illius venit. DO. Et me flere fecisti. Sed nũquid iã mortui sunt? THE. Haudquaquam: natat enim adhuc arca circa Seriphum, viuis illis custoditis. DO. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphiis in retia immittẽdo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet? TH. Rectè dicis, atq; ita faciamus. Non enim perire decet neq; ipsam, neq; infantem, adeò cùm sit formosus.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΝΙΠΕΩΣ.

NEPTVNI ET ENIPEI. Eodem interprete.

ΟΥ καλὰ ταῦτα ὦ Πόσειδον. (εἰρήσεται γὰρ τἀληθές.) ἐπελθὼν μοι τὴν ἐρωμένην, εἰκασθεὶς ἐμοὶ, διεκόρησας τὴν παῖδα. ἡ δὲ ᾤετο σὲ ἐμοῦ ταῦτα πεποιηκέναι· καὶ διὰ τοῦτο προσῆγεν ἑαυτήν. ΠΟ. σὺ γὰρ ὦ Ἐνιπεῦ, ὑπερόπτικός ἐστα, καὶ βραδύς· ὃς κόρης οὕτω καλῆς φοιτώσης ἐσημέραι παρὰ σὲ, ἀπολλυμένης ὑπὸ τῶν ἐρώτων, ὑπερεώρας, καὶ ἔχαιρες λυπῶν αὐτήν. ἡ δὲ παρὰ τὰς ὄχθας διῶσα, καὶ ἐπεμβαίνουσα, καὶ λουομένη, ἐνίοτε ηὔχετό σοι ἐντυχεῖν· σὺ δ' ἐθρύπτου πρὸς αὐτήν. ΕΝ. τί γὰρ; διὰ τοῦτο ἐχρῆν σε προσβαπάσαι τὸν ἔρωτα, καὶ ὑποκρίνεσθαι Ἐνιπέα αὐτὶ Ποσειδῶνος εἶναι;

MInimè verò præclara hæc, Neptune (dicetur enim verũ) qui circunuẽta amica mea, assimilatus in formã meam, vitiasti puellam. Putabat énim illa mecũ rẽ esse sibi, & ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeò formosa quotidie ad te nãte, ac præ amore pereũte, despexeris illã, & gauisus sis si posses illi ægrè facere. Illa verò iuxta ripas mœrore affecta, atq; ibi inambulans, seséque lauans, non semel optabat in conspectum sibi venire te: at tu fastuosus deludebas illam. ENI P. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & velut histrionẽ aliquem pro Neptuno Enipeum te gerere,

ENIPEVS.

Neptunus amicam Enipei vitiat.

atque ita decipere Tyro istam, puellam adeò simplicem? NEP. Serò verò nunc zelotypus es Enipeu, cùm priùs superbũ & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est, quando se putauit à te vitiatam esse: ENIP. Nihil autem? Dixisti enim abiens Neptunum esse te, quod vel maximè dolore affecit ipsam: atque ipse eo abs te iniuria affectus sum, quòd & quę mea esse debuerat, eam voluptatem percepisti tu: & præterea cõposito circa vos fluctu purpureo, sub quo abscondiri iacuistis, cum puella pro me tute rem habuisti. NEP. Tu enim non volebas Enipeu.

Α καὶ καταφρόσασθαι τὴν Τυρὼ ἀφελῆ κόρην οὖσαν; ΠΟΣ. ὀψὲ ζηλοτυπεῖς ὦ Ἐνιπεῦ, καταφρονήσας πρότερον ὢν. ἡ Τυρὼ δὲ, οὐδὲν δεινὸν πέπονθεν, οἰομένη σοῦ μιγεκορῆσθαι. ΕΝ. ἤκουσα; ἔφης γὰρ ἀπιὼν ὅτι Ποσειδῶν εἴη σύ. ὃ καὶ μάλιστα ἐλύπησεν αὐτὴν, καὶ ἐγὼ τοῦτο ἠδικημαι, ὅτι τὰ ἐμὰ σὺ ἀπέφηνου, τότε καὶ τοσοῦτον πορφύρεόν τι κῦμα, ὅσον ὑμᾶς σκεπάσαι, ἅμα σεσῶσθαι τῇ παιδὶ αὐτ' ἐμοῦ. ΠΟΣΕΙ. σὺ γὰρ οὐκ ἤθελες ὦ Ἐνιπεῦ.

ΤΡΙΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΝΗΡΗΙΔΩΝ.

TRITONIS ET NEREIDVM. Iac. Micyllo interprete.

TRITON BAlæna ista vestra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emisistis, neque puellam ipsam iniuria aliqua affecit, perinde vt vos putatis: & ipsa iam mortua est. NER. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectamento aliquo proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidiis cum multa vi adortus? TRI. Non: sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum, Danaës puerum illum paruum, quem vnà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conseruastis, misertæ illorum videlicet. IPHI. Noui quem dicis. Consentaneũ verò, illum iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrũ aspectu. TRIT. Hic occidit Balænam. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiusmodi cõseruationis præmia persoluere nobis debebat. TRI. Ego vobis exponã omnem rem, ita vt gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, vt hoc quasi quoddam certamen regi perageret. Postquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo Triton? solúsne, an & alios secum socios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem profectus est. alatum enim ipsum Minerua reddidit. postquam autem eò loci venit vbi illæ agebant, illæ quidem dormiebant, opinor: at hic amputato Medusæ capite, iterum auolauit. IPHI. Quo pacto autem aspexit illas? Aspici enim nequeunt: vel quisquis illas aspexerit, non amplius quicquam posthac aspicit. TRIT. Mineruæ illi clypeo vel-

Β ΤΟ κῆτος ὑμῶν ὦ Νηρηίδες, ὃ ὅτι τὴν τοῦ Κηφέως θυγατέρα τὴν Ἀνδρομέδαν ἐπέμψατε, ὅτε τὴν παῖδα ἠδίκησεν ὡς οἴεσθε· ἤδη τέθνηκε. ΝΗ. τίνος ὦ Τρίτων; ἢ ὁ Κηφεὺς καθάπερ δέλεαρ προθεὶς τὴν κόρην ἀπέκτεινεν ὁπτεύων, λοχήσας μετὰ πολλῆς δυνάμεως; ΤΡ. οὐκ· ἀλλ' ἴστε οἶμαι, ὦ Ἰφιάνασσα, τὸν Περσέα, ὃ τοῦ Δαναὴς παιδίον, ὃ μετὰ τῆς μητρὸς ἐν τῇ κιβωτῷ ἐμβληθὲν ἐς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ μητροπάτορος, ἐσώσατε, οἰκτίραντες αὐτούς. ΙΦ. οἶδα ὃν λέγεις. εἰκὸς δὲ ἤδη νεανίαν εἶναι, καὶ μάλα γενναῖόν τε καὶ καλὸν ἰδεῖν. ΤΡ. οὗτος ἀπέκτεινε τὸ κῆτος. ΙΦ. πῶς τί ὦ Τρίτων; οὐ γὰρ δὴ σῶτρα ἡμῖν τοιαῦτα ἀντέδωκεν αὐτὸν ἐλθών. ΤΡ. ἐγὼ ὑμῖν φράσω ὃ πρῶτον ὡς ἐγένετο. ἐστάλη μὲν οὗτος ὅτι τὰς Γοργόνας, ἆθλόν τινα τῶν τοῦ βασιλέως ἐπιτελῶν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἐς τὴν Λιβύην. ΙΦ. πῶς ὦ Τρίτων, μόνος, ἢ καὶ ἄλλους συμμάχους ἦγε; ἄλλως γὰρ δύσπορος ἡ ὁδός. ΤΡ. ἀπὸ τοῦ ἀέρος. ὑπόπτερον γὰρ αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ ἐποίησεν. ἐπεὶ δ' ἦν ἦκεν ὅπου διῃτῶντο, αἱ μὲν, ὑπνώττουσιν, οἶμαι, ὁ δὲ, ἀποτεμὼν τῆς Μεδούσης τὴν κεφαλὴν, ὤχετ' ἀποπτάμενος. ΔΙΦ. πῶς ἰδών; ἀθέατοι γὰρ εἰσιν· ἢ ὃς ἂν ἴδῃ, οὐκέτ' ἄλλο μετὰ ταῦτα ἴδοι. ΤΡ. ἡ Ἀθηνᾶ τὴν ἀσπίδα προσέφηνεν· ταῦτα γὰρ ἤκουσα διηγουμένου αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀνδρομέδαν,

ve face aliqua prælato (talia enim audiui ipsum narrantem apud Andromedam,

καὶ πρὸς τὸν Κηφέα ὕστερον. ἡ Ἀθηνᾶ δὴ ὅτι τῆς ἀσπίδος ὑποστιλβούσης, ὥσπερ ὅτι κατόπτρου τινὸς παρέσχεν αὐτῇ ἰδεῖν τὴν εἰκόνα τῆς Μεδούσης· εἶτα λαβόμενος τῇ λαιᾷ τῆς κόμης, ὁρῶν δὲ τὴν εἰκόνα, τῇ δεξιᾷ τὴν ἅρπην ἔχων, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· καὶ πρὶν ἀνέγεσθαι τὰς ἀδελφάς, ἀνέπτατο. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν ἐγένετο, ἤδη πρὸς ἕσπερον πετόμενος, ὁρᾷ τὴν Ἀνδρομέδαν προκειμένην, ὅτι τινος πέτρας προβολῆς προσπεπαλαιωμένης, καλλίστην ὦ θεοί, καὶ ἡμιγύμνου πολὺ ἐνερθε τῶν μαστῶν. καὶ ὃ μὲν πρῶτον οἰκτείρας τὴν τύχην αὐτῆς, ἀπορᾷ τὴν αἰτίαν τῆς καταδίκης. ἐπὶ μικρὸν δὲ ἀλόης ἔρωτι, ἐγγὺς γὰρ σεσῶσθαι τὴν παῖδα, βοηθεῖν διέγνω. καὶ ὅπως ὁ κῆτος ἐπὶ μάλα φοβερὸν, ὡς καταπιούμενον τὴν Ἀνδρομέδαν, ὑφαιωρηθεὶς ὁ νεανίσκος, προέκοπτον ἔχων τὴν ἅρπην· τῇ μὲν, καθικνῆται· τῇ δὲ προβάλλεται τὴν Γοργόνα, λίθον ἐποίει αὐτό. ὃ δὲ, τέθνηκε γοῦν, καὶ πέπτηγε αὐτῆς τὰ πολλὰ ὅσα εἶδε τὴν Μέδουσαν. ὁ δὲ, λύσας τὰ δεσμὰ τῆς παρθένου, ὑπολαβὼν τὴν χεῖρα, ὑπεδέξατο ἀκρεμονιδιὰ καταδοῦσαν ἐκ τῆς πέτρας, ὀλιγοστὸν ὕσπερ. καὶ νῦν γαμεῖ ὁ τοῦ Κηφέως ἀπάξει αὐτὴν εἰς Ἄργος· ὥστε αὐτὴ θαυμαστόν, γάμον δὲ τὸν τυχόντα ἄγει. ΝΗ. ἐγὼ μὲν, οὐ πάνυ τι γεγονότι ἀχθομαι. τί γὰρ ἡ παῖς ἠδίκει ἡμᾶς, εἰ ἡ μήτηρ ἐμεγαλαυχεῖτο τότε, καὶ ἠξίου καλλίων εἶναι; ΤΡ. ὅτι οὕτως ἂν ἤλγησεν ὅτι τῇ θυγατρὶ μήτηρ γε οὖσα. ΝΗ. μηκέτι μεμνήμεθα ὦ Δωρὶ ἐκείνων, εἴ τι βαρβάρου γυνὴ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ἐλάλησεν. ἱκανὴν γὰρ ἡμῖν τιμωρίαν ἔδωκε, φοβηθεῖσα ὅτι τῇ παιδὶ. χαίρωμεν οὖν τοῖς γάμοις.

A posteà & apud Cepheum) Minerua igitur, inquam, in clypeo refulgente, tanquã in ſpeculo aliquo, exhibuit ipſi ſpectandam Meduſæ imaginem. Poſtea ſiniſtra, arrepta illius coma, & inſpecta imagine, dextra autem ſublata harpe, abſcidit caput ipſius: atque ita priuſquam ſorores reliquæ expergiſcerentur, auolauit. Porrò vbi circa maritimam hanc Æthiopiæ oram veniſſet, terræ iam propinquior aliquãto volans, videt Andromedam expoſitam in rupe quadam prominente, palo affixam, pulcherrimam, ô Dij, promiſſa coma, & feminudam longè vſque infra vbera. Ac primùm quidem miſer- B tus fortunæ illius, interrogat cauſam damnationis huius. Paulò autẽ pòſt amore captus, (oportebat enim incolumem ſeruari puellam) opem ferre illi ſtatuit. Atque vbi iam Balæna acceſſiſſet, terribilis admodum, & quaſi mox abſorptura Andromedam, in altum ſublatus adoleſcẽs, manu ad capulum admota harpen tenẽs, altera quidem ferit, altera autem Gorgona ſpectandam proferens, in lapidem illã conuertit. Illa igitur mortua eſt, & diriguere ipſius membra omnia quæcunque C Meduſam aſpexerunt: at hic ſolutis vinculis quibus virgo alligata fuerat, ſuppoſitáque manu, ſuſcepit illam ſummis pedum digitis deſcendentem è rupe, ardua illa quidem atque procliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducétque illam ſecum Argos. quare pro morte nuptias nèque eas vulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita valde ægrè fero factum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit puella, ſi mater ipſius ſuperbè extulit ſeſe tunc, ac pulchrior nobis eſſe voluit? TRIT. Quòd hoc pacto magnum dolorem per- D ceptura fuiſſet ob filiam, mater certè illius cùm ſit. NER. Ne meminerimus Dori iſtorum ampliùs, ſi quid barbara mulier ſupra quàm decebat loquax fuit. Satis enim ſupplicij tulit, quæ tanto in metu, filiæ cauſa conſtituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ΖΕΦΥΡΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΟΥ.

ZEPHYRI ET NOTI. Iac. Micyllo interprete.

Οὐ πώποτε πομπὴν ἐγὼ μεγαλοπρεπεστέραν εἶδον ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀφ' ἧς εἰμι, καὶ πνέω. σὺ δ' οὐκ εἶδες ὦ Νότε; Ν. τίνα ταύτην

NVnquam equidem pompam magnificentiorem vidi in mari, ex quo ego ſum & ſpiro: tu verò an non vidiſti Note? NOTVS. Quamnam hanc ZEPHYRVS.

dicis Zephyre pompam? aut quinam sunt qui illam duxerunt? ZEPH. Suauissimo spectaculo caruisti, & quale non facilè aliud vnquam videris. NOT. Iuxta rubrum mare occupatus fui: afflaui autē & partem Indiæ nonnullā, quantum videlicet eius terrę mari adiacet. proinde nihil eorum noui quæ tu dicis. ZEPH. Quid Sidonium illū Agenorem vidisti? NOT. Etiam, Europæ patrem scilicet. Quid tū? ZEPH. De illa ipsa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit? nam hoc etiam pridem sciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, nosti: quæ verò postea consecuta sunt, ea nunc audi. Descēderat Europa ad littus, lugendi gratia, assumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in formam tauri assimulatus, ludebat vnà cum ipsis, pulcherrimus tū apparens. Nam & candidus erat, vt nihil suprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, vultumq; prę se ferebat admodum mansuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipse in littore, & mugiebat suauissimè, ita vt Europa etiam conscendere ipsum iam sustineret. Cæterùm vbi hoc factū est, citato cursu Iupiter quidē vnà cum illa in mare prorupit, atque ibi, vti inciderat, natabat. illa verò admodum perculsa animo ex hac re, sinistra apprehendit ac tenuit cornua, vt ne delaberetur: altera autem manu diffluentem vento vestem continebat. NOT. Dulce hoc spectaculum, Zephyre, vidisti, & amatorium, natantem videlicet Iouem, & ferentem secum amores suos. ZEPH. At verò quæ cōsecuta sunt, suauiora multo, Note. Nam & mare statim cōpositis fluctibus quietum fuit, & trāquillitate vltro attracta, placidum ac planū seipsum præbuit. Nos autem omnes silentiū agentes, nihil aliud quàm spectatores tantùm eorum quæ fiebant, quasi quidam comites sequebamur. Cupidines verò iuxtà volitantes, paulum supra mare, ita vt interim summis pedibus contingerēt aquam, accensas ferentes faces, Hymenæum cantabant. Nereides autem emersæ vndis, delphinū tergis insidentes obequitabant applaudentes, seminudæ pleræque. Præterea & Tritonū genus, & si quid aliud marinorum, aspectu metuendum nō est, omnia illa circum puellam quasi choreā ducebant. Nam ipse quidem Neptunus conscenso curru, & quasi pronubus incedens, vnà cum Amphitrite lætus præibat, veluti viam aperiens natanti fratri.

A λέγῃς ὦ Ζέφυρε τὴν πομπήν; ἢ τίνες οἱ πέμποντες ἦσαν; ΖΕ. ἡδίστου θεάματος ἀπελείφθης, οἷ οὐκ ἄλλο ἴδοις ἔπι. ΝΟ. ὥδε τὴν Ερυθραῖ γὰρ θαλάσσην εἰργαζόμην· ἐπέπνευσα δέ τι καὶ μέρος τῆς Ινδικῆς, ὅσα ὥδάλια τῆς χώρας. τοῦδὲν οὖν οἶδα ὧν λέγῃς. ΖΕ. ἀλλὰ τὸν Σιδώνιον Αγήνορα εἶδες; ΝΟ. ναί· τὸν τῆς Εὐρώπης πατέρα. τί μήν; ΖΕ. ὦκαὶ αὐτῆς ἐκείνης διηγήσομαί σοι. ΝΟ. μῶν ὅτι ὁ Ζεὺς ἐρᾷ τῆς παιδός; τοῦτο γὰρ καὶ πάλαι ἠπιστάμην. ΖΕ. ὁπόσα μὲν τὸν ἔρωτα οἶδα· τὰ μετ' ταῦτα δὲ ἤδη ἄκουσον. ἡ μὲν Εὐ- B ρώπη κατελήλυθὸς ἐπὶ τὸν ἰόνα παίζουσα, τὰς ἡλικιώτιδας ὥθαλαττοῦσα· ὁ Ζεὺς δὲ ταύρῳ εἰκάσας ἑαυτόν, συνέπαιζεν αὐταῖς, κάλλιστος φαινόμενος· λευκός τε γὰρ ἦν ἀκριβῶς, καὶ τὰ κέρατα διαμπὴς, καὶ τὸ βλέμμα ἥμερος. ἐσκίρτα οὖν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἰόνος, καὶ ἐμυκᾶτο ἡδίστην, ὥστε τὴν Εὐρώπην τολμῆσαι καὶ διαβῆναι αὐτόν. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, ὁρμᾷ ὁ Ζεὺς ὥρμησεν ἐπὶ τὴν θάλατταν φέρων αὐτήν, C καὶ ἐνήχετο ἐμπεσών. ἡ δὲ, πρὶν ἐκπλαγεῖσα τῷ θεάματι, τῇ λαιᾷ μὲν εἶχετο τοῦ κέρατος, ὡς μὴ ἀποληθαίνοι· τῇ ἑτέρᾳ δ' ὑπεμφυσώμενον τὸν πέπλον ἔσωθεν. ΝΟ. ἡδὺ τοῦτο θέαμα ὦ Ζέφυρε εἶδες, καὶ ἐρωτικὸν, νηχόμενον τὸν Δία, φέροντα τὴν ἀγαπωμένην. ΖΕ. καὶ μὴν τὰ μετ' ταῦτα πολὺ ἥδιω θεάματα ὦ Νότε. ἡ τε γὰρ θάλαττα βαθὺς ἀκύμων ἐγένετο, καὶ τὴν γαλήνην ὑπεπάσατο μόνη, λείαν παρέχουσα ἑαυτήν. ἡμεῖς δὲ πάντες ἡσυχίαν ἄγοντες, οὐδὲν ἄλλο, ἢ θεαταὶ μόνον τῶν γιγνομένων παρηκολουθοῦμεν. ἔρωτες δὲ ὥδε πετόμενοι, μικρὸν ὑπὲρ τὴν θάλατταν, ὡς ἔνιοτε ἄκραις ταῖς ποσὶν ὑπεψαύῃν τοῦ ὕδατος, ἡμμένας τὰς δᾷδας φέροντες, ἦδον ἅμα τὸν ὑμέναιον. αἱ Νηρηίδες δὲ ἀνεδύσαι, παρίππευον ὑπὸ τῶν δελφίνων ὑπερκοτοῦσαι, ἡμίγυμνοι αἱ πολλαί. τό, τε τῶν Τριτώνων γένος, καὶ εἴ τι ἄλλο μὴ φοβερὸν ἰδεῖν τῶν θαλαττίων, ἅπαντα περιεχόρευε τὴν παῖδα. ὁ μὲν γὰρ Ποσειδῶν ὑπερηφάνως ἁρμάτος, προκύμνος τε, καὶ τὴν Αμφιτρίτην ἔχων, προῆγε γεγηθὼς, προοδοιπορῶν νηχομένῳ τῷ ἀδελφῷ.

ὕπερ πᾶσι δὲ τῷ Ἀφροδίτῃ δύο Τρίτωνες ἔφερον, ὑπὸ κόγχης κατακειμένῃ, ἄνθη πανοπλία ὑπεπάττοντες τῇ νύμφῃ. ταῦτα ἐκ Φοινίκης ἄχρι τῆς Κρήτης ἐγίνετο. ἐπεὶ δὲ ἐπέβη τῇ νήσῳ, ὁ μὲν ταῦρος οὐκέτι ἐφαίνετο· ὑπολαβόμενος δὲ τῆς χλοης ὁ Ζεύς, ἀπῆγε τὴν Εὐρώπην ἐς τὸ Δίκταιον ἄντρον, ἐρυθριῶσαν, καὶ κάτω ὁρῶσαν. ἠπίστατο γὰρ ἤδη ἐφ' ὅτῳ ἄγοιτο. ἡμεῖς δ' ἐμπεσόντες, ἄλλος ἄλλο τῶν πελάγους μέρος διεκυμαίνομεν. NO. ὦ μακάριε Ζέφυρε τῆς θέας. ἐγὼ δὲ, γρύπας, καὶ ἐλέφαντας, καὶ μέλανας ἀνθρώπους ἑώρων.

A Supra omnes autem Venerem duo Tritones vehebant in concha recubantem, ac flores omnis generis aſpergentē ſponſæ. Atque hęc à Phœnicia vſq; in Cretam fiebant. Poſtquam autem in inſulā aſcendit, ipſe quidem taurus non ampliùs apparebat: Iupiter autem apprehēſam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubeſcentem, atque oculos demittentem: intelligebat enim iam ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbentes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. O beatum Zephyre te, qui iſthæc videris. ego verò interea Gryphas & Elephantos & nigros homines aſpiciebam.

NEKPIKOI ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Quanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliáque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hic illud indicatur, atque etiam oculis penè ſubiicitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum ſententiæ poſt hanc vitā ſubiiciendi omnes ſumus, nulla perſonarū ratio, nulla potētiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcunque fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſque in hac vita ſe gerit & meretur, ſuppliciū aut præmiū accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; nō ignorē, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicureum, & (vt ab aliis vocatur) ἄθεον, qui neque de diis, neque de immortalitate animarū rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & ceteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoque, nonnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autem hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legantur, & ob oculos quam ſæpiſſimè reuocentur: vel ob hoc ſolùm, vt à cupiditatibus ac rerum externarum deſiderio mentem auocemus, & ad illud reſpiciamus, quod poëta dixit: Puluis & vmbra ſumus. *quódque poſt hanc vitam neque opes, neque potentia, neque vlla aliæ fortunæ defunctos ſequentur aut iuuabunt.*

Hecates cœnam) *Mos erat diuitibus vt ſingulis menſibus Hecatæ ſacrificando in triuiis panes atque alia quædam ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebantur. hanc Hecates cœnam dicebant. Suidas & Athenæus lib. vij. Athenienſes autem & theatra & conciones & ceteros conuentus hominum luſtrare ſolebant adhibitis paruis & vilibus quibuſdam hoſtiis, vt Suidas tradit. eò videtur hic alludere.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ.

DIOGENIS ET POLLVCIS. Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

COMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad superos ascēdetis (tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) vt sicubi videris Menippū canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi circa Craneum, aut in Lyceo, deridentem contendentes istos inter se philosophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, si satis ea quæ super terram sunt, derisisti, quò & huc ad inferos descendas, vbi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequens illud obiici potuit: Quis enim omnino scit quæ post vitam futura sint? Hîc autem non desines constanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoque nunc facio: & maximè postquam videris diuites istos ac satrapas & tyrannos ita humiles & obscuros esse, solóque eiulatu ab aliis dignosci: tum quòd & molles & ignaui sunt, reminiscentes eorum quæ in vita geruntur. Hæc illi quæso vt dicas, & vt præterea etiam pera veniat impleta & multo lupino, & sicubi in triuio positam inueniat Hecates cœnam, aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogenes: sed quò meliùs illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis. DIOG. Vis ne vt ad ipsos quoque philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque cornua sibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIO. Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nũciabo illis.

A Πολύδευκες, ἐντέλλομαί σοι, ἐπειδὰν τάχιστα ἀνέλθῃς (σὺν γάρ ἐστιν, οἶμαι, ὃ ἀναβιώναι αὖθις) ἰὼν που ἴδῃς Μένιππον τὸν κύνα, λέγεις δ' αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ πῃ ὃ Κεραμέσι, ἢ ἐν Λυκείῳ, πρὸς ἐριζόντων πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων καταγελῶντα, εἰπεῖν πρὸς αὐτόν, ὅτι σοι ὦ Μένιππε, κελεύει ὁ Διογένης εἰ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπὲρ γῆς καταγελάσαι, ἥκειν κἀκεῖ πολλῷ πλείω ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ μὲν B γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ὁ γέλως ἦν, καὶ πολὺ ὄ, τις γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μετὰ τὸν βίον; ἐνταῦθα δὲ, οὐ παύσῃ βεβαίως γελῶν, καθάπερ ἐγὼ νῦν· καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷς τοὺς πλουσίους, καὶ σατράπας, καὶ τυράννους, οὕτω ταπεινοὺς, καὶ ἀσήμους, ἐκ μόνης οἰμωγῆς διαγινωσκομένους· καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγύμνευτοι εἰσι, μεμνημένοι τῶν ἄνω. ταῦτα λέγε αὐτῷ. καὶ πρὸς τούτοις ἐμπλησάμενον πῆραν ἥκειν θέρμων τε πολλῶν, καὶ εἴ που ἔξω ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον κείμενον, ἢ ὠὸν ἐκ καθαρσίου, ἤ τι τοιοῦτο. ΠΟΛΥ. Ἀλλ' ἀπαγγελῶ ταῦτα C ὦ Διόγενες· ὅπως δὲ εἰδῶ μάλιστα ὁποῖός τίς ἐστι τὴν ὄψιν; ΔΙΟ. γέρων, φαλακρός, τριβώνιον ἔχων πολύθυρον, ἀπόμπτι ἀνέμῳ ἀναπεπταμένον, καὶ ταῖς ὑπερφυχαῖς τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷ δ' ἀεὶ, καὶ καταπολλὰ τοὺς ἀλαζόνας τούτους φιλοσόφους ὑπερσκώπτει. ΠΟΛΥ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἐξ ὧν γε τούτων. ΔΙΟ. βούλει δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους ἐντείλωμαί τι τοὺς φιλοσόφους; ΠΟΛΥ. λέγε. οὐ βαρὺ γὰρ οὐδὲ τοῦτο. ΔΙΟ. D ὃ μὲν ὅλον, παύσασθαι αὐτοὺς πρεσγύα ληρεῖν, καὶ περὶ τῶν ὅλων ἐρίζειν, καὶ κέρατα φύειν ἀλλήλοις, καὶ κροκοδείλους ποιεῖν, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ἐρωτᾶν διδάσκειν τὸν νοῦν. ΠΟΛΥ. Ἀλλ' ἐμὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἐροῦσι φήσουσι, κατηγορήσοντα τῆς σοφίας αὐτῶν. ΔΙΟ. σὺ δ' οἰμώζειν αὐτοὺς πρὸ ἐμοῦ λέγε. ΠΟΛΥ. καὶ ταῦτα ὦ Διόγενες ἀπαγγελῶ.

ΔΙΟ. Τοῖς πλουσίοις ὦ φίλτατον Πολυδεύκιον, ἀπάγγελε ταῦτα πρὸς ἡμᾶς· ἢ ὦ μάταιοι τὸν χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ πικραδε ἑαυτούς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους, καὶ πάλαντα ὅτι ταλάντοις σωρεύοντες, οὓς χρὴ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας ἥκειν μετ' ὀλίγον; ΠΟΛ. εἰρήσεται καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. ΔΙΟ. Ἀλλὰ δὲ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε· Μεγίλλῳτε τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαίστῃ, ὅτι πρὸς ἡμῖν οὔτε ἡ ξανθὴ κόμη, οὔτε τὰ χαροπὰ, ἢ μέλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα ὅτι τῷ προσώπου ἐπίκειται, ἢ νεῦρα τόνια, ἢ ὦμοι πλατεῖς· ἀλλὰ πάντα μιᾷ ἡμῖν κόνις, φασὶ, κρανία γυμνὰ τῶν κεφαλῶν. ΠΟ. οὐ χαλεπὸν οὐδὲ ταῦτα εἰπεῖν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυρούς. ΔΙΟ. καὶ τοῖς πένησιν ὦ Λάκων (πολλοί δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτίρεσθαι τὴν ἀπορίαν) λέγε μήτε δακρύειν, μήτ' οἰμώζειν, διηγησάμενος τὴν ἐκεῖ ἰσοτιμίαν· εἰ δ' ὅπου ὄφελος) τοῖς ἐκεῖ πλουσίοις οὐδὲν ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακεδαιμονίοις δὲ τοῖς σοῖς, ταῦτα εἰ δοκεῖ, πρὸς ἐμοῦ ἀπάτησον, λέγων ἐκλελύσθαι αὐτούς. ΠΟΛΥ. μηδὲν ὦ Διόγνες πρὸς Λακεδαιμονίων λέγε· ἃ γὰρ αἰσχόμεθα γε· ἃ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔφησθα, ἀπάγγελε. ΔΙΟ. ἐάσωμεν τούτοις, ἐπεί σοι δοκεῖ. σὺ δὲ οἷς πρόσθεν ἀπέστειλας πρὸς ἐμοῦ τοὺς λόγους.

A DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô vani, inquiens, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciatis vos ipsos? supputantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm vnum obolum habentes venire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritę, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cœrulei nigri ve oculi, neq; rubor faciei ampliùs vllus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborũ tolerãtes, sed omnia vnus puluis; vt aiũt, nobis, caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neq; hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIO. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquam molesta est, & inopiam lugent) vt neque lacrymentur, neq; plorent, exposita illis ęqualitate hac, quę hîc est: & quòd videbunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hîc esse. Lacedæmoniis autẽ tuis hæc, si videtur, nomine meo obiicias, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. Ne de Lacedęmoniis Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos quando tibi ita videtur: tu verò, quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

ΠΛΟΥΤΩΝ Ἢ ΚΑΤΑ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM. Iac. Micyllo interprete.

ΟΥ φέρομεν ὦ Πλούτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κύνα παροικοῦντα· ὥστε ἢ ἐκεῖνόν που καθίσησον, ἢ ἡμεῖς μετοικήσωμεν εἰς ἕτερον τόπον. ΠΛΟΥ. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται ὁμόνεκρος ὤν; ΚΡΟΙ. ἐπειδὰν ἡμεῖς οἰμώζομεν, καὶ στένωμεν, ἐκεῖνον μεμνημένοι τῶν ἄνω· Μίδας μὲν οὗτοσὶ, τὸν χρυσίον· Σαρδαναπάλος δὲ, τῆς πολλῆς τρυφῆς· ἐγὼ δὲ, τῶν θησαυρῶν· ἐπιτελῶ, καὶ ὑπερφυῶς, καὶ καταπροὰ καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν· ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ὅπερ ἐπὶ ἡμῶν τοὺς οἰμωγάς· καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. ΠΛΟΥ. τί ταῦτα φασὶν ὦ Μένιππε;

D NOn poterimus ferre, Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodẽ modo mortuus est ac vos? CROE. Postquam nos ploramus & ingemiscimus illorũ, reminiscentes quę apud superos habuimus; vtpote Midas hic, auri; Sardanapalus autem, multę voluptatis; ego verò, thesaurorum: irridet, & cum conuitiis exprobrat ea nobis, mãcipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa, valde nobis molestus est. PLVT. Quid hęc audio de te, Menippe? CROESVS.

MEN. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cũ sint, quibus nõ satis fuit vixisse malè, sed etiam mortui, insuper cogitatione atque animo illis quæ apud superos sunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipsis faciendo. PLVT. sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At verò, ô pessimi Lydorum, Phrygum, & Assyriorum, ita de me cognoscite, vt qui neque vnquam desiturus sim. Nam quocunque abieritis hinc, eodẽ sequar, ægrè faciendo, cantando, atq; irridẽdo vos. CROE. An non hæc contumelia est? MEN. Non: sed illa contumelia erant, quæ vos facere solebatis, quando & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROE. Multis certè, ô Dij, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro? SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: lugete vos quidẽ, ego verò tritum illud, NOSCE TE IPSVM, idẽtidem connectẽdo, vobis occinam. decet enim huiusmodi ploratus si crebrò illis accinatur.

ΜΕ. ἀληθῆ ὦ Πλούτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀλλυφῆς, καὶ ὀλεθρίους ὄντας· οἷς οὐκ ἀπέρχεσι βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντες, ἔτι μέμνηνται, καὶ προσέχονται τῆς ἄνω. χαίρω τοιγαροῦν ἀνιῶν αὐτούς. ΠΛΟΥ. ἀλλ' οὐ χρή· λυποῦνται γὰρ οὐ μικρῶν στερούμενοι. ΜΕ. καὶ σὺ μαινόμενος ὦ Πλούτων, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τούτων στεναγμοῖς; ΠΛΟΥ. οὐδαμῶς. ἀλλ' οὐκ ἀν ἐθελήσαιμι στασιάζειν ὑμᾶς. ΜΕ. καὶ μὴν ὦ κάκιστοι Λυδῶν, καὶ Φρυγῶν, καὶ Ασσυρίων, οὕτω γινώσκετε, ὡς οὐδὲ παυσομένου μου· ἔνθα γὰρ ἂν ἴητε, ἀνιῶν, ἀσῶ, καταᾴδων, καὶ καταγελῶν. ΚΡΟΙ. τοῦτο οὐχ ὕβρις; ΜΕ. οὐκ· ἀλλ' ὀκνεῖν ὕβρις ἦν, ἃ ὑμεῖς ἐποιεῖτε, προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες, καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσιν ὑπερφῶντες· καὶ τῆ θανάτου δ' οὐδέποτε μεμνημένοι. τοιγαροῦν οἰμώζετε, πάντων ὑμῶν ἀφηρημένοι. ΚΡ. πολλῶν γε ὦ θεοὶ καὶ μεγάλων κτημάτων. ΜΙ. ὅσου μὲν ἐγὼ χρυσοῦ. ΣΑΡ. ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς. ΜΕ. ἄγε οὕτω ποιεῖτε· ὀδύρεσθε μὲν ὑμεῖς. ἐγὼ δὲ, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ πολλάκις σοφείρων, ἐπάσομαι ὑμῖν. πρέποι γὰρ ἂν ταῖς τοιαύταις οἰμωγαῖς ἐπαδόμενον.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ, ΑΜΦΙΛΟΧΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΦΩΝΙΟΥ.

MENIPPI, AMPHILOCHI ET TROPHONII.

Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS. VOs nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati, vatesq; credimini, ac stulti mortales deos esse vos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandum, si per insciciam illi de mortuis huiusmodi opinantur? MEN. Atqui non ista fuissent opinati, ni vos tum quum viueretis, eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tanquam futurorum fuissetis præscij, quasiq; prædicere potuissetis si qui percontarentur. TROPH. Menippe, nouerit Amphilochus hic ipsi pro sese respondendum esse: cæterùm ego Heros sum, vaticinórque si quis ad me descenderit. At tu vidêre nunquam omnino Lebadiam adiisse, neque enim alioqui ista non crederes.

Σφὼ μέντοι ὦ Τροφώνιε, καὶ Αμφίλοχε, νεκροὶ ὄντες, οὐκ οἶδ' ὅπως ναῶν κατηξιώθητε, καὶ μάντεις δοκεῖτε· καὶ οἱ μάταιοι τῶν ἀνθρώπων, θεοὺς ὑμᾶς ὑπολήψονται εἶναι. ΤΡΟ. τί οὖν ἡμεῖς αἴτιοι, εἰ ὑπ' ἀνοίας οἱ ἄνθρωποι τοιαῦτα περὶ νεκρῶν δοξάζουσιν; ΜΕ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐδόξαζον, εἰ μὴ ζῶντες καὶ ὑμεῖς τοιαῦτα ἐτερατεύεσθε, ὡς τὰ μέλλοντα προῃδότες, καὶ προφητεῖν δυνάμενοι τοῖς ἐρωμένοις. ΤΡΟ. ὦ Μένιππε, Αμφίλοχος μὲν οὗτος ἂν εἰδείη ὅτι αὐτῷ ἀποκριτέον ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ, ἥρως εἰμὶ, καὶ μαντεύομαι, ἢν τις κατέλθοι πρὸς ἐμέ. σὺ δ' ἔοικας οὐκ ὀπτιδεδημηκέναι Λεβαδείᾳ τοπάνυ· ἢ γὰρ ἠπίστεις σὺ τούτοις.

ΜΕ. τί φής; εἰ μὴ ἐς Λεβάδιαν γὰ πρέλθω, καὶ ἐσαλμένος ταῖς ὀθόναις, γελοίως μάζαν ἐν ταῖν χερσῖν ἔχων, ἐσερπύσω δι' τῆς στομίου ταπεινοῦ ὄντος ἐς τὸ σπήλαιον, οὐκ ἂν ἐδυνάμην εἰδέναι ὅτι νεκρὸς εἶ, ὥσπερ ἡμᾶς, μόνῃ τῇ ζητείᾳ διαφέρων. ἀλλὰ πρὸς τῆς μαντικῆς, τί δὲ ὁ ἥρως ἐστίν; ἀγνοῶ γάρ. ΤΡ. ἐξ ἀνθρώπου τι καὶ θεοῦ συνθετον. ΜΕ. ὁ μήτε ἄνθρωπός ἐστιν ὡς φής, μήτε θεός· καὶ συναμφότερόν ἐστι. νῶν οὖν ποῦ σε ὁ θεοῦ σκέλος ἡμίτομον ἀπελήλυθε; ΤΡ. χρᾷ ὦ Μένιππε ἐν Βοιωτίᾳ. ΜΕΝ. οὐκ οἶδα ὦ Τροφώνιε ὅ,τι καὶ λέγεις· ὅτι μὴν ὅλος εἶ νεκρός, ἀκριβῶς ὁρῶ.

A MEN. Quid ais? equidem nisi Lebadiam fuissem profectus, ac linteis amictus offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset vt te defunctum esse cognoscerem, perinde atque nos, solaq; præstigiatura reliquos antecellere. Sed age, per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddã partim ex homine, partim ex deo compositũ. MEN. Nempe quod neq; sit homo, quemadmodum audio, neque deus: verùm pariter vtrũque. B Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? TROPH. Reddit oracula, Menippe, in Bœotia. MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè video, te totum esse mortuum.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ.

MERCVRII ET CHARONTIS. Iac. Micyllo interprete.

ΛΟγισώμεθα ὦ πορθμεῦ, εἰ δοκεῖ, ὁπόσα μοι ὀφείλεις ἤδη, ὅπως μὴ αὖθις ἐρίζωμέν τι περὶ αὐτῶν. ΧΑ. λογισώμεθα ὦ Ἑρμῆ. ἄμεινον γὰρ εἰσίναι περὶ αὐτῶν, καὶ ἀπραγμονέστερον. ΕΡ. ἄγκυραν ἐπιλαμβάνου σκόμισαι πέντε δραχμῶν. ΧΑ. πολλοῦ λέγεις. ΕΡ. νὴ τὸν Αἰδωνέα, τῶν πέντε ὠνησάμην, καὶ ἐπιπτῆρα δύο ὀβολῶν· ΧΑ. τίθη πέντε δραχμάς, καὶ ὀβολοὺς δύο. ΕΡ. καὶ ἀκέστραν ὑπὲρ τῆς ἱστίου πέντε ὀβολοῖς ἐγὼ κατέβαλον. ΧΑ. καὶ τούτοις προστίθη. ΕΡ. καὶ κηρὸν ὡς ἐπιπλάσαι τῇ σκαφιδίῳ τὰ διάρρωτα, καὶ ἧλας δέ, καὶ καλώδιον, ἀφ' οὗ τὸν ἱστέαν ἐποίησας, δύο δραχμῶν ἀπόντα. ΧΑ. ἔγωγε ἄξια ταῦτα ὠνήσω. ΕΡ. ταῦτά ἐστιν, εἰ μήτι ἄλλο ἡμᾶς διέλαθεν ἐν τῷ λογισμῷ. πότε σὺ οὖν ταῦτ' ἀποδώσῃ φής; ΧΑ. νῶν μὲν ὦ Ἑρμῆ ἀδύνατον. ἰὼ δὲ λοιμός τις ἢ πόλεμος καταπέμψῃ ἀνθρώπους πολλούς, ἐνέσται τότε ἀποκερδᾶναί τι τῷ πλήθει τῶν λογιζομένων τὰ πορθμεῖα. ΕΡ. νῶν οὖν ἐγὼ καθεδοῦμαι, τὰ κάκιστα βιβρώσκων ὑμέων ἵνα, ὡς αὖθις ἀποπλαύσωμι. ΧΑ. οὐκ ἔστιν ἄλλως ὦ Ἑρμῆ. νῶν μὲν ὀλίγοι ὡς ὁρᾷς ἀφικνοῦνται ἡμῖν· εἰρήνη γάρ. ΕΡ. ἄμεινον οὕτως, εἰ καὶ ἡμῖν προσοφείλοιτο ἔτι σοὶ τὸ ὄφλημα. πλὴν ἀλλ' οἱ μὲν παλαιοὶ ὦ Χάρων,

C RAtionem supputemus portitor (si videtur) quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negotij. MERC. Anchoram, vt mandaras, comparaui tibi quinque drachmis. CHAR. Carò dicis. MER. At per Plutonem, quinque emi illam: & prętęrea lorum quo remum alligares, obolis duobus. CHAR. Pone quinque drachmas, & obolos duos. MER. Et pro resarciendo velo quinque obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et ceram ad oblinendas nauigij rimas tibi emi: & clauos prætęrea, & funiculum vnde hyperã fecisti, omnia ex duabus drachmis. CHAR. Recte, laudo, hæc vili emisti. MERC. Hæc sunt quę tibi exposui: nisi si quid reliquũ est quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHAR. Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si verò pestis aliqua aut bellum confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid, subtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nũc sedebo, pessima quęq; vt eueniant precando, vt inde fructum aliquem capiam. CHAR. Fieri aliter nõ potest, Mercuri. Nam pauci nunc, vides, ad nos descendunt. Pax enim est. MER. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verumenimuero prisci illi,

MERCVRIVS.

Hypera funiculi sunt quibus antennarum cornua trahducuntur: vnde proverbium: Omissa hypera pedẽ quaris. Vide Erasmũ & Suidã.

Charon, noſti quales aduenire ſolebant, quàm fortes atque animoſi omnes, cruore madidi, & vulneribus pleni plerique? Nunc autẽ aut veneno aliquis à filio interfectus, aut ab vxore, aut præ nimia voluptate tumefacto ventre & cruribus aduenium. Pallidi enim omnes & ignaui, neq; ſimiles ptioribus illis. Plurimi autẽ ipſorum etiã pecuniarum cauſſa veniũt, factis (vt videtur) mutuò ſibi inſidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ ſunt. MER. Proinde neque ego videar peccare grauius aliquid, ſi vel acerbiùs abs te exigã ea quæ mihi debes.

A οἶσθα οἵοι πρεσβύται, ἀνδρῶν ἀπόνων, αἱμάτων ἀπάλεω, καὶ τραυματίαι οἱ πολλοί· νῦν δὲ ἢ φαρμάκῳ τις ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπόθανών, ἢ ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἢ ὑπὸ πνεύμης ὀξυδηκὰς τὴν γαστέρα, καὶ τὰ σκέλη· ὠχροὶ γὰρ ἄπονοι, καὶ ἀγλωφεῖς, οὐδὲ ὅμοιοι ἐκείνοις. οἱ δὲ πλεῖστοι αὐτῶν, δι' ἃ χρήματα ἥκουσιν, ὑπιβαλλόμενοι ἀλλήλοις, ὡς ἔοικασι. ΧΑ. πάνυ γὰρ ἀποθητὰ ἐστι ταῦτα. ΕΡ. ὀκνῶ γὰρ ἐγὼ δοξαι ἂν ἁμαρτάνειν πικρὸς ἀπαιτῶν τὰ ὀφειλόμενα τοιοῦτος.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

PLVTONIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO. In hereditates quæ ſæpe antequam captati moriantur.

SEnémne noſti, iſtũ ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitẽ, cui liberi quidem nulli ſunt, hæreditatis autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MER. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid poſtea? PLV. Viuere illum quidem Mercuri ſine vltra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, ſi modò poſſibile ſit, atque etiam pluribus: adulatores autem ipſius, Charinum adoleſcentẽ, & Damõtem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MER. Atqui abſurdum hoc videri queat. PLV. Haudquaquã, imò iuſtiſſimũ. Quã enim ob cauſſam illi adeò optant illũ mori, niſi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autẽ omniũ ſceleratiſſimum eſt, interea cùm talia precãtur, tamen obſeruãt & colunt manifeſtè vtiq; illum. Ac quæ ægrotante illo apud ſe conſultent, nemo ignorat: attamen ſacrificaturos ſeſe promittũt, ſi conualeſcat denuo: & in ſumma, varia quædam adulandi ratio illorum hominum eſt. Quamobrem ipſe quidẽ immortalis ſit, illi autẽ præ ipſo abeant, fruſtra hiantes. MER. Ridicula patientur, ſcelerati cũ ſint. Sed tamen & ille admodum ſcitè circũducit illos, & ſpe paſcit inani: & in ſumma, ſemper morituro ſimilis, multo validus magis eſt, quàm quiſquã iuuenis. Illi autem hæreditate inter ſe diuiſa paſcuntur, vitã quandam beatam ſecum ipſi animo præcipientes. PLV. Proinde ipſe exuta ſenectute, quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi autem in ipſa media ſpe, diuitiis illis quaſi per ſomnũ ſpectatis deſtituti, abeant iã huc, mali malè mortui.

B ΤΟν γέροντα οἶσθα, τὸν πάνυ γεγηρακότα λέγω, τὸν πλούσιον Εὐκράτιδα, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσὶν, οἱ τὸν κλῆρον δὲ θηρῶντες, πεντακισμύριοι; ΕΡ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί οὖν; ΠΛ. ὀκτὼ μὲν ὦ Ερμῆ ζῆν ἔασον αὐτὸν ἔτι τοῖς συνεσομένοις ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ὑπομετρήσας ἄλλα τοσαῦτα, εἴγε οἷόντε ἐστὶ, καὶ ἔτι πλείω. τοὺς δέ γε κόλακας αὐτοῦ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους, κατάσασον ἐφεξῆς ἀπάντας. ΕΡ. ἄτοπον μὲν δοξάζεις τὸ τοιοῦτον. ΠΛ. ἴσμεν, ἀλλὰ δικαιότατον. τί γὰρ οἱ κόλακες πάσχοντες, ὀλίγου C ἀποθανόντα κόλακα; ἢ τῶν χρημάτων αὐτοποιούμενοι, οὐδὲν προσήκοντες; ὁ δὲ πάντων ὅτι μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα βλαβόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἕνεκα τοῦ φανεροῦ· καὶ νοσοῦντος, ἃ μὲν βουλεύονται, πᾶσι προδήλα. θύσειν δὲ ὅμως ὑπισχνοῦνται, ἐὰν ῥᾴων καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τοῦ ἀνδρός. διὰ ταῦτα, ὁ μὲν, ἔστω ἀθάνατος· οἱ δὲ, προσαπόλωνται αὐτῷ μᾶλλον ὑπισχνούμενοι. ΕΡ. γελοῖα πείσονται, πονηροὶ ὄντες· πολλὰ κἀκεῖνος δὲ μέλλει διαβουλεύσασθαι αὐτοῖς, καὶ ἐπελπίζει· καὶ ὅλως, ἀεὶ θανάτῳ ἐοικὼς, ἐρρώσθαι πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ, ἤδη τὸν D κλῆρον ὡς σφίσι διηρημένοι, βόσκονται, ζωλῶ μακαρίαν τοὺς ἑαυτοῖς πλάττοντες. ΠΛ. ὀκνῶ ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας ὡσπερ Ἰόλεως αὖθις νεάσαι. οἱ δ' ἀπὸ μέσων τῶν ἐλπίδων τὸν ὀνειροπολήσαντα πλοῦτον ἀπολιπόντες, ἥκετον ἤδη κακοὶ κακῶς ἀποθανόντες.

ΕΡ. ἀμέλησον ὦ Πλούτων· μετελθόσωμεν ἐγὼ σοι ἤδη αὐτοὺς καθ' ἕνα ἑξῆς. ἔστω δ' οἶμαι, εἰσὶ. ΠΛ. κατάσσε· ὁ δὲ, τὸν πέμπτον ἕκαστον, αὖτις ἥβοντος αὖθις τοῦ θήκης γενόμενος.

A MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt. PLV. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ.

TERPSIONIS ET PLVTONIS. P. Virunio interprete.

ΤΟῦτο ὦ Πλούτων δίκαιον, ἐμὲ μὲν τε- B θνάναι τριάκοντα ἔτη γεγονότα, τὸν δὲ ἐπὶ τὰ ἑνενήκοντα γέροντα Θουκρίτιον ζῆν ἔτι; ΠΛ. δικαιότατον μὲν οὖν ὦ Τερψίων, εἴτε ὁ μὲν ζῇ, μηδένα βιαζόμενος ἀποθανεῖν τῶν φίλων· σὺ δὲ, τοῦδε πάντα τὸν χρόνον ἐπεβάλλουες αὐτῷ, τοῦ μὴ θνῄσκειν τὸν κληρον. ΤΕΡ. ἢ γὰρ ἐχρῆν γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι χρήσασθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν δυναμένου, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, τοῦδε χωρῆσαι τοῖς νέοις; ΠΛ. καινὰ ὦ Τερψίων νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τοῦ πλούτου χρήσασθαι δυνάμενον τοῦς ἡδονῆς, ἀποθνῄσκειν. ὃ γὰρ ἄλλως ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν. ΤΕΡ. ἀκούω ταῦτ' οὐκ ἀπὸ μιᾶς τῆς διαταξεως. ἐχρῆν γὰρ τὸ πρᾶγμα ἑξῆς πως γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον, τοῦ τέρου· C μὴ τοῦτον, ὅστις καὶ τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν. ἀπαστρέφεσθαι δὲ μηδαμῶς, μηδὲ ζῆν μὲν τὸν ἐπ' ἐργήρων, ὀδόντας τρεῖς ἐπὶ λοιποῖς ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, οἰκέταις τέτρασιν ὑπερείδοντα, κορύζης μὲν τὴν ῥῖνα, λήμης δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέσον ὄντα, σπάνιν ἔτι ἡδυ εἰδότα, ἐμψύχον τινα τάφον ἐπὶ τῶ νέων καταγελώμενον, ἀποθνῄσκειν δὲ καλλίστους, καὶ ἐῤῥωμενεστάτους νεανίσκους. ἄνω γὰρ ποταμοῦ τοῦτο. ἢ δὲ τελευταῖον εἰδέναι ἐχρῆν, πότε καὶ τεθνήξεται τῶν γερόντων ἕκαστος, ἵνα μὴ μάτην αὖ σίους ἐφεδρεύοιμεν. νῦν γὰρ τῆς παροιμίας, Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν πολλάκις ἀνέφερε. ΠΛ. ταῦτα μὲν ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονεστέρα γίνεται, ἢ σοὶ δοκεῖ. καὶ ὑμεῖς δὲ τί παθόντες, ἀλλοτρίοις ὀφλισκάνετε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γερόντων εἰσποιεῖσθε, φέροντες αὐτοῖς τοιαῦτα κλαύματα ὀφλισκάνετε, τοῦς ἐκείνων κληρονομοῦντες καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἡδίστον ποιοῦντες. ὅσῳ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνους ἀποθανεῖν θέλετε, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν.

IVstúmne hoc est ô Pluto, me quidem TERPSION. è vita abiisse, triginta cùm sim annorum; Thucritum verò senem septuagenarium, & vltra, adhuc viuere? PLVT. Iustissimum quidem ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè ad nullius tamē mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatē expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat, quum senex sit, nequeátque de cætero suis vti diuitiis, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ô Terpsio statuis leges, quum ad voluptatem diuitiis vti inequeat, ipsum è vita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse videtur. TERP. Proinde hanc ob huiuscemodi accuso ordinem. decebat enim has res successione gradúque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exerceri aut viuere, qui senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dētes habeat, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens, nihil denique voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum: & cōtrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet: Quadriga bouem sæpissime ducit. PLV. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentiùs fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus, filiis orbatis, vosmet tātopere in adoptionem traditis? quamobrē in derisum adducti, ab illis sepelimini? quod quidem plurimis fit perucūdum. Nam quanto vos magis mori illos peroptatis, tanto plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori contingat.

Expostulatio quòd plerique senes iuuenibus succumbant.

Etenim nouam quandam in medium adducitis artem, aniculas atque decrepitos cùm amatis: præsertim quidem si liberis sint orbati. qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex iis qui amantur, plurimi, minimè vestri ignari astus, etiamsi ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeant amatores. Inde iis in testamẽto exclusis qui munera diutissimè obtulerũt, liberi, sicuti profectò dignum est, omnem eorũ substantiam consequuntur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremũt. TER. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit, quum semper eum mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemendo, & internum quiddam perinde atque ex ouo pullus aliquis immaturus stridendo, ægritudinem simulabat. Vnde quanto citiùs eum ad sepulchrum duci existimabam, tanto plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiã præ nimia solicitudine insomnis iacebam, singula enumerans, ac vnumquidq; disponens. Eáque etiam causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamẽto meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar, paulò antè arridens. PLVT. Euge ô Thucrite, di utissimè viuas, vnà & diuitiis abundans, & huiuscemodi homines deridens: neq; priùs moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas. TERP. Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet. PLVT. Boni animi sis ô Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorum curis confecti. Hæc ego summopere laudo, ô Thucrite diutissimè viuas.

A χαιρὼ γάρ τινα ταύτην τέχνην ὑπενενοήκατε, γραῶν καὶ γρόντων ἐρῶντες· καὶ μάλιστα εἰ ἄτεκνοι εἶεν. οἱ δὲ ἔντεκνοι, ὑμῖν ἀνέρασται. καίτοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἐρωμένων σεσυέντες ὑμῶν τὴν πανουργίαν τοῦ ἔρωτος, ἵν' καὶ τύχωσι παῖδας ἔχοντες, μισεῖν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐραστὰς ἔχωσιν. Εἶτα ἐν ταῖς διαθήκαις, ἀπεκλείσθησαν μὲν οἱ πάλαι δωροφορήσαντες· ὁ δὲ παῖς, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, κρατοῦσι πάντων· οἱ δὲ, ἀποστερήσει τοὺς ὀδύνας, ἀποσμυλῶνται. ΤΕΡ. B ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐμοῦ γοῦν Θουκυδίτου πόσα κατέφαγεν, ἀεὶ τεθνήξεσθαι δοκῶν; καὶ ὁπότε εἰσοίμι, ἀποστένων, καὶ μύχιόν τι καθάπερ ὀξὺ ὠοῦ νεοττὸς ἀτελὴς ἀποκρώζων, ὥστ' ἔγωγε ὅσον αὐτίκα οἰόμενος ὑπολήψειν αὐτὸν τῆς σοροῦ, ἔπεμπόν τε πολλὰ, ὡς μὴ ἀποβάλλοιντό με οἱ ἀντερασταὶ τῇ μεγαλοδωρεᾷ. καὶ τὰ πολλὰ ἀπὸ Φερεντίδων, ἀργυροῦς ἐκείνῳ, ἀριθμῷ ἕκαστα, καὶ διακοσίων. ταῦτα γοῦν μοι καὶ τὸν ἀποθανόντα αἰτίαν C γελώντα, ἀργυρία, ἢ Φερεντίδες· ὁ δὲ, τοσοῦτόν μοι δέλεαρ καταπιών, ἐφέψεται θαθολμῶν, σοφῶν ὑπηγελῶν. ΠΛ. Εὖγε ὦ Θουκυδίτε, ζῴης ὑπερμήκιστον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν τοιούτων καταγελῶν· μηδὲ πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ πρεσπέμψῃς πάντας τοὺς κόλακας. ΤΕΡ. τοῦτο μὲν ὦ Πλούτων καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἂν ἦν, εἰ καὶ Χαριάδης προτεθνήξεται Θουκυδίδου. ΠΛ. θαῤῥεῖ ὦ Τερψίων· καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μέλαντος, καὶ ὅλως ἅπαντες, προελεύσονται αὐτοῦ, ὑπὸ ταῖς αὐταῖς Φερεντίσιν. ΤΕΡ. ἐπαινῶ ταῦτα. ζῴης ὑπερμήκιστον ὦ Θουκυδίτη.

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTÆ ET CALLIDEMIDÆ. Eras. Roterod. interp.

ZENOPHANTES. *Haeredipeta veneno quod alteri parauerat, periit.*

AT tu Callidemides, quo pacto interisti? Nã ipse quemadmodum, Dinię parasitus quũ essem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti: aderas enim moriẽti. CAL. Aderam Zenophãtes. Porrò mihi nouum quiddam atque inopinatum accidit. Nam tibi quoque notus est Ptœodorus ille senex. ZENOPH. Orbum illum dicis, ac diuitẽ, apud quẽ te assiduè versari conspiciebã?

D Σὺ δὲ ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γὰρ ἐγὼ ὅτι περιάσιτος ὢν Δαπίδι, πλέον τοῦ ἰκανοῦ ἐμφαγὼν, ἀπεπνίγην, οἶσθα. πρῶτόν γὰρ ἀποθνήσκοντί μοι. ΚΑΛ. πρῶτον ὦ Ζηνόφαντες. ὃ δ' ἐμὸν, παράδοξόν τι ἐγένετο. οἶσθα γὰρ καὶ σὺ που Πτοιόδωρον τὸν γέροντα. Ζ. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ᾧ σε τὰ πολλὰ ἤδειν σεσυόντα;

ΚΑΛ.

ΚΑ. ἐκεῖνον αὐτὸν ἀεὶ ἐθεράπευον, ἐλπίζων μοι ἐπ' ἐμοὶ τεθνήξεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐς μῆκιστον ἐπεγίνετο, ἐπεὶ καὶ τὸν Τιθωνὸν ὁ γέρων ἔζη, ἐπιτομόν τινα ὁδὸν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν ἐξεῦρον. φιάλωμος γὰρ φάρμακον, αἰτήσας τὸν οἰνοχόον, ἐπειδὴ τάχιστα ὁ Πτολεμαῖος αἰτήσῃ πιεῖν (πίνῃ δ' ὀπτιάχως) ζωρότερον ἐμβαλόντα ἐς κύλικα, ἔπειτα ἔχειν αὐτὸ, καὶ ὑπεδοῦναι αὐτῷ· εἰ δὲ τοῦτο ποιήσαι, ἐλεύθερον ἐπωμοσάμην ἀφήσειν αὐτόν. Ζ. τί οὖν ἐγένετο; πολύ γέ τι παραδοξότερον ἔοικας. Κ. ἐπεὶ τοίνυν λαβόμενοι ἤκομεν, δύο ἤδη ὁ μειρακίσκος κύλικας ἑτοίμους ἔχων, τὴν μὲν, τῷ Πτολεμαίῳ, τὴν ἔχουσαν τὸ φάρμακον, τὴν δ' ἑτέραν ἐμοί, σφαλεὶς οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτολεμαίῳ δὲ, τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδωκεν. εἶτα ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα σκυθρωπὸν σκοπῶν, ἀποβολιμαῖος αὐτὸς ἐκείνου νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς ὦ Ζηνόφαντες; καὶ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ὀπτιγελᾶν. Ζ. ἀλλὰ γὰρ ὦ Καλλιδημίδη πέπονθας. ὁ γέρων δέ, τί ποτε τοῦτο; Κ. τοῦτον μὲν ἐπαπορήσαντα ποτὲ ὁ ἀφνίδιον. εἶτα σεσεικὼς οἴμοι ὁ γελημένον, ἐγέλασε καὶ αὐτὸς οἷά γε ὁ οἰνοχόος εἰργασμένος. Ζ. πλὴν ἀλλ' οὐδέ σε τὴν ὀπτιμον ἐχρῆν παραπαίσαι. ἦκε γὰρ αὖ σοι δι' τὸ λεωφόρον ἀσφαλέστερον, εἰ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερος ἦν.

A CAL. Illum semper captabam, cōlebāq; id mihi pollicēs fore, vt meo bono quamprimum moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, sene videlicet vel vltra Tithonios annos viuente, compendiariam quandā excogitaui viam, qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto veneno, pocillatori persuaserā, vt simul atque Ptœodorus potū poscceret, (bibebat autem prolixiùs) præsentius in calicem iniiceret, haberetq; in prōptu porrecturus illi. Quod si fecisset, iureiurādo confirmabā me illū manumissurum. ZE. Quid igitur accidit? nā inopinatū quiddam narraturus mihi videris. CAL. Vbi iam loti venissemus puer duobus paratis poculis; altero, Ptœodoro; cui venenū erat additū; altero, mihi: nescio quomodō errans, mihi venenum, Ptœodoro porrexit innoxiū. Mox ille quidē bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, supposititi videlicet illius loco funus. Quid hoc? rides Zenophantes? Atqui nō conuenit amici malis illudere. ZEN. Rideo profectò: nam elegāter ac lepidè tibi hęc res euēnit. Porrò senex ille quid interim? CAL. Primùm ad casū subitū atq; inexpectatū sanè conturbatus est: deinde simul atq; intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZEN. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, si quidem venisset tibi populari vulgataq; via tutius certiusq;, etiam si paulo serius.

B

C

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΝΙΠΠΟΥ.

CNEMONIS ET DAMNIPPI. Erasmo Roterod. interprete.

ΤΟῦτο ἐκεῖνο τὸ τῆς παροιμίας, Ὄνος τὸν λέοντα. ΔΑΜΝ. τί ἀγανακτεῖς ὦ Κνήμων; ΚΝΗΜ. πυθάνῃ ὅ,τι ἀγανακτῶ; κληρονόμον ἀκούσιον, καταλέλοιπα, καταφρονηθεὶς ὁ ἄθλιος, οὓς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα ἔχειν τἀμά, παραλιπών. ΔΑΜΝ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; ΚΝΗΜ. Ερμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ὡς ἀποθανούμενον. κἀκεῖνος οὐκ ἀνδρῶς τὴν θεραπείαν προσίετο. ἔδοξε δή μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, θέσθαι διαθήκας ἐς τὸ φανερόν, ἐν αἷς ἐκεῖνον καταλέλοιπα τἀμὰ πάντα, ὡς κἀκεῖνος ζηλώσας, καὶ τὰ αὐτὰ προσγράψῃ.

D HOc illud est quod vulgò dici consueuit, Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher rogas? Equidem hęredem reliqui quendā præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser, iis quos maximè mea cupiebā habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quinam euēnit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitē, quum orbus esset, imminente morte captabam, assidens atque inseruiens. Neque ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi visum est scitum, cōsultumq;, vt testamentū proferrem ac publicarē, quo illum rerum mearum in solidum hæredem institueram, nimirum vt ille viciſſim idem faceret meo prouocatus exemplo.

CNEMON. In hæreditate.

DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atque inſperatò è vita deceſſi, tecti ruina oppreſſus: & nunc Hermolaus mea poſſidet, lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò eum hamo, quin etiam teq uoque piſcatorem ſimul abſtulit. Itaque technam iſtam in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, idque adeò deploro.

ΔΑ. Ἀτὰρ σὺ τί; ΚΝΗ. Ὅ,τι μὲν οὖν αὐτὸς διέγραψε τῇς ἐμῇς οὐσίας, οὐκ οἶδα· ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπέθανον, τῇ τέγους μοι βλιτρισάντος. καὶ νῦν Ἑρμόλαος ἔχει τἀμά, ὥσπερ τις λάβρακα, καὶ τὸ ἄγκιστρον τοῦ δελέατι συνεκταπάσας. ΔΑ. Ἀ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν σε τὸν ἁλιέα. ὥστε σόφισμα σὺ σαυτῷ συνετέθεικας. ΚΝΗ. Ἔοικα. εἰμώζω δειλαίου.

ΣΙΜΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ.

SIMYLI ET POLYSTRATI. Eodem interprete.

SIMYLVS. Plures vnius diuitis haredi tatem ambientes deluſi.

VEniſti tandem & tu Polyſtrate ad nos, quum annos vixeris haud multo pauciores centum opinor. POLY. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed quînã triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perij te fermè ſeptuagenario. POLY. Quàm ſuauiſſimè profectò, etiamſi hoc mirum tibi videbitur. SIMY. Mirum verò, ſi quidem tibi primùm ſeni, deinde inualido, poſtremò etiam orbo quicquam poterat eſſe in vita ſuaue. POL. Principiò nihil erat quod nõ poſſem: præterea pueri formoſi complures aderãt, tum mulieres nitidiſſimæ, vnguenta, vinũ mirè fragrans, poſtremò mẽſę vel Siculis illis lautiores. SIM. Noua narras: nã ego te planè ſordidum ac parciſſimum eſſe ſciebã. POL. Atqui, vir præclare, ex alienis arcis opes mihi ſubſcatebãt. Tum diluculo protinus quamplurimi mortales ad fores meas ventitabãt, ſimulq; ex omni rerum genere, quę terrarum vbiuis pulchertimę reperiũtur, munera deportabãtur. SIM. Num me defuncto regnũ geſſiſti? POL. Minimè: verùm amantes habebam innumeros. SIM. Non poſsũ non ridere. tũme amantes, tãtus natu quum eſſes, vixq; tibi dẽtes ſupereſſent quatuor? POL. Habebã perIouem equidem optimates ciuitatis: quumq; eſſem tum ſenex, tum caluus, ſicuti vides, præterea lippiens etiã, ac ſenio cæcutiens, poſtremò naribus muccoſis, tamẽ cupidiſſimè mihi inſeruiebãt, adeò vt is felix videretur, quẽcunque vel aſpexiſsẽ modò. SIM. Nũ tu quoq; quemadmodum Phaon ille, Venerem aliquã è Chio tranſuexiſti, vt ob id optanti tibi illa dederit rurſum ad iuuentam redire, ac denuo formoſum atque amabilem fieri?

ΗΚῃς ποτὲ ὦ Πολύστρατε καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς, ἔτη οἶμαί σε πολὺ ἀποδέοντα τῶν ἑκατὸν βεβιωκώς. ΠΟΛ. οὐκοῦν ὅτι τοῖς ἐννενήκοντα ὦ Σίμυλε. ΣΙ. πῶς δὲ τὰ μετ' ἐμὲ ταῦτ' ἐβίους τριάκοντα; ἐγὼ γὰρ ἀμφὶ τὰ ἑβδομήκοντά σου ὄντος, ἀπέθανον. ΠΟΛΥ. ἡδέως, εἰ καί σοι παράδοξον τοῦτο δόξει. ΣΙ. παράδοξον· εἰ γέρων τε, καὶ ἀσθενὴς, ἄτεκνός τε πρεσβύτῃ, ἥδεσθαι τοῖς ὑπὸ τῆς βίας ἐδωιάσω. ΠΟΛΥ. Τὰ μὲν πρῶτα, ἄπορα ἐδωιάμην, ἔπι καὶ παῖδες ὡραῖοι πάνυ πολλοὶ, καὶ γυναῖκες ἀβρόταται, καὶ μύρα, καὶ οἶνος εὐθυμίας, ἢ τράπεζαι ὑπὸ τοῖς ὑπὸ Σικελίᾳ. ΣΙΜ. καιρὰ ταῦτα· ἐγὼ γάρ σε πάνυ φειδόμενον ὑπισάμην. ΠΟΛ. ἀλλ' ὑπερῆρέ μοι ὦ γηραιὲ πρὸς ἄλλων παλαθὰ· καὶ ἔωθεν μὲν ἀγυιὰς ὅλας θύεας ἐφοίτων μάλα πολλοί· μετὰ δὲ, πάντοθεν μοι δῶρα προσήγετο ἀπάσης χθὸς τῆς γῆς κάλλιστα. ΣΙ. ἐτυφώννυσας ὦ Πολύστρατε μετ' ἐμέ; ΠΟΛΥ. οὐκ· ἀλλ' ἐρασταὶ εἶχον μυρίοι. ΣΙ. ἐγέλασα. ἐραστὰς σὺ τηλικοῦτος ὤν, ὀδόντας τέτταρας ἔχων; ΠΟΛΥ. νὴ Δία τοὺς ἀρίστους γε τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ γέροντά με, καὶ φαλακρὸν ὡς ὁρᾷς ὄντα, καὶ λημῶντα προσέτι, καὶ χοιρυζῶντα, ὑπερήδοντο θεραπεύοντες, καὶ μακάριος ὢν αὐτῶν, οὐ τινα οὖν καὶ μόνον προσέβλεψα. ΣΙΜ. μῶν καὶ σύ τινα, ὥσπερ ὁ Φάων, τὴν Ἀφροδίτην ἐκ Χίου διαπορθμευσας, εἶτά σοι δι' ἁλμυρὸν ἔδωκε πέον πάλιν, καὶ καλὸν ὀξὺ ὑπαρχῆς, ἢ ἀξιέραστον;

ΠΟΛ. ὄκ. ἀλλὰ τοιοῦτος ὢν, ὡς ἐγὼ ἔφην. ΣΙ. αἰνίγματα λέγῃς. ΠΟΛ. καὶ μὴν σαφὴς γε ὁ ἔρως οὗτοσὶ πολὺς ὢν, ὁ ὡς τοὺς ἀτέκνους καὶ πλουσίους γέροντας. ΣΙ. νῦν μανθάνω σου τὸ κάλλος ὦ θαυμάσιε, ὅτι ὡς ἀπὸ τῆς χρυσῆς Ἀφροδίτης ἦν. ΠΟΛ. ἀπὸ ὦ Σίμυλε, οὐκ ὀλίγα γ' ἐγοῦν ἀπολέλαυκα, μονονουχὶ προσκυνούμενος ὑπ' αὐτῶν· καὶ ἐθρυπτόμην δὲ πολλάκις, καὶ ἀπέκλεον αὐτῶν τινὰς ἐνίοτε. οἱ δὲ, ἠμιλλῶντο, καὶ ἀλλήλοις ὑπερεβάλλοντο ἐν τῇ πρὸς ἐμὲ φιλοτιμίᾳ. ΣΙ. τέλος δ' οὖν, πῶς ἐβουλεύσω περὶ τῶν κτημάτων; ΠΟΛ. ἐς ὃ φανερὸν μὲν ἕκαστον αὐτῶν κληρονόμον ἀπολιπεῖν ἔφασκον· ἐν δ' ὑπογραφεῖ τε, καὶ κηλητικώτερον προσιόντα ἔχειν ἑαυτόν· ἄλλας δὲ ταῖς ἀληθείαις διαθήκας ἐκείνας ἔχων, κατέλιπον, οἰμώζειν ἅπασι φράσας. ΣΙ. τίνα δ' αἱ τελευταῖαι τὸν κληρονόμον ἔχουν; ἢ ποῦ τινα τῶν ἀπὸ τοῦ γήρους; ΠΟΛ. ὑμὲ Δί', ἀλλὰ νεώνητόν τινα τῶν μειρακίων τῶν ὡραίων Φρύγα. ΣΙ. ἀμφὶ πόσα ἔτη ὦ Πολύστρατε; ΠΟΛΥ. σχεδὸν ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. ΣΙ. ἤδη μανθάνω ἅπινά σοι ἐκεῖνος ἐχαρίζετο. ΠΟ. πλείω ἀλλὰ πολὺ ἐκείνων ἀξιώτερος κληρονομεῖν, εἰ καὶ βάρβαρος ἦν, καὶ ὅλεθρος· ὃν ἤδη καὶ αὐτοὶ οἱ ἄριστοι θεραπεύουσιν. ἐκεῖνος τοίνυν ἐκληρονόμησέ μου· καὶ νῦν ἐν τοῖς εὐπατρίδαις ἀριθμεῖται, ὑπερξυρημένος μὲν τὸ γένειον, καὶ καρυκαρίζων· Κέδρου δὲ εὐγλωττότερος, καὶ Νιρέως καλλίων, καὶ Ὀδυσσέως στωμυλώτερος λεγόμενος εἶ). ΣΙ. εὖ μοι μέλοι, καὶ στρατηγησάτω τῆς Ἑλλάδος, εἰ δοκεῖ· ἐκεῖνοι δ', μὴ κληρονομείτωσαν μόνον.

A POL. Haudquaquam: quin magis quum talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM. Ænigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum vulgo sit frequens, nempe erga senes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma vnde tibi profecta fuerit, intelligo, vir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntamen non parum multas commoditates ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porrò sæpius etiam quasi procax illis illudebam, excludens interdum nonnullos B eorum: interim illi inter sese decertabãt, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age, de facultatibus tuis quid tandem statueras? POL. Palàm quidem affirmabã, me vnumquenq; illorum relicturum hæredem: idq; illi quum crederẽt futurum, certatim se quisque obsequentiorem atque adulantiorem præbebat. Cæterùm alteras illas veras tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronunciabant hæredem? C num è cognatis quempiam? POL. Non, per Iouem: imò nouitium quendam ex formosis illis adolescẽtulis, natione Phrygem. SIM. Quot annos natum Polystrate? POL. Viginti fermè. SIM. Iam intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. POL. Attamen multo illis dignior qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captantq;. Is igitur mihi extitit hęres, iamq; inter patritios numeratur, subraso mento, barbaroq; cultu ac lingua: quin eum Codro generosiorem, Nireo formosiorem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIM. Non laboro, vel totius Græciæ sit imperator, si libet, modò ne illi potiantur hæreditate.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

CHARONTIS ET MERCVRII. Martino Boleto interpr.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Chatmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

ΑΚούσατε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ἡμῖν ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ σαθρὸν ἄγαν ὄν, καὶ διαῤῥᾷ τὰ πολλά· καὶ ἢν τι ἀπῇ ὅτι μᾶλλον, οἰχήσεται παντελῶς· ὑμεῖς δὲ, τοσοῦτοι ἅμα ἥκετε, πολλὰ ὑποφερόμενοι ἕκαστος. D AVdite quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quemadmodũ videtis, & carinosa nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alteram partem se inclinarit, planè submersa peribit: atque vestrũm tam multi simul confluunt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. CHARON.

Quòd si cum his nauiculam conscenderitis, vereor ne postea vos facti pœniteat, maximè verò eos qui nandi sunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? CH. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atque ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiam vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & suppellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsósque cognoscito, & suscipito; nudósque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere ô Menippe vir optime, primúmque apud gubernatorem nauis, locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cuius osculum vnum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum Geloorũ tyrannus. MER. Quid igitur cum tot sarcinis veniisti? LAMP. Anne nudum aduentare conueniebat tyrannũ? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum: itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuitias. MERC. Sed superbiam ô Lampiche & fastum etiam abiice. nã ista si in naniculam coincidant, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam saltem & stragulum. MER. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci. MERC. Crudelitatẽ etiam, & amentiam, & violentiam, & iracundiam, atque his similia depone. LAM. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nunc. Tu verò pinguis admodum & carnosus quis es? DAM. Damasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse. scio enim te sæpe in palæstris à me visum. DAMA. Ita est ô Mercuri; verùm accipe me, nudum existentem.

ἐὰν οὖν μὴ πύτων ἐμβῆτε, δέδοικα μὴ ὕστερον μετεμμοήσετε. καὶ μάλιστα ὁπόσοι νῆν οὐκ ἐπίστασθε. ΝΕΚ. πῶς οὖν ποιήσωμεν θἀπλοήσωμεν; ΧΑ. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος καταλιπόντας. μόλις γὰρ αὖ καὶ ὥτω δέξαιτο ὑμᾶς ὁ πορθμεῖον. σοὶ δ' ὦ Ερμῆ, μελήσῃ ὅπως τούτου μηδένα παραδέχεσθαι αὐτῶν, ὃς αὖ μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἐπίπλα ὡσαύτως ἔφω, ἀποβαλών. παρὰ δὲ τὴν ἀποβάθραν ἑστὼς, διαγίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλάμβανε, γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. ΕΡ. εὖ λέγεις. καὶ ὅτω ποιήσωμεν. ὅστις τις ὁ πρῶτος ἦν; ΜΕ. Μένιππος ἔγωγε. ἀλλ' ἰδοὺ ἡ πήρα μοι ὦ Ερμῆ, καὶ ὁ βάκτρον, ἐς τὴν λίμνην ἀπορρίψαντι. τὸν τρίβωνα δὲ οὐδὲ ἐκόμισα, εὖ ποιῶν. ΕΡ. ἔμβαινε ὦ Μένιππε ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν πρεσβυτίδα ἔχε πρῶτος τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ καλὸς δὴ οὗτος, τίς ἐστι; ΧΑ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπέραστος. ἧς ὁ φίλημα διπάλαιστον ἦν. ΕΡ. ἀπόδυθι τοιγαροῦν ὁ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτῆς φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν πρώτων ἐρυθήματα, καὶ ὁ δέρμα ὅλον. ἔχε καλῶς, ὀψὲ γυμνὸς εἶ, ἐπιβαίνε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ἐστὶ, καὶ ὁ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; ΛΑ. Λάμπιχος, Γελῴων τύραννος. ΕΡ. τί οὖν ὦ Λάμπιχε τοσαῦτα ἔχων πρᾶγματα; ΛΑ. τί οὖν ἐχρῆν ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἥκειν τύραννον ἄνδρα; ΕΡ. τύραννον μὲν ὐδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα· ὥστε ἀπόθου ταῦτα. ΛΑ. ἰδοὺ σοι ὁ πλοῦτος ἀπερρίπται. ΕΡ. τὸν τύφον ἀπόρριψον ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπερφίαν· βαρήσει γὰρ ὁ πορθμεῖον, συνεμπεσόντα. ΛΑ. ὀκνῶ ἀλλὰ ὁ διάδημα ἔασόν με ἔχειν, καὶ τὴν ἐφεστρίδα. ΕΡ. ὐδαμῶς· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. ΛΑ. εἶεν. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα ὡς ὁρᾷς. ΕΡ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀπειλὴν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. ΛΑ. ἰδοὺ σοι ψιλὸς εἰμι. ΕΡ. ἔμβαινε ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύσαρκος, τίς εἶ; Δ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. ΕΡ. ναὶ ἔοικας. οἶδα γάρ σε πολλάκις ἐν τῇ παλαίστρᾳ ἰδών. Δ. ναὶ ὦ Ερμῆ· ἀλλὰ παράδεξαί με γυμνὸν ὄντα.

ΕΡ. ὦ γυμνὸν ὦ βέλτιστε, τοσαύτας σάρκας περιβεβλημένον· ὥστε ἀπόδυθι αὐτάς, ἐπεὶ καταδύσῃς ὁ σκάφος, τ' ἕτερον πόδα ὑπερθεὶς μόνον. ἀλλὰ καὶ τὰς στεφάνους τούτους ἀπόρριψον, καὶ τὰ κηρύγματα. ΔΑ. ἰδοὺ σοι γυμνός ὡς ὁρᾷς ἀληθῶς εἰμι, καὶ ἰσοστάσιος τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. ΕΡ. οὕτως ἄμεινον ἀβαρῆ ἔτι), ὥστε ἐμβαινέ. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀπόθεμαι ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ περιστέτι, καὶ τὸ τυφλὸν, μηδὲ τὰ σπάφια κόμιζε, μηδὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. κατάλιπε ἢ καὶ γλῶς, καὶ δόξαν, καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτην ἀναγόητα, καὶ τὰς τ' ἀνδριάντων ὑπογραφάς, μηδὲ ὅτι μέγαν τάφον ὑπὲρ σοὶ ἔχωσαν, λέτε. βαρυῖ γὰρ καὶ ταῦτα μνημονεύοντα. ΚΡ. ἀλλ' ἐχέτω μοι, ἀπόρριψω δέ. τί γὰρ αὖ καὶ παθοίμι; ΕΡ. βαβαῖ. σὺ δ' ὁ ἔνοπλος, τί βούλῃ; ἢ τί ὁ ζῶμον τοῦτο φέρῃς; ΚΡ. ὅτι ἐνίκησα ὦ Ἑρμῆ, καὶ πεῖσεύσα, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. ΕΡ. ἄφες σὺ γῇ ὁ ζῶμον. ἐν ᾅδου γὰρ εἰρήνη, καὶ οὐδὲν ὅπλων δεῖ σοί. ὁ σεμνὸς δ' οὗτος ἀπόστα τ' ἀγήματος, καὶ βρενθυόμενος, ὁ ταῖς ὀφρυῖς ἐπηρκώς, ὁ ὑπὸ τῆ φρονήσεως, τίς ὅστιν, ὁ τὸν βαθὺν πώγωνα καθήμενος; ΜΕ. φιλόσοφός τις ὦ Ἑρμῆ. μᾶλλον δ', γόης, καὶ τερατείας μεστός· ὥστε ἀπόδυσον καὶ τοῦτον. ὄψῃ γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ κρυπτόμενα. ΕΡ. καθαίρου σὺ ὁ χῆμα τοῦτον· εἶτα καὶ ταυτὶ πάντα. ὦ Ζεῦ, ὅσων μὲν τὸν ἀλαζονείαν κομίζῃ, ὅσην δ' ἀμαθίαν, καὶ ἔριν, καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐρωτήσεις ἀπόρους, καὶ λόγους ἀκαταπόδους, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, ἀμφὶ δὲ μεταπονίαν μάλα πολλὴν, καὶ λῆρον οὐκ ὀλίγον, καὶ ὕβρεις, καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ ἡδυπάθειαν δὲ, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ ὀργὴν, καὶ τυφλὸν, καὶ μαλακίαν· ἀλλὰ λέληθε γάρ με, εἰ καὶ μάλα περικρύπτῃς αὐτά. καὶ ὁ ψεῦδος δὲ ἀπόθου, καὶ τὸν τύφον, καὶ ὃ, οἴεσθαι ἀμείνων εἶ τῶν ἄλλων. ὡς εἶγε πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποία πεντηκόντορος δέξαιτ' ἂν σε; ΦΙΛ. ἀποτίθεμαί νύν αὐτά, ἐπεὶ σὺ γε κελεύῃς. ΜΕ. μὴ μὰ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀποθέσθω ὦ Ἑρμῆ, βαρυῦται ὄντα, καὶ λάσιον ὡς ὁρᾷς· πέντε μνᾶν τείχεσι εἰσὶ τοὐλάχιστον. ΕΡ. οὐ λέγεις· ἀπόδου καὶ τοῦτον. ΦΙΛ. καὶ τίς ὁ ἀποχειρῶν ἔσται;

A ΜΕRC. Nequaquam ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam: nam si vel alterum tantùm pedem in nauē posueris, submerges eam. sed & coronas istas & præconia abiicito. DAMA. En planè nudus sum, vt vides, & simili cum aliis mortuis statura. MER. sic præstat leuem esse. itaq; inscēde iam. Et tu ô Crato diuitias abiice, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorū dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam: item ciuitatum, de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum se-
B pulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriā reuocentur. CRAT. Inuitus certè, sed tamen abiiciam. quid enim faciam? MERC. Papæ! quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circūfers? CRAT. Quia vici Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neque vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & cōtractis superciliis propter curas, lōga bar-
C ba? quis est ipse? MENIP. Philosophus quidam est ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eáque ridicula, sub palliolo occulta esse. MER. Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter, quantam ille arrogantiam, quantam inscitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantū quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum, circumfert? imò quàm multos vanos labores, & deliramēta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiam
D hoc & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & mollitiem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abiice mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHIL. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHIL. Sed quis abradet?

MER. Menippus ille securim accipiēs, quibus naues fabricatur, eam resecabit: vtetur autem scalis naualibus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequaquam Mercuri, sed da mihi serram: hoc enim erit magis ridiculum. MER. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, humanior nunc appares, depositō hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de superciliis auferam? MERC. Maximè: nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur. MEN. Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat sub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem, Mercuri, quæ illi, dum viueret, multùm profuit. PHIL. Igitur & tu Menippe tuam abiice libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam: sed retine ista, leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum prosunt. Tu verò Rhetor abiice istam tantam verborum contradictionē, & antitheses, & similitudines, item periodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera. RHETOR. En abiicio. MER. Bene se habent res. Itaque solue funem, attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, túque nauta clauum dirige: simus hilares. Quid ploratis ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulo antè tua barba spoliatus es? PHI. Quia existimabam immortalem esse animam. MEN. Mentitur: nam alia sunt quæ videntur eum mœrore afficere. MERCV. Qualia? MEN. Quia non ampliùs tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec mane deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestum mihi, qui ad mortem festinaui nemine vocante? Verùm nonne clamor quidam interim dum nos confabulamur, exauditus est veluti quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, sed quidam in vnum cœtum conuenientes, cum voluptate deridēt mortuum Lampichum,

A ΕΡ. Μένιππος ὅτοσὶ λαβὼν πέλεκυν τὴν ναυπηγικὴν, ἀποκόψει αὐτὸν, ὅπως τῇ ἀναβάθρᾳ χρησάμενος. ΜΕ. ὄκ ὦ Ερμῆ, ἀλλὰ πρίονά μοι αἴτησον· γελοιότερον γὰρ τοῦτο. ΕΡ. ὁ πέλεκυς ἱκανός. ΜΕ. εὖγε. αὐθεντικώτερον γὰρ νῦν ἀναπέφηνας, ἀποθέμενος αὐτοῦ τὸν κινάδεον. βούλῃ μικρὸν ἀφέλωμαί σε τῶν ὀφρύων; ΕΡ. μάλιστα· ὑπὲρ γὰρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρκεν· οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ αἰωρεῖνων ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ δακρύεις ὦ κάθαρμα, καὶ σοὶ θάνατον ἀποδημίας; ἔμβηθι δ' οὖν. ΜΕ. ἓν ἔτι τὸ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχω. ΕΡ. τί ὦ Μένιππε; ΜΕ. κολακείαν ὦ Ερμῆ, πολλὰ ὠφελήσασάν μου ἐν τῷ βίῳ χρησιμεύσασάν μοι. ΦΙΛ. ὀκνῶ γε σύ ὦ Μένιππε, ἀπόδου τοῦτο ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γελοῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς; ΕΡ. μηδαμῶς. ἀλλὰ καὶ ἔχε ταῦτα, κοῦφα γὰρ καὶ πάνυ εὔφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν κατάπλουν χρήσιμα. καὶ σὺ ῥήτωρ δὲ σὺ, ἀπόθου τὴν ῥημῶδη ταύτην ἀσφαντολογίαν, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους, καὶ
B C βαρβαρισμοὺς, καὶ πᾶλλα βάρη τῶν λόγων. ΡΗ. ἰοὺ, ἰδού, ἀποτίθεμαι. ΕΡ. εὖ ἔχει. ὥστε λύε τὰ ἀπόγεια, τοῦτο ἀποδάῤῥει ἀνελώμεθα, τὸ ἀγκύριον ἀνακαθαίρου, πέτασον τὸ ἱστίον, εὔθυνε ὦ πορθμεῦ τὸ πηδάλιον· εὖ πάθωμεν. τί οἰμώζετε ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σύ, ὁ ἀρτίως τὸν πώγωνα δεδημωμένος; ΦΙΛ. ὅτι ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ὤμην τὸν τύχον ὑπάρχειν. ΜΕ. ψεύδῃ· ἀλλὰ γὰρ ἔοικε λυπεῖν αὐτόν. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΕ. ὅτι μηκέτι δεῖπνόν πολυτελῆ δεῖπνα, μηδὲ νύκτωρ ὀξέως, ἀπρόσκλητος λαμπάδιον, τῷ ἱματίῳ τὸν κεφαλὸν κατειλήσας, πρεῖσιν ὑπὸ
D κώμῳ τὰ χαμαιτυπεῖα· καὶ ἔωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ὅτι τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται. ταῦτα λυπεῖ αὐτόν. ΦΙΛ. σὺ γὰρ ὦ Μένιππε, οὐκ ἄχθῃ ἀποθανών; ΜΕ. πῶς, ὃς ἔσπευσα ὅτι τὸν θάνατον, καλέσαντος μηδενός; ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ὃ κραυγὴ τις ἀκούεται, ὡσανεὶ πινων ἀπὸ γῆς βοώντων; ΕΡ. ναὶ ὦ Μένιππε· οὐκ ἀφ' ἑνός γε χώρου· ἀλλ' οἱ μὲν εἰς τὸ ἐκκλησιαστήριον συνελθόντες, ἄσμενοι γελῶσι πάντες ὅτι τῷ Λαμπίχου θανάτῳ,

καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ συνέχει) παρὰ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως κἀκεῖνα ὑπὸ τῶν παίδων βάλλεται) ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπιτάφιους λόγους διεξιόντα, ὅτι Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ κωκύουσα, ἐξάρχει τῶν ὀλοφύρων σὺν γυναιξὶν ὅτι ἐπὶ Δαμασίᾳ. σὲ δὲ οὐδεὶς ὦ Μένιππε δακρύει, καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος; M. εὐδαιμῶς, ἀλλ' οὐκ ὀψὲ μετὰ τοῦτο μετὰ ὀλίγων ὠρυομένων οἰκτρὸν ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τῶν κορακίνων τυπτομένων τοῖς πτεροῖς, ὁπότ' αὖ συνελθόντες, θάψωσί με. EP. γενάδας εἶ ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπεὶ καταπεπλεύκαμεν ἡμεῖς, ὑμεῖς μὲν ἴτε πρὸς τὸ δικαστήριον, βύβλους ἐκείνην προϊόντες· ἐγὼ δὲ, καὶ ὁ πορθμεὺς, ἄλλως μετελευσόμεθα. ME. εὐπλοεῖτε ὦ Ἑρμῆ, προϊοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς. τί οὖν ἐπὶ τοῖς μέλλετε; δικαιοδοσίαν δεινὴν καὶ κατηγόρους φασὶν εἶναι Ῥαδαμάνθυν, Αἰακὸν, καὶ Τιτυούς, καὶ λίβας. δέδοικα δὲ ὁ ἑκάστου βίος.

& illius vxorem mulieres circunſtrepũt, atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damaſiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damaſia. Te verò, Menippe, nemo eſt qui deploret, & ſolus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam: nam haud ita multo pòſt audies canes miſerabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad ſepeliendum me cõuenient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus, abite vos rectà per hanc viam ad forum iudiciale: ego verò & nauta alios tranſuectabimus. MEN. Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm quid præterea de vobis futurum eſt? Iudicium de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas eſſe graues, rotas, aquilas & lapides. Vniuſcuiuſque autem vita examinabitur.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ.

CRATETIS ET DIOGENIS. Eraſmo Roterod. interprete.

ΜΟΙείχην τὸν πλούσιον ἐγίνωσκες ὦ Διόγενες, τὸν πάνυ πλούσιον, τὸν ἐκ Κορίνθου, τὸν τὰς πολλὰς ὁλκάδας ἔχοντα; ὃν αὐξήσιος Ἀριστέας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν, ὁ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο εἰώθει λέγειν· Ἢ μ' αὐάγε, ἢ ἐγώ σε. Δ. τίνος ἕνεκα ὦ Κράτης, ἐθεράπευον ἀλλήλους; ΚΡΑ. τῆς κληρου ἕνεκα ἑκάτερος, ἡλικιῶται ὄντες. καὶ τὰς διαθήκας ἐς ὃ φανερὸν ἐτίθεντο. Ἀριστέας μὲν ὁ Μοιείχης εἰ πρεσβυτέρου ἀποθάνοι, διαπυστίων ἀφεὶς τῶν ἑαυτῆς πάντων· Μοιείχην δὲ ὁ Ἀριστέας, εἰ πρεσβύτερος αὐτοῦ. ταῦτα μὲν ἐγέγραπτο. οἱ δὲ ἐθεράπευον ἀλλήλους, ὑποκαλλόμενοι τῇ κολακείᾳ. καὶ οἱ μάντεις, εἴτε ἀπὸ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον, εἴτε ἀπὸ τῶν ὀνειράτων, ὥσπερ Χαλδαίων παῖδες, ἀλλὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν, Ἀριστεῖ πρεῖττε ὁ κρίτος, ἄρτι δὲ, Μοιείχῃ. καὶ τὰ πλάστιγγα, ποτὲ μὲν ὅτι τοῦτον, νῦν δ' ἐπ' ἐκεῖνον ἔρρεπε.

MOErichum diuitem nouerás ne Diogenes? illum inquã ſupra modum diuitẽ, illum Corintho profectum, cui tot erant naues onuſtæ mercibus: cuius conſobrinus Ariſteas quum ipſe quoque diues eſſet, Homericum illud in ore ſolebat habere: CRATES

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOGEN. Cuius rei gratia ſeſe captabant inuicem, Crates? CRAT. Hæreditatis cauſa, quum eſſent æquales, vterque alterum captabant. Iámque teſtamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus, ſi prior moreretur, Ariſteam omniũ rerum ſuarum dominum relinquebat: Mœrichum viciſſim Ariſteas, ſi quidem ipſe prior è vita decederet. Hæc igitur quum eſſent in tabulis ſcripta, illi inter ſeſe captabãt, & alter alterutrum adulationibus obſequiſque ſuperare cõtendebat. Porrò diuini, haud ſcio vtrùm ex aſtris id quod futurum ſit coniectantes, an ſomniis, quemadmodum Chaldæi faciunt, quin & Pythius ipſe, nunc Ariſteam victorem fore pronuntiabat, nunc Mœrichum: ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat.

Sola virtus defunctorũ eximes.

DIOG. Quid igitur tandem euênit? nam audire, eſt operæpretium, Crates. CRAT. Eodem die mortui ſunt ambo: exterùm hæreditates ad Eunomium ac Thraſyclem deuenerunt: quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurũ vt tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrhã verſus nauigarent, medio in curſu obliquo orto Iapyge euerſa naui perierunt. DIOG. Rectè factum. At nos quũ eſſemus in vita, nihil eiuſmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabã vt moreretur Antiſthenes: quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor deſiderabas vt me mortuo in poſſeſſionum mearum ſucceſſionem venires, puta dolii ac peræ, in qua quidem lupini chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam iſtis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: ſiquidem quæ ad rem pertinebant, quæque tu Antiſtheni ſuccedens accepiſti, deinde ego ſuccedens tibi: ea nimirum multo ſunt potiora multóque ſplendidiora, quàm vel Perſarum imperium. DIOG. Quænam ſunt iſta quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iſtiuſmodi opum hæreditatẽ Antiſtheni ſucceſſiſſe, tibiq; eas longè etiam maiores reliquiſſe. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc poſſeſſionũ genus aſpernabantur, neque quiſquam nos ob ſpem potiundæ hæreditatis obſequiis captabat, ſed ad aurum omnes intendebant oculos. DIOG. Nec iniuria. neque enim habebant quò facultates eiuſmodi à nobis traditas acciperẽt: quippe rimoſi iam, vitiatiq; deliciis, non aliter quàm vaſa carie putria. Quo fit, vt ſi quãdo quis in illos infundat vel ſapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illico perſtillátque, fundo, quod immiſſum eſt, continere non valente: cuiuſmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertuſum hauſtam aquam important: at iidem aurum dentibus & vnguibus, omníque vi ſeruabant. CRA. Proinde nos hîc quoque noſtras poſſidebimus opes: illi ſimul atq; huc venerint, obolum duntaxat ſecum ferent, ac ne hunc quidem vlteriùs quàm ad portitorem.

ΔΙΟ. πόῦν ὧδας ἐγίνετο ὦ Κράτης; ἀκοῦσαι γὰρ ἄξιον. ΚΡΑ. ἄμφω τεθνᾶσιν ὑπὸ μιᾶς ἡμέρας· οἱ δὲ κληροι, εἰς Εὐνόμιον καὶ Θρασυκλέα περιῆλθον· ἄμφω συγγενῆς ὄντας, οὐδὲ πώποτε προμαντευομένους ὅτω γένηται ταῦτα. Διαπλέοντες γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος εἰς Κίρραν, καὶ μέσον τὸν πόρον πλαγίῳ περιπεσόντες τῷ Ἰάπυγι, ἀνετράπησαν. ΔΙΟ. εὖ ἐποίησαν. ἡμεῖς δὲ, ὁπότε ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐνενοοῦμεν περὶ ἀλλήλων· οὔτε πώποτε εὐξάμην Ἀντισθένει ἀποθανεῖν, ὡς κληρονομήσαιμι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ. Εἶχεν δὲ πολὺ καρτερὰν οὐ κοτίνου ποιησάμενος. οὔτε οἶμαι σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀποθανόντος ἐμοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὸν πίθον, καὶ τὼ πήρα, χοίνικας δύο θέρμων ἐχούσα. ΚΡ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει· ἀλλ' οὐδὲ σοὶ ὦ Διόγνες. ἃ γὰρ ἐγὼ, σὺ τε Ἀντισθένους ἐκληρονόμησας, καὶ ἐγὼ σοὶ, πολλῷ μείζω καὶ σεμνότερα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. ΔΙΟ. τίνα ταῦτα φῄς; ΚΡΑ. σοφίαν, αὐταρκειαν, ἀλήθειαν, παῤῥησίαν, ἐλευθερίαν. ΔΙΟ. νὴ Δία μέμνημαι, τοῦτον ἅπαντα δεξάμενος τὸν πλοῦτον παῤ Ἀντισθένους, καὶ σοὶ ἔτι πλείω καταλιπών. ΚΡΑ. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἠμέλουν τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδεὶς ἐθεράπευεν ἡμᾶς, κληρονομήσειν προσδοκῶν· ἐς ὃ δὲ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. ΔΙΟ. εἰκότως. οὐ γὰρ εἶχον ἔνθα δέξαιντο τὰ τοιαῦτα παῤ ἡμῶν, διερρυηκότες ὑπὸ τρυφῆς, καθάπερ τὰ σαθρὰ τῶν ἀγγείων. ὥστε εἴ ποτε καὶ ἐμβάλλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξέπιπτεν ἂν ὑγρὰ, καὶ διέῤῥει, τῷ πυθμένος ἐχειν οὐ δυναμένου· οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τῶν Δαναοῦ αὖται παῤθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἐπάντλουσαι. τὸ δὲ χρυσίον, ὀδοῦσι, καὶ ὄνυξι, καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. ΚΡΑ. οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἔξομεν κἀνταῦθα τὸν πλοῦτον· οἱ δὲ, ὀβολὸν ἥξειν κομίζοντες. καὶ τοῦτον ἄχρι τοῦ πορθμέως.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, ΜΙΝΩΟΣ, ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ.

LVCIANI SCIPIO. P. Virunio interprete.

Interlocutores, Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ΕΜὲ δῆ προχειρίσθαι σε ὦ Λίβυ· ἀμείνων γὰρ εἰμι. ΑΝ. ὄμωμοκα, ἀλλ' ἐμέ. ΑΛ. σὺ μὲν οὖν ὁ Μίνως δικασάτω. ΜΙ. τίνες δ' ἐστέ; ΑΛ. οὗτος μὲν, Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος· ἐγὼ δὲ, Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μ. νὴ Δία ἐνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; ΑΛ. περὶ προεδρίας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γεγονέναι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ, ὡς καὶ ἅπαντες ἴσασιν, οὐχὶ τούτου μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τῶν πρὸ ἐμοῦ φημὶ διενεγκεῖν τὰ πολέμια. ΜΙ. σὺ μὲν οὖν ἑκάτερος εἰπάτω. σὺ δὲ πρῶτος ὦ Λίβυ λέγε. ΑΝ. ἐν μὲν τοῦτο ὦ Μίνως ὠνάμην, ὅτι σοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐξέμαθον. ὥστε σοὶ τοῦτο πλέον οὐκ ἐνέσται μοι. φημὶ δὲ τούτους μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι ὃ μηδὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ὅτι μέγα προεχώρησαν, δι' αὐτῶν δυνάμεώς τε περιγενόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τοσοῦτον ὑπῆρχον ὢν τοῦ ἀδελφοῦ, μείζων ἠξιώθην, ἄριστος κριθεὶς καὶ τιμὴ στρατηγὸς εἶναι, καὶ Γαλατῶν κρατήσας τῶν Ἐσπερίων. καὶ τὰ μεγάλα ὄρη διαβάς, τὰ περὶ τὸν Ἠριδανὸν, ἅπαντας κατέδραμον· καὶ αἰφνιδίους ἐποίησα τοσαύτας πόλεις· καὶ τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν ἐληϊσάμην· ἐς μέσην τὴν Ῥώμην τὸν προάστειον ἦλθον. καὶ τοσούτους ἀπέκτεινα μιᾶς ἡμέρας, ὥστε τοὺς δακτυλίους αὐτῶν μεδίμνοις ἀπομετρῆσαι, καὶ τοὺς ποταμοὺς γεφυρῶσαι νεκροῖς. ἐς ταῦτα πάντα ἔπραξα, ὅτε Ἀμμωνος υἱὸς ὀνομαζόμενος, οὔτε θεὸς ἦν προσποιούμενος, ἢ σύμπνοια τοῦ μηδὲν διαφέροντος, ἀλλ' ἄνθρωπος ἦν ὁμολογῶν, στρατηλάταις τε τοῖς σωφρονεστάτοις αὐτεξουσιάζόμενος, καὶ στρατιώταις τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκόμενος· ὁ Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνιζόμενος ἐπιφθόνους, πρὶν διώκειν τινὰ, καὶ τοῦ πολεμήσοντος προδιδόντας θᾶττον τὴν νίκην. Ἀλέξανδρος ἦν, πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβὼν, αὔξησε, καὶ πολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης ὁρμῇ. ἔπειδ' οὖν ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὀλέθριον ἐκεῖνον Δαρεῖον ἐν Ἰσσῷ τε καὶ Ἀρβήλοις ἐκρά-

A O Libyce, me decet præponi: melior equidem sum. HAN. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem vtrique glorioſi. Sed qua de re vobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò, quemadmodum omnes sciunt, non hoc solùm, sed omnibus fermè qui ante meam ætatem fuêre, in re militari præstãtiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vterq; vicissim pro virili: tu verò ô Libyce priùs loquaris. HA. Vnum hoc me iuuat, quòd & hîc sermonem Græcũ didicerim, vt neq; etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria virtute ad magnam gloriã euasere: potẽteſq; per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibuſdã Hiſpaniã primùm inuadens, quum subcõsul essẽ fratri additus, maximis rebus idoneus atq; optimus iudicatus, ibi tũ Celtiberos cepi, atq; Gallos ipsos deuici: & quũ magnos montes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multasq; ciuitates euerti, & planã Italiam subiugaui, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totq; vno die Romanos cecîdi, vt eorum annulos modiis mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi, nec Ammonis dictus filius, neq; deum me fingẽs, aut matris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atque fortitudine præditos, non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur, fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit,

ALEXANDER.

antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari seſe voluit, seſeque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit: atque in conuiuiis amicos interemit, interficientibusq; auxilium tulit. Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quùm me reuocaret hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cùm essem, omnísque Græcorum disciplinæ expers, & neque Homerum, vt hîc, edidici, neque Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum vsus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse putes. Si verò ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: nõ tamen ob id præstantior hic videri debet generoso duce, & viro, qui mentis sententia magis quàm fortuna est vsus. MIN. Hic certè orationem neque ingenerosam, neque vt Libycum decebat, dixit: tu verò Alexander quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem ô Minos, homini adeò temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest qualis ego rex, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipsum superauerim, qui cùm adolescens adhuc essem rem aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quum Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem sitiui: durúmque putans, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna vici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque transieram subiugans, veni ad Issum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Post hæc, ô Minos, vos ipsi scitis quot ad vos vno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc sibi scapham non suffecisse, sed ratibus compositis illorum plerosque se transportasse. Atque hæc confeci meipsum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud Tyrum & Arbelas gesta sunt, omittam,

A τησεν, ἀποσας τ παρόντων, προσκυνησαι ἠξίωσε, καὶ διαιτᾶσθαι τὴν Μηδικὴν μετεδιήτησεν ἑαυτὸν, καὶ ἐμαιφόνησεν ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς φίλους, καὶ συνελάμβανεν ὅτῳ θανάτου. ἐγὼ δὲ, ἤρξα ὑπὸσης τ πατρίδος. καὶ ὅπως μετεπέμπετο, τῶν πολεμίων μεγάλῳ στόλῳ ὑπὸπλεόντων τῆς Λιβύης, ταχέως ὑπήκουσα, καὶ ἰδιώτην ἐμαυτὸν παρέσχον, καὶ καταδικασθεὶς, ἠνέσχα βιαίως ὃ τοσῆγμα. καὶ ταῦτ' ἐποίησα, βάρβαρος ὢν, καὶ ἀπαίδευτος παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς· καὶ ὅτε Ὁμηρον, ὥσπερ σὺ, ἐρρᾳ φώδουν, ὅτε ὑπ' Ἀριστοτέλει τῷ
B σοφιστῇ παιδευθεὶς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀγαθῇ χρησάμενος. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρου ἀμείνων φημὶ εἶναι. εἰ δ' ἔστι καλλίων ὑποσὶ δόξαι σῶμα τῷ κεφαλῷ διεδέσθαι, Μακεδόσι μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά· ἐμοὶ δὲ οὐδὲ τοῦτ' ἀμείνων δόξει ἂν γυναικὸς καὶ στρατηγικοῦ ἀνδρὸς, τῇ γνώμῃ πλέον ἢ τῇ τύχῃ χαριζόμενον. MI. ὁ μὲν εἰρηκεν οὐκ ἀγεννῆ τὸν λόγον, οὐδ' ὡς λίαν εἰκὸς ἦν, ὦ πρὸς ἀνδρὸς· σὺ δ' ὦ Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φῄς; ΑΛ.
C ἐγὼ μὲν ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄνδρα ὄντα φράσειν· ἱκανὴ γὰρ ἡ φήμη διδάξαι σε, οἷος μὲν ἐγὼ βασιλεύς, οἷος δ' οὗτος ληστὴς ἐγένετο. ὅμως δὲ ὅσα εἰκὸς κατ' ὀλίγον αὐτὰ διηριθμήσω. ὢν νέος ἔτι, προελθὼν ὅτι τὰ πρόσω μάτα, καὶ τὸν πρὸ ἐμοῦ τεταραγμένον κατέσχον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοβήσας τὴν Ἑλλάδα τὴν Θηβαίων ἀπωλείᾳ· στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθεὶς, ὁκ ἠξίωσα τ Μακεδόνων ἄρχειν, ἀγαπῶν ἀρχὴν ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν ὑπενόησα τὴν γῆν, καὶ δεινὸν ἡγησάμενος εἰ μὴ ἁ-
D πάντων κρατήσαιμι, ὀλίγους ἄγων, ἐστέλλομην ἐς τὴν Ἀσίαν· καὶ ὅτι τε Γρανικῷ συνέβαλον μεγάλῃ μάχῃ καὶ τ Λυδίαν ἐλαβον, καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ὑποσὶν ἀεὶ χειρούμενος, ἦλθον ὅτι Ἰσσὸν, ἔνθα Δαρεῖος ὑπέμεινε, μυριάδας πολλὰς στρατοῦ ἄγων. καὶ ὃ ἀπὸ τούτου, ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσους ὑμῖν νεκροὺς ὅτι μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γοῦν ὁ πορθμεὺς μὴ ἐναρκέσαι αὐτῷ τότε ὃ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας ἐναπηξαμένους τοὺς πολλοὺς αὐτῶν διαπλεῦσαι. καὶ ταῦτα ἦν ἑκὼν, αὐτὸς προ-

κινδυνεύων, καὶ τιτρώσκεσθαι ἀξιῶν, καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ μὲν Τύρῳ, μηδὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσωμαι,

ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ Πῶρον ἐχρησάμην· καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ὀκνήσαντας ἀφεστηκέναι ἀνδρας, ὑπερβὰς τὸν Τάναϊν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους ἐτίμησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοὶ ἐκεῖνοι, διὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, ὑπονοοῦντες τι καὶ περὶ ἐμοῦ. ὃ δ' οὖν τελευταῖον, ἐγὼ μὲν, Βασιλέων, ἀπέθανον, νόσῳ δὲ, οὐ φυγῇ, διὰ Περσέως τοῦ Βιθυνοῦ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πονηρότατον, καὶ ὠμότατον ὄντα· ὡς γὰρ δὴ ἐκράτησε τῶν Ἰταλῶν, ἐγὼ λέγω, ὅτι οὐκ ἰσχύϊ, ἀλλὰ πονηρίᾳ, καὶ ἀπιστίᾳ, καὶ δόλοις. νόμιμον δὲ, ἢ πρόσφατες, τοῦτο. ἐπεὶ δέ μοι ὠνείδισε τὸν ἥττω, ἐκλελῆσθαί μοι δοκεῖ οἷα ἐποίησε τὸν Καπύην, ἑταίρεις στρωτὸν, καὶ τοῖς τῶν πολεμίων κρέασι ὁ θρασυτάτιος καὶ ἀνδρειότατος ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ, μικρὰ τὰ Ἑσπέρια δόξας, ὅτι πλεῖον ἔφρονησα, τί αὖ μέγα ἐδεδράκειν; Ἰταλίαν αἱμορρυῆ λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπήκοον; ἀλλ' οὐκ ἀξιόμαχα ἔδοξέ μοι σκῆνα, ὑποστησάμενα ἤδη, καὶ δεδοικότα ὁμολογοῦντα. εἴρηκα. σὺ δὲ ὦ Μίνως δίκαζε. ἱκανὰ γὰρ ἀκοῦσαι πολλῶν καὶ τοῦτο. ΣΚΗ. μὴ πρότερον, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. ΜΙ. τίς γὰρ εἶ ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ἔρᾳς; ΣΚΗ. Ἰταλιώτης Σκηπίων, στρατηγὸς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. ΜΙ. τί οὖν καὶ σὺ ἔρᾳς; ΣΚ. Ἀλεξάνδρου μὲν ἥττων εἰμὶ, τοῦ δ' Ἀννίβου ἀμείνων· ὃς ἐδίωξα νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταδικάσας ἀτίμως. πῶς οὖν οὐκ ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ οὐδὲ Σκηπίων ἐγὼ ὁ νενικηκὼς αὐτὸν, παραβάλλεσθαι ἀξιῶ; ΜΙ. νὴ Δί' ἀγνώμονα φῂς ὦ Σκηπίων· ὥστε πρῶτος μὲν κεκρίσθω Ἀλέξανδρος· μετ' αὐτὸν δὲ, σύ. εἶτα εἰ δοκεῖ, τρίτος Ἀννίβας, οὐδὲ οὗτος ἀκαταφρόνητος ὤν.

A vsque ad Indos veni, atque Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuũ abduxi: Scythas verò homines certè non spernendos, Tanaim transiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remuneraui, inimicos autem vltus sum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti sunt. Tãdem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusiã Bithyniæ exulauit, vt crudelissimo & pessimo homini cõueniens erat. Nã quo pacto Italos vicit, omitto dicere: nã non virB tute, sed malitia atque perfidia & dolis id peregit, nunquã aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub Occidẽte sunt, parua quidem putans, versus Orientem me impulissem, quidnam adeò magni perfecissem? qui Italiam absque sanguine capere, ac Libyam, omnémque eam oram vsque ad C Gades, sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominum me agnoscentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. Nam & hæc è multis protulisse satis est. S C I P. Non: nisi me quoque priùs audias ô Minos. M I N. Quis tu vir optime es, aut vnde, quòd hisce claris ducibus te conferre audes? S C I. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui, & Afros multis magnis præliis deuici. M I. Quid igitur & tu dicis? S C I P. Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorẽ, vt qui ipsum perD secutus fuerim, & ad turpem fugam cõpulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim? M I N. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tum si placet, tertius hic Hannibal: quippe qui nec ipse contemnendus existat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

DIOGENIS ET ALEXANDRI. Erasmo Roterod. interprete.

DIOGENES. Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passim sit exhiberi.

QVid hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALEX. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cũ fuerim, defunctus sim. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hammon mẽtiebatur, quum te suum esse filium diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo. neque enim obiissem, si Hãmone parente fuissem progenitus. DIOG. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebãtur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, visumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te: porrò Philippum errare, falliq;, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudierã quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video neque matrẽ neque Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerendas haud quaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebátque, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes: celeriùs enim è vita submouebar, quàm vt esset otium de illo quicquam statuendi, præter id vnum, quòd moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quidni rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principémque ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerent tanquam draconis filio? Sed illud mihi dicito, vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylone iaceo tertium iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur otium ab his rerum tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Ægyptum deportaturum me, atque inibi sepulturum, quò videlicet vnus fiam ex diis Ægyptiis. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidẽ te videam etiam apud inferos desipientem, sperantemq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris.

A Τί τοῦτο ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; ΑΛ. ὁρᾷς ὦ Διόγλυς. οὐ προσδόξον δὲ, εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀπέθανον. ΔΙΟ. ὁκοῖον ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτῷ σε εἶναι υἱόν· σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; ΑΛΕ. Φιλίππου δηλαδή. οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν Ἄμμωνος ὤν. ΔΙΟ. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλῆσαι αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ κοίτῃ· εἶτα οὕτω σε τεχθῆναι· τὸν δὲ Φίλιππον ἐξαπατᾶσθαι, οἰόμενον πατέρα σον εἶναι. ΑΛΕ. κἀγὼ ταῦτα
B ἤκουον ὥσπερ σύ· νῦν δὲ ὁρῶ ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε οἱ τοῦ Ἄμμωνος προφῆται ἔλεγον. ΔΙΟ. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτοῦ, οὐκ ἄχρηστόν σοι ὦ Ἀλέξανδρε πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο. πολλοὶ γὰρ ἐνόμισαν θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τίνι τὴν τοσαύτην ἀρχὴν καταλέλοιπας; ΑΛΕ. οὐκ οἶδα ὦ Διόγλυς. ὑπὸ γὰρ ἐφθάσθην ἀποσκῆψαί τι περὶ αὐτῆς· ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων, Περδίκκα τὸν δακτύλιον ἐπέδωκα. πλὴν ἀλλὰ τί γελᾷς ὦ
C Διόγλυς; ΔΙΟ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἀνεμνήσθην οἷα ἐποίησε ἡ Ἑλλὰς, ἄρτι σε προειληφότα τὴν ἀρχὴν, κολακεύοντες, καὶ προσκυνοῦντες αἱρούμενοι, καὶ ψηφισάμενοι ὅτι τοὺς βαρβάρους, ἔνιοι δὲ, καὶ τοῖς δώδεκα θεοῖς προστιθέντες, καὶ νεὼς οἰκοδομούμενοι, καὶ θύοντες ὡς δράκοντος υἱῷ; ἀλλ' εἰπέ μοι, ποῦ σε οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν; ΑΛΕ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι, τρίτην ταύτην ἡμέραν. ὑποσχεῖται δὲ Πτολεμαῖος ὁ ὑποδεὴς, ἐπὰν ποτε ἀγάγῃ σχολὴν ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν ποσὶν, ἐς Αἴγυπτον ἀπαγαγὼν με, θάψειν ἐκεῖ, ὡς ἕνα γοῦν εἰς τοὺς
D Αἰγυπτίων θεοὺς. ΔΙΟ. μὴ γελάσω ὦ Ἀλέξανδρε ὁρῶν ἐν ᾅδου ἔτι σε μωραίνοντα, καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβιν, ἢ Ὄσιριν γενέσθαι;

πλὴν

πλὴν ἀλλὰ ταῦτα μὴν ὦ θειότατε, μὴ ἐλ- A πίσῃς· οὐ γὰρ ἥμις αὖ ἐλθεῖν τινα τῶν ἅπαξ διαπλυσάντων τὴν λίμνην, καὶ ἐς τὸν εἴσω τοῦ στομίου παρελθόντων. ὁ γὰρ ἀμελὴς ὁ Αἰακὸς· ὁδὶ ὁ Κέρβερος ἀκαταφάγητος. ἐκεῖνά δὲ ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρῃς ὁπότ' ἂν ἐννοήσῃς ὅσων ἀδαιμονίαν ἄνω γῆς ἀπολιπών, ἀφίξαι, σωματοφυλακῆς, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ δορυφόρους, καὶ χρυσὸν ἄσωτον, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα· καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα, καὶ τὰ μεγάλα θηρία, καὶ ἡμίονον, καὶ δόξαν· καὶ ὃ ὑπέρογκον ἦν, ἐλαυνόντα, διαδεδεμένον ταινίᾳ B λευκῇ τὴν κεφαλὴν, πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον· ἃ λυπεῖ ταῦτά σε νῦν τὴν μνήμην ἰόντα; τί δακρύεις ὦ μάταιε; ἢ δὲ ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσε μὴ οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ παρὰ τῆς τύχης; ΑΛΕ. σοφὸς, ἀπάντων σὺ εἶνος κολάκων ὑπερεπαινότατος ὤν; ἐμὲ μόνον ἐασον τὰ Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μὴν ἤτησε παρ' ἐμοῦ, οἷα δὲ ἐπέστειλεν. ὡς δὲ κατεχρῆτό μου τῇ περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, θαυμάζων, C ἐπαινῶν, ἄρτι μὲν ἐς ὁ κάλλος, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἄρτι δ' ἐς τὰς περιουσίας, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγεῖτ' εἶναι· ὡς μὴ αἰσχύνοιτο καὶ αὐτὸς λαμβάνων. γοῆς, ὦ Διόγενες, ἀνθρωπος, καὶ τεχνίτης· πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε ἀπολέλαυκα αὐτοῦ τῆς σοφίας, ὃ λυπεῖσθαι ὡς ὅτι μεγίστοις ἀγαθοῖς· ἃ κατειθυμήσω μικρῷ γε ἔμπροσθεν. ΔΙΟ. ἀλλ' οἶδα ὃ δράσεις. ἄχες γάρ σοι τῆς λύπης αὐτοῦ θησόμεθα, ἐπεὶ σέσωσθαί γε ἐλλέβορος ἢ φύεται. σὺ δὲ, κἂν τὸ Λήθης ὕδωρ χαλδὸν ὑπαπασάμενος πίῃ· καὶ αὖθις πίε, καὶ πολλάκις. οὕτω γὰρ ἂν παύσῃ ὅτι τοῖς Ἀριστοτέλους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐνθένδε ὁρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς ὅτι σε ὁρμῶντας, ὡς διασπασαίατο, καὶ ἁμιλλῶντό σε ὧν ἕδρασαν αὐτοί. ὥστε πλὴν ἑτέρωσε σὺ ταύτῃ βάδιζε· καὶ πίνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

Quin tu ſpes iſtas omittis ô diuiniſſimè? neque enim fas eſt reuerti quenquam, qui ſemel paludem tranſmiſerit, atque intra ſpeeus hiatum deſcēderit: propterea quòd neque indiligens eſt Æacus, neque contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te diſcere pervelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud ſuperos relicta huc fis profectus, puta corporis cuſtodibus, ſatellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conſpicuus, dum vectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus eſſes: nunquid hæc te diſcruciant, quoties recurſant animo? Quid lacrymaris ſtulte? an non id te ſapiens ille docuit Ariſtoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiſcantur, ſtabiles ac firmas exiſtimares? ALEX. Sapiens ille, quum ſit aſſentatorum omnium perditiſſimus? Sine me ſolum Ariſtotelis facta ſcire, quàm multa à me petierit, quæ mihi ſcripſerit: deinde quemadmodum abuſus ſit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præſtare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquam & ipſa ſummi boni pars quædam eſſet: nunc ob res geſtas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præſtigioſus vir ille quidē erat, ac fraudulentus, ô Diogenes: quanquam illud fructus ſcilicet ex illius ſapientia fero, quòd nunc perinde quaſi ſummis de bonis excrucior, ob iſta quæ tu paulò antè commemoraſti. DIOG At ſcin' quid facies? oſtēdam tibi moleſtiæ iſtius remedium. Quandoquidem in his locis veratrum non prouenit, fac vt Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahēs bibas, iterúmque ac ſæpius bibas: atque eo pacto deſines de bonis Ariſtotelicis diſcruciari. Verumenim Clitum etiam illum & Calliſthenem video, cúmque his alios complureis raptim huc ſeſe ferentes, quò te diſcerpant, pœnáſque ſumant ob ea quæ quondam in illos commiſiſti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

Ariſtotelis fraus.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ALEXANDRI ET PHILIPPI. Ottomaro Luscinio interpr.

PHILIPPVS. NOn igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te esse filium: nã ad Iouem Hammonem genus paternum referens, mortem non obisses. ALEX. Neque verò nescius eram, pater, Philippi Amyntæ me esse filium: sed quia ad res gerendas sic mihi visum erat conducere, commento hoc vsus sum vaticinij. PHILIP. Quid ais? Conducibile id tibi visum, vt vatibus impostoribus fallendum te exponeres ALE. Non istuc, sed barbaros in mei admirationem tractos, facilius hoc prætextu nostro subdidimus imperio: quum nemo vnus viribus nostris hactenus restiterit: quippe hac sola opinione ducti, quòd aduersus deum sibi esset præliandum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos vsquam vicisti, qui cum timidis illis, arculis, peltariis, ac gerris vimineis pugnare solitis, semper congressus es? Atqui Græcos armis domare, Bœotios, Phocenses, Athenienses, & id genus alios, operis fuerat strenui atque magnifici: Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis instructos: aut cum Thracibus, Illyricis, Pæonibúsve manum conserere, operosum profectò atque arduum id fuisset in primis. Cæterùm Medos, Persas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conspicuos, non satis compertum habeo quonam modo ante te duce Clearcho mille viri bello adorti expugnarint, fœdè in fugam actos antequam ad manus ventum fuisset. ALEX. At verò Scythæ, pater, & Indici elephantes, res sunt non vsque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neque concitatis inter ipsos intestinis odiis, neque per proditionem mihi venundari passus sum victoriã. Sed neque peieraui vnquam, aut per nugas à pollicito recessi, fidémque solui victoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios sine sanguine in deditionẽ accepi: Thebanos autem fortassis ipse audisti quomodo aggressus fuerim PHIL. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eò quòd nomen meum celebraret, & meas res gestas cum tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo tum iugularas. Tu verò & Macedonicam chlamydem abiiciens,

Culpatur Alexandri arrogãtia, & cõmentum quo deum se haberi voluit.

Ν. μὴ οὖν ὦ Ἀλέξανδρε, οὐκ αὐ ἔξαρνος ἦθελες εἶναι, μὴ οὐκ ἐμὸς υἱὸς εἴη· οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκεις, Ἀμμώνιος γε ὤν. Α. ἤδη, αὐτὸς ἡγούμην ὦ πάτερ, ὡς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου υἱὸς εἰμι· ἀλλ' ἐδόξαμέν μοι μαντεύμασιν, ὡς χρήσιμον ἐς τὰ πράγματα οἰόμενος εἶναι. Φ. πῶς λέγεις; χρήσιμον ἐδόκει σοι τὸ πρέπειν σεαυτὸν ἐξαπατηθησόμενον ὑπὸ τῶν μάντεων; Α. ἦ γάρ· ἀλλ' οἱ βάρβαροι κατεπλάγησάν με, καὶ οὐδεὶς ἔτι ἀντέστη, οἰόμενοι θεῷ μάχεσθαι· ὥστε ῥᾴον ἐκράτουν αὐτῶν. Φ. τίνων ἐκράτησας οὖν γε ἀξιομάχων ἀνδρῶν, ὃς δῆλος εἶ ἀεὶ σκιωμαχῶν, τοξάρια, καὶ πελτάρια, καὶ γέρρα οἰσυΐνα προβεβλημένοις; Ἑλλήνων μὲν γὰρ ἔργον οὐ, Βοιωτῶν τε καὶ Φωκέων καὶ Ἀθηναίων, καὶ τὸ Ἀρκάδων ὁπλιτικὸν, καὶ τὸ Θετταλῶν ἵππον, καὶ τοὺς Ἠλείων ἀκοντιστὰς, καὶ τὸ Μαντινέων πελταστικὸν, ἢ Θρᾳξὶ, ἢ Ἰλλυριοῖς, ἢ καὶ Παίοσιν ἀντιστῆναι, ταῦτα μεγάλα. Μήδων δὲ, καὶ Περσῶν, καὶ Χαλδαίων, καὶ χρυσοφόρων ἀνθρώπων, καὶ ἁβρῶν, οὐκ οἶδα ὡς πρὸς σοῦ μέλειον μὴ Κλεάρχου ἀπελθόντες, ἐκράτησαν, ἀλλ' εἰς χεῖρας οὐδὲ μεινάντων ἐλθεῖν ἐκείνων, ἀλλὰ πρὶν ἢ τόξευμα ἀφεθῆναι, φυγόντων; Α. ἀλλ' οἱ Σκύθαι γε ὦ πάτερ, καὶ οἱ Ἰνδῶν ἐλέφαντες, οὐκ ἀνάλωτόν τι ἔργον. καὶ ὅμως ἀφέντας αὐτοὺς, οὐδὲ προδόσαις ὠνούμενος τὰς νίκας, ἐκράτησα αὐτῶν· οὐδ' ὑπεώρησά ποτε, ἢ ὑποχόμενος ἐψευσάμην, ἢ ἄπιστον ἔπραξά τι τῆς νίκης ἕνεκα. καὶ τοῖς Ἕλλησι δὲ, τοῖς ἐμοὶ, ἀναμφιλόγως προὔλεγον· Θηβαίοις δὲ, ἴσως ἀκούεις ὅπως μετῆλθον. Φ. οἶδα ταῦτα πάντα. Κλεῖτος γὰρ ἀπήγγειλέ μοι, ὃν σὺ τῷ δορατίῳ διελάσας μεταξὺ δειπνοῦντα, ἐφόνευσας, ὅτι με πρὸς τὰς σὰς πράξεις ἐπῄνεσε καὶ ἐθαύμασε. σὺ δὲ τὴν Μακεδονικὴν χλαμύδα καταβαλών,

κανδυν ὡς φασι μετενέδυς, καὶ τιάραν ὀρθὴν ἐπέθου, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ Μακεδόνων, ὑπ' ἐλευθέρων ἀνδρῶν ἠξίους· καὶ ὃ πάντων γελοιότατον, ἐμιμοῦ τὰ τῶν νενικημένων. ἐᾶ γάρ λέγειν ὅσα ἄλλα ἐπρᾶξας, λέοντι συγκατακλείων πεπαιδυμένους ἄνδρας, καὶ γάμους τοιούτους γαμῶν, καὶ Ηφαιστίωνα ὑποφαγαπῶν. ἓν ἐπήνεσα μόνον ἀκούσας, ὅτι ἀπέχου τῆς τοῦ Δαρείου γυναικὸς καλῆς οὔσης, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν θυγατέρων ἐπεμελήθης. βασιλικὰ γὰρ ταῦτα. ΑΛΕ. Ὃ φιλοκίνδυνον δὲ ὦ πάτερ οὐκ ἐπαινῇς, καὶ ὃ ἐν Ὀξυδράκαις τοῦτον καθάλλεσθαι εἰς ὃ ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ τοσαῦτα λαβεῖν τραύματα; ΦΙ. οὐκ ἐπαινῶ τοῦτο ὦ Αλέξανδρε. οὐκ ὅτι μὴ καλὸν εἶ) οἶμαι καὶ πρέπον ἦν ποτὲ τὸν βασιλέα, ἐς προκινδυνεύειν τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ὅτι σοι τοιοῦτο ἤκιστα συνέφερε. θεὸς γὰρ εἶ) δοκῶν, εἰ ποτε πρωθεῖης, καὶ βλέπειέν σε Φοιβίδιον τὸν πολέμου ἐκκομιζόμενον, αἵματι ῥεόμενον, οἰμώζοντα ὅτι τῷ τραύματι, ταῦτα γέλως ἂν εἴης τοῖς ὁρῶσι· καὶ ὁ Αμμων, γόης, καὶ ψευδόμαντις ἀλέξειεν. καὶ οἱ σοφῆται, κόλακες. ἢ τίς οὐκ ἂν ἐγέλασεν ὁρῶν τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν λιποψυχοῦντα, δεόμενον τῶν ἰατρῶν βοηθεῖν; νυνὶ μὲν γὰρ ὁπότε ἤδη τέθνηκας, οὐκ οἶδ' ὅπως εἶ) τοῖς πολλοῖς ποίησιν ἐκείνην ὅτι κερτομοῦσας, ὁρῶσας τὸν νεκρὸν τοῦ θεοῦ ἐκπάλαι κείμενον, μυδῶντα ἤδη καὶ ὀζωδέστατα, καὶ νόμον σωμάτων ἁπάντων; ἄλλως τε, καὶ ὃ χρήσιμον ὂν ἔφης Αλέξανδρε, τὸ δοκεῖν τοῦτο κρατεῖν ῥᾳδίως, πολύ σε τῆς δόξης ἀφῄρητο τῶν κατορθουμένων· πάνυ γὰρ ἐδόκεις ὑπὸ θεοῦ γίνεσθαι δοκοῦν. ΑΛ. ἃ μὲν ταῦτα φρονοῦσιν οἱ ἀνθρωποι περὶ ἐμοῦ, ἄλλ' Ηρακλῆς καὶ Διονύσῳ ἀνάμιλλον πεῖσαί με. κἀπὶ τοῦ Αορνου ἐκείνου ἀφ' ἑτέρου ἐκείνων λαβόντος, ἐγὼ μόνος ἐχρωσάμην. ΦΙ. ὁρᾷς ὅτι ταῦτα ὡς υἱὸς Αμμωνος λέγεις, ὃς Ηρακλῆ καὶ Διονύσῳ προβάλλεις σαυτὸν, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ ὦ Αλέξανδρε, οὐδὲ τὸν τύφον ἀπομαθήσῃ, ἐς γνῶσῃ σαυτὸν, ἐς συνῇς ἤδη νεκρὸς ὤν;

A candyn Perſicũ amictum recepiſti (vt aiunt) & tiaram rectã. Vt ne interim commemorẽ, quòd à Macedonibus, viris vtique liberis, adorari debere te in animum induxeris: & qui, quod maximè omniũ erat ridiculum, hominum abs te victorũ mores imitatus es. Tẽpero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiſeris, viris doctis in leonum clauſtra incluſis, & nuptiis talibus peractis: quodq; Hephæſtionem plus quàm eſſet ſatis, amaris. Vnum eſt quod ſolum laudo abs te geſtũ, in Darij vxore videlicet, forma præſtante, quia ab illius cõplexu abſtinueris: & genitricis illiús, atq; filiarũ, ne vim paterentur, curã B ſuſceperis. Regium certè id opus extitit, quod tum factitaſſe te accepimus. ALE. Quomodo autẽ tibi non probatur, pater, quòd in Oxydracis, gente Indica, lubens me in periculũ cõiecerim, atque acceptis plurimis vulneribus, muros primus omniũ trãſilierim? PH. Non probo, Alexander: neq; id quia pulchrũ eſſe negem vulnerari quandoq; imperatorẽ, & in ſubeundis periculis prętentare viã: ſed quia ex re tua iſthuc erat minimè. Siquidẽ pro deo habitus, quos, oro, riſus prębebas ſpectatoribus, quãdo poſt acceptũ vulnus, ab exer- C citu magno tumultu direptus, mœrẽs ac etulãs ſanguine fluitabas? Adde quòd Iuppiter Hãmon, tanquam pręſtigiator quiſpiã, & vanus propheta, reus mendacij palàm tũ arguebatur. Nõ enim video qualiter riſum cõtineat, qui Iouis filiũ viderit animũ deiicere, & in deſperatione rerum efflagitare medicorũ auxilia. Deniq; quũ iam tandẽ mortem obieris, quem credas obſecro eſſe, qui confictã illã adoptionem qua Iouis dictus es filius, nõ carpat maledictis? potiſſimùm vbi dei iſtius cadauer porrectũ iacere, turgidũ ſanè, & iuxta aliorũ corporum morẽ cõtactu ſuo omnia D labefactans aſpexerit? Cæterùm quod ais Alexãder, tibi fuiſſe cõducibile, quò faciliùs rerũ potireris: id profectò multũ tibi gloriæ ex bene etiã ac ſtrenuè geſtis eripuit. Nam quanquã inſigniter multa, tamen diis lõgè inferiora agere viſus, vacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. AL. Haudquaquã de me iſthuc ſentiũt mortales: ſed cum Hercule me & Baccho cõferunt, veluti æmulum, pariq; cum illis gloria certantẽ. Nam & Aornũ, à neutro etiã illorum armis ſubactũ, ego facilè cepi. PH. Etiamdum videris iſta vt Hammonis filius dicere, quando nec Baccho quidẽ cedis, aut Herculi. Sed nec erubeſcere noſti Alexãder, ſolitám vè dediſcere arrogantiã, teipsũ dein noſcere, vel iã tandẽ ſapere, etiã ſi ſeriùs, vbi fato occubueris?

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΧΟΥ.

ACHILLIS ET ANTILOCHI. Ottomaro Luscinio interpr.

ANTILOCHVS

Æqualem omnium apud inferos esse conditionem, neminemque præferri mortalium.

QVænam sunt illa, Achilles, quæ A tu Vlyssi iam primùm commemorando in mortem executus es: vt minimè generosa, ac Chirone atque Phœnice, quibus tu aliquando vsus es præceptoribus, parum digna! Audiui enim magis ex re tua futurum tibi videri, si vilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec victus suppetat, loces operam, quàm vt omnibus vita functis domineris. Quæ si rudis quidam plebeius ex media Phrygia ortus, atque immodicus insuper etiã vitæ affectator diceret, ferendum fortè id esset, atque condonandũ nonnihil rusticitati: verùm ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum B contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilem de seipso descendere opinionem, fœdum sanè atque pudendum in primis. Denique iis quæ in vita strenuè gesseris, equidem haud scio quomodo ista conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad senectam vsque licuisset, citra gloriam tamen: tu gloriosam oppetere mortẽ maluisti, quàm potiri regno. ACHIL. At ô Nestoris fili, nondum etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolam hanc infelicem præponebã vitæ. Atqui serò iam tandem intelligo quàm egerim imprudẽter. Apud viuos enim reperies fortè qui res bene gestas celebrent literarum monumentis: sed hîc apud manes non video quàm frugiferum opus effecerim, vbi vnus est honos omnium. Sed neque vires iã adsunt corporis Antiloche, aut forma: interciderunt omnia: pari rerum statu visuntur omnia: nullum sapientiæ aut alterius rei discrimen est. Adde quòd nulli iam ex Troianorum mortuis formidabilis sum, nemini Græcorum venerandus. prorsus omnium de mortuis par existimatio est, D siue boni fuerint, siue improbi. Hæc sunt quæ me angunt, & miserè solicitant, & ob quę doleo, quòd non potiùs loco operas, & viuo. ANTI. At verò, Achilles, quid agat quispiam? quando sic natura comparatum est, vt omnes prorsum cogantur semel vitam relinquere. quæ lex quum in vniuersum iam obtinuit, nec abrogari vllo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæterùm aspice nos, quotquot penes te sumus: denique & Vlysses quoque post pusillum aduenier: vnde solatium tibi meritò afferet societas: id quod & aliis in rebus plerunque vsu venire solet.

Οἷα πρὸς σὲ Ἀχιλλεῦ πρὸς † Ὀδυσσέα σοι εἴρηται περὶ τῦ θανάτου· ὡς ἀξυνῆ καὶ ἀνάξια τῶν διδασκάλων ἀμφοῖν Χείρωνός τε, καὶ Φοίνικος; ἠκροώμην γάρ ὁπότε ἔφης βούλεσθαι ἐπάρουρος ὢν, ἀντεύφ πρός τινι τῶν ἀκλήρων, ᾧ μὴ βίοτος πολυς εἴη, μᾶλλον ἢ πρώτων ἀνάσσειν τῶν νεκρῶν. Σὺ τὰ μὲν οὖν ἀξυνῆ τινα Φρύγα ἴδιόν, καὶ πέρα τῦ καλῶς ἔχοντος, φιλόζωον ἴσως ἐχρῆν λέγειν. τὸν Πηλέως δὲ υἱὸν, τὸν φιλοκινδυνότατον ἡρώων ἁπάντων, ταπεινὰ οὕτω περὶ αὑτῦ φρονῆσαι, πολλὴ B αἰσχύνη, καὶ εὐκαταφρόνητος πρὸς τὰ πεπραγμένα σοι ἐν τῷ βίῳ· ὃς ἐξὸν ἀχιλεῦσι ἐν τῇ Φθιώτιδι πολυχρόνιον βασιλεύειν, ἐκὼν προείλου τὸν μετὰ τῆς ἀγαθῆς δόξης θάνατον. ΑΧΙ. ὦ παῖ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν ἄπειρος ἦν ἐπὶ τῷ ἐμαυτῦ ὤν, καὶ ὃ βέλτιον ἐκείνων ὁπότερον ἰῶ ἀγνοῶν, ὃ δύσηνον ἀκόσμου δοξαρίου προετίμων τῦ βίου· νῦν δ' αὖ σαφέστερόν μοι ἤδη ὡς ἐκείνη μὲν ἀνωφελής· εἰ καὶ ὅ, τι μάλιστα οἱ αὖ ῥᾳθυμοῦντες μετὰ νεκρῶν δὲ, ὁμοπλία. καὶ ὅτε ὁ κάλλος ἀκόσμου ὦ Ἀντίλοχε, C ὅτε ἡ ἰσχὺς πάρεστιν, ἀλλὰ κείμεθα ἅπαντες ἐπὶ τῇ αὐτῇ ζόφῳ ὁμοῖοι, καὶ κατ' οὐδὲν ἀλλήλων διαφέροντες· καὶ ὅτε οἱ τῶν Τρώων νεκροὶ δεδίασί με, οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν σεβασμίουσιν· ἰσοτιμία δὲ ἀκριβὴς, καὶ νεκρὸς ὁμοίως, ἠμὲν κακὸς, ἠδὲ καὶ ἀγαθός. Σὺ τά με αἰτιᾷ, καὶ ἀλγθμεῖ, ὅτι μὴ ψεύδω ζῶν. ΑΝ. ὅμως τί οὖν αὖ τις πάθοι ὦ Ἀχιλλεῦ; Σὺ γὰρ ἔδοξε τῇ φύσει, πᾶσιν ἀποθνήσκειν ἅπασι. ὥστε χρὴ ἐμμένειν τῷ νόμῳ, καὶ μὴ αἰτιᾶσθαι τοῖς διατεταγμένοις. ἄλλως τε, ὁρᾷς D τῶν ἑταίρων ὅσοι περὶ σὲ ἐσμὲν οἱδὲ; μετὰ μικρὸν δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀφίξεται πρῶτος. Φέρε δὴ παραμυθίου καὶ ἡ κοινωνία † παραμυθίου,

καὶ τὸ μὴ μόνον αὐτὸν πεπονθέναι. ὅρας τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν Μελέαγρον, καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἳ οὐκ ἂν οἶμαί δέξασθαι ἀνελθεῖν, εἴ τις αὐτοὺς ἀναπέμψαι διατεύσοιτο ἀκλήροις καὶ ἀβίοις ἀνδράσιν; ΑΧΙ. ἐταμείη μοὶ ἡ παραίνεσις· ἐμὲ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἡ μνήμη τῶν ἐνθάδε τὸν βίον ἀνιᾷ· οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ἔνιά γε. εἰ δὲ μή, ὁμολογεῖτε, ταύτην χάριν ἔχειν, καθ' ἡσυχίαν αὐτὰ πάσχοντες. ΑΝΤ. οὐκ. ἀλλ' ἀμείνους ὦ Ἀχιλλεῦ· τὸ γὰρ ἀνωφελὲς τοῦ λόγου ὁρῶμεν. σιωπᾶν γάρ, καὶ φέρειν, καὶ ἀνέχεσθαι, δέδοται ἡμῖν, μὴ καὶ γέλωτα ὀφλισκάνειν ὥσπερ σύ, τοιαῦτα βαυκίζοντι.

A Noh enim ſolus videris in hæc mala conjectus: en tibi Herculem, Meleagrum, & alios pleroſque, qui non parum multos in admirationē traxêre: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in vitam videntur redituri, ſi quis eos ad inopes & victus indigos mittat, vt illis pro mercede ſeruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio eſt: verùm haud ſcio quo pacto eorum quæ in vita aguntur, memoria, impendio me excruciat. Arbitror autem & veſtrûm vnumquemque ita affici, etiamſi nō palàm confiteamini; nequiores ſanè in eo, quòd tacitè huiuſcemodi per quietem toleratis. ANT. Non equidem Achilles, ſed longè tibi præſtamus: quippè qui intelligimus quàm ſit inutile de iis rebus verba facere. Silere enim, & æquo animo ſuſtinere omnia quæ accidunt, datum nobis eſt: ne tibi affectu iſto ſimiles, ipſi quoque ridiculi omnibus meritò videamur.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

DIOGENIS ET HERCVLIS. P. Virunio interprete.

Οὐχ Ἡρακλῆς ὅδε ἐστίν; ἁμαυροῦ B ἄλλος μὰ τὸν Ἡρακλέα. ὅ τόξον, ὁ ῥόπαλον, ἡ λεοντῆ, ὁ μέγεθος, ὅλος Ἡρακλῆς ἐστίν. εἶτα τέθνηκε Διὸς υἱὸς ὤν; εἰπέ μοι ὦ καλλίνικε, νεκρὸς εἶ; ἐγὼ γάρ σοι ἔθυον ὑπὲρ γῆς ὡς θεῷ. ΗΡΑ. ἐ ὀρθῶς ἔθυες. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἐν θεοῖς τοῖς θεοῖς συνέστι, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην. ἐγὼ δ' εἴδωλόν εἰμι αὐτοῦ. ΔΙΟ. πῶς λέγεις εἴδωλον τοῦ θεοῦ; καὶ δύναταί τις ἐξ ἡμισείας μὲν C πινα θεὸν εἶναι, τεθνάναι δὲ τὸ ἥμισυ; ΗΡ. ναί. οὐ γὰρ ὅλος τέθνηκεν, ἀλλ' ἐγὼ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ. ΔΙΟ. μανθάνω· ἀντεμβρύον τι τοῦ Πλούτωνι προέδωκεν αὑτὸ ἑαυτοῦ. καὶ σὺ νῦν αὐτ' ἐκείνου νεκρὸς εἶ. ΗΡΑ. τοιοῦτό τι. ΔΙΟ. πῶς οὖν ἀκριβὴς ὢν ὁ Αἰακὸς; οὐκ ἔγνω σε μὴ ὄντα ὄντα, ἀλλὰ προεδέξατο ὑποσολοικοῦντα Ἡρακλέα παρόντα; ΗΡ. ὅτι ἐῴκειν ἀκριβῶς. ΔΙΟ. ἀληθῆ λέγεις. ἀκριβῶς γάρ, ὥστε αὐτὸς ὄντως εἶ. ὅρα γοῦν D μὴ τὸ ἐναντίον ἐστί· σὺ μὲν εἶ ὁ Ἡρακλῆς, ὁ δ' εἴδωλον γεγάμηκε τὴν Ἥβην παρὰ τοῖς θεοῖς. ΗΡ. θρασὺς εἶ, καὶ λάλος. καὶ εἰ μὴ παύσῃ σκώπτων ἐς ἐμέ, εἴσῃ αὐτίκα οἷόν θεοῦ εἴδωλόν εἰμι.

NVnquid Hercules hic eſt? Haud quiſquam mehercule alius. arcus, claua, pellis leonina, magnitudo ipſa, totus denique Hercules eſt. Igitur è vita deceſſit, qui Iouis erat filius? Dic quæſo ô victorioſe, mortuus nè es? Ego enim quum terræ ſupereſſem, tibi haud ſecus quàm deo ſacrificaui. HERC. Rectè quippe ſacrificaſti. Hercules enim ipſe in cœlo vnà cum diis immortalibus conſiſtit, Heben apud ſe habēs, cruribus formoſiſſimam. Ego verò qui te alloquor, ſua ſum vmbra. DIOG. Quidnam dicis amabò? vmbra ipſius dei? fieri enim poteſt, altera eundem ex parte deum eſſe, altera, vita deceſſiſſe? HERC. Vtique. Ille enim nequaquam mortuus eſt, ſed ego duntaxat imago ipſius ſum. DIOGEN. Intelligo rem. Te virum pro viro Plutoni pro ſe dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res ſe habet. DIO. Quo pacto igitur callidiſſimus cùm ſit Æacus, te nequaquam illum eſſe non nouit, ſed admiſit tanquam ſuppoſititium Herculem? HER. Quoniam ille ipſe eſſe videor. DIO. Vera autumas: nam ita perſimilis es, vt ſi ille ipſe ſis. Caueas igitur ne contrà ſit: vt tu quidē Hercules exiſtas, imago verò apud deos immortales Hebēn in vxorē duxerit. HER. Audax nimiùm es atq; loquax: & niſi à ſcōmatibus quę in me iacis, abſtinueris, ſenties quamprimū qualis dei imago ſim.

DIOGENES. Ridet ſup diminutas Herculis.

Arcus enim nudus atque paratus. DIOGEN. Cur autem de cætero te timeam, quum semel mortuus sis? Sed per tuum Herculem die quæso, dum ille viuebat, erás ne vnà cum ipso, & tunc imago existens: aut vnus quidem eratis in vita: posteaquam autem è vita decessistis, separati: ille quidem ad deos immortales auolauit, tu verò vmbra, vt dignum videtur, ad inferos aduenisti? HERC. Etsi fas equidem foret nequaquam respondere viro sophisticè percunctanti; attamen aures quoque ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, idipsum morte affectum est, quod nempe ego sum (vt dixi) totum: quod autem ex Ioue erat, cum diis immortalibus conuersatur. DIOG. Perspicuè nunc intelligo. autumas enim eadem vice Alcmenam duos peperisse Hercules: vnum quidem ex Amphitryone, alterum verò ex summo Ioue: ex quo factum est, vt gemini vnius matris vtero latueretis. HERC. Nequaquam ô insane. idem profectò ipsi eramus ambo. DIOG. Neq; adhuc ad intelligendum id facile est, duos Hercules in vnum esse compositos, nisi quis diceret vos tanquam Hippocentaurum in vnum fuisse copulatos: hominem videlicet & deum. HERC. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi videntur, animo videlicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem ipsum ex summo Ioue natum adesse cœlo, me verò mortalem ad inferos veniisse? DIOG. Vtique eleganter hæc disseruisses, ô optime Amphitryoniade, si corpus hac tempestate esses: sed incorporea es imago: itaque periculum est, te triplicem iam feciſſe Herculem. HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc quidem modo: nam si vnus in cœlo existit, tu verò apud nos imago, corpus autem in Oeta iam in puluerem versum, hæc tria iam sunt. animaduertas igitur velim, quem tertium corpori esse intelligas patrem. HERC. Audax es, atque sophista: sed quod nomen tibi est? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipse autem, per Iouem, minimè cum diis immortalibus, sed cum mortuorum optimis conuersor, Homerum atque huiusce modi fabulas deridens.

Ὁ μὲν τόξον γυμνὸν, καὶ παρῆλθεν. ΔΙΟ. ἐγὼ δὲ, τί μὴ ἔτι φοβοίμην σε, ἅπαξ τεθνεώς; ἀπὰρ εἰπέ μοι πρὸς τοῦ σοῦ Ἡρακλέους, ὁπότε ζῶντες ἔζη, σεσωῆς αὐτῷ, καὶ πότε εἴδωλον ὤν; ἢ εἰς μὲν ἦτε περὶ τὸν βίον· ἐπειδὴ δὲ ἀπεθάνετε, ἀφῃρεθέντες, ὁ μὲν, ἐς θεοὺς ἀπέπτατο, σὺ δὲ ὁ εἴδωλον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, εἰς ᾅδου πρᾷς; ΗΡΑ. ἐγῷμαι μὲν μηδ' ἀποκεῖνα πρὸς ἀνδρα ὀπίτηδες ἐρεπελεωῦτα· ὅμως δ' οὖν καὶ τῦτ' ἄκουσον· ὁπόσον μὲν Ἀμφιτρύωνος ἐν τῷ Ἡρακλεῖ, τῦτο τέθνηκε, καὶ εἰμὶ ἐγὼ ὅλος πᾶς· ὃ δὲ ἦν τῦ Διὸς, ἐν οὐρανῷ σεσωῆκε πρὸς θεοῖς. ΔΙΟ. σαφῶς νῦν μανθάνω. δύο γὰρ φῆς ἔτεκεν ἡ Ἀλκμήνη κατ' ὀλίγον τὸν αὐτὸν Ἡρακλέας, τὸν μὲν, ὑπ' Ἀμφιτρύωνι, τὸν δὲ, ὑπὸ τῦ Διός· ὥστε ἐλελήθητε δίδυμοι ὄντες ὁμομήτριοι. ΗΡΑ. οὐκ ὦ μαίνῃ· ὁ γὰρ αὐτὸς ἄμφω ἦμεν. ΔΙΟ. οὐκ ἔστι μανθάνειν τῦτο ῥᾴδιον, σεσωφισμένος δύ' ὄντας Ἡρακλέας, ἐκτὸς εἰμὴ ὥσπερ ἱπποκένταυρός τις ἦτε, εἰς ἓν συμπεφυκότες, ἀνθρωπος, καὶ θεός. ΗΡΑ. οὐ γὰρ καὶ πάντες οὕτω σοι δοκοῦσι συγκεῖσθαι ἐκ δυοῖν, ψυχῆς, καὶ σώματος; ὥστε τί τὸ κωλύον ἐστὶ, τὴν μὲν ψυχὴν ἐν οὐρανῷ εἶναι, ὥσπερ ὦν ἐν Διὸς, τὸ δὲ θνητὸν ἐμὲ, πρὸς τοῖς νεκροῖς; ΔΙΟ. ἀλλ' ὦ βέλτιστε Ἀμφιτρυωνιάδη, καλῶς ἂν ταῦτ' ἔλεγες, εἰ σῶμα ἦθα. νῦν δὲ ἀσώματον εἴδωλον εἶ· ὥστε κινδυνεύεις τριπλοῦν ἤδη ποιῆσαι τὸν Ἡρακλέα. ΗΡΑ. πῶς τριπλοῦν; ΔΙΟ. ὧδέπως. εἰ γὰρ ὁ μὲν ἐν οὐρανῷ, ὁ δὲ παρ' ἡμῖν σὺ τὸ εἴδωλον, τὸ δὲ σῶμα ἐν Οἴτῃ κόνις ἤδη γεγόμενον, τρία δὴ ταῦτα γίνεται. καὶ σκόπει ὅν τινα δὴ πατέρα τρίτον ὑπονοήσῃς τῷ σώματι. ΗΡ. ἀλαζών τις εἶ, καὶ σοφιστής. τίς δὲ καὶ ὢν τυγχάνεις; ΔΙΟ. Διογένους τῦ Σινωπέως εἴδωλον. αὐτὸς δὲ, ὑμὰ Δία μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν, ἀλλὰ τοῖς βελτίστοις νεκρῶν συγγίγνομαι, Ὁμήρου, καὶ τῆς τοσαύτης ψυδολογίας καταγελῶν.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΑΝΤΑΛΟΥ.

MENIPPI ET TANTALI. Erasmo Roterod. interprete.

ΤΙ κλάῃς ὦ Τάνταλε; ἢ τί σεαυτὸν ὀδύρῃ, ὅτι τῇ λίμνῃ ἐγγύς; ΤΑΝ. ὅτι ὦ Μένιππε, ἀπόλωλα ὑπὸ τῆς δίψους. ΜΕΝ. οὕτως ἀργός εἶ, ὡς μὴ ὀπτικύψας πιεῖν, ἢ καὶ νὴ Δί' ἀφυσώμενος χείλῃ τῇ χάρυ; ΤΑΝ. οὐδὲν ὄφελος εἰ ὀπτικύψαιμι. φεύγει γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπειδὰν προσιόντα αἰσθηταί με· ἐγὼ δέ ποτε καὶ ἀφύσωμαι, καὶ προσενέγκω τῷ στόματι, ἐπὶ φθάνῳ βρέξας ἄκρον τὸ χεῖλος· καὶ ἀφ' τῶν δακτύλων ἀφρρύεν, οὐκ οἶδ' ὅπως αὖθις ἀπολείπει ξηρὰν τὴν χεῖρά μου. ΜΕΝ. τερατῶδές τι πάσχῃς ὦ Τάνταλε. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί γὰρ καὶ δεῖ τοῦ πιεῖν; ἐπὶ γὰρ σῶμα ἔχῃς. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐν Λυδίᾳ που τέθαπται· ὅταν καὶ πεινῶ καὶ διψῶ ἐδωδάων. σὺ δὲ ἡ ψυχή, πῶς ἂν ἔτι ἢ διψώης, ἢ πίνοις; ΤΑΝ. τοῦτ' αὐτό ἡ κόλασίς ἐστι, τὸ διψῆν μου τὴν ψυχὴν ὡς σῶμα οὖσαν. ΜΕΝ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὕστερον πιστεύσομεν, ἐπεὶ φῂς τῶν διψῶν κολάζεσθαι. τί δ' οὖν σοι τὸ δεινὸν ἔσται; ἢ δέδιας μὴ ἐνδεὴς τοῦ ποτοῦ ἀποθάνῃς; οὐ γὰρ ὁρῶ ἄλλον μετὰ τοῦτον ἄλλῳ, ἢ θάνατον ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον τόπον. ΤΑΝ. ὀρθῶς μὲν λέγεις. καὶ τοῦτο δ' οὖν μέρος τῆς κολάσεως, τὸ ἐπιθυμεῖν πιεῖν, μηδὲν δεόμενον. ΜΕΝ. ληρεῖς ὦ Τάνταλε, καὶ ὡς ἀληθῶς ποτοῦ δεῖσθαι δοκεῖς, ἀκρήτου γε ἐλλεβόρου νὴ Δία, ὅστις ἐναντίον ἔχεις τὸ τῶν λυσσώντων κυνῶν δεδηγμένοις πεπονθώς, ἢ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὸν δίψον πεφοβημένος. ΤΑΝ. οὐδὲ τὸν ἐλλέβορον ὦ Μένιππε αἱρήσομαι πιεῖν, ἐλπίσας μοι μόνον. ΜΕΝ. θαῤῥεῖ ὦ Τάνταλε, ὡς ἤτε σὺ, ἤτε ἄλλος πίεται τῶν νεκρῶν. ἀδύνατον γάρ· καίτοι ἐνίοτε ὡσπερ σὺ οὐκ κολάζεσθαι διψῶσι, τοῦ ὕδατος αὐτοῖς οὐχ ὑπομένοντος.

A QVid eiulas ô Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, ſtagno imminens? TAN. Quoniam ſiti enecor Menippe. MEN. Vſque adeo piger es atque iners, vti non vel pronus incumbens bibere noris, vel cauâ volâ hauriens? TANT. Nihil profecero ſi procumbam: refugit enim aqua ſimul atque me propius admoueri ſenſerit. quod ſi quando hauſero, oríque coner applicare, priùs effluit, quàm ſumma rigem labia: atque inter digitos effluens aqua, haud ſcio quomodo rurſus manum meam aridam relinquit. MEN. Prodigioſum quiddam de te narras Tantale. verùm dic mihi, iſthuc ipſum quorſum opus eſt, bibere, quum corpore careas? nam illud quod eſurire poterat, aut ſitire, in Lydia ſepultum eſt: cæterùm tu quum ſis animus, quînam poſthac aut ſitire queas, aut bibere? TAN. Atqui hoc ipſum ſupplicij genus eſt, vt anima perinde quaſi corpus ſit, ita ſitiat. MENIP. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te ſiti puniri: at quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriare? At equidem haud video alteros inferos, ſi quis hos relinquat, neque locum alium in quem morte demigret quiſpiam. TAN. Rectè tu quidem dicis: verùm hoc ipſum ſupplicij genus eſt, ſitire, quum nihil ſit opus. MEN. Deſipis Tantale, & vti verum tibi fatear, non alio potu videris egere, quàm veratro mero: nam diuerſum quiddam pateris iis quos canes rabioſi momorderint, vt qui non aquam quemadmodum illi, ſed ſitim horreas. TAN. Ne veratrum quidem recuſarim bibere Menippe, ſi liceat modò. MEN. Bono es animo Tantale, certum habens nunquam fore vt vel tu vel reliquorum Manium quiſpiam bibat: nec enim fieri poteſt: quanquam non omnibus quemadmodum tibi, pœna adiudicata eſt, vt ſitiant aqua illos non expectante.

MENIPPVS. Tantalus à labris fugientia cadaque flumina.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MENIPPI ET MERCVRII. Erasmo Roterod. interpr.

MENIPPVS. Formarum fragile.

ΑΤ vbinam formosi illi sunt, ac formosæ, Mercuri? ducito me docetóque, vtpote recèns huc profectum hospitem. MERC. Haud mihi licet per otium Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est veterum formarum. MEN. Equidem præter ossa nihil video, caluariásque carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis. MER. Atqui hæc sunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrant, ossa scilicet quæ tu videris contenere. MEN. At Helenam saltem mihi commonstra: nam ipse quidem haud queam dignoscere. MER. Hæc videlicet caluaria, Helena est. MEN. Et huius scilicet ossis gratia mille naues ex vniuersa Græcia acto delectu sunt impletæ, tantáque tum Græcorum tum Barbarorum multitudo conflixit, tot vrbes sunt euersæ? MER. Cæterùm Menippe non vidisti mulierem hanc viuam: quod si fecisses, forsan diceres tu quoque vitio dandum non esse,

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiã arefactos marcidósque contempletur, posteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum videantur: at iidem donec florent, colorẽque obtinent, sunt speciosissimi. MEN. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci non intellexerint sese pro re vsqueadeo momentanea, quæq; tam facilè emarcescere, elaborare. MERC. Haud mihi vacat tecum philosophari: quare delecto loco vbicunque velis, prosterne temet ac recumbe: mihi iam aliæ sunt traducendæ vmbræ.

Α Ποῦ δὲ οἱ καλοί εἰσιν, ἢ αἱ καλαί, ὦ Ἑρμῆ; ξενάγησόν με νέηλυν ὄντα.

ΕΡ. ὁ σχολὴ μοὶ ὦ Μένιππε. πλὴν κατ' ἐκεῖνο αὐτὸ ἀποβλέψον, ὡς ὅπῃ τὰ δεξιά, ἔνθα Ὑάκινθός τέ ἐστι, καὶ ὁ Ναρκισσος, καὶ Νιρεύς, καὶ Ἀχιλλεύς, καὶ Τυρώ, καὶ Ἑλένη, καὶ Λήδα, καὶ ὅλως, τὰ ἀρχαῖα κάλλη πάντα. ΜΕ. ὀστᾶ μόνον ὁρῶ, καὶ κρανία, τῶν σαρκῶν γυμνά, ὅμοια τὰ πολλά. ΕΡ. καὶ μὴν ἐκεῖνά ἐστιν, ἃ πάντες οἱ ποιηταὶ θαυμάζοισι τὰ ὀστᾶ, ὧν σὺ ἔοικας καταφρονεῖν.

Β ΜΕ. ὄψομαι πλὴν Ἑλένην μοι δεῖξον· ἐκείνην γὰρ οὐ διαγνοίην ἔγωγε. ΕΡ. τουτὶ τὸ κρανίον ἡ Ἑλένη ἐστίν. ΜΕ. εἶτα αἱ χίλιαι νῆες διὰ τοῦτο ἐπληρώθησαν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοσοῦτοι ἔπεσον Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, καὶ τοσαῦται πόλεις ἀνάστατοι γεγόνασιν; ΕΡ. ἀλλ' οὐκ εἶδες ὦ Μένιππε ζῶσάν πω γυναῖκα. ἔφης γὰρ οὖν καὶ σὺ ἀνεμέσητον εἶναι τοιοῦδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν. ἐπεὶ καὶ τὰ αὖθις ξηρὰ ὄντα,

C εἴ τις ἐλέποι ἀποβεβληκότα τὸν βαφῆν, ἄμορφα δηλονότι αὐτοῦ δόξει. ὅτε μέντοι ἀνθεῖ, καὶ ἔχει τὸν χρῶτα, κάλλιστά ἐστιν. ΜΕ. οὐκοῦν τοῦτο ὦ Ἑρμῆ θαυμάζω, εἰ μὴ συνίεσθαι οἱ Ἀχαιοὶ περὶ τοιούτου σώματος οὕτως ὀλιγοχρονίου, καὶ ῥᾳδίως ἀποθνῄσκοντος πονοῦντες. ΕΡΜ. ὁ σχολή μοι ὦ Μένιππε συμφιλοσοφεῖν σοι· ὥστε ὁπόσον ἐξάμβυς τόπον, ἔνθα αὐτὸ ἐθέλεις, κεῖσο καταβαλὼν σεαυτόν. ἐγὼ δὲ, ἕως ἄλλους νεκροὺς ἤδη μεταλάβωμαι.

ΑΙΑΚΟΥ, ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ, ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΙΔΟΣ.

ÆACI, PROTESILAI, MENELAI, AC PARIDIS. Iac. Mic. int.

ÆACVS. Protesilaus primus Græcorum interfectus

QVamobrem Protesilaë in Helenã irruens, strangulas illam? PRO. Quia huius causa, Æace, imperfecta quidem domo relicta, & vidua vxore quam nuper duxi, reddita, mortuus sum. ÆA. Accusa igitur Menelaum, qui vos omnes pro tali cõiuge recuperanda cõtra Troiam duxit.

D Τί ἀδικῇς ὦ Πρωτεσίλαε τὴν Ἑλένην τοιαῦτα πεποιηκυῖαν; ΠΡ. ὅτι δι' ἐκείνην τὴν Αἰακέ ἀπέθανον, ἡμιτελῆ μὲν τὸν δόμον καταλιπών, χήραν τε τὴν νεόγαμον γυναῖκα. ΑΙ. αἰτιῶ τοίνυν τὸν Μενέλαον, ὅστις ὑμᾶς ἅπαντας τοιαύτης γυναικὸς ὅπως Τροίαν ἤγαγεν.

ΠΡΩ. δῦ λέγῃς· σκῆνόν μοι αἰτιατέον.
ΜΕΝ. οὐκ ἐμέ ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ δικαιότερον τὸν Πάριν, ὃς ἐμοῦ τῦ ξένου τὴν γυναῖκα τοῦδε πρώτα τὰ δίκαια ὑφέτο ἁρπάσας. οὗτος γὰρ οὐχ ὑπὸ σοῦ μόνου, ἀλλ' ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἄξιος ἀπολέσθαι, τοσούτοις θανάτου αἴτιος γεγονώς. ΠΡ. ἄμεινον οὕτω. σὲ τοιγαροῦν ὦ δύσπαρι, οὐκ ἀφήσω ποτὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν. ΠΑ. ἄδικα ποιῶν ὦ Πρωτεσίλαε καὶ ταῦτα, ὁμότεχνον ὄντα σοι. ἐρωτικὸς γὰρ καὶ αὐτὸς εἰμι, καὶ τῷ αὐτῷ θεῷ κατέχημαι. οἶδα δὲ ὡς ἀκούσιόν τι ἐστί, καὶ τις ἡμᾶς δαίμων ἄγει ἔνθα αὐ ἐθέλῃ. καὶ ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὸν ἀντιπάσχεσθαι αὐτῷ. ΠΡ. δῦ λέγῃς. εἴθε οὖν μοι τὸν ἔρωτα σὺ ταῦτα λαβεῖν δυνατὸν ἦν. ΑΙ. ἐγώ σοι καὶ περὶ τῦ ἔρωτος ἀποκρινοῦμαι τὰ δίκαια. φησὶ γὰρ αὐτὸς μοὶ, τῦ ἐρᾶν τῷ Πάριδι ἴσως γεγονέναι αἴτιος, τῦ θανάτου δὲ σοὶ, σοῦδένα ἄλλον ὦ Πρωτεσίλαε, ἢ σεαυτόν· ὃς ἐκλαθόμενος τῆς νεογάμου γυναικὸς, ἐπεὶ προσεφέρεσθε τῇ Τροίᾳ, ὥσπερ φιλοκινδύνως καὶ ἀπονενοημένως προεπήδησας τῶν ἄλλων, δόξης ἐρασθεὶς, δι' ἣν πρῶτος ἐν τῇ ἀποβάσει ἀπέθανες. ΠΡ. σκοπῶ καὶ ἐμαυτῦ σοι ὦ Αἰακὲ ἀποκρινοῦμαι δικαιότερα. ὁ γὰρ ἐγὼ τούτων αἴτιος, ἀλλ' ἡ Μοῖρα, καὶ ὃ ἐξ ἀρχῆς ἦσαν ὑπεκκλῶσι. ΑΙ. ὀρθῶς. τί οὖν τούτους αἰτιᾷ;

A MEN. Nequaquam me, sed multo iustius Parídem, qui hospiti mihi vxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modò abs te, verùm ab omnibus tum Græcis tum Barbaris meritò strangulari debebat, vt qui tam multis mortis causſa extiterit. PROT. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari, numquam te dimittam è manibus. PARIS. Iniuriam adeonum facis Protesilaë, idque eo magis, quòd eandem tecum artē exerceo. Nam & amori etiam deditus ipse sum, & ab eodem deo quasi vinctus teneor. Nosti au- *A deo inuiti agimur.*
B tem quòd quædam sunt quæ inuitis nobis geruntur, & nescio quis deus nos ducit quocunque ipsi placet, atque impossibile est illi repugnare. PROT. Rectè dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipsum hîc comprehendere mihi liceat. AEAC. At ego etiam pro Cupidine tibi respondebo quæ iusta videntur. Sic enim ille dicet, sese quidē Paridi fuisse fortassis causſam amandi, sed mortis causſam tibi fuisse neminem alium quàm teipsum, Protesilaë, qui clā vxore nuper ducta, postquam appropinquabatis Troadi, ita omni contempto periculo, & velut desperatus ante
C reliquos omnes in littus exiliisti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus in egressu nauium occisus fuisti. PROT. Proinde & ego pro me ipso tibi Æace respōdebo multo iustiora quàm tu. Neque enim ego mihi horum causſa *Fatum.* fui, sed Fatum, & quòd iam inde ab initio ita prædestinatum fuerat. ÆAC. Probè. quid ergo istos accusas?

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΑΙΑΚΟΥ.

MENIPPI ET ÆACI. Iac. Micyllo interprete.

ΠΡὸς τῦ Πλούτωνος ὦ Αἰακὲ, φράσον μοι τὰ ἐν ᾅδου πράγματα. ΑΙ. ὑ ῥᾴδιον ὦ Μένιππε ἅπαντα. ὅσα μὲν τοι κεφαλαιώδη, μάθοις ἂν· ὑτοσὶ μὲν, ὅτι Κέρβερός ἐστιν. οἶσθα καὶ τὸν πορθμέα τοῦτον, ὃς σε διεπέρασε· καὶ τὸν λίμνην, καὶ τὸν Πυριφλεγέθοντα ἤδη ἐώρακας ἐπιών. ΜΕΝ. οἶδα ταῦτα, καὶ σὲ, ὅτι πυλωρεῖς· καὶ τὸν βασιλέα εἶδον, καὶ τὰς Ἐρινῦς· τοὺς δ' ἀνδρείους μοι τοὺς πάλαι δεῖξον, καὶ μάλιστα τοὺς ὑπερόχους αὐτῶν. ΑΙ. οὗτος μὲν, Ἀγαμέμνων, οὗτος δ' Ἀχιλλεύς,

D PEr Plutonem, ô Æace, expone mihi quæso hîc quæ apud inferos sunt *MENIPPVS.* omnia. ÆAC. Haud facilè, Menippe, omnia: verùm quæ summatim & veluti per capita indicari possunt, hæc accipe. Hic quidem quòd Cerberus sit, nosti. deinde & portitorem hunc nosti, qui te traiecit: præterea & lacum, & Pyriphlegethontem iam vidisti cùm ingressus es. MEN. Noui hæc, & præterea te quoque, quòd hîc in vestibulo sedes, atque aditum obseruas. Etiam regem ipsum vidi, & Furias. Homines verò priscos quæso ostende, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. ÆAC. Hic quidem Agamēnon est, ille autem Achilles:

rursum hic Idomeneus: qui propiùs assidet post hunc, Vlysses, deinceps Aiax, & Diomedes, & cæteri Græcorum præstantissimi. MEN. Papæ Homere! vt ibi Rhapsodiarum tuarum capita humi proiecta iacent, ignobilia atque obscura, cinis ac puluis omnia, & nugæ meræ, denique (verè vt abs te dictum est) capita infirma & caduca. Sed hic, Æace, quisnam est? ÆAC. Cyrus est: ille autem Crœsus, & iuxta ipsum Sardanapalus. Vltra hos autem Midas, & deinceps ille Xerxes. MEN. Et te, ô sceleste, tota exhorruit Græcia, iungentem pontibus Hellespontum, & per ipsos montes nauibus traiicere affectantem? Qualis verò & ipse Crœsus est? Cæterùm Sardanapalo quæso huic Æace permitte vt demulceam caput, inflicto colapho. ÆAC. Nequaquam. cõminueres enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeò cùm sit. MEN. At certè tamen amplexabor illum, vtpote semiuirum ac mulierosum planè. ÆAC. Visne tibi ostendam & doctos illos? MEN. Per Iouem etiam. ÆAC. Primus en hic tibi Pythagoras est. MEN. Salue Euphorbe, siue Apollo, siue denique quodcunque voles. PYT. Ita sanè, & tu vtique Menippe. MEN. Quid ran non amplius aureum istud femur habes? PYTH. Non: sed age cedo si quid manducabile tibi habet pera ista. MEN. Fabas habet: quare nihil hîc est quod tu manducare queas. PYTH. Dà modò. Nam hîc apud manes alia dogmata atque instituta didici: nẽpe quòd nihil hîc inter sese similes sunt fabę & patrantium testiculi. ÆAC. Porrò hic Solon est, filius Execestidis, præterea ille Thales, & iuxta ipsos Pittacus, & cæteri illi. septem autem omnes sunt, vt vides. MEN. Lęti hi sunt Æace soli atque alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tãquam subcinericius panis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuefactus, quisnam est? ÆAC. Empedocles, Menippe, semieoctus ab Ætna monte huc profectus. MEN. O æripes optime, quid obsecro acciderat tibi cur teipsum in cratêres Ætnæ iniiceres? EMP. Insania quædam, Menippe. MEN. Non, per Iouem, sed inanis quædam gloriæ affectatio, & fastus, & multa demẽtia, hæc te conflagrare fecerũt vnà cum ipsis crepidis, cũ dignus minimè esses. Veruntamen nihil tibi cõmentum istud profuit. deprehensus enim es & ipse mortuus. Cæterùm Socrates ille, Æace, vbi locorum tãdem est?

Homerus pater fabularum.

ἀμφηνὰ κάρηνα, capita sine robore: clauicula fragilis apud Homerum.

Pythagoras.

Empedocles.

Alludit ad id quòd Empedocles dicitur arcis crepidis insius fuisse vtest apud Diogenẽ.

A Οὗτος δὲ Ἰδομενεὺς πλησίον, ἔπειτα Ὀδυσσεὺς· εἶτα Αἴας, καὶ Διομήδης, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων. ΜΕ. βαβαὶ Ὅμηρε, οἷά σοι τῶν ῥαψῳδιῶν τὰ κεφάλαια χαμαὶ ἔρριπται; ἄγνωστα, καὶ ἄμορφα; κόνις πολλὴ, καὶ λῆρος πολύς· ἀμυδρὰ ὡς ἀληθῶς κάρηνα. οὗτος δὲ ὦ Αἰακέ, τίς ἐστι; ΑΙ. Κῦρός ἐστιν. οὗτος δὲ Κροῖσος, καὶ πρὸ αὐτοῦ, Σαρδανάπαλος· ὁ δὲ ὑπὸ τούτοις, Μίδας· ἐκφανὴς δὲ, Ξέρξης. ΜΕ. εἶτα σὲ ὦ καθάρμα ἡ Ἑλλὰς ἔφριττε ζευγνύοντα μὴ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφ' ὑψηλῶν τῶν ὀρῶν πλοῖα ὑπερθυμούμενα; B οἷος δὲ καὶ ὁ Κροῖσός ἐστι; τὸν Σαρδανάπαλον δὲ ὦ Αἰακέ, παράξαι μοι χεῖρὸς ὑπερθέσθαι. ΑΙ. μηδαμῶς. ἀφθρύπτως γὰρ αὐτοῦ ὁ κρανίον γυναικεῖον ὄν. ΜΕ. σκοπῶ, ἀλλὰ πρὸς τοῦτό γε πάντως ἀμύσομαί γε πάντως ὀνίνημι. ΑΙ. βούλῃ σοὶ ὑποδείξω καὶ τοὺς σοφούς; ΜΕ. νὴ Δία γε. ΑΙ. πρῶτος οὗτός σοι ὁ Πυθαγόρας ἐστί; ΜΕ. χαῖρε ὦ Εὔφορβε, ἢ Ἀπολλον, ἤ ὅ, τι δὴ ἐθέλεις. ΠΥ. νὴ, καὶ σύ γε ὦ Μένιππε. ΜΕ. σὸν ἔπι χρυσοῦς ὁ μηρός ἐστι σοι; ΠΥΘ. οὐ γάρ. C ἀλλὰ φέρε ἴδω εἴ τι σοι ἐδώδιμον ἡ πήρα ἔχει. ΜΕ. κυάμους ὦ γαθέ· ὥστε οὐ τοῦτό σοι ἐδώδιμον. ΠΥΘ. δὸς μόνον· ἄλλα πρὸς νεκροῖς δόγματα. ἔμαθον γὰρ, ὡς οὐδὲν ἴσον κύαμοι, καὶ κεφαλαὶ τοκήων ἐνθάδε. ΑΙ. οὗτος δὲ, Σόλων ὁ Ἐξηκεστίδου, καὶ Θαλῆς ἐκφανὴς· καὶ πρὸ αὐτοῦ, Πιττακὸς καὶ οἱ ἄλλοι. ἑπτὰ δὲ πάντες εἰσὶν ὡς ὁρᾷς. ΜΕΝ. ἄλυποι οὗτοι ὦ Αἰακὲ μόνοι καὶ φαιδροὶ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ κατάπλεως πλέως, ὥσπερ ἐξηρυφίας αὐτὸς, ὁ ταῖς φλυκταίναις ὅλος ἐξωμηκώς, τίς ἐστιν; ΑΙ. Ἐμπεδοκλῆς ὦ Μένιππε, D ἡμίεφθος ἀπὸ τῆς Αἴτνης παρών. ΜΕΝ. ὦ χαλκόπου βέλτιστε, τί παθὼν σαυτὸν ἐς τοὺς κρατῆρας ἐνέβαλες.; ΕΜ. μελαγχολία τις ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ἦ μὰ Δία, ἀλλὰ κενοδοξία, καὶ τύφος, καὶ πολλὴ κόρυζα· ταῦτά σε ἀπὸν ἔφλεξεν αὐτοῖς κρηπῖσιν σὸν ἄξιον ὄντα. πλὴν ἀλλ' οὐδέν σε ὁ σόφισμα ὤνησεν. ἐφωράθης γὰρ τεθνεώς. ὁ Σωκράτης δὲ ὦ Αἰακὲ, ποῦ ποτε ἀρά ἐστιν;

ΑΙ. μετὰ Νέστορος καὶ Παλαμήδους ἐκεῖνος λῆρος τὰ πολλά. ΜΕΝ. ὅμως ἐβουλόμην ἰδεῖν αὐτὸν, εἴπου ἐνθάδε ἐστίν. ΑΙ. ὁρᾷς τὸν φαλακρόν; ΜΕΝ. ἅπαντες φαλακροί εἰσιν· ὥστε πάντων ἂν εἴη τοῦτο τὸ γνώρισμα. ΑΙ. τὸν σιμὸν λέγω. ΜΕΝ. καὶ τοῦθ' ὅμοιον· σιμοὶ γὰρ ἅπαντες. ΣΩ. ἐμὲ ζητεῖς ὦ Μένιππε; ΜΕΝ. καὶ μάλα ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. τί τὰ ἐν Ἀθήναις; ΜΕ. πολλοὶ τῶν νέων φιλοσοφεῖν λέγουσι. καὶ πάνυ σχήματα αὐτά, καὶ τὰ βαδίσματα εἰ θέασαί τις, ἀκριβεῖ φιλόσοφοι, μάλα πολλοί. τὰ δ' ἄλλα ἑώρακας οἶμαι, οἷος ἦκε πρὸς σὲ Αἰσχίνης, καὶ Πλάτων αὖθις· ὁ μὲν, ἀπὸ πενέων μούσων· ὁ δὲ, τὰς ἐν Σικελίᾳ τυράννους θεραπεύειν ἐπιμαθών. ΣΩ. ἆρα ἐμοῦ δὲ τί φρονοῦσιν; ΜΕΝ. ἀδαίμων ὦ Σώκρατες οὐθενὸς εἶ πάνυ τοῖς αὐτοῖς πᾶσι δοκῶν σε θαυμάσιον οἴονται διδρᾶν γεγωνέναι, καὶ πάντα ἐγνωκέναι ταῦτα (δεῖ γὰρ οἶμαι παλαιὸν λέγειν) οὐδὲν εἰδότα. ΣΩ. καὶ αὐτὸς ἔφασκον ταῦτα πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ, εἰρωνείαν φόντο τὸ πρᾶγμα εἶναι. ΜΕ. τίνες δὲ οὗτοί εἰσιν οἱ πρός σε; ΣΩ. Χαρμίδης, ὦ Μένιππε, καὶ Φαῖδρος, καὶ ὁ τοῦ Κλεινίου. ΜΕΝ. ἄγε ὦ Σώκρατες, ὅπως καὶ ταῦτα μέτει τιὼ σαυτοῦ τέχνῃ, καὶ σὺκ ὀλιγωρεῖς τῶν καλῶν. ΣΩ. τί γὰρ ἂν ἄλλο ἥδιον πράττοιμι; ἀλλὰ πλησίον ἡμῶν κατάκεισο, εἰ δοκεῖ. ΜΕΝ. μὰ Δί', ὅτι τὸν Κέρβερον γὰρ καὶ Σαρδανάπαλον ἄπειμι, πλησίον οἰκήσων αὐτῶν. ἔοικα γοῦν οὐκ ὀλίγα γελάσεσθαι, οἰμωζόντων ἀκούων. ΑΙ. κἀγὼ ἤδη ἄπειμι, μή τις ἡμᾶς νεκρῶν λάθῃ διαφυγών. τὰ πολλὰ δ' ἐσαῦθις ὄψῃ ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ἄπιθι· καὶ ταυτὶ γὰρ ἱκανὰ ὦ Αἰακέ.

AEAC. Cum Nestore ac Palamede ille plerunque nugatur. MEN. Cuperem tamen videre ipsum, sicubi locorum hîc foret. ÆAC. Vidésne caluum illum? MEN. At omnes hîc calui sunt: quare omniũ æquè notatio hæc fuerit. ÆAC. Simum istum dico. MEN. Etiam hoc simile omnium est: nam & simi omnes sũt. SOCR. Méne queris Menippe MEN. Teipsum Socrates. SOCR. Quo pacto res Athenis se habent. MEN. Multi iuniorum philosophari se profitentur: ac habitum certè ipsum & incessum si quis aspiciat, meri philosophi videntur, admodũ multi. Cæterùm autem vidisti opinor qualis & Aristippus huc ad te venerit, & Plato ipse, alter quidem olens vnguenta, alter autem in Sicilia tyrannis adulari doctus. SOC. At de me quid sentiũt? MEN. Beatus, Socrates, quisp ã es, quod ad huiusmodi res vtique pertinet. Omnes itaque te admirabilem fuisse virum existimant, atque omnia cognouisse hæc (decet enim opinor verum hîc dicere) cùm nihil scires. SOC. Et ipse dicebam hæc ad illos, sed illi tum simulationem quandam eam rem esse putabant. MEN. Sed quinam isti sunt circa te? SOC. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Cliniæ filius ille MEN. Euge Socrates, quoniam & hîc artem tuam exerces, neque formosos istos negligis. SOC. Quid enim aliud quod quidem suauius sit, agerem? Sed huc propius nobiscum recumbe, si videtur. MENI. Non, per Iouem: ad Cœsum enim & Sardanapalum redeo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi esse quæ rideam, quando plorantes illos audiam. ÆAC. Et ego quoque iam abeo, ne quis mortuorum clam nobis subducat sese. Pleraque autem alia videbis Menippe, quando iterum conueniemus. MEN. Abeas licet: nam & hæc Æace vidisse sufficit.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΚΕΡΒΕΡΟΥ.

MENIPPI ET CERBERI. Erasmo Roterod. interprete.

Ὦ Κέρβερε, συγγενὴς γὰρ εἰμί σοι, κύων καὶ αὐτὸς ὤν, εἰπέ μοι πρὸς τὸν Στυγὸς οἷος ἦν ὁ Σωκράτης ὁπότε κατῆλθε πρὸς ὑμᾶς. εἰκὸς δέ σε θεὸν ὄντα, μὴ ὑλακτεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπικῶς φθέγγεσθαι ὁπότ' ἐθέλοις.

HEus Cerbere, quãdoquidẽ mihi tecum cognatio quędã intercedit, quũ & ipse sim canis, dic mihi per Stygiã paludem, quomodo sese habebat Socrates quum huc accederet. Verisimile est autẽ te deus quũ sis, nõ latrare modò verumetiã humano more loqui, si quando velis.

MENIPPVS.

Fortitudinem Socratis falsam fuisse.

CER. Quum procul adhuc abesset, Menippe, visus est constanti atque interrito adire vultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipsum vellet iis qui procul à specu ingressu stabant, ostendere: verùm simulatque despexit in hiatum, viditq; profundum atque atrum antri recessum, simulq; ego cunctantẽ etiam illum aconito mordens, pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, suosq; deplorabat liberos, nihilq; non faciebat, in omnem speciem sese conuertens. MEN. Num igitur fucatè sapiens erat ille, neque verè mortẽ contemnebat? CER. Haud verè: cæterùm vbi vidit id esse necesse, audaciam quandam præ se ferebat, quasi verò volẽs id esset passurus, quod alioqui volẽti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, videlicet quò spectatoribus esset miraculo. Equidem illud in totum de viris istiusmodi verè possim dicere: Ad fauces vsq; specus intrepidi sunt ac fortes: porrò intus quum sunt, nihil mollius neque fractius. MEN. Cæterùm ego quonã animo tibi visus sum subiisse specum? CER. Vnus mortalium Menippe sic mihi visus es subire, vt tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes: propterea quòd neutiquam adacti subieritis, aut intrusi: verùm tum vltronei, tum ridentes, atque omnibus plorare renunciantes.

A ΚΕΡ. πόῤῥωθεν μὲν ὦ Μένιππε πλυτάτην ἐδόκει ἀτρέπτῳ ὄψει προσιέναι, καὶ οὐ πάνυ δεδιέναι τὸν θάνατον δοκῶν· καὶ τοῦτ' ἐμφανῆ τοῖς ἔξω τοῦ στομίου ἑστῶσιν ἐθέλων. ἐπεὶ δὲ κατέκυψεν εἴσω τοῦ χάσματος, καὶ εἶδε τὸν ζόφον, καὶ ἐγὼ ἔτι δήγμα μέλλοντα αὐτὸν δακὼν τοῦ κωπείου, κατέσασα τοῦ ποδὸς, ὥσπερ τὰ βρέφη ἐκώκυε, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδα ὠδύρετο, καὶ πάντοθεν ἐλύετο. MEN. οὐκοῦν σοφιστὴς ὁ ἀνὴρ ἦν, καὶ οὐκ ἀληθῶς κατεφρόνει τοῦ θανάτου; ΚΕΡ. οὐκ· ἀλλ' ἐπεὶ σφᾶς ἀναγκαῖον αὐτὸ ἑώρα, κατεθρασύνετο, ὡς δῆθεν οὐκ ἄκων πεισόμενος, ὃ πάντως ἔδει παθεῖν, ὡς θαυμάσονται οἱ θεαταί. καὶ ὅλως, εἰ πάντων γε τῶν τοιούτων εἰπεῖν δεῖ ἔχομαι, ἕως τοῦ στομίου πλημμελεῖ, καὶ ἀνδρεῖοι· τὰ δ' ἔνδοθεν, ἔλεγχος ἀκριβής. MEN. ἐγὼ δὲ πῶς σοι κατελήλυθέναι ἔδοξα; ΚΕΡ. μόνος ὦ Μένιππε ἀξίως τοῦ γήρους, καὶ Διογένης πρὸ σοῦ· ὅτι μὴ ἀναγκαζόμενοι ἐσήφθητε, μηδ' ὠθούμενοι, ἀλλ' ἑκουσίοις γελῶντες, οἰμώζειν πᾶσιν ἀπαγορεύοντες.

B

C

ΧΑΡΩΝΟΣ, ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

CHARONTIS, MENIPPI, ET MERCVRII.

Erasmo Roterodamo interprete.

CHARON. *De naulo Charonti reddendo litigant.*

REdde naulum sceleste. MEN. Vociferare, si quidem isthuc tibi voluptati est Charon. CHA. Redde inquam quod pro traiectione debes. MENIP. Haudquaquam auferre queas ab eo qui non habeat. CHA. An est quispiam qui ne obolum quidẽ habeat? MEN. Sit ne alius quispiam præterea, equidem ignoro: ipse certè non habeo. CHAR. Atqui præfocabo te per Ditem impurissime, ni reddas. MEN. At ego ilisso baculo tibi comminuam caput. CHA. Num ergo te tam longo traiectu gratis transuexero? MEN. Mercurius meo nomine tibi reddat, vt qui me tibi tradiderit. MER. Bellè mecum agatur per Iouem, si quidem futurum est vt etiám defunctorum nomine persoluam. CHA. Haud omittã te.

D Ἀπόδος ὦ κατάρατε τὰ πορθμία. ΜΕ. βόα, εἰ τοῦτό σοι ἥδιον ὦ Χάρων. ΧΑ. ἀπόδος φημὶ, μὴ ὧν σε διεπορθμευσάμην. MEN. οὐκ αὖ λάβοις παρ' ἐμοῦ μὴ ἔχοντος. ΧΑΡ. ἔστι δέ τις ὁβολὸν μὴ ἔχων; MEN. εἰ μὴ καὶ ἄλλος τις, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δὲ, οὐκ ἔχω. ΧΑ. καὶ μὴν ἄγξω σε νὴ τὸν Πλούτωνα ὦ μιαρὲ, ἐὰν μὴ ἀποδῷς. MEN. κἀγὼ τῷ ξύλῳ σου πατάξας ἀμφαλύσω τὸ κρανίον. ΧΑΡ. μάτην οὖν ἔσῃ πεπλευκὼς τοσοῦτον πλοῦν; ΜΕΝΙΠ. ὁ Ἑρμῆς σοι παρ' ἐμοῦ ἀποδότω, ὃς με παρέδωκέ σοι. ΕΡ. νὴ Δία ὀναίμην, εἰ μέλλω γε καὶ ὑπεκτίνειν τῶν νεκρῶν. ΧΑΡΩΝ. οὐκ ἀποστήσομαί σου.

MEN.

ΜΕΝ. Τούτου γέ ἕνεκα νεωλκήσας ὁ πορθμεῖον, ὦ βάμων· πλοῖ ἀλλ' ὅ, γε μὴ ἔχω, πῶς ἀν λάβοις; ΧΑ. σὺ δ' οὐκ ἤδεις ὡς χρημίζειν δέον; ΜΕΝ. ἤδειν μὲν, οὐκ εἶχον δέ. ἦ οὖν; ἐχρῆν ἀεὶ τοῦτο μὴ ἀποθανεῖν; ΧΑ. μόνος οὖν ἀνιχνίσῃ τοσοῦτον πεπλευκέναι; ΜΕΝ. ὦ τοσοῦτον ὦ βέλτιστε. καὶ γὰρ ἐπλησα, καὶ τῆς κώπης ἐπελαβόμην, καὶ ὦκ ἔκλαιον μόνος τ' ἄλλων ὑπιόντων. ΧΑ. οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὰ παρόντα· τὸν ὀβολὸν ἀποδοῦναί σε δεῖ· ὦ γὰρ ἡμῖς ἄλλως γενέσθαι. ΜΕ. ὦκοῦν ἀπάγαγέ με αὖθις εἰς τὸν βίον. ΧΑ. χαλεπὸν λέγεις, ἵνα καὶ πληγὰς ὑπὸ τούτου τοῦδε ὦ Αἰακοῦ τοσοῦσδε. ΜΕ. μὴ σκύλλε οὖν. ΧΑ. δεῖξον τί σοι τῇ πήρᾳ ἔχεις. ΜΕ. θέρμους εἰ θέλεις, καὶ τῆς Ἑκάτης ὁ δεῖπνον. ΧΑ. πόθεν τοῦτον ἡμῖν ὦ Ἑρμῆ τὸν κύνα ἦγαγες; οἷα δὲ καὶ ἐλάλει τοῦδε τὸν πλοῦν, τῶν ὑπιόντων ἀπιόντων καταγελῶν, καὶ ὑπισκώπτων, καὶ μόνος ᾄδων, οἰμωζόντων ἐκείνων. ΕΡ. ἀγνοεῖς ὦ Χάρων ὁποῖον ἄνδρα διεπόρθμευσας; ἐλεύθερον ἀκριβῶς, καὶ δένος κατ' μέλει. ὅστις ἐστὶν ὁ Μένιππος. ΧΑ. καὶ μὴν αὖ σε λάβω ποτέ. ΜΕ. αὖ λάβῃς; ὦ βέλτιστε· δὶς γ' οὐκ αὖ λάβοις.

A MEN. Quin igitur vel huius gratia perge, vt facis, nauim trahere? quanquam quod non habeo, quînam auferas? CH. At tu nesciebas quid tibi fuerit apportandum? MEN. Sciebam quidem, verùm non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in vita manendum? CH. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis ô præclare: siquidem & sentinam exhausi, & remum arripui, & vectorum omnium vnus non eiulaui. CH. Ista nihil ad naulum. obolum reddas oportet. neq; enim B fas est secus fieri. MEN. Proinde tu me rursum in vitam reuehe. CH. Bellè dicis, nimirum vt verbera etiam ab Æaco mihi lucrifaciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHAR. Ostende quid habeas in pera. MEN. Lupinum si velis, & Hecatæ cœnam. CH. Vnde nobis hũc canem adduxisti Mercuri? tum qualia garriebat inter nauigandum, vectores omnes irridens, ac dicteriis incessens, vnúsque cantillans illis plorantibus? MER. An ignoras Charon quem virũ transuexeris? planè liberum, cuiq; nihil omnino curæ sit. Hic est Menippus. CH. Atqui si vnquam posthac te recepero. MEN. Si receperis? ô præclare: ne possis quidem iterum recipere.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ.

PLVTONIS ET PROTESILAI. Iac. Micyllo interprete.

Ω δέσποτα, καὶ βασιλεῦ, καὶ πάτερ Ζεῦ, καὶ σὺ Δήμητερ θύγατερ, μὴ καταφρονεῖτε δεήσεων ἐρωτικῶν. ΠΛ. σὺ δ' τίνος δέῃ παρ' ἡμῶν; ἢ τίς ὢν τυγχάνεις; ΠΡ. εἰμὶ μὲν Πρωτεσίλαος ὁ Ἰφίκλου, Φυλάκιος, συστρατιώτης τῶν Ἀχαιῶν, καὶ πρῶτος ἀποθανὼν τῶν ἐπ' Ἰλίῳ. δέομαι δ' ἀφεθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἀναβιῶναι πάλιν. ΠΛ. τοῦτον μὲν τὸν ἔρωτα ὦ Πρωτεσίλαε, πάντες νεκροὶ ἔρωσι· πλὴν σοὶ δεῖ ἀν αὐτῶν τύχῃ. ΠΡ. ἀλλ' ὦ τῆς ζωῆν Ἀιδωνεῦ ἐρῶ ἔγωγε, τῆς γυναικὸς ᾗ, ὡς νεόγαμον ἔτι σὺν τῷ θαλάμῳ καταλιπὼν, ὡχόμην ἀποπλέων· εἶτα ὁ κακοδαίμων ἐν τῇ ἀποβάσῃ ἀπέθανον ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος. ὁ οὖν ἔρως τῆς γυναικὸς, ὦ μετείως ἀποκναίῃ με ὦ δέσποτα. καὶ βέλτιστε καὶ ὡρὸς ὀλίγον ὀφθεὶς αὐτῇ, καταβῶναι πάλιν. ΠΛ. οὐκ ἔπιες ὦ Πρωτεσίλαε τὸ Λήθης ὕδωρ;

O Domine, ô rex, ô noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne despicite preces amatorias. PLV. Tu verò quid precaris à nobis, aut quis deniq; es? PRO. Equidem Protesilaus sum, filius Iphicli, patria Phylacensis, qui cum reliquis Græcis in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium contra Ilium pugnando occisus sum. Precor autem vt dimissus hinc, modicũ temporis in vitã redire denuo permittar. PLV. Hũc amorem, Protesilaë, omnes mortui amãt: sed nullus tamen ipsorum potitur eo. PRO. At non vitam ô Pluto tantopere amo, verùm equidem vxorem, quã nuper ductam, domi reliqui, atq; in bellum nauigãdo profectus sũ: deinde infelix in egressu nauiũ ab Hectore occisus sũ. Amor itaq; iste vxoris nõ mediocriter me ô Domine, enecat: voloq; si vel paululũ ab ipsa cõspectus fuero, rursum huc descendere. PLV T. Nõ bibisti, Protesilaë, aquam Lethæam?

PROT. Bibi equidem, sed hæc res prævaluit pondere. PLVT. Igitur expecta: adveniet enim & illa quandoque, neque nunc opus quicquam erit iterum ascendere te. PROT. Sed moram hanc ferre hequeo. Amasti autem tu quoque aliquãdo, ac nosti qualis res amor sit. PLV: Et quid adeò iuuabit te vnum diem reuiuiscere, deinde autem paulo pòst eadẽ hæc lugere? PROT. Spero me etiam illam adducturum esse, vt huc ad vos sequatur me: quare pro vno mortuo paulo pòst duos recipies. PLVT. Haud fas est ista fieri, neque etiam simile vnquam factum est. PROT. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto. Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Eurydicen vxorẽ reddidistis, & cognatã meam Alcestin emisistis, Herculi gratificantes. PLVT. Optaris autem cum ista nuda atque deformi caluaria, formosæ illi sponsæ tuæ in conspectum venire? Quo pacto autem illa etiam aspiciat te, quæ ne dignoscere quidem ampliùs te poterit. Terrebitur enim fat scio, atque aufugiet, túque frustra tãtum iter exantlaueris. PROSERPINA. Proinde mi vir, tu isti quoque rei medicinam aliquam adhibe, ac Mercurium iube, vt postquam ad lucem peruenerit Protesilaus, contactum virga, mox in adolescentem formosum conuertat illum, qualis videlicet antea fuit cùm ex sponsæ thalamo prodiret. PLV. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc videtur, age perductum hunc iterum ad superos, Mercuri, sponsum facito. Tu verò memineris non ampliùs quàm vnum diem tibi permissum esse.

ΠΡΩ. καὶ μάλα ὦ δέσποτα· ὃ δὲ σοφώτατον ἐστὶ γάμα ὑπερόριον ἰών. ΠΛΟΥ. σκοπῶ τοῦτο μεῖζον· ἀφίξεται γὰρ ἐκείνη ποτέ, καὶ οὐδέν σε ἀνιαθεῖν δεήσει. ΠΡΩ. ἀλλ' ἤ φέρω τοῦτο Ἀμφιτρύωνι ὦ Πλούτων. ἠράσθης γὰρ καὶ αὐτὸς ἤδη, καὶ οἶσθα οἷς ὁ ἔρως ἐστίν. ΠΛ. εἶτα τί σε ὀνήσει μίαν ἡμέραν ἀναβιῶναι, μετ' ὀλίγον τὰ αὐτὰ ὀδυρόμενον; ΠΡΩ. οἶμαι πείσειν κἀκείνην ἀκολουθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ὥστε αὖθις ἑνὸς, δύο νεκροὺς λήψῃ μετ' ὀλίγον. ΠΛΟΥ. οὐ δῆτα γένοιτο ταῦτα· οὐδὲ ἐγένετο πώποτε. ΠΡΩ. ἀναμιμνήσω σε ὦ Πλούτων· Ὀρφεῖ γὰρ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν αἰτίαν τὴν Εὐρυδίκην παρέδοτε, καὶ τὴν ὁμογνῶ μου Ἄλκηστιν παρεπέμψατε Ἡρακλεῖ χαριζόμενοι. ΠΛΟΥ. θελήσεις δὲ οὕτω κρανίον γυμνὸν ὂν, καὶ ἄμορφον, τῇ καλῇ σου ἐκείνῃ νύμφῃ φανῆναι; πῶς δὲ κἀκείνη προσόψεταί σε, οὐδὲ ἀμφανῆναι δυναμένην; φοβήσεται γάρ, ὃ οἶδα, καὶ φεύξεταί σε· καὶ μάτην ἔσῃ τοσαύτην ὁδὸν ἀνεληλυθώς. ΠΕΡ. σκοπῶ ὦ ἄνερ, σὺ καὶ τοῦτ' ἴασαι, καὶ τὸν Ἑρμῆν κέλευσον, ἐπειδὰν ἐν τῷ φωτὶ ἤδη ὁ Πρωτεσίλαος ᾖ, καθικόμενον ἐν τῇ ῥάβδῳ, νεανίαν αὖθις καλὸν ἀφρόδισαι αὐτόν· οἷος ἦν ἐκ τοῦ πρώτου. ΠΛΟΥ. ἐπεὶ Περσεφόνῃ σοι δοκεῖ, ἀναγαγὼν τοῦτον αὖθις, ποίησον νυμφίον· σὺ δὲ μέμνησο, μίαν λαβὼν ἡμέραν.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΥΣΩΛΟΥ.

DIOGENIS ET MAVSOLI. Erasmo Roterod. interpr.

DIOGENES. Contentio de sepultura, alterius quidẽ magnificentissima, alterius negligentissima.

OHe tu Car, quare tandem insolens es, tibíque places, ac dignum te credis qui vnus nobis omnibus anteponare? MAVSOL. Primùm regni nomine ô tu Sinopensis, quippe qui Cariæ imperauerim vniuersæ, præterea Lydiæ quoque gentibus aliquot: tum autem & insulas nõnullas subegerim: Miletum vsque peruenerim, plerisq; Ioniæ partibus vastatis. Ad hæc formosus eram ac procerus, ac bellicis in rebus prævalidus. Postremò, quod est omnium maximum, in Halicarnasso monumentum erectum habeo singulari magnitudine, quantum videlicet defunctorum alius nemo possidet,

Ω Κάρ, ὅτι τίνι μέγα φρονῇς, καὶ πάντων ἡμῶν σοφιμάτῃς ἀξιοῖς; ΜΑ. καὶ ὅτι τῇ βασιλείᾳ μοὐ ὦ Σινωπεῦ, ὃς ἐβασίλευσα Καρίας μὲν ἁπάσης, ἤρξα δὲ καὶ Λυδῶν ἐνίων, καὶ νήσους δὲ τινας ὑπηγαγόμην, καὶ ἄχρι Μιλήτου ἐπέβην, πολλὰ τῆς Ἰωνίας καταστρεφόμενος. ἔτι καλὸς ἦν καὶ μέγας, καὶ ἐν πολέμοις καρτερός· ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι ἐν Ἁλικαρνασσῷ μνῆμα παμμέγεθες ἔχω ὑπερκείμενον, ἡλίκον οὐκ ἄλλος νεκρός,

ἀλλ' οὐδὲ ὕτως ἐς κάλλος ἐξησκημένον, ἵπ-
πων, καὶ ἀνδρῶν, ἐς ὃ ἀκριβέστατον εἰκα-
σμένων λίθου τῶ καλλίστου· οἷον οὐδὲ νεὼν εὕ-
ρῃς αὖ ῥᾳδίως. ὃ δοκῶ σοι δικαίως ὀπὶ τού-
τοις μέγα φρονῆν; ΔΙΟ. ὅτι τῇ βασιλείᾳ
φῄς, καὶ τῷ κάλλει; καὶ τῷ βάρει τῶ πάνυ;
ΜΑΥ. νὴ Δί' ὅτι τούτοις. ΔΙΟ. ἀλλ'
ὦ καλὲ Μαύσωλε, οὔτε ἡ ἰσχὺς ἔτι σοι ἐκεί-
νη, οὔτε ἡ μορφὴ πάρεστιν. εἰ γοῦν τινα ἐλοί-
μεθα δικαστὴν εὐμορφίας πέρι, οὐκ ἔχω εἰ-
πεῖν τίνος ἕνεκα ὃ σὸν κρανίον προτιμήσειέ
ἂν τῶ ἐμοῦ· φαλακρὰ γὰρ ἄμφω, καὶ γυ- B
μνά· καὶ τοὺς ὀδόντας ὁμοίως προφαίνομεν, καὶ
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφῃρήμεθα, καὶ τὰς ῥῖνας
ἀποστομώμεθα. ὁ δὲ πάνυ, καὶ οἱ πολυτε-
λεῖς ἐκεῖνοι λίθοι, Ἁλικαρνασσέσι μὴν ἴσως
εἶεν ὀπιδείκνυσθαι, καὶ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς
τοὺς ξένους, ὡς δή τι μέγα οἰκοδόμημα αὐ-
τοῖς ὄντι. σὺ δὲ ὦ βέλτιστε, οὐχ ὁρῶ ὅ,τι ἀπο-
λαύεις αὐτοῦ, πλὴν εἰ μὴ τοῦτο φῄς, ὅτι
μᾶλλον ἡμῶν ἀχθοφορεῖς ἐκεῖνο τηλικούτοις
λίθοις πιεζόμενος. ΜΑΥ. ἀηδέστατα οὖν μοι
ἐκεῖνα πάντα· καὶ ἰσότιμος ἔσῃ Μαύσωλος, C
καὶ Διογένης; ΔΙΟ. οὐκ ἰσότιμος ὦ γεν-
ναιότατε· οὐ γάρ. Μαύσωλος μὲν γὰρ οἰ-
μώξεται, μεμνημένος τῆς ἐκεῖ γῆς, ἃ
οἷς ἐδαιμόνει ποτέ. Διογένης δὲ καταγε-
λάσεται αὐτοῦ. καὶ πάνυ ὁ μὲν, ἐπ' Ἁλικαρ-
νασσῷ ἐφ' ἑαυτῷ ἐκεῖνο Ἀρτεμισίας τῆς γυ-
ναικὸς, καὶ ἀδελφῆς, κατεσκευασμένον. ὁ
Διογένης δὲ, τῷ μὲν σώματος, εἰ καί τινα πά-
νυ ἔχει, οὐκ οἶδεν· οὐδὲ γὰρ ἔμελεν αὐτῷ πού-
του. λόγων δὲ τοῖς ἀρίστοις περὶ αὐτοῦ καταλέ D
λοιπεν, ἀνδρὸς οἷον βεβιωκὼς ὑψηλότερον, ὦ
Κᾶρες ἀνδράποδα δεσπότῃ, τῷ σῷ μνήματος,
ἐπ' ἐπ βεβαιοτέρῳ χωρίῳ κατεσκευασμένον.

A neque pati etiam pulchritudine conditum, viris ſcilicet atque equis pulcherrimo è ſaxo ad viuam formam abſolutiſſimo artificio expreſſis, adeò vt vel phanũ aliquod ſimile haud facilè quis inueniat: Num iniuria tibi videor has ob res mihi placere atque efferri? DIOG. Num ob imperium ais, ob formam, atq; ob ſepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquam. DIOG. Atqui ô formoſe Mauſole; neque vires iam illæ, neque forma tibi iam adeſt; adeo vt ſi quem arbitrum de formę præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis ſit quãobrem tua caluaria meæ ſit anteferenda: ſiquidem vtraque pariter tum calua, tum nuda: vtrique dẽtes pariter oſtendimus: pariter oculis orbati ſumus: pariter naribus ſimis ac ſurſum hiantibus deformati. Cæterùm ſepulchrum ac ſaxa illa pretioſa Halicarnaſſeis forſitan iactare licebit, & hoſpitibus gloriæ cauſa oſtentare, tanquam qui magnificam quandam apud ſe ſtructuram habeant: verùm quid hinc commoditatis ad te redeat, vir egregie, nequaquam video, niſi forſan illud commodum vocas, quòd plus oneris atque nos ſuſtines, ſub tã ingentibus ſaxis preſſus ac laborans. MAV. Itáne nihil illa mihi conducunt omnia? planéque pares erunt Mauſolus ac Diogenes? DIOG. Imò haud pares, inquam, vir clariſſime: nam Mauſolus diſcruciabitur quoties earum rerum in mentem veniet, quibus in vita florere conſueuit: at Diogenes eum ridebit. Atque ille quidem de ſuo illo monumento quod eſt in Halicarnaſſo, memorabit, ab vxore Artemiſia atque ſorore parato: cõtrà Diogenes ne id quidem ſuo de corpore nouit, nunquid habeat ſepulchrum. Neque enim illi res ea curæ eſt, verùm apud viros excellentiſſimos ſui memoriam famámque reliquit, vt qui vitam peregerit viro dignam, tuo monumento, Carum abiectiſſime, celſiorem, ac tutiore in loco ſubſtructam.

ΝΙΡΕΩΣ, ΘΕΡΣΙΤΟΥ ΚΑΙ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

NIREI, THERSITÆ, ET MENIPPI. Eraſmo Roter. interpr.

ΙΔοὺ δὴ Μένιππος ὅτοσὶ δικάσῃ, πότερος
εὐμορφότερός ἐστιν. εἰπὲ ὦ Μένιππε, οὐ
καλλίων σοι δοκῶ; ΜΕΝ. τίνες δὲ καὶ
ἐστὲ προτέρων οἴμοι; χρὴ γὰρ τοῦτο εἰδέναι.

ECce deniq; vel Menippus hic iudex erit vter noſtrũ ſit formoſior. Dic Menippe, an nõ tibi videor forma præſtãtior? MEN. Imò quinam ſitis, prius arbitror indicandũ: nã hoc opinor ſcito eſt opus.

NIREVS. Contentio de pulchritudine, quæ apud inferos nulla eſt.

NIR. Nireus ac Therſites. MEN. Vter Nireus, vter Therſites? nondum enim vel hoc ſatis liquet. THER. Iam vnum hoc vinco, quòd tibi ſum ſimilis, neque tantopere me præcellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit, vnum omnium formoſiſſimum appellans: quin ego faſtigiato vertice, rariſq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior viſus ſum arbitro. Iam verò tempus eſt vti pronunties Menippe, vtrum altero formoſiorem exiſtimes. NIR. Mirum ni me, Aglaia Charopéque prognatum,

qui vir pulcher rimus vnus B
Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama veni.

MEN. Atqui non item ſub terram opinor pulcherrimus veniſti, quippe qui reliquis quidem oſſibus aliis apparcas aſſimilis: porrò caluaria hoc vno inſigni à Therſitæ caluaria dignoſci poſſit, quòd tua delicata eſt ac mollicula: quandoquidem iſthuc habes effœminatum, ac neutiquam viro decorum. NIR. Attamen Homorum percontare, qua ſpecie tum fuerim, quum inter Græcorũ copias militarem. MEN. Tu quidem ſomnia mihi natras: at ego ea ſpecto quæ video, quæque tibi adſunt in præſentia: cæterùm iſta norunt qui id temporis viuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formoſior Menippe? MEN. Neque tu, neque quiſquam alius formoſus hoc loco: ſi quidẽ apud inferos æqualitas eſt, pareſq; ſunt omnes. THER. Mihi quidem vel hoc ſat eſt.

Apud inferos æqualitas eſt.

NI. Νιρέα, ϗ Θερσίτης. ΜΕ. πότερος ἐ Νιρέας, ϗ πότερος οὗτος ὁ Θερσίτης; οὐδὲ πω γὰρ τοῦτο δῆλον. ΘΕΡ. ἓν μόνον ἔχω τοῦτ' ἔγωγε, ὅτι ὅμοιός εἰμί σοι, ϗ οὐδὲν τηλικοῦτον διαφέρῃς, ἡλίκον σε Ὅμηρος ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς ἐπῄνεσεν, ἀποφαίνων δυμορφότατον πάντων ἁπλῶς· ἐμὲ δὲ ὁ φοξὸς ἐγώ, ϗ ψιλὸς, οὐδὲν χείρονα ἐφαίνω τῷ δικαστῇ. ὥρα δέ σοι ὦ Μένιππε ὀνόματι καὶ δυμορφότερον ἤδη. ΝΙ. ἐμέ γε τὸν Αἰγλαΐας, ϗ Χαρόπους, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον. ΜΕ. ἀλλ' ὑχὶ ϗ ὑπὸ γῆν ὡς οἶμαι κάλλιστος ἦλθες, ἀλλὰ τὰ μὲν ὀστᾶ ὅμοια, ϗ ἓν κρανίον, ταύτῃ μόνον ἄρα διακρίνοιτο ἀπὸ τοῦ Θερσίτου κρανίου, ὅτι δύσρυτόν σου ἀναπαδνὸν γὰρ αὐτό, ϗ οὐκ ἀνδρῶδες ἔχεις. ΝΙ. ϗ μὴν ἔρευ Ὁμήρου ὁποῖος ἦν ὁπότε συνεστράτευον τοῖς Ἀχαιοῖς. ΜΕ. ὀνείρατά μοι λέγεις, ἐγὼ δὲ ἃ βλέπω, ϗ νῦν ἔχεις· σαφῆ δὲ, οἱ τότε ἦσαν. ΝΙ. ὑκοῦν ἐγὼ σοῦ ταῦτα δυμορφότερός εἰμι ὦ Μένιππε; ΜΕ. οὔτε σὺ ὔτε ἄλλος δύμορφος. ἰσοτιμία γὰρ ἐν ᾅδου, ϗ ὅμοιοι ἅπαντες. ΘΕΡ. ἐμοὶ μὲν ϗ τοῦτο ἱκανόν.

MENIPPVS. *Præſentibus acquieſcendum.*

MENIППОУ КАІ ХЕІРΩΝΟΣ.

MENIPPI, ET CHIRONIS. Eodem interprete.

EQuidem inaudiui Chiron, te, deus quum eſſes, tamen optaſſe mortem. CHI. Vera nimirum ſunt iſta quæ audiſti Menippe, planéq; mortuus ſum ſicuti vides, quũ mihi licuerit immortalem eſſe. MEN. At quænam te mortis cupido tenebat, rei videlicet quam vulgus hominum horreat? CHI. Dicam apud te, virũ neutiquam ſtultum atq; imperitum. Iam mihi deſierat eſſe iucundũ, immortalitate frui. MEN. Quid? an iniucundũ erat te viuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquã Menippe: nã quod iucundũ vocãt, id ego neutiquã ſimplex, ſed variũ quiddã eſſe arbitror. Verùm quum ego ſemper viuerem, atq; iiſdem perpetuò rebus vterer, ſole, luce, cibo, tum horæ eædem recurrerent, reliqua itẽ omnia quæcũque contingũt in vita, reciproco quodam orbe redirent, atque aliis alia per vices ſuccederent: ſatietas videlicet eorum me cepit.

ΗΚουσα ὦ Χείρων, ὡς θεὸς ὢν ἐπεθύμησας ἀποθανεῖν. ΧΕΙ. ἀλη θῆ ταῦτ' ἠκουσας ὦ Μένιππε· ϗ τεθνηκα ὡς ὁρᾷς, ἀθάνατος εἶναι δυνάμενος. ΜΕ. τίς δὲ σὲ ἔρως τοῦ θανάτου ἔσχεν, ἀνθρώπου τοῖς πολλοῖς φοβεροῦ; ΧΕΙ. ἐρῶ σοὶ πρὸς σὲ· ὑκ ἀσύνετον ὄντα. ὑκ ἰῶν ἔτι ἡδὺ ἀπολαύειν τοῦ ἀθανασίας. ΜΕ. ὑχ ἡδὺ ἰῶν, ζῶντα ὁρᾶν τὸ φῶς; ΧΕΙ. ὑκ ὦ Μένιππε. τὸ γὰρ ἡδύ, ἔγωγε ποικίλον τι ϗ ὑχ ἁπλοῦν ἡγοῦμαι εἶναι· ἐγὼ δὲ ζῶν, ἀεὶ, ϗ ἀπλῶς ὧν τὸν ὁμοίως, ἡλίου, φωτὸς, ζοφῆς· αἱ ὧραι δὲ αἱ αὐταὶ, ϗ τὰ γιγνόμενα ἅπαντα ἐξῆς ἕκαστον, ὥσπερ ἀκολουθοῦντα θατέρῳ θατέρου· ἀνεπλήσθην γοῦν αὐτῶν.

οὐ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ ἀεί, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μεταχεῖν ὅλως, ὃ τέρπνον ἐστίν. MEN. Οὐ λέγεις ὦ Χείρων· τὰ ἐν ᾅδου δὲ πῶς φέρῃς, ἀφ' ὧν πρόσθεν ἐλήλυθας αὐτὰ ἥκεις; XEI. οὐκ ἀηδῶς ὦ Μένιππε. ἡ γὰρ ἰσοτιμία, πάνυ δημοτικόν, καὶ ὃ πρᾶγμα σοὶ δοκεῖν ἔχει ὃ διαφέρειν ἐν φωτὶ εἶναι, ἢ ἐν σκότῳ. ἄλλως τε, οὐδὲ διψῶμεν ὥσπερ ἄνω, ὅτε πεινῆν δεῖ, ἀλλ' ἀνεπιδεεῖς τούτων ἀπάντων ἐσμέν. MEN. ὅρα ὦ Χείρων μὴ περιπίπτῃς σεαυτῷ, καὶ ἐς ὃ αὐτό σοι ὁ λόγος περιῇ. XEI. πῶς τοῦτο φῄς; MEN. ὅτι εἰ τῷ ἐν τῷ βίῳ ὃ ὅμοιον ἀεὶ καὶ ταὐτὸν ἐγίνετό σοι προσφορές, καὶ ἐνταῦθα ὅμοια ὄντα, προσπίπτει ὁμοίως ἂν ἥδοιτο, καὶ δεινῶς μεταβολὴν γε ζητεῖν τινα, καὶ ἐντεῦθεν ἐς ἄλλον βίον, ὅθεν οἶμαι ἀδυνάτων. XEI. τί οὖν ἂν πάθοι τις ὦ Μένιππε; MEN. ὅθεν οἶμαι καὶ φασί, σωφρονοῦντα ὄντα, χρέσκεσθαι καὶ ἀγαπᾶν τοῖς παροῦσι, καὶ μηδὲν αὐτῶν ἀφόρητον οἴεσθαι.

A Neq; enim in eo voluptas est sita, si perpetuò fruaris iisdem, sed omnino in permutando posita est. MEN. Probè loqueris Chiron: cæterùm hæc quæ apud inferos agitur vita, quinam tibi procedit, posteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te cõtulisti? CHIR. Haud insuaviter Menippe: siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodum populare. Nihil autem interest, vtrùm in luce quis agat, an in tenebris: præterea neque sitiendum est nobis quemadmodum apud superos, neque esuriendum; sed eiusmodi rerum omnium egentia vacamus. MEN. Vide Chiron ne temetipse inuoluas, néve eodem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrem istuc ais? MEN. Nempe si illud tibi fastidio fuit, quòd in vita semper iisdem similibusq; rebus vtendum erat: quum hîc itidem similia sint omnia, eundem ad modum parient fastidium, ac deintegro tibi quærenda erit vitę commutatio, atque hinc quopiam aliam in vitam demigrandum: id quod arbitror fieri non posse. CHIR. Quid igitur faciendum Menippe? MEN. Illud nimirum, vti, sapiens quum sis, quemadmodum opinor, & vulgò prædicant, præsentibus rebus sis contentus, boniq; consulas quod adest, neque quicquam in his esse putes, quod ferri non queat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ, ΑΝΤΙΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΤΟΣ.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS. Iac. Mic. interp.

ΑΝτισθένες, καὶ Κράτης, φράσω ἀγαθὸν ὑμῖν· ὥστε τί οὐκ ἀπιμεν δι' ὀλίγου τῆς καθόδου πρὸς πατήσοντες, ὁ φόβοι τοὺς κατιόντας οἵοί τινές εἰσι, καὶ τί ἕκαστος αὐτῶν ποιῇ; ANT. ἀπιωμεν ὦ Διόγενες· καὶ γὰρ αὖ τὸ θέαμα ἡδὺ γένοιτο, τοὺς μὲν δακρύοντας αὐτῶν ὁρᾶν, τοὺς δὲ ἱκετεύοντας ἀφεθῆναι· ἐνίοις δὲ, μόλις κατιόντας, καὶ ὅτι πρόχειρον ὠθουῦντος τοῦ Ἑρμοῦ, ὄμφας ἀντιβαίνοντας, καὶ ἐπιστροφὰς ἀντερείδοντας, οὐδὲν δέον. KPA. ἐγὼ γοῦν καὶ διηγήσομαι ὑμῖν ἃ εἶδον ὁπότε κατήειν κἀγὼ τὴν ὁδόν. ΔΙΟ. διήγησαι ὦ Κράτης. ἔοικας γάρ τινα παιγνίδια ἐρεῖν. KPA. καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ συνκατέβαινον ἡμῖν. ἐν αὐτοῖς δ' ἦσαν ἐπίσημοι, Ἰσμηνόδωρός τε ὁ πλούσιος ὁ ἡμέτερος, καὶ Ἀρσάκης ὁ Μηδίας ὕπαρχος, καὶ Ὀρσίτης ὁ Ἀρμένιος. ὁ μὲν δὴ Ἰσμηνόδωρος, ἐπεφόνευτο γὰρ ὑπὸ λῃστῶν περὶ τὸν Κιθαιρῶνα, ἐς Ἐλευσῖνα,

C OCium nunc agimus, Antisthenes, & tu Crates: quare cur non, obsecro, imus deambulatum rectà ad ingressum & fauces Orci, vt ibi spectemus eos qui descendũt, quinam sint, & quid quisque eorum agat? ANT. Eamus Diogenes. Etenim spectaculum hoc iucundum fuerit, videre alios quidem ipsorum lacrymari, alios autem vt dimittantur supplicare: quosdam autem ægrè descendere, & quanquam ceruicem vrgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & resupinos obniti, nulla necessitate aut D cõmodo suo. CRA. Ego verò etiã exponam vobis quæ ipse vidi in via quando huc descendebã. DIOG. Exponas licet, Crates: videris enim quædã omnino risu digna dicturus esse. CRA. Cùm alij multi nobiscum descendebãt, tũ verò inter ipsos maximè nobiles, Ismenodorus ille diues ex nostris, & Arsaces Medorũ prefectus, & Armenius Orœtes. Ismenodorus igitur (occisus enim fuerat à latronibus circa Citheronem, quando Eleusinõ,

DIOGENES.

vt arbitror, proficiscebatur) & gemebat, & vulnus in manibus præ se ferebat, liberos suos paruos, quos reliquerat, identidem vocãdo, sibiq; ipsi ob audaciam succensendo, qui cùm Citheronem transissent, ac loca illa circa Eleutheras deserta ac bellis vastata peragrassent, non ampliùs quàm duos seruos secum adduxissent, idque etiam cùm phialas quinque aureas & cymbia quatuor secum haberet. Arsaces autem (senior enim iam erat, & per Iouem, pro Barbarico illo ritu, facie non adeò inhonesta aut contemnenda) grauiter ferebat atque indignabatur quòd pedibus incederet, volebatq; sibi equum suum adduci. Nam & equus vnà cum eo mortuus fuerat, vna plaga ambobus trãsfossis à Thracensi quodam scutato, in eo prælio quod cum rege Cappadocum ad Araxem fluuium commissum fuerat. Nã Arsaces quidem infesto cursu in hostem ferebatur, longè, vt quidem ipse narrabat, ante alios euectus: Thrax autẽ expectato illo subsistens, ac scutum præ se tenens, venientem Arsacis hastam excutiendo diuertit: ipse autem submissa parumper sarissa sua, & equum & insidentem illum transuerberat. ANT. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, vt vno ictu ambos trãsuerberaret? CRA. Facillimè, Antisthenes: nam ille quidem cursu ferebatur, contum quendam viginticubitalem prætentum habẽs: Thrax autem vbi pelta obiecta plagam excussisset, & iam cuspis ipsum præteruecta esset, in genu procũbens excipit sarissa venientis impetum, ac equum sub pectus vulnerat: quo mox præ furore ac vehemẽtia cursus seipsum transadigente, eadem hasta etiam Arsaces per inguina vtrinq; ad nates vsq; penetrãte transfoditur. Intelligis nimirũ quo pacto acciderit, cũ non viri sed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamẽ indignabatur ille, quòd nõ ampliore honore quàm cęteri habebatur, volebatq; eques huc descẽdere. Orœtes autẽ, priuatus quispiã erat, atque admodũ debilis pedibus, quippe qui neq; stare humi, nedum incedere vllo modo poterat. Accidit autem hoc prorsum Medis omnibus, vt postquã ab equis defcẽderint, veluti qui super spinas ingrediũtur, sũmis pedum digitis vix atque ægrè incedãt. Quamobrem cũ per se ipsum humi deiectus iaceret, neq; vllo prorsũ pacto resurgere vellet, bonus ille Mercurius sublatũ in se hominẽ ad cymbã vsq; portauit: ego verò sequẽs ridebã.

A οἴμοι, βαδίζων, ἔστενέ τε, καὶ ὃ πεπόνθει ἐθρήνει· καὶ τὰ παιδία τὰ νεογνὰ, ἃ κατελελοίπει, ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἑαυτὸν ἐπεμέμφετο τῆς τόλμης· ὃς Κιθαιρῶνα μὲν παρῆλθε, καὶ τὰ περὶ τὰς Ἐλευθερὰς χωρία πεπερημένα ὄντα ὑπὸ τοῦ πολέμου, διεξῆλθε, δύο μόνους οἰκέτας ἐπήγετο· καὶ τοῦτο, φιάλας πέντε χρυσᾶς, καὶ κυμβία τέτταρα μόνα ἐαυτῷ ἔχων. ὁ δὲ Ἀρσάκης, γηραιὸς γὰρ ἤδη, καὶ νὴ Δί' οὐκ ἄσεμνος τὸν ὄψιν ἐς τὸ βαρβαρικὸν, ἤλγει τε, καὶ ἠγανάκτει πεζὸς βαδίζων, καὶ ἠξίου τὸν ἵππον
B αὐτῷ παρεσκευάσθαι. καὶ γὰρ ὁ ἵππος αὐτῷ συνετέθνηκει, μιᾷ πληγῇ ἀμφοτέροις διαπρέντες ὑπὸ Θρᾳκός τινος πελτασοῦ, ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν Ἀραξῆν πρὸς τὸν Καππαδόκων συμπλοκῇ. ὁ μὲν γὰρ Ἀρσάκης ἐπήλασεν, ὡς διηγεῖτο, πολὺ τῶν ἄλλων προπεξορμήσας. ὑποστὰς δὲ ὁ Θρᾴξ, τῇ πέλτῃ μὲν ὑπεδέξατο, ἀποσείεται τὸν Ἀρσάκου κοντόν· ἐπεὶ δὲ ὑπορθεὶς τὸν σαυρωτῆρα, αὐτόν τε διαπείρει, καὶ τὸν ἵππον. ANT.
πῶς οἷόν τε ὦ Κράτης, μιᾷ πληγῇ τοῦτο
C γενέσθαι; KPA. ῥᾴστα ὦ Ἀντισθένες. ὁ μὲν γὰρ ἐπήλασεν, εἰκοσάπηχύ τινα κοντὸν προβεβλημένος· ὁ Θρᾴξ δὲ, ὅτε τῇ πέλτῃ ἀπεκρούσατο τὸν προσβολὸν, καὶ παρῆλθεν αὐτὸν ἡ ἀκωκὴ, ἐς γόνυ ὀκλάσας, δέχεται τῇ ἰσχίῳ τὸν ἐπέλασιν, καὶ πιέσας τὸν ἵππον ὑπὸ τὸ στέρνον, ὑπὸ θυμοῦ καὶ σφοδρότητος ἑαυτὸν διαπείρηται. διελαύνεται δὲ καὶ ὁ Ἀρσάκης ἐς τὸν βουβῶνα διάμπαξ, ἄχρις ὑπὸ τὸν πυγμὸν. ὁρᾷς οἷόν τι ἐγένετο; οὐ τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ τοῦ ἵππου μᾶλλον τὸ ἔργον. ἠγανάκτει δὲ ὅμως, ἐμὸν τιμᾶσθαι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους, καὶ ἠξίου ἱππεύς καταβῆναι. ὁ
D δέ γε Ὀρσίτης ὁ ἰδιώτης καὶ πάνυ ἀπαλὸς τὼ πόδε, καὶ οὐδὲ ἑστάναι χαμαὶ, οὐχ ὅπως βαδίζειν ἐδύνατο. πάσχουσι δ' αὐτὸ ἀτεχνῶς Μῆδοι πάντες, ἐπὴν ἀποβῶσι τῶν ἵππων, ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῶν ἀχανῶν ὑπιβαίνοντες ἀκροποδητὶ, μόλις βαδίζουσιν, ὥστε ἐπεὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο, καὶ οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀνίστασθαι ἤθελεν, ὁ βέλτιστος Ἑρμῆς ἀσμένως αὐτὸν, σκόμισεν ἄχρι τοῦ πορθμείου· ἐγὼ δ' ἐγέλων.

ΑΝΤ. κἀγὼ δὲ ὅτε κατῄειν, οὐκ ἠξίουν ἐμαυτὸν τοῖς ἄλλοις συμπαραμίγνυσθαι· ἀλλ' ἀφεὶς οἰμωζοντας αὐτούς, τοῦ πρώτου ἐπιβάντος τοῦ πορθμείου, τοῦ κατὰ πρύμναν καθεζόμενος ἐχώρουν, ὡς ἂν ἐπιτηδειότατα πλεύσαιμι. τοῦτο δὲ τὸν πλοῦν οἱ μὲν, ἐδάκρυόν τε, καὶ ἀνιῶντο· ἐγὼ δὲ, μάλα ἐτερπόμην ἐν αὐτοῖς. ΔΙΟ. σὺ μὲν ὦ Κράτης, καὶ Ἀντίσθενες, τοιούτων ἐτύχετε ξυνοδοιπόρων. ἐμοὶ δὲ, Βλεψίας τε ὁ δανειστὴς, ὁ ἐκ Πειραιῶς, καὶ Λάμπις ὁ Ἀκαρνὰν, ξεναγὸς ὤν, καὶ Δάμις ὁ πλούσιος ἐκ Κορίνθου, συνκατῆσαν. ὁ μὲν Δάμις, ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἐκ φαρμάκων ἀπεθανών· ὁ δὲ Λάμπις, δι' ἔρωτα Μυρτίου τῆς ἑταίρας, ἀποσφάξας ἑαυτόν· ὁ δὲ Βλεψίας, λιμῷ ἄθλιος ἐλέγετο ἀπεσκληκέναι, καὶ ἐδήλου ὠχρὸς ἐς ὑπερβολὴν, καὶ λεπτὸς ἐς τὸ ἀκριβέστατον φαινόμενος. ἐγὼ δὲ, καίπερ εἰδὼς, ἀνέκρινον ὁπόθεν ἀπέθανε. εἶτα τῷ μὲν Δάμιδι αἰτιωμένῳ τὸν υἱὸν, οὐκ ἄδικα μέντοι ἔπαθες ἔφην ὑπ' αὐτοῦ, ὃς πάντα ἔχων ὁμοῦ χίλια, καὶ τριφῶν αὐτὸς συνεπιτηδεύων, ὀκτωκαιδεκέτει νεανίσκῳ τέτταρας ὀβολοὺς προσῆγες· σὺ δὲ ὦ Ἀκαρνὰν (ἔστενε γὰρ κἀκεῖνος, καὶ κατηρᾶτο τῇ Μυρτίῳ) τί αἰτιᾷ τὸν ἔρωτα, σαυτὸν δὲ οὔ; ὃς τοὺς μὲν πολεμίους οὐδὲ πώποτε ἔτρεσας, ἀλλὰ φιλοκινδύνως ἠγωνίζου πρὸ τῶν ἄλλων· ὑπὸ δὲ τοῦ τυχόντος παιδίσκης, καὶ δακρύων ὑπερπλάστων, καὶ στεναγμῶν, ἑάλως ὁ γενναῖος. ὁ μὲν γὰρ Βλεψίας αὐτὸς, ἑαυτῷ κατηγορῶν φθάσας πολλὴν τὴν αἰσχύνην, ὅτι χρήματα ἐφύλαττε τοῖς μηδὲν προσήκουσι κληρονόμοις, εἰς ἀεὶ βιώσεσθαι ὁ μάταιος νομίζων. πλὴν ἔμοιγε δοκεῖ τὴν τυχοῦσαν ταραχὴν πρέπειν τοῦτό τε φρονοῦντες· ἀλλ' ἤδη μὲν ὅτι τοῦ σώματος ἐσμέν· ἀποβλέπειν χρὴ καὶ ἀποσκοπεῖν πόρρωθεν τοὺς ἀφικνουμένους. βαβαί. πολλοί γε, καὶ ποικίλοι, καὶ πάντες δακρύοντες, πλὴν τῶν νεογνῶν τούτων, καὶ νηπίων. ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ὀδύρονται. τί τοῦτο; ἆρα ὃ φίλτρον αὐτοῖς ἔχει τοῦ βίου; τοῦτον οὖν τὸν γέροντα ἐρέσθαι βούλομαι. τί δακρύεις τηλικοῦτος ἀποθανών; τί ἀγανακτεῖς ὦ βέλτιστε, καὶ τοῦτο γηρῶν ἀφικνούμενος; ἦπου βασιλεὺς ἦσθα; ΠΤ. οὐδαμῶς. ΔΙΟ. ἀλλὰ σατράπης; ΠΤ. οὐδὲ

A ΑΝΤ. Et ego porrò quando huc descẽdebam, neque admiscui me ipsum cæteris, sed relictis plorantibus illis, ad cymbam accurrendo, præoccupaui mihi locum, quò commodiùs nauigarem. Inter nauigandum verò alij quidem lacrymabantur, alij autem nauseabant: ego verò inter ipsos sedens admodum oblectabar. DIOG. Tu quidem Crates, & tu Antisthenes, huiusmodi sortiti estis itineris comites: mecum autem Blepsias ille fœnerator ex Piræeo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, simul descendebant. Quorum Damis quidem à
B puero veneno interemptus fuerat; Lampis autem ob amorem Myrtij meretricis se ipsum iugularat: Blepsias verò fame miser periisse dicebatur, & apparebat sanè adhuc pallidus supra modum, atque tenuis maximè. Ego verò quanquam antea noram, interrogabam tamen quo pacto quisque mortuus esset. Ac Damidi quidem accusanti filium, Non iniusta verò, inquam, passus es ab illo, qui talenta cùm haberes coaceruata mille, ac ipse in deliciis viueres, annos nonaginta natus, adolescenti illi quatuor obolos scili-
C cet suppeditabas. Tu verò Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtium) quid amorem accusas, inquam, & non potiùs te ipsum? qui hostes quidem haud vnquam perhorrueris, sed te vltro periculis offerendo, ante alios in prælium descenderis; à puella verò vulgari illa quidem, ac fortè oblata, & à lacrymis atque singultibus fictitiis, generosus ipse tu captus fueris. Nam Blepsias quidem ipse sese accusans ob nimiam stultitiam, quòd pecuniam videlicet custodierit hæredibus nulla necessitudine sibi coniunctis, dum vanus ipse in perpetuum vi-
D cturum esse se putat. Verùm mihi quidẽ non vulgarem voluptatẽ præbuerunt tũc lamentantes isti. Sed iam circa fauces sumus. Aspicere nos illuc oportet, atque à longè contẽplari aduenientes. Papæ multi certè, & varij, omnesq; lacrymãtes, præter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo vitæ tenentur? Istum igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone vir, præsertim cùm senex huc aduenieris? Ecubi rex fuisti? MEND. Haudquaquã. DIOG. Verùm satrapa. MEN. Neque

hoc. DIOG. Num igitur diues fuisti, ideoq; malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac voluptatibus mori coactus fueris? MEN. Nihil tale: sed annos quidem circiter nonaginta natus fui, vitam autem difficilem egi, arundine & linea victum quæritans, vltra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoque, & parum oculis videns. DIOG. Et viuere cupiebas, cùm talis esses? MEN. Certè quidē. dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendū. DIOG. Deliras ô senex, & iuueniliter te geris erga necessitatem, & hoc, cùm sis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adolescentibus dicamus, quando etiam decrepiti isti tantopere viuere cupiunt, quos decebat ipsam mortem etiam consectari, tanquam remediū quoddam eorum malorum quæ secum fert senectus? Sed abeamus iam, ne quis & nos suspicetur tales esse, qui hinc aufugere cupiamus, quando circa fauces hîc nos oberrare viderit.

τοῦτο. ΔΙΟ. ἆρα οὖν ἐπλούτεις, εἶτα ἀνιᾷ σε ὃ πολλὰ πτυφλὼ ἀπολιπόντα τεθνάναι; ΠΤΩ. σοὶ δὲν τοιοῦτον. ἀλλ' ἔτη μὲν ἐγενόμην ἀμφὶ τὰ ἐνενήκοντα. βίον δὲ ἀπορον ἀπὸ καλάμου καὶ ὁρμιᾶς εἶχον, ἐς ὑποβολιμαῖος ὢν, ἄτεκνός τε, καὶ πρεσβύτερος, καὶ ἀμυδρὸν βλέπων. ΔΙΟ. εἶτα ἐβιοῦς ὢν ζῆν ἤθελες; ΠΤΩ. ναί. ἡδὺ γὰρ ἦν τὸ φῶς· καὶ τὸ τεθνάναι, δεινόν, καὶ φευκτέον. ΔΙΟ. παραπαίεις ὦ γέρον, καὶ μειρακιώδη πρὸς τὸ χρεών· καὶ ταῦτα, ἡλικιώτης ὢν τῷ πορθμέως. τί οὖν δεῖ τις ἔτι λέγειν περὶ τῶν νέων, ὁπότε οἱ τηλικοῦτοι φιλόζωοι εἰσίν; οὓς ἐχρῆν διώκειν τὸν θάνατον, ὡς τῶν ἐν τῷ γήρᾳ κακῶν φάρμακον. ἀλλ' ἀπίωμεν, μή καί τις ἡμᾶς ὑποδήται ὡς ἀποδρασιν βαλλομένους, ὁρῶν περὶ τὸ στόμιον εἰλουμένους.

MENIППОУ КАІ ТЕІРЕΣІОУ.

MENIPPI ET TIRESIÆ. Iacobo Micyllo interprete.

MENIPPVS.

AN verò & cæcus sis Tiresia, non ampliùs cognitu facile est. nobis enim cunctis æquè sunt vacui oculi, ac solæ illorum sedes relictæ: quod autem ad cætera attinet, non facilè dixeris, qui Phineus aut qui Lynceus fuerit. At verò quòd vates fueris, & quòd vtrunq; solus teipsum perhibueris, marem ac fœminā, auditis aliquando poëtis noui. Proinde per deos dic mihi, vtram vitam expertus es suauiorem, virne quādo fuisti, an cùm fœmina? TIR. Potior multo fuit, Menippe, muliebris vita: expeditior enim: & dominantur quoque viris mulieres: neque ipsis necesse est in bellum proficisci, neque ad propugnacula stare, neq; in concionibus dissidere, neque in foro atq; iudiciis contendere. ME. Quid? an nō audisti Tiresia Eutipidis Medeam, qualia dixerit cùm mulierum genus deplorādo commemorat? quàm miseræ sint, & intolerabilem parturiendo laborem sustineant? Verùm dic mihi (commonefecerunt enim me versiculi isti Medeæ) peristine etiam aliquando cùm mulier esses: an verò sterilis & absque semine vitam illā degisti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas? ME. Nihil acerbè, Tiresia:

Tiresias vtrumque sexum expertus, muliebrē pronuntiat suauiorē.

ΟΤιρεσία, εἰ μὲν καὶ τυφλὸς εἶ, οὐκέτι δύσγνωστα ῥᾴδιον. ἅπασι γὰρ ἡμῖν ὅμοια τὰ ὄμματα κενά· μόνον δὲ αἱ χῶραι αὐτῶν· τὰ δ' ἄλλα, οὐκ ἔτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοις, τίς ὁ Φινεύς ἐστιν, ἢ τίς ὁ Λυγκεύς. ὅτι μὲν γὰρ μάντις ἦσθα, καὶ ὅτι ἀμφότερα ἐλέγου μόνος, ἀνὴρ καὶ γυνή, τῶν ποιητῶν ἀκούσας οἶδα. πρὸς τῶν θεῶν τοιγαροῦν εἰπέ μοι, ὁπότερον ἐπείρασθης ἡδίονος τοῦ βίου, ὁπότε ἀνὴρ ἦσθα, ἢ ὁ γυναικεῖος; ΤΕΙ. ἀμείνων ἐστὶν ὁ πολὺς ὦ Μένιππε ὁ γυναικεῖος· ἀπραγμονέστερος γάρ· καὶ δεδοίκασι τοὺς ἄνδρων αἱ γυναῖκες· καὶ οὔτε πολεμεῖν ἀνάγκη αὐταῖς, ὅτε πρὸς ἔπαλξιν ἐξάγει, ὅτ' ἐν ἐκκλησίᾳ ἀμφισβητεῖσθαι, ὅτ' ἐν δικαστηρίοις ὀζεταζεσθαι. ΜΕ. ἆρ' οὖν ἀκήκοας ὦ Τιρεσία τῆς Εὐριπίδου Μηδείας, οἷα εἶπεν, οἰκτείρουσα τὸ γυναικεῖον, ὡς ἀθλίας ὕσας, καὶ ἀφόρητόν τινα τὸν ἐκ τῶν ὠδίνων πόνον ὑφισταμένας; ἆρά σοι εἰπέ μοι (ὑπέμνησε γὰρ μέ τῆς Μηδείας ἰαμβεῖα) καὶ ἔτεκες ποτὲ ὁπότε γυνὴ ἦσθα· ἢ στεῖρα καὶ ἄγονος διετέλεσας ἐν ἐκείνῳ τῷ βίῳ; Τ. τί τοῦτο ὦ Μένιππε ἐρωτᾷς; ΜΕ. σοὶ δὲν χαλεπὸν ὦ Τιρεσία·

πλὴν ἐκποδὼν εἶναι εἰ σοι ῥᾴδιον. TEI. ὑ γεῖ- A verùm respondè, si tibi molestum non
σα μὲν ἡμῖν, οὐκ ἔτεκον δ' ὅμως. MEN. est. TIR. Non fui sterilis quidem, sed
ἱκανὸν τοῦτο. εἰ γὰρ καὶ μήτραν εἶχες, ἐβουλό- neque peperi tamen. MEN. Sufficit
μην εἰδέναι. TEI. εἶχον δηλαδή. MEN. hoc. Vtrùm enim & vuluam habuisses,
χρόνῳ δέ σοι ἡ μήτρα ἀφανίσθη, καὶ τὸ μόριον scire volebam. TIRE. Habui scilicet.
τὸ γυναικεῖον ἀπεφλέγη, καὶ οἱ μαστοὶ ἀπε- MEN. Successu autem temporis vuluá-
πλάσθησαν, καὶ τὸ αἰδοῖον αἰνεφύη, καὶ πώγω- ne illa euanuit, & membrum muliebre
να ἐξωλίσθησας, ἢ αὐτίκα ἐκ γυναικὸς ἀνὴρ obturatum est, mamillæq; iterum com-
αἰνεφάνης; TEI. οὐχ ὁρῶ τί σοι βούλεται τὸ planatæ, deinde virile succreuit, & bar-
ἐρώτημα. δοκεῖς δ' οὖν μοι ἀπιστεῖν, εἰ ταῦτ' bam produxisti, an verò repentè ex mu-
ὄντως ἐγένετο. MEN. ὑ χρὴ γὰρ ἀπιστεῖν ὦ liere vir factus prodiisti? TIRE. Non
Τειρεσία τοῖς τοιούτοις· ἀλλὰ καθάπαξ τινα B video quid sibi velit interrogatio hæc.
βλάκα μὴ ὀκνήσαντα εἴτε δυνατά ἐστιν, εἴτε Videris autem mihi pro dubio habere,
καὶ μή, πάντα δέχεσθαι; TEI. σὺ οὖν οὐδὲ factúmne hoc ita sit, an non. MEN.
πάλαι πιστεύεις οὕτω γίνεσθαι, ὁπότ' αἰ ἀ- Quid? an non dubitare, Tiresia, de hu-
χούσης ὄρνεα ἐκ γυναικῶν ἐγένοντό τινες, ἢ iuscemodi rebus conuenit, sed perinde
δένδρα, ἢ θηρία, τὴν Ἀηδόνα, ἢ τὴν Δά- ac fatuum aliquem, non perpensis, fieri-
φνίδα, ἢ τὴν τοῦ Λυκάονος θυγατέρα; ME. ne possint, an non, protinus pro yeris re-
μὰ τὸν κάλλιστον ὀρτύγων, εἰσομαί σ', εἰ καὶ cipere? TIR. Tum tu igitur neq; cætera
λέγοιεν. σὺ δὲ ὦ βέλτιστε, ὁπότε γυνὴ ἦθα, credis hoc pacto contigisse, puta quum
καὶ ἐμαντεύου τότε ὥσπερ καὶ ὕστερον· ἢ ἄμφω audieris vt quædam ex mulieribus aues
ἀνὴρ καὶ μάντις ἐμάθες εἶ); TEI. ὁρᾷς; factæ sint, aut arbores, aut feræ, Philo-
ἀγνοεῖς τὰ περὶ ἐμοῦ ἀπόρρητα, ὡς καὶ διέλυσά mela videlicet, aut Daphne, aut Lycao-
τινα ἔριν τῶν θεῶν, καὶ ἡ μὲν Ἥρα ἐπήρωσέ nis istius filia? MEN. Quòd si quando
με· ὁ δὲ Ζεὺς, παρεμυθήσατο τῇ μαντικῇ & in illas incidero, tum quid ipsæ dicant
τὸν συμφορᾶν. ME. ἔπ' ἐχθῇ ὦ Τειρεσία τῶν quoque, scibo: tu verò, ὁ optime, ecquid
ψευσμάτων; ἀλλὰ χρὴ τοὺς μάντεις τοῦτο, cùm mulier esses, vaticinatus quoque es
ποιεῖν. ἔθος γὰρ ὑμῖν μηδὲν ὑγιὲς λέγειν. C tum, quemadmodum & postea? an verò
pariter & vir & vates didicisti esse? TIR.
Vides vt ignota ea quæ de me feruntur,
ignoras? puta quo pacto & litem quan-
dam Deorum diremi, & Iuno visu me
priuauit: Iupiter autem in solatium da-
mni eius, vaticinandi artem mihi dedit?
MEN. Adhúcne Tiresia mendaciis istis
caperis? Sed facis hoc more vatum.
Consuetum enim vobis hoc est, nihil iam sani dicere.

ΑΙΑΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΑΜΕΜΝΩΝΟΣ.

AIACIS ET AGAMEMNONIS. Iac. Micyllo interpr.

ΕΙ σὺ μανεὶς ὦ Αἶαν, σαυτὸν ἐφό- D SI tu dum furore correptus fuisti, Aiax, AGA-
νευσας, ἐμέλησας δὲ καὶ ἡμᾶς ἀπο- te ipsum interfeciisti: nos autem cũ cæ- MEM-
πρῶτος, τί αἰτίᾳ τὸν Ὀδυσέα; ἢ σοφὸν tos etiam membris, vt putabas, detruncatis, NON.
οὔτε προσέβλεψας αὐτὸν, ὁπότε ἦλθε μυ- deformasti: quid quæso Vlyssem accusas?
θευσόμενος, οὔτε προσεῖπεῖν ἠξίωσας αὐ- Ac paulò antè neque aspicere ipsum vo-
τὸν συστρατιώτην, καὶ ἑταῖρον. ἀλλ' luisti, cũ venisset huc vates consulturus,
ὑπερφυῶς μεγάλα βαίνων, παρῆλ- neque alloqui dignatus es virum com-
θες. AIAN. εἰκότως ὦ Ἀγάμεμνον. militonem ac socium, sed superbè admo-
αὐτὸς γάρ μοι τῆς μανίας αἴτιος κατέ- dum ac grandi incedens gressu præteri-
στη, μόνος ἀντεξεταθεὶς ὅτι τοῖς ὅπλοις. sti. AIAX. Meritò Agamēnon. Ille enim
ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ. ἠξίους δὲ ἀνταγωνιστὴν εἶ), mihi furoris huius auctor extitit, vt qui
καὶ ἀχιλλεῖ χρωτεῖν ἀπρώτων; solus mecũ pro armis iudicio contende-
re ausus fuerit. AGA. An verò dignũ cen-
sebas te, qui absque aduersario, atq; abs-
que puluere, vt dicitur, superares omnes?

AIAX. Quid ni, in tali vtique causa? Nam armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cùm fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde vos cæteri, qui multo quàm ille præstantiores eratis, detrectastis certamen, & cessistis mihi arma: iste autem Laërtæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui, cũ iã à Troianis propè concideretur, melior esse me voluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accusa igitur, ô generose, Thetim, quę cùm tibi debuisset armorum successionem ac hæreditatem, vtpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. AIAX. Haudquaquam, sed Vlyssem, vt qui solus sese mihi opposuerit. AGAM. Ignoscendum Aiax est, si homo cùm esset, appetiuit gloriam, rem dulcissimam, cuius gratia etiam nostrûm quilibet obire pericula sustinet, præcipuè quãdo & vicit te postea, & hoc Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me damnarit, sed fas nõ est de diis aliquid dicere. Vlyssem igitur aliud quàm odisse non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerua hoc imperet.

Gloria dulcedo.

A ΑΙ. ναὶ, τἀγὼ τοιαῦτα; οἰκεία γάρ μοι ἦν ἡ πανοπλία, τῷ ἀνεψιοῦ γε ὄσα. καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι πολὺ ἀμείνους ὄντες, ἀπεῖπασθε τὸν ἀγῶνα, καὶ προεχωρήσατέ μοι τῶν ἄθλων. ὁ δὲ Λαέρτου, ὃν ἐγὼ πολλάκις ἔσωσα κινδυνεύοντα καταχεχῶσθαι ὑπὸ τῶν Φρυγῶν, ἀμείνων ἦν ἐκείνου; καὶ βεβαιοτέρως ἔχειν τὰ ὅπλα. ΑΓΑ. αἰτιῶ τοίνυν σὺ μὲν ὦ γενναῖε τὴν Θέτιν, ἣ δέον σοι τὴν κληρονομίαν τῶν ὅπλων παραδιδόναι συγγενεῖ γε ὄντι, φέρουσα, εἰς τὸ κοινὸν κατέθετο αὐτά. ΑΙ. ἦκ' ἀλλὰ τὸν Ὀδυσέα, ὃς αἰτεπαίνητος μόνος. ΑΓ. συγγνώμη ὦ Αἶαν, εἰ δὴ θεσπέσιος ὢν, ὠρέχθη δόξης ἡδίστου πρᾶγματος, ὑφ' ἣν καὶ ἡμῶν ἕκαστος κινδυνεύειν ἐθέλει· ἐπεὶ καὶ σὲ νενίκηκέ σου, καὶ ταῦτα, παρὰ Τρωσὶ δικασταῖς. ΑΙ. οἶδα ἐγὼ ἥττης μου κατεδίκασεν· ἀλλ' οὐ θέμις λέγειν τι περὶ τῶν θεῶν. τὸν γοῦν Ὀδυσέα μὴ καὶ μισεῖν ὀκνῶ ἂν δικαίως ὦ Ἀγάμεμνον· ἢν δὲ καὶ αὐτή μοι Ἀθηνᾶ τοῦτο ἐπιτάττοι.

B

ΜΙΝΩΟΣ ΚΑΙ ΣΩΣΤΡΑΤΟΥ.

MINOIS ET SOSTRATI. Eodem interprete.

MINOS. PRædo hic quidem Sostratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, sacrilegus autem ille à Chimæra discerpatur, tyrãnus verò iste, Mercuri, iuxta Tityum in longum extentus, arrodendum & ipse hepar præbeat vulturibus: Vos autem boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elysium, insulásque beatorum habitate, pro iis quæ rectè ac iustè in vita fecistis. SOSTR. Audi ô Minos, num tibi iusta dicere videar. MINOS. An ego denuo nunc audiam? An non conuictus es Sostrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOSTR. Conuictus quidem fui, sed vide num iustè ob id supplicio afficiar. MIN. Atque admodum, si modò id iustum est, pro merito quemque suo pœnam dependere. SOS. Attamen responde mihi ô Minos: breue enim quiddam interrogabo te. MIN. Dic, sed ne prolixè modò, quò deinceps & cæteros diiudicare possimus. SOST. Quæcunq; in vita egi, vtrũ volens ea feci, an ita à Parcis agglomeratũ mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. SOSTR. Proinde & boni pariter omnes,

C ΟΜὲν λῃστὴς εἶ Σώστρατος, ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντα ἐμβεβλήσθω· ὁ δὲ ἱερόσυλος ὑπὸ τῆς Χιμαίρας διασπασθήτω· ὁ δὲ τύραννος ὦ Ἑρμῆ, παρὰ τὸν Τιτυὸν ἀποτάθεις, ὑπὸ τῶν γυπῶν κειρέσθω καὶ αὐτὸς ὁ ἧπαρ. ὑμεῖς δὲ οἱ ἀγαθοὶ, ἄπιτε ἤδη ἐς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, καὶ τὰς μακάρων νήσους κατοικεῖτε, αἷς ὧν δίκαια ἐποιήσατε παρὰ τὸν βίον. ΣΩ. ἄκουσον ὦ Μίνως, εἴ σοι δίκαια δόξω λέγειν. ΜΙ. νῦν ἀκούσομαι αὖθις. ἤδη ἐξελήλεγξαί ὦ Σώστρατε πονηρὸς ὤν, καὶ πολίτας ἀπέκτονας; ΣΩΣ. D ἐλήλεγμαι μὲν· ἀλλ' ὅρα εἰ δικαίως κολασθήσομαι. ΜΙ. καὶ πάνυ, εἴγε ἀποτίνειν τινὰ ἀξίαν δίκην. ΣΩ. ὅμως ἀποκρίναί μοι ὦ Μίνως. βραχὺ γάρ τι ἐρήσομαί σε. ΜΙ. λέγε μὴ μακρὰ μόνον, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους διακρίνωμεν ἤδη. ΣΩ. ὁπόσα ἔπραξα ἐν τῷ βίῳ, πότερα ἑκὼν ἔπραξα, ἢ ἐπεκέκλωστό μοι ὑπὸ τῆς Μοίρας; ΜΙ. ὑπὸ τῆς Μοίρας δηλαδή. ΣΩ. ὀκνοῦσι καὶ οἱ χρησοὶ ἄπαντες,

Ϛ οἱ πονηροὶ δοκοῦντες ἡμεῖς, ἐκεῖνη ὑπηρετοῦντες, ταῦτα δρῶμεν. MI. ναὶ, τῇ Κλωθοῖ, ἢ ἑκάστῳ ἐπέταξε γιγνηθέντι, τὰ πρακτέα. ΣΩ. Εἰ οὖν τις ἀναγκασθεὶς ὑπ' ἄλλου φονεύσειέν τινα, ὁ δικαστὴς ἀπολέγει ἐκείνῳ διαξόμενος, οἷς, δήμιος, ἢ δορυφόρος, ὁ μὲν δικαστῇ πειθεὶς, ὁ δὲ, τυράννῳ, τίνα αἰτιάσῃ τοῦ φόνου; MI. δῆλον ὡς τὸν δικαστήν, ἢ τὸν τύραννον· ἐπεὶ σοὶ γε τοῦτο ὄργανον ὂν πρὸς τὸν θυμὸν, τῷ πρόσθεν πάθει τὴν αἰτίαν. ΣΩ. Οὕτω ὦ Μίνως, ὅτι καὶ ὁπλίδιον λίθῳ τῷ παραδείγματι. ἰὼ δέ τις ἀποστέλλοντος τοῦ δεσπότου, ἤκῃ αὐτὸς χρυσὸν ἢ ἄργυρον κομίζων, πότερον τὴν χάριν ἰστέον, ἢ τίνα διεργέτην αἰσχρατέον; MI. τὸν πέμψαντα ὦ Σώκρατες· ἄφρονος γὰρ ὁ κομίσας ἰών. ΣΩ. ὁρῶ ὦ ἐγὼ πῶς ἄδικα ποιῆς κολάζων ἡμᾶς ὑπηρέτας γιγνομένους, ὧν ἡ Κλωθὼ προσέταττε, καὶ τούτους τιμᾷς τοὺς ἀφρονεστέρους ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς; ὃ γὰρ δὴ ἐκεῖνο εἰπεῖν ἔχοι τις ἂν, ὡς αὐτολέξαν δοῦναι ἰών, τοῖς μὴ πᾶσιν ἀνάγκης προστεταγμένοις. MI. ὦ Σώκρατες, πολλὰ ἴσθι ἂν καὶ ἄλλα ὑπ' ἐμοῦ λόγου γενόμενα, εἰ ἀκριβῶς ἐξετάζοις. πλὴν ἀλλὰ σὺ τοῦτο ἀπόλυσις τῆς ἐρωτήσεως, δέσποτ' ἀληθὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ σοφιστής τις εἶ δοκεῖς. ἀπόλυσον αὐτὸν ὦ Ἑρμῆ, καὶ μηκέτι κολάζεσθω. ὅρα δὲ μὴ Ϛ τοῖς ἄλλοις νεκροῖς ἐρωτᾷν τὰ ὅμοια διδάξῃς.

A & nos qui mali videmur, eadem agimus, dum illi obsecundamus. MIN. Ita profectò, Clotho videlicet illi parentes, quæ vnicuique iniungit, cùm primùm natus est, quæ agenda ipsi sunt. SOS. Si quis igitur vi compulsus ab alio, occiderit aliquem, cùm non possit illi contradicere à quo compellitur, vt verbi gratia, si carnifex; aut satelles quispiam, alter iudici parendo, alter tyranno: quemnam cædis istius reum ages? MIN. Quem alium, nisi iudicem aut tyrãnum? quoniam neque ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic tanquam instrumentum
B quoddam, animis atque furori accommodatus illius qui primò causam hanc præbuit. SOSTR. Rectè sanè ô Minos. laudo quòd hæc etiã exemplo, quasi quodam auctario, locupletas. Si quis autem mittente hero veniat ipse aurum vel argentum afferens, vtrinam ea gratia haberi debet, aut vtri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei qui misit, Sostrate: nam ille qui attulit, minister tantùm fuit. SOSTR. Vidésne igitur quàm iniusta facis, dum supplicio afficis nos, qui ministri tantùm fuimus eo-
C rum quæ Clotho nobis imperauit: & rursum dum honore prosequeris eos qui in alienis bonis veluti dispensatores quosdã sese gesserunt? Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cum omni prorsum vi ac necessitate imperata fuere. MIN. Multa ô Sostrate & alia videas, licèt minimè secundùm rationem, fieri, si diligenter expendas: verũtamen tu ex hac quæstione hoc boni consequeris, quandoquidem non prædo solùm, verumetiam Sophista quidam esse videris: Solue ipsum Mercuri, néve deinceps ampliùs puniatur. Cæterùm illud vide, ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

Si fatali necessitate omnia perag untur, immeritò puniuntur sontes.

Sententia Minois irrita fit.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ Η ΝΕΚΥΟΜΑΝΤΙΑ.

MENIPPVS, SEV NECYOMANTIA.

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maximè commendatum voluisse, quod in fine Menippus ait à Tiresia in aurem sibi dictum fuisse, priuatorum videlicet hominum vitam optimam atque tutissimam esse: quod idem Græci noto illo prouerbio dictitant, τὸν λάθε βιώσας. Nam diuitias, potentiam, gloriam, & cætera quæ mundus appetit, vana omnia & incerta esse: præcipuè autem diuitum atque magnorum hominum vt vitam ipsam periculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoque

fabulis similem esse, ita miseros plerunque sortiri exitum: quod eo decreto videtur intelligere velle, quod apud inferos contra diuites factum fuisse dicit, quo & corpora illorum suppliciis destinantur, & animi in asinos migrare iubentur: quod & ipsum nimirum eam significationem habet, quòd diuitum animi plerunque inertes, & omnis doctrinæ expertes esse soleant. Inscribitur autem Necyomantia, quasi dicas, ab inferis seu mortuis petitum responsum. quo vel maximè apparet eum dialogi scopum habendum esse, qui responso isto Tiresiæ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi personam, alter argumenti quasi quandam ὕλην indicat, Platonico more, quem maximè in hoc Lucianus imitatus est. Constat autem perpetua quadam narratione, qua & causam & modum sui ad inferos descensus, & præterea occasionem qua edictum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci sunt & maximè illustres, de incerta doctrina Philosophorum, de Magorum superstitione & potestate, de inferorum locis, suppliciis, & æqualitate: & postrema illa collatio vitæ humanæ cum pompa solenni & cum fabulis Tragicorum. Occasio & exordium dialogi ab habitu & percunctatione Menippi sumuntur.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ.

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS. SALVE atrium, domúsque vestibulum meæ. Vte lubens aspicio luci redditus! PHILO. Numnam hic Menippus est, canis ille? Non hercle alius, nisi ego fortè ad Menippos omneis hallucinor. At quid sibi vult habitus huius insolentia? claua, lyra, leonis exuuiæ? Adeundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu est quòd in vrbe te non vidimus.

ΜΕΝ. Χαῖρε μελαθρον, καὶ θυρεῖον ἐμόν· ὡς ἄσμενός σ' ἐσεῖδον, ἐς φάος μολών. ΦΙΛ. Ὁ Μένιππος οὗτός ἐστιν ὁ κύων; ἄλλος μοι δοκεῖ, εἰ μὴ ἐγὼ παραβλέπω Μενίππους ὅλους. τί δ' αὖ βούλεται τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο σχῆμα, πῖλος, καὶ λύρα, καὶ λεοντῆ; προσιτέον ἦ ὅμως αὐτῷ. χαῖρε ὦ Μένιππε. καὶ πόθεν ἡμῖν ἀφῖξαι; πολλὼ γὰρ χρόνον ἀπέφηνας σὲ τῆ πόλει.

ΜΕΝ. Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα, καὶ σκότου πύλας,
Λιπών, ἵν' ᾅδης χωρὶς ὤκισαι θεῶν.

ΦΙΛ. Ἡράκλεις, ἐλελήθη Μένιππος ἡμᾶς ἀποθανών· κἄτ' ὀλίγης ἀπαρχῆς ἀπαθανατίσαντες; ΜΕΝ.

Οὐκ, ἀλλ' ἔτ' ἔμπνουν ἅιδης μ' ἐδέξατο.

ΦΙΛ. τίς δ' ἡ αἰτία σοι τῆς καινῆς καὶ παραδόξου τούτης ἀποδημίας; ΜΕΝ.

Νεότης μ' ἐπῆρε, καὶ θράσος τε νέου πλέον.

ΦΙΛ. παῦσαι μαινόμενος τραγῳδῶν, καὶ λέγε ἁπλούστερον ἁπλῶς καταβὰς ἀπὸ τῶν ἰαμβείων. τίς ἡ σχολή; τί σοι τῆς κάτω πορείας ἐδόκησεν; ἡδέως γὰρ ἂν ἠδεῖα ἦς· νῦν δὲ ἀσπάσιος ἡ ὁδός.

Μ. Ω φιλότης, χρῄζω με καλέσαντα εἰς ἅιδαο,
Τυχεῖν χρησομένου Θηβαίου Τειρεσίαο.

ΦΙΛ. οὐκοῦν, ἀλλ' ἡ παιδιά· ἢ γὰρ αὖ οὕτως ἐμμελέως ἐρραψῴδεις τοῖς ἄνδρασι φίλοις. ΜΕΝ. μὴ θαυμάσῃς ὦ ἑταῖρε· νεωστὶ γὰρ Εὐριπίδῃ καὶ Ὁμήρῳ συγγενόμενος,

οὐκ

οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνεπλήσθην τῶν ἐπῶν, καὶ αὐτόματά μοι τὰ μέτρα ὑπὸ τὸ στόμα ἔρχεται. ἀτὰρ εἰπέ μοι, πῶς τὰ ὑπὸ γῆς ἔχει, καὶ τί ποιοῦσιν ἐν τῇ πόλει; ΦΙΛ. καινὸν οὐδέν, ἀλλ' οἷα καὶ πρὸ τοῦ, ἁρπάζουσιν, ὑπορκοῦσι, ἐκκλυφοῦσιν, ὀλοσατοῦσιν. ΜΕ. ἄθλιοι, καὶ κακοδαίμονες. οὐ γὰρ ἴσασιν οἷα ἐναντίως κεκύρωται τοῖσδε τοῖς κάτω, καὶ οἷα κεχαλασμένα τὰ ψηφίσματα κατὰ τῶν πλουσίων, ἃ μὰ τὸν Κέρβερον, οὐδεμίᾳ μηχανῇ δυνήσονται αὐτοὺς ἐκφυγεῖν. ΦΙΛ. τί φῄς; δέδοκταί τι νεώτερον τοῖς κάτω περὶ τῶν ἐνθάδε; ΜΕ. νὴ Δία καὶ πολλά. ἀλλ' οὐ θέμις ἐκφέρειν αὐτὰ πρὸς ἀπάντων, οὐδὲ τὰ ἀπόρρητα ἐξαγορεύειν, μὴ καί τις ἡμᾶς γράψηται γραφὴν ἀσεβείας ὑπὸ τοῦ Ῥαδαμάνθυος. ΦΙΛ. μηδαμῶς ὦ Μένιππε πρὸς τοῦ Διός, μὴ φθονήσῃς τῷ λόγων φίλῳ ἀνδρί. πρὸς γὰρ εἰδότα σιωπᾶν ἐρᾷς· πάτ' ἄλλα καὶ πρὸς μεμυημένον. ΜΕ. χαλεπὸν μὲν ὑπὲρ τὰ δίκαια τὸ πίταγμα, καὶ οὐ πάντη ἀσφαλές. πλὴν ἀλλὰ σοῦ γε ἕνεκα τολμητέον. ἔδοξε δὴ τοῖς πλουσίοις τούτοις, καὶ πολυχρημάτοις, καὶ ὃ χρυσίον καλοκἀγαθὸν ὡσπερεὶ τὸν Δανάην φυλάττουσι. ΦΙΛ. μὴ πρότερον εἴπῃς, ὦ γαθέ, τὰ δεδογμένα, πρὶν ἐκεῖνα διελθεῖν, ἃ μάλιστ' αὖ ἡδέως ἀκούσαιμί σου, ἥτις αἰτία σοι τοῦ καθόδου ἐγένετο, τίς ὁ τῆς πορείας ἡγεμών· εἶθ' ἑξῆς ἅττα εἶδες, ἅττα ἤκουσας παρ' αὐτοῖς. εἰκὸς γὰρ δὴ φιλόκαλον ὄντα σε, μηδὲν τῶν ἀξίων θέας ἢ ἀκοῆς παραλιπεῖν. ΜΕ. ὑπουργητέον καὶ ταῦτά σοι. τί γὰρ οὐ καὶ παθοί τις ὁπότε φίλος αἰτοῖ διάνοιτο; καὶ δὴ πρῶτά σοι δίδωμι τὴν γνώμην τὴν ἐμήν, καὶ ὅθεν ὡρμήθην πρὸς τὴν καταβασιν. ἐγὼ γὰρ ἄχρι μὲν παισὶν ἦν, ἀκούων Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, πολέμους, καὶ στάσεις διηνυσμένων, οὐ μόνον τῶν ἡμιθέων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἤδη τῶν θεῶν, ἔτι δὲ καὶ μοιχείας αὐτῶν, καὶ βίας, καὶ ἁρπαγάς, καὶ δίκας, καὶ πατέρων ἐξελάσεις, καὶ ἀδελφῶν γάμους, πρῶτα ταῦτα ἡγούμην εἶναι καλά, καὶ οὐ παρέργως ἐκινούμην πρὸς αὐτά. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελῶν ἠρξάμην, πάλιν αὖ ἐνταῦθα ἤκουον τῶν νόμων, παναυτία τοῖς ποιηταῖς κελευόντων, μήτε μοιχεύειν, μήτε σατιάζειν, μήτε ἁρπάζειν. ἐν μεγάλῃ οὖν καθεστήκειν ἀμφιβολίᾳ, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρησαίμην ἐμαυτῷ.

A nescio quo pacto versibus sic impletus sum, vt numeri mihi in os sua spõte confluãt. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hîc se habent in terris, & quidnam in vrbe agitur? PHIL. Nihil noui: sed quemadmodum priùs actitabant, rapiunt, peierant, fœnerantur, vsuras colligunt. MEN. O miseri atque infelices. Nesciunt enim qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta sunt, qualésque sorte iacti sunt in diuites istos calculi, quos per Cerberum nullo pacto poterunt effugere. PHIL. Quid ais? Nouine aliquid apud inferos nostris de rebus decretum est? MEN. Per Iouem, & quidẽ multa: verùm prodere non B licet, neque arcana quæ sunt, reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthum impietatis accuset. PHIL. Nequaquã Menippe, per Iouem: ne amico sermonem hunc inuideas. Nam apud hominẽ tacendi gnarum, & initiatum præterea sacris, edisseres. MEN. Dura profectò iubes, & neutiquam tuta: verùm tui gratia tamen audendum est. Decretum est ergo, diuites istos ac pecuniosos, aurum tanquam Danaën seruantes abstrusum. PHIL. Ne priùs ô beate quæ sunt decreta dixeris, quàm ea percurras omnia, C quæ abs te audire libentissimè velim: quæ videlicet descensus causa fuerit, quis itineris dux, deinde ex ordine & quæ illic videris, & quæ audieris omnia. Verisimile est enim, te, quum res pulchras videndi curiosus sis, eorum quæ visu aut auditu digna videbantur, nihil omnino prætermisisse. MENIP. Parendum etiam in his tibi est. Nam quid facias vrgente amico? Ac primùm sanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, audirémque Homerum atque Hesiodum, seditiones ac D bella canentes, non semideorum modò, sed ipsorum etiã deorum, adulteria quoque, violentias, rapinas, supplicia, patrum expulsiones, & fratrum & sororum nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchráque putabam, & studiosè erga ea afficiebar. Postquam verò in virilem iam ætatem peruenirem, hîc leges rursus iubẽtes audio poëtis apprime cõtraria, neque videlicet adulteria committere, neque seditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hîc igitur hęsitabundus cõstiti, incertus omnino quo me pacto gererem.

Neque enim deos vnquam putaui mœchaturos, aut seditiones inuicem fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent: neque rursus legumlatores his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarēt. Quoniam igitur in dubio eram, visum est mihi philosophos istos adire, atque his me in manus dedere, rogaréque vti me vtcunque liberet vtentur, vitæque viam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans, ad eos venio, imprudens profectò, quòd me ex fumo (vt aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maximè diligenter obseruans, summam reperi ignorantiam, omniáque magis incerta, adeò vt præ his illico mihi vel idiotarum vita iam aurea videretur. Alius etenim soli me iussit voluptati studere, atque ad eum scopum vniuersum vitæ cursum dirigere: in eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpúsque siti, vigiliis, ac squalore subigere, miserè semper affectum, contumeliisq; obnoxium assiduè: Hesiodi sedulò inculcans celebria illa de virtute carmina, & sudorem videlicet, & accliuem in verticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, earúmque possessionem indifferentem putare. Alius cōtrà bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo verò quid dicam de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnātium inuicem nominū turbam in dies audiebam: & quod absurdorum omnium maximè fuit absurdū, de contrariis vnusquisque quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles afferebat: vt nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent, contrà quicquā hiscere potuerim, atque id, quum tamē manifestè cognoscerē fieri nunquā posse vt eadem res calida simul frigidáque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitātibus, vt interdum capite annuerē, interdum cōtrà abnuerem. Præterea quod multo erat istis absurdius, vitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum ipsorum verbis præceptisque summopere pugnare. Eos enim qui spernendā censebant pecuniam, auidissimè conspexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigantes, pro mercede docentes: omnia denique nummorum gratia tolerantes. Ij verò qui gloriam verbis aspernabātur,

Philosophorum incerta & diuersa doctrina.

A ὅτε γὰρ τοὺς θεοὺς οὐ ποτε ἠγούμην μοιχεύσαι ἢ στασιάσαι πρὸς ἀλλήλους, εἰ μὴ ὡς περὶ καλῶν τούτων ἐγίνωσκον· ὅτ' αὖ τοὺς νομοθέτας παναπτία τούτοις προσταῖν, εἰ μὴ λυσιτελῆν ὑπελάμβανον. ἐπεὶ ὁ δι' ἀπορίαν, ἔδοξέ μοι ἐλθόντα πρὸς τοὺς καλυμμένους τούτους φιλοσόφους, εἰς ἀφείσαν τε ἐμαυτὸν, καὶ δεηθῆναι αὐτῶν χρῆσθαί μοι ὅ, τι βούλοιντο, καὶ τινα ὁδὸν ἁπλῆν τε βεβαίαν ὑποδεῖξαι τοῦ βίου. ταῦτα μὲν δὴ φρονῶν, προσῆλθον αὐτοῖς· ἐλελήθειν δὲ ἐμαυτὸν ἐς αὐτὸ φάσι ὁ πῦρ ἐκ τοῦ καπνοῦ διαξόμενος. πρὸς γὰρ δὴ τούτοις μάλιστα δύ-

B σκολον ὑπέσχον ὑπὸ τῶν ἀγνοίας, καὶ τὸ ἀπορεῖν πλείονα· ὥστε μοι τάχιστα χρυσοῦν ἀπέδοξαν ὅτοι τὸν τῶν ἰδιωτῶν βίον. ἀμηχανῶ ὁ μὲν αὐτῶν, πρᾴως ὁ πρὸς ἡδονὰς, καὶ μόνον τοῦτο ἐκ παντὸς μεμελέναι. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. ὁ δέ τις ἔμπαλιν, πονεῖν τὰ πάντα, καὶ μοχθεῖν, καὶ τὸ σῶμα κατατραυματίζειν, ῥυπῶντα, καὶ αὐχμῶντα, καὶ πᾶσι δυσαρεστοῦντα, καὶ λοιδορούμενον, συνεχὲς ὑπερβαλλόντων τὰ πάντα ἐκφέρειν τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, καὶ τὸν ἱδρῶτα, καὶ τὸ ὄντι τὸ ἄκρον ἀναβαίνειν. ἄλλος

C καταφρονεῖν χρημάτων παρεκελεύετο, καὶ ἀδιάφορον οἴεσθαι τὸ κτῆσιν αὐτῶν. ὁ δέ τις αὖ πάλιν, ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπεφαίνετο. περὶ μὲν γὰρ τοῦ κόσμου, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅς τε ἰδέας, καὶ ἀσώματα, καὶ ἀτόμους, καὶ κενὰ, καὶ τοιοῦτόν τινα ὄχλον ὀνομάτων ὅσημέραι πρὸς αὐτῶν ἀκούων ἐμαυτῷ. καὶ τὸ πάντων δεινῶν ἀποπώτατον, ὅτι περὶ τῶν ἐναντιωτάτων ἕκαστος αὐτῶν λέγων, σφόδρα νικῶντας καὶ πιθανοὺς λόγους ἐποιεῖτο, ὥστε μήτε τὸ θερμὸν

D τὸ αὐτὸ φάναι λέγοντι, μήτε τὸ ψυχρὸν, αὖ πάλιν ἔχειν, καὶ ταῦτα, εἰδότα σαφῶς, ὡς οὐδὲ δὸ ποτε θερμόν τι εἴη καὶ ψυχρὸν ἐν ταὐτῷ χρόνῳ. ἀτεχνῶς οὖν ἔπασχον τοῖς νυσταζουσι τοιοῦτοις ὅμοιον, ἄρτι μὲν, ὑπανεύων, ἄρτι δὲ, ἀνανεύων ἔμπαλιν· ἔτι δὲ πολλῷ τοῦτο ἐκείνων ἀποπώτερον, τοῖς γὰρ αὐδοῖς τούτοις εὕρισκον ὑπεναντιωτάτους τοῖς αὐτῶν λόγοις ὑπεναντιουμένους. τοὺς γοῦν καταφρονεῖν παραινοῦντας χρημάτων, ἑώρων ἀφορήτως ἐχομένους αὐτῶν, καὶ περὶ τόκων διαφερομένους, καὶ ὑπὲρ μισθῶν παραδιδόντας, καὶ πάντα ἕνεκα τούτων ὑπομένοντας. τοὺς τε τιμὴν δόξαν ἀποβαλλομένους,

αὐτῆς ἕνεκα πάντα ὑπετιθέμην τε καὶ ἐποίουν· ἡδονῆς τε καὶ γέλωτος ἀπάσης κατηφείαν, ἰδίᾳ δὲ μόνῃ ταύτῃ προσεπτημένους. σφαλεὶς οὖν καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος, ἔτι μᾶλλον ἐδυσχέραινον· ἠρέμα τοῦ μυδρώπου ἐμαυτὸν, ὅτι μὴ πολλῶν, καὶ σοφῶν, καὶ σφόδρα ὑπὸ σεμνότητος ἀγνοούντων, αὐάντος τε εἰμὶ, καὶ ταλὴς ἔτι ἀγνοῶν προσέρχομαι. καί μοι ποτὲ ἀμφιπονοῦντι ταῦτα ἕνεκα, ἔδοξεν ἐς Βαβυλῶνα ἐλθόντα, δεηθῆναί τινος τῶν μάγων τῶν Ζωροάστρου μαθητῶν, καὶ ἀμφοδόχων. ἧκουον δ' αὐτοὺς ἐπῳδαῖς τε καὶ τελεταῖς τισιν ἀνοίγειν τε τὰ ᾅδου τὰς πύλας, καὶ καθάγειν ὃν ἂν βάλωνται ἀσφαλῶς, καὶ ὀπίσω αὖθις ἀναπέμπειν. ἄριστον οὖν ἡγούμενον εἴ πῃ τοῦτό τινος τούτων ἀμφοτερόμυθον τ' καταβάσιν, ἐλθόντα τοῦτό Τειρεσίαν τ' Βοιώτιον, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ, ἅτε μαντέως καὶ σοφοῦ, Τίς ἐστὶν ὁ ἄριστος βίος, καὶ ὃν ἂν τις ἕλοιτο δι' ὅτου. καὶ δὴ ἀναπηδήσας ὡς εἶχον τάχους, ἐτεινον πρὸς Βαβυλῶνος. ἐλθὼν δὲ, συνίνομαί τινι τῶν Χαλδαίων σοφῷ ἀνδρὶ, καὶ γεραιτέρῳ τινὶ τέχνῃ, πολιῷ μὲν τινὶ κόμῃ, γλίσχρον δὲ μάλα σεμνὸν καθειμένῳ. τριῶμα δὲ ἐν αὐτῷ, Μιθροβαρζάνης. δεηθεὶς δὲ, καὶ καθικετεύσας, μόλις ἔτυχον παρ' αὐτοῦ ἐφ' ὅτῳ βάλοιτο μισθῷ καθηγήσασθαί μοι τῆς ὁδοῦ. παραλαβὼν δέ με ὁ ἀνὴρ, πρῶτα μὲν ἡμέρας ἐννέα καὶ εἴκοσιν ἅμα τῇ Σελήνῃ ἀρξάμενος ἦλθε, καταγαγὼν ὅτι τὸν Εὐφράτην, ἕωθεν προσπορευόμενον τὸν ἥλιον, ῥᾴδιόν τινα μακρηγορίαν ὑπολέγων, ἧς οὐ σφόδρα κατήκουον. ὥσπερ γὰρ οἱ φαῦλοι τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι κηρύκων, ὅτι ἔχοιέν τι σὺν ἀσφαλεῖ ἐφθέγγετο. πλὴν ἀλλ' ἐφέρει γέ τινας ὑπικαλεῖσθαι δαίμονας. μετὰ γοῦν τὴν ἐπῳδὴν, τρὶς ἀπὸ μου προσώπου ἀποστύσας, ἐπόμπῃ πάλιν, οὐδένα τῶν ἀπόντων προσβλέπων. καὶ σιτία μὲν ἡμῖν τὰ ἀκρόδρυα, ποτὸν δὲ γάλα καὶ μελίκρατον, καὶ ὃ τοῦ Χοάσπου ὕδωρ· δεῖπνον δὲ ὑπαίθριος ὅτι τῆς πόας. ἐπεὶ δὲ ἄλις εἶχε τῆς προσβιβάσεως, περὶ μέσας νύκτας ὅτι τὸν Τίγρητα ποταμὸν ἀγαγών, ἐκάθηρέ τε μὲ, καὶ ἀπέμαξε, καὶ προσήγισε δᾳδὶ, καὶ σκίλλῃ,

A omnem vitæ suæ rationem in gloriam referebant. Voluptatem rursus omnes fermè palàm incessebant, clanculum verò ad eam solam libenter confluebant. Ergo hac quoque spe frustratus, magis adhuc ægrè moleste̅que tuli. Aliquantulum tamen inde memet consolabar, quòd vnà cum multis & sapientibus & celeberrimis viris ipse insipiensque essem, atque verè adhuc ignarus oberrarē. Peruigilanti mihi tandē, atque hisce de rebus mecum cogitanti, venit in mentem, vt Babylonem profectus, magorum aliquem ex Zoroastri discipulis ac successoribus conuenirem. Audieram siquidem eos inferni portas carminibus quibusdam ac mysteriis aperire, & quem libuerit, illuc tutò deducere, ac rursus inde reducere. Optimè ergo me facturum putaui, si cum horum quopiam de descensu paciscens, Tiresiam Bœotiū consulerem, ab eóque perdiscerem (quippe qui vates fuerit & sapiens) Quę vita sit optima, quámque sapientissimus quisque potissimùm elegerit. Ac statim quidem exiliens, quàm poteram celerrimè Babylonem versus rectà contendi. Quò quum venio, diuersor apud Chaldæorū quendam hominem certè sapientem, atque arte mirabilem, coma quidem canum: admodúmque promissa barba venerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecránsque vix exoraui, vt quauis mercede vellet, in illam me viam deduceret. Ac tandem homo me fuscipiens, primùm quidem dies nouem ac viginti cum luna simul incipiens abluit, ad Euphratem, mane solem orientem versus perducens, ac sermonē quempiam longum mussitās, quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti solent) volubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam visus est inuocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in vultum spuens, deducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum, & Choaspi lympha: lectus verò in herba sub dio fuit. Ac postquam iam præparati satis hac diæta fumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuium ducens, purgauit simul atq; absterfit, faceq; lustrauit ac squilla,

Magorum potentia & superstitio.

tum pluribus itidem aliis: & magicum si-
mul illud carmen submurmurans, dein-
de totum me iam incantans, ac ne à spe-
ctris læderer, circumiens, reducit do-
mum, ita vt eram, reciprocantem. Ac re-
liqua noctis parte nauigationi nos præ-
parauimus. Ipse igitur magicam quan-
dam vestem induit, Medorum vesti vt
plurimùm similem: ac me quidem his
quæ vides, ornauit, claua videlicet, ac
leonis exuuiis, atque insuper lyra. Iussit
præterea vt nomen si quis me roget, Me-
nippum quidem ne dicerem, sed Hercu-
lem, Vlyssem, aut Orpheum. PHIL.
Quid ita ô Menippe? neque enim causam
aut habitus aut nominis intelligo. ME-
NI. Atqui perspicuum id quidem est,
ac neutiquã arcanum. Nam his qui ante
nos ad inferos olim viui descenderant,
putauit si me his assimilaret, fore vt
faciliùs Æaci custodias fallerem, atque
nullo prohibente transirem, vtpote no-
tior tragico admodum illo cultu emis-
sus. Iam igitur dies apparuit, quum
nos ad flumen ingressi, in recessum in-
cumbimus. Parata siquidem ab illo fue-
rant, cymba, sacrificia, mulsa, & in id
mysterium denique quibuscunque opus
erat. Hæc postquam ergo quæ promp-
ta erant, imposuimus, tum nos quoque

Ingredimur tristes, lacrymísque implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluuio
ferimur: deinde in syluam delati sumus,
ac lacum quendam, in quem Euphrates
conditur. Tum hoc quoque transmisso,
in regionem quandam peruenimus so-
lam, syluosam, atque opacam: in quam
descendentes (præibat enim Mithrobar-
zanes) & puteum effodimus, & oues iu-
gulamus, & foueam sanguine conspergi-
mus. At magus interim accensam facem
tenens, haud ampliùs iam summisso mur-
mure, sed voce quàm poterat maxima
clamitans, dæmones simul omnes con-
uocat, Pœnas, Erynnyes, Hecatẽ noctur-
nam, excelsámque Proserpinam simulq;
polysyllaba quædam nomina barbara at-
que ignota commiscet. Statim ergo tre-
mere omnia, & rimas ex carmine solum
ducere, ac porrò Cerberi latratus audiri:
& iam res planè tristis ac mœsta fuit:

Vmbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus.

Ac protin⁹ quidẽ inferorũ patebãt plera-
que, lac⁹, pyriphlegethõac plutonis regia.

Poëtica hypotyposis orci carminibus magicis examinati.

A καὶ δηλοῖς πλείοσιν ἅμα καὶ τῷ ἐπῳδῷ ἐκείνῳ
ὑποβομβύσας, εἶτα ὅλον με καταμαγεύσας,
καὶ περιελθών, ἵνα μὴ βλαπτοίμην ὑπὸ τῶν
φαντασμάτων, ἐπῆμαγε ἐς τὴν οἰκίαν, ὡς εἶχον ἀ-
ναποδίζοντα. καὶ τὰλοιπὸν ἀμφὶ πλοῦν εἴχο-
μεν. αὐτὸς μὲν οὖν μαγικὴν τινὰ ἔδυ στολήν, τὰ
πολλὰ ἐοικυῖαν τῇ Μηδικῇ. ἐμὲ δὲ τούτοις φέ-
ρων, ἐνέσκευασε ταῖς πίλῳ, καὶ τῇ λεοντῇ, καὶ
περιέθηκε τὴν λύραν· καὶ προσελθόντα, ἵν' τις
ἔρηταί με τοὔνομα, Μένιππον μὲν μὴ λέγειν,
Ἡρακλέα δὲ, ἢ Ὀδυσσέα, ἢ Ὀρφέα. ΦΙΛ. ὡς
δὴ τί τοῦτο ὦ Μένιππε; οὐ γὰρ σαφῶς τὴν αἰ-
B τίαν οὔτε τοῦ σχήματος, οὔτε τοῦ ὀνόμα-
τος. ΜΕ. καὶ
μὲν περιδηλόν γε τοῦτο, καὶ οὐ πάνυ τελῶς ἀ-
πόρρητον. ἐπεὶ γὰρ οἵτινες πρὸ ἡμῶν ζῶντες, εἰς
ᾅδου κατελήλυθεσαν, ἐνενόησε, εἰ με ἀπεικάσειεν
αὐτοῖς, ῥᾳδίως ἂν τὴν τοῦ Αἰακοῦ φυλακὴν
διαλαθεῖν, καὶ ἀκωλύτως προελθεῖν, ἅτε συν-
ηθέστερον, τραγικῶς μάλα πανταπασιν ἐσταλ-
μένον τὸ σχῆμα. ἤδη δ' ἦν ὑπόφαινον ἡμέ-
ραι· καὶ καταλαβόντες ὀλίγον τοῦ ποταμοῦ, περὶ ἀνα-
γωγὴν ἐλογιζόμεθα. προσεθέμεθα δ' αὐτῷ καὶ
σκάφος, καὶ ἱερεῖα, καὶ μελίκρατα, καὶ ἄλλα, ὅσα
πρὸς τὰ τελετὴν χρήσιμα. ἐμβαλόμενοι οὖν
ἀπόντα τὰ προσθησόμενα, ἔπου δὴ καὶ αὐτοὶ
βαίνομεν ἀχνύμενοι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέον-
τες. καὶ μέχρι μέν τινος ὑπεφερόμεθα τῷ πο-
ταμῷ· εἶτα δ' ἐσεπλεύσαμεν ἐς ὄλος, καὶ
τὸν λιμνῶνα, ἐς ὃν ὁ Εὐφράτης ἀφανίζεται. πε-
ριωθοῦντες δὲ καὶ τοῦτον, ἀφικνούμεθα ἐς τι
χωρίον ἔρημον καὶ ὑλῶδες, καὶ αὐλιον· ἐς ὃ ἀ-
ποβάντες, ἡγεῖτο δὲ ὁ Μιθροβαρζάνης, βό-
θρον τε ὠρυξάμεθα, καὶ τὰ μῆλα ἐσφάξαμεν,
καὶ τὸ αἷμα περὶ τὸν βόθρον ἐπεσείσαμεν. ὁ δὲ
μάγος ἐν τοσούτῳ δᾷδα καιομένην ἔχων, οὐκ
ἔτ' ἠρεμαίᾳ τῇ φωνῇ, παμμιγεῖ δὲ ὡς οἷός τε
ἦν βαρβαρικαῖς, δαίμονάς τε ὁμοῦ πάντας ἐπε-
βοᾶτο, καὶ Ποινάς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἑκά-
την, καὶ φοβερὸν Περσεφόνειαν, τραγικάς τινας ἅ-
μα βαρβαρικά τινα καὶ ἄσημα ὀνόματα, καὶ
πολυσύλλαβα. βάθεις οὖν πάντα σκότος ἐπε-
λάβετο, καὶ ὑπὸ τῆς ἐπῳδῆς γῦδαφος ἀπερρήγ-
νυτο, καὶ ἡ ὑλακὴ τοῦ Κερβέρου, πόρρωθεν ἠκούετο,
καὶ τὰ τραύματα ὑποχαλήφης ἦν, καὶ σκυθρωπόν.
Ἐδόκουν δ' ὑπενερθεν αἰάζειν ἀέρων Αἰδωνάς.

κατεφαίνετο γὰρ ἤδη τὰ πλήσια, καὶ ἡ λίμνη, καὶ ὁ Πυριφλεγέθων, καὶ τοῦ Πλούτωνος τὰ βασίλεια.

κατελθόντες δι' ὄμφακος δηλ. τοῦ χάσματος, τὸν A μὲν Ραδάμανθυν ὀλίγου τεθνεῶτα μικρῷ δεῖν ὑπὸ τοῦ δέους. ὁ δὲ Κέρβερος, ὑλάκτησε μὲν πρῶτον, καὶ προκίνησε ταχὺ δέ μιν κρούσαντος τοῦ λύρᾳ, πάγχυ ἐκοιμήθη ὑπὸ τῆς μέλεως. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν λίμνην ἤλθομεν, μικροῦ μὲν ὑδρ' ἐφραγώθημεν. ἦν γὰρ ἤδη πλῆρες τὸ πορθμεῖον, καὶ οἰμωγῆς αἱ πλεων. τραύματίαι δὲ πάντες ἐπέπλεον· ὁ μὲν, τὸ σκέλος· ὁ δ', τὴν κεφαλήν· ὁ δ', ἄλλό τι συντετριμμένος· ἐμοὶ δοκεῖν ἔκ τινος πολέμου παρόντες. ὄμφακος δ' ὄντος ὁ Χάρων ὡς εἶδε τὸν λεοντῆν, οἰηθεὶς με τὸν Ἡρακλέα εἶναι, ἐσε- B δέξατό με, καὶ διεπόρθμευσέ τε ἄσμενος, καὶ ἀποβᾶσι διεσήμηνε τὴν ἀτραπόν. ἐπεὶ δὲ ἤλθομεν ἐν τῷ σκότῳ, προῆγε μὲν ὁ Μιθροβαρζάνης, εἱπόμην δ' ἐγὼ κατόπιν ἐχόμενος αὐτοῦ, ἕως πρὸς λειμῶνά τινα μέγιστον ἀφικνούμεθα, τῷ ἀσφοδέλῳ καταφυτον. ἔνθα δὴ περιεπέτοντο ἡμᾶς τερὶ γύαι τῶν νεκρῶν αἱ σκιαί. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, πρὸς τὸ Μίνω δικαστήριον. ἐτύγχανε δ', ὁ μὲν ὅτι θρόνου τινὸς ὑψηλοῦ καθήμενος. πρόσκειντο δὲ αὐτῷ Ποιναί, καὶ μάστορες, καὶ Ἐρινύες. ἑτέρωθεν δ', προσή- C γοντο πολλοί τινες ἐφεξῆς ἁλύσει μακρᾷ δεδεμένοι. ἐλέγοντο δ' εἶναι μοιχοί καὶ πορνοβοσκοί, καὶ τελῶναι, καὶ κόλακες, καὶ συκοφάνται, καὶ τοιοῦτος ὅμιλος τῶν πάντα κυκώντων ἐν τῷ βίῳ χωλοὶ δ', οἵ τε πλούσιοι, καὶ τοκογλύφοι προσήεσαν, ὠχροί, καὶ πρωγάστορες, καὶ ποδαγροί, κλοιὸν ἕκαστος αὐτῶν, καὶ κόφινα διπάλαντον ὀπισθεν ἐφελκόμενος. ἐφεστῶτες οὖν ἡμεῖς, ἐθεώμεθά τε τὰ γιγνόμενα, καὶ ἠκούομεν τῶν ἀπολογουμένων. κατηγόρουν δ' αὐτῶν κωμῳδοί τινες καὶ τραγῳδοὶ ῥήτορες. ΦΙΛ. τίνες ὄντες πρὸς Διός; μὴ γὰρ D ὀκνήσῃς καὶ τοῦτο εἰπεῖν. ΜΕ. οἶσθά που ταύτας τὰς πρὸς τὸν ἥλιον ἀπολελουμένας σκιὰς ἀπὸ τῶν σωμάτων; ΦΙΛ. πάνυ μὲν οὖν. ΜΕ. αὗται τοίνυν, ἐπειδὴν ἀποθανώμεν, κατηγοροῦσί τε καὶ καταμαρτυροῦσι, καὶ διηγοῦνται τὰ πεπραγμένα ἡμῖν τραγῳδοὶ τὸν βίον. καὶ σφόδρα τινὲς αὐτῶν ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν, ἅτε ἀεὶ συνοῦσαι καὶ μηδέποτε ἀφιστάμεναι τῶν σωμάτων. ὁ δ' οὖν Μίνως ὑπομελῶς ἑξετάζων, ἀπέπεμπεν ἕκαστον ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον, δίκην ὀφέξοντα κατ' ἀξίαν τῶν τετολμημένων.

Tum per illum descendentes hiatum, Rhadamanthum propemodum metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidem latrabat, commouitque sese: at quum ego lyram celerrimè correptam pulsassem, cantu statim sopitus obdormit: deinde posteaquam ad lacum venimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus: vsqueadeo vt mihi certè ex bello quopiam adesse viderentur. At optimus Charon quum leonis videret exuuias, esse me ratus Herculem, recepit, transq; vexit libens: tum exeuntibus quoque nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo continuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddam venimus maximum, asphodelo consitum, vbi circumfusæ vndique mortuorum stridulæ nos sequuntur vmbræ. Tum paulò procedentes longiùs, ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidem in solio fortè quodam sublimi sedens: astabant autem illi Pœnæ, Tortores, mali Genij, Furiæ. Ex altera parte plurimi quidam adducti sunt ex ordine, longa fune vincti. dicebantur autem adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, ac talis hominum turba quidquis in vita patrantium. Seorsum autem diuites ac fœneratores prodibant, pallidi, ventricosi, ac podagrici, quorum quisque trabe vinctus erat, ferri pōdere duorum talentorum impositō. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspicimus, & quæ dicuntur, auscultamus. Accusant autem nouī quidam atque admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi per Iouem sunt? Ac ne istuc quidem te pigeat dicere. MEN. Vmbrásne vnquam istas nosti, quas oppositæ Soli reddunt corpora? PHIL. Quidni? MEN. Hæ nos igitur quum primùm functi vita sumus, accusant, testantur, atque redarguunt quicquid in vita peccauimus. Et sanè quædam ex his dignæ admodum fide videntur, vtpote nobiscum versatæ semper, nostrisque nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiosè quemlibet examinans, impiorum relegabat in cœtum, pœnas ibi sceleribus suis dignas luiturum.

Descriptio inferorū.

In hos præcipuè tamen incenditur, quos opes, dum viuerent, ac dignitates inflauerant, quique adorari se ferè expectabat: nimirum breui perituram eorum superbiam fastumque detestatus: quippe qui nõ meminissent, mortales ipsi quum sint, se se bona quoque mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia, diuitias, inquam, genus, munia, nudi ac vultu demisso steterunt, tanquam somnium quoddam humanam hãc felicitatem recogitantes: adeò vt hęc dum cõspicarer, nimium quã delectatus fuerim. Et si quẽ eorum fortè agnouerã, accessi, atque in aurem silenter admonui, qualis in vita fuerat, quantopere fuerat inflatus tum, quum plurimi mane fores eius obsidentes, pulsi interim excluſique à famulis, illius expectabant egressum: at ipse vix tãdem illis exoriens puniceus, aureus, aut versicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextramve porrigens permitteret osculandam. Illi verò audientes ista molestè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam: quippe Dionysium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatum, & graui Stoicorum testimonio conuictum, Cyrenæus Aristippus interueniens (nam illum valde suspiciunt inferi, eiusque plurimùm ibi valet auctoritas) fermè iam Chimæræ alligatum, absoluit à pœna, asserens illum eruditorum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedentes, ad supplicij locum peruenimus: vbi ô amice & multa & miseranda audire simul ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantium, tum rotæ, & tormenta, catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, cruciantúrque pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites: & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quosdam quidem eorum dum intuemur, agnouimus, videlicet qui nuper è vita decesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostróque subtrahebant aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodum abiectéque faciebant: atque hi quidem quàm olim putas onerosi fastosíque in vita? At pauperibus malorum dimidiũ remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad pœnam.

A ἐς μάλιστα ἐκείνων ἠπείλητο, τῷ ὅτι πλούτοις τε ἐς ἀρχαῖς τετυφωμένων, καὶ μηνορχὶ καὶ προσκυνεῖσθαι ὠφειλόντων, τὸ τε ὀλιγοχρόνιον ἀλαζονείας αὐτῶν, καὶ τὸ ἐπιφυόμενον ἀπόμυσα πόλυος· καὶ ὅτι μὴ ἐμέμνηντο θνητοί τε ὄντες αὐτοὶ, ἐς θνητῶν ἀγαθῶν τετυχηκότες. οἱ δ', ἀποδυσάμενοι τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα πάντα, πλοῦτον λέγω, ἐς δόξαν, ἐς δυναστείας, γυμνοὶ κάτω νενευκότες, προσήκεισαν, ὡς ὀφείλοντα ἀναπεμπαζόμενοι τὸ πρὸ ἡμῶν εὐδαιμονίαν· ὥστε ἔγωγε καὶ ὁρῶν, ἐπεγέλασα. ἐς εἴ τινα γνωρίσας μοι αὐτῶν, προσιὼν

B αὐ ἡσυχῇ πως, ὑπεμίμνησκον οἷος ὢν τὸν βίον, καὶ ἡλίκον ἐφύσατο, ὡς ἔνια πολλοὶ μὲν ἔωθεν ὅτι τῶν πυλώνων προσήκεισαν, τὸ πρόσοδον αὐτὸν προσιόντες, ὠθούμενοί τε, καὶ ἀποκλειόμενοι πρὸς τῶν οἰκετῶν· ὁ δὲ, μόγις ἀνατείλας αὐγῆς πορφυρᾶς τις, ἢ πελίχρους, ἢ ἁλουροποίκιλος, εὐδαίμονας ἐφέτο καὶ μακαρίους ἀποφαίνειν τοὺς προσιόντας, ὡς ὅ γε θῆλος, ἢ τὸ δόξαι προτείνων δοίη καταφιλεῖν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς ἰδιῶντο ἀκούοντες. τῷ δὲ Μίνωϊ, μία τις ἐς χάριν ἐδικάσθη δίκη. τὸν γάρ τοι Σικελιώτην Διονύσιον, πολλὰ ἐς ἀνόσια ἐπό τε Δίωνος κατηγορηθέντα, καὶ ἐπὸ τῆς στοᾶς καταμαρτυρηθέντα, προελθὼν

C Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος (ἄγουσι γὰρ αὐτὸν ἐν τιμῇ, καὶ δυνατὸν ἐν τοῖς κάτω) μικροῦ δεῖν τῇ Χιμαίρᾳ προσδεθέντα, προέλυσε τῆς καταδίκης, λέγων πολλοῖς αὐτὸν τῶν πεπαιδευμένων προσηγορίαν γραμμάτων δεδῶσθαι. ἀποστάντες οὖν ὅμως τοῦ δικαστηρίου, πρὸς τὸ κολαστήριον ἀφικνούμεθα. ἔνθα δὴ, ὦ φίλε, πολλὰ ἐς ἐλεεινὰ ἦν ἀκοῦσαί τε, ἐς ἰδεῖν. μαστίγων τε γὰρ

D ὁμοῦ φόβος ἠκούετο, καὶ οἰμωγὴ τοῦ ὅτι τοῦ πυρὸς ὀπλωμένου, ἐς τροχοὶ, καὶ κύφωνες, ἐς ἕλκοι. καὶ ἡ Χίμαιρα ἐσπαράττετο, καὶ ὁ Κέρβερος ἐδαρδάπτετο· ἐκολάζοντό τε ἅμα πάντες, βασιλῆς, δοῦλοι, σατράπαι, πένητες, πλούσιοι, σωφρονεῖ καὶ μετέμελε πᾶσι τοῦ τετολμημένων. σπάνιος δ' αὐτῶν ἐς ἐγνωρίσαμεν ἰδόντες, ὁπόσοι ἦσαν τῶν ἐναίσιμα τετελευτηκότων. οἱ δ', ἐκαλύπτοντο καὶ ἀπεστρέφοντο· εἰ δὲ καὶ προσεβλέπομεν, μάλα δουλοπρεπές τε, ἐς κολακευτικόν. καὶ ταῦτα, πῶς οἴει, σαφῶς ὄντες, ἐς ὑποψίαι τῶν τὸν βίον; τοῖς μὲν πέπνυσιν, ἡμιτέλεα τῶν κακῶν ἐδέδοτο, καὶ ἀναπαυόμενοι πάλιν ἐσκολάζοντο.

χὴ μὴν κἀκεῖνα εἶδον τὰ μυθώδη, τὸν Ἠξίο- A
να, & τὸν Σίσυφον, καὶ τὸν Φρύγα Ταύταλον
χαλεπῶς ἔχοντα, χὴ τὸν γηγενῆ Τιτυόν. Ἡλί-
κλης, ὅσος, ἔκειτο γὰρ τόπον ἐπέχων ἀγερῶ. διϊ-
όντες δὲ καὶ οὗτοι, εἰς ὃ πεδίον ἐσβάλλομεν,
ὃ Ἀχερούσιον· διείσκομέν τε αὐτόθι τοὺς ἡμι-
θέους τε, καὶ τὰς ἡρωίνας, καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον
τῶν νεκρῶν καθ' ἔθνη καὶ φυλὰς διῳκισμένους.
τοὺς μὲν, παλαιοὺς πίνας, καὶ διαπεπωκότας, καὶ
ὡς φησιν Ὅμηρος, ἀμενηνούς· τοὺς δὲ, νεάλεις,
καὶ σπερμολόγους· καὶ μάλιστα τοὺς Αἰγυπτίων
αὐτοῖς, ἀφ' ὃ πολυαρκὲς τῆς παρασκευῆς. ὃ
μέντοι διαγινώσκειν ἔκαστον, ἀ πάνυ τι ῥᾴ- B
διον. ἅπαντες γὰρ ἀτεχνῶς ἀλλήλοις γίνονται
ὅμοιοι, τῶν ὀστέων γεγυμνωμένων. πλὴν μόγις
καὶ ἀφ' πολλοῦ αἰσθανόμενοι αὐτοὺς ἐγνώ-
καμεν. ἔκειντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις ἀμφίβολοι, καὶ
ἄσημοι, καὶ οὐδὲν ἔτι τῶν πρὸ ἡμῶν καλῶν
φυλάττοντες. ἀμέλει, πολλῶν ὁ αὐτῶν
σκελετῶν κειμένων, καὶ κρανίων ὁμοίων, φοβε-
ρόν τι, καὶ διάκενον διεδορκότων, & γυμνοὺς τοὺς
ὀδόντας προφαινόντων, ἠπόρουν πρὸς ἑμαυ-
τὸν ᾧ τινι διακρίναιμι τὸν Θερσίτου ἀπὸ τοῦ
καλοῦ Νιρέως, ἢ τὸν μετοίκου Ἶρον, ἀπὸ τοῦ
Φαιάκων βασιλέως, ἢ Πυρρίαν τὸν μάγειρον, C
ἀπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος. οὐδὲν γὰρ ἔτι τῶν πα-
λαιῶν γνωρισμάτων αὐτοῖς προσῆν, ἀλλ'
ὅμοια τὰ ὀστᾶ λευκὰ, ἄδηλα, καὶ ἀνεπίγραφα, καὶ
ἐπ' οὐδενὸς ἔτι διακρίνεσθαι δυνάμενα.
τοιγάρτοι σκιᾶν ὁρῶντι, ἐδόκει μοι ὁ τῶν ἀν-
θρώπων βίος πομπῇ τινι μακρᾷ προσοικέναι,
χορηγεῖν δὲ καὶ διαπέμπειν ἕκαστα ἡ Τύ-
χη, διάφορα & ποικίλα τοῖς πομπεύουσι σχή-
ματα προσάπτουσα. τὸν μὲν γὰρ λαβοῦσα
ἡ Τύχη, βασιλικῶς διεσκεύασε, πάσαν τε D
ὑπέθηκεν, καὶ δορυφόρους προσέδωκε, καὶ τιάρᾳ
κεφαλὴν ἐνέφασε τῷ διαδήματι· τῷ δὲ,
οἰκέτου σχῆμα προσέθηκε· τὸν δὲ τινα, καλὸν
ἔτι) ἐκόσμησε· τὸν δὲ, ἄμορφον καὶ γελοῖον
προεσκεύασε. πάντα γὰρ οἶμαι δεῖν
γίνεσθαι τῇ θεᾷ. πολλάκις δὲ, ἀφ' μέ-
σης τῆς πομπῆς μετέβαλε τὰ ἐκείνων σχήμα-
τα, οὐκ ἐῶσα ἐς τέλος διαπομπεύσαι, ὡς
ἐπάθοσαν· ἀλλὰ μεταμφιέσασα, τὸν μὲν

Sed illa quoque quæ fabulis feruntur, a-
ſpexi, Ixionem, Siſyphum, Phrygiúmque
grauiter affectum Tantalum, genitúm-
que terra Tityum: dij boni, quantum? In-
tegrum ſtratus agrum occupabat. Hos
tandem prætereuntes, in campum veni-
mus Acheruſſum, vbi ſemideos heroi- *Campus Acheruſius ſiue Elyſius.*
dáſque reperimus, atque aliã ſimul mor-
tuorum turbam in gentes tribúſque di-
ſpoſitam, alios quidem vetulos quoſdam
ac marcidos, atque (vt Homerus ait) e-
uanidos, alios verò iuueniles & integros,
& hos potiſſimùm ob illam condiendi
efficaciam, Ægyptios. Verùm dignoſce- *Æqualitas inferorum.*
re quemlibet haud procliue fuit: adeò
nudatis oſſibus omnes erant inuicem ſi-
millimi, niſi quòd vix tandem eos diu in-
tendentes agnouimus. Quippe conferti
conſidebãt obſcuri atque ignobiles, nul-
lúmque ſeruantes ampliùs priſtinæ for-
mæ veſtigium. Cùm igitur multi ſimul
oſſei conſiſterent, inuicem omnino ſimi-
les, qui terrificum quiddam per cauos
oculorum orbes tranſpicerent, dentéſ-
que nudos oſtenderent, hæſitabam certè
mecum, quonam ſigno Therſitem à Ni-
reo illo formoſo diſcernerem, aut mendi-
cum Irum à Phæacum rege, aut Pyr-
rhiam coquum ab Agamemnone, quip-
pe quibus iam nihil veteris permanſit in-
dicij, ſed oſſa fuerunt inter ſe ſimilia, in-
cognibilia, nullis inſcripta titulis, nulli-
que vnquam dignoſcenda. Hæc igitur
ſpectanti mihi, perſimilis hominum vita
pompæ cuipiam longæ videbatur, cui
præſit ac diſponat quæque Fortuna, ex
his qui pompam agunt, diuerſos variós-
que cuique habitus accommodãs. Alium
ſiquidem Fortuna deligens, regiis ornat
inſignibus, & tiaram imponens, & ſa-
tellites addens, & caput diademate co-
ronans: alium ſerui rurſus ornatum in-
duit: hunc formoſum effigiat, hunc de-
formem atq; deridiculum fingit: nam o-
mnigenum, vt opinor, debet eſſe ſpecta-
culum. Quin habitus quorundam ple-
rúnque in media quoque pompa demu-
tat, neque perpetuò eodem ſinit ordine
cultuq; progredi quo prodierant, ſed or-
natu commutato Cræſum quidem có-
git ſerui captiuiq; veſtes induere: Mæan-
drium autem olim inter ſeruos inceden-
tem, Polycratis viciſſim ornat tyranni-
de:

Κῆρυκα ἐνέδυσε τὸν τῆς οἰκέτου καὶ ἀχμαλώτου σκευὴν αἰσχρᾶς, τὸν δὲ Μαγνή-
σιον, τέως ἐν τοῖς οἰκέταις πομπεύοντα, τὴν Πολυκράτους τυραννίδα μετενέδυσε.

& aliquantiſper quidem eo cultu permittit vti: verùm vbi iam pompæ tempus præteriit, apparatum quiſque reſtituens, & cum corpore ſimul exutus amictu, qualis antè fuit, efficitur, nihilo à vicino differens. Quidam tamen ob inſcitiam, quum ſuos fortuna cultus exigit, ægrè ferunt atque indignantur, tanquam propriis quibuſdam bonis priuati, ac non potiùs alienis, quibus pauliſper vtebantur, exuti. Quin in ſcena quoque vidiſſe te plerùnque puto hiſtriones iſtos tragicos, qui (vt fabulæ ratio poſcit) modò Creontes, modò Priami fiunt, aut Agamemnones: idémque (ſi fors retulerit) paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulò pòſt ſeruus poëta iubente progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quiſque auratas illas veſtes exutus, perſonam deponens, & ab altis illis crepidis deſcendens, pauper atque humilis obambulat, haud ampliùs Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menœcei filius, ſed Polus filius Chariclei Sunienſis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic ſe mortalium res habent, quemadmodum mihi tum ſpectanti videbatur. PHIL. Dic mihi Menippe, iſti qui magnificos altóſque tumulos habent ſuper terram, & columnas, imagines, titulos, nihilóne ſunt apud inferos plebeis quibuſlibet vmbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem: nam ſi vidiſſes Mauſolum, (Carem illum dico, pyramide celebrem) ſat ſcio, nunquam ridere deſiſſes: ita in antrum quoddam abſtrufum deſpectim abiectus eſt, in reliqua mortuorum turba delitescens. Hoc tantum commodi mihi videtur ex monumento referre, quòd impoſito tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Æacus, ô amice, locum cuique metitur, (dat autem cui plurimum, haud ampliùs pedem:) neceſſe eſt eò iacere contentum, ſeſéque ad loci modum cõtrahere. At vehementiùs multo riſiſſes opinor, ſi reges hoſce noſtros ſatrapáſq; vidiſſes apud eos mendicantes, aut ſalſamenta vendentes,

Vanam eſſe gloriã, quam in hac vita maximi plerique appetunt.

A καὶ μέχρι μιᾶς πήχεως εἶναι χρῆσθαι τῷ σήματι· ἐπειδὰν δέ τις ὁ τῆς πομπῆς καιρὸς παρέλθῃ, πάλιν καθ' ἕκαστος ἀποδύεται τὸν σκευωρὸν, καὶ ἀποδυσάμενος ὁ σῆμα μὲν τοῦ σώματος, ὥσπερ ἦν πρὸ τοῦ, γίγνεται, μηδὲν τοῦ πλησίον διαφέρων. ἔνιοι δ' ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἐπειδὰν ἀπαιτῇ τὸν κόσμον ὀπίσω ἡ Τύχη, ἄχθονται γε, καὶ ἀγανακτοῦσιν, ὥσπερ οἰκείων τινῶν στερισκόμενοι, καὶ οὐχ ἅ πρὸς ὀλίγον ἐχρήσαντο, ἀποδιδόντες. οἶμαι δὲ καὶ τῷ ὅτι τῆς σκηνῆς πολλάκις ἐφεστήκεναι, τοῖς τραγικοῖς ὑποκρι-

B τὰς τύπους πρὸς τὰς χρείας τῶν δραμάτων, ἄρτι μὲν, Κρέοντας, ὁτοτὲ δ', Πριάμους γιγνομένους, ἢ Ἀγαμέμνονας· καὶ ὁ αὐτὸς, εἰ τύχοι μικρὸν ἔμπροσθεν μάλα σεμνῶς, ὁ τῆς Κέκροπος ἢ Ἐρεχθέως σῆμα μιμησάμενος, μετ' ὀλίγον οἰκέτης προῆλθεν ὑπὸ τῷ ποινῷ κεκελευσμένος. ἤδη δὲ πέρας ἐχόντος τοῦ δράματος, ἀποδυσάμενος ἕκαστος αὐτῶν τὸν χρυσόπαστον ἐκεῖνον ἐνδύεται, καὶ ὁ προσωπεῖον ἀποθέμενος, καὶ καταβὰς ἀπὸ τῶν ἐμβα-

C τῶν, πένης, καὶ ταπεινὸς προέρχεται, οὐκ ἔτ' Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρέως, οὐδὲ Κρέων ὁ Μενοικέως, ἀλλὰ Πῶλος Χαρικλέους Συνιὰς ὀνομαζόμενος, ἢ Σάτυρος ὁ Θεογείτονος Μαραθώνιος. τοιαῦτα καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματά ἐστιν, ὡς τότε μοι ὁρῶντι ἔδοξεν. ΦΙΛΩ. Εἰπέ μοι ὦ Μένιππε, οἱ δὲ τοὺς πολυτελεῖς τούτους ὑψηλοὺς τάφους ἔχοντες ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλας, καὶ εἰκόνας, καὶ ὑπογράμματα, οὐδὲν τιμιώτεροι πρὸ αὐτοῖς εἰσι τῶν ἰδιωτῶν νε-

D κρῶν; ΜΕΝΙΠΠΟΣ. λῆρος ὦ οὗτος. εἰ γὰρ ἐθέλοιμι τὸν Μαυσωλὸν αὐτὸν (λέγω δὲ τὸν Καρὰ, τὸν ἐκ τῆς τάφου πρεσβύτην) δεῦρο ἰδεῖν ὅτι οὐκ ἂν ἐπαύσω γελῶν· οὕτω ταπεινῶς ἔρριπτο ὑπ' ὀφθαλμοῦσιν ποδὸς, λανθάνων ὢν τὸν λοιπὸν ὄχλον τῶν νεκρῶν· ἐμοὶ δοκεῖν, τοσοῦτον ἀπολαύων τοῦ μνήματος, πρὸς ὅσον ἐδαρύνετο τηλικοῦτον ἄχθος ὀστεόμβιος. ἐπειδὰν γὰρ, ὦ ἑταῖρε, ὁ Αἰακὸς ἀπομετρήσῃ ἑκάστῳ τὸν τόπον (δίδωσι δὲ ὃ μέγιστον οὐ πλέον ποδὸς) ἀνάγκη ἀγαπῶντα κατακεῖσθαι, πρὸς ὃ μέτρον σεσταλμένον. πολλῷ γ' ἂν οἶμαι μᾶλλον ἐγέλας, εἰ ἐθέλοιμι τοὺς πρὸ ἡμῶν βασιλέας καὶ σατράπας θεωρεῖν ὄντας πρὸ αὐτοῖς, καὶ ἅτε παντοπωλοῦντας ὑπ' ἀπορίας,

ἢ τὰ πρῶτα διδάσκοντας γράμματα· καὶ ὑπὸ A aut primas ipsas literas vrgente inopia
τῆς τυχόντος ὑβριζομένους, καὶ κατὰ κόρρης παιο- profitentes, & quemadmodum contu-
μένους, ὥσπερ τῶν ἀνδραπόδων τὰ ἀπιμότατα. meliis à quouis afficiantur, atque in
Φίλιππον γοῦν τὸν Μακεδόνα ἐγὼ θεασάμε- faciem cædantur, perinde atque vilissi-
νος, οὐδὲ κρατεῖν ἐμαυτοῦ δυνατὸς ἦν· ἐδείκ- ma mancipia. Itaque Philippum Ma-
θη δέ μοι ἐν γωνιδίῳ τινὶ μαθὼν ἀκούμενος cedonem conspicatus, continere me cer-
τὰ σαθρὰ τῶν ὑποδημάτων. πολλοὺς γὰρ καὶ ἄλ- tè non potui: ostensus est mihi in angu-
λους ἦν ἰδεῖν ἐν ταῖς περιόδοις μεταποιοῦντας; lo quodam detritos calceos mercede
Ξέρξας λέγω, καὶ Δαρεῖος, καὶ Πολυκράτης. resarciens. Quin alios præterea multos *Philippus calceorum refector.*
ΦΙΛ. ἄπορα διηγῇ τὰ περὶ τῶν βασιλέων erat videre mendicantes in triuiis, Xer-
καὶ μικροῦ δεῖν, ἄπιστα. τί δὲ ὁ Σωκράτης xes videlicet, Darios, ac Polycrates.
ἐποίησε, καὶ Διογένης, καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν σο- PHIL. Admiranda narras ista de re-
φῶν; ΜΕ. ὁ μὲν Σωκράτης, κἀκεῖ περιέρ- gibus, penéque incredibilia. Socrates
χεται διελέγχων ἅπαντας. συνῆσαν δ' αὐτῷ autem quid facit ac Diogenes, & si quis
Παλαμήδης, καὶ Ὀδυσσεύς, καὶ Νέστωρ, καὶ εἴ τις est sapientum alius? MEN. Socrates
ἄλλος λάλος νεκρός. ἐπὶ μὲν τοῖς ἐπεφύσητο B profectò etiam ibi obuersatur, omnés-
αὐτῷ, καὶ διαῤῥήγνυται ἐκ τῆς φαρμακοποσίας que redarguit: versantur autem cum il-
τὰ σκέλη. ὁ δὲ βέλτιστος Διογένης παροικεῖ μὲν lo Palamedes, Vlysses, & Nestor, & quis-
Σαρδαναπάλῳ τῷ Ἀσσυρίῳ, καὶ Μίδᾳ τῷ quis est alius inter defunctos garrulus.
Φρυγὶ, καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολυτελῶν. ἀκούων Inflantur autem illi etiamnum atque in-
δὲ οἰμωζόντων αὐτῶν, καὶ τὴν παλαιὰν τύχην tumescunt exhausto veneno crura. At
ἀναμεμνημένων, γελᾷ τε καὶ τέρπεται. καὶ τὰ optimus Diogenes Sardanapalo vicinus
πολλὰ ὑπῆλιος καθακείμενος, ἀδῆ μέλπε τρα- Assyrio, Midæque Phrygio, atque aliis
χείᾳ καὶ ἀπηνεῖ τῇ φωνῇ, τὰς οἰμωγὰς αὐτῶν C item pluribus ex istorum sumptuosorum
ὑπικαλύπτων, ὥστε αἰσθάνεσθαι τοὺς ἀνδρας, καὶ numero, manet, quos quum eiulantes
δυσκολαίνεσθαι μετοικεῖν, ἀφέρουσας τὴν Διο- audit, veteris fortunę magnitudinem re-
γένους. ΦΙΛ. ταυτὶ μὲν ἱκανῶς. τί δ' ὃ ψήφισμα cogitantes, & ridet & delectatur, ac supi-
ἦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγες κεκυρῶσθαι κατὰ τῶν πλουσίων; ΜΕ. Εὖ γε ὑπεμνησας· nus cubans vt plurimùm cantat, aspera
ἀγνοῶ γὰρ οἶδ' ὅπως περὶ τούτου λέγων παρεθέμενος, nimis atque iniucunda voce illorum eiu-
πάμπολυ ἀπεπλανήθην τοῦ λόγου. διατρεῖβοντος γάρ μου περὶ αὐτῶν, παρῆσαν οἱ latus obscurans; adeò vt id ægrè ferentes,
ῥητορικοὶ ἐκκλησίαν περὶ τῶν κοινῇ συμφερόν- nec Diogenem ferre valentes, de mu-
των. ἰδὼν οὖν πολλοὺς συνιόντας, ἀναμίξας ἐ- tanda sede deliberent. PHIL. De
μαυτὸν τοῖς νεκροῖς, ὀλίγους εἰς καὶ αὐτὸς ἦν τῶν ἐκ- D his iam satis quidem: cæterùm quod-
κλησιαζόντων, ἐλαχίστη μοῖρα ὢν καὶ ἄλλα. τελευταῖον nam illud decretum est quod initio di-
δὲ ὃ περὶ τῶν πλουσίων. ἐπεὶ γὰρ αὐτῶν κατη- xeras aduersus diuites esse sanctum?
γόρησε πολλὰ, καὶ ὕβρεις, καὶ βίαι, καὶ ἀλαζονεία, καὶ MEN. Bene admones: nescio enim
ὑπερηφανία, καὶ ἀδικία, τέλος ἀναστὰς τις τῶν quo pacto quum de hac re dicere pro-
δημαγωγῶν, εἶπεν ψήφισμα τοιῶνδε posuissem, ab instituto sermone procul
†ΗΦΙ- Ἐπειδὴ πολλὰ καὶ ἀδίκημα οἱ πλούσιοι aberraui. Dum igitur ibi versabar, ma-
ΣΜΑ. δρῶσι καὶ δὴ τὸν βίον, ἁρπάζοντες, καὶ βιαζόμε- gistratus concionem aduocauerunt, his
νοι, καὶ πρῶτα ζῶντων τῶν πενήτων καταφρονοῦντες, videlicet de rebus quæ in commune
δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, ἐπειδὰν ἀποθάνωσι, τὰ μὲν σώματα αὐτῶν κολά- conducerent. Consp iciens ergo multos
ζεσθαι, καθάπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων πονηρῶν· concurrere, me quoque cum illis simul
immiscens, vnus de numero eorum qui
in concione aderant, efficior. Agita-
ta sunt igitur & alia multa, postremò
verò de diuitibus negotium: in quos
posteaquàm plurima fuissent obiecta,
violentia, superbia, fastus, iniuriæ: as-
surgens tandem ex populo primâs qui-
dam, huiusmodi decretum legit:

Quoniam, inquit, multa diuites perpe- *Decretum contra diuites factum.*
trant in vita, rapiētes, ac vim inferentes,
inopesq; omni modo despectui habētes:
Curiæ populoq; visum est, vt quū functi
vita fuerint, corpora quidem eorū pœnas
cum aliis sceleratorum corporibus luant:

animæ verò ſurſum remiſſæ in vitam; in aſinos demigrent, donec in tali rerum ſtatu quinquies ac vicies decem annorum millia tranſegerint, aſini ſemper ex aſinis renati, onera ferentes, atque à pauperibus agitati: dein vt liceat illis ex vita excedere. Hanc ſententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicenſis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, ſciuit plebs, adfremuit Proſerpina, allatrauit Cerberus: ſic enim rata quæ inferi ſtatuunt, authenticáque fiunt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiuſmodi. Tum ego ſtatim, cuius gratia veneram, Tireſiam adeo, atque illi re vti erat ordine narrata, ſupplicaui vt mihi diceret, Quodnam optimum vitæ genus putaret. Hic verò ſubridens (eſt autem ſeniculus quiſpiam cæcus, pallidus, voce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ perplexitatis ſcio à ſapientibus iſtis profectam, haudquaquã idem inuicem iiſdẽ de rebus ſentientibus: verùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſiquidem quòd Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquã, ô patercule: ſed dic amabò, neq; me contemnas, qui in vita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinans, Optima eſt, inquit, idiotarum priuatorúmque vita, ac prudentiſſima: quamobrem ab hac vaniſſima ſublimium conſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & vafros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atque id genus omnia nugas æſtimans, hoc ſolum in tota vita perſequere, vt præſentibus bene compoſitis, minimè curioſus, nulla re ſolicitus, quamplurimum potes hilaris vitam ridénſque traducas. Hæc quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorum pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam & tũc veſper erat) age, inquã, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac non hinc rurſus abimus in vitam? Ad hæc ille, Confide, inquit, ô Menippe, breuem quippe facilémque tibi monſtrabo ſemitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſubobſcurum tenuéque ac velut per rimam influens lumen: Illud, inquit, Trophonij templum eſt, atque illac ad inferos è Bœotia deſcenditur:

Summa & ſcopus totius argumenti.

A Τὰς δὲ ψυχὰς, ἀναπεμφθείσας ἄνω ἐς τὸν βίον, καταλύεσθαι ἐς τοὺς ὄνους, ἄχρις ἂν ἐν τῷ τοιούτῳ διαγάγωσι μυριάδας ἐτῶν πέντε καὶ εἴκοσιν, ὄνοι ἐξ ὄνων γιγνόμενοι, καὶ ἀθλοφορούμενοι, καὶ ὑπὸ τῶν πενήτων ἐλαυνόμενοι· τοιούτευθεν δὲ λοιπὸν, ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀποθανεῖν. Εἶπε τὴν γνώμην Κεφαλίων Σκελετίωνος Νεκυσιὰς, Φυλῆς Ἀλιβαντίδος. Τούτου ἀναγνωσθέντος τῷ ψηφίσματος, ἐπεψήφισαν μὲν αἱ ἀρχαί. ἐπεχρότησε δὲ ὁ πλῆθος, καὶ ἐθορύβησατο ἡ Βερσεφόνη, καὶ ὑλάκτησεν ὁ Κέρβερος· οὕτω γὰρ ἐτέλη γίγνεται, καὶ κύρια τὰ ἀναγεγραμμένα. Ταῦτα μὲν δή σοι τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐγὼ δὲ, ὅσου ἀφίγμην ἕνεκα, τοῦ Τειρεσίου προσελθὼν, ἱκέτευον αὐτὸν, τὰ πρῶτα διηγησάμενος, εἰπεῖν πρός με, Ποῖόν τινα ἡγεῖται τὸν ἄριστον βίον. ὁ δὲ, γελάσας (ἔστι δὲ τυφλόν τι γρόντιον, καὶ ὠχρὸν, καὶ λεπτόφωνον) Ὦ τέκνον, φησὶ, μὴ μοὶ αἰτίαν οἶδά σου τῆς ἀπορίας, ὅτι τοῖς τῶν σοφῶν ἐμμένεις, ἃ τοῖς αὐτοῖς γιγνωσκόντων ἑαυτοῖς· ἀπὸρ ἡ θέμις λέγειν πρός σε. ἀπείρηται γὰρ ὑπὸ τῆ Ῥαδαμάνθυος. μηδαμῶς, ἔφην, ὦ πάτερον, ἀλλ' εἰπὲ, καὶ μὴ περίδῃς με σοῦ τυφλώτερον περιόντα ἐν τῷ βίῳ. ὁ δὲ δή με ἀπαγαγὼν, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων ἀποπαύσας, ῥέμμα προσκύψας πρὸς τὸ οὖς, φησὶν, Ὁ τῶν ἰδιωτῶν, ἄριστος βίος, καὶ σωφρονέστερος· ὡς τῆς ἀφροσύνης παυσάμενος τῆ μετεωρολογεῖν, καὶ τέλη καὶ ἀρχὰς ὑπισχνεῖσθαι, καὶ καταπλύσας τῶν σοφῶν τούτων συλλογισμῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα λῆρον ἡγησάμενος, τοῦτο μόνον ἐξ ἀπάντων θηρᾶσον, ὅπως ὁ παρὼν βίος, ὡδαδράμῃς γελῶν τὰ πολλὰ, καὶ προσὶ μηδὲν ἐσπουδακώς. ὡς εἰπὼν, πάλιν ὥρτο κατ' Ἀσφοδελῶν λειμῶνα. ἐγὼ δὲ, καὶ γὰρ ἤδη ὀψὲ ἦν, ἄγε δή ὦ Μιθροβαρζάνη, φημὶ, τί διαμέλλομεν, καὶ οὐκ ἀπιμεν αὖθις ἐς τὸν βίον; ὁ δὲ, πρὸς ταῦτα, θαῤῥεῖ φησὶν ὦ Μένιππε, ταχεῖαν γάρ σοι καὶ ἀπροφάσιστον ὑποδείξω ἀτραπὸν, καὶ δή ἀπαγαγών με πρός τι χωρίον τῆ

B

C

D

ἄλλου ζοφερώτερον, δείξας τῇ χειρὶ πόῤῥωθεν ἀμφωρύγι τινὶ καὶ λεπτῷ ὥσπερ διὰ κλειθρίδος ἠρέμα φάος, Ἐκεῖνό ἐστιν ὅ τε ἱερὸν τοῦ Τροφωνίου, κἀκεῖθεν καταπέμπονται οἱ ἀπὸ Βοιωτίας

ταῦτ' ἐῶν αἰωρῆ, καὶ οὐδὲν ἔσῃ ὅτι τῆς Ἑλλάδος. ἡδεῖς δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ, καὶ τὸν μάγον ἀσπασάμενος, χαλεπῶς μάλα δι' τῆς στομίου αἰρπύσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν Λεβαδείᾳ γίγνομαι.

A hac ascendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato mago, difficilè admodum per angustas antri fauces subrepens, nescio quo pacto in Lebadiam perueni.

ΧΑΡΩΝ, Η ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΝΤΕΣ.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem fermè argumenti est hic Dialogus cum superiore. Nam vt illic Menippus apud inferos videre atque audire supplicia & miseros exitus diuitum atque potentum fingitur: ita hîc Charon apud superos hominum dementiã contemplatur, stulta illorum consilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac momentanea maximè sunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus aliis, omnem spem atque fiduciam collocent: mortis verò, quæ omnium certissima, & mox consecutura est, nullam rationem habeant. Id quod ipse Charon in fine Dialogi apertis verbis indicat, & paulò suprà quoque, vbi homines stultitiæ suæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tractantur autem hæc primò per speciem, propositis exemplis Milonis, Cyri, Crœsi, Polycratis, & aliorum: mox & in genere, descriptis hominum & priuatorum & regum affectibus studijsq; postremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant. & in summa non hominum modò res & corpora, verùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti subiecta esse ostenduntur: quam eo faciliorem cuique esse, quo mundanis istis rebus ac opibus minùs impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiam δραματικὴ est, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, montes alios aliis imponit, & locum vnde prospectus in omnes terras pateat, extruit.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ.

MERCVRII, ET CHARONTIS.

ΤΙ γελᾷς ὦ Χάρων; ἢ τί ὃ παροθμεῖον ἀπολιπὼν, δεῦρο ἀνελήλυθας ἐς τὸν παρόντα ἡμέραν, ἃ πάνυ εἰωθὼς ἐπιχαίρειν τοῖς ἄνω πράγμασιν; ΧΑ. ἐπεθύμησα ὦ Ἑρμῆ, ἰδεῖν ὁποῖά ἐστι τὰ ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ πράττουσιν οἱ ἀνθρωποι ἐν αὐτῷ· ἢ πόνων τεθνήκασιν, πάντες οἰμώζοντες καταντῶντες πρὸς ἡμᾶς. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἀδακρυτὶ διέπλευσεν. αἰτησάμενος οὖν παρὰ τοῦ ἅδου καὶ αὐτὸς, ὡσπερ καὶ ὁ Θετταλὸς ἐκεῖνος νεανίσκος, μίαν ἡμέραν ἀφέσεως γενέσθαι, ἀνελήλυθα ἐς τὸ φῶς· καί μοι δοκῶ ἐς δέον ἐντετυχηκέναι σοί. ξεναγήσῃ γὰρ οὖν οἶδ' ὅτι με ξυμπεριπατοῦντα, καὶ δείξῃς ἕκαστα, ὡς ἂν εἰδὼς ἅπαντα.

QVID rides ô Charon? aut cur deserto nauigio in hanc lucem ascendisti, non admodum assuetus superûm rebus interesse? CHAR. Cupido me cepit ô Mercuri videndi & quænam in vita gerantur negotia, & quibus studiis homines teneantur: tum etiam quibus bonis exuti plorent omnes vbi ad nos descenderint. Neque enim ex ipsis quisquam citra lacrymas traiecit. Quare exemplo illius Thessali adolescẽtis cõmeatu à Dite impetrato, vt vnum saltem diẽ à naue abesse liceret, in lucem ascẽdi: ac mihi videor in ipso planè tempore in te incidisse. Nam peregrinus cũ sim, sat scio te nõ grauari quin obambulando me ducas, singulaq; demonstres, vt qui vniuersa iam habeas comperta.

MERCVRIVS.

MERC. Non est otium, ô portitor. Nam abeo iam nunc, negotium quoddam quod ad mortalium statum pertinet, ab Ioue summo datum, expediturus. Ille autem ad iracundiam propensior est; vt planè verear ne cunctantē me vel totum vestræ sortis esse permittat, caligini videlicet addictum: vel quemadmodum nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è summo deiiciat cœlo: nimirum quò & ipse pocillatoris munere fungens, claudicando risus moueam. CHA. Despicies ergo me temere & indecorè in terra oberrantē, præsertim amicus, & nauigationis socius, tū & nostræ reipublicæ ex parte legatus? Atqui cōueniret, ô Maiæ proles, illorū te etiānum meminisse, quòd te vel sentinā exhaurire, vel remum agitare nevnquā quidē iusserim: quin tu interim quanquam adeò robustus es humeris, in nauigii dorso porrectus stertis, aut si quā fortè ex Vmbris loquacem offenderis, cum hac inter nauigandum perpetuò cōfabularis: ego verò quantumuis senex, remigium agens duplex, solus remigo. At te per patrem obsecro, ô charissime Mercuriole, ne me deseras, sed vt nouo aliquo conspecto redeam, indica quænam in vita geruntur. Quòd si tu me neglexeris, nihil planè ab ipsis cæcis differre videbor. Vt enim illi lubrico gressu per caliginem titubant, ita rursus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin tu hanc mihi das gratiam, ô Cyllenie, perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò res verberum mihi causa existet, adeò vt iam hinc cōmonstrationis huius mercedē non sine tuberibus nobis fore prospiciam: obsequēdum tamen. Quid enim facias vbi amicorum quispiam impellat? Principiò ergo vt omnia singulatim & examussim conspicias, frustra laboras, ô portitor, nam hoc multorum annorum fuerit negotium: deinde & ipsi mihi verendum, ne interim tanquā trans fugam Iupiter me abdicet: tibi verò quominus mortis munia peragere posses, fuerit impedimento: neque non Ditis imperio detraxerit, cùm videlicet longo adeò tempore vmbras aduehere nullas. Postremò & Æacus, qui portorio colligendo præfectus est, stomachabitur, vt qui tanto tempore ne obolum quidem lucrifecerit. Verùm qua via ipsa rerum capita videre possis, iam consilium nobis erit captandū. CHA. Ipse ô Mercuri, quod optimum factu fuerit, videris: ego verò peregrinus cùm sim in terra, quid rerum

ΕΡ. ὦ σχολὴ μοι ὦ πορθμεῦ. ἀσχολοῦμαι γάρ τι διακονούμενος τῷ αἰῶνι Διὶ τῷ ἀνωτάτῳ. ὁ δέ, ὀξύθυμός τέ ἐστι, καὶ δέδοικα μὴ βεβαδίωκατά με, ὅλον ὑμέτερον ἐάσῃ εἶναι, σφαδάζοντα ὥσπερ ὁ ζόφος ἢ ὅσον τὸν Ἡφαιστον ἐποίησε, ῥίψῃ καὶ μὲ τεταγὼς τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ θεσπεσίου κλιτοῦς, ὡς ὑποσκάζων, γέλωτα παρέξοιμι καὶ αὐτὸς οἰνοχοῶν. ΧΑ. σκόπει οὖν με ἄλλως πλανώμενον ἐπὶ γῆς, καὶ ταῦτα, ἑταῖρος, καὶ ξύμπλους, καὶ σὺν ἀφίκτορος ὤν. καὶ μὴν καλῶς εἶχεν ὦ παῖ Μαίας ἐκείνων γοῦν σε μεμνῆσθαι, ὅτι μηδεπώποτέ σε ἡ αἰτλεῖν ἐκέλευσα, ἢ σκοπὸν εἶναι. ἀλλὰ σὺ μὲν ῥέγκεις ὑπὸ τοῦ καταφρώματος κλαθεὶς, ὦμους οὕτω καρτερεοὺς ἔχων· ἢ εἴ τινα ἄλλον νεκρὸν εὕρεις, ἐκείνῳ πρόσελθε τὸν πλοῦν ἀφανίζων. ἐγὼ δὲ γεραιὸς ὤν, πλὴν δικωπίαν ἕλκων ἐρέτης μόνος. ἀλλὰ σοὶ τοῦ παιδὸς ὦ φίλτατον Ἑρμήδου, μὴ καταλίπῃς με· σκόπησον δὲ τὰ ἐν τῷ βίῳ ἄπορα, ὡς τί καὶ ἰδὼν ἐπανέλθοιμι, ὡς ἐῶ με σὺ ἀφῇς, ὁπόθεν τῶν τυφλῶν ἐρίσω. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι σφάλλονται διαιωνοῦντες ἐν τῷ σκότῳ, οὕτω δὴ κἀγὼ σοὶ πάλιν ἀμβλυώττω πρὸς τὸ φῶς. ἀλλὰ δός ὦ Κυλλήνιέ μοι ἐς ἀεὶ μεμνησομένῳ τοῦτο χάριν. ΕΡΜ. Τουτὶ τὸ πρᾶγμα, πληγῶν αἴτιον καταστήσεταί μοι. ὁρῶ γοῦν ἤδη τὸν μισθὸν τῆς διηγήσεως οὐκ ἀκίνδυνον πᾶσιν ἡμῖν ἐσόμενον· ὑποῦργητέον δὲ ὅμως. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοις τις, ὁπότε φίλος τις ὢν βιάζοιτο; πρῶτα μὲν οὖν σε ἰδεῖν καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἀναγκαῖον ὅστις ὦ πορθμεῦ· πολλῶν γὰρ αὖ ἐτῶν ἡ διατριβὴ γένοιτο. εἶτα ἐμὲ μὲν κηρύττεσθαι δεήσει, καθάπερ ἀπόδρασιν ὑπὸ τοῦ Διός· σὲ δὲ μὴ αὐτὸν κωλύσειν ἐνεργεῖν τὰ τοῦ θανάτου ἔργα, καὶ πρὸς Πλούτωνος ἐγχειρίζειν ζημιοῦν, μὴ νεκραγωγοῦντα πολλοὺς τοῦ χρόνου. καὶ ὁ τελώνης Αἰακὸς ἀγανακτήσει, μηδὲ ὀβολὸν ἐμπολῶν. ὡς δὲ τὰ κεφάλαια τῶν γιγνομένων ἴδῃς, τότ' ἤδη σκεπτέον. ΧΑΡ. αὐτὸς, ὦ Ἑρμῆ, ὁπηνίκα βέλτιστον· ἐγὼ δὲ, ὁπόθεν οἶδα τῶν ὑπὸ γῆς,

ξένος

ξένος ὤν. ΕΡ. Ὁ μὲν ὅλον ὦ Χάρων, ὑψηλοῦ τινος ἡμῖν ἔδει χωρίου, ὡς ἀπ' ἐκείνου πρῶτ' ἴδοις· σὺ δὲ, εἰ μὲν ἐς τὸν ὑγρὸν αἰεληθεῖν δυνατὸν ἰὼ, οὐκ ἂν ἔκαμνον. οὐ γὰρ ἐσκοπῆς γὰρ ἂν ἀκριβῶς ἅπαντα καθ' ὁδούς. ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς εἰδώλοις ἀεὶ ξυνόντα ὀπιθατεύειν τῷ βασιλείων τῶν Διός, ὥρα ἡμῖν ὑψηλόν τι ὄρος κατασκοπεῖν. ΧΑ. οἶσθα ὦ Ἑρμῆ ἃ δεῖ εἰδέναι λέγειν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὰν πλέωμεν; ὁπόταν γὰρ ὁ πνεύμασι καταγίσθω, πλαγίᾳ τῇ ὀθόνῃ ἐμπέσῃ, καὶ ὁ κῦμα ὑψηλὸν ἄρθῇ, τότε ὑμεῖς μὲν ὑπ' ἀγνοίας κελεύετε τὸν ὀθόνιον σείλαι, ἢ ἐνδοῦναι ὀλίγον τῶν ποδῶν, ἢ συνεκδραμεῖν τῷ πνεύματι· ἐγὼ δὲ, τὸν ἡσυχίαν ἄγειν κατακελεύομαι ὑμῖν· αὐτὸς γὰρ εἰδέναι τὰ βέλτιστα. κἀγὼ ταῦτα δὴ καὶ σὺ πρᾶττε, ὁπόσα καλῶς ἔχειν νομίζῃς, κυβερνήτης νεὼς γε ὤν. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ὀπιθάταις νόμος, σιωπῇ καθεδοῦμαι, πάντα πειθόμενος κελεύοντί σοι. ΕΡ. ὀρθῶς λέγεις, αὐτὸς γὰρ εἴσομαί τι ποιητέον, καὶ ξυμβήσομαι τῷ ἰκανῷ σκοπὴν· ἆρ' οὖν ὁ Καύκασος ὀπιτυδέστερος, ἢ ὁ Παρνασσὸς ὑψηλότερος, ἢ ἀμφοῖν ὁ Ὄλυμπος ἐκφανοῖ; καίτοι δοκεῖ μοι ἀναμνησθῆναι ἐς τὸν Ὄλυμπον ἀπιδών. συνέσεταί τι καὶ ἐπουργήσαι καὶ σὲ δεῖ. ΧΑ. πρόσταττε· ἐπουργήσω γὰρ ὅσα δυνατά. ΕΡ. Ὁμηρος ὁ ποιητής φησι, τοὺς Ἀλωέως υἱέας, δύο καὶ αὐτοὺς ὄντας, ἐπὶ παῖδας, ἐθελῆσαί ποτε τῷ Οὐρανῷ ἐκ βάθρων ἀναστάτους, ὄρος ἐπὶ ὄρει θεῖναι τὸν Ὀλυμπον, εἶτα τὸ Πήλιον ἐπ' αὐτῷ, ἰκανὼ τούτω κλίμακα ἔξειν οἰόμενοι καὶ πρόσβασιν ὅτι τὸν ὑγρόν. ἐκείνω μὲν οὖν τῷ μειρακίῳ, ἀπαθάλω γὰρ ἦτον, δίκης ἐπέστιλεν. νῷ δὲ, (ὑγὸ γὰρ ὅτι κακῷ τῶν θεῶν ταῦτα βουλεύομεν) τί δῆτα οἰκοδομοῦμεν καὶ αὖθις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ὀπιτυλινδοῦντες ἐπάλληλα τὰ ὄρη, ὡς ἔχοιμεν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀκριβεστέραν τὴν σκοπήν; ΧΑΡ. καὶ δυνησόμεθα ὦ Ἑρμῆ δύ' ὄντες αἴρεσθαι, ἡράμενοι δὲ Πήλιον ἢ τὸν Οὐσσαν; ΕΡ. δῆτα τί δ' οὐκ ἂν ὦ Χάρων; ἢ ἀξιοῖς ἡμᾶς ἀδυνατωτέρους εἶναι τῶν βρεφυλλίων ἐκείνων, καὶ ταῦτα, θεοὺς ὑπάρχοντας; ΧΑ. ὄκνος μοι ἀπίθανόν τινα τὸν μεγαλουργίαν ἔχειν.

hîc agatur, neſcio. MERC. Breuiter, ô Charon, editiore aliquo loco opus erit, vt indè cuncta queas proſpicere. Cęterùm ſi in cœlum ſubuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cùm autem te, cui ſemper cum mortuorum ſimulachris commercium fuit, Iouis regiâ calcare minimè liceat; iam tempus fuerit excelſum aliquem montem diſquirere. CH. Noſti, ô Mercuri, quæ ad vos inter nauigandum dicere conſueuerim: ſi quidem vbi procelloſus ventorum flatus obliquo velo incubuerit, vt in ſublime tollantur fluctus: ibi vos, quæ eſt veſtra imperitia, iubetis vel velum trahere, vel pedem pauliſper aecommodare, vel etiam ipſius venti curſum ſectari: at ego quietem vos agere iubeo: ipſum enim me, quòd optimum ſit, non ignorare. Quin ergo & tu quidem hæc imitaris, & in præſentia quum ſis gubernator, quæ tibi conuenire viſa fuerint, facito: ego verò, vt eſt vectorum conditio, tacitus ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans. MER. Rectè admones ô Charon, ipſe enim quid facto opus ſit, ſciero, ac ſpeculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucaſus idoneus, aut hoc altior Parnaſſus, aut vtroque eminentior Olympus ille? Atqui in Olympum mihi intuenti non contemnendi cuiuſdam conſilij in mentem venit: verùm ad hanc rem tuo & labore & obſequio pariter erit opus. CH. Tuum ergo fuerit imperare ô Mercuri: equidē pro mea virili in omnibus parere conabor. MER. Homerus poëta dicit, Aloëi filios, cùm & ipſi duo eſſent, ad hæc pueri, ſtatuiſſe olim vnà cum radicibus Oſſam euulſum Olympo ſuperimponere, deinde & huic Pelion, quòd arbitrarentur hoc pacto ſufficientem ſe gradum & aſcenſum in cœlum habituros. Verùm hi adoleſcentuli cùm impij eſſent, audaciæ ſuæ pœnas dederunt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur, cur nō & ipſi eandem viam ædificamus, montem monti agglomerando, quò videlicet exactiorem & commodiorem habeamus proſpectum? CH. Et duobus nobis ô Mercuri, vires ſuffecerint ad loco mouendum vel Pelion, vel etiā Oſſam? M. Quid ni ô Charon? an tu nos abiectiores magiſque imbecillos infantulis illis iudicas? maximè quum ſimus dij? CH. Nequaquam: ſed res ipſa incredibilem quādam magnifici oſtentationem operis continere videtur.

MER. Non iniuria rusticus enim es, & in elegantia poëtica minimè versatus. At egregius Homerus duobus statim versibus accessum nobis parauit in cœlũ, adeò facilè cõgestis montibus. Porrò demirot hęc tibi prodigiosa videri, quũ tamen Atlanta non ignores, qui vel solus cœlum ipsũ fert, vniuersos nos sustinens. Sed & de fratre meo Hercule fortè audisti, quomodo ipsi illi Atlãti in officiũ successerit, ipseq; se oneri tantisper dũ ille interquiesceret, suppositurus? CH. Audio sanè huiusmodi: an autẽ vera sint, tu & poëtæ videritis. M. Verissima, ô Charon: alioqui qua gratia viri illi sapiẽtes mentirentur? Itaque quod felix faustumq; sit, primùm Ossam cruamus, quemadmodũ carmen præscribit, & ipse architectus Homerus: At super Ossam Pelion arboribus dẽsum. Vides quàm citra negotium pariter & quàm poëticè effecerimus? Age, hac mole cõscensa dispiciã num aut hæc faciant satis, aut plura superstruere oporteat. Papæ! quid hoc? Hęremus adhuc in ipsa cœli rádice. Etenim ab oriẽte sole vix Ionia & Lydia cõspiciuntur: ab occidente verò non amplius Italia ac Sicilia. Porrò à Septentrione, ea solũ quæ Istro adiacẽt, apparent. Illinc autẽ Creta, neq; hęc admodum apertè. Quare sicuti videtur, & Oetam transponere oportet: postremò omnibus superimponẽdus Parnassus. CH. Sic faciamus. At hoc solùm vide, ne plus æquo attenuãdo opus, ipsum tenuius fragili úsque reddamus, ita vt tandem vnà cum ipsa mole deturbati, Homericam illam ædificandi rationem nimis amaram experiamur, nimirum caluariis ex casu perfractis. M. Bono animo es ô Charon: res omnis in vado erit, tu Oetam trãspone, aduolutetur & Parnassus. En iterum cõscendã. Bene habet, cuncta iam cõspicio: & tu nunc ascẽde. CH. Manum mihi porrige ô Mercuri. neque enim paruã ac humilẽ molem me facis ascendere. M. Si singula cõtueri gestis, ô Charõ, discrimini te cõmittas oportet. Non enim ita cõparatum est, vt simul & extra periculũ sis constitutus, & tamen, quę cupis, liceat spectare. Postremò hac mea dextra nitere, ac pedetẽtim scandendo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene se habet, quũ & tu superaris. Iam verò quoniam bicipiti vertice prominet hic Parnassus, vterque altero occupato cõfidamus. Tu autem nũc oculis in orbem mihi ductis, intuere vniuersa.

A ΕΡ. εἰκότως· ἰδιώτης γὰρ εἶ ὦ Χάρων, ⸀καὶ ἥκιστα ποιητικός. ὁ δὲ ⸀γλυκὺς Ὅμηρος, ἀπὸ δυοῖν στίχοιν αὐτίκα ἡμῖν ἀμβατὸν ἐποίησε τὸν οὐρανόν, οὕτω ῥᾳδίως συνωθήσας τὰ ὄρη. ⸀καὶ γὰρ μέλλω εἴ σοι ⸀δοκεῖ τὰ περὶ τοῦ ⸀δεκάτου (τοῦτο γὰρ δοκεῖ) δοκεῖ, τὸν Ἄτλαντα δηλαδὴ εἰδότι, ὃς τὸν πόλον αὐτὸν εἰς ὤν, φέρει, ἀνέχων ἡμᾶς ἅπαντας. ἀκούεις δὲ ἴσως ⸀καὶ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ πέρι, τοῦ Ἡρακλέους, ὡς δεξάμενός ποτε αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Ἄτλαντα, ⸀καὶ ἀναπαύσας ⸀μικρὸν ὀλίγον τοῦ ἄχθους, ὑπέθηκε ἑαυτὸν τῷ φορτίῳ; ΧΑ. ἀκούω καὶ ταῦτα. εἰ δὲ ἀληθῆ ἐστι, σὺ μὲν ὦ Ἑρμῆ, καὶ οἱ ποιηταὶ εἰδῆτε. ΕΡ. ἀληθέστατα ὦ Χάρων. ἢ τίνος γὰρ ἕνεκα σοφοὶ ἄνδρες ἐψεύδοντο ἄν; ὥστε ἀναμοχλεύωμεν τὸν Οὐσσαν πρῶτον, ὡς σφῶν ἡμῖν ὑφηγεῖται ὁ ἔπος, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ὅμηρος, Ἀυτὰρ ἐπ' Οσσῃ Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ὁρᾷς, ὅπως ῥᾳδίως ἅμα καὶ ποιητικῶς ἐξεργασόμεθα; Φέρε οὖν ἀναβὰς ἴδω, εἰ καὶ ταῦτα ἱκανά, ἢ ἐποικοδομεῖν ἔτι δεήσῃ. παπαῖ. κάτω ἔτι ἐσμὲν ⸀τὸ τῆς ὑπωρείας τοῦ οὐρανοῦ. ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν ἑῴων, μόγις Ἰωνία καὶ Λυδία φαίνεται· ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας, οὐ πλέον Ἰταλίας καὶ Σικελίας· ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκτῴων, τὰ ⸀ὅτι πάνυ τοῦ Ἴστρου μόνα· καὶ ἀκήκοεν, ἡ Κρήτη δ' ⸀πάνυ σαφῶς. μεγαλυντέα ἡμῖν ὦ πορθμεῦ καὶ ἡ Οἴτη ὡς ἔοικεν· ἔστω ὁ Παρνασσὸς ⸀ὅτι πᾶσιν. ΧΑ. οὕτω ποιῶμεν. ὅρα μόνον μὴ λεπτότερον ἐξεργασώμεθα τὸ ἔργον, ἀπομνύοντες πέρα τοῦ πιθανοῦ· εἶτα συγκαταρριφθέντες αὐτῷ, πικρᾶς τὸ Ὁμήρου οἰκοδομητικῆς πείρας ⸀ξεωτερικέντες τὰ κρανία. ΕΡ. θαῤῥεῖ· ἀσφαλῶς γὰρ ἐξῇ ἅπαντα· μεγαλύνθω τὸν Οἴτην· ὑπερπηδήσεται καὶ ὁ Παρνασσός. ἰδού, ἐπῶμαι σοῖς· οὐ γὰρ πάνυ ὁρῶ. ἀναβαίνω ἤδη καὶ σύ. ΧΑ. ὄρεξον ὦ Ἑρμῆ τὴν χεῖρα. ὑ γὰρ ὅτι μικρόν με τοῦτον τὸν μηχανικὸν ἀναβιβάζῃς. ΕΡ. εἶτα καὶ ἰδεῖν ἐθέλῃς ὦ Χάρων ἅπαντα, ὄχι ἑνὶ δὲ ἄμφω, καὶ ἀσφαλῆ καὶ φιλοθεάμονα ⸀δεῖ· ἀλλ' ἔχου μου τῆς δεξιᾶς, ⸀καὶ φείδου μὴ κῦ τοῦ ὀλισθηροῦ πατεῖν· οὕτω γὰρ ἀνελήλυθας καὶ σύ. ⸀ἐπεὶ σφῶν δικόρυμβος ὁ Παρνασσός ⸀ἐστι, μίαν ἑκάτερος ἄκραν ὑπολαβόμενοι, καθεζώμεθα. σὺ δέ μοι ἤδη ⸀τὸ κύκλῳ περιβλέπων, ὑπόσκοπει ἅπαντα.

ΧΑΡ. ὁρᾷ γλῶ πολλὴν, καὶ λίμνην τι- A
νὰ μεγάλην περιρρέουσαν, καὶ ὄρη, καὶ πο-
ταμοὺς, τὸν Κωκυτὸν καὶ Πυριφλεγέθοντος
μείζονας· καὶ ἀνθρώπους πάνυ σμικροὺς,
καὶ τινας φωλεοὺς αὐτῶν. ΕΡ. πόλεις σκή-
ναί εἰσιν, οὓς φωλεοὺς σὺ νομίζεις. ΧΑ.
οἶδα ὦ Ερμῆ ὡς οὐδὲν ἡμῖν πέπρακται,
ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὖτις Κασ-
ταλίᾳ, καὶ τῷ Οἴτῃ, καὶ τἆλλα ὄρη με-
τεκινήσαμεν. ΕΡ. ὁπῖ δή; ΧΑ. οὐδὲν ἀ-
κριβὲς ἐγώγε ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὁρᾷν ἐβου-
λόμην· δὲ καὶ πόλεις καὶ ὄρη αὐτὰ μόνον ὥσ-
περ ἐν γραφαῖς ὁρᾶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώ- B
πους αὐτοὺς, καὶ ἃ πράττουσι, καὶ οἷα λέ-
γουσι. ὥσπερ ὅτε με τοιοῦτον συντυχὸν εἶ-
δες γελῶντα, καὶ ἤρου με ὅ,τι γελοίων. ἀκού-
σας γάρ τινος, ἥδιον ἐς δεῖπνον. ΕΡ.
τί δὲ τοῦτ' ἦν; ΧΑ. ὅτι δεῖπνον οἴμην κλη-
θεὶς παρά τινος τῶν φίλων, ἐς τὴν ὑστεραίαν
μάλιστα ἥξω, ἔφην· καὶ μεταξὺ λέγοντος, ἀπὸ
τοῦ τέγους κεραμὶς ὑπιπεσοῦσα, οὐκ οἶδ'
ὅτου κινήσαντος, ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἐγέλα-
σα οὖν, οὐχ ὑπιτελέσαντος τὴν ὑπόσχε- C
σιν. ἔοικα δὲ καὶ νῦν ὑποκαθήσεσθαι, ὡς
μᾶλλον βλέπωμι, καὶ ἀκούωμι. ΕΡ. ἔχ'
ἀτρέμας, καὶ τοῦτο γάρ ἐγώ σοι ἰάσομαί σοι, καὶ
ὀξυδερκέστατον σὲ βεβαιῶ ἀποφανῶ, πρὸς
Ομήρου πειρώμενος τοῦτο ἐπᾴδων λα-
βών. καὶ πρόειδε εἴπω τὰ ἔπη, μέμνησο μη-
κέτι ἀμβλυώττειν, ἀλλὰ σαφῶς πάντα ὁρᾶν.
ΧΑ. λέγε μόνον. ΕΡ.

Ἀχλὺν δ' οἱ περὶ πᾶσι ποτὶ βλεφάροισιν ἔλυσε, τὴ πρὶν ἐπῆεν,

Ὄφρ' εὖ γινώσκῃς ἠμὲν θεὸν, ἠδὲ καὶ ἄνδρα.

ΧΑ. τί δῆτα; ΕΡ. ἤδη ὁρᾷς; ΧΑ. ὑπερ- D
φυῶς γε. τυφλὸς ὁ Λυγκεὺς σκαφὸς, ὡς πρὸς
ἐμέ. ὥστε σὺ ὁπότι τοῦτο πρόειδάσκε με,
καὶ ἀποκείνου ἐρωτῶντι. ἀλλὰ βούλει τὸν
Ομηρον καίγε ἐρωμήσω, ὡς μάθῃς ὅσῳ αὐ-
τὸν ἀμείνω ὄντα με τοῦ Ομήρου; ΕΡ. καὶ
πόθεν σὺ ἔχεις τι τοῦ ἐκείνου εἰδέναι, ναύτης
ἀεὶ καὶ πρόσκωπος ὤν; ΧΑ. ὁρᾷς, ὀνειδι-
στὸν τοῦτο ἐς τὴν τέχνην. ἐγὼ δὲ ὁπότε δια-
πορθμεύων αὐτὸν ἀποθανόντα, πολλὰ ῥαψῳ-
δοῦντος ἀκούσας, οἷων ἔτι μέμνημαι. καί-
τοι χρόνων ἡμᾶς ὁ μικρὸς τότε κατέλαβεν.

CHA. Terram video amplam, ac palu- A
dem quandã ingentem, quæ vndiq; terrã circumfluit: tum montes ac fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodũ exiles, pariter & horum nidulos quosdam. MER. Vrbes illæ sunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides quàm nihil nobis tanto labore sit effectum? quin frustra sede mouimus Parnassum vnà cũ Castalio, tum & Octam, cæteroſq; mõteis omneis. MER. Quid ita? CH. Equidẽ è sublimi exactè despicio nihil: desiderium autem erat non vrbes solùm, neq; montes ipsos tanquã in tabula depictos intueri, verùm & homines ipsos, B tũ quę faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud secus ac priùs cùm tu obuius mihi factus ridentem conspiceres, ac quidnam riderem, percunctareris. Nam cùm ridiculũ quiddam audirẽ, mirum in modum delectabar. MER. Quodnam hoc erat? CH. Cùm quidam ab amicorum quopiam ad cœnã, opinor, vocatus esset, in posterum, inquit, diem veniam maximè. Atque interim dum hæc diceret, tegula quædã nescio quo deturbãte à tecto in caput huic irruens, ipsum necauit. Risi ergo hominem, vt qui promissa minimè C præstaret. Sed & nunc quo magis audiã, magísque videam, descendendum mihi censeo. MER. Quietus es: nam & huic malo remedium inuenero, atque incantatione quadã ab Homero accepta, videndi aciem acutissimam tibi vel breui reddidero. Ac posteaquam carmina ipsa pronunciaro, memor sis non ampliùs hallucinari, verùm apertè cuncta contueri. CHA. Dic solùm. MERC.

Dimoui nubem, visum quæ texerat antè,
Vt tandẽ agnoscas qui sint; hominésne, deúne:

CHA. Quid est? MER C. An non iam vides? CHAR. Maximè: cæcus sanè Lynceus ille, si mecum componatur. Itaque deinceps hoc primùm me velim doceas, mihíque percunctanti respondeas. Sed heus tu, vin' & ipsum me Homericis versibus tecum agere, quò videlicet intelligas, neque ipsum me ab Homeri elegantia abhorrere? MERC. Vnde tu quæso illius aliquid scire posses, nauta cùm sis, & cum remis rem habeas? CHAR. Vides? opprobria sunt hæc in artem. At ego cùm illùm vita iam functum traiicerem, multa ex ordine canentem audiui, quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porro tempestas nõ mediocris tum nobis incubuit.

Breuis hypotypoſis terræ.

Etenim posteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum prosperam neque salutarem fuisset auspicatus, carminum vi impulsus Neptunus, & nubes conuocauit, atque tridente velut vnco quodam hamo iniecto, cùm fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis vniuersum miscebat mare, adeò vt parum abfuerit quin tempestas quæ vnà cum densa caligine imminebat, nauem nobis subuertisset. Tum ergo & ille nauseabundus bonã carminum partem Scyllæ & Charybdi euomuit: sed & Cyclopi. MER. Non ergo difficile fuit ex tanto vomitu paucula aliqua reseruare. CHA. At dic mihi, [*cuúsque,*

Crassus ille quis est, vir magnus conspi-
Vertice sublimi, atque humeris latissimus
amplis?

MER. Milo Crotoniata hic est athleta. Applaudunt autem ei Græci, quòd taurum sublatum solus per mediũ ferat stadium. CH. At quanto iustiori causa ô Mercuri ipsum me laudibus veherẽt, qui paulò pòst ipsum tibi Milonem quantus est, correptum in nauiculam imponam? nempe vbi à morte inuictissimo aduersario lucta superatus ad nos venerit, quando nec ipse planè intelliget qua cruris implicandi ratione sit deiectus: tũ profectò nobis plorabit, recordatus & harum coronarum, & huius applausus. Nunc autẽ quia propterea quòd taurum gestarit, est admirationi, grãdia sapit, ac mirificè sibi placet. Quid ergo de ipso arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquãdo sibi imminere speret? MER. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CH. Missum hũc face ô Mercuri, risũ nobis haud ita multo pòst exhibiturum, quando videlicet nobiscũ nauigãs, ne culicem quidem ampliùs, nedum taurũ ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas velim, quis alius ille vir grauis, ac seueritate quadã verendus, nec tamen Græcus, quantũ ex peregrino habitu cõiici potest? MER. Cyrus, ô Charon, Cambysis filius, qui imperium quod olim Medi obtinebant, ad Persas trãstulit, atq; idẽ Assyrios nuper deuicit, & Babylonẽ expugnauit: ad hoc exercitũ in Lydiã traducere iam parat, hoc iam in animo destinans, vt Crœso superato imperiũ habeat in omneis. CH. At Crœsus vbi tandẽ ille? M. Illorsũ oculos deflecte in magnã illam arcem, quæ triplici muro est septa: Sardeis illæ. An non Crœsum ipsum vides in aureo sedẽtem solio,

A ἐπεὶ γὰρ ἤρξατο ἀδὴν ὁ πρὼν ἀῖσιόν τινα φδὴν τοῖς πλέουσιν, ὡς ὁ Ποσειδῶν συνήγαγε τὰς νεφέλας, καὶ ἐτάραξε τὸν πόντον, ὡς ὑπ' ὀλίγου τινὰ ἐμβαλὼν τὴν τρίαιναν, καὶ πάσας τὰς θυέλλας ὠρέγυνε, καὶ ἄλλα πολλὰ κυκῶν τὴν θάλασσαν· ἐκ τοῦ πλῆ ἐπῶν, χθαμαὶ ἄφνω καὶ γνόφος ἐμπεσὼν, ὀλίγου δεῖν καθεῖρξεν ἡμῖν τὴν ναῦν. ὅτε δὴ καὶ ναυτιάσας ὁ κυβερνήτης, ἀπήμεσε τὴν ῥαψῳδίαν τὰς πολλὰς αὐτῇ Σκύλλῃ, καὶ Χαρύβδει, καὶ Κύκλωπι. ΕΡ. ὁ χαλεπὸν οὖν ὦ Ζεῦ ἐκ τοσούτου ἐμέτου ὀλίγα γοῦν ἀφυλάκτως. ΧΑΡ. εἰπέ γάρ μοι·

Τίς γὰρ ὅδ' ὀβριμόθυμος ἀνὴρ, ὃς τε, μέγας τε,
Ἐξοχος αὐθεφόρων κεφαλὴν καὶ βύρεας ὤμους;

ΕΡ. Μίλων οὗτος ὁ ἐκ Κρότωνος ἀθλητής. ὑπερεκροτοῦσι δ' αὐτῷ οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸν ταῦρον ἀραμένος, φέρει δρόμῳ τὸ στάδιον μέσον. ΧΑ. καὶ πόσῳ δικαιότερον ἂν ἐμὲ ὦ Ἑρμῆ ἐπαινοῖεν, ὃς αὐτὸν σοι τὸν Μίλωνα μετ' ὀλίγων ξυλλαβὼν, ἐνθήσομαι εἰς ὃ σκαφίδιον, ὁπότε μὴ ἥκῃ πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ἀμαχητὶ τοῦ πρὸ ἀγωνιστῶν καταπαλαισθεὶς τῷ θανάτου, μηδὲ ξυνεὶς ὅπως αὐτὸν ὑποσκελίσῃ; κἄπα οἰμώξεται ἡμῖν δηλαδὴ, μεμνημένος τῶν στεφάνων τούτων, καὶ τοῦ κέρατος. νῦν δὲ μέγα φρονῇ, θαυμαζόμενος ὅτι τῇ τοῦ ταύρου φορᾷ. τί οὖν οἰηθῶμεν, ἆρα ἐλπίζειν αὐτὸν καὶ τεθνήξεσθαί ποτε; ΕΡ. πόθεν σκῆνος θανάτου νῦν μνημονεύσειεν ἂν ἐν ἀκμῇ τοσαύτῃ; ΧΑ. ἔα τοῦτον οὐκ εἰς μακρὰν γέλωτα ἡμῖν παρέξοντα, ὁπότ' ἂν πλέῃ· μηδὲ ἐμπίδα ἔχ ὅπως ταῦρον ἔτι ἄρασθαι δυνάμενος. σὺ δέ μοι σκῆνο εἰπὲ, τίς τ' ἄρ ἐσθ' ἅλλος ὁ σεμνὸς ἀνὴρ; ἦ χ Ἕλλην ὡς ἔοικεν ἀπὸ γοῦν τῆς στολῆς. ΕΡ. Κῦρος ὦ Χαρὼν ὁ Καμβύσου, ὃς τὴν ἀρχὴν πρὶν μὲν Μήδων ἐχόντων, νῦν Περσῶν ἤδη ἐποίησεν αὖ). καὶ Ἀσσυρίων ἔναγχος οὗτ' ἐκράτησε, καὶ Βαβυλῶνα πρὸς ἐπάστατο· ἐπὶ νῦν ἐλαύνοντι ὅτι Λυδίαν ἔοικεν, ὡς καθελὼν τὸν Κροῖσον, ἄρχοι ἁπάντων. ΧΑ. ὁ Κροῖσος δ' ποῦ ποτε κἀκῆνός ἐστιν; ΕΡ. σκῆνε ἀπόβλεψον ἐς τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν, τὴν δ' τειχιλοῦν τείχεσι· Σαρδὼς σκῆναι. ἢ τὸν Κροῖσον αὐτὸν ὁρᾷς ἤδη ὅτι κλίνης χρυσῆς καθήμενον,

Σόλωνι τῷ Ἀθηναίῳ ἀφομοιούμενον; βούλῃ ἀκούσωμεν αὐτοῦ ὅ,τι καὶ λέγοιτο; ΧΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΡ. ὦ ξένε Ἀθηναῖε, εἶδες γάρ μου τὸν πλοῦτον, καὶ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ὅσος ἄσημος χρυσός ἐστιν ἡμῖν, καὶ τἄλλα ἄλλως πολυτέλειαν, εἰπέ μοι τίνα ἡγῇ τῶν πάντων ἀνθρώπων εὐδαιμονέστατον εἶναι; ΧΑ. τί ἄρα ὁ Σόλων ἐρεῖ; ΕΡ. παῤῥᾳδίως ἀληθεύει ὦ Χάρων. ΣΟ. ὦ Κροῖσε, ὀλίγοι μὲν οἱ εὐδαίμονες. ἐγὼ δὲ ὧν οἶδα, Κλέοβιν καὶ Βίτωνα ἡγοῦμαι εὐδαιμονεστάτους γενέσθαι, τοὺς τῆς ἱερείας παῖδας. ΧΑ. τῆς Ἀργόθεν φησὶν οὗτος, τοὺς ἅμα τῷ μητρὶ ἀποθανόντας, ἐπεὶ τὴν μητέρα ὑπεδύοντες, εἵλκυσαν ὅτε τῆς ἀπήνης ἄχρι τοῦ ἱεροῦ. ΚΡ. ἔστω· ἐχέτωσαν τὰ πρῶτα ἐκεῖνοι τῆς εὐδαιμονίας· ὁ δεύτερος δὲ, τίς ἂν εἴη; ΣΟ. Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε ἐσθλὸς, καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ΚΡ. ἐγὼ δὲ κἀθαρμα, ἢ σοὶ δοκῶ εὐδαίμων εἶναι; ΣΟ. οὐδέπω οἶδα Κροῖσε, μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀφίκῃ τοῦ βίου. Ὁ γὰρ θάνατος, ἀκριβὴς ἐλεγκτὴς τῶν πλούτων, καὶ τὸ ἄχρι τοῦ τέρματος εὐδαιμόνως διελθεῖν. ΧΑ. καλλίστα ὦ Σόλων, ὅτι ἡμῶν οὐκ ἐπιλέλησαι, ἀλλὰ τὸ πρωμεῖον αὐτὸ ἀξιοῖς γνῶναι τίνι χρὴ τῶν πλούτων χρῆσιν. ἀλλὰ τίνας ἐκείνους ὁ Κροῖσος ἐκπέμπει, ἢ τί καὶ ὅτι τῶν ὤμων φέρουσι; ΕΡ. πλίνθους τῷ Πυθίῳ χρυσᾶς ἀναθήσει, μισθὸν τῶν χρησμῶν, ὑφ' ὧν ἐξαπολεῖται μικρὸν ὕστερον. Φιλέμαντις δὲ μὴν ἐκτόπως. ΧΑ. ἐκεῖνο γάρ ἐστιν ὁ χρυσὸς ὁ λαμπρὸν, ὁ ἀποστίλβον ὑπερφυὲς μετ' ἐρυθήματος. νεῦ γὰρ πολλάκις εἶδον, ἀκούων ἀεί. ΕΡ. ἐκεῖνο ὦ Χάρων ὁ ἀοίδιμον ὄνομα, καὶ πεπολεμιχὸς. ΧΑ. καὶ μὴν οὐχ ὁρῶ ὅ,τι ἀγαθὸν αὐτῷ πράξεσιν, εἰ μὴ ἄρα τοῦτο μόνον, ὅτι βαρυύνονται οἱ φέροντες αὐτό. ΕΡ. ἃ γὰρ οἶδα ὅσοι πόλεμοι ἀφ' οὗτο, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ ληστεῖα, καὶ ἁρπαγαὶ, καὶ φόνοι, καὶ δεσμὰ, καὶ πλοῦς μακρὸς, καὶ ἐμπορεῖαι, καὶ δουλεῖαι; ΧΑ. ἀφ' οὗτο ὦ Ἑρμῆ, ὁ μὴ πολὺ τοῦ χαλκοῦ διαφέρον; οἶδα γὰρ τὸν χαλκὸν, ὁπόλον ὡς οἶδα καὶ τῶν κατὰ πλοῦτον ἑκάστου σκοπῶν.

A ac cum Solone illo Athenienſe diſſerentem? Vis auſcultemus qua de re verba faciant? CHA. Volo ô Mercuri. CR. O hoſpes Athenienſis, quia iam diuitias noſtras vidiſti, theſauros ſcilicet, & quantum nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem pretioſam: dic mihi, quemnam omnium hominum feliciſſimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon? MER. Otioſo es animo, nihil, ô Charon, vel ingeneroſum, vel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci: verùm ex his quos ego noui, Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſſimos extitiſſe. CHA. *Cleobis & Biton.*

B Argiuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem vehiculo inſidentem ad ſacrarium vſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è viuis ſtatim exceſſerunt. CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene vixit, mortem etiam pro patria obire non recuſauit. CROE. Ego verò, ô ſcelus, non tibi videor felix eſſe? SOL. Nondum ô Crœſe ſtatui, quòd necdum ad vitæ metam peruenieris: rectiſſimus enim eius rei index ac C certiſſimus mors ipſa exiſtit, & vita ad finem vſque feliciter perducta. CHA. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quoniam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quinam illi quos Crœſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio latéres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim vir ille plus æquo vatibus deditus, adeo vt omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt aurum ſplendidum ſcilicet, quódque ſubpalſidum refulget rubore? nunc enim, quum antè iam ſæpe de eo audierim, ipſum primùm video. MER. D Hoc celebre illud eſt nomen, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non video quonam pretio commendetur: niſi hoc fortè ad rem pertinet, quòd qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot latrocinia, quot periuria, quot cædes, quot vincula, quámque longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot ſeruitutes? CHAR. Propter hócne ô Mercuri, quòd parum ipſi æri præſtat? Nam æs noui, vt qui à ſingulis vectoribus (quod & tu ipſe non ignoras) obolum cum delectu accipiam.

MER. Est ita vt dicis ô Charon: verùm æs, quia magna est eius copia, non est in pretio: aurum verò, & huius quidem parum, hi qui terræ venas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt: attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stultitiam narras, qui tanto amore prosequuntur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurum minimè mirari videtur, vt & planè vides. Nam cùm Crœsum ipsum, tum verò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò, vt videatur etiam mihi hac ipsa de re Crœsum velle percunctari. quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ô Crœse, putásne laterum horũ indigere Apollinem? *Alius locus de donariis diis consecratis.* CROE. Per Iouem: nullũ enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres possideat? CROE. Quid ni? SOL. Magnam mihi paupertatem in cœlo narras, ô Crœse, si deos, cũ fortè desiderẽt, aurum ex Lydia aduehere oportebit. CROE. Vbi enim alibi auri proueniret tantũ, quantũ apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrũ in Lydia nascitur? CROE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi estis. CROE. Quînam? ferrũ præstãtius auro? SOL. Si citra stomachum respõdere velis, facilè quidẽ intellexeris. CROE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Vtri præstãtiores, an qui seruant ac defendũt, an qui seruantur & defenduntur? CROE. Qui seruant profectò. SOL. Quid ergo? Si (quemadmodũ quidã narrãt futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureósne gladios militi tuo facies, an ferro tũ erit opus? CR. Ferro sanè, ferro. S. Et si huius copiã non apparaueris, futurum vt egregiũ illud aurũ captiuum ad Persas abeat. CR. Bona verba, ô homo. SOL. Dij meliora velint, quã vt hæc hoc modò fiant. verùm tu hac via videris ferrũ auro nobilius fateri. CR. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuocare? SOL. Neq; ferro ille indiguerit: sed siue æs siue aurũ dicaris, aliis sanè futuram prædam ac possessionẽ suspenderis, & id quidem aut Phocensibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipsis, aut etiam prędoni alicui tyrãno: deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. CR. Semper tu quidẽ diuitias mihi inuides & oppugnas.

Aurũ ne præstãtius, an ferrũ.

ΕΡ. ναί· ἀλλ' ὁ χαλκὸς μὲν πολύς· ὥστε οὐ πάνυ τοῦτον ἐντιμᾶται παρ' αὐτοῖς· τὸν δὲ ὀλίγον ἐκ πολλοῦ τοῦ βάθους οἱ μεταλλεύοντες, ἀνορύττουσι· πλεῖον δὲ ἐκ τῆς γῆς καὶ σὺ ὡς ἔοικε ὁ μόλιβδος, καὶ πάλλα. ΧΑ. δεινήν τινα λέγεις τὴν ἀνθρώπων τοῦτο ἀβελτηρίαν, οἳ τοσοῦτον ἔρωτα ἐρῶσιν ὠχροῦ καὶ βαρέος κτήματος. ΕΡ. ἀλλ' ὁ Σόλων γε ἔοικεν ὦ Χάρων ἐρᾶν αὐτοῦ φαίνεται, ὡς ὁρᾷς. καταγελᾶν γὰρ τοῦ Κροίσου, καὶ τῆς μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου· καί μοι δοκεῖν ἐρέσθαί τι βούλεται αὐτόν. ἐπακούσωμεν οὖν. ΣΟ. εἰπέ μοι ὦ Κροῖσε· οἴει γάρ τι δεῖσθαι τὴν πλίνθων τούτων τὸν Πύθιον; ΚΡ. νὴ Δί'. ὁ γὰρ ὄντως αὐτῷ ἐν Δελφοῖς ἀνάθημα οὐδὲν τοιοῦτον. ΣΟ. ἔκουν μακάριον οἴει τὸν θεὸν ἀποφαίνειν, εἰ κτήσαιτο ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ πλίνθους χρυσᾶς; ΚΡ. πῶς γὰρ οὔ; ΣΟ. πολλοῦ μοι λέγεις ὦ Κροῖσε πενίαν ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἐκ Λυδίας μεταπέμπεσθαι ὁ χρυσίον δεήσει αὐτοῖς, ὅτου ποθήσουσι. ΚΡ. ποῦ γὰρ τοσοῦτος ἂν γένοιτο χρυσός, ὅσος παρ' ἡμῖν; ΣΟ. εἰπέ μοι, σίδηρος δὲ φύεται ἐν Λυδίᾳ; ΚΡ. οὐ πάνυ τι. ΣΟ. τῷ βελτίονος ἄρα ἐνδεᾶς ἐστε. ΚΡ. πῶς; ἀμείνων ὁ σίδηρος χρυσίου; ΣΟ. ὦ ἀποκρίνη μηδὲν ἀναγκαστῶς, μάθοις ἄν. ΚΡ. ἐρώτα ὦ Σόλων. ΣΟ. πότερον ἀμείνους οἱ σώζοντες τινας, ἢ οἱ σωζόμενοι ὑπ' αὐτῶν; ΚΡΟΙ. οἱ σώζοντες δηλαδή. ΣΟ. ἆρ' οὖν ὦ Κροῖσε, ὡς λοιμοποιοί τινες, ὅτῳ Λυδοῖς, χρυσᾶς μαχαίρας σὺ ποιήσῃ τῷ στρατῷ, ἢ ὁ σίδηρος ἀναγκαῖος τότε; ΚΡ. ὁ σίδηρος δηλαδή. ΣΟ. καὶ εἴγε μὴ τοῦτον παρασκευάσαιο, οἴχοιτο ἄν σοι ὁ χρυσὸς ἐς Πέρσας αἰχμάλωτος. ΚΡ. βλάπτεις ὦ ἄνθρωπε. ΣΟ. μὴ γένοιτο μὲν οὖν ἔτι τοῦτο φαίνῃ δ' οὖν ἀμείνω τὸν σίδηρον ὁμολογῶν. ΚΡ. ἔκουν εἰ τῷ θεῷ κελεύεις σιδηρᾶς πλίνθους ἀναπλάναι με, τὸν δὲ χρυσὸν ὀπίσω αὖθις ἀνακαλεῖν; ΣΟ. οὐδὲ σίδηρον ἐκεῖνός γε δεήσεται· ἀλλ' ὦ τε χαλκὸν, ὦ τε χρυσὸν ἀναθῇς, ἄλλοις μέν ποτε κτῆμα καὶ ἔρμαιον ἔσῃ ἀναθεμένοις, Φωκεῦσιν, ἢ Βοιωτοῖς ἢ Δελφοῖς αὐτοῖς, ἢ τινι τυράννῳ λῃστῇ· τῷ δὲ θεῷ ὀλίγον μέλει τῶν χρυσοποιῶν. ΚΡ. ἀεὶ σύ μου τῷ πλούτῳ πολεμεῖς καὶ φθονεῖς.

ΕΡ. ὑ φέρῃ ὁ Λύδος, ὦ Χαρών, τὴν παῤ-
ρησίαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων, ἀλλὰ
ξένον αὐτῷ δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, πένης ἄν-
θρωπος ὢν καὶ ἀπορωτάτων, ὃ δὲ παρεσκευ-
σμένον ἐλευθέρως λέγων. μεμνήσεται δή ὀλίγῳ μι-
κρὸν ὕστερον τοῦ Σόλωνος, ὅταν αὐτὸν δέῃ ἀνέρ-
πειν, ὅτι τὴν πυρὰν ἀναβαίνει τοῦ Κύρου ἀπο-
θανοῦσαν. ἤκουσα γὰρ τῆς Κλωθοῦς παρ᾽ ἐμοῦ ἀνα-
γινωσκούσης τὰ ἐκάστῳ ὑφῃσκασμένα· ἐν
οἷς καὶ ταῦτ᾽ ἐγέγραπτο, Κροῖσον μὲν ἁλῶ-
ναι ὑπὸ Κύρου, Κῦρον δὲ αὐτὸν, ὑπ᾽ ἐκ-
γόνου τῆς Μασσαγέτιδος ἀποθανεῖν. ὁρᾷς τὴν
Σκυθίδα, τὴν ὑπὲρ τοῦ ἵππου τοῦ λευκοῦ ὀξε- B
λαυνούσαν; ΧΑ. νὴ Δία. ΕΡ. Τόμυρις
ἐκείνη ἐστί. ἣ τὴν κεφαλὴν γε ἀποτε-
μοῦσα τοῦ Κύρου αὐτῆ, ἐς ἀσκὸν ἐμβύσῃ πλή-
ρη αἵματος. ὁρᾷς δὲ ἢ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεανί-
σκον; Καμβύσης ἐκεῖνός ἐστιν. οὗτος βασιλεύ-
σας μὲν τὸν πατέρα καὶ μυρία σφαλεὶς ἔν τε
Λιβύῃ, καὶ Αἰθιοπίᾳ, ὃ τελευταῖον μανεὶς,
ἀποθανεῖται, ἀποκτείνας τὸν Απιν. ΧΑ. ὦ
πολλοῦ γέλωτος. ἀλλὰ νῷν τίς αὖ αὐτοῖς παρε-
κελεύσατο ὄντως ἀφροσύνοις τὴν ἄλλων;
ἢ τίς δὴ πιστεύσειν ὡς μετ᾽ ὀλίγον οὗτος μὲν αἰ-
χμάλωτος ἔσται, οὗτος δὲ, τὴν κεφαλὴν ἔχῃ
τὸ ἀσκῷ αἵματος; ἐκεῖνος δὲ τίς ἐστιν ὦ Ερ-
μῆ, ὁ τὴν πορφυρᾶν ἐφεστρίδα ἐμπεπορπη-
μένος, ὁ δὲ διάδημα, ᾧ τὸν δακτύλιον ὁ μά-
γειρος ἀναδίδωσι, τὸν ἰχθῦν ἀπατεμών Νή-
σου τὶν ἀμφιρύτης βασιλεύς ὅ τις λέγεται εἶ;
ΕΡ. οὔτε πρᾴως ὦ Χαρών. ἀλλὰ Πολυ-
κράτην ὁρᾷς τὸν Σαμίων τύραννον, πολυ-
δαίμονα οἰόμενον εἶ; ἀπαρ καὶ οὗτος αὐτὸς,
ὑπὸ τοῦ πρέσβεως οἰκέτου Μαιανδρίου προ-
δοθεὶς Οροίτῃ τῷ σατράπῃ, ἀνασκολοπι- D
σθήσεται, ἄθλιος ἐκπεσὼν τῆς εὐδαιμονίας ἐν
ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου. καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Κλωθοῦς
ἐπήκουσα. ΧΑΡ. ἴθι ὦ Κλωθοῖ, γλυ-
κέως καὶ αὖθις ὦ βέλτιστη, καὶ τὰς κεφαλὰς
ἀπότεμνε, καὶ ἀνασκολόπιζε, ὡς εἰδῶσιν αὖ-
θις ὄντες. ὡς τοσούτῳ δὲ ἐπαρέσθων,
ὡς ἂν ἀφ᾽ ὑψηλοτέρου ἀληθινότερον κατα-
πεσούμενοι. ἐγὼ δὲ γελάσομαι τότε γνωρί-
σας αὐτῶν ἕκαστον γυμνὸν ἐν τῷ σκαφι-
δίῳ, μήτε πορφυρίδα, μήτε πίλον, ἢ
κίτιον χρυσοῦν κομίζοντας. ΕΡΜΗΣ. ἢ

MER. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, verborum & libertatem, & veritatem: quin ei peregrina quædam res & noua videtur, hominem obscuro loco natum, ac pauperem, ea quæ vrgeant, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòst Solonis recordabitur, nimirum quando eum à Cyro captum, in constructum rogum oportebit conscendere. Nam quę cuique, Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant scripta: Crœsum quidem à Cyro captiuum duci, ipsum autem Cyrum à Massagetide illa necari. Viden' Scythicam illam fœminam candido vehentem equo? CHARON. Per Iouem. MER. Tomyris est, quæ sua ipsius manu Cyri caput detruncatum, in vtrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri vides adolescentem? Cambyses ille est. Is patre defuncto in imperium succedet. Ac vbi mille modis errarit & in Lydia, & in Æthiopia, tandem insania correptus, occiso à se Api, migrabit è vita. CH. O risum inexhaustum! Sed numquis vel aspicere sustineat ipsos, adeò sibi præ cæteris placentes? aut etiam cui credibile videri poterit, illum scilicet paulò pòst fore captiuum, hunc autem caput in vtre sanguine pleno habiturum? At quinam is est ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuique coccus piscis vētre dissecto annulum exhibet? in gente mari septa regis se nomine iactat? MER. Bellè ô Charon, quod interim occinis: cæterùm Polycratem Samiorum tyrannum vides, qui ipse se modis omnibus felicem putat? verùm & hic tādem ab assistente famulo Mæandrio Oroetæ satrapæ proditus, in crucē suffigetur. Miser sanè, qui vel temporis momēto ex vniuersa felicitate exciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHA. Præclarè ô Clotho. ita & ipsos in crucem suffige, & eorum capita generosè detrunca, quò se homines tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeò ferantur, nimirum vt postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidant. Porro quod ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum maximè ridebo, quando neque purpuram, neque regium capitis tegmen, denique neque solitum secum adferat aureum. MERC. Et

horum quidem fortuna sic se habebit. Sed & vastam quandam multitudinem vides, atque ex hac alios nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro proscindenteis, alios fœneranteis, postremò alios mendicanteis? C H A. Turbam quandam video variam, ac promiscuam, & vitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus proprium quemdam peculiarémque singuli habent aculeum, quo sibi vicinos pungunt. Quidam autem ex ipsis velut crabrones agúntque ferúntque imbecilliorem, ac viribus inferiorẽ. At agmen illud quod ex improuiso ipsos circumvolitat, quinam sunt? M E R C. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum voluptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimæ turbæ est permista. Atque in eadem cum ipsis republ. degit ira, odiũ, æmulatio: tum & imperitia, hæsitantia, auaritia. Porrò metus & spes ipsos superuolitantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando verò tantùm trepidare facit: hæ autem supra caput in altum vergentes, vbi quispiam apptehendere conetur, in sublime volantes aufugiunt, illis inhiantibus relictis: quod ipsum & Tantalum apud inferos ab aqua pati vides. Quòd si aciem intenderis, conspicies in alto & parcas ipsas ex penso singulis adnere tenuia quædam fila, quibus vniuersum mortalium genus subnixum dependet. Viden' quasi quosdam araneorum nexus ab ipsis fusis in singulis demissos? C H A. Equidem filum vt plurimùm admodum tenue ac fragile cuique è sublimi innexum video, hoc quidem illi, illud verò alij. M E R. Rectè vides ô portitor. Nam ab ipso fato imminet interitus, illi ab hoc, huic autẽ ab alio. Atque hunc hæredẽ fore eius, cuiuscunque filum fragilius fuerit: rursus autem illum huius: tale enim quiddam cõnexio illa portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo sufpenfos. Atque hic quidem ex ipsis in altum subtractus, sublimis est: verùm paulò pòst vbi ponderi tanto sustinendo non ampliùs par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit strepitum. Alius autem, qui paululum tantùm à terra fuerit subductus, tametsi cadat, citra tamen strepitum iacebit, adeò vt ruinam vix ipsi exaudiant vicini. C H A. Nimis quàm ridicula sunt hæc ô Mercuri.

Τὰ μὲν τούτων ὧδε ἔξω. πλῆθος δὲ πολὺ ὁρᾷς Χάρων ὁρᾷς, τοὺς πλέοντας αὐτῶν, τοὺς πολεμοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς δανείζοντας, τοὺς τοκογλυφοῦντας; Χ Α. ὁρῶ ποικίλον τινὰ τύρβην, καὶ μεστὸν ταραχῆς τὸν βίον, καὶ τὰς πόλεις γε αὐτῶν ἐοικυίας τοῖς σμήνεσιν, ἐν οἷς ἅπας μὲν ἰδίόν τι κέντρον ἔχει, καὶ τὸν πλησίον κεντεῖ. ὀλίγοι δέ τινες, ὥσπερ σφῆκες, ἄγριοι, καὶ φερόμενοι τὸν ὑποδεέστερον. ὁ δὲ τοῖς πετομένοις αὐτοῖς ἐκ τ' ἀφανοῦς ἐπιὼν ὄχλος τίνες εἰσίν; ΕΡ. ἐλπίδες ὦ Χάρων, καὶ δείγματα, καὶ ἄνοιαι, καὶ ἡδοναί, καὶ φιλαργυρίαι, καὶ ὀργαί, καὶ μίσοι, καὶ τὰ τοιαῦτα. τούτων δὲ ἡ ἄγνοια μὲν κάτω ξυναναμέμικται αὐτοῖς, καὶ ξυμπολιτεύεταί γε, νὴ Δία, καὶ ὁ μῖσος, καὶ ἡ ὀργὴ, καὶ ζηλοτυπία, καὶ ἀμαθία, καὶ ἀπορία, καὶ φιλαργυρία. ὁ φόβος δὲ, καὶ ἐλπίδες, ὑπὲρ αὐτὸ πετόμενοι, ὁ μὲν ἐμπίπτων, ἐκπλήττει ἐνίοτε καὶ ὑποπτήσσειν ποιεῖ· αἱ δ' ἐλπίδες ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμεναι, ὁπότ' ἂν μάλιστα οἴηταί τις ὑπολήψεσθαι αὐτῶν, ἀναπάλλονται, οἰχόμεναι, κεχηνόσιν αὐτοῖς ἀπολιποῦσαι, ὅπερ καὶ τὸν Τάνταλον κάτω πάσχοντα ὁρᾷς ὑπὸ τοῦ ὕδατος. ἐὰν δ' ἀτενίσῃς, καταλήψῃ καὶ μοίρας δύο ὑπακολουθούσας ἑκάστῳ τὸν ἄτρακτον, ἀφ' ὧν ἤρτηται ξυμβέβηκεν ἀπάντων τῶν λεπτῶν νημάτων. ὁρᾷς καθάπερ ἀράχνιά τινα καταβαίνοντα ἐφ' ἕκαστον ἀπὸ τῶν ἀτρακτων; Χ Α. ὁρῶ πάνυ λεπτὸν ἑκάστῳ νῆμα ὑπαπλεγμένον γε τὰ πολλὰ τῶν μὲν ἐκείνῳ· ἑκάστῳ δὲ, ἄλλῳ. Ε Ρ. εἰκότως ὦ πορθμεῦ. εἵμαρται γὰρ ἐκείνῳ μὲν, ὑπὸ τούτου φονευθῆναι· τούτῳ δ', ὑπ' ἄλλου. καὶ κληρονομῆσαί γε τοῦτον μὲν, ἐκείνου, ὅτου ἂν ἡ μικρότερον τὸ νῆμα· ἑκάστου δὲ αὖ, τούτου. τοιόνδε γὰρ τι ἡ ὑπαπλοκὴ δηλοῖ. ὁρᾷς δ' οὖν ἀπὸ λεπτοῦ κρεμαμένους ἁπάντας; καὶ σοὶ μὲν διασαθεὶς αἴρω, μετέωρός ἐστι· καὶ μὴ μικρὸν καταπεσὼν ἀπορράγήτω τὸ λίνου, ἐπειδὴ μηκέτι δύτεχη τοῖς ὅ βάρος, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται. σοὶ δὲ, ὀλίγον ἀπὸ γῆς αἰωρούμενος, ὦ καὶ πέσῃ, ἀψοφητὶ κείσεται, μόγις καὶ τοῖς γείτοσιν ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. Χ Α. παγγέλοια ταῦτα ὦ Ερμῆ·

ΕΡ. καὶ μὴν ἀδὴ εἰπεῖν ἔχοις ἂν τῷ τιμὴ ἀξίαν ὅπως δεῖ καταγέλαστα ὦ Χάρων· καὶ μάλιστα αἱ ἄγαν σπουδαὶ αὐτῶν, καὶ ὃ μεταξὺ τῶν ἐλπίδων οἴχεσθαι, ἁρπάσους γιγνομένους ὑπὸ τοῦ βελτίστου θανάτου. ἄγγελοι δὲ αὐτῶν καὶ ὑπηρέται μάλα πολλοὶ ὡς ὁρᾷς, ἠπίαλοι, καὶ πυρετοὶ, καὶ φθόαι, καὶ προπυθυμίαι, καὶ ξίφη, καὶ λῃστήρια, καὶ κώνεια, καὶ δικασταὶ, καὶ τύραννοι· καὶ τούτων σχεδὸν ὅλως αὐτοῖς εἰσέρχεται, ἐστ' ἂν μὴ προέμπωσιν· ὅταν δὲ σφάλωσι, πολὺ ὃ ὀτοτοῖ, καὶ αἰαῖ, καὶ ὤμοι μοι. εἰ δὴ βίβλος ἐξ ἀρχῆς ἐνενόουν ὅτι θνητοί τε εἰσιν αὐτοὶ, καὶ ὀλίγον τοῦτον χρόνον ἐπιδημήσαντες τῇ γῇ, ἀπίασιν, ὥσπερ ὀξὺ ὀνείρατος, πόνων ὑπὲρ γῆς ἀφέντες, ἔζων τε ἂν σωφρονέστερον, καὶ ἧττον ἐμίσουν ἀποθανόντες. νῦν δὲ ἐς ἀεὶ ἐλπίσαντες χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν, ἐπειδὰν βλέψας ὁ ὑπηρέτης καλῇ, καὶ ἀπάγῃ, πεδήσας τῷ πυρετῷ, ἢ τῇ φθόῃ, ἀγαναχτοῦσι πρὸς τοῦ ἀγωγοῦ, οὐ ποτε προσδοκήσαντες ἀποσπασθήσεσθαι αὐτῶν. ἢ τί γὰρ οὐκ ἂν ποιήσειν ἔκγονος, ὁ τοῦ οἰκίαν σπουδῇ οἰκοδομουμένου, καὶ τοὺς ἐργάτας βλέπων, εἰ μάθοι ὅτι ἡ μὲν ἔξω τέλος αὐτῷ· ὁ δὲ, αὖθις βλέπει τὸν ὄροφον, ἀπιόν; τῷ κληρονόμῳ καταλιπὼν ἀπολαῦσαι αὐτῆς, αὐτὸς μηδὲ δειπνήσας ἄθλιος ἐν αὐτῇ; ἔκγονος μὲν γὰρ ὁ χαίρων, ὅτι ἄρρενα παῖδα ἔτεκεν αὐτῷ ἡ γυνὴ, καὶ φίλτερος ἀφ' τοῦτο ἔσται, καὶ τοὔνομα τοῦ παιδὸς τιθέμενος, εἰ ἠπίστατο ὡς ἐπτέτης γενόμενος ὁ παῖς τεθνήξεται, ἆρα ἂν σοι δοκῇ χαίρειν ἐπ' αὐτῷ γενομένῳ; ἀλλὰ ὃ αἴτιον, ὅτι τὸν μὲν δυτυχοῦντα βλέπει τοῦ παιδὸς ἔκγονον ὁρᾷ, τὸν τοῦ ἀθλητοῦ πατέρα τοῦ Ολύμπια νενικηκότος· τὸν γείτονα δὲ τὸν ἐκκομίζοντα ὃ παιδίον οὐχ ὁρᾷ, οὐδὲ οἶδεν ἀφ' οἵας αὐτῷ κρήνης ἐκρέματο. τοὺς μὲν γὰρ πρὸ τῶν ὁρῶν ἀφαιρεθησομένους ὁρᾷς ὅσοι εἰσὶ, καὶ τοὺς ξιφηγερθησομένους τε καὶ χρήματα, εἶτα πρὶν ἀπολαῦσαι αὐτῶν καλουμένους, ὑφ' ὧν εἶπον, βλεπόντων ἀλγέλων τε, καὶ ὑπηρετῶν. ΧΑΡΩΝ. ὁρῶ πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἐγὼ ἐννοῶ, τί ὃ ἡδὺ αὐτοῖς πρὸς τὸν βίον, ἢ τί ἔκγονόν ἐστιν, ὃ τεθνηκόσιν ἀγαναχτῆσιν.

A MER. Atqui ne verbis quidē vllis pro dignitate cōsequi possis, quàm sint ridicula maximè ardua ipsorum studia, & quòd nonnunquā interea dū multa spe aluntur, intereūt, ab optima scilicet morte arrepti: cuius nūcij & ministri, vt cernis, admodum sunt multi, puta febres, tū feruidę, tū frigidę (Latinis veterib. quercerę dictę) tabes pulmonięq; tum gladij, latrocinia, aconita, iudices quoq; ac tyrāni. Et horum nihil omnino mentē eorum subit, tātisper sanè dum conatus eorum feliciter processerint. At si quando sua se spe falsos senserint, tū illud ohe frequens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd si iā inde ab initio secum perpenderent mortales se esse, ac posteaquā paululū hoc temporis in vita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus velut è somno migraturos, profectò & prudentiùs circunspectiúsq; vitam ducerent, & cùm emoriendum esset, minùs angerentur. Nunc autē quia præsenti rerū statu vsuros se perpetuò sperant, cū minister aut vocarit, aut abducere fuerit conatus, irretitos vel febre, vel tabe: stomachātur, & ducenti renituntur propterea sanè quòd abstrahēdos se è bonis præsentibus ne expectarint quidē. Sed enim quid nō faceret ille, qui domum magno studio ædificādo, operarios vtget, si prospexerit eam quidē finē habituram, ipsum autem se, cùm iamdū fastigium imposuerit, decessurum domo ita relicta hęredi, vt is fruatur, ipse autem miser ne semel quidem in ea cœnet? Iam qui stirpe virili auctus, cōuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe suum, puero imponit: si præsciret puerum septē annos natum emoriturum, nunquid ob prolem tibi videretur gaudio ferri tam immodico? Verùm in caussa est, quòd in eum quidem intuetur, cui in filio res prosperè cadunt, cui patrem esse contingit vel athletę, vel eius qui vicerit Olympia. Vicinum autem, qui natum cremādum effert, non inspicit, neque nouit quo funiculo quámque tenui sibi sit suspensus. Quin & eorum qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, vides: & quàm multi coaceruent pecunias, qui tamen antequam ipsis frui liceat, ab imminentibus quos dixi tum nuntiis tum ministris auocantur. CHA. Video isthæc omnia, & mecum ipse cogito quidnam sit eis in vita iucundum, aut quid tandem sit illud quo spoliati, tantopere stomachentur.

MER. Quinetiam si ipsorum reges, quos vel omnium felicissimos esse appareat, introspiciat quispiã diligẽter, nimirũ præterquã quòd instabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis inhærere tristia lõgè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis, tot insidiis, tot iris, tot adulationibus miseri illi inuoluũtur. Prętermitto & luctus, & morbos, tũ & affectus, qui ex æquo tum vulgo & his dominantur vsque adeò, vt non minoris fuerit & temporis & negotij, horum hîc recẽsere mala, quàm & priuatorum. CH. Tibi ergo ô Mercuri dicere volo, cuinã mortales assimiles mihi videantur, atque horũ vita omnis. Vidistin' aliquãdo bullas illas in aqua, torrẽte aliquo cum strepitu scaturiente existentes? tumores illos inflatos dico, quibus cogitur spuma. Earum sanè quædã sunt paruæ & exiles, quæ iam statim dissolutæ euanescant. Aliæ verò diutiùs durant, atq; aliis ad se coactis vehementer inflantur, ac in maximũ surgũt tumorem: tandem & hæ dissoluuntur omnino, pereúntq;. neque enim secus fieri poterit. Hæc tibi hominum vita. Singuli flatu tumescunt, ita vt alij sint maiores, alij autem minores: postremò alij quidem momentaneam, móxq; deficientem sentiant inflationem: alij verò priùs deficiãt, quã omnino constituãtur. At omnes destrui & euanescere necesse est. ME. Nihil tu quidem infelicius hominũ naturã similitudine expressisti, quã vel ipse Homerus, qui vniuersũ mortaliũ genus arborũ foliis cõparat. CH. At cũ tã fragilis sit eorũ conditio, vides tamẽ vt inuicẽ auidè contendant pro imperiis, pro honoribus, possessionibusq; certando: cũ tamẽ ipsos, vniuersis his post se relictis, vnico tãtùm obolo onustos ad nos venire oporteat. Vis igitur, quoniã in edito cõsistimus loco, quã possum magna voce acclamando eos adhorter? primùm quidem vt à conatibus & stultis & vanis abstineãt: deinde vt mortẽ semper præ oculis habẽtes hũc vitæ cursum transigãt: in hanc sententiã verba proclamans: O stulti, quid tanto studio in his rebus molimini? Desistite à laboribus: neque enim perpetuò viuetis. Nihil ex his quæ hîc præclara habentur, perpetuum est: nec aliquid istorum, quum moriendum est, secum auferre quispiam poterit. Quin necesse est hominem quidem (quisquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum transire manus, sempérque dominum mutare.

Homo bulla.

Homines arborũ foliis similes.

Commonitio Charõtis.

ΕΡ. ἰὼ γοῶ τοὺς βασιλέας ἰδὴ τὶς αὐτῶν, οἵῳπερ δύδαιμονέστατοι εἶ) δοκοῦσιν ἔξω τ' ἀβεβαίων, καὶ ὡς φὴς ἀμφιβόλου τῆς τύχης, πλείω τῶν ἡδέων τὰ λυπηρὰ εὑρήσοι παρεστῶτα αὐτοῖς, φόβους, καὶ ταραχὰς, καὶ μίση, καὶ ὑποβολὰς, καὶ ὀργὰς, καὶ κολακείας. τούτοις γὰρ ἁπάντως ξύνεσιν. ἐῶ πένθη, καὶ νόσους, καὶ πάθη, ὅς ἰσοπαμίας δηλαδὴ ἄρχοντα αὐτῶν. ὅπου δὲ τὰ τούτων πονηρὰ, λογίζεσθαι χαλεπὸς οἷα τὰ τῶν ἰδιωτῶν αὖ εἴη. ΧΑ. ἐθέλω γοῦν σοι ὦ Ἑρμῆ εἰπεῖν, ᾧ τινι ἐοικέναι μοι ἔδοξαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ βίος ἅπας αὐτῶν. ἤδη ποτὲ πομφόλυγας ἐν ὕδατι ἐθεάσω ὑπὸ χρυσῷ τινι καταῤῥάπτοντι αἰσαμώας, ἃς φυσαλλίδας λέγω, ἀφ' ὧν ξυναγείρεται ὁ ἀφρός; ἐκείνων τοίνυν αἱ μὲν τινες μικραί εἰσι, καὶ αὐτίκα ἐκραγεῖσαι, ἀπέσβησεν αἶσι· ὅτι πλέον ἀφαρκοῦσι. καὶ παραχωρησασῶν αὐταῖς τ' ἄλλων αὖται ὑπαφυσώμεναι, ἐς μέγιστον ὄγκον αἴρουσι. εἶτα μέντοι καὶ ἐκεῖναι πάντως ἐξερράγησάν ποτε· ἃ γὰρ οἷόν τε ἄλλως γενέσθαι. τοιοῦτόν ἐστιν ὁ ἀνθρώπων βίος. ἅπαντες ὑπὸ πνεύματος ἐμπεφυσημένοι, οἱ μὲν, μείζους· οἱσὶ δ' ἐλάττους· καὶ οἱ μὲν, ὀλιγοχρόνιον ἔχουσι καὶ ὠκύμορον τὸ φύσημα· οἱ δὲ, ἅμα τῷ ξυστῆναι ἐπαύσαντο. πᾶσι δ' οὖν ἀπορραγῆναι ἀναγκαῖον. ΕΡ. σὺδὲν χεῖρον σὺ τὸν Ὁμηρον εἰκάσας ὦ Χάρων, ὃς φύλλοις τὸ γένος αὐτῶν ὁμοιοῖ. ΧΑ. καὶ τοιοῦτοι ὄντες ὦ Ἑρμῆ, ὁρᾷς οἷα ποιοῦσι, καὶ ὡς φιλοτιμοῦνται πρὸς ἀλλήλους ἀρχῶν πέρι, καὶ πλούτου, καὶ κτήσεων ἀμιλλώμενοι, ἄκρα ἁπάντα καλλιπόντας αὐτούς, δεινὸν ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν πρὸς ἡμᾶς. βούλῃ οὖν ἐπεὶ ἐφ' ὑψηλοῦ ἐσμὲν, ἀναβοήσας παμμέγεθες παραινέσω αὐτοῖς, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ματαίων πόνων, ζῆν δὲ, ἀεὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, λέγων, ὦ μάταιοι, τί ἐσπουδάκατε περὶ ταῦτα; παύσασθε κάμνοντες· οὐ γὰρ ἐς ἀεὶ βιώσεσθε. σὺδὲν τῶν ἐνταῦθα σεμνῶν, ἀΐδιόν ἐστιν. οὐδὲ αὖ ἀπάγει τις αὐτῶν τι ξὺν αὑτῷ ἀποθανών. ἀλλ' ἀνάγκη τὸν μὲν, γυμνὸν οἴχεσθαι· τὴν οἰκίαν δὲ, καὶ τὸν ἀγρὸν, καὶ τὸ χρυσίον, ἀεὶ ἄλλων εἶ), καὶ μεταβάλλει τοὺς δεσπότας.

εἰ ταῦτα ἢ τὰ τοιαῦτα ὀξὺ ἐπηκόῳ ἐμβοήσαιμι αὐδῆς, ὄκνει μὴ οἴῃ μεγάλα ὀφελησθῆναι τὸν βίον, ἢ σωφρονεστέρους αὖ ἡμέας ἔσεσθαι πολύ; EP. ὦ μακάριε, ὄκνει οἶδας ὅπως αὐδὴν ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀπάτη διατετείχασιν, ὡς μηδ' αὖ πευσθῆναί ποθ' ἑτέροις ἡδέως αὐδῆς τὰ ὦτα, τοσοῦτῳ κηρῷ ἔβυσται αὐτά· οἷόν περ Ὀδυσεὺς τοῖς ἑταίροις ἔδρασε δέᾳ τῆς Σειρήνων ἀκροάσεως: πόθεν οὖν αὖ σκῆνοι δυνηθεῖεν ἀκοῦσαι, ἢν ἐγὼ κεκραγὼς διαῤῥαγῆς; ὅπερ γὰρ πρὸς ὑμῖν ἡ λήθη δύναται, τοῦτο αὖ τοῖς ἀγνοια ἐργάζεται. πλὴν ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ὀλίγοι, ἃ περ δεδεγμένοι τὸν κηρὸν ἐς τὰ ὦτα, τοὺς τὴν ἀλήθειαν ἀποκλίναντας, ὀξὺ δεδορκότες ἐς τὰ πράγματα, καταγνωσόμενοι οἷά ἐστιν. ΧΑ. ὄκνοιν οὖν ἐκείνοις γοῦν ἐμβοήσαιμι; EP. περιττὸν τοῦτο λέγεις πρὸς αὐδήν, ἃ ἴσασιν. ὁρᾷς ὅπως ἀποσάντες τὴν πολλὴν, καταγελῶσι τῶν μιγνυμένων, καὶ ὑδαμῆ ὑδαμῶς ἀρέσκονται αὐδῆς; ἀλλὰ δῆλοί εἰσι δρασμὸν ἤδη βουλεύοντες πρὸ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βίου; ἐγὼ γὰρ μισοῦμαι, ἐλέγχοντες αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. ΧΑ. ἀλλ' ἐγώ γε ἡνάδαν· πλὴν πάνυ ὀλίγοί εἰσιν ὦ Ἑρμῆ. EP. ἱκανοὶ καὶ ὀλίγοι· ἀλλὰ καταβαίνωμεν ἤδη. ΧΑ. ἓν ἔτι ἐπιθυμῶ εἰδέναι ὦ Ἑρμῆ, καί μοι δεῖξας αὐτό, ἀπελθὲ ἔσῃ τοῖς πεπαιδευμένοις πεποιηκώς, τὰς ἀποθήκας τῶν σωμάτων, ἵνα καταρυθῶσι, θεάσασθαι. EP. ἰδοὺ ὦ Χάρων, καὶ τύμβους, καὶ τάφους καλοῦσι τὰ τοιαῦτα· πλὴν τὰ μὲν τῶν πόλεων σκῆνα τὰ χώματα ὁρᾷς, καὶ τὰς στήλας, καὶ πυραμίδας; σκῆνα πάντα νεκροδοχεῖα καὶ σωματοφυλακιά ἐστι. ΧΑ. τί οὖν σκῆνοι στεφανοῦσι τοὺς λίθους, καὶ χρίουσι μύρῳ; οἱ δὲ, καὶ πυρὰν νήσαντες μὲν τῶν χωμάτων, καὶ βόθρον τινὰ ὀρύξαντες, καίουσί τε ταύτῃ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ ὀρύγματα οἶνον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχέουσιν; EP. ὄκνει οἶδα ὦ πορθμεῦ τί ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν ᾅδου. πεπιστεύκασι δ' οὖν ταῖς ψυχαῖς ἀναπεμπομένας κάτωθεν, δεῖπνόν μὲν ὡς οἷόν τε παρεσκευασμένας τὴν κρίσιν, καὶ τὸν καπνὸν, πίνειν ὃ ἀπὸ τοῦ βόθρου ὃ μελίκρατον. ΧΑ. ἐκεῖνος ἔτι πίνειν ἡ ἐλπίς, ὧν τὰ κρανία ξηρότατα; καίτοι γοῦν εἰμί σοι λέγων ταῦτα, ὀσημέραι καταγνῶναι αὐδῆς. οἷόν δ' οὖν εἰ δύναιντ' αὖθις ἔτι ἀνελθεῖν ἅπαξ, ὡς πορθμοῖοι γοῦν;

A Hæc atque eiusmodi alia si vnde exaudiri possint, ipsis inclamarem, an non putas vitæ eorum magnæ fore vtilitati, ita vt etiam prudentiores longè inde fieri queant? MER. O beate, nescis quàm fortiter eos tum ignorantia tum error occupauerit, adeò vt eorum aures ne terebro quidem amplius aperire queas, tanta obturarunt cera: haud aliter ac sociorum aures & Vlysses, veritus ne Sirenum cantus exaudirēt. At quinam audire poterint, etiam si vocem in tantum intendas, vt rumparis? Nempe quod apud vos obliuionis fons potest, idem hîc præstat ignorantia. Quanquam sunt in

Ignorantia & error, quibus hominum animi excæcantur.

B eis & pauci quidam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad veritatē ipsam declinent, atque in ipsis rebus cernentes acutum, quales sint agnoscant. CHA. Vel illis ergo solis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ sciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à vulgi turba semoti, rideant quæ alij factitarint? Tum neutiquam conuenit ipsis cum vulgo, adeo vt iam nunc appareat, ipsos fugam è vita ad nos adornare. Verùm omnibus odiosi sunt, eo quòd istorum imperitiam tedarguant. CH. Bellè ô generosi vos: tametsi ô Mercuri, admodum sunt pauci; C MER. Vel hos esse fuerit satis. Sed nunc descendamus. CH. Vnum adhuc discere desiderium est, quod vbi docueris; perfectam sanè doctrinam dederis: nam cōtueri gestio, in quę, cadauera reponāt, dum in terram defodiunt. MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc vocant. Cæterùm tumulos illos ante vrbes vides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorum sunt receptacula, cadauerumque tentoria. CH. Quid ergo saxa illi coronāt, vnguētóque inungunt? alij præ tumulis cōstructo rogo, ac fouea effossa, sumptuosas illas exurunt cœnas, & vinū mulsúmque (quantū coniecturis assequi possum) in ipsas foueas infundunt? M. Equidem ignoro ô portitor, quid hæc ad eos qui apud inferos agunt, pertineant: verùm illis persuasum est, vmbras ab inferis reduces cœnare quidē, vtcunq; liceat, circū nidorem volitando, bibere autē è foueis mulsum. CH. Illos adhuc bibere vel esitare, quorum caluariæ sunt aridissimę? Atqui ridiculū est me tibi hęc dicere, qui quòd quotidie ipsos deducas, probè nosti an vbi semel terrā subierint, denuo velut postliminij iure ad superos remeare queant.

Confutatio opinionis de defunctorum honoribus.

Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negotiis occupatus, ſi eos traiiciendo, nō deducere ſolùm, ſed reducere oporteret, ſi quando vellent bibere. O ſtulti, quę eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus viuentium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quóque pacto ſe res habeant apud nos, vbi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem,
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi: [*Iro:*
Atq; honor vnus adeſt & regi Agamēnoni, &
Therſite & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæque pererrant
Aſphodeli campos, confracto vertice cunctæ.

MER. Papæ! quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſepulchrum tibi volo indicare. Vides illud quod prope mare ſitum eſt? illic Troianum eſt Sigeum. E regione autem conditus eſt Aiax in Rhœteo. CH. Non magnifica neq; inſignia ſunt monumēta. Verùm celebriores vrbes mihi cōmonſtra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninum ſcilicet, Sardanapali vrbē, Babylonem, Mycenas quoq; tū & Cleonas ſimul, & Ilium ipſum inā illinc oriundos multos memini traiicere, adeò vt totis iam decē annis neq; nauem ſubduxerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidē, ô portitor, iā eſt euerſa, ita vt ne veſtigium eius ſit reliquum, neque vbi ſita fuerit olim, facilè dixeris. Babylō autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multò pòſt & ipſa deſideranda, quemadmodū nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me ſanè cōmonſtrare pudet: omnium verò maximè Ilium: alioquin, vbi deſcenderis, ſat ſcio, præfocaris Homerum, propterea quòd tam magnificis verſibus has nugas decantare non erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ ſunt & ipſæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriuntur, & quod lōgè mirabilius, ſolidi etiā fluuij, ita vt Inachi ipſius in Argo ne monumentum quidem reliquum appareat. CH. Vah, quæ laudes Homere, quámque ſuperba nomina,

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum.
Tum ſtructæ bellè Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quinā illic dimicant, & qua pro re ſe mutuò cędunt? ME. Argiuos vides & Lacedæmonios ô Charō, atq; ſemimortuum Imperatorem Othryadē ſuo ipſius nomine trophæū inſcribentē. CH. At pro quo eis eſt pugna?

Non homines tantū, verùm & vrbes, & propè cunctæ morti obnoxiæ eſſe.

A ἐπεὶ τοι ϗ παγγέλοια ἂν ὦ Ερμῆ ἔπαθον, ὀλίγα πράγματ' ἔχων, εἰ ἕδη μὴ κατάγειν μόνον αὐτοὺς, ἀλλὰ ϗ αὖθις ἀνάγειν πορθμέους. ὦ μάταιοι, τῆς ἀνοίας. οὐκ εἰδότες ἡλίκοις ὅρεσι διῄρηται τὰ νεκρῶν ϗ τὰ ζώντων πράγματα. ϗ οἷα τὰ παρ' ἡμῖν ἐστι. ϗ ὅτι

Κάτθαν' ὁμῶς ὅ,τ' ἄτυμβος ἀνὴρ, ὅστ' ἔλλαχε τύμβου,
Ενθ' ἰῇ τιμῇ Ιρος, χρείων τ' Αγαμέμνων.
Θερσίτη δ' ἶσος Θέτιδος παῖς ἠυκόμοιο.
Παῖτες δ' εἰσὶν ὁμῶς νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα, (μῶνα.

B Γυμνοί τε, ξηροί τε, κατ' ἀσφοδελὸν λειμ-
EP. Ηράκλης, ὡς πολλὰ τὸν Ομηρον ἐπῄνη-
κας. ἀλλ' ἐπεί σφ' ἀνέμνησάς με, θέλω σοι δεῖξαι τὸν τοῦ Αχιλλέως τάφον. ὁρᾷς τὸν ὑπὲρ τῆ θαλάττη; Σίγειον μὲν ἐκεῖνο τὸ Τρωϊκόν· αὐτικρὺ δὲ, ὁ Αἴας τέθαπται ἐν τῷ Ροιτείῳ.
X A. ὦ μεγάλοι ὦ Ερμῆ οἱ τάφοι. ὡς πόλεις ὡς ὑπερφυεῖς ἤδη δεῖξόν μοι, ἃς κάτω ἀκούομεν· τὴν Νῖνον τὴν Σαρδαναπάλου, ϗ Βαβυλῶνα, ϗ Μυκήνας, ϗ Κλεωνάς, ϗ τ' Ιλιον αὐτήν. πολλοὺς γοῦν μεμνημένους διαπορθμεύσας ἐνθένδε, ὡς δέκα ὅλων ἐτῶν μηδὲ νεωλκῆσαι, μηδὲ διαψύξαι τὸ σκαφίδιον. EP. Τὴ Νῖνος μὲν ὦ πορθμεῦ ἀπόλωλεν ἤδη, ϗ σοῦ ἴχνος ἔτι λοιπὸν αὐτῆς· νῦν δ' αὖ εἴπῃς ὅπου ποτ' ἐστίν. ἡ Βαβυλὼν δέ σοι ἐκείνη ἐστὶν, ἡ πύργους, ἡ τὸν μέγαν περίβολον, ἃ μεταπολὺ ϗ αὐτὴ ζητησομένη, ὡς σφ' ἡ Νῖνος. Μυκήνας δὲ, ϗ Κλεωνὰς, αἰσχυνόμεθα δεῖξαί σοι· ϗ μάλιστα τὸ Ιλιον. ἀποπνίξεις γὰρ οἶδ' ὅτι τὸν Ομηρον καταλθών, ὅτι τῇ μεγαληγορίᾳ τῶν ἐπῶν. πολλὰ ἀλλὰ πάλαι μὲν ἦσθα οὐδαμόθεν, νῦν δ' τεθνήκασι ϗ αὗται. ἀποθνήσκουσι γὰρ ὦ πορθμεῦ ϗ πόλεις, ὡσπερ ἀνθρωποι· ϗ τὸ περιδοξότερον, ϗ ποταμοὶ ὅλοι. Ινάχου οὖν οὐδὲ πάθος ἐν Αργει ἔτι καταλείπεται. X A. παπαῖ τῶν ἐπαίνων Ομηρε, ϗ τῶν ὀνομάτων, Ιλιον, ἰρὴν, ϗ θυρεάγμασι. ϗ εὐκτίμενα Κλεωνάς. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, τίνες εἰσὶν οἱ πολεμοῦντες ἐκεῖνοι, ἢ ὑπὲρ τίνος ἀλλήλοις φονεύουσιν;
EP. Αργεῖοί σοι ἐστὶ ὦ Χαρων, ϗ Λακεδαιμόνιοι, ϗ τ' ἡμιθνῆτα ἐκεῖνον στρατηγὸν Οθρυάδην, τ' ὀπισθόφοντα τὸ ζῶπαιον τοῦ αὐτοῦ ὀνόματι; X. ὑπὲρ τίνος οὖν αὖθις ὦ Ερμῆ ὁ πόλε-

μος;

μος; ΕΡ. Ἐπ' τῷ πεδίῳ αὐτῷ, ἐν ᾧ μάχονται. ΧΑ. ὦ τῆς ἀνοίας, οἵτε οὐκ ἴασιν ὅτι καὶ ὅλῳ τῷ Πελοποννήσου ἕκαστος αὐτῶν κτήσωνται, μόγις ἂν πρόσχωρον λάβοιεν τόπον παρὰ τῷ Αἰακῷ. Ὃ γὴ πεδίον τοῦτο, ἄλλοτε ἄλλοι γεωργήσουσι, πολλάκις ἐκ βάθρων ὃ ἔπαγον ἀναστάσμητες τῷ ἀρότρῳ. ΕΡ. Ἔστω μὴν ταῦτα ἔχοντα. ἡμεῖς δὲ, καταβάντες ἤδη, καὶ κατ' χώραν βαθετήσαντες αὖθις τὰ ὄρη, ἀπαλλαττώμεθα, ἐγὼ μὲν καθ' ἑαλίω, σὺ δ' ὅπῃ ὃ πορθμεῖον· ἥξω δέ σοι μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς νεκροσολῶν. ΧΑ. Οἷγε ἐποίησας ὦ Ἑρμῆ· θυεργέτης ἀεὶ ἀναγεγράψῃ. ὠνάμην δέ τι δι' σὲ τῆς ἀποδημίας. οἷά ἐστι τὰ τῶν κακοδαιμόνων ἀνθρώπων πρόσχημα, βασιλῆς, πλίνθοι χρυσαῖ, ἑκατόμβαι, μάχαι· Χαρώνου δὲ, οὐδεὶς λόγος.

A MERCVR. Pro eo ipso agro in quo pugnant. CHA. O hominum amentiam, qui haud sciunt se, etiãsi nunc quisque eorum totam Peloponnesum possideat, vnius tamen vix pedis locum ab Æaco accepturos. Campum autem aliàs alij colent, sæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulso. MERC. Hæc quidem hoc modo se habebunt. At nos iam hinc descendamus, ac montibus his in suas sedes repositis regrediamur, ego quidem quò sum ire iussus, tu verò ad nauem. Equidem post paulùm veniam & ipse tibi vmbrarum gregem mecum adducens. B CH. Probè feci‌sti ô Mercuri, atque in eorum album adscribêris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoscam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimùm sum àdiutus. O qualia infelicium hominũ studia! Reges, lateres aurei, magnifica sacrificia, prælia! Charontis autem nulla habetur ratio.

ΠΕΡΙ ΘΥΣΙΩΝ.

DE SACRIFICIIS.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc ſermone Lucianus vanitatem & ſuperſtitionem hominum circa colendos deos, vt qui primùm de diis impia quædam opinentur ac ſentiant. Deinde eoſdem ineptiore ac alieniore cultu quàm qui pro natura ac dignitate numinis proſequantur. Propoſitio eſt, ridicula eſſe ea quæ homines tum ſentiunt de Dijs, tum circa illorum cultũ faciunt. Id confirmat expoſitione primùm earum opinionum quæ de dijs traduntur, quam veluti cauſſam ſuperſtitionis iſtius eſſe oſtendit: Deinde & rituum quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multò, ineptijs iſtis anteire indicat, vti ſolent. Et hunc quaſi quendã effectum ex ſuperioribus opinionibus ſequi, videtur velle intelligere.

Μέγα ἐν ταῖς θυσίαις οἱ μάταιοι πρόσκοποι, καὶ ταῖς ἑορταῖς, καὶ προσόδοις τῶν θεῶν, καὶ ἃ αἰτοῦσι, καὶ ἃ εὔχονται, καὶ ἃ γιγνώσκουσι περὶ αὐτῶν, οὐκ οἶδα εἴ τις οὕτω κατηφής ἐστι, καὶ λελυπημένος, ὅστις ἂ γελάσεται τὴν ἀβελτηρίαν ὑπολέψας τῶν δρωμένων. καὶ πολύ γε οἶμαι πρότερον τοῦ γελᾶν πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσει, πότερον θύσεσθαι αὐλοὺς χρὴ καλοὺς, ἢ τοὐναντίον θεοῖς ἐχθροὺς, καὶ κακοδαίμονας, οἵτε οὕτω ταπεινὸν, καὶ ἀγλυνὲς τὸ θεῖον ὑπειλήφασιν,

C NImuero si quis recensere velit quæ stultissimi mortales factitant in sacris, in festis diebus, in adeundis salutandisque diis: tum quas res ab illis petant, quæ vota faciant, cuiusmodi sint quæ de illis sentiunt statuúntque: equidẽ haud scio, sítne quisquam animo curis ita confecto, vsque adeò mœsto, quin risurus sit vbi perpẽderit negotij tum absurditatem, tũ amentiã. At multo antequã ridere incipiat, opinor secũ illud expendet, vtrùm pios istos appellari cõueniat, an cõtrà diis inimicos, atq; infelices, ac Genios malos, qui quidẽ numen ipsũ rem vsque adeo humilẽ atq; abiectã existimãt esse,

vt humanis egeat obsequiis, vtque adulatione capiatur ac gaudeat: rursum vt stomachetur, atque iracundè ferat, si negligatur. Nam Ætolica illa mala, simúlque Calydoniorum calamitates, tótque hominũ cædes, ad hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana authore profecta esse prædicãt, quæ videlicet grauiter ferret quòd ab Oeneo non esset ad sacrificium adhibita. Vsqueadeo nimirũ altè dolor hic animo illius insederat, quòd sacris epulis esset frustrata. Quin illam iam mihi videre videor, vt erat id temporis, in cœlo solitariam, reliquis diis ad Oenei conuiuiũ profectis foras, miseris modis gerentem sese, ac miserabiliter eiulãtem, quòd ab eiusmodi festo esset abfutura. Contrà Æthiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, si modò Iupiter illis gratiam referret pro humanitate quã in initio poëmatis Homerici in ipsum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptũ, idq; quum reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium veniret. Vsqueadeo nihil, vt apparet, quicquid faciunt illi, gratis faciunt: verùm sua bona vendunt mortalibus: atque emere quidẽ ab illis licet omnia, puta bonam valetudinem, bucula: diuitias, bobus quatuor: tum regnum bobus centum: præterea sospitem ab Troia in Pylũ reditum tauris nouem: iam ex Aulide ad Ilium trãsmittendi facultatẽ, regia puella. Nam alius quidam, ne id tẽporis vrbs caperetur, à Minerua mercatus est bobus duodecim, ac peplo. Verisimile est autem esse præterea quędã, quę vel gallo vel corolla, vel solo thure ab illis redimi queãt. Hęc igitur quũ non ignoraret, opinor, Chryses ille, vtpote tũ sacerdos, tum senex, diuinarumq; rerũ egregiè peritus, posteaquã re infecta rediisset ab Agamẽnone, tanquã qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium, ita nũc imputat ac reposcit vicem, quin cõuiciatur etiam propemodum, nempe quum sic ait: Equidem Apollo egregie, templũ tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatũ, sępenumero coronis ornaui, deinde tã multas tibi in aris adoleui coxas taurorũ pariter atque caprarũ: at tu cõtrà me negligis, quum huiusmodi patiar iniurias: próque nihilo ducis hominẽ bene de te meritũ. Qua quidem oratione in tantum ille pudefactus est, vt protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocans, pestem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis.

A ὥστε εἰ) αἰ θεῶν ἑδρεές, ἢ κολακευόμενον ἥδεσθαι, ἢ ἀγαναντεῖν ἀμελούμενον. τὰ γοῦν Αἰτωλικὰ πάθη, ἢ τὰς τῶν Καλυδωνίων συμφορὰς, ἢ τοὺς τοσούτους φόνους, ἢ τὸν Μελεάγρου θάνατον, πάντα ταῦτα ἔργα φασὶν εἶ) τῆς Ἀρτέμιδος, μεμψιμοιρούσης ὅτι μὴ παρελήφθη ποτὲ τὸν θυσίαν ὑπὸ τοῦ Οἰνέως· ὅτως ἄρα βαθέως καθίκετο αὐτῆς ἡ τῶν ἱερείων ἀθυμία. καὶ μοι δοκεῖ ὁρᾶν αὐτὸν ἐν τῷ ἀέρι τότε μόνην, τ' ἄλλων θεῶν ἐν Οἰνέως πεπορευμένων, δεῖνα ποιοῦσαν, ἢ χαλιάζουσαν, οἵας ἑορτῆς ἀπολιφθεῖσαν). Τοὺς
B δ' αὖ Αἰθίοπας, ἢ μακαρίους, ἢ τρισευδαίμονας εἴποι τις ἄν, εἴγε ἀπομνημονεύοι τ' χάριν αὐτοῖς ὁ Ζεύς, ἣν ἐν ἀρχῇ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως ποιὸς αὐτὸν ἐπεδείξαντο, δώδεκα ἐξῆς ἡμέρας ἑστιάσαντες, ἢ ταῦτα, ἐπαγόμενον ἢ τοὺς ἄλλους θεούς. ὅτως οὐδὲν ὡς ἔοικεν ἀμιαθὲς ποιοῦσιν, ὧν ποιοῦσιν. ἀλλὰ πωλοῦσι τοῖς μὲν θεοῖς τἀγαθὰ, ἢ ἔνεστι ῥᾴδιον ἅπαντ' αὐτῶν, τὸν μὲν, ὑγιαίνειν, εἰ τύχοι, βοϊδίου τὸν δ', πλουτεῖν, βοῶν τεττάρων· τὸν δ', βασιλεύειν, ἑκατόμβης· τὸν δὲ, σῶον ἐπανελθεῖν ἐξ
C Ἰλίου ἐς Πύλον, ταύρων ἐνέα· ἢ ὃ οὐκ ἦν Αὐλίδος ἐς Ἴλιον διαπλεῦσαι, παρθένον βασιλικῆς. ὁ μὲν γοῦν ἑκατόμβη ὃ μὴ ἁλῶναι τότε τ' πόλιν ἐῤῥύη τὸ πρὸς τῆς Ἀθηναίας βοῶν δώδεκα, ἢ πέπλον. εἰκάζειν δ' ἔχει πολλὰ εἶ), καὶ ἀλεκτρυόνος, ἢ στεφάνου, ἢ λιβανωτοῦ μόνου παρ' αὐτοῖς ὠνητά. ταῦτα δ' οἶμαι ἢ Χρύσης ὑπισταμένου, ἅτε ἱερεὺς ἢ ἥρως, ἢ τὰ θεῖα σοφός, ὅτι παρ' ἀνθρώπου ἀπίοι ποτὲ τ' Ἀγαμέμνονος, ὡς αὖ ἢ ποτὲ θυσείας τῷ Ἀπόλλωνι τὴν χάριν, ὁμολογεῖται, ἢ ἀπαιτεῖ τὸν ἀμοιβὸν, ἢ μόνον οὐκ ἐνδίδωσι, λέγων, ὦ βέλτιστε
D Ἀπόλλον, ἐγὼ μὲν σε τὸν νεὼν, τέως ἀστεφάνωτον ὄντα, πολλάκις ἐστεφάνωσα· ἢ τοσαυτάκις σοι μηρία ταύρων τε ἢ αἰγῶν ἔκαυσα ὅτι τ' βωμῷ· σὺ δ' ἀμελεῖς μου τοιαῦτα πεπονθότος, καὶ πρὸ οὐδὲν τίθεσαι τὸν ἐμὸν ἔργον. τοιγαροῦν ὅτω κατεδυσώπησεν αὐτὸν οὐκ τ' λόγων, ὥστε ἁρπασάμενος τὰ τόξα, καὶ κατ' τὸ ναυσάθμου καθίσας ἑαυτὸν, κατετόξευσε τῷ λοιμῷ τοὺς Ἀχαιοὺς αὐτοῖς ἡμιόνοις ἢ κυσίν.

ἐπεὶ δ' ἅπαξ τῦ Ἀπόλλωνος ἐμνήσθην, A βούλομαι καὶ τἄλλα εἰπεῖν, ἃ περὶ αὐτῦ οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων λέγουσιν, οὐχ ὅσα περὶ τοὺς ἔρωτας ἐδυστύχησεν, οὐδὲ τῦ Ὑακίνθου τὸν φόνον, οὐδὲ τῆς Δάφνης τὴν ὑπερηφανίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν Κυκλώπων θανάτῳ, καὶ ξυστραπισθεὶς, διὰ τῦτο εἰς τῦ οὐρανοῦ κατεπέμφθη εἰς γῆν, ἀνθρωπίνῃ χρησόμενος τῇ τύχῃ. ὅτε δὲ καὶ ἐμίσθωσεν ἐν Θετταλίᾳ παρὰ Ἀδμήτῳ, καὶ ἐν Φρυγίᾳ παρὰ Λαομέδοντι, παρὰ τούτῳ μὲν γε ὁ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τῦ Ποσειδῶνος, ἀμφότεροι πλινθεύοντες ἐπ' B ἀποδείας, καὶ ἐργαζόμενοι ἐς ὃ τεῖχος, καὶ οὐδὲ ἐτελῶν τὸν μισθὸν ὁμολογήσαντο παρὰ τῦ Φρυγὸς, ἀλλὰ πλέον ἢ τριάκοντά φασι δραχμὰς Τρωϊκάς. ἢ γὰρ ἃ ταῦτα συμβολογοῦσιν οἱ ποιηταὶ περὶ τῶν θεῶν, καὶ πολὺ τούτων ἱερώτερα, περί τε Ἡφαίστου, καὶ Προμηθέως, καὶ Κρόνου, καὶ Ῥέας, καὶ σχεδὸν ὅλης τῆς τῦ Διὸς οἰκίας; καὶ ταῦτα, παρακαλέσαντες τὰς Μούσας συνῳδοὺς ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπῶν, ὑφ' ὧν δὴ ἔνθεοι γιγνόμενοι, ὡς ὃ εἰκὸς, ἄδουσιν, C ὡς ὁ μὲν Κρόνος, ὅπως ταχίστα ἐξέτεμε τὸν πατέρα τὸν Οὐρανὸν, ἐβασίλευσέ τε ἐν αὐτῷ, καὶ τὰ τέκνα κατήσθιεν, ὥσπερ ὁ Ἀργεῖος Θυέστης. ὕστερον δὲ ὁ Ζεὺς κλαπεὶς ὑπὸ τῆς Ῥέας ὑποβαλλομένης τὸν λίθον, ἐς τὴν Κρήτην ἐκτεθεὶς, ὑπ' αἰγὸς ἀνετράφη, καθάπερ ὁ Τήλεφος ὑπ' ἐλάφου, καὶ ὁ Πέρσης Κῦρος ὁ παλαίτερον, ὑπὸ τῆς κυνός. Εἶτα ἐξελάσας τὸν πατέρα, καὶ ἐς ὃ δεσμωτήριον καταβαλὼν, αὐτὸς ἔσχε τὴν ἀρχήν. ἔγημε δὲ πολλὰς μὲν ἄλλας, ὑστάτην δὲ, τὴν Ἥραν τὴν ἀδελφὴν, κατὰ τοὺς Περσῶν τῦτο καὶ Ἀσσυρίων νόμους. ἐρωτικὸς δὲ ὢν, καὶ εἰς Ἀφροδίσια κεχυμένος, ῥᾳδίως ἐνέπλησε παίδων τὸν οὐρανόν· τοὺς μὲν, ἐξ ὁμοτίμων ποιησάμενος· ἐνίοις δὲ καὶ νόθοις ἐν τῷ θνητῷ καὶ ὑπηνεμίου γήμας· ἄρτι μὲν, ὁ γυναῖκας γιγνόμενος χρυσίον· ἄρτι δ' ἂῦ κριὸς, ἢ κύκνος, ἢ ἀετός· καὶ ὅλως, ποικιλώτερος αὐτοῦ Πρωτέως. μόνην δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ἔφυσεν ἐκ τῆς ἑαυτῦ κεφαλῆς, ὑπ' αὐτὸν ἀτεχνῶς τὸν ἐγκέφαλον συλλαβών.

Sed quoniam de Apolline incidit mētio, referam de eodem & alia quæ de illo sapientes isti tradunt, nō illa quidem, quoties, quàm infeliciter amarit, nō Hyacinthi cædem, neque Daphnes superbiam: verùm quemadmodum damnatus etiam fuerit; & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum vt è cœlo in terram demitteretur, humana iam sorte vsurus, nostrísque malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodū in Thessalia mercenariam operam suam locarit apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidē haud solus, verùm cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres cōponerent, inque construēdis mœnibus operam præstarent. Ac ne mercedē quidem solidam à Phryge illo tulerunt, verùm debebat illis adhuc de summa, vt ferunt, plus triginta drachmas Troiani numismatis. Quid enim? an non hæc in Deorum honorem fabulantur poëtæ? atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Promētheo, de Saturno, de Rhea, deniq; de vniuersa fermè Iouis familia? idque inuocatis vt adsint canentibus, in exordio poëmatū, Musis: à quibus tandem velut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædam cantāt, quemadmodum Saturnus vt primùm Cœlū patrē suū execuisset, ipse in eo regnauerit, deinde liberos suos deuorarit, sicuti ferūt feciſſe & Argiuum illū Thyestem. Deinde quemadmodum Iupiter furtim occultatus à Rhea, saxum pueri loco subiiciente, in Cretam sit ablegatus, atque inibi à capella nutrice sit alitus, itidem videlicet vt Telephus à cerua, Cyrus Persa (is qui prior regnauit) à cane narratur enutritus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in vincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem vxores cōplureis quidem alias, sed postremo loco Iunonem germanā, idque iuxta Persarum & Assyriorum institutū. Tum autē quòd esset in amores propensus, atque in Venerem effusus, facilè cœlum liberis expleuerit: quorum alios ex suæ sortis deabus crearit: alios cōtrà nothos ex mortali terrestriq; genere sustulerit: quum interim generosus ille nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam verteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quā vel Proteus ipse. Porrò Mineruam è suo ipsius capitè progenuit, hāc planè sub ipso cerebro cōplexus.

Nam Bacchum imperfectum adhuc (vt aiunt) è matre etiamnum conflagrante surreptũ, in suum femur illatum defodit: deinde vrgente partu execuit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canũt. Nempe hanc citra virilem cõgressum subuentaneo conceptu grauidam, puerum edidisse Vulcanum, atque eum quidem non admodum fortunatum, verùm excusorẽ ac fabrum ærarium: quíque perpetuò tũ in igni, tum in fumo versetur: ac scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur: tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus esset è cœlo. Quòd ni Lẽnij pro sua bonitate eũ, dum adhuc ferretur in aëre, suscepissent, perierat nobis Vulcanus, non aliter quàm Astyanax è turri deiectus. Quanquam quę de Vulcano narrant, toleranda videantur. Cęterùm de Prometheo cui nõ cognitũ est quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis amans fuerit? Si quidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? iam anus quum sit, & ætate exacta, iisque rebus intẽpestiua, deinde tã multorum mater deorum, dũ pueros adhuc adamat, eósque zelotypia prosequitur, dúmque Attin ipsum leonibus secũ circũuectat, præsertim quum iam vtilis esse non queat. Itaque quînam posthac vitio vertat aliquis vel Veneri quòd adulteretur, vel Dianæ quòd ad Endymionẽ frequẽnter medio è cursu diuertẽs descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cœlum conscendamus, poëtico illo more subuolantes: ea nimirũ via, quam vnã pariter cum Homero Hesiodus cõmonstrat, contemplaturi quem in modũ singula apud illos sint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinsecus sit ferreum, vel ab Homero, qui id ante nostrã ætatem dixit, audiuimus. Quod si superas, ac sublato paulum capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum perueneris, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentiora, nihilque vsquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum vndique aureum. Cæterùm introgredièti, primo loco mansitant Horę: quippe portas seruãt:

A τὸν μὲν γὰρ Διόνυσον ἡμιτελῆ φασιν ἐκ τῆς μηδοῦς ἔτι κυομένης, ἁρπάσας, ἐς τὸν μηρὸν φέρων κατώρυξε, κἄπα ἐξέτεμε, τῆς ὠδῖνος ἐπιούσης. ὁμοια δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς Ἥρας ἀδουσιν, ἄνευ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ὁμιλίας, ἐπωλυέμιον αὐτὴν παῖδα γεννῆσαι τὸν Ἥφαιστον, ὃ μάλα δύστυχῆ τοῦτον, ἀλλὰ βαίαυσον, καὶ χαλκέα, καὶ πυρίτην, καὶ ἐν καπνῷ ὃ πᾶν βιοῦντα, καὶ σιδηρέων ἀνάπλεων, οἷα δὴ καμινευτὴν, καὶ σφόδρα ἀρτίον τὸν πόδε· χωλευθῆναι γὰρ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὁπότε ἐρρίφη B ἐπὸ τοῦ Διὸς ὀξὺ φέροντος· καὶ εἰ μὴ οἱ Λήμνιοι καλῶς ποιοῦντες, ἔτι φερόμενον αὐτὸν ἐπεδέξαντο, ἐτεθνήκει ἂν ἡμῖν ὁ Ἥφαιστος, ὥσπερ ὁ Ἀστυάναξ ἀπὸ τοῦ πύργου καταπεσών. καίτοι τὰ μὲν Ἥφαίστου, μέτεια. τὸν δὲ Προμηθέα, τίς οὐκ οἶδεν οἷα ἔπαθε, διότι καθ' ὑπερβολὴν φιλανθρωπος ἦν; καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτον ἐς τὴν Σκυθίαν ἀγαγὼν ὁ Ζεὺς, ἀνεσταύρωσεν ὑπὲρ τοῦ Καυκάσου. καὶ τὸν ἀετὸν αὐτῷ προσκαθῆσθαι ὃ ἥπαρ ὁσημέραι κολάζοντα. οὗτος μὲν οὖν ἐξετέλεσε τὴν καταδίκην. ἡ Ῥέα δὲ (χρὴ γὰρ ἴσως καὶ ταῦτα εἰπεῖν) πῶς οὐκ ἀμήμονος, καὶ δύνα πονεῖ, γραῦς μὲν ἤδη καὶ ἐξωρος οὖσα, καὶ τοσούτων μήτηρ θεῶν, παιδεραστοῦσα δ' ἔτι, καὶ ζηλοτυποῦσα, καὶ τὸν Ἄττιν ὑπὲρ τῶν λεόντων φέρουσα· καὶ ταῦτα, μηκέτι χρήσιμον ἔτι) διωκάμενον; ὥστε πῶς ἂν ἔτι μεμφοιτό τις ἢ τῇ Ἀφροδίτῃ, ὅτι μοιχεύεται· ἢ τῇ Σελήνῃ τοῦς τὸν Ἐνδυμίωνα καπούσῃ πολλάκις ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ; φέρε ὑπὲρ ἤδη τούτων ἀφέμενοι τῶν λόγων, ἐς αὐτὸν ἀνέλθωμεν τὸν οὐρανὸν, ποιητικῶς ἀναβαίνοντες καὶ τῷ αὐτῷ Ὁμήρῳ καὶ Ἡσιόδῳ ὁδὸν, καὶ θεασώμεθα ὅπως ἕκαστον διακεκόσμηται τῶν ἐκεῖ. καὶ ὅτι μὲν χαλκοῦς ὅστι τὰ ἔξω, καὶ τοῦς ἡμῖν τοῦ Ὁμήρου λέγοντος ἠκούσαμεν. ἐπιβαίνοντι δὲ καὶ ἀνακύψαντι μικρὸν ἐς τὸ ἄνω, καὶ ἀτεχνῶς ὅτι τοῦ νοτίου γνοφώδους, φῶς τε λαμπρότερον φαίνεται, καὶ ἥλιος καθαρώτερος, καὶ ἄστρα ἀμαυρότερα, καὶ τὸ πᾶν, ἡμέρα, καὶ χρυσοῦν τὸ δάπεδον. ἐσιόντι δ', πρῶτον μὲν οἰκοῦσιν αἱ Ὧραι· πυλωροῦσι γὰρ·

ἔπειτα δὲ, ἥ Ιεις, καὶ ὁ Ερμῆς, ὄντες ὑπηρέται; καὶ ἀγχελιαφόροι τοῦ Διός· ἔξης δὲ, τοῦ Ηφαίστου ὁ χαλκεῖον αὐλὴ μέσον ἁπάσης τέχνης· μετὰ δὲ, αἱ τῶν θεῶν οἰκίαι, καὶ τοῦ Διὸς τὰ βασίλεια. ταῦτα πάντως ἀπεικαλλῆ τοῦ Ηφαίστου κατασκευάσματος. οἱ δὲ θεοὶ πρὸς Ζηνὶ καθήμενοι, (τρέπει γὰρ οἶμαι αὐτὸ ὄντα μεγαλήγορον) ἀποσκοποῦσιν ἐς τὴν γῆν, καὶ πάντη περιβλέπουσιν ὁπόθεν ὀφονται πῦρ ἀναθυόμενον, ἢ διαφερομένην κνίσαν, ἐλισσομένην περὶ καπνῷ. κἂν μή τις θύῃ τις, θυωχοῦνται πάντες, ὁπόταν τύχωσι τοῦ καπνοῦ, καὶ ὃ αἷμα πίνοντες τῆς βωμοῖς περιχεόμενον, ὥσπερ αἱ μῦαι. ἐν δ' οἰκήσεσιν ὧσι, νέκταρ καὶ ἀμβροσία ὃ δεῖπνον. πάλαι μὲν οὖν καὶ ἀνθρωποι συνεστιῶντο, καὶ συνέπινον αὐτοῖς, ὁ Ιξίων, καὶ ὁ Τάνταλος. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ὑβρισταὶ, καὶ λάλοι, σκῶπτοι μὲν ἐπὶ τοῖς κολάζονται. ἄλατος δὲ τῶν ἀνω χῶρος ἀπόρρητος ὁ θεῶνος. τοιοῦτος ὁ βίος τῶν θεῶν. τοιγαροῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι συνάδουσι τούτοις ἐν ταῖς θρησκείαις ὁπόσα δύνασι. καὶ πρῶτον μὲν ὕλας ἀποτέμνουσι, καὶ ὄρη ἀνέθεσαν, καὶ ὄρεα καθιέρωσαν, καὶ τὰ φυτὰ ἐπεφήμισαν ἑκάστῳ θεῷ. μετὰ ταῦτα, νομίσαντες καὶ ἔθνη, σέβουσι, καὶ πολίτας αὐτῶν ἀποφαίνουσιν· ὁ μὲν Δελφὸς, τὸν Απόλλωνα, καὶ ὁ Δήλιος· ὁ δ' Αθηναῖος, τὴν Αθηνᾶν. μαρτυρεται γοῦν τὴν οἰκειότητα τοῦ ὀνόματος. καὶ τὴν Ηραν ὁ Αργος· καὶ ὁ Μυγδόνιος, τὴν Ρέαν· καὶ τὴν Αφροδίτην ὁ Πάφιος. οἱ δ' αὖ Κρῆτες, καὶ ἡμέαθαι πρὸς αὐτοῖς, οὐδὲ τεταφῆναι μόνον τὸν Δία λέγουσι, ἀλλὰ καὶ πάρον αὐτοῦ δεικνύουσι. καὶ ἡμεῖς ἄρα τοσοῦτον ἀπατώμεθα χρόνον, οἰόμενοι τὸν Δία βροντᾶντες, καὶ ὕειν, καὶ πάλλα πάντα ὁπιτελεῖν· ὁ δὲ, ἐληλήθη πάλαι τεθνεώς, καὶ κρησὶ τεθαμμένος. ἔπειτα δὲ ναοὺς ἐγείραντες, ἵν' αὐτοῖς μὴ ἄοικοι, μηδὲ ἀνέστιοι δῆθεν ὦσιν, εἰκόνας αὐτῶν ἀπεικάζουσι, παραλαβόντες ἢ Πραξιτέλην, ἢ Πολύκλητον, ἢ Φειδίαν. οἱ οὐκ οἶδ' ὅπως ἰδόντες, ἀνάπλαστοι μὲν τὸν Δία, παῖδα δ' ἐς ἀεὶ τὸν Απόλλωνα, καὶ τὸν Ερμῆν ἀγενήτην, καὶ Ποσειδῶνα κυανοχαίτην, καὶ γλαυκῶπιν τὴν Αθηναῖαν.

A Post eas Iris, ac Mercurius: vtpote ministri, ac Iouis internũcij: Deinde Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio: Postea deorũ ædes, ac Iouis ipsius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus sit. At verò dij iuxta Iouem assidentes (cõuenit enim opinor, vt in supernis illis sedibus magno strepitu fastúque viuatur) in terram despiciunt, & quoquoversum intẽto capite circunspectant, sicunde subuolãtem ignem videãt, aut nidorem in aëre surgentem, circáque fumum rotantem sese. Quòd si quis fortè sacrum faciat, epulãtur omnes, fumo inhiantes, ac muscarum in morem sanguinem exugentes circũ aras effusum. Alioqui si domi cibum capiant, nectare atque ambrosia victitant. Nam olim homines etiam ab illis in conuiuium sunt adhibiti, vnáque cum eis potarunt, nempe Ixion, ac Tãtalus: verùm illi quoniam vim & raptum pararẽt, essẽntque futiles & garruli, ob id in hunc quoq; diem pœnas luũt. Porrò reliquo mortalium generi cœlum iam inaccessum est, atque occultũ. Et in hunc quidem modũ vtitur à diis. Proinde videlicet etiã mortales ipsi in colendis illis consimilia quædã atque istis consentanea moliũtur. Nam primùm lucos illis attribuerũt, tum & mõtes dicarunt, præterea aues cõsecrarunt, deinde suam cuique arborem assignarunt. His factis per regiones illos distributos colunt, eósque velut in ciuitatem suam receptant, nempe Apollinem Delphi Deliique; Mineruam Athenienses: quæ quidem Græcis Athena dicta, vel ipso vocabulo se ei Reipubl. familiarem esse testatur: Argini Iunonem: Mygdonij Rheam: Venerem Paphij. Rursum autem Cretenses Iouem affirmant non modò vixisse apud sese, nutritúmque fuisse: verùm etiã sepulchrum illius ostendunt. At nos scilicet interim tã multis iam seculis fallimur, qui quidẽ opinemur Iouẽ tonare, pluere, reliquáq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam olim fuisse defunctum, & apud Cretenses sepultum. Deinde verò phanis in honorẽ illorum erectis, ne tectis videlicet aut penatibus careãt, formas illorũm exprimũt, adhibito ad id vel Praxitele, vel Polycleto, vel Phidia. At hi quidem artifices haud scio vbinam visam eorum effigiem repræsentant. Ac Iouẽm quidem barbatũ fingunt, Apollinẽ verò semper puerum, Mercurium iam pubescentem, primámque ducẽtem lanuginem, Neptunum nigro capillitio, cæsiis oculis Mineruã.

Hactenus opiniones vanas de diis recensuit, tanquam cæsam superstitionis. Ità & hominũ ineptias circa cultum & religionẽ tanquam effœtum describit.

Attamẽ qui tẽpla ingrediuntur, non iam arbitrantur ſeſe videre vel ebur ab Indis aduectum, vel è Thracum venis effoſſum aurum: verùm ipſum Saturni Rheæque filium à Phidia in terram hoſpitem adductum, iuſſum Piſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorẽ aſſiſtere: idque hoc contentum præmio, boniq; conſulẽtem, ſi intra quinque perpetuos annos, dum Olympia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem cõſtitutis aris, deſignatis ſacrorum ſeptis, puris vaſis collocatis, victimas offerunt, bouem aratorem agricola, agnum opilio, caprã caprarius. eſt qui thus, eſt qui placentulã offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, vt dexteram duntaxat ſuã ipſius exoſculetur. Iam verò quum immolant (nã ad illos redeo) primùm ſertis coronãt pecudem, multóque antè explorãt num legitima ſit, & ſacris idonea: ne quid fortè macten̄t ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, benéque (ſicuti licet cõiicere) ominatam, denique voce iam leuiore ad ſacri tibias reſpondentẽ. Quis verò non facilè cõiecter gaudere deos quum iſta ſpectẽt? Quin & in frõtiſpicio poſita ſcriptura denuntiat, ne quis intra pura vaſa cõnſiſtat, qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe sãguine fœdatus, neque aliter quàm Cyclops ille pecudem incîdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorẽ aræ circumfundit, & quid tandem non obiens peragénſque quod ad pietatẽ, ſacrorúmq; ritũ pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cum pelle deportatam imponit: ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq; diuinus ſurſum fertur, atq; in ipſum vſq; cœlum ſubuectus, paulatim diffunditur. Iam verò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſſis, vt quas viles atque humiles exiſtimẽt, ipſos homines mactant Dianæ, atq; eo ritu deam placãt. Verùm hæc fortaſſis modeſta videantur, cumq; his ea quæ factitant Aſſyrij, quæ Phryges, quæ Lydi: verùm ſi in Ægyptũ proficiſcaris, ibi demum, ibi videbis permulta religioſa, planéque cœlo digna: puta Iouem arietino vultu: Mercurium illum optimum facie canina: Panem verò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, aliũ Crocodilum, alium etiã Simiam. Quòd ſi his quoq; de rebus

Quò planè pernoſſe queas, didiciſſe libebit,

complureis ſophiſtas audies, tum ſcribas

ὅμως δ' οὖν οἱ παριόντες ἐς τὸν νεὼν, οὔτε τὸν ἐξ Ἰνδῶν ἐλέφαντα ἔτι οἴονται ὁρᾶν, οὔτε ὃ ἐκ τῆς Θρᾴκης μεταλλεύθεν χρυσίον, ἀλλὰ τὸν Κρόνου καὶ Ῥέας ἐς τιμὴν γῆς ὑπὸ Φειδίου μετωκισμένον, καὶ τιμὴν Πισαίων ἐρημίαν ὑπισχνεῖσθαι κεκελευσμένον, καὶ ἀγαπῶντα εἰ δεκάπεντε ὅλων ἐτῶν θύσῃ τις αὐτῷ πρέσβυν Ὀλυμπίων. ἡδέως δὲ βωμοὺς, καὶ προῤῥήσεις, καὶ περιῤῥαντήρια, προσάγουσι ταῖς θυσίαις. βοῦν μὲν ἀροτῆρα, ὁ γεωργός· ἄρνα δὲ ὁ ποιμήν, καὶ αἶγα ὁ αἰπόλος· ὁ δὲ τὶς, λιβανωτὸν, ἢ πόπανον. ὁ δὲ πένης, ἱλάσατο τὸν θεὸν, φιλήσας μόνον τιμὴν αὐτοῦ δεξιάν. ἀλλ' οἵγε θύοντες (ἐπ' ἐκείνους γὰρ ἐπανέρχομαι) στεφανώσαντες τὸ ζῷον, καὶ πολύ γε πρότερον ἐξεπάσαντες εἰ ἀτελὲς εἴη, ἵνα μηδὲν τῶν ἀρρήτων τι καθαψάμενοι, προσάγουσι τῷ βωμῷ, καὶ φονεύουσιν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ θεοῦ, πρέπον τι μυκώμενον, καὶ ὡς ὃ εἰκὸς ὑφημοῦν, καὶ ἡμίφωνον ἤδη τῇ θυσίᾳ ἐπαυλοῦν. τίς οὐκ ἂν εἰκάσειεν ἥδεσθαι ταῦτ' ὁρῶντας τοὺς θεούς; καὶ ὃ μὴν προέγραμμα φησὶ, μὴ πρίν ἀν εἴσω προῤῥαντηρίου, ὅστις μὴ καθαρός ἐστι ταῖς χερσὶ· ὁ δ' ἱερὸς αὐτὸς, ἔσπαρται ἡμαγμένος, καὶ ὥσπερ ὁ Κύκλωψ ἐκφανὴς, αἱματόμενον, καὶ τὰ ἔγκατα ἐξαίρων, καὶ καρδιουλκῶν, καὶ ὃ αἷμα ταῖς βωμῷ προσεκχέων, καὶ τί γὰρ οὐκ ἐργάσεται θύσειε ἄπιτελῶν; ὅπου πᾶσι δὲ πῦρ διακαύσας, ἐπέθηκε, φέρων αὐτῇ δορᾷ τιμὴν αἶγα, καὶ αὐτῆς ἐρίοις ὃ προβατον. ἡ δ' κνίσα, θεαπέσιος, καὶ ἱεροπρεπὴς χωρᾷ ἄνω, καὶ ἐς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν διασκίδναται ἠρέμα. ὁ μὲν γε Σκύθης, καὶ πάσας ταῖς θυσίας ἀφεὶς, καὶ ἡμιπάμφυους ταπεινὰς, ἀνθρώπους τῇ Ἀρτέμιδι παίσῃσι· καὶ ὅτω ποιῶν, ἀρέσκει τῇ θεῷ. Ταῦτα μὲν ἴσως μέτεια, καὶ τὰ παρ' Ἀσσυρίων γινόμενα, καὶ παρὰ Φρυγῶν, καὶ Λυδῶν. ἰὼν δ' ἐς τιμὴν Αἴγυπτον ἔλθῃς· τότε δὴ τότε ὄψῃ πολλὰ τὰ σεμνὰ, καὶ ὡς ἀληθῶς ἄξια τῆς οὐρανοῦ· κριοπρόσωπον μὲν τὸν Δία· κυνοπρόσωπον δὲ τὸν βέλτιστον Ἑρμῆν, καὶ τὸν Πᾶνα ὅλον τράγον, καὶ Ἶριν τινὰ, καὶ κροκόδιλον ἕτερον, καὶ πίθηκον.

Εἰδ' ἐθέλοις καὶ ταῦτα διαπύθεσθαι ὅθεν δ' εἰδῇς, ἀκούσῃ πολλῶν σοφιστῶν, καὶ γραμματέων,

καὶ τοῦ φητῶν ἐξυρημένων, διηγουμένων. A ac prophetas mento raſo, qui tibi narrẽt
τοῦτο δὲ φησιν ὁ λόγος, Θύρας ἐπίθησθε βέβηλοι, ὡς ἄρα ποτὲ τῶν πολεμίων, καὶ τῶν γιγάντων, τηνικαῦτα ἐπτοημένους οἱ θεοὶ φοβηθέντες, ἦκον εἰς τηνικαῦτα Αἴγυπτον, ὡς δὴ ἐνταῦθα λησόμενοι τοὺς πολεμίους· εἶθ' ὁ μὲν αὐτῶν, ποτὲ ἕδυ τράγος· ὁ δὲ, κριὸν ποτὲ τὸν θεῶν· ὁ δὲ, θηρίον, ἢ ὄρνεον· ἀφ' ὧν δὴ εἰσέτι καὶ νῦν φυλάττεσθαι τὰς τότε μορφὰς τοῖς θεοῖς. Ταῦτα γὰρ ἀμελῶς ἐν τοῖς ἀδύτοις ἀπόκειται γεγραμμένα, πρὶν ἢ τοῦτο ἔτη μυρία. αἱ δὲ θυσίαι, καὶ πρὸς ἐκείνοις αἱ αὐταί· πλὴν ὅτι πενθοῦσι τὸ ἱερεῖον, καὶ κόπτονται θρηνήσαντες ἤδη πεφονευμένον. οἱ δὲ καὶ θάπτουσι, μόνον ἀποσφάξαντες. ὁ μὲν γὰρ Ἆπις ὁ μέγιστος θεὸς αὐτοῖς, ἂν ἀποθάνῃ, τίς οὕτω τοῦ πολλοῦ ποιῆται τὴν κόμην, ὅστις οὐκ ἀπεξύρησε, καὶ φιλὸν ὅτι τῆς κεφαλῆς τὸ πένθος ἐπεδείξατο, κἂν τὸν Νίσου ἔχῃ πλόκαμον τὸν πορφυροῦν; ἔστι δὲ ὁ Ἆπις ἐξ ἀγέλης θεὸς, ὅτι τῶν ποτὲ χρηστηρίων χρηστηριάζων, πολὺ καλλίων, καὶ σεμνότερος τῶν ἰδιωτῶν βοῶν. Ταῦτα οὕτω γιγνόμενα, καὶ ποτὲ τῶν πολλῶν πιστευόμενα, δεῖσθαί μοι δοκεῖ, τῷ μὲν ὅτι τιμῶντες Θεόδωρος, Ἡρακλείτου δέ τινος, ἢ Δημοκρίτου· τῷ μὲν, γελασομένῳ τὴν ἄνοιαν αὐτῶν· τῷ δὲ, τὴν ἄγνοιαν ὀδυρομένῳ.

ac prophetas mento raſo, qui tibi narrẽt (ſed priùs, vt dici ſolet, fores occlude prophanè) quemadmodum videlicet quondam ea ſeditione territi, quam mouerant hoſtes atque gigantes, in Ægyptum deuenerint, vt illic in poſterum tuti ab hoſtibus latitarent: & ob eam cauſam alius hircum induerit, alius arietem, nimirum præ formidine, alius feram, alius auem. Atque hinc eſſe vt dij nunc etiam eas obtineant formas, quas id temporis aſſumpſerant. Nam hæc diligenter mandata literis, idq; ante annos plus decies mille, in B adytis illorum repoſita ſeruantur. Porrò ſacrorum peragendorum idem fermè apud illos ritus, niſi quòd hoſtiam luctu proſequuntur, iámque mactatæ circumfuſi membra laniant. Sunt qui ſepeliant duntaxat poſteaquam occiderint. Nam Apis ille, qui quidem deus apud illos eſt maximus, ſi quando moriatur, quis vſque adeo magni faciat cæſariem ſuam, qui non eam detondeat, ac nudo capite luctum præ ſe ferat, etiam ſi vel purpuream Niſi comam habuerit? Eſt autẽ hic Apis deus ex armẽto iam antea ſuffragiis deſignatus, vtpote multo formoſior, ac venerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, & tamen à vulgo vera ſeriáque credantur, mihi quidem poſtulare videntur, non qui reprehendat, ſed vel Heraclitum potiùs aliquem, vel Democritũ: quorum hic amentiã eorũ rideat, ille deploret inſcitiã.

C

ΒΙΩΝ ΠΡΑΣΙΣ.

VITARVM AVCTIO.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum huius dialogi planum eſt vel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos, enumerando omnes propè illorum ſectas, & exagitando ea quæ in vnaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem venales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorũ exemplo, vt quemadmodum illi cùm mancipia, iumenta, aut etiam alias res vendunt, vſum ac pretium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac mores, doctrinam, ac totam denique vitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atque irridere poſſet.

Interlocutores, Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras, Diogenes, Democritus, Heraclitus, Socrates, Chryſippus, Philoſophus.

TV quidem cõpone scamma, & locum adorna his qui adueniunt: tu verò vitas (id est, philosophorum sectas) adducito, eásque ordine siste, veruntamen exornatas priùs, vt formosæ appareant, & quamplurimos emptores alliciant. Tu autem Mercuri, quod felix faustúmque sit, proclama, & aduoca emptores, vt iam adsint ad forum. Proclamabimus autem omnis generis Philosophicas vitas, & variarum sectarum. Quòd si quis in præsentia pecuniam numerare nequit, is saltem constituto aliquo qui pro se spõsor sit, in futurum annum soluat. MERCVR. Multi accedunt: itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVP. Vendamus igitur. MERCVR. Quem vis vt primum producamus? IVPIT. Ionicum illum comatum: grauitatem enim quandam præ se fert. MERCV. Heus tu Pythagorice, descende, téque cõspiciendum præbe his qui congregati sunt. IV. Proclama. MER. Optimam vitam maximéque venerandam vendo: quis emet? quis maior homine esse vult? quis cupit vniuersitatis, adeóque omniũ rerum harmoniam cognoscere? quis vult reuiuiscere? MERCATOR. Forma certè est non illiberali: verùm quid potissimum scit? MERC. Arithmeticam, Astronomiam, prodigiorum scientiam, Geometriam, Musicam, præstigiorum artem: vatem vides summum. MERCA. Licétne eum interrogare? MERCV. Quod faustum sit, interroga. MERCA. Cuias es tu? PYTH. Samius. MERCA. Vbi verò institutus es? PYT. In Ægypto apud sapientes qui illic sunt. MERCA. Age, quòd si te emam, quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, verùm commonefaciam. MERCAT. Quomodo? PYTHA. Primùm quidem animam tuam puram faciam, repurgans eam à sordibus quibus nunc immersa est. MERCA. Equidem finge me iam purum esse, quis modus est commonefaciendi? PYTHA. Principium quidem est longa quies & taciturnitas, & totis quinque annis nihil loquì. MERCAT. Ergo, bone vir, Crœsi te filium erudire conuenit: ego enim loquax, non statua esse volo: verùm quid post illud silentium & quinquennium fiet? PY. In Musica & Geometria exercebere.

Σ Υ μὲν ἀγορᾶς τὰ ἑδώλια καὶ κοσμεῖ τὸν τόπον τοῖς ἀφικνουμένοις· σὺ δὲ ζῆν σὸν ἐξῆς τοὺς βαλαγῶν τοὺς βίους· ἀλλὰ κεκομημένους προτίθει, ὡς ἂν εὐπροσώποι φαίνωνται, καὶ ἐπὶ πλείστους ἐπάγωνται. σὺ δὲ ὦ Ἑρμῆ, κήρυττε, καὶ συγκάλει ἀγαθῇ τύχῃ τοὺς ὠνητὰς ἤδη πρᾶναι πρὸς τὸ πωλητήριον. ἀποκηρύξομεν δὲ βίους φιλοσόφους πάντας εἴδους, καὶ προαιρέσεων ποικίλων. εἰ δέ τις οὐκ ἔχοι τοπάζιτικα παρεῖναι καταβαλέσθαι, εἰς νέωτα ἐγγυητὴν καταστήσας ἐγγυητῇ. ΕΡ. πολλοὶ σπεύδουσιν· ὥστε χρὴ μὴ ἀμελεῖσθαι, μηδὲ κατέχειν αὐτούς. ΖΕ. πωλῶμεν οὖν. ΕΡΜ. τίνα θέλεις πρῶτον προσαγάγωμεν; ΖΕΥΣ. τουτονὶ τὸν κομήτην, τὸν Ἰωνικόν, ἐπεὶ καὶ σεμνός τις εἶναι φαίνεται. ΕΡΜ. οὗτος ὁ Πυθαγορικός, καλοῦ σοι, καὶ πάρεχε σαυτὸν θεωρεῖν τοῖς συνηθροισμένοις. ΖΕΥΣ. κήρυττε δή. ΕΡΜ. τὸν ἄριστον βίον πωλῶ, τὸν σεμνότατον, τίς ὠνήσεται; τίς ὑπὲρ αἰθέριον βούλεται; τίς εἰδέναι θέλει τὴν τοῦ παντὸς ἁρμονίαν, καὶ ἀναβιῶναι πάλιν; ΑΓΟ. ὁ μὲν εἶδος, οὐκ ἀλλυπής. τί δὲ μάλιστα οἶδεν; ΕΡΜ. ἀριθμητικὴν, ἀστρονομίαν, τερατείαν, γεωμετρίαν, μουσικὴν, γοητείαν. μαντικὴν ἄκρον βλέπεις. ΑΓΟ. ἔξεστιν αὐτὸν ἀνακρίνειν; ΕΡ. ἀνάκρινε ἀγαθῇ τύχῃ. ΑΓΟ. πόθεν πρὸς εἶ σύ; ΠΥΘ. Σάμιος. ΑΓΟ. ποῦ δ' ἐπαιδεύθης; ΠΥ. ἐν Αἰγύπτῳ, παρὰ τοῖς ἐκεῖ σοφοῖς. ΑΓΟ. φέρε δή, ἐὰν πρίωμαί σε, τί με διδάξεις; ΠΥ. διδάξω μὲν οὐδέν, ἀναμνήσω δέ. ΑΓΟ. πῶς ἀναμνήσεις; ΠΥ. καθαρὸν πρότερον τὴν ψυχὴν ἐργασάμενος, ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῇ ῥύπου ἐκκλύσας. ΑΓΟ. καὶ δὴ νόμισον ἤδη κεκαθάρθαι με, τίς ὁ τρόπος τῆς ἀναμνήσεως; ΠΥΘ. ὁ μὲν πρῶτον, ἡσυχία μακρὴ, καὶ ἀφωνία, καὶ πέντε ὅλων ἐτῶν λαλιᾶς μηδέν. ΑΓΟ. ὦφελε σοί γε ὦ βέλτιστε τὸν Κρίσου παῖδα παιδεύειν· ἐγὼ γὰρ λάλος, οὐκ ἀνδριὰς εἶναι βούλομαι. τί δὲ μετὰ τὴν σιωπὴν, ὅμως καὶ τὴν πεντετίαν; ΠΥΘΑ. μουσουργίᾳ καὶ γεωμετρίᾳ ἀσκήσεται.

ΑΓΟ. χαρίεν λέγῃς, εἰ πρότερον κιθαρῳδὸν γιγόμενον, κἄπα εἶτ' σοφὸν χρή. ΠΥΘ. εἶτ' ὀπὶ τουτέοισιν, ἀριθμέειν. ΑΓΟ. οἶδα κἀγὼ ἀριθμεῖν. ΠΥ. πῶς ἀριθμέεις; ΑΓ. ἕν, δύο, τρία, τέτταρα. ΠΥ. ὁρᾷς, ἃ σὺ δοκέεις τέτταρα, δεκάδα εἶναι, καὶ τέλειον σύντελες, καὶ ἡμέτερον ὅρκιον; ΑΓΟ. ἦ μὰ τὸν μέγιστον τοίνυν ὅρκον τὰ τέτταρα, ἦ ποτε ἀκοτέρους λόγους ἤκουσα, οὐδὲ μᾶλλον ἱερούς. ΠΥΘ. μὴ ὦ ὦ ξεῖνε, εἶσαι γῆς τε πέρι, καὶ ἠέρος, καὶ ὕδατος, καὶ πυρὸς, ὅπῃς αὐτέοισιν ἡ φορὴ· καὶ οἷοιά ἐόντα μορφοῦ, καὶ ὅκως κινέονται. ΑΓΟ. μορφοῦ γὰρ ἔχει τὸ πῦρ, ἢ ἀὴρ, ἢ ὕδωρ; ΠΥ. καὶ μάλα ἐμφανέα. ἦ γὰρ οἷά τε ἀμορφίη καὶ ἀσχημοσύνη κινέεσθαι. καὶ ὅτι τουτέοισι δὲ, γνώσεαι τὸν θεὸν ἀριθμὸν ἐόντα, ἁρμονίην. ΑΓΟ. θαυμάσια λέγῃς. ΠΥ. πρὸς δὲ τοῖσδεσι τοῖσιν εἰρημένοισι, σεωυτὸν ἕνα δοκέοντα, καὶ ἄλλον ὁρεόμενον, καὶ ἄλλον ἐόντα εἶσαι. ΑΓΟ. τί φῄς; ἄλλος εἰμὶ, καὶ οὐχ οὗτος, ὥσπερ νῦν πρὸς σὲ διαλέγομαι; ΠΥ. νῦν μὲν οὗτος, πάλαι δὲ ἐν ἄλλῳ σώματι καὶ ἐν ἄλλῳ ὀνόματι ἐφαπαλέο· χρόνῳ δ' αὖτις, ἐς ἄλλο μεταβήσεαι. ΑΓΟ. τοῦτο φῄς, ἀθάνατον ἔσεσθαί με, ἀλλαττόμενον ἐς μορφὰς πλείονας; ἀλλὰ πάνυ μὲν ἱκανῶς· τὰ δ' ἀμφὶ διαίτῃ, ὁποῖός τις εἶ; ΠΥ. ψυχίον μὲν οὐδὲν ἔν τι σιτέομαι· τὰ δ' ἄλλα, πλὴν κυάμων. ΑΓΟ. τίνος εἵνεκα μυσάττῃ τοὺς κυάμους; ΠΥ. οὐκ· ἀλλ' ἱεροί εἰσι, καὶ θαυμαστὴ αὐτῶν ἡ φύσις. πρῶτον μὲν γὰρ ὃ πρῶ γενή εἰσι· καὶ ἐὰν ἀποδύσῃς κύαμον ἐπὶ χλωρὸν ἐόντα, ὁρᾷς τοῖσιν ὠοειδέσι μηρίοισιν ἐμφερέα πρὸ φυοῦ. ἐφηβέοντα δὲ, ἢν ἐπαφῇς ἐς τὴν Σελήνην νυξὶ μεμετρημένῃσιν, αἷμα ποιήσεις. ὃ δὲ μεῖζον, Ἀθηναίοισι νόμος, κυάμοισι τὰς ἀρχὰς αἱρέεσθαι. ΑΓΟ. καλῶς πρῶτα ἔφης, καὶ ἱεροπρεπῶς. ἀλλ' ἀποδύθι, καὶ γυμνὸν γάρ σε ἰδεῖν βούλομαι. ὦ Ἡράκλες, χρυσοῦς αὖτις ὁ μηρὸς ἐστι. θεὸς, ἢ βροτός τις εἶ; φαίνεται· ὥστε ὠνήσομαι πρῶτος αὐτόν. πόσου τοῦτον ἀποκηρύττῃς; ΕΡ. δέκα μνῶν. ΑΓΟ. ἔχω, τοσουτουὶ λαβών. ΖΕΥΣ. γράφε τῷ ὠνησαμένῳ τοὔνομα, καὶ ὁθεν ἐστίν. ΕΡ. Ἰταλιώτης ὦ Ζεῦ δοκεῖ τις εἶναι, τῶν ἀμφὶ Κρότωνα, καὶ Τάραντα,

A MERCA. Rem sanè gratam narras, si priùs quàm sapiens fiam, citharœdum me esse oportet. PYTH. Post hæc numerãdi artem addisces. MERCAT. Nũc etiam numerare scio. PYTH. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTH. Vides decem esse ea, quæ tibi videntur quatuor, & perfectum trigonum, nostrúmque iusiurandum? MERCAT. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniores neque sanctiores sermones audiui. PYTH. Post hæc verò hospes, de terra, aëre, déque aqua & igne scies cuiusmodi sit illis impetus, quam B habeant formam, & quomodo moueantur. MERCAT. Formámne habent ignis, aër, & aqua? PYTH. Certè minimè obscuram: neque enim sine specie & forma moueri possent. Præterea ipsum etiam Deum numerum esse & harmoniam cognosces. MERCAT. Mira narras. PYTHAG. Ad hæc te ipsum quoque vnum videri scies, neque pro eo qui es, conspici. MERCAT. Quid narras? alius sum, & non is qui nunc tecum colloquor? PYTH. Nunc quidem ille es, quondam verò in alio corpore & alio sub nomine videbaris, & C temporis progressu rursum aliud corpus indues. MERCAT. Itáne dicis? Immortalem me fore subinde alias atque alias formas induendo? Verùm de his satis. Iam quod ad rationem victus attinet, qualia es? PYTH. Nullum quidem animal edo, reliqua verò omnia, præter fabas. MERCA. Quamobrem odisti fabas? PYTH. Nullo quidem odio illas prosequor: verùm quia sacræ sunt, & mirabilem quandam naturam obtinent, ab illis abstineo. Primùm quidem planè genitales sunt: & si fabam adhuc viridem exuas, videbis eam omnino virilibus mẽ- D bris similem naturam habere: elixam autem si deponas, certis noctibus, sanguinẽ feceris: & quod maius est, Athenienſium lex est fabis magistratus eligere. MERCA. Præclarè & religiosè omnia dicis: verùm exue te vestibus: nam nudum te videre cupio. O Hercules, aureum illi femur est. deus aliquis & non mortalis esse videtur: itaque omnino illũ emã. Quanti illũ æstimas? MERCV. Decem drachmis. MERCA. Habeo tãti acceptum. IVP. Scribe nomẽ emptoris, & vnde sit. MERCV. Ex ea parte Italiæ esse videtur, quæ circa Crotonem & Tarentum,

atque eius loci Græciam, sita est. Atqui non vnus tantùm, sed propè trecẽti communiter ipsum emerunt. IVP. Abducãt, alium adducamus. MERCV. Vis squalidum illum ex Ponto? IVPI. Omnino quidem. MERCV. Heus tu peram dependentem habens ex humeris, accede, & totum hunc consessum circumeas. Vitam vẽdo planè virilem, vitam optimam, & generosam, vitam liberam: quis emet? MERCAT. Quomodo inquis præco? an liberum tu vendes hominem? MERCV. Maximè. MERCAT. An non times ne te accusẽt tanquam plagiarium, aut in Areopago litem intendat? MERCV. Non est illi cutæ quòd venditur: omnino enim se liberum esse putat. MERCA. Quis autem illius tam sordidi & miserè affecti vsus esse potest? nisi fossorem fortè aut lixã ex ipso facere aliquis velit. MERCV. Non hoc tantùm, imò si ipsum quoque custodem domus constitueris, multo fidelior erit quàm vlli canes: siquidem & ille canis appellatur. MERCA. Cuias autem est? aut quam artem profitetur? MERCV. Ipsum interroga: istud enim præstiterit. MERCA. Timeo vultum ipsius, seuerũ admodum, & tristem, & ne me accedentẽ allatret, aut per Iouẽ mordeat. Nonne vides quomodo lignum sustulerit, & contractis superciliis minaciter frementi & irato similis appareat? MERCA. Ne time: cicur enim est. MERCA. Primùm quidẽ ô bone dic, vnde es? DIO. Vnde vis. MERCA. Quomodo dicis? DIO. Mundi ciuẽ vides. MERCA. Quem verò imitaris? DIO. Herculẽ. MERCA. Cur igitur & leoninam non induis? nam baculo illum quidem refers. DIOG. Hoc quidem palliolum leoninæ pellis vice mihi est: pugno autẽ non secus atque ille aduersus voluptates: idque nemine imperãte, sed mea sponte facio: sic enim vitã meam repurgare cõstitui. MERCA. Euge quàm præclarum institutum! verùm quid maximè te scire dicamus, aut qualem artem nouisti? DIO. Homines liberos facio, præterea medeor illorũ affectibus. In sũma, veritatis & audaciæ in loquẽdo, prophetа esse volo. MERCA. Age ô propheta, si te ẽmam, qua re me exercebis? DIO. Primùm cùm accepero, exutum deliciis, palliolo amictum, in egestatem concludam: postea ad labores compellam: tum humi dormire, aquam bibere, atque iis rebus quæ casu offeruntur, vesci faciam.

A καὶ τῶν τοῦτο Ἑλλάδα. κἂν οὐκ εἷς, ἀλλὰ τριακόσιοι ἡδέως ἐώνηνται καὶ κοινὸν, αὐτόν. ΖΕ. ἀπαγέτωσαν· ἄλλον ὠνησάμεθα. ΕΡ. βάλε τὸν αὐχμῶντα σκῆνον, τὸ Ποιητικόν; ΖΕ. πάνυ μὲν οὖν. ΕΡ. σοὶ, ὁ τῶν πήρων ὀζυρτηριώδης, ὁ ὀζωμίας, ἐλθὲ, καὶ περίθι ἐν κύκλῳ τὸ συνέδριον· βίον ἀνδρικὸν πωλῶ, βίον ἄριστον, καὶ γυναικὸν βίον ἐλεύθερον· τίς ὠνήσεται; ΑΓΟ. ὁ κῆρυξ πῶς ἔφης; πωλῇς τὸν ἐλεύθερον; ΕΡ. ἔγωγε. ΑΓΟ. εἶτα δ' οὐ δέδοικας μή σοι δικάσηται ἀνδραποδισμοῦ, ἢ καὶ παρακαλέσηταί σε ἐς Ἄρειον πάγον;

B ΕΡ. ὁρᾷς αὐτὸ μέλλον τῆς πράσεως· οἴεται γὰρ εἶναι πανταπασιν ἐλεύθερος. ΑΓΟ. τί δ' ἂν τις αὐτῷ χρήσαιτο, ῥυπῶντι, καὶ ὅτῳ κακοδαιμόνως διακειμένῳ; πλὴν εἰ μὴ σκαπανέα γε καὶ ὑδροφόρον αὐτὸν ἀποδεκτέον. ΕΡ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ λίαν θυρωρὸν αὐτὸν ὄψεσθαι, πολὺ πιστοτέρῳ χρήσῃ τῶν κυνῶν. ἀμέλει, κύων αὐτῷ σε τοιοῦτος. ΑΓΟ. ποδαπὸς δέ ἐστι, καὶ τίνα τινὰ ἄσκησιν ἐπαγγέλλεται; ΕΡ. αὐτὸν ἐρώτα· κάλλιστον γὰρ οὕτω ποιεῖν. ΑΓΟ. δέδοικα δὲ σκυθρωπὸν αὐτὸν, καὶ κατηφῆ, μή με

C ὑλακτήσῃ προσελθόντα, ἢ καὶ νὴ Δία δάκῃ τι· ὁρᾷς οἷος ὡς διῆρκε τὸ ξύλον, καὶ συνέσπακε τὰς ὀφρῦς, καὶ ἀπειλητικόν τι καὶ χαλῶδες ὑποβλέπει; ΕΡ. μὴ δείδιθι· πρᾶος γάρ ἐστι. ΑΓΟ. ὦ πρέσβυ, ὦ βέλτιστε, ποδαπὸς εἶ; ΔΙΟ. πάνυ ποδαπός. ΑΓΟ. πῶς λέγεις; ΔΙΟ. τὸ κόσμου πολίτην ὁρᾷς. ΑΓ. ζηλοῖς δέ τινα; ΔΙΟ. τὸν Ἡρακλέα. ΑΓ. τί οὖν οὐχὶ καὶ λεοντῆν ἀμπέχῃ; τὸ μὲν γὰρ ξύλον ἔοικας αὐτῷ. ΔΙΟ. τοῦτο μοι λεοντῆς τὸ περιβόλαιον. φρατεύομαι γὰρ ὡσπερ ἐκεῖνος ὅπως τὰς ἡδονὰς, ἃ κελεύουσι, μὴ ἑκούσιος, ἐκκαθαίρω τὸν βίον

D προσαμύνων. ΑΓ. ἆρα τῆς προαιρέσεως. ἀλλὰ τί μάλιστα εἰδέναι σε φῶμεν; ἢ τίνα τὴν τέχνην ἔχεις; ΔΙΟ. ἐλευθερωτής εἰμι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἰατρὸς τῶν παθῶν. τὸ δ' ὅλον, μηνύειας καὶ παρρησίας προφήτης εἶναι βούλομαι. ΑΓ. ἄγε ὦ προφῆτα, ἵν' ἂν ὁρίσωμαί σε, τίνα με τὸν τρόπον διδάσκοις; Δ. πρῶτον μὲν ἀποδυσάμενόν σε, καὶ ἀποδύσας τὸ πυρρὸν, καὶ ἀπείρατα συγκαλύψας τείχη, περιόντα ἀφιέναι. μετ' ὀλίγον, πονῆσαι καὶ κάμψαι κατανάλισκόντα, καὶ ὕδωρ πίνοντα, καὶ ὧν ἔτυχε πιμπλάμενον.

τὰ ὁ χρήματα, ὦ ἔχῃς, ἐμοὶ πειθόμενος, A ἐς τὸν θάλατταν φέρων ἐμβαλῇς. χαίρων δ' ἀμελήσῃς, καὶ παίδων, καὶ πατρίδος· καὶ πρῶτα σοι λῆρος ἔσται· καὶ τὸν πατρῷαν οἰκίαν ἀπολιπὼν, ἢ τάφον οἰκήσῃς, ἢ πύργιον ἔρημον, ἢ καὶ πίθον. ἢ πήρα δέ σοι θέρμων ἔσται μεστὴ, καὶ ὀπισθογράφων βιβλίων. καὶ οὕτως ἔχων, εὐδαιμονέστερος εἶ) φήσῃς τὸν μεγάλου βασιλέως. ὦ μαστιγῖ δέ τις, ἢ γρεβλοῖ, τούτων σοὶ μέλον ἀπαρεῖν ἡγήσῃ. ΑΓΟ. πῶς τοῦτο φῄς ὃ μὴ ἀλγεῖν μαστιγούμενον; ἢ γὰρ χελώνης, ἢ καραβοῦ δέρμα περιβέβλημαι. ΔΙΟ. ὃ Εὐριπίδου ἐκεῖνο ζηλώσῃς, B μικρὸν παλλάξας. ΑΓ. ὃ ποῖον. ΔΙΟ. Ἡ φρὴν σοι δήγησῃ, ἡ δὲ γλῶσσα ἔσται δίδηγμα. ἃ δὲ μάλιστα δεῖ παρεῖναι, ταῦτά ἐστιν· ἀναιδῆ χρὴ εἶ), καὶ θρασύν, καὶ λοιδορεῖσθαι πᾶσιν ἐξῆς, καὶ βασιλεῦσι, κἀ ἰδιώταις. οὕτω γὰρ ἀποβλέψονταί σε, καὶ δίδυμον ὑποληψονται. βάρβαρος δὲ ἡ φωνὴ ἔσται, καὶ ἀπηχὲς τὸ φθέγμα, καὶ ἀτεχνῶς ὅμοιον κυνί· καὶ παράσημον δὲ ἐπιτεταμένον, καὶ βάδισμα, τοιοῦτῳ πρέπον. καὶ ὅλως, θηριώδη τὰ πάντα, καὶ ἄγρια. αἰδῶς δὲ, καὶ ἐπιείκεια, καὶ μετριότης ἀπέστω. καὶ τὸ ἐρυθριᾶν ἀπόξυσον τοῦ προσώπου πάντελῶς. δίωκε δὲ τὰ πολυανθρωπότατα τῶν χωρίων. καὶ ἐν αὐλῇσι τούτοις μόνος, καὶ ἀκοινώνητος εἶ) θέλε, μὴ φίλον, μὴ ξένον προσιέμενος· καταλίοις γὰρ τὰ πρῶτα τῆς ἀρχῆς. ἐν ὅλῳ δὲ πάντων, ἃ μηδεὶ ἰδίᾳ ποιήσειεν ἄν τις, δημοσίᾳ ποίει· καὶ τῶν ἀφροδισίων αἰσχρὰ τὰ γελοιώτατα· καὶ τέλος, ὦ σοι δοκῇ, πολύποδα ὠμὸν, ἢ σηπίαν φαγὼν, ἀπόθανε. τοιούτῳ σοι τῷ βίῳ D δαιμονίαν παρεξενοδόκουν. ΑΓΟ. ἄπαγε. μιαρὰ γὰρ, καὶ οὐκ ἀνθρώπινα λέγεις. ΔΙΟ. ἀλλὰ ῥᾴσει γε, ὦ οὗτος, καὶ πᾶσιν εὐχερῆ μετελθεῖν. οὐ γάρ σοι δεήσει παιδείας, καὶ λόγων, καὶ λήρων, ἀλλ' ὁπότερος αὖτη σοι πρὸς δόξαν ἡ ὁδός. καὶ ἰδιώτης γὰρ ἂν ἦς, ἤτοι σκυτοδέψης, ἢ ταριχοπώλης, ἢ τέκτων, ἢ καπηλίτης, οὐδέν σε κωλύσει θαυμάσιον εἶ), ὦ μόνον ἢ αἰσχύνῃ, καὶ ὃ θρᾶσος πρῶτον, κἀ λοιδορεῖσθαι καλῶς ἐκμάθῃς. ΑΓ. πρὸς ταῦτα μὲν ἃ δέομαί σου.

Quòd si pecuniam habes, hanc meo cõsilio in mare abiicies. Neque tibi vxor, liberi, aut patria, curæ esse debebunt: quin ista omnia tanquam deliramenta existimare oportet, & relicta patria domo, specum, aut desertam turriculã, aut dolium inhabitabis: peram præterea lupulo & libris opisthographis refertam habebis. Hoc modo instructus, vel magno aliquo rege felicior eris. Quòd si vapulabis, aut ab aliquo torquebere, nihil horum molestum esse putabis. MERCA. Quid narras? num cæsus non dolebo? neque enim testudinis aut carabi cutem circumfero. DIOG. Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantùm immutatis verbis. MERCAT. Quale hoc est? DIOG. *Dolente mente, lingua sit dolens nihil.* Hæc verò ante omnia tibi adesse necesse est: Impudentem te esse oportet, & audacem, & omnibus sine delectu tam regibus quàm priuatis maledicere: ita enim fiet vt omnes in te oculos coniiciant, téque fortem esse existiment. Barbara quoque vox, & absonus sonitus tibi sit, quique canino planè similis existat. Vultus sit intentus, tum ingressus sit qui talem vultũ deceat. In summa, belluini & agrestes planè sint tibi mores, pudor autem & manſuetudo & modestia procul absint. Ruborem quoque omnem de facie abstergas: loca autem quęque celeberrima, & in quibus maxima est hominum frequentia; accedito, & in his ipsis solus sine vllo cõmercio esse velis, neque amicum neque hospitem accedendo: his enim rebus hoc regnum soluetur. In conspectu verò omnium ea facias, quæ ne priuatim quisquam alius facere auderet: & in re venerea exercenda, ea quæ sunt maximè ridicula, eligito. Postremò, si tibi videtur, crudum aliquem Polypum vel Sepiam deuorando morere. Hęc est illa felicitas, quam tibi procuramus. MERCA. Apage, scelesta enim & inhumana sunt ista quæ narras. DIOG. Sed heus tu, nemo non ista facillimè assequi potest. Neque enim ad gloriam consequendam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: verùm compendiaria ad illam via est. Etiamsi ex vulgo aliquis fueris idiota, coriarius videlicet, aut salsamentarius, aut faber, aut numularius, tamen nihil vetat quominus te mirentur, si modò insigniter impudẽs & audax fueris, atque omnibus egregiè conuitiari didiceris. MERCA. Ad has artes tui mínimè indigeo.

Nauta verò, aut hortulanus fortaſſe per occaſionem fieri poſſes, præſertim ſi te ille ad maximum duobus obolis vendere velit. MERCVR. Recipe eum: etenim libenter liberamur ab illo, qui clamoribus ſic nos obtundit, prorſúſque omnes iniuria & cõtumeliis afficit. IVP. Alium accerſe, Cyreneũm illum purpura amictum, & coronatum. MERCV. Agite, animum aduortite omnes. Res ſumptuoſa eſt, quæque diuitibus indiget. Vita eſt hæc iucunda, vita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet molliſſimum? MERCA. Accede tu, & dic quid noris: emam enim te ſi vtilis fueris. MERCV. Ne obturba, ô bone, neque interroga ipſum: ebrius enim eſt, itaque non poterit tibi reſpõdere, lingua, vt vides, titubans. MERCA. Quis mentis cõpos emat tam corruptum & immodeſtum mancipium, quódque tot vnguenta olet? quàm verò greſſu lubrico, & ratione carẽte incedit! Sed vtique Mercuri dic quibus artibus præditus ſit, aut quæ tractare ſoleat. MERCV. In ſumma, cõuiuator eſt, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & laſciuas ſaltationes vnà cum tibicina admodũ idoneus eſſet amatori cuidã & perdito hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorũ gnarus eſt, & in adornandis eduliis exercitatiſſimus. Breuiter, voluptatis artifex eſt: inſtitutus enim eſt Athenis, atq; Siciliæ tyrãnis ſeruiuit, apud quos in magno pretio fuit. Summa verò propoſiti ſui ſeu doctrinæ eſt, omnia contẽnere, & omnibus rebus vti, vndiq; voluptatem cõquirere. MERCA. Tẽpus eſt vt alium emptorẽ, nẽpe diuitẽ, & multas habentẽ pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus ſum, qui tã hilarem vitam emã. MERC. Ille ô Iupiter, quantũ apparet, inemptus nobis manebit. IVP. Traducito, atque aliũ adduc, vel potiùs duos iſtos, quorum alter, Abderites ſcilicet, ridet: alter verò, Epheſius, plorat: ſimul enim vẽdi volũt. MERCV. Deſcendite in mediũ. Optimas vitas vendõ, omniũ ſapientiſſimos proclamo. MERCA. O Iupiter, quãta diſſimilitudo! alter enim non deſinit ridere, alter autem aliquẽ lugere videtur: omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc ſibi vult, cur rides? DEMO. Interrogas? quia mihi omnia quæ vos facitis, ridicula videntur, adeoq; vos ipſi etiã. MERCA. Quid narras? nos omnes tu derides? atq; omnia noſtra opera nihili facis? DEM. Sic ſanè eſt.

Cyrenaici.

Democritici.

A ναύτης δ' αὖ ἴσως ἢ κηπωρὸς ἂν χωρῷ τένοιο· καὶ ταῦτα, ὡς ἐθέλῃ σε ἀποδόσθαι ὑποσὶ ὁ μέγιστον δυ' ὀβολοῖν. ΕΡ. ἔχε λαβών· ἡδὺ γὰρ ἄσμενοι ἀπαλλαξόμεθα, ὑπ' ὀχλουμένοι αὐτοῦ, καὶ βοῶντος, καὶ ἀπωθοῦντας ἁπάντας ἁπλῶς ὑβρίζοντος καὶ ἀγροικοῦντος κακῶς. ΖΕ. ἄλλον κάλει τὸν Κυρηναῖον, τὸν ἐν τῇ πορφυρίδι, τὸν ἐστεφανωμένον. ΕΡ. ἄγε δὴ πρόσεχε πᾶς. πολυτελὲς τὸ χρῆμα, καὶ πλουσίων δεόμενον. βίος σοῦ ἡδύς, βίος τρισμακάριος. τίς ὀπτιθυμεῖ πυφῆς; τίς ὠνήσεται τὸν ἀβρόπατον; ΑΓ. ἐλθὲ σύ, καὶ λέγε ἄνωθεν εἰδὼς τυγχάνεις. ὠνήσομαί γάρ σε, ἐὰν ὠφέλιμος ἦς. ΕΡ. μὴ ὑπόχλει αὐτὸν ὦ βέλτιστε, μηδ' ἀπάκρινε· μεθύει γάρ. ὥστε οὐκ ἂν ἀποκρίναιτό σοι, τὴν γλῶτταν ὡς ὁρᾷς ἐμπλιαθαίνων. ΑΓ. εἶτα οὐ δοῦ φρονῶν, πρίαιτο διεφθαρμένον οὕτω καὶ ἀκόλαστον ὑδροπότην; ὅσων ὀσμῶν καὶ ἀπὸ μύρων· ὡς ὀσφρεσθαι βαδίζει, καὶ περιφέρεται. μηδαμῶν σύ γε ὦ Ἑρμῆ, λέγε ὁπόσα πράττεται αὐτῷ, καὶ ἃ μεθιεῖ τυγχάνει. ΕΡ. ὃ μὲν ὅλον, συμβιῶναι δεξιός, καὶ συμπιεῖν ἱκανός, καὶ κωμάσαι μετ' αὐληρίδος ὀπτητόδους ἐρῶντι καὶ ἀσώτῳ δεσπότῃ. πάλαι δ' ἐπεμέτρησε B ὀπτησόμενον, καὶ ὀψοποιὸς ἐμπειρότατος. καὶ ὅλως σοφιστὴς ἡδυπαθείας· ἐπαιδεύθη μὲν οὖν Ἀθήνησιν. ἐδούλευσε δὲ καὶ περὶ Σικελίαν τοῖς τυράννοις, καὶ σφόδρα ἠνδοκίμει παρ' αὐτοῖς· ὃ δ' κεφάλαιον τῆς προαιρέσεως, ἀπάντων κατατρυφῆσαι, ἅπασι χρῆσθαι, πανταχόθεν ἐρανίζεσθαι τὰ ἡδονικά. ΑΓΟ. ὄφελόν σοι ἄλλον προβλέπειν τῶν πλουσίων πύτων, καὶ πολυχρημάτων, ἐγὼ δέ, οὐκ ὀπτητόδους ἱλαρὸν ὠνήσασθαι βίον. ΕΡ. ἀπροσήκτος ἔοικεν ὦ Ζεῦ σοῦ ἡμῖν μενῶν. ΖΕ. μεβάτησον· ἄλλον προβάλλου· μᾶλλον δὲ τὼ δύο τούτω, τὸν γελῶντα, τὸν C Ἀβδηρόθεν, καὶ τὸν κλαίοντα, τὸν ἐξ Ἐφέσου. ἅμα γὰρ αὐτὼ πεπράσθαι βούλεσθον. ΕΡ. καταβάντον ἐς τὸ μέσον. τῷ ἀρίστῳ βίῳ πωλῶ τῷ σοφωτάτῳ πάντων ἀποκηρύττομαι. ΑΓ. ὦ Ζεῦ τῆς ἀναισθησίας. ὁ μὲν, ἅ δ' ἁμαλείπει γελῶν· ὁ δὲ, ἵνα τί ἔοικε πενθῶν· δακρύει γὰρ τοπαρόν. τί ταῦτ', ὦ σοῦ, τί γλᾷς; ΔΗ. ἐρωτᾷς; ὅτι μοι γελοῖα πάντα δοκεῖ τὰ πράγματα ὑμέων, καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς. ΑΓ. πῶς λέγεις; καταγελᾷς ἡμῶν ἀπάντων, καὶ πρὸ σοῦ θέσας τὰ ἡμέτερα πράγματα; Δ. ὧδε ἔχει.

ἀσουδᾶον

σπουδαῖον γὰρ οὐ αὐτέοισιν ὀρθὸν. κενὰ δὲ A nam in illis nihil est præclarum, aut stu-
τὰ πάντα, καὶ ἀτόμων φορὴ, καὶ ἀπειρίη. dio dignum. inania enim sunt omnia, &
ΑΓΟ. οὐμοῖοι, ἀλλά σὺ κενὸς ὡς ἀλη- atomorum cumulus, & infinitum quip-
θῶς καὶ ἄπειρος. ὦ τῆς ὕβρεως, ὃ παύσῃ γε- piam. MERCAT. Nequaquam, imò
λῶν; σὺ δὲ τί κλαίεις ὦ βέλτιστε; πολὺ γὰρ tu vanus es reuera, & experientia cares.
οἶμαι κάλλιον σοὶ τοῦσδε γελᾶν. ΗΡΑ. O contumeliam, nondum desinis ridere?
λιγέομαι γὰρ ὦ ξένε τὰ ἀνθρώπινα πρήγ- Tu verò ô bone quid ploras? multo enim
ματα εἰζυρά, καὶ δακρυώδεα, καὶ ὀρθὸν melius erit, vt existimo, tecum quàm cum
αὐτέων ὅ,τι μὴ ὀπωπήιον· τῷ δὴ οἰκτίρω Democrito loqui. HERA. O hospes, *Heraclitici.*
τε σφέας καὶ ὀδύρομαι. καὶ τὰ μὲν πρεόντα ego omnes humanas res calamitosas &
δοκέω μεγάλα, τὰ δ' ὑστέρῳ χρόνῳ ἐσόμενα, deflendas esse existimo, atque in illis ni-
πάμπαν ἀνήνυτα. λέγω δὲ τὰς ἐκπυρώσιας hil non esse fato obnoxium: ideoque mi-
καὶ τὴν τοῦ ὅλου συμφορήν. ταῦτ' ὀδύρομαι B seret me ipsarum, & deploro eas. Neque
καὶ ὅτι ἐμπεδον οὐδὲν, ἀλλάκως εἰς κυκεῶ- magnifacio præsentia, futura verò puto
να πάντα συμφλέονται, καὶ ὅτι τοὐτὸ τέρ- planè ærumnosa fore, conflagrationes
ψις, ἀτερπίη γνῶσις, ἀγνωσίη· μέγα, μι- dico, & totius mundi calamitatem. Ista
κρὸν· ἄνω κάτω φερόμενα, καὶ ἀμείβοντα ἐν τῇ τοῦ αἰῶνος παιδιῇ. ΑΓΟ. sunt quæ ego deploro, quódque nihil so-
τί γὰρ ὁ αἰὼν ὅδε; ΗΡΑ. παῖς παίζων, πεσ- lidum est, sed quodãmodo omnia in cy- *Potio est ex multis composita.*
σεύων, διαφερόμενος. ΑΓΟ. τί δαὶ οἱ ἄν- ceonem conuoluuntur, tum quòd ea-
θρωποι; ΗΡΑ. θεοὶ θνητοί. ΑΓ. τί δαὶ dem res delectat & offendit, éstque co-
οἱ θεοί; ΗΡΑ. ἄνθρωποι ἀθάνατοι. ΑΓ. gnitio, ignorantia: magnum, paruum: at-
αἰνίγματα λέγεις ὦ οὗτε, ἢ γρίφους συντι- que sursum deorsúmque ferũtur omnia,
θεὶς; ἀτεχνῶς γὰρ ὥσπερ ὁ Λοξίας, οὐδὲν C & per vices mutantur in ludo huius secu-
ἀποσαφεῖς. ΗΡΑ. οὐδὲν γὰρ μοι μέλει li. MERCA. Quid est seculum? HE-
ὑμέων. ΑΓΟ. τοιγαροῦν οὐδὲ ὠνήσεταί σε RA. Puer ludens, ludens talis, contendens. MERCA. Quid verò homines *Seculum.*
οὐδεὶς φρενῶν. ΗΡΑ. ἐγὼ δὲ κέλομαι πᾶσιν sunt? HERA. Dij mortales. MERCA.
ἡδονὴν οἰμώζειν, τοῖσιν ὠνεομένοισι, καὶ τοῖ- Quid verò dij? HERA. Homines im-
σιν οὐκ ὠνεομένοισι. ΑΓΟ. τουτὶ τὸ κακὸν mortales. MERCAT. Heus, tu ænigmata loqueris, an griphos componis?
οὐ πόρρω μελαγχολίας ἐστὶν, οὐδ' ἕτερον planè enim tanquam Apollo, nihil expli-
ἔγωγε αὐτῷ ὠνήσομαι. ΕΡ. ἀπόφασκε cas. HERAC. Nihil vos curo. MER-
τοι καὶ οὗτοι μαίνεσιν. ΖΕΥΣ. ἄλλον CAT. Igitur neque quisquam mentis
ἀποκήρυττε. ΕΡ. βούλει τὸν Ἀθηναῖον σκέ- compos te emturus est. HERACL.
φιον, τὸν σωκράτην; ΖΕΥΣ. πάνυ μὲν οὖν. Ego verò à pueris iubeo plorare omnes,
ΕΡ. δεῦρ' ἐλθὲ σύ. βίον ἀγαθὸν, καὶ σοφὸν τὸν tam eos qui me emunt, quàm qui non
ἀποκηρύττομεν. τίς ὠνῆται τὸν ἱερώτατον; emunt. MERCA. Hoc certè malum pa-
ΑΓΟ. εἰπέ μοι, τί μάλιστα εἰδὼς τυγχά- rum differt ab insania: neutrum horum
νεις; ΣΩΚ. παιδερασὴς εἰμὶ, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά. ΑΓΟ. πῶς οὖν ἐγὼ πρίω- emam. MERCV. Et illi quoq; apud nos
μαί σε; παιδαγωγοῦ γὰρ ἐδεόμην, τῷ παι- manebunt, cùm nõ sint vendibiles. IVP.
δὶ καλῷ ὄντι μοι. ΣΩΚ. τίς δ' ἂν ὀπιτη- Alium accerse. MERCV. Vísne Athe-
δειότερος ἐμοῦ γένοιτο σωφρονεῖν καλῶς; ἐγὼ niẽsem illum facundum? IVP. Maximè. *Academici.*
γὰρ τῶν σωμάτων ἐραστὴς εἰμὶ, τὸν ψυχὴν δὲ MERCV. Heus tu, huc veni. Vitã bo-
ἡγοῦμαι καλὸν. ἀμέλει κἂν ὑπὸ τοὐτου nam & prudentem proclamamus: quis
ἱματίου μοι καθεύδωσιν, ἀκούσῃ αὐτῶν emet sanctissimum hominem? MER-
λεγόντων μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ δεινὸν παθεῖν. CAT. Dic mihi, quam potissimùm no-
sti artem? SOCR. Pæderastes sum, & in rebus quæ ad amorem spectant, prudens.
MERCAT. Quanti igitur emam te? nam pædagogo indigeo: est enim mihi puer egregius. SOC. Quis magis ido-
neus me esse queat, qui cũ formoso pue-
ro versetur? Neque enim corporum a-
mator sum: animam enim formosam es-
se existimo: & quanquam sub eodẽ pal-
liolo mecum recumbant, audies illos, vel
ipsis testibus, nihil graue à me perpeti.

MERCA. Incredibilia ſunt quæ dicis, pæderaſtes cùm ſis, tamen nulla de re te eſſe ſolicitum, quàm de anima, præſertim cùm copia fiat vt ſub eadẽ veſte iaceatis. SOC. Atqui per canem & per platanum iuro rem ſic habere. MERCA. Hercle, quanta abſurditas deorum. SOC. Quid ais? An non videtur tibi canis eſſe deus? Nonne vides quantus ſit in Ægypto Anubis, atque ille in cœlo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? MERCA. Rectè dicis: ego verò peccaui. Verùm quale habes genus vitæ? SOC. Mihi ipſi ciuitatẽ quandam extruo, peregrina autem vtor politia, meáſque præſcribo leges. MERCAT. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SOC. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de vxoribus ſententia comprehenſa eſt: Videtur mihi nullam debere cuiuſquam eſſe propriã, verùm vnãquamq; paſſim debere accedere ad eum qui eam appetat. MERCA. Quid ais? Nũ abrogãdas eſſe leges de adulterio? SO. Per Iouẽ non illas ſolùm, verùm omnes reliquas nugas ea de re cõſtitutas. MERC. Quid verò tibi de pueris iã maturis videtur? SO. Et illi quidem optimatibus, qui aliquid præclari geſſerunt, præmium erunt, vt eos ament ſcilicet. MERCA. Papę! quanta libertas! quę ſapientia! Verùm quæ eſt tuæ doctrinæ ſumma? SO. Ideæ, & eorũ quæ exiſtunt, paradigmata. Quæcunq; enim vides, terrã ipsã, quæque ſuper terrã ſunt, cœlum, mare, horũ omniũ imagines obſcuræ exiſtũt extra totius vniuerſitatẽ. MERCA. Vbi autem exiſtunt? SO. Nuſquã. Nam ſi alicubi eſſent, nõ eſſent. MERCA. Non video iſta quæ tu dicis paradigmata. SO. Meritò: cęcus eſt enim tibi animę oculus: ego verò omnium video imagines, & te latẽtem, & me alium: in ſumma, dũplicia video omnia. MERCA. Ergo emendus es, ſapiens cùm ſis, & acutè cernas. Age ſcire volo quid tu à me exigas pro ipſo. MERCV. Da duo talẽta. MERCA. Emita vt dixiſti, pecuniã verò in poſterũ numerabo. MERCV. Quod igitur tibi nomẽ eſt? MERCA. Diõ Syracuſius. MERCV. Age, quod felix fauſtumq; ſit, recipe eum. Te iam voco Epicure. Quis emet hunc? Eſt enim illius riſoris diſcipulus, necnon illius qui ebrius eſt: quos haud multò antè proclamauimus. vnius autem cuiuſdã rei cognitione illos vincit: multo magis enim impius eſt quã illi. Quod verò ad cætera attinet, ſuauis & gulę amãs eſt.

Epicurei.

A ΑΓ. ἄπιστα λέγεις, ὃ παιδεραστὴν ὄντα, μὴ περὶ τῆς ψυχῆς τι πολυπραγμονεῖν· καὶ ταῦτα, ἐν ἀφθονίᾳ, ἐν τῷ αὐτῷ ἱματίῳ καταχείμωνον. ΣΩ. καὶ μὰ μὰ ὀμνύω γέ σοι τὸν κύνα, καὶ τὸν πλάτανον ὅτῳ ταῦτ' ἔχεις. ΑΓ. Ἡρακλῆς τῆς ἀπιστίας τῶν θεῶν. ΣΩ. τί σὺ λέγεις; ὁ δοκεῖ σοὶ ὁ κύων εἶναι θεός; οὐχ ὁρᾷς τὸν Ἄνουβιν ὃν Αἰγύπτιοι ὅσος, καὶ τὸν ἐν οὐρανῷ Σείριον, ἔτι τε τὸν ἐνθάδε τοῖς κάτω Κέρβερον; ΑΓΟ. οὐ λέγεις, ἐγὼ δὲ διημαρτηκώς. ἀλλὰ πόλιν ἐμοὶ τὸν βίον; ΣΩ. οἰκῶ μὲν ἐμαυτῷ πόλιν αὐτοπλάστας, χρῶμαι δὲ πολιτείᾳ ξένῃ, καὶ νόμους νομίζω τοὺς ἐμούς. ΑΓ. ἓν ἐθέλω μάθειν ἀκοῦσαι τῶν δογμάτων. ΣΩ. ἄκουε δὴ τὸ μέγιστον, ὃ περὶ τῶν γυναικῶν μοι δοκεῖ· δοκεῖ μηδεμίαν αὐτῶν, μηδενὸς εἶναι μόνης, πάντι δὲ μετεῖναι τῷ βουλομένῳ τοῦ γάμου. ΑΓΟ. τί τοῦτο φῄς; ἀνῃρῆσθαι τοὺς περὶ μοιχείας νόμους; ΣΩ. νὴ Δία, καὶ ἁπλῶς γε πάσαν τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα μικρολογίαν. ΑΓΟ. τί δ' περὶ τῶν ὡρῶν παίδων σοι δοκεῖ; ΣΩ. καὶ ὅτι ἔσονται τοῖς ἀρίστοις ἆθλον φιλῆσαι, λαμπρόν τι καὶ νεανικὸν ἐργασαμένοις. ΑΓ. βαβαὶ τῆς φιλοδωρίας. τῆς δὲ σοφίας, τί σοι τὸ κεφάλαιον; ΣΩ. αἱ ἰδέαι, καὶ τὰ τούτων παραδείγματα. ὁπόσα γὰρ ὁρᾷς, τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς, τὸν οὐρανόν, τὴν θάλατταν, ἀπόντων τούτων εἰκόνες ἀφανεῖς ἐσάσιν ἔξω τοῦ ὅλου. ΑΓ. ποῦ δ' ἐσάσιν; ΣΩ. οὐδαμοῦ. εἰ γάρ που εἶεν, οὐκ ἂν εἶεν. ΑΓ. οὐχ ὁρῶ ταῦτ', ἀλλὰ λέγεις τὰ παραδείγματα. ΣΩ. εἰκότως. τυφλὸς γὰρ εἶ τῆς ψυχῆς τὸν ὀφθαλμόν· ἐγὼ δὲ, πάντων ὁρῶ εἰκόνας, καὶ σὲ ἀφανῆ, κἀμὲ ἄλλον. καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα. ΑΓΟ. τοιγαροῦν ὠνητέος εἶ, σοφὸς, καὶ ὀξυδερκής τις ὤν. φέρ' ἴδω τί καὶ παρέξεις με ὠνούμενον σύ. ΕΡ. δὸς δύο τάλαντα. ΑΓΟ. ὠνησάμην ὅσα φῄς. ταργύριον μὲν τοι ἐς αὖθις καταβαλῶ. ΕΡ. τί οὖν σοι τοὔνομα; ΑΓ. Δίων Συρακούσιος. ΕΡ. ἄγε λαβὲ ἀγαθῇ τύχῃ. τὸν Ἐπικούρου σὲ ἤδη καλῶ. τίς ὠνήσεται τοῦτον; ἔστι μὲν τοῦ γελωτοποιοῦ ἐκείνου μαθητὴς, καὶ τοῦ μεθύοντος, οὓς μικρῷ πρόσθεν ἀπεκηρύττομεν. ἔν δὲ πλέον οἶδεν αὐτῶν, παρρησίαν ἀσεβεστέρως τυγχάνειν. τὰ δ' ἄλλα, ἡδὺς, καὶ λιχνείᾳ φίλος.

ΑΓΟ. τίς ἡ τιμή; ΕΡ. δύο μνᾶ. ΑΓ. λάμβανε· ὃ δ᾽ἵνα γ᾽ ὅπως ἴδω, ποτὶ χαίρῃ τῶν ἐδεσμάτων; ΕΡ. τὰ γλυκέα σιτεῖται, καὶ μυττώδη, καὶ μάλιστα τὰς ἰσχάδας. ΑΓΟ. καλὸν μὰ τὸν Δία· οἶδ᾽ ὠνήσομαι γὰρ αὐτῷ παλάθας τῶν κακείνου. ΖΕ. ἄλλον κάλει, τὸν σὺ χρῶ κουρίας σκυθρωπὸν, τὸν σκυθρωπὸν, τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΕΡ. ὦ λέγεις· ἐοίκασι δ᾽ οὗτοι πολύ τι πλῆθος αὐτῶν τοῖς ἐμπόροις τῶν τοῖς τῶν ἀγορᾶς ἀπαντικρύ. αὐτὴν τὴν ἀρετὴν πωλῶ, τὸν βίον τὸν τελεώτατον. τίς πώποτε μόνος εἶδέναι θέλει; ΑΓΟ. πῶς τοῦτο φής; ΕΡ. ὅτι μόνος οὗτος σοφὸς, μόνος καλὸς, μόνος δίκαιος, αὐθάδης, βασιλεύς, ῥήτωρ, πλούσιος, νομοθέτης, καὶ πάλλα, ὁπόσα ὄντα ἐστίν. ΑΓ. σκόπει ὦ γαθὲ, καὶ μάγειρος μόνος; καὶ νὴ Δία γε σκυτοδέψης, καὶ τέκτων, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΡ. ἔοικεν. ΑΓΟ. ἐλθὲ ὦ γαθὲ, καὶ λέγε τοῖς τὸν ὠνητὴν ἐμὲ ποῖός τις εἶ, καὶ πρῶτον εἰ σὺ ἀχθῇ πιπρασκόμενος καὶ δοῦλος ὤν; ΧΡ. δαιμόνιε. ἀγαθὸν γὰρ ἐφ᾽ ἡμῖν ταῦτά ἐστιν. ὅσα γ᾽ οὐκ ἐφ᾽ ἡμῖν, ἀδιάφορα εἶναι συμβέβηκεν. ΑΓ. ἀμαθαίνω ἢ λέγεις. ΧΡ. τί φής; ἀμαθαίνεις ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ προηγμένα, τὰ δ᾽ ἐμπαλιν ἀποπροηγμένα; ΑΓΟ. οὐδὲ νυνὶ μανθάνω. ΧΡ. εἰκότως. ἀγαθὸν γὰρ εἶ σφόδρα τοῖς ἡμετέροις ὀνόμασιν, ἀγαθὴν δὲ καταληπτικὴν φαντασίαν ἔχεις· ὁ δὲ κατασκάπτων ὁ τὴν λογικὴν θεωρίαν σκάπτων, ἀγαθὸν οὐ μόνον ταῦτ᾽ οἶδεν, ἀλλὰ καὶ σύμβαμα, καὶ προσύμβαμα, ὁποίων καὶ ὁπόσων ἀλλήλων διαφέρει. ΑΓΟ. πρὸς τῆς φιλοσοφίας, μὴ φθονήσῃς καὶν τοῦτο εἰπεῖν ὅ, τι σύμβαμα, καὶ τί προσύμβαμα. καὶ γὰρ οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐπλήγην τοῦ ῥυθμοῦ τῶν ὀνομάτων. ΧΡ. ἀλλ᾽ οὐδεὶς φθόνος. εἰ γάρ τις χωλὸς ὢν, αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ χωλῷ ποδὶ προσπταίσας λίθῳ, τραῦμα ἐξ ἀφανοῦς λάβοι, ὁ μὲν τρόπος εἶχε μὲν δή που σύμβαμα τὴν χωλείαν, τὸ τραῦμα δὲ, προσύμβαμα προσέλαβεν. ΑΓΟ. ὦ τῆς αἰσχυνοίας· πρὸς ἄλλο μᾶλλον φῂς εἶδέναι; ΧΡ. τῶν λόγων πλεκτάνας, αἷς συμποδίζω τοὺς προσομιλοῦντας, καὶ ἀποφράττω, καὶ σιωπᾶν ποιῶ, φιμὸν ἀτεχνῶς αὐτοῖς προστιθείς. ὄνομα δὲ τῇ δυνάμει ταύτῃ, ὁ ἀοίδιμος συλλογισμός. ΑΓ. Ἡράκλες, ἀμαχόν τινα, καὶ βίαιον λέγεις.

MERCA. Quo pretio venditur? MERCV. Duabus minis. MERCAT. Accipe: verùm vt hoc quoque sciam, quibus delectatur edulis? MERCV. Dulcia edit & mellita, maximè verò ficus. MERCAT. Bene se res habet: emam enim illi totas massas carycarum. IVP. Alium accerse, illum corpore hirsuto, vultu seuero, ex Stoa. MERCV. Rectè dicis: videtur enim magna ipsum multitudo quæ ad forum accurrit, expectare. Ipsam virtutem vendo, vitam perfectissimã. Quis cupit omnia scire solus? MERCA. Quid tu dicis? MERCV. Quia solus ille sapiẽs est, solus bonus, solus iustus, fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quęcunque alia sunt his similia. MERCA. Num, ô bone, & coquus solus est, & per Iouem, coriarius, & faber, & his similia? MERCV. Sic videtur. MERCA. Accede ô bone, & dic mihi tuo emptori, qualisnam sis: ante omnia autem, num tibi doleat quòd venderis & seruis. CHRYS. Nequaquam. neque enim in nobis hæc sunt: quæcũque verò in nobis non sunt, ista indifferentia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRYS. Quid ais? non intelligis quòd horum quædam sunt prælata, quędam verò rursus non prælata? MERCA. Ne nunc quidem intelligo. CHRYS. Meritò quidem: neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginationem habes quæ facilè apprehendat: verùm studiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantùm nouit, verumetiam qualiter & quantum accidens & præteraccidens inter se differant. MERCAT. Per Philosophiam, quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit, & præteraccidens: nescio enim quomodo perculsus sim præ numero vocum istarum. CHRYS. Citra inuidiam dixero. Si quis claudus existat, illisóque pede quo claudicat, ad lapidem, ex inopinato vulnus acceperit, is certè accidẽs habet claudicationem, vulnus autem præter accidens accepit. MERCAT. O argutiam! præterea verò quidnam scire te potissimùm profiteris? CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & obstringo, denique tacere cogo, eos qui cõtra me disputant, planè frenũ quoddam illis imponens: isti verò tantæ orationis vi nomen est Syllogismus celeberrimus. MERCAT. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem syllogismum refers.

προηγμένα & ἀποπροηγμένα Cicero pro ducta & præcipua vertit. vide 3. de finibus bonorum.

Stoici.

Syllogismus.

CHRY. Vide ergo, éstne tibi puer? MERCAT. Quidni? CHRY. Quid si hunc ad flumen fortè ambulantem crocodilus rapiat, postea verò se redditurum polliceatur hac lege, vt illi verum dicas quídnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse? MERCAT. Quæstionem rogas ad quam difficile admodum est respondere: dubito enim vtrum dicere debeam quò puerum recipiam. Sed per Iouem quæso te, responde tu, & puerum mihi serua incolumem, ne prævortat, ipsúmque deuoret. CHR. Bono es animo: etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCA. Quænam sunt ista? CHR. Istum inquam colligentem sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tandem opertum illum sermonem. MERCAT. Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? CHR. Electrã illam dico Agamemnonis valde celebrẽ, quæ quidem eandem rem simul norat, & non norat. Astãte enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem suum esse fratrem: quòd verò ille Orestes est, ignorat. Rursus verò opertum illum adeóque omnino mirabilem audies sermonem. Responde mihi: nostin' tuũ patrem? MERCA. Maximè. CHR. Quid igitur, si prope te statuerem aliquẽ coopertum, atque interrogarem, Nostin' hunc? quid diceres? MERCA. Scilicet me non nosse dicerem. CHR. Sed ille ipse pater erat tuus. Itaque si istum non nosti, palàm est te patrem tuum non nouisse. MERCA. Nequaquã: verùm ego detracto velo num verum sit explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ finis est? aut quid tandem facturus es, si ad virtutis summum peruueneris? CHR. In his quæ in natura prima sunt, versabor. Dico autem diuitias, sanitatem, & his similia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris enim exiguis literis descriptis incumbere oportet, & interpretationes congerere, & solœcismis & absurdis vocibus impleri. In summa, nequaquam decet sapientẽ fieri priùs quàm terex ordine helleborũ bibas. MERCA. Egregia sunt ista tua, & forti viro digna: Verùm auarũ & fœneratorem esse (ista enim tibi inesse video) num illa dicemus esse viri qui helleborum biberit, & iam ad virtutem idoneus sit?

A ΧΡΥ. σκόπει γοῦν· ἔστι σοι παιδίον; ΑΓ. τί μήν; ΧΡΥ. τοῦτο οὖν πως κροκόδιλος ἁρπάσῃ, πλησίον ποταμοῦ πλανώμενον βύρων, κἄπειτα σοι ἀποδώσειν ὑπισχνῆται αὐτό, οἶμαι εἴπῃς ἀληθὲς ὅ, τι δέδοκται περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ βρέφους, τί φήσεις αὐτὸν ἐγνωκέναι; ΑΓΟ. δύσαποκρίτον ἐρωτᾷς. ἀπορῶ γὰρ ὁπότερον εἰπὼν ἀπολέσωμι. ἀλλὰ σὺ πρὸς Διὸς ἀποκρινάμενος, σῶσόν μοι τὸ παιδίον, μὴ καταφθάσῃ αὐτὸ καταπιών. ΧΡΥ. θαῤῥεῖ. καὶ ἄλλα γάρ σε διδάξομεν θαυμασιώτερα. ΑΓ. τὰ ποῖα; ΧΡΥ. τὸν θρυλούμενον, καὶ τὸν ἐγκεκαλυμμένον. ΑΓΟ. τίνα τοῦτον τὸν ἐγκεκαλυμμένον, ἢ τίνα τὸν Ηλέκτραν λέγεις; ΧΡΥ. Ηλέκτραν μὲν ἐκείνην τὴν πάνυ, τὴν Αγαμέμνονος, ἣ τὰ αὐτὰ οἶδέ τε ἅμα, καὶ οὐκ οἶδε. πρεσβύτης γὰρ αὐτὴν τὸν Ορέστου ἔτι ἀγνῶτος, οἶδε μὲν Ορέστην, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῆς· ὅτι δὲ οὗτός Ορέστης, ἄγνοεῖ. τὸν δ' αὖ ἐγκεκαλυμμένον, καὶ πάνυ θαυμαστὸν ἀκούσῃ λόγον· ἀποκείναι γάρ μοι, τὸν πατέρα οἶσθα τὸν σεαυτοῦ; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. τί οὖν; ἐὰν σοι προσθεὶς πινὰ ἐγκεκαλυμμένον, ἔρωμαι, τοῦτον οἶσθα, τί φήσεις; ΑΓ. δηλαδὴ ἀγνοεῖν. ΧΡΥ. ἀλλὰ μὲν αὐτὸς οὗτός ἐστιν ὁ πατὴρ ὁ σός. ὥστε εἰ τοῦτον ἀγνοεῖς, δῆλος εἶ τὸν πατέρα τὸν σὸν ἀγνοῶν. ΑΓΟ. οὐκοῦν· ἀλλ' ἀποκαλύψας αὐτὸν εἴσομαι τὸ ἀληθές. ὅμως δ' οὖν τί σοι τῆς σοφίας τὸ τέλος, ἢ τί προσέξεις πρὸς τὸ ἀκρότατον τῆς ἀρετῆς ἀφικόμενος; ΧΡ. περὶ τὰ πρῶτα τῇ φύσιν καταγινήσομαι. λέγω δὲ πλοῦτον, ὑγείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. πρότερον δὲ αἰτίαν πολλὰ πονῆσαι, λεπτολογράφοις βιβλίοις προσκαθήσονται τὸν ὄμμα, καὶ σχόλια συναγείρονται, καὶ σολοικισμῶν ἐμπλάμενον, καὶ ἀτόπων ῥημάτων. καὶ τὸ κεφάλαιον, ἁπλῶς ἀνάγκη σοφὸν, ἵνα μὴ πρὸς ἐφεξῆς τοῦ ἑλλεβόρου πίῃς. ΑΓΟ. γυναικά σου ταῦτα, καὶ ἀθρόως ἀνδρικά. ὃ δ' οὐ γύφωνα εἶ), καὶ τοκογλύφον (καὶ γὰρ τάδε ὁρῶ σοι προσόντα) τί φῶμεν, ἀνδρὸς ἤδη πεπωκότος τὸν ἑλλέβορον, καὶ τελείου πρὸς ἀρετήν;

ΧΡΥ. ναί. μόνῳ οὖν ὄντι σοφῷ δανείζειν πρέπει δῶ τοῦ σοφοῦ. ἐπεὶ γὰρ ἴδιόν ἐστιν αὐτοῦ συλλογίζεσθαι, καὶ δανείζειν ἐστί, καὶ λογίζεσθαι τοὺς τόκους, πλησίον ἐστὶ δοκεῖ τῷ συλλογίζεσθαι, μόνῳ δὲ εἶναι τῷ σοφῷ καθάπερ ἐκείνῳ, καὶ τοῦτο. καὶ οὐ μόνον γε ἁπλῶς ὥσπερ οἱ ἄλλοι τοὺς τόκους, ἀλλὰ καὶ τούτων ἑτέρους τόκους λαμβάνειν. ἢ γὰρ ἀγνοεῖς ὅτι τῶν τόκων οἱ μὲν εἰσι πρῶτοι τίκτοντες, οἱ δὲ δεύτεροι, καθάπερ αὐτῶν ἐκείνων ἔκγονοι. ὁρᾷς δ' δῆτα καὶ τὸν συλλογισμὸν ὁποῖά φησιν, εἰ τὸν πρῶτον τόκον λήψεται, καὶ τὸν δεύτερον. ἀλλὰ μὲν καὶ τὸν πρῶτον λήψεται, ἆρα καὶ τὸν δεύτερον. ΑΓ. ἔοικεν καὶ μισθῶν περὶ τὰ αὐτὰ φέρεσθαι, ὃς σὺ λαμβάνεις ἐπὶ τῇ σοφίᾳ τοῦδε τοῦ νέου, καὶ δῆλον ὅτι μισθὸς ὁ ἀποδόμενος μισθὸν ὅτι τῇ ἀρετῇ λήψεται; ΧΡΥ. μανθάνεις. ἐγὼ γὰρ ἐμαυτῷ εἵνεκα λαμβάνω, τῷ δὲ διδόντος αὐτοῦ χάριν. ἐπεὶ γάρ ἐστιν ὁ μὲν τις ἐκχύτης, ὁ δὲ, περιέχων τὸν, ἐμαυτὸν μὲν ἀσκῶ εἶναι περιεκτικόν, τὸν δὲ μαθητὴν, ἐκχύτην. ΑΓΟ. καὶ μὲν δὴ τοὐναντίον ἔφης, τὸν νέον μὲν εἶναι περιεκτικὸν, σὲ δ' τὸν μόνον πλούσιον, ἐκχύτην. ΧΡ. σκώπτεις ὦ ξένε· ἀλλ' ὅρα μήσε ἀποξύσω ἀναποδείκτῳ συλλογισμῷ. ΑΓΟ. καὶ τί δεινὸν ἀπὸ τῆς βέλους; ΧΡΥ. ἀπορία, καὶ σιωπὴ, καὶ διαγραφῶν τινῶν διάνοια. ὃ δὲ μέγιστον, ἵν' ἐθέλω παχιά σε ἀποδείξω λίθον. ΑΓΟ. πῶς λίθον; καὶ γὰρ Περσεὺς ὦ βέλτιστε εἶναί μοι δοκεῖς. ΧΡΥ. ὧδέπως. ὁ λίθος σῶμα ἐστί; ΑΓ. ναί. ΧΡΥ. τί δὲ, ὁ ζῷον, καὶ σῶμα; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. σὺ δὲ, ζῷον; ΑΓ. ἔοικα γοῦν. ΧΡΥ. λίθος ἄρα εἶ, σῶμα ὤν. ΑΓΟ. μηδαμῶς. ἀλλ' αὐχλοσόν με ποιῆς τῷ Διὸς, καὶ δεῖ σοι παρχῆς ποίησον αὖθις ἄνθρωπον. ΧΡΥ. καλεπὸν, ἀλλ' ἔμπαλιν ἴσθι αὖθις ἄνθρωπος. εἰπέ γάρ μοι, πρῶτον σῶμα, ζῷον; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. τί δ', λίθος, ζῷον; ΑΓΟ. ναί. ΧΡ. σὺ δὲ σῶμα εἶ; ΑΓ. ναί. ΧΡ. σῶμα δ' ὤν, ζῷον εἶ; ΑΓ. ναί. ΧΡ. ἦκ ἄρα λίθος εἶ ζῷόν τε ὤν. ΑΓΟ. οὔτε ἐποίησας, ὡς ἤδη μου τὰ σκέλη καθάπερ τῆς Νιόβης ἀπεψύχετο, καὶ πάγια ἐῶ· δηλαδὴ ὠνήσομαί τε σέ. πόσου γοῦν αὐτὸ καταβαλῶ;

A CHR. Certè ſolum enim ſapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius propriũ eſt ſyllogiſmis concludere: vſuras autẽ colligere, & fœnus conputare, atque ſyllogiſmis concludere parum differre videntur: quemadmodũ hoc ſoli ſtudioſo competit, ita quoque illudi nec decet illum fœnus ſimpliciter, quemadmodum alij ſolent, accipere, verùm etiam alterius quoque fœnoris fœnus. Niſi fortè ignoras, fœnus aliud eſſe primum, aliud ſecundum, velut quandã illius progeniem. Vides autem & ſyllogiſmum quẽdam vulgò iactari. Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam ſecundum. Ve-
B rùm accepit primum, igitur & ſecundum accipiet. MERCA. Num ergo & de mercede quam tu à iuuenibus quos inſtituis, capere ſoles, ſimilia dicenda ſunt, quippe cùm manifeſtum ſit ſolos ſtudioſos mercedem à virtute accepturos eſſe? CHR. Diſcis: certè non mea cauſa accipio, verùm illius gratia qui dat. Nam cùm alius ſit effuſor, alius verò comprehenſor: me quidem ipſum cõprehenſor vt ſim præparo; diſcipulum verò, vt fiat effuſor. MERCA. Atqui contrarium dicis, iuuenem eſſe comprehenſorẽ, te verò
C qui ſolus diues es, effuſorem. CHRYS. Heus tu, ſcommate me perſtringis: ſed vide tu ne te petam ſyllogiſmo ineuitabili. MERCAT. Quid verò mali ex hoc telo accidet? CHRYS. Dubitatio & ſilentium, præterea mentis & intellectus ſubuerſio: & quod omnium eſt maximum, ſi voluero, in lapidem te conuertam. MERCA. Quomodo lapidem feceris? neque enim Perſeus, ô bone, mihi eſſe videris. CHRYS. Hoc modo: Lapis eſt corpus. MERCAT. Certè. CHR. Quid verò? Nonne & animal corpus eſt? MERCAT. Imò maximè. CHR.
D Tu verò animal es. MERCA. Sic videtur. CHR. Lapis igitur es, cùm corpus ſis. MERCAT. Nequaquam? ſed per Iouem ſolue me, & de nouo hominem me fac. CHRYS. Non eſt difficile factu: igitur rurſus ſis homo; dic verò mihi, Nonne omne corpus animal eſt? MERCAT. Non. CHR. An verò lapis animal eſt? MERCA. Non. CHRYS. Tu verò corpúſne es? MERCAT. Maximè. CHRY. Corpus autem cùm ſis, animálne es? MERCAT. Euge effeciſti, vt iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & ſaxea facta ſint: verùm coëmam te. Quantum pro ipſo numerabo?

MERCV. Duodecim minas. MERCA. Accipe. M. Solúsne ipsũ emisti? MERCA. Non per Iouem, verùm illi omnes quos vides. MERCV. Certè multi sũt, & fortes habentes humeros, & digni sermone colligãte. IVP. Quid moraris? aliũ aduoca. MERCV. Peripateticũ accerso, te inquã honestum & diuitem. Age, te quidem aptissimum qui vendaris, quippe qui omnia solus noris. MERCA. Qualisnam ille est? MERCV. Modestus, æquus, vita bene cõposita: &, quod maximũ est, duplex existit. MERCA. Quomodo dicis? MERCV. Alius quidem foris apparet, quàm intus esse videtur. Itaque si ipsum emes, memento vt hunc internũ, illũ verò externũ appelles. MERCA. Quid verò potissimũ nouit? MERCV. Nouit triplicia esse bona: animæ scilicet, corporis, & rerũ externarũ. MERCA. Humana sapit. quãti verò venditur? MERCV. Viginti minis. MERCAT. Pluris certè. MERCV. Nequaquã equidem: & ipse pecuniã habere videtur. Itaque non est quòd in illo emendo possis esse celerior quàm deceat: præterea non ita multo pòst discès ab eo quandiu viuat culex, & quàm profundè Sol radios immittat in mare: denique qualem animã habeant ostrea. MERCA. O Hercules quanta argutia! MERCV. Quid si audias alia multa his acutiora? de semine videlicet & generatione, déque embryonis formatione in vtero, & quomodo homo risibilis sit, asinus verò animal quod neq; ridere neq; ædificare neq; nauigare possit? MERCA. Planè admirãda sunt ea quæ narras, & valde vtilia dogmata. Itaque emam ipsũ viginti minis. MERCV. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Heus tu Pyrrhia accede, illico proclamãduses: iam enim multi abeũt & diffluunt, atque in paucis erit venditio. Veruntamen quis emet illum? MERCA. Ego. Sed primùm dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCAT. Quid ita? PHIL. Quia omnino nihil mihi videtur existere. MERCA. Igitur neque nos aliqui sumus. PHIL. Nec hoc quidem scio. MERCA. Neque tu aliquis existis. PHIL. Hoc ego multo magis ignoro. MERCA. O ignorantiã! verùm quid sibi volunt hæ stateræ? PH. Sermones in illis trutinor, & ad æqualitatem redigo: postquã autem illos planè similes, & æquale pondus habere cognouero, tũc ignoro quis horũ verior sit.

Id est, digni qui colligãt manipulos, aut opus in agris faciant: allusione facta ad significationem propriam τῆ θερίζειν.

Peripatetici.

Scepticus.

A ΕΡ. μνᾶς δώδεκα. ΑΓ. λάμβανε. ΕΡ. μόνος δ' αὐτὸν ἐώνησαι; ΑΓ. μὰ Δί', ἀλλ' ἅτοι πάντες ὅσ' ὁρᾷς. ΕΡ. πολλοί γε, καὶ τοὺς ὤμους καρτεροὶ, καὶ τῶ θερίζοντος λόγου ἄξιοι. ΖΕ. μὴ δῆτα ἐμοῦ· ἄλλον κάλει. ΕΡ. τὸν Περιπατητικόν σε φημὶ, τὸν καλὸν, τὸν πλούσιον. ἄγε δὴ, ὠνήσασθε τὸν σεμνότατον, τὸν πάντα ὅλως ὁπτιζόμενον. ΑΓΟ. ποῖος δέ τις ὅδε; ΕΡ. μέτριος, ὁπτιφὴς, ἁρμόδιος τὰ βίῳ, ὃ δὲ μέγιστον, διπλοῦς. ΑΓ. πῶς λέγεις; ΕΡ. ἄλλος μὲν ὁ ἔκτοθεν φαινόμενος, ἄλλος δὲ ὁ ἔντοθεν εἶναι δοκεῖ· ὥστε ἢν πρίῃ αὐτὸν, μέμνησο, τὸν μὲν, ἐσωτερικὸν, τὸν δὲ, ἐξωτερικὸν καλῶν. ΑΓΟ. τί δὲ γιγνώσκει μάλιστα; ΕΡ. τρία εἶναι) τὰ ἀγαθὰ, ἐν ψυχῇ, ἐν σώματι, ἐν τοῖς ἐκτός. ΑΓΟ. αὐθάδη πινα φέρεις. πόσου δέ ἐστιν; ΕΡ. εἴκοσι μνῶν. ΑΓ. πολὺ λέγεις. ΕΡ. ἴσκε ὦ μακάριε· ἔστι γὰρ αὐτὸς ἔχειν τι ἀργύριον δοκεῖ. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις ὠνούμενος· ἔτι δὲ εἴσῃ αὐτίκα μάλα πρὸς αὐτοῦ πόσον μὲν ὁ κώνωψ βιοῖ τὸν χρόνον, ἐφ' ὅσον δὲ βάθος ἡ θάλασσα ὑπὸ τῶ ἡλίου καταλάμπεται, καὶ ὁποία τις ἐστὶν ἡ ψυχὴ τῶν ὀστρέων. ΑΓΟ. Ἡράκλεις, τῆς ἀκριβολογίας. ΕΡ. τί δὲ, εἰ ἀκούσοις ἄλλα πολλὰ τούτων ὀξυδερκέστερα, γονῆς τε πέρι καὶ γλυφίσεως, καὶ τῆς ἐν ταῖς μήτραις τῶν ἐμβρύων πλαστικῆς; καὶ ὡς ἄνθρωπος μὲν γελαστικὸν, ὄνος δὲ οὐ γελαστικὸν, οὐδὲ τεκταινόμενον, οὐδὲ πλωϊζόμενον; ΑΓ. πάνσεμνα φῄς, καὶ ὀνησιφόρα τὰ μαθήματα· ὥστε ὠνοῦμαι αὐτὸν εἰκοσιν. ΕΡ. εἶεν. τίς λοιπὸς ἡμῖν καταλέλειπται; ὁ Σκεπτικὸς οὗτος. σὺ ὁ Πυρρία προσιθι, καὶ ἀποκηρύττου τῆς τέχνης. ἤδη μὲν ἀπορρέουσιν οἱ πολλοὶ, καὶ ἐν ὀλίγοις ἡ πρᾶσις ἔσται. ὅμως δὲ, τίς καὶ τοῦτον ὠνεῖται; ΑΓΟ. ἔγωγε. ἀλλ' ἆρα πρᾶον εἰπέ μοι, σὺ τί ὠνῇσαι; ΦΙ. οὐδέν. ΑΓ. πῶς τοῦτ' ἔφησθα; ΦΙ. ὅτι οὐδὲν ὅλως εἶναί μοι δοκεῖ. ΑΓΟ. οὐδὲ ἡμεῖς ἄρα ἐσμὲν τινές; ΦΙΛ. οὐδὲ τοῦτο οἶδα. ΑΓΟ. οὐδ' ὅτι σὺ τὶς ὢν τυγχάνεις; ΦΙΛ. πολὺ μᾶλλον ἔτι τοῦτ' ἀγνοῶ. ΑΓ. ὦ τῆς ἀπειρίας. τί δαί σοι τὰ σάθμια βούλεται; ΦΙ. ζυγοστατῶ σὺν αὐτοῖς τοὺς λόγους, καὶ πρὸς ὃ ἴσον ἀπεύθυνῶ. καὶ ἐπειδὴ ἀκριβῶς ὁμοίους τε καὶ ἰσοβαρεῖς ἴδω, τότε δὴ ἀγνοῶ τὸ ἑκατέρου.

ΑΓΟ. τῶν ἄλλων δέ, τί μάλιστα ποιεῖς ἐμμελῶς; ΦΙ. τὰ πάντα, πλὴν δραπέτην μεταδιώκειν. ΑΓΟ. τί δαὶ τοῦτό σοι ἀδύνατον; ΦΙ. ὅτι ὦ γαθέ, ὐ καταλαμβάνω. ΑΓΟ. εἰκότως. βραδὺς γὰρ, καὶ νωθής τις εἶ δοκεῖς. ἀλλὰ τί σοι τὸ τέλος τῆς ὀπτισάσεως; ΦΙ. ἡ ἀμαθία, καὶ τὸ μήτε ἀκούειν μήτε ὁρᾶν. ΑΓΟ. σχολῇ γε κωφός ἅμα, καὶ τυφλὸς εἶ λέγεις. ΦΙ. καὶ ἀκριτός γε πρὸς ἑπτὰ, καὶ ἀναίσθητος. καὶ ὅλως, τὴν σκώληκος οὐδὲν διαφέρων. ΑΓΟ. ὠνητέος εἶ ἀφ' ὅτου. πόσου τὸν ἄξιον χρὴ φάναι; ΕΡ. μνᾶς Ἀττικῆς. ΑΓΟ. λάμβανε. τί φῄς ὦ οὗτος, ἐπρίαμέν σε; ΦΙ. ἄδηλον. ΑΓΟ. μηδαμῶς. ἐώνημαι γὰρ, καὶ τἀργύριον κατέβαλον. ΦΙ. ἐπέχω πρὸς τοῦτο, καὶ διασκέπτομαι. ΑΓΟ. ἐμοὶ μὲν ἀκολούθει μοι, καθάπερ χρὴ ἐμὸν οἰκέτην. ΦΙ. τίς οἶδεν εἰ ἀληθῆ ταῦτα φῄς; ΑΓΟ. ὁ κῆρυξ, καὶ ἡ μνᾶ, καὶ οἱ παρόντες. ΦΙ. πάρεσι γὰρ ἡμῖν τινες; ΑΓΟ. ἀλλ' ἐγωγέ σε ἤδη ἐμβαλὼν εἰς τὸν μύλωνα, πείσω σε δεσπότης καὶ τὸν χείρω λόγον. ΦΙ. ἐπέχω πρὸς τοῦτο. ΑΓ. μὰ Δί', ἀλλ' ἤδη γε ἀπεφηνάμην. ΕΡ. σὺ μὲν παῦσαι διιστείνων, καὶ ἀκολούθει τῷ πριαμένῳ· ἡμᾶς δὲ εἰς αὔριον παρακαλοῦμεν. ἀποκηρύξειν γὰρ τοὺς ἰδιώτας, καὶ βαναύσους, καὶ ἀγοραίους βίους μέλλομεν.

AMERCA. In aliis autem rebus quid potissimùm facere soles? PHIL. Omnia facio, præterquã quòd fugitiuos nõ persequor. MERCA. Quid? Anne hoc tibi impossibile est? PHILO. Quia ô bone non comprehendo. MERCA. Iure tardus enim & piger esse videris. Verùm quis tuæ sapientię finis est? PHIL. Ignorantia, & nihil neque audire, neque videre. MERCA. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHIL. Imò sensu etiã & iudicio careo: breuiter nihil à verme differo. MERCA. Propterea emẽdus es. B Quanti illum æstimas? MERCV. Attica mina. MERCA. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCA. Nequaquam; emi enim, & pecuniam numeraui. PHIL. De eo nunc cogito, atque istud considero. MERCA. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet. PHIL. Quis nouit num vera sint quæ dicis? MERCA. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerũt. PHIL. An aliqui etiam nobiscum sunt? MERCA. At ego te iam coniiciens in pistrinum, persuadebo tibi secundùm peiorẽ C causam, me tuum esse herum. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCA. Sed per Iouem iam pronuntiaui, & sententiam tuli. MERCV. Tu quidem desine te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas & fabriles atque viles vitas.

Alludit ad λόγους καὶ κρείττω, quos vocant.

ΑΛΙΕΥΣ, Η ΑΝΑΒΙΟΥΝΤΕΣ.

PISCATOR, SEV REVIVISCENTES.

Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est, quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hîc, cur totiesin philosophos inueharetur: nempe quòd plerique simulato nomine pro veris falsos se gerant, quæstumq; magis quàm virtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur Philosophi illi vetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alij, ad vlciscendum Lucianum, cùm propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo venales eos proposuerat, idq; etiam vilissimo pretio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in vnum diem impetrato. Qui cùm illum saxis persecuti, in fugam conuersum cepissent, occidere primùm statuerunt. Ille verò prouocando ad ipsam Philosophiam, eóque obtento vt causam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, vtpote Cynico, & ceteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissimè omnes Philosophiæ cultores, viros de tota virtute & rebus mortalium optimè meritos, proscidisset, ita sese defendit, vt diceret se minimè negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc & plura etiam his fecisse: non quidem in veros philoso-

phos, sed in eos qui nomine tantùm illo sese iactarent, cùm interim non modò Philosophiam veram ignorarent, sed planè diuersa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde se non modò supplicio nullo dignum esse, sed contrà etiam præmijs tanquam veræ Philosophiæ amatorem atque assertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cùm ille non solùm ab accusatione liberatus, verumetiam in societatem eorum à quibus antè accusabatur, asciscitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi philosophiæ simulatores citantur, vt suæ professionis equussam redderent. Qui cùm iudicium hoc omnes fermè declinassent, mittitur Lucianus vnà cum Elencho, vt illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inurant. sed priùs quàm id fieret, Lucianus seu Parrhisiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quò iam re ipsa comprobaret, quod verbis antea dixerat, accepto hamo, eoq; auro, carycis & placentis abscondito, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipites mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu seu catastrophe sumptus est: simillimus q; quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alteri veteris Comœdiæ fabulæ est.

SOCRATES. I Niice iniice lapides crebros execrandum in hũc: proiice glebas, adiice testas, percute fustibus calumniatorem: videsis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chrysippe, tu quoque: agite, omnes pariter in illum obarmemur,

Pera vt reddat opem pere, baculusq; bacillo.

Siquidem communis est hostis, nec quispiam è nobis existit quem non iniuria affecerit. Tu verò ô Diogenes, si vnquam aliàs, præcipuè nunc baculo vtere: non desinas: dignas conuitiator pœnas luat. Quid hoc rei est? nunquid, Aristippe, defessi estis? atqui minimè oportebat:

Este cati, atque acris nemo nunc immemor ire.

Aristoteles accelera, quin propius accede. Bene habet, capta est fera: deprehensusne es scelerate? Porrò confestim intelliges quosnam viros maledictis tuis lacessieris. Verùm qualénam fatum ipsum manebit: siquidem varium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exatiari valeamus: etenim æquum est septies eum singulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, abscissáque lingua, cruci suffigendus videtur, priùs tamen flagris cæsus. Tibi verò Empedocles quid? EMPEDOCL. In Ætnæ cratêras præcipitandus, vt meliores conuitiis incessendos haud esse addiscat. PLAT. Quinimo optimum esset, si Penthei vel Orphei instar inter petras dilaniatus inueniretur, ita vt particulam vnusquisque digrediens secum auferre posset. LVCIANVS. Minimè: verũ mihi parcatis obsecro. SOCR. Arctiùs adstringe. Ampliùs non dimittêtis: num quid Homerus dicat, vides:

A Αλλε, βάλλε τὸν καταράτον τοῖς ἀφθόνοις λίθοις· βάλλε τῶν βώλων· ῥῆξε πίβαλλε καὶ τῶν ὀστράκων· παῖε τοῖς ξύλοις τὸν ἀλιτήριον· ὄφελ μὴ ἀλαφύγῃ. καὶ σύ ὦ Πλάτων, βάλλε. καὶ σὺ ὦ Χρύσιππε, καὶ σύ. πάντες ἅμα ξυναισώμεθ' ἐπ' αὐτόν,

B Ὡς πήρη πήρηφιν ἀρήγῃ, βάκτρα δ' βάκτροις. κοινὸς γὰρ πολέμιος, ὃς οὐκ ἔστιν ὅν τινα ἡμῶν οὐ κέκρικε. σὺ δὲ ὦ Διόγενες, εἴ ποτε ἄλλοτε, χρῶ τῷ ξύλῳ, μηδὲ αὖθις· διδότω τὴν δίκην, βλάσφημος ὤν. τί τοῦτο; κεκμήκατε ὦ Ἀριστίππε; καὶ μὲν οὐκ ἐχρῆν·

Ἐστὲ σοφοί, μνήσασθε δ' ὁμοίου ὀργῆς.

Ἀριστοτέλες ἐπίσπευδε ἐπὶ θάσσον. καλῶς ἔχει· ἑάλωκε θηρίον, εἰλήφαμέν σε ὦ μιαρέ. εἶσι γὰρ αὐτίκα ὃς τινας οὕτως ἡμᾶς ἐκακηγόρεις. τῷ δ' ὅπῳ δὲ τίς αὐτὸν κῆ μετέλθοι; ποικίλον γάρ τινα ὑποτροπιάσομεν θάνατον κατ' αὐτόν, πᾶσιν ἡμῖν ἐξαρκέσαι δυνάμενον· καθ' ἕκαστον ἑπτάκις γοῦν δίκαιός ἐστιν ἡμῖν ἀπολωλέναι. ΠΛ. ἐμοὶ μὲν, αἰσχυλοπίᾳ δοκεῖ αὐτὸν, νὴ Δία, μάστιγώθέντα τε πρότερον C τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκόφθω, τ' γλῶτταν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ πρότερον ἀποτετμήσθω. σοὶ δ' τί Ἐμπεδόκλεις, δοκεῖ; ΕΜ. ἐς τοὺς κρατῆρας ἐμπεσεῖν αὐτὸν, ὡς μάθοι μὴ λοιδορεῖσθαι τοῖς κρείττοσι. ΠΛ. κῆ μὲν ἄριστον ἦν κατά τινα Πενθέα, ἢ Ὀρφέα, λαχεῖν ἐν πέτραισιν διρέαις μόρον, ἵνα αὖ κῆ ὃ μέρος αὐτοῦ ἕκαστος ἔχων, ἀπαλλάττοιτο. ΛΟΥ. μηδαμῶς· ἀλλὰ παρὸς ἱκεσίου φείσασθέ μου. ΣΩ. ἄφαρεν· οὐκ αὖ ἀφεξῄης ἐπ. ὁρᾷς δ' ἢ κῆ τ' Ὅμηρον ἀλέγει, ὡς

Οὐκ ἔστι λέοντι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά;

ΛΟΥ. καὶ μὰ τὸν Ὅμηρον ὑμᾶς καὶ αὐτὸς ἱκετεύω. αἰδέσεσθε γὰρ ἴσως τὰ ἔπη, καὶ ὑπορρίψετε ῥαψῳδήσομαί μου·

Ζωγρεῖτ' ἀκαχὴν ἄνδρα, καὶ ἄξια δέχθε ἀποινα,
Χαλκόν τε, χρυσόν τε, τὰ δὴ φιλέουσι σοφοί περ.

ΠΛ. ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἀπορήσομεν πρὸς σὲ Ὁμηρικῆς ἀπιθανολογίας. ἄκουε δή,

Μή μοι φεύγειν τε καὶ ἡνίοχε λαὸν ὀρίνῃ,
Χρυσὸν περ λέξας, ἐπεὶ ἴκεο χεῖρας ἐμάς.

ΛΟΥ. οἴμοι τῶν κακῶν. ὁ μὲν Ὅμηρος ἡμῖν ἀπρόσκλητος, ἡ μεγίστη ἐλπίς. ὅτι τὸν Εὐριπίδην δή μοι καταφυκτέον· τάχα γὰρ αὖ σκῆπτρον σώσει με·

Μὴ κτεῖνε τὸν ἱκέτην· ἀνὴρ γὰρ ἥμιος κτανών.

ΠΛ. τί δὲ ἀγαθὸν καὶ ἐκεῖνα Εὐριπίδου ἐστίν,

Οὐ δίκαι' ἃ πάσχω, δίκαια τοὺς εἰργασμένους;

ΛΟΥ. νῦν οὖν ἑκατὶ ῥιπῇ κτείνετέ με;

ΠΛ. νὴ Δία. φησὶ γοῦν σκῆπτρον αὐτὸς,

Ἀχαλίνων στομίων, ἀνόμου τ' ἀφροσύνας,
Ὧν τέλος δυσχολία.

ΛΟΥ. σκοπεῖτε ὅπως δέδοκται πάντως ἀποκτιννύναι, καὶ οὐδεμία μηχανὴ ὑμᾶς ἀφαιρεῖσθαί με, φέρετε, εἴ τι γοῦν εἴπατέ μοι, οἵ τινες ὄντες, ἢ τί πεπονθότες διήκεσαν πρὸς ἡμᾶς, ἀνήκεστα ὀργίζεσθε, καὶ ὅτι θανάτῳ σεσφαλίσασθέ με; ΠΛ. ἆ τινα μὲν εἰργάσασθε ἡμᾶς τὰ δίκαια, σεαυτὸν ἐρώτα ὦ κάκιστε, καὶ παρὰ τίνος καλῶς ἀκούσῃ σὺ λόγους, ἐν οἷς φιλοσοφίαν τε αὐτὴν, κακῶς ἀηδόνθρωνες, καὶ ἐς ἡμᾶς ὕβρισες, ὡς δὴ ἀληθῶς ἀποκηρύττων σοφοὺς ἄνδρας· καὶ ὃ μέγιστον, ἐλευθέρους. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες ἀνελκύσαμεν ὅτι σε, καταμισήσαντες πρὸς ὀλίγον τὸν Αἰδωνέα, Χρύσιππος ὅστις, καὶ Ἐπίκουρος, καὶ Πλάτων ἐγὼ, καὶ Ἀριστοτέλης ἐκεῖνος, καὶ ὁ σιωπῶν οὗτος Πυθαγόρας, καὶ Διογένης, καὶ ἅπαντες, ὁπόσους διέσυρες ἐν τοῖς λόγοις. ΛΟΥ. ἀνέπνευσα· οὐ γὰρ ἀποκτενεῖτέ με, εἰ μάθετε ὁποῖος ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐλήλυθα· ὥστε ἀπορρίψατε τοὺς λίθους, μᾶλλον δὲ φυλάξατε. χρήσεσθε γὰρ αὐτοῖς κατὰ τῶν ἀξίων. ΠΛ. ληρεῖς. σὲ δὴ χρὴ τήμερον ἀπολωλέναι. καὶ ἤδη γε λάϊνον ἕσο χιτῶνα κακῶν ἕνεκ' ὧν εἰργάσω.

A *Non est tuta fides hominum generi atque leonum?*

LVCIA. Atqui & ego quoque per Homerum vos oro: forsitan enim illius reueremini carmina, néque versus connectentem haud spernetis:

Me viuum capite, haud hominem prauum: hæc quoque dona
Suscipite, es, aurum, quæ curant & sapientes.

PLATO. Verùm neque nobis aduersum te Homerica deerit responsio: audi igitur:

Nec mihi mente fugã tu persuadere valebis,
Postquam te teneo, licèt aurea verba loquaris.

B LVCIA. Hei malorum! siquidem spes maxima Homerus nos frustratur: ad Euripidem igitur mihi confugiendum erit: siquidem ille me forsitan saluabit,

Ne supplicem interficite: haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis:

Scelesta qui patrarunt, mala decet pati?

LVCIA. Igitur iuxta verba hæc me interficietis? PLATO. Rectè per Iouem: inquit enim ille idem:

Effrenioris & nefandæ dementiæ extremum
infœlicitas occupat.

C LVCIA. Proinde quoniam omnino me interficere decreuistis, nullúmque mihi restat effugium, agite, saltem hoc mihi indicate, quinam estis, quæve tam intoleranda à nobis perpessi sitis, vt tam intoleranter irascamini, ac me mortis causa ceperitis. PLATO. Quibus nos afeceris contumeliis, à teipso sceleratissime perquire, bellulísque illis tuis sermonibus, in quibus Philosophiam ipsam cõuitiis lacessiuisti, ergáque nos iniurius fuisti, cùm tanquam ex conciliabulis viros sapientes præconio diuulgares: & D quod maximum est, liberos: quapropter indignatione moti, propter te emersimus, ac tantisper inferos dereliquimus. Chrysippus iste, ac Epicurus, ego quoque Plato, & Aristoteles ille, silénsque hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes denique quos sermonibus tuis infamasti. LVCIA. Respirauí: siquidem non me interficietis, si intellexeritis qualisnam ego erga vos extiterim: quapropter lapides abicite: quin potiùs reseruate: nam contra meritos vsui erunt. PLATO. Nugaris: te etenim hodie perire necesse est: iámque adeò, ob perpetrata scelera, lapideum induas amictũ.

LVCIA. Atqui viri optimi, quem solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem vestrum, beneuolum, & conuenientem, quin (si proloqui molestum non est) studiorum vestrorum procuratorem, vt intelligatis, interficietis, si me occideritis, qui tot propter vos labores exantlaui. Videte igitur ne instar philosophorum qui nunc sunt, agatis, vt ingrati, iracundi, ac perfidi erga virum beneficum videamini. PLATO. Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuitia gratias debemus? Verè hic cum mãcipiis sibi rem esse existimat, quandoquidem ob tantas iniurias, verborúmque debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIAN. Vbinam ego, vel quando vos iniuria affeci, qui semper Philosophiam sum admiratus, ac vosipsos summis extuli laudibus, cum sermonibus quoque à vobis derelictis assiduè conuersatus? Quin & hæc ipsa quæ proloquor, vnde quàm à vobis accepi, ac instar apiculæ decerpens, hominibus ostendo? at illi laudant, ac vniuscuiusque florem, vnde, à quo, & quemadmodum collegerim, cognoscunt, méque oratione quidem ob florigeram hanc messem commendant: sed veriùs vosipsos, ac prata vestra amœnissima, qui tam varia & versicoloria produxistis, extollunt: quæ si quis rectè secernere, connectere, ac concinnare nouerit, ita vt minimè alterum ab altero discrepet, numquid cùm tam egregiè quis à vobis affectus fuerit, obloqui conabitur viris benefactoribus, quorum gratia existimationis alicuius esse reputatur? ni eiusdem sit naturæ, cuius & Thamyris vel Eurytus, ita vt vel Musas, à quibus canendi normam acceperit, canendo, vel Apollinem iaculationis præceptorem iaculando prouocare audeat? PLAT. Verùm generosè, hæc omnia Rhetorum more, ac maximè rebus contraria protulisti: siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciam, manifestámque præ se ferunt iniustitiam ac ingratitudinem, si cùm à nobis (vt ipse fateris) iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc vnum scopum obseruans, vt nos omnes conuitiis lacessas: talem siquidem à te consequimur gratiam, quoniam prata illa florida tibi reseruauimus, nec vt ne decerperes, sinúque repleto discederes, inhibuimus: ideo maximè ob hanc noxam mori dignus es.

A ΛΟΥ. καὶ μὴν ὦ ἄριστοι, ὃν ἐχρῆν μόνον ἐξ ἁπάντων ἐπαινεῖν, οἰκεῖόν τε ὑμῖν ὄντα, καὶ φίλον, καὶ ὁμογνώμονα, καὶ, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, κηδεμόνα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων, ἃ ἴστε, ἀποκτενοῦντες, ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, τοσοῦτ' ἐμοὶ πεπονηκότα. ὁρᾶτε γοῦν μὴ ὃ τῶν νῦν φιλοσόφων αὐτοὶ ποιῆτε, ἀχάριστοι, καὶ ὀργίλοι, καὶ ἀγνώμονες φαινόμενοι τοῖς ἀνδράσι φίλοις. ΠΛ. ὦ τῆς αἰσχυντίας· καὶ χάριν σοι τῆς κακηγορίας ὀφείλομεν; ἆρα πρὸς ἀνδραπόδοις ἀληθῶς οἴει διαλέγεσθαι; ἢ καὶ βύρσαι καὶ λοιδορία τοῖς ἡμᾶς ὅτι τοσαύτην ὕβριν καὶ προπηλακισμὸν τῶν λόγων; ΛΟΥ. ποῦ γὰρ ἐγὼ ὑμᾶς, ἢ πότε ὕβρικα, ὃς ἀεὶ φιλοσοφίαν τε θαυμάζων διατελέκειν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπερεπαινῶν, καὶ τοῖς λόγοις, οἷς καὶ λελοίπατε ὁμιλῶν; αὐτὰ γοῦν ἃ φημι ταῦτα, πόθεν ἄλλοθεν ἢ παρ' ὑμῶν ἐδιδαχθὼν, καὶ τὴν μέλιτταν ἀπομιμησάμενος, ὑποδείκνυμι τοῖς ἀνθρώποις; οἱ δ' ἐπαινοῦσι, καὶ γνωρίζουσιν ἑκάστου τὸ ἄνθος, ὅθεν, καὶ παρ' ὅτου, καὶ ὅπως ἀνελεξάμην, καὶ λόγῳ μὲν ἐμὲ ζηλοῦσι τῆς ἀνθολογίας· τὸ δὲ ἀληθὲς, ὑμᾶς, καὶ τὸν λειμῶνα τὸν ὑμέτερον, οἱ τοιαῦτα ἐξενηνέγκατε ποικίλα, καὶ πολυφδὴ τὰς βαφὰς, εἴ τις ἀναλέξασθαί γε αὐτὰ ὑπίσχοιτο, καὶ ἀναπλέξασθαι, καὶ ἁρμόσασθαι, ὡς μὴ ἀπᾴδειν θατέρου θατέρῳ. ἐπεὶ ὅστις οὖν ταῦτα οὕτω πεπονθὼς παρ' ὑμῶν, κακῶς ἂν εἰπεῖν ὑπισχνήσαιτο εὐεργέτας ἄνδρας, ἀφ' ὧν εἶναί τις ἔδοξεν; ἐκτὸς εἰ μὴ κατὰ τὸν Θάμυριν, ἢ τὸν Εὐρυτον εἴη τινὶ φύσιν, ὡς ταῖς Μούσαις αὐτάδειν, παρ' ὧν εἴληφε τινὶ ᾠδικῷ, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι ἐριδαίνειν, σκαιότατα τοξεύων, καὶ ταῦτα, δοτῆρι ὄντι τῆς τοξικῆς. ΠΛ. τοῦτο μὲν ὦ γενναῖε, καὶ τοῖς ῥήτορας εἰρῆσθαί σοι· σκαιότατον γοῦν ὄντα τῷ σχήματι, καὶ χαλεπώτερον σοῦ ἐπιδείκνυσι τὸν τόλμαν, εἴγε τῇ ἀδικίᾳ καὶ ἀχαριστίᾳ τοσέσεσιν, ὡς παρ' ἡμῶν τὰ τοξεύματα ὡς φῂς λαβών, καθ' ἡμῶν ἐτόξευες, ἕνα τοῦτον σκοπὸν σκοπούμενος τὸν ὅπως, ἀπομισθὰς ἡμᾶς ἀργυρίῳ κακῶς· τοιαῦτα τοίνυν σοῦ ἀπειληφότες, διὰ τοῦτ' ὄν σοι τὸν λειμῶνα σκῆπτρον αἰσχυντήσαντες, οὐκ ἐκωλύομεν δρέπεσθαι, καὶ ὃ τοσχόλαιον ἐμπλησάμενον ἀπελθεῖν. ὥστε δίκαιός τοῦτο μάλιστα δίκαιος εἶ εἶναι ἀποθανεῖν.

ΛΟΥ. ὁρᾶτε· πρὸς ὀργὴν ἀκούετε, καὶ οὐδὲν τῶν δικαίων προσίεσθε. καίτοι οὐκ αὖ φήν ποτε ὡς ὀργὴ Πλάτωνος, ἢ Χρυσίππου, ἢ Ἀριστοτέλους, ἢ τῶν ἄλλων ὑμῶν καθίκοιτο αὖ. ἀλλά μοι ἐδοκεῖτε μόνοι δὴ, πόρρω ὄντες τοιούτου. πλὴν ἀλλὰ μὴ ἄκριτόν γε ὦ θαυμάσιοι, μηδὲ πρὸ δίκης ἀποκτείνητέ με. ὑμέτερον γοῦν ἐστὶ τοῦτο ἴσως, μὴ βίᾳ, μηδὲ κατὰ ὀξυτέραν πολιτείαν, δίκῃ δὲ τὰ διάφορα διαλύεσθαι διδόντας λόγους, καὶ δεξιωμένους ἐν τῷ μέρει· ὥστε δικασταὶ ἐλόμενοι κατηγορήσατε μὲν ὑμεῖς ἢ ἅμα πάντες, ἢ ὅν τινα αὖ χειροτονήσητε ὑμῶν ἀπάντων. ἐγὼ δὲ ἀπολογήσομαι πρὸς τὰ ἐγκλήματα. κἄπειδὰν μέν τι ἀδικῶν φαίνωμαι, καὶ τοῦτο πρὸς ἐμοῦ γνῶ ὁ δικαστήριον, ὑφέξω δίκας δηλαδὴ τῆς ἀξίας. ὑμᾶς δ' οὐδὲν δίκαιον ἀδικήσετε. ἐὰν δ' ἄρα θᾶττόν μου καταγνῶ, καθαρὸς ὑμῖν καὶ ἀνεπίληπτος ἀπειμι, ἀφήσουσι μὲν οἱ δικασταί· ὑμᾶς δ', εἰς τοὺς ἐξαπατήσαντας ὑμᾶς καὶ προξενήσαντας καθ' ἡμῶν τὴν ὀργὴν τρέψετε. ΠΛ. τοῦτο σκόπει, εἰς πεδίον τὸν ἵππων, ὡς ἂν δοκῇ χρυσάμπυκος τοὺς δικαστάς, ἀπέλθοις· φασὶ γοῦν ῥητορά σε, καὶ δικανικόν τινα εἶναι, καὶ πανοῦργον ἐν τοῖς λόγοις. τίνα δὲ καὶ δικαστὴν ἑλέσθαι γνώσῃ, ὃν τινα μὴ σὺ δωροδοκήσας, οἷα πολλὰ ποιεῖτε ἄδικα, πείσῃς ὑπὲρ σοῦ ψηφίσασθαι; ΛΟΥ. θαῤῥεῖτε τούτου ἕνεκα, οὐδένα τοιοῦτον δικαστὴν ὑποπτον, ἢ ἀμφίβολον ἀξιώσαιμ' ἂν ἑλέσθαι, καὶ ὅστις ἀποδώσεταί μοι τὴν ψῆφον ὁρᾶτε γοῦν, τὸν φιλοσοφίαν αὐτὴν μᾶλλον ὑμῶν ποιοῦμαι δικαστήριον ἔγωγε. ΠΛ. ἐὰν τίς σε κατηγορήσῃ, εἶτε ἡμεῖς δικάσομεν; Λ. οἱ αὐτοὶ κατηγορεῖτε, καὶ δικάζετε· οὐδὲν οὐδὲ τοῦτο δέδοικα. τοσοῦτον ἐπαφέρω τοῖς δικασταῖς, καὶ ἐν τῇ ἀπολογήσασθαι ἐπολεμιδῶ. ΠΛ. τί ποιοῦμεν ὦ Πυθαγόρα, καὶ Σώκρατες; ἔοικε γὰρ οὐκ ἄλογα προκαλεῖσθαι, δικάζεσθαι ἀξιῶν. ΣΩ. τί δὲ ἄλλο, ἢ βασανίζωμεν ὅτι ὁ δικαστήριον, καὶ τὴν φιλοσοφίαν παρακαλοῦντες, ἀκουσώμεθα ὅ,τι καὶ ἀπολογήσεται). ὁ μὲν δίκης γὰρ οὐκ ἡμέτερον, ἀλλὰ δεινῶς ἰδιωτικὸν, ὀργίλων τινῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ δίκαιον ἐν τῇ χειρὶ πεπεμμένων. προέξομαι γοῦν ἀφορμὰς τοῖς κατηγορεῖν ἐθέλουσι, καταλαβόντες ἄνδρα μηδὲ ἀπολογησάμενον ὑπὲρ ἑαυτοῦ. καὶ τοιγαροῦν, δικαιοσύνη χαίρει, οὐδὲ

A LVC. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iusta sunt, minimè consideratis: ego verò me nũquam in Platonis, vel Chrysippi, seu Aristotelis, aut reliquorum vestri ordinis irã incidere posse existimassem: sed longè ab illis mihi distare videmini. Verùm ô admirandi, ne indemnatum, causaq; non cognita me interficiatis: quamuis & id vos deceat, ne vehementia ac manifesta violentia grassari videamini, iure scilicet controuersias dissoluere, rationes dantes pariter & accipientes, iudicem eligere: méque vel vnà omnes accusare, aut qui omnium vice id agat, eligere. Ego verò obiectis respon-
B dere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse conuictus fuero, ac ita de me statuerit iudicium, merita expendam supplicia, vósque violentum nil perpetrabitis. Si verò crimina diluere videbor, ac insons & ab omni culpa alienus esse inueniar; me iudices dimittent, vos verò in eos qui vos deceperunt, ac contra nos instigarunt, iram conuertetis. PLAT. Hoc illud est, equum in campum, vt iudices eludere queas, educere conaris: siquidem te Rhetorem & causidicum vehemẽtem, in orationibúsque admodum
C callidum esse dicunt. Proinde quemnam iudicem fieri cupis? quem muneribus, vt pro te sententiam ferat (qualia iniusta multa perpetrare consueuistis) corrumpere haud valeas. LVCIA. Confidite: huius enim rei gratia nullum arbitrum suspectum, vel ancipitem, seu qui pro me iniustè calculum ferat, mihi euenire desidero: & vt certiùs id cognoscere possitis, ego Philosophiam ipsam vnà vobiscũ iudicem eligo. PLAT. At quisnam accusabit, si nos iudicauerimus? LVCIA. Vosmetipsi accusate, & iudicate: neque enim illud timeo, quoniam tam iusta an-
D tecello causa, tãque luculẽter & abundè me responsurũ confido. PLAT. Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nam vir iste quoniã iudicio experiri dignum ducit, haud absurdè prouocare videtur. SOCRAT. Quid verò aliud, quàm vt ad iudiciũ pergamus, assumptaq; Philosophia, quidnam responsurus sit, audiamus? nam absq; cognitione quid conari, nõ ad nos, sed potiùs ad viros quosdã iracundos, & qui iustitiam in manibus sitam continẽt, spectare videtur: præbebimus enim occasionem obloqui volentibus, si virum lapidabimus, nec pro se respondere permittemus, & hęc nosmetipsi iustitiæ vale

Oratores ad aquæ mẽſuram peroranbãt.

dicentes. Proinde quid Anyto & Melito accuſatoribus meis, vel qui me tum dãnarũt, iudicibus, reſpondebo, ſi hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino cõpos non fuerit? PLAT. Rectè ô Socrates admones. ad Philoſophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos verò quicquid ſtatuerit, amplectemur. LVCIA. Euge viri ſapientiſſimi, meliora hæc & iuſtiora: lapides verò, vt dicebam, ſeruate: ſiquidem paulò pòſt in iudicio indigebitis. Verùm vbinam Philoſophiã quis inueniet? vbi enim habitet, non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domum, vt eam conuenire poſſem, quærens: inde in quoſdam vilibus amictos veſtibus, barbáſque promiſſas geſtantes, incidi, qui cùm ad eandem ſe pergere aſſererent, eos ſcire exiſtimans, interrogaui: at illi, quoniam me longè plus ignari eſſent, ne de ignorantia redargui poſſent, vel omnino nil reſpondebant, vel ianuam aliam pro alia oſtendebant: ego verò in hunc vſque diem domum reperire haud quiui. Sæpius verò ipſe ſuſpicans, vel ductore quopiam, ad quaſdam ianuas perueni, certiſſimè tum inueniſſe ſperans, à multitudine ingredientium & egredientium coniecturam ſumens, qui omnes ſeueritatem quandam præ ſe ferebant, forma erant decora, vultu verò meditabundi: hoſce inſecutus, & ipſe quoque ſum ingreſſus: ibi viraginem conſpexi quandam, non incurioſe, ſordidè vel inconcinnè excultam: verùm quamprimum deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, veſtitúſque cultum ſtudioſe affectare: & quamuis tam exquiſitis munditiis ornata eſſet, cultum tamen decoris gratia diſſimulare nitebatur: apparebat & fucus quidam, lenociniúmque, & verba perquam meretricia: ab amatoribus verò laudata, admodum gaudebat, & ſi quis aliquid dediſſet, auidè ſuſcipiebat: opulentiores quoque iuxta ſe locabat, amatores autem inopes nec aſpicere dignabatur. Sæpius quoque cùm ſe caſu denudaſſet, torques aureas anguillis craſſiores conſpiciebam. Hæc cùm vidiſſem, confeſtim ad pedes ſum conuerſus, oppidoquam miſeratione commotus ob infelices illos, non naribus, ſed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis inſtar pro Iunone idolo congredientes.

A λέγοντες. ἢ τί αὖ ἐκποιμῆν Ἀνύτου & Μελίτου πέρι, τῶν ἐμοῦ καθηγορησόντων, ἢ τῶν τότε δικαστῶν, εἰ ὧδε τεθνήξει), μηδὲ ὅλως ἱκανὸν ὕδατος μεταλαβών; Π. ἄρισα γοῦν λέγεις ὦ Σώκρατες· ὥστε ἀπιωμῆν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν. ἡ δ', δικασάτω, καὶ ἡμεῖς ἀγαπήσομῆν οἷς ἂν ἐκείνη διάγνῳ. ΛΟΥ. Εὖγε ὦ σοφώτατοι, ἀμείνω ταῦτα, & νομιμώτερα. τοὺς μὴν λίθους φυλάττετε ὡς ἔφην. δεήσει γὰρ αὐτῶν μικρὸν ὕστερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ποῦ δ' ἡ τῆς φιλοσοφίας οἰκία; ἴσως γὰρ οἶδα ἔνθα οἴκεῖ. καίτοι πάλαι πολὺν ἐπλανήμην χρόνον ἀναζητῶν τὴν οἰκίαν, ὡς ξυγγενοίμην αὐτῇ. εἶτα ἐντυγχάνω B ἄττοσι τριβωνίοις κεκεκαλυμμένοις, καὶ πώγωνας καθειμένοις, πρὸ αὐτῆς ἐκείνης ἥκειν φάσκουσιν, οἰόμενος εἰδέναι αὐτούς, ἀπηρώτων. οἱ δὲ πολὺ μᾶλλον ἐμοῦ ἀγνοοῦντες, ἢ ὅλως ὅλως ἀπεκρίνοντό μοι, ὡς μὴ ἐλέγχοιντο ὑπ' εἰδότες, ἢ ἄλλως ἄλλης ἀπεδείκνυον. ὑδέπω γοῦν & τήμερον ἔξοδον δεδυνήμην τῆς οἰκίας. πολλάκις δὲ αὐτὸς εἰκάσας, ἢ ξεναγήσαντός τινος, ἦκον αὖ ὅτι τινας θύρας, κεκαίως ἐλπίσας τότε γοῦν θύρηκέναι· τεκμαιρόμενος ὅτι C πλήθει τῶν ἐσιόντων τε & ἐξιόντων ἀπρεπῶν σκυθρωπῶν, καὶ τὰ σχήματα ὑσταλῶν, καὶ φρονιστικὸν τὸ πρόσωπον. μετὰ τούτων δὴ ξυμπαραδυθείς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθον δῶ. εἶτα εὐθὺς γυναῖόν τι ὑβρικὸν ἁπλοϊκὸν, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐς τὸ ἀσφαλὲς & ἀκόσμητον ἑαυτὴν ἐπερρύθμιζεν, ἀλλὰ καταφανῆ μοι αὐτίκα ταῦτὸ τὸ ἄφετον δοκοῦν τῆς κόμης ἀκριβῶς ἐοῦσα, ὑδὲ τὴν ἱματίων τὴν ἀναβολὴν ἀμελετήτως πεπριέλλουσα. πρόδηλος ἦν κοσμουμένη αὐτοῖς & πρὸς θεραπείαν τῶν ἀθεραπεύτων δοκούντι προσχωμένη. ὑπεφαίνετο δέ τι καὶ ψιμύθιον, καὶ φῦκος, καὶ τὰ ῥήματα πάνυ ἑταιρικά. καὶ ἐπαινουμένη ὑπὸ τῶν ἐραστῶν, ἐς τὸ κάμος ἔχαιρε. καὶ εἴ δόίητις, προχείρως ἐδέχετο. καὶ τοὺς πλουσιωτέρους μὲν προκαλουμένη πλησίον, τοὺς πένητας τῶν ἐραστῶν ὑδὲ προσέβλεπε. πολλάκις δὲ & γυμνωθείσης αὐτῆς κατὰ τὸ ἀκρύσιον, ἑώρων περιδέραια χρυσᾶ, τὰ ἐγχέλεων παχύτερα. ταῦτα ἰδὼν ὅτι πόδας αὖ ὀπίσω ἀνέστρεφον, οἰκτείρας δηλαδὴ τοὺς κακοδαίμονας ἐκείνους ἐλκομένους πρὸς αὐτῆς, ὑπὸ τῶν ῥινῶν, ἀλλὰ τῶν πώγωνος, καὶ τῆς Ἰξίονα, εἰδώλῳ αὐτὶ τῆς Ἥρας ξυνόντας.

ΠΛΑ.

ΠΛ. τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας· ἡ γὰρ θύρα οὐδὲν ἀλ- A
λοῖς σαφὲς οὐδὲ πᾶσι γνώριμος ἡ ὁδός· πλὴν ἀλλ' οὐδὲν δεινὸς βαδίζειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν· ἐκδέξομαι γὰρ ἐν Κεραμεικῷ τὸν ἀνδριάντα αὐτήν. ἡ δὲ ἤδη που ἀφίξεται, ἐπανιοῦσα ἐξ Ἀκαδημίας, ὡς εἰώθασιν ἐν τῇ Ποικίλῃ. τοῦτο γὰρ ὁσημέραι ἔθος ποιεῖν αὐτῇ μᾶλλον ἢ ἤδη προσήκει· ὁρᾷς τὴν κόσμιον τὴν ἀπὸ τοῦ σχήματος, τὴν εὐσταθῆ τὸ βλέμμα, τὴν ὅτι σωφρονικὰ ἡρέμα βαδίζουσαν; ΛΟΥ. πολλὰς ὁμοίας ὁρῶ τὸ γε σχῆμα, καὶ τὸ βάδισμα, καὶ τὴν ἀναβολήν. καίτοι μία πολλῶν ἦν ἀληθὴς φιλοσοφία καὶ ἐν αὐταῖς. ΠΛ. οὐ λέγεις. ἀλλ- B
ὰ δηλώσει ἥτις ἐστί, φθέγξαμένη μόνον. ΦΙ. παπαῖ· τί Πλάτων, καὶ Χρύσιππος αὖ, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες, αὐτὰ δὴ τὰ κεφάλαιά μου τῶν μαθημάτων; τί αὖθις ἐς τὸν βίον; ἦ τίς ὑμᾶς ἐλύπει ἢ κάτω; ὀργιζομένοις γοῦν ἐοίκατε. καὶ τίνα τοῦτον ξυλλαβόντες ἄγετε; ἢ που λωποδύτης τις, ἢ ἀνδροφόνος, ἢ ἱερόσυλός ἐστι; ΠΛ. νὴ Δία, ὦ φιλοσοφία, πάντων γε ἱεροσύλων ἀσεβέστατος· ὃς τὴν ἱερωτάτην σὲ, καὶ κακῶς ἀγορεύειν ἐπεχείρησε, καὶ ἡμᾶς ἀπώλεσε, ὁπόσοι τὰ παρὰ σοῦ μαθόντες, τοῖς μὲν ἡμᾶς καταλελοίπαμεν. ΦΙΛ. εἶτα ἠγανακτήσατε λοιδορησαμένου τινός, καὶ ταῦτα εἰδότες ἐμὲ, οἷα πολλὰς τῆς κωμῳδίας ἀκούουσα ἐν Διονυσίοις; ὅμως φίλλω τε αὐτὴν ἤγημαι, καὶ ὅτε ἐδιδασκόμην, ὅτε ἐπεδεικνύμην, προσεκαλούμην· ἐφίημι δὲ παίζειν τὰ εἰκότα, καὶ τὰ ξυνήθη τῇ ἑορτῇ· οἶδα γὰρ ὡς οὐκ αἰσχρόν τι ἐποίουν σκώμματος χεῖρον γοῦν, ἀλλὰ τοιοῦτον ὅτου καὶ ἡ καλὸν, ὥσπερ ὁ χρυσὸς, ἐπιπολάζον τοῖς κόμμασι, λαμπροτέρους ἀποφαίνει, καὶ φανερωτέρους γίνεται. ὑμεῖς δὲ, οὐκ οἶδα ὅπως ὀργίλοι καὶ ἀγανακτικοὶ γεγόνατε. τί δ' οὖν αὐτὸν ἄγετε; ΠΛ. μίαν ἡμέραν ταύτην προθεσπισάμενοι, ἤκομεν ἐπ' αὐτὸν, ὡς ὑποδώσοντες τὴν ἀξίαν ὧν δέδρακε. φῆμαι γὰρ ἡμῖν διήγγελλον οἷα ἔλεγε βουλευόμενος ἐς τὰ πλήθη καθ' ἡμῶν. ΦΙΛ. εἶτα πρὸ δίκης οὐδὲ ἀπολογησάμενον ἀποκτενεῖτε; δῆλος γοῦν ἐστιν εἰπεῖν τι θέλων. ΠΛ. οὐκ· ἀλλ' ὅτι οὐ δώσει τὴν δίκην αἰτιασόμενοι. καὶ σοὶ ὅ, τι δὴ δοκῇ, τοῦτο ποιήσει τέλος τῆς δίκης. ΦΙ. τί φῄς σύ; ΛΟΥ. τοῦτο αὐτό, ὦ δέσποινα φιλοσοφία,

PLATO. Hæc quidem rectè dixisti: nō enim manifestum nec cunctis notum est ostium: atque haud ne cesse erit ad illius accedere domum: hîc enim in Ceramico ipsam operiemur: illa verò iam aderit, ex Academia reuertens, vt etiã in Pœcilo obambulet: id enim quotidie facere consueuit: quin potiùs iam præsto est. Vidésne ex effigie decorem, mansuetudinem ex aspectu, ipsam verò cogitabundam placidè incedere? L. V. C. Multas effigie, incessu, & vestitu similes video: atqui inter has omnes solùm vna vera est Philosophia. PLAT. Rectè loqueris: verùm quænam sit, cùm solùm loqui cœperit, ostendet. PHILOSOPHIA. Papæ! cur Plato, Chrysippus quoque, & Aristoteles, nection reliqui omnes, ipsa mea disciplinarum capita, apud superos? Cur rursus in vitam? Ecquis vos ex inferis læsit? Iracundis similes estis. Quisnam hîc exstitit, quem comprehensum ducitis? nunquid fur est, seu homicida, vel sacrilegus? PLATO. Ita per Iouem ô Philosophia, & omnium sacrilegorum inquinatissimus, qui te sanctissimam maledictis incessere conatus est, paritérque hos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris vtendum dereliquimus. PHILO. Itaque maledicente quopiam indignamini, cùm sciatis quænam ego à Comœdia in Dionysiis audire soleo? attamen ipsam amicam esse duco, neque in ius voco, seu accedens incuso, verùm conuenientia & festo congruentia ludere permitto: Noui enim quòd nil ob scommata redditur deterius, sed econtra quodcunque bonum existit, tanquam aurum cùm erutum inciditur, clarius reluceat, fitque splendidius. At vos nescio quemadmodum iracundia ac indignatione accensi estis: proinde cur eum strangulatis? PLAT. Vnum hunc postulantes diem, contra illum emersimus, vt ob commissa malefacta dignas persoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos in vulgus sparserit. PHIL. Igitur eum indemnatum ac inauditum interficietis? atqui dicere quid velle videtur. PLAT. Minimè: verùm negotium omne tibi cõmittemus, vt cognita causa, quicquid visum fuerit, statuas. PHIL. Quid tu ais? LVC. Hoc idem ô hera Philosophia,

Ceramicus, locus Athenis, vbi qui in bello ceciderant, sepeliebãtur: à varietate picturarum pœcilus dicta porticus: nam ibi bella varia quæ Athenienses aduersus hostes gesserant, depicta erant: meminit Pausanias.

quandoquidem ſola veritatem inuenire potis es: vix enim multis obtinui precibus, vt tibi cauſſa delegaretur. PLAT. Nunc ô execrande ipſam dominam appellas, paulo antè verò rem eſſe turpiſſimam, philoſophiam aſſerebas, cùm in tanto theatro etiam pro duobus obolis vnumquemque ſingulatim venalem proponeres: meminiſtine ſermonum? PH. Atqui videte ne non philoſophiam iſte, verùm præſtigiatores viros ſub veſtri nominis obtentu multa ac fœda committentes, maledictis inſectatus ſit. LVC. Quamprimum cognoſces, ſi ſaltem reſpondentem audire velis: tantummodo ad Arium abeamus pagum, ſeu potiùs in arcem ipſam, vt tanquam ex ſpecula, cuncta pariter quæ in vrbe ſunt, manifeſtè pateant. PHILO. At vos ô amicæ in Pœcilo tantiſper deambuletis porticu: adero etenim quùm primùm diiudicatum fuerit. LVC. Quænam ô Philoſophia hæ ſunt? nam & ipſæ admodum ornatæ eſſe videntur. PHILO. Virilis hæc Virtus ipſa: illa verò Modeſtia, penes quam Iuſtitia: at anteſignana Diſciplina: dubio verò colore, & vix apparens illa, Veritas eſt. LVC. Non video: quamnam dicis? PHIL. Nonne inornatam illam cernis, nudam, inquam, ſubterfugiētem ſemper ac ſubterlabentem? LVC. Vix tandem cerno: verùm cur non & has ducis, vt penitus repleatur conſeſſus? ſiquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter aſcendere volo. PH. Rectè per Iouem: ſequimini igitur & vos: non enim difficile erit vnicum iudicare iudicium, præcipuè cùm de noſtris agetur. VERITAS. Abite vos: nil enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia ſint noui. LVC. Verùm ô Veritas, vt iudicio adſis, ac ſingula diligenter exquiras, maximè noſtra intereſt. PH. Nunquid famulitium hoc mihi admodum beneuolum deducam? LVC. Valde quidem, & quemcunque volueris. PHI. Sequimini ô Ingenuitas, Loquendique libertas, vt miſerum hunc homuncionem amatorem noſtrum, ac nullo prætextu iuſto periclitantem, ſaluare poſſimus: at tu Elenche illic remanc. LV. Minimè ô hera, quin ille quoque veniat, & ſi quis alius. haud enim cum fortuitis neceſſe eſt me depugnare feris, verùm cum arrogantibus difficillimęq; redargutionis hominibus, & qui ſemper effugia quędam inueniant, ita vt neceſſarius ſit Elenchus.

Locus Athenis vbi Oreſtes causam dixit, & vbi quæ ad rempu. ſpectabāt, ſeuerissimè administrabātur.

A ἦλθε γὰρ μόνη τἀληθὲς ἐξευρεῖν δυνάμενος. μόλις γοῦν διεγέμιλα πολλὰ ἱκετεύσας, ὅ σοὶ φυλαχθῆναι τὴν δίκην. ΠΛ. νὴ Δία καταφρονῶ, δέσποινα αὐτοῦ καλῆς, σοφίαν ὃ ἀπέφαινες, ὦ τοσούτῳ ἀποκηρύττων θεάτρῳ, καὶ μέρη δύ' ὀβολῶν ἕκαστον εἶδος αὐτῆς τῶν λόγων. ΦΙ. ὁρᾶτε μὴ φιλοσοφίαν ἔτός γε, ἀλλὰ γόητας ἄνδρας ὀνόματι τῷ ἡμετέρῳ πολλὰ καὶ μιαρὰ πεποιηκότας, πονηρῶς κακῶς. ΛΟΥ. εἶσιν αὐτίκα, ἐὰν ἐθέλῃς ἀπολογουμένου ἀκούειν· μόνον ἀπίωμεν ἐπ' Ἄρειον πάγον· μᾶλλον δὲ

B εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτὴν, ὡς ἂν ὁμοῦ πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει. ΦΙ. ὑμᾶς δέ, ὦ φίλαι, ἐν τῇ Ποικίλῃ στοᾷ περιπατήσαι· ἥξω γὰρ ὑμῖν, ἐκδικάσασα τὴν δίκην. ΛΟΥ. τίνες δ' εἰσὶν ὦ φιλοσοφία; πάνυ γὰρ κόσμιαι καὶ αὐταὶ δοκοῦσιν. ΦΙ. Ἀρετὴ μέν ἐστιν ἀνδρώδης αὕτη, Σωφροσύνη δ' ἐκείνη, καὶ Δικαιοσύνη πρὸ αὐτῆς, ἡγουμένη δ', Παιδεία· ἡ ἀμυδρὰ δ' αὕτη, ἣ ἀσαφὲς τὸ χρῶμα, ἡ Ἀλήθειά ἐστιν. ΛΟΥ. οὐκ ὁρῶ ἔγωγε τίνα λέγεις. ΦΙ. τὴν ἀκαλλώπιστον ἐκείνην οὐκ ὁρᾷς, τὴν γυμνὴν, τὴν C ὑποφεύγουσάν ἀεὶ, καὶ ὀλισθαίνουσαν. Λ. ὁρῶ νῦν μόλις. ἀλλὰ τί οὐκ ἄγεις καὶ ταύτας ἄγαγε, ὡς πλήρης γένοιτο καὶ ἀτελὴς ὁ συνέδριον; τὴν Ἀλήθειαν δέ τε, καὶ ξυνήγορον αὐτὴν προσλαβόντες, πρὸς τὴν δίκην βάλλομαι. ΦΙ. νὴ Δία, ἀκολουθήσατε δ' ὑμεῖς. οὐ γὰρ μίαν δικάσαι δίκην καὶ ταύτα, ἀλλὰ τὴν ἡμετέραν ἐσομένην. Α Λ. ἄπιτε ὑμεῖς. ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι ἀκούειν, ἃ πάλαι οἶδα ὁποῖά ἐστιν. Λ. ἀλλ' ἡμῖν ὦ Ἀλήθεια, σὺ δέομαι ξυνδικάζοις αὖ, ὡς καὶ καταμιαίνοις ἔνια. ΦΙ. οὐκοῦν ἐπάγωμεν καὶ τὸν θεραπαινίδιον τοῦτον, εὐνοϊκώτατόν μοι ὄντα. Λ. καὶ μάλα ὁπόσας αὖ ἐθέλεις. ΦΙΛ. ἕπεσθον ὦ Ἐλευθερία καὶ Παῤῥησία μοὶ ἡμῶν, ὡς τὸν δείλαιον τοῦτον ἄνθρωπίσκον ἐραστὴν ἡμέλεσθον ὄντα, καὶ κινδυνεύοντα ὑπὸ μηδεμιᾶς προφάσει δικαίᾳ, σῶσαι δυνηθῶμεν· σὺ δ' Ἔλεγχε, αὐτοῦ παρέμενον. Λ. μηδαμῶς ὦ δέσποινα. ἡκέτω δὲ καὶ οὗτος, καὶ εἴ τις ἄλλος. ἐπεὶ τοῖς τυχοῦσι θηρίοις πρὸς πολεμῆσαι δεινὸς μοι, μὴ μόλις ἀνθρώποις, καὶ δυσελέγκτοις, ἀεί τινας ἀποφυγὰς εὑρισκομένοις, ὥστε μάταιος ὁ Ἔλεγχος.

ΦΙΛ. αἰαλκαιότατος μὲν οὖν· ἄμεινον δὲ εἰ καὶ τὴν ἀπόδειξιν παραλάβοις. ΑΛ. ἕπεσθε πάντες, ἐπεὶ καὶ αἰαλκεῖοι δοκεῖτε πρὸς τὴν δίκην. ΑΡΙ. ὁρᾷς, προσταιρίσεται καθ' ἡμῶν ὦ Φιλοσοφία, τὴν Ἀλήθειαν. ΦΙΛ. Εἶπὰ δεδίατε ὦ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, ἢ Ἀριστοτέλες, μὴ ψεύσηται ὑπὲρ αὐτῆς Ἀλήθεια ὅσα; ΠΛ. ὦ τοῦτο, ἀλλὰ δεινῶς πανοῦργός ἐστι, καὶ κόλακικός· ὥστε πάνυ πείσῃ αὐτήν. ΑΛ. θαῤῥεῖτε· οὐδὲν γὰρ μὴ γένηται ἄδικον, Δικαιοσύνης παρούσης. ἀπίωμεν οὖν. ἀλλ' εἰπέ μοι σύ, τί σοι τοὔνομα; ΛΟΥ. ἐμοὶ Παῤῥησιάδης, Ἀληθίωνος τοῦ Ἐλεγξικλέους. ΦΙΛ. πατρὶς δέ; ΛΟΥ. Σύρος, ὦ Φιλοσοφία, τὴν ἐπ' Εὐφράτῃ. ἀλλὰ τί τοῦτο; καὶ γὰρ τούτων τινὰς οἶδα τῶν αἰτιδίκων μου, οὐχ ἧττον ἐμοῦ βαρβάρους τὸ γένος· ὁ τρόπος δὲ, καὶ ἡ παιδεία οὐ κατὰ Σολέας, ἢ Κυπρίους, ἢ Βαβυλωνίους, ἢ Σταγειρίτας. καίτοι τοσόν γε σὲ, οὐδὲν ἂν γένοιτο ἔλαττον, οὐδ' εἰ τὴν φωνὴν βάρβαρος εἴη τις, εἴγε ἡ γνώμη ὀρθὴ καὶ δικαία φαίνοιτο ἔσεσθαι. ΦΙΛ. εὖ λέγεις. ἄλλως γοῦν τοῦτο ἡδόμην. εἰ τέχνην δέ σοι τίς; ἄξιον γὰρ ἴσασθαι τοῦτό γε. ΛΟΥ. μισαλαζών εἰμι, καὶ μισογόης, καὶ μισοψευδής, καὶ μισότυφος, καὶ μισῶ πάνυ τὸ τοιουτώδες εἶδος τῶν μιαρῶν ἀνθρώπων· πάνυ δὲ πολλοί εἰσιν ὡς οἶσθα. ΦΙΛ. Ἡράκλες, πολυμισῆ τινα μέτει τὴν τέχνην. ΛΟΥ. εὖ λέγεις· ὁρᾷς γοῦν ὁπόσοις ἀπεχθάνομαι, καὶ ὡς κινδυνεύω δι' αὐτήν; ἀλλὰ καὶ τὴν ἐναντίαν αὐτῇ πάνυ ἀκριβῶς οἶδα. λέγω δὴ τὴν ἀπὸ τοῦ φιλεῖν, τὴν ἀρχὴν ἔχουσαν. φιλαλήθης γὰρ, καὶ φιλόκαλος, καὶ φιλαπλοϊκὸς, καὶ ὅσα τοῦ φιλεῖσθαι συγγενῆ. πλὴν ἀλλ' ὀλίγοι πάνυ τούτης ἄξιοι τῆς τέχνης. οἱ γὰρ ἐπὶ τὴν ἐναντίαν πατήσαντες, ἐς τοῦ μίσους οἰκειότεροι, πεπαρασκευασμένοι. κινδυνεύω τοιγαροῦν τὴν μὲν, ἐπ' ὀλίγιστα ἐπιμαθεῖν ἤδη· τὴν δὲ, πάνυ ἀκριβῶς ἐπίστασθαι. ΦΙΛ. καὶ μὴν οὐκ ἐχρῆν. τῷ γὰρ αὐτῷ καὶ πάντα δεῖ φασι, καὶ πάντα· ὥστε μὴ διαφέρειν τὼ τέχνα· μία γὰρ ἔσται, δυοῖν εἰς δοκούσαιν. ΛΟΥ. ἄμεινον σὺ οἶσθα ταῦτα ὦ Φιλοσοφία, ὃ μὲν τοι ἐμὸν, τοιοῦτόν ἐστιν, οἷς τοὺς μὲν πονηροὺς μισεῖν, ἐπαινεῖν δὲ τοὺς χρηστοὺς, καὶ φιλεῖν.

A PHIL. Igitur admodum neceſſarius. meliùs verò ſi & Demonſtrationem tecum aſſumas. VER. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudicium neceſſarij videmini. ARIST. Cerniſne ô Philoſophia, quemadmodum propter nos Veritati ſubblanditur? PHILO. Nunquid ô Plato, Chryſippe, & Ariſtoteles, veremini ne ſui cauſſa, cùm veritas ſit, mentiatur? PLATO. Non hoc: ſed admodum callidus eſt, & blandiculus, ita vt illi perſuadere poſſet. PHIL. Confidite: nil iniqui, cùm Iuſtitia hæc adſit, fieri poterit. Abeamus igitur. Verùm dic mihi tu, quod tibi nomen eſt? LVCI.

B Mihi? Parrhiſiades Alethionis Elenxicleï. PHIL. Patria verò quænam? LVCI. Syria, ô Philoſophia, iuxta Euphratem. Sed quid hoc eſt? noui enim quoſdam ex his meis aduerſariis, non minùs quàm ego ſum, barbaros genere, moribus verò & diſciplina non Solenſes, vel Cyprios, ſeu Babylonios, aut Stagiritas. Siquidem quantum ad te pertinet, nil refert ſi quis voce ſit barbarus, dummodo iuſtè ac rectè ſentire videatur. PHILO. Bene dicis. Verùm & hoc quæro, quamnam artem noſti? quo-

C niam & id ſcire decet. LVCIA. Arrogantiæ ſum oſor, & verſutiæ oſor, & mendácij oſor, & inſolentiæ oſor, omnéſque ejuſmodi coinquinatorum hominum odi ſpecies: ſunt enim, vt noſti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odij plenam exerces artem. LVCIA. Rectè dicis: cernis etenim quibuſnam odio ſim, & quemadmodum propter eam periclitor. Verùm & contrariam admodum probè noui artem, eam inquam, quæ ab amare exordium ſumit: ſum enim veritatis amator, & honeſti amator, & ſynceritatis amator, ac omniũ

D quæ ad amare ſpectare videntur. Verùm pauci admodum hac arte ſunt digni: qui verò ex aduerſo ſunt conſtituti, ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob ſegnitiem iam dediſcere, hanc verò etiam nimiùm callere. PHIL. Atqui haud oportebat: eiuſdem enim ferũt eſſe & illa & iſta, ita vt indiuiſibilis ſit ars: vnica etenim eſt, quãuis binæ eſſe videantur. LVCIA. Meliùs tu hæc ô Philoſophia noſti: meum verò ita ſe habet, vt prauos odio habere, bonos autem laudare & amare conſueuerim.

Audax lenitor veridici gloriosi redargutoris filius.

PHILO. Age, quò oportebat, iam deuenimus: hîc in Mineruæ iudicabimus veſtibulo. Heus ſacerdos, diſpone ſedilia: nos interim deam adorabimus. LVCIA. Obſecro Pallas, contra arrogantes mihi auxilium ferto, ac recordare quanta ipſorum periuria quotidie audis. ſola enim tanquam ſpeculatrix quæ perpetrant vides: nunc tempus illos vlciſcendi adeſt: ſi verò me victum cernes, nigróſque ſuperare, tuum adiice calculum, méque ſaluato. PHILOS. Agite, iam conſedimus, veſtras parati audire querelas: vos verò ex omnibus quempiam eligatis, qui egregiè accuſare ac redarguere nouerit, quandoquidem impoſſibile eſt vos omnes pariter loqui. Tu autem Parrhiſiades dehinc reſpondebis. REVIVISCENTES. Quis igitur è nobis, vt potiſſimùm hanc agat cauſam, idoneus erit? Tua ô Plato excellens prudentia eſt admiranda, eloquentia verò redundans, & Attico lepore referta, flexanima & venuſta: cognitio autem ac diligentia, necnon tempeſtiua demonſtrationum inductio, hæc omnia copiosè tibi adſunt! quapropter accuſationem ſuſcipe, & pro cunctis, quæ digna ſunt, eloquere, ac omnium illorum nunc reminiſcaris, & in hoc vnum confer, ſi quid aduerſus Gorgiam, aut Polum, ſeu Prodicum, vel Hippiam à te dictum eſt. Vehementior hic exiſtit: expedi igitur ironias & ſales, copioſáſque illas & iucundas comitates: quin, ſi videbitur, nonnunquam exuperes, vt magnus Iupiter alatum impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat pœnas. PLAT. Minimè, ſed vehementiorem quendam eligamus, Diogenem hunc vel Antiſthenem, aut Cratetem, ſeu te Chryſippe: non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti, nec conſcribendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades. DIOG. Proinde ego ipſe accuſabo: non enim ſermonibus nimiùm longis opus eſt arbitror. Accedit quòd præ cunctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè pretio duorũ obolorum præconis voce venalis expoſitus. PLAT. Diogenes, ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe, memineris te accuſatione iſta non ſolùm rem tuam, ſed communem agere:

A ΦΙΛ. ἀγε δή, πρέσμεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν· σὺ δὲ ὦ θάπου ἐν τῷ προνάῳ τῆς Πολιάδος διακόσμει· ἡμεῖς δ' ἱερὰ ἄγοντες ἡμῖν τὰ βάθρα, ἡμεῖς δή, ἐν τοσούτῳ προσκυνήσωμεν τὴν θεόν. ΛΟΥ. ὦ Πολιάς, ἐλθέ μοι καὶ τῶν ἀλαζόνων σύμμαχος, ἀναμνησθεῖσα ὁπόσα ὑπορκοιῶντων ὁσημέραι ἀκούεις αὐτῶν· καὶ ἐν παρέδροισι γὰρ μόνη ὁρᾷς, ἅτε δὴ ὑπίσχνος οὖσα. νῦν καιρὸς ἀμύνασθαι αὐτούς. ἐμὲ δὲ ἐν τῷ πρωτύμβῳ ἴδῃς, ἐν πλείους ὦσιν αἱ μέλαιναι, σὺ προσθεῖσα τὴν σαυτῆς, σῶζε.

ΦΙ. εἶεν. ἡμεῖς μὲν ὑμῖν καὶ δὴ καθήμεθα ἕτοιμοι ἀκούειν τῶν λόγων· ὑμεῖς δὲ, προελόμενοί τινα ἐξ ἁπάντων, ὅστις ἄριστα κατηγορῆσαι δοκῇ, ξυνείρετε τὴν κατηγορίαν, ἐν διελέγχετε. ἐγὼ γὰρ οἷόν τε πάντας ἅμα λέγειν. σὺ δ' ὦ Παρρησιάδη, ἀπολογήσῃ ἐν μὴ τοῦτο.

ΑΝ. τίς οὖν ὁ ἱκανώτατος ἐξ ἡμῶν ἂν γένοιτο πρὸς τὴν δίκην; σύ, ὦ Πλάτων, ἥτε μεγαλόνοια θαυμαστὴ, καὶ καλλιφωνία δεινὴ Ἀττική, καὶ ὁ κεχαρισμένος, καὶ πειθοῖς μεστὸς ἥτε σειρῆσι, ἐν ὁ ἀκριβὴς, καὶ ὁ ἐπαγωγὸς ἐν χαρῷ τῶν ἀποδείξεων, πάντα ταῦτά σοι ἀθρόα πρόσεστιν. ὥστε τὴν προσηγορίαν δέχου, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων εἰπὲ τὰ εἰκότα. νῦν μὲν ἀναμνήσθητι πάντων ἐκείνων, ἐν συμφόρει εἰς ὅ αὐτό, εἴ τι σοι πρὸς Γοργίαν, ἢ Πῶλον, ἢ Πρόδικον, ἢ Ἱππίαν εἴρηται· δεινότερος δ' ἂν ὅστις ὑπὸ παίζειν ὦν ἐν ταῖς εἰρωνείαις, καὶ τὰ χαριέντα ἐκφέρειν ἐν σπουδῇ ἐρώτα· κἂν σοι δοκῇ κἀκφυόν που τῶν ἀδύτων, ὡς ὁ μέγας Ζεὺς τάχιον ἅρμα ἐλαύνων, ἀγανακτήσειεν ἄν, εἰ μὴ δοῖεν ὑπόδικα τὴν δίκην. ΠΛ. μηδαμῶς. ἀλλά τινα τῶν σφοδροτέρων προχειρισώμεθα, Διογένη ἴσως τὸν, ἢ Ἀντισθένην, ἢ Κράτητα, ἢ καὶ σὲ ὦ Χρύσιππε. ἐγὼ γὰρ δὴ καλλιέπειαν μὲν τὴν παρόντι, καὶ δεινότητος συγκεφαλαίωσιν ὁ καιρὸς, ἀλλά τινος ἐλεγκτικῆς, ἐν διαιτητικῆς παρασκευῆς· ῥήτωρ ἐν ὁ Παρρησιάδης ἐστίν. Δ. ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς κατηγορήσω. καὶ γὰρ οὐδὲ πάνυ μακρῶν οἶμαι τῶν λόγων δεήσεσθαι· ἐν ἄλλως ἐν, ὑπὲρ ἁπάντων ὑβρισμαι, δυ' ὀβολῶν πρόκα ἀποκεκηρυγμένος. ΠΛ. ὁ Διογένης ὦ Φιλοσοφία, ἐρᾷ τὸν λόγον τὸν ὑπὲρ ἁπάντων. μέμνησο ἐν ὦ γενναῖε, μὴ τὰ σεαυτῆς μόνον προσθοῦναι ἐν τῇ κατηγορίᾳ, τὰ κοινὰ ἐν ὁρᾷν.

εἰ γὰρ ἡ Φ πρὸς ἀλλήλους διαφερόμεθα
ἐν τοῖς λόγοις, σὺ δὲ τοῦτο μὴ ὄψεται,
μηδ' ὅστις ὀρθῶς ὁ ἀληθέστερος, νῷ λέγε· ὅλως
δὲ, ὑπὲρ Φιλοσοφίας αὐτῆς ἀγανακτεῖ πε-
πεισμένης, καὶ κακῶς ἀκουούσης ἐν τοῖς
Παρρησιάδου λόγοις. καὶ τὰς προφάσεις
ἀφεὶς, ἐν αἷς διαλανθάνομεν, ὁ κοινὸν ἅπαντες
ἐχθρὸν, τοῦτο ὑπαμύνῃ. ὅρα, σὲ μόνον
προεστησάμεθα, καὶ ἐν σοὶ τὰ πάντα ἡμῶν
νῦν κινδυνεύεται, ἢ σεμνότατα δόξαι, ἢ τοιαῦ-
τα πιστευθῆναι, οἷα σοὶ ἀπέφηνε. ΔΙΟ.
θαῤῥεῖτε, οὐδὲν ἐλλείψομεν, ὑπὲρ ἁπάντων
ἐρῶ. κἂν ἡ Φιλοσοφία δὲ πρὸς τοὺς λόγους
ὀπτικλαθεῖσα (φύσει γὰρ ἥμερος, καὶ πρᾷός
ἐστιν) ἀφεῖναι διαβεβλῆσθαι αὐτὸν, ἀλλ' οὐ
τὰ ἐμὰ ἐνδεήσει. δείξω γὰρ αὐτῇ ὅτι μὴ μά-
την ξυλοφορήσομεν. ΦΙΛ. τοῦτο μὲν μη-
δαμῶς, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μᾶλλον· ἄμεινον γὰρ,
ἢ πρὸς τὰ ξύλα. μὴ μέλλε δή· ἤδη γὰρ
ἐκκέχυται τὸ ὕδωρ, καὶ πρὸς σὲ ὁ δικαστή-
ριον ἀποβλέπει. ΛΟΥ. οἱ λοιποὶ καθίζε-
σθωσαν ὦ Φιλοσοφία, καὶ ψηφοφορείτωσαν
μεθ' ὑμῶν· Διογένης δὲ κατηγορείτω μόνος.
ΦΙΛ. ἆ δέδοχας οὖν μὴ σε καταψηφίσωνται;
ΛΟΥ. ἀδαμῶς. πλείοσι γοῦν κρατῆσαι
βούλομαι. ΦΙΛ. γυναῖά σε ταῦτα· καθίσα-
τε δή· οὖν· σὺ δ' ὦ Διόγενες, λέγε. ΔΙΟ. οἵοι
μὲν ἡμεῖς ἄνδρες ἐγενόμεθα περὶ τὸν βίον ὦ
Φιλοσοφία, πάνυ ἀκριβῶς οἶσθα, καὶ οὐδὲν δεῖ
λόγων. ἵνα γὰρ ὁ κατ' ἐμὲ σιωπήσω, ἀλλὰ
Πυθαγόραν τοῦτον, καὶ Πλάτωνα, καὶ Ἀριστο-
τέλην, καὶ Χρύσιππον, καὶ τοὺς ἄλλους, τίς οὐκ οἶ-
δεν ὅσα ἐς τὸν βίον καλὰ ἐσηνέγκατο; ἃ δὲ
τοιούτοις ὄντας ἡμᾶς, ὁ τελευταῖος ὑποσὶ
Παρρησιάδης ὕβρικεν, ἤδη ἐρῶ. ῥήτωρ γάρ
τις ὡς φασιν ὤν, ἀπολιπὼν τὰ δικαστήρια, καὶ
τὰς ἐν ἐκείνοις εὐδοκιμήσεις, ὁπόσον ἡ δυνότη-
τος, ἢ ἀκμῆς ἐπεπόρευτο ἐν τοῖς λόγοις, τοῦτο
πᾶν ἐφ' ἡμᾶς συνεκβιασάμενος, ἐπαύσατο
μὲν ἀγοραίοις κακῶς εἰπὼν, καὶ ἀπατεῶνας
ἀποκαλῶν, τὰ πλήθη δὲ ἀναπείσαι κατα-
γελᾶν ἡμῶν, καὶ καταφρονεῖν, ὡς ὄντων μηδὲν
ὄντων. μᾶλλον δὲ καὶ μισεῖσθαι πρὸ τῶν πολ-
λῶν ἤδη πεποίηκεν αὐτοῖς τε ἡμᾶς, καὶ σὲ
τὴν Φιλοσοφίαν, φλυάρους, καὶ λήρους
ἀποκαλῶν τὰ σὰ, καὶ τὰ σοφώτατα, ὧν ἡμᾶς ἐπαίδευσας, ὅτι χλανιδίῳ δεξιῷ,

A si enim inuicem in quibusdam discrepamus, tu id nunc minimè scruteris: nec quis rectiùs sentiat, inquirere curabis: sed ob hoc solùm, quoniam philosophia ipsa iniuria sit affecta, ac malè in Parrhisiadis audierit sermonibus, indigneris. Opiniones verò in quibus dissidere videmur, omitte: pro ea re quæ omnibus communis est, digladiare. videsis: Te solum præposuimus, ac nunc in te cuncta nostra periclitantur, vt vel maximè syncera videantur, vel talia, qualia ille designauit, esse credantur. DIO. Confidite: nihil prætermittemus: pro omnibus verba faciam. Proinde etsi Philosophia sermoni-
B bus commota, (natura enim mansueta ac mitis est) ipsum absoluere statuerit, non tamen mea deerunt: illi enim, quòd baculos haud frustra geramus, ostendam. PHIL. Minimè hoc, verùm potiùs sermone: satius enim lingua quàm ligno rem agere: ne igitur cuncteris: iam enim effusa est aqua, conciliúmque in te oculos coniecit. LVC. At reliqui quoque ô Philosophia; consideant, ac vobiscum diiudicent: Diogenes verò solus accuset. PHIL. Verùm nunquid vereris ne contra te calculum ferant? LVC. Mi-
C nimè: plures enim superare volo. PHIL. Generosa hæc tua: desidite igitur: tu verò Diogenes loquere. DIOG. Qualésnam circa vitam, ô Philosophia, viri extiterimus, tute optimè nosti, verbísque minimè indiget: nam vt de me fileam; quisnam ignorat quanta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chrysippus; reliqui denique in vitæ humanæ vsum contulerint? Verùm quibusnam contumeliis, quamuis tales extiterimus, sceleratissimus hic Parrhisiades nos lacessierit, iam dicere pergam. Cùm enim Rhetor, vt aiunt, fuisset, derelicto
D foro, ac illius existimatione, quicquid vehementiæ ac oratorij vigoris consecutus est; vniuerso illo contra nos se instruens, non desinit maledictis insectari, præstigiatores ac deceptores subinde vocans, multitudinique vt nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momenti, persuadet: quinimo multorum iam odium non in nos solùm, sed contra te quoq; ô Philosophia suscitauit: potissima etiam tua, mendacia ac nugas appellãs, & quę nos edocuisti, subsannatione incessés,

ita vt à ſpectatoribus laudetur, ac non vulgariter illi applaudatur, nos verò intolerandis afficiamur iniuriis. Vulgus ſiquidem eiuſce vt plurimùm eſt naturæ, vt cùm res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cùm ea quæ abſolutiſſima eſſe videntur, mordicus arripiuntur: quemadmodum olim gaudebat, cùm Ariſtophanes & Eupolis irriſionis gratia Socratem hunc in ſcenam introducerent, Comœdiáſque abſurdas quaſdam de illo commentarentur. Et illi quidem contra virũ vnum talia ſunt auſi, ac in Dionyſiis, cùm id facere cõceſſum eſſet, ſcommatáque, pars quædam feſtiuitatis viderentur; forſitánq; deus, cùm lepidus quiſpiam eſſet, delectaretur: at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus, in optimos quoſque inuectus eſt: librum enim ingentem blaſphemiis quibuſdam refertum conſcripſit, magnáque voce Platoni, Pythagoræ, Ariſtoteli huic, Chryſippo illi, mihi, omnibus denique maledicit, cùm id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim aliqua in re à nobis læſus fuerit. Parcendum enim illi foret, ſi talia iniuriam repellendo, non inferẽdo, ageret: & quod omnium grauiſſimum exiſtit, ſub tui nominis prætextu talia ô Philoſophia facere audet: necnõ eodem conatu, dialogo familiari noſtro auxiliatore & mimo contra nos vtitur: quinetiam Menippo viro nobis amico perſuaſit vt quamplurimum in comicis illis cauillis ſibi aſſiſtat: qui ſolus non adeſt, neque nobiſcum, prodita ſocietate, accuſat: pro quibus omnibus pœnas luere eſt dignus. Quid enim contra hæc dicere poſſet, cùm exactiſſima quoque coram tot teſtibus carpere auſus fuit? In quorum vtilitatem hoc quoque redundabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint: nemo enim dehinc philoſophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quietẽ agere, & iniuriantem tolerare, non modeſtiæ, ſed extremæ ignauiæ & amentiæ indicium cenſendum eſſet. Cæterùm poſtrema cuinam ferenda ſunt? Siquidem nos tanquam mancipia in venalitium deducens, præconis, vt aiunt, voce diuendidit, nonnullos pretio ingenti, quoſdam mina Attica, me verò ſceleſtiſſimus ille obolis duobus, ita vt circunſtantibus riſum moueret. Eam ob cauſam indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus vt nos turpiſſimis affectos iniuriis vlciſcaris.

A ὥστε ἑαυτὸν μὴ κροτεῖσθαι, καὶ ἐπαινεῖσθαι παρὰ τῶν θεατῶν, ἡμᾶς δὲ ὑβρίζεσθαι. φύσει γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ὁ πολὺς λεώς, χαίρουσι τοῖς ἀποσκώπτουσι, καὶ λοιδορουμένοις, καὶ μάλιστ' ὅταν τὰ σεμνότατα εἰς δοκοῦντα δηλοῦσι. ὡς καὶ ἀμελεῖ καὶ πάλαι ἔχαιρεν Ἀριστοφάνει, καὶ Εὐπόλιδι, Σωκράτην τοῦτον ἐπὶ χλευασίᾳ παράγουσιν ὅτι τὴν σκηνὴν, καὶ κωμῳδοῦσιν ἀλλοκότους τινὰς περὶ αὐτοῦ κωμῳδίας. καίτοι ἐκεῖνοι μὲν καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐτόλμων τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν Διονυσίοις ἐφθόνουν αὐτὸ δρᾶν· καὶ ὁ σκῶμμα, μέρος τι ἐδόκει τῆς ἑορ-

B τῆς· καὶ ὁ θεὸς ἴσως χαίροι, φιλόγελώς τις ὤν. ὁ δὲ, τοὺς ἅπαντας ξυλλαλῶν, οὐκ πολλοῦ φεγγούσας, καὶ παρακυβασάμενος, ἐς βλασφημίας τινὰς ἐς παχὺ βιβλίον ἐγγεγράφας, μεγάλῃ τῇ φωνῇ διαμορδύει κακῶς Πλάτωνα, Πυθαγόραν, Ἀριστοτέλη τοῦτον, Χρύσιππον ἐκεῖνον, ἐμὲ, καὶ ὅλως ἅπαντας, ὅτε ἑορτῆς ἐφιείσης, ὅτε ἰδίᾳ τι πρὸς ἡμᾶς παθών. ἐξῆν γὰρ αὖ τινα συγγνώμην αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, εἰ ἀμυνόμενος, ἀλλὰ μὴ ἀρχὴν αὐτὸς ἔδρασε. καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὅτι ταῦτα ποιῶν, καὶ τοῦ

C σὸν ὄνομα, ὦ Φιλοσοφία, προσδύεται· καὶ προελθὼν τὸν διάλογον ἡμέτερον οἰκέτην ὄντα, τοιοῦτον ξυναγωνιστὴν καὶ ὑποκριτὴν χρῆται καθ' ἡμῶν· ἔτι δὲ Μένιππον αἰκισάμενος ἐταῖρον ἡμῶν ἄνδρα ξυλκωμῳδῶν αὐτῷ τὰ πολλά· ὃς μόνος οὐ πάρεστιν, οὐδὲ κατηγορεῖ μὲν ἡμῶν, προδοὺς δὲ κοινόν. αὐθ' ὧν ἀπάντων ἄξιόν ἐστιν αὐτὸν ὑποσχεῖν τὴν δίκην. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοι, τὰ σεμνότατα διαβαλὼν ὅτι τοσούτων μαρτύρων; χρήσιμον γοῦν δὲ καὶ τοῖς ἐκείνοις τοιοῦτον, εἰ θαύσαιντο αὐτὸν κολασθέντα, ὡς

D μηδὲ ἄλλος τις ἔτι καταφρονοίη φιλοσοφίας. ἐπεὶ τόγε τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ὑβριζόμενον ἀνέχεσθαι, οὐ μετριότητος, ἀλλ' ἀνανδρίας, καὶ βαθείας εἰκῆτος ἂν νομίζοιτο. τὰ μὲν γὰρ τελευταῖα, τίνι φορητά; ὃς καθάπερ ἀνδράποδα παράγων ἡμᾶς ὅτι ὁ πωλητήριον, καὶ κήρυκα ὑπερήσας, ἀπημπόλησεν, ὡς φασὶ, τοὺς μὲν, ὅτι πολλῶν, ὀνίους ὄ, μνᾶς Ἀττικῆς· ἐμὲ δὲ, ὁ πονηρότατος σύτ, δυ' ὀβολῶν· οἱ παρόντες δὲ ἐγέλων. διὸ ὤργισμαι τε δικαίως καὶ ἐπιθυμοῦμεν ἀναπαυσάμενοι, καὶ σὲ ἀξιοῦμεν τιμωρήσαι ἡμῖν, τὰ αἰσχιστα ὑβρισμένοις.

ΑΝΑ. Εὖγε ὦ Διόγλυες, ὑπὲρ ἁπάντων καλῶς, ὁπόσα ἐλεγες, ἅπαντα εἰρηκας. ΦΙ. παύσασθε ἐπαινοῦντες· ἔξεστι τῷ ἀπολογουμένῳ. σὺ δὲ ὦ Παρρησιάδη, λέγε ἤδη ὡς τῷ μέρει· σοὶ γὰρ ὕδωρ ῥεῖ νῦν. μὴ μέλλε οὖν. ΠΑΡΡ. Ὦ πάντα μου, ὦ Φιλοσοφία, κατηγόρησε Διογλύης, ἀλλὰ τὰ πλείω, ὅσα ἴσως χαλεπώτερα, οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθὼν παρέλιπεν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ἔξαρνος γενέσθαι, ὡς οὐκ εἶπον αὐτὰ, ἢ ἀπολογίαν τινὰ μεμελετηκὼς ἀφῖχθαι, ὥστε καὶ εἴ τινα ἢ αὐτὸς οὗτος ἀπεσιώπησεν, ἢ ἐγὼ, μὴ πρότερον ἔφθην εἰρηκὼς, νῦν πρασθήσῃ μοι δοκῶ. οὕτω γὰρ νῦν μάθοις ὅς τινας ἀπεχρυπτίζον, καὶ κακῶς ἠγόρευον, ἀλαζόνας καὶ γόητας ἀποκαλῶν· καί μοι μόνον τοῦτο πρόσφυλάττετε, εἰ ἀληθῆ περὶ πάντων ἐρῶ. εἰ δέ τι βλάσφημον, ἢ πρὸς φαῦλον ἔχων ὁ λόγος, ὑπὸ τοῦ διελέγχοντα ἐμὲ, ἀλλὰ ἐκείνους αἰτίαν δικαιότερον αἰτιᾶσθαι, τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας. ἐγὼ γὰρ ὅπῃ πάλιστα ξυνῆδον ὁπόσα τοῖς ῥητορεύουσι τὰ δυσχερῆ ἀναλαμβάνειν πρόσεστιν, ἀπάτην, καὶ ψεῦδος, καὶ θρασύτητα, καὶ βοὴν, καὶ ὠθισμοὺς, καὶ μυρία ἄλλα· ταῦτα μὲν, ὡς ἔοικε, ἴσως, ἀπέφυγον, ὅτι δὲ τὰ σὰ ὦ Φιλοσοφία καλὰ ὡρμήσας, ἠξίουν ὁπόσον ἔτι μοι λοιπὸν τοῦ βίου, καθάπερ ἐκ ζάλης, καὶ κλύδωνος, ἐς εὐδίου τινα λιμένα ἐκπλεύσας, ὑπὸ σοὶ σκεπόμενος, καθιέναι. καὶ πειδὴ μόνον πρέκυψα ἐς τὰ ὑμέτερα, σὲ μὲν, ὡς ἔοικε δικαίως ἴσως, καὶ τοὺς δὲ ἄπαντας, ἐθαύμαζον, ἀρίστου βίου νομοθέτας ὄντας καὶ τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἐπειγομένοις χεῖρα ὀρέγοντας, τὰ κάλλιστα, καὶ ξυμφορώτατα παραινοῦντας, εἴ τις μὴ παραβαίνοι αὐτὰ, μηδὲ ὀλιγωρήσειεν· ἀλλ' ἀτενὲς ἀποβλέπων ἐς τοὺς κανόνας, οὓς προτεθείκατε, πρὸς τούτοις ῥυθμίζοι, καὶ ἁρμόζοιτὸν ἑαυτοῦ βίον· ὅπερ, νὴ Δία, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοῖς ὀλίγοι ποιοῦσιν. ὁρῶν δὲ πολλοὺς οὐκ ἔρωτι φιλοσοφίας ἐχομένους, ἀλλὰ δόξης μόνον τῆς ἀπὸ τοῦ σχήματος, τὰ μὲν πρόχειρα ταῦτα, καὶ δημόσια, καὶ ὁπόσα πρῶτα μιμεῖσθαι ῥᾴδιον, τὸ μάλα εἰκῆ ἀγαθοῖς ἀνδράσι, τὸ γένειον λέγω, καὶ τὸ βάδισμα, καὶ πλατὺ ἀναβολαιον·

A REVIVIS. Euge ô Diogenes, pro cunctis, vt decebat, egregiè peroraſti. PHIL. Deſinite inuicem laudare. Infunde reſponſuro: tu verò Parrhiſiades dicere pergas: nunc enim tibi aqua defluit: ne igitur cunctaris. PARR. Non omnia mea, ô Philoſophia, in accuſatione ſua Diogenes recenſuit, verùm magna ex parte, quæ difficiliora erãt, neſcio qua ratione ductus prætermiſit: tantùm verò aberit vt me illa minùs dixiſſe negem, vel præmeditatam excuſationem quandam prætendam, vt ſi qua ille idem reticuit, vel ego antea haud protulerim, nunc vel præcipuè expedire videar: ita enim intelliges, quosnam arrogantes & præſtigiatores appellans diuulgauerim, aut maledictis meis laceſſierim. Proinde hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in cunctis veritatem dixero. Quòd ſi blaſphemi vel aſperi quid in ſe oratio habere videbitur, non me redarguendum, ſed rectiùs (vt arbitror) illos qui talia committunt, accuſandos eſſe puto. Ego ſiquidem confeſtim ac percepiſſem quantis incommodis rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, mendaciis, temeritate, clamore, preſſionibus, infinitis denique aliis: hæc quidem vt decebat, cuncta declinaui, ad tuáque, ô Philoſophia, bona aſpirans, quantum mihi vitæ adhuc reliqui eſſet, tanquam ex fluctuatione ac tempeſtate in tranquillum quendam ſubiens portum, ſub tua protectione viuere expetebam: ac poſteaquam ad veſtra tantummodo tranſgreſſus eſſem, te quidem, prout conueniens erat, ac reliquos omnes qui vitæ optimæ inſtitutores fuiſſent, admirabar, tanquam qui manus ad eos feſtinantibus porrigerent, ad optimáque & vtiliſſima adhortarentur, ſi quis ſolùm ea tranſgreſſus non eſſet, ſeu neglexiſſet, verùm firmiter regulas quas tuliſſetis, inſpexiſſet, ad illáſque vitam ſuam direxiſſet, ac inſtruxiſſet: quod quidem per Iouem inter nos pauci facere conſueuerunt. Cùm verò quamplurimos cernerem philoſophiæ amore minimè teneri, verùm ob huius rei gloriolam ſolam, prompta hæc ac vulgaria, & quæcunque omnino faciliter imitantur, admodum rectè bonorum inſtar virorum aſſimilare, barbam inquam, ac inceſſum, necnon induuium,

Verte horologium.

cæterùm vitam ac eorum actus formæ A contradicere, vobísque penitus contraria exercere, ac profeſſionis dignitatem corrumpere: indignabar, videbatúrque mihi res admodum ſimilis eſſe Tragico mimo, qui mollis eſſet ac muliebris, Achillem verò ſeu Theſeum vel Herculem ageret ipſum: cùm tamen neque heroicè incederet, neque loqueretur, verùm ita ſub tali laſciuiret perſona, vt nec Helena vel Polyxena, cùm id earum modeſtiæ minùs conueniret, tolerare poſſent. Taceo Herculem Callinicũ, qui, vt mihi videtur, quamprimum conuerſus claua talem verberaſſet, ipſum inquam, ac perſonam illam quæ tam effœminatè eum repræſentando contaminaſſet. Talia igitur cùm vosipſos quoque ab illis perpeti viderem, non tuli hypocriſeos impudentiam, ſi cùm ſimiæ eſſent, heroum perſonas aſſumere, vel Cumanum illum aſinum imitari auderent, qui leonina indutus pelle, leo quoque ipſe videri volebat, cùm aduerſus Cumenſes ignaros admodum horrendè & aſperè rugiret: donec hoſpes quidam ipſum non leonem ſed aſinum eſſe deprehendiſſet, verbis redarguiſſet, fuſtibúſque inſecutus verberaſſet. Proinde quod maximè intolerandum mihi videbatur, id erat: nemo non hominum, ſi quempiam ex illis flagitioſum ſeu turpe aut impudicum aliquid committere vidiſſet, confeſtim Philoſophiam ipſam, ſiue Chryſippum, aut Platonem, ſeu Pythagoram, vel cuiuſcunque cognomen, non doctrinam, delinquẽs ille aſſumpſerat, accuſabat: & quoniam ille coinquinatè viuebat, homines malè quoque de vobis, multis antea ſeculis defunctis, conijciebantur: (non enim de viuentibus vobis inquiſitio fiebat, ſed iam ex pedibus ſublatis) omnes verò cùm manifeſtè cernerent quàm moleſta & impudica ille committeret, vos quoque indicta cauſa condemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego verò cũ hæc cernerem, ferre non potui, verùm eos redarguebam, à vobísque ſecernebam: vos verò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur ſi initiatum quempiam viderem occulta deorum prodentem, ac in publicum offerentem myſteria, ideóq; indignarer & reprehẽderem, me impium eſſe exiſtimaretis?

Herculem ſaltantem, & Cerberũ ab inferis extra fabulam meminit Heſychius.

ὅτι ὑ τῦ βίυ, ϗ τὼ πεφυκότ' αὐτῷ λόγω ἀπιφθεγγόμενος τῷ σχήματι, ϗ παναντία ἡμῖν ὑποτιθέμενος, ϗ διαφθείροντας ὃ ἀξίωμα τῆς ἱεροσχοίας, ἠγανάκτων· ϗ ὃ πρᾶγμα ὅμοιον ἐδόκει μοι, καθάπερ ἂν εἴ τις ὑποκριτὴς τραγῳδίας, μαλθακὸς αὐτὸς ὤν, ϗ γυναικίας, Ἀχιλέα, ἢ Θησέα, ἢ ϗ τὸν Ἡρακλέα ὑποκρίνοιτο αὐτὸν, μήτε βαδίζων, μήτε φθεγγόμενος ἡρωϊκῶν, ἀλλὰ θρυπτόμενος ὑπὸ τηλικούτῳ προσωπείῳ· ὃν ὄφελ' ἀῦ ἡ Ἑλένη ποτὲ, ἢ Πολυξένη αἰάζοιτο πέρα τῦ μετρίυ αὐτὰς προσοικήσαν. ὐχ ὅπως ὁ Ἡρακλῆς ὁ Καλλίνικος, ἀλλά μοι δοκεῖ, τάχιστ' ἂν ὑποτείναι τὴν ῥοπάλῳ παίων τὸν ζωϋστον, αὐτόν τε, ϗ ὃ πρόσωπεῖον, οὕτως ἀτίμως καταπεπλυσμένος πρὸς αὐτό. τοιαῦτα ϗ αὐτὸς ὑμᾶς πάσχοντας, ὑπ' ἐκείνων ὁρῶν, οὐκ ἐῴην τὼ αἰσχίστω τῆς ὑποκρίσεως, εἰ πίθηκοι ὄντες, ἐτόλμησάν ἡρώων προσωπεῖα περιθέσθαι, ἢ τὸν ἐν Κύμῃ ὄνον μιμήσασθαι· ὃς λεοντῆν περιβαλλόμενος, ἠξίυ λέων αὐτὸς εἶ), πρὸς ἀγνοοῦντας τοὺς Κυμαίους ὀχούμενος μέλα πρᾶγμα, ϗ καταπληκτικόν· ἄρα δή τις αὐτὸν ξένος ϗ λέοντα ἰδὼν ϗ ὄνον πολλάκις ἤλεγξε, ϗ ἀπεδίωξε παίων τοῖς ξύλοις. ὃ δὲ μάλιστά μοι δῆνον, ὦ Φιλοσοφία, κατεφαίνετο, τῦτο ἰῶ. οἱ γὰρ ἀῤῥενοποιοὶ εἴ τινα τῶν ἐώρων πονηρὸν, ἢ ἄχρηστον ἢ ἀσελγές τι ὑποτιθέμενα, οὐκ ἔστιν ὅστις ἐ φιλοσοφίαν αὐτὸν ἐπάτα, ϗ τὸν Χρύσιππον θύε, ἢ Πλάτωνα, ἢ Πυθαγόραν, ἢ ὅτου αὐτὸν ἐπώνυμον, ὁ δραμπράνων οὐκ ἔνοχος ἐποίει, ϗ ἐ τοὺς λόγους ἐ ποιεῖ. ϗ ἀπὸ τῦ κακῶς βιοῦντος, πονηρὰ περὶ ὑμῶν εἰκάζον, τῶν πρὸ πολλοῦ τεθνηκότων (ἐ γὰρ ἔτι ζῶντας ὑμᾶς ἡ ἐξέτασις ἐλήνετο, ἀλλ' ὑμεῖς μόλις οὐκ ποδῶν) οὐκοῦν δὲ ἑώρων σαφῶς ἅπαντες ὄντα ϗ ἄσεμνα ὑποτιθέμενα, ὥστε ἐρήμην ἠλίσκεσθε μετ' αὐτῶν, ϗ ὅτι τὼ ὁμοίαν ἀφροσύνην συγκατεσπάσθε. ταῦτα οὐκ ἰῶσίν ὁρῶν ἔγωγε, ἀλλ' ἤλεγχον αὐτοῖς, ϗ διέκρινον ἀφ' ὑμῶν. ὑμεῖς δὲ, τιμῶν ὅτι τούτοις δέον, εἰς δικαστήριον ἄγετε. οὕτω δὴ ἰῶ τινα ϗ τὴν μεμυημένων ἰδὼν ἐξαγορεύοντα τοῖν θεοῖν τὰ ἀπόῤῥητα, ϗ ὀξορχούμενον, ἀγανακτήσω, ϗ διελέγξω, ἐμὲ τὸν ἀσεβοῦντα ἡγήσεσθε εἶ);

ἀλλ' ὅ δίκαιον. ἐπεὶ καὶ οἱ ἀθλοθέται μαστιγοῦν εἰώθασιν, ὡς τὸν ὑποκριτὴν Ἀθηνᾶς, ἢ Ποσειδῶνα, ἢ τὸν Δία ὑποδεδυκὼς, μὴ καλῶς ὑποκρίνοιτο, μηδὲ κατ' ἀξίαν τῆς θεοῦ, καὶ σφόδρα που ὀργίζονται αὐλητῆς ἐκφύσαι, ὅτι τὸν προκείμενον αὐτῷ τὰ πρόσωπεῖα, καὶ ὃ χρῆμα ἐνδεδυκότα, ἐπέτρεψαν παίειν τοῖς μαστιγοφόροις, ἀλλὰ καὶ ἤδοιντο αὐ, οἱμαι, μαστιγούμενον. οἰκέτην μὲν γὰρ, ἢ ἄγγελον, μὴ δεξιῶς ὑποκρίνασθαι, μικρὸν τὸ πταῖσμα· τὸ Διὰ δὲ, ἢ τὸν Ἡρακλέα μὴ κατ' ἀξίαν ὑποδείξασθαι τοῖς θεαταῖς, ἀπρεπὲς πάνυ ὡς, καὶ αἰσχρόν. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πάντων ἀτοπώτατόν ἐστιν, ὅτι τοὺς μὲν λόγους ὑμῶν πάνυ ἀκριβοῦσιν οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καθάπερ δὲ ὅτι τούτου μόνου ἀναγιγνώσκοντες αὐλοὺς, καὶ μελετῶντες, ὡς πανταπᾶσι διατεθρύλλουσιν, ὅτω βιῶσι. πάντα μὲν γὰρ ὅσα φασὶν, εἰς χρημάτων καταφρόνησιν, καὶ δόξης, καὶ μόνον τὸ καλὸν οἴεσθαι ἀγαθὸν, καὶ ἀόργητον εἶναι, καὶ τῶν λαμπρῶν τούτων ὑπερορᾶν, καὶ ἐξ ἰσοτιμίας αὐλοῖς ἁβρολέγεσθαι, καλὰ, ὦ θεοὶ, καὶ σοφὰ, καὶ θαυμάσια λίαν ὡς ἀληθῶς· οἱ δὲ καὶ αὐλοῦντα τοῦτα ὅτι μισθῷ διδάσκουσι, καὶ τοὺς πλουσίους τεθήπασι, καὶ τοὺς τὸ ἀργύριον κεκτημένους, ὀργιλώτεροι μὲν τῶν κυνιδίων ὄντες, δηλότεροι δὲ τῶν λαγωῶν, κολακευτικώτεροι δὲ τῶν πιθήκων, ἀσελγέστεροι δὲ τῶν ἵππων, ἁρπακτικώτεροι δὲ τῶν γαλῶν, φιλονεικότεροι δὲ τῶν ἀλεκτρυόνων. τοιγαροῦν, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν, ὠθιζόμενοι ὅτι τοῦτα, καὶ πρὸς τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἀλλήλους προθυόμενοι, καὶ δεῖπνα πολυμόθεπτα δειπνοῦντες, καὶ ἐν αὐλοῖς τούτοις ἐπαινοῦντες φορτικῶς, καὶ πέργα τὰ καλῶς ἔχοντος ἐμφορούμενοι, καὶ μεμψίμοιροι φαινόμενοι, καὶ ὅτι τῆς κύλικος ἀτερπῆ καὶ ἀπρόσιτα φιλοσοφοῦντες, καὶ τὸν ἄκρατον ὑ φέροντες. οἱ ἰδιῶται δὲ, ὁπόσοι ξυμπίνοισι, γελῶσι δηλαδὴ καὶ καταπτύουσι φιλοσοφίας, εἰ τοιαῦτα καθάρματα ἐκτρέφει. ὃ δὲ πάντων αἴσχιστον, ὅτι μηδενὸς δεῖσθαι λέγων ἕκαστος αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον πλουσίου εἶναι τὸν σοφὸν κεκραγὼς, μικρὸν ὕστερον αἰτεῖ προσελθών, καὶ ἀναπεῖσαι μὴ λαβών, ὅμοιον, ὡς εἴ τις τὸ βασιλικῷ χρήματι ὀρθῶς πάσχειν ἔχων καὶ διάδημα, καὶ πᾶλλα ὅσα βασιλείας γνωρίσματα, προσαιτοίη, τῶν ὑποδεεστέρων δεόμενος.

Atqui minùs iustè, quandoquidem certaminum quoque præfecti, mimos qui vel Palladis vel Neptuni seu Iouis assumpsere personam, non tamen commodè nec ex deorum egêre dignitate, flagellare consueuerunt: at ij minimè irascuntur illis, si flagelliferos quempiã personam ornatum seu forma decoratum verberare iusserunt, verùm (vt arbitror) vapulantes potiùs laudare consueuerunt. Seruum enim vel nuntium minùs aptè repręsentare, paruus error iat Iouem ipsum seu Herculem haud pro dignitate spectatoribus ostendere, turpe ac piaculo simile esse videtur. Quinimò & hoc omnium est absurdissimum, quòd cùm multi ex eis dogmata vestra exactè calleant, ita tamen viuunt, ac si ideo tantùm illa legerint, ac meditando operam impenderint, vt contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicunt, veluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, solúmque honestum bonum esse arbitrari, ira vacuum esse, & splendida quoque despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum admiranda: sapientiæ & veritatis sunt plena: at ij qui hæc ipsa sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, canicu- lis iracundiores, leporibus timidiores, simiis blandiores, asinis petulantiores, felibus rapaciores, gallis contentiosiores: ita igitur affecti, quid aliud quàm risum mouent, inuicem circa diuitum ianuas se conculcantes, cœnásque diuersas appetentes, & in illis ipsis molestè laudantes, ac vltra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepida & absona philosophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ verò, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet, ac Philosophiæ, quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimum, quòd cùm vnusquisque nullius se rei indigere affirmat, sed solum sapientem diuitem esse vociferatur, paulò tamen pòst accedens postulat: & si non accipit, indignatur: pariter ac si quis regiè ornatus arduam gestet tiaram, necnon diadema, & reliqua signa regia, friuolarum tamen rerum indigus mẽdicet.

Proinde cùm ipsi quid accipere debent, A multus quòd omnia communia esse conueniat, sermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cùm vetus quispiam amicus & familiaris auxilij indigens accedit, & paucula quædam ex multis postulat, taciturnitas, & indigentia, & ruditas, & dictorum in cõtrarium palinodia, variíque de amicitia sermones illi, necnon virtus ac honestum quónam abeant, ignoro. Sunt enim verba hæc verè pennata, & penitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana conuersatione, vmbratili inter sese iactitant pugna. Eousque enim vnusquisque eo- B rum amicus existit, quousque nec de argento neque de auro seu de commodo agitur: quòd si quis obolum tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur, implacatáque redduntur: libri excidunt, & virtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrant. Fertur Ægyptius rex quidam simias vt tripudiarent instituisse, animaliáque (nam admodum ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimè didicisse vt per- C sonata ac purpurata saltarent: etátque admodum visu res digna, donec spectator quispiam vrbanus nuces è sinu depromptas in medium abiiceret: id simiæ videntes, tripudij oblitæ, id quod erant, simię pro saltatoribus euaserũt, personas conterebant, vestitum discerpebant, inuicémque pro fructibus depugnabant, ita vt pyrriches ordo dissolueretur, à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuitiis insectatus sum, nec vnquam redarguere & comicis morsibus impetere desinam. Verùm non ita D insanio, vt in vos, seu vobis similes (sunt enim sunt profectò nonnulli qui verè philosophiam amplectantur) blasphemiæ quid, vel siniſtrum euomam: quamuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc vos ad vitam reducere deberet? At verò vt glorioſi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe, & Aristoteles,

ὅταν μὲν οὖν αὐτοῖς τι δέῃ λαμβάνειν, πολὺς ὁ περὶ τῶν κοινωνικῶν εἶναι δεῖν λόγος, καὶ ὡς ἀδιάφορον ὁ πλοῦτος. καὶ τί γὰρ ὄφελος, ἢ παράγειον, τοῦτ' ἔστιν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων διαφέρειν; ὅταν δέ τις ὀβολοῦ χρείαν δέηται παλαιοῦ, καὶ φίλος ἀπὸ πολλοῦ, ὀλίγα αἰτῆσαι προσελθών, σιωπή, καὶ ἀπορία, καὶ παλινῳδία τῶν λόγων πρὸς τὸ ἐναντίον. οἱ δὲ πολλοὶ περὶ φιλίας σκῶπτοι λόγοι, καὶ ἡ ἀρετή, καὶ τὸ καλόν, οὐκ οἶδ' ὅπη ποτὲ οἴχεται, πάντως ταῦτα ἀποπλάσματα. πλεονεκτικὸς ὡς ἀληθῶς ἔπη, μᾶλλον ὀσημέραι πρὸς αὐτῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς σκιαμαχούμενα. μέχρι γὰρ τούτου, φίλος ἕκαστος αὐτῶν ἐς ὅσον μὴ ἀργύριον, ἢ χρυσίον ἢ προκείμενον ἐν τῷ μέσῳ. ἐὰν δέ τις ὀβολὸν ὑπιδείξηται μόνον, λέλυται μὲν ἡ εἰρήνη, ἀσυνδέτως δὲ ἐκ ἀκηρύκτου πάντα· καὶ τὰ βιβλία ἐξαλλόμενα, καὶ ἡ ἀρετὴ πέφυγεν, οἷόν τι ἐκ οἱ κύνες παίζοντες· ἐπειδάν τις ὀστοῦν ἐς μέσους αὐτοὺς ἐμβάλῃ, ἀναπηδήσαντες δάκνουσιν ἀλλήλους, καὶ τὸν προαρπάσαντα ὀστοῦ ὑλακτοῦσι. λέγεται δὲ καὶ βασιλεύς τις Αἰγύπτιος, πιθήκους ποτὲ πυρρίχιζειν διδάξαι, καὶ τὰ θηρία (μιμητὰ δὲ ὄντα τῶν ἀνθρώπων,) ἐκμαθεῖν τάχιστα καὶ ὀρχεῖσθαι, ἀλουργίδας ἀμπεχόμενα, ἐκ προσωπεῖα περικείμενα· ἐκ μέχρι πολλοῦ ἐδόκιμεῖτο τὴν θέαν, ἄχρι δή τις θεατὴς ἀστεῖος, κάρυα κατὰ κόλπον ἔχων, ἀφῆκεν ἐς τὸ μέσον· οἱ δὲ πίθηκοι, ἰδόντες, καὶ ἐκλαθόμενοι τῆς ὀρχήσεως, τῶν τ' ὀκρυοπεπόνων, πίθηκοι ἐγένοντο αὖτις πυρρίχιστῶν, ἐκ ξυνέτεσον τὰ προσωπεῖα, ἐκ τὴν ἐσθῆτα κατερρήγνυον, ἐκ ἐμάχοντο περὶ τῆς ὀπώρας πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ στόμασμα τῆς πυρρίχης διελέλυτο, ἐκ κατεγελᾶτο κατὰ τῶν θεατῶν. τοιαῦτα καὶ οὗτοι ποιοῦσι. καὶ ἔγωγε τοὺς τοιούτους κακῶς ἠγόρευον, ἐκ ἤ ποτε παύσομαι διελέγχων, ἐκ κωμῳδῶν. περὶ ὑμῶν δὲ, ἢ τῶν ὑμῖν πλησίον (εἰσὶ γὰρ εἰσί τινες ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίαν ζηλοῦντες, καὶ τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἐμμένοντες) μὴ οὕτω μανείην ἐγώ, ὡς βλάσφημον εἰπεῖν τι, ἢ σκαιόν. ἢ τί γὰρ αὖ εἰπεῖν ἔχοιμι; τί γὰρ ὑμῖν τοιοῦτο βεβίωται; τοὺς δ' ἀληθεῖς ἐκείνους, καὶ θεοῖς ἐμφρονεῖς ἄξιον οἶμαι μισεῖν. ἢ σὺ γὰρ ὦ Πυθαγόρα καὶ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, καὶ Ἀριστοτέλες,

ἢ φατε προσηκειν ὑμῖν τοὺς τοιούτους, ἢ οἰ- A nunquid tales vobis congruere, vel in
κεῖόν τι ἢ ξυγγενὲς ὑποδείκνυσθαι τῷ βίῳ; humanæ vitæ vsum familiare seu conue-
νὴ Δία Ἡρακλῆς, φασί, καὶ Πίθηκος. ἢ ὅτι niens quid ostendisse dicitis? Ita per Io-
πώγωνας ἔχουσι, καὶ φιλοσοφεῖν δοκοῦσι, καὶ uem, inquiunt, Hercules, & Simia. An
σκυθρωποί εἰσι, διὰ τοῦτο χρὴ ὑμῖν εἰκάζειν quia barbas nutriunt, & seueritatem præ
αὐτούς; ἀλλ' ἰδοὺ καὶ αὐτοὶ πιθανοὶ γεγώνασιν ἤδη se ferre, philosophiam quoque exercere
καὶ ὅτι τῆς ὑποκρίσεως αὐτῆς· νῦν δὲ βαττο- videntur, ideo vobis similes erunt? Quin-
τον αὐτὸν μιμήσαιτο, ἢ ὅτι φιλοσό- imo pertulissem si ad simulationem ip-
φοις. εἴρηκα τὰ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὀπόσα εἶχον. σὺ sam quoque apti fuissent: nunc verò ci-
δὲ ὦ Ἀλήθεια, μαρτύρει τοῖς ἀνδράσι, εἰ ἀλη- tiùs vultur luscinam imitabitur, quàm
θῆ λέγω. ΦΙΛ. μεπάρηθι ὦ Παρρησιάδη πορ- illi philosophos. Plenè de quæ pro me
ρωτέρω ἔτι. τί ποιοῦμεν ἡμεῖς; πῶς ὑμῖν εἰ- ipso dicenda erant, exposui: at tu veritas,
ρηκέναι αὐτὸν ἔδοξεν; ΑΡ. ἐγὼ μὲν ὦ Φιλο- nunquid vera sint, testificare. PHILO- B
σοφία, μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ, καὶ τῆς γῆς SOP. Nunc longiùs ô Parrhisiade abs-
δῦναι ἠυχόμην· ὅτως ἀληθῆ πάντα εἶπεν. ite: Quid nobis agendum erit? quomo-
ἐγνώριζον γοῦν ἀκούσασα ἕκαστον τῶν ποιούν- do vobis vir dixisse videtur? VIRTVS.
των αὐτά, καὶ ἐφήρμοζον μεταξὺ τοῖς λεγο- Ego quidem ô Philosophia interim cùm
μένοις, τοῦτο μὲν, ἐς τόνδε· τοῦτο δὲ, ὁ δεῖνα iste perorat, terram subire optabam: adeò vera omnia protulit. Siquidem audiens, vnumquemque qui talia faceret, agnoscebam, interimque dicta aliqua in hunc, alia verò in eum qui grauia perpetraret, referebam: etenim perquam manifestè viros tanquam pictura quadam cuncta conferens, expressit, ac non solùm corpora, sed & animas ipsas admodum exactè designauit. PHIL. Et ego quoque ô Virtus admodum erubui: vos verò quid dicitis? REVIVIS. Quid C aliud, quàm à crimine eum absolui, inter amicósque & benefactores nostros ascribi deberet? Planè etenim nobis idem quod Ilienſibus euênit, qui hunc tanquam Tragœdum quempiam aduersus nos excitauimus, qui Phrygum decantaret calamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. DIOG. Et ego quoque, ô Philosophia, admodum virum laudo, ac cuncta quæ illi obieci, execror: & quia generosus est, amicum eum facio. PHIL. Euge ô Parrhisiades, quoniam in omnibus superior euasisti, ab accusatione te absoluimus: dehinc verò noster eris. PARRH. Hanc primam adoraui: verùm aliud magis Tragicum opus mihi superesse puto: siquidem ô valde veneranda Victoria, quotidie vitam meam venerabilem reddis, nec coronare desinis. VIRTVS. Nunquid igitur & illos citemus, ac à secundo iam ordiamur cratere? vt pœnas ob ea propter quæ in nos iniurij fuere, expendant: Parrhisiades autem vnumquémque accusabit. PARRH. Rectè, ô Virtus, elocuta es: quapropter heus tu minister Syllogisme, ocyus in vrbem deflectere, Philosophósque vt præstò sint, citare perge.

illum corona coronet oleagina, & in Prytaneum conuocet. Si verò alicui (quemadmodum multi sunt) viro execrando, ac Philosophiæ hypocritę, obuiam factus fuerit, attritã dilaceret vestem, barbámque Tragica abradat nouacula, frontíque stigmata imprimat, vel inter media inurat supercilia: sit verò devstionis figura, Vulpes vel Simia. PHILO. Euge Veritas, siquidem Elenchus ô Parrhisiade talis erit, quales & aquilarum pulli cõtra solem esse feruntur: non per Iouem tamen vt ij quoque luminis splendore probentur, ac æstimentur: verùm coram illis aurum, gloriam, ac voluptatem exponas: & quemcunque videris ea negligere, ac minimè eorum aspectu moueri, is erit qui oleagina coronetur: quẽ verò fixè intuentem, manúmque ad aurum protendentem videbis, hunc vt inuratur abducas, abrasa tamen priùs barba. PARRH Hæc ô Philosophia vt censes erunt, ac confestim perquam multos eorum simia vel vulpecula notatos videbis, paucos verò coronatos: quinimo, si placuerit, nonnullos per Iouem nobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRH. Et maximè, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Piræo piscator sacrauit, mihi commodare voluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, vt cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô sacerdos & carycas aliquas mihi suppeditabis, ac auri pauxillum? SACER. Accipe. PHIL. Quidnam vir hic facere intendit? PARR. Hamum placenta & auro inescare, in summitatéque muri considens in vrbem demittere. PHIL. Quid agis ô Parrhisiade? nunquid ex Pelasgico lapides piscari decreuisti? PARR. Tace ô Philosophia, ac prædam expecta. Tu verò Neptune venator, ac optima Amphitrite, varios nobis mittito pisces. Verùm lupũ quendam maximum cerno, quin potius, auratam. LIBERTAS. Minimè, sed felis est: hians enim ad hamum natare videtur: aurum subolet: propè iam adest: tetigit: captus est: attrahamus. PARR. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehende: attractus est. Age ô optime, inspiciamus quisnam piscis existat: hiat iste.

Lupus marinus: meminit Aristoteles & Plinius. Felis. galeus. Gaza mustelam interpretatur, est piscis rapax.

Α στεφανωσάτω θαλασσίστεφάνῳ, καὶ ἐς τὸ Πρυτανήιον καλεσάτω. ἢν δέ τινι (οἷοι πολλοί εἰσι) κεχαραγμένῃ αὐδρὶ ὑποκριτῇ φιλοσοφίας ἐντύχῃ, τὸ τριβώνιον διασπάσας, ἀποκειράτω τὸν πώγωνα σὺν χρῷ πόλυ τραχυτέρῃ μαχαίρᾳ, καὶ ὅτι τῶ μετώπου στίγματα ἐκβαλλέτω· ἢ ἐγκαυσάτω καὶ τὸ μεσόφρυον. ὁ δὲ τύπος τῆς καυτῆρος, ἔστω ἀλώπηξ, ἢ πίθηκος. ΦΙΛ. Εὖγε, ὦ Ἀλήθεια· ὁ μὲν Ἔλεγχος, ὦ Παρρησιάδη, τοιόσδε ἔστω, οἷος ὁ τῶ ἀετῶ πρὸς τὸν ἥλιον εἰς λέγεται· ὁ μὲν Δία, ὥστε κἀκείνους αὐτοβλέπειν τῷ φωτὶ, καὶ πρὸς σὺν δοκιμάζεσθαι· ἀλλὰ πρόσθεις χρυσίον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονὴν, ὃν μὲν ἀπὸ αὐτῶν εἴδῃς ὑποφορούμενον, καὶ μυδαμοῦ ἐλκόμενον πρὸς τὴν ὄψιν, οὗτος ἔστω, ὁ τῷ θαλαττίῳ στεφόμενος· ὃν δὲ αὖ τείνεις ἀποβλέποντα, καὶ τὴν χεῖρα ὀρέγοντα ὅτι τὸ χρυσίον, ἀπάγων ὅτι τὸ καυτήριον τῦπον, ἀποκείρατε πρότερον τὸν πώγωνα. ΠΑΡ. ὡς ἔδοξεν ἔσεσθαι ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία, καὶ οὐκ αὐτίκα μάλα τοῖς πολλοῖς αὐτῶν ἀλωπεκίας, ἢ πιθηκοφόρους, ὀλίγους δὲ καὶ ἐστεφανωμένους· εἰ βούλεσθε μέντοι καὶ ταῦτα αὐτὸς ἀξιῶ τινας ὑμῖν, νὴ Δί', αὐτῶν. ΦΙΛ. πῶς λέγεις, ἀναξίους τοὺς φυλάττοντας; ΠΑΡΡ. Ἐ μάλα, διὰ τὴ ἱερά μοι ἐθέλειν πρὸς ὀλίγον χρῆσαι τῇ ὁρμαθῷ σκεύῳ καὶ τὸ ἄγκιστρον, ὅτῳ ἁλιεὺς ἀνέθηκεν ὁ ἐκ Πέργαμος. ΙΕ. ἰδοὺ δὴ λάβε, καὶ τὸν κάλαμόν γε ἅμα, ὡς πάντ' ἔχῃς. ΠΑΡΡ. σκοπῶ ὦ ἱέρεια, καὶ ἰσχάδας μοί τινας δὸς αὐσταρᾶ, καὶ ὀλίγον τῦ χρυσίου. ΙΕ. λάμβανε. ΦΙΛ. τί ποτε ἆρα ἄνηρ διανοεῖται; ΠΑΡ. δελεάσας τὸ ἄγκιστρον ἰσχάδι, καὶ χρυσίῳ, καθεζόμενος ὅτι τὸ ἄκρον τῦ τειχίου, καθῆκεν ἐς τὴν πόλιν. ΦΙΛ. τί ταῦτα, ὦ Παρρησιάδη, ποιεῖς; ἢ που τοὺς λίθους ἁλιεύσειν διανοῇ ἐκ τῦ Πελασγικοῦ; ΠΑΡ. σιώπησον, ὦ Φιλοσοφία, καὶ τὴν ἄγραν πρόσδεχε μόνον· σὺ δ' Ποσειδὼν ἀγρεῦ, καὶ Ἀμφίτριτη φίλη, πολλοὺς ἡμῖν ἀπόπεμπε τοὺς ἰχθύας. ἀλλ' ὁρῶ τινα λαβόμενα δύ μεγάλω, μᾶλλον δὲ χρύσοφρυν. ΕΛ. ἦν· ἀλλὰ γαλεός ἐστι· προσέρχεται δὲ τῷ ἀγκίστρῳ κεχηνώς· ὑποφέρεται τῦ χρυσίου, πλησίον ἤδη ἐστὶν· ἕλκωμεν, εἰλήφαμεν, ἀνασπάσωμεν. ΠΑΡΡ. καὶ σὺ ὦ Ἔλεγχε, νῶν ξυνεπιλαβοῦ τῆς ὁρμιᾶς· ἄγω ἐστί· φέρ' ἴδω τίς εἶ ὦ βέλτιστε ἰχθύων· αὖων αὐτὸς γε.

Ηρακλῆς, τῶν ὀδόντων. τί τοῦτο ὦ γλυκάτατε; εἰλημμαι λιχνεύων περὶ τὰς πέτρας, ἔνθα λάθρᾳ ἤλπισας, ἀπροδεδυκώς; ἀλλὰ νῦν ἔσῃ φανερὸς ἅπασιν, ἐκ τῶν βεβλαμμένων ἀπηρτημένος. ἐξέλωμαι δὲ δέλεαρ, καὶ δ' ἄγκιστρον τουτί. κενόν σοι δ' ἄγκιστρον· ἡ δὲ ἰσχὰς ἤδη προσέφηται, καὶ δ' χρυσίον ἐν τῇ κοιλίᾳ. ΔΙΟ. μὰ Δία ἐξεμεσάτω· ὡς δὴ καὶ ἐφ' ἄλλους δελεάσωμεν. ΠΑΡΡ. δῦ ἔχει· τί φῂς ὦ Διόγνες; οἶδα τοῦτον ὅστις ἐστίν, ἢ προσήκει σοι τι αὐτῷ; ΔΙΟ. ἥδιστα μέν. ΠΑΡΡ. τί οὖν; πόσου ἄξιον αὐτὸν χρὴ φάναι; ἐγὼ μὲν γὰρ δυ' ὀβολῶν πρώην αὐτὸν ἐτιμησάμην. ΔΙΟ. πολὺ λέγεις· ἄβρωτός τε γάρ ἐστι, καὶ εἰδεχθής, καὶ σκληρός, καὶ ἄτιμος· ἄφες αὐτὸν, κἀπὸ τῆς πέτρας· σὺ δὲ ἄλλον ἀνάσπασον, καθεὶς δ' ἄγκιστρον· ἐκεῖνο μέντοι ὅρα, ὦ Παρρησιάδη, μὴ καμπτόμενός σοι ὁ κάλαμος, ἀποκλασθῇ. ΠΑΡΡ. θαῤῥεῖ ὦ Διόγνες· κοῦφοί εἰσι, καὶ τῶν ἀφύων ἐλαφρότεροι. ΔΙΟ. νὴ Δία, ἀφυέστατί γε· ἀνάσπασον δὲ ὅμως. ΠΑΡΡ. ἰδοὺ τίς ἄλλος οὗτος ὁ πλατὺς, ὡσπερ ἡμίτομος ἐκ τῆς πέτρας προσέρχεται; ψῆτά τις κεχηνὼς ἐς δ' ἄγκιστρον, κατέπιεν, ἔχεται, ἀνάσπασθω· τίς ἐστιν; ὁ Πλατωνικὸς εἶ λέγων. ΠΛΑ. καὶ σύ ὦ κατάρατε, ἥκεις ἔτι δ' χρυσίον; ΠΑΡΡ. τί φῂς ὦ Πλάτων; ἢ ποιῶμεν αὐτόν; ΠΛΑ. ἀπὸ τῆς αὐτῆς πέτρας καὶ σοῦ. ΔΙΟ. ἐπ' ἄλλον καθείσθω. ΠΑΡΡ. καὶ μὲν ὁρῶ τινα πάλαι καλὸν προσιόντα, (ὡς δῆθεν ἐν βυθῷ δόξειε ποικίλον τὴν χρόαν,) ταινίας τινὰς ἔτι τῷ νώτῳ ὑπιχρύσους ἔχοντα. ὁρᾷς, ὦ Ἔλεγχε; ὁ τὸν Ἀριστοτέλη προσποιούμενος, ὅστος ἐστὶν· ἦλθεν, εἶτα πάλιν ἀπενήξατο. πρόσεισι πάλιν ἀκριβῶς, αὖθις ἐπῆλθεν, ἔχανεν, εἰλημμαι, ἀνιμῶμαι. ΑΡΙ. μὴ ἀφέρῃ μὲ σοὶ αὐτά, ὦ Παῤῥησιάδη, ἀγνοῶ γὰρ ὅστις ἐστίν. ΠΑΡΡ. σχολῇ γε ὅστις ἐστίν. Ἀριστοτέλης ἢ τῶν πετρῶν; ΔΙΟΓ. ἀλλ' ἰδοὺ πολλοί που τοιοῦτοι ἐνθάδε ὁρῶ καὶ τοῦτον ὁμόχροας, ἀχαλινώδεις, καὶ τοῖς ὑπερφρύδας ἐκτεταχυσμένους, ἐχίνων δυσπαλεστέρους· ἦπου σαγήνης ἐστὶ αὐτοῖς δεῖσθαι· ἀλλ' ἔοικεν. ἰχθὺν εἰ καὶ ἕνα τινὰ ἐκ τῆς ἀγέλης ἀφανάσαιμεν· ἥξει δὲ ὅτι τὸ ἄγκιστρον δηλαδὴ, ὅς ἂν αὐτῷ θρασύτατος ᾖ·

A Hercules, qualésnam dentes! quid hoc rei est? Nunquid ô generose circa petras liguriendo discurrens, captus es? Vbi prædari sperabas, ibi tu præda factus es: at nunc omnibus à branchiis appensus, manifestus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum: vacuus en hamus, placenta iam cum auro in ventrem descendit. DIOG. At per Iouem euomuit. quapropter & alios inescemus. PARR. Bene habet: quid ais ô Diogenes? tu hunc quisnam siet nostin'? num ad te attinet? DIOG. Minimè. PARRH. Proinde quo pretio dignum hunc asserere oportet? ego etenim paulò antè duo-
B bus obolis eum appretiaueram. DIOG. Nimiùm dicis: mollis enim est, & turpis, & morosus, & iners: verso capite hunc tu à petra præcipitato, & alium demisso hamo attrahe. Atqui videsis ô Parrhisiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARR. Confide ô Diogenes: tenues sunt, & aphyis leuiores. DIOG. Et per Iouem leuissimi quoque: subinde tamen extrahe. PARRH. En, quisnam alius hic latus tanquam semisectus piscis accedit? Pfetta quædam in hamum impegit: deglutiuit: capta est. DIOG. At-
C trahatur: quisnam est? PARR. Platonicum se asserit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARR. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiendum consideas. PARRH. Proinde perquam bellulum quendam accedere video (veluti in profundo apparet colore vario) ac vittas quasdam aureas in humeris habentem: cernísne o Elenche? Aristotelem hic refert: accessit: atqui tursus abiit: diligenter arbitratur: iterum redit: degustauit: captus est: extrahatur: num hic tibi Aristoteles cognitus
D est? ARISTOT. Ne me ô Parrhisiade de ipso interroga: nam quis sit ignoro. PARR. Nunquid igitur & hunc ô Aristoteles per petras? ARISTOT. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hîc conspicio pisces paricolores, spinosos, in superficie asperiores, Echinis magis aculeatos: verriculo aliquo opus esset, verùm non adest: satis erit si vnum ex grege tantùm extrahamus: atqui ad hamum accessit, qui ipsorum est ferocissimus:

Aphya, pisciculi, quos paritlimus, vermiculorũ instar scaturientes: meminit Ælianus.

Plinius verò Aquas à Latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreentur.

Pfetta pisces latos: meminit Aristoteles & Suidas.

Echinus Latinè Eri naceus, spinis aculeatus.

PHILO. Age, quò oportebat, iam deuenimus: hîc in Mineruæ iudicabimus veſtibulo. Heus ſacerdos, diſpone ſedilia: nos interim deam adorabimus. LVCIA. Obſecro Pallas, contra arrogantes mihi auxilium ferto, ac recordare quanta ipſorum periuria quotidie audis. ſola enim tanquam ſpeculatrix quæ perpetrant vides: nunc tempus illos vlciſcendi adeſt: ſi verò me victum cernes, nigróſque ſuperare, tuum adiice calculum, méque ſaluato. PHILOS. Agite, iam conſedimus, veſtras parati audire querelas: vos verò ex omnibus quempiam eligatis, qui egregiè accuſare ac redarguere nouerit, quandoquidem impoſſibile eſt vos omnes pariter loqui. Tu autem Parrhiſiades dehinc reſpondebis. REVIVISCENTES. Quis igitur è nobis, vt potiſſimùm hanc agat cauſam, idoneus erit? Tua ô Plato excellens prudentia eſt admiranda, eloquentia verò redundans, & Attico lepore referta, flexanima & venuſta: cognitio autem ac diligentia, necnon tempeſtiua demonſtrationum inductio, hæc omnia copiosè tibi adſunt! quapropter accuſationem ſuſcipe, & pro cunctis, quæ digna ſunt, eloquere, ac omnium illorum nunc reminiſcaris, & in hoc vnum confer, ſi quid aduerſus Gorgiam, aut Polum, ſeu Prodicum, vel Hippiam à te dictum eſt. Vehementior hic exiſtit: expedi igitur ironias & ſales, copioſáſque illas & iucundas comitates: quin, ſi videbitur, nonnunquam exuperes, vt magnus Iupiter alatum impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat pœnas. PLAT. Minimè, ſed vehementiorem quendam eligamus, Diogenem hunc vel Antiſthenem, aut Cratetem, ſeu te Chryſippe: non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti, nec conſcribendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades. DIOG. Proinde ego ipſe accuſabo: non enim ſermonibus nimiùm longis opus eſt arbitror. Accedit quòd præ cunctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè pretio duorũ obolorum præconis voce venalis expoſitus. PLAT. Diogenes, ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe, memineris te accuſatione iſta non ſolùm rem tuam, ſed communem agere:

ΦΙΛ. ἀγε δή, πρέσμεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν· σὺ δὲ θώκους τοῦ ἐν τῷ προνάῳ τῆς Πολιάδος διακόσμησον· ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τὴν θεὸν προσκυνήσωμεν. ΛΟΥ. ὦ Πολιάς, ἐλθέ μοι καὶ τῶν ἀλαζόνων σύμμαχος, ἀναμνησθεῖσα ὁπόσα ὑπορκούντων ὁσημέραι ἀκούεις αὐτῶν· καὶ ἀπάτοισι γὰρ μόνη ὁρᾷς, ἅτε δὴ ὑπίσχνος οὖσα. νῦν καιρὸς ἀμύνασθαι αὐτούς. ἐμὲ δὲ ἤδη που κεκαυμένον ἴδῃς, καὶ πλείους ὦσιν αἱ μέλαιναι, σὺ προθεῖσα τὴν σεαυτῆς, σῶζε. ΦΙ. εἶεν. ἡμεῖς μὲν ὑμῖν καὶ δὴ καθήμεθα ἕτοιμοι ἀκοῦσαι τῶν λόγων· ὑμᾶς δὲ, προελόμενοί τινα ἐξ ἁπάντων, ὅστις ἄριστα κατηγορῆσαι δοκῇ, ξυνείρετε τὴν κατηγορίαν, καὶ διελέγχετε. ἅ γὰρ οἷόν τε πρῶτος ἅμα λέγειν. σὺ δ' ὦ Παρρησιάδη, ἀπολογήσῃ τε μὴ τάττο. ΑΝ. τίς οὖν ὁ ὑπιτηδειότατος ἐξ ἡμῶν ἂν γένοιτο πρὸς τὴν δίκην; σύ, ὦ Πλάτων, ἅτε μεγαλόνοια θαυμαστὴ, καὶ καλλιφωνία δεινῶς Ἀττική, καὶ ὁ κεκραμένος, καὶ πειθοῦς μεστὸς ἥ τε συνήθεσις, καὶ ὁ ἀκριβὴς, καὶ ὁ ἐπαγωγὸς ἐν χαρᾷ τῶν ἀποδείξεων, πάντα ταῦτά σοι ἀθρόα πάρεστιν. ὥστε τὴν παρασκευὴν δέχου, καὶ ἅπαντ' ἀπάντων εἰπὲ τὰ εἰκότα. νῦν μὲν ἀναμνήσθητι πάντων ἐκείνων, καὶ συμφόρει εἰς ἓν αὐτὸ, εἴ τι σοι πρὸς Γοργίαν, ἢ Πῶλον, ἢ Πρόδικον, ἢ Ἱππίαν εἴρηται δεινότερόν τι ὑπὲρ ὑμῶν. ὑπὲρ πάντα δὴ καὶ τὰς εἰρωνείας, καὶ τὰ χαριέντα σκώμματα καὶ σπουδὴ ἐρώτα· καὶ σοὶ δοκῇ καιρόν που παραδύσου, ὡς ὁ μέγας Ζεὺς πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων, ἀγανακτήσειεν ἄν, εἰ μὴ σοὶ ὑποσχοίη τὴν δίκην. ΠΛ. μηδαμῶς. ἀλλά τινα τῶν σφοδροτέρων προχειρισώμεθα, Διογένη τοῦτον, ἢ Ἀντισθένην, ἢ Κράτητα, ἢ σέ ὦ Χρύσιππε. ἅ γὰρ δὴ κάλλους τε τοῦ παρόντος, καὶ δεινότητος συλλογιστικῆς ὁ καιρὸς, ἀλλά τινος ἐλεγκτικῆς, καὶ διαιρετικῆς παρασκευῆς· ῥήτωρ γὰρ ὁ Παρρησιάδης ἐστίν. Δ. ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς κατηγορήσω. καὶ γὰρ οὐδὲ πάνυ μακρῶν οἶμαι τῶν λόγων δεήσεσθαι· καὶ ἄλλως γ', ἐπὰν ἀπάντων ὑβρισμαι, δυ' ὀβολῶν πρόσθεν ἀποκεκηρυγμένος. ΠΛ. ὁ Διογένης ὦ Φιλοσοφία, ἐρᾷ τὸν λόγον τὸν ἐπὰν ἀπάντων. μέμνησο γ' ὦ γενναῖε, μὴ τὰ σεαυτοῦ μόνον προσθεῖναι ἐν τῇ κατηγορίᾳ, τὰ κοινὰ δ' ὁρᾶν.

εἰ γάρ τι ἓ πρὸς ἀλλήλους διαφερόμεθα ἐν τοῖς λόγοις, σὺ δὲ τοῦτο μὴ μὴ ὄψεται, μηδ' ὅστις ὀρθότερος, πλὴν λέγε· ὅλως δὲ, ὑπὲρ Φιλοσοφίας αὐτῆς ἀγανακτεῖ πεπονθυῖα, καὶ κακῶς ἀκουούσης ἐν τοῖς Παρρησιάδου λόγοις. καὶ τὰς μὲν προαιρέσεις ἀφεὶς, ἐν αἷς διαλλάττομεν, ὃ κοινὸν ἀπάντων ἐστὶν ἀγαθὸν, τοῦτο ὑπὲρ μάχῃ. ὅρα, εἰ μόνον οὐ προεστήκαμεν, καὶ ἐν σοὶ τὰ πάντα ἡμῖν νῦν κινδυνεύεται, ἢ σεμνότατα δόξαι, ἢ τοιαῦτα πιστευθῆναι, οἷα σοὶ ἀπέφηνε. ΔΙΟ. θαῤῥεῖτε, οὐδὲν ἐλλείψομεν, ὑπὲρ ἀπάντων ἐρῶ. κἂν ἡ Φιλοσοφία δὲ πρὸς τοὺς λόγους ὀργιλαθεῖσα (φύσει γὰρ ἥμερος, καὶ πρᾷός ἐστιν) ἀφεῖναι διαλλαγῆναι αὐτὸν, ἀλλ' οὐ τὰ ἐμὰ ἀνδρίσματ. δείξω γὰρ αὐτῇ ὅτι μὴ μάτην ξυλοφορήσομεν. ΦΙΛ. τοῦτο μὲν μηδαμῶς, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μᾶλλον· ἄμεινον γὰρ, ἢ τῷ ξύλῳ. μὴ μέλλε δή· ἤδη γὰρ ἐκκέχυται τὸ ὕδωρ, καὶ πρὸς σὲ ὁ δικαστήριον ἀποβλέπει. ΛΟΥ. οἱ λοιποὶ καθιζέσθωσαν ὦ Φιλοσοφία, ἓ ψηφοφορείτωσαν μεθ' ὑμῶν· Διογένης δὲ κατηγορείτω μόνος. ΦΙΛ. ἆ δέδοκας οὖν μή σε κατάψηφίσωνται; ΛΟΥ. ἀδαμῶς. πλείους γοῦν κεκτήσομαι βάλλομαι. ΦΙΛ. γυναῖά σε ταῦτα· καθίσατε δὴ οὖν· σὺ δ' ὦ Διόγενες, λέγε. ΔΙΟ. οἵοι μὲν ἡμεῖς ἀνδρες ἐγενόμεθα περὶ τὸν βίον ὦ Φιλοσοφία, πάνυ ἀκριβῶς οἶδα, καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων. ἵνα γὰρ ὃ κατ' ἐμὲ σιωπήσω, ἀλλὰ Πυθαγόραν τοῦτον, καὶ Πλάτωνα, καὶ Ἀριστοτέλη, καὶ Χρύσιππον, καὶ τοὺς ἄλλους, τίς οὐκ οἶδεν ὅσα ἐς τὸν βίον καλὰ εἰσκομίσαντο; ἃ δὲ τοιούτους ὄντας ἡμᾶς, ὁ τερασκαπάρατος οὗτος Παρρησιάδης ὕβρικεν, ἤδη ἐρῶ. ῥήτωρ γάρ τις ὡς φασιν ὤν, ἀπολιπὼν τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς ἐν ἐκείνοις εὐδοκιμήσεις, ὁπόσον ἡ δυνότητος, ἢ ἀκμῆς ἐπεπόρισο ἐν τοῖς λόγοις, τοῦτο πᾶν ἐφ' ἡμᾶς συνεβιάσατο, καὶ παύεται μὲν ἀγοράων κακῶς ἡμᾶς, καὶ ἀπατεῶνας ἀποκαλῶν, τὰ πλήθη δὲ ἀπειθῆ καὶ ἀγελαῖα ἡμῖν, καὶ καταφρονῆ, ὡς ὃ μηδὲν ὄντων. μᾶλλον δὲ καὶ μισεῖσθαι ποιεῖ τῶν πολλῶν ἤδη πεποίηκεν αὐδεῖς τε ἡμᾶς, καὶ σὲ τὴν Φιλοσοφίαν, φλυάρους, καὶ λήρους ἀποκαλῶν τὰ σὰ, καὶ τὰ σοφώτατα, ὧν ἡμᾶς ἐπαίδευσας, ὅτι χλιαδισμῷ διεξιών,

A si enim inuicem in quibusdam discrepamus, tu id nunc minimè scruteris: nec quis rectiùs sentiat, inquirere curabis: sed ob hoc solùm, quoniam philosophia ipsa iniuria sit affecta, ac malè in Parrhisiadis audierit sermonibus, indigneris. Opiniones verò in quibus dissidere videmur, omitte: pro eare quæ omnibus communis est, digladiare. videsis: Te solum præposuimus, ac nunc in te cuncta nostra periclitantur, vt vel maximè syncera videantur, vel talia, qualia ille designauit, esse credantur. DIO. Confidite: nihil prætermittemus: pro omnibus verba faciam. Proinde etsi Philosophia sermoni-
B bus commota, (natura enim mansueta ac mitis est) ipsum absoluere statuerit, non tamen mea deerunt: illi enim, quòd baculos haud frustra geramus, ostendam. PHIL. Minimè hoc, verùm potiùs sermone: satius enim lingua quàm ligno rem agere: ne igitur cuncteris: iam enim effusa est aqua, conciliúmque in te oculos coniecit. LVC. At reliqui quoque ô Philosophia, consideant, ac vobiscum diiudicent: Diogenes verò solus accuset. PHIL. Verùm nunquid vereris ne contra te calculum ferant? LVC. Mi-
C nimè: plures enim superare volo. PHIL. Generosa hæc tua: desidite igitur: tu verò Diogenes loquere. DIOG. Qualésnam circa vitam, ô Philosophia, viri extiterimus, tute optimè nosti, verbísque minimè indiget: nam vt de me sileam, quisnam ignorat quanta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chrysippus, reliqui denique in vitæ humanæ vlum contulerint? Verùm quibusnam contumeliis, quamuis tales extiterimus, sceleratissimus hic Parrhisiades nos lacessierit, iam dicere pergam. Cùm enim Rhetor, vt aiunt, fuisset, derelicto
D foro, ac illius existimatione, quicquid vehementiæ ac oratorij vigoris consecutus est, vniuerso illo contra nos se instruens, non desinit maledictis insectari, præstigiatores ac deceptores subinde vocans, multitudinique vt nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momẽti, persuadet: quinimo multorum iam odium non in nos solùm, sed contra te quoq; ô Philosophia suscitauit: potissima etiam tua, mendacia ac nugas appellãs, & quę nos edocuisti, subsãnatione incessẽs,

ita vt à ſpectatoribus laudetur, ac non vulgariter illi applaudatur, nos verò intolerandis afficiamur iniuriis. Vulgus ſiquidem eiuſce vt plurimùm eſt naturæ, vt cùm res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cùm ea quæ abſolutiſſima eſſe videntur, mordicus arripiuntur: quemadmodum olim gaudebat, cùm Ariſtophanes & Eupolis irriſionis gratia Socratem hunc in ſcenam introducerent, Comœdiáſque abſurdas quaſdam de illo commentarentur. Et illi quidem contra virũ vnum talia ſunt auſi, ac in Dionyſiis, cùm id facere cõceſſum eſſet, ſcommatáque, pars quædam feſtiuitatis viderentur; forſitánq; deus, cùm lepidus quiſpiam eſſet, delectaretur: at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus, in optimos quoſque inuectus eſt: librum enim ingentem blaſphemiis quibuſdam refertum conſcripſit, magnáque voce Platoni, Pythagoræ, Ariſtoteli huic, Chryſippo illi, mihi, omnibus denique maledicit, cùm id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim aliqua in re à nobis læſus fuerit. Parcendum enim illi foret, ſi talia iniuriam repellendo, non inferẽdo, ageret: & quod omnium grauiſſimum exiſtit, ſub tui nominis prætextu talia ô Philoſophia facere audet: necnõ eodem conatu, dialogo familiari noſtro auxiliatore & mimo contra nos vtitur: quinetiam Menippo viro nobis amico perſuaſit vt quamplurimum in comicis illis cauillis ſibi aſſiſtat: qui ſolus non adeſt, neque nobiſcum, prodita ſocietate, accuſat: pro quibus omnibus pœnas luere eſt dignus. Quid enim contra hæc dicere poſſet, cùm exactiſſima quoque coram tot teſtibus carpére auſus fuit? In quorum vtilitatem hoc quoque redundabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint: nemo enim dehinc philoſophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quietẽ agere, & iniuriantem tolerare, non modeſtiæ, ſed extremæ ignauiæ & amentiæ indicium cenſendum eſſet. Cæterùm poſtrema cuinam ferenda ſunt? Siquidem nos tanquam mancipia in venalitium deducens, præconis, vt aiunt, voce diuendidit, nonnullos pretio ingenti, quoſdam mina Attica, me verò ſceleſtiſſimus ille obolis duobus, ita vt circunſtantibus riſum moueret. Eam ob cauſam indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus vt nos turpiſſimis affectos iniuriis vlciſcaris.

A ὥστε ἑαυτὸν μὲν προτεῖσθαι, καὶ ἐπαινεῖσθαι
παρὰ τῶν θεατῶν, ἡμᾶς δὲ ὑβρίζεσθαι. φύσει
γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ὁ πολὺς λεώς, χαίρουσι τοῖς ἀ-
ποσκώπτοις, καὶ λοιδορουμένοις, καὶ μάλιστ'
ὅταν τὰ σεμνότατα εἰς δοκοῦντα δι' ἀμαύρης·
ὡς γοῦν ἀμέλει καὶ πάλαι ἔχαιρεν Αἰσχύλῳ,
καὶ Εὐπόλιδι, Σωκράτην τουτονὶ ὅτι χλευα-
σίας παρέχουσιν ὅτι τὸν σκηνὸν, καὶ κωμῳ-
δοῦσιν ἀλλοκότους τινὰς περὶ αὐτοῦ κωμῳδίας.
καίτοι σκῶμμα μὲν καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐτόλμων
τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν Διονυσίοις ἐφιλοῦντο αὐτὰ
δρᾶν· καὶ ὁ σκῶμμα, μέρος τι ἐδόκει τῆς ἑορ-
τῆς· καὶ ὁ θεὸς ἴσως χαίρει, φιλογέλως τις ὤν. ὁ
B δὲ, τοὺς ἀρίστους ξυκοφαντῶν, ἐκ πολλοῦ φρον-
τίσας, καὶ παρασκευασάμενος, & βλασφημίας
τινὰς ἐς παχὺ βιβλίον ἐγγράψας, μεγάλῃ τῇ
φωνῇ διαγορεύει κακῶς Πλάτωνα, Πυθαγό-
ραν, Αἰσχύλον τοῦτον, Χρύσιππον ἐκεῖνον,
ἐμὲ, καὶ ὅλως ἁπάντων, ὅτε ἑορτῆς ἐφιείσης, ὅτε
ἰδίᾳ τι πρὸς ἡμᾶς παθών. Εἶχε γὰρ ἂν τινα
συγγνώμην αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, εἰ ἀμυνόμε-
νος, ἀλλὰ μὴ ἄρχων αὐτὸς ἔδρασε. καὶ ὃ
πάντων δεινότατον, ὅτι ταῦτα ποιῶν, καὶ τὸ
C σὸν ὄνομα, ὦ Φιλοσοφία, ὑποδύεται· καὶ
ὑπελθὼν τὸν διάλογον ἡμέτερον οἰκέτην
ὄντα, τοιοῦτῳ ξυναγωνιεῖται & ὑποκριτῇ χρῆται
καθ' ἡμῶν· ἔτι & Μένιππον αἰκισάμενος ἐπῆ-
γεν ἡμῖν αὐθαίρετα ξυγκωμῳδῆν αὐτῷ τὰ πολλά·
ὃς μόνος οὐ πάρεστιν, οὐδὲ κατηγορεῖ μεθ' ἡμῶν,
προδοὺς δὲ κοινόν. αἰθ' ὧν ἀπάντων ἄξιον ἐστὶν
αὐτὸν ὑπέχειν τὴν δίκην. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν
ἔχοι, τὰ σεμνότατα διαβεβηκότων ὑπὸ τοσούτων
μαρτύρων; χρήσιμον γοῦν & τοῖς ἐκείνους
D τοιοῦτον, εἰ θεάσαιντο αὐτὸν κολασθέντα, ὡς
μηδὲ ἄλλος τις ἐπὶ καταφρονοίη φιλοσοφίας.
ἐπεὶ τόγε τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ὑβριζόμενον
ἀνέχεσθαι, οὐ μετριότητος, ἀλλ' ἀνανδρίας,
καὶ ἀβελτερίας εἰκότως ἂν νομίζοιτο. τὰ μὲν γὰρ
τελευταῖα, τίνι φορητά; ὃς καθάπερ ἀνδράπο-
δα παραγαγὼν ἡμᾶς ὅτι ὁ πωλητήριον,
& κήρυκα ὑπισχνούμενος, ἀπημπόλησεν, ὡς φα-
σὶ, τοὺς μὲν, ὅτι πολλῶν, ὀβολιαίους ὄντας, μνᾶς Ἀτ-
τικὰς· ἐμὲ δὲ, ὁ πονηρότατος σύ, δυοῖν ὀβολοῖν· οἱ
παρόντες δὲ ἐγέλων. διὸ δὴ ὦνγε αὐτοί τε ἀνε-
ληλύθαμεν ἀγανακτήσαντες, & σε ἀξιοῦ-
μεν τιμωρήσασθαι ἡμῖν, τὰ αἴσχιστα ὑβρισμένοις.

ΑΝΑ. Εὖγε ὦ Διόγλυες, ὑπὲρ ἁπάντων καλῶς, ὁπόσα ἐρρήθης. ΦΙ. παύσασθε ἐπαινοῦντες· ἔξεστι τῷ ἀπολογουμένῳ. σὺ δὲ ὦ Παρρησιάδη, λέγε ἤδη ἐπὶ τῷ μέρει· σοὶ γὰρ τὸ ὕδωρ ῥεῖ νῦν. μὴ μέλλε οὖν. ΠΑΡΡ. Τὰ πάντα μου, ὦ Φιλοσοφία, κατηγόρησε Διογλύης, ἀλλὰ τὰ πλείω, ὅσα ἦν χαλεπώτερα, οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθὼν παρέλιπεν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ἔξαρνος γενέσθαι, ὡς οὐκ εἶπον αὐτὰ, ἢ ἀπολογίαν τινὰ μεμελετηκὼς ἀφῖχθαι, ὥστε καὶ εἴ τινα ἢ αὐτὸς οὗτος ἀπεσιώπησεν, ἢ ἐγὼ, μὴ πρότερον ἔφθην εἰρηκὼς, νῦν προσθήσειν μοι δοκῶ. οὕτω γὰρ ἂν μάθοις ὅς τινας ἀπεκήρυττον, καὶ κακῶς ἠγόρευον, ἀλαζόνας καὶ γόητας ἀποκαλῶν· καί μοι μόνον τοῦτο προσφυλάττετε, εἰ ἀληθῆ περὶ πάντων ἐρῶ. εἰ δέ τι βλάσφημον, ἢ πρόχειρον φαίνοιτο ἔχων ὁ λόγος, μὴ τὸν διελέγχοντα ἐμὲ, ἀλλὰ ἐκείνους αἰτιᾶσθαι δικαιότερον αἰτιᾶσθαι, τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας. ἐγὼ γὰρ ἅτε πάλαι ξυνιδὼν ὁπόσα τοῖς ῥητορεύουσι τὰ δυσχερῆ ἀναγκαῖον προσγενέσθαι, ἀπάτας, καὶ ψεύδη, καὶ θρασύτητα, καὶ βοὰς, καὶ ὠθισμοὺς, καὶ μυρία ἄλλα· τοιαῦτα μὲν, ὡς προσῆν εἰκὸς ἦν, ἀπέφυγον, ὅτι δὲ τὰ σὰ ὦ Φιλοσοφία καλὰ ὡρμήσας, ἠξίουν ὁπόσον ἔτι μοι λοιπὸν τοῦ βίου, καθάπερ ἐκ ζάλης, καὶ κλύδωνος, ἐς εὐδίου τινὰ λιμένα ἐσπλεύσας, ὑπὸ σοὶ σκεπόμενος, καταβιώναι. καὶ πεισθεὶς μόνον πρὸς ἔσχατα ἐς τὰ ὑμέτερα, σὲ μὲν, ὡς ἦν ἀναγκαῖον ἦν, καὶ τοὺς δὲ ἄπωθεν, ἐθαύμαζον, ἀρίστου βίου νομοθέτας ὄντας καὶ τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἐπειγομένοις χεῖρα ὀρέγοντας, τὰ κάλλιστα, καὶ ξυμφορώτατα προσημαίνοντας, εἴ τις μὴ προσβαίνοι αὐτοῖς, μηδὲ ὀλιγωρήσειεν· ἀλλ' ἀτενὲς ἀποβλέπων ἐς τοὺς κανόνας, οἷς προστεθείκατε, πρὸς τούτους ῥυθμίζοι, καὶ ἀποβλέποι τὸν ἑαυτοῦ βίον· ὅπερ, νὴ Δία, καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς αὐτοῖς ὀλίγοι ποιοῦσιν. ὁρῶν δὲ πολλοὺς οὐκ ἔρωτι φιλοσοφίας ἐχομένους, ἀλλὰ δόξης μόνον τῆς ἀπὸ τοῦ σχήματος, τὰ μὲν πρόχειρα τοῦτα, καὶ δημόσια, καὶ ὁπόσα πρῶτα μιμεῖσθαι ῥᾴδιον, οὐ μάλα ἐοικότας ἀγαθοῖς ἀνδράσι, τὸ γένυσιν λέγω, καὶ τὸ βάδισμα, καὶ τὴν ἀναβολήν·

REVIVIS. Euge ô Diogenes, pro cunctis, vt decebat, egregiè peroraſti. PHIL. Deſinite inuicem laudare. Infunde reſponſuro: tu verò Parrhiſiades dicere pergas: nunc enim tibi aqua defluit: ne igitur cunctaris. PARR. Non omnia mea, ô Philoſophia, in accuſatione ſua Diogenes recenſuit, verùm magna ex parte, quæ difficiliora erãt, neſcio qua ratione ductus prætermiſit: tantùm verò aberit vt me illa minùs dixiſſe negem, vel præmeditatam excuſationem quandam prætendam, vt ſi qua ille idem reticuit, vel ego antea haud protulerim, nunc vel præcipuè expedire videar: ita enim intelliges, quosnam arrogantes & præſtigiatores appellans diuulgauerim, aut maledictis meis laceſſierim. Proinde hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in cunctis veritatem dixero. Quòd ſi blaſphemi vel aſperi quid in ſe oratio habere videbitur, non me redarguendum, ſed rectiùs (vt arbitror) illos qui talia committunt, accuſandos eſſe puto. Ego ſiquidem confeſtim ac percepiſſem quantis incommodis rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, mendaciis, temeritate, clamore, preſſionibus, infinitis denique aliis: hæc quidem vt decebat, cuncta declinaui, ad tuáque, ô Philoſophia, bona aſpirans, quantum mihi vitæ adhuc reliqui eſſet, tanquam ex fluctuatione ac tempeſtate in tranquillum quendam ſubiens portum, ſub tua protectione viuere expetebam: ac poſteaquam ad veſtra tantummodo tranſgreſſus eſſem, te quidem, prout conueniens erat, ac reliquos omnes qui vitæ optimæ inſtitutores fuiſſent, admirabar, tanquam qui manus ad eos feſtinantibus porrigerent, ad optimáque & vtiliſſima adhortarentur, ſi quis ſolùm ea tranſgreſſus non eſſet, ſeu neglexiſſet, verùm firmiter regulas quas tuliſſetis, inſpexiſſet, ad illáſque vitam ſuam direxiſſet, ac inſtruxiſſet: quod quidem per Iouem inter nos pauci facere conſueuerunt. Cùm verò quamplurimos cernerem philoſophiæ amore minimè teneri, verùm ob huius rei gloriolam ſolam, prompta hæc ac vulgaria, & quæcunque omnino faciliter imitantur, admodum rectè bonorum inſtar virorum aſſimilare, barbam inquam, ac inceſſum, necnon induuium,

Verte horologium.

cæterùm vitam ac eorum actus formæ contradicere, vobísque penitus contraria exercere, ac professionis dignitatem corrumpere: indignabar, videbatúrque mihi res admodum similis esse Tragico mimo, qui mollis esset ac muliebris, Achillem verò seu Theseum vel Herculem ageret ipsum: cùm tamen neque heroicè incederet, neque loqueretur, verùm ita sub tali lasciuiret persona, vt nec Helena vel Polyxena, cùm id earum modestiæ minùs conueniret, tolerare possent. Taceo Herculem Callinicũ, qui, vt mihi videtur, quamprimum conuersus claua talem verberasset, ipsum inquam, ac personam illam quæ tam effœminatè eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cùm vosipsos quoque ab illis perpeti viderem, non tuli hypocriseos impudentiam, si cùm simiæ essent, heroum personas assumere, vel Cumanum illum asinum imitari auderent, qui leonina indutus pelle, leo quoque ipse videri volebat, cùm aduersus Cumenses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret: donec hospes quidam ipsum non leonem sed asinum esse deprehendisset, verbis redarguisset, fustibúsque insecutus verberasset. Proinde quod maximè intolerandum mihi videbatur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum seu turpe aut impudicum aliquid committere vidisset, confestim Philosophiam ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, vel cuiuscunque cognomen, non doctrinam, delinquẽs ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè viuebat, homines malè quoque de vobis, multis antea seculis defunctis, conijciebant: (non enim de viuentibus vobis inquisitio fiebat, sed iam ex pedibus sublatis) omnes verò cùm manifestè cernerent quàm molesta & impudica ille committeret, vos quoque indicta causa condemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego verò cũ hæc cernerem, ferre non potui, verùm eos redarguebam, à vobísque secernebam: vos verò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur si initiatum quempiam viderem occulta deorum prodentem, ac in publicum offerentem mysteria, ideóq; indignarer & reprehẽderem, me impium esse existimaretis?

Herculem saltantem, & Cerberũ ab inferis extractum minitantem Hesychius.

ὅτι ὑ τῦ βίυ, κὴ τὴν τραγικὴν αὐτῶν φλυαρίαν μιμύμενος τὰ χήματα, & τἀναντία ἡμῖν ὑπιτηδεύοντας, κὴ διαφθείροντας ὃ ἀξίωμα τῆς ἱστορίας, ἠγανάκτων· & ὃ τράγμα ὅμοιον ἐδόκει μοι, καθάπερ αὖ εἴ τις ὑποκριτὴς τραγῳδίας, μαλθακὸς αὐτὸς ὢν, κὴ γυναικίας, Ἀχιλέα, ἢ Θησέα, ἢ κὴ τὸν Ἡρακλέα ὑποκρίνοιτο αὐτὸν, μήτε βαδίζων, μήτε φθεγόμενος ἡρωϊκὸν, ἀλλὰ θρυπτόμενος ὑπὸ τηλικούτῳ τραγικῷ προσώπῳ· ὃν ὅσῃ ἂν ἡ Ἑλένη ποτὲ, ἢ Πολυξένη αἰσχίστην πέρα τῦ μετρίυ αὐτῶν τραγικὴν ποιήσειε. ὑχ ὅπως ὁ Ἡρακλῆς ὁ Καλλίνικος, ἀλλά μοι δοκεῖ, τάχις' ἂν ὑπιτείλας τῦ ῥοπάλυ παίων τὸν ὄγκον, αὐτόν τε, κὴ ὃ τραγικὸν προσωπεῖον, οὕτως ἀτίμως καταπεπλυσμένος πρὸς αὐτό. τοιαῦτα κὴ αὐτὸς ὑμᾶς πάσχοντας, ὑπ' ἐκείνων ὁρῶν, οὐκ ἠνεσχόμην τὴν αἰσχύλην τῆς ὑποκρίσεως, εἰ πίθηκοι ὄντες, ἐτόλμων σεμνὴν ἡρώων προσωπεῖα περιτίθεσθαι, ἢ τὸν ἐν Κύμῃ ὄνον μιμεῖσθαι· ὃς λεοντῆν περιβαλλόμενος, ἠξίυ λέων αὐτὸς εἶναι, τοὺς ἀγνοοῦντας τοὺς Κυμαίους ὀχλῶν μέλαν πρὸ, κὴ καταπληκτικόν· ἄχρι δή τις αὐτὸν ξένος κὴ λέοντα ἰδὼν κὴ ὄνον πολλάκις ἠλεγξε, κὴ ἀπεδίωξε παίων τοῖς ξύλοις. ὃ δὲ μάλιστά μοι δῆνον, ὦ Φιλοσοφία, κατεφαίνετο, τῦτο ἰῶ. οἱ γὰ ἀναθρωποι εἴ τινα τῶν ἐωρων πονηρὸν, ἢ ἄχημον ἢ ἀσελγές τι ὑπιτηδεύοντα, οὐκ ἔστιν ὅστις ὐ φιλοσοφίαν αὐτὸ ἐπαίτιον, κὴ τὸν Χρύσιππον θύει, ἢ Πλάτωνα, ἢ Πυθαγόραν, ἢ ὅτου αὐτὸν ἐπώνυμον, ὁ δὲ μιμύμενον οὐδένος ἧσσον ἐποίησε, & ὐ τοὺς λόγους ἐποίησε. κὴ ἀπὸ τῦ κακῶς βιωσάντος, πονηρὰ τὰ ἡμῶν εἰκάζον, τὴν τοῦ πολλοῦ τεθνηκότων (ὐ γὰ πολλοὶ ζῶντας ὑμᾶς ἡ ἐξέτασις ἐλήνετο, ἀλλ' ὑμεῖς μὴ οὐ ποδῶν) οὐδένον δὲ ἐωρων σαφῶς ἅπαντες δῆνα κὴ ἄσεμνα ὑπιτηδεύοντα, ὥστε ἐρήμων ἠλίσκεσθε μετ' αὐτῶ, κὴ ὅτι τὰ ὁμοίαν διαβολὴν συγκατεσπάσθε. ταῦτα οὐκ ἰὼν ἐγὼ ὁρῶν ἤνεγκα, ἀλλ' ἠλεγχον αὐτοὺς, κὴ διεκρινον ἀφ' ὑμῶν. ὑμεῖς δὲ, τιμᾶν ὅτι τούτοις δέον, εἰς δικαστήριον ἄγετε. οὕτω γοῦν ἰὼ τινα κὴ τὴν μεμυημένων ἱερῶν ἐξαγορεύοντα ταῖν θεαῖν τὰ ἀπόῤῥητα, κὴ ὀξορχούμενον, ἀγανακτήσω, κὴ διελέγξω, ἐμὲ τὸν ἀσεβοῦντα ἡγήσεσθε εἶναι;

ἀλλ' ὅ δίκαιον. ἐπεὶ καὶ οἱ ἀθλοθέται μαστιγοῦν εἰώθασιν, ἢ τὸν ὑποκριτὴς, Ἀθηνᾶν, ἢ Ποσειδῶνα, ἢ τὸν Δία ὑποδεδυκὼς, μὴ καλῶς ὑποκρίνοιτο, μηδὲ κατ' ἀξίαν τῶν θεῶν, καὶ οὐδὲν που ὀργίζονται αὐτοῖς ἐκεῖνοι, ὅτι τὸν προσκείμενον αὐτῶν τὰ προσωπεῖα, καὶ ὃ χῆμα ὑποδεδυκότα, ἐπέτρεψαν παίειν τοῖς μαστιγοφόροις, ἀλλὰ καὶ ἤδοντο αὖ, οἱ μὴ μαστιγούμενοι. οἰκέτιον μοὶ γὰρ, ἢ ἄγγελον, μὴ δεξιῶς ὑποκρίνασθαι, μικρὸν ὃ πταῖσμα· ὃ Δία δὲ, ἢ τὸν Ἡρακλέα μὴ κατ' ἀξίαν ὑποδείξασθαι τοῖς θεαταῖς, ἀπρεπέστατον ὡς, καὶ αἰσχρόν. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πάντων ἀποπώτατόν ἐστιν, ὅτι τοῖς μὲν λόγοις ὑμῶν πάνυ ἀκριβοῦσιν οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καθάπερ δὲ ὑπὸ τούτου μόνον ἀναγιγνώσκοντες αὐτοῖς, καὶ μελετῶντες, ὡς ταπεινὰ ὑποτιθέμενοι, ὅταν βιῶσι. πάνυ μὲν γὰρ ὅσα φασὶν, οὐ χρημάτων καταφρονῆν, καὶ δόξης, καὶ μόνον ὃ καλὸν οἴεσθαι ἀγαθὸν, καὶ ἀόργητον εἶ), καὶ τῶν λαμπρῶν τούτων ὑπερορᾶν, καὶ ἐξ ἰσοτιμίας αὐτοῖς διαλέγεσθαι, καλὰ, ὦ θεοὶ, καὶ σοφὰ, καὶ θαυμάσια λίαν ὡς ἀληθῶς· οἱ δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα ὑπὸ μισθῷ διδάσκουσι, καὶ τοῖς πλουσίοις τεθήπασι, καὶ τοῖς ὃ ἀργύριον κεκτῆνται, ὀργιλώτεροι μὲν τῶν κυνιδίων ὄντες, δηλότεροι δὲ τῶν λαγωῶν, κολακευτικώτεροι δὲ τῶν πιθήκων, αἰσχυντηλότεροι δὲ τῶν ἵππων, ἁρπακτικώτεροι δὲ τῶν γαλῶν, φιλοψοφότεροι δὲ τῶν ἀλεκτρυόνων. τοιγαροῦν, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν, ὠθιζόμενοι ὑπὸ ταῦτα, καὶ πρὸς τοῖς τῶν πλουσίων θύραις ἀλλήλοις προσπταίοντες, καὶ δεῖπνα πολυτελῆ δειπνοῦντες, καὶ ὑπ' αὐτοῖς τούτοις ἐπαινοῦντες φορτικῶς, καὶ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος ἐμφορούμενοι, καὶ μεμψιμοιροῦντες φαινόμενοι, καὶ ὑπὸ τῆς πύλικος ἀτερπῆ καὶ ἀπροσδόκητα φιλοσοφοῦντες, καὶ τὸν ἄχρηστον ὑποφερόμενοι. οἱ ἰδιῶται δὲ, ὁπόσοι ξυμπίνουσι, γελῶσι δηλαδὴ καὶ καταφρονοῦσι φιλοσοφίας, εἰ τοιαῦτα καθάρματα ἐκτρέφει. ὃ δὲ πάντων αἴσχιστον, ὅτι μηδενὸς δεῖσθαι λέγων ἕκαστος αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον πλούσιον εἶ) τὸν σοφὸν κεκραγὼς, μικρὸν ὕστερον αἰτεῖ προσελθών, καὶ ἀγανακτεῖ μὴ λαβών, ὅμοιον, ὡς εἴ τις ὑπὸ βασιλικῷ χήματι ὀρθὸν πάρεργον ἔχων καὶ διάδημα, καὶ πάλλα ὅσα βασιλείας γνωρίσματα, προσαιτοίη, τῶν ὑποδεεστέρων δεόμενος.

Atqui minùs iustè, quandoquidem certaminum quoque præfecti, mimos qui vel Palladis vel Neptuni seu Iouis assumpsere personam, non tamen commodè nec ex deorum egêre dignitate, flagellare consueuerunt: at ij minimè irascuntur illis, si flagelliferos quempiã personã ornatum seu forma decoratum verberare iusserunt, verùm (vt arbitror) vapulantes potiùs laudare consueuerunt. Seruum enim vel nuntium minùs aptè repręsentare, paruus error lat Iouem ipsum seu Herculem haud pro dignitate spectatoribus ostendere, turpe ac piaculo simile esse videtur. Quinimò & hoc omnium est absurdissimum, quòd cùm multi ex eis dogmata vestra exactè calleant, ita tamen viuunt, ac si ideo tantùm illa legerint, ac meditando operam impenderint, vt contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicunt, veluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, solúmque honestum bonum esse arbitrari, ira vacuum esse, & splendida quoque despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum admiranda: sapientiæ & veritatis sunt plena: at ij qui hæc ipsa sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, canicu-lis iracundiores, leporibus timidiores, simiis blandiores, asinis petulantiores, felibus rapaciores, gallis contentiosiores: ita igitur affecti, quid aliud quàm risum mouent, inuicem circa diuitum ianuas se conculcantes, cœnásque diuersas appetentes, & in illis ipsis molestè laudantes, ac vltra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepida & absona philosophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ verò, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet, ac Philosophiæ, quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimum, quòd cùm vnusquisque nullius se rei indigere affirmat, sed solum sapientem diuitem esse vociferatur, paulò tamen pòst accedens postulat: & si non accipit, indignatur: pariter ac si quis regiè ornatus arduam gestet tiaram, necnon diadema, & reliqua signa regia, friuolarum tamen rerum indigus mẽdicet.

Proinde cùm ipsi quid accipere debent, A multus quòd omnia communia esse conueniat, sermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cùm vetus quispiam amicus & familiaris auxilij indigens accedit, & paucula quædam ex multis postulat, taciturnitas, & indigentia, & ruditas, & dictorum in cõtrarium palinodia, variíque de amicitia sermones illi, necnon virtus ac honestum quónam abeant, ignoro. Sunt enim verba hæc verè pennata, & penitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana conuersatione, vmbratili inter sese iactitant pugna. Eousque enim vnusquisque eo- B rum amicus existit, quousque nec de argento neque de auro seu de commodo agitur: quòd si quis obolum tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur, implacatáque redduntur: libri excidunt, & virtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrant. Fertur Ægyptius rex quidam simias vt tripudiarent instituisse, animaliáque (nam admodum ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimè didicisse vt per- C sonata ac purpurata saltarent: erátque admodum visu res digna, donec spectator quispiam vrbanus nuces è sinu depromptas in medium abiiceret: id simiæ videntes, tripudij oblitæ, id quod erant, simię pro saltatoribus euaserũt, personas conterebant, vestitum discerpebant, inuicémque pro fructibus depugnabant, ita vt pyrriches ordo dissolueretur, à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuitiis insectatus sum, nec vnquam redarguere & comicis morsibus impetere desinam. Verùm non ita D insanio, vt in vos, seu vobis similes (sunt enim sunt profectò nonnulli qui verè philosophiam amplectantur) blasphemiæ quid, vel siniſtrum euomam: quamuis si quid haberem quod dicerem, nunquid hoc vos ad vitam reducere deberet? At verò vt glorioſi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe, & Aristoteles,

ὅταν μὲν οὖν αὐτοῖς τι δέῃ λαμβάνειν, πολὺς ὁ περὶ τῶν κοινωνικῶν εἶναι δεῖν λόγος, καὶ ὡς ἀδιάφορον ὁ πλοῦτος. καὶ τί γὰρ ὄφελος, ἢ παράγειον, τοῦτ' ἔστιν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων διαφέρειν; ὅταν δέ τις ὀβολοῦ δεόμενος ἐπαΐῃ τῶν παλαιῶν, καὶ φίλος ἀπὸ πολλῶν, ὀλίγα αἰτῆσαι προσελθών, σιωπή, καὶ ἀπορία, καὶ ἀμαθία, καὶ παλινῳδία τῶν λόγων πρὸς τὸ ἐναντίον. οἱ δὲ πολλοὶ περὶ φιλίας ἐκφέροι λόγοι, καὶ ἡ ἀρετή, καὶ τὸ καλόν, οὐκ οἶδ' ὅπη ποτὲ οἴχεται, πάντως τοῦτα ἀποπαλαίσματα. πλεονεκτικὸς ὡς ἀληθῶς ἔπη, μᾶλλον ὀσημέραι πρὸς αὐτοὺς ἐν ταῖς διατριβαῖς σκιαμαχούμενα. μέχρι γὰρ τούτου, φίλος ἕκαστος αὐτῷ ἐς ὅσον μὴ ἀργύριον, ἢ χρήσιμον ἢ προκείμενον ἐν τῷ μέσῳ. ἰὼ δέ τις ὁβολὸν ὑπιδείξηται μόνον, λέλυται μὲν ἡ εἰρήνη, ἀσταθῆ δὲ τὰ ἀκήρυκτα πάντα· καὶ τὰ βιβλία ἐξαλλίπτεται, καὶ ἡ ἀρετὴ πέφυγεν, οἷον τὰ ἐν οἱ κύνες παίζοντες· ἐπειδάν τις ὀστοῦν ἐς μέσους αὐτοὺς ἐμβάλῃ, ἀναπηδήσαντες δάκνουσιν ἀλλήλους, καὶ τὸν προσαρπάσαντα ὀστοῦν ὑλακτοῦσι. λέγεται δὲ καὶ βασιλέα τὸν Αἰγύπτιον, πιθήκους ποτὲ πυρρίχιζειν διδάξαι, καὶ τὰ θηρία (μιμητὰ δὲ ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων,) σκιμαθεῖν τάχιστα καὶ ὀρχεῖσθαι, ἀλουργίδας ἀμπεχόμενα, ἐν προσωπεῖα προσκείμενα· ἐν μέσῳ πολλοῦ θεάτρου γελωμένων τὴν θέαν, ἄφνω δή τις θεατὴς ἀστεῖος, κάρυα ἐκ τοῦ κόλπου ἔχων, ἀφῆκεν ἐς τὸ μέσον· οἱ δὲ πίθηκοι, ἰδόντες, καὶ σκιμαθόμενοι τῆς ὀρχήσεως, τῶν τ' ὄντων πιθήκων ἐλάμβανον αὐτὰ πυρρίχεων, ἐν ξυνέτριβον τὰ προσωπεῖα, ἐν τὴν ἐσθῆτα κατερρήγνυον, ἐν ἐμάχοντο πρὸς τὴν ὀπώραν πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ στράτημα τῆς πυρρίχης διελέλυτο, ἐν κατεγελᾶτο ὑπὸ τῶν θεατῶν. τοιαῦτα καὶ οὗτοι ποιοῦσι. καὶ ἔγωγε τοὺς τοιούτους καὶ κακῶς ἠκροώμην, ἐν ἤ ποτε παύσομαι διελέγχων, ἐν κωμῳδῶν. πρὸς ὑμᾶς δὲ, ἢ τῶν ὑμῖν πλησίον (εἰσὶ γὰρ εἰσί τινες ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίαν ζηλοῦντες, καὶ τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἐμμένοντες) μὴ οὕτω μανείην ἐγὼ, ὡς βλάσφημον εἰπεῖν τι, ἢ σκαιόν. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι; τί γὰρ ὑμῖν τοιοῦτο πρέποι; τοὺς δ' ἀλαζόνας ἐκείνους, καὶ θεοῖς ἐχθροὺς ἄξιον οἶμαι μισεῖν. ἢ σὺ γὰρ ὦ Πυθαγόρα καὶ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, καὶ Ἀριστοτέλες,

ἢ φατε προσήκειν ὑμῖν τοὺς τοιούτους, ἢ οἰ- A nunquid tales vobis congruere, vel in
κεῖόν τι τῇ ξυγγενεῖ ὑπιδείκνυσθαι τῷ βίῳ; humanæ vitæ vsum familiare seu conue-
νὴ Δία Ἡρακλῆς, φασί, καὶ Πίθηκος. ἢ διότι niens quid ostendisse dicitis? Ita per Io-
πώγωνας ἔχουσι, καὶ φιλοσοφεῖν δοκοῦσι, καὶ uem, inquiunt, Hercules, & Simia. An
σκυθρωποί εἰσι, διὰ τοῦτο χρὴ ὑμῖν εἰκάζειν quia barbas nutriunt, & fœueritatem præ
αὐτούς; ἀλλ' ἰδοὺ καὶ εἰ πιθανοὶ λέγω ἢ σφό- se ferre, philosophiam quoque exercere
δρα καὶ ὅτι τῆς ὑποκρίσεως αὐτῆς· νῦν δὲ ἧτ- videntur, ideo vobis similes erunt? Quin-
τον αὐτὸ γοῦν ἀνέδην μιμήσαιτο, ἢ ὅτι φιλοσό- imo pertulissem si ad simulationem ip-
φοις. εἴρηκα τὰ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὀπόσα εἶχον. σὺ sam quoque apti fuissent: nunc verò ci-
δὲ ὦ Ἀλήθεια, μάρτυρά μοι τοῖς ἀνδράσι, εἰ ἀλη- tiùs vultur luscinam imitabitur, quàm
θῆ λέγω. ΦΙΛ. μεπάρηθι ὦ Παρρησιάδη πορ- illi philosophos. Plane de quæ pro me
ρωτέρω ἔτι. τί ποιοῦμεν ἡμεῖς; πῶς ὑμῖν εἰ- ipso dicenda erant, exposui: at tu veritas,
ρηκέναι αὐτὸν ἔδοξεν; ΑΡ. ἐγὼ μὲν ὦ Φιλο- B nunquid vera sint, testificare. PHILO-
σοφία, μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ, καὶ τῆς γῆς SOP. Nunc longiùs ô Parrhisiade absi-
δῦναι ἠυχόμην· ὅτως ἀληθῆ πάντα εἶπεν. ste: Quid nobis agendum erit? quomo-
ἐγνώριζον γοῦν ἀκριβῶς ἕκαστον τῶν ποιούν- do vobis vir dixisse videtur? VIRTVS.
των αὐτά, καὶ ἀφήρμοζον μεταξὺ τοῖς λεγο- Ego quidem ô Philosophia interim cùm
μένοις, τοῦτο μὲν, ἐς τόνδε· τοῦτο δὲ, ὁ δεῖνα iste peroraret, terram subire optabam:
ποιεῖ. καὶ ὅλως ἐδήλου τοὺς ἄνδρας ἐναργῶς, καὶ adeò vera omnia protulit. Siquidem au-
γὰρ ὅτι τινος γραφῆς τὰ πάντα μεστοι- diens, vnumquemque qui talia faceret,
κίζας, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυ- agnoscebam, interimque dicta aliqua in
χὰς αὐτῶν ἐς ὃ ἀκριβέστατον ἀπεικάσας. hunc, alia verò in eum qui grauia per-
ΦΙΛ. κἀγὼ πάνυ ἠρυθρίασα ὦ Ἀρετή. petraret, referebam: etenim perquam
ὑμεῖς δὲ, τί φατέ; ΑΝΑ. τί δὲ ἄλλο, ἢ C manifestè viros tanquam pictura quã-
ἀφεῖσθαι αὐτὸν τῶν ἐγκλήματος, καὶ φίλον dam cuncta conferens, expressit, ac non
ἡμῖν, καὶ εὐεργέτιδι ἀναγεγράφθαι; τὰ γοῦν solùm corpora, sed & animas ipsas admo-
τῶν Ἰλιέων ἀτεχνῶς πεπόνθαμεν, τραγῳδόν dum exactè designauit. PHIL. Et ego
τινα τοῦτον ἐφ' ἡμᾶς κεκινήκαμεν, ᾄσόμενον quoque ô Virtus admodum erubui: vos
τὰς Φρυγῶν ξυμφορὰς. ἀδέτω γοῦν, καὶ τοῖς verò quid dicitis? REVIVIS. Quid
θεοῖς ἐχθροῖς ἐκτραγῳδείτω. ΔΙΟ. Ἐγὼ αὐ- aliud, quàm à crimine eum absolui, inter
τὸς ὦ Φιλοσοφία, πάνυ ἐπαινῶ τὸν ἄνδρα, amicósque & benefactores nostros ascri-
καὶ μετατίθεμαι τὰ κατηγορήματα, καὶ φί- bi deberet? Planè etenim nobis idem
λον ποιοῦμαι αὐτόν, γενναῖον ὄντα. ΦΙΛ. Εὖ quod Ilienſibus euênit, qui hunc tan-
γε ὦ Παρρησιάδη· ἀφίεμέν σε τῆς αἰτίας, καὶ quam Tragœdum quempiam aduersus
ἀπάσας κρατεῖς, καὶ ὁ λοιπὸν, ἴσθι ἡμέτε- nos excitauimus, qui Phrygum decanta-
ρος ὤν. ΠΑΡΡ. προσεκύνησα πρώ γε D ret calamitates. Canat igitur, & dei ini-
προσώπου. μᾶλλον δὲ τραγικώτερον αὐτὸ micos tragicè exagitet. DIOG. Et ego
ποιήσω μοι δοκῶ· σεμνότερον γὰρ ὦ μέγα σε- quoque, ô Philosophia, admodum vi-
μνὴ Νίκη τὸν ἐμὸν βίοτον κατέχοις, καὶ μὴ rum laudo, ac cuncta quæ illi obieci, exe-
λήγοις στεφανοῦσα. ΑΡΕ. οὕτω δὴ τὸν cror: & quia generosus est, amicum eum
δεύτερον κρατῆρος ἤδη καταρχώμεθα, προσκα- facio. PHIL. Euge ô Parrhisiades,
λῶμεν καὶ ἐκείνους, ὡς δίκην ὑποσχοῦσιν, αἵτ' quoniam in omnibus superior euasisti,
ὢν εἰς ἡμᾶς ὑβρίζουσι. κατηγορήσῃ δὲ Παρ- ab accusatione te absoluimus: dehinc
ρησιάδης ἑκάστου. ΠΑΡ. ὀρθῶς ὦ Ἀρετὴ verò noster eris. PARRH. Hanc pri-
ἔλεξας· ὥστε σὺ παῖ Συλλογισμέ, καταχύ- mam adoraui: verùm aliud magis Tra-
ψας ἐς ὦκυ, προσκάλεσαι τοὺς φιλοσόφους. gicum opus mihi superesse puto: siqui-
dem ô valde veneranda Victoria, quoti-
die vitam meam venerabilem reddis, nec
coronare desinis. VIRTVS. Nunquid
igitur & illos citemus, ac à secundo iam
ordiamur cratere? vt pœnas ob ea pro-
pter quæ in nos iniurij fuere, expendant:
Parrhisiades autem vnumquẽque accu-
sabit. PARRH. Rectè, ô Virtus, elocu-
ta es: quapropter heus tu minister Syllo-
gisme, ocyus in vrbem deflectere, Philo-
sophósque vt præstò sint, citare perge.

SYLLOG. Audi, tace: philosophos vt in arcem ascendant, ac de virtute, philosophia, ac iustitia, rationem reddant, cito. PARRH. Vidésne? pauci citationi obedientes conueniunt, partim verò iudicium timent, ac plurimi otiosi nõ sunt, circa diuites enim versantur: si verò cũctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogisme pronuntia. PHIL. Minimè: verùm tu Parrhisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRH. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace: Quicunque se philosophos esse dicũt, & quicunque nomen hoc ad se spectare arbitrantur, ad distributionem in arcem veniant: singulis enim minæ dabuntur duæ, sesaminaque placenta. Quicunque verò barbam profundam ostenderit, ille & caricarum massam accipiet. Nemo verò seu modestiam vel iustitiam aut continentiam afferat: siquidem hæc si non aderint, necessaria sunt minimè. Quinque prętereà syllogismos vnusquisque apportet: non enim fas absque his sapientem esse. Duo denique auri talenta in medio exponentur, quibus illum donabimus,

Qui verbis omnes possit contendere contra.

Papæ! quàm refertus est impellentium multitudine ascensus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas, apud Pelasgicum quidam, & iuxta Æsculapij templum alij, circa Arion pagum quoque multi, nonnulli & penes Tali sepulchrum: quin reliqui admotis scalis per Geminorum ædem turmatim, vt pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum instar racematim, vt Homeri verbis vtar: sed & hinc quàm plures, illinc quoque innumeri,

Quot folia & flores nascuntur tempore verno.

Atqui breuiter confidentium clangore repleta est arx, ac vndique pera, barba, assentatio, impudentia, baculi, gulositas, syllogismus, auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, sub aliarum formarum similitudine delitescunt. Est & hoc ô Philosophia molestissimum, & in quo te maximè quis reprehendere queat, quòd minimè notas & signa illis inusitasti: siquidem præstigiatores isti sæpius ad persuadendum, verè philosophantibus sunt aptiores. PHIL. Paulo pòst hoc fiet: verùm iã animùm aduertamus. PLATONI. Primos nos Platonicos ipsos accipere decet.

Loca Athenis iuxta arcem.

A ΣΥΛ. ἄκουε, σίγα· τοὺς φιλοσόφους ἤδη εἰς ἀκρόπολιν ἀπολογησομένους ὑπὲρ τῆς Ἀρετῆς, & Φιλοσοφίας, καὶ Δίκης. ΠΑΡ. ὁρᾷς; ὀλίγοι σπουδάζουσιν, γνωρίσαντες τὸ κήρυγμα. ἄλλως γὰρ δεδίασι τὴν Δίκην. οἱ πολλοὶ δὲ αὐτῶν, οὐδὲ χολὴν ἄγουσιν, ἀμφὶ τοὺς πλησίους ἔχοντες εἰ μὴ πλούσιοι τυγχάνουσιν, καὶ πάνυ ὦ Συλλογισμὲ κήρυττε. ΦΙΛ. μηδαμῶς. ἀλλὰ σὺ ὦ Παρρησιάδη, παρακάλει, καθότι σοι δοκεῖ. ΠΑΡ. οὐδὲν πάνυ χαλεπόν. ἄκουε σίγα. ὅσοι φιλόσοφοι εἶναι λέγουσι, καὶ ὅσοι προσήκειν αὑτοῖς οἴονται τὸ ὄνομα τοῦτο, ἥκειν εἰς ἀκρόπολιν ὑπὲρ τοῦ ἀγωνίζου. B δύο μναῖ ἑκάστῳ δοθήσονται, καὶ σησαμοῦς πλακοῦς· ὃς δὲ μὴ πώγωνα βαθὺν ὑποδείξει, καὶ παλάθην ἰσχάδων ἕξει τις παρεσκευασμένην. κομιεῖται δ' ἕκαστον σωφροσύνην μὲν, & δικαιοσύνην, ἢ ἐγκράτειαν, μηδαμῶς. οὐ γὰρ ἀναγκαῖα γὰρ ταῦτά τε, ἐὰν μὴ παρῇ. πέντε δὲ συλλογισμοὺς ἐξ ἁπάντων· ἃ γὰρ ἡμῖς αὐτοῦ τούτων εἶναι σοφόν. Κεῖται δ' ἐν μέσοισι δύο χρυσοῦ τάλαντα, Τῷ δώσω, ὃς μὴ πᾶσιν ἐρισθενέων ἔξοχος εἶη. βαβαί, ὡς πλήρης μὲν ἡ ἀγορὰ ὠθιζομένων, C ἐπεὶ τὰς δύο μνᾶς ὡς ἤκουσεν μόνον. τοὶ δὲ ὃ Πελασγικὸν ἄλλοι, & ὃ Ἀσκληπιοῦ ἕτεροι, καὶ παρὲ τὸν Ἄρειον πάγον ἐπὶ πλείους· ἔνιοι δὲ, καὶ ὑπὸ τὸν τοῦ Τάλω τάφον· οἱ δὲ, καὶ παρὰ τὸ Ἀνακεῖον παρθένιοι κλίμακας, ἀμφέρουσι βομβηδὸν, νὴ Δία καὶ βοτρυδὸν, ἐς μὲν δίκην, ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, ἀλλὰ κἀκεῖθεν δὲ μάλα πολλοὶ, κἀντεῦθεν

Μυρίοι, ὅσσά τε φύλλα, καὶ ἄνθεα γίνεται ὥρῃ. D μεσῇ δὲ ἡ ἀκρόπολις ὑπὸ βοῆς εἶ, κλαγηδὸν παρακαθιζόντων, καὶ πανταχοῦ πήρα, πώγων, κολακεία, ἀναισχυντία, βακτηρία, λιχνεία, συλλογισμός, φιλαργυρία. οἱ ὀλίγοι δ', ὁπόσοι παρὲξ τὸ παρὸν κήρυγμα ἐκφυγόντες, ἀφανεῖς & ἄσημοι, ἀναμιχθέντες τῷ πλήθει τῶν ἀνδρῶν, καὶ λελήθασιν ὑπὸ τὴν ὁμοιότητι τῶν ἄλλων ἀγνοίᾳ. τοῦτο γοῦν τὸ δυνατόν ἐστιν, ὦ Φιλοσοφία, καὶ ὅ τις σοὶ μεμφαίτο ἂν μάλιστα, τὸ μηδὲ ὑποβάλλειν γνώρισμα καὶ σημεῖον αὐτοῖς. πιθανώτεροι γὰρ οἱ ῥήτορες ὅτι πολλάκις τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων. ΦΙ. ἔσται τοῦτο μετ' ὀλίγον, ἀλλὰ δεχώμεθα ἤδη. ΠΛ. ἀνδρὶ ἡμᾶς πρώτους χρὴ τοὺς Πλατωνικοὺς λαβεῖν.

ΠΥΘ.

ΠΥΘ. οὐκ, ἀλλὰ τοὺς Πυθαγορείους ἡμᾶς, A PYTHAGORICVS. Minimè, sed nos
τοσούτῳ γὰρ Πυθαγόρας ἦν. ΣΤ. λῆρος Pythagoricos: prior enim erat Pythago-
τε ἀμείνους ἡμεῖς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΠΕΡ. ὑ ras. STOICVS. Desipitis: præstantio-
μῶν οὖν· ἀλλ' ἔγωγε τοῖς χρήμασι, τοσῷτοι res nos, qui à porticu. PERIPATE-
ἡμῶν εἰσιμεν, οἱ ἐκ τοῦ Περιπάτου. ΕΠ. ἡμῖν TICVS. Minimè quidem, verùm nos
τοῖς Ἐπικουρείοις τοὺς πλακοῦντας δότε, καὶ de Peripato, in rebus sumus priores. EPI-
τὰς καλάθους· τοῖς δὲ τῶν μυῶν τοσούτοις CVREVS. Nobis Epicureis placentas
μόνον, καὶ ὑστάτοις δὴ λαμβάνειν. ΑΚ. ποῦ date, & carycarum massas: de minis verò
τὰ δύο τάλαντα; δείξομεν γὰρ οἱ Ακαδημαϊκοὶ expectabimus, donec vltimi accipere de-
ὅσον τῶν ἄλλων ἐσμὲν ἐριστικώτεροι. ΣΤ. beant. ACADEMICVS. Vbi duo sunt
οὐχ ἡμῶν γε τῶν Στωϊκῶν παρόντων. ΦΙΛ. talenta? siquidem nos Academici osten-
παύσασθε φιλονεικοῦντες· ὑμᾶς δ' οἱ Κυνικοὶ dimus quantum aliis simus contentiosiores. STOICVS. Non, nobis Stoicis
μήτε ὠθῆτε ἀμήχανοις, μήτε τοῖς ξύλοις παί- B præsentibus. PHIL. A contentionibus
ητε· ἐπ' ἄλλα γὰρ ἴστε κεκλημένοι· καὶ νῦν ἔγωγε desistatis: vos verò Cynici ne inuicè im-
ἡ Φιλοσοφία, καὶ ἡ Ἀρετὴ αὕτη, καὶ ἡ Ἀλήθεια, pellatis, néve baculis verberetis: nã pro-
διακρινοῦμεν τίνες οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες εἰ- pter alia vocati estis. Ego enim Philo-
σιν, εἶτα ὅσοι μὲν αὐ διαρρεόντως καὶ τὰ ἡμῖν δο- sophia nunc vnà cum Virtute & Veritate
κοῦντα βιοῦντες, διὰ παντὸς εὐδαιμονήσουσιν, ἄφθονοι καὶ diiudicabimus quinam sint qui verè philo-
μακάριοι· τοὺς δὲ τοὐναντίον ἢ, καὶ τὰδε ἡμῖν προσή- sophentur: inde qui nostris institutis viuere inuenientur, felices erunt, & optimi
κοντας, κακοὺς κακῶς ὀλοῦμεν, ὡς μὴ αὐτὰ ποιοῖντο τῶν ἐκεῖ αὐτοῖς, ἀλαζόνες ὄντες esse iudicabuntur. At subdolos illos, nílque ad nos spectantes, malos malè perdemus, nedum sibiipsis contraria committunt, arrogãtia tamen efferantur. Verùm quid hoc est? fugitísne? Ita per Iouem: multi per cõfragosa desiliunt, adeò vt penitus euacuata sit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remãsere. Vos verò ministri peram quam Cyniculus fugiendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini, seu libri, vel panes tosti? PARR. Minimè, sed aurum hoc, & vnguentum, ac culter sacrificulus, speculum quoque, & tali. PHIL. Euge ô generose, hæc tibi exercitis erant viatica? cum illisque omnibus conuitiari, ac alios docere audebas? PARR. Nobis itaque illi tales. Cæterùm vos considerare decet quo pacto error hic tollatur, ac homines cognosci queant, quinam ex illis boni, & qui rursus alterius vitæ existant: tu verò ô Veritas inquire: tua enim interest, ne tibi mendacium prævaleat, néve propter errorem viri mali, bonis intermixti deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrhisiadis arbitrio, quoniã probus ac nobis benevolus esse videtur, teq; Philosophia præcipuè admiratur, ita agemus: secum Elenchum assumat, & omnes qui se philosophari profitentur, conueniat, ac quemcunque inueneris legitimum & veræ Philosophiæ alumnum,

τοσούτῳ γὰρ Πυθαγόρας ἦν. ΣΤ. λῆρος τε ἀμείνους ἡμεῖς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΠΕΡ. ὑμῶν οὖν· ἀλλ' ἔγωγε τοῖς χρήμασι, τοσῷτοι ἡμῶν εἰσιμεν, οἱ ἐκ τοῦ Περιπάτου. ΕΠ. ἡμῖν τοῖς Ἐπικουρείοις τοὺς πλακοῦντας δότε, καὶ τὰς καλάθους· τοῖς δὲ τῶν μυῶν τοσούτοις μόνον, καὶ ὑστάτοις δὴ λαμβάνειν. ΑΚ. ποῦ τὰ δύο τάλαντα; δείξομεν γὰρ οἱ Ακαδημαϊκοὶ ὅσον τῶν ἄλλων ἐσμὲν ἐριστικώτεροι. ΣΤ. οὐχ ἡμῶν γε τῶν Στωϊκῶν παρόντων. ΦΙΛ. παύσασθε φιλονεικοῦντες· ὑμᾶς δ' οἱ Κυνικοὶ μήτε ὠθῆτε ἀμήχανοις, μήτε τοῖς ξύλοις παίετε· ἐπ' ἄλλα γὰρ ἴστε κεκλημένοι· καὶ νῦν ἔγωγε ἡ Φιλοσοφία, καὶ ἡ Ἀρετὴ αὕτη, καὶ ἡ Ἀλήθεια, διακρινοῦμεν τίνες οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες εἰσιν, εἶτα ὅσοι μὲν αὐ διαρρεόντως καὶ τὰ ἡμῖν δοκοῦντα βιοῦντες, διὰ παντὸς εὐδαιμονήσουσιν, ἄφθονοι καὶ μακάριοι· τοὺς δὲ τοὐναντίον ἢ, καὶ τὰδε ἡμῖν προσήκοντας, κακοὺς κακῶς ὀλοῦμεν, ὡς μὴ αὐτὰ ποιοῖντο τῶν ἐκεῖ αὐτοῖς, ἀλαζόνες ὄντες· τί τοῦτο; φεύγετε, νὴ Δία, καὶ τῶν γε χρημάτων οἱ πολλοὶ ἀλλόμενοι, κενὴ δὴ οὕτω ἡ ἀκρόπολις· πλὴν ὀλίγων τούτων, ὁπόσοι μεμνήκασιν, ἃ φοβηθέντες πλὴν τριῶν οἱ ὑπηρέται ἀνέλεσθε πλὴν πήρας, ἣν ὁ Κυνίσκος ἀπέρριψεν ἐν τῇ ὁδῷ· φέρ' ἴδω τί ἐν ἔχει, ἦπου θέρμους, ἢ βιβλίον, ἢ ἄρτους τῶν αὐτοσιτῶν; ΠΑΡΡ. οὐκ· ἀλλὰ χρυσίον τοῦτι, καὶ μύρον, καὶ μαχαιρίδιον θυτικόν, καὶ κάτοπτρον, καὶ κύστις. ΦΙΛ. εὖγε, ὦ γενναῖε, ταῦτά σοι ἦν τὰ ἐφόδια τῆς ἀσκήσεως· καὶ μὴ τούτων ἕνεκα λοιδορεῖσθαι ἅπασι, καὶ τοῖς ἄλλοις παιδαγωγεῖν; ΠΑΡΡ. τοιοῦτοι μὲν ἡμῖν ἔστω. χρὴ δὲ ὑμᾶς σκοπεῖν ὅτι τινα τρόπον ἀγνοούμενα τοῦτα πεπαύσεται, καὶ γνωσόμεθα οἱ σπουδάζοντες οἵ τινες οἱ ἀγαθοὶ αὐτῶν, καὶ οἵ τινες αὖ πάλιν οἱ τῦ ἑτέρου βίου· σὺ δέ, ὦ Ἀλήθεια, ἐξεύρεσιν, ἵνα σοὶ γὰρ τοῦτο μάλιστ' αὖ, ὡς μὴ ὑπερισχύῃ σοῦ ὁ ψεῦδος, μηδὲ ἵνα τῇ ἀγνοίᾳ κεκαλύπτωσιν οἱ φαῦλοι τῶν ἀνδρῶν ἐς τοὺς χρηστοὺς μεμιγμένοι. ΑΛΗ. ἐπ' αὐτῷ, εἰ δοκεῖ, Παρρησιάδη, ποιησώμεθα τοιοῦτον, ἐπεὶ χρηστὸς ὤφθαι καὶ φίλος ἡμῖν, καὶ σὺ, ὦ Φιλοσοφία, μάλιστα θαυμάζων, προσλαβόντα μὲν αὐτῷ τὸν Ἔλεγχον, πάντας τοὺς φάσκοντας Φιλοσοφεῖν ξυντυγχάνειν· εἰ δ' οὖν μὴ αὖ ῥᾴδιον γνῶναι ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίας,

B PYTHAGORICVS. Minimè, sed nos Pythagoricos: prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Desipitis: præstantiores nos, qui à porticu. PERIPATETICVS. Minimè quidem, verùm nos de Peripato, in rebus sumus priores. EPICVREVS. Nobis Epicureis placentas date, & carycarum massas: de minis verò expectabimus, donec vltimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo sunt talenta? siquidem nos Academici ostendimus quantum aliis simus contentiosiores. STOICVS. Non, nobis Stoicis præsentibus. PHIL. A contentionibus desistatis: vos verò Cynici ne inuicè impellatis, néve baculis verberetis: nã propter alia vocati estis. Ego enim Philosophia nunc vnà cum Virtute & Veritate diiudicabimus quinam sint qui verè philosophentur: inde qui nostris institutis viuere inuenientur, felices erunt, & optimi esse iudicabuntur. At subdolos illos, nílque ad nos spectantes, malos malè perdemus, nedum sibiipsis contraria committunt, arrogãtia tamen efferantur. Verùm quid hoc est? fugitísne? Ita per Iouem: multi per cõfragosa desiliunt, adeò vt penitus euacuata sit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remãsere. Vos verò ministri peram quam Cyniculus fugiendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini, seu libri, vel panes tosti? PARR. Minimè, sed aurum hoc, & vnguentum, ac culter sacrificulus, speculum quoque, & tali. PHIL. Euge ô generose, hæc tibi exercitis erant viatica? cum illisque omnibus conuitiari, ac alios docere audebas? PARR. Nobis itaque illi tales. Cæterùm vos considerare decet quo pacto error hic tollatur, ac homines cognosci queant, quinam ex illis boni, & qui rursus alterius vitæ existant: tu verò ô Veritas inquire: tua enim interest, ne tibi mendacium prævaleat, néve propter errorem viri mali, bonis intermixti deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrhisiadis arbitrio, quoniã probus ac nobis benevolus esse videtur, teq; Philosophia præcipuè admiratur, ita agemus: secum Elenchum assumat, & omnes qui se philosophari profitentur, conueniat, ac quemcunque inueneris legitimum & veræ Philosophiæ alumnum,

illum corona coronet oleagina, & in Prytaneum conuocet. Si verò alicui (quemadmodum multi sunt) viro execrando, ac Philosophiæ hypocritę, obuiam factus fuerit, attritâ dilaceret vestem, barbámque Tragica abradat nouacula, frontíque stigmata imprimat, vel inter media inurat supercilia: sit verò devstionis figura, Vulpes vel Simia. PHILO. Euge Veritas, siquidem Elenchus ô Parrhisiade talis erit, quales & aquilarum pulli cõtra solem esse feruntur: non per Iouem tamen vt ij quoque luminis splendore probentur, ac æstimentur: verùm coram illis aurum, gloriam, ac voluptatem exponas: & quemcunque videris ea negligere, ac minimè eorum aspectu moueri, is erit qui oleagina coronetur: quẽ verò fixè intuentem, manúmque ad aurum protendentem videbis, hunc vt inuratur abducas, abrasa tamen priùs barba. PARRH Hæc ô Philosophia vt censes erunt, ac confestim perquam multos eorum simia vel vulpecula notatos videbis, paucos verò coronatos: quinimo, si placuerit, nonnullos per Iouem nobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRH. Et maximè, si sacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Piræo piscator sacrauit, mihi commodare voluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, vt cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô sacerdos & carycas aliquas mihi suppeditabis, ac auri pauxillum? SACER. Accipe. PHIL. Quidnam vir hic facere intendit? PARR. Hamum placenta & auro inescare, in summitatéque muri consîdens in vrbem demittere. PHIL. Quid agis ô Parrhisiade? nunquid ex Pelasgico lapides piscari decreuisti? PARR. Tace ô Philosophia, ac prædam expecta. Tu verò Neptune venator, ac optima Amphitrite, varios nobis mittito pisces. Verùm lupũ quendam maximum cerno, quin potiùs, auratam. LIBERTAS. Minimè, sed felis est: hians enim ad hamum natare videtur: aurum subolet: propeiam adest: tetigit: captus est: attrahamus. PARR. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehẽde: attractus est. Age ô optime, inspiciamus quisnam piscis existat: hiat iste.

Lupus marinus: meminit Aristoteles & Plinius. Felis. galeus. Gaza mustelam interpretatur, est piscis rapax.

Α στεφανωσάτω θαλοῦ στεφάνῳ, καὶ ἐς τὸ Πρυτανήιον καλεσάτω. ἢν δέ τινι (οἷοι πολλοί εἰσι) καταφαίνηται ἀνδρὶ ὑποκριτῇ φιλοσοφίας ἐντύχῃ, τὸ τριβώνιον διασπάσας, ἀποκειράτω τὸν πώγωνα ἐν χρῷ πρὸς τραχυτέρῃ μαχαίρᾳ, καὶ ὅτι τῶ μετώπου στίγματα ἐπιβαλλέτω· ἢ εἰ βούλοιτο τῇ τοῦ μεσόφρυον. ὁ δὲ τύπος τῆς καυτῆρος, ἔστω ἀλώπηξ, ἢ πίθηκος. ΦΙΛ. ὦ Ἡγῆ, ὦ Ἀλήθεια· ὁ μὲν Ἔλεγχος, ὦ Παῤῥησιάδη, τοῖος δὲ ἔστω, οἷος ὁ τῆς ἀετῷ πρὸς τὸν ἥλιον εἰ λέγεται· ὃ μὲν Διός, ὥστε καὶ ἐκείνους ἀντιβλέπειν τῷ φωτί, Β καὶ πρὸς ὀφθαλμὸν δοκιμάζεσθαι· ἀλλὰ πρόσθες χρυσίον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονήν, ὧν μὴ μὲν αὐτῶν εἴδῃς ὑποφαίνοντα, καὶ μηδαμῶς ἐλκόμενον πρὸς τὴν ὄψιν, οὗτος ἔστω, ὁ τῷ θαλῷ στεφόμενος· ὃν δὲ αὖ ἀτενὲς ἀποβλέποντα, καὶ τὴν χεῖρα ὀρέγοντα ὅτι ὁ χρυσίον, ἀπάγειν ὅτι ὁ καυτήριον τοῦτον, ἀποκείραντα πρότερον τὸν πώγωνα. ΠΑΡ. ὡς ἔδοξεν ἔσεσθαι ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία, καὶ ὀλίγοι αὐτίκα μάλα τοῖς πολλοῖς αὐτῶν ἀλωπεκίας, ἢ πιθηκοφόρητοι, ὀλίγοις δὲ καὶ ἐστεφανωμένοις· εἰ C βούλεσθε μὦτοι καὶ τοῦτο αἰτήσω παρ' ὑμῶν, νὴ Δί', αὐτῶν. ΦΙΛ. πῶς λέγεις, αἰτήσῃ τοιοῦτος φυγόδικος; ΠΑΡΡ. ἐκ μάλα, ἵνα ἡ ἱερά μοι ἐθέλῃ πρὸς ὀλίγον χρῆσαι τοῦ ὁρμιαῦ σκεύους καὶ τοῦ ἄγκιστρον, ὅπερ ἁλιεὺς ἀνέθηκεν ὁ ἐκ Πειραιῶς. ΙΕ. ἰδοὺ δὴ λάβε, καὶ τὸν κάλαμόν γε ἅμα, ὡς πάντ' ἔχῃς. ΠΑΡΡ. σκοπεῖτε ὦ ἱέρεια, καὶ ἰσχάδας μοί τινας δὸς αὐτόθεν, καὶ ὀλίγον τοῦ χρυσίου. ΙΕ. λάμβανε. ΦΙΛ. τί ποτε βεβούληται ἀνὴρ δρᾶσαι; ΠΑΡ. δελεάσας τὸ ἄγκιστρον ἰσχάδι, D καὶ χρυσίῳ, καθεζόμενος ὅτι τὸ ἄκρον τοῦ τειχίου, καθῆκεν ἐς τὴν πόλιν. ΦΙΛ. τί ταῦτα, ὦ Παῤῥησιάδη, ποίας; ἢ που τοὺς λίθους ἁλιεύσῃ διέγνωκας ἐκ τοῦ Πελασγικοῦ; ΠΑΡ. σιώπησον, ὦ Φιλοσοφία, καὶ τὴν ἄγραν προσέμενε· σὺ δ' Ποσείδων ἀγρεύ, καὶ Ἀμφίτριτη φίλη, πολλοὺς ἡμῖν ἀπόπεμπε τῶν ἰχθύων. ἀλλ' ὁρῶ τινα λαβόμενα δυμοιγέθη, μᾶλλον δὲ χρυσοφρυν. ΕΛ. ἦκ· ἀλλὰ γαλεός ὅστις προσέρχεται δὴ τῷ ἀγκίστρῳ κεχηνώς· ὀσφραίνεται τοῦ χρυσίου, πλησίον ἤδη ὄντι· ἕλκωμεν, εἶλκται, ἀνασπάσωμεν. ΠΑΡΡ. καὶ σὺ ὦ Ἔλεγχε, νῦν ξυνεπιλαβοῦ τῆς ὁρμιᾶς· αὖτω ὅστις· φέρ' ἴδω τίς εἶ ὦ βέλτιστε ἰχθύων· αὖων οὗτός γε.

Ηρακλῆς, τῶν ὀδόντων. τί τοῦτο ὦ γλυκύτατε; εἴλκυσαι λιχθύων ἢ τῶν πέτρας, ἔνθα λήσων ἥλπισας, ἀποδεδυκώς; ἀλλὰ νῦν ἔσῃ φανερὸς ἅπασιν, ἐκ τῶν βεβλιχίων ἀπηρτημένος. ἐξέλωμαι δὲ ἀλεαρ, καὶ δὲ ἄγκιστρον τουτί. κενόν σοι δὲ ἄγκιστρον· ἢ δ' ἰσχὰς ἤδη προσέσχηται, καὶ δὲ χρυσίον ἐν τῇ κοιλίᾳ. ΔΙΟ. μὰ Δία ἐξεμεσάτω· ὡς δὴ καὶ ἐσ' ἄλλους δελεάσωμεν. ΠΑΡΡ. ἆ ἔχει· τί φῂς ὦ Διόγνες; οἶσθα τοῦτον ὅστις ἐστίν, ἢ προσήκει σοι τι αὐτῷ; ΔΙΟ. ἀδαμῶς. ΠΑΡΡ. τί οὖν; πόσου ἄξιον αὐτὸν χρὴ φάναι; ἐγὼ μὲν γὰρ δυ' ὀβολῶν πρώην αὐτὸν ἐτιμησάμην. ΔΙΟ. πολὺ λέγεις· ἄβρωστός τε γάρ ἐστι, καὶ εἰδεχθής, καὶ σκληρός, καὶ ἄτιμος· ἄφες αὐτόν, κἀγὼ κεφαλὴν ἀπὸ τῆς πέτρας· σὺ δὲ ἄλλον αἰάσασον, καθεὶς δὲ ἄγκιστρον· ἐκφυσῶ μέντοι ὄρθ', ὦ Παρρησιάδη, μὴ καμπτόμενός σοι ὁ κάλαμος, ἀποκλασθῇ. ΠΑΡΡ. θαῤῥεῖ ὦ Διόγνες· κοῦφοί εἰσι, καὶ τῶν ἀφυῶν ἐλαφρότεροι. ΔΙΟ. νὴ Δία, ἀφυέστατοί γε· αἰάσασο δὲ ὅμως. ΠΑΡΡ. ἰδοὺ τίς ἄλλος οὗτος ὁ πλατύς, ὥσπερ ἡμίτομος ἰχθὺς προσέρχεται; φυτά τις κεχηνὼς ἐς δὲ ἄγκιστρον, κατέπιεν, ἔχεται, ἀνάσασθω· τίς ἐστιν; ὁ Πλατωνικὸς εἰ λέγων. ΠΛΑ. καὶ σύ ὦ κατάρατε, ἥκεις ὅτι δὲ χρυσίον; ΠΑΡΡ. τί φῂς ὦ Πλάτων; ἅ ποιῶμεν αὐτόν; ΠΛΑ. ἀπὸ τῆς αὐτῆς πέτρας καὶ σύ. ΔΙΟ. ἐσ' ἄλλον καθείσθω. ΠΑΡΡ. καὶ μὲν ὁρῶ τινα πάλαλον προσιόντα, (ὡς δὴ ἐν βυθῷ δόξειε ποικίλον τὴν χρόαν,) ταινίας τινὰς ὅτι τῶν νώτων ὑπιχρύσους ἔχοντα. ὁρᾷς, ὦ Ἔλεγχε; ὁ τὸν Ἀριστοτέλη προσποιούμενος, ὅστος ἐστίν· ἦλθεν, εἶτα πάλιν ἀπενήξατο. πειρᾶται ἀκεραίως, αὖθις ἐπῆλθεν, ἔχανεν, εἴλκυσται, ἀνάμεσθω. ΑΡΙ. μὴ αἴρῃ μὲ πρὸς αὐτόν, ὦ Παρρησιάδη, ἀγνοῶ γὰρ ὅστις ἐστίν. ΠΑΡΡ. σκοπῶ καὶ σοῦ Ἀριστοτέλης τῶν πετρῶν; ΔΙΟΓ. ἀλλ' ἰδοὺ πολλοὺς που τοὺς ἰχθῦς ὁρῶ καταθέοντας ὁμόχροας, ἀκανθώδεις, καὶ τὸν ὄπιν φαύσαν ὑπερηχυσμένους, ἐχίνων δυσληπτοτέρους· ἦπου σαγήνης ἐσ' αὐτοῖς δεήσει. ἀλλ' ἔστιν. ἰκανὸν εἰ καὶ ἕνα τινὰ ἐκ τῆς ἀγέλης ἀφασάσαιμεν· ἥξει δὲ ὅτι τὸ ἄγκιστρον δηλαδή, ὃς αὖ αὐτῷ θρασύτατος ἦν·

A Hercules, qualésnam dentes! quid hoc rei est? Nunquid ô generosè circa petras liguriendo discurrens, captus es? Vbi prædari sperabas, ibi tu præda factus es: at nunc omnibus à branchiis appensus, manifestus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum: vacuus en hamus, placenta iam cum auro in ventrem descendit. DIOG. At per Iouem euomuit. quapropter & alios inescemus. PARR. Bene habet: quid ais ô Diogenes? tu hunc quisnam siet nostin'? num ad te attinet? DIOG. Minimè. PARRH. Proinde quo pretio dignum hunc asserere oportet? ego etenim paulò antè duo-
B bus obolis eum appretiaueram. DIOG. Nimiùm dicis: mollis enim est, & turpis, & morosus, & iners: verso capite hunc tu à petra præcipitato, & alium demisso hamo attrahe. Atqui videsis ô Parrhisiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARR. Confide ô Diogenes: tenues sunt, & aphyis leuiores. DIOG. Et per Iouem leuissimi quoque: subinde tamen extrahe. PARRH. En, quisnam alius hic latus tanquam semisectus piscis accedit? Pisetta quædam in hamum impegit: deglutiuit: capta est. DIOG. At-
C trahatur: quisnam est? PARR. Platonicum se asserit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARR. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiendum consideas. PARRH. Proinde perquam bellulum quendam accedere video (veluti in profundo apparet colore vario) ac vittas quasdam aureas in humeris habentem: cernisne o Elenche? Aristotelem hic refert: accessit: atqui tursus abiit: diligenter arbitratur: iterum redit: degustauit: captus est: extrahatur: num hic tibi Aristoteles cognitus
D est? ARISTOT. Ne me ô Parrhisiade de ipso interroga: nam quis sit ignoro. PARR. Nunquid igitur & hunc ô Aristoteles per petras? ARISTOT. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hîc conspicio pisces paricolores, spinosos, in superficie asperiores, Echinis magis aculeatos: verriculo aliquo opus esset, verùm non adest: satis erit si vnum ex grege tantùm extrahamus: atqui ad hamum accessit, qui ipsorum est ferocissimus:

Aphya, pisciculi; quos paritlimus, vermiculorũ instar scaturientes: meminit Ælianus. Plinius verò Aquas à Latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreentur. Pisetta pisces latos: meminit Aristoteles & Suidas. Echinus Latinè Erinaceus, spinis aculeatus.

ELENCHVS. Conſide, ſi videtur, ac priùs funiculum longè ferro circunda ne dentibus adrodant, & aurum deglutiant. PARR. Deſedi: at tu Neptune capturam ſecunda. Papæ! pro illecebris depugnant: partim congregati carycas circumrodunt, alij verò deuorantes, ab auro detinentur. Bene habet, adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus ſum, piſcem loqui cogens: muti ſiquidem ſunt: cæterùm tu Elenche dic, quemnam hic magiſtrum habet? ELENCHVS. Chryſippum hunc. PARR. Intelligo, quoniam aurum, vt arbitror, nomini conuenire videtur. At tu Chryſippe per Mineruam refer, noſti viros? vel talia ipſos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumeliosè per Iouem ô Parrhiſiade interrogas, qui nobis quicquam cum iis qui tales exiſtant, conuenire ſuſpicaris. PARRHIS. Euge generoſus es ô Chryſippe: igitur & iſte cum aliis in caput præcipitetur, quoniam ſpinoſus eſt; ac timendum ne ſi à quopiam comeſtus fuerit, guttur offendat. PHILOS. Satis ô Parrhiſiade piſcatus, ne quis (veluti multi ſolent) abrupto auro & hamo aufugiat, indéque ſacerdoti abs te repetere ſit neceſſe. Proinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoque inſtat vt & vos eò vnde veniſtis, reuertatis, ne vltra præſcriptum tempus moram ducere videamini. Tu verò Parrhiſiade, & Elenche, per gyrum ad cunctos accedatis, & quemadmodum iuſſi, illos aut coronate, aut inurite. PARR. Fient hæc ô Philoſophia. Valete virorum optimi: nos verò ô Elenche proficiſcamur, ac iuſſa exequamur. Verùm quò primùm pergere neceſſum erit? nunquid in Academiam, vel Stoam? Ab Lyceo exordium faciamus: nil hoc refert. Attamen hoc noui, quocunque gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis verò indigebimus cauteriis.

ΕΛΕΓ. καθῆς, εἰ δοκεῖ, σιδηρώσας γε πρότερον ὅπως πολὺ τῆς ὁρμιᾶς, ὡς μὴ ἀποῤῥίψῃ τοῖς ὀδοῦσι, καταπιὼν ὃ χρυσίον. ΠΑΡΡ. καθῆκα. σὺ δὲ, ὦ Ποσειδον, ὅπως τέλειά σοι ἄγρα. βαβαὶ, μάχονται πρὸς τῇ δελέατος. καὶ οἱ μὲν, ξωμάμενοι πολλοὶ περιτρώγουσι τὴν ἰσχάδα· οἱ δὲ, πρεσφυῶντες, ἔχονται τοῦ χρυσίου. ὦ ἕλξ. περιπρὴν τις μάλα καρτερός. φέρ' ἴδω τίνος ἐπώνυμον σεαυτὸν εἶ λέγεις; καίτοι γελοῖός τέ εἰμι ἀναλισκόμενος ἰχθῦσι λαλεῖν· ἄφωνοι γὰρ αὐτοί. ἀλλὰ σὺ ὦ Ελεγχε, εἰπὲ ὅν τινα ἔχει διδάσκαλον αὐτός. ΕΛΕΓ. Χρύσιππον τουτονί. ΠΑΡΡ. μανθάνω, ὅτι χρυσίον οἴμαι προσεῖπε τὸν ὀνόματι. σὺ δ' οὖν Χρύσιππε, πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς εἰπέ, οἶσθα τοιοὺς ἄνδρας, ἢ τοιαῦτα πρήγματα αὐτοῖς ποιεῖν; ΧΡΥ. νὴ Δία, ὑβριστικὰ ἐρωτᾷς ὦ Παῤῥησιάδη, προσήκειν τι ἡμῖν ὑποπτεύων, τοιούτους ὄντας. ΠΑΡΡ. ἆγε ὦ Χρύσιππε, γενναῖος εἶ. ὕστω γοῦν καὶ αὐτὸς ὅτι κεφαλὴν μὴ τὴν ἄλλων, ἐπεὶ τὰ ἀκανθώδης ὅτι· καὶ δέος μὴ ἀναπρήσῃ τις τὸν λαιμὸν, ἐσθίων. ΦΙΛ. ἄλις ὦ Παῤῥησιάδη τῆς ἄγρας, μὴ καί τι σοι οἷοι πολλοί εἰσιν, οἵτινες ἀποσπάσας τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἄλκιστον· εἶπά σε ἀποπίσας τῇ ἱερείᾳ δεῖσθαι. ὥστε ἡμεῖς μὲν ἀπίωμεν πρὸς πατήσουσαν. καιρὸς δὲ καὶ ὑμᾶς ἀντίαν ὁδὸν ἥκειν, μὴ καὶ ὑστερήμεροι γένησθε τῆς προθεσμίας. σὺ δὲ καὶ ὁ Ελεγχος ὦ Παῤῥησιάδη, κύκλῳ ὅτι πανταχῇ αὐτοὺς ἰόντες, ἢ στεφανοῦτε, ἢ ἐγκαταχρίετε, ὡς ἔφην. ΠΑΡΡ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία. χαίρετε ὦ βέλτιστοι ἀνδρῶν. ἡμεῖς δὲ καπίωμεν, ὦ Ελεγχε, καὶ τελῶμεν τὰ πρηγελμένα. ποῖ δὲ καὶ πρῶτον ἀντίαν δεῖσθαι; μὴν ἐς τὴν Ακαδημίαν, ἢ ἐς τὴν Στοάν; ἀπὸ τοῦ Λυκείου ποιησώμεθα τὴν ἀρχήν· οὐδὲν διοίσει τοῦτο. πλὴν οἶδα ἐγὼ ὡς ὅποι ποτ' ἂν ἀπέλθωμεν, ὀλίγων μὲν τῶν στεφάνων, πολλῶν δ' ἂν τῶν καυστηρίων δεησόμεθα.

ΚΑΤΑΠΛΟΥΣ, Η ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

CATAPLVS, SIVE TYRANNVS.

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Vti ſuprà in Menippo, diuitum exitus ac pœnas deſcripſit, recitato etiam decreto, quo animæ illorum in aſinos migrare iubentur: ita hîc ſub Megapenthis perſona, Tyrannorum vitam, mores, exi-

tus, & quæ tandem post hanc vitam, animorum supplicia & cruciatus illos maneant, exponit, amplificatis etiam his antitheſi quadam, dum ſutorem Micyllum, & Philoſophum Cyniſcum, vtrunque pauperem, alterum etiam virtuti ac ſapientiæ deditum, cum illo componit. Illud videlicet innuens, quòd qui potentiam & diuitias ſectantur, & vitam plerunque peßimam atque nequiſſimã agant, mortem quàm grauiſſimo animo patiantur. Contrà autem qui à rebus iſtis mundanis; ÿſdemq; malorum omnium principÿs & cauſis, animum remotum ac liberum habent, quiq; virtutem præÿs quæ vulgus appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere ſolere, neque vllis conſcientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac inſtituto ſuo, fabuloſo rurſum dramate quodam, ficta vmbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic trayciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, injÿcitur. Quam rem Charonte atque alÿs grauiter ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cyniſco & Micyllo. Porrò vbi iam traiectum eſſet, rurſus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium ſubterfugere velle idem fingit: ſed tamen & ibi in medium protractus, & à Cyniſco accuſatus, extremo tandem ſupplicio damnatur.

ΕΙεν, ὦ Κλωθοῖ, ὃ μὴν σκάφος τοῦτο ἡμῖν πάλαι δι-
ηρεπές, καὶ πρὸς ἀναγωγὴν δὴ μάλα παρεσκευασμένον. ὅ, τε γὰρ ἄρτλος ἐκκέχυται, καὶ ὁ ἱστὸς ὄρθωται, καὶ ἡ ὀθόνη παρεκτέτραται, καὶ τῶν κωπῶν ἑκάστη τεταμένη. κωλύει τε οὐδὲν, ὅσον ἐπ' ἐμοὶ, ὃ ἀγκύριον ἀναπαυόμενος ἀποπλεῖν. ὁ δ' Ερμῆς βραδύς, πάλαι προσμένει δέον. κενὸν γοῦν ὑπεβάτην ὡς ὁρᾷς ὃ πορθμεῖον, τρὶς ἤδη τὴμερον ἀναπεπλευκέναι δυνάμενον. καὶ ἑσπέρα ἀμφὶ βουλυτόν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, οὐδέπω ὑσὶ ὀβολὸν ἐμπεπολήκαμεν. Εἶτα ὁ Πλούτων δῆ οἶσὶ ὅτι ἐμὲ ῥᾳθυμεῖν ἐν τούτοις ἐκωλύσατε· καὶ ταῦτα πρὸς ἄλλῳ οὐσης τῆς αἰτίας. ὁ δὲ καλὸς ἡμῖν κἀγαθὸς νεκροπομπὸς, ὡσπερ τις ἄλλος καὶ αὐτὸς ἄνω ὃ τῆς Λήθης ὕδωρ πεπωκὼς, ἀπαστρέψαι ποθὲν ἡμᾶς ὑπελέλησεν. καὶ ἴσως παλαίει μετὰ τῶν ἐφήβων, ἢ κιθαρίζει, ἢ λόγους τινὰς διεξέρχεται, ὑπιδρυμένος τὸν λῆρον τὸν αὐτοῦ. ἢ πάλαι που καὶ κλωπεύει ὁ ῥαψῳδὸς προελθών. μία γὰρ αὐτοῦ καὶ αὕτη τῶν τεχνῶν. ὁ δ' οὖν ἐλθὼν ἐπείγει ποθὲν ἡμᾶς· καὶ ταῦτα, ἐξ ἡμισείας ἡμέτερος ὤν. ΚΛΩΘ. τί δὲ οἶσθας, ὦ Χαρων, εἴ τις ἀσχολία ποθὲν ἐπέσπεσεν αὐτῷ, τοῦ Διὸς ὑπὲρ πλέον δεηθέντος ἀποπερανθῆναι ποθὲν τὰ ἄνω ποθ' ἡμῶν; δεσπότης δὲ κἀκεῖνός ἐστιν. ΧΑΡ. ἀλλ' οὐχ ὥστε, ὦ Κλωθοῖ, πέρα τοῦ μέτρου δεσπόζειν κοινοῦ κτήματος, ἐπεὶ οὐχ ἡμεῖς ποτε αὐτὸν ἀπιέναι δέον, κατεσχήκαμεν.

AGE verò ô Clotho, nauis quidem hæc iamdudum nos expectat parata, & ad nauigationẽ commodè admodum inſtructa: ſiquidem & ſentinam exhauſimus, & malum ereximus, tum & velum eſt paſſum, ac remi ſuo loco collocati omnes; ita vt (quod in me eſt) obſtet planè nihil quin anchora ſubtracta iam hinc ſoluamus. verùm Mercurius, qui iam diu adeſſe debuiſſet, ſolus eſt in mora. Itaque quum hodie iam ter traiecisſe licuiſſet vectoribus, vt vides, adhuc vacuum eſt nauigium: & iam ad veſperam vergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Porrò Pluto, ſat ſcio, me huius moræ auctorem ſuſpicabitur, idque quum apud alium ſit negotij culpa. Ille autem bonus & egregius vmbrarum dux, quemadmodum & alius quiſpiam ex vmbris, hauſto apud ſuperos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus eſt: & vt coniicio, cum ephebis luctatur, aut citharam pulſat, aut fabulas aliquas denarrat, ſcilicet quã ſit bellus nugator, oſtentans: vel etiam interim dum regreditur, inter viam furandi ſtudio forſan occupatur: nam ex artibus quas profitetur, hæc vel præcipua eſt. Ad hunc ergo modum pro ſuo arbitrio liberè nobiſcum agit, nihil etiã veritus quòd media ex parte eſt noſter. CLOTHO. At quid noſti ô Charon an negotio aliquo detineatur, Ioue videlicet poſtulante, vt in procurandis Superûm rebus plus quàm iuſtum tempus inſumat? Herus autem eſt & ille. CHARON. At non ita, vt vltra iuſtum modum communi mancipio debeat imperitare: quando nos, cùm abeundi tempus eſſet, ne vnquã quidem eum detinuimus.

CHARON.

Sed ego rei cauſam propemodum coniecturis aſſequor: nempe apud nos malua tantùm eſt cum libamentis, & placentulæ, ſilicerniáque: cætera verò caligo, & nebula, tenebræque: in cœlo autem, præterquam quòd clara ac lucida ſũt omnia, ambroſia multa pariter, & nectar affatim ſuppetit, adeò vt mihi quoque hoc nomine ſuauiùs lubentiúſque apud illos cũctari videatur: quin & à nobis ſub volare conſueuit, perinde ac ſi è carcere aliquo aufugeret: vbi verò deſcendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetentim vix tandem accedit. CLOTH. Mitte iram iſtam ô Charon, ſiquidem hic propè adeſt, complureis ſecum adducens: imò, vt cernis, denſam turbam velut gregem virga præ ſe agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quendam in ipſis conſpicio, tum alium riſu diffluentem, porrò alium quendam pera ſuccinctum, ac baculum manu geſtantẽ, aſperúmque ac toruum quiddam obtuentem, denique aliis, vt gradum addant, à tergo imminentem. Annon & Mercurium ipſum vides ſudore perfuſum, pedibus puluere conſperſis, tum & crebrò anhelantem, adeò vt os ei ſuſpiriis ſit diſtentum? Quid hoc rei eſt ô Mercuri? Hem, quæ eſt hæc trepidatio? Nobis certè vehementer perturbatus vidêre. MERCV. Quid aliud ô Clotho, quàm quòd dum ſceleſtum hunc aufugiẽtem proſequor, penè acciderit vt ego ad hanc nauem hodie non fuiſſem rediturus? CLOTH. At quinam eſt? aut quid ſibi quærens, conatus eſt transfugere? MERC. Hoc quidem eſt vel cuiuis manifeſtum, quòd diutiùs viuere cogitauit. Eſt autem vel rex quiſpiam, vel tyrannus, quantũ ex eius ciulatu coniicere licuit: nam ingenti quadam ex felicitate ſe deiectũ querebatur. CLO. Et quum filum quod ei erat innexum, iam defeciſſet, ſtultus tamen ille, quaſi ſuperuiuere queat, aufugit? MER. Aufugit, narras? Quòd ſi nõ generoſiſſimus hic, qui baculum manu geſtat, mihi fuiſſet auxilio, ſicque ipſum comprehenſum vinculis alligaſſemus, è noſtris profectò manibus egregiè effugiſſet. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem viam retrahere atque obniti nunquam deſtitit. Quin pedibus ſolo oppoſitis ita ſe obfirmauit, vt inter ducẽdum nobis non parũ negotij exhibuerit. Aliquoties autẽ ſupplicabat ac deprecabatur, ingẽtia daturũ ſe pollicẽs, ſi vel paululum dimitteretur.

A Ἀλλ' ἐγὼ οἶδα τὼ αἰτίαν· πρὸ ἡμῶν μὲν γὰρ ἀσφόδελος μόνον, καὶ χοαὶ, καὶ πόπανα, καὶ σκαλίσματα· τὰ δ' ἄλλα, ζόφος, καὶ ὁμίχλη, καὶ σκότος. ἐν δὲ τῷ ὑψηλῷ, φαιδρὰ πάντα, καὶ ἥτε ἀμβροσία πολλὴ, καὶ ὁ νέκταρ ἄφθονον· ὥστέ μοι δοκεῖ πρὸ ἐκείνοις βραδύνειν ἔοικε· καὶ πρὸ ἡμῶν μὲν αἰσχύνεται, καθάπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποδιδράσκων. ἐπειδὰν δὲ κατιέναι, ὀλίγη καὶ βάδην, μόγις ποτὲ κατέρχεται. ΚΛΩ. μηκέτι χαλέπαινε, ὦ Χάρων. πλησίον γὰρ αὐτὸς ἔρχεται ὡς ὁρᾷς,
B πολλοὺς τινας ἡμῖν ἄγων· μᾶλλον δὲ ὥσπερ τι αἰπόλιον, ἀθρόους αὐτοὺς τῇ ῥάβδῳ σοβῶν. ἀλλά τί τοῦτο; δεδεμένον τινὰ ὁρῶ αὐτῶν, καὶ ἄλλον γελῶντα, ἕνα δέ τινα καὶ πήραν ἐζωμένον, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ὁρῶ ἔχοντα, δριμὺ ἐπορῶντα, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπαπειλοῦντα. οὐχ ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν Ἑρμῆν αὐτὸν ἱδρῶτι ῥέοντα, καὶ τὼ πόδε κεκονιμένον, καὶ πνευστιῶντα, μεσὸν γοῦν ἄσθματος αὖπερ ὄντα; τί ταῦτα ὦ Ἑρμῆ; πῆς ἡ ταραχή; τεταραγμένῳ γάρ σε ἡμῖν
C ἔοικας. ΕΡΜΗΣ. τί δ' ἄλλο ὦ Κλωθοῖ, ἢ τουτονὶ τὸν ἀλιτήριον ἀποδράσοντα μεταδιώκων, ὀλίγου δεῖν λειπόνεως ὑμῖν τὴμερον ἐλπόμην; ΚΛΩ. τίς δέ ἐστιν; ἢ τί βουλόμενος ἀπεδίδρασκε; ΕΡΜΗΣ. τουτὶ μὲν προῤῥήδην, ὅτι ζῆν μᾶλλον ἐβούλετο. ἔστι δὲ βασιλεύς τις ἢ τύραννος· ἀπὸ γοῦν τῆς ὀδυρμῆς, καὶ ὧν ἀνακωκύει, πολλῆς τινος εὐδαιμονίας ἐκπεπτωκέναι λέγων. ΚΛΩΘ. εἶεν· ὁ μάταιος ἀπεδίδρασκεν, ὡς ὑπὲρ βιῶναι δυνάμενος, ὑπε-
D λελοιπότος ἤδη τῆς ὑπαχθεισωμένου αὐτῷ νήματος; ΕΡΜΗΣ. ἀπεδίδρασκε, λέγεις; εἰ γὰρ μὴ ὁ γυμναύπατος οὗτος, ὁ τὸ ξύλον, συνήρπασέ μοι, καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ἐδήσαμεν, καὶ ἤγετο ἡμᾶς ἀποφυγών. ἀφ' οὗ γάρ μοι παρεδέδωκεν αὐτὸν ἡ Ἄτροπος, πρὸ ὅλου τοῦ ὁδὸν ἀπέτεινε, καὶ ἀπέτεινε. καὶ τὼ πόδε ἀστερείδων παρὸς ὕδατος, οὐ πάντελῶς ἀγώνος ἐῶ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἱκέτευε, καὶ κατελιπαρεῖ ἀφεθῆναι παρὸς ὀλίγον ἀξιῶν, καὶ πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενος.

ἐγὼ γ' ὥσπερ εἰκὸς, οὐκ ἀμίδι, ὁρῶν ἀδυνάτων ἐφιέμενον. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸ ἦδη τὸ στόμιον ἤμεν, ἐμοῦ τοὺς νεκροὺς ὡς ἔθος ἀπαριθμοῦντος τῷ Αἰακῷ, κἀκεῖνα λογιζομένῳ αὐτοῖς, τοῦ δὲ τῆς σῆς ἀδελφῆς πεμφθὲν αὐτῷ σύμβολον, λαθών, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὁ πεισικάκεστος ἀπιὼν ὤχετο. ἐνέδει οὖν νεκρὸς εἰς τὸν λογισμόν· καὶ ὁ Αἰακὸς ἀνατείνας τὰς ὀφρῦς, Μὴ ὅτι πολλῶν ὦ Ἑρμῆ, φησὶ, χρῶ τῇ κλεπτικῇ, ἄλλοις σοι αἱ σὺν ὑφορμῷ παιδιαὶ τὰ νεκρῶν γ' ἀκριβῶς, καὶ ὑδαμῶς λαθεῖν δυνάμενα. τέτταρες ὡς ὁρᾷς τοὺς τοῖς χιλίοις ἔλαττον σύμβολον εἰσενεγκαμένους· σὺ δέ μοι πρὸ ἑνὸς ἥκεις ἄγων· εἰ μὴ τοῦτο φῄς, ὡς προαλεληθυίᾳ σε ἡ Ἄτροπος· ἐγὼ γ' ἐρυθριάσας τοὺς τῆς λήθης, ἅμα χέως ἐπεμνήσθην τῆς κατὰ γῆν ὁδοῦ. καὶ πειδὴ περιβλέπων ὑδαμοῦ τοῦτον εἶδον, σιωπῇ τὸ ἀποδρᾶναι, ἐδόκουν ὡς εἶχον τάχους κατὰ τὴν ἀγυιὰν τοὺς θῶας· εἵπετο δ' αὐθαιρετός μοι ὁ βέλτιστος σοῦ· καὶ ὥσπερ ἀποφυγόντες θέοντες, καταλαμβάνομεν αὐτὸν ἤδη ἐν Ταινάρῳ· πρὸ τοσοῦτον ἦλθε διαφυγεῖν. ΚΛΩ. ἡμᾶς γ', ὦ Χάρων, ὀλιγωρείαν ἤδη τοῦ Ἑρμοῦ καταγιγνώσκομεν; ΧΑ. τί οὖν ἔτι διαμέλλομεν, ὡς οὐχ ἱκανῆς ἡμῖν γεγυμνάσθαι διατριβῆς; ΚΛ. οὐ λέγεις· ἐμβαινέτωσαν. ἐγὼ δὲ παραλείσας τὸ βιβλίον, καὶ πρὸς τὴν ἀποβάθραν καθεζόμενος, ὡς ἔθος, ἑκάστους ἀναγνώσομαι, τίς, καὶ πόθεν, καὶ ὅν τινα τεθνεὼς τὸν τρόπον· σὺ δὲ παραλαμβάνων τοῖβαζε, καὶ σιωπᾷ, ὦ Ἑρμῆ. σὺ δὲ τὰ νεογνὰ ταυτὶ παράλαβε· τί γάρ σοι καὶ ἀποκρίναιντό μοι; ΕΡ. ἰδοὺ δή σοι, ὦ πορθμεῦ, τὸν ἀριθμὸν ἔστι οἱ τριακόσιοι μὴ πλείους ἢ ἐλάττους. ΧΑΡ. βαβαὶ τῆς εὐφορίας, ὁμαδικὰς ἡμῖν νεκροὺς ἥκεις ἄγων. ΕΡ. βάλε, ὦ Κλωθοῖ, τοὺς ἀκλαύστους ὅτι τούτοις ἐμβιβασώμεθα; ΚΛ. τοὺς φρονοῦντας λέγεις; ἔστω ποιῶ. τί γάρ με δεῖ πράγματα ἔχειν, τὰ πρὸ Εὐκλείδου πῶς νεῶ ἐξετάζουσα; οἱ ὑπὲρ ἑξήκοντα ὑμῶν πρῖτε ἤδη. τί τοῦτο; οὐκ ἐπακούουσί με, βεβυσμένοι τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν ἐτῶν. δεῖσθαι τάχα καὶ τούτοις ἀράμενον ἀπάγειν. ΕΡ. ἰδοὺ πάλιν ἕτεροι δύο δέοντες τετρακόσιοι, τάχα δὲ

Ego verò cùm hominem ea quæ contingere non possent, ambire viderem, vt & me decuit, minimè dimisi. At vbi iam ad ipsum ostium vsque peruenissemus, ipséque vmbras, vt moris est, Æaco adnumerarem, & ille vniuersas ad summam à sorore tua trãsmissam recenseret, perditissimus hic nescio quomodo clam nobis aufugerat. Itaque quum summæ vnus deesset, Æacus adductis superciliis, Non in omnibus, inquit, passim tu furandi artificium intẽde. Satis tibi sit quòd eiusmodi ludos in cœlo reddere cõceditur: vmbrarum autem resomnino sunt planè, neque quicquam nos aliqua via fallere potest. Quatuor supra mille, vt vides, summa habet inscriptos: tu verò vno minùs adducis: nisi forsan excusas quòd te circumuenerit Atropos. Ad hunc ego sermonem rubore perfusus, quæ in via acciderant, in memoriam reuocare cœpi. Et cùm oculis in orbem ductis, hunc nusquã cernerem, facilè animo collegi eum trãsfugisse: quare viam quæ rectà ad Tænarum reducit, quàm potui celeriter remetior: hic autem optimus vir sua sponte me comitabatur. Itaque velut è carceribus emissi, celeri cursu volãtes ipsum iam in Tænaro deprehendimus: vsque adeo parum abfuit quin effugisset. CLO. Et nosô Charon Mercurium adhuc ignauię damnamus? CHA. Quid ergo diutius cunctamur, quasi non satis sit moratum? CLO. Probè dicis: inscendant. Ego verò, sumpto in manus libello, ingredientes singulos, qui, & vnde nati, quóque modo vita functi sint, ex more dignoscam. Tu autem ô Mercuri ipsos excipe, & omnes suo ordine collocato. Verùm tu infantulos istos primùm iniice: quid enim mihi interroganti quiuerint hi respondere? MER. En tibi ô portitor sunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus sunt expositi. CHA. Papę! quæ est hæc soli fertilitas? egregius es vmbrarum ductor: vuas immaturas nobis adducis. MER. Vin' tu ô Clotho, ab his, indefletos introducamus? CLO T. Vetulos istos dicis? maximè. Quid enim attinet, vt quæ ante Euclidem hucvsque cõtigerunt, scisitando, ipsa mihi negotia facessam? Vos qui plus sexaginta annos nati estis, adeste. Sed quid hoc? Itan' eorum aures annis sunt obturatæ, vt me non exaudiant inclamantem? Forsan & hos sublatos importare oportebit. MER-CV. En duodequadraginta flaccidi

omnes, & apprimè maturi, ac in ipso pla- A nè tempore decerpti. CLOT. Per Iouem: quādoquidem iam omnes sunt vuæ passæ. Saucios ô Mercuri nunc adducito. Vos quo mortis genere vitam clauseritis, mihi primùm dicite. Sed cur non ipsamet, quæ cuique vestrum sint inscripta, inspicio? Octoginta in prælio cadete heri apud Medos decretum erat, atque vnà cum his & Oxyartæ filium Gobarem. MERC. Adsunt. CLOT. Præ amoris impatientia sibi ipsi mortem conscisse septem: in primis autem Theagenes philosophus, propterea quòd scorto Megarensi, cuius amore flagrabat, potiri non posset. MERC. En tibi propè adsunt. B CLO. Porrò vbi illi qui de imperio certando, mutuis se cædibus confecêre? MER. Hîc adstant. CLO. At quem adulter, in hoc iuuante vxore, neci dedit, is vbi est? MER. En tibi hîc adest. CLO. Quos iudicum sententia capitis dānauit, tandem adsint, ij inquam qui carnificinam senserūt, quíque in crucem sunt adacti. Tum sexdecim illi qui à latronibus sunt iugulati, vbi sunt ô Mercuri? MER. Adsunt saucij illi, quos vides. Mulieres porrò non & eas vnà vis adduci? CLO. Maximè, pariter & eos qui naufragio pe- C rierunt. Simul enim & eadem mortis ratione vitam exuerunt. Sed & quos febris interemit, hos simul adducito: tum Agathoclem medicum. Sed vbinam philosophus Cynisscus, quem Hecates cœna ac ouis lustralibus, cúmque his sepia cruda, deuoratis, vitam finire decretum erat? CYN. Iamdudum hîc tibi assisto ô tu præclarissima Clotho. Verùm hoc interim mecum admiror, quonam iniurię genere maiestatem tuam læserim, quòd me tam longo tempore apud superos errare permiseris. Nam vniuersam colum ferè vni mihi adglomerasti. Ipse certè quanquam filum ipsum dirumpere sæpe sum conatus, tamen quum nescio quomodo infragile esset, quod moliebar, efficere non potui. CL. Equidem te humanorum peccatorū velut inspectorē ac medicum relinquebam. Iam autem quod felix faustúmq; sit, inscende. CY. Minimè gentiū, priusquā vinctum hunc inscendere compulerimus: vereor enim ne te precibus suis à sententia dimoueat. CL. Age, videam quis est. MER. Megapenthes Lacydæ filius, tyrannus. CL. Inscende tu. MEGAP. Nihil minùs ô regina Clotho, potiùs autem ad superos me remeare paulisper finito. Quod si feceris denuo, vltro me huc recipiam, vel nullo vocante.

Theagenes scorti amore mortem sibi conscisit.

πόλιτες, ἢ πέπειροι, ἢ καθ' ὥραν τετυγμένοι. ΚΛ. νὴ Δί', ἐπεὶ ἀσαφίδες γε πάντες ἤδη εἰσί. τοὺς τραυματίας δὲ τί τούτοις, ὦ Ἑρμῆ προσάγαγε· καὶ πρῶτόν μοι εἶπατε, ὅπως ἀποθανόντες ἥκετε. μᾶλλον δὲ αὐτὴ πρὸς τὰ γεγραμμένα ὑμᾶς ἐπισκέψομαι· πολεμοῦντας ἀποθανεῖν ἔδοξε τοῖς ἐν Μηδίᾳ τέτταρσι δὲ τοῖς ἐγδοήκοντα, καὶ τὸν Ὀξυάρτου υἱὸν μετ' αὐτῶν Γωβαρίαν. ΕΡ. πρῶτοι. ΚΛΩ. δι' ἔρωτα αὐτοὺς ἀπέσφαξαν ἑπτά· καὶ ὁ φιλόσοφος Θεαγένης, ἅμα τῷ ἑταίρᾳ τῷ Μεγαρόθεν. ΕΡ. ὑποὶ πλησίον. ΚΛΩ. ποῦ δ' οἱ περὶ τῆς βασιλείας ὑπ' ἀλλήλων ἀποθανόντες; ΕΡΜ. πρέσβεσιν. ΚΛΩ. ὁ δ' ὑπὸ τῷ μοιχοῦ καὶ τῆς γυναικὸς φονευθείς; ΕΡ. ἰδοὺ σοι πλησίον. ΚΛ. τοὺς δὲ δικαστηρίων δῆτα πρόσαγε. λέγω δὴ τοὺς ὑπὸ τυμπάνῳ, καὶ τοὺς ἀνεσκολοπισμένους. οἱ δ' ὑπὸ ληστῶν ἀποθανόντες ἑκκαίδεκα, ποῦ εἰσιν ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. πρῶτοι οἵδε οἱ τραυματίαι, οὓς ὁρᾷς. τὰς δὲ γυναῖκας ἅμα βούλει προσάγω; ΚΛΩ. μάλιστα, καὶ τοὺς ἀπὸ ναυαγίων γε· ἅμα γὰρ τεθνᾶσι, καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον. καὶ τοὺς ἀπὸ πυρετοῦ ἦ, καὶ τούτους ἅμα· καὶ τὸν ἰατρὸν μετ' αὐτῶν Ἀγαθοκλέα. ποῦ δὲ ὁ φιλόσοφος Κυνίσκος, ὃν ἔδοξε τῇ Ἑκάτῃ τὸ δεῖπνον φαγόντα, καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν καθαρσίων ὠᾶ, καὶ πρὸς τούτοις γε, σηπίαν ὠμήν, ἀποθανεῖν; ΚΥΝ. πάλαι σοι πάρεστηκα, ὦ βέλτιστη Κλωθοῖ. τί δέ με ἀδικήσαντα, τοσοῦτον εἴασας αὖθις τὸν χρόνον; σχεδὸν γὰρ ὅλον μοι τὸν ἄπρακτον ἐπέκλωσας. καίτοι πολλάκις ἐπειρώμην τὸ νῆμα διαῤῥαγῆναι ἐλθεῖν· ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἄῤῥηκτον ἦν. ΚΛΩ. ἐφορῶν σε καὶ ἰατρὸν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων ἀπελίμπανον· μὴ ἔμβαινε ἀγαθῇ τύχῃ. ΚΥΝ. μὰ Δί', ὦ μὴ προτέρου γε τουτονὶ τὸν δεδεμένον ἐμβιβασώμεθα· δέδοικα γὰρ μή σε πρὸς πειθὼ δεόμενος. ΚΛΩ. φέρ' ἴδω τίς ἐστι. ΕΡ. Μεγαπένθης ὁ Λακύδου, τύραννος. ΚΛ. ἐπίβαινε σύ. ΜΕ. μηδαμῶς, ὦ δέσποινα Κλωθοῖ. ἀλλά με πρὸς ὀλίγον ἔασον ἀνελθεῖν. εἰ πάλιν σοι αὐτόματος ἥξω, κωλυόντων μηδενός.

ΚΛΩ. τί δ' ἐστιν, ὃ χαίρειν ἀφικέσθαι ἦλθες; ΜΕΓΑ. τὴν οἰκίαν ἀτελέσαι μὴ πρότερον ἐπίτρεψον· ἡμιτελὴς γὰρ ὁ δόμος καταλέλειπται. ΚΛΩ. ληρεῖς· ἀλλ' ἔμβαινε. ΜΕΓ. ὦ πολλοῦ χρόνον, ὦ Μοῖρα, αἰτῶ, μίαν με ἔασον μεῖναι τὴν δὲ ἡμέραν, ἄγεις αὖ τι ἐπισκήψω τῇ γυναικὶ περὶ τῶν χρημάτων, ἔνθα τὸν μέγαν εἶχον θησαυρὸν κατορωρυγμένον. ΚΛΩ. ἄφαρ· οὐκ αὖ τύχοις. ΜΕΓ. ἀπολεῖται οὕτω χρυσὸς τοσοῦτος; ΚΛΩ. οὐκ ἀπολεῖται. θαῤῥεῖ τούτου ἕνεκα· Μεγακλῆς γὰρ αὐτὸν ὁ σὸς ἀνεψιὸς πατραλοίαται. ΜΕΓ. ὦ τῆς ὕβρεως, ὁ ἐχθρὸς ὢν καὶ ῥαθυμίας ἕνεκα οὐκ ἀπέκτεινα; ΚΛΩ. ζῇ δ' οὗτος· καὶ βιώσεταί σοι ἔτη τεσσαράκοντα, καὶ μικρόν τι πρὸς, ταῖς παλλακίσι καὶ τοῖς ἐσθῆσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἅπαντα σὺ παραλήψῃ. ΜΕΓΑ. ἀδικεῖς, ὦ Κλωθοῖ, παρὰ τοῖς πολεμιωτάτοις δυσμενοῦσα. ΚΛΩ. σὺ γὰρ ἦν Κυδιμάχου αὐτὰ ὄντα, ὦ ἀγνωμότατε, προσλήψῃ, ἀποκτείνας τε αὐτὸν καὶ τὰ παιδία ἔτι ἐμπνέοντι διαφθείρας; ΜΕΓ. ἀλλὰ νῦν ἐμά ἐστιν. ΚΛΩ. σὸν οὖν ἐξήκει σοι ὁ χρόνος ἤδη τῆς κτήσεως. ΜΕΓ. ἄκουσον, ὦ Κλωθοῖ, ἃ σοι ἰδίᾳ μηδενὸς ἀκούοντος εἰπεῖν βούλομαι· ὑμᾶς δ' ἀπόστητε πρὸς ὀλίγον· δός με ἀφῆς ἀποδράσαι, χιλιὰ σοι τάλαντα χρυσίου ἀτιμήτου δώσων ἐπαγγέλλομαι σήμερον. ΚΛΩ. ἔτι γὰρ χρυσὸν, ὦ γελοῖε, καὶ τάλαντα ἐν μνήμῃ ἔχῃς; ΜΕΓΑ. καὶ τοὺς δύο γε κρατῆρας εἰ βούλῃ προσθήσω, οὓς ἔλαβον ἀποκτείνας Κλεόκριτον, ἑλκυστὰς ἑκάτερον χρυσοῦ ἀπέφθου τάλαντα ἑκατόν. ΚΛ. ἕλκετε αὐτόν· ἔοικε γὰρ οὐκ ἐπιμενεῖν ἡμῖν ἑκών. ΜΕΓ. μαρτύρομαι ὑμᾶς, ἀτελὲς μοὐ τὸ τεῖχος, καὶ τὰ νεώρια· ἐξετέλουν γὰρ ἂν αὐτὰ ἐπιοῦσας πέντε μόνας ἡμέρας. ΚΛ. ἀμείνων· ἄλλος τειχιεῖ. ΜΕΓ. ἦ μὴν τῶν τότε πολιτῶν βίᾳ με ἄγουσιν αὐτοί. ΚΛ. τὸ ποῖον; ΜΕΓ. ἐς τοσοῦτον ἐπιβιῶναι, μέχρις ἂν ἀναγάγωμαι Πισίδας, καὶ Λυδοὺς ἐπιθῶ τοὺς φόρους, καὶ μνῆμα ἑαυτοῦ παμμέτρητον ἀναστήσας, ἐπιγράψω ὁπόσα ἐπράξα μεγάλα καὶ στρατηγικὰ περὶ τὸν βίον. ΚΛ. σοῦ, οὐκ ἐπὶ μίαν ἡμέραν αἰτεῖς, ἀλλὰ χαλὸν εἴκοσιν ἔτη διατελεῖν.

A CLO. At quidnam est cuius gratia tantopere in vitam redire gestis? MEG. Equidem domum semiperfectam reliqui, quam vt priùs per te liceat ad fastigium perducere, vehementer oro. CLO. Nugas agis: quin mox inscendis? MEGA. Non multum temporis flagito ô Parca. diem hunc saltem mihi apud superos agendum cõcede, quo tempusculo de pecuniis nostris vxori nonnihil iniungam, atque vbi defossum thesaurũ habuerim, demõstrem. CL. Frustra laboras: stat sententia. MEG. Ergo tantum auri peribit? CL. Quin tu hac gratia animo es otioso: nam Megacles potietur tuus cõsobrinus.
B MEG. O insignem contumeliam! ille mihi inimicus, quem ego præ segnitia nõ occidi? CLO. Ille ipse, qui non modò non paulo plures quàm tu viuet annos, verùm & pellices tuas, & vestes, & quicquid est auri, nanciscetur. MEGA. Præter æquum facis ô Clotho, quòd hominibus inimicis, & hostiliter infestis meas fortunas attribuis. CLO. Quasi verò tu non eadem hac via quæ Cydimachi erant, nactus esses, non solùm ipso occiso, sed & liberis eius in conspectu spirantis adhuc & palpitantis mactatis? MEGA. Sed iam tum mea erant. CLO. Itaque tui dominij tempus iam effluxit.
C MEGA P. Ausculta ô Clotho, quę tibi priuatim semotis arbitris dicere volo: vos hinc paulisper abscedite. Si me effugere permiseris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. CLOT. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? MEG. Sedenim, quando ita vis, duos cratêras addam, quos occiso Cleocrito mihi vendicaui. Eorum vterque auri puri defęcatiq; centum æquat talenta. CL. Corripite hominẽ: neq; enim apparet eum sua sponte ingressurum. ME. Testor vos, murus manet
D imperfectus, & nauiũ statio inchoata: quę omnia, si quinque saltem dies ampliùs viuere licuisset, ad fastigiũ perduxissem. CL. Securus es, alius extruet. MEG. Atqui hoc saltẽ ęquum postulare videor. CLO. Quid hoc? MEGA P. Vt tantisper supersesse liceat, dum Pisidas sub iugum misero, & Lydis tributum imperauero, dúmque mihi ipsi magnificentissimo monumẽto erecto, inscripsero quæcunque in vita gessi vel magna, vel egregij imperatoris virtutẽ digna. CLOTHO. Quid? tu non vnam postulas diem, sed fermè viginti annorum morã.

MEG. Atqui ſponſores vobis exhibere ſum paratus, & tam breuis moræ, & mei reditus. Quinetiam, ſi cordi fuerit, obſidem pro me relinquam Agapetum. CL. O ſceleſtum! eúmne, quem relinquere in terris ſuperſtitẽ ſemper tibi in votis erat? MEG. Olim is erat animus: nunc autem, quod melius eſt, video. CL. Veniet & ille tibi haud ita multò pòſt, ab eo qui nunc regẽ agit, è medio ſublatus. MEG. Cæterùm illud ſaltem non negabis ô Clotho. CL. Quid hoc tandem eſt? MEG. Equidem ſcire geſtio vt ſeſe res mea habitura ſit poſt me. CLO. Auſcultа, tametſi vbi audieris, fat ſcio, animo magis angêris. Principio vxore tua Midas ſeruus potietur, quam iam antè quoq; non ſemel conſtuprauerat. MEG. Illé ne ſceleroſus, quem equidem dum vxori gratificari ſtudeo, manumiſi? CL. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porrò imagines & ſtatuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerſę omnes, ſpectãtibus riſum mouent. MEGAP. Hoc mihi expedias velim: nullus amicorum meorum illis qui hoc faciunt, obſiſtit? CLOTHO. At quiſnam tibi amicus erat? aut ex qua cauſa iuſta quempiam tibi conciliaras? Neſcis, quòd qui vos velut deos adorant, & quæcunque vel feceritis, vel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè ſuî compendij ſpe ea omnia faciunt, nimirum imperij ipſius amici, ac interim tempori ſeruientes? MEG. Atqui ſi quando in conuiuiis ex more vinum libarent, magna voce omnia mihi bona precabantur, adeo vt ſi fieri poſſet, vnuſquiſque eorum etiam pro me mortem ſubire paratus eſſet. In ſumma, per nihil aliud quàm nomen meum iurabant. CL. Propterea ex cœna quam heri cum quodam eorum cepiſti, ſtatim mortem oppetiiſti. Nam poculum tibi poſtremo temperatum, huc te demiſit. MEG. Hoc illud eſt, quòd amarum quiddam guſtarã. Sed quid ex eo ſcelere ſibi voluit? CL. Nimis multa percunctaris, quum iamdudum inſcendendi tempus fuiſſet. MEG. Vnus adhuc reſtat ſcrupulus, qui me omnium maximè ſollicitat, cuiuſq; gratia in vitam vel tãtillum reſpicere geſtiebã. CL. Quid hoc tandẽ eſt? ingens enim aliquid fore apparet. ME. Carion famulus meus ſtatim vt me mortuũ aduertit, circa veſperam conclaue in quo iacebam ingreſſus, cùm deſerta omnia offendiſſet,

A ΜΕΓΑ. καὶ μὰν ἐγγυητὰς ὑμῖν ἕτοιμός εἰμι παραχέσθαι τῆς τάχους, καὶ τῆς ἀποδόσεως. εἰ βούλεσθε δὲ, καὶ αὐτόμολον ὑμῖν αὐτὸν ἐμαυτῆς παραδώσω τὸν Ἀγαπητόν. ΚΛ. ὦ μιαρέ, σὺ ἤνεγκας πολλάκις ἐπὶ γῆς καταλιπεῖν; ΜΕΓΑ. πάλαι ταῦτ' ἠνχόμην· νυνὶ δ' ὁρῶ βέλτιον. ΚΛΩ. ἴδε καὶ σοί μετ' ὀλίγον, ἐπὶ τῆς νεως βασιλεύοντος ὑπηρημένος. ΜΕΓΑ. οὐκοῦν ἀλλὰ τοῦτό γε μή μοι ἀντείπῃς ὦ Μοῖρα μοι. ΚΛΩ. ὃ ποῖον; ΜΕΓΑ. εἰδέναι βούλομαι τὰ μετ' ἐμὲ ὅν τινα ἕξει τρόπον.

B ΚΛΩ. ἄκουε. μᾶλλον γὰρ αἰσθήσῃ μαθών. τὴν μὲν γυναῖκά σοι Μίδας ὁ δοῦλος ἕξει, καὶ πάλαι δὲ αὐτὴν ἐμοιχεύκει. ΜΕΓΑ. ὁ κακόεργος, ὃν ἐγὼ παιδόμενος αὐτῇ, ἀφῆκα ἐλεύθερον. ΚΛΩ. ἡ δὲ γυνὴ δέ σου, ταῖς παλλακαῖς τοῦ νυνὶ τυραννοῦντος ἐγκαλεχθήσεται· εἰκόνες δὲ καὶ ἀνδριάντες, οὓς ἡ πόλις ἀνέστησέ σοι πάλαι, πρῶτοι καταγελασθήσονται γέλωτα παρέξουσι τοῖς θεωμένοις. ΜΕΓΑ. εἰπέ μοι, τοὺς φίλους δὲ σοὺς εἰς ἀγανακτεῖ τοῖς πραττομένοις;

C ΚΛΩ. τίς γὰρ ἐστί σοι φίλος; ἢ διὰ τίνος αἰτίας δικαίας ἐλπόμενος; ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πάντες οἱ προσκυνοῦντες καὶ τὰ λεγόμενα ἐκείνου προσπολῶν ἕκαστα ἐπαινοῦντες, ἢ φόβῳ, ἢ ἐλπίσι, ταῦτ' ἔδρων, τῆς ἀρχῆς ὄντες φίλοι, καὶ τοὺς τὸν κρείττονα ἀποβλέποντες; ΜΕΓ. καὶ μὴν ἀπέδοντες ἐν τοῖς συμποσίοις, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐπηυχοντό μοι πολλὰ καὶ ἀγαθά, προσαποθανεῖν ἕκαστος αὐτῶν ἕτοιμος, εἰ οἷόν τε εἴη. καὶ ὅλως ὅρκους αὐτοῖς ἐγὼ. ΚΛΩ. τοιγαροῦν πρὸς

D ἑνὶ αὐτῶν ἦδες δεπνήσας, ἀπέθανες. ὃ γὰρ τελευταῖόν σοι πιὼν ἐνεχθὲν, ἐκφυσιόδους καὶ κατέπεμψέ σε. ΜΕΓ. τοῦτ' ἄρα πικρόν τινος ἠσθόμην. τί βουλόμενος δὲ ταῦτ' ἐποίησε; ΚΛ. πολλά με αἰσχύνῃ ἐμβλέπειν δέον. ΜΕΓ. ἓν με πάντα μάλιστα, ὦ Κλωθοῖ, δέδηε ἐπιθυμοῦντα καὶ πρὸς ὀλίγον ἐς τὸ φῶς ἀνακύψαι πάλιν. ΚΛΩ. τί δὲ τοῦτ' ἔστιν; ἔοικε γὰρ τι παμμέγεθες εἶναι. ΜΕΓΑ. Καρίων ὁ ἐμὸς οἰκέτης, ἐπεὶ τάχιστα με ἀποθανόντα εἶδε, πρὸς δείλην ὀψίαν εἰσελθὼν ἐς τὸ οἴκημα, ἔνθα κατέκειμην, σχολῆς οὔσης,

(οὐδεὶς γὰρ οὐδὲ ἐφύλαττέ με) Γλυκέριον τὴν A (neque enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus, tanquã nemo adesset, pellicem meam Glycerium subegit, cum qua, opinor, iam multo antè rem habere consueuerat. Postea verò cùm iã animum voluptate explesset, oculis in me defixis, Tu quidem, inquit, homuncio sceleste, sæpe mihi nihil commerito verbera non pauca inflixisti. Et cum dicto, comam mihi vellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem quum rictu ampliter diducto in me despuisset, ac vt in impiorum regionem facesserem iussisset, abiuit. Ibi ego, quanquam ira succendebar, tamen quia iam frigidus & exanguis eram, hominem vlciscí nõ potui. Porrò sceleſta famula, cùm aduenientium quorundam strepitum sensisset, scilicet vt me lugere videretur, oculis sputo inunctis, eiulando, noménque meum lugubri voce inclamãdo, abscedebat. quos si prehendero. C L O T. Quin tu minis omissis celeriter inscendis? Iamdudum enim tempus; vt in iudicium concedas. M E G A. At quis contra hominẽ regem pronuntiare audebit? C L O. Contra regem quidem nemo: verùm contra vmbram Rhadamanthus, quem in sententiis prò cuiusque merito ferendis mox æquissimum experieris: quare in præsentia non ampliùs cunctare. M E G. Priuatum saltem, & vnum ex pauperibus istis facias licebit: imò pro rege seruum, modò reuiuiscere sinas. C L O T. Vbi is qui baculo armatus est, & tu Mercuri? quin hominem correpto pede intrò trahitis? Neq; enim voluntarius inscenderit vnquam. M E R C. Sequere nunc fugitiue: cape hunc portitor vnà cum illo altero, atque vt malo fortiter adalligetur, cura. M E G. Atqui conuenit honestissimo me sedere loco. C L O T. Quid ita verò? M E G A. Quòd rex fuerim, per Iouem, & satellites habuerim complureis. C L O. Et insuria te vellicabat Carion, hominem sæuum adeo, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius gustato baculo. M E G A. Et Cyniscus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quòd liberiùs & asperiùs quàm pro maiestate, obiurgasses, tantumnon cruci adfixi? C L O. Propterea & tũ nunc hîc manebis malo adstrictus. M I C. Dic mihi ô Clotho, quando vobis mei nulla est cura, an quia pauper sum; propterea me postremum inscendere oportet?

παλλακίδα μου, καὶ πάλαι ἦ, οἶμαι, κεκτημένη, ὅτε ἀπασάμενος τὴν θύραν, ἐκαθεῖλε, καθάπερ οὐδενὸς ἔνδον παρόντος. εἶτα ὅπως ἄλλως εἶχε τῆς ἐπιθυμίας, ἀποβλέψας ἐς ἐμέ, σὺ μέν, φησίν, ὦ μιαρὸν αἰθέριον, πληγάς μοι πολλάκις οὐδὲν ἀδικοῦντι ἐνέτεινας, καὶ ταῦτ' ἅμα λέγων, παρέπλεκέ τέ μου καὶ τὴν κόμην ἔπαιε· τέλος δὲ, πλατὺ χρεμψάμενος, καὶ καταπτύσας μου, καὶ ἐς τὴν τῶν ἀσεβῶν χώραν ἄπιθι ἐπειπὼν ὤχετο· ἐγὼ δὲ, ὀξύτερον ἐμοῦντος μοῦ, οὐκ εἶχον ὅ τι χρήσωμαι αὐτὸν, αὖος ἤδη καὶ ψυχρὸς ὤν. καὶ νὴ μία- B ἐκ δὲ παιδίσκη, ἐπεὶ φόβου παρεσκόντων τινῶν ἤκουσε, σέλφῳ χρίσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς δακρύσασα ἐπ' ἐμοὶ, κωκύσασα, καὶ τοιοῦτο μα ὀλολυμένη, ἀπηλλάττετο. ὧν εἰ λαβοίμην; K Λ. παῦσαι ἀπειλῶν· ἀλλ' ἔμβηθι, κἀμὲ ἤδη σε ἀπαιτεῖ ὁ δικαστήριον. M E Γ. καὶ τίς ἀξιώσει κατ' ἀνδρὸς τυράννου ῥῆσιν λαβεῖν; K Λ Ω. καὶ τύραννος μὲν οὐδεὶς, καὶ νεκρὸς δὲ ὁ Ραδάμανθυς, ὃν αὐτίκα μάλα ὄψῃ δίκαιον, καὶ κατ' ἀξίαν ὑπισχνούμενα ἑκάστῳ τὰ δίκαια· σὺ μὲν δὴ ἔχου, μὴ ἀφῇς τοῦτον. M E Γ. κἂν ἰδιώτην με ποίησον ὦ Μοῖρα τῶν πενήτων ἕνα, κἂν δοῦλον αὐτὶ τοῦ πάλαι βασιλέως· ἀναβιώναί με ἔασον μόνον. K Λ Ω. ποῦ ἦ ὁ ὁ ξύλον, καὶ σὺ δή, ὦ Ἑρμῆ; σύρετ' αὐτὸν εἴσω τῆς πύλης. ὑμᾶς γὰρ αὐτὸν ἐμβαίνειν ἐχρῆν. E P. ἕπου νῦν δραπέτα· δεῦρο τουτονὶ σὺ πορθμεῦ, καὶ τοῦτον ἀπόδος· καὶ τὸν ἕτερον ἀσφαλῶς ἀμέλει τοῦτον τὸν ἕτερον δεδήσεται. M E Γ. καὶ μὴν τὸ τῆς καθέδρας καθέξεσθαί με δεῖ. K Λ Ω. ὅτι δή; M E Γ. ὅτι, νὴ Δία, τύραννος ἦν, καὶ δορυφόρους εἶχον πολλούς. K Λ. εἶτ' ἀδικούμενός σε πρὸ ἐπιλέγει ὁ Κυνίσκος, ὑποσκαιόν ὄντα; πικρὸν δή τοι τὴν τυραννίδα ἔσῃ, γευσάμενος τοῦ ξύλου. M E Γ. τολμήσει γὰρ Κυνίσκος ἐπιβατεῦσαί μοι; ὃ βάκτρον; οὐκ ἐγώ σε προέφην, ὅτι ἐλεύθερος ἄγαν καὶ τραχὺς ἦσθα καὶ παρρησιαστικός, μικροῦ δεῖν προσεπιπαλάσσων; K Λ Ω. τοιγαροῦν μενεῖς καὶ σὺ τὴν ἴσην τοῖς πεπαπαλαμένοις. M I. εἰπέ μοι, ὦ Κλωθοῖ, ἐμοῦ δὲ οὐδεὶς ὑμῖν λόγος; ἢ δίκη τίνης εἰμὶ, ἀφ' οὗ τοῦτο καὶ τελευταῖον ἐμβαίνειν με δεῖ.

CLOTHO. Tu verò quis tandem es? MIC. Equidem ſum Micyllus ſutor. CLOT. Quid quòd tam grauiter fers moram? Non vides quàm multa ſe daturum polliceatur hic Tyrannus, ſi vel paulum in vitam remittatur? Vnde mirari ſuccurrit, cur non & tibi mora ſit iucunda. MIC. Auſculta rem paucis Parcarum optima. Nõ admodum me delectat munus illud Cyclopis, videlicet in hunc modum polliceri,

Poſt omneis alios tandem ipſe vorabitur Vtis.

Siue enim primum ſiue poſtremum, iidem me dentes manẽt. Sed enim neque aliàs meæ res vt diuitum ſe habent. Noſtra enim & illorum vita (quemadmodũ aiunt) perpendiculo inter ſeſe diſtant: quandoquidem tyrãnus, qui in vita horrendus omnibus & ſuſpiciendus videbatur, nunc auro, argento, veſtibúſque exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formoſis poſt ſe relictis, eorum deſiderio non iniuria cruciatur, ac à tot commodis ſe abſtrahi fert grauiter: quibus, neſcio quomodo, anima ipſa velvt glutino hæret affixa, neque ſe facilè ſinit auelli, vt quæ eis iam diu inhæſerit: quin magis tanquam vinculum aliquod eſt infragile, cui ipſos illigari irretiriſque contingit, adeò vt vbi quiſpiam eos abducere pararit, plorent. Ac cùm in cæteris ſint feroces, in hac tamen via quæ ad inferos ducit, meticuloſi deprehenduntur. Itaq; ſubinde dãt terga, & ad ea quæ procul in luce apud ſuperos geruntur, reſpicere geſtiũt: ſicut ſtultus hic faciebat, qui non ſolùm in itinere aufugere conabatur, verùm etiam hîc mortem fruſtra deprecatur. At ego, vt qui in vita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnificè extructam, non aurum, non ſuppellectilem, non hominis gloriã, non imagines, ad mortem expeditus meritò eram. At ſtatim vt mihi ſolùm innuit Atropos, abiectis & ſubula, & loro geniculari, tantùm crepidam quandam manu portans voluntarius ſequebar, vſqueadeo haud grauatim, vt dum præ feſtinandi ſtudio ſubſulto, neque calceos ſubligarim, neque atramẽtum abſterſerim: imò verò præcurrebam, quæ ante me eſſent, ſpectare geſtiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquam, quod me vel conuertere, vel reuocare potuiſſet. Et per Iouem, quæcunque hîc apud vos video, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorum gradus hîc dari, nec quenquam vicino præſtare, res mihi omnium longè ſuauiſſima videtur.

ΚΛΩ. σὺ δὲ τίς εἶ; ΜΙΚ. ὁ σκυτότομος Μίκυλλος. ΚΛΩ. εἶτα ἄχθη βεβαδυκώς; ἔχ' ὁρᾷς ὁπόσα ὁ τύραννος ὑπισχνῆται δώσειν, ἀφεθεὶς πρὸς ὀλίγον; θαῦμα γοῦν ἔχει με, εἰ μὴ ἀγαπητὸν καὶ σοὶ ἡ βράδυτης. ΜΙ. ἀκουσον ὦ βελτίστη Μοιρῶν· ὁ πρώτου με ἢ τοῦ Κύκλωπος ἐκεῖνα δῶρα ἁ φερομένη δωρεά, ὃ ὑπισχνῆσθαι, ὅτι πύματον ἐγὼ τὸν ΟΥΤΙΝ κατέδομαι. αὐτά τε γοῦν πρῶτον, μὰ τὸν πύματον, οἱ αὐτοὶ ὀδόντες πρεμμύουσιν. ἄλλως τε, ὦ δαί, ὁμοία πάμα τοῖς τῶν πλουσίων. οὐ διαμένει γὰρ ἡμῶν οἱ βίοι, φασίν· ὁ μὲν γὰρ τύραννος, δυσμαίνων τὴν ἐξ ᾅδου πρὸς τὸν βίον, φοβερὸς ἅπασι, καὶ πρὸς ὀλέθρου, ἀπολιπὼν χρυσὸν τοσοῦτον, καὶ ἀργύριον, καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἵππους, καὶ δεῖπνα, καὶ παῖδας ὡραίους, καὶ γυναῖκας δυμόρφους, εἰκότως νιᾶται, καὶ ἀποκωμᾶται αὐτῶν ἤδετο. ὁ γὰρ οἷδ' ὅπως καθαρσίῳ τινὶ προσέχεται τοῖς τοιούτοις ἡ ψυχή, καὶ οὐκ ἐθέλει ἀπαλλάττεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε αὐτοῖς πάλαι προστετηκυῖα· μᾶλλον δὲ ὡσαρεὶ ἀῤῥηκτός τις αὐτοῖς ὁ δεσμός ἐστιν, ᾧ δεδέσθαι ξυμβέβηκεν αὐτοῖς· ἀμέλει κἂν ἀπάγῃ τις αὐτοὺς μὴ βίᾳ, δυσκολαίνουσι. καὶ πάλιν ὁρῶντες θρασεῖς, δῆλοί πρὸς τοῦτο βιάσεσθαι πλεῖν ὅτι τὸν Ἀδῶνιν φέρουσαν ὁδόν· ὑπερφρονοῦσι γοῦν εἰς τοὔπισθεν, ὡσαρεὶ οἱ δυσέρωτες, καὶ πόῤῥωθεν ἀποβλέπειν τὰ ἐν τῷ φωτὶ βάλλονται, οἷα ὁ μαινόμενος ἐκεῖνος ἀποφεύγειν καὶ πρὸς πλοῦν ὁδὸν ἀποδιδράσκειν, καὶ σοῦ με καταλιπεῖν. ἐγὼ δ', ἅτε μηδὲν ἔχων ἐπέχειν ἐν τῷ βίῳ, οὐκ ἀγρόν, οὐ οἰκίαν, οὐ χρυσόν, οὐ σκεύη, οὐ δόξαν, οὐκ εἰκόνας, εἰκότως ὑπόζωνός εἰμι. καίπειδή μόνον ἡ Ἄτροπος ἔνευσέ μοι, ἁμενηνὸς ἀπορῥίψας πλὴν σμιλίου καὶ τοῦ κατάγματος, κρηπίδα τινὰ ἐν τῇ χειρὶ ἔχων, αὐασπόδητος ὑπὸ σπουδῆς, οὐδὲ τὴν μελανθηρίαν ἀπομορξάμενος εἰ πάμπαν. μᾶλλον δὲ ἡσθόμην ἐς ὃ πρόσω ὁρῶν. οὐδὲν γὰρ ἐμοὶ ὄπισθεν κατάλειπτον ἐπέστρεφε, καὶ μετεκάλει· καὶ, μὰ Δί', ἦν καλὰ τὰ πρὸ ἐμοῦ πάντα ὁρῶ· τό, γοῦν ἰσοτιμίαν ἅπασιν εἶναι, καὶ μηδένα ὑπερφέρειν, ἥδιστον ἐμοιγε οἶμαι δοκεῖ.

πεκμήσεσθαι

τεκμήρασθαι δὲ μηδ' ἀπαιτεῖσθαι χρέα τοὺς ὀφείλοντας ἐνταῦθα, μηδὲ φόρους ἐπιτελεῖν· ὃ δὲ μέγιστον, μηδὲ ῥιγοῦν τοῦ χειμῶνος, μηδὲ νοσεῖν, μηδ' ὑπὸ τῶν δυνατωτέρων ῥαπίζεσθαι. εἰρωνεύεται δὲ πᾶσα, καὶ τὰ πράγματα ἐς τοὔμπαλιν ἀνεστραμμένα· ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ πένητες γελῶμεν, αὐανῶνται δὲ καὶ οἰμώζουσιν οἱ πλούσιοι. ΚΛΩ. πάλαι σοῦ σε ὦ Μίκυλλε γελῶντα ἑώρων· τί δή ἐστιν ὅτε μάλιστα σὺ γελᾷς; ΜΙ. ἄκουσον, ὦ τιμιωτάτη μοι θεῶν· παροικοῦν αὐτυφάννῳ, πολὺ ἀκριβῶς ἑώρων τὰ γιγνόμενα ὑπ' αὐτοῦ, καί μοι ἐδόκει τότε ἰσόθεός τις εἶναι. τῆς τε γὰρ πορφύρας ὃ αὐθος ὁρῶν, ἐμαχαιρίζου καὶ τῶν ἀκολουθούντων ὃ πλοῦτος, καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ τὰ λιθοκόλλητα σκεύη, καὶ τὰς κλίνας τὰς ἀργυρόποδας· ἔτι ὅ καὶ ἡ κνίσα ἡ τῶν σκευαζομένων ἐς ὃ δεῖπνον, ἀπέκναιέ με· ὥστε ἐπαφανθρωπός τις αὐτῷ καὶ τερπόλοφος κατεφαίνετο, καὶ μονονουχὶ καλλίων, καὶ ὑψηλότερος, ὅλῳ πήχει βασιλικῷ ἐπαιρόμενος τῇ τύχῃ, καὶ σεμνῶς περιβλεπόμενος, καὶ ἑαυτὸν ζηλωτυπούμενος, καὶ τοὺς συντυχόντας ἐκπλήττων. ἐπεὶ δὲ ἀπέθανεν, αὐτός τε παγέλοιος ὤφθη μοι ἀποδυσάμενος τὸν πορφυροῦν· καμοῦντά τε ἐπὶ μέγα κατεγέλων, οἷ καθάρμα ἐτεθήπειν, ἀπὸ τῆς κνίσης τεκμηράμενος αὐτοῦ τὸν δαιμόνιον, καὶ μακαρίζων ὅτι τοῦ αἵματι τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ θαλάττῃ κοχλίδων. οὐ μόνον δὲ τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν δεινὸν ἐκεῖνον Γνίφωνα ἰδὼν γένοιτο, καὶ μεγαλυνόμενον, ὅτι μὴ ἀπέλαυσε τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἄκλαυτος αὐτῶν ἀπέθανε, τοῦ ἀσώτου Ῥοδοχάρους τὸν οὐσίαν ἀπολιπών (οὗτος γὰρ ἀγχιστα ἦν αὐτοῦ γένους, καὶ τοῦτο ὅτι τὸν κλῆρον ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν νόμον) οὐκ εἶχον ὅπως καταπαύσω τὸν γέλωτα, καὶ μάλιστα μεμνημένος ὡς ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ ἀσθμαίνων ἦν, φειδωλὸς δὲ μέτοπον ἀπλέως, καὶ μόνοις τοῖς δακτύλοις πλουτῶν, οἷς θάλαττα καὶ μυριάδας ἐλογίζετο, καθ' ἓν μικρὸν συλλέγων τὰ μετ' ὀλίγον συλλυθησόμενα τοῖς τοῦ μακαρίου Ῥοδοχάρους.

Deinde coniecturâ facio, ne æs quidem alienum hîc à creditoribus repoſci, neq; tributum cuiquam pendi, neque, quod omnium maximum eſt, hyberno tempore quenquam rigere, neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Poſtremò pace conſiſtunt omnia, & in contrarium tota vitæ ratio verſa. Siquidem nos pauperculi ridemus, diſcruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te cõſpexerim, quid tãdem ſit quod potiſſimùm tibi riſum mouerit, audire percupio. MICY. Auſculta dearum mihi maximè verenda. Cùm apud ſuperos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inſpectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis viuere mihi videbatur. Nam cùm purpuræ florem ſpectarem, & comitantium turbam numerarem, aurũ ac pocula gemmis diſtincta mirarer, lectos argẽteis pedibus ſuffultos ſtuperem: beatum planè hominem prædicabã. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabãtur, nidor ſæpe me prurire faciebat. Iam verò quum pro maieſtate in publicum prodiret, & ſe ipſe ſubinde erigens velut reſupinaret, obuiſque ſtuporẽ iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunę beneficio toto penè regio cubito ſublimior videbatur. Sed vbi iam vita functus eſſet, ipſe quidem iſtis deliciis exutus ridiculo fuit omnibus: ego verò meam ſtultitiam multo magis ridebam, qui eiuſmodi non hominem, ſed hominis probrum, ad ſtuporem vſq; miratus fuiſſem, cuius felicitatem ex epularum tantùm nidore æſtimaſſem, quémque ob ſanguinem qui Laconici maris teſtudinibus innaſcitur, beatum prædicaſſem. Neque verò hic ſolùm mihi ludo fuit, verùm etiã cùm Gniphonem illum fœneratorem gementem viderem, & quòd pecuniis, dum licuiſſet, vſus non fuiſſet, propriam ſortem deplorantem: imò quòd ne ſemel quidem illis à ſe guſtatis, verùm luxu perdito Rhodocharis relictis, è viuis exceſſiſſet (hic enim quia genere proximus erat, in hęreditatem lege vocabatur) hęc inquã cùm cernerem, riſum ſiſtere nullo modo potui, præſertim recordatus quã in vita pallidus ſemper & ſqualidus obambulaſſet, & vultu præ curarũ magnitudine triſti. Deinde quòd ſolis digitis opulentus fuiſſet, quibus talenta & milliones ſupputare cõſueuiſſet, ea paulatim & minutatim corradẽdo, quę fortunatiſſimus Rhodochares haud ita multo pòſt fuerat egregiè diſtracturus:

Sed quid iam? nõ hinc ſoluimus? Etenim ſi quid reliquum eſt, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorãtes videre licebit. CLOT. Inſcende tandem, vt anchoram portitor ſubtrahat. CHAR. Quid hic? quò fertur? Inibi operire. Cras te prima luce traiiciemus. MIC. Iniquus es ô Charon, qui me vmbram iam penè exoletam relinquis. Age age, vt lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei miſero mihi, iam nauigant, at ego hic ſolus relinquor. Atqui cur non ad eos natando contẽdo? Neque enim cùm iam antè ſim mortuus, periculum eſt ne denuo ſubmerſus præfocari queam. Deinde, vt maximè nauigare liceat, ne obolus quidem eſt quo naulum reddam. CLOTH. Quid hoc rei ô Micylle? quin iſthic manes? haud fas eſt Micyllum iſta ratione transfretare. MIC. Et quid ſi citiùs quàm vos, ripam attigero? CLOTH. Nequaquam: potiùs naue adacta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At vbi nunc ſedebit, cùm, vt cernis, plena ſint omnia? MERCV. Si videbitur, Tyranni humeris inſidat. CLOTHO. Quàm hoc appoſitè Mercurio venit in mentem! Aſcende ergo, atque ſceleſti huius dorſum fortiter proculca. Nos autem proſperiter nauigemus. CYNISCVS. Æquum fuerit ô Charon, vt iam hîc tibi, quod verum eſt, detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, ſoluere non potero, quando præter peram quam vides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterùm ſi vel ſentina ſit exhaurienda, vel agendus remus, en tibi adſum paratus. Porro Charontem Cyniſci non pœnitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. CARON. Remiga. Nam à te vel hoc lucri facere, fuerit ſatis. CYNIS. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. Per Iouem, ſi quidem nauticam aliquam cantilenam tenes. CYNIS. Teneo, & quidem multas. Verùm, ſicuti tute vides, obſtrepunt hi plorando, ſic vt cantus ipſe interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu quàm fertiles agros. Me miſerum, qualem reliqui domum. ALIVS. Væ, væ infantulis meis. AGRICOLA. Quis nunc vuas decerpet è vitibus quas hoc anno plantaui? MERCVRIVS. Tu verò Micylle, nihil ploras? Atqui fas non eſt quenquam citra lacrymas pernauigare. MIC. Bona verba. Nam cùm ſecundo flatu nauigem, quid plorem, non video.

A Ἀλλὰ τί οὐκ ἀναχόμεθα ἤδη; ἢ μὲν ἐξὸν γὲ πλέοντες, ἃ λοιπὰ γελασόμεθα, οἰμωζοντας αὐτοὺς ὁρῶντες. ΚΛΩ. ἐμβαινε, ἵνα ἢ αὐτὸς μήσηται ὁ πορθμεὺς ὃ ἀλκυόνιον. ΧΑ. σοῦ, ποῖ φέρη; πλῆρες ἤδη ὃ σκάφος· αὖτὸ θᾶττον ἐλθε· ἐς αὔριον ἑωθὲν σε λήψομεθα πορθμεύσοντες. ΜΙ. ἀδικεῖς ὦ Χαρων, ἔασον ἤδη νεκρὸν ἀπολιμπάνων ἀμέλει γὰρ ἥξομαί σε ταχὺ μενόμενον ὑπὸ τῦ Ραδαμάνθυος· οἴμοι τῶν κακῶν· ἤδη πλέουσιν· ἐγὼ δὲ μόνος ὀπίσω λείπομαι. καίτοι, εἰ ἐθέλω, καὶ κατ' αὐτοὺς ἥξω· ἢ γὰρ δέδοκται μὴ ἀπαγορεύσας ἀποπνιγῶ, ἤδη τε Β θνεως· ἄλλως τε, οὐδὲ τὸν ὀβολὸν ἔχων τὸ πορθμεῖα καταβαλῶ. ΚΛΩ. τί τῦτο; περίμενον ὦ Μίκυλλε· ἢ θέμις ἔστω σε διελθεῖν. ΜΙ. ἢ μὲν ἴσως ὑμῶν ἢ τοξεκαλαχήσομαι. ΚΛ. μηδαμῶς, ἀλλὰ τοξελθόντες, αἰαλάξωμεν αὐτὸν, ὦ σὺ ὦ Ερμῆ, σεσωφρισμένον. ΧΑ. πολὺ νῶν καθεδῆται; μεσὰ γὰρ πάντα ὡς ὁρᾷς. ΕΡ. ὅπῃ τις ὤμυς, εἰ δοκεῖ, τῦ τυράννε. ΚΛ. καλῶς ὁ Ἑρμῆς ἐνόησεν· αἰάξαιμι οὖν, ὦ τὸν τέννοπα τῦ ἀληθείᾳ καταπάτει· ὑμᾶς δ' ἐγὼ πλοῶμαι. ΚΥΝ. C ὦ Χαρων, καλῶς ἔχει σοι τᾶς ἀληθείας ἐντεῦθεν εἰπεῖν. ἐγὼ τὸν ὀβολὸν μὲν οὐκ αὖ ἔχω μι δοῦναί σοι, καταπλεύσας· πλέον γὰρ οὐδὲν ἢ τῆς πήρας, ἣν ὁρᾷς, ὦ τούτῳ τῷ ξύλῳ· τἄλλα δὲ, ἣν μὲν πλῆν ἐτέλης, ἕτοιμος, ἢ τοξόκωπος εἰμί· μέμφῃ δὲ οὐδὲν, ἢν θύπρες ἢ καρτερῶν μοι ἐρετμὸν δῶς μόνον. ΧΑ. ἔρεττε· ἢ τοιγὰρ ἰκανὸν τοῦδε σῦ λαβεῖν. ΚΥΝ. ἦ ἢ ἐπωκελεῦσαι δεῖσθ'. ΧΑ. νὴ Δί' ἣν μὲν εἰδῆς κέλευσμά τι τῶν ναυτικῶν. ΚΥΝ. οἶδα ἢ πολλὰ ὦ Χαρων τῶν ναυτικῶν. ἀλλ' ὁρᾷς, ἀπεπηδῶσιν ἅπαι δακρύοντες· ὥστε ἡμῖν D ὃ ἆσμα ὑπὸ τῶν θρήνων ἐπαχθήσεται. ΠΛ. οἴμοι τῶν κτημάτων· οἴμοι τῶν ἀγρῶν· ὀτοτοῖ, τίνι οἰκίαν οἵαν ἀπέλιπον· ὅσα πάλαιστα ὁ κληρονόμος καταθήσῃ λαβών· αἰ, αἰ, τῶν νεογνῶν μου παιδίων. ὑμῖν ἄρα ταῖς ἀμπέλοις τρυγήσῃ, αἷς πέρυσιν ἐφυτεύσαμεν; ΕΡΜ. Μίκυλλε, σὺ δ' οὐδὲ οἰμώζεις; καὶ μὲν ἢ θέμις ἀδακρυτὶ ἅπαπλεῦσαί τινα. ΜΙ. ἄπαγε. οὐδὲν ἔστιν ἐφ' ὅτῳ αὖ οἰμώξωμαι πλοῶν.

ΕΡ. ὄμως αὖ μικρόν τι πρὸς ὃ ἔθος ὀλοφύρασθον. ΜΙ. οἰμωξόμεθα τοίνυν, ἐπειδή σοι, ὦ Ερμῆ, δοκεῖ. οἴμοι τῶν κατημυγῶν· οἴμοι τῶν κρηπίδων τῶν παλαιῶν· ὀτοτοῖ, τῶν σανδαλίων· οὐκ ἔτι ὁ κακοδαίμων ἔωθεν ἐς ἑσπέραν ἄσιτος διαμενῶ, οὐδὲ τῷ χειμῶνος ἀνυπόδετος τε, καὶ ἡμίγυμνος πρινοφήσω, τοὺς ὀδόντας κροτῶν τῷ κρύει συγκροτῶν. πῶς ἄρα μετὰ τοῦτο ὁμιλῶ ἔξω, ἢ ὃ κεντητήριον; ἱκανῶς τε θρηνήσας· ἀλλὰ ἤδη ἐγγὺς καταπεπλεύκαμεν. ΧΑ. ἄγε δὴ τὰ πορθμεῖα πρῶτον ἡμῖν ἀποδότε· ἐγὼ γάρ, ὡς πάντων ἤδη ἔχω· ὡς καὶ σὺ τὸν ὀβολόν, ὦ Μίκυλλε. ΜΙ. παίζεις, ὦ Χάρων, ἢ καθ' ὕδατός, φασιν, ἤδη γράφεις, ὃν δὲ Μικύλλου ἤδη τινὰ ὀβολὸν προσδοκᾷς. ἔγωγε ἔμοιγε, ὅτε οἶδα εἰ τετράγωνός ἐστιν ὀβολός, ἢ στρογγύλος. ΧΑ. ὦ καλῆς γε ναυτιλίας ἐγὼ δὲ ἀπολαύσεσθαι ἔμελλον σήμερον· ἀποβαίνετε δή· ὅμως ἐγὼ δὴ ἵππους, ἐγὼ βοῦς, ἐγὼ κύνας, καὶ τὰ λοιπὰ ζῷα μετείμι· διαπλεῦσαι γὰρ καὶ ταῦτα δεῖ. ΚΛΩ. ἄπαγε αὐτούς, ὦ Ερμῆ, παραγαγών· ἐγὼ δὲ αὐτὴ, ἐφ' ὃ αἰτιῶμαι ἀποπλευσοῦμαι, Ινδοπάτην, καὶ Ηραμιθρην ἄξουσα· τεθνᾶσι γὰρ δὴ πρὸς ἀλλήλους, περὶ γῆς ὅρων μαχόμενοι. ΕΡΜ. προίωμεν ὦ ἑταῖροι· μᾶλλον γὰρ πάντες ἕπεσθέ μοι. ΜΙ. Ηράκλεις, τοῦ ζόφου. ποῦ νῦν ὁ καλὸς Μέγιλλος; ἢ τὰ διαγνῶναι τις σοφὸς ἂν εἰ καλλίων Φρυνὴς Συμμάχης; πάντα γὰρ ἴσα, καὶ ὁμόχροα, καὶ οὐδὲν ἧττον καλὸν, ἧττον καλλίων· ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ τριβώνιον, πρότερον τέως ἀμορφον εἶναι δοκοῦν, ἰσότιμον γίγνεται τῇ πορφυρίδι τοῦ βασιλέως· ἀφανῆ γὰρ ἄμφω, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ σκότῳ κατεδεδύκοτα. Κυνίσκε, σὺ δὲ ποῦ ποτε ἄρα ὢν τυγχάνεις; ΚΥΝ. ἐνταῦθα λέγω σοι Μίκυλλε· ἀλλ' ἅμα εἰ δοκεῖ, βαδίζωμεν. ΜΙ. οὐ λέγεις· ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν· εἰπέ μοι, ἐτελέσθης γάρ, ὦ Κυνίσκε, τὰ Ελευσίνια, οὐχ ὅμοια τοῖς ἐνθάδε σοι δοκεῖ; ΚΥΝ. οὐ λέγεις· ἰδοὺ οὖν προσέρχεται δαδουχοῦσά τις, φοβερόν τι καὶ ἀπειλητικὸν προσβλέπουσα· ἦ ἄρά που Ερινύς ἐστιν; ΜΙ. ἔοικεν ἀπὸ τοῦ σχήματος. ΕΡ. προσκαλέσασθε τούτους, ὦ Τισιφόνη, τετάρας ὑπὲρ τοῖς χιλίοις. ΤΙ. καὶ μὴν πάλαι τε ὁ Ραδάμανθυς σὰς ὑμᾶς περιμένει.

AMERCV. Attamen prò more pauliſper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quãdo ita vis, plorabo: Hei mihi, quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas! Eheu marcidos calceos. Non ego infelix poſthac à mane ad veſperam vſque ſine cibo peragam, nec hyemis tempore ſine calceis & ſeminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo. Quis tãdem meam habebit ſubulam? quis aciculam? Satin' lamentatũ ô Mercuri? Iam enim iam ripam fermè attigimus. CHA. Age verò priùs naulum reddite. Tu redde: ab aliis omnibus habeo. Obolum redde Micylle. MIC. Iocaris ô Charon, aut, quemadmodum aiunt, in aqua ſcribis, qui à Micyllo obolum expectes. Ipſe certè antequam huc veniſſem, quadrangulúsne eſſet obolus, an rotundus, ne noueram quidem. CHARON. Egregiam verò & quæſtuoſam nauigationem hodiernam. Abſcedite tamen. Ego verò ad equos, boues & canes, reliquáque id genus animalia me recipiam: nam & ea traiicere oportet. CLOT. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduerſam ripam renauigabo, Indopaten & Heramithren aduectura, quãdoquidem hi de agrorum finibus rixando, mutuò ſe confecerunt. MERCV. Heus vos, progrediamur: imò verò omnes vno agmine me ſequimini. MIC. O Hercules, quæ eſt hæc caligo? Vbi nunc formoſus ille Megillus? Aut quonam indicio quis Phryne formoſiorem Symmachen hîc dignoſceret? Hîc enim paria & eiuſdem coloris omnia, adeò vt nihil ſit neque formoſum, neque formoſius. Quin palliaſtrum meum, quod antehac fœdum videbatur, æquè nunc eſt in pretio, quàm ipſa regis purpura, nempe quòd ambo ſint obſcura, ac eiſdem tenebris obducta. Tu autem Cyniſce vbi tandem es? CYNIS. En tibi Micylle hîc adſum: ſed ſi commodum videtur, pariter eamus. MICYLL. Probè dicis: dextram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleuſiniis ſacris initiatus es, non tibi hęc ſimilia videntur illis quæ iſtic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeo quędam facem geſtans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An non eſt Erinnys? MICYLL. Apparet certè ex habitu. MERCVR. Excipe hos ô Tiſiphone, ſupra mille quatuor. TISIPHONE. Atqui iamdudum Rhadamanthus hic vos expectat.

RHADAMANTHVS. Adduci-
pſos ô Erinny. Tu verò Mercuri, vt eſt
præconis munus, editis nominibus ſin-
gulos accerſe. CYN. O Rhadaman-
the, per patrem te obſecro, meam cau-
ſam primùm omnium cognoſcas. RHA-
DA. Qua gratia? CYNIS. Omni-
no geſtit animus accuſare quendam de
malis quæ in vita me conſcio commiſit.
Alioqui ni priùs qui ſim, & qua ratione
vitæ curſum tranſegerim, fiat manifeſtũ,
non dignus ero cui fides adhibeatur.
RHADA. Quis ergo es? CYNIS.
Cyniſcus ſum, ô præclare, profeſſione
Philoſophus. RHADA. Huc ades, &
primùm ad iudicium aſſiſte. Tu verò ac-
cuſatores accerſe. MERCVR. Si quis
Cyniſci huius eſt accuſator, huc pro-
deat. RHAD. Nullus accedit: quan-
quam hoc ſatis non eſt, ô Cyniſce, ſed
veſtimenta detrahe, vt de te, notis tuis
inſpectis, pronuntiem. CYNIS. At
vbi Cyniſcus notis eſſet inuſtus? RHA-
DAM. Quot ſcelera quiſque veſtrum
in vita patrarit, tot notas, ſed quæ non
facilè appareant, in anima circumfert.
CYNIS. En tibi nudus aſſiſto: quare
notas quas dicis, inueſtiges licebit. RHA-
DAM. Hic per omnia eſt purus, præter
treis quatuór ve cicatrices admodum ob-
literatas, ac vixdum conſpicuas. At at
quid hoc? veſtigia certè, & inuſtionum
ſigna. Verùm haud ſcio quomodo ſunt
deleta, imò verò in totum exciſa. Quid
hæc ô Cyniſce? aut quî denuo purus es
factus? CYNIS. Equidem rem tibi in-
dicabo. Olim cùm per imperitiam vitioſus eſſem, atque hoc nomine complureis
commeruiſſem notas, ſapientiæ ſtudio
me ipſe dedere cœpi: cuius beneficio
haud ita multo pòſt vniuerſas maculas
ex animo abſterſi. RHADAM. Bono
profectò & præſentiſſimo es vſus reme-
dio. Sed iam hinc in Beatorum inſulas a-
bito (illic enim inter optimos locum ha-
bebis) ſi priùs Tyrannum de quo dicis,
accuſaris. Alios aduoca Mercuri. MIC.
Quod ad meam cauſam attinet, parum
ſanè eſt, & breui cognitione indiget.
Iamdudum enim hîc tibi nudus adſum:
quare me introſpicias licebit. RHAD.
At quis tandem es? MIC. Sum Micyl-
lus ſutor. RHAD. Euge ô Micylle,
purus es omnino, & ne punctulo quidem
notatus. Concede & tu ad hunc Cyni-
ſcum. Accerſe nunc tyrannum. MER-
CV. Megapẽthes Lacydæ filius prodeat.

A ΡΑΔ. προσάγε αὐτοὺς ὦ Ερεννύ· σὺ δ' ὦ
Ερμῆ, κήρυττε, καὶ προσκάλει. ΚΥΝ. ὦ
Ραδάμανθυ, πρὸς τοῦ πατρός, ἐμὲ πρῶτον
ἐπίσκεψαι πρὸ παντός. ΡΑΔ. τίνος ἕνε-
κα; ΚΥΝ. πρώτως βούλομαι κατηγορῆ-
σαί τινος, ἃ συνεπίσαμην πονηρὰ δράσαντι
αὐτῷ περὶ τὸν βίον. οὐ γὰρ ἂν οὕτω ἀξιόπιστος εἶην
λέγων, μὴ πρότερον ἀφανὴς φανεὶς οἷός
εἰμι, καὶ οἷον τινα ἐβίωσα τρόπον. ΡΑΔ. τίς
δὲ σύ; ΚΥΝ. Κυνίσκος, ὦ ἄριστε, τὴν γνώ-
μην φιλόσοφος. ΡΑΔ. δεῦρ' ἐλθέ, καὶ
πρῶτος ἐς τὸ δίκιον κάθισον. σὺ δ' πρὸς-
B κάλει τινὰς κατηγόρους. ΕΡ. εἴ τις Κυνίσκου
τουτουὶ κατηγορῆ, δεῦρο προσίτω. Ρ. οὐδεὶς
προσέρχεται· ἀλλ' οὐκ ἰκανὸν τοῦτο ὦ Κυνί-
σκε· ἀποδυτὴ ὅπως ὀπτισθήσῃ σε ἀπὸ τῶν
στιγμῶν. ΚΥΝ. πολλὰ γὰρ ἐγὼ στίγματα ἐγε-
νόμην; ΡΑΔ. ὁπόσα ἄν τις ὑμῶν πονηρὰ
ἐργάσηται περὶ τὸν βίον, καθ' ἕκαστον αὐτῶν
ἀφανῆ στίγματα ὑπὸ τῆς ψυχῆς περιφέρει.
ΚΥΝ. ἰδού σοι γυμνὸς πάρεσπα· ὥστε ἀ-
ναζητεῖ ταῦτα, ἄνερ σὺ φῂς τὰ στίγματα.
ΡΑΔ. καθαρὸς ὡς ὑπίπτω ἁπαντί, πλὴν
C τούτων τριῶν ἢ τεττάρων ἀμυδρῶν πάνυ, καὶ
ἀσαφῶν στιγμῶν· καίτοι, τί τοῦτο; ἴχνη μέν, καὶ
σημεῖα, τῶν ἐγκαυμάτων, οὐκ οἶδα δ' ὅπως
ἐξαλήλιφθαι, μᾶλλον δ' ἐκκέκοφθαι· πῶς
ταῦτα ὦ Κυνίσκε, ἢ πῶς καθαρὸς ἐξ ὑπερ-
βολῆς αἰσχρᾶς; ΚΥΝ. ἐγώ σοι φράσω·
πάλαι πονηρὸς δι' ἀπαιδευσίαν ἐγιγόμην, καὶ
πολλὰ δι' αὐτὸ ἐμπολήσας στίγματα, ὅπως
ἔσχατα φιλοσοφῶν ἠρξάμην, κατ' ὀλίγον
ἀπάσας τὰς κηλίδας ἐκ τῆς ψυχῆς ἀπε-
λυσάμην. ΡΑΔ. ἀγαθῷ γε, σοῦ, καὶ αἰσι-
D μοπάτῳ χρησάμενος τῷ φαρμάκῳ· ἀλλ'
ἄπιθι ἐς τὰς Μακάρων νήσους, τοῖς ἀρίστοις συν-
εσόμενος. κατηγορήσας γε πρότερον ὃ φῂς
τυράννου, ἄλλους πρόσκαλει. ΜΙ. καὶ τοῦ-
μόν, ὦ Ραδάμανθυ, μικρόν ἐστι, καὶ βραχείας
τινὸς ἐξετάσεως δεόμενον· πάλαι γοῦν σοι καὶ
γυμνός εἰμι, ὥστε ὑπισχνεῖται. ΡΑΔ. τίς
ὢν τυγχάνεις; ΜΙ. ὁ σκυτοτόμος Μίκυλ-
λος. ΡΑΔ. εὖγε ὦ Μίκυλλε, καθαρὸς
ἀκεραίως καὶ ἀνεπίγραφος, ἄπιθι καὶ σὺ παρὰ
Κυνίσκον τουτονί· τὸν τύραννον ἤδη πρόσ-
κάλει. ΕΡ. Μεγαπένθης Λακύδου ἡκέτω.

ποῖ φέρῃ; προσίθι· σὲ τὸν τύραννον προσκαλῶ· προβαλλ' αὐτόν, ὦ Τισιφόνη, ἐς τὸ μέσον, ὅτι πλάχιλον ὠθοῦσα· σὺ δὲ ὦ Κυνίσκε, κατηγόρει, καὶ διέλεγχε ἤδη· πλησίον γὰρ αὐτῷ ἐστόν. ΚΥΝ. Τὸ μὲν ὅλον, οὐδὲ λόγων ἔδει· γνώσῃ γὰρ αὐτὸν αὐτίκα μάλα οἷός ἐστιν ἀπὸ τῶν στιγμάτων· ὅμως δὲ, καὶ αὐτὸς ἀποκαλύψω σοὶ τὸν ἄνδρα, καὶ οὐ τῷ λόγῳ δείξω φανερώτερον· ἐστὸν γὰρ ὁ τεῖς κατάρατος, ὁπόσα μὲν ἰδιώτης ὢν ἔπραξε, παραλείψω μοι δοκῶ ἐπεὶ καὶ τοὺς ξένους πάντας προσεταιρούμενος, καὶ δορυφόρους στρατιωτῶν, ἐπιθυμίας, τῇ πόλει τύραννος κατέστη, ἀκρίτους μὲν ἀπέκτεινε πλείονας ἢ μυρίους· τὰς δὲ οὐσίας ἑκάστων ἀφαιρούμενος, καὶ πλοῦτον προσὸ ἀκρόπατον ἀφικόμενος, οὐδεμίαν μὲν ἀπολαυσίας ἰδέαν παρελέλοιπεν· ἀπάσῃ γὰρ ὠμότητι, καὶ ὕβρει καὶ τῶν ἀθλίων πολιτῶν ἐχρήσατο, παρθένους δεφθείρων, καὶ ἐφήβους καταμιαίνων, καὶ πάντα τρόπον τοῖς ἀστυνόμοις ἐμπαίζων· καὶ ἀσελγείας μὲν γε, καὶ τύφου, καὶ τοῦ προσὸ τοὺς ἐντυγχάνοντας φρυάγματος, οὐδὲ κατ' ἀξίαν δίκαιον αὖ πρὸς αὐτὸν λέγειν πάντα δίκην· ῥᾴδιον γὰρ ἂν τις τὸν ἥλιον, ἢ τοῦτον ἀσπαραγμικτὶ προσβλέψειν· ὑμεῖς δὲ τῶν κολάσεων προσὸ ὠμότητα καινουργὸν αὐτῷ τίς ἂν διηγήσασθαι δύναιτο, ὅστις μηδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχεται; καὶ τοῦτο, ὅτι μὴ ἄλλως κενή τις ἔστι κατ' αὐτοῦ διαβολή, αὐτίκα εἴσῃ, προσκαλέσας τοὺς ἐπ' αὐτῷ πεφονευμένους· μᾶλλον δ' ἀκήκοε ὡς ὁρᾷς πάρεισι. καὶ προσιόντες, ἀλγοῦσιν αὐτόν· ὅτοι πάντες, ὦ Ραδάμανθυ, προσὸ τῆς ἀλιτηρίου τελευτῶσιν· οἱ μὲν, γυναικῶν ἕνεκα εὐμόρφων ὑπερβαλλόντων· οἱ δὲ, υἱέων προσὸ ὕβριν ἀπαγομένων ἀναγκαίως τελοῦντες· οἱ δὲ, ὅτι ἐπλούτουν· οἱ δὲ, ὅτι ἦσαν δεξιοὶ, καὶ σώφρονες, καὶ ὑδαμοῦ ἠρέσκοντο τοῖς δρωμένοις. ΡΑΔ. τί προσὸ ταῦτα φῄς, ὦ μιαρὲ σύ; ΜΕ. ταῦτα μὲν φόνους εἴργασμαι, ὡς λέγει· τὰ δ' ἄλλα πάντα, τὰς μοιχείας, καὶ τὰς τῶν ἐφήβων ὕβρεις, καὶ τὰς διαφθορὰς τῶν παρθένων, ταῦτα πάντα Κυνίσκος μου κατεψεύσατο. ΚΥΝ. ὀμνύω καὶ ταῦτα ὦ Ραδάμανθυ, παρέξω σοι μάρτυρας.

Quorsum te agis? Accede: te voco tyranne. Quin ipsum ô Tisiphone in medium proiicis, capite in terram statuto? Bene habet. Tu nunc ô Cynisce accusa, & hominem de sceleribus conuince. Iam enim hic tibi propter adest. CYN. Principiò quamuis in accusando ne verbis quidem opus fuisset, quandoquidem cuius monetæ sit, vel ab ipsis notis agnoscere potes; tamen quò res fiat sole clarior, & ipse tibi virum detegere, sermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter scelestus nebulo tantisper dum priuatam agebat vitã, peregit, equidem censeo prætermittenda. Sed vbi partim hominum perditissimorum atque audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, partim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cùm hac via singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullam libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cùm iniuriæ tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, virgines vitiando, adolescentes stuprando, breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia, próque eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignum sumere non possis, quando minori periculo in Solem quàm in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porro noua supplicia, & ad crudelitatem eius explendam recèns inuenta, quis poterit recensere, qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abstinuerit? Quòd si ab eo interemptos huc aduocaris, facilè comperies hæc haudquaquã à me calumniã di studio confingi. imò verò non vocati, & voluntarij vt vides, hîc adsunt, ipsúmque circunsistentes malè vrgent. Hi omnes, ô Rhadamãthe, huius crudelitate vitam amiserunt: quorum alij formosarum vxorum gratia insidiis sunt circunuenti: alij quòd liberorum suorum, quos ad iniuriam violenter abducebat, nomine stomachiarentur, sunt trucidati: alij quòd opibus illorum insidiaretur: porro alij, quòd boni essent & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equidem perpetraui: cætera verò omnia, nempe adulteria, læsam puberum pudicitiam, virginum stupra hæc omnia Cynisçus falsò criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ô Rhadamanthe.

RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese consciis hic ter sceleſtus patrarit, testabuntur. MERCV. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Bene sanè quòd obsequuntur. RHAD. Exponite ergo vos, quæ vobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia de quibus à Cynisco accusatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere sanè pudet: eiusmodi sunt quæ supra me patrauit. RHAD. Itaque eum testimonio tuo apertissimè damnas, cùm eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna da testimonium. LVCERNA. Equidem quæ interdiu sint facta, nescio: neque enim aderam. Verùm quæ noctu vel in alios fecit, vel ipse est passus, horreo dicere. Cæterùm nefanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectaui, adeò vt & ipsa quidē aliquoties extingui gestiēs, oleū vltro nō adbiberim. At ille quo mihi lucē modis omnibus cōspurcaret, etiam abominandis facinoribus me inuitā adhibuit. RH. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, vt & notarum numerum conspiciamus. Pape! hic totus est liuidus & insignis, imò præ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus? in Phlegethontem ne iniiciendus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed si tibi est cordi, nouum quoddam supplicium, & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modò: nam ego tibi vel hoc nomine magnam habebo gratiam. CYN. Mos est, ni fallor, vt qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. RHAD. Est quidem. Sed quid tum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHAD. At qua gratia? CYN. Hac via graueis sanè & molestas dabit pœnas: videlicet cùm recordabitur & qui fuerit, quantáque apud superos potentia præualuerit: in primis autem vbi delicias illas suas in animo recolere cœperit. RHAD. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus esto, & ad Tantalum vinculis alligator, sempérque in animis versato, quæ, dum vixit, peregit iucundè.

ΡΑΔΑΜ. τίνας τούτους λέγεις; ΚΥΝ. παρεσκεύασμαι, ὦ Ἑρμῆ, τὸν λύχνον αὐτὸν, καὶ τὴν κλίνην. μάρτυρήσουσι γὰρ αὐτοὶ παρελθόντες, οἷα τετόλμηκεν σεσηπίστανός αὐτούς. ΕΡ. Ἰὼ Κλίνη, καὶ ὁ Λύχνος ὁ Μεγαπένθους πρόσω· σὺ γὰρ ἐποίησθα τὰ σκληρά. ΡΑΔΑΜ. εἰπάτω οὖν ὑμεῖς ἃ σεσίκε Μεγαπένθης τοῦτος· πρεσβυτέρα δὲ σὺ ἡ Κλίνη λέγε. ΚΛΙ. πάνυ μὰ τὴν ἀλήθειαν κατηγόρησε Κυνίσκος· ἐγὼ μέντοι τοῦτα εἰπεῖν, ὦ δέσποτα Ραδάμανθυ, αἰσχύνομαι· τοιαῦτα γὰρ ἃ ἐστ' ἐμοὶ διετελέσθη. ΡΑΔΑ. σαφέστατα μὲν οὖν καταμαρτυρᾷς, μηδὲ εἰπεῖν αὐτὰ ἐθελούσας· καὶ σὺ δὲ ὁ Λύχνος ἤδη μαρτύρει. ΛΥ. ἐγὼ τὰ μὲν ἡμέρας μέν, οὐκ οἶδα· οὐ γὰρ παρῆν· ἃ δὲ τὴν νύκτα ἐποίει, καὶ ἔπασχεν, οὐκ ἂν λέγοιμι πλὴν ἀλλὰ ἐθεασάμην γε πολλὰ, καὶ ἄῤῥητα, καὶ πᾶσαν ὕβριν ὑπερπεπαικότα. καίτοι πολλάκις ἐκὼν τὸ λύχνον οὐκ ἔπινον, ἀποσβῶσαι θέλων· ὁ δὲ, καὶ προσῆγέ με τοῖς ἁψομένοις, καὶ τὸ φῶς μου πάνυ βίαιον κατεμίαινεν. ΡΑΔΑΜ. ἄλλης ἤδη τῆς μαρτύρων· ἀλλὰ καὶ ἀπόδυθι τὴν πορφυρίδα, ἵνα καὶ τὸν ἀριθμὸν ἴδωμεν τῶν στιγμάτων. παπαῖ, ὅλος ὑπόσπελιδνός, καὶ καταγράφος, μᾶλλον δὲ κυανέος ὅστις ἀπὸ τῶν στιγμάτων· πῦ οὖν κολασθείη βίαιον; ἆρ' ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντά ἐστιν ἐμβλητέος, ἢ προσδοτέος τῷ Κερβέρῳ; ΚΥΝ. μηδαμῶς· ἀλλ' εἰ θέλοις, ἐγώ σοι κομιῶ τινα καὶ πρέπουσάν αὐτῷ τιμωρίαν. ΡΑΔΑΜ. λέγε, ὡς ἐγώ σοι μεγίστην ὅτι τοῦτο χάριν εἴσομαι. ΚΥΝ. ἔθος ἐστὶν οἶμαι τοῖς ἀποθνήσκουσι πᾶσι, πίνειν τὸ Λήθης ὕδωρ. ΡΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΥΝ. τοῦτο μόνος ἐξ ἁπάντων ἄπορος ἔστω. ΕΡΜ. ἆρα δή; ΚΥΝΙ. χαλεπὴν οὕτως ὑφέξει τὴν δίκην, μεμνημένος οἷος ἦν, καὶ ὅσων ἐδυνάσθη ὢν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἀναπεμπαζόμενος τὴν τρυφήν. ΡΑΔ. εὖ λέγεις. καὶ καταδεδικάσθω, καὶ τῷ τὸν Ταύταλον ἀπαιτοῦντι οὗτοι, δεδέσθω, μεμνημένος ὧν ἔτερπεν ἐν τῷ βίῳ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

DE HIS QVI MERCEDE CONDVCTI IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Aulicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus, quamq; indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit, confutatis etiam cauſſis ijs, quibus ſeſe tuentur qui hoc vitæ genus ſectantur, & in ſeruitutem vltrò ſeſe præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq; faciendo dictis, ab eorum perſona qui in eadem vita aliquandiu vixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hæc propterea illi ſcribere, vt quia illum iam olim de hac vita ſuſcipienda conſilia agitare intellexerit, ne quid olim, ſi res malè cadat, & illum conſilij ſui pœnitere incipiat, accuſare ſeſe poſſit, vt à quo admonitus aut reuocatus non fuerit, præſertim quando ſciat hanc vitam non modò per ſe difficilem atque periculoſam eſſe, verùm etiam homini philoſopho, aut quòcunque denique diſciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem ſtatim ſubiungit earum cauſarum quibus ſeſe tueri ſolent qui hoc vitæ genus vltro amplectuntur. Diluit autem omnes eas per inuerſionem, oſtendens ea maximè vel ſequi, vel negari, quæ illi cumprimis euitare vel conſequi ſtudent: ac poſtremò etiam turpe eſſe homini docto & ingenuo, ob ſolam ſpem voluptatis alicuius, in voluntariam ſeruitutem ſeſe dare. Atque hinc iam ad ipſam rem accedit, propoſitis per diuiſionem ijs de quibus dicturus ſit. Principiò igitur recenſet quanta incommoda, quantaq; moleſtiæ perferendæ ſint antequam in aulam recipiaris: deinde quæ & quanta toleranda, atq; adeo deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionem mercedis, circa ſeruitutem reliquam, quæ mox exceptum atq; perdomitam, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandum impellit. Præterea & metu periculiſq; inuoluit, ob quæ varie exinde querelæ, & vitæ mutatæ pœnitentia ſequuntur. Atq; hæc omnia non domi ſolùm perferenda eſſe indicat, verumetiam foris, vbi interim multò ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandum eſt. Poſt hæc & circa munerum compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores conciliandi: & circa mercedis ſolutionem, quanta cum moleſtia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda ſit: & poſtremò quàm ignominioſi exitus plerosq; maneant ſenes iam & exhauſtos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam propoſita, breui ſed elegantí admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media paſſim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

ΚΑὶ τί σοι πρῶτον, ὦ Φιλέτας, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, καταλέξω τούτων, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ὑπὸ μισθῷ συνόντας, καὶ ταῖς τῶν δυναμένων τούτων φιλίαις ἐξεταζομένους, εἰ χρὴ φιλίαν τὴν τοιαύτην αὐτῶν δουλείαν ἐπονομάζειν; οἶδα γὰρ πολλά, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, οὐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τῆς τοιούτου πειρασθείς. εἰ γὰρ ὁ ἀνάγκη μοι ἡ πεῖρα ἐγενήθητο, μηδὲ, ὦ θεοὶ, γένοιτο,

ECquid tibi primum, amice, aut quid poſtremum, quemadmodum vulgo dici conſueuit, recenſeam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, conuictúmque tradunt alienum, quique in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur, ſi modò eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta, atque adeo pleraque omnia, quæ illis ibi ſoleant accidere, nõn per Iouem quòd ipſe ea experimento cognôrim (neque enim mihi vnquã experiundi incidit neceſſitas, ac nequando incidat, Dij prohibeant)

sed quòd cõplures qui in hoc vitæ genus incideranț, apud me soliti sint cõmemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrẽt, deplorabant: partim qui tanquã è carcere quodã profugi, non absque voluptate recordabantur cõmemorabantq; ea quæ fuerant perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugissent. Atque hi quidem digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniáque mysteria perdidicissent, cunctáq; ab initio ad finẽ vsque perspexissent. Hos igitur haudquaquam indiligenter nec oscitanter audire soleo, veluti naufragium quoddã, ac præter spem obiectã salutem enarrantes: cuiusmodi sunt isti, qui in templis deraso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrant: in primis autem geminos Castorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri conuenit) exortum, summísque antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum esset vt & ipsa paulatim ac lẽtè solueretur, & ipsi tutò in solum descenderent, idque ope fauoréque diuino. Atque isti igitur permulta id genus ad præsentem commoditatem exaggerantes commemorãt: quò videlicet à pluribus stipem accipiãt, si non calamitosi modò, verùm etiam diis chari esse videantur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerunt tempestates referrent, atque immanes illas vndas, quinetiã decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur: denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentẽ, aut in scopulum aliquem præruptum & asperum illiso fractóque, miseri ægrè enatarint, nudi, cunctarúmque rerũ inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentésque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, prẽterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans, deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles,

ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπλωκότων, ἀξιηγήτους παρέχονται μοι· οἱ μὲν ἔτι ἐν τοῖς κακοῖς ὄντες, ἀποδυρόμενοι ὁπόσα καὶ ὁποῖα ἔπαθον· οἱ δ', ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποδράντες, οὐκ ἀηδῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν. ἀλλὰ γὰρ διέφερόντως, αἰσθανόμενοι οἵων ἀπηλλάγησαν· ἀξιοπιστότεροι δὲ ἦσαν ὅτι ἀληθῆ πάσης, ὡς εἰπεῖν, τῆς τελετῆς ἐξεληλυθότες, καὶ πρώτης ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος ἐποπτεύσαντες. ὑπὲρ γὰρ οὗ, μὴ ἀμυήτως ἐπήκουον αὐτῶν, καθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων, οἷοί εἰσιν οἱ περὶ τοὺς ἱερεῖς ξυρημένοι τὰς κεφαλάς, σὺν ἄλλοις πολλοῖς τοῖς πειρωμένοις, καὶ ζάλας, καὶ ἀκρωτήρια, καὶ σκοπέλους, καὶ ἱστῶν κλάσεις, καὶ πηδαλίων ἀποκαυλίσεις διεξιόντες· ὅτι πᾶσι δή, τοῖς Διοσκούροις ὑπεφαινομένοις· (οἰκεῖοι γὰρ τοιαύτης πραγματείας ἔστί τε,) ἢ τὸν ἀμήχανον ἐκ μηχανῆς θεὸν ὅτι ἐπὶ καρχησίῳ καθεζόμενον, ἢ πρὸς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα, καὶ πρός τινα πίονα μαλακὴν ἀπαθύνοντα τὸν ναῦν, οἳ πρὸς ἐνεχθεῖσα ἔμιμνεν αὐτὴ μὲν ἠρέμα καὶ κατὰ κόλπον διαλυθησεσθαι, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς ἀποβήσεσθαι, χαίειν τὴν θάλασσαν τῶν θεῶν. ἐκφῦναι μὲν οὖν τὰ πολλὰ τοῦτα πρὸς τῶν ναυτικῶν χρείαν ὑπεραγορεύσαι, ὡς πρὸς πλόον λαμβάνοιεν, ἢ δυσχεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοφιλεῖς τινες εἶναι δοκιμῶντες· οἱ δὲ, τοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις χειμῶνας, καὶ πειρωμίας, καὶ, νὴ Δία, πεντακωμίας τε, καὶ δεκακωμίας εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, διηγούμενοι, καὶ ὡς ὃ πρῶτον εἰσέπλευσεν, γαλήνην ὑποφαινομένην τε πελάγους, καὶ ὅσα πρόσφατα πρός τε πλοῦν ὅλον ὑπέμειναν, ἢ διῶντες, ἢ ναυλιῶντες, ἢ ὑποφαυλότερον τῇ ἀθυμίᾳ καὶ τέλος, ὡς πρὸς πέτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρημνον, περιρρήξαντες τὸ δύσγνωστον σκαφίδιον, ἄθλιοι κακῶς ἐξενήξαντο, γυμνοὶ, καὶ πόνων ἐνδεεῖς τὰ αἰσχίστων. ἐν δὴ τούτοις, καὶ τῇ τούτων διηγήσει, ἐδόκουν μοι τὰ πολλὰ ὅτι ὑπ' αἰσχύνης ὑπικρύπτεσθαι, καὶ ἐκόντες εἰδέναι ὑπιλανθάνεσθαι αὐτὰ· ἀλλ' ἐγώτε κἀκεῖνα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυλλεγείς, βούλομαι παρεῖναι ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις, ἃ οὐκ ὀκνήσω σοι πάντα, ὦ κράτιστε Τιμόκλεις,

διεξελθεῖν. δοκῶ γάρ μοι οὐκ πολλῷ ἥδη κατηνενοηκέναι σε τούτῳ τῷ βίῳ ὑποβαλλόμενον· καὶ πρῶτόν γε, ὁπηνίκα περὶ τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐνέπεσεν. εἶτα ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὴν τοιαύτην μισθοφοράν, τερπνοδαίμονας εἰ λέγων· οἷς μὲν τῶν τοὺς φίλους ἔχειν τοὺς ἀρίστους Ρωμαίων, καὶ δειπνεῖν δεῖπνα πολυτελῆ, καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰκεῖν οἰκίαν καλῶς, καὶ ἀποδημεῖν μὲν πάσης ῥᾳστώνης, καὶ ἡδονῆς· ὅπου λευκοῦ ζεύγους εἰ τύχοι ἐξυπτιάζοντας· περσέπει καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν δὲ πάσχουσι τούτων λαμβάνειν, οὐκ ὀλίγον ὄντα· ἀτεχνῶς γὰρ ἄπονα καὶ αἰνετὰ τοῖς τοιούτοις τὰ πρῶτα φύεσθαι. ὁπότε οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἤκουες, ἐώρων ὅπως ἀκεχήνῃς πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς ὃ δέλεαρ διαπεπταμμένον προῇχες τὸ στόμα. ὡς οὖν τό γε ἡμέτερον εἰσαῦθις ποτὲ αἰτίαν ἔχοις, μηδ' ἔχοις λέγειν ὡς ὁρῶντές σε τηλικοῦτο μὴ τῆς καρίδος ἀσχιστον καταπίνοντα, οὐκ ἐπελαβόμεθα, οὐδὲ ὡς ἐμπεσεῖν τῷ λαιμῷ προεσκάσαμεν, οὐδὲ προεδηλώσαμεν, ἀλλὰ προεμείναντες ἐξελκομένου, καὶ ἐμπεπηγότος, ἤδη συεφόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὀρᾶν· ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἑστῶτες ἐπεδακρύομεν. ὅπως μὴ ταῦτα λέγῃς ποτὲ πάνυ ἀλλοκότως λέγηται, καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀδικούμενοι μὴ προμυούμενοι, ἄκουσον δὴ ἀρχῆς ἁπάντων. καὶ ὃ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν κύρτων ὃ ἀδιέξοδον ἔκτοθεν ὅτι μολεῖν, ἀλλὰ μὴ ἔνδοθεν οὐκ τῶν μυχῶν προεπισκέψασθαι· καὶ τῶν ἀγκίστρων δὲ ὃ ἀγκύλον, καὶ πλὴν εἰς ὃ ἔμπαλιν τῶν σκόλοπος αἰσθάνεσθαι, καὶ τῆς πείσεως τὰς ἀκμὰς εἰς τὰς χεῖρας λαβόντα, καὶ προσ τὸν γάδον περιφυσωμένου ἀποπειρώμενος, μὴ πάνυ ὀξέα, μηδ' ἄφυκτα, μηδ' αἰσθόμενα ἂν τῆς πεύμασιν φαίνηται βιαίως σῴοντα, καὶ ἀμάχως ἀντιλαμβανόμενα, ἡμᾶς μὲν ἂν τῆς ἀγλοῖς, καὶ ἀφ' τῶν τοῦτο πεινῶσιν, ἀναγράφεσθαι δὲ προσκαλέσας θαρρῶν, ὅπως χείρει τῇ ἄγρᾳ, εἰ θήλεις, καθάπερ ὁ Λάρος, ὅλον προσχανὼν τὸ δέλεαρ· ῥηθήσεται δὲ ὁ πᾶς λόγος, τὸ μὲν ὅλον ἴσως ἀφ' σε, πλὴν ἀλλ' οὔ γε περὶ τῶν φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων,

tibi percenſere. Iampridem enim mihi videor animaduertiſſe, te de capeſſenda hac vitę ratione cogitare. Nã olim quum his de rebus ſermo incidiſſet: mox ex his qui præſentes erãt, quiſpiã mercenarium hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum vti familiaritate, qui apud Romanos eſſent optimates: tum conuiuiis adeſſe opiparis, idque immunes: præterea ſplendidis in ædibus diuerſari: tum peregrinari omnigena cum commoditate, voluptatéque, alba interim in rheda (ſi fortè libeat) reſupinatos. Inſuper ob hanc amicitiam, óbque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Iſtis enim haud dubiè citra ſementem ac cultùram (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quámque auidè ad eſcã os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in poſterum poſſis imputare, neque expoſtulare queas, quòd quum te conſpiceremus tantum vnà cum eſca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priuſquam in guttur demergeretur, reuulſerimus, neque præmonuerimus, verùm poſteaquam ceſſaſſemus, donec eo iam adacto atque infixo, trahi iam ac vi duci cõſpiceremus, tum quum nihil opis afferri poſſit, fruſtra adeſſe nos atque illacrymari: hęc inquam ne quando poſſis dicere: (quæ ſi dicantur, meritò profectò dicantur, neque à nobis refelli poſſent quominus peccaſſe videremur, vt qui priùs iſta non indicaſſemus) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipſum cuiuſmodi ſit, quámq; nullum habeat exitum: non intus mediis in ſinibus inuolutus, ſed foris tutò atque per otium antè contemplator, vnci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuſpides manu tentans, malæque admotas experiens. Quòd niſi vehementer acuta, niſi ſic illigantia, vt effugiendi nulla ſit facultas; niſi dira vulnera factura videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidoloſos, atque ob id etiã pauperes famelicóſque adſcribito: ipſe verò ſumpta fiducia, venatum iſtũ, ſi videtur, aggreditor, Lari in morem totam eſcam hiatu deglutiẽs. Atque in vniuerſum quidem, forſitan tua cauſa omnis hic ſermo dicetur: quanquam non ſolùm de vobis philoſophis,

aut his quicunque vitæ institutum sibi delegerunt cum virtutis studio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnibus qui in doctrinæ professione versari, quæstũque facere proposuerũt. Cæterùm quum omnia sint inter istos communia, eadémque prorsus accidant omnibus, palàm est philosophorum conditionem non esse à reliquis eximiã, imò hoc illis turpiùs ista contingere, quum sint cum aliis communia, si ij qui conducunt, non aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent, nihilóque magis quàm cęteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpã potissimùm in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos qui talia sustinent. Ego verò culpari nõ debeo, nisi fortè veritas & libertas in commemorãdo reprehensionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæstricos quospiam, aut adulatores imperitos, sordidóque animo, ac suopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpretiũ quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rursum æquum sit illis vitio vertere quòd non relinquãt suos conductores, etiam plurimis ab illis cõtumeliis affecti: sunt enim ad eam vitæ rationem accõmodati factíque, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam ad quod sese cõuertant, & in quo sese exerceant, adeo vt si quis eam vitã illis adimat, ignaui illico, consiliiq; inopes, desidiosi atq; inutiles reddantur. Quamobrẽ nec ipsi rem aliquã indignam patiantur, nec illi cõtumeliose facere videantur, si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas cõtumelias iam inde initio præparati, conferunt sese in familiam, atq; hęc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorũ nomine, de quibus instituerã loqui, meritò indignandũ, enitendumq; vt quàm maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatẽ vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de caussis se quidã ad hoc vitæ genus conferũt, eas caussas excussero, parumq; idoneas atque efficaces esse demõstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summúsque ille titulus, quo suã spontaneam seruitutem solẽt obtexere. Iam igitur plerique paupertatẽ & rerum necessariarũ inopiam proponunt, atq; eam vmbram satis idoneam existimãt,

ἀλλ' ὁπόσοι καὶ συνδιατρίβειν τῷ προαιρέσει προείλοντο οὐ τυχὸν βίῳ, ἀλλὰ καὶ γραμματικῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ μουσικῶν, καὶ ὅλων τῶν ὅτι παιδείας στοιχεῖναι καὶ μαθοφορᾶς ἀξιουμένων. κοινῶν δὲ ὡς ὑπάρχοντων, καὶ ὁμοίων τῶν ξυμβαινόντων ἅπασι, δῆλον ὡς οὐκ ἐξαίρετα μόνῳ, αἰσχίω δὲ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεται τοῖς φιλοσοφοῦσιν, εἰ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦντο, καὶ μηδὲν αὐτοῖς σεμνότερον οἱ μαθόδοται ἄγοιεν. ὅ, τι δ' ἂν οὖν ὁ λόγος αὐτὸς ὅπερ ἐξελέσκῃ, τούτου τῷ αἰτίαν μάλιστα μὲν οἱ ποιοῦντες αὐτοὶ, ἔπειτα δὲ οἱ ὑπομένοντες αὐτὰ, δίκαιοι ἔχθειν· ἐγὼ δὲ ἀναίτιος, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ὑπόπτιόν τί ἐστι. τοὺς μέντοι τοῦ ἄλλου πλήθους, οἷς γυμνάσας τινὰς, ἢ κόλακας ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὥστε ἀποτρέπειν ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν, οὐδὲ γὰρ ἂν πείθοιεν· ὥστε μὴν αἰτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀπολιπομένους τῶν μισθῶν, εἰ καὶ πολλὰ ὀφείλοιντο ὑπ' αὐτῶν· ὑπόπτηδοι γὰρ, καὶ οὐκ ἀναξίοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε οὐδὲ χρῆν ἄν τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀποκλίναντας αὐτοὺς, πρέχειν αὐτοῖς σπουδήν· ἀλλ' ἵν' τις αὐτῶν ἀφέλῃ τοῦτο, ἄτεχνοι αὐτίκα, καὶ ἄχρηστοί εἰσιν. οὐδὲν οὖν ὥστ' αὐτοῖς δεινὸν πάσχοιεν ἄν, ὥστ' ἀπόνοιαν ὀφείσας δοκεῖν, ἐς τὴν ἀμίδα φασὶν ἐπουρεῖν· ὅτι γάρ τι τὴν ὕβριν τοιούτῳ ὄξ ἀρχῆς προέρχονται ἐς τὰς οἰκίας· καὶ ἡ τέχνη φέρει καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γιγνόμενα. πρὸς δὲ ὧν πρόφασιν τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀγανακτεῖν, καὶ πείσεσθαι ὡς ἐνὶ μάλιστα μεγάλην αὐτοῖς, ἢ πρὸς ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖσθαι· δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἰ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ὅτι τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, προεξετάσας, δείξαιμι, οὐ πάνυ βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ ἂν αὐτοῖς ἡ ἀπολογία πρόσαντες εἶτο, καὶ ἡ πρόφασις ὑπόθεσις τῆς ἐθελοδουλείας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ, τῇ πενίᾳ, καὶ τῷ τῶν ἀναγκαίων χρείαν προβάλλοντες, ἱκανὸν τοῦτο προκάλυμμα οἴονται,

προσβεβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐ- A
τομολίας· καὶ ἀποχρῶν αὐτοῖς νομίζουσιν εἰ
λέγοιεν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χα-
λεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ, τὴν πενίαν δια-
φυγεῖν ζητοῦντες· εἶτα ὁ Θέογνις προχείρως,
καὶ πολύ·

Πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος,

καὶ ὅσα ἄλλα δείγματα ὑπὲρ τῆς πενίας οἱ
ἀγχινέστατοι τῶν ποιητῶν ἐξενηνόχασιν. ἐγὼ
δ' εἰ μὲν ἑώρων αὐτοῖς φυγήν τινα ὡς ἀλη-
θῶς τῆς πενίας διεσκεμμένοις ἐκ τῶν τοιού-
των ξυνοικιῶν, οὐκ ἂν ὑπὲρ τῆς ἄγαν ἐλευ-
θερίας ἐμπρολογιζόμενον προὶς αὐτούς· ἐπεὶ B
δὲ (ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νο-
σούντων σιτίοις ἐοικότα λαμβάνοιεν, τίς ἔτι
μηχανὴ μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βε-
βουλεῦσθαι δοκεῖν αὐτοῖς, ἀεὶ μιμήσασθαι ὁ-
μοίας αὐτοῖς τῆς ὑποθέσεως τοῦ βίου; πενία
γὰρ εἰς ἀεὶ, καὶ ὁ λαμβανόμενον ἀναλίσκον, καὶ
ἀπόβλητον οὐδέν, οὐδὲ περιττὸν ἐς φυλακήν,
ἀλλὰ ὃ δοθέν, καὶ δοθῇ, καὶ ἀληθῶς λη-
φθῇ, πρὸς ἀνελευθέρως, καὶ τῆς χρείας οὐδενὸς
καταμαλίσκεται· καλῶς δὲ εἶχε, μὴ τοιαύ- C
τας τινὰς ἀφορμὰς ὀπτέσθαι, αἳ τὸν πενίαν
τρέφουσι, τροφὰς οὐκ οὐσίας μόνον αὐτῇ, ἀλλ'
αἳ τέλεον ἐξαιρήσουσι· καὶ ὑπὲρ γε τοῦ τοιού-
του, καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντου ἴσως ῥιπτεῖν
ἔδει, ὦ Θέογνι, καὶ πετρέων, ὡς φῄς, κατ'
ἀκρωτήρων. εἰ δέ τις ἀεὶ πένης, καὶ οὐδενὸς,
καὶ ὑποφαύλου ὤν, οἴεται πενίαν αὐτῷ τού-
τῳ ἀφαιρεθήσεσθαι, οὐκ οἶδα πῶς ὁ τοιοῦ-
τος οὐκ ἂν δόξειεν ἑαυτὸν ἐξαπατᾶν· ἄλλοι
δὲ πενίαν μὲν αὐτοῦ οὐκ ἂν φοβηθεῖεν, οὐδὲ
καταπλαγεῖεν φασιν, εἰ ἐδυνάσθη τοῖς
ἄλλοις ὁμοίως πονοῦντες, ἐκποδὼν τὰ ἀλ- D
φιτα, νῦν δὲ (πεπονηκέναι γὰρ αὐτοῖς τὰ
σώματα, ἢ ὑπὸ γήρως, ἢ ὑπὸ νόσων)
ὅτι τοῦ δεῖσθαι οὐδαμοῦ τοῦ μισθοφο-
ρεῖν, ἀπηντηκέναι. Φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀ-
ληθῆ λέγοιεν, καὶ εἰ ἐκ τῶν ῥᾴστου πορίζε-
σθαι αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μη-
δὲ πλείω τῶν ἄλλων πονοῦσιν. δίκῃ γὰρ
ἂν ἐοικότα εἴη ταῦτά γε, μὴ πονοῦντα,
μηδὲ καμόντα, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν.

qua ſuum factum prætexant, quòd vltrò ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quum aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſſimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque virum paupertas enecat:

& ſi qua alia terricula abiectiſſimi quique poëtæ de paupertate prodiderunt. Equidem ſi viderem ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugium aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem: At poſteaquam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) quî queant effugere quò minùs in hoc ipſum parum rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, ſemper accipiendi neceſſitas: nihil quod ſeponatur, nihil ſupereſt quod reſeruetur: verùm quicquid datum fuerit, vt detur, vt vniuerſum etiam capiatur, prorſus omne inſumitur, ita tamen, vt ne quidem in vſus ſufficiat. Rectius autem futurum fuerat, ſi nequaquam cauſſas eiuſmodi comminiſcerentur, quę paupertatem ſeruant alúneque, atque eatenus duntaxat opitulantur, verùm quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, quum diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Quòd ſi quis ſemper pauper, ſemper egens, cùm ſemper mercede conductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupertatem: non video quî fieri poſſit quominus hic ipſe ſeſe fallere videatur. Rurſum alij negant ſeſe paupertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem poſſint ſuo labore ſuáque induſtria ſibi victum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eóque ad eam vitam mercenariam, facilem videlicet atque commodam confugere. Age igitur, inſpiciamus num vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis ſuppetant, ac non multo, neque adeo maiore labore conſtent, quàm vulgo ſuus victus. Nam id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra ſudorem, nullo negotio paratum argentum accipias.

Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò vt dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum; vt hîc ne valetudo quidem ad id par sit; quippe quum quotidie sexcenta non desint negotia quæ corpus conficiant, adq; extremam vsque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erit ostendere, qui se aiunt hac de caussa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam causſam referamus: quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, vltro inuadere familias diuitum, auri argentique vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt, nõ rerum necessariarum vsus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miseros istos atque infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactántque videlicet, quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta dissoluendum amorem: id igitur ne fiat, præcauent, diligentérque sui copiam subtrahũt. Alioqui spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantémque ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicentúrque, semper facturi sunt, sempérque gratificaturi: sempérque ingentium sumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtrique iã prætierit ętas, huic ad amandum, illi ad dandum: atque ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem merã. Atqui voluptatis cupiditate nihil nõ ferre, id quidem forsitan non vsqueadeo vitio vertendum: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaque consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum:

A τὸ δ' ὅτι καὶ ῥηθῆναι κατ' ἀξίαν, ἀδύνατον τοῖς πόνοις καὶ κάμνουσιν ἐν ταῖς συνουσίαις, ὥστε πλείονος ἂν τοῦ καὶ ὑγείας δεῖσθαι, μυρίων ὄντων ὁσημέραι τῶν ὑπιτειβόντων τὸ σῶμα, καὶ τοσῶν ἐσχάτων ἀπόγνωσιν καταπονούντων. λέξομεν δ' αὐτὰ ἐν τῷ τοσούτῳ χωρίῳ· ἐπειδὴ καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διεξίωμεν. τὸ δὲ νῦν εἰρημένον, ἱκανὸν ἴσως ὑποδεῖξαι, ὡς οὐδ' οἱ ἀφ' ἑαυτῶν λέγοντες αὐτοὺς ἀποδίδοσθαι τὴν τοσαύτην, ἀληθεύουσιν οὐδέν. λοιπὸν δὴ καὶ ἀληθὲς αὐτῶν μῦθον, εἴπερ ἄρα τοσοῦτος αὐτῶν λεγόμενον, ἡδονῆς

B ἕνεκα καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἀλόγων ἐλπίδων, ἑαυτοὺς αὐτοὶ εἰς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τὸν ἄργυρον, θαυμαστὴν ὅσην ὑπὸ τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ τρυφῇ ἐλπίσαντας ὅσον αὐτίκα χρόνον σφᾶς ὑπισομένους πίεσθαι τὸν χρυσόν· τοῦτο ἀγαθὸν αὐτοῖς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων τιθῆσιν, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ὡς ἔφασκον, ἀλλ' ἡ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ὑπιθυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ζῆλος. τοιγαροῦν ὥσπερ δυσέρωτας αὐτοὺς καὶ κακοδαίμονας ἐρασταὶ ἔντεχνοί τινες, καὶ πεῖσονες ἐρῶμενοι τοὺς ἐραστὰς ὑποδεχόμενοι, ἐπιτροπικῶς προσέπεσιν, ὅπως ἀεὶ ἐρασθήσονται αὐτῶν ἀπρεπεστέρως, ἀπολαύσαι τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες· ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τὸν ὑβρίσειν τὸν ἔρωτα γιγνομένων. τούτου οὖν ἀποκλείσει, καὶ ζηλοτύπως φυλάξουσι τἆλλα, ἐπ' ἐλπίδος ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχοντες· δεδίασι γὰρ μὴ αὐτὸν ἡ ἀπόγνωσις ἀπαγάγῃ τῆς ἄγαν ὑπιθυμίας, καὶ ἀνέραστος αὐτοῖς γένηται· τοσούτου δεήσουσιν οὖν, ὥστε ἐναντιώσονται, ὥστε ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ὑπιμελήσονται πολυτελῶν. εἶτ' ἐλθὸν ἄμφω γηράσαντες, ἔξωθεν γνόντες, καὶ σοφὼ τὸν ἔρωτα, καὶ κρίνος τὸν μεταδιδόναι. πέπρακται δ' οὕτω αὐτοῖς οὐδὲν ἐν ἀπράκτῳ τῷ βίῳ πλὴν τῆς ἐλπίδος. τὸ μὲν δὴ δι' ἡδονῆς ὑπιθυμίαν ἁπάντων ἐναντιώτατον, ἃ πάνυ ἴσως ἐναίσιον, ἀλλὰ συγγνώμη, εἴ τις ἡδονῇ χαίρῃ, καὶ τούτου ἂν ἁπάντως ἐρασθείη, ὅπως μεθέξῃ αὐτῆς· καίτοι αἰσχρὸν ἴσως, καὶ ἀνδραποδῶδες, ἀποδόσθαι ἄλλῳ τούτου ἑαυτόν.

πολὺ

πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἡδονή. A
ὅμως δ' οὖν ἐχέτω τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς,
εἰ ὑπιτυχόντοιτο. Τὸ δὲ δι' ἡδονὴν ἐλπίδα μό-
νον πολλὰς ἀνάγκας ὑποφέρειν, γελοῖον οἶ-
μαι, καὶ ἀόητον· καὶ ταῦτ' ὀράντας, ὡς οἱ
μὲν πόνοι σαφεῖς, καὶ πρόδηλοι, καὶ ἀναγ-
καῖοι. Τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἐκεῖνο, ὅ,τι δή ποτέ
ἐστι τὸ ἡδύ, ὥστε ἐλύετό πω τοσούτου χρόνου
προσέτι δὲ, οὐδὲ γενήσεσθαι ἔοικεν, εἴ τις
ἐκ τῆς ἀληθείας λογίζοιτο. οἱ μὲν γε τῷ
Ὀδυσσέως ἑταίρῳ, γλυκύν τινα τὸν λωτὸν
ἐσθίοντες, ἠμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς
τὸ παρὸν ἡδὺ, τῶν καλῶς ἐχόντων κατεφρό- B
νουν· ὥστε ἡ πρώτη ἄλογος αὐτῶν ἡ λήθη τοῦ
καλοῦ, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς διαφθειρούσης. Τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα πρέσβυτα
ἄλλῳ τῷ λωτῷ ἐμφορουμένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ἀλλ' ἐλπίδος μόνης, τοῦ καὶ αὐτὸν
προσαγαύσασθαί ποτε δεδόσθαι, τῶν καλῶς
καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ὑπιλελησμένον, Ηρακλῆς, ὡς καταγέλασον, καὶ πληγῶν τινων
Ομηρικῶν ὡς ἀληθῶς δεόμενον. τὰ μὲν τοί-
νυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοῖς ἄγοντα, καὶ
ἀφ' ὧν αὐτοῖς φέροντες ὑπιτρέπουσι τοῖς C
πλουσίοις χρῆσθαι πρὸς ὅ,τι ἂν ἐθέλωσι,
ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐξύπατα τούτων. πλὴν
εἰ μή τις ἐκείνων μεμνῆσθαι ἀξιώσει, τῶν
καὶ μόνῃ τῇ δόξῃ ἐπαγομένων, τοῦ ξωσθαι
ὑπατείδας τε καὶ ὑπερύφοις ἀνδράσιν. εἰ-
σὶ γὰρ οἳ καὶ τοῦτο προσβλεπτὸν καὶ ὑπὲρ τοὺς
πολλοὺς νομίζουσιν, ὡς ἔγωγε τοὐμὸν ἴδιον, ὑ-
δὲ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ αὐτὸ μόνον σιωπᾶ-
σαι, καὶ σιωπῶν ὁρᾶσθαι, μηδὲν χρηστὸν ἀπο-
λαύων τῆς ξυνουσίας, δόξαιμ' ἂν τοιαύτης
δὲ αὐτοῖς τῆς ὑποστάσεως ὔσης, φέρε ἤδη D
πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπισχνήσωμαι, οἷα μὲν
πρὸ τοῦ εἰσδέχεσθαι καὶ τυγχάνειν ὑποφέρου-
σιν, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, πάσχουσιν· ὑπὸ
πᾶσι δὲ, ἢ τις αὐτοῖς ἡ καταστροφὴ τοῦ δρά-
ματος γίγνεται· ἃ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε εἰπεῖν ἐστιν,
ὡς εἰ καὶ πονηρὰ ταῦτα, ἀλυπότατα γοῦν, καὶ
οὐ πολλοῦ δεήσει τοῦ πόνου, ἀλλὰ θελῆσαι
δεῖ μόνον. εἶτά σοι πέπρωται τὸ πρῶ ἀμ-
μόρως. Ἀλλὰ πολλῆς μὲν τῆς ἀλφαδρομῆς,

propterea quòd voluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur. Verumenimuero ob solam voluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror, & stultum: maximè quum videant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm voluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse: præterea autem nec verisimile videri vt contingat aliquãdo, si quis modò rem recta reputet via. At Vlyssis quidẽ socij, dulci quadã gustata loto, reliqua negligebant, ac præsenti voluptate deliniti, honesta contemnebant, vt non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis famelicus alij cuipiam loto sese ingurgitanti, neque quicquam inde impertienti, assistat, idque solam ob spem, quòd credat fore vt & ipsi aliquando degustandã lotum porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atque honesti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planéque verberibus quibusdam Homericis dignum! Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedũt, ad quodcunque lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum supráque plebem existiment. Nam ego quidem, quod ad me propriè attinet, recusarim vel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictórque videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causſa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur, priusquam obtineant: deinde cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt, hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facilè, neque ad id multo opus esse labore: sat esse si velis modò: posteà reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est vt primùm diu sursum ac deorsum cursites,

mane excitatus assiduè pro foribus obuerseris, vt perdures quum protruderis, quum excluderis, quum improbus interdum atque importunus videris, cùm ianitori malè syrissanti, ac nomenclatori Libyco subiiceris, quúmque nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiam vestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potissimùm gaudeat, vti ne discrepes, néve oculos illius offendas. Postremò vti gnauiter assectêre necesse est, vel antecedas potiùs, à famulis protrusus, ac veluti pompam quandam expleas: at ille interim cõplures iam dies ne aspicit quidem te. Quòd si quando res tibi felicissimè verterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritque quicquid illud fuerit quod illi fortè in buccã venerit: tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intẽpestiua trepidatio, tum sannæ eorũ qui adsunt, hæsitantiam tuam ac perplexitatem ridentium. Quo quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id, si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi, insciti㠀. Ita fit vt tu primã hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas, vt tantã animi tui imbecillitatẽ ipse condemnes. Porrò vbi multas iã noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorũ, contigerit autẽ & deus quispiã tragicus qui tibi sit auxilio: iam illud restat, vt exploreris excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidẽ disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prędicatur. Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentẽ, idque meritò, futurũ vt alius nemo sit admissurus, si priùs ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dum inuides iis qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunę tibi sint competitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperãtem, ac miserè de illius vultu pendentem: qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, peristi.

A σωνεχοῖς δὲ τῆς θυρωυλίας, ἕωθεν τε ὀξανιστάμενον, προπεμπόμενον ὠθούμενον, καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ αὐαίσχυντον σνίοτε, καὶ ὀχληρὸν δοκοῦντα τοῦ θυρωρῷ κακῶς συνέζοντι, καὶ ὄνομα κλήτορι Λιβυκῷ παρέχοντα, καὶ μισθὸν τελοῦντα τῆς μνήμης τοῦ ὀνόματος. καὶ μὲν καὶ ἐσθῆτος ὑπὲρ τὴν ὑπαρχουσαν δυνάμιν ὑπομελητέον, πρὸς τὸ τῶν προσπολουμένων ἀξίωμα, καὶ χρώματα αἱρεῖσθαι, οἷς αὐτὸς σκῆνος ἥδηται, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μηδὲ προσκρούσῃς βλεπόμενος· καὶ φιλοπόνως ἕπεσθαι, μᾶλλον δὲ ἡγεῖσθαι, τοῦ τὴν
B οἰκετῶν προηγουμένων, καὶ ὡσπερ τινα πομπὴν αὐτὰ πληροῦντα. ὁ δὲ, οὐδὲ προσβλέπει πολλῶν ἐξῆς ἡμερῶν. ἰὼ δέ ποτε καὶ τὰ ἄειστα προσέξῃς, καὶ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέσας εἴρηταί τι, ὧν αὐ τύχῃ, τότε δὴ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρώς, ἀλεγεινὸς δὲ ὁ ἴλιγγος, καὶ βόμος ἀκριβὴς, καὶ γέλως τῶν παρόντων ὅτι τῇ ἀπορείᾳ. καὶ πολλάκις ἀποκεῖναθαι δέον τίς ἰὼ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλιαι νῆες ἦσαν, αὐδῶ ἐκάλεσαν· οἱ δὲ θαλμηροὶ, δψίλιαι· οἱ δὲ
C κακοήθεις, ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὕτω ὑπερσφαλεσάτης πειρασθεὶς τῆς τοιαύτης φιλοφροσύνης, ἀπῆλθες καταδικάσας σεαυτὸν πολλῷ τινὶ ἀπογνωσιν. ἐπειδὴ δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἰαύσῃς, ἥματα δ' αἱματόεντα ἀφαγάγῃς, ἦ, μὰ Δία, τῆς Ἑλένης ἕνεκα, οὐδὲ τῶν Πριάμου Περγάμων, ἀλλὰ τῶν ἐλπιζομένων πέντε ὀβολῶν, τύχης δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ σωτῆρος, ἐξέτασις ἐνθένδε, εἰ οἶσθα τὰ μαθήματα· καὶ τῷ μὲν πλουσίῳ ἡ ἀμαθὴς οὐκ ἀηδὴς, ἐπαινουμένῳ, καὶ δαιμονιζομένῳ· σοὶ δ',
D ὁ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγών, ὡς ὑπὲρ ἄπαντος τοῦ βίου τότε προσεῖναι δοκεῖ· ὑπαφίσταται γὰρ εἰκότως ὁ μηδ' ὑπ' ἄλλου αὖ καταδεχθῆναι, πρὸς τὸ προτέρου ἀποβληθέντα, ὡς δόξαντα εἶναι ἀδόκιμον· αἰδὼς τοίνυν ἐς μυρία διαφιρεθῆναι τότε, τοῖς μὲ αὐτεξεταζομένοις φθονοῦντα (τίθη γὰρ καὶ ἄλλους εἶναι τῶν αὐτῶν αὐτοποιουμένους) αὐτὸν δ' πάντα σιδεῶς εἰρηκέναι νομίζοντα, φοβούμενον δ' καὶ ἐλπίζοντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα. καὶ εἰ μὲν ἐκφαυλίζοι τι τ̃ λεγομένων, ἀπολ-

ἀλύμβων· εἰ δὲ μειδιῶν ἀκούοι, γεγηθότα καὶ A Sin arridens auſcultat, hilareſcis, & ſpe
θέλπειν καθιστάμενον. εἰκὸς δὲ πολλοὺς εἶ- bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneum eſt, eſſe non paucos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum velint inducere. Horum vnuſquiſque clanculum velut ex inſidiis in te iaculatur. Iam verò illud conſidera, quale ſit, virum promiſſa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit: & aliis quidem didiciſſe videri, aliis ſecus. Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curioſiùs diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis, inuidia; aut vicinus leui quapiam de cauſa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, vel pæderaſten: is protinus iuxta vetus illud proB uerbium, ex Iouis tabulis teſtis. Porrò ſi pariter omnes bene de te prædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti videbuntur. Nam admodum omnia tibi conſtent oportet: nihil prorſus ſit, quod tibi queat obſiſtere: alioqui nunquam obtinueris. Age ſanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibúſque ille huiuſmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. C Ad hæc vult etiam vxor: non refragatur domus præfectus, neque item diſpenſator: nemo tuam inſimulauit vitam: dextra omnia & omni ex parte bene promittunt ſacra: Viciſti igitur ô fortunate, & coronatus es Olympia. quin Babylonem magis cepiſti, aut Sardium arcem occupaſti. habebis Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam ſanè par eſt, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis reſpondeant, ne corona tua frondea duntaxat ſit, ſimul vt merces haudquaquam contemnenda præſtituatur, eáque commoD dè ad vſum citráque negotium perſoluatur, vtque reliquus item honos tibi præter miniſtrorũ vulgus ſuppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à curſitationibus, à vigiliis, in otium te recipias, vt id quod vulgo ſolent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihílque iam facias præter ea ſola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ cõductus: ita enim conſentaneum fuerat Timocles: neque ingens malũ erat futurum, ſi quis ſubdita ceruice ferat iugũ, leue nimirũ, & portatu facile, quódque eſt omnium maximum, auro illitum. Atqui longè ſecus res habet, imò nihil horũ reperietur.

Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecũ ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus non incomis: qui tibi priùs placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimùm, quinque drachmis. At ille accissans, seque quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egóne quicquam abs te? Addit & illa, Absit, dij prohibeant. Tandem flectitur atque obtemperat, ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta veste, mundissimèque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior aliis aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum postremum venire, graue. Proinde media inter vtrunque obseruata opportunitate ingrederis: téque sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiã iubet accumbere, paulo supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ gerũtur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnésque qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negotiũ dederit vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiam ad ea quæ fiunt attonitum ac stupefactum, deridẽt clanculum, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam cœnasse, nouúmque tibi esse vt mãtile apponatur. Proinde, sicuti verisimile est, præ hæsitantia sudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque variis appositis opsoniis, & in ordinem quendam extructis, scire possis cui priùs aut posteriùs manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus, conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animóque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur, obstupescẽs.

Insolentia conuiuiorum.

A μυεῖα γάρ ἐστιν ἀφόρητα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ ἐν αὐταῖς ἤδη ταῖς συνουσίαις γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, εἴ τις ἂν αὐτῶν ὑπομεῖναι δυνατὸς, παιδεία καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ὡμιληκώς. ἀρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ δείπνου, ἐὰν δοκῇ, ὅ σε εἰκὸς δεῖπνήσειν τὰ πρῶτα τῆς μιγνύσης ξυνουσίας. οὗτος οὖν πρόσεισι παιδαγωγῶν τις ἥκειν ὑπὲρ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἰκέτης, ὃν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι, πρὶν ἐμβύσασθαι ἐς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀδέξιος εἶ) δοκεῖς, ἐνίοτε χάλκιον, πέντε δραχμὰς· ὁ δ', ἀκκισάμενος, ἔπαιτε, πρὶν σοῦ

B δὲ ἐγώ; καὶ Ἡρακλῆς, μὴ γένοιτο ἐπειπών, τέλος ἐπείθη· ἔπειτά σοι πλατὺ εἰσχωρῶν· σὺ δ' ἐνθῆτα καθαρὰν προχρισάμενος, καὶ σεαυτὸν κομιώτατα σκευάσας, λευσάμενος ἥκεις, δεδιὼς μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο. ἀπιέναι γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀστεῖον· ἐλθεῖν δὲ ὕστατον ἥκειν, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ χρόνου, εἰσεληλύθεις· καί σε πρῶτον ἐνήμως ἐδέξατο· καὶ παραλαβών τις, κατέκλινε μικρὸν ὑπὲρ τὸν πλοῦτον, μετ' ὀλίγον τῶν παλαιῶν φίλων. σὺ δ' ὥσπερ τὸν Διὸς τὸν οἶκον πρελθών,

C πρῶτα τεθαύμακας, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παρατιθεμένων μετέωρος εἶ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πρῶτα· καὶ ἅττε οἰκετεία εἰς σὲ ἀποβλέπει, καὶ τῶν πρόσθεν ἕκαστος ὅ, τι προέξεις ὑπιτηρεῖ· σὺ δ' αὐτῷ γ' ἀμελὴς τῷ πλησίον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσπαίσαι τῶν οἰκετῶν ὑπισχνεῖν, ὅπως ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, εἰ πολλάκις σὺ προσωπῆς ἀποβλέψας. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι ὁρῶντες σὲ πεπληγμένον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν δρωμένων ἀποσκώπτουσι, τεκμήριον ποιούμενοι ὧν μὴ πρὸ πολλοῦ προτέρου

D σε δεδειπνηκέναι, καὶ ὃ χρυσοῦν εἶναί σοι τὸ ποτήριον· ὥσπερ οὖν εἰκὸς, ἰδιώτην τε καὶ ἄπειρον τοιούτων. ἐνίοτε δ' ἀπορίᾳ καὶ μὴ τὰ δικαιοῦντα πρὸς αἰτεῖν τολμᾷς, μὴ δόξῃς οἰνόφλυξ τις εἶ), μήτε τῶν ὄψων προβεβλημένων ποικίλων πρὸς ὄψιν τάξιν ἐσκευασμένων, εἰδέναι ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον τὴν χεῖρα ἐνίσχῃς. ὑποβλέπειν οὖν ἐς τὸν πλησίον δεῖπνον, καὶ ἀκριβῶς ζηλοῦν καὶ μιμεῖσθαι τὴν δεῖπνον τάξιν ἀκολουθίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλος εἶ, καὶ θορύβου πλέως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕκαστα τῶν προτιθεμένων ἐκπεπληγμένος.

καὶ ἄρτι μὲν διδαιμονίζῃς τὸν πλούσιον τῷ χρυσῷ, καὶ τῷ ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δὲ οἰκτείρῃς σεαυτὸν, ὡς δὲ μηδὲν ὢν, εἶτα ζῆν νομιζόμενος. εἰώθασι δὲ καὶ ἐκεῖνο εἰσέρχεταί σε, ὡς ζηλωτόν τινα διώσειν τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις εὐτυχήσων, καὶ μεθέξων αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἷς γὰρ εἰσαεὶ Διονύσια ἑορτάσειν, καὶ που καὶ μειράκια ὡραῖα ἅμα κυνήμασι, καὶ ἡρέμα προσμειδιῶντα, γλαφυρωτέραν ὑποχεάσει τὴν μέλλουσαν ἀφετείλιον· ὥστε συνεχῶς ὃ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο φθέγξεσθαι,

Οὐ νέμεσις Τρῶάς καὶ ἐυκνήμιδας Ἀχαιοὺς
πολλὰ πονεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς τοσαύτης δαιμονίας. φιλοτησίαν ὅτι τοῦτο. καὶ σκύφον ὑμεγέθη τις αἰτήσας, προπίεσί σοι τῷ διδασκάλῳ, ἢ ὅ,τι δή ποτε προσειπών· σὺ δὲ λαβών, ὅ,τι μέλλει σε καὶ αὐτὸν ὑποφθεῖν ἔδει, ἠγνόησας ὑπ' ἀπειρίας, καὶ ἀγροικίας δόξαι ὤφλες. ὑπίφθονος δὴ οὖν ἀπὸ τῆς προπόσεως ἐκείνης πολλοῖς τῶν παλαιῶν φίλων γεγένησαι, καὶ προήτερον ὅτι τῇ καλαχλίσῃ ἐλύπησας τινὰς αὐτῶν· ὅτι τήμερον ἦκων, προυχρίσθης ἀνδρῶν πολυετῆ δουλείαν ὑπολελικότων. βύθιος οὖν ἂν εἴης τὸς τοιοῦτός τις προσὶ σὺ λόγος σε ἀνθρώπους. τοῦτο ἡμῖν προὸς τοὺς ἄλλους δεινοὺς ἐλείπετο, καὶ τῶν ἄρτι ἐστελλυθότων ἐς τὴν οἰκίαν, δευτέρους εἶναι. ἐμοὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι τοῦτο διέφυκται ἡ Ῥωμαίων πόλις. κρίνει τί ὄφελος ἐφ' ὅτῳ προτιμῶνται ἡμῶν; ἢ ῥήματα δύσχρηστα λέγοντες, οἰόνταί τι παμμέγεθες ὠφελεῖν; ἄλλος δὲ, ἢ οἶδες ὅσα μὲν ἔπιεν, ὅπως ἂν τὰ προσφερόμενα σύλλαβὼν κατέφαγεν; ἀπειρόκαλος ἀνθρωπος, ἐμοὶ λιμοῦ πλέως· ἢ δ' ὅταν λευκοῦ ποτε ἄρτου ἐμφορηθεὶς, ἅτε γε Νομαδικοῦ, ἢ Φασιανοῦ ὄρνιθος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλέλοιπε. τρίτος ἄλλος, ὦ μακάριοι, φησὶ, πέντε δ' ὅλων ἡμερῶν ὄψεσθε αὐτὸν, σαρκῶδά που σε ἡμῖν τὰ ὁμοῖα ποτὲ ὑμνοῦντα. νῦν μὲν γὰρ ὥσπερ τὰ καινὰ τῶν ὑποδημάτων ἐν τιμῇ τινι ἐστὶν ἐπειδὰν δὲ πατηθῇ πολλάκις, καὶ ὑπὸ τοῦ πηλοῦ ἀναπλασθῇ, ὑπὸ τῆς κόνεως ἀθλίως ἐρρίφεται· κἀ-

A Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantásque deliciasque interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus deliciis illis fruiturus, cunctorúmque ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semper Bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterũ hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam

B desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet si Troïa pubes,
Armatiq; simul Danai, sub Marte laborum
Pondera tanta ferant:

ob tãtam videlicet felicitatẽ. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac postulato per quam ingenti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim oporteat respõdere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iámque rusticanus &

C inelegans esse videris. Cęterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te cõcitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum vrebat, quòd modò cùm aduenerís, iis anteponare, qui multorum annorũ seruitutẽ exhauserint. Protinus itaq; talia quędam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris deerat, vt etiam iis qui nuper in familiam cõmigrarunt, posthabeamur. &, Solis Græculis patet vrbs Romana. &, Quid habent quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificã quandam vtilitatem adferre videntur, quum verbula quædam misera dicunt?

D Rursus alius hæc: An non vidisti quantum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorarit? homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per somnium quidem vnquam fuerit albo pane saturatus, multo minùs alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius, Fatui, inquit, priusquam quinque abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atque calcei noui solent, in pretio est, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, lutóque deformatus, tum miserè sub lectica abiicietur, cimicibus,

Calcei noui.

quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tum etiam ad calumniandũ insimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinẽ plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eóque iamdudum aluo tibi cita discruciaris: verùm neq; decorum tibi ante alios è conuiuio discedere, neque rursum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dum sermo alius ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia proferuntur in conuiuium (nam vniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui non liceat neq; videre quæ geruntur, neque auscultare si quis voce citharáve canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repèns ortus ea cuncta discutiat, aut incendium aliquod renuntietur, quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimũ cõuiuium, quod mihi quidem haudquaquam suauius sit cepis, candidóque sale, liberè quum velim ex his, & quãtum velim, edenti. Verùm vt ne tibi commemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, mane vobis erit de mercede pacto transigendum, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò, si quum charissimam possessionum mearum partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem, liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem. Cęterùm quando certi quippiam est præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum spe te in nostram veniisse familiam, verùm aliarum gratia rerum, puta nostræ in te beneuolentię causa, tum honoris qui tibi præter omnes continget: attamen præfiniendum est aliquid.

Pactio mercedis.

ρεων ὥσπερ ἡμεῖς ἀνάπλεως· σκῶπτοι μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ φέροιτο, καὶ τὰ μὲν ἤδη καὶ παρὰ δεῖπνον τινες αὐτῶν διασκευάζονται. ὃ δ' οὖν συμπόσιον ὅλον σκῶπτον, σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλῆστοι τῶν λόγων· σοὶ δ' ὑπὲρ ἀνθρείας πλέον τῷ ἰκανοῦ ἐμπέπωκεν οἴνου λεπτοῦ, καὶ δριμέος, πάλαι τῆς γαστρὸς ἐπειγούσης, πονήρως ἔχεις· καὶ ὅτε παρεξαναστῆναί σοι καλὸν, ὅτε μένειν ἀσφαλές. ἀποτεινομένου τοίνυν τοῦ πότου, καὶ λόγων ἅτε λόγοις γιγνομένων, καὶ θεαμάτων ἅτε θεάμασι παρεισόντων (ἄπορον γὰρ ἐπιδείξασθαί σοι τὰ αὐτὰ βάλεται) κέλσασιν ἐμοὶ μὲν ὑπομένειν, μήτε ὁρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούων εἴ τις ᾄδοι, ἢ κιθαρίζοι, πάνυ χαλεπὸς μεταχίσεως, ἀλλ' ἐπαινῶ μὲν ἐπ' ἀνάγκης, δύσχη δὲ ἢ σφόδρα συμπεσεῖν σκῶπτα πάντα, ἢ πυρκαϊάν τινα παρεξαγγελθῆναι, ἵνα ποτὲ καὶ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον. τοῦτο μὲν δή σοι τὸ παρὸν, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον σκῶμμα δεῖπνον, οὐκ ἔμοιγε τοῦ γάμου, καὶ τῶν λαμπάδων ἀλλῶν ἥδιον, ὁπηνίκα βούλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλευθέρως ἐθέλω. ἵνα γοῦν σοι τινὰ ὀξυρεγμίαν τῶν ὅτε τούτοις πρῶτον, καὶ τὸν ἐν τῇ νυκτὶ ἔμετον, ἔασον δεῖσθαι περὶ τοῦ μισθοῦ ξυμβῶμεν ὑμᾶς, ὁπόσου τε καὶ ὁπότε τοῦ ἔτους χρὴ λαμβάνειν. παρόντων οὖν δύο ἢ τριῶν φίλων, παρακαλέσας σε, καὶ καθίσασθαι κελεύσας, ἄρχεται λέγειν· τὰ μὲν ἡμέτερα, ὁποῖά ἐστιν, ἑώρακας ἤδη, καὶ ὡς τῦφος ἐν αὐλοῖς οὐδεὶς εἰς, ἀπηγωνίσθαι δὲ, καὶ πρὸς πάντα, καὶ δημοτικά· χρὴ δέ σε οὕτως ἔχειν ὡς ἀπόντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομένων. γελοῖον γὰρ εἴ σε χρειώτατον, τινὶ ψυχῇ σοι τινὶ ἐμαυτῷ, ἢ καὶ, νὴ Δία, τῶν παίδων (εἰ παῖδες εἶεν αὐτῷ παιδοῦσθαι δεόμενοι) ὁπωστέπτων, τῶν ἄλλων μὴ ὁπόσης ἠνείμην δεσπότην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὠφελεῖσθαί τι δεῖ, ὁρᾷ μὲν ὃ μέτριον καὶ αὐτάρκες τοῦ σοῦ βίου, οἶμαι· συνίημι ὡς οὐχὶ μισθοῦ ἐλπίδι παρεληλυθὼς ἡμῶν τὴν οἰκίαν, τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς, καὶ τιμῆς, ἣν παρὰ πᾶσιν ἕξεις· ὅμως δ' οὖν χρὴ ὠφελεῖσθαί τι.

οὐ δ' αὐτὸς ὅ,τι καὶ βούλῃ, λέγε, μεμνημένος, ὦ φίλτατε, καὶ ἐκείνων, ἃ σοὶ ἐν ἑορταῖς ἐτησίοις εἰκὸς ἡμᾶς παρέξειν. οὐ γὰρ ἀμελήσομεν οὐδὲ τῶν τοιούτων, εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ συνηθέμεθα. πολλαὶ δέ, οἶσθα, τοῦ ἔτους αἱ τοιαῦται ἀφορμαί· καὶ πρὸς ἐκεῖνα τοίνυν ἀποβλέπων, μετριώτερον δηλονότι ὑπὲρ ἁλὸς ἡμῖν τὸν μισθὸν ἄλλως τε, καὶ πρέπον αὖ εἴη τοῖς πεπαιδευμένοις ὑμῖν χρείττοσιν εἶναι χρημάτων. ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν, καὶ ὅλον σε ἀφοσιώσας ταῖς ἐλπίσι, πιθανὸν ἑαυτὸν πεποίηκε· σὺ δὲ, πάλαι πάλαι, καὶ μυριάδας ὀνειροπολήσας, καὶ ἀγροὺς ὅλους, καὶ οἰκοσίας, οἰκίης μὲν ἤρεμα τῆς μετριολογίας, σαίνεις δὲ ὅμως τὴν ὑποσχέσιν, καὶ ὃ, Πάντα ἡμῖν κοινὰ ἔσται, βέβαιον, καὶ ἀληθὲς ἔσεσθαι νομίζεις, οὐκ εἰδὼς ὅτι τὰ τοιαῦτα,

Χείλεα μὲν τ' ἐδίηνεν, ὑποφώλιον δ' οὐκ ἐδίηνε.

τελευταῖον δ' ὑπ' αἰδοῦς αὖ ἐπέτρεψας. ὁ δὲ, αὐτὸς μὲν, ἔφησιν ἐρᾷν, τῶν φίλων δέ τινα τῶν παρόντων κελεύει, μέσον ἐλθόντα τοῦ πράγματος εἰπεῖν, ὃ μήτ' αὖ λίαν ὀλίγον δοῦναι, καὶ πρὸς ἄλλα τούτων ἀναγκαιότερα δαπανῶντι, μήτε τὸν λημμένῳ δύτελές. ὁ δὲ, ὡμολόγων τις, οὐ παίδων, κολακεία συνέφορος; ὡς μὲν οὐκ εὐδαιμονέστατος εἶ, φησι, τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, ὦ σοῦ, οὐκ ἂν εἴποις, ᾧ γε τοῦτο πρῶτον ὑπῆρχεν, ὃ πολλοῖς πόνῳ γλιχομένοις μόλις ἂν γένοιτο πρὸς τῆς Τύχης. λέγω δὲ, ὁμιλίας ἀξιοπίστους, καὶ ἑστίας κοινωνοῦσας, καὶ ἐς τὸν πρώτιστον οἶκον τῶν ἐν τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ καταδεδῆσθαι. τοῦτο γὰρ ὑπὲρ τὰ Κροίσου πάλαντα, καὶ τὸν Μίδου πλοῦτον, εἰ σωφρονεῖν οἶσθα. εἶδον δὲ πολλοὺς τῶν βιοδοκίμων, ἐθελήσαντας ἂν εἰ καὶ πρόσθεν δοῦναί τι, μόνης τῆς δόξης ἕνεκα, συνεῖναι τούτῳ, καὶ ὁρᾶσθαι πρὸς αὐτὸν ἐπαίοντες, καὶ φίλοις εἶναι δοκοῦντες· οὐκ ἔχω ὅπως σε τῆς εὐπορίας μακαρίσω· ὃς δ' ἂν προσλήψῃ μισθὸν οὐ τοιούτης εὐδαιμονίας. ἀρκεῖν οὖν νομίζω, εἰ μὴ πόνου ἄσπρος εἶ, πρόσον δέ τι εἰπὼν ἐλάττιον, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς σὰς ἐκείνας ἐλπίδας· ἀγαπᾷ δ' ὅμως ἀναλήψιον.

A Quin ipse magis quod videbitur statuito, habita ratione, vir amicissime, munerum etiam illorum quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus videris. Neque enim vel ista nobis fuerint neglectui futura, etiam si nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum præmium nobis præscribas. Præterea decet etiam vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totúmque te varia spe labefactans, mitem sibi ac tractabilem reddidit: Tu porrò qui dudum talenta, ac multa
B nummûm millia somniaras, solidos agros, & familias, sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen, atque illud, Communia futura sunt omnia, ratum & verum fore arbitraris, ignarus, eiusmodi dicta,

Summis è labiis, non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipse statuendi ius defers. Verùm ille facturum sese negat: cæterùm ex amicis præsentibus quempiã in eo negotio veluti medium intercedere iubet, qui salarij modum pronunciet,
C eum, qui neque ipsum grauet, vt cui plurimus tum alias in res magis his necessarias sũmptus sit faciendus: neque rursus eo qui laturus est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiã, diuitis æqualis, vnà cum illo à pueris adulando educatus, Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primum cõtigerit, quod pluribus miserè cupiẽtibus, vix à fortuna dari possit, nempe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Crœsi talenta, tum
D Midæ diuitias superat, si modò modestus esse noris. Equidem nõ paucos noui magni nominis viros, qui cupiissent, etiam si quid vltro dandum fuisset, gloriæ duntaxat caussa cum isto viuere, & familiares apud hunc atque amici videri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuã prędicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolens, si tantum accipias: simulq; pronũciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni cõsulas necesse est.

Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans, ac dissimulãs, ac initiò quidem non magnopere illi reluctans: facilé que sequeris, vt quòd non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introëuntem, prorsus præclaris illis opibus deliciisque domesticum quendam ac familiarem esse factum. At ipse nondũ videre potes quam ob rem illi te felicem existimẽt, nisi quòd gaudes tamen, téque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cęterùm contra atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deteriùs ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas; labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atque intoleranda. Audi igitur vir egregie, non molestiam modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsúsque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatem, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusarit, ad vitam tam indignam, tam humilem, te conferenti. Seruus itaque (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neque vnius seruus, verùm complurium, operámque seruilem præstare cogêris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsque, idque mercede vili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino satisfacies, neque ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò didiceris, atque ætate multùm aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis me-

Seruitus consequens conditionẽ acceptam.

A ἢ γὰρ ὃς᾽ ἀὺ φυγεῖν ἔτι σοι δυνατὸν ὧντος ἐχκύων γομμάτου. δέχη τοίνυν τὸν χαλινὸν, μύσας· ⁊ τὰ πρῶτα βιάσονός εἶ πρὸς αὐτὸν, ⁊ πάνυ πρᾴως πάσχοντα, ὃς᾽ ὀξέως νύττοντα, μέχρις ἂν λάθῃς τέλεον αὐτῷ συνήθης γενόμενος. οἱ μὲν δὴ ἔξω ἄνθρωποι, ὃ μὴ τοῦτο ζηλῶσί σε, ὁρῶντες σὺν τῆς κιγκλίδος ἁβρυνόμενον, ⁊ ἀκωλύτως εἰσιόντα, ⁊ τὴν πᾶσαν ἔνδον γεγυμνασμένον. σὺ δ᾽ αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς, ὃ τινος ἕνεκα βιάζομαι σε αὐτῆς εἰς δουλείας. πλὴν ἀλλὰ χαίρεις γε, ⁊ σαυτὸν ὄλβια πάσχειν, ⁊ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζεις· ὃ δὴ ἔμπαλιν ἢ σὺ ἤλπισας, γίγνεται. ⁊ ὡς ἡ παροιμία φησὶν, Ἐπὶ Μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ᾽ ἑκάστην ὡς εἰπεῖν τὴν ἡμέραν ἀποσμικρυνόμενον, ⁊ εἰς τοὐπίσω ἀναποδίζον. ἡρέμα οἶμαι, ὡσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τότε πρῶτον διαβλέπων, ἄρχῃ καταγνῶναι, ὡς αἱ μὲν χρυσαῖ ἐκεῖναι ἐλπίδες, οὐδὲν ἄλλ᾽ ἢ φυσαί τινες ἦσαν ὑπόχρυσοι· βαρεῖς δὲ, ⁊ ἀληθεῖς, ⁊ ἀπαραίτητοι, καὶ συνεχεῖς οἱ πόνοι. τίνες δ᾽ ὅτι ἴσως ἐρήσῃ με· ὐχ ὁρῶ γὰρ ὅ, τι B ὀδύνηρὸν ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ὑπάρχει, οὐδ᾽ ὀδυνῶ ἄπτομαι ἔφασθα τὰ καμάτηρά καὶ ἀφόρητα. σκόπει δὴ καὶ σύ, ὦ γενναῖε, μὴ εἰ κάματός ἐστιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ὀξετάζων, ἀλλὰ ⁊ ὃ αἰσχρὸν, ⁊ ταπεινὸν, ⁊ συνόλως δουλοπρεπὲς, σὺν ἐν πρέρχῃ τῆς ἀνεψάσεως πρέμνου· ⁊ πρῶτόν γε μέμνησο μηκέτι ἐλεύθερον ὃ ἀπ᾽ ἐκείνης, μηδὲ δυπατρείδην σαυτὸν οἴεσθαι. πρώτα γὰρ ταῦτα ὃ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἔξω τῆς ὁδοῦ καταλείψων, ἴσθι, ἐπειδὴν ὅτι τοιαύτην σαυτὸν λατρείαν ἀπεμπολήσας εἰσίῃς. ⁊ γὰρ ἐθελήσῃ σοι ἡ Ελευθερία ξυνεξελθεῖν, ἐφ᾽ ὅτῳ ἀγωνῇ πρᾴγματα ⁊ πάντα εἰσιόντι. δοῦλος οἶμαι, εἰ καὶ πάνυ ἀληθῶς τῷ ὀνόματι, ⁊ ὐχ ἑνὸς, ἀλλὰ πολλῶν δοῦλος ἀναγκαίως ἔσῃ, ⁊ ἡνεύσῃς κάτω νενευκὼς ἕωθεν ἐς ἑσπέραν, ἀεικελίῳ ὅτι μισθῷ· καὶ ἅτε δὴ μὴ ἐκ παίδων τῇ δουλείᾳ ξυντραφείς, ὀψιμαθήσας δὲ, ⁊ πόρρω που τῆς ἡλικίας παιδευόμενος πρὸς αὐτῆς, ⁊ πάνυ ἀδόκιμος ἔσῃ, οὐδὲ πολλοῦ ἄξιος τῷ δεσπότῃ. ἁμαρτήσει γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας

C

D

te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introëuntem, prorsus præclaris illis opibus deliciisque domesticum quendam ac familiarem esse factum. At ipse nondũ videre potes quam ob rem illi te felicem existimẽt, nisi quòd gaudes tamen, téque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cęterùm contra atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deteriùs ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas; labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atque intoleranda. Audi igitur vir egregie, non molestiam modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsúsque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatem, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusarit, ad vitam tam indignam, tam humilem, te conferenti. Seruus itaque (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neque vnius seruus, verùm complurium, operámque seruilem præstare cogêris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsque, idque mercede vili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino satisfacies, neque ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò didiceris, atque ætate multùm aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis me-

ἐπαιοῦσα· καὶ ἀποσκιρτᾷν σύοτε ποιῇς, καὶ δ' αὐτὸ σὺ τῇ δουλείᾳ πονήρως ἀπαλλάττειν πάλιν εἰ μὴ ἀποχρῶν σοι τοῦτο ἐλευθερίαν νομίζεις, ὃ μὴ Πυρρίᾳ μηδὲ Ζωπυρίωνος υἱὸν εἶ), μηδ' ὡς ὁ τις Βιθυνὸς ἐπὶ μεγαλοφώνῳ τῷ κήρυκι ἀπημπολῆσθαι. ἀλλ' ὁπότερον, ὦ βέλτιστε, τῆς νομιμίας ὑπεραίσῃ, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυρρίᾳ καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, τοσοῦτον πλῆθος χεῖρα ὁμοίως τοῖς ἀλλοις οἰκέτας, καὶ λάβης σκῆπτρον ὅ, τι δήποτε ἐστὶν ὃ διδόμενον, τοῦτο ἡ τοιαύτη ὄντως κήρυκος γὰρ οὐκ ἔδει σε ἐπ' αὐτῷ ἑαυτὸν ἀποκηρύξαντα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνηστευσάμενον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. εἶτ', ὦ κάθαρμα (φαίην ἂν καὶ μάλιστα τοῖς τὸν φιλόσοφον φέρουσι) εἴ σε μόνον τις ἢ πλέοντα καταπονήσας συλλαβών, ἢ λῃστὴς ἀπεδίδοτο· ὠκτειρες ἂν σεαυτὸν, ὡς τοιαύτῃ ἀξίαν δυσχεραίνοντα· ἢ εἴ τις σου συλλαβόμενος, ἦγε δοῦλον εἶναι λέγων, ἐβόας ἂν τοὺς νόμους, καὶ δεινὰ ἐποίεις, καὶ ἠγανάκτεις, καὶ, ὦ γῆ, καὶ θεοί, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐκεκράγεις ἂν σεαυτὸν ὄν, ὀλίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, ὅτε καὶ εἰ φύσει δοῦλος ἦσθα, καιρὸς ἦν σοι τοῦτο ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾶν, αὐτῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπημπόλησας; οὐδὲ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους λόγους αἰδεσθείς, οἷς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος, ἢ Ἀριστοτέλης διεξελήλυθασι, τὸ μὲν ἐλεύθερον ἐπαινοῦντες, τὸ δουλοπρεπὲς δὲ ψεγόμενον; καὶ οὐκ αἰσχύνῃ κἀλαζόνι καὶ ἀνελευθέροις, καὶ βωμολόχοις συντρεχόμενος, καὶ τοσούτῳ πλήθει Ῥωμαϊκῷ μόνος ξενίζων τῷ τρίβωνι, καὶ πονήρως τὴν Ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, εἶτα δεῖπνων δεῖπνα θορυβώδη, καὶ πολυανθρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν; καὶ οὐ αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτικῶς, καὶ πίνεις πέρα τοῦ μετρίως ἔχοντος· ἕωθέν τε ὑπὸ κώδωνι ἐξαναστάς, ἀποσφαλμὸς τοῦ ὕπνου ὃ ἥδιστον, συμπεφυρμένος αὖθις, καὶ κάτω, ἐπὶ τὸν χθιζὸν πηλὸν ἔχων ὅτι τῶν σκελῶν; ὅπως ἀπορία μή σε θέρμων ἔχει, ἢ τῶν ἀγρίων λαχάνων, ἐπέλιπον δὲ καὶ αἱ κρῆναι ῥέουσαί σοι ψυχροῦ ὕδατος, ὡς ὅτι ταῦτά σε ἐπ' ἀμυχθίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ δῆλον ὡς οὐχ ὕδατος, οὐδὲ θέρμων, ἀλλὰ πομμάτων, καὶ ὄψων,

moria animo recurſans, facítque vt interdum reſilire conêre, reluctériſque, atque ob id ipſum fit vt ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non ſic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum vir egregie, cùm inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alij ſeruuli protendis, capíſque quodcunque illud tandem eſt quod datur, hæc videlicet eſt auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipſus ſui fuerit præco, quíque ipſe vltro ſibi multo tempore dominum ambierit. Age iam ô ſceleſte (cur enim non dicam, præſertim in eum qui ſe philoſophum eſſe dicat?) ſi quis te pirata inter nauigandum captum, aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet, teipſum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut ſi quis manu iniecta te duceret, in ſeruitutem aſſerẽs, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, &, ô terra, ô dij, magno clamore vociferarereris: nunc verò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamen tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum ipſa virtute ac ſapientia vltro addictum vendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chryſippo, Ariſtotele, diſſeruntur, quum libertatẽ laudant, ſeruitutem damnant: an non te pudet, quum inter homines aſſentatores & emptitios ac ſeurras verſans, ex æquo cum illis æſtimaris! quum in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio verſaris, quúmque Romanam linguam perperam ac barbarè ſonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuoſa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij quidam ſunt & improbi? atque inter hos laudas odioſe, bibíſque præter modum: deinde mane ad tintinabulum expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima ſomni parte, vnà ſurſum ac deorſum circuncurſas, heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſqueadeó ne te lupini aut holerum agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per deſperationem ad iſta deuenires? Haud puto: quin potiùs palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorum atque obſoniorum,

viníque odorati cupiditate captum eò veniſſe: quæ dum lupi piſcis in morem auidiùs appetis, tuo merito euênit vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæque auctoramenta. Ac perinde atque ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi deliciis affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipſis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta: atque iſtarum rerum ne memoria quidem vlla: quanquam hoc quoque ferendum, ſi vita iſta cum hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum videri facit: non labores etiam accederent, cum illa ſeruorum colluuie communes. Sed vide num quæ tibi imperantur, leuiora ſint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuã accerſiſſe ſeſe) perquam exigua illi cura eſt. Quid enim (vt dici ſolet) commercii aſino cum lyra? An non vides videlicet quàm miſerè macerentur immodico deſiderio vel Homericæ ſapientiæ, vel Demoſthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ ſublimitatis? Quorum mehercle ex animis ſi quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter faſtum, mollitiem, laſciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad iſta nihil prorſum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque vultu ipſo graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum eſſe, ſeu rhetorẽ, ſeu philoſophum: pulchrum ille ſibi putat, vt & eiuſmodi quiſpiam, anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe videatur. Futurum enim hac re, vt Græcanicarum diſciplinarum ſtudioſus, reliquæque omnis doctrinæ neque negligens neque rudis eſſe putetur. Vnde fit vt in periculum vir egregie venias, ne non tam ob admirandas illas artes, quàm magis ob barbam palliúmque conductus eſſe videare: proinde vt perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neque abſis vnquam, verùm vt diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum, neque locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc

A καὶ οἶνος αἰθοσμίας ὀπτὸν μόλις, ἑάλως, καθάπερ ὁ λάβραξ, αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀρεγόμενον τούτων λαιμὸν ἀγκιστρεῖς. τοῦδε πόδας διηνεκοῦς τῆς λιχνείας ταύτης ταπίνθεα. καὶ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, κλοιῷ δεθεὶς τὸν τράχηλον, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρέχεις· σαυτῷ δὲ δοκεῖς πλουτᾶν, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐντραγεῖν· ἡ δὲ Ἐλευθερία, καὶ ὃ θύμιες, αὐτοῖς φυλέταις & φράτορσι, φροῦδα πάντα, καὶ οὐδὲ μνήμη τις αὐτῶν· καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον ὃ αἴσχιον προσιὼν τῷ προσώπατι, δοῦλον αὐτ' ἐλευ-

B θέρου δοκεῖν, οἱ δὲ πόνοι μὴ τοσοῦτοι τοὺς πάνυ τούτοις οἰκέτας· ἀλλ' ὅσα εἰ μετειώτερά σοι προστέτακται τῶν Δρόμωνι καὶ Τιβίῳ προστεταγμένων. ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα τῶν μαθημάτων ὀπτυμεῖν φήσας παρείληφέναι, ὀλίγον αὐτῷ μέλει. τί γὰρ κοινὸν φασὶ λύρᾳ καὶ ὄνῳ; πάνυ γοῦν ὁρᾷς; ἐκτετήκασι τῷ πόθῳ τῆς Ὁμήρου σοφίας, ἢ τῆς Δημοσθένους δριμύτητος, ἢ τῆς Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν ἴσως τις ἐκ τῆς

C ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας· τὸ καταλειπόμενον ὄγκος τῦφος καὶ μαλακία, καὶ ἁβρυπάθεια, καὶ ἀσέλγεια, καὶ ὕβρεις, καὶ ἀπαιδευσία. δεῖται δή σου ἐπ' ἐκεῖνα μὲν οὐδαμῶς. ἐπεὶ δὲ πώγωνα ἔχεις βαθὺν, καὶ σεμνός τις εἶ τὴν προσῳδίαν, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν δικαίως περιβέβλησαι, καὶ πάντες ἴσασί σε γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα, ἢ φιλόσοφον, καλὸν αὐτῷ δοκεῖ διαμεμίχθαι καὶ διδάσκαλόν τινα τοῖς προϊοῦσι, καὶ προπομπεύουσιν αὐτοῦ. δό-

D ξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομαθὴς τὴν Ἑλληνικὴν μαθημάτων, καὶ ὅλως, περὶ παιδείαν φιλόκαλος· ὥστε κινδυνεύεις, ὦ γενναῖε, αὐτὴ τὴν θαυμαστῶν λόγων, τὸν πώγωνα καὶ τὸν τρίβωνα μεμαθηκέναι. χρὴ οὖν σε ἀεὶ σοὶ αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι· ἀλλ' ἔωθεν ἐξαναστάντα, παρέχειν σεαυτὸν ὀφθησόμενον ἐν τῇ περιπάτῳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν· ὅσῃ δ' ὀπισθάλλων σκύτη σοι τὴν χεῖρα, ὅ, τι αὐ τύχοι, λα-

ρᾷ, τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὀπιδήκοῦμος, ὡς A tecum nugatur, obuiis ostentans quàm
ὄδῃ· ὧδῶ βαδίζων, ἀμελὴς ὢν τῶν μουσῶν, ne per viam quidem ingrediens, incu-
ἀλλ' εἰς καλὸν τιὼ σὺ τῶν πεπάτων ἀφα- rius sit literarum, quin vt illud ipsum
πίηται χολιώ. σύῃ ἄθλιος, τὰ μὲν πα- etiam otium quod inter inambulandum
εδραμὼν, τὰ δὲ, βάδην ἄνω πολλὰ δ' datur, in te quapiam honesta collocet.
κάτω (τοιαύτη γὰρ, ὡς οἶσθα, ἡ Πό- At tu miser interim, nunc cursim, nunc
λις) πεπελθὼν, ἱδρωκὼς τε, καὶ πνευστιᾶς. gradatim, nunc scansim plerunque, nunc
κἀκεῖνῳ ἔνδον τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, descensim (nam scis huiusmodi esse vr-
ἀφαλεγομένῳ, μετ' ὀπου καθίζῃς ἔχων, ὀρ- bem) obambulans, tum sudas tum spiri-
θὸς ὑπ' ἀπορίας ἀναγιγνώσκῃς τὸ βιβλίον tum anhelus trahis. Deinde illo intus
παρηρεισάμενος· ἐπειδὴ δὲ ἄσιτόν τε καὶ cum amico quopiam, ad quem accessit,
ἄποτον ἡ νὺξ καταλάβῃ, λουσάμενος πονη- confabulante, quum tibi interim locus
ρῶς ἀφεὶς, πρὶ αὐτό που φεδὸν τὸ μεσονύ- B desit vbi vel assidere queas, librum vi-
κτιον ἥκεις ὑπὸ τὸ δεῖπνον, σὺκ ἔνδ' ὁμοίως ἔν- delicet stans in manum sumis, quóque
τιμος, σὺδὲ πρόθυμος τοῖς παροῦσιν. ἀλλ' fallas tædium, legis. Pòst vbi ieiunum
ἰὼ τις ἄλλος ἐπεισέλθῃ νεανίσκος, ἐς τοῦ- te sitientémque nox occupauit, in-
πίσω σύ· καὶ ὅπως ἐς τιὼ ἀπημοτάτιω γω- commodè lotus, intempestiuè, puta
νίᾳ ὀξωθεῖς, καθάκεισαι μύρτος, μόνον nocte fermè concubia, ad cœnam ac-
τῶν προφερομένων τὰ ὀστᾶ, εἰ ἀφίκοιτο μέ- cedis, haud perinde deinceps in pre-
χρι σοῦ, καθάπερ οἱ κύνες πρόσθιον, ἢ δ' tio habitus, neque conspiciendus his
σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τἆλ- qui adsunt. Verùm si quis aduenerit re-
λα στιβάδουσιν, εἰ ἐπιφοβοῖτο τοῦ τῶν centior, tu post tergum reiiceris. Itaque
προκατακειμένων, ἄσμενος ἐπὶ λιμὸν in angulum aliquem abiectissimum re-
προσφοιτῶν. ἢ μὲν ἢ δ' ἡ ἄλλη ὕβρις ἀ- truisus, accumbis, testis duntaxat ac spe-
πεστιν, ἀλλ' ὅτε ὠὸν ἔχῃς μόνος; ἢ γὰρ αἰσ- ctator eorum quæ apponuntur, canum
χρὸν ὅτι καὶ σὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ritu ossa circumrodens, si fors ad te
ἀγνώστοις ἀντιποιᾶσθαι· ἀγνωμοσύνη γὰρ σὴ perueniat, vel aridum maluæ folium,
τοῦτό γε· ὅτε ἡ ὄρνις ὁμοία ταῖς ἄλλαις, ἀλ- quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab
λὰ τῶν μὲν πλουσίων, παχεῖα καὶ πιμελὴς, C iis qui supra te accumbunt, præ fame li-
σοὶ δὲ, νεοττὸς ἡμίτομος, ἢ φάτνα τις ἐπό- benter arrupturus. Audi iam & aliud
σκληρος; ὕβρεως ἀῤῥιπτος, καὶ ἀτιμία· πολ- contumeliæ genus. Quid quòd ne o-
λάκις δὲ ἰὼ ὀπτιλίποι ἄλλῳ τινὸς, αἰφνιδίως uum quidem soli tibi apponitur? Ne-
ὑπὸ παρόντος ὀράμενος ὁ ἀφέκτης τὰ σοὶ que enim conuenit, vt tu semper ea-
προκείμενα φέρων, ἐκείνῳ προτίθει- dem requiras, quæ hospitibus atque i-
κεν, ἐπιτονθορύσας· σὺ γὰρ ἡμέτερος εἶ. D gnotis ministrantur, quandoquidem
τεμνομένῳ μὲν γὰρ ἐν τῷ μέσῳ ἢ συὸς hæc tua sit inscitia atque inurbanitas.
ἐπανατρίῳ, ἢ ἐλάφῳ, χρὴ σὲ πάντως ἢ Neque auis eiusmodi tibi apponitur,
τὸν ἀφανέστατα ἴλεων ἔχειν, ἢ τιὼ Προμη- qualis aliis, verùm diuiti illi pinguis &
θέως μερίδα φέρεσθαι, ὅστᾶ κεκαλυμμένα succulenta, tibi pullus dimidiatus, aut
τῇ πιμελῇ. ὃ γὰρ τῷ μὲν ἐπ' ὀστᾶν λεπά- palumbus aliquis aridus atque insipidus,
δα πρέσασθαι, ἔστ' ἂν ἀπαναρθῶσι ἐμφορού- non auis videlicet, sed manifesta contu-
μενος, σὲ δ' ὅτω ταχέως προδράμῃ, τίνι melia, ludibriúmque. Neque verò ra-
φορητὸν ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, καὶ ὁπόσην αἰ ἔλαφοι rò fit, vt si quando desit alibi, mini-
τὴν χολὴν ἔχουσι; καίτοι σὺδέπω σκῦφον ἔφλυ, ster repentè te inspectante submouens
ea quæ tibi erant apposita, aliis apponat, illud tibi ad aurem immurmurans, Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissecetur vel porca fœta, vel ceruus: aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet: aut certè Promethei partem feres: nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina finitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat, quis tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum vel ceruis adest? Atque illud equidem nondum dixi,

Quotidianum vitium.

quòd reliquis ſuauiſſimum ac vetuſtiſſimum vinum bibentibus, tu ſolus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud ſemper curas, vt auro argentóve bibas, ne colore prodente palàm fiat te vſque adeo contemptum neglectúmque eſſe conuiuam: quanquam, bene tecum ageretur, ſi vel illud ipſum ad ſatietatem vſque bibere liceret. At nunc vbi crebriùs popoſceris, miniſter audiſſe diſſimulat. Adde iam multas interim & alias eſſe res quæ te diſcrucient: imò nihil eſſe fermè, quod non ſit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te ſit is qui ſaltandi docet artem, qui iocos Ionicos contexit, Alexandrinus quiſpiam homunculus. Nam quî tibi ſperes tu vt in accubitu æqueris iis qui voluptates & amatoria ſubminiſtrant? qui literulas in pectore geſtant? Proinde in obſcuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præque pudore abſtruſus, ſuſpiras, vti coniectãdum eſt, téque ipſum deploras, ac fortunam incuſas tuam, quæ tibi ne pauxillulum quidẽ lepôris ac venuſtatis aſperſerit. Ac prorſus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conſcribas cantiones: aut ſi id non contigit, vel eam aſſequi facultatem, vt poſſis ab aliis conditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus ſitum eſt vt quis efferatur, plurimíque fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoque aut arioli perſonam (ſi neceſſe ſit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quandoquidẽ hos quoque vides non mediocriter à diuitibus amari, plurimíque fieri: eóque vel vnum quodlibet horum fieri percupiás, vti ne prorſus reiiculus atque inutilis appareas. Atqui ne ad iſta quidem docilis es, infelix: proinde ſubmittas te oportet, muſſitéſque ac tacitus feras, clàm apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim ſi te famulus aliquis ſuſurro deferat, qui ſolus omnium non laudaris puerum heræ ſaltantem, aut cithara canẽtem, iſta ſcilicet ex re nõ leue diſcrimen impendet. Quapropter terreſtris in morem ranæ ſitiens vociferis neceſſe eſt, id operam dans, vt in laudantium numero inſignis ac præcipuus appareas. Quin ſæpicule ſilentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæque multam ſapiat aſſentationem. Iam verò magnopere ridiculum eſt, cũ eſurias interim ſitiáſque, vnguentis collíni, ac vertice geſtare coronam.

Contemptus & reiectio poſt cinædos & ſaltatores.

Adulatio ridiculorum.

A ὅτι τῶν ἄλλων ἥδιστόν τε καὶ παλαιότατον οἶνον πινόντων, μόνος σὺ πονηρόν τινα καὶ παχὺ πίνεις· θερμαθέντων ἀεὶ, ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνῃ, ὡς μὴ ἐλεγχθείης ἀπὸ τοῦ χρώματος, ὅτως ἄτιμος ὢν ξυμπότης· καὶ εἴθε γε καὶ ἐκεῖνα ἐς κόρον ἐῶ πίνῃ· νῦν δὲ πολλάκις αἰτήσαντος, ὁ παῖς ὑδρί' αἴοντι ἔοικεν. αἰτιᾷ δή σε πολλά, καὶ ἀθεΐα, καὶ φθόνου τὰ πρῶτα, καὶ μάλιστα ὅταν σε πρωθυδοκιμῇ κίναιδός τις, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ Ἰωνικὰ ξωείρων, Ἀλεξανδρεωτικὸς ἀνθρωπίσκος.

B Τοῖς μὲν γὰρ τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα ἀφικνουμένοις, καὶ γραμματίδια ἐκ τοῦ κόλπου ἀφικομίζουσι, πόθεν σύ γ' ἰσότιμος καταχείμενος; τοιγαροῦν ἐν μυχῷ τῆς συμποσίου, καὶ ἐκ' αἰδοῦς καταδεδυκὼς, τένεις ὡς ὃ εἰκὸς, καὶ σαυτὸν οἰκτείρῃς, καὶ αἰτιᾷ τὴν τύχην, ὑδρί' ὀλίγα σοι τῶν χαρίτων ὑπεφεκάσασθαι. ἡδέως γ' ἄν μοι δοκῇς ἐκ ποιητὴς γενέσθαι τῶν ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ κἂν ἄλλο ποιήσαντος, δυνασθαι ἆδειν ἀξίως. ὁρᾷς γὰρ οἷ ὃ παρεσκευάσθαι ἐκ διδοκιμεῖν ὄφελος. ἐκποιήσαις δ' ἄν, εἰ καὶ

C μάγον, ἢ μάντιν ἐκπονεῖν δέοι, τῶν κληρονόμων πολυπαθήτους, καὶ ἀρχαῖς, καὶ ἀθέτους τοῖς πλούτοις ἐκπεφυκότων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ὁρᾷς δὴ φερομένους ἐπὶ ταῖς φιλίαις, καὶ πολλῶν ἀξιουμένους· κἂν ἓν τι μόριον τούτων ἡδέως ἂν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόβλητος καὶ ἀθεώρητος εἶναι, ἀλλ' ἐσθ' ὅτε καὶ ταῦτα ὁ κακοδαίμων πιθανὸς εἶ. τοιγαροῦν ἀνάγκη μεῖσθαι, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι, ἐκπονούμενα, καὶ ἀμελούμενον. ἐῶ μὲν γὰρ κατείπῃ σοῦ τις φίλους οἰκέτης, ὡς

D μόνος οὐκ ἐπῄνεσας τὸν τῆς δεσποίνης παῖδα ὀρχούμενον, ἢ κιθαρίζοντα, κίνδυνος ἐν μικρῷ ἐν τῷ πράγματος. καὶ οὖν χρυσᾶ βατράχου δίκην διῴττα, κεκραγθναι, ὡς ὄπισθεν ἔσῃ ἐν τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ κορυφαῖος, ὑπομελούμενον. πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπιπεῖν ἐσκεμμένον τινὰ ἔπαινον, πολλῇ τῇ χαλακείᾳ ἐμφανιοῦντα. ὃ μὲν γὰρ λιμῷ ξυόντα, καὶ, νὴ Δία, γαργαλίζοντα, μύρῳ χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι τὸ κεφαλίῳ, ῥέμμα καὶ γελοῖον.

ἔοικας

ἔοικας γὰρ τότε στήλη ἐώλῳ τινὸς νεκροῦ ἄ- A
γοντος σκαλίσματα. καὶ γὰρ ἐκείνῃ καταχέαντες μύρον, καὶ τὸν στέφανον ἐπιθέντες, αὐτοὶ πίνουσι, καὶ διώχουται τὰ παρεσκευασμένα. ἰὼ μοὶ γὰρ καὶ ζηλότυπός τις ᾖ, καὶ παῖδες εὔμορφοι ὦσιν, ἢ νέα γυνή, καὶ σὺ μὴ πάντελῶς πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ᾖς, οὐκ ἐν εἰρήνῃ τὸ πρᾶγμα, ὦσθ' ὁ κίνδυνος οὐκ ἀφεκτός. ὥστε καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοί, ἃ μόνον πάλιν ὁρῶντες, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσεπιμεζῶντες ὡς μὴ νυστάζῃν δοκοῖεν. δεῖ οὖν ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δεί- B πνοις κάτω νεύοντα κατακεῖσθαι, δεδοικότα μή τις εὐνοῦχός σε ἴδῃ προσβλέψαντα μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἄλλος γε εὐνοῦχος ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἂ μὴ θέμις ὁρῶντα, ἀφῆκεν τῷ οἰκτῷ μεταξὺ πίνοντος, τὸ γλαῦκα. εἶτ' ἀπελθὼν τοῦ δείπνου, μικρόν τι κατέδαρθες. ὦ τοῦ δ' ὕπνου ἀλεκτρυόνων ἀνεγρόντων, ὦ δείλαιος ἐγὼ φὴς, καὶ ἄθλιος, οἵας τὰς πάλαι ἀφῆκας ἑταίρους, καὶ βίον ἀπρά- C γμονα, καὶ ὕπνον μεθύοντα τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ πρὸς πάντας ἐλευθέρους, εἰς οἵ' ἐμαυτὸν βάραθρον φέρων ἐμαυτὸν ἐνέσεσηκα. τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτος ἔστιν; οὐ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πλείω τούτων ἐκπορίζειν δυνατὸν ἰών, καὶ προσιὼν ὁ ἐλεύθερον, καὶ τὸ πάντα ἐπ' ἐξουσίας. νῦν δὲ τὸ τοῦ λόγου, λέων κρόκην δεδεὶς αὖθις καὶ κάτω πρόσιμεν, ὁ πάντων οἰκτιστον, ὦδ' ἀδοκιμεῖν εἰ- D δὼς, σοὶ δὲ κεχαρισμένος εἰ δυνάμενος. ἰδιώτης γὰρ ἐγὼ τῶν τοιούτων, καὶ ἄτεχνος, καὶ μάλιστα προσκαλόμενος ἀνδράσι, τέχνῃ τὸ πρᾶγμα πεποιημένοις. ὡς δὲ καὶ ἀχάριστός εἰμι, καὶ ἧκιστα συμποτικὸς, οὐδ' ὅσον γέλωτα ποιῆσαι δυνάμενος. σκυθρωπὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ. καὶ ὅλως, οὐκ ἔχω ὅπως ἁρμόσομαι πρὸς αὐτόν. ἰὼ μοὶ γὰρ ὅτι τοῦ σεμνοῦ φυλάττω ἐμαυτὸν, ἀνδρὸς ἔδοξα, ἐμοὶ γοῦν φθυκτέος.

Siquidem id temporis non dissimilis vidêre sepulchrali columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositáque corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò *Pericula & metus.* si etiam zelotypus quispiã fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratiisque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non vera solùm vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulũ, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis conuiuiis fieri mos est verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: móxque alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto cõuiuio, vbi paululum dormieris, ad galli cantũ expergefactus, O me miserum, inquis, ô infortu- *Pœnitentia.* natum! Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui! tum vitam tranquillam, & otij plenam: somnum quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? &, deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At nec fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum, maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè cõpositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitẽtur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus cõuiuiis, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quin etiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur: nam illi tetricus videor. In summa, nullã inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatẽ ac seueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrẽdus ac refugiendus.

Contrà ſi riſero, vultúmque quàm poſ-
ſum maximè ad hilaritatem compoſuero, faſtidit illico ille, & auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit ſi quis in perſona tragica Comœdiã agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri vixerim? Dùm hæc tecũ loqueris, iam ſonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúſque, ſi modò velis par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa viuendi ratio, ſuperiorique contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel inteſtini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter, quum valetudo poſcat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet; eò quòd aſſimulari morbus, quò munia officiáque iuſta defugias, exiſtimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, ſempérque iamiam morituro vidêre ſimilis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda ſunt. Quòd ſi quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, ſæpe fit vt pluuio cœlo, vbi poſtremus veneris (nam is locus tibi ſorte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerſeris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne ſtipulis quidem affatim ſubſtratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Theſmopolis iſte Stoicus narrauit ſibi accidiſſe, rem profectò nimiſquam ridiculam, quæ tamẽ eadem poſſit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadã ac delicata muliere ex illuſtribus iſtis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregre proficiſceretur (nam id primum aiebat ſibi maximopere deridiculum accidiſſe) in curru ſibi viro nimirum philoſopho adiunxiſſe cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (vt coniicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat: aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit, vide, iuxta virum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundã ac venerabilem barbã habuerit Theſmopolis)

A ἰὼ δὲ μειδιάσω, καὶ ῥυθμίσω ὃ πρόσωπον εἰς ὃ ἥδιστον, κατεφθάρκασιν οὗτος, καὶ διέσπασε, καὶ ὃ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ αὖ εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκρίναιτο, τραγικὴν πρόσωπεῖον περικείμενος. ὃ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μάταιος ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα τοῦτον ἄλλῳ βεβιωκώς. ἔτι σου τοῦτα διαλογιζομένου, ὁ κώδων ἤχησε, καὶ χρὴ πρὸς ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ πρίνοσεῖν, καὶ ἐσθίειν, ὑπαλείφασθαί γε πρότερον τοὺς βραχίονας, καὶ τὰς ἰγνύας, εἰ θέλεις διαρκέσαι πρὸς τὸν ἆθλον. εἶτα
B δεῖπνον ὅμοιον, καὶ ἐς τὠὐτὸ ὥρας πεπηγμένον. καὶ σοι τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν πάλαι βίον αἰτιῶνται· καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲ, καὶ ὁ ἱδρὼς, καὶ ὁ κάματος, ῥέμα ἤδη ὑποῤῥιπτοῦσιν, ἢ φθίσιν, ἢ πρόπνευμονίαν, ἢ κώλου ἄλγημα, ἢ τὸν καλὸν ποδάγραν αἰσθάνεσθαι ἀπειλοῦντες. αὐτὴ γάρ σε ἡ ὥρα, καὶ πολλάκις καθαιρεῖσθαι δέον, οὐδὲ τοῦτο συγχωρεῖται. σκῆψις γὰρ ἡ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἔδοξεν. ὥστε δὲ ἀπώντων ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενος ἔοικας· καὶ
C τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει, ταῦτα. ἰὼ δέ που καὶ ἀποδημῆσαι δέοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ. ὕοντος δὲ πολλάκις, ὕσαντος ἐλθὼν (τοιοῦτο γάρ σοι ἀποκεκλήρωται) ἐς ὃ ζεῦγος περιμένεις, ἔστ' ἂν οὐκ ἔτ' ὄσης καταγωγῆς, τῷ μαγείρῳ σε ἢ τῷ τῆς δεσποίνης κομμωτῇ συμπαραβύσωσιν, οὐδὲ τὴν φρυγάνων δαψιλῶς ὑποκαλόντες. οὐκ ὀκνῶ δέ σοι καὶ διηγήσασθαι ὃ μοι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο, ξυμβὰν αὐτῷ πρόγελοῖον, καὶ, νὴ Δί', οὐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἂν ἐς ἄλλῳ τοιοῦτον συμβαίη.
D σεμνὴν μέν γε πλουσίᾳ τινὶ ἐς πρυφώσῃ γυναικὶ τὴν ὀπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. δεῖσθαι δὲ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, ὃ μὲν πρῶτον, οὐχ ὑπὸ παθεῖν ἔφη γελοιότατον, συγκαθίζεσθαι τῷ αὐτῷ τὸν δεδόσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, κίναιδόν τινα τῶν πεπιπλωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα ξυρημένων· ἀφ' ἁμῆς δὲ αὐτὸν ἐκείνη ὡς ὃ εἰκὸς ἦγε, ἐς τοιῶμα δὲ τῆς κιναίδου ἀπεμιμήσθαι. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἠλίκον, σκυθρωπῷ καὶ γέροντι ἀνδρὶ καὶ πολιᾷ ὃ γένυς (οἶσθα γὰρ ὡς καλὸν πώγωνα ἐς σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις εἶχε)

καθῆσθαι ἐξεσθαι φύκος ἐντετριμμένον, καὶ A assidere nihili hominẽ & effœminatum,
ὑπογεγραμμένον τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ δύσ- picturatis oculis, lubrico vultu, fracta cer-
σεσαλον μένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν πώγωνα uice, nõ Chelidonem, per Iouem, id eſt,
ὑπεκκεκλασμένον, ἀ χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλὰ hirundinem, ſed vulturem magis, reuul-
γύπα τινὰ περιεπτιλμένον τῷ πώγωνος τὰ ſis barbæ plumis. Quòd ni magnopere
περιφερῆ· καὶ εἰ γε μὴ πολλὰ δεηθεῖεν αὐτὸν illum fuiſſet deprecatus ne faceret, futu-
τὸν κεκρύφαλον ἔχοντα, ὅτι τῇ κεφαλῇ αὐ rum fuiſſe vt flammeum etiam in capite
συγκαθέζεσθαι. τὰ δ' ἄλλα, πρὸς ὅλον geſtans aſſideret. Præterea autem per-
τὸν ὁδὸν μυρίας τὰς ἀηδίας ἀναφέρεσθαι, petuo hoc itinere moleſtias innumera-
ἀναδόντας, καὶ περιπίζοντας· εἰ δὲ μὴ ἐπείχεν biles pertuliſſe ſeſe, illo cantillante gar-
αὐτὸς, ἴσως ἂν καὶ ὀρχουμένην ὅτι τῆς ἀπήνης rienteque, demum (niſi idem hominem
ἕτερον δ' ὧν τι δεῖ τοιοῦτον αὐτὴν προσταχθῆ- coërcuiſſet) in rheda etiã ſaltante. Adde-
ναι. καλέσασα γὰρ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμόπολί, B bat ſecundo loco tale quiddam ſibi fuiſ-
φησιν, ὅπως ὄναιο, χάριν δ' μικράν μοι τοῦσον, ſe mãdatum: Accerſito illi mulier, Theſ-
δὸς, μηδὲν αἰτεῖσαι, μηδ' ὅπως ὅτι πλεῖον mopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant,
ὧν δεήσομαί σου περιμείνας. τοῦτ', ὥσπερ εἰκὸς ἦν, magnum quoddam officium abs te re-
ἐπαχθὲν πρᾶγμα προσέζη, δέομαί σου quiram, quod caue recuſes, neque expe-
τοῦτ', ἔφη, χρηστὸν ὁρῶσά σε, καὶ φιλόστοργον, ctes vt quicquam te ſim rogatura ſtudio-
τὴν κύνα ἣν οἶσθα τὴν Μυρρίνην, ἀναλαβὼν ἐς ſiùs. Atque hoc (vt eſt credibile) omnia
τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, καὶ ἐπιμελοῦ, ὅπως μηδενὸς ſe facturum pollicito, hoc, inquit, te ro-
ἐνδεὴς ἔσται· βαρύνεται γὰρ ἡ ἀθλία τὴν γαστέρα, καὶ go, quandoquidem video te virum pro-
ἐγγὺς ὡς ἐπιτεῖ ὄντι· οἱ δὲ καταφρονοῦσι ὧν, καὶ ἀπειθεῖς bum, diligentem & amantem, caniculam quam noſti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi ſerua, curans ne quid illi deſit. Nam miſera grauida eſt, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At iſti ſceleſti & immorigeri miniſtri, non dicam huius, ſed ne mei quidem ipſius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, ſi chariſſimam mihi iucundiſſimámque caniculam ſeruaris. Recepit Theſmopolis, quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens proſpectánſque paulò infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiuſmodi enim catellæ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris inhæreret. Portò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulſe ſuper conuiuium dicteria quædam iecisſet in eos qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim vſque dicacitas peruenisſet: De Theſmopolide, inquit, vnum hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum: equidem audiui caniculam etiam peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudunt, vel (vt veriùs dicam) huiuſmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipſis viuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contumelias reddentes.

ἀνθρώποις ἀνεστηκότας τῇ ὕβρει προσπυθάζοντες. C
D

Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam ineruditè, per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis vtcunque toleranda. Porro si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, maléque velis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est: Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenã orationem videri volũt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quíque sese mercede assectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam aliàs nõ suppetit illis otium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittũtur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis instantibus Saturnalibus, aut Panathenęis, misera quæpiam vmbella tibi mittatur,

Adulatio dominorum doctos se videri volentium.

A οἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥήτορα τῶν Καρχηδόνων ὅτι τοῦ δείπνου κελευσθέντα, μελετήσαντα, μὰ τὸν Δί', οὐκ ἀπαιδεύτως, ἀλλὰ πάνυ τορῶς, καὶ ξυνεχεστημύθως· ἐπινέτο γοῦν μεθ' ἡδονῆς πινόντων, ὑ τοῖς ὕδωρ μεμετρημένον, ἀλλὰ τοῖς οἶνα ἀμφορέα λέγων. καὶ τῶν ἐπιτιμώντων ὅτι ἀργυρίου ἑξακοσίας δραχμὰς ἐλέγετο. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως μέτρια. ἐὰν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πλούσιος ᾖ, τοῦδε τὸ δεῖπνον τὰ αὐτῷ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα ἀφαρπαγῶμεν ἀνάγκη, ἐπαινοῦντα καὶ κηλοῦντα, καὶ ξένους ἐπαίνων καινοτέρους ἐπινοοῦντα. εἰσὶ δ' οἱ καὶ ὅτι καλλίστου θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι. καὶ δεῖ Ἀδωνίδας αὐτοῖς, καὶ Ὑακίνθους ἀκούειν, πήχεως σπιθαμιαίου ἐνίοτε τὴν ῥῖνα ἔχοντας. σὺ δ' οὖν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, εἰς τὰς λιθοτομίας τὰς Διονυσίου βύβλους ἀφίξῃ, ὡς καὶ φθονῶν, καὶ ὑπερβαλλόμενος αὐτούς. χρὴ δὲ καὶ σοφοὺς καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοῖς· κἂν εἴ τι σολοικίσαντες τύχωσιν, αὐτὸ τὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μέσοις δοκεῖν τοῖς λόγοις, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν οὕτω λέγειν. κείρει Φορπὴ ἴσως τὰ B τῶν ἀνδρῶν. αἱ δὴ οὖν γυναῖκες (καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἴσως τῆς γυναικὸς ἀσυνδάτου, τὸ εἶναί τινας αὐταῖς πεπαιδευμένας, μαθοῦσ' ἀποτελῶς ξυνόντας, καὶ τῶν φορείῳ πρεπομένας) ἔν γὰρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων καλλωπισμάτων αὐταῖς δοκεῖ, ἐὰν λέγηται, ὡς πεπαιδευμέναι τε εἶσι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα ὑ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀποδέοντα. καὶ ἅμα δὲ ταῦτα, μαθηταὶ καὶ αὗται περιάγονται ῥήτορας, καὶ γραμματικούς, καὶ φιλοσόφους· ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πηνίκα (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο) ἢ περὶ μεσημβρίαν, καὶ τὰς κόμας περιπλεκόμεναι, ἢ ταῦτα δὲ δεῖπνον· ἄλλοτε γὰρ οὐκ ἄγουσι σχολήν. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος, ἡ ἀδέσποτος ἐπεισελθοῦσα, ὥρεξε ταῦτα τῷ μειρακίῳ γράμματιον· οἱ δὲ περὶ σωφροσύνης σκληροὶ λόγοι, ἐξᾶσι παριέντες ἔστ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῷ μειρακίῳ, ἐπισφραγίσῃ πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἐπειδὴ δέ ποτε ἅμα μακρῷ τῷ χρόνῳ Κρονίων ἢ Παναθηναίων ὀπτέων, πέμψῃταί τί σοι ἐφεστρίδιον ἄθλιον,

ἢ χιτώνιον ἐπαϊσσόμενον, σαθρῶδα μάλιστα πολλῷ δεῖ καὶ μεγάλῳ ἡμέσθαι τὴν πομπήν. καὶ ὁ μὲν πρῶτος, δύθι ὑπισχνούμενον πρᾶξαι τοῦ δεσπότου, προσδραμὼν, καὶ προμηνύσας, ἀπέρχεται, μισθὸν οὐκ ὀλίγον τῆς ἀγγελίας προσλαβών. ἔωθεν δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἥκουσι κομίζοντες ἕκαστος ὡς πολλὰ εἶπε, καὶ ὡς ὑπέμνησε, καὶ ὡς ὑπεθήκατο, ὅ κάλλιστον ἐπελέξατο διέξιών. ἀπιόντες δὲ οὕτω ἀπαλλάττονται λαβόντες, ἔτι καὶ βρενθυόμενοι, ὅτι μὴ πλείω ἔδωκας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτοῖς, ἓξ δύο ὀβολοί, καὶ τέτταρες· καὶ βαρὺς αὐτῷ σὺ, καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς. ἵνα δὲ οὕτω λάβῃς, κολακευτέος μὲν αὐτὸς, καὶ ἱκετευτέος· προπαθητέος δὲ καὶ ὁ οἰκονόμος. ἔστι μὲν καὶ ἄλλος θεραπείας τρόπος. σὺ δὲ μελητέος δέ σοι ὁ ξύμβουλος καὶ φίλος. καὶ ὃ λῆθεν, ἤδη προσοφείλετο ἱματιοκαπήλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτοτόμῳ τινί· ἄωρα οὕτω σοι τὰ δῶρα, καὶ ἀκαίρατα, πολὺς δὲ ὁ φθόνος· καί που καὶ διαβολή τις ἠρέμα ὑποξαίσεται πρὸς αὐθαδία ἤδη τοὺς τοῦ λόγους ἡδέως ὑποδεχόμενον· ὁρᾷ γὰρ ἤδη σε μὲν ὑπὸ τῶν συνεχῶν πόνων συντετρυχωμένον, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν σκάζοντα, καὶ ἀπυδήκοτα, τὴν ποδάγρας δὲ ὑποφαίνουσαν. ὅλως γὰρ ὅσῳ μὴ νοσιμώτατον, ἐν σοὶ ἀπολωλεκάμενος, καὶ τὸ ἐγκαρπότατον τῆς ἡλικίας, καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ὀπυιέλιφας, καὶ ῥάκος σε πολυχρόες ἐργασάμενος, ἤδη περιβλέπει, σε μὲν οἷ τῆς κώμης ἀπορρίψῃ φέρων, ἄλλον δὲ ὅπως τῶν δυναμένων τοὺς πόνους καρτερεῖν προσλήψεται. καὶ ἤτοι μειράκιον αὐτοῦ ὅτι ἐπείρασας τότε, ἢ τῆς γυναικὸς ἄρραν παρθένον ἢ ὧν ἀνὴρ ἀλαφρείας, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ὑπισχνηθεὶς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένος, ὅτε κράχιλον ὠθεῖς, ἐξελήλυθας ἔρημος ἀπιόντων, καὶ ἄπορος, τὴν βελτίω ποδάγρας αὐτῷ γήρᾳ προσλαβών. καὶ ἃ μὲν τέως ἥδεις, ἀπομαθὼν τὸ τοσοῦτο χρόνου· ὃ λοιπὸν δὲ μείζω τὴν κατέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀκόρεστον κακόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἀπαιτεῖ σὺν τῷ ἤθει· καὶ ἀπομνημονεύων αὐτὰ, ἀγανακτεῖ.

A aut tunicula ſemiputris ac detrita, tum denique plurima miſſitétur oportet. Atque aliquis qui ſtatim ſubauſcultarit herum id facere deſtinantem, præcurrit, ac primus rei index, abiénſque, non exiguũ pretium aufert, qui renuntiarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuntij: quorum quiſque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortãs commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, at non ſine murmure tamen, qui non plura dederis. Porro ſalarium ipſum, ſex fermè obolorum: idque ſi tu poſtules, grauis atque im

Compenſatio munerum.

B portunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipſi hero adulteris ſuppléxque fias neceſſe eſt: deinde captandus & diſpenſatoris fauor: nam hoc quoque quoddam eſt ſeruitutis genus. Neque verò negligẽdus is quem in conſilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel veſtiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt ſera atque intempeſtiua, eóque inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iámque etiam calumniæ quædam paulatim ſtruuntur in te, apud hominem

Difficultas exigenda mercedis.

C qui iam non inuitis auribus accipiat ſi quid aduerſum te dicatur: quippe qui perſpiciat te laboribus aſſiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra ſubinde grauari. Proinde poſtea quam id quòd erat in te florentiſſimum, decerpſit, æuíque partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunſpicit in quod ſterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum ſubſtituat locum.

Exitus ab miſſio ignominioſa.

D Ibi inſimulatus vel quòd puſionem illius tentaris, vel quod homo ſenex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impoſito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, diſcedíſque deſertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagram vnà cum ſenecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam ſciueris, tanto temporis ſpatio dedidiceris, tum vẽtrem culeo reddideris ampliorem, tibíque paraueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus aſſueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur.

Adde quòd præterea nemo te posthac recepturus est in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quíque similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut aliud quippiam tale videaris. (Nam accusatori vel tacenti fides habetur:) tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrē ciusmodi de nobis obtineāt opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis amicti, barbisque neutiquam cōtemnendis onusti. His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicāt, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuiis reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdē iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnitūtur, vt eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cūcta illa vitæ suæ ministeria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos cōspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterū intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus rē habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi cōspicuique: porro intus sub purpura varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque si euolueris, explicueríque, fabulam nō mediocriter longā reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum sibi conscij oderūt illos, atque insidias parant si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualésque sint cuulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginē quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contēplatus,

A καί σε οὐκ αὖ τις ἄλλος δέξαιτο ἔξωθεν ἤδη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηραικόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν οὐδὲ τὸ δέρμα ὁμοίως χρήσιμον· ἄλλως τε, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀπωθήσεως ἀθυμία πρὸς τὸ μεῖζον εἰκάζουσιν, μοιχὸν, ἢ φαρμακέα σε, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος, καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστος· σὺ δ' Ἕλλην, καὶ ῥᾴδιος τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν εὔκολος· τοιούτους γὰρ ἀποδύεσθαι ἡμᾶς εἰώθασιν· καὶ μάλα εἰκότως· δοκῶ γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτῷ, ὦ ἑταῖροι, πρός ἡμῶν, κατηγορηκέναι τὴν αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ εἰς B τὰς οἰκίας προσελθόντες, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον εἰδέναι, μαντείας καὶ φαρμακείας ὑπισχνοῦνται, καὶ χαρίζεσθαι τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς. καὶ ταῦτα πεπαιδεῦσθαι λέγοντες, καὶ τριβωνάς ἀμπεχόμενοι, καὶ πώγωνας οὐκ ὀλιγαφρόντως κεκαρμένοι. εἰκότως οὖν τὴν ὁμοίαν πρὸς πάντων ὑπόνοιαν ἔχουσιν, ὃς ἀρίστης φύσεως, τοιούτους ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων αὐτοῖς τιμωμένους ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακείαν, καὶ τιμὴν πρὸς τὸ κέρδος δουλοπρέπειαν. C ἀποσπάσμενοι δ', αὐλοῖς μισοῦσι, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ἐξ ἁπάντων ζητοῦσιν ὅπως αὐτοὺς ἀπολέσουσιν, ὡς διώκονται. λογίζονται γὰρ ὡς ἐξαγορεύσουσιν αὐτοῖς τὰ πολλὰ σκήνη τῆ φύσεως ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα εἰδότες ἀκριβῶς, καὶ γυμνοὺς αὐλοῖς ἐπωπτευκότες. τοῦτο τοίνυν ἀποπνίγειν αὐλοῖς· ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῦν μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δ' ἔκτοθεν ἡ διφθέρα· τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης ὅστις τῶν τέκνων ἐστιώμενος, ἢ Οἰδίπους τῇ μητρὶ ξυών, ἢ Τηρεὺς D δύο ἀδελφὰς ἅμα ὀπυών. τοιοῦτοι δὲ αὐλοί εἰσι, λαμπροὶ, καὶ πολλοὶ τὸν πανοπλίαν σκέπουσες. ἔνεστον γοῦν αὐτῶν ὑπὸ δόξαν ἥσης, δράμα ἢ μικρὸν δρήσῃς Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους. τὰ δ' ἔξω, πορφύρα βαθεῖα, καὶ χρυσοῦς ὀμφαλός· τοιοῦτοι οὖν ξυνεπισάμενοι αὐλοῖς, μισοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἀποστὰς ἀκριβῶς, κατηνεγκὼς αὐλοῖς ἐκπαιδωθήσῃ, καὶ πρὸς πολλοὺς ἐρεῖ. βούλομαι δ' ὅμως ἔγωγε ὥσπερ ὁ Κέβης σκῆνος, εἰκόνα τινὰ τοῦ τοιούτου σου βίου γράψαι, ὅπως ἐς αὐτὸν ἀποβλέπων,

εἰδῆς εἰ σοι πρόσηκτέον ἐστὶν ἐς αὐτό. ἥδεως μὲν οὖν Ἀπελλοῦ τινος, ἢ Παρράσιου, ἢ Αετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐδεήθην ὅπως τὸν γραφῶν. ἐπεὶ δὲ ἀπορον πῶς βύρσῃ τινὰ ὕτω γυναῖον, καὶ ἀκριβῆ τῷ τέχνῃ, φιλῶ ὡς οἷόν τέ σοι ὑποδείξω τὴν εἰκόνα. καὶ δὴ γεγράφθω πρόπυλαια μὲν ὑψηλὰ, καὶ ὑπόχρυσα, καὶ μὴ κάτω ὑπὸ τῷ ἐδάφους, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς, ὑπὸ λόφῳ κείμενα, καὶ ἡ ἄνοδος ὑπότομος, καὶ αὐχμώδης, καὶ ὀλισθον ἔχουσα, ὡς πολλάκις ἤδη πρὸς τῷ ἄκρῳ ἕστηκεν ἐλπίσαντας, σκιραχηλιάσαι, ἀμβλυπόδος τῷ ποδός· ἔνδον δὲ, ὁ Πλοῦτος αὐτὸς καθήσθω, χρυσοῦς ὅλος, ὡς δοκεῖ, πάνυ εὔμορφος, καὶ ἐπαφρος, ὁ δὴ ἐρασὴς μόλις ἐληλυθὼς, καὶ πλησιάσας τῇ θύρᾳ, τεθηπέτω, ἀφορῶν ἐς ὃ χρυσίον. προσκλαιέσθω δὲ αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, ὑπώπιος ἐς αὐτὴ, καὶ ποικίλα ἀμπεχομένη ἐσαγέτω, σφόδρα σκυθρωπὴν τῇ εἰσόδῳ. ξυνεπέσθω δὲ, ἡ μὲν Ἐλπὶς ἀεὶ προηγείσθω. ἀμφιδεξιέσθωσαν δ' αὐτὸν ἄλλαι γυναῖκες, Ἀπάτη, καὶ Δουλεία, προσδιδότωσαν τὰ Πόνῳ. ὁ δὲ, πολλὰ τὸν ἄθλιον καταγυμνάσας, τελευτῶν, ἐγχειρισάσθω αὐτὸν τὰ Γήρᾳ ἤδη ὑποπεπονοσοῦντα, καὶ τεταραγμένον τὴν χροάν· ὑστάτη δὲ ἡ Ὕβρις ὑπιλαβέσθω, συρέτω πρὸς τὴν Ἀπόγνωσιν· ἡ δὴ Ἐλπὶς, ὁ ἀπὸ τούτου, ἀφανὴς ἀποστάσθω, μηκέτι καθ' ὃς εἰσῆλθε τοὺς χρυσοῦς θυρῶνας, ἐκ τινος δὴ ἀποστρόφου καὶ λελησμένης ὁδοῦ ἐξωθείσθω, γυμνὸς, πρόγαστωρ, ὠχρὸς, γέρων, τῇ ἑτέρᾳ μὲν, τὴν Αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων· ἀπαντάτω δὴ ἐξιόντι ἡ Μετάνοια δακρύουσα ἐς οὐδὲν ὄφελος, καὶ τὸν ἄθλιον ἐπαπολλύουσα. τοῦτο μὲν ἔστω ὁ τέλος τῆς γραφῆς· σὺ δ' οὖν, ὦ ἄριστε Τιμόκλεις αὐτὸς ἤδη ἀκριβῶς ὑποσκοπῶν ἕκαστα, σκόπησον εἴ σοι καλῶς ἔχει, προσελθόντα εἰς τὴν εἰκόνα καὶ θυρίδας τὰς θύρας, σκεῖνον τὸν ἔμπαλιν αἰσχρῶς ὕντως σκοπεῖν. ὅ, τι δ' αὖ προσήκῃς, μέμνησο τῶν σοφοῦ λέγοντος, Ὡς θεὸς ἀναίτιος, αἰτία ὃ ἑλομένου.

scire queas num ex vsu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non est, vt aliquem artificem tam egregium atque absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur vestibulum sublime atque inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricóque aditu, ita vt plerunque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicoloribus amicta, manu prehẽsa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloréque commutato. Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes aufugiens euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex, læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lacrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atque hic quidem esto picturæ finis. Cæterum tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit, Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

Deus, malorum causa non est.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE CONDVCTI SERVIVNT.

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſuperioris propriè, & auctoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum, ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & conditionem procuratoris (vt videtur) principis in Ægypto acceperat, vt infrà ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum, quia cum ſuperiore ſcripto prorſus pugnare videtur, defendit, primùm à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quòd longè alia res ſit principi operam ſuam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miſeros dixerit, ſed ſolùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant: ſe verò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cùm præter ſalarium ingens, etiam in magna exiſtimatione viuat, publiciſq; rebus procurandis præſtitutus, tam certâ quoque ſpem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitam habet. Denique quòd cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum virum conueniat certo alicui operi intentum eſſe, neque ignauiter feriari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis venerit, vt omnẽ mercedem aut honorem prorſus cõtemnere queat. Atque huic defenſioni præmittit Sabini (eius ad quẽ ſcribit) accuſationem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari, vt qui ſuprà quidem de ſeruitute apud diuites, optimè atque vtiliſſimè ſcripſerit: nunc autem contrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare voluerit, aliud animo ſenſerit: exaggerata hac vitæ ſcriptorumq; diuerſitate ac repugnantia, multis variiſq; tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circunſtantijs ætatis & cauſſæ amplificat.

IAmdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrum de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti veriſimile eſt in mentem veniſſe, quæque credibile eſt te dixiſſe. Nam quòd in eo legendo riſum nõ tenueris, mihi vel in primis conſtat. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nunc noſtris à te iam lectis conor accommodare. Quare ſi nõ fruſtra diuinãdi artem didici, audire mihi videor te ſic tecum ſubmurmurantem: Ecquis hîc tandem eſt, qui cùm hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam vitam inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, velut teſtula, quod aiunt, tranſmutata, ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſe ipſe coniecit? Quot Midę, quot Crœſi, quot Pactoli vel toti hunc hominem à ſententia diducere adeò potuerunt, vt dulciſſimam illam libertatem, in qua iam inde à pueris eſt enutritus, repudiet? & tametſi iam non procul ab ipſo abeſt Æaco,

Πολλὰ σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἃ τινά σοι εἰκὸς ἐπελθεῖν ὦ εἰπεῖν ἀναγνώστῃ ἡμῶν ὃ πρὸς τῷ ὅτι μαθὼν συνόντων βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἀγελαστὶ διεξήεις αὐτὸ, καὶ πάνυ μοι προδήλον. ἃ δὲ μεταξὺ καὶ ὅτι πᾶσιν ἐκεῖνό σε ἐλέγετο, ζῶντα νῦν ἐφαρμόσαι ζητῶ τοῖς διεγνωσμένοις. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντικὴν, δοκῶ μοι ἀκούειν σε λέγοντος, εἶτά τις αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς, καὶ κατηγορίαν ὕστερον διὰ τοῦτο κατ' αὐτοῦ διεξελθών, ἔπειτα πάντων ἐκλαθόμενος, ὀφράκου, φησὶ, μεγαπεσόντος, ἑκὼν ἑαυτὸν φέρων ἐς δουλείαν ὕστερον προφανῆ καὶ προῖξαντος ἐπῆλθε; πόσοι Μίδαι, καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετέπεισάν αὐτὸν ἀφεῖναι μὲν τὴν ἐκ παίδων φίλην καὶ σύντροφον ἐλευθερίαν, προσθεῖναι δὲ ἤδη τῷ Αἰακῷ γηρο-

μθνον, καὶ μονονχὶ τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, παρέχειν ἑαυτὸν ἕλκεσθαι, καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπό τινι χρυσῷ τὸν αὐχένα δεδεκτα, οἷά ἐστι τῶν πλουσίων τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κουράλια. πολλὴ γοῦν ἡ ἀφροσύνη τοῦ νῦν βίου πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ αἰῶνα τοῦτον παραμένειν χαρᾶναι, καὶ ἀνεσταλθαι τὰ πρόσωπα, καὶ παλινῳδεῖν πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' αὐτὸ εἰπεῖν, οὐχ ὑπὲρ Ἑλένης, μὰ Δία, οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ἰλίῳ γνωμένων, ἀλλ' ἔργῳ ἀνατρεπομένων τοὺς λόγους καλῶς πρότερον εἰρῆσθαι δοκούντων. ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτόν, ὡς τὸ εἰκός, B λέλεκταί σοι· ἐπάξεις δὲ ἴσως κἀπὶ τοῦτον ἐμὲ ξυμβουλεύοντα τοιαύτην, οὐκ ἀγαθὸν, ἀλλὰ φιλικὸν, καὶ οἵαν σοι χρῄζων καὶ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπουσαν. ἐγὼ μὲν οὖν κατ' ἀξίαν ὑποδύεσθαι τὸν νῦν πρόσωπον ὑπερχρίνωμαι, εἰ αὐτῇ ἔχοι, καὶ τοῦ λογίου θύσομεν. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ σὺ προθύσεις τὰ δέοντα. ὥστε νῦν μεταβαλόντων ἡμᾶς τὴν σκηνὴν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ αἰσχύνεσθαι τεμνόμενον, καὶ κομόμενον, εἰ δέοι, ὅτι σωτηρίας, σὲ δὲ ὑποκρίνειν τὸν φαρμακέα, C καὶ τὴν σμίλην ἅμα πρόχειρον ἔχοντα, καὶ τὸ καυτήριον ἀφάπτειν. καὶ δὴ πρόσεχε τὸν νοῦν· ἐγὼ γὰρ τῶν λόγων παρέσκευμαι, ἃ μεμπτὴν, καὶ ἡ ἰσορία πολλὴ, καὶ ἐμπειρία τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἕκαστα σαφῶς ἐλέγετο· καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι χρήσιμα πᾶσιν ἴσως, καὶ μάλιστα τοῖς πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ κατ' ἀγνοίας σφᾶς αὐτοὺς εἰς δουλείαν ὑποπέσωσιν. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε βελτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τὸν μὲν Ἐλευθερίαν μακρὰ χαίρειν ἐᾶν, ζηλῶσαι δὲ τὸ ἀγχινέστατον ἐκεῖνο ἰαμβεῖον,

imò tantumnon alterum pedem in Charontis cymba habet, tamen præbeat ſeſe alieno arbitrio huc atque illuc diſtrahendum, perinde ac ſi collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à ſcriptis diſſidet tuis: iámque hoc ſanè videri poſſet, quod prouerbio dicũt, flumina ſurſum incedere, omniúmque rerum ordinem inuerti, atque cuncta in deterius recãtari, idque non Helenæ placandæ gratia per Iouem, neque eorum quæ apud Ilium geſta ſunt, nomine, ſed quòd verba quæ antè probè dici ſunt viſa, nunc ipſo auctoris opere ſubuertantur. Hæc ſanè te veriſimile eſt tecum dixiſſe. Nec pigebit forſan te & ad meipſum eius generis conſilium adferre, idque nõ intempeſtiuum, neque importunum, ſed amicum, & quale tibi viro cũ bono tum erudito congruat. Itaque ſi tuam perſonã, quam induere iam paro, feliciter geſſero, optimè quidem nobiſcũ actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præſidi Mercurio ſacrificabo. Si verò quod ſequor, parum aſſequor, tuæ partes erũt, quæ mihi deſunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quaſi ſcena trãsformata, & actoribus permutatis, ipſe quidẽ vocem teneam, méque tibi ſalutis gratia ſecandum, &, ſi & hoc neceſſe fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, ſimúlque acum vnà cum vſtorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta, ſic mecũ agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in pretio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm vulgo ceu magnũ quiddam oſtentabatur, tũ præcipuè eruditorum manus occupabat, quòtquot eiuſmodi rerum ſtudioſi literas tractare operæpretium ducunt. Neque id admodũ eſt mirum, quandoquidem præterquam quòd ipſe dictionis tuę color culpa caret, & narratio planè eſt varia, miráque eſt rerum experientia: maximã quoque habet gratiam, quòd omnia à te non ſcitè ſolùm, ſed & dilucidè recenſentur. Super omnia verò eſt, quòd quæ ſcripſiſti, vtilia ſunt cùm omnibus, tum maximè eruditis, videlicet ne per rerum inſcitiam in ſeruitutem poſthac ſeſe coniiciant. At cùm iam ſententia planè in diuerſum mutata, aulicam hanc viuendi rationem præſtare ſtatueris, & libertati longum valere dixeris, tum iambicum illud ſeruile nimis & generoſo animo indignum, ſumpſeris imitatione exprimendum,

Vbi eſt lucrum, natura adacta ſeruies: videndum tibi erit, ne quiſpiam te id libelli legentem fortè auſcultet: imò ſumma ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præſentem vitæ tuæ ſtatum norunt, tua ſcripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæpretium, ſi à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omniũ aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aſpergat. Alioqui ſimile quiddã tibi accidet, quod iuxta fabulam illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in ſuã perniciem tulit, ita tu librum aduerſum te ipſe ſcripſiſti. Quod ad me attinet, qua defenſionis facie ſaltem æqua aduerſum accuſatores vti poſſis, non video, præſertim ſi actionem ſuam nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirum vt ſcripta tua, atque item libertatem, quam præ ſe ferunt, laudent: te verò ſcriptorem ſeruiẽtem videant, & ſponte tua collum iugo ſubdentem. Itaque non iniuria agerent, ſi libellum ipſum vel alteri, generoſiori ſcilicet, aſſererent, te verò interim velut graculum alienis exultare plumis: vel ſi tuus eſſet, ſimilẽ quidem tuam eſſe cauſam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem duriſſimam Crotoniatis tuliſſet, & per hoc multis admirationi eſſet, paulo pòſt cum fratris ſui vxore in adulterio fuit deprehenſus. Quare non ineptè quiſpiam te Salæthũ illum diceret, niſi quòd illius factum non paulo eſt tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipſe dum cauſam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctãs, in ignem animo magno inſiliit: tametſi Crotoniatæ hominis miſerebantur: &, ſi luberet, exulãdi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus eſt abſurdius, qui vitæ quidem eiuſmodi ſeruilem conditionem accuratè etiam libris editis es perſecutus, & grauiter incuſas ſi quis in diuitis alicuius famulitium incidat, ſéque ipſe velut vinculis aſtringi ſuſtineat, interim nihil non moleſtum cùm faciens, tum patiens: attamen ipſe in extremo ſenectutis gradu, & certè longè vltra limen illud Homericũ progreſſus, ingeneroſum adeo & abiectum ſeruitutis genus elegiſti, atque ob id tantum non ſeriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quanto magis inſignis ac conſpicuus appares, tanto te aiunt magis omnium riſui obnoxium: vita nimirum tua tantùm ſcriptis ipſis reclamante. Et quid attinet nouam accuſandi rationem aduerſum te quærere, poſt celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicitur

A Ὅπου δ' κέρδος, κἂν παρὰ φύσιν δουλεύητέον. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἐπακούσηταί σου ἀναγινώσκοντος αὐτό· ἀλλὰ μηδ' ἄλλῳ τῶν παρόντα σοι βίον ὁρώντων, ἐπελθεῖν τὰ γεγραμμένα· δεῖται δ' Ἑρμῆ τοῦ χθονίου, καὶ τῶν ἀκηκοότων τοσούτων, πολλῷ λήθην καταχεάσαντος. ἢ δόξεις τοῦ τῆς Κορινθίας μύθου ἑαυτῷ τι πεπονθέναι, καὶ σαυτῷ ὁ Βελλεροφόντης γεγραφὼς δ βιβλίον. μὰ γὰρ τὸν Δί', οὐκ ὀρθῶς τὴν ἀπολογίαν, εἴ τις δὴ καὶ προσώπου σοι γένοιτο πρὸς τοὺς κατηγορήσοντας· καὶ μάλιστα, ἐὰν σοὶ γέλωτι αὐτὰ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντες μὲν τὰ γεγραμμένα, καὶ τὴν σὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν, αὐτὸν δὲ τὸν συγγραφέα δουλεύοντα ὁρῶντες, καὶ ἑκόντα ὑποπτήσσοντα τὸν αὐχένα τῷ ζυγῷ. Οὐκ ἀπεικότως γὰρ ἄν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν, ἢ τοι ἄλλης τινὸς γυναικὸς ἀνδρὸς εἶναι δ βιβλίον· καὶ σὲ τὸν κηλώνην, ἀλλοτρίοις πτερυγίοις ἀγάλλεσθαι· ἢ εἴπερ σόν ἐστιν, ὁμοιά σε τῷ Σαλαίθῳ ποιεῖν· ὃς πικρότατον καὶ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μικρὸν αὖτὸς ἁλὼς, μοιχεύων τὴν ἀδελφοῦ τοῦ γυναῖκα. ἐφεῖτο πολλὰ τοίνυν καὶ σὲ τὸν Σάλαθον σκῶπτον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετριώτερος σκῶψ, ἔρωτι μὲν ἁλοὺς ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μάλα θυμῷ χεῖ ἐς τὸ πῦρ ἁλλόμενος, καίτοι ἐλεουμένων αὐτὸν ἤδη Κροτωνιατῶν, καὶ συνδιδόντων φυγεῖν εἰ βούλοιτο. Τὸ δὲ σὸν, ὦ πολλῷ μικρῷ ἀποπώτερον, ἀπελθοῦσα μὲν ἐς τοῖς λόγοις τοῦ τοιούτου βίου δουλοπρεπείαν, καὶ κατηγορουμένη εἴ τις εἰς πλουσίου τινὸς ἐμπέσοι, ἐκ καθείρξας ἑαυτὸν, αὖθις μυρία τὰ δυσχερῆ πάσχουσα, καὶ ποιοῦσα· σὺ γήρᾳ δὴ ὑστάτῳ, καὶ σχεδὸν ἤδη ἐπὶ τὸν ᾅδου, οὕτως ἀλγυνῆ λατρείαν ἐπιμηκυνόμενος, καὶ μόνον οὐχὶ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῆ. ὅσῳ γοῦν φασὶν ὀπτιμώτερος εἶναι δοκεῖς, τοσούτῳ καταγελαστότερος δὴ δόξεις εἶναι, ἀπιθανοποιοῦντι τῷ βίῳ τὰ βιβλία. καίτοι τί δεῖ λέγειν ὅτι σε κατηγορίαν ζητεῖν, μὴ τὴν θαυμαστὴν τραγῳδίαν λέγουσαν·

B

C

D

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός; A *Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?*
Οὐκ ἀπορήσουσι δὲ οἱ κατηγορηταὶ καὶ ἄλλων τοιούτων δεῖγμάτων ὅτι σέ. ἀλλ' οἱ μὲν, τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς εἰκάσουσιν. οἱ οὗτοι μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἕκαστος αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς εἰσιν· ἔξω δὲ, Πῶλος ἢ Ἀριστόδημος, ἀποδεδυμένοι τὰ τραγῳδικὰ, μεμισθωμένοι τραγῳδοῦντες, ἐκπίπτουσι, καὶ συρίττονται· ἐνίοτε δὲ, μαστιγούμενοί τινες αὐτῶν, ὡς αὖ τοῦ θεάτρου δοκῇ. ἄλλοι δὲ, ὅτι τῶν πιθήκων πεποιθέναι σε φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρα τῇ πάνυ, φασὶ μεγάλῃ. ἐκεῖνον μὲν γὰρ διδαχθέντα τέως μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως, καὶ ἐμμελῶς, καὶ ὑποπολὺ θαυμάζεσθαι μιμούμενον τὸ τοῦ χήματι, καὶ τὸ τραγικὸν φυλάττοντα, καὶ τοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκείμενον Ὑμέναιον· ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον πόρρω κειμένην, μακρῷ χαίρειν φεύσεσθαι τοῖς αὐλοῖς, καὶ ῥυθμοῖς, καὶ ὀρχήμασι, σεσαρπάσεσθαι καθαιρούσης, ἀποῤῥίψεσθαι. μᾶλλον δὲ στρεψεῖσθαι τὸ τραγικὸν· καὶ σὺ B
τοίνυν, φαῖεν ἄν, οὐχ ὑποκριτὴς, ἀλλὰ C
ποιητὴς τῶν καλλίστων, καὶ νομοθέτης γενόμενος, ὑπὸ σαυτοῦ τῆς ἰσχάδος ἀφαιρεθείσης, ἠλέγχθης πίθηκος ὤν, καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν, καὶ ἕτερα μὲν κεύθων ἐν φρεσὶν, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς εἰκότως ἄν τινα ὅτι σὺ εἴποιεν, ὅτι ἃ λέγεις καὶ ἐφ' οἷς ἐπαινεῖσθαι ἀξιοῖς, χείλεα μὲν σοῦ ἐδίηνεν, ὑπολείπει δ' αὐχμῶν τὴν καταλέλοιπε. διηλθομεν δὲ πόδας θύθυς ἔτισας δίκῃ, τραπετὸς μὲν θρασυκάρδιος πρὸς τὰς δυσθεφτων χρείας, μὴ μι D
κρὸν δὲ μονονουχὶ ὑπὸ κήρυξιν ἐξομοσάμενος τὴν ἐλευθερίαν. ἡ ἐώκει ἡ Ἀδράστεια τότε κατόπιν ἐφεστῶσά σοι βδελυμουμένῃ, ἐφ' οἷς κατηγόρεις τῶν ἄλλων, καταγελᾶν, ὡς αὖ θεὸς εἰδυῖα τὴν μέλλουσάν σοι ἐς τὰ ὅμοια μεταβολὴν, καὶ ὅτι οὐκ εἰς τὸν κόλπον τοσούσας τρέψεσθαι, ἀξίους κατηγορεῖν τῶν ἀφ' ποικίλας τινὰς τύχας, τοιαῦτα τραπέντι ὑπομενόντων. εἰ γοῦν ὑπόθοιτό τις τοῦ λόγου τὸν Αἰσχίνου μὴ τὴν κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγορίαν αὐτὸν ἀλῶναι,

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur, accusatoribus tuis suppetunt. Nempe alii similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiã Hercules ipse: foris autem depositis personis fiunt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede conducti: qui, vt visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigisse dicent quod simiæ, quam magnâ illa & celebris Ægypti Regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim B saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu compositè modulatéque non sine magna spectantium admiratione saltantis habitum exhibuisset ac decorum seruasset, iámque Hymenæum voce ac cithara canentibus respondisset: postea quàm carycás ne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longum valere iussit, nucem verò correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherri marum rerum C auctor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, vt qui summis tantùm labiis sis philosophus, quíque nihil quidem veritus inferorum portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibúsque te venditès, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridum reliquisse. Quamobrem statim ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita D multo pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egrègiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorarit futurum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transires. Tum quòd non priùs in tuum ipsius sinum inspueris, quàm eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Æschinem post grauem illam orationem qua Timarchum accusauit,

Contrà ſi riſero, vultúmque quàm poſſum maximè ad hilaritatem compoſuero, faſtidit illico ille, & auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit ſi quis in perſona tragica Comœdiã agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri vixerim? Dùm hæc tecũ loqueris, iam ſonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúſque, ſi modò velis par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa viuendi ratio, ſuperiorique contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel inteſtini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter, quum valetudo poſcat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet; eò quòd aſſimulari morbus, quò munia officiáque iuſta defugias, exiſtimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, ſempérque iamiam morituro vidêre ſimilis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda ſunt. Quòd ſi quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, ſæpe fit vt pluuio cœlo, vbi poſtremus veneris (nam is locus tibi ſorte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerſeris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne ſtipulis quidem affatim ſubſtratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Theſmopolis iſte Stoicus narrauit ſibi accidiſſe, rem profectò nimiſquam ridiculam, quæ tamẽ eadem poſſit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadã ac delicata muliere ex illuſtribus iſtis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregre proficiſceretur (nam id primum aiebat ſibi maximopere deridiculum accidiſſe) in curru ſibi viro nimirum philoſopho adiunxiſſe cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (vt coniicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat: aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit, vide, iuxta virum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundã ac venerabilem barbã habuerit Theſmopolis)

A ἰὼ δὲ μεθύσω, καὶ ῥυθμίσω ὃ τρόσωπον εἰς ὃ ἥδιστον, κατεφόρησεν ὀφθῶς, καὶ διέσπασε, καὶ ὃ τραῦμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ αὖ εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκείναιτο, τραγικὴν τρόσωπεῖον περικείμενος. ὃ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μάταιος ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα τῶν ἄλλῳ βεβιωκώς. ἔτι σου ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ κώδων ἤχησε, καὶ χρὴ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ περινοστεῖν, καὶ ἑστάναι, ὑπαλείφοντά γε πρότερον τοὺς βραχίονας, καὶ τὰς ἰγνύας, εἰ θέλεις διαρκέσαι πρὸς τὸν ἆθλον. εἶτα

B δεῖπνον ὅμοιον, καὶ ἐς τὼ αὐτὼ ὥρας πεπηγμένον. καί σοι τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν πάλαι βίον ἀντίστροφα· καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲ, καὶ ὁ ἱδρὼς, καὶ ὁ κάματος, πρέμα ἤδη ὑποῤῥυήσονται, ἢ φθίσω, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ κώλου ἄλγημα, ἢ τὸν καλὸν ποδάγραν αἰφνιδίως ἐπιθήσοντες. αὐτὰρ δὲ ὅμως, καὶ πολλάκις καθαιρεῖσθαι δέον, οὐδὲ τοῦτο συγχωρήσει. σκῆψις γὰρ ἡ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἔδοξεν. ὥστε δὴ ἀπόντων ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενος ἔοικας· καὶ

C τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει, ταῦτα. ἰὼ δέ που καὶ ἀποδημῆσαι δέοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ. ὕοντος δὲ πολλάκις, ὕστατος ἐλθὼν (τοιοῦτο γάρ σοι ἀποκεκλήρωται) ἐς ὃ ζεῦγος περιμένεις, ἔστ' ἂν οὐκ ἔτ' ὄσπος καθαγωγῆς, τῷ μαγείρῳ σε ἢ τῷ τῆς διακονίνης κομμωτῇ συμπροβαλοῦσιν, οὐδὲ τῶν φρυγάνων δαψιλῶς ὑποβαλόντες. οὐκ οἶκτον δέ σοι καὶ διηγήσασθαι ὃ μοι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο, ξυμβαὰν αὐτῷ πάνυ γελοῖον, καὶ, νὴ Δί', οὐκ ἀπέλπιστον, ὡς ἂν ἐς ἄλλῳ ταὐτὸν συμβαίη.

D συνῆν μέν γὰρ πλουσίᾳ τινὶ ἐς τρυφὴν γεγαμηκυῖ τῶν ὀπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. δεῖσθαι δὲ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, ὃ μὲν πρῶτον, οὐκ οἶδα παθεῖν ἔφη γελοιότατον, συγκαθίζεσθαι πρὸς αὐτῷ τῷ δεδόσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, κιναίδου τινὰ τῶν πεπιτιλωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα περιεξυρημένου. ἀφ' ἡμῶν δὲ αὐτὸν ἐκείνη ὡς ὃ εἰκὼς ἦγε, ἐς τὸ ὠμα δὲ τῷ κιναίδου ἀπεμιμήσατο. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἠλίκον, σκυθρωπῷ καὶ γέροντι ἀνδρὶ καὶ πολιᾷ ὃ γένυι (οἶσθα γὰρ ὡς καθὼν πώγωνα ἐς στέρνον ὁ Θεσμόπολις εἶχε)

καθῆσθαι φύκος ἐντετριμμένον, καὶ A assidere nihili hominē & effœminatum,
ὑπογεγραμμένον τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ δι- picturatis oculis, lubrico vultu, fracta cer-
σεσαλθυμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν πώγωνα uice, nō Chelidonem, per Iouem, id eſt,
ὑπεκλασμένον, ἢ χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλὰ hirundinem, ſed vulturem magis, reuul-
γύπα τινὰ περιπεπλωμένον τῷ πώγωνος τὰ ſis barbæ plumis. Quòd ni magnoperé
πτερά· καὶ εἴγε μὴ πολλὰ δεηθεῖναι αὐτὸν illum fuiſſet deprecatus ne faceret, futu-
τὸν κεκρύφαλον ἔχοντα, ὅτι τῇ κεφαλῇ αὐ rum fuiſſe vt flammeum etiam in capite
συγκαθέζεσθαι. τὰ δ' ἄλλα, πρὸς ὅλῳ geſtans aſſideret. Præterea autem per-
τῷ ὁδὸν μυρίας τὰς ἀνδρίας ἀναχέεσθαι, petuo hoc itinere moleſtias innumera-
καὶ ἄδοντας, καὶ περιπίζοντας· εἰ δὲ μὴ ἐπείχεν biles pertuliſſe ſeſe, illo cantillante gar-
αὐτὸς, ἴσως ἂν καὶ ὀρχούμενόν ὅτι τῆς ἁπήνης. rientéque, demum (niſi idem hominem
ἕτερον δ' οὖν τι τοιοῦτον αὐτὸν περιεσπάχθη- coërcuiſſet) in rheda etiã ſaltante. Adde-
ναι. καλέσασα γὰρ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμόπολί, B bat ſecundo loco tale quiddam ſibi fuiſ-
φησιν, ὅπως ὄναιο, χάριν ἔμοιγέ τι τούτου, ſe mãdatum: Accerſito illi mulier, Theſ-
δὸς, μηδὲν αἰτήσειν, μηδ' ὅπως ὅτι πλεῖον mopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant,
ὧν δικαίωμα περιμένας. τῷ γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, magnum quoddam officium abs te re-
ἐντυχόντι πρώτῳ περιέξειν, δέομαί σου quiram, quod caue recuſes, neque expe-
τοῦτ', ἔφη, χρηστὸν ὁρῶσά σε, καὶ φιλόμουσον, ctes vt quicquam te ſim rogatura ſtudio-
καὶ φιλόσοφον, τὴν κύνα ταύτην οἶσθα τὴν Μυρ- ſiùs. Atque hoc (vt eſt credibile) omnia
ρίνην, αἰαλαγοῦν ἐς τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, καὶ ſe facturum pollicito, hoc, inquit, te ro-
ὑπίμελου, ὅπως μηδενὸς ἐνδεὴς ἔσται· βαρύ- go, quandoquidem video te virum pro-
νεται γὰρ ἡ ἀθλία τὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ὡς bum, diligentem & amantem, caniculam quam noſti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi ſerua, curans ne quid illi deſit. Nam miſera grauida eſt, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At iſti ſceleſti & immorigeri miniſtri, non dicam huius, ſed ne mei quidem ipſius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, ſi chariſſimam mihi iucundiſſimámque caniculam ſeruaris. Recepit Theſmopolis, quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens proſpectánſque paulò infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiuſmodi enim catellæ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris illiæreret. Portò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulſe ſuper conuiuium dicteria quædam iecisſet in eos qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim vſque dicacitas peruenisſet: De Theſmopolide, inquit, vnum hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum: equidem audiui caniculam etiam pēperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudunt, vel (vt veriùs dicam) huiuſmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipſis viuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contumelias reddentes.

ἐντετριμμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὑπογεγραμμένον τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ διεσεσαλθυμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν πώγωνα ὑπεκλασμένον, ἢ χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλὰ γύπα τινὰ περιπεπλωμένον τῷ πώγωνος τὰ πτερά· καὶ εἴγε μὴ πολλὰ δεηθεῖναι αὐτὸν, καὶ τὸν κεκρύφαλον ἔχοντα, ὅτι τῇ κεφαλῇ αὐ συγκαθέζεσθαι. τὰ δ' ἄλλα, πρὸς ὅλῳ τῷ ὁδὸν μυρίας τὰς ἀνδρίας ἀναχέεσθαι, καὶ ἄδοντας, καὶ περιπίζοντας· εἰ δὲ μὴ ἐπείχεν αὐτὸς, ἴσως ἂν καὶ ὀρχούμενόν ὅτι τῆς ἁπήνης. ἕτερον δ' οὖν τι τοιοῦτον αὐτὸν περιεσπάχθηναι. καλέσασα γὰρ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμόπολί, φησιν, ὅπως ὄναιο, χάριν ἔμοιγέ τι τούτου, δὸς, μηδὲν αἰτήσειν, μηδ' ὅπως ὅτι πλεῖον οὐ δικαίωμα περιμένας. τῷ γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἐντυχόντι πρώτῳ περιέξειν, δέομαί σου τοῦτ', ἔφη, χρηστὸν ὁρῶσά σε, καὶ φιλόμουσον, καὶ φιλόσοφον, τὴν κύνα ταύτην οἶσθα τὴν Μυρρίνην, αἰαλαγοῦν ἐς τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, καὶ ὑπίμελου, ὅπως μηδενὸς ἐνδεὴς ἔσται· βαρύνεται γὰρ ἡ ἀθλία τὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ὡς ὑπότεξ ἐστὶν οἱ γὰρ καλέσαντοι ὕστερι, καὶ ἀπειθεῖς οἰκέται, οὐχ ὅπως ἐκείνης, ἀλλ' οὐδ' ἐμοῦ αὐτῆς πολλοῦ ποιοῦνται λόγον ἐν ταῖς ὁδοῖς. μὴ οἴου τί σμικρὸν οἰηθῆς ἂν ποιήσειν με, ἢν παρασκευάσῃς μοι, καὶ ἥδιστον κυνίδιον διαφυλάξας. ταῦτ' ἔλεγε ὁ Θεσμόπολις, πολλὰ ἱκετεύουσα, καὶ μονονουχὶ καὶ δακρύουσα. ἦν δὲ τὸ θέαμα, παγγέλοιον ἰδεῖν, κυνίδιον ἐκ τοῦ ἱματίου παρακύπτον μικρὸν ὑπὸ τὸν πώγωνα, καὶ κατουρῆσόν πολλάκις, εἰ καὶ μὴ τοῦτο ὁ Θεσμόπολις παρῃσθήσθη, καὶ βαῦζον λεπτῇ τῇ φωνῇ (τοιαῦτα γὰρ τὰ μελίτταια) καὶ ὁ γλύφων τοῦ φιλοσόφου παρελιχμώμενον, μάλιστα εἴ τι τοῦ χθιζοῦ αὐτῷ ζωμοῦ ἐγκατεμέμικτο. καὶ ὁ κίναιδος, ὁ ξυμπότης, οὐκ ἀμούσως ποτὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀποσκώπτων, ἐπειδή ποτε καὶ ὅτι τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε ὁ σκῶμμα· περὶ δὲ Θεσμοπολίδος, ἔφη, τοῦτο μόνον εἰπεῖν ἔχω, ὅτι αὐτὴ Στωϊκὸς ἤδη Κυνικὸς ἡμῖν γεγένηται. ὃ δ' οὖν κυνίδιον, καὶ πεποκέναι ἐν τῷ πέπλῳ τῆς Θεσμοπολίδος ἐπυθόμην. τοιαῦτα ἐσύφασι, μᾶλλον δ' ἐνυβρίζουσι τοῖς ξυνοῦσι, καὶ μικρὸν αὖθις χλευήσῃς τῇ ὕβρει παροξύνοντες.

Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite, per louem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis vtcunque toleranda. Porro si dives ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, maléque velis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenã orationem videri volũt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quíque sese mercede assectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam aliàs nõ suppetit illis otium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam differt, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittũtur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis instantibus Saturnalibus, aut Panathenęis, misera quæpiam vmbella tibi mittatur,

Adulatio dominorum doctos se videri volentium.

A οἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥήτορα τῶν Καρχήρων ὅτι τοῦ δείπνου κελευσθέντα, μελετήσαντα, μὰ τὸν Δί', οὐκ ἀπαιδεύτως, ἀλλὰ πάνυ τορῶς, καὶ ξυνεκεκροτημένως· ἐπήνεσε γοῦν μεταξὺ πινόντων, ὡς τοῖς ὕδωρ μεμετρημένον, ἀλλὰ τοῖς οἴνῳ ἀμφορέα λέγων. τῷ τοῦτο ἐπιτιμῶσι δ' τάλαντόν ὅτι δραχμαῖς ἐλέγετο. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως μέτρια. ἢν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πλούσιος ἢ, τοῦδε δεῖπνον τὰ αὐτοῦ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα ἀφαρπαγῆναι χρή, ἐπαινοῦντα καὶ κηλεκεύοντα, καὶ τύπους ἐπαίνων καινοτέρους ἐπινοοῦντα. εἰσὶ γὰρ οἱ καὶ ὅτι καλλίστῃ θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι. καὶ δεῖ Ἀδωνίδας αὐτοῖς, καὶ Ὑακίνθους ἀκούειν, πήχεως σπιθαμιαίου τὸν ῥῖνα ἔχουσας. σὺ δ' οὖν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, εἰς τὰς λιθοτομίας τὰς Διονυσίου βύβλους ἀφίξῃ, ὡς καὶ φθονῶν, καὶ ὅτι βυβλίων αὐτῷ. χρὴ δὲ καὶ σοφοὺς καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοῖς· κἂν εἴ τι σολοικίσαντες τύχωσιν, αὐτὸ δὴ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μέσους δοκεῖν τοὺς λόγους, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν οὕτω λέγειν. καίτοι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν ἀνδρῶν. αἱ δὴ οὖν γυναῖκες (καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἔστω τῶν γυναικῶν ἀσυδαίμονα, τὸ εἶναί τινας αὐταῖς πεπαιδευμένας, μαθοῦσ' ἔστοτελῆ ξυνόντας, καὶ τοῦ φορείου πρεπομένας) ἐν γὰρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων καλλωπισμάτων αὐταῖς δοκεῖ, ὡς λέγηται, ὡς πεπαιδευμέναι τε εἶσι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀποδέοντα. καὶ δὴ δὴ ταῦτα, μαθητοὺς καὶ αὗται θεράποντας ῥήτορας, καὶ γραμματικούς, καὶ φιλοσόφους ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πρωΐας (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο) ἤτοι μεταξὺ κοσμούμεναι, καὶ τὰς κόμας περιπλεκόμεναι, ἢ τοῦδε δεῖπνον· ἄλλοτε γὰρ οὐκ ἄγουσι σχολήν. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος, ἡ ἄγγελος εἰσελθοῦσα, ὥρεξε τοῦδε τὸ μικρὸν γράμματιον· οἱ δὲ θεῖοι σωφρονιστικοὶ σκῆνοι λόγοι, ἐξᾶσι θεμιτοὺς ἔστ' ἂν ἐκείνη ἀνταναγνῶσα τὰ μικρά, ἐπισφραγίσῃ τοῖς ἀκροάσιν. ἐπειδὴ δὲ ποτε δὴ μακρὸς ὁ χρόνος Κορινίων ἢ Παναθηναίων ὅτι σαι τῶν, πέμψῃταί τί σοι ἐφεστρίδιον ἄθλιον,

ἢ χιτώνιον ἐσπατάλευμένον, ἐκβαλῶν μάλιστα πολλοῦ δεῖ τὸν μεγάλου ἄξιον εἶναι τοῦ πομπείου. καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ὅτῳ ὑπισχνοῖτο μισθὸν παρακούσας τοῦ δεσπότου, παρεγγράμμων, καὶ παρομωμοκώς, ἀπῆλθεν, μισθὸν οὐκ ὀλίγον τῆς ἀγγελίας πρασλαβών. ἕωθεν δὲ τρισκαίδεκα ἥκουσι κομίζοντες ἕκαστος ὡς πολλὰ εἶπε, καὶ ὡς ὑπεμύησε, καὶ ὡς ὑπετραπεὶς, ὃ κάλλιστον ἐπελέξατο διεξιών· ἄπαντες δὴ οὖν ἀπαλλάττονται λαβόντες, ἐπὶ καὶ βρενθυόμενοι, ὅτι μὴ πλείω ἔδωκας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτοῖς, τί δύο ὀβολοί, καὶ τέτταρες· καὶ βαρὺς αὐτῷ σὺ, καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς. ἵνα δὴ οὖν λάβῃς, κολακευτέος μὲν αὐτὸς, καὶ ἱκετευτέος· θεραπευτέος δὲ καὶ ὁ οἰκονόμος. ἔστι μὲν καὶ ἄλλος θεραπείας τρόπος. ἐὰν ἀμελητέος δὲ ᾖ ὁ ξύμβουλος καὶ φίλος. καὶ ὃ λαφθὲν, ἤδη παρῳφείλετο ἱματιοκαπήλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτοτόμῳ τινί· ἄφες οὖν σοι τὰ δῶρα, καὶ ἀπόνητα, πολεῖς δὲ ὁ φθόνος· καί που καὶ βραβολή τις ἠρέμα ὑπεξαίσεται παρὰς αὐθις ἤδη τοὺς κατ' σοῦ λόγους ἡδέως ὑποδεχόμενον· ὁρᾷς γὰρ ἤδη σε μὲν ὑπὸ τῶν στενοχώρων πόνων σκυτεύχωμένον, καὶ παρὰς τὴν θεραπείαν σκάζοντα, καὶ ἀπυδήκοτα, τὴν ποδάγραν δὲ ὑπαναδοῦσαν. ὅλως γὰρ ὅπερ ἐμοὶ νοσιμώτατον, ἐν σοὶ ἀπώλισάμενος, καὶ τὸ ἐγκαρπότατον τῆς ἡλικίας, καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ὑπεστείλατο, καὶ ῥάκος σε πολυχλοὺς ἐργασάμενος, ἤδη περιβλέπει, σε μὲν οἷ τῆς κώπης ἀπορρίψῃ φέρων, ἄλλον δὲ ὅπως τῶν δυναμένων τοὺς πόνους καρτερεῖν παρελήλυθεν. καὶ ἤτοι μειράκιον αὐτῷ ὅτι ἐπείρασας τότε, ἢ τῆς γυναικὸς ἄβραν παρθένον ἢ ὧν ἀνὴρ ἀλαφρείας, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ὑπικλησθεὶς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένος, ὅτε τραχήλου ὠσθεὶς, ἐξελήλυθας ἔρημος ἀπάντων, καὶ ἄπορος, τὴν βελτίω ποδάγραν αὐτῷ γήρᾳ παραλαβών. καὶ ἃ μὲν τέως ἥδεις, ἀπομαθὼν τὸ τοσοῦτῳ χρόνῳ· φυλάκου δὲ μείζω τὴν λοιπὴν ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀποδύτητον κακόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἀπαιτεῖ σὺ τῷ ἤθει· καὶ ἀπομωμαίνων αὐτὰ, ἀγανακτεῖ.

aut tunicula semiputris ac detrita, tum denique plurima missitetur oportet. Atque aliquis qui statim subauscultarit herum id facere destinantem, præcurrit, ac primus rei index, abiénsque, non exiguũ pretium aufert, qui renuntiarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuntij: quorum quisque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortãs commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porro salarium ipsum, sex fermè obolorum: idque si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi hero adulteris suppléxque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor: nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligẽdus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atque intempestiua, eóque inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iámque etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde postea quam id quòd erat in te florentissimum, decerpsit, æuique partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quod homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impositio crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedísque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagram vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spatio dedidiceris, tum vẽtrem culeo reddideris ampliorem, tibíque praueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur.

Compensatio munerum.

Difficultas exigenda mercedis.

Exitus à missio ignominiosa.

Adde quòd præterea nemo te posthac recepturus est in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quíque similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut aliud quippiam tale videaris. (Nam accusatori vel tacenti fides habetur:) tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, ídque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrē ciusmodi de nobis obtineāt opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis amicti, barbisque neutiquam cōtemnendis onusti. His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicāt, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuiis reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdē iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnitūtur, vt eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cūcta illa vitæ suæ ministeria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quíque illos nudos cōspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterū intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus rē habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi cōspicuique: porro intus sub purpura varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque si euolueris, explicueríque, fabulam nō mediocriter longā reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum sibi conscij oderūt illos, atque insidias parant si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualésque sint euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginē quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contēplatus,

A καί σε ὄκν αὖ τις ἄλλος δέξαιτο ἔξωθεν ἤδη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν οὐδὲ ὃ δέρμα ὁμοίως χρήσιμον· ἄλλως τε, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀπωθήσεως δυσβολὴ πρὸς

B τὸ μεῖζον εἰκάζουσιν, μιαρόν, ἢ φαρμακέα σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος, καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστος· σὺ δ' Ἕλλην, καὶ ῥᾴδιος τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν εὔκολος· τοιούτοις γὰρ ἀπωθοῦμεν ἡμᾶς εἶναι οἰόμεθα· καὶ μάλα εἰκότως· δοκῶ γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτοῖς, διὰ ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς, κατηγορικήν τινα αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ ἐς τὰς οἰκίας προελθόντες, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον εἰδέναι, μαντείας καὶ φαρμακείας ὑπισχνοῦντο, καὶ χάριτας ὅτι τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς. καὶ ταῦτα πεπαιδεῦσθαι λέγοντες, καὶ τρίβωνας ἀμπεχόμενοι, καὶ πώγωνας οὐκ ὀλιγοφρόντιστα κα-

C θειμένοι. εἰκότως οὖν τὴν ὁμοίαν πρὸς πάντων ὑπόνοιαν ἔχουσι, ὃς ἀρίστης φύσεως, τοιούτοις ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ὑπισχνουμένους αὐτοῖς τινὰ ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακείαν, καὶ τινὰ πρὸς τὸ κέρδος δουλοπρέπειαν. ἀποσφάλμενοι δ', αὐλοὺς μισοῦσι, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ἐξ ἁπάντων ζητοῦσιν ὅπως αὐτοῖς ἀπολέσωσιν, διὰ δυνῶνται. λογίζονται γὰρ ὡς ὀξαγοροῦσουσιν αὐτοῖς τὰ πολλὰ σκῆνα τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα εἰδότες ἀκριβῶς,

D καὶ γυμνοὺς αὐλοὺς ἐπιπολυχότες. τοῦτο τοίνυν ἀποπνίγειν αὐλούς· ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῦν μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δ' ἔκτοθεν ἡ διφθέρα· τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης ὅτι τῶν τέκνων ἐστιώμενος, ἢ Οἰδίπους τῇ μητρὶ ξυνών, ἢ Τηρεὺς δύο ἀδελφὰς ἅμα ὀπυών. τοιοῦτοι δὲ αὐλοί εἰσι, λαμπροὶ δὲ καὶ εὐειλεγμένοι, ἔνδον δὲ ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ, πολλῷ τινὶ τραγῳδίας σκέπουσες. ἕκαστον γοῦν αὐτῶν διὰ δεξιλήσης, δράμα ἢ μικρὸν εὑρήσεις Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους. τὰ δ' ἔξω, πορφυρᾶ βύαθις, καὶ χρυσοῦς ὀμφαλός· τοιοῦτ' οὖν ξυνεπισάμενοι αὐλοῖς, μισοῦσι, καὶ ὑπεβυλλύουσιν, εἴ τις ἀποστᾶ ἀκριβῶς, κατηγορικῶς αὐλοὺς σκηπαγωδήσαι, καὶ πρὸς πολλοὺς ἐρεῖ. βούλομαι δ' ὅμως ἔγωγε ὥσπερ ὁ Κέβης σκῆνος, εἰκόνα τινὰ τοῦ τοιούτου σου βίου γράψαι, ὅπως ἐς αὐτὸν ἀποβλέπων,

εἰδῆς εἴ σοι πρόσιτητέον ὅστις ἐς αὐτό. ἡδέως μὲν οὖν Ἀπελλοῦ τινος, ἢ Παρράσιος, ἢ Αετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐδεήθην ὅτι τὸν γραφεῖον. ἐπεὶ δὲ ἄπορον πάνυ βύρσην τινὰ ὕπτιον γυναῖον, καὶ ἀκριβῆ τὸν τέχνον, σμικρὸν ὡς οἷόν τε σοι ὑποδείξω τὸν εἰκόνα. καὶ δὴ γεγράφθω πρόπυλαια μὲν ὑψηλὰ, καὶ ὑπόχρυσα, καὶ μὴ κάτω ὅτι τῆς ἐδάφους, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς, ὅτι λόφου κείμενα, καὶ ἡ ἄνοδος ὑπότομος, καὶ ἀνώμοτος, καὶ ὀλισθον ἔχουσα, ὡς πολλάκις ἤδη πρὸς τῷ ἄκρῳ ἔσεσθαι ἐλπίσαντας, σκιρτηκλιαθῶσαι, σφαλῶντος τοῦ ποδός· ἔνδον δὲ, ὁ Πλοῦτος αὐτὸς καθήσθω, χρυσοῦς ὅλος, ὡς δοκεῖ, πάνυ εὔμορφος, καὶ ἐπαφρίσας, ὁ δὲ ἔρως μόγις ἀνελθὼν, καὶ πλησιάσας τῇ θύρᾳ, τεθηπέτω, ἀφορῶν ἐς ὃ χρυσίον. προσδεχέσθω δὲ αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, εὐπρόσωπος ἅμα αὐτὴ, καὶ ποικίλα ἀμπεχομένη ἐσαγέτω, σφόδρα σκιρτῶντα πλημμέλειαν τῇ εἰσόδῳ. παραδεχέσθων δὲ, ἡ μὲν Ἐλπὶς ἀεὶ προηγείσθω. ἀσμενιζέσθωσαν δ' αὐτὸν ἄλλαι γυναῖκες, Ἀπάτη, καὶ Δουλεία, προσδιδόντωσαν τῷ Πόνῳ. ὁ δὲ, πολλὰ τὸν ἄθλιον καταγυμνάσας, τελευτῶν, ἐγχειρισάσθω αὐτὸν τῷ Γήρᾳ ἤδη νοσοῦντα, καὶ τεταραγμένον τὸν χρόαν· ὑστάτη δὲ ἡ Υβρις ὑπολαβοῦσα, συρέτω πρὸς τὸν Ἀπόγνωσιν· ἡ δ' Ἐλπὶς, ὃ ἀπὸ τούτου, ἀφανὴς ἀποστάσθω, καὶ μηκέτι καθ' ὃς εἰσῆλθε τοὺς χρυσοῦς θυρῶνας, ἐκ τινος δ' ἀποστρόφου καὶ λεληθαίας ὁδοῦ ἐξωθείσθω, γυμνὸς, πρόγαστωρ, ὠχρὸς, ῥέων, τῇ ἑτέρᾳ μὲν, τὸν Αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων· ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι ἡ Μετάνοια δακρύουσα ἐς ὀδὸν ὄφελος, καὶ τὸν ἄθλιον ἐπαπολλύουσα. τοῦτο μὲν ἔστω ὁ τέλος τῆς γραφῆς· σὺ δ' οὖν, ὦ ἄριστε Τιμόκλεις αὐτὸς ἤδη ἀκριβῶς ὑποσκοπῶν ἕκαστα, σκόπει εἴ σοι καλῶς ἔχει, προσελθόντα εἰς τὸν εἰκόνα καὶ θυρίδας τὰς θύρας, σκεῖνον τὸν ἔμπαλιν αἰσχρῶς ὄντως σκοπεῖν. ὅ, τι δ' ἂν προφάσῃ, μέμνησο τοῦ σοφοῦ λέγοντος, Ὡς θεὸς ἀναίτιος, αἰτία ὁ ἑλόμενος.

scire queas num ex vsu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non est, vt aliquem artificem tam egregium atque absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur vestibulum sublime atque inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricóque aditu, ità vt plerunque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicoloribus amicta, manu prehẽsa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloréque commutato. Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes aupolans euanescat. Tum illo non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex, læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lacrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atque hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit, Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

Deus, malorum causa non est.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE CONDVCTI SERVIVNT.

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſuperioris propriè, & auctoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum, ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & conditionem procuratoris (vt videtur) principis in Ægypto acceperat, vt infrà ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum, quia cum ſuperiore ſcripto prorſus pugnare videtur, defendit, primùm à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quòd longè alia res ſit principi operam ſuam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miſeros dixerit, ſed ſolùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant: ſe verò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cùm præter ſalarium ingens, etiam in magna exiſtimatione viuat, publicis q; rebus procurandis præſtitutus, tam certā quoque ſpem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitam habet. Denique quòd cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum virum conueniat certo alicui operi intentum eſſe, neque ignauiter feriari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis venerit, vt omnē mercedem aut honorem prorſus cōtemnere queat. Atque huic defenſioni præmittit Sabini (eius ad quē ſcribit) accuſationem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari, vt qui ſuprà quidem de ſeruitute apud diuites, optimè atque vtiliſſimè ſcripſerit: nunc autem contrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare voluerit, aliud animo ſenſerit: exaggerata hac vitæ ſcriptorum q; diuerſitate ac repugnantia, multis variiſq; tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circunſtantijs ætatis & cauſſa amplificat.

I Amdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrum de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti veriſimile eſt in mentem veniſſe, quæque credibile eſt te dixiſſe. Nam quòd in eo legendo riſum nō tenueris, mihi vel in primis conſtat. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nunc noſtris à te iam lectis conor accommodare. Quare ſi nō fruſtra diuinādi artem didici, audire mihi videor te ſic tecum ſubmurmurantem: Ecquis hic tandem eſt, qui cùm hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam vitam inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, velut teſtula, quod aiunt, tranſmutata, ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſe ipſe coniecit? Quot Midę, quot Cręſi, quot Pactoli vel toti hunc hominem à ſententia diducere adeò potuerunt, vt dulciſſimam illam libertatem, in qua iam inde à pueris eſt enutritus, repudiet? & tametſi iam non procul ab ipſo abeſt Æaco,

Π Αλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἃ ποτέ σοι εἰκὸς ἐπελθεῖν ὠς εἰπεῖν ἀναγνόντι ἡμῶν τὸ περὶ τῶν ὑπὸ μισθῷ συνόντων βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἀγελαστὶ διεξῆεις αὐτὸ, καὶ πάνυ μοι προδηλον. ἃ δὲ μεταξὺ καὶ ὅτι πᾶσιν ὑπὸ σοῦ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν ζητῶ τοῖς ἀνεγνωσμένοις. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντικὴν, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος, εἶτά τις αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς, καὶ κατηγορίαν ὕστερον δεινὴν καὶ τοῦ τοιούτου βίου διεξελθών, ἔπειτα πάντων ἀκλεέστατος, ὀφρύου, φησὶ, μεταπεσόντος, ἑκὼν ἑαυτὸν φέρων ἐς δουλείαν ὕστερον προσφατῆ καὶ προσέτι ἀνήκεστον; πόσοι Μίδαι, καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετέπεισάν αὐτὸν ἀφεῖναι μὲν τὴν ἐκ παίδων φίλτατον ἐλευθερίαν, προσκυνῆσαι δὲ ἤδη τὸν Αἰακὸν γλυκύ-

μῶν, καὶ μονονυχὶ τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, προέχειν ἑαυτὸν ἕλκεσθαι, καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπό τινι χρυσῷ τὸν αὐχένα δεδεμένα, οἷα δὴ τῶν τρυφώντων πλουσίων τὰ φυλακτήρια, καὶ τὰ κουράλια. πολλὴ γοῦν ἡ διαφωνία τοῦ νῦν βίου πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ αἰῶν τοῦ πορθμοῦ χωρὶς, καὶ ἀνεγράφθαι τὰ πρῶτα, καὶ παλινῳδεῖν πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' αὖ εἴη, οὐχ ὑπὲρ Ἑλένης, μὰ Δί', οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ἰλίῳ γνωμῶν, ἀλλ' ἔργῳ ἀπατεπομένων τῶν λόγων καλῶς πρότερον εἰρῆσθαι δοκούντων. ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, λέλεκταί σοι· ἐπάξεις δὲ ἴσως κἀμοὶ συμβουλίου τινὰ τοιαύτην, οὐκ ἀχρεῖον, ἀλλὰ φιλικὴν, καὶ οἵαν σοι χρηστὴν καὶ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπουσαν. ἐγὼ μὲν οὖν κατ' ἀξίαν ὑποδύεσθαι τὸ σὸν πρόσωπον ὑποχρίνωμαι, ᾧ σὺ ἡμῖν ἔχῃ, καὶ τῷ λογίῳ θύσομεν. εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ σὺ προθήσεις τὰ δέοντα. ὥρα τοίνυν μεταπυθάσθαι ἡμᾶς τὴν σκηνὴν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ ἀνέχεσθαι τεμνόμενον, καὶ καιόμενον, εἰ δέοι, ὑπὲρ σωτηρίας, σὲ δὲ ὑπακούειν τῶν φαρμάκων, καὶ τὴν σμίλην ἅμα πρόχειρον ἔχοντα, καὶ τὸ καυτήριον ἀφιέναι. καὶ δὴ πρόσελθόν μοι ῥᾴτερ, σὺ ταῦτα πρὸς μὲ ὁ Σαβῖνος ἤδη λέγεις, πάλαι μὲν, ὦ Φιλότης, ὡς εἰκὸς, δεδεγμένοι σοι τοῦτο τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολλῷ πλήθει ἀνεγνωκότες, ὡς οἱ τότε ἀκριβασάμενοι διηγοῦνται, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους, ὁπόσοι ὁμιλεῖν αὐτῷ, ὡς ἀφ' ἑνὸς ἔλαχον ἠξίωσαν. ἤτε γὰρ τῶν λόγων παρασκευὴ, ἡ μεμπτὴ, καὶ ἡ ἱστορία πολλὴ, καὶ ἐμπειρία τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἑκάστα σαφῶς ἐλέγετο· καὶ τὸ μέγιστον, ὅτι χρήσιμα πᾶσιν οἷδε, καὶ μάλιστα τοῖς πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ δι' ἀγνοίας σφᾶς αὐτοὺς εἰς δουλείαν ὑποβάλοιεν. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε βελτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τὴν μὲν Ἐλευθερίαν μακρὰ χαίρειν ἐᾶν, ζηλῶσαι δὲ ὃ ἀγανέστατον εἶπεν ἰαμβεῖον,

imò tantumnon alterum pedem in Charontis cymba habet, tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iámque hoc sanè videri posset, quod prouerbio dicũt, flumina sursum incedere, omniúmque rerum ordinem inuerti, atque cuncta in deterius recãtari, idque non Helenæ placandæ gratia per Iouem, neque eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine, sed quòd verba quæ antè probè dici sunt visa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum eius generis consilium adferre, idque nõ intempestiuum, neque importunum, sed amicum, & quale tibi viro cũ bono tum erudito congruat. Itaque si tuam personã, quam induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscũ actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum assequor, tuæ partes erũt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quasi scena trãsformata, & actoribus permutatis, ipse quidẽ vocem teneam, néque tibi salutis gratia secandum, &, si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, simúlque acum vnà cum vstorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta, sic mecũ agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in pretio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm vulgo ceu magnũ quiddam ostentabatur, tũ præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpretium ducunt. Neque id admodũ est mirum, quandoquidem præterquam quòd ipse dictionis tuę color culpa caret, & narratio planè est varia, miráque est rerum experientia: maximã quoque habet gratiam, quòd omnia à te non scitè solùm, sed & dilucidè recensentur. Super omnia verò est, quòd quæ scripsisti, vtilia sunt cùm omnibus, tum maximè eruditis, videlicet ne per rerum inscitiam in seruitutem posthac sese coniiciant. At cùm iam sententia planè in diuersam mutata, aulicam hanc viuendi rationem præstare statuens, & libertati longum valere dixeris, tum iambicum illud seruile nimis & generoso animo indignum, sumpseris imitatione exprimendum,

Vbi eſt lucrum, natura adacta ſeruies: videndum tibi erit, ne quiſpiam te id libelli legentem fortè auſcultet: imò ſumma ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præſentem vitæ tuæ ſtatum norunt, tua ſcripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæpretium, ſi à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omniũ aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aſpergat. Alioqui ſimile quiddã tibi accidet, quod iuxta fabulam illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in ſuã perniciem tulit, ita tu librum aduerſum te ipſe ſcripſiſti. Quod ad me attinet, qua defenſionis facie ſaltem æqua aduerſum accuſatores vti poſſis, non video, præſertim ſi actionem ſuam nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirum vt ſcripta tua, atque item libertatem, quam præ ſe ferunt, laudent: te verò ſcriptorem ſeruiẽtem videant, & ſponte tua collum iugo ſubdentem. Itaque non iniuria agerent, ſi libellum ipſum vel alteri, genetoſiori ſcilicet, aſſererent, te verò interim velut graculum alienis exultare plumis: vel ſi tuus eſſet, ſimilẽ quidem tuam eſſe cauſam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem duriſſimam Crotoniatis tuliſſet, & per hoc multis admirationi eſſet, paulo pòſt cum fratris ſui vxore in adulterio fuit deprehenſus. Quare non ineptè quiſpiam te Salæthũ illum diceret, niſi quòd illius factum non paulo eſt tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipſe dum cauſam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctãs, in ignem animo magno inſiliit: tametſi Crotoniatæ hominis miſerebantur: &, ſi luberet, exulãdi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus eſt abſurdius, qui vitæ quidem eiuſmodi ſeruilem conditionem accuratè etiam libris editis es perſecutus, & grauiter incuſas ſi quis in diuitis alicuius famulitium incidat, ſéque ipſe velut vinculis aſtringi ſuſtineat, interim nihil non moleſtum cùm faciens, tum patiens: attamen ipſe in extremo ſenectutis gradu, & certè longè vltra limen illud Homericũ progreſſus, ingeneroſum adeo & abiectum ſeruitutis genus elegiſti, atque ob id tantumnon ſeriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quanto magis inſignis ac conſpicuus appares, tanto te aiunt magis omnium riſui obnoxium: vita nimirum tua tantùm ſcriptis ipſis reclamante. Et quid attinet nouam accuſandi rationem aduerſum te quærere, poſt celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicitur

A Ὅπου δ' κέρδος, πρὸς φύσιν δουλευτέον. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἐπακούσηταί σε ἀναγινώσκοντος αὐτό· ἀλλὰ μηδ' ἄλλῳ τῳδενὸς τῶν παρόντα σοι βίον ὁρώντων, ἐπελθεῖν τὰ γεγραμμένα· δύναιο δ' Ἑρμῆ τῷ χθονίῳ, καὶ τῶν ἀκηκοότων πρότερον, πολλῷ λήθην καταπεδάσαι. ἢ δόξῃς τῷ τῆς Κορινθίας μύθου σαυτῷ τι πεπονθέναι, καὶ σαυτῆς ὁ Βελλεροφόντης γεγραφὼς τὸ βιβλίον. μὰ γὰρ τὸν Δί', οὐκ ὀρθῶς τἀπολογίαν, εἴ τις δὲ βούλοιτο πρὸς τοὺς κατηγορήσαντας· καὶ μάλιστα, ἢν σπουδῇ γέλωτι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντες μὲν τὰ γεγραμμένα, καὶ τὴν σὴν ἀνδρῶν ἐλευθερίαν, αὐτὸν δὲ τὸν συγγραφέα δουλεύοντα ὁρῶντες, καὶ ἑκόντα ὑποπτήσσοντα τὸν αὐχένα τῷ ζυγῷ. Οὐκ ἀπεικότως γοῦν ἄν τις λέγοιεν, εἰ λέγοιεν, ἢ τοι ἄλλης τινὸς γυναῖκα ἀνδρὸς εἶναι τὸ βιβλίον· καὶ σὲ τὸν κηδεστήν, ἀλλοτρίοις πτεροῖς ἀγάλλεσθαι· ἢ εἴπερ σόν ἐστιν, ὁμοιάσειν τῷ Σαλαίθῳ ποιεῖν· ὃς πικρότατον καὶ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μικρὸν αὐτὸς ἐάλω, μοιχεύων τὴν ἀδελφοῦ τινὸς γυναῖκα. πρεπόδια τοίνυν καὶ σὲ τὸν Σάλαιθον σκῆνον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετεωρότερος σκῆνος, ἔρωτι μὲν ἄλλοις ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μάλα θυμῷ εἰς τὸ πῦρ ἁλλόμενος, καίπερ ἐλεουμένων αὐτὸν ἤδη Κροτωνιατῶν, καὶ συνδιδόντων φυγεῖν εἰ βούλοιτο. Τὸ δὲ σόν, ὦ πρὸς μικρὰ ἀποπτώτερον, ἀκριβοῦντος μὲν ἐν τοῖς λόγοις τινὰ τῆς τοιαύτης βίου δουλοπρεπείας, καὶ κατηγορήσαντος εἴ τις εἰς πλουσίου τινὸς ἐμπεσών, καὶ καθείρξας ἑαυτὸν, ἀνέχοιτο, μυρία τὰ δυσχερῆ πάσχων, καὶ ποιῶν· ἐν γήρᾳ δὲ ὑσάτῳ, καὶ σχεδὸν ἤδη ἐπὶ τοῦ ὀδόντος, ὅτου ἀγλωνῆ λατρείαν ἐπεμνημονεύθης, καὶ μονονοὺ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῇ. ὅσῳ γοῦν φαίην ἐπισημότερος εἶναι δοκεῖς, τοσούτῳ καταγελαστότερος δὴ δόξαις εἶναι, αὐτοφωνοῦντος σοῦ βίᾳ τοῦ βιβλίου. καίτοι τί δεῖ κενὸν ἔτι σε κατηγορίαν ζητεῖν, μετὰ τὴν θαυμαστὴν τραγῳδίαν λέγουσαν·

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός; Οὐκ ἀπορήσουσι δὲ οἱ κατηγορηθησόμενοι καὶ ἄλλων τοιούτων ὅτι σὲ, ἀλλ' οἱ μὲν, τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς εἰκάσουσιν. οἱ μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἕκαστος αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς εἶσιν· ἔξω δὲ, Πῶλος ἢ Ἀριστόδημος, ἀποθέμενοι τὰ τραγῳδοῦντες, ὑπομισθοι τραγῳδοῦντες, σκηπτόμενοι, καὶ συρόμενοι· εἰσιόντε δὲ, μαστιγούμενοί τινες αὐτῶν, ὡς αὖ τῷ θεάτρῳ δοκῇ. ἄλλοι δὲ, ὃ τῇ πιθήκῃ πεποιθέναι σὲ φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρα τῇ πόλει, φασὶ γλυέσθαι. σκεῖνον γὰρ διδαχθέντα τέως μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως, καὶ ἐμμελῶς, καὶ ὑπιπολὺ θαυμάζεσθαι μιμούμενον τὸ τοῦ ἁρματι, καὶ ὃ τρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκείμενον ὑμέναιον· ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον πόρρω κειμένην, μακρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὐλοῖς, καὶ ῥυθμοῖς, καὶ ὀρχήμασι, σπαράττοντα καταγώγην, ἀπορρίψαντα. μᾶλλον δὲ σεσυρίφθαι ὃ τραγῳδῶν. καὶ σὺ τοίνυν, φαῖεν ἄν, οὐχ ὑποκρίτης, ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων, καὶ νομοθέτης γενόμενος, ὑπὸ ταυτησὶ τῆς ἰσχάδος τῶν φαυλοτάτων, ἠλέγχθης πιθήκης ὤν, καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν, καὶ ἕτερα μὲν κεύθων ἐν φρεσὶν, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς εἰκότως ἄν τινα ὅτι σὺ εἴποιεν, ὅτι ἃ λέγεις καὶ ἐφ' οἷς ἐπαινεῖσθαι ἀξιοῖς, χείλεα μὲν σου ἐδίηνεν, ὑπερῴαν δ' ἀυχμηρὸν κατελέλοιπε. διηνεκῶς τοίνυν τὰς δικαίας ὑπὸ τῶν ἀδικούντων χεῖρας, μὴ μικρὸν δὲ μονονουχὶ ὑπὸ κήρυξιν ἐξομοσάμενος τὴν ἐλευθερίαν. ἡ ἐώκει ἡ Ἀδράστεια τότε κατόπιν ἑφεστῶσά σοι βιβλιμοιωτῇ, ἐφ' οἷς κατηγόρεις τῶν ἄλλων, καταγελᾶν, ὡς αὖ θεὸς εἰδυῖα τὴν μέλλουσάν σοι ἐς τὰ ὅμοια μεταβολὴν, καὶ ὅτι οὐκ εἰς τὸν κόλπον τοῦτον ὑποστρέψων, ἀξίους κατηγορεῖν τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ ποικίλας τινὰς τύχας, τοιαῦτα ποιοῦντων. εἰ γοῦν ὑπόθοιτό τις τῷ λόγῳ τὸν Αἰσχίνου μὲν τὴν κατὰ Τιμάρχου κατηγορίαν αὐτὸν ἀλόντα,

A *Sapientem eum odi, qui ſibi ipſe non ſapit?* Tametſi & alia multa quibus te adoriantur, accuſatoribus tuis ſuppetunt. Nempe alii ſimilem te facient Tragicis actoribus, quorum quiſque in ſcena quidem eſt vel Agamemnon, vel Creon, vel etiã Hercules ipſe: foris autem depoſitis perſonis fiunt Polus aut Ariſtodemus, ſcilicet ad agendas fabulas mercede conducti: qui, vt viſum fuerit ſpectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigiſſe dicent quod ſimiæ, quam magnã illa & celebris Ægypti Regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim B ſaltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu compoſitè modulatéque non ſine magna ſpectantium admiratione ſaltantis habitum exhibuiſſet ac decorum ſeruaſſet, iámque Hymenæum voce ac cithara canentibus reſpondiſſet: poſtea quàm carycás ne an nucem neſcio, procul iacentem conſpexiſſet, perſona abiecta, imò præ feſtinatione diſcerpta, modulis & ſaltationibus longum valere iuſſit, nucem verò correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non hiſtrio quiſpiam, ſed ipſe pulcherrimarum C rerum auctor, & velut legumlator, oſtenſo alterius vitæ ſplendore quaſi nuce quadam, te ipſe ſimiam eſſe prodidiſti, vt qui ſummis tantùm labiis ſis philoſophus, quíque nihil quidem veritus inferorum portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ ſcribas, quibúſque te vendites, ea labra quidem tua rigaſſe, palatum autem interius aridum reliquiſſe. Quamobrem ſtatim ante pedes quoque vltricem pœnam ſenſiſti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum neceſſitatibus inſultaris, ipſe tamen haud ita D multo pòſt libertatem velut ſub præconibus abiuraris. Atqui apparet Adraſteam iam tum tibi à tergo aſſiſtentem, ea quibus tu partim te ipſe venditabas, partim alios incuſabas, egregiè riſiſſe: quippe quæ, dea cùm ſit, non ignorarit futurum vt & ipſe mutata ſententia in ſimile vitæ genus tranſires. Tum quòd non priùs in tuum ipſius ſinum inſpueris, quàm eos accuſares, qui ob varias fortunæ viciſſitudines eiuſmodi facere ſuſtinent. Iam ſi quis verbi gratia Æſchinem poſt grauem illam orationem qua Timarchum accuſauit,

flingat ipſum in idem incidiſſe ſcelus, ac per hoc in ſimile crimen vocatum: quantus quæſo hinc ſpectantium riſus fuerat futurus, quòd Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter inceſſuit, ipſe verò iam ſenex eadem in ſe commiſit? Denique ſimilis videris illi Pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tuſſim venditaret, & qui eo vterentur, eos ſtatim eo malo liberari polliceretur: miſer tamen ipſe eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quiſpiam accuſando tibi obiiceret, præſertim in hac materia adeò copioſa, quæque mille anſas aduerſario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipſe cogito, quam viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malum hoc mea voluntate coactum confitear, dorſum verberaturo aduertam, improbitatem non negem, ſed ad communem illam excuſandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatíque ineuitabilem neceſſitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniam deprecer, ob id, ſpero, noſtræ cauſæ æquioribus; quòd non ignorent quàm nihil ſit in noſtra ipſorum manu, quódque potentioris alicuius numinis, Fortunæ ſcilicet aut Fati, arbitrio, vel contra noſtram voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis eſt vulgaris, vt ne tu quidem (quanquam amiciſſimus) huiuſmodi excuſationis obtentu me ſinas elabi, etiamſi patronum habeam Homerum, eiúſque carmina hæc decantem:

Fortuna neſſitivis.

Fatorum nexus, fugiſſe haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit naſcenti matris ab aluo.

Itaque ſi hac ratione tanquam parum proba neque fide digna poſthabita, illud dicerē, neque pecuniæ cauſa, neque ſpe aliqua alia ineſcatum me, præſentem ſeruitutē ferre, ſed ipſius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interceſſe voluiſſe: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiā, adulationis quoq; nota accedat; videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimē minus maiori velle obſcurare, quatinus adulatio malorū omnium maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur.

καὶ φωρᾶσθῶσι τὰ ὁμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἶμαι γέλωτα ὀφλισκάνοιεν τῶν ὁρώντων; ἐμέλησε τῷ Τιμάρχῳ μὲν ὕστερον ὅτι τοῖς καθ' ὥραν ἡμαρτημένοις, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν προλωβᾶται; ὃ δ' ὅλως, σκεύῃ τῷ φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀποκηρύττειν βηχὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα παύσειν τοὺς πάσχοντας ὑπισχνούμενος, αὐτὸς μελαγχολῶν ἀσώμενος ὑπὸ βηχὸς ἐφαίνετο. Ταῦτα μὲν, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερος εἴποι τις ἄν, οἷος σὺ κατηγορῶν, ὃν ὕστερος ἀμφιλαφὴς τῇ ὑποθέσει, καὶ μυρίας τὰς ἀφορμὰς παρεχομένῃ. ἐγὼ δὲ ἤδη σκοπῶ ὅπῃ τινα καὶ τρόπῳ σοὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν. ἆρά μοι κρεῖττον ἐθελοκακήσαντα, καὶ τὰ νῶτα ὑπερβάντα, καὶ ἀδικεῖν ὁπωσοῦν ὁμολογήσαντα, ὅτι τῷ κοινῷ συνηθείᾳ καταφυγεῖν; λέγω δὲ τῷ τύχῃ, καὶ μοίρᾳ, καὶ εἱμαρμένῃ, καὶ ὀφλισκάνειν συγγνώμην ἔχειν μοι τοὺς ὑπερημῶντας, εἰδότας ὡς οὐδενὸς ἡμεῖς κύριοι, ἀλλ' ὑπό τινος κρείττονος, μᾶλλον δ' ἡμᾶς τῶν προφερομένων ἀγόμεθα, οὐχ ἑκόντες, ἀλλ' ἀναίτιοι πανταπασιν ὄντες, ἃ αὖ λέγομεν, ἢ ποιοῦμεν, ἢ τὸ μὲν κομιδῇ ἰδιωτικὸν, καὶ ὅσ' αὖ σύ με, ὦ Φιλότης, ἀμάχητον τοιαύτην ἀπολογίαν προσιόντα, καὶ στωμύλλεσθαι τὸν Ὅμηρον ὀφλισκάνοντα, καὶ τὰ ἐκείνου ἐπιῤῥαψῳδοῦντα,

Μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένον αἰνεμέτην εἶ).

καὶ ὅ,

Γνωμοσύνῃ ἐπέεσσι λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

Εἰ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς ὁ πολὺς ἀξιόπιστον, ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτε ὑπὸ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης δελεασθεὶς, ὑπομένω τῷ παρόντι συμφοράν, ἀλλὰ τῷ συνέσει, καὶ ἀνδρίᾳ καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐθελῆσαι κοινωνῆσαι προθέσεως τοιαύτης, δέδοικα μὴ πρὸς τὴν ὑπερβολὴν κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλάβω, κἂν ἐμὲ ἰσχυρὸν ἦλθ, φασὶν, ἐκκρούων τὸν ἦλθ, καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον ὅσῳ κολακεία τ' ἄλλων ἀπάντων κακῶν, ὃ δουλοπρεπέστατον εἶ), καὶ τούτῃ χείριστον νενόμισται.

τί οὖν

Τί οὖν ἄλλο, εἰ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν δοκεῖ, ὑπολοιπόν ὅστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ὑγιὲς εἰπεῖν ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐκείνη ἄγκυρα ἔτι ἀβρόχος, ὀδύρεσθαι τὸ γῆρας, καὶ τὴν νόσον· καὶ μὴ τούτων, τὴν πενίαν, πρῶτα ποιεῖν καὶ πάσχειν αἰκαπείθουσαν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτήν. καὶ ἐν ταῖς τοιούτοις, οὐκ ἄκαιρον ἴσως καὶ τὴν τῆς Εὐριπίδου Μήδειαν παρακαλέσαι παρελθοῦσαν εἰπεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκεῖνα τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ προσδιορθώσασαν·

Καὶ μανθάνω μέν, οἷα δρᾶν μέλλω κακά.

Πενία δὲ χρείαν τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

Τὸ μὲν γὰρ τῆς Θεόγνιδος καὶ ἐγὼ μὴ λέγω, τίς οὐκ οἶδεν οὐκ ἀπαξιοῦντος, καὶ ἐς βαθυκητέα πόντον σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν, καὶ κρημνῶν γε ἠλιβάτων, εἴ μέλλοι τις οὕτως ἀποδράσεσθαι τὴν πενίαν; ταῦτα μὲν ἴσως δοκεῖ, ἄν τις αὖ ὡς ἐν τοιούτῳ ἀπολογήσασθαι ἔχοι, ὑπὲρ πολλοῦ ἂν ποιησάμενος ἔκαστον αὐτῶν. σὺ δέ μοι θάρρει, ὦ ἑταῖρε, ὡς οὐδενὶ τούτων ἐμοῦ χρησομένου. μὴ γὰρ τοσοῦτος ποτε λιμὸς καταλάβοι τὸ Ἄργος, ὡς τὴν κοίλην Ἀραβίαν σπείρειν ὀπίσω. οὐδ' ἡμεῖς οὕτω πάντες βιόλογον ἀπολογίας, ὡς ἐπ' ἀποφυγὰς τοιαῦτα χρησφύγετα τοῖς τὴν κατηγορίαν ζητεῖν. ἀλλά μοι ἔκφηνον σαυτόν, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, ἐς οἰκίαν τινὸς πλουσίου ἐπόμενον παρελθόντα, δουλεύειν, καὶ ἀνέχεσθαι ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίᾳ τοιοῦτόν τι τῶν χειναν, καὶ ἐς δεύτερον πολιτευόμενον, ὅτι τούτων τοῖς βασιλέως μισθοφορεῖν. διελθὼν δὴ, τὰ ἰδίᾳ καταθοῦ ἑκάτερον, σκόπει. δύο γὰρ τὸ τῶν μουσικῶν δὴ τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, τὸ γράμμα. καὶ τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδον, καὶ ἀνθρώπῳ πίθηκος. μισθὸς μὲν γὰρ δὴ κἀκεῖ, κἀντεῦθα, καὶ τὸ ἐπ' ἄλλῳ τάττεσθαι. τὸ δὲ πρᾶγμα, πάμπολλον ἔχει τὴν διαφωνίαν. ἐκεῖ μὲν γὰρ δουλεία ἀφῆς, καὶ οὐ πολὺ τῶν ἀγχυρωνήτων καὶ οἰκοτρίβων διαφέρουσιν οἱ ὅτῳ τῶν τοιούτων πρόσκεινται.

Quid ergo si neque hæc neque illa vidō- A
tur dicenda, nobis reſtat, niſi vt ingenuè
fateamur, nihil nobis eſſe ſyncerum ac ſa-
num, quo deinceps vitium noſtrum pal-
liemus? Vna forſan anchora ad hoc no-
bis ſupereſt, quam in aquam nondum de-
miſimus, videlicet ſenectutem noſtrā ac
morbum in miſerationem vocare; pari-
térque paupertatem cauſari, quæ vt cui-
tari queat, hominem nihil non tum face-
re tum pati perſuadet. Quo loco non in-
tempeſtiuum fuerit Medeam illam quæ
eſt apud Euripidem, in auxilium aduoca-
re, quæ huc progreſſa, Iambica illa non-
nihil huc detorta, pro me tibi occinat:

Haud neſcio quàm ſint mala hæc quæ nunc B
Sed mētis imperio reclamat pauperies. (paro:

Nam illud Theognidis quis ignorat, ta-
metſi nullus citem, non vitio dari, ſi quis
ſe ipſe vel in profundum mare demergat,
vel è rupe præcipitet; modò paupertatis
onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt
quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe dicere
poſſet, etiamſi nihil eorum admodum
decoram gerat perſonam. Tu verò ô ami-
ce, quantum ad me attinet, bono animo
es, quandoquidem in mea defenſione id
genus auxiliis nullis ſum vſurus. Neque
enim, ſpero, tanta fames vnquam vrgere C
poterit Argiuos, vt de caua Arabia ſe-
renda cogitent: neque ipſi nos iuſta adeo
excuſatione deſtituemur vnquam, vt ſi
quando accuſemur, eiuſmodi latebras
quærere cogamur. Quin illud mihi con-
ſidera, quàm magno hæc inter ſeſe diſ-
crimine diſtent, videlicet in prædiuitis
alicuius familiam adſcriptum, ſeruire ſer-
uitutem; eáque omnia perferre, quæ li-
bellus ille meus recenſet, & publicè rem
populi tractantem, ac pro virili rempub.
adminiſtrantem, hoc nomine ab Impera-
tore ſalarium accipere. Age contēplare
hæc, & vtrunque per ſe ac ſeorſim per- D
pende: reperies certè res ipſas, iuxta illud
Muſicorum prouerbium, δὶς διὰ πασῶν, hoc
eſt, longiſſimo interuallo inter ſe diſſide-
re: tum duas has vitæ rationes tantum in-
ter ſe conuenire, quantum eſt affinitatis
plumbo cum argento, æri cum auro, ane-
monæ cum roſa, homini cum ſimia. Si-
quidem vt illic, ita & hîc merces accipi-
tur, & accidit vtrobique vt alteri ſit pa-
rendum. Cæterùm in ipſa negotij ratio-
ne ingens eſt diſſonātia: quandoquidem
illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorum
conditionem accipiunt, emptitiis illis &
manuariis ſeruis nō admodum præſtant

At qui remp. tractant, & in vsum ciuitatis nationúmque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem, in calumniam vocari poterunt, inque crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, vt neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sunt præmia. Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ vitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio seruiunt, eos tanquam ærumnosos miserabar. At nostrum negotium, ô amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiúsque administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Ægyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nũc dictorum factorúmque omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quęque summa fide perduco, eadémque diligẽter adseruata, subditis trado, reipub. cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, supereſt spes, neque hæc contemnenda videlicet, vt prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negotium tibi demandetur. Iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi, & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Equidem apertè pronuntio, neminem quicquam facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obieceris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ per singulos annos à subditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomen eius ab omnibus celebretur,

Principis maxima merces.

A οἱ γὰ τὰ κοινὰ σφῷ χλεὸς ἔχοντες, ἢ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἂν εἰκότως ἐκ μόνε τῆ μισθοῦ σφαλοίντο, ἢ ἐς ὁμωνυμίαν καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθέλκοιντο. ἐπεὶ οὐκ ἂν φθάνοι τις ἁπάσας αἰωρῶν τὰς τοιαύτας ὑποστασίας· καὶ ὅτε οἱ τοιαῦτα ἔθνη ὑπεξεπολέμουν, ὅδε οἱ τὰς πόλεις ἀμύνοντες, ὅδε οἱ τὰς φάλαγγας, ἢ στρατόπεδα ὅλα εὐχρειζόμενοι, ὀρθῶς ποιήσουσιν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν τῷ ἔργῳ παρέσεσιν. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς οἴμαι χρὴ αἱρετέον τὰ πάντα, ὅδε ἰσοτιμίαν τῶν μισθοφορούντων καθιστάναι. ὃ δ' ὅλον, ὦ τοὺς μισθαρνικῶς ἀπόλλυσθαι ἐγὼ φαύλῳ εἶναι σωφρονεῖν ἔφασκον, ἀλλὰ τοὺς ὑπὸ ταῖς οἰκίαις ὑπὸ τοιαύτῃ παιδεύσεως δουλεύοντας ὠκτιρον. τοιγὰ, ὦ ἑταῖρε, τὸ ἡμέτερον πρᾶγμα, πολλαχόθεν ἕτερόν ἐστιν, εἴ γε τὰ μὲν οἰκοι, ἰσότιμα ἡμῖν· δημοσίᾳ δ', τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σφῷ διαπραττόμεθα. ἔγωγ' οὖν εἰ σκέλαιο, δόξαιμ' ἂν σοι καὶ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἐγχειρίδιον, τάς δίκας εἰσάγειν, καὶ τάξιν αὐταῖς τὴν προσήκουσαν ὑποτιθέναι, καὶ τῶν προπομένων καὶ λεγομένων ἀπαξαπάντων ὑπομνήματα γράφειν, καὶ τὰς τε ῥητορείας τῶν δικηολογουμένων ῥυθμίζειν, καὶ τὰς τῶν ἄρχοντος γνώσεις πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκριβέστατον σοὶ πίσῃ τῇ μεγίστῃ διαφυλάττειν· καὶ πρὸς ἀποδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀποκεισομένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ πρὸς τῦ βασιλέως· ὃ σμικρὸς οὐδὲ οὗτος, ἀλλὰ πολυτάλαντος. καὶ τὰ μὲν ταῦτα δὴ, ὅ φαύλαις ἐλπίσι εἰ πεπείκοιτο γίγνοιτο, ἀλλ' ἔθνος ὑπερασπῆναι, ἢ τινας ἄλλας πρᾶξις βασιλικὰς. ἐθέλω γοῦν σοι πρεσβύτου χρησαμένου τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσαντος τῷ ὑπερβολῇ ἐγκλήματι, καὶ ὑπερβολὴν ἀπολογήσασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἀμισθὶ ποιεῖν. οὐδὲ δὴ τοὺς τὰ μέγιστα πράττοντας εἴποις, ὅπου μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἀμισθός ἐστιν. ὃ φόρους λέγω, οὐδὲ δεσμοὺς, ὁπόσοι πρὸς τῶν ἀρχομένων ἐπίτειοι φοιτῶσιν· ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἔπαινοι, καὶ ἡ πρὸς πάσιν εὐκλεία,

καὶ ὃ ὅτι ταῖς εὐεργεσίαις προσκυνεῖσθαι. A εἰκόνες δὲ, καὶ νεὼ, καὶ τεμένη, ὁπόσα τοῖς ἀρχομένων ἔθεσι, μαθοὶ καὶ ταῦτα εἰσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων, καὶ προνοίας, ἵν' ὀνίνηνται προστατοῦντες ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντες. ὡς δὴ μικρὰ μεγάλοις εἰκάζω ἵν' ἐθέλῃς, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ σωροῦ κορυφῆς, ἐφ' ἕκαστον τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειται καταβαίνῃς, ὄψῃ ὅτι μεγέθει καὶ σμικρότητι διαλλάττομεν τῶν ἀκροατῶν. τὰ δ' ἄλλα, μαθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. εἰ μὲν οὖν τοῦτον ἐτεθείκειν τὸν νόμον, μηδένα μηδὲν προσήδειν, ἔνοχος ἂν εἰκότως ἐδόκουν τῇ παρανομίᾳ· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδαμοῦ τοῦ βιβλίου λέλεκταί μοι, χρὴ δ' τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, τί ἂν ἄλλο ἐς δέον αὐτοῦ χρῷτο, ἢ φίλοις συμπονοῦν πρὸς τὰ βέλτιστα, καὶ τῷ μέσῳ ὑπαίθριος πεῖραν αὐτὸν διδοὺς, ὅπως ἔχῃ πίστεως, καὶ εὐνοίας, καὶ θυμοῦ πρὸς τὰ ἐγκεχειρισμένα, ὡς μὴ ὁ Ὁμηρικὸν ὄφελος, ἐτώσιον ἄχθος εἴη; πρὸς δὲ τοῖς ὅλων, μεμνῆσθαι χρὴ τοὺς ὑπομωκωμένους, ὅτι σοφῷ ὄντι μοι, εἰ δή τις καὶ ἄλλος ἐστὶ που σοφὸς, ὑπομιμήσονται, ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου, λόγοις μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπαιωρουμένῳ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς δὲ τὸ ἄκρον ἐκείνου τῶν κορυφαίων ἀρετοῦ, ὃ πολὺ γεγυμνασμένῳ. καὶ, μὰ Δί', ἀλλ' ὅτι τούτῳ αἰτιᾶσθαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἄλλῳ ἐγὼ' οὖν ἐντετύχηκα, τὸ τοῦ σοφοῦ ὑποδέχεσθαι ἀποπληρώσοντι. οὐ μέντοι καὶ θαυμάσαιμ' ἂν ὑπομωκῶντός μου τῷ νῦν βίῳ, εἴγε ὑπομένης, ὃν πρὸς πολλοὺς ἤδη ὅτι ῥητορικὴν δημοσίᾳ μεγίστας μαθοφορὰς ἐνεγκάμενον, ὁπότε χρὴ θέαν τὴν ἐπὶ τοῖς Ὠκεανοῦ καὶ τῷ Κελτικῷ ἅμα ὑπιὼν ἐνέτυχες ἡμῖν, τοῖς μεγαλομαθοῦσι τῶν σοφιστῶν ἀριθμουμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καίτοι ἐν μυρίαις ταῖς ἀσχολίαις ὢν, ὅμως ἀπελογησάμην, ὑπὲρ ὧν πρέρχω ἡδέως τῷ λυκείῳ τοῦδε σοῦ καὶ πλήρη μοι ἐνεγκεῖν. ἐπεὶ τοῖς γε τοῖς ἄλλοις κἂν σιναμὰ πάντες κατηγορῶσιν, ἱκανὸν ἂν εἴη μοι ὃ, τὸ Φρυνὶς Ἱππόκλειδη.

si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa; nimirum pro curis, próque solicitudine qua commune ciuium bonum procurant, cunctáque in melius prouehunt. Et, vt magnis parua componam, si initio iam inde ab ipsius veluti acerui cacumine súpto, per singula quibus compositus assurgit, descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cætera mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tuliſſem legem, neminem quicquam facere debere, non in- B iuria iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet, quî posset operam suam collocare quis rectiùs, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium lucéque de se det periculum, quanta fide, quáve diligentia, qua postremò animi benevolentia, negotia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum:

Bonus vir vbi maximè operæ suam collocet.

Telluris inutile pondus.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, C haud quaquam sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam virtutem, quò non nisi summatibus datur aditus, non admodum sit institutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauiùs dolere debeo per Iouem, cùm in nullum vnquam inciderim, qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Tu verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non possum non mirari, qui iã olim eidem crimini obnoxium D non obiurgaris, cùm non sine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis Oceani spectaculum profectus, forte fortuna in nos incidisti, cùm inter quæstuosos Rhetores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obiiciẽti tibi, quamquam mille negotiis districtus, vtcunque respondi: nimirum vt videas quàm non in postremis habeam, si tuo suffragio candido plenóque nostra causa probetur. Nam quod ad aliòs pertinet, etiamsi simul omnes accusent, mihi tamen sufficerit illud: Haud curat Hippoclides.

Luciantes causas alì quandiu egit.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΣΕΙ ΠΤΑΙΣΜΑΤΟΣ.

PRO EO QVOD INTER SALVTANDVM, VERBO LAPSVS FVERAT.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Respondet hac apologia, pro errato quod inter salutandum ipsi exciderat, cùm mane & in prima salutatione, quo tempore, χαῖρε, hoc est, aue, seu, salue, dicendum fuerat, ipse, ὑγιαίνε, hoc est, vale, dixisset.

Orationis status est iuridicialis assumptitius. Fatetur enim & ipse peccasse se, quia ordinem inuerterit, & quod postremum dici conueniebat, à principio vsurparit: sed tamen culpam hanc mitigat atque eleuat, primùm vsu ac potestate ipsorum verborum ostendens, τὸ χαίρειν, non in principijs tantùm à veteribus, sed etiam fine atque discessu vsurpatum fuisse: ὑγιαίνειν autem vtroque loco frequenter à multis, à quibusdam etiam in principio semper positum fuisse: deinde & efficaciorem atque auspicatiorem vim ac significationem habere: idq; probat multis & poëtarum & aliorum testimonijs, adductis item historiarum exemplis, vbi vel eodem errore ὑγιαίνειν pro χαίρειν positum fuisset, vel aliàs vsurpatum, commodum aliquod vtentibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni opponit euentum erroris, quòd tale verbum pro alio dixerit, cuius vis seu potestas, hoc est, valere seu sanum esse, cuiuis tempori, non matutino tantùm, conueniat: & quòd hæc salutatio cæteris potior atque efficacior sit. Denique & principes hoc idem primum atque præcipuum suis mandant, vt salutis seu valetudinis curam gerant: & priuati quoque in resalutando saluos esse iubent. Hinc & causam erroris siue euentus huius in deum aliquem transfert. Animi autem consternationem, quæ causam errori dederit, à consueto & obiecto seu casu defendit. Deinde & voluntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione, idque argumento à consequentibus & exemplo ducto. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in votum seu precationem desinit.

Exordium à loco communi sumitur.

Verbum χαίρειν vbique saluere exposuimus, propter commodum versionis: quanquam non ignorem, à Martiale atque alijs frequentiùs per Auere reddi, quando salutantis est. Nam alioqui & gaudere significat, interdum & valere, vt infrà, cùm discedentium mutuò est: vt & τὸ ὑγιαίνειν, quod nos vbique valere vertimus, & saluum siue sanum esse interim significat: ad quas significationes infrà in Græcis testimonijs quæ ad hoc citantur, crebræ allusiones fiunt, præsertim cùm à principio ponitur.

DIFFICILE sanè est, homo A cùm sis, alicuius Dei impulsionem ac vim euitare. Multo autem difficilius, defensionem inuenire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine quodam impellente lapsus est: quod vtrũque mihi nũc accidit, qui cùm ad te venissem, quò te ex more primo mane salutarem, deberémque cõsueta ista voce vti, ac te saluere iubere: ego aureus ille, nescio quo pacto oblitus valere te iussi, verbo & ipso non malo aut omninoso, sed intempestiuo tamẽ, vt quod vesperi, non auroræ conueniat.

ΧΑλεπὸν μὲν, ὦ θεῖον ὄν-τα, δαίμονός τινος ἐπήρειαν ἀφυγεῖν. πολὺ δὲ χαλεπώτερον ἀπολογίαν εὑρεῖν τῆς ἀληθοῦς καὶ δαιμονίου ταύτης πταίσματος. ἄτερ ἀμφοτέρα νῶν ἐμοὶ συμβέβηκεν, ὃς ἀφικόμενος πρὸς σέ, ὡς πρωϊαίτατα ἐώθεινον, δέον τὴν σωτήριον ταύτην φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ χαίρειν κελεύειν, ἐγὼ δ' ὁ χρυσοῦς ὑπολαθόμενος, ὑγιαίνειν σε ἠξίουν, ὄψιμον μὲν καὶ τοῦτο, οὐκ ἐν καιρῷ δὲ, ὡς ἂν τὴν ἕω.

ἐγὼ μὲν οὖν ὅτι τοῦτῳ θύθυς ἱδρώτα τε, καὶ ἠρυθρίων, καὶ πολυτρόπως ἐμαυτὸν ἀπορίας· οἱ παρόντες δὲ, οἱ μὲν παρεπαίζον, ὡς εἰκός· οἱ δὲ, λοιδορίᾳ ὑφ' ἡλικίας· οἱ δὲ, ὑπερβαλλούσης κραιπάλης αἰτιώμενον ἔτι φέρεσθαί με ἔφασκον, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα σὺ ὑπισχνοῦ ἐμαυτὸν ἐπιδεικνύναι τὸ γεγονὸς ὑπὲρ ὃν ἄκρῳ τῷ μειλιγμάτι ὑποσημηνάμενος τῆς γλώττης τὴν παρωμοσίαν. ἔδοξεν οὖν μοι καλῶς ἔχειν παραμυθίαν τινὰ ἐμαυτῷ συνθέσθαι, ὡς μὴ πάνυ ἀνιώμενον ὅτι τῷ παίσματι, μηδ' ἀφόρητον ἡγούμενον, εἰ παρεσθύτης αὐτὸν τοσοῦτον ἀπεσφάλην τῷ καλῶς ἔχοντος, ὅτι τοιούτων μαρτύρων. ἀπολογίας μὲν γὰρ οὐδὲν ἔδει, οἶμαι, τῷ γλώττης, εἰς ὕπνον μύφημον βύθιον ὀλισθούσης. ἀρχόμενος μὲν οὖν τῆς γραφῆς, πάνυ ἀπόρῳ ἐντεύξεσθαι ᾠήμην τῷ παραλήμματι· παρόντι δὲ πολλὰ παρύφαινε τὰ λεκτέα. ὃ μὲν παρότερον ἐρῶ αὐτὰ, ἵν' μὴ πρὸ τῆς χαίρειν αὐτὸ, καὶ τῆς εὖ πράττειν, καὶ ὑγιαίνειν, παρείπω τὰ εἰκότα. τὸ μὲν δὴ χαίρειν ἀρχαῖα μὲν ἡ παρασημείωσις· ὃ μὲν ἐωθινὴ μόνον, οὐδ' ἐπὶ τὸ παρόντα ἐντεῦξιν, ἀλλὰ καὶ παρόντων μὲν ἰδόντες ἀλλήλους, ἔλεγον αὐτὸ, ὡς Ὅ,

Χαῖρ', ὦ δυνάστα τῆς δε γῆς Τιρυνθίας.

καὶ μὴν Ὅ δεῖπνον ἐς λόγους ἤδη παρῄνεσε πρεπόμενοι, ὡς Ὅ,

Χαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν ἐΐσης ὄφρα θοιδυκῆς,

Ὀδυσεὺς ὁπότε τὸν ἐπεσταλμένον παρεσκεύαζεν αὐτῷ ἐρρητόρευε· καὶ ἤδη ἀπιόντες πρὸς ἀλλήλων, ὡς Ὅ,

Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός.

Ἰδίᾳ δὲ καιρὸς οὐδεὶς ἀπενενέμητο τῇ παρησίᾳ, οὐδὲ ὡς νῦν μόνος ὁ ἑωθινὸς, ὅπου γε καὶ ὅτι τῷ ἀπαισίων καὶ ἀπευκταίων ὅμως ἐχρῶντο αὐτῇ· ὡς ὁ τῆς Εὐριπίδου Πολυνείκης ἤδη τελευτῶν τὸν βίον, καὶ,

Χαίρετ', ἤδη γὰρ με παραβάλλει σκότος.

A Ipse igitur confestim sudaui atque erubui, variéque meipsum gessi, cùm quid agerem, non haberem. At cæteri qui tum aderant, alij quidem lapsum me esse lingua, ita vt consentaneum erat, alij præ ætate delirare, alij verò ex hesterna crapula repletum atque ebrium adhuc esse existimabant: tametsi tu ipse animo maximè æquo accipiebas id quod tum acciderat, ne risu quidem modico notando linguæ erratum. Visus igitur mihi sum, operæ quoddam pretium facturus esse, si consolationem aliquam mihi ipsi componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hunc animo afficerer, néve intolerabile putarem,
B si senex aliquis præsentibus tot testibus nõnihil ab eo quod decorum fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguam attinet, defensione aliqua opus puto non erat, præsertim quãdo in tam bonam & auspicatam precationem errando prolapsa fuerit. Incipienti itaque mihi, ab initio statim videbar in difficilem quæstionem incursurus esse: at verò vbi iam progressus aliquantulum fuissem, offerebant se multa quæ commodè dici posse videbantur. Quæ tamen non antea dicam, quàm de ipso verbo Saluere, de verbo Bene agere, &
C de verbo Valere, quæ consentaneum atque æquum erit, exposuero. Verbum igitur χαίρειν (quod saluere nos dicimus) antiqua vox est, & in salutationibus iam olim vsurpata, veruntamen non mane tantùm, neque in primo solùm cõgressu, sed etiam cùm qui antea se mutuò nunquam viderant, alius in alium incideret, salutatione hac vti solebant, quale illud est: *Salue ô soli rex istius Tirynthÿ.* Deinde & à cœna, cùm iam ad mutuas confabulationes ventum esset, vt apud Homerum:

Salue Pelide, nil cœnæ æqualis eges nunc.

D quo tum Vlysses vsus est, quando in legatione missus, oratorio modo mandata illi exponebat. Præterea & cùm à se mutuò iam discedere vellent, eadem vtebantur, quale est illud:

Saluete, atque deum me agnoscite morte carentem.

Certum autem tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic, neque vt nunc, matutino solùm tempore vsurpabatur, quandoquidem & in infaustis & abominabilibus rebus eadem aliquando vsi quidam reperiuntur: vt apud Euripidem Polynices iam moriturus, *Saluete* (inquit) *nam totus tenebris iam tegor.*

χαίρειν, & eius vsus.

Sic & apud Virg. *Salue æternum mihi maxime Palla.*

Neque etiam amicorum inter se nota tantùm siue indicium erat, sed & ad eos quibus infensi erant, adhibebatur, cùm significare vellent, nihil rei sibi mutuò cum illis posthac fore: nam hoc, cùm μακρὰν χαίρειν, hoc est, longum saluere, dicunt, intelligũt, nempe nullam amplius curam alterius alteri futuram esse. Primus autem hoc verbo vsus fertur Philippides, is qui vno eodémque die narratur ex Marathone cursu itinere peracto Athenas victoriam annuntiasse, & ad magistratus, quo loco confederant, atque anxij de euentu pugnæ cogitabant, dixisse; Saluete, vincimus: eóque dicto statim concidisse mortuus, peracto iam nuncio, vnà cum ipso illo verbo expirans. In epistolæ autem initio Cleon ille Athenensium tribunus, cùm ex Sphacteria scriberet, primus omnium hoc verbum præposuit, gratulari videlicet illis volens ob victoriam eo loco partam, & quòd Spartanos captos in potestatem redegissent. Ac prorsus certè post illum Nicias dux cùm ex Sicilia scriberet, antiquam epistolarum formam retinuit, statim ab ipsis rebus exordiendo. Quin & admirabilis ille Plato, vir fide dignus, ac legislator huiuscemodi rerum, verbum hoc saluere, planè valere iubet, atque omnino improbat veluti malum ac prauum, & quod nihil seriũ aut dignum præ se ferat: contrà autem τὸ εὖ πράττειν, hoc est, bene agendi, verbum, pro eo introducit, tanquam cõmune tam corporis quàm animi bene rectéque affecti symbolum siue indicium: ac missis ad Dionysium literis, reprehendit ipsum, quòd cùm ad Apollinem versus quosdam composuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe quod hoc ipso Pythio indignum foret, & non modò diis, verumetiam ne hominibus quidem paulo dexterioribus decorum. Diuinus certè quidem Pythagoras ille, tametsi ipse nihil proprium suorum scriptorũ nobis relinquere post se voluerit, quãtum tamen ex Oecello Lucano, & Archyta, & cæteris ipsius discipulis coniecturam facere licet, nec verbũ bene agere, ab initio literis suis præmisit; sed ab ὑγιαίνειν, quod est valere seu sanum esse, exordiri iubebat. Cuncti itaque illi qui professionem atque doctrinam ipsius secuti fuêre; quoties missis inter se mutuò literis graue aut serium aliquid scriberent, valere siue sanos esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipsum verbum tam animæ quàm corpori accommodatum maximè foret, summatimque comprehenderet vniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsorum triangulus ille, qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearem figuram constituit,

Virgil. Et ltzum formoſe vale, vale inquit Iola.

Quanquã hîc τὸ χαίρειν, non. nihil & ad gaudendi ſignificationem alludit, vt & in ſequenti exemplo.

Εὖ πράττειν.

Et hîc ad gaudendi ſignificationem Plato alludit: vide epiſto.

ὑγιαίνειν.

A καὶ ὁ μόνον φιλοφροσύνης αὐτῶν ἕνεκα τοῦτο συμβολον, ἀλλὰ καὶ ἀπειθείας, ἢ τοῦ μηκέτι χρήσεσθαι ἀλλήλοις. ὁ γοῦν μακρὰν χαίρειν φράσας, ὃ μηκέτι φροντίζειν δηλοῖ. πρῶτος δ' αὐτὸ Φιλιππίδης ὁ ἡμεροδρομήσας λέγεται ἀπὸ Μαραθῶνος ἀγγέλλων τὴν νίκην, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἀρχοντας καθημένους ἢ προφροντίζοντας ὑπὲρ τῆς τύχης τῆς μάχης, χαίρετε, νικῶμεν. ἐκ τούτου εἰπὼν συναποθανεῖν τῇ ἀγγελίᾳ, ἢ τοῦ χαίρειν συνεκπνεῦσαι. ὁ δὲ Σφακτηρίας ἐπὶ Λακεδαιμονίοις Κλέων ὁ Ἀθηναίων δημαγωγὸς, ἀπὸ Σφακτηρίας πρῶτον χαίρειν προσῆκεν, διαγελιζόμενος τὴν νίκην τὴν ἐκεῖθεν, ἢ τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἅλωσιν. καὶ ὅλως γε, μετ' ἐκεῖνον ὁ Νικίας ἀπὸ Σικελίας ἐπιστέλλων, ἐν τοῦ προοιμίῳ τῶν ἐπιστολῶν διέμεινεν, ἀπ' αὐτῶν πραγμάτων ἀρξάμενος τῶν πεπραγμένων. ἀλλ' ὁ θαυμασὸς Πλάτων, ἀνὴρ ἀξιόπιστος νομοθέτης τῶν τοιούτων, τὸ μὴ χαίρειν κελεύει ἢ πολλοῦ ἀποδοκιμάζειν ὡς μοχθηρὸν ὄν, καὶ οὐδὲν σπουδαῖον ἐμφαῖνον. τὸ δὲ εὖ πράττειν αὐτὸ εἰσάγει, ὡς κοινὸν σώματός τε καὶ ψυχῆς B σύμβολον. καὶ Διονυσίου γε τοῦ Δι- C ονυσίου, αἰτιᾶται αὐτὸν, ὅτι ποιήσας εἰς τὸν Ἀπόλλω, χαίρειν τὸν θεὸν προσεῖπεν, ὡς οὐκ ἄξιον τοῦ Πυθίου, καὶ οὐχ ὅπως θεοῖς, ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώποις δεξιοῖς πρέπον. ὁ μὲν γε θεσπέσιος Πυθαγόρας, εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον καταλιπεῖν τῶν αὐτοῦ ἠξίωσεν, ὅσον Οἰκέλλῳ τῷ Λευκανῷ, καὶ Ἀρχύτᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμιληταῖς αὐτοῦ τεκμήρεσθαι, οὔτε τὸ εὖ πράττειν προσέγραφεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνειν ἄρχεσθαι ἐκέλευεν. ἅπαντες γοῦν οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἀλλήλοις ἐπιστέλλοντες, ὁπότε σπουδαῖόν τι γράφοιεν, ὑγιαίνειν ἐκέλευον ἐν ἀρχῇ προσεκελεύοντο, ὡς ἐκ αὐτοῦ ψυχῇ τε καὶ σώματι ἁρμοδιώτατον, καὶ συνόλως ἅπαντα προσειληφὸς πανδεχοῦς ἀγαθά. καὶ τόγε τριπλοῦν ἐκεῖνος τρίγωνον, ὃ ἀμφιλλήλων, ὃ πενταγράμμιον,

ᾧ συμβόλῳ πρὸς τοὺς ὁμοδόξους ἐχρῶντο, A
ὑγεία πρὸς αὐτῶν ὠνομάζετο. καὶ ὅλως ἡγοῦντο ὃ μὲν ὑγιαίνειν εἶναι, ὅτε δὲ ὃ δεῖ πράττειν, ὅτε δὲ ὃ χαίρειν πάντως καὶ ὃ ὑγιαίνειν. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὸν τετρακτύν, τὸν μέγιστον ὅρκον αὐτῶν, ἢ τὸν τελεῖν αὐτοῖς ἀριθμὸν ἀποτελεῖν. οἱ δὲ καὶ ὑγείας ἀρχὴν καλοῦσιν, ὧν καὶ Φιλόλαός ἐστι· καὶ τί σοι τοὺς παλαιοὺς λέγω, ὅπου καὶ Ἐπίκουρος αὐτὸς πάνυ χαίρων τῷ χαίρειν, καὶ τῇ ἡδονῇ πρὸ ἁπάντων αἱρούμενος, ἐν ταῖς οἰκειοτέραις ἐπιστολαῖς (εἰσὶ δ' αὗται ὀλίγαι) καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς φιλτάτους μάλιστα ὑγιαίνειν διδοὺς B ἐν τῇ ἀρχῇ προστάττει; πολὺ δ' δὴ καὶ ἐν πραγῳδίᾳ, καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ εὕροις ὃ ὑγιαίνειν, πρῶτον διδοὺς λεγόμενον· ὃ μὲν γὰρ,

Οὐλέτε, καὶ μέγα χαῖρε,

σοφῶς πρωτεπαγγέλλων τῷ χαίρειν ὃ ὑγιαίνειν ἔχει· ὁ δ' Ἀλεξις,

Ὦ δέσποθ', ὑγίαινε, ὡς χρόνιος ἐλήλυθας.

ὁ δ' Ἀχαιός,

Ἥκω πεπραγὼς δηνά, σὺ δ' ὑγίαινέ μοι.

καὶ ὁ Φιλήμων,

Αἴτησ' δὴ ὑγείαν πρῶτον, εἶτ' εὐπραξίαν,
Τέλειον δὲ χαίρειν, εἶτ' ὀφείλειν μηδενί.

ὁ μὲν γὰρ ὃ σκολιὸν χράφας, ὃ καὶ Πλάτων μέμνηται, τί καὶ φησιν; ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον· ὃ δεύτερον, καλὸν γενέσθαι. τρίτον δὲ, πλουτεῖν. τὸ χαίρειν δὲ ὃ παρέπαν οὐκ ἐμνήσθη, ἵνα σοι ὃ γνωριμώτατον σκῶμμα, καὶ πᾶσι ἐν στόματος λέγω,

Ὑγεία πρεσβύτα μακάρων μέτα σεῦ νέοιμι D
ὃ λοιπόμενον βιοτᾶς. ὥστε εἰ πρεσβύτης ἐστὶν ὑγεία, καὶ ὃ ἔργον αὐτῆς ὃ ὑγιαίνειν, πρωτακτέον τῶν ἄλλων ἀγαθῶν. μυρία δὲ καὶ ἄλλα ἔκ τε ποιητῶν, καὶ συγγραφέων, καὶ φιλοσόφων κατιδεῖν σοι ἔχων, πρωτιμώντων ὃ ὑγιαίνειν, τοῦτο μὲν παραιτήσομαι, ὡς μὴ εἰς ἀπειροκαλίαν τινὰ μειρακιώδη σκῆψαι μοι ὃ σύγγραμμα, καὶ κινδυνεύοιμι ἄλλῳ ἄλῳ σκυρεύειν τὸν ἦλον.

quo ſymbolo ac veluti nota quadam iidem ad eos qui eiuſdem profeſſionis erant, eãdémque doctrinam ſectabantur, vti ſolebant, valetudo ſiue ſalus ab ipſis appellatur. Et in ſumma, ipſum quidem valere, putabant eſſe: verùm neque bene agere, neque ſaluere, omnino idem quod valere. Sunt autem & qui quaternionem, maximum ipſorum iuſiurandum, aut perfectiſſimum ipſis numerum perficere dicant: alij verò etiam ſalutis ſeu valetudinis principium vocarunt, inter quos & Philolaus eſt. Et quid attinet veteſtiores commemorare, quando & Epicurus, qui alioqui τῷ χαίρειν, hoc eſt, gaudendi verbo, admodum gaudebat, voluptatémque cæteris rebus omnibus anteponebat, in epiſtolis quas de rebus paulo grauioribus ſcribebat (ſunt autem earum perquam paucæ, & non niſi ad præcipuos amicorum datę) ſtatim à principio valere iubebat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia, veteri illa quidem, reperias idem hoc verbum à principio fermè poſitum: nam illud,

Vale, & multum mihi ſalue:

doctè prudentérque valendi verbum, auere, ſiue ſaluere, illi præpoſitum habet. C Alexis autem,

O here, vale (inquit) *vt tardè admodum aduenis!* Et Achæus:

Venio peracta re graui: at tu mihi vale.

Philemon quoque:

Primũ (inquit) *valere cupio, dein agere bene:*
Saluere tertiò, vltimo debere nil.

Nam qui conuiuiale illud carmen compoſuit, cuius & Plato meminit, an non & ille ait, *Equidem hoc iudico primum,*

Valere, dein pulchrũ videri, Poſt eſſe ditẽ?

Verbi autem ſaluere ſiue auere, omnino ne meminit quidem. Et vt notiſſimum quoque illud, & quod omnibus in ore eſt, tibi dicam,

Supercũm antiquiſſima diua Salus,
Tecum mihi liceat Viuere quod ſupereſt.

Quare ſi antiquiſſima ſalus ſen valetudo eſt, meritò etiam ipſius opus, hoc eſt, valere, ſaluúmque ac ſanum eſſe, reliquis omnibus anteponendum eſt. Infinita autem & alia exempla tum ex poëtis tum ex hiſtoricis & philoſophis commemorare tibi poſſim, vbi idem hoc verbum valere, antepoſitum reliquis atque prælatum reperitur. Quæ tamen omnia in præſentia omittam, ne mihi ſcriptum hoc in loquacitatem quandam ineptam ac puerilem adeò prolabatur, videárque ipſe clauo alio alium trudere velle.

Et huc ſortitur, ea pertinet quod in carmine illo Pythagoræ aureo legitur, καὶ μὰ τὸν ἀμπρὰ ψυχᾷ παραδοῦναι πρακτὴν παντὸς ἀναγκαίως φύσεως, &c.

Quo loco ὑγιαίνειν ponitur, vt apud Latinos, Saluus ſis.

Hoc eſt χαίρειν, quod & gaudere ſignificat.

Pauca verò veteris hiſtoriæ, quantum adhuc memoria teneo, quantúmque ad hanc præſentem cauſam pertinere propriè videtur, non incommodùm huc adſcribi poſſe exiſtimaui. Nam cùm Alexander Magnus pugnam illam ad Iſſum initurus eſſet, quemadmodùm Eumenes Sardianus in epiſtola ad Antipatrum refert, mane in tabernaculum eius ingreſſus Hephæſtio, ſiue tum ita oblitus ſui fuerat, ſiue cõſternatus, quemadmodum & ego, ſiue etiam numine aliquo impellente, idem tum quod ego dixi, ὑγίαινε βασιλεῦ, hoc eſt, Vale rex: tempus iam eſt in aciem educi exercitum. Conturbatis autem cæteris qui tum aderant, ob inopinatam ac nouam ſalutandi formam ac ipſo Hephæſtione propemodum præ metu emoriente, Alexander reſpõdens, Recipio, inquit, omen: nam nos ſaluos atque integros è pugna reuerſuros eſſe, hoc verbum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quando cum Gallis conſerturus prælium eſſet, per quietem vidit adſtare ſibi Alexandrum, & iubere vt teſſeram hanc ante pugnam militibus daret, ὑγιαίνειν videlicet: ac ſub hac teſſera ſeu nota militari præclaram illam victoriam mox conſecutus eſt. Præterea & Ptolemęus Lagi miſſis ad Seleucum literis planè ordinẽ inuertit, à principio quidem epiſtolę valere illum iubẽs, pro eo autem vbi alij vale ſcribũt, in fine τὸ χαίρειν, hoc eſt, auere, ſubſcribẽs, quemadmodum Dionyſodorus tradit, is qui epiſtolas illius collegit. Non iniquum autẽ fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mẽtionem facere, qui poſt Magnũ Alexandrum ſecundas in re militari tenuit, variáſq; fortunæ mutationes ac vices pertulit. Hic igitur cùm deos precãdo, ſacrificãdo, donariáque conſecrãdo quotidie veneraretur, nunquam tamẽ vel victoriam ab illis, vel rẽgni alicuius amplioré maieſtatem, vel gloriam, vel diuitiarum abundãtiam poſtulauit, ſed vnum hoc ὑγιαίνειν, hoc eſt, valere ac ſanum eſſe, precari ſolebat: vt qui putaret, quandiu hoc vno frueretur, & cætera facillimè euentura ſibi eſſe. Ac rectiſſimè, opinor, ſentiebat, illud nimirum ſecum reputans, quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus foret, quandiu vnum τὸ ὑγιαίνειν, hoc eſt, ſanitas iſta corporis atque animi ſola abeſſet. Sed iam ſatis de eo, quo quicque horum verborum tempore propriè dici ſolitum fuerit, à nobis expoſitum eſt. Fortaſſis autem dixerit quiſpiam, Tu verò

A ὀλίγα δὲ σοι τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, ὁπόσα μέμνημαι οἰκεῖα τοῦ παρόντος προσχάλλας, καλῶς ἔχειν ἐπέλαβον. ὅτε Ἀλέξανδρος τὸν ἐπὶ Ἰσσῷ μάχην ἀγωνίσασθαι ἔμελλεν, ὡς Εὐμένης ὁ Σαρδιανὸς ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ λέγει, ἕωθεν εἰσελθὼν εἰς τὸν σκηνὸν αὐτοῦ ὁ Ἡφαιστίων, εἴτ' ἐπιλαθόμενος, εἴτ' ἐκπεφοβημένος ὥσπερ ἐγώ, εἴτε καὶ θεοῦ τινος τοῦτο κατασκήψαντος, ταὐτὸν ἐμοὶ ἔφη, Ὑγίαινε βασιλεῦ, καιρὸς ἤδη προπαρασκευάσασθαι. ταραχθέντων δὲ τῶν παρόντων πρὸς

B τὸ πρωτάκουστον τῆς προσαγορεύσεως, καὶ τοῦ Ἡφαιστίωνος ὀλίγου δεῖν ὑπ' αἰδοῦς ἐκθανόντος, Ἀλέξανδρος, δέχομαι, εἶπε, τὸν κλῆδονα· ὁ γὰρ σώους ἐπομνύειν ἀπὸ τῆς μάχης, ἤδη μοι ὑποσχνεῖται. Ἀντίοχος δὲ ὁ Σωτὴρ, ὅτε τοῖς Γαλάταις συνάπτειν ἔμελλεν, ἐδόξεν ὄναρ ὑπισχνεῖσθαι οἱ τὸν Ἀλέξανδρον, κελεύειν συνθήματος τοῦ τῆς μάχης προδιδόναι τῇ γραπτῇ ὁ ὑγιαίνειν. καὶ

C ὑπὸ τούτῳ συνθήματι τὸν θαυμαστὸν ἐκεῖνον νίκην ἐνίκησε. καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, Σελεύκῳ ὑπιστέλλων, σαφῶς μετέστρεψε τὴν τάξιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς ὑπιστολῆς ὑγιαίνειν αὐτὸν προσειπών, ὅπερ τέλει δὲ, αὖθις τοῦ ἐρρῶσθαι, ὑποχράψας ὃ χαίρειν, ὡς Διονυσόδωρος ὁ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ συναγαγών, φησιν. ἄξιον δὲ καὶ Πύρρου τοῦ Ἠπειρώτου μνησθῆναι, ἀνδρὸς μετ' Ἀλέξανδρον τὰ δεύτερα ἐν στρατηλασίαις ἐνεγκαμένου, καὶ μυρίας τροπὰς τῆς τύχης ἐνεγκόντος. οὗτος οὖν ἀεὶ θεοῖς εὐχόμενος, καὶ θύων, καὶ ἀναθήμασι,

D τοῦτο πώποτε ἢ νίκην, ἢ βασιλείας ἀξίωμα μεῖζον, ἢ εὐκλειαν, ἢ πλούτου ὑπερβολὴν, ᾔτησε παρ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐν τοῦτο ἠύχετο, ὑγιαίνειν. ὡς ἔστ' ἂν τοῦτ' ἔχῃ, ῥᾳδίως αὐτῷ τἄλλων προσγενησομένων. καὶ ἄρτια οἴμαι, ἐφρόνει, λογιζόμενος ὅτι τοῦτον ὄφελος τῶν ἀπόντων ἀγαθῶν, ἔστ' ἂν τὸ ὑγιαίνειν μόνον ἀπῇ. ἀλλὰ νῦν ἑκάστου καιρὸς ἴδιος ὑφ' ἡμῶν ἀποδέδεικται, τάχα δ' εἴποι τις. σὺ δὲ τοῦ-

τον ἀναλλάξας, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἔφη- A immutato ordine illo, etiamsi nihil aliud
σθα, ὅμως τῷ δικαίῳ λόγῳ σὸν ἂν ἔξω dixisses, tamen iure optimo accusandus
εἶης τῆ ἡμιρτημένῳ, ὥσπερ ἂν εἴ τις σοὶ ac reprehendendus fores, perinde ac si
τῆ κνήμῃ τὸ κράνος, ἢ σοὶ τῆ κεφαλῆ τὰς quis galeam tibiæ, aut rursum ocreas ca-
κνημίδας ἐπιδήσαιτο· ἀλλ', ὦ βέλτιστε, piti alligatas imponat. Verùm, ô optime,
φαίην ἂν κἀγὼ πρὸς αὐτὸν, εἰκότως ἂν (responderem & ego illi) merito sanè
ταῦτ' ἔλεγες, εἴ τις ὅλως χρείας ἦν ὑγείας hæc diceres, si quod in vniuersum tem-
μὴ δεόμενος. νῦν δὲ καὶ ἑῴθεν, καὶ μεσού- pus foret, quod sanitate siue salute opus
σης ἡμέρας, καὶ νύκτωρ, ἀεὶ τὸ ὑγιαίνειν non haberet. Nunc autem & mane, &
ἀναγκαῖον· καὶ μάλιστα τοῖς ἄρχουσι, καὶ meridie, & noctu quoque salute ac sani-
πολλὰ προστάττουσιν ὑμῖν, ὅσῳ καὶ πρὸς tate semper opus est, & maximè princi-
πολλὰ δεῖσθαι τοῦ σώματος. ἔπι δὲ, ὁ μὲν, pibus vobis, qui multis occupati negotiis
χαῖρε, εἰπὼν, μόνον εὐφήμῳ τῆ ἀρχῆ ἐχρή- B estis, eóque ad plura corpore integro ac
σατο, καὶ ἔστιν εὐχὴ τὸ προσταττόμενον· ὁ δ' ὑγιαί- sano necesse habetis. Præterea autem il-
νειν προσκελευόμενος, καὶ χρήσιμόν τι δρᾷ, le qui χαῖρε, hoc est, aue, seu, gaude, dicit,
καὶ ὑπομιμνήσκει τῶν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν auspicato tantùm principio vtitur, ipsa-
συντελούντων· καὶ οὐ σιωπᾷ μόνον, que res non aliud quàm precatio siue o-
ἀλλὰ καὶ προαγγέλλει. τί δ' ἐχὶ καὶ ἐν ταῖς ptatio quædam est: at qui valere iubet,
ἐντολαῖν βιβλίῳ, ὃ ἀεὶ καὶ παρὰ βα- ille & vtile quiddam facit, & omnium
σιλέως λαμβάνετε, τοῦτο πρῶτον ὑμῖν ἐστι eorum admonet simul, quæ ad sanitatem
προσκέλευμα, τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας siue salutem aliquid conferunt: neque so-
αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι; καὶ μάλα εἰκότως. lùm comprecatur, verùm etiam denun-
οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη ὄφελος ὑμῶν πρὸς πάλ- tiat atque imperat. Quid autem? an non
λα, μὴ οὕτω διακειμένων. ἀλλὰ καὶ ὑ- & in libello mandatorũ seu negotiorum,
μεῖς αὖθι, εἴ τι κἀγὼ τῆς Ρωμαίων φω- quod semper & à rege quoque accipitis,
νῆς ἐπαΐω, τοὺς προσαγορεύοντας ἀντιδε- hoc primum esse solet quod vobis præ-
ξιούμενοι, τῷ τῆς ὑγείας ὀνόματι πολλά- cipitur, quò sanitatis atque salutis vestrę
κις ἀμείβεσθε. καὶ ταῦτα πάντα εἶπον, οὐχ curam habeatis? Ac meritò sanè. Neque
ὡς ἐκ προνοίας ἀφελὼν μὲν τὸ χαίρειν, enim vlla vestri vtilitas ad res cæteras
ἐπιτηδεύσας δ' αὐτ' αὖτε εἰπεῖν τὸ ὑγιαί- C obeundas foret, nisi integri ac salui
νειν, ἀλλ' ὡς τοῦτο μὲν ἄκων παθών. ἢ γε- essetis. Sed & ipsi vos (si modò Roma-
λοῖος αὖ μοι ξενίζων, καὶ τοὺς καιροὺς τῶν num sermonem ego quoque nonnihil
προσαγορεύσεων ἀναλλάττων. χάριν δὲ ὁ- intelligo) cùm salutantes vicissim ver-
μολογῶ τοῖς θεοῖς, ὅτι μοι τὸ σφάλμα ἐς bis accipitis, salutis nomine plerunque
ἄλλο μακρῷ αἰσιώτερον προεπέπτη, καὶ D respondere illis soletis. Atque hæc o-
εἰς τὸ ἄμεινον παρώλισθον. καὶ τάχα τῆς mnia dixi, non quòd de industria omis-
Ὑγείας, ἢ Ἀσκληπιοῦ αὖτε πρόνοια τοῦτ' so verbo χαίρειν, pro eo τὸ ὑγιαίνειν dicere
ἐπροφάσθη, δι' ἐμοῦ σοι τὸ ὑγιαίνειν ὑπο- studio quodam affectarim, sed quia hoc
σχουμένου. ἐπεὶ ἔγωγε, πῶς ἂν αὐτὸ ἔπα- ipsum inuito mihi accidit. Aut quo-
θον ἀθεὸς, μηδέπω πρότερον ἐν τῷ modo enim non ridiculus forem, si &
μακρῷ βίῳ ταραχθεὶς ὅμοιον; εἰ δὲ δεῖ καὶ aliena lingua loquerer, & tempora sa-
ἀνθρωπίνῳ τινὰ ὑπὲρ τοῦ γεγονότος ἀπο- lutationum immutarem? Gratiam au-
λογίαν εἰπεῖν, οὐδὲν ξένον εἰ πάνυ ἐταράχθη- tem & Diis ago, quòd mihi erratum
μεν ἐπὶ τοῖς ἀρίστοις ὑπὸ σοῦ γνωρίζεσθαι, hoc in aliud longè auspicatius verbum
conuersum fuit, atque ipse in melius,
errando prolapsus sum. Et quid si hoc
Salutis aut etiam Æsculapij ipsius pro-
uidentia quadam factum est, qui tibi me
per salutem ac sanitatem promittere ita
voluerit? Nam quo pacto ipse equidem,
nisi à Deo aliquo impulsus, quicquam
eiusmodi committerem, qui antea per
omnem ætatem nullo simili pacto tur-
batus atque animo perculsus fuerim?
Quòd si verò & humanam quandam de-
fensionem pro eo quod accidit, afferre conuenit: nihil nouum aut peregrinũ hoc est,
si cùm admodum in eo elaborauerim, vt ex optimo atque potissimo tibi notus fierem,

Lucianus sermonis Latini nõ imperitus. Intelligit, quòd cùm salutere aliquem Latini iubent, illi contrà salutem esse, quod ipsum ὑγιαίνειν significat, iubent.

deinde ex nimia cupiditate ac feſtinantia in diuerſum animi conſternatione quadam incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu facilè etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atque frequẽtia, quorum alij quidem aduerſos protrudunt & impellũt, alij autem ordinem ſalutantium impediunt & diſturbant. Tu verò, ſat ſcio, quantumuis alij dementiam, aut inſcitiam, aut etiam delirationem quandam, factum hoc interpretantur, pro verecundiæ & ſimplicitatis quodam ſymbolo atque indicio ipſe accepiſti: animíque nihil forenſe aut vafrum, nihil artis aut calliditatis habentis ſignum eſſe exiſtimaſti: quando certè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atque impudentia diſtat. At ipſe quidem optarim, vt ne vnquam contingat mihi in hũc modum errare: quòd ſi verò aliquando contingat, vt id in fauſtam & auſpicatam comprecationem aliquam ſemper euadat. Temporibus igitur primi Auguſti etiam tale quiddam accidiſſe dicitur. Nam cùm ipſe forte quadam iudicio cuidam præſediſſet, ac cauſa rectè atque legitimè iudicata, hominem quendam iniuſtè calumnioſéque delatum, à maximo quodam crimine abſoluiſſet, ille gratiam agere volens, alta voce proclamauit, Gratiam tibi, inquiens, Imperator habeo, quòd malè atque iniuſtè iudicaſti. Ibi cùm cæteri qui circa Auguſtum erant, grauiter indignarentur, hominémque diſcerpere ac lacerare vellent: Deſiſtite, inquit ille, ab indignatione. Neque enim linguam ipſius, ſed animum examinare atque inſpicere æquum eſt. Ita tum ille. At tu, ſiue animum inſpicere & contemplari voles, beneuolum reperies: ſiue linguam, neque ipſa inauſpicatum aut ominoſum aliquiddixit. Cæterùm videor hoc loci iam conſtitutus, non immeritò & aliud quiddam vereri debere, videlicet ne qui me putent ex compoſito erraſſe hoc pacto, quò hanc apologiæ ſcribendæ cauſam haberem. Atque vtinam quidem, ô optime Æſculapi, eiuſmodi hæc appareat oratio, vt non apologiæ ſpeciem, ſed oſtentationis alicuius captatam occaſionem præ ſe ferat.

A ἐκ τῆς ἀγαν ἐπιθυμίας εἰς τοὐμπαλιν διαφερόμενος, ἐκπέπτωκα; τάχα δ' ἂν τινα καὶ παραπλήξαι τῶν κατ' ὀρθὸν λογισμὸν, καὶ στρατιωτῶν πλῆθος, ὧν οἱ μὲν, προωθοῦντες, οἱ δὲ, ἐν τῇ τάξει τῆς προσαγορεύσεως μὴ μένοντες. σὺ δ' ἴσως ὅτι καὶ οἱ ἀγροὶ εἰς ἀποίαν, ἢ ἀπαιδευσίαν, ἢ ἀπανθρωπίαν ἀπαφέρουσι τὸ σχῆμα, αἰδοῦς αὐτὸ σύμβολον, καὶ ἀφελείας ἐποιήσω, καὶ ψυχῆς μηδὲν ἀγοραῖον καὶ ἔντεχνον ἐχούσης· ὡς τό γε πάνυ θαρραλέον ἐν τοῖς τοιούτοις, καὶ πόρρω ἁπασύντητος καὶ αἰσχυντίας ὄν. καὶ ἔμοιγε εἴη μηδὲν μὴ τοιοῦτον σφάλλεσθαι, εἰ δὲ συμβαίη, πρὸς εὐφημίαν αὐτὸ τρέπεσθαι. ὅτι γοῦν τῶν περὶ τοῦ Σεβαστοῦ, καὶ τοιόνδε τι λέγεται γενέσθαι. ὁ μὲν ἔτυχε δίκην τινὰ δικάσας ὀρθῶς, καὶ ἀπολύσας ἐγκλήματος τοῦ μεγίστου ἀδίκως συκοφαντούμενον ἄνθρωπον· ὁ δὲ, χάριν ὁμολογῶν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, χάειν οἶδά σοι, ἔφη, ὦ αὐτοκράτωρ, ὅτι κακῶς καὶ ἀδίκως ἐδίκασας. καὶ τῶν περὶ Σεβαστὸν ἀγανακτησάντων, καὶ διασπάσασθαι τὸν ἄνθρωπον ἐθελόντων, Παύσασθε χαλεπαίνοντες, ἔφησε· καὶ γὰρ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν γνώμην ἐξετάζειν ἄξιον. ἔνφημος μὲν, ὅτω. σὺ δ' εἴτε τὴν γνώμην σκέψαιο, πάνυ ἄνοσον εὑρήσεις· εἴτε τὴν γλῶτταν, εὔφημος καὶ αὐτή. ἔοικα δ' ἐγὼ ἤδη θρυόμενος, εἰκότως ἄλλό τι φοβηθήσεσθαι, μή τι δόξω ἐξεπίτηδες ἡμάρτηκέναι, ὡς τὴν ἀπολογίαν ταύτην συγγράψαιμι. καὶ εἴη γε, ὦ φίλτατε Ἀσκληπιὲ, τοιοῦτον φανῆναι τὸν λόγον, ὡς μὴ ἀπολογίας ἀλλ' ἐπιδείξεως ἀφορμὴν δοκεῖν.

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ.

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Hic dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, & ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissimè ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamq; diuersa sentientibus, quid optimum atque verissimum sit, eligere: tandem concluditur, satius esse non philosophari, quàm frustra ætatem ac operam in eo quod assequi nequeas, consumere. Series dialogi ita se habet. Occasio & exordium ab incessu & habitu Hermotimi Stoicæ philosophiæ sectatoris sumitur: qui quoniam viginti iam annos perpetuos, philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad virtutem viam superauerat, disputationi occasionem & materiam subministrat. Prima igitur quæstio tractatur, quanto omnino tempore opus sit ad virtutem & felicitatem consequendam, Luciano longitudinem illius vt nimiam accusante, Hermotimo autē contrà præmia & mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc disputationis proœmio, & quasi quadam sylua præmissa, mox ad principalem quæstionem venitur, puta quænam philosophorum secta certissima atque optima sit, & quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferens, eiusq; rei rationes quasdam non satis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quàm confutatur. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi de integrò orditur. Ac primò quidē Virtutis icone quadam proposita, ostendit, cùm multi adeo sint qui viam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, tamq; graui causa, optimum & certissimum ducem quærendum atque eligendū esse. Quem cùm alter, ex Stoicis sumendum esse rursum diceret, eiusq; rei argumentum etiam hic non satis idoneum afferret, Lucianus, per prosopopœiam reliquorum philosophorum, seipsos immeritò causa indicta damnari, ac Stoicis istis recentioribus præponi querentium, apologiam subiungit, Hermotimum; reprehendit, qui quos nunquam cognorit ac legerit, temere adeò damnet. Et hanc locum ita concludit, vt dicat, quoniam in incerto sit quænam philosophandi via alijs præferri debeat, omnes æquè relinquendas esse. Hinc varijs similitudinibus vtrinque res agitur, Hermotimo defendente Stoicam viam, & contendente apud vnum aliquem deprehensa veritate, non esse opus alios vltrà consulere: contrà autem opponente Luciano, sed apud vnum aliquem nondum inuentam ac deprehensam illam esse, & ob id pariter omnes perscrutandos & cognoscendos esse. Quo obtento, iam & de tempore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit: quod tam longum præfinitur, vt impossibile videatur vel partem illorum etiam per omnem ætatem ab vno aliquo euolui atque cognosci posse. Rursum igitur quod suprà concluditur, quoniam impossibile sit omnes euoluere, & tamen idem necessarium, si veram viam ad virtutem deprehendere velis, satius esse in totum ab illis abstinere. Et hinc quoque ad similitudines deueniunt, Hermotimo contra hanc longitudinem temporis contendente, non esse necesse vt omnium omnia scripta euoluantur, sed ex parte cognosci ac indicari totum posse: Luciano autem contrà negante, nisi si totum idem vniforme sit, & antea aliquando, quale sit, visum ac cognitum fuerit. Nam philosophiam ipsam non vnius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idem alijs quoque argumentis ostendit difficultatem eligendi & iudicandi tum de ipsis vijs, tum de ducibus & præceptoribus. Deinde vt maximè de via & duce constet, inanem tamen ac vanam spem propositam esse: & hæc multis similitudinibus passim amplificantur. Postremò per fictionem concesso eo, vt Stoicorum optima via sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobat, nemiuem adhuc illorum inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs ipse præstitisset. Denique & mores & vitam illorum cum officio & affectu virtutis pugnare: quod & exemplo cuiusdam Stoici præceptoris confirmat. Concludit igitur philosophandum hoc pacto non esse: id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentia, priore vita atque habitu reiectis.

Σοι, ὦ Ἑρμότιμε, τῷ βιβλίῳ Α ἐς τῆ τ βαδισμαίος ἀσυδῆ τεκμήρασθαι, καὶ δὲ τὸν διδάσκαλον ἐπιχειρήσω ἔοικας. σπευδοῖς γοῦν τι μεταξὺ ὠθοῦσιν, ἢ τὰ χείλη διεσάλευες, ῥῆμα ὑποτονθορύζων, ἢ τ χεῖρα ὧδε κἀκεῖσε μετέφερες, ὡς τῷ τινα ῥῆσιν ὅτι σαυτῷ διαπηδήσων.

Vantum cùm ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradum maturanti similis esse videris. Volutas verò sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cùm ipsa labia commouere soleas sensim & tacitè submurmurando. Quinetiam ipsam manum iam in hanc iam in alteram partem transfers, quasi orationem aliquam apud te digeras. LVCIANVS.

Quæstionem autem, aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam cõponis, aut etiam disceptationẽ sophisticam cõminisceris, ita vt neque per viam incedẽs otium agere sustineas, verùm semper in negotio feruens & sedulus, numquam nõ quidpiam seriæ rei conficis, adeò vt itineris quoque laborem ad disciplinarum exercitium referre soleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddã est quod dicis. Cõmodùm enim hesternæ disputationis cõuersationem, quęque ille ad nos disseruerat, singula recogitãdo inter eundum in memoriam reuocabam. Æquum verò esse opinor; ne quod tẽpus vacuum laboris temere & negligenter prætereamus, præsertim cùm nobis obscurum nõ sit, verissimum esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hãc vitam angustis circunscriptã esse terminis, ipsam verò artem infinitæ prolixitatis. Sed enim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidẽ res multo minore labore perdiscitur: cæterùm philosophia multo tẽpore haud ita comprehensu facilis est, nisi quis summa vigilantia inconniuenter & perpetuò oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neque de paruis rebus aut ludicris in periculum venimus. Aut enim oportet miseram & ærumnosam in promiscua priuatorum multitudine ætatem agere, aut philosophiæ studiis excultum, vitã felicem degere: LVC. Enimuero ipsa præmia quæ dixisti, ô Hermotime, admirationis plena sunt, & quãtiuis pretij existimanda. Porro opinor illa ipsa fermè te contigisse, neque ita procul à te esse sepositа, si quo modo fas est coniecturam facere ex temporis lõgitudine, quod in philosophiæ studiis perdiscendis contriuisti. Insuper etiam ex labore, quem mihi non mediocrem iam olim impendisse visus es. Quippe, si rectè commemini, hic fermè annus est vigesimus ex quo te nihil aliud rei facere conspexi, quàm præceptores frequentantem, & quamplurimùm libris prono & obstipo capite intentum; ad hæc dissertationum philosophicarum commentarios describẽtem; semper diuturnis curis & cogitationibus pallidum, & exucco corpore prorsus aridum, adeò vt somni quoque parcissimus mihi visus sis. ea tua est in studiis vrgendis frequentia & sedulitas. Hæc itaque cùm mecum memoria repeterem, breui fore spero, vt exoptatam felicitatem apprehẽdas: atque adeò, nisi nobis ignaris imposueris, iamdudum cum illa conuersatus es. HER. Vndénam hanc animo spem concipis ô Luciane, qui ad viam prolato iam primùm capite prospicere incipio? Ipsa porrò virtus, si quid Hesiodo crédimus, valde procul sitã est, ad quam pertingendam vt via est longa, ita non minùs ardua & aspera, non parum sudoris & laboris viatoribus exhibens.

A ἐρώτημα δέ, ἢ τί τῶν ἀϊκύλων στωπήσεις, ἢ σκέμμα σοφιστικὸν διαφευγήσεις, ὡς μηδὲ ὁδῷ βαδίζων σχολὴν ἄγοις, ἀλλ' ἐνεργὸς εἶης, ἀεί τι σπουδαῖόν τε πρᾶττων, καὶ ὁ πρὸς ὁδοῦ σοι γίνοιτ' ἂν εἰς τὰ μαθήματα. ΕΡ. νὴ Δί', ὦ Λυκῖνε, ὀρθῶς τι λέγεις· ἐγὼ γὰρ ἐθίζω σπουδαίαν, καὶ εἴ τις πρὸς ἡμᾶς, διεπεμπάζομην, ὅτι τὴν μνήμην ἔχοιμι. χρὴ δὲ μηδένα κάμνειν, οἶμαι, παιδείαν, εἰδότας ὅτι ἡ τέχνη ὁ μὲν τοῦ Κῴου ἰατροῦ εἰρημένον, ὡς ἄρα βραχὺς μὲν ὁ βίος, μακρὴ δὲ ἡ τέχνη. καίτοι ἐκεῖνος ἰατρικῆς πέρι ταῦτ' ἔλεγεν, ὑμεῖς δὲ περὶ

B πράγματος. Φιλοσοφία δὲ καὶ μακρῷ τῷ χρόνῳ ἀνέφικτος, ὡς μή πού τις ἐγρηγορὼς ἀτενὲς ἀεὶ καὶ γοργὸν ἀποβλέπῃ ἐς αὐτήν. ἔστι δὲ καὶ ὀλιγόθυμα καὶ πρὸς μικρὸν, καὶ ἄθλιον τὸν τῶν πολλῶν τῶν ἰδιωτῶν συρφετὸν πράγματα πολύμοχθον, καὶ δαιμονῶσαι φιλοσοφήσαντα. ΛΥ. τὰ μὲν ἆθλα ὦ Ἑρμότιμε, θαυμάσια, καὶ λίαν εἰρηκας· οἶμαι γε μὴν καὶ πόρρω σε εἶναι αὐτῆς, εἴ γε χρὴ εἰκάζειν τῷ τε χρόνῳ ὁπόσον φιλοσοφᾷς, καὶ πρὸς τῷ πόνῳ οἷον μοι δοκεῖς μέτειον οὐκ πολλοῦ δεῖν ἤδη ἔχειν δοκεῖς. εἰ

C γάρ τι μέμνημαι, σχεδὸν εἴκοσιν ἔτη ταῦτά ἐστιν, ἀφ' οὗ σε οὐδὲν ἄλλο ποιοῦντα ἑώρακα, καὶ πρὸς τοὺς διδασκάλους φοιτῶντα, καὶ ὡς τοπολὺ ἐς βιβλίον ἐπικεκυφότα, καὶ ὑπομνήματα τῶν σπουδαίων ἀπογραφόμενον, ὠχρὸν ἀεὶ καὶ φροντίδων, καὶ τὸ σῶμα κατεσπληκότα. δοκεῖς δέ μοι ἀλλ' οὐδὲ ὄναρ ποτὲ διέναι σαυτὸν, οὕτως ὅλος εἶναι τῷ πράγματι. ταῦτ' οὖν σκοπουμένῳ μοι, φαίνῃ οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιλήψεσθαι τῆς εὐδαιμονίας, εἴ τε μὴ λέληθας ἡμᾶς καὶ πάλαι αὐ-

D τῆς σπουδῶν. ΕΡ. πόθεν ὦ Λυκῖνε, ὡς νῦν ἀρξάμενος πρώκτην ἐς τὴν ὁδὸν, ἤδη Ἀρετῆς πόρρω καὶ τοῦ Ἡσιόδου οἰκεῖ, καὶ ἔστιν ὁ οἶμος ἐπ' αὐτὴν μακρός τε καὶ ὄρθιος, καὶ τραχὺς, ἱδρῶτα οὐκ ὀλίγον ἔχων. πῶς ὁδοιπορεῖς;

ΛΥ. οὐχ

ΛΥ. οὐχ ἱκανὰ οὕω ἵδρωταί σοι ὦ Ἑρμότιμε, καὶ ὀδοιπόρηται; ΕΡ. οὐ, φημί. σοὶ μὲν γὰρ οὐκωλύε με πρυμνοδαίμονα εἶναι, ὅτι τῷ ἄκρῳ γενόμενον. ὃ γὰρ νῦν, ἀρχόμενόν σε ἔτι ὦ Λυκῖνε. ΛΥΚ. ἀλλὰ τὸν γε ἀρχὸν ὁ αὐτὸς οὗτος Ἡσίοδος ἥμισυ τοῦ παντὸς ἔφη εἶναι, ὥστε κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν εἶναί σε ἤδη λέγοντες, οὐκ ἂν ἁμάρτοιμεν. ΕΡΜ. οὐδὲ πῦ τοῦτο· πάμπολυ γὰρ ἀπῆμεν ἴσως. ΛΥ. ἀλλὰ πῦ γάρ σε φῶμεν τῆς ὁδοῦ τυγχάνειν ὄντα; ΕΡ. ἐν τῇ ἀναρρείᾳ κάτω ἔτι, ὦ Λυκῖνε, ἀρτιπορευόμενον διαζόμενον, ὀλιγοστὸν δὲ, καὶ πρανεῖ, καὶ δεῖ χειρὸς ὀρέγοντος. ΛΥ. σκοπῶ ὁ διδάσκαλός σοι τοῦτο ἱκανὸς ποιῆσαι, ἀνώγειν ἐκ τοῦ ἄκρου καθάπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεύς, χρυσῆν τινα σφαῖραν καθεὶς, ἣν αὐτοῦ λόγους, ὑφ' ὧν σε αἰσθόμενος δηλαδὴ, καὶ ἀναπνεύσας πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν ἀρετὴν αὐτὸς πρὸ πολλοῦ ἀναβεβηκώς. ΕΡ. αὐτὸ ἔφησθα, ὦ Λυκῖνε, τὸ γιγνόμενον. ὅσῳ γοῦν ἐπ' ἐκείνῳ πάλαι ἀνεσπασμένῳ αἴρω, καὶ σιωπῶ αὐτοῖς· ὃ δ' ἐμὸν, ἐπὶ σοί. ΛΥ. ἀλλὰ θαρρῶν χρή, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν, ἐς ὃ τέλος τὴν ὁδὸν ὁρῶντα; καὶ τὸν μὲν θυμὸν ἀγαθοῦ, καὶ μάλιστα ἐκείνου συμπροθυμουμένου. πλὴν ἀλλά τινα σοὶ ἐλπίδα ἐπιφαίνῃ, ὡς δή ποτε ἀναβησομένῳ; ἐς νέωτα εἰκάζεν ὅτι ὃ ἄκρον ἔσεσθαί σε, οἷς μετὰ τὰ μυστήρια τὰ ἄλλα, ἢ Παναθηναῖα; ΕΡ. ὀλίγον φῄς, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. ἀλλ' ἐς τὴν ἑξῆς Ὀλυμπιάδα. ΕΡ. καὶ τοῦτο ὀλίγον ὡς πρὸς ἀρετῆς ἄσκησιν, καὶ θαλαμονίας κτῆσιν. ΛΥ. μετὰ δύο μὲν δὴ Ὀλυμπιάδας πάντως. ἢ πολλοῦ γ' ἂν ὁμῶς ῥαθυμίαν κατάγνοιτις, εἰ μηδὲ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ διανύσαντε, ὅσον περὶς ἀπὸ Ἡρακλείων στηλῶν εἰς Ἰνδοὺς ἀπελθεῖν, εἶτ' ἐπανελθεῖν ῥᾴδιον, εἰ δὲ μὴ θᾶττον, μηδ' ἀεὶ βαδίζοις τοῖς, ἀλλ' ἐν τοῖς ὀλίγοις μέσοις ἐνθεσι πλανώμενος. καίτοι πόσῳ τινὶ βέλει ὑψηλοτέραν καὶ λιπαρωτέραν φῶμεν εἶναι τὴν ἄκραν, ἐφ' ἧς ὑμῖν ἡ ἀρετὴ οἰκεῖ, τῆς Ἀόρνου ἐκείνης,

A LVC. Ergo nondum ſatis tibi ſudatum eſt, neque ſatis confectum itineris? HERM. Mihi quidem non videtur: nihil enim præpedimento mihi eſſe viderem, quominus per omnia felix eſſem, ſi vnquam mihi conceſſum fuiſſet in ſummo faſtigio conſiſtere: nunc verò Luciane tantùm adhuc incipio. LVC. Atqui principium ille ipſe Heſiodus dimidium totius eſſe dixit. Itaque ſi iuxta medium te ingreſſum eſſe dixerimus, fortaſſe nõ multum à vero aberrabimus. HER. Nullo modo ne hoc quidem dixeris, quantumuis multum nobis confectum ſit. LVC. Proinde vbi tandem in B itinere te conſtitutum eſſe rectè dixerimus? HER. In ipſo montis radice conſiſtentem, ô Luciane, modò porrò ire conantem. Eſt verò omnino via lubrica & aſpera, ac planè eo opus eſt, qui manu protenſa aſcendentem ſubleuet. LVC. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi ſatis idoneus eſt, quemadmodum Iupiter Homericus, catenam quandam auream, ex ſummo demittens, ſuas ipſius orationes opinor, quibus te videlicet ſubductum, cùm ad ſe, tum ad Virtutem ſubleuare queat, præſertim cùm ipſe multo C antè aſcenderit? HER. Hoc ipſum profectò Luciane quod dixiſti, à præceptore ſedulò factum eſt. Etenim quantum ad illius operam attinet, iam olim ſubductus ſum, & cum illis conuerſationem habui: quantum verò ad me attinet, nondum aſcendi. LVC. Atqui bonum animum habere oportet, optima ſpe mente concepta, ad itineris finem & felicitatem in ſummo propoſitam conſpicientem, maximè verò illo animoſis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamen valde ſcire velim, quænam ſpes ab illo tibi oſtenſa ſit ſuperatò iam cacumi- D ne: an mox futurum coniectandum ſit, te in ſummo fore poſt myſteria, aut omnino poſt Panathenæa? HERMOTI. Perexiguum eſt quod dicis, Luciane. LVCIAN. An poſt quinquennium iam ſubſequens? HERM. Et hoc quidem modicum eſt cùm ad virtutem exercendam, tùm ad felicitatis poſſeſſionem conſequendam. LVCIAN. Proinde ad ſummum poſt decennium: niſi extremè pigri & lenti haberi velitis, cùm neque tanto tempore ad virtutis faſtigium aſcendere queatis, quanto vnus aliquis ter à columnis Herculeis ad Indos vſque haud difficulter ire atque redire poſſit, ſi non rectà aut citra intermiſſionem perpetua profectione iter faceret, verùm apud populos iacentes in medio pauliſper commoratus oberraret. Et quonam modo tandem credibile eſt, petram ſupra quam vobis Virtus habitare creditur, altiorẽ decliuiorémque eſſe illa Aorna Indica,

quæ paucis in diebus ab Alexandro ſumma vi euerſa eſt funditus? HERM. Diſſimile prorſus eſt quod adfers ô Luciane: neque enim eadem res eſt quam tu confingis, quæ tam in exiguo temporis ſpatio confici aut capi queat, non ſi infiniti Alexandri ad vnum omnes ſuas vires coniunxerint: quoniam multi qui conſcendere moliebantur, fuerunt: iam verò non parum multi valde forti aſcendunt animo, & proficiunt partim quidem non nimiùm, partim verò altiùs. Cæterùm vbi medium itineris iam attigerint, multis perplexi difficultatibus, protinus omnia faſtidiunt, & reuertuntur grauiter anhelantes, multóque ſudore perfluentes, itineris laboribus abſterriti. Quicunque autem omnibus gnauiter ſuperatis incommodis & diſcriminibus, in finem vſque animosè perdurauerint, illi tandem ad faſtigium vſque conſcendunt, & ex illo felices facti, vitam quandam admirandam per reliquam ætatem exigunt, alios quidem mortalium non ſecus atque formicas è ſublimi contemplantes. LVC. Papæ ô Hermotime! quantulos homunciones nos eſſe oſtendis, qui neque Pygmæis quidem ipſis nos conferre dignaris, ſed in totum humi repentes, in cauernis terræ degere confingis? Non iniuria alta & quæ ſurſum ſunt, ſapis. Nos verò infimæ plebeculæ extrema fex, & quotquot per humum repentes ſumus, poſt deos etiam vos ſupplicibus votis deueneramur in alto conſtitutos, animúmque properandi addentes conſcendentibus. HERMOTIMVS. Vtinam ſaltem aſcendendi facultas vnquam nobis daretur! verùm multum adhuc viæ conficiendæ ſupereſt. LVCIAN. At tu nondum expoſuiſti quanto temporis ſpatio opus ſit vt in complexu virtutis interquieſcas. HERM. Neque ipſe admodum hoc ipſum exactè calleo ô Luciane: opinor tamen non minùs viginti annis peropus eſſe, quibus exactis omnino me in ſummo faſtigio futurum eſſe confido. LVCIAN. O Hercules, perlongum eſt quod dicis. HER. Siquidem de maximis rebus nobis labor eſt propoſitus. LVCIA. Fortaſſe illud verum eſſe non valde negauerim. Quòd autem viginti annos adhuc victurus ſis, quonam modo præceptor tuus certum te reddidit, nedum ſapiens exiſtens, verùm etiam fatidico ſpiritu præditus, aut vnus ex illis qui Chaldaica diſciplina ſunt imbuti? Aiunt itaque & hæc ſciri poſſe: neque enim veriſimile eſt, adeóque iniquum eſſet,

A ἐν ὀλίγων ἡμερῶν Ἀλέξανδρος κατὰ κράτος εἷλεν; ΕΡΜ. Οὐδὲν ὅμοιον, ὦ Λυκῖνε, οὐδ' ἔστι τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, οἷ σὺ εἰκάζεις, ὡς ὀλίγῳ χρόνῳ κατεργασθῆναι, καὶ ἁλῶναι, οὐδ' ἂν μυριοι Ἀλέξανδροι συμπάλωσιν, ἐπεὶ πολλοὶ αὖ οἱ αἰωροῦντες ἤσθημεν δὲ ἀνερχόμενοι μὴν οὐκ ὀλίγοι μάλα ἐρρωμένως, καὶ προσέρχονται ὅπῃ ποσόν, οἱ μὲν, ὅπῃ πολύ ὀλίγον, οἱ δὲ, ὅπῃ πλέον. ἐπειδὰν δὲ κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν γένωνται, πολλοῖς τοῖς ἀπόροις καὶ δυσχερέσιν ἐντυγχάνοντες, ἀποδυσπετοῦσί τε, καὶ ἀναστρέφουσιν,
B ἀσθμαίνοντες, καὶ ἱδρῶτι ῥεόμενοι, οὐ φέροντες τὸν κάματον. ὅσοι δ' ἂν εἰς τέλος ἀφικνοῦνται, καὶ διακαρτερήσωσιν, οὗτοι τοῖς ὄντως ἀφικνοῦνται, καὶ ὅ ἀπ' ἐκείνου, εὐδαιμονοῦσι θαυμάσιον τινα βίον τὸν λοιπὸν βιοῦντες, οἷ, μύρμηκας ἀπὸ τοῦ ὕψους διασκοποῦντές τινας τοὺς ἄλλους. ΛΥΚΙΝ. παπαί, ὦ Ἑρμότιμε, ἡλίκους ἡμᾶς ἀποφαίνεις. οὐδὲ κατὰ τοὺς Πυγμαίους ἐκείνους. ἀλλὰ χαμαὶ πανταπασιν ἐν χρῷ τῆς γῆς. εἰκότως. ὑψηλὰ γὰρ ἤδη φρονεῖς, καὶ αἴνωθεν ἡμεῖς δὲ ὁ συρφετὸς, καὶ ὅσοι χαμαὶ ἑρπόμενοι ἐσμεν, με-
C τὰ τῶν θεῶν καὶ ὑμᾶς προσθυόμεθα ὑπερνεφέλους γενομένους, καὶ ἀνελθόντας οἱ πάλαι ἀπεύδετε. ΕΡΜΟΤ. εἰ γὰρ γένοιτο καὶ ἀνελθεῖν, ὦ Λυκῖνε. ἀλλὰ πάμπολυ τὸ λοιπόν. ΛΥΚΙΝ. ὅμως οὐκ ἔφθασε ἐπόσον, ὡς χρόνῳ τῷ βαθαλφῖ. ΕΡΜΟΤ. οὐδ' αὐτὸς γὰρ οἶδα, ὦ Λυκῖνε, τακτικεύς. εἰκάζω μέντοι οὐ πλείω τῶν εἴκοσιν ἐτῶν ἔσεσθαι, μὲθ' ἃ πρώτως που καὶ ὅπῃ τῷ ἄκρῳ ἐσόμεθα. ΛΥΚΙΝ. Ἡφίκλεις, πολὺ
D λέγεις. ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ. καὶ γὰρ περὶ μεγίστων ὦ Λυκῖνε οἱ πόνοι. ΛΥΚΙΝΟΣ. Συντέμνω ἴσως ἀληθές. ὑπὲρ δὲ τῶν εἴκοσιν ἐτῶν, ὅπῃ βιώσῃ τοσαῦτα, πότερον ὁ διδάσκαλός σου κατεπέχει, οὐ μόνον σοφὸς, ἀλλὰ καὶ μαντικὸς ὤν, ἢ χρησμολόγος τις, ἢ ὅσοι τῆς Χαλδαίων μεθόδου ἔπτυσαν; Φασὶ γοῦν εἰδέναι τὰ τοιαῦτα. οὐ γὰρ δή σέ γε εἰκὸς, ὅπῃ τῷ ἀδήλῳ,

εἰ βιώσῃ μέχρι τοῦ τῆς ἀρετῆς, πόσους πόνους ἀνέχεσθαι, καὶ παλαιπωρῆσαι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οὐκ εἰδότα εἴ σε πλησίον ἤδη τοῦ ἄκρου γιγόμενον, ὃ χρεὼν ὄπισθεν, καταπατοῦσ' λαβόμενον τῆς ποδὸς, ὀξὺ ἀτελοῦς τῆς ἐλπίδος. EP. ἄπαγε. δύσφημα γὰρ ταῦτα, ὦ Λυκῖνε. ἀλλ' εἰ μὴ βιωναι, ὡς μίαν χρὴ ἡμέραν εὐδαιμονήσαι, σοφὸς γιγόμενος. ΛΥ. καὶ ἱκανή σοι αὕτη τῶν τοσούτων καμάτων ἡ μία ἡμέρα; EPM. ἐμοὶ μὲν ἐς ἀκριβείαν ὁπόσον ἱκανόν. ΛΥ. τὰ δὲ δὴ αὖ ὅτι εὐδαίμονα, καὶ τοιαῦτα, ὡς πρῶτα χρὴ μεῖναι δι' αὐτά, πόθεν ἔχεις εἰδέναι; ὃ γὰρ δὴ αὐτός πω ἀπελήλυθας. EPM. ἀλλὰ τῷ διδασκάλῳ πιστεύω λέγοντι· ὁ δὲ πρῶτα οἶδεν, ἅτε ἀκρότατος ἤδη ὤν. ΛΥ. ἔλεγε δὲ τοῖς θεοῖς, ποῖα τὰ περὶ αὐτόν, ἢ τινα τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι τὴν ἐκεῖ· ἢ που τινὰ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονὰς αὐτοσχεδίους; EP. εὐφήμει, ὦ ἑταῖρε. οὐδὲν γὰρ ὅτι ταῦτα, πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀρετῇ βίον. ΛΥ. ἀλλὰ τίνα φησὶ ταγαθὰ, εἰ μὴ ταῦτα ἔξειν τοὺς τέλος τῆς ἀσκήσεως ἐλθόντας; EP. σοφίαν, καὶ μεγαλοψυχίαν, καὶ τὸ καλὸν αὐτὸ, καὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ πρῶτα ὑπῆρχθαι βεβαίως πεπεισμένον, ἢ ἕκαστα ἔχει. πλοῦτος δὲ, καὶ δόξα, καὶ ἡδοναὶ, καὶ ὅσα τοῦ σώματος, πρῶτα ταῦτα κάτω ἀφῆκε, καὶ ἀποδυσάμενος, διέρχεται, ὥσπερ φασὶ τὸν Ἡρακλέα ἐν τῇ Οἴτῃ καταικαυθέντα, θεὸν γενέσθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἀποβαλὼν ὁπόσον ἀνθρώπειον εἶχε παρὰ τῆς μητρὸς, καὶ καθαρόν τε, καὶ ἀκήρατον φέρων τὸ θεῖον, ἀνέπλασε ἐς τοὺς θεοὺς διακριθὲν ἀπὸ τοῦ πυρός. καὶ ἴσως δὴ ἀπὸ φιλοσοφίας, ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς, ἅπαντα ταῦτα περιαιρεθέντες, ἃ τοῖς ἄλλοις θαυμαστὰ εἶναι δοκεῖ, ὀρθῶς δοξάζουσιν, ἀπελθόντες ὅτι ὃ ἄκρον, εὐδαιμονοῦσι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ ἡ-

A vt tu vitæ tuæ incertus, num vnquam in humanis agens virtutem amplexurus sis, tantos labores temere susciperes, tot perpessis diu noctúque difficultatibus, præcipuè verò cùm prorsus ignores num in propinquo summitatis te cõsistentem imminens Parca pede correptum, atque ab omni spe potiundæ virtutis deiectum, deorsum detractura sit. HER. Apage ista, quippe nefas & irreligiosum est talia loqui ô Luciane. Atqui abundè sat est si vnicam tantùm diecuculam sapiens factus, felicitate illa perfruar. LVC. Ergo pro tantis exantlatis laboribus vnius diecule spatium tibi satis esse videtur? HER. Mihi equidem B breuissimum etiam tempusculum satis est. LVC. Cæterùm illam supernè contingendam felicitatem, cuiusmodinam sit, cuius gratia dignum existimas nihil non perferendum esse, vndénam habes perspectam & cognitam? neque enim ipse vnquam in virtutis vsque cacumen ascendisti. HERM. At ego præceptori differenti fidem habere soleo, cui hæc ad vnguem explorata esse dubium non est, cùm præ omnibus sit in summo virtutis fastigio excelsissimus. C LVC. Dic verò per Deos, qualiánam illic esse, aut cuiusmodi tandem felicitatem gnauiter ascendentes manere affirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut voluptates quaspiam non æstimandas? HERMOTIMVS. Bona verba ô amice: neque enim hæc quicquam faciunt ad vitam virtuti vacantem. LVCIAN. Quæ igitur sunt illa bona, si ne hæc quidem hi qui ad exercitij finem deuenerunt, habituri sunt? HERM. Sapientiam, animi magnitudinem, ipsiúsque honesti & iusti pretium, præterea autem omnium rerum exactam & absolutam cognitionem, certò & constanter persuasum nihil sapientem desideraturum. Porrò diuitias, dignitates, voluptates, & cætera quęcunque sunt corporis, hæc inquam in vniuersum infrà relinquit: quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate in summitatem emergit, non secus atque Herculem in Oeta monte combustum, ad Deos migrasse tradunt, & ipsum deum factum. Etenim ille cùm à se abiecisset quicquid à matre humani atque mortalis cõtractum acceperat, seruata pura & incorrupta diuinitate, probè priùs extructę pyræ incendio purgatus, in cœlum subuolasse creditur. Ad hunc modum illi quoque philosophię opera & adminiculo tanquam igni quodam perpurgati, omnibus illis recisis, & à se amputatis, quę vulgi animis digna pretio & admiratione videntur, parum recto & sano vtentis iudicio, conscenso cacumine felicem & beatam degunt vitam, diuitiarum, dignitatum & vo-

luptatum ne memores quidem ampliùs è ſublimi deridentes eos potiùs à quibus hæc alicuius momenti eſſe ducuntur. LVC. Ita ſanè per Herculem Oetęum Hermotime, eſt quędam animi excellentia, magnitudóque & felicitas, quę penes ipſos eſt. Cæterùm hoc mihi quæſo ediſſere, an nunquam è faſtigio illo Virtutis, vbi velint, regrediantur poſtliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, vſuri? An omnino neceſſarium eſt ſemel delatos in verticem, ibidem perpetuam vitam agere, cum ipſa virtute ſuauiter conuerſantes, medio vngue oſtenſis diuitiis, honoribus & voluptatibus? HER. Non ſolum hoc illis liberum eſſe ſcias ô Luciane, ſed quencunque virtute conſummatum conſpexeris, eundem neque iracundiæ, neque timori, neque vllis concupiſcentiis turpiter deditum eſſe aut ſeruire putato. Non, ſi rebus inſigniter dubiis iactetur, aut triſtitia affectus fuerit, vllum animo dolorem concipit. LVC. Sedenim ſi fas foret me nihil reueritum veritatem proloqui: verùm ſatius eſſe opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neque religioſum eſſe accuratiore indagine ea perquirere quæ fiunt à ſapientibus. HER. Nequaquam: imò quicquid habes, audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quã omnibus modis ad dicendũ pigrè & cunctanter affectus ſim. HER. Atqui nihil eſt ô generoſe, quod apud me ſolũ dicere reformides. LVC. Enimuero alia omnia quæ dixiſti, Hermotime, haud difficulter perſuaſus, ita ſe habere credidi, nimirum ſapientes eſſe philoſophos, & magno animo præditos, neque non æqui ſeruantes. Et mehercule non mediocrem tua oratione perſenſi dulcedinem. At vbi eoſdem affirmabas & diuitiarum contemptores, atqueetiam dignitatis & voluptatum negligentes eſſe, neque moueri iracundia, neque triſtitia conturbari: non potui (ſoli enim ſumus) non vehemẽter addubitare, cùm in mentem ea mihi venirent, quæ non multo antè videbam fieri. Atque enim ſi placet, producam quendam, & ſi hoc nõ parum tibi eſſe videtur, etiam nullo edito nomine. HER. Nunquam facias, verùm nominatim perſtringe eundem, quicunque tandem fuerit. LVC. Ille ipſe præceptor tuus, vir cùm aliàs quidem venerandus, tum ætate penè confecta. HER. Quid igitur ſe indignum admiſit ſceleris? LVC. Hoſpitem illum Heracleotem, qui multo iam tempore in iiſdem philoſophiæ ſtudiis diſcipulus eius fuit, flauicomum & contentioſũ illum nouiſti? HER. Noui quem dicis: Dioni, ni fallor, illi nomen eſt.

A δοντῶν ἀλλ' οὐδὲ μεμνημένοι ἔτι, καταγελῶντες δὲ τῶν οἰομένων τοῦτ' εἶ). ΛΥ. νὴ τὸν Ηρακλέα, ὦ Ερμότιμε, τὸν ἐν Οἴτῃ, ἀνδρεῖα καὶ μεγάλα λέγεις περὶ αὐτῶν, πλὴν ἀλλὰ τό γε μοι εἰπέ, καὶ κατέρχονταί ποτε ἐκ τῆς ἄκρας, ἵν' ἐθελήσωσι χρησόμενοι τοῖς κάτω, ἢ καταλελοίπασιν; ἢ ἀνάγκη ἅπαξ ἀπελθόντας αὖθις, μένειν, καὶ σεμνεῖναι τῇ ἀρετῇ, πλούτου καὶ δόξης καὶ ἡδονῶν καταγελῶντας; ΕΡΜ. οὐ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε· ἀλλ' ὃς ἂν ἀποτελεσθῇ περὶ ἀρετὴν, οὔτε ὀργῇ, οὔτε
B τε φόβῳ, οὔτ' ἐπιθυμίας ὁ τοιοῦτος ἂν δουλεύῃ· οὐδ' ἂν λυποῖτο, οὐδὲ ὅλως πάθος ἐπὶ τοιοῦτον πάθοι ἄν. ΛΥΚΙΝ. νὴ μὲν εἴγέ με δεῖ, μηδὲν ὀκνήσαντα, εἰπεῖν τἀληθές, ἀλλ' εὐφημεῖν χρὴ οἶμαι, μηδ' ὅσιον εἶ) ὀξεπάζειν τὰ ἐκ τῶν σοφῶν μεγάλωνα. ΕΡΜΟΤΙΜ. μηδαμῶς, ἀλλ' εἰπὲ ὅ,τι καὶ λέγεις. ΛΥΚΙΝΟΣ. ὅρα, ὦ ἑταῖρε, ὡς ἔγωγε, καὶ πάνυ ὀκνῶ. ΕΡΜΟΤ. ἀλλὰ μὴ ὄκνει, ὦ γενναῖε, παρρησιάζου μόνον ἐμὲ λέγων. ΛΥ-
C ΚΙΝΟΣ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὦ Ερμότιμε, διηυθυμούμην σοι προειπόμην, καὶ ὑπῆρχον οὕτως ἔχειν, σοφούς τε γίγνεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἀνδρείους, καὶ δικαίους, καὶ πάλλα· καὶ πῶς ἐκπλεύμην παρὰ τὸν λόγον· ὁπότε δὲ καὶ πλούτων ἔφην καταφρονεῖν σφᾶς, καὶ δόξης, καὶ ἡδονῶν, καὶ μήτε ὀργίζεσθαι, μήτε λυπεῖσθαι, πόθεν ἐγὼ ταῦτα (μόνω γὰρ ἐσμὲν) ἐπίστευον, ἀναμνησθεὶς ἃ πρότερον εἶδον ποιοῦντα. βύλλῳ τινά; ἢ ἰχθὺν καὶ δύο τῶν ὀνόμα-
D τος; ΕΡ. μηδαμῶς, ἀλλ' οὐ τοῦτο εἰπέ, ὅστις ἐστί. ΛΥ. διδάσκαλος αὐτὸς ἐμὸς ὁ σὸς, ἀνὴρ ταῦτ' ἄλλα αἰδοῦς ἄξιος, καὶ γέρων ἤδη ἐς ὃ ὕσταρον. ΕΡ. τί οὖν δὴ ἐποίησε; ΛΥΚΙΝ. τὸν ξένον οἶσθα τὸν Ηρακλεώτην, ὃς ἐκ πολλοῦ συνεφιλοσόφει αὐτῷ, μαθητὴς ὤν, τὸν ξανθὸν, τὸν ἐριστικόν; ΕΡΜ. οἶδα ὃν λέγεις· Δίων αὐτῷ τοὔνομα.

ΛΥ. σκῦφον αὐτὸν, ἐπεὶ τὸν μισθὸν, οἶμαι, μὴ ἀπεδίδου τῷ χαλκεῖ, ἀπήγαγε πρὸς τὸν ἄρχοντα ἕναλιος, προσδεὴς γε αὐτῷ δοιμάτιον πρὸς τὸν τράχηλον, καὶ ἐβόα, καὶ ὠργίζετο, καὶ εἰ μὴ τῶν συνήθων τινὲς ἐν μέσῳ γενόμενοι, ἀφείλοντο τὸν νεανίσκον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, δῆθεν, προσφὺς ἂν, ἀπέτραγε αὐτοῦ τὴν ῥῖνα ὁ γέρων, ὕπως ἠγανάκτει. ΕΡΜ. πονηρὸς γὰρ ἀεὶ σκῦφος, καὶ ἀγνώμων, ὦ Λυκῖνε, πρὸς τὰς ἀποδόσεις· ἐπεὶ τοὺς γε ἄλλους, οἷς δανείζῃ, πολλοὺς ὄντας, οὐδὲν τοιοῦτό πω ἐμαρτύρησεν· ἀποδίδασι γὰρ αὐτῷ καὶ χαλκεῖ τοὺς τόκους. ΛΥ. τί δὲ, ἂν μὴ ἀποδιδῶσιν, ὦ μακάριε, μέλῃ τι αὐτῷ, καθαρθέντι ἤδη ὑπὸ φιλοσοφίας, καὶ μηκέτι τῶν ἐν τῇ Οἴτῃ καταλελειμμένων δεομένῳ; ΕΡΜ. οἴει γὰρ ὅτι ἑαυτοῦ χάριν σκῦφος πρὸς τοιαῦτα ἐκπονοῦδακεν; ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ παιδία νεογνὰ, ὧν κήδεται, μὴ ἐν ἀπορίᾳ καταβιώσωσι. ΛΥ. δέον, ὦ Ἑρμότιμε, ἀναγαγεῖν κἀκεῖνα ὅτι τῷ ἀρετῷ, ὡς σωβυδαιμονοῖεν αὐτῷ, πλούτου καταφρονοῦντα. ΕΡΜ. ὑ σχολή μοι, ὦ Λυκῖνε, περὶ τούτων διαλέγεσθαί σοι. σπεύδω γὰρ ἤδη ἀκροάσασθαι αὐτοῦ, μὴ καὶ λάθω τελέως ἀπολειφθείς. ΛΥ. θαῤῥεῖ, ὦ γαθέ. ὀλίγον γὰρ σχολεῖα ἐπήγελται· ὥστε ἐγὼ ἀφήμί σοι ὅσον ἐπὶ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ. ΕΡ. πῶς λέγεις; ΛΥ. ὅτι σὺ μὲν τῷ παρόντι οὐκ αὖ ἴδοις αὐτὸν, εἴγε χρὴ πιστεύειν τοῖς γράμμασι· πινάκιον γάρ τι σκρέμασε πρὸ τῆς πυλῶνος, μεγάλοις γράμμασι λέγον, σήμερον ὑ συμφιλοσοφεῖν. ἐλέγετο δὲ πρὸ Εὐκράτει, τῷ πατρὶ, διαπνύσας γὰρ, γενέθλια θυγατρὸς ἑστιῶντι, πολλά τε συμφιλοσοφῆσαι ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ πρὸς Εὐθύδημον τὸν ἐκ τῆς Περιπάτου παροξυνθῆναί τι, καὶ ἀμφισβητῆσαι αὐτῷ, περὶ ὧν σκῦφοι εἰώθασιν ἀντιλέγειν τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς. πρό τε αὖ τῆς κραυγῆς, πονήρως τὴν κεφαλὴν διατεθῆναι, καὶ ἱδρῶσαι μάλα πολλὰ ἐς μέσας νύκτας, ἀποκαθείσης, ὡς φασι, τῆς συνουσίας.

A LVC. Illum ipsum dico: proinde cùm fortasse non reddidisset illi mercedem in tempore, ad prætorem paulò antè rapuit miserum, pallio eius collo iniecto vociferans & excandescens admodum: & nisi è familiaribus quidam è manibus furiosi adolescentem eripuissent, qui forte fortuna ei rei interfuerant, periculum erat ne nares misero mordicus auulsisset senex: adeò impotenter debacchabatur incensus iracundia. HER. Semper quidem & aliàs durus & implacabilis esse consueuit, si quis non in tempore pactam mercedem, Luciane, numeret: nunquam tamen aduersus illos non paucos, quibus

B vsuræ pendendæ gratia mutuò dedit vtendam pecuniam, quicquam tale designauit: siquidem ad præscriptum tempus præsentaria pecunia semper reddunt fœnora. LVCIA. Quid? sũntne ô beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiam illi à philosophia diligentissimè perpurgato, earum rerum faciendarum cura est, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HER. Equidem hæc sui gratia, vt tu fortasse falso suspicaris, nõ facit, sed sunt illi infantes pueri, quorum, ne olim pressi inopia grauiter egeant, curam habere

C cogitur. LVC. Atqui conueniebat ô Hermotime, vt & illos ad Virtutem subduceret, quò communi cum illo felicitate posthabitis diuitiis vnà frucrentur. HER. Non est mihi sanè hisce de rebus tecum disputandi otium Luciane: accelero enim vt ipsum iam audiam, ne per omnem ætatem in obscuro mihi delitescendum sit. LVC. Bono animo esto ô bone: quippe hodie à philosophicis commentationibus vacatio promulgata est. Itaque quod reliquum est itineris, tecũ vnà conficiam. HER. Quomodo dicis?

D LVC. In præsentia quidem ipsius tibi non dabitur videndi aut audiendi copia, si qua fides inscriptioni habenda est. Siquidem tabella quępiam prę foribus suspensa, literis maiusculis, in hunc loquebatur modum: Hodie philosophicis dissertationibus nõ vacabimus. Porrò tuum pręceptorem apud Eucratem filię suę natalitia celebrantem hesterna nocte cœnitasse dicebant: multa præterea in sympolio super rebus philosophicis commentatum esse: ad hęc aduersus Euthydemum Peripateticum nonnihil exasperatum esse, susceptа cum eo ipso his de rebus contentione, pro quibus nunquamnon cum Stoicis digladiari solent Peripatetici. Prę nimia verò vociferatione, etiam capitis dolorem, & vehementem quidem contraxisse, & in multam vsque noctem sudasse, producta in longum disputatione.

Quin etiam iusto largiùs, vt arbitror, A poculis semet inuitauerat, cùm hi qui aderant, frequentiùs, vt par est, præbibentes, eũdem philotesiis prouocassent. Insuper in ipsa cœna immodestiori crapula quàm seni conuenerat, semetipsum onerauit, adeo vt domum reuersus multa euomere cogeretur. Solas verò carnium portiunculas, quas puero à tergo assistenti in conuiuio adseruandas dederat, numeratas recepit, ne quem intromitteret, magnopere interminans. Hæc itaque è Mida famulo eius audiui, discipulis quibusdam commemorante, qui & ipsi, cùm illorum essent non pauci, domum regressi sunt. HER. Vter verò illorum Luciane, obtinuit victoriam, præceptor meus, an Euthydemus? Nunquid etiam tale quippiam Midam commemorantem inaudisti? LVC. Initiò quidem, Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuisse pares, ipsum verò finem victoriæ tandem penes vos fuisse, ita vt senex longè fuerit in pugna superior: Euthydemum porrò incruentum haud quaquam abisse, nempe qui permagnum in capite inflictum vulnus haberet. Cùm enim immodicè esset arrogans & contentiosus, nec persuaderi vellet, neque seni se præberet facilè redarguendum atque conuincendum, præceptor tuus ille vir optimus, eidem iuxtà accumbenti, inusitata magnitudine & pondere scyphum Nestoreum, quem fortè tenebat in manibus fortiter incutiendo in caput illisit: atque hac quidem ratione victoriæ palmam superato aduersario obtinuit. HER. Macte animo præceptor: atqui haud sanè alio modo æquum erat agere cum his qui recusant cedere melioribus. LVC. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime. Quorsum enim attinebat vt Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animóque longè præstantiorem, scyphum insuper tam grandem & grauem tenentem in manibus? Sedenim otium iam agimus: quid obstat quominus mihi tuo familiari exponis, quónam modo sub initium philosophari inceperis, vt & ipse, si fieri possit, communem vobiscum professionem suscipiam, nunc primùm facto ad eandem exordio? Neque enim temere me excludetis à communi itinere, hominem familiarem. HER. Si modò hæc res tibi cordi esset Luciane, breui videbis quantum excellas omnes cæteros. Pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præte, tantùm ingenio & intelligentia præpollebis. LVCIAN. Mihi verò abundè satis esset, si post viginti annos iam exactos talis euaderem, qualis tu nunces.

Iliad. xi. vide Nestorei pocu li descriptionem.

ἅμα δὲ καὶ ἐπεπώκει, οἶμαι, πλέον τοῦ ἱκανοῦ, τῶν παρόντων ὡς εἰκὸς φιλοτησίας προπινόντων, καὶ ἐδεδιπνήκει πλέον, ἢ κατὰ γέροντα· ὥστε ἀναστρέψας, ἤμεσέ τε ὡς ἔφασκον πολλά, καὶ μόνον ἀριθμῷ παραλαβὼν τὰ κρέα, ὁπόσα τῷ παιδὶ κατόπιν ἑστῶτι παραδεδώκει, καὶ σημηνάμενος ὅπως μελῶς, τὸ ἀπ' ἐκείνου καθεύδῃ, μηδένα εἰσδέχεσθαι παραιτείλας. Ταῦτα δὲ Μίδου ἤκουσα τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ διηγουμένου ποτὲ τῶν μαθητῶν, οἳ καὶ αὐτοὶ ἀπέστροφον μάλα πολλοί. EPM. ἐκρέπετο δὲ πότερος, ὦ Λυκῖνε, ὁ διδάσκαλος, ἢ ὁ Εὐθύδημος; εἴ τι καὶ τοιοῦτον ἔλεγεν ὁ Μίδας; ΛΥ. Τὰ μὲν πρῶτα φασὶν, ὦ Ερμότιμε, ἀξιόμαχα σφίσι γενέσθαι· ὃ δ' οὖν τέλος τῆς νίκης, καθ' ὑμᾶς ἐγένετο, καὶ παραπολὺ ὁ πρεσβύτης ὑπερέφερε. τὸν γοῦν Εὐθύδημον, ὑδὶ αἱμάσσειν φασὶν ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τραῦμα παμμέγεθες ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ. ἐπεὶ γὰρ ἀλαζὼν ἦν, καὶ ἐλεγχικὸς, καὶ πείθεσθαι οὐκ ἤθελεν, οὐδὲ πρεῖττε ῥᾴδιον αὐτὸν ἐλέγχεσθαι, ὁ διδάσκαλός σου ὁ βέλτιστος, ὃν εἶχε σκύφον Νεστόρειον ἄνα καταφέρας αὐτοῦ, πλησίον καταικειμένου, καὶ οὕτως ἐκρέπτησεν. EPM. ὦγε. ὑ γὰρ ἄλλως ἐχρῆν πρὸς τοὺς μὴ ἐθέλοντας εἴκειν τοῖς κρείττοσι. ΛΥ. Ταυτὶ μὲν, ὦ Ερμότιμε, πάνυ ὄλοχα. ἦ τί γὰρ παθὼν Εὐθύδημος, ὦδρα γέροντα πρόπαλαιον, ὀργίλον, καὶ θυμοῦ κρείττονα, σκύφον ὕτω βαρὺν ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα; ἀλλὰ, φιλῶ γὰρ ἀληθῆ, τί οὐ διηγῇ μοι ἑταίρῳ ὄντι, ὃν ὅπου ὡρμήθης τὸ πρῶτον φιλοσοφεῖν, ὡς καὶ αὐτὸς εἰ δυνατόν, ὅπως συνοδοιπορήσω ὑμῖν, ὃ ἀπὸ τοῦ δεξαμένου; οὐ γὰρ ἀποκλείσετέ με δηλαδὴ φίλοι ὄντες. EP. Εἰ γὰρ ἐθελήσας, ὦ Λυκῖνε, ὑψηλὸν ἐπιφρονεῖν ὅσον ἐχρῆν τῶν ἄλλων, παῖδας δ' ἴσθι οἴησιν ἀπολιπὼν ὡς πρὸς σὲ, τοσοῦτον ὑπερφρονήσας αὐτός. ΛΥ. ἱκανὸν εἰ μὴ εἴκοσιν ἔτη γηράμενον τοιοῦτος, οἷος σὺ νῦν.

ΕΡ. ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἔγωγε σὲ γεγονὼς, ἠρξάμην Φιλοσοφίαν τεταρακοντούτης σχεδόν, ὁπόσα, οἶμαι, σὺ νῦν γέγονας. ΛΥ. Οἶδα γάρ, ὦ Ερμότιμε. ὥστε τοίνυν ἄγε, λαβών, καὶ μὲ, δίκαιον γάρ· καὶ πρῶτόν τέ μοι τοῦτο εἰπὲ, δίδοτε ἀνεπιλήπτως τοῖς μαθηταῖσιν, ἢν τι μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι δοκῇ αὐτοῖς; ἢ οὐκ ἐφίετε τοῦτο τοῖς νεωτέροις; ΕΡ. ἔ πρός. σὺ γοῦν, ἢν τι βούλῃ, ἐρώτα μεταξύ, καὶ ἀνεπιλήπτως· ῥᾷον γὰρ ἅπαντα μάθῃς. ΛΥ. Εὖγε, νὴ τὸν Ερμῆν, ὦ Ερμότιμε, αὐτόν, ἔ ἐπώνυμος ὢν τυγχάνεις. ἀτὰρ εἰπέ μοι, μία τις ὁδός ἐστιν ἡ ὅτι Φιλοσοφίαν ἀγουσα, ἢ τῶν Στωϊκῶν ὑμῶν; ἢ ἀληθῆ ἐγὼ ἤκουον, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί τινές εἰσι; ΕΡΜ. μάλα πολλοὶ Περιπατητικοί, καὶ Επικούρειοι, καὶ οἱ τὸν Πλάτωνα ἐπιγραφόμενοι. καὶ αὖ Διογένους ἄλλοι τινές, καὶ Αντισθένους ζηλωταί, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου, καὶ ἔτι πλείους. ΛΥ. ἀληθῆ λέγεις, πολλοὶ γάρ εἰσι. πότερον δή, ὦ Ερμότιμε, ταὐτὰ ἅπαντες λέγουσιν, ἢ διάφορα; ΕΡ. καὶ πάνυ διάφορα. ΛΥ. Ὅ δέ γε ἀληθές, οἶμαι, πάντως που ἐν ἑνὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἔ πάντα διάφορά γε ὄντα. ΕΡ. πάνυ μὲν οὖν. ΛΥ. ἴθι δή, ὦ φίλτατε, ἀποκριναί μοι τοῦτο, ποτε πιστεύσας ὅ τι πρῶτον σὺ, ὁπότε ἤρξω Φιλοσοφήσων, πολλῶν σοι θυρῶν ἀναπεπταμένων, πρὸς σὺ τὰς ἄλλας, εἰς τοῦτο τὸ Στωϊκῶν ἦκες, καὶ δι' ἐκείνης ἠξίωσε θεῖναι τοῦτο ἀρετὴν εἶναι, ὡς δὴ μόνης ἀληθοῦς οὔσης, καὶ τοῦτο ἀφέλειαν ἀποδεικνυούσης, τῶν δ' ἄλλων εἰς τυφλὰ καὶ ἀνέξοδα φερουσῶν; τίνι τρόπῳ τότε; καὶ μή μοι τὸν νοῦν δὲ τὸν σεαυτοῦ ἐνόχλει, τὸν εἴτε ἀμίσοφον, εἴτε σοφὸν ἤδη τὰ βέλτιστα κρίνειν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἡμᾶς δυνάμενον· ἀλλ' ὅτῳ ἀποκρίναι, ὁποῖός τότε ἦσθα ἰδιώτης, καὶ νῦν τὸν νοῦν ἐμέ. ΕΡ. ἔ συνίημι ὅ, τι σοι τοῦτο βούλεται, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. Ἔμοιγε ἔ πάνυ αἰσχύλον ἠρόμην. πολλῶν γὰρ ὄντων Φιλοσόφων, οἷς, Πλάτωνος, καὶ Αριστοτέλους, καὶ Αντισθένους, καὶ τῶν ὑμετέρων προγόνων, τοῦ Χρυσίππου, καὶ Ζήνωνος,

A HER. Profectò & ego ipse cùm in tua essem ætate, tunc primùm ad philosophiam animum appuli, iam fermè annos quadraginta natus, à quibus te non multum abesse arbitror. LVCIAN. Rem ipsam putasti Hermotime: tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito: haud enim iniusta postulo. Et primum quidem hoc mihi responde, ést-ne philosophiæ candidatis relicta & concessa contradicendi libertas, si quid parum rectè dictum illis videbitur, aut non hęc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum: tibi tamen si quid volueris, B interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio: ita enim faciliùs perdiscès singula. LVC. Euge sanè per Mercurium, ô Hermotime, dic mihi: ést-ne vnica via ad philosophiam adducens, videlicet Stoicorum vestrorum? Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. HERMO. Et valde quidem multi sunt, videlicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitẽtur. Sunt item complures quoque Diogenis & Antisthenis assecłę, tum etiam ipsius Pythagoræ imitatores, & aliis quoque longè numerosiores. LVC. Vera sunt hæc: C omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autem Hermotime eadem omnes vnò ore dicant, an diuersa? HER. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen vnum alicubi esse verum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita vt non omnia pugnent quæ ab illis pro vero affirmantur. HER. Admodum. LVC. Proinde age ô amice, hoc mihi expedi, cuínam fidem habuisti tu sub initium, quando ibas philosophiæ operam daturus, cùm multas videres ianuas tibi apertas & patẽtes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorum potissimùm diuertens, tanquam hæc sola vera fuerit, D ac illa quæ compendiosam ad virtutem viam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & déuia ducentibus? Quibúsnam argumentis aut coniecturis hæc tum potuisti deprehẽdere? Ac mihi non eum qui nunc es, in animo concipe, siue semisapientem, siue absolutæ sapientiæ Hermotimum, qui nunc prę multis millibus optima discernere & iudicare possit: sed ita responde ac quispiam homo idiota, qualem tunc agebas, aut ego nunc possim. HER. Quid sibi hæc tua verba velint Luciane, haud intelligo. LVC. Atqui non admodum obliquum est quod percontabar, cùm multi sint philosophiæ principes, videlicet Plato, Aristoteles, Antisthenes, prętera maiores nostri, Chrysippus & Zenõ,

Quanam philosophãdi via potissima sit, & qua certissimè ad virtutem & felicitatem ducat.

aliíque cõplures, quotquot tandem sunt, euinam inquam credidisti, posthabitis & omissis aliis, vt ea ex omnibus desumens, quæ quidẽ à te selecta sunt, sustineas iuxta illa philosophiæ studiis incumbere? Nunquid etiam te, vt Chærephontem, Apollo Delphicus ad Stoicorum placita delegauit, vbi prædixisset oraculo illos ex omnibus longè esse optimos? Siquidem illi mos erat, alium ad aliam philosophiæ rationem & formam cohortandi, quippe cui probè perspectũ erat, vt opinor, quæ cuique potissimùm congrueret. HER. Nihil tale est ô Luciane, neque de his vnquam deum consului. LVC. Quid? an indignã æstimabas hanc rem diuina consultatione? aut ipse sufficiens tibi videbare, qui quod optimum erat & præstantissimum, per teipsum posses eligere, non consulto Deo monitore? HERM. Ita mihi quidem videbar. LVC. Quin igitur & nos isthuc ipsum doces, quónam modo statim ab initio queamus noscere quæ optima sit & verissima philosophandi ratio, & quam quispiam prætermissis aliis rectissimè eligeret? HER. Ego haud quaquam isthuc dicere grauabor. Cùm multos viderem ad eandem certatim viam affectantes, facilè æstimabam Stoicam philosophandi rationem cæteris esse prestantiorem. LVCIAN. Quorum igitur numerosior erat turba, Epicureorum, an Platonicorum, an Peripateticorum? Proinde illos numerasti veluti inferendis colligendisque suffragiis vsu venire solet. HER. Atqui non numerauí, sed coniecturis deprehendi. LVC. Vt quid igitur me tantopere cupientem non doces, sed vana spe lactas ac decipis, affirmans de tantis rebus coniectura & multitudine fretum iudicasse? HER. Non solùm hoc quidem ô Luciane, sed omnes quoque cæteros mortales sæpenumero affirmantes audiui, Epicureos quidem esse corruptos deliciis, voluptatúmque extremè amantes: Peripateticos autem ad rem attentiores, parandis cumulandisque diuitiis inseruire, & quosdam ex illis immodicè contentiosos: Porrò Platonicos, arrogantes, & nimio fastu turgidos, gloriæque cupientissimos. Cæterùm de Stoicis multorum semper idem fuit testimonium, videlicet quòd viriles essent, masculo animo prediti, & nihil illos fugeret, & quòd eam viam ingressus, solus rex, solus diues, solus sapiens, breuiter in vniuersum nihil non esset. LVC. Videlicet ista tibi de illis dixerunt alij. Neque enim verisimile est, hæc illis de seipsis prædicantibus, suáque superbè collaudantibus te credidisse. HER. Non, verùm hęc ab aliis prædicata audiui.

A καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι εἰσί, τῷ σὺ πιστεύσας, τοὺς μὲν ἄλλους εἴας, ἐξ ἁπάντων δὲ τοῦτο μόνος, ἄφ' ὧν ἐπῄρησαι, ἀξιοῖς καὶ σὺ τὰ φιλοσοφεῖν; ἆρα καὶ σὲ ὥσπερ τὸν Χαιρεφῶντα ὁ Πύθιος ἐξέπεμψεν ὅτι τὰ Στωϊκῶν, ἀρίστους ἐξ ἁπάντων τοὺς φαύλους; ἔθος γὰρ αὐτῷ ἄλλον ἐπ' ἄλλο εἶδος φιλοσοφίας προτρέπειν, τῷ ἁρμόττεσθαι οἶμαι ἑκάστῳ εἰδότι. ΕΡ. Ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον, ὦ Λυκῖνε. οὐδὲ ἠξίωμεν τοιούτων τὸν θεόν. ΛΥ. πότερον οὐκ ἄξιον θείας συμβουλίας ἡγούμενος αὐτό, ἢ ἱκανὸς ὢν αὐτὸς εἰ ἑλέσθαι ὃ βέλτιον καὶ σαυτῷ, αὐθ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ; ΕΡ. ἐμοὶ γάρ. ΛΥ. σὺ δὲ οὖν καὶ ἡμᾶς δὴ δίδασκε τοῦτο πρῶτον, ὅπως ἀφαγνωστέον ἡμῖν αὐτοὺς ἐν ἀρχῇ, τίς ἡ ἀρίστη φιλοσοφία ἐστί, καὶ ἡ ἀληθεύουσα, καὶ ἵν' ἂν τις ἕλοιτο, πρὸς τὰς ἄλλας; ΕΡΜ. ἐγώ σοι φράσω. ἑώρων τοὺς πλείστους ἐπ' αὐτὴν ὁρμῶντας, ὥστε εἰκάζον ἀμείνω εἶ) αὐτήν. ΛΥ. πόσῳ δαὶ πλείους τῶν Ἐπικουρείων, ἢ Πλατωνικῶν, ἢ Περιπατητικῶν; ἠρίθμησας γὰρ αὐτοὺς δηλαδή, καθάπερ ἐν ταῖς ψηφοφορίαις. ΕΡΜ. Ἀλλ' οὐκ ἠρίθμησα ἐγώγε· εἰκάζον δέ. ΛΥ. ὡς οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με, ἀλλ' ὄζα παπᾷς· ὃς περὶ τῶν τοιούτων εἰκασμῷ φῂς καὶ πλήθει κρῖναι, ἀποκρυπτόμενος λέγειν περὶ ἡμᾶς τἀληθές. ΕΡ. ἀ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, ἀλλὰ καὶ ἤκουον ἁπάντων λεγόντων, ὡς οἱ μὲν Ἐπικούρειοι, γλυκύθυμοι, καὶ φιλήδονοί εἰσιν· οἱ Περιπατητικοὶ δὲ, καὶ φιλόπλουτοι, καὶ ἐριστικοί τινες· οἱ Πλατωνικοὶ δὲ, τετύφωνται, καὶ φιλόδοξοί εἰσι· περὶ δὲ τῶν Στωϊκῶν, πολλοὶ ἔφασκον ὅτι ἀνδρώδεις, καὶ πάντα γιγνώσκοιεν· καὶ ὅτι ὁ ταύτην ἰὼν τὴν ὁδὸν, μόνος βασιλεύς, μόνος πλούσιος, μόνος σοφὸς, καὶ συνόλως ἅπαντα. ΛΥ Κ. ἔλεγον δὲ ταῦτα περὶ σὲ ἄλλοι δηλαδὴ περὶ αὑτῶν. οὐ γὰρ δὴ ἐκείνοις αὐ αὐτοῖς ὑπὸ σοῦ ἐπαινοῦσι τὰ αὑτῶν. ΕΡΜ. οὐδαμῶς, ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἔλεγον.

ΛΥ. οἱ μὲν δὴ αἱρετίδοξοι οὐκ ἔλεγον, ὡς ὁ εἰκὸς· ὅτι δὲ ἦσθα οἱ τὰ ἄλλα φιλοσοφοῦντες. ΕΡΜΟ. ὑγιῶς. ΛΥΚ. οἱ δ' ἄρα ἰδιῶται ταῦτα ἔλεγον. ΕΡΜΟ. καὶ μάλα. ΛΥΚ. ὁρᾷς ὅπως αὖθις ἐξαπατᾷς με, καὶ ὑ λέγῃς ταληθές, ἀλλ' οἰῇ Μαργίτῃ τινὶ ἀφηλέχεσθαί τινι, ὡς πιστεῦσαι ὅτι Ερμότιμος, ἀνὴρ σπουδαῖος, ἔτη τότε γεγονὼς τεσσαράκοντα περὶ φιλοσοφίας, καὶ φιλοσόφων ἀνδρῶν, τοῖς ἰδιώταις ἀπίστησε, καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνων λεγόμενα, ἐποιεῖτο τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν χρῆσιν ἀξιῶν. ὑ γὰρ πιστεύσαιμί σοι τοιαῦτα λέγοντι. ΕΡΜ. ἀλλ' οἶσθα, ὦ Λυκῖνε, ὑχὶ τοῖς ἄλλοις μόνον ἀπίστησα, ἀλλὰ καὶ ἐμαυτῷ. ἑώρων γὰρ αὐτοὺς κοσμίως βαδίζοντας, ἀναβεβλημένους εὐσταλῶς, φθεγγίζοντας ἀεὶ, ἐρρενωπούς, ὑ χλιῶ κομείας τοὺς πλείστους, οὐδὲν ἄλλο ἢ, ὑδὲ αὖ πάνυ ἐς τὸ ἀληθέστερον ὑπαρεκπίπτοντας, ὡς ἐκπλῆκτον τι καὶ κυνικὸν ἀτεχνῶς, ἀλλ' ὅτι τῷ μέσου καταστήματος, ὃ δὴ ἄριστον ἅπαντες τί φασιν. ΛΥΚ. ἆρ' οὖν καὶ ἐκεῖνα εἶδες, ποιοῦντας αὐτοὺς, ἃ μικρῷ πρόσθεν ἔλεγον αὐτὸς ἐωρακέναι τὸν σὸν διδάσκαλον ὦ Ερμότιμε πρᾴττοντα; οἷ, δυσείζοντας, καὶ ἀπαιτοῦντας πικρῶς, καὶ φιλονείκως πάνυ ἐρίζοντας ἐν ταῖς ξυνουσίαις, καὶ πάλλα ὅσα ὑπιδείκνυνται; ἢ τούτων ὀλίγον σοι μέλει, ἄχρις αὖ ὑσταλὴς ἡ ἀναβολὴ, καὶ ὁ πώγων βαθὺς, καὶ ἐν χρῷ ἡ κουρά; ἢ πρὸς ὃ λοιπὸν ἄρα ἔχωμεν τυγχάνει χαλόνα, καὶ σάθμιον ἀκριβῆ τῶν τοιούτων, ὡς Ερμότιμός φησι, καὶ χρὴ ἀπὸ σχημάτων, ἢ βαδισμάτων ἢ κουρᾶς διαγινώσκειν τοὺς ἀνδρίσους. ὃς δ' ἂν μὴ ἔχῃ ταῦτα, μηδὲ σκυθρωπὸς ᾖ, καὶ φθεγγίζηται ὃ πρόσωπον, ἀποδόκιμαστέος, ἢ ἀποβλητέος. ἀλλ' ὅρα μὴ καὶ ταῦτα, ὦ Ερμότιμε, παίζεις πρὸς με, πειρώμενος, εἰ ἐξαπατώμενος σιωπήσω. ΕΡ. διατί τοῦτ' ἐφθέγξω; ΛΥ. ὅτι, ὦ γαθὲ,

A LVC. Facilè tamen coniicio hęc diuersæ sectæ & opinionis affirmasse neminē. Quare an illi quos tu te audiuisse prædicas, è numero philosophantium fuerint, nescio. HERM. Ne ij quidem LVC. Proinde homines idiotas hęc dixisse credibile est. HER. Et valde quidem. LVC. Vide obsecro vt iterum me deceptum ab omni spe deiicere soleas: neque verū sermonem exponis, sed existimas te cum Margita quopiam insulso & stupido verba facere, vt planè persuasum haberem, Hermotimum virum singulari prędituin cùm ingenio tum industria, annos nunc natum quadraginta, hominibus tamen i-
B diotis, de sapiētię studio, déque viris philosophiæ candidatis credidisse, illorūque inductum testimonio & prædicatione, rectiore via philosophātium electionem fecisse: neque enim ista tibi prædicāti facilè crediderim. HER. At ne hoc quidē te fugiat Luciane, me nō solùm credidisse aliis, verùm mihi quoque ipsi. Etenim conspiciebam illos honestè & ornatè incedentes, splendidè & decenter amictos, nunquam non certis commentationibus cogitabundo animo intentos, aspectu tetricos & terribiles, demissa barba, &
C lonca coma venerandos, nihil molle aut parum virile, aut citra delectum aliquid admittentes, quod quidem aliis stuporē induceret, aut planè videretur impudēs & Cynicū, sed in media & regia via constitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur esse optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa quæ paulo antè præceptorem facientem me vidisse testabar, ipsos designantes vidisti? videlicet fœnori & vsurę seruientes, amarulenter & contentiosè mercedem à discipulis exigentes, in conuiuiis aut colloquiis immodestè & pertinaciter digladiantes, aliáque quęcunque
D indecorè plerunque peccare consueuerant? Aut fortasse harum rerum nullā curam habendam esse existimas, modò vestitus sit probè mundus, & nitidè compositus, & barba profunda, prolixáque in capite cęsaries? Quare in posterum, vt video, hîc nobis certus erit canon & regula rectè philosophantes exactè cognoscendi, quem videlicet proponit Hermotimus: oportétq; omnino ex habitu mundiore, grauioréque incessu, & capillo prolixiore, optimorum cognitionem sumere. Itaque cui hæc deesse viderimus, neque ille tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitationibus obambulauerit, reprobandus, & nihili æstimandus est. Sed vide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo num deceptum me esse sentiam. HER. Quorsum istud dicis? LVC. Quòd hæc, ô bone,

rectiùs ſtatuarum ſit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu ſumendam eſſe dixiſti. Omnino enim illæ habitu ferè ſunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quiſpiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum abſolutæ formæ archetypum expreſſerit. Quòd ſi etiam maximè inde coniectura capienda eſt in illis dignoſcendis, quid ille ager, qui viſu captus, philoſophiæ perdiſcendæ deſiderio tenetur? Quî enim fieri poſſet, vt in habendo delectu non tota via aberret, cùm neque habitus neque inceſſus perſpiciendi facultatem habeat? HER. Ego verò ô Luciane, non ad cęcos verba facio, neque illorum mihi quicquam curæ eſt. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, vt tantarum rerum, adeóque omnibus neceſſariarum cognitu, communis quædam eſſet cognitio. Sed enim quando ita tibi videtur, à Philoſophiæ commercio cæci excluſi maneant, poſteaquam orbati ſunt oculis: tametſi cum primis operæpretium mihi videbatur, illos præ omnibus aliis Philoſophiæ ſtudio incumbere, ne acceptam amiſſi viſus calamitatem ferrent immoderatiùs. Cæterùm illi qui probè vident, etiamſi fuerint perſpicaciſſima oculorũ acie prędíti, quónam pacto ea quæ in animo tecta ſunt, peruidere poſſunt ab illa externa veſtitus munditie? Niſi enim me fallat animus, tale quiddam eſt quod dicturus ſum, nimirum te parandæ & colligendæ ſapientiæ cupidine cum iſtiuſmodi viris conuerſari, vtque ea in dies aucta cumulatiùs euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu poſſibile, vt ab iis ipſis quas dixiſti cognitionibus philoſophantem aut ſecus perſpiceres? Neque enim iſta perinde ſolent propalam eſſe conſpicua, ſed ſunt abſtruſa valde, atque adeò in obſcuro repoſita, quæ multis vix orationibus & congreſſibus, poſtremùm verò operibus conſimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuiſſe te: quòd ſi me fallit opinio, audi iam nunc: ſic enim habet fabula: nimirum, Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter ſe ſuſcepiſſe de artificij principatu & pręſtantia: atque ipſum quidem Neptunum tau rum effinxiſſe, Mineruam verò domum excogitaſſe: porrò Vulcanus hominem compoſuit, fabricauítque. Cæterùm vbi iam ad Momum ventum eſſet, quem certaminis arbitrum & expenſorem elegerant, & ille ſingulorum opera diligentiſſimè inſpexiſſet: in aliis quidem quæ reprehenderit, ſuperuacaneum fortaſſe foret referre:

A ἀνδριάντων ταῦτα ἐξέπασιν λέγῃς, ἢ ἀπὸ τῶ σχημάτων. πολλῶ γοῦν σχῆνοι εὐσχημονέστεροι, καὶ τὰς ἀναβολὰς κοσμιώτεροι, Φειδίου τινός, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος πρὸς τὸ εὐμορφότατον εἰκάσαντος. εἰ δὲ καὶ ὅτι μάλιστα χρὴ τεκμήρεσθαι τοῖς τοιούτοις, τί ἂν πάθοι τις, εἰ τυφλὸς ἂν ὀρθυμοίη φιλοσοφίαν; τῷ λόγῳ τὸν τοῦ ἀμείνω προσαίρεσιν προσηρημένον, ὅτε χρῆμα, ὅτε βάδισμα ὁρᾶν δυνάμενος; ΕΡΜΟ. Ἀλλ' ἔμοιγε οὐ πρὸς τυφλοὺς ὁ λόγος, ὦ Λυκῖνε, οὐδέ μοι μέλει τῶν τοιούτων. ΛΥΚ. ἐλεῶ μὲν, ὦ

B χρηστὲ, καινόν τι δ' γνώσισμα εἰ τῶν οὕτω μεγάλων, καὶ ἅπασι χρησίμων. πλὴν εἰ δοκεῖ, οἱ μὲν, ἔξω ἡμῖν φιλοσοφίας μυέτωσαν οἱ τυφλοὶ, ἐπεὶ ὧν μηδὲ ὁρῶσι. καίτοι αἰσχρὸν ἴσως τοῖς τοιούτοις μάλιστα φιλοσοφεῖν, ὡς μὴ πάνυ ἀχθοιντο ὅτι τῆ συμφορᾷ. οἱ δὲ δὴ βλέποντες, καὶ σφόδρα ὀξυδερκεῖς ὄντες, τί ἂν δυναίντο σωφρονεῖν τῶν τῆς ψυχῆς, ἀπό γε τῆς ἔξωθεν ταύτης προσβολῆς; ὃ δὲ βούλομαι εἰπεῖν, τοῖον δέ ἐστιν, οὐχ ὅτι τῆς γνώμης τῶν ἀνδρῶν ἔρωτι προσηκεῖς αὐτῆς, καὶ ἀξίους

C ἀμείνων γίγνεσθαι ἐς τὰ τῆς γνώμης. ΕΡ. καὶ μάλα. ΛΥ. πῶς οὖν οἷόν τέ σοι ἦν, ἀφ' ὧν ἔφησθα σκεῖνον τῶν γνωσισμάτων ἐλεᾶν, τὸν ὀρθῶς φιλοσοφοῦντα, ἢ μή; ὃ γὰρ φιλεῖ τὰ τοιαῦτα οὕτω ῥᾳδίως φαίνεσθαι, ἀλλ' ἔστιν ἀπόρρητα, καὶ σὺν ἀφανεῖ κείμενα, λόγοις καὶ συνουσίαις ἀναδεκνυμένα, καὶ ἔργοις τοῖς ὁμοίοις ὀλίγοις. ὁ γοῦν Μῶμος, ἀκήκοας, οἶμαι, ἃ τινα ἠπάσατο τῶ Ἡφαίστου· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ νῦν ἄκουε. φησὶ γὰρ ὁ μῦθος ἐρίσαι Ἀθηνᾶν, καὶ Ποσειδῶνα, περὶ Ἡφαίστου δημιουργίας πρῶτον· καὶ τὸν μὲν Ποσειδῶνα, ταῦρόν τινα δημιουργήσαι· τὴν Ἀθηνᾶν δὲ, οἰκίαν ὑφηνῆσαι· ὁ Ἥφαιστος δὲ, ἀνθρωπον ἅμα συνεπήξατο. καὶ ἐπεὶ ὧν τὸν Μῶμον ἦκον, ὃν ὧν δικαστὴν προσείλοντο, θεασάμενος ἕκαστος ἕκαστου τὸ ἔργον, τῶν μὲν ἄλλων, ἅτινα ἠπάσατο, παρίημι· αὐτὸν δὲ εἶπ λέγειν·

ὅτι τῦ ἀνθρώπου δὲ τῦτο ἐμέμφατο, Ⓒ τὸν ἀρχιτέκτονα ἐξέπληξε τὸν Ἥφαιστον, ὅτι μὴ καὶ θυρίδας ἐποίησεν αὐτῷ τῷ στέρνῳ, ὡς ἀναπεφασθισῶν, γνώσιμα γίγνεσθαι ἅπασιν ἃ βούλεται, καὶ ὁπόσος· καὶ ἢ ψεύδεται, ἢ ἀληθεύῃ. σκῆνος μὲν οὖν ἅτε ἀμβλυώττων, οὕτω πρὸς τὴν ἀνθρώπων διάνοιαν. σὺ δ' ἴσως τὸν Λυγκέα ἡμῖν διέδρακας, καὶ ἑρᾷς τὰ ἔνδον ὡς ἔοικε λῷον τῦ στέρνου, καὶ ἀνέῳκταί σοι τὰ πάντα, ὡς εἰδέναι μὴ μόνον ἃ βούλεται, καὶ ἃ γιγνώσκῃ ἕκαστος, ἀλλὰ καὶ πότερος ἀμείνων ἢ χείρων. ΕΡΜΟ. παίζῃς, ὦ Λυκῖνε· ἐγὼ δὲ, Β καὶ θεὸν εἰλόμην· καὶ ἡ μεταμέλειά μοι τῆς αἱρέσεως. ἱκανὸν δὲ τῦτο πρὸς γε ἐμέ. ΛΥΚΙΝ. ὅμως σὺ μὲν εἶπας, ὦ ἑταῖρε, καὶ πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ πρὸς τί με παραπολύμενον ἐν πολλῷ τῷ συρφετῷ; ΕΡΜΟΤ. οὐδὲν γὰρ αὖ σοι ἀρέσκῃ, ὧν αὖ εἴπω. ΛΥΚ. ἴσκε, ὦ γαθέ· ἀλλ' οὐδὲν ἐθέλεις εἰπεῖν ὁποῖον αὖ με ἀρέσῃ. ἐπεὶ δ' οὖν σὺ ἐκὼν ἀποκρύπτῃ, καὶ φθονεῖς ἡμῖν, ὡς μὴ ἐξ ἴσου χρώμεθά σοι φιλοσοφήσαντες, ἐγὼ πειράσομαι ὅπως δὴ οἷός C τε ὦ καθ' ἑαυτὸν ἐξευρεῖν τινὰ ἀκριβῆ πρὸς τῦτων κρίσιν, καὶ τινὰ ἀσφαλεστάτην αἵρεσιν. ἄκουε δὲ ἢ σὺ, εἰ βούλῃ. ΕΡΜΟΤΙΜ. ἀλλὰ βούλομαι, ὦ Λυκῖνε. ἴσως γὰρ τι χρήσιμον ἐρᾷς. ΛΥΚΙΝ. σκόπει δή, καὶ μὴ καταγελάσῃς, εἰ πᾶσι τοῖς πᾶσιν ἰδιωτικῶς διαζητῶ αὐτό. ἀνάγκη γὰρ οὕτως, ἐπεὶ μὴ σὺ ἐθέλεις σαφέστερον εἰπεῖν, εἰδὼς ἄμεινον. ἔγωγε δή μοι ἡ μὲν ἀρετὴ, τοιόν τι, οἷ πόλις τις διδαμένας ἔχουσα τοὺς ἐμπολιτευομένους (ὡς φαίη D δὴ ὁ διδάσκαλος ὁ σὸς, ἐκεῖθέν ποθεν ἀφιγμένος) σοφοὺς ἐς τὰ ἀκρότατον, ἀνδρείους ἀπάντως, δικαίους, σώφρονας, ὀλίγου θεῶν ἀποδεόντως· οἷα δὲ πολλὰ γίγνεται πρὸς ἡμῶν, ἁρπαζόντων καὶ βιαζομένων, καὶ πλεονεκτούντων, οὐδὲν ἂν εἴδῃς, φασὶν, ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει τολμώμενον, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ Ⓒ ὁμονοίᾳ ξυμπολιτεύονται, μᾶλλα εἰκότως.

illud tamen in hominis opificio potissimùm calumniatus est, atque ipsum quidem architectum Vulcanum non mediocriter perculit, quòd artifex non in pectore ostiola quædam addidisset, quibus apertis & reclusis perspicuum fieret omnibus quid ille velit, aut in animo strueret & cogitaret: num mentiretur, an verum diceret. Atque ille quidem velut cæcutiens sic de hominibus statuit: tu verò nobis ipso etiam Lynceo es perspicacior, qui, sicuti videtur, per pectus ipsum quæ intus sunt, cernis, sùntque tibi aperta omnia, adeo vt non solùm certò teneas quid quisque velit aut cogitet, verùm etiam vter sit melior aut deterior. HERM. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego verò Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neque prorsus electionem moror: atque hæc quidem satis Hermotimo. LVCIAN. Attamen ne sic quidem mihi dignaris exponere, ô amice, sed me in ima vulgi fece versantem superbè contemnis. HER. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quæ dixero. LVC. Nequaquam, ô bone, verùm nihil eorum vis dicere, quod me delectaturum esset. Et quia tu me celas de industria, nobis inuidens, ne fortè tibi pares euadamus, si philosophiæ indagandę studio operam nauaremus: periculum faciam, si quo modo fieri possit, vt per me exactam iudicandi rationem, miniméque fallibilem delectus habendi viam inueniam. Quocirca tu, si volueris, arrectis auribus attento fac sis animo. HERM. Prorsus isthuc volo, ô Luciane: fortassis quiddam scitu dignum dicturus es. LVC. At vide ne naso me suspendas, si illud omnino rusticè & ineptè proposuero. Ita enim facto opus esse video, posteaquam tu, qui harum rerum es multo peritior, illud manifestiùs & disertiùs explicare grauaris. Itaque Virtutem vrbis instar esse fingas volo, quæ ciues habeat honestissimè & integerrimè Rempub. administrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, qui isthuc aliquando peruênit, idem hoc affirmare non dubitat: præterea summa sapientia viros exornatos, magno infractóque animo præditos, iustitię seruantissimos, modestia admirandos, parum infra Deorum conditionem consistentes: cuiusmodi multa apud nos designantur, rapina, violentia, iniuria, habendi cupidine: eorum flagitiorum ne tantillum quidem quenquam audere in ea vrbe conspiceres: sed pacati & concordes Reipublicę munia simul obeunt & administrant. Nec iniuria,

Virtus vrbis instar optimè instituta.

Ea enim quæ aliis in vrbibus ſeditionum & factioſarum contentionum concitandarum occaſionem ſuppeditant, quorúmque gratiá alter alterum clandeſtinis petit inſidiis, ea inquam omnia è medio illorum ſublata & remota ſunt. Neque enim aut aurum, aut voluptates, aut honores habent in pretio, tanquam alicuius momenti iſta apud illos habenda ſint, verùm iam olim hæc in vniuerſum, tanquam parum neceſſaria exiſtimantes ad bene gerendam Rempublicam, vrbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt vitam, bonis legibus, æqualitate, libertate, & omnibus denique bonis inſtitutam. HERMOT. Quid igitur ô Luciane? an non tibi videtur æquiſſimum eſſe, vt omnes certatim eius vrbis ciues fieri deſiderent, ita vt itineris tam laborioſi moleſtiam pro nihilo reputent, neque temporis longinquitate victi animum deſpondeant, certò & conſtanter perſuaſum habentes, ſe omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri, eiúſque politiæ ſe participes futuros? LVC. Sanè per Iouem, ô Hermotime, omnibus omnes neruos in hoc intendendos eſſe arbitror, cætera verò negligenda. Nec patriæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda eſt: neque valde moueri decet aut frangi animo parentum aut liberorum nos detinentium cõplorationibus: ſed & illi pari opera ad eandem profectionẽ nobiſcum ſuſcipiendã cohortandi ſunt. Quòd ſi aut ſequi nos recuſauerint, aut per ætatem non potuerint: illis relictis & poſthabitis, rectà ad vrbem omnium feliciſſimam animosè tendendum erit, reiectis etiam veſtimentis, ſi eiſdem amicti detineremur, illic haud dubiè conueſtiendi. Neque enim periculum eſt ne quis te eò nudo corpore delatum excluſurus ſit. Iam enim & aliàs virum multa canitie reuerendum diſſerentem audiui quînam illic res haberent: méque magnopere cohortabatur ille, vt me ſibi ad vrbem eunti comitem adiungerem: ſiquidem pollicebatur itineris ducem ſe fore, & quòd me ciuitate donare vellet, vnúmque ex tribulibus facere, ſuo adſcriptum ſodalitio, adeò vt nulla non ex parte bene & feliciter agerem. Cæterùm ego id ætatis rectè monenti non obtemperabam, ſtultitia & rudibus annis dehortantibus: nondum enim egreſſus eram annũ quintum & decimũ. Fortaſſis ſi ſecutus fuiſſem, iam in ſubvrbio aut præportis cõſiſterem. Porrò de ciuitate, ſi rectè commemini, cũ alia multa,

A ἃ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, οἶμαι, τὰς στάσεις καὶ φιλονεικίας ἐκλείρει, καὶ ὧν ἕνεκα ἐπιβουλεύουσιν ἀλλήλοις, ταῦτα πάντα ἐκποδών ἐστιν ἐκείνοις. οὔτε γὰρ οὔτε χρυσίον ἔτι, οὔτε ἡδονὰς, οὔτε δόξας ὁρῶσιν, ὡς ἀξιαφέρεσθαι τοῖς αὐτῶν, ἀλλὰ πάλαι τῆς πόλεως ἐξεληλάκασιν αὐτὰ, οὐκ ἀναγκαῖα ἡγησάμενοι ξυμπολιτεύεσθαι· ὥστε γαλήνιόν τινα, καὶ πανευδαίμονα βίον βιοῦσι, ξυνομίᾳ, καὶ ἰσότητι, καὶ ἐλευθερίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς. ΕΡΜΟΤ. τί οὖν ὦ Λυκῖνε; οὐκ ἄξιον ἅπαντας ἐπιθυμεῖν πολί-
B τας γίνεσθαι τῆς τοιαύτης πόλεως, μήτε κάματον ὑπολογιζομένους τὸν ἐν τῇ ὁδῷ, μήτε πρὸς ὀλίγον τοῦ χρόνου ἀπαγορεύοντας, εἰ μέλλοιεν ἀφικόμενοι, ἐλεγχθήσεσθαι καὶ αὐτοὶ, καὶ μεθέξειν τῆς πολιτείας; ΛΥΚΙΝ. νὴ Δί', ὦ Ἑρμότιμε, πάντων μάλιστα ὅτι τούτου σπουδαστέον· τἄλλ' ἀλλοτρίως ἀμελητέον. καὶ μήτε πατρίδος τῆς ἐνταῦθα ἐπιλαμβανομένης, πολλὴν ποιεῖσθαι λόγον, μήτε παίδων, ἢ γονέων, ὅταν εἰσὶν ἐπικατεχόντων, καὶ κλαυθμυριζομένων,
C ἐπικλᾶσθαι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κἀκείνους παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ὁδόν. εἰ δὲ μὴ ἐθέλοιεν, ἢ μὴ δύναιντο, ἀποστασάμενον αὐτοῖς, χωρεῖν μόνον τῆς πανευδαίμονος ἐκείνης πόλεως· καὶ αὐτὸ ἀπορρίψαντας τὸ ἱμάτιον, εἰ τούτου ἐπειλημμένοι κατεύχοιεν, ἐσσύμενον ἐκεῖσε· οὐ γὰρ δέος μή σε τις ἀποκλείσῃ, καὶ γυμνὸν ἐκεῖσε ἥκοντα. ἤδη γάρ ποτε καὶ ἄλλοτε παρεσύρτου ἀνδρὸς ἥκουσα διεξιόντος, ὅπως τὰ ἐκεῖ παράγματα ἔχοι, καί με παρῄνεσεν ἕπεσθαι οἱ
D παρὰ τὴν πόλιν· ἡγήσεσθαι γὰρ αὐτός· καὶ ἐλθόντα ἐλεήσειν, καὶ φυλέτην ποιήσασθαι, καὶ φατρίας μεταδώσειν τῆς αὑτοῦ, ὡς μετὰ πάντων εὐδαιμονοίην. ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην τότε ἀνοίας, καὶ νεότητος τότε, καὶ πεντεκαίδεκα σχεδὸν ἐτῶν. ἴσως γὰρ ἂν αὐτὰ ἤδη ἀμφὶ τὰ παράσεια, καὶ παρὰ ταῖς πύλαις ἂν ἦ. ἔλεγε δ' οὖν καὶ τῆς πόλεως, εἴ γε μέμνημαι, ἀλλά τε πολλὰ,

καὶ ἤδη

καὶ ἤδη καὶ παῖδε, ὡς ξύμπαντες μὲν ἐπήλυδες καὶ ξένοι εἶεν, αὐτόχθων δ' οὐδείς. ἀλλὰ δὲ βαρβάρους ἐμπολιτεύεσθαι πολλούς, καὶ δούλους, καὶ ἀμόρφους, καὶ μικροὺς, καὶ πένητας· καὶ ὅλως, μετέχειν τῆς πόλεως τὸν βουλόμενον. τὸ γὰρ δὴ νόμῳ αὐτοῖς, οὐκ ἀπὸ γενεμάτων ποιεῖσθαι τὴν ἐγγραφήν, οὐδ' ἀπὸ χρημάτων, ἢ μεγέθους ἢ κάλλους, οὐδ' ἀπὸ γένους, οὐδὲ λαμπρῶν ἐκ προγόνων· ἀλλὰ ταῦτα μὲν, οὐδὲ νομίζεσθαι πρὸς αὐτοῖς, ἀποχρῶν δ' ἑκάστῳ προῖκα τὸ πολίτην γενέσθαι, σωφρονεῖν, καὶ ἐπιθυμεῖν τῶν καλῶν, καὶ πόνων, καὶ τὸ ἀλιπαρεῖς, καὶ τὸ μὴ ἐνδοῦναι, μηδὲ μαλακισθῆναι πολλοῖς τοῖς δυσχερέσι, καὶ τὴν ὁδὸν ἐντυγχάνουσι· ὡς ὅστις αὖ ταῦτ' ἐπιδείξηται καὶ διεξέλθοι, παρθυόμενος ἄγει πρὸς τὴν πόλιν, αὐτίκα μάλα πολίτην ὄντα τοῦτον, ὅστις αὖ ἦ, καὶ ἰσότιμον ἅπασι· τὸ δὲ, χείρων, ἢ κρείττων, ἢ βιπατρίδης, ἢ ἀγεννὴς, ἢ δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος, τοῦδε ὅλως εἴη, ἢ λέγεσθαι ἐν τῇ πόλει. EPM. ὁρᾷς, ὦ Λυκῖνε, ὡς ὀλίγου μὲν, οὐδὲ πρὸ μικροῦ κάμνω, πολίτης ἐπιθυμῶν γενέσθαι καὶ αὐτὸς ὅτου καλῆς καὶ εὐδαίμονος πόλεως; ΛΥ. καὶ γὰρ αὐτὸς, ὦ Ερμότιμε, τῶν αὐτῶν σοι ἐρῶ, καὶ οὐκ ἔστιν ὅ,τι ἂν μοι πρὸ τούτων εὐξαίμιλιον γένοιτο. εἰ μὲν οὖν πλησίον ἦν ἡ πόλις, καὶ φανερὰ ἰδεῖν ἅπασι, πάλαι ἂν οὐ ῥᾳδίως μηδὲν ἐνδιάσας, αὐτὸς ἦλθον ἐς αὐτὴν, καὶ ἐπολιτευόμην ἂν οὐκ πολλοῦ. ἐπεὶ δὲ ὡς ὑμεῖς φατε (σύ τε καὶ Ἡσίοδος ὁ ῥαψῳδὸς) πολὺ πόρρω ἀπῴκισται, ἀναγκαῖον ζητεῖν ὁδόν τε τινὰ ἀγνοοῦντα ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἡγεμόνα τὸν ἄριστον. ἢ οὐκ οἴει σὺ ὅτῳ χρῆναι ποιεῖν; EPM. καὶ πῶς οὐ; ἄλλως ἔλθοι τις; ΛΥ. ἀκούω σοι μὲν ὅτι ὁ τοιαῦτα, καὶ Φάσκων εἰδέναι, πολλὴ ἀφθονία τῶν ἡγησομένων. πολλοὶ γὰρ ἕτοιμοι πάρεισιν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν ἕκαστος εἴη λέγοντες. ὁδὸς γὰρ μία, καὶ ἡ αὐτὴ φαίνεται, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ διάφοροι, καὶ οὐδὲν ἀλλήλαις ὅμοιαι.

A tum hæc quoque prædicare ſolebat, quemadmodum omnes eius vrbis incolæ eſſent aduenæ & peregrini, nec vllus eſſet indigena. Quin etiam illud addebat, non parum multos in eadem Repub. verſari barbaros, & ſeruilis conditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò voluntas eſſet eò tendendi: quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas, affirmabat non ſumi aut ab externa cultus & veſtitus elegantia, aut à corporis proceritate & formoſitate, neque à generis ſplendore, aut claris maioribus, ſed ea B pro nihilo æſtimari apud illos. Oportere tamen eos qui ciuitatis ius indipiſci velint, intelligentia inſtructos eſſe, rerúmque honeſtarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis voluptatum illecebris capi, neque effœminari aut emolleſcere rebus dubiis & difficilibus inter eundum ingruentibus. Quiſquis itaque hæc præſtiterit, expoſueritque: vbi primùm vrbẽ attigerit, actutum in ciuium communionem aſſumitur, quicunque tandem fuerit, parem experturus honorem. Porrò peior an melior, an nobilis, an ingenero- C ſus, an ſeruus, an liber, aut an prorſus infimæ ſortis & conditionis homo ſit, in ea ciuitate ne nominantur quidẽ. HER. Hinc perſpicere potes Luciane, quòd nõ temere aut pro rebus ficulneis tantos ſudores perferam, cùm adeo felicis & exoptatæ Reipubl. ciuis fieri concupiſcam. LVCIAN. Et ego quidem harum rerum cõmuni tecum cupiditate teneor: atque haud ſcio, an quicquam ſit quod perinde præ his mihi votis expetendum putem. Iam ſi in propinquo vrbs ſita foret, & omnium proſpectui expoſita: iam olim, vt ſcis, nulla animi ambiguitate pre- D peditus, eam fuiſſem ingreſſus, inque ea multum iam temporis verſando contriuiſſem. Poſteaquam verò, quemadmodum vos perhibetis (nimirum tu, & Heſiodus ille rhapſodus) valde procul hinc remota eſt, operæpretium mihi eſſe videtur, vt & viam ipſam quæ rectà nos ad vrbem ducat, inueſtigemus, nec minùs operæ & ſtudij in duce quàm optimò deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum videtur Hermotime? HERMOTIM. Et quînam alia ratione eò quis peruenire? LVCIAN. Nonne vides igitur immenſam multitudinem promittentium & affirmantium ſe viæ peritos eſſe? Multi enim ad hoc parati circunſtant, quorum nemo non ſe indigenam eſſe perſanctè deierat. Cæterùm non eſſe vnam tantùm viam, illud apparet liquidò, ſed innumeras & valde diuerſas, nec quicquam habentes in quo inter ſe conueniant.

Vrbis virtutis incolæ, aduenæ omnes & peregrini.

Via ad virtutem.

Nam hæc quidem ad occidentalem plagam vergit, illa ad ſolem exorientem: mox altera ad ſeptentrionem, viatorem ducit, altera verò rectà ad meridiem. Rurſus hæc quidem per florida prata, & molles plantas, ſub vmbra amœna & delectabili, nihil habens aſperitatis aut difficultatis: altera autem petricoſa, & omnibus modis aſpera, multum exhibens viatoribus cùm ſitis tum ardoris, tum etiam laboris & moleſtiæ. Et tamen omnes illæ cùm multæ ſint, ad eandem vrbem, quæ vna eſt, tendere perhibentur, tametſi ſint inter ſe diuerſiſſimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæſitantia. Etenim in quancunque forte fortuna incidero, virum quempiam circa ingreſſum diuerticuli conſiſtentem offendo, antiqua virtute & fide admirandum, ſtatim in introitu accedenti manus porrigentem, vehementérque cohortantem, vt ipſius viam ingrediar: vſqueadeo certatim vnuſquiſque illorum ſe compendioſæ viæ gnarum eſſe iactat identidem, alios verò tota via aberraſſe, neque vnquam eò peruenisſe, neque aliorum inſequentium duces eſſe poſſe. Tandem vbi proximum acceſſero, audio & illum de via ſua magnificè pollicentem, aliósque malitiosè vituperantem. Ad eum quoque modum facit is qui huic vicinus eſt, & ſic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque viarum multitudo & diuerſitas non mediocriter me conturbant, animúmque meum incertum diuersè diſtrahunt, maximè verò duces ipſi præter modum vociferantes, dum quiſque ſua immodicis laudibus deprædicat. Neque enim calleo in quam declinãs, aut quem potiſſimum ex ducibus ſecutus, vrbem accedere queam. HER. At ego te Luciane ab omni hæſitatione liberabo. Etenim haud facilè, ſi iis qui ante nos idem itineris confecerunt, fidem habueris, ab errabis. LVC. Quibus tu habendam fidem dicis? aut quem ex ducibus ſequuti ſunt? aut per quam viam ingreſſi ſunt? Iterum enim nobis ſub alia forma eadem apparet animi perplexitas, à rebus ad homines tranſlatis. HER. Quonam modo iſthuc dicis? LVC. Quoniam quidem qui in Platonis viam digreſſus eſt, & illo duce ſe in viam dedit, illam haud dubiè laudaturus eſt: rurſus qui Epicurum ducem ſibi ſequendum elegit, Epicuri: ita omnino alius aliam commendabit: tu verò veſtram omnibus aliis præferes. Aut non ita futurum eſſe Hermotime credendum eſt? HERM. Et cur non? LVC. Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cùm etiamnum ignorē ex viatoribus cuinam potiſſimùm fides adhibenda ſit.

A ἢ μὰν γὰ ὅτι τὰ ἑσπέρια, ἡ δὲ ὅτι πρὸ ἕω φέρειν ἔοικεν, ἡ δ' ὅτι ἐπὶ ἄρκτους, καὶ ἄλλη δι' ἡμέρας. ἡ μὰν δὴ λειμώνων, καὶ φυτῶν, καὶ σκιᾶς, ὕδατος, καὶ ἁβρᾶ, ὁδὸν αὐτὴν τοῦτον ἢ δύσβατον ἔχουσα· ἡ δὲ, πετρώδης καὶ τραχεῖα, πολλὴ ἥλιον, καὶ δίψος, καὶ κάματον παρεφαίνουσα. καὶ ὅμως αὗται πᾶσαι πρὸς τὴν πόλιν ἄγειν λέγονται, μίαν οὖσαν, ἐς τὰ σώματα τελευτώσαι. ἔνθα δή μοι καὶ ἡ πᾶσα ἀπορία ἔστιν. ἐφ' ἑνὶ γὰ δὴ ἔλθω αὐτῶν, αὐτὴ καὶ πρὸ ἀρχῆς τῆς ἀτραποῦ ἕκαστος ἑφεστὼς, σὺν τῇ εἰσόδῳ μάλα τις ἀξιόπιστος B ὀρέγει τε τὴν χεῖρα, καὶ παρατείνει καὶ τὴν αὐτοῦ ἀπιέναι, λέγων ἕκαστος αὐτῶν μόνος τὴν ὀρθὴν εἰδέναι, τοὺς δ' ἄλλους πλανᾶσθαι, μήτε αὐτοὺς ἐλπιδοφόρους, μήτε ἄλλοις ἡγήσασθαι δυναμένους ἀκολουθήσασιν. καὶ ὅτι τὸν πλησίον ἀφίκωμαι, καὶ ἐκεῖνος τὰ ὅμοια ἐπιχειρήσει παρὰ τῆς αὐτοῦ ὁδοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους κακίζει, καὶ ὁ πρ' αὐτοῦ ὁμοίως, καὶ ἑξῆς ἅπαντες. τὸ, τε τοίνυν τῶν πλῆθος τῶν ὁδῶν, καὶ ὁ αὐτόμοιον αὐτῶν, ἀμηχανίαν παρέχει μοι, καὶ ἀπορῶν ποιεῖ· καὶ μάλιστα οἱ ἡγεμόνες ἐπαρθέντες ἀλλήλοις, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἐπαινοῦντες. C οὐδὲ γὰ οἶδα ἐγὼ ἵνα τραπόμενος, ἢ τῷ μᾶλλον ἀκολουθήσας, ἀφικοίμην δὴ πρὸς τὴν πόλιν.

ΕΡ. ἀλλ' ἐγώ σε ἀπολύσω τῆς ἀπορίας. τοῖς γὰρ πρωτοπορευομένοις ὦ Λυκῖνε πιστεύσας, οὐκ ἂν σφαλείης. ΛΥ. ποῖ λέγεις; τοῖς καὶ ποίαν ὁδὸν ἐλθοῦσιν; ἢ τίνι τῶν ἡγεμόνων ἀκολουθήσασιν; αὖθις γὰ ἡμῖν ὁ αὐτὸ ἄπορον, σὲ ἄλλη μορφῇ ἀναφαίνει, ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τοῖς ἀνδράσι μετελπλυθότα. ΕΡ. πῶς τοῦτο φῄς; ΛΥ. ὅτι ὁ μὲν, τῷ Πλάτωνος πρατόμενος, καὶ συνοδοιπορήσας μετ' αὐτοῦ, ἐκείνῳ ἐπαινέσει δηλονότι· ὁ δὲ, τῷ Ἐπικούρου ἐκείνῳ, καὶ ἄλλος ἄλλῳ· σὺ δὲ, τῷ ὑμετέραν· ἢ πῶς γὰ ὦ Ἑρμότιμε οὐχ οὕτως;

ΕΡΜ. πῶς γὰ δ'; ΛΥ. ὃ τοίνυν ἀπέλυσάς με τῆς ἀπορίας, μὴ ἔτι ὁμοίως ἀγνοῶ τῷ μᾶλλον χρὴ πιστεύσαι τῶν ὁδοιπόρων.

ὁρῶ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν, καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν ἡγεμόνα, μιᾶς πεπειραμένον, καὶ ἐκείνῃ ἐπαινοῦντα, καὶ λέγοντα ὡς αὕτη μόνη ἄγει ὅτι τὴν πόλιν· ἐγὼ μέντοι ἔχω εἰδέναι εἰ ἀληθῆ φησιν. ἀλλ' ὅτι μὲν ἀφῖκται ποτέ τι τέλος, καὶ εἶδέ τινα πόλιν, δῶσω αὐτῷ ἴσως. εἰ δὲ ἐκείνην εἶδεν, ἴδωμεν ἐγώ τε, καὶ σὺ πολιτεύσασθαι ἡδέως εἰς Κόρινθον ἐλθών, ὁ δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἴεται Κόρινθον ἐωρακέναι, ἄδηλον ἔμοιγ' ἔτι ὧν. ἐγὼ γὰρ πρῶτος ὁ τινὰ πόλιν ἰδών, Κόρινθον εἶδεν, εἴτε ἐστὶν ἡ μόνη πόλις ἔστιν ἡ Κόρινθος. τὸ δὲ δὴ μάλιστα εἰς ἀπορίαν με καθίστησιν, ἐκεῖνό ἐστι, τὸ εἰδέναι ὅτι πᾶσα αἱρέσις μίαν τὴν ἀληθῆ ὁδὸν· καὶ γὰρ ἡ Κόρινθος μία ἐστίν. αἱ δὲ ἄλλαι πολλαχόσε μᾶλλον, ἢ εἰς Κόρινθον ἄγουσιν, εἰ μή τις ἔτι σφόδρα κακοδαίμων, ὡς οἴεσθαι καὶ τὴν εἰς Ὑπερβορέους, καὶ τὴν εἰς Ἰνδοὺς ἄγουσαν, εἰς Κόρινθον φέλφ. ΕΡ. καὶ πῶς οἷόν τε, ὦ Λυκῖνε; ἄλλη γὰρ ἄλλαχόσε ἄγει. ΛΥ. ἀκούω, ὦ καλὲ Ἑρμότιμε, ὅτι μικρᾶς δεῖ βουλῆς ὅτι τὴν αἵρεσιν τῶν ὁδῶν τε, καὶ ἡγεμόνων. σοὶ δὲ τοῦτο δὴ ὃ τῷ λόγου ποιήσομαι, ἵνα αὖ ἡμᾶς οἱ πόδες φέρωσιν, ἐκεῖσε ἀπιμεν. ἐπεὶ λήσομεν ἴσως, αὐτὴ τῆς εἰς Κόρινθον ἀγούσης, τὴν ὅτι Βαβυλῶνος, ἢ Βάκτρων ἀπιόντες. σοὶ δὲ γὰρ οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχει, τῇ τύχῃ ὅτιτ' ἐπειν, ὡς τάχα αὖ τὴν ἀρίστην ἑλόμενοι, εἰ καὶ αὐθωρὶ ἐξετάσεως ὁρμήσαιμεν ὅτι μίαν τῶν ὁδῶν ἰωμεν. δυνατὸν μὲν γὰρ καὶ τοῦτο γενέσθαι· καὶ ἴσως ποτὲ ἐγένετο ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. ἡμᾶς δέ γε περὶ τὴν οὕτω μεγάλων, οὐκ εἰμὶ δὴν παβόλως ἀναρίστητον, οὐδ' ἐς γενὸν κομιδῇ καταγελάστῳ ἐλπίδα, ὅτι ῥιπὸς ὡς ἡ παροιμία φησὶ, τὸν Αἰγαῖον, ἢ τὸν Ἰόνιον σκαφιδίου πλεῦσαι θέλοντας. ὅτε οὐδ' αἰτιασαίμεθ' ἂν εὐλόγως τὴν τύχην, εἰ ζητοῦσα, καὶ ἀκοντίζουσα, μὴ πρώτως ἔτυχε τοῦ ἀληθοῦς, ἑνὸς ὄντος ἐν μυρίοις τοῖς ψεύδεσιν, ὅπερ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τοξότην ὑπῆρξεν. ὡς, δέον τὴν πελιάδα καταξεῦσαι, ὁ δὲ, τὴν μήλινδον ἔτεμεν· ὁ Τεῦκρος, οἶμαι.

A Video enim vnumquenque illorum, & ipsum, & ducem eius, vnius tantùm viæ feciſſe periculum, ac illam laudare, affirmantem hanc ſolam eſſe quæ perducat ad vrbem. Ego autem num verum dicat, ſcire non poſſum. Quòd enim ad finem aliquem delatus ſit, & ciuitatem quandam conſpexerit, fortaſſe illi haud difficulter conceſſerim: cæterùm num illam viderit quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu verſari concupiſcimus, in Corinthum delati, ille autem Babylonem profectus, Corinthum ſe vidiſſe putarit: hoc quidem etiamnum mihi incertum eſt. Neque enim ille qui aliquam B ciuitatem vidit, ſtatim & Corinthum vidit: ſiquidem non ſola Corinthus eſt ciuitas. Quod autem omnium maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud eſt, quòd ſciam neceſſariò vnam atque adeo veram eſſe viam: ſiquidem nec plures quàm vna Corinthus eſt, aliæ autem quoquo gentium magis viatorem quàm in Corinthum perducunt. Niſi quis vſqueadeo delirus eſſet, & mente captus, vt putaret & eam quæ ad Hyperboreos, & eam quæ ad Indos tendit, in Corinthum recto tramite perducere. C HER. Quónam pacto hoc fieri poſſet ô Luciane, cùm alia aliò tendat? LVC. Proinde ô bone Hermotime, non mediocri opus eſt conſilio in eligendis cùm viis tum ducibus. Neque illud vulgo iactati prouerbij committendum eſt, vt quocunque nos pedes duxerint, eo inconſultò abeamus, quo modo ita haud dubiè decepti pro Corintho ad Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem valde mihi conſultum factu videtur, vt fortunæ tantam rem committamus, tanquam optimam fortaſſe apprehendentes, ſi citra omnem viarum D exactam perueſtigationem, in vnam aliquam quamcunque tandem temere irrueremus. Nihil enim obſtat quominus & fieri poſſit, & fortaſſe iam olim in tãta temporis longinquitate factũ eſt. Haudquaquam verò æquum eſſe opinor, vt tam inconſideranter de rebus adeo magnis ſpem abiiciamus, aut ita in anguſtum coactam conſtringamus, virgultea ſcapha (quod aiunt) Ægæum aut Ionium tranſmittere volentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incuſaremus, ſi ſagittando & iaculando nõ prorſus aſſecuta ſit veram illam viam, vnam nimirum inter tot infinitas falſas & erroneas exiſtentem: quod nec Homerico quidem ſagittario conceſſum fuit, qui cùm debuiſſet columbam arcu fixam deiicere, linea vincula rupit: opinor autem fuiſſe Teucrum.

Sed enim hoc multo magis rationi consentaneum est, spem habere multa vulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud vnum ex omnibus: quoniam periculum non mediocre est, si pro recta & compendiosa via in vnam ex erraticis & deuiis imprudentes incideremus, sperantes, fortunam, meliorem pro nobis electuram esse. Opinor autem in tali re comparatione vtendum, & demonstrandum esse. Neque enim promptum & facile est reuocare cursum, saluúmque & incolumem retro eugdere, si quis soluta naui mari se semel commiserit: verùm necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauseantem vt plurimum, & metu perculsum, capitéque marinis fluctibus grauatũ. Æquum verò fuerat, sub initium, priusquam vela ventis permisisset, conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret ventus Corinthum nauigare volentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HERMO. Est quidem Luciane, quod dicis, non improbandum. Verumenimuero hoc satis certò scio, quòd si etiam per circulum omnes ad vnum accesseris, non tamen alios inuenies neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos, quàm Stoicos. Atque si animus tibi est aliquãdo Corinthum perueniendi, illos sequendos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis vestigia incedendo: alioqui frustra hanc viam tentabis. LVC. An non sentis, ô Hermotime, commune quiddam te dixisse? haud dubiè enim hoc ipsum dixerit & quisque qui communem cum Platone viam ingreditur, & qui Epicurum ducem sequitur, insuper & alij, me videlicet Corinthum nunquam vẽturum, nisi cum illorum aliquo itineri memet accingam: ita vt necessarium mihi esse videam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est: aut omnibus iuxtà diffidere, quod quidem multo tutissimum esse opinor, donec vera pollicentem inuenerimus. Age verò, si quemadmodum nunc ignarus sum, etiamnum certum non habens quinam ex omnium philosophantium ordine & numero verum diceret, vestræ sectæ me addicerem, habita tibi fide viro amico & familiari, attamen Stoicę saltem philosophiæ perito, tantúmque vnicam illam viam ingresso: postea verò Deorum aliquis ab inferis in vitam reuocaret Platonem & Aristotelem,

A ἀλλὰ πολλῷ σφόδρα βουλομώτερον τὴν πολλῶν πρωθήσεσθαι καὶ πειρᾶσθαι τῷ ξύμπαντι ἐλπίζειν, ἢ πάντως ἐκεῖνο ὃ ἐν ὀξὺ ἀποβῆναι. ὁ δὲ κίνδυνος ὅτι μικρὸς, εἰ αὖθις τῆς ἐπ' εὐθὺ ἀγωγῆς, ἐς τὴν πεπλανημένων μίαν ἀγνοοῦντες ἐμπέσοιμεν, ἐλπίζοντες ἄμεινον αἱρήσεσθαι τῷ τύχην ἐπ' ἀμφότερα, εἰκάζειν οἶμαι. οὐδὲ γὰρ ἀναστρέψαι ἔτι, καὶ ἀνασωθῆναι ὀπίσω ῥᾴδιον, ὦ ἄπαξ ἐλπίδῃ τῇ πλεούσῃ τις αὐτὸν, ἐκ ἀπόγαιος. ἀλλ' ἀνάγκη ἐν τῷ πελάγει φέρεσθαι, ναυτιῶντα ὡς ὁ πολὺ, καὶ δεδοικότα, καὶ καρηβαρούμενον ὑπὸ τοῦ κάλου, δέον ὀξὺ ἀρχῆς περὶ ἐκ πλοῦσαι, ἀναβάντα ὅπου σκοπιά τινα, σκέψασθαι εἰ εὐπόρον ἐστὶ καὶ ἄνεμον ὃ πνεῦμα τοῖς εἰς Κόρινθον ἀφορμοῦσι ἐθέλουσι. καὶ, νὴ Δία, κυβερνήτην ἕνα τὸν ἄριστον ἐκλέξασθαι, καὶ ναῦν ἀπαγῆ, οἵαν ἀφορκέσαι πρὸς τηλικοῦτον κλύδωνα. ΕΡΜ. ἔστω γε ἄμεινον, ὦ Λυκῖνε, πολλοῦ. πλὴν οἶδά γε ὅτι ἀπόντας ἐν κύκλῳ περιελθών, οὐκ ἄλλους ἂν εὕροις, οὔτε ἡγεμόνας ἀμείνους, οὔτε κυβερνήτας ἐμπειροτέρους τῶν Στωϊκῶν. καὶ ὦν ἐθελήσῃς γε ἀφικέσθαι ποτὲ πρὸς Κόρινθον, ἐκείνοις ἕπου, τὰ Χρυσίππου καὶ Ζήνωνος ἴχνη πρεσβεύων· ἄλλως δὲ, ἀδύνατον. ΛΥ. ὁρᾷς τοῦτο ὡς χρηστὸν, ὦ Ερμότιμε, εἴρηκας; εἴποι γὰρ ἂν αὐτὸ καὶ ὁ τῶν Πλάτωνι ξυνοδοιπορῶν, καὶ ὁ Επικούρῳ ἑπόμενος, καὶ οἱ ἄλλοι, μὴ ἀπελθεῖν με εἰς τὴν Κόρινθον, εἰ μὴ μετ' ἐμαυτοῦ ἕκαστος. ὥστε, ἢ πᾶσι πιστεύειν χρὴ, ὅπερ γελοιότατον, ἢ ἀπιστεῖν ὁμοίως· μακρῷ γὰρ ἀσφαλέστατον τὸ ξυνοῦσιν. ἀλλὰ εἰ ἔρωμαι πάλιν σε ὑποιχνούμενον. ἐπεὶ φέρε, εἰ καθάπερ νῦν ἔχω ἀγνοῶν ἔτι ὁστὶς ἐξ ἀπάντων ἐστὶν ὁ ἀληθεύων, ἐλοίμην τὰ ὑμέτερα, σοὶ πιστεύσας, μηδὲ φίλῳ, ἀπὸ μόνα γε εἰδὼς τὰ τῶν Στωϊκῶν, καὶ μίαν ὁδὸν ὁδοιπορήσαντι ταύτην, ἔπειτα θεῶν τις ἀναβιώσαι ποιήσῃ Πλάτωνα, καὶ Πυθαγόραν, καὶ Αριστοτέλην,

καὶ τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ περιστάντες ἐρωτῷεν με, καὶ, νὴ Δί', εἰς δικαστήριον ἀγαγόντες, ὕβρεως ἕκαστος δικάζοιντο, λέγοντες, ὦ βέλτιστε Λυκῖνε, τί παθὼν, ἢ τίνι ποτὲ πιθόμενος, Χρύσιππον καὶ Ζήνωνα παρεθήμησας ἡμῖν, πρεσβυτέρων ὄντων πολλῷ, καὶ σοφίᾳ δοκίμων, μήτε λόγου μεταδοὺς ἡμῖν, μήτε πειραθεὶς ὅλως ὧν φαμέν; εἰ ταῦτα λέγοιεν, τί ἂν ἀποκρινοίμεθα αὐτοῖς; ἢ ἱκανόν σοι, φαίη τις, ὅτι Ἑρμοτίμῳ ἐπείσθης φίλῳ ἀνδρί; ἀλλὰ φαίην ἄν, οἶσθ' ὅτι, ἡμεῖς, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἴσμεν τὸν Ἑρμότιμον τοῦτον, ὅστις ποτέ ἐστιν, οὐδὲ ἐκεῖνος ἡμᾶς. ὥστε οὐκ ἐχρῆν ἀπόντων καταγνώσκειν, οὐδὲ ἐρήμοιν ἡμῖν καταψηφίζεσθαι, αἰσθόμενον πιστεύσαντα μίαν ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ οὐδὲ ταύτην ἴσως ἀκριβῶς κατειληφότα. οἱ δέ γε νομοθέται, ὦ Λυκῖνε, οὐχ οὕτω παρεσκεύασται τοῖς δικασταῖς ποιεῖν, οὐδὲ τὸν ἕτερον μὲν ἀκούειν, τὸν δὲ ἕτερον, ὅταν λέγῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἃ οἴεται ξυμφέρειν, ἀλλ' ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, ὡς ῥᾷον αὐτεξεταζούσας τοὺς λόγους, διείσειεν πάλιν τε καὶ ψευδῆ. καὶ ἐμοὶ γε μὴ οὕτω ποιοῦσιν, ἐφίενται δίδωσιν ὁ νόμος εἰς ἕτερον δικαστήριον ταῦτα, ἅπερ εἰκὸς ἐρεῖν αὐτούς. ἢ τάχ' ἄν τις αὐτῶν καὶ παρεσκέψατό με, εἰπέ μοι, λέγων, ὦ Λυκῖνε, εἴ τις Αἰθιοψ μηδέπω πώποτε ἄλλους ἀνθρώπους ἰδὼν, οἵοι ἡμεῖς ἐσμεν, ἅμα δὲ μὴ ἀποδεδημηκέναι τοῦδε τοῦ τόπου, ἐν τινι συλλόγῳ τῶν Αἰθιόπων διϊσχυρίζοιτο, καὶ λέγοι μηδαμόθι τῆς γῆς ἀνθρώπους εἶναι λευκοὺς, ἢ ξανθοὺς, μηδὲ ἄλλο τι ἢ μέλανας, ἆρα πιστεύοιτ' ἂν ὑπ' αὐτῶν; ἢ εἴποι τις ἂν τῶν πρεσβυτέρων Αἰθιόπων, σὺ δὲ δὴ, πόθεν ταῦτα, ὦ θρασύτατε, οἶσθα, ὃς γε ἀπεδήμησας πρὸ ἡμῶν οὐδαμόσε, οὐδὲ, νὴ Δία, τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις οἶδας ὁποῖά ἐστι, φαίην ἂν ἔγωγε δίκαια ἐρωτῆσαι τὸν πρεσβύτην; ἢ πῶς, ὦ Ἑρμότιμε, συμβουλεύεις; ΕΡ. οὕτω δικαιότατα γὰρ ἂν πλήξαι δοκεῖ μοι. ΛΥ. καὶ γὰρ ἐμοιγε, ὦ Ἑρμότιμε.

A præterea etiam alios omnis generis philosophos: illi autem circunsistentes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicentes: Quid verò passus es optime Luciane, aut à quo persuasus, Chrysippum & Zenonem nobis, qui multo antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulo antè natos, cùm nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur, tentaris? Quòd si hæc ab illis dicerentur, quidnam illis respõderem? An satis mihi fore existimas, si dixero me ab Hermotimo viro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerét, sat scio, Nos verò Lu-
B ciane, quis ille sit Hermotimus, iuxtà cũ imperitiis ignoramus, sed neque ille nos nouit: quare æquum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta caussa condemnare, fidem dantem viro vnicam tantùm in philosophia viam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectam habenti. Sedenim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum vt altero tantùm audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex vsu suo esse intellexerit, non concedatur: verùm vtrunque iuxtà audiendum esse præscribunt, quò facilius diuersis sermonibus inter se examinatis & perpensis, quæ vera, quæ falsa
C sint, inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex appellandi libertatem, vt in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret, Dic mihi, inquiens, ô Luciane, si quis Æthiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quòd nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuentu Æthiopum pertinaciter affirmaret, dicerétque nus-
D quam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque vllius alterius coloris quàm nigros: nunquid aliis fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illum quispiam ex senioribus Æthiopibus, Tu verò vnde hæc cognita & explorata affirmas, audacissime? neque enim vnquam à nobis susceptа ad exteros populos profectione peregrinatus es, neque per Iouem qualia apud exteras nationes sint, vnquam peruestigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An verò hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilij in medium adfers Hermotime? H F. R M. Imò verò tuæ sententiæ assentior: iustissimè enim mihi videtur eius temeritas ita posse compesci. L V C I. Et quidem mihi, ô Hermotime.

Cæterùm quod posthac dicturus sum, quomodo tibi mecum conueniat, scire non possum: mihi quidem & illud iam valde persuasum est. HERM. Qualénam illud est? LVC. Nempe vir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo absurdè propositus est nobis quispiam Luciane, qui saltem Stoicorum placita calluerit, quemadmodum amicus ille tuus Hermotimus, cùm nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam se contulerit, neque apud Epicurum diuerterit, neque omnino cum alio quoquam familiaritatem contraxerit. Itaque si dixerit nihil ita pulchrum aut ita verum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis asseruntur: an non iure optimo temerarius & audax tibi videri debeat, de omnibus definiendi & pronuntiandi auctoritatem sibi sumens, maximè verò cùm tantùm vnius sectæ peritus sit, neque vnquam ex Æthiopia vel alterum pedem protulerit? Quid verò existimas illi respondendum esse? Num verissimum illud, nos videlicet Stoicis addictos, illorum philosophiam perdiscere, iuxta quam dignum putemus philosophari? neque tamen nobis obscura sunt ea quæ dicuntur ab aliis: siquidem præceptor noster & illa inter differendum proponit, refellens subuerténsque illa satis argutè. Num verò existimas hoc responso audito tacituros esse Platonicos & Epicureos, tum etiã alios? An non in risum soluti iure optimo ad me dicerent, qualiánam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane, qui dignatur aduersariis de rebus nostris fidem habere, prorsus existimans eiusmodi esse omnia nostratia, qualia ipsi falsò confingunt & dictitant, quorum aut ipsi imperiti sunt, aut ipsam veritatem de industria celantes obfuscant improbi? Aut igitur si viderit aliquem ex athletis exercentem se priusquã in arenam descenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanẽ quampiam plagam inferentem, quasi cæderet aduersarium, illum ideo statim proclamabit præfectus certaminis esse inuincibilem? Aut non potiùs existimabit perfacile & tutum esse, ita pueriliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenum agere, nullo aduersario illi repugnãte: ipsam autem victoriam tunc primùm decernendam esse, quando aduersarium fortiter deiectum prostrauerit, & superior certando euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui verò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores sui aduersum nos absentes in vmbra dimicant atque digladiantur, illos victores esse putet:

A ἀλλὰ ὃ μὲν τοῦτο οὐκ ἔτ' οἶδα, εἰ ὁμοίως καὶ σοὶ δόξει· ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ τοῦτο πάνυ δοκεῖ. ΕΡ. Ὃ ποῖον; ΛΥ. ἐπάξῃ δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ, καὶ φήσῃ πρὸς με ὧδέ πως· ἀπάλογον τοίνυν κείσθω τις ἡμῖν, ὦ Λυκῖνε, τὰ Στωϊκὰ μόνα εἰδὼς, καθάπερ ὁ σὸς φίλος οὗτος ὁ Ἑρμότιμος, ἀποδημήσας δὲ μηδὲ πώποτε, μήτε ἐς Πλάτωνος, μήτε πρὸς τὸν Ἐπίκουρον, μηδὲ ὅλως πρὸς ἄλλον τινά. εἰ τοίνυν λέγοι, μηδὲν ὕστω καλὸν εἶναι, μηδ' ἀληθὲς πρὸς τοῖς πολλοῖς, οἷα τὰ τῆς στοᾶς ὄντα, καὶ ἃ ἐκεῖνη φησὶν, ἆρ' οὐ δικαίως ἂν δόξαι σοι, πρὸ πάντων ἀποφαίνοιτο, καὶ ταῦτα, ἐν εἰδὼς, οὐδὲ πώποτε ἐξ Αἰθιοπίας τὸν ἕτερον πόδα προελθών; τί οὖν ἀποκρινώμεθα αὐτῷ; ὃ ἀληθέστατον ἐκεῖνο δηλαδὴ, ὅτι ἡμεῖς τὰ μὲν Στωϊκὰ, καὶ πάνυ ἐκμανθάνομεν, ὡς δὴ καὶ ταῦτα φιλοσοφεῖν ἀξιοῦντες· οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ ἃ τὰ ἐκεῖνοι τῶν ἄλλων λεγόμενα. ὁ μὲν διδάσκαλος, καὶ ἐκεῖνα μεταξὺ ἐν διέξεισι πρὸς ἡμᾶς, καὶ διαπτέπει τε αὐτὰ, προσαθεῖς αὐτός. ἢ νομίζεις ἐκεῖθεν σιωπήσεσθαι ἡμῖν τοὺς ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ Πυθαγόραν, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ τοὺς ἄλλους; καὶ δὲ ἀναγελάσονται αὐτοῦ εἰπεῖν πρὸς ἐμέ, οἷα ποιεῖ, ὦ Λυκῖνε, ὁ ἑταῖρός σου ὁ Ἑρμότιμος; ἀξιοῖ τοῖς αὐτοδίκοις πρὸς ἡμᾶς πιστεύειν, καὶ οἴεται τοιαῦτα εἶναι τὰ ὑμέτερα, ὁποῖα αὐτὸς ἐκεῖνοι φασὶν, ἢ οὐκ εἰδότες, ἢ χρυπτόμενοι δὲ ἀληθές; οὐκοῦν ἐγώ τινα καὶ τῶν ἀθλητῶν ἴδοιμι ἀσκούμενον πρὸ τοῦ ἀγῶνος, λακτίζοντα εἰς τὸν ἀέρα, ἢ πυκτεύοντα πληγήν τινα καταφέροντα, τὸν ἀνταγωνιστὴν οὔπω ὄντα παρόντα, ἀθρόως ἀναιρήσει αὐτὸν ἀγωνοθέτης ὤν, ὡς ἄμαχόν τινα· ἢ ἐκεῖνα μὲν οἰήσεται ῥᾴδια εἶναι, καὶ ἀσφαλῆ τὰ γυμνάσματα, οὐδενὸς ἀνταγομένου αὐτῷ, τὸν δὲ νικᾶν τότε καταγνώσεται κρίνεσθαι, ὁπόταν καταγωνίσηται τὸν ἀντίπαλον αὐτὸν, καὶ κρατήσῃ, ὁ δ' ἀπαγορεύσῃ, ἄλλως δὲ οὔ; μὴ τοίνυν μηδὲ Ἑρμότιμος, ἀφ' ὧν δὴ οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ σκιαμαχοῦσι πρὸς ἡμᾶς ἀπόντας, οἰέσθω κρατεῖν αὐτοὺς,

ἢ τὰ ἡμέτερα τοιαῦτα εἶ), ὡς αἰσχρὲ ἐπιθαι ῥαδίως. ἐπεὶ ὁ τοιοῦτον ὅμοιον αὖ εἶ) τοῖς τῶν παιδίων οἰκοδομήμασιν, ἃ καλαμοκυβάσαντες σκῶφοι ἀθενῆ, θύθυς αἰσχρὲ ποιοῦσιν, ἢ καὶ, νὴ Δία, τοῖς τοξεύειν μελετῶσιν, οἱ κάρφη τινὰ στιβάδηδον τες, ἐπειτα ὅτι κόντου πήξαντες, ἀ πόρρω τοῦ θέλθοι, τοχάζονται ἀφιέντες· καὶ ἰῶ τύχωσί ποτε, καὶ διαπείρωσι τὰ κάρφη, αὐτίκα μάλα θύθυς, ὡς τι μέγα ποιήσαντες, εἰ διεξελήλυθεν αὐτοῖς ὁ βέλος διὰ τῶν φρυγάνων. ἀλλ' ἀ Πέρσαι γε ὥτω ποιοῦσιν, οὐδὲ Σκυθῶν, ὅσοι τοξόται. ἀλλὰ τοῦτον μὲν αὐτοὶ κινούμενοι ἀφ' ἵππων, ὡς ὁ πολὺ τοξεύουσιν, ἔπειτα δὲ, ὃ τὰ τοξευόμενα κινεῖσθαι ἀξιοῦσιν, ἀχ ἑστῶτα, ἀδὲ τοξευόντα ὁ βέλος, ἐστ' αὐ ἐμπέσῃ, ἀλλὰ διαδιδράσκοντα ὡς ἔνι μάλιστα, θηεία γέ τοι ὡς ὁ πολὺ καταπτοῦσι, καὶ ὀρνίθων ἔνιοι τυγχάνουσιν. ἰῶ δέ ποτε καὶ ὅτι σκοπὸν δεῖ πειραθῆναι τὸν τόνον τῆς πληγῆς, ξύλον αὐτίτυπον, ἢ ἀσπίδα ὠμοβοΐνων τοῦθέλθοι, διελαύνοιτο, ἀχ ὥτω πιστεύσι, καὶ δι' ὅπλων σφίσι χωρῆσαι τοὺς οἰκείους. εἰπὲ τοίνυν, ὦ Λυκῖνε, πρὸς ἡμᾶς Ἑρμοτίμου, ὅτι οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν Φρύγανα τοῦθέλθοι, καταπτοῦσιν, εἶτα φασὶν αὐθρῶν ὡπλισμένων κεκρατηκέναι, καὶ εἰκόνας ἡμῶν γραφάμενοι, πυκτεύσι τοῦς σκείνας ἀχ κρατήσαντες, ὡς ὁ εἰκὼς, κρατεῖν ἡμῶν οἴονται. ἀλλὰ φαίημεν αὖ ἕκαστος τοῦς αὐτοὺς τὰ τοῦ Ἀχιλλέως σκῶφα, ἃ φησι τοῦτο τοῦ Ἕκτορος,

οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λιτὸν ἔσεσθαι ὀιστόν.

Ταῦτα μὲν οἱ ξυμπόται, ἐν τῷ μέρει ἕκαστος. ὁ Πλάτων δ' αὖ μοι δοκῇ ἀν διηγήσασθαί τι τῶν ἐν Σικελίᾳ, ὡς αὖ εἰδὼς τὰ πλεῖστα. τῷ γὰρ Συρακοσίῳ Γέλωνι, φασὶ δυσῶδες εἶ) τὸ σῶμα, ἀχ τοῦτο ὅτι πολὺ διαλαθὸν αὐτὸν, ἀδενός τινος ἐλκώδους τὸ ἔσωθεν τὸν ἄνδρα, μέχρι δὴ τινα γυναῖκα ξένην συνενεχθεῖσαν αὐτῷ, τολμῆσαι ἀν εἰπεῖν ὅπως ἔχοι τὸ σῶμα τοῦ γυναῖκα ἐλθοῦσα τὸν ἑαυτῆς, ὀργισθέντα, ὅτι ἀκ ἐμέλλοι τοῦς αὐτὸν, εἰδυῖα μάλιστα τὴν δυσωδίαν.

A aut ea quæ à nobis asseruntur, tam sine negotio posse refelli aut subuerti: quoniá illud persimile esset puerorum ædiculis, quas illi vt infirmas parare solent, ita protinus subuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his qui exercitio sagittandi sunt occupati, qui stipulis quibuspiam colligatis, & super contum fixis, nec ita procul positis, emisso telo iaculantur: ac si quando fortè fortuna collimantes scopum tetigerint, stipulásque præfixas iaculo penetrauerint, illico exclamãt quasi re magna peracta, si telum per sarmenta euolarit. Cæterùm nequaquam ad

B hunc modum Persæ facere consueuerunt, sed neque Scythæ, quotquot illorũ arcu & arte iaculandi præcellunt: verùm initiò ipsi equis insidentes, obequitando emittunt iaculum: deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ aecu collimant, non stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cùm plurimùm fugientia, nempe feras, & maximè volucres feriunt. Quòd si nonnunquam scopus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu lignum transuersim obiectum, aut scutum bouinis coriis confectum præponentes, transfigunt: ac tunc

C quidem bonam spem habent fore vt eorum tela etiam per arma, vbi vsus erit, penetrent. Quapropter ô Luciane, dic nostris verbis Hermotimo, præceptores eius sarmentorum seu stipularum fasciculos propositos telis petere: deinde ambitiosè gloriari homines armatos se deuicisse: insuper aduersus imagines nostras depictas pugilum more depugnare: quibus etiam, vt par est, superatis, nos prostratos esse existimãt. Atqui vnusquisque nostrum ad illos dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore:

Ille meam haudquaquam galeam, cristásque comantes
Aspicere audebit.

D Hæc quidem vno ore dicturi sũt omnes; singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi videtur aliquid narraturus eorum quæ facta cõperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperta. Siquidem perhibent Geloni Syracusiorum tyranno os fuisse putridum, infectúmque graueolentia: id quod permultum temporis illum latuit, cùm nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere, virum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem vt se haberet, sumpta audacia exposuisset. Qua re ille inflammatus iracundia, vxorem suam accessit grauiter cum ea expostulans quòd illi non palàm feciisset fœtidi oris graueolentiam, cùm eius vitiosæ animæ probè fuisset conscia.

Illa verò orauit ſibi habendam eſſe veniam, propterea quòd nunquam antea vllum alium virum ſit experta, neque cum quoquam tam propè congreſſa, ita vt pro certo putarit in vniuerſum omnes viros nõ aliam animam ore exhalare. Itaque Hermotimus, quia cum ſolis Stoicis commercium habuit, proculdubio diceret Plato, non iniuria neſcius eſt qualiánam aliorum ſint ora. Non diſſimilia fortaſſe & Chryſippus diceret, & his etiam multo plura, ſi illo indemnato & indicta cauſſa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius aſſecla perſuaſus me reciperem. Iam, vt tandem pauciſſimis verbis totius rei ſummam complectar, ita ſtatuo, dum quidem in incerto fuerit quænã vera ſit ſecta philoſophandi, nullam eſſe eligendam, propterea quòd non careat contumelia, ſi hac electa, aliam neglexerit. HERM. Per ſocietatem domeſticam Luciane, age, Platonem quidem & Ariſtotelem, quin etiam Epicurum & alios miſſos faciamus. Neque enim ex dignitate mea eſt, vt aduerſus illos ego conflicter. Cæterùm nos duo, ego inquam & tu, accuratè diſcutiamus, num res philoſophica tale quiddam ſit, cuiuſmodi ego eſſe affirmo. Æthiopas autem, aut Gelonis vxorculam, quorſũmnam opus erat ex Syracuſis vſque ad noſtrum colloquium accerſere? LVC. Sanè illos quidem miſſos faciamus, quandoquidem tibi ad noſtram diſceptationem parum vtiles & ſuperuacanei viſi ſunt. Tu verò dic modò: apparet enim ſimilis quiddam admirandi dicturo. HER. Mihi equidẽ prorſus videtur, Luciane, omnibus modis fieri poſſe, eum qui tantũmodo Stoicorum dogmata perdidicerit, ex illis ad vnguẽ cognitis verum noſſe, tametſi aliorum decretis poſthabitis nequaquam ſingula perdiſcendo excuſſerit. Conſidera verò tecum, ad hunc modum ratione inita, ſi quis hoc tantùm ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternarium abſolui: ergo tibi iam circumeundum eſt, & viritim exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmeticæ non ſunt rudes, ne fortè quiſpiã inter illos ſit qui dicat, bis duobus quinque aut ſeptem conſtitui? An non illico tibi planum ſit eum virum vera dicere? LVCIANVS. Illico quidem, ô Hermotime. HERMOTIMVS. Quî igitur tibi fieri poſſe non videtur, eum qui ſolùm in Stoicorum ſcholam inciderit, veritatem dicẽtium, illorúmque ſermonibus planè perſuaſum, aliorum non ampliùs egere ductu & auſpiciis, cùm certus iam factus ſit, nunquam fore vt quatuor quinque fiant, non ſi infiniti Platones aut Pythagoræ diuerſum affirmauerint?

A πλὼ ᾖ, πεῖσαι πεῖσθαι συγγνώμην ἔχειν αὐτῇ. ὑπὸ γὰρ τ μὴ πεπειρᾶσθαι ἄλλου ἀνδρὸς, μηδὲ ὁμιλῆσαι πλησίον, οἰηθῆναι ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις τοιοῦτό τι ἀποπνεῖν τὸ σῶμα. καὶ Ἑρμότιμος τοιγαροῦν ἅτε μόνοις τοῖς Στωϊκοῖς ξυνὼν, φαίη ἂν ὁ Πλάτων, εἰκότως ἀγνοεῖ ὁποῖα τὰ τῶν ἄλλων τὰ σώματά ἐστιν. ὁμοία δ' ἂν καὶ Χρύσιππος εἴποι, ἢ ἔτι πλείω τούτων, εἰ μὴ λιπὼν αὐτὴν ἄχριτον, ὅτι τὰ Πλάτωνος ὁρμήσαιμι, πιστεύσας τινὶ τῶν μόνῳ Πλάτωνι ὡμιληκότων. ἐνί τε λόγῳ ξυνελὼν φημι, ἄγε μοι δὴ ἄδηλον ἢ τίς ἀληθὴς ἐστὶ προαίρεσις ἐν φιλοσοφίᾳ, μηδὲ μίαν αἱρεῖσθαι· B οὕτως γὰρ ἐς τὰς ἄλλας ἔσται τοιοῦτον. ΕΡΜ. ὦ Λυκῖνε, πρὸς τῆς Ἑστίας, Πλάτωνα μὲν, καὶ Ἀριστοτέλη, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπρεμεῖν ἐάσωμεν· ἃ γὰρ κατ' ἐμὲ ἀμφισβητήσεσθαι αὐτοῖς· καὶ δὲ, ἐγώ τε, καὶ σὺ, ἐφ' ἡμῖν αὐτὴν ἐξετάσωμεν εἰ τοιοῦτόν ἐστι τὸ φιλοσοφίας πρᾶγμα, οἷόν ἐγὼ φημι αὐτὸ εἶναι. Αἰθίοπας δὲ, ἢ πλὼ Γέλωνος γυναῖκα, τί ἔδει καλεῖν ἐκ Συρακουσῶν ὅπου τὸν λόγον; ΛΥ. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπίτωσαν ἐκ ποδῶν, εἴ σοι δοκοῦσι πρόσκοποί εἶναι πρὸς τὸν λόγον· σὺ δὲ C λέγε ἤδη· θαυμαστὸν γάρ τι ἔρξειν ἔοικας. ΕΡ. δοκεῖ μοι, ὦ Λυκῖνε, ἁπλοῦν δυνατὸν εἶναι μόνον τὰ τῶν Στωϊκῶν ἐκμαθόντα, εἰδέναι τἀληθὲς ἀπὸ τούτων, κἂν μὴ τὰ τῶν ἄλλων ἐπεξέλθῃ τις ἐκμανθάνων ἕκαστα. ἔστωσι γὰρ σκόπει, λῶ τις λέγῃ πρὸς σὲ μόνον τοῦτο, ὡς αἱ δύο δυάδες, τὸν τέτταρα ἀριθμὸν ἀποτελοῦσιν, ἆρα δεῖσθ' ἂν ἔτι σε πυθέσθαι τῶν ἄλλων, ὅσοι ἀριθμητικοὶ, μή τις ἄρα εἴη πέντε, ἢ ἑπτὰ λέγων αὐτὰς εἶναι, ἢ αὐτίκα εἰδείης ἂν ὅτι αὐτὸν ἀληθῆ λέγει; ΛΥ. αὐτίκα, D ὦ Ἑρμότιμε. ΕΡ. τί ποτ' οὖν ἀδύνατον εἶναί σοι δοκεῖ, συντυχόντα τινὰ μόνον τοῖς Στωϊκοῖς λόγοις παλαιῆ, πεῖσθαί τε αὐτοῖς, καὶ μηκέτι δεῆσθαι τῶν ἄλλων, εἰδότα ὅτι οὐ πότε τὰ τέτταρα πέντε γένοιτο, οὐδ' ἂν μύριοι Πλάτωνες, ἢ Πυθαγόραι λέγωσιν;

ΛΥ. Οὐδὲν πρὸς ἔπος, ὦ Ἑρμότιμε· τὰ γὰρ ὁμολογούμενα τοῖς ἀμφισβητουμένοις εἰκάζῃς, πολὺ διαφέροντα αὐτῶν. ἢ τί αὖ φαίης; ἔστιν ᾧ τινι συντετύχηκας, λέγοντι τὰς δύο δυάδας συντεθείσας, τὸν ἑπτὰ ἢ ἕνδεκα ἀριθμὸν ἀποτελεῖν; ΕΡ. Οὐκ ἔγωγε. ἢ μαίνοιτ' ἂν ὁ μὴ τέτταρα ξυμβαίνειν λέγων. ΛΥ. ἦ δαί, συντετύχηκας πώποτε, καὶ πρὸς Χαλκίτων πειρᾷ διηθεύειν, Στωϊκῷ τινι, καὶ Ἐπικουρείῳ, μὴ διαφερομένοις περὶ ἀρχῆς, ἢ τέλους; ΕΡ. Ἀδαμῶς. ΛΥ. Ὅρα τοίνυν μή πως με παραλογίζῃ, ὦ ἑταῖρε, καὶ ταῦτα, φίλον ὄντα. ζητούντων γὰρ ἡμῶν οἵ τινες ἀληθεύουσιν ἐν φιλοσοφίᾳ, σὺ τοῦτο παραρτάσας, ἔδωκας φέρων τοῖς Στωϊκοῖς, λέγων ὡς ὑπ' εἰσιν, οἱ τὰ δὶς δύο, τέτταρα πιθέντες, ὅπερ ἀδηλον εἰ οὕτως ἔχει. φαῖεν γὰρ ἄν οἱ Ἐπικούρειοι, ἢ Πλατωνικοί, σφᾶς μὲν ὧδε ξυντιθέναι, ἡμᾶς δὲ πέντε ἢ ἑπτὰ λέγειν αὐτά· ἢ ἴσως δοκοῦσί σοι τοῦτο ποιεῖν, ὁπότε ὑμᾶς μὲν μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν ἡγεῖσθαι εἶ· οἱ Ἐπικούρειοι δέ, τὸ ἡδύ; καὶ ὅταν ὑμᾶς λέγητε σώματα εἶ ἄπτωτα, ὁ Πλάτων δὲ νομίζῃ καὶ ἀσώματόν τι ἐν τοῖς οὖσιν εἶ; ἀλλ' ὅπερ ἔφην, πλεονεκτικῶς πολὺ τὸ ἀμφισβητούμενον συλλαβὼν, ὡς ἀναμφιλόγως ἴδιον τῶν Στωϊκῶν δίδως αὐτὸ ἔχειν, καίτοι αὐτοπροσβαινομένων τῶν ἀνδρῶν, καὶ λεγόντων αὐτῶν τοῦτο εἶναι, ἔνθα δὴ κρίσεως μάλιστα, οἶμαι, δεῖ. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἂν πρόδηλον γένοιτο τοῦτο, ὡς Στωϊκῶν ὄντι μόνων τὰ δὶς δύο, τέτταρα ἡγεῖσθαι, ὥσπερ σιωπᾷ τοῖς ἄλλοις· ἄχρι δ' ἂν αὐτῶν τούτου περὶ διαμάχωνται, πάντων ὁμοίως ἀκουστέον, ἢ εἰδέναι ὅτι πρὸς χάριν δικάζειν δόξομεν. ΕΡ. Ἔμοιγε δοκεῖς, ὦ Λυκῖνε, ξυνιέναι πῶς βούλομαί σοι εἰπεῖν. ΛΥ. Σχολῇ γοῦν φέρεσθον χρὴ λέγειν, εἰ ἑτεροῖόν τι, ἀλλὰ μὴ τοιοῦτον φήσεις. ΕΡ. εἶεν· αὐτίκα οἷόν τι λέγω. θῶμεν γάρ τινας δύο ἐσεληλυθέναι ἐς τὸ Ἀσκληπιεῖον, ἢ ἐς τὸν Διονύσου τὸ ἱερόν· εἶτα μετὰ ταῦτα φιάλην τινὰ τῶν ἱερῶν ἀπολωλέναι· δεήσει δήπου ἀμφοτέρους ἐρευνηθῆναι αὐτούς,

A LVC. Nihil aduersum, quod aiunt, dicis, ô Hermotime: cùm ea quæ omnibus iamdudum sunt certa & persuasa, rebus dubiis & incertis assimulare nō dubites, longè latéque inter sese dissidētia. Quid autē respondes? esténe aliquem quocum tu sermonem sociaris, contendentē duas dyadas cōiunctas, aut septenariū aut vndenariū numerum constituere? HER. Haudquaquā ego, nisi fortassè per insaniā deliraret, negans ex his non nisi quatuor excrescere. LVC. Quid autē? incidistine aliquādo (& per Gratias verū dici volo) in Stoicum aliquem & Epicureum, de rerum principiis & bonorum fine inter se non dissidentes? HER. Nunquam. LVC. Proinde etiam atque etiā vide ne tuis falsis & euanidis rationibus me fraudulenter decipias, maximè verò amicum tuum existētem. Cùm enim nos subinde quæramus quinam in Philosophiæ studiis vera loquantur, tu nihil cūctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens illos esse qui bis duo, quatuor esse statuerint: quod quidem obscurum est num ita se res habeat: fortassè enim dicerent Epicurei aut Platonici vestrā hanc esse compositionem: nos autem quinque aut septem illa esse dicimus. An non videntur hoc ipsum tibi egregiè præstare, cùm vobis hoc solùm quod honestū est, bonum esse putantibus, Epicurei voluptatem summum bonum esse statuant? Et cùm vos pertinacissimè contendatis omnia esse corporea, Plato tamen eius opinionis est, vt censeat in rerum natura nonnihil quoque esse incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimiùm auidè illud quod in dubio versatur, tāquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendum tradidisti. Iam cùm alij hoc sibi vendicent, dicántque illud esse, sanè ibi tum summo iudicio opus esse opinor. Porro autem si apud omnes in confesso esset, solos Stoicos verè autumare bis duo esse quatuor, aliis mea quidem sententia conticescendum est. Quamdiu verò ea de re inter ipsos contentiosè digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo audiendi sunt, aut compertum habere, videri nos ad gratiam ferre iudicium. HER. Non videre mihi Luciane intellexisse quid dicere voluerim. LVCIA. Ergo crassiùs & manifestiùs explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantùm videne tale aliquid dehinc adducas. HERMOT. Scies actutum cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Æsculapij aut Dionysij fanum ingressos, deinde phialam quādam è rebus sacris esse sublatam atque deperditam: haud dubiè iam summopere necessariū est, vt ambos inuestigatione habita perscrutemur;

vternam illorum phialam in sinu abditam habeat. LVC. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere necesse est. LVCIA. Et cur non, si quidem deperdita est? HERMOT. Proinde si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendum esse putas: iam enim palàm est illam non habere. LVC. Sanè palàm est. HER. Et si in prioris sinu reperta non fuerit, alterum habere sanè consentaneum est: neque hîc longa perscrutatione opus est. LVC. Certè enim habet. HER. Ergo nos quoque si apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perscrutandos esse superuacuum & indignum existimamus, habentes quod dudum tantopere quærebamus: aut quam ob rem inâni labore nos ipsos amplius defatigaremus? LVC. Nullius profectò gratia, si reperta phiala penes vos fuerit, illáque inuenta pro certo compertum habetis illud ipsũ esse quod erat deperditum: aut planè vobis cognitum est donarium. Iam verò ô amice, non saltem duo sunt qui templum ingrediuntur, vt necessarium sit alterum habere rem furto subtractã, verùm profectò illorum magna est copia. Deinde non minùs obscurum est quid illud tandem sit quod deperditum est, num phiala quæpiam, num scyphus, num corona. Quotquot enim sacerdotes sũt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe qui neque de ipsa materia vnanimiter consentiunt, verùm hi ex ære, alij ex argento factum, partim autem aureum, partim verò argenteum illud esse dictitant. Itaque planè operæpretium esse vides, detractis vestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamen & cæteri pari opera sunt exuendi. HERMOT. Quamobrem, ô Luciane? LVC. Propterea quòd incertum sit num phiala illud ipsum sit quod erat amissum. Tametsi verò & hoc vno ore omnes confessi fuerãt, haud tamen omnes auream fuisse phialam cõfirmabunt. Porro autem vt maximè inter omnes constet auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finem facies: neque enim tibi constabit num Dei sit illa ipsa: aut non reputas infinitas esse phialas aureas? HERMOTIMVS. Sanè censeo. LVCIAN. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quenquam inuenerit, in medium depositis, coniicere quidnam ex eisdem diuinum donarium potissimum sit existimandum.

A ὁπότερος ἐκ τοῦ κάλπου ἔχῃ τὴν φιάλην.
ΛΥ. ἢ μᾶλλα. ΕΡ. ἔχῃ δὲ πάντως ὁ ἕτερος. ΛΥ. πῶς γὰρ οὐ, εἴ γε ἀπόλωλεν; ΕΡ. οὐκοῦν δὴ καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ οὕτως αὐτὴν, οὐκ ἐπὶ τὸν ἕτερον ἀποδύσῃς· πρόδηλον γὰρ ὡς οὐκ ἔχῃ. ΛΥ. πρόδηλον. ΕΡ. καὶ εἴ γε μὴ ἤρεσθαι ἐν τῷ τοῦ πρεσβυτέρου κόλπῳ, ὁ ἕτερος πάντως ἔχῃ· καὶ οὐδὲν ἐρεύνης οὐδὲ ὕστου δεῖ. ΛΥ. ἔχῃ γάρ. ΕΡ. ἡμᾶς τοίνυν εἰ ἤρεσθαι ἤδη καὶ τοῖς Στωϊκοῖς τὴν φιάλην, οὐκ ἐπ' ἐρεύναν τοὺς ἄλλους ἀξιώσομεν, ἔχοντες ὃ πάλαι ἐζητοῦμεν· ἢ τίνος
B γὰρ ἕνεκα ἔτι κάμνοιμεν; ΛΥ. οὐδενός, εἴ γε ἤρεσθε, καὶ ἤρεσθε ἔχειν εἰδέναι, ὡς ὀκτὼ μὲν ὁ ἀπολωλὼς, ἢ εἰ ὅλως γνώριμον ὑμῖν εἴη ὃ ἀνάθημα. νῦν δὲ, ὦ ἑταῖρε, πρεσβύτεροι μὲν οὐ δύο εἰσὶν οἱ προελθόντες ἐς τὸν νεών, ὡς ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἕτερον αὐτῶν, τὰ φώρια ἔχειν, ἀλλὰ μάλα πολλοί τινες. εἶτα καὶ ὃ ἀπολόμενον αὐτό, ἄδηλον ὅ,τι ποτέ ἐστιν, εἴ τε φιάλη τις, ἢ σκύφος, ἢ στέφανος· ὅσοι γοῦν ἱερῆς, ἄλλος ἄλλο εἶναι λέγουσι, καὶ οὐδὲ περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς ὁμολογοῦσιν· ἀλλ'
C οἱ μὲν, χαλκοῦν, οἱ δὲ, ἀργύρου, οἱ δὲ, χρυσοῦν, οἱ δὲ, καὶ τὸ τοῦ στέφους εἶναι αὐτὸ φάσκουσιν· ἀνάγκη τοίνυν ἅπαντας ἀποδῦσαι τοὺς εἰσελθόντας, εἰ βούλει θύρῃ ὃ ἀπολωλὼς· καὶ γὰρ αὖ πάλιν τῷ πρώτῳ θύθις θύρης φιάλην χρυσῆν, ἔτι καὶ τοὺς ἄλλους σοι ἀποδυτέον.
ΕΡΜ. ἀλλὰ τί, ὦ Λυκῖνε; ΛΥ. ὅτι ἄδηλον εἰ φιάλη ὃ ἀπολόμενον ἐστίν· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐκ πάντων ὁμολογηθείη, ἀλλ' ὅτι γε χρυσῆν ἅπαντες φασιν εἶναι τὴν φιάλην· εἰ δὲ καὶ μᾶλλον γνώριμον γένοιτο, ὡς φιάλη ἀπόλοιτο χρυσῆ, καὶ σὺ πάλιν ὦ πρόπαππε θύρεις φιάλην χρυσῆν, οὐδὲ ὕστου παύσῃ διερευνώμενος
D τοὺς ἄλλους· ὃ γὰρ δῆλόν που εἰ αὐτὴ ἐστὶν ἡ τοῦ θεοῦ· ἢ οὐκ οἶσθ' πολλὰς φιάλας εἶναι χρυσᾶς;
ΕΡΜ. ἔγωγε. ΛΥ. δεήσῃ δὴ ὅτι πολλὰς ἰέναι ἐρευνῶντα, καὶ τὰ πρ' ἑκάστῳ εὑρεθέντα πάντα, εἰς μέσον καταθέντα, εἰκάζειν, ὅ,τι ποτὲ αὐτῶν πρέποι μάλιστα θεῖον κτῆμα οἴεσθαι.

καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πολλῶν ἀποριαν παρεχόμενον, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἕκαστος τῶν ἀποδυσομένων ἔχει τι πρώτως, ὁ μὲν, σκύφον, ὁ δὲ, φιάλην, ὁ δὲ, στέφανον· καὶ ὁ μὲν, οὐ χαλκοῦ, ὁ δὲ, οὐ χρυσοῦ, ὁ δὲ, ἀργύρου· εἰ δὲ ὃ ἔχει, τοῦτο ἱερόν ἐστιν, οὐδέπω δῆλον. πᾶσα τοίνυν ἀνάγκη ἀπορεῖν, ὁπότερα ἱερόσυλον εἴπῃς· ὅπου γε, καὶ εἰ πάντες τὰ ὅμοια εἶχον, ἄδηλον ἴσως καὶ ὅτως, ὅστις ὁ τὰ τοῦ θεοῦ ὑφηρημένος· ἔστι γὰρ καὶ ἰδιωτικὰ ἔχειν. ὃ δὴ αἴτιον τῆς ἀγνοίας ἔν ἐστιν, οἶμαι, ὃ ἀνεπίγραφον εἶναι τὴν ἀπολομένην φιάλην. ἐγὼ μὲν γὰρ φιάλην ἀπολωλέναι, ὡς εἴγε ἐπεγέγραπτο τοῦ θεοῦ ὄνομα, ἢ τοῦ ἀναθέντος, ἦττον ἂν ἐκάμνομεν, καὶ θύσοντες τὴν ἐπιγεγραμμένην, ἐπεπαύμεθ' ἂν ἀποδύοντες, καὶ σχολῶντες τοῖς ἄλλοις. οἶμαι δέ σε, ὦ Ἑρμότιμε, καὶ ἀγῶνας ἤδη γυμνικοὺς ἑωρακέναι πολλάκις. ΕΡΜΟΤ. καὶ ὀρθῶς οἴει, πολλάκις γάρ, καὶ παλαιόθεν. ΛΥΚΙΝ. ἦ οὖν ποτε καὶ παρὰ τοῖς ἀθλοθέταις αὐτοῖς ἐκάθιζες; ΕΡ. νὴ Δία, ἔναγχος Ὀλυμπιάσιν ὅτε τὰ λαμπρὰ τοῦ Ἑλλανοδικοῦ, Εὐανδρίδου τοῦ Ἠλείου θέαν μοι παρεκαλαβόντος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις. ἐπεθύμουν γὰρ ἐξηύδην ἅπαντα ὁρᾶν τὰ παρὰ τοῖς Ἑλλανοδίκαις γιγνόμενα. ΛΥ. οἶδα οὖν καὶ τοῦτο, πῶς κληροῦσιν ὃν τινα ἕκαστον χρὴ παλαίειν, ἢ παγκρατιάζειν; ΕΡ. οἶδα γάρ. ΛΥΚΙΝ. ἐκκωῶ ἄμεινον σὺ εἶποις, ἐξηύδην ἰδών. ΕΡΜΟΤ. ὃ μὲν παλαιὸν, ὅτι Ἡρακλέους ἀγωνοθετοῦντος, φύλλα δάφνης. ΛΥΚ. μή μοι τὰ πάλαι, ὦ Ἑρμότιμε· ἃ δὲ εἶδες ἐξηύδην, ἐκφαίνειν λέγε. ΕΡΜΟΤΙΜ. κάλπις ἀργυρᾶ παρέκειται ἱερὰ τοῦ θεοῦ, ἐς ταύτην ἐμβάλλονται κλῆροι μικροὶ, ὅσον δὴ κυάμειοι τὸ μέγεθος, ἐπιγεγραμμένοι· ἐγγράφεται δὲ ἐς δύο μοῖρα, ἄλφα ἐν ἑκατέρῳ· ἐς δύο δὲ, τὸ βῆτα· καὶ ἐς ἄλλους δύο τὸ γάμμα, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰ αὐτὰ, ἕως πλείους οἱ ἀθληταὶ ὦσι, δύο ἀεὶ κλῆροι τὸ αὐτὸ γράμμα ἔχοντες· παρελθὼν δὴ τῶν ἀθλητῶν ἕκαστος, παρεξάμενος τοῦ Διὶ,

A Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit animum, illud est, quòd vnusquisque exutorum aliquid apud se habeat, hîc scyphum, ille phialam, alius coronam: & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autem auream, tertius argenteam. Nondum verò clarum est & perspicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur. Quare magnam tibi impositam esse vides necessitatem dubitandi, quemnam ex tanto numero sacrilegij insimules. Vbi verò omnibus essent paria & simi-
B lia, iuxtà foret incertum cognitu quinam diuina donaria sustulisset: sunt enim harum rerum possessiones etiam priuatæ. Cæterùm ignorantiæ causſam vnam esse arbitror, quòd nullo titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam consecrauit, foret insignita titulo, minori in perscrutãdo labore defatigaremur, & ea quæ inscriptiuncula notata foret reperta, finem faceremus exuendi, & alios perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te sæpenumero gymnicis certaminibus interfuisse. HER. Et rectè quidem opinaris: iam enim persæpe in-
C terfui. LVC. Nunquid igitur etiam aliquando iuxta athlothetas consedisti? HER. Per Iouem nuper in Olympiis læuum latus iudicum sedendo claudebam, Euandrida Elei filio inter ciues suos spectaculum mihi præoccupante. Cupiebã enim singula propius inspecta cognoscere, quæ fierent circa iudices. LVCIA. Proinde etiam illud exploratum habes, qua sortiendi ratione vti soleant, cuinam cum quoque luctandum, aut pancratio decertandum sit. HERMOT. Planè perspectum habeo. LVCIAN. Longè itaque promptiùs & meliùs tu ex-
D pedies, qui ista propiùs & curiosiùs sis contemplatus. HERMOT. Apud priscos quidem præsidente in certaminibus Hercule, laurea folia. LVCIA. Ne mihi quæso priscorum instituta percenseas Hermotime, sed quæ ipse coràm conspexisti, cedo. HER. Initiò quidem vrna argentea Deo sacra in medium proponitur, in eam paruæ quædã sortes coniiciuntur, fabacea fermè magnitudine, literis inscriptæ. Inscribuntur autem duæ, vtraque videlicet litera α, deinde in alteras duas scribitur β, mox in alias γ, ac deinceps iuxta eandem rationem inscribuntur, & reliquę pro numero athletarum, si plures fuerint, ita vt semper binæ sortes iisdẽ sine insignitæ literis. Accedit deinde quisque ex athletis, susceptis votis Ioui supplicans:

immiſſaque in vrnam manu, vnã ex ſortibus extrahit, & poſt illum alius. Quibus ſingulis aſſiſtens flagellifer, protenſa manu obſtat ne legantur literę quæ à ſingulis extractę ſunt. Cæterùm vbi iam ſinguli ſingulas ſortes habuerint, tum demum Alytarches, vt ego opinor, aut vnus ex iudicibus (neque enim amplius memoria teneo) circumeundo contemplatur & explorat ſortes in circulo cõſiſtentium. Atque ita eum quidem qui (α) habuerit, cum altero ſortẽ (α) inſcriptam habente, aut lucta aut pancratio decertaturum committit. Deinde pari ratione etiam eum qui (β) habet extractum, cum altero eiuſdem literæ: qui tenor committendi ſeruatur etiam in aliis conſimilium literarum ſortes habentibus. Et hæc eſt ratio componendorum athletarum numero illorum æquali ſeu pari exiſtente, nimirum ſi octo aut quatuor aut duodecim illorum fuerint. Quòd ſi diſpares acceſſerint, quinque videlicet, aut ſeptem ſeu nouem, tum litera quæpiam ſuperuacua ſorti inſcripta, vnà cum aliis in vrnam mittitur, non habens literam ſibi reſpondentem. Quicunque ergo illam extrahendo conſecutus fuerit, aliis ad vltimum vſque præſidet, expectans donec alij finitis certaminibus decertauerint: neque enim habet literam ſuæ oppoſitam. Eſtque illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc viribus integer cum defeſſis congreſſurus ſit. LVC. Iam quidem paulliſper interquieſce: etenim illud eſt, cuius egebam maximè: ergo illorum iam nouẽ ſunt, omnéſque immiſſa in vrnam manu ſortem extraxerunt: tu verò age iam circumeundo (pro ſpectatore enim certaminis, iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haud quaquam enim credo priùs te cognituru quis ex illis præſes dicẽdus ſit, quàm ad omnes veneris, & illos inter ſe compoſueris. HER. Quorſum verò iſta dicis Luciane? LVC. Horſum videlicet, quòd nullo modo fieri poſſe videatur, vt illico reperiatur litera illa declarans præſidem: fortaſſe enim inuenire potes literam, incertus tamen eris num illa ſit: neque enim vlla exceptione prædictum eſt (κ) aut (μ) aut (ι) fore eam literã, quæ præſidem ſit conſtitutura. Atqui vbi in α incideris, alius (κ) habens tibi quærendus eſt: quo inuento, illos inter ſe ad congrediendum componis. Deinceps in (β) prolapſus, alterum (ω) vbi ſit ſtudes inueſtigare, quod inuento aduerſum eſt. Ac ita quidem agis cum cæteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit, qui ſolitariam habuerit literam, nullum aduerſarium indicantem.

A καθεὶς τὴν χεῖρα ἐς τὴν κάλπιν, αἴρασα τῶν κλήρων ἕνα, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἕτερος, καὶ πρέσβεως μαστιγοφόρος ἑκάστῳ, αὐτέχ αὐτοῦ τὴν χεῖρα, οὐ πρέπον αἰαγωνίαν ὁ, τι ὃ γράμμα ἔστιν ὁ αἰέσασκεν. ἀπάντων δὲ ἤδη ἐξόντων, ὁ Αλυτάρχης, οἶμαι, ἢ τῶν Ελλανοδικῶν αὐτῶν εἷς (οὐκ ἔτι γὰρ τοῦτο μέμνημαι) περιιὼν, ἐπισκοπεῖ τοὺς κλήρους ἐν κύκλῳ ἑστώτων, καὶ ὅταν τὸν μὲν ὃ ἄλφα ἔχοντα, τῷ δὲ ἕτερον ἄλφα αἱέσασκόντι, παλαίειν ἢ παγκρατιάζειν συναγωγῇ· τὸν δὲ ὃ βῆτα, τῷ δὲ βῆτα ὁμοίως, καὶ τοὺς ἄλλους κατὰ ὁμο-
B γράμμους καὶ ζυγά. οὕτω μὲν γὰρ, ὦ ἄριστοι ὧσιν οἱ ἀγωνισταὶ, δέκα ὀκτὼ, ἢ τέσσαρες, ἢ δώδεκα. ὧν δὲ περισσοὶ, πέντε, ἑπτὰ, ἐννέα, γράμμα τι περίττον ἑνὶ κλήρῳ ἐγγεγράφθαι συμβάλλεται αὐτοῖς, ἀντίγραφον ἄλλο οὐκ ἔχον· ὃς δ' ἂν τοῦτο αἰάσασθαι, ἐφεδρεύει περιιόντων ἕστ' ἂν οὗτοι ἀγωνίσωνται· οὐ γὰρ ἔχει ὃ αὐτίγραμμα, καὶ ἔστι τοῦτο ἐμοὶ μὲν δυτυχία τοῦ ἀθλητοῦ, ὃ μὴ θέλειν ἀκμῆτα τοῖς κεκμηκόσι συμπεσεῖσθαι. ΛΥ. ἔχ' ἀτρέμα, ζοῦτον γὰρ ἐδιεμὸν μάλιστα· σκοπῶ σιτέα ὄντες, αἰέσασκον ἄπαντες, καὶ ἔχουσι τοὺς κλήρους, περιιὼν δή,
C (βούλομαι γὰρ σε Ελλανοδικῶν αὐτὶ ἐμοῦ ποιῆσαι) ἐπισκόπησον τὰ γράμματα, καὶ ἐφεδρεύσεις, οἶμαι, ταχέως δ' ὅστις ὁ ἔφεδρός ἐστιν, ὡς μὴ ὀπὶ πόλλας ἔλθῃς, ἢ συζεύξῃς αὐτούς. ΕΡΜ. πῶς, ὦ Λυκῖνε, τοῦτο φῄς; ΛΥ. ἀδύνατον ὄντα εἰδέναι ὃ γράμμα ἐκεῖνο ὃ δηλοῖ τὸν ἔφεδρον, ἢ ὃ μὲν γράμμα ἴσως δὺ εἴρεις, ὁ μὲν εἷς γε εἰκῇ ὄντα, ὁ δὲ προείρηται ὅτι ὃ (κ)
D ἢ ὃ (μ) ἢ ὃ (ι) ἔστ' ὃ χρῆσιμον τὸν ἔφεδρον, ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ (α) συτύχῃς, ζητεῖς τὸν ὃ ἕτερον (α) ἔχοντα, καὶ εἴρων, σκεπτέον ὡς ἤδη συνεζύξας· συτυχὼν δὲ αὖθις τῷ βῆτα, ὃ ἕτερον βῆτα ὅπου ἔστι ζητεῖς, ὃ αὐτίπαλον τῷ εἰρεθέντι, καὶ ὅτι πάντων ὁμοίως, ἄχρις οὗ σκεπτὸς σοι περιλειφθῇ, ὁ ὃ μόνον γράμμα ἔχων ὃ αἰασταγώνιστον.

EP. τί

ΕΡΜΟΤ. τί δ' εἰ ἐκείνῳ τοῦτο, ἢ δευτέρῳ ἐντύχῃς, τί ποιήσεις; ΛΥΚΙΝ. ὑμῖν. ἀλλὰ σὺ ὁ Ἑλλαδίκης, ἐθέλω εἰδέναι ὅ,τι καὶ πρᾶξεις, πότερον αὐτίκα ἐρεῖς ὅτι σύ γε ὅστις ὁ ἔφεδρος, ἢ δεήσει δῆτα πρῶτον ἐπὶ τὸν κύκλον ἐλθόντα ἰδεῖν, εἴ που αὐτῷ γράμμα ὅμοιόν ἐστιν· ὡς εἴ γε μὴ τοὺς πρώτων κλήρους ἴδοις, οὐκ ἂν μάθοις τὸν ἔφεδρον. ΕΡΜΟΤ. καὶ μάλα, ὦ Λυκῖνε, ῥᾳδίως ἂν μάθοιμι. ὅτι γοῦν τὸν ἐνέα, ἐὰν τὸ (ε) δύο πρῶτον ἢ δεύτερον, οἶδα ὅτι ἔφεδρος ὁ τοῦτο ἔχων, δῆλον. ΛΥΚΙΝ. πῶς, ὦ Ἑρμότιμε; ΕΡΜΟΤ. ὅτι τὸ (α) δύο αὐτοῖς ἔχουσι, καὶ τὸ (β) ὁμοίως δύο, τῶν λοιπῶν δὲ τεττάρων ὄντων, οἱ μὲν, τὸ (γ) οἱ δὲ, τὸ (δ) πρώτως ἀνεσπάκασι, καὶ ἀνήλωται ἤδη ἐς τοὺς ἀθλητὰς ὀκτὼ οὗτος τὰ τέτταρα γράμματα. δῆλον οὖν ὅτι μόνον ἂν ἔτι πρόκειτον εἴη τὸ ἑξῆς γράμμα τὸ (ε), καὶ ὁ τοῦτο ἀνασπάσας, ἔφεδρός ἐστι. ΛΥΚ. πότερον, ὦ Ἑρμότιμε, ἐπαινέσω σὲ τῆς συνέσεως, ἢ θέλῃς αὐτείπω τάχα μοι δοκοῦντα, ὁποῖα φῇς; ΕΡΜΟΤΙΜ. νὴ Δία, διαπορῶ μέντοι ὅ,τι οὐ βέλτιον αὐτεῖπεῖν ἔχεις πρὸς τὸ ζητούμενον. ΛΥΚΙΝ. σὺ μὲν γὰρ ὡς ἑξῆς πρώτως γραφομένων γραμμάτων, εἴρηκας, οὕτω, πρόσθου τὸ (α) δεύτερον τῷ (β) καὶ κατὰ τοῦτο ἄγεις αὖ ἐς ἓν αὐτῶν τελευτήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀθλητῶν· καὶ δίδωμί σοι Ὀλυμπιάσιν οὕτω γίγνεσθαι. τί δαί, εἰ ὀξελόντες ἀτάκτως πέντε γράμματα, ἐξ ἁπάντων τὸ (χ) καὶ τὸ (σ) καὶ τὸ (ζ) καὶ τὸ (κ) καὶ τὸ (θ) τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τέτταρα, διπλᾶ ὅτι τῶν κλήρων τῶν ἐκτὸς γράφομεν, τὸ δὲ (ζ) μόνον ὅτι τῷ ὀνάτου, ὃ δὴ καὶ δηλοῦν ἔμελλεν ἡμῖν τὸν ἔφεδρον, τί ποιήσας τοῦτον σύρων τὸ (ζ) τῶν ἀγωνίσῃ ἔφεδρον ὄντα τὸν ἔχοντα αὐτό, ἐὰν μὴ ὅτι πρώτως ἐλθὼν σύρῃς σεαυτῷ συμφωνοῦν; οὐ γὰρ εἶχες ὥστε νῦν τῇ τάξει αὐτῶν τεκμήρεσθαι. ΕΡΜΟΤΙΜ. δυσαπόκριτον τοῦτο ἐρωτᾷς. ΛΥΚΙ. ἰδοὺ δὴ καὶ ἕτερος ὁ αὐτὸ ὑποσκόπησον.

HE. Quid autẽ si ad illum forte fortuna prima aut secunda vice delatus fueris? quid tum faciendum tibi videtur? LVC. Nihil equidem: verùm tu Græcorum iudex scire possim quid facturus sis, an actutum eundem pro præside sis proclamaturus, aut potiùs putes omnes in circulo necessariò accedendos & inspiciendos esse, num vspiam consimilis penes aliquem relicta esset litera: ita vt nisi omnium sortes viritim tibi inspectæ fuerint, nunquam cognosces præsidem. HER. Atqui perfacilè scire possum Luciane, nouem illorum existentibus. Etenim si (ε) primo aut secundo loco inuenero, planè certus sum eum fore præsidem, qui eo sortem inscriptã habuerit. LVC. Quonam pacto ô Hermotime? HERMO. Ad hunc quidem modum: illorum enim duos (α) habere certum est: consimiliter etiam alij duo (β) sibi vendicant. Iam cùm adhuc quatuor sint reliqui, duos illorum (γ) alteros (δ) extraxisse, dubium non est. Et iam quatuor literæ in octo athletas distributæ & absumptæ sunt. Pro certo igitur constat tantummodo supereſſe (ε) quod qui extraxerit, præses haud dubiè constituitur. LVC. Vtrùm igitur Hermotime, collaudémne ego te ob singularem ingenij tui industriam, an placet vt ea refellam quibuscunque tandẽ probabiliter contradici posse reor? HER. Ita per Iouem: vehementer enim animi pendeo, etiam atque etiã cogitãs quidnam his ratione probabili possis contradicere. LVCIA. Equidem tu, quemadmodum literæ pinguntur ex ordine, dixisti, veluti primo loco (α) ponitur, secundo (β) ac deinceps aliæ secundũ illarum seriem, vsque ad vnã illam in qua terminatur athletarũ numerus. Et sanè facilè assentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem si non seruato literarum ordine, quinque ex omnibus indiscriminatim eligeremus, videlicet ipsum (χ) deinde (σ) mox (ζ) postremo (κ) & (θ?) Quatuor itaque literæ, octo sortibus inscribentur, ipsum autem (ζ) super nonam solùm, quo præses nobis indicabitur. Quid ergo iã facies statim subinitiũ literula (ζ) inuenta? Quomodo verò cognosces præsidem existentem eum qui illam habuerit, nisi omnes accedens, nihil huius simile inueneris? Neque enim tibi integrũ erit, quemadmodũ nunc, ex illarũ ordine cognoscendi præsidis coniecturam facere. HE. Rem arduam ex me interrogas, ad quam vt tibi respondeã, mihi prõptum non est. LVC. Age si placet hoc ipsum alia ratione considerandum tibi proponam.

Quid ſi nullis literarum figuris, ſed ſignis quibuſdam & characteribus ſortes connotarentur, cuiuſmodi permulta literarum loco depingunt Ægyptij, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem, ſi videtur, miſſa faciamus, cùm ſint peregrina & exotica, & à noſtro inſtituto prorſus aliena. Age verò ſimplicia illa & vniformia ſortibus inſcribamus, quemadmodum fieri poteſt aſſimulãtes, nimirum binis ſortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, poſtremò duos canes: porrò nonæ, tanquam præſtantiſſimæ, leonis imago inſculpta ſit. Proinde ſi mox initio in ſortem leoninam ferentem imaginem incideris, quibuſnam coniecturis perſuaſus dices eam eſſe qua præſes deſignatur, niſi omnes accuratè circunſpiciendo, perluſtraueris, num quis etiam alius præter hunc adſit habens ſortem leoniferam? HER. Nihil habeo Luciane quòd tibi ad hæc reſpondeam. LVC. Non iniuria: neque enim video quid poſſit aptè reſpõderi, adeo vt ſi animum induxerimus aut eum inuenire penes quem ſacra ſit phiala, aut qui inter athletas præſidis loco habendus ſit, aut cuius ductu & auſpicio feliciſſimè in Corinthum vrbem illam florentiſſimam peruenire queamus, omnes neceſſariò accedendos eſſe putem, ſummáque diligentia detractis veſtimentis, omnibus tentatis ſolertiſſimè exquirendos: etenim vix etiam ſic veritatem indagãtes perueſtigabimus. Quòd ſi quis mihi vnquam futurus eſſet conſiliarius fide dignus ſuper rebus philoſophicis, contendens omnino operam eſſe nauandam philoſophiæ ſtudiis: ille demum ſolus erit, quem eorum quę dicuntur ab omnibus, ad vnguem peritum eſſe cognouero. Reliquos autem omnes vt inutiles, & nulla re dignos contemnam, nihil fidei illis habiturus, donec etiam vnius fuerint neſcij, quæ fortaſſe ex illis eſſe poſſit omnium optima. Neque enim ſi quis adducto homine formoſo dicat hũc ex omnibus hominem eſſe formoſiſſimum, ſtatim ille ſuis verbis mihi fidem facturus eſt, vt credam eum vera loqui, niſi certum habuero omnes homines viſos eſſe: fieri enim fortaſſe poteſt, vt hic homo non ſit contemnendæ elegantiæ: quòd autem ſummæ ſit inter omnes formæ & venuſtatis, ſcire haudquaquam poſſum nondum viſis omnibus. Nos porrò non formoſo tantùm egemus, ſed formoſiſſimo: quem niſi inuenerimus, parum ſudatum, & nihil actum eſſe putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunque tandem amabilis & honeſtæ formæ hominem inciderimus, verùm ſummam illam qua maior eſſe non poteſt, formę elegantiam perueſtigamus, quam neceſſariò vnam eſſe negare nõ potes.

Α τί γὰρ εἰ μηδὲ γράμμασι γράφοιμεν ὅτι τῶν κλήρων, ἀλλά τινα σημεῖα, καὶ χαρακτῆρας, οἷα πολλὰ Αἰγύπτιοι γράφουσιν αὐτὶ τῶν γραμμάτων, κυνοκεφάλους τινὰς ὄντας, ἢ λεοντοκεφάλους δὴ θεσπέσιους; ἢ σκῆνα μὲν ἐάσομεν, ἐπείπερ ἀλλόκοτά ἐστι· φέρε γὰρ τὰ μονοειδῆ καὶ ἁπλᾶ ὑπογράψωμεν, ὡς οἷόν τε εἰκάσοντες δὴ θεσπέσιους ὅτι δυοῖν κλήροιν, δύο ἵππους ὅτι δυοῖν, καὶ ἀλεκτρυόνας δύο, καὶ κύνας δύο, ὧν δὲ σανάτῳ, λέοντα ἔχω δ' ὑπεσημηνάμην τοίνυν τῷ λεοντοφόρῳ τούτῳ κλήρῳ ἐν ἀρχῇ σὺ τύχης, πόθεν ἔξεις εἰπεῖν ὅτι οὗτός Β ἐστιν ὁ τὸν ἔφεδρον ποιῶν, μὴ πρεσθεωρήσῃς ἀπολωλὸς ὑπιών, εἴ τις καὶ ἄλλος λέοντα ἔχει; ΕΡ. Οὐκ ἔχω ὅ, τι σοὶ ἀποκρίνωμαι, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. εἰκότως· οὐδὲ γὰρ βλέποντα οὐδέν· ὥστε μὴ ἐθέλωμεν ἢ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερὰν φιάλην βύρσῃ, ἢ τὸν ἔφεδρον, ἢ τὸν ἄρξαντα ἡγησόμενον ἡμῖν, ἐς τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν Κόρινθον, ὅτι πλεῖστος ἀναγκαίως ἀφιξόμεθα, καὶ ἐξεπάσομεν ἄκρως πειρώμενοι C καὶ ἀποδύοντες, καὶ πρεσθεωρεῶντες· μόλις γὰρ οὕτω τἀληθὲς ἐκμαθοιμεν. καὶ εἴ γε τις μέλλοι σύμβουλός μοι ἀξιόπιστος ἔσεσθαι, φιλοσοφίας πέρι, μὴ τινα φιλοσοφητέον, σοῦ αὖ εἴη μόνος ὁ τὰ ἐκεῖνα πολλῶν αὐτῶν λεγόμενα εἰδὼς· οἱ δ' ἄλλοι, ἀτελεῖς· καὶ οὐκ ἂν πιστεύσαιμι αὐτοῖς, ἔστ' ἂν καὶ μιᾶς ἀπείρατοι ὦσι. τάχα γὰρ ἂν ἡ ἀρίστη ἐκείνη εἴη. οὐ γὰρ δὴ εἴ τις παρασκευάσαιτο καλὸν δὴ θεσπέσιον, λέγοι τοῦτον εἶναι κάλλιστον δὴ θεσπέσιον ἁπάντων, πρὶν D ἂν σκεψαίμην αὐτόν, μὴ εἰδῶμεν ὅτι πολλοὺς δὴ θεσπεσίους ἐώρακεν· ἴσως μὲν γὰρ καὶ οὗτος καλός· εἰ δὲ πολλῶν κάλλιστος, οὐκ ἂν ἔχοι εἰδέναι, μὴ ἰδὼν ἁπάντων. ἡμεῖς δὲ, οὐκ αὐτὸ μόνον καλοῦ, ἀλλὰ τοῦ καλλίστου δεόμεθα, καὶ μὴ τοῦτο βύρωμεν, σοῦδεν ἡμῖν πλέον πεποιήσαντες ἡ ἐσπουδάκαμεν. οὐ γὰρ ἀγαπήσομεν ὁποίῳ δήποτε καλῷ ἐντυχόντες, ἀλλ' ἐκεῖνο ὃ ἀκρότατον ζητοῦμεν κάλλος, ὅτου ἀνάγκη ἓν εἶναι.

ΕΡΜΟΤ. ἀληθῆ. ΛΥΚΙΝ. τί οὖν ἔχεις μοι τινὰ εἰπεῖν, ἁπάσης ὁδοῦ πεπειραμένον ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ ὃς πάντα τὰ παρὰ Πυθαγόρου, καὶ Πλάτωνος, καὶ Ἀριστοτέλους, καὶ Χρυσίππου, καὶ Ἐπικούρου, καὶ τῶν ἄλλων λεγόμενα εἰδώς; τελευτῶν, μίαν εἵλετο ἐξ ἁπασῶν ὁδόν, ἀληθῆ τε δοκιμάσας, καὶ πείρᾳ μαθών, ὡς μόνη ἄγει πρὸς τῆς εὐδαιμονίας; εἰ γάρ τινα τοιοῦτον εὕροιμεν, παυσόμεθα περιάγματα ἔχοντες. ΕΡ. ῥᾴδιον, ὦ Λυκῖνε, τοιοῦτον ἄνδρα εὑρεῖν. ΛΥΚΙΝ. τί δὴ οὖν ποιήσομεν, ὦ Ἑρμότιμε; οὐκ ἂν ἀπαγορευτέον εἴημεν, ἐπεὶ μηδενὸς ἡγεμόνος τοιούτου ἐσμὲν ὃ παρὸν εὐπορήσομεν. ἆρα τόδε πάντων κράτιστόν ἐστι, καὶ ἀσφαλέστατον, αὐτὸν ἕκαστον ἑξάμενον, ἀφ' ἁπάσης αἱρέσεως χωρῆσαι, καὶ ἐπισκέψασθαι ἀκριβῶς τὰ παρὰ πάντων λεγόμενα. ΕΡΜΟ. ἔοικεν ἀπό γε τούτων, πλοῖον σκάφος μὴ σαυτίον ᾖ, ὃ μικρῷ πρόσθεν ἔλεγες, ὡς οὐ ῥᾴδιον ἐπιδόντα ἑαυτὸν, καὶ πεζεύσαντα πλοῖον οἰκεῖον, ἀναθραμεῖν αὖθις. πῶς γὰρ οἷόν τε πάσας ἐπελθεῖν τὰς ὁδοὺς ἐν τῇ πρώτῃ ὡς φῂς κατασκεψαμένῳ; ΛΥΚΙΝ. ἐγώ σοι φράσω, ὃ τῷ Θησέως σκάφει μιμησόμεθα· καί τι λῖνον πρὸς τῆς τραγικῆς Ἀριάδνης λαβόντες, εἱσιμεν ἐς τὸν λαβύρινθον ἕκαστον, ὡς ἔχῃ ἀπερισκέπτως μηρυόμενοι αὐτὸ, ἄξειν. ΕΡΜΟΤΙΜ. τίς οὖν ἡμῖν Ἀριάδνη ἡγήσεται αὐτῷ, ἢ πόθεν τὸ λίνον λαβόντες πορησόμεθα; ΛΥΚ. θαῤῥεῖ, ὦ ἑταῖρε, δοκῶ γάρ μοι εὑρηκέναι, ὃ τινος ἐχόμενοι, ἐξελθοιμεν ἄν. ΕΡΜΟ. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; ΛΥ. οὐκ ἐμὸν ἐρεῖ, ἀλλά τινος τῶν σοφῶν, ὃ, νήφε, καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν· ἵνα γὰρ μὴ ῥᾳδίως πιστεύσωμεν ἀκούοντες, ἀλλὰ δικαστικῶς αὐτὸ ποιησώμεθα, ἀποδιδόντες καὶ τοῖς ἑξῆς λόγον, ἵνα σωφρόνως αὖ τοὺς λαβυρίνθους σκοπήσομεν. ΕΡΜ. οὕτω λέγεις, καὶ τοῦτο ποιήσομεν. ΛΥΚ. εἶεν. ὅτι τινὰ δὴ αὐτῶν πρῶτον ἐλθοιμεν ἄν; ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν διοίσει; ἑξάμενοι γὰρ ἀφ' ὁτουοῦν, οἷς ἀπὸ Πυθαγόρου,

A HER. Vera sunt hæc. LVC. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philosophia itineris peritum, quémque ea non fugiant, quæ cùm à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, aliisque omnibus dicuntur & affirmantur? Denique qui vna via ex omnibus electa, experimento edoctus pro certo compertum habeat eam solam esse viam, quæ rectà ducat viatores ad felicitatem tantopere quæsitã? Etenim si talem quempiam quærendo consecuti essemus, desineremus nos molestis onerare negotiis. HER. Haudquaquam, Luciane, eiusmodi vir inuentu facilis est. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciẽdus est, propterea quòd eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factu mihi videtur multo consultissimum & tutissimum, vt quisque ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, eáq; accurata & diligenti indagine consultando examinet quæ dicta sunt ab omnibus. HER. Quantum quidem tua verba intelligo, ita facto opus esse videtur, nisi quòd illud quod non multo antè à te dictũ est, cum his mihi pugnare videtur, videlicet arduum & graue esse, eum qui vni viæ iam sese tradiderit, expansis denuo velis recurrere. Quomodo enim fieri potest, vt is qui in priori iam occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat? LVC. Illud equidem paucis tibi expediam: nimirum Thesei institutum imitabimur, filóque à tragica illa Ariadne accepto, nullum nõ labyrinthum ingrediemur: nec dubito quin sine negotio, tantùm ductu fili ita nobis licebit regredi. HER. At vnde tandem nobis illa Ariadne cõparebit, aut vnde filum parabimus? LVC. Bonum habe animũ ô amice; iam enim videor mihi reperisse cuius ductum sequuti haud dubiè egrediemur. HER. Quódnã igitur illud est? LVC. Certè meũ non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus viri summi, nẽpe illud: Sobrius esto, & memẽto diffidendum esse. Etenim si minimè leuiter & facilè persuasi, quibusuis auditis fidem habuerimus, sed more iudicum, aliis quoque fandi copiam concesserimus, fortasse haud difficulter horum labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HER. Bene sanè dicis: illud quoque nobis faciendum intelligo. LVC. Videlicet. cæterùm ad quem illorum omniũ primum nos conferemus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandem quicunque sit, incipiamus, nempe à Pythagora,

Quo pacto à philosophis legendi sint.

Quantum temporis singulis illorum sit impendendum.

quandoquidem ita ceſſit. Quantum verò temporis ſtatuemus omnibus Pythagoricæ philoſophiæ placitis perdiſcendis ſuffecturum? Volo autem annos in quibus ſub initium Pythagoricæ ſectæ candidatis conſileſcendum eſt, excipi. Opinor omnino cum illis quinque ſatis fore triginta, aut ad minimum omnibus modis viginti peropus eſt. HERMOT. Ponamus ita eſſe, deinceps verò totidem alij Platoni concedendi ſunt, ac mox nihilo pauciores Ariſtoteli. LVC. Non pauciores profectò. HERMOT. Chryſippo autem quot impendendi ſint, non eſt quòd multis te interrogem. Iam enim certus antea ex te audiui quadraginta vix ſuffecturos eſſe. LVCIAN. Ita ſanè. Deinde Epicuro & aliis. Quòd autem non nimiùm illis tribuere videar, hinc perdiſces facillimè, apud animum tuum conſiderando quotnam ſint octogenarij cùm Stoici, tum Epicurei, atque etiam Platonici, ingenuè fatentes nondum cuncta ſuæ ſectæ ſibi eſſe explorata & cognita, ita vt in diſciplinarum cognitione nihil in ipſis deſiderari queat. Quòd ſi alij in hoc tergiuerſari videntur, non tamen, vt opinor, hoc negabit Chryſippus & Ariſtoteles, & Plato, potiſſimùm autem præ cunctis Socrates, illis certè non poſtponendus, qui omnium teſtimonio profeſſus eſt ſe non tantùm omnia, ſed in vniuerſum nihil noſſe, aut hoc tantùm ſe ſcire, quòd neſciret. Computemus igitur ſubducta ratione ab initio: Viginti Pythagoræ attributi ſunt, deinde totidem alij Platoni, mox nihilo pauciores alijs cõceſſimus. Quot ergo in ſumma iſti ſunt anni ſimul comprehenſi, ſi decẽ ſaltem in philoſophia diſciplinarum ſectas conſtituerimus? HER. Plures quàm ducenti, ô Luciane. LVC. Ergo ſi tibi conſultum factu videtur, quartam partem annorum auferamus, ſaltẽ quindecim ſtudiis noſtris ſatisfacere putãtes, aut omnino partem dimidiam. HER. Tu quidem multo meliùs hac de re quid faciendum ſit, ſtatues. Ego hoc probè perſpicio, perquam paucos ad hunc modum omnes ſectas percurſuros, tametſi ſtatim ab ineunte pueritia philoſophiæ ſtudium exorſi fuerint. LVCIA. Quid autem faciendum ſuades Hermotime, cùm ita ſe res habeat? An ſubuertenda & refellenda ea exiſtimas, quæ iam antè haud dubitanter confeſſi ſumus, neminem videlicet vnquam electurum id quod ex multis omnium eſt præſtantiſſimum, niſi omnium facto periculo ſingula deguſtauerit? adeo vt qui magiſtra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut reſponſo veritatem inueſtigandam eſſe? An non iſtiuſmodi inter nos dicta ſunt?

A ἐὰν οὕτω τύχῃ, πόσῳ δὴ χρόνῳ οἰόμεθα ἐκμαθεῖν τὰ Πυθαγόρου ἀπόρρητα; καί μοι ἀξιάριθμα καὶ τὰ ἔτη ἐκφυγόντα τὰ τῆς σιωπῆς· σοὶ δ' οἶμαι τοῖς πέντε, ἰχθμὰ τεσσάκοντα, οἶμαι, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ πρώτως γε εἴκοσι. ΕΡΜ. ἐῶμεν οὕτως, εἶτα ἑξῆς τῷ Πλάτωνι δετέον δηλαδὴ τοσαῦτα ἕτερα, ἐπὶ μιᾷ καὶ Ἀριστοτέλει οὐκ ἐλάττω. ΛΥ. οὐχί. ΕΡ. Χρυσίππῳ δέ γε οὐκ ἔστιν ἐρήσομαί σε πόσα· οἶδα γὰρ καὶ σοῦ ἀκούσας, ὅτι τετταράκοντα μόγις ἱκανά. ΛΥ. ἔστω. ΕΡΜ. Εἶτα ἑξῆς Ἐπικούρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις. ὡς δὲ οὐ πολλὰ B ταῦτα λέγω, ἐκεῖθεν μάθοις ἄν, ἐὰν ἐννοήσῃς ὅσοι ὀγδηκοντούτεις εἰσὶ Στωϊκοί, ἢ Ἐπικούρειοι, ἢ Πλατωνικοί, ὁμολογοῦντες μὴ πάντα εἰδέναι τὰ τῆς ἑαυτοῦ αἱρέσεως ἕκαστος, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν σφίσιν ἐς τὰ μαθήματα. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ Χρύσιππός γε, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Πλάτων φαῖεν ἄν· καὶ πρὸ τούτων, ὁ Σωκράτης οὐδὲν φαυλότερος αὐτῶν, ὃς ἐκεκράγει πρὸς ἁπάντων, ὡς οὐχ ὅπως μὴ πάντα, ἀλλὰ μηδ' ὅλως εἰδέναι τι, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι οὐκ οἶδε. λογισώμεθα οὖν ἐξ ἀρχῆς, εἴκοσι τῷ Πυθαγόρᾳ ἐπάξομεν, εἶτα Πλάτωνι τοσαῦθ' ἕτερα, εἶτα ἑξῆς τοῖς ἄλλοις. πόσα δὴ οὖν ταῦτα συντεθέντα, ἐν κεφαλαίῳ λύοιτ' ἄν, εἰ δέκα μόνας ἀφείμεν τὰς αἱρέσεις ἐν φιλοσοφίᾳ; ΕΡΜ. μὴ δῆτα ἑκατόν, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. βούλῃ οὖν ἀφαιρῶμεν τὸ τέταρτον, ὡς πεντεκαίδεκα ἔτη ἱκανὰ εἴη, ἢ τὸ ἥμισυ ὅλον; ΕΡ. αὐτὸς αὖ εἰδείης ἄμεινον, ἐγὼ δὲ ὁρῶ τοῦτο, ὅτι ὀλίγοι ἄν, καὶ ὅτου μάλιστα πασῶν ἐξέλθοιεν, ἐν ἡμετέραις αὐτῶν ἐρξάμενοι. ΛΥ. τί οὖν παθοῦσα, ὦ D Ἑρμότιμε, εἰ τοιοῦτόν ἐστι τὸ πρᾶγμα; ἢ ἀναστατέον ἐκφυγὰν τὰ ἤδη ὡμολογημένα, ὡς ἂν μή τις ἕλοιτο ἐν πολλῷ τὸ βέλτιστον, μὴ δὲ πειραθεὶς ἀπόρρητον; ὡς τόν γε αὖθις πείρας λεγούμενον, μυθεία μᾶλλον, ἢ χρησμὸς πάλαι τὰ ἀναζητουμένα, οὐχ ὕστερος ἐλέγχεται;

ΕΡΜΟΤΙΜ. ναί. ΛΥΚΙΝ. πᾶσα τοίνυν ἀνάγκη ὅτι τοσοῦτον βιῶναι ἡμᾶς, εἰ μέλλοιμεν δῦ τε αἱρήσεσθαι, ἀπάντων πειρασθέντες, καὶ ἐλόμενοι φιλοσοφήσειν, καὶ φιλοσοφήσαντες, ἀδαμαντήσειν. πρὶν δὲ ὧδε τι ποιῆσαι, ἐν σκότῳ, φασὶν, ὀρχούμεθ' ἂν, οἷς ἂν τύχωμεν προσπταίοντες, καὶ ὅ τι ἂν πρῶτον ἐς τὰς χεῖρας ἔλθῃ, τοῦτ' εἶναι ὃ ζητούμενον ὑπολαμβάνοντες, ἀφ' οὗ μὴ εἰδέναι τἀληθές. εἰ δὲ καὶ ἄρα τινὰ ἀγαθῇ τύχῃ προσπεσόντες αὐτῷ, οὐκ ἔξομεν βεβαίως εἰδέναι εἰ ἐκεῖνό ἐστιν ὃ ζητοῦμεν· πολλὰ γὰρ ἐστιν ὅμοια αὐτοῖς, λέγοντα ἕκαστον αὐτὸ εἶναι τἀληθέστατον. ΕΡΜΟΤΙΜ. ὦ Λυκῖνε, οὐκ οἶδ' ὅπως ἄλογα μοὶ δοκεῖς μοι λέγειν ἀπαίρ, (εἰρήσεται γὰρ παλιγκότως,) ἃ μετείως αἰτίας με διεξιόντα αὐτὰ, καὶ ἀκριβολογούμενος οὐδὲν δέον. ἴσως δὲ καὶ ἔοικα οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἐξελήλυθέναι τήμερον ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐξελθὼν συντετυχηκέναι σοι, ὅς με πλησίον ἤδη τῆς ἐλπίδος ὄντα, εἰς ἀπορίας φέρων ἐμβέβληκας, ἀδύνατον ἀποφαίνων τῆς ἀληθείας τινὰ εὕρεσιν, ἐπεὶ γε τοσούτων δεομένῳ. ΛΥΚΙΝ. σκοπῶ, ὦ ἑταῖρε, πολὺ δικαιότερον μέμφοιο δ' ἂν τῷ πατρί σου Μενεκράτει, καὶ τῇ μητρὶ, ἥτις ποτ' ἐκαλεῖτο, οὐ γὰρ οἶδα, ἢ καὶ πολὺ προτέρου τῇ φύσει ἡμῶν, ὅτι σε μὴ κατὰ τὸν Τιθωνὸν πολυετῆ, καὶ μακρόβιον ἔθεσαν, ἀλλὰ προείλοντο μὴ πλείω βιῶναι ὃ μηκιστον ἐτῶν ἑκατὸν, δύσθεον ὄντα· ἐγὼ δὲ μετὰ σοῦ σπεύδομαι, δύσκολον ὄντα. ΕΡΜΟΤ. οὐκ, ἀλλ' ὑβριστὴς ἀεὶ σὺ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθὼν, μισεῖς φιλοσοφίαν, καὶ ἐς τοὺς φιλοσοφοῦντας ἀποσκώπτεις. ΛΥΚ. ὦ Ερμότιμε, ἥτις μὲν ἡ ἀληθὴς ἐστὶν, ὑμεῖς ἂν ἀμείνον εἴποιτε οἱ σοφοὶ, σύ τε, καὶ ὁ διδάσκαλος· ἐγὼ δὲ, τόγε τοσοῦτον οἶδα, ὡς ἡδεῖά ἐστιν αὐτὴ τοῖς ἀκούουσιν, ἀλλὰ παραδοκιμεῖται ὑπὸ τῆς ψεύδους πολὺ πολύ.

A HERMOT. Sanè. LVC. Proindè summopere necessarium esse video, tantum temporis nos ætatem agere, si vnquam omnibus pertentatis rectè eligere consilium est, iámque acto delectu philosophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem vitam viuere queamus. Priùs verò quàm ita fecerimus, in tenebris, quod aiunt, saltaremus, in quęcunque inciderimus, illiso pede impingentes. Et quodcunque primum in manus nobis venerit, illud quod quærimus esse existimabimus, propter veritatis ignorãtiam. Quòd si etiam maximè bona fortuna ad illud delati fuerimus, constanter B tamen nũquam sciemus num id sit quod tantopere à nobis quæsitum est. Sunt enim non parum multa his ipsis similia, singulis affirmantibus hoc ipsum esse multo omnium verissimum. HERM. Haud scio ô Luciane, quàm mihi videare argumenta persuasionis bonarúmque rationum plena inter disputandum producere: verumenimuero non mediocriter me perturbas ista differendo, nimiúmque argutè & anxiè disquirendo, quod ad rem parum attinet. Fortasse autem videor etiam inauspicatò hodie pedem domo extulisse, cùm egC gressus tibi obuiam venerim, qui me prope spei portum consistentem, in ineuitabilem animi desperationem iniecisti, Veritatis inuentionem impossibilem esse ostendens, tantum videlicet temporis requirentem. LVCIAN. Cur ergo hoc ipsum, ô amice, non multo iustiùs cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcunque tandem illi nomen fuerit (neque enim teneo) expostulas? aut potiùs cum natura omnium nostrũm parente, quòd te quoque non vt Tithonum, annosum & longæuum constituerit, sed præfinitò destinarit homiD ni vitam etiam longissimam centum annorum numerum non excedentem? Cæterùm ego tecum considerando reperi quod è disputatione nostra potissimum potuit elici. HERMOTIMVS. Nequaquam, verùm tu semper quidem conuiciator es: atque haud scio quînam factum sit, vt tu extremè odio habeas philosophiam, eósque qui sapientiæ studiis sunt addicti, salibus & dicteriis deluSos, naso suspendas. LVCIA. Cuiusmodinam res sit veritas ô Hermotime, vos longè meliùs & promptiùs, qui sapientia ornati estis, expedictis, nimirum tu, & præceptor tuus. Ego saltem hoc me planè scire arbitror, hanc non nimiùm auditu iucundam & dulcem esse mortalibus, quoniam longè latéque mẽdacio est inferior & vilior.

Est enim hoc apud homines multo in A specie formosius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa verò quia nihil in se habet insynceritatis aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum libertate differit inter homines, eámque ob rem plerisque intolerabilẽ adfert molestiã: quemadmodum & tu nũc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum super hisce rebus veritatem erui, tibique planè indicium feci cuiusmodi ea sint, quorum vtrique iuxtà immodico & amore & desiderio teneamur, quã prorsus illa nactu nõ sint facilia: veluti si statuam aliquam non informem infando amore B deperires, eáque te posse potiri in animũ induceres, suspicans esse hominem: ego verò intuitus aut lapideum aut æreum esse simulachrum, pro mea in te beneuolentia tibi significarem, rerum quarum potiendarum nulla esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tunc & maleuolentem me tibi censeres, quia nolim te decipi, absurda & monstrosa nec spei consentanea sperantem. HERMOT. Eò igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi putes nullam operam philosophiæ studiis nobis nauandam esse, sed oportere nos socordiæ & inertiæ addictos priuatam vitam in terris agere? LVCIANVS. Et quando aut vbi ista me dicentem audiuisti? Ego quidem non eò, quasi non sit philosophandum, ista dico, verùm quandoquidem omnino philosophiæ studendum est, viæ autem ad illam sint non paucæ, quarum nullum non perhibetur compendiosissimum esse ad Virtutem diuerticulum, tametsi etiamnum in incerto sit quæ ex illis vera sit: diligentem & exquisitam diuisionem faciendam esse existimo. Qui enim fieri posse sperem, multis nobis propositis, ex D illis eligere quod optimum est, nisi quis omnia faciendi periculi gratia accesserit? Deinde, num longa adhuc supersit peregrinatio, aut an finis iam instare visus sit. Cæterùm quid tibi videtur? Iam enim deintegro te interrogabo, num eum qui sub initium tibi occurrerit, sequêris? cúmque illo communibus philosophiæ disciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HER. Quid verò tibi ampliùs respondeam, qui neges quemquam rectè discernere posse, nisi Phœnicis annos vixerit, omnésq; per orbem periculum faciendo accesserit? Neque dignũ ducis fidem habere illis qui iam olim harũ rerum sunt expertissimi, neq; multis illis ista collaudantibus, suóque testimonio cõprobantibus? LVC. Quos tu mihi multos illos narras, nũ qui harum rerum sunt probè gnari, & iidem iam omniũ facta indagine periti? Quòd si quispiam talis esset, mihi quidem vel vnus sufficeret, neque multis opus haberem.

ἀνθρωποπότερον γὰρ ὀκνῶ, καὶ ἀφ' τοῦτο, ἤδιον. ἢ δὲ, ἅτε μηδὲν κίβδηλον ἑαυτῇ συνειδυῖα, μετ' παῤῥησίας ἀφελέσθαι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἀφ' τοῦτο ἄχθονται αὐτῇ. ἰδοὺ γέ τοι καὶ σὺ νῦν ἄχθῃ μοι, παλαιὸς ἀξιῶν περὶ τούτων μετ' σοῦ, καὶ δηλώσωμι, οἷον ἐρῶμεν ἐγώ τε, καὶ σὺ, ὡς οὐ πάνυ ῥᾳδίων. ὥσπερ εἰ ἀνδριαντοποιὸς ἐρῶν ἐτύγχανες, καὶ ᾤου τεύξεσθαι, ὑπολαμβάνων αὐθέκαστον εἶ· ἐγὼ δὲ, καλιδὼν ὡς λίθος, ἢ χαλκὸς εἴη, ἐμήνυσα σοὶ σὲ ὑπ' ἀνοίας, ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς, καὶ τότε δίκαιον ἐμὲ εἶ) ᾠου αὐ σαυτῷ, δέσποτα οὐκ εἰδὼς ἅπαντα, ἀλλὰ κατὰ καὶ αἰέλπιστα ἐλπίζοντα. ΕΡΜΟΤ. οὐκοῦν τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, φῂς, ὡς οὐ φιλοσοφητέον ἡμῖν, ἀλλὰ χρὴ ἀργίᾳ παραδιδόντας αὑτοὺς, ἰδιώτας καταβιῶναι; ΛΥΚΙΝ. καὶ ποῦ τοῦτο ἤκουσας ἐμοῦ λέγοντος; ἐγὼ γὰρ οὐχ ὡς ἀ φιλοσοφητέον φημὶ, ἀλλ' ἐπείπερ φιλοσοφητέον, ὁδοί τε πολλαί εἰσιν ὅτι φιλοσοφίαν ἐκάστη, καὶ ἀρετὴν ἄγειν φάσκουσαι, ἀλλ' ἀληθὴς οὐ αὐτῶν, ἄδηλος· ἀκεραῖον ποιήσασθαι τὴν αἵρεσιν. ἀδύνατον δέ γε ἡμῖν ἐφαίνετο, πολλῶν παρατεθέντων, ἐλέσθαι τὸ ἄριστον, εἰ μὴ ὅτι πάντα ἴοι τις πειρώμενος· εἶτά πως μακρὰ ἡ πεῖρα ὤφθη, σὺ δὲ πῶς ἀξιοῖς; (αὖθις γὰρ ἐρήσομαι) ἴτον παρὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, οὕτω ἕλῃ, καὶ συμφιλοσοφήσῃς; καὶ ἔχεις Ἑρμῆν ποιήσεταί σε; ΕΡ. καὶ τί σοι ἀποκρινάμενος ἔτι; ὡς οὔτε αὐτόν τινα κρίνειν οἷόν τε εἶ) φῂς, ἢν μὴ Φοίνικος ἔτη βιῷ, πάντας δὲ κύκλῳ περιὼν, καὶ πειρώμενος, οὔτε τοῖς προπεπειραμένοις πίστιν ἀξιοῖς, οὔτε τοῖς πολλοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ μαρτυροῦσι; ΛΥ. τίνας φῂς τοὺς πολλοὺς εἰδότας, καὶ πεπειραμένους ἀπάντων; εἰ γάρ τις τοιοῦτός ἐστιν, ἱκανὸς ἐμοί γε καὶ εἷς, καὶ οὐκ ἔτι πολλῶν δεήσῃ.

ἰὼ δὲ τοὺς οὐκ εἰδότας λέγῃς, οὐδέν τι τὸ πλῆθος αὐτῶν προσάξεταί με πιστεύειν, ἄχρις ἂν ἢ μηδεὶς, ἢ ἐν εἰδότες, περὶ ἁπάντων ἀποφαίνωνται. ΕΡΜΟΤΙΜ. μόνος δὲ σὺ ταλήθης κατεῖδες, οἱ δ' ἄλλοι, ἀνόητοι ἅπαντες, ὅσοι φιλοσοφοῦσι. ΛΥΚΙΝ. καταψεύδῃ μου, ὦ Ερμότιμε, λέγων, ὡς ἐγὼ προτίθημί πῃ ἐμαυτὸν τῶν ἄλλων, ἢ πάντως ὅλως ἐν τοῖς εἰδόσι, καὶ οὐ μνημονεύεις ὧν ἔφην, οὐκ αὐτὸς εἰδέναι ταλήθες ὑπὲρ τοὺς ἄλλους διατεινόμενος, ἀλλὰ μὴ πάντων αὐτὸ ἀγνοεῖν ὁμολογῶν. ΕΡΜΟΤ. ἀλλ', ὦ Λυκῖνε, ὃ μοὶ δοκεῖ πολλοὺς ἐλθεῖν χρόνους, καὶ πειραθῆναι ὧν φασι, καὶ τὸ μὴ αὐ ἄλλως ἐλέσθαι τὸ βέλτιον, ἢ οὕτως, οὐ λογισμὸν ἴσως. τὸ δὲ τῇ πείρᾳ ἐκείνῃ τοσαύτα ἔτη ἀποδιδόναι, παγγέλοιον, ὥστε οὐκ οἷόν τε ὀλίγων, καταμαθεῖν τὰ πάντα. ἐμοὶ δὲ καὶ πάνυ ῥᾴδιον εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, ὃ καὶ πολλῆς διατριβῆς δεόμενον. φασί γέ τοι τῶν πλαστῶν τινα, Φειδίαν οἶμαι, ὄνυχα μόνον λέοντος ἰδόντα, ἀπ' ἐκείνου ἀναλελογίσθαι πηλίκος ἂν ὁ πᾶς λέων γένοιτο, κατ' ἀξίαν τοῦ ὄνυχος ἀναπλασθείς· καὶ σὺ δὲ, ἰὼ πρὸς θεῶν χεῖρα μόνην ἀνθρώπου δείξῃ, ὃ ἄλλο σῶμα καταμαλύψας, εἶτα, οἶμαι, αὐτίκα ὅτι ἀνθρώπου ἐστὶ τὸ κεκαλυμμένον, κἂν μὴ ὅλον σῶμα ἴδῃς. καὶ τοίνυν τὰ μὲν κεφάλαια τῶν ἀπόντων λέγοιτο, ῥᾴδιον καταμαθεῖν ἐν ὀλίγῳ μοίρᾳ ἡμέρας, ὃ δὲ ἀκριβὲς τοῦτο, καὶ μακρᾶς τῆς ἐξετάσεως δεόμενον, οὐ πάνυ ἀναγκαῖον εἰς τὴν αἵρεσιν τοῦ βελτίονος, ἀλλ' ἔνεστι κρῖναι καὶ ἀπ' ἐκείνων. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Ερμότιμε, ὡς ἰσχυρὰ ταῦτ' εἴρηκας, ἀπὸ τῶν μερῶν ἀξιῶν τὰ ὅλα εἰδέναι· καίτοι ἐγὼ τὰ σαυτοῦ ἀκούσας, μέμνημαι, ὡς ὁ μὲν ὅλον εἰδὼς, εἰδείη ἂν καὶ τὸ μέρος· ὁ δὲ μόνον τὸ μέρος, οὐκέτι καὶ τὸ ὅλον. οὕτω καί μοι τὸ δὲ ἀπόκειται, ὁ Φειδίας ἆρ' ποτὲ ἰδὼν ὄνυχα λέοντος, ἔγνω ἂν ὅτι λέοντός ἐστιν, εἰ μὴ ἑωράκει ποτὲ λέοντα ὅλον;

Porro si imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatem sibi parauerint. HER. Proinde tu solus veritatem perspexisti, cæteri verò quotquot philosophantur, in vniuersum omnes vecordes sunt, & sine iudicio? LVC. Tu quidem Hermotime falsò me mendacii coarguis, cùm dicere non verearis quòd me ipse cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorũ haberi contendam: parúmque memor esse videris eorum quæ per me antè dicta sunt. Neque quidem me præ aliis veritatem dignoscere contẽtiosè vociferor, verùm ingenuè fateor me cum aliis omnibus iuxtà ignarum esse. HERMOT. Atqui Luciane, quod ais omnes accedendos esse, eorúmque experimentum sumendum quæ dicuntur ab aliis, neque aliam rationem meliorum eligendorum superesse, fortasse non valde improbarim. Cæterùm cuique experientiæ tot annos impendi oportere, perquam ridiculum mihi videtur, quasi verò nõ & è paucis cuncta perdiscí queant. Mihi equidem ista perpendenti, haudquaquam graue aut operosum hoc videtur, quódque multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt, quẽdam ex statuariis, opinor autem fuisse Phidiam, tantùm ab vngue leonis conspecto æstimasse in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, si iuxta vnguis rationẽ fuisset sculptus atque formatus. Neque mihi dubium est, quin & tu, si quis tantùm hominis manum tibi commonstraret, reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutum scies hominem esse quod absconditum est, etsi totum corpus non videris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus est multorum sermo, sine negotio in exiguo etiam puncto diei perdisces. Accurata autẽ & exacta harum rerum cognitio, cui consequendæ longa perquisitione opus est, nullo modo ad electionem melioris requiritur, verùm etiam ab illis quæ dixi, iudicium facere licebit. LVC. Papæ! quàm firma sunt & fortia quæ dixisti Hermotime, contendens ex partibus totum cognosci posse! Quanquam ego me tuæ sententiæ diuersum audire memini, vt qui totum cognouerit, etiam partem perspectam habeat: porrò qui partem saltem, is non statim etiam totũ habet cognitum. Iã tu hoc mihi quoque respõde, quomodo Phidias quondã leonis vngue cõspecto cognoscere potuit leoninum esse vnguem, nisi antè aliàs totum leonem vidisset?

An verò tu hominis manu ſaltem viſa dicere poſſes hominis eſſe, cùm antea hominem neque vidiſſes neque cognouiſſes vnquam? Cur autem taces? Nunquid vis vt ego pro te reſpondeam ad quæſtionem tibi propoſitam, videlicet quòd nullo modo poſſes? adeò vt periculum ſit, ne Phidias infecta te abeat, leone nequicquam incepto aut exculpto. Nihil enim iſta ad Bacchum, quæ à te proponuntur, faciunt. aut quomodo hæc inter ſe ſunt ſimilia? Neque enim tibi & Phidiæ alia cognoſcendarum partium cauſſa fuit, quàm prior totius cognitio, hominis dico & leonis. Cæterùm in philoſophia, nempe quam tradũt Stoici, quónam pacto ex aliqua parte cognita, etiã reliqua cognoſces? Aut quomodo illa vt honeſta & pulchra demonſtrabis? Neque enim totũ nouiſti cuius illa ſunt partes. Quod autem dicis, totius philoſophiæ capita auditu facilè poſſe comprehendi etiam in modica diei portiũcula, nimirum quæ rerum ſint principia, qui fines, quam opinionem de Diis habeant philoſophi, prętęrea quid animam eſſe ſentiant, & quòd nonnulli omnia corporea eſſe affirment, rurſum alij etiam pleraque incorporea eſſe contendant: tum quòd pars illorum voluptatem, pars autem neſcio quod honeſtum, ſummum bonum felicitatémque eſſe ſtatuant, atque id genus ſexcenta alia: hæc inquam auditu facilè diſcerni & definiri poſſe, nihilque in his excutiendis & ſtatuendis eſſe operæ, noſſe autem eum qui vera dicat, vide ne non vnius ſaltem dieculæ particulam requirat, ſed multorum potiùs dierum opus & labor ſit. Aut quid animi illis fuiſſe putas, qui de his ipſis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conſcribere non grauati ſunt? nimirum non ob aliam cauſſam, quàm vt perſuaſum facerent omnibus, verą eſſe, vt mea fert opinio, pauca illa & modica, quæ tibi videntur facilia, nullóque labore comprehenſibilia. Iam verò omnino vate tibi opus eſſe opinor ad meliorum electionem faciendam, niſi, vt dixi, exercitij impigro ſtudio illud conſecutus fueris, vt in deligendo accuratè vniuerſa diſcutias & vnumquemque totũ ad vnguem exploratum cognoueris. Haud enim valde negauerim hoc pacto philoſophiam in compendium contrahi poſſe, neq; habituram multas variatũ rerum comprehenſiones, neque vllam moram aut cunctationem, ſi conſtitutum vatem omnium rerum capita percenſentem audieris, & inter audiendum ad ſingula mactatis hoſtiis ſacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te ſubleuabit, poſteaquam ex oblatis extis tibi commonſtrauerit quęnam potiſſimùm tibi eligenda ſint.

Α ἢ σὺ αὐ, Θεόφιλε, χεῖρα ἰδὼν, ἔχεις εἰπεῖν, ὅτι ἀνθρώπου ἐστί, μὴ πρότερον εἰδὼς, μηδ' ἑωρακὼς ἄνθρωπον; τί σιγᾷς; ἢ βούλῃ ἐγὼ ἀποκρίνωμαί σοι τὰ σὲ διαλαθεῖν, ὅτι οὐκ ἂν εἴχες; ὥστε κινδυνεύῃ ὁ Φειδίας ἄπρακτος ἀπελθεῖν, μάτην δυὰ πλάσας τὸν λέοντα. τοῦτον γὰρ πρὸς τὸν Διόνυσον, ὦ παῖ, λέγων. ἢ πῶς ἔοικε ἐκείνοις ὅμοια; τῷ μὲν γὰρ Φειδίᾳ καὶ σοὶ τοῦτον ἄλλο τῦ γνωρίζειν τὰ μέρη αἴτιον ἦν, ἢ ὃ εἰδέναι ὃ ὅλον, ἄνθρωπον λέγω, καὶ λέοντα· ἐν φιλοσοφίᾳ δὲ, ὅς τῇ Στωϊκῇ, πῶς ἂν ἀπὸ τῦ μέρους καὶ τὰ λοιπὰ ἴδοις; ἢ πῶς ἂν ἀποφαίνοιο ὡς καλά; οὐ γὰρ οἶσθα ὃ ὅλον, ἃ μέρη ἐκφανά ἐστιν. ὁ δὲ φῄς, ὅτι τὰ κεφάλαια ῥᾴδιον ἀκοῦσαι ἁπάσης φιλοσοφίας ἐν ὀλίγῳ μορίῳ ἡμέρας, τίς, ἀρχαὶ αὐτῶν, καὶ τέλη, καὶ τί θεοῖς οἴονται εἶναι, τί ψυχῇ, καὶ τίνες μὲν σώματα πάντα φασὶ, τίνες δὲ καὶ ἀσώματα εἶναι ἀξιοῦσι, καὶ ὅτι οἱ μὲν ἡδονῇ, οἱ δὲ, ὃ καλὸν ἀγαθὸν καὶ εὔδαιμον τίθενται, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἅπαντα μὲν ἀκούσεσθαι, ἀποφαίνεσθαι ῥᾴδιον, καὶ ἔργον οὐδὲν, εἰδέναι δὲ ὅστις ὁ ταλαιπῶν λέγων ἐστὶν, ὅσα μὴ ἀκμὴ μορίου ἐστὶν ἡμέρας, ἀλλὰ πολλῶν ἡμερῶν δέηται. ἢ τί γὰρ ἐκφανὲς πάσχοντες, ὑπὲρ αὐτῶν τούτων ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας βιβλίων ἕκαστοι συγγεγράφασιν, ὡς πείσαιεν, οἶμαι, ἀληθῆ εἶναι τὰ ὀλίγα ἐκφανῆ, καὶ ἃ σοὶ ἐδόκει ῥᾳδίως μαθεῖν; πῶ δὲ μαίτεως, οἶμαι, δεήσῃ σοι καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν χρειττόνων, εἰ μὴ ἀνέχῃ τὴν διατεθεῖσάν σοι, ὡς ἀκεραίως ἐλέσθαι αὐτὸς ἅπαντα, καὶ ὅλον ἕκαστον καταμηνύσας, ὑπέρτερος γὰρ αὐτῆ γένοιτ' ἄν, ὁπόταν ἔχουσα πρὸς πλοκὰς, οὐδὲ ἀπαρόλας, εἰ μεγαλοφθάλμου τὸν μαίτην, ἀκούσας τῶν κεφαλαίων ἅπαντων, σφαγιάζοιο ἐφ' ἑκάστοις· ἀπαλλάξει γάρ σε ὁ θεὸς μυρίων πραγμάτων, δείξας σὺν τῷ τῦ ἱερείου ἥπατι ἃ τινά σοι αἱρετέον

B

C

D

εἰ δὲ βούλει, καὶ ἄλλό τι ἀπραγμονέστερον
ὑποδήσομαί σει, ὡς μὴ ἱερεῖα καταθύῃς
σωτῆρι, καὶ θυσιάζῃ, τῷ μηδὲ ἱερέα τινὰ τῶν
μεγαλομίσθων παρακαλῶν, ἀλλ' ἐς κάλπιν
ἐμβαλὼν γραμματεῖα, ἔχοντα τῶν φιλοσό-
φων ἑκάστου τοὔνομα, κέλευε παῖδα τῶν
ἀνήβων ἀμφιθαλῆ τινα, προσελθόντα πρὸς
τὴν κάλπιν, ἀνελέσθαι ὅ,τι δὴ πρῶτον
ὑπὸ τὴν χεῖρα ἔλθῃ τῶν γραμματείων, κ
τοῦτον τὸν λαχόντα σκῆπτρον, ὅστις αὐ ἦ,
φιλοσοφεῖ. ΕΡΜ. σωτῆρι μέν, ὦ Λυκῖνε,
βωμὸς ἱκανὸς, καὶ ὁ κύων σέ. σὺ δὲ εἰπέ μοι,
ἤδη ποτὲ οἶνον ἐπρίω αὐτός; ΛΥ. καὶ μάλα
πολλάκις. ΕΡΜ. ἆρ' οὖν περιὴς ἅπασαν
τὴν κύκλῳ τοὺς ἐν τῇ πόλει καπήλους, ἀπο-
γευόμενος, καὶ προσβάλλων, καὶ αἰτιᾷ ἑπά-
στων τοὺς οἴνους; ΛΥ. μὰ δαμῶς. ΕΡ. χρὴ γὰρ,
οἶμαι, σοὶ τὸν μέλλοντα χρηστῷ καὶ ἀξίῳ ἐντυ-
χόντι ἀποφέρεσθαι. ΛΥ. νὴ Δία. ΕΡ. καὶ
ἀπό γε τοῦ ὀλίγου ἐκείνου γεύματος, εἶχες ἂν
εἰπεῖν ὁποῖος ἅπας ὁ οἶνός ἐστιν; ΛΥ. εἶχον
γάρ. ΕΡ: εἰ δὴ ἔλεγες παρελθὼν τοῖς
καπήλοις, ὅπως κατύλλιον πρίασθαι βούλο-
μαι, δότε μοι, ὦ ἄνδρες, ἑκτέον ὅλον ἕκαστος ὑμῶν
τὸν πίθον, ὡς λάβω πάντως ἐπεξελθών, μάθοι-
μι ὅστις ἀμείνων τὸν οἶνον ἔχει, ἵ ὄφελόν μοι ὠνη-
τέον· εἰ ταῦτ' ἔλεγες, οὐκ ἂν οἴει καταγελάσ-
ασθαί σου αὐτούς· εἰ δὲ καὶ ὅτι πλέον σοχλοίης,
ταχ' ἂν καὶ προσχέαι τὸ ὕδατος; ΛΥ. οἶμαι
ἔγωγε, καὶ δίκαιά γ' ἂν παθοίμι. ΕΡ. κατ' ἄρα
τοιαῦτά σοι καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ· τί δεῖ ἐκπίειν τὸν
πίθον, δυναμένους ἀπὸ ὀλίγου τοῦ γεύματος
εἰδέναι ὁποῖόν τό πᾶν ἐστιν; ΛΥΚ. ὡς ὀλι-
σθηρὸς, ὦ Ερμότιμε, καὶ λαβεῖν δυσπρόσιτος ἐκ
τῶν χειρῶν, πλὴν ἀλλ' ὤνησάς γε· οἰόμενος
γὰρ ἐκπεφυγέναι, ἐς τὸν αὐτὸν κύρτον ἐμ-
πέπτωκας. ΕΡ. πῶς τοῦτ' ἔφης; ΛΥΚ.
ὅτι αὐτομολογούμενον παρέχεται λαβεῖν, καὶ
γνώριμον ἅπασι, τὸν οἶνον, εἰκάζῃς αὐτῷ
τὰ ὁμοιότατα, καὶ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦ-
σιν ἅπαντες ἀφανῶν ὄντων· ὥστε ἔγωγε
οὐκ ἔχω εἰπεῖν καθότι σοι ὅμοιος φιλοσο-
φία καὶ οἶνος εἴη, ἄρα καὶ τοῦτο μόνον,

A Quòd si autẽ volueris, & aliud multo mi-
noris negotij compendium eligendi tibi
subiiciam, quod secuto, neque victimę ti-
bi offerendæ sunt, neque vllus ex sacer-
dotibus magna mercede conducendis ti-
bi adsciscendus est: verùm cõiectis in vr-
nam literulis, cuiusque philosophorũ no-
mina habentibus, iube puerum aliquem
impuberem florescente ætatula, ad vrnã
accedentem extrahere eam literam quę-
cunque primùm illi sub manum venerit,
ac tandem inspecta literula ducem cog-
noscres, quem tibi in philosophia sequẽ-
dum existimo. HER. Ista quidem Luciane, scurrili dicacitate à te, & non ex ani-
B mo dicta sunt. Tu verò respondè mihi,
nunquámne ipse vinum cõmercatus es?
LVC. Et persæpe quidem. HER. Nunquid ergo per orbem circuire soles quot-
quot in vrbe sunt caupones, degustans,
licitans, atque expendens vina? LVC.
Nequaquam. HER M. Opinor enim
illud, cui sub initium bono & digno inci-
deris, auferendum tibi esse. LVC. Ita per
Iouem. HER. Proinde à modica illa &
tenui degustatiuncula pronunciare iam
potes de toto vino cuiusmodi sit. LVC.
Haud dubiè possum. HER. Porro si di-
ceres, assistens cauponibus, Posteaquam
C vini sextarium coëmere statuerim, agite
ô amici, date quæso vnusquisque vestrũ
totum dolium mihi ebibẽdum, vt omni-
bus exhaustis certum habeam quinam
vestrũ generosiora vina venalia habeat,
& vnde mihi vinum sit commercandum:
quòd si hæc inquam diceres, an non iure
optimo pro insano ab illis deridendus es-
ses: atque si illos acriter instando per-
turbandi finem non faceres, fortasse
etiam aqua ab illis perfunderere? LVC.
Sanè opinor, & profectò meritis meis
D dignissima paterer. HER. Non secus
se quoque habent res philosophicæ: quid
enim necessarium est totum vas exhau-
rire potando, cùm etiam à modica illa
degustatiuncula nobis promptum sit
nosse quale sit futurum? LVC. Quàm
lubricus es ô Hermotime, quámque ter-
giuersando laberis è manibus? verùm
profectò tua tergiuersatione parum pro-
mouisti: cùm enim speraris te effugisse,
in easdem plagas incidisti. HER. Quor-
sum ista dicis? LVC. Quoniam rei per se
planæ & indubitatę, omnibus certę & co-
gnitæ, nẽpe vino, longè dissimillima assimilando comparas, & ea quidem de quib. ne-
mo non incertus animi ambigit, in obscuro consistentibus, ita vt ego mehercle dicere
nequeam quatenus tibi virtũ & philosophia similia videantur, nisi fortasse in hoc solo,

quòd & philoſophi in quæſtu habeant diſciplinas venum expoſitas, quemadmodum caupones vinum, quas quidem commiſcentes doloſè & fraudulenter adulterant, & maligna menſura diuenditant. Ad hunc verò modum quod dicis conſiderabimus. Ais autem vinum in vaſe exceptum, totum eſſe ſui ſimile: & profectò nihil abſurdi in hoc à te dictum eſt. Atqui ſi quis etiam deguſtauerit illud hauſto ſaltem modico, ſtatim compertum habet quale totum ſit dolium: & hoc in confeſſo eſt apud omnes, nec eſt quod quicquam tibi in his contradicam. Vide verò etiam poſthac, philoſophia, eiúſque alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad vos diſſerit, iiſdémque de rebus nunquam non verba facere cõſueuit, an non ſubinde alio tẽpore alia vobis ſoleat proponere? Eſſe enim non parum multa philoſophiæ abſtruſa myſteria, iam olim amice nemini obſcurum eſt. An non verò tu etiammum, vt par eſt, inſtar Vlyſſis apud illum perduras circumeundo & oberrando, ſi ſemper ſonat eadem per eadem, at fortaſſe ſatis eſt ſi ſemel quippiã inaudieris? HER. Et cur non? LVC. Quînam igitur fieri potuit, vt tu primo guſtu ſtatim noſceres vniuerſa? Neque enim ſemper eandem cantilenam nobis ſolet occinere, ſed ſubinde noua nouis diſſerẽdo agglomerat. Nõ ô amice, vt vinum quod ſemper idem eſt, adeo vt niſi totum vas ſtrenuè exhauſeris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi viſus eſt Deus philoſophiæ adyta abſtruſiſſe, ſub ipſam fecem vſque. Itaque totum dolium poſtremò exhaurias neceſſe eſt, ſi vnquam conſilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidiſſimè ſitire mihi viſus es. Porro autem eam perſuaſionem tibi perſuaſiſti, vt putes tale quippiam eſſe philoſophiam, vt ſi ſaltem leuiter illã primoribus, quod aiũt, labiis deguſtaueris, ſtatim fore vt omnibus ſapientiæ numeris euadas abſolutiſſimus: quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quę ſimul atque ſacra fluenta deguſtauerit, actutum afflata numine, accedentibus reſpondet oracula. Atqui nõ ita ſe habet philoſophię ſtudiũ. Itaque te, quem vltra medium iam dolij ebibiſſe cõſtat, adhuc incipere perhibeas. Quare vide ne rectiùs huic philoſophia cõparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi ſinemus, nihil autem inſit vini, ſed potiùs omnium frugum confuſum quoddam ſeminarium, in ſummo quidem triticum, cui ſubſint fabæ, quibus deinde ſubiectum ſit hordeum, mox lentes, quinto cicera, poſtremo alię quæpiam diuerſorum ſeminum ſpecies & genera.

A ὅτι δὲ φιλόσοφοι ἀποδίδονται τὰ μαθήματα, ὥσπερ οἱ κάπηλοι, κερασάμενοί γε οἱ πολλοὶ, καὶ δολώσαντες, καὶ κακομεταχειρίσαντες· ὑτιοῦν δὴ ὑπισχνήσωμαι ὅ, τι καὶ λέγῃς· τὸν οἶνον φῂς τὸν ἐν τῷ πίθῳ ὅλον αὐτὸν αὑτῷ ὅμοιον εἶ), καὶ μὰ Δί', ἔοικεν ἄτοπον· ἀλλὰ δὲ εἴ τις γεύσαιτο ἀφυσάμενος ὀλίγον ὅσον αὐτὸ, εἶτα ἐξ αὐτίκα ὁποῖός ἅπας ὁ πίθος ἐστὶν, ἀκήλουθον δὲ τοῦτο, δοκεῖ αὖ ἐγωγέ τι αὐτείπω. ὅρα δὴ καὶ τὸ μὴ τοῦτο, φιλοσοφία, καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες, οἷς ὁ διδάσκαλος ὁ σὸς, ἆρα ταῦτα τοῖς ὑμᾶς λέγει ὁσημέραι, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν, ἢ ἄλλα ἄλλοτε; πολλὰ γὰρ δῆλον, ὡς ἐδήλου ὦ ἑταῖρε· ἢ οὐκ αὖ εἰκὸς ἐπὶ πρέμνῳ αὖτις κτ' τ' Ὀδυσσέα τοιούτοις, καὶ τοιοῦτον πλανωμένῳ, εἰ τὰ αὐτὰ ἔλεγεν, ἀλλ' ἀπέλεγεν αὖ σοι καὶ ἅπαξ ἀκηκόσεσθαι; EP. πῶς γὰρ οὔ; ΛΥ. πῶς οὖν οἷόν τέ σοι ἦν, ἀπὸ τοῦ πρώτου γεύματος εἰδέναι τὰ πάντα; οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ γε, ἀλλ' ἀεὶ ἕτερα καινὰ ὑπὲρ καινοῖς ἐλέγετο, οὐχ ὥσπερ ὁ οἶνος ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἦν. ὥστε, ὦ ἑταῖρε, ἦν μὴ ὅλον σκοπῇς τὸν πίθον, καὶ ἄλλως, μάτην πεινήσ· ἀτεχνῶς γὰρ σε τῷ πυθμένι δοκεῖ μοι ὁ θεὸς κεκρύφθαι τὸ φιλοσοφίας ἀγαθὸν ὑπὸ τοῦ πύθου αὐτοῦ. δεήσει οὖν ὅλον ἐξαντλῆσαι εἰς τέλος, ἢ ὅποτ' αὖ βύρρις τὸ νεκτάρεον ἐκφύσῃ πῶμα, ὃ πάλαι διψῶν μοι δοκεῖς. σὺ δὲ οἴῃ τὸ τοιοῦτον αὐτὸ εἶ), ὡς εἰ μόνον γεύσαιο αὐτοῦ, καὶ ἀπάσαιο μικρὸν ὅσον, αὐτίκα σε πᾶσι σοφὸν γνωσόμενον, ὥσπερ φασὶν οἱ Δελφοῖς τῷ χρήσαντι, ἐπειδὴ πίῃ τοῦ ἱεροῦ νάματος, ἔνθεον βύθους γίγνεσθαι, καὶ χρᾶν τοῖς χρῄζουσιν· ἀλλ' οὐχ ὕπνου ἦν ἔοικε. σύγ' ἂν οὖν ἤμισυ τοῦ πίθου ἐκπεπωκὼς, ἀπάρχεσθαι ἔτι ἐλέγετο. ὅρα τοίνυν μὴ τῷ τε μᾶλλον φιλοσοφία ἔοικεν. ὁ μὲν γὰρ πίθος, ἔτι μενέτω σοι, καὶ ὁ κάπηλος, ἐνέστω δὲ μὴ οἶνος, ἀλλὰ πανσπερμία τις πυρὸς οὖν ἐπάνω· καὶ μετὰ τοῦτο, κύαμοι, εἶτα ὄροβοι, καὶ ἐπὶ τούτοις, φασὶ, εἶτα ἐρέβινθοι, καὶ ἄλλα ποικίλα τοιαῦτα.

Εἰ δὴ σὺ ὠνήσαιο ἐθέλων τῶν σπερμάτων, καὶ ὃς ἀφελὼν τοῦ πυροῦ, ὅσον ἰῷ, ἀνέδωκέ σοι δείγματος τοῦ χεῖρα, ὡς ἴδοις, ἆρα οἷός ἔχοις ἂν εἰπεῖν εἰς σκῆνος ἀποβλέπων, εἰ καὶ οἱ ἐρέβινθοι καθαροὶ, καὶ οἱ φακοὶ λιπαροὶ, καὶ οἱ κύαμοι ὑγιᾶς; EPMOTI. ὑδαμῶς. ΛΥΚΙΝ. ὑ τοίνυν οὐδὲ φιλοσοφίαν ἀφ' ἑνὸς, ὧν φήσῃ τις τοῦ σοφοῦ, μάθοι ἂν ἅπασαν, ὁποία ἐστὶν· οὐ γὰρ ἓν τί ἐστιν, ὥσπερ ὁ οἶνος, ὥσπερ σὺ αὐτὸν ἀπεικάζεις, ἀξίων ὁμοίαν εἶναι τῷ γλύματι. Τὸ δὲ ἕτερόν τι ὄψῃ, ὑ πρέπουσαν τῆς ἐξετάσεως δεόμενον. οἶνον μὲν γὰρ φαῦλον σοι ἁπιάσθαι, ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ὁ κίνδυνος, αὐτὸν δέ τινα ἐν τοῖς συμποσίοις ἀδοκήτως πολλάσθαι, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ἀρχῇ ἔφησθα, ὑ μικρὸν εἶναι κακόν. ἄλλως τε, ὁ μὲν ὅλον ἀξίων σκοπεῖν τὸν πίθον, ὡς κοτύλιον ὠνήσαιτο, ζημιώσαιτ' ἂν τὸν κάπηλον, ὅτως ἀπίθανα γλυφόμενος· φιλοσοφία δὲ, οὐδὲν μὲν τοιοῦτο πάθοι, ἀλλὰ κἂν ὅτι πάμπολλα πίῃς, οὐδὲν ἐλαττῶν ὁ πίθος γίγνεται, οὐδὲ ζημιώσεται ὁ κάπηλος. ὀπτῶρεῖ γὰρ κἂν τῇ παροιμίᾳ τὸ ῥηθὲν, ἐξαντλούμενον ἐς ὃ ἔμπαλιν ἢ ὁ τῶν Δαναΐδων πίθος. σκῆνος μὲν γὰρ τὸ ἐμβαλλόμενον ὑ στωμύλλει, ἀλλὰ διέρρυ θύμῳ, οὐτεῦθεν δὲ, ἢν ἀφέλῃς τι, πλῆρες τὸ λοιπὸν γίγνεται. ἐθέλω δέ σοι καὶ ἄλλο ὅμοιον εἰπεῖν φιλοσοφίας περὶ γλύμματος, καὶ μή με νομίσῃς βλασφημεῖν περὶ αὐτῆς, ἢν εἴπω ὅτι φαρμάκῳ ὀλεθρίῳ ἔοικεν, οἵῳ κωνείῳ, ἢ ἀκονίτῳ, ἢ ἄλλῳ τῶν τοιούτων. οὐδὲ γὰρ ταῦτα, ἐπεὶ περ θανατηφόρα ἐστὶν, ἀποκτείνοι ἂν, εἴ τις ὀλίγον ὅσον ἀκεραίου ἀποξύσας αὐτῶν, ἄκρῳ τῷ ὄνυχι ἀπογεύσαιτο, ἀλλὰ ἢν μὴ τοσοῦτον ὅσον χρὴ, καὶ ὅπως, καὶ ᾧ οἷς, οὐκ ἂν ἀποθάνοιο παραχρῆμα· σὺ δὲ ἡξίους τοὐλάχιστον ἐξαρκεῖν, ὡς ἀποτελέσαι τὴν τοῦ ὅλου γνῶσιν. EPMOTIM. ἔστω ταῦτα ὡς βούλῃ, Λυκῖνε. τί οὖν ἑκατὸν ἔτη χρὴ βιῶναι, καὶ τοσαῦτ' ἀτόμους ἔχειν θεάματα; ἢ οὐκ ἂν ἄλλως φιλοσοφήσαιμι; ΛΥ. οὐ γὰρ, ὦ Ἑρμότιμε, καὶ δεινὸν οὐδὲν, εἴ τε ἀληθῆ ἔλεγες ἐν ἀρχῇ, ὡς ὁ μὲν βίος, βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη, μακρή·

A Iam si institorem accederes seminum mercandorũ gratia, illéque à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi traderet, possésne igitur conspectis granis dicere cicer esse mundum, & lentes probè purgatas, fabas autem inanes? HER. Nullo modo. LVC. Proinde neque philosophiam ab vno aliquo eorum quę quis dixerit, vniuersã pernosces cuiusmodi tota sit. Neque enim vna aliqua res est, quale est vinum, cui quidem tu illam tametsi valde inęquali cõparatione contulisti, contendens similem esse totã primo gustui. Quod autẽ diuersum quiddam visum est, curiosa perscrutatione nõ B eget. Etenim si quis vinum acetosum aut alioqui malum emerit, duorum obolorũ iacturã facit. Porrò autem in media plebe versari, sicut & tu dixisti statim initio, non mediocre malum est. Alioqui qui totum vas epotare voluerit, vt vini sextarium coëmat, damno cauponem afficiet, tam inciuiliter & insolenter degustando. Nihil autẽ tale philosophia patitur: verùm tametsi nimis multa biberis, vas tamen non imminuitur, neque vllam iacturam facit cauponam exercens. In idem enim loci fluit exhaustum negotium, labórque, iuxta prouerbium, & contrà fit C atque in Danaidũ dolio: illud enim quicquid infusum fuerit, nõ continet, sed protinus hac atque illac perfluit. Hinc verò etiam si multa abstuleris, multo tamen plura relinquuntur. Cęterùm aliud quiddam non dissimile de philosophiæ gustu tibi proponam: tu verò caue putes in philosophiæ contumeliam ista me dicere, si dixero illam similem esse exitiali & pernicioso pharmaco, cuiusmodi est cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tametsi sint lethalia & mortifera, statim mortẽ inferunt, si quis modico quopiã de illis ablato, summo vngue degustauerit: verùm si non tantum D quantum ad cõsciscendam mortem necessariũ est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendum sit, certè non morieris. Tu autem contendis ad totius cognitionem parãdam minimum quodque sufficere. HER. Sint sanè ista Luciane quemadmodum ipse volueris: quorsum igitur centum annos nobis viuendum autumas, & tantorum negotiorum molem sustinendam, quasi verò alioqui nobis philosophari non foret integrum? LVC. Non profectò Hermotime: neque hoc tibi graue & arduum auditu videatur. Etenim si sub initium vera dixisti, vitam videlicet breuem esse, artem verò longam:

nunc nescio quî fiat vt tu grauiter succē-
sere soleas, nisi priusquam sol diurni cur-
sus pensum absoluerit, nobis Chrysippus,
aut Plato, aut Pythagoras euadas. HER.
Insidiosè imponis mihi ô Luciane, méque in angustum cōstringis, nihil vnquā mali à me passus, nimirum præ inuidia, quòd ego quidem in disciplinis nonnullum operæpretiū fecerim, teipsum verò nihili pendens dare soles neglectui, nullis disciplinis liberalibus animum excolens, tantus ætate existens. LVC. Scis igitur quid faciendum tibi putem? Mihi quidem tanquam atra bili percito, & insanienti, ne dicto audiens esto, néve mentem adhibeas, sed sine nugari me liberè: tu verò, vt quidem iam facis in præsentia, porrò perge viam tuam, atque ad illa quæ initio decreuisti persequi, alacriter contende. HER. Atqui tu nullam mihi permittis deligendi copiam: tam vehementer & violenter me vrges, nisi omniū experimentum sumpsero. LVC. Siquidem planè peritum esse oportet, vt ne quid interim dicam aliud. Quòd autem me violētum dicis, videre mihi insontem & inculpabilem iuxta Poëtam incusare: nisi dum altera tibi inuenta fuerit oratio pro te faciens, nunquā quod iam illatum est, aufertur à violentia. Ecce his multo etiam vehemētiora tibi proponeret oratio, tu verò illa omissa me fortasse incusares. HER. Qualiánam? demiror enim, si quid etiamdum abstrusum illi relictum sit. LVC. Parum esse ait, neque sufficere omnia perspexisse, illáque obiter perlustrasse, vt possis iam optimum eligere, verùm adhuc opus esse re quapiam maxima. HER. Qua tandem? LVC. Critico quopiam ô admirande, excussóque iudicio, mētéque acuta & solerti, intelligentia insuper summa & acri, qualem esse summopere necessariū est de rebus tantis iudicantem. Aut semel nequicquam vniuersa visa sunt. quinetiam permultum temporis huic rei tribuendum esse confirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis & indagandis sufficiat, omnibúsque in medium propositis eligere oportere cunctantem & tardantem: nullo modo autem differentis annos spectandos esse, neque habitum suspiciendum, neque opinionem sapientiæ reuereri oportere, sed in morem Areopagitarum cuncta esse facienda, quibus mos est noctu & in tenebris cognoscendis causis dare operam, vt non in dicentes, sed in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti promptum erit philosophari. HERMOTIMVS. Iuxta vitæ rationem tu dicis: ex his enim quæ dixisti, nullius hominis vita satis longa esse potest vt omnia percurrat,

A νῶ δὲ οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθὼν, ἀγαναχτεῖς, εἰ
μὴ αὐθημερὸν ἡμῖν πρὶν δῦναι ἥλιον, Χρύ-
σιππος, ἢ Πλάτων, ἢ Πυθαγόρας γλύοιο. EP.
Τί δ' ἐρχῃ με, ὦ Λυκῖνε, καὶ στενοχωρεῖς ἐς στε-
νὸν, οὐδὲν ἐῶν' ἐμοῦ δῆνον παθὼν, ἐῶν φρό-
νημα δηλαδὴ, ὅτι ἐγὼ μὲν προὔνοησα τῶν σῶν
μαθήμασι, σὺ δ' ὠλιγώρησας ἑαυτοῦ, τηλικοῦ-
τος ὤν. ΛΥ. οἶσθ' οὖν ὃ δράσῃς; ἐμοὶ μὲν,
ὡς φασι χορυβαντιῶντι, μὴ προσίσχε τὸν νοῦν,
ἀλλ' ἔα ληρεῖν· σὺ δ' ὡς ἔχεις, πρόχωρει ἐς ὃ
προὔθου τῆς ὁδοῦ, καὶ φαίνε καὶ πὰ ὀξ ἀρχῆς
σοι διδόμενα περὶ τούτων. EP. ἀλλ' οὐκ
B ἐᾷς σὺ βίαιος ὢν αἱρεθῆναί τι, ὦ μὴ πειρᾶσθαι
ἀποδύτων. ΛΥ. καὶ μὴν δοῦναί γε ἐθέλω, ὡς ὑκ
ἄν ποτε ἄλλο εἴποιμι, βίαιον ἢ λέγων ἐμέ, ἀ-
ναίτιον δοκεῖς μοι καὶ τὸν ποιητὴν αἰτιᾶσθαι
αὐτὸν, ἐστ' ἂν μὴ ἕτερός σοι λόγος συμμαχή-
σας, ἀφέλῃ τῆς βίας, ἤδη ἀγόμενον. ἰδοὺ γάρ
τοι καὶ πάνδε πολλῷ βιαιότερα φαίη ἄν σοι ὁ λό-
γος· σὺ δ' ἐκεῖνον πρεῖς, ἐμὲ ἴσως αἰτιάσῃ.
EP. Τὰ ποῖα; θαυμάζω γὰρ εἴ τι ἄρρητον κα-
ταλέλειπται αὐτῷ. ΛΥ. ὐχ ἱκανὸν εἶναί φη-
σι, τὰ πρῶτα ἰδεῖν καὶ διεξελθεῖν δι' αὐτῶν, ὡς ἐ-
C κεῖνο ἤδη ἐλέσθαι ὃ βέλτιστον, ἀλλ' ἔτι καὶ μείζου
σκοπεῖν. EP. τίνος τούτου; ΛΥ. κριτικῆς τινος,
ὦ θαυμάσιε, καὶ ὀξυδερκικῆς καθαρθείσης, καὶ νῦ
ὀξέος, καὶ διανοίας ἀκριβοῦς, καὶ ἀδεκάστου, οἵαν
χρὴ δή φησι τὸν περὶ τῶν τηλικούτων δικάσοντ'
ἢ μᾶλλον αὖ ἀποδύτα ἐωραμένα εἶη. ἀποδο-
τέον οὖν φησι, καὶ ᾧ τοιούτῳ χρόνον ὑκ ὀλίγον,
καὶ προθύμων ἀποδύσα, εἰς μέσον αἱρεθῆναι
διαμέλλοντα, καὶ βραδύνοντα, πολλάκις ὑπι-
σχνούμενα μήτε ἡλικίαν τ' λέγοντος ἐκάστου,
μήτε σχῆμα, ἢ δόξαν ὑπὲ σοφίας αἰδούμενον,
D ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀρεοπαγίτας αὐτὸ ποιοῦντα· οἳ σκο-
τῳ καὶ σκότῳ δικάζουσιν, ὡς μὴ ἐς τοὺς λέγον-
τας, ἀλλ' ἐς τὰ λεγόμενα ἀποβλέποιεν, καὶ τότ'
ἤδη δέξαι σοι βεβαίως ἑλομένῳ φιλοσοφεῖν.
EP. μὴ τ' βίον φῄς. ἐκ γὰρ τῶν ὑδενὸς ἀνθρώ-
πων βίος ἐξαρκέσειεν ἄν ὡς ὑκ ἐπὶ πολλῶν ἐλθεῖν,

καὶ ἕκαστον

καὶ ἕκαστον ἀκριβῶς ὀπτεῦσαι, καὶ ὀπτεύσαντα, κρῖναι, καὶ κρίναντα, ἑλέσθαι, καὶ ἑλόμενον, φιλοσοφῆσαι. μόνως καὶ δὴ ὅτως διρεθῆναι φῆς παλῆθες, ἄλλως δὲ ὄ. ΛΥ. ὀκνῶ γάρ σοι εἰπεῖν ὦ Ερμότιμε, ὅτι οὐδὲ τοῦτό πω ἱκανόν, ἀλλ' ἔτι μοι δοκοῦμεν λήθην ἑαυτοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς οἰόμενοι μή τι θήρατρα βέβαιον, θέντες δὲ οὐδέν, ὥσπερ οἱ ἁλιεύοντες πολλάκις κενὰ τὰ δίκτυα, καὶ βαρύ τινος ἀφαυρὸν ὄντα, ἀνέλκουσιν, ἐλπίδας παμπόλλους γε περιβεβληκέναι ἐλπίζοντες, εἶτα ἐπειδὴ κάμωσιν ἀνασπῶντες, ἢ λίθος τις ἀναφαίνεται αὐτοῖς, ἢ κεράμιον, ψάμμῳ σεσαγμένον· σκόπει μὴ καὶ ἡμεῖς τι τοιοῦτον ἀνεσπάκαμεν. ΕΡΜΟΤ. ἀ μεμαθήκω τί σοι τὰ δίκτυα ταῦτα βούλεται· ἀτεχνῶς γάρ με περιβάλλῃς αὐτοῖς. ΛΥΚ. ὀκνῶ πειρᾶν διεκδῦναι· σὺ δὲ θεῶ γὰρ οἶσθα νῷν, εἰ καί τις ἄλλος· ἐγὼ γὰρ καὶ ἐφ' ἁπλοῦς ἐλθὼν μύθῳ πειρώμενοι, καὶ τοῦτ' ἐργασόμενά ποτε, οὐδέπω οὐδὲ τοῦτο δῆλον ἔσεσθαι νομίζω, εἴ τις ἔξ αὐτῶν ἔχει ὃ ζητούμενον, ἢ πάντες ὁμοίως ἀγνοοῦσι. ΕΡΜΟΤ. τί φῄς; οὐδὲ τούτων τις πάντως ἔχει; ΛΥΚ. ἄδηλον· ἢ σοὶ ἀδύνατον δοκεῖ ἅπαντας ψεύδεσθαι, ὃ δ' ἀληθὲς, ἀλλό τι εἶναι παρὰ μηδενὸς αὐτῶν πω θήρατρον; ΕΡ. πῶς οἴοντε; ΛΥΚΙ. ὅτως· ἔστω γὰρ ὁ μὲν ἀληθὴς ἀριθμὸς ἡμῖν, εἴκοσιν. οἷς, κυάμους τις εἴκοσιν ἐς τὴν χεῖρα λαβών, ὀπτικλείσας μύθους, ἐρωτάτω δέκα τινάς, ὁπόσοι εἰσὶν οἱ κύαμοι ἐν τῇ χειρὶ αὐτῷ, οἱ δ' εἰκάζοντες, ὁ μὲν, ἑπτά, ὁ δὲ, τριάκοντα λεγέτωσαν, ὁ δέ τις, δέκα, ἢ πεντεκαίδεκα, καὶ ὅλως, ἄλλος ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν, ὑποδεχέσθω μέντοι καὶ κατὰ τύχην τινὰ ἀληθεύσας, ἢ γάρ; ΕΡΜΟΤΙΜ. ναί. ΛΥΚΙΝ. ἀ μὲν οὖν οὐδὲ τοῦτο ἀδύνατον, ἄπαντας ἄλλον ἄλλοις ἀριθμοὺς εἰπεῖν, τοὺς ψευδεῖς, καὶ οὐκ ὀρθῶς, μηδένα δὲ αὐτῶν φάναι, ὅτι εἴκοσιν ὁ ἀνὴρ κυάμους ἔχει· ἢ τί φῄς; ΕΡΜ. οὐκ ἀδύνατον. ΛΥΚ. κατὰ ταῦτα τοίνυν ἅπαντες μὲν οἱ φιλοσοφοῦντες τὴν εὐδαιμονίαν ζητοῦσιν ὁποῖόν τί ἐστι,

A & vnumquodque non oſcitanter perſpiciat, perſpectáque iudicet, iámque iudicata eligat, delectúque habito philoſophetur. Hac enim ſola ratione verum inueniri poſſe contendis, alioqui nequaquam. LVC. Vereor ad te dicere ô Hermotime, ne hoc quidem ſatis eſſe, verùm adhuc mihi videmur noſmetipſos fallere, exiſtimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum eſſe, cùm tamen nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipſum non rarò vſuvenire ſolet piſcatoribus, qui cùm in capturam retia ieceBrint, & aliquid graue ac ponderoſum ſenſerint, attrahunt rete, ſperantes piſciũ copioſam multitudinẽ cõcluſam eſſe: deinde poſtquam attrahendo nimiùm delaſſati fuerint, aut ingens lapis, aut vas aliquod arena refertũ, præter ſpem illis apparet. Proinde etiam atque etiã tibi conſiderãdum eſt, ne & nos tale quippiã ſubtraxerimus. HER. Nõ intelligo quid ſibi iſta velint retia, planè tamen iiſdem me irretitũ inuoluis. LVC. Proinde ego te rurſum extricare conabor. Neque enim mihi dubium eſt peritia natandi te præcellere, ſi quis etiã alius. Etenim ego, etſi ad vniuerſos venerimus experimenti ſuC mẽdi gratia, & illud aliquãdo fecerimus, nondum tamen planum & certũ eſſe exiſtimo, penes quẽ illorum, illud quod quærimus, deliteſcat. Poſſibile enim eſt, vt eius omnes in totũ ignari ſint. H. Quid ais? an opinaris penes nullũ illorum eſſe? LVC. Incertũ eſt. Nunquid non videtur tibi fieri poſſe, vt mẽtiantur omnes, ipſaq; veritas alia quæpiã res ſit, quæ penes nullum horum inueniri queat? H. Quînam fieri poſſe credam? LV. Ad hũc modum: ſit enim nobis certus aliquis numerus ex cõpoſito conſtitutus, nẽpe viginti. Iam ſi quis viginti fabas in manum ſumeret, & ea clauſa decem quoſpiam interrogaret, quotnam fabas in manu ſua cõcluſas haD beret: illi autem ducti cõiectura, hic quidem ſeptem, ille triginta, alter verò decem aut quindecim, prorſúſque alius alium numerum diuinaret: poſſibile enim eſt aliquem forte fortuna verum dicere: an non veriſimile tibi videtur? HE. Sanè. LVC. Ergo ne hoc quidem factu impoſſibile credendum eſt, vt omnes ex æquo alius alium numerum dicat, falſum tamen, & à quo longè latéque abſit certus ille numerus, adeo vt nullus ex illis dicat virum in manu ſua habere viginti fabas. Quid autem tu ad iſta reſpondes? HERM. Fieri poſſe. LVC. Non alia ratione quotquot philoſophantur, felicitatem quærere inſiſtunt, cuiuſmodinã tandem res ſit,

planéque alius aliud quiddam esse somniando confirmat: hic quidē voluptatem, ille honestum: alius alia quępiam de illa comminiscitur. Consentaneum autē est, vnum quiddā ex illis esse felicitatem. Contrà verisimile est præter hæc omnia aliud quiddam esse. Ac nos planè videmur conuerso rerum ordine, secus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem festinare. Oportebat autem priùs, vt mea fert opinio, manifestum esse, veritatem esse cognitam, essęque ex philosophantium numero aliquem, qui eandē certò cognorit. Deinde primùm quærere, cui potissimùm fides adhibenda sit. HER. Ergo ea ista dicis Luciane, quòd etsi omnem philosophiam excusserimus, nunquam tamen facultatem nobis parabimus veritatem inueniendi. LVC. Quid me interrogas, ô bone? quin potiùs istum sermonem exquiris? & fortasse respondebit tibi, nunquam hoc fore, quoad incertum fuerit num vnum quiddam illorum sit de quibus illi verba faciunt. HER. Proinde nunquam, vt tu contēdis, philosophiæ dabimus operam: sed necessarium omnino esse video, ea abdicata priuatam quandam vitam cum vulgo nos agere. LVC. Illud quidem accidit quod dicis, philosophari promptum non esse, éstque ei qui quidem homo sit, ineuitabile. Iubes enim, vt is qui philosophiæ operam daturus sit, statim initio optimam quamque deligat. Ipsius autem delectus habendi ratio in hoc solo accuratè tibi videtur consistere, si tota philosophia perlustrata elegerimus quā verissimam. Deinde numerum quoque annorum computando, quantus vnicuique perscrutandæ satis est, longè latéque excidisti omni spe frustratus, ipsum negotium producens atque reiiciens in aliud seculum, ita vt ipsa veritas vniuscuiusque vitæ vltra præstitutum tempus vix deprehendi queat. Postremò ne hoc quidem vt ambiguum vnquam perpendisti, cùm incertum esse dicas, num à philosophis iam olim inuenta sit veritas, necne. Cæterùm tu Hermotime, possésne iureiurando interposito confirmare ab illis inuentam esse? Ego quidem nequaquam iurare velim. Non illibenter verò & alia multa tacens prætergredior, quæ & ipsa indagatione nō indiligenti discutienda forent. HERMOTIMVS. Qualiánam sunt illa? LVCIANVS. Nónne audis Stoicos aut Epicureos aut Platonicos dicentes esse partim quidem qui teneant omnium rerum rationes: partim verò illarum prorsus esse rudes & imperitos, ex quibus permulti sunt fide longè spectatissima? HER. Vera sunt hæc,

A ἢ λέγουσιν ἄλλος ἄλλό τι αὐτῶν εἶ), ὁ μὲν ἡδονήν, ὁ δὲ, ὃ καλόν, ὁ δὲ, ὅσα ἕτερά φασι περὶ αὐτῆς. εἰκὸς μὲν οὖν καὶ τούτων ἕν τί εἶ) τὸ εὐδαιμον· οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ ἄλλό τι πρὸ αὐτῶν πάντα· καὶ ἐοίκαμεν ἡμεῖς αὖ πάλιν ἢ ἐγχελεῶν, πρὶν τὴν ἀρχὴν οὐρῆσαι, ἐπείγεσθαι πρὸς τὸ τέλος. ἔδοξε δ', οἶμαι, πρότερον φανερὸν γενέσθαι, ὅτι ἔγνωσται πάλαι τε καὶ πάντων ἔχει τις αὐτὸ εἰδὼς τῶν φιλοσοφούντων, εἶτα μὴ ὅτου, ὃ ἐξῆς ἂν ἦν ζητῆσαι, ᾧ πειστέον ἐστίν.
EP. ὥστε, ὦ Λυκῖνε, τοῦτο φὴς ὅτι χρὴ δ' αὖ ἅπασης φιλοσοφίας χωρήσαντας, οὕτω τότε
B πάντως ἕξομεν πάλαι τε ἀληθῆ οὕρα. ΛΥ. μὴ ἐμέ, ὦ γαθέ, ἐρώτα, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἴσως αὖ ἀποκρίναιτό σοι ὅτι οὐδέπω, ἔστ' ἂν ἄδηλον ᾖ εἴ ἕν τί τούτων ἐστίν, ὧν ὅτου λέγουσιν.
EP. οὐδέποτε ἄρα ἐξ ὧν σὺ φὴς, εὑρήσομεν, οὐδὲ φιλοσοφήσομεν, ἀλλὰ δεινοὶ ἡμᾶς ἰδιώτην τινὰ βίον ζῆν, ἀποστάντας τῆς φιλοσοφίας.
ΛΥ. ἴσως ξυμβαίνει τε ἐξ ὧν φὴς ἀδύνατον εἶ) φιλοσοφῆσαι, καὶ ἀνέφικτον ἀνθρώπῳ τε ὄντι. ἀξιοῖς γὰρ τὸν φιλοσοφήσοντα μέλλοντα, ἐλέσθαι πρῶτον φιλοσοφίαν τὴν ἀρίστην· ἡ δ' αἵρεσις,
C ὅτῳ σοι ἐδόκει μόνως ἀκριβὴς ἂν γένεσθαι, εἰ πάσης φιλοσοφίας χωρήσαντες, ἐλοίμεθα τὴν μηθεστάτην. εἶτα λογιζόμενος ἐτῶν ἀριθμὸν, ὁπόσος ἑκάστῃ ἱκανὸς ἐστίν, ἐπεξέπιπτες, ἀπομηκύνων τὸ πρᾶγμα ἐς γένεας πολλὰς, ὡς ἐπὶ μακρὸν γίνεσθαι πάντως τῆς ἐκείνου βίου. τελευτῶν δὲ, καὶ τοῦτο αὐτὸ οὐκ ἀνενδοίαστον ἀποφαίνῃς, ἄδηλον εἶ) λέγων, εἴτε εὕρηταί πρὸς τῶν φιλοσοφούντων πάλαι πάντως, εἴτε καὶ μή. σὺ δὲ πῶς, Ἑρμότιμε, δίκαιον ἂν ἐπομόσαιμι εἰπεῖν ὅ, τι εὕρηται
D πρὸς αὐτῶν; ἐγὼ μὲν, οὐκ ἂν ὀμόσαιμι. καίτοι πόσα ἄλλα πρόφασιν ἔχων σοι, ἐξεπάσεως μακρᾶς καὶ αὐτὰ δεόμενα. EP. τὰ ποῖα; ΛΥ. οὐκ ἀκούεις τῶν Στωϊκῶν, ἢ Ἐπικουρείων, ἢ Πλατωνικῶν εἶ) φασκόντων, τοῖς μὲν, εἰδέναι τοὺς λόγους ἑκάστους, τοῖς δ', μὴ καίτοι πάνυ πολλοὺς ἀξιοπίστους ὄντας; EP. ἀληθῆ ταῦτα.

ΛΥ. Ὅτοινυν διακρῖναι τοὺς εἰδότας, καὶ διαγνῶναι, ἀπὸ τῶν οὐκ εἰδότων μόνον, φασκόντων δὲ, ὅ σοι δοκεῖ πολὺ ἔργῶδες εἶ; ΕΡΜ. καὶ μάλα. ΛΥ. δεήσει τοίνυν σὲ, εἰ μέλλεις Στωϊκῶν τὸν ἄριστον εἴσεσθαι, εἰ καὶ μὴ ὅτι πολλοὺς, ἀλλ' οὖν ὅτι τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐλθεῖν, καὶ πειραθῆναι, καὶ τὸν ἀμείνω προαιρήσασθαι διδάσκαλον, γυμνασάμενόν γε πρότερον, καὶ κριτικὴν τῶν τοιούτων δυνάμιν προεισάμενον, ὡς μή σε λάθῃ ὁ χείρων προαιρεθείς. καὶ σὺ μὴ προὸς τοῦτο ὄρα, ὅσον δεῖ τὸ χρόνον, ὃν ἔχων παρῆκας, δεδιὼς μὴ σὺ ἀγανακτήσῃς. καίτοι τό γε μέγιστόν τε ἅμα, καὶ ἀναγκαιότατον ἐν τοῖς τοιούτοις, λέγω δὴ τοῖς ἀδήλοις τε, καὶ ἀμφιβόλοις, ἐν τοῦτό ἐστιν, οἵμοι, καὶ μόνη σοι αὕτη πίστις, καὶ βέβαιος ἐλπὶς ὅτι τῷ ἀληθεῖ τε καὶ εὑρεῖν αὐτῆς, ἄλλη δὲ οὐδεμία ἡτισοῦν, ἢ ὃ κρίνειν δυνασθαι, καὶ χωρίζειν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν τὰ ψευδῆ, καὶ ὑπάρχειν σοι καὶ πρὸς τοὺς ἀργυρογνώμονας διαγινώσκειν ἃ, τε δόκιμα καὶ ἀκίβδηλα, καὶ ἃ παραπεκομμένα, καὶ εἴ ποτε τοιαύτῃ τινὰ δυνάμιν, καὶ τέχνῃ προεισάμενος, ἦς ὅτι τῷ ἐξέπασιν τῶν λεγομένων. εἰ δὲ μή, οἶδ' ἴσθι ὡς οὐδέν σε κωλύσει τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι ὑφ' ἑκάστων, ἢ θαλλῷ προσδεδεμένῃ ἀκολουθεῖν, ὥσπερ τὰ πρόβατα μᾶλλον ἢ τῷ ὀπισθαπεζίῳ ὕδατι ἐοικὼς ἔσῃ, ἐφ' ὅτι ἂν μέρος ἕλκύσῃ σέ τις, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἀγόμενος. ἢ καὶ, νὴ Δία, καλάμῳ ῥινὶ, ἐπ' ὄχθῃ προσπεφυκυίᾳ πεφυκότι, καὶ πρὸς πνεῦ ὃ πνέον κεκινημένῳ, κἂν μικρά τις αὔρα διαφυσήσασα, διασαλεύσῃ αὐτόν. ὡς εἴ γέ τινα εὕρῃς διδάσκαλον, ὃς ἀποδείξεως πέρι, καὶ τῆς τῶν ἀμφισβητουμένων διακρίσεως, τέχνῃ τινὰ εἰδώς, διδάξει σε, παύσῃ δηλαδὴ προσάγματα ἔχων. αὐτίκα γάρ σοι ὁ βέλτιστον φανήσεται, καὶ ἀληθὴς ἐπαινέσεται τῇ ἀποδεικτικῇ ταύτῃ τέχνῃ, καὶ ὁ ψεύδος ἐλεγχθήσεται, καὶ σὺ βεβαίως ἐλόμενος, καὶ κρίνας, φιλοσοφήσεις, καὶ τῷ περιποίητον εὐδαιμονίαν κτησάμενος, βιώσῃ μετ' αὐτῆς, ἅπαντα συλλήβδην ἔχων τὰ ἀγαθά. ΕΡ. εὖγε, ὦ Λυκῖνε,

A LVC. Proinde discernere peritos ab imperitis, semet tamen peritos perhibentibus, nonne res tibi videtur plena laboris & negotij? HERMOT. Ita profectò. LVCIA. Oportebit itaque, te, si volueris Stoicorum optimum cognoscere, tametsi non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere, eorundémque periculum facere, meliorémque præceptorem præstituere, qui priùs multis sit exercitatus, quique censoria quadã eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne videlicet tibi imponat, deterior per electionem cæteris prepositus. Atqui hoc tibi quoque B considerandum venit, quantum hoc requirat temporis, quod ego de industria prætermisi, veritus ne tu meis verbis cõmotus stomacharere. Et sanè quod maximum iuxtà ac summopere necessarium est, in talibus puta rebus hisce dubiis & ambiguis, vnũ illud esse opinor. Insuper sola fides & spes non fallax & inconstans tibi relicta est veritatis, eiúsque inuentionis consequendę: alioqui nihil aliud, quàm vt discernere queas & seiungere à veris quæ falsa sunt, vtque possis in morem argentariorum discernere ea quæ proba sunt, & non adulterina à fucatis & C factitiis. Hanc inquam facultatem & artem consequutus, conferre te potes ad supradictorum perpensionem: sin minùs, planè tibi persuasum esto, nihil obstaculo esse quo minus ab vnoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prelatum & floreſcentem oliuæ ramum te sequi, perinde vt oues. Magis autem aquę cuius in mensa vsus est, assimilabere: in quamcumque enim partem te quispiam traxerit summo digito, ducêris: aut per Iouem arundini cuipiam fluuiali iuxta littus enatę, ad quemcunque flatum semet flectẽti: & si tenuis & permodica quępiã D aura flauerit, illam illico commouere solet. Non secus tecum quoque iagetur præceptore quopiam inuento, qui si dẽ demõstrationibus & rebus dubiis discernendis alicuius artis gnarus te docuerit, cessabis haud dubiè temetipsum onerare negotiis. Siquidem actutum quod optimum est tibi comparebit, ipsáque veritas arte illa compendiaria & demonstratiua eruetur, neque non mendacium deprehensum redarguetur: túque iam certo & constanti iudicio delectu habito philosophię perdiscendę nauabis operam, atque tet exoptatam felicitatem consequutus, conuersationem cum illa sociabis iucundissimam, vniuersis bonis in totum semel fruens & abundans. HER. Euge ô Luciane,

quanto iam præstantiora, & spem non mediocrem ostendentia, quàm dudum dixisti? Estque nobis omnino, vt par esse videtur, eiusmodi vir quispiam studiosè conquirendus, cuius opera earum rerum cognitionem & iudicium nobis paremus, & quod maximum est, infallibilem demonstrationem. Hoc pacto confido fore cætera deinceps comprehensu facilia, nec nimiùm operosa aut laboriosa futura, quæque non multum sint requisitura exercitij. Atque ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quòd nobis tandem compendiariã quandam & optimam viam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ sunt gratiæ: neque enim quicquã meo labore inuentum tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorem, aut ei te viciniorem fecissem: sed multo magis ab omni spe remoti excidimus, quàm antè fueramus. Ac prorsus iuxta vulgò iactatum prouerbium nobiscũ agitur: Cùm multum laborauerimus, in eodem loco sumus. HER. Quorsum isthuc Luciane? Vidêre quiddam supra modum triste & admirandum dicere. LVC. Quoniam ô amice, tametsi inuentus nobis fuerit is qui polliceatur se quandam scire demonstrationem certam & infallibilem, séque docturum alium: non statim propterea, vt opinor, illi fidem habebimus, sed alium aliquem quærere conabimur, qui iudicio exactè habito discernere valeat num vir ille vera polliceatur. Iam vbi etiam illum ex sententia nacti erimus, nihilo secus tamen etiamdum incerti erimus, num ille quem ad cognoscendum adsciuimus, probè cognoscere possit rectè iudicantem, nécne, & sic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoscendum appositio nobis opus erit: nos enim vndenam tanta prædita intelligentia, sciremus discernere eum qui optimorum iudicium habere possit? Vidés-ne quousque protendatur, & quàm immensum fiat, anxio & suspenso animo esse eum qui comprehendere nequeat? Quandoquidem ipsas quoque demonstrationes, qualescunque tandem inueneris, dubias & incertas esse comperies, nihil habentes in se firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipsis per alias non minùs dubias ad persuadendum nos certæ esse per vim adigentur. Aliæ autem rebus omnium confessu manifestis obscurissima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorum tamen demonstrationes esse perhibentur: veluti siquis contenderet ita demonstrari posse Deos esse, quòd in illorum cultum & honorem aræ passim constructæ cernerentur. Proinde ô Hermotime nescio quonam modo, quemadmodum ij qui in circulo currunt, ad ipsius initij carceres, & omnium rerum desperationem deuenimus.

A ωδε πολὺ γὰρ τῶν τοιούτων ἀμείνω, καὶ ἐλπίδος ὑμιν μειζόνως ἐχόμενα λέγεις, ὁ ζητητέος ὡς ἔοικεν ἡμῖν ἀνὴρ τις τοιοῦτος, ἀποδεικτικούς τε, καὶ ἀναποδείκτους ποιήσων ἡμᾶς, καὶ τὸ μέγιστον ἀποδεικτικούς, ὡς τὰ γε μὴ τοιαῦτα, ῥᾴδιον ἤδη, καὶ ἀπροσάγωγα, καὶ ὀλίγης διατριβῆς δεόμενα. καὶ ἔγωγε ἤδη χαίρειν οἶδά σοι, ὀξυθερμότατα σεσωρευμένα τοιαῦτα ἡμῖν, καὶ ἀρίστην ὁδόν. ΛΥ. καὶ μὴν οὐδέπω χαίρειν αὖ μοι εἰδέναι εἴκοτως. οὐδὲν γάρ σοι ὀξυθυμικῶς ἐδόξα, ὡς ἐλπιστέρω σε ποιήσων τῆς ἐλπίδος· ὃ δὲ, πολὺ προῤῥωτέρω γεγόναμεν, ἢ πρότερον ἦμεν, καὶ τοῖς παροιμιαζομένοις, πολλὰ μοχθήσαντες, ἐμοίως ἐσμέν. EP. πῶς τοῦτο φῄς; πάνυ γάρ τι λυπηρὸν καὶ δύσελπι ἐρᾷ ἔοικας. ΛΥ. ὅτι, ὦ ἑταῖρε, κἂν εὑρωμέν τινα ἐπαγγελλόμενόν τινα εἰδέναι τε ἀπόδειξιν, καὶ ἄλλον διδάξειν, οὐκ αὐτίκα, οἶμαι, πιστεύσομεν αὐτῷ, ἀλλά τινα ζητήσομεν τὸν κρῖναι δυνάμενον, εἰ μὴ ἤδη ὁ ἀνὴρ λέγει· κἂν τοῦτον εὑρήσομεν, ἄδηλον ἔτι ἡμῖν, εἰ ὁ ὑπαγόμενον τοῦτ' οἶδε διαγιγνώσκειν τὸν ὀρθῶς κρινοῦντα, ἢ μή· καὶ ἐπ' αὐτὸν αὖθις τοῦτον, ἄλλον ὑπαγόμενος, οἶμαι, δεῖ. ἡμᾶς γὰρ πόθεν ἂν εἰδείημεν διακρίνειν τὸν ἄριστα κρίνειν δυνάμενον; ὁρᾷς ὅποι τοῦτο ἀποτείνεται, καὶ ὡς ἀπέραντον γίγνεται, ἐλπίδας ποτε, καὶ καταληφθῆναι μὴ δυνάμενον; ἐπεὶ καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτὰς, ὁπόσας οἷόντε εὑρεῖσθαι, ἀμφισβητουμένας ὄψει, καὶ μηδὲν ἐχούσας βέβαιον. αἱ γοῦν πλεῖσται αὐτῶν, δι' ἄλλων ἀμφισβητουμένων πείθειν ἡμᾶς βιάζονται εἶναι· αἱ δὲ, ταῖς πάνυ προδήλοις τὰ ἀφανέστατα συναπτουσαι, οὐδὲν αὐταῖς κοινωνοῦντα, ἀποδείξεις αὐτῶν εἶναι φάσκουσιν. ὥσπερ εἴ τις οἴοιτο ἀποδείξειν εἶναι θεοὺς, ὅτι βωμοὶ αὐτῶν ὄντες φαίνοιεν. ὥστε, ὦ Ερμότιμε, οὐκ οἶδ' ὅπως, καθάπερ οἱ ἐν κύκλῳ θέοντες, ὅπου τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορίαν, ἐπανήλθαμεν.

ΕΡ. οἷά με ἐργάσω, ὦ Λυκῖνε, ἀνθρακᾶς μοι τὸν θησαυρὸν ἀποφήνας, καὶ ὡς ἔοικεν ἀπολαβεῖν μοι τὰ τοσαῦτα ἔτη, καὶ ὁ κάματος ὁ πολύς. ΛΥ. Ἀλλ', ὦ Ἑρμότιμε, πολὺ ἔλαττον ἀνιάσῃ, ἐὰν ἐννοήσῃς ὅτι σὺ μόνος ἔξω λόγου τῆς ἐλπισθέντων ἀγαθῶν, ἀλλὰ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὥσπερ ὄναρ σκιᾶς μάχονται οἱ φιλοσοφοῦντες. ἢ τίς ἄρα δύναιτο δι' ἐκείνων ἀπόρων χωρῆσαι, ὧν ἔφιμεν; ὥσπερ ἀδύνατον καὶ αὐτὸς λέγεις εἶναι. νῦν δ', ὁμοῖόν μοι δοκεῖς ποιεῖν, ὡσπερ εἴ τις δακρύοι, καὶ αἰτιῷτο τὴν τύχην, ὅτι μὴ δύναιτο ἀνελθεῖν ἐς τὸν οὐρανὸν, ἢ ὅτι μὴ ζύθιος ἐπανδὺς εἰς τὴν θάλατταν, ἀπὸ Σικελίας ἐς Κύπρον ἀναδύσεται, ἢ ὅτι μὴ ἀρθεὶς πτηνὸς ἀνημερὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἰνδοὺς τελεῖ. ὃ δ' αἴτιον τῆς λύπης, ὅτι ἠλπίκει, οἶμαι, ἢ ὄναρ ποτὲ ἰδὼν τοιοῦτον, ἢ αὐτὸς αὖθις ἀναπλάσας, καὶ προτέρην ἐξεπάσας εἰ ἐφίκτα δύναται, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρώπου φύσιν. καὶ δή γε, ὦ ἑταῖρε, πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ὀνειροπολοῦντα νύξας ὁ λόγος, ἀπὸ τοῦ ὕπνου σκοτοδινιῶντα ἐποίησεν, εἶτα ὀργίζῃ αὖθις, ἐπὶ μόλις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνοίγων, καὶ τὸν ὕπνον ὑ ῥᾳδίως ἀποσφόλμενος ὑφ' ἡδονῆς ὧν ἑώρας; πάσχουσι δ' αὐτὸ καὶ οἱ τὴν κενὴν μακαρίαν ἑαυτοῖς ἀναπλάττοντες, ὡς μεταξὺ πλουτοῦσιν αὐτοῖς, καὶ θησαυροῖς ἀνορύττουσι, καὶ βασιλεύουσι, καὶ πάλλα δαιμονῶσιν, οἷα πολλὰ ἡ θεὸς ἐκείνη ῥᾳδιουργεῖ, ἡ δύκη μεγαλόδωρος ὅσα, καὶ ποῖα δοῦσα ἀπολέσουσα, κἂν πτηνὸς θέλῃ τις γενέσθαι, κἂν κολοσσαίος ὁ μέγεθος, κἂν ὄρη ὅλα χρυσᾶ δύεσθαι. ὡς τοίνυν τούτοις ἐννοοῦσιν αὐτοῖς, ὁ παῖς προσελθὼν, ἔρηταί τι τῶν διαγκαίων, οἷ, ὅθεν ἄρτος ὠνητέον, ἢ ὅ, τι ἦ, φατέον πρὸς τὸν ἀπαγωγοῦντα τοιοῦτον, ἐκ πολλοῦ πεπεισμένοντα, οὕτως ἀγαναντῶσιν, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ πρεσχλήσαντος ἀφαιρεθέντες ἅπαντα σκῆνα παλαιὰ, καὶ ὀλίγου δεῖσι τὴν ῥῖνα τοῦ παιδὸς ἀποτραγεῖν.

A HER. Quàm insigni me afficis iniuria Luciane, cùm pro thesauro non nisi carbones mihi exhibeas. Et quemadmodum verisimile esse videtur, tot anni quos studiis philosophiæ impendi, mihi planè sine fructu periere: insuper etiam labor ille & sudor immodicus nequicquam exhaustus est. LVCIANVS. Sed enim ô Hermotime, multo minùs animo perturbato discrucieberis, si cogitaueris te non solùm rerum speratarum desiderio falli & frustrari, verùm omnes, vt habet prouerbium, de asini vmbra digladiantur philosophi. Aut, potéstne quispiam per hæc omnia B quæ dixi, vagari & discurrere, quod quidem nullo modo fieri posse iam antè ipse confessus es? Nunc autem non absimile quiddam mihi vidêre facere, quàm si quis profundendo lacrymas fortunam culparet, quod illi in cœlum non liceret conscendere, aut quòd non perinde vt mõstra natantia mare ingressus, à Sicilia natando apud Cyprum emergeret, aut quòd non in sublime sublatus remigio alarum, vno die è Græcia ad Indos vsque extremos peruolaret. Causa autem eius tristitiæ ea est, quòd spe- C rauerit, vt opinor, aut visum aliquando somnium eiusmodi, aut res à seipso ita sibi conficta, cùm ipse parum sub initium expenderit num ea in optatis habuerit, quæ consequi poterat, neque essent præter hominis naturam. Præcipuè verò te ô amice, multa & admiranda versantem in somniis, cùm pupugisset ratio, è somno te exilire fecit: deinde in illam commotus excanduisti, vix dum aperiens oculos, somnúmque non facilè discutiẽs præ voluptate eorum quę vidisti. Patiuntur idem tecum persæpe, qui inanem quandam voluptatem & euanidam sibi confingunt, cùm interea sibi videntur D ampliter esse nummati, effodientes thesauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem vitam agentes: qualia per quam multa Dea illa sine negotio operatur, nempe votum existens liberale & magnificum, nulli rei quamlibet absurdæ contradicẽs, adeo vt si quis alatus fieri concupiscat, aut Colossea mole esse conspicuus, aut optet montes prorsus aureos inuenire. Quòd si igitur hæc ab illis animo versantibus puer accedens postularet aliquid rerum necessariarum, videlicet vnde panis esset coëmendus, aut quidnam responsi dandum sit pro locatis ædibus pensionem flagitanti, qui multo iam tempore expectasset: adeo inflammantur iracundia, ac si ab interrogante & odiosè interturbante omnibus illis bonis vel cum puluisculo sint exuti atque dispoliati, ac propemodũ pueri interpellantis nasum solent mordicus abripere.

Veruntamen, ô amice, ne ad hunc modũ velis quoque erga me animatus esse, si te thesauros effodientem, & volantem, cogitationésque quaspiam naturæ nostræ non consentaneas animo concipientem, cáque sperantem quæ nullo modo te consequi posse video, amicus tibi existens, non patiar aut permittam per omnem vitam nequicquam somnio iucundo fortasse illo & dulci, somnio tamẽ congrediẽtem oblectari, cùm vehementer cupiam te regressum ad sanitatem agere quiddam quod magis ex vsu tuo esset. cúmque te emittere cogitem, vt reliquum ætatis quod supereſt, ad cõmunes cum aliis vitæ actiones sapientius institutum componeres. Nam quod hactenus feciſti, & nunc facis, atque etiam tecum versas in animo, nullo discrimine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimærarum Gorgonúmque narratione discerni potest: præterea quæcunque alia cùm à somniis offeruntur, tum à poëtis & pictoribus confinguntur, quæ neque fuerint vnquam, neque pòst vnquam fieri possunt, quibus tamen promiscua vulgi multitudo credit, & non mediocri voluptate ista videndo aut audiẽdo afficitur, quia peregrina sunt, & auditu admiranda, nec passim obuia: & tu fabulatore quopiam audito confirmante mulierem quandam esse supra modum formosam, quippe quæ ipsas Gratias pulchritudine superet, quæque planè cœlesti quadam forma prædita sit, non priùs apud animũ tuum expendẽs num vera diceret, & num vspiam gentium esse putanda sit eiusmodi tam amabilis formæ mulier, statim eãdem miserè deperires, quemadmodum perhibent Medeam ex solo somnio exarsisse in amorem Iasonis. Hoc autem quod maximè ad amorem te illexit, aliósque quotquot eius simulachri desiderio inflammati sunt, illud erat, veluti mihi coniecturam facienti res apparet, quòd is qui de muliere memorabat, posteaquam statim ab initio narrationis creditus est vera dixisse, priori orationi non aliena aut dissimilia induxisse videretur. In hoc enim solùm attenti estis, & per hoc nare vos trahit, posteaquam semel illi sub initium ansam suppeditastis, vósque ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam viam. Nulla enim difficultate conficiuntur & reliqua, vt ego quidem opinor, neque quisquam ex vobis iuxta ingressum conuersus exquirebat num verus sit, & an obliuione seu errore ductus eam viam ingressus esset, quam deuitare oportebat. Verùm ille eorum qui præcesserunt sequendo insistit vestigiis, veluti oues præcedentem pastorem aut arietem consequuntur, cùm æquum fuerat statim in ingressu perpendere nunquid in eam viam diuertẽdum fuerat.

ἀλλὰ σὺ, ὦ Φιλότης, μὴ πάθῃς αὐτὸ πρὸς ἐμὲ, εἴ σε θησαυροὺς ἀνορύττοντα, καὶ πετόμενον, καί τινας ἐννοίας ὑπερφυεῖς ἐννοοῦντα, καί τινας ἐλπίδας ἀνεφίκτους ἐλπίζοντα, φίλος ὢν, καὶ προεῖδον ἅμα πλουτοῦντά σε τὸν βίον, ὀνείρῳ ἡδεῖ μᾶλλον ἴσως, ἀπάρ ὀνείρῳ γε σεμνύοντα· διαναστάντα δὲ, ἀξιῶ προσθεῖναι τὰ τῶν ἀναληθῶν, καὶ ὅ σε προσδιαπέμψῃ ἐς ὃ λοιπὸν τοῦ βίου, τὰ κοινὰ ταῦτα φρονοῦντα. ἐπεὶ ὅ γε νῦν ἔπραξας, καὶ ἐπενόεις, οὐδὲν τῶν ἱπποκενταύρων, καὶ χιμαιρῶν, καὶ γοργόνων διαφέρει, καὶ ὅσα ἄλλα ὀνείρασι, καὶ ποιηταὶ καὶ γραφεῖς ἐλεύθεροι ὄντες, ἀναπλάττουσιν, ἅτε ῥᾳδίως ποτὲ, οὔτε ῥᾳδίως δυναμένων· καὶ ὅμως ὁ πολὺς λεὼς πιστεύουσιν αὐτοῖς, καὶ κηλοῦνται ὁρῶντες, ἢ ἀκούοντες τὰ τοιαῦτα, διὰ τὸ ξένα καὶ ἀλλόκοτα εἶναι· καὶ σὺ δὴ μυθοποιοῦ τινος ἀκούσας, ὡς ἔστι τις γυνὴ ὑπερφυὴς τὸ κάλλος, ὑπὲρ τὰς Χάριτας αὐτάς, ἢ τὴν ὑακινθίαν εἶναι, μὴ πρότερον ἐξετάσας εἰ ἀληθῆ λέγει, καὶ εἴ ἐστι που τῆς γῆς ἡ καλὴ φῦσις αὕτη, ἥρως ὢν, ὡσπερ φασὶ τὴν Μήδειαν, ἐξ ὀνείρατος ἐρασθῆναι τὸν Ἰάσονος· ὃ δὲ δὴ μάλιστά σε πρὸς τὸν ἔρωτα ἐπηγάγετο, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ, ὁπόσοι τῷ αὐτῷ εἰδώλῳ ἐρῶσι, τοῦτο ἴσως, ὡς γέ μοι εἰκάζοντι φαίνεται, ὃ τὸν λέγοντα σκῆνον πρὸς τῆς γυναικὸς, ἐπεὶπερ ὅπως θύῃ ὃ πρῶτον, ὅτι ἀληθῆ λέγῃ, ἀκόλουθα ἐπάγειν. εἰς τοῦτο γὰρ ἑωρᾶτε μόνον, καὶ διὰ τοῦτο εἶλκεν ὑμᾶς τῆς ῥινὸς, ἐπεὶπερ ἅπαξ τὸ πρῶτον λαβὼν ἀνεδώκατε αὐτῷ, καὶ ἤλπισ ὅτι τὴν ἀγαπωμένην, δι' ἧς ἔλεγε θύεσθαι ὁδὸν. ῥᾴδιον γὰρ, οἶμαι, τὰ μὲν ταῦτα, καὶ συνδεῖς ὑμῶν ἐπὶ ὁπότερα φοίτησεν εἰς τὴν εἴσοδον, ἐξῆπται εἰ ἀληθὴς ὄζει, καὶ εἰ μὴ ἔλαθε, καθ' ἣν οὐκ ἐχρῆν εἰσελθών, ἀλλ' ἠκολούθει τοῖς τῶν προηγουμένων ἴχνεσι, καθάπερ τὰ πρόβατα πρὸς τὸν αὐτῷ ἡγούμενον, δέον ὅτι τῇ εἰσόδῳ, καὶ εἰ τὴν ἀρχὴν δύῃς σκέψασθαι, εἰ ἐπιτηδεῖον.

ὃ δὲ φημι, σαφέστερον αὐ μάθοις, ὧδ' πῃ τοιοῦτον ὅμοιον προθεωρήσῃ αὐτῷ. λέγοντος γάρ τινος τῶν μεγαλοτόλμων τούτων ποιητῶν ὡς γένοιτό ποτε τετυκέφαλος, καὶ ἐξάχηρ ἄνθρωπος, αὐτὸν τοιοῦτον ταῦτα ἀπαραγμόνως ἀποδέξῃ, μὴ ὀξετάσας εἰ δυνατόν, ἀλλὰ πίστιν σύσας, οὕτως ἀκολούθως αὐτὸ ἐπάγοι καὶ τὰ λοιπά, ὡς δὲ ὀφθαλμοὺς ὁ αὐτὸς εἶχεν ἓξ, καὶ ὦπα ἓξ, καὶ φωνὰς τρεῖς ἅμα ἠφίει, καὶ πάθοι δ' ἂν τετρακόντα σωμάτων, δὲ δακτύλους τετράκοντα εἶχεν, ὑφ' ὧν ἕκαστος ἡμῶν δέκα ἐν ἀμφοτέραις χερσίν· καὶ εἰ πολεμοῦ δέοι, αἱ τρεῖς μὲν χεῖρες ἐκάστην, πέλτην, ἢ γέρρον, ἢ ἀσπίδα εἶχεν· αἱ τρεῖς δ', ἢ μὲν, πέλεκυν κατέφερεν, ἡ δὲ, λόγχην ἠφίει, ἡ δὲ, τῷ ξίφει ἐχρῆτο· καὶ τίς ἔτι αὐ ἀπιστήσει ταῦτα λέγοντι αὐτῷ; ἀκόλουθα γὰρ τῇ ἀρχῇ, ὥσπερ ἂν ἐγὼ φαίην δεῖν σκοπεῖν εἴπερ δεκτέα, καὶ εἰ συγχωρητέα ἅπαντα ἔχει· ὧν δ' ἅπαξ ἐνδοθέντων, ὑπορρεῖ τὰ λοιπά, καὶ οὐδέποτε στήσεται, καὶ δ' ἀπιστεῖν αὐτοῖς οὐκ ἔτι ῥᾴδιον ἔσται, ἐπεὶπερ ἀκόλουθα, καὶ ὁμοιά ἐστι τῇ συγχωρηθείσῃ ἀρχῇ, ἅπερ καὶ ὑμεῖς πάσχετε. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔρωτος, καὶ προθυμίας, οὐκ ὀξεταζόντων τὰ κατὰ τὴν εἴσοδον ἑκάστῳ, ὅπως ὑμῖν ἔχει, προχωρεῖτε ἐπὶ τῆς ἀκολουθίας ἑλκόμενοι, οὐκ ἐννοοῦντες εἴ πῃ γένοιτ' ἂν ἀκόλουθόν τι αὐτῷ, δ' ψεῦδος ὄν. οἷον, εἴ τις λέγοι τὰ δὶς πέντε, ἑπτὰ εἶναι, καὶ σὺ πίστιν δύσας αὐτῷ, μὴ ἀριθμήσας ὅτι σαυτῷ, ἐπάξεις δηλαδὴ, ὅτι καὶ τετράκις πέντε, τεσσαρακαίδεκα πῶς ἐστί, καὶ μέχρις ἂν ὅτου ἐθελήσῃ, οἷα καὶ ἡ θαυμασὴ γεωμετρία ποιεῖ. καὶ ἐκεῖνα γὰρ τοιὰ ἐν ἀρχῇ, ἀλλόκοτά τινα αἰτήματα αἰτήσασα, καὶ συγχωρηθῆναι αὐτῇ ἀξιώσασα, δὲ δὴ συχνὰ δυνάμενα, σημεῖά τινα ἀμερῆ, καὶ γραμμὰς ἀπλατεῖς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅτι σαθρὸς τοῖς θεμελίοις τούτοις οἰκοδομεῖ τὰ τοιαῦτα, δ' ἀξιοῖ εἰς ἀπόδειξιν ἀληθῆ λέγειν, ἀπὸ ψευδοῦς τῆς ἀρχῆς ὁρμώμενον.

A Illud autem quod dicturus sum, manifestiùs fortasse & faciliùs intelliges, si tale quiddã non absimile priori perspexeris. Quòd si enim quispiam ex poëtis, Herculea audacia nihil non affirmare audentibus, diceret olim fuisse tricipitem quẽdam & senis manibus instructum hominem: iam si statim initio ista non grauatim credenda susceperis, neque habita ratione discusseris, num fidei consentanea dixerit, sed nihil cunctatus constanter credis ita se habere: pari ratione & reliqua inferet, videlicet quòd etiam senos habuerit oculos, neque non senas auriculas: præterea quòd tres voces sex B mel pariter emiserit, quódque per tria ora cibum sumpserit, quòd triginta digitos habuerit, non quemadmodum quisque nostrum, decem in vtriusque manibus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus, tenebat vnaquæque aut peltam, aut parmam Persicam, aut clypeum. Tres autem aliæ, illa quidem securim ancipitem ferebat, altera hastam vibrabat, tertia gladio vtens depugnabat. Et quisnam hæc illi affirmanti fidem habere dedignabitur? valde enim hæc omnia principio sunt similia & consentanea, de quo statim sub initium consi C derãdum fuerat, num ista omnia citra contradictionem susc ipienda & concedenda erant ita se constanter & pro certo habere. Porro autem si semel illa concesseris, etiam cætera consequuntur. Nec iam facile est illis fidem denegare, posteaquam ista à principio priùs concesso non discrepant, sed planè cum illo conueniunt, cuiusmodi & vos patimini. Siquidem præ magnitudine amoris & alacritatis, non expendentes ea quæ circa quẽque ingressum vobis obiiciũtur, quo pacto cuncta se habent, subinde porrò progredimini, rerum consequẽtiæ ductu D protracti, parum aut nunquam in deliberationem sumentes, num quod priori videtur consentaneum, etiam falsum esse possit: vẽlut si quis diceret bis quinque septem esse, & tu illi fide habita persuasus, apud te non numerares, haud dubiè cõsimili quoque ratione inferet ter quinque esse quatuordecim, quod quidem faciet quousque libuerit, aut sibi visum fuerit: qualia permulta admiranda illa geometria factitare consueuit. Etenim illa ab his qui primùm eam artẽ exordiuntur, cùm postulata quæpiam exotica & absurda efflagitet, eáque ipsa sibi concedi contendat, nullo modo subsistere queuntia signa nonnulla indiuisibilia, literuláque quaspiam informes, aliáq; eiusgeneris cõsimilia eiusmodi fundamentis putridis substruit, volẽs ad demonstrationem faciendã vera adducere, tametsi à falsis facto initio artem exordiatur.

Non ſecus vos quoque vnamquamque ſectam exorſi, cæteris quibuſque deinceps ſequentibus fidem habetis, veritatis certam cognitionem illorum cõſequentiam, licèt falſam, eſſe exiſtimantes. Interea partim quidam veſtrum ſpebus nequicquam amplis & magnificis animo conceptis immoriuntur, antè aliquanto quàm veritatem conſpexerint, eóſque à quibus illis turpiter impoſitum eſt, nouerint. Partim verò tametſi ſagaciter ſubodorati fuerint ſe miſeris modis deceptos eſſe, ſerò tamen cùm iam penè ſenio ſint confecti, piget illos ab incepto regredi, verentes ne tanti natu cùm ſint, confiteri cogantur ſe puerilibus negotiis hactenus fuiſſe occupatos. Proinde pudore obſtante in ſtudiis ſemel cœptis perſeuerant, ea immodicè collaudantes & commendantes. Et quoſcunque perſuadere poſſunt, ad ea pertrahunt, vt non ipſi ſoli decepti viuant, ſed conſolationem habeant ex his qui eadem fraude illecti, cõmunibus cum illis malis conflictantur. Etenim & illud acutè perſpexerũt, quòd ſi veritatem ſemel ingenuè faterentur, fore vt non ampliùs venerandi haberentur, quemadmodum in præſentia, neque ſupra plebeiam ſortem in vllo pretio æſtimarentur: ſed ne tantillum quidem, vt priùs, vllo honore habito honeſtè conſalutarentur. Quare haudquaquam libenter iſta fatendo commemorant, cùm non ſint neſcij à quibus rebus ſibi excidendum foret, & æquali cum alijs omnibus honore & ſorte fruendum. Vix enim fieri poteſt, vt in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, ſe deceptos eſſe confirmare audeant, alióſque ab inauſpicato inſtituto auertere, atque dehortari ſimilia tentare quæ ſtatuiſſent. Quòd ſi in eiuſmodi virum vnquam incideris, illum ſanè veritatis amantem, & virum bonum & iuſtum, atque etiam, ſi vis, philoſophum compellato. Hunc enim ſolum huius nominis compellatione dignum exiſtimauerim: cæteri verò aut nihil de vero compertum habent, vtcunque ſibi eius gnari & periti eſſe videantur: aut ſi aliquid explorati habuerint, illud tamen præ paruitate animi, & pudore, & deſiderio, quo præ aliis in præclara hominum opinione & pretiis haberi concupiſcunt, occultant ſedulò. Et ſanè per Mineruam quæcunque hactenus à me diſputata ſunt, miſſa faciamus hoc ipſo loco abiecta, & ſit ſempiterna quædam omnium illorum obliuio, qualem fuiſſe perhibent earum rerum quæ ſub Euclide duce Athenis peractæ ſunt. Cæterùm ponamus philoſophiam Stoicam præ omnibus aliis veram & rectam eſſe, diſpiciamuſq; num illam vllo modo queant conſequi, aut num hi fruſtra laſſitudine afficiantur malè locata opera, quicunque eius conſequendę deſiderio capti ſunt.

A χ᾽ ὧν τὰ τοίνυν καὶ ὑμεῖς δόντες τὰς ἀρχὰς τῆς προαιρέσεως ἑκάστης, πιστεύετε τοῖς ἐξῆς, καὶ γνώρισμα τῆς ἀληθείας αὐτῶν τὴν ἀκολουθίαν ἡγεῖσθε εἶ), ψευδῆ ὄσαν. εἶτα οἱ μὲν ὑμῶν, ἐναποθνήσκουσι ταῖς ἐλπίσι, πρὶν ἰδεῖν τἀληθές, καὶ καταγνῶναι τῶν ἐξαπατησάντων ἐκείνων· οἱ δὲ, κἂν αἰσθωνται ἐξηπατημένοι, ὀλίγου ποτὲ γέροντες ἤδη ἡμιόλιοι, ὀκνοῦσιν ἀναστρέφειν, αἰδούμενοι εἰ δεήσῃ τηλικοῦτοι ἀὼν ἐξομολογήσασθαι, ὅτι παράγματα παίδων ἔχοντες ἐσπούδασμεν, ὥς τε ἐμμένουσι τοῖς αὐτοῖς ἐπ᾽ αἰσχύνης, καὶ ἐπαγ-
B γοῦσι τὰ παρόντα, καὶ ὁπόσους αὖ δυνῶνται, προτρέπουσιν ὅπερ τὰ αὐτά, ὡς δὴ μὴ μόνοι ἐξηπατημένοι ὦσιν, ἀλλ᾽ ἔχωσι τὸ δεδημοσίᾳ τε καὶ πολλοῖς καὶ ἄλλοις τὰ ὅμοια παθεῖν αὐτοῖς. καὶ γὰρ αὖ κἀκεῖνό ἐρῶσιν, ὅτι ἐὰν τἀληθὲς εἴπωσιν, οὐκ ἔτι σεμνοὶ, ὥσπερ νῦν καὶ ἐπ᾽ ἐκείνοις δόξουσιν, οὐδὲ τιμήσονται ὁμοίως. οὐκ ἂν οὖν ἔχοντες εἰπεῖν εἰ δόντες ἀφ᾽ οἵων ἐκπεσόντες, ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις δόξουσιν. ὀλίγοις δ᾽ ἂν πάνυ σπουδαίοις, ἐπ᾽ ἀνδρείας τολμῶσι λέγειν, ὅτι ἐξηπάτηνται,
C καὶ τοῖς ἄλλοις ἀποτρέπειν τῶν ὁμοίων πειρωμένους. εἰσὶ δ᾽ οὖν τινι τοιούτῳ ἐντύχοις, φιλαλήθη τε καὶ φίλον τὸν τοιοῦτον, καὶ χρηστὸν, καὶ δίκαιον, καὶ εἰ βούλῃ, φιλόσοφον· ἐγὼ δὲ αὖ φιλοσοφίαν μοῦνον τοῦτον τὸν ὀνόματος· οἱ δ᾽ ἄλλοι, ἢ οὐδὲν ἀληθὲς ἴσασιν οἰόμενοι εἰδέναι, ἢ ἰδόντες, ἀποκρύπτονται ἐπ᾽ ἀφελίας, καὶ αἰσχύνης, καὶ τῷ προεπῃνῆσθαι βούλεσθαι. κἀπειδὴ τοῖς τῆς Ἀθηνᾶς, ἄπρακτα μὲν ἀπέφηνε, ἐάσωμεν, αὐτὰ καταβαλόντες, καὶ λήθη τις ἔστω αὐτῶν, ὥσπερ τῶν περὶ Εὐκλείδου ἀρχάντων. ἐπιθυμοῦμεν δ᾽ οὖν τὴν φιλοσοφίαν ὀρθὴν εἶ) τὴν Στωϊκὴν, σκέψωμεν δ᾽ μηδ᾽ ἐνταῦθα ἀποκνήσωμεν, ἴδωμεν εἰ ἔφικτὴ αὕτη, καὶ δυνατὴ ἐστὶν, ἢ μάτην κάμνουσιν, ὁπόσοι ἐφίενται αὐτῆς.

Τὰς μὲν γὰρ ἐπαγγελίας ἀκούω θαυμασίας τινὰς, ἐφ' αἷς εὐδαιμονήσουσιν οἱ ἐς ὃ ἀκρότατον ἐλθόντες· μόνους γὰρ τούτους πάντα συλλαβόντας ἕξειν τὰ τῆς ὄντως ἀγαθῆς. Τὸ μὲν τοίνυν τοιοῦτον δὲ, σὺ ἄμεινον εἰδείης, εἴ τινι σοι τετύχηκας Στωϊκῷ τοιούτῳ καὶ Στωϊκῷ τῷ ἄκρῳ, οἵῳ μήτε λυπεῖσθαι, μήτ' ἐφ' ἡδονῆς καταπάσθαι, μήτ' ὀργίζεσθαι, φθόνου δὲ κρείττονι, καὶ πλούτου καταφρονοῦντι, καὶ σωφρόνως εὐδαίμονι, ὁποῖον χρὴ τὸν κανόνα εἶναι, καὶ γνώμονα τοῦ τῆς ἀρετῆς βίου. ὁ γὰρ καὶ τῆς μικρότατον ἐνδεὴς, ἀτελὴς, κἂν πάντα πλείω ἔχῃ. εἰ δὲ τοῦτο ἔχει, οὐδέπω εὐδαίμων. ΕΡΜΟ. Οὐδένα τοιοῦτον εἶδον. ΛΥΚ. Εὖγε, ὦ Ἑρμότιμε, ὅτι ἀψευδῆ ἐκὼν εἰς τὸ γοῦν ἀποβλέπων φιλοσοφεῖς, ὅτου μὴ ὀρᾷς μήτε τὸν διδάσκαλον τὸν σὸν, μήτε τὸν ἐκείνου μήτε τὸν τοῦ αὐτοῦ; μηδ' ἂν εἰς δικαιοσύνης ἀναλογίας μηδένα αὐτῶν σοφὸν ἀκριβῶς, καὶ ἅμα τοῦτο εὐδαίμονα νομίσῃς; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐκεῖνο ὀρθῶς εἴποις, ὡς ἔστιν ἐγγὺς πλησίον τῆς εὐδαιμονίας, ἐπεὶ οὐδὲν ὄφελος. ὁμοίως γὰρ ἔξω τῆς ὁδοῦ ἐστιν, ἢ ὁ τοῦ αἰθρίου, ὅτε τοῦδε τοῦ τείχους ἔξω ἑστὼς, καὶ ὁ πόρρω. Διαλλάττοιεν δ' ἂν ὅτι μᾶλλον σοῦ ἀναπέπτασαι, ὁρῶν εἰληφὼς οἷον ἐφήπτασαι. εἶτα, ἵνα πλέον τῆς εὐδαιμονίας (δώσω γὰρ τοῦτό σοι) τοσαῦτα πονεῖς καταπτύσας σαυτόν· καὶ τοῦδε δρόμου μακρὸς ὁ βίος ὁ τοσοῦτος ἐν ἀκηδίᾳ, καὶ κάματῳ, καὶ ἀγρυπνίαις κἀπὶ νεανικῷ, καὶ εἰσαῦθις πονήσῃς, ὡς φῂς, ἄλλα εἴκοσιν ἔτη τοὐλάχιστον, ἵν' ὀγδοηκοντούτης γοῦν ᾖς. ἢ τίς ἐγγυητὴς ὅτι σοι, ὅπι βιώσῃ τοσαῦτα; ὅμως ἧς ἐν τοῖς μηδέπω εὐδαιμονοῦσιν, εἰ μὴ μόνος οἴοιτο τεύξεσθαι πύτου, καὶ ἁρπάσειν δίωκων, ὃ πολλοὶ καὶ πολλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ,

A Etenim promiſſiones magnificas, & illas quidem admirandas audio, videlicet per omnia felices & beatos fore, quicunque ad ſummum philoſophiæ faſtigium vnquam conſcenderint. Solos enim illos omnibus bonis haud dubiè ſemel potituros perhibent. Sed enim quod deinceps dicturus ſum, tu me longè exactiùs ſcire potes, num vnquam cum eiuſmodi Stoico tibi commercium fuerit, atque inter Stoicos ſummo illo, nimirum quem nullus affectus animi vlla triſtitiæ nebula perturbaret, quem nullæ voluptatum illecebræ commouerent, qui non inflammatus iracundia aliquando in furorem erumperet, qui inuidiæ contagio non eſſet infectus, qui diuitiarum amore & deſiderio non tangeretur, ſed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix eſſet, quam regulam & amuſſim certiſſimam eſſe oportet vitæ planè virtuoſæ. Etenim in quo vel minimum quiddam deſideratur, ille etiamdum imperfectus habendus eſt, tametſi cæteris omnibus abundet: hoc tamen cùm conſecutus non ſit, nondum exoptatæ & tantopere quæſitæ felicitatis particeps dicendus eſt. HER.
C Nullum quidem tale vnquam me vidiſſe, mihi ſum conſcius. LVC. Euge Hermotime, quandoquidem lubens mendacium non dixeris: ad quem ergo finem intentus, philoſophiæ perdiſcendæ impendis operam, cùm neque præceptorem tuum, neque illius, neque vllum alium ex prioribus, neque ſi ad decem retro ſecula deſcenderis, quenquam Stoicorum perfectè ſapientem videas, & per hoc quoque fuiſſe felicem? Neque enim, vt opinor, hoc à te rectè dicetur, ſuffice re ſi quis ſaltem felicitati proximus fuerit, poſteaquam nihil inde fructus & vtilitatis capi poſſit. Nihilo ſecus enim extra viam ſub dio verſatur is qui iuxta oſtium foris ſtat excluſus, quàm qui eminus adhuc labore itineris conficitur: niſi quòd veriſimile eſt illum non mediocri pertur-
D bationè diſcruciari, videntem in propinquo ea quibus priuatus eſt. Deinde vt quamproximè etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedam) tanta laborando perfers, temetipſum miſeris modis abſumens & conficiens, atque ita tantum ætatis per ſocordiam & ſupremam negligẽtiam tibi elapſum eſt, immenſo labore & vigiliis multis attenuato & obſtipo capite in terram defixo. Quinetiam deintegro, vt ais, alios viginti annos ad minimum laboribus temetipſum exercebis, vt euadas octogenarius. Quis autem obſtricta fide ſponſor tibi factus eſt, te certò tot annos victurum? Nihilominus tum eorum in numero habeberis, qui felicitatis nondum ſunt compotes: niſi tu ſolus putes illud te conſtanter conſecuturum, & inſectando capturum, quod ante te non parum multi & boni,

multóque velocitate præstantiores omnibus viribus consectantes comprehendere non potuerunt. Sed esto, si videtur te comprehendisse, iámque votis tuis optata omnino contigisse: tamen omniũ primùm bonum illud cuiusmodínam sit, non possum perspicere, num tantis laboribus pro illo consequendo impensis & exhaustis dignum & conueniens æstimari debeat. Deinde non video quàm illo per reliquam ætatem iucundè & dulciter frui possis, tantus natu cùm sis, quippe iam incuruatus senio, & ad omnem voluptatem capiendam parum aptus & accommodus, iam capulo vicinus, & alterum pedem (quod aiunt) loculo insertũ habens. Nisi fortasse, ô generose Hermotime, ad aliam vitam variis laboribus temetipsum exerceas, vt in illam iam delatus viuas molliùs & suauiùs, certior iam factus quemadmodum vita in posterum instituenda sit. Quod mihi perinde videtur factum, atque si quis deambulatiuncula & exercitiis quibuspiam se præpararet atque instrueret, quò maiore cum voluptate cœnaret, donec nescius præ fame necaretur. Cæterùm nec hoc vnquã mihi animaduertisse videre, vt opinor, solidam virtutem in actione cõsistere, videlicet in rectè & sapienter factis, & iis quæ fiunt magno animo. Vos autẽ, summi nempe philosophi, quos per vos, quoties dixero, innuere soleo, posteaquam in his inuestigandis & faciendis parum estis occupati, voculas quaspiam miseras consectantes meditamini, connectentes syllogismos & perplexitates, atque in his maiorem vitæ partem sine fructu conteritis. At quicunque in connectendis prõptior fuerit & dexterior, huic victoriæ palmam vnanimini consensu defertis. Quo nomine, vt ego quidem opinor, etiam præceptor tuus tantopere vobis est in admiratione & existimatione multa, vir quidem ætatis decrepitæ, quia suos assectas vnà secum sermonẽ sociantes, perplexis & captiosis quæstiunculis probè calleat inuoluere, tenens quid quærendum, & quo quisque pacto sophisticis nugis sit circunducendus, optimus nimirum dolosè & callidè agendi, ínque non euitabiles laqueos coniiciendi magister exercitatissimus. Hoc planè nihil aliud esse confirmare ausim, quàm neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeò vt tantùm folia in disputationibus vestris vicissim decutere videamini. Aut fortasse alia quæpiam sunt Hermotime, quæ vos à summo mane ad vesperam vsque facere credendum est? HER. Non profectò, sed ea ipsa sunt quæ factitare solemus. LVC. An non igitur rectè quis dixerit, vos relicto corpore solam vmbram venari? aut neglecto viui serpentis tractu, saltem exuuium consectari? Aut potiùs huic persimiles in agẽdo,

A καὶ ὠκύτεροι πολὺ διώκοντες, ὃ κατέλαβον· ἀλλὰ καὶ καταλάβοις, εἰ δοκεῖ, καὶ ἔχοις ὅλον συλλαβών. τὸ μὲν δὴ πρῶτον, οὐχ ὁρῶ ὅ,τι ποτ' ἐὶν ἀγαθόν, ὡς ἀνταξίων δοκεῖν τῶν πόνων τῶν τοσούτων. ἔπειτα ἐς πόσον ἔτι τὸν λοιπὸν χρόνον ἀπολαύσῃς αὐτῶν, γέρων ἤδη, καὶ πάντως ἡδέως ἔξωρος ὤν, καὶ τὸν ἕτερον πόδα, φασὶν, ἐν τῇ σορῷ ἔχων· εἰ μήτι ἐς ἄλλον, ὦ γύναιε, βίον παρασκευάζεις σεαυτὸν, ὡς ἐς σκῆνος ἐλθὼν, ἄμεινον διάγοις, εἰδὼς ὅτι χρὴ ζῆν χρὴ βιοῦν· ὅμοιον, ὡς εἴ τις ἐς ποσ-
B τὸν σκευάζοι τε, καὶ ὑπερεπίζοι, ὡς δυσπνήσων ἄμεινον, ἄρτις αὖ λάθῃ ὑπὸ λιμοῦ διαφθαρείς. ἀλλά μοι, οὐδὲ σκῆνός πω κατανενόηκας, οἶμαι, ὡς ἡ μὲν ἀρετὴ, ἐν ἔργοις δήπου ἐστὶν, οἷς ἐν τῷ δίκαια πράττειν, καὶ σοφὰ, καὶ ἀνδρεῖα· ὑμεῖς δὲ, (ὃ δὲ ὑμεῖς ὅταν εἴπω, τοὺς ἀκρους τῶν φιλοσοφούντων φημὶ,) ἀφέντες ταῦτα ζητεῖν, καὶ ποιᾶν, ῥημάτια δύσλυτα μελετᾶτε, καὶ συλλογισμοὺς, καὶ ἀπορίας, καὶ ὃ
C πλεῖστον τοῦ βίου ὀπὶ τούτοις διατρίβετε· καὶ ὃς ἂν κρατῇ ἐν αὐτοῖς, καλλίνικος ὑμῖν δοκεῖ. ἀφ' ὧν, οἶμαι, καὶ τὸν διδάσκαλον τοῦτον θαυμάζετε, γέροντα ἄνδρα, ὅτι τοὺς παρ' αὐτὸν ὁμιλοῦντας ἐς ἀπορίαν καθίστησι, καὶ οἶδεν ὡς χρὴ ἐρέσθαι, καὶ σοφίσασθαι, καὶ πανουργῆσαι, καὶ ἐς ἄφικτα ἐμβαλεῖν· καὶ τὸν καρπὸν ἀτεχνῶς ἀφέντες (οὗτος δὲ ἐστὶν οὗ τὰ ἔργα)· περὶ τὸν φλοιὸν ἀσχολεῖσθε, τὰ φύλλα καταχέοντες ἀλλήλων ἐν ταῖς ὁμιλίαις. ἢ γὰρ ἄλλα ἐστὶν, ἃ παρέχεται, ὦ Ἑρμότιμε, πρὸς ἕωθεν ἐς ἑσπέραν; ΕΡΜΟΤ. οὐκ, ἀλλὰ ταῦτα. ΛΥΚΙΝ. ἢ οὖν οὐχὶ καὶ ὀρθῶς τις φαίη, τὸν σκιὰν ὑμᾶς θηρεύειν, ἐάσαντας τὸ σῶμα, ἢ τὸ ὄφεως τὸ σύφαρ, ἀμελήσαντας τοῦ ὅλου; μᾶλλον δὲ ὅμοιον ποιῶν,
D

ὥσπερ εἴ τις ἐς ὄλμον ὕδωρ ἐγχέας τῷ ἐρεσιδηρῷ πλήττοι, πεφάτιν ἀναλκῆόν τι καὶ πεθύρυου οἰόμυθος, οὐκ εἰδώς, ὅτι καὶ ἀποδάλλη, φασὶ, τοὺς ὤμους πλήττων, ὕδωρ ὁμοίως ὃ ὕδωρ μυθέ. καί μοι δὸς ἀνθ' ὧν ἤδη ἤρεσθαί σε εἰ ἐθέλοις αὖ ἔξω τῶν λόγων τἄλλα ἐοικέναι ᾧ διδασκάλῳ, ὅττω μὴ ὀργίλος, ὅττω ὑ μικρολόγος, ὅττω ὑ φιλόνεικος ὢν, καὶ φιλήδονος, νὴ Δί', εἰ δὲ μὴ τῖς πολλοῖς δοκεῖ. ΕΡ. πῶς τε; ΛΥ. ὦ Ερμότιμε, θέλεις διηγήσωμαί σοι πρώην ἥκουσα τοῦ φιλοσοφίας πυὸς λέγοντος ἀνδρὸς πάνυ γεγηρακότος, ᾧ πάμπολλοι τῶν νέων ὅτι σοφίᾳ πλησιάζουσιν; ἀπαιτῶν γὰρ τῶν μαθητῶν τὸν μισθὸν, ἠγανάκτει, λέγων πρὸ ἡμέρας εἰ, καὶ σὺ πεθήσομον τῷ ὀφλήματος, ὃν ἔδει πρὸ ἑκκαίδεκα ἡμερῶν ἐκτετικέναι τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ, ὅτω γὰρ συμβεβλῆσθαι, καὶ ὅτι ταῦτα ἠγανάκτει· πρέπως ὁ ἥλος τῶν νεανίσκου, ἄγροικος ἀνθρωπος, καὶ ἰδιώτης ὡς πρὸς τὰ ὑμέτερα, πέπαυσο, εἶπεν, ὦ θαυμάσιε, τὰ μέγιστ' ἠδικῆσθαι λέγων, εἰ ῥημάτια τινὰ σοι πρὸ ἀριθμοῦ, μηδέπω ἐκτετικότι διαφορον κείνοι ἀλλὰ μὴν ἡμῖν πέπρακας, ἔτι ἔχεις καὶ αὐτός, ἃ σοὶ ἔλαττον γέγονέ σοι τῶν μαθημάτων. τὰ δ' ἄλλα, ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπιθυμῶ, σπουδάσαί σοι τὸν νεανίσκον, οὐδ' ὁτιοῦν ἀμείνων γεγένηται διὰ σέ, ὃς τοὐμὸν πένητος ἐχεκρατίδου θυγατέρα συναρπάσας, πρηνῆ ἔρριψε, καὶ ὀλίγου δίκην ἔφυγον ἐμαυτοῦ, εἰ μὴ ἐγὼ παλαίστου ὠνησάμην τὸ πλημμέλημα τοῦ πένητος ἀνδρὸς τῇ ἐχεκρατίδου· τὴν μητέρα δὲ τοῦτον ἐρράπισεν, ὅτι αὐτὸν ἐλάβετο κατὰ κόλπου ἐκκομίζοντος τὸ κάδιον, ὡς ἔχοι συμβολάς, οἶμαι, καταθήναι τὰ μὲν γὰρ ἐς ὀργὴν, καὶ θυμὸν, καὶ αἰσχρομυθίαν, καὶ ἐς τόλμαν, καὶ ἀναίδειαν, καὶ ἐς τὸ μάλιστα, μακρῷ τινι ἀμείνων εἶχε τοῦτον, ἢ νῦν. καίτοι ἐβουλόμην ἂν αὐτὸν ἐς ταῦτα ὠφελῆσθαι κατὰ σοῦ μᾶλλον, ἢ τοῦ ἐκείνα εἰδέναι, ἃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς ἡμᾶς κατέρχεται, ὡς κροκόδειλος ἥρπασε παιδίον,

A qui infusam in mortarium aquam ferreo pistillo magno conatu tunderet, rem quampiam summopere conducibilem se facere existimans, ignarus tamen, etiam si humeros, vt aiunt, verberando decutiat, tamen aquam quamlibet contusam, manere aquam? Permitte verò vt ego te deinceps liberè interrogem: dic mihi, num in votis habeas excepta eruditione in cæteris omnibus per omnia præceptori tuo esse similis, nempe vt ita sis ad iracundiam propensus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, denique in tantum voluptatibus deditus, tametsi per Iouem ita paucis esse videatur? HER.
B Quibus tandem? LVC. Si placuerit, Hermotime, ea tibi commemorabo, quę virum quempiam multa canitie infectũ, super philosophia differentem audiui, ad quem permulti iuuenes sapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cùm enim à quodam ex discipulis mercedem exigeret, vehementer incanduit, affirmans vltra præscriptum tempus solutionem debiti sibi protogari, quod ante decimumsextum diem dissoluendum fuerat. Ita enim pactum esse: & ob hoc quidem indignabatur. Cùm autem forte
C fortuna adstaret ibidẽ eius iuuenis auunculus, homo rusticus, & nostrarũ rerum minimè peritus, Desine, inquit, vir admirande, te magna iniuria affectũ esse contestari, si voculas à te commercantes nescio quas, mercedẽ tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti, etiamdũ ipse integra habes & possides, neque quicquam tibi imminutum est ex disciplinis tuis: in cęteris autem quibus sub initium adolescentem tibi offerens, eundem desiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus est, quippe qui mei vicini Echecratidis filiæ raptæ per vim vitiũ
D intulit: & sanè pœnam dedisset damnatus iudicio, nisi ego à vicino paupere talento mulctam redemissem. Porrò autem ipsi matri nuper incussit alapas, quòd ipsum in manifesto furto deprehendisset, sub sinu cadum efferentem, vt haberet, nisi fallor, vnde cum sodalibus bibens deponeret symbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliáque vitia attinet, superioribus quidem annis longè meliùs sese habebat, quàm nunc, cùm his ipsis sit omnium contaminatissimus. Atqui planè mihi persuaseram in hisce vitandis & dediscendis illum præcipuè à te adiutum & formatum iri, magis quidem, quàm quòd illa perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire superuacaneum est, in mensa cõsueuit differere, quemadmodum crocodilus rapuisset puerum:

patríque pollicitus esset se redditurum, si respondisset nescio quid. Aut quòd cùm dies sit, necesse esset noctem non esse. Nonnunquam & cornua nobis affingere solet generosus ille, nescio quo pacto sermonem connectens. Nos autem his auditis ridere solemus, maximè verò quando obstructis auribus sedula agitatione secum meditatur, habitus & dispositiones quaspiam, præterea catalepses & imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non rarò ipsum dicentem audiuimus, Deum in cœlo non esse, sed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, vsque ad ea quæ sunt omniũ despectissima. Cæterùm matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans ista secum nugaretur, subsannare solet. Sed si eas nugas, inquit, exactè perdidicero, nihil video obstare mihi quominus solus diues, solus rex sim; cæteri verò mihi collati, mancipia & hominum purgamenta existimandi sint. Hæc cùm dixisset vir ille, vide mi Hermotime cuiusmodi responsum ille dederit philosophus, quàm verò maturum & senile. Atqui nisi me ille, inquit, accessisset, nónne putas quòd longè peiora flagitia admisisset, aut per Iouem etiam traditus fuisset torquendus carnifici? Nunc autem frenum quoddam illi iniecit philosophia iuxtà ac verecundia, & ob hoc ipsum modestior vobis nostra opera factus est, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incutit, quòd indignus habitu & nomine philosophiæ appareat. Cæterùm quæ à nobis abstulit, ea illum in disciplina continent: ita vt iustus esse videar, si mercedem à vobis accepero, etsi illum haud multo meliorem reddiderim: nam in his quæ nondum admisit, philosophiam reueritus est, posteaquam nutrices quoque talia de pueris dictitare soleant, nempe præceptoris ædes illis adeundas esse. Siquidem nusquam alibi locorum pueris relicta est copia bonum quiddam perdiscendi: sed neque mali quippiam vnquam in se admittunt quamdiu sub præceptorum custodia militauerint. Ego quidem omnes officij mei partes in excolendo iuuene mihi impleſſe videor. Iam quicunque tibi placuerit nostrarum rerum non imperitus, illo tecum assumpto cras me accedas, & videbis quàm promptè & expeditè interroget alios, quámque ingeniosè & argutè ad quæsita respondeat, tum quantã eruditionẽ sibi mea opera pararit, & quos iã libros euoluerit de proloquiis ac syllogismis,

A καὶ ὑπέσχηται ἀποδώσειν αὐτὸ, εἰ ἀποκρίνηται ὁ πατὴρ οὐκ οἶδ' ὅ, τι· ἢ ὡς αἰσχρόν ἐστιν ἡμέρας ὄσης, μὴ νύκτα εἶναι. ἐνίοτε δὲ καὶ κέρατα ἡμῖν ὁ γενναῖος ἀναφύει, οὐκ οἶδ' ὅπως τὸν λόγον πλέκων· ἡμεῖς δὲ, γελῶμεν ὅταν τοῦτο· καὶ μάλιστα ὅταν βυσσάμενος τὰ ὦτα, μελετᾷ πρὸς αὐτὸν ἕξεις τινὰς, καὶ σχέσεις, καὶ καταλήψεις, καὶ φαντασίας, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ὀνόματα διεξιών. ἀκούσαντι δέ αὐτοῦ λέγοντος, ὡς ὁ θεὸς οὐκ ἐν οὐρανῷ ἐστιν, ἀλλὰ διὰ πάντων πεφοίτηκεν, ὕδατος, ξύλων, καὶ λίθων, καὶ ζώων, ἄχρι καὶ τῶν ἀπημοτάτων. καὶ τῆς γε μητρὸς ἐρομένης αὐτὸν τί ταῦτα λῆρεῖ, καταγελάσας αὐτῆς, ἀλλ' ἐὰν τὸν λῆρον τοῦτον, ἔφη, ἐκμάθω ἀκριβῶς, τοσοῦτόν με μόνον πλούσιον, μόνον βασιλέα εἶναι, τοὺς δὲ ἄλλους, ὑποδήματα καὶ καθάρματα νομίζεσθαι, ὡς πρὸς ἐμέ. τοιαῦτα τοῦ ἀνδρὸς εἰπόντος, ὁ φιλόσοφος, ὅσα οἷμαι ἀποκρίνασθαι ἀπεκρίνατο, ὦ Ἑρμότιμε, ὡς προσοῦτικλεί. ἔφη γάρ, ἀλλ' εἴγε μὴ ἐμοὶ ἐπλησίαζεν οὗτος, οὐκ οἶδ' μακρῷ χείρω αὐτὸν ἐξεργάσασθαι, ἢ καὶ, νὴ Δία, ἴσως τῷ δημίῳ παραδεδόσθαι ὡς νεώ γε χαλινόν τινα ἐμβέβληκεν αὐτῷ ἡ φιλοσοφία, καὶ ἡ πρὸς τοῦτον αἰδὼς, καὶ διὰ τοῦτο, μετριώτερός ἐστιν ὑμῖν, καὶ φορητὸς ἔλαφρόν γέ τινα αἰμύλιον αὐτῷ, εἰ καὶ ἄξιος φαίνοιτο τοῦ ῥήματος, καὶ τοῦ ὀνόματος· ἃ δὴ παρακολουθοῦντα, παιδαγωγεῖ αὐτόν· ὥστε δίκαιος αὖ εἶναι, εἰ καὶ μὴ ὢν βελτίω ἀπέφηνα, μισθὸν παρ' ὑμῶν λαβεῖν, ἀλλ' οὖν ἐκείνου γε, ἃ μὴ δέδρακεν, αἰδούμενος φιλοσοφίαν, ἐπεὶ καὶ αἱ πόλεις διὰδε λέγουσι πρὸς τοὺς παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου. καὶ γὰρ οὐ μηδέπω μαθεῖν ἀγαθόν τι δύνωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλον οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκεῖ μόνοντες. ἐγὼ μὲν οὖν τἄλλα πάντα ἀποπλήσαί μοι δοκῶ, καὶ ὅν τινα αὖ ἐθέλῃς τοὺς εἰδότων τὰ ἡμέτερα, ἥκε μοι ἐς αὔριον πρωΐ, ὅψῃ τε ὅπως ἐρωτᾷ, καὶ πῶς ἀποκρίνεται, καὶ ὅσα μεμάθηκε, καὶ ὅσα ἤδη ἀνέγνωκε βιβλία, καὶ ἀξιωμάτων, καὶ συλλογισμῶν,

καὶ

περὶ καταλήψεως, περὶ καθηκόντων, καὶ ἄλλα ποικίλα· εἰ δὲ ἢ πλὴ μητέρα ἐτυπτεν, ἢ παρθένους συνήρπαζε, τί ταῦτα πρὸς ἐμέ; ὑ γὰρ παιδαγωγόν με ἐπεστήσατε αὐτῷ. τοιαῦτα γέρων αὐθέφπος ὑπὲρ φιλοσοφίας ἔλεγε. σὺ δὲ καὶ αὐτὸς αὖ φαίης, ὦ Ερμότιμε, ἱκανὸν εἶ) ὡς ἕνεκα τοῦ φιλοσοφοίημεν, ὡς μηδὲν τῶν φαυλοτέρων προτιθώμεθα· ἢ ἐπ' ἄλλαις ἐλπίσιν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφεῖν ἠξιούμεθα, ὑχ ὡς τῶν ἰδιωτῶν κοσμιώτεροι εἶναι δοκοῦντες; τί οὖν οὐκ ἀποκρίνῃ καὶ τοῦτο; EPM. τί δὲ ἄλλο, ἢ ὅτι καὶ δακρύσαι ὀλίγου δέω; ἐς τοσοῦτό μου καθῆκεν ὁ λόγος ἀληθὴς ὤν, καὶ ὀδύρεσθαι ὅσον ἄθλιος χρόνον ἀπάλωκα, καὶ προσέτι μισθοὺς οὐκ ὀλίγους τελῶν αὐτὴ τῶν πόνων· νυνὶ γὰρ, ὥσπερ οὐκ μέθης ἀναπνέων, ὁρῶ οἷα μοὶ ὄντα ὧν ἤρων, ὁπόσα δὲ πέποιθα δι' ταῦτα. ΛΥ. καὶ τί δεῖ δακρύων, ὦ χρηστέ; ὃ γὰ τῦ μύθου σκοπὸ πάνυ σπουδαῖον, οἶμαι ὃν Αἴσωπος διηγεῖτο. ἔφη γὰρ αὐθέφπον τινὰ ὅτι τῇ θαλάττῃ προσεζωκότα, ὅτι τοὺ κύματος ἀριθμῶν τὰ κύματα, σφαλέντα δὲ, ἀρξάμενον ἀριθμεῖν, ἀμελήσαντα ἐκείνων· καὶ σὺ τοίνυν ἐπειδὴ οὕτω σοι δοκεῖ, ἐς ὃ λοιπὸν αὖ ἄμεινον ποιήσας βίον τε κοινὸν ἅπασι βιοῦν ἀξιοῖς, καὶ συμπολιτεύσῃ τοῖς πολλοῖς, οὐδὲν ἂν ὀκνοῦν καὶ τετυφωμένον ἐλπίζων, καὶ οὐκ αἰσχυνῇ, ὥσπερ ὃ φεύγεις, εἰ γέρων ἀνὴρ αὐθέφπος μεταδιδῷ, καὶ μεταχωρήσας πρὸς τὸ βέλτιον. ταῦτα πάντα, ὦ Φιλότης, ὁπόσα εἶπον, μή με νομίσῃς κατὰ τῆς στοᾶς προσκεκλασμένον, ἔχθραν τινὰ ὀξαίρετον τοῖς Στωϊκοῖς ἐπηνηρημένον εἰρηκέναι· ἀλλὰ κοινὸς ὅτις πάντας ὁ λόγος. τὰ γὰρ αὐτὰ πρὸς σὲ εἶπον ἄν, εἰ τὰ Πλάτωνος, ἢ Αριστοτέλους ἤρησο, τῶν ἄλλων ἀκείτων ἐρήμων καταγνούς.

A de complexionibus & officiis, déque aliis multis & variis. Cæterùm quòd matrem pugnis cecíderit, atque etiam raptas virgines vitiarit, quid ad me attinet? neque enim me illi pro pædagogo cõstituistis. Hæc quidẽ homo senex de philosophia disserebat. Tu fortasse & ipse Hermotime diceres abundè satis esse si ob hoc ipsum philosopharemur, ne quid eorum quæ mala & vitiosa sunt, faceremus. An verò non initiò longè ampliori spe inducti philosophandum nobis esse existimabamus, non ob hoc saltem, quòd paulo quàm priuatus quispiam ex vulgo honestiores essemus? Cur igitur nõ & ad B hoc dignaris dare responsum? H E. Quid verò aliud tibi respondeam, quàm quòd propemodum etiam mihi lacrymandum esse intelligo? vsque adeò me commouit oratio tua nimiùm vera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miserum tãtum temporis frustra insumpsisse & contriuisse, ad hæc mercedem tam grandem pro laboribus impendisse. Iam enim tanquàm ex ebrietate profunda ad sobrietatem reuersus, video cuiusmodi illa sint quorum amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis consequendis ego miser exhau-C serim. L V C. Fletu quidem & lacrymis haud opus est ô bone, longè autem præstabilius & prudentius esse opinor, quod in fabulis Æsopus commemorat. Ait enim quendam in maris littore consedisse, conantem singulas vndas pernumerare: cúmque vndarum mutuò se ttudentium multitudine obrueretur, animóque grauiter angeretur quòd eas numero complecti non posset, aduenies callida vulpes, non inidoneo consilio hominis perturbationem subleuauit. Quid discruciaris, inquit, propter vndas quæ prætergressę sunt? hinc numerare in-D cipias oportet, illas missas facito. Et tu, quandoquidem ita tibi videtur, posthac magis ex vsu tuo feceris, si communem cum aliis vitam viuere decreueris, ac ita quidem cum multis in Repub. versaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo concipiens aut sperans. Nec est quòd pudore afficiaris, quòd iam primùm decurso vitę spatio rectè sapere incipias, aut mutato consilio ad meliora te recipias. Proinde hęc omnia, ô amice, quęcunque à me dicta sunt, nolim putes me de industria pręmeditatum & instructum aduersus Stoicos, quasi mihi cum illis essent susceptę inimicitię, dixisse, sed communem aduersus omnes orationem esse putato. Neque alia contra te protulissem si aut Platonis aut Aristotelis te sectatorem esse testatus esses, cęteris indicta causa contemptis & posthabitis.

Nunc autem posteaquam Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduersus Stoicam, omnem disputationem quoque nostram instituimus, nihil alioqui simultatis aut dissidij aduersus illam susceptum habentes. HER. Bene sanè dicis. Iam itaque abeo, vt ego me totum vnà cum vestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non veluti nunc, me neque barba tam densa & profunda horridum, neque ita afflictam & asperam vectus rationem, verùm molliora omnia, magísque libero homine digna sequentem: fortasse neque purpuram induere grauabor, vt omnibus fiat pespicuum, mihi priores nugas non ampliùs curæ esse. Atque vtinam etiam ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia possem, quæcunque ab illis vnquam audita deuoraui. Et vt pro certo scias, neque helleborum ebibere formidabo propter hoc ipsum, contrà quàm Chrysippus consueuit, ne quid eorum vnquam posthac quę dixerunt, mihi in mentem veniat. Cæterùm tibi Luciane non mediocrem habeo gratiam, quòd me hactenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aspero, iuxtáque fluxum vnà cum vndis fluitantem extraxeris, assistens iuxta Tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiso ostẽsus. Videor autem mihi non absurdè facturus, si & caput rasero, quẽadmodum facere soliti sunt qui è naufragiis enatant incolumes, ita vt salutis meę festiuitatem hodie concelebrem, posteaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis discussa est. Porrò autem conspectum philosophi posthac, & si inuitus inter eundum alicui obuiam venero, non secus deuitabo, extra viam declinando, quàm rabiosos canes fugere soleo.

A νῶ δὲ ἐπεὶ τὰ Στωϊκὰ πρεσβετίμησας, πρὸς τὸν σοφὸν ἀποτεταῦθαι ὁ λόγος ἔδοξεν, οὐδὲν ἐξαίρετον πρὸς αὐτὸν ἔχων. ΕΡ. οὔ λέγῃς, ἀπειμι γοῦν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, ὡς μεταβαλοίμην καὶ αὐτὸ δὴ τὸ σχῆμα. ὁρᾷς γοῦν οὐκ εἰς μακρὸν ὕστε πώγωνα ὡσπερ νῦν λάσιον, καὶ βαθὺν, ὕστε διαπτὴν κεκολασμένην, ἀλλ' ἀπεστραμμένην, ἐλεύθερα, πάχα δὲ καὶ πορφυρίδα μεταμφιάσομαι, ὡς εἰδεῖεν ἅπαντες, ὅτι μηκέτι μοι τῶν λήρων ἐκείνων μέτεστιν· ὡς εἴθε τε καὶ ἐξεμέσαι δυναίμην ἐκ τῶν ἀπόρρητα ἐκφέρω, ὁπόσα ἤκουσα πρὸ αὐτῶν· ἐπεὶ οὖν ἴσθι, οὐκ

B δὴ ὤκνησα καὶ ἑλλέβορον πιεῖν δείσας τοῦτο ἐς ὕστερον ἢ ὁ Χρύσιππος, ὅπως μηδὲν ἔτι συνοίσαιμι ὧν φασι σοὶ δή· οἶδα γάρ μοι καὶ ἑλλεβόρου τινὸς χλεμφέρῃ, καὶ τραχέος, ὑπτιδιδόντα ἐμοῦτον, ἐπὶ καὶ ῥοῦν συῤῥέοντα τῷ ὕδατι, ἀνέσπασας, ὑπεξαὶς ὑπὸ τῶν τραγῳδῶν τοῦτο, θεὸς ἐκ μηχανῆς ὑπεφάνεις· δοκῶ δέ μοι καὶ ἀληθῶς ἂν καὶ ξυρήσασθαι τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ναυαγίων ἀποσωθέντες ἐλεύθεροι, ἅτε καὶ σωτήρια τὴμέραν ἄγων, τοσαύτην ἀχλὺν ἀποσφάλλων τῶν ὀμμάτων. φιλοσόφῳ δὲ ἐς ὃ λοιπὸν, κἂν ἄκων ποτὲ ἐν ὁδῷ σε

C δέξωμαι ἐντύχων, ὕστως ἐκτραπήσομαι, καὶ πεισήσομαι, ὥσπερ τοὺς λυττῶντας τῶν κυνῶν.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ, Η ΑΕΤΙΩΝ.

HERODOTVS, VEL AETIO.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Ostendit hac præfatione Lucianus, se exemplo Herodoti, & post hunc Aëtionis pictoris, adductũ vt inconuentu totius Macedoniæ exhibere se, ac specimen aliquod sui præbere voluerit. Esse enim compendiosiorem hanc viam ad laudem & gloriam comparandam, quàm singulas ciuitates circumeundo, magno negotio, multóque tandem tempore inclarescere. Exordium à voto incipit, pòst narratione vtriusque, & Herodoti, & Aëtionis exemplum exponit: quæ quia maiorem scripti huius partem absoluit, vtriusque nominis titulum quoque dedit. Hinc adaptatio sequitur, qua suum institutum cum superioribus exemplis comparat, amplificata per collationem, præsenti conuentui cũ Olympico, à loci & hominum qualitate. Postremò petit, vt illorum exemplo, se quoque pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac vetustissimis illis, sed cum præsentibus conferendo.

Ἡροδότου εἴθε μὴ καὶ τἆλλα μιμήσασθαι δυνατὸν ἦν. ὧν πρώτα φημί, ὅσα περὶ αὐτῷ (μεῖζον γὰρ εὐχῆς τοῦτό γε) ἀλλὰ καὶ ἓν ἂν τῶν ἁπάντων, οἷς, ἢ κάλλος τῶν λόγων, ἢ ἁρμονίαν αὐτῶν, ἢ τὸ οἰκεῖον τῇ Ἰωνίᾳ, καὶ περισφυές, ἢ τῆς γνώμης τὸ περιττόν, ἢ ὅσα μυρία καλὰ ἔκφυσιν ἅμα συλλαβὼν ἔχει, τοῦτ' ἂν τῆς εἰς μίμησιν ἐλπίδος. ἃ δὲ ἐποίησεν ὅτι τοῖς συγγράμμασι, καὶ ὡς πολλαχοῦ τοῖς Ἕλλησιν ὑπερέχει κατέσχε, ἐγὼ, καὶ σὺ, καὶ ἄλλος ἂν μιμήσαιμεθα. πλεύσας γὰρ οἴκοθεν ἐκ τῆς Καρίας δι' ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἐσκοπεῖτο περὶ ἑαυτὸν, ὅπως ἂν τάχιστα, καὶ ἀπερριμμενέστατα ὑπίσημος καὶ περιβόητος γένοιτο, ὁ αὐτὸς, καὶ τὰ συγγεγραμμένα. ὃ μὲν οὖν περιεσκοπεῖτο, νῦν μὲν Ἀθηναίοις, νῦν δὲ Κορινθίοις ἀναγινώσκειν, ἢ Ἀργείοις, ἢ Λακεδαιμονίοις ἐν τάχει, ἐργώδες καὶ μακρὸν ἡγεῖτο εἶναι, καὶ περιεῖλεν ἐν τάχει τοιοῦτον ἔσεσθαι. ἔχειν ἠξίου ἀθρόαν ὁ περιγραμμα, οὐδὲ κατ' ὀλίγον ἀγείρων καὶ συλλέγων τὴν γνῶσιν· ἐπεβούλευε δὲ εἰ δυνατὸν εἴη, ἅμα θέοντας τοὺς Ἕλληνας ἀπαντᾶς. ἐνίσταντο οὖν Ὀλύμπια τὰ μεγάλα. καὶ ὁ Ἡρόδοτος, τοῦτ' ἔκφυλλον ἥκειν οἰηθεὶς τὸν καιρὸν, ὃ μάλιστα ἐγλίχετο, πλήθουσάν τε τὴν πανήγυριν, ἀπεμαχόλει ἤδη τῶν ἀρίστων συνειλεγμένων, προελθὼν ἐς τὸν ὀπισθόδομον, ὃ θεατὴν, ἀλλ' ἀγωνιστὴν Ὀλυμπίων παρέσχεν ἑαυτὸν, ἄδων τὰς ἱστορίας, καὶ κηλῶν τοὺς παρόντας, ἄχρι τῶν καὶ Μούσας κληθῆναι τὰς βίβλους αὐτοῦ, συνέα καὶ αὐτὰς οὔσας. ἤδη οὖν ἅπαντες αὐτὸν ἤδεσαν πολὺ μᾶλλον, ἢ τοὺς Ὀλυμπιονίκας ἀύλους. καὶ σὺ ἔστιν ὅστις ἀήκοος ἦν τοῦ Ἡροδότου ὀνόματος, οἱ μὲν, ἀύλοι ἀκούσαντες ἐν Ὀλυμπίᾳ, οἱ δὲ, ἐκ τῶν τῆς πανηγύρεως ἡκόντων πεπυσμένοι, καὶ εἴ που γε φανείη μόνον, ἐδείκνυτο δι' τῶν δακτύλων.

A

B

C

D

VInam verò & alias Herodoti virtutes mihi imitari conceſſum fuiſſet, non omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim voto hæc res fuerit) verùm vnam ex omnibus, videlicet aut orationum elegantiſſimarum munditiem, aut illarum numeroſam concinnitatem, aut propriam & naturalem linguæ Ionicæ dictionem, aut ſententiarum grauitatem & præſtantiam, aut quæcunque alia (quæ & infinita ſunt & elegantia) ille vno quaſi faſciculo comprehenſa poſſidet, omnem imitationis ſpem excedentia. Cæterùm quæ cum libris à ſe elucubratis fecerit, tum quemadmodum paſſim in breui temporis ſpatio apud Græcos in notitiam venerit, mihi & tibi & alteri cuicunque tãdem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cùm enim relicta patria ſoluiſſet ex Caria, recto curſu in Græciã delatus eſt, vbi de ſe ipſo eam cogitationem ſuſcepit, quo pacto quàm celerrimè & minimo cum negotio inclareſceret, ac famigerabilis fieret cùm ipſe, tum eius quoque elucubratæ vigiliæ. Atenim obambulantem, nũc quidem Athenienſibus, nunc autem Corinthiis recitare hiſtoriarum monumenta à ſe condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laborioſum eſſe exiſtimabat & longum: partim cunctationem & moram non mediocrem in illo fore proſpiciebat. Voluit ergo negotiũ omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innoteſcere, notitiam modicè & pedetentim congregans & colligens. Callidè verò obſeruabat ſi vſpiam locorum Græcos vnà congregatos omnes deprehenderet. Commodùm itaque inſtabant magna Olympia. Herodotus autem hanc ſolam ſibi veniſſe occaſionẽ arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequentiſſimis ludis obſeruatis, iámq; ex omnibus locis collectis Græcorum optimatibus, progreſſus in opiſthodomũ, non ſpectatorẽ ſed certatorẽ ſe ipſe exhibebat, cantillans hiſtorias memoriæ à ſe proditas, ac præſentium aures orationis ſuauitate demulcens, donec & Muſarum nominibus eius libri nobilitari & vocari cœpti ſint, & illis nouem exiſtentibus. Proinde iam omnes illum nouerant multo profectò magis quàm Olympicorum certaminum victores: nec quiſquam erat cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem nonnulli ipſi audiuerant in Olympia, alij verò ex iis qui ex ludis regreſſi fuerant, audita & ipſi perceperant. Tum verò vbicunque in publico ſaltem apparuiſſet, certatim commonſtrabatur digitis:

HIC ILLE est Herodotus, qui pugnas Persicas lingua Ionica cõdidit atque cõscripsit, qui victorias nostras venustissimè concelebrauit. Talem ipse laudem historiarum nomine consecutus est, in vno cõuĕtu ab omni populo totius Græcię commune naĕtus suffragium, non ab vno per Iouĕ præcone ebuccinatus, sed in omnibus quaquauersũ ciuitatibus, vnde quisque erat corum qui ad ludos publicos confluxerãt. Hoc cùm animaduertissent postea ad parandam cognitionem viam esse compendiosissimam & Hippias illius gentis Sophista, & Prodicus Ceus, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, aliíque complures, orationes semper habuerunt & illi in ludis publicis, vnde breui notitiam sibi parauerunt. Quorsum verò tibi priscos illos percenseo sophistas, & historicos, & oratores, cùm & hæc inter vetera commodè locum habere possint? Etenim perhibent, Aëtionem quoque pictorem, Rhoxanes & Alexandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam pertulisse, ac imaginem spectandam ostĕtasse, adeo vt Proxenides, quem tunc certaminum iudicem Græci constituerant, artis prestantia delectatus, Aëtionem generum sibi asciuerit. Sed quæret aliquis, quodnam tantum affuerit picturæ miraculũ, per quod adductus Proxenides Aëtioni peregrino filiam suam nuptum tradiderit? Est equidem imago in Italia, quam egomet vidi, adeo vt tibi quoque de ea compertam veritatem dicere possim. Thalamus est supra modum elegans, & lectus nuptialis vestimentis instratus. Hunc iuxta locata est Rhoxane virgo, corpore & facie venustissima, terram modestè intuens, Alexandri assistentis præsentiam honorificè reuerens. Cæterùm Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo stans digitis redimiculum aufert à capite, ac Rhoxanen sponso commonstrat: alter nimiùm seruiliter à plantis aufert sandalium, vt iam decumberet. Alius Alexandri chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertrahit, valde violenter annixus. Sed enim ipse rex coronam quandam puellæ porrigit. Adest præterea & Paroehus sponsæ ductor. Hephæstion, ardentem facem tenens in manibus, formoso admodum adolescenti innixus: hunc ego Hymenæum esse opinor: neque enim nomen adscriptum fuerat.

Aëtion pictor.

Ex alia autem parte tabulæ alij Cupidines in armis Alexandri colludebant:

A ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ, Ηρόδοτός ὅστιν, ὁ τὰς μάχας τὰς Περσικὰς Ιαστὶ συγγεγραφὼς, ὁ τὰς νίκας ἡμῶν ὑμνήσας. τοιαῦτ' ἐκεῖνος ἀπέλαυσε τῆς ἰσοτιμίας, ἐν μιᾷ σεμνοτάτῃ πανηγύρει παρὰ πάσης τῆς Ἑλλάδος λαβών, καὶ ἀνακηρυχθεὶς οὐχ ὑφ' ἑνὸς, μὰ Δία, κήρυκος, ἀλλ' ἐν ἁπάσῃ πόλει, ὅθεν ἕκαστος ἦν τῶν πανηγυριστῶν. ὅθεν ὕστερον κατανοήσαντες, ὅτι τομόν τινα τούτῳ ὁδὸν ἐς γνῶσιν, Ιππίας τε ὁ ὁπερώριος αὐτῶν σοφιστὴς, καὶ Πρόδικος ὁ Κῷος, καὶ Ἀναξιμένης ὁ Χῖος, καὶ Πῶλος ὁ Ἀκραγαντῖνος, καὶ ἄλλοι B συχνοὶ, λόγους ἔλεγον ἀεὶ καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν πανηγυρικὸν, ἀφ' ὧν γνώριμοι ἐν βραχεῖ ἐγένοντο. καὶ τί σοι τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους λέγω σοφιστὰς, καὶ συγγραφέας, καὶ λογογράφους, ὅπου καὶ τὰ τελευταῖα τούτων, καὶ Αετίωνα φασὶ τὸν ζωγράφον, συγγράψασθαι τὸν Ρωξάνης, καὶ Αλεξάνδρου γάμον, εἰς Ολυμπίαν καὶ αὐτὸν ἀγαγόντα, τὸν εἰκόνα ἐπιδείξασθαι, ὥστε Προξενίδῃ, Ελλανοδίκῃ τότε ὄντι, πάθεντα τῇ τέχνῃ, γαμβρὸν ποιήσασθαι τὸν Αετίωνα; καὶ τί θαῦμα ἐκεῖνο τῇ γραφῇ αὐτῇ ἤρετό τις, ὡς τὸν Ελλανοδίκην δι' αὐτὸ, οὐκ ἐπιχωρίῳ τῷ Αετίωνι συναλλαγῆναι τῆς θυγατρὸς τὸν γάμον; ἔστιν ἡ εἰκὼν ἐν Ιταλίᾳ, κἀγὼ εἶδον, ὥστε καὶ σοὶ αὐτὸ εἰπεῖν ἕτοιμος θαλαμὸς ὅτι περικαλλὴς, καὶ κλίνη νυμφική. καὶ ἡ Ρωξάνη καθῆται παῖς καλὸν τι χρῆμα παρθένος, ἐς γῆν ὁρῶσα, αἰδουμένη ἑστῶτα τὸν Αλέξανδρον. ἔρωτες δέ τινες μειδιῶντες, ὁ μὲν κατόπιν ἐφεστὼς, ἀπάγει τῆς κεφαλῆς τὸν καλύπτρην, καὶ δείκνυσι τῷ νυμφίῳ τὴν Ρωξάνην· ὁ δέ τις, μάλα δουλικῶς ἀφαιρεῖ τὸ D σανδάλιον ἐκ τοῦ ποδὸς, ὡς κατακλίνοιτο ἤδη· ἄλλος τῆς χλανίδος τοῦ Αλεξάνδρου ἐπειλημμένος ἔρως, καὶ σφόδρα ἕλκει αὐτὸν πρὸς τὴν Ρωξάνην, πάνυ δικαίως βιαστικώτατος. ὁ βασιλεὺς δ', αὐτὸς μὲν στέφανόν τινα ὀρέγει τῇ παιδὶ· πάροχος δ' ἐστὶ νυμφαγωγὸς Ηφαιστίων συμπρέσβυς, δᾷδα κεκομμένην ἔχων, μεσήλικι πάνυ ὡραίῳ ἐοικὼς ὑμέναιος. ὑμέναιος, οἶμαι, ἐστὶν· ἀγὰρ ἐπιγέγραπται ὄνομα. ἐλέρωτι δ' τοῦ εἰκόνος, ἀλλοι ἔρωτες παίζουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις τοῦ Αλεξάνδρου·

δύο μὲν τὴν λόγχην αὐτοῦ φέροντες, μιμούμενοι τοὺς ἀχθοφόρους, ὁπότε δοκὸν φέροντες, βαροῦνται. ἄλλοι δὲ δύο, ἕνα τινὰ ὕπτιον τῆς ἀσπίδος καταλείποντες, βασιλέα δὴ ἕλκουσι τὸν αὐτὸν σύροντες, τὴν ὀχθὴν τῆς ἀσπίδος ἐπειλημμένοι. εἰς δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐσελθὼν ὕπτιον κείμενον, λοχῶντι ἔοικεν, ὡς φοβήσων αὐτοὺς ὁπότε κατ' αὐτὸν ἐλθοιντο σύροντες. ἡ παιδιὴ δὲ ἄλλως ταῦτα ἐστιν, οὐδὲ περιεργάσατο ἂν αὐτοῖς ὁ Αετίων, ἀλλὰ δηλοῖ τῷ Αλεξάνδρῳ καὶ τὸν ἐς τὰ πολεμικὰ ἔρωτα. καὶ ὅτι ἅμα τῇ Ρωξάνης ἤρα, καὶ τῶν ὅπλων οὐκ ἐπελέλησο. πλὴν ἀλλ' ἥ γε εἰκὼν αὕτη, καὶ ἄλλως γαμήλιόν τι ἔοικε τῆς ἀληθείας διεφαίνουσα ἔχουσα, περιμνησευσαμένη τῷ Αετίωνι τὴν τοῦ Προξενίδου θυγατέρα. καὶ ἀπῆλθε γήμας καὶ αὐτὸς, πέρας τῶν Αλεξάνδρου γάμων, ἐπὶ νυμφαγωγῷ τῷ βασιλῆϊ, μισθὸν εἰκασμένῳ γάμου, περιλαβὼν ἀληθῆ γάμον. Ηρόδοτος μὲν οὖν (ἐπάνειμι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον) ἱκανὼν τῶν Ολυμπίων τὴν πανήγυριν ἡγεῖτο, καὶ συγγραφέα θαυμαστὸν δεῖξαι τοῖς Ελλησι τὰς Ελληνικὰς διεξιόντα, ὡς ἐκεῖνος διεξῆλθεν. ἐγὼ δὲ, καὶ περὶ Φιλίου, μή με κορυβαντιᾶν ὑπολάβητε, μηδὲ πάμπαν εἰκάζειν τοῖς ἐκείνου· ἵλεως ὁ ἀνὴρ· ἀλλὰ τοῦτό γε ὅμοιον παθεῖν φημι αὐτῷ. ὅτε γὰρ τοπρῶτον ἐπεδήμησα τῇ Μακεδονίᾳ, περὶ ἐμαυτὸν ἐσκοπούμην, ὅτι μοι χρηστέον τῷ πράγματι. καὶ ὁ μὲν ἔρως οὗτός ἐστιν ἐμοὶ ἅπασι γνωσθῆναι, καὶ ὅτι πλείοσι Μακεδόνων δεῖξαι πάμπαν. ὃ δὴ αὐτὸν περιόντα, πλείοσι τῶν ἐτῶν ξυνήγγελται πόλει ἑκάστῃ, οὐκ ὀψιμαθὲς ἐφαίνετο. εἰ δὲ τηρήσαιμι πλὴν δὲ ὑμῶν πλὴν σιωπῶντ, εἶτα προελθὼν ἐς μέσον δείξαιμι τὸν λόγον, ἐς δέον ἅπαντας ἀποβήσεσθαί μοι τὰ τῆς ψυχῆς. αὐτοί τε οὖν ἤδη συνελήλυθατε, ὅτι τοῦ ὄφελος ἐξ ἑκάστης πόλεως, αὐτὸ δὴ τὸ κεφάλαιον Μακεδόνων ἀπόντων. καὶ ἐπιδέχεται πόλις ἡ ἄριστη, οὖσα οὐ χθὲς Πίσθη, μὰ Δί', οὐδὲ πλὴν ἐκείνῃ ξενοκοιτίαν, καὶ σκηνὰς, καὶ καλύβας, καὶ πνῖγος. οἵ τε αὖ πανηγυρισταὶ, οὐ συρφετώδης ὄχλος, ἀθληταῖς δὲ μᾶλλον φιλοθεάμονες,

A duo quidem haſtam illius ferentes, eos imitabantur, qui ferendis oneribus grauari videntur. Alii duo vnum aliquem iacentem ſuper clypeum penè ipſum vt regem trahunt, ſcuti loris inuoluti. Porrò vnus in thoracem ſupinè iacentem ingreſſus, inſidias tendenti ſimilis eſſe videtur, vt illos ex improuiſo perterrefaciat, vbi trahendo ad ſe peruenisſent. Neque verò hæc ludicra ſunt aut puerilia, & in quibus exprimendis temere elaboraſſet Aëtion, ſed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare voluit, & quòd eadem opera & Rhoxanes amore flagrarit, & armorum curam per oblivionem non abiecerit. Quanquam verò & aliàs ipſa imagine nuptiale quiddã reuera oſtenſum eſt, nempe Proxenidæ natam antè Aëtioni fuiſſe deſponſam: illáque in matrimonium ducta abiit, luſis ſucciſiua opera Alexandri nuptiis, ſub rege ſponſæ ductore, pro nuptiis colore & penicillo expreſſis veras nuptias præmium reportans. Proinde Herodotus (regredior enim ad illum) ſatis ſupérque ſufficere Olympiorum ludos exiſtimauit ad faciendam fidem Græcis, eum ſcriptorem eſſe admiratione non indignum, qui Græcorum geſta illis recitaret, quẽadmodum ipſe factitare ſolitus eſt. Ego verò, ac per Iouem Philium vos precor, ne inſanire me ſuſpicemini, neque mea me cum illius conferre velle. Propitius ſit mihi vir ille. Verùm hoc mihi cum illo non diſſimile accidiſſe arbitror. Etenim quo tempore primùm in Macedoniam ſuſcepta peregrè profectione veni, apud me ipſe cogitabam, ſtrenuè mihi ad vigilandum eſſe, eáque iam tenebar cupiditate omnibus innoteſcendi, ac quamplurimis Macedonum vigilias meas oſtendendi. Porrò autem ſingulas adeuntẽ ciuitates, interea ingraueſcente ætate cõſeneſcere, haudquaquã facile factu apparebat. Sedenim ſi conuentu veſtro obſeruato, deinde progreſſus in mediũ orationem propalam habuiſſem, ſperabam omnibus ex ſententia ſuccedentibus voti me compotem futurum. Vos itaque conueniſtis, ex ſingulis equidem ciuitatibus quique præſtantiſſimi, neque non ipſa ſumma vniuerſorum Macedonum delectiſſima. Excepit verò veſtrum conuẽtum ciuitas omnium optima, quacum nulla ex parte Piſa conferenda eſt, neque ea quæ illic eſt loci anguſtia, neque tabernacula aut tuguria & ſuffocatio. Iam neque conuentũ celebrantes, vulgaris fex aut turba eſt, magis cupida ſpectãdi athletas,

nempe vulgus Herodoti negligens, sed A profectò cum rhetorum tum scriptorum atque Sophistarum omnium celeberrimi, adeò vt parum mihi deesse videatur quominus & mea actio perinde vt Olympiorum celebris habenda sit. Cæterùm si me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone compositum contemplamini, valde audax homo vobis esse videbor. Sin verò ab illis memoria longè latéque auocata, in hoc solum intenti fueritis, fortasse non admodum vobis flagellandus esse videbor, ita vt in tanto stadio & hoc mihi sufficiat.

ὸ πρέρχω οἱ πολλοὶ τὸν Ηρόδοτον ἀθέμενοι, ἀλλὰ ῥητόρων τε καὶ συγγραφέων καὶ σοφιστῶν οἱ δοκιμώτατοι. ὅσον δ' μικρὸν ἤδη, μὴ τοὺμὸν ὦγκον πολὺ ὑπερτείνειν φαίνηται τῶν Ολυμπίων. ἀλλ' ἐὰν μὲν ὑμᾶς Πολυδάμαντι, ἢ Γλαύκῳ, ἢ Μίλωνι συγκεκριμένον θεωρῆτέ με, κομιδῇ ὑμῖν δόξω θρασὺς ἀνὴρ εἶναι. ἐὰν δὲ πολὺ ἐκείνων ἀπαγαγόντες τὴν μνήμην, ἐφ' αὑτῷ μόνον ἀποδύσησθε ἴδητε, τάχ' ἂν δ' πάνυ μαστιγώσιμος ὑμῖν δόξαιμι, ὡς ἐν τηλικούτῳ σταδίῳ, ἰκανὸν ἔμοιγ' ἂν καὶ τοῦτο.

ΖΕΥΞΙΣ, Η ΑΝΤΙΟΧΟΣ.

ZEVXIS, VEL ANTIOCHVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam scriptorum Luciani est, qua ille ostendit non tantùm nouitati seu peregrinitati studere se, sed & rerum sententiarúmque elegantiæ, deinde & aptæ compositionis harmoniæ. Cæterùm quòd sola nouitas illorum in admiratione sit, fieri communi quadam hominum natura, qui sola nouitate plerunque detineantur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pictura Centauri, in quam præter nouitatem argumenti, multam artem impenderat: & Antiocho in pugna contra Galatas accidisse, hostibus nouitatem & insolentiam elephantorum, non ipsius apparatum pertimescentibus. Tractatur autem eadem fermè ratione, qua & superior oratio: nisi quòd hìc ipsa causa à principio ponitur, exempla autem, eáque amplificata sequuntur. Etiam tituli eadem ratione, vt suprà, impositi sunt.

HAbita nuper in conſeſſu B veſtro oratione, domum me conferebam. Permulti autem ex iis qui orationi interfuerãt, me acceſſerunt. (Nihil enim prohibere opinor, quin & iſta vobis meis iam familiaribus exponam.) Itaque accedentes, porrecta dextra me conſalutabant, & admiratione proſequentibus ſimiles eſſe apparebant. Multo autem itinere comitatu ſuo me deducentes, alius aliunde exclamabat, laudabátque, donec pudore quoque me ſuffunderent, verentem ne lõgè latéque à dignitate laudum quas in me congerebant, relinquerer. C Caput autem & ſumma laudationũ hæc illis fuit, & omnes vno ore vnam eandẽque ſententiam præ ſe ferebant, confirmantes orationum mearum compoſitionem & ſententiam peregrinam eſſe, ac multum in ſeſe complecti nouitatis. Multo verò ſatius eſt, eadem illa verba commemorare, quibus illi tum vſi fuere.

ΕΝαῖος ἐγὼ μὲν ὑμῖν δείξας τὸν λόγον, ἀπῆλθον οἴκαδε. παραπομπεύοντες δέ μοι τῶν ἀκηκοότων πολλοὶ (κωλύει γὰρ οὐδέν, οἶμαι, καὶ τὰ ἰδιωτικὰ πρὸς φίλους ἤδη ὄντας ὑμᾶς λέγειν.) προσιόντες οὖν ἐδεξιοῦντο, καὶ θαυμάζειν ἐῴκεσαν. ὑπερπολὺ γοῦν παρεμβρυῶντες, μόγις μόγις ἔθεον, καὶ ἐπῄνουν, ἄχρι που καὶ ἐρυθριᾶν με, μὴ ἄρα πάμπολυ τῆς ἀξίας τῶν ἐπαίνων ἀπολειποίμην. ὃ δ' ἦν κεφάλαιον αὐτοῖς τοῦτο ἦν, καὶ πάντες ἓν καὶ ὃ αὐτὸ ἐπεσημαίνοντο, τὴν γνώμην τῶν συγγραμμάτων ξένην εἶναι, καὶ πολὺν ἐν αὐτοῖς τὸν νεωτερισμόν. μᾶλλον δ' αὐτὰ εἰπεῖν ἀμείνων, ἃ δὴ ἐκεῖνοι ἀπεφθέγγοντο.

ὦ τῆς καινότητος, Ἡράκλεις· τῆς παραδόξου λογίας· δυμήχανος ἀνθρωπος· σχεδὸν οὐδὲ τις εἴποι τῆς διανοίας νεαρώτερον. οἱ μὲν τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγον, ὡς ἐκπεπλῆχθαι δηλαδὴ τοῦ τῆς ἀκροάσεως. ἢ τινα γὰρ οὐκ αἰτίαν εἶχον ψεύδεσθαι, καὶ κηλῆσαι τὰ τοιαῦτα, ξένον ἄνθρωπον, καὶ πάνυ πολλῆς αὐτοῖς φθονήσεως ἄξιον τἄλλα· πλὴν ἐμέ γε (εἰρήσεται γάρ) καὶ μετρίως ἰώμενον ἔπαινος αὐτῶν. καὶ ἐπειδή ποτε ἀπελθόντων καὶ ἐμαυτὸν ἐλογιζόμην, ἐνενόουν· οὕτω τοῦτο μόνον χαρίεν τοῖς ἐμοῖς ἔνεστιν, ὅτι μὴ σεσηπὸς, μηδὲ κατὰ τὸ κοινὸν βαδίζοι τοῖς ἄλλοις, ἀνομάτων δὲ ἄρα καλῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ τροπὴς τοῦ ἀρχαίου χαρακτῆρος συγκειμένων, ἢ νῦν ὀξέος, ἢ παρανοίας τινός, ἢ χαρίεντος Ἀττικῆς, ἢ ἁρμονίας, ἢ τέχνης τῆς ἐφ' ἅπασι, τούτων δὲ πόρρω ἴσως τοὐμοῦ· ὁ γὰρ αὖ παρόντες αὐτὰ ἐκφέρα, ἐπήνουν μόνον τὸ καινὸν τῆς προαιρέσεως, καὶ ξενίζον· ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος ᾠόμην, ὁπότε ἀναπηδῶντες ἐπαινοῖεν, τάχα μήτοι καὶ αὐτὸ τοῦτο προσάψασθαι αὐτοῖς· ἀληθὲς γὰρ εἰ τὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ τὴν νέαν ᾠδὴν κεχαρισμένην τοῖς ἀκούουσιν· οὐ μὴν ποσοῦτόν γε, ὥστε ὅλην τῇ καινότητι νέμειν ἠξίουν, ἀλλὰ τὴν μὴν, ὡσπερ ἂν προσθήκης μοίρᾳ συνεπικοσμῇ τι, καὶ προσὸν τὸν ἔπαινον συντελῇ καὶ αὐτό. τὰ δὲ τῷ ὄντι ἐπαινούμενα, καὶ κατὰ τῶν ἀκουόντων δύναμιν ἐκεῖνα εἶναι, ὥστε οὐ μετρίως ἐπῄρμην, καὶ ἐκινδύνευόν πως δῦναι αὐτοῖς, ἕνα καὶ μόνον ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἶναι λέγοντες καὶ τὰ τοιαῦτα. ὁ δὲ τὴν μὲν παροιμίαν, δύσθρακες ἡμῶν ὁ θησαυρὸς ἦσαν, καὶ ὀλίγου δεῖν θαυματοποιοῦ τινος ἔπαινον ἐπαγῆσθαι προσὸν αὐτῷ. ἐθέλω γοῦν ὑμῖν καὶ ὃ τὸν γραφέως διηγήσασθαι. ὁ Ζεῦξις ἐκεῖνος ἄριστος γραφέων ἁπάντων, τὰ δημώδη καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα οὐκ ἔγραφεν, ἢ ὅσα πάνυ ὀλίγα, ἥρωας ἢ θεοὺς, ἢ πολέμους, ἀεί τι καινοποιῆσαι ἐπιχειρῶν, καί τι ἀλλόκοτον αἰεὶ καὶ ξένον διανοήσας, ἐν ἐκείνῳ τὴν ἀκρίβειαν τῆς τέχνης ἐπεδείκνυτο· οἷόν τοῖς ἄλλοις τολμήμασι, καὶ θήλειαν Ἱπποκένταυρον ὁ Ζεῦξις αὐτὸς ἐποίη-

A O nouitatem! inquiunt. O Hercules dictionem inauditam! Homo promptus & agilis! Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogitatione perinde esse nouum. Equidem illi id genus verba permulta faciebant, prout quisque inter audiendum oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & assentandi aduersus me causam habuissent, hominem peregrinum, quem aliàs contemptui habentes, non magnificiebant? Veruntamen ego (neque enim tacitum dissimulabo) non mediocriter illorum laude discruciabar. Tandem verò illis abeuntibus B cùm ad me rediissem, mente atque animo sic mecum agitaui: Ergo tantùm hac gratia & venustate scripta mea condita sunt, quòd ad consuetam dicendi rationem formata non sint, nec iuxta communem loquendi viam fluant, verborum verò elegantium nihil in illis admixtum est, ad veterem sermonis regulam & canonem positorum, nulla-præterea sententia argutè dicta exornata sunt, nulla industria, nulla Atticæ linguæ venere perpolita, aut compositionis harmonia, aut arte ad amussim elaborata, sed ab his omnibus longè latéque discrepant. C Neque enim hæc ipsa à præsentibus laudata sunt, sed verborum nouitas illorum iudicio peregrina & aliena visa est. Ego verò stolidus, hoc ipso eos, si vnquam ad me collaudandum subsilirent, potissimùm adductum iri putabam. Verissimum enim illud Homeri esse persuasum habebam, nouam quámque cantilenam audientibus esse gratissimam. Non tamen tantum laudis, neque adeò summã, nouitati concedi volebam; verùm hanc non aliter atque cumuli loco adiici, & nonnihil sanè ornatus ad gloriam afferre, sed ita, vt quæ vera laude & auditorum applausu digna haberentur, illa essent. Itaque non modicè commouebar, penè eò adductus, vt illis fidem haberem, vnum atque adeò solum inter Græcos esse confirmãtibus: atque id genus alia. Thesaurus autem, iuxta prouerbium, nobis carbones erant. Ac prope modum vt præstigiator quispiã ab illis laudor. Volo itaque vobis pictoris institutum demarrare. D Zeuxis ille omnium pictorum præstantissimus, popularia & communiã illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: semper autem noui aliquid cõminiscendi illi consuetudo fuit. Cæterùm inter alia audaciæ suę egregia facinora, & Hippocẽtaurum fœminam ipse Zeuxis adumbrauit,

Odyss. li. 1.

Nouitatis gratia.

Hippocentaurus fœmina geminos infantes alens.

alentem adhuc vberibus pueros Hippocentauros geminos nimiùm infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repoſitum conſeruatur, ad veram imaginẽ accuratiſſimè expreſſum: ipſum porrò archetypum Sylla Romanorum Imperator vnà cum aliis rebus aliquot pretioſis in Italiam miſiſſe ferebatur, deinde iuxta Maleam Laconiæ promontorium, vt opinor, fracta naui oneraria atque ſubmerſa, periiſſe omnia, atque ipſam etiam picturam. At enim veræ imaginis imago mihi viſa eſt. Ac ipſe, quoad eius fieri poterit, eandem oratione vobis adumbrabo, non per Iouem quòd pingendi valde peritus ſim, ſed quòd adhuc in recẽti mihi hęreat memoria, quippe quam nuper admodum Athenis in pictoris cuiuſdam ædibus viderim. Ipſa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contẽplando proſequebar, non parũ nunc mihi afferet adminiculi ad cuncta manifeſtiùs declaranda. In ceſpite nimiùm floreſcente & viridi Centaurus ipſa facta eſt: ea parte qua equã refert, tota humi poſita, pedes poſteriores retro extendit. Qua verò parte mulieris gerit imaginẽ, ea ſenſim ſubſurgit vſque ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidem porrectim extenſi ſunt, veluti iacentis in latere: verùm alter quidem geniculatim inflexo ſimilis eſt, vngula retrotracta incuruus exiſtens. Alter autem contrà exurgit, & ſolum attingit. quemadmodum ferè ſunt equi ſubſilire molientes. Cęterùm infantes, alterum quidem ante ſe habet in vlnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inſerens. Alterum verò ex equino lactat vbere, quemadmodum pulli à matribus lactari ſolent. In ſuperiore parte tabulæ, veluti è ſcopulo Hippocentaurus quiſpiã videlicet mulieris illius infãtes vtrinque nutricantis maritus, prominenti capite ridens proſpicit, haudquaquam toto apparens corpore, verùm media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem ſuſtollit in hoc, vt pueros re ludicra cum riſu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non vbique accurata artis præſtantia nobis idiotis comparere ſolebat, nihilo ſecus tamen ſumma induſtria erant elaboratæ, videlicet linearum ductibus atque extenſionibus rectiſſimis, colorum commixtionibus ſcientiſſimis, neque non tempeſtiuarum adiectionum circunductionibus. Inſuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & menſurarum totius operis æqualitate atque harmonia:

A σεν, αἰα τεφθσάν γε τοῦ σεπὶ παιδίω Ἱππο-
κενταύρω διδύμω, νηπίω. τῆς εἰκόνος
ταύτης αὐτόγραφός ἐστι νῦν Ἀθήνησι, τοῦ-
τῷ ἐκείνῳ ἀκριβεῖ τῇ γάθμῃ μετενηνε-
γμένη. Τὸ ἀρχέτυπον δ' αὐτὸ, Σύλλας ὁ Ρω-
μαίων γρατηγὸς, ἐλέγετο μετὰ τῶν ἄλλων εἰς
Ἰταλίαν πεπομφέναι· εἶτα τοῦ περὶ Μαλέαν, οἶ-
μαι, καταδύσης τῆς ὁλκάδος, ἀπολέσθαι ἅ-
παντα, καὶ τὴν γραφήν. πλὴν ἀλλὰ τήν γε
εἰκόνα τῆς εἰκόνος εἶδον, καὶ αὐτὸς ὑμῖν ὡς ἂν
οἷός τε ὦ, δείξω τῷ λόγῳ, οὐ, μὰ τὸν Δία γρα-
φικός τις ὤν, ἀλλὰ πάνυ μέμνημαι, οὐ τοῦ
B πολλοῦ ἰδὼν ἔν τινος τῶν γραφέων Ἀθήνησι.
καὶ ὃ ἐθαύμασα τότε τὴν τέχνην, ἔχει
καὶ νῦν τοῦτο ὃ σαφέστερον δηλώσει
συναγωνίσασθαι. ὅτι χλόης θάλλουσῆς ἡ Κέν-
ταυρος αὕτη πεποίηται, ὅλη μὲν τῇ ἵππῳ
χαμαὶ κειμένη, καὶ ἀποτέτανται εἰς τοὐπίσω
αἱ πόδες· ὃ δ' γυναικεῖον ὅσον αὐτῆς, ἠρέμα
ἐπήρται, καὶ ἐπ' ἀγκῶνός ἐστιν· οἱ δὲ πόδες οἱ
ἔμπροσθεν, οὐκ ἔτι ὃ ὅτι ἀποτείνει, οὐδ'
ὅτι πλαγίαν κειμένης· ἀλλ' ὁ μὲν ὀκλάζοντι
ἔοικεν, ὧν καμπύλος ὑπεσταλμένῃ τῇ ὀπλῇ,
C ὁ δὲ, ἔμπαλιν ἐμπνέων ἐστάναι, καὶ τοῖς ἐδάφεσι
ἀντιλαμβάνεσθαι, οἷόν εἰσιν ἵπποι, πειρώμενοι
ἀναπηδᾶν. τῶν νεογνῶν δὲ, ὃ μὲν ἄνω ἔχει αὐ-
τὴν ἐν ταῖς ἀγκάλαις, καὶ τρέφει ἀνθρωπικῶς,
ἐπέχουσα τὸν γυναικεῖον μαστόν· ὃ δ' ἕτερον,
ἐκ τῆς ἵππου θηλάζει, ἐς τὸν πωλικὸν τρόπον·
ἄνω δὲ τοῦ εἰκόνος, οὗ ἀπό τινος σκοπῆς Ἱππο-
κένταυρός τις, ἀνὴρ ἐκείνης δηλαδὴ τῆς τὰ
βρέφη ἀμφοτέρωθεν περιθωμένης, ὑπικύπτει
γελῶν, οὐχ ὅλος φαινόμενος, ἀλλ' ἐς μέσον τὸν
ἵππον, λέοντος σκύμνον ἀνέχων τῇ δεξιᾷ, καὶ
D ὑπὲρ ἑαυτὸν αἰωρῶν, ὡς δείξαιτο σὺν παι-
διᾷ τὰ βρέφη. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῆς γραφῆς,
ἐφ' ὅσα τοῖς ἰδιώταις ἡμῖν, οὐ πάνυ ἐμφανῆ
ὄντα, τῷ ὅλῳ ὅμως ἔχει δυνάμενα τὸ τέχνης,
οἷς, τὸ ἀποτεῖναι τὰς γραμμὰς ἐς τὸ εὐθύτα-
τον, καὶ τῶν χρωμάτων ἀκριβῆ τὴν κρᾶσιν, καὶ βύ-
κημα τὴν ὀπτικὴν ποιήσασθαι, καὶ σκιάσαι
ἐς δέον, καὶ τὸ μεγέθους τὸν λόγον, καὶ τὴν τῶν
μέτρων τοῦ ὅλου ἰσότητα, καὶ ἁρμονίαν,

γραφέων παῖδες ἐπαινοῦντων, οἷς ἔργον εἶ- A δέναι τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δὲ τῷ Ζεύξιδος σκάφο μάλιστα ἐπῄνεσα, ὅτι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει ποικίλως τὸ πρέπον ἐπεδείξατο τῆς τέχνης, τὸν μὲν ἄνδρα, ποιήσας πρώτην φοβερὸν, καὶ κομιδῇ ἄγριον, συμμάρον τῇ χαίτῃ, λάσιον τὰ πολλὰ, ὥς γ' τὸν ἵππου αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕτερον τῷ ἀνθρώπου· καὶ ἐξάρας αὐτῷ τοὺς ὤμους ὀρθὸν, τὸ βλέμμα, καίτοι γελῶντος, ἀπειλῶδες ὅλον, καὶ ὀρφόν τι, καὶ ἀήμερον· τοιοῦτον μὲν ἐκφῆναι τὸν ἄνδρα· τὴν δὲ, ἵππου γε τῆς καλλίστης, οἵαν μάλιστα αἱ Θετταλαὶ εἰσιν, ἀδμήτες ἔτι, καὶ ἀ- B βάτοι· τὸ δ' ἄνω ἡμίτομον γυναικὸς, παγκάλλον ἔξω τῶν ὤτων, ἐκφῆνα δὲ μόνα, σατυρώδη ὄντ' αὐτῇ, καὶ ἡ μίξις δὲ, καὶ ἡ ἁρμογὴ τῶν σωμάτων, καθὸ συνάπτεται, καὶ συνδεῖται τῷ γυναικείῳ τὸ ἱππικὸν, ἁρέμα, καὶ ὑπ' ἀνθρώπου μεταβαίνουσα, καὶ ἐκ τοιαύτης ἐπομβώσης λαθάνει τὸν ὀφθαλμὸν ἐκ θατέρου εἰς τὸ ἕτερον ἐπαγόμενον· τὸ νεογνὸν δὲ τὸ ἐν τῷ νηπίῳ, ὁμοίως ἄγριον καὶ τὸ τῷ ἀπαλῷ ἤδη φοβερὸν, καὶ τοῦτο θαυμαστὸν, οἶμαι ἔδοξέ C μοι, καὶ ὅτι παιδικῶς μάλα τοὺς τὸν σκύμνον τοῦ λέοντος διαβλέποντας, μεταξὺ τῆς θηλῆς ἑκάτερος ἐπειλημμένοι τὸ χεῖλος τῇ μητρὶ τοιούτου ὄντες. ταῦτα δ' οὕτω διεσκέψατο ὁ Ζεῦξις, αὐτὸς μὲν ᾤετο ἐκπλήξειν τοὺς ὁρῶντας ὅτι τῇ τέχνῃ, οἱ δὲ, αὐτίκα μὲν ἔβοων, ἢ τί γὰρ ἂν ἐποίουν, καλλίστῳ θεάματι ἐντυγχάνοντες; ἐπῄνουν δὲ μάλιστα πρώτους, ἀτὰρ καὶ μετὰ τοῦτον ἐκφῆναι τῆς διανοίας τὸ ξένον, καὶ τὸ γνώμιμον τῆς γραφῆς ὡς νέαν, καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἠγνοημένην ἅπασι· ὥστε ὁ Ζεῦξις σημεῖα ὅτι αὐτοῖς ἀχρεῖα ἡ ὑποθέσεις κρίνει ἅπαντα, καὶ ἀπαγαγὼν τῆς τέχνης, ὡς D ἐπὶ πλέον τὸ θαυμάζειν τὸ ἀκριβὲς τῶν σχημάτων, ἄγε δὴ, ἔφη, ὦ Μικκίων, τοὺς τοῦ μαθητοῦ, τοὺς ἐνδεδεμένους εἰκόνα, καὶ ἀφάμενοι ἀποκομίζετε οἴκαδε, ὅτι γὰρ ἡμῶν τὸν πλοῦν τῆς τέχνης ἐπαινέσει, τὸ δ' ἐφ' ὅτῳ, εἰ καλῶς ἔχει, καὶ τί τὴν τέχνην, ἢ πολλοὶ ποιοῦνται λόγον,

quæ omnia admirari solent pictores quibus studium est ea omnia cognoscendi. Ego verò eam in Zeuxide virtutem & industriam præcipua laude extollebam, quòd in vno eodémque argumento habita diuersitatis ratione, artis discrimen egregiè indicarit. Virum quidem per omnia adornauit horridum atque terribilem, ac vehementer agrestem, horrentem capillitio, cute hirtum & hispidum, non per equinam tantùm partem illius, sed per alteram quoque qua humanam refert speciem. Plurimùm autem sublimibus illum fecit humeris, vultum ridentis præ se ferentem, prorsus tamen ferinum & montanum, ac immansuetum. Tali quidem imagine virum expressum extulit. Porrò fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem adumbrauit, quales cumprimis sunt illæ Thessalæ indomitæ, necdum sessoris patientes. Dimidiam verò mulieris partem summa formauit elegantia, extra ambas auriculas: eas solas informes reliquit, & horridas. Porrò autem corporum iunctura atque cõmixtio, quatenus muliebris pars cum equina coit atque cõiungitur, sensim & nõ densè subsurgens, atque ex lento accessu deriuata, spectãtium fallit oculos, ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infantibus non secus atque pater agrestis est, & iã in ætate tenera aspectu sæuus atque terribilis. Neque hoc, vt mihi perpendenti visũ est, admiratione singulari carebat, tum quòd admodum pueriliter ad leoninum catulum respicerent, interea vterque dependens ab vbere, colore matrem referentes. Hęc ergo cùm singulari artificio Zeuxis expressisset, ipse quidẽ in eam veniebat cogitationem, vt putaret ob artis eximiam præstantiam atque excellẽtiam omnes in stuporem & admirationẽ spectantes se ducturum. Illi autem actutum exclamabant. Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidẽtes spectaculo? Enimuero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentum peregrinum, neque nõ nouum picturæ consilium ignotum prioribus. Vt verò Zeuxis animaduertit quòd argumenti nouitate tantùm illorum detinerentur animi, eósque ea ipsa ab arte perpendenda abduceret, ita vt neglectui darent exactam rerum expressarum diligentiam: affatus discipulum, Age, inquit, ô Miccion, inuolutam picturam atque sublatam domum aufer: etenim illi nos tantùm ob insuetam artis materiã collaudant: eorũ verò quorum elegantia exornata est, quęque arte magistra absoluta sunt, nullum illi dignantur habere respectum:

ſed vincit operis diligentiam, argumenti nouitas. Ad hunc quidem modum Zeuxis, & fortaſſe quàm par erat, commotiùs. Cæterùm Antiocho, cui cognomen erat Soteri, & illi nõ diſſimile quiddam accidiſſe fama eſt, in ea pugna quam ipſe aduerſus Galatas habuiſſe dicitur. Si vultis, & hanc vobis hiſtoriam ordine, vt geſta eſt, percenſebo. Cùm non ignoraret & corporis viribus & audacia Galatas eſſe prędítos, inuſitatámque illorum multitudinem videret, tum phalangem fortiter coniunctam, à tergo verò æneis thoracibus indutos bellantes, præterea in profundum ſemper armatos viginti-quatuor ordinatos, in vtrunque autem cornu equitatum, qui viginti millibus equitum conſtabat, diſpertitum eſſe, porrò è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cum illis bigas bis totidem: Hæc inquam cùm videret, ſpem valde malignam animo concipiebat potiundæ victoriæ, tanquam illis inuictis exiſtentibus. Siquidem ipſe modicè inſtructo exercitu, neque ampliter, neque pro belli dignitate, & apparatu aut magnitudine, ſanè perquam paucos ducēs aduenerat, ac illos quidem vt plurimùm ſcutatos & nudos. Sed enim ex iis qui nudi erant, plures quàm dimidia pars exercitus numerabantur. Itaque iam de petendo fœdere, ferendíſque pacis conditionibus, & bello conuenientiſſimè componendo ſecum agitabat. Atqui Theodotas Rhodius, vir excelſi & generoſi animi, inſtruēdę aciei non imperitus, cùm præſto eſſet, regem perturbato animo eſſe non ſinebat. Et erant Antiocho vndecim in exercitu elephanti. Hos Theodotas iuſſit interea, quoad eius fieri poſſet, habere quam occultiſſimè, ne ex acie apparentes conſpicui fierent hoſtibus. Vbi verò tuba ſignum datum eſſet, ac iam infeſtis ſignis concurrendum, & manus conſerendæ forent, ac hoſtium equitatus impreſſionem faceret, & Galatæ aperta phalange currus immitterent, tunc vnà cum quatuor elephantis vtrinque equitibus eſſe occurrendum docebat: octo autem reliquos aurigis & curribus eſſe immittēdos. Hoc enim facto, inquit illorum equi perterrebuntur, ac retro fugientes, in ipſos Galatas elapſi impetum facient. Nec opinionem eius rei prædictæ euentus fruſtratus eſt. Cùm enim antea nullum elephantum vidiſſent cùm ipſi Galatæ, tum equi illorum, adeo nouo & inopinato elephantorum ſpectaculo animis conſternati ſunt, vt longè adhuc à beluis conſtituti, poſteaquam ſolùm rugientes audiſſent,

Antiochi Soteris pugna cum Galatis.

A μηδὲ πρόθυμος ἦ ἀκρίβειαν τῶν ἔργων ἡ τῆς ὑποθέσεως καινοτομία. ὁ μὲν δὴ Ζεῦξις, ὅπως, ὀργιλώτερον ἴσως. Ἀντίοχος δέ, ὁ Σωτὴρ ἐπικληθείς, ᾧ ταὐτὸ ὅμοιόν τι παθεῖν λέγεται καὶ τῇ πρὸς Γαλάτας μάχῃ. εἰ βούλεσθε, διηγήσομαι ᾧ ἔστι, ὁποῖον ἐγένετο, εἰδώς. τοὺς γὰρ μιχίμους ὄντας, καὶ πλήθει παμπόλλους ὁρῶν, ᾧ τὴν φάλαγγα κρατερὰς σωμαράχιας, ᾧ ὅπλα μετώπου μὲν προασπίζοντας τοὺς χαλκοθώρακας αὐτῶν, ἐς βάθος δὲ ὅπλα τετράρων καὶ εἴκοσι τεταγμένους ὁπλίτας, ὅπλα κέρως δ' ἑκατέρωθεν τὴν ἵππον δυσμενείας ἕδραν, αὐτὸς δὲ τῶν μέσων, τὰ ἅρματα B ἐκπηδήσεσθαι μέλλοντα, δρεπανηφόρα ὀγδήκοντα, καὶ σειρωφόρας ἐπ' αὐτοῖς δὶς τοσαύτας· ταῦτα ὁρῶν, πόθεν ποτὲ εἶχε τὰς ἐλπίδας, ὡς ἀμάχων ὄντων ἐκείνων αὐτῶν. ἐκφανὲς γὰρ δι' ὀλίγου τῆς στρατείας ἐκείνης παρασκευασθείσης, καὶ μεγαλωστί, οὐδὲ κατ' ἀξίαν τοῦ πολέμου ἀφίκετο, κομιδῇ ὀλίγους ἄγων, καὶ τούτων πελταστικὸν μὲν πολύ, καὶ ψιλικόν. οἱ γυμνῆτες δέ, ὑπὲρ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς ἦσαν· ὥστε ἐδόκει αὐτῷ ἤδη καὶ σπένδεσθαι, καὶ τινα εὐπρεπῆ λόγον εὑρίσκεσθαι τοῦ πολέμου. μηδὲ Θεοδότας ὁ C Ῥόδιος, ἀνὴρ γενναῖος, ᾧ πάνυ πολλοῦ ἔμπειρος, ἦν εἴα πρᾶον ἀθυμεῖν. καὶ ἦσαν γὰρ ἐκκαίδεκα ἐλέφαντες τῷ Ἀντιόχῳ· τούτους συνέλαυνεν ὁ Θεοδότας, πέως μὲν ἔχειν, ὡς οἷόν τε κατακρύπτοντας, ὡς μὴ καταδήλους εἶναι ὑποφαινομένους τοῖς στρατοῦ· ἐπειδὰν δὲ σημήνῃ ὁ σαλπιγκτὴς, καὶ δέῃ συμπλέκεσθαι, ᾧ εἰς χεῖρας ἰέναι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν πολεμίων ἐπελαύνηται, καὶ τὰ ἅρματα οἱ Γαλάται ἀνοίξαντες τὴν φάλαγγα, καὶ δρασάμενοι, ἐπαφῶσι, τότε αὐτὰ τέτταρας μὲν τῶν ἐλεφάντων, ἀπάγειν ἐφ' D ἑκάτερα τοῖς ἵπποις, τοὺς ὀκτὼ δὲ αὐτῶν ἐπαφῆναι τοῖς ἁρματηλάταις, καὶ σειρωφοριαστάς. εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, φοβηθήσονται αὐτοὺς, ἔφη, οἱ ἵπποι, καὶ ἐς τοὺς Γαλάτας αὖθις ἐμπεσοῦνται φεύγοντες· καὶ ὅπως ἐγένετο. ὡς γὰρ πρότερον ἰδόντες ἐλέφαντα ὅτε αὐτοὶ Γαλάται, ὅτε οἱ ἵπποι αὐτῶν, ὅτω πρὸς τὸ παράδοξον τῆς ὄψεως ἐπαρθήσεσθαι, ὥστε πόρρω ἔτι τῶν θηρίων ὄντων, ἐπεὶ μόνον τετριγότων ἤκουσαν,

καὶ τοὺς ὀδόντας εἶδον ἀποστίλβοντας ὑπισμό- A
τερον, ὡς δὴ ἐκ μέλανος τοῦ παντὸς σώμα-
τος, καὶ τὰς προβοσκίδας, ὡς ἐς ἁρπαγὴν
ἐσπραττομένας, πρὶν ἢ τὸ τόξευμα ἔξι-
σχεσθαι, ἐκκλίναντες, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ
ἔφυγον· οἱ μὲν πεζοὶ, διαπειρώμενοι ἀλ-
λήλων τοῖς δορατίοις, καὶ συμπατούμενοι
ὑπὸ τῶν ἵππων, ὡς εἶχον, ἐμπεσόντων ἐς
αὐτούς, τὰ ἅρματα δὲ ἀναστρέφοντα, καὶ ταῦτα
ἔμπαλιν εἰς τοὺς οἰκείους· οὐκ ἀναμφὶ διεφέ-
ρετο ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ τῆς Ὁμήρου,

διφροι δ' ἀνεκυμβαλίαζον,

οἱ ἵπποι δ' ἐπεὶ ὦρ ἅπαξ τῆς ἐς τὸ εὐθὺ ὁδοῦ B
ἀπετρέποντο, οὐκ ἀναχρώμενοι τῷ ἐλεφάν-
των, τοὺς ὀπισθάτας ἀποβάλλοντες, καὶ ἅμα
κονταλίζοντες, τέμνοντες, νὴ Δία, καὶ διαιρῶν-
τες τοῖς δρεπάνοις, εἴ τινας τῶν φίλων κατα-
βάλοιεν. πολλοὶ δ' ὡς ἐν παρόχῳ τοσούτῳ
κατεβάλλοντο, εἴποντο δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες
συμπατοῦντες, καὶ σὺν ἀρρίπτοντες ἐς
ὕψος ταῖς προβοσκίσι, καὶ σὺν αρπάζοντες,
καὶ τοῖς ὀδοῦσι προσπείροντες, καὶ τέλος, ὅτοι
κρατοῦντες προσδιδόασι τῷ Ἀντιόχῳ τὸν
νίκην· οἱ Γαλάται δὲ, οἱ μὲν, ἐτεθνήκεσαν, C
πολλοὶ τῇ φόνῳ χρεμπτόμενοι, οἱ δὲ ζῶντες
ἑλαμβάνοντο, πλὴν παῦ ὀλίγοι, ὁπόσοι
ἔφθασαν ἐς τὰ ὄρη ἀναφυγόντες· οἱ Μακε-
δόνες δὲ, ὅσοι σὺν Ἀντιόχῳ ἦσαν, ἐπαιώνι-
ζον· καὶ προσιόντες ἄλλος ἀλλαχόθεν, ἀνέ-
δουν τὸν βασιλέα, καλλίνικον ἀναβοῶντες. ὁ
δὲ, ὡς δακρύσας, ὡς φασιν, Αἰσχυνώμεθα,
ἔφη, ὦ στρατιῶται, οἷς γε ἡ σωτηρία ὑπ' ἐκεί-
νοις τοῖς θηρίοις ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ τὸ καινὸν
τοῦ θεάματος ἐξέπληξε τοὺς πολεμίους,
τί δὴ ἡμᾶς ἦμεν ἂν προς αὐτούς; ὅτι τε τῷ ζω-
γράφῳ, κελεύει ἄλλο μηδὲν, ἐλέφαντα δὲ μό- D
νον ἐγκολάψαι. ὥστε οἶνιν με σκοπεῖν, μὴ
καὶ τοιμὸν ὅμοιον ᾖ τῷ Ἀντιόχῳ, τὰ μὲν
ἄλλα, οὐκ ἄξια μάχης. ἐλέφαντες δὲ τι-
νες, καὶ ξένα μορμολύκεια προς τοὺς ὁρῶν-
τας, καὶ θαυματοποιία, ἄλλως σκηνὴ γοῦν
ἐπαινοῦσι πάντες· οἷς δ' ἐγὼ ἐπεποίθειν, οὐ
πάνυ ταῦτα ἐν λόγῳ παρ' αὐτοῖς ἐστιν· ἀλλ'
ὅτι μὲν θήλεια Ἱππόκενταυρος γεγραμμέ-
νη, τοῦτο μόνον οὐκ πλήττουσα. καὶ ὡσπερ ἐστὶ,
καινὸν, καὶ τερατῶδες δοκεῖ αὐτοῖς. τὰ δ' ἄλλα,

dentésque candore relucentes vidissent, veluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciendam sublatas: priùs quàm ab arcubus tela extorsissent, versis retro habenis, nullóque seruato ordine aufugerũt. Sed enim pedites aliquantisper alterna cæde semet hastis confodientes, cõculcabãtur ab equitibus in illorum ordinem illapsis: currus autem subuersi, & illi deinceps denuo in suos non citra sanguinem ferebantur, ac planè iuxta illud Homeri,

Subuersi currus passim iacuere supini.

At verò equi posteaquam semel à recta via auersi declinassent, elephãtorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepebant proscindẽtes per louem atque dissecantes acutis falcibus quoscunque ex amicis comprehendissent. Non pauci verò, vt in tali tumultu, eiecti prosternebantur. Hos elephanti insequebantur, pedibus proterentes atque conculcãtes, simul atque in altum proiicientes proboscidibus, vnáque rapientes, ac dentibus correptos transuerberantes. Ad extremum illi summa ope annitentes Antiocho victoriam pepererunt. Cæterùm Galatæ alij quidem dimicando occiderunt, ingenti clade edita, alij autem viui capti in victoris potestatem peruenerunt, exceptis perquam paucis, quotquot præuenientes fuga in montes semet abdiderant. Porrò autem Macedones quicunque cum Antiocho in prælium descenderãt, Pæana canebãt, ac alius aliunde accurrentes regem coronabant victorem, & clamantes. At ille profusis, vt fertur, lacrymis, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vndecim steterit beluis, adeò vt nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuissemus? In trophęum nihil aliud quàm elephantũ iussit sculpere. Itaque iam hora est considerãdi ne & mea perinde cẽseantur, vt Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna ęstimanda non sunt. Quidã autem elephãtes, & peregrina terriculamenta spectantibus nietũ & trepidationem incutientia, ac plena præstigij, ea ab omnibus laude extollũtur. Porrò quibus ego confidebã, ea non admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier Centaurus depicta est, hoc solũ est quod mentis stuporem & admirationem inducit spectantibus, &, quemadmodum est, nouum & monstrosum illis esse videtur.

Cętera verò nequicquã à Zeuxide facta A sunt. At non fruſtra: etenim vos cùm fingendi & pingendi artificij rudes non eſtis, ſingula arte magiſtra ſpectantes, expendite num ſolùm iſta digna ſint vt theatro ſpectanda commonſtrentur.

μάτην ἄρα τῷ Ζεύξιδι πεποίηται. Ἀλλ' οὐ μάτην· γραφικοὶ γὰρ ὑμεῖς, καὶ μὴ τέχνης ἔκπαλαι ὁρᾶτε, εἰ μόνον ἄξια τοῦ θεάτρου δείκνυσθαι.

ΑΡΜΟΝΙΔΗΣ.

HARMONIDES.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Commendat ſe amico ex principibus cuidam ſuo, adductus, vt ipſe fingit, exemplo Harmonidæ, qui cùm magiſtrum ſuum de paranda gloria & immortalitate conſuluiſſet, monitus ab eodem fuerit, vt artem quam à ſe didiciſſet, non omnibus Græcis (nam id impoſſibile fore) ſed optimatibus ac præſtantiſſimis quibuſque oſtentaret: ſic enim fore, vt cùm illi ipſi laudati fuerint, vbicunque ipſum laudarent, veram ex eo gloriam ac laudem conſequeretur. Statuiſſe igitur ſe, eodem pacto & huic commendari ſe ſuáque debere, vt qui primùm ea præſtantia, eóque iudicio ſit, vt quod ipſe ſuo calculo approbaſſet, deinde & caterorum omnium probaretur, amplificando hanc perſonæ illius excellentiam per collationem: Deinde & ex eadem patria ſecum natus ſit, vt vel eo nomine fauere ac patrocinari ſibi debeat. Poſtremò & à ſcriptorum ratione facilitatem ac meritum cauſæ oſtendit. Orditur ſtatim ab expoſitione exempli, cuius occaſione adductum ac motum ſeſe fingit. Concludit autem orationem per comprecationem & votum, à Diis precando vt cœptam laudem ſuam creſcere ac perpetuam eſſe velint. Titulus eadem ratione qua in ſuperioribus inditus eſt.

HARMONIDES tibicen B quodam tempore Timotheum magiſtrum ſuum interrogauit. Dic mihi, inquit, ô Timothee, quomodo mea arte poſſum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi exiſtimas, ex quo in vniuerſæ Græciæ cognitionem venturus ſim? Nam alia quidem omni me ſtudio & beneuolẽtia iam edocuiſti, nempe exquiſitum tibiæ & accõmodum vſum, mox lingulam tenui & modulanti ſpiritu inſufflare, infrà autem digitos aptè adhibitos crebrò ſuſtollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & C modos facere concinnos, choróque congruos, poſtremò conſeruare ſingulorum concentuum proprietates, quiddam in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico ſuauitatem. Hæc inquam omnia te magiſtro didici. Atenim quæ maxima ſunt, & quorum gratia tibiæ cognoſcendæ deſiderio laboraui, nondũ video quomodo ab illo mihi parãda ſit gloria, & apud multos celebris opinio, vtq; in multitudine cum exiſtimatione aliqua clarus & cõſpicuus obambulẽ, ac prætereuntium digito cõmonſtrer. Tum ſicubi propalã apparuero, ſtatim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes, dicant:

ΑΡμονίδης ὁ αὐλητὴς, ἤρετο ποτὲ Τιμόθεον διδάσκαλον αὐτοῦ ὄντα, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Τιμόθεε, πῶς ἂν ἔνδοξος γενοίμην ὑπὸ τῇ τέχνῃ; ἢ τί ποιοῦντα, εἴσονταί με οἱ Ἕλληνες ἄπαντες; Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα σὺ ποιῶν, ἐδίδαξάς με ἤδη ἁρμοσασθαι τὸν αὐλὸν ἐς ὀξυβαρεῖς, καὶ ἐμπνεῖν ἐς τὴν γλωττίδα λεπτόν τι, καὶ ἐμμελές, καὶ ὑποβαλλειν τοὺς δακτύλους ἁβρῶς ὑπὸ πυκνῇ τῇ ἀρσει, καὶ θέσει, καὶ βαίνειν ἐν ῥυθμῷ, καὶ σύμφωνα (εἰ) τὰ μέλη ποιεῖς τῶν χορῶν, καὶ τῆς ἁρμονίας ἑκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον, τῆς Φρυγίας τὸ ἔνθεον, τῆς Λυδίας τὸ βακχικὸν, τῆς Δωριστὶ τὸ σεμνὸν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλαφυρόν. Ταῦτα μὲν οὖν πάντα ἐκμεμάθηκα παρὰ σοῦ· τὰ μέγιστα δὲ καὶ ὧν ἕνεκα ἐπεθύμησα τῆς αὐλητικῆς, οὐκ ὁρῶ πῶς ἂν ἀπ' αὐτῆς μοι γένοιτο ἡ δόξα, ἢ παρὰ τῶν πολλῶν, καὶ τὸ ἔνδοξον (εἰ) ἐν πλήθει, καὶ δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ· καὶ ὦ που φανῶ, εὐθὺς ὀπίσω τρέφεσθαι πάντας εἰς ἐμὲ, καὶ λέγειν τοιῶμα.

ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ Αρμονίδης ἐστίν, ὁ ἄριστος αὐλητής· ὥσπερ ὅτε καὶ σύ, ὦ Τιμόθεε, τὸ πρῶτον ἐλθὼν οἴκοθεν ἐκ Βοιωτίας, κωμῳδήσας τῇ Πανδιονίδι, καὶ νικήσας ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ, τὸ ὁμώνυμόν σοι ποιήσαντος τὸ μέλος, οὐδεὶς ἴσως ὃς ἠγνόει τοὔνομα, Τιμόθεον ἐκ Θηβῶν· ἀλλ' ἔνθα αὖ καὶ νῦν φανῇς, σιωπῶσιν ὅτι σὲ πάντες, ὥσπερ ὅτι τὴν γλαῦκα τὰ ὄρνεα· ταῦτ' ἔστι δι' ἃ σφ ἡυξάμην αὐλητὴς γενέσθαι, ἐπεὶ ὧν πεπόνηκα τὸν πόνον τὸν πολύν, ἐπεὶ τό γε αὐλεῖν αὐτό, ἄθλου τοῦ ἐνδοξοτέρου εἵνεκα δι' αὐτό, οὐκ ἂν δυσχαίμην, ἀγνώστῳ μοι τοσοῦτος γενόμενον, ὥσθ' εἰ Μαρσύας, ἢ Ὄλυμπος γένοιτο μέλλοιμι λανθάνων. οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀπορρήτου, φασί, καὶ ἀφανοῦς τῆς μουσικῆς. ἀλλὰ σύ, ἔφη, καὶ ταῦτα παίδευσόν με, ὅπως μοι χρηστέον κἀμαυτῷ, καὶ τῇ τέχνῃ· καί σοι διτθὸν εἴσομαι τιμὴν χάριν, καὶ ὅτι τῇ αὐλήσει, καὶ ὃ μέγιστον, καὶ ὅτι τῇ δόξῃ αὐτῆς. ἀποκρίνεται οὖν αὖτῷ ὁ Τιμόθεος, ἀλλ', ὦ Αρμονίδη, ἔφη, εὖ ἴσθι, σὺ μικροῦ τοῦ ἁπάντος, ἐπαινῷ, καὶ δόξης, καὶ ὀνήσεως εἵνεκα, καὶ γιγνώσκεσθαι τοὺς τῶν πολλῶν· τοῦτο δέ, εἰ μή που σύ γε πῃ τὴν παρεῖσαν ὀνειδισθήσῃ, ἐθέλοις ποιεῖν, μακρὸν ἂν χρόνον, καὶ οὐδὲ ὅτως ἀπόντες εἴσονταί σε· ποῦ γὰρ ἂν θυρεθείη ἢ θέατρον, ἢ στάδιον ὅτου μέγα, ἐν ᾧ πᾶσιν αὐλήσῃς τοῖς Ελλησιν; ὡς δὲ ποιήσας γνωσθήσῃ αὐτοῖς, καὶ ὅτι ὁ πέρας ἀφίξῃ τῆς βύβης, ἐγὼ καὶ τοῦθ' ὑποθήσομαί σοι· σὺ γὰρ αὖλει μὲν καὶ τοῦτο ἐν θεάτροις οἱουτονὶ· ἀτὰρ ὀλίγου μελέτου σοι τῶν πολλῶν. ἢ σὺ ὀνήτομος καὶ ῥᾴσει ὅτι τιμὴ δόξαν ἀγούσῃ, ἥδε ἔστιν. εἰ γὰρ ὀνηλεξάμην τὸν ἐν τῇ Ελλάδι τοὺς ἀρίστους καὶ ὀλίγους αὐτῶν, ὅσοι κορυφαῖοι, καὶ αἰμυλιώτατοι θαυμασοί, ἐπ' ἀμφότερα πιστοί, εἰ πύτοις (φημὶ) ὀνηδείξαιο τὰ αὐλήματα, καὶ ὅτι ἐπαινέσονταί σε, ἅπασιν Ελλησι νόμιζε ἤδη γεγενῆσθαι γνώριμος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, καὶ ὃ τοῦτο ὅρα πῶς συνίδημι.

A HIC ILLE est Harmonides tibicen omniũ præstantissimus: quemadmodũ quo tempore & tu, ô Timothee, primùm ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinem agens Pandionidi, victoriã in Aiace furente reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomen tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nũc vbicunque saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, veluti ad Noctuã reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc sunt quorum nomine aulœdus fieri optauerim, tum quorum gratia tantum laborem strenuè exhausefB rim: quandoquidem tibia canere per se citra famæ & existimationis accessionem haud valde concupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tametsi hac arte ad amussim exornato, non si Marsyæ aut Olympo similis euasurus essem delitescens. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiunt, musices nullus est respectus aut vtilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quo modo mihi me ipso rectè vtẽdum sit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebo gratiam, cùm propter tibiæ peritiam qua me excoluisti, tum C (quod maximum est) propter gloriam quam ex illa consecuturus sum. Ad hæc autem illi ita respondit Timotheus: Atqui, ô Harmonide, rei, inquit, non vulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nẽpe laudis & gloriæ, vtq; fama celebris sis, ac vulgo notus. Hanc autem quamquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progresso artem ostentando, consequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggrederis, & tamen ne sic quidem vniuersi te cognoscent. Etenim vbi gentium aut theatrum aut stadium ita D magnum inueniri potest, in quo omnes Græci tibia canentem te audiant? Vt autem aliquo pacto illis innotescas, ac tui voti desiderio tandem potiaris, & hoc ego tibi subiiciam: Vtere tu quidem arte tua & in theatris nonnunquam, parum tamen tibi curæ sit promiscua vulgi multitudo. Porro compendiaria & facillima ad parandam gloriam via hęc est, si collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorum quicunque dignitate & auctoritatẽ præcellunt cęteros, atque indubitanter viri magni sunt & admirandi, & aliorum omnium antesignani, quorum fides in vtraque fortuna spectata sit: iis, inquam, si artis tuæ egregium specimen exhibueris, illíque laudis suæ testimonio te cohonestauerint, omnibus Græcis in puncto temporis te longè latéque innotuisse putato, & passim inclaruisse. Et vide in quod compendium tantam rem tibi contraxerim.

Nam si ij qui omnibus noti sunt,& quos nemo non admiratur, tibicinem præclarum & celebrem te esse cognoscent, quorsum tibi vulgi iudicio aut opinione opus est, tantùm eos sequentis, qui meliores sunt rerum expensores & iudices? Siquidem popularis ista multitudo ferè semper quæ optima sunt, ignorat, cùm maior illius pars manuarij sint opifices. Cæterùm quemcunque illi laudibus illustrauerint, qui reliquos vitæ splendore & dignitate anteeunt, eundem nequaquam temere laudari planè persuasum habent. Itaque magnorum virorum inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipsis quoque certaminibus multi spectatores athletis nonnunquam clarè solent applaudere, non rarò etiam sibilis illudere: penes tamen septem, aut quinque, aut quotcunque tandem fuerint, iudicandi potestas reposita est. His magistri sui cõsiliis parum obsecutus est Harmonides. Etenim inter tibias, vt fertur, cùm primùm in musices certamen descendisset, magna contentione insufflãs, in ipsam tibiam inspirãdo exhalauit animam, & incoronatus atque exanimis eadẽ ratione prima & vltima vice tibia canendi vsus in scena corruit, celebrante populo Dionysia. At sanè Timothei tam prudens oratio, non tibicinibus, neque solùm Harmonidæ mihi dicta esse videtur, verùm omnibus quicunque appetentes sunt gloriæ, ingenij aut artis suæ specimen publicè exhibẽtes, ac multitudinis laudẽ suppliciter ambientes. Quare, quo tempore & ipse non dissimilia de rebus meis agitabam animo, quærerémque quo pacto quamocyssimè apud omnes inclarescerem, prudentissimum Timothei consilium secutus, considerabam quínam in Republ. omnium foret præstantissimus, cuique plurimum fidei apud alios foret repositum, tum qui præ omnibus aliis esset acceptissimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas iusto omnium sermone, veluti vniuersæ virtutis caput & summa, ac talium rerum gnomon & recta regula. Porrò si mea tibi spectanda & excutienda offerrem, túque ea prosequutus esses laudibus, essent haud dubiè ita apparitura: egóque iam votis tantopere speratis potitus essem, in vno calculo omnes assecutus. Aut quem tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquisse in habendo delectu existimarer? Itaque iuxta prouerbium, in vno viro iecimus aleam: sed mehercle non aliter factum est, atque si omnibus vbique hominibus meam in dicendo facultatem ostendissem. Quippe in confesso est, quòd & separatim singulos, & collectim vniuersos ipse solus morum bonitate atque ingenij gloria exuperaris.

A Εἰ γὰρ οἷς ἅπαντες ἴσασι, καὶ οἷς θαυμάζοισιν, ὅτι δὲ εἴσονταί σε αὐλητὴν εὐδόκιμον ὄντα, τί σοι δεῖ τῆς πολλῆς, οἵ γε πάντως ἀκολουθήσουσι τοῖς ἀμείνοσι κρίνειν δυναμένοις; ὁ γάρ τοι πολὺς οὗτος λεὼς, αὐλοὶ μὲν ἀγνοοῦσι τὰ βέλτιστα, ζαίουσι ὄντες οἱ πολλοὶ αὐτῆς. οὗ τινα δ' ἂν οἱ τοιοῦτοι ἐπαινέσωσι, πίστιν μὴ αὐ ἀλόγως ἐπαινεθῆναι τοῦτον· ὥστε ἐπαινέσουσι καὶ αὐλοί. καὶ γὰρ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσιν, οἱ μὲν πολλοὶ θεαταί εἰσι κροτῆσαί ποτε, καὶ συρίσαι, κρίνουσι δὲ ἑπτά, ἢ πέντε, ἢ ὅσοι δή. ταῦτα ὁ μὲν Ἁρ-

B μονίδης οὐκ ἔφθη ποιήσας. μεταξὺ γὰρ αὐλῶν, φασὶν, ὅτε τοιοῦτον ἠγωνίζετο, φιλοτιμότερον ἐμφυσῶν, ἐκραπέπνευσε τὸν αὐλὸν, καὶ ἀσφαίωτος ἐν τῇ σκηνῇ ἀπέθανε, δὶς αὐτὸ καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον αὐλήσας ἐν Διονυσίοις. ὁ μέντοι τοῦ Τιμοθέου λόγος, οὐκ αὐλητὰς, φησὶν Ἁρμονίδῃ μόνον εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ, ἀλλὰ πᾶσιν, ὅσοι δόξης ὀρέγονται, δημόσιόν τι ὑποδεικνύμενοι, τοῦ τῶν πολλῶν ἐπαίνου δεόμενοι. ἐγὼν' οὖν ὁπότε καὶ

C αὐτὸς ἐνενόουν τὰ ὅμοια πρὸς τὴν ἐμαυτοῦ, καὶ ἐζήτουν ὅπως αὖ πάλιν γνωσθείην πᾶσι, τὸν Τιμοθέου λόγον ἐπόμενος, ἐσκοπούμην ὅς τις ἄριστος εἴη τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅτῳ πίστιν οἱ ἄλλοι, καὶ ὃς αὖ τῶν πάντων ἥδιστος ἂν εἴη. ἆρα σὺ ἔμελλες ἡμῖν φανεῖσθαι τὸν δικαίῳ λόγῳ, ὅπερ τὸ κεφάλαιον ἀρετῆς ἁπάσης ὁ γνώμων, φασὶ, καὶ ὁ ὀρθὸς κανὼν τῶν τοιούτων. εἰ δέ σοι δείξαιμι τἀμὰ, καὶ σὺ ἐπαινέσειας

D αὐτά (εἰκὸς γὰρ ἂν οὕτω φανήσεσθαι) καὶ δὴ ὅτι πέρας ἥκειν με τῆς ἐλπίδος, ἐν μιᾷ ψήφῳ τὰς ἁπάσας λαβόντα. ἢ τίνα γὰρ αὖ τρόπον σοὶ ἐλθόντι, καὶ τοῦτο παθεῖν οὐκ εἰκότως νομισθείην; ὥστε λόγῳ μὲν ἐφ' ἑνὸς ὑδρίας ἀναρρίψομαι τὸν κύβον, ὃ δ' ἀληθὲς, ὡς ἔστιν ἐν εἰ τῆς ἁπάσης ἀρχὴν αἰθρώποις ὑποδεικνύμενος τοὺς λόγους. δῆλον γὰρ ὡς καθ' ἕνα τε, καὶ σοὶ ἅμα πάντων συνηλεγμένων, μόνος αὐτὸς ἀμείνων αὖ ἦθα.

οἱ μὲν γε τῶν Λακεδαιμονίων βασιλῆς, τῶν ἄλλων ἑκάστου μίαν ψῆφον φερόντων, ὀκτὼ μόνοι ἑκάτερος αὐτῶν, δύο ἔφερον. σὺ δὲ, καὶ τοὺς τῶν Ἐφόρων, καὶ τοὺς τῶν γερόντων παρεξέπι, καὶ ὅλως ἀπάντων ὁ πολυψηφότατος ἐν παιδείᾳ. σύ γε καὶ μάλιστα ὅσην τινὰ λευκὴν ἀεὶ καὶ σώζουσάν μοι φέρῃς, ὃ καὶ θαῤῥῆσαί με τῷ παρόντι ποιῇ. ἀλλά γε ὁ μέγεθος τῆς ὀλιγωρίας, καὶ πάνυ δικαίως ἂν φοβηθείην. κἀκεῖνο δὲ, νὴ Δία, παρεξέπι καὶ αὖτῷ θαῤῥῆσαι ποιεῖ, ὃ μὴ πάντα πᾶσιν ἀλλότριον τἀμὰ εἶναί σοι· ὅς πόλεώς τε ἐκείνης εἰμὶ, ἐν ᾗ πολλάκις δὴ ἐποίησας, ὃ μὲν πρῶτον, ἰδίᾳ, ὃ δὲ δεύτερον, κοινῇ μετὰ πάντας τοὺς ἄλλους· ὥστε ἐμοί που καὶ νῦν ἐμοὶ ἐς ὃ χεῖρον ῥέπωσιν αἱ ψῆφοι ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ἐλάττους ὦσιν αἱ ἀμείνους, σὺ τιμὴ τῆς Ἀθηνᾶς παρεστὼς, ἀνάπλεφον ὃ ἐνδέον παρὰ σεαυτοῦ, καὶ ὃ ἐπανόρθωμα οἰκεῖόν σοι δοκεῖτω· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνό μοι ἰκανὸν, εἰ πολλοὶ ἐθαύμασάν μοι πρότερον, εἰ ἔνδοξος ἤδη ἐγὼ, εἰ ἐπαινοῦνταί παρὰ τῶν ἀκουσάντων οἱ λόγοι. πάντα ἐκεῖνα, ὥσπερ νέμια ὀνείρατά, φασι, καὶ ἐκῶν σκιαί. ὁ δ' ἀληθὴς, ἐν τῷ παρόντι δηχθήσεται. οὗτος ἀκριβὴς ὅρος τῶν ἐμῶν, οὐδὲν ἀμφίδοξον ἔτι, οὐδ' ὡς ἄν τις ἐνδιαισθάνοιτο, ἀλλ' ἢ ἄριστον χρὴ παιδείαν δεινοῦ νομίζεσθαι, σοί γε δόξαι, ἢ πάντων. βάφημεῖν δὲ χρὴ, πρὸς ὅτῳ μέγαν ἀγῶνα χωρεῖτε, δόξαιμι γὰρ, ὦ θεοὶ, λόγου ἄξιοι, καὶ βεβαιώσαιτε ἡμῖν τὸν παρὰ τῶν ἄλλων ἔπαινον, ὡς ὃ λοιπὸν θαῤῥοῦντας, ἐς τοὺς πολλοὺς πρῆναι. πάνυ γὰρ ἤδη σάδιον ἥπιον φοβεῖσθαι τὰ Ὀλύμπια τὰ μεγάλα νενικηκότι.

A Lacedęmoniorum reges alijs omnibus vnicum tantùm calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu verò & Ephoros præterea, & senes, in sũma vniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quinetiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere consueuisti: quod non mediocrem in præsentia mihi addit animum, alioqui propter audacis facti magnitudinem iure optimo metuẽti. Sed & illud per Iouem non vulgariter me consolatur, quòd mea non prorB sus à te sint aliena, qui & ex ea vrbe sum oriundus, quam tu persæpe primùm quidem priuatis officiis, tandem etiam publicis iuuisti perbenignè & liberaliter. Itaque sicubi & nunc in peiorem mihi partem calculi vergerint in oratione, ac paucior erit meliorum & candidorũ numerus: tu adiecto Mineruæ suffragio, ex te ipse defectum suppleto, tuíque familiaris censorem & correctorem te egisse putato. Atqui ne hoc quidem contentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iam per ora virũm clarus ego & celebris C volitem, si orationes meæ audientiũ laudibus respondeant. Omnia illa vẽtosa & euanida, vt est in prouerbio, sunt somnia & verborum vmbræ. Cęterùm ipsa veritas in præsens certissimis argumẽtis declarabitur. Ille exactus erit mearum lucubrationum finis & terminus, nec ampliùs ambiguitati locus relinquetur, ne tantùm quidem, quod vel vllius mẽtem aliquo dubio distrahat, sed aut optimum iuxta disciplinas æstimandum est, quod tibi apportet gloriam, aut omnium. Sed meliora proferenda, & magis ominatiora, ad tantum certamẽ eunti. Videamur verò, ô superi, hominum opinione & existimatione non indigni: ac eam quæ nobis ab alijs euentura est, laudem confirmate, vt in posterum fidenti animo ad ampliorem perueniamus. Quippe omne stadium minùs reformidandum est ei qui magna Olympia deuicerit.

ΣΚΥΘΗΣ, Η ΠΡΟΞΕΝΟΣ.

SCYTHA, SEV HOSPES.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Laudat Macedonicos quoſdam ciues, patronos, vt videtur, ſuos, vt à quibus maximè adiutus atque apud cæteros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quadam Anacharſidis Scythæ, & Solonis Athenienſis: ad quē cùm alter Athenas profectus, à Toxare populari ſuo adductus fuiſſet, & humaniter acceptus ab illo, breui toti ciuitati notus atque acceptus factus eſt. Eodē igitur pacto & ſe, cùm in Macedoniam veniſſet, ab omnibus vt ad illos de quibus encomium hoc inſtituit, diuerteret, iiſdémque ſeſe commendaret, admonitum fuiſſe ait. Vt enim apud Athenienſes aliquando Periclem, Ariſtotelem, & Solonem, quaſi cæterorum omnium inſtar fuiſſe; ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex eadem ratione, qua ſuperiores, hac quoque oratio habet. Cætera plana ſunt.

NON fuit primus Anacharſis qui ex Scythia Athenas vſque peregre profectus eſt Græcanicæ diſciplinæ perdiſcendæ deſiderio: ſed ante illum & Toxaris, vir & multæ ſapientiæ, & elegantiæ ac rerum optimarum ſtudioſus admodum, ſed qui domi non erat de ſanguine regio, neque ex iis qui tiaras geſtare ſolent, verùm vnus è vulgo Scytharum & popularium, cuiuſmodi ſunt qui apud illos vocantur Octipedes, quo ſignificant aliquem duorum boum & vnius plauſtri eſſe dominū. Hic ergo Toxaris haud iterū poſtliminio ad Scythas regreſſus eſt, ſed Athenis manens diem ſuum obiit, ac non multo pòſt etiam heros eſſe viſus eſt: atque hunc peregrinum medicum Athenienſes non ſecus atque vnum colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cùm heros eſſe declaretur, poſſidere cēpit. Sedenim cauſſam cognominis, & quamobrem in heroum catalogum relatus ſit, vnúſque ex Æſculapianis viſus ſit, non alienum fortaſſe eſt percenſere, vt cognoſcatis. Non Scythis tantùm moris eſt immortalitate donare homines, & ad Zamolxim ablegare mortuos, ſed Athenienſibus quoque licitum eſt in Græcia Scythas Deos facere. Quo tempore ſæua peſtilentia populus Athenienſis infeſtabatur, videre viſa eſt Architelis viri Areopagitici vxor ſibi Scytham adſtitiſſe, dixiſſéque fore vt Athenienſes à peſtifero contagio liberarētur, ſi angiportus vino conſpergerent. Hoc cùm ſæpius fieret (neque enim Atheniēſes mulierculæ verba audita dederūt neglectui) factum eſt vt non ampliùs peſtis in eos graſſaretur, ſiue vaporibus quibuſdam noxiis vini odore extinctis, ſiue aliud quiddam maioris efficaciæ nacti heros Toxaris, quippe qui medicus exiſtens iſta Athenienſibus facienda ſuaſerit. Itaque curationis merces etiam nunc illi perſoluitur: nam niuei coloris equus ad eius monimentū quotannis immolatur, quo loci monſtrauit Dimænete, illum accedentem, ea quæ de vino ſpargendo diximus, imperaſſe.

Peſtilentia ſedanda ratio.

ΟΥ τοῦτος Ἀνάχαρσις ἀφίκετο ἐκ Σκυθίας Ἀθήναζε, παιδείας ἐπιθυμίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ Τόξαρις τις ἀνὴρ σοφὸς μέν, καὶ φιλόκαλος αἰνῶ, καὶ ἐπιθυμητὴς φιλομαθὴς τῶν ἀρίστων· οἰκοι δέ, ὡς τῷ βασιλείᾳ ἦν ἀνήρ, οὐδὲ τῶν πιλοφορικῶν, ἀλλὰ Σκυθῶν τῶν πολλῶν, καὶ δημοτικῶν, οἵοι εἰσι παρ' αὐτοῖς οἱ ὀκτάποδες καλούμενοι· τοῦτο δὲ ἐστι, δύο βοῶν διαφόρων εἰσὶ, καὶ ἁμάξης μιᾶς. οὗτος ὁ Τόξαρις, ὡδ' ἀπῆλθεν ἐπὶ ὀπίσω ἐς Σκύθας, ἀλλ' Ἀθήνησιν ἀπέθανε· καὶ μετ' ὀλίγον καὶ ἥρως ἐδόξε, καὶ ἐντίμως αὐτὸν ξένῳ ἰατρῷ οἱ Ἀθηναῖοι· τοῦτο γὰρ τὄνομα, ἥρως νομόμενος, ἐπεκτήσατο. τῶν δ' αἰτίαν τῆς ἐπωνυμίας, καὶ αὐθ' ὅτου ἐς τοὺς ἥρωας καταλέγη, καὶ τὸ Ἀσκληπιαδῶν εἶς ἔδοξεν, ὡ χρεὼν ἴσως διηγήσασθαι, ὡς μάθητε ὡ Σκύθαι μόνον ἐπιχώριον οὐκ ἀπαθανατίζον, καὶ πέμπειν τοὺς τὸν Ζάμολξιν, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναίοις ἔξεστι θεοποιεῖν τοὺς Σκύθας ὅτι τῆς Ἑλλάδος. κατὰ τὸν λοιμὸν τὸν μέγαν, ἔδοξεν τῇ Ἀρχιτέλους γυνῇ, Ἀρεοπαγίτου ἀνδρὸς, ὑποστῆναι οἱ τὸν Σκύθην καλοῦσαν εἰπεῖν Ἀθηναίοις, ὅτι παύσουσι τοῦ λοιμοῦ ἐχόμενοι, ἢν τοῖς στενωποῖς οἴνῳ πολλῷ ῥαίνωσι. τοῦτο συνεχέσι γιγνόμενον, ὡ γὰρ ἠμέλησαν Ἀθηναῖοι οἱ ἀκούσαντες, ἔπαυσε μηκέτι λοιμοῦσθαι αὐτούς· εἴτε ἀτμοῖς τισὶ πονηροῖς ὁ οἶνος σβέσας τὴν ὀδμὴν, εἴτε καί τι πλέον εἰδὼς ὁ ἥρως ὁ Τόξαρις, ἅτε ἰατρικὸς ὤν, συνεβούλευσεν. ὁ δὲ ἦν μισθὸς τῆς ἰάσεως ἔτι καὶ νῦν ἀποδίδοται αὐτῷ, λευκὸς ἵππος καλλιγύμνους· ὅτι δὲ μνήματι ὅδον ἔδοξεν ἡ Δημήτηρ, παρελθόντα αὐτὸν, ἐπιλαθέσθαι ἐκφυγόντα τὰ περὶ τοῦ οἴνου.

καὶ ἀνευρέθη κεῖθι ὁ Τόξαρις τεθαμμένος, τῇ τε ἐπιγραφῇ γνωσθείς, εἰ καὶ μὴ πᾶσα ἐφαίνετο ἔτι· καὶ μάλιστα, ὅτι ὅσον τὴν στήλην Σκύθης ἀνὴρ ἐγκεκόλαπται, τῇ λαιᾷ μὲν, τόξον ἔχων ἐντεταμένον· τῇ δεξιᾷ δὲ, βιβλίον, ὡς ἐδόκει· ἔτι καὶ νῦν ἴδοις ἂν αὐτοῦ ὑπὲρ ἥμισυ, καὶ ὅ τόξον ὅλον, καὶ ὅ βιβλίον. τὰ δὲ ἄλλα τῆς στήλης, καὶ ὅ πρόσωπον, ὁ χρόνος ἤδη ἐλυμήνατο. ἔστι δὲ ὀλίγον ἀπὸ τοῦ Διπύλου, ἐν ἀριστερᾷ εἰς Ἀκαδημίαν ἀπιόντων, οὐ μέγα τὸ χῶμα, καὶ ἡ στήλη χαμαί, πλὴν ἀλλ' ἐστεφανῶσθαί γε ἀεὶ, καὶ φασὶ πυρεταίνοντάς τινας, ἤδη πεπαῦσθαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ, μὰ τὸν Δί', οὐδὲν ἄπιστον, ὅς ὅλην ποτὲ ἰάσατο τὴν πόλιν. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἕνεκα ἐμνήσθην αὐτοῦ, ἔξεστι μὲν ἔτι ὁ Τόξαρις· ὁ Ἀνάχαρσις δὲ, ἄρτι καταπεπλευκὼς, αὐτὴν ἐκ Πύρρου, οἷα δὴ ξένος, καὶ βάρβαρος, οὐ μετρίως τεταραγμένος ἔτι τὸν γνώμην, πάντα ἀγνοῶν, φοβούμενός τε τὰ πολλὰ, οὐκ ἔχων ὅ,τι χρήσαιτο ἑαυτῷ. καὶ γὰρ σαφῶς καταγελώμενος ὑπὸ τῶν ὁρώντων ὅτι τῇ σκευῇ, καὶ ὁμογλώσσων οὐδένα ἤκουεν, καὶ ὅλως μετέμελεν αὐτῷ ἤδη τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐδεδοίκει, ἰδόντα μόνον τὰς Ἀθήνας, ὅτι πόδα ἀνθρώπου ὀπίσω χωρεῖν· καὶ πλοίῳ ὁπότε ἔμελλε, πλεῖν αὖθις ὅτι Βοσπόρου, ὅθεν οὐ πολλὴ ὁδὸς ἔμελλεν αὐτῷ ἔσεσθαι οἴκαδε ἐς Σκύθας. οὕτως ἔχοντι τῷ Ἀναχάρσιδι, συντυγχάνει δαίμων τις ἀγαθὸς, ὡς ἀληθῶς, ὁ Τόξαρις ἤδη ἐν τῷ Κεραμεικῷ. καὶ ὅ μὲν πρόσθεν, ἡ σοφὴ αὐτὸν ἐπεσπάσατο, παρεισῶσα οὖσα· εἶτα μόλις οὐ χαλεπῶς ἔμελλε καὶ αὐτὸν γνώσεσθαι τὸν Ἀνάχαρσιν, ἅτε ἡμῖν τῷ δοκιμωτάτου ὄντα, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις Σκυθῶν. ὁ Ἀνάχαρσις δὲ, πόθεν ἂν ἐκεῖνον ἔγνω ὁμοεθνῆ ὄντα, Ἑλλησι ἐξαλλαττόμενον; ὑπουργημένον δὲ γένυσιν, ἄζωστον, ἀσίδηρον, ἤδη σωμύλον, αὐτῷ τῷ Ἀττικῷ ἕνα τῶν ἀστῶν; οὕτω μετεπεποίηντο ὑπὸ τοῦ χρόνου. ἀλλὰ Τόξαρις Σκυθιστὶ προσφωνῶν αὐτὸν, Οὐ σύ, ἔφη, Ἀνάχαρσις ὢν τυγχάνεις, ὁ Δαυκέτου; ἐδάκρυσεν ὑφ' ἡδονῆς ὁ Ἀνάχαρσις,

A Et inuentus est eo loco Toxaris esse sepultus, ipsa inscriptione cognitus, tametsi nõ integra appareat: in primis verò quòd super columnã vir ornatu Scythico sculptus fuerat, læua arcum intensum, dextra verò, vt visus est, librum tenens. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore conspicitur, & arcus totus vnà cum codice: reliquas verò partes statuæ vnà cum frõte temporis lõginquitas iam deuastauit. Est autem non procul ab ædibus Dipyli, à læua in Academiam ingredientibus, tumulus non magnus, & statua humi sita, verùm subinde recentibus sertis redimita. Aiúntque nonnullos febre laborantes B iam ab illo subleuatos esse: & per Iouem à vero non abhorret, quippe qui totam ciuitatem quondam peste grauatam liberauerit. Sed regrediamur ad id cuius gratia illius mentionem fecimus. Adhuc quidem in viuis erat Toxaris, Anacharsis autem cùm nuper soluisset è patria, ex Pyræo vn vrbem venit, veluti hospes & barbarus, non mediocriter animo perturbato, omnia ignorans, ad multa meticulosus & trepidus, pendens animi quid ageret. Siquidem non obscurè intelligebat à videntibus se haberi ludibrio propter habitus peregrini insolentiam, & C eandem linguam sonare callentem inueniebat neminem. In summa, iam illum susceptæ professionis pœnitebat, constitutum habentẽ in animo, visis tantùm Athenis actutum retro abire in patriam, conscensóque nauigio iterum soluere in Bosporum, vnde non multum itineris illi conficiendum restabat in Scythiam. Ad hunc modum hæc secum reputanti Anacharsidi dæmon quispiam bonus illi fit obuiam, vt reuera credendũ est, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primùm illum pertraxit habitus, quem videbat sibi esse patrium. Deinde haud difficulter cogniturus erat & ipsũ Anacharsin, nẽpe ex illustri ortum genere, quíque inter Scytharum primates non infimum locum obtineret. Porrò autem Anacharsis vnde cognoscere potuisset popularem sibi esse Toxarim, more Græcorum exornatum, mentum habentem detonsum, incinctum, nullo ferro munitum, iam multa facundia facetũ & lepidum, atque ex ipsis Atticis vnum indigenam? Adeo iam transformatus erat longinquitate temporis. Verùm Toxaris Scythica lingua affatus illum, Nonne tu, inquit, Anacharsis ille es Dauceto patre prognatus? Lacrymatus est præ gaudio Anacharsis,

propterea quòd eiusdem linguæ hominem inueniſſet, planéque callétem quis eſſet, aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret: & interrogauit: Tu verò vnde me noſti, ô hoſpes? Cui ille, Inde ego ſum, inquit, è vobis oriundus ex Scythia: nomen mihi eſt Toxari, non ex claris illis ducenti generis originem, vt per hoc tibi notus eſſe queam. Num, inquit ille, tu es Toxaris, de quo ego inaudiui, Toxarim quendam amore viſendæ Græciæ, relictis domi vxore & infantibus filiis, Athenas eſſe profectum, & nunc ibi verſari, ſinque magno eſſe pretio apud optimates? Ego, inquit, ille ipſe ſum, ſi qua etiam nũc apud vos de me fama ſuperſtes eſt. Proinde, inquit Anacharſis, ſcias me tuum factum eſſe diſcipulum, ac amoris tui æmulum, quo huc perductus es, ſcilicet vt viderem Græciã. Itaque huius negotiationis gratia peregre profectus, venio infinitis malis perfunctus apud gentes in medio ſitas. Et niſi tu mihi factus fuiſſes obuiam, iam decretum erat, priuſquam ſol occidiſſet, me retro ad nauem voluiſſe referre greſſum: vſque adeo conſternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conſpiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me aſſumptum ô Toxari, vt hoſpitem circunducito, ac mihi pulcherrima quæque quæ Athenis ſunt, commonſtrato: deinde, ſi qua etiam paſſim in reliqua ſunt Græcia admiranda & viſenda, cùm leges optimè conſtitutas, tũ viros quoſque integerrimos, ad hęc mores & ludos publicos, & vitam illorum, & Rempub. quotum indagandorum gratia prior tu, exin ego poſt te tantum itineris exhauſimus. Et ne permittas vt his omnibus nondum viſis mihi retro pes mouendus ſit. Hoc equidem, inquit Toxaris, minimè amanter dixiſti, vix tactis pede liminibus, mox te rediturum poſtliminio. Atqui bonum habe animum: neque enim, vt tu tecum cogitas, abibis, neque te facilè dimiſſura eſt ciuitas. Neque verò adeo modica habet erga retinendos hoſpites demulcimenta aut illectamẽta, verùm multo magis te ſuſceptũ ita tractabit, vt neque vxoris ampliùs, neque liberorum, ſi quos interea nobis abſente ſuſcepiſti, admodum memor futurus ſis. Cæterùm vt quàm celerrimè vniuerſam Athenienſium vrbem viſam cognoſcas, aut potiùs omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè viſenda ſunt, ego tibi effectum reddam. Agit hîc vir multæ & admirandæ ſapientiæ, & quidem indigena, ſed qui diu multúmque ſuſceptis peregrinationibus & in Aſiam & in Ægyptum profectus ſit,

A ὅτι καὶ ὁμόφωνον εὑρήκει τινά, καὶ τὸν τύπον εἰδότα ὅστις ἐν τοῖς Σκύθαις, καὶ ἤρετο, σὺ δὲ πόθεν οἶδα ἡμᾶς, ὦ ξένε; καὶ αὐτὸς, ἔφη, ἐκεῖθέν εἰμι πρὸς ὑμᾶς, Τόξαρις τοὔνομα, ὑπὸ τῶν ὁπιφανῶν, ὥστε καὶ ἐγνῶσθαί σοι κατ' αὐτό. μῶν, ἔφη, ὁ Τόξαρις εἶ, περὶ οὗ ἐγὼ ἤκουσα ὡς τις Τόξαρις ἔρωτι τῆς Ἑλλάδος, ἀπολιπὼν καὶ γυναῖκα ἐν Σκυθίᾳ, καὶ παιδία νεογνὰ, οἴχοιτο εἰς Ἀθήνας, κἀνῦν διατρίβοι κεῖθι, πιμπλάμενος τῶν ἀρίστων; ἐγὼ, ἔφη, ἐκεῖνός εἰμι, εἴ τις κἀμοῦ λόγος ἔτι πρὸς ὑμῖν, ἐνθουῦν ἦσθ' ὡς ὁ Ἀνάχαρσις, μαθητοῦ σου B ἵνα με γεγυμνασμένον, καὶ ζηλωτὴν τῆς ἕρωτος, ὃν ἠράσθης, ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατὰ γε τοῦτο ἐμποδίαν τούτου ἀποδημήσας, ἧκω σοι, μυρία παθὼν ἐν τοῖς μεταξὺ μέσοις ἔθνεσι. καὶ εἴγε μὴ σοὶ ἐπέτυχον, ἔγνωσο ἤδη πρὶν ἥλιον δῦναι, ὀπίσω αὖθις ὅτι ναυῶν κατέναι, οὕτως ἐκπεπλάγμαι, ξένα καὶ ἄγνωστα πάντα ὁρῶν. ἀλλὰ πρὸς Ἀκινάκου, καὶ Ζαμόλξιδος, τῶν πατρῴων ἡμῖν θεῶν, σύ με, ὦ Τόξαρι, περιάγαγε ξεναγήσων, καὶ δεῖξον τὰ κάλλιστα τῶν Ἀθηνῶν, εἶτα καὶ τὰ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, νόμων τε τοὺς ἀρίστους, καὶ ἀνδρῶν C τοὺς βελτίστους, καὶ ἤθη, καὶ πανηγύρεις, καὶ βίον αὐτῶν, καὶ πολιτείαν, δι' ἃ σύ τε, κἀγὼ μετὰ σέ, τοσαύτην ὁδὸν ἥκομεν, καὶ μὴ πρεσβύτερόν σε ἀθέατον ἀπῶν ἀνάστρεφοντα. τοῦτο μὲν, ἔφη ὁ Τοξάρις, ἥκιστα ἐρωτικὸν εἴρηκας, ὅτι τοὺς ἀνέρας αὐτοῖς ἐλθόντα, οἴχεσθαι ἀπιόντα· πλὴν ἀλλὰ θαῤῥεῖ· οὐ γὰρ αὖ, ὡς φῂς, ἀπέλθῃς, οὐδ' ἂν ἀφίῃ σε ῥᾳδίως ἡ πόλις, οὐχ οὕτως ὀλίγα τὰ θέλγητρα ἔχει πρὸς τοὺς ξένους, ἀλλὰ μάλα ὑπολήψεται σου, ὡς μήτε γυναικὸς ἔτι, μήτε παίδων, εἴ σοι ἤδη εἰσί, μεμνῆσθαι· ὡς σὺ δὲ πάντα πᾶσαν ἴδοις τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων, μᾶλλον δὲ τὴν Ἑλλάδα ὅλην, καὶ τὰ Ἑλλήνων καλὰ ἐγὼ ὑποθήσομαί σοι. Ἔστι σοφὸς ἀνὴρ ἐνθάδε, ὑπερχώριος μέν, ἀποδημήσας δὲ μάλα πολλὰ ἐς τε Ἀσίαν, καὶ ἐς Αἴγυπτον,

D

καὶ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἀνθρώπων συγγενόμενος, τὰ ἄλλα, ὦ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ κομιδῇ πένης· ὅμως γέρων πάντων δημοτικώτατος ἐστὶ λιθύων πολλῷ δή γε τῷ σοφίᾳ, καὶ τῷ ἄλλην ἀρετῷ, πολλοὶ τιμῶσιν αὐτὸν, ὥστε καὶ νομοθέτην χρῆσθαι τοῖς τῷ πολιτείαν, καὶ ἀξιοῦσι καὶ τὰ ἐκείνου προστάγματα βιοῦν. εἰ τοῦτον φίλον κτήσαιο, καὶ μάθοις οἷος ἀνὴρ ἐστὶ, πᾶσαν νόμιζε τὴν Ἑλλάδα ἐν αὐτῷ ἔχειν, καὶ δὲ κεφάλαιον ἤδη σε εἰδέναι τῶν τῆδε ἀγαθῶν, ὡς οὐκ ἔστιν ὅ, τι σοὶ μεῖζον καλὸν χαρίσασθαι δυναίμην, ἢ συσχόντας ἐκείνῳ. μὴ τοίνυν μέλλωμεν, ἔφη, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀνάχαρσις, ἀλλά με λαβών, ἅτε πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ξένου δεδεγμένος, μὴ δι' ἀσθένειαν, καὶ ἐν πρέπῃ σοι τὴν ἔντευξιν ἐμοῦ ποιήσασθαι. θάρρει, ἦδ' ὅς, ἐκείνῳ τὰ μέγιστα χαρεῖσθαί μοι δοκῶ, ἀφορμὴν παρέξων τῆς ἐς ξένον ἀνδρα θεοσεβείας· ἕπου μόνον, εἶσι γὰρ ὅσον οὐδέπω πρὸς τοὺς ξένους ἡ αἰδώς, καὶ ἡ ἄλλη ὑπείληφα, καὶ χρηστότης μᾶλλον δὲ καὶ δαίμονα σοῦ αὐτὸς ἡμῖν παρέσεσθαι, ὁ ὑπὲρ σωφροσύνης, ὁ λαλῶν ἑαυτῷ, καὶ ἅμα παρέσεσθαι τὸν Σόλωνα, τοῦτό σοι, ἔφη, δῶρον μέγιστον ἥκω ἄγων, ξένον ἀνδρα, φιλίας δεόμενον· Σκύθης δέ ἐστι τῶν παρ' ἡμῖν βιωτευόντων, καὶ ὅμορος πάρεστι πολίτης ἀφεὶς, ἥκει συνεσόμενος ὑμῖν, καὶ τὰ κάλλιστα ὁμόρους τῆς Ἑλλάδος, κἀγὼ ὑπέτρεμόν τινα τοιοῦτον ἐξεῦρον αὐτῷ, ὅπως ῥᾷστα καὶ αὐτὸς μάθοι πολίτας, καὶ γνώριμος γένοιτο τοῖς ἀρίστοις· τοῦτο δή τοι καὶ σοὶ παρεσκευαζόμην αὐτόν. εἰ τοίνυν ἐγὼ Σόλωνα οἶδα, οὕτω ποιήσεις, καὶ παρέξεις αὐτῷ, καὶ πολίτην γνήσιον ἀποφανεῖς τῆς Ἑλλάδος. καὶ ὅσον σοὶ ἔφλυε μικρὸν ἔμπροσθεν, ὦ Ἀνάχαρσι, πολίτα ἐώρακας ἤδη, Σόλωνα ἰδών· τοῦτο, αἱ Ἀθῆναι, τοῦτο, ἡ Ἑλλάς, οὐκ ἔτι ξένος, σύμπολίτες σε ἴσασι, πολῖται σε φιλοῦσι· πλεῖστον ὅσον καὶ τὸν παρεσόμενον τοῦτον ἀπολίτων ὑπολήψῃ τῶν ἐν Σκυθίᾳ, σεαυτῷ, ἔχεις τῆς ἀποδημίας καὶ ἄθλα, τὸν ἔρωτος δὲ τέλος.

ac cum optimis quibusque mortalibus vitæ consuetudinem habuit: cætera homo non admodum diues, verùm infimæ penè fortunæ mendicus. Videbis senem adeo populariter exornatum: veruntamen cùm propter sapientiæ excellentiam, tum aliarum virtutum quibus præditus est, præstantiam, ab omnibus certatim colitur, adeo vt etiam pro legum auctore eo vtãtur in constituenda Republ. neque iuxta eius præcepta viuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis, ac planè cuiusmodi vir sit, perdidiceris, vniuersam Græciam in te habiturum haud dubitanter existima. Et quod caput est nosse, sic habe, ex omnibus bonis hîc repositis, non maiori me tibi gratificari posse aut officio aut obsequio, quàm si huic te quàm commendatissimum reddidero. Ne igitur cunctemur, ô Toxari, inquit Anacharsis, sed me assumens quantocyus ad illum ducito. Sed enim illud vereor, ne difficilis accessu sit, tuúmque erga me studium tanquã superuacaneum respuat. Bona verba, inquit ille: videor enim illi rem omnium gratissimam facturus, beneuolentiæ erga hospitem ostentandæ occasionem illi offerens. Tantùm verò me sequere, statímque qua sit erga hospites reuerentia, tum quàm à comitate non auersus, tum quæ alia eius bonitas, & ingenij amœnissimi suauitas, cognosces. Quin potiùs bona fortuna duce ille ipse nos accedit: nempe ille qui cogitabũdus secum loquitur: Et cum dicto Solonem allocutus, Venio, inquit, maximum tibi munus adducens, virum peregrinũ egentem amicitiæ. Est autem genere & natione Scytha, vnus apud nostrates ex nobilibus & summo loco natis. Omnibus verò in patria relictis, huc venit nobiscum cõuersaturus, eáque quæ per Græciam sunt præstantissima, visurus. Porrò ego eius rei compendium illi inuentũ curaui, quo pacto facillimè simul & expeditissimè vniuersa perdisceret, & optimis quibusque innotesceret. Aliam verò ad hæc consequenda viam cõpendiosiorem non tenebam, quàm si hunc tibi adductũ familiarem feciſsem. Itaque si Solonem ego planè pernoui, sic facies, ac illum in bonorũ notitiam & studium perduces, & germanum ciuem Græciæ esse ostendes. Et quòd tibi paulo antè dixi, Anacharsi, omnia iam viso Solone conspexisti. Hoc sunt Athenæ, hoc est ipsa Græcia. Neque amplius hospitem te esse puta. Omnes te nouerunt, omnes certatim amore te prosequuntur. Tantum tibi in hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Omnium in Scythia relictorũ te capiet obliuio, iuncta cũ illo conuersatione. Habes peregrinationis tuæ præmia, ac amoris finem tantopere desideratum.

Hic tibi Græca est regula, neque non Atticæ philosophiæ index certissimus. Quare hoc tibi persuade, eum esse multo felicissimum, quicunque cum Solone versatus fuerit, eóque amico vtitur. Perlongum esset referre, quantum cùm Solon sit delectatus munere, tum quibus verbis responderit, ita vt in reliquum tempus dulcissimè simul & coniunctissimè conuixerint, alter quidem illorum, nempe Solon, docens & instituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omnium familiaritatem aggregans; Græcorúmque optimatibus adducens: tum per omnia diligentissimè curam agens quo pacto quàm iucundissimè in Græcia in pretio habitus præcelleret. Alter autem admirandam illius sapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede volens à senis latere discedebat. Itaque quemadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex vnico Solone in puncto temporis vniuersa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neque enim mediocri laude Anacharsis virtutes solebat extollere Solō: verùm hominibus & hoc moris erat, vt quemadmodum Soloni legislatori libenter dicto audientes erant, amore quoque & beneuolentia prosequebantur quoscunque ille aliquo pretio dignos esse existimabat, ac prorsus eosdem in reliquum viros optimos esse credebant. Solus verò ex Barbaris Anacharsis initiatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides habenda est, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriæ prodidit. Sed neque, vt opinor, retro ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone mortuo. Vultis igitur fabulæ finem iam imponā, ne sine capite obambuleť proinde iam tempus est cognoscendi, ciues, cuius rei gratia mihi Anacharsis ex Scythia, & Toxaris in præsentia venerūt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi. Siquidem aio & me non dissimile quiddā cum Anacharside passum esse. Ac per Gratias vos obsecro, ne indignabūdo animo mihi vitio vertatis similitudinē, si viro regio memet ipse cōparauero. Barbarus enim ille fuit: cęterū nos Syros vlla in re Scythis deteriores non facilè dixeris. Atqui neque res meas cū regia magnificentia componere amitor similitudine nisi quātum ad ea quæ diximus. Nā cùm primùm in vestram vrbem hospes immigrassem, statim animo obstupefactus sum visa eius & amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudine, aliáque potentia & splendore omni cognito. Itaque multo tempore animo hęrebam attonitus ad hæc,

A ὅτος σοι ὁ Ἑλλωικὸς χαρὼν, τῦτο δεῖγμα τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἀτικῆς. οὕτω τοίνω γίγνωσκε, ὡς βὐδαιμονέςατος ὢν, ὃς συνέσῃ Σόλωνι, καὶ φίλῳ χρήσῃ αὐτῷ· μακρὸν ἂν εἴη διηγήσασθαι, ὅπως μὲ ἤσθη ὁ Σόλων τῷ δώρῳ, οἷα δὲ εἶπεν· ὡς δὲ ὃ λοιπὸν συνῆσθμ, ὃ μὲν, παιδεύων καὶ διδάσκων τὰ κάλλιςα, ὁ Σόλων, καὶ φίλον ἅπασι ποιῶν τὸν Ἀνάχαρσιν, καὶ προσάγων τοῖς Ἑλλήνων καλοῖς, καὶ πάντα ὅπον ἐπιμελόμενος, ὅπως ἥδιςα διατρέψῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι· ὁ δὲ, τηλικῦτος τὴν σοφίαν αὐτὸς, καὶ μηδὲν τὸν ἕτερον
B πόδα ἐχὼν εἰδὼς ἀπολιπόμενος. ὡς γοῦν ὑπέφετο αὐτῷ ὁ Τόξαρις ὄξ ἑνὸς ἀνδρὸς τὰ Σόλωνος, ἅπαντα ἤγνω ἐν ἀκαρεῖ, καὶ πᾶσιν ἦν γνώριμος, καὶ ἐτιμᾶτο δι' ἐκεῖνον. ὃ γὰ μικρὸν ἦν Σόλων ἐπαινῶν, ἀλλ' οἱ αὐθρωποι τὰ τῦτο, ὡς νομοθέτην ἐπῄδοντο, ἐφίλουν ὃς ἐκεῖνος δοκιμάζοι. καὶ βαθὺ θυον ἀρίςους ἄνδρας εἶναι τὰ τελευταῖα. ἐμνήθη μόνος βαρβάρων Ἀνάχαρσις, δημοποίητος γενόμενος· εἰ χρὴ Θεοξένῳ πιςεύειν καὶ τῦτο ἱςορηκότι περὶ αὐτοῦ. καὶ ὀκ ἂν δοκῶ σοὶ ἀςρεφῆ, οἶμαι, ἐς
C Σκύθας, εἰ μὴ Σόλων ἀπέθανε. βούλεσθε οὖν ἤδη ἐπαγάγω τῷ μύθῳ τὸ τέλος, ὡς μὴ ἀκέφαλος φαίνοιτο; ὥρα γοῦν εἰδέναι οὗ τίνος μοι εἵνεκα, ὁ Ἀνάχαρσις ἐκ Σκυθῶν, καὶ Τόξαρις τάχιςα ἐς Μακεδονίαν ἥκετον, ἔτι δὲ Σόλωνα γέροντα ἄνδρα ἐπαγόμενος Ἀθήνηθεν. φημὶ δὴ ὅμοιόν τι καὶ αὐτὸς παθεῖν τῷ Ἀνακάρσιδι, καὶ, ὡς ἐς Χαλύβων, μὴ νεμεσήσητέ μοι τῆς εἰκόνος, εἰ βασιλικῷ ἀνδρὶ ἐμαυτὸν εἴκασα. βάρβαρος μὲν γὰ κἀκεῖνος, δοκεῖ δέ τι
D φαίνεσθαι καὶ τοῖς Σύροις ἡμᾶς φαυλοτέροις εἶναι τῶν Σκυθῶν. ἀτάρ, δοκῶ καὶ τὸ βασιλικὸν εἰκάσαι τάχα πρὸς τὸν ὁμοιότητα, κατ' ἐκεῖνα δὲ ὅτε γὰ ἀφῖκόμην ἐπιδημήσων ὑμῖν τῇ πόλει, ἐξεπλάγην μὲν θῦθὸς ἰδὼν τὸ μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος, καὶ τὸν ἐμπολιτευομένων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν, καὶ λαμπρότητα πάσαν· ὥστε βαθέως ἐπιδῆναι τοῖς ἔργοις,

καὶ οὐκ ἐξήρκουν τῷ θαύματι, οἷόν τι καὶ ὁ νεανίσκος ἐπεπόνθει πρὸς τὴν Μενελάου οἰκίαν. καὶ ἔμελλον ἤδη διατεθήσεσθαι τὴν γνώμην, ἰδὼν πόλιν ἀκμάζουσαν ἀκμῇ τοσαύτῃ, καὶ κατὰ τὸν ποιητὴν σκεῖνον, Ἀνθεῦσαν ἀγαθοῖς πᾶσιν, οἷς θάλλει πόλις. οὕτω δὴ ἔχων, ἐσκοπούμην ἤδη πρὸς τὴν παρακτέων. καὶ ὃ μὲν ἔδεξα τὴν λόγων ὑμῖν, πάλαι ἐδέδοκτο. Ἐμοὶ γὰρ αὖ ἄλλοις ἔδειξα, σιωπῇ παρελθοῦσι τηλικαύτην πόλιν; ἐζήτουν γὰρ (οὐδὲ ἀποκρύψομαι τἀληθές,) οἵ τινες οἱ προὔχοντες εἶεν, καὶ οἷς ἄν τις προσελθών, καὶ συλλεγαφάμενος προσπαίσας, σπουδαγωγίσαις χρῶτο πρὸς τὰ ὅλα. ἐνταῦθά μοι ἦν εἷς, ὥσπερ τὸν Ἀναχάρσιδα καὶ οὗτος βάρβαρος, ὁ Τόξαρις, ἀλλὰ πολλοὶ, μᾶλλον δὲ πάντες, τὰ αὐτὰ, μόνον οὐκ αὐταῖς συλλαβαῖς ἔλεγον, ὦ ξένε· πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι χρηστοὶ, καὶ δεξιοὶ αὐτὰ τὴν πόλιν, καὶ οὐκ ἂν ἁμαχεῖ τοιούτους εὕροις ἄνδρας ἀγαθούς· δύο δὲ μάλιστα ἔστιν ἡμῖν ἄνδρε ἄριστω, ἧς μὲν, καὶ ἀξιώματι, πολὺ προὔχοντες ἁπάντων, παιδείᾳ δὲ, καὶ λόγων δυνάμει, τῇ Ἀττικῇ δεκάδι προβάλλοις ἄν. ἡ δὲ προβὰ τοῦ δήμου εὔνοια, πάνυ ἐρωτικὴ πρὸς αὐτούς· καὶ τοῦτ γίγνεται, ὅτι, τὸ μὲν ἄριστον ἡ τῇ πόλει· τὴν μὲν γὰρ χρηστότητα, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ξένους φιλανθρωπίαν, καὶ τὸ μεγέθη τοσούτῳ διεπιφθόνον, καὶ τὸ μετ' εὐνοίας αἰδέσιμον, καὶ τὸ ἥμερον, καὶ τὸ εὐπροσήνορον, αὐτὸς αὖ ἄλλοις διηγήσαιο, πειρηθεὶς μικρὸν ὕστερον. καὶ ὡς μᾶλλον θαυμάσῃς, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας ἐστὸν, υἱὸς καὶ πατὴρ, ὁ μὲν, εἴ τινα Σόλωνα, ἢ Περικλέα, ἢ Ἀριστείδην ὑπονοῇς. ὁ δὲ υἱὸς, ὃν ὀφθεὶς μὲν αὐτίκα, ἀπάξεταί σε, οὕτω μέγας ἐστὶ, καὶ καλὸς ἀρρενωπήν τινα τὴν εὐμορφίαν. εἰ δὲ καὶ φθέγξαιτο μόνον, οἰχήσεταί σε ἀπὸ τῶν ὤτων ἀναδησάμενος, τοσαύτην Ἀφροδίτην ὅτι τῇ γλώττῃ ὁ νεανίσκος ἔχει. ἤ τε τοι πόλις ἅπασα κεχηνότες, ἀκούουσιν ὁπότ' ἂν δημηγορήσων προέλθοι· ὁποῖόν φασι τοῖς τότε Ἀθηναίοις, πρὸς τὸν τοῦ Κλεινίου πεπονθέναι,

A nec poteram cuncta abundè satis admiratione prosequi: cuiusmodi quiddam & insularis ille iuuenis conspectis Menelai ædibus passus est. Neque verò alium ego obtinebam animum, intuitus vrbem tanto vigore vigentem, ac iuxta poëtam illum, omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata solet affluere. Hoc iam affectus animo; deinceps de iis quæ agenda forēt, mecum deliberabam. Iam enim olim cōstitutum habebam, oratione vos & laudibus illustrare. Quibus enim aliis ostendi, silentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebā (neque enim veritatem prudens celabo) si
B qui essent qui reliquos dignitate anteirent; & quos aggressus aliquis, ac historia de illis memorię prodita, adiutoribus vteretur ad omnia. Ibi verò mihi non vnus, quemadmodum Anacharsidi, & ille quidem barbarus Toxaris, sed plures, aut potiùs omnes eadem tantùm non iisdem syllabis respōdebant. Multi quidem & alij præclari & industrij viri, ô hospes, in hac vrbe habitant, nec temere alibi ciusmodi viros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis sunt longè optimi &
C præstantissimi, generis splendore & dignitate omnibus longè superiores: cæterùm disciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Musæ eos nō absurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & studium singulare existit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum & præstantissimum esse constat, illorum bonitatem & obuiam erga hospites humanitatem, nullámque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia, tum animi mansuetudinem & morum facilitatem quibusuis accedentibus expositam, ipse haud dubiè aliis verbis cele-
D brabis, paulo pòst harum rerum facto periculo. Atque vt mireris impensiùs, ex vna eadémque familia sunt pater & filius. Alter quidem non alius, quàm si Solonem, aut Periclem, aut Aristidem animo conceperis. Alter verò filius, te saltem conspectum actutum domum abducturus est. Adeò præstanti corpore visendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quòd si modò ore in vocem soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auribus: tantam dicendi venerem, & verborum suauitatem iuuenis in lingua sitam possidet. Quinetiam vniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populum verba facturus progreditur: cuiusmodi aiunt Athenienſibus quondam accidisse in Clinię filio adamando,

præterquam quòd non multo pòst eos a- A moris ſummè pœnituerit, quo Alcibiadem complexi fuerant. Porrò hunc non ciuitas ſolùm arctiſſimè diligit, verumetiam reuerenter habere non dedignatur. In ſumma, vnicum hoc nobis populare bonum eſt hic vir, & ingens commoditas omnibus. Hic ſi te & eius pater ſuſceperint, & tecum amicitiam & ſocietatem fecerint, totam ciuitatem deuinctam habebis. Tãtùm autem ad illum manus extendenda eſt, nec ampliùs res tuæ erunt in ambiguo. Hęc per Iouem ab omnibus dicebantur, etſi iureiurando oratio mea mihi confirmãda ſit. Ac mihi iam earum B rerum faciem periculum, ne minimam quidem partem dicendo aſſecutus eſſe videor. Itaque neque deſidiæ, neque moræ indulgendæ locus eſt, vt ait Poëta Ceius, verùm omnes rudentes pariter mouendi ſunt, præterea nihil non dicendum & faciendum quo in amicitiam illorum inſinuemur. Quod quidem ſi ex ſententia conſecuti fuerimus, tranquilla ſunt omnia, & nauigatio non improſpera, ac mare placidum, & portus in propinquo conſtitutus.

πρὸ ὄσου τοῖς μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν μετεμέλησε τῦ ἔρωτος, ὃν ἠγάθησαν τῦ Αλκιβιάδου· τῶν δὲ, ἡ πόλις ὐ φιλῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰδεῖσθαι ἤδη ἀξιοῖ, καὶ ὅλως, ἐν τῦτο ἡμῖν δημόσιον ἀγαθόν ὄστι, καὶ μέγα ὄφελος ἅπασιν, αὐτὸς σοῦ. εἰ δὴ αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτῦ, δέξαιντό σε, & φίλον ποιήσαιντο, πᾶσαν ἕξεις τὴν πόλιν, καὶ ὑπηκόῳσαι χρὴ τῳ χεῖρα τῦτο μόνον, καὶ οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς τὰ σά. Ταῦτα νὴ τὸν Δί' ἀπώμοτες ἔλεγον, εἰ χρὴ & ὅρκον ἐπάγειν τῷ λόγῳ· καί μοι ἤδη πειρωμένῳ, ὃ πολλοστὸν τῶν προσόντων εἰρηκέναι ἔδοξα. ὐχ ἕδρας τοίνυν, ὐδὲ ἀμβολῆς ἔργον, ὡς ὁ Κῆος φησὶν, ἀλλὰ χρὴ πάντα μὲν καλῶν κινῆσαι, πάντα δὲ προσθεῖναι, & λέγειν, ὡς φίλοις ἡμῖν ὄσι δηλοῦν τοιοῦτοι γὰρ οἱ τῦθ' ὑπάρξαι, οὐδὲν πάντα, καὶ πλοῦς ἥδιος, καὶ λιμένες ἡσυχώτεροι ἢ θάλασσα, καὶ ὁ λιμὴν πλησίον.

ΠΩΣ ΔΕΙ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΝ.

QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Didaſcalicus liber eſt, continens præcepta ac regulas de hiſtoria ſcribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore expoſito fine ſeu officio Hiſtorici, & confutatis iis qui duplicem Hiſtoriæ finem faciunt, vtile videlicet & delectabile: mox vitia recenſet, quæ tum in verbis & compoſitione, tum in ipſis rebus vitanda ſit: & hoc ſub exemplis aliorum, quo quique modo aut genere peccarint, oſtendendo. In poſteriore autem parte primùm quæ afferre ad hanc rem, quæq; antea quaſi domi ſuæ comparata habere debeat is qui ad ſcribendam hiſtoriam accedit, exponit. Deinde regulas primùm de rebus, deinde de expoſitione & phraſi verborum, poſtremò & de partibus operis tradit, etiam hîc exemplis aliorum præcepta ſua confirmando. Ordiatur autem ab occaſione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

ABderitis aiunt Lyſimacho iam regnante morbum incidiſſe, optime Philo, huiuſcemodi quendam: Febricitari principiò quidem cœpiſſe per vrbem vniuerſos, primo ſtatim die febri cõtinua ac valida grauiter correptos. Circa ſeptimum autem diem aliis quidem multus è naribus profluens ſanguis; aliis verò exortus ſudor, etiam ipſe immodicus, febrim diſſoluit ac finiit. Cæterùm ridiculæ quadã perturbatione mentes illorũ idem hic morbus inuoluit.

C ΑΒδηρίταις, φασὶ, Λυσιμάχου ἤδη βασιλεύοντος, ἐμπεσεῖν τι νόσημα, ὦ καλὲ Φίλων, τοιόδε· πυρεταίνειν μὲν γὰρ τὰ πρῶτα πάντας ἐκ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐρρωμένως, καὶ λιπαρεῖ τὸν πυρετόν. ἐς ἕβδομον δέ τι πάθος προῆκε τὰς γνώμας αὐτῶν·

ἅπαντες γὰρ ἐς τραγῳδίαν παρεκινοῦντο, καὶ ἰαμβεῖα ἐφθέγγοντο, καὶ μέγα ἐβόων, μάλιστα δὲ τὴν Εὐριπίδου Ἀνδρομέδαν ἐμανῴδουν, καὶ τὰ τοῦ Περσέως ῥήσιν ἐν μέλει διεξήεσαν· καὶ μεσὴ λῶ ἡ πόλις ὠχρῶν ἁπάντων καὶ λευκοφλεγμάντων ἐκείνων τραγῳδῶν,

Σὺ δ' ὦ θεῶν τύραννε, καὶ θνητῶν, Ἔρως,
καὶ τἄλλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀναβοώντων, καὶ τοῦτο ὑπερπολύ, ἄχρι δὴ χιόνων, καὶ κρύους δὲ μέγα γιγνομένου, ἐπαῦσε λήρων τοὺς αὐτούς. αἰτίαν δέ μοι δοκεῖ τοῦ τοιούτου παθεῖν, Ἀρχέλαος ὁ τραγῳδός, εὐδοκιμῶν τότε, μεσοῦντος θέρους ἐν πολλῷ τῷ φλογμῷ τραγῳδήσας αὐτοῖς τὴν Ἀνδρομέδαν, ὡς πυρέξαι τε ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοὺς πολλούς, καὶ ἀναστάντας ὕστερον ἐς τὴν τραγῳδίαν παραλιθαίνειν, ὑπερπολὺ ἐμφιλοχωρούσης τῆς Ἀνδρομέδας τῇ μνήμῃ αὐτῶν, καὶ τοῦ Περσέως ἐπὶ σοὶ τῇ Μεδούσῃ, τὴν ἐκείνου γνώμην παρεπετόμην. ὡς οὖν ἔν, φασιν, ἐνὶ ῥοδαλῷ, τὸ Ἀβδηριτικὸν ἐκεῖνο πάθος, καὶ νῦν τοῖς πολλοὶς τῶν πεπαιδευμένων παρελήλυθεν· οὐχ ὥστε τραγῳδεῖν, ἐλάττον γὰρ ἂν τοῦτο πρέπαιον, ἀλλοτρίοις ἰαμβείοις, καὶ φαύλοις κατεχομένοι· ἀλλ' ἀφ' οὗ δὴ τὰ ἐν ποσὶ ταῦτα κεκίνηται, ὁ πόλεμος ὁ πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ τὸ ἐν Ἀρμενίᾳ τραῦμα, καὶ αἱ συνεχεῖς νίκαι· τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει· μᾶλλον δὲ Θουκυδίδαι, καὶ Ἡρόδοτοι, καὶ Ξενοφῶντες ἡμῖν ἅπαντες, καὶ ὡς ἔοικεν, ἀληθὲς ἄρ' ἦν ἐκεῖνο, τὸ, Πόλεμος ἁπάντων πατήρ· εἴγε καὶ συγγραφέας τοσούτους ἀνέφυσεν, ὑπὸ μιᾷ τῇ πληγῇ. ταῦτα τοίνυν, ὦ Φιλότης, ὁρῶντα, καὶ ἀκούοντά με, τὸ τοῦ Σινωπέως ἐκεῖνο εἰσῆλθεν· ὁπότε γὰρ ὁ Φίλιππος ἐλέγετο ἤδη ἐπελαύνειν, οἱ Κορίνθιοι πάντες ἐπαράττοντο, καὶ ἐν ἔργῳ ἦσαν· ὁ μὲν, ὅπλα ὑπασκευάζων, ὁ δὲ, λίθους παραφέρων, ὁ δὲ, τοιχοδομῶν τὸ τεῖχος, ὁ δὲ, ἐπάλξεις ὑποστηρίζων, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλό τι τῶν χρησίμων ὑπουργῶν. ὁ δὲ Διογένης ὁρῶν ταῦτα, ἐπεὶ μηδὲν εἶχεν ὅ, τι καὶ παράττοι (οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν ἐς οὐδὲν ἐχρᾶτο)

A Omnes enim quasi ad Tragœdias agendas impellebantur, & Iãbica personabãt, multúmque vociferabantur. Maximè autem Euripidis Andromedam canticis referebant, & Persei sermonem per vices recitabant. Plenáque adeo ciuitas erat pallidis & macilentis illis septimanis Tragœdis, notum illud,

At ô tyranne hominúmque diuorúmque, Amor,

& cætera quæ sequũtur, magna voce exclamantibus, & hoc in longum vsque, donec superueniente iam hyeme, frigus nimium obortum ab insania ac nugis istis cohiberet ipsos. Causſam verò eius rei vi-
B detur mihi præbuisse Archelaus Tragicus poëta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æstate, multóque æstu, Andromedæ fabulam ipsis egerat, ita vt multi ex theatro redirent febricitantes, & mentibus euersi postea in eandẽ tragœdiam delaberentur, obversante illorũ memorię Andromeda, ac Perseo vnà cũ Medusa singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparetur, quemadmodum vulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tempore plerosque doctorum
C inuasit: non vt ipsi quoque Tragœdias agant, nam in hoc minùs delirarent, alienis Iambicis, iísque haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & velut ante pedes expositа, semel moueri cœpêre, puta bellum istud aduersus Barbaros, & vulnus in Armenia acceptum, continuæque victoriæ illæ, nemo vnus iam est qui non historiam scribere velit: imò verò Thucydides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: &, vt apparet, verum illud tandem fuit, quod dicit: Bellum, omnium pater est: quandoquidem & historiarum scriptores tam multos procreauit, idque vnà hac plaga. Hæc igitur, ô amice, posteaquam viderem atque audirem, Sinopensis illius in mentem venit. Quando enim
D Philippus rex ferebatur cum exercitu iã aduentare, Corinthij omnes trepidi turbari cœperunt, & pro se quisque sedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem saxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciendo, denique alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, subministrando. Diogenes autem cùm hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet quod ageret: (nemo enim ipsum ad vllum aliquod ministerium adhibebat)

cincto circum ſe pallio, ſeriò admodum & ipſe dolium ſuum, in quo tum fortè habitabat, ſurſum ac deorſum per Cranium volutare cœpit: ac rogante quopiã ex familiaribus, &. Quid hoc, inquiente, Diogenes agis? Voluto reſpõdit ille, etiã ego dolium meum, vt ne ſolus otiosè feriari videar inter tot laborantes. Et ego igitur, ô Philo, vt ne ſolus mutus forem in hoc loquaci ac ſtrepero ſeculo, neque perinde ac comicum aliquod ſatellitium cum ſilentio hians præterueherer, non abs re facturum me eſſe arbitratus ſum, ſi, quoad poſſibile mihi eſſet, etiam ipſe dolium volutarem: non hiſtoriam ſcribendo, neque etiam ipſas res geſtas commemorãdo: non ita temerarius equidem ſum, neque etiam hoc de me timeas licet. Noui enim quantum periculum hoc ſit, ſi quis per ſaxa ac rupes volutet, & mæximè tale, quale meum eſt doliolum, ne validè quidem ſatis etiam fictum ac coctũ, adeo vt ſi quis exiguum aliquem lapillum ipſi illidat, ſtatim admodũ teſtæ colligendæ illi ſint. Quid igitur decretũ mihi eſt? & quo pacto bellum tutò capeſſam, ipſe extra teli iactum conſtitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunque hiſtoriã ſcribentem circunſtant, abſtinebo meipſum: admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones haſce modicas ſcribentibus ſubminiſtrabo, vt exædificationi ſaltem vnà cum illis adſim, etiamſi ab inſcriptione abfuero, ſummo tantùm digito videlicet lutum attingendo. Quanquam neque admonitione plerique opus eſſe ſibi ad hanc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad vadendũ, aut videndum, aut edendum, ſed planè facillimum ac prõptum, & cuiuſuis hominis eſſe exiſtimant hiſtoriam ſcribere, ſi quis modò exponere verbis poſſit quod vtcunque in mẽtem venit. Cæterùm noſti & ipſe, ô amice, quòd hoc neque facillimorum quippiam ſit, neque eorum quæ negligẽter ac temere componi poſſunt, ſed ſi quid aliud vſquam inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet, hoc certè habet, ſi quis, vt Thucydides ait, hiſtoriam quaſi perpetuam poſſeſſionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibuſdam etiam moleſtus videbor, illis maximè, quibus iam opus ſuum abſolutum eſt, & hiſtoria in publicum emiſſa. Quòd ſi verò etiam laudata eſt ab iis qui tum audierunt eam, inſania profectò fuerit ſperare illos immutaturos aliquid,

A ἀγελασάμενος ὁ περικώνιον, ταυτηνὶ μάλα δὴ αὐτὸς ἐκύλιε τὸν πίθον, ἐν ᾧ ἐτύγχανεν οἰκῶν, ἄνω τε κάτω τῆ κρανίᾳ· καί τινος τῶν συνήθων ἐρομένου, τί ταῦτα ποιῇς, ὦ Διόγενες, Κυλίω, ἔφη, κἀγὼ τὸν πίθον, ὡς μὴ μόνος ἀργεῖν δοκοίην ἐν τοσούτοις ἐργαζομένοις. καὶ τὸς οὖν, ὦ Φίλων, ὡς μὴ μόνος ἄφωνος εἴην ἐν ὅτῳ πολυφώνῳ τῷ καιρῷ, μηδ' ὥσπερ κωμικὸν δορυφόρημα, κεχηνὼς σιωπῇ παραφερόμην, καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον, ὡς δυνατόν μοι, κυλίσαι τὸν πίθον, ἄχ ἱστορίαν συγγράφειν, οὐδὲ πραγμάτειας αὐτὰς διεξιέναι· B ἄχ ὅτῳ μεγαλότολμος ἐγὼ, μηδὲ τοῦτο δείσῃς περὶ ἐμοῦ· οἶδα γὰρ ἡλίκος ὁ κίνδυνος, εἴ τῳ τῶν πετρῶν κυλίοι τις, ἢ μάλιστα, οἷς τοιοῦτον τὸ πιθάκνιον, οὐδὲ πάνυ καρτερῶς κεκερασμένυλον· δεήσει γὰρ αὐτίκα μάλα πρὸς μικρόν τι λιθίδιον πραγματείας συλλέγειν τὰ ὄστρακα. Εἰ οὖν ἔγνωσταί μοι; καὶ ὅπως ἀσφαλῶς μεθέξω τοῦ πολέμου, αὐτὸς ἐξω βέλους ἑστὼς, ἐγώ σοι φράσω, τὸν μὲν καπνὸν, καὶ κύματος, καὶ φροντίδων, ὅσαι τῷ συγγράφοντι ἐνίστανται, αἰρήσω ἐμαυτὸν, ἀλλ' ποιῶν. παραίνεσιν δέ τινα μικρὰν, καὶ C παραθήκας ταύτας ὀλίγας παραθήσομαι τοῖς συγγράφουσιν, ὡς κοινωνήσαιμι αὐτοῖς τῆς οἰκοδομίας, εἰ καὶ μὴ τῆς ἐπιγραφῆς, ἄκρῳ γε τῷ δακτύλῳ τοῦ πηλοῦ προσαψάμενος. καίτοι οὐδὲ παρὰ φαύλου οἱ πολλοὶ δὴν οἶον) σφίσιν ὅτι τὸ πρᾶγμα, ἢ μᾶλλον ἡ τέχνης τινὸς ὅτι τὸ βαδίζειν, ἢ βλέπειν, ἢ ἐσθίειν, ἀλλὰ πάνυ ῥᾷστον, καὶ πρόχειρον, καὶ ἄπονος εἶ) ἱστορίαν συγγράψαι, ὧν τις ἐρμηνεύσαι τὸ ἐπελθὸν δυνήσεται· τὸ δὲ, οἶσθά που καὶ αὐτὸς, ὦ ἑταῖρε, ὡς ἡ τῶν D μεταχειρίσεων, οὐδὲ ῥαθύμως συντεθεῖσα δυναμένων τοῦτ' ἔστιν, ἀλλὰ εἴ τι σὺ λέγεις, καὶ ἄλλο πολλῆς τῆς φροντίδος δεόμενον, ὧν τις, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ὡς ἀεὶ κτῆμα συντυχεῖν. οἶδα μὲν οὖν ἡμῖν πάνυ πολλοὺς αὐτῶν ὑπερφρονοῦντας, οἷσις ἢ μὲν πάνυ ἐπαχθὴς δόξω, καὶ μάλιστα ὁπόσοις ἀποτετέλεσται ἤδη, καὶ ὑπὸ τῷ καινῷ δέδεικται ἡ ἱστορία. εἰ δὲ καὶ ἐπήνηνται ὑπὸ τῶν τότε ἀκροασαμένων, μανία, εἴγε ἐλπὶς ὡς οἱ τοιοῦτοι μεταποιήσουσιν,

ἢ μετα-

ἢ μεταγράψοντί τι τῶν ἅπαξ κεκυρωμένων, καὶ ὥσπερ ἐς τὰς βασιλείους αὐλὰς ἀποκειμένων. ὅμως δὲ ὁ χεῖρον καὶ τοῖς αὐτοῖς σκείνους εἰρῆσθαι, ἵν' εἴ ποτε πόλεμος ἄλλος συρραγῇ, ἢ Κελτῶν τοῖς Γέταις, ἢ Ἰνδῶν τῶν Βακτρίους (ὁ γὰρ τοῖς ἡμᾶς γε τολμήσειεν ἄν τις ἀπόντων ἤδη κεκμηκόσιν) ἔχωσιν ἄμεινον σωτηρίαν, τὸν κανόνα τοῦτον προσάγοντες, ὥσπερ γε δόξῃ αὐτοῖς ὀρθὸς εἶναι· εἰ δὲ μή, αὐτοὶ μὲν καὶ τότε τῷ αὐτῷ πήχει, ὥσπερ καὶ νῦν, μεταχειρούμενοι τὸ πρᾶγμα· ὁ ἰατρὸς γάρ, ὁ πολὺν ἀνιάσας), ὡς πολῖται Ἀβδηρίται ἐκόντες Ἀνδρομέδην τραγῳδῶσι. διττοῦ γ' ὄντος τοῦ τῆς συμβουλῆς ἔργου, τὰ μὲν γὰρ αἱρεῖσθαι, τὰ δὲ φεύγειν διδάσκει, φέρε πρῶτα εἴπωμεν, ἅπερ φευκτέον τῷ ἱστορίαν συγγράφοντι, καὶ ὧν μάλιστα καθαρευτέον ἐπιτηδεύοντα, οἷς χρώμενος οὐκ ἂν ἁμάρτοι τῆς ὀρθῆς, καὶ ἐπ' εὐθὺ ἀγούσης, ἀρξάμενός τε οἷον αὐτῷ ἁρκτέον, καὶ τάξιν ᾗ τινα τοῖς ἔργοις ἐφαρμοστέον, καὶ μέχρι ἑκάστου, ᾗ ἃ σιωπητέον, καὶ οἷς ἐνδιατριπτέον, καὶ ὅσα παραμυθεῖσθαι ἄμεινον, καὶ ὅπως ἁρμόσας αὐτὰ ἐς σωφρόνως. ταῦτα μὲν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὕστερον· νῦν δὲ, τὰς κακίας ἤδη εἰπωμεν, ὁπόσας τοῖς φαύλως συγγράφουσι παρεγκολουθοῦσιν. ἃ μὲν οὖν κοινὰ πάντων λόγων ἐστὶν ἁμαρτήματα, ἔν τε φωνῇ, καὶ ἁρμονίᾳ, καὶ δυσφωνίᾳ, ᾗ τῇ ἄλλῃ ἀτεχνίᾳ, μακρὸν τε ἂν εἴη ἐπελθεῖν, καὶ τῆς παρούσης ἐκτροπῆσαι οὐκ ἴδιον. κοινὰ γὰρ, ὡς ἔφην, ἀπάντων λόγων ἐστὶν ἁμαρτήματα ἔν τε φωνῇ, καὶ ἁρμονίᾳ. ἃ δὲ ἐν ἱστορίᾳ διαμαρτάνουσι, τὰ τοιαῦτα ἂν δύοις ἐπιτηρῶν, οἷα καὶμοὶ πολλάκις ἀκροωμένῳ ἔδοξε, καὶ μάλιστα ᾧ ἅπασιν αὐτοῖς αἰσθάνεσθαι πεπόνηται. οὐκ ἀκμὴν δὲ μεταξὺ καὶ ὑπομιμνήσκεσθαι ἔνια, παραδείγματος ἕνεκα, τῶν ἤδη ὅτου συγγεγραμμένων· καὶ πρῶτόν γε σκῆψιν, ἥλιστον ἁμαρτάνουσιν, ὅταν σκηπτόμενοι. ἀμελήσαντες γὰρ οἱ πολλοὶ αὐτῶν τοῦ ἱστορεῖν τὰ γεγενημένα, τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν διατείνουσι· τοὺς μὲν οἰκείους, εἰς ὕψος ἐπαίροντες, τοὺς πολεμίους δὲ, πέρα τοῦ μετρίου καταῤῥίπτοντες·

A aut transſcripturos eſſe eorum quæ iam ſemel edita atque auctorata, & quaſi in regiam aulam relata ſunt. Sed tamen nō abs re fuerit etiam eos ipſos admonere hîc, vt ſi quando bellum aliud exortum fuerit, vel Galatarum contra Getas, vel Indorum cōtra Bactrianos (neque enim aduerſum nos puto quiſquā aliquid mouere ſuſtinebit, cūctis iam perdomitis & ſub iugum miſſis) meliùs ac rectiùs componere tamen poſſint adhibita hac quaſi quadam regula, ſi modò recta eadem ipſis videbitur: ſin minùs, ipſi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negotium: medicus autem non admodum ægrè feret, ſi omnes Abderitæ iſti volētes ac vltro Andromedæ fabulam agant. Porrò quādo duplex huius conſilij opus eſt, (alia enim eligere ac ſequi docet, alia verò vitare) principiò age dicamus quænam fugienda ſint ei qui hiſtoriam ſcribet, & à quibus integrū ac purum maximè præbere ſe debeat. Deinde quibus rebus vtendo non aberrauerit à recta via, & eò quò tēdit, ducēte: nempe quo exordio incipiendum ſit, quo ordine res quæque iungendæ inter ſe & componendæ ſint, quis modus ſingulis adhibendus, quæ ſilētio prætereunda, quibus immorandum; & quæ curſu prętereuehi ſatius ſit, quomodo exponenda eadē & coaptanda ſint. Atq; hęc quidem & his ſimilia poſteriore loco tractabimus, nunc autem vitia ea commemorabimus, quæ malè ſcribentes aut componentes ſequi ſolent. Quæ igitur communia ſcriptorum vitia ſunt, in verbis, in ſonoritate, in ſententia, & cæteris malè & inſcitè compoſitis, longum fuerit perſequi, & à præſenti inſtituto etiam alienum. Nam communia, vt dixi, omnium ſermonum vitia ſunt, quę in verbis & cōcinnitate vocum peccantur. Quæ verò in hiſtoria peculiariter quidam peccant, ea facilè deprehendas obſeruando, id quod & mihi ſępenumero vſu venit, inter auſcultandum, & maximè ſi omnibus illis aures apertas prębueris. Sed non intempeſtiuum fuerit interea etiam exempli cauſſa quędam eiuſmodi repetere & commemorare, quę iam ita cōpoſita atque edita habentur. Ac primum quidem illud, quantū peccent, conſideremus. Nā plerique ipſorū neglecto eo vt rem ipſam perinde vt geſta eſt exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorātur, ſuos quidem in cœlum extollentes, contrà autem hoſtes vltra modum deprimentes:

B

C

D

Vitia hiſtorico fugiēda.

Hiſtoria proprium.

ignari videlicet quòd nõ angusto aliquo Isthmo diuisa & interseptа sint historia & encomium, sed magno quodam muro per medium eunte distincta, & musicorũ illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas, quod dici solet, inter se distant. Siquidem ille qui encomium scribit, hoc vnum spectat, vt quibuscunque modis possit, eum quem laudandum suscepit, extollat atq; oblectet: ac etiãsi per mendacium fortè id consequatur quò tendit, parum id curat. At contrà historia nihil falsum inseri sibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorum pueri, eam quę trachéa siue aspera vocatur, quicquam potus aut cibi in se recipere. Rursum nescire iidem videtur quòd & poëtice quidem & poëmata aliud promittunt, aliud historiæ, regulásque diuersas habent. Nam illic quidem libertas nullius alterius arbitrio subiecta est, vnáque hæc lex est, quicquid poëtæ ipsi visum fuerit. Diuino enim spiritu agitur, & à Musis dependet, illarum numine afflatus: & siue equos alatos curru iungere voluerit, siue alios super aquam, aut in summas aristas cursuros per illas attollet, nemo vetat: neque etiam quando Iupiter ipsorum ex vna catena alligata in sublime attraxerit pariter terram & mare, quicquam ex eo sibi metuunt, ne videlicet dirupta illa conterantur ac pereant omnia illa deorsum præcipitata. Sed & si Agamemnonem laudare volunt, nemo prohibet quominus illum Iouı similem faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autem ad pectus attinet, fratri ipsius Neptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino compositum quendam ex omnibus diis oportet esse filium illum Atrei & Aëropes. Neque enim sufficit Iupiter, neque Neptunus, neque Mars, vt singuli illius pulchritudinem ac formam compleant. At verò historia si quam huiuscemodi adulationem recipiat, quid aliud quàm pedestris quædam poëtice redditur, grandiloquentia ista verborum carens, cæterùm reliquas illas præstigias ac vanitates nudas absque versibus, & ob hoc etiam magis conspicuas ostentans? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum vitium fuerit, si quis nesciat ea quæ historiæ propria sunt, ab iis quæ sunt poëtices, seperare, sed introducit in historiam alterius ornamenta & fucum, fabulas videlicet & laudes, & eos qui in his rebus veritatis excessus fiunt:

A ἀγνοοῦντες ὡς ὑ τενῷ τῷ Ισθμῷ διώρισται καὶ διατετείχισται ἡ ἱστορία πρὸς τὸ ἐγκώμιον, ἀλλά τι μέγα τεῖχος τὸ μέσῳ ὄζὶν αὐτῶν, καὶ τὸ τῶν μουσικῶν δὴ τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, ὅτι πρὸς ἄλληλα. εἴ γε τῷ μὲν ἐγκωμιάζοντι, μόνα ἑνὸς μέλει, ὁπωσοῦν ἐπαινέσαι καὶ διαφεῖναι τὸν ἐπαινούμενον· καὶ εἰ ψευσαμένῳ ἐπαρκέσει τυχεῖν τοῦ τέλους, ὀλίγον δὼ φροντίσειεν. ἡ δὲ οὐκ ἂν τι ψεῦδος ἐμπέσοι ἡ ἱστορία, ὑδὲ ἀκαριαῖον διάδρομοι, ὑ μᾶλλον, ἢ τὴν ἀρτηρίαν ἰατρῶν παῖδες φασι, τὴν τραχεῖαν, προσδέξασθαι δὼ τι ἐς αὐτὴν καταποθέν. ἔτι ἀγνοεῖν ἐοίκασιν οἱ τοιοῦτοι, ὡς ποιητικῆς μὲν, καὶ ποιημάτων, ἄλλαι ὑποκείσθω, καὶ νόμοι ἴδιοι· ἱστορίας δὲ, ἄλλοι. ἐκεῖ μὲν γὰρ, ἀνεμπόδιστος ἡ ἐλευθερία, καὶ νόμος εἷς, ὃ δόξαι τῷ ποιητῇ. ἔνθεος γὰρ καὶ κάτοχος ὑπὸ Μουσῶν, κἂν ἵππων ὑποστήσειεν ἅρμα ζεύξασθαι θέλῃ, κἂν ἐφ' ὕδατος ἄλλους, ἢ ἐπ' αὐθερίων ἀχέων θεσπεσίους διαβιβάσοντας, φθόνος οὐδεὶς, ὑδὲ ὁπότερον ὁ Ζεὺς αὐτῶν ὑποσπάσας μιᾶς σειρᾶς διακόπους, αἰωρῇ ὁμοῦ γῆν καὶ θάλατταν, δείσασι, μὴ ἀπορραγείσης ἐκείνης, συντριβῇ τὰ πάντα καταπεσόντα. ἀλλὰ κἂν Ἀγαμέμνονα ἐπαινέσαι θέλωσιν, ὑδεὶς ὁ κωλύσων, Διὶ μὲν αὐτὸν ὅμοιον εἶναι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα, τὸ στέρνον δὲ τοῦ ἀδελφῷ αὐτοῦ τοῦ Ποσειδῶνι, τὸν δὲ ζωστῆρα, τοῦ Ἄρεϊ· καὶ ὅλως, συνθετόν ἐκ πάντων θεῶν γεγράφθαι δεῖ τὸν Ἀτρέως καὶ Αερόπης. ὑ γὰρ ἱκανὸς ὁ Ζεὺς, ὑδὲ ὁ Ποσειδῶν, οὐδὲ Ἄρης, μόνος ἕκαστος διαπληρῶσαι τὸ κάλλος αὐτοῦ· ἡ ἱστορία δὲ, εἰ τινα κολακείαν τοιαύτην προσλάβοι, τί ἄλλο, ἢ πεζή τις ποιητικὴ γίγνεται, τῆς μεγαλοφωνίας μὲν ἐκείνης ἐστερημένη, τὸν λοιπὸν δὲ τερατείαν γυμνὴν τῶν μέτρων, καὶ δι' αὐτὸ βδελυκτοτέραν ἐκφαίνουσα; μέγα τοίνυν, μᾶλλον δὲ ὑπέρμεγα τοῦτο κακὸν, εἰ μὴ εἰδείη τις χωρίζειν τὰ ἱστορίας, καὶ τὰ ποιητικῆς, ἀλλ' ἐπεισάγῃ τῇ ἱστορίᾳ τὰ τῆς ἑτέρας κοσμήματα, τὸν μῦθον, καὶ τὸ ἐγκώμιον, καὶ τοὺς ἐν τούτοις ὑπερβολάς·

ὥσπερ αὖ εἴ τις ἀθλητὴ τῶν καρτερῶν τοῦ- A non ſecus ac ſi quis athletæ alicui iſtorũ
τον, καὶ κομιδῇ πορφύραν, ἀλουργέσι πε- validorum & vehementer robuſtorum
βάλοι, καὶ τἄλλῳ κόσμῳ τὰ ἐπιτήδεια purpuram induat, ac cæteris ornamentis
καὶ φύκιον ἐντείβοι, καὶ ψιμύθιον τῷ meretriciis eum exornet, præterea &
προσώπῳ. Ἡρακλῆς, ὡς καταγέλαστον αὐ- fuco & ceruſſa faciem eius oblinat. Vt
τὸν ἀπεργάσαιτο, αἰσχύνας τὸ κόσμῳ ἐκεί- enim, Dij boni, omnino ridiculum red-
νῳ. καὶ ὁ τοῦτο φημὶ ὡς ἀεὶ καὶ ἐπαινετέον deret, deformãdo ipſum ornatu illo? At-
ἐν ἱστορίᾳ ἐνίοτε· ἀλλ' ἐν καιρῷ τῷ προσή- qui nõ hoc dico, quaſi non laudandum in
κοντι ἐπαινετέον, καὶ μέχρι ἐπακτέον τῷ hiſtoria interdum ſit; ſed ſuo loco & tem-
σώματι· ὃ μὴ ἐπαλθὲς τοῖς ὕστερον ἀνα- pore laudandum, modúmq; rebus adhi-
γνωσομένοις αὐτά, καὶ ὅλως, πρὸς τὰ ἔπει- bendum eſſe cenſeo, ne qua moleſtia affi-
τα χρονιστέον τὰ τοιαῦτα, ἀπὸ μικρὸν ὕστε- ciantur ij qui in poſterum hæc eadem a-
ρον ὑποδείξομεν. ὅσοι δὲ οἴονται καλῶς ἁρμό- B liquando legent. Et in ſumma, ita hæc o-
ρᾳν εἰς δύο τὴν ἱστορίαν, εἰς τὸ τερπνόν, καὶ mnia moderanda ſunt, quaſi poſteris, nõ
χρήσιμον, καὶ ἀφ' τοῦτο εἰσποιοῦσι καὶ τὸ εἴ- præſentibus ſcribantur, vt & paulo pòſt
καιρον εἰς αὐτήν, ὡς τερπνόν, καὶ ὠφελι- oſtendemus. Porro qui putãt rectè diui-
μον τοῖς ἐντυγχάνουσι, ὁρᾷς ὅσον πλανῶν- di in duo hiſtoriam, puta in iucundum, &
ται τῆς ἀληθοῦς ἡμαρτήκασι; πρῶτον μὲν, χωρὶς τῆ ἁμαρ- vtile: & ob hoc & encomium in eam in-
τήσεσθαι χρώμενοι. ἓν γὰρ ἔργον ἱστορίας καὶ τέ- troducunt, tanquam quod & iucundũ ſit,
λος, τὸ χρήσιμον, ὅταν ἐκ τῆς ἀληθοῦς μό- & delectet legentes: vides nimirum quã-
νης σωπᾶται· τὸ τερπνὸν δὲ, ἄμεινον μὲν εἰ tum à vero aberrent: primùm quidẽ diui-
καὶ αὐτὸ παρακολουθήσειεν, ὥσπερ καὶ κάλ- ſione mala atque adulterina vtentes.
λος ἀθλητῆ· εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν κωλύσει ἀφ' Vnum enim opus eſt hiſtoriæ, & vnus fi-
Ἡρακλέους μὲν εἶναι Νικόστρατον τὸν Ἰσιδό- C nis, vtilitas, quę ex ſola veritate conciliatur. Iucundum verò ſi & ipſum ſequatur,
melius quidem hoc, perinde vt ſi forma
ſeu pulchritudo athletã: ſin minùs, nihil
vetat ab Hercule prognatum eſſe Nico-
ſtratũ illum Iſidoti filium, generoſus cùm
ſit, & vtroque colluctatore ſuo fortior, e-
tiamſi ipſe quidem quod ad faciem attinet, turpiſſimus videatur: Alcæus autem
formoſus ille Mileſius colluctetur cũ eo,
amaſius quoque, vt aiũt, ipſius Nicoſtrati
exiſtẽs. Quare hiſtoria ſiquidem obiter,
& velut auctarij modo, iucunditatem ad-
ditam habeat, complures amatores ad ſe
alliciet: ſed quatenus perfectũ atque in-
tegrum, ídque ſolum habet, quod pecu-
liare ac proprium ipſius eſt, veritatis ex-
poſitionẽ dico, non magnã pulchritudi-
nis rationẽ aut curã habet. Præterea etiã
illud dicere non indignũ fuerit, quòd ne-
que iucũdum adeo in hiſtoria, quod val-
de fabuloſum eſt & ad laudẽ maximè in-
clinat, vtrobique auditoribus eſſe ſolet,
dum non de fece hominũ, ac multa pro-
miſcuáq; plebe hoc intelligamus, ſed de
iis qui iudicãtium more, atque adeò, per
Iouem, ſycophantarum modo auſcultãt,
quos nihil ſubterfugere facilè poteſt, vt-
pote ipſo etiã Argo acutiùs, ac toto cor-
pore vndique omnia intuentes, menſa-
riorum autem more, ſingula eorum quæ
dicuntur, accuratè ac diligẽter explorantes, ita vt alia quidẽ velut adulterina re-
iiciãt, ea verò quę proba ſunt & legitima,

& quæ typum ſeu formã accuratè & expreſſe referunt, recipiãt atque approbẽt. Ad quę etiam reſpicere decet eos qui hiſtoriam componunt, aliorum autem nullam aut paruam habere rationem, etiamſi rũpantur laudatores. Si verò neglectis hiſce ſtudebis hiſtoriam ſupra modũ delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuſcemodi adulationibus, celerrimè ſimilem illam reddes Herculi in Lydia. Vidiſſe enim alicubi te conſentaneum eſt pictum illum Omphalæ ſeruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum, illa videlicet, pelle ipſius leonina veſtita, & clauã manu tenente, eóque Herculem ſcilicet prę ſe ferente, ipſo autem ih crocoto & purpura lanã trahente, & vapulante ab Omphale ſandalio, &, quod turpiſſimum ſpectaculum eſt, veſtitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atque ipſo deo virilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidẽ fortaſſis etiam hæc tua laudabunt, pauci verò illi quos tu cõtemnis, ſuauiter admodum & ad ſatietatem vſque ridebũt, aſpicientes indoctam-ac diſſonam maléque cohærẽtem rei cõpoſitionem. Nam quod vniuſcuiuſq; rei proprium eſt, id pulchrũ eſt. hoc ſi mutaueris, deforme id ipſum vſu reddetur. Omitto hîc dicere quòd ipſæ quoque laudes vni fortaſſe alicui iucũdę ac delectabiles ſunt, ei puta qui laudatur: cæteris verò moleſtæ, & maximè ſimmodicos veri exceſſus ſiue hyperbolas habuerint, quales ipſas plerique faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudãt, venantur, & eò vſque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifeſtam reddant. Neque enim ſecundùm artem hoc facere norunt, neque adulationem tegũt, ſed irruentes, cõferta omnia & incredibilia & nuda exponũt: quare neque illud conſequuntur, quod maximè intendunt. Nã qui laudantur ab ipſis, oderunt multo magis ipſos & auerſantur, vt adulatores: rectè ſanè faciẽtes, & maximè ſi virili ac generoſo animo pręditi ſunt: quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui ſingulare certamen Alexandri &. Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hunc potiſſimùm locum quo pugnam hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam apud regem gratiam hoc pacto initurum eſſe, aſſignatis illi falsò rebus quibuſdam præclariſsimè geſtis, & effictis operibus veritatem excedentibus)

A κὴ ἀκριβῆ τὸν τύπον τοῦ θὸς ἀποβλέποντα χρὴ κὴ συγχέαφιν, τῶν δ' ἄλλων ὀλίγον φροντίζειν, κἂν ὑβρίζωσιν ἐπαινοῦντες. ἰὼ δ' ἀμελήσας ἐκείνων, ἡδυπάθης πόρρω τ' μετείης τῶν ἱστορίαν μύθοις, & ἐπαίνοις, & τῇ ἄλλῃ θωπείᾳ, πάχις' ἂν ὁμοίαν αὐτῷ ἐξεργάσαιο τῷ ἐν Λυδίᾳ Ηρακλέ. ἐωρακέναι γάρ που σε εἰκὸς γεγραμμένον, τῇ Ομφάλῃ δουλεύοντα, πάνυ ἀλλόκοτον σκευὴν ἐσκευασμένον, ἐκείνου μὲν, τὸν λέοντα αὐτῷ περιβεβλημένον, κὴ ὃ ξύλον ἐν τῇ χερὶ ἔχοντα, ὡς Ηρακλέα δῆθεν ὄντα, αὐτὸν δὲ, ἐν κροκωτῷ, & B πορφυρίδι, ἔρια ξαίνοντα, κὴ παιόμενον ὑπὸ τῆς Ομφάλης τῷ σανδάλῳ· & ὃ θέαμα αἴσχιστον, ἀφεστῶσα ἡ ἐσθὴς τοῦ σώματος, & μὴ συμφερομένη, κὴ τοῦ θεοῦ ὃ ἀνδρωδέστατον ἀχρημόνως καταθηλυνόμενον. κὴ οἱ μὲν πολλοὶ, ἴσως & ταῦτά σου ἐπαινέσονται· οἱ ὀλίγοι δὲ ἐκεῖνοι, ὧν σὺ καταφρονεῖς, μάλα ἡδὺ, κὴ ἐς κόρον γελάσονται, ὁρῶντες ὃ ἀσύμφυλον, κὴ ἀνάρμοστον, & δυσκόλληκτον τῷ πράγματος. ἑκάστου γὰρ δή ἴδιόν τι, καλόν ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο C ἀναλλάξας, ἀναλλὲς ὃ αὐτὸ ποιήσεις τῶν. ἐθέλειν λέγειν ὅτι οἱ ἔπαινοι, ἐνίοτε ἴσως τερπνοὶ, τοῖς δ' ἄλλοις, ἐπαχθεῖς· κὴ μάλιστα ἰὼ ὑπερφυεῖς τὰς ὑπερβολὰς ἔχωσιν· οἷς αὖθις οἱ πολλοὶ ἀπορέζονται, τὸν δίνοιαν τὸν ποιὰ τῶν ἐπαινουμένων ὑπερώμενοι, κὴ ἀνεξετάστως ἔχοντες, ἄχρι τοῦ παῦσι πρόφασιν τὸν κολακείαν ἐξεργάσασθαι· οὐδὲ γὰρ κὴ τέχνῃ αὐτὸ δρᾶν ἴσασιν, ἀλλ' ὑπεσκιάζωσι τὸν θωπείαν· ἀλλ' ἐμπεσόντες, ἀθρόα πάντα κὴ ἀπίθανα, κὴ γυμνὰ διεξίασιν· ὥστε οὐδὲ τυγ- D χάνωσιν ἃ μάλιστα ἐφίενται. οἱ γὰρ ἐπαινούμενοι ποῖς αὐτῶν, μισοῦσι μᾶλλον, κὴ ἀποστρέφονται ὡς κόλακας, ὧν ποιοῦντες, κὴ μάλιστα ἰὼ ἀνδρώδη τὰς γνώμας ὦσιν. ὡσπερ Αλεξάνδρῳ μονομαχίαν γράψαντος Αλεξανδρέως, κὴ Πώρου, κὴ διαγωνίσαντος αὐτῷ τοῦτο μάλιστα τὸ χωρίον τῆς γραφῆς (ὡς ἔτο γὰρ χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα τῷ βασιλεῖ, ὑπερφυῆ δόντι ἀρετῆς πηνὶ αὐτῷ, & ἀπατηλὰ πλάττων ἔργα μείζω τ' ἀληθείας) λαβὼν ἐκεῖνος τὸ βιβλίον,

(πλέοντες δ' ἐτύγχανον ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Υδάσπῃ) ἔρριψεν ὅτι κεφαλὴν ἐς τὸ ὕδωρ, ἐπειπών, καὶ σὲ δὲ οὕτως ἐγχελῶ, ὦ Ἀριστόβουλε, τοιαῦτα ὑπὲρ ἐμοῦ μονομαχοῦντα, καὶ ἐλέφαντας ἐν ἀκοντίῳ φονεύοντα. καὶ ἐμμανὲς γε οὕτως ἀγανακτήσειν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅς γε οὐδὲ τιμὴν τῷ ἀρχιτέκτονος τόλμαν ἰσώσεσθαι, ὑποχρωμένῳ τὸν Ἄθω εἰκόνα ποιήσειν αὐτοῦ, καὶ μεγαλυνούσῃ τὸ ὄρος ἐς ὁμοιότητα τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ κόλακα μὲν ἀνθρώπου γνωρίσαντα τὸν αὐθέντην, οὐκ ἔτ' ἂν ἐπὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως ἔχεσθαι. ποῦ τοίνυν τὸ τερπνὸν ἐν τούτοις, οὐκ ἐρεῖ τις εἰ μὴ τὸν κωμῳδὸν αὐτὸν εἶναι, ὡς χαίρειν τὰ τοιαῦτα ἐπαινούμενον; ὃν καὶ τὰς πόδας οἱ ἔλεγχοι· ὥσπερ οἱ ἄμορφοι τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστά γε τὰ γυναῖα τοῖς γραφεῦσι προσκαλοῦνται ὡς καλλίους αὐτὰς γράψαι· οἷον δὴ ἄμεινον ἔχειν τινὰ ὄψιν, ἢ ὁ γραφεὺς αὐτῆς ἐρυθήματί τε πλέον ἐπαναθήσει, καὶ τὸ λευκὸν ἐλεφαντίνῃ πολὺ τῷ φαρμάκῳ. τοιοῦτοι τῶν συγγραφόντων οἱ πολλοί εἰσι τὸ τήμερον, καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ χρήσιμον, ὃ, τι δὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐλπίσωσι, θεραπεύοντες· οἷς μισεῖσθαι καλῶς εἶχεν, ἐς μὲν τὸ παρὸν, κόλακας προδήλους, καὶ ἀτέχνους ὄντας· ἐς τοὔπιον δὲ, ὑποπτον ταῖς ὑπὲρ σολαῖς τοῦ ὅλου προσωπείαν ἀποφαίνοντας. εἰ δέ τις πάντως τὸ τερπνὸν ἡγεῖται καταμεμίχθαι δεῖν τῇ ἱστορίᾳ πάσῃ, τὰ ἄλλα, ἃ σοὶ ἀληθείᾳ τερπνά ἐστιν ἐν τοῖς ἄλλοις κάλλεσι τοῦ λόγου· ὧν ἀμελήσαντες οἱ πολλοὶ, τὰ μηδὲν προσήκοντα ἐπεισεχυκλοῦσιν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ διηγήσομαι ὁπόσα μέμνημαι ἔναγχος ἐν Ἰωνίᾳ συγγραφέων τινῶν, καὶ, νὴ Δία, ἐν Ἀχαίᾳ πρόσφην ἀκούσας τὸν αὐτὸν τοῦτον πόλεμον διηγουμένων· καὶ πρὸς Χαρίτων, μηδεὶς ἀπιστήσῃ τοῖς λεγομένοις, ὅτι γὰρ ἀληθῆ ἐστι κἂν ἐπωμοσάμην, εἰ ἀσφαλὲς ὦ ὅρκον ἐν τῷ συγγράμματι· εἷς μὲν τις αὐτῶν ἀπὸ Μουσῶν ἤρξατο, προσκαλῶν τὰς θεὰς συνεφάπτεσθαι τοῦ συγγράμματος. ὁρᾷς ὡς ἐμμελὴς ἡ ἀρχὴ, καὶ πρέπουσα ἡ ἱστορία, καὶ τοιούτῳ εἴδει τῶν λόγων πρέπουσα; εἶτα μικρὸν ὑποβάς, Ἀχιλλέα μὲν, τὸν ἡμέτερον αὐτοκράτορα εἰκάζε,

Alexander accepto libro (nam tum fortè in flumine Hydaspe nauigabant) proiecit præcipitem in aquam: Et te, inquiens, eodem modo decebat Ariſtobule præcipitari, qui talia pro me ſingulari certamine pugnaueris, & elephantos ſagitta interfeceris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander, vt qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicentis ſe montem Atho ad illius imaginem efficaturum eſſe, montémque ipſum illius ſimilitudine exornaturum: ſed ſtatim pro adulatore, homine illo agnito, non ampliùs neque ad cæteras res eodem vt antea vſus eſt. Vbi igitur delectabile illud in hiſce manet? niſi ſi quis vehementer amens adeò foret, vt oblectaretur huiuſcemodi laudibus, quarum vanitas & confutatio ante pedes & in promptu eſſet: perinde vt homines deformes interdum ſolent, & præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant vt ſe quampulcherrimas pingant. Arbitrãtur enim meliùs habituram ſibi eſſe faciem, ſi pictor ipſis & plurimum ruborem illinat, & multũ candoris intermiſceat pigmẽto. Tales plerique ſcriptorũ hodie ſunt, qui & proprium & vtile quod ex hiſtoria ſperandum fuerat, palpando tractant: quos odio habere cõueniebat, vt qui in præſenti adulatores manifeſti & inertes ſint, & in poſterũ ſuſpectum reddant totum negotium propter nimios veritatis exceſſus, & incredibilitatem. Quòd ſi verò quiſpiam exiſtimat omnino iucũditatem per totã hiſtoriam admixtã eſſe debere, præſtet cætera illa quę re vera delectabilia ſunt, inter reliqua ornamenta orationis, quibus plerique neglectis, ea quę nihil ad rem pertinent, ingerunt atque inuoluũt: ego verò etiam narrabo quæ non ita multo antè memini me audire, cũ in Ionia hiſtoriarum ſcriptores, atque adeo per Iouem in Achaia quoque nuper quoſdam auſcultarem idem hoc bellum exponentes. Ac per Gratias, ne quis pro dubiis aut incertis ea habeat quę dicẽtur. Nam vel iureiurando affirmare auſim, ſi modò vrbanũ foret, iuſiurandum inſerere commentario, vera illa eſſe. Ac vnus quidem ipſorum ſtatim à Muſis exordiebatur, inuocando deas, vt ipſæ ad opus hoc deſcribendũ adeſſe vellent. Vidésne quàm ſcitum principium, & in promptu hiſtoria, & tali orationis figuræ conueniens? Deinde paulum progreſſus, Achilli quidem noſtrum Imperatorem cõparabat,

Therſitæ autem regem Perſarum: ignorans videlicet quòd Achilles multo melior futurus ipſi fuerat, ſi Hectorem potiùs quàm Therſitem interfeciſſet, & ſi prior quidem bonus quiſpiam fugeret, perſequeretur autē ipſum multo clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo encomium quoddam, quo dignus eſſe qui conſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas, videri volebat. Hinc autem deſcendens, etiam patriam ſuam Miletum laudabat, illud addens, quòd rectiùs faceret ipſe quàm Homerus, quoniam ille nuſquam patriæ ſuæ mētionem feciſſet. Poſtremò ad finem proœmij pollicebatur nominatim ac planis verbis, ſeſe noſtras res in maius ſublaturum, Barbaros autem contrà etiam ipſum per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac hiſtoriam quidem in hunc modum incipiebat, ſimul & cauſſas vnde id bellū cœpiſſet, commemorando: Nam ſceleſtiſſimus ac peſſimè perditus iſte Vologeſus bellum mouere cœpit ob talem cauſſam. Atque hic quidem in hūc modum. Alter verò quidam Thucydidis imitator ſummus quiſpiam, & ad archetypum ſeu primum exemplar admodum bene comparatus, etiam principium perinde vt ille, ſuo proprio nomine appoſito fecit, feſtiuiſſimum illud quidem omnium principiorum, & Atticum animum planè ſpirans. Vide enim: Creperius, inquit, Calpurnianus Pompeiopolita cōſcripſit bellum Parthorum ac Romanorum, quo pacto illud inter ſe geſſerunt, ſtatim ab eo exorſus, quando illud primùm moueri cœptum eſt. Quare poſt tale vtique principium, quid tibi cætera ampliùs dicam? quomodo videlicet in Armenia perorauerit, Corcyrenſem illum oratorem ſe ipſum exhibendo, aut qualem Niſibenis peſtem immiſerit, quia partes Romanorum ſequi noluerant: à Thucydide mutuatus omnia prorſus, excepto ſolo Pelaſgico, & longis muris, in quibus tum habitarunt illi qui temporibus illis peſte laborabant. Cætera verò etiam ab Æthiopibus exorſus eſt: quare & in Ægyptum deſcendit, & in terram regis multam, in illáque ibi manſit: rectè ſanè faciens. Ego itaque relicto illo ſepeliente adhuc miſeros Athenienſes Niſibe, abij, ſatis ſciens etiam ea quæ me digreſſo dicturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud abundè multum nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi conſentanea atque ſimilia dicere, ſi parum reueritus, ea quæ ſunt ipſius illius, dixerit quiſpiam, vt μικρὰ κἀκεῖνα, hoc eſt, parua & illa: &, ὡς ἂν αὐτὸς ἂν φαίης, id eſt, vt etiam ipſe dixeris: &,

A Θερσίτην, τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, οὐκ εἰδὼς ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀμείνων ἦν αὐτῷ, εἰ Ἕκτορα μᾶλλον ἢ Θερσίτην καθῄρει. Καὶ εἰ μὲν πρόσθεν μὴ ἐφθέγξατό τις, ἐδόκει δέ μιν μέγ' ἀμείνων. εἶτ' ἐπῆλθεν αὐτὸς τι ἐγκώμιον, καὶ ὡς ἄξιος εἴη συγγράψαι τὰς πράξεις, ὅτων λαμπρὰς ὕσας. ἤδη δὲ κατιών, ἐπῄνει καὶ τὴν πατρίδα τὴν Μίλητον, προσθείς, ὡς ἄμεινον ποιοῖ τοῦτο τοῦ Ὁμήρου, μηδὲν μνησθέντος τῆς πατρίδος. εἶτ' ὀπίσω τοῦ προοιμίου ὑπισχνεῖτο διαῤῥήδην καὶ σαφῶς, ὅτι μεῖζον μὲν ἄρξει τὰ ἡμέτερα, τοὺς βαρβάρους δὲ καταπολεμήσει

B αὐτὸς, ὡς αὖ δύνηται. καὶ ἤρξατό γε τῆς ἱστορίας ὧδε, αἰτίαν ἅμα τοῦ τε πολέμου ἀρχὴν διεξιών. ὁ γὰρ μιαρώτατος, καὶ κάκιστος ἁπάντων Οὐολόγαισος, ἦρξε πολέμου, δι' αἰτίαν τοιάνδε τινά. ἕτερος δὲ Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἄκρος, οἷος δὴ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος, καὶ τὴν ἀρχὴν ὡς σκῆπτρον, σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἦρξάτο, χρησιμώτατον ἀρχῶν ἁπασῶν, καὶ θυμοῦ τοῦ Ἀττικοῦ ἀποπνέουσαν. ὅστις δέ, Κρεπέριος Καλπουρνιανὸς Πομπηϊόπολίτης, συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Παρθυαίων

C καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησάν τε πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος βύθιος ξυνισταμένου· ὥστε μετά γε τοιαύτην ἀρχήν, τί ἄν σοι τὰ λοιπὰ λέγοιμι, ὁποῖα ἐν Ἀρμενίᾳ ἐδημηγόρησε, τὸν Κερκυραῖον αὐτὸν ῥήτορα ἐπιδεικνύμενος; ἢ οἷ Νισιβηνοῖς λοιμὸν, τοῖς μὴ τὰ Ῥωμαίων αἱρουμένοις, ἐπήγαγε, πρόδηλα Θουκυδίδου χρησάμενος ὅλον ἄρδην, πλὴν μόνου τοῦ Πελασγικοῦ, καὶ τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν, ἐν οἷς οἱ τότε λοιμώξαντες, ᾤκησαν· τὰ δ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας ἦρξατο, ὥστε

D καὶ ἐς Αἴγυπτον κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως χώραν τὴν πολλήν· καὶ ἐν ἐκείνῃ γε ἔμεινεν εὖ ποιῶν. ἐγὼ γ' οὖν θαυμάσαιμι ἂν τὸν ἔτι καταλιπόντα τοὺς ἀθλίους Ἀθηναίους ἐν Νισίβει, ἀπελθόντα ἀκριβῶς εἰδότα ὅσα ἀπελθόντος ἐρεῖν ἔμελλε. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ὑπερχαῶς πολὺ νῦν ἔστι, δοκεῖσθαι τοῦτο εἶναι τοῖς Θουκυδίδου ἐοικότα λέγειν, εἰ ὀλίγον ἐκτρέψας, τὰ αὐτοῦ ἐκείνου λέγοί τις, μικρὰ κἀκεῖνα, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν φαίης,

οὐ δι' αὐτὸν νὴ Δία, καὶ εἶνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. ὁ γὰρ αὐτὸς οὗτος συγγραφεὺς, πολλὰ καὶ τῶν ὅπλων, καὶ τῶν μηχανημάτων, ὡς Ρωμαῖοι αὐτὰ ὀνομάζουσιν, οὕτως ἀνέγραψε, καὶ τάφρον, ὡς σκῶλοι, καὶ γέφυραν, καὶ τὰ τοιαῦτα. καί μοι σὺν ὀπίσω ἦλιξ ὁ ἀξίωμα τῆς ἱστορίας, καὶ ὡς Θουκυδίδῃ πρέπον, μεταξὺ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων, τὰ Ἰταλιωτικὰ ταῦτ' ἐγκεῖσθαι, ὥσπερ τὴν πορφύραν ὑπικοσμοῦντα, καὶ ἐμπρέποντα, καὶ πάντως συνᾴδοντα. ἄλλος δέ τις αὐτῶν, ὑπόμνημα τῶν γεγενότων γυμνὸν συναγαγὼν ὑπεγραφῇ, κομιδῇ πεζὸν, καὶ χαμαιπετὲς, οἷ ὁ στρατιώτης ἂν τις τὰ καθ' ἡμέραν ἀπογραφόμενος, συνέθηκεν, ἢ τέκτων, ἢ κάπηλός τις συμπεφοιτηκὼς τῇ στρατιᾷ. πολὺ ἀλλὰ μετριώτερός γε ὁ ἰδιώτης οὗτος ἐμοὶ, αὐτὸς μὲν αὐτίκα δῆλος ὢν, οἷός ἐστι, ἄλλῳ δέ τινι χαρίεντι, καὶ δυνησομένῳ ἱστορίαν μεταχειρίσασθαι πεπονηκώς. τοῦτο μόνον ἠπασάμην αὐτοῦ, ὅτι ὕστερος ἐπέγραψε τὰ βιβλία τραγικώτερον, ἢ κατὰ τὸν τῶν συγγραμμάτων τύχον. Καλλιμόρφου ἰατροῦ τῶν τοξοφόρων ἕκτης ἱστορίαν Παρθικῶν. καὶ ὑπεγέγραπτο ἑκάστῃ ὁ ἀριθμὸς, καὶ, νὴ Δία, καὶ ὁ προοίμιον ὑπέρψυχρον ἐποίησεν, ὥστε συναγαγὼν οἰκεῖον εἶναι ἰατρῷ ἱστορίαν συγγράφειν, εἴγε ὁ Ἀσκληπιὸς μὲν, Ἀπόλλωνος ἦν υἱὸς, Ἀπόλλων δ', Μουσηγέτης, καὶ πάσης παιδείας ἀρχών. καὶ ὅτι Ἡρόδοτος ἐν τῇ Ἰάδι γράφει, οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαν, αὐτίκα μάλα ὅτε πρὸς τὸν κοινὸν μετῆλθεν, ἰατρεῖον μὲν λέγων, καὶ πεῖραν, καὶ ὀκόσα, καὶ νοῦσον, τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα ὁμοδίαιτα τοῖς πολλοῖς, καὶ τὰ πλαστὰ, οἷα ἐκ τριόδου. εἰ δέ με δεῖ καὶ σοφοῦ ἀνδρὸς μνησθῆναι, τὸ μὲν ὄνομα ἐν ἀφανεῖ κείσθω, τὸν γνώμην δὲ ἐρῶ, καὶ τὰ πρώτην ἐν Κορίνθῳ συγγράμματα, κρείττω πάσης ἐλπίδος· ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ τῆς προοιμίου περιόδῳ, συνηρώτησε τοὺς ἀναγινώσκοντας, λόγον πρόσοφον δόξαι παιδὸς, ὡς μόνῳ ἂν τῷ σοφῷ πρέποι ἱστορίαν συγγράφειν. εἶτα μετὰ μικρὸν, ἄλλος συλλογισμὸς, εἶτα ἄλλος·

A ὐ δι' αὐτὸν νὴ Δία, id est, non ob eam causſam, per Iouem: &, καὶ εἶνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. hoc eſt, etiam illa parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic ſcriptor multa quoque armorum & tormentorum genera iiſdem nominibus quibus ea Romani vocant, perſcripſit, & foſſam itidem vt illi, & pontem, & ſimilia dixit. Ac mihi cogita, quanta hæc hiſtoriæ dignitas, & quàm Thucydidi hoc conueniens ſit, inter Attica nomina, Italica iſta perinde vt purpuram interponi, exornantia, decentia, & omnino conſonantia. Alius verò quiſpiam ipſorum, quaſi quoddam commentarium actorum nudum in ſcri-
B pta relatum, valde pedeſtre ac humi ſerpens, perinde ac ſi miles aliquis, aut faber, aut caupo, qui vnà cum exercitu circumuagaretur, ea quæ in ſingulos dies acta fuiſſent, annotaſſet, compoſuit: niſi quòd priuatus hic modeſtior certè fuit, quippe qui ipſe quidem ſtatim qualis eſſet, manifeſtè apparuerit: alteri autem alicui, maiori gratia prędito, quíque hiſtoriã aliquando aggredi poſſet, materiã ſubminiſtrarit. Hoc vnum in eo reprehendere ſoleo, quòd ita tragicè inſcripſit libros ſuos, magis quàm pro ipſorum ſcri-
C ptorum fortuna, in hunc videlicet modũ: Callimorphi, medici haſtatorum legionis ſextæ, hiſtoriarum Parthicarum, &c. & ſubſcriptus infrà erat vnicuique libro numerus. Ac per Iouem etiam proœmium plus quàm frigidum fecerat, ita colligens, familiare ac proprium medici eſſe, hiſtoriam ſcribere: ſiquidẽ Æſculapius Apollinis filius foret, Apollo autem Muſarũ dux, & omnis eruditionis princeps. Deinde quòd & Ionica lingua exorſus ſcribere, mox neſcio qua ſententia, quóve animo ſtatim admodum ad communem trãſiit, ἰατρεῖλω, hoc eſt, medicam artem, & experiẽtiam, & quæcunque, &
D morbum, pro ἰατρεικλῶ & πεῖραν, & ὁπόσα & νόσον, ἰητρεῖλω & πείρλω & ὁκόσα, & νοῦσον, dicens, cætera autem cum multitudine conſueta atque eadem, ac plurima etiã velut ex trivio deſumpta. Si verò & ſapientis viri meminiſſe me decet, ipſum quidem nomen in obſcuro poſitum ſit, ſententiã autem dicã, & ſcripta paulò antè Corinthi edita, omni ſpe potiora. A principio enim ſtatim, in prima exordij periodo, diſputabat cũ lectoribus, ſermonẽ omnino eruditum ac ſapientem exhibere ſtudẽs, quòd ſoli videlicet ſapienti conueniret hiſtoriam ſcribere. Deinde poſt paulùm ſequebatur alius ſyllogiſmus, deinde item alius:

& prorsus per omnes figuras diſputando ratiocinabatur illi exordium iſtud adulatorium, videlicet vſque ad ſatietatem: & encomia iſta moleſta ac valde ſcurrilia, ſyllogiſtica tamen & diſputatoria, & cõtracta ſeu condenſata etiam illa. Et ſanè etiam illud perquam ineptum videbatur mihi, & viro philoſopho, & barba cana promiſſáque minimè dignum, quod in proœmio dicebat, principẽ noſtrum hoc præter cæteros præcipuum & quaſi ſeorſim habiturum eſſe, quòd eius res geſtas etiã philoſophi iam memorię prodere dignarentur. Nam tale, ſi modò fieret, conueniebat cogitandũ nobis relinqui potiùs, quàm ipſum dicere. At verò neque illius fas eſt obliuiſci, qui tali principio exorſus eſt: Venio dicturus de Romanis ac Perſis: & paulo pòſt: Neceſſe enim erat Perſis malè euenire. Et rurſum: Fuit Oſroes, quem Græci Oxyroën nominãt: & alia id genus multa. Vides igitur vt ſimilis hic illi fuerit in eo, quòd ille Thucydidem, hic autẽ Herodotũ bene admodum aſſimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi virtutem, Thucydidi & ipſe ſimilis, aut etiam melior paulo illo, omnes ciuitates, & omnes montes, cãpos præterea & fluuios interpretatus eſt quàm planiſſimè ac validiſſimè, vt ipſi videbatur. Illud autẽ in inimicorum capita vertat malorũ auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quę & Caſpias niues, & glaciem Gallicam ſuperaret. Clypeus igitur Imperatoris vix toto libro ab illo deſcribebatur, & Gorgon in vmbone, & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo compoſiti: præterea & balteus arcum cœleſtem imitãs, & dracones inter ſe implicati, & capillorum more dependentes. Nam Vologeſi bracca aut frenum equi, ô Hercules, quot millia verſuum vnumquodque horum abſoluebat! deinde qualis fuerit coma Oſroæ natãtis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum videlicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodem loco creuerant, & quaſi in vnum coaluerant, atque idem illud opacum & vmbroſum fecerant. Conſidera igitur quàm hæc ad hiſtoriam neceſſaria ſint, & quàm non abſque his, ea quæ illic geſta ſunt, ſcire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ vtilia ſunt cognitu, diſcernenda, laborant) aut præ ignorantia (dum quid potiſſimùm dicendum ſit, neſciunt) ad huiuſcemodi locorum & antrorum deſcriptiones diuertuntur.

A καὶ ὅλως ἐν ἀπόρῳ χήματι σπουδάζοντο αὐτῷ ὁ προοίμιον ὃ τῆς κολακείας ἐς κόρον· καὶ τὰ ἐγκώμια φορτικά, καὶ κωμῳδῆ βωμολοχικά· οὐκ ἀσυλλόγιστα μέντοι, ἀλλὰ συνηρωτημένα καὶ συνηγμένα κἀκεῖνα. καὶ μὴν κἀκεῖνο φορτικὸν ἔδοξέ μοι, καὶ ἥκιστα φιλοσόφῳ ἀνδρὶ, καὶ πώγωνι πολιῷ καὶ βαθεῖ πρέπον, ὃ ἐν τῷ προοιμίῳ εἰπεῖν, ὡς ἐξαίρετον τοῦτο ἕξει ὁ ἡμέτερος ἄρχων, ὅτε τοῖς πρόσθεν καὶ φιλόσοφοι ἤδη συγγράφειν ἀξιοῦσι. Ὃ γὰρ τοιοῦτον, εἴπερ ἄρα, ἡμῖν ἔδει καταλιπεῖν λογίζεσθαι, ἢ αὐτὸν εἰπεῖν, καὶ μὴν ὧδέ γε ἐκεῖνα ὅσιον ἀμνημονεῦσαι, ὃς τοιαῦτα ἤρξατο· Ἔρχομαι ἐρέων περὶ Ῥωμαίων, καὶ Περσέων· καὶ μικρὸν ὕστερον· ἔδεε γὰρ Πέρσῃσι γενέσθαι κακῶς· καὶ πάλιν, περὶ Ὀσρόεω, τὸν οἱ Ἕλληνες Ὀξυρόην ὀνομάουσι· καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. ὁρᾷς, ὅμοιος οὗτος ἐκείνῳ, πλὴν ὅσον ὁ μὲν, Θουκυδίδης, οὗτος δὲ, Ἡροδότῳ δὲ μᾶλλον ἐοίκει. ἄλλός τις ἀοίδιμος ὅτι λόγων δυνάμει, Θουκυδίδης καὶ αὐτὸς ὅμοιος, ἢ ὀλίγῳ ἀμείνων αὐτοῦ, πάσας πόλεις, καὶ πεδία, καὶ ποταμοὺς ἑρμηνεύσας πρὸς ὃ σαφέστατον, καὶ ἰσχυρότατον, ὡς ἔφετο· ὃ δὲ, ἐς ἐχθρῶν κεφαλὰς ὁ ἀλεξίκακος πέμψαι· τοσαύτη ψυχρότης ἐνῆν τῷ Κασπιακῷ χιόνα, καὶ τὸν κρύσταλλον τὸν Κελτικόν· ἢ γοῦν ἀσπὶς ἡ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅλῳ βιβλίῳ μόγις ἐξηρμηνεύθη αὐτῷ, καὶ Γοργὼν ὅτι τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐκ κυανοῦ, καὶ λευκοῦ, καὶ μέλανος, καὶ ζώνη ἱριοειδὴς, καὶ δράκοντες ἑλικηδὸν, καὶ βοστρυχηδόν. ἢ μὴν καὶ Οὐολογέσου μὲν ἀναξυρὶς, ἢ ὁ χαλινὸς τοῦ ἵππου, Ἡράκλεις, ὅσαι μυριάδες ἐπῶν ἕκαστον τούτων, καὶ οἷα ἐν Ὀσρόου κόμη, διαγνόντος τὸν Τίγρητα, καὶ ἐς οἷ᾽ ἄντρον κατέφυγε κιττοῦ, καὶ μυρρίνης, καὶ δάφνης, ἐς ταυτὸ συμπεφυκότων, καὶ σύσκιον ἀκριβῶς ποιησάντων αὐτὸ, σκέπει ὡς ἀναλήψιμα τῇ ἰσοτιμίᾳ ταῦτα, καὶ ὡς οὐκ ἄνευ αὐτῶν, ἦδη μέν τι τῶν ἐκεῖ προσηκόντων. Ἵνα γὰρ ἀληθείας τῆς ἐν τοῖς χρησίμοις, ἢ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, ὅτι τοῖς τοιούτοις τῶν χωρίων καὶ ἄντρων ἐκφοίτοις τρέπονται.

Ὁ ὁπότ' ἐς πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα ἐμπέσοιεν, ἐοίκασιν οἰκέτῃ νεοπλούτῳ, περὶ τῆς δεσπότου κληρονομήσαντι, ὃς οὔτε πῶ ἐδῆτα οἶδεν ὡς χρὴ περιβάλλεσθαι, ἥτε δίψησας τῷ νόμῳ, ἀλλ' ἐμπηδήσας πολλάκις, ὀρνίθων, καὶ συείων, καὶ λαγωῶν περικειμένων, ὑπερεμπίπλατ' ἔτνους τινὸς, ἢ ταρίχου, ἔστ' αὖ ἀφορρήγῃ ἐδίων· οὕτω δὴ οὖν, ὃν πρόσθεν, καὶ τραύματα συνέγραψε πολλὰ ἀπίθανα, καὶ θανάτους ἀλλοκότους. ὡς εἷς δάκτυλον τοῦ ποδὸς τοῦ μεγάλου προσθείς τις, αὐτίκα ἐτελεύτησε· καὶ ὡς ἐμβοήσαντος μόνου Πείσωνος τοῦ στρατηγοῦ, ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ τῶν πολεμίων ἀπέθανον· ἔτι δὲ, καὶ ἐν τῇ τῶν νεκρῶν ἀριθμῷ, τοῦτο μὲν, καὶ παρὰ τὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς τῶν ἐχόντων ὑπεροψίαις ἐψεύσατο. ὅτι γὰρ Εὐρώπῃ, τῶν μὲν πολεμίων, ἀπέθανον μυριάδας ἑπτὰ, καὶ τριακόσια, καὶ ἑξ πρὸς ἑξακοσίοις· Ρωμαίων δὲ, μόνους δύο, καὶ τραυματίας γενέσθαι ἑνέα· ταῦτα οὐκ οἶδα εἴ τις ἂν δῷ φρονεῖν, ἀπάγοιτο. καὶ μὲν καὶ ἐκεῖνο λεκτέον, ὃ μικρὸν ὄν. ὑπὲρ γὰρ τοῦ κωμῳδῆ Ἀττικὸς εἶ), καὶ ἀποκεκαθάρθαι τὴν φωνὴν ἐς ὃ ἀκριβέστατον, ἠξίωσεν ὅτου καὶ τὰ ὀνόματα ποιῆσαι τῶν Ρωμαίων, καὶ μεταγράψαι ἐς τὸ Ἑλληνικὸν, ὡς Κρόνον μὲν, Σατουρνῖνον λέγειν, Φρόντιν δ', τὸν Φρόντωνα, Τιτάνιον δὲ, τὸν Τιτιανὸν, καὶ πάλιν πολλῷ γελοιότερα. ἔτι ὁ αὐτὸς οὗτος, περὶ τῆς Σεβεριανοῦ τελευτῆς ἔγραψεν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐξηπατῆσθαι οἰόμενοι ξίφει τεθνάναι αὐτὸν, ἀποθανόντα δὲ λιμῷ, σιτίων ἀποχρώμενος· τοῦτον γὰρ αὐτῷ ἀλυπότατον δόξαι τὸν θάνατον· οὐκ εἰδὼς ὅτι τὸ μὲν πάθος ὅλον τοῦτο πᾶν, τριῶν, οἶμαι, ἡμερῶν ἐγένετο· ἀποσιτοῦσι δὲ καὶ ἑπτὰ ἀφικνοῦνται οἱ πολλοί· ἔντος εἰ μή τῳ ἰατρολόγοι τις, ὡς Ὀσρόης εἰσήκει περιμένων ἐστ' ἂν Σεβεριανὸς λιμῷ ἀπόληται· καὶ ἀφ' τοῦτο οὐκ ἐπήγαγε ἀφ' τῆς ἐβδόμης. Τοῖς δὲ καὶ ποιητικοῖς ὀνόμασιν, ὦ καλὲ Φίλων, ἐν ἰσοτιμίᾳ χρωμένους, που ἄν τις θείη, τοῖς λέγουσιν, ἐλέλιξε μὲν ἡ μηχανὴ, ὃ τεῖχος δὲ πεσὸν, μεγάλως ἐδούπησε; καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς καλῆς ἰσοτιμίας·

Ac quoties in multas ac præclarè gestas res incidunt, similes esse videntur seruo recèns locupleti facto, qui domino suo nuper in bonis succesſit, qui neque scit vestem quo pacto induere debeat, neque cœnam ex more ac legitimè capere nouit, sed sæpenumero irruens gallinis & suillis & leporinis appositis, pro ijs pulmento aliquo aut salsamento oppletur adeo, dum ingurgitando rũpatur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam vulnera descripsit admodum incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitum pedis maiorem vulneratus quidam, confestim decesserit: & quòd inclamante solũm duce exercitus Prisco, septem & octo hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorum ab hac parte etiam contra quàm in Imperatorum epistolis scriptum continetur, mentitus est. Nam circa Europum hostium quidem cecidisse millia trecenta septuaginta, & sex supra ducentos ait, Romanorum autem nõ ampliùs duobus, saucios autẽ factos fuisse nouem: quæ haud scio an vllus sanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neque ipsum paruũ est. Nam præ nimio studio Atticæ elegantiæ, & quòd videri cupiebat vocem omnino ad eius linguæ proprietatem quàm accuratissimè emundasse, volebat eodem pacto & Romanorum nomina efferre, eadẽque inter Græca transcribere: vt Cronõ quidem Saturninum vocabat, Phrontin autem Frontonem, Titanium, Titianum: & id genus alia multo magis ridicula. Præterea idem hic de morte Seueriani scripsit, quòd cæteri quidẽ omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quando inedia & cibi abstinentia perierit: nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem visam fuisse: nescientes videlicet quòd totum illud quod ille passus est, trium opinor dierum fuit: qui autem inedia moriuntur, etiam in septimum vsque diem plerique sufficiunt. Nisi si quis hoc credere volet, quòd Osroës adstiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante septimum diem in aciem non eduxerit. Porro eos qui & poëticis nominibus, optime Philo, in historia vtuntur, quonam loco ponamus? eos puta qui dicunt, ἐλέλιξε, hoc est, stridorem dedit machina impulsa, & murus cadens vehemẽter ἐδούπησε, id est, fragorem dedit. Et in altera parte prẽclarę huius historię:

Edessa igitur ita armis πεπυμαχῆτο, hoc A est, circumcirca personabat, & ἦχος erat, hoc est fremitus, qualis maris tempestuosi esse solet. Et, omnia illa κύκλος, id est, tumultus ac strepitus erant. Et, ipse dux ἐμερμήριζεν, hoc est, animo huc atque illuc versabat, quo pacto potissimùm muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeo humilia & abiecta nomina, adeo plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus velut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarentur, quale est illud: ἐπέστελλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, hoc est, scripsit castrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατῶται ἠγόραζον τὰ ἐξαίρετα, id est, milites emebant necessaria. Et, ἤδη λελουμένοι ἦσαν B αὐτοῖς ἐλήλυθον. hoc est, iam loti ad ipsos venerunt: & id genus alia. Vt mihi hæc res persimilis videatur esse Tragœdo, qui altero quidem pede calciamento alto & grādi incedat, alterum autem sandalio subligatum habet. At verò & alios quosdam reperias, qui procœmia splendida ac tragica, & excellenter longa composita habent, vt speres ex eo, quæ sequentur, omnino mirabilia quędam auditurum te esse: at mox corpus ipsum historiæ exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt: vt & hoc non dissimile videatur C puero aut infanti alicui, sicubi fortè vidisti Cupidinē ludentem, personam Herculis amplam & magnam, aut etiā Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auscultāt, acclamare ipsis solēt notum illud, Parturiunt mōtes &c. Decet autē nō ita, sed similia inter se omnia, & eiusdē coloris esse, & capiti reliquum corpus respōdere, vt non aurea quidē sit galea, thorax autē omnino ridiculus, ex pannis alicunde vetustis aut pellibus putribus cōsutus: deinde & clypeus salignus, & tibialia conchis incrustata, aut ex corio porcino facta. Videas enim perquam multos huiusmodi historiarum scriptores, qui Rho- D dij illius Colossi caput, nani alicuius seu pumilionis corpori imponant. Vt rursum alios, qui corpora sine capitibus introducunt absque procœmiis, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc videri volunt, quoniam & ipse sic exorsus est: Darij & Parysatidis filij nascuntur duo, &c. & aliorum veterum, ignorantes, quòd quędā procœmia vi seu potestate sunt, quę plerósq; latent,

Ἐδέατο μὲν δὴ ὅπως τοῖς ὅπλοις προσεσημαίνετο, καὶ ὁ ἦχος ἦν, καὶ κύκλος ἅπαντα ἐκεῖνα, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐμερμήριζεν, ᾗ τῷ τείχει μάλιστα προσβαλόντι προσῇ τὸ τεῖχος· εἶτα μεταξὺ ὅπως ἐτελῆ ὀνόματα, ἃ δημοτικὰ, καὶ πανηγυρικὰ πολλὰ παρενεβέβυστο, ὃ, ἐπέστελλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, καὶ, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐξαίρετα, καὶ, ἤδη λελουμένοι πρὸς αὐτοὺς ἐλήλυθοτο. καὶ τὰ τοιαῦτα· ὥστε ὃ πρᾶγμα ἐοικὸς εἶ) πραγῳδῷ, τὸν ἕτερον μὲν πόδα, ἐν ἐμβάτου ὑψηλοῦ ὑποδεδεμένῳ, θατέρῳ δὲ, σανδάλου ὑποδεδεμένῳ. καὶ μικὰ καὶ ἄλλους ἴδοις ἂν, τὰ μὲν πρόοιμια λαμπρὰ, καὶ τραγικὰ, καὶ ἐς ὑπερβολὴν μακρὰ συγγράφοντας, ὡς ἐλπίσαι θαυμαστά τινα τὰ μετ' ταῦτα πάντως ἀκούσεσθαι, τὸ σῶμα δὲ αὐτὸ τῆς ἰσοτελείας μικρόν τι καὶ ἀγλυὲς ἐπάγοντας, ὡς καὶ τοῦτο ἐοικέναι παιδίῳ, εἴ που ἔρωτα εἶδες παίζοντα, προσωπεῖον Ἡρακλέους πάμμεγα, ἢ Τιτᾶνος προκείμενον· ὀλίγους γοῦν οἱ ἀκούσαντες ὑπολήψονται αὐλοῖς, ὃ, Ὠδίνει ὄρος. χρὴ δὲ μὴ ὅπως, ἀλλ' ὅμοια τὰ πάντα, καὶ ὁμόχροα εἶ), καὶ σωφρόνως τῇ κεφαλῇ τὸ ἄλλο σῶμα, ὡς μὴ χρυσοῦν μὲν τὸ κράνος εἶν, θώρηξ δὲ πάνυ γελοῖος ἐκ ῥακέων πολλῶν, ἢ ἐκ δερμάτων σαπρῶν συγκεκαπυμένος, καὶ ἡ ἀσπὶς ὀστρείνη, καὶ χοιρεῖνα τὰ περὶ ταῖς κνήμαις. ἴδοις γὰρ ἂν ἀφθόνως τοιούτους συγγραφέας, τὸν Ῥοδίων Κολοσσοῦ τινὸς κεφαλὴν ναυώδη σώματι ὑποτιθέντας· ἄλλως δ' ἐμπαλιν ἀνθρώπου κεφαλὴν τὰ σώματα εἰσάγοντας, ἀπροσκοπίαστα, καὶ οὐδὲν ὅπῃ τῷ προσήματος οἱ δ' προσεταιρίζονται τὸν Ξενοφῶντα ὅτως ὁρμώμενοι, Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος παῖδες γίγνονται δύο· καὶ ἄλλως τῶν παλαιῶν οὐκ εἰδότες ὡς δυνάμει τινὰ προοίμιά ἐστι λεληθότα τοῖς πολλοῖς, ὡς ἐν ἄλλοις δείξομεν. κἠπει ταῦτα πάντα φορητά ἐστιν, ὅσα ἢ ἑρμηνείας, ἢ τῆς ἄλλης διαπάξεως ἁμαρτήματά ἐστι, τὸ δὲ γε περὶ τοὺς τόπους αὐτοὺς ψεύδεσθαι, τὸ πλανᾶσθαι μόνον,

vt alibi ostendemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia sunt, quæcunque vel circa compositionem verborum, vel reliquam dispositionem peccantur: at verò circa ipsorū quoque locorum descriptiones mētiri, idque nō solùm parasangas aliquot,

ἀλλὰ καὶ σταθμοὺς ὅλους, ὅσον τῷ καλῷ ἐοικεν; εἰς γοῦν ὕστερον ῥᾳδίως συμπήξαιμι τὰ τοιαῦτα, ὅτε Σύρῳ τινὶ ἐντυχών, ὅτε τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, τῶν Ἐπικουρείων τὰ τοιαῦτα μυθολογούντων ἀκούσας, ὥστε περὶ Εὐρώπου λέγων, ὅτως ἔφη· Ἡ δὲ Εὐρωπος, κεῖται μὲν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, σταθμοὺς δύο τοῦ Εὐφράτου ἀπέχουσα, ἀπῴκισαν δ' αὐτὴν Ἐδεσσαῖοι· καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀπέρκεσεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα τὰ Σαμόσατα, αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἐρύμνος ὁ γηραιὸς, αὐτῇ ἀκροπόλει, καὶ τείχεσι, μετέθηκεν ἐς τὴν Μεσοποταμίαν, ὡς περιωείας αὐτὴν ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν ποταμῶν, ἑκατέρωθεν ἐν χερσὶ περιμελομένων, καὶ μονονουχὶ τοῦ τείχους ψαυόντων. ὃ δὲ καὶ γελοῖον, εἴ σοι νῦν ὦ Φίλων, ἀπολογοίμην, ὡς ὁ Παρθυαῖος, οὐδὲ Μεσοποταμίτης σοι ἐγὼ, οἷς με φέρων ὁ θαυμασὸς συγγραφεὺς ἀπῴκισε. νὴ Δία, κἀκεῖνο κομιδῇ πιθανὸν περὶ τοῦ Σεβηριανοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος εἶπεν ἐπομοσάμενος, ἢ μὴν ἀκοῦσαί τινος τῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου ἀφαυγόντων. ὅτε γὰρ ξίφει ἐθελῆσαι αὐτὸν ἀποθανεῖν, οὔτε φαρμάκου πιεῖν, ὅτε βρόχῳ ἀγξαθαι, ἀλλά τινα θάνατον ὑπενοῆσαι τραγικὸν, καὶ τῇ τόλμῃ ξενίζοντα· τυχεῖν μὲν γὰρ αὐτὸν ἔχοντα παμμεγέθη σκεύη ὑάλου, τῆς καλλίστης ὑάλου. ἐπεὶ δὲ πάντως ἀποθανεῖν ἔγνωσο, καθίξαντα τὸν μέγιστον τῶν σκύφων, ἑνὶ τῶν ῥαυσμάτων χρήσασθαι εἰς σφαγὴν, ἐντεμόντα τῇ ὑάλῳ τὸν λαιμόν. ὅτως ὑ ξιφίδιον, ὑ λογχάριον δῦναι, ὡς ἀνδρεῖός γε αὐτῷ καὶ ἡρωϊκὸς ὁ θάνατος γένοιτο. εἶτα ὅπως Θουκυδίδης ἐπιτάφιόν τινα εἶπε τοῖς περὶ τοὺς τοῦ πολέμου ἐκείνοις νεκροῖς, καὶ αὐτὸς ἠνέσατο χρῆσαι ἐπειπεῖν τῷ Σεβηριανῷ. ἅπασι γὰρ αὐτοῖς περὶς τὸν σοφὸν ἄνδρα τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ κακῶν, τὸν Θουκυδίδην, ἡ ἅμιλλα. θάλλας οὖν τὸν Σεβηριανὸν μεγαλοπρεπῶς, ἀναβιβάζεται ὅτι τὸν ταφον Ἀφρανίου τινὰ Σίλωνα ἑκατόνταρχον, ἀπαγωνιῶντα Περικλέους, ὃς τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐπερρητόρευσεν αὐτῷ, ὥστε με νὴ τὰς Χάριτας πολλὰ πολὺ δακρύσαι ὑπὸ τοῦ γέλωτος·

sed & totas mansiones, quantum vnius diei itinere castra promoueri solent, illud quæso cui honesto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeo oscitanter ac desidiosè res ipsas collegit, vtpote neque Syro aliquo cõsulto, neque notum illud quod vulgo dici solet, Epicureorum fabulis de his ipsis rebus auditis, vt cùm de Europo mentionem faceret, in hunc modum dixerit: Europus, inquiens, sita quidem est in Mesopotamia, mansionibus duabus ab Euphrate distãs: deduxerunt autem eam coloniam Edessæi. Neque hoc illi satis fuit, sed & patriã meam Samosata, idem generosus ille in eodem libro sublatam vnà cum ipsa arce & muris in Mesopotamiam transtulit, ita vt tota ambiretur ac terminaretur vtroque flumine, vtrinq; altero quasi cutem illius præterlabendo radente, & tantum non ipsos muros alluente. Ridiculum autem etiam foret, si tibi nunc Philo apologiam aliquam contexã, quòd neque Parthus neq; Mesopotamita sim: inter quos relatũ me egregius iste scriptor collocauit. Quin & illud valde scilicet credibile idem hic de Seueriano dixit, apposito etiam iureiurãdo, quòd quæ dicat, ex quodam audierit eorum qui ex ipso eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori voluisse, neque venenum bibere, neque laqueo collum innectere, sed mortem quandam excogitasse tragicam, &, quod ad audaciam attineret, omnino externam aç peregrinã. Fortè enim habuisse ipsum admodum magna vitrea pocula, ex vitro pulcherrimo facta. Postquam igitur omnino decretum illi fuisset mori, fracto ex scyphis maximo, vno quodam crustorum vsum esse ad cædẽ, inciso videlicet gutture, vitro. Atque ita neque gladium, neque lanceã reperit, quò moreretur, dummodo virilis ipsi & heroica mors obtingeret. Postea autẽ, quoniam Thucydides funebrem orationem quandam habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerunt, ipse quoque Seueriano talem habendam esse censuit. Omnibus enim ipsis cum Thucydide, eo qui nihil in culpa fuit eorum malorum quæ in Armenia acciderant, æmulatio atque contentio est. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adduxit ad tumulum Afranium quendã Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tanta rhetorico more de illo peroratuit, vt ego per Charites, multũ admodum lacrymarũ præ risu effunderem:

& maximè quando rhetor iste Afranius ad finem orationis lacrymans pariter cū miserabili ploratu, sumptuosarum cœnarum & propinationum illarum mentionem faciebat, deinde & Aiacis quendam colophonem imponebat. Nam gladio euaginato, generosè admodum, & vt Afranium decebat, aspicientibus omnibus seipsum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multo antè mortuus fuisset, si talia rhetoricatus esset. Atque hoc dixit idem, aspicientes omnes tum qui aderant admiratos fuisse, laudassèque Afranium supra modum. Ego verò etiam cætera illius damnabam, vt qui tantum non offarum & ollarum meminisset, & placentarum memoria illacrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehendi, quòd non scriptore ipso & actore fabulæ huius ante se iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios consimiles his commemorare tibi amice Philo possem: veruntamen paucis quibusdam adhuc additis, ad alteram promissionis partem transibo, puta ad id consilium, quo pacto rectiùs ac meliùs historiam scribere quispiam debeat. Sunt enim quidam, qui, quæ rerum gestarum maximæ, & memoria dignissimæ sunt, prætermittant, aut quasi in transcursu tantùm attingāt: præ imperitia autem & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda vel tacenda sint, ea quæ minima sunt, admodum prolixè & laboriosè immorando verbis exponunt, non aliter ac siquis Iouis Olympici vniuersam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis est, non videat, nec laudet, neque etiam iis qui de ea nesciunt, quicquā narret, sed subsellij rectitudinem & expolitionem, & crepidinis concinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum commissa fuit, ne totis quidem septem versibus prætercurrebat: viginti autem mensuras aut etiam ampliùs aquæ consumpserat in frigidam & nihil ad nos pertinentem narrationem, quo videlicet pacto Mauritanus quidā eques, Mausacas nomine, præ siti errans per montes, deprehenderit Syros quosdam agrestes prandium apponentes, & quòd principio illi metuerint ipsum: deinde verò intellecto quòd ex amicis vnus esset, receperint ad se hominem, & cibum præbuerint. Nam & illorū fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectū fuisse,

Præteritio necessariorum, & tractatio non necessariorum.

ἀδελφοῦ

ἀδελφοῦ αὐτῷ ἐν τῇ γῇ στρατευομένου. μῦθοι A cùm ipsius frater in ea terra militaret.
δ' μετ' τοῦτο μακροὶ, καὶ διηγήσεως, ὡς θηρᾶ- Post hęc fabulę longę & narrationes quo
σαι αὐτὸς ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ, καὶ ὡς ἴδοι πεὶ pacto ipse in Maurusia venatus esset, & vt
ἐλέφαντας πολλοὺς ἐν τῷ αὐτῷ σπανεμομέ- vidisset elephantos multos in eodem lo-
νους, & ὡς ὑπὸ λέοντος ὀλίγου δεῖν κατεβρω- co pascentes, & quòd parũ abfuerit quin
θείη, καὶ ἁλίσεις ἰχθῦς ἐωρίατο ἐν Καισαρείᾳ. καὶ à leone deuoratus: fuisset deinde & quã-
ὁ θαυμασιὸς συλλογοφὸς, ἀφεὶς τὰς ἐν Εὐρώ- tos pisces emerit Cæsareæ. Atque ita e-
πῳ γιγνομένας σφαγὰς τοσαύτας, καὶ ἐπε- gregius iste historicus relictis tot cędibus
λθόντας, & ἀσπονδὰς ἀναγκαίας, καὶ φύλακας, & circa Europum factis, tot præliorum mo-
ἀντιφύλακας, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας ἐφθη- tibus, & fœderibus necessariis, & custo-
κεν ὁρῶν Μαλχίωνα τὸν Σύρον ἐν Καισαρείᾳ, diis aliis aliis oppositis, vsque in profun-
σκάρους παμμεγέθης ἀξίους ὠνήσασθαι. εἰ δὲ dam vesperam substitit, aspiciens Mal-
μὴ νὺξ κατέλαβε, τάχα & συνεδείπνει μετ' B chionẽ Syrum istum Cæsareæ scaros in-
αὐτοῦ, ἤδη τῶν σκαρῶν ἐσκευασμένων. ἀφ' εἰ gentes videlicet ementem. Et nisi nox
μὴ ἐνεγέγραπτο ὑπ' ἐμοῦ τῇ ἱστορίᾳ, με- occupasset ipsum, fortassis & ad cœnam
γάλα ἂν ἡμᾶς ἠγνοηκότες ἤμεν, καὶ ἡ ζημία cum illo venisset, scaris istis iam appara-
Ρωμαίοις ἀφόρητος, εἰ Μαυσάκης ὁ Μαῦρος tis. Quæ nisi ille tam diligenter histo-
διψῶν, μὴ εὗρε πιεῖν, ἀλλ' ἄδιψος ἐπανῆλ- riæ tradidisset, magnas nimirum res ignoraturi nos fuissemus: & damnum hoc
θεν ὅτι ὁ στρατόπεδον. καίτοι πόσα ἄλλα Romanis intolerabile fuisset, si Mausacas iste sitiens potum non inuenisset, sed
μακρῷ ἀναγκαιότερα ἔχων ἐγὼ νῦν παρίημι; incœnatus ad castra reuersus esset. Atqui
ὡς & αὐλητρὶς ἦκεν ἐκ τῆς πλησίον κώμης quàm multa alia longè magis necessaria
αὐλοῦσα, καὶ ὡς δῶρα ἀλλήλοις ἀντέδοσαν, ὁ volens ego nunc prætereo? quemadmo-
Μαῦρος μὲν τῷ Μαλχίωνι λόγχην, ὁ δὲ dum & tibicina quædam venit ex pro-
τῷ Μαυσάκᾳ πόρπην, & ἄλλα πολλὰ τοιαῦ- pinquo vico ad eos, & vt dona mutuò
τα τῆς ἐπ' Εὐρώπῃ μάχης. αὐτὰ δὴ τὰ κε- inter se dederunt, Mauritanus videlicet
φάλαια. τοιγάρτοι εἰκότως ἄν τις εἴποι τοῖς C ille Malchioni lanceam, hic autem con-
τοιούτοις, ὃ μὴ ῥόδον αὐτὸ μὴ βλέπειν, τὰς trà Mausacæ fibulam: atque alia multa
ἀκανθὰς δὲ αὐτοῦ τὰς πρὸς τὴν ῥίζαν ἀκρι- talia, quæ pugnæ illius ad Europum i-
βῶς διασκοπεῖν. ἄλλος, ὦ Φίλων, μάλα καὶ psa adeo capita & summaria sunt. Proin-
σοῦ γελοῖος, ὃς δὲ τὸν ἕτερον πόδα ἐκ Κο- de meritò dixerit quispiam tales scripto-
ρίνθου πώποτε προβεβηκώς, μὴ ἀλλ' ἄχρι Κεγ- res rosam quidem ipsam non videre, spi-
χρεῶν ἀποδημήσας, μὴ γε Συρίαν, ἢ Αρ- nas autem quæ iuxta radicem enascun-
μενίαν ἰδὼν, ὧδε ἤρξατο· μέμνημαι γάρ· ὦτα tur, diligenter contemplari. Iam alius
ὀφθαλμῶν ἀπιστότερα. γράφω τοίνυν ἃ εἶ- quidam, ô Philo, admodum & hic ridi-
δον, & οὐχ ἃ ἤκουσα. καὶ ὅτως ἀκριβῶς ἀπέδωκα D culus, qui alterum pedem ne extra Co-
ἑωράκει, ὥστε τοὺς δράκοντας ἔφη τῶν Παρ- rinthum quidem vnquam protulerat, ne-
θυαίων (σημεῖον δὲ πλήθους τοῦτο αὐτοῖς, χι- que ad Cenchreas vsque peregre profe-
λίους γάρ, οἶμαι, ὁ δράκων ἄγει ζῶντας δράκον- ctus fuerat, nedum Syriam aut Arme-
τας) παμμεγέθης εἶναι γινομένους ἐν τῇ Περ- niam conspicatus, in hunc modum exor-
σίδι, μικρὸν ὑπὲρ τὴν Ιβηρίαν, τούτους δὲ, sus est: memini enim: Aures quàm oculi
πάλαι μὲν ὅτι κοντῶν μεγάλων ἐκδεδεμένους, minùs fide digni sunt. Proinde scribo
ὑψηλοὺς αἴρεσθαι, καὶ πόρρωθεν ἐπα- quæ vidi, non quæ audiui: atque ita di-
λαυνόντων, δέος ἐμποιεῖν, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔρ- ligenter omnia viderat, vt diceret dra-
γῳ, ἐπειδὴ ὁμοῦ ἴοιεν, λύσαντες αὐτοὺς, cones Parthorum (signum autem hoc
ἐπαφιᾶσι τοῖς πολεμίοις· ἀμέλει πολλοὺς multitudinis ipsorum est, mille enim dra-
τῶν ἡμετέρων οὕτω καταποθῆναι· καὶ ἄλλους, cones viuos draco producit) ingentes es-
se, generarique in Perside paulo supra
Iberiam. Hos autem antea quidem ex
hastis siue longuriis suspensos, illos in
altum attollere, eóque terrorem iis qui
à longè aduentarent, facere solere: in
ipso verò prælio, quando iam congres-
si sunt, solutos illos in medios hostes
immittere: nimirum multos nostrorum
hoc pacto deuoratos esse: alios autem,

implicantibus & compungentibus ipsos illis strangulatos & confractos: adstitisse autem ipsum, atque hæc vidisse, in tuto tamen nempe ab arbore quadam excelsa spectando. Et rectè sanè fecit, quòd propius ad feras istas non accessit: neque enim nos tam egregium scriptorem, & qui eminus ipse præclara ac magna adeo in hoc bello effecerit, nunc haberemus: nã & pericula multa subiit, & vulneratus est circa suram, à Cranio videlicet iter faciens ad Lernam. Atque hæc Corinthiis audientibus recitabat, satis scientibus illis quidem quòd ne in pariete pictum quidem bellum vnquam vidisset. Sed nec arma ille quidem norat, neque machinas quales essent, neq; ordinũ aut acierum nomina: prorsus enim studio habuit, πλαγίαν, hoc est, obliquã, vocare phalangem, ἐπὶ κέρως autem, hoc est, protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere dicitur. Alius autẽ suauissimus quidam cuncta à principio ad finem vsq; gesta, quæcunque in Armenia, quęcunq; in Syria, quęcũque in Mesopotamia, pręterea quę ad Tigrim, quæq; in Medis acciderãt, ne totis quidẽ quingentis versibus cõplexus scripto edidit, eóq; facto historiam composuisse videri volebat: Inscriptionem verò parum abfuit quin longiorem ipso libro inscripserit, videlicet hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis sacri victor (nam cursus certamine, quod Dolichum vocant, puer olim vicerat) eorum quæ in Armenia, in Mesopotamia, & in Medis à Romanis nunc gesta sunt, historica narratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura essent, historiæ commendarat, & Vologesi captiuitatem videlicet, & Osroæ cædem, quemadmodum leoni obiiciendus esset, & postremò omnium etiam multoties illum desideratum à nobis triumphum. Adeo omnino vatis in modum sese gerens, properabat iam tum ad finem scribendi. Quin & ciuitatem idem iam in Mesopotamia cõdidit, magnitudine maximam, & pulchritudine pulcherrimam: adhuc tamen speculatur & deliberat an eam Nicæam à victoria conueniat nominari, an verò Homonœam, an etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & sine nomine prę clara illa ciuitas nobis est, nugis multis & fastu historico referta. Quę verò in India posthac agentur, etiam ea promisit se iam nunc scripturum esse: præterea & descriptionem maris exterioris nauigantibus traditam.

A ωδε ἐπειρεχθέντων αὐλῶις, ἀποπνιγῆναι καὶ συγκλασθῆναι· ταῦτα δὲ ἐφεστὼς ὁρᾶν αὐτὸς, ἐν ἀσφαλεῖ μὲντοι ἀπὸ δένδρου ὑψηλοῦ ποιούμενος τὴν σκοπήν. καὶ δῆτα ἐποίησε, μὴ ὁμόσε χωρήσας τοῖς θηρίοις, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἡμεῖς θαυμαστὸν ὅσον συγγραφέα νῦν εἴχομεν, καὶ ἀπὸ χειρὸς αὐτὸν μεγάλα ἐν λαμπρῷ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐργασάμενον. καὶ γὰρ κινδύνους πολλοὺς, ἐν ἐτρώθη τὴν σφυρὸν, ἀπὸ τοῦ Κρανίου δηλονότι βαδίζων ἐπὶ τὴν Λέρναν. ἐν ταῦτα Κορινθίων ἀκουόντων ἀνεγίνωσκε, τῶν ἀκριβῶς εἰδότων ὅτι μηδὲ κατὰ τοῖχου γε-
B γραμμένον πόλεμον ἑωράκει, ἀλλ' οὐδὲ ὅπλα σκήνος γε ἤδη, οὐδὲ μηχανήματα οἷά ἐστιν, οὐδὲ τάξεων, ἢ καταλοχισμῶν ὀνόματα· πόθεν γὰρ ἔμελεν αὐτῷ πλαγίαν μὲν τὴν φάλαγγα, ὅτι κέρως δὲ λέγουσιν ὅτι μετώπου ἄγουσιν. εἰ δέ τις βέλτιος ἀπόψεται ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος τὰ πεπραγμένα, ὅσα ἐν Ἀρμενίᾳ, ὅσα ἐν Συρίᾳ, ὅσα ἐν Μεσοποταμίᾳ, τὰ ὅτι πρὸς Τίγρητι, τὰ ἐν Μηδίᾳ, πεντακοσίοις ἂν ὅλοις ἔπεσι θαυμασίως, συνέγραψε, καὶ τοῦτο ποιήσας, ἰσοθέου συγγραφέως φησί. τὴν μέντοι ἐπιγραφὴν ὀλίγου δεῖν
C μακροτέραν τοῦ βιβλίου ἐπέγραψεν, Ἀντιοχικοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερονίκου (δόλιχον γάρ που, οἶμαι, ἐν παισὶ νενικήκει) τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ, καὶ Μεσοποταμίᾳ, ἐν ἐν Μηδίᾳ Ῥωμαίοις νῦν πραχθέντων ἀφήγησις. ἤδη δέ ἐγώ τινος ἐν τὰ μέλλοντα συγγραφήσεσθαι ἤκουσα, ἐν τὴν λῆψιν Οὐολογέσου, ἐν τὴν Ὀσρόου σφαγὴν, ὡς ποδαβλητήσεται τοῦ λέοντι, καὶ ὅτι πᾶσι, τ' περιπόθητον ἡμῖν θέαμα· οὕτω πού μαντικῶς ἅμα ἔχων, ἐπαυσε-
D δεν ἤδη πρὸς τὸ τέλος τῆς γραφῆς. ἀλλὰ καὶ πόλιν ἤδη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ᾤκισε, μεγέθη τε μεγίστην, καὶ κάλλει καλλίστην· ἔτι μέντοι ὅπως σκοπεῖ, καὶ διαβουλεύεται, εἴτε Νίκαιαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς νίκης χρὴ ὀνομάζεσθαι, εἴτε Ὁμόνοιαν, εἴτε Εἰρήνιαν· ἐν τοῦτο μόνον ἔτι ἄκριτον, ἐν ἀνώνυμος ἡμῖν ἡ καλὴ πόλις ἐκείνη, λήρου πολλοῦ καὶ κορύζης συγγραφικῆς γέμουσα. τὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖς προσθησόμενα, ὑπέσχετο ἤδη γράψειν, καὶ τὸν περίπλουν τῆς ἔξω θαλάσσης.

καὶ οὐκ ὑποσχέσεις ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ A Neque promiſſiones modò hæ ſunt, ſed
ὁ προοίμιον τῆς Ινδικῆς ἤδη συντέτακται, & proœmium Indicæ hiſtoriæ iam compoſitum eſt, &
καὶ ὁ τρίτον τάγμα· καὶ οἱ Κελτοὶ, καὶ Μαύ- tertium tagma, ſeu tertius liber. Ac Galli quidem, & Maurorũ pars
ρων μέρος ὀλίγῳ σὺν Κασσίῳ πάντες οὗτοι quædam modica cum Caſſio, omnes iſti
ἐπεραιώθησαν τὸν Ινδὸν ποταμόν· ὅ, τι δὲ iam Indum fluuiũ traiecerunt. Cæterùm
προσάξουσιν, ἢ πῶς δέξονται τὴν τῶν ἐλε- quid facturi ſint, aut quomodo excipient
φάντων ἐπέλασιν, οὐκ εἰς μακρὰν ἡμῖν ὁ elephantorum incurſus, non multo pòſt
θαυμαστὸς συγγραφεὺς, ἀπὸ Μουζούριδος, ἢ egregius iſte ſcriptor à Muſuride aut ex
ἀπὸ Ὀξυδράκου ὑπισχνεῖται. τοιαῦτα πολλὰ Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi
καὶ ἀπαγγελίας λήρους, τὰ μὲν ἀξιόλογα multa, præ inſcitia & imperitia nugãtur,
ὄντα ὁρῶντες, ὅτι εἰ βλέποιεν, κατ' ea quæ viſu digniſſima ſunt, neque videntes, neque etiam ſi videant, pro dignitate exponere ſcientes: excogitãtes autem
ἀξίαν εἰπεῖν δυνάμενοι, ὑπονοοῦντες δὲ, & effingentes quicquid temere in linguam, vt aiunt, venerit. Etiam numero
καὶ πλάττοντες ὅ, τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμου γλώτ- B librorum præterea ſuperbientes, & màximè inſcriptionibus. Nam rurſum & hæ
της, φασὶν, ἔλθῃ. καὶ ὅτι τῷ ἀριθμῷ τῶν omnino ridiculæ ſunt: vt iſtius neſcio
βιβλίων ἐπισεμνυόμενοι, καὶ μᾶλιστα ὅτι cuius Parthicarum victoriarum libri tot,
τῆς ὑπιγραφῆς· καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη, παι- vel tot: & rurſum Parthidos primus, ſecundus, &c. vt Atthidos ſcilicet. Alius
γέλοιος· τὸ δεῖνος Παρθικῶν νικῶν, τοσάδε. etiam vrbaniùs paulo. Nam legi Demetrij cuiuſdam Sagalaſenſis Parthonicica.
καὶ αὖ Παρθίδος, πρῶτον, δεύτερον, ὡς Non quòd pro riſu habeã, & illudam hiſtoriis adeo præclaris, ſed vtilitatis cauſa
Ατθίδος δηλονότι. ἄλλος ἀστειότερον πάνυ hæc commemoro, quòd quiſquis hæc atque huiuſmodi alia euitarit, is bonã partem hiſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus
πολύ· ἀνέγνων γὰρ Δημητρίου Σαγαλασ- iam ſit: imò pauca adeo illi etiam deſunt,
σέως Παρθονικικά· οὐδὲ ὡς ἐπ γέλωτι ſi modò verum illud eſt quod Dialectica
ποιήσασθαι, καὶ ὑπισκώψαι τὰς ἰσοείας οὕτω tradit, quòd eorum inter quæ mediũ nullum eſt, altero eleuato, alterũ contrà de-
καλὰς οὔσας, ἀλλὰ τῆς χρησίμου ἕνεκα, ὡς ὅστις δὴ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα φεύ- C primitur. At verò area ipſa, dixerit quiſpiam, purgata probè iam eſt, ac ſpinarum
γῃ, πολὺ μέρος ἤδη ἐς ὃ ὀρθῶς συγγράφειν quicquid fuit, & rubi exciſi, reliquorum
ἔοικε προείληφε· μᾶλλον δὲ ὀλίγων ἔτι autẽ ruinæ ac rudera iam exportata sũt:
προσδεῖται, εἴγε ἀληθὲς ἐκφυὸ φησιν ἡ & ſi quid aſperũ antea fuit, id totum ſublatum & complanatum eſt: quare tẽpus
Δημοκρατική, ὡς τῶν ἀμέσων ἡ δευτέρου αἵ- iam eſt vt ædificium aliquod ſuperſtruas
ρεσις, ὃ ἕτερον πάντως αἰτεισάμη. καὶ δὴ ὃ etiam ipſe, quo oſtendas non modò alio-
χρεῖον σοι φαίη τις ἂν ἀκριβῶς ἀπηκριβάσθαρται, καὶ αἵ τε ἀκμαὶ, ὁπόσαι ἦσαν, & rum euertẽdis generoſum eſſe te, verùm
βάτοι, ἐκκεκομμέναι εἰσὶ, τὰ δὲ τῶν ἄλ- etiã per te ipſum excogitando atq; inue-
λων ἐρείπια, ἤδη ἐκπεφόρηται· καὶ εἴπι πρα- niendo tale aliquid præſtare poſſe, quod
χὺ δὴ, καὶ τοῦτο λοιπὸν ἔστιν. ὥστε οἰκοδομεῖν & dexteritatem quandã præ ſe ferat, & à
τι δεῖ ἤδη, καὶ αὐτὸν ὡς δείξῃς, οὐκ ἀπατε- nemine ne Momo quidẽ reprehendi ac
λῆ μόνον τὰ τῶν ἄλλων γυμνάσας ὤν, ἀλ- carpi queat. Aio igitur eum qui optimè
λά τι καὶ αὐτὸς ὑπονοῆσαι δυνάμενος, καὶ ὁ conſcribere hiſtoriã volet, duo hæc præ-
θεὸς εἰς, ἀλλ' ὅμως ὁ Μῶμος μεμῆσθαι δυνατο. cipua domo ſecũ & de ſuo afferre debere, Prudentiam quãdam ſiue intellectum
Φημὶ τοίνυν τὸν ἄρειστα ἰσοείας συγγρά- ciuilem, & poteſtatem dicendi. Quorum
φοντα, δύο μὲν ταῦτα κορυφαιότατα οἴκοθεν ἔχοντα, ἥκειν, σπουδῆς τε πολιτικῆς, & alterum quidẽ nulla doctrina traditum, naturæ donum quoddam eſt: dicendi autẽ poteſtas, multa exercitatione, aſſiduóque labore, & imitatione veterum cõparanda erit. Atque hęc quidem extra artẽ ſunt, neque me conſultore opus habent.
δυνάμεως ἑρμηνευτικῆς· τῆς μὲν, ἀδίδακτόν τι τῆς φύσεως δῶρον· ἡ δυνάμις γὰρ, πολλῇ τῇ ἀσκήσει, & συνεχεῖ τοῦ πόνου, & ζήλῳ τῶν ἀρχαίων προσγενομένη ἔσται· ταῦτα μὲν οὐδὲν ἄτεχνα, οὐδὲν ἐμοῦ συμβούλου δεόμενα.

Neque enim prudentem siue intelligentem & acutum reddere eum qui non natura talis fuerit, libellus hîc meus promittit: quoniam magni sanè æstimãdus, imò omnibus anteferendus foret, si transformare, & quasi nouo quodam ornatu induere huiusmodi ille posset, puta vel ex plumbo aurum reddere, vel ex stanno argentum, vel ex Conone Titormum, vel ex Leotrophide Milonem efficere. Verùm artis & consilij vtilitas ea est, non vt ea suppeditent quæ antè adsunt, sed vt illis rectè ac conuenienter vti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, & siquis alius artis palæstricæ magister atque exercitor fuerit, pollicerentur tibi Perdiccam hunc acceptum (si modò hic est ille qui nouercam amauit, & ex eo contabuit, & non potiùs Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius amore captus) Olympionicẽ reddere, qui cum Theagene Thasio illo aut Polydamante Scotussæo, certamine congrederetur, nõ vt naturam & ingeniũ ad eam rem suppeditarent, sed vt materiam iam antè à natura datam, & ad hanc palęstræ exercitationẽ suscipiendam idoneam atque habilem, per artem multo meliorem redderent. Quamobrẽ absit & nobis hæc inuidia promissionis, vt artem aliquam rei adeò magnæ ac difficili nos inuenisse dicamus. Neque enim quemuis acceptũ reddere historicum nos velle dicimus, sed ei qui natura intellectu bono præditus, & ad dicendum quãoptimè exercitatus fuerit, viam quandam ostẽdere rectam (si modò talis vlla apparet) qua vtendo, citiùs atque aptiùs ad finẽ & scopum vsque quò tendit, peruenire possit. Non enim neque illud dixeris, eum qui intelligentia præditus fuerit, arte ac doctrina earũ rerum quas ignorat, opus nõ habere. Nam si absque doctrina & institutione cithara ludere posset, etiam tibia canere, ac cætera omnia sciret. Nunc autem, nisi doctus ab aliquo, nihil quicquam eorum manu facilè attingit: at demonstrante aliquo viam ac rationem, & discit facillimè, & rectè idẽ administrat per se ipsum. Proinde nobis quoque nũc talis discipulus tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non sit degener, sed acutũ tueatur, possitque rebus vti, si committantur illi: ac animum habeat militarem, sed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris esse conuenit: denique, per Iouem, & in castris aliquando versatus sit,

Titormus Æolus quidã fuit corpore procero, & robore incredibili, qui & Milonem viribus superauit. vide Cælium libr. 23. c. 16. Leotrophides verò corpore tenui ac mx cileto fuit: vnde & prouerbiũ, Macilentior Leotrophide. huius & Suidas memimit.

Α ὁ γὰρ σωφρονεῖν καὶ ὀξὺν ἀποφαίνων τοὺς μὴ φύσει τῆς φύσεως τοιούτους φησὶ τοῦτο ἡμῖν τὸ βιβλίον ἐπιδώσειν πολλοῦ ἂν, μᾶλλον δὲ τοῦ πάντων ἐπαινετοῦ ἄξιον, εἰ μεταπλάσαι καὶ μετακοσμῆσαι τὰ τηλικαῦτα ἐδύνατο, ἢ ὁκ ὀλίγου χρυσὸν ἀποφῆναι, ἢ ἀργυρον ἀπὸ καττιτέρου, ἢ ἀπὸ Κόνωνος, Τίτορμον, ἢ ἀπὸ Λεοτροφίδου, Μίλωνα ἐξεργάσασθαι. ἀλλά που τὸ τῆς τέχνης, καὶ τὸ τῆς συμβουλῆς χρήσιμον, οὐκ ἐς ποίησιν τῶν μὴ ὄντων, ἀλλ' ἐς χρῆσιν αὐτῶν τοῖς οὖσιν παρεσκευασμένον. οἷόν τι ἀμέλει καὶ Ἰκκος, καὶ Ἡρόδικος, καὶ Θέων, καὶ εἴ τις

B ἄλλος γυμναστὴς ὑπόσχοιντο ἄν σοι τὸν Περδίκκαν παραλαβόντες, εἰ δὴ τοῦτόν ἐστιν ὁ τῆς μητρυιᾶς ἐρασθείς, καὶ μὴ τοῦτο κατεσκληκὼς, ἀλλὰ μὴ Ἀντίοχος ὁ τοῦ Σελεύκου Στρατονίκης ἐκείνης, ἀποφαίνῃ Ὀλυμπιονίκην, καὶ Θεαγένει τῷ Θασίῳ, ἢ Πολυδάμαντι τῷ Σκοτουσσαίῳ αἰτίαν ἄλλα τινὰ δοθεῖσαν ὑπόθεσιν θύφυᾶ παρὸς ὑποδοχὴν τῆς γυμνασικῆς παρασκευὴν ἀμείνω ἀποφαίνῃ μὴ τῆς τέχνης. ὥστε ἀπέστω καὶ ἡμῖν τὸ ὀπιφθονον τοῦτο τῆς ὑποσχέσεως, εἰ

C τέχνην φαμὲν ἐφ' ὅτῳ μεγάλῳ καὶ χαλεπῷ τῷ πράγματι ἐφευρηκέναι. ὁ γὰρ ὀντινοῦν παραλαβόντες, ἀποφαίνειν συγγραφέα φαμὲν, ἀλλὰ τῇ φύσει σωστέον, καὶ ἀρίστας παρὸς λόγους ἡσκημένῳ ὑποδείξειν ὁδούς τινας ὀρθὰς, εἰ δή τοιαῦται φαίνοιντο, αἷς χρώμενος, θᾶττον ἂν καὶ εὐμαρέστερον τελέσειεν ἄγει καὶ παρὸς τὸν σκοπόν. καίτοι ὁ γὲ αὖ φαίης ἀπαρασκεύαστον τὸν σωστὸν εἶναι τῆς τέχνης, καὶ διδασκαλίας, ὧν ἀγνοῇ. ἐπεὶ κἂν σκιβάλειξε μὴ μαθὼν, καὶ ἠύλει, καὶ πάντα αὖ ἠπίστατο.

D νῦν δὲ μὴ μαθὼν, οὐκ αὖ τι αὐτῶν χειρουργήσειεν. ὑποδείξαντος δέ τινος, ῥᾳδία τε ἂν μάθοι, καὶ οὐ μεθ' ἡδέως ἐφ' αὑτῷ. καὶ τοίνυν καὶ ἡμῖν τοιοῦτός τις ὁ μαθητὴς νῦν παραδεδόσθω, σωστέος τε, καὶ εἰπεῖν οὐκ ἀηδὴς, ἀλλ' ὀξὺς δεδορκὼς, οἷος καὶ παρασκευὴν ἔχειν ὀπιπαπεῖν, καὶ γνώμην στρατιωτικὴν, ἀλλὰ μὴ τῆς πολιτικῆς, καὶ ἐμπειρίαν στρατηγικὴν ἔχειν, καὶ, νὴ Δία, καὶ σὺν στρατοπέδῳ γεγονώς ποτε,

καὶ γυμναζομένους ἢ τακτομένους γραπτέον ἐφαρμόττοντας, καὶ ὅπλα εἰδέναι, καὶ μηχανήματα ἔνια, καὶ τί ὅτι κέρως, καὶ τί ὅτι μετώπου, πῶς οἱ λόχοι, πῶς οἱ ἵππεῖς, καὶ πόθεν, καὶ τί ὀρθὲ λαύνειν, ἢ ἀνειλαύνειν· καὶ ὅλως, ὅ τῶν καθ' ἱκανὸν ἐστι, καὶ δι' οἵους πιστεύειν μόνον τοῖς ἀπαγγέλλουσι. μάλιστα δὲ καὶ περὶ τὸ πρώτων, ἐλευθέρως ἔχειν τὴν γνώμην, καὶ μήτε φοβεῖσθαι μηδένα, μηδὲ ἐλπίζειν μηδέν· ἐπεὶ ὅμοιος ἔσται τοῖς φαύλοις δικασταῖς, οἷς χάριν, ἢ οἷς ἀπέχθειαν ὅτι μισθῷ δικάζουσιν. ἀλλὰ μὴ μελέτω αὐτῷ μήτε Φίλιππος ἐκκεκομμένος τὸν ὀφθαλμὸν ὑπὸ Ἀστέρος τοῦ Ἀμφιπολίτου τοξότου ἐν Ὀλύνθῳ, ἀλλὰ τοιοῦτος οἷος ἐστὶν, δειχθήσεται· μήτε Ἀλέξανδρος αἰτιάσεται ὅτι τῇ Κλείτου σφαγῇ, ὡμῶς ἐν τῷ συμποσίῳ γενομένῃ, εἰ φανῶς ἀναγράφοιτο· οὐδὲ Κλέωνα αὐτὸν φοβήσει, μέγα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δυνάμενος, καὶ κατέχων τὸ βῆμα, ὡς μὴ εἰπεῖν ὅτι ὀλέθριος καὶ μανικὸς ἀνθρωπος ἐστὶν· οὐδὲ ἡ σύμπασα πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἣν τὰ ἐν Σικελίᾳ κακὰ ἰσορῇ, καὶ τὸν Δημοσθένους λῆμον, καὶ τὸν Νικίου τελευτὴν, καὶ ὡς ἐδίψων, καὶ οἷς ὃ ὕδωρ ἔπινον, καὶ ὡς ἐφονεύοντο πίνοντες οἱ πολλοί· ἡγήσεται γὰρ (ὅπερ δικαιότατον) ἐπ' οὐδενὸς τῶν νῦν ἐχόντων, αὐτὸς ἔξω τὴν αἰτίαν, οὐ τὰ δυσχερῶς ἢ ἀνοήτως γεγενημένα ὡς ἐπράχθη διηγήσεται. ὁ γὰρ ποιητὴς αὐτῶν, ἀλλὰ μεμυημένος ἦν· ὥστε καὶ καταμανθάνων, τότε μὲν ἐκεῖνος ὁ καταδύων ὀρθῶς, καὶ φεύγοντας, οὐκ ἐκεῖνος ὁ διώκων, ἐκτὸς εἰ μὴ βέλτιον δέον μή τι παρέλιπεν· ἐπεί τοι τε εἰ σιωπήσας αὐτὰ, ἢ πρὸς τοὐναντίον εἰπὼν ἐπανορθώσασθαι ἐδύνατο, ῥᾴδιον οὐ ἐνὶ καλάμῳ λεπτῷ τὸν Θουκυδίδου ἀναβλέψαι μὲν ὁ ἐν τῇ Ἐπιπολαῖς προαναλείχασμα, καταδῦσαι δὲ τῆς Ἑρμοκράτους τριήρη, τὸν καταράτον Γύλιππον ἀγαπητέον μεταξὺ ἀποτειχίζοντα, καὶ ἀποφράττοντα τὰς ὁδούς· τέλος, Συρακουσίους μὲν εἰς τὰς λιθοτομίας ἐμβαλεῖν, τοὺς δ' Ἀθηναίους πρὸς πλὴν Σικελίαν, καὶ Ἰταλίαν, μετὰ τῶν πρώτων τῆς Ἀλκιβιάδου ἐλπί-

A & milites ipſos, ſeu cùm ad prælia exercentur, ſeu cùm re ipſa in aciem educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdã, & quid ſit, diductis cornibus, & quid, exporrecta fronte inſtruere aciem: quomodo cohortes, & quomodo turmæ conſtituantur: vnde, & quid erũpere, & quid item circunducere equitem ſit, ſciat. Et in ſumma, neque eorum quiſpiam ſit, qui domi deſidentes nuſquam foras ipſi progrediuntur: neque facilè credat iis quę ſolùm ab aliis narrari audiet. Maximè autem & ante omnia *Libertas hiſtorici.* libero animo ſit, vt neque metuat quenquam, neque ab vllo ſperet quicquam: B quoniam ſimilis hoc pacto foret malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede ſententiã ferunt. Quin neque curet magnoperè neque Philippũ oculo ab Aſtere Amphipolitano iſto ſagittario priuatum circa Olynthum, ſed talem qualis re ipſa eſt ſpectandum proponat: neque illi Alexander grauiter ſe excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipſo conuiuio perpetratã, ſi planè ac manifeſtè coloribus ſuis depingendus ſit: neque item Cleon illum perterrefaciat, eo quòd multum in concione potens ſit, & C ſuggeſtum ſiue tribunal quaſi poſſeſſionẽ ſuam detineat, quò minus hominem exitioſum & inſanum hunc eſſe dicat! denique neque tota Atheniẽſium ciuitas abſterreat illum, ne non vbi de cladibus in Sicilia acceptis hiſtoriam compoſuerit, omnia iſta commemoret, quo pacto & Demoſthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quomodo exercitus ſiti laborarit, & qualem aquam biberint, & vt inter bibendũ plerique trucidati fuerint. Exiſtimabitur enim (id quod iuſtiſſimum eſt) ab iis qui ſana mente præditi ſunt, non ipſe in culpa eſſe, ſi ea quæ infeliciter aut ſtultè geſta ſunt, ita vt geſta D ſunt, narrabit. Non enim ipſe talia fingit, ſed verbis tantùm indicat atque exponit. Quare etiam ſiue prælio nauali ſuperati fuerint, non ille tamen is eſt qui eos ſubmergit: ſiue in fugam cõuerſi fuerint, neque idem ille eſt qui eos perſequitur: niſi ſi cùm optãdum fuerat ne quid tale eueniret, ille hoc interim ſit: quandoquidem ſi tacendo hæc, aut in diuerſum narrãdo, corrigi aut emendari poſſent, facillimũ fuerat Thucydidi, vno ac tenui calamo inuertere quidem Epipolarum munitiones, ſubmergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem iſtum Gylipum confodere interea dum vias obſtruit, & foſſis intercludit. Denique & Syracuſanos in lapidicinas coniicere, Athenienſibus verò copiam facere tum Siciliam tum Italiam cum prima illa Alcibiadis ſpe circumnauigandi.

De Epipolis, Hermocrate, & cæteris. Thucydides li 6. & 7.

Verùm enim, opinor, ea quæ ſemel facta ſunt, neque Clotho reuoluet denuo, neque Atropos in diuerſũ mutabit. Proinde hiſtorici opus vnum eſt, vt quæque perinde ac facta ſunt, exponat. Hoc autẽ facere nõ poterit, donec vel Artaxerxem metuerit, medicus ipſius exiſtens, vel ſperat candyn purpureum, & torquem aureum, & equum ex Niſæis illis aliquem ſe accepturum eſſe, mercedem videlicet laudum earum quas ſcriptis inſeruiſſet. At neque Xenophon illud faciet, iuſtus ſcriptor, neque Thucydides: ſed ſiue priuatim oderit quoſdam, multo magis neceſſarium putabit eſſe id quod publicum eſt: veritatémque pluris faciet, quàm inimicitiam: ſiue etiam amauerit, tamen nõ parcet illi, quiſquis peccauerit. Vnum enim hoc, vt dixi, proprium hiſtoriæ eſt, ac ſoli immolandum veritati, ei qui ad hiſtoriam ſcribendam accedet, cætera verò omnia poſtponenda. Et in ſumma, vlna vna & menſura certa eſt, aſpicere non ad præſentes auditores, ſed ad eos qui in poſterum in his ſcriptis legendis verſabuntur. At ſi quis cõtinuò beneuolentiam & fauorem captat, meritò in parte adulatorum recenſebitur, quos olim hiſtoria ſtatim ab initio auerſata eſt, non minùs quàm comendi artem Gymnaſtice. Alexandri igitur hoc quoque dictum refertur: Libenter, inquit, in vitam pauliſper redirem ô Thneſicrates, poſt mortem, vt cognoſcerem quo pacto hæc legerent homines, qui tum erunt. Nam ſi nunc ea laudant & amplectuntur, mirum non eſt: putant enim non paruo illecta mento videlicet iſto quiſque ſibi beneuolentiam apud me conciliaturos eſſe. Homero itaque, quãquam fabuloſa plurima de Achille ſcripſerit, nonnulli tamẽ eò adducuntur vt iam & fidem adhibeant, vnum hoc argumentũ ad demonſtrationem veritatis magnum exiſtimantes, quòd non de viuo illo ſcripſit. Non enim cauſſam aliquam vident cuius gratia mentiretur. Talis igitur mihi ſit hiſtoricus ille, vt & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber ſit, & dicẽdi libertatem, ac veritatẽ amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio neque amicitiæ quicquam tribuens, non parcens aut miſereſcens, aut erubeſcens, aut exorari ſe facilè patiens: æqualis iudex ac beneuolus omnibus, eò tamẽ vſq; dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat:

Niſæi equi velocitate commendantur, à loco Perſidis Niſæo vocati. Suidas.

Alludit ad locum Platonis in Gorgia qui cõmẽdi artem gymnaſticæ opponit, inter adulatorias artes videlicet.

Hiſtoricus qualis eſſe debet.

A δον. ἀλλ', οἶμαι, τὰ μὲν πεπραγμένα, οὐδὲ Κλωθὼ αὖ ἔτι ἀνακλώσειεν, οὐδ' Ἄτροπος μετατρέψειε. τὸ δὲ συγγραφέως ἔργον ἐν, ὡς ἐπράχθη εἰπεῖν· τοῦτο δ' οὐκ ἂν δύναιτο, ἄχρις ἂν ἢ φοβῆται Ἀρταξέρξῃ ἰατρὸς αὐτῷ ὤν, ἢ ἐλπίζῃ χλανίδων πορφυρῶν, καὶ χρυσοῦν, καὶ ἵππων τῶν Νισαίων λήψεσθαι μισθὸν τῷ σὺν τῇ γραφῇ ἐπαίνων. ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν αὐτὸ τοῦτο ποιήσει, δίκαιος συγγραφεύς, οὐδὲ Θουκυδίδης· ἀλλὰ κἂν ἰδίᾳ μισῇ τινας, πολὺ ἀναγκαιότερον ἡγήσεται τὸ κοινὸν, καὶ τιμᾶν ἀληθῆ μᾶλλον τῶν ἐπὶ πλείονος ποιή-
B σεται τῆς ἔχθρας· κἂν φιλῇ, ὅμως οὐκ ἀφέξεται ἁμαρτάνοντος. ἓν γάρ, ὡς ἔφην, τὸ ἴδιον ἱστορίας, καὶ μόνῃ θυτέον τῇ ἀληθείᾳ, εἴ τις ἱστορίαν γράφων ἔοι, τῶν δ' ἄλλων ἁπάντων ἀμελητέον αὖπω. καὶ ὅλως, πῆχυς εἷς, καὶ μέτρον ἀκριβές, ἀποβλέπειν μὴ εἰς τοὺς νῦν ἀκούοντας, ἀλλ' εἰς τοὺς μέλλοντας σωφρονεστέρους τοῖς συγγράμμασιν. εἰ δὲ ὁ παντελῶς τις θεραπεύοι τῆς τῶν κολακευόντων μερίδος εἰκότως ἂν νομισθείη, ὃς πάλαι ἡ ἱστορία ἐξ ἀρχῆς βύθιος ἀπέστραπται, ἢ μεῖον ἢ κωμῳδικὸν ἢ γυμναστικήν. Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ τοῦτο ἀπομνημονεύουσιν, ὃς ἡδέως ἂν ἔφη πρὸς ὀλίγον αὖθις βιῶναι, ὦ Θεμιστοκλεῖς, ἀποθανών, ὡς μαθοιμι ὁπως ταῦτα οἱ νῦν ἄνθρωποι τότε μεγαλύνουσιν. εἰ δὲ νῦν αὐτὰ ἐπαινοῦσι, καὶ ἀσπάζονται, μὴ θαυμάσῃς· οἴονται γὰρ ὑμικρῷ τινι τῶν δελεάτι τούτῳ ἑκάστῳ τὸν πρὸς ἡμᾶς ἔνοιαν. Ὁμήρῳ γοῦν, καί τοι πρὸς ὃ μυθῳδες τὰ πλεῖστα συγγεγραφότι κατ' αὐτοῦ Ἀχιλλέως, ἤδη καὶ πι-
D θανήν τινες κατάγνωσιν, μόνον τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μέγα τεκμήριον τιθέμενοι, ὅτι μὴ περὶ ζῶντος ἔγραφεν. οὐ γὰρ ἂν εἵλοντο ἕνεκα ἐψεύδετ' ἄν. τοιοῦτος οὖν μοι ὁ συγγραφεὺς ἔστω, ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παρρησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ὡς ὁ Κωμικός φησι, τὰ σῦκα σῦκα, τὸν σκάφιον δὲ, σκάφιον ὀνομάζων, ἢ μίσει, οὐδὲ φιλίᾳ νέμων, οὐδὲ φιλόδικος, ἢ ἐλεήμων, ἢ αἰσχυνόμενος, ἢ δυσωπούμενος· ἴσος δικαστὴς δύο ἄνοσιν, ἄχρι τοῦ μὴ θατέρῳ τι ἐπιτίμιον πλέον τοῦ δέοντος·

ξένος ὁ τοῖς βιβλίοις, ἡ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, ἢ τί τῷδε, ἢ τῷδε δόξῃ λογιζόμενος, ἀλλὰ τί πέπρωκται λέγων. ὁ μὲν οὖν Θουκυδίδης, εὖ μάλα τοῦτο νομοθέτησε, καὶ διέκρινεν ἀρετὴν, καὶ κακίαν συγγραφικὴν, ὁρῶν μάλιστα θαυμαζόμενον τὸν Ἡρόδοτον, ἀγεννῆ τ' ἡ Μούσας κληθῆναι αὐτοῦ τὰ βιβλία· κτῆμα γὰρ φησι μᾶλλον ἐς ἀεὶ συγγραφὴν, ἢ πρὸς τὸ παρὸν ἀγώνισμα· καὶ μὴ ὀμνῶδες ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων ἀπολείπειν τοῖς ὕστερον· καὶ ἐπάγει τὸ χρήσιμον, καὶ ὃ τέλος αὖ τις εἰ φεύγοι ὑποθοιτο ἰσοσθενείας, ὡς εἴ ποτε ἐξ αὖθις τὰ ὅμοια καταλάβοι, ἔχοιεν, φησὶ, πρὸς τὰ προγεγραμμένα ἀποβλέποντες, εὖ χρῆσθαι τοῖς ἐν πόλεσι. καὶ τὴν μὲν γνώμην τοιαύτην ἔχων ὁ συγγραφεὺς ἡκέτω μοι· τὴν δὲ φωνὴν, καὶ τὸν ἑρμηνείας ἰσχνὸν, τὴν μὲν σφοδρὰν ἐκείνην, καὶ κάρπαθον, ἐξ συνεχῆ ταῖς περιόδοις, καὶ ἀσκύλλιον ταῖς ἐπιχρήσεσι· καὶ τὴν ἄλλην τῆς ῥητορείας δύνοτητα, μὴ κεκμηκὸς τεθηγμένος, ἀρχέσθω τῆς γραφῆς, ἀλλ' εἰρωνικώτερον ἐξαχεῖμενος. ἐξ ὁ μὲν νοῦς σύστοιχος ἔστω, καὶ πυκνὸς, ἡ λέξις δὲ, σαφὴς, καὶ πολιτικὴ, οἷα ὅτι σημάτατα δηλοῦν ὁ ὑποκείμενον. ὡς γὰρ τῇ γνώμῃ τὸν συγγραφέως σκοπὸν ὑποθέμεθα, παρρησίαν, ἐξ ἀλήθειαν, οὕτω δὲ καὶ τῇ φωνῇ αὐτοῦ, εἷς σκοπὸς ὁ πρῶτος, σαφῶς δηλῶσαι, ἐξ φανότατα ἐμφάσαι τὸ πρᾶγμα, μήτε ἀπορρήτοις, καὶ ἔξω πάτου ὀνόμασι, μήτε τοῖς ἀγοραίοις τούτοις, καὶ καπηλικοῖς, ἀλλ' ὡς μὲν τοῖς πολλοῖς σεμνέναι, τοῖς δὲ πεπαιδευμένοις ἐπαινέσαι. καὶ μὴν ἐξ φήμασι κεκοσμήσθω αἰεπαθέσι, καὶ ὃ αἰεπιτήδευτον μάλιστα ἔχοισιν· ἐπεὶ τοῖς κατηρτυμένοις τὴν ζωμὴν ἐοικότας ἀποφαίνῃ τοῖς λόγοις. καὶ ἡ μὲν γνώμη κοινωνείτω, καὶ ποιητικῆς, πρόσον μεγαλήγορος, ἐξ διηρμένη καὶ ἐκείνη, καὶ μάλιστ' ὁπότ' ἂν πράξεσι, καὶ μάχαις, ἐξ ναυμαχίαις, συμπλέκηται. δεήσῃ γὰρ τότε ποιητικοῦ τινος αἰέμεν ἐπουρίσαντος τὰ ἀκάτια, καὶ σεσεῖσθαι ὑψηλὸν, ἐξ ἐπ' ἄκρων τῶν κυμάτων τὸν ναῦν. ἡ λέξις δὲ ὅμως ὅπῃ γῆς βεβηκέτω, τῷ μὲν κάλλει καὶ τῷ μεγέθει τῶν λεγομένων σεσεμνυσμένη,

A hoſpes in libris ac peregrinus: ſuis legibus viuens: nullius imperio ſubiectus: nõ quid huic aut illi placiturum ſit, ſeeũ cogitans, ſed id quod actum eſt, exponens. Thucydides igitur bene admodum lege hoc conſtituit, & virtutes ac vitia hiſtoricorum inter ſe diſcreuit, qui cùm videret Herodotum in ſumma admiratione eſſe, adeò vt & Muſæ vocarentur ipſius libri, poſſeſſionem tamen ait ſe ſcribendo compoſiturum eſſe quæ in perpetuum duret, potiùs quàm quæ ad præſens certamen comparetur: neque ſe id quod fabuloſum ſit, amplexurũ, ſed veritatem rerum geſtarum relicturum poſteris eſſe: deinde & vtilitatẽ addit, & quem finem is qui rectè ſapit, hiſtoriæ ſtatuere debeat, vt ſi quando etiã rurſus ſimilia quædam incidant, inquiens, ad hæc deſcripta reſpicientes, rebus ciuitatis rectè vti poſſint. Ac animo quidem & ſententia tali præditus hiſtoricus ille mihi accedat: voce autem, & expoſitionis vi, vehemẽti illa quidem & aſpera, & circuitionibus continua, deinde & aggreſſionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate non ita valde inſtructus & acuminatus ſcripturam exordiatur, ſed ſedatior paulò & tranquillior ſit. Ac ſententiæ quidem inter ſe iunctæ ac ſociatæ & denſæ ſint: dictio autem plana & ciuilis, quàm ſignificantiſſimè manifeſtans id cui adhibetur. Nã vt mentis ſcriptoris ſcopum hunc proponimus, libertatem dicendi videlicet, & veritatem, ita & voci eius vnus hic ſcopus & primus propoſitus ſit, vt planè indicet, & quamlucidiſſimè rẽ ipſam declaret, verbis neque obſcuris, & extra communem viam poſitis, neque etiam vulgaribus iſtis & tabernariis, ſed ita vt & à pleriſque intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iam verò & figuris & exornationibus vtatur minimè moleſtis, minimèque affectatis: quoniam perinde vt ius aliquod, orationem quoque rectè conditam exhibere debet. Ac ſententia quidem etiam cum poëtice communicet, ciúſque partem aliquam contingat, in quantũ grandiloqua & in ſublime elata etiam illa eſt, & maximè quoties aciebus & pugnis & naualibus præliis concurret. Opus enim tunc erit poëtico quopiam vento, qui ſecundo flatu vela impleat, & ſublimem ac per ſummos fluctus nauem ſublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur, ſimul elata,

Herodoti libri Muſæ inſcripti.

Quæ in verbis & cõpoſitione ſpectari debent.

& iisdem quamnimaximè licet, assimilata, cæterùm neque peregrinitatem præ se ferens, ne intempestiuè exultans quasi quodam furore concitata. Periculum enim est ipsi, ne, quod vel maximum est, prorsus de statu mentis emoueatur, & in Corybantem istum poëtices impingat. Quare maximè tum fidendum freno est, & ratione vtendum: illud scientes, quòd & in verbis non mediocre malum hippotyphia est. Proinde satius fuerit, sentẽtia tunc super equo incedẽte, expositionem seu dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, vt ne à tergo relinquatur cursu præteructa. At verò & compositione vocum temperata, ac media quadam vtendũ est, ita vt neque nimiùm distrahãtur ac dissocientur (nam hoc asperũ foret) neq; rursum numerosè omnia, id quod pleriq; studentcõtinuentur. Alterum enim vitiosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsæ verò res nõ vt fortè sese offerunt, ita construendę stastim sunt, sed diligenter ac laboriosè de iisdem sæpius etiam interrogare decet, ac maximè præsentem, & coràm intuentem. Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare videbuntur, & quos putaueris minimum vel ad gratiam, vel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse rebus gestis. Iámque etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, constituere possit: ac posteaquam iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita rerum, & quasi summarium aliquod contexat, delineétque corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicandis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homerico Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursum ad Mysorum terrã oculos deflectit. Eodẽ enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicétque nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti sibi: nunc autem rursum ad res Persarum se conuertat: postea etiam vtrosque pariter contempletur, putà cùm inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad vnam tantùm partem respiciat, neque ad vnum aliquem equitem aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascẽsum in terram prohibeat.

Hippotyphiam Graeci pro ingenti fastu & nimia gloria affectatione accipiunt. Nam ἵππος in cõpositione auget, τῦφος autem superbiam & fastum significat.

Intelligit ea quæ in oppugnatione Pyli acciderũt: de quibus Thucydides, l. 4.

καὶ ὡς ἔνι μάλιστα ὁμοιουμένην· μὴ ξενίζουσα δὲ, μηδ' ὑπὲρ τὸν ἵππον ἐνθουσιῶσα· κίνδυνος γὰρ αὐτῇ τὸ, τε μέγιστον παθεῖν, καὶ κατενεχθῆναι ἐς τὸν τῆς ποιητικῆς κορύβαντα, ὥστε μάλιστα πειστέον τῷ καθέτῳ τῷ χαλινῷ, καὶ σωφρονητέον, εἰδότας ὡς ἱπποτυφία τις, καὶ ἐν λόγοις πάθος οὐ μικρὸν λέγεται. ἄμεινον οὖν ἐφ' ἵππου ὀχουμένην τότε τῇ γνώμῃ, τῷ ἑρμηνείαν πεζῇ συμπαθεῖν, ἐχομένην τῆς ἐφιππίου, ὡς μὴ ἀπολείπηται τῆς φορᾶς. καὶ μίαν καὶ συνθήκην τῶν ὀνομάτων δὴ κρατοῦσαν καὶ μέσην χρηστέον, ὅτε ἄγαν ἀφεστᾶσα, καὶ ἀπηρτωμένα (τραχὺ γάρ) οὔτε ῥυθμῷ πᾶν ὀλίγον, ὡς οἱ πολλοὶ, συναπτόντα. ὃ μὲν γὰρ ἐπαίτιον, τὸ δ' ἀηδὲς τοῖς ἀκροωμένοις· τὰ δὲ πραγματα αὐτὰ, οὐχ ὡς ἔτυχε συντακτέον, ἀλλὰ φιλοπόνως καὶ παλαιπώρως πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν διανοεῖσθαι, καὶ μάλιστα μὲν παρόντα, καὶ ἐφορῶντα. εἰ δὲ μή, τοῖς ἀδεκαστοτέροις ἐξηγουμένοις προσέχοντα, καὶ οἷς εἰκάσειεν αὐτὸς, ἥκιστα πρὸς χάριν ἢ ἀπέχθειαν ἀφαιρήσειν, ἢ προσθήσειν τοῖς γεγονόσι, καὶ μᾶλλα ἤδη καὶ σοφιστικὸς τὶς, καὶ συνθετικὸς τῶν πιθανωτέρων ἔστω. καὶ ἐπειδὴ ἀληθείᾳ ἄπαντα, ἢ τὰ πλεῖστα, προῆται μὲν ὑπόμνημά τι συνυφαινέτω αὐτῶν, ἔτι σῶμα ποιείτω ἀκαλλὲς ἔτι, καὶ ἀδιάρθρωτον. εἶτα ὑπιθεὶς τὴν τάξιν, ἐπαγέτω τὸ κάλλος, καὶ χρωννύτω τῇ λέξει, καὶ χρηματιζέτω, καὶ ῥυθμιζέτω. καὶ ὅλως, ἐοικέτω τότε τῷ τῶ Ὁμήρου Διΐ, ἄρτι μὲν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν γῆν ὁρῶντι, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν. ἔτι γοῦν καὶ αὐτὸς, ἄρτι μὲν τὰ Ῥωμαίων ἴδια ὁράτω, καὶ δηλούτω ἡμῖν οἷα ἐφαίνετο αὐτῷ ἀφ' ὑψηλοῦ ὁρῶντι, ἄρτι δὲ τὰ Περσῶν, εἶτ' ἀμφότερα, εἰ μάχοιντο. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ παρατάξει, μὴ πρὸς ἓν μέρος ὁράτω, μηδ' ἐς ἕνα ἱππέα, ἢ πεζὸν, εἰ μὴ Βρασίδας τις εἴη προπηδῶν, ἢ Δημοσθένης ἀναλύπλων τὴν ὑπόβασιν.

ἐς τοὺς στρατηγοὺς μὴν τὰ πρῶτα, καὶ εἴ τι παρεκελεύσατο, καὶ ἐκεῖνο ἀκουέτω, καὶ ὅπως, καὶ ᾗ τινι γνώμῃ, καὶ ὁπηνοίᾳ ἔταξαν· ἐπειδὴν δὲ ἀναμιχθῶσι, κοινὴ ἔστω ἡ θέα, καὶ ζυγοστατείτω τότε, ὡσπερ ἐν τρυτάνῃ τὰ γιγνόμενα, καὶ σκοπιωκέτω, καὶ συμφλιγέτω, καὶ πᾶσι τούτοις μέσον ἐπέσθω, μὴ ἐς κόρον, μηδὲ ἀπειροκάλως, μηδὲ νεανικῶς, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἀπολυέσθω· καὶ ἡνίκα σεσῶσθαι τοῦ ζώπυρου, ἐπὶ ἐκεῖνα μεταβαινέτω, ἵν' κατεπείγῃ· εἶτα ἐπανίτω λυθεὶς ὁπότ' ἂν σκῆνα καλῇ· καὶ πρὸς πόνους ἀσκείσθω, καὶ ὡς δύναται, ὁμοιοτρόπως· καὶ μεταπεσέσθω ἀπὸ Ἀρμενίας μὲν, εἰς Μηδίαν, ἐκεῖθεν δὲ ῥοιζήματι ἑνὶ, ἐς Ἰβηρίαν, εἶτα ἐς Ἰταλίαν, ὡς μηδενὸς καιροῦ ἀπολείποιτο, μάλιστα δὲ καθαρῷ ἐοικυίᾳ κατασκεύαζε τὴν γνώμην, ἀδόλῳ, καὶ σιλπνῷ, καὶ ἀκριβεῖ τοῦ κέντρου· καὶ ὁποίας ἂν δέξηται τὰς μορφὰς τῶν ἔργων, τοιαύτας καὶ δεικνύτω αὐτὰ, διάστροφον δὲ, ἢ κατάχρουν, ἢ ἑτεροχρῶμον, μηδέν· ἃ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς ῥήτορσι γράφουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν λεκτέα ἐστὶν, καὶ εἰρήσεται· πέπρακται γὰρ ἤδη, δεῖ δὲ τάξαι, καὶ εἰπεῖν αὐτά· ὥστε, ἃ τί εἴπωσι ζητητέον αὐτοῖς, ἀλλ' ὅπως εἴπωσιν· ὅλως δὲ, νομιστέον τὴν ἰσοτέχναν συλλαφόντα, Φειδίαν ἢ Πραξιτέλη χεῖρα ἐοικέναι, ἢ Ἀλκαμένει, ἢ τῷ ἄλλῳ ἐκείνων. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ ἐκεῖνοι χρυσὸν, ἢ ἄργυρον, ἢ ἐλέφαντα, ἢ τὸν ἄλλον ὕλην ἐποίουν· ἀλλ' ἡ μὲν ὑπῆρχε, καὶ προυπεβέβλητο, Ἠλείων, ἢ Ἀθηναίων, ἢ Ἀργείων πεποιησμένων· οἱ δὲ ἔπλαττον μόνον, καὶ ἐκόσμουν τὸν ἐλέφαντα, καὶ ἔξεον, καὶ ἐκόλλων, καὶ ἐῤῥύθμιζον, καὶ ἐπήνθιζον τῷ χρυσῷ. καὶ τοῦτο ἦν ἡ τέχνη αὐτῶν, ἐς δέον οἰκοδομήσασθαι τὴν ὕλην. τοιοῦτον δή τοι καὶ τὸ τῆς συλλαφέως ἔργον, εἰς καλὸν ἀφανθέσθαι τὰ πεπραγμένα, καὶ εἰς δύναμιν ἐναργέσατα ὑποδεῖξαι αὐτά. καὶ ὅταν τις ἀκροώμενος οἴηται, μὴ ταῦτα ὁρᾷν τὰ λεγόμενα, καὶ μὴ τοῦτο ἐπαινῇ, τότε δὴ τότε ἀπηκρίβωται, καὶ τὸν οἰκεῖον ἔπαινον ἀπείληφε τὸ ἔργον, τοῦ τῆς ἰσοτέχνου Φειδίου.

Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & si quid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua sententia atque consilio aciem instruxerint, videat. Postquam autem iam manus consertæ fuerint, communis vtriusque partis contemplatio fit, ac tum velut in trutina appendat & examinet ea quæ geruntur, simúlque & persequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hisce modus quispiam adhibeatur, ne ad satietatem vsque, néve ineptè, néve etiam iuueniliter progrediatur, sed cum facilitate quadam absoluat sese. Atque his hîc alicubi subsistere iussis, ad illa transgrediatur, si festinat. Deinde rursũ huc redeat, absolutus atque paratus futurus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia festinet, & quatenus fieri potest, eadem tempora omnibus tribuat, transuolétque ex Armenia quidem in Medos, hinc autẽ curriculo vno in Iberiã, inde in Italiam, ita vt nullam occasionem prætermittat. Præcipuè autem speculo similem animũ gerat, liquido videlicet ac splẽdido, & qui centrum accuratè impressum habeat, & qualescunque operum formas receperit, tales easdem etiam spectandas exhibeat. peruersum autẽ & obtortum, aut colore diuersum, aut specie mutatum nihil reddat. Nõ enim perinde ac oratoribus scribunt, sed ea quidẽ quæ dici debent, sunt, & mox dicentur: facta enim iam sunt: cæterũ ordinare oportet & exponere ipsa. Quare non quid dicãt, quærendum ipsis est, sed quomodo dicant. Prorsus autem putandum est, eum qui historiam scribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum similem esse oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebãt, sed illa antea præexistebat, & quasi ad eam rẽ præparata erat, suppeditantibus illam Eleis, aut Atheniẽsibus, aut Argiuis: illi verò fingebant tantùm & secabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incrustabant. Et hoc artis illorum erat, materiam videlicet cõmodè exædificare. Idẽ fermè igitur & historici opus est, vt videlicet ea quæ facta sunt, bene ac rectè cõponat, & quàm fieri potest clarissimè spectanda exhibeat. Ac quando is qui ea sic scripta recitari audiuit, putat se postea etiam videre quę dicta sunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactũ & absolutum erit, propriámq; ac verã laudẽ historico illi Phidiæ siue artifici suo retulit.

Porrò omnibus iam ita adornatis atque paratis, etiam absque proœmio interim exordiri licebit, quando videlicet non admodum vrget ac postulat ipsa res præoccupari quædam, & quasi ad futurum opus præfatione aliqua pręparari. Potentia verò seu tacitè etiam tunc proœmio vtetur, indicante videlicet ac manifestum faciente de quibus rebus dicendum sit. Quando autem etiam apertè proœmio vtetur, à duabus rebus tantùm exordium sumat, nõ vt rhetores à tribus, sed beneuolentię loco prætermisso, attentionem & docilitatẽ pariat auditoribus. Aduertent enim ipsi animũ, si ostenderit quàm de magnis, aut necessariis, aut ad ipsos pertinẽtibus, aut vtilibus deniq; rebus dicturus sit. Docilia autem & plana posteriora faciet, si causſas pręmittet, ac rerum quę gestę sunt, capita ac summas quasdam pręscribet. Atque huiusmodi proœmiis optimi historiarũ scriptores vsi sunt: vt Herodotus quidem, ne res gestę longinquitate temporis interirent, magnę adeò, & admiratione dignę, & prętereа Gręcorũ victorias & barbarorum clades declarantes, &c. Thucydides autẽ quòd magnum etiã ipse bellum illud futurum existimaret, & memorabile maximè, & maius quàm omnia ea quę antea gesta fuissent. Magnum autem proœmiũ erit, quando rebus ęquale & consonum erit, siue productũ fuerit, siue abbreuiatum. Trãsitio verò ad narrationem mollis ac placida sit. Nam omnino omne reliquum corpus historiæ, longa quædam narratio est: quare & narrationis virtutibus exornari debet, leniter atque ęqualiter procedens, atque ipsa sui similis, ita vt neque extet alibi, neque hiatus aut concauitates aliquas habeat. Deinde & perspicuitas eluceat, dictione (quemadmodum dixi) & complexione rerum adornata. Absoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox secundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, vt neque pertusum aut interruptum sit, neque narrationes plures mutuò sibi adiacere videantur, sed semper quod primum est, secundo non modò vicinum ac proximum sit, verumetiam cum eo communicet, & per extrema commisceatur. Breuitas in omnibus vtilis est, & maximè si non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hanc suppeditari oportet non tam à nominibus ac verbis, quàm ex ipsis rebus.

A πάντων ὑπῆρξε προεσκευασμένων, καὶ ἀπροσδοκήτως ἐπιφανῆναι τοῖς πολεμίοις ποιήσεται τὴν ἀρχήν, ὅταν μὴ πάνυ κατεπείγῃ ὁ πρᾶγμα, προεξεργάσασθαί τι ἐκ τοῦ παρεσκευασμένου δυνάμει δὲ καὶ ὅτε φθάνειν χρήσεται, τοῦ ἀπροσδοκήτου τῶν πολεμίων. ὁπότε δὲ καὶ φθάνειν, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ ὃ τῆς εὐνοίας πρῶτον, προσοχὴν ἢ εὐμάθειαν εὐποιήσῃ τοῖς ἀκούουσι. προσέξουσι μὲν γὰρ αὐτῷ, ἐὰν δείξῃ ὡς περὶ μεγάλων, ἢ αἰσχρῶν, ἢ οἰκείων, ἢ χρησίμων ἐρῇ. εὐμαθῆ δὲ καὶ σαφῆ τὰ ὕστερα ποιήσῃ, ταῖς αἰτίας προεκτιθέμενος, καὶ προδιορίζων τὰ κεφάλαια τῶν λεχθησομένων. τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο· Ἡρόδοτος μὲν, ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὄντα, καὶ ταῦτα, νίκας Ἑλληνικὰς δηλούμενα, καὶ πόλεις βαρβαρικάς· Θουκυδίδης δὲ, μέγαν τε καὶ αὐτὸς ἐλπίσας ἔσεσθαι, καὶ ἀξιολογώτατον, καὶ μείζω τῶν προγεγενημένων, ἐκεῖνον τὸν πόλεμον· καὶ γὰρ παθήματα ἐν αὐτῷ μεγάλα ξυνέβη γενέσθαι. μέγα δὲ τὸ προοίμιον ἀπάλογον τοῖς πράγμασιν, ἢ μικρυνόμενον, ἢ βραχυνόμενον· εὐαφὴς δὲ καὶ εὐάγωγος ἔσται ἡ ὅπη τῶν διηγήσιν μετάβασις. ἅπαν γὰρ ἀτεχνῶς τὸ λοιπὸν σῶμα τῆς ἱστορίας, διήγησις μακρά ἐστιν· ὥστε ταῖς τῆς διηγήσεως ἀρεταῖς κατακεκοσμήσθω, λείως τε καὶ ὁμαλῶς προϊοῦσα, καὶ αὐτὴ ὁμοίως, ὥστε μὴ προσῦχλιν, μήτε χαλαίνεσθαι. ἔπειτα τὸ σαφὲς ἐπιδεικνύτω τῇ λέξει, ὡς ἔφην, μεμηχανημένον, καὶ τῇ συμπλοκῇ τῶν πραγμάτων. ἀπόλυτα γὰρ καὶ τετελῆ πάντα ποιήσει, καὶ τὸ πρῶτον ἐξεργασάμενος, ἐπάξει τὸ δεύτερον ἑπόμενον αὐτῷ, καὶ ἀλύσεως δίκην συνηρμοσμένον, ὡς μὴ διακεκόφθαι, μηδὲ διηγήσεις πολλὰς εἶναι, ἀλλήλαις προσκειμένας, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πρῶτον τῷ δευτέρῳ, μὴ γειτνιᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινωνεῖν, καὶ διακεκρῶσθαι κατὰ τὰ ἄκρα, τάχος ὅτι πᾶσι χρήσιμον, καὶ μάλιστα εἰ μὴ ἀπορία τῶν λεκτέων εἴη. ἐς τοῦτο προεῖσθαι χρὴ μὴ τοσοῦτον ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἢ ῥημάτων, ὅσον ἀπὸ τῶν πραγμάτων.

λέγω δὲ εἰ παρελθοις μὴ τὰ μικρὰ καὶ ἧττον A
ἀναγκαῖα, λέγοις δ' ἐκφανῶς τὰ μεγάλα· μᾶλλον δὲ καὶ παραλειστέον πολλά. σοὶ γὰρ ἴσως τοῖς φίλοις, καὶ παρὰ τῶν προσκυσαμένοις, ἀλλὰ τοῦτο οὐ μέσοις πῖς πέμμασι, καὶ ὄρνισι, καὶ λοπάσι τοσαύταις, καὶ συσὶν ἀγρίοις, καὶ λαγωοῖς, καὶ ὑποδασυπρίοις, καὶ φασιανοῖς ἀθήσεις, καὶ ἔντερα, εἴ τι κἀκεῖνο παρεσκύασο· ἀμελήσεις δὲ τῶν βυτελεστέρων. μάλιστα δὲ σωφρονητέον ἐν ταῖς τῶν ὀρῶν, ἢ τειχῶν, ἢ ποταμῶν ἐρημωσίαις, ὡς μὴ δύναμιν λόγων ἀπειροκάλως παρεπιδείκνυσθαι δοκοίης, καὶ ὃ σαυτῷ δρᾶν, παρὲς τὴν ἱστορίαν, ἀλλ' ὀλίγον παρασαλεύσας, τὸ χρησίμου καὶ σαφοῦς ἕνεκα, μεταβήσῃ, σκυφιῶν τὸν ἰξὸν τὸν ἐν τῷ πράγματι, καὶ τὴν τοιαύτην ἅπασαν λιχνείαν, ἧς ὁρᾷς τι καὶ Ὅμηρος ὡς μεγαλόφρων ποιῶν· καίτοι ποιητὴς ὤν, παρελθεῖν τὸν Ταντάλον, καὶ τὸν Ἰξίονα, καὶ Τιτυὸν, καὶ τοὺς ἄλλους. εἰ δὲ Παρθένιος, ἢ Εὐφορίων, ἢ Καλλίμαχος ἔλεγε, πόσοις ἂν οἰῷ ἔπεσι τὸ ὕδωρ ἤγαγε παρὲς τὸ χεῖλος τῷ Ταντάλῳ ἠναγκε; εἶτα πόσοις ἂν Ἰξίονα ἐκύλισε; μᾶλλον δὲ ὁ Θουκυδίδης C
αὐτὸς, ὀλίγα τῷ τοιούτῳ εἴδει τῆς λόγου χρησάμενος, σκέψαι ὅπως θᾶττον ἀφίσεται, ἢ μηχάνημα ἐρμηνεύσας, ἢ πολιορκίας σχῆμα δηλώσας ἀναγκαῖον, καὶ χρήσιμον ὄν; ἢ ἔτι πόλεων σχῆμα, ἢ Συρακουσίων λιμένα. ὅταν μὲν γὰρ τὸν λοιμὸν διηγῆται, καὶ μακρὸς εἰ δοκῇ, σὺ τὰ πράγματα σκόπησον· εἴση γὰρ οὕτω τὸ πάχος, καὶ ὡς φθάνοντος ὅλως ὑπολαμβάνεται αὐτοῦ τὰ χαλεπώτατα, πολλὰ ὄντα· ἐὰν δέ ποτε καὶ λόγοις ἐφικνῆται τινα δεήσῃ εἰσάγειν, μάλιστα μὲν ἐοικότα τῷ D
προσώπῳ, καὶ τῷ πράγματι, οἷς ἁρμόττει λέγεσθαι· ἔπειτα, ὡς ἁφέστατα καὶ ταῦτα πλάττειν ἐφεῖται σοι τότε καὶ ῥητορεύσαι, καὶ ὑποδείξαι τὴν τῶν λόγων δεινότητα. ἔπαινοι μὲν γὰρ ἢ ψόγοι, πάνυ πεφεισμένοι, καὶ προεσκεμμένοι, καὶ ἀσυκοφάντητοι, καὶ μετὰ ἀποδείξεων, καὶ ταχεῖς, καὶ μὴ ἀναμενοῦσι, ἐπεὶ ἔξω τοῦ δικαστηρίου σκῆνοί εἰσι. καὶ τὴν αὐτὴν Θεοπόμπῳ αἰτίαν ἔξεις,

Dico autem, si præteruehàris cursu ea quidem quæ parua sunt & minùs necessaria, exponas autem & explices copiosè ea quæ sunt magna. Imò verò & prætermittenda multa. Neque enim si conuiuio accipias amicos, atque omnia apparata fuerint, ob hoc inter media bellaria, & auiculas, & patinas tam multas, & sues feros, & leporina, & sumina vel vuluas, saperdam quoque appones, & pulmentum, etiam si & illud apparatum & coctum habeas: sed quæ viliora sunt, missa facies. Maximè autem temperantia quædam adhibenda est in descriptionibus montium, aut murorum, aut fluuiorum, vt ne vim ac potestatem verborum inceptè ac præter rem ostentare velle videaris, tuúmque ipsius negotium agere, historia omissa, sed modicè adhibitis illis, vtilitatis & perspicuitatis tantùm gratia, mox inde digrediaris, viscо seu glutino quod in hac re est, atque vniuersa tali gulositate euitata: quemadmodum & Homerus, vtpote magnanimus, fermè, vt vides, facit. Quanquam enim poëta est, prętercurrit tamen Tantalum, & Ixionem, & Tityum, & reliquos. At si Parthenius, aut Euphorion, aut Callimachus eadem tractaret, quàm multis putas versibus aquam ad vsque labia Tantali adduxisset? deinde quàm multis idem Ixionem volutasset? Quin & Thucydides ipse modicè hac orationis figura vsus, vide quàm mox ab eadem iterum recedat, quoties videlicet aut machinamentum aliquod exponit, aut obsidionis speciem, quæ necessaria atque vtilis sit, declarat, aut etiam ciuitatum formas, aut Syracusanum portum describit. Nam cùm pestem illam narratione prosequitur, atque etiam longior esse videtur, tum ipsas res considera: cognoscès enim hoc pacto breuitatem, & vt fugientem illum res gestæ tum apprehendant ac retineant, vt quæ multæ sint. Quòd si quando autem & dicentem aliquem introducere opus erit, curandum est vt maximè personæ decora, & rei cõuenientia ac propria dicat, deinde vt quàm planissimè etiã hæc. Nisi quòd tibi permittitur tunc rhetoricari quoque, & ostẽtare verborum & orationis grauitatẽ. Nam laudes quidem aut reprehensiones, omnino parcæ, & circũspectæ, & calũniis minimè obnoxię, prętereа & cum demõstratione quadam, & breues & non intẽpestiuæ texendæ sunt. Nam extra iudicium ac forũ illi sunt de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eandem cum Theopompo culpam incurres,

Modus in descriptionibus adhibendus.

qui inuidiosè nimis accusat plurimos, & eam rem in studiũ & exercitationẽ quandã vertit, vt accusare magis, quàm historiæ tradere res gestas videatur. Iã verò & fabula si qua fortè incidat, dicenda quidẽ erit, non tamen credenda omnino, sed in medio relinquenda iis qui quoquo modo volent, coniecturã de ea facturi sint. Tibi verò extra periculũ sit, neque in hanc vel in illam partẽ magis inclinet. In vniuersum autem illud memineris (sæpius autem idem dico) & non ad præsens solùm tempus respiciens scribas, vt ij qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant: sed in omne æuum intentus, illis potiùs qui in posterum victuri sunt, historiam componas, atque ab illis mercedem scriptionis deposcas, vt dicatur & de te aliquando: Ille verò vir liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neque seruile, sed veritatem in omnibus secutus. Atque hoc, si quis modestè sapiat, ante omnes præsentium spes merito ponat, breues adeò ac momentaneas existentes. An non vides Gnidium illum architectum, cuiusmodi fecerit? Cũ enim extruxisset illam in Pharo turrim, maximum atque pulcherrimum operum omnium, vt ex ea faces incensæ nauigantibus viam dirigerent in multũ vsque maris, & ne deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (vt aiunt) periculosum, & vnde non facilè redire atque effugere licet, si quis intra angustias ac septa illius delatus fuerit: Hoc igitur opus postquã exædificasset, intus quidem in saxis suum ipsius nomen inscripsit, supernè autẽ calce illita, atque ita priore inscriptione occultata, nomẽ eius qui tum regnauit, superinscripsit, ratus (id quod & euẽnit postea) paruo admodum tempore futurum esse vt literæ istæ foris inscriptę, vnà cum calce illita recíderent & euanescerẽt, appareret autem interior titulus, hic videlicet: SOSTRATVS DEXIPHANIS filius, Gnidius, Diis seruatoribus, pro salute nauigantiũ, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tẽpus quod tum erat, neq; ad vitã suam, quę modica ac breuis erat, respiciebat, sed ad hoc præsens: & in perpetuum, donec turris ea superstes futura est, ars quoque illius manebit. Oportet igitur & historiã eodem modo componi, cum veritate magis in futuram spem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis qui eam in præsentia nunc laudãt. Atque hæc tibi regula & amussis historię iustę.

Debiscturi vide Strabonẽ lib. 17. Fuit autem Paratonium locus paulo supra Alexandriã, versùs Libyam. vt Plinius ait.

φιλαπεχθημόνως κατηγορεῶντι τῶν πλείστων, καὶ ἀφορτιεῖσθαι ποιουμένῳ τὸ πρᾶγμα, ὡς κατηγορεῖν μᾶλλον ἢ ἱστορεῖν τὰ πεπραγμένα. καὶ μὴν καὶ μῦθος εἴ τις παρεμπέσοι, λεκτέος μέν, ἀ μὴν πιστὸς πάντως, ἀλλ' ἐν μέσῳ θετέος τοῖς ὅπως αὐ ἐθέλουσιν, εἰκάσουσι παρ' αὐτῶν σοὶ δ' ἀκίνδυνος, καὶ πρὸς ὁπότερον ὁπερρέπεις. Ὁ δ' ὅλον, ἐκείνου μοι μέμνησο, (πολλάκις δ' αὐτὸ ἐρῶ) καὶ μὴ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὁρῶν γράφε, ὡς οἱ νῦν ἐπαινέσωνταί σε, καὶ τιμήσουσιν, ἀλλὰ τῷ σύμπαντος αἰῶνος ἐσομένῳ, πρὸς τοὺς ἔπειτα μᾶλλον σύγγραφε, καὶ παρ' ἐκείνου ἀπαίτει τὸν μισθὸν τῆς γραφῆς, ὡς λέγηται καὶ περὶ σοῦ, ἐκεῖνος μέντοι ἐλεύθερος ἀνὴρ ἦν, καὶ παῤῥησίας μεστὸς, οὐδὲν οὐδὲ κολακευτικὸν, οὐδὲ δολοφερπές, ἀλλ' ἀληθὲς ὅτι πᾶσι. τοῦτ' εἰ σωφρονοίη τις, ὑπὲρ πάσας τὰς νῦν ἐλπίδας θείτο ἀεί, οὕτως ὀλιγοχρονίους οὔσας. ὁρᾷς τὸν Κνίδιον ἐκεῖνον ἀρχιτέκτονα, οἷ ἐποίησεν; οἰκοδομήσας γὰρ τὸν ὅτι τῇ Φάρῳ πύργον, μέγεθος καὶ κάλλιστον ἔργων ἁπάντων, ὡς πυρσεύοιτο ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ναυτιλλομένοις, ὅτι πολὺ τῆς θαλάττης, καὶ μὴ καταφέροιντο εἰς τὴν Παραιτονίαν, παγχάλεπον, ὡς φασιν, οὖσαν, καὶ ἄφυκτον, εἴ τις ἐμπέσοι εἰς τὰ ἕρματα. οἰκοδομήσας οὖν ὁ ἔργον, ἔνδοθεν μὲν κατὰ τῶν λίθων τὸ αὐτοῦ ὄνομα ἐπέγραψεν, ὑπαχρίσας δὲ πάνω, καὶ ὑπικαλύψας, ἐπέγραψε τοὔνομα τοῦ τότε βασιλεύοντος, εἰδὼς ὅτι καὶ ἐγένετο, πολὺ ὀλίγου χρόνου συνεκπεσούμενα μὲν τῷ χρίσματι τὰ γράμματα, ἐκφανησόμενον δὲ, ΣΩΣΤΡΑΤΟΣ ΔΕΞΙΦΑΝΟΥΣ Κνίδιος, θεοῖς σωτῆρσιν ὑπὲρ τῶν πλοιζομένων. οὕτως ἀεὶ ἐκεῖνος ἐς τὸν τότε χαιρὸν, οὐδὲ τὸν αὐτοῦ βίον τὸν ὀλίγον ἐώρα· ἀλλ' εἰς τὸν νῦν, καὶ τὸν ἀεὶ, ἄχρις οὗ ἑστήκῃ ὁ πύργος, καὶ μένῃ αὐτοῦ ἡ τέχνη. χρὴ τοίνυν καὶ τὴν ἱστορίαν οὕτω γράφεσθαι σοὶ τῷ ἀληθεῖ μᾶλλον πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐλπίδα, ἢ πρὸς τὴν κολακείαν πρὸς τὸ ἡδὺ τοῖς νῦν ἐπαινουμένοις. οὗτός σοι κανὼν καὶ στάθμη ἱστορίας δικαίας.

καὶ εἰ

καὶ εἰ μὴ σαθμήσονταί τινες αὐτῆ, δῦ αὖ ἔχοι, καὶ εἰς δέον ἡμῖν γέγραπται· εἰ δὲ μή, κακύλισαι ὁ πίθος ἐν Κρανίῳ.

A Qua quidem si qui examinando ac perpendendo vtentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis scripta sunt: sin minùs, volutatum est in Cranio dolium.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

HISTORIÆ VERÆ LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Vt suprà Historiæ præcepta & regulas tradidit, ita in his duobus libris exemplum eiusdem proponit, non quidem rerum verè gestarum, sed fictarum: simul vt formam aliquam operis, ceu videtur, proponeret, simul vt animos à rebus seriis auocatos, paulisper reficeret & delectaret. Quid autem in his narrationibus potissimùm spectandum sit, nempe qua occasione, quóve consilio argumentum hoc tractarit, ipse in præmio exponit.

ΩΣ περ τοῖς ἀθληπικοῖς καὶ περὶ τὸ τοῦ σώματος ὑπερμεμελημένοις ἀσκημόσυνοι, ὑ τῆς εὐεξίας μόνον, οὐδὲ τῶν γυμνασίων φροντίς ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπὶ χρόνον γιγνομένης ἀνέσεως, μέρος γοῦν τὸ ἀσκήσεως ὃ μέγιστον αὐτοῖς ὑπολαμβάνουσιν· ὕτω δὴ καὶ τοῖς περὶ λόγους ἐσπουδακόσιν ἡγοῦμαι πρέπειν μετὰ τὴν πολλὴν τῶν σπουδαιοτέρων ἀναγνωσιν, αὐχμηράς τε τὰς διανοίας, καὶ πρὸς τὸν ἑπόμενα κάματον ἀκμαιοτέρας παρασκευάζειν. μάλιστα δ' ἂν ἐμμελὴς ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῖς, εἰ τοῖς τοιούτοις τῶν ἀναγνωσμάτων ἐμμελοῖεν, ἃ μὴ μόνον ἐκ τοῦ ἀσπίου τε καὶ ἀχρείου φιλίαν πρόξει τινὰ ψυχαγωγίαν, δηλά τινα καὶ θεωρίαν οὐκ ἄμουσον ὑποδείξεται, οἷόν τι καὶ περὶ τῶνδε τῶν συγγραμμάτων φρονήσειν ὑπολαμβάνω. ὑ γὰρ μόνον ὃ ξένον τῆς ὑποθέσεως, οὐδὲ ὃ χαρίεν τῆς προαιρέσεως ἐπαγωγὸν ἕξειν αὐτοῖς, οὐδ' ὅτι ψεύσματα ποικίλα, πιθανῶς τε καὶ οὐκ ἀληθῶς ἐξενηνόχασιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν ἱστοριογράφων ἕκαστον οὐκ ἀκωμῳδήτως πρός τινα ἢ νῦν τῶν παλαιῶν ποιητῶν τε, καὶ συγγραφέων, καὶ φιλοσόφων, πολλὰ τερατεύσια καὶ μυθώδη συγγεγραφότας· ὃς καὶ ὀνόματι ἀνέγραφον, εἰ μή τι αὐτῷ σοι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως φανερὸν ἔμελλε. Κτησίας ὁ Κτησιόχου, ὁ Κνίδιος, συνέγραψε περὶ τῆς Ἰνδῶν χώρας, καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἃ μήτε αὐτὸς εἶδε, μήτε ἄλλου εἰπόντος ἤκουσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Ἰαμβοῦλος περὶ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ,

B MOs est athletarum, ac eorum qui summa diligentia corpus exercent, non modò bonæ habitudinis ac exercitationis habere rationem, verumetiam (quod magnam exercitationis vim habere arbitrantur) nonnunquã remissioni corporis acquiescere. Idem literarum studiosis fieri oportere censeo, vt cùm grauibus ac seriis legendis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantisper declinent, donec ad futurum C laborem robustiores ac vegetiores efficiantur. Maximum verò ex hoc otio atque quiete fructum caperent, si talium rerum lectioni vacarent, quæ non modò tenuem ac ieiunam, verùm neque rudem neque inconcinnam speculationem præ se ferent, quale quiddam & de his scriptis sensuros suspicor. Neque enim solùm materiæ nouitas atque festiuitas, neque id quòd multa ac varia mendacia verisimiliter ac probabiliter confingunt, eos ad legendum alliciet, verùm id præcipuè, quòd omnis fermè narratio D neminem ex antiquis aut poëtis aut historicis aut philosophis, qui monstrosa quædam, & fabulis similiora quàm veris, literis mandarunt, sine morsu reprehensionis prætermisit. Quorum quidem omnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicua & manifesta fore intelligerem. Ctesias enim Ctesiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum regione conscripsit, atque ea quidem quę neque ipse audiuerat, neque ab alio qui vera narraret, acceperat. Iãbulus quoque de his quæ in mari magno sunt,

Ctesias historicus.

Iambulus.

multa præter fidem ac opinionem hominum suis libris inseruit, omnibus quidem apertum commentus mendacium, non tamen insuauis materiæ cõpositor. Multi præterea hos imitati in eadem ratione scribendi versati sunt, qui errores suos ac peregrinationes, ac immensa beluarum corpora, & feritates hominum, & inusitatos mores enarrarunt. Huius verò scurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlysses, qui apud Alcinoum ventorum seruitutem, & vnoculos crudáque vorantes homines, & multorum capitum animalia, sociósq; meretricum veneficiis permutatos, multáque monstris similia rudi Phæacum populo est emẽtitus. In quæ quidem cùm incidissem, non multum sanè his ob mendacium succensebam, quum hoc genus sermonum ab his qui se philosophos esse profitẽtur, vsurpari viderem: illud verò non parum in eis admiratus sum, si quum falsa dicerent, id alios latere existimarent. Quapropter & ipse præ rerum nouarum studio, volens posteris aliquid relinquere, ne solus expers sim libertatis in fabulis dicendis (nihil enim memoratu dignum, quod verè narrare possem, mihi contigerat) ad mendacium me transtuli, atque, vt mea quidem fert opinio, multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quum hoc ipsum quòd mentior, verè dicam, idcirco me aliorum reprehensiones iure ac meritò effugere existimaui, quoniam nihil me veri narraturum polliceor. Ea igitur scribo, quæ neque ipse vidi, neque passus sum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino nõ sunt, neque ab initio esse potuerunt. Quare qui hæc legerit, nullam his fidem adhibeat oportet. Egressus olim ab Herculeis columnis, & in occidẽtalem Oceanum delatus, secundis quidem ventis nauigabam. Causa autem peregrinationis & argumentum, animi curiositas, & nouarum rerum desiderium, quódque scire cupiebam qui sit Oceani finis, quíque homines vltra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia commeatum & supellectilem multam impositi, aquæque quantum satis erat, ac coætaneos quinquaginta eiusdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam paraui, gubernatoremque optimum magno pretio conducens accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam atque violentam nauigationem robusta.

Vlysses Homericus.

Narrationis initiũ.

πολλὰ παρὰ δόξαν γνώσεσιν μὲν ἅπασι τοῖς ψεύδεσι πλανᾶσθαι, οὐκ ἀτέρπη δὲ ὅμως σοφιστὴν τὸν ἀληθέστατον. πολλοὶ δὴ καὶ πάλαι τὰ αὐτὰ τούτοις παρελθόντες, συνέγραψαν, ὡς δὴ ἰναυσίας ἑαυτῶν πλάνας τε, καὶ ἀποδημίας, θηρίων τε μεγέθη ἱστορίαις τε, καὶ ἀνθρώπων ὠμότητας, καὶ βίων καινότητας. ἀρχηγὸς δ' οὖν τῆς καὶ διδασκάλος τοιαύτης κωμῳδίας, ὁ τὸν Ὁμήρου Ὀδυσσέα, τὸν παρὰ τὸν Ἀλκίνοον διηγούμενος, ἀνέμων τε δουλείαν, καὶ μονοφθάλμους, καὶ ὠμοφάγους, καὶ ἀγέλας τινὰς ἀνθρώπων. ἔτι δὲ πολυκέφαλα ζῷα, καὶ ταῖς ἀπὸ φαρμάκων τῶν ἑταίρων μεταβολαῖς οἷα πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας τοὺς Φαίακας ἐτερατεύσατο. ταῦτα μὲν οὖν συγγνώμης ἅπαντα τυγχάνει, ὅτι γε σοφόδρα τοὺς ἄνδρας ἐμεμψάμην, ὁρῶν ἤδη σοφοὺς ὄντας τοῦτο τοῖς φιλοσοφίαν ὑπισχνουμένοις. ἐκεῖνο δ' αὐτῶν ἐθαύμασα, εἰ ἀνόμισαν λήσειν ὡς ἀληθῆ συγγράφοντες. διόπερ καὶ αὐτὸς ἀπὸ καινοδοξίας ἀπολιπεῖν τι ἀπούδασας τοῖς μεθ' ἡμᾶς, ἵνα μὴ μόνος ἀμοιρῶ τῆς τοῦ μυθολογεῖν ἐλευθερίας, ἐπεὶ μηδὲν ἀληθὲς ἱστορῆσαι εἶχον (οὐδὲν γὰρ ἐπεπόνθειν ἀξιόλογον) ὅτι τοῦ ψεύδους ἐπεθύμουν, πολλῷ τοῦ ἀληθοῦς βέλτιον. καὶ ἐν μὲν δὴ τούτῳ ἀληθεύων λέγω, ὅτι ψεύδομαι, ὅταν δ' αὖ μοι δοκῶ καὶ τοῦ ψεύδους τῶν ἀληθῶν κατηγορεῖαν ἐκφυγεῖν, αὐτὸς ὁμολογῶν μηδὲν ἀληθὲς λέγειν. γράφω τοίνυν περὶ ὧν μήτ' εἶδον, μήτ' ἔπαθον, μήτε παρ' ἄλλων ἐπυθόμην· ἔτι δὲ μηδ' ὅλως ὄντων, μηδὲ τὴν ἀρχὴν γενέσθαι δυναμένων. διὸ δὴ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας μηδαμῶς πιστεύειν αὐτοῖς. ὁρμηθεὶς γάρ ποτε ἀπὸ Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ ἀφεὶς ἐς τὸν ἑσπέριον Ὠκεανόν, ἐρρίπτουν ἀνέμῳ τὸν πλοῦν ἐποιούμην. αἰτία δέ μοι τῆς ἀποδημίας, καὶ ὑπόθεσις, ἡ τῆς διανοίας περιεργία, καὶ περισσῶν καινῶν ἐπιθυμία, καὶ ὃ βούλεσθαι μαθεῖν ὅ, τι τὸ τέλος ἐστὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τίνες οἱ πέραν κατοικοῦντες ἄνθρωποι. τούτου τοίνυν ἕνεκα, πάμπολλα σῖτα ἐνεβαλόμην, ἱκανὸν δὲ καὶ ὕδωρ ἐνεθέμην, πεντήκοντα δὲ τῶν ἡλικιωτῶν παρεσκευασάμην, τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχοντας· ἔτι δὲ καὶ ὅπλων πολύ τι πλῆθος παρεσκευασάμην, καὶ κυβερνήτην τὸν ἄριστον μισθῷ μεγάλῳ πεισας, παρέλαβον, καὶ τὴν ναῦν, ἁκάτου δὲ λόγος, ὡς πρὸς μέγαν καὶ βίαιον πλοῦν ἐκεκτήμεθα.

ἰέμεθα μὲν οὖν καὶ νύκτα ἐπὶ τῷ αὐτῷ πλέοντες, ἔτι τῆς γῆς ὑποφαινομένης, ὑ σφόδρα βιαίως ἐφερόμεθα· τῇ ὑστεραίᾳ ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ὅ, τε ἄνεμος ἐπεδίδου, καὶ τὸ κῦμα ἠυξάνετο, καὶ ζόφος ἐπεγίνετο, καὶ οὐκ ἔτ' οὐδὲ στεῖλαι τὸ ὀθόνιον δυνατὸν ἦν. ὑπερέφαντες οὖν τῷ πυθμένι, καὶ προσδόντες αὐτοῖς, ἐχόμεθα ἡμέρας ἑπτὰ, καὶ ἑβδομήκοντα, τῇ ὀγδοηκοστῇ δὲ, ἄφνω ἐπιλάμψαντος ἡλίου, καθορῶμεν ὑ πόρρω νῆσον ὑψηλὴν, καὶ δασεῖαν, ὑ πάχει προσηνεγκαμένην τῷ κύματι· καὶ γὰρ ἤδη τὸ πολὺ τῆς ὕλης κατεπαύετο. προσχόντες οὖν, καὶ ἀποβάντες, ὡς μὴ οὐ μακρᾶς παλαιότητος πολὺν μὲν ὑπὲρ τῆς γῆς χρόνον ἐκείμεθα. διαναστάντες δὲ ὅμως, ἀπεκρίναμεν ἡμῖν αὐτοῖς τριάκοντα μὲν φύλακας τῆς νεὼς καταμεῖναι, εἴκοσι δὲ σὺν ἐμοὶ ἐπελθεῖν ὑπὲρ κατασκοπῆς τῶν ἐν τῇ νήσῳ. προσελθόντες οὖν ὡσὲὶ σταδίους τρεῖς ἀπὸ τῆς θαλάττης διὰ ὕλης, ὁρῶμεν πύλας λίθου χαλκοῦ πεποιημένας, Ἑλληνικοῖς γράμμασι κατακεχαραγμένας, ἀμυδροῖς δὲ, καὶ ἐκτετριμμένοις, λέγουσαν, Ἀγεῖ τούτων Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος ἀφίκοντο· ἦν δὲ καὶ ἴχνη δύο πλησίον ὑπὲρ πέτρας, ὃ μὲν, πλεθριαῖον, τὸ δ' ἔλαττον, ἐμοὶ δοκεῖν· ὃ μὲν, τοῦ Διονύσου ὃ μικρότερον, μᾶλλον δ', Ἡρακλέους. προσκυνήσαντες οὖν, προῆμεν. οὔπω δὲ πολὺ προήμεν, καὶ ἐφιστάμεθα ποταμῷ, οἴνου ῥέοντι ὁμοιοτάτῳ μάλιστα, οἷος ὁ Χῖος ἐστιν. ἄφθονον δὲ ἦν ῥοῦμα, καὶ πολὺ, ὥστε σκάφος καὶ ναῦν πλοίαν ἂν διανατεῖσθαι. ἐπεὶ οὖν ἡμῖν πολὺ μᾶλλον πίστιν τῷ ὑπὲρ τῆς πήλινος ὑπογράμματι, ὁρῶσι τὰ σημεῖα τῆς Διονύσου ὑποδημίας. δόξαν δέ μοι καὶ ὅθεν ἄρχεται ὁ ποταμὸς καταμαθεῖν, αὐτῆν προῆμεν ὃ ῥοῦμα· ἐς πηγὴν μὲν οὐδεμίαν ἦλθεν ἔτι, πολλὰς δὲ καὶ μεγάλας ἀμπέλους, πλήρεις βοτρύων, προσῆν δὲ τοῦ ῥίζου ἑκάστης, ἀνέρρει σταγὼν οἴνου ἀφθονωτάτη, ἀφ' ὧν ἐγίνετο ὁ ποταμός. ἰχθῦς δὲ ἐν αὐτῷ πολλοὺς ἰδεῖν, οἴνῳ μάλιστα ἐοικότας τοῦ χροιὰν καὶ τοῦ γεύσιν προσεοικότας. ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαντες αὐτῶν τινας, καὶ ἐμφαγόντες, ἐμεθύσθημεν ἀμέλει, καὶ ἀπατεμόντες αὐτοῖς, ὑείοις κρέασι μεστοῖς. ὕστερον μέντοι ὑπονοήσαντες τοὺς ἄλλους ἰχθῦς, τοὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, προσφιλονεικοῦντες, ἐκεφάλημεν τὸ σφοδρὸν τῆς οἰνοφλυγίας.

A Die igitur & nocte secundè nauigantes, terra adhuc apparente, non adeò multa vi agebamur: sequenti die simul Sole oriente ventus increuit, & fluctus intumuere, caligóque suborta est, neque iam demitti velum poterat. Cum vento igitur conuersi, & committentes nos ipsos tempestati, hyemauimus diebus nouem & septuaginta. Octogesima verò die, oriente iam sole repentè conspicimus non longè insulam sublimem, & arboribus consitam. Circa eam fluctus non asperi frangebantur: etenim procellæ iam maxima pars quieuerat. Adeuntes igitur, & descendentes, vt ex multa maris B molestia super terram strati diu iacuimus. Tandem exurgentes, ex nobis ipsis quidem statuimus triginta custodes qui naui adstarent: viginti autem mecum qui ascenderēt, quæ in insula erant, exploratum. Progredientes igitur circiter stadiis tribus à mari per syluam, videmus columnam quandam æream Græcis literis inscriptam, caducis tamen & consumptis, quæ indicaret eò vsque Herculem & Bacchum deuenisse. Erant autem & propè vestigia duo in saxo, vnum quidem instar iugeris magnum, alterum au- C tem minus: vt mihi quidē videretur Bacchi fuisse quod minus erat, Herculis autem quod maius. Venerantes igitur locū, processimus. Non iam longè aberamus, quum ecce flumini adstitimus vino fluēti, simillimo profectò illi quod in Chio Insula nascitur. Erat & fluxus inundās & multus, ita vt alicubi nauibus esset trāsitus. Nobis ergo maior addita est fides vt literis crederemus quas antea sculptas in columna videramus, animaduersis signis de Bacchi peregrinatione. Cupiens tamē & fluminis initium inuestigare, ascendebam contra fluctum: & fontem quidem nullum, multas tamen ac magnas vites vuis onustas inuenimus. Earum autē D cuiusq; è radicibus vinum scatebat lucēs, quod in vnum confluens, flumen efficiebat. Videbamus & in eo pisces & colore & gustu vino similes. Nos igitur cùm cepissemus ex illis aliquot ac vorassemus, cōtinuò temulenti euasimus: quos etiam præcidentes, fece plenos inueniebamus. Deniq; re animaduersa cōmisceentes eos qui ex aqua nascūtur pisces, ac comedentes, vinalem vehementiam tēperauimus.

Tunc & flumen traiicientes, qua vadabile fuit, vitium portentosam rem inuenimus. Nam truncus inferior, qui à terra surgebat, ferax erat & crassus; superior autem, mulieres erant, ab vtero ferè sursum perfecta omnia habentes. Talem apud nos Daphnem scribũt Apolline iam comprehendente in arborem versam. A summis autem earum digitis exoriebantur palmites vuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & vuæ. Eæ ergo ad nos accedentes salutabant, & dextras protendebant, quædam quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquentes: oréq; nos deosculabantur: verùm qui osculum susceperat, illico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi non sinebãt, sed eo vulso dolebant, & quidem cũ clamore. Gliscebant autem vehementer nobis commiscerì: duóque ex nobis cum illis coiuissent, ab eis non ampliùs soluti, sed ex pudendis connexi sunt. Traxerũt enim repentè ex eadem specie naturam, & conradicati mansere. Iam & ipsis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexantibus vuæ plenæ erumpebãt. Derelinquentes igitur eas, in nauim confugimus, & cùm conuenissemus, iis qui ibi remansérant, cùm alia, tum & derelictorum comitum commixtionem cum vitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hausimus, item & è flumine vinum: inque vicino littore noctem duximus. Mane autem ferebamur, & non violentis flatibus. Circa meridiem verò, non iam apparente insula, repentè turbo factus est, qui nauẽ circumuoluens, & in sublime eleuans ad ter mille ferè stadia, non iam in pelagus deposuit, sed sublatã suspendit, ingruénsq; velis ventus, & sinu facto deferebat carbasum. Septem igitur dies ac totidem noctes per aëra decurrẽtes, octaua die inspicimus terram quandam magnam in medio aëris, velut insulam lucidam, & circularem, multa luce micãtem. Ad hanc ergo delati, portúmq; ingressi descendimus. Explorãtes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil videbamus, nocte autem apparebant & aliæ nõ procul insulæ, quædam, vt videbãtur, maiores, minores quędam, igni colore similes.

τότε ὑ τὸν ποταμὸν περάσαντες, ἡ δυσβατος ἰῶ, ὕλομεν ἀμπέλων ζεῦμα τεράστιον. ὁ μὲν γὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ὁ στέλεχος αὐτὸς, ὑπερυὴς, καὶ παχύς· ὁ δ' ἄνω, γυναῖκες ἦσαν, ὅσον ἐκ τῶ λαγόνων, ἄπαντ' ἔχουσαι τέλεα. τοιαύτιν πρ' ἡμῖν τὸν Δάφνιν γράφοισιν ἀρτι τῦ Απόλλωνος καταλαμβάνοντος, ἀποδενδρομένιν. ἀπὸ ὑ τῶ δακτύλων ἄκρων ἐξεφύοντο αὐταῖς οἱ κλάδοι, ⁊ μεσαὶ ἦσαν βοτρύων. ἐ μὲν καὶ ταὶς κεφαλαὶς ἐκόμων ἕλιξί τε, ⁊ φύλλοις, ⁊ βότρυσι. προσηὐδῶντας ὑ ἡμᾶς ἠσπάζοντο, ἐ ἐδεξιοῦντο, αἱ μὲν Λύδιστι, αἱ ὑ, Ινδικήν, αἱ πλείους ὑ, τὸν Ελλάδα φωνὴν προϊέμεναι. ἐ ἐφίλευν ὑ ἡμᾶς τοῖς στόμασιν· ὁ δὲ φιλήσειε, αὐτίκα ἐμέθυε, καὶ παραφόρως ἰῶ. δρέπεσθαι μὲν τοι ὐ πρόσχον τῶ καρπῶ, ἀλλ' ἤλγουν, καὶ ἐδύρον, ἀποσπωμένω· αἱ δὲ ἐ μίγνυσθαι ἡμῖν ἐπεθύμουν. καὶ δύο τινὲς τῶν ἑταίρων πλησιάσασαι αὐταῖς, οὐκ ἔτ' ἀπελύοντο, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰδοίων ἐδέδεντο· συνεφύοντο γὰ, ἐ συνερρίζουν. ἐ ἤδη αὐταῖς κλάδοι ἦσαν οἱ δάκτυλοι, ἐ ταῖς ἕλιξι συμπλεκόμενοι, ὅσον οὐδέπω ⁊ αὐταὶ καρποφορήσειν ἔμελλον. καταλιπόντες ὑ αὐτὰς, ὅτι ναυῶ ἐφυλάττομεν, ⁊ τοῖς ἀπολειφθεῖσι διηγούμενοι ἐλθόντες, τά τε ἄλλα, ⁊ τῶν ἑταίρων τὴν συμπλοκὴν, καὶ τὴν ἀμπελομιξίαν. ἐ λαβόντες ἀμφορέας ὕδατος, ⁊ ὑδροφορήσαντες τε ἅμα, ⁊ ἐκ τῦ ποταμοῦ οἰνισάμενοι, ἐ αὖθις πλησίον αὐλισάμενοι, ἕωθεν ἀνήχθημεν ὐ σφόδρα βιαίῳ πνεύματι. περὶ μεσημβρίαν ὑ, οὐκ ἔτι τῆς νήσου φαινομένης, ἄφνω τυφὼν ὑπεφύετο, καὶ περιδινήσας τὸ ναῦν, καὶ μετεωρίσας, οὐ ὑπὲρ σταδίους τετρακισχιλίους, οὐκ ἔτι κατῆκεν εἰς τὸ πέλαγος, ἀλλ' ὕδωρ μετέωρον ἐξηρτημένον ἄνεμος ἐμπεσὼν τοῖς ἱστοῖς, ἔφερε κολπώσας τὸ ὀθόνιον. ἑπτὰ δὲ ἡμέρας, καὶ τὰς ἴσας νύκτας ἀεροδρομήσαντες, ὀγδόῃ καθορῶμεν γῆ τινα μεγάλην τὸ τῷ ἀέρι, καθάπερ νῆσον λαμπρὰν, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ φωτὶ μεγάλῳ καταλαμπομένην. προσενεχθέντες ὑ αὐτῇ, καὶ ὁρμισάμενοι, ἀπέβημεν. ὑποστρωφῶντες δὲ τὴν χώραν, διείσχομεν οἰκουμένην τε, καὶ γεωργουμένην· ἡμέρας μὲν οὖν, οὐδὲν αὐτόθεν καθεωρῶμεν· νυκτὸς ὑ ὑπεφαινόμενης, ἐφαίνοντο ἡμῖν ἄλλαι νῆσοι πλησίον, αἱ μὲν, μείζους, αἱ δὲ, μικρότεραι, πυρὶ τὴν χρόαν προσεοικυῖαι·

καὶ ἄλλη δέ τις γῆ κάτω, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ Ⓒ πολλαὶ ἔχουσα, καὶ πελάγη, καὶ ὕλας, καὶ ὄρη. ταύτην οὖν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην εἰκάζομεν. δόξαν δὲ ἡμῖν Ⓒ ἐπὶ πορρωτέρω προελθεῖν, ξυνελήφθημεν τοῖς Ἱππογύποις πρὸ αὐλῶν καλουμένοις, ἀποπτησάμενοι. οἱ δ' Ἱππόγυποι δέ εἰσιν ἄνδρες ὀπτοὶ, εἰσὶν ἀετῶν μεγάλων ἐφήμενοι, καὶ καθάπερ ἵπποις τοῖς ὀρνέοις χρώμενοι· μεγάλοι γὰρ οἱ γῦπες, καὶ ὡς ὀπίσθιον τεῖχος φαλοί. μᾶλλον δ' ἂν τις ὁ μέγεθος αὐτῶν εἰκάσειεν νεὼς γὰρ μεγάλης φορτίδος ἴσον, ἕκαστον τῶν πτερῶν μακρότερον καὶ παχύτερον φέρεται. τούτοις οὖν τοῖς Ἱππογύποις προστέτακται περιπετομένοις τὴν γῆν, εἴ τις ἐπηλυδικὸς ξένος, ἄγειν ὡς τὸν βασιλέα· καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ξυλλαβόντες, ἄγουσιν ὡς αὐτόν· ὁ δὲ θεασάμενος, καὶ ἀπὸ τῆς σκιᾶς εἰκάσας, Ἑλλῆνες ἄρα, ἔφη, ὑμεῖς, ὦ ξένοι· συμφησάντων δὲ, Πῶς οὖν ἀφίκεσθε, ἔφη, τοσοῦτον ἀέρα διελθόντες; Ⓒ ἡμεῖς δὲ πρῶτα αὖ διηγούμεθα· Ⓒ ὃς ἀρξάμενος ὅθεν ἐαυτὸν, ἡμῖν διεξῆλθε, ὡς Ⓒ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν, τοὔνομα Ενδυμίων, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γῆς καθεύδων, ἁρπασθείη ποτὲ, καὶ ἀφικόμενος, βασιλεύσειε τῆς χώρας. ἐκ) ὃ τὴν γῆν ἐκείνην ἔλεγε, τὸν ἡμῖν κάτω φαινομένην Σελήνην. Ἀλλὰ θαρρεῖν τε προεκελεύετο, καὶ μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι· πάντα γὰρ ἡμῖν πρόσεσθαι ὧν δεόμεθα· Ην δὲ καὶ πολεμῶμεν, ἔφη, τὸν πόλεμον, ὃν ἐκφέρωνιν πρὸς τοὺς τὸν ἥλιον κατοικοῦντας, ἀπόντων βέλτιστα μετ' ἐμοῦ καθιστάτε Ⓒ ἡμεῖς δὲ ἠρόμεθα τίνες τε εἶεν οἱ πολέμιοι, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς· ὁ δ', Φαέθων, φησὶν, ὁ τῶν ἐν τῷ ἡλίῳ κατοικούντων βασιλεύς, (οἰκεῖται γὰρ δὴ κἀκεῖνος ὥσπερ Ⓒ ἡ Σελήνη) πολεμεῖ ἤδη πρὸς ἡμᾶς πολέμου χρόνον. ἤρξατο δ' ὃς αἰτίας τοιαύτης· Τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐμῇ πολιτῶν ἀπορωτάτους συναγαγών, ἐβουλήθην ἀποικίαν ἐς τὸ ἐωσφόρον στεῖλαι, ὅπερ ἔρημον, καὶ ἐπὶ μηδενὸς κατοικούμενον· ὁ τοίνυν Φαέθων φθονήσας, ἐκώλυσέ τε ἀποικίαν, καὶ μέσον τοῦ πόρου ἐναντήσας ὅτι τῶν Ἱππομυρμήκων. τότε μὲν οὖν νικηθέντες (οὐ γὰρ ἦμεν ἀντίπαλοι τῇ παρασκευῇ) ἀνεχωρήσαμεν. νῦν δ', βούλομαι αὖθις ὀξέως ἐκπέμψαι τὸν πόλεμον, καὶ παραγείλαι τὴν ἀποικίαν. ἢν οὖν ἐθέλητε, κοινωνήσατέ μοι τοῦ πόνου, γῦπας δὲ ὑμῖν ἐγὼ παρέξω τῶν βασιλικῶν ἕνα ἑκάστῳ, καὶ τὴν ἄλλην ὁπλισιν.

A Erat & alia ſubtus terra, vrbes in ſe habẽs & flumina, & maria, & ſyluas, & montes, quam hanc quæ à nobis incolitur, imaginabamur. Volentes ergo vlteriùs procedere, comprehenſi fuimus, in Equiultures (ſic enim illos dicũt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines ſunt, equorum loco vulturibus inſidentes. Magni etenim ſunt vultures, & vt plurimùm tribus capitibus innixi. Hinc autem diſcat quis illorum magnitudinem. Malo etenim onerariæ nauis vnaquæque ala maior & robuſtior eſt. His igitur Equiuulturibus imperatum eſt circumuolantibus terram, ſi quis aduena inueniretur, ad re-
B gem agere: qui & nos comprehendentes ad regem duxêre. Is verò vt inſpexit, ex ipſis, vt opinor, veſtibus coniecturam capiens, Græci certè, inquit, vos aduenę. Aſſentientibus autem nobis, Quomodo, inquit, adueniſtis, tantum aëris ſuperantes? Et nos illi omnem rem retulimus. Tum ille incipiens, nobis, quæ ſibi contigerant, narrabat, quòd videlicet homo eſſet nomine Endymion, in noſtra ortus *Endymiõ.*
terra, raptúſque olim dormiens eò delatus fuerit, vbi & regioni imperaret. Eſſe autem terram illam dixit, quę infrà à nobis luna videtur. Sed bono animo nos eſ-
C ſe iuſſit, neque periculum vllum ſuſpicari: Etenim, ait, cuncta vobis aderunt neceſſaria. Si autem vicero bellum, inquit, quod nunc Solem incolentibus infero, omnium feliciſſimè apud me viuetis. Hinc nos interrogauimus qui eſſent hoſtes, & quæ odiorum cauſſæ. Tum ille, Phaëthon, inquit, eorum qui in Sole sũt, *Phaëthõ.*
Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodum & Luna) multo iam aduerſum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea quam audietis ratione. Ego olim pauperrimis quibuſque qui in meo erant re-
D gno, collectis, volui coloniam Lucifero rum deducere, deſertum tunc, & nullis habitatũ: Phaëthon autẽ inuidia ſtimulatus, tranſitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. Tunc quidem victi (non enim apparatu æquales eramus) ſeceſſimus. Nunc autem iterum volo bellum inferre, & coloniam emandare. Quòd ſi vultis mecum cõmunicare cum exercitu, ex regiis vulturibus dabo vnũ vnicuiq; & cętera armaturam.

Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quando tua hæc eſt ſententia, fiat. Tunc apud eos conuiuio excepti manſimus. Mane autem exurgentes ſtatuebamur in aciem: nunciabãt enim exploratores, hoſtes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus centum millia erant, abſque peditibus & externis auxiliis, item abſque impedimentis, & machinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui autem ab Lachanopteris ferebantur, viginti millia. Eſt autem ales hæc maxima, olcribus pennarum loco obſita. Qui verò ex his velociores erant, pennas habebant lactucæ foliis maximè ſimiles. Ibi verò & cum his Cenchroboli ordinati ſunt, & Scorodomachi. Aduenerunt & à ſeptentrione auxilia Pſyllotoxotæ quidem numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum ſanè Pſyllotoxotæ magnarum pulicum ſeſſores ſunt, vnde & appellationem trahunt. Pulicum verò magnitudo, vt duodecim elephantes. Porrò Anemodromi pedeſtres quidem ſunt, feruntur autem vento abſque alis per medium aëra. Modus autem quo feruntur, talis eſt: Subeingunt ſe talares tunicas, eáſque vento ſinuãtes, velorũ in morem, ac velut naues agũtur. Hi in pugna ſcutis armati plurimum valent. Dicebãtur autem aduentare ab his quæ ſupra Cappadociã ſunt ſtellis, Struthobalani quidem numero ſeptuaginta millia, Equogrues quinquaginta millia. Hos ego nõ vidi, non enim venerãt: quare neq; eorũ naturas ſcribere auſim. Portentoſa quædam ac incredibilia de his dicebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarum ſpoliis. Magnæ autem apud illos fabæ & duriſſimę. Thoraces autem ſquamei omnes, & ſquamis quidẽ lupinis: etenim lupinorum ſiliquas cõſuentes, thoracas faciunt. Sunt autem ſiliquæ ipſę vt cornu durę: ſcuta & enſes, quales Græcorum. Vbi verò occaſio data eſt, ſic in aciem deducti ſunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos quoſque circa ſe habens, cum quibus & nos eramus: in læuo verò Lachanopteri. Porrò inter vtrũque auxilia, vt cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum ſex millium. Hunc ſtatuêre in aciem in hunc modum:

A αὔριον δὲ ποιησόμεθα τὴν ἔξοδον. ὅτως, ἔφην ἐγὼ, λεγέσθω, ἐπειδή σοι δοκεῖ. τότε μὲν οὖν παρ' αὐτοῖς ἑστιαθέντες, ἐμείναμεν. ἕῳθεν δὲ ἀναστάντες, ἐτασσόμεθα. καὶ γὰρ οἱ σκοποὶ πλησίον ἦκον ἀγγέλλοντες τοὺς πολεμίους. ὁ μὲν οὖν πλῆθος τῆς στρατιᾶς, δέκα μυριάδες ἐτέλουντο, ἄνευ τῶν σκευοφόρων, καὶ τῶν μηχανοποιῶν, καὶ τῶν πεζῶν, ἃ τῶν ξένων συμμάχων. τούτων δὲ ἱππακισμύριοι μὲν ἦσαν οἱ Ἱππόγυποι, ἑξμύριοι δὲ, οἱ ὀπίσω τῶν λαχανοπτέρων. ὄρνεον γὰρ τοῦτό ἐστι μέγιστον, ἀντὶ πτερῶν λαχάνοις πρώτῃ λάσιον. τὰ δὲ ἀκρώτηρα ἔχει, ἡμιδακτύλοις φύλλοις μάλιστα σελίνοις ὅμοια. ὀπίσω δὲ τούτων, οἱ Κεγχροβόλοι τεταγμένοι, καὶ οἱ Σκοροδομάχοι. ἦλθον δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἄρκτου σύμμαχοι, πεντακισμύριοι μὲν Ψυλλοτοξόται, πεντακισμύριοι δὲ ἀνεμοδρόμοι. τούτων δέ, οἱ μὲν Ψυλλοτοξόται, ὅτι ψύλλων μεγάλων ἱππάζονται, ὄθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἔχουσι· μέγεθος τῶν ψύλλων, ὅσον δώδεκα ἐλέφαντες. οἱ δὲ Ἀνεμοδρόμοι, πεζοὶ μὲν εἰσι, φέρονται δὲ ἀπὸ τῆς ἀέρος ἄνευ τῶν πτερῶν· ὁ δὲ τρόπος τῆς φορᾶς, τοιόσδε. χιτῶνας ποδήρεις ὑποζωσάμενοι, καλπώσαντες αὐτοὺς τῷ ἀνέμῳ, καθάπερ ἱστία, φέρονται ὥσπερ τὰ σκάφη· τὰ πολλὰ δὲ οἱ τοιοῦτοι ἐν ταῖς μάχαις πελτασταὶ εἰσιν· ἐλέγοντο δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τὴν Καππαδοκίαν ἀστέρων ἥκειν, Στρουθοβάλανοι μὲν, ἑβδομηκοντάκισμύριοι, Ἱππογρῦαι δὲ, πεντακισχίλιοι. τούτους ἐγὼ οὐκ ἐθεασάμην, οὐ γὰρ ἀφίκοντο. διόπερ οὐδὲ γράψαι αὐτῶν τὰς φύσεις ἐτόλμησα· τερατώδη γὰρ καὶ ἄπιστα περὶ αὐτῶν ἐλέγετο. αὕτη μὲν τοῦ Ἐνδυμίωνος ἡ δύναμις. σκευὴ δὲ πάντων ἡ αὐτή· κράνη μὲν ἀπὸ τῶν κυάμων· μεγάλοι γὰρ παρ' αὐτοῖς οἱ κύαμοι καὶ καρτεροί, θώρακες δὲ φολιδωτοὶ πάντες, ἅρμενοι· τὰ γὰρ λέπη τῶν ἁρμένων συῤῥάπτοντες, ποιοῦνται θώρακας. ἄῤῥηκτον δὲ ὂν ἀπὸ γίγνεται τοῦ ἁρμοῦ τὸ λέπος, ὥστε κέρας· ἀσπίδες δὲ, καὶ ξίφη, οἷα τὰ Ἑλληνικά. ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν, ἐτάξαντο ὧδε· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον οἱ Ἱππόγυποι, καὶ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀρίστους περὶ αὐτὸν ἔχων· καὶ ἡμεῖς ἐν τούτοις ἦμεν. τὸ δὲ εὐώνυμον οἱ Λαχανόπτεροι, τὸ μέσον δὲ, οἱ σύμμαχοι,

B

C

D

ὡς ἕκαστοι, τὸ δὲ πεζὸν, ἦσαν μὲν ἀμφὶ τὰς ἑξακισχιλίας μυριάδας· ἐτάχθησαν δὲ οὕτως·

ἀράχναι πολλαὶ καὶ μεγάλαι γίγνονται, πολὺ τῶν Κυκλάδων νήσων ἕκαστος μείζων. τούτοις προσέταξε διυφῶναι τὸν μεταξὺ τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἑωσφόρου ἀέρα. ὡς δὲ πάχισα ἐξήρτητο, καὶ πεδίον ἡ ἐποίησαν, ὅπῃ τοῦτον προέταξε τὸ πεζόν. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Νυκτερίων ὁ Εὐδιανάκτος, τρίτος αὐτός. τῶν δὲ πολεμίων τὸ μὲν δεξιὸν εἶχον οἱ Ἱππομύρμηκες, καὶ ἐν αὐτοῖς, ὁ Φαέθων. θηρία δὲ ἕκαστα μέγιστα, ὑπόπτερα, τοῖς παρ' ἡμῖν μύρμηξι προσεοικότα, πλὴν τοῦ μεγέθους. ὁ γὰρ μέγιστος αὐτῶν, καὶ δι' πλεθρος ἦν. ἐμάχοντο δὲ, οὐ μόνον οἱ ἐπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖ μάλιστα τοῖς κέρασιν. ἐλέγοντο δὲ ὅτι εἰσὶ ἀμφὶ τοὺς πέντε μυριάδας. ὅπῃ δὲ τὸ δεξιὸν αὐτῶν, ἐτάχθησαν οἱ Ἀερονάυται, ὄντες ὡς οὗτοι ἀμφὶ τοὺς πέντε μυριάδας, πεζοὶ τοξόται, κώνωψι μεγάλοις ἐποχούμενοι. μετὰ δὲ τούτους, οἱ Ἀερονάρδακες, χίλιοί τε ὄντες, καὶ πεζοὶ, πλὴν μαχιμοί γε καὶ οὗτοι. πόρρωθεν γὰρ ἐσφενδόνων ῥαφανίδας ὑπερμεγέθης. καὶ ὁ βληθεὶς ὑπ' ἐπ' ὀλίγον αὐτέχειν ἐδύνατο. ἀπέθνησκε δὲ, δυσοσμίας τινὸς αὐτίκα τῷ τραύματι ὑπογνομένης. ἐλέγοντο δὲ χρῆναι τοὺς βέλη μαλοφόρους ἑξ. ἐχόμενοι δ' αὐτῶν, ἐτάχθησαν οἱ Καυλομύκητες, ὁπλῖται ὄντες, καὶ ἀλκιμώτατοι, τὸ πλῆθος μύριοι. ἐκλήθησαν δὲ Καυλομύκητες, ὅτι ἀσπίσι μὲν μυκητίναις ἐχρῶντο, δόρασι δὲ καυλίνοις, τοῖς ἀπὸ τῶν ἀσπαραγίων. πλησίον δὲ αὐτῶν, οἱ Κυνοβάλανοι ἔστησαν, οὓς ἔπεμψαν αὖτις οἱ τὸν Σείριον κυκλοκωῦντες, πεντακισχίλιοι, καὶ ὅτι ἄνδρες κυνοπροσώπατοι, ὅπῃ βαλιῶν πτερωτῶν μαχόμενοι. ἐλέγοντο δὲ καὶκείνων ὑστερίζειν τῶν συμμάχων, οὓς τε ἀπὸ τῆς Γαλαξίου μετεπέμποντο σφενδονήτας, καὶ οἱ Νεφελοκένταυροι. ἀλλ' ὀκνηροὶ μὲν, τῆς μάχης ἤδη κεκαμμένης ἀφίκοντο, ὡς μή ποτε ὤφελον· οἱ σφενδονῆται δὲ, οὐδ' ὅλως παρεγένοντο. διόπερ Φασὶν αὐτοῖς ὑστερον ὀργισθέντα τὸν Φαέθοντα, πυρπολῆσαι πᾶν χώραν. τοιαύτη μὲν καὶ Φαέθοντι ἐπῆλθε συμμιξάντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἤρθη, καὶ ὠγκήσαντο ἑκατέρων οἱ ὄνοι, (τούτοις γὰρ αὐτὶ σαλπίγγων χρῶνται) ἐμάχοντο· καὶ ὁ μὲν δεξιὸν τῶν Ἡλιωτῶν, αὐτίκα ἔφυγεν, οὐδ' ἐς χεῖρας δεξάμενον τοὺς Ἱπποτύπους, καὶ ἡμᾶς εἰπόμενα κτείνοντες·

A Aranęæ apud illos multæ ac magnę sunt: nam Cycladibus insulis vnaquęque multo maior. Has iussit intexere medium aëris quo dà Luna in Luciferum diffunditur. Idque vtprimùm perfecerunt, campus substratus apparuit, in quo peditatum statuunt. Ducebat autem hunc Nycterion Eudianactis filius. Hostium autem lævum quidem Equiformici, & in his medius Phaëthon. Bestiæ autem magnæ sunt alatæ, hísque quæ apud nos sunt formicis, præter magnitudinem non dissimiles. Harum maxima duorũ iugerum mensuram implet. Pugnabant autem nõ solùm qui desuper insidebant, sed & ipsę
B cornibus maximè. Dicebant esse horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinquaginta millia, sagittarij omnes, magnis in culicibus insidentes. Post hos autem Aërocoraces, expediti quidem illi ac pedestres, verùm bellicosi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percussúsque neque parum subsistere poterat: moriebatur enim confestim vulnere quodam fœtore infecto. Namque sagittas maluæ veneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes posuerunt armis accinctos, & comminus pugnantes,
C numero decem millia. Dicuntur autem Caulomycetes, quoniam scutis quidem fungeis vtuntur, hastilibus verò asparagorum virgultis. Steterunt autem post hos & Cynobalani, quos ij miserunt qui Canem stellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi viri non humanis sed caninis vultibus super alatas glandes pugnabant. Dicebantur autem ab ipsis hostibus & alia auxilia defecisse à lacteo orbe emittenda, iaculatores scilicet ac Nubecentauri: sed hi commisso iam prælio aduenerunt: quod vtinam non fecissent. Qui verò funda vtebantur, omnino non aduenerunt: quare iratum Phaëthonta tradunt omnem illorum
D regionem igne vastasse. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Postquam verò signa erecta sunt, & asselli ruditu vndiq; cõstrepuere (nam his tubarum loco vtũtur) committentes prælium pugnabant: & Solarium quidem lęuum cõfestim fugit (neque enim sufferre valuit instantes Equiuultures, nosq; insequebamur cedentes)

dextrum autem illorum cornu ſuperius euadebat, noſtro, quod in læuo erat, propulſato. Excuntes autem Aëroculices inſequebantur vſque ad peditatum. Hinc auxiliantibus illis, defecerunt è regione declinãtes, ídque maximè vbi ſenſerunt, ſuos, qui in læuo fuerant, manifeſtè deuictos. Fuga verò inſigni facta, multi quidem capti, plurimi verò confecti occubuere, in ipſáſque nubes ſanguis multus defluebat, vt inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos videntur occidente ſole. multus & in terram decidit: vt cogitarem num tale aliquid olim contigiſſet, quum Homerus ſuſpicatus fuerit Iouem in Sarpedonis morte ſanguineas guttas pluiſſe. Conuerſi autem à cæde, duo trophæa ſtatuimus, vnum quidem in aranearum telis, & pedeſtris pugnæ: alterum autem pugnæ in aëre ſupra nubes. His iamdudum exactis, nuntiatum eſt ab exploratoribus, Nubecentauros aduentare, & irrumpere, quos Phaëthonti antea adueniſſe oportuerat. Iique vbi aduenere, ſpectaculum præbuere inſolitum & inexpectatum: Homines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quanta Rhodiorum coloſſi à medietate ſurſum, equorũ autem ſimilis validæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerum nõ ſcripſi, ne cui incredibile id fiat: tantus erat. Ducebantur autem à Sagittario qui eſt in Zodiaco. Vbi autem amicos deuictos ſenſere, ad Phaëthontem quidem miſerũt vt iterum rediret, ipſi autem in aciem ſtructi in Lunares turbatos irruunt, inordinatos quidem, ob eam quam hoſtibus fecerant fugam, & iam ſpolia diuidẽtes: omnémque noſtrorum multitudinem in fugam vertunt. Ipſum autem regem inſequuntur vſque ad ciuitatem, atque ex illius auibus conficiunt plurimas. Deiecerunt autem & trophæa, ac omnem aranearum contextum campum decurrerũt, méque ceperunt, & è comitibus duos. Iam autẽ & Phaëthõ aderat, & ſub illis alia trophæa ſtatuerunt. Nos autem ad Solem ipſo die ducebamur, aranex telæ fragmento manibus poſt tergum ligatis. Hi ciuitatẽ obſidere omnino noluerunt, conuerſi verò medium aëris vallauerunt, vt de cætero ſplendor à ſole ad lunam minùs peueniret. Vallum autem erat duplex nubeum:

Ilias. π.

ὃ δεξιὸν δὴ αὐτῶν, ὑπερέφερε τὸ ὅτι τῷ ἡμετέρῳ εὐωνύμου· καὶ ἐπεξῆλθον οἱ Αεροκώνωπες διώκοντες, ἄχρι μεχρὶς τοὺς πεζούς· ἐνταῦθα δὴ κἀκείνων ὑπεβοηθούντων, ἔφυγον ὑπεκλίναντες, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἤσθοντο τοὺς ὑπὸ τῷ εὐωνύμῳ σφῶν νενικημένους· τῆς δὲ τροπῆς λαμπρᾶς γινομένης, πολλοὶ μὲν ζῶντες ἁλίσκοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ἀπεθνῄσκοντο, καὶ τὸ αἷμα ἐρρύη πολὺ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν νεφῶν, ὥστε αὐτὰ βάπτεσθαι, καὶ ἐρυθρὰ φαίνεσθαι, οἷα περὶ ἡμῖν δυομένου τοῦ ἡλίου, φαίνονται, πολὺ δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν κατέσταξεν, ὥστε με εἰκάσαι, μὴ ἄρα τοιούτου τινὸς καὶ παλαι αὖθ' ὑμοῦ, Ὁμήρος ἐπαφεῖλεν ἅμματι ὕσαι τὸν Δία ὑπὲρ τοῦ τοῦ Σαρπηδόνος θανάτου. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, δύο τρόπαια ἐστησάμεθα, ὃ μὲν ὑπὲρ τῶν ἀραχνίων τῆς πεζομαχίας· ὃ δὲ τῆς ἀερομαχίας, ὑπὲρ τῶν νεφῶν. ἄρτι δὲ πάντων γεγονότων, ἠγγέλλοντο ὑπὸ τῶν σκοπῶν οἱ Νεφελοκένταυροι, προσελαύνοντες, ὡς ἔδει πρὸ τῆς μάχης ἐλθεῖν τῷ Φαέθοντι. καὶ δὴ ἐφαίνοντο προσιόντες, θαυμαστὸν ὅσον ὅσον ἐξ ἵππων ἱππεύσιν καὶ ἀνθρώπων συγκείμενοι· μέγεθος μὲν ἀνθρώπων, ὅσον τὸ Ροδίων κολοσσοῦ ἐξ ἡμισείας ἐς ὀλίγω, τῶν δὲ ἵππων, ὅσον νεὼς μεγάλης φορτίδος. ὁ μὲν ἀριθμὸς πλῆθος αὐτῶν, οὐκ ἀπέγραψα, μὴ ὁ μὲν ἄπιστον δόξῃ, τοσοῦτον ὢν· ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν ὁ ἐκ τοῦ Ζωοφόρου τοξότης. ἐπεὶ δὲ ἤσθοντο τοὺς φίλους νενικημένους, ὑπὲρ μὲν τὸν Φαέθοντα ἔπεμπον ἀγγελίαν, αὖθις ὑπτέναι· αὐτοὶ δὲ διαταξάμενοι, τεταραγμένοις ἐμπίπτουσι τοῖς Σελληναίοις, ἀτάκτοις περὶ τὴν διώξιν, καὶ τὰ λάφυρα διεσκεδασμένους· καὶ πολλοὺς μὲν κτείνουσιν, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα καταδιώκουσι πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλήθη τῶν ὀρνέων αὐτοῦ κτείνουσιν. ἀνέστησάμεθα δὲ καὶ τρόπαια, καὶ κατέδραμον ἀπὸ τοῦ τῶν ἀραχνῶν πεδίου ὑφασμένον, ἐμὲ δὲ, καὶ δύο τινὰς τῶν ἑταίρων, ἐζώγρησαν, ἤδη δὲ πρὸ καὶ ὁ Φαέθων, καὶ αὖθις ἄλλα τρόπαια ἀπὸ ἐκείνων ἵσαμεν. ἡμᾶς μὲν οὖν ἀπηγάγοντο ἐς τὸν ἥλιον αὐθημερόν, τῷ χεῖρε ὀπίσω δεθέντες ἀραχνίοις ἀποκόμμασιν· οἱ δὲ πολιορκεῖν μὲν οὐκ ἔγνωσαν τὴν πόλιν ἀναστρέψαντες δέ, ὁ μὲν ἀέρος ἀπετείχιζον, ὥστε μηκέτι τὰς αὐγὰς ἀπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην διήκειν. τὸ δὲ τεῖχος ἦν διπλοῦν, νεφελῶν·

ὥστε σαφὴς ἔκλειψις τῆς Σελήνης ἐγένετο. καὶ νὺξ ἤδη διήνεκὴς πᾶσα κατεῖχεν. περιδείσας δὲ τοῦτο ὁ Ἐνδυμίων, πέμψας ἱκέτευε καθαιρεῖν τὸ οἰκοδόμημα, καὶ μὴ σφᾶς ἀθλίως ἐν σκότῳ βιοτεύοντας. ὑπισχνεῖτο δὲ καὶ φόρους τελέσειν, καὶ σύμμαχος ἔσεσθαι, καὶ μηκέτι πολεμήσειν. καὶ ὁμήρους ὅτι τοῦτο δώσειν ἤθελεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαέθοντα, γνωμοῦσιν δὶς ἐκκλησίας, τῇ πρωτεραίᾳ μὲν, οὐδὲν προὔλυσαν τῆς ὀργῆς, τῇ ὑστεραίᾳ δὲ, μετέγνωσαν. καὶ ἐγένετο ἡ εἰρήνη ὅτι τοῦτοις· ἐφ' ᾧδε συνθήκας ἐποιήσαντο οἱ Ἡλιῶται καὶ οἱ σύμμαχοι πρὸς Σελινίτας καὶ τοὺς συμμάχους, ὅτι τὸν καταλύσαι μὲν τοὺς Ἡλιώτας τὸ Δημοτείχισμα, καὶ μηκέτι ἐς τὴν Σελήνην ἐσβάλλειν, ἀποδοῦναι δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, ῥητὸν ἕκαστον χρημάτων· τοὺς δὲ Σελινίτας, ἀφεῖναι μὲν αὐτονόμους τούς γε ἄλλους ἀστέρας, ὅπλα δὲ μὴ ἐπιφέρειν τοῖς Ἡλιώταις, συμμαχεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων ἐάν τις ἐπίῃ· φόρον δὲ ὑποτελεῖν ἑκάστου ἔτους τὸν βασιλέα τῶν Σελινιτῶν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἡλιωτῶν, δρόσου ἀμφορέας μυρίους· καὶ ὁμήρους δὲ σφῶν αὐτῶν δοῦναι μυρίους, τὸν δ' ἀποικίαν τὸν ἐς τὸν ἑωσφόρον, χειμῶνα ποιεῖσθαι, καὶ μετέχειν τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον· ἐκλεφθέντας δὲ τοὺς συνθήκας σπήλαιον ἀλεκτρύνη, καὶ διαξῆσαι ἐν μέσῳ τῷ αἰεὶ ὅτι τοῖς μεθορίοις. ὤμοσαν δὲ Ἡλιωτῶν μὲν, Πυρωνίδης καὶ Θερίτης, καὶ Φλόγιος· Σελινιτῶν δὲ, Νύκτωρ, καὶ Μένιος, καὶ Πολυλαμπής. τοιαύτη μὲν ἡ εἰρήνη ἐγένετο· διὰ δὲ τὸ τεῖχος καθῃρεῖτο, καὶ ἡμᾶς τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέδοσαν. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμεθα ἐς τὴν Σελήνην, ἑστιᾶσιν ἡμῖν, καὶ ἀσπάζοντο μὲν δακρύοντες, οἵ τε ἑταῖροι, καὶ ὁ Ἐνδυμίων αὐτός. καὶ ὁ μὲν, ἠξίου μεῖναί τε πρὸς αὐτὸν, καὶ κοινωνεῖν τῆς ἀποικίας, ὑπισχνούμενος δώσειν γάμον τὸν ἑαυτοῦ θυγατέρα· γυναῖκες γὰρ οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτοῖς· ἐγὼ δὲ ἀδαμῶς ἐπειθόμην, ἀλλ' ἠξίουν ἀποπεμφθῆναι κάτω εἰς τὴν θάλατταν. ὡς δ' ἔγνω ἀδύνατον ὂν πεῖσαι, ἀποπέμπει ἡμᾶς, ἑστιάσας ἑπτὰ ἡμέρας· ἃ δὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐν τῇ Σελήνῃ, κατενόησα καλά, καὶ παράδοξα, ταῦτα βούλομαι εἰπεῖν. πρῶτα μὲν ὃ μὴ ἐν γυναικὶ γενέσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀῤῥένων· γάμοις γὰρ τοῖς ἄῤῥεσι χρῶνται, καὶ ἡδὲ ὄνομα γυναικὸς ὅλως ἴσασι.

A vt Lunæ defectio manifesta fieret, & iam continua nox cuncta teneret: qua in re pressus Endymion, mittens orauit, ædificium demolirentur, neque se paterentur in tenebris versari. Promisit autem & tributa persoluere, seq; auxiliarem & amicum fore, neque in posterũ bellaturum: insuper & obsides offerebat. Phaëthon verò congregato bis concilio, primò quidem in ira perstitit, postremò mutauit sententiam, ac pacis conditiones acceptę sunt huiusmodi: Fœdus inierunt Solarij & horum socij, cum Lunariis, eorúmque sociis, his legibus, vt intermurale deiiciant Solarij, neque posthac Lunam in-
B uadant: statutóque pretio captiuos reddant: Lunarij autem dimittant stellas liberas, armáque posthac Solaribus non inferant: vicissim autem auxilientur, si quis inuaserit: vectigalium verò conditionem pendat annuatim rex Lunariorum regi Solariorum amphoras roris decem millia, obsidésque è suis det decies mille. Colonia in Luciferum communis fiat, & ex vtrisque qui volet, participet. Sculpantur autem fœdera in columna electrina, erigantúrque in medio aëris in confiniis. Qui verò pepigêre, ex Solariũ
C quidem parte fuêre Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunarium autem Nyctor, & Menius, & Polylampes: & talis quidem pax sequuta est: confestim autem murus euersus est, & captiuos restituêre. Vbi autem ad Lunam ipsi regressi sumus, obuiauerunt nobis socij, & cum lacrymis salutauerunt nos, & Endymion ipse. Atqui suadebat is quidem, nos ibi secum maneremus, & in colonia communicaremus: se enim daturum filium in vxorem mihi pollicebatur suum quem habebat. Nam apud eos mulieres nullæ sunt. Ego autem haudquaquam pa-
D rũi, sed petebam dimitti in mare. Qui vt persuaderi non posse animaduertit, septem diebus conuiuio acceptos, tandem dimisit. Quę interea in Luna versatus viderim, quæve noua & inaudita cognouerim, dicam. Primùm quidem eos non generari ex mulieribus, sed maribus: nam masculis nuptiis vtuntur: sed nec quid sit fœmina, omnino sciũt.

Nam ad quintum & vigeſimum vſque annum omnes mulierum habentur loco, eo autem ſuprà non habentur, ſed habent. Concipiunt autem non in ventre, ſed in crurium poſteriori parte. Vbi enim fœtus conceptus eſt, tumet crus, & tandem ſuo tempore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad ventum hiantia exponentes mulcent, & ad vitam excitant. Inde & mihi videtur ad Græcos illud gaſtrocnemiæ vocabulum deueniſſe, quòd apud illos ventris loco ſura concipit. Maius quiddam & his enarrabo: Genus hominum apud illos eſt, qui dicuntur arborei: idque hoc modo naſcitur: Teſticulum hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, vt phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus verò, cubitales glandes. Vbi autem eæ maturæ fuerint, decerptas cudunt, atque in homines effingunt. Pudenda autem habent appoſititia, quidam eburnea, pauperes autem lignea, quibus coëant, & vxoribus miſceantur. Poſtquam autem ſenuerit aliquis, non moritur, ſed vt fumus ſolutus euaneſcit in aërem. Cibus eſt omnibus vnus: ſtructo etenim igne ranas aſſant ſuper prunas. Multæ apud illos ſunt ranæ per aëra circumuolantes. His autem aſſatis circũfuſi velut ad menſam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac veſcuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis eſt aër expreſſus in calicem, liquorem ex ſe vt rorem reddens. Non egerunt autem, neque mingunt, neque perfoſſi ſunt ea parte qua nos: ſed ne pueri quidem natibus rem obſcœnam præſtant, verùm poplitibus ſuprà ſiram: nam illic perfoſſi ſunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & ſine coma: comatos autem abominantur. Apud eos verò qui cometas inhabitant ſtellas, comati contrà formoſi habentur. Aduenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus vngues non habent, ſed vnodigiti ſunt omnes. In ſpeciem caudæ braſſica natibus cuiuſque illorum innaſcitur prolixa, ſemper germinans, quæ & reſupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amariſſimum:

μέχρι μὲν οὖν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, γαμεῖται ἕκαστος, ἀπὸ δὲ τούτων, γαμεῖ αὐτὸς κύησι δὲ οὐκ ἐν τῇ νηδύϊ, ἀλλ' ἐν ταῖς γαστροκνημίαις· ἐπειδὰν γὰρ συλλάβῃ τὸ ἔμβρυον, παχύνεται ἡ κνήμη, καὶ χρόνῳ ὕστερον αἱματέμνοντες, ἐξάγουσι νεκρά· σκληθέντες δὲ αὐτὰ πρὸς τὸν ἀέρα ἐκτήνουσι, ζωοποιοῦσι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς τοὺς Ἕλληνας ἐκεῖθεν ἥκειν τῆς γαστροκνημίας τοὔνομα, ὅτι παρ' ἐκείνοις αὐτὴ γαστρὸς κυοφορεῖ. μεῖζον δ' τούτου ἄλλο διηγήσομαι. Γένος ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων, οἱ καλοῦνται Δενδρῖται· γίνεται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον· ὅρχιν ἀνθρώπου τὸν δεξιὸν ἀποτεμόντες, ἐν γῇ φυτεύουσιν, ὁκοῖόν τ' ἂν δένδρον ἀναφύῃ μέγιστον, σαρκινον, οἷ φαλλός· ἔχει δὲ καὶ κλάδους, καὶ φύλλα, ὁ δὲ καρπὸς ἐστὶ βάλανοι πηχυαῖοι τὸ μέγεθος. ἐπειδὰν οὖν πεπανθῶσι, τρυγήσαντες αὐτὰς σκολάπτοισι τοῖς ἀνθρώποις. αἰδοῖα μὲν οὖν τοῖσι μὲν ἐλεφάντινα, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν, ξύλινα, καὶ ἁμίλλῃ τούτων ἐχρέωνται, καὶ πλησιάζουσι ταῖς γαμεταῖς αὐτῶν. ἐπειδὰν δὲ γηράσῃ ὁ ἄνθρωπος, οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὥσπερ καπνὸς ἁμαλυνόμενος, ἀὴρ γίνεται. ἐσθὴς δὲ πᾶσιν ἡ αὐτή· ἐπειδὰν γὰρ πῦρ ἀνακαύσωσι, βατράχους ὀπτῶσιν ὑπὲρ τῶν ἀνθράκων, πολλοὶ δὲ περὶ αὐτοῖς εἰσιν ἐν τῷ ἀέρι πετόμενοι· ὀπτωμένων δ', ὥσπερ καθεσθέντες, ὥσπερ ἐπὶ τράπεζαν, λάπτουσι τὸν ἀναθυμιώμενον καπνόν, καὶ βιώσκονται. σίτῳ μὲν δὴ τρέφονται τοιούτῳ· ποτὸν δὲ αὐτοῖς ἐστιν, ἀὴρ ἀποθλιβόμενος εἰς κύλικα, καὶ ὑγρὸν ἱδρώς, ὥσπερ δρόσος· οὐ μὴν ἀπουρεῖταί γε, οὐδ' ἀφοδεύουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τέτρηται, ὥσπερ ἡμεῖς· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο συνήθεια οἱ παῖδες ἐν ταῖς πυγαῖς παρέχουσιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἰγνύσιν, ὥσπερ τοῦτο γαστροκνημίαν· οὐκ ἔχουσι γὰρ εἰσὶ τετρημένοι. καλὸς δὲ νομίζεται παρ' αὐτοῖς, ὃν πολὺ τις φαλακρὸς καὶ ἄκομος ᾖ, ὃν δ' κομήτας καὶ μυσάττονται· ὅτι δὲ τῶν κομητῶν ἀστέρων, τοιοῦτοί, τοῖς κομήταις καλοῖς νομίζουσιν· ἐπεδήμουν γάρ τινες, οἱ καὶ περὶ ἐκείνων διηγοῦντο. καὶ μὲν καὶ γένεια φύουσι, μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα. καὶ ὄνυχας ἐν τοῖς ποσὶν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ μονοδάκτυλοι· ὑπὲρ δὲ τὰς πυγὰς ἑκάστῳ αὐτῶν, κέρκος ἐκπέφυκε μακρά, ὥσπερ οὐρά, θάλλουσα ἐς ἀεὶ, καὶ ὑπὸ μὴ ἀποπατοῦντος, καὶ καταικλωμένη. ἀπομύττονται δὲ μέλι δριμύτατον·

καὶ πειδὰν ἢ πονῶσιν, ἢ γυμνάζωνται, γάλακτι πολῷ ὃ σῶμα ἀλείφουσιν, ὥστε καὶ τυρὸν ἀπ' αὐτοῦ πήγνυσθαι, ὀλίγον τοῦ μέλιτος ἐπισπάξαντες. ἔλαιον δὲ ποιοῦνται ἀπὸ τῶν κεφαλῶν πολὺ λιπαρώτατον, καὶ δύωδες, ὥσπερ μύρον, ἀμπέλους δὲ πολλὰς ἔχουσιν ὑδροφόρους. αἱ γὰρ ῥᾶγες τῶν βοτρύων εἰσὶν ὥσπερ χάλαζα. καί μοι δοκεῖ, ἐπειδὰν ἐμπεσὼν αἴφνης ἄνεμος ἀφανίσῃ τὰς ἀμπέλους ἐκείνας, τότε πρὸς ἡμᾶς καταπεσεῖται ἡ χάλαζα, διαῤῥαγέντων τῶν βοτρύων. τῇ μὲν οὖν χειρὶ, ὅσα πήρᾳ χρῶνται, ἀθέντες ἐν αὐτῇ ὅσων δέονται. οἰκοκτὴ γὰρ αὐλοῖς αὕτη, καὶ πάλιν κλειστή ἐστιν· ἕτερον δὲ ἐν αὐτῇ οὐδὲν ἔσω φαίνεται, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι δασεῖα ἔντοσθε, καὶ λασιός ἐστιν, ὥστε καὶ τὰ νεογνὰ ἐπειδὰν ῥιγῶσιν, ἐς τοῦτο ἐσδύεται· ἐσθὴς δὲ τοῖς μὲν πλουσίοις, ὑαλίνη, μαλθακή· τοῖς πένησι δὲ, χαλκῆ ὑφαντή· πολύχαλκα γὰρ τὰ ἐκεῖ χωρία, καὶ ἐργάζονται τὸν χαλκὸν ὕδατι ἐσρεύξαντες, ὥσπερ τὸν ἕλεια. τοῖς μὲν οὖν τὸν ὀφθαλμὸν, οἷας ἔχουσιν, οὐκ ἐμὸν εἰπεῖν, μή τις με νομίσῃ ψεύδεσθαι διὰ τὸ ἄπιστον τοῦ λόγου, ὅμως δὲ καὶ τοῦτο ἐρῶ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐξαιρετοὺς ἔχουσι· καὶ ὁ βουλόμενος, ὀξελὼν τοῖς αὐτοῦ, φυλάττει ἔστ' ἂν δεηθῇ ἰδεῖν. οὕτω δὲ εὐθέμενος, ὁρᾷ. ἔστι πολλοὶ τοῖς σφετέροις ἀπολέσαντες, πρὸς ἄλλων χρησάμενοι ὁρῶσιν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ πολλοὺς ἀποθέτους ἔχουσιν, οἱ πλούσιοι. τὰ ὦτα ἦν, πλατάνων φύλλα ἐστὶν αὐτοῖς, πλὴν γε τοῖς ἀπὸ τῶν βαλαίων· ἐκεῖνοι γὰρ μόνοι ξύλινα ἔχουσι. καὶ μιν καὶ ἄλλο θαῦμα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐθεασάμην· κάτοπτρον μέγιστον κεῖται ἐπὶ φρέατος, ὃ πάνυ βαθέος. δι' οὗ οὖν εἰς ὃ φρέαρ καταβῇ τις, ἀκούσῃ πάντων τῶν πρὸς ἡμῖν ἐν τῇ γῇ λεγομένων· ἐμὲ δ' εἰς ὃ κάτοπτρον ἀποβλέψαι, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη ὁρᾷν, ὥσπερ ἐφεζῶς ἑκάστοις· τότε καὶ τοὺς οἰκείους ἐγὼ ἐθεασάμην, ἐν πᾶσιν τοῦ πατρίδα· εἰ δὴ κἀκεῖνοί με ἐώρων, οὐκ ἔτι ἔχω ὃ ἀσφαλὲς εἰπεῖν· ὅστις δὴ μὴ πρὸς ταῦτα οὕτως ἔχῃ, αὖ ποτε καὶ αὐτὸς ἐνέσται ἀφίκηται, εἴσεται ὡς ἀληθῆ λέγω. τότε μὲν οὖν ἀσπασάμενοι τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἐμβάντες, αὐτῇ ἠμύμεν, ἐμοὶ δὲ δῶρα ἔδωκεν ὁ Ενδυμίων, δύο μὲν τῶν ὑαλίνων χιτώνων, πέντε δὲ χαλκοῦς, καὶ πώλου πλίαν θαυμίνλων·

A qui si quando vel labori insudant, vel luctantur, corpus lacte oblinunt, vt & caseus ex eo coaguletur, melle paululum distillante. Oleum autemè cepis educunt maximè pingue, ac redolens vt vnguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: vuarum autem acini sunt velut grando quæpiam: & mihi quidem videtur vbi ventus inciderit, vites illas quati, fractisque vuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre vt sacculo vtuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim vēter est illis, & iterum clausilis, neque in illo intestinum vllum aut hepar apparet, solùm autem densus est B intus, & pilis obsitus, ita vt & paruuli vbi frigent, in eum subeant. Amictus autem diuitibus quidem vitreus & mollis, cæteris æreus contextus. Nam ea loca metallorum sunt fœcunda: iidémque aqua macerata metalla vt lanam exercent. Quales autem habeant oculos, omnino non ausim scribere, ne fortè me quis mentiri putet ob sermonis absurditatem: tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent: vt qui velit suos exemptos, seruet eos apud se donec illis ad visum egeat: quos cùm reposuit, cer- C nit. Et multi cùm fortè proprios perdiderint, ab aliis mutuantur, & vident. Sunt & locupletes qui plures habeāt, occultos quidem & reconditos. Aures illis sunt platani folia, præter eos qui ex glandibus formantur: illi enim solùm ligneas habēt aures. Cæterùm & miraculū aliud in regia conspicatus sum: Speculum maximū supra puteum positum est, non adeo altū. In puteum si quis descenderit, omnia audiet quę apud nos in terra dicuntur. Si verò speculum intueris, omnes quidē vrbes, omnésque gentes vides, nō secus ac si omnibus interesses. Tunc & ipse meos vi- D di, & patriam omnem: an verò & illi me viderint, satis exploratum non habeo. Quòd si fortè quis non credet hæc ita se habere: cū eò perueniet, sciet me vera dixisse. Tunc salutato rege, & iis qui circa illum erant, nauem ascendentes ferebamur. Abeunti autē mihi dona dedit Endymion, vestes quidem vitreas duas, æreas autē quinque, lupineámq; panoplia:

quæ omnia poſtea in ceto amiſi. Miſit & nobiſcum Equiuultures mille, qui nos deducerent ſtadiis quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidem plurimas & alias præterlapſi ſumus, appulimus verò ad Luciferum nuper inhabitatum: vbi deſcendentes, aquas hauſimus. Hinc Zodiacum introëuntes, ad læuam quidem Solem prætergrediebamur, circa illius terrę marginem nauigantes. neque enim deſcendimus, & quidem ſociis id ſummè cupientibus. Erat enim ventus qui nos à terra propelleret: quanquam videremus regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam, ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecentauri, hi videlicet qui Phaëthonti militabant, ſpeculati nos longè, ac delapſi volauerunt ad nauem: quúmque ſocios eſſe didiciſſent, abiere: iam enim & Equiuultures diſceſſerant. Nauigantes autem ſequenti nocte ac die, circa veſperam peruenimus ad Lucernarum vrbem (ſic enim illam vocant) iam iter noſtrum ad inferiora ſecantes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas ac Hyadas ſtellas aëre ſita eſt, zodiacóque multò inferior. Deſcendentes autem neminem quidem inuenimus, lucernas verò multas decurrentes, & in foro & ſecus portus deambulantes, nonnullas quidem paruas, & vt ita dicam, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has valde illuſtres ac nobiles. Domus illis & lychneones ſeorſum vnicuique erant, & hominum more appellabantur, & vocem emittentes audiebamus: neque nocebant, ſed potiùs ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec noſtrum vel vnus apud illas cœnare, aut capere ſomnum eſt auſus. Palatium autem illis in media ciuitate extructum eſt, vbi per totam noctem earũ ſedet princeps, nomine vnamquamque compellans. Quæcunque verò non paret, condemnatur ad mortem vt transfuga: mors autem eſt extingui. Aſtantes autem nos cõſiderabamus quæ fiebant, ſimúlque lucernas reſpondentes audiebamus, cauſásque quare abfuiſſent dicentes. Hîc & lucernam noſtram agnoui, & allocutus rogabam quomodo ſe haberent domeſtici noſtri: ea autem mihi omnia enarrauit: & noctem quidem illam ibi manſimus. Sequenti verò die ſoluentes, ſecus nubes nauigabamus.

A ἀ πάντα ὁ τῷ κήτει κατέλιπον. σὺν ἑπέμπετο ἡμῖν καὶ Ἱππογύποις χιλίοις, οἳ ἀπέμφοντες ἄχρι σταδίων πεντακοσίων. ἐπὶ δὲ τῷ ἀπλῷ, πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας χώρας παρημείψαμεν, τὴν δὲ ἑσπέραν ἤδη καὶ τὰ ἑωσφόρῳ ἄρτι συνοικίζομένῳ, καὶ ἀποβάντες, ὑδρευσάμεθα. ἐμβάντες δὲ εἰς τὸν Ζωδιακὸν, ἐπ' ἀριστερᾷ παρεμείψαμεν τὸν ἥλιον, ἐπὶ χερὸς τὴν χθὲς ἀπλόοντες· καίτοι πολλὰ τῶν ἑταίρων ἐπιθυμούντων, ἀλλ' ὁ ἄνεμος οὐκ ἀφῆκεν. ἐθεώμεθα μὲν τὴν χώραν εὐδαίμονά τε, καὶ πίονα, καὶ εὔυδρον, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν μεστήν. ἰδόντες δὲ ἡμᾶς οἱ Νεφελοκένταυροι, μισθοφορεῖν τῷ Φαέθοντι, ἐπιπτήσαντο ὡς τὴν ναῦν, καὶ μαθόντες συμπόνους, ἀπεχώρησαν· ἤδη δὲ καὶ οἱ Ἱππόγυποι ἀπεληλύθεσαν. πλεύσαντες δὲ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, καὶ ἡμέραν, περὶ ἑσπέραν ἀφικόμεθα εἰς τὴν Λυχνόπολιν καλουμένην, ἤδη τὴν κάτω πόλιν διιόντες· ἡ δὲ πόλις αὕτη, κεῖται μεταξὺ τῶν Πλειάδων, καὶ τῶν Ὑάδων ἀέρος, ταπεινοτέρα μέντοι τοῦ Ζωδιακοῦ. ἀποβάντες δὲ, οὐδένα μὲν εὕρομεν, λύχνους δὲ πολλοὺς περιθέοντας, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ περὶ τοὺς λιμένας διατρίβοντας, τοὺς μὲν, μικροὺς, καὶ ὡς γε εἰπεῖν, πένητας· ὀλίγους δὲ, τῶν μεγάλων καὶ δυνατῶν, πάνυ λαμπροὺς, καὶ περιφανεῖς. οἰκήσεις δ' αὐτοῖς καὶ λυχνεῶνες ἰδίᾳ ἑκάστῳ πεποίηντο, καὶ αὐτοῖς ὀνόματα εἶχον, ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι, καὶ φωνὴν περιέμενόν τινων ἠκούομεν, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς ἠδίκουν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ξενίᾳ ἐκάλουν· ἡμεῖς δὲ, ὅμως ἐφοβούμεθα· καὶ ὅτε δειπνῆσαι, ὅτε καθεύδειν τις ἡμῶν ἐτόλμησεν. ἀρχεῖα δ' αὐτοῖς τὸ μέσῃ τῇ πόλει πεποίηνται, ἔνθα ὁ ἄρχων αὐτῶν, διὰ ὅλης νυκτὸς κάθηται, ὀνόματι καλῶν ἕκαστον. ὃς δ' ἂν μὴ ὑπακούσῃ, καταδικάζεται ἀποθανεῖν, ὡς λιπὼν τὴν τάξιν· ὁ δὲ θάνατος ὅτι σβεσθῆναί. περιεπόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς, ἐωρῶμεν τὰ γιγνόμενα, καὶ ἠκούομεν ἅμα τῶν λύχνων ἀπολογουμένων, καὶ τὰς αἰτίας λεγόντων, δι' ἃς ἐβράδυνον. ἔνθα δὴ καὶ τὸν ἡμέτερον λύχνον ἐγνώρισα, καὶ προσελθὼν αὐτὸν, περὶ τῶν καθ' οἶκον ἐπυθανόμην ὅπως ἔχοιεν, ὁ δέ μοι πάντα διηγήσατο. τὴν μὲν οὖν νύκτα ἐκείνην, αὐτοῦ ἐμείναμεν· τῇ ἐπιούσῃ δὲ, ἄραντες, ἐπλέομεν πλησίον τῶν νεφῶν.

ἔνθα

ἔνθα δὴ κὴ τὴν Νεφελοκοκκυγίαν πόλιν ἰδόντες, ἐθαυμάσαμεν, καὶ μὴν ἐπέβημεν αὐτῆς· καὶ γὰρ εἴα ὁ πνεῦμα. Βασιλεύει μὴν αὐτῶν Κορωνὸς ὁ Κοττυφίωνος. κὴ ἐγὼ ἐμνήσθην Ἀριστοφάνους τοῦ ποιητοῦ, ἀνδρὸς σοφοῦ, καὶ ἀληθοῦς, καὶ μάτην ἐφ' οἷς ἔγραψεν ἀπιστουμένου. τρίτῃ δ' ἀπὸ ταύτης ἡμέρᾳ, κὴ τὸν Ὠκεανὸν ἤδη ἐφανῆ ἐωρῶμεν· γῆ δὲ οὐδαμοῦ, πλὴν γε τῶν ἐν τῷ ἀέρι. καὶ αὐταὶ δὲ, πυρώδεις ἦσαν, καὶ ὑπαυγεῖς ἐφαντάζοντο. τῇ τετάρτῃ δὲ περὶ μεσημβρίαν, μαλακῶς ἐπιδιδόντος τοῦ πνεύματος, καὶ σιωπῶντος, ὅτι πλοῦ θαλάττιον κατετεθήμεν. ὡς δὲ τοῦ ὕδατος ἐφάνημεν, θαυμάσιον ὡς ὑπερηδόμεθα, καὶ ὑπερεχαίρομεν, καὶ δεῖπνον πᾶσιν ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα, ἅτε ἀπορρίψαντες, σπανίζομεν. καὶ γὰρ ἔτυχε γαλήνη οὖσα, καὶ βύσταθμον ὁ πέλαγος. Ἔοικε δὲ ἀρχὴ κακῶν μειζόνων γίνεσθαι πολλάκις ἡ παρὰ τὸ βέλτιον μεταβολή. καὶ γὰρ ἡμεῖς δύο μόνας ἡμέρας ἐν ὕδατι πλεύσαντες, τῆς τρίτης ὑποφαινούσης, περὶ ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἄφνω ὁρῶμεν θηρία, καὶ κήτη, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ἓν δὲ μέγιστον ἁπάντων, ὅσον σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων ὁ μέγεθος· ἐπῆγε δὲ χαυνὸς, καὶ περὶ πολλοῦ ταραττόμενον τὴν θάλατταν, ἀφρῷ τε περικλυζόμενον, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκφαῖνον, πολὺ τῶν πρὸ ἡμῶν φαλλῶν ὑψηλοτέρους, ἀξῆς δὲ πρίστας, ὥσπερ σκόλοπας, καὶ λευκοὺς, ὡσπερ ἐλεφαντίνους. ἡμεῖς μὲν οὖν ὃ ὕστατον ἀλλήλοις περιπίπτοντες καὶ περιλαβόντες, ἐλιπόμεθα· ὃ δὲ ἤδη πρόσω, κὴ ἀναρροφῆσαν ἡμᾶς, αὐτῇ νηῒ κατέπιεν. ὡς μὴν ἔφθη στομαρράξαι τοῖς ὀδοῦσιν, ἀλλὰ μέχρι τῶν ἀερισμάτων ἡ ναῦς εἰς ὃ εἴσω διεξέπεσεν. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦμεν, σκότος μὲν πρῶτον, σκότος ἦν, καὶ οὐδὲν ἑωρῶμεν· ὕστερον δὲ αὖτις ἀναχωροῦντος, εἰδόμεν χῆτος μέγα, καὶ πρώτη πλατυ, καὶ ὑψηλόν, ἱκανὸν μυριάνδρῳ πόλει οἰκεῖν. ἔκειντο δ' ἐν μέσῳ ἅ μικροὶ ἰχθύες, καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία συγκεκομμένα, καὶ πλοίων ἱστία ἅ ἄγκυραι, καὶ ἀνθρώπων ὀστέα, καὶ φορτία· καλὰ μέσον δὲ, καὶ γῆ, καὶ λόφοι ἦσαν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐκ τῆς ἰλύος, ἣν κατέπινε σιωπῶσα. ὕλη οὖν ἐπ' αὐτῆς, καὶ δένδρα πρωτοφυῆ ἐπεφύκει, καὶ λάχανα ἐβεβλάστηκει, καὶ ἐῴκει πρὸς ἐξεργασμένοις· περὶ μέσης δὲ τῆς

A Hîc & Nephelococcygiam vidimus vrbem, videntéſque admirati ſumus: neque in eam deſcendimus: non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Ariſtophanis poëtæ recordatus ſum, hominis quidem ſapientis & veri, ac in his quæ ſcripſit, fruſtra non crediti. Tertia autem ab illa die, & Oceanum iam manifeſtè videbamus, terram autem nuſquam, præter aërias illas, quæ iam ipſę quidem igneæ & micantes mihi videbantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aſpirante aura & ſubſidente, in mare deponimur. Vt verò a- B quam attigimus, mirè ac ſupra modum læti fuimus, & omnibus prandium ex iis quæ ſuppetebant, exhibuimus, & deſcendentes natabamus: erat enim tranquillum mare. Sed, vt videtur, ſæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum conſueuit eſſe principium. Etenim nobis duos tantùm dies feliciter nauigantibus, illucente tertia, ad orientem ſolem repentè beluas videmus, & cete cùm multa alia, tum omnium maximum, & quingentorum & mille ſtadiorum magnitudine: aduenie- C bat autem hians, & mare procul turbans, ſpumáque vndique circunfuſum. Dentes exerebat phallis noſtris multo longiores, acutos omnes vt pali, ac ebore candidiores. Nos igitur cùm poſtremum nobis mutuo vale dixiſſemus, & amplexi eſſemus, præſtolabamur: & cùm reſorberet, vnà cum naui ipſa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, ſed per eorum raritatem nauis delapſa intro decidit. Vbi autem intus fuimus, primò quidem obſcurum erat, & videbamus prorſus nihil. Tandem eo hiante videmus cetum magnum vndequaque altum la- D túmque, & ciuitatis capacem, quæ vel decem hominum millia capere poſſit. Erant præterea paſſim & parui piſces, & alia quędam animalia conciſa multa, nauiúmque vela, & ancorę, & hominum oſſa & onera. Circa medium verò & terra & colles erāt, vt coniicio, ex eo quem abſorpſerat limo, accumulati. Igitur & ſylua in his innata erat, & arbores omnigenę, oleráque accreuerant, ac cuncta cultis agris ſimilia: circuitus autem

Ariſtophanes in auibus.

terræ ſtadia ducenta & quadraginta. Erat autem videre & marinas aues, laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc verò plurimùm lacrymati fuimus. Denique cùm erexiſſem comites, nauem fulcimus, ipſique è ſilicibus excitantes ignem & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus. Aderant enim omnigenûm piſcium carnes, aquámque adhuc ex Lucifero etiam habebamus. Sequenti verò exurgentes die, ſi quando hiaſſet cetus, nonnunquam montes videbamus, quandoque ſolum cœlum, quandoque inſulas: nam ſentiebamus eum concitè ferri ad omnem pelagi partem. Poſtquam autem manſioni iam aſſueti eramus, accipiens è comitibus ſeptem deambulabam per ſyluam, cuncta luſtrare ac explorare volens. Necdum quinque ſtadiis totis digreſſus, inueni ſacellum quoddam Neptuni, quemadmodum teſtabatur inſcriptio: ac paulo pòſt & ſepulchra multa, & columnas deſuper, iuxtáque fontem perſpicuæ aquæ: & canis etiam latratum audiuimus: longéque apparebat fumus: & domum quampiam coniiciebamus. Feſtinanter igitur accedentes, offendimus ſenem & adoleſcentem ſedulè ac diligenter ſuleum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo ſimul ac territi conſtitimus: illi verò idem & nobiſcum meritò paſſi, ſine voce ſtetêre. Tandem verò aliquando: Qui vos eſtis aduenæ, inquit ſenex, num ex marinis eſtis diis, an infelices homines nobis ſimiles? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nunc ſumus, fluctuamúſque hac belua circuncluſi, neque quid de nobis ſit, ſatis nouimus. Mori quidem videmur, viuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, Et nos, inquam, ô pater, adſumus hîc homines aliunde profecti, ipſa cum naui nuper abſorpti. Acceſſimus autem nunc volentes ſcire, quæ in ſylua ſint, quomodo ſe habeant: multa enim nobis & denſa viſa eſt. Deus autem, vt videtur, nos duxit, te vt videremus, ſciremúſque nos in hac belua incluſos eſſe non ſolos. Sed narra nobis tuam ipſius fortunam, quiſquis es, & vnde huc introieris. Is autem inquit:

γῆς, ςάδιοι διακόσιοι καὶ τεσσαράκοντα. ἐνῦ δ' ἰδεῖν καὶ ὄρνεα τὰ θαλάττια, λάρους, καὶ Ἀλκυόνας, ὅτι τῶν δένδρων νεοττεύοντα. τότε μὲν οὖν ὅτι πολὺ ἐδακρύομεν. ὕστερον δ' αἰσθόμενοι ἡμῖν ἑταίρους, τὴν μὲν ναῦν ὑπεστηρίξαμεν· αὐτοὶ δ' ἀπὸ πυρῶν συντείψαντες, καὶ ἀναξύσαντες, δεῖπνον ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα. παρέκειτο δ' ἄφθονα καὶ πολυτελῆ κρέα τῶν ἰχθύων, καὶ ὕδωρ ἔτι ὃ ἐκ τοῦ ἑωσφόρου εἴχομεν. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ἀναστάντες εἴ ποτε ἀναχάνοι ὁ κῆτος, ἐσκοποῦμεν· ἄλλοτε μὲν ὄρη, ἄλλοτε δὲ μόνον τὸν οὐρανόν, πολλάκις δὲ καὶ νήσους. καὶ γὰρ ἠσθανόμεθα, φερομένων αὐτῶν ὀξέως πρὸς πᾶν μέρος τῆς θαλάττης. ὅπως δ' ἐτάδες τῇ ἀφανείᾳ ἐγιγνόμεθα, λαβὼν ἑπτὰ τῶν ἑταίρων, ἐβάδιζον ἐς τὴν ὕλην, περισκέψασθαι τὰ πάντα βουλόμενος. οὔπω δὲ ὕλους πέντε διελθὼν σταδίους, εὗρον ἱερὸν Ποσειδῶνος, ὡς ἐδήλου ἡ ἐπιγραφή, καὶ μετ' οὐ πολύ, καὶ τάφους πολλοὺς, καὶ σήλας ἐπ' αὐτῷ, πλησίον τε, πηγὴν ὕδατος ἀφυσσοῦς, ἔτι δ' καὶ κυνὸς ὑλακὴν ἠκούομεν, καπνὸς ἐφαίνετο πόρρωθεν, καί τινα καὶ ἔπαυλιν εἰκάζομεν. ἀσυδῆ οὖν βαδίζοντες, ἐφισάμεθα πρεσβύτῃ καὶ νεανίσκῳ, μᾶλλα πρεσβύμορφ πρασιάν τινα ἐργαζομένῳ, καὶ ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐπ' αὐτὴν διοχετεύοντε. παθόντες οὖν ἅμα, καὶ φοβηθέντες, ἔσπευδον· κἀκεῖνοι δὲ ταῦτον ἡμῖν ὡς ὃ εἰκὸς παθόντες, ἀναυδοὶ πρεσῆκεσαν· χρόνῳ δὲ ὁ πρεσβύτης ἔφη, τίνες ὑμεῖς ἄρα ἐστὲ ὦ ξένοι; πότερον, ἔφη, τῶν ἁλίων δαιμόνων, ἢ δύσθεοι δυσυχεῖς, ἡμῖν παραπλήσιοι; καὶ γὰρ ἡμεῖς δύσθεοι ὄντες, καὶ ἐπὶ γῆ τραφέντες, νεῶν θαλάττιοι γεγόναμεν, καὶ σιτεόμεθα τῷ περιέχοντι τούτῳ θηρίῳ, οὐδὲ ὁπόθομεν, ἀκριβῶς εἰδότες. πεπόμφαμεν μὲν γὰρ εἰκάζομεν, ζῆν δὲ πιθανόμεθα. πρὸς ταῦτ' ἐγὼ εἶπον, καὶ Ἡμεῖς τοι δύσθεοι πεπλευσμένοι, ὦ πάτερ, ἐσμὲν, αὐτῷ σκάφει περίπλοον καταποθέντες. περιπλώμεθα δὲ πᾶν, βουλόμενοι μαθεῖν τὰ ἐν τῇ ὕλῃ ὡς ἔχει. πολλὴ γάρ τις καὶ λάσιος ἐφαίνετο. δαίμων δέ τις ὡς ἔοικεν ἡμᾶς ἤγαγε, σέ τε ὀψομένους, καὶ εἰσομένους ὅτι μὴ μόνοι ἐν τῷδε καθειργμεθα τῷ θηρίῳ. ἀλλὰ φράσον ἡμῖν τὸν σαυτοῦ τύχην, ὅστις ὢν, καὶ ὅπως δεῦρο εἰσῆλθες· ὁ δ', οὐ περίτερον, ἔφη,

ἐρῶ· οὐδὲ πύθεσθαι πρὶν ἡμᾶς, πρὶν ξενίων τῶν παρόντων μεταδοῦναι. καὶ λαβὼν ἡμᾶς ἦγεν ὅτι τὴν οἰκίαν, ἐπεποίητο δὲ αὐτάρκη, καὶ σικάδας ἐνεκοδόμητο, καὶ πάντα ἐξήρτητο· ὑποδεξάμενος δὲ ἡμῖν λαχανά τε, καὶ ἀκρόδρυα, καὶ ἰχθῦς, ἔπι δὲ καὶ οἶνον ἐγχέας, ὅπως ἱκανῶς ἐκορέσθημεν, ἐπυνθάνετο ἃ ἐπεπόνθημεν. κἀγὼ πάντα ἐξῆς διηγησάμην, τόν τε χειμῶνα, καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τὸν ἐν τῷ ἀέρι πλοῦν, καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τἆλλα, μέχρι τῆς εἰς ὄκητες καταδύσεως. ὁ δὲ ὑπερθαυμάσας, καὶ αὐτὸς ἐν μέρει τὰ καθ' αὑτὸν διεξῆλθε, λέγων, Τὸ μὲν γένος εἰμί, ὦ ξένοι, Κύ- B πριος· ὁρμηθεὶς δ' κατ' ἐμπορείαν ἀπὸ τῆς πατρίδος μετὰ παιδός, ὃν ὁρᾶτε, καὶ ἄλλων πολλῶν οἰκετῶν, ἔπλεον εἰς Ἰταλίαν, ποικίλον φορτίον κομίζων ὅτι νεὼς μεγάλης, ὡς ὅτι τόματι τῶ κήτες ἁλῶ λελυμένῳ ἴσως ἑωρᾶκατε. μέχρι μὲν οὖν Σικελίας, εὐτυχῶς διεπλεύσαμεν. ἐκεῖθεν δὲ ἁρπασθέντες αὐτέμῳ σφοδρῷ, τετάρτοις ἐς τὸν Ὠκεανὸν ἀπηνέχθημεν, ἔνθα τῷ κήτει περιτυχόντες, καὶ αὐτόμολοι καταπεσόντες, δύο ἡμεῖς, τῶν ἄλλων ἀποθανόντων, ἐσώθημεν· θαλφθέντες δὲ τοῖς C ἑταίροις, καὶ ναὸν τῷ Ποσειδῶνι δημάμενοι, τοιοῦτον τὸν βίον ζῶμεν, λάχανα μὲν κηπεύοντες, ἰχθῦς δὲ σιτούμενοι, καὶ ἀκρόδρυα. πολλὴ δὲ ὡς ὁρᾶτε ἡ ὕλη, καὶ μέλι καὶ ἀμπέλους ἔχει πολλάς, ἀφ' ὧν ἥδιστος οἶνος γίνεται· καὶ τὸ πηγαῖον δὲ ἴσως εἴδετε καλλίστου καὶ ψυχροτάτου ὕδατος. θύραι δὲ ἀπὸ τῶν φύλλων ποιούμεθα, καὶ πῦρ ἄφθονον καίομεν, καὶ ὄρνεα δὲ θηρεύομεν τὰ εἰσπετόμενα, καὶ ζωγροῦντες ἰχθῦς ἀγρεύομεν ἐξιόντες ὅτι τὰ βερεγχία τοῦ θηρίου, ἔνθα καὶ λευόμεθα, ὁπότε D ὀπτᾶν θυμησώμεθα. καὶ μέλι καὶ λίμνη ἐστὶ πόρρω ὅτι ἀλμυρά, σταδίων ἑκατὸν τὸν περίμετρον, ἰχθῦς ἔχουσα παντοδαπούς. ἐν ᾗ καὶ νηχόμεθα, καὶ πλέομεν ὅτι σκάφους μικροῦ, ὃ ἐγὼ ναυπηγησάμην. ἔτη δὲ ἡμῖν ὅτι τῆς καταπόσεως ταύτης, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἴσως φέρειν δυνάμεθα· οἱ δὲ γείτονες ἡμῖν, καὶ παροικοι, σφόδρα χαλεποί, καὶ βαρεῖς εἰσιν, ἄμικτοί τε ὄντες, καὶ ἄγριοι. ἦ γάρ, ἔφην ἐγώ, καὶ ἄλλοι τινές εἰσιν ἐν τῷ κήτει; πολλοὶ μὲν οὖν, ἔφη, καὶ ἄξενοι, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτοι. τὰ μὲν γὰρ ἑπτάπεχυ καὶ ὀργιᾶ τῆς ὕλης, Ταριχᾶνες οἰκοῦσιν,

A Non dicam, neque quę apud me ſunt, ſcietis, ni priùs hoſpitio recepti, ex præſentibus bonis fruamini: ſimúlque acceptos nos duxit in domum. Cùm autem nobis olera & glandes appoſuiſſet, ac piſces, vinúmque infudiſſet: poſtquam ſaturi fuimus, rogabat quid nobis acciditſſet. Cui ego omnia vt ſeſe habebant enarraui, nimirum tempeſtatem illam, & quid in inſula contigiſſet, tum nauigationem in aëre, atque bellum, cum reliquis aliis, vſque ad id quòd à ceto abſorpti fuerimus. Ille verò ſupra modum admiratus, & ipſe ex parte quid ſibi contigiſſet enarrabat, aiebátq; : Genere quidem, hoſpites, ſum Cyprius. Egreſſus autem ad mercatum cum filio quem videtis, aliiſque meis familiaribus multis, nauigabam in Italiam, naui quidem magna, ac variis mercibus onuſta, quam fortè in ore ceti diſſolutam vidiſtis. Igitur in Siciliam vſque feliciter nauigauimus: inde violento flatu ablati, poſt tertiam diem in Oceanũ delati fuimus: hîc in cetum incidentes, & ipſa cum naui ac comitibus abſorpti, cæteris morientibus, duo nos euaſimus. Sepultis autem ſociis templum Neptuno erexímus, & eam quam videtis agimus vitam. Olera quidem ex horto legimus, veſcimur verò piſcibus ac glandibus. Multa autem, vt videtis, eſt ſylua, & ſanè vineas habet plures, è quibus nobis vinum exoritur dulciſſimum: fontémque non minùs optima quàm frigidiſſima aqua. Lectulum autem ſubſternimus è frondibus, ignémque ſuccendimus copioſum, aduolantéſque volucres aucupamur, piſcamur & viuos piſces, ad beluę branchias ſolicitatos, vbi abluimur ſi quando cupimus: etenim ſtagnum ſalſum eſt non procul, viginti ſtadiorum circuitu, quoduis piſcium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cymba, quam ipſe compegi. Annos autem à ceti abſorptu ſeptem & viginti numeramus: & alia quidem vtcunque ferre poſſemus: ſed incolæ & vicini moleſti vehemẽter ſunt & oneroſi, feríque & agreſtes. Papæ, inquã ego, & alij etiam ſunt in ceto? Multi quidem, inquit, & inhumani, ac viſu deformes. Nam occidentalem & extremam ſyluæ partem Tarichanes inhabitant,

gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria ac mordax. Aliam quæ ad dextrum est latus, Tritonomendites tenent, superioribus quidem partibus hominibus similes, inferioribus verò, felibus: atqui aliis minùs immites sũt. Ad lævam verò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter se amicitia & fœdere iuncti. Mediterraneam denique Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad belluæ videlicet os vergunt, deserta vt plurimum sunt, & à mari stagnantia: tamen & hæc ego teneo, vectigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta. Hæc autem sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet quomodo possimus tot cum gentibus congredi, & quo iure viuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autem quibus vtuntur? nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello congrediamur, vtpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore viuemus. Quæ vt probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quòd pensio non persolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidem misêre tributa postulantes: is verò superbè respondens, nuncios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scintharo (sic enim vocabatur) indignati, cum tumultu ingruebant. Nos verò aggressum præuidentes, stetimus armati, insidias statuentes hominum quinque & viginti. Præceptum autem erat his qui ex insidiis erant, vbi prætergressos hostes vidissent, insurgerent: quod & fecêre. Nam insurgentes à tergo cædebant illos, nos verò & ipsi vigintiquinque (siquidem Scintharus eiúsque filius commilitabãt) obuiauimus, committentésque manum ira & viribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas vsque latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, è nostris verò vnus, & gubernator, tergum triglæ cõsta perfossus. Die igitur illa & nocte mãsimus in prælio, trophęúmque statuimus,

A ἔθνος ἐξηλυωπὸν, καὶ καραβοπροσώπων, μάχιμον, καὶ θρασὺ, καὶ ἀπροφάτον. τὰ δὲ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς, τὴν τὴν δεξιὸν λέγω, Τριτωνομενδῖται, τὰ μὲν ἄνω, ἀνθρώποις ἐοικότες, τὰ δὲ κάτω, θηρίοις γαλεώταις· ἥπιον μὲν τοι ἄδικοί εἰσι τῶν ἄλλων. τὰ λαιὰ δὲ, Καρκινόχειρες, καὶ Κυνοκέφαλοι, συμμαχίαν τε καὶ φιλίαν πρὸς ἑαυτοὺς πεποιημένοι. τὸν δὲ μεσόγαιον νέμονται Παγουρίδαι, καὶ Ψιττόποδες, ἔθνος μάχιμον, καὶ θρομικώτατον. τὰ ἑῷα δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ σώματι, τὰ πολλὰ μέν, ἕρπιά ἐστι, προσκλύζόμενα τῇ θαλάττῃ. ὅμως δὲ ταῦτα ἐγὼ ἔχω, φόρον Ψιττάποσιν ἀποτελῶν ἑκάστου ἔτους, ὄστρεα πεντακόσια. τοιαύτη μὲν ἡ χώρα ἐστίν. ἡμᾶς δὲ χρὴ ὁρᾶν ὅπως διωσόμεθα τοσούτοις ἔθνεσι μάχεσθαι, καὶ ὅπως βιοτεύσομεν. πόσοι δὴ, ἔφην ἐγὼ, ὦτοι πολῖται εἰσί; πλείους, ἔφη, τῶν χιλίων. ὅπλα δὲ τίνα εἰσὶν αὐτοῖς; οὐδέν, ἔφη, πλὴν ὀστᾶ τῶν ἰχθύων. ἀκούω, ἔφην ἐγὼ, ἄρα δὴ μάχης ἐλθεῖν αὐτοῖς, ἅτε ὄντων ἀόπλων, αὐτοῖς γε ὡπλισμένοις. εἰ γὰρ κρατήσομεν αὐτῶν, ἀδεῶς λοιπὸν οἰκήσομεν. ἔδοξε ταῦτα. καὶ ἀπελθόντες ὅτι ναυῶν παρεσκευαζόμεθα. αἰτία δὲ τῷ πολέμου ἔμελλεν ἔσεσθαι, τῷ φόρου μὴ ὀφείλεσθαι, ἤδη τῆς προθεσμίας ἐνεστώσης. καὶ δὴ οἱ μὲν ἔπεμπον, τὸν δασμὸν ἀπαιτοῦντες· ὁ δὲ, ὑπερφυῶς ἀπειλούμενος, ἀπεδίωξε τοὺς ἀγγέλους. προῆσαν οὖν οἱ Ψιττόποδες, καὶ οἱ Παγουρίδαι, χαλεπαίνοντες τῷ Σκινθάρῳ (τοῦτο γὰρ ἐκαλεῖτο) μετὰ πολλῆς θορύβου ἐπήϊσαν. ἡμεῖς δὲ, τὸν ἔφοδον ὑποπτεύοντες, ὡπλισάμενοι, ἀνεμένομεν, λόχον τινὰ προτάξαντες ἀνδρῶν πέντε, καὶ εἴκοσιν. εἴρητο δὲ αὐτοῖς ὁ τὴν ἐνέδραν, ἐπειδὰν ἴδωσι παρελκυλύοντας τοὺς πολεμίους, ἐπορμᾶσθαι· καὶ ὅτως ἐποίησαν. ἐπορμησάμενοι γὰρ, κατόπιν ἕκαστον αὐτοῖς, καὶ ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτοὶ, πέντε καὶ εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, καὶ γὰρ καὶ ὁ Σκίνθαρος, καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ, συνεστρατεύοντο, ὑπαντιάζομεν, καὶ συμμίξαντες θυμῷ καὶ ῥώμῃ, διεχειρωλύομεν. τέλος δὲ, ὅπῃ αὐτοὶ ποιησάμενοι, κατεδιώξαμεν, ἄχρι πρὸς τοὺς φωλεούς. ἀπέβαινον δὲ τῶν μὲν πολεμίων, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἡμῶν δὲ, εἷς, καὶ ὁ κυβερνήτης τρίγλης πλευρᾷ διαπρεὶς ὃ μετάφρενον. ἐκείνῃ μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα, ἐπυλισάμεθα τῇ μάχῃ, καὶ τρόπαιον ἐστήσαμεν,

ῥάχιν ξηρὰν δελφῖνος ἀναπήξαντες. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἀμαθόμενοι παρῆσαν, ὃ μὲν δεξιὸν κέρας ἔχοντες οἱ Ταριχᾶνες, ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Πήλαμυς, ὃ δ' εὐώνυμον, οἱ Κυνοκέφαλοι, ὃ μέσον δ', οἱ Καρκινόχειρες. οἱ γὰρ Τριτωνομενδήτας τὴν ἡσυχίαν ἦγον, οὐδετέροις συμμαχεῖν προαιρούμενοι. ἡμᾶς δὲ προσπεσόντας αὐτοῖς περὶ ὃ Ποσειδώνιον, προσεμίξαμεν, πολλῇ βοῇ χρώμενοι. αὐτίκα δ' ὃ κῆτος ὥσπερ τὰ σκάλαμα. τρεψάμενοι δ' αὐτοὺς, ἅτε γυμνῆτας, καὶ καταδιώξαντες ἐς τὴν ὕλην, τοὺς μὲν ἐπεκράτησαν τῆς γῆς· καὶ μετ' ὀλίγον κήρυκας ἀποστείλαντες, νεκρούς τε ἀπῃτοῦντο, καὶ περὶ φιλίας διελέγοντο· ἡμῖν δ' οὐκ ἐδόκει σπένδεσθαι. ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ χωρήσαντες ἐπ' αὐτοὺς, πάντας ἀπέδομεν ὀξεκέφαλον, πλὴν τῶν Τριτωνομενδήτων. ὅτι δ' ὡς εἶδον τὰ γιγνόμενα, ἀναδραμόντες ἐκ τῆς βαλάττης, ἀφῆκαν αὐτοὺς εἰς τὴν θάλατταν. ἡμεῖς δ' τὴν χώραν ἐπελθόντες, ἔρημον ἤδη ὄντα, τῶν πολεμίων ὃ λοιπὸν ἀδεῶς κατῳκοδομοῦμεν, τὰ πολλὰ γυμνασίοις τε καὶ κυνηγεσίοις χρώμενοι, καὶ ἀμπελουργοῦντες, καὶ τὸν καρπὸν συλλεγόμενοι τὸν ἐκ τῶν δένδρων. καὶ ὅλως, ἐφειμένου τοῖς ἐν Διονυσιακῷ μεγάλῳ καὶ ἀφύκτῳ τρυφῶσι, καὶ ἀπολελυμένοις. ἐνιαυτὸν μὲν οὖν, καὶ μῆνας ὀκτὼ τοσούτους διηγόμεθα τὸν βίον τοῦτον· τῷ δ' ἐνάτῳ μηνὶ, πέμπτῃ ἱσταμένου, περὶ τὴν δευτέραν τοῦ στόματος αὔοιξιν (ἅπαξ γὰρ δὴ τοῦτο καὶ τὴν ὥραν ἑκάστην ἐποίει ὃ κῆτος, ὥστε ἡμᾶς περὶ τὰς ἀνοίξεις τεκμαίρεσθαι τὰς ὥρας) περὶ οὖν τὴν δευτέραν, ὡς ἔφην, ἀνοιξιν, ἄφνω βοή τε πολλὴ, καὶ θόρυβος ἠκούετο, ὥσπερ κελεύσματα, καὶ εἰρεσίαι παραγγελλόντων οὕτω, ἀνθρώπους αμα ἐπ' αὐτὸ τὸ στόμα τοῦ θηρίου, καὶ ἅμα ἐκεῖσε τὸν ὀδόντων καθεωρῶμεν ἄπειρα· ὧν ἐγὼ εἶδον θαυμάτων τὸ δοξοπάτον, ἄνδρας μεγάλους ὅσον ἡμίσεας ὀργυιαίους τὰς ἡλικίας, ὅτι νήσων μεγάλων περιπλέοντας, ὥσπερ ὅτι τριήρων. οἶδα μὲν ἀπίστους ἐοικότα ἱστορήσων, λέξω δ' ὅμως. Νῆσοι ἦσαν ὅτι μήκεις μὲν, τὸ πλῆθος δὲ ὑπῆλαι, ὅσον ἑκατὸν σταδίων ἑκάστη τὸ περίμετρον. ὅτι δ' αὐτῶν ἔπλεον τὸ ἀνδρῶν ἐκείνων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι, καὶ ὀκτώ. τούτων δὲ οἱ μὲν πρὸς ἑκάτερα τὸ νήσου καθήμενοι, ἐφεξῆς ἐκωπηλάτουν, κωπαίοισι αὐλοκλάδοις μεγάλοις, καὶ αὐλοκόμοις, ὡς περὶ ἐρέσμοις.

A arida Delphini ſpina in ſublime erecta. Sequenti verò die aderant & alij, quæ facta fuerant ſentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ductitabat, læuum Thynocephali, medium Carcinochires tenebant: nam Tritonomendetes quieſcebant, neutri parti addicti. Nos verò congreſſi apud Neptuni templum obuiauimus, manúmque cõſeruimus, multo clamore vſi. Reſonabat autem cetus, vt antra ſolent. His item in fugam verſis (erant enim expediti vndique) & in ſyluam fugatis, ex illo terra potiti ſumus, neque poſt multum præcone miſſo ſuſtulerunt ſuos in bello mortuos, B fœdera & amicitias poſtulantes. Nobis verò de amicitia vel fœdere non eſt viſum: ſed poſtera die cõuerſi in eos, funditus omnes cæcidimus, præter Tritonomendetes. Siquidem hi vt vidêre quæ cõtigerant, dilapſi per ceti branchias, deſiliere in mare. Igitur prouinciam ingreſſi iam hoſtibus vacuam de cætero abſque timore habitabamus, palæſtris, aliiſque gymnaſiis plurimũ ac venationibus dediti. Quandoque vineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus: omnino his ſimiles, qui in maximo & ineuitabili carcere concluſi, deliciis & voluptatibus indulgent. Annum autem & menſes octo ibi exegimus. Nono autem menſe, quinta die menſis, circa ſecundum oris hiatum (tunc enim id ſemel vnoquoque anni tempore faciebat, ita vt nos coniectura aſſequeremur quatuor ea eſſe anni tempora.) Ad ſecundum igitur, vt prædiximus, oris hiatum, confeſtim vocem ac tumultũ audiebamus, vt nautarum præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipſum beſtiæ os prorepſimus, ſtantéſque intra dentes, aſpiciebamus omnia: ſpectaculum, quod quidem viderim, inuſitatiſſimum: homines magnos dimidij ſtadij ſtatura, magnis inſulis non ſecus quàm triremibus nauigantes. Et quanquam ſciam me non veriſimilia narrare, dicam tamen: Inſulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, ſingulæ centum ſtadiorum ambitu, in quibus nauigabant ex viris illis circiter vigintiocto. Horum aliqui vtrinque inſulæ lateribus inſidentes, ordine remigabãt, cupreſſis magnis ipſis cum ramis ac frondibus tanquam remis.

Ponè autem ad ipſam puppim, vt videbatur, gubernator vt in colle quodam ſublimi ſtabat, æreum regens gubernaculum, longitudine ſtadij vnius. Ad proram verò ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino ſimiles. Ipſa enim coma ignis erat, & ardebat, vt galearum vſu non ſanè opus eſſet. Pro velis verò ventus in ſyluam incidens, quæ plurima cuique inerat, ſinuabat inſulam, & deferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt. Primùm igitur duos videbamus aut tres, poſtremò autem ſexcenti apparuere, ſtantéſque ſeorſum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter ſe commiſſæ, obtritæ ſunt, multæque diſſolutæ, ſubmerſæ ſunt. Aliæ connexæ certabant fortiter, neque facilè ab inuicem ſoluebantur. Qui autem ad proram conſtituti pugnabant, omnem oſtendebant induſtriam, conſcendentes & cædentes: neminem autem viuum ceperunt: pro ferreis autem roſtris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & ſyluis complicati tenebant inſulas. Iaciebant etiam ac cædebãt oſtreis, quorum vnum currum impleat: & ſpongiis iugereis. Hos autem ducebat Æolocentaurus, illos Thalaſſopota. Pugnare autem ipſis, vt videbatur, contigit, prędæ gratia: etenim dicebatur Thalaſſopotes multos Æolocẽtauri delphinorum greges ſurripuiſſe, vt erat audire ex eo quòd ſibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem vicerunt qui ab Æolocentauro ſtabant, & inſulas ſubmerſerũt centum circiter & quadraginta, tréſque ipſis vnà cum hominibus ceperunt: cæteræ verò puppi colliſa fugerunt. Sanè hi paululum illos inſecuti, veſpere facto ad naufragia conuerſi, plurima obtinuere, ſuáque recepere: etenim inſulæ non minùs octoginta perierant. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti, vnam ex hoſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam commorati ſunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis.

A κατόπιν δὲ ὅπῃ τῆς πρύμνης, ὡς ἐδόκει, κυβερνήτης ὅπῃ λόφου ὑψηλοῦ εἱςήκει, χαλκοῦν ἔχων πηδάλιον, σταδιαῖον δὲ μῆκος. ὅπῃ δὲ τῆς πρῴρης, ὅσον τεσσαράκοντα ὡπλισμένοι αὐτῷ ἐμάχοντο, πρῶτα ἐοικότες αὐθρώποις, πλὴν τῆς κόμης. αὕτη δὲ, πῦρ ἦν, καὶ ἔκαιετο, ὥστε οὐδὲ κορύθων ἐδέοντο. ὅτι δὲ ἱστίων, ἄνεμος ἐμπεσὼν τῇ ὕλῃ, πολλῇ οὐσῃ ἐν ἐκείνῃ, ἐκόλπου τε αὐτοῦ, καὶ ἔφερε πρὸ νῆσον, οἷ ἐθέλει ὁ κυβερνήτης. κελεύσεις δ' ἐφίσταν αὐλοῖς, καὶ πρὸς πρὸ εἰρεσίαν ὀξέως ἐκινοῦντο, ὡςπερ

B τὰ μακρὰ τῶν πλοίων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον δύο ἢ τρεῖς ἐωρῶμεν. ὕστερον δ' ἐφαίνοντο ὅσον ἑξακόσιοι. καὶ διαστάντες, ἐπολέμουν, καὶ ἐναυμάχουν. πολλαὶ μὲν οὖν αὐτῶν πρῴρῃσι συνεπεφύκεσαν ἀλλήλαις, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκβληθεῖσαι κατεδύοντο· αἱ δὲ συμπλεκόμεναι, καρτερῶς διηγωνίζοντο, καὶ οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο. οἱ γὰρ ὅπῃ τῆς πρῴρης τεταγμένοι, πᾶσαν ἐπεδείκνυντο πρόθυμίαν, ἐπεμβαίνοντες, καὶ διαιρούμενοι. ἐζώγρει δὲ οὐδείς. αὐτὶ δὲ χειρῶν σιδηρῶν, πολύποδας μεγάλους ἐκδεδεμένους ἀλλήλοις ἐπερρίπτουν. οἱ δὲ περιπλεκόμενοι τῇ ὕλῃ, κατεῖχόν τὸν νῆσον. ἔβαλλον μὲν καὶ ἐπῆρχον ὀστρέοις τε ἁμαξοπληθέσι, καὶ σπόγγοις πλεθριαίοις. ἦγεῖτο δὲ τῶν μὲν, Αἰολοκένταυρος, τῶν δὲ, Θαλασσοπότης. ἔριδι μεγάλῃ αὐτοῖς ἐγεγόνει, ὡς ἐδόκει, λείας ἕνεκα. ἐλέγετο γὰρ ὁ Θαλασσοπότης πολλὰς ἀγέλας

D δελφίνων τῷ Αἰολοκενταύρου ἁρπάσαι, ὡς ἐν ἀκούειν ὑπεκαλοῦντων ἀλλήλοις, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων ὑπεβοῶμεν. τέλος δὲ, νικῶσιν οἱ τοῦ Αἰολοκενταύρου. καὶ νήσους τε τῶν πολεμίων κατεδύσαντο ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν. καὶ ἄλλας πρὸς λαμβάνουσιν αὐτοῖς αὐθράσιν. αἱ δὲ λοιπαὶ, πρύμναν κρουσάμεναι, ἔφυγον. οἱ δὲ, μέχρι τινὸς διώξαντες, ὅπῃ ἐσπέρα ἦν, παπόμενοι πρὸς τὰ ναυάγια, τῶν πλείστων ἐπεκράτησαν, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνείλοντο· καὶ γὰρ ἐκείνων κατέδυσαν νῆσοι ὀλί-

ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. ἔστησαν δὲ καὶ τρόπαιον τῆς ναυμαχίας, ὅπῃ τῇ κεφαλῇ τοῦ κήτους μίαν τῶν πολεμίων νῆσον ἀναστηρώσαντες. ἐκείνῃ μὲν οὖν τῇ νύκτι περὶ τὸ θηρίον ἠυλίσαντο, ἐξάψαντες αὐτοῦ τὰ ἀπόγεια, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν πλησίον ὡρμισάμενοι.

καὶ γὰρ ἀγκύραις ἐχρῶντο μεγάλαις, ὑαλίναις, καρτερᾶις. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ θύσαντες ὅπι τῷ κήτει, καὶ τοῖς οἰκείοις θάψαντες ἐπ' αὐτῷ, ἀπέπλεον ἡδόμενοι, καὶ ὥσπερ Παιᾶνας ᾄδοντες. ταῦτα μὲν δὴ τὰ κατὰ τὴν νησομαχίαν γενόμενα.

A Nam vtebantur ancoris magnis vitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suósque ibi tumulantes, abiere læti, & vt pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

HISTORIÆ VERÆ LIBER SECVNDVS.

Τὸ δ' ἀπὸ τούτου μηκέτι φέρων ἐγὼ τὴν ἐν τῷ κήτει διαιτὴν, ἀηδόμενός τε τῇ μονῇ, μηχανήν τινα ἐζήτουν, δι' ἧς αὖ ἐξελθεῖν ἠθέλομεν. καὶ δὴ πρῶτον, ἔδοξεν ἡμῖν διορύξασι κατὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον, ἀποδρᾶναι. ἀρξάμενοι, διεκοπτόμεθα. ὅπου δὲ προελθόντες ὅσον πέντε σταδίους, σοβεῖν ἐπαυόμεθα, τὴν ὑλοτομίαν ἐπαυσάμεθα· τὴν δὲ ὕλην καυσαι διέγνωμεν. ὅτω γὰρ δὴ τὸ κῆτος ἀποθανεῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἠθέλομεν, ῥᾴδια ἔμελλεν ἡμῖν ἔσεσθαι ἡ ἔξοδος. ἀρξάμενοι οὖν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς, ἐκαίομεν· καὶ ἡμέρας μὲν ἑπτὰ καὶ νύκτας ἴσας αἰσθήσεως εἶχε τὸ κάυματος· ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐνάτῃ συνιέμεν αὐτὸ νοσοῦντος· ἀρρώστεσθαι γοῦν αἰσθάνεσθε· καὶ εἴποτε αἰσθάνοι, ταχὺ συνίεμεν. δεκάτῃ δὲ καὶ ἑνδεκάτῃ, τέλεον ἀπενεκροῦτο, καὶ δυσῶδες ἦν. τῇ δωδεκάτῃ δὲ, μόγις ἐνοησάμεθα ὡς εἰ μὴ τὰς χανόντος αὐτοῦ ἐσωθεν εἴξαι τοὺς γομφίους, ὥστε μηκέτι συγκλῆσαι, κινδυνεύσομεν καταπλαγέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι· οὕτω δὴ τὸ σῶμα μεγάλαις δοχῇσι διερείσαντες, πρὸ ναὸς ἐπεσπασάμεθα, ὕδωρ τε ὡς ὅπι πλεῖστον ἐμβαλλόμενοι, καὶ πάλαι ὀπιτήδεια. κυβερνήσων δ' ἔμελλεν ὁ Σκίνθαρος· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ὃ μὲν ἤδη τεθνήκει. ἡμεῖς δ' ἀνελκύσαντες ὃ πλοῖον, καὶ λαβόμενοι τῶν ἀερσιωμάτων λαγαλάντων, ἐκ τῶν ὀδόντων ὑπεξάψαντες, ἠρέμα καθήκαμεν ἐς τὴν θάλατταν. ὑπεδύμεθα δ' ὅτι τὰ νῶτα, καὶ θύσαντες τῷ Ποσειδῶνι, αὐτοῦ τοῦδε ὃ ἕβδομον, ἡμέρας τρεῖς ἐπαυλισάμενοι, (νηνεμία γὰρ ἦν) τῇ τετάρτῃ ἀπεπλεύσαμεν· ἔνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπαντῶμεν, καὶ προσωκέλλομεν. καὶ τὰ

B Nterea non iam amplius illum ferens in ceto victum, māsionísque illius tædio affectus, quærebā quánam arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile visum, ad dextrum latus fodere, pérque defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi verò progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere visum est, vt sic cetus moreretur: quod si fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab C extremitate incipientes comburebamus: & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem non sensit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non solita cum vehementia, cùm neque hiatum suspendebat ac protrahebat, sed confestim comprimebat. Decima autem & vndecima moriebatur, ac malè olebat. At duodecima vix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludi, ni hiante ceto cuneos submitteremus, quò fauces in posterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuulso ore, nauem parabamus, aquę plurimum inferentes, & ad necessitatem D cætera. Gubernator futurus erat Scintharus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos verò attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes ac explicantes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum, apud trophęum Neptuno immolauimus, ibiq; tribus diebus mansimus (erat enim trāquillitas) quarta verò nauigantes abscessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impegimus, vbi &

corpora dimensi mirabamur. Diebus autem quibusdam nauigauimus multa aëris temperie vsi: tandem violento spirante Borea frigus magnum secutum est, ab eóque totum glacie astrictum est pelagus, non modò in superficie, sed in profundum, & altè ad passus trecentos, vt descendentes super glaciem curreremus. Quum autem ventus perstaret, neque ampliùs ferre possemus, tale quiddam commenti sumus. (Qui verò in ea re consilium dederat, erat Scintharus.) Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignémque accendebamus, ac vescebamur piscibus: siquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi verò commeatus defecit, egressi infixam nauem eunlsimus, ac velum expandimus, trahebamúrque vt nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapsi. Quinta autem die tepore glacies soluebatur, iterúmque omnia in aquam soluta. Iam verò & circiter stadia trecẽta nauigaueramus, quũ ad insulam delati, non adeò magnam, & eam desertam, aquas hausimus (iam enim defecerant) tauróque sylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipsi autem tauri cornua non in fronte, sed in ipsis habebant oculis, vt Momo placuit. Post paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, sed lacteum: & in eo insula apparebat alba, referta vitibus. Erat autem insula caseus maximus, vehementer coagulatus, quemadmodum postea comedentes didicimus. Eius autem circuitus stadiorum viginti quinque: & vites vuis scatebant, ex quibus lac, non vinum, expressimus. Templum autem erat in media insula Galateæ Nereidi sacrum, sicut ostentabat epigramma. Quandiu igitur in insula consedimus, escam quidem nobis ac cibum terra suppeditauit: lac autem ex vuis expressum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia: cùm è vita discessisset, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in insula diebus quinque, sexta egressi sumus portum, tranquillo quidem mari ab vndis, ac aura quadam impellente. Porrò octaua die nauigantes, non ampliùs per lac, sed in salsa ac cœrulea aqua, videmus homines multos,

A σώματα καταμεξιωῶντες, ἐθαυμάζομεν. καὶ ἡμέρας μέν τινας ἐπλέομεν, διὰ χειμῶνα ἀεὶ χεώμενοι· ἔπειτα βορέου σφοδροῦ πνεύσαντος, μέγα κρύος ἐγένετο, καὶ ὑπ' αὐτοῦ πᾶν τὸ πέλαγος, οὐκ ἐπιπολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος, ὅσον ἐς τετρακοσίας ὀργυιὰς ὥστε καὶ ἀποδύτας, ἀφαθέειν ὅτι τοῦ κρυστάλλου. ὑπομένοντες οὖν τὸ πνεῦμα τοῦτο φέρειν οὐ δυνάμενοι, τοιόνδε τι ἐπενοήσαμεν. (ὁ δὲ τὴν γνώμην ἀποφηνάμενος, ἦν ὁ Σκίνθαρος) σκάψαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον, ἐν τούτῳ ἐμείναμεν ἡμέρας τεσσαράκοντα, πῦρ ἀναικάοντες· καὶ σιτούμενοι τοὺς

B ἰχθῦς· εὑρίσκομεν γὰρ αὐτοὺς πολλούς. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐπέλιπε τὰ ἐπιτήδεια, παρελθόντες, τὴν ναῦν πεπηγυῖαν ἀναπετάσαντες, καὶ πετάσαντες τῷ οὔρῳ, ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ παρεσιωπῶμεν, ὅτι τὸ πάγος ἐθαλιθαίνοντες. ἡμέρᾳ δὲ πέμπτῃ ἀλέα τε ἦν, καὶ ὁ πάγος ἐλύετο, καὶ ὕδωρ πάντα αὖθις ἐγίγνετο. πλεύσαντες οὖν ὅσον τετρακοσίους σταδίους, νήσῳ μικρῇ καὶ ἐρήμῃ παρεσιωπήσαμεν, ἀφ' ἧς ὕδωρ λαβόντες (ἐπελελοίπει γὰρ ἤδη) καὶ

C δύο ταύρους ἀγρίους καταξύσαντες, ἀπεπλεύσαμεν. οἱ δὲ ταῦροι οὗτοι, τὰ κέρατα οὐκ ὅπερ τὰ κεφαλῆς εἶχον, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσπερ ὁ Μῶμος ἤξίου. μετὰ δὲ πολὺ δὲ εἰς πέλαγος ἐμβαίνομεν, οὐχ ὕδατος, ἀλλὰ γάλακτος. καὶ νῆσος ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο λευκή, πλήρης ἀμπέλων. ἰοῦσι δὲ ἡ νῆσος, τυρὸς μέγιστος, πολὺ συμπεπηγώς, ὡς ὕστερον ἐμφαγόντες ἐμάθομεν, σταδίων εἰκοσιπέντε τὸ μέγεθος· αἱ δ' ἄμπελοι, βοτρύων

D πλήρεις· ὁ δὲ ποταμὸς οἶνον, ἀλλὰ γάλα ἐξ αὐτῶν ἀπεθλίβομεν. ἱερὸν δ' ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ αἰωροδόμητο, Γαλατείας τῆς Νηρηίδος, ὡς ἐδήλου τὸ ἐπίγραμμα. ὅσον οὖν χρόνον ἐν τῇ ἐμείναμεν, ὅθεν τε ἡμῖν καὶ σιτίον ἡ γῆ παρεῖχε, ποτὸν δὲ ὃ ἐκ τῶν βοτρύων γάλα. βασιλεύειν δὲ τούτων τῶν χωρίων ἐλέγετο Τυρὼ ἡ Σαλμωνέως, μετὰ τὸν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν, ταύτην τὴν τιμὴν παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος λαβοῦσα τὸν γάμον. μείναντες δ' ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξωρμίσαμεν, αὔραις μέν τισι πνεούσαις, τὴν ἔκτην ἐξωρμίσαμεν, αὔραις μέν τισι πνεούσαις, θαλάττης. τῇ ὀγδόῃ δὲ ἡμέρᾳ πλέοντες, οὐκ ἔτι ἐν γάλακτος, ἀλλ' ἤδη ἐν ἁλμυρῷ καὶ κυανῷ ὕδατι, καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλούς,

ὑπὲρ τῆς πελάγους ἀφανέντες, ἅπαντα ἡμῖν A supra mare decurrentes, omnino nobis
παραπλησίους, καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰ με- similes & corporibus & magnitudine,
γέθη, πλὴν μόνων τῶν ποδῶν. τούτους γὰρ præter solos pedes, siquidem hos suberi-
φέλλινα εἶχον· ἀφ' ὧν δὴ, οἶμαι, καὶ ἐκα- nos habebant. Quare, vt existimo, &
λοῦντο Φελλόποδες. ἐθαυμάζομεν οὖν ἰδόν- Phellopodes appellati sunt. Mirabamur
τες ὡ βαπτιζομένους, ἀλλ' ὑπερέχοντας autem cùm videremus eos non demergi,
τῶν κυμάτων, καὶ ἀδεῶς ἐφοιτῶντας· οἱ sed supra fluctus extare, intrepidéque
δὲ καὶ παρῆσαν, καὶ ἠσπάζοντο ἡμᾶς incedere. Qui & accedentes, salutarunt
Ἑλληνικῇ φωνῇ, ἔλεγόν τε εἰς Φελλὼ τὴν nos Græca voce: dicebant autem se in
αὐτῶν πατρίδα ἐπείγεσθαι· μέχρι μὲν δή Phello patriam suam properare. Co-
τινος συνῳδοιπόρησαν ἡμῖν εὐξάμενοι· εἶτα mitabantur autem aliquousque nos
ἀπέσχον πόρρω τῆς ὁδοῦ, ἐκάλλιζον, εὐ- præcurrentes, postea conuersi ab iti-
πλοιαν ἡμῖν ἐπευξάμενοι. μετ' ὀλίγον δὲ, B nere, ibant, felicem nobis naui gatio-
πολλαὶ νῆσοι ἐφαίνοντο· πλησίον μὲν δὴ, nem comprecati. Post paululum verò
ἐπιστρεφὴς ἡ Φελλὼ, ἐς ἣν ἐκεῖνοι ἔσπευδον, & insulæ multæ apparuêre. Propè qui-
πόλις ὑπὲρ μεγάλου καὶ στρογγύλου φέλλου κα- dem à læua Phello, ad quam illi pro-
θημένη. πόρρωθεν δὲ, καὶ μᾶλλον ἐν δε- perabant, quæ ciuitas super magno ac
ξιᾷ πάντε μέγιστα καὶ ὑψηλότατα, ἦν πῦρ rotundo subere habitabatur. Longè
πολὺ ἀνιὸν ἐθεώμεθα. κατ' δὲ τὴν πρόσοψιν, μία autem, & ad dextram magis, quinque
πλατεῖα, καὶ εὐρεῖα, σταδίους ἀπέχουσα maximæ insulæ & altissimæ, vbi ignis
ἐκ ἑλαττους πεντακοσίων. ἤδη δὲ πλησίον accendebatur multus. Ad proram au-
τε ἦμεν, καὶ θαυμαστή τις αὔρα προσέπνευ- tem vna lata & humilis, distans stadiis
σεν ἡμᾶς, ἡδεῖα, καὶ εὐώδης, οἵαν φησὶν ὁ non minùs quingentis. Iam verò non
συγγραφεὺς Ἡρόδοτος, ἀπὸ ζεῖν τῆς εὐδαί- C procul aberamus, cùm mira quædam
μονος Ἀραβίας. οἷη γὰρ ἀπὸ ῥόδου, καὶ νάρ- nos afflauit aura, dulcis & odorifera,
κίσσου, καὶ ὑακίνθου, καὶ κρίνων, καὶ ἴων, ἔπι qualem historicus Herodotus à Felice
δὲ μυρσίνης, καὶ δάφνης, καὶ ἀμπελάνθης, Arabia spirare dicit: nam qualis à ro-
τοιοῦτον ἡμῖν ὃ ἡδὺ προσέβαλλεν· ἡδέν- sis, narcissis, hyacinthis, liliis, violis,
τες δὲ τῇ ὀδμῇ, καὶ χρηστὰ ἐκ μακρῶν πό- myrto, vel lauro redolere consueuit,
νων ἐλπίσαντες, κατ' ὀλίγον ἤδη πλησίον talis nobis odor aspirauit, à quo deli-
τῆς νήσου ἐγινόμεθα. ἔνθα δὴ καὶ καθεω- niti, bonique aliquid longis ex labori-
ρῶμεν λιμένας τε πολλοὺς περὶ πᾶσαν ἀ- bus sperantes, iam in insulam propè
κλύστους καὶ μεγάλους, ποταμούς τε λάμπο- aduenieramus. Hîc & portus videmus
ντας ἐξιόντας ῥέοντα ἐς τὴν θάλατταν· ἐπὶ plurimos tranquillos, & magnos, niten-
δὲ λειμῶνας, καὶ ὕλας, καὶ ὄρνεα μουσικὰ, D tiáque flumina leniter in mare prorum-
τὰ μὲν ὑπὲρ τῶν ἠόνων ἄδοντα, πολλὰ δὲ pere, pratáque & syluas, & canoras a-
καὶ ὑπὲρ τῶν κλάδων. ἀὴρ δὲ κοῦφος καὶ εὔ- ues, partim quidem per littora canen-
πνοος περιεκέχυτο τὴν χώραν· καὶ αὖραι δέ tes, multas autem super ramis. Aër
τινες ἡδεῖαι λάμπουσαι, ῥέοντα τὴν ὕλην autem lenis ac placidè spirans regioni
διεσάλευον· ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κι- circumfundebatur. Hinc suaues quæ-
νυμένων, τερπνὰ καὶ συνεχῆ μέλη ἀπεσυ- dam auræ spirantes leniter syluam mo-
ρίζετο, ἐοικότα τοῖς ἔτ' ἐρημίας αὐλήμασι uebant, vt ex motis ramis dulces & per-
τῶν πλαγίων αὐλῶν. καὶ μὴν καὶ βοὴ σύμμικτος ἠκούετο, ὑ θορυβώδης, ἀλλ' οἵα χύοιτ' petui cantus ederentur, similes iis qui in
ἂν ἐν συμποσίῳ, τῶν μὲν, αὐλούντων, ἄλλων δὲ, ἐπαινούντων, ἐνίων δὲ, κροτούντων locis desertis obliquis fistulis reddi so-
πρὸς αὐλὸν, ἢ κιθάραν. τούτοις ἅπασι κηλούμενοι, κατήχθημεν. ὁρμίσαντες δὲ τὴν lent. Atqui audiebatur vox quædam pro-
ναῦν ἀπεβαίνομεν, τὸν Σκίνθαρον ἐν αὐτῇ, καὶ δύο τῶν ἑταίρων ἀπολιπόντες. προσιόν- miscua nõ tumultuosa, sed qualis in con-
uiuio reddi posset, cùm quidam fistula ca-
nunt, alij probant, alij ad fistulam aut ci-
tharam saltãt. His illecti deferebamur in
portum: egressique nauem, Scintharum
in ea & ex sociis duos dimisimus. Proce-

dentes autem per florens quoddam pratum, in custodes incidimus ac ministros, qui nos roscis vinculis vincientes (id enim apud eos maximum est vinculum) ad principem adduxere: à quibus & per viam intelleximus eam esse Beatorum insulam, regnaréque in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem vbi adducti fuimus, stetimus in ordine iudicandorum quarto loco. Erat autem prima causa de Aiace Telamonio, an illi in heroum numero esse liceat, an non. Accusabatur autem quòd furiis actus seipsum necasset. Denique multo priùs habito sermone visum est Rhadamantho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indéque iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem causa amoris erat, Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, vtri illa cohabitare debeat. Et Rhadamanthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugij huius gratia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisque. Etenim Theseo ipsi alias esse mulieres, Amazonem, ac Minois filias. Tertia verò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginensem: visum est Alexandrum præcellere, eique sedes posita est apud Cyrum Persem primum. In quartam autem causam nos adducti sumus: & is quidem interrogauit, quidnam in caussa esset quòd adhuc viui ad sacrum illum locum deuenissemus. Nos autem ex ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco summotis, secum diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Consederãt autem ei cùm alij multi, tum & Athenienſis Aristides, cognomento Iustus, cui vt placuit decreuit, vt daremus pœnas curiositatis & peregrinationis, postquam moreremur. Nunc verò præscripto tempore licere nobis in insula apud heroas versari, indéque abire. Præscripsit autem recessus terminum, non ampliùs quàm mensium septem. Hinc sua sponte defluentibus sertis à nobis, soluebamur, ac in vrbem adducebamur, ad Beatorum cõuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus verò smaragdo lapide cingitur.

A τες δὲ ἀφ' λήμωνος βιαθοιῶτος, ἐντυγχάνομεν τοῖς φρουροῖς, καὶ πρεπλόοις· οἱ δὲ δήσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις στεφάνοις, σὺν γὰρ μέγιστος πρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν, ἀπῆγον ὡς τὸν ἄρχοντα· πρ' ὧν δὴ καὶ ὁδὸν ἠκούσαμεν, ὡς ἡ μὲν νῆσος εἴη τῶν Μακάρων πρεσαγορευομένων, ἄρχοι δὲ ὁ Κρὴς Ραδάμανθυς. καὶ δὴ ἀναχθέντες ὡς αὐτὸν, ἐν τάξει τῶν δικαζομένων ἔστημεν τέταρτοι. ἐν δὲ ἡ μὲν πρώτη δίκη, πρὶ Αἴαντος τοῦ Τελαμῶνος, εἴτε χρὴ αὐτὸν σωφρονεῖν τοῖς ἥρωσιν, εἴτε καὶ μή· κατηγορῆτο δὲ αὐτοῦ, ὅτι B μεμηνὼς, καὶ ἑαυτὸν ἀπεκτόνοι· τέλος δὲ, πολλῶν ῥηθέντων, ὁ Ραδάμανθυς ἀπεφαίνετο, νικᾶν μὲν αὐτὸν τὸν ἑλλέβορον, πρεσδεδωκέναι δὲ Ἱπποκράτει τῷ Κῴῳ ἰατρῷ ὕστερον δὲ σωφρονήσαντα, μετέχειν τοῦ συμποσίου. δευτέρα δὲ ἦν κρίσις ἐρωτική, Θησέως καὶ Μενελάου πρὶ τῆς Ἑλένης ἀγωνιζομένων, πότερος αὐτῶν χρὴ συνοικεῖν. καὶ ὁ Ραδάμανθυς, ἐδίκασε Μενελάῳ συνοικεῖν αὐτὸν, ἅτε καὶ τοσαῦτα πονήσαντι, καὶ κινδυνεύσαντι τοῦ γάμου ἕνεκεν· C καὶ γὰρ αὐτῷ Θησεῖ καὶ ἄλλας εἶναι γυναῖκας, τήν τε Ἀμαζόνα, καὶ τὰς τοῦ Μίνωος θυγατέρας. τρίτη δ' ἐδικάσθη πρὶ πρεσβείας, Ἀλεξάνδρου τε τοῦ Φιλίππου, καὶ Ἀννίβα τοῦ Καρχηδονίου. καὶ ἔδοξε πρότερον ὁ Ἀλέξανδρος, ᾧ θεῖος αὐτοῦ ἐτέθη πρὸ Κύρου τὸν Πέρσην, τὸν πρώτερον. τέταρτοι δ' ἡμεῖς πρεσελθόντες· καὶ ὁ μὲν ἤρετο, τί πεπόντες, ἔτι ζῶντες ἱερὸν χωρίου ὑπεβαίνομεν· ἡμεῖς δὲ, πρώτα ἐξῆς διηγησάμεθα. οὕτω δὲ μεταστησάμενος ἡμᾶς, ὅτι πολὺν χρόνον ἐσκέπτετο, D τοῖς συνέδροις κοινοῦτο πρὸς ἡμᾶς. συνήδρευον δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ Ἀριστείδης ὁ δίκαιος, ὁ Ἀθηναῖος. ὡς δ' ἔδοξεν αὐτῷ, ἀπεφήναντο, τῆς μὲν πολυπραγμοσύνης καὶ τῆς ἀποδημίας, ἐπειδὴ ἀποθανόντες, δοῦναι τὰς δίκας, ὃ δὴ νυνὶ, ῥηθὲν χρόνον μείναντας ἐν τῇ νήσῳ, καὶ συναστρατευσαμένους τοῖς ἥρωσιν, ἀπελθεῖν. ἔταξε δὲ καὶ τὸν πρόσ-

σμιαν τῆς ἀποδημίας, μὴ πλεῖον μηνῶν ἑπτά. ἐνθένδε αὐτομάτων ἡμῖν τῶν στεφάνων πρεῤῥυέντων, ἐλελύμεθα, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἠγόμεθα, εἰς ὃ τῶν Μακάρων συμπόσιον. αὕτη μὲν οὖν ἡ πόλις πᾶσα χρυσῆ, ὁ δὲ τεῖχος πρόκειται σμαράγδινον.

πύλαι δὲ εἰσὶν ἑπτὰ πᾶσαι μονόξυλοι κινναμώμινοι. ὁ μὲν τοῖς ἔδαφος τῆς πόλεως, καὶ ἡ ἐντὸς τῦ τείχους γῆ, ἐλεφαντίνη. ναοὶ δὲ πάντων θεῶν, βηρύλλου λίθου ἐκοδομημένοι· καὶ βωμοὶ ἐν αὐτοῖς μέγιστοι, μονόλιθοι, ἀμεθύστινοι, ἐφ' ὧν ποιοῦσι τὰς ἑκατόμβας. περὶ δὲ τὴν πόλιν, ῥεῖ ποταμὸς μύρου τῦ καλλίστου, ὁ πλάτος πηχέων ἑκατὸν βασιλικῶν, βάθος δὲ, ὥστε νῆν διμβρῶς. λουτρὰ δὲ ἔστιν αὐτοῖς, οἶκοι μεγάλοι, ὑάλινοι, τῷ κιναμώμῳ ἐγκαιόμενοι. αὐτὶ μὲν τοῦ ὕδατος, ἐν ταῖς πύελοις δρόσος θερμὴ ἔστιν· ἐσθῆτι δὲ χρῶνται, ἀραχνίοις λεπτοῖς, πορφύρεοις. αὐτοὶ δὲ σώματα μὲν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἀναφεῖς, καὶ ἄδερκοί εἰσι, μορφὴν δὲ καὶ ἰδέαν μόνον ἐμφαίνουσι· καὶ ἀσώματοι ὄντες, ὅμως οὕτω ἑστᾶσι, καὶ κινοῦνται, καὶ φθέγγονται, καὶ φωνὴν ἀφιᾶσι. καὶ ὅλως ἔοικε γυμνή τις ἡ ψυχὴ αὐτῶν περιπολεῖν, τὴν τοῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη. εἰ γοῦν μή ἅψαιτό τις, οὐκ ἂν ἐλέγξειε μὴ εἶναι σῶμα ὃ ὁρώμενον. εἰσὶ γὰρ ὥσπερ σκιαὶ ὀρθαί, οὐ μέλαιναι· γηράσκει δὲ οὐδείς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ, παραμένει· ἤ μὴν οὐδὲ νὺξ πώποτ' αὐτοῖς γίνεται, οὐδ' ἡμέρα πάνυ λαμπρά· ἀλλὰ καθάπερ ὁ λυκαυγὴς ἤδη περὶ ἕω, μηδέπω ἀνατείλαντος ἡλίου, τοιοῦτον φῶς ἐπέχει τὴν γῆν. καὶ μὴν καὶ ὡρῶν μίαν ἴσασι τὸ ἔτος· ἀεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἔαρ ἔστι, καὶ εἷς ἄνεμος πνεῖ ὁ Ζέφυρος· ἡ δὲ χώρα, πᾶσι μὲν ἄνθεσι, πᾶσι δ' ὀπώραις καὶ φυτοῖς ἡμέροις τε καὶ σικέρεσι τέθηλεν· αἱ μὲν γὰρ ἄμπελοι, δωδεκαφόροί εἰσι, καὶ κατὰ μῆνα ἕκαστον καρποφοροῦσι· τὰς δὲ ῥοιὰς, καὶ τὰς μηλέας, καὶ τὴν ἄλλην ὀπώραν, ἐλέγον μὲν εἶναι τεσσαρακαιδεκάφορον· ἑνὸς γὰρ μηνὸς τῦ παρ' αὐτοῖς Μινῴου, δὶς καρποφορεῖν. αὐτὴ δὲ πυρὸν, οἱ στάχυες ἄρτοις ἑτοίμοις ἐπ' ἄκρου φύουσιν, ὥσπερ μύκητας. πηγαὶ δὲ πολλαὶ τὴν πόλιν ὕδατος μέν, πέντε, καὶ ἑξήκοντα, καὶ τετρακόσιοι, μέλιτος δ', ἄλλαι τοσαῦται, μύρου δ', πεντακόσιαι, μικρότεραι μέντοι αὗται· καὶ ποταμοὶ γάλακτος ἑπτὰ, καὶ οἴνου ὀκτώ· ὁ δ' συμπόσιον, ἔξω τῆς πόλεως πεποίηται, ἐν τῷ Ἡλυσίῳ καλουμένῳ πεδίῳ· λειμὼν δέ ἐστι κάλλιστος, καὶ πολὺ αὐτὸν, ὕλη πολυτελὴς, πυκνὴ, ὀπτισκάζουσα τοὺς καταχειμένους

A Porrò portæ ſeptem ſunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia eſt, terra eburnea: omnium autem deorum templa, beryllo lapide conſtructa ſunt, & altaria in eis maxima, vno è ſimplici lapide amethyſto conſtant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem verò fluuius defluit vnguento optimo: huiúſque latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, vt commodè nare poſſes. Porrò ipſius balnea, domus magnæ ſunt vitreæ, cinnamomo ſuccenſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus ſeruatur. Vtuntur autem veſtibus purpureis, te- B nuiſſimis aranearum telis. Hi corpora non habent, ſed & impalpabiles ſunt, & abſque carne. Formam autem & effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cùm ſint, ſtant, mouentur, intelligunt, vocémque emittunt: omninóque videtur eorum anima nuda quædam circumuagari, corporis ſimilitudine circundata. Si quis autem non tetigerit, non credet, quod videtur, non eſſe corpus. Sunt enim vt vmbræ rectæ, non nigræ. Seneſcit nemo, ſed ea ætate qua ſe eò contulit, permanet. Denique hîc haudquaquam eſt nox, neque dies admodum clara, ſed quale crepuſculum C eſſe ſolet, iam aurora apparente ante orientem ſolem: talis lux terram habet: quare & vnum ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver eſt, vnúſque ventus ſpirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus, omnibus manſuetis plantis & vmbroſis viret. Quę illic ſunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & ſingulis menſibus vuas reddũt: mala verò granata ac malos, cæteráque poma terdecies ferre dicebant: nam menſe qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum. Pro frumẽto verò ſpi- D cę in ſummitate paratos panes emittunt, vt fungos. Fontes ſunt per ciuitatem, aquę quidem, quinque & ſexaginta ac trecenti: mellis verò alij totidem: vnguenti, quingenti: verùm & hi minores ſunt: flumina lactis ſeptem, & vini octo. Conuiuium autẽ celebratur extra ciuitatem in campo qui Elyſius vocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum ſpecie conſitum, vmbram diſcumbentibus faciens: ſtra-

tum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferunt venti, præterquam quòd vinum non miſcent: ſiquidem eo non indigent: nam circum conuiuium arbores ſunt vitreæ magnæ, è micante vitro: harum fructus pocula ſunt omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, vnum ex illis vel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim vino replentur. Pro ſertis verò, luſciniæ canoræque volucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos ſuperuolant, aſpergúntque. Porrò vnguntur ad hunc modum: Denſæ nubes vnguentum combibentes è fontibus ac flumine, ſupráque conuiuium ſparſæ, ſenſim exprimentibus ventis, tenuiſſimum quiddam velut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis vacant. Canuntur autem in primis Homeri verſus, qui & ipſe adeſt, & cum illis conuiuatur, ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & virginibus: præſunt verò illis & concinunt Eunomus Locrus, & Arion Leſbius, & Anacreon, & Steſichorus: nam & hunc apud eos vidi, iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ij quieuerunt, ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint, iam tota ſylua reſonat, præſidentibus ventis. Hoc autem maximum ad lætitiam habent: fontes duo ſunt circa conuiuium, vnus quidem riſus, alter verò voluptatis. Ex horum ambobus in initio conuiuij omnes bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus viris quos apud eos vidi, dicere: Omnes quidem ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrenſem Aiacem: nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici: Barbarorum autem vtrunque Cyrum, Scythámque Anacharſim, & Thracem Zamolxim, Numámque Italicum, nécnon & Lacedæmonium Lycurgum, & Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filium cum Neſtore & Palamede nugantem:

A χὴ τρωμηλὼ μὴν ὲκ τ' αἰθέων ὑποβέβληνται. Διακονοῦνται ὴ ὲ διαφέροντιν ἕκαστα οἱ ἄνεμοι, πλὴν γε τ῀ οἰνοχοεῖν. τούτου γὰρ οὐδὲν δέονται, ἀλλ' ἔστι δένδρα περὶ τὸ συμπόσιον ὑάλινα, μεγάλα, τ῀ς διαυγεστάτης ὑάλου· ὁ καρπὸς δ' ἔστι τούτων τ῀ν δένδρων, ποτήρια παντοῖα χὴ τὰς κατασκευὰς, χὴ τὰ μεγέθη. ἐπειδὰν οὖν πρίη τις εἰς τὸ συμπόσιον, τυγήσας ἓν ἢ χὴ δύο τ῀ν ὲκπωμάτ῀, κατάγνυται, καὶ ὴ αὐτίκα οἴνου πλήρη γίγνεται· οὕτω μὴν πίνουσιν. αὐτὶ ὴ τ῀ν στεφάνων, αἱ ἀηδόνες, χὴ τἆλλα τὰ μουσικὰ ὄρνεα, ὲκ τ῀ν πλη-

B σίον λειμώνων τοῖς στόμασιν αἰωρολογοῦνται, καταμίγνυσι δ' αὐτοῖς μετ' ὠδ῀ς ὑπερπετόμενα, χὴ μὴν χὴ μυρίζονται ὡδί· νεφέλαι πυκναὶ ἀναπάσασαι μύρου ὲκ τ῀ν πηγῶν, καὶ τ῀ς ποταμοῦ, χὴ βρεξάσαι ὑπὲρ τὸ συμπόσιον, ῥεῦμα τ῀ν ἀνέμων ἀποθλιβόντων, ὕγρα λεπτὸν, ὡς δρόσον· ὅτι ὴ τ῀ν δείπνων, μουσικήν τε, χὴ ᾠδὰς χολάζουσιν· ἄδεται ὴ αὐλοῖς τὰ Ὁμήρου ἔπη μάλιστα, καὶ αὐτὸς ὴ πάρεστι, χὴ συναυλοῦσι αὐλοῖς, ὑπὲρ τὸν Ὀδυσσέα καθαχεῖται Ἕλενος. οἱ μὴν δὴ χοροὶ, ὲκ παίδων εἰσὶ, καὶ παρθένων· ἐξάρχουσι ὴ, καὶ συναείδουσιν,

C Εὔνομός τε ὁ Λοκρὸς, ὲ Ἀρίων ὁ Λέσβιος, ὲ Ἀνακρέων, ὲ Στησίχορος· χὴ γὰρ χὴ τοῦτον παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην, ἤδη τ῀ς Ἑλένης αὖθις διηλλαγμένης. ἐπειδὰν ὴ ὅταν παύσωνται ᾄδοντες, δεύτερος χορὸς παρέρχεται ὲκ κύκνων, καὶ χελιδόνων, χὴ ἀηδόνων· ἐπειδὰν ὴ καὶ ὅταν ἄσωσι, τότε δὴ πᾶσα ἡ ὕλη ἐπαυλῇ, τ῀ν ἀνέμων καταρχόντων. μέγιστον ὴ δὴ τοῖς βύθεσιν ὲκ φέρουσι πηγαί εἰσι δύο περὶ τὸ συμπόσιον, ἡ μὲν, γέλωτος, ἡ ὴ, ἡδονῆς·

D ὲκ τούτων ἑκατέρας, πάντες ὲν ἀρχῇ τ῀ς βιωχίας πίνουσι, καὶ τοιπὸν ἡδόμενοι, καὶ γελῶντες διάγουσι. βούλομαι ὴ εἰπεῖν χὴ τ῀ν βρισήμων οὓς τινας πρὸ αὐλοῖς ἐθεασάμην· πάντας μὲν τοὺς ἡμιθέους, καὶ τοὺς ὅτι Ἰλιοστρατεύσαντας, πλὴν γε δὴ τ῀ Λοκροῦ Αἴαντος· ὲκεῖνον δὲ μόνον ἔφασκον ὲν τῷ τ῀ν ἀσεβῶν χώρῳ κολάζεσθαι· βαρβάρων ὴ, Κύρους τε ἀμφοτέρους, χὴ τὸν Σκύθην Ἀνά-

χαρσιν, χὴ τὸν Θρᾷκα Ζάμολξιν, ὲ Νομᾶν τὸν Ἰταλιώτην, χὴ μὴν ὲ Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον, καὶ Φωκίωνα, καὶ Τέλλον, τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς σοφοὺς, πάντ῀ Περιάνδρου· εἶδον δὲ καὶ Σωκράτην τὸν Σωφρονίσκου, διαλεγόμενον μ῀ Νέστορι, καὶ Παλαμήδει·

περὶ δὲ αὐτὸν ἦσαν Υάκινθός τε ὁ Λακε- A circa quem Hyacinthus Lacedęmonius,
δαιμόνιος, καὶ ὁ Θεσπιεὺς Νάρκισσος, καὶ & Thespieus Narcissus, Hylas, aliique
Ὕλας, καὶ ἄλλοι καλοί. καί μοι ἐδόκει ἐρᾶν formosi. Videbatur autem Hyacinthum
τοῦ Υακίνθου· τὰ πολλὰ δ' οὖν ἐκεῖνον διή- amare, idque multis argumentis. Ferebatur
λεγχεν. ἐλέγετο δὲ χαλεπαίνειν αὐτῷ ὁ Ρα- autem illi succensere Rhadamanthum, & sæpenumero comminatum, si
δάμανθυς, καὶ ἠπειληκέναι πολλάκις ἐκ- pergeret ineptire, se illum ex insula eiecturum, aut nisi omissa simulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, sed conditam à se ciuitatem habitare dicebatur, vbi repub. & legibus quas tulerat, vteretur. Porrò Aristippus & Epicurus primi apud illos habebantur, cùm hilares essent, & læti, compotoréque suauissimi. Aderat & Phryx Æsopus, quo homine pro morione vtuntur. Atqui Diogenes Sinopensis tantum à pristinis moribus degenerauerat, vt Laidem meretricem duceret vxorem, & subinde surgeret, ac temulentus saltaret, debacchatúrque. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum virtutis verticem ascendere aiebant. Quin & id de Chrysippo audiuimus, illi non priùs fas esse vt insulam ingrederetur, quàm iam quartò se elleboro purgaret. Academicos dicebant velle quidem venire, continere se tamen, & adhuc considerare: neque enim satis adhuc capere num vsquam talis insula sit, nécne. Verùm, vt coniicio, Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, vtpote qui forum iudiciarium sustulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, vt eos qui illuc præcesserant, subsequerentur, verùm præ pigritia defecisse, neque potuisse assequi, sed è medio itinere rediisse. Hi igitur inter eos qui aderant, erant maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & post illum Theseum in primis colunt. Quod verò ad coitum & Venerem pertinet, commiscentur fœminis simul & maribus palàm, & spectantibus omnibus, idque haudquaquam turpe arbitrantur. Solus verò Socrates deierabat, se innocenter cum iuuenibus versari, & quidem cùm omnes illum peierare scirent. Siquidem Hyacinthus & Narcissus fatebantur, ille autē negabat. Fœminæ sunt omnibus communes, neque quisquam vicino inuidet, sed sūt certè in hac re maximè Platonici.

περὶ δὲ οἰκήσεως καὶ ἀφροδισίων οὕτω φρονοῦσι· μίσγονται μὲν ἀναφανδόν, πάντων ὁρώντων, καὶ γυναιξί, καὶ ἄρρεσι, καὶ οὐδαμοῦ τοῦτο αἰσχρὸν αὐτοῖς δοκεῖ· μόνος ὁ Σωκράτης διώμνυτο, ἢ μὲν καθαρῶς πλησιάζειν τοῖς νέοις. καὶ μάρτυρες αὐτῷ ὀπτορκεῖν κατεψήφισαν. πολλάκις γοῦν ὁ μὲν Υάκινθος, ἢ ὁ Νάρκισσος, ὠμολόγουν, ἐκεῖνος δὲ ἠρνεῖτο· αἱ δὲ γυναῖκες εἰσὶ πᾶσαι κοιναί, καὶ οὐδεὶς φθονεῖ τῷ πλησίον, ἀλλ' εἰσὶ τοῦτο μάλιστα Πλατωνικώτατοι·

Pueri quoque volentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autem duos aut tres totos dies veneram, cùm accederem Homerum poëtam: nam vtrique otium erat: & cùm alia multa, tum illud rogabam, cuias esset, dicens illud maximè apud nos ad hunc vsque diem esse in cõtrouersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam Chium, alij Smyrnæum, alij Colophonium eum arbitrantur, ipse verò se Babylonium esse aiebat: siquidem à ciuibus suis non Homerum, sed Tigranem vocatum fuisse: postea verò cùm apud Græcos obsidis officio functus esset, pristinam appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ij versus qui vulgo reiiciuntur, ab se conscripti essent, nécne. Ille autem omnes suos esse asseuerabat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grammatici frigidas ratiocinationes non potui non damnare. Vbi autem hæc abundè disseruit, iterum rogabam quamobrem ab ira, poëmatis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem venit, nihil studio agenti. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi volunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille verò negabat. Nam quòd cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui: videbam enim: quare non erat opus illum percontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, vbi illi vacare viderem. Cùm autem illum adirem, rogarémque, ipse contrà promptè ad omnia respondebat, maximè verò post causam quam vicit. Nam illum calumniæ Thersites accusauerat, quòd se in poësi conuitiis agitasset. Vicit autem Homerus causam, agente Vlysse. Aduênit & circa illa tempora Pythagoras Samius septies mutatus, qui in tot animalibus vixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars aurea: & visum est vt communi cum illis republica vteretur. Dubitabatur autem adhuc, vtrùm Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellandus esset. Empedocles verò (nam & ipse venit semielixus, & toto corpore excoctus) non receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore instabat certamen quod apud illos Thanatusia appellatur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theseus verò septimùm. Porrò quid in totũ actum sit, longum esset commemorare:

καὶ οἱ παῖδες δὲ πρόχειροι τοῖς βουλομένοις, οὐδὲν ἀντιλέγοντες. ὅπως δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας διελαλοῦμεν, καὶ ἐρωτῶν ἐγὼ Ὅμηρον τὸν ποιητὴν, σχολῆς οὔσης ἀμφοῖν, πάντα ἄλλα ἐπεπραγμόνουν, ὡς ὅθεν εἴη, λέγων τοῦτο μάλιστα πρὸ ἡμῶν εἰσέπεσεν ζητεῖσθαι· ὁ δὲ, αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν· οἱ μὲν γὰρ, Χῖον, οἱ δὲ, Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ, Κολοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν. εἰ δέ μοί τι ἔλεγε Βαβυλώνιος, καὶ πάνυ γε τοῖς πολίταις, οὐχ Ὅμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης καλεῖσθαι· ὕστερον δὲ ὁμηρεύσας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλάξαι τὴν προσηγορίαν. ἔπι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετουμένων στίχων ἐπηρώτων, εἰ ἄρα σφετέρους εἶναι γεγραμμένους· καὶ ὃς ἔφασκε πάντας αὐτοῦ εἶναι. κατεγίνωσκον οὖν τὴν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικὴν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν· ἐπεὶ δὲ ταῦθ' ἱκανῶς ἀπεκέκριτο, πάλιν αὐτὸν ἠρώτων, τί δήποτε ἀπὸ τῆς μήνιδος τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ εἶπεν ὡς, ὕπνος ἐπελθὼν αὐτῷ, μηδὲν ὀκνήσαντι. κἀμοὶ καὶτοῦτο ἐπεθύμουν εἰδέναι, εἰ πρότερον ἔγραψε τὴν Ὀδύσσειαν τῆς Ἰλιάδος, ὡς πολλοί φασιν· ὁ δὲ, ἠρνεῖτο· ὅτι μοὶ γὰρ οὐδὲ τυφλὸς ἦν, ὃ καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸν λέγουσιν, αὐτὸς ἑωρακὼς ἐμοῦ, ἑώρα γὰρ, ὥστε οὐδὲ παύεσθαι ἐδόκουν· πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοτε τοῦτο ἐποίουν, εἴ ποτε αὐτὸν σχολὴν ἄγοντα ἑώρων. πρόσθεν γὰρ οὐ τί ἐπεπραγμόνουν αὐτῷ, ὡς ὃς πρόθυμος πάντα ἀποκρίνεσθαι, καὶ μάλιστα περὶ τὴν δίκην, ὅπως ἀπεφήνατο· ἦν γάρ τις γραφὴ κατ' αὐτοῦ ἀπενηνεγμένη ὕβρεως ὑπὸ Θερσίτου, ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσκωψε, καὶ ἐνίκησεν Ὅμηρος, Ὀδυσσέως συνηγορεύοντος. καὶ δὴ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τούτοις, ἀφίκετο καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἐπταάκις ἀλλαγείς, καὶ ἐν τοσούτοις ζῴοις διατρίψας, καὶ ἐκτελέσας τὰς ψυχῆς τὰς περιόδους· ἦν γὰρ χρυσοῦς ὅλον τὸ δεξιὸν ἡμίτομον. καὶ ἐκείνῃ μὲν συμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς, ἐνεδίδου δὲ ἐπὶ, πότερον, Πυθαγόραν ἢ Εὔφορβον αὐτὸν ὀνομάζειν χρή. ὁ μὲν οὖν Ἐμπεδοκλῆς, ἦλθε μὲν καὶ οὗτος προσελθὼν, καὶ ὁ σῶμα ὅλον ὠμοβρεχθὲς· ἐγὼ μὲν οὖν προσεδεξάμην γε, καίτοι πολλὰ ἱκετεύων. προσιόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐνέκειτο ὁ ἀγὼν, περὶ αὐτοῖς. Θανατούσια. ἠγωνοθέτει δὲ Ἀχιλλεὺς ὃ πέμπτον, καὶ Θησεὺς ὁ ἕβδομον. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν

τὰ δὲ κεφάλαια τῶν προχειρότερον διηγήσομαι. πάλιν μὲν οὖν ἐνίκησε Κάρος ὁ ἀφ' Ἡρακλέους, Ὀδυσσεῖ τῷ περὶ τὴν κεφαλὴν καταγωνισάμενος. πυγμὴ δὲ ἴση ἐγένετο Ἀρείῳ τε τῷ Αἰγυπτίῳ, ὃς ἐν Κορίνθῳ τέθαπται, καὶ Ἐπειῷ, ἀλλήλοις συνελθόντων· παγκρατίου δὲ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς ἀρχαίοις οὐδὲν ἆθλα πρὸ αὐτῶν. τὸν μὲν οὖν δρόμον, οὐκ ἔτι μέμνημαι τίς ἐνίκησε. ποιητῇ δὲ, τῇ μὲν ἀληθείᾳ, πολὺ ἐκείνῳ τῷ Ὁμήρῳ, ἐνίκησε δὲ ὅμως Ἡσίοδος. τὰ δὲ ἆθλα ἦν ἅπασι στέφανος, πλακεὶς ἐκ τερένων πτερῶν. ἀρτὶ δὲ τοῦ ἀγῶνος συντετελεσμένου ἠγέλοντο οἱ ἐν τῷ χειρὶ τῶν ἀστυφυλάκων κολαζόμενοι, ἀποῤῥήξαντες τὰ δεσμὰ, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τοῦ νήσου· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν, Φάλαρίν τε τὸν Ἀκραγαντῖνον, καὶ Βούσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ Διομήδην τὸν Θρᾷκα, καὶ τὸν περὶ Σκείρωνα, καὶ Πιτυοκάμπτην. ὡς δὲ ταῦτ' ἤκουσεν ὁ Ῥαδάμανθυς, ἔκπαγλος τοῖς ἥρωσιν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς· ἠγεῖτο δὲ Θησεύς τε καὶ Ἀχιλλεύς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ἤδη σωφρονῶν. καὶ συμμίξαντες, ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκησαν οἱ ἥρωες, Ἀχιλλέως τε πλεῖστα κατορθώσαντος· ἠρίστευσε δὲ ὁ Σωκράτης ὑπὸ τῆς δεξιᾶς παρθεὶς πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅτε ζῶν ὑπὲρ Δηλίου ἐμάχετο· προσιόντων γὰρ τῶν πολεμίων, οὐκ ἔφυγε, καὶ ὃ πρόσωπον ἀτρεπτος ἦν· ἐφ' οἷς καὶ ὕστερον ἐξηρέθη αὐτῷ ἄριστεῖον, καλός τε καὶ μέγας στέφανος ἐν τῇ παραστάσει. ἔνθα συγκαλῶν τοὺς ἑτέρους, διελέγετο, Νεκρομαθημίαν τὸν τόπον προσαγορεύσας. συλλαβόντες οὖν τοὺς νενικημένους, καὶ δήσαντες, αὖθις ἀπέπεμψαν ἐπὶ μᾶλλον κολασθησομένους. ἔγραψε δὲ καὶ ταύτην τὴν μάχην Ὅμηρος, καὶ ἀπιόντι μοι ἔδοσαν τὰ βιβλία κομίζειν τοῖς παρ' ἡμῖν αὐθαίροις· ἀλλ' ὕστερον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων ἀπωλέσαμεν. ἐν δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος αὕτη, Νῦν δέ μοι ἔννεπε μοῦσα μάχην νεκύων ἡρώων. τότε δὴ οὖν κυάμους ἐψήσαντες, ὡς παρ' αὐτοῖς νόμος, ἐπειδὴ πόλεμον κατορθώσαιεν, εἰστιῶντό τε θριαμβικὰ, καὶ ἑορτὴν μεγίστην ἦγον· μόνος δὲ τούτων οὐ μετεῖχε Πυθαγόρας, ἀλλ' ἄσιτος πόῤῥω ἐκαθέζετο, μυσαττόμενος τὴν κυαμοφαγίαν. ἤδη δὲ μειρακίων ἐξ ἐλευθέρων, τοῖς μεσοῦσι τὰ τῶν ἐφήβων, νεώτερα συνίστατο πρόσωπα. Κίνυρος γὰρ ὁ τοῦ Σκιδάρου παῖς,

A verùm ſummam ac capita rerum perſtringam. Lucta quidem vicit Carus, qui ab Hercule ſtabat, & pro corona cum Vlyſſe decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arij Ægyptij, qui Corinthi ſepultus eſt, & Epij, qui ſibi mutuò cõgreſſi erant. Nam apud eos pancratij nullum præmium proponitur. Porrò quis curſu vicerit, non ſatis memini. Ex poëtis, vt verè dicam, quanquam longè excelleret Homerus, vicit tamen Heſiodus. Præmia autem omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam abſoluto certamine nuntiatum eſt, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis vincu-
B lis, & ſuperata cuſtodia, in inſulam irrumpere: eorum duces eſſe Phalaridem Agrigentinum, & Buſyridem Ægyptiũ, Diomedem Thracem, & Scironem, & Pityocampten. Vt verò hæc animaduertit Rhadamanthus, ſtatuit heroës in aciem ſuper littus. Ducebat autem exercitum Theſeus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam ad ſe reuerſus. Commixti ergo inter ſe pugnabant, vicerúntque heroës, Achille vel in primis rem ſtrenuè gerente. Fortiter ſe geſſit & Socra-
C tes in dextro cornu conſtitutus, multóque fortiùs, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hoſtibus haudquaquam fugit, ſed vultu intrepido conſtitit: quamobrem præmio donatus eſt, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis aliis diſſerebat: quem locũ Necracademiam appellauit. Comprehenſos igitur & colligatos eos qui victi fuerant, remiſerunt multo grauiùs puniẽdos. Eam autem pugnam ſcripſit & Homerus, & mihi abeũti libellos dedit ad noſtros homines deferendos. Verùm hos vnà cum reliquis poſtea amiſi. Erat poëmatis initium ferè in
D hunc modum: Nunc mihi Muſa refer pugnam heroum extinctorum. Cùm igitur fabas coxiſſent, quemadmodum illis mos eſt vbi bello rem præclarè geſſerint, Epinicia celebrarunt, & feſtum ſolenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abſtinuit, & ieiunus procul deſidebat, abominatus fabarum eſum. Iam verò menſibus ſex exactis, ſeptimóque ad medium deducto, res nouæ ac inſperatæ exortæ ſunt. Nã Cinyrus Scinthari filius,

Ponè autem ad ipſam puppim, vt videbatur, gubernator vt in colle quodam ſublimi ſtabat, æreum regens gubernaculum, longitudine ſtadij vnius. Ad proram verò ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino ſimiles. Ipſa enim coma ignis erat, & ardebat, vt galearum vſu non ſanè opus eſſet. Pro velis verò ventus in ſyluam incidens, quæ plurima cuique inerat, ſinuabat inſulam, & deferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt. Primùm igitur duos videbamus aut tres, poſtremò autem ſexcenti apparuere, ſtantéſque ſeorſum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter ſe commiſſæ, obtritæ ſunt, multæque diſſolutæ, ſubmerſæ ſunt. Aliæ connexæ certabant fortiter, neque facilè ab inuicem ſoluebantur. Qui autem ad proram conſtituti pugnabant, omnem oſtendebant induſtriam, conſcendentes & cædentes: neminem autem viuum ceperunt: pro ferreis autem roſtris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & ſyluis complicati tenebant inſulas. Iaciebant etiam ac cædebãt oſtreis, quorum vnum currum impleat: & ſpongiis iugereis. Hos autem ducebat Æolocentaurus, illos Thalaſſopota. Pugnare autem ipſis, vt videbatur, contigit, prędæ gratia: etenim dicebatur Thalaſſopotes multos Æolocẽtauri delphinorum greges ſurripuiſſe, vt erat audire ex eo quòd ſibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem vicerunt qui ab Æolocentauro ſtabant, & inſulas ſubmerſerũt centum circiter & quadraginta, tréſque ipſis vnà cum hominibus ceperunt: cæteræ verò puppi colliſa fugerunt. Sanè hi paululum illos inſecuti, veſpere facto ad naufragia conuerſi, plurima obtinuere, ſuáque recepere: etenim inſulæ non minùs octoginta perierant. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti, vnam ex hoſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam commorati ſunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis.

A κατόπιν δὲ ὅπῃ τῆς πρύμνης, ὡς ἐδόκει, κυβερνήτης ὅπῃ λόφου ὑψηλοῦ εἱζήκει, χαλκοῦν ἔχων πηδάλιον, σταδίαιον τὸ μῆκος. ὅπῃ δὲ τῆς πρῴρας, ὅσον τεσσαράκοντα ὡπλισμένοι αὐτῶν ἐμάχοντο, πάντα ἐοικότες ἀνθρώποις, πλὴν τῆς κόμης. αὕτη δὲ, πῦρ ἦν, καὶ ἐκαίετο, ὥστε οὐδὲ κράνεσιν ἐδέοντο. ἀύτὴ δὲ ἱστῶν, πνεῦμος ἐμπίπτον τῇ ὕλῃ, πολλὴ οὖσα ἐν ἑκάστῃ, ἐκόλπου τε αὐτὴν, καὶ ἔφερε τὴν νῆσον, οἷ ἐθέλει ὁ κυβερνήτης. κελεύσεις δ' ἐφίσταν αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὴν εἰρεσίαν ὀξέως ἐκινοῦντο, ὡς ἐπὶ

B τὰ μακρὰ τῶν πλοίων. ὁ μὲν οὖν πρῶτον δύο ἢ τρεῖς ἐωρῶμεν. ὕστερον δ' ἐφαίνοντο ὅσον ἑξακόσιοι. καὶ ἀφιστάντες, ἐπολέμουν, καὶ ἐναυμάχουν. πολλαὶ μὲν οὖν αὐτῶν πρῷραι συνερείσασαι ἀλλήλαις, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκλελυμέναι κατεδύοντο· αἱ δὲ συμπλεκόμεναι, καρτερῶς διηγωνίζοντο, καὶ οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο. οἱ μὲν γὰρ ὅπῃ τῆς πρῴρης τεταγμένοι, πᾶσαν ἐπεδείκνυντο προθυμίαν, ἐπεμβαίνοντες, καὶ διαιρεῶντες. ἐξωγρεῖ δὲ οὐδείς. αὐτὴ δὲ χερσὶν σιδηραῖς, πολύποδας μεγάλους ἐκδεδεμένους ἀλλήλοις ἐπερρίπτουν. οἱ δὲ περιπλεκόμενοι τῇ ὕλῃ, κατεῖχόν τὴν νῆσον. ἔβαλλον μὲν οὖν καὶ ἐπῆσσων ὀστρέοις τε ἁμαξοπληθέσι, καὶ σπόγγοις πλεθριαίοις. ἦγεῖτο δὲ τῶν μὲν, Αἰολοκενταύρου, τῶν δὲ, Θαλασσοπότης. C μάχη αὐτοῖς ἐγεγόνει, ὡς ἐδόκει, λείας ἕνεκα· ἐλέγετο γὰρ ὁ Θαλασσοπότης πολλὰς ἀγέλας δελφίνων τῷ Αἰολοκενταύρου ἁρπάσαι, ὡς ἐν ἀκούσει ὑπεναλαιόντων ἀλλήλοις, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων ὑπερβοωμένων. τέλος δὲ, νικῶσιν οἱ τοῦ Αἰολοκενταύρου. καὶ

D νήσους τε τῶν πολεμίων κατεδύσαντο ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν. καὶ ἄλλας πρὸς λαμβάνοισιν αὐτοῖς αἱρήσειν. αἱ δὲ λοιπαὶ, πρύμναν κρουσάμεναι, ἔφευγον. οἱ δὲ, μέχρι τινὸς διώξαντες, ὅπῃ ἐσπέρα ἦν, προπόμενοι πρὸς τὰ ναυάγια, τῶν πλείστων ἐπεκράτησαν, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνείλοντο· καὶ γὰρ ἐκείνων κατέδυσαν νῆσοι ὀγδοήκοντα ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. ἔστησαν δὲ καὶ τρόπαιον τῆς ναυμαχίας, ὅτι τῇ κεφαλῇ τοῦ κήτους μίαν τῶν πολεμίων νῆσον ἀναστεφανώσαντες. ἐκείνῳ μὲν οὖν τῷ νύκτα περὶ τὸ θηρίον ἠυλίσαντο, ἐξάψαντες αὐτοῦ τὰ ἀπόγεια, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν πλησίον ὁρμισάμενοι.

καὶ γὰρ ἀγκύραις ἐχρῶντο μεγάλαις, ὑαλίναις, καρτερωτάταις. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ θύσαντες ὅπι τῷ κήτει, καὶ τοὺς οἰκείους θάψαντες ἐπ' αὐτῷ, ἀπέπλεον ἡδόμενοι, καὶ ὥσπερ Παιᾶνας ᾄδοντες. Ταῦτα μὲν δὴ τὰ κατὰ τὴν νησομαχίαν γεγόμενα.

A Nam vtebantur ancoris magnis vitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suósque ibi tumulantes, abiere læti, & vt pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

HISTORIÆ VERÆ LIBER SECVNDVS.

Ὁ δ' ἀπὸ τούτου μηκέτι φέρων ἐγὼ τὸν ἐν τῷ κήτει διαυτόν, ἀηδόμενός τε τῇ μονῇ, μηχανῶ τινα ἐζήτουν, δι' ἧς αὐ ἐξελθεῖν γένοιτο. καὶ δὴ πρῶτον, ἔδοξεν ἡμῖν ἐκρύξασι κατὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον, ἀποδρᾶναι. ἐκ ἀρξάμενοι, διεκόπτομεν. ὅπῃ δὲ προελθόντες ὅσον πέντε σταδίους, οὐδὲν ἐωφελοῦμεν, τῷ ὄρυγματος ἐπαυσάμεθα· τὸν δὲ ὕλιν καῦσαι διέγνωμεν. ὅτω γὰρ δὴ ὁ κῆτος ἀποθανεῖν. εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, ῥᾴδια ἔμελλεν ἡμῖν ἔσεσθαι ἡ ἔξοδος. ἀρξάμενοι οὖν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς, ἐκαίομεν· καὶ ἡμέρας μὲν ἑπτὰ καὶ νύκτας ἴσας αἰσθήτως εἶχε τοῦ καύματος· ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐνάτῃ σιωπῶμεν αὐτοῦ νοσοῦντος· ἀργότερον γοῦν ἀνέπνευσε· καὶ εἴποτε αἰσθανοίμεθα, ταχὺ σιωπῶμεν. δεκάτῃ δὲ καὶ ἑνδεκάτῃ, τέλεον ἀπενεκρούτο, καὶ δυσῳδὴς ἦν. τῇ δωδεκάτῃ δὲ, μόγις ἐνοησάμεθα ὡς εἰ μὴ τὰς χηνόπας αὐτοῦ ἐπορισάμεθα τοὺς γομφίους, ὥστε μηκέτι συγκλῆσαι, κινδυνεύσομεν καταπλαγέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι· οὕτω δὴ τὸ σῶμα μεγάλαις δοχαῖς διερείσαντες, τὸν ναῦν ἐπεσπασάμεθα, ὕδωρ τε ὡς ὅτι πλεῖστον ἐμβαλλόμενοι, καὶ τἄλλα ὁπόσα δεῖ. κυβερνήσων δ' ἔμελλεν ὁ Σκίνθαρος· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ὁ μὲν ἤδη τεθνήκει. ἡμεῖς δ' ἀνελκύσαντες ὃ πλοῖον, καὶ ἀφ' τῶν ἀφαιρεμάτων ἀφαγαγόντες, ἐκ τῶν ὀδόντων ὀξάψαντες, ἠρέμα καθήκαμεν ἐς τὸν θάλατταν. ὑπεκύπτες δ' ὅπι τὰ νῶτα, καὶ θύσαντες τῷ Ποσειδῶνι, αὐτοῦ τοῦδε ὃ ξύλον, ἡμέρας τρεῖς ἐπανελισάμενοι, (νηνεμία γὰρ ἦν) τῇ τετάρτῃ ἀπεπλεύσαμεν· ἔνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπηντῶμεν, καὶ προσωκέλλομεν. καὶ τὰ

B Nterea non iam ampliùs illum ferens in ceto victum, mãsionísque illius tædio affectus, quærebã quánam arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile visum, ad dextrum latus fodere, pérque defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi verò progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere visum est, vt sic cetus moreretur: quod si fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab C extremitate incipientes comburebamus: & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem non sensit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non solita cum vehementia, cùm neque hiatum suspendebat ac protrahebat, sed confestim comprimebat. Decima autem & vndecima moriebatur, ac malè olebat. At duodecima vix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludi, ni hiante ceto cuneos submitteremus, quò fauces in posterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuulso ore, nauem parabamus, aquę plurimum inferentes, & ad necessitatem D cætera. Gubernator futurus erat Scintharus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos verò attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes ac explicantes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum, apud tropheum Neptuno immolauimus, ibíq; tribus diebus mansimus (erat enim trãquillitas) quarta verò nauigantes abscessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impegimus, vbi &

corpora dimensi mirabamur. Diebus autem quibusdam nauigauimus multa aëris temperie vsi: tandem violento spirante Borea frigus magnum secutum est, ab eóque totum glacie astrictum est pelagus, non modò in superficie, sed in profundum, & altè ad passus trecentos, vt descendentes super glaciem curreremus. Quum autem ventus perstaret, neque ampliùs ferre possemus, tale quiddam commenti sumus. (Qui verò in ea re consilium dederat, erat Scintharus.) Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignémque accendebamus, ac vescebamur piscibus: siquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi verò commeatus defecit, egressi infixam nauem eunlsimus, ac velum expandimus, trahebamúrque vt nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapsi. Quinta autem die tepore glacies soluebatur, iterúmque omnia in aquam soluta. Iam verò & circiter stadia trecẽta nauigaueramus, quũ ad insulam delati, non adeò magnam, & eam desertam, aquas hausimus (iam enim defecerant) tauróque sylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipsi autem tauri cornua non in fronte, sed in ipsis habebant oculis, vt Momo placuit. Post paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, sed lacteum: & in eo insula apparebat alba, referta vitibus. Erat autem insula caseus maximus, vehementer coagulatus, quemadmodum postea comedentes didicimus. Eius autem circuitus stadiorum viginti quinque: & vites vuis scatebant, ex quibus lac, non vinum, expressimus. Templum autem erat in media insula Galateæ Nereidi sacrum, sicut ostentabat epigramma. Quandiu igitur in insula consedimus, escam quidem nobis ac cibum terra suppeditauit: lac autem ex vuis expressum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia: cùm è vita discessisset, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in insula diebus quinque, sexta egressi sumus portum, tranquillo quidem mari ab vndis, ac aura quadam impellente. Porrò octaua die nauigantes, non ampliùs per lac, sed in salsa ac cœrulea aqua, videmus homines multos,

σώματα καταμέδιμνα, ἐθαυμάζομεν. καὶ ἡμέρας μέν τινας ἐπλέομεν, διὰ χειμῶνα ἀεὶ χεώμενοι· ἔπειτα βορέου σφοδροῦ πνεύσαντος, μέγα κρύος ἐγένετο, καὶ ὑπ' αὐτοῦ πᾶν ἐπάγη τὸ πέλαγος, οὐκ ἐξεπιπολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος, ὅσον ἐς τετρακοσίας ὀργυιὰς· ὥστε καὶ ἀποβάτας, ἀμαθέα ὄντα τοῦ κρυστάλλου. ὑπτιούντος οὖν τοῦ πνεύματος φέρεσθαι δυναμένους, τοιόνδε τι ἐπενοήσαμεν. (ὁ δὲ τὴν γνώμην ἀποφηνάμενος, ἦν δὲ Σκίνθαρος) σκάψαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον, ἐν τούτῳ ἐμείναμεν ἡμέρας τριάκοντα, πῦρ ἀνακαίοντες, καὶ ἰχθύων ἐνθένδε· εὑρίσκομεν δὲ ἀφθόνους. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐπέλιπε τὰ βρώσιμα, προσελθόντες, τὴν τοῦ ναυῦ πεπηγυῖαν ἀναπετάσαντες, καὶ πετάσαντες τοῦ οἴδιον, ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ προσηνῶς, ὑπὸ τοῦ πάγου ὀλισθαίνοντες. ἡμέρᾳ δὲ πέμπτῃ ἀλέα τε ἦν, καὶ ὁ πάγος ἐλύετο, καὶ ὕδωρ πάντα αὖθις ἐγένετο. πλεύσαντες οὖν ὅσον τετρακοσίους σταδίους, νήσῳ μικρῷ καὶ ἐρήμῃ προσηνέχθημεν, ἀφ' ἧς ὕδωρ λαβόντες (ἐπελελοίπει γὰρ ἤδη) καὶ δύο ταύρους ἀγελίους καταξύσαντες, ἀπεπλεύσαμεν. οἱ δὲ ταῦροι ἦσαν, τὰ κέρατα οὐκ ὀπὶ τῆ κεφαλῆ εἶχον, ἀλλ' ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσπερ ὁ Μῶμος ἠξίου. μετὰ δὲ πολὺ δὲ εἰς πέλαγος ἐμβαίνομεν, οὐχ ὕδατος, ἀλλὰ γάλακτος. καὶ νῆσος ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο λευκή, πλήρης ἀμπέλων. ἦν δὲ ἡ νῆσος, τυρὸς μέγιστος, πάνυ συμπεπηγώς, ὡς ὕστερον ἐμφαγόντες ἐμάθομεν, σταδίων εἰκοσιπέντε τὸ μέγεθος· αἱ δὲ ἄμπελοι, βοτρύων πλήρεις· ἦν μὲν οἶνον, ἀλλὰ γάλα ἐξ αὐτῶν ἀπεθλίβομεν. ἱερὸν δὲ ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ ᾠκοδόμητο, Γαλατείας τῆς Νηρηίδος, ὡς ἐδήλου τὸ ἐπίγραμμα. ὅσον οὖν χρόνον ἐν ἐμείναμεν, ὅσον τε ἡμῖν καὶ σιτίον ἡ γῆ παρεῖχε, ποτὸν δὲ ὁ οὐκ ἦν βοτρύων γάλα. βασιλεύειν δὲ τούτων τῶν χωρίων ἐλέγετο Τυρὼ ἡ Σαλμωνέως, μετὰ τὸν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν, ταύτην τὴν τοῦ Ποσειδῶνος λαβοῦσα τιμήν. μείναντες δὲ ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξωρμίσαμεν, αὔραις μέν τισι παπαπεμπούσης, λοχμώμενος δὲ οὐσης τῆς θαλάττης. τῇ ὀγδόῃ δὲ ἡμέρᾳ πλέοντες, οὐκ ἔτι ἐν γάλακτος, ἀλλ' ἤδη ἐν ἁλμυρῷ καὶ κυανῷ ὕδατι, καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλούς,

ὑπὲρ τῆς πελάγους ἀφανέοντας, ἅπαντα ἡμῖν A supra mare decurrentes, omnino nobis
παραπλησίους, καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰ με- similes & corporibus & magnitudine,
γέθη, πλὴν μόνων τῶν ποδῶν· τούτους γὰρ præter solos pedes, siquidem hos suberi-
φέλλινα εἶχον· ἀφ' ὧν δὴ, οἶμαι, καὶ ἐκα- nos habebant. Quare, vt existimo, &
λέοντο Φελλόποδες. ἐθαυμάζομεν δὲ ὁρῶντες Phellopodes appellati sunt. Mirabamur
οὐ βαπτιζομένους, ἀλλ' ὑπερέχοντας autem cùm videremus eos non demergi,
τῶν κυμάτων, καὶ ἀδεῶς ὁδοιπορέοντας· οἱ sed supra fluctus extare, intrepidéque
δὲ καὶ παρῆσαν, καὶ ἠσπάζοντο ἡμᾶς incedere. Qui & accedentes, salutarunt
Ἑλληνικῇ φωνῇ, ἔλεγόν τε εἰς Φελλὼ πλοῦ nos Græca voce: dicebant autem se in
αὐτῶν πατρίδα ἐπείγεσθαι· μέχρι μὲν δή Phello patriam suam properare. Co-
τινος συνωδοιπόρεον ἡμῖν προθέοντες· εἶτα mitabantur autem aliquousque nos
ἐπειδὴ παρεκαπόμφθημεν τῆς ὁδοῦ, ἐβάδιζον, præcurrentes, postea conuersi ab iti-
πλοίων ἡμῖν ἐπιφαινομένων. μετ' ὀλίγον δὲ, B nere, ibant, felicem nobis nauigatio-
πολλαὶ νῆσοι ἐφαίνοντο· πλησίον μὲν ἐξ ἀρι- nem comprecati. Post paululum verò
στερῶν ἡ Φελλὼ, ἐς ἣν ἐκεῖνοι ἔσπευδον, πό- & insulæ multæ apparuêre. Propè qui-
λις ὑπὲρ μεγάλου καὶ στρογγύλου φελλοῦ κα- dem à læua Phello, ad quam illi pro-
θαιχμώσα. πόρρωθεν δὲ, καὶ μᾶλλον ἐν δε- perabant, quæ ciuitas super magno ac
ξιᾷ πάντα μέγιστα καὶ ὑψηλότατα, ἦν πῦρ rotundo subere habitabatur. Longè
πολὺ ἀνιὸν ἔμενεν. ἤδη δὲ πλοῦ παρόντος, μία autem, & ad dextram magis, quinque
πλατεῖα, καὶ βαθεῖα, ἡσυχίους ἀπέχουσα maximæ insulæ & altissimæ, vbi ignis
οὐκ ἐλάττους πεντήκοντα. ἤδη δὲ πλησίον accendebatur multus. Ad proram au-
τε ἦμεν, καὶ θαυμαστή τις αὔρα προεπνευ- tem vna lata & humilis, distans stadiis
σεν ἡμᾶς, ἡδεῖα, καὶ διώδης, οἵαν φησὶν ὁ non minùs quingentis. Iam verò non
συγγραφεὺς Ἡρόδοτος, ἀπὸ ζεῖν τῆς Διδύ- C procul aberamus, cùm mira quædam
μους Ἀραβίας. οἷαι γὰρ ἀπὸ ῥόδου, καὶ νάρ- nos afflauit aura, dulcis & odorifera,
κίσσου, καὶ ὑακίνθου, καὶ κρίνων, καὶ ἴων, ἔτι qualem historicus Herodotus à Felice
δὲ μυρσίνης, καὶ δάφνης, καὶ ἀμπελάνθης, Arabia spirare dicit: nam qualis à ro-
τοιοῦτον ἡμῖν ὂ ἡδὺ προσέβαλλεν· ἡδόντες δὲ sis, narcissis, hyacinthis, liliis, violis,
τῇ ὀδμῇ, καὶ χρηστὰ ἐκ μακρῶν πόνων ἐλπίσαντες, myrto, vel lauro redolere consueuit,
κατ' ὀλίγον ἤδη πλησίον talis nobis odor aspirauit, à quo deli-
τῆς νήσου ἐγιγνόμεθα. ἔνθα δὴ καὶ καθεω- niti, bonique aliquid longis ex labori-
ρῶμεν λιμένας τε πολλοὺς ἐπὶ πᾶσαν ἀ- bus sperantes, iam in insulam propè
κλύστους καὶ μεγάλους, ποταμούς τε λαμπρο- aduenieramus. Hîc & portus videmus
γεῖς ἐξιόντας ἠρέμα ἐς τὸν θάλατταν· ἔτι plurimos tranquillos, & magnos, niten-
δὲ λειμῶνας, καὶ ὕλας, καὶ ὄρεα μουσικὰ, D tiáque flumina leniter in mare prorum-
τὰ μὲν ὑπὲρ τῶν ἠόνων ἄδοντα, πολλὰ δὲ pere, pratáque & syluas, & canoras a-
καὶ ὑπὸ τῶν κλάδων. ἀὴρ δὲ κοῦφος καὶ ὗ- ues, partim quidem per littora canen-
πνους ἐπεπέχυτο τὴν χώραν· καὶ αὖραι δέ tes, multas autem super ramis. Aër
τινες ἡδεῖαι λαμπέουσαι, ἠρέμα τὴν ὕλην autem lenis ac placidè spirans regioni
διεσάλευον· ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κι- circumfundebatur. Hinc suaues quæ-
νυμένων, τερπνὰ καὶ συνεχῆ μέλη ἀπεσυ- dam auræ spirantes leniter syluam mo-
ρίζετο, ἐοικότα τοῖς ἐπ' ἐρημίας αὐλήμασι uebant, vt ex motis ramis dulces & per-
τῶν πλαγίων αὐλῶν. καὶ μὴν καὶ βοὴ σύμμικτος ἠκούετο, ὑ θορυβώδης, ἀλλ' οἵα γίνοιτ' petui cantus ederentur, similes iis qui in
ἂν ἐν συμποσίῳ, τῶν μὲν, αὐλουμένων, ἄλλων δὲ, ἐπαιωνιζόντων, ἐνίων δὲ, κρουομένων locis desertis obliquis fistulis reddi so-
πρὸς αὐλὸν, ἢ κιθάραν. τούτοις ἅπασι κηλούμενοι, κατήχθημεν. ὁρμίσαντες δὲ τὴν lent. At qui audiebatur vox quædam pro-
ναῦν ἀπεβαίνομεν, τὸν Σκίνδαρον ἐν αὐτῇ, καὶ δύο τῶν ἑταίρων ἀπολιπόντες. προσιόν- miscua nõ tumultuosa, sed qualis in con-
uiuio reddi posset, cùm quidam fistula ca-
nunt, alij probant, alij ad fistulam aut ci-
tharam saltãt. His illecti deferebamur in
portum: egressique nauem, Scintharum
in ea & ex sociis duos dimisimus. Proce-

dentes autem per florens quoddam pratum, in custodes incidimus ac ministros, qui nos roscis vinculis vincientes (id enim apud eos maximum est vinculum) ad principem adduxere: à quibus & per viam intelleximus eam esse Beatorum insulam, regnaréque in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem vbi adducti fuimus, stetimus in ordine iudicandorum quarto loco. Erat autem prima causa de Aiace Telamonio, an illi in heroum numero esse liceat, an non. Accusabatur autem quòd furiis actus seipsum necasset. Denique multo priùs habito sermone visum est Rhadamantho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indéque iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem causa amoris erat, Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, vtri illa cohabitare debeat. Et Rhadamanthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugij huius gratia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisque. Etenim Theseo ipsi alias esse mulieres, Amazonem, ac Minois filias. Tertia verò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginensem: visum est Alexandrum præcellere, eique sedes posita est apud Cyrum Persem primum. In quartam autem causam nos adducti sumus: & is quidem interrogauit, quidnam in causa esset quòd adhuc viui ad sacrum illum locum deuenissemus. Nos autem ex ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco summotis, secum diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Consederãt autem ei cùm alij multi, tum & Athenienſis Aristides, cognomento Iustus, cui vt placuit decreuit, vt daremus pœnas curiositatis & peregrinationis, postquam moreremur. Nunc verò præscripto tempore licere nobis in insula apud heroas versari, indéque abire. Præscripsit autem recessus terminum, non ampliùs quàm mensium septem. Hinc sua sponte defluentibus sertis à nobis, soluebamur, ac in vrbem adducebamur, ad Beatorum cõuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus verò smaragdo lapide cingitur.

τες δὲ ἀφ' λειμῶνος βαθυδοῶτος, ἐντυγχάνομεν τοῖς φρουροῖς, καὶ πλοίοις· οἱ δὲ δήσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις στεφάνοις, οὗτος γὰρ μέγιστος παρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν, ἀπῆγον ὡς τὸν ἄρχοντα· παρ' ὃν δὴ καὶ ὁδὸν ἠκούσαμεν, ὡς ἡ μὲν νῆσος εἴη τῶν Μακάρων τερπομένων, ἄρχοι δὲ ὁ Κρὴς Ραδάμανθυς· καὶ δὴ ἀναζέντες ὡς αὐτὸν, ἐν τάξει τῶν δικαζομένων ἕστημεν τέταρτοι. ἐῶ δὲ ἡ μὲν πρώτη δίκη, πρὸς Αἴαντος τὸν Τελαμῶνος, εἴτε χρὴ αὐτὸν συνεῖναι τοῖς ἥρωσιν, εἴτε καὶ μή· κατηγόρει δὲ αὐτοῦ, ὅτι μεμηνὼς, καὶ ἑαυτὸν ἀπεκτόνοι· τέλος δὲ, πολλῶν ῥηθέντων, ὁ Ραδάμανθυς ἀπεφαίνετο, νικᾶν μὲν αὐτὸν πόλλιον τῷ ἐλλεβόρῳ, προδεδωκέναι δὲ Ἱπποκράτει τῷ Κῴῳ ἰατρῷ ὕστερον δὲ σωφρονήσαντα, μετέχειν τοῦ συμποσίου. δευτέρα δὲ ἦν κρίσις ἐρωτική, Θησέως καὶ Μενελάου περὶ τῆς Ἑλένης ἀγωνιζομένων, ποτέρῳ αὐτῇ χρὴ συνοικεῖν. καὶ ὁ Ραδάμανθυς, ἐδίκασε Μενελάῳ συνεῖναι αὐτῇ, ἅτε καὶ τοσαῦτα πονήσαντι, καὶ κινδυνεύσαντι τοῦ γάμου ἕνεκεν· καὶ γὰρ αὐτῷ Θησεῖ καὶ ἄλλας εἶναι γυναῖκας, τήν τε Ἀμαζόνα, καὶ τὰς τοῦ Μίνωος θυγατέρας. τρίτη δ' ἐδικάσθη περὶ προεδρίας, Ἀλεξάνδρῳ τε τῷ Φιλίππου, καὶ Ἀννίβᾳ τῷ Καρχηδονίῳ. καὶ ἔδοξε προέχειν ὁ Ἀλέξανδρος, ᾧ θρόνος αὐτῷ ἐτέθη πλησίον Κύρου τοῦ Πέρσου, τοῦ πρώτου. τετάρτη δ' ἡμεῖς προεκρίθημεν· καὶ ὁ μὲν ἤρετο, τί παθόντες, ἔτι ζῶντες ἱεροῦ χωρίου ἐβαίνομεν· ἡμεῖς δὲ, πρώτα ἐξῆς διηγησάμεθα. οὕτω δὲ μεταπεισάμενος ἡμᾶς, ὅτι πολὺν χρόνον ἐσκέπτετο, καὶ τοῖς συνέδροις ἐκοινοῦτο περὶ ἡμῶν. συνήδρευον δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ Αἰακίδης ὁ δίκαιος, ὁ Ἀθηναῖος. ὡς δ' ἔδοξεν αὐτῷ, ἀπεφήνατο, τῆς μὲν πολυπραγμοσύνης καὶ τῆς ἀποδημίας, ἐπειδὴ ἀποθανούμεθα, δοῦναι τὰς δίκας, ὃ γὰρ νῦν, ῥηθὲν χρόνον μείναντας ἐν τῇ νήσῳ, καὶ συνδιαιτηθέντας τοῖς ἥρωσιν, ἀπελθεῖν. ἔπαξε γὰρ καὶ τὴν περιοδίαν τῆς ἀποδημίας, μὴ πλεῖον μηνῶν ἑπτά. τοιούτου ἀνθρώπων ἡμῖν τῶν τεφάνων περιῤῥυέντων, ἐλελύμεθα, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἠγόμεθα, εἰς ὃ τῶν Μακάρων συμπόσιον. αὐτὴ μὲν οὖν ἡ πόλις πᾶσα χρυσῆ, ὁ δὲ τεῖχος πεποίηται σμαραγδίνου.

πύλαι δὲ εἰσὶν ἑπτὰ πᾶσαι μονόξυλοι κινναμώμινοι. Ὁ μὲν τοῖ ἔδαφος τῆς πόλεως, καὶ ἡ ἐντὸς τῆ τείχεος γῆ, ἐλεφαντίνη. ναοὶ δὲ πάντων θεῶν, βηρύλλου λίθου ἐκ οδομημένοι· καὶ βωμοὶ ἐν αὐλαῖς μέγιστοι, μονόλιθοι, ἀμεθύστινοι, ἐφ' ὧν ποιοῦσι τὰς ἑκατόμβας. περὶ δὲ τὴν πόλιν, ῥεῖ ποταμὸς μύρου τῆ καλλίστου, ὁ πλάτος πηχέων ἑκατὸν βασιλικῶν, βάθος δὲ, ὥστε νῆα διήρη. λουτρὰ δέ ἐστιν αὐλαῖς, οἶκοι μεγάλοι, ὑάλινοι, τῶ κιναμώμω ἐγκαιόμενοι. αὐτὴ μὲν τοῖ ὕδατος, ἐν ταῖς πυέλοις δρόσος θερμὴ ἔστιν· ἐσθῆτι δὲ χρῶνται, ἀραχνίοις λεπτοῖς, πορφυρέοις. αὐλοὶ δὲ σώματα μὲν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἀναφεῖς, καὶ ἄψαυστοί εἰσι, μορφὴν δὲ καὶ ἰδέαν μόνον ἐμφαίνουσι· καὶ ἀσώματοι ὄντες, ὅμως οἷοί ἐσθσι, καὶ κινοῦνται, καὶ φθέγγονται, καὶ φωνὴν ἀφιᾶσι. καὶ ὅλως ἔοικε γυμνή τις ἡ ψυχὴ αὐτῶν περιπολᾶν, τὴν τοῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη. εἰ γοῦν μή ἅψαιτό τις, οὐκ ἂν ἐλέγξειε μὴ εἶναι σῶμα ὃ ὁρώμενον. εἰσὶ γὰρ ὥσπερ σκιαὶ ὀρθαί, οὐ μέλαιναι· γηράσκει δὲ οὐδείς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ, παραμένει· ὃ μὲν οὐδὲ νὺξ παρ' αὐτοῖς γίγνεται, οὐδ' ἡμέρα πάνυ λαμπρά· ἀλλὰ καθάπερ ὁ λυκαυγὴς ἤδη περὶ ἕω, μηδέπω ἀνατείλαντος ἡλίου, τοιοῦτον φῶς ἐπέχει τὴν γῆν. καὶ μὴν καὶ ὡρῶν μίαν ἴσασι τὸν ἐνιαυτόν· ἀεὶ γὰρ παρ' αὐτοῖς ἔαρ ἐστὶ, καὶ εἷς ἄνεμος πνεῖ ὁ Ζέφυρος· ἡ δὲ χώρα, πᾶσι μὲν ἄνθεσι, πᾶσι δὲ φυτοῖς ἡμέρεσι τε καὶ σικέρεσι τέθηλεν· αἱ μὲν γὰρ ἄμπελοι, δωδεκάφορεί εἰσι, καὶ κατὰ μῆνα ἕκαστον καρποφορέουσι· τὰς δὲ ῥοιὰς, καὶ τὰς μηλέας, καὶ τὴν ἄλλην ὀπώραν, ἐλέγον μὴ εἶναι τεσσαρεσκαιδεκάφορον· ἑνὸς γὰρ μηνὸς τῶ παρ' αὐτοῖς Μινῴου, δὶς καρποφορεῖν. αὐτὴ δὲ πυρὸν, οἱ στάχυες ἄρτοις ἑτοίμοις ἐπ' ἄκρου φύουσιν, ὥσπερ μύκητας. πηγαὶ δὲ περὶ τὴν πόλιν ὕδατος μὲν, πέντε, καὶ ἑξήκοντα, καὶ τετρακόσιοι, μέλιτος δ', ἄλλαι τοσαῦται, μύρου δ', πεντηκόσιαι, μικρότεραι μέντοι αὗται· καὶ ποταμοὶ γάλακτος ἑπτὰ, καὶ οἴνου ὀκτώ· ὃ δ' συμπόσιον, ἔξω τῆς πόλεως πεποίηται, ἐν τῷ Ἠλυσίῳ καλουμένῳ πεδίῳ· λειμὼν δέ ἐστι κάλλιστος, ἐν ᾧ αὐτὸν, ὕλη πάντοια, πυκνὴ, ὑπερκαίζουσα τοὺς καταφυομένους

A Portæ septem sunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia est, terra eburnea: omnium autem deorum templa, beryllo lapide constructa sunt, & altaria in eis maxima, vno è simplici lapide amethysto constant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem verò fluuius defluit vnguento optimo: huiúsque latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, vt commodè nare possis. Porrò ipsius balnea, domus magnæ sunt vitreæ, cinnamomo succensæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus seruatur. Vtuntur autem vestibus purpureis, tenuissimis aranearum telis. Hi corpora B non habent, sed & impalpabiles sunt, & absque carne. Formam autem & effigiem solam habent ac ostendunt. Incorporei tamen cùm sint, stant, mouentur, intelligunt, vocémque emittunt: omninóque videtur eorum anima nuda quædam circumuagari, corporis similitudine circundata. Si quis autem non tetigerit, non credet, quod videtur, non esse corpus. Sunt enim vt vmbræ rectæ, non nigræ. Senescit nemo, sed ea ætate qua se eò contulit, permanet. Denique C hîc haudquaquam est nox, neque dies admodum clara, sed quale crepusculum esse solet, iam aurora apparente ante orientem solem: talis lux terram habet: quare & vnum solum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver est, vnúsque ventus spirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus, omnibus manſuetis plantis & vmbrosis viret. Quę illic sunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & singulis mensibus vuas reddũt: mala verò granata ac malos, cæteráque poma terdecies ferre dicebant: nam mense qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum. Pro frumẽto verò spicę in summitate paratos panes emittunt, vt fungos. Fontes sunt per ciuitatem, aquę quidem, quinque & sexaginta ac trecenti: mellis verò alij totidem: vnguenti, quingenti: verùm & hi minores sunt: flumina lactis septem, & vini octo. Conuiuium autẽ celebratur extra ciuitatem in campo qui Elysius vocatur. Etenim pratum est pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum specie consitum, vmbram discumbentibus faciens: stra-

tum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferunt venti, præterquam quòd vinum non miſcent: ſiquidem eo non indigent: nam circum conuiuium arbores ſunt vitreæ magnæ, è micante vitro: harum fructus pocula ſunt omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, vnum ex illis vel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim vino replentur. Pro ſertis verò, luſciniæ canoræque volucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos ſuperuolant, aſpergúntque. Porrò vnguntur ad hunc modum: Denſæ nubes vnguentum combibentes è fontibus ac flumine, ſupráque conuiuium ſparſæ, ſenſim exprimentibus ventis, tenuiſſimum quiddam velut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis vacant. Canuntur autem in primis Homeri verſus, qui & ipſe adeſt, & cum illis conuiuatur, ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & virginibus: præſunt verò illis & concinunt Eunomus Locrus, & Arion Leſbius, & Anacreon, & Steſichorus: nam & hunc apud eos vidi, iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ij quieuerunt, ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint, iam tota ſylua reſonat, præſidentibus ventis. Hoc autem maximum ad lætitiam habent: fontes duo ſunt circa conuiuium, vnus quidem riſus, alter verò voluptatis. Ex horum ambobus in initio conuiuij omnes bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus viris quos apud eos vidi, dicere: Omnes quidem ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrenſem Aiacem: nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici: Barbarorum autem vtrunque Cyrum, Scythámque Anacharſim, & Thracem Zamolxim, Numámque Italicum, nécnon & Lacedæmonium Lycurgum, & Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filium cum Neſtore & Palamede nugantem:

A ἡ τροφὴν μὲν ἐκ τῶν ἀνθέων ὑποβέβλωται. ἀφθονοῦσαι δὲ καὶ ἀφθέγγοισιν ἕκαστα οἱ ἄνεμοι, πλὴν γε τοῦ οἰνοχοεῖν. τούτου γὰρ οὐδὲν δέονται, ἀλλ' ἔστι δένδρα τοῖς συμπόσιον ὑάλινα, μεγάλα, τῆς ἀφυγεστάτης ὑάλου· ὁ καρπὸς δ' ἔστι τούτων τῶν δένδρων, ποτήρια πάντοια καὶ κατασκευάς, καὶ τὰ μεγέθη. ἐπειδὰν οὖν πρίῃ τις εἰς τὸ συμπόσιον, τευχήσας ἓν ἢ καὶ δύο τῶν ἐκπωμάτων, παρατίθεται, καὶ ἂν αὐτίκα οἴνου πλήρη γίγνεται· οὕτω μὲν πίνουσιν. αὐτὰ δὲ τῶν στεφάνων, αἱ ἀηδόνες, καὶ τἆλλα τὰ μουσικὰ ὄρνεα, ἐκ τῶν πλη-

B σίον λειμώνων τοῖς στόμασιν αὐτολογοῦσα, κατανέφει ἀοιδαῖς μετ' ᾠδῆς ὑποπετόμενα, καὶ μικρὰ καὶ μυείζονται ὠδίν· νεφέλαι πυκναὶ ἀναπάσασαι μύρου ἐκ τῶν πηγῶν, καὶ τὸ πολὺ μέν, καὶ βραχὺ ἀπὸ τοῦ συμποσίου, ῥεῦμα τῶν ἀνέμων ἀποθλιβόντων, ὕσει λεπτόν, ὡς δρόσον· ὅτι δὲ τοῦ δείπνου, μουσικὴ τε, καὶ ᾠδαὶ χορεύουσιν· ᾄδεται δὲ αὐτοῖς τὰ Ὁμήρου ἔπη μάλιστα, καὶ αὐτὸς δὲ παρέστι, καὶ συναναπαύεται αὐτοῖς, ὑπὸ τὸν Ὀδυσσέα κατακείμενος. οἱ μὲν δὴ χοροί, ἐκ παίδων εἰσὶ,

C καὶ παρθένων· ἐξαρχοῦσι δέ, καὶ συνᾴδουσιν, Εὐνόμός τε ὁ Λοκρὸς, καὶ Ἀρίων ὁ Λέσβιος, καὶ Ἀνακρέων, καὶ Στησίχορος· καὶ γὰρ καὶ τοῦτον παρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην, ἤδη τῆς Ἑλένης αὐτῷ διηλλαγμένης. ἐπειδὰν δὲ ἥσυχοι παύσωνται ᾄδοντες, δεύτεροι χοροὶ παρέρχεται ἐκ κύκνων, καὶ χελιδόνων, καὶ ἀηδόνων· ἐπειδὰν δὲ καὶ ἧσυχοι ἄσωσι, τότε δὴ πᾶσα ἡ ὕλη ἐπαυλεῖ, τῶν ἀνέμων καταρχόντων. μέγιστον δὲ δὴ τοῖς βουλομένοις ἐκεῖ ἡδονῆς ἔχειν ἐστὶ πηγαί εἰσι δύο πε-

D ρὶ τὸ συμπόσιον, ἡ μὲν, γέλωτος, ἡ δὲ, ἡδονῆς· ἐκ τούτων ἑκατέρας, πρῶτοι μὲν ἀρχὴν τῆς βωμίας πίνουσι, καὶ τοὐπιὸν ἡδόμενοι, καὶ γελῶντες ἀφέρουσι. βούλομαι δὲ εἰπεῖν καὶ τῶν ὑπερήμερον οὓς τινας πρὸ αὐτοῖς ἐθεασάμην· πρῶτος μὲν τοὺς ἡμιθέους, καὶ τοὺς ὑπὸ Ἴλιον στρατεύσαντας, πλὴν γε δὴ τὸν Λοκρὸν Αἴαντος· ἔκφυον δὲ μόνον ἔφασκον ἐν τοῖς τῶν ἀσεβῶν χώροις κολάζεσθαι· βαρβάρων δὲ, Κύρους τε ἀμφοτέρους, καὶ τὸν Σκύθην Ἀνά-

χαρσιν, καὶ τὸν Θρᾷκα Ζάμολξιν, καὶ Νομᾶν τὸν Ἰταλιώτην, καὶ μὴν καὶ Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον, καὶ Φωκίωνα, καὶ Τέλλον, τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς σοφοὺς, πάντα Περιάνδρου· εἶδον δὲ καὶ Σωκράτην τὸν Σωφρονίσκου, ἀδολεσχοῦντα μετὰ Νέστορος, καὶ Παλαμήδους·

καὶ

περὶ δὲ αὐτὸν ἥσθη Υάκινθός τε ὁ Λακε- A circa quem Hyacinthus Lacedęmonius,
δαιμόνιος, καὶ ὁ Θεσπιεὺς Νάρκισσος, καὶ & Thespieus Narcissus, Hylas, aliique
Ὕλας, καὶ ἄλλοι καλοί. καί μοι ἐδόκει ἐρᾶν formosi. Videbatur autem Hyacinthum
τοῦ Υακίνθου· τὰ πολλὰ δ' οὖν ἐκεῖνον διή- amare, idque multis argumentis. Ferebatur
λεγχεν. ἐλέγετο δὲ χαλεπαίνειν αὐτῷ ὁ Ρα- autem illi succensere Rhadamanthum, & sæpenumero comminatum, si
δάμανθυς, καὶ ἠπειληκέναι πολλάκις ἐκ- pergeret ineptire, se illum ex insula eie-
βαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου, ἰὼ Φλυάρῃ, cturum, aut nisi omissa simulatione con-
καὶ μὴ θέλῃ ἀφεὶς τὸ εἰρωνεύεσθαι, βιώσχει- uiuaretur. Solus Plato non aderat, sed
σθαι· Πλάτων δὲ μόνος οὐ πρὸς ὦ, ἀλλ' ἐλέ- conditam à se ciuitatem habitare dice-
γετο καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ αἰαπλα- batur, vbi repub. & legibus quas tulerat,
σθείσῃ πόλει οἰκεῖν, χρώμενος τῇ πολιτείᾳ, vteretur. Porrò Aristippus & Epicurus
καὶ τοῖς νόμοις οἷς συνέγραψε, πολιτεύε- primi apud illos habebantur, cùm hila-
σθαι. οἱ μὴν τοι ἀμφ' Ἀρίστιππόν τε καὶ Ἐπί- B res essent, & læti, compotoréque suaui-
κουρον τὰ πρῶτα πρὸ αὐτῶν ἐφέροντο, ἡ- simi. Aderat & Phryx Æsopus, quo ho-
δεῖς τε ὄντες, καὶ κεχαρισμένοι, καὶ συμπο- mine pro morione vtuntur. Atqui Dio-
τικώτατοι. πρὸ δὲ καὶ Αἴσωπος ὁ Φρύξ. genes Sinopensis tantum à pristinis mo-
τούτῳ δὲ ὅσα καὶ γελωτοποιῷ ἔοικεν. Διο- ribus degenerauerat, vt Laidem mere-
γένης μὴν γε ὁ Σινωπεύς, τοσοῦτον μετέβα- tricem duceret vxorem, & subinde sur-
λε τοῦ ἤθους, ὥστε γῆμαι Λαΐδα τὴν ἑταί- geret, ac temulentus saltaret, debacha-
ραν, ὀρχεῖσθαί τε ὑπὸ μέθης πολλάκις retúrque. Stoicorum autem aderat ne-
αἰσχίμονον, καὶ παροινῆσαι. τῶν δὲ Στωϊκῶν, mo: nam adhuc illos rectum virtutis ver-
οὐδὲ πρὸ ὦ· ἔτι γὰρ ἐλέγοντο ἀναβαίνειν ticem ascendere aiebant. Quin & id de
τὸν τῆς ἀρετῆς ὄρθιον λόφον. ἠκούομεν δὲ καὶ Chrysippo audiuimus, illi non priùs fas
περὶ Χρυσίππου, ὅτι ὁ πρότερον αὐτῷ βδε- C esse vt insulam ingrederetur, quàm iam
λύσαι τῆς νήσου θέμις, πρὶν ὃ τέταρτον ἑ- quartò se elleboro purgaret. Academi-
αυτὸν ἐλλεβορίσῃ· τοῖς δὲ Ἀκαδημαϊκοῖς ἔλε- cos dicebant velle quidem venire, con-
γον ἐθέλειν μὲν ἐλθεῖν, ἐπέχειν δ' ἔτι, καὶ tinere se tamen, & adhuc considerare:
διασκέπτεσθαι· μηδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο πως neque enim satis adhuc capere num vs-
καταλαμβάνειν, εἰ καὶ νῆσός τις τοιαύτη ἐστίν. quam talis insula sit, nécne. Verùm,
ἄλλως τε, καὶ τὴν ὅτι τοῦ Ραδαμάνθυος, vt coniicio, Rhadamanthi iudicium
οἶμαι, κρίσιν ἐδεδοίκεσαν, ἅτε καὶ ὃ κριτή- haud dubiè metuerunt, vtpote qui fo-
ριον αὐτοὶ διηρηκότες. πολλοὺς δὲ αὐτῶν ἔφα- rum iudiciarium sustulerint. Quanquam
σκον ὁρμηθέντας, ἀκολουθεῖν τοῖς ἀφικνου- non paucos ex illis excitatos fama erat,
μένοις, ὑπὸ νωθείας δὲ ἀπολείπεσθαι, vt eos qui illuc præcesserant, subseque-
μὴ καταλαμβάνοντας, καὶ ἀναστρέφειν ἐκ rentur, verùm præ pigritia defecisse, ne-
μέσης τῆς ὁδοῦ· οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν ἀξιο- que potuisse assequi, sed è medio iti-
λογώτατοι τῶν παρόντων. ἡμῶσι δὲ μάλι- nere rediisse. Hi igitur inter eos qui
στα τὸν Ἀχιλλέα, καὶ μετ' αὐτὸν, Θησέα. aderant, erant maximè memorabiles.
περὶ δὲ συνουσίας καὶ ἀφροδισίων οὕτω Enimuero Achillem, & post illum The-
φρονοῦσι· μίσγονται μὲν ἀναφανδόν, πάν- seum in primis colunt. Quod verò ad
των ὁρώντων, καὶ γυναιξὶ, καὶ ἄρσεσι, καὶ coitum & Venerem pertinet, commi-
οὐδαμῶς τοῦτο αἰσχρὸν αὐτοῖς δοκεῖ· μόνος scentur fœminis simul & maribus palàm,
Σωκράτης διώμνυτο, ἢ μὴν καθαρῶς D & spectantibus omnibus, idque haud-
πλησιάζειν τοῖς νέοις. καὶ μὴν τοῦτό γε quaquam turpe arbitrantur. Solus verò
ὁ μὲν Υάκινθος, ἢ ὁ Νάρκισσος, ὡμολόγουν, Socrates deierabat, se innocenter cum
ἐψεύσθη· οἱ δὲ γυναῖκες εἰσὶ iuuenibus versari, & quidem cùm omnes
πᾶσαι κοιναὶ, καὶ οὐδεὶς φθονεῖ τῷ πλησίον, illum peierare scirent. Siquidem Hya-
ἀλλ' εἰσὶ τοῦτο μάλιστα Πλατωνικώτατοι· cinthus & Narcissus fatebantur, ille au-
tē negabat. Fœminæ sunt omnibus com-
munes, neque quisquam vicino inuidet;
sed sūt certè in hac re maximè Platonici.

Pueri quoque volentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autem duos aut tres totos dies veneram, cùm accederem Homerum poëtam: nam vtrique otium erat: & cùm alia multa, tum illud rogabam, cuias esset, dicens illud maximè apud nos ad hunc vsque diem esse in cõtrouersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam Chium, alij Smyrnæum, alij Colophonium eum arbitrantur, ipse verò se Babylonium esse aiebat: siquidem à ciuibus suis non Homerum, sed Tigranem vocatum fuisse: postea verò cùm apud Græcos obsidis officio functus esset, pristinam appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ij versus qui vulgo reiiciuntur, ab se conscripti essent, nécne. Ille autem omnes suos esse asseuerabat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grammatici frigidas ratiocinationes non potui non damnare. Vbi autem hæc abundè disseruit, iterum rogabam quamobrem ab ira, poëmatis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem venit, nihil studio agenti. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi volunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille verò negabat. Nam quòd cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui: videbam enim: quare non erat opus illum percontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, vbi illi vacare viderem. Cùm autem illum adirem, rogarémque, ipse contrà promptè ad omnia respondebat, maximè verò post causam quam vicit. Nam illum calumniæ Thersites accusauerat, quòd se in poësi conuitiis agitasset. Vicit autem Homerus causam, agente Vlysse. Aduênit & circa illa tempora Pythagoras Samius septies mutatus, qui in tot animalibus vixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars aurea: & visum est vt communi cum illis republica vteretur. Dubitabatur autem adhuc, vtrùm Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellandus esset. Empedocles verò (nam & ipse venit semielixus, & toto corpore excoctus) non receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore instabat certamen quod apud illos Thanatusia appellatur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theseus verò septimùm. Porrò quid in totũ actum sit, longum esset commemorare:

καὶ οἱ παῖδες δὲ πρόχειροι τοῖς βυλομένοις, οὐδὲν ἀντιλέγοντες. ὅπου δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας διελαλοῦμεν, καὶ παρῆν ἐγὼ Ὁμήρῳ τῷ ποιητῇ, σχολῆς οὔσης ἀμφοῖν, πάντα ἄλλα ἐπεσκαινόμουν, καὶ ὅθεν εἴη, λέγων τοῦτο μάλιστα πρὸ ἡμῶν εἰσέπιπτεν ζητεῖσθαι· ὁ δὲ, αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν· οἱ μὲν γὰρ, Χῖον, οἱ δὲ, Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ, Κολοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν. εἰ δέ τοι ἔλεγε Βαβυλώνιος, καὶ παρὰ γε τοῖς πολίταις, οὐχ Ὁμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης καλεῖσθαι· ὕστερον δὲ ὁμηρεύσας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλάξαι τὴν προσηγορίαν. ἔπι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετουμένων εἶχον ἐπερωτῶν, εἰ ἄρα ἐκεῖνα εἰσὶ γεγραμμένοι· καὶ ὃς ἔφασκε πρὸς ἑαυτὸν εἶναι). κατεγίνωσκον οὖν τὴν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικὴν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν· ἐπεὶ δὲ ταῦθ' ἱκανῶς ἀπεχείρητο, πάλιν αὐτὸν ἠρώτων, τί δήποτε ἀπὸ τῆς μηνίδος τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ εἶπεν ὃς, ὅτως ἐπελθὼν αὐτῷ, μηδὲν ὑποπτεύσαντι. ἐγὼ μὲν καὶτοι ἐπεθύμουν εἰδέναι, εἰ πρότερον ἔγραψε τὴν Ὀδύσσειαν τῆς Ἰλιάδος, ὡς πολλοί φασιν· ὁ δ', ἠρώτα· ὅτι μὲν γὰρ οὐδὲ τυφλὸς ἦν, ὃ καὶ αὐτὸ πρός αὐτοῦ λέγεσιν, αὐτίκα ἐπισάμην, ἑώρα γάρ, ὥστε οὐδὲ παύσασθαι ἐδόκουν· πολλάκις δ' ἐγὼ ἄλλοτε τοῦτο ἐποίουν, εἴ ποτε αὐτὸν σχολὴν ἄγοντα ἑώρων. πρόσθιον γὰρ αὖ τὴν ἐπεσκαινόμουν αὐτῷ, ὃς ὁ θυμὸς πολύτα ἀπεκρίνετο, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν δίκην, ὅπῃ σκέπτοιτο· ἦν γάρ τις γραφὴ κατ' αὐτοῦ ἀπενεγκαμένη ὕβρεως ὑπὸ Θερσίτου, ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσχωψε, καὶ ἐνίκησεν Ὁμηρος, Ὀδυσσέως συνηγορεύοντος. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους, ἀφίκετο καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἐπτάκις ἀλλαττεὶς, καὶ ἐν τοσούτοις ζῴοις βιοτεύσας, καὶ ἐκτελέσας τὰς ψυχῆς τὰς περιόδους· ἦν δὲ χρυσοῦς ὅλον τὸ δεξιὸν ἡμίτομον. καὶ ἐνεδόκει μὲν συμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς, ἐνεδοιάζετο δὲ ἔτι, πότερον, Πυθαγόραν ἢ Εὔφορβον αὐτὸν ὀνομάζειν χρή. ὁ μὲν τοι Ἐμπεδοκλῆς, ἦλθε μὲν καὶ οὗτος προσελθὼν, καὶ τὸ σῶμα ὅλον ὠμοβρυθὲς ἦν· μὲν προσεδέξατο γε, καίτοι πολλὰ ἱκετεύων. παρῃτοῦντο δὲ χρόνοι, ἐνέκειτο ὁ ἀγὼν, τὰ περὶ αὐτοῖς Θανατούσια. ἠγωνοθέτει δὲ Ἀχιλλεὺς ὁ πέμπτον, καὶ Θησεὺς ὁ ἕβδομον. τὰ μὲν ἄλλα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν

τὰ δὲ κεφάλαια τῶν πεπραγμένων διηγήσομαι. πάλαι μὲν οὖν ἐίκησε Κάρης ὁ ἀφ' Ἡρακλέους, Ὀδυσσέα περὶ τοῦ στεφάνου καταγωνισάμενος. πυγμὴ δὲ ἴση ἐγένετο Ἀρείῳ τε τῷ Αἰγυπτίῳ, ὃς ἐν Κορίνθῳ τέθαπται, καὶ Ἐπειῷ, ἀλλήλοις συμπεσόντων· παγκρατίου δὲ οὐ τίθενται ἆθλα πρὸ αὐλοῦ. τὸν μὲν οὖν δρόμον, ὃν ἐπὶ μέμνημαι τίς ἐίκησε. ποιητῇ δὲ, τῇ μὲν ἀληθείᾳ, πολὺ ἐνδεέστερος Ὅμηρος, ἐίκησε δ' ὅμως Ἡσίοδος. τὰ δ' ἆθλα ἦν ἅπασι στέφανος, πλεκεὶς ἐκ πτερῶν παωνίων. ἅρτι δὲ τοῦ ἀγῶνος συντετελεσμένου ἠγέλαντο οἱ ἐν τῷ χειρὶ τῶν ἀστικῶν κολαζόμενοι, διαρρήξαντες τὰ δεσμὰ, καὶ τῆς φρουρᾶς ὑπερφρονήσαντες, ἐλαυνόμενοι ὑπὸ πλείονος νήσου· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν, Φάλαριν τε τὸν Ἀκραγαντῖνον, καὶ Βούσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ Διομήδην τὸν Θρᾷκα, καὶ τοὺς περὶ Σκείρωνα, καὶ Πιτυοκάμπτην. ὡς δὲ ταῦτ' ἤκουσεν ὁ Ῥαδάμανθυς, ἐνόησεν ὑπὸ τῶν ἡρώων ὑπὸ τῆς νήσου· ἡγεῖτο δὲ Θησεύς τε καὶ Ἀχιλλεύς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ἤδη σωφρονῶν. καὶ συμμίξαντες, ἐμάχοντο, καὶ ἐίκησαν οἱ ἥρωες, Ἀχιλλέως τὰ πλάγια κατορθώσαντος· ἠείσυσε δὲ ὁ Σωκράτης ὑπὸ τῶν δεξιῶν τασθεὶς πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅτε ζῶν ὑπὸ Δηλίων ἐμάχετο· προσιόντων γὰρ τῶν πολεμίων, οὐκ ἔφυγε, καὶ ὁ πρόσωπον ἀτρεσὲς ἐπ' οἷς καὶ ὕστερον ἐξηρέθη αὐτῷ ἀριστεῖον, καλός τε καὶ μέγας στέφανος ἐν τῷ θεάτρῳ. ἔνθα συγκαλῶν τοὺς ἑτέρους, διελέγετο, Νεκρακαδημίαν τὸν τόπον προσαγορεύσας. συλλαβόντες οὖν τοὺς νενικημένους, καὶ δήσαντες, αὖθις ἀπέπεμψαν ἐπὶ μᾶλλον κολασθησομένους. ἔγραψε δὲ καὶ ταύτην τὴν μάχην Ὅμηρος, καὶ ἀπόντι μοι ἔδοσαν τὰ βιβλία κομίζειν τοῖς παρ' ἡμῖν αὐθαίροις· ἀλλ' ὕστερον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων ἀπωλέσαμεν. ἐγὼ δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος αὕτη, Νῦν δέ μοι ἔννεπε μοῦσα μάχην νεκύων ἡρώων. ὅτε δὴ οὖν κυάμους ἐψήσαντες, ὡς εἰώθεσαν ἐν τοῖς νόμοις, ἐπεδήλουν πόλεμον κατορθώσειν, εἰσιόντος τε τοῦ βουλευτηρίου, καὶ ἑορτὴν μεγίστην ἄγοντος· μόνος δὲ τούτων οὐ μετέσχε Πυθαγόρας, ἀλλ' ἄσιτος πόρρω ἐκαθέζετο, μυσαττόμενος τὴν κυαμοφαγίαν. ἤδη δὲ μικρῶν ἐξ ἀπελελυμένων, καὶ μεσούντων τὸν ἑβδομον, νεώτερα συνίστατο πράγματα. Κίνυρος γὰρ ὁ τοῦ Σκινθάρου παῖς,

A verùm ſummam ac capita rerum perſtringam. Lucta quidem vicit Carus, qui ab Hercule ſtabat, & pro corona cum Vlyſſe decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arij Ægyptij, qui Corinthi ſepultus eſt, & Epij, qui ſibi mutuò cõgreſſi erant. Nam apud eos pancratij nullum præmium proponitur. Porrò quis curſu vicerit, non ſatis memini. Ex poëtis, vt verè dicam, quanquam longè excelleret Homerus, vicit tamen Heſiodus. Præmia autem omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam abſoluto certamine nuntiatum eſt, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis vincu- B lis, & ſuperata cuſtodia, in inſulam irrumpere: eorum duces eſſe Phalaridem Agrigentinum, & Buſyridem Ægyptiũ, Diomedem Thracem, & Scironem, & Pityocampten. Vt verò hæc animaduertit Rhadamanthus, ſtatuit heroës in aciem ſuper littus. Ducebat autem exercitum Theſeus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam ad ſe reuerſus. Commixti ergo inter ſe pugnabant, vicerúntque heroës, Achille vel in primis rem ſtrenuè gerente. Fortiter ſe geſſit & Socrates in dextro cornu conſtitutus, multó- C que fortiùs, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hoſtibus haudquaquam fugit, ſed vultu intrepido conſtitit: quamobrem præmio donatus eſt, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis aliis diſſerebat: quem locũ Necracademiam appellauit. Comprehenſos igitur & colligatos eos qui victi fuerant, remiſerunt multo grauiùs puniẽdos. Eam autem pugnam ſcripſit & Homerus, & mihi abeũti libellos dedit ad noſtros homines deferendos. Verùm hos vnà cum reliquis poſtea amiſi. Erat poëmatis initium ferè in D hunc modum: Nunc mihi Muſa refer pugnam heroum extinctorum. Cùm igitur fabas coxiſſent, quemadmodum illis mos eſt vbi bello rem præclarè geſſerint, Epinicia celebrarunt, & feſtum ſolenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abſtinuit, & ieiunus procul deſidebat, abominatus fabarum eſum. Iam verò menſibus ſex exactis, ſeptimóque ad medium deducto, res nouæ ac inſperatæ exortæ ſunt. Nã Cinyrus Scinthari filius,

iam grandis & formosus, Helenam multo iam tempore deperibat: ipsa autem contrà manifestè adolescentem ad insaniam vsque redamabat. Siquidē in conuiuio subinde alter alteri annuebat, & præbibebat: solique ex cæteris surgentes in sylua deerrabant. Tandem præ amore & impatientia consilium cepit Cinyrus rapiendi Helenam. Illa verò hoc probabat, vt cederent, ac in vicinam quampiam ex insulis proficiscerentur, nimirum in Phello, aut Tyroëssam. Addiderunt & huic consilio coniuratos è meis comitibus tres audacissimos. Nā hęc patri non indicauerat: sciebat enim quòd ab illo acritet increparetur. Itaque cùm ipsis opportunum visum esset, facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduênit, (nam tum fortè non intereram, sed in conuiuio distertebam) illi clàm aliis correpta Helena, maturè se proripuerunt. Menelaus autem cùm circa medium noctis excitatus torum vacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiam Rhadamanthi profectus est. Porrò illucescente die aiebant exploratores nauem procul distantem apparere. Itaque Rhadamanthus, cùm quinquaginta heroës in nauem Asphodelinam, & ex integro & solido ligno constructam, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cùm magna alacritate remis incumberent, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cùm iam in lacteum Oceanum subirent, haud procul à Tyroëssa insula: tantum enim aberant vt elaberentur. Cùm igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaque flebat & erubescebat, operiebatúrque. Verùm Rhadamanthus habita priùs cum Cinyro diligenti quæstione, num & alij quippiam conscij fuissent: postquam vllum fuisse negauit, vinctum hominem ex pudēdis, & malua priùs bene cæsum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præscriptum tempus ex insula ablegare, data vnius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lacrymari, vtpote qui eiusmodi felicitate relicta rursus erraturus essem. At illi contrà consolabantur me, quòd futurum dicerent vt propediem ad se essem rediturus. Iámque mihi in futurum sedem & locum optimis quibusque vicinum ostendebāt. Ego verò accedens Rhadamanthum,

A μέγας τε ὢν, καὶ καλὸς, ἤρα πολλοῦ ἤδη χρόνου τῆς Ἑλένης, καὶ αὐτὴ δὲ οὐκ ἀφανῶς ἴσως, ὑπερμανῶς ἀγαπῶσα τὸν νεανίσκον. πολλάκις γοῦν καὶ διένευον ἀλλήλοις ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ προῆσαν, καὶ μόνοι ἐξανισάμενοι, ἐπλανῶντο περὶ τὴν ὕλην. καὶ δὴ καὶ ἔρωτος, καὶ ἀμηχανίας, ἐβουλεύσατο ὁ Κίνυρος ἁρπάσας τὴν Ἑλένην. ἐδόκει δὲ καὶ εἶναι ταῦτα, εἴγε θαι ἀπιόντας ἐς τινα τῶν ὑπεκειμένων νήσων, ἢ ἐς τὴν Φελλὼ, ἢ ἐς τὴν Τυρίαν. συνωμόσας δὲ πάλαι προσφιλήφεσθαι τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, τοὺς θρασυτάτους τῷ μύθῳ τοι πατεῖ, οὐκ ἐμιλύνετο ταῦτα. ἠπίστατο γὰρ αὐτὸ κολασθησόμενος. ὡς δὲ ἐδόκει αὖθις, ἐτέλουν τὴν ὑπόθεσιν. καὶ ἐπεὶ νὺξ ἐγένετο (ἐγὼ μὲν γὰρ πρῶτον, ἐτύγχανον γὰρ ἐν τῷ συμποσίῳ κεχειμενημένος·) οἱ μὲν λαθόντες τοὺς ἄλλους, ἀναλαβόντες τὴν Ἑλένην, ἐπὶ σφενδόνης ἀπήρθησαν. ὡς δὲ μεσονύκτιον ἀνεγέρθη ὁ Μενέλαος, ἐπεὶ ἔμαθε τὸν θάλαμον κενὸν τῆς γυναικὸς, ἐκάλει τε ἔξω, καὶ τὸν ἀδελφὸν προσκαλεῖται, ἅμα πρὸς τὰ βασίλεια τὰ Ῥαδαμάνθυος. ἡμέρας δ' ἐπιφαινούσης, ἔλεγον οἱ σκοποὶ καθορᾶν τὸν ναῦν, πολὺ ἀπέχουσαν· οὕτω δὴ ἐμβιβάσας ὁ Ῥαδάμανθυς πεντήκοντα τῶν ἡρώων εἰς ναῦν μονόξυλον, ἀσφοδελίνην, προσῆκεν ἀφεῖναι. οἱ δὲ, ὑπὸ προθυμίας ἐλαύνοντες πρὸς μεσημβρίαν καταλαμβάνουσιν αὐτοὺς, ἤδη ἐς τὴν γαλακτώδη Ὠκεανὸν ἐμβαίνοντας, πλησίον τῆς Τυρίας, μόλις ποτὲ τὸν ἦλθον διώκοντες. καὶ ἀναδησάμενοι τὴν ναῦν ῥόδινῃ σειρᾷ, κατέπλεον. ἡ μὲν οὖν Ἑλένη, ἐδάκρυέ τε, καὶ ἠρυθριᾶτο, καὶ ἀνεκαλύπτετο. τοὺς δὲ ἀμφὶ τὸν Κίνυρον ἀνακρίνας πρότερον ὁ Ῥαδάμανθυς, εἴ τινες καὶ ἄλλοι αὐτοῖς συνίσασιν, ὡς οὐδένα εἶπον, ἐκ τῆς αἰδοῦς δήσας, ἀπέπεμψεν ἐς τὰ τῶν ἀσεβῶν χώρον, μαλάχῃ πρότερον μαστιγωθέντας· ἐψηφίσατο δὲ καὶ ἡμᾶς ἐπιπροθέσμους ἐκπέμπειν ἐκ τῆς νήσου, τὸ ὀπίσω μιᾶς ἡμέρας μόνην ὑπομείναντας. ἐνθα δὴ ἐγὼ ἠνιώμην τε, καὶ ἐδάκρυον, οἷα ἔμελλον ἀγαθὰ καταλιπών, αὖθις πλανήσεσθαι. αὐτοὶ μὲν οὖν πρεμυθοῦντο λέγοντες, ὡς πολλῶν ἐτῶν ἀφίξεσθαι πάλιν πρὸς αὐτούς· καί μοι ἤδη θρόνον τε καὶ κλισίαν ἐς τοὐπίσω προεδείκνυον, πλησίον τοῦ ἀρίστου. ἐγὼ δὲ προσελθὼν τῷ Ῥαδαμάνθυϊ,

πολλὰ ἰκέτευον εἰπεῖν τὰ μέλλοντα, καὶ σαφῆ δεῖξαί μοι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἔφασκεν ἀφίξεσθαι μὲν ἐς πατρίδα, πολλὰ δὲ πρότερον πλανηθέντα, καὶ κινδυνώδεσι πάθεσι· τὸν δὲ χρόνον οὐκ ἔφη τῆς ἐπανόδου προσθεῖναι θέλησιν, ἀλλὰ δὴ καὶ δῆλος ἦν τὰς πλησίον νήσους (ἐφαίνοντο δὲ πέντε τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἄλλη ἕκτη πόρρωθεν) ταύτας μὲν οὖν ἔφασκε τὰς τῶν ἀσεβῶν, τὰς πλησίον, ἀφ' ὧν δὴ, ἔφη, ὁρᾷς ὁ πολὺ πῦρ καπνίζον. ἕκτη δὲ ἐκείνη τῶν ὀνείρων ἡ πόλις· μετ' αὐτὴν δέ, ἡ τῆς Καλυψοῦς νῆσος, ἀλλ' οὐδέπω σοι φαίνεται. ἐπειδὰν δὲ ταύτας παραπλεύσῃς, τότε δὴ ἀφίξῃ ἐς τὴν μεγάλην ἤπειρον τὴν ἑταιρίαν τῇ ὑφ' ἡμῶν κατοικουμένῃ. σὺ δὲ πολλὰ παθὼν, καὶ ποικίλα ἔθνη διελθὼν, καὶ ἀνθρώποις ἀμίκτοις ὁπλισθεὶς, χρόνῳ ποτὲ ἥξεις εἰς τὴν ἑτέραν ἤπειρον. τοσαῦτ' εἰπὼν καὶ ἀναπαύσας ἀπὸ τῆς γῆς μαλάχης ῥίζαν, ὤρεξέ μοι ταύτην, κελεύσας σὺν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις ταύτῃ χρῆσθαι. πρῆνες δὲ καὶ εἴ ποτε ἀφικοίμην ἐς τὴν δὲ τὴν γῆν, μήτε πῦρ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, μήτε θέρμους ἐσθίειν, μήτε παιδὶ ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη πλησιάζειν. τούτων γὰρ μεμνημένον, ἐλπίδας ἔχειν τῆς εἰς τὴν νῆσον ἀφίξεως. τότε μὲν οὖν ταῦτα τὸν πλοῦν προσεπυθόμην· καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, σιτιζόμην αὐτοῖς. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ἐλθὼν πρὸς Ὅμηρον τὸν ποιητὴν, ἐδεήθην αὐτὸν ποιῆσαί μοι δίστιχον ἐπίγραμμα. καὶ ὃς ἐποίησε, σήμαλλον βηρύλλου λίθου ἁρμόσας, ἐπέγραψα πρὸς τῷ λιμένι. ὃ δὲ ἐπίγραμμα, ἦν τοιόνδε·

Λουκιανὸς τάδε πάντα φίλος μακάρεσσι θεοῖσιν
Εἰδὼς τε, καὶ πάλιν ἦλθε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

μείνας δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τῇ ὑστεραίᾳ ἀνηγόμην, τῶν ἡρώων πάντων προπεμπόντων. ἔνθά μοι καὶ Ὀδυσσεὺς προσελθὼν, λάθρᾳ τὴν Πηνελόπης δίδωσιν ἐπιστολὴν εἰς Ὠγυγίαν τὴν νῆσον Καλυψοῖ κομίζειν. συνέπεμψε δέ μοι ὁ Ραδάμανθυς τὸν πορθμέα Ναύπλιον, ἵν' εἰ καταδεήμην ἐς τὰς νήσους, μηδεὶς ἡμᾶς συλλάβοι, ἅτε κατ' ἄλλην ἐμπορείαν πλέοντας. ἐπεὶ δὲ τὴν ὑώδη ἀέρα προσιόντες προεληλύθειμεν, αὐτίκα ἡμᾶς ὀδμὴ τις δεινὴ διεδέχετο, οἷ[illegible], ἀσφή-

A obnixè orabam, vt quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, verùm multis priùs erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem redi-turus, addere noluit, sed ostensis vicinis insulis, (apparebant autem numero quinque, & alia sexta longiùs) Hæ, inquit, adiacentes, sunt impiorum, in quibus vides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est insula, verùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi verò has præterna-uigaueris, tum deuenies in magnam il-B lam continentem, quæ è regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multásque gentes prætergressus, & inter Barbaros incultósque homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc vbi dixisset, euulsam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens vt hãc adorarem cùm in maximis periculis versarer. Admonuit autem, si vnquam in hanc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, néve lupinis vescerer, néve puero supra decem & octo annos nato congrederer: quorum si memor es-C sem, bene sperarem de reditu ad insulam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent, paraui: cúmque opportunum esset, cum illis cibum cepi: die deinde proxima accedens, Homerum orabam vt mihi duorum versuum epigramma conderet. Quod vbi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, sequenti proficiscebar, deducẽtibus heroibus. Hîc D & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt si ad insulas appelleremus, nemo nobis manum iniiceret, velut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi verò progressi odoratum aërem præterissemus, continuò nos teterrimus nescio quis odor excepit, velut bi-

tuminis & ſulphuris piciſve, cùm ſimul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabiliſque, velut ab exuſtis hominibus. Erat & aër obſcurus & caliginoſus, à quo diſtillabat ros quidam piceus. Quin & verberum ſtrepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa verò quam aſcendimus, talis erat. Tota in gyrum præceps eſt, & exuſta, cautibus & ſaxis aſpera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpinoſam & aculeis plenam ſemitam euaſimus, tranſiuimúſque regionis tetram fœditatem. Procedentes autem ad carceres, & ſupplicij locum, primum quidem loci naturam admirati ſumus. Siquidem vniuerſum ſolũ gladiis & mucronibus efflorebat, circum quod fluuij duo decurrebant, vnus cœno, alter verò ſanguine, & item alius intus igne, & quidem ingens & immenſus: fluebat autem velut aqua, & inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quorum aliquot torribus erant ſimiles, nonnulli verò minuſculi carbonibus ignitis, quos Lychniſcos vocabant. Aditus autem vnus erat, & perquam anguſtus. Ianitor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſſi tamen duce Nauplio, videbamus eos qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à pudendis pendêre. Addebant & ductores ſingulorum vitas, & cauſas ob quas ſupplicio afficerentur. Maxima verò omnium pœna eis imminebat, qui in vita quippiam ementiti eſſent, neque veritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias ille Cnidius, & Herodotus, & alij non pauci. Hos ergo cùm viderem, bono animo eſſe cœpi: nam nullius mendacij mihi conſcius eram. Itaque ad nauem maturè reuerſus, (neque enim tale ſpectaculum ferre ampliùs poteram) ſalutato Nauplio diſceſſi. Neque ita multum pòſt apparebat non procul ſomniorum inſula, obſcura illa, & vix viſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomniis aliquid ſimile: cedebat enim accedentibus nobis, & ſubterfugiebat, ac longiùs ſe ſubducebat. Cùm ergo tandem eam comprehendiſſemus, & in portum qui Somnus dicitur, delati eſſemus, prope eburneas portas, vbi ędes eſt Gallinaceo ſacra,

A τῶ, ἢ θείω, ἢ πίσσης, ἅμα καιομένων. ἢ κνίσα τῶ ὀπτωμένω, ἢ ἀφόρητος, ὡς ἀπ' ἀνθρώπων ὀπτωμένων. ἢ ὁ ἀὴρ ζοφερὸς ἢ ὁμιχλώδης, ἢ κατέσταζεν ἐκ αὐτῆ δρόσος πισσήεσσα· καὶ μέντοι καὶ μαστίγων φόβος ἠκούετο, ἢ οἰμωγὴ ἀνθρώπων πολλῶν. τ μὲν οὖν ἄλλαις ὐ προσέχομεν· ἧς δ' ἐπέβημεν, τοιάδε ἦν· κύκλῳ μὲν πᾶσα κρημνώδης, ἀπόξυρος, πέτραις ἢ τραχῶσι κατεσπλαγμένη, δένδρον ὂ θᾶμα ὕδωρ οὐδὲ ὀλίγον· ὑπερπηδήσαντες ὂ ὅμως τ τοὺς κρημνοὺς, προϊμεν διά τινος ἀκανθώδους, καὶ σκολόπων μεσῆς ἀπατηλοῦ, πολλὴν ἀμορφίαν τ χώρας ὀλιγωρίσαντες.

B ἐλθόντες ὂ ὅτι τ εἱρκτὴν, καὶ ὃ καλασιήριον, πρῶτα μὲ τ φύσιν τ τόπου ἐθαυμάζομεν. ὃ μὲ γὰ ἔδαφος αὐτὸ, μαχαίρας, καὶ σκληρὸν πᾶν ἐξηνθηκὸς, κύκλῳ ὂ, πλατεῖαι προσερρέον, ὁ μὲ, κορκόρου, ὁ δ' ὕτερος δὲ, αἵματος, ὁ δὲ ἔνδον, πυὸς, πολὺ μέγας ὅσος τ ἢ ἀθρόας· ἢ ἔρρει, ὡς περ ὕδωρ, καὶ ἐκυματοῦτο, ὡς περ θάλασσα, ἢ ἰχθῦς δὲ εἶχε πολλούς. τοὺς μὲ, θαλλοῖς προσεοικότας, τοὺς δὲ μικρούς, αὐθρακι πεπυρωμένοις. καλοῦσι δὲ αὐτοὺς λυχνίσκους. εἴσοδος δὲ μία, στενὴ λίαν πάντων· καὶ πυλωρὸς

C ἐφίστηκει Τίμων ὁ Ἀθηναῖος. παρελθόντες δὲ ὅμως, τῶ Ναυπλίου καθηγουμένου, ἐωρῶμεν κολαζομένους, πολλοὺς μὲ βασιλέας, πολλοὺς δὲ ἰδιώτας, ὧν ἐνίους καὶ ἐγνωρίζομεν. εἴδομεν δὲ ἢ τὸν Κίνυρον καπνῷ ὑποτυφόμενον, ἐκ τ αἰδοίων ἀπηρτημένον. προσετίθεσ δὲ οἱ προάγοντες ἢ τοῖς ἑκάστου βίους, ἢ τὰς αἰτίας, ἐφ' οἷς κολάζοιτο· ἢ μείζους ἁπασῶν τιμωρίας ὑπέμενον οἱ ψευσάμενοί τι περὶ τ βίον, ἢ οἱ μὴ παλιῶς συγγραφότες. ἐν οἷς καὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος ἦν, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ἄλλοι πολλοί. θαρσύνοντες οὖν ὁρῶν ἐγὼ, χρηστὰς εἶχον εἰς τοὐπίσω τὰς

D ἐλπίδας· οὐδὲν γὰ ἐμαυτῷ ψεῦδος εἰπόντι συνηπιστάμην. ταχέως οὖν ἀναστρέψας ὅπι ναῦν, ὡ γὰ ἐδυνάμην φέρειν τ ὄψιν, ἀσπασάμενος τ Ναύπλιον, ἀπέπεμψα· ἢ μετ' ὀλίγον, ἐφαίνετο πλησίον ἡ τ ὀνείρων νῆσος, ἀμυδρὰ, καὶ ἀσαφὴς ἰδεῖν· ἔπαθε δὲ καὶ αὐτὴ τοῖς ὀνείροις τι παρόμοιον· ὑπεχώρει γὰρ προσιοῦσιν ἡμῖν, καὶ ὑπέφυγε, καὶ πορρωτέρω ὑπεβαίνε. καταλαβόντες δὲ ποτε αὐτὴν, καὶ ἐσπλεύσαντες ἐς τὸν Ὕπνον λιμένα προσαγορευόμενον πλησίον τ πυλῶν τ ἐλεφαντίνων, ἔνθα τ Ἀλεκτρυόνος ἱερόν ἐστι,

περὶ δείλην ὀψίαν ἀποβαίνομεν. προελθόντες δ' ἐς τὴν πόλιν, πολλοὺς ὀνείρους ἐθεασάμεθα ποικίλους ἐνυπνιάσαντες. περὶ μὲν δὴ τοῦ βούλομαι περὶ τῆς πόλεως εἰπεῖν, ἐπεὶ μηδ' ἄλλῳ τινὶ μέχρι νῦν περὶ αὐτῆς. ὃς γὰρ καὶ μόνος ἐπεμνήσθη Ὁμήρου, οὐ πάνυ ἀκριβῶς συνέγραψε. κύκλῳ μὲν περὶ πᾶσαν αὐτὴν ὕλη ἀνέφυκε, τὰ δένδρα δ' ἐστὶ μήκωνες ὑψηλαί, καὶ μανδραγόραι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολύ τι πλῆθος νυκτερίδων· τοῦτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίγνεται ὄρνεον. ποταμὸς δ' ἀμφὶ ῥεῖ πλησίον, ὑπ' αὐτῶν καλούμενος Νυκτιπόρης, καὶ πηγαὶ δύο. περὶ μὲν τὰς πύλας· ὀνόματα καὶ ταύταις, τῇ μὲν, Νήγρετος, τῇ δ', Παννυχία· ὁ δ' περίβολος τῆς πόλεως, ὑψηλός τε, καὶ ποικίλος, Ἰριδι τῇ χροιᾷ ὁμοιότατος· πύλαι μέντοι ἔπεισιν, οὐ δύο, καθάπερ Ὅμηρος εἴρηκεν, ἀλλὰ τέτταρες, δύο μὲν πρὸς ὃ τῆς Βλακείας πεδίον ἀποβλέπουσαι, ἡ μὲν, σιδηρᾶ, ἡ δ', κεραμίνη πεποιημένη, καθ' ἃς ἐλέγετο ἐκπέμπειν αὐτῶν οἵ τε Φόβητορες, καὶ Φοντικοί, καὶ ἀπατηλοί· δύο δ', πρὸς τὸν λιμένα, καὶ τὴν θάλατταν· αἱ μὲν, κεραμίναι, αἱ δὲ, καθ' ἃς ἡμεῖς προήλθομεν ἐλεφάντιναι. εἰσιόντων δ' ἐς τὴν πόλιν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστὶ τὸ Νυκτῶον· σέβουσι γὰρ θεῶν ταύτην μάλιστα, καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα· ἐκείνῳ δὲ πλησίον τὸ λιμένος τὸ ἱερὸν πεποίηται. ἐν ἀριστερᾷ δ', τὰ τοῦ Ὑπνου βασίλεια. ἔστι γὰρ δὴ ἀρχὴ πρὸ αὐτῶν, σπήλαια δύο καὶ ὑπόγεια πεποιημένα, Ταραξίωνά τε τὸν Ματαιογήρως, καὶ Πλουτοκλέα τὸν Φαντασίωνος. ἐν μέσῃ δὲ τῇ ἀγορᾷ, πηγή ἐστιν, ᾗ καλοῦσι Καρεωτὶν· καὶ πλησίον ναοὶ δύο, Ἀπάτης, καὶ Ἀληθείας· ἔνθα καὶ τὸ ἀδυτόν ἐστιν αὐτῶν, καὶ τὸ μαντεῖον, ᾧ προφήτευεν Ἀντιφῶν, ὁ τῶν ὀνείρων ἐξεταστής, ταύτης προεστὼς τῆς τιμῆς. αὐτῶν μέντοι τῶν ὀνείρων, οὔτε φύσις, οὔτε ἰδέα ἡ αὐτή. ἀλλ' οἱ μέν, μακροί τε ἦσαν, καὶ καλοὶ, καὶ ἡδεῖς, οἱ δὲ, μικροὶ, καὶ ἄμορφοι. καὶ οἱ μέν, χρύσεοι, ὡς ἐδόκουν· οἱ δὲ, ταπεινοί τε, καὶ φυτελεῖς. ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ πτερωτοί τινες, καὶ τετρατώδεις, καὶ ἄλλοι, καθάπερ ἐς πομπὴν διεσκευασμένοι· οἱ μέν, ἐς βασιλέας, οἱ δ' ἐς θεοὺς, οἱ δ' ἐς ἄλλα τοιαῦτα διεσκευασμένοι. πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν, πάλαι πρὸ ἡμῶν ἑωρακότες. οἱ δὲ, καὶ προσῆσαν, καὶ ἠσπάζοντο, ὡς δὴ καὶ συνήθεις ὄντας ἀρχαίους.

A sub obscuram vesperam descendimus: cúmque in portam progressi fuissemus, somnia multa variáque videbamus. Verùm de ipsa ciuitate libet ante omnia commemorare, quoniam de ea nemo adhuc conscripsit: solus autem Homerus eius meminit, non ita accuratè exactéque descripsit. Circa hanc vndique circumiacet sylua. Arbores autem sunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna vis vespertilionum sedet. Sola enim hæc auis in ea insula nascitur. Flumen autẽ iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomẽ B est, vni quidem Negretus, alteri verò Pannychia. Ipsa autem ciuitatis mœnia alta sunt, variáque, iridis colore simillima. Enimuero portæ sunt, non duæ, vt voluit Homerus, sed quatuor. Nam duæ Mollitiei campum respiciunt, hæc quidem ferrea, illa verò testa constructa, per quas horrenda & sæua immitiáque somnia emitti aiebant. Duę verò alteræ ad portum & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas transiuimus, eburneæ. Ingressis autem ciuitatem ad dextram est templum Noctis. C Nam illam ex deis in primis colunt, & Gallinaceum, cui iuxta portum sacellum dedicatum est. Ad sinistram verò Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à se satrapis & præfectis constitutis, Taraxione Matæogenis, & Plutocle Phantasionis filio. In medio autem foro fons est quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impostvræ videlicet, & Veritatis: vbi & illorum est adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille somniorum histrio, hunc apud Somnum honorem sortitus. Somniorum autem neque natura neque forma eadem est. Nam quædam procera erant & D formosa, suauiáque: quædam verò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, vt videbantur, sordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monstrosa, alia velut in pompam instructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiusmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, vtpote ea quæ olim apud nos videramus. Quædam etiam nos accedebant, salutabántq; velut familiaria iam & domestica.

Quæ cùm nos excepissent, ac sopiuissent, A splendidè planè ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla in suam quemque patriam abduxêre, & domesticos ostendêre, rursúsque eadem die reduxêre. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes comessantésque apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingẽti fragore repentè edito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hîc ego primùm resignatis literis, quæ scripta erant, legebam. Erant autem ferè huiusmodi: VLYSSES CALYB PSO S. Nolim te ignorare, quòd vbi primũ abs te discessissem rate instaurata, postquam naufragium feciſsem, & vix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuissem, à quibus domum remissus fui, me multos vxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad voluptates suas: quos cùm omnes confeciſsem, tandem ipse à Telegono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in Beatorum sum insula, vehementer dolens ob relictam, qua apud te vsus sum, consuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quòd si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga ad te veniam. Et hęc quidem per literas significabantur: de nobis præterea vt hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsámque lanificio dantem operam. Postquam verò literas accepit, admisitque, primùm quidem abundè fleuit, tum nos ad hospitiũ inuitauit, splendidéque excepit, interim de Vlysse multa scisciatata, & Penelope cuiusmodi forma esset, num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea quibus potissimùm eam delectari cõiiciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem soluimus vehementiùs vento insurgẽte. Tandem post bidui tempestatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autẽ immanes sunt hi, feriq; qui ex vicinis insulis nauigantes infestant. At verò naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum lõgitudine.

καὶ ὑποδεξάμενοί τε ἡμᾶς, καὶ καταλοιμίσαμενοι, πολυτελῶς καὶ δαψιλῶς ἐξένισαν, πολλά τε ἄλλα ὑποδεχόμενοι μεγαλοπρεπῆ παρασκευάσαντες, καὶ ὑποσχόμενοι βασιλέας τε ποιήσειν, καὶ σατράπας· ἔνιοι δὲ καὶ ἀπῆγον ἡμᾶς ἐς τὰς πατρίδας, καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπεδείκνυον, καὶ αὖθημερὸν ἐπανῆγον. ἡμέρας μὲν οὖν τριάκοντα, καὶ ἴσας νύκτας παρ' αὐτοῖς ἐμείναμεν, κατευδόντες, διωχρύμενοι. ἔπειτα δὲ ἄφνω βροντῆς μεγάλης καταῤῥαγείσης, ἐξεφάνημεν, καὶ ἀναδοθέντες, αὐτῆθημεν ὑποπεπαύμενοι. τριταῖοι δ' ἐκεῖθεν τῇ Ὀγυγίᾳ νήσῳ προσῴκουμεν. ἀποβαίνομεν. προσέτερον δ' ἐγὼ λύσας τὴν ὑποτολὴν, ἀνεγίνωσκον τὰ γεγραμμένα. ἦν δ' τοιάδε· ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΛΥΨΟΙ χαίρειν. Ἰσθι με ὡς τὰ πρῶτα ἀξέπλουσα πρὸς σοῦ, πολὺ χρόνον κατασκευασάμενος, ναυαγίᾳ χρησάμενον, ἡ μόλις ὑπὸ Λευκοθέας διασωθέντα, εἰς τὴν τῶν Φαιάκων χώραν, ὑφ' ὧν εἰς τὴν οἰκίαν ἀποπεμφθείς, κατέλαβον πολλοὺς τῆς γυναικὸς μνηστῆρας, ἐν τοῖς ἡμετέροις τρυφῶντας, ἀποκτείνας δ' ἅπαντας, ὕστερον ὑπὸ Τηλεγόνου τοῦ ἐκ Κίρκης μοι γενομένου, ἀπῃρέθην. καὶ νῦν εἰμὶ ἐν τῇ Μακάρων νήσῳ, πολὺ μεγαλωστὶ πρὸς σὲ διαπτόμενος, ἡ τὴν ὑπὸ σοῦ προτεινομένην ἀθανασίαν. διὸ οὖν χαίρουσ λάβωμεν, ἀποδραὰς ἀφίξομαι πρὸς σέ. ταῦτα μὲν ἐδήλου ἡ ὑποτολή, ἡ δὲ ἡμᾶς, ὅπως ξενισθείημεν. ἐγὼ δὲ προελθὼν ὀλίγον ἀπὸ θαλάττης, εὗρον τὸ σπήλαιον τοιοῦτον, οἷ Ὅμηρος εἶπε, καὶ αὐτὴν τὴν ἀλφεσιβοιῶν δόμον· ὡς δὲ τὴν ὑποτολὴν ἔλαβε, καὶ ὑπεδέξατο, προῶτα μὲν, ὑπερπολὺ ἐδάκρυεν· ἔπειτα δ' προεκαλεῖτο ἡμᾶς ὅτι ξενίαν, καὶ εἰσία λαμπρὰ, καὶ δεῖπνα τοῦ Ὀδυσσέως ἐπιτηδείως ἔχοντα, καὶ δεῖπνα τῆς Πηνελόπης, οἷα εἰκὸς τὴν ὄψιν, καὶ εἰ σωφρονοίη, καθάπερ Ὀδυσσεὺς πάλαι δεῖπνα αὐτῆς ἐκόμπαζε. καὶ ἡμεῖς ταῦτα ἀπεκρινόμεθα, ὡς ὧν εἰκὸς ἡμᾶς ὑφηγήσασθαι αὐτῇ. τότε μὲν οὖν ἀπελθόντες ὅπι ναῦν, πλησίον τῆς νήσου ἐκοιμήθημεν. ἕωθεν δ' ἀναγόμεθα, σφοδρότερον κατιόντος τοῦ πνεύματος. καὶ δὴ χρόνον διάγοντες ἡμέρας δύο, τῇ τρίτῃ περιπίπτομεν τοῖς Κολοκυνθοπειρατῶν. ἀνδρες δὲ εἰσιν οὗτοι ἄγριοι, ἐκ τῶν πλησίον νήσων ληῃζόμενοι τοὺς τὰ πλοῖα. πλοῖα δ' ἔχουσι μέγιστα κολοκύνθινα, ὃ μῆκος πηχέων ἑξ-

1 πολλῶν τοῖς Κολοκυνθοπειρατῶν· ἀνδρες δὲ εἰσιν οὗτοι ἄγριοι, ἐκ τῶν πλησίον νήσων ληῃζόμενοι τοὺς τὰ πλοῖα. πλοῖα δ' ἔχουσι μέγιστα κολοκύνθινα, ὃ μῆκος πηχέων ἑξ-

ἐπειδὴ γὰρ ξηραν θῶσι, καὶ λελέπασται αὐτὴν, καὶ
ἐξήρτηται τῷ σικυοειδεῖ, ἐμπλέουσιν· ἰσοῖς
μὲν τοῖς χρώμενοι καλάμινοις, αὐτὶ δὲ τῆς ὀθόνης,
τῷ φύλλῳ τῆς κολοκύνθης. ὡς οὖν ἐπέβαλόντες ἦν
ἡμῖν, ἀπὸ δύο πλοίων ἐμάχοντο, καὶ πολ-
λοὺς κατετραυμάτιζον, βάλλοντες αὐτὶ λίθων,
τῷ σπέρματι τῆς κολοκυνθῶν. ἀλλ' ὡμάλλως δὴ
ὑπὸ μεσημβρίαν ναυμαχοῦντες ὡς
εἰδομεν κατόπιν τὴν Κολοκυνθοπειρατῶν,
ὡς πλέοντας τοὺς Καρυοναύτας· πολέμιοι
δ' ἦσαν ἀλλήλοις, ὡς ἔδοξαν. ὅπερ γὰρ καὶ ἐγέ-
νοντο αὐτοῖς ὑπόπτας, ἡμῖν μὲν ὀλιγω-
ρησαν, πρὸς ἀλλήλους δὲ ἐπ' ἐκείνους ἐναυμά-
χουν. ἡμεῖς δὲ τοσούτῳ ἐπαρθέντες τὴν ὁδὸ-
ν, ἐφυγομεν, ἀπολιπόντες αὐτοῖς μαχομέ-
νους, καὶ δῆλοι ἦσαν κρατήσοντες οἱ Καρυοναῦ-
ται, ἅτε καὶ πλείους (πέντε γὰρ εἶχον πληρώμα-
τα) καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων νεῶν μαχόμενοι· τὰ
γὰρ πλοῖα ἦν αὐτοῖς κελύφινα, καρύων ἡμίτο-
μα, κεκενωμένα, μέγεθος ἑκάστου ἡμιτόμου ἐς
μῆκος, ὀργυιὰς πεντεκαίδεκα. ἐπεὶ δὲ ἀπε-
κρύψαμεν αὐτοῖς, ἰωμεθά τε τοὺς τραυματίας,
καὶ τολοιπὸν ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς ὑπίπτομεν ἤδη,
ἀεί τινας ὑπεδυλας προσδεχόμενοι, μάτην.
ὅπω γοῦν δεδυκὼς ὁ ἥλιος, καὶ ἀπό τινος ἐρήμης
νήσου παρεπλέομεν ἡμῖν ὅσον εἴκοσιν ἄνδρες,
ὑπὲ δελφίνων μεγάλων ὀχούμενοι· λῃσταὶ καὶ
οὗτοι· καὶ οἱ δελφῖνες αὐτοῖς ἔφερον ἀσφαλῶς, καὶ
ἀναπηδῶντες, ἐχρεμέτιζον, ὥσπερ ἵπποι. ἐπεὶ
δὲ πλησίον ἦσαν, διῃρέθησαν οἱ μὲν, ἔνθεν, οἱ δὲ,
ἔνθεν, ἔβαλλον ἡμᾶς σπιλάις ξηραῖς, καὶ ὀφθαλ-
μοῖς καρκίνων. βαλλόντων δὲ ἡμῶν, καὶ ἀκοντι-
ζόντων, οὐκέτι ὑπεμειναν, ἀλλὰ πεφεύγοντες
οἱ πολλοὶ αὐτῶν, παρὰ τὴν νῆσον κατέφυγον.
περὶ δὲ μεσονύκτιον, γαλήνης οὔσης, ἐλάθο-
μεν παροπλίσαντες Ἀλκυόνος κλωιὰ παμ-
μεγέθη. σταδίων που ἑξήκοντα ἦν αὐτῇ ὁ πε-
ρίμετρον· ἐπέπλει δὲ ἡ Ἀλκυών, τὰ ὠὰ θάλ-
πουσα, καὶ πολὺ μείων τῆς καλιᾶς· καὶ δὴ ἀνα-
πταμένη, μικρὸν μὲν κατέδυσε τὴν ναῦν τῷ
ἀέρματι τῶν πτερῶν. ὑπῆλτο γοῦν φεύγουσα, γε-
γόν τινα φωνὴν παρεμιεμένη. ὑπεδυμεν δὲ ἡ-
μεῖς, ἡμέρας ἤδη ὑποφαινούσης, ἐθεώμεθα τὴν
καλιὰν, σχεδία μεγάλη προσεοικυῖαν, ἐκ δέν-
δρων συμπεφορημένην. ἐπῆν δὲ καὶ ὠὰ πεντα-
κόσια, ἕκαστον αὐτῶν Χίᾳ πίθῳ παρὰ πλησίον

A Nam vbi exaruerint, excauata vna, & medulla illius egesta, nauigant: siquidem malis arundineis vtuntur, & pro velo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures sauciabant, vice lapidum cucurbitarum grana iaculati: vt plurimum enim comminus depugnabant. Circa meridiem verò à tergo Colocynthopiratarum videmus adnauigare Caryonautas: erant autem inter se hostes, vt postea declararuerunt. Nam vt eos adesse sensertunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato velo,
B illisque pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifestò autem videbantur superiores futuri Caryonautæ, vtpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnabántque nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excauatóque: magnitudo autem putaminis cuiusque in longum decem & quinque cubitos protendebatur. Vbi verò ab his subducti fuimus, eos qui saucij fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueniri: neque id quidem immeritò.
C Nondum enim occiderat sol, cùm ab insula quadam deserta circiter viginti viri delphinibus prægrandibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cùm autem iam propè adstarent hinc atque hinc diuisi, nos aridis sepiis, & cancrorum oculis feriebant. Verùm cùm nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum saucia,
D ad insulam confugerunt. Circa mediam verò noctem cùm tranquillum esset mare, non aduertentes, in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, fouebátque oua, nido haud multo maior: quæ cùm auolaret, parum abfuit quin alarum vento nauem submergeret: fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui similem ex arboribus congestum. Inerant autem & oua, quorum vnumquodq; Chio dolio erat capacius.

Atquí & pulli iam intus conſpicie-
bantur, & crocitabant. Cùm igitur vnum ex
ouis ſecuribus præcidiſſemus, pullum im-
plumem viginti vulturibus ampliorem
eduximus. Vbi verò propè ducentis ſta-
diis à nido digreſſi fuimus, mira & inuſi-
tata prodigia nobis obuenêre. Nam quí
in prora erat cheniſcus, ſubitò alas emi-
ſit, & exclamauit. Porrò gubernator
Scintharus cùm iam caluus eſſet, capil-
los produxit, & quod eſt omnium inuſi-
tatiſſimum, ipſe malus nauis germinauit,
& ramos propagauit, atque in vertice
fructum edidit. Erant autem eius fructus
fici, & vuæ permagnæ, necdum ſatis ma-
turæ. Hæc poſteaquam vidimus, non in-
iuria turbati ſumus, deos precati vt por-
tentoſam viſionem auerterent. Nondum
autem quingentis ſtadiis proceſſeramus,
cùm videremus ſyluam magnam & fron-
doſam pinis & cupreſſis. Nos autem ar-
bitrabamur continentem eſſe, verùm e-
rat gurges, cui fundus non erat, arbori-
bus quæ radices non haberent, totus cõ-
ſitus. Ipſæ tamen arbores immobiles ſta-
bant ac erectæ, ac ſi ſupernatarent. Cùm
ergo acceſſiſſemus propius, & totam rem
animaduertiſſemus, dubitabamus quid-
nam fieri conueniret. Nam per arbores
nauigare haud facile erat, quòd denſæ ac
contiguæ eſſent: neque reuerti facile vi-
debatur. Itaque aſcendens in altiſſimam
arborem, contemplabar quomodo ſe ha-
berent quæ ſequerentur, atque ſyluam
video ſupra quinquaginta ſtadia aut pau-
lo pauciora porrectam, aliúmque vidi
Oceanum ſuccedere. Tum ibi viſum eſt
nobis nauem in arborum frondes, (erant
enim denſæ) &, ſi fieri poſſet, in aliud ma-
re transferre: quod & fecimus. Nam nau-
em magno fune colligauimus, ac in ar-
bores conſcendimus, eámque ægrè in al-
tum eduximus: quam cùm ſuper ramis
demiſiſſemus, explicatis velis velut in
mari vento impellẽte nauigabamus. Hîc
& mihi Antimachi poëtæ verſus in men-
tem venit: Nam & quodam loco ille ait:

*Antima-
chus.*

Is qui ſyluoſum tentant per cærula curſum.

Superata tamen aliquando ſylua ad aquã
deuenimus, vbi demiſſa naui per purã &
limpidam aquam nauigabamus, donec
ad hiatum quendam magnum qui aqua
hinc atque hinc diuiſa cõtigerat, perue-
nimus, quemadmodũ in terra à terræmo-
tu nonnunquã voragines fieri videmus.

A ἐον. ἤδη μὴν τοὶ καὶ οἱ νεοττοὶ ἔνδοθεν ἐφαίνοντο, καὶ
ἐκρώζον. πελέκεσι γοῦν διακόψαντες ἐς τὸν
ὠὸν, νεοττὸν ἀπώλεσαν ὀξυκεφαλάμυν, εἴκοσι
γυπῶν ἀδρότερον· ἐπεὶ δὲ πλέοντες ἀπέχο-
μὲν τῆς καλιᾶς ὅσον σταδίους διακοσίους, τέρα-
τα ἡμῖν μεγάλα καὶ θαυμάσια ἐπεσήμηνεν·
ὅ,τε γὰρ ἐν τῇ πρύμνῃ χλωίσκος ἄφνω ἐπῆλε-
ρύξατο, καὶ ἀνεβόησε· καὶ ὁ κυβερνήτης Σκίνθα-
ρος φαλακρὸς ἤδη ὤν, ἀνεκόμησε· καὶ ὃ πρώ-
των ἤδη παραδοξότατον, ὁ γὰρ ἱστὸς τῆς νεὼς ἐξ-
εβλάστησε, καὶ κλάδους ἀνέφυσε, καὶ ἐπ' ἄκρῳ
σκαφοφόρησεν, ὁ δὴ καιρὸς, ἰῷ σῦκα καὶ σα-
B φυλαὶ μεγάλαι, ὕπω πέπειροι. ταῦτ' ἰδόντες,
ὡς ὤεικὸς, ἐπαρεχθημὲν, καὶ ἠυχόμθα τοῖς
θεοῖς ἀποτρέψαι ὃ ἀλλόκοτον ὦ φαντάσμα-
τος. ὕπω δὲ πεντακοσίους σταδίους διελθόντες, εἰ-
δομὲν ὕλλῳ μεγίστην, καὶ λάσιον, πιτύων καὶ κυ-
παρίττων. καὶ ἡμεῖς μὲν εἰκάσαμὲν ἤπειρον εἶ-
τὸ δὲ ἰῷ πέλαγος ἄβυσσον, δρίζοις δένδροις
καθαφυτευόμενον. εἰσῆκει δὲ τὰ δένδρα ὅμως
ἀκίνητα, ὀρθὰ, καθάπερ ὅτι πλέοντα. πλη-
σιάσαντες δ' οὖν, καὶ ὃ πρῶ κατιδόντες,
C ἐν ἀπόρῳ εἰχόμθα τί χρὴ δρᾶν· ὅτε γὰρ ἀφ'
τῶν δένδρων πλεῖν δυνατὸν ἰῷ· πυκνὰ γὰρ, καὶ
παρεσεχῆ ἀλλήλοις ἦν, ὅτ' ἀναστρέφειν ῥᾴδιον
ἐδόκει. ἐγὼ δ' ἀνῄθων ὅτι ὃ μέγιστον δένδρον,
ἀπεσκόπουν τὰ ἐπ' ἐκεῖνα ὅπως ἔχοι, καὶ ἑώ-
ρων ὅτι σταδίους μὲν πεντήκοντα ἢ ὀλίγῳ
πλείους, τὴν ὕλλαν ὄσαν· ἔπειτα δὲ αὖθις ἕτε-
ρον ὠκεανὸν ἐκδεχόμθον. καὶ δὴ ἐδόκει ἡμῖν
ἀναδεμθέντας τὴν ναῦν ὅτι τὴν κόμην τῶν δέν-
δρων, πυκνὴν γὰρ ἰῷ, διορυχάσαντας, εἰ δυναί-
μθα, ἐς τὸ ἕτερον θάλατταν, καὶ ὅπως ἐποιοῦ-
μὲν. ἐκδήσαντες γὰρ αὐτὴν κάλῳ μεγάλῳ, καὶ
ἀνελθόντες ὅτι τὰ δένδρα, μόλις ἀνεμησάμε-
θα. ἑστῶτες ὅτι τῶν κλάδων, πετάσαντές τε
D τὰ ἱστία, καθάπερ ἐν θαλάττῃ ἐπλέομὲν, τῷ
ἀνέμῳ παρεφθούμτος ὑπισυρόμθοι· ἔνθά με
καὶ ὃ Ἀντιμάχου τὸ ποιητοῦ ἔπος εἰσῆλθε. φη-
σὶ γάρ που κάκεῖνος, Τοῖσιν δ' ὑλήεντα διαπλόον ἐρχομένοισι. διελθόντες δ' ὅμως τὴν
ὕλλαν, ἀφικόμθα παρὰ ὕδωρ, καὶ πάλιν ὁ-
μοίως καταθέντες τὴν ναῦν, ἐπλέομὲν διὰ
καθαροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος, ἄχρι δὴ ἐπέ-
στημὲν χάσματι μεγάλῳ ἐκ τοῦ ὕδατος διεσῶ-
τος γεγενημένῳ, καθάπερ ἐν τῇ γῇ πολλάκις ἑωρῶμὲν ὑπὸ σεισμῶν γιγνόμενα διαχωρήματα.

ἡ μὲν οὖν ναῦς, καθελόντων ἡμῶν τὰ ἱστία, ῥᾳδίως ἔσχε, πρὸ ὀλίγου ἐλλοῦσα κατενεχθῆναι. περισκύψαντες δὲ ἡμεῖς, εἴδομεν βάθος ὅσον σταδίων χιλίων, μάλα φοβερόν, καὶ παραδόξον· εἰσήκει γὰρ τὸ ὕδωρ ὥσπερ μεμερισμένον· περιβλέποντες δὲ κατὰ δεξιὰ, ὁρῶμεν πόρρωθεν τάφρον ἐπιζευγμένην ὕδατος, συναπτούσης τὰ πελάγη καὶ τὴν ὑπερφάλαν, καὶ τῆς ἑτέρας θαλάττης ἐς τὴν ἑτέραν ῥεούσης. προσελάσαντες οὖν τὴν χώραν, κατ' ὀλίγον προὐβαίνομεν, καὶ μετὰ πολλῆς εὐλαβείας ἐπῃόμεν, ὅπως μὴ προσδοκήσαντες. τοιούτου δὲν ἡμᾶς ὑπεδέχετο πέλαγός τε προσιὸν, καὶ νῆσος ἡ μεγάλη, ἀπροσίτους συνοικοῦσα· ἐνέμοντο δὲ αὐτὴν ἄνθρωποι ἄγριοι, Βουκέφαλοι, κέρατα ἔχοντες, οἵ περ ἡμῖν τὸν Μινώταυρον αἰεὶ πλάττουσιν. ἀποβάντες δὲ, προσῄειμεν ὑδροῦσόμενοι, καίτοι καὶ σιτία λαφύσσοντες, εἴπου δυναίμεθα· οὐκ ἔτι γὰρ εἴχομεν. ἐς ὕδωρ μὲν αὐτοῦ πλησίον ἤλθομεν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐφαίνετο, πλὴν μυκηθμὸς πολὺς ἐκ πόρρωθεν ἠκούετο· δόξαντες οὖν ἀγέλην εἶναι βοῶν, κατ' ὀλίγον προχωροῦμεν, ἐπέσημεν τοῖς ἀνθρώποις· οἱ δὲ, ἰδόντες ἡμᾶς, ἐδίωκον, καὶ πρῶτα μὲν τὴν ἑταίραν λαμβάνουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πρὸς τὴν θάλατταν καταφυγόντες, εἶτα μόνοι πάντες ὁπλισάμενοι (ἐδόκει γὰρ ἡμῖν ἀτιμωρήτοις προϊδεῖν τοῖς φίλοις) ἐμπίπτομεν τοῖς Βουκεφάλοις, τὰ κρέα τῶν ἀνῃρημένων διαιρουμένοις· φοβήσαντες δὲ πάντας, ἐδιώκομεν, καὶ κλείνομέν γε ὅσον πεντήκοντα, καὶ ζωντας αὐτῶν δύο λαμβάνομεν, ἐς αὖθις ὀπίσω ἀνασῳζόμενοι, οἷς αἰχμαλώτους ἔχοντες. σιτίον μὲν οὐδὲν ἤυρομεν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, πρήνεον ἀποσφάττειν τοὺς προσληφθέντας· ἐγὼ δ', οὐκ ἐδοκίμαζον, ἀλλὰ δήσας, ἐφύλαττον αὐτοῖς, ἄχρι δὴ ἀφίκοντο πρὸς τὰ Βουκεφάλων πρόσωπα, ἀπαιτοῦντες ὅτι λύσις τοῖς συνειλημμένοις· σημαίνομεν γὰρ αὐτῶν ἀριθμούντων, καὶ γοερόν τι μυκωμένων, ὥσπερ ἱκετευόντων. τὰ λύτρα δ' ἦν τυρὸς πολλοὶ, καὶ ἰχθῦς ξηροὶ, καὶ κρόμμυα, καὶ ἔλαφοι τέτταρες, πρὸς ἑκάστη πόδας ἔχουσα, δύο μὲν τοῖς ὄπισθεν, οἱ δὲ πρόσω, ἐς ἓνα συμπεφυκέναι. ὅτε τούτοις ἀποδόντες τοὺς σημαλημμένους, καὶ μίαν ἡμέραν ὑπομείναντες, αὐτηδὴ μὲν, ἤδη δ' ἰχθύες τε ἡμῖν ἐφαίνοντο, καὶ ὄρνεα πρεπέτετο,

A Nauis autem mox detractis velis facilè constitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos prospicientes videmus voraginem perquam horrendam & incredibilem, ad mille ferè stadia patêre. nam aqua velut verinque diuisa stabat. Circunspicientes autem ad dextram, videmus procul põtem extructum, aqua duo maria iungente, quantum ad superficiem attinet, & ex alio mare in aliud defluente. Incumbentes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spem traiecimus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, insulâque non magna, ad quam faci-
B lis erat accessus. Hanc autem incolebãt Bucephali homines feri ac agrestes, cornutíque, cuiusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. Descendentes igitur ibamus aquatum, &, si vsquam fieri posset, commeatum comparaturi: iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, nisi fortasse quòd mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boum esse gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi vbi nos viderunt, mox insectati
C sunt, & tres è comitum numero ceperũt, reliqui verò ad mare confugimus. Hinc nos vnà omnes armis instructi (neque enim socios inultos negligere consilium erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorum carnes inter se diuidebãt. Terrefactos igitur ad vnum persequuti sumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis, duobus viuis: ac iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum trahentes. Porro commeatus nihil offendimus: quare nonnulli suadebant vt captiui iugularentur. at mihi non probabatur, verùm vinctos seruaui, donec legati à Bucephalis repeterẽt redimerẽntque captiuos. Intelligebamus autem
D eos ex nutibus, & tristi quodam mugitu quem edebant, velut supplicantes. Erat autem redemptionis pretium, multi casei, & sicci pisces, & cepe cum ceruis quatuor, quorum vnicuique tres duntaxat essent pedes: duo quidem in parte posteriore: nam qui in anteriore erãt, in vnum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, vnum tantùm diem commorati, recessimus. Iam inde nobis pisces apparebant, & aues præteruolabant:

& eiuſmodi alia quæ terræ vicinæ ſigna ſolent eſſe, occurrebant. Neque verò multo pòſt homines vidimus, qui nouo & inſolito more arte nautica vterentur. Ipſi enim ſimul & nautæ & naues erant. Libet autem nauigationis modum indicare. Reſupinati ſuper aquam iacebant, erectis in altum pudendis: nam illa grandia ferunt: ex illis linteum extendebant, & manibus pedem tenebant, ac incidente vento nauigabant. Poſt hos & alij ſuberibus inſidentes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabántque, alij præcedentes ſubera trahebant. Hi nulla nos iniuria affecere, neque fugerunt, ſed intrepidè & pacatè vehebantur, nauis noſtræ figuram admirati, & vndique circunſpectantes. Sub veſperam autem appulimus ad inſulam non admodum magnam, quæ, vt arbitrabamur, à mulieribus Græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos acceſſerunt, & exceperunt, ſalutarúntque, meretriciè admodum comptæ ornatæque, ac formoſæ omnes & iuuenculæ, talares tunicas ſecum trahentes. Inſulæ quidem nomen erat Cabaluſa: ciuitatis verò Hydamardia. Suſceperunt itaque nos mulieres, & ſecum quemque ſingulæ abduxerunt, ac hoſpitem fecerunt. Ego verò cunctabundus ſubſtiti: nihil enim fauſti ominabar: circunſpiciénſque diligentiùs, video multorum hominum oſſa & caluas paſſim iacere. Vt autem clamorem ſuſcitarem, & ſocios conuocarem, ac ad arma proſilirem, non placuit: verùm accepta in manus malua, enixè orabam eam, vt ex præſentibus malis euaderem: ac paulo pòſt cùm miniſtraret hoſpita, vidi non mulieris crura, ſed vngulas aſini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & vinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etſi inuita, faſſa eſt tamen ſe mulieres eſſe marinas, quæ Onoſceleæ appellantur, veſcique peregrinis hoſpitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes, dormientes inuadimus. Hæc poſtquam audiſſem ego, illam quidem vinctam reliqui, verùm ſupra tectum aſcendi ipſe, & vociferabar, comitéſque conuocabam. Qui vbi conueniſſent, illis totam rem indicabam, & oſſa oſtendebam, atque intrò ad vinctam ducebam. At illa protinus in aquam verſa eſt, & euanuit: ego verò experiri volēs, gladium in aquā condidi, illáque mox ſanguis effecta eſt.

A ἡ δὴ ἅ ὁπόσα γῆς πλησίον ὕσης σημεῖα φαίνεσθαι μετ' ὀλίγον ἦν, ἡ αὐθράς εἰδόμην καινῷ ἔργῳ ναυτιλίας χρωμένους· αὐτοὶ γὰρ καὶ ναῦται καὶ νῆες ἦσαν. λέξω δὲ τὸν ἔκπλουν· ὕπτιοι κείμενοι ὅπερ τὸ ὕδατος, ὀρθώσαντες τὰ αἰδοῖα, μεγάλα γὰρ φέρουσιν, ἐξ αὐτῶν ὀθόνιον πεπασμένοι, καὶ τὸ χεροὶ τοὺς ποδεῶνας κατέχοντες, ἐμπίπλωντος δὲ αὐέμου, ἔπλεον· ἄλλοι δὲ μετὰ τούτους, ὅπερ φελλοὶ καὶ θήμενοι, ζεύξαντες δύο δελφῖνας, ἤλαυνόν τε, καὶ ἡνιόχευον· οἱ δὲ προϊόντες, ἐπεσύροντο τοὺς φλοιοὺς ὅπερ ἡμᾶς ὅτε ἠδίκουν, ὅτε ἔφυγον, ἀλλ' ἤ-

B λαυνον ἀδεῶς τε, καὶ εἰρηνικῶς, ὃ εἶδος δὲ ἡμετέρου πλοίου θαυμάζοντες, καὶ πόθεν προσχοῦντες. ἑσπέρας δὲ ἤδη προσήλθομεν νήσῳ μεγάλῃ· κατῳκεῖτο δὲ αὕτη ὑπὸ γυναικῶν ὡς ἐνομίζομεν, Ἑλλάδα φωνὴν προϊεμένων· προσήειμεν γὰρ, καὶ ἐδεξιοῦντο, καὶ ἠσπάζοντο πάνυ ἑταιρικῶς κεκοσμημέναι, καλαὶ πᾶσαι, καὶ νεανίδες, ποδήρεις τοὺς χιτῶνας ὑπεσυρόμεναι. ἦ μὴν οἶδα νῆσος, ὄνομα δὲ Καβαλοῦσα· ἡ δὲ πόλις αὕτη, Ὑδαμάρδια. λαβοῦσαι δ' ὧν ἡμᾶς αἱ γυναῖκες, ἑκάστη πρὸς ἑαυτὴν

C ἀπῆγε, καὶ ξένον ἐποιεῖτο. ἐγὼ δὲ μικρὸν ὑποστάς, ὡς γὰρ ἔρρησά ἐμαντευόμην, ἀκριβέστερόν τε προσεβλέπων, ὁρῶ πολλῶν ἀνθρώπων ὀστᾶ, καὶ κρανία κείμενα· καὶ ὃ μὲν, βουλὼ ἰσάναι, καὶ τοὺς ἑταίρους συγκαλῶ, καὶ ἐς τὰ ὅπλα χωρεῖν, οὐκ ἐδοκίμαζον. προσχρεισάμενος δὲ τὴν μαλάχην, πολλὰ μυχόμην αὐτῇ δεῖν φυτεῖν ἐκ τῶν παρόντων κακῶν· μετ' ὀλίγον δὲ, τῆς ξένης δεξαμενομένης, εἶδον τὰ σκέλη ὄνου γυναικός, μὴ ὄνου δὲ ὅπλας· καὶ δὴ ἀπασαμένος ὃ ξίφος, συλλαμβάνω τε αὐτὴν, καὶ δήσας, ἕως τὰ ὅλων ἐξήρι-

D νον· ἡ δὲ, ἄκοντα μὲν, εἶπε δὲ ὅμως, αὐτὰς μὲν εἶναι θαλασσίους γυναῖκας, Ὀνοσκελέας προσαγορευομένας, ἔφην δὲ ποιεῖν τοὺς ὑποδεδεγμένους ξένους. ἐπειδὴ γὰρ, ἔφη, μεθύσωμεν αὐτοὺς, συνευνηθέντας, κοιμωμένοις ὑπερχόμεθα. ἀκούσας δὲ ταῦτα, ἐκείνῃ μὲν κατέλιπον αὐτὴ δεδεμένην, αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν ὅπερ ὃ στόλος, ἐβόων τε, καὶ τοὺς ἑταίρους συνεκάλουν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, τὰ πρῶτα ἐμήνυον αὐτοῖς, καὶ τὰ τε ὀστᾶ ἐδείκνυον, καὶ ἦγον εἴσω πρὸς τὴν δεδεμένην. ἡ δὲ αὐτίκα ὕδωρ ἐτέτατο, καὶ ἀφανὴς ἦν· ὅμως δὲ ὃ ξίφος εἰς ὃ ὕδωρ κατῆκα, πυρούμενος. ὃ δὲ αἷμα ἐτέ-

τατο

νεσ. Ταχέως οὖν ὅτι ναῶ κατελθόντες, ἀπε- A Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc poſtquam illuxit dies, conſpecta terra, coniecimus eſſe eam quæ noſtro orbi oppoſita eſt. Procidentes itaque, atque precati, quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quibuſdam autem placebat aſcendere duntaxat, & rurſum redire: aliis verò illic relictâ naui, ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolas. Interea cùm hæc cogitaremus, oborta vehemens tempeſtas, nauem littori impactam comminuit. Nos verò ægrè enatauimus, armis, & quod quiſque pp̃terat, ſecum correptis. Hæc autem & huiuſmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram venirem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre, & quę poſtea in ceto, & cùm ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia, poſtremò quæ apud Bucephalos, & Onoſceleas: cætera autem quæ in terra acciderunt, ſequentibus libris enarrabo.

πλώσαμεν· καὶ ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, γῆν τε ἐπιδόντες ἀπεβλέπομεν, εἰκάζομεν εἶναι τὴν ἀντιπέρας τῇ ὑφ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ κειμένην. προσκυνήσαντες δὲ, καὶ προσευξάμενοι, περὶ τῶν μελλόντων ἐσκοποῦμεν. καὶ τοῖς μὲν ἐδόκει ἀναβᾶσι μόνον, αὖθις ὀπίσω ἀναστρέφειν· τοῖς δὲ, τὸν μὲν πλοῖον αὐτοῦ καταλιπεῖν· ἀπελθόντας δὲ εἰς τὴν Μεσόγαιαν, πυθομένους τὰ ἐποικούντων. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐλογιζόμεθα, χειμὼν σφοδρὸς ἐπιπεσὼν, καὶ προσαράξας τὸ σκάφος τῷ αἰγιαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ, μόλις ἐξενηξάμεθα τὰ ὅπλα ἕκαστος, καὶ εἴ τι ἄλλο οἷός τε ἦν ἁρπασάμενοι. Ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τῆς ἑτέρας γῆς συνενεχθέντα μοι ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ πρὸς τὸν πλοῦν ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ἐν τῷ ἀέρι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ᾧ κήτει, καὶ ἐπεὶ ἐξήλθομεν, πρός τε τοῖς ἥρωσι, καὶ τοῖς ὀνείροις, καὶ τὰ τελευταῖα, πρὸς τοῖς Βουκεφάλοις, καὶ ταῖς Ονοσκελέαις· τὰ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ταῖς ἑξῆς βίβλοις διηγήσομαι.

B huiuſmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram venirem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre, & quę poſtea in ceto, & cùm ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia, poſtremò quæ apud Bucephalos, & Onoſceleas: cætera autem quæ in terra acciderunt, ſequentibus libris enarrabo.

ΤΥΡΑΝΝΟΚΤΟΝΟΣ.

TYRANNICIDA. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo auctore ponitur. Caterùm genus orationis iudiciale eſt, ſtatus qualitatis. De eo enim potiſſimùm quæritur, dignúſne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida vocandus ſit, & de legis ſententia diſputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda fermè conſumitur, dum & ſummam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex merito facti, & aduerſario ex ſuſpicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atque ſæuitiam tyrannidis primùm perſequitur, eiúſque omnem cauſſam in filium tyranni transfert, vt videatur videlicet certo conſilio filium ante patrem aggreſſus eſſe: deinde & modum peractæ cædis & conſilium ſuum exponit. Hinc propoſitio ſiue petitio ſequitur: poſt quam confirmatio, in qua principiò petitionem ſuam commendat amplificatione euentus, & bonorum quæ ex hoc facto ſecuta ſint, cum aduerſarij obiectione cõparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere comprobatam, puta quòd non ſolùm is qui ſua manu & gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus ſit, ſed etiam qui per alium, & quocunque modo illum tollit. Poſtea etiam à fine legis argumentatur contra ſcriptum. Vltimo locũ quem Rhetores à ſummo ad imum vocant, ſiue etiam communem, tractat: in quo conſilium ſiue voluntas, conatus, actio, eáque per comparationem aut effictionem amplificata. Poſtremò & euentus conſiderantur. Peroratio autem locis patheticis cõſtat: nam ipſe quidem pro ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis: à tyranni autem perſona, hypotypoſi quadam ſeu deſcriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ἀνήλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε. τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, καταλιπὼν τὸ ξίφος ἐν ᾧ σώματι. ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, ᾧ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αἰτεῖ ὁ αἰτήσων, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν αἰτήσων, γράφει, ὡς τυραννοκτόνος.

Quidam in arcem aſcendit, vti tyrannum occideret: atque ipſum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiúmque in vulnere reliquit. Adueniens tyrannus, vbi filium extinctum conſpexit, eodem enſe necem ſibi conſcit. Is qui aſcenderat, tyranníque filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

iam grandis & formosus, Helenam multo iam tempore deperibat: ipsa autem contrà manifestè adolescentem ad insaniam vsque redamabat. Siquidē in conuiuio subinde alter alteri annuebat, & præbibebat: solíque ex cæteris surgentes in sylua deerrabant. Tandem præ amore & impatientia consilium cepit Cinyrus rapiendi Helenam. Illa verò hoc probabat, vt cederent, ac in vicinam quampiam ex insulis proficiscerentur, nimirum in Phello, aut Tyroëssam. Addiderunt & huic consilio coniuratos è meis comitibus tres audacissimos. Nā hęc patri non indicauerat: sciebat enim quòd ab illo acritet increparetur. Itaque cùm ipsis opportunum visum esset, facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduênit, (nam tum fortè non intereram, sed in conuiuio distertebam) illi clàm aliis correpta Helena, maturè se proripuerunt. Menelaus autem cùm circa medium noctis excitatus torum vacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiam Rhadamanthi profectus est. Porrò illucescente die aiebant exploratores nauem procul distantem apparere. Itaque Rhadamanthus, cùm quinquaginta heroës in nauem Asphodelinam, & ex integro & solido ligno constructam, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cùm magna alacritate remis incumberent, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cùm iam in lacteum Oceanum subirent, haud procul à Tyroëssa insula: tantum enim aberant vt elaberentur. Cùm igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaque flebat & erubescebat, operiebatúrque. Verùm Rhadamanthus habita priùs cum Cinyro diligenti quæstione, num & alij quippiam conscij fuissent: postquam vllum fuisse negauit, vinctum hominem ex pudēdis, & malua priùs bene cæsum, in impiorum locum amandauit. De creuerunt & nos ante præscriptum tempus ex insula ablegare, data vnius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lacrymari, vtpote qui eiusmodi felicitate relicta rursus erraturus essem. At illi contrà consolabantur me, quòd futurum dicerent vt propediem ad se essem rediturus. Iámque mihi in futurum sedem & locum optimis quibusque vicinum ostendebāt. Ego verò accedens Rhadamanthum,

A μέγας τε ὢν, καὶ καλὸς, ἤδη πολλῷ ἤδη χρόνον τῆς Ἑλένης, καὶ αὕτη δὲ οὐκ ἀφανὴς ἦν, ὑπερμανῶς ἠγαπῶσα τὸν νεανίσκον. πολλάκις γοῦν καὶ διένευον ἀλλήλοις ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ παρῄνουν, καὶ μόνοι ἐξανιστάμενοι, ἐπλανῶντο περὶ τὴν ὕλην. καὶ δὴ ὑπ' ἔρωτος, καὶ ἀμηχανίας, ἐβεβούλευτο ὁ Κίνυρος ἁρπάσας τὴν Ἑλένην ἐκπλεῦσαι. ἔδοκει δὲ καὶ εἶναι ταῦτα, εἴχεσθαι ἀπιόντας ἐς τινα τῶν ὑπεκειμένων νήσων, ἤτοι ἐς τὴν Φελλὼ, ἢ ἐς τὴν Τυρρηνίδα. συνωμότας δὲ πάλαι παρεσκεύαστο τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, τοὺς θρασυτάτους τῶν μὴ τοι πατρὶ, οὐκ ἐμοὶ δοκοῦσι ταῦτα. ἐπῆσαν γὰρ καὶ αὐτῷ κολασθησόμενοι. ὡς δ' ἐδόκει αὐτοῖς, ἐτέλουν τὴν ὑπερβολήν. καὶ ἐπεὶ νὺξ ἐγένετο (ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ παρῆν, ἐτύγχανον γὰρ ἐν τῷ συμποσίῳ κεκωμῳδηκώς·) οἱ μὲν λαθόντες τοὺς ἄλλους, φυλαττόντες τὴν Ἑλένην, κατὰ σπουδὴν ἀπῆλθον. ὡς δὲ μεσονύκτιον ἀφεγέρθη ὁ Μενέλαος, ἐπεὶ ἔμαθε τὸν οἰνὸν καὶ τὴν γυναῖκα, βοᾷ τε ἅμα, καὶ τὸν ἀδελφὸν παραλαβὼν, ἦλθε πρὸς τὰ βασίλεια τοῦ Ῥαδαμάνθυος. ἡμέρας δ' ἐπιφαινούσης, ἔλεγον οἱ σκοποὶ καθορᾶν τὴν ναῦν, πολὺ ἀπέχουσαν· ὥστε δὴ ἐμβιβάσας ὁ Ῥαδάμανθυς πεντήκοντα τῶν ἡρώων εἰς ναῦν μονόξυλον, ἀσφοδελίνην, προσῆκεν ἀφορμᾶν· οἱ δ', ὑπὸ προθυμίας ἐλαυνόντες πρὸς μεσημβρίαν καταλαμβάνουσιν αὐτοὺς, ἅρτι ἐς τὸ γαλακτώδη Ὠκεανὸν ἐμβαίνοντας, πλησίον τῆς Τυρρηνίας, ὡς δ' ἐγγὺς τὸν ἦλθον δρμφάναι· καὶ ἀναδησάμενοι τῇ ναῦν ῥόδινῃ, κατέπλεον. ἡ μὲν οὖν Ἑλένη, ἐδάκρυέ τε, καὶ ἠσχύνετο, καὶ ἐπεκαλύπτετο. τοὺς δ' ἀμφὶ τὸν Κίνυρον ἀνακρίνας πρῶτον ὁ Ῥαδάμανθυς, εἴ τινες καὶ ἄλλοι αὐτῶν συνίσασιν, ὡς οὐδένα εἶπον, ἐκ τῶν αἰδοίων δήσας, ἀπέπεμψεν ἐς τὰ τῶν ἀσεβῶν χωρία, μαλακίαν πρότερον μαστιγωθέντας· ἐψηφίσατο δὲ καὶ ἡμᾶς ἐμπροσθόσμους ἐκπέμπειν ἐκ τῆς νήσου, τὴν ὑπερθεσμίαν ἡμέραν μόνην ὑπομείναντας. ἐνθα δὴ ἐγὼ ἠνιώμην τε, καὶ ἐδάκρυον, οἷα ἐμὴν ἀγαθὴν καταλιπών, αὖθις πλανησόμενος. αὐτοὶ μέντοι παρεμυθοῦντό λέγοντες, καὶ πολλῶν ἐτῶν ἀφίξεσθαι πάλιν πρὸς αὐτούς· καί μοι ἤδη θρόνον τε καὶ κλισίαν ἐς τοὐπιὸν προεδείκνυσαν, πλησίον τοῦ ἀρίστου. ἐγὼ δὲ προσελθὼν τῷ Ῥαδαμάνθυϊ,

πολλὰ ἰκέτευον εἰπεῖν τὰ μέλλοντα, καὶ διδάξαι μοι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἔφασκεν ἀφίξεσθαι μὲν εἰς πατρίδα, πολλὰ δὲ πρότερον πλανηθέντα, καὶ κινδυνεύσαντα· τὸν δὲ χρόνον οὐκ ἔτι τῆς ἐπανόδου προσθεῖναι ἠθέλησεν, ἀλλὰ δὴ καὶ δείκνυσι τὰς πλησίον νήσους (ἐφαίνοντο δὲ πέντε τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἄλλη ἕκτη πόρρωθεν) ταύτας μὲν ἔφασκε τὰς τῶν ἀσεβῶν, τὰς πλησίον, ἀφ' ὧν δὴ, ἔφη, ὁρᾷς τὸ πολὺ πῦρ καπνίζον. ἕκτη δὲ ἐκείνη τῶν ὀνείρων ἡ πόλις· μετ' αὐτὴν δὲ, ἡ τῆς Καλυψοῦς νῆσος, ἀλλ' οὐδέπω σοι φαίνεται. ἐπειδὰν δὲ ταύτας παραπλεύσῃς, τότε δὴ ἀφίξῃ ἐς τὴν μεγάλην ἤπειρον τὴν ἀντίαν τῇ ὑφ' ἡμῶν κατοικουμένῃ. ἐνταῦθα δὲ πολλὰ παθὼν, καὶ ποικίλα ἔθνη διελθὼν, καὶ ἀνθρώπους ἀμίκτους ὑπερβὰς, χρόνῳ ποτὲ ἥξεις εἰς τὴν ἑτέραν ἤπειρον. τοσαῦτ' εἶπε· καὶ ἀναστάσας ἀπὸ τῆς γῆς μαλάχης ῥίζαν, ὤρεξέ μοι ταύτην, κελεύσας ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις ταύτῃ προσέχεσθαι· πρῆνές τε καὶ εἴ ποτε ἀφικοίμην ἐς τὴν δὲ τὴν γῆν, μήτε πῦρ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, μήτε θέρμοις ἐσθίειν, μήτε παιδὶ ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη πλησιάζειν. τούτων γὰρ μεμνημένον, ἐλπίδας ἔχειν τῆς εἰς τὴν νῆσον ἀφίξεως. τότε μὲν οὖν ταῦτα τὸν πλοῦν προσευχόμην· καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, συνεφιλόμην αὐτοῖς. τῇ ὑστεραίᾳ δ' ἐλθὼν πρὸς Ὅμηρον τὸν ποιητὴν, ἐδεήθην αὐτοῦ ποιῆσαί μοι δίστιχον ὑπόγραμμα. καὶ ὃς ἐποίησε, σήμαντρον βηρύλλου λίθου λαβὼν, ἐπέγραψα πρὸς τὰ λιμένι. ἦν δ' ὑπόγραμμα, ἦν τοιόνδε·

Λουκιανὸς τάδε πάντα φίλος μακάρεσσι θεοῖσιν
Εἰδὼς τε, καὶ πάλιν ἦλθε φίλοις ἐς πατρίδα γαῖαν.

μείνας δ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τῇ ὑστεραίᾳ ἀνηγόμην, τῶν ἡρώων πάντων ἐμπεμπόντων. ἔνθά μοι καὶ Ὀδυσσεὺς προσελθὼν, λάθρα τῆς Πηνελόπης δίδωσιν ὑπογράψαι εἰς Ὠγυγίαν τὴν νῆσον Καλυψοῖ κομίζειν. συνέπεμψε δέ μοι ὁ Ῥαδάμανθυς τὸν πορθμέα Ναύπλιον, ἵνα εἰ καταδειήμην ἐς τὰς νήσους, μηδεὶς ἡμᾶς συλλάβοι, ἅτε κατ' ἄλλην ἐμπορείαν πλέοντας. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τὴν ὠκεανὸν ἤδη ἀέρα προϊόντες παρεληλύθειμεν, αὐτίκα ἡμᾶς ὀδμὴ τε δεινὴ διεδέχετο, οἷ, ἀσφοδ-

A obnixè orabam, vt quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, verùm multis priùs erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem rediturus, addere noluit, sed ostensis vicinis insulis, (apparebant autem numero quinque, & alia sexta longiùs) Hæ, inquit, adiacentes, sunt impiorum, in quibus vides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est insula, verùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi verò has præterna-
B uigaueris, tum deuenies in magnam illam continentem, quæ è regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multásque gentes prætergressus, & inter Barbaros incultósque homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc vbi dixisset, euulsam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens vt hãc adorarem cùm in maximis periculis versarer. Admonuit autem, si vnquam in hanc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, néve lupinis vescerer,
C néve puero supra decem & octo annos nato congrederer: quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad insulam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent, paraui: cúmque opportunum esset, cum illis cibum cepi: die deinde proxima accedens, Homerum orabam vt mihi duorum versuum epigramma conderet. Quod vbi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, sequenti proficiscebar, deducẽtibus heroibus. Hîc
D & Vlysses accedens nescientе Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt si ad insulas appelleremus, nemo nobis manum iniiceret, velut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi verò progressi odoratum aërem præteriissemus, continuò nos teterrimus nescio quis odor excepit, velut bi-

tuminis & ſulphuris piciſve, cùm ſimul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabiliſque, velut ab exuſtis hominibus. Erat & aër obſcurus & caliginoſus, à quo diſtillabat ros quidam piceus. Quin & verberum ſtrepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa verò quam aſcendimus, talis erat. Tota in gyrum præceps eſt, & exuſta, cautibus & ſaxis aſpera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpinoſam & aculeis plenam ſemitam euaſimus, tranſiuimúſque regionis tetram fœditatem. Procedentes autem ad carceres, & ſupplicij locum, primum quidem loci naturam admirati ſumus. Siquidem vniuerſum ſolũ gladiis & mucronibus efflorebat, circum quod fluuij duo decurrebant, vnus cœno, alter verò ſanguine, & item alius intus igne, & quidem ingens & immenſus: fluebat autem velut aqua, & inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quorum aliquot torribus erant ſimiles, nonnulli verò minuſculi carbonibus ignitis, quos Lychniſcos vocabant. Aditus autem vnus erat, & perquam anguſtus. Ianitor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſſi tamen duce Nauplio, videbamus eos qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à pudendis pendêre. Addebant & ductores ſingulorum vitas, & cauſas ob quas ſupplicio afficerentur. Maxima verò omnium pœna eis imminebat, qui in vita quippiam mentiti eſſent, neque veritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias ille Cnidius, & Herodotus, & alij non pauci. Hos ergo cùm viderem, bono animo eſſe cœpi: nam nullius mendacij mihi conſcius eram. Itaque ad nauem maturè reuerſus, (neque enim tale ſpectaculum ferre ampliùs poteram) ſalutato Nauplio diſceſſi. Neque ita multum pòſt apparebat non procul ſomniorum inſula, obſcura illa, & vix viſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomniis aliquid ſimile: cedebat enim accedentibus nobis, & ſubterfugiebat, ac longiùs ſe ſubducebat. Cùm ergo tandem eam comprehendiſſemus, & in portum qui Somnus dicitur, delati eſſemus, prope eburneas portas, vbi ędes eſt Gallinaceo ſacra,

A τυ, ἢ θείᾳ, ἢ πίσσης, ἅμα καιομένων. ἢ καπνὸς
ἦν βαρὺς, ἢ ἀφόρητος, ὥσπερ ἀπ' ἀνθρώπων
ὀπτωμένων. ἢ ὁ ἀὴρ ζοφερὸς, ἢ ὁμιχλώδης, ἢ
κατέσταζεν ἐκεῖθεν δρόσος πιττώδης· καὶ μέντοι καὶ
μαστίγων φόβος ἠκούετο, ἢ οἰμωγὴ ἀνθρώπων
πολλῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὑ παρεσέχομεν· ἧς
δ' ἐπέβημεν, τοιάδε ἦν· κύκλῳ μὲν πᾶσα κρημνώδης, & ἀπόξυρος, πέτραις ἢ τραχύτησι κατεσκληκυῖα, δένδρον ἢ οὐδὲ ὕδωρ οὐδὲν· διέρπουσιν ἢ ὅμως τὰς κρημνὰς, τροίμιον
B δέ τινος ἀχανοῦς ἦν, καὶ σκολιόπων μεσῆς ἀπράπους, πολλὴν ἀμορφίαν τῆς χώρας δηλοῦσες.
ἐλθόντες ἢ ὅτι τὸ εἰρκτὴν, καὶ τὸ κολαστήριον,
παρῆμεν μὲν τὴν φύσιν τοῦ τόπου ἐθαυμάζομεν. τὸ
μὲν γὰρ ἔδαφος αὐτὸ, μαχαίρας, καὶ σκόλοπι
πυκνὴ ἐξηνθηκὸς, κύκλῳ ἦ, πεδαμοὶ παρεῤῥέον, ὁ μὲν, βορβόρου, ὁ δεύτερος δὲ, αἵματος, ὁ δὲ
ἔνδον, πυρὸς, πολὺ μέγας οὗτος ἢ ἀφρώδης· & ἐῤῥᾴ, ὥσπερ ὕδωρ, καὶ ἐκυματοῦτο, ὥσπερ θαλάσσα, ἢ ἰχθῦς δὲ εἶχε πολλοὺς. τοὺς μὲν, θαλασσίοις παρεοικότας, τοὺς δὲ μικροὺς, αὖ θραυσὶ πεπυρωμένοις. σκάλαν δὲ αὐτοῖς λυχνίσκους. εἴσοδος δὲ μία, στενὴ ἦ πάντων· καὶ πυλωρὸς
C ἐφίστηκει Τίμων ὁ Ἀθηναῖος. παρελθόντες δὲ
ὅμως, τῷ Ναυπλίῳ καθηγουμένῳ, ἐωρῶμεν
κολαζομένους, πολλοὺς μὲν βασιλέας, πολλοὺς δὲ
ἰδιώτας, ὧν οἷσις καὶ ἐγνωρίζομεν· εἰδόμεν δὲ
& τὸν Κίνυρον καπνῷ ὑποτυφόμενον, ἐκ τῶν
αἰδοίων ἀπηρτημένον. προσετίθεσ δὲ οἱ παρεπόμενοι ἢ τοῖς ἑκάστων βίοις, ἢ ταῖς αἰτίαις, ἐφ' οἷς
κολάζοιντο· & μείζας ἁπασῶν τιμωρίας ὑπέμενον οἱ ψευσάμενοί τι περὶ τὸν βίον, ἢ οἱ μὴ
ἀληθῆ συγγεγραφότες. ἐν οἷς καὶ Κτησίας ὁ
Κνίδιος ἦν, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ἄλλοι πολλοί. τούτους ἢν ὁρῶν ἐγὼ, χρηστὰς εἶχον εἰς τοὐπιὸν τὰς
D ἐλπίδας· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ ψεῦδος εἰπόντι
συνηπιστάμην. ταχέως οὖν ἀναστρέψας ὅπι
ναὸν, ὡ γὰρ ἐδυνάμην φέρειν τὸ ὄψιν, ἀσπασάμενος τὸν Ναύπλιον, ἀπέπεμψα· & μετ' ὀλίγον, ἐφαίνετο πλησίον ἡ τῶν ὀνείρων νῆσος, ἀμυδρὰ, καὶ ἀσαφὴς ἰδεῖν· ἔπαθε δὲ καὶ αὐτὴ τοῖς
ἐνείροις τι παραπλήσιον· ὑπεχώρει γὰρ
προσιοῦσιν ἡμῖν, καὶ ὑπέφευγε, καὶ πορρώτερω ὑπέβαινε. καταλαβόντες δὲ ποτε
αὐτὴν, καὶ ἐσπλεύσαντες ἐς τὸν Ὕπνον λιμένα προσαγορευόμενον πλησίον τῶν πυλῶν τῶν
ἐλεφαντίνων, ἔνθα ὁ τοῦ Ἀλεκτρυόνος ἱερόν ἐστι,

περὶ δείλην ὀψίαν ἀποβαίνομεν πρὸς τὸν λιμένα προελθόντες δὲ ἐς τὴν πόλιν, πολλοὺς ὀνείρους ἐθεασάμεθα ποικίλους ἐνορῶντες. περὶ τοῦ δὲ χαρακτῆρος περὶ τῆς πόλεως εἰπεῖν, ἐπεὶ μηδεὶς ἄλλος πω μέχρι νῦν περὶ αὐτῆς. ὃς γὰρ καὶ μόνος ἐπεμνήσθη Ὁμήρου, οὐ πάνυ ἀκριβῶς συνέγραψε. κύκλῳ μὲν περὶ πᾶσαν αὐτὴν ὕλη αὐξάνεται, τὰ δένδρα δὲ ἐστὶ μήκωνες ὑψηλαί, καὶ μανδραγόραι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολύ τι πλῆθος νυκτερίδων· τοῦτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίγνεται ὄρνεον. ποταμὸς δὲ παραῤῥεῖ πλησίον, ὑπ' αὐτῶν καλούμενος Νυκτιπόρος, καὶ πηγαὶ δύο. περὶ τὰς πύλας· ὀνόματα καὶ τούταις, τῇ μὲν, Νήγρετος, τῇ δὲ, Παννυχία· ὁ δὲ περίβολος τῆς πόλεως, ὑψηλός τε, καὶ ποικίλος, Ἰριδι τὴν χροιὰν ὁμοιότατος· πύλαι μὲν ἔστιν αὐτῷ, ὡς δύο, καθάπερ Ὁμήρος εἴρηκεν, ἀλλὰ τέτταρες, δύο μὲν πρὸς τὸ τῆς Βλακείας πεδίον ἀποβλέπουσαι, ἡ μὲν, σιδηρᾶ, ἡ δὲ, κεράμου πεποιημένη, καθ' ἃς ἐλέγοντο ἀποδημεῖν αὐτῶν οἵ τε φοβεροὶ, καὶ φονικοὶ, καὶ ἀπιστοι· δύο δὲ, πρὸς τὸν λιμένα, καὶ τὴν θάλατταν· αἱ μὲν, κεράτιναι, αἱ δὲ, καθ' ἃς ἡμεῖς προήλθομεν ἐλεφάντιναι. εἰσιόντων δὲ ἐς τὴν πόλιν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐστι τὸ Νυκτῶον· σέβουσι γὰρ θεῶν τοῦτον μάλιστα, καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα· ἐκείνῳ δὲ πλησίον τὸ λιμένος τὸ ἱερὸν πεποίηται. ἐν ἀριστερᾷ δὲ, τὰ τοῦ Ὑπνου βασίλεια. ἔστι γὰρ δὴ καὶ ἀρχὴ περὶ αὐτοῦς, βασιλεῖς δύο καὶ ὑπάρχους πεποιημένος, Ταραξίωνά τε τὸν Ματαιογένους, καὶ Πλαστοκλέα τὸν Φαντασίωνος. ἐν μέσῃ δὲ τῇ ἀγορᾷ, πηγή ἐστιν, ἣν καλοῦσι Καρεωτίν· καὶ πλησίον ναοὶ δύο, Ἀπάτης, καὶ Ἀληθείας· ἔνθα καὶ τὸ ἄδυτόν ἐστιν αὐτοῦς, καὶ τὸ μαντεῖον, ἃ περιέχει περὶ Φιτεύων Ἀντιφῶν, ὁ τῶν ὀνείρων ἐξηγητὴς, τούτῳ δὲ ὑπάρχων τῆς τιμῆς. αὐτῶν μέντοι τῶν ὀνείρων, οὔτε φύσις, οὔτε ἰδέα ἡ αὐτή. ἀλλ' οἱ μέν, μακροί τε ἥδιστοι, καὶ καλοὶ, καὶ ἡδεῖς, οἱ δὲ, μικροὶ, καὶ ἄμορφοι. καὶ οἱ μέν, χρύσεοι, ὡς ἐδόκουν· οἱ δὲ, ταπεινοί τε, καὶ βυτελεῖς. ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ πτερωτοί τινες, καὶ τετρατώδεις, καὶ ἄλλοι, καθάπερ ἐς πομπὴν διεσκευασμένοι· οἱ μέν, ἐς βασιλέας, οἱ δ' ἐς θεοὺς, οἱδ' ἐς ἄλλα τοιαῦτα διεσκευασμένοι. πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν, πάλαι πρὸς ἡμῶν ἑωρακότες. οἱ δὲ, καὶ προσήεσαν, καὶ ἠσπάζοντο, ὡς δὴ καὶ συνήθεις ὄντας ἀρχαίους.

A sub obscuram vesperam descendimus: cúmque in portam progressi fuissemus, somnia multa variáque videbamus. Verùm de ipsa ciuitate libet ante omnia commemorare, quoniam de ea nemo adhuc conscripsit: solus autem Homerus eius meminit, non ita accuratè exactéque descripsit. Circa hanc vndique circumiacet sylua. Arbores autem sunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna vis vespertilionum sedet. Sola enim hæc auis in ea insula nascitur. Flumen autẽ iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomẽ B est, vni quidem Negretus, alteri verò Pannychia. Ipsa autem ciuitatis mœnia alta sunt, variáque, iridis colore simillima. Enimuero portæ sunt, non duæ, vt voluit Homerus, sed quatuor. Nam duæ Mollitiei campum respiciunt, hæc quidem ferrea, illa verò testa constructa, per quas horrenda & sæua immitiáque somnia emitti aiebant. Duę verò alteræ ad portum & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas transiuimus, eburneæ. Ingressis autem ciuitatem ad dextram est templum Noctis. C Nam illam ex deis in primis colunt, & Gallinaceum, cui iuxta portum sacellum dedicatum est. Ad sinistram verò Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à se satrapis & præfectis constitutis, Taraxione Matæogenis, & Plutocle Phantasionis filio. In medio autem foro fons est quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impostura videlicet, & Veritatis: vbi & illorum est adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille somniorum histrio, hunc apud Somnum honorem sortitus. Somniorum autem neque natura neque forma eadem est. Nam quædam procera erant & D formosa, suauiáque: quædam verò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, vt videbantur, sordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monstrosa, alia velut in pompam instructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiusmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, vtpote ea quæ olim apud nos videramus. Quædam etiam nos accedebant, salutabántq; velut familiaria iam & domestica.

Quæ cùm nos excepissent, ac sopiuissent, A splendidè planè ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla in suam quemque patriam abduxêre, & domesticos ostendêre, rursúsque eadem die reduxêre. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes comessantésque apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingẽti fragore repentè edito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hîc ego primùm resignatis literis, quæ scripta erant, legebam. Erant autem ferè huiusmodi: VLYSSES CALYPSO S. Nolim te ignorare, quòd vbi primũ abs te discessissem rate instaurata, postquam naufragium feciſſem, & vix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuissem, à quibus domum remissus fui, me multos vxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentur ad voluptates suas: quos cùm omnes confecissem, tandem ipse à Telegono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in Beatorum sum insula, vehementer dolens ob relictam, qua apud te vsus sum, consuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quòd si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga ad te veniam. Et hęc quidem per literas significabantur: de nobis præterea vt hospitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsámque lanificio dantem operam. Postquam verò literas accepit, admisitque, primùm quidem abundè fleuit, tum nos ad hospitiũ inuitauit, splendidéque excepit, interim de Vlysse multa scisciatata, & Penelope cuiusmodi forma esset, num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea quibus potissimùm eam delectari cõiiciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem soluimus vehementiùs vento insurgẽte. Tandem post bidui tempestatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autẽ immanes sunt hi, feriq; qui ex vicinis insulis nauigantes infestant. At verò naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum lõgitudine.

καὶ ὑποδεξάμενοί τε ἡμᾶς, καὶ καλὰ καὶ μεγάλα ξενίσαντες, πολύν τε λαμπρῶς καὶ δεξιῶς ὀξένιζον, πλοῦτόν τε ἄλλων ἐπιδεικνύμενοι μεγαλοφρεπῆ παρασκευάσματα, καὶ ἐπαγόμενοι βασιλέας τε ποιήσειν, καὶ σατράπας· ἔνιοι δὲ καὶ ἀπῆγον ἡμᾶς ἐς τὰς πατρίδας, καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπεδείκνυον, καὶ αὖθημερὸν ἐπανῆγον. ἡμέρας μὲν οὖν τριάκοντα, καὶ ἴσας νύκτας παρ' αὐτοῖς ἐμείναμεν, καθεύδοντες, διαιωρούμενοι. ἔπειτα δὲ ἄφνω βροντῆς μεγάλης καταῤῥαγείσης, ἐξεγήγμεθα, καὶ διαθορόντες, αἰφνιδίως ἐκπεπλήγμεθα. τελευταῖοι δ' ἐκεῖθεν τῇ Ὀγυγίᾳ νήσῳ προσχόντες, ἀποβαίνομεν. προτέραν δ' ἐγὼ λύσας τὴν ἐπιστολὴν, ἀνεγίνωσκον τὰ γεγραμμένα. ἦν δ' ἥδε· ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΛΥΨΟΙ χαίρειν. Ἴσθι με ὡς τὰ πρῶτα ἐξέπλευσα παρὰ σοῦ, πολὺ σχεδίαν κατασκευασάμενος, ναυαγίᾳ χρησάμενον, ἡνίκα μόλις ὑπὸ Λευκοθέας διασωθέντα, εἰς τὴν τῶν Φαιάκων χώραν, ὑφ' ὧν ἐς τὴν οἰκίαν ἀποπεμφθείς, κατέλαβον πολλοὺς τῆς γυναικὸς μνηστῆρας, ἐν τοῖς ἡμετέροις τρυφῶντας. ἀποκτείνας δ' ἁπάντως, ὕστερον ὑπὸ Τηλεγόνου τοῦ ἐκ Κίρκης μοι γενομένου, ἀνῃρέθην. καὶ νῦν εἰμὶ ἐν τῇ Μακάρων νήσῳ, πολὺ μεταγνοὺς ὅτι σοῦ κατελιπόμην τοῦδε σοὶ διαγγέλλω, καὶ τὴν ὑπὸ σοῦ προτεινομένην ἀθανασίαν. διὸ οὖν καιρὸν λάβωμαι, ἀποδρὰς ἀφίξομαι πρὸς σέ. ταῦτα μὲν ἐδήλου ἡ ἐπιστολή, καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὅπως ξενισθείημεν. ἐγὼ δὲ προελθὼν ὀλίγον ἀπὸ θαλάττης, εὗρον δ' ἀπήλαιον τοιοῦτον, οἷ Ὅμηρος εἶπε, καὶ αὐτὴν θαλασσιοργοῦσαν· ὡς δὲ τοῦ ἐπιστολοῦ ἐλάβε, καὶ ὑπεδέξατο, προῶτα μὲν, ἐπιπολὺ ἐδάκρυεν· ἔπειτα δ' προεκαλέσατο ἡμᾶς ἐπὶ ξενίαν, καὶ εἰστία λαμπρῶς, καὶ περὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπυνθάνετο, καὶ περὶ τῆς Πηνελόπης, ὁποία εἴη τὸν ὄψιν, καὶ εἰ σωφρονοίη, καθάπερ Ὀδυσσεὺς πάλαι περὶ αὐτῆς ἐκόμπαζε. καὶ ἡμεῖς τοιαῦτα ἀπεκρινόμεθα, ὅσ' ὧν εἰκάζομεν φύσεσθαι αὐτόν. τότε μὲν οὖν ἀπελθόντες ἐπὶ ναῦν, πλησίον τῆς νήσου ἐκοιμήθημεν. ἕωθεν δ' ἀναγόμενοι, σφοδρότερον κατίοντες τοῦ πνεύματος. καὶ δὴ χθιζὰ θέντες ἡμέρας δύο, τῇ τρίτῃ περιπίπτομεν τοῖς Κολοκυνθοπειρατῶν· ἀνθρωποι δέ εἰσιν οὗτοι ἄγριοι, ἐκ τῶν πλησίον νήσων λῃστεύοντες τοὺς περιπλέοντας. πλοῖα δ' ἔχουσι μέγιστα κολοκύνθινα, ὃ μῆκος πηχέων ἑξ-

ἐπειδὴ γὰρ ξηρανθῶσι, κοιλάναντες αὐτὴν, καὶ
ἐξήκοντες πρὸς σπερμώνιον, ἐμπλέουσιν· ἰσοῖς
μὲν τοῖς κώπαις κεχρημένοις, αὐτὴ δ' ἡ ὁδὸς,
τῷ φύλλῳ τῆς κολοκύνθης. προσβαλόντες δὲ
ἡμῖν, ἀπὸ δύο πλοίων ἐμάχοντο, καὶ πολ-
λοὺς κατετραυμάτιζον, βάλλοντες αὐτὶ λίθων,
τοῖς σπέρμασι τῶν κολοκυνθῶν. ἀσχαλάλως δὲ
ὑπεπλέομεν ναυμαχοῦντες πρὸς μεσημβρίαν,
εἰδότες κατόπιν τοὺς Κολοκυνθοπειρατὰς,
πρὸς πλέοντας τοὺς Καρυοναύτας· πολέμιοι
δ' ἦσαν ἀλλήλοις, ὡς ἔδοξαν. ὅπως γὰρ καὶ ἐφ-
νοι ἠθέλοντο αὐτοῖς ὑπιόντας, ἡμῶν μὲν ὀλιγω-
ρησάντων, πρὸς ἐκείνους ἐναυμά-
χουν. ἡμεῖς δὲ τοσούτῳ ἐπάραντες τὴν ὁδὸ-
ν, ἐφυγομεν, ἀπολιπόντες αὐτοῖς μαχομέ-
νους, καὶ δῆλοι ἦσαν κρατήσαντες οἱ Καρυοναῦ-
ται, ἅτε καὶ πλείους (πέντε γὰρ εἶχον πληρώμα-
τα) καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων νεῶν μαχόμενοι· τὰ
γὰρ πλοῖα ἦν αὐτοῖς κελύφινα, καρύων ἡμίτο-
μα, κεκενωμένα, μέγεθος ἑκάστου ἡμιτόμου ἐς
μῆκος, ὀργυιαὶ πεντεκαίδεκα. ἐπεὶ δ' ἀπε-
κρύψαμεν αὐτοὺς, ἰώμεθά τε τοὺς τραυματίας,
καὶ τοὶ πολλοὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς ὑπίσθιν ἦμεν,
ἀεί τινας ὑποδυλακὰς προσδεχόμενοι, μάτην.
ὅπως γὰρ δὴ δεδύκει ὁ ἥλιος, καὶ ἀπό τινος ἐρήμης
νήσου προσπλέοντες ἡμῖν ὅσον εἴκοσιν ἄνδρες,
ὅτι δελφίνων μεγάλων ὀχούμενοι· λῃσταὶ καὶ
οὗτοι· καὶ οἱ δελφῖνες αὐτοὺς ἔφερον ἀσφαλῶς, καὶ
ἀναπηδῶντες, ἐχρεμέτιζον, ὥσπερ ἵπποι. ἐπεὶ
δὲ πλησίον ἦσαν, διῃρέαντες οἱ μὲν, ἔνθεν, οἱ δὲ,
ἔνθεν, ἔβαλλον ἡμᾶς σπιλάσι ξηροῖς, καὶ ὀφθαλ-
μοῖς καρκίνων. ἐξιόντων δὲ ἡμῶν, καὶ ἀκοντι-
ζόντων, οὐκέτι κατέμενον, ἀλλὰ πεφεύγεσαν
οἱ πολλοὶ αὐτῶν, πρὸς τὴν νῆσον κατέφυγον.
περὶ δὲ μεσονύκτιον, γαλήνης οὔσης, ἐλάθο-
μεν προσοκείλαντες Ἀλκυόνος κλωιᾷ παμ-
μεγέθη. σταδίων που ἑξήκοντα ἦν αὐτῇ ὁ περί-
μετρον· ἐπέπλει δὲ ἡ Ἀλκυών, τὰ ὠὰ θάλ-
πουσα, ὑπὸ πολὺ μείων τῆς καλιᾶς· καὶ δὴ ἀνα-
πταμένη, μικρὸν μὲν κατέδυσε τὴν ναῦν τῷ
ἀέρι τῶν πτερῶν. ὤχετο γοῦν φθεγγομένη, γε-
γόν τινα φωνὴν προϊεμένη. ὑπεδραμόντες δὲ, ἡ-
μεῖς, ἡμέρας ἤδη ὑποφαινούσης, ἐθεώμεθα τὴν
κλωιὰν, σχεδία μεγάλη προσεοικυῖαν, ἐκ δέν-
δρων συμπεφορημένην. ἐπῆν δὲ καὶ ὠὰ πεντα-
κόσια, ἕκαστον αὐτῶν Χίᾳ πίθῳ πρὸς πλησίε-

A Nam vbi exaruerint, excauata vna, & medulla illius egesta, nauigant: siquidem malis arundineis vtuntur, & pro velo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures sauciabant, vice lapidum cucurbitarum grana iaculati: vt plurimum enim comminus depugnabant. Circa meridiem verò à tergo Colocynthopiratarum videmus adnauigare Caryonautas: erant autem inter se hostes, vt postea declarauerunt. Nam vt eos adesse sensertunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato velo,
B illisque pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifestò autem videbantur superiores futuri Caryonautæ, vtpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnabántque nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excauatóque: magnitudo autem putaminis cuiusque in longum decem & quinque cubitos protendebatur. Vbi verò ab his subducti fuimus, eos qui saucij fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueniri: neque id quidem immeritò.
C Nondum enim occiderat sol, cùm ab insula quadam deserta circiter viginti viri delphinibus prægrandibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cùm autem iam propè adstarent hinc atque hinc diuisi, nos aridis sepiis, & cancrorum oculis feriebant. Verùm cùm nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum saucia,
D ad insulam confugerunt. Circa mediam verò noctem cùm tranquillum esset mare, non aduertentes, in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, fouebátque oua, nido haud multo maior: quæ cùm auolaret, parum abfuit quin alarum vento nauem submergeret: fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui similem ex arboribus congestum. Inerant autem & oua, quorum vnumquodq; Chio dolio erat capacius.

Atqui & pulli iam intus conſpiciebantur, & crocitabant. Cùm igitur vnum ex ouis ſecuribus præcidiſſemus, pullum implumem viginti vulturibus ampliorem eduximus. Vbi verò propè ducentis ſtadiis à nido digreſſi fuimus, mira & inuſitata prodigia nobis obuenêre. Nam qui in prora erat cheniſcus, ſubitò alas emiſit, & exclamauit. Porrò gubernator Scintharus cùm iam caluus eſſet, capillos produxit, & quod eſt omnium inuſitatiſſimum, ipſe malus nauis germinauit, & ramos propagauit, atque in vertice fructum edidit. Erant autem eius fructus fici, & vuæ permagnæ, necdum ſatis maturæ. Hæc poſteaquam vidimus, non iniuria turbati ſumus, deos precati vt portentoſam viſionem auerterent. Nondum autem quingentis ſtadiis proceſſeramus, cùm videremus ſyluam magnam & frondoſam pinis & cupreſſis. Nos autem arbitrabamur continentem eſſe, verùm erat gurges, cui fundus non erat, arboribus quæ radices non haberent, totus cõſitus. Ipſæ tamen arbores immobiles ſtabant ac erectæ, ac ſi ſupernatarent. Cùm ergo acceſſiſſemus propius, & totam rem animaduertiſſemus, dubitabamus quidnam fieri conueniret. Nam per arbores nauigare haud facile erat, quòd denſę ac contiguæ eſſent: neque reuerti facile videbatur. Itaque aſcendens in altiſſimam arborem, contemplabar quomodo ſe haberent quæ ſequerentur, atque ſyluam video ſupra quinquaginta ſtadia aut paulo pauciora porrectam, aliúmque vidi Oceanum ſuccedere. Tum ibi viſum eſt nobis nauem in arborum frondes, (erant enim denſæ) &, ſi fieri poſſet, in aliud mare transferre: quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus, ac in arbores conſcendimus, eámque ægrè in altum eduximus: quam cùm ſuper ramis demiſiſſemus, explicatis velis velut in mari vento impellẽte nauigabamus. Hîc & mihi Antimachi poëtæ verſus in mentem venit: Nam & quodam loco ille ait:

Antimachus.

Iis qui ſyluoſum tentant per cærula curſum.

Superata tamen aliquando ſylua ad aquã deuenimus, vbi demiſſa naui per purã & limpidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam [magnum qui aqua hinc atque hinc diuiſa cõtigerat, peruenimus, quemadmodũ in terra à terræmotu nonnunquã voragines fieri videmus.

A ἐγὼ. ἤδη μὲν τοὶ καὶ οἱ νεοττοὶ ἔνδοθεν ἐφαίνοντο, καὶ ἐκρώζον. πελέκεσι γὰρ διηκονημένοι ἐν τῷ ὠῶν, νεοττὸν ἀπλέτου ὄξεκαλάμου, εἴκοσι γυπῶν ἀδρότερον· ἐπεὶ δὲ πλέοντες ἀπέχομεν τῆς καλιᾶς ὅσον σταδίους διακοσίους, τέρατα ἡμῖν μεγάλα καὶ θαυμάσια ἐπεσημήνατο· ὅ, τε γὰρ ἐν τῇ πρύμνῃ χαλκεὺς ἄφνω ἐπολιὸς ἐγένετο, καὶ αὐξόμενος· καὶ ὁ κυβερνήτης Σκίνθαρος φαλακρὸς ἤδη ὤν, ἀνεκόμησε· καὶ τὸ πολύτων ἤδη τῷ δένδρῳ, ὁ γὰρ ἱστὸς τῆς νεὼς ἐξεβλάστησε, καὶ κλάδους ἀνέφυσε, καὶ ἐπ' ἄκρῳ σκαφοφόρησεν, ὁ δὲ καρπὸς, ὦ σῦκα καὶ σταφυλαὶ μεγάλαι, ὥπω πέπειροι. ταῦτ' ἰδόντες, ὡς δὲ εἰκὸς, ἐπεφρίξαμεν, καὶ ηὐχόμεθα τοῖς θεοῖς ἀποτρέψαι δὲ ἀλλόκοτον τὸ φάσμα τος. ὥπως δὲ πεζῇ κατὰ σταδίους διελθόντες, εἴδομεν ὕλην μεγίστην, καὶ λάσιον, πιτύων καὶ κυπαρίττων. καὶ ἡμᾶς μὲν εἰκάσαμεν ἤπειρον εἶναι· τὸ δ' ὑπὸ πέλαγος ἄβυσσον, ἀρίζοις δένδροις καταφυτευόμενον. εἰσῆκει δὲ τὰ δένδρα ὅμως ἀκίνητα, ὀρθὰ, καθάπερ ὅτι πλέοντα. πλησιάσαντες δ' οὖν, καὶ ὃ πρὸ ποδῶν κατανοήσαντες, ὃ τι ἀπορῶ εἰχόμεθα τί χρὴ δρᾶν· ὅτε γὰρ ἀφ' τῶν δένδρων πλὴν διωατὸν ὑπὸ πυκνὰ γὰρ, καὶ τοιαῦτα ὑπῆρχεν, ὅτ' ἀναστρέφειν ῥᾴδιον ἐδόκει. ἐγὼ δ' ἀνῆλθον ὅπῃ τὸ μέγιστον δένδρον, ἀπεσκόπουν τὰ ἐπ' ἐκεῖνα ὅπως ἔχοι, καὶ εἶδον ὅτι σταδίους μὲν πεντήκοντα ἢ ὀλίγῳ πλείους, τὸ ὕλαιον ἔσαν· ἔπειτα δὲ αὖθις ἕτερον Ὠκεανὸν ἐκδεχόμενον. καὶ δὴ ἐδόκει ἡμῖν ἀναθεμένοις τὸ ναῦν ὅπῃ τὸ κόμην τῶν δένδρων, πυκνὰ γὰρ ὑπὸ, ὑποβιβάσαι, εἰ διωατὸν εἴη, ἐς τὸ ἕτερον θάλατταν, καὶ ὕτως ἐποιοῦμεν. ἐκδήσαντες γὰρ αὐτὴν κάλῳ μεγάλῳ, καὶ ἀναβάντες ὅπῃ τὰ δένδρα, μόλις ἀνειμησάμεθα. ἐκτείνοντες ὅπῃ τῶν κλάδων, πετάσαντές τε τὰ ἱστία, καθάπερ ἐν θαλάττῃ ἐπλέομεν, τῷ ἀήματι φερόμενοι ὅπισυρόμενοι· ἔνθά με καὶ ὁ Ἀντιμάχου τὸ ποιητοῦ ἔπος εἰσῆλθε. φησὶ γάρ που κάκεῖνος, Τοῖσιν δ' ὑλήεντα διὰ πλόον ἐρχομένοισι. διελθόντες δ' ὅμως τὴν ὕλαν, ἀφικόμεθα πρὸς ὕδωρ, καὶ πάλιν ὁμοίως καταβάντες τὸ ναῦν, ἐπλέομεν διὰ καθαροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος, ἄχρι δὴ ἐπέσημεν χάσματι μεγάλῳ ἐκ τοῦ ὕδατος διεστῶτος πετεσημένῳ, καθάπερ ἐν τῇ γῇ πολλάκις ἑωράκαμεν ὑπὸ σεισμῶν γινόμενα διαχωρήματα.

ἡ μὲν οὖν ναῦς, καθελόντων ἡμῶν τὰ ἱστία, ῥᾳδίως ἔσῃ, πρὸ ὀλίγου ἐλθοῦσα κατενεχθῆναι. ἀναβλέψαντες δὲ ἡμεῖς, ἐωρῶμεν βαθος ὅσον σταδίων χιλίων, μάλα φοβερόν, καὶ παραδόξον· εἰσῄκει γὰρ τὸ ὕδωρ ὥσπερ μεμερισμένον· περιβλέποντες δὲ κατὰ δεξιὰ, ὁρῶμεν πόρρωθεν τέφραν ἐπεζευγμένην ὕδατος, στενὰ ποιοῦντος τὰ πελάγη καὶ τὴν ὑποφαίνουσαν, καὶ τῆς ἑτέρας θαλάττης εἰς τὴν ἑτέραν διαῤῥέοντος. παρελάσαντες οὖν τὴν χώραν, κατ' ὀλίγον προῆμεν, καὶ μὴ πολλῆς ἀσχολίας ἐφάνημεν, ὥστε παραδεχθῆναι. τοιοῦτον ἡμᾶς ὑπεδέχετο πέλαγός τε προσιοῦσι, καὶ νῆσος ἡ μεγάλη, ἣν παροικοῦντες συνοικοῦμεν· ἐνέμοντο δὲ αὐτὴν αὐθιγενεῖς ἄγριοι, Βουκέφαλοι, κέρατα ἔχοντες, οἵ περ ἡμῖν τὸν Μινώταυρον αἰεὶ πλάττουσιν. ἀποβάντες δὲ, παρεσκευάμεθα ὑδροῦσόμενοι, καίτοι καὶ σίτου λιπόμενοι, εἰ πόθεν δυνηθείημεν· οὐκ ἔτι γὰρ εἴχομεν. καὶ ὕδωρ μὲν αὐτοῦ πλησίον εὕρομεν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐνεφαίνετο, πλὴν μυκηθμὸς πολὺς ἐκ πόρρωθεν ἠκούετο· δόξαντες οὖν ἀγέλην εἶναι βοῶν, κατ' ὀλίγον προχωροῦμεν, ἐπέσημεν τοῖς ἀνθρώποις· οἱ δὲ, ἰδόντες ἡμᾶς, ἐδίωκον, καὶ πρὸς μὲν τὴν ἑταίραν λαμβάνοισιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πρὸς τὴν θάλατταν καταφυγόντες, εἶτα μέντοι πάντες ὁπλισάμενοι (ἐπῆν γὰρ ἐδόκει ἡμῖν ἀπιμωρήτοις προσιδεῖν τοὺς φίλους) ἐμπίπτομεν τοῖς Βουκεφάλοις, τὰ κρέα τῶν ἀνῃρημένων διαιρουμένοις· φοβήσαντες δὲ πάντας, ἐδιώκομεν, καὶ κλείσαντες ἀμφοτέρωθεν, ἐκτείνομεν ὅσον πεντήκοντα, καὶ ζωγροῦντες αὐτῶν δύο λαμβάνομεν, καὶ αὖθις ὀπίσω ἀνεστρέφομεν, τοὺς αἰχμαλώτους ἔχοντες. σίτου μέντοι οὐδὲν ἔτι εὕρομεν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, παρήνουν ἀποσφάττειν τοὺς προσληφθέντας· ἐγὼ δ', οὐκ ἐδοκίμαζον, ἀλλὰ δήσαντες, ἐφύλαττον αὐτούς, ἄχρι δὴ ἀφίκοντο πρὸς τοὺς Βουκεφάλους πρεσβεῖς, ἀπαιτοῦντες ὅτι λύσεις τοὺς συνειλημμένους· συνίεμεν γὰρ αὐτῶν ἀλαλαζόντων, καὶ μακρόν τι μυκωμένων, ὥσπερ ἱκετευόντων. τὰ λύτρα δ' ἦν τυροὶ πολλοὶ, καὶ ἰχθῦς ξηροὶ, καὶ κρόμμυα, καὶ ἔλαφοι τέτταρες, πρὸς ἑκάστην πόδας ἔχουσα, δύο μὲν τοὺς ὄπισθεν, οἱ δὲ μέσω, ἐς ἓνα συμπεφύκεσαν. ὅτε τούτοις ἀποδόντες τοὺς συνειλημμένους, καὶ μίαν ἡμέραν διατρίψαντες, αὐτῆμαρ, ἤδη γὰρ ἰχθύες τε ἡμῖν ἐφαίνοντο, καὶ ὄρνεα παρεπέτετο,

A Nauis autem mox detractis velis facilè conſtitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos proſpicientes videmus voraginem perquam horrendam & incredibilem, ad mille ferè ſtadia patêre. nam aqua velut verinque diuiſa ſtabat. Circunſpicientes autem ad dextram, videmus procul põtem extructum, aqua duo maria iungente, quantum ad ſuperficiem attinet, & ex alio mare in aliud defluente. Incumbentes igitur remis ad illud delati ſumus, ac multo labore præter ſpem traiecimus. Hinc nos ſuſcepit mare placidum ac mite, inſuláque non magna, ad quam faci-
B lis erat acceſſus. Hanc autem incolebãt Bucephali homines feri ac agreſtes, cornutíque, cuiuſmodi apud nos Minoraurum fabulantur fuiſſe. Deſcendentes igitur ibamus aquatum, &, ſi vſquam fieri poſſet, commeatum comparaturi: iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, niſi fortaſſe quòd mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boum eſſe gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi vbi nos viderunt, mox inſectati
C ſunt, & tres è comitum numero ceperũt, reliqui verò ad mare confugimus. Hinc nos vnà omnes armis inſtructi (neque enim ſocios inultos negligere conſilium erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorum carnes inter ſe diuidebãt. Terrefactos igitur ad vnum perſequuti ſumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis, duobus viuis: ac iterum reuerſi ſumus, captiuos nobiſcum trahentes. Porro commeatus nihil offendimus: quare nonnulli ſuadebant vt captiui iugularentur. at mihi non probabatur, verùm vinctos ſeruaui, donec legati à Bucephalis repeterẽt redimerẽtque captiuos. Intelligebamus autem
D eos ex nutibus, & triſti quodam mugitu quem edebant, velut ſupplicantes. Erat autem redemptionis pretium, multi caſei, & ſicci piſces, & cepe cum ceruis quatuor, quorum vnicuique tres duntaxat eſſent pedes: duo quidem in parte poſteriore: nam qui in anteriore erãt, in vnum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, vnum tantùm diem commorati, receſſimus. Iam inde nobis piſces apparebant, & aues præteruolabant:

& ciuſmodi alia quæ terræ vicinæ ſigna ſolent eſſe, occurrebant. Neque verò multo pòſt homines vidimus, qui nouo & inſolito more arte nautica vterentur. Ipſi enim ſimul & nautæ & naues erant. Libet autem nauigationis modum indicare. Reſupinati ſuper aquam iacebant, erectis in altum pudendis: nam illa grandia ferunt: ex illis linteum extendebant, & manibus pedem tenebant, ac incidente vento nauigabant. Poſt hos & alij ſuberibus inſidentes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabántque, alij præcedentes ſubera trahebant. Hi nulla nos iniuria affecere, neque fugerunt, ſed intrepidè & pacatè vehebantur, nauis noſtræ figuram admirati, & vndique circunſpectantes. Sub veſperam autem appulimus ad inſulam non admodum magnam, quæ, vt arbitrabamur, à mulieribus Græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos acceſſerunt, & exceperunt, ſalutarúntque, meretriciè admodum comptæ ornatæque, ac formoſæ omnes & iuuenculæ, talares tunicas ſecum trahentes. Inſulæ quidem nomen erat Cabaluſa: ciuitatis verò Hydamardia. Suſceperunt itaque nos mulieres, & ſecum quemque ſingulæ abduxerunt, ac hoſpitem fecerunt. Ego verò cunctabundus ſubſtiti: nihil enim fauſti ominabar: circunſpiciénſque diligentiùs, video multorum hominum oſſa & caluas paſſim iacere. Vt autem clamorem ſuſcitarem, & ſocios conuocarem, ac ad arma proſilirem, non placuit: verùm acceptа in manus malua, enixè orabam eam, vt ex præſentibus malis euaderem: ac paulo pòſt cùm miniſtraret hoſpita, vidi non mulieris crura, ſed vngulas aſini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & vinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etſi inuita, faſſa eſt tamen ſe mulieres eſſe marinas, quæ Onoſceleæ appellantur, veſcique peregrinis hoſpitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes, dormientes inuadimus. Hæc poſtquam audiſſem ego, illam quidem vinctam reliqui, verùm ſupra tectum aſcendi ipſe, & vociferabar, comitéſque conuocabam. Qui vbi conueniſſent, illis totam rem indicabam, & oſſa oſtendebam, atque intrò ad vinctam ducebam. At illa protinus in aquam verſa eſt, & euanuit: ego verò experiri volēs, gladium in aquā condidi, illaque mox ſanguis effecta eſt.

A ἡ δ᾽ ἄλλα ὁπόσα γῆς πλησίον ὄντος σημεῖα φαίνεται. μετ᾽ ὀλίγον δ᾽, ἡ αὐθράς εἰδόμεν καινῷ ἔργῳ ναυτιλίας χρωμένους· αὐτοὶ γὰρ καὶ ναῦται καὶ νῆες ἦσαν. λέξω δ᾽ τοι καὶ τὸν τρόπον· ὕπτιοι κείμενοι ὀπίσω τοῦ ὕδατος, ὀρθώσαντες τὰ αἰδοῖα, μεγάλα γὰρ φέρουσιν, ἐκ αὐτῶν ὀθόνιον πεπασμένοι, καὶ τοῖν χεροὶ τοὺς πόδας ἔχοντες, ἐμπίπτοντος δ᾽ ἀνέμου, ἔπλεον· ἄλλοι δὲ μετὰ τούτους, ὑπὸ φελλῶν καὶ ξύλων, ζεύξαντες δύο δελφῖνας, ἤλαυνόν τε, καὶ ἡνιόχευον· οἱ δὲ προϊόντες, ἐπεσύροντο τοὺς φύσει ὄντας ἡμᾶς· ὅτε μὲν οὖν ἠδίκουν, ὅτε ἔφευγον, ἀλλ᾽ ἤ-

B λαυνον ἀδεῶς τε, καὶ εἰρηνικῶς, ὃ εἶδος δὲ ἡμετέρου πλοίου θαυμάζοντες, καὶ πόθεν τοσοῦτοι ἥκοιμεν. ἑσπέρας δὲ ἤδη προσήλθομεν νήσῳ μεγάλῃ· κατῴκητο δὲ αὕτη ὑπὸ γυναικῶν ὡς ἐνομίζομεν, Ἑλλάδα φωνὴν προϊεμένων· προσήεσαν γὰρ, καὶ ἐδέξιοῦντο, καὶ ἠσπάζοντο πάνυ ἑταιρικῶς κεκοσμημέναι, καλαὶ πᾶσαι, καὶ νεανίδες, ποδήρεις τοὺς χιτῶνας ὑπεσυρόμεναι. ἡ μὲν οὖν νῆσος, ὀνόματι Καβαλοῦσα· ἡ δὲ πόλις αὕτη, Ὑδαμάρδια. λαβοῦσαι δ᾽ ὧν ἡμᾶς αἱ γυναῖκες, ἑκάστη πρὸς ἑαυτὴν

C ἀπῆγε, καὶ ξένον ἐποιεῖτο. ἐγὼ δὲ μικρὸν ὑποσχάς, ἅτε δὴ ἔρημα ἐμαντευόμην, ἀκριβέστερόν τε περιεβλεπον, ὁρῶ πολλῶν ἀνθρώπων ὀστᾶ, καὶ κρανία κείμενα· καὶ ὃ μὲν, βοᾶν ἐτάνυον, καὶ τοὺς ἑταίρους συγκαλῶν, καὶ ἐς τὰ ὅπλα χωρεῖν, οὐκ ἐδοκίμαζον. προσχαλεσάμενος δὲ τὴν μαλάκην, πολλὰ ἠυχόμην αὐτῇ δίκαφυγεῖν ἐκ τῶν παρόντων κακῶν· μετ᾽ ὀλίγον δ᾽, τῆς ξένης δεῖπνουμένης, εἶδον τὰ σκέλη ἅ γυναικός, ἀλλ᾽ ὄνου ὁπλάς· καὶ δὴ ἀπασάμενος ὃ ξίφος, συλλαμβάνω τε αὐτὴν, καὶ δήσας, πρὶν ἅλων αὐτὴν

D νον· ἡ δ᾽, ἄκουσα μέν, εἶπε δ᾽ ὅμως, αὐτὰς μὲν εἶναι θαλασσίους γυναῖκας, Ὀνοσκελέας προσαγορευομένας, δεῖπνον δὲ ποιεῖσθαι τοὺς ὑπὸ σφῶν ξένους. ἐπειδὴ γὰρ, ἔφη, μεθύσωμεν αὐτοὺς, συνευνηθῶσι, κοιμωμένοις ὑπερχόμεθα. ἀκούσας δ᾽ ταῦτα, ἐκείνην μὲν κατέλιπον αὐτὸν δεδεμένην, αὐτὸς δ᾽ ἀνελθὼν ὅπῃ τὸ στέγος, ἐβόων τε, καὶ τοὺς ἑταίρους συνεκάλουν. ἐπεὶ δ᾽ συνῆλθον, τὰ πρῶτα ἐμήνυον αὐτοῖς, καὶ τὰ τε ὀστᾶ ἐδείκνυον, καὶ ἦγον εἴσω πρὸς τὴν δεδεμένην· ἡ δὲ αὐτίκα ὕδωρ ἐγένετο, καὶ ἀφανὴς ἦν· ὅμως δὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ ὕδωρ κατῆκα, πυρώμενος. τὸ δὲ αἷμα ἐγέ-

νετο

νετο. Ταχέως οὖν ὅτι ναυῶ κατελθόντες, ἀπε-
πλεύσαμεν· καὶ ἐπεὶ ἡμέρα ἐπανέλαμψε, τὴν
τε ἤπειρον ἀπεβλέπομεν, εἰκάζομεν εἶ τ'
αὐτὴν εἴη τὴν ὑφ' ἡμῶν οἰκουμένην κειμένην.
προσκυνήσαντες δ', ἐβουλεύσαμεν, περὶ τῶν
μελλόντων ἐσκεπτόμεθα. καὶ τοῖς μὲν ἐδό-
κει ὅτι δεῖ μόνον, αὖθις ὁπίσω ἀναχρέφειν·
τοῖς δὲ, ὃ μὲν πλοῖον αὐτοῦ καταλιπεῖν· ἀπελ-
θόντας δ' εἰς τὴν Μεσόγαιαν, πειρασθῆναι τ'
ἐποικούντων. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐλογιζόμεθα,
χειμὼν σφοδρὸς ἐπιπεσών, ἐπερράξας
τὸ σκάφος τῇ αἰγιαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ, B
μόλις ἐξενηξάμεθα τὰ ὅπλα ἔκαστος, εἴ τί
ἄλλο οἷός τε ἦν αἱρπασάμενοι. Ταῦτα μὲν τὰ
μέχρι τῆς ἑτέρας γῆς συνενεχθέντα μοι ἐν
τῇ θαλάττῃ, καὶ ἐν τῷ πλοίῳ ἐν ταῖς νή-
σοις, καὶ ἐν τῷ ἀέρι, ἐν μὲν ταῦτα ἐν ᾧ κήτει,
καὶ ἐπεὶ ἐξήλθομεν, ἐν δέ τε τοῖς ἥρωσι, καὶ τοῖς
ὀνείροις, καὶ τὰ τελευταῖα, ἐν δὲ τοῖς Βουκε-
φάλοις, καὶ ταῖς Ονοσκελέαις· τὰ δ' ὅτι τῆς γῆς, ἐν ταῖς ἑξῆς βίβλοις διηγήσομαι.

A Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc poſtquam illuxit dies, conſpecta terra, coniecimus eſſe eam quæ noſtro orbi oppoſita eſt. Procidentes itaque, atque precati, quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quibuſdam autem placebat aſcendere duntaxat, & rurſum redire: aliis verò illic relictâ naui, ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolas. Interea cùm hæc cogitaremus, oborta vehemens tempeſtas, nauem littori impactam comminuit. Nos verò ægrè enatauimus, armis, & quod quiſque poterat, ſecum correptis. Hæc autem & huiuſmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram venirem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre, & quę poſtea in ceto, & cùm ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia, poſtremò quæ apud Bucephalos, & Onoſceleas: cætera autem quæ in terra acciderunt, ſequentibus libris enarrabo.

ΤΥΡΑΝΝΟΚΤΟΝΟΣ.

TYRANNICIDA. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo auctore ponitur. Caterùm genus orationis iudiciale eſt, ſtatus qualitatis. De eo enim potiſſimùm queritur, dignúſne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida vocandus ſit, & de legis ſententia diſputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda fermè conſumitur, dum & ſummam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex merito facti, & aduerſario ex ſuſpicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atque ſeuitiam tyrannidis primùm perſequitur, eiúſque omnem cauſſam in filium tyranni transfert, vt videatur videlicet certo conſilio filium ante patrem aggreſſus eſſe: deinde & modum peractæ cædis & conſilium ſuum exponit. Hinc propoſitio ſiue petitio ſequitur: poſt quam confirmatio, in qua principiò petitionem ſuam commendat amplificatione euentus, & bonorum quæ ex hoc facto ſecuta ſint, cum aduerſarij obiectione cõparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere comprobatam, puta quòd non ſolùm is qui ſua manu & gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus ſit, ſed etiam qui per alium, & quocunque modo illum tollit. Poſtea etiam à fine legis argumentatur contra ſcriptum. Vltimo locũ quem Rhetores à ſummo ad imum vocant, ſiue etiam communem, tractat: in quo conſilium ſiue voluntas, conatus, actio, eáque per comparationem aut efficitionem amplificata. Poſtremò & euentus conſiderantur. Peroratio autem locis patheticis cõſtat: nam ipſe quidem pro ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis: at tyranni autem perſona, hypotypoſi quadam ſeu deſcriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ἀνήλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτεινῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε. τὸν δ' υἱὸν
αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν ᾧ σώματι. ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, ᾧ
αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αἰτεῖ ὁ ἀνελών, καὶ τὸν τοῦ τύραννου υἱὸν ἀνελών, γράφας, ὡς τυραννοκτόνος.

Quidam in arcem aſcendit, vti tyrannum occideret: atque ipſum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiúmque in vulnere reliquit. Adueniens tyrannus, vbi filium extinctum conſpexit, eodem enſe necem ſibi conſcit. Is qui aſcenderat, tyranníque filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

Exordium quo dociles & attentos facit.

QVVM duos eodem die A tyrannos occiderim, Iudices, alterum quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerum successionẽ capessendam paratum: vnicum tamen pro ambobus præmium petitum venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquam tyrannicidæ fuerũt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus, necique dederim, filium videlicet ense, patrem indulgẽti charitate qua filium adamabat. Itaque tyrãnus pro his quæ commisit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aspexerit filium priùs morte sublatũ, & quod B est omnium maximè nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operã mihi suam commodauit, dum qui viuo patri scelerum socius fuerat, eiusdẽ post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli, paritérque mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem cõmutarim, ac morẽ modúmq; nouarim conficiendi sceleratos: nẽpe hunc qui valentior erat, ac se se defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à vobis me consequuturum arbitrabar, præmiáque laturum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote qui nõ præsentibus modò malis vos leuarim, verùm etiam futurorum formidine: quíque stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerum capessat successionem. Verùm interim tãtis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatę D præstituunt. At qui contradicit, is mihi videtur non Reipub. studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neque enim quemadmodum aliis quibusdam sæpenumero accidit, itidẽ & nos simplicem tyrãnidem

Benevolẽtiam captat à sua persona.

Aduersariorum inuidiã concitat.

Δυο τυραννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασταί, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν, ἤδη πρόσηκόντα, τὸν δὲ, ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς διαδοχὴν τῆς ἀδικημ. ἑτοιμότερον, ἧκω μίαν ὅμως ἐφ' ἀμφοτέροις αἰτήσων δωρεάν, μόνος τῶν πώποτε τυραννοκτόνων πληγῇ μιᾷ δύο πονηροὺς ἀποσκευασάμενος, καὶ φονεύσας, τὸν μὲν παῖδα, τῷ ξίφει, τὸν πατέρα δ', τῇ πρὸς τὸν υἱὸν, φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν οὖν τύραννος, αὐτὸ ὧν ἐποίησεν, ἱκανῶς ἡμῖν δέδωκε τιμωρίαν, ζῶν μὲν, τὸν υἱὸν ὀπτῆρα πρὸ αὐτοῦ γενέσθαι τῶν τελευτῶν, τελευταῖον δ' ἀναγκασμένος δ' πρὸς δοξότατον αὐτὸς αὑτῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος. ὁ παῖς δ' ὁ ἐκείνου τεθνηκὼς μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον, ζῶντι μὲν συναδικῆσαι τῷ πατρὶ, μὴ θανάτου δ' παραγκτανῆσαι, ὡς ἐδύνατο. τὸν μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὁ ξίφος, ὁ πρῶτα εἰργάσατο, ἐμόν· τὴν δὲ τάξιν ἐναλλαξα τῶν φόνων, καὶ τὸν ἔμπον ἐκαινοτόμησα τῆς τῶν πονηρῶν τελευτῆς· τὸν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνάσθαι δυνάμενον, αὐτὸς ἀνελὼν· τὸν γέροντα δ', μόνῳ πρὸς χρήσας τῷ ξίφει. ἐγὼ μὲν οὖν ἔτι πρότερόν τι ὅτι τούτοις ὑμῖν χρήσεσθαί μοι πρὸ ὑμῶν, καὶ δωρεὰς λήψεσθαι ἱκανὰς τοῖς αὐηρημένοις, ὡς οὐ τῶν πρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδος, καὶ τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον πρὸς ἁπάντων, οὐδενὸς πρὸς ἀναλελειμμένου κληρονόμου τῆς ἀδικημ. μέλλοντος κινδυνεύειν, ἕνεκα καταρρώσας, ἀγράστος ἀπελθεῖν πρὸ ὑμῶν, καὶ μόνος στέρεσθαι τῆς πρὸς τῶν νόμων ἀμοιβῆς, ὃς διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν ἀντιλέγων ὅτου, δοκεῖ μοι ὑπὸ κηδόμενος, ὡς φησι, τῶν χειόνων ὅτο ποιεῖν, ἀλλ' ὅτι τοῖς τετελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν ἐκείνοις τοῦ θανάτου αἴτιον γεγονημένον. ὑμεῖς δὲ ἀνάσχεσθέ μου, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καθ' ἃ εἰσέσην ὑμῖν ἀκριβῶς διηρευνημένου. καὶ γὰρ ὁ μέγεθος οὕτω μᾶλλον θαυμάσεσθε τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφρανεῖσθε, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλλάγητε. ὑ γὰρ ὥσπερ ἄλλοις ποσὶν ἤδη συνέβη πολλάκις, ἁπλοῦν καὶ ἡμεῖς τυραννίδα,

καὶ μίαν δουλείαν ὑπεμείναμεν, ἀλλ' ἑνὸς
ὑπ' ἐνὸς ἐκαμόμεθα ὑπὸ μίαν δεσπότου, ἀλλὰ
μόνοι τῶν πώποτε τὰ ὅμοια δυσυχηκότων,
δύο ἀντ' ἑνὸς τυράννους εἴχομεν, καὶ τοῖς δίτ-
ταις οἱ δυσυχεῖς ἀδικήμασι διηρύμεθα. με-
τριώτερος μὲν ὁ πρεσβύτης ἦν τοῦ παιδὸς πολύ, καὶ
τοῖς τῆς ὀργῆς ἧττον ὀξύτερος, καὶ τοῖς τῆς κο-
λάσεως ἀμελέστερος, καὶ τοῖς τῆς ὑπερηφανίας
βραδύτερος· ὡς ἂν ἤδη τῆς ἡλικίας τὸ μὲν
σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐπεχούσης, τὰς δὲ τῶν
ἡδονῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης· καὶ τοῖς γε
τιμὴν ἄρχειν τῶν ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ παιδὸς
ἄκων τοῖς ἤθεσιν ἐλέγετο, ὢν πάνυ τυραννι-
κὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' εἴκων ἐκείνῳ. φιλότεκνος
γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ἐγίνετο, ὡς ἔδοξε, καὶ πάντα
ὁ παῖς ἦν αὐτῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἠδίκει
ὅσα κελεύοι, καὶ ἐκόλαζεν ὃς τοῖς τάττοι· καὶ
πάντα ὑπηρέτει, καὶ ὅλως, ἐτυραννεῖτο ὑπ'
αὐτοῦ, καὶ δορυφόρος τῶν τοῦ παιδὸς ὑπερημιῶν
ἦν. ὁ γεραιὸς μέν, τῆς μὲν τιμῆς πρεσβεῖα καὶ
ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνα ἐξήσατο τοῦ τῆς ἀρ-
χῆς ὀνόματος· ὁ δ' ἔργῳ τῆς τυραννίδος, καὶ ὁ
κεφάλαιον, αὐτὸς ἦν. καὶ ὁ μὲν πιστὸν καὶ ἀσφα-
λὲς, ἀπ' αὐτοῦ προῆκε τῇ δυναστείᾳ· τιμὴ δ'
ἀπόλαυσιν μόνος ἐκαρποῦτο τῶν ἀδικημά-
των. ἐκεῖνος ἦν ὁ τοὺς δορυφόρους στρατέχων, ὁ τὴν
φυγὴν κρατύνων, ὁ τοὺς τυραννικωμένους
ἐκκόπτων, ὁ τοὺς ὑπεκβαλλόντας φόβῳ ἐκεῖ-
νος, ὁ τοὺς ἐφήβους αἰκιστῶν, ὁ συνδείζων τοῖς
γάμοις· ἐκείνῳ αἱ παρθένοι λύπῃ ἐγίνοντο, καὶ εἴ τι-
νες σφαγαὶ, καὶ εἴ τινες φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἁ-
φαιρέσεις, καὶ βάσκοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα
ἐλυμήνατο ἦν νεανικά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος,
ἠκολούθει, καὶ συνῄδει, καὶ ἐπῄνει μόνον τὰ τοῦ
παιδὸς ἀδικήματα, καὶ ὃ θαῦμα ἡμῖν ἀ-
φόρητον παρεῖχεν. Ὅταν γὰρ αἱ τῆς γνώμης
ὑπερθυμίαι τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν προσ-
λάβωσιν, οὐδένα ὅρον ποιοῦνται τῶν ἀδικημά-
των. μάλιστα δ' ἐκεῖνο ἐλύπει, ὃ εἰδέναι μὲν ἦν,
μᾶλλον δ' αἴσθεσθαι τὴν δουλείαν ἐσομένην, καὶ ἐκ
διαδοχῆς τοῦ δεσπόσοντος τὴν πόλιν, ἄλλο-
τε ἄλλῳ δεσπότῃ, καὶ πονηρῷ, κληρονόμημα
γενησόμενον τὸν δῆμον, ὡς τοῖς γε ἄλλοις ὑ μι-
κρά τις ἐλπὶς αὐτῇ, ὃ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐ-
τοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύσε), ἀλλ' ἤδη τεθνή-
ξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γενησόμεθα.

A atque vnicam seruitutem sustinebamus,
nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: vtpote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatúmque cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens
B in filium supra quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem, tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, sce-
C lerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat: ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat: illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij
D sui flagitia. Itaque cùm ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitiis modum imponunt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potiùs seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempub. populúmque homini scelesto hereditatis instar obuenturum. Nam id aliis spem non exiguam facit, quod apud sese reputãt, quod inter sese dicũt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulo pòst liberi sumus futuri.

Narratio, qua magnitudine tyrannidis exaggerat, & omnem eius causſam in filium trãsfert.

Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potiùs iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium,& qui eadem quæ ego,animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neque perpensa negotij difficultate refugi, neque ad suscipiendum discrimen trepidaui: verùm solus, solus inquam, aduersus adeò validam variámque tyrannidem: vel non solus potiùs, sed gladio comite conscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur; at ò diuerso perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus essem. *Consilium & modus cædis.* Ergo vbi in primâ irruissem custodiam, neque mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem,& quicquid obsisteret amoliens, ad ipsum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad nostrarum calamitatum fontem, atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem sese, multísque vulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodiis, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse Iudices hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinaram, perducta: at cum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meaque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus, verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat: Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id quod ego prædiuinaueram: tyrannum occidit, summámq; meæ imposuit fabulæ.

ἐπ' ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἠλπίζετο, ἀλλ' ἑωρῶμεν ἤδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιγαροῦν μόνῃ ὁπλῇ τὴν ἐπὶ-
μαν τοῦ γηνικοῦ, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ πρασ-
σομένων, ἀλλ' ἀπέγνωστο πανταπασιν ἡ
ἐλευθερία, καὶ ἄμαχος ἡ τυραννὶς ἐδόκει,
πρὸς τοσούτους ἐσομένης τῆς διαχρήσεως.
ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ ὁ δυσ-
ρὲς τῆς πράξεως λογισάμενος ἀπέσχησα,
οὐδὲ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπεδειλίασα. μόνος
δὲ μόνος πρὸς ἅπαντας ἰσχυρὸν καὶ πολλὴν τὴν
τυραννίδα· μᾶλλον δὲ οὐδὲ μόνος, ἀλλὰ μετὰ
τοῦ ξίφους αὐτὴν τοῦ συμμεμαχημένου, καὶ ὃ
μέρος συνιστὺς τυραννοκτονητὸς, πρὸ ὀφθαλ-
μῶν μοι τὸν τελευτὴν ἔχων, ἀλλαξόμενος
δὲ ὅμως τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τῆς σφαγῆς
τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φυλακῇ, καὶ
προσβαλὼν ῥᾳδίως τοῖς δορυφόροις, καὶ τὸν
ἐντυγχάνοντα κτείνων, καὶ ὃ αὐξησάμενον
πρῶ διαφθείρων, ὅτι ὃ κεφάλαιον αὐτὸ τῶν
ἔργων ἐμοὶ, ὅτι τὴν μόνην τῆς τυραννίδος
ἰσχὺν, ὅτι τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἡμετέρων συμ-
φορῶν. καὶ βιασάμενος τὸν τῆς ἀκροπόλεως φρου-
ρὸν, καὶ ἰδὼν γηνικοῦν ἀμυνόμενον, καὶ διαπε-
σάμενον πολλοῖς τραύμασιν, ὅμως ἀπέκτει-
να. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῄρητο, καὶ πρᾶ-
γμα εἶχέ μοι ὃ λοιπὸν, καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου, πάν-
των μὲν ἐλευθέρων, ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἐπὶ
μόνος, δίοπλος, ἀπροβούλευτος τοῖς φύλα-
ξιν, ἀπολωλεκὼς τὸν μέγαν σκῆπτρον αὐτοῦ
δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γυναίας ἔτι χρεὼν
ἄξιος. οὕτω δὴ τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, τὰ τοιαῦτα ἐλογισάμην,
πότ' ἔχει μοι καλῶς, πότε πέπρακται,
πότε κατόρθωται, τίνα αὖ ὁ πρόλοιπος κο-
λασθεὶς τρόπον; ἐμοῦ μὲν γὰρ αὐτάξιος ὄφι,
καὶ τῆς ἐμῆς δόξης, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ
λαμπρῷ, καὶ νεανικῷ, καὶ γηναίῳ αἰρημέ-
νος, καθαιμώων κἀκείνῳ τὴν σφαγήν.
ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον, ἀλλὰ με-
τὰ τὴν συμφορὰν, μηδὲ τὴν αὐτὴν κερ-
δαίνῃ· ἰδέτω, κολασθήτω, παραλειπόμενον
ἐχέτω τὸ ξίφος. τοῦτο τὰ λοιπὰ ἐπετέλο-
μην. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ-
ποδὼν ἀπηλλαττόμην. ὁ δὲ, ὅπερ ἐγὼ προ-
μαντευσάμην, διεπράξατο, καὶ ἐτυραννοκτόνησε, καὶ τέλος ἐπέθηκε τῷ ἐμῷ δράματι.

πρόειμι οὖν κομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ θαρρῶν ἤδη παρακηρύττων ἅπασι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν διαγελιζόμενος· ἤδη οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. κενὴ μὲν ὡς ὁρᾶτε πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις, ὑπερόπτης δὲ οὐδείς, ἀλλὰ καὶ τιμαὶ ἔξεστι, καὶ δικάζειν, καὶ αἰτιᾶσθαι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ πάντα ταῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δόξα τὴν τόλμαν τὴν ἐμήν· καὶ τὸν ἐκείνου φόνον, μεθ' ὃν οὐκ ἔτι ζῆν πατὴρ ἐδύνατο. ἀξιῶ δ' οὖν ὑπὲρ τούτοις, τὴν ὀφειλομένην δοθῆναί μοι παρ' ὑμῶν δωρεάν, ὑ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τὶς ὢν, ὑδ' ὅτι μισθῷ τὴν πατρίδα ἐβουλόμην εὐεργετεῖν παρηρημένος, ἀλλὰ θεραπευθῆναί μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῇ δωρεᾷ, καὶ μὴ δόξαι ἀθυμῆσαι, μηδ' ἀδόξου ἡμέρας τὴν ὑπερβάσιν τὴν ἐμὴν, ὡς ἀτελῆ, καὶ ἄρρητον αἰκίαν κεκριμένην. ὑ τοῖσι δὲ αὐτιλέγει, καὶ φησὶν, οὐκ εὔλογον ποιῶν με τιμᾶσθαι θέλοντα, καὶ δωρεὰν λαμβάνειν. ὑ γὰρ εἰ τυραννοκτόνον, οὐδὲ προσῆκέν μοι τι κατὰ τὸν νόμον, ἀλλ' ὀφεῖλον τῷ ἔργῳ τῷ ἐμῷ, παρὸν ἀπαίτησιν τῆς δωρεᾶς. πυθάνομαι τοίνυν αὐτοῦ, τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην, οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέρωσα; μή τις ὑπερέπεσε; μή τις κεκώλυκε; μή τις ἀπειλεῖ δεσπότης; μή τις με τῶν κακούργων διέφυγεν; οὐκ ἂν εἴποις· ἀλλὰ πάντα εἰρήνης μεστὰ, καὶ πάντες οἱ νόμοι, καὶ ἐλευθερία σαφὴς, καὶ δημοκρατία βέβαιος, καὶ γάμοι ἀσύγχυτοι, καὶ παῖδες ἀδεεῖς, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα τὴν κοινὴν εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ σκῆπτρα μὲν παύσας, τάδε δὲ πραγμένος; εἰ γάρ τις ὅστις τῶν ἐμῶν τιμᾶσθαι δίκαιος, τοῦδε χωρῶ τῷ τέρως, δέομαι τῆς δωρεᾶς. εἰ γὰρ μόνος ἐγὼ πάντα διεπραξάμην, βουλόμενος, κινδυνεύων, αἰτιώμενος, ἀναιρῶν, κολάζων, δι' ἀλλήλων τιμωρούμενος, τί μου δέονται τὰ κατορθώματα; τί γὰρ ἀχάριστον τοσοῦτον πρὸς με τὸν δῆμον ποιεῖς εἰ; ὑ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον· ὁ δὲ νόμος, τυραννοκτόνῳ δίδωσι τὴν δωρεάν. διαφέρει δὲ εἰπέ μοι, τί, ἢ αὐτὸν ἀπέκτεινα, ἢ τοῦ θανάτου παρέσχον τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ, οὐδὲν, οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης εἶδε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν·

A Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctique bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians: iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx: imperat nemo: quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meáque fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, postquam pater iam viuere non quibat. Æquum itaque censeo, vt his *Petitio.* pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur, non quòd lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum *Confutatio.* facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cuptam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percõtor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne volui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicámque felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? cur facis vt populus parum erga me gratus existat? At enim num occidisti tyrannum? Porro lex tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid *1. Argumentum à finitione tyrannicidæ.* interest vtrùm ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem.

Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes quin mea cõtigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cędem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo, neque illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit, & an quòd periit, id à me sit profectum: quã doquidem & illud excussurus mihi videris, atque his aduersus bene de Repub. meritos calumniis vsurus: Si quis non gladio, verùm lapide, lignóve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens, num id quoque requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id vt legi factum à me satis videatur: atque id, quum sceleſtum acerbiùs etiam atque atrociore mortis genere trucidassem? Vnum duntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod iis quæ virtute confecta sunt, debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus, (nisi fortè propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) cauſſam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuítque mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idque iure optimo. Neque enim statuit minùs valere oportere audaciam, quàm facinus: ac postea superuacaneũ est cędis rationem viámque spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud dicere possis, me quidem imprudentem feciſſe, sed exitum quendam commodum fortuitò fuisse cõsequutum præter animi sententiam. Nam quid prętereà iam formidassem, eo qui validior erat, interempto? cur autem gladium in vulnere reliquissem, nisi planè quod erat euenturum, idipsum prędiuinassem?

Amplificatio à collatione effectus.

Finitionẽ probat à genere & cauſſa efficiente

A voluntate.

A τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ἐνόμιζεν, ὅσῳ γε οὐκ ἂν εἴποις, μὴ δι' ἐμὲ γεγωνέναι. εἰ γὰρ ἐφόνευσα δι' ὃν ἐκεῖνος ζῆν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς εἴργασμαι τῷ σφαγεῖ ἐμὸς ὁ φόνος, ἡ χεὶρ ἐκείνου. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἔτι περὶ τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς, μηδ' ἐξέταζε ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μηκέτ' ὄντι, εἰ δι' ἐμὲ τὸ μηκέτ' εἶναι ἔχει, ἐπεὶ κἀκεῖνο προσεξεπάσῃ μοι δοκεῖς, καὶ συκοφαντήσῃ τοὺς εὐεργέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ, ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ ἀπέκτεινε. τί δὲ εἰ λιμῷ ἐξεπολιόρκησα τὸν τύ- B ραννον, τοῦτ' ἀπαίτεις δῆτα καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τοῦ σφαγέως; ἢ ὀφεῖν ἔλεγές μοι τι πρὸς τὸν νόμον; καὶ ταῦτα, χαλεπώτερον τοῦ κακοῦργου πεφονευμένου; ἓν μόνον ἐξέταζε, τοῦτο ἀπαίτει, τοῦτο πολυπραγμόνει, τίς τῶν πονηρῶν λείπεται, ἢ τίς ἐλπὶς τοῦ φόβου, ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ εἰρηνικά, συκοφαντικῶς ὄντως τῷ τρόπῳ τῶν πεπραγμένων χρωμένῳ, ἀποστερῆσ ἐθέλειν τοῦ ὀφειλομένου τοῖς πεπονημένοις C δωρεᾶς. ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο μέμνημαι διηρθρωμένον ἐν τοῖς νόμοις, ἐκτὸς εἰ μή τι τῷ πολλῷ δουλείᾳ ὑπιλέλησμαι τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, αἰτίας θανάτου εἶναι διττάς, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτεινεν, ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ ἔργον, ἀνάγκασε δὲ, καὶ παρέσχεν ἀφορμὴν τοῦ φόνου· τὰ ἴσα καὶ τοῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ἀντικολάζεσθαι, μάλα δικαίως. οὐ γὰρ ἐβούλετο τοῦ πεπραγμένου ἴσον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας· καὶ πρεπτὴ λοιπὸν ἡ ἐξέτασις τοῦ τρόπου τῆς σφαγῆς. εἶτα τὸν μὲ οὕ- D τως ἀποκτείνοντα, κελεύζειν ὡς αὐθροφόνον δικαιοῖς, καὶ οὐδαμῶς ἀφεῖσθαι θέλεις· τὸν δὲ κατ' τὸν αὐτὸν τούτῳ τρόπον ὃν πεποιηκότα τῇ πόλιν, οὐ τῶν ὁμοίων ἀξιώσεις τοῖς εὐεργέταις; οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοις λέγειν, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἠκολούθησε δέ τι τέλος ἄλλως χρηστὸν, ἐμοῦ μὴ θελήσαντος. τί γὰρ ἔτι ἐδεδίειν, τοῦ ἰσχυροτέρου πεφονευμένου; τί δὲ κατέλιπον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, εἰ μὴ πάντως τὸ ἐσόμενον αὐτὸ προεμαθόμην;

ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦτο φῄς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τεθνεὼς ἰδίᾳ, οὐδὲ τούτῳ εἶχε τὴν προσηγορίαν, οὐδὲ δωρεὰς ἂν αὐτοῖς πολλὰς, εἰ ἀπεθάνοι, ἠδέως αἱ ἡμεῖς ἐδώκατε. ἀλλ' οὐκ ἂν δύ' εἴποις. εἶτα τοῦ τυράννου πεφονευμένου, τῷ τὴν αἰτίαν παρασχόντι τῆς σφαγῆς, οὐκ ἀποδώσῃς τὴν δωρεάν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μέλῃ δέ σοι πῶς ἀπέθανεν, ἀπολαύοντι τῆς ἐλευθερίας, ἢ τὸν τὴν δημοκρατίαν ἀποδεδωκότα, περιττότερόν τι πρᾶσσαντες; καίτοι ὅ γε νόμος, ὡς φῄς, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζει τῶν πεπραγμένων· τὰ δὲ μέσου δὴ πάντα ἐᾷ, καὶ οὐκ ἔτι πολυπραγμονεῖ. τί γάρ; καὶ οὐχὶ ἐξελάσας τις τύραννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνου; καὶ μάλα δικαίως· ἐλευθερίαν γὰρ κἀκεῖνος αὐτὴ δουλείας πρέσβηται. ὃ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένου, ἡ φυγὴ, οὐδὲ δευτέρας ἐπανασάσεως ἐλπὶς, ἀλλὰ παντελὴς καθαίρεσις, καὶ πανωλεθρία παντὸς τοῦ γένους, καὶ ῥιζόθεν ὁ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι πρὸς θεῶν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλέλειπται, καὶ εἰ ἐνδεῖ τῶν προσεῖναι ὀφελόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προυπῆρχε χρὴ γενέσθαι, καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλουσαν, καὶ τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὴν τῶν πολλῶν σωτηρίαν ὠνησομένην. ἆρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνδέησα, ἐμαλακίσθην, ἢ προδιδόμενός τινα τῶν ἀφ' ἑστίας κινδύνων ἀπώκνησα; οὐκ δύ' εἴποις. μᾶλλον τοίνυν ὅτι τοῦτον ἔπι μόνον, καὶ νόμιζε τὸ θελῆσαι μόνον, καὶ τὸ βουλεύσασθαι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ χρησιν ἀποδεδώκει, ἐκ τε τῆς γνώμης αὐτῆς καταστάντα με, χάριν ἀξιοῦν, ὡς εὐεργέτην λαμβάνειν. ἐμοῦ μὲν γὰρ ὁ δεινὸς, ἄλλου δὲ μετ' ἐμὲ τετυραννοκτονηκότος, ἄλογον εἰπεῖν μοι, ἢ ἄγνωμον ἐδόκει παρασχεῖν; ἢ μᾶλλον εἰ ἔλεγον, ἄνδρες, ἐβουλόμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπειρᾶσθην τῆς γνώμης, μόνος ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί δὴ ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ, οὐ τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ αἰῶλον, ἢ ἐκινδύνευσα, ἢ μυρία πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα.

A Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neque hanc appellationem in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cędis caussam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem! de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiã restituit, nescio quid superuacaneum præterea requiris? Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat: quę verò ad id conducunt, ea omnia missa facit, neque iam vltrà curiosiùs excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit B quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idque iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiúsque generis internecionem, omnéque malum radicitus excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsque (si videtur) rem totã perpendite, num quid C eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Prjncipiò mentem priùs oportet suppetere fortem, & amãtem Reip. quęque pro communibus commodis periculum adire non recusęt, quæque priuato suo interitu, multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frãgebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantùm ista, D ac statuisse, præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisque argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset, die mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, Ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui.

II. Argumentum à fine legis. A minore.

III. Locus à summo ad imum.

I. Voluntas & consilium.

II. Conatus.

Neque enim vſque adeò facilem, factú- A
que procliuem eſſe rem exiſtimetis, cu-
ſtodias perrumpere, ſatellites opprimere,
vnúmque hominem eam multos amoliri.
Quin iſthuc penè maximum eſt omnium
quæ ſunt in tyrannicidio, totiúſque ne-
gotij caput. Nam ipſe iam tyrannus non
magna res eſt, neque expugnatu neque
confectu difficilis: verùm ea quæ tuentur
continéntque tyrannidem: quæ quidem
ſi quis ſuperarit, is nimirum cuncta quæ
deſtinauit, peregerit, & perpuſillum eſt
id quod ſupereſt. ſed ad tyrannos perue-
nire nunquam mihi contigiſſet, ni priùs
qui illum cingunt cuſtodes oppreſſiſſem,
omnéſque ſatellites antè debellaſſem. B
nihil adhuc addo: verùm in his rurſum
immoror. Cuſtodiam oppreſſi, ſatellites
ſuperaui, tyrannum incuſtoditum, iner-
mem, nudum reddidi. Vtrùm his rebus
confectis non tibi videor honore dignus?
an adhuc cædem ipſam à me requires?
Quinetiam ſi cædem quæris, ne ea qui-
dem deſiderabitur. Non ſum incruētus,
verùm cædem peregi, magnam ac ſtre-
nuam, nempe iuuenis ætate ac viribus
florentis, atque omnibus formidandi,
per quem ille ab inſidiis erat tutus, cui
vni fidebat, qui cōplurium ſatellitum in-
ſtar erat. An nō igitur, quęſo te, pręmio C
dignus videor, ſed tantis rebus geſtis ho-
nore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem
vnum, atque adeò quid ſi tyranni mini-
ſtrum quempiam interemiſſem? quid ſi
ſeruum aliquem charum? an non hoc
quoque magnum viſum fuiſſet, conſcen-
diſſe, mediáque in arce, mediis in armis,
aliquem è tyranni familiaribus iugulare?
Nunc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cu-
iuſmodi ſit, conſidera. Filius erat tyran-
ni, vel tyrannus potiùs crudelior, domi-
nus intolerabilior, ad ſupplicia dirior,
ad contumelias violentior, quódque eſt D
maximum, hæres ac ſucceſſor omnium,
quíque in longum noſtras calamitates
poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi
confectum eſſe, ipſum verò tyrannum
viuere adhuc, fuga ereptum? Iam ho-
rum nomine præmium poſtulo. Quid
dicitis? Non dabitis? An non & illum
verebamini? An non dominus, an non
grauis, an non intolerandus erat? Por-
rò nunc negotij caput denique ipſum
perpēdite. Etenim quod hic à me requi-
rit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè
confeci, tyrānúmque aliena cęde occidi,

III. Amplificatio rei per comparationem.

IIII. Conatus.

μὴ γὰρ ὅτω ῥᾴδιον, μηδ' ὑμεῖς ὑπολάβητε εἶ ὃ πρᾶγμα, φυλακὰς διορύξαι, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ πρέπαλα θαι τοσούτοις μόνον· ἀλλὰ χαλεπὸν ὃ μέγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ, καὶ ὃ κεφάλαιον τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα, καὶ δυσάλωτον, καὶ δυσκατέργαστόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φυλακίδια τὰ καὶ συνέχοντα τὴν τυραννίδα· ἃ τις δὴ νικήσῃ, πάντα σοὶ κατώρθωσε, καὶ ὃ λοιπὸν, ὀλίγον. ὃ δὲ δὴ ἄγχει τῶν τυράννων προσελθεῖν, οὐκ ἂν ὑπῆρξέ μοι, μὴ ἐγὼ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων, καὶ δορυφόρων ἀπάντων κεκρατηκότι, κἀκείνους ἀπάντας προσνενικηκότι. οὐδὲν ἔτι προσπέπαμαι, ἀλλ' ὅτι τούτων αὖθις μέμνημαι· φυλακῆς ἐκράτησα, δορυφόρους ἐνίκησα, τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ὅπλων, γυμνὸν, ἀπέδωκα. ἐμοῦ ἄξιος ὅτι τούτοις εἶναί σοι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτεῖς πρὸς ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀλλ' εἰ καὶ φόνον ζητεῖς, οὐδὲ τοῦτο ἐνδεῖ, οὐδ' αἱάματος εἰμι, ἀλλ' εἰργασμαι μεγάλῳ καὶ θυναίαν σφαγὴν, νεανίσκου ἀκμάζοντος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ, δι' ὃν αἰεπιβούλευτος κἀκεῖνος ἦν, ᾧ μόνῳ ἐθάρρει, ὃς αὐτὴ πολλῶν ἤρκει δορυφόρων. ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ὦ σοί, δωρεᾶς, ἀλλ' ἄτιμος ὅτι τηλικούτοις ἠδίκημαι; τί γὰρ εἰ δορυφόρων ἕνα, τί δὲ εἰ ὑπηρέτην τινὰ τοῦ τυράννου ἀπέκτεινα; τί δ' εἰ οἰκέτην τιμιον; οὐ μέγα δῆτ' ἔδοξε τοῦτο, ἀνελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τοῦ τυράννου φίλων; νυνὶ δὲ καὶ τὸν πεφοβημένον αὐτὸν ἴδε. υἱὸς ἦν τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ κολαστὴς ὠμότερος, καὶ ὑβριστὴς βιαιότερος· ὃ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ μακρόδοχος, καὶ ὅπι πολὺ προσδοκᾶν τὰς ἡμετέρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τοῦτο μόνον περισῴζεσθαί μοι, ζῆν δ' ἔτι τὸν τύραννον μακροθυμῆται; γέγεσο δὴ ὅτι τούτοις αἰτῶ· τί φατε; ὑ δώσετε; ὑχὶ κἀκεῖνον ὑφεωρᾶτε; ὑ δεσπότης; οὐ βαρύς; οὐκ ἀφόρητος ἦν; νυνὶ δὲ καὶ ὃ κεφάλαιον αὐτὸ ἐνοήσατε· ὁ γὰρ σοὶ ἀπαιτεῖ πρὸς ἐμοῦ, τοῦτο ὡς ἐγὼ, ἄρτι διεπραξάμην, τὸν τύραννον ἀπέκτεινα ἑτέρῳ φόνῳ,

οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ πληγῇ μιᾷ, ὑφ' ἧ- A non ſimpliciter, nec vulnere vno, id quod
κιστα τοῦτον ἐβούλετο αὐτῷ, ὅτι τηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ λύπῃ τε βασάνισας πολλῇ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς δείξας τὰ φίλτατα οἰκτρῶς τε κείμενα, υἱὸν ὡς ἡλικίᾳ, εἰ καὶ πονηρόν, ἀλλ' οὖν καὶ ἀκμάζοντα, & ὅμοιον τῷ πατρὶ, αἵματος καὶ λύθρου ἐμπεπλησμένον. ταῦτ' ἔστι πατέρων τὰ τραύματα, ταῦτα ξίφη δικαίων τυραννοκτόνων, τοῦτ' θανάτου ἄξιος ὠμὸς τύραννος· αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοσούτοις ἀδικήμασι. ὃ μὲν βύθιος ἀποθανὼν, ὃ δὲ βύθιος ἀγνοήσας, ὃ δὲ μηδὲν τοιοῦτο θέαμα ἰδεῖν, οὐδὲν ἔχει τυραννικῆς κολάσεως ἄξιον. οὐ γὰρ ἠγνόουν, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἠγνόουν, οὐδὲ τῷ ἄλλων οὐδείς, ὅσην σκῆψιν βύσσου τε τὸν υἱὸν εἶχε, & ὡς οὐκ ἂν ἠξίωσεν ὑπολιπεῖν οὐδὲ ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πολλοὶ μὲν γὰρ πατέρες ἴσως τοιοῦτοι τοῖς παῖδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ, καὶ μᾶλλον ἔτι τῷ ἄλλων εἶχεν, εἰκότως, ὁρῶν μόνον σκῆψιν κηδεμόνα, καὶ φύλακα τῆς τυραννίδος, καὶ μόνον τε κινδυνεύοντα τῇ παιδὶ, καὶ τὸν ἀσφαλέστατον τῇ ἀρχῇ προελόμενον. ὥστε εἰ καὶ μὴ διὰ τὸν βύσσον, ἀλλὰ διὰ τὸν B C ἀπόγνωσιν, βύθιος ἡσσάμενον τεθνηξόμενον αὐτὸν, καὶ λογιούμενον ὡς οὐδὲν ἔτι τῇ ζῆν, ὄφελος τῆς ἐκ τῆ παιδὸς ἀσφαλείας καθηρημένης. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθρόα περιέστησα, τὸν φόβον, τὸν ὅτι τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐκκεκαυμένον τοῖς συμμάχοις, ἡ τοῦδε τὸν τελευταῖον σκέψιν σκέψει καὶ τὸν αἴτιον· ἀπέθανεν ὑμῖν ἄτεκνος, λελυπημένος, ὀδυρόμενος, δακρύων, πεπενθηκὼς πένθος, ὀλιγοχρόνιον D μὲν, ἀλλ' ἱκανὸν πατρί· καὶ ὃ δεινότατον, αὐτὸς ὑφ' αὑτῷ, ὅσπερ θανάτων οἰκτίστος, καὶ πολλῷ χαλεπώτερος, ἢ εἴ τις ἄλλος ἐκκεκαυμένον. ποῦ μοι ὁ ξίφος; μή τις ἄλλος τοῦτο γνωρίζει; μή τινος ἄλλου ὅπλον τοῦτο ἦν; τίς αὐτὸν ἐς τὸν ἀκρόπολιν ἀνεκόμισε; τοῦ τυράννου τίς ἐκράτησε; τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέσφλεν; ὦ ξίφος κοινωνὸν, καὶ ἀφιδρυθὲν τῷ ἐμῷ καταρτωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀμελούμεθα, καὶ ἀνάξιοι δοκούμεν δωρεᾶς.

Amplificatio à modo.

B iuſmodi vllum ſpectare ſpectaculum, profectò nihil habet tyrannico ſupplicio dignum. Neque enim ignorabam vir egregie, non ignorabam, inquam, neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium ſit proſecutus, adeò vt illo extincto ne paululum quidem temporis ſibi in vita morandum eſſe fuerit dicturus. Atqui haud ſcio, an omnes patres hunc ad modum affecti ſint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idque meritò, quippe qui conſpiceret illum vnicum eſſe qui curaret ſeruarétque tyrannidem, quique ſolus pro patre pericula ſuſciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque ſi non ob charitatem, certè ob rerum deſperationē ſciebam illum protinus exiturum è vita: perpenſurum enim, iam nihil eſſe cur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius miniſtrauerat. Nimirum effeci, vt hæc omnia illum agminatim circumſiſterent, forma, dolor, deſperatio, formido, quiq; in poſterum imminebant metus: his aduerſus illum auxiliis ſum vſus, atque ad id extremum illum conſilium adegi. Interiit itaq; vobis orbus, excruciatus, plorans, lacrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnum, verùm qui ſatis magnus eſſet patri. Poſtremò, quod eſt omnium acerbiſſimum, ipſe ſibi necē conſciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miſerrimum, multóque atrocius eſt quàm ſi per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoſcit? Num cuius alterius hoc geſtamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo eſt vſus? Quis eum ad illum miſit? O enſis particeps ſucceſſórque meorum egregiè factorum: poſt tanta pericula, poſt tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur.

Peroratio amplificata ab affectibus.

Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: Tyranno, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicasseti s. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulisse tis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsisse tis? Nónne gladium inter sacra monumenta consecrasse tis? Non illum secundùm Deos veneraremini? Nunc mihi considerate, quæ verisimile est fecisse tyrannum, quę dixisse priusquam sibi mortem consciscere: Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idque in iis corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magisque sint oculis obuiæ, videlicet vt quammaximè discruciaret eum qui genuerat, quóque primo statim conspectu perturbaret, miserabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atque inualidus: verùm domesticarum cladium spectatorem. Nam ego interim discesseram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, scenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua, plurima ac lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te fili sum extinctus, nisi fortè me tanquã senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producitque mihi mortem, reddítque mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio. Ades patri lugenti solamen, senilémque manum & infelicem adiuua, iugula, Tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem,

Hypotyposis & prosopœia huius.

εἰ γὰρ ἐπ' μόνῳ τούτου τὴν τιμὴν ἠτεῖτε παρ' ὑμῶν, εἰ γὰρ ἔλεγον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐβουλήθη τῷ τυράννῳ, ὅτε ἀνόπλῳ ὑπὸ τῶν καιρῶν κατειλημμένῳ, ξίφος τοῦτο ἐμὸν ὑπηρέτησε, καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐλευθερίας συνήργησε πᾶσι, τοῦτο τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς ἄξιον νομίσατε, δεδόσθαι ὑπὸ δημοσίων κτημάτων οὐκ ἂν ἡμάρτατε; οὐκ ἂν ἐν τοῖς ἱερατείαις ἀνεγράψατε; οὐκ ἂν τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθήκατε; οὐκ ἂν μετὰ θεῶν ἐσέβετε προτεκμήσατε; νῦν μοι συνοήσατε, οἷα πεποιηκέναι εἰκὸς τὸν τύραννον, οἷα δ' εἰρηκέναι πρὸ τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐμῷ φονευόμενος, καὶ πρωσωπόμενος πολλοῖς τραύμασιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσῃ ἔμελλεν τὸν γεγεννηκότα, ὡς δὴ οὐκ τῆς παρούσης θέας ἀμοιρήσειν οἰκτρᾶς, ὁ μὲν ἀνεβόησεν οἰκτρόν, ὑπεροδυνώμενος τὸν γεγεννηκότα, καὶ βοηθόν, οὐδὲ σύμμαχον, ἤδη γὰρ πρεσβύτην ὄντα καὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ θεατὴν τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπῳκλατόμην, ποιητὴς μὲν τῆς ὅλης τραγῳδίας γεγενημένος, καταλιπὼν δὲ ὑποκριτὴν τὸν νεκρὸν, καὶ τὴν σκηνὴν, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος. ὑπεισὰς δ' οὖν φόνος, καὶ ἰδὼν υἱὸν, οὐ εἶχε μόνον ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμιθνῆ μενον, ἐμπεπλησμένον τῶν φόνων, καὶ τραύματα συνεχῆ, καὶ πολλὰ, καὶ καίρια, ἀνεβόησε τοιόνδε, Τέκνον, ἀπωλόμεθα, πεφονεύμεθα, τετυράννοκτονήμεθα, ποῦ ὁ σφαγεύς; τίνι με τηρεῖς; τίνι με φυλάττῃ, δέσποτα, τέκνον, προσαπολούμενον, ἢ μήτι ὡς γέροντος ὑπερφρονεῖς; καὶ τῇ βραδυτῆτι χολοῖς δέον, καὶ προσβιάζεσθαί μου τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖς; καὶ ταῦτα λέγων, ἐζήτει τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄοπλος ἦν, διὰ τὸ πρώτην παρὰ πατρὸς θαρρεῖν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐπεδέησε, πάλαι δ' ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦτο προπαρεσκευασμένον, καὶ πρὸς τὸ μέλλον τολμηρὰ καταλελειμμένον· ἀποσπάσας δὴ τῆς σφαγῆς, καὶ τραύματος ὀφελὼν τὸ ξίφος, φησὶ, Πρὸ μικροῦ μέν μ' ἀπέκτεινας, νῦν δ' ἀνάπαυσον πατρὶ πενθοῦντι παραμύθιον ἐλθὼν, καὶ πρεσβυτικῇ χερὶ δυσχεροῦσι συναγώνισαι, ἀπόσφαξον, τύραννοκτόνησον, καὶ τὸν πένθειν ἀπάλλαξον, εἴθε σοὶ πρότερος ἐγενόμην, εἴθε τάξιν προεῦλαβον τοῦ φόνου. ἀπέθανον ἂν,

ἀλλ' ἢ ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἔξειν ἐκδικον. νῦν δ' ὡς ἄτεκνος, νῦν δ' ὡς οὐδὲ φονέως δυνάμενος καὶ ταῦτ' ἅμα λέγων, ἐπῆγε τῷ σφαγίῳ, τρέμων, ἀδυνάμενος, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀδυνατῶν δ' ὡς πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν τῶν ἀναγκαίων. πόσας κολάσεις ταῦτα; πόσα τραύματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι δωρεαί; καὶ τέλος, ἐωράκατε πάντες τὸν μὲν νεανίαν προκείμενον, οὐδὲ μικρὸν, οὐδ' ὀλιγανίσιον ἔργον τὸν προσθεῖναι δὲ αὐτῷ προσεχόμενον, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀναπεφυρμένον, τῷ ἐλευθερίῳ ἐκείνῳ, καὶ ἐπινίκιον ἀποδιδόν, καὶ τὰ ἔργα τῶν ξίφους τῶν ἐμοῦ· αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γεγένηται τοῦ δεσπότου, καὶ μαρτυροῦν ὅτι μοι πιστῶς διηκονήσατο, τοῦτο ἐμοῦ γνώμενον, μικρότερον ἴσως. νῦν δὲ λαμπρότερον ὅτι τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν κεφαλὴν τῷ τυραννίδα πᾶσαν, εἰ μὴ ἐγὼ· μεμέρισται δ' ἐς πολλοὺς ὁ ἔργον, ὡς ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ διεκρινάμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός· ὁ ξίφος δ' πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

A sed tanquam tyrannus duntaxat, sed qui crederem mihi superesse vltorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui desit etiã mactator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremẽs, neque sat potens. Cupiebat quidem, verùm non suppetebãt vires ad facinus exigendum. Quot hîc supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot prẽmia? Postrem ò spectastis omnes iuuenem dudum prostratũ, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus, ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, li-
B bertatis illam & victorialem victimam, meique gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignum se domino prẽstitit, teſtánsque quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à meipso fuisset patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atque ego quidem sum is, qui tyrãnidem sustuli: cæterùm actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

Concludit repetitione petitionis, & commemoratione meriti sui.

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, non illa quidem versa, sed quæ superiori Declamationi è Luciano versæ respondeat.

ARGVMENTVM.

Eiusdem generis hæc cum superiore, eiusdémque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur præmium esse dandum tanquam tyrannicidæ ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum satis fecisse legi, aut tyrannicidam esse, qui non ipsum tyrannum, sed filium tyranni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona iudicum: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoque tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, elevata interim illius persona, atque ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordium propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac caussa maximè spectare debeat: atque inde ad confutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad summum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quæ non quid quisque voluerit, sed quid effecerit, spectet: neque cogitationes, sed facta præmiis compenset. Conatum verò eleuat variis ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut aliis denique id genus rebus satis esse conari aliquid & cæpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, nõ conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem præmiorum & pœnarum. In maleficiis interim & voluntatem puniri, in beneficiis autem nunquam præmium dari, nisi ei qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo re-

tuliſſe,laudem & gloriam. Effectũ autem refellit,quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente,eadem filij,mortem patris cõſecutam eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrannus poſtea ſe ipſum confecerit,ob id ipſius hoc factum eſſe. Deinde etiam incertum fuiſſe exitum,& quidnam pater occiſo filio facturus fuerit: & hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò vt incertum & periculoſum,neque certis rationibus firmatum, deinde etiam vt fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere,id quod lex iubet, & mortis cauſſam qualemcunque præbere: idque iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cæptam renouat,de eo quatenus voluntas in legibus ſpectatur,& in quibus per ſe ſufficiat,nempe in maleficiis,& non in beneficiis,& ob id neque hic præmium illi deberi,vt qui cæperit non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur,quod petitor in narratione potiſſimùm amplificat, puta filium fuiſſe caput & cauſſam tyrannidis,eóque ſublato etiam tyrannidem ſublatam fuiſſe. Ac primò quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput,confutatis ſignis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde,vt maximè fuerit,legem iubere,ipſum tyrannum,non vt quiſque tyranno ſimilis,aut nocentior etiam eſt,occidere. Et hic multis verbis de auctoritate legum diſputat,& quòd non temere verba legum huc aut illuc deflectenda ſint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo ſecutura eſſe. Poſtremò etiam ipſe locum ab imo ad ſummum tractat: & vt alter voluiſſe,egiſſe,effeciſſe ſe dixerat,ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuiſſe illum, neque recta via aggreſſum eſſe,neque denique id quod lex iubet,perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσει, *& conformatione ſeu proſopopœia legum, reipub. & deorum quoque expoſtulantium cum petitore,vt iniquè & præter meritum,præmium petente.*

Captat beneuolentiã à perſona Iudicum.

SI mihi cauſſa hæc, Iudices,apud concionem popularem, quæ ſtudiis potiùs quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos,ſapientiſſimóſque: nonnihil profectò vererer,ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atque (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos,nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolóſque multo minùs: quippe qui frontem modò,quaſique perſonam huius negotij intuentibus,non faciem ipſam propius cõtemplantibus, videri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio,tum autem in cauſſa tam populari, velut importuniùs obſtrepere atq; obturbare. Enimvero cùm omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum,tum ingens,intemperans,atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditus tollere ſolet, verumetiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodũ hæc noſtra) poſt graues diuturnáſque calamitates,ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini,quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis,ſed vel inanibus harum rerum vocabulis,plebis animus queat ad quidlibet impelli; maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet,dum lętitię temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans,animum ad cogitãdum inſtituere non ſinit. Verùm veſtra Iudices ſingularis ſapientia perſpicacitáſque, non hoc tantùm ſcrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam ſuppeditat, vti ſperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in tyrannidem (ſicut iſte calumniabatur) ſed ſolita mea,& (vt opinor) nota Reipub. charitate ſuſcepi, vobis non modò non inuidioſum,ſed fauorabile plauſibiléque videatur. Etenim poſtquam viderem manifeſta quadam Deorum beneuolentia, poſt diuturnam ac miſerrimam illam ſeruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigiſſe: nihil priùs curandum nobis eſſe iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas eſſet profecta,quò videlicet munus ſuum huic vrbi proprium perpetuúmque facere vellent,& conſtabilire tueríque quod largiri non eſſent grauati: meminiſſemúſque iiſdem in manu eſſe vt eriperẽt ingratis,quod optantibus dediſſent. Sunt autem vel primę gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinę beneficentię

Locus communis.

Reſpondet aduerſarij calumniæ, per abſolutionem.

Amplificatio à loco communi.

neficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impiíque reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temere dari præmia conueniat immerentibus:) Illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta, nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui cùm priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idque adeò imprudens (vti mox docebimus) non veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius vocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hãc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: verùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriúsque, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensiùs accuratiúsque spectandum, ne temere decernatur indigno. Permulta siquidem, permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo, vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quorum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus. Proinde cùm non tolerandæ improbitatis mihi videatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, cum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta cùm postulare iure potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico persoluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obnoxiæ Reipub. quoties libido sit, possit improperare. Tum illud vtrùm risu potiùs, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueríssimorum Iudicum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis Iudices, vt è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese tèrque quatérq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno videlicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorũ numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suũ ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm fastuoso vultu, quàm arrogantibus superciliis, quàm stupidis oculis, suum ipse vobis encomium detonabat? Quæso Iudices, vt etiam nũc hominis vultum diligenter attẽdatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, Ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui vel sine me meas vices vbi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam vel in eo qui verè tyrannum occidisset? Hæc quoque me causa Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, vt huius obsisterem petitioni, vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuersa ciuitas diis libertatis auctoribus grataretur, vt hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit victimas diis seruatoribus immolatas: Sibi hunc honorem eripi, sese vnicum esse restitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáque, suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite, quid futurum denique Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactãtiam, vestra auctoritas, vestra comprobatio, si præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi vt tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventosę linguę, gloriæque quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrùm est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte mẽ iam obtueatur. Quid mihi succensęs? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere)

Eleuat personam aduersarij, & factum ipsum.

Efficit ib.

Suffitiens mouet eidem à modo actionis.

Apostrophe, qua calumnia aduersarij respondet, iterum ex locis contexturalibus.

vti, cùm tu sic abutare? qui libetum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri vetant) crimen tam atrox tam capitale in ciuem impingere, tantùm quia libuit, idque apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas vel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua gloriosè, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vlciscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te libêret vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabiliùs in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuitium, me longè minùs etiam territabat, quàm (quod vulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neque prorsus alia res vlla mihi cum tyranno intercessit, cur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totámque meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potiùs improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim caussis vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoque durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentiùs exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam cur tibi me opponerem, nisi quia sic animo

Translatio qua actionem suam defendit.

Frequentatio causarum.

A lubitum sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim cùm apud Iudices tam sanctos agatur: si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio, verùm etiam vehementer illustro, quando non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium eiuciisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò si deorum immortalium caussam ago, quibus honorem debitum tu conaris interuertere, vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam caussam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum caussas citra fraudem agere licere. Neque tamen à vobis postulo Iudices, vt vel mihi prosit in caussa hoc meum erga Rempubl. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, nõ refugio vel atrociissimam illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse videar, nisi certioribus, quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: Sin exactiùs, seueriúsque, pœnám etiam ab ipso deberi. Quę quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices, vt iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem toleraremus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantùm vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod

Propositio cũ admonitione, quorsũ animus in hac caussa intendendus sit.

euentu eum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causſam ingressus est: quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequárque partes illas, quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingenioſi conuiuatores iisdem carnibus alio atque alio modo coquendis condiendisque efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus identidem restitabat. Quòd si me deturbante vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, deinde quòd conatus sum. Tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum. Postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscisciuit. Principiò quòd voluit Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neque præmium ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenque voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergóne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solum sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis: ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex, hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuoſi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspicioſa, sed ne ea quidem admittat quę populari sunt opinione famáque iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimen vnquam est vocata? Ista iudicia, Æaci Rhadamanthíque tribunalibus seruantur. Hîc mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multóque magis ad eius partes pertineat, nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copioſiùs demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem merę voluntatis, quæso te, in petendis prę-miis ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt vicissim bene velit respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis prę-mio, si isthoc nomine postules: verùm illud interim præmij feres: velut homo nimiùm perfrictę frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quę non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba, pretio redimat. At non volui tantùm, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem cõsultè facis, quòd de gradu illo desiliſti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multo commodiùs constiteris. Nam etiamsi paulo minùs absurdum videatur, haud ita multo minùs impudens tamen est, quum lex palàm prę-mium decernat ei qui factum præstiterit; te, quòd conatus modò sis, prę-mium

Diuisio capitum. Confutatio.

I. Voluntatis, cui opponit voluntatẽ legis, quæ facta non cogitationes spectat.

II. Conatus, cui opponit inuoluntarium.

poſcere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui priuato cum ciue priuato? Age quid ſi quis ciuium tecum iniiſſet contractum, ita vt ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionem pactus eſſes: mirum ni ſuo vterque periculo: atque is nondum præſtita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: an non protinus impudenti homini reſpondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus ſum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta: debeo præmium, ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut obligantur aut abſoluuntur homines. Si conato pollicita ſum præmium, non grauabor dare: ſin ei qui facinus peregiſſet, quòd tandem ius eſt te ferre quod es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promiſſum poſtulet non præſtita conditione: nemo tã ſtultus vt det, ſi quis poſtulet: & tu à Rep. maximum omnium præmiũ poſtulas, quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nugas adfers, donec illud vnum audiam, quod te præſtare oportebat. Volui, inquis, aſcendi, perrupi cuſtodias, ſubmoui ſatellites: quantulum iam eſt illud quod ſupereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud, cui ſoli debebatur præmium. An non intellexiſti in iſtiuſmodi contractibus duplex eſſe periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet perſoluendæ mercedis, & præſtandæ conditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio, neque tua referre putes, neque refert, quàm anguſta mihi res vnde corradendum quod debeam pretium. Tu itidem conditionem tuo ſuſcipis periculo, neque mea quicquam intereſt quo ſudore quo periculo ſit ea tibi præſtanda. Totam iſtam curam, totum hoc negotium tibi relinquo. Quòd ſi ego iam præſtita abs te conditione cõmemorem tibi, in agris meis malè proueniſſe ſegetes, merces naufragio periiſſe, nihil auelli à malis debitoribus, non ſine graui diſpendio conflari poſſe pecuniam quam tibi debeam: dic obſecro, nonne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? hoc vno modo poſſe ſatisfieri tibi, ſi pecunia numeretur. Neque quiſquam eſt iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè ſatisfactum exiſtimas, ſi tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum ſudorum, quantum vigiliarum exhauſeris, dum ſtudes præſtare conditionem? Res eſt (mihi crede) calumnioſior, ſcrupuloſiórque, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos penſiculari conatus: quorum ſuos quiſque nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt ad amuſſim perpendere. At facti facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia conſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quę de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neque vi, neque dolo coierunt, quid eſt quòd à preſcripto recedatur, niſi quis velit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circunſpice: & ſi potes vſquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumero in pugilum Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti: cedo, num quando vidiſti quenquam tam impudentem, qui palmam ſibi hoc nomine vendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Non arbitror, atque id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam ſerio omniúmque ſplendidiſſimo negotio id tibi poſtulas, quod in ſcenicis illis pudeat vel impudentiſſimum tentare? Age quoties & illud vidiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſſimè doctiſſimèque geſſiſſet in curſu, is à præmio longiſſimè abeſſet, & ignauiſſimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod cauſetur, excidiſſe habenas, conſternatum equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tanto præcellentiorem, quanto Therſitę præſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi præmij ius nullum habebit: fortunam ſuam incuſare licebit. Cęterùm Agonothetę non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione, id eſt, ita demum præmium ferret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui ſi conatui, non tãtùm effectui præmium deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympi-

A ſimili.

A minori.

Ab exemplo certaminis in ludis ſolennibus.

Aliud ſimile.

cum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatiſque gratia proponuntur, ſit interdum, vt victis quoque præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: verùm ſeriis in rebus, atque adeò periculoſis, quęnam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implerit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. *Ab exemplis militarium donorum.* Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petiit, Acriter contendi Iudices vt mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro, nemo tam inverecundus eſt vt muralem coronam ſibi deberi dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod *A ſimili aliud.* honor inuitat. Qui nauim in tempeſtate deſertam ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio eſt earum rerum quę naui vehebantur. Quorſum attinet hîc tuã iactare peritiam, ſudores, pericula, conatus? Nihil non feceris quo nauem in tutum reduceres, ſed victus tempeſtate deſeruiſti: audebis quicquam ex his quę ſũt in naui, tibi vendicare? Aut ſi auſis, futurum ſperas vt quiſquam te vel pilum ſinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationem, ſupplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis eſſet eniſus, quòd gnauiter ſe geſſerit in bello: niſi ſuperior diſceſſerit, niſi præſcriptum à legẽ numerum hoſtium fuderit: aude & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium ſis aggreſſus. Quod ſi nemini hominum memoria contigit, deſine tibi noua ſpe blandiri, deſine inaudito exemplo poſtulare, quod ſperare ſit improbiſſimum, dare poſtulanti ſtultiſſimum. Noli nobis commemorare, quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis, qua virtute ſatellitiũ tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum eſt fingere. Ad obtinendum tyrãnicidæ prędium, duobus duntaxat verbis eſt opus, Tyrannum occidi. Quantumuis conatum exaggeres, aleues, attollas, non niſi tyrannicidæ debetur prędium. Alioqui quid dices ſi eodem illo die quo tu arcem conſcendiſti, permulti pariter aggreſſi, ſua quiſque virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemiſſet: vtrùm omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age, quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſſis, vni cuipiam, qui ſit omnium ignauiſſimus (vt non ſemper virtuti reſpondet fortuna) eum cõtingat interficere, an non præteritis reliquis hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, ſed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hîc tu fortaſſe rurſus incipies deplorare fruſtra ſumptam operam: negabis æquum eſſe virtutis egregios conatus merito fraudari prædio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt eſſe iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, niſi cui cordi ſit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur, eam nimirum facit æquiſſimam, quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel ſummum artificem ab imperitiſſimo ſuperari, ſi modò iactus commodè cadat? Atque id adeo nemo tanquam iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex non probatur, ei liberum erat non ſuſcipere. Itaque lex quid præſtari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd ſi poſteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quominus effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccẽſeas. Fortunam, ſi ita lubet, in ius voca: cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, niſi præſtanti. Neque verò exiſtimemus, Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt, ſine ſumma ratione fuiſſe factum, vt conato prædium non eſſe ſtatuendum putarint: videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, verumetiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebãt, vt ſi conatui prædium ſtatuiſſent, temeritate conantium Reſp. ſubuerteretur potiùs quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm

Obiectio.

Æquitati opponit deliberandi poteſtatẽ.

A conſilio legiſlatoria.

Finitio tyrannidis.

graue capitaléque ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est, quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem, qui sua diligentia peritiáque fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitus eripiat.

Confutatio obiectionis à dissimilis exemplo.

Quid? vtrùm tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmio iudicas inuitandum esse: an potiùs pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? nec illud te subleuat, quod mihi videbare ratiocinando colligere, cùm lex in maleficiis pœnam irroget simplici scelerís molitioni, par esse vt multo magis in benefactis conatus habeat rationẽ: nam oportere legem multo propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandam culpam. Atque vide quàm hîc tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico reip. discrimine copulata: vt temere moliri tyrãnicidium, nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit, verùm in paucis duntaxat, quę vel propter insignem atrocitatẽ hoc odij merentur, vel eiusmodi sunt, vt priùs exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò non vides nihil esse simile, totáque natura rationéque discrepare, pœnæ legit imam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quędam de iure concessio, legísque candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio solicitet.

Locus de comparatione præmiorum & pœnarum.

Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, vxorem ducere, operam dare liberis. Hîc lex nimirum vrbaniùs ac verecundiùs tecum agit: patris, non magistratus sumit habitum: pretio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm vt à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasique calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandum est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturalíque munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neque tamen idem fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quę nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim lege necesse sit passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges committas, non potes effugere supplicium: at non statim illę tibi premium debituræ sint, si quid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus: quippe quę non ad bonos mores comparatę, sed malis è moribus natę sunt, id quod verè vulgo dictitãt, ac pharmaci vice fungantur. Finge itaque nullas esse leges, quemadmodum de aureo Saturni seculo fabulantur poętę: suo quenque sponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmium decernat? Vti lex non minatur nisi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, cùm virtus absoluta abundè seipsa contenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimum est: improbè flagitare.

De officio patriæ gratis præstando.

quod ea candidè ciuilitérque promiſerit, ciuis eſt probitatis non ſatis ſpectatæ. Tu quid merueris, paulo pòſt excutietur: interim finge ſanè præcipuam quandam vtilitatem attuliſſe, cui tamen ex lege præmium non debeatur: vtrùm protinus clamitabis infrugiferum fuiſſe officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus niſi tibi mercedem ex animi tui ſententia decernant: an potiùs ipſam virtutem abundè magnum ſui præmium iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hunc eſſe maximum fructum officij duces, quòd de aliis citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura ſunt ſatis, ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi non contentus iſtis, aliud adhuc neſcio quod præmium deſideres, certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodum tuliſti. *Collatio mercedis & gloriæ.* Quanto metiris pretio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Iſta inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia ſanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potiùs ipſum tuo deeſt facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiſo tyranno tamen velut tyrannicida celebraris, quæſo te, quantula pars abeſt à tuo præmio quod laturus eras etiamſi tyrannum occidiſſes? Poſtremò iſthuc ipſum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honeſtiſſimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro ſpectante rep. magnificam iſtam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tuliſſe gratiam, quiſquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & ſunt fortaſſis qui tibi libertatem acceptam ferant. an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ ſufficere debuerant, niſi lex maluiſſet præmio conatum ab affectu diſtinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei qui tyrannum conatus ſit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium ſperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam

A hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum propoſito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effeciſti quod voluiſti: id quod erat neceſſe, nec feciſti, nec voluiſti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circunſpectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij ſpem conſiſtas, intelligis. Age ſequemur te per omnia; & aliunde aliò fugitantem perſequemur, nec vſquam ſinemus conſiſtere. *III. Effectus & cades filij.* Atqui non tantùm aggreſſus ſum, inquis, verumetiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo ſecas tyrannicidia; & quòd filium ſuſtuleris pluſquam B tyrannum, tum tyrannidis ſucceſſorem: & quòd parenti, necato filio, mortis cauſam miniſtraris. De illo mox: nunc hoc, cuiuſmodi ſit, inſpiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occiſum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò ſuſtuleris: imò ſplendidius iſthuc videri vis, quòd tuo quidem enſe, verùm ipſius dextera ſit interemptus. Hæc tam honeſta, Iudices, oratio poſſit parum attentum fallere, præſertim hoc rem fucis illis ſuis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum C illum florentémque iuuenem, ſic patri adamatum, crebris vulneribus confoſſum: parentem ſenem miſerum illi circumfuſum, eodem exanimatum enſe, ſanguinem vtriuſque inter ſe confuſum. Iſta quidem dictu ſplendida, ſed quid ad tuam cauſſam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, ſpectaculum illud multo omnium iucundiſſimum extitiſſe ciuitati, quum ſenem tyrannum iuueni videret incumbentem exanimem exanimi: & in altero gauderet ſeſe leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc D quum per ſe maxima, quum Reipub. ſint gratiſſima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrùm tibi acceptũ ferri oporteat quòd pater ſine controuerſia tyrannus occiſus eſt, an fortunæ ſuperûmque dexteritati. Quòd enim tuo gladio peremptus eſt, id verò quàm eſt futile, nihilique! Quid ſi *Eleuatio inſtrumenti.* tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogaſſet, tyrannus eſſet necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulaſti, de quo certè controuerſum eſſe poterat, tyranni nomine cenſendus eſſet, nécne: eum de *A ſcripto ſeu verbis legis.*

quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio. sin metu, multo minus etiam causſæ est postulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quum tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempub. sed vltorem tui facinoris, & verum certúmq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum præscires vt senex illico sibimet eodem gladio neceem consciscceret. Videte Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. Si quidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudẽtius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præsciſſe te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potiùs fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturum quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarêre? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnib. exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iã virib. defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata vel priùs quàm refellantur? Vtrùm seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse, cur erat quòd vsqueadeo diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multo magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem quàm in adolescentem competunt, cur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerum callentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliúsque in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multo minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quã extinctus satelles quispiam audacior, quum arx supereſſet approbè munita, supereſſent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentésque, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligantur. Vsqueadeóne senem cruda viridique (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protinus è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam, temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minùs est inuidiæ obnoxia, magísque tuta. Iuuenis ille solum hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto posset supereſſe. De matercula quapiam priuata loqueris, an de viro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis vnquam isthuc audiuit, tyrannum vsqueadeo pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori voluerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum isti sunt affectus: Tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia simul atque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerióque ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare,

Ab incerto euentus.

Contra consilium aduersarij vt periculosum & incertum.

Eleuat cõiecturas & rationes aduersarij.

I. Ab accidentibus, & iis quibus conseruatur tyrannis.

A persona cõditione.

II. A remotione causæ.

Locus cõmunis, & descriptio tyranni.

Collatio causæ & effectus.

similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, scelestos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morum similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potiùs quendam Stoïcum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoïcus fuit, vt æquè vacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos discernit, quòd philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriã, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudelissima opprimat seruitute, horum phana despoliet; iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, finamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeo indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeo in eũ omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ causam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotus quisque fuit pater, quota quæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè nõ modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentissimis, mulierecularum intemperantissimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse tu Lynceus præuidebas? Age hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum esse potuit vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quo diligebat impotentiùs, hoc erat probabilius, vt senex natura ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes, vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij necе acerrimè exasperatam irritatámque, Reip. supplicijs saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autem senili animo vindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insignique contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel deintegro poterat excitare, quasique renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimasti, quod in Tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuissima illa Tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendámq; insiliret? Id si non euênit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune: an confingere sic adamasse, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quod ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudẽte euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, vt præsciueris, & certum præsciueris, deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuę fidem legi facere non possis. Profer quibus prędixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quando isthuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquã rem feliciter euenisse videres, tum demum post factũ vates esse cœpisti, quemadmodum vulgò tum fieri tum dici consueuit, Post euentum stultos etiam sapere. & quò fortunę beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præsciisse videare. Sed dij boni, quàm non bonum poëtam te prędtitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sęuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltro vitam fugisse: ob vnius capitis necem tutum sibi

Amplificatio à periculo rei.

Collatio causæ & effectus.

non putasse in vita commorari, quum omnia supereſſent quibus tyrannis & paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocarat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe? Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem vllum habent veri; ſi mihi ex omni hominum memoria vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamarit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruarétque: qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus, ac ſeruis ſtigmaticis plus quàm in illis fiduciæ poſuerit. Ego tibi permultos referre poſſim, qui filios ſic oderint, vt viuos eſſe pati non poſſent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum ſe tutos eſſe putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſſet. Nullus inutilior tyráni ſatelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitam ſuam mauult committere, qui ſua patria frui non poſſint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricis ferinísque viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyrannorum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſidiúmque tyrannidis multo tutiſſimum. hos ſiquis ademerit, cauſam videatur dediſſe cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Ætate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodiis quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optanda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò deficerent, niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno ſuſpecta, filius violentus & inſolens, propterea quòd reliqui illi Barbari ſolo lucro contẽti ſunt: filius illud præmium ſpectat, tyrannidis ſucceſſionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem poſſidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patriis interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum neſcio quid: mane, præſenſi. nihil inexpugnatũ omittam. vrges, Niſi præter modum adamauit filium, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortem conſciuit? Iſthuc verò meritò deirandum, quippe quod præter omnium ac tuam etiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hũc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amarit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex diis atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannos, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem Pan ille, aut ſiquis alius eſt deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutúmque putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium agere, poſſeſſionibus exuere: quid hîc dices? Non ſines, opinor, eorum malorum cauſam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum eſſe, ſi quid fortuitò præter propoſitum euenerit. At nunc nónne iniurium eſt, quod

Aliud argumẽtum à deſcriptione tyrãnorum, & eorum ſatellitum contra cauſam.

Aliud à perſona filij.

Obiectio, quam diluit alia cauſa euẽtus allata.

Contra conſilium potentiæ vt fictum, καθ' ὑπόθεσιν.

boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscèndisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potiùs in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quę non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tã tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrùm senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens Iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde descripsit, nimirum vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præsciisse se, quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ, sua fides constitisset, si ita finxisses: te, quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: vetuisse ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimam contemplatum, vel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & otiosus spectator assisteres: nec priùs illinc discessisse, quàm negotium omne confectum vidisses. Hæc si confinxisses, paulo minùs malum poëtam te præstitisses. Sed otiũ, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc vel ipsa te prodit inconstantia, figmentique coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius videri vis. In medio negotio subitò nescio quis deus oculos tibi restituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò si veris fidem facere voluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, sed vt experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunam: itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses (vt est ea nimirum ætas securior, periculiq; minùs cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnum illi cum morte, id est germanum (vt ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, vt non vacarit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij solent relinquere, ne deprehendantur: Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotásque mundi latebras animo circumspectãtem, in quibus abditus posses irritati patris sęuitiam fallere: Iámque te ad spontaneum exilium accincto, repentè in vulgus exiisse famam, liberam esse ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophem immutasse te animum, & qui priùs de salute fueras solicitus, protinus ad præmij spem arrectum fuisse, lucríque auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, prosiliisse in medium, id quod vidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt enim rerum naturæ consentanea, vsu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulò quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiam niteris persuadere, quàm multa comminiscaris, non dicam tota facie à vero distantia, verumetiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamasse, vt sine eo viuere noluerit: sic ob vnius mortem metu fuisse consternatum, vt in vita manere

Aliud argumentum à qualitate fictionis.

non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeò fracti animi fuisse, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset quo se iugularet. Non vides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio reliquis omnibus præsidiis munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tãta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contempseris, vt indignum habueris qui tua ista magnifica dextera iugularetur? *Aliud ab incredibili ex circunstantia.* Tunc indignum iudicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti, nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas supersesse satellites, quorum vel vnus (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. *Persona.* Tũ non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumero fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladiũ relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuã accuso, imò miror magis, quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobriis, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsq; adeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nũc & spera, non dicam hos Iudices viros omnium perspicientissimos, sed vel è media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur præsentiátq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadã induxisti, quò præsensionem tuam Iudicibus probares, sine qua videbas præmiũ obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministrauit paternæ mortis, qui gladium quo se feriret, reliquerim: atque id solum non modò satis esse putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum esse vt ipse ensis inter arma deorum consecretur, dominus pro deo præsenti colatur. O hominem suauem, si has spes verè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrũm magicis precaminibus erat imbutum, vt vltro ad mortis adegerit necessitatem. *Instrumenti.* An verò nihil referre putas quam præbeas occasionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquisti, quo nihil minùs deest Tyranno. nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adolescẽtes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. id si non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id diis in manu est. si bene verterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudẽs: sin malè, temeritas imputatur.

Rei.

Neque

Neque enim culpa vacat, qui periculosam ministrat occasionē: quę si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo ense alios in vsus abuteretur? Scio me Iudices hæc pluribus refellere verbis, quàm necesse videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, nō exagitatum, non reuictum prętermittere. Quare quęso ne pigeat ita vt antehac feciſtis, patiēter atq; attentè cognoscere, dum hūc ab gradu firmissimo deiicio. Hîc sibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari posse, quin præmiū deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumētum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse vtrū manu sua quis occîdat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, vt quum in maleficiis causam datam imputarēt leges ad supplicium, multo magis idem obseruarēt in benefactis, ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud addēs Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legum memoriā obliterasset. Non tu legū oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquā quid sibi velint leges, inquisisse videris. Bis enim hîc erras, qui neque causę datæ rationē, neque dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis lōgè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi vendicasset: tametsi prababile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò cur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potiùs? Tyrannus gladium erat habiturus te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter venādum temere misso, fortè tyrannum vicinum interfeciſſes, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium, an potiùs nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potiùs vocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod ih te fuit) occideris. Nam quòd in tyrānum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyrāno vendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidiùs sese ingurgitasset, eaque re, concepta febri decessisset, auderésne caupo, vini titulo tyrānicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum viuóque madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nūc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat vt ætas vinosa tam illicibili vino auidiùs intemperantiúsque frueretur, crapulam consequeretur morbus, pręsertim in sene: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum esse: probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquam lubens vescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere: eum cibum tu arte tua, cupediisque & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis: consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici: emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccíne coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrānicidæ prēmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quò pater vltro vitam relinqueret, & causam dedisti ad quiduis potiùs quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eáque cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquā plures, amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet,

An idem sit causam mortis præbere, atque occidere.

A dissimili.

Amplificat exemplo.

A consequenti.

Simile.

Aliud.

Aliud.

nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius cõmoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarẽt, si commissi venia donatus discederes.

Nota disputatio, quatenus causa & voluntas in legibus sufficiant, & quando euẽtus spectari soleat.

Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & adscribendi beneficij rationem cõueniet distinguere, deinde causę æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegiis, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficiis etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negotio ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in vtroque communiter spectat, vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit, non tantùm casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis, nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum vitiosum cõperit, nihil moratur causã, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam cõmerendã sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discántque homines vel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copiisq; iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri nõ poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in cõclaue pensili testudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ęgrotus, tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosã animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocẽdi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euẽtum: nõ effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco nõ ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum nõ agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine dissita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad ad pœnam: ídque non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legũ officio. Deinde discernitur animus: causa data diiudicatur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam, ineuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem conscisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem plenã discriminis, fortunæ arbitrio cõmisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè

Adaptatio præsentis causæ.

formidandum erat, quàm ne tyrannus simul atque occiso filio se peti insidiis persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, caussam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reip. Vin' hoc tibi argumento euidētissimo demōstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrē id facere, quod modò fecit tyrannus. Vtrū tu duplici cędis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortē imputabit, qui necato filio, seni caussā mortis dederis: atque his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familię curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hęc de priuato sene cum fide dicet, quę tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum, vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamēta collocarat. Non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantùm egisse, vt miserabiliùs sua dextra perimeretur, vt odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenē necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negotio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspicionem, caussæ qualitate purgabis. Negabis caussam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit cōsequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioqui futurum fuisse, vt & mater sibi fatū accerseret: quippe quam impotentiùs amare sit consentaneum, ac minùs aduersum dolorē animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet ne quid imputetur, id multo magis in hac caussa valet ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à volūtatis suspicione, quòd causas parum idoneas dederis: hîc ex caussis multo minùs idoneis propter personam tyrāni, videri vis non modò quod euēnit, fuisse suspicatus, verumetiā certum præscisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quòd tametsi vitio abs te data est caussa, tamen idonea non sit ad id quod euēnit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra caussam idoneam ciuem vnū ademerit. Tibi non nisi vnius filij mors imputabitur, etiāsi mater quoque, & filiæ & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe vbi summum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud prędidium, Iudices, quod iste tutissimū, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non solùm sit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebrā inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm nō inimicè, non curiosè (vt aiebat) secum agam: vt cùm possim in crimen ac pœnam vocare, sat habeā ab honore non pro merito secludere. Ait sibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plusquam tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiamsi hunc euentum dij non dedissent, vt senex ipse vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, si tyrānum suę furiæ nō essent vltę? Dij quidvis potiùs dederint, quàm isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quandoquidē id tutò licet: tametsi ad solam mētionem inhorrescit animus. Túne, inquam, occiso filio, relicto sene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potiùs nec ipse supereresses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis suppliciis exanimareris, aut in extremis Orcadis exul delitescerēs: nos pro tyranno iam immanissimum carnificē pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem coniecisses. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, quin tyranni vocabulū mereretur. Quando autē antehac vnquā fando auditum est, duos vna in ciuitate sedisse tyrannos? id quod magis etiā natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris non cōuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum

IIII. An propter filium, vt tyrannidis omnis auctorem & caussam, occisum, præmium debeatur.

Confutatio à consequentibus.

A cēditione filij, à quo tyrannidem removet ab incredibili.

animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides necessariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cessit: quid tandem illum vocare potes, nisi tyranni vel præfectum aut satellitem? Quandoquidem seniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate comminiscebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori, quod in personis situm est, nullam habuisti rationem? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulã senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quę natura acerba, tẽpore mitescunt, & in alium abeunt succum: porrò iuuenem ferocẽ illo incolumi gerentem tyrannidem, iámque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Ille non finit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrãnus sese velvti abdicans imperio, negotium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat. Quæso te, an vnquam auditum est Tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate pleriq; reddũtur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quę quo magis senescit, eo pungit acriùs. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingeniis fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mẽtibus, ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter vitiorum omnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista Tyranni dis quãtula tandem est portio? sed esto fuerit sanè propter ętatem ad voluptates segnior, verùm erat fastidiosior: vnde fit vt imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebãtur virgines, sed exquisitiores. Cur non autem & plures, videlicet quò senile fastidium optione & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstãtiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant? An tu putas vnà cum viribus senescere libidinem? Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus nõ tam voluptatis vsus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè feruet vigétque malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud vitiorum agmen, quę propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimiùm nota?) horum inquã nullum non ętate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, cùm sua cuique memoria abundè satis exemplorum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentiùs, videlicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, violentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur:

Ab absurditate fictionis.

Libido est viribus nõ senescit.

Ab ætatis accidentibus, ex persona patris.

Confutatio signorum à proprio tyrãnorum.

patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi verò non ſit iſthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrannide capi, ad ipſum redire tyrannum: quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuũtur, vel in eos potiùs quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiam permittat ſuis, quàm ſibiipſi. Solum nomen ſibi propriè vendicat. Et in nullos eſt tyrannus indulgentior, quàm in ſcelerum miniſtros: quippe quorum opera ſentiat ſuum imperium contineri. Proinde ſub vnius vmbra ſatelles omnis, omnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, ſi hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſimus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauèrunt. Neque enim eſſet res vſqueadeo miſera tyrannis, ſi vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferẽdi latrones, quot ſacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus ſimiliores? Neque deſunt qui ſe ſimulent apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe, quò nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate feſſus, omnem dominatum in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violẽtia cõmittebatur. Sed iſthuc quantum abſit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt nõ videat? quis tam obliuioſus, vt non poſſit experimento refellere? Ego tibi cõplures nominare ſatellites poſſum filio inſolentiores. Ad hæc, veriſimillimũ eſt nullius inſolentiam minùs approbaſſe ſenem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odiíque ſibi conflari: (Callidiſſimi autem tyranni eſt, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrãnis poſſit:) vel quòd pater etiã peſſimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitiis, & ad crudelitatis miniſteria alienis quàm ſuis vti mauult. Quòd ſi clam patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora deſignabat filius: profectò non tyrannum agebat, ſed inſolentem ſatellitem: ſin approbante patre, quaſique per illum exercente tyrãnidem, vtri tandem par erat imputari commiſſa, huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrióque fiebant? Non arbitror obſcurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyrãni? Nam ipſi quidem neque pueros emaſculant, neque virgines abripiunt, neque proſcribũt, neque bona diripiunt, neque phana diſpoliant, neque hereditatibus manum iniiciunt, neque cõpilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per miniſtros exercent. In vnum tamen tyrãnici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium inſtituit, in vnum ſtringendi ferri ius facit, illos ſuæ cognitioni reſeruat. Quorum vt quiſque ſua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi poteſt: certè tyrãni vocabulum nemini congruit, niſi vni illi ſub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſiſſimorum hominũ colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, ſæpenumero auditum eſſe, id quod eleganter à doctiſſimis viris eſt ſcriptum, tyrannis non longas modò, verumetiam plurimas eſſe manus, plurimos oculos, eóſque acerrimos, plurimas aures, eáſque longiſſimas. Omnino prodigioſum quoddã eſt animal tyrannus, multóque Titanibus illis Briareo & Enceladoportentoſius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibúſque. Quot enim habet ſcelerum miniſtros, totidẽ habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi cõſtat miniſtris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil eſt aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrannide vnum quippiam eſt, quod neque pes ſit, neque manus, neque vllum aliud membrum, contineat autem vniuerſa: at ita cõtineat, vt ab iis poſſit ſeparari: ídque tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut ſi mauis, dextram: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquã potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius auctoritate titulóque cuncta hæc membra velut animantur:

ídque vnum forti ciui permittit occide- A
re. Nõ vult te in oculum aliquem inuola-
re: nõ ſinit vt caput aliquod amputes, ne
tale quiddam eueniat, quod de Lernæa
Hydra fabulantur poëtæ, vt pro vno ca-
pite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcan-
tur: pro vno excuſſo oculo, plures acrio-
res ſuccedant: pro vna reſciſſa dextera,
multę robuſtiores ſubpullulẽt. Vnius vi-
tæ te dominum arbitrumque conſtituit,
qui ſibi ſit auſus tyrãni vindicare nomen:
quo ſublato futurum ſit vt mẽbra reliqua
quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut
certè ſanentur. At quid ego tecum iam
accuratis argumentationibus ago? Poſ-
ſum illico tuis te verbis reuincere, ac vel- B
ti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò
antè magnum patris ſatellitem nomina-
bas: non inficiabere: rurſum alio loco di-
cebas omnem tyrannidem occupaſſe fi-
lium: ſolius appellationis honorem ceſſiſ-
ſe. Quî conuenit eundem & ſatellitem &
tyrannum appellari? Tum ſi ceſſit, non
igitur vſurpauit tyranni nomen. Contra-
ctus autem verbis aut rati ſunt, aut re-
Opponit verba legis. ſcinduntur. Lex hac tecum formula con-
traxit, Si quis tyrannum occiderit, præ-
mium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagi-
tia commemoras? Id te lex voluit occi- C
dere, quodcũque illud eſſet animal, quod
tyrannus diceretur. Magnum (vt ipſe fa-
teris) ſatellitem occidiſti, non tyrannum:
quid tibi cum lege rei eſt? At rem, inquis,
legis ſequutus ſum, non ſyllabas: eum in-
terfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus
hæres paterni dominatus: libertatem pe-
peri, ſeruitutem ſuſtuli: hoc lex ſenſit: hu-
ius rei auctori præmium pręſtituit. Satel-
litem, inquã, occidiſti, nihil moror quan-
tum, quàm grauem, quàm ferocẽ, quàm
ſceleſtum: ſatellitem tamen occidiſti ty-
rannidis, non caput: aut ſi caput, vnum è
Conceſſio, etiamſi filius tyrãnus maximus fuerit, tamen occidendũ non fuiſſe. pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi D
ſententia largiamur: fuerit ſanè res tota
tyrannidis filius: pater nihil niſi vocabu-
lum quoddam inane tyranni: quemad-
modum in fabulis habetur, Echo nym-
pham nihil aliud quàm meram quãdam
fuiſſe vocem ſine corpore. Quî tibi licuit
Locus pro legibus, eas non temere à verborum vi deflectendas & interpretandas eſſe. in re tanta à verbis legis diſcedere? præ-
ſertim ita dilucidis, vt perſpicuum magis
nihil eſſe poſſit, & commentitiam inter-
pretationem domi tuæ natã in iudicium
adferre? Ego Iudices, nullum in Rempu.
exemplum pernicioſius induci poſſe iu-
dico, quàm ſi conſueſcant homines ca-
lumnioſi à præſcripto legum recedere:
& interpretamento, quod ad prætexen-
dum facinus quiſque ſuum maximè ido-
neum comminiſci queat, id iudicibus ob-
iicere. Quis autem vnquam meminit de
legis ſententia quæri ſolere, niſi quum in
ſcripto quiddã apparet ambiguè obſcu-
réve dictum: aut cùm ex verbis & euentu
abſurditas quæpiam extitit, eáque mani-
feſta? In priore non cuiuſuis commẽtum,
ſed iuriſprudentium reſponſa, ſed iudi-
cum ſententia recipi ſolet. In hoc poſte-
riore neceſſitas ipſa cõpellit aliquantiſ-
per à legis vocibus deflectere, & æquita-
tem iuris potiùs quàm verba ſpectare.
Duplex itaque periculum videtis Iudi-
ces: alterum, ne ſuperſtitioſa cauillatione
literarum legis, ab eo quod lex ſpectauit,
abducamur: alterum, ne paſſim à præſcri-
pto diſcedendo, leges omneis & iudicio-
rum religionem ſubuertamus. Quorum
illud quidem multo leuius eſt, propterea
quòd vix vnquam accidat vt legiſlator
obſcurè, quid voluerit, explicuerit: aut
abſurdum quiddam exoriatur. Hoc mul- *A periculo.*
tò periculoſiſſimum pernicioſiſſimúmq;.
Etenim quę tandem lex futura eſt, quam
verſutus calumniator, quò pœnam effu-
giat, non facilè poſſit aliquo commento
ſubuertere? Neque quiſquam non elabe-
turè iudicio veſtro nocens, niſi qui ſit vſ-
queadeo nullius ingenij, vt ne friuolam
quidem aliquam commentatiunculam
queat inuenire. Atque vt cuique cõmo-
dum erit, aut animi libido feret: ita pro
ſene iuuenem, pro tyranno ſatellitem,
pro homicidio tyrannicidium, & paſſim
aliud pro alio interpretabitur. Veſtra in-
terim Iudices religio, veſtrum iuſiuran-
dum, qua tandem ratione ſeruabitur,
quibus nihil futurum eſt certi, quod in
cognoſcendo ſequamini: verùm ambi-
guas diuerſaſque litigatorum coniectu-
ras ſpectare neceſſum erit? Ergo cùm in
omni cauſſa maximopere cauendum eſt,
ne ſine grauiſſima ratione à legis pręſcri-
pto diſcedatur: tum in hac non periculo-
ſum modò, verùm etiam abſurdiſſimum:
quum legis verbis nihil poſſit eſſe dilucí-
dius: ſententia nihil æquius: interpreta-
mẽto quod pręter legis mentem induci-
tur, nihil peſtilentius. An credimus legis *A conſilio legislatoris.*
huius auctorem vſque adeò infantem, &
verborum inopem fuiſſe, vt dicere non
potuerit: Qui quouis modo tyrannidem
ſuſtulerit, huic pręmium eſto, ſi modò i-
ſthuc ſenſiſſet? Neque verò fugit illũ, to-
tam tyrãnidem per ſatellites & pręfectos

exerceri ſolere, permultóſque in his eſſe vel Tyrannis ipſis ſceleratiores, atque, vt ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſcelera Tyrãno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, ſed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi ſimpliciter parêre: neque eius verba quaſi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, verùm ad illius præſcriptum factorum tuorum rationem inſtituere, præſertim in hoc exemplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam ſumas. Non illud hîc ſpectandum, Iudices, quàm inuiſus Reip. ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines, ſemel in ciuitatem receptum, ſemel veſtris ſententiis approbatum, deniq; præmio compenſatum, quò tandem licentię ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius ſibi volet in ditiſſimum quenque ciuiũ licere. Quiſquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Poſtremò ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſionem, Sophiſtam quempiam aut ſycophantam conſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nõuam legis interpretationem vobis adducet: dicet nihil aliud ſenſiſſe legiſlatorem, quàm vt huiuſmodi ciuium genus non nomine ſed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum eſt, vt quod in vno factum ſemel & probauimus, & gauiſi ſumus: id in multis ſæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre diſcrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatũ interficiat. Id ita eſſe facilè liquebit, ſi quidem animaduertimus nihil omnium eſſe quod lex parciùs circunſpectiúſque permiſerit. Etenim (ſi memini) tribus duntaxat temporibus lex indulſit

Aliud à periculo.

A voluntate & fine legis.

A vt quis citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum, ſed in vxore deprehenſum: id quod intemperanti & inſuperabili mariti dolori donatum eſt: at ita, ſi corpus vtrunque pariter interimat, ſi argumentis idoneis deprehenſum fuiſſe doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, ſi demonſtres te mortem effugere nequiiſſe, niſi mortem intuliſſes. id lex ita interpretatur, quaſi ſeſe tueri potiùs ſit iſthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti ſui rationem reddere compellitur, ſtatim ſeſe prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltro ſemet reum facere cogitur.

B Quòd ſi omnia conſtabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia non laude dignus eſſe videatur. Poſtremò in tyrannicidio: vbi propter periculi ſuſcepti magnitudinem lex præmiũ quoque proponit: at ita, ſi eum quem tibi lex iſto velut inſigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non ſi ſceleſtum alio ſcelere ſuſtuleris: neque patietur te ius occidendi permiſſum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, niſi ſi quis obſiſtat, vt per illius necem tibi neceſſe ſit ad illum penetrare. Iámque

C hoc factum tuum ſecunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortaſſe proxima videatur hoſtem in bello feriẽdi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declaratus, *niſi in Imperatoris verba iuraris*, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpõdebit, ſuarum partium fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: verùm ne ſerpat exem-

D plum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò ſine grauiſſimis cauſis lex tot vinculis aſtrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam, vidit in extinctum facilè varias cauſas confingi etiam impune poſſe, quandoquidem

Amplificatio à rei qualitate.

ille non ſit refutaturus, qui iacet. Vidit A quàm multis titulis ſuum quiſque dolorem poſſet prætexere, ſi poſt occiſum hominem vlla cauſa recipiatur præter eas quæ legibus ſint expreſſæ. Quid quòd grauatim ſibi quoque lex permiſiſſe videtur vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non niſi ſuo periculo vult accuſare? quantum ſpatij largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à mente legis abeſſe putes, vt cuilibet permittat, vel pro ſuo priuato dolore, vel domeſtica iuris interpretatione, B hoc eſt, ſubuerſione, in cuiuſquam vitam graſſari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quãtumuis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, ſacrilegum, inceſtum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat ſceleratior, peſtilentiórque ciuitati. Ad iſta tam multa crimina lex tibi verbo reſpõdebit: Nihil moror quàm fuerit ſceleroſus, qui periit: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi; in reliquos, in ius C trahendi. Si detuliſſes: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dediſſet, omníque Reipublicæ ſalubri exemplo fuiſſes. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro ſalubertimo exemplo perniciоſiſſimum in ciuitatem induxiſti, & legum inſtaurationem à legis violatione auſpicaris: hoc eſt, malis malo mederi ſtudes. An me clã eſſe putas, quàm multi ſint in hac turba vita indigni, morte dignиſſimi? At eos meæ cognitioni, nõ tuis manibus ſeruo: ſunt fora, ſunt tribunalia, ſunt iudices, ſunt carceres, ſecures, carnifices. Cur tu mihi præire conaris? cur D nullo mandante magiſtratum occupas? & dum Tyrannicida videri vis, tyrãnum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi eſt inuiſus ille, niſi quòd mihi parêre recuſat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permiſero. Si iuuenem occidiſſes, quòd non alia patuiſſet ad tyrannum via, darem veniam neceſſitati: nunc occidiſti non obſiſtentem, non auxilium ferentem patri, ſed patris opem implorantem. Huius vnius cæde contentus diſceſſiſti, tyrannum nec impetiſti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vſu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquiſitioribus excruciatum ſuppliciis, exemplum omnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quaſi parum gaudeam pariter cum patre ſublatum filium: vtinam eadem opera ſimul omnes ſint oppreſſi, quibuſcunque tyrannus placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum bonitas nobis hanc rem bene verterit, & tamen non committere vt huius temeritas, ſi iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, ſed de legis violatæ maieſtate. Non enim par eſt, vt cuiquam perſonæ præter ius extincti odiũ in ſcelere ſuffragetur. Neque tam ſpectandum in quem commiſſum ſit facinus, quàm quo exemplo commiſſum. Alioqui cur non eadem opera fas ſit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones graſſari? Bonam tyrannidis partem vxor ſæpenumero ſuggerit. Ad ſummam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula inſtigat: cur non & hos iugulas, ſi tibi ius eſt æſtimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd eſt aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius ſit occidendi? Finge eſſe qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus ſit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem ſubiecerit, ſed incendium ſubitò exorto imbri reſtinctum: auctorem non obſcurum, verùm abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto eſt atrocius ciuitatem ſemel funditus euertere, quàm expilare: ciues vniuerſos vno igni finire, quàm in pauca quædam ſæuire capita. Et tamen in vnum tyrannum ſtringendi ferri poteſtas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hîc in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tãdem aliud eſt, quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quoſdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere conſueuit? In recipienda lege fas eſt populo cauſam æquitatémque legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam vſu comprobatæ, ſimpliciter oportet obtemperare. Neq; enim exiſtimandum eſt, maiores

Epilogus.

Ampliſicat confirmatione.

Præoccupatio.

Redit ad argumentum ſuperius. Nonquicquid tyranno nocentius, aut aqué nocens, occidendum eſſe.

Redit ad auctoritatem legũ.

illos noſtros, viros ſine controuerſia ſapientiſſimos, ita ſine grauiſſimis rationibus inſtituiſſe, vt priuatim interficiendi Tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perſpiciebant, tyrannidem fatale quoddam eſſe Reipublicę malum, quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel tolli, niſi tyranni ipſius cæde. Quo ſubmoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus eſſe priuata audacia, nimirum illis in reipub. adminiſtrationem vindicatis. Quòd ſi tyrannus in ius vocari potuiſſet, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permiſiſſent. Videbant & illud: Tyrannidem, nonnullam habere monarchiæ legitimæ ſpeciē: hoc tantùm intereſſe, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini ſubiecta ſunt. Rex publicam ſpectat vtilitatem, tyrannus priuatim ſuam: vnde publicitus expedit vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum auctoritatem in priſtinum ſtatum reſtituat, atq; id vnius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis peſtibus, quæ totum Reipub. quaſi corpus corripiunt, legum prudentia conſueuit vti: vt exemplo magis, quàm admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem ſanare ſtudet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc eſt quòd in ſeditionibus publicis non niſi in ipſos auctores conſueuit animaduerti, reliquis quos tempeſtas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipub. tumultu quietem egiſſent. Quæ poteſt autem peſtis eſſe fatalior, quàm tyrannis? Quæ ſeſe latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque vrbis pars ab hoc vitio ſyncera poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circunſpicienter agunt: intelligunt hoc vlcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demōſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicarunt illæ, tu dextram ſecuiſti. Illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neque ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortaſſis, cuicunque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt graueis pœnas effugias. I nunc & curioſum me voca, qui tam candidè támque ciuiliter tecum agam, vt quum te poſſim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iam dudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſſis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totā cauſſam ob oculos reuocemus? diſpiciamúſque quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt lègi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quum multa diceres etiam ſupereſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt ſi quodlibet horum deſit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorum ego non vnum aliquod, ſed vnumquodque deeſſe docebo. Quod ſi facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudēter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, non eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid ſperaris, vel quid propoſueris. Nam ſi tyrannum per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe videris: ita demum legi perſuaſum erit te voluiſſe occidere tyrānum, ſi occideris. Non occidiſti, atque

A B C D

Correctio.

Locus ab imo ad ſummum.

I. Animus.

id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset, interficere. Lex negat sua referre, vtrùm tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quamquam isthuc leges non ita valde curiosè pensiculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si tyrānum interfeciſſes, quò tyrannidem ipse occupares, vtrùm præmium sperares, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem vlciscereris, tyrānum occidisses, atque id esset palàm, num præmium auderes poscere? Quid si latrones tyrannum forte fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset quò ei tyranno venenum dares, dediſſésque, num quæso tyrannicidæ præmium postulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnum affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitium Reip. videretur allatura, potiùs quàm vllam commoditatem: is aut priuatum dolorem vlcisci voluit, non libertatem publicam vindicare: aut emolumentum suum sequutus est Reipub. periculo, non suo periculo Reipub. studuit prodesse. Postremò non potest nisi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam insolenter se iactat. Non potest non videri lucrum sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ vitæ periculo sua causa voluit occidere, eum tu non solùm volens præteristi, verumetiam periculosè in Rempub. irritasti: quem sua causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui compendij aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucri perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrānidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrem, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc, Delium aliquem tibi prædixisse, vt certum

11. Actio.

A præscire potueris, quod ipse etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset, verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem, id que noua quadam & inusitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinam ferre præmium, propterea quòd ea via sustuleris, quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quę non sit forti viro digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasses, & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore vt necato puero pater sibi mortem accerseret,
B atque id euenisset, vtrùm te tanquam tyrannicidam suspiceret Respub. an potiùs tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miserāda videatur? Quin ergo? Vtetur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille miserè deamaret, per vim constuprasses, atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: vtrùm tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplí-
C cium potiùs formidabis? Res obscura nō est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, veneno ægrotanti dato, illum sustulisses, vtrùm vt veneficum oderit te Resp. an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modúmq; detestabitur. Quid si quum te tyrannus familiariter vteretur, tu in conuiuio prętextu necessitudinis venenum porrigeres? Denique si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademisses, vtrùm à lege præmium, an pœnam expectares? Atqui tyranni-
D dem vtcunque sustulisti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam pernicioſum in Rempub. non recipit, vt consuescant ciues scelus vlcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo viáque vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat, non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplū est omnino tractare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem veneno aut malis artibus interficere fas est?

Nam nuſquam non improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta ſunt. Quòd ſi modus facti ſpectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrũ ciues hunc æquis oculis ſpectare poterunt triumphantem, an potiùs ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modúſque perpẽditur? Quo magis idem oportebit tum in publico tum in ſplendidiſſimo facinore, vt à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quò te morbo leuaret: atque ille non pharmacis, ſed maleficiis & incantamentis morbum exemiſſet, vtrùm præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua via, quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes: ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpõdebis opinor, Medico te præmium eſſe pollicitũ, non mago: neque debere quicquam, niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & vincibilior eſt tecum cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hîc nefario ſcelere (cur enim non ſic appelletur homicidiũ, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen adducta Reſp. quãdoquidem tuum factum perinde habet, ac ſi medicus quiſpiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio miniſtret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò conſueuit accidere) per occaſionẽ mor-

A

B

C

D

bum adimat. Qui reualuit, ſuis fatis acceptum ferét quòd viuat: tibi mortem, tametſi vitarit, imputabit. Neque ſua referre putabit, vtrùm imperitia, an perperam ac ſtudiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non ſuſcipere negotium, aut fidem ſimul, & artem, & induſtriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice ſolet requiri, ad curam adferre. Sed age, ſinimus adhuc poſſidere te, quod dudum ſumus largiti: vt planè iſta via tyrannum occideris citra vllum Reipub. diſcrimen. Lex non approbabit facinus tuum, niſi non tantùm à crimine, verumetiam ab omni criminis ſpecie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potiſſimùm adhibita eſt in ciuitatem, vt maleficium omne ſecludat, incolumitatem ſuam, quã conueniebat aut Deo cuipiam, aut certè Diis ſimillimo homini acceptam referri, ſceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, niſi tyrannum ipſum, quem nominatim indicauit ipſa, quáque permittit via, ſuſtuleris: ne per rimam iſtam periculoſum exemplum in Rempub. irrepat. Poſtremò, non niſi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, niſi virtute, niſi manu, niſi vitæ tuæ manifeſto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm ſpectat lex, vt tyrannus in præſens ſubmoueatur: verùm illud multo magis reſpicit, vt omnes mortales intelligant in ea ciuitate viros eſſe fortes, qui non vereantur vitæ ſuæ diſpendio patriæ commodis conſulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in poſterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum eſſe tyrannis ſatis tutum præſidium: quandoquidem illud nemo neſcit, Qui vitæ ſuæ ſit contemptor, eum eſſe alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino ſatellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatẽ ſua vita bene credat emi? Poſtremò autem, vt maximè tibi conſtet animus, vt conſtet via: id quod eſt totius negotij caput, non effeciſti. Tãtum enim abes vt tyrannum occideris: vt quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an ſtultitia Rempub. in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, Intempeſtiuam beneuolentiam nihil à ſi-

III. Effectus.

multate differre. Tantum abeſt vt occideris tyrannum, vt ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum, vt ipſe ſemet occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea, ſi patri & huius ſcelera lex imputat? Magnũ proinde tyranni ſatellitem, non tyrannum occidiſti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidiſti: in tyrannidem ſuccedit, qui prior, qui potior eſt in occupando. Verùm, eſto ſanè, certum hæredem ſuſtuleris: igitur qui tyrannus erat futurus, interemiſti. Atqui quod futurum eſt, id nondum eſt. Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui ſtatuam ex pacto debeat, & rudem truncum præſtiterit, fidem perſoluiſſe videatur? Non arbitrabor. *Peroratio.* Vbi nunc igitur ſunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi conſtet, quorum nihil oportebat deeſſe. Volui, inquis. Id demum voluiſſe te lex credit, quod effeceris. Poſtea è re nata propoſitum eſt commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympiis medio è curſu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is qui ſudauit in Olympiis, nec vicit. Sed occidiſti denique: verùm eum, quem neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vſu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè conſulta, in bonum exitum vertere conſueuit. Non tu leges ſeruaſti, ſed ſuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, ſed numẽ aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis vertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quẽ quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritũ inſinuas? Quid tibi in eo negotio laudem vniuerſam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipub. ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipub. cauſſa recuſarit: ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima via peregiſti, ſi fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare: aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Repub. poſcere: aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipſum quòd hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſtiterim: aude ciuitatem ingratitudinis infimulare, niſi laudem promeritam perſoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos clamitare, niſi ſuis ſententiis præmium tibi decreuerint. Contrà ſi ſuſpectum quid volueris, ſi periculoſum, ſi contra leges, ſi cum ſcelere coniunctum quod feceris: ſit pudor, ac deſine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris: pœnam, ſi ſapis, incipe deprecari. Iſthuc fortaſſis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere lætâ, queas impetrare. Neque enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare iſthac in cauſſa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduerſari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè reſtitutas videri vis, ſine noſtram auctoritatem primùm in hac tua cauſſa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, ſi nobis ceſſeris, ſi parueris, ſi tuam cupiditatem noſtro ſubmiſeris arbitrio: ſi primum exemplum in te ciuibus ediderís, reuixiſſe nos: ſi monſtraris ciuitati iam non ex ſceleratorum libidine, ſed ex noſtro præſcripto cuique viuendum eſſe. Atque altera ex parte Rempub. hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonum mihi præſtare ſtudes, noli hanc ſtultitiæ notam mihi inurere, vt in poſterum re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuiſſe, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix denique tam diutinis votis, tot ſacris, tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque infenſos reddere. Sine vt mihi per te liceat ſaltem illorũ beneficio frui. Quòd ſi te neque leges, neque Reſpub. commouet: certè deorum orationem vereri debes,

debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in noſtræ laudis poſſeſſionem ingeris? Quid honori noſtro inuides? Cur non ſinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos eſſe? Cur tu ipſe tam ingratus exiſtis? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutam libertatem debet, tu bis debes cõmoditati noſtræ, & quòd Remp. ſeruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate noſtra tuam periculoſam ſtultitiam, vel ſcelus potiùs, in maximam felicitatem vertetimus. Etenim niſi nos dextri propitiſque adfuiſſemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Reſpub. Quod ſi planè contendis, vt præmium aliquod feras; abundè magnum præmium à nobis perſolutum eſt, quòd per nos res à te malè inſtituta, bene verterit. A legibus meritò maior relata gratia, ſi noſtræ proſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſceleris veniam condonarint. A ciuitate ſatis amplam laudem feres, ſi ea patiatur, vt in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuum quoque nomen admiſceatur. Hac A laudis parte contentus deſine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus noſtrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod ſupereſt, nunc veſtræ partes ſunt, Iudices, ſtatuere, vtrùm ſecundùm leges, ſecundùm Deos, ſecundùm Rempublicam, ſententiam dicere, an ſecundùm hunc glorioſum oſtentatorem pronunciare velitis. Vtrùm hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius ſceleri acceptam ferre malitis, ſæpius exprobrandam, & breui fortaſſis à B ſuperis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus ſine controuerſia tota debetur, referre, eorundem pietate ſeruandam, augendam, benéque fortunandam. Vtrùm magis ex vſu ſit, vt primo hoc iudicio ſtatim leges circunuentæ dicantur, an vt appareat, legum reſtitutarum ſeueritatem, & Iudicum ſapientiam aduerſus vnius iniquam poſtulationem valuiſſe.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ.

ABDICATVS. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuo receptus eſt in familiam. Poſt hæc nouercam inſaniâ correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt, Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſſas Quintilianus ponit: quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris cõqueritur, qui ſe non ſecundùm artẽ, ſed ad præſcriptũ curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterum abdicare cogitet. Hanc querelam, perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit, non tam exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: Primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet; à cauſſa legis, & voluntate legislatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu κατ' ὑπόθεσιν amplificat. Secundo, quòd iniquum eſſe docet, ſe, tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, & cæt. Poſtremò, neque cauſſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquã peccaſſe, neque nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius conditionem & præſtantiam, deinde ex ſua perſona, qui illã non impenſis patris, ſed tum cùm à familia alienus eſſet, didicerit: alioqui etiam neceſſitatem quandam rei abſurdam conſecuturam eſſe. Denique non poſſe curari hunc morbum. Quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere, diſputat: oſtenditque etiãſi aliàs ſanabilis hic morbus eſſet, in nouerca tamen ſuſpicionis periculum ſibi metuendum eſſe, ſi quid ipſum fallat, aut ars deſtituat: atque ita orationem concludit, admonens patrem periculi ſuperioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipſum iubet.

Ἀποκηρυχθείς τις, ἰατρικὴν ἐξέμαθε· μανέντα τὸν πατέρα, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον ἰασάμενος φαρμάκου δόσει, αἱρεληφθη αὖθις εἰς ὃ γῆρος. μὴ ταῦτα, μεμνημένος τὴν μητρυιάν, ἰάσασθαι κελευόμενος, ἀποκηρύττεται.

Inuidiam paternæ actionis remouet à consueto.

HAudquaquam noua sunt hæc Iudices, neque miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nunc primùm ad hunc irascitur modum, verùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hanc causſam accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quòd cùm nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum vocor ne pœnas dem artis nomine, nisi huic iubenti per omnia parêre possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius? vti curem ex præscripto, non iam quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quod non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes, liberare possit, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quódque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit, à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob idipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs eiicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui pridem non accersitus, ad opitulandum accesserim. Verùm vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multo etiam minùs ausim, neque id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater si res non succesſerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ vicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causſa, qui videar immorigerus patri, cùm non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem.

Querela de indignitate rei, & ingratitudine patris.

Amplificatio à sua persona.

A persona nouercæ & periculo. Docilitas.

Α ΟΥ καινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράδοξα, ἃ ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἐν τῷ παρόντι γιγνόμενα· οὐδὲ νεωστὶ τοῦτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται, ἀλλὰ παρέσχηκεν οὕτως ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ὅτι τοῦτ' ἀφικνεῖται τὸ δικαστήριον. ἧκον δὲ καινότερόν τι νῦν δυσχεραίνων, ὅτι ἔγκλημα μοι ἴδιον οὐκ ἔχω, κινδυνεύω δὲ τιμωρίαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ μὴ πάντα δυνατὰ πείθεσθαι τούτῳ κελεύοντι· ἃ τί γένοιτ' ἂν ἀτοπώτερον; ἰατρεύειν μὲν οὐκ ἐπιτάγματος, οὐκ ἐξ' ὡς ἡ τέχνη δύναται, ἀλλ' ὡς ὁ πατὴρ βούλεται; ἐγὼ δὲ βούλομαι μὲν οὖν τὸν ἰατρικὸν, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μεμηνότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους, παύειν ἐδύνατο, ἵνα καὶ ὃ τοῦ παιδὸς νόσημα ἰασαίμην· νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ, τέλεον πέπαυται· τὰ δὲ τῆς ὀργῆς, μᾶλλον ὑπετείνεται. καὶ, ὃ δυνάτατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ· κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύσοντος, μόνῳ μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας, ὁρᾶτε οἷς ἀπολαμβάνω, ἀποκηρυττόμενος ὑπ' αὐτοῦ πάλιν, καὶ τοῦ γήρους ἀλλοτριούμενος δεύτερον, ὡς τοῦ μὲν ἀναληφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀπημότερος γένωμαι πολλάκις σκήπτρων τῆς οἰκίας. ἐγὼ δ', εἰ μὲν τοῖς δυνατοῖς οὐδὲν κελευσθείην ποιεῖν ὑπέρ· ἧκον γὰρ ἕτοιμος βοηθεῖν· ὅταν δέ τι ᾖ τελέως ἀπεγνωσμένον, οὐδὲ ἐπιχειρεῖν βούλομαι. ὅτι δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης εἰκότως, καὶ ἀπολωλότερός εἰμι. λογίζομαι γὰρ οἷα πάσχοιμι ἂν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποτυχών· ὃς οὐδὲ ἄρξαντός τῆς θεραπείας, ἀποκηρύττομαι. ἄξιόν μοι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἐχούσῃ· χρηστὴ γὰρ ἐμοὶ· ἐστὶ ὅτι τοῦ πατρὸς δι' ἐκείνην ἀπωλωλώς. ὃ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμοὶ τοῦ ἀπειθεῖν δοκοῦντι, καὶ ἃ προστάττομαι ὑπουργεῖν ἀδυνατοῦντι, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης.

πλὼ δ' δίκαιον οἶμαι ἀποκηρύττεσθαι, τὸν δὲ μὴ δυνάμενον ποιῆσαι, μηδὲ τὼ ἀρχὼ ἐπαιτιᾶσθαι. εἰ δὲ ἄς μοὶ δοκῶ αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεκήρυξέ με, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν παρόντων. ἐγὼ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνας μοὶ, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς τὸν μετὰ ταῦτα βίον ἀπελογησάμην, καὶ ταυτὶ γ', ἃ νυνὶ ἐγκαλῇ, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δεῖνα γέρων, καὶ δυσκολώτερος ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια πρᾶττων τῶν γονέων, τότε μοὶ αὐτῷ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα ἔοικε, καὶ διατεινομένῳ, ὀλίγα χρῆναι αὐτὸν λέγειν ὠόμην. ἀπελθὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἔσεσθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ δ' φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τῆς παιδὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεστηκότα, καὶ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὀπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, & τοῖς ἀρίστοις συνόντα. προεωρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώπτευον μὴ δὴ, ὡς ὑ σφόδρα καθεστηκότες πατέρες, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ καθ' ὑμῶν συνιθέναι· & εἰσὶν οἱ μανίας ἀρχὼ ταῦτ' εἶ νομίζοντες, καὶ ἀπειλὼ, καὶ ἀκροβολισμὸν, οὐκ εἰς μακρὸν ὀπισθοδρόμου τῆς κακοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμων ἀπιστίαν, καὶ βλασφημίας προχείους, καὶ δικαστήριον σκυθρωπὸν, καὶ θολὼ, καὶ ὀργίλω, καὶ ὅλως, χολῆς μεστὰ πάντα. δι' ἃ δὴ πάλαι μοι καὶ ἰατρικῆς δεήσειν ποτὲ προσεδόκων. ἀποδημήσας οὖν, καὶ τοῖς διαβοητοτάτοις τῶν ὅτι τῆς ἀλλοδαπῆς ἰατρῶν συγγενόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ, καὶ προθυμίᾳ λιπαρᾷ χρησάμενος, ἐξέμαθον τὼ τέχνω. ἐπανελθὼν δὲ, καταλαμβάνω τὸν πατέρα, ὡς ἤδη μεμηνότα, καὶ τῶν ὀπιχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, οὐκ ἐς βάθος ὁρώντων, οὐδ' ἀκριβῶς φιλοσοφούντων τὰς νόσους· πλὼ ὅσον γε εἰκὸς ἐμοῦ ποιῆσαι χρηστὸν υἱὸν, οὔτε ἐμμησικάκησα τὴν ἀποκηρύξεως, οὔτε μεγάπεμπτος ἢ ἀνέμεινα. οὐδὲ γὰρ εἶχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐοικότα τὰ ἀμαρτήματα, καὶ, ὡς ἔφην ἤδη, τῆς νόσου. προελθὼν οὖν ἄκλητος, οὐκ εὐθὺς ἰασάμην, οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη παραινεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα σκοπεῖν εἴτε ἰάσιμόν ἐστὶ τὸ νόσημα,

A At sanè non arbitror æquum esse vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de caussis priùs abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio coniicere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit, pro virili sum responsurus, si priùs de statu meo pauca vobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, pá- Narratio.
trem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contradicendum esse duxi. Verùm domo cedens, existimaui
B mihi grauissimi iudicij instar fore, verúmque calculum, ita actam deinde vitam, vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longissimè abesse, sed potiùs honestissimis studiis dedisse operam, cúmque optimis viris habuisse consuetudinem. Iam verò & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine caussa succenseret, falsáque in filium crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi initium interpretarentur, minásque ac tela pau-
C lò post irruituri mali, nempe odium absque caussa, mores asperos, conuitia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis, vnde vsuventurum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nanciscì potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementíque animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitu-
D tum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer, opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: Nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum equidem protinus medicatus, neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilísne sit morbus,

an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totóque adnitimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino: ídque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderant autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirētur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè successisset, maiorem aliquam calumniam mihi accersérem, quasi patrem veneno vltus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouítque omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusque nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto, tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem (nam illud de eo testari possum) neque contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simul atque rem omnem è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, seruatorem ac beneficum appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, déque illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterùm vrebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illico verti sensi,

A εἶτ' αὐτήκεσον, καὶ ὑπ' ἐκείνου τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τὸ νικᾶσθαι, ὦ μοι δυμεταχείρισον ἦ, ὅπως ἀφέλωμαι, & πᾶσαν σπουδὴν ἐσφερόμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα· ὡς ὃ κεκρατηκὸς ἤδη, καὶ νενικηκὸς ὁ παῖς ἰδόντι μοι, οὐδὲ πρὸ ἀρχῆς προσαπτόμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν προπατόρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντες, οἳ φασι μὴ δεῖν ὑπ' ἀρχὴν τοῖς κεκρατημένοις. ἰδὼν οὖν τὸν πατέρα ἔτι ἐν τῷ τῆς ἐλπίδος, καὶ ὁ παῖς οὐκ ἐν πρώτῃ τέχνῃ ὑπὸ πολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ ὁ φάρμακον πθαρρηκότως ἐπέχεον. καίτοι πολλοὶ τῶν παρόντων ἐκώλυόν με δόσιν, ἢ τὴν ἴασιν διέβαλλον, καὶ πρὸς κατηγορίας παρεσκευάζοντο. πρῶν δὲ ἡ μητρυιὰ φοβουμένη, καὶ ἀπιστοῦσα, ὑπὲρ τοῦ μισεῖν ἐμέ, ἀλλὰ τοῦ δεδιέναι, καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι πονήρως ἐκεῖνον διακείμενον. ἠπίστατο γὰρ μόνη τὰ πρῶτα συνοῦσα, καὶ ὁμοδίαιτος τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν ἀποδειλιάσας (ἠπιστάμην γὰρ οὐ ψευσόμενά με τὰ σημεῖα, οὐδὲ προδώσουσά μοι τὴν τέχνην) ἐπῆγον τὴν ἴασιν ἐν καιρῷ τῆς ὑπαγωγῆς. καίτοι καίπερ τινὲς τῶν φίλων συνεβούλευον μὴ θρασύνεσθαι, μὴ καὶ ἀφορμήν τινα μείζω ἐπέλθῃ μοι ὑποτυχεῖν, ὡς ἀμυνούμενον τὸν πατέρα φαρμάκῳ, καὶ μνησικακήσαντι, ὧν ἐπεπόνθειν ὑπ' αὐτῆς. καὶ ὃ κεφάλαιον, σῶος μὲν οὗτος ὑγιὴς ἦν, καὶ ἐσωφρόνει πάλιν, καὶ πρῶτα διεγίνωσκεν· οἱ παρόντες δὲ ἐθαύμαζον, ἐπῄνει δὲ καὶ ἡ μητρυιά· καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, καίπερ θύδοκιμοῦσι, καὶ κείνῃ σωφρονοῦσι. οὗτος δ' οὖν (μάρτυρεῖν γὰρ αὐτῷ ἔχω) μήτε μελήσας, μήτε D συμβούλου τινὰ τοῦ τούτων προσλαβών, ὅπερ ὁ πρῶν ἤκουσε τῶν παρόντων, ἔλυε μὲν τὴν ἀποκήρυξιν, υἱὸν δὲ ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιεῖτό με, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀποκαλῶν, ἀκριβῆ πεῖραν εἰληφέναι ὁμολογῶν, καὶ τοῦ ἔμπροσθεν ἑαυτὸν ἀπολογούμενος. τοῦτο γὰρ ἐνόμιζον εὐφραίνειν μὲν πολλούς, ὅσοι πρῆσσον χρηστοί· ἐλύπει δ' ἐκείνους, ὅσοις ἀποκήρυξις υἱοῦ, ἡδίων ἀμαλήψεως. εἶδον γοῦν τότε οὐ πρῶτα ὁμοίως ἡδομένους τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὑθύς τινος ἡ χρόα τρεπομένην,

καὶ ϐλέμμα τεταραγμένον, καὶ πρόσωπον ὠρ- A
γισμένον, οἷς ἐκ φθόνου ϑ μίσους γίνε). ἡμεῖς
μὲ οὖν, ὡς ὃ εἰκὸς, ἐν εὐφροσύναις ϑ ϕυμη-
δίαις ἦμϑ, ἀλλήλοις ἀπειληφότες. ἡ μὲν γὰ
γ' μικρὸν εὐθὺς νοσεῖν ἤρξατο, νόσον, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, χαλεπὴν, ϑ προσάλογον. ἀρ-
χόμενον γὰ εὐθὺς ὃ νόσον προεφύλαξα· ἁ γὰ
ἁπλῆν, οὐδ' ὁπωσοῦν παλαιὸν τῆς μανίας ὃ εἶδος,
ἀλλά τι παλαιὸν ἐνοικιζόμενον ἐν τῇ ψυχῇ
κακὸν ἀπέῤῥηξε, καὶ ἐς τοὐμφανὲς ἐξενίκησε.
πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἔστι σημεῖα τῆς
ἀπάτης μεμηνότων. ἓν γ' ἐκεῖνο κοινὸν ὅτι τ
γυναικὸς ταύτης προεφύλαξα· πρὸς μὲν B
γὰ τοὺς ἄλλους, ἡμερώτερα ϑ πραϋτά ἐστι, καὶ
παρόντων, εἰρωνεύεται ἀγὰ ἡ νόσος· αὐ δέ τινα ἰα-
τρὸν ἴδῃ, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκείνου
μάλιστα παροξύνεται· ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῦτο, τῆ
πονήρως καὶ ἀνηκέστως ἔχειν ἐστὶ τεκμήριον.
ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἐνεώμην, καὶ τ γυναῖκα
ἐκτενῆ ἀξίαν ἔσθ', καὶ πρὸς ὃ προσῆκον
δυσχεράνω. ὁ πατὴρ γ' ἐκ τοῦ ἰδιωτείας (ἁ γὰ
οἶδεν ὅτε ἀρχὴν τ κατέχοντος κακοῦ, ὅτε τ
αἰτίαν, ὅτε ὃ μέγεθος τῆς πάθους, ἐκ ἐλθὼν ἰᾶ-
σθαι, καὶ ὃ ὅμοιον εἰκὸς φάρμακον. ᾠήθη γὰ C
ἐν ἓν εἶ) μανίας εἶδος, καὶ μίαν τινὰ νόσον, ϑ παρ-
ρώσημα ταὐτὸν, καὶ πρὸς πλησίαν τινὰ θερα-
πείαν δεχόμενον. ἐπεὶ γ', ὅπερ ἀληθέστατον, ἀ-
δυνατον εἶναί φημι σώζεσθ τὴν γυναῖκα, καὶ
ἠπιᾶσθ τοῦ τῆς νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ,
ϑ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐκόντα καθυφίεσθαι, καὶ
προδιδόναι τ' αὐθέκτου, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τινὰ
ἀσθένειαν τ τέχνης. καὶ πάσχει μὲν συνήθως τοῖς
λυπουμένοις· ὀργίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς μ'
παῤῥησίας τἀληθῆ λέγουσι. πλὴν ἔγωγε ὡς
αὖ οἷός τε ὦ, διαλογήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ D
τοῦτον ἐμαυτ', καὶ τ τέχνης· καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ
τ νόμου ἄρξομαι, καθ' ὃν ἔστι με ἀποκηρύξαι
βούλεται, ἵν' εἰδῇ ὅτι ἔθ' ὁμοίαν ἔσθ' αὐτῷ
νῦν τε ϑ προτέρου τὴν ἐξουσίαν. ἁ γὰ ἅπα-
σιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πᾶσι παῖσιν
οὐθ' ὁσάκις αὖ ἐθέλωσιν ἀποκηρύττειν συγκε-
χώρηκεν, ἁδ' ὅπῃ πάσαις αἰτίαις, ἀλλ' ὡσπερ
τοῖς πατράσι τὰ τηλικαῦτα ὀργίζεσθ ἐφῆκεν,
ἵνα ϑ τ παίδων προνόησεν, ὡς μὴ ἀδίκως
αὐτὸ πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐλεύθερον
ἔφη γίγνεσθαι, ἁδ' ἀκριτον τινὰ τιμωρίαν,

oculos turbari; & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque solet accidere. Nos igitur, vt est consentaneum, in complexibus & animi gaudiis versabamur, vtpote vtroque alteri reddito. Cæterùm nouerca paulo pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat aut leuis insaniæ species: quin potiùs vetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victórque in apertum prodiit. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insania, tum illud commune in hac obseruauí B mulière. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est illam graui & insanabili teneri malo. Hęc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabárque mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperitiam, (neque enim nouit vel originem mali quo tenetur, vel causſam, vel morbi magnitudinem) iussit vti medicarer, ac C simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verissimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fateórque me morbo imparem esse, indignatur ac succenset, aítque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertẽs artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet iis qui dolent. Succensent enim omnes iis qui liberè verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum D meo ipsius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, vt intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit, neque vti quoslibet filios, neq; quoties libuerit, abdicent, neque quibuslibet de causſis. Verùm quemadmodũ patribus concessit certis de causſis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit ne libera esset ac citra iudicium vindicta;

Cõfirmatio.

Locus cõmunis de causſa & potestate iudiciorũ.

ſed ad iudices vocat, æſtimatores conſtituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iuſtum ſit, iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob cauſſas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falſæ calumnię credens: ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefenſa cauſſa liberos ſtatim capi vincíque: verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcuſſum relinquitur: quandoquidem ſolùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuſet, id penes vos, qui iudicio præſidetis. Ac nondum ſpectate crimen quod mihi imponit, cuiúſque gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num poſthac illi ius ſit abdicandi, qui ſemel abdicauerit, iámque ſit vſus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam poteſtatem expleuerit, deinde rurſum in familiam receperit, ac ſuperiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquiſſimum iſtud eſſe dico, vt liberorum quoque ſint infinitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus: vtque lex nunc irato inſeruiat, mox deinde faciat irritum quod actum eſt: rurſum vt eodem modo valeat. In ſumma, vt ius ſurſum ac deorſum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore viſum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cúmque indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuiſſet. Porrò vbi ſemel poteſtatem abſumpſerit, ac lege ſit abuſus, iracundiam expleuerit, poſt hæc rurſum in familiam receperit, & in hanc opinionem diſceſſerit, vt frugi putet: in his perſeueret neceſſum eſt, neque poſtea reſiliendum, aut retractanda ſententia, neque reſcindendum iudicium. Neque enim ſcire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugíne, an contrà eſſet euaſurus. Atque hanc ob cauſſam permiſſum eſt vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiuſmodi eſſent futuri, neſciebant. Cæterùm vbi non coactus, ſed ſuapte ſponte atq; auctoritate ex ſeſe comprobatum recipit, qua deinde ratione poſſit mutare factum, aut quis legis vſus ſupereſt? Etenim ipſe legiſlator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignúſque quem abdicares,

1. Locus. Non licere patri vt iterum abdicet.

A cauſſa & voluntate legis.

Confirmatio legiſlatoris.

Ἀλλ' εἰς δικαστήριον ἐκάλεσε, καὶ δοκιμαζὰς ἐκάθισε, ὃς μήτε τοῖς ὀργῇ, μήτε διαβολῇ τὸ δίκαιον κρινοῦσας. ἤδη γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγοις αἰτίαις ὀργῆς παρασχομένας, καὶ τὸν μὲν, ψευδεῖ τινι διαβολῇ πιθόμενον, τὸν δὲ, οἰκέτῃ πιστεύσαντα ἢ γυναικὶ ἐρῶντι. ἤκουεν ἠγεῖτο ἀδίκαιον γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, μὴ δ' ἐξ ἑρμῆς τοὺς παῖδας θύειν ἁλίσκεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἐπιχεῖται, καὶ λόγος ἀποδίδοται, καὶ ἀνέξεταστον οὐδὲν καταλείπεται· ἐπεὶ τοίνυν ἔξεστι καὶ τῷ μὴ ἐπικαλεῖν μόνου ὁ πατὴρ κύριος, τῷ κρίνειν δὲ εἰ ἄλογα αἰτιᾶται, ὑμεῖς οἱ δικάζοντες. αὐτὸ μὲν ὃ φησὶ διαφέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακτεῖ, μηδέπω σκοπεῖτε· πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάσατε, εἰ ἔτι δοτέον ἀποκηρύττειν αὐτῷ ἅπαξ ἀποκηρύξαντι, καὶ χρησαμένῳ τῇ παρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπληρώσαντι τὴν πατρικὴν ταύτην διωμοσίαν· εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὴν ἀποκήρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναί φημι τοιοῦτον, ἀπαράτους γίγνεσθαι καὶ τῶν παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ πολλὰς τὰς καταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀίδιον· καὶ τὸν νόμον, ἄρτι μὲν σωφρονίζεσθαι, μικρὸν δὲ λύεσθαι, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχύειν· καὶ ὅλως, ἄνω καὶ κάτω τρέφεσθαι τὰ δίκαια, πρὸς ὃ τι κεφδὸς δοκοῖ τοῖς πατράσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἄξιον ἐφιέναι, καὶ ἀγανακτοῦντι συναγανακτεῖν, καὶ κύριον τῆς τιμωρίας ποιεῖν τὸν γεγενημένον. ἐπὶ δ' ἅπαξ ἀναλώσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ καταχρήσηται τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, εἶτα, μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρηστὸν εἶναι μεταπεισθείς, ὅτι τούτων ἀνάγκη μὴ μόνον, καὶ μηκέτι μεταπράττειν, μηδὲ μεταβουλεύεσθαι, μηδὲ μεταποιεῖν τὴν κρίσιν. τῷ μὲν γὰρ τὸν γνησόντα, πονηρὸν, ἢ χρηστὸν ἀποβήσεσθαι, οὐδὲν, οἶμαι, γνώσιμα ἐπὶ τούτοις. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἀναξίοις τοῦ γένους ἐξεῖναι συγχωρηται, ὅτε ἠγνόουν ἀναθρεφομένοις. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐξουσίας αὐτὸς τις ὑφ' ἑαυτῷ καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ἐπωλοιτο τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, εἰ πονηρὸς οὗτος ἦν, καὶ σὺ ἀποκηρυχθῆναι ἄξιος,

τί παθὼν ἀνεκάλεσ; τί δ' αὖθις ἐπεδωκας ἐς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυες τὸν νόμον; ἐλεύθερος γὰρ ἦσθα, καὶ τοῦτο μὴ ποιεῖν σοῦπα κύριος. οὐ γὰρ δὴ ἐνετυφᾶν σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, νῦν μὲν ἄρτι μὴ λύεσθαι, ἄρτι δὲ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικαστὰς καθῆσθαι μάρτυρας μᾶλλον ἢ ὑπηρέτας τῆς σοὶ δοκούντων· ὁτὲ μὲν κολάζοντας, ὁτὲ δ' ἀφιέντας, ὁπότ' ἂν σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέθραφας, ἅπαξ καὶ ὁ ἀποκηρύττειν σὺ τούτων ἔχεις, καὶ τότε, ὦ δικαίως αὐτὸ ποιεῖν δοκῆς· ὃ δ' ἄπαυστον τοῦτο, καὶ ἀίδιον, καὶ πολύ, καὶ ῥᾴδιον, μεῖζον ἤδη τῆς πατρικῆς ὄντ' ἐξουσίας. μὴ δή, πρὸς Διός, ὦ ἄνδρες δικασταί, συγχωρήσητε αὐτῷ, ἐκούσιον τὸν ἀνάληψιν πεποιημένῳ, καὶ λύσαντι τὸν γνῶσιν τῶν πάλαι δικαστῶν, καὶ ἀκυρώσαντι τὸν ὀργήν, αὖθις ὅτι τὸν αὐτὸν τιμωρίαν ἀνακαλεῖ, καὶ ὅτι τὸν ἐξουσίαν τὸν πατρικὴν ἀναλέλυκεν, ἧς ἔξωρος ἤδη, καὶ ἐώλος ἡ πρόθεσμία, καὶ μόνῳ τούτῳ ἄκυρος, καὶ πρὸς δὲ ἀπαραμυθήτου. ὁρᾶτε γάρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ μὲν τῶν κληρωτῶν δικαστῶν, ἐὰν τις ἀδικεῖν οἴηται γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον. ἐὰν δέ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σεσωφρονῆκασι δικαστάς, καὶ πρόσθεν ὁμόσαντες διατηρήσασι διαιτᾶν, οὐκ ἔστι. οἷς γὰρ ἐξὸν μηδὲν τῷ δρόμῳ ἐμεμφόμην, εἰ τούτοις τις αὐτοῖς αἱρετὸς εἴλετο, πέρυσι δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις. ὥστε δὴ καὶ σύ, ὃν ἐξὸν μηκέτ' ἀναλαμβάνειν, εἰ μὴ αὐ ἄξιος ἐδόκει τῇ γνώσῃ, τοῦτον εἰ γνησίως ἠγησάμενος πάλιν ἀνήλθας, οὐκ ἔτ' ἀποκηρύττειν ἔξεστιν. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιος αὖθις παθεῖν ταῦτα, αὐτὸς σοῦ μεμαρτύρηται, καὶ γνησίως ἤδη ἀνωμολόγηται. ἀμεταμέλητον οὖν τὸν ἀνάληψιν, καὶ τὸν δικαίαν βέβαιον εἶναι προσήκει, μὴ κρίσιν ὥστε πολλὴν, καὶ δύο δικαστήρια. ἓν μὲν ὃ πρῶτον, ἐφ' ᾧ πρήσω, δεύτερον ἢ ὃ σὸν, ὅτε μεταβαλοῦσα, καὶ ἀπάδοντ' ἐποίησας, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαιοῖς τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μέμνησο τοίνυν ὅτι τῶν πεπραγμένων, καὶ φύλαττε τὴν σαυτοῦ κρίσιν· πατέρα σε εἶναι δεῖ. τοῦτο γὰρ ἔδοξέ σοι, τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας.

A quid accidit vti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibique in manu erat ista non facere. Neque enim tibi concedendum est, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vtque iudicia, vtcunque mutatus sit animus tuus, eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rursum valeant, iudices interim testes sedeant, vel, vt rectiùs dicam, ministri tuæ voluntatis, modò punientes, modò absoluentes, quandocunque tibi visum fuerit. Semel genuisti, semel educasti: pro his semel item abdicare potes, atque ita potes, si istud meritò B facere videaris: verùm vt hoc fiat sine fine, vt perpetuò, vt frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare, per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt qui sua sponte receperit, superioris iudicii sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuítque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudiciis, vbi iudices sortibus ferunt C sententiam, si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte spõte iudices constituerint, delectísque arbitris caussam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententiis initiò stare non cogebatur, hos spontè delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem D ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronuntiatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutasti consilium, méque in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuúmque ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abs te decretum, id probasti, id ratum fecisti.

Amplificatio à simili.

Epilogus.

Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidem existimarim tibi licere. Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm natura sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num pat est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: nũ tibi liceret, vtcunque contigerit irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cùm pluribus etiam argumentis docere possim non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem faciam. Nunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac caussa suffragetur ars) tum iuuenem, nunc ætate prouectum, vt ætas etiam ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoque, verùm tum quidem, etiamsi nullo cõmisso peccato, vt ego quidem dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cùm nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Qua re quid fieri potest ingratius? vt mea seruatus opera, tantóque elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis pensset, nulla meritorum habita ratione, sed vsqueadeo facilè mandarit obliuioni, atque in solitudinem abigat eum, qui iure sit obsecutus, cùm præter ius eiiceretur: neque solùm non meminerit iniuriæ, verumetiam & salutem attulerit, & sanæ, menti restituerit? Neque enim exiguo, Iudices, neque vulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus. Porrò quanquam hic ignorat quo in statu tunc fuerit, vos tamen omnes nostis quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum suscepcrim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accusare possit, vt de legibus differere. Quin magis si exemplum quæris, pater, cùm propemodum talis esses, qua-

Affictione.

Aliud à fictione.

Transitio.

II. Locus. Iniquum esse se abdicari.

A meritis.

Amplificatio beneficij à morbi difficultate.

A ἐγὼ μὲν οὐδ' εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θετὸς ἦν, ἀποκηρύττειν ἤθελες, ἔξεναι μὲν σοι ὠόμην. ὃ γὰρ τὴν ἀρχὴν ποιῆσαι δίκαιον ἦν, τοῦτ' ἄδικον λύειν ἅπαξ γιγόμενον. τὸν δὲ καὶ φύσει, καὶ αὖθις προαιρέσει καὶ γνώμῃ ἐκποιηθέντα, πῶς ἄλογον αὖ ἀποβάλλειν, καὶ πολλάκις τὴν μιᾶς οἰκειότητος ἀποστερῆν; εἶτ' οἰκέτης ὢν ἐτύγχανον, καὶ δὴ μέγιστον πονηρὸν οἰόμενος, ἐπέδησας, μεταπεισθεὶς δὲ ὡς οὐδὲν ἠδίκουν, ἐλεύθερον ἀφῆκας ἄν), ἆρ' ἂν σοὶ πρὸς καιρὸν ὀργισθέντι, αὖθις ἐξὸν εἰς τὴν ὁμοίαν δουλείαν ἐπανάγειν; ἠδαμῶς. τὰ γὰρ τοιαῦτα, B βέβαια, καὶ δίκῃ πάντως κύρια ὑπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τοῦ μηκέτ' ἐξεῖναι τούτῳ ἀποκηρύττειν, ὃν ἅπαξ ἀποκηρύξας, ἐκὼν ἀνέλαβεν, ἔτι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων, ὅμως παύσομαι. σκέψασθε δὲ ἤδη οἷ' ὄντα με ἀποκηρύττει. καὶ τοῦτο φημι, ὡς τότε μὲν ἰδιώτην, νυνὶ δ' ἰατρόν. οὐδὲν γὰρ μοι πρὸς τοῦτο ἡ τέχνη συναγωνίσαιτο, οὐδ' ὅτι τότε μὲν νέον, νυνὶ δὲ ἤδη καὶ προβεβηκότα, C ὃ πιστὸν τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι αὐτῷ τὴν ἡλικίας ἔχοντα· μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένος ὡς αὐτὸς ἐγωγε φαίην, ἀλλ' ὅμως ὑπ' ἐμοῦ πεποιθὼς, προὔτεινέ τῆς οἰκίας· νυνὶ δὲ σωτῆρα ἐναλιγκίως, καὶ δυσγνώτῳ γεγονυῖαν, ἢ τί γένοιτ' ἂν ἀμφισβητήσιμον, σωθέντα δ' ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον κινδύνων διαπεφυγότα, τοῖς τοιούτοις βύθοις ἀμείβεσθαι τῆς θεραπείας σκαιότητα, ὅμοιον ἔνια λόγον ἔχοντα, ἀλλ' οὕτω ῥᾳδίως ὑπολελῆσθαι, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐρημίαν ἐλαυνῶν, τὸν ἐφηδέντ' ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ὠξεβέβλητο, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικακήσαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονεῖν παιδαγωγήσαντα; ὃ γὰρ μικρὸν, D ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ ὃ τυχὸν ἂν πεποιηκὼς αὐτὸν, ὅμως τῶν τοιούτων νυνὶ ἀξιοῦμαι. ἀλλ' εἰ καὶ σὺ ἄγνοεῖς τὰ τότε, πάντες ὑμεῖς ἴστε οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακείμενον, ἐγὼ παραλαβών, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων φευγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορῆσαι δύνασθαι, καὶ παρεῖναι τῶν νόμων διαλέγεσθαι. μᾶλλον δὲ ὄψῃς, ὦ πάτερ, ὃ παράδειγμα, τοιοῦτον ὄντα σε πρὸ ὀλίγου,

οἷα νῦν ἡ γυνὴ ὅδε, πρὸς τὴν ἀρχαίαν φύσιν ἐπανήγαγον. δίκαιον οὖν τοιαύτην μοι χάριν αὐτὸν ἐκείνων τὴν ἀμοιβὴν, σὲ δὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σῶσαι. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν. οὐ γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις ὄντα τὴν γυναῖκα, καὶ παμπονήρως ἔχουσαν, οὐκ ἰώμην, μισεῖς, πῶς δὲ πολὺ μᾶλλον, ὅτι σε τῶν ὁμοίων ἀπήλλαξα, ἀσφαλαπᾶς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς, τῶν δ' οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δ', ὅσῳ ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, βαδὺς ἐς δικαστήριον ἀφῖξαι, καὶ σεσωσμένος χολάζεις, καὶ ὅτι ὁ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος αἰσχύνῃ, καὶ τὸν αὐτὸν αἰσχυνώσκεις νόμον. καλὸν γοῦν τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων, ὅτι τὸν ἰατρὸν ὑγιαίνων μόνον. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν εὐεργέτην οὕτω χολᾶν ἐπιτρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα ἄζημιώσῃ, καὶ τὸν σωφρονήσαντα μισεῖν, καὶ τὸν αἰσχυνθέντα τιμωρήσασθαι. ἀλλ', ἢν τε τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ τἀμέλησα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἵνα μοι τις ὑμῶν μικρὰ προφασιζομένῃ χάρις, ἐς ἅπαντα ἀποβλέποντα τοῦτον, καὶ ἧς μεμνημένον, καλῶς εἶχε, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, διὰ δὲ τὸ προσῆκον τὴν συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα εἰ τηλικαύτην τις ἡ διαφορὰ τυγχάνοι, ὡς πάντα ὑπερπαίειν τὰ μὴ ζῶντα. ὅπερ οἶμαι καὶ μοὶ πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς τὸν βίον παντὸς χρεώστης ὄντί μοι, καὶ ᾧ ὃ εἶ, καὶ ὃν σωφρονεῖν, καὶ ὃν σωτηρίαν προσήκομεν, καὶ μάλιστα ὅτε οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπεγνώκεσαν, καὶ ἦσθ' ἂν ὁμολογῶ τῆς νόσου. ἔτι γὰρ μᾶλλον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν διαφοράν, ὡς ὅτε υἱὸς ὢν τότε, ὅτε αἰσχύνην τ' ἀπειρίας ἔχων αἰτίαν, ἀλλ' ἐλεύθερος καθεστὼς, καὶ ἀναγκαῖος, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφῃρημένος, ὅμως δ' ἐπεξῆλθον, ἀλλ' ἐθελοντὴς, ἄκλητος, αὐτεπάγγελτος, ἦκον, ἐβοήθησα, προσελιπάρησα, ἰασάμην, ἀνέσπασα, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτῷ διεφύλαξα, καὶ τοῦ ἀποκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ διανοίᾳ τὸν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ μεγάλης διαφορᾶς πλέως ἐς τὸν οἶκον ἐπανῆλθον ἐφιάμην, καὶ οὕτως ἀσφαλῶς καιρῷ τὸν πρὸς τὸν πατέρα πίστιν ἐπεδειξάμην, καὶ μοι τέχνης ἐμαυτὸν εἰσεποίησα, καὶ γνήσιος υἱὸς ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην.

A lis nunc est vxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, vt pro his officiis, huiusmodi mihi gratia reponatur, vtque in me vnum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectum esse, vel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauissimèque affectam non sanem, quî fit vt eundem non multo potiùs charissimum habeas, quum simili morbo liberarim? non gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simul atque ad te rediisti, *Obiectio ingratitudinis.*

B protinus in ius trahis: salute donatus, punis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remediis refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? vt salutis auctorem expellat? vt eum qui sanitati restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis, si quidem quod æquum est, facietis. Etenim si *A fatione.* maximum aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu memoriáque conueniebat hunc præsentẽ iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt omnia superet quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, séque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad *Alia amplificatio à sua conditione, & difficultate artis.* meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non essem, cùm nihil esset caussæ quæ me cogeret curationem susciperе, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali caussa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fidem erga patrem demonstraui, méq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tribus in rebus legitimus filius apparui:

Enumerat labores & molestias artis medicæ.

Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propiùs accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non rarò, vt exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamẽ nihil horum piguit, neque grauatus sum, verùm aderam modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Ne verò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet, Quis aut quantus labor miscere pharmacum? Etenim multa priùs sunt facienda, præstruenda via dando pharmaco, præparandum corpus, quò faciliùs recipiat medicationem, deque omni corporis habitu solicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsique medico periculosi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde sæpenumero cùm effecerimus vt iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego, naturæ parens, Iudices, patrem mihi-ipsi seruo, custodióque, etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fásque & ius violat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustiùs amantem. Nam mihiipsi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causſam amo,

Alia amplificatio à natura & honestate.

A πόσα γὰρ οἴεσθε παθεῖν με, πόσα καμόν, παρόντα, ὑποπρεποῦντα, καιρὸν φυλάξαντα· νῦν μὲν, εἴκοντα τῇ τοῦ πάθους ἀκμῇ· νῦν δὲ, τὴν τέχνην ἐπάγοντα, ὡς ἐς ὀλίγον ἀναδύντος τοῦ κακοῦ; ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἀπόρων τούτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἀσφαλέστατον, τοῖς τοιούτοις ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν ὕστω διακειμένοις. ἐς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τὴν λύτταν, ἀντιζέσαντος τοῦ πάθους. καὶ ὅμως ὡς ἐς σὲ τούτων ἀπέκρυψα, οὐδ' ἀπεδείλιασα. σιτίων δὲ, καὶ πότου ἔτι αὐτεξεταζόμενος τῇ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ἐπεφάτισα τοῦ φαρμάκου.

B μὴ γὰρ τοῦτ' ἀκούσας εὐθέως τις ἀπολάβῃ, ποῖος ἢ πόσος ὁ κάματος εἰς ἓν φάρμακον; πολλὰ γὰρ ὡς ἐπὶ τούτου προεῖδε δεῖ, καὶ ὡς ἐπιδοποιῆσαι τῇ πόσει, καὶ ὡς ἐπιδιαθερμαῦναι ῥᾴδιον ἐς ἵασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἀπάσης ἕξεως φερούσης, κενοῦντα, καὶ ἰσχναίνοντα, καὶ οἷς χρὴ τρέφοντα, καὶ κινοῦντα ἐς ὅσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐπινοοῦντα, καὶ ἐρημίας μηχανώμενον, ἃ μὲν οἱ μὴ ἄλλό τι νοσοῦντες, ῥᾳδίως πράττειεν ἂν· οἱ μεμηνότες δὲ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νοῦ, δυσάγωγοι, καὶ δυσπαραίτητοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ἐπι-

C σφαλεῖς, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκαταγώνιστοι. ὁπότε μοι πολλάκις ποιήσαντι, ἤδη πλησίον φέρεσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσαντι, ἐμπεσόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπακμάσαντος τοῦ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἀνέτρεψε, καὶ ἀνεπόδισε τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέσφηλε. τὸν οὖν τοῦτα πάντ' ἐπομεμηνότα, καὶ ὕπτιον χαλεπῷ νοσήματι προσπαλαίσαντα, καὶ πάθος ἀπόρων παθῶν ὃ δυσαλωτότατον νενικηκότα, ἐπὶ τούτῳ ἀποκηρύττειν ἀπιτρέψατε, καὶ τοῖς νόμοις ὡς βούλεται ἐρμηνεύειν καὶ

D ἐργάτου, συγχωρήσετε, καὶ τῇ Φύσει πολεμεῖν αὐτὸν ἐάσετε. ἐγὼ τῇ Φύσει πειθόμενος, σώζω, καὶ διαφυλάττω, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν ἀδικῇ σοῦ· εἰ δὲ τὸν ἐργατικὸν παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φησιν, ἀκολουθῶν διαφθείρει, καὶ τῶν γλυκέων ἀποστερεῖ, μισοπαῆς σοῦ, ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι· ἐγὼ τῇ Φύσιν ἀσπάζομαι, σοῦ τὰ τῆς Φύσεως παραβαίνοντος, καὶ καθυβρίζοντος δίκαια. ὦ παῖ, μισοῦντος ἀδίκως· ὦ παιδός, φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τῷ παῖδα ἀναγκάζοντος, ὅτι μισούμενος, ὑπὸ δέον φιλῶ,

καὶ φιλῶ πλέον ἢ προσῆκε. καίτοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ὑποπτεύει φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἐκὼν καὶ τοὺς νόμους παρορᾷ, οἳ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας παῖδας τῷ ἡμῖ φυλάττουσι, καὶ τὴν φύσιν, ἢ τοὺς ἡμυησιδυσίας ἕλκει πρὸς πόθον τῶν τεθνηκότων πολύ, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐνοίας ἐσφέρῃ, καὶ ὑπεραίδωσιν· ἢ, τό γε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζηλοῖ τὸ φίλτρον. ἀλλ', οἴμοι τῆς συμφορᾶς, προσέτι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ εὐεργετοῦντα ἀδικεῖ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττῃ, καὶ τοὺς φιλοπαίδας νόμους, ὡς μισοπαίδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ἐὰν μάχῃς, ὦ ἐσάγῃς πάτερ τοῖς νόμοις τὴν τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστιν ὡς θέλεις, κακῶς ἑρμηνεύῃς, ὦ πάτερ, κακῶς κειμένους τοὺς νόμους. οὐ πολεμεῖ φύσις καὶ νόμος ἐν ταῖς εὐνοίαις· ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ συναγωνίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζῃς τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν φύσιν, τί καὶ τοῖς νόμοις συνάδικεῖς τὴν φύσιν; οἳς καλοῖς, καὶ δικαίοις, καὶ φιλοπαίδας εἶναι θέλουσι, ὑ συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς ὡς ἐν πολλῶν κινῶν πολλάκις, καὶ ἡσυχάζειν οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τοῖς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας εὐνοίαις ἡσυχάζειν ἐθέλουσι· καίτοι γε ὅτι τοῖς μηδὲν ἡμαρτηκόσι, μηδὲ κειμένοις. ἐγὼ μὲν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαριστίας δικάζεσθαι δίδοασι τοῖς τῶν εὐεργέτας μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ πρὸς τοῦ μὴ ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἷς δεῖ πέπονθε κολάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ὑποβολὴν ἀδικίας ἀπολέλοιπεν. ὡς μὲν οὖν οὔτε ἀποκηρύττειν ἔτι τοῦτῳ ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἀποπληρώσαντι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νόμοις, οὔτε ἄλλως δίκαιον εὐεργέτην εἰς τὰ τηλικαῦτα πεφυκότων ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παρεκτεῖσθαι, ἱκανῶς, οἶμαι, δέδεικται. ἤδη δὲ καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐλθωμὲν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ ὃ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν ὁποῖόν ἐστιν. ἀναλάβῃ γὰρ αὖθις ὅπῃ τὸν γνώμην ἀναδραμεῖν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι καὶ τοῦτο βραχὺ ὀλίγον δῶμεν, ὃ ἐξῆν ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς ἀποκη-

A & magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi parentes. Verùm hic studio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ seruant: tum naturam, quæ parentes ad vehemens natorum desiderium incitat. Non solùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ caussas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, meúmque æmulatur amorem: sed ô calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem B lædit, complectentem abdicat, legésque liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater! Non sunt ista, non sunt, inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter sese consentiunt, & altera vtrique auxilio est ad defendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum C natura facis iniuriam? Quæ cùm honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum filium tanquam aduersus multos sæpius tentes. Nec finis in *Alia à Lu-* suppliciis quietem inuenire, quæ ve- *ca.* lint in beneuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioqui ne positas quidem aduersus eos qui nihil peccarint. At sanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non solùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficia, considerate num quicquam facere possit iniquius. D Itaque non posse hunc iam abdicare denuo, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis caussam veniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vt-

Tractatio: III. Locus. Nullo iure se abdicari.

que præterea poteſtatem iſtam tibi largiamur etiam aduerſus benemeritum, haud tamen ſimpliciter, opinor, neque quibuſlibet de cauſſis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vtcunque criminatus fuerit pater, abdicato: vt ſatis ſit tantùm voluiſſe queri. Nam ſi id eſſet, quid opus erat iudicio? Verùm vos iſtud expendere iubet Iudices, num grauibus ac iuſtis de cauſſis iraſcatur pater, nécne. Hoc igitur in præſentia conſiderate. Exordiar autem ab iis quæ protinus huius inſaniam ſunt conſecuta. Iam primum omnium quod fecit ſanæ menti redditus, illud erat: Reſcidit abdicationem. Ego ſeruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (niſi fallor) nihil adhuc eſſe poterat quod cum crimine videretur eſſe coniunctum. Deinde quid eſt omnium quod accuſat? Quod obſequium, quam curam filio dignam prętermiſi? Quando foris cubui? Quas intempeſtiuas potationes, quas comeſſationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulſatus eſt? Quis accuſauit? Nemo profectò. Atqui hæc ſunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ęgrotare nouerca. Quid iſtud mihi vertis crimini? morbique pœnam à me repoſcis? Non repoſco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iuſſus recuſas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri? Aſt ego quidem cuiuſmodi ſint iſta quę iubet, in quibus quia non poſſim obſequi, videor immorigerus, pauliſper diſſeram. Sed illud priùs in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi, vt ſi non parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quędam id genus, vt niſi obtemperaris, ira ſupplicióque ſis dignus: veluti ſi ægrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerum domeſticarum curandum ſit, & ego negligam. Si quid circa rem ruſticã curandam mandas, atque ego recuſem. Hęc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrij, nempe quæ ad artes & artium vſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: Rurſum muſico, Hanc pulſa harmoniam, illam ne pulſa.

Ab antecęſa vita.

A qualitate cauſſa.

A ſimili.

A ρύπλη, καὶ κατά γε τῦ βυεργέτου τοῦ σὲ τὴν
ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, ὐχ ἁπλῶς,
οἶμαι, οὐδ' ὅτι πάσαις αἰτίαις ἀποκηρύξεις·
τοῦτο γὰρ ὁ νομοθέτης φησὶν, ὅ, τι ἂν τύχῃ ὁ
πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ
ἀποχρῆν θελήσας μόνον, καὶ μεμφθαι· τί
γὰρ ἂν ἔδει δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιεῖ τῦ-
το, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, σκοπεῖν, εἴτ' ὀργὴ με-
γάλοις καὶ δικαίοις ὁ πατὴρ ὠργίζετο, εἴτε
μή. σκοπῶ τοίνυν ἤδη ἐξετάσατε. ἀρξομαι
δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν μανίαν βίβλων. τὰ μὲν
δὴ πρῶτα τῆς σωφρονισθείσης τῦ παιδὸς, λύ-
σις ἦν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ βυερ-
γέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ. καὶ τοίνυν, οἶμαι,
τούτοις ἔγκλημα προσῆν ἐδόκει. τὰ μὲν
ταῦτα δὲ, τί τῶν πρώτων αἴτια; τίνα θερα-
πείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ἐμοῦ πρῶτα; πότε
ἀπόντες ἐλυπήμεν; τίνας πότους ἀκρίτους,
τίνας κώμους ἐγκαλεῖς; τίς ἀσωτεία; τίς
πορνοβοσκὸς ὕβρεισται; τίς ἠπάσατο; τοῦτο
εἰπέ. καὶ μὴν ταῦτά ἐστιν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ
νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσεῖν ἤρ-
ξατο ἡ μητρυιά· τί οὖν ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκαλεῖς,
καὶ νόσου δίκην ἀπαιτεῖς; οὐ φησιν. ἀλλὰ
τί; ὅτι θεραπεύειν προσετάττομεν, οὐ θέ-
λεις, καὶ διὰ τοῦτ' αὖ ἄξιος εἶ ἀποκηρύ-
ξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ ὃ μὴ
οἷα προστάττουσι αὐτῷ, ἀκοῦσαι οὐ δυ-
νάμενος, ἀπειθεῖν δοκῶ, προς ὀλίγον ἀνα-
θήσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς εἰπεῖν φη-
μι, ὡς οὐ πάντα προστάττειν οὔτε τούτῳ δέ-
δωκεν ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πείθεσθαι πᾶσι
πάντως ἀναγκαῖον. εἰ δ' οὖν τοῖς τῶν προσ-
ταγμάτων τὰ μὲν δύναται, τὰ δ' ὀρ-
γῆς, καὶ συμφορᾶς ἄξια· ἐὰν νοσῇς αὐτὸς,
ἐγὼ δὲ ἀμελῶ· ἐάν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμε-
λεῖσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ· ἐάν τὰ κατ' ἀ-
γρὸν ἐπισκοπεῖν προστάττῃς, ἐγὼ δὲ σκυ-
πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα δύλογος ἔχ
ταῖς προφάσεις, καὶ ταῖς μέμψεις πατρι-
κάς· τὰ δ' ἄλλα, ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς παισὶν,
ὅπως τῶν τεχνῶν, ἧς τούτων χρήσεως, καὶ μάλι-
στα, εἰ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεί τε
καὶ τῶν γράφειν πατὴρ προστάττῃ, ταῦτα μὲν
τέκνον γράφε, ταύτῃ δὲ μή· καὶ τῶν μουσικῶν,
τοῦτο μὲν τοῦτο ἁρμονίαν κρῦε, τοῦτο δὲ ὃ μή.

καὶ

καὶ τῷ χαλκεύοντι, τοιαῦτα μὴν χάλκευε, A Tum fabro ærario, Ista cude, illa ne cu-
τοιαῦτα δὲ μή, ἆρα αὖ τις ἀνέχοιτο ἀποκη-
ρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ σεαυτοῦ δοκοῦντα ὁ
παῖς χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; οὐδεὶς οἶμαι. ὁ δὲ
τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ
χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶ-
ναι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καὶ τινα προνο-
μείαν ἔχειν τὸν τέχνῃ δίκαιον τῇ ἀξιώσει τῆς
χρήσεως· ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προσ-
τάττεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα,
καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ὑπηρέτημα· μηδ' ὑπὸ
δουλείαν ἦναι νόμῳ, μηδ' ὑπὸ φόβον, καὶ
ζημιώσεων δικαστηρίῳ, μηδ' ὑπὸ ψῆφον, καὶ B
παῖδας ἀπειλῶ, καὶ ὀργὴν ἰδιωτικήν. ὥστε καὶ
εἰ τοῦτό σοι σαφῶς ὑπῆν καὶ διαρρήδην ἐλέ-
γειν, ὃ βούλομαι, οὐδὲ παρρησιάζομαι δυνάμενος,
ἀλλ' ἐμαυτῷ μόνῳ τὸν τέχνῃν οἶδα, καὶ τῷ
πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶ) βού-
λομαι· τίς τύραννος ὕπω βίαιος, ὡς ἀναγκάσαι
ἂν καὶ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ
τοιαῦτα, ἱκετείαις, καὶ δεήσεσιν, ἢ νόμοις, καὶ ὀρ-
γαῖς, καὶ δικαστηρίοις ἐπάγειν, οἶμαι, προσή-
κει. πείθειν τὸν ἰατρὸν χρὴ, ἢ κελεύειν, βού-
λεσθαι, ἢ φοβεῖσθαι, ὅτι τὴν θεραπείαν οὐκ C
ἄτεχνος, ἐκεῖνα γ' ἐρχόμενον, ἥδεως· πατρικῆς
δ' αἰσχύνης ἄμοιρος, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε
τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς, καὶ
προεδρίας, καὶ ἀτελείας, καὶ προνομείας δίδα-
σι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἂν εἶχον εἰπεῖν ὑπὲρ
τῆς τέχνης, εἰ δὲ σὺ διδαξάμενός με, καὶ πολλὰ
ὀπιμυθήσαντος, καὶ διαλωσόμενος, ὡς μάθοιμι,
τὴν μὲν ὅμως θεραπείαν, ταύτην δυνα-
τὴν ἔσεσθαι, διατελέσαν. νυνὶ δὲ κακῶς σύνοισθα, D
ὡς πρὸς πάσαν ἀγνώμονα ποιεῖς, οὐκ ἐᾷς με
χρῆσθαι μετ' ἐλευθερίας ἐμῷ κτήματι. ταύ-
την ἐγὼ τὴν τέχνην οὐχ ὑφ' ὧν σὺ ἐδέξαμαι,
οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, ἀλλ' ὅμως αὐ-
τὴν μεμάθηκά σοι, καὶ προῖκα αὐτῆς ἀπολέ-
λαυκας, οὐδὲν παρὰ σοῦ πρὸς ὃ μαθὼν ἔχων.
τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω; τίνα φαρμά-
κων παρεσκεύασα; οὐδ' ἰατρεῖα ἐπῳκοδόμησα· ἀλλὰ πε-
νόμενος ἐγὼ, καὶ τῶν αἰσχρῶν ἀπορούμενος,
καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐλεούμενος, ἐπαι-
δεύομην. καί μοι τοιαῦτα παρὰ τοῦ παῖδος ἦν
πρὸς ὃ μαθὼν ἐφόδια, λύπη, καὶ ἐρημία, καὶ ἀ-
πορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀποστροφὴ συγγενῶν.

rem fabro, Ista cude, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitæque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeo ferox, vt cogat etiam nolentem vti arte? Si quidem istiusmodi officia blanditiis precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere: persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltro ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiamsi tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiam si eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non finas me à meipso mihi partis liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, cùm nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparasti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum; molestia, solitudo, egestas, familiariũ odium, cognatorum auersatio.

A conditione artis.

A sua persona, & instrumento artis.

Pro iſtis itaque factis poſtulas vti arte mea, víſque earum rerum eſſe dominus, quas mihi paraui tum cùm mihi nõ eſſes dominus. Boni cõſule, ſi quid antehac vltro, nullo prouocatus officio, bene de te ſum meritus, cùm nullo nomine vllá abste gratiam poſſem repoſcere. Cæterùm non conuenit ſanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat neceſſitatem: vt quòd volẽs beneficio iuui, vertatur in occaſionem, vt poſtea nolenti præcipias: iámque in conſuetudinem trahatur, vt qui ſemel ſanauerit aliquem, ſemper deinde curet omnes quoſcunque voluerit is qui ſanatus eſt. Etenim ad iſtum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nóſque metipſos illis tradiderimus, mercedis loco ſeruitutem accepturi, & ad omnia quę iuſſerint, obtemperaturi; qua re quid eſſe poteſt iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem reſtitui, ob id exiſtimas tibi ius eſſe arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, ſi mihi hic imperaſſet ea quæ meæ ſint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperaſſem. At nunc tandem perpendite cuiuſmodi ſint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantem inſania, ſanaſti: inſanit autem & vxor, eodémq; tenetur morbo (ſic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum deſtituta eſt: túque potes omnia, id quod re demonſtraſti: ſanato hanc quoque, ac morbo leuato. Id ſi quis ſimpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præſertim illiterato, artíſque medicinæ imperito. Sin autem me auſcultetis artis nomine reſpondentem, intelligetis nimirum nec omnia eſſe noſtræ facultatis, neque cõſimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interſit, nolis quippiam, an non poſſis. Vos interim patienter auſcultate me hiſce de rebus philoſophantem: exiſtimantes nec inelegantem fore, nec extra cauſſam, nec alienam à re, nec intẽpeſtiuam de his diſputationem. Iam primùm naturę corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem ſunt: tametſi maximè in confeſſo eſt, iiſdem ex elementis conſtare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minùs participant: ídque loquor adhuc de corporibus virorum, quæ neque ſimilia ſunt omnibus,

A conſequentibus.

A qualitate rei imperatæ.

Locus communis de natura & generemorborum & medicinarum.

αὐτὴ τούτων τίνων χρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ ἀξιοῖς, καὶ δεσπότης εἶ) δῆλός πῶ ὅτ' οὐκ ἦσθα δεσπότης, πεποιημένων. ἀγάπα, εἴ τί σε καὶ πρότερον ἐκὼν ὐ προφείλων, δι' ἐποίησα, μηδεμίαν μηδὲ τῦ γε χάριν ἀπαιτεῖσθαι δυνάμενος. οὐ δὴ δεῖ τὸν δι' ποίαν τὸν ἐμὸν, αἰσχίω ἐς τὸ λοιπὸν μοι γενέσθαι, σοὶ δ', ἐκόντα βιαζεσθῆναι, οὐδ' ἕνος ἐπάρξαι τῦτο, δ' ἅπαξ τινὰ ἰασάμενον, πρὸς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους δὴ θεραπεύσεις δῆλον· ἐπεὶ δεσπότας αὐ οὕτω καθ' ἡμῶν εἰκῆ τοὺς θεραπευομένους κεχειροτονηκότες, καὶ μαθὸν δ δουλεύειν ἀνάγκης, καὶ δ πρόσταις κελεύουσιν ὑπηρετεῖν προδεδωκότες· ὅ τί γένοιτ' αὐ ἀδικώτερον; δέῃ σε νοσοῦσάν πω χαλεπῶς οὕτως αἰτῆσαι, δέῃ τῦτο νομίζεις ἔξεναί σοι καταχρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ; ταῦτα μὲν οὖν εἶχον αὖ λέγειν, εἰ καὶ δυνατά μοι δόξ' προεστάτει. ἐγὼ δὲ μὲ πρόσταις ἅπασι, μηδὲ πρὸς ἀνάγκην ὑπακούων. νῦν δὲ ἤδη σκέψασθε καὶ οἷά ἐστιν αὐτῦ τὰ ἐπιτάγματα· ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰάσω, φησὶ, μεμηνότα, μέμηνε δὲ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (τῦτο γὰρ οἴεται) καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπεγνωσμένη, δυνάσαι ἢ σὺ πρόσταις ὡς ἔδοξας, ἰῶ καὶ ταύτην, καὶ ἀπάλλαξε ἤδη τῆς νόσου. τῦτο δὲ ὑτωσὶ μὲν ἁπλῶς ἀκούσαι, πρῶτον μὲν δόξειε, κὴ μάλιστα ἰδιώτῃ, κὴ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. εἰ δέ μου ἀκούσετε ὑπὲρ τῆς τέχνης διαλεγομένου, μάθοιτ' αὖ ὡς οὔτε πρόσταις ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὔθ' αἱ τῶν νοσημάτων φύσεις πρὸς ἁπλήσιαι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ ὅπῃ πρώτων ἰσχυρὰ, καὶ πότ' ἔσῃ δῆλον, ὡς παμπόλυ τῦ μὴ βούλεσθαί τι, δ μὴ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπειρόκαλον, μηδ' ἐξαγώνιον, μηδ' ἀλλότριον, ἢ ἀκαιρον, ἡγήσασθε τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσις, κὴ κράσις οὐχ αἱ αὐταί, κἂν ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ὁμοίων συνεστάναι ὁμολογῶνται. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν δε, τὰ δὲ τῶν δε, μᾶλλον ἢ ἔλαττον μετέχει. καὶ λέγω τῦτο ἐπὶ τῶν ἀνδρείων, ὡς οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα, ἢ ὅμοια,

ὅτε τῇ κράσει, ὅτε τῇ συστάσει, διάφορα δὴ καὶ μεγέθει, καὶ εἴδει, ἀναίτια καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς· καὶ τὰ μὲν, εὐίατα ἐστί), καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν εὐαπεπλασμένα, τὰ δὲ, τέλεον ἀπεγνωσμένα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατ' ἄκρας ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. Τοίνυν οἴεσθαι πρώτα πυρετὸν, ἢ πάσημ φθίσιν, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔσεσθαι τῷ γένει, ὁμοίαν ὅτι πάντες ἐσμὲν) σώματος, ἃ σωφρονούντων, οὐδὲ λελογισμένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξητακότων ἐστὶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ ὃ αὐτὸ ἐν μὲν τῷ δε, ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τῷ δε, οὐκ ἔστιν· ὥσπερ, οἶμαι, καὶ πυρὸν, εἰ τὸν αὐτὸν ἐς διαφόρους χώρας ἐμβάλοις, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ, καὶ ποτιζομένῃ, καὶ διηλίῳ, καὶ διυομένῳ, καὶ ἐξηργασμένῃ, καὶ ἀφύτευτα, διθαλοῦς, οἴμαι, καὶ δένδρεσι, καὶ πολύχρως καρποῦ, ἄλλως δὲ ἐν ὄρει, καὶ ἐν τολίθῳ γεώδει, ἄλλως δ' ἐν δυσπλίᾳ, ἀνύδρῳ δ' ἐν ἐπωρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως κατ' ἐκάστους τόπους. οὕτω δὲ καὶ τὰ νοσήματα κατὰ τοὺς ἐπιδεξαμένους τόπους, ἢ διαφορᾷ, ἢ ὑπερφυᾷ, ἢ ἐλαττώσει γίγνεται. τοῦτο τοίνυν ἐπιδὼν ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον αὐτεξέπαστον καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσιν μανίαν τὴν ἐν ἀνθρώπου σώματι, ὁμοίαν ἔσεσθαι), καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τε νόσου διαφθορὴν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα, ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ὑπαγῆ, καὶ ὕπνοις, πόνοις, καὶ κινήσεσι, καὶ ἐπαθρίῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα, τὰ δ' ἔκλυτα, καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεταφημένα, καὶ λευκὰ αἵματος ἐνδείᾳ, καὶ θερμοῦ ἀποείᾳ, καὶ ὑγροῦ πρὸς πολὺ ὑπερροίᾳ· διαλωτότερα τοίνυν τῶν ἀνδρείων, καὶ ταῖς νόσοις ἐπικείμενα, καὶ τὴν ἴασιν ἀπερείδοντα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας διχερέστερα. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ καῦσον, καὶ ὀξυκίνητον ἔχουσαι, ὀλίγην τινὰ τοῦ σώματος αὐτῶν δύναμιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος τοῦτο καταλιθαίνουσιν. ἀδίκημα τοίνυν πρὸς τῶν ἰατρῶν τὴν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτῆσαι, εἰδότας ὡς πολὺ τοῦ μέσου, διὰ πάντων, καὶ πρὸς ἕξιν ὅλης, καὶ πάσιν ἐπιθυμίαις, ἐξ ἀρχῆς διαιρίσεως κεχωρισμένων.

neque eadem tẽperatura, neque eadem conſtitutione. Vnde neceſſariò cõſequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum ſpecie differentes, his accidãt: vtque alia ſanatu ſint facilia, atque ad curationem ſpõte propenſa: alia rurſum prorſus deſperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauiſſimè à morbis prehendãtur. Proinde ſi quis exiſtimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut inſaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem eſſe genere: is non videatur ponendus inter ſobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiuſmodi exquirẽdis elaboratũt. Quin idem malum in hoc corpore facilè ſanabitur, in hoc minimè: quemadmodũ videlicet triticum, ſi idem in diuerſos eiicias agros, aliter proueniet in plano ſolo, profundo, irriguo, aprico, ventis ſalubribus expoſito, exculto, nimirum vbere, læto, copioſóque fructu: rurſum aliter in mõtoſa petricoſáque terra; aliter in opaca, aliter in ſubiecta mõtibus. In ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, variè proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſa re, vult quãuis inſaniam in quouis corpore conſimilem eſſe, ſimilémque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimùm differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa, laboribus, agitationibus, vita ſub dio acta', exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloríſque penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam. Quare faciliùs corripiuntur, quàm virorum: vtpote morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cùm multum habeant iracundiæ ac leuitatis, faciléque commoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſque eandem à medicis ſanandi rationem requirere: cùm intelligatis, hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudiis atque exercitiis vniuerſis.

Quare cùm dicis, Insania laborat: adde hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hîc omnia, sub vnam & eandem insaniæ referens appellationem: verùm discretis iis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit, considera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam, ac temperaturam, & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadem. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minùs obnoxium esse morbo. Porrò causę aliæ sunt viris, alię fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, alię senibus: puta iuuenibus immodica fermè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam. Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuvenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritùdinem aliquam attulerit. nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiamsi non prorsus esset, vt est, desperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus fortunam, ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur priuignos inuisos esse nouercis omnibus,

A periculo euentus, & persona nouerca.

A ὅταν οὖν λέγῃς, ὅτι μέμηνε, προστίθη ὅτι
καὶ γυνὴ ὅσα μέμηνε· καὶ μὴ σύγχει ταῦτα
πρώτα τῷ τῆς μανίας ὀνόματι,
εἰ καὶ τῷ αὐτῷ δοκοῦσι· ἀλλὰ χωρίσας ὡς-
περ ἔστι, καὶ ὃν τῇ φύσει, ὃ δυνατὸν ἐφ' ἑκά-
στου σκόπει. καὶ γὰρ ἡμεῖς, ὅπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λό-
γων εἰπὼν μέμνημαι, τοῦτο πρῶτον ὑπισχνού-
μεθα, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ κρᾶ-
σιν, καὶ τίνος πλείονος μετέχει, καὶ εἰ θερμότε-
ρον, ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον, ἢ πρηνικός,
καὶ μέγα, ἢ μικρόν, καὶ πιμελές, ἢ ὀλιγόσαρ-
κον, καὶ πρῶτα τὰ τοιαῦτα. εἰ ὅλως αὖ τις αὖ-
B τῷ προσεξετάσῃ, πολὺ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀ-
ποχνώσκων τι, ἢ ὑποιχνούμενος· ἐπεὶ καὶ τῆς
μανίας αὐτῆς μυρία εἴδη ἔστι, καὶ παμπόλλας
ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐ-
τὰς ὁμοίας. τὸ γὰρ παραφρονεῖν, καὶ παρα-
παίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μεμηνέναι, ἀλλὰ ταῦτα
πρώτα τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ,
ὀνόματά ἐστιν· αἰτίαι τε, τοῖς μὲν ἀνδράσιν,
ἄλλαι, ταῖς δὲ γυναιξίν, ἕτεραι, καὶ τῶν ἀν-
δρῶν αὐτῶν, τοῖς μὲν νέοις, ἄλλαι, τοῖς δὲ γε-
γηρακόσι, διάφοροι, οἷον, νέοις μὲν, πλῆθος
C ὡς τὸ πολὺ, γέρουσι δὲ, διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ
ὀργὴ ἄλογος πολλάκις κατ' οἰκείων ἐμπε-
σοῦσα· τὸ μὲν πρῶτον, διετάραξεν, εἶτα,
κατ' ὀλίγον ἐς μανίαν προέτρεψε· γυναικὶ
δὲ πολλὰ καθικνῆται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὴν νόσον
ἐπάγεται, μάλιστα δὲ μῖσος κατά τινος πο-
λύ, ἢ φθόνος ἐπ' ἐχθρῷ δυτυχοῦντι, ἢ λύπη
τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον, ταῦτα ὑποτυφόμε-
να, καὶ μακρῷ χρόνῳ ὑπτεφόμενα, μανίαν
ἀποτελῇ. τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέ-
πονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἔναγχος.
D οὐδὲν γὰρ ἐκείνη ἐμίσει, πλὴν ἔχεταί γε, καὶ
οὐκ ἂν ἐκ τῶν παρόντων ὑπ' ἰατροῦ θερα-
πεύθείη δυναίατο, ὡς εἴτε ἄλλος τις ὑποδέ-
χοιτο, εἴ τις ἀπαλλάξει, μισῶ τότε ὡς ἀδι-
κοῦντα ἐμέ. καὶ μὴν καίτοι, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν
ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τελέως οὕτως
ἀπέγνωσο, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπε-
φαίνετο, οὐκ ἂν οὐδ' οὕτω ῥᾳδίως προσηφά-
μην, οὐδ' ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐ-
τόλμησα, δεδιὼς τὴν τύχην, καὶ τὴν πολλὴν τῶν πολ-
λῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἷον πάντες εἶναί
σε μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πάσους μητρυιᾶς,

καὶ ὧσι χρησταί, καὶ τίνα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικείαν αὐτοῖς μεμηνέναι; τάχα οὖν τις ἐπωφθυσεν, ἄλλως χωρήσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων ἀδυνηθέντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγενέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, ὅτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρικὼς λέγω. ὅ ποτε ῥᾷον ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ τὸ φαρμάκου· ὅθ' τοῦτ' ἐπιχειρεῖν οὐκ ἄξιον, εἰ μὴ τοῖς μόνον ὃ ἀποτυχεῖν με καταπείγῃς, καὶ κακοδοξίαν περιβαλεῖν θέλῃς. ἔασον ἐπὶ τῷ ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δέ με ἀποκηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καίτοι πάντων ἔρημος γενόμενος, οὐδὲν κατὰ σοῦ δεινὸν βούξομαι. τί δ' ἂν, ὅταν μὴ γένοιτο, αὖθις ἡ νόσος ἐπανέλθοι; (φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθιζόμενα, παλινδρομεῖν) τί με χρὴ ποιῆσαι δεινόν; θεραπεύσω μὲν ὅτι ἴαται καὶ τότε, καὶ ὅποτε λείψει τὴν τάξιν, ἣν τοῖς παῖσιν ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τῶν γένους ὃ ἐγὼ ἐμαυτοῦ ἐπιλήσομαι. εἶτ' ἂν σωφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πάντοτε πιστεύσαι με δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα ποιῶν, ὅτι σὺ τὴν νόσον, καὶ ἐπανομιμνήσκῃ ὃ πάθος· ἔρρεις, καὶ πρόπαλιν, ἐκ τηλικούτων κακῶν ἀνασφήλας, διατείνῃ, καὶ βοᾷς, καὶ ὃ μέγιστον, ὀργίζῃ, καὶ πρὸς μῖσος τρέπῃ, καὶ τοῖς νόμοις ἀνακαλῇς. οἴμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἐστὶ σοῦ ἡ τῆς πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

A etiamsi probæ fuerint: eásque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent re media, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res pater ad hunc se- *Peroratio.*
se habent modum: ídque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam meliùs est habitura, etiamsi millies biberit pharmacum: eóque non operæpretium conari: nisi me in hoc solùm vrges, vt frustrer, idque vis, vt fœdam mi-
B hi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidē etiamsi ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus? (solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciendum? Curabo, vt nosti, tum quoque, neque vnquam defuturus sum officio quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum vt me denuo re-
C cipias? illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas: heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irascéris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuę procœmia. *Commonitio.*

ΦΑΛΑΡΙΣ ΠΡΩΤΟΣ.

PHALARIS PRIMVS. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit: cui faber quidam Perillus siue Perilaus, taurum æreum obtulit, ita factum, vt in eum homines damnati coniecti succenso igne torrerentur, atque inter cruciandum dum vociferarentur, mugitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, vt ibi in templo inter cætera donaria deo consecraretur. Et quia apud omnes pro crudelissimo atque immanissimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, vt ab impio & nefario profectum, reiicerent, oratione hac contra famam hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis Iudicialis est, status qualitatis. Nam & tyrannidem occupasse, & nocentes quosdam punisse se fatetur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Exordium à voto incipit. Narratione, consilia & caussus susceptæ tyrannidis, & quomodo eandem gesserit, postremò etiam qua necessitate ad supplicia sumenda, & custodiam corporis comparandam compulsus fuerit, exponit, quæ & ipsa confirmandi vicem habent. Post hæc autem Confirmatio sequitur, qua se à crimine crudelitatis defendit, argumentis à simili, à legibus, & caussa, à signis & comparatione sumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere succrescentium. Peracta caussa, ad commendationem muneris transit, quam à caussis & honestate dedicationis trahit. Peroratio ex persona Legatorum fit, quæ assenerationē dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur.

Exordium à voto.

MISIT nos huc Legatos, ô Delphi, princeps noſter Phalaris, taurum hunc Apollini adducturos, ac vobis pauca quædam auditu non inidonea, cùm ſuper duce noſtro, tum ſuper oblato munere verba facturos. Itaque quorum gratia huc profecti venimus, hæc ſunt. Cæterùm hæc vobis exponenda nobis in mandatis dedit: Ego, inquit, ô Delphi, talẽ de me apud omnes Græcos eſſe exiſtimationem, qualis ſum, at non qualem me odio proſequentium aut inuidorum mendax fama apud ignotos traduxit: pręomnibus rebus permutatione facta amplecti velim. Maximè verò omnium, apud vos talem de me opinionem eſſe optarim, qui & cæteros vitæ ſanctimonia antecellitis, & Pythii aſſeſſores eſtis, ac tantumnon Dei familiares atque domeſtici. Etenim perſuaſiſſimum habeo, ſi me vobis purgauero, atque oſtendero fruſtra crudelitatis ſuſpicionem de me incidiſſe, etiam aliis omnibus me per vos purgatum fore. Porrò autem ipſum Deum, eorum quæ dicturus ſum, teſtem inuoco, quem nullo modo poſſum decipere, aut falſo & ficto ſermone circunducere. Fortaſſe enim hominibus imponere haud operoſum eſt: at deo verba dare, maximè verò huic, id verò nullo modo fieri poteſt. Cęterùm ego inter Acragantinos non ex obſcuris ſum maioribus, verùm ſi quiſquam alius, ex illuſtri loco natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis diſciplinis & artibus imbutus, vrbi memet popularem exhibere non deſtiti: iis verò qui mecum in eadem verſabantur Repub. æquum & modeſtum me præſtiti. Violentiæ autem, aut illatę iniurię, aut contumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me vnquam ſub prioribus vitæ annis inſimulauit. Verùm cùm argumentis non dubiis perſpicerem, eos qui diuerſam à me in adminiſtranda Republica rationem ſequebantur, vitæ meæ moliri inſidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occaſionem captare ac quærere, noſtra verò ciuitas ſeditionibus factioſis diſſecta ferueret: vnicum illud effugium in tantis rerum difficultatibus, ſecuritatémque, reperi, pariter & ciuitati tuendæ ſalutem, ſi occupato per vim principatu, illorum ferociam refrenarem, eóſque à ſtruendarũ inſidiarum ſtudio ſedatos retraherem, eadémq; opera ciuitatem popularium factionibus flagrantem, ad modeſtum & tranquillũ ſtatum adigerẽ. Et erant ſanè non parũ multi hoc meum inſtitutum collaudãtes, viri & modeſti, & amantes Reip. quibus & mea ſententia, & inſtituti iam conatus neceſſitas non fuit obſcura.

Ratio.

Atteſtatio qua fidem facit orationi.

Narratio qua vitã & actiones ſuas expoſuit.

Cauſa & conſilium occupata tyrãnidis.

A Πεμψαν ἡμᾶς, ὦ Δελφοὶ, ὁ ἡμέτερος δυνάστης Φάλαρις, ἄξοντας τῷ θεῷ τὸν ταῦρον τοῦτον, καὶ ὑμῖν διαλεξομένους τὰ εἰκότα ὑπέρ τε αὐτοῦ ἐκείνου, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναθήματος. ὧν μὲν οὖν ἕνεκα ἤκομεν, ταῦτά ἐστιν· ἃ δ' γε περὶ ἐμοῦ ὑμᾶς ἐπέστειλεν· Ἐγὼ, φησὶν, ὦ Δελφοὶ, καὶ παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς Ἕλλησι, τοιοῦτος ὑπολαμβάνεσθαι, οἱοῖός εἰμι, ἀλλὰ μὴ οἷον ἡ τῶν μισούντων καὶ φθονούντων φήμη τῶν τε ἀγνοούντων ἀκοαῖς παραδέδωκεν, αὐτὶ πάντων B ἀλλαξαίμην ἄν. μάλιστα δ' πρὸ ὑμῶν, ἐφ' ᾧ ἱερεῖ τε ἔστε, καὶ πρέσβεσι τοῦ Πυθίου, καὶ μισθοῦ συνοίκοις, καὶ ὁμοεθνέσι τοῦ θεοῦ· ἡδυσμένη γὰρ, εἰ ὑμῖν ἀπολογησαίμην, καὶ πείσαιμι μάτην ὡμὸς ὑπολαμβάνεσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι δι' ὑμῶν ἀπολελογημένος ἔσεσθαι. καλῶ δὲ, ὧν ἐρᾷ, τὸν θεὸν αὐτὸν μάρτυρα, ὃν οὐκ ἔνι δήπου παραλογίσασθαι, οὐδὲ ψευδεῖ λόγῳ παρασατεῖν. ἀνθρώποις μὲν γὰρ, ἴσως ὀξὰ πάντα πᾶσι ῥᾴδιον. θεὸν δ', καὶ μάλιστα τῶν, ἀγνοεῖν ἀδύνατον. Ἐγὼ γὰρ ὁ τῶν Ἀκραγαντίνων οὐκ ἀφανὴς C εἰμὶ, οὐδ' εἰ καί τις ἄλλος ἐκ γενετῆς, καὶ τραφεὶς ἐλευθερίως, καὶ παιδεία προσεχῶς, ἀεὶ διελέχθην, τῇ μὲν πόλει δημοτικὸν ἐμαυτὸν παρέχων, τοῖς δ' συμπολιτευομένοις, ὀπτικὴν, καὶ μέτριον. εἶναι δ', οὐ σκαιὸν, οὐ δύσκολον, οὐ αὐθέκαστον, οὐδεὶς ἂν δέοι ἐπεκαλέσασθαί μου τὸν παρόντα χρόνον. ὅπου δ' ἑώρων τοὺς πανταχοῦ μὲν πολιτευομένους ὀπτεύοντας, καὶ ἐξ ἅπαντος τρόπου αἱρεῖσθαί με ζητοῦντας (διήρητο δ' ἡμῶν τότε ἡ πόλις) μέσην ταύτην ὑποφυγὴν καὶ ἀσφάλειαν εὕρισκον, τῆς αὐτῶν ἅμα καὶ τῆς πόλεως σωτηρίας, D εἰ ὀπτῆθόμενος τῆς ἀρχῆς, ἐκείνους μὲ παύσαιμι, καὶ παύσαιμι ὀπτεύοντας, τὴν πόλιν δὲ σωφρονοῦσαν κατοικίσαιμι. καὶ ἦσαν γὰρ οὐκ ὀλίγοι ταῦτ' ἐπαινοῦντες ἄνδρες μέτριοι, καὶ φιλοπόλιδες, οἷς καὶ τὴν γνώμην ἤδεσθην τὴν ἐμὴν, καὶ τῆς ὑπαρχούσης τὴν ἀνάγκην.

τούτοις συναγωνισάμενος χρησάμενος, ῥᾳδίως
κατεργάσασα τῆς ἐπιχειρήσεως. ἐγὼ τεύθεν οἱ
μὲν οὐκ ἔτι ἐπαρτίον, ἀλλ' ὑπήκουον· ἐγὼ
δὲ ἦρχον, ἡ πόλις δ' ἀπῆρησίας ἐῶ. σφα-
γὰς δὲ, ἢ ἐλάσεις, ἢ δημεύσεις, οὐδὲ κατ' τῶν
ἐπιβεβουλευκότων εἰργαζόμην, καίτοι αἰσχί-
στων τὰ τοιαῦτα τολμᾶν ἐν ἀρχῇ τῆς δυνα-
στείας μάλιστα. φιλανθρωπίᾳ γὰρ, καὶ ὡραιό-
τητι, καὶ τῷ ἡμέρῳ, καὶ ἴσοτιμίας, θαυμα-
σίως ἐγὼ ἤλπιζον ἐς ὃ πείθεσθαι παρασκέ-
σεσθαι τούτοις. θᾶσσον χρῶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐπεί-
σημος, καὶ διαλλάγμος, καὶ συμβόλοις καὶ
συνεστίοις ἐχρώμην τοῖς πλείστοις αὐτῶν. τὴν
δὲ πόλιν αὐτὴν ὁρῶν ὀλιγωρίᾳ τῶν παρε-
σώντων διεφθαρμένην, τῶν πολλῶν κλε-
πτόντων, μᾶλλον δὲ ἁρπαζόντων τὰ κοινὰ,
ὑδάτων τε ἐπιῤῥοίαις ἀνεκτησάμην, καὶ οἰ-
κοδομημάτων ἀνασάσεσιν ἐκόσμησα, καὶ
τειχῶν περιβολῇ ἐκράτυνα, καὶ ταῖς παρεσό-
δοις, ὅσαι ἦσαν καιναὶ τῇ τῶν ἐφεστώτων ἐπι-
μελείᾳ, ῥᾳδίως ἐπήυξησα, καὶ τῆς νεολαίας
ἐπεμελούμην, καὶ τῶν γερόντων παρῆν ὁσίως,
καὶ τὸν δῆμον ἐν θεαῖς καὶ ἑορταῖς, καὶ πανη-
γύρεσι, καὶ δημοθοινίαις, διῆγον· ὕβρεις δὲ πρὸ-
θύρων, ἢ ἐφήβων ἁρπαγὰς, ἢ γυναικῶν ἀπα-
γωγαὶ, ἢ δορυφόρων ἐπιπέμψεις, ἢ δεσποτι-
κή τις ἀπειλὴ, ἀπεῖπαντό μοι καὶ ἀκούσαν
ἐῶ. ἤδη δὲ καὶ περὶ τῆς ἀφέσεως τῆς ἀρχῆς,
καὶ καταθέσθαι τὴν δυναστείαν, ἐσκοπούμην,
ὅπως μόνον ἀσφαλῶς παύσαιτο αὐτῆς τις ἐν-
νοῶν. ἐπεὶ τό γε ἄρχειν αὐτὸ, καὶ πάντα περᾶ-
τειν, ἐπαχθὲς ἤδη, καὶ σὺν φθόνῳ καμα-
τηρὸν ἐδόκει μοι εἶ). ὃ δ' ὅπως μηκέτι τοιαύ-
της τινὸς θεραπείας δεήσεται ἡ πόλις, τοῦτ'
ἐζήτουν ἐπὶ πολὺ μὲν ὁ ἀρχαῖος, περὶ ταῦ-
τα εἶχον. οἱ δὲ ἤδη τε συνίσαντο ἐπ' ἐμὲ, καὶ
περὶ τῆς ἔξω τῆς βουλῆς, καὶ ἀποστά-
σεως ἐσκοποῦντο, καὶ συνωμοσίας συνεκρό-
τουν, καὶ ὅπλα ἤθροιζον, καὶ χρήματα ἐπο-
εἴζοντο, καὶ τοὺς ἀσυλήτους ἐπεκαλοῦντο,

A Horum itaque vsus & opera & consilio, haud difficulter voti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem non ampliùs rebus nouandis, aut turbis concitandis studentes, inter se discordantes dissidebant, sed iussis obtemperabant: ego verò imperium obtinebam: ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterùm cædes aut infectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpenumero insidiosè petitus eram, vsurpaui aut exercui. Atqui operæpretium audere eiusmodi, in tuendo principatus imperio potissimùm. Etenim humanitate, comitate, & mansuetudine, præterea ex honoris & B dignitatis æqualitate mirificam in spem veniebam, fore vt ad obediendum omnes pertraherẽtur. Statim igitur omni simultate deposita, cum inimicis in pristinam & gratiam & concordiam redij, ac illorum plurimis & in dandis ineundísque consiliis, & in conuersatione domestica vtebar familiarissimè. Porrò cùm ipsam vrbem animaduerterem magistratuum negligentia atque incuria corruptam, multa furantium, aut potiùs communes ciuitatis opes rapientiũ: & aquæductus reparaui, & ædificiorum sumptuosis extructionibus exornaui, ac muro circunducto firmaui: prouentúsque, quotquot magistratuum cura communes erant, accessione non modica cumulaui: iuuentutis rectè educandæ impẽdiò magnam curam habui: senes peculiari reuerentia prosequebar. Populum verò spectaculis ac largitionibus, præterea solennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginum verò contumelios as corruptiones, aut epheborum stupra abominanda & nefaria, aut iniurios as satellitum immissiones, aut cõminationes tyrannicas ita auersabar, vt ne audire quidem fas putarem. Iam verò de dimittendo quoque imperio, principatúque deponendo, mecum inito consilio deliberabam, si quo modo tranquillè atque securè à curarum fluctibus liberatus quiescerem. Etenim principem agere, ac res omnes vt rectè fierent administrare, prouinciam grauem ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidia laboriosam. Sed enim ne posthac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatione suscepta adhuc versabar, ac iam olim ea animo cogitabundo quærebam. Porrò autem ciues mei concitata seditione iam aduersus me insurrexerant, déque struendarum insidiarum ratione, faciendáq; defectione deliberabant. Quin etiam clandestinis conspirationibus iam coniurauerant, armáque collegerant, pecunias priuatis impensis comportauerant, ciuitates finitimas ad ferẽdum missis copiis auxilium accersiuerant,

Modus administrationis.

Consilium deponendæ tyrannidis per insidiatores eneruatum.

iámque in Græciam ad Lacedæmonios atque Athenienſes legatos petitum ſubſidium miſerant. Quorum autem criminum reum me facturi eſſent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipſum mihi conſciſcendam adacturi forent, atrociter comminabantur. Præterea quæ ſupplicia excogitabant his qui publicè puniendi forent, occultè non tulerunt. At enim quòd nihil tale, præter illorum ſpem atque ſententiam, perpeſſus ſim, diis immortalibus acceptum refero, quorum opera mihi detectæ ſunt inſidiæ: omnium verò maximè Pythio, cuius beneficio & inſomnia mihi oſtenſa ſunt, illiique miſſi quorum iudicio ſingula cognoui, atque ſagaciter deprehendi. Ego verò hoc loco vos ô Delphi, in hoc ipſo metu quem nunc ipſa oratione quàm acerbus fuerit, facilè ſentitis, volo ſuper his quæ tunc acta ſunt, conſilium mihi detis, quo tempore nulla munitus cuſtodia fermè captus, rebus difficillimis vrgentibus ſalutem quærebam. Proinde pauliſper animo ſaltem ſuſcepta Acragantem verſus peregrinatione ad me, viſiſque illorum apparatibus, ac minis auditis, dicite quidnam faciendum ſit. Humanitaténe erga illos ampliùs vtendum eſt, conceſſaque impunitate, perditorum ciuium malignitati & nefariis conatibus parcendum, & diſſimulanter ferendum ſcelus illorum eſt, tametſi mihi actutum extrema perpetienda forent? Magis autem conueniebat, vt nudus à cruentis ciuibus miſeram cædem ſuſtinerem, eóſque qui mihi fuerunt chariſſimi, coràm crudeliter peremptos perire cernerem? An verò talia hominis fuiſſent nimiùm inſenſati, ſed conſentaneum erat generoſiori, viróque digniore cogitatione animo concepta, hominiſque prudentis, & iniuria affecti, iracundia ſuſcepta illos proſequi: mihi verò ipſe è præſentibus periculis emerſo, in poſterum ſecuritatem præpararem? Hæc ſat ſcio mihi facienda ſuaſiſſetis. Quid ergo ego poſt hæc feci, qui accerſitis reis atque noxiis, & conceſſa illis fandi atque reſpondendi copia, & adductis argumentis, ſingulíſque diligenter & accuratè exploratis atque conuictis, poſteaquam nihil ampliùs inficiari poterant, meritum de illis ſumpſi ſupplicium, vehementer excandeſcens, non quòd mihi perniciem machinati fuerant, ſed quòd in illo propoſito me permanere non ſiuiſſent, quod ab initio proſequendum mihi conſtitueram? Et iam ab illo tempore me ipſe comitatu ſatellitum ſtipatum cuſtodire non deſino, atque ex illis quotquot ex occulto inſidioſè me petiuerint, ſupplicio afficere pergo.

Communicatio, qua aquitatem facti ſui colligit ex cauſis. I.

Ex circumſtantiis. II.

Propoſitio.

καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους ἐπρεσβεύοντο. ἃ μὲν γὰρ ἔδει ἐμοῦ αὐτὸν, εἰ ληφθείην, ἐδέδοκτο ἤδη αὐτοῖς, καὶ ὅπως με αἰσχρείᾳ θανάτου ἀπαλλάσσεσθαι ἠπείλουν, καὶ ὡς κολάσεις ἐπενόουν, δημοσίᾳ τρεβλούμενοι, ἔξηπον. τὰ μὲν δὴ μηδὲν παθεῖν τοιοῦτον, οἱ θεοὶ αἴτιοι, φωράσαντες τὴν ἐπιβουλήν. ἡ μάλιστά γε ὁ Πύθιος, ὀνείρατά τε προδείξας, καὶ τοὺς μιαιφόνους ἕκαστα ἐπιπέμπων. ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα ἤδη ὑμᾶς, ὦ Δελφοὶ, ὅτι τὸν αὐτὸν δέος νῦν τῷ λογισμῷ ἡνιόχους ἀξιῶ μοι τὴν τότε προσκτέον συμβουλεῦσαι, ὅτε ἀφυλάκτως ὀλίγου δεῖν ληφθεὶς, ἐζήτουν τινὰ σωτηρίαν πρὸς τὴν παρόντων. πρὸς ὀλίγον οὖν τὴν γνώμην ἐς Ἀκράγαντα πρὸ ἐμοῦ ἀποδημήσαντες, καὶ ἰδόντες τὰς παρασκευὰς αὐτῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς ἀκούσαντες, εἴπατε τί δεῖ ποιεῖν. φιλανθρωπίᾳ χρήσασθαι πρὸς αὐτοὺς ἔτι καὶ φείδεσθαι, καὶ ἀνέχεσθαι, ὅσον αὐτίκα μελλήσοντα πείσεσθαι τὰ ὕστατα; μᾶλλον δὲ γυμνὸν ἤδη ὑπέχειν τὸν σφαγὸν, καὶ τὰ φίλτατα ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν ἀπολλύμενα; ἢ τὰ μὲν τοιαῦτα πολὺ ἀνθρώπου πλείονος ἦν, γυναῖα δὲ, καὶ ἀνδρῶδη διανοηθέντα, καὶ χολὴν ἐμφέροντα, καὶ ἠδικημένου ἀνδρὸς ἀναλαβόντα, μετελθεῖν ἐκείνους· ἐμαυτὸν δ' ἐκ τῶν παρόντων, τὸν ἐς ὕστερον ἀσφάλειαν προσλαβεῖν; ταῦτ' οἶδ' ὅτι συνεβουλεύσατε ἄν. τί οὖν ἐγὼ μὴ ταῦτ' ἐποίησα, μεταστειλάμενος τοὺς αἰτίους, καὶ λόγου μεταδοὺς αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἐλέγχους προσαγαγών, καὶ σαφῶς ἑξελέγξας ἕκαστα, ἐπεὶ μηδ' αὐτοὶ ἐπ' ἐξαρνοι ἦσαν, ἡμιμοίρων ἀγανακτῶν ὃ πλέον, οὐχ ὅτι ἐπεβεβουλεύμην, ἀλλ' ὅτι μὴ εἰάθην ἐπ' αὐτῷ ἐν ἐκείνῃ τῇ προαιρέσει μένειν, ὡς δὲ ἀρχῆς ἐνεστήκαμεν. καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου, φυλάττων μὲν ἐμαυτὸν, διατελῶ· ἐκείνων δὲ τοὺς ἀεὶ ἐπιβουλεύοντάς μοι κολάζων,

εἶτ' οἱ ἀνθρωποι ἐμὲ τῆς ὠμότητος αἰτιῶνται), A οὐκ ἐπὶ λογιζόμενοι πόθεν ποτέρου ἡμῶν ἰὼν ἡ τοιαύτη τούτων ἀρχὴ συνελόντες δὲ τὰς μέσῳ, καὶ ἐφ' οἷς σκολάζοντο, τὰς τιμωρίας αὐτοῖς ἐπιφέρουσι, καὶ τὰς δοκούσας ἐν αὐταῖς ὠμότητας. ὅμοιον ὡς εἴ τις πρὸ ὑμῶν ἱεροσυλόν τινα ἰδὼν ἀπὸ τῆς πέτρας ῥιπτούμενον, ἃ μὴ ἐτόλμησε, μὴ λογίζοιτο, ὡς νύκτωρ ἐς τὸ ἱερὸν παρῆλθε, καὶ κατέπασσε τὰ ἀναθήματα, καὶ τῷ ξοάνου ἥψατο, κατηγορεῖν δὲ ὑμῶν πολλῷ πλεῖστα, ὅτι Ἕλληνές τε, καὶ ἱερεῖς εἶ) λέγοντες, ἐπεμείνατε ἀνθρώπου Ἕλληνα πλησίον τοῦ ἱεροῦ (καὶ γὰρ ὁ πλησίον B πόρρω τῆς πόλεως εἶ) λέγεται ἡ πέτρα) κολάσει τοιαύτῃ περιβαλεῖν. ἀλλ', οἶμαι, αὐτοί τε γελάσεσθε, καὶ ἂν τοῦτο λέγῃ τις καθ' ὑμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινέσονται ὑμῶν πλὴν τῶν ἀσεβούντων ὠμότητα. ὃ δ' ὅλον, οἱ δῆμοι οὐκ ἀξιοῦσιν ὁποῖός τις ὁ τοῖς πράγμασιν ἐφεστὼς ἔστιν, εἴτε δίκαιος, εἴτ' ἄδικος, αὐτὸ ἁπλῶς τὸ τῆς τυραννίδος ὄνομα μισοῦσι, καὶ τὸν τύραννον· κἂν Αἰακὸς, ἢ Μίνως, ἢ Ῥαδάμανθυς ᾖ, ὁμοίως ἐξ ἁπάντων ἀνελεῖν σπεύδουσι, τοῖς μὲν πονηροῖς αὐτῶν, πρὸς C ὀφθαλμῶν πεφυκόσι, τοῖς δὲ χρηστοῖς, τῇ κοινωνίᾳ τῆς πρόσηκούσης, ᾧ ὁμοίῳ μίσει συμπεριλαμβάνοντες. ἐγὼ δ' οὖν ἀκούω καὶ πρὸ ὑμῶν τοῖς Ἕλλησι πολλοὺς γενέσθαι τυράννους σοφοὺς ἐπὶ φαύλῳ ὀνόματι δοκοῦντι, χρηστὸν τὸ ἥμερον ἦθος ὑποδεδυκότας· ὧν ἐνίων, καὶ λόγοις εἶ) βραχεῖς ἐν τῷ ἱερῷ ὑμῶν ἀποκειμένοις, ἀγάλματα, καὶ ἀναθήματα τῷ Πυθίῳ. ὁρᾶτε δὲ ἐς τοὺς νομοθέτας τῷ κολαστικῷ εἴδει τὸ πλέον νέμοντας, ὡς τῶν γε ἄλλων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ φόβος προσείη, καὶ ἐλπὶς τῆς κολάσεως. ἡμῖν δὲ τοῦτο πολλῷ ἀναγκαιότερον τοῖς τυράννοις· ὅσῳ προσὸς αὐάλικα ἀξιούμεθα, ἐς μισοῦσί τε ἅμα, καὶ βουλεύουσιν ἀνθρώποις σωθῆσαι, ὅπου μηδὲ τὸ μορμολυκείων ὄφελός τι ἡμῖν γίγνεται, ἀλλὰ τῷ περὶ τὴν Ὕδρας μύθῳ τὸ πρᾶγμ' ἔοικεν. D

Deinde hominos crudelitatis me accuſant, non valde reputantes ab vtro noſtrûm primum huius mali initium ſubintroductum ſit: ea quæ in medio euenère, & quamobrem de ciuibus nefariis ſumptum ſit ſupplicium, negligenter complectentes: pœnas tamen ſceleratis ciuibus irrogatas, in crimen vocant, eáſque quæ ſibi in illis excruciandis committi viſæ ſunt crudelitates. Non diſſimile factum, ſi quis apud vos ſacrilegum quendam præcipitio mulctatum vidiſſet, cæterùm quæ nefariè deſignaſſet, non reputaret, quemadmodum noctu in templum ingreſſus, ſublatis furtim pretioſiſſimis quibuſque donariis, fanum religioſiſſimum impiè depeculatus eſſet, ac etiam ſtatuis manus ſceleratas admouiſſet, magnæ tandem crudelitatis vos accuſaret, quòd cùm & Græci & ſancti eſſe perhibeamini, ſupplicio affeciſſetis hominem Græcum prope templum. Etenim non ita procul ab vrbe fertur eſſe petra huic deſtinata ſupplicio. At vos, vt opinor, eiuſmodi hominis ſtoliditatem riſu proſecuturi eſſetis, ſi quis hæc aduerſus vos dicere auderet: alij autem omnes veſtram aduerſus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. In ſumma, populi non perpendentes qualiſnam ille ſit qui rebus imperio præeſt, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus, ſimpliciter ipſum nomen tyrannidis proſequuntur odio, ipſique tyranno extremè infenſi ſunt: & tametſi Æacus aut Minos aut Rhadamanthus principatum geſſerit, omnes tamen ex æquo è medio tollere approperant, malos illorum ante oculos ſibi proponentes, bonos verò communi accuſationi innocenter obnoxios eodem odio complectẽtes. Cæterùm audio apud vos quoque in Græcia multos fuiſſe tyrannos ſapientes, qui ſub hoc vitioſo (vt videtur) nomine commodos & manſuetos omnibus ſeſe vtendos præbuerint: è quorum numero nõnullorum orationes quoque breues & ſuccinctæ in delubro veſtro vnà cum ſtatuis ac muneribus Pythio repoſitæ continentur. Reſpicite autem ad legum ſcriptores etiã irrogandarum pœnarum rationi & conſuetudini plurimùm tribuentes, quaſi cæterarum rerum nulla expectanda ſit vtilitas, niſi metus malefactoribus eſſet propoſitus, ac certa ſpes conſtituta luendi pro flagitiis ſupplicij. Cæterùm nobis tyrannis in hoc lõgè maior impoſita eſt neceſſitas, qui cæteris neceſſariò præſumus, quíque communem cùm nobis odiosè inuidentibus tum necem machinantibus cõſuetudinem agimus, vbi ne perſonati quidem vllam ſecuritatis vtilitatem ſentimus, ſed omnis noſtra res perinde vt fabula quę de Hydra fertur, ſe habet.

Confirmatio.

A ſimili. 1.

Locus pro tyranno.

Ab exemplo.

11. A legibus & cauſſa.

Tyrannorum periculum amplificat ſimilitudine.

Quanto enim plures præciderimus, tanto plures nobis puniendi occasiones suppullulant. Est autem operæpretium vt ista feramus, ac capita subinde recrescentia semper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai institutum igne quoque absumamus, si salui rerum potiri cupimus. Etenim eum qui necessitate coactus semel in hæc inciderit, & ipsum materiæ non dissimilem esse necesse est, aut sceleratis ciuibus parcentem, perire funditus. In summa, quem putatis vsqueadeo mentis esse agrestis, efferatęque immanitatis hominem, cui voluptati sit alios flagellis cędere, aut cruciatorum audire gemitus, aut cædes & carnificinas spectare, nisi vehementem infligēdarum pœnarum caussam haberet? Quoties igitur dum alij flagris cæderentur, lacrymatus sum? Quoties autem meam ipsius fortunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego supplicium & diuturnius sufferens? Etenim viro natura bono, necessitate autem sæuo & amatulento, multo durius est de aliis sumere, quàm de se sumi supplicium. Si verò liberè quod sentio proferēdum est, ego profectò, si mihi daretur optio, vtrū velim nonnullos innocenter punire, an me ipsum potiùs mortem oppetere: planè persuasum habete, quòd nihil cunctatus, mori potiùs eligerē, quàm homines nihil mali præter æquum cōmeritos, supplicio afficere. Dixerit verò aliquis, Præoptas potiùs ô Phalari, ipse iniustè interire, quàm iustis ex caussis pœna affligere insidiatores? Velim profectò hoc. Rursus enim vos Delphos in consilium voco, vtrum præstabilius esse putatis, iniusta morte oppetere, an iniustè seruare eum qui exitium machinatus sit? Nemo, vt opinor, adeò vecors est, & egens animi, qui non viuere potiùs præeligat, quàm seruatis hostibus interire. Et quotnam ego ex iis qui manus mihi admouere conati sunt, seruaui, (quorum de numero est Acanthus ille cum Timocrate & Leogora) veteris quæ mihi cum illis fuit consuetudinis & amicitiæ recordatus? Cæterùm si ita vester fert animus, atque adeò vobis cordi est meos mores nosse propiùs, eos qui in Acraganta frequenter commeant hospites interrogate, cuiusmodi ego me erga illos gerere soleam, aut ostendere, & num humanum & liberalem me præbeam accedentibus, qui exploratores etiam in portis constitutos habeo, neque non auditores, quinam & vnde nauigarint, vt certior factus, pro dignitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli quoque studiosè & sua sponte me visunt,

III. A signis.

Communicatio.

Clementia exempla.

IIII. A signis aliud.

A ὅσῳ γὰρ αὖ ἐκκόπτωμεν, τοσῷδε πλείους ἡμῖν ἀναφύονται τῆς χολάζειν ἀφορμαί. φέρε δή· ἀναλίσκη, ἡ δ' ἀναφυόμενον ἐκκόπτειν αἰεί, καὶ ὑπερβήσῃ, νὴ Δία, τὸν Ἰόλεων, εἰ μέλλοιμεν ὑπερφυτήσειν. τὸν γὰρ ἅπαξ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐμπεσεῖν ἰωαλκασμένον, ὅμοιον χρὴ τῇ ὑποθέσει ἡ αὐτὸν εἶναι· ἢ φθόνομεν τῷ πλησίον, ἀπολωλέναι. ὅλως δ', ἵνα οἶσθε ἅττων ἄγριον, ἢ ἀνήμερον αὖ θηρίον εἶναι, ὡς ἥδεσθαι μαστιγουμένοις καὶ οἰμωγῶν ἀκούοντα, καὶ σφαττομένους ὁρῶντα, εἰ μὴ ἔχοι τινὰ μεγάλην τῆς χολάζειν αἰτίαν; ποσάκις γοῦν ἐδάκρυσα μαστιγουμένων ἄλλων, ποσάκις δὲ ὠρύμην, καὶ ὀδύρεσθαι τὴν ἐμαυτοῦ τύχην ἀναλισκόμην, μείζω κόλασιν αὐτὸς ἢ χρονιώτερον ὑπομένων; Ἀνδρὶ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθῷ, ἀφ' ἡδονῆς δὲ ἀναλίσκῃ πικρῷ, πολὺ τοῦ κολάζεσθαι ὁ κολάζειν χαλεπώτερον. εἰ δὲ δεῖ μὴ παρρησίας εἰπεῖν, ἐγὼ μὲν εἰ αἵρεσίς μοι παρατεθείη, πότερα βούλομαι, κολάζειν τινὰς ἀδίκως, ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖν, οἶδ' ἴστε, ὡς οὐδὲν μελλήσας, ἑλοίμην ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ μηδὲν ἀδίκως κολάζειν. εἰ δέ τις φαίη, βούλῃ, ὦ Φάλαρι, αὐτὸς τεθνάναι ἀδίκως, ἢ δικαίως κολάζειν τοὺς ἐπιβουλεύσαντας, τοῦτο βουλοίμην ἄν. αὖθις γάρ ὑμᾶς, ὦ Δελφοί, συμβούλους καλῶ, πότερον ἄμεινον ἐστὶ ἀδίκως ἀποθανεῖν, ἢ ἀδίκως σώζειν τὸν ἐπιβεβουλευκότα; οὐδεὶς οὕτως, οἶμαι, ἀνόητός ἐστιν, ὃς οὐκ ἂν παρατιμήσαιτο ζῆν μᾶλλον, ἢ σώζων τοὺς ἐχθροὺς, ἀπολωλέναι. καίτοι πόσους ἐγὼ δὴ τῶν ἐπιχειρησάντων μοι, φανερῶς ἐλεγχομένους, ὅμως ἔσωσα; οἷς Ἀκανθον τουτονὶ, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Λεωγόραν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, παλαιᾶς B συνηθείας τε πρὸς αὐτοὺς μνημονεύσας. ὅταν δὲ βουληθῆτε τοὺμὸν εἰδέναι, τοῖς εἰσφοιτῶσιν εἰς Ἀκράγαντα ξένοις ἐρωτήσατε ὁποῖός ἐγὼ τοῖς αὐτοῖς εἰμι, καὶ εἰ φίλαν θέμενος πρὸς φέρομαι τοῖς καταίρουσιν. ὡς γε καὶ σκοποὺς ὑπὲρ τῶν λιμένων ἔχω, καὶ πολίτας, τίνες, καὶ ὁπόθεν κατάπλέουσιν, ὡς κατ' ἀξίαν τιμῶν, ἀποπέμπομαι αὐτούς. ἔνιοι δὲ καὶ ἐξεπίτηδες φοιτῶσι πρὸς ἐμέ,

οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὃ φθάνουσι τὴν A Græcorum quidem ſapientiſſimi, neque
συνουσίαν τὴν ἐμὴν· ὡς καὶ ἀμέλει καὶ τοιοῦτόν noſtram conuerſationem reſpuunt aut
τι ὁ σοφὸς Πυθαγόρας ἦλθεν ὡς ἡμᾶς, ἄλλα μὲν ſubterfugiunt: quemadmodum nuper
οὐκ ἐμοῦ ἀκηκοὼς. ἐπεὶ δ' ἐπιέγνω, ἀπῆλ- ſapiens ille Pythagoras ad me venit, cùm
θεν ἐπαινῶν με τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐλεῶν τῆς longè alia de fama mea inaudiſſet. Po-
αἰσχρᾶς ὠμότητος. εἶτα οἴεσθε τὸν πρὸς τοὺς ſtea verò quàm omnia ſecus ſe habere
ἀθυμοτάτους φιλάνθρωπον, ὅστις ἀδίκως τοῖς οἰ- comperit, diſceſſit collaudans me inſci-
κείοις προσφέρεσθαι, εἰ μή τι δεινὸν παθὼν ὑπ' tiæ, ob crudelitatem verò neceſſariò mi-
ἀδίκου; ταῦτα μὲν οὖν ὑπὲρ ἐμοῦ τὰ ἀπολε- hi exercendam mei miſereſcens. Poſtre- *v.*
λογημένα ὑμῖν, ἀληθῆ, καὶ δίκαια, καὶ ἐπαίνου mò putatiſne eum qui erga peregrinos *A minori.*
μᾶλλον, ὡς ἐμαυτὸν πείθω, ἢ μίσους ἄξια. ὑπὲρ tam humano affectus eſt animo, aduer-
δὲ τῆς αἰσθήσεως, καθ' ἣν ὑμᾶς ἀκηκόασιν ὅτου ſùs domeſticos tantam exercere iniuſti- *Epilogus.*
καὶ ὅπως τὸν ταῦρον τοῦτον ἐκτησάμην, οὐκ B tiam, niſi præter modum iniuria affice-
ἐκδοὺς αὐτὸς τῷ ἀνδριαντοποιῷ. μὴ γὰρ ὕστε- retur? Hæc ferè ſunt quibus me vobis a-
μον μανείην, ὡς τοιούτων ὀπτημάτων κτημάτων. bundè purgatum eſſe opinor, vera pro- *Tranſitio.*
ἀλλὰ Περίλαος ὧδε τις ἡμεδαπὸς, χαλκεὺς fectò & iuſta, ac multo magis laude, vt
μὲν ἀγαθὸς, πονηρὸς δὲ ἄνθρωπος· σοὶ πάμ- ego mihi perſuadeo, quàm odio digna.
πολυ τῆς ἐμῆς γνώμης διημάρτηκώς, ᾤετο Sed enim de miſſo donario iam tempus
χαρίσασθαί μοι, εἰ καινὴν τινα κόλασιν ὀπτωποί- eſt vt audiatis, vndenam & qua ratione
σειεν, ὡς δὴ ἄπονον κολάζειν ὀπτήμασιν. καὶ taurum hunc poſſederim, ſtatuarij opera
δὴ καταστήσας τὸν βοῦν, ἦκέ μοι κομίζων, non locata. Neque enim tam dementis
κάλλιστον ἰδεῖν, καὶ πρὸς ὃ ἀκριβέστατον εἰ- ſum animi, vt tales poſſeſſiones mihi de-
κασμένον· κινήσεως γὰρ αὐτῷ καὶ μυκηθμοῦ ἔδει ſiderandas eſſe putem. Sed erat quidam *Commen-*
μόνον πρὸς ὃ καὶ ἔμψυχον εἶναι δοκεῖν. ἰδὼν C Perilaus noſtratis gentis homo, egregius *datio do-*
δὲ, ἀνέκραγον ὑπὸ, ἄξιον ὃ κτῆμα τοῦ Πυ- quidem & ingenioſus artifex, cæterùm *narij.*
θίου· πεμπτέος ὁ ταῦρος τῷ θεῷ. ὁ δὲ Περί- natura malus & improbus. Ille tota via
λαος πρὸς, Τί δ' εἰ μάθοις, ἔφη, τὸν σο- cùm à ſententia mea aberraſſet, putauit
φίαν τὸν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν χρείαν, ὃν παρέ- ſe mihi rem admodum gratam factu-
χεται; καὶ ἀνοίξας ἅμα τὸν ταῦρον κατὰ τὰ νῶ- rum, ſi nouum quoddam ſupplicij genus
τα, ὧν τινα, ἔφη, κολάζειν ἐθέλεις, ἐμβιβάσας excogitaſſet, quaſi præ omnibus rebus
εἰς ὃ μηχάνημα τοῦτο, καὶ καταχλείσας, præcipuam in ſumendis ſuppliciis volu-
προσπτέναι μὲν τοὺς αὐλοὺς τοὺς δὲ πρὸς ptatem cupientiſſimè caperem. Iam ve-
τοὺς μυκτῆρας τοῦ βοὸς, πῦρ δ' ὑποκαίειν κε- rò boue fabricato, ad me venit ferens il-
λεύειν· καὶ ὁ μὲν οἰμώξεται, καὶ βοήσεται, ἀλη- lum, aſpectu ſanè pulcherrimum, atque
κτοις τοῖς ὀδυνώμενος· ἡ βοὴ δὲ, ὄργανον τῶν D accuratiſſimè ad veri bouis imaginem
αὐλῶν μέλη σοι ἀποτελέσει, οἷα λιγυρώτα- expreſſum. Tantùm illi motus & mugi-
τα, καὶ ἐπαυλήσει θρηνώδες, καὶ μυκήσεται tus deerant, quominus viuus eſſe puta-
θερώτατον, ὡς τὸν μὲν, κολάζεσθαι, σὲ δ', τέρ- retur. Viſo autem illo, ſtatim exclama-
πεσθαι μεταξὺ καταυλούμενον. ἐγὼ δ' ὡς ἤκουσα, ἐμυσάχθην τὴν κακομηχανίαν τοῦ bam: Dignum munus Pythio: mitten-
ἀνδρὸς, καὶ τὴν ὀπτάνειαν ἐμίσησα τοῦ κατασκευά- dus eſt hic taurus Apollini. Porrò Peri-
σματος, καὶ οἰκείαν αὐτῷ τιμωρίαν ἐπέθηκα. laus aſſiſtens: Quid ſi, inquit, ſapientiam
quæ in illo eſt, perdiſceres, ac vſum cui
præbendo formatus eſt? Et cum dicto
taurum per dorſum aperuit. Si quem,
inquit, cruciatibus torquere volueris,
conjecto illo in machinam, ac dorſo ite-
rum concluſo, haſce tibias naribus bouis
admotas accommoda: ignem autem ſuc-
cendere iubeas: ac ille quidem incluſus
plorabit vociferabitúrque inuſitatis &
ineffugibilibus detētus doloribus, cæte-
rùm vociferatio per tibias cantum tibi
abſoluet nimiùm ſtridulum, & lugubre
quiddam modulabitur: quinetiam inſuper mugitus ciebit triſtiſſimos, ita vt ille inter modulandum tormentis crucietur, tu verò ſingulari voluptate afficiaris. Porrò ego his auditis crudelem machinam extremè auerſatus ſum, & immanem illā inſtrumenti indolem prorſus reſpui, conueniénſque & debitum illi ſupplicium impoſui.

Et age, inquam, ô Perilaë, ne vana videatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, veram artis tuę industriam comprobato, ac vociferantes imitare, vt certò cognoscam num ea quæ iactas carmina per tibias cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis promptè obtemperat. Ego autem, postquam ingressus est, concluso tauro, ignem iussi succendere. Recipe, dixi, debitum arti tuæ tam admirandæ præmium, vt magister musices ipse primus omnium canas. Ac ille enimuero iustissima passus est, sua ipsius excellenti fruens industria. Porrò autem ego viuentem, & adhuc semiuum spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contaminatum impiaret: illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurum verò piaculis mundatum, deo dedicandum legaui, omnémque de illo historiam iussi adscribere, dedicantis mei nomen, Perilaum artificem, illius immanem sententiam, meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens supplicium, primos attificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam. Vos autem Delphi iustè facietis, si pro me vnà cum legatis sacra feceritis, taurúmque deo in eleganti delubro dedicaueritis, vt omnibus perspicuum fiat quo ego aduersus criminosos sim animo, tum qua acerbitate vlciscí soleam superuacuas illorum ad perpetrandam malitiam cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto satis superque quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Perilao suppliciis affecto, ac tauro dedicato, neque ampliùs ad aliorum torquendorum musicam reseruato, quem nihil aliud modulatum esse pro certo affirmo, præterquam solos mugitus artificis: quódque in solo ipso artis periculum fecerim, ac statim barbaram illam & inhumanam musicam compescuerim. Atque hæc quidem in præsens deo offerre libuit. Dedicabo verò illi & alia sæpenumero, vbi tantum illius munificentia consecutus fuero, vt amplius pœnarũ acerbitate erga noxios non egeam. Hæc equidem, ô Delphi, quemadmodum à Phalaride facta sunt, singula quàm verissimè percensuimus. Iusti verò vtique habendi simus, si fidem vobis facientes, veritatis testimonium illi præstiterimus, quippe qui harum rerum non imprudẽtes, nullam nunc mentiendi occasionẽ aut causam habeamus.

Peroratio ex persona Legatorũ.

A καὶ ἄγε δή, ἔφην, ὦ Περίλαε, εἰ μὴ κενὴ ἄλλως ὑπόσχεσις τῶν πάρ ἐσι, δεῖξον ἡμῖν αὐτὸς εἰσελθών, τὴν ἀληθείαν τῆς τέχνης, καὶ μίμησαι τοὺς βοῶντας, ἵν' εἰδῶμεν εἰ καὶ ἃ φὴς μέλη, ἀφ' ὧν αὐλῶν φθέγξεται. πείθεται μὲν τούτοις ὁ Περίλαος· ἐγὼ δέ, ἐπεὶ ἔνδον ἦν, κατακλείσας αὐτὸν, πῦρ ὑφάπτειν ἐκέλευον. Ἀπολάμβανε εἰπὼν τὸν ἄξιον μισθὸν τῆς θαυμαςῆς σε τέχνης, ἵν' ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς πρῶτος αὐτὸς αὐλῇς. καὶ ὁ μὲν δίκην ἔπασχεν, ἀπολαύων τῆς αὐτοῦ δυμηχανίας· ἐγὼ δὲ, ζῶντα, καὶ ἔτι ἔμπνουν ὄντα τὸν ἄνδρα, ἐξαιρεθῆναι κελεύσας, ὡς μὴ μιάνῃ τὸ ἔργον σκαπτανών, σκῆνον μὲν ἄταφον καταὶ χρημνῶν ῥίπτειν ἐκέλευσα· καθάρας δὲ τὸν βοῦν, ἀπέπεμψα ὑμῖν ἀνατεθησόμενον τῷ θεῷ· καὶ ἐπιγράψαι γε ἐκ' αὐτῷ ἐκέλευσα τὴν πᾶσαν διήγησιν· τὸ ἀναπλέντος ἐμοῦ τοιῶμα, τὸν τεχνίτην τὸν Περίλαον, τὴν ὀπίνοιαν τὴν ἐκείνου, τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐμὴν, τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν, τὰ τῆς σοφοῦ χαλκέως μέλη, τὴν πρώτην πεῖραν τῆς μουσικῆς. ὑμεῖς δὲ, ὦ Δελφοὶ, δίκην ποιήσετε, θύσαντες μὲν ὑπὲρ ἐμοῦ μὴ τῶν πρίσβεων, ἀναθέντες δὲ τὸν ταῦρον ἐν καλῷ τῷ ἱερῷ, ὡς πάντες εἰδεῖεν οἵος ἐγὼ πρὸς τοὺς πονηροὺς εἰμι, καὶ ὅπως ἀμυνόμεθα τὰς πρώτας ἐς κακὸν ὁρμὰς αὐτῶν. ἱκανὸν γὰρ καὶ τοῦτο μόνον δηλῶσαί μου τὸν τρόπον, Περίλαος κολασθεὶς, καὶ ὁ ταῦρος ἀνατεθεὶς, καὶ μηκέτι φυλαχθεὶς πρὸς ἄλλων κολαζομένων αὐλήσαντα, μηδὲ μελῳδήσας ἄλλο ἔτι, πλὴν μόνα τὰ τῆς τεχνίτου μυκήματα· καὶ ὅτι ἐν μόνῳ αὐτῷ καὶ πεῖραν ἔλαβον τῆς τέχνης, καὶ κατέπαυσα τὴν ἀμοῦσον ἐκείνην καὶ ἀπάνθρωπον ᾠδήν. καὶ τὰ μὲν παρόντα ταῦτα πρὸ ἐμοῦ τῷ θεῷ. ἀναθήσω δὲ καὶ ἄλλα πολλάκις, ἐπειδήπερ μοι πρόφασις μηκέτι δεῖσθαι κολάσεων. ταῦτα μὲν, ὦ Δελφοὶ, τὰ πρὸ τοῦ Φαλαρείδου, ἀληθῆ πάντα, καὶ οἷα ἐπράχθη ἔκαστα. ἐν δίκαιοι αὖ εἶναι μὲν πιστευέσθαι ὑφ' ὑμῶν, μάρτυρόμενοι, ὡς αὖ καὶ εἰδότες, καὶ μηδεμίαν τῷ ψεύδεσθαι νῦν αἰτίαν ἔχοντες.

εἰ δὲ

εἰ δὲ δεῖ καὶ δεηθῆναι ὑπὲρ ἀνδρὸς μᾶλλον πονηροῦ δοκοῦντος, καὶ ἄκοντος κηλῖδ' ἰωλασκαμένου, ἱκετεύομεν ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ Ακραγαντῖνοι, Ελλῆνές τε ὄντες, καὶ ὃ ἀρχαῖον Δωριεῖς, φιλανθρωπεύεσθαι τὸν ἄνδρα, φίλον εἰ ἐθέλοντα, καὶ πολλά, καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ ὑμῶν δυνησόμενον ὠφελεῖν. λάβετε οὖν αὐτοὶ τὸν ταῦρον, καὶ ἀνάγετε, καὶ δύξασθε ὑπὲρ τε τῆς Ακραγάντος, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Φαλάριδος, καὶ μήτε ἡμᾶς ἀπρακτους ἀποπέμψητε, μήτ' ἐκφλαυρίσητε, μήτε τὸν θεὸν ἀποστερήσητε καλλίστου τε ἅμα, καὶ δικαιοτάτου δώρου θήματος.

A Quòd si quoque necesse est pro viro nos esse supplices, quem falsò multi suspicantur esse improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduerterit: supplicamus vobis nos Acragantini, qui & Græci sumus, & ex antiquo Dores, complectamini humanitate vestra virum amicitiam vobiscum iungere cupientem, ac eum qui multum & publicè & priuatim vnicuique vestrum benefacere & prodesse studeat. Assumite igitur vos ipsi taurum, deóque dedicatum offerte, ac pro Acragante ipsiúsque Phalaridis salute precantes, vota facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere, ne & illum contumelia afficiatis, eadémq; opera deum elegantissimo iuxtà ac iustissimo munere priuetis.

ΦΑΛΑΡΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

PHALARIS SECVNDVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Declamatio breuis, sed arguta est: qua ex Delphicis sacerdotibus quidam suadere fingitur, quò donum Phalaridis, de quo in superiore oratione agitur, in templum recipiatur, ac deo consecretur. Genus causse deliberatiuum est, Status negotialis. Exordium habet densum, vt in quo vna ferè periodò & suspiciones eas quibus fauore aliquo àdductus, aut aliàs corruptus, ad suadendum accessisse videri poterat, à se remouet, & sola benuolentia, studióque cõmunis vtilitatis, ad dicendum se progressum esse docet; deinde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Post Exordium Propositio sequitur. Hanc confirmat primùm ex locis honestatis, ostẽdens, impium ac propè sacrilegum fore, si donum hoc à templo excludatur: neque enim quenquam posthac quicquam oblaturum esse, & deum suis sacris ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra voluntatem ipsius dei esse, vt qui certis indiciis ac signis declararit gratam istam legationem sibi esse. Hinc quod de crudelitate tyranni obiiciebatur, diluit, confutatis testimoniis à conditione personæ, & incertitudine: & contrà ab officio admonet, vt sacra magis procurent, & deo operentur potiùs, quàm iudiciis vacent. Post hæc ad locum vtilitatis transit, docétque contra communem vtilitatem fore, si dona excludantur. Nam ex his omnem prouentum esse Delphorum, & omnem item famam & gloriam. Denique nullo veterum exemplo hoc fieri. Et, si maximè in deliberationem hanc rem vocare velint, officio eos vti debere, iustè ac liberè iudicantium, non ex effectu aliquo rem æstimare. Peroratio, repetitione argumentorum, cum admonitione eorum incommodorum quæ ex hac re consecutura sint, & quòd nihil temere innouandum sit, perficitur.

Ο ὖτε Ακραγαντῖνον, ὦ ἄνδρες Δελφοὶ, ξένος ὢν, οὔτε ἰδιώξενος αὐτοῦ Φαλάριδος, οὔτ' ἄλλῳ ἔχων πρὸς αὐτὸν, ἢ θυσίας ἰδίαν αἰτίαν, ἢ μελλούσης φιλίας ἐλπίδα· ἦλθον δὲ πρέσβεσιν ἀκούσας ἦλθον ἥκοντων περὶ αὐτοῦ,

B QVVM antehac nulla mihi, ô viri Delphi, neque cum Acragantinis ciuibus hospitalitas intercessisset, neque cum ipso Phalaride priuatim vlla domesticæ familiaritatis contracta esset societas, neque aliam haberẽ erga illum aut peculiarẽ caussam sociãdæ benuolẽti; aut olim iũgendæ cum illo amicitiæ spẽ, tãtùm verò missos ab eo legatos audierim,

Captat benuolẽtiam à remotione suspicionis, & voluntate erga rem p. sua.

æqua & modesta perorantes, callidéque prospicerem & quid piè à vobis fieri posset, & quid publicæ vtilitati conducibile foret, cum primis verò quid Delphis nõ indecorum factu futurum esset: surrexi in medium oratione mea vos cohortaturus, ne & virum principem, & piè agentem, contumelia temere afficeretis, neque munus ipsum, quod deo iam destinatum est, à vobis alienaretis: præsertim triũ maximarum rerum perpetuò monimentum futurum, artis præstantissimæ, cogitationis crudelissimæ, & iusti supplicij.

Propositio. Itaque ego, quòd & in incerto habetis quid hac de re statuendum sit, quódque magistratus deliberandum vobis proposuerint, num munus suscipiendum, an iterum retro ablegandum sit, parum religiosum esse arbitror. Multo autem potiùs

Confirmatio. *I. A pietate & religione.* impietati nullum modũ relinquetis: neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine sua omnia longè latéque excedit flagitia. Nec minùs impium erit factu, Deo donaria dedicare volentibus, ne facultatem quidem offerendorum munerum concedere, quàm ea quæ deus iã oblata possidet, depeculari. Precor autem vos, cùm & ego vnus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ particeps, si conseruata fuerit; tum diuersæ opinioni obnoxius, si quid in præsens aduersus existimationem nostram perperam admissum fuerit; ne templum obseretis piis & religiosis hominibus, neque ciuitatem nostram omnium mortalium contumeliæ atque calumniis traducendam obiiciatis, quasi ea quæ Deo offerenda mittuntur, sycophantiis illudentem, calculisque & iudicio donaria dedicantes rectificantem. Siquidem nemo quicquam

Amplificatio ex cõsequentibus. *II. A voluntate dei, quam ex signis probat.* posthac muneris offerre audebit, certior factus, Deum nulla beneuolentia suscepturum, quod priùs Delphis non visum sit probabile. Proinde Pythius iam antè non iniquam de misso donario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus contemptim auersaretur, facile ac promptum illi fuerat illud vnà cum naui oneraria qua allatum est, in mediis Ionij maris fluctibus submergere. Iam verò ille à vestra sententia longè latéque dissentit, cùm & sereno cœlo illis Ionium traiicere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirrham vsque pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatem sibi non improbari. Oportet autem & vos diuinę sententiæ adiectis calculis, & hunc taurum reliquis templi ornamentis adiungere:

A ὑπισχῆ καὶ μέτρια διεξιόντων, καὶ ὃ εὐσεβὲς ἅμα, καὶ ὃ κοινῇ συμφέρον, καὶ μάλιστα ὃ Δελφοῖς πρέπον προορώμενος, αὐέστην ὑμῖν, μήτε ὑβρίζειν ἀνδρὶ δικαίῳ εὐσεβοῦντι, μητ' αἰάθημα ἤδη τῷ θεῷ καθωμολογημένον, ἀπαλλοτριοῦν· καὶ ταῦτα, τοιῶν τῶν μεγίστων εἰς ἀεὶ ὑπόμνημα γνησόμενον, τέχνης καλλίστης, καὶ διανοίας κακίστης, καὶ δικαίας κολάσεως. Ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ ὃ συμβουλεύσας ὑμᾶς ὅλως περὶ τούτου, καὶ δημιουργοὺς ὑμῖν προθεῖναι τοῦ ἀφοσιώσειν, εἰ χρὴ δέχεσθαι ὃ ἀνάθημα, ἢ ὀπίσω αὖθις ἀποπέμπειν, αὐόσιον ἤδη εἶ) νομίζω· μᾶλλον δὲ, ὑπὲρ ὑπερβολὴν ἀσεβείας ἀπολεῖσθαι πέφυκε· σοβεῖν γὰρ ἀλλ' ἢ ἱερουλία ὃ προῆγμά ὅστι, μακρῷ τῶν ἄλλων χαλεπωτέρα, καὶ ὅσον τῷ ἅπαξ ἤδη ἀνατεθῆναι συλᾶν, ὃ μηδὲ τοῦ ἄρχειν τοῖς ἀναθέναι βουλομένοις ὑπερτέρειν ἀσεβέστερον. δέομαι δὲ ὑμῶν Δελφὸς καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ ὃ ἴσον μετέχων τῆς τε δημοσίου εὐκλείας, εἰ φυλάττοιτο, καὶ τῆς ἐναντίας δόξης, εἰ ὑπ' αὐτῶν προσγένοιτο, μητ' ἀποκλείειν ὃ ἱερὸν τοῖς εὐσεβοῦσι, μήτε τοῦ πόλιν προσ ἀπάντας ἀνθρώπους ἀφανίζειν, ὡς τὰ πεμπόμενα τῷ θεῷ συκοφαντοῦσαν, καὶ ψήφῳ καὶ δικαστηρίῳ δοκιμάζουσαν τοὺς ἀναθέντας. σοὶ γὰρ ἐπ' ἀναθέναι πολλὴν ἔσχεν ἀδ, εἰδὼς οὐ προσησόμενον τὸν θεὸν, ὅτι μὴ πρότερον Δελφοῖς δοκῇ. ὁ μὲν οὖν Πύθιος, τοῦ δικαίου ἤδη τοῦ ἀναθήματος ψῆφον ἐνέγκει. Εἰ γὰρ ἐμίσει τὸν Φάλαριν, ἢ ὃ δοὺς αὐτὸ ἐμισεῖτο, ῥᾴδιον ἦν τῷ Ἰονίῳ μέσῳ καταδῦσαι αὐτὸ, μετὰ τῆς ἀγούσης ὁλκάδος. ὁ δὲ, πολὺ ἐναντίον ἢ βούλεται, εὐπλοΐαν, ὡς φασι, παρέσχεν αὐτοῖς, καὶ σῶς ἐς τὴν Κίρραν κατέπεμψε· ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι προσίεται τοῦ τὴν μοναρχίαν εὐσέβειαν, χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ ψηφισαμένους, προσθεῖναι καὶ τὸν ταῦρον τοῦτον τῷ ἄλλῳ κόσμῳ τοῦ ἱεροῦ·

(quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirrham vsque pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatem sibi non improbari. Oportet autem & vos diuinę sententiæ adiectis calculis, & hunc taurum reliquis templi ornamentis adiungere:

ἐπεὶ πρώτων αὖ εἰη τῦτ' ἀτοπώτατον, πέμ-
ψαντά τινα μεγαλοπρεπῆς ὅτω δῶρον θεῷ,
τοῦτο καταδικάζουσθαι ὑπ' τῦ ἱεροῦ ψῆφον
λαβόν, καὶ μισθὸν κομίσασθαι τῆς ἀσεβείας,
ὃ κεκρίσθαι μηδὲ τῦ ἀναθήναι ἄξιος. ὁ μὲν
οὖν παναπτία μοι ἐγνωκὼς, καθάπερ ἐκ τῦ
Ἀκραγάντος αὖτι καταπεπλυκὼς, σφα-
γάς τινας, καὶ βίας, καὶ ἁρπαγὰς, καὶ ἀπα-
γωγὰς ἐπαγαγόθ τῦ τυράννου, μόνον οὐκ
αὐτόπλης γεγωνῆσθαι λέγων, ὃν ἴσμεν οὐδ'
ἄχρι τῦ πλοίου ἀποδεδημηκότα. χρὴ δὲ τὰ
μὲν τοιαῦτα, μηδὲ τοῖς πεπονθέναι φάσκου-
σι πάνυ πιθάνη διηγουμένοις. ἄδηλον γὰρ
εἰ ἀληθῆ λέγουσιν, οὐχ ὅπως αὐτοῖς, ἃ μὴ
ὠπτεύσαμεν, κατηγορεῖν. εἰ δ' οὖν τι καὶ πε-
πραγμένον τοιοῦτον ἐν Σικελίᾳ, τῦτ' ἐ Δελ-
φοῖς ἀναγκαῖον πολυπραγμονεῖν, εἰ μὴ αὐ-
τὶ ἱερέων ἦδη, δικασταὶ εἶ ἀξιοῦμεν· καὶ
δεῖν θύειν, καὶ ἄλλα θεραπεύειν τὸν θεὸν,
καὶ στεφανατιθέναι, εἰ πέμψειέ τις, σκο-
πουῦντες καθήμεθα, εἴ τινες τῶν ἐπὶ τὸν
Ἰόνιον δικαίως ἢ ἀδίκως τυραννοῦντων. καὶ
τὰ μὲν τῶν ἄλλων, ἐχέτω ὅπῃ καὶ βούλε-
ται· ἡμῖν δὲ ἀναγκαῖον, οἶμαι, τὰ ἡμέτε-
ρα αὐτῶν εἰδέναι, ὅπως τε πάλαι διέκειτο,
καὶ ὅπως νῦν ἔχει, ἐ τί ποιοῦσι λῴον ἔσται.
ὅτι μὲν δὴ ἐ χρημοῖς τε οἰκοδομῶν αὐλὰς
καὶ πέτρας γεωργοῦμεν, οὐχ Ὅμηρον χρὴ
παρεμμένειν, δηλώσαντα ἡμῖν· ἀλλ' ὁρᾶν
παρέστι ταῦτα· καὶ ὅσον ὑπὸ τῇ γῇ, βα-
θεῖ λιμῶ ἀεὶ στενούμεθ' ἄν. ὃ δ' ἱερὸν, ἐ
ὁ Πύθιος, καὶ ὁ χρηστήριον, καὶ οἱ θύοντες,
καὶ οἱ εὐσεβοῦντες, ταῦτα Δελφῶν τὰ πε-
δία, ταῦθ' ἡ πρόσοδος, ἐντεῦθεν ἡ εὐπο-
ρία, ἐντεῦθεν αἱ Δῶραι. χρὴ γὰρ πάλιν θᾶ
πρός γε ἡμᾶς αὖθις λέγειν, ἐ ὃ λεγό-
μενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν, ἄπαρτα ἡμῖν καὶ
ἀνήροτα φύεται τὰ πάντα ὑπὸ γεωργῶ
τῶν θεῶν, ὃς οὐ μόνον τὰ πρῶτα τοῖς ἄλλοις
ἀγαθὰ γιγνόμενα παρέχει, ἀλλ' εἴ τι ἐν
Φρυξὶν, ἢ Λυδοῖς, ἢ Πέρσαις, ἢ Ἀσσυρίοις,

A quandoquidem haud dubiè res foret omnium absurdissima, si quis adeò magnifico & excellenti munere huc misso, vestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmium impietatis auferret, videlicet indignus iudicatus qui donum offerret Apollini. Cæterùm ille cuius diuersa est à me sententia, quemadmodum ex Acragante huc delatus nauigio, cædes quaspiam, & iniurias, & rapinas, & deprecationes à tyranno factas sustinuit, nimiùm tragica vociferatione extulit, dicens propemodum omnia sibi coràm visa esse oculis: quem non ignoramus ne ad portum quidem vsque per-
B egre profectum esse. Non autem dissentaneum est talia ne iis quidem omnino credere, qui ista se perpessos esse commemorant. Etenim nobis obscurum est num vera prædicent, ne quo modo eos de quibus nihil certi nobis compertum est, iniustè sceleris accusemus. Quòd si tale quippiam in Sicilia quoque peractum est, quid hac de re Delphos solicitè curiosos esse attinet, nisi pro sacerdotum officio, iudicum partes nobis præposterè vendicemus? Et iam nobis sacrificandum erat, atque cæteris o-
C mnibus deus colendus: ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat officij. Num hîc expendentes sedemus, si qui ex illis qui trans Ionium continentem incolunt, legitimè an secus administrent imperia? Atque aliorum quidem res prout ipsi voluerint, se habeant: porrò nobis perneccessarium esse opinor, ne nostra ipsorum nobis ignota sint, tum qui olim rerum nostrarum status fuerit, & quo modo nunc in præsens eædem se habeãt, & quid magis ex vsu nostro sit facere. Nam quòd in præcipitiis & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor no-
D bis non est expectandus, qui nobis hæc palàm faciat, sed ista coràm ipsi oculis intuemur: tum quantum semper in terra versemur, cui portus sit profũdus, haud obscurè animaduertimus. Cęterùm templum ipsum, & Pythius, & oraculum, tum sacrificantes, & pietatis operibus seruientes, ij sunt Delphorum campi, ij prouentus, inde abundantia, inde commeatus nobis abundè & affatim offunditur. Par enim est, vt apud vos quod verum mihi videtur, tacitum non habeam, aut dissimulanter præteream, & quod à poëtis dicitur, citra sementem, citráque arationem nobis omnia proueniunt, dei agricolæ opera: qui non solùm ea quæ apud alios bona nascũtur, nobis ampliter & cumulatè exhibet, sed si quid pretiosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Persas, aut Assyrios,

Amplificatio ab absurdo.

Obiectionẽ testium occurrit à qualitate personarũ.

A locorum distantia & proprio officio.

III. Ab inutilẽ ex circunstãtiis, loco & effectu sacrorum templique.

aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipsos denique Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferuntur. Ac nos secundo loco post deum ab omnibus mirificè colimur, paratáque rerum copia affluentes felicem vitam agimus. Sed hæc iam olim vobis ignota non sunt. Quod autem ad præsentem deliberationem attinet, danda est vobis opera, vt in hoc vitæ semel institutæ tuendo proposito constanter perseueremus. Nullus, vt mea fert opinio, memoria tenet, vllo tempore de quoquam donario apud nos latam esse sententiam, neque quenquam à sacrificando aut donario dedicando fuisse exclusum aut prohibitum: eámque ob causam opinor delubrum Apollinis tantopere auctum esse, in tantum, vt iam supra modum abundet muneribus. Oportet itaque neque in præsens quicquam temere innouare, neq; aliquid præter morem patrium constituere. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria, nec generis ratione ea quæ mittuntur, æstimanda, vndénam, aut à quo, aut cuiusmodi sint quæ huc legantur. Suscepta autem munera nulla curiositate delubro sacranda sunt, ac ambabus manibus per nos inseruiendum est cùm deo, tum pietatis gratia huc venientibus. Videmini verò mihi, ô viri Delphi, super rebus quas in præsentia deliberationi expendendas subiecistis, consultissimè facturi, si primùm omnium eam cogitationem susceperitis, de qualibusnã ac quantis rebus consilium ineatis. Principiò enim super deo ipso ac templo, tum sacrificiis atque donariis, super ritibus ac moribus antiquis, simul atque legibus vetustis, ac gloria vaticinij: exinde super vniuersa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis conducentibus. Præter hæc omnia consultantes non contemnendum in discrimen venietis apud omnes homines aut fruẽdæ gloriæ, aut tolerandæ infamiæ. His profectò nihil maius (si quidem rationis compotes estis) aut perinde necessarium esse existimabitis. De quibus igitur in præsens consultamus, hæc sunt, non equidem solùm Phalaris, neque taurus ille, neque æs tantùm, sed omnes reges ac principes, quotquot nunc templi vtuntur opera. Præterea aurum, argentum, & quæcunque alia pretiosa multa ac sæpenumero deo dedicanda veniunt. Primùm enim iuxta dei consilium expendere conuenit. Cuius ergo rei gratia, non vt semper nobis moris fuit, neque vt iam olim consueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis cõstitutionibus censoria nota reprehendẽtes, rebus nouis studemus?

III. A nouitate rei, & quòd contra veterum exẽplaſiat.

V. Ab officio iudicantium.

Peroratio, qua capita argumentorum repetit, & Delphos admonet, ne quid temere innouent, sed potiùs cõmunẽ vtilitatem cõsiderent.

ἢ Φοίνιξιν, ἢ Ἰταλιώταις, ἢ Ὑπερβορέοις αὐτοῖς, πάντα ἐς Δελφοὺς ἀφικνεῖται. καὶ τὰ δεύτερα, μετὰ τὸν θεὸν ἡμεῖς τιμώμεθα ὑφ' ἁπάντων, καὶ εὐπορεῦμεν, καὶ εὐδαιμονοῦμεν· ταῦτα δ' ἀρχαῖον. ταῦτα δὲ μέχρι νῦν, καὶ μὴ παυσαίμεθά γε οὕτω ζῶντες. μέμνηνται δὲ οὐδεὶς πώποτε ψῆφον ὑπὲρ ἀναθήματος πρὸ ἡμῶν ἀναδεθεῖσαν, οὐδὲ κωλυθέντα τινὰ θύειν ἢ ἀναθήναι. καὶ λέγω τοῦτ', οἶμαι, καὶ αὐτὸς ἐς ὑπερβολὴν ἠυξῆσθαι τὸ ἱερὸν, καὶ ὑπερπλουτεῖν τοῖς ἀναθήμασι. δεῖ τοίνυν μηδὲ τὸ παρόντι κεκινοτομεῖν μηδὲν, μηδὲ παρὰ τὰ πάτρια νόμον καθιστάναι, φιλοκρινεῖν τὰ ἀναθήματα, καὶ ἀμεταλογεῖν τὰ πεμπόμενα, ὅθεν, καὶ ἀφ' ὅτου, καὶ ὁποῖα· δέχεσθαι δὲ, ἀπογεγραμμένους αἰσθήναι, ὑπηρετοῦντας ἀμφοῖν, καὶ τῷ θεῷ, καὶ τοῖς εὐσεβέσι. δοκεῖτε δέ μοι, ὦ ἄνδρες Δελφοὶ, ἄριστα βουλεύσεσθαι περὶ τῶν παρόντων, εἰ λογίσεσθε πρῶτον ὑπὲρ ὅσων καὶ ἡλίκων ἐστὶν ἡ σκέψις· πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ἱεροῦ, καὶ θυσιῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ ἐθῶν ἀρχαίων, καὶ θεσμῶν παλαιῶν, καὶ δόξης τοῦ μαντείου· ἔπειτα, ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ τῶν συμφερόντων τῷ τε κοινῷ ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ Δελφῶν· ὅτι πᾶσι δὲ, τῆς περὶ πάσιν αἰσθήσεως βλάβειας, ἢ κακοδοξίας. τούτων γὰρ οὐκ οἶδα εἴ τι μεῖζον, εἰ σφαλεῖητε, ἢ αἰσχρότερον ἠγήσασθε ἂν. πρὸς μὲν οὖν ὧν βουλευόμεθα, ταῦτά ἐστιν. οὐ Φάλαριος τύραννος εἷς, οὐδὲ ταῦρος οὗτος, οὐδὲ χαλκὸς μόνον, ἀλλὰ πάντες βασιλεῖς, καὶ πάντες δυνάσται, ὅσοι νεὼ κεκόσμηνται τῷ ἱερῷ, καὶ χρυσοῦς, καὶ ἀργυροῦς, καὶ ὅσα ἄλλα τίμια, πολλὰ πολλάκις ἀνατεθησόμενα τῷ θεῷ. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ καιρὸς τὸν θεὸν ἐξετασθῆναι ἄξιον. τίνος οὖν ἕνεκα, μηδ' ὡς αἰεὶ, μηδ' ὡς πάλαι τὰ πρὸς τὴν ἀναθημάτων ποιησώμεθα; ἢ τί μεμφόμενοι τοῖς παλαιοῖς ἔθεσι, κεκινοτομήσομεν;

καὶ ὁ μηδὲ πώποτε, ἀφ' ὃ τὴν πόλιν οἰκοδομῶμεν, καὶ ὁ Πύθιος χρᾷ, καὶ ὁ τρίπους φθέγγεται, καὶ ἡ ἱέρεια ἐμπνέεται, παλλόμεθα ἡμῖν, νῦν καταστησόμεθα, κρίνεσθαι, καὶ δέχεσθαι τοὺς ἀναθέντας; καὶ μὴν ἐξ ἐκείνου μὲν τοῦ παλαιοῦ ἔθους, τοῦ ἀνεδην καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι, ὁρᾶτε ὅσων ἀγαθῶν ἐμπέπλησται ὁ ἱερὸν, ἀποδύντων ἀναθέντων, ὡς ἐξ ἑνὸς ἑκάστου ἀρχουσῆν δυνάμεν ἑνὶ κων δωρουμένων τὸν θεόν. εἰ δ' ὑμᾶς αὐτοὺς δοκιμάσαι, καὶ δέξεσθαι βούλησθε τοῖς ἀναθήμασιν, οὐκ ἂν μὴ ἀπορήσωμεν τῶν δοκιμαθησομένων ἐπὶ, τοσούτους ἑκατομμύους, ἑκατὸν δικον αὐτὸν καθίσαι, καὶ ἀναλίσκοντα, καὶ καταδαπανῶντα, πρὶν αὐτὸν κρίνεσθαι, ὡς ἐξ ἑνὸς τῶν ὅλων κινδυνεύειν. ἢ τίνι βιωτὸν, εἰ χρήσεται τοῖς ἀναθήναι ἀνάξιος;

A Et quod nunquam ex quo hanc vrbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes videlicet ac expendentes eos qui huc missitant munera? Quin potiùs illud apud animum vestrum cogitatis, ex prisco illo more & instituto, quo munerum offerendorum facultas intercluſa fuit nemini, quantis bonis templum auctum & cumulatum siet, omnibus offe-
B rentibus, ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donariis deum cumulantibus. Quòd si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciam sumemus missorum huc munerum, vereor ne citò eorum qui nobis probandi aut expendēdi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in hoc ipsum impensas & sumptus facientem, vt iudicetur, déque omnibus in periculum veniat. Aut cui humaniter patiendum existimatis, si donariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur?

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ.

ALEXANDER, SEV PSEVDOMANTIS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & private venditabat, exponens, lectu iucundissima, non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi eoarguique possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutúmque suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

ΣΥ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τοῦτο, καὶ φαῦλον οἴῃ δ πρᾶγμα, πρᾶγματεύειν τὸν Αλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου τοῦ γόητος βίον, καὶ ἐπινοίας αὐτοῦ, καὶ τολμήματα, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα, πέμψαι δ δέ, εἴ τις ἐθέλοι πρᾶγμα δ ἀκριβὲς ἔχαιον ἐπεξιέναι, καὶ μεῖόν ἐστιν, ἢ τῷ Αλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι· τοσοῦτος εἰς κακίαν ἦν, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος.

C TV quidem charissime Celse, leuem fortè quandam ac facilem prouinciam tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitę impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiásque libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere; tantus fuit scelere, quantus ille virtute.

Attamen si candidè ignoscentérque legere voles,& quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & Augiæ bubile,si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum vt ex his coniecturam facias, quantus quámque immensus fuerit finus vniuersus, quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memorię literarúmque monumẽtis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebúsque gestis hominis quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simiis aut vulpibus discerptum. Quanquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem vitam in literarum studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoque respondsurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. Nos verò multùm crudeliorem latronem memoriæ prodemus, quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm aut Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores, depopulatus, sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta, coma partim natiua rectus, partim appositicia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatam ascititiámque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima, paritérque clarissima. In summa, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules,

A ὅμως δὲ εἰ μὴ συγγνώμης ἀναγνώσεσθαι μέλλοις, καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἱστορημένοις προσλογίσασθαι, ἐπιτρέψομαί σοι τὸν ἄθλον, καὶ τὴν Αὐγείαν βυρσασίαν, εἰ δὲ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δυνάμιν γε τὴν ἐμαυτοῦ, ἀναλαβόμενος πειράσομαι, ὀλίγους ὅσους τῶν κοφίνων ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων τεκμήρασθαι πόση πᾶσα, καὶ ὡς ἀμέτρητος ἦν ἡ κόπρος, ἣν τρισχίλιοι βόες ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδυνάσθησαν. ἀλλὰ δοῦναί μοι ἀῶν ἐπ' ἀμφοῖν, ἐπ' ἐκείνου μὲν, ἐπ' ἐμαυτοῦ· σοῦ μὲν, ἀξιοῦντος μνήμην καὶ γραφὴν ποιήσασθαι ἀνδρὸς τοιούτου· ἐμοῦ δὲ, οὐδενὶ ποιουμένου ὅτῳ τοιαύτη ἰσοτιμία, καὶ παραίτησιν αἰτοῦντος, ὃν οὐκ ἀναγνώσεσθαι πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ἴσως ἄξιον, ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μείζονι θεάτρῳ ὀφθῆναι, ὑπὸ πιθήκων, ἢ ἀλωπέκων διασπώμενον. ἀλλ' ἴσως τις ἡμῖν ταύτην ὑπενέγκῃ τὴν αἰτίαν, ἔξεστιν καὶ αὐτοῖς εἰς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκεῖν. καὶ Ἀρριανὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδεία πρὸ ὅλου τοῦ βίου συγγενόμενος, ὁμοιόν τι παθὼν, ἀπολογησάμενος ἂν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιλλιβόρου γοῦν τοῦ λῃστοῦ κἀκείνου βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν ἡμεῖς δὲ πολὺ ὠμοτέρου λῃστοῦ μνήμην ποιησόμεθα, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ, καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν αὐτὸς ἐλῃστήκει, καὶ Μινύαν μόνην, οὐδὲ τὴν Ἰδην καταστρέψων, οὐδ' ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη τὰ ἐρημότερα λεηλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς ληστείας τῆς αὐτοῦ. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ἐπιγράψω τῷ λόγῳ, πρὸς ὃ ὁμοιότατον εἰκάσας τὴν μορφὴν, ὡς ἂν δύνωμαι, καίτοι μὴ πάνυ γραφικὸς τις ὤν. ὁ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοι καὶ τοῦτο δείξω, μέγας τε ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ φυσαρεπὴς ὡς ἀληθῶς, λευκὸς τὴν χρόαν, ὁ γλῆνον οὐ πάνυ λάσιος, κόμην τὴν μὲν, ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ πρόσθετον ὑπεικάμενος, ὃ μάλα εἰκαιμένως, καὶ δεῖ πολλοὺς, ὅτι ἦν ἀλλοτρία, λεληθέναι· ὀφθαλμοὶ, πολὺ ὁ γλαυκὸν καὶ ἔνθεον ἐκλαμπαίνοντες· φώνημα, ἡδίστου τε ἅμα, καὶ λαμπροτάτου· καὶ ὅλως, ὅθεν μόνον μεμπτὸς ἦν τοῦτό γε. τοῖος δὲ μὲν τὴν μορφὴν· ἡ ψυχὴ δὲ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίκακε Ἡράκλες,

καὶ Ζεὺς ἀποσῴπαιε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες, πολεμίοις, καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν ἥδιστο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί. σοφώτατος μὲν γὰρ καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ δριμύτητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων διέφερε· καὶ τόλμᾳ τοιαύτῃ, καὶ δύμαθὴς, καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυὲς, πολλὰ τοιαῦτα εἰς ὑποβολιμαῖα ἔκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ· ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χεῖρισον· καὶ ὄργανα τοιαῦτα ἡνυτάτα ὑποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μάλα τῷ ὄντι κακίαι ἀμαθοῦντων ἀκρότατος ἀπετελέσθη, ὑπὲρ τοὺς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον, ἢ Φρυνώνδαν, ἢ Ἀριστόδημον, ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰρ τῷ γαμβρῷ Ρουτιλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετεωρότατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος εἶ) ἠξίου. Ἀλλὰ εἴθε μὲν ὁ Πυθαγόρας εἶη, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ τὸν γνώμῃ θεοπέσιος· εἰ δὲ χρὴ τὸ τοιοῦτον ἐγκαλύπτειν, παῖς ἀνὴρ, οὐ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν εἶ) ἔδοξε· καὶ πρὸς Χαείτων, μή με νομίσῃς ἐφ' ὑβρει τοιαῦτα τῷ Πυθαγόρου λέγειν, ἢ συναμίλλῃ πειρώμενον αὐξεις εἰς ὁμοιότητας τῶν πράξεων. Ἀλλ' εἴ τις τὰ χείρισα καὶ βλασφημότατα τῶν ὑπὲρ ὑποβολῆ περὶ τοῦ Πυθαγόρου λεγομένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πιθοίμην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως συναγάγοι εἰς ὃ αὐτὸ, πολλοστὸν ἂν μέρος ἅπαντα ὀφθῆναι φαίνοιτο τῆς Ἀλεξάνδρου δεινότητος. ὅλως γὰρ ὑπονόησόν μοι, καὶ τῷ λογισμῷ διατύπωσον ποικιλοπάτην τινὰ ψυχῆς κρᾶσιν, ὀκνῶδες, καὶ δόλιον, καὶ ὑπορχικῶν, καὶ κακοτεχνιῶν συσκευαστικὸν, ῥᾳδίαν, τολμηρὸν, πρόθυμον, φιλόπονον ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ πιθανὸν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑποκριτικὸν τῆς βελτίονος, καὶ τῷ ἐναντιωτάτῳ τῆς βουλήσεως ἐοικέναι. Οὐδεὶς γὰρ πρόσωπον ἐντυχὼν, οὕτε ἀπλῶς δόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς εἴη πάντων αὐθεντικώτατος, καὶ ὑπερέξαστος, καὶ πρόσφατος, ἁπλοϊκώτατός τε, καὶ ἀφελέστατος. ὅτι πᾶσι δὲ τούτοις, ὃ μεγαλουργὲς πρόσωθεν, καὶ ὃ, μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ὑπονοῶν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχων τὸν νοῦν. μειρακίσκον μὲν οὖν ἔτι ὄντα, πάνυ ὡραῖον, ὡς οἶμαι ἀπὸ τῆς καλάμης τεκμαίρεσθαι, καὶ ἀκούειν τῶν διηγουμένων, ἀνέδην ἐπόρνευε, ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα τοῖς δεομένοις.

A & auersor tristium Iupiter, seruatorésque Dioscuri, in hostes potiùs contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque supra quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et cùm haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse B cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissiméque de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. Atqui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarum committere. Verùm si quis deterrima quæque & probrosissima quę de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem haudquaquã C fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamen conferat in vnum, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolémque ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis confusam, promptam, audacẽ, versatilem, & ad efficiendum quę cogitasset, nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuique facilè fides habenda videretur: tum quæ mirè simularet optima quęque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo D congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimũ ęquissimúmque, prętereà simplicissimum, miniméque fallacẽ iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, cùm nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita cùm esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente: id quod licebat partim è stipula coniicere, partim audire ex his qui ita prædicabant: passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat iis quibus lubitum fuisset.

Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum numero qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem cruendi reperiendique thesauros, hæreditatum successiones. Hic vbi conspiceret bene ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpote qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudiit eum, sempérque deinceps pro adiutore ministróque est vsus. At is publicitus quidem & apud vulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Ægyptij coniugem

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum omnium successor hic atque hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyaneo illo erant versati, totámque illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem refero? Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in egestatem redactus, defloréscente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descendunt, omnium, ingenij longè sceleratissimi: (Cocconas, opinor, erat cognomen) circumibant impostoris ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierem opulentam nacti sunt, natu quidem grauiorem illam, quàm vt amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiamdum amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam vsque sunt consequuti. Nã illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nunc à paucis iisque obscuris & humilibus incolitur. Ibi cùm conspicerent immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neque commouerentur si quis stringeret premerétque: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerẽt,

A ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, λαμβάνῃ τις αὐτὸν ἐρασθὴς γόης, τῶν μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θελκτηρίους ἐπιτηδευόντων, καὶ χαρίσασθαι ὅτι τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀνακομπὰς, καὶ κλήρων διαδοχάς. οὗτος ἰδὼν εὔφυᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν αὐτῷ πραγμάτων ἑτοιμότατον, ἅμα μὲν ἐρῶντα τῆς κακίας τῆς αὐτοῦ, ἢ αὐτὸς τῆς ὥρας τῆς ἐκείνου, ὀξέπαιδά τε αὐτὸν, καὶ διακονεῖν ὑπουργῷ, καὶ ὑπηρέτῃ, καὶ διακόνῳ χρώμενος. ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, δημοσίᾳ μὲν ἰατρὸς ἦν, ἐπίσατο δὲ καὶ τὴν Θώνιος

B τοῦ Αἰγυπτίου γυναῖκα

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

ὧν ἀπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο. ἦν δὲ ὁ διδάσκαλος οὗτος, καὶ ἑρμηνεὺς, ὁ γένος Τυανεὺς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, καὶ τὰ πάντα αὐτοῦ τραγῳδίαν εἰδότων. ὁρᾷς ὅτι οἵας σοι διατριβὰς ἀνέθεσπον λέγω; ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος πιμπλάμενος, καὶ τοῦ Τυανέως ἐκείνου ἀποθανόντος, ἐν ἀπορίᾳ καθεστὼς, ἀπηνθηκυίας ἅμα τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς τρέφεσθαι ἐδύνατο, οὐκ ἐπὶ μικρὸν οὐδὲν ἀπενόει· ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθιέντων ἐς τοὺς ἀγῶνας πολὺ καταγελαστότερῳ τὴν φύσιν (Κοκκωνᾶς δὲ ἐπεκαλεῖτο, οἶμαι) περιήεσαν γοητεύοντες, καὶ τοῖς παχέσι τῶν ἀνθρώπων (οὕτω γὰρ αὐτοῖ τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ πρὸς πολλοὺς ὀνομάζοισιν) ἀποκείροντες. ἐν δὲ τούτοις, καὶ Μακέτην γυναῖκα πλουσίαν, ἔξωρον μὲν, ἐρασμίαν δὲ ἔτι εἰ βουλομένῳ,

D ἐξευρόντες, ἀπεσιτίσαντό τε τὰ ἁρκοῦντα παρ' αὐτῆς, καὶ ἀνηλούθησαν ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν Μακεδονίαν. Πέλλαν δὲ ἦν ἐκείνη, πάλαι μὲν βιβάμενος χωρίον καὶ τοῖς Μακεδόνων βασιλεῦσι, νῦν δὲ ταπεινοῖς καὶ ὀλίγοις τοῖς οἰκήτορας ἔχοντος. ἐνταῦθα ἰδόντες δράκοντας παμμεγέθεις, ἡμέρους πάνυ, καὶ πᾶσαν, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ πατουμένους ἀνέχεσθαι, καὶ θλιβομένους μὴ ἀγανακτεῖν, καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς καθάπερ τοῦτα τοῖς βρέφεσι,

(πολλοὶ δὲ γίνονται τοιοῦτοι περὶ αὐλούς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ολυμπιάδος μῦθον ἀληθοῖ τῆσαι πάλαι εἰκὸς, ὅκότε συὶ τὸν Αλέξανδρον, δράκοντος τινὸς, οἶμαι, τοιούτου συγκαθευδόντος αὐτῇ) ὠνοῦνται τῶν ἑρπετῶν ἓν ὃ κάλλιστον, ὀλίγων ὀβολῶν. καὶ κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ἄρχεται ὁ πόλεμος οὐδὲ ἤδη. ὡς γὰρ αὖ δύο κάκιστοι, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ περὶς ὃ κακουργεῖν παρασκεύασαι, ἐς ὃ αὐτὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως κατενόησαν τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ὑπὸ δυοῖν τούτοιν μεγίστοιν τυραννούμενον, ἐλπίδος, καὶ φόβου· ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρῳ ἐς δέον χρήσαιθαι δυνάμενος, πάνυ πολυτρόπως ἂν. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ, τῷ τε δεδιότι, καὶ τῷ ἐλπίζοντι, ἑώρων τὸν προγνῶσιν μάλιστα τε, καὶ πολυτρόπου οὔσαν, καὶ Δελφοὺς οὕτω πάλαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον, καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ, δι' οὓς προείπον τυράννους, τὸν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον. Φοίτων ἐς ἱερὰ, καὶ προμαντεύειν τὰ μέλλοντα δεομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων, καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀναπεμπόντων. Ταῦτα προὶς ἀλλήλους τρέφοντες, καὶ κυκῶντες, μαντεῖον συνίστασθαι καὶ χρηστήριον ἐβουλεύοντο. Εἰ γὰρ τοῦτο προχωρήσειν αὐτοῖς, αὐτίκα πλουσίους τε καὶ εὐδαίμονας ἔσεσθαι ἤλπιζον· ὅσῳ μείζονος ἢ κατὰ τὸν παρόντα προσδοκίαν, ἀπαντήσειν αὐτοῖς, καὶ κρείττων ἀφορμὴ τῆς ἐλπίδος. Τοιούτου τὸν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, δεύτερον δὲ, ὅπῃ ἡ ἀρχὴ, καὶ ὁ τρόπος αὐ γένοιτο τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν οὖν Κοκκωνᾶς, τὸν Χαλκηδόνα ἐδοκίμαζεν ἁπάντων ἐπιδοξότατον εἶ), καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῆς τε Θρᾴκης, καὶ τῆς Βιθυνίας παροικοῦν, οὐκ ἐκὰς οὐδὲ τῆς Ασίας, καὶ Γαλατείας, καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐθνῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ Αλέξανδρος, ἐμπαλιν τὰ οἰκεῖα παρεθύνετο, λέγων, ὅσῳ ἀληθὴς ἦν, περὶς τὸν τοιούτων ἀρχὴν, καὶ ἐπιχείρησιν, αἰσθητῶν δεῖν παχέων, καὶ ἠλιθίων τῶν ὑποδεξομένων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας εἶ) ἔφασκεν, ὑποικοῦντας ὄπισθεν τοῦ Αβώνου τείχους, δεισιδαίμονας μὲν πολλοὺς, καὶ ἠλιθίους, καὶ μόνον εἰ φανείη τις, αὐλητρὶς ἢ τυμπανίστρια,

(nam sunt id genus apud illos permulti) vnde verisimile est olim illâ de Olympiade fabulam increbruisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea concumbente) mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (vt Thucydidis vtar verbis) hinc iam bellum oritur: nimirum cùm duo facinorosissimi, & immani audacia prædîti, neque non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facilè perpenderunt, hæc duo potissimùm in hominum vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorum vtroque si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illico ditesceret. Siquidem vtrique iuxtà, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quàm maximè necessariam esse, summéque desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factósque celebres: præterea Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus, per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, auroúsque dedicantibus lateres. Hæc vbi inter sese versassent, vltróque ac citro agitassent, visum est vaticinium oraculúmque constituere: etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negotium magnificentiùs etiam illis successit, quàm expectauerant initiò, & vel spe meliùs euênit. Hinc iam spectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quonam exordio, quáve ratione negotium oporteret auspicari. Coccónas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, vtpote regionem à negotiatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæque confinem, neque longè dissitam ab Asia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negotiorum auspicationem aggressionémque, hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui viderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosque ac stolidos: qui, si quis tantùm apparuisset, tibicinem aut tympanistam,

aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, cribro (quod aiunt) vaticinans, illico vehementer omnes in illum inhient, & perinde vt cœlitum quempiam intueantur. Hac de re cùm controuersiæ nonnihil inter illos fuissent, tandem cessit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Æsculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ cùm essent de industria repertæ, facilè effecerunt vt hic rumor in omnem vsque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum: nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iámque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquáque conscripsit responsa. Deinde paulo pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariéque promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam veste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones cùm ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt, ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeò vt à Tricca ad Paphlagoniam vsque in Alexandri matrem sit incitatus illectúsque. Repertum est aliud oraculũ, quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtáque Sinopam
Tyrside erit quidam Ausonia de gente sacerdos,
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinque alias monades, vicenáque ter repetita
Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,
Qui veniet laturas opem mortalibus ægris

[a] *Idque propter A. A. E. Ξ. cum quibus literis ἀνὴρ compositũ, Alexandrum constituit. significat autem A. I. Λ. 30. E. ϛ. Ξ. 60. qui numeri additi 96. constituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuisibilem.*

ἢ κυμβάλοις κροτοῦντα ἐπαγόμενος, κοσκίνῳ, ὃ τῷ λόγῳ, μαντευόμενος, αὐτίκα μάλα πολλοὺς κεχηνότας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπουρανίων προσβλέποντας. ὀλίγης δὲ καὶ τούτου στάσεως αὐλοῖς χρωμένης, τέλος ἐσίχησεν ὁ Ἀλέξανδρος. Οἱ δὲ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐλοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καταρύπτουσι δέλτους χαλκᾶς, λεγούσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέτεισιν εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθέξει τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὗται αἱ δέλτοι ὀξέως πτηνὸν ὑπεδέξαντο ὁρμήν, καὶ διαφοιτῶσαι ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ μᾶλλον ἐς τὸν Ἀβώνου τεῖχος. ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγείρειν, καὶ τοὺς θεμελίους ἤδη ἔσκαπτον. ἐνταῦθα ὁ μὲν Κοκκωνᾶς, ὃν Χαλκηδόνι καταλείπεται, διθύρους τινὰς, καὶ ἀμφιβόλους, καὶ λοξοὺς χρησμοὺς συνέγραφεν. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. παραπέμπεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη, καὶ πλοκάμους καθειμένος, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυρῷ ὑποδυόμενος, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτὸν λευκὸν διαβεβλημένος, ἁρπην ἔχων καὶ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγενεαλόγει μηδὲν ὄντα, καὶ οἱ ὅλεθροι ὑπῆρχον Παφλαγόνες, εἰδότες αὐτοῦ ἄμφω τοὺς γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινούς, ὅτι πιστεύουσι τῷ χρησμῷ, λέγοντι,

Περσίδης γενεὴ, Φοίβῳ φίλος ὅστις ὁρᾶται,
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἵματα λείων.

Οὗτος ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάχλος, καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἥκει Παφλαγονίας εὐθὺ τῆς Ἀλεξάνδρου μητέρος. ἔρρητο δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης προμαντευσαμένης,

Εὐξείνου Πόντοιο πρὸς ἠῶα κῦμα Σινώπης
Ἔσται τις καὶ Τύρσιν ὑπ' Αὐσονίοισι προφήτης,
Ἐκ προφήτης ἑνὸς μονάδος, τελεσθεὶς δεκάδωντε,
Πέντε ἑτέρας μονάδας, καὶ εἰκοσάδα τρὶς

ἀριθμὸν Ἀνδρὸς ἀλεξητῆρος ὁμώνυμόν τε τετράκυκλον.

Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοιαύτης
τραγῳδίας, δῆλος πολλῷ ἐς τὸ πανείδεα πε-
ίβλεπτός τε, καὶ λαμπρὸς ἰδεῖν, μεμηνέναι
ποτὲ μὲν ποιούμενος σφόδρα, καὶ ἀφρῷ συστομι-
πλάμενος τὸ στόμα· ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ἐπετήρ-
χεν αὐτῷ, ῥιζίδιον τῆς βαφικῆς βοτάνης τὴν ῥί-
ζαν δῆθεν μασησάμενος. τοῖς δέ, θεῖόν τι καὶ φο-
βερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρός. ἐπεποίητο δὲ αὐτοῖς πά-
λαι, καὶ κατεσκεύαστο, κεφαλὴ δράκοντος ὀθο-
νίνη, αὐθεντόμορφόν τι ἐπιφαίνουσα, καὶ πά-
νυ ἔγραφος, πολύ εἰκασμένη, ἐπὶ τὸ θρίξιν ἱπ-
πείαις ἀνοίγουσά τε, καὶ αὖθις ἐπικλείουσα τὸ
στόμα· καὶ γλῶττα, οἷα δρακόντων, δίτμη, μέ-
λαινα προέκυπτεν, ἐπὶ τὸ πιεχῶν καὶ αὐτὴ
ἑλκομένη. καὶ ὁ Πελλαῖος δὲ δράκων πρου-
πῆρχε, καὶ οἴκοι ἐτρέφετο, κἀν καιρῷ ἐπιφανη-
σόμενος αὐτοῖς, καὶ συνταραχωδέσων, μᾶλλον
δέ, προφητεύσων ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἀρχέσθαι
δεον, μηχανᾶταί τι τοιόνδε· Νύκτωρ γὰρ ἐλ-
θὼν ἐπὶ τοὺς θεμελίους τοῦ νεὼ τοὺς ἀρτιορυ-
χομένους (συνῳκήκει δὲ τὸ αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐ-
τόθεν πόθεν συλλῳκόμενον, ἢ ὅτι χθονὸς πεσὸν)
ἐνταῦθα καταδὺς χλιδῶν ὠὸν προκεχευωμέ-
νον, ἔνδον φυλάττον ἑρπετόν τι ἐρτιγλύφητον· καὶ
βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τοῦ πηλοῦ, ὀπίσω αὖ-
θις ἀπηλλάττετο. ἕωθεν δὲ γυμνὸς ἐς τὸ ἀ-
γορὰν προπηδήσας, δᾷδα ζωμα ἐπεὶ ὁ αἰ-
δοῖον ἔχων, καταχρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ τὸ ἀρ-
πην ἐκεῖνο φέρων, σείων ἅμα τὸ κόμης
ἄειρεν, ὥσπερ οἱ τῇ μητρὶ ἀλιάσοντές τε, καὶ
ἐνθεάζοντες, ἐδημηγόρει, ὅτι βωμόν τινα ὑ-
ψηλὸν ἀναβὰς, καὶ τὸ πόλιν ἐμακάριζεν, αὐ-
τίκα μάλα δεξομένῳ ἐπαρχῆ τὸν θεόν. οἱ
πρόσοντες δὲ (συνεδεδραμήκει γὰρ σχεδὸν ἅπα-
σα ἡ πόλις, ἅμα γυναιξὶ, καὶ ἡβῶσι, καὶ παι-
δίοις) ἐτεθήπεσάν, καὶ ἠυχοντο, καὶ προσεκύνουν.
ὁ δὲ, φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἵαις
χρῶνται οἱ Ἑβραίων, ἢ Φοινίκων, ἐξέπλητ-
τε τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ εἰδότας ὅ, τι λέγει· πλὴν
τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκατεμίγνυε τὸν
Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκληπιόν. εἶτ' ἤδη δρό-
μῳ ὅτι τὸν ἐσόμενον νεών· καὶ ὅτι ὁ ὄρυγμα
ἐλθὼν, ἐς τὸ προκοδομημένῳ τῆς χρηστη-
ρίου πηγὴν, ἐμβὰς ἐς ὁ ὕδωρ, ὕμνησε τε ἅδειν
Ἀσκληπιὸν καὶ Ἀπόλλωνος, μελῴδῃ τῇ φωνῇ, ἐς
συνῳδὸν τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν.

A Alexander itaque multo pòst in patriam
irruens cum eiusmodi Tragœdia, con-
spicuus erat ac splendidus: quum interim
furore afflatum sese nõnunquam assimu-
labat, ore spuma cõpleto: id quod ille fa-
cilè efficiebat, radiculæ (ea est herba la-
uandis lanis idonea) radice commandu-
cata. Cęterùm illis diuinum quiddam ac
formidandum spuma videbatur. At mul-
to antea sibi finxerant parauerántque è
linteis confectum draconis caput, quod
speciem quandã humanam præ se ferret,
colorum fucis mirè adsimulatum, quódq;
pilis equinis os & aperiret, & claude-
ret. Tum lingua (sicut & draconũ) bisulca
B atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem
erat in promptu, domíque alebatur: cùm
res postularet, tum ab illis proferendus,
vnáque in partem tragœdiã acturus, vel
princeps potiùs huius futurus fabulę. Iam
verò vt erat maturum aggredi, tale quid-
dam machinatur: Noctu veniẽs ad tem-
pli fundamenta nuper effossa (constiterat
autem in eis aqua, siue quòd ea indidem
alicunde destillauerat, siue quòd ex æthe-
re deciderat) illic ouum antea excauatum
deponit, quod quidem intus occultabat
C fœtum recèns editum serpẽtis. Id quum
altè demersisset in abditas luti cauernas,
rursum illinc discessit. At mane cùm in
forum prosiliisset nudus, nisi quòd sub-
ligari circum pudenda tectus erat, eóque inaurato: tum falcem illam gestans,
simúlque solutam ventilans iactánsque
comam, eorum more qui à Cybele Deo-
rũ matre afflati conueniunt, ac numine
rapiuntur: conscẽsa sublimi quapiam ara
concionabatur, ciuitatem eam beatam
esse prædicans, quę mox deum propalàm
esset ostensura mortalibus. Porrò qui a-
derant (nam concurrerat vniuersa propè
D ciuitas) vnà cũ mulieribus, senibus, pue-
ris, admirabantur, ac vota facientes ado-
rabant. At ille voces quasdam sonans in-
cognitas, nihílque significãtes, cuiusmo-
di sint Hebræorum aut Phœnicum, attó-
nitos eos reddebat, vt qui nihil intelligè-
rent eorum quæ dicebat, nisi solum hõc,
quòd Apollinẽ Æsculapiúmq; passim ad-
miscebat. Sub hæc ad institutum templũ
curriculo fugiebat, accedénsque ad fossã
ac fontem illum quẽ iam ante conditum
oraculum præstruxerant, ingressus aquã,
magna voce cánebat laudes Apollinis
& Æsculapij, inuitabátque deum, vt
dexter ac felix in ciuitatem adueniret:

Deinde phialam postulat: eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cum aqua lutóque haurit, & ouum illud, in quo nimirum ille deum concluserat; candida cera cerussáque commissuram operculi ferruminans. Id cùm manu cepisset, affirmabat iam Æsculapium tenere sese. Interim illi stupidis defixísque intuebantur oculis, expectantes quídnam esset futurum postea, iamdudum admirantes ouum in aqua repertũ. Porrò posteaquam fregisset idem caua vola compressum, ac serpentis illius fœtum exclusum excepisset, simul atque mouentem hunc sese conspicerent ij qui aderant, ac digitis circumuoluentem, protinus vocem tollebant, deúmque consalutabant, ac ciuitatem eam fortunatã esse dictitabant: singulique affatim votis implebantur, thesauros, opes, prosperam valetudinem, aliáque id genus ab illo flagitantes bona. Hîc ille rursus cursim sese domum abripuit, vnà secum asportans modò editum in lucem Æsculapium, bis natum scilicet, cùm semel duntaxat nascantur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id est cornicula (nam id matris nomẽ fertur) neq; ex cornice, verùm ex anſere progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ędiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Æsculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo circundedisset, caudam foras prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextũ ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat scilicet.

εἶτα φιάλην αἰτήσας, ἀναδύντες τινὸς, ῥᾳδίως ὑποβαλὼν, ἀναμᾶται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ τὸ ὠὸν ἐνῆν, ἐν ᾧ ὁ θεὸς αὐτὸν κατεκέκλειστο, κηρῷ λευκῷ, καὶ ψιμυθίῳ τινὶ ἁρμοζόμενος τὸ πώματος ξυγκεκολλημένον καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ, ἀτενὲς ἀπέβλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ μᾶλλον θαυμάσαντες τὸ ὠὸν ἐν τῷ ὕδατι διῃμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ καπάξας αὐτὸ ἐς κοίλην τινὰ χεῖρα, ὑπεδέξατο τῇ ἑρπετῷ ἐκείνου ἔμβρυον, καὶ οἱ παρόντες εἶδον κινούμενον, καὶ περὶ ταῖς δακτύλοις εἰλούμενον, αἰέρασθαι ἀὐτοὺς, καὶ ἀπαίζοντο τὸν θεὸν, καὶ τινὰ πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαλδὸν ἕκαστος ἐπεμπλατο τῶν ἀὐτῶν, θησαυρούς, καὶ πλοῦτον, καὶ ὑγιείας, καὶ τἆλλα ἀγαθὰ αἰτῶν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ, δρομαῖος αὖθις ὅπῃ τινὰ οἰκίαν ἴοι, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἐρτιγένητον Ἀσκληπιὸν δὶς τεκόντα, ὅτε ἄλλοι ἅπαξ τίκτονται ἄνθρωποι, οὐκ ἐκ Κορωνίδος, μὰ Δί', οὐδ' ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς γεγενημένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντες ἔνθεοι, καὶ μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων. ἡμέρας μὲν οὖν οἴκοι ἔμενεν, ἐλπίζων, ὅτῳ ἰῷ, ὑπὸ τῆς φήμης αὐτίκα μάλα παμπόλλους τῶν Παφλαγόνων συνδραμεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπέπλησο δὴ ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἀπαντῶν τοὺς ἐγκεφάλους, καὶ τὰς καρδίας παρεξυρημένων, οὐδὲν ἐοικότων σιτοφάγοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ οὐχὶ παῤῥάπαν εὖ ἀμφεφόντων, ὡ οἰκίσκῳ τινὶ ὅπῃ κλίνης κεκλιζόμενος, μάλα θεοπρεπῶς ἐσαλμένος, λαμβάνει εἰς τὸν κόλπον τὸν Πελλαῖον ἐκεῖνον Ἀσκληπιὸν, μέγιστόν τε, καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην, ὄντα. καὶ ὅλον τῷ αὐτοῦ τραχήλῳ περιειλήσας, καὶ τὸν οὐρὸν ἔξω ἀφεὶς (παλὶς δὲ ἰῶ, ὡς καὶ ὁ παῖς παρεκολπίῳ παρεκέχυθαι αὐτὸ, καὶ χαμαὶ ὃ μέρος ὑπισύρεσθαι) μόνον τὸν κεφαλὸν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ ἀποκρύπτων, αἰεραμένου πάντα ἐκείνου, παρῄνει τὸν ὀδοντίνιον κεφαλὸν ἐπὶ θάτερα τοῦ χιτῶνος, ὡς δῆθεν ἐκεῖνο τὸ φαινόμενον πάντως ᾖσθαι.

εἶτα

εἶτά μοι ὀπτιόησον οἰκίσκων οὐ πάνυ φαιδρὸν, οὐδὲ ἐς κόρον τῷ φωτὸς δεχόμενον, ὃ πλῆθος ἀνθρώπων συγκλύδων, τεταραγμένων, καὶ προσεκπεπληγμένων, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαιωρουμένων· οἷς εἰσελθοῦσι, τερέσιον ὡς εἰκὸς τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο, ὃν τῷ τέως μικροῦ ἑρπετῷ, ὄντος ὀλίγων ἡμερῶν τοσοῦτον δράκοντα πεφηνέναι ἀνθρωπόμορφον, καὶ ταῦτα, καὶ πήλινον. ἠπείγοντο δὲ αὐτίκα πρὸς τὴν ἔξοδον· καὶ πρὶν ἀκριβῶς ἰδεῖν, ὀξηλαύνοντο ὑπὸ τῶν ἀεὶ ἐπεισιόντων. ἐτετεύκτο δὲ κατ' ὀπίσω ἄλλη ἔξοδος, οἷόν τι τοῖς Μακεδόσιν ἐν Βαβυλῶνι ποιῆσαι ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦντι λόγος, ὅτε ὁ μὲν ἤδη πονήρως εἶχεν, οἱ δὲ, θεασάμενοι τὰ βασίλεια, ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ προσειπεῖν ὃ ὕστατον. τὴν μὲν ὀπτασίαν τούτου, οὐκ ἄπαξ ὁ μιαρὸς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο νεαρώτεροι. σὺ δὲ τοῦτο, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ παλιλλογῆσαι λέγειν, συγγνώμην χρὴ ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἐκείνοις, παχέσι, καὶ ἀπαρδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ ὀξυπαρατήθησαν ἀπόμενοι τὸν δράκοντος (καὶ γὰρ τοῦτο προεῖχε τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντες γε ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὸ κεφαλεῖον δῆθεν αὐτοῦ ἀνοιγνύμενόν τε καὶ συγκλειόμενον τὸ στόμα, ὥστε πάνυ τὸ μηχάνημα ἐδεῖτο Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντίνων πρὸς ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὸν νόμιζον ἔχοντος, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὅπως ἴδῃ, εἰκάσαι, καὶ εἰ μὴ διρεῖν τὸν τρόπον ἐδύνατο, σκάφην γοῦν προσπεπεισμένου, ὅτι λέληθεν αὐτὸν ὁ τρόπος τῆς μαγγανείας· τὸ δ' οὖν πᾶν ψεῦδός ἐστι, καὶ γενέσθαι ἀδύνατον. κατ' ὀλίγον οὖν καὶ ἡ Βιθυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ Θρᾴκη, συνέῤῥει, ἕκαστου τῶν ἀπαγγελλόντων, ὡς ὁ εἰκὼς, λέγοντος, ὡς καὶ γενόμενον ἴδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἀναγορεύοντος μετ' ὀλίγον παμμεγέθους αὐτὸν γεγενημένου, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἐοικότος· γεγράφαί τε ὅτι τοιοῦτον, καὶ εἰκόνες, καὶ ξόανα, τὰ μὲν, οὐκ ἀπὸ χαλκοῦ, τὰ δ', ὃ ἀργύρου εἰργασμένα. ἐγὼ δὲ ὄνομά γε τῷ θεῷ ὀπιστεῦν.

Iã verò mihi cogita ædiculas non admodũ illustres, nec ad satietatẽ vsq; luminis capaces: tũ turbam hominum conuenarum, quiq; aliis ex locis alij concurrisset, tumultuãtes, ac priùs etiam quã ista viderent, mẽte attoniti stupefactique, deniq; spebus illis sublati: quibus ingressis nõ mirum si res visa est portẽtosa, videlicet ex modò pusillo serpẽte intra pauculos dies tã immanem extitisse draconẽ, humana specie, atq; eum insuper mãsuetũ tractabilémque. Protinus autem ad exitũ properabant, & priusquã exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui semper ingrediebantur. Porrò è regione ianuæ per quã intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddã & Macedonas in Babylone feciſſe ferunt in Alexandri morbo, cùm ille grauiter iã ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremùm alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic nõ semel, verùm crebriùs exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi chariſſime Celse, si vera fateri volumus, æquum est veniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis, hominibus nimirũ crassis & ineruditis, si delusi sint, cũ draconem manu cõtingerent, (nã hoc quoque largiebatur Alexander iis qui voluissent) cúmque cõspicerent in dubia malignáque luce imitatũ illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudẽs, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurũ, Metrodorúm ve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus adamantinam aduersus hæc atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quique vel quid esset rei, cõiecturis colligeret: vel si viam etiam modúmque perueſtigare nõ quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidẽ sese modum rationémque præstigiaturæ: cæterũ quicquid esset negotij, prorsus simulatũ fucatúmq; esse, ac ne fieri quidẽ vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabãt, vnoquoque, vt fit, affirmante sese primùm nascentem vidisse deum, deinde paulo pòst eundem cõtrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebãt ad hæc picturę, imagines, signa deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum

nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito: ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast vbi iam maturum esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisiuissent, diuinarétque, accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque post patris Amphiarei interitum, posteáque quàm ille inter Thebanos extare desiisset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, cùm Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicit Alexãder omnibus qui aduenerant, fore vt deus ipse responsa daret: eiúsque rei diem quẽdam certum prælocutus est. Iussit autem vt quisque, quod videretur, quódq; maximè discere vellet, id in libello conscriberet, cúmque funiculis obuinctum, cera argilláve, aut simili re quapiã obsignaret: Se verò receptis libellis, cùm subiisset adyta (iam enim oraculum erat extructũ, & apparatæ cortinæ) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus à deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerãt, obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusque argumẽto, deo nimirũ respondente, quacunque de re quis esset scisciatus. Erat autẽ hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiã (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius, neque difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibúsque nares essent mucco obsitæ, miniméque emunctę, prodigiosum planéque incredibile quiddã esse videbatur. Etenim cùm varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisque scisciabatur, ea legebat: atq; ita quæ viderentur, ad interrogata respõdebat. Deinde rursum obuincta obsignatáque reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tandem scire potuisset iste quę ego illi tradidi, sanè quàm diligẽter obsignata signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua? Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quò videlicet impostúras eiusmodi deprehendere queas, & coarguere.

A Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἔκ τινος ἐμμετρου καὶ θείου προστάγματος· ἀπεφώνησε γὰρ Ἀλέξανδρος·

Εἰμὶ Γλύκων, τρίτον αἷμα Διός, φάος ἀνθρώποισι.

καὶ ὅπως. καιρὸς ἦν, οὗπερ ἕνεκα τὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, καὶ χρᾶν τοῖς δεομένοις, καὶ θεσπίζειν πρὸ Ἀντιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ τὸ ἐνδόξιμον λαχόντος (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὸν τὸν Ἀμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος, οὐ B πονήρως ἀπήλαξε, προθεσπίζων καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλλοντα, καὶ δύ' ὀβολοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖθεν οὖν ὁ ἐνδόξιμον λαχὼν ὁ Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικομένοις, ὡς μαντεύσεται ὁ θεὸς, ῥητὴν τινα προθεσπίσας. ἐκέλευσε δὲ ἕκαστον, οὗ δέοιτο μὴ καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐθέλοι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα, καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βιβλία, καὶ ἐς τὸ ἄδυτον κατελθὼν (ἤδη γὰρ C ὁ νεὼς ἐγήγερτο, καὶ ἡ σκηνὴ περιεπέπαστο) καλέσας ἐμέλλε τῇ τάξει τοὺς δεδακότας, τὸν κήρυκα, καὶ θεολόγον· καὶ προσὰς τῷ θεῷ ἀκούων ἕκαστα, τὸ μὲν βιβλίον ἀποδώσειν σεσημασμένον ὡς εἶχε, τὴν δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπόκρισιν, ὑπογεγραμμένῳ πρὸς ἕπος, ἀμείβοντος τοῦ θεοῦ πρὸς ὅτου τις ἔροιτο. ἐμοὶ δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο, μὲν ὀρθὸν μὲν οἷόν σοι, εἰ δὲ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ οἷόν ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, ἐς κορύζης μεστοῖς τὸν ῥῖνα, τερατῶδες, καὶ πολ- D λῆ ἀπίστῳ ὁμοῖον. ὑπενόησας γὰρ ποικίλας τὰς σφραγῖδων τοῦ λύσης, ἀνεγίνωσκέ τε τὰς ἐρωτήσεις ἑκάστας, καὶ τὰ δοκοῦντα πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, εἶτα κατειλήσας αὖθις, καὶ σημηνάμενος, ἀπεδίδου μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ἰῶ πρὸ αὐτῶν ὅ, πόθεν γὰρ σοὶ ἠπίστατο, ἀ ἐγὼ πρόσφατα ἀσφαλῶς σημηνάμενος, αὐτὰ ἔδωκα τοῖς σφραγῖσι δυσμιμήτοις, εἰ μὴ θεός τις ἀληθῶς ὁ πρῶτα γιγνώσκων ἰῶ; τίνες οὖν αἱ ὑπόνοιαι, ἴσως ἐρήσῃ με. ἄκουε τοίνυν, ὡς ἔχεις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα.

ἡ πρώτη μὲν ἐκείνη, ὦ φίλτατε Κέλσε· βε- A
λόνιον πυρώσας, ὃ ὑπὸ τὴν σφραγῖδα
μέρος τοῦ κηροῦ ἀφῆκεν, ἐξήρει, καὶ μετὰ
τοῦτο αὖθις ἐπιχλιάσας τὸν κηρὸν, τόν τε κάτω ὑπὸ τοῦ λίνου, καὶ τὸν αὖτις τὴν σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως συνεκόλλα. ἑτέρος δὲ τρόπος ὁ ἀφ' οὗ λεγομένου κολλυρίου σκιάσας δὲ τοῦτο ἔστιν ἐκ πίττης Βηρυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ Ἀφαφαικοῦ πεπεμμένου, καὶ κηροῦ, καὶ μαστίχης· ἐκ δὲ τούτων ἁπάντων, ἀναπλάσας τὸ κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, σάλῳ τὴν σφραγῖδα προσχρίσας, ἐπετίθη, καὶ ἀπέ- B
μασσε τὸν τύπον. εἶτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκείνου γενομένου, λύσας ῥᾳδίως, καὶ ἀναγνούς, ὅπηδεὶς τὸν κηρὸν, ἀνετύπου, ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν αὖτις σφραγῖδα τῷ μάλα τοῦ ἀρχετύπου ἐοικυῖαν. τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις ἄκουσον· πτάνου γὰρ ἐς κόλλαν ἐμβαλών, ἢ κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔπι ὑγρὸν ὄντα ἐπετίθη τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, καὶ κέρατος, μᾶλλον δὲ σιδήρου, παγιώτερον) τούτῳ δὴ ἐχρῆτο πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς C
τοῦτο ὑπενοημένα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μνησθῆναι ἀπόντων, ὡς μὴ ἀπειρηκέναι εἰδοκίμῳ, καὶ μάλιστα σοί, ἐν οἷς καὶ μέγαν συνέγραψας, καλλίστους τε ἅμα, καὶ ὠφελιμωτάτοις συλλήμμασι, καὶ δυναμένοις σωφρονίζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ νοῆσαι δοκοῦντας, καὶ πολλῷ τούτων πλείονα. ἔλεγεν οὖν, καὶ ἐθέσπιζε, πολλῇ τῇ συνέσει ἐπαιρόμενος, ἐς ὃ εἰκὸς τῇ ὑπονοίᾳ πρὸς ἅπαντα, τοῖς μὲν, λοξὰ καὶ ἀμφίβολα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρινόμενος, τοῖς δὲ, ἐς πάνυ ἀσαφῆ. D
χρησμῳδικὸν γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῷ ἐδόκει. τοὺς δὲ ἀπέτρεπεν, ἢ προὔτρεπεν, ὡς ἄμεινον ἔδοξεν αὐτῷ εἰκάζοντι· τοῖς δὲ θεραπείας προὔλεγε, καὶ ἀφαίρεσις, εἰδὼς (ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην) πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ ὠδοκίμησεν ὑπ' αὐτῷ αἱ καντμίδες, ἀκόπου τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ λίπους ἀρχαίου συντεθειμένον. τοὺς μὲν ἐλπίδας, καὶ προσκοπὰς, καὶ κλήρων ἀφαδοχὰς εἰσαῦθις ἀεὶ ἀπεβάλλετο, προστιθεὶς ὅτι ἔσαι πάντα ὁπότ' ἂν ἐθελήσω ἐγὼ,

A Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto priùs suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simul atque siccum esset factum (siccabatur autem protinus) commodè resignabat libellos: B quibus perlectis, impositò ceræ denuo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniectâ, quo vulgo codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statímque detrahebat. Nam illico siccescit, adeò vti cornu vel ferro potiùs reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre ni- C hil necesse est, ne parum videar modestus, maximè cùm tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentariis, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, quíque modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa retuleris, longéque his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéque negotium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obscura: quandoquidem & hoc oracu- D lis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerúmque successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reiiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam,

quúmque vates meus Alexander me rogabit, próque vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuique reſponſo prę-
A ſtituta, nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò puſillum aut exiguum fuiſſe putes amice hunc quæſtum, quum in annos ſingulos ad ſeptuaginta aut octoginta millia redierit, vſque adeo auidis & inſatiabilibus hominibus, vt ſinguli ſupra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterùm ea quæ capiebat, non ipſe ſolus ſolitus eſt inſumere, nec rurſum ad congerendas opes in theſaurum reponere, verùm complureis & alios habebat ſecum adiutores & miniſtros, tum qui ſcitarentur, qui verſibus oracula conderent,
B qui reſponſa ſeruarent, qui ſubſcriberēt, qui obſignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nōnullos foras & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes diſſiparent, affirmantes ipſum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, theſauros effodiēdos oſtendere, morbo laborantibus mederi, quoſdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnóque tumultu concitati
C approperabant, ſacrificabatur, dicabantur munera, eáque duplicata, prophetæ diſcipulóque dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque miniſtrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illum, præſertim ex his qui ſtudebant Epicuro: iámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuerſa prę-
D ſtigiatura, fictúſque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens, impiis & Chriſtianis impleri Pontum, qui non vererentur in ſeſe turpiſſimè maledicere: eos iuſſit lapidibus pellerent, ſi modò vellent propitium habere deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitanti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudentes, quámque eruditæ?

καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου δεηθῇ, καὶ δώσῃ σοὶ ὑμῶν. ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἑφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, δραχμὴ, καὶ δύ' ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθεὶς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον κεκτῆσθαι τὸν πόρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἐκείνου ἔτους ἤθροιζεν, αἱ δὲ δέκα καὶ πεντεκαίδεκα χρησμοὶ τῶν δωδεκάτων σοῦ ἀπλησίας αἰτοῦντων. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς πλοῦτον ἀπετεθησαυρίζετο, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συνεργοὺς, καὶ ὑποπρέσβεις, καὶ πυθῶνας, καὶ χρησμοποιοὺς, καὶ χρησμοφύλακας, καὶ ὑπογραφέας, καὶ ὑποσφραγιστὰς, καὶ ὀξηγητὰς, ἅπασιν ἐνεμὼ ἑκάστῳ ὃ κατ' ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ὅτι τάχιστα ἀλλοδαπὴν ἐξέπεμπε, φήμας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγησομένους, ὡς προσείποι, καὶ δώδεκα δραπέτας, καὶ κλέπτας, καὶ ληστὰς ἐξελέγξοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι προδήλους, καὶ νοσοῦντας ἰάσαιτο, οἵους δὲ καὶ ἤδη ἀποθανόντας, ἀναστήσαι. δρόμος οὖν καὶ ὠθισμὸς ἀπαθὴς ἐγίνετο, καὶ θυσίαι, καὶ αἱματα, καὶ διπλάσια, τῷ προφήτῃ, καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ ἤδη καὶ τοιόν τι ἐξέπεσεν ὁ χρησμός,

Τιμᾶσθαι κέλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφήτην.
Οὐ γάρ μοι κτεάνων μέλει ἄγαν, ἀλλ' ὑποφήτου.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίσαντο ἐπ' αὐτὸν, καὶ μᾶλλον ὅσοι Ἐπικούρου ἑταῖροι ἦσαν, καὶ κατὰ τὰς πόλεσιν ἐπεφώρατο τὸ ῥᾴθυμα καὶ πᾶσα μαγγανεία, καὶ συσκιὴ τῶν δραμάτων, σκῆψίν τινα ἐπ' αὐτοῖς, λέγων, ἀθέων ἐμπεπλῆσθαι, καὶ Χριστιανῶν, τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτὸν τολμῶσι τὰ κάκιστα βλασφημεῖν, ὃς ἐκέλευε λίθοις ἐλαύνειν, εἴτε ἐθέλουσιν ἵλεω ἔχειν τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου, καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπεφθέγξατο. ἐρομένῳ γάρ τινος τί ποιεῖ ἐν ᾅδου ὁ Ἐπίκουρος, Μολυβδαίνας, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ κάθηται. εἶτα θαυμάζεις εἰ ὅτι μέγα ἤρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν προσιόντων σοφὰς, καὶ πεπαιδευμένας;

ὅλως δὲ, ἀσπόνδος καὶ ἀκήρυκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος τοῖς Ἐπικουρείοις ἦν, μάλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄλλῳ δικαιότερον τοῖς ἐπολέμει χρὴ αὐθέκαστος, καὶ τερατεία φίλος, ἀληθείᾳ δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καταμεμαθηκότι, καὶ μόνῳ τῶν ἀνθρώπων ἀληθῆ εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ Χρύσιππον, ἢ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ εἰρήνη βαθεῖα πρὸς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἀτρέκτος Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζεν) ἔχθιστος, δικαίως πάνυ τοῦτο ἂν γέλωτα καὶ παιδιὰν πᾶσιν ποιῶν. διὸ καὶ τοῖς Ἀμαστρεῦσιν ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἠπίστατο, τοὺς μὲν Λέπιδον καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει· θεὸν δὲ ἐχρησμῴδησε πώποτε Ἀμαστριανῷ οὐδεί. ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησεν ἀδελφῷ συνκλητικῷ χρησμῳδῆσαι, καταγελάστως ἀπήλλαξεν, οὐ χθὲς ὢν οὐτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιὸν, οὔτε τὸν ποιήσαντα πρὸς καιρὸν αὐτῷ διωκόμενον· μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ στομάχου ὀδύνῃ, προστάξαι βουλόμενος ὕφον πόδα μὴ μαλάχης ἐσκυασμένον ἐσθίειν, οὕτως ἔφη,

Μάλβακα χοιρείων ἱερὴ κυμίνῳ σιπύδνῳ.

Maluaca porcorum sacra cuminato sipydno.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἔδειξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὴν οὐρὰν μάλιστα· καὶ ὃ ἄλλο σῶμα προσεβλήκως, τὴν κεφαλὴν δὲ ἔνδον κόλπου ἀφέατον φυλάττων. ἐθελήσας δὲ καὶ μείζονας ἐκπλῆξαι ὃ πλῆθος, ἔσχε καὶ λαλοῦντα πρέσβιν τὸν θεὸν αὐτὸν, αὖθις ἔσω φήσας χρησμῳδοῦντα. εἶτα δ' ἀλεπῶς γεράνων ἀρτηρίας στρέψας, καὶ ἅμα τῆς κεφαλῆς ἐκείνης τῆς μεμηχανημένης πρὸς ὁμοιότατα δείρας, ἄλλου τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῆς φωνῆς ἅμα τῷ ὀδόντι ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσπαλούσης. ἐκαλεῖτο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ ὑ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδὲ ἀνέδην, ἀλλὰ τοῖς ὑπερφυέσι, καὶ πλουσίοις, καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σεβηριανῷ δοθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν εἰσόδου, τὴν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν· προτρέπων γὰρ αὐτὸν ὅπη τὴν εἰσβολὴν, οὕτως ἔφη,

A Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustiùs bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quique vnus, quid in his esset verũ, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimùm inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam in-
B ter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acceperat, eos qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, cùm nec ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti vellet præscribere vti suillum pedem
C cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconem ostendebat iis qui vellent, haud torum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponens: caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu seruabat. Verùm quò magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturũ ipsum deum loquẽtem, citráque interpretem edentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum ar-
D teriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Æsculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebãtur, id est, ipsius voce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait,

Parthis Armeniisq; citato Marte subactis,
Romam vrbem repetes, & claras Tybridis vndas:
Vertice serta gerens radiis distincta serenis.

Deinde posteaquam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenisset que vt vnà cum exercitu cęderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc.
Ne tibi femineis vir amictus vestibus, arcu
Exitium immittat, vitáque ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutitiisque responsis, ea quæ perperam maléque euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpius enim ęgrotis, priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóque responsa ferebãt, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosque consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mei vocem patris audituros. Et rursus:
Branchidica accedis adyta, atque oracula quæras. Et iterum:
Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidem de iis quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiámque designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama permanauit, ínque ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij qui potentia atque auctoritate plurimùm in Republ. pollebant: quibus princeps quasique signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in iis quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quędam de illis esset persuasa,

Rutilianus Romanus.

Παρθους Αρμηνίους τε θοῷ ἐπὶ δουρὶ δαμάσας,
Νοσήσῃς Ρώμυλον, ἡ Θύμβριδος ἀγλαὸν ὕδωρ,
Στέμμα φέρων χροτάφοισι, μεμιγμένον ἀκτίνεσσιν.

Εἶτ' ὀλίγῳ πιεθεὶς ὁ ἡλίθιος ἐξῆς Κελτὸς, εἰσέβαλε, καὶ ἀπήλαξεν, αὐτῇ στρατείᾳ ἐπὶ τῷ Ὀθρυάδου καταστρεψάμενος, τὸν μὲν τὸν χρησμὸν ὀξαρῆ ἐκ τῆς ἐπομνημόνευσε, ἑτέρῃσι δ' ἄλλον αὖτ' αὖτις (δὲ ἄμεινον,

Μὴ σύγ' ἐπ' Αρμηνίους ἐλάαν στρατὸν, ὅν
Μή σοι φηλυχίτης τις ἀνὴρ τόξῳ ἄπο λυγρὸν
Πότμον ὀπιπεύσειε, παύσῃ δ' ἐκ βίοτόν τε φάος τε.

καὶ δὲ αὖ ἐς τοῦτο σοφόν τινα ἐπενόησε, τοῖς μεταγενεστέροις χρησμοὺς ὅτι ἀφανεστέρους τῶν κακῶν προτεθεσπισμένους, καὶ ἀπολετευμένων. πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τοῦ τελευτᾶν, ὑγίειαν ἐπηγγέλλετο, ἀποθνῄσκοντων δὲ, χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν παλινῳδῶν,

Μηκέτι δίζησθαι νόσου λυγρῆς ἐπίρρωσιν.
Πότμος γὰρ φανερὸς, οὐδὲ φυγεῖν δυνατόν σοι.

Ἐδόκει δὲ τοῖς ἐν Κλάρῳ, καὶ Διδύμοις, καὶ Μάλλῳ, καὶ αὐτοῖς δοκιμωτάτοις ὅτι τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτοῖς ἐποιήσατο, πολλοὺς τῶν παρεστώτων πέμπων ἐπ' αὐτοὺς, λέγων,

Ες Κλάρον ἴθι νῦν, ἵνα μου πατρὸς ὡς ὄπα ἀκούσῃ. καὶ πάλιν,
Βραγχίδων αἰδύοισι παλαίου, ἠδὲ κλυὲ χρησμῶν. καὶ αὖθις,
Ες Μαλλὸν χάρῃ, θεσπίσματά τ' Αμφιλόχοιο.

Τούτοις μὲν ἐντὸς τῶν ὅρων μέχρι τῆς Ιωνίας, καὶ Κιλικίας, ἠδὲ Παφλαγονίας, καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ ἐς τὴν Ιταλίαν διεφοίτησε τὸ μαντεῖον ὅ κλέος, καὶ εἰς τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐπέπεσεν, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄλλος παρ' ἄλλου ἠπείγετο· οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ πέμποντες, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες· ὧν πρῶτος καὶ κορυφαῖος ἐλήλυθε Ρουτιλιανὸς, ἀνὴρ, τἄ μὲν ἄλλα, καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλοῖς τάξεσι Ρωμαϊκῆς ἐξηγησάμενος, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς, πάνυ νοσῶν, καὶ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πεπεισμένος,

εἰ μόνον ἀλλιλιμμένον που λίθον, ἢ ἐστεφανωμένον θεάσαιτο, προσπίπτων ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ὀπιπολὺ πρέσεως, καὶ δυσχόλμενος, καὶ παλαθὰ πρὸ αὐτοῦ αἰτῶν. οὗτος οἶνον ἀκούσας τὸ ὠδὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφεὶς τὸν ἐπικαθεσμένον ζῶον, εἰς ὃ τὸ Ἀβώνου τεῖχος ἀναπλῶαι. ἔπεμπε δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις· οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπῆλθόν τε, τὰ μὲν, ἰδόντες, τὰ δὲ, ὡς ἰδόντες καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγεύμενοι, καὶ προσεπιμεξάμενοι ἐπὶ πλείοσι τούτων, ὡς σπουδαιότεροι εἶεν παρὰ τὰ δεδογμένα. ἐξέκαιον γοῦν τὸν ἄνδρα γέροντα, καὶ εἰς μανίαν ἐξεπομπεύσαν ἅπαντα. ὁ δὲ, ὡς καὶ τοῖς πλείοσι καὶ δυνατωτάτοις φίλος ὢν, ἅπερ ἦν, τὰ μὲν διηγούμενος ὡς ἀκούσας παρὰ τῶν προφήτων, τὰ δὲ καὶ πρὸς αὐτοῦ προσθείς. ἐπέπλησε δ' οὖν τὴν πόλιν, καὶ διεσάλευσεν ὅλην, καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους διεθορύβησεν, οἳ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἠπείγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν κατ' αὐτούς. ὁ δὲ, τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐργαζόμενος αὐτὸν, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαλλαγὴν μόνον τῶν ἐρωτήσεων, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τερατεία ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ αὐτὸν ψευσομένους, καὶ μηχανᾶταί τι ὁ πεισθατέρων οὐκ ἄσοφον, οὐδὲ τοῦ παρόντος λήσου ἄξιον. λύων γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι δύροι ὑποσφαλὲς, καὶ παραχαρασσόμενον ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι, κατεῖχεν αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ὑποφειδόμενος, καὶ μονονουχὶ δούλους ἀπὸ δέους ἔχοι τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους οἷα ἐν ἀπορίᾳ ἦσαν. σεσίνοι δὲ, οἷα εἰκὸς, τοὺς πλησίον, καὶ μέγα δυναμένους, τοῖς πύξαις πιθανεύεσθαι. ἐλάμβανεν οὖν πολλὰ πρὸ ἐκείνων, εἰδότων ὅτι αὐτοῖς ὁ τὸς ἔχει τὴν ἀρχήν. θέλομεν δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλιανῷ δοθέντων χρησμῶν οἵους εἰπεῖν· πιθανομένῳ γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς ἐκ προτέρας γυναικὸς, παιδείας ὥρην ἔχοντος, ὅν τινα προσήσαιτο διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ἔφη,

A adeò vt ſicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conſpexiſſet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius adeò volutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimulatque de oraculo inaudiſſet, parum aberat quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolaret: alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, ſeruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidiſſent audiſſentque, permulta inſuper accumulantes illis, quò domino fierent commendatiores. In-
B flammarunt itaque ſenem infelicem, & in vehementem inſaniam impulerunt. At ille paſſim ad omnes amicos accedēs, quos habebat cùm plurimos, tum potentiſſimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eum modum iſte compleuit vrbem, concitauitque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperunt vt aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliiſque magnificis donatos muneribus, ad
C eum remittebat: hoc agens, vti nō ſolùm renunciarent oracula, verumetiam dei laudes canerent, ac portentoſa quædam de oraculo, déque ipſo mentirentur. Excogitarat autem ter ſceleſtus ille quiddā neutiquam inſcitū, & ingenioſius quàm vt in vulgarem competat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quæ proponebantur, ita ſcriptū, vt cū periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur, coniunctum videretur, apud ſe detinebat, neque remittebat, quò videlicet obnoxios ac propemodum ſeruos ob metum ſibi redderet eos qui miſerant, cùm in mentem illis
D veniret, cuiuſmodi de rebus conſuluiſſēt. Intelligebat autem eſſe conſentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiuſmodi rogationes eſſent propoſituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent ſeſe intra caſſes eius teneri. Libet autem aliquot ex his reſponſis commemorare, quę Rutiliano reddidit. Huic ſciſcitanti de filio ex vxore priore ſuſcepto, qui iam per ætatem maturus eſſet vt diſciplinis erudiretur, quem inſtituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita reſpondit:

Pythagoram, egregiéque canentem prælia vatem.

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse deum, qui iussisset neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potiùs atque Homerum, iam olim defunctos, quibuscum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nunc es: pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta enim ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in insaniam versus, haud expectato dei promisso: quanquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunáque puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, cùm dormiëtem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitque, socrum suam Lunam solidis hecatombis placans. Iámque sibi vnus è cœlitum numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræ motus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iámque cùm pestilentia increbruisset, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Πυθαγόρῃ, πολέμων τε διάκτορον ἐσθλὸν ἀοιδόν.

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἠπόρει, καὶ οὐδὲν εἶχε λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, τοῦδε πόδας οὕτως ἐληλεγμένου τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρυτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας ὁ βέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ προδεδηλωκέναι τὸν θεὸν, καὶ δι' αὐτὸ, ζῶντα μὴ κελεῦσαι μηδένα διδάσκαλον ἑλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν ἢ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς εἰκὸς τὸ μειρακίσκιον ἐν ᾅδου νῦν συνεῖναι, διὰ τίνην μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, εἰ τοιούτοις ἀθεφτίσκοις ἐσδιατρίβοι ἡξίωσεν; ὁ πευθανομένῳ αὐτῷ τινὶ τίνος ψυχὴν διεδέξατο, ἔφη,

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένου· μετὰ ταῦτα, Μένανδρος·

Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ' ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντ' ἔτεσιν ἡλιὰς
Ζώσῃς δ' ὀγδώκοντ' ἔτεσι τοῖς ἑκατὸν λυκάβαντας.

Ὁ δ' ἑβδομηκονταετὴς ἀπέθανε μελαγχολήσας, οὐδὲ τοῦ μέλλοντος τὴν τοῦ θεοῦ ὑποδοχὴν κατασχών. καὶ ἔστι ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ὧν ἐφθέγξατο ὁ αὐτὸς ποτε καὶ περὶ γάμου, ῥητῶς ἔφη,

Γῆμον Ἀλεξάνδρῳ τε, Σελήνης τε θύγατρα.

Διεδεδώκει δὲ πάλαι λόγον ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν εἶχεν, ἐκ Σελήνης αὐτῷ γεγονυίας· τὸν δὲ Σελήνην ἐρωτι ἁλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντα ποτὲ ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἔθος, κεκμηκόσιν ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὁ δ' οὐδὲν μεμηνὼς ὁ σωφρονέστατος Ρυτιλιανὸς, διὰ τοῦτο ἔπεμπεν ὅτι τὴν χώραν, καὶ τοὺς γάμους σωφρονέστατος ἐξηκοντούτης νυμφίος, καὶ σωφρῶν, πολὺ πενθερὸν Σελήνην ἑκατόμβαις ὅλαις ἱλασκόμενος, καὶ τῷ ἐπουρανίων εἷς καὶ αὐτὸς οἰόμενος γεγενέναι. ὁ δ' ὡς ἅπαξ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ πρᾶγμ' ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ προσεπενόει, καὶ πάντοσε τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς ἔπεμπε χρησμοφόρους, ταῖς πόλεσι προλέγων, λοιμοὺς, καὶ πυρκαϊὰς φυλάττεσθαι, καὶ σεισμοὺς, ἃ ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὡς μὴ γένοιτό τι τούτων, αὐτὸς ἐπαγγέλλοιτο αὐτοῖς. ἕνα δή τινα χρησμὸν αὐτόφωνον ἐς αὐτὸν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη ἐν τῷ λοιμῷ διεπέμψατο. ἦν δὲ ὅδε τὸ ἔπος ἓν,

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νέφελην ἀπαφύσσει.

Καὶ τοῦτο ἰδεῖν ὃ ἔπος πολλαχοῦ ὅτι τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀλεξιφάρμακον. τὸ δ' ἐς τοὐναντίον τοῖς πλείστοις τοῦ χώρου. καὶ γάρ τινα τύχῃ αὐτῶν μᾶλιστα αἱ οἰκίαι ἐκενώθησαν, οἷς ὃ ἔπος ἐπεγέγραπτο. καὶ μή με νομίσῃς τοῦτο λέγειν ὅτι ἀφ' ὃ ἔπος ἀπώλλυτο, ἀλλὰ τύχη τινὶ οὕτως ἐγένετο. τάχα δὲ οἱ πολλοὶ καὶ καταθαρροῦντες τοῦ στίχου, ἠμέλουν, ῥᾳθυμότερον διῆγον, οὐδὲν τοῦ χρησμοῦ πρὸς τὸ νόσον συντελοῦντες, ὡς αὐτὸ ἔχοντες προμαχοῦντα αὐτοῖς συλλαβάς, καὶ τὸν ἀκερσεκόμην Φοῖβον ἀποτοξεύοντα τὸν λοιμόν. πολλοῖς μὲν οὖν τοῖς ἐν αὐτῇ Ρώμῃ κατεσκήπτετο πολλοὺς τῶν συνωμοτῶν, οἳ τοῖς ἑκάστου γνώμας διήγγελλον αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἐρωτήσοις προεμελέτων, καὶ ὧν μάλιστα ἐφίενται· ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις, καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς πεμπομένους, καταλαμβάνεσθαι. καὶ πρὸς μὲν τὰς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προεμηχανᾶτο. τελετὴν τε γάρ τινα συνίστασθαι, καὶ δᾳδουχίας, καὶ ἱεροφαντίας, τελεῖν ἐξῆς ἀεὶ τελουμένων ἡμερῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ, προῤῥήσεις ἦσαν, ὥσπερ Ἀθήνησι, τοιαύτη· Εἴ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος, ἥκει κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φευγέτω· οἱ δὲ πιστεύοντες τοῦ θεῷ, τελείσθωσαν τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. εἶτ' εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐξέλασις ἐλέγετο· καὶ ὁ μὲν ἡγεῖτο, λέγων, ἔξω Χριστιανοί. ὁ δὲ πλῆθος ἅπαν ἐπεφθέγγετο, ἔξω Ἐπικούρειοι. εἶτα Λητοῦς ἐλέγετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλωνος γονή, καὶ Κορωνίδος γάμος, ἔπειτα Ἀσκληπιοῦ ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκωνος ἐπιφάνεια, καὶ γένεσις τοῦ θεοῦ. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίου τε ἐγένετο καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. Δαδὶς δὲ ἐκαλεῖτο, καὶ δᾷδες δὲ ἐκαίοντο. καὶ τελευταῖον, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως, καὶ πικρομήνη τοῦ Ρουτιλλιανοῦ ἡ γυνή. ἐνδᾳδουχεῖ δὲ καὶ ἱεροφαντεῖ ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύδων δῆθεν, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ. κατῄει δὲ ἐπ' αὐτὸν ἐκ τῆς ὀροφῆς ὡς ἐξ οὐρανοῦ δή τις Σελήνης, Ρουτιλλία τις ὡραιοτάτη,

A Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuersam in partē euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere, carmen in caussa fuisse vt interierint, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an pleriq; freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil aduersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquam oraculum adiissent, illi significarēt quidnam essent percontaturi, quídque potissimùm cupere viderentur: vt etiam priusquam aduenissent ij qui mittebantur, ille iam ad respōdēdum instructus ac paratus esset. Atque hęc quidem & id genus alia machinamēta aduersus Italicas vrbes pręstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tędarum per manus tradendarum gestationes, & sacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerētur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denuntiatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus, mysteriorum explorator accessit, discedat. Cæterùm qui deo credunt & parent, sacris feliciter initiētur. Sub hæc protinus exigebātur illo præeunte, dicētéque: Foras pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat vniuersa: Foras pellātur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Æsculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deiqúe exortus. Rorrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idque ex re, propterea quòd faces quædā incenderētur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores ac nascens Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agēs, Rutilia quædam formosissima,

cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti vxor, quę nimirum vt amabat Alexandrũ, ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, ídque in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tędæ, forsan nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulo pòst rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas atque inter mysticas saltationes, femur illius, de industria renudatum, aureum apparebat; pelle, sicuti coniicio, inaurata circundata, atque ad tædarum fulgorem relucente. Itaque cùm duobus quibusdam ex eorum numero qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrùm Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritúrque oritúrque vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustísque piísque. Et rursum:
Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis aliis denunciaret vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent qui deo dicarentur, eiúsque laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitiis ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore complecteretur, neve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate formáque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur.

A τῷ Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρασθεῖσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀντερωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ὁλεθρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐλάμβανε ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιεπλέκετο· εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ δᾷδες, τάχ' ἂν τι καὶ τῶν ὑπὸ κόλπου ἐπράχθη. μετὰ μικρὸν δὲ εἰσῆλθε πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ· καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἰὴ Γλύκων· ἐπεφθέγγοντο δ' αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες βομβητίδας δῆθεν, καὶ κήρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολλῷ τῷ
B σκορόδῳ ἐρυγαίνοντες, ἰὴ Ἀλέξανδρε. πολλάκις δ' ἐν τῇ διαδοχίᾳ καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἔξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφαίνη, δέρματος, ὡς εἰκός, ὅτι χρύσου περιτεθέντος, καὶ περὶς τὸν αὐλὸν τῶν λαμπάδων ἀποστίλβοντος. ὥστε καὶ ἅμα ἰδίᾳ ποτὲ ζητήσεως δύο τισὶ τῶν μωροσόφων, ὑπ' αὐτοῦ, εἴτε Πυθαγόρου ψυχὴ ἔχοι ἀφ' τὸν χρυσοῦν μηρὸν, εἴτε ἄλλου ὁμοίαν αὐτῇ, ἐπὶ τῇ ζητήσει ταύτῃ αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπαναφερόντων, ὁ βασιλεὺς
C Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν·

Πυθαγόρου ψυχὴ, ποτὲ μὲν φθίνει, ἄλλοτε δ' αὖξει·
Ἦ γὰρ φρονίη, δίης φρενὸς ὅρμος ἀπορρώξ.
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐπίρρωτον. καὶ πάλιν,
Ἐς Διὸς εἶσι, Διὸς βληθεῖσα κεραυνῷ.

Περιόντων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς τοιόνδε τι ὁ γυναδᾶς ἐτεχνήσατο. ταῖς γὰρ πόλεσι ταῖς Ποντικαῖς, καὶ ταῖς Παφλαγονικαῖς, ἐπῄγγελλε θεοπρόπους πέμπειν ἐς τελετὰς, ὑμνήσοντας
D πρὸς αὐτοῦ τὸν θεόν. καὶ ἐδόκιμαζεν, καὶ προκρίνοντας τοὺς δυνατωτάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ κάλλει διαφέροντας, πέμπεσθαι. οἷς ἐγκλείσας μάλιστα, ὡς μὴ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πρώτα ἔσπον ἐμπαραινῶν. καὶ νόμον δὲ ἐπέθηκε, μὴ πρὸ τῶν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν, μηδένα τοῦ αὐτοῦ στόματι δέξασθαι, μηδὲ φιλήματι διαπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα κυσαι, μόνους τοὺς ὡραίους καταφίλει, καὶ ἐκαλεῖτο οὗτοι οἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος.

τοιαῦτα σοφιζόμενος, τοῖς ἀνοήτοις διετέλει, γυναικός τε αἰσχρῶς ἀφθόνως διαφθείρων, καὶ παισὶ σεσωσμένοις. καὶ ἦν μέγα καὶ βίκτον ἑκάστῳ, εἴ τινος γυναικὶ προσβλέψειεν· εἰ δέ τι καὶ φιλήματος ἀξιώσειεν, ἀθέατον τὸν ἀγαθὸν τύχην ᾤετο ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσρυήσεσθαι· πολλαὶ δὲ καὶ ἤδη ἐπὶ τούτῳ τεκοῦσαι πρὸς αὐτόν, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν ὅτι ἀληθῶς λέγοιεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακέρδωτος, Τιανοῦ τινος ἀνδρὸς σοφοῦ, ὁποίου τινὸς τὸν σοφὸν εἶναι ἀπὸ τῶν ἐρωτήσεων. ἀνέγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῇ τοῦ Σακέρδωτος οἰκίᾳ. εἶπε γάρ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς εἶ; ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος. ἄλλος πρὸ ἐκείνου τὸν πρότερον; πῶς λέγεις; ὑπὸ θέμις ἀκοῦσαί σε τοῦτό γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμενεῖς χρησμῳδῶν; τρίτον πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; ἐς Βάκτρα, καὶ πρὸς ἐκεῖνους· δεῖ γὰρ ἀπολαῦσαί σε τοὺς βαρβάρους ὁπτῆς ἐμῆς. τὰ δὲ ἄλλα χρηστήρια, ὁ μὲν ἐν Διδύμοις, ἢ ὁ ἐν Κλάρῳ, ἢ ὁ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν πρόπατορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα, ἢ ψευδεῖς εἰσιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες ἐκεῖ χρησμοί; μηδὲ τοῦτ' ἐθελήσῃς εἰδέναι, οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; κάμηλος, εἶτα, ἵππος, εἶτ' αὖθις σοφὸς, καὶ προφήτης οὐ μείων Ἀλεξάνδρου. τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδωτι διελέχθη. ὅτι τέλος δὲ, χρησμὸν ἐμμέδην ἐφθέγξατο, εἰδὼς αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδῳ· ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

Παῦν γὰρ ἐδεδίει τὸν Ἐπίκουρον, ὡς πρόσπολον, ὡς τινα αὐτῷ τέχνον, καὶ αὐτοσοφιστὴν τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἕνα γοῦν τινα τῶν Ἐπικουρείων ἐλυμήνατο καὶ διελέγχειν αὐτὸν ὅτι πολλῶν παρόντων, ἐς κίνδυνον οὐ μικρὸν κατέστησεν. ὁ μὲν γὰρ προσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Σὺ μέντοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν δεινὸν Παφλαγόνα προσαγαγεῖν οἰκέτας αὐτοῦ τῷ ἡγεμόνι τῆς Γαλατίας, τὸν ὅτι θανάτου ἀπέπεισας, ὡς ἀποκτοναῖς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὃν Ἀλεξανδρείᾳ παιδεύομενον,

A Atque in hunc modum vecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps ſuas nequitias exercebat, paſſim conſtuprans vxores, paſſim liberis abvtens. Quin magnum quiddã, cunctíſque optandum videbatur, ſi cuius vxorem vel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non ita putabat, quicquid eſſet bonarum felicitatum, id omne ſemel in eam domum influxurum eſſe. Erant inſuper, atque eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sa-
B cerdotis, viri cuiuſdam Tianei, cuius ſapientiam ex his quæ ſciſcitatus eſt, coniicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis deſcriptum literis Tij, in ipſis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi, rex Glycon, quiſnam es? Sum ille, inquit, minor Æſculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas eſt vt iſthuc audias. Sed quot annos apud nos permanſurus, atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros
C meo conuictu meáque præſentia frui. At reliquæ ſortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphíſque redduntur, vtrùm ab auctore proficiſcuntur Apolline, an vana ſunt quæ illic eduntur oracula? Ne iſthuc quidem ſcire quæſieris: nefas enim. Cæterùm ego quis tandem poſt hanc vitam futurus ſum? Camelus, deinde equus, poſt hæc vir ſapiens, ac vates non inferior Alexandro. Atque hęc Glyconis cum ſacerdote confabulatio. Poſtremò & oraculum carmine comprehenſum edidit, quum non ignoraret illum amicum eſſe Lepido:

Ne pare Lepido: nanque huic fatum inſtat acerbum.

D Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, ſicuti ſuperiùs dictum eſt, nimirum vt artificem ac ſapientem, ſuis artibus atque impoſturis hoſtem atque infenſum. Itaque ex Epicureis quempiam auſum ſe multis præſentibus coarguere, propemodum in vitæ diſcrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam perſuaſiſti vt ſeruos ſuos apud Galatiæ præfectum capitis accerſeret, hoc nomine, quaſi filium ipſius qui tum Alexandriæ erudiebatur,

occidissent: atqui viuit adolescens, incolumisque reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestiis traditi perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus amne aduerso in Ægyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiã nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id tẽporis permulti grassabantur) esse perẽptum, reuersi sunt domum renunciãtes quemadmodũ è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui: sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neq; ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dúmque illi iam lapidare cœpissent, Demostratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit, alioqui lapidibus obruẽdum, idque iure optimo. Quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cęterùm aduocatis iuxta oraculorũ ordinem iis qui proposuerãt (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, In malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solum aliud alió vertendum, tanquã impio, deorúmque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omniũ erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddã designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulnis exussit, tanquã auctorem ipsum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oracuło insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo versarentur, quantámque illis quietem, tranquillitatem,

A ὁ δὲ νεανίσκος ζῇ, καὶ ἐπῆλθε ζῶν μὲν τὴν τῶν οἰκετῶν ἀπώλειαν, θηρίοις ὑπὸ σοῦ παραδοθέντων. Τοιοῦτον δέ τι ἐγένετο· ἀναπλέουσα ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον ἄμα τῇ κλύσμασι, πλοίου ἀναγομένου, ἐπείθη ἐς αὐτὸς εἰς Ινδίαν πλεῖσαι, καὶ πεισθὼν ἐξεφάνη. οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτὸ, οἰηθέντες ἢ ὑπὸ τῷ Νείλῳ πλέοντα διεφθάρθαι τὸν νεανίσκον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν, (πολλοὶ δὲ ἦσαν τότε) ἀνῃρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ τὸν ἀφανισμόν. εἶτα ὁ χρησμός, καὶ ἡ κατάδικη· μὴ ὧν ἐπέσχε ὁ νεανίσκος, δικηγορήσας τῷ ἀποδημίαν. ὁ μὲν δὴ οὕτω ἐλέγχω· ὁ δὲ Αλέξανδρος, ἀγανακτήσας ὅτι τῷ ἐλέγχω, καὶ μὴ φέρων τὴν ὀνείδους τῷ ἀληθῆ, ἐκέλευσε τοῖς παροῦσι λίθοις βάλλειν αὐτὸν, ἢ καὶ αὐτοῖς ἀναγκῆς ἔσεσθαι, καὶ Επικούρειος κληθήσεσθαι. τῶν δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, Δημόστρατός τις ὑπὸ δημοσίῳ τῷ Πόντῳ, τοῦτον τοιχυθεὶς, ἐρρύσατο τὸν θανάτου τὸν ἄνθρωπον, μικροῦ δεῖν καταλιθωθέντα, πάνυ δικαίως. Τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μαινομένοις, καὶ παραπλῆσαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν κατ' οἶκον, τοιαῦτα. εἰ δέ τινι τοῦτο καλλωπισμάτων ἢ τάξιν τῷ χρησμῷ (περὶ μιᾶς ἦν τούτου τοῦ θεσπίσματος ἐλέγετο,) καὶ ἐρωτῶν τὸν κήρυκος εἰ θαρροῖ, τῷ δὲ ἀνέφερεν ἔνδοθεν, Ες κύβακας, οὐκ ἐπὶ τὸν τοιοῦτον οὔτε στέγη τις ἐδέχετο, οὔτε πυρὸς, ἢ ὕδατος κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἔδει πάντων περὶ γῆς ἐλαύνεσθαι, ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἄθεον, καὶ Επικούρειον· ἦν γὰρ τῷ ἡ μεγίστη λοιδορία. ἐν χρῷ δὲ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Αλέξανδρος. βίβλον γὰρ τῆς Επικούρου κυρίας δόξας, ὃ κάλλιστον, ὡς οἶσθα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιώδες, ἀφελόμενον τῆς ταύτης σοφίας τὰ δόγματα, καμίσας ἐς τὸν ἀγορᾶν μέσην, ἔκαυσεν ὅτι ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταφλέγων, καὶ τὸν καπνὸν ἐς θάλασσαν ὀξέβαλεν, ἐπὶ καὶ χρησμὸν ὑπεφθεγξάμενος·

Πυρπολέω κέλομαι δόξας ἀλαοῖσι γέροντος.

Οὐκ εἰδὼς ὁ κατάρατος ὅσων ἀγαθῶν ὃ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ ὅσην αὐτοῖς εἰρήνην, καὶ ἀταραξίαν,

καὶ

καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται, δείμ[α]τ[ος] μὲν, καὶ φασμ[ά]τ[ων], καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ πλείστων ἐπιθυμιῶν· νοῦν δὲ, καὶ ἀλήθειαν ἐντιθὲν, καὶ καθαίρον, ὡς ἀληθῶς, τὰς γνώμας, οὐχὶ τῶν δᾳδῶν, καὶ σκίλλης, καὶ τοιούτοις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἔν τι καὶ μέγιστον τόλμημα τοῦ μακαρτοῦ ἀνδρὸς ἀκούσατε. ἔχων γὰρ ὁ μικρὸν ἔμπροσθεν ὅτι τὰ βασίλεια, καὶ τὸν αὐλὸν, καὶ τὸν Ρουτιλιανὸν εὐδοκιμοῦντα παρόδου, ἔξεπέμπετο χρησμὸν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος· ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη τοῖς Μαρκομάνοις καὶ Κουάδοις συνεπλέκετο. ἦν δὲ ὁ χρησμὸς δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας ἐς τὸν Ἴστρον μετὰ πολλῶν ἀρωμάτ[ων], καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δ' αὐτὸν εἰπεῖν τὸν χρησμόν·

Ἐς δίνας Ἴστροιο δι' ἠπετέος ποταμοῖο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δισσοὺς Κυβέλης θεράποντας,
(ἀὴρ
Θῆρας ὀρεσσιφέας· καὶ ὅσα τρέφει Ἰνδικὸς
Ἀνθεα, καὶ βοτάνας βιώδεας· αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἁμὲ εἰρήνη ἐρατεινή.

Γενομένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας, ἐκνηξαμένους ἐς τὴν πολεμίαν, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατειργάσαντο, ὡς πίνας κύνας, ἢ λύκους ξενικούς. αὐτίκα δὲ ὁ μέγιστος τραῦμα τοῖς ἡμετέροις ἐνέμετο, δισμυρίων που μᾶλλον ἀνθρώπων ἀπολομένων. εἶτα ἠκολούθησε τὰ περὶ Ἀκυλήϊαν γενόμενα, καὶ ἡ πόλις μικρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης ἅλωσις. ὁ δὲ, πρὸς ὃ ἀπεβεβήκει τὴν Δελφικὴν ἐκείνην ἀπολογίαν, καὶ τὸν τοῦ Κρίσου χρησμὸν ψυχρῶς πως ἔφερε, νίκην μὲν γὰρ προφητεῦσαι τὸν θεὸν, μὴ μέντοι δηλῶσαι, Ρωμαίων ἢ τῶν πολεμίων. ἤδη δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀλιζομένης ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἅτε τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἀφθονίαν μὴ ἐχούσης, ἐπενοήθη τοῖς νυκτερινοὺς καλουμένους χρησμοὺς λαμβάνειν· τὰ βιβλία, ἐπεκοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν, αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ τὰ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, οὐ μέντοι σαφεῖς τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλους, καὶ τεταραγμένους, καὶ μάλιστα εἴ ποτε θεάσαιτο πεπερασμένον τὸ βιβλίον κατεσφραγισμένον.

A libertatémque pareret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris, ac prodigiis liberaret: tum ſpes inanes, atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac veritatem inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, vero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, vnũ inter omnia multo impudentiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inque aulam Cęſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè
B flagraret, diuo Marco cum Marcomãnis & Quadis conſerente, oraculũ diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, varijs cum odoribus, ac ſacris quibuſdam magnificis: ſed præſtat ipſum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Iſtri
Immiſiſſe duos Cybeles edico miniſtros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olẽtum: móxque futura eſt
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingẽs.

C Ea quum eſſent facta quemadmodum ille præſcripſerat: leones quidem ſimul atque in hoſtium regionẽ enataſſent, Barbari canes quoſpiã aut lupos eſſe rati, fuſtibus arcebant. At noſtrorum protinus maxima ſtrages eſt conſequuta, viginti fermè millibus ſimul extinctis. His conſimilia ſunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam reſponſionem, Crœſóque redditum oraculum, frigidè ſanè detorſit, dicens deum quidem prædixiſſe victoriam, haud tamen explicuiſſe vtrùm
D Romanorum eſset futura, an hoſtium. Tandem cùm plurimi iam eam in vrbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque ſufficeret ſuppeditandis iis quę ad victum erant neceſſaria, comminiſcitur oraculorum genus quoddam, id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire ſolebat, vt aiebat ipſe, deinde tanquam in ſomnio diuinitus edoctus reſpondebat: nihil certi tamen, ſed ambiguè plerunque, ac confuſim: maximè ſi quos libellos conſpexiſſet accuratiùs atque obſeruantiùs obſignatos.

Nocturna oracula.

Ad hunc enim modum citra vllum resi-
gnandi periculum, quicquid temerè in
mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus &
hoc ipſum oraculis conuenire. Erant au-
tem ad id nonnulli conſtituti interpre-
tes, qui mercedem non exiguam colli-
gebant ab iis qui eiuſmodi capiebant o-
racula, vt enarrarent ea, explicarentque:
atque hoc illorum munus conductitium
erat. Nam interpretum quiſque talen-
tum Atticum pẽdebat Alexandro. Non-
nunquam, quum neque conſuleret quiſ-
quã, neque miſſus eſſet aliquis: imò cùm
ne eſſet quidem huiuſmodi quippiam:
tamen oraculum edebat, vti ſtultos mor-
tales redderet attonitos: quod genus il-
lud erat:

Hunc age quere, tuam qui, tectus in adibus, ac te
Clam prorſum, vxorem vultúque oculíſque decoram
Stuprat adulterio, ſeruorũ ex agmine primus:
Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia demens.
Eius enim florem libaſti: hoc dedecus ille
Nunc tibi compenſans, cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridẽ lethale venenũ
(Vt neque quæ faciant, poſſis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tectè furtimq́; pararũt.
Inuenieſq́; tuo ſub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, ſub cerùicali condita: porrò
Iſtis cõſcia criminibus tua ſerua Calypſo eſt.

Quis Democritus principiò non com-
moueretur, vbi nominatim & auctores &
loca palàm audiſſet deſignari? Verùm illi-
co deſpuiſſet, ſimul atque cognouiſſet
quo hæc artificio gererentur. Inſuper &
Barbaris non rarò reſpõdit, ſi quis patria
lingua ſciſcitaretur, puta Syriacè aut Gal-
licè, quoties difficile erat inuenire con-
terraneos eorum qui rogationem pro-
poſuiſſent: proinde receptis libellis, mul-
tum intercedere ſolebat interualli priuſ-
quam oraculum redderet, quò videlicet
interim per otium poſſet & ſoluere tutò
libellos, & nanciſci qui cuncta poſſent
interpretari: quod genus erat & illud
Scythæ cuiuſdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc,
relinquet lucem.

Aliàs rurſum quum nec adeſſet itẽ quiſ-
piam, neque tale quicquam omnino cõ-
tigiſſet, citra carmen eloquutus eſt: Re-
dito vnde veniſti: ſiquidem is qui te mi-
ſit, hodie periit, interemptus à Diocle
vicino, accedentibus latronibus, Mãgo,

A ἐ γὰ παξαικινδυνεύοντι ὃ τι ἐπῆλθεν ἄνλως ἐπέγραφε, χρησμοῖς πρέπον· ἦ ὃ Διόδοτον οἰόμενος· ἦ ἤσθή τινες ἐξηγηταὶ ὅτι τοῦτο καθήμενοι, ἦ μαθοῦσι σὺν ὀλίγοις συλλέγοντες παρὰ τῶν τοὺς Διούτους χρησμοὺς ἐπιλαμβανόντων ὅτι τῇ ἐξηγήσει ἦ ἀφελοῦσι αὐτῶν· ἐ τοῦτο αὐτῷ ὃ ἔργον ἐπομιθον ἰῶ· ἐτέλουν γὰ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Αλεξάνδρῳ πάλαντον Αττικὸν ἕκαστος· σπότε δὲ, μήτε ἐρομένου τινὸς, μήτε πεμφθέντος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησμῴδει πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀνοήτων, οἷ ἐ τοῦτο·

B Δίζεαι ὅστις σὴν ἄλοχον μάλα πάγχυ λελησθὼς
Καλλιγύναι ἐπ' ἰχέων σαλάγοι, ἦ δῶμα
Δοῦλος πρηνγλυπὴς, τῷ δὴ σύ γε πόλλα πέποιθας.
Ὧπυες γὰ ἔκφυον, ὃν' αὖθις σὴν παράκοιτιν,
Αντίδοσιν τούτην ὕβρεως ἰδίας ἀποτίνων.
Αλλ' ὅτι σοι δὴ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
C Ὡς μήτ' εἰσαίοις, μήτ' εἰσορόαις ἃ ποιῦσιν. (τοίγυ,
Εὑρήσεις ὑπὸ κεῖτο ἐπὸ σῷ λέχεϊ ἐγχόθι
Πρὸς κεφαλῆς· ἐ σὴ θεράπαινα συνοίδε Καλυψώ.

Τίς ἂν οὖ Δημόκριτος διεταράχθη, ἀκούσας ὀνόματα, ἦ τόπους ἀκριβῶς; εἶτα μετ' ὀλίγον κατέπαυσεν ἄν, συνεὶς τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν; ἀλλὰ ἦ βαρβάροις πολλάκις ἐχρήσεν, εἴ τις τῇ πατρίῳ ἔροιτο φωνῇ Συρισὶ, ἢ Κελτισὶ, ἢ ῥᾳδίως ἐξευρίσκων τινὰς ὑπομνημονεύσας ὁμοεθνεῖς τοῖς δεδωκόσι. διὰ τοῦτο ἦ πολὺς ἐν D μέσῳ χρόνος ἰῶν τῆς τε δόσεως τῶν βιβλίων, ἐ τῆς χρησμῳδίας, ὡς ἐν τοσούτῳ κἠ σχολὴν λύοιντό τε οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, ἦ διείσχοιντο οἱ ἑρμηνεῦσαι δυνάμενοι ἕκαστα, οἷος ἐ ὁ τῶν Σκύθη δοθεὶς χρησμὸς ἰών·

Μόρφι ἐβαργύλις εἰς σκιλὼ χνέγχικραγκε λείψει φάος.

ἄλλως πάλιν, ὅτε παρόντι, ὅτε ὅλως τινὶ ὄντι, ἔφη αὐτὸ μέλλον, ἀναχρέφειν ὀπίσω. ὁ γὰ πέμψας σε, τέθνηκεν ὑπὸ τῶ γείτονος Διοκλέους τὴμερον, ληστῶν προσελθόντων Μάγου,

καὶ Κέλερες, καὶ Βυβάλε, οἱ καὶ ἤδη δεδεμένοι λη- A
φθέντες. ὀλίγοις γ' ἃ καὶ τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἄκουσον. ἐρομένου γάρ μου εἰ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος, καὶ κατασημηναμένου τὰ βιβλία, καὶ τοῦτο φανερῶς, ἐπέγραψεν χρησμὸς νυκτερήσιος, σαβαρδαλάχου μάλαχ ἄτις ἄλλος ἦν. καὶ πάλιν ἐμοῦ ἐρομένου ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις τὸ αὐτὸν ἐρώτησιν, πόθεν ἐστὶν Ὅμηρος ὁ ποιητής, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ μὲν ἐπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ νεανίσκου (ἐρωτηθεὶς γὰρ ἐφ' ὅ, τι ἦκε, θεραπείαν, ἔφη, αἰτήσων τοῖς ὀδύνην πλευρᾶς)

Κυτμίδι σε χρίεσθαι κέλομαι, δροσίζων B
τέ σε Λητῶς.

Τῷ δὲ ἑτέρῳ, ὅπερ καὶ τοῦτο ἠκηκόει, ὡς ἐρομένου τὸ πέμψαντος, εἴτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ἰταλίαν, εἴτε πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκρίνατο οὐδὲν πρὸς τὸν Ὅμηρον,

Μὴ σύ γε πλωέμεναι, πεζὸν δέ σε καδ' οἶμον ὄρσαι.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ· οἷς καὶ σκῆνος, μίαν ἐρώτησιν ἐφωτήσας, ἐπέγραψε τῷ βιβλίῳ καὶ ὄνος, τὸ δεύτερον χρησμοὶ ὀκτώ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτὼ δραχμάς, ἃς ὑπελάμβανον ἐπὶ πρὸς C ταύτας πέμψας· ὁ δὲ, πεισθεὶς τῇ ἐπιπομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ὑπογραφῇ τοῦ βιβλίου, τοῖς μίαν ἐρώτησιν (ἣν ἦν αὕτη, πότε ἁλώσεται μεγαλωθὼν Ἀλέξανδρος) ὀκτὼ μοι χρησμοὺς ἔπεμψεν, οὔτε γῆς, φασίν, οὔτε θαλάσσης ἁπτομένους, ἀσήπτους καὶ δυσνόητους ἅπασι τοῖς ἄλλοις. ἐπὶ δὲ τούτοις ἀγαθόμενος, καὶ ὅτι Ῥουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τοῦ γάμου, καὶ τοῦ πρὸς τοῖς χρηστηρίου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς ὁ εἰκὸς, καὶ ἐλάχιστον ἠγεῖτο. καί ποτε περὶ D ἐμοῦ ἐρομένῳ τῷ Ῥουτιλιανῷ, ἔφη,

Νυκτιπλανοῖς ἀάγοις χαίρει, κοίταις τε δυσάγνοις.

Καὶ ὅλως, ἐλάχιστος εἰκότως ἐμοὶ ἐγώ. καὶ ἐπειδὴ ἐσελθόντα με ἐς τὴν πόλιν ἤσθετο, καὶ ἔμαθεν ὡς σκῆνος εἴην ὁ Λυκιανὸς (ἐπηκόει δὲ καὶ στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κοντοφόρον παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος, λαβών, ὡς με προπέμψειαν μέχρι ἐπὶ τὴν θάλατταν) αὐτίκα μεταστέλλεται δεξιῶς πάνυ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης.

Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quę mihiipsi respondit. Scisciato an caluus esset Alexander: cùm libellos palàm atque accuratè obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum cùm diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idque alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò, vbi scisciranti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset, in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris vndas:

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud: vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis item octo: prętera quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, prætera quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissémque ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibíque acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcóque cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde cùm me in oppidum aduenisse sensisset, méque Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatum, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illico, sanè quàm comiter, multáque cum humanitate.

Ego quum aduenissem, complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. tum ille manum mihi porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat: ego admotus perinde atque osculum daturus, acri morsu corripio, ita vt parum abfuerit quominus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidoquàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitúsque est se facilè me placidum redditurum, declaraturúmque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferociréntque, sibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, mecum expostulauit, negans se clam esse quæ suasissem Rutiliano: Ecquid me læsisset vt ista in sese facerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatémque libenter accipio, perpendens nimirum quo forem in periculo constitutus. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, viderémque gubernatorem lacrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecũ gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lacrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidẽ ita loquutus est: Annos natus, vti vides, sexaginta, quum ante hac piè atque inculpatè vixerim, haudquaquam velim in hac tam grandi ætate, præsertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicans videlicet, cuius rei gratia nos susceperisset, quęq; sibi mãdasset Alexãder.

A ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς παρ' αὐτὸν· συνεπηγόμην δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχη τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν, παρεῖτεινέ μοι κῦσαι τὴν δεξιάν, ὥσπερ εἴωθε τοῖς πολλοῖς, ἐγὼ δὲ παρασφὶς ὡς φιλήσων, δήγματι χρηστῷ πάνυ μικροῦ δεῖν χαλινὸν αὐτῷ ἐποίησα τὴν χεῖρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με καὶ παίειν ἐπειρῶντο, ὡς ἱεροσύλον· καὶ παρῆσαν ἐπὶ ἀγανακτήσαντες ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην παρεῖπον· ὁ δὲ, πάνυ γενναίως καρτερήσας, κατέπαυέ τε αὐτοὺς, καὶ ἐπαγόμενος πιθανόν με ῥᾳδίως ἀπο-

B φαίνει, καὶ δείξειν τὴν Γλύκωνος ἀρετὴν, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ πρασσομένους, φίλους ἀπεργάζεται, καὶ μετασπάσθαι ἀπόνως, ἐδικαιολογεῖτο παρ' ἐμοὶ, λέγων πάνυ με εἰδέναι καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ῥουτιλιανῷ συμβαλλόμενα· καὶ τί παθὼν, ταῦτά με εἰργάσω, δυνάμενος ὑπ' ἐμοῦ δὴ μέγα παρ' ἀξίωσιν πρὸς αὐτοῦ; κἀγὼ ἄσμενος ἤδη ἐδεχόμην τὴν φιλοφρόνησιν ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδύνου καθεστήκειν· καὶ μετ' ὀλίγον παρῆλθον φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς. εἶτα δή μου σὺν πλείονι παρασκευῇ, ξένια, καὶ δῶρα πολλὰ

C πέμψας (μόνος δὲ συνῆν τῷ Ξενοφῶντι ἐτύγχανον ὀπτεδημηκὼς, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐς Ἀμαστρίν παρεπομφώς) ὑπεσχνεῖτο καὶ πλοῖον αὐτὸς παρέξειν, καὶ ἐρέτας τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν ὥμην ἁπλοῦν τι εἶναι, καὶ δεξιόν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόντον ἐγενόμην, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τι ἀπολέγοντα, οὐκ ἀγαθὰς εἶχον

D περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ἵνα γὰρ αὐτοῖς ἐπεστάλκει τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀναμασσόμενοι ῥίψαι ἡμᾶς εἰς τὸν θάλασσαν· ὅπερ εἰ ἐγένετο, ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπεπολέμητο τὰ πρὸς ἐμέ. ἀλλὰ δακρύων οὗτος, ἔπεισε καὶ τοὺς συναύτας μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσασθαι· καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, Ἐτῶν ἑξήκοντα, ὡς ὁρᾷς, διεπέλασσον βίον καὶ ὅσιον πρὸς θεῶν, οὐκ αὐθαδέστερον ἢ τούτῳ τῇ ἡλικίᾳ καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων, μιαίνειν φόνῳ τὰς χεῖρας· δηλῶν ἐφ' ὅπερ ἡμᾶς ἀπειλήφει, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου πρόσταγμένα.

καταδήμους δὲ ἡμᾶς ἐν αἰγιαλοῖς, ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα ἐγὼ τῶν παρόντων πλείονας βύρων Βοσπορανούς τινας πρέσβεις, πρὸ Εὐπάτορος τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Βιθυνίαν ἀποστάντας ὅτι κομιδῇ τῆς ἐπετείου στρωτάξεως, καὶ διηνεκέστερον ἡμᾶς κίνδυνον, ᾗ δεξιῶς αὐτῷ τυχόν, ἀσμένως εἰς τὸ πλοῖον, ἀσφαλῶς ἐς τὴν Ἀμαστριν, ὀλίγου τοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθανών. τοιοῦτος καὶ αὐτὸς ἐπεκορυσσόμην αὐτῷ, καὶ πάντα κάλλων σκίνων, ἀμύνασθαι βουλόμενος, καὶ περὶ τῆς ὑποβολῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἐλθίσιον ἡγούμενος ἀφ' ἑνὸς τοῦ ζῆν μισεῖσθαι, καὶ περὶς τὴν κατηγορίαν ὡρμημένον, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφους. ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε, μετανουχὶ ἱκετεύων, καὶ δυσωπῶν παύσασθαι. ἀφ' γὰρ τὴν περὶς Ρουτιλιανὸν ὕνοιαν, μὴ ἂν δυνάσθαι, καὶ εἰ φανερῶς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὴν ἀνεκόπην τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαυόμην, οὐκ ἐνδεὲς τι θρασυνόμενος, ἐφ' οὕτω δικαιοῦ ἀφαιρεμένου. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐκκεχαραγμένον, τῇ μὲν, τοῦ Γλύκωνος, τῇ δὲ τέρα δὲ, Ἀλεξάνδρου, σέμνωμά τε τοῦ πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ τοῦ παῤῥὸς τοῦ Περσέως ἔχοντος; περὶ τῶν δὲ ἀφ' χρησμοῦ περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι ζήσας εἴρηται αὐτῷ ἔτη πεντήκοντα, καὶ ἑκατὸν, εἶτα κεραυνῷ βληθέντα, ἀποθανεῖν οἰκτίστῳ τέλει, οὐδὲ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονώς, ἀπέθανεν, ὡς Ποδαλειρίου υἱὸς, ἁψάμενος τὸν πόδα μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σκωλήκων ζέσας, ὅτε καὶ ἐφωράθη φαλακρὸς ὤν, πρέχων τοῖς ἰατροῖς ὑποβρέχειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀφ' τὸν ὀδυνῶν· ὃ οὐκ ἂν ποιήσας ἐδυνάσατο, μὴ ἀχρὶ τῆς φενάκης ἀφῃρημένης. τοιοῦτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου παγῳδίας, καὶ αὕτη τοῦ πρωτοῦ δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένετο.

A Expositis autem nobis in Ægialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. Ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cùm exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos facilésque præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni: tantillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) mouebam fu-
B nem, quò hominem vlciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, próque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iámque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoque præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans vti desisteremus: etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si ma-
C nifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, méque repressi, non in tempore rem aggressurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à Principe Romano postulare vt Aboni murus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtq; nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Æsculapij, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus, teneret? Porrò cùm esset de
D se vaticinatus, oracuio prodito fatis decretum esse, vt annos viueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interiit, videlicet (vti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen vsque putrefacto, & vermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haud quaquam facere potuisset, nisi detracto galericulo. Hũc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe:

vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, cùm casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis, ad Rutilianum arbitrũ sese conferentibus, vt is pronunciaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticáque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tũ canus cùm esset, ista faciebat, neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hęc amice ex plurimis pauca, quò degustamẽtum hominis præberem, scribẽda putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quémque ego vnum omnium maximè suspicio, idque pluribus nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorem veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem, vel ob vitæ tranquillitatem, postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibuscũ viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciscerer, virũ verè sacrum, ingenióque diuino, quique solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quique solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem.

Conclusio & dedicatio operis.

A ὡς εἰκάζειν τινὸς θεοῦ τοιοῦτο, εἰ καὶ τύχῃ συνέβη. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον αὐτῷ ἄξιον γενέσθαι τοῦ βίου, καὶ ἀγῶνα τινὰ συνῆσθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου τῶν συνωμοτῶν, καὶ γόητων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν, ἀφικνουμένων ἐπὶ διαιτητὴν τὸν Ρουτιλλιανόν, τινα χρὴ προκρίναντα αὐτῶν, καὶ δεδέχθαι τὸ μαντεῖον, καὶ στεφανωθῆναι τῷ ἱερατικῷ καὶ προφητικῷ στέμματι. ὧν δὲ καὶ αὐτοῖς καὶ Παίτος ἰατρὸς τῶν τέχνῃ, πολίτης ὤν, οὔτε ἰατρῷ πρέποντα, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ τοιαῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ρυτιλλιανὸς, B ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμψεν, αὐτῷ τῷ προφητεύειν φυλάττων μὲν τῷ ἐπιτρέπειν ἀπαλλαγήν. Ταῦτα, ὦ φίλτατε, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, σοὶ μὲν χαριζόμενος ἀνδρὶ ἑταίρῳ, καὶ φίλῳ, ὃν ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, διά τε σοφίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτα, καὶ ἐπιείκειαν τρόπου, καὶ διάθεσιν, καὶ γαλήνην βίου, καὶ δεξιότητα πρὸς τοὺς συνόντας. ὃ πλέον δὲ, ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιστον, Ἐπικούρῳ τιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεσπεσίῳ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωκότι, καὶ διδαξαντι, καὶ ἐλευθερώσαντι τοὺς ὁμιλήσαντων αὐτῷ θυμοῦ. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι, χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ἡ γραφὴ, τὰ μὲν διεξελέγχουσα, τὰ δὲ καὶ ταῖς τῶν C θεσπεσιωτάτων γνώμαις βεβαιοῦσα.

Denique arbitror fore, vt iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

ΠΕΡΙ ΟΡΧΗΣΕΩΣ.

DE SALTATIONE. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Defendit hac oratione saltandi artem Lucianus contra Cratonem quendam, à quo studium eius rei reprehendebatur vt effœminatum ac molle, ac viro præsertim philosopho indignum. Colligit autem honestatem ac dignitatem artis primùm ab antiquitate, multis ac variis exemplis ostendẽs quantum in vsu saltandi studium veteribus fuerit, & quantopere eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectatæ sint: quibus item laudibus eam artem cùm poetæ tum alij quidam celebrarint, confutata interim tragœdiæ comœdiæque præstantia, quarum certamina atque actiones Crato saltationibus antepoſuerat. Deinde & præstantiã artis à difficultate commendat, docens multarum ac variarum rerum peritum, multísque tum ingenij tum corporis dotibus saltatorem præditum esse oportere. Inter quæ & affectum ac vim artis prosequitur, docens non oblectare tantùm eam, verùm

& corporis agilitatem quandam decentem atque vtilem inde comparari, robúrque & vires augeri. Deinde & animi quandam sapientiam ac mores hominum formari. Idque exemplis tum philosophorum tum barbarorum quorundam amplificat. Postremò & vitia saltatorum aliquot recenset, & præcipuè quantum noceat, aut aliàs, ista vel in primis in hac arte Cacozelia seu nimia affectatio, exemplis docet, quæ res & ipsa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occasione sumitur: à quo mox Cratonis reprehensio sequitur, qui studium huius rei in Luciano reprehendit, à personæ qualitate, & modo rei, addita etiam amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipsúmque Cratonem indignè & absurdè facere ostendit, qui rem nec visam, neç cognitã, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auscultandi operam pollicente, descendit.

Ἐπεὶ τοίνυν, ὦ Κράτων, δι- A
ηλύω τινα τούτῳ κατηγορίαν ὑπὸ πολλοῦ, οἶμαι, παρεσκευασμένος κατηγόρηκας, ὀρχήσεών τε, καὶ αὐτῆς ὀρχηστικῆς, καὶ τοσοῦτόν γε τῶν χαιρόντων τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, ὡς ὅτι φαύλῳ καὶ γυναικείῳ τοσοῦτον μεγάλην ἀσυδὴν ποιουμένων, ἄκουσον ὅσον τοῦ ὀρθοῦ διημάρτηκας, καὶ ὡς λέληθας σεαυτὸν τοῦ μείζονος τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν κατηγορῶν. καὶ συγγνώμη σοι, εἰ ἐξ ἀρχῆς οἵῳ ἀυχμηρῷ συζῶν, καὶ μόνον ὃ σκληρὸν ἀγαθὸν ἠρυθμος, ὑπ' ἀπειρίας αὐτῶν, κατηγορίας ἀξια εἰ νενόμικας. KP. ἀνὴρ δέ τις ὢν, ὦ λῷστε, καὶ τοῦτο, παιδείᾳ σωφρονοῦς, καὶ φιλοσοφίᾳ τὰ μέτρια ὁμιλικῶς, ἀφέλιμος, ὦ Λυκῖνε, τοῦ σοῦ τὰ βέλτιω ἀσυδαίζειν, καὶ τοῖς παλαιοῖς σωφρονεῖν, κάθησαι καταγελώμενος, ἡλυδρίαν ἀνδρὸς τοιοῦτον ὁρῶν, ἐσθῆτι μαλακῇ, καὶ ἄσμασιν ἀκολάστοις ἐναβρυνόμενον, καὶ μιμούμενον ἐρωτικὰ γυναῖα τῶν πάλαι, ταῖς μαχλοτάταις Φαίδρας καὶ Παρθενόπας, καὶ Ροδόπας τινάς, καὶ ταῦτα πόῤῥω ὑπὸ χρούμασι, καὶ τερετίσμασι, καὶ ποδῶν κτύπῳ καταγέλαστα ὡς ἀληθῶς πεφήνατε, καὶ ἤκιστα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, καὶ οἵῳ σοὶ πρέποντα· ὥστε ἔγωγε πυθόμενος ὡς ὅτι τοιαύτη θέα ὀλισθήσει, οὐκ ἠδέσθην μόνον ὑπὲρ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ἠνιάσθην, εἰ Πλάτωνος, καὶ Χρυσίππου, καὶ Ἀριστοτέλους ὀκλαδόν, καθήσαι, τὰ ὅμοια πεπονθὼς τοῖς τὰ ὦτα πρὸς ἡδυφώνοις κεκομμένοις· καὶ ταῦτα, μυείων ἄλλων ὄντων ἀκουσμάτων, καὶ θαμὰ ἀσυδαίων, εἰ τούτων τις δέοιτο τῶν κυκλικῶν αὐλητῶν, καὶ τῶν κιθάρᾳ τὰ ἔννομα προσαδόντων, καὶ μήτοι γ' εὐμενῆς βαγῳδίας,

PO steaquam tu Craton, LVCIA-
iam olim acerba quadã NVS.
accusatione adornata, ac diu multúmq; meditata, in ius vocasti cũ saltationes, tum ipsum saltãdi artificium, insuper autẽ & nos reos fecisti tali gaudentes spectaculo, quasi in re friuola & muliebri multũ ponamus operæ: audi obsecro quãtum à recto aberraris, tum quemadmodũ deceptus per imprudentiã, rem omnium in mortalium vita optimam innocẽter accusaris. Et equidẽ venia tibi habenda est, si statim sub initiũ asperæ vitæ temet assuescens, & tantùm
B quòd durũ fuerat, bonum existimans, rerũ ductus imperitia, ista accusatione digna censueris. CRA. Cùm vir sies, ô optime, & maximè disciplinis liberalibus innutritus, necnõ in Philosophiæ studiis mediocriter versatus, posthabeas autẽ ô Luciane rerum optimarũ exercitium, & priscorũ illorum conuictũ, cęterùm sedere sustineas in theatro omnium posticas sannas excipiẽs, & hominẽ effœminatum spectans mollibus vestimentis indutũ, ac cantilenis lasciuis & turpibus perstrepentem, tum prisci seculi mulierculas amatorias imitãtem, nẽpe libidinosissimas Phędras & Parthenopas, & Rhodopas, & hęc
C omnia cũ pulsationibus, & lasciuis & obscœnis carminibus, & pedum strepitu: hæc inquã res est perquã ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualẽ te esse conspicio, minimè deceat. Quare ego cùm certior factus essem huic tam turpi te incũbere spectaculo, non tãtùm me tui puduit, sed vehementer etiam discruciatus sum animo, si Platonis & Chrysippi & Aristotelis oblitus, sederes non dissimilia cum iis passus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maximè verò aliis innumeris disciplinis existẽtibus & spectaculis grauibus & seriis, si quis omnino choraules exigat, ac citharœdos artificiosè canentes requirat: cum primis verò cùm grauem aliquam spectando tragœdiam,

aut plenã hilaritatis comœdiam, non minorem voluptatem capere possis, de quarum palmario certamina quoque poëtis proponi solent. Multa itaq; & accurata, ô generose defensione apud eruditos tibi opus erit, si nolis per omnia videri excidisse, & è bonorum grege exactus esse. Atque istud mihi optimum factu videtur vt his omnibus constanti negatione medearis, neque sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosè deliquisse. In reliquum verò caue, ne nobis ignorantibus, ex viro quem olim egisti, in Lyden quampiã aut Baccham amissa pristina facie trãsmuteris. Qua in re nõ tibi solùm, sed & nobis culpa imputãda foret, si nõ Vlyssis in morem à Loto degustata abstractum, ad cõsueta literarum & Philosophię cõmercia & studia te reduceremus, priusquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illę solis insidiantur auribus, eámque ob rem hasce nauigio prætereuntibus cera opus est. Cæterùm tu & ab oculis videre prorsus illarum præstigiis esse subactus. LVC. Papæ ô Craton! quàm verò robustum in nos canem solutis loris concitasti! Nisi quòd exẽplum sumptum à Lotophagis, & comparationem tractã à Sirenibus, parum scitè, atque adeò ineptissimè mihi induxisse videris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotum degustauerãt, ac Sirenas cantillantes audierãt, exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi verò pręterquam quòd voluptatem spectando cepi mirificam & iucundissimam, etiam finis pervenustè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium incognitionem delapsus sum, sed si mihi ingenuè veritas fatenda est, longè sapientia excultior, ac in rebus humanis multo solertior atque prouidentior ex theatro regressus sum. Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo, quòd is cui illud visum sit spectaculum,

Multorum gnarus simul oblectatus abiuit.

CR. O Dij immortales, Luciane, qualia pateris quem istorum ne pudeat quidem, sed iactãter etiam laudi tibi ducere videris! Igitur quod hac in re grauissimũ est, nullam spem curationis aut remedij nobis ostendisti, qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Age hoc mihi respõde Craton: istud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerũt,

A καὶ τῆς φαγδοπάτης κωμῳδίας, ἆρ' καὶ ἀγαγώνια εἴη ἠξίωται. πολλῆς εἶω, ὦ γυναῖε, τῆς ἀπολογίας σοι δεήσῃ πρὸς τοὺς πεπαιδυμμένους, εἰ βύλῃ μὴ πάντα πάσιν ἐκκεκρίθαι, καὶ τῆς τῶν ἀουδαίων ἀγέλης ἐξεληλάθαι. καίτοι τόγε ἄμεινον ἐκεῖνό ἐστιν, οἶμαι, ἀρνήσῃ δ' πρῶ ἰάσασθαι, καὶ μηδὲ τὸ ἀρχὸ ὁμολογεῖν τι τοιοῦτον πρᾶγμενομῆσθαί σοι. πρὸς δὴ τύπτιον, ὅρα ὅπως μὴ λάθῃς ἡμῖν ἐξ αὐδρὸς τὸ πάλαι, Λυδή τις ἢ Βάκχη γυόμμος. ὅρᾳ οὐ σὸν αὖ ἐγκλημα εἴη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν, εἰ μή σε κατὰ τὸν
B Ὀδυσέα τῶ λωτῶ ἀποπαύσαντες, ὅτι τᾶς σειρήτεσσας ἐπῳάξομεν, πρὶν λάθῃς τελέως ὑπὸ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ σφρώων κατεχόμμος. καίτοι ἐκεῖναι μὲν, τοῖς ὠὶ μόνοις ἐπεβούλευον, καὶ ἀφ' τῶτο κηρὸν ἐδέησε πρὸς τὸν πρόπλουν αὐτῶν. σὺ δὲ, καὶ δι' ὀφθαλμῶν ἔοικας ὅλως δεδουλῶσθαι. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Κράτων, ὡς κεἰρχαρόν τινα ἔλυσας ἐφ' ἡμᾶς τὸν σαυτῶ κύνα. πλὴν τόγε πρόβλημα τὸ τῶν Λωτοφάγων, καὶ Σφρώων εἰκόνα,
C πρῶν αἰσθοιτο πάτλη μοι δοκεῖς εἰρηκέναι, ὧν πέπονθα. πρ' ὅσον, τοῖς μὲν τῶ λωτῶ γλυκαμμόοις, καὶ τῶν Σφρώων ἀκούσασιν, ὄλεθρος ἦν τῆς τε ἐδωδῆς, καὶ τῆς ἀκροάσεως τὸ πίτιμον. ἐμοὶ δὲ, πρὸς τῷ τὸ ἡδονῇ πρὸ παντὸς ἡδίω πεφηνέναι, καὶ τέλος ἀγαθὸν ἀποβέβηκεν. ὑ γὰρ εἰς λήθην τῶν οἴκοι, οὐδ' εἰς ἀγνωσίαν τῶν κατ' ἐμαυτὸν πρεῖσαμαι, ἀλλ' εἰ χρὴ μηδὲν ὑπόκρυμμα εἰπεῖν, μακρῷ πινυτώτερος, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ δραστικώτερος, ἐκ τῦ θεάτρου ἐπανελήλυθα. μᾶλ-
D λον δὲ ὃ τῦ Ὁμήρου αὐτὸ εἰπεῖν καλὸν, ὅτι ὁ τῦτο ἰδὼν ὃ θέαμα, Τερψάμμος νέστα, καὶ πλείονα εἰδώς. ΚΡΑ. Ἡσύχλης, ὦ Λυκῖνε, οἷα πέπονθας. ὃς οὐδ' αἰσθάνῃ ἐαυτὸν ἀλόγως, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομμόῳ ἔοικας. ὃ γοῦν δεινότατον τῦτό ἐστιν, ὅτι μηδὲ ἰάσεως τινὰ ἡμῖν ὑποφαίνεις ἐλπίδα, ἐπαινεῖν τολμῶν τὰ οὕτως αἰσχρὰ, καὶ καταπύστα. ΛΥΚΙΝΟΣ. Εἶπέ μοι, ὦ Κράτων, τοῦτι δὲ περὶ ὀρχήσεως, καὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ γυομμόων ἰδὼν, πολλάκις

αὐτὸς ὑπτιμᾷς, ἢ ἀπείρατος ὢν τῶν θεάμα- A
τος, ὅμως αἰσχρὸν αὐτὸ καὶ καταπύστιον, ὡς
φὴς, νομίζεις; εἰ μὲν γὰρ εἶδες, ὀξὺ ἴσον ἡμῖν
καὶ σὺ γελάσεις· εἰ δὲ μή, ὅρα μὴ ἄλογος
ἡ ὑπτίμησις εἶναί σου δόξῃ, καὶ ἀφροσύνη,
κατηγορεῖσθαι, ὧν ἀγνοεῖς. ΚΡΑ. ἐπὶ γὰρ
τοῦτό μοι τὸ λοιπὸν οὗτος ἐμβαθεῖ τούτῳ πώ-
γωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ, καθῆσθαι μέσον
ἐν τοῖς γυναίοις, καὶ τοῖς μεμηνόσιν ἐκεί-
νοις θεαταῖς, κροτοῦντά τε τοῦ ἐπὶ
νοις ἀτρεπέσιν ὑπισοῦντα, ὀλέθρῳ τινὶ
αὐθέκτῳ εἰς ὄνθον δεῖον καλαχλωμύῳ;
ΛΥΚΙΝ. σύγνωστά σου ταῦτα, ὦ Κρά- B
των· εἰ δέ μοι πειθεῖς ποτὲ, καὶ ὅσον πρί-
σεως ἕνεκα τοῖς ἀκροις ἑαυτὸν, ἀναπετάσας
τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὧν οἶδα, ὡς οὐκ ἀνάκριτοι
αὖ, μὴ οὐχὶ τοῦ τῶν ἄλλων θεᾶσθαι ὑπτιο-
δείᾳ καταγελάσαιον· ὅθεν καὶ ὄψει ἀκριβῶς,
καὶ ἀκούσῃ ἅπαντα. ΚΡΑ. μὴ ὦφελόν
ἄρα ἰκοίμιλλον, εἴ τι πρόσθεν ἀνάκριτον πο-
τὲ, ἔστ' ἂν δασύς τε εἴλω τὰ σκέλη, καὶ ὁ
γλῶσσον ἀποθάπλης, ὡς νῦν γε καὶ σὲ ἤδη
ἐλεῶ, τελέως ἡμῖν ἐκβεβακχιλμένον.
ΛΥΚΙΝ. βούλῃ οὖν ἀφέλιμος, ὦ ἑταῖρε, C
τῆς βλασφημίας τούτων, ἀκοῦσαί μου τι
περὶ ὀρχήσεως λέγοντος, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ κα-
λοῦ, καὶ ὡς οὐ τερπνὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφέ-
λιμόν ἐστι τοῖς θεωμένοις, καὶ ὅσα παιδεύει, καὶ
ὅσα διδάσκει, καὶ ὡς ῥυθμίζει τῶν ὁρώντων
τὰς ψυχὰς, κρείττοσι θεάμασιν ἐγκυμαίνου-
σα, καὶ ἐρίσσοις ἀκούσμασιν ἐναβρυνομένη,
καὶ κοινόν τι ψυχῆς καὶ σώματος κάλλος
ἐπιδεικνυμένη; ὃ γὰρ καὶ μὴ μουσικῆς, καὶ
ῥυθμοῦ, ταῦτα πάντα ποιεῖν, οὐ φόβος αὐ
αὐτῆς, ἀλλ' ἔπαινος αὐ εἴη. ΚΡΑ. ἐμοὶ D
μὲν οὐ πάνυ σχολὴ μεμηνότος αὐθέκτου ἀ-
κροᾶσθαι, τὸν νόσον τὸν αὑτῆς ἐπαινοῦντος,
σὺ δὲ, εἰ βούλει, λῆρόν τινα καταστεδάσαί
μου, ἕτοιμος φιλικῶς ταύτην λειτουργίαν
ὑποστῆναι, καὶ προσέχειν τὰ ὦτα, καὶ ἀ-
νδρὶ κηρὸν προσκεῖσθαι τῶν φαύλων δυνά-
μενος. ὥστε ἤδη σιωπήσομαί σοι, καὶ λέγε
ὁπόσα ἐθέλοις, ὡς μηδὲ ἀκούοντός τινος.

coràmne tibi visa sunt, vt ea ita crebrò probrosis dictis insecteris: aut an potiùs spectaculi prorsus expers atque ignarus, nihilo seçus tamen illud vt turpe atque execrãdum (vt ais) existimas? Quòd si enim aliquando ea præsens vidisti, iam nobis & tu hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non, vide ne parum modesta & nimis temeraria tua videatur esse insectatio, ea in crimen vocãs, de quibus nihil habes comperti. CRA. Ergo hoc mihi adhuc supererat, vt in tam profunda barba & cano capite sederẽ inter mulierculas, & insanientes illos spectatores, applaudens & præconiis ineptissimis acclamans homuncioni cuipiã perdito, nulla necessitate lacrymas profundenti? LV. Est equidem hoc tibi ignoscendũ ô Craton: illud tamen pro certo exploratũ habeo, si meis monitis morẽ gerens, tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum vel periculo faciendo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quã vt loco cõmodo occupato, seruire queas spectaculis, vnde exactè & videre, & clarè audire possis omnia. CR. Nunquam ego forma fiam amabilis, si quid tale vnquã prudens ac sciẽs fecero, semper autem membris hirsutis, & barba incõpta atque horrida, vt me nunc tui ex animo miseret, omnibus modis insanientis. LVC. Vis ergo, ô amice, omissis blasphemiis atque conuiciis, arrectis auribus attentè mihi dare operam, nonnihil super saltatione, eiúsque virtutibus differenti, tum quemadmodum non solùm oblectamento sit spectantibus, verumetiam emolumento, tum quantis de rebus hominum animos commodè admoneat & erudiat: præterea quemadmodum spectantium mentes aptè componat, pulcherrimis exercens spectaculis, ac optimis præceptis imbuẽs: ad hæc communem quandam corporis & animæ pulchritudinem ostendens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & modulationibus, hæc inquam omnia facere, non dedecori aut vituperio, sed illi potiùs laudi tribuenda sunt. CRAT. Quanquam mihi in præsentia otium non est insanientem hominem auscultandi, suum ipsius morbum laudibus efferẽtem, attamen si nugis & inanibus fabularum commentis me opplere tibi consultum factu visum est, paratus sum in hoc tibi officiosè inseruire, & aures præbere, vel sine cera inutilia verba obaudire valens. Quare compressa voce hanc tibi operam dabo. Dic verò quodcunque animo tuo libitum fuerit, quasi nemine auscultante.

LVC. Euge ô Craton, istuc ipsum omnium maximè mihi egenti in optatis fuit. Paulo enim pòst ipsa re comperies num nugæ tibi censendæ sint quæ in medium producturus sum. Ac principiò quidem illud planissimè mihi ignorare vidêre, quàm non nouitium inuentum sit saltatio, neque heri aut nuper natum & inceptum, puta apud maiores nostros, aut illorum: sed qui super saltationis ortu quàm verissima perscrutati sunt, affirmant, illam vnà cum mundi ac omnium rerum generatione natam esse, & cum Amore deo illo vetustissimo in lucem prodiisse. Etenim ipsa syderum chorea, & errantium cum non errantibus coniunctio, eorumdémque modulata atque concinna participatio, & illa bella, tum pulchrè instituta harmonia, primogenitæ saltationis argumenta fuere, & indicia certissima. Ea verò temporis progressu subinde incremẽtis aucta maioribus, neque non additiones melioris inuenti sortita non modicas, summo nunc absoluta videtur esse fastigio, ac res esse omnifariam varia, & omnibus modis concinna & congruens, tum bonum multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc verò saltandi artificio aiunt Rheam potissimùm oblectatam, in Phrygia quidem Corybantas, in Creta autem Curetas saltare iussisse. Neque verò modicum cepit ex illorum arte compendium. Quippe circũsaltantes Iouem illi seruarunt incolumem, ita vt Iupiter non grauatè fateatur salutis contributæ præmia se illis debere, per illorum saltationem patrios dentes effugiens. Porrò autem hæc saltatio ab armatis desaltabatur, gladios ad scuta collidẽtibus, ac bellicum quiddam & attonitum saltantibus. Mox verò inter Cretenses vt quisque maximè nobilitate præcellebat, summo studio hanc rem exercentes, præstantissimi saltatores reddebantur, non tantùm homines priuati, & humili loco orti, sed nobiliores quoque, & regij sanguinis, & primates in populo. Homerus quoque Merionem non suggillare, verùm pulcherrimo laudis testimonio ornare volens, saltatorem nominauit: itaque in tantum claritudinis & notitiæ ob saltandi peritiam apud omnes venerat, vt hæc non Græci solùm de illo comperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, vt mea est opinio, eius in bellando agilitatem, & concinnum membrorum motum, quæ ex saltatione in vsum conuersa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

ΛΥΚ. Εὖγε, ὦ Κράτων, ἐ τούτου ἐδεόμην μάλιστα. εἰσῃ γὰρ κατ' ὀλίγον εἰ λῆρος εἶναί σοι δόξῃ τὰ λεχθησόμενα, καὶ πρῶτόν γε ἐκ τοῦ πάνυ ἠγνοηκέναι μοι δοκεῖς, ὡς ὑ νεώτερον ὂν τῆς ὀρχήσεως ὑπειτηδεύμα τοῦτό ἐστιν, οὐδὲ χθὲς, καὶ πρῴην ἀρξάμενον, οὔ κ τοῖς πρὸ πάππους ἡμῶν, ἢ τοὺς ἐκείνων, ἀλλ' οἵ γε παλαιότατοι ὀρχήσεως πέρι γλυκαλογοῦντες, ἅμα τῇ πρώτῃ γλυφῇ τῶν ὅλων φαῖεν ἂν σοι κ ὄρχησιν ἀναφῦναι, τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ ἔρωτι συναναφανέντα. ἡ γοῦν χορεία τῶν ἀστέρων, κ ἡ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς τ πλανήτων συμπλοκὴ, καὶ ῥυθμὸς αὐτῶν κοινωνία, καὶ ἄτακτος ἁρμονία, τῆς πρωτογόνου ὀρχήσεως δείγματά ἐστι. κατ' ὀλίγον δὲ αὐξανομένη, καὶ τῆς πρὸς τὸ βέλτιον ἀεὶ προσθήκης τυγχάνουσα, νῦν ἔοικεν ἐς τὸ ἀκρότατον ἀποτετελέσθαι, καὶ μεμῆσθαι ποικίλον τι, ἐ πάμαρμόνιον, καὶ πολύμουσον ἀγαθόν. πρῶτον δέ φασι Ῥέαν ἡσθῆσθαι τῇ τέχνῃ, ἐν Φρυγίᾳ μὲν, τοὺς Κορύβαντας, ἐν Κρήτῃ δὲ, τοὺς Κουρῆτας ὀρχεῖσθαι κελεῦσαι, καὶ ὑ τὰ μέτρια ὠνατο τῆς τέχνης αὐτῶν. οἱ γὰρ περιορχούμενοι, διεσώσαντο αὐτῇ τὸν Δία, ὥστε κ σῶτρα εἰκότως αὖ ὁ Ζεὺς ὀφείλειν ὁμολογῇ αὐλοῖς, ἐκφυγὼν δῆθεν αὐτῶν ὀρχησιν τοὺς πατρῴους ὀδόντας· ἐν ὅπλοις δὲ αὐτῶν ἡ ὄρχησις ἦν, τὰ ξίφη μεταξὺ κροτούντων πρὸς τὰς ἀσπίδας, ἐ πηδώντων ἔνθεόν τι, ἐ πολεμικόν. μετὰ δὲ, Κρησὶν οἱ κράτιστοι σπουδῇ ὑπειτηδεύσαντες αὐτὸ, ἄριστοι ὀρχησταὶ ἐγένοντο, κ οἱ ἰδιῶται μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ βασιλικώτεροι, καὶ πρωτεύειν ἀξιοῦντες. ὁ γοῦν Ὅμηρος τὸν Μηριόνην οὐκ αἰσχύνῃ βουλόμενος, ἀλλὰ κοσμῆσαι, ὀρχηστὴν πρόσφατο, κ οὕτως ἄρα ὑπέστησε λίαν, κ γνώριμος ἅπασιν ὑπὸ τῆ ὀρχηστικῇ, ὥστε οὐ κ οἱ Ἕλληνες μόνον ταῦτα ἠπίσαντο περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ κ οἱ Τρῶες αὐτοὶ, καίτοι πολέμιοι ὄντες. ἑῶρων γάρ, οἶμαι, κ τὸ αὐτοῦ τὴν πολεμεῖν αὐτὸ κευφότητα, καὶ ῥυθμόν, οἷς ὀρχήσεως ἐκέκτητο. φησὶ δὲ τὰ ἔπη ὧδέ πως,

B C D

Μηριόνη, τάχα κέν σε καὶ ὀρχησ-τὸν περ ἐόντα,
Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε·

καὶ ὅμως οὐ κατέπαυσεν αὐτόν. ἅτε γὰρ ἀσκημένος ἐν τῇ ὀρχηστικῇ, ῥᾳδίως οἶμαι διεδύσετο τὰς ἐπ' αὐτὸν ἀφιείσας τῶν ἀκοντίων. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους τῶν ἡρώων εἰπεῖν ἔχων τοῖς αὐλοῖς ἐγγεγυμνασμένους, καὶ τέχνῃ τὸ πρᾶγμα πεποιημένους, ἱκανὸν ἡγοῦμαι τὸν Νεοπτόλεμον, Ἀχιλλέως μὲν παῖδα ὄντα, πάνυ δὲ διαφέροντα ὅτι τῇ ὀρχηστικῇ, καὶ εἶδος τὸ κάλλιστον αὐτῇ προσπεφευρόντα, Πυρρίχιον ἀπ' αὐτοῦ κεκλημένον. καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ταῦτα γοῦν τὸν παῖδος πυθανόμενος, μᾶλλον ἔχαιρεν, οἶμαι, ἢ ὅτι τοῦ κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀλκῇ αὐτοῦ. ὑπῆρχον οὖν τῷ Ἰλίῳ τέως ἀάλωτον οὔσῃ ἡ ἐκείνου ὀρχηστικὴ καθεῖλε, καὶ εἰς ἔδαφος κατέῤῥιψε. Λακεδαιμόνιοι μὲν, ἄριστοι Ἑλλήνων εἰς δεκαοῦτες, τοῖς Πολυδεύκεσι καὶ Κάστορος καρυατίζειν μαθόντες (ὀρχήσεως δὲ καὶ τοῦτο εἶδος, ἐν Καρύαις τῆς Λακωνικῆς διδασκόμενον) ἅπαντα μετὰ μουσῶν ποιοῦσιν, ἄγειν τὸν πολεμεῖν τοῖς αὐλοῖς, καὶ ῥυθμὸν, καὶ εὔτακτον ἐμβασιν τοῦ ποδός· καὶ ὃ τοῖς ὅπλοις σύνθημα Λακεδαιμονίοις τοῖς τῷ μάχῃ ὁ αὐλὸς ἐνδίδωσι. ὑπηρετοῦντος καὶ ἐκείνου ἅπαντων, μετρικῆς αὐλῶν καὶ εὐρυθμίας ἡγουμένης. ἴδοις δ' ἂν καὶ τοὺς ἐφήβους αὐτῶν οὐ μεῖον ὀρχεῖσθαι ἢ ὁπλομαχεῖν μανθάνοντας. ὅταν γὰρ ἀκροχειρωσάμενοι, καὶ παίσαντες ἀλλήλους, καὶ παθόντες, ἐν τοῦ μέρει παύσωνται, εἰς ὄρχησιν αὐλῶν ἡ ἀγωνία τελοῦσα. καὶ αὐλητὴς μὲν, ἐν τῷ μέσῳ καθήμενος ἐπαυλεῖ, καὶ κτυποῦσι τῷ ποδὶ, οἱ δὲ, καθ' εἱρμὸν ἀλλήλοις ἑπόμενοι, σχήματα πολυτρόπως διαπλέκουσιν, τοῖς ῥυθμὸν ἐμβαίνοντες, ἄρτι μὲν πολεμικὰ, καὶ μετ' ὀλίγον δὲ χορευτικὰ, ἃ Διονύσῳ καὶ Ἀφροδίτῃ φίλα. ὑπηρετοῦντος καὶ τὸ ᾆσμα, ὃ μεταξὺ ὀργούμενοι ᾄδουσιν, Ἀφροδίτης ἐπίκλησίς ἐστι, καὶ Ἐρώτων, ὡς συγκωμάζοιεν αὐλοῖς, καὶ σκιρτῷεν. καὶ θάτερον δὲ τῶν ᾀσμάτων (δύο γὰρ ᾄδεται) διδασκαλίαν ἔχει ὡς χρὴ ὀρχεῖσθαι.

A *Te citò Merione, quanuis ſaltare peritum,*
Strauiſſem in dura confoſſum cuſpide pugna.

Tametſi eundem non ſtrauerat: vt enim in ſaltando ſemet magno ſtudio exercuerat, ſic facilè, vt opinor, effugiebat iacula in eum contorta atque emiſſa. Iam quanquam & alios complures ex heroibus enumerare poſſim eo ipſo ſaltandi ſtudio diligẽtiſſimè exercitatos, quíque ex hac ipſa re artem fecerint: ſufficere tamen ſuſpicor vno à me producto Neoptolemo Achillis filio, qui vſque adeò hoc præcelluit artificio, vt cùm ſpeciem quoque ſaltandi pulcherrimam ſibi adieciſſet, Pyrrhichij nomẽ ab illo acceperit. Achilles quoque ipſe his de filio ſuo inauditis, maiori gaudio ſuffuſus eſt, vt ego exiſtimo, quàm propter eius formę prętſtantiã, & membrorum robur inſuperabile. Atqui interea ſemper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius ſaltatione captum concideret, & direptum ſolo æquaretur. Lacœdæmonij quoque, qui Gręcorum præſtantiſſimi eſſe cenſebãtur, cùm à Caſtore & Polluce caryatiſſare perdidiciſsẽt, quæ ſaltationis ſpecies à Caryis vrbe Laconiæ ducta erat, omnia cum carminibus facere ſoliti ſunt, adeò vt ad tibiarũ quoque modulos & rhythmum, & moderatũ pedis ingreſſum, prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primùm quidem conſerendarum manuum ſignum Lacedæmoniis tibia dari ſolitum eſt: proinde de omnibus quoque reportant victoriã, muſica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaque illorum ephebos nihilo minore cura ſaltationi quàm armis exercendis dare operam. Vbi enim iam ſummis colluctati ſunt digitis, ac mutuis ictibus ſemet ceciderunt, quieſcunt parumper, & omne illorum certamen in ſaltationem ſolutum cõuertitur. Quorum in medio tibicen locatus eſt, tibiam incinens, ac pedibus inſtrepens. Cæterùm illi per ordinem alter alterum ſequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum ingredientes, alias quidem bellicas, alias verò ſaltatorias, quæ Baccho & Veneri gratæ ſunt. Quinetiam cantus quem inter ſaltandum modulantur, Veneris & Cupidinum cognomento nobilitatus eſt, quaſi vnà cum Venere & Cupidinibus communi choreæ ſaltationi indulgerent. Et altera quidem cantilena (duæ enim canuntur) rationem quoque & præcepta ſaltandi in ſe complectitur.

Neoptolemus.

Laconum ſaltatio.

Procul,ai unt,ô pueri,promouete pedem & ſaltate perfectiùs. Non diſparia faciũt quibus Hormum ſaltare curæ eſt. Hormus autem genus ſaltationis eſt adoleſcentibus virginibúſque commune,alternatim ad choream diſpoſitis, vt planè hormum, hoc eſt, ſegmentum,referant. Solet autem adoleſcens chorum ducere more iuuenili ſaltans,quo poſtea in adoriendis hoſtibus vſurus ſit. Sequebatur hunc puella modeſtia quadam conſpicua, quæ fœmineum ſaltum decẽter admodum peragebat: vt hormum ex temperantia & fortitudine cõpoſitum rectè dicere poſſimus. Cæterũ quæ Homerus ſuper Ariadne in clypeo memoriæ prodidit,déque choro quem illi Dædalus inſtituerat,ea,vt iam olim tibi lecta,prętеribo ſilẽtio: Præterea duos illos ſaltatores, quos eodem in loco Poëta Cybeſteteras vocat chorum ducentes: Rurſus quæ in clypeo memorat,

In medióque duos iuuenes agitare choreas
Cernere erat,

tanquam rem omniũ pulcherrimã,ſaltationem Vulcanus clypeo addidiſſet. Etenim Phæacas ſaltatione,vt par erat, vehementer fuiſſe oblectatos,mirum videri non debet,cùm tantis affluerent deliciis, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia victitarent. Quare Homerus Vlyſſem ex omnibus quæ viſenda apud Phæacas conſpexerat,hoc cum primis admirantem teſtatur, agiléſque pedum motiones ſpectantem. Iam in Theſſalia eouſque progreſſum eſt ſaltationis exercitium, vt populi præſides, & anteſignanos illorum, præſaltatores vocare non dubitarint. Cui rei etiamnum ſtatuarum inſcriptiones & tituli ſuo ſuffragantur teſtimonio, quas iis qui in bello optimam nauaſſent operam, erexerunt. Prætulit inquit,prę ſaltatorem ciuitas. Et iterum, Eilationi poſuit hanc imaginem populus, propterea quòd pugnam probè deſaltarit. Mitto illud, apud veteres nullas vnquam fuiſſe celebratas feſtiuitates aut ceremonias citra ſaltationem: quippe quas ab Orpheo & Muſæo optimis tunc ſaltatoribus conſtitutas fuiſſe ſatis certè conſtat, qui & hoc, vt cætera omnia, vt honeſtiſſimum quiddam legibus ſanxiſſe videntur, initiari cum rythmo & ſaltatione. Quòd autem hoc ita ſe habeat, reticenda erant orgia, propter prophanos nondum initiatos. Illud autem omnes audiunt, quòd ij qui linguæ vitio atque incontinentia myſteria prodidiſſent, plerique eos deſaltaſſe dictitarent.

πόρρω γὰρ φασιν, ὦ παῖδες, πόδα μεπάβατε, καὶ κομάσατε βέλτιον, τουτέστιν, ἀμείνον ὀρχήσασθε. ὅμοια δὲ καὶ οἱ τὸν ὅρμον καλούμενον ὀρχούμενοι ποιοῦσιν. ὁ δὲ ὅρμος, ὄρχησίς ἐστι κοινὴ ἐφήβων τε, καὶ παρθένων, παρ' ἕνα χορεύοντων, καὶ ὡς ἀληθῶς ὅρμιόν ἐοικότων. καὶ ἡγεῖται μὲν ὁ ἔφηβος, τὰ νεανικὰ ὀρχούμενος, καὶ ὅσοις ὕστερον ἐν πολέμῳ χρήσεται, ἡ παρθένος δὲ ἕπεται κοσμίως, ὃ δῆλον χορεύειν διδάσκουσα, ὡς εἰ τὸν ὅρμον ἐκ σωφροσύνης καὶ ἀνδρίας πλεκόμενον· καὶ αἱ γυμνοποδίαι δὲ, αὐτοῖς ὁμοίως ὄρχησίς ἐστιν. ἃ δὲ Ὅμηρος φησὶν Ἀριάδνης ἐν τῇ ἀσπίδι πεποίηκε, καὶ τὸν χορόν, ὃν αὐτῇ Δαίδαλος ἤσκησεν, ὡς ἀναγνώσῃ σοι παρίημι· καὶ τοὺς ὀρχηστὰς δὲ τοὺς δύο, οὓς ἐκεῖ ὁ ποιητὴς κυβιστητῆρας καλεῖ, ἡγουμένους τοῦ χοροῦ· καὶ πάλιν, ἃ ἐν τῇ ἀσπίδι λέγει· Κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον. ὡς τι κάλλιστον τοῦτο τῶν Φαίακος ἐμποιήσαντες τῇ ἀσπίδι. τοὺς μὲν γὰρ Φαίακας καὶ πάνυ εἰκὸς ἐν ὀρχήσει χαίρειν, ἁβρούς τε ὄντας, καὶ ἐν παντὶ εὐδαιμονίᾳ διατρίβοντας. ὁ γοῦν Ὅμηρος τοῦτο αὐτῶν μάλιστα θαυμάζοντα πεποίηκε τὸν Ὀδυσσέα, καὶ τὰς μυρμυγὰς τῶν ποδῶν θεώμενον. ἐν μὲν γε Θεσσαλίᾳ, τοσοῦτον ἐπέδωκε τῆς ὀρχηστικῆς ἡ ἄσκησις, ὥστε τοῖς προεστῶσι καὶ προαγωνισταῖς αὐτῶν, προορχηστῆρας ἐκάλουν. καὶ δηλοῦσι τοῦτο αἱ τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφαί, οἷς τοῖς ἀριστεύουσιν ἀνέστησαν. Προὔκειτο γάρ, φησι, προορχηστῆρα ἡ πόλις. καὶ αὖθις, Εἰλατίωνι τὰς εἰκόνας ὁ δῆμος, ὃ ὀρχησαμένῳ τὴν μάχαν. ἐγὼ λέγω ὅτι τελετῶν ἀρχαίαν σοβαρόν ἐστιν ἀνδρεῖον, μᾶλλον ὀρχήσεως, Ὀρφέως δηλαδὴ, καὶ Μουσαίου, καὶ τῶν τότε ἀρίστων ὀρχηστῶν καταστησαμένων αὐτάς, ὡς τι κάλλιστον καὶ τοῦτο νομοθετησάμενον σὺν ῥυθμῷ, καὶ ὀρχήσει μυεῖσθαι. ὅτι δ' οὕτως ἔχει, τὰ μὲν ὄργια σιωπᾶν ἄξιον, τῶν ἀμυήτων ἕνεκα. ὅτι δὲ πάντες ἀκούουσιν, ὅτι τοὺς ἀξαγροῦντας τὰ μυστήρια, ἐξορχεῖσθαι λέγουσιν οἱ πολλοί.

ὦ Δήλῳ

ὧν Δήλῳ δέ τε οὐδὲ αἱ θυσίαι αἵθυ ὀρχήσεως, ἀλλὰ σεμνὴ ταύτη, καὶ μὴ μουσικῆς ἐλίνοντο. παίδων χοροὶ σωνελθόντες ἐν αὐλῷ, καὶ κιθάρᾳ, οἱ μὲν ἐχόρευον, ὑπωρχοῦντο δὲ οἱ ἄνδρες, προχριθέντες ἐξ αὐτῶν. τὰ γοῦν τοῖς χοροῖς γραφόμενα τοιαῦτα ἄσματα, ὑπορχήματα ἐκάλουν, καὶ ἐμπέπλεκτο τοιούτων ἡ λύρα. καὶ τί σοι τοὺς Ἕλληνας λέγω, ὅπου καὶ Ἰνδοὶ, ἐπειδὰν ἕωθεν ἀναστάντες, προσεύχωνται τὸν Ἥλιον, οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς τῷ χεῖρε κύσαντες, ἡγούμεθα τελεῖν ἡμῶν εἰς τὸν θεὸν, ἀλλ' ἐκφύλοι προσ τὸν ἀνατολὰς στάντες, ὀρχήσει τὸν Ἥλιον ἀσπάζονται, χηματίζοντες ἑαυτοὺς σιωπῇ, καὶ μιμούμενοι τὸν χορείαν τοῦ θεοῦ. καὶ τοῦτ' ἔστιν Ἰνδῶν ἡ εὐχὴ, καὶ χοροὶ, καὶ θυσία. δι' ἃ καὶ τούτοις ἐλεῦνται τὸν θεὸν δὶς, καὶ ἑσπερινῆς καὶ ὀρθρινῆς τῆς ἡμέρας. Αἰθίοπες δέ τε, καὶ πολεμιώτατοι, σὺν ὀρχήσει αὐτὸ δρῶσιν· καὶ οὐκ ἂν ἀφίη ὀιστὸν Αἰθίοψ αἰπὺ, ἀφελὼν τῆς κεφαλῆς (ταύτῃ γὰρ αὐτὶ φαρέτρας χρῶνται, προσιδέοντες αὐτῇ ἀκτινηδὸν τὰ βέλη) εἰ μὴ πρότερον ὀρχήσαιτο, καὶ τῷ χήματι ἀπειλήσῃ, καὶ προσεκφοβήσῃ τῇ ὀρχήσει τὸν πολέμιον. ἄξιον δ', ἐπεὶ τῶν Ἰνδικῶν καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διεξεληλύθαμεν, καὶ ἐς τὸν χείτονα αὖθις Αἴγυπτον καταβῶμεν τῷ λόγῳ. δοκεῖ γάρ μοι ὁ παλαιὸς μῦθος καὶ Πρωτέα τὸν Αἰγύπτιον, οὐκ ἄλλό τι ἢ ὀρχηστήν τινα γενέσθαι λέγειν, μιμητικὸν αὖ θέσπιν, καὶ πρὸς πάντα χηματίζεσθαι, καὶ μεταβάλλεσθαι δυνάμενον, ὡς καὶ ὕδατος ὑγρότητα μιμεῖσθαι, καὶ πυρὸς ὀξύτητα σὺν τῇ τῆς κινήσεως σφοδρότητι, καὶ λέοντος ἀγριότητα, καὶ παρδάλεως θυμὸν, καὶ δένδρου δόνημα· καὶ ὅλως, ὅ, τι καὶ θελήσειεν. ὁ δὲ μῦθος παραλαβὼν πρὸς τὸ παραδοξότερον, τὴν φύσιν αὐτοῦ διηγήσατο, ὡς γινομένην ταῦτα, ἅπερ ἐμιμεῖτο· ὅπερ δὴ καὶ πρὸς τῶν ὀρχουμένοις προσέσειν. ἴδοις τ' ἂν ὧν αὐλοὺς πρὸς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὠχέως διαλλαττομένους, καὶ αὐτὸν μιμουμένους τὸν Πρωτέα. εἰκάζω δὲ χρῆναι καὶ τὴν Ἐμπουσὰν τὴν ἐς μυρίας μορφὰς μεταβαλλομένην, τοιαύτην τινὰ αἴθεσπιν εἶναι τὸν μύθου παραδεδόσθαι.

A Porrò autem in Delo nulla sacra peragebantur, quibus saltatio non fuisset adhibita, sed & cum illa & cùm musica cuncta persoluebantur. Ingressi verò puerorum chori, tibia & cithara præcinentibus saltabant, quos subsecuti optimi facto delectu choreis excipiebant. Itaque & cantilenas illiusmodi choris conscriptas hyporchemata nominare consueuerunt, talibúsque lyra impleta fuerat. Quid verò Græcorum gẽtes tibi commemorem, cùm Indi quoque posteaquam mane è strato surrexerint, Solem precibus venerati fuerint, non quemadmodum nos deosculata manu perfectam precationem esse arbitramur, verùm illi ad orientem conuersi, saltatione Solem consalutant, sed cum silentio seipsos conformantes, dei choream imitari atque effingere conantur? Et hæc Indorum est precatio, & chori, & sacrificium. Duabus verò vicibus ad hunc modum Deum placare solent, nempe mane, & vesperi. Atenim Æthiopes non alia quàm saltandi ratione illatis iam signis bellum ingrediuntur, nec quisquam Æthiopum vel sagittam excussam emitteret auulsam à capite (hoc enim vice pharetræ vtuntur, radiorum instar tela capiti circũponentes) nisi priùs saltauerit, & saltatione hosti terrorem incusserit. Consentaneum verò esse opinor, posteaquam totam Indiam & Æthiopiam peragrauimus, vt in vicinam Ægyptum oratione diuertamus. Etenim vetus illa fabula Proteum Ægyptium nihil aliud quàm saltatorem fuisse eximium, mihi planè confirmare videtur, hominem effingendi imitandíque peritum, quíque semet in varias rerum facies demutare & transformare potuerit, vt modò in aquas tenues dilapsus abiret imita[illegible], modò ignis celeritatem & vehementiam agilitate corporis, inox leonis immanitatem, ac Pardalis impetum, deinde arboris motum flexibilem, postremò in summa quicquid collibuisset, exprimeret. Cæterùm fabula eas Protei proprietates ad inusitatiorem opinionem detorquens, eam eius naturam fuisse commenta est, quasi ea ipsa quoque fieret, quæcumque saltandi artificio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie saltationibus nauant operam, præditos esse animaduertimus, videásque illos eodẽ tempore diuersissimis modis immutari, ac planè ipsius Protei esse æmulos. Et si quid coniectura assequendum est, & Empusam suspicor (quæ & ipsa in varias rerũ facies semet transfundere dicta est) non aliam quàm saltatricem fuisse, fabularum inuolucro significare voluisse homines.

Ad hæc iustum esse opinor, ne Romanorum quidem saltationem præterire tacitam, quam nobilissimi quique illorum, quos vocant Salios (est autem nomen sacerdotij) Marti Deo bellicosissimo saltant grauissimè, & religiosissimè. Neque verò Bithynicæ fabulæ commentum ab Italorum instituto abhorret admodum, perhibentium Priapum Deum bellicosum, vnum vt opinor, ex Titanibus, aut Idæis Dactylis, illud opus factum, rebus militaribus instituendum fuisse, quem Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerum, durum porrò, & rudem, & supra modum virilem, non priùs amorũ peritum reddidit, quàm perfectum eundem saltatorem effecisset. Quamobrem & merces illi à Iunone destinata est, vt ab illo semper decimam partem spoliorum in bello partorum reciperet. Vt autem Dionysiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum vt audias, cuius tota actio nihil aliud quàm saltationem complectitur. Cùm itaque tria sint celeberrimarum saltationum genera, Cordacis & Sicinnidis & Emmeliç, Bacchi ministri Satyri his à se ipsis inuentis, de se cuique nomen indiderũt: & hac saltandi arte vtens Bacchus, Tyrrhenos & Indos & Lydos deuictos subiugauit, ac gentes adeò bellicosas ipsis saltem thyrsis desaltauit. Quocirca, ô admirande, vide ne parum pium aut religiosum sit, in crimen vocare exercitium adeò diuinum & mysticum, & cui colendo tanti Dij nauarint operam, quódque in illorum honorem & cultum toties peragitur, insuper quod tantum oblectamentum simul atque institutionem adeò vtilem exhibere solet. Illud ego demiror, non ignorans, Homeri atque Hesiodi te amatorẽ esse maximum (iterum enim ad poëtas me conferam) qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem summè laudantibus. Siquidem Homerus cùm res mortalium longè iucundissimas iuxtà ac elegantissimas vno quasi fasce coniunctim efferret, nempe somnum, amorem, cantum, atque saltationem: hanc tamen solam præclaro nobilitauit encomio, inculpata eadem nominata, ascribens per Iouem cantui dulcedinem, quæ vtraque saltandi artificio adesse videmus, & dulces modulos, & saltationem inculpatam, quam vituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poëseos ita inquit:

Saliorum apud Rom. saltatio.

Priapi.

Saltationum genera tria.

A ὅτι τούτοις δίκαιον, μηδὲ τῆς Ῥωμαίων ὀρχήσεως ἀμνημονεῖν, ὧν οἱ βέλτιστοι αὐτῷ τῷ πολεμικωτάτῳ τῶν θεῶν Ἄρει, οἱ Σάλιοι καλούμενοι (ἱερωσύνης δὲ τοῦτο ὄνομα) ὀρχοῦνται σεμνοπρεπῶς τε ἅμα, καὶ ἱερωτάτως. Βιθυνὸς δὲ μῦθος καὶ οὗτος, οὐ πάνυ τῶν Ἰταλιωτικῶν ἀλλότριος, οἱ τὸν Πρίαπον δαίμονα πολεμιστὴν, τῶν Τιτάνων, οἶμαι, ἕνα, ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων, τοῦτο ἔργον πεποιημένον, ὃ σκόπελια παιδνύσι, τῶν θαλαττίων τῶν ἀπὸ τῆς Ἥρας τὸν Ἄρη, παῖδα μὲν ἔτι, σκληρὸν δὲ, καὶ πέρα τοῦ μετρίου

B ἀνδρικὸν, μὴ πρότερον ὁπλομαχεῖν διδάξαι, πρὶν τέλειον ὀρχηστὴν ἀπεργάσατο· ὅτι τοίνυν καὶ μισθὸς αὐτῷ τῶν ἀπὸ τῆς Ἥρας ἐγένετο, δεκάτην ἀεὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου πρωτευομένων τῷ Ἄρει, πρῶτ' αὐτὸν λαμβάνειν. Τὰ μὲν γὰρ Διονυσιακὰ, καὶ Βακχικὰ, οἶμαί σε μὴ προειδέναι ἐμοῦ ἀκούσαντα, ὅτι ὄρχησις σχεδία πάντα ἐστὶ. τριῶν γοῦν ὄντων τῶν γλαφυρωτάτων ὀρχήσεων, Κόρδακος, καὶ Σικιννίδος, καὶ Ἐμμελείας, οἱ Διονύσου θεράποντες, οἱ Σάτυροι, ταύτας ἐφεύροντες, ἀφ' αὑτῶν ἑκάστην ὠνόμασαν. ᾗ ταύτῃ τῇ τέχνῃ χρώμενος ὁ Διόνυσος, Τυρρηνοὺς, καὶ Ἰνδοὺς, καὶ Λυδοὺς ἐχειρώσατο, καὶ φιλεῖ οὕτω μάχιμον τοῖς αὐτοῖς θιάσοις κατωρχήσατο. ὥστε, ὦ θαυμάσιε, ὅρα μὴ ἀνόσιον ᾖ, κατηγορεῖν ὀπτιθόμενος θείου τε ἅμα, καὶ μυστικοῦ, καὶ τοσούτοις θεοῖς ἐσπουδασμένου, καὶ ὅτι τιμῇ αὐτῶν δρωμένου, καὶ τοσαύτην τέρψιν ἅμα, καὶ παιδείαν ὠφέλιμον παρεχομένου. θαυμάζω δέ σου κἀκεῖνο, εἰδὼς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου μάλιστα

D ἐρασθέντα· ὅπως σε (αὖθις γὰρ ὅτι τοῖς ποιηταῖς ἐπιμείνωμι) πῶς ἀντιφθέγξεσθαι ἐκείνοις τολμᾷς, περὶ τῶν πάντων ὄρχησιν ἐπαινοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ Ὁμήρος τὰ ἥδιστα καὶ κάλλιστα καταλέγων, ὕπνον, καὶ φιλότητα, καὶ μολπὴν, καὶ ὄρχησιν, μόνην ταύτην ἀμύμονα ὠνόμασε, προσμαρτυρήσας, νὴ Δία, καὶ ὅτι ἡδὺ τῇ μολπῇ, ἅτε ἀμφοτέρα τῇ ὀρχηστικῇ προέσει, καὶ ᾠδὴ γλυκερὰ, καὶ ὀρχησμὸς ἀμύμων, ὃν σὺ νῦν μεμάθηκας ὀπτικῶς. καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως·

Αλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήια ἔργα,
Αλλῳ δ' ὀρχηςυῖ τε, καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.

Iuppiter hunc belli reddit virtute potentem,
At leuibus membris alium ſaltare peritum:
Eſt quem dulciſona ſuſtollit voce canendi.

Ἱμερόεσσα γὰρ ὡς ἀληθῶς, ἡ μετ' ὀρχήσεως ᾠδή, καὶ δῶρον θεῶν τοῦτο κάλλιστον. καὶ ἔοικεν εἰς δύο διηρημένως ὁ Ομηρος τὰ πάντα τῶν ἀνθρωπείων πράγματα, πόλεμον, καὶ εἰρήνην, τοῖς τοῦ πολέμου μόνα ταῦτα ὡς κάλλιστα ἀντιτεθεικέναι. ὁ δὲ Ησίοδος, οὐ πρὸ ἄλλου ἀκούσας, ἀλλ' ἰδὼν αὐτὸς ἑωθεν ἀθρόους ὀρχουμένους ταῖς Μούσαις, εὐθὺς ἀρχὴν τῶν ἐπῶν τοῦτο περὶ αὐτῶν τὸ μέγιστον ἐγκώμιον διηγεῖται, ὅτι περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν ὀρχεῦνται, τοῦ πάγης τὸν βωμὸν περιχορεύουσαι. ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ γενναῖε, μονονουχὶ θεομαχῶν, ὑβρίζῃς εἰς τὴν ὀρχηςικήν. ὁ Σωκράτης δὲ, σοφώτατος ἀνὴρ, εἴγε τις ἄλλος τοῦτο περὶ αὐτῆς λέγοντι τῷ Πυθίῳ, οὐ μόνον ἐπαινεῖ τὴν ὀρχηςικὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκμανθάνειν αὐτὴν ἄξιον, μέγιστον νέμων ῥυθμίᾳ καὶ εὐμουσίᾳ, καὶ κινήσει ἐμμελεῖ, καὶ εὐσχημοσύνῃ τοῦ κινουμένου, καὶ οὐκ ἠδεῖτο γέρων ἀνὴρ, ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις μαθήμασιν καὶ τοῦτο ἡγούμενος εἶναι· καὶ ἔμελέ γε σφόδρα περὶ ὀρχηςικὴν οὐ μετρίως σπουδάσεσθαι, ὅσα γε καὶ τὰ μικρὰ οὐκ ἄκνει μανθάνειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῶν αὐληςρίδων ἐφοίτα, καὶ πρὸ ἑταίρας γυναικὸς οὐκ ἀπεξίου σπουδαῖόν τι ἀκούειν τῆς Ασπασίας· καίτοι σφόδρα περὶ ὀρχουμένου ἐώρα τὴν τέχνην, καὶ οὐδέπω εἰς τοσοῦτον κάλλος διηρθρωμένην. εἰ δὲ τοῖς νῦν ὅτι μέγιστον προσαναβήσας αὐτὴν ἐθεᾶτο, οἶδα, πάντων αὖ σφόδρα γε ἀφέλιμος, μόνῳ τῷ θεάματι τούτῳ τὸν νοῦν αὖ προσσχὼν, καὶ τοῖς παῖδας οὐκ ἂν ἄλλό τι περὶ αὐτῆς ἐδιδάξατο. δοκεῖς δέ μοι ὅταν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐπαινῇς, ὑπολελῆθθαι ὅτι καὶ σὲ ἑκατέρα σχεῖν ὀρχήσεως ἴδιόν τι εἶδος ἔστιν, οἷς, τραγικὴ μὲν, ἡ Εμμέλεια· κωμῳδικὴ δὲ, ὁ Κόρδαξ. σπάνιον δὲ καὶ τρίτη, Σικιννίδος περιλαμβανομένης. ἐπεὶ δὲ σὺ ἀρχὴν καὶ προεπήνεσας τῆς ὀρχήσεως, τὸ τραγῳδίαν, καὶ τὸ κωμῳδίαν, καὶ αὐλητῶν κύκλους, καὶ κιθαρῳδίαν, ἀγῶνα τοῦτο,

Suauis profectò eſt vocum modulatio, quæ ſaltationi adiuncta eſt, ac munus quod à diis immortalibus præſtari potuit longè pulcherrimum. Ac mihi apparet Homerus omnes res mortalium in duo tantùm diuiſiſſe, nempe in bellum, & pacem: cæterùm rebus bellicis tantùm hęc tanquam præſtantiſſima ſtudia pacis oppoſuiſſe. At verò Heſiodus, qui non ab alio percenſente hoc auditu percepit, ſed ipſe ſtatim ſub aurorę exortum Muſas ſaltantes viderit, in carminis ſui initio de illis hoc ſummum & elegantiſſimum referre non eſt veritus encomium, nimirum eas circa fontem floridum mollibus ſaltare pedibus, iuxta patris aram agentes tripudium. At tu, ô generoſe, tantumnon cum Diis ipſis pugnans, ſaltationem conſcindis contumelioſis conuiciis. Cæterùm ipſe Socrates, vir omniũ ſapientiſſimus, ſi Pythio hoc illum teſtimonio cohoneſtanti fides habenda eſt, non tantùm ſaltationem laudibus extulit, ſed illam quoque diſcere non erubuit aut grauatus eſt, plurimum tribuens venuſtæ concinnitati & elegantiæ, tum apto motui, neque non mouentis afformationi. Nec veritus eſt iam natu grandior ſaltationem inter ſerias habere diſciplinas: videbatúrque non parum huic rei perdiſcendæ impenſurus operæ, quem leuiora ac viliora perdiſcere non piguit: ſed tibicinarum quoque ſcholas frequẽtare ſolebat, neque à meretrice muliere Aſpaſia quiddam audire dedignatus eſt. Atqui illo artem non ita pridem natam vidit, necdum tanta elegantia & pulchritudinis acceſſione auctam & elatam. Qui ſi nunc eos quorum opera in ſummum vſque faſtigium euecta eſt, ſpectaret, ſat ſcio illum omnibus reliquis poſthabitis, hiſce tantùm ſpectaculis operam daturum, neque puerosquicquam perinde atque ſaltationem docturum. Videris autem mihi, laudans Comœdiã atque Tragœdiam, oblitus eſſe, in vtraque illarum proprium quoddam ſaltationis genus exerceri, ac tragicam quidẽ eſſe Emmeliam, comicam verò eſſe Cordaca: nonnunquam vſurpari & tertiam, nempe Sicinnidẽ. Poſtea verò quàm in principio ſaltationi tragœdiam & comœdiam, tibicinásque & citharam anteferre nõ dubitaris, tanquam iſta in certamen veniant,

atque per hoc grauia dicenda sint, age vicissim ista singulatim excutiamus, tibias autem & citharam relinquamus. Etenim & istæ saltationis partes sunt ducendis choreis subseruientes. Porrò autem ipsã tragœdiam primùm ab habitu contemplemur, cuiusmodi sit, quàm turpe & minimè iucundum spectaculum, homo longitudine deformi atque incomposita exornatus, altis calceamentis ingrediẽs, caput larua minaci obductum habens, tum peramplo ore hiante, quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto adscititia pectora, & ventres factitios, adiunctam & arte compositam corporis crassitudinem, ne longitudine discors compositio in tenui corpusculo magis reprehendẽda veniat. Deinde indecora histrionis vociferatio, iam se ipsum inclamantis, iam verberantis, aliquando etiam iambicos versiculos cantillãtis, &, quod turpissimum est, grauissimas calamitates modulantis, ac sola voce semetipsum reprehendẽdum exhibentis. Quippe alia priscorum poëtarum industria inuenta sunt. Et quandiu quis Andromachen agit, aut Hecubam, tolerabilis est concio: vbi verò ipse Hercules carmine lugubri in scenam ingressus est, sui oblitus, neque leoninam, neq; clauam quæ proponitur, veneratur, adeò vt sanę mentis homo quispiam iure optimo talẽ actionem solœcismum vitiosum possit reprehẽdere. Iam quod cũ primis quoque in saltatione dãnasti, viros histriones mulierũ mores imitari, hoc equidem cõmune quoq; est tragœdiæ & comœdię vitiũ. Etenim in vtraque plures introducuntur mulieres quàm viri. Quinetiam Comœdia partem personarũ omnium maximè ridiculam & oblectationis plenam huic tribuit, videlicet lampadum & tibicinarum & coquorũ personas. Sed enim saltationis habitus quàm decẽs sit & modestus, quorsum attinet dicere, cùm cæcis quoq; ista sint perspicua? Larua ipsa pulcherrima, & subiectæ fabulę respondens, non immane hiat, vt illæ, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos sub illa vociferantes. Olim verò ipsi quoque saltatores canebãt, & vnà saltabant. Deinde animaduertentes cõtinuo motu grauari anhelitum, & per hunc turbari cantilenam, visum est factu longè consultius, vt alij saltantibus succinerent. Porrò autẽ argumenta vtrisque communia sunt, neque vlla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria,

Tragici habitus deformitas.

A καὶ δεῖ τοῦτο σεμνὰ ποιοῦντων, φέρε νῦν αὐτεξεταστέον τῇ ὀρχήσει ἕκαστον αὐτῶν. καίτοι τὸν μὲν αὐλὸν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸν κιθαριστὴν, παραλείπω. μέρη γὰρ τῆς τοῦ ὀρχηστοῦ ὑπηρεσίας καὶ ταῦτα. τὸν τραγῳδίαν δέ γε ἀπὸ τοῦ σχήματος ποιητοῦ καταμάθωμεν, οἷά ἐστιν, ὡς εἰδεχθὲς ἅμα καὶ φοβερὸν θέαμα εἰς μῆκος ἄρρυθμον ἠσκημένος ἀνθρωπος, ἐμβάταις ὑψηλοῖς ἐποχούμενος, προσωπον ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμενον ὀπτικείμενος, καὶ σῶμα κεχηνὸς πάμμεγα, ὡς καταπιόμενος τοὺς θεατάς. ἐπὶ λέγειν προστερνίζεται, καὶ προγαστρίζεται, προσθετὴν καὶ ὑπτιεχνητὸν παχύτητα προσποιούμενος, ὡς μὴ τῷ μήκει ἡ ἀρρυθμία ἐν λεπτῷ μᾶλλον ἐλέγχοιτο· εἶτ' ἔνδοθεν αὐτὸς κεκραγὼς, ἑαυτὸν αἰκαλῶν, καὶ καταικλῶν, ἐνίοτε καὶ προσάδων τὰ ἰαμβεῖα, καὶ ὃ δὴ αἴσχιστον, μελῳδῶν τὰς συμφορὰς, καὶ μόνης τῆς φωνῆς ὑποκείμενον παρέχων ἑαυτόν. τὰ γὰρ ἄλλα τῆς ποιητικῆς ἐμέλησε, πρόπολοι ποτὲ γενομένοις. καὶ μέχρι μὲν Ἀνδρομάχης τις, ἢ Ἑκάβη ἐστὶ, φορητὸς ἡ ᾠδή. ὅταν δὲ Ἡρακλῆς αὐτὸς εἰσελθὼν μονῳδῇ, ὁπλοθήκην αὐτῷ, καὶ μήτε τὸν λεοντῆν αἰδεσθεὶς, μήτε ὃ ῥόπαλον, ὃ προσεῖκεται, συλοικίαν δῆθεν φερουσῶν εἰκότως φαίη ἄν τις ὃ πρᾶγμα. καὶ γὰρ αὖ, ὅταν ἐνεκαλῇ τῇ ὀρχηστικῇ, ὃ, ἄνδρας ὄντας μιμεῖσθαι γυναῖκας, κοινὸν τοῦτο καὶ τῆς τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας ἔγκλημα δῶ εἶναι. πλείους γοῦν ἐν αὐταῖς τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες· ἡ κωμῳδία δὲ, καὶ τῶν προσώπων αὐτῶν ὃ καταγέλαστον, μέρος τῆς τερπνοῦ αὐτῇ νενέμηκεν, οἷα λαμπάδων, καὶ πυρίων, καὶ μαγείρων πρόσωπα. ὃ δὲ τῆς ὀρχήσεως σχῆμα, ὡς μὲν κόσμιον, καὶ σώφρονες, οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν· δῆλα γὰρ τοῖς μὴ τυφλοῖς ταῦτα. ὃ δὲ προσωπον αὐτὸ, ὡς κάλλιστον, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ δράματι ἐοικὸς, ὑπὲρ κεχηνὸς δὲ, ὡς σκῆνα, ἀλλὰ συμμεμυκός· ἔχει γὰρ πολλοὺς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ᾄδοντας. πάλαι μὲν γὰρ αὐλεῖ καὶ ᾖδον, καὶ ὠρχοῦντο· εἶτ' ὀπτῶ κινουμένων ὃ ἄθλημα τῷ ᾠδικῷ ἐπετάραττεν, ἄμεινον ἔδοξεν ἄλλοις αὐλοῖς ὑποᾄδειν· αἱ δὲ ὑποφήσεις κοιναὶ ἀμφοτέροις, καὶ οὐδέν τι διήκειται τῷ τραγικῷ αἱ ὀρχηστικαὶ,

πλεῖω ὅτι ποικιλώτερα αὐτὰ, καὶ πολυμαθέστερα, καὶ μυρίας μεταβολὰς ἔχουσα. εἰ δὲ μὴ ἀγωνίος ἡ ὄρχησις, ἐκεῖνο φημὶ τὴν αἰτίαν, ὃ δόξαι τοῖς ἀγωνοθέταις μεῖζον καὶ σεμνότερον ὂν τὸ σῶμα, ἢ ὥστε εἰς ἐξέτασιν καλεῖσθαι. ἐὰν λέγω ὅτι πόλις ἐν Ἰταλίᾳ, τῆς Χαλκιδικοῦ γένους ἡ Θρῄκη, καὶ τοῦτο ὥσπερ τι κόσμημα, τῷ περὶ αὐλοῖς ἀγῶνι προστέθηκεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ ταῦτα ἤδη ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ τῶν παραλελειμμένων τῷ λόγῳ, παμπόλλων ὄντων, ὡς μὴ δόξαν ἀγνοίας ἢ ἀμαθίας προσάψωμαι. οὐ γάρ με λέληθεν. ὅτι πολλοὶ περὶ ἡμῶν περὶ ὀρχήσεως συγγεγραφότες, τὸν πλείστην διατελοῦσι τῆς γραφῆς ἐποιήσαντο, πόθεν τῆς ὀρχήσεως τὰ εἴδη ἐπεξιόντες, καὶ ὀνόματα αὐτῶν καταλέγοντες, καὶ οἷα ἕκαστα, καὶ ὑφ' ὅτου εὑρέθη, πολυμαθείας ταύτην ἐπίδειξιν ἡγούμενοι πρέξειν. ἐγὼ δὲ μάλιστα μὲν τὸν περὶ ταῦτα φιλοτιμίαν, ἀπειρηκαλόν τε, καὶ ὀμμαθῆ, καὶ ἐμφυτῷ ἄχαριν οἰόμενος εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο παρίημι. ἔπειτα δὲ, κἀκεῖνό σε ἀξιῶ ἐννοεῖν, καὶ μεμνῆσθαι, ὅτι μοι νῦν οὐ πᾶσαν ὄρχησιν προκειται διαλογεῖν, οὐδὲ τοῦτον τὸν σκοπὸν ὑπεστησάμην τῷ λόγῳ, ὀρχήσεων ὀνόματα καταριθμήσασθαι, πλὴν ὅσων ἐν ἀρχῇ ὀλίγων ἐπεμνήσθην διὰ τὸ γνησιωτέρας αὐτῶν προχειρίσασθαι. ἀλλὰ τόγε ἐν τῷ παρόντι μοι κεφάλαιον τοῦ λόγου, τοῦτό ἐστι, τὴν νῦν ὄρχησιν καθεστῶσαν ἐπαινέσαι, καὶ δεῖξαι ὅσα ἐν αὐτῇ τέρπνα, καὶ χρήσιμα περιειλημμένα ἔχει, οὐ πάλαι ἀρξαμένην ἐς τοσοῦτον κάλλος ἐπιδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸν σύμπαντα μάλιστα. αἱ μὲν γὰρ πρῶται ἐκείναι, ὥσπερ τινες ῥίζαι, καὶ θεμέλιοι τῆς ὀρχήσεως ἦσαν· ὁ δὲ ἄνθος αὐτῆς, καὶ τὸν τελεώτατον καρπὸν, ὅσον νῦν μάλιστα ἐς ἀκρότατον ἐπετετέλεσται, τοῦτο νῦν ὁ ἡμέτερος λόγος διεξέρχεται, πρὶν ὃ θερμαυστρίζειν, καὶ γλαφυρὸν ὀρχεῖσθαι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς μηδὲν τῇ νῦν ταύτῃ ἐπισήκοντα. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ὁ Φρύγιον τὸ ὀρχήσεως εἶδος, ὃ πρόσφορον

A quàm quòd multipliciori varietate exornata sunt illa, maioríque studio perdiscenda, atque infinitas mutationes habentia. Quòd autem saltationum nulla sunt certamina, hanc ego causam esse opinor, quòd certaminum auctoribus res maior & grauior visa sit esse saltatio, quã vt de ea exactè pronũciari possit. Vt prẽteream ciuitatẽ in Italia Chalcidici generis præstantissimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod certamini quod apud ipsos decertandum præponitur, adiecisse. Iam verò super iis respondere tibi stat sententia, quę oratione mihi omissa sunt, quæ non pauca esse video,
B ne quam ignorantiæ aut imperitiæ opinionem apud te incurram. Neque mihi obscurum est, complures ante nos de saltatione libellos conscripsisse, ac omnem suam in conscribendo operam & industriam in hoc posuisse, vt omnia saltationis genera atque species numero comprehenderent, earundémq; nomina percenserent, tum cuiusmodi vnaquæque illarũ, aut quo auctore foret inuenta, quo instituto magnã multiplicis scientiæ opinionem sibi adiuncturos existimabant.
Ego verò hanc ambitiosam super hisce
C rebus contentionem, & ineptam, & seræ cognitionis & mihi ipsi in præsens minimè tempestiuam & accommodam esse arbitror, eámque ob rem illa supersedeo. Deinde & hoc te cogitare velim, ac tenere memoria, quòd neque in præsentia statuerim omnem saltationem à prima stirpe repetitam velle indagare, neque hunc orationis meæ scopum esse propositum, saltationum nomina numero complecti velle, præter paucas illas quarum initiò memini, tanquam generosioribus propositis. Verùm hoc orationis meæ caput & summa futura est, vt eam saltandi ra-
D tionẽ quæ nunc cõstituta in vsu versatur, laudibus illustrẽ, planúmq; faciam, quantum cùm voluptatis tum fructus in se cõplectatur, & quàm non nuper primùm incepta, ad tantum venustatis & elegantiæ culmen & fastigium peruenerit, nec minùs de se exhibens reuerentię. Quippe priores illæ perinde vt radices & saltationis fundamenta fuerunt. Eius autem floridam venustatem, & fructum absolutissimum, qui nunc omnium perfectissimè cunctis augmentis ematuruit, illum nunc in præsens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermaystride, & gruum saltatione, & aliis præsenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiuiis

& compotationibus,& quæ tãtùm ebrietate duce exerceri ſolet, hominibus ruſticis ſæpenumero ad tibiam muliebriter ſaltantibus ſaltus duros & laborioſos, & quos etiamnum agreſtium ſtudio relictos videmus,præ ignorantia obticui:ſed quia à præſenti ſaltatione omnibus modis aliena eſt, nec quicquã cum illo commune habet: quandoquidem ipſe quoque Plato in legibus,nonnullas illius ſpecies commendat, nonnullas verò in totum reprobat, diuidens eas iuxta voluptatem & vtilitatem,exigens ex illis quæ ſunt indecentiores,anteponens autem & admirans reliquas: Et de ipſa quidem ſaltandi ratione hæc dicta ſufficiãt. Etenim ſingulis perſequendis orationem extendere,abſurdum mihi videtur, & ineptũ. Iam verò ea quæ ſaltatorem eximium habere oportet,tum qua ratione iis quæ perdidicit,rectè vti, quibúſque rebus artem poſſit aſſequi, tibi expediam, vt cognoſcas quàm non iſta ars omnino ſit comprehenſu facilis,& cuiuſuis ingenio obuia & expoſita, ſed omnium diſciplinarum exactiſſimè cognitarum adminiculo excolenda ſit,non muſices tantùm, verùm etiam rhythmices & geometrices, cum primis verò philoſophiæ tuæ naturalis & moralis. Solùm verò dialecticam illi tanquam ſuperfluam & parum commodam exiſtimatum eſt. Neque verò abhorret à Rhetorica, ſed & illius eſt particeps, quatenus mores atque affectus demonſtrat, quorum indicandorum cupidi ſunt etiam Rhetores. Sed nec à graphice excluſa eſt & plaſtice, verùm harum in membris exprimendis concinnitatem magnopere imitari videtur,adeò vt ne Phidias quidem in tãtum, aut Apelles in ea videtur præcellere. Ante omnia verò præſens & ſingularis in ſaltatore requiritur memoria, eiúſque filia Polymnia, vt omnium rerum callentiſſimè memor ſit. Etenim iuxta Calchantem Homericum ſaltatorem ſcire neceſſe eſt, *Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur*: ne quid rerum prorſus ignoret, ſed memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti eſt imitationis atque demonſtrationis ſcientia,ac rerum mente cõceptarum explicatio,neque non obſcurorũ perſpicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eum virum collaudans, hanc ſummam & clariſſimã eſſe ſaltatoris laudẽ,noſſe quid deceat,& id ipſum explicare poſſe.

A τὴ συμποτικὴν, μὴ μέθης νηνόμφων, ἀγελείχων πολλάκις τοὺς αὐλητὰς γυναικεῖον ὀρχουμένων, σφοδρὰ τὴ καματηρὰ πηδήματα, τὴ νῦν ἔτι ταῖς ἀγελείαις ὑπιπολάζοντα, ὑπ' ἀγνοίας παρέλιπον, ἀλλ' ὅτι μηδὲν τούτων τῇ νῦν ὀρχήσει κοινωνῇ· τὴ γὰρ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις, τὰ μὲν τινα εἴδη ἐπαινῇ τούτης, τὰ δὲ πόρρω ἀπαξιοῖ, διαιρῶν αὐτὰ ἐς τε τὸ τερπνὸν, καὶ τὸ χρήσιμον, καὶ ἀπεχθεστέρων αὐτῶν τὰ ἀσημονέστερα, τοῦ σπουδαίου δὲ καὶ θαυμάζων θατέρα. τὴ τοίνυν περὶ αὐτῆς ὀρχήσεως, τοσαῦτα. τὸ γὰρ, πόρρω ἐπεξιόντα μηκύνειν τὸν λόγον, ἀπειρόκαλον· αἱ δὲ τὸν ὀρχηστὴν αὐτὸν ἔχειν χρὴ, τὴ ὅπως δεῖ ἀσκῆσθαι, καὶ ἃ μεμαθηκέναι, τὴ οἷς κεκτῆσθαι τὸ ἔργον, ἤδη σοι δίδωμι, ὡς μάθῃς, ὅ τι τῶν ῥᾳδίων, τὴ τῶν θεμελιωδεστάτων οὔσαν τῷ τέχνῃ, ἀλλὰ πάσης παιδεύσεως ἐς τὸ ἀκρότατον ἀφικνουμένην, ὄ μουσικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥυθμικῆς, τὴ γεωμετρικῆς, τὴ τῆς σῆς φιλοσοφίας μάλιστα, τῆς τε φυσικῆς, καὶ τῆς ἠθικῆς. τῷ γὰρ διαλεκτικῷ αὐτῆς περιεργόν, ἄχαριν αὐτὴν νενόμικεν. ὅ μὲν οὖν ῥητορικῆς ἀφέστηκεν, ἀλλὰ καὶ τούτης μετέχει, καθ' ὅσον ἤθους τε καὶ παθῶν ὑποδεικτική ἐστιν, ὧν καὶ οἱ ῥήτορες ἐρῶσι τυγχάνουσι. σκιαγραφίας δὲ καὶ γραφικῆς, τὴ πλαστικῆς, ἀλλὰ τὴ τῷ τούτοις διρυθμίαν μάλιστα μιμουμένη φαίνεται, ὡς μηδὲν ἀμείνω μήτε Φειδίαν αὐτῆς, μήτε Ἀπελλῆν εἰδέναι. τοῦ πάντων δὲ, Μνημοσύνῃ, τὴ τῷ θυγατέρα αὐτῆς Πολύμνιαν, ἵλεων ἔχειν αὐτῇ προσήκει, καὶ μεμνῆσθαι πειρᾶται ἀπάντων. χρὴ γάρ τοι τὸν Ὁμηρικὸν Κάλχαντα τὸν ὀρχηστὴν εἰδέναι χρὴ, τά τ' ὄντα, τά τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα, ὡς μηδὲν αὐτὸν λαθαίνειν, ἀλλ' εἰς τὸν προχείρων τῷ μνήμῃ αὐτῶν, τὴ ὃ μὲν κεφάλαιον τῆς ὑποθέσεως, μιμητική τίς ἐστιν ὑπόκρισις, καὶ δεικτική, καὶ τῶν ὑπονοηθέντων ἐξαγορευτική, καὶ τῶν ἀφανῶν σαφήνισις. τὴ ὅπερ ὁ Θουκυδίδης περὶ τοῦ Περικλέους ἔφη, ἐπαινῶν τὸν ἄνδρα, τοῦτο καὶ τοῦ ὀρχηστοῦ ἀκρότατον ἂν ἐγκώμιον εἴη, γνῶναί τε τὰ δέοντα, τὴ ἑρμηνεῦσαι αὐτά.

ἑρμηνείαν δὲ νῦν, τὴν σαφήνειαν τῶν σχημάτων λέγω. ἡ δὲ πᾶσα τοῦ ἔργου χορηγία, ἣ παλαιὰ ἱστορία ἐστίν, ὡς τοῦτον, καὶ ἡ τοιαύτης μνήμη τε, καὶ μετ' εὐσχημοσύνης ἀπόδειξις. ἀπὸ γὰρ χάους εὐθὺς, καὶ τῆς τοῦτου τοῦ κόσμου γενέσεως ἀρξάμενον, χρὴ αὐτὸν ἅπαντα εἰδέναι, ἄχρι τῶν καθ' ἡμᾶς Κλεοπάτρας τῆς Αἰγυπτίας. οὕτω γὰρ τοῦ διαστήματος τοιαύτη περιγραφὴ ἡμῖν ἡ τῆς ὀρχήσεως πολυμάθεια, καὶ τὰ διὰ μέσου μάλιστα ἴσως, Οὐρανοῦ τομὴν, Ἀφροδίτης γονὰς, Τιτάνων μάχην, Διὸς γένεσιν, Ῥέας ἀπάτην, Λίθου ἐπιβολὴν, Κρόνου δεσμὰ, τὸν τῶν τοιῶν Ἀδελφῶν κλῆρον. εἶτα ἑξῆς, Γιγάντων ἐπανάστασιν, πυρὸς κλοπὴν, ἀνθρώπων πλάσιν, Προμηθέως κόλασιν, Ἔρωτος ἰσχὺν ἑκατέρου· καὶ μετὰ ταῦτα, Δήλου πλάνην, καὶ Λητοῦς ὠδῖνας, καὶ Πύθωνος ἀναίρεσιν, καὶ Τιτυοῦ ἐπιβουλὴν, καὶ τὸ μέσον τῆς γῆς διεκπόμπευσιν, ὑπὸ τῶν ἀετῶν· Δευκαλίωνα ὑπὸ τούτοις, καὶ τὸν μεγάλων ὑπὸ τοῦτον τὸν βίου ναυαγίαν, καὶ λάρνακα μόνην, λείψανον τοῦ ἀνθρωπείου γένους φυλάττουσαν· καὶ ἐκ λίθων ἀνθρώπους πάλιν· εἶτα Ἰάχου σπαραγμὸν, καὶ Ἥρας δόλον, καὶ Σεμέλης κατάφλεξιν, καὶ Διονύσου ἀμφοτέρας τὰς γονὰς, καὶ ὅσα περὶ Ἀθηνᾶς, καὶ ὅσα Ἡφαίστου, καὶ Ἐριχθονίου, καὶ τὴν ἔριν τὴν περὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἀλιρρόθιον, καὶ τὸν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κρίσιν, καὶ ὅλως, τὸν Ἀττικὸν πᾶσαν μυθολογίαν· ἐξαιρέτως δὲ, τὸν Δήμητρος πλάνον, καὶ Κόρης εὕρεσιν, καὶ Κελεοῦ ξενίαν, καὶ Τριπτολέμου γεωργίαν, καὶ Ἰκαρίου ἀμπελουργίαν, καὶ τὴν Ἠριγόνης συμφοράν, καὶ ὅσα περὶ Βορέου, καὶ ὅσα περὶ Ὠρειθυίας, καὶ Θησέως, καὶ Αἰγέως· ἔτι δὲ, τὴν Μηδείας ἐπανοδὸν, καὶ αὖθις εἰς Πέρσας φυγὴν, καὶ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας, καὶ τὰς Πανδίονος· ἅπερ ἐν Θρᾴκῃ ἔπαθον, καὶ ἔδρασαν· εἶτα, ὁ Ἀκάμας, καὶ ἡ Φυλλὶς, καὶ ἡ πρώτη δὲ τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴ, καὶ ἡ στρατεία τῶν Διοσκούρων ὑπὲρ τὴν πόλιν, καὶ ὁ Ἱππολύτου πάθος, καὶ Ἡρακλειδῶν κάθοδος. Ἀττικὰ γὰρ καὶ ταῦτα εἰκότως ἂν νομίζοιτο.

A Explicationem autem, habituum perſpicuitatem ego dico. Cæterùm ad hanc rem potiſſimùm facere videtur omnis illa rerum priſcarum hiſtoria, vt à me prædictum eſt, cùm prompta memoria, tum decenti geſticulationi coniuncta demõſtratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione facto exordio, cuncta illi ad vnguẽ cognita eſſe neceſſe eſt, vſque ad Cleopatræ Ægyptiæ tempora. Hoc enim ſeculorum interuallo circunſcripta eſt nobis multiplex illa ſaltatori paranda cognitio. Media omnia perfectiſſimè calleat, Cœli ſectionẽ, Veneris partus, Titanũ pugnam, Iouis incunabula & natiuitatẽ, Rheæ fraudulẽtam impoſturã, lapidis ſuppoſitionem, Saturni vincula, trium fratrum regna per ſortem diuiſa: Deinde Gigantum ſeditioſam rebellionẽ, ignem furto Promethei ſubtractum, Hominum formationem, Promethei ſupplicium, Amoris vtriuſque robur & violentiam. Poſt hæc Deli errationem, & Latonę ex partũ dolores, & Pythonis cædẽ, & Tityi inſidias, ac mox quemadmodum medium terræ aquilarum volatu inuentum ſit. Ad hæc Deucalionem, ac magnum illud, id ætatis naufragium, tum vnicam illam arcam humani generis reliquias cõſeruantem: Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati ſunt: Mox Iachi dilaniationẽ, & Iunonis dolũ, & Semeles conflagrationẽ, & Bacchi vtranque ſtirpem. Tum quæcunque de Minerua referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atque Erichthonio, ac diſceptationem illam de Attica, & primum in Areopago iudicium. In ſumma, totum illum ſermonem Atticum fabuloſis narrationibus refertiſſimum. Præcipuè tamen memoria teneat Cereris errorem, atque inuentã Proſerpinam, & Celei hoſpitalitatem, & Triptolemi agriculturã, & vitium plantationem factam ab Icaro, & Erigones ęrũnas: præterea quæcunque de Borea, quæcunque de Orithyia, & Theſeo & Ægeo memoriæ prodita ſunt. Adde his Medeæ ſuſceptionem, eiúſque denuo in Perſas fugam, ac regis Erechthei filias, & natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia per peſſæ ſunt & fecerunt. Deinde non ignorãdus eſt illi Acamas, nõ Phyllis, non primus raptus Helenæ, tũ Caſtoris atque Pollucis aduerſus vrbem expeditio, neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & iſta in fabulis Atticis cenſebũtur.

Et hæc quidē ex rebus geſtis Athenienſium ſanè quàm paucaexempli gratia ex multis à me prætermiſſis percurri. Deinceps verò memoria quoque tenenda eſt Megara,& Niſus, & Scylla,& crines purpurei,& Minois regis Cretenſium diſceſſus,ac erga bene de ſe meritam ingratitudo. Quibus poſtea annectenda ſunt cum Cithærone quæcunque Thebanis ciuibus acta ſunt, & Labdacidarum ærumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bouis procubitus, & dentes ſerpentini, & Spartanorum retributio. Et rurſus Cadmi in ſerpētem tranſmutatio, & ad lyram præcinentem murorum ſubſtructio, & murorum inſtauratoris inſania,& vxoris eius,nempe Niobes,ſibi ac ſuis exitioſa iactantia, & in luctu ſilentium: tum quæcunque de Pentheo,quæcunque de Actæone,quæcūque de Oedipode,quæcunque de Hercule cum omnibus illius certaminibus literis prodita ſunt, eiúſq; liberorū per inſaniam facta internecio. Deinde Corinthus,& ipſa plena fabulis, Glaucam & Creonta habens, & ante illos Bellerophontem, & Sthenebœam, Soliſque & Neptuni pugnam. Poſt hæc autem Athamantis furentem inſaniam, ac Nubis liberorum in ariete fugam aëriam, Inus & Melicertæ ſuſceptionem. Ad hæc neque Pelopidarum facta ſaltatori negligenda ſunt,neque Mycenæ,& quæcunque in illis memorabiliter geſta ſunt.Et ante illos Inachus & Io, & ipſius cuſtos Argus, & Atreus, & Thyeſtes, & Aërope, & vellus aureum , & Pelopiæ nuptiæ,& Agamemnonis interfectio, & Clytemneſtræ ſuppliciū. Iam adhuc ante illos ſeptem principum aduerſus Thebas expeditio, & generorum exulum Adraſti ſuſceptio, & oraculum de illis proditum, prætereа ducum in bello cæſorum interdicta ſepultura , & propter hanc Antigones & Menœcei miſerabilis interitus. Inſuper quæcunque feruntur in Nemea,Hypſipyle & Archemorus, ſaltatori monimenta cum primis neceſſaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderunt,exactè callebit, Danaës virginitatē,Perſei natiuitatē, certamen quod aduerſus Gorgonas ſuſcepit. Adde illis & Æthiopicam narrationem, Caſſiopeam, & Andromedam, & Cepheum, quos inter aſtra annumerauit quoque hominum id ætatis credulitas. Quin etiam illa non ignorabit priſca facta Ægypti & Danai,& inſidias quibus petitę ſunt nuptiæ. Non pauca verò eius generis ſuppedi-

A ταῦτα μὲν τὰ Ἀθηναίων, ὀλίγα πάνυ δείγματος ἕνεκα ἐκ πολλῶν τῶν παραλελειμμένων διῆλθον. ἑξῆς δὲ, Μέγαρα, καὶ Νῖσος, & Σκύλλα, & πορφυρᾶς πλόκαμος, & Μίνωος πόρος, & περὶ τὴν ἀνεργέτην ἀναισθησία. οἷς ἑξῆς ὁ Κιθαιρών, καὶ τὰ Θηβαίων, & τὰ Λαβδακιδῶν πάθη, καὶ Κάδμου ἀποδημία, & βοὸς ὄκλασις, & ὄφεως ὀδόντες, καὶ Σπαρτῶν ἀνάδοσις, καὶ αὖθις, τοῦ Κάδμου εἰς δράκοντα μεταβολή, & πρὸς λύραν τείχισις, & μανία τοῦ τειχοποιοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Νιόβης ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ ὅτι τῷ πένθει σιγή, & τὰ Πενθέως, καὶ Ἀκταίωνος, & τὰ Οἰδίποδος, καὶ Ἡρακλῆς σὺν τοῖς ἄθλοις αὐτοῦ ἅπασι, καὶ ἡ τῶν παίδων σφαγή, εἶθ' ἡ Κόρινθος, πλέα καὶ αὐτὴ μύθων, τὴν Γλαύκην καὶ τὸν Κρέοντα ἔχουσα· καὶ πρὸ αὐτῶν, τὸν Βελλεροφόντην, καὶ τὴν Σθενέβοιαν, καὶ Ἡλίου μάχην, καὶ Ποσειδῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα, τὴν Ἀθάμαντος μανίαν, καὶ τῶν Νεφέλης παίδων ὅτι τοῦ χρυσοῦ τὴν δερέειον φυγήν, Ἰνοῦς καὶ Μελικέρτου ὑποδοχήν. ὅτι τούτοις, τὰ Πελοπιδῶν, καὶ Μυκήνας, & τὰ ἐν αὐταῖς, & πρὸ αὐτῶν, Ἰνάχου, & Ἰοῦς, & ὁ φυλακὴς αὐτῆς Ἄργος, καὶ Ἀτρεύς, καὶ Θυέστης, καὶ Ἀερόπη, καὶ ὁ χρυσοῦν δέρας, καὶ Πελοπείας γάμος, & Ἀγαμέμνονος σφαγή, καὶ Κλυταιμνήστρας τιμωρεῖα. καὶ ἔτι πρὸ τούτων, ἡ τῶν ἑπτὰ λοχαγῶν στρατεία, καὶ ἡ τῶν Φυγάδων γαμβρῶν τοῦ Ἀδράστου ὑποδοχή, καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῖς χρησμός, καὶ ἡ τῶ πεσόντων ἀταφία, καὶ Ἀντιγόνης δι' ἣν ταῦτα καὶ Μενοικέως ἀπώλεια. καὶ τὰ ἐν Νεμέᾳ ὑπ', ἡ Ὑψιπύλη, καὶ Ἀρχέμορος, ἀναγκαιότατα τῷ ὀρχηστῇ μνημονεύματα. καὶ πρὸ αὐτῶν, εἴσεται τὴν Δαναὴς παρθενίαν, καὶ Περσέως γένεσιν, καὶ τὸ ὅτι τὰς Γοργόνας ἆθλον αὐτῷ προηρημένον, & οἰκεία καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ διήγησις, Κασσιόπεια, καὶ Ἀνδρομέδα, καὶ Κηφεύς, οὓς καὶ ἄστροις ἐγκατέλεξεν ἡ τῶν μυθῶν ταῦτα πίστις. καὶἐκεῖνα δὲ τὰ ἀρχαῖα τὰ Αἰγύπτου, καὶ Δαναοῦ, εἴσεται, καὶ τὴν ὑπὸ ἀλλήλων βουλήν. οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἡ Λακεδαιμων

τοιαῦτα προέχεται, τὸν Υάκινθον, καὶ τὸν τῦ Ἀπόλλωνος αἰτεφαςὴν Ζέφυρον, καὶ τλιὸ ἐκ τοῦ τοῦ δίσκου τῦ μειρακίου σφαγλὸ, καὶ τὸ ἐκ τῦ αἵματος ἄνθος, καὶ τλιὸ ἐν αὐτῷ αἰάζοντα ὑπογραφλὸ, καὶ τλιὸ Τυνδάρεω ἀνάστασιν, καὶ τλιὸ Διὸς ὅτι τούτῳ κατ' Ἀσκληπιοῦ ὀργλό. ἔτι δὲ, καὶ τὸν Πάριδος ξενισμὸν, καὶ τλιὸ Ἑλένης ἁρπαγλό, μετ' τλιὸ ὅτι τοῦ μήλου χρίσιν. νομιστέον γὰρ τῇ Σπαρτιατικῇ ἱστορίᾳ, καὶ τλιὸ Ἰλιακὴν συνῆφθαι, πολλλὸ ὄγκον, καὶ πολυπροσωπον. καθ' ἕκαστον γοῦν τῶν ἐκεῖ πεσόντων, δρᾶμα τῇ σκηνῇ προέχεται. καὶ μεμνῆσθαι δὲ τούτων ἀεὶ, μάλιστα ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς βούλεται, ἄχρι τῶν ἐν τοῖς νόστοις γεγυμνασμένων, καὶ τῆς Αἰνείου πλάνης καὶ Διδοῦς ἔρωτος, ὧν οὐκ ἀλλότρια, καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀρέστην δράματα, καὶ τὰ ἐν Σκυθίᾳ τοῦ ἥρωϊ τετολμημένα. οὐκ ἀπιστήσει γ' οὐ καὶ τὰ πρὸ τούτων, ἀλλὰ τοῖς Ἰλιακοῖς συγγενῆ, Ἀχιλλέως ἐν Σκύρῳ παρθένοις, Ὀδυσσέως μανία, καὶ Φιλοκτήτου ἐρημία. καὶ ὅλως, ἃ πάντα Ὀδύσσειος πλάνη, καὶ Κίρκη, καὶ Τηλέγονος, καὶ ἡ Αἰόλου τῶν ἀνέμων δυναστεία, καὶ τὰ ἄλλα, μέχρι τῆς τῶν μνηστήρων τιμωρίας· καὶ πρὸ τούτων, ἡ τοῦ Παλαμήδους ἐπιβολὴ, καὶ ἡ Ναυπλίου ὀργὴ, καὶ ἡ Αἴαντος μανία, καὶ ἡ θατέρου ἐν ταῖς πέτραις ἀπώλεια. ἔχοι πολλὰς ἀφορμὰς καὶ Ἦλις τοῖς ὀρχεῖσθαι πειρωμένοις, τὸν Οἰνόμαον, τὸν Μυρτίλον, τὸν Κρόνον, τὸν Δία, τοὺς πρώτους τῶν Ὀλυμπίων ἀγωνιστάς. πολλὴ δὲ καὶ ἡ κατ' Ἀρκαδίαν μυθολογία, Δάφνης φυγὴ, Καλλιστοῦς θηρίωσις, Κενταύρων παρουσία, καὶ Πανὸς γονὰ, Ἀλφειοῦ ἔρως, καὶ Ὑφαλος ἀποδημία. ἀλλὰ κἂν εἰς τλιὸ Κρητίκὸ ἀφίκῃ τοῦ λόγου, πάμπολλα κἀκεῖθεν ἡ ὄρχησις ἐρανίζεται, τλιὸ Εὐρώπην, τλιὸ Πασιφάᾳ, τοὺς ταύρους ἀμφοτέρους, τὸν Λαβύρινθον, τλιὸ Ἀριάδνλιο, τλιὸ Φαίδρας, τὸν Ἀνδρόγεων, τὸν Δαίδαλον, τὸν Ἴκαρον, τὸν Γλαῦκον, τλιὸ Πολυίδου μαντικλιό, τὸν Τάλω, τὸν χαλκοῦν τῆς Κρήτης περίπολον. κἂν εἰς Αἰτωλίαν μετέλθῃς, κἀκεῖ πολλὰ ἡ ὄρχησις καταλαμβάνει, τλιὸ Ἀλθαίας, τὸν Μελέαγρον, τλιὸ Ἀταλάντην, τὸν Δαλὸν, καὶ ποταμοῦ καὶ Ἡρακλέους πάλην, καὶ Σφιγγῶν γόους, καὶ Ἐχινάδων ἀπάδοσιν,

tabit & Lacedæmon, videlicet Hyacinthum, & Apollinis ritualem Zephyrum, & pueri exitium à discо illatum, enatúmque ex illius sanguine flosculum, & gementem in eodem inscriptionem, αι, αι, & Tyndarum à morte reducem, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Æsculapium excandescentiam. Præterea Paridis apud Menelaum hospitium, & Helenæ raptum post factum propter pomum iudicium. Planè enim existimet Spartanæ historiæ & Iliacam esse adiunctam, copiosam profectò & multiplicem. Itaque iuxta vnumquenque apud Troiam occisorum fabula agenda scenæ proponitur. Consentaneum verò est, vt horum subinde memor sit, cum primis verò eorum quæ mox à raptu vsque ad Græcorum procerum in patriam reditum peracta sunt. Neque Æneæ erroris obliuiscatur, neque Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreste circunferuntur fabulæ, tum qualia satis fidenter ausus est in Scythia. Sed nec illa quæ antehac gesta sunt, inepta putabit, Achillis in Scyro cum virginibus cõuersationem, Vlyssis insaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionem: In summa, totã Vlysseam errationem, & Circen, & Telegonum, & Æoli in ventos imperium, aliáque vsque ad procorum supplicia. Ante hæc verò quibus sycophantiis Palamedi perniciem machinatus est, & ira Nauplij, & Aiacis furentis insania, & alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occasiones præbebit saltare conantibus, Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos Olympiarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers est, Daphnes fugam, Callistus ferinam vitam, Centaurorum temulentiam, Panos parentes, Alphei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretam descenderit, permulta inde sumet saltatio, Europam, Pasiphaën, tauros vtrosque, Labyrinthum, Ariadnen, Phædram, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucum, Polyidi vaticinium, Talo, æneum Cretę custodem. At si in Ætoliam diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuò sumet saltatio, Althæam, Meleagrum, Atalanten, Dalum, fluminis cum Hercule luctam, Sirenum procreationem, Echinadum retributionem,

& poſt inſaniam, Alcmæonis habitatio- A
nem, deinde Neſſum, & Deianiræ zelo-
typiam, cui applicanda eſt Herculis in
Oeta monte pyra & conflagratio. Habet
etiam Thracia non parum multa ſaltanti
neceſſaria, nempe Orpheum, & illius fa-
ctam à mulierculis dilaniationem, eiúſ-
que caput loquens, idémque vnà cum ly-
ra natans. Præterea Hæmum & Rhodo-
pen, tum Lycurgi ſupplicium. Porrò
Theſſalia adhuc plura his ſubminiſtra-
bit, Peliam, Iaſonem, Alceſtin, claſſem
quinquaginta nauibus congregatam, Ar-
go, & loquacem eius carinam. Inſuper
res in Lemno geſtas, Æëtam, Medeæ
ſomnium, Abſyrti dilacerationem, tum B
omnia illa quæ inter nauigandum acci-
derunt. Poſt hæc autem Proteſilaum &
Laodamiam. Rurſus ſi in Aſiam poſtlimi-
niò te contuleris, multam ibi inuenies fa-
bularum copiam. Statim enim tibi oc-
curret Samus, mox Polycratis calamitas,
atque filiæ eius vſque ad Perſas erratio.
Quin etiam his adhuc antiquiora, nimi-
rum Tantali loquax incontinentia, tum
deorum apud eundem conuiuium, & Pe-
lopis carnea depaſtio, eiúſque elephan-
tinus humerus. In Italia verò Eridanus
& Phaëthon, & Populi lugentes ſorores,
& electrum lacrymantes. Sciet eiuſmodi C
quoque Heſperidas, & cuſtodem aurei
fructus Draconem, & Atlantis laborem,
& Geryonem, tum boum ex Erythia ab-
actionem. Neque ignorabit omnes fabu-
loſas formarum transformationes, quæ-
cunque in arbores aut animantes aut a-
ues tranſmutatę ſunt, & quot ex muliе-
ribus viri facti ſunt: dico autem Cænea,
& vatem Tireſiam. Super hæc in Phœni-
cia Myrrham, & luctum illum Aſſyrium,
qui geminus eſt. Et hæc habebit cogni-
ta, & adhuc recentiora, quæcũque poſt
Macedonum imperſum auſus eſt Anti-
pater & Seleucus ob amorem Stratoni- D
ces. Ægyptiorum quæ magis erunt ar-
cana, cognoſcet quidem, ea autem ſal-
tando repræſentabit ſignificantiùs: E-
paphũ dico & Oſirim, præterea Deorum
in animalia tranſmutationes. Ante o-
mnia verò ea quæ circa amores illorum
variè & mirificè contigerunt, quæque
de Ioue ipſo feruntur fabulæ, tum in
quaſcunque facies ſemet transfigurárit.
Omnem verò inferorum tragœdiam
tanquam digitos vnguéſque ſuos tene-
bit, tum ſuppliciorum genera, & quæ
cuiuſque cauſſa extiterit, & Pitithoi

καὶ μὴ τὴν μανίαν, Ἀλκμαίωνος οἴκησιν.
εἶτα Νέσσον, καὶ Δηϊανείρας ζηλοτυπίαν,
ἐφ' ᾗ τὴν ὑπ' Οἴτῃ πυρὰν ἕλκει καὶ Θρᾴκη
πολλὰ τῷ ὀρχησομένῳ ἀναγκαῖα, τὸν Ορ-
φέα, τὸν ἐκείνου σπαραγμὸν, καὶ τὴν λά-
λον αὐτοῦ κεφαλὴν τὴν ὑπὸ πλεούσῃ τῇ
λύρᾳ, καὶ τὸν Αἷμον, καὶ τὴν Ροδόπην, καὶ τὴν
Λυκούργου κόλασιν. καὶ Θεσσαλία δὲ ἔτι
πλείω παρέξεται, τὸν Πελίαν, τὸν Ἰάσονα, τὴν
Ἄλκησιν, τὸν τῶν πεντήκοντα νεῶν στόλον, τὴν
Ἀργὼ, τὴν λάλον αὐτῆς ἐρῖνν· τὰ δὲ ἐν Λή-
μνῳ, τὸν Αἰήτην, τὸν Μηδείας ὄνειρον, τὸν
Ἄψυρτου σπαραγμὸν, καὶ τὰ ἐν τῷ πλῷ
γενόμενα· καὶ μὴ ταῦτα, τὸν Πρωτε-
σίλαον, καὶ τὴν Λαοδάμειαν. κἂν εἰς τὴν
Ἀσίαν πάλιν ἀφίκῃ, πολλὰ καὶ ἐκεῖ δρά-
ματα. ἡ γὰρ Σάμος ἀθρήσει, καὶ ὁ Πολυ-
κράτους πάθος, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ μέχρι
Περσῶν πλάνη· καὶ τὰ ἔτι ἀρχαιότερα, ἡ τοῦ
Ταντάλου φλυαρία, καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ θεῶν
ἑστίασις, καὶ ἡ Πέλοπος κρεουργία, καὶ ὁ ἐλε-
φάντινος ὦμος αὐτοῦ. ἐν δὲ Ἰταλίᾳ δὲ, ὁ Ηρι-
δανὸς, καὶ Φαέθων, καὶ Αἴγλεσι ἀδελφαὶ θρη-
νοῦσαι, καὶ ἤλεκτρον δακρύουσαι. εἴσεται δὲ ὁ
Διόδοτος καὶ τὰς Ἑσπερίδας, καὶ τὸν φυλακὴν
τῆς χρυσῆς ὀπώρας δράκοντα, καὶ τὸν Ατλαν-
τος μόχθον, καὶ τὸν Γηρυόνην, καὶ τὴν ἐξ
Ερυθείας ἔλασιν τῶν βοῶν. οὐκ ἀγνοήσει δὲ καὶ
τὰς μυθικὰς μεταμορφώσεις ἁπάσας, ὅσαι
εἰς δένδρα, ἢ θηρία, ἢ ὄρνεα μετάγονται, καὶ
ὅσαι ἐκ γυναικῶν ἄνδρες ἐγένοντο, τὸν Και-
νέα λέγω, καὶ τὸν Τειρεσίαν, καὶ τοὺς τοιούτους.
καὶ ἐν Φοινίκῃ δὲ, Μύρραν, καὶ τὸ Ασσύριον
ἐκεῖνο πένθος μεμιξόμενον. καὶ ταῦτα εἴσε-
ται· καὶ τὰ νεώτερα δὲ, ὅσα μὴ τὴν Μα-
κεδόνων ἀρχὴν ἐτόλμησεν ὁ τε Αντι-
πάτρου, καὶ ὁ Σελεύκου ὑπὲρ τῆς Στρατο-
νίκης ἔρωτι. τὰ δὲ Αἰγυπτίων μυστικώτερα
ὄντα εἴσεται μὲν, συμβολικώτερον δὲ ὑπο-
δείξεται, τὸν Επαφον λέγω, καὶ τὸν Οσιριν,
καὶ τὰς τῶν θεῶν εἰς τὰ ζῶα μεταβολάς. περὶ
πάντων δὲ, τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας αὐτῶν,
καὶ αὐτοῦ τοῦ Διὸς, καὶ εἰς ὅσα ἑαυτὸν με-
τεσκεύασεν. εἴσεται δὲ καὶ τὴν ἐν ᾅδου
ἅπασαν τραγῳδίαν, καὶ τὰς κολάσεις, καὶ
τὰς ἐφ' ἑκάστῃ αἰτίας, καὶ τὴν Πειρίθου,

καὶ Θησέως ἄχρι τῆς ᾅδου ἐπαρείας. σιωπήσονται δὲ εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ Ἡσιόδου, καὶ τῶν ἀρίστων ποιητῶν, καὶ μάλιστα τῆς τραγῳδίας λεγομένων, ἀγνοήσει. ταῦτα πάνυ ὀλίγα ἐκ πολλῶν, μᾶλλον δὲ ἀπείρων ὁ πλοῦτος ἐξελών, τὰ κεφαλαιωδέστερα κατέλεξα, τὰ ἄλλα τοῖς τε ποιηταῖς ἅδην ἀφείς, καὶ τοῖς ὀρχησταῖς αὐτοῖς δηκνύναι, καὶ σοὶ τοῦτο ἐξευρίσκειν κατ' ὁμοιότητα τῶν προφερομένων, ἃ δεῖ πάντα παρεῖναι καὶ τοῖς τὸν χορὸν ἔχουσιν ὦ ὀρχήσῃ παρεσκευασμένα, καὶ προτεταμιευμένα κεῖσθαι αἰσχύνην. ἐπεὶ δὲ μιμητικὸς ὅδε, καὶ κινήμασι τὰ ἀόρατα δείξειν ὑπισχνῆται, αἰσχύνην αὐτῷ, ὅσα καὶ τοῖς ῥήτορσι, φιλοτιμίαν ἀσκεῖν, ὡς ἔοικεν τῶν δηκνυμένων ὑπ' αὐτοῦ δηλοῦσθαι, μηδενὸς ἔξηγητοῦ δεόμενον. μὴ, ὅπερ ἔφη ὁ Πυθικὸς χρησμὸς, δεῖν τὸν θεώμενον ὄρχησιν, καὶ κωφῷ σιωπᾶν, καὶ μὴ λαλέοντος τοῦ ὀρχηστοῦ ἀκούειν. ὃ δὴ καὶ Δημήτριον τὸν Κυνικὸν παθεῖν λέγουσιν. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὅμοιά σοι κατηγόρει τῆς ὀρχηστικῆς, λέγων τὸν αὐλητὴν, καὶ τὸν συρίσκον, καὶ τὸν κτύπον, περιττόν τι τῶν ὀρχηστῶν εἶναι, μηδὲν αὐτῶν πρὸς τὸ δρᾶμα συντελοῦντα, κινήματον ἄλλοθεν ἄλλως κίνησιν, καὶ μέτρον, οὐδενὸς αὐτῇ νοῦν προσόντος· τὸν δ' αὐλητὴν τοῖς περὶ τὸ πρᾶγμα γοητευομένοις, ἐναπτὶ Σειρῆνι, καὶ παρασωτείῳ θορυβεῖν, αὐλῷ τε, καὶ τερετίσμασι, καὶ τῇ τῶν ᾀδόντων βοῇ, οἷς κοσμεῖσθαι μηδὲν ὂν τὸ τῆς ὀρχήσεως πρᾶγμα. ὁ τότε κατὰ τὸν Νέρωνα βιοὺς ἀκμῇ ὀρχηστὴς, οὐκ ἀσυνέτους, ὡς φασιν, ἀλλ' εἴ τις ἄλλος, ἔν τε ἱστορίας μνήμῃ, καὶ κινήσεως κάλλει διενεγκὼν, ἐδεήθη τῆς Δημητρίου βουκωμωνεστάτου, οἶμαι, τὴν δέησιν, ἰδεῖν ὀρχούμενον, ἔπειτα κατηγορῆσαι αὐτοῦ, καὶ ὑπέσχετό γε αὐλῷ αὐλεῖν, καὶ ἀσυμφώνως ἐπιδείξεσθαι αὐτῷ· καὶ ἅτε ἐποίησε· ἡσυχίαν γὰρ τοῖς τε κτύποις, καὶ τοῖς αὐλοῖς, καὶ αὐτῷ παραγγείλας τῷ χορῷ, αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῷ ὠρχήσατο τὴν Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεως μοιχείαν, Ἡλίου μηνύοντα, καὶ Ἡφαίστου δεσμεύοντα, καὶ τοῖς δεσμοῖς ἀμφοτέρους, τήν τε Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Ἄρη σα-

& Theſei indiuulſã vſque ad inferos amicitiã. Vt autẽ vno quaſi faſce ſummatim perſtringam omnia, nihil quod ab Homero & Heſiodo, tum ab reliquis poëtis eximiis & excellẽtibus, maximè tragicis, dictum eſt, ignorabit. Hæc admodũ pauca ex multis, aut potiùs ex innumeris iſtã ſyluam, rerúmque ſaltationi neceſſariarum ſaltem capita aliquot percenſui. Reliqua verò cùm poëtis, tum ipſis ſaltatoribus demonſtranda reliqui, ac tibi quoque iuxta dictorum ſimilitudinem indaganda. Quæ omnia in numerato parata ſaltatori reponenda ſunt, vt cùm tempus exegerit, nullo negotio poſſit expromere. Quoniam verò imitatrix eſt ſaltatio, motibúſque & geſticulatione ea quæ cãtantur, ſemet expreſſuram pollicetur, ſummopere illi neceſſarium eſt, (quod & rhetores factitare conſueuerunt) vt perſpicuitatem exerceat, vt vnumquodque quod ab illa demonſtratum fuerit, ita clarè, ita perſpicuè ob oculos poſitũ repræſentetur, vt nullius enarratoris egeat opera. Sed, quod Pythico oraculo proditum eſt, oportet ſaltationis ſpectatorem, & mutum ſaltatorem intelligere, & nihil loquentem audire. Id quod Demetrio Cynico quoque accidiſſe fama eſt: quandoquidem & ipſe non ſecus atque tu in iudicium vocare ſolebat Orcheſticen, dicens, tibiæ & fiſtularum & ſtrepituum ſuperuacuum quiddam eſſe ſaltatorem, quippe qui argumento conficiendæ fabulæ parum afferret, motum modò inſulſum & vanũ adhiberet, ab omni ratione atque intelligentia ſeiunctũ. Cæterùm homines qui hac in re præſtigiis illuderentur, veſtitu ſerico, perſonatúque aptè accommodato, tibiáque & laſciuis cantilenis, & canentiũ modulata cõcinnitate, quibus exornaretur, nequaquam ſaltatoris eſſe officiũ. Saltator ergo Neronis tempeſtate eximius & celebris, nec, vt ferebatur, imprudens, ſed ſi quis etiam alius, hiſtoriarum memoria & mouendi eleganti artificio præcellens plurimùm, precatus eſt Demetrium, ſapientiſſimis, vt mihi videtur, precibus, vt eum ſaltantem ſpectare velit; deinde ſi videretur, reprehenderet, ac ſaltationem acerbiſſimè accuſatam exibilaret atque exploderet. Pollicebatur ad hæc ſe nullis tibiis & cantilenis adhibitis ſaltaturum, quemadmodum & fecit. Etenim ſtrepitibus & tibiis & choro impoſito ſilentio, ipſe per ſe ſaltauit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiui concubitus proditorem, Vulcanum mœchantibus inſidias machinantem, ac vinculis vtroſque & Martem & Venerem illaquean-

tem, Deos ſpectaculo aſſiſtentes, Venerem ſuffuſo rubore pudefactã, ſubverentem & meticuloſiùs Martem ſupplicantem: præterea quaſcunque alias hæc fabula partes complectitur: adeò vt Demetrius ipſa artificioſa ſaltatione iam exhilaratus maxima laude ſaltatorem extulerit. Exclamabat enim, voce quàm potuit acutiſſima in hæc verba prorumpens, Audio ô homo cuiuſmodi facias: neque enim tantùm video, ſed mihi videre ipſis loqui manibus. Quoniã verò circa Neronis tempora noſtra verſatur oratio, animus eſt viri barbari ſuper eodem ſaltatore tibi referre teſtimonium, quò laudem præclariſſimam ſaltandi artificio attributam eſſe cognoſcas. Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto, cùm ex negotio ad Neronem Romam veniſſet, vnáque cum aliis hunc ſpectaſſet ſaltatorem, adeò ſaltantem perſpicuè, vt quanquam nihil eorum quæ canebantur, audire poterat (erat enim lingua ſemigræcus quiſpiam) omnia tamen callidè intelligeret. Iam verò cùm iterum ad ſuos regreſſurus eſſet barbarus, eúmque Nero benigniùs atque amantiùs inuitaret, ſi quid vellet poſtulare, liberaliter iuberet, ſéque promptè daturum polliceretur: Da mihi, inquit, hũc ſaltatorem, & me hoc munere plurimùm exhilarabis. Percontante verò Nerone, Cui rei domi tuæ vtilis tibi futurus eſt? Sunt mihi, inquit, vicini barbari lingua diſpares: ad illos intelligendos interpretum parare copiam haud mihi promptũ & facile eſt. Itaque ſi alicuius egens ero, ille innuens ſingula quæque mihi interpretabitur. Tantum conſecuta erat agilis ſaltationis imitatio, cùm clara & manifeſta apparuiſſet. Cæterùm exercitium iuxta quod immorandum eſt, & ſaltationis ſcopus eſt repræſentatio, vt dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè verò iis qui declamationibus quas vocant, vacant. At hæc quoque in ſaltatoribus præcipuè laudi datur, vt perſonis in ſcenam introductis ſaltator per omnia geſtu reſpondeat, neque ea quæ dicuntur, ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis diſcrepent, ſed in vnoquoque illorum demonſtretur proprietas & excellentia. Volo itaque & alterius tibi barbari orationem ea ipſa de re percenſere. Etenim cùm quinq; perſonas vidiſſet ſaltatori apparatas (tot enim partibus ſeu actibus cõſtabat fabula) vnum videns ſaltatorẽ, quę-

A γλωθύοντα, ἢ τοὺς ἐφεστῶτας θεοὺς ἕκαστον αὐτῶν, καὶ αἰδουμένην μὲν τὴν Ἀφροδίτην, ὑποδεδοικότα δὲ ἐκτετυόντα τὸν Ἄρη, ἔτι ὅσα τῇ ἰσοείᾳ ταύτῃ πρόσεστιν, ὥστε τὸν Δημήτριον ἐνθουσιάσαντα τοῖς γιγνομένοις, τῶν τε ἐπαίνων ἀποδοῦναι τὸν μέγιστον τῷ ὀρχηστῇ. ἀνέκραγε γάρ, καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀνεφθέγξατο, Ἀκούω ἄνθρωπε ἃ ποιῇς, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐς τὸν Νέρωνα ἐσμὲν τῷ λόγῳ, βούλομαι καὶ βαρβάρου ἀνδρὸς ὃ ὅτι τῷ αὐτῷ ὀρχησοῦ ἡμόμενον εἰπεῖν, ὅ-

B τῳ μέγιστος ἔπαινος ὀρχηστικῆς ἥκοιτ' ἄν. τῶν γάρ ἐκ τοῦ Πόντου βαρβάρων βασιλικός τις ἀνὴρ ἥκων κατά τι χρέος ἦλθε πρὸς τὸν Νέρωνα, ἐθεᾶτο μετ' ἄλλων τὸν ὀρχηστὴν ἐκεῖνον, οὕτω σαφῶς ὀρχούμενον, ὡς καίτοι μὴ ἐπακούοντα τῶν ᾀδομένων (ἠμέλλω γάρ τις ὢν ἑτύγχανε) σαφῆ ἅπαντα. καὶ δὴ ἀπιὼν ἤδη ἐς τὴν οἰκίαν, τοῦ Νέρωνος δεξιουμένου, καὶ ὅ,τι βούλοιτο αἰτεῖν κελεύοντος, καὶ δώσειν ὑπισχνουμένου, Τὸν ὀρχηστὴν, ἔφη, δός, τὰ μέγιστα σὺ φέ-

C ρειν. τοῦ δὲ Νέρωνος ἐρομένου, Τί δή σοι χρήσιμος ἥκοι ἐκεῖ; Περσοίκοις, ἔφη, βαρβάροις ἔχω, οὐχ ὁμογλώττοις, καὶ ἑρμηνέων οὐ ῥᾴδιον ὑπορεῖν πρὸς αὐτούς. ἐὰν οὖν τινος δέωμαι, ἀφανῶν σοῦ ἕκαστά μοι ἑρμηνεύσει. τοσοῦτον ἄρα κατῆκτο αὐτῷ ἡ μίμησις τῆς ὀρχήσεως, ὑπόσημός τε, καὶ σαφὴς φανεῖσα. ἡ δὲ πλείστη ἄσκησις δεῖ, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὀρχηστικῆς, ἡ ἐπόκεισις ἔστιν, ὡς ἔφην, καὶ περὶ τὰ αὐτὰ, καὶ τοῖς ῥήτορσιν ὑπιτηδευομένη, καὶ

D μάλιστα τοῖς τὰς καλουμένας ταύτας μελέτας διεξιοῦσιν. οἶδε γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις μᾶλλον ἐπαινουμένη, τὰ ἐοικέναι τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις, καὶ μὴ ἀσφαδᾶν εἰ τὰ λεγόμενα τῶν εἰσαγομένων ἀνδρῶν, ἢ τυραννοκτόνων, ἢ πενήτων, ἢ γεωργῶν, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ τούτων ὃ ἴδιον, καὶ ὃ ἄξιον ἔκαστον δείκνυσθαι. ἐθέλω γοῦν σοι καὶ ἄλλου βαρβάρου ῥῆσιν ὅτι τοιούτοις εἰπεῖν. ἰδὼν γάρ πέντε πρόσωπα τῆς ὀρχήσεως παρεσκευασμένα (τοσοῦτον γὰρ μερῶν ὁ δρᾶμα ἦν) ἐζήτει, ἕνα ὁρῶν τὸν ὀρχηστὴν,

τίνες

τίνες οἱ ὀρχησόμενοι καὶ ὑποκρινόμενοι τὰ λοιπὰ προσωπεῖα, εἶεν. ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ὅτι αὐτὸς ὑποκρινεῖται, καὶ ὑπορχήσεται τὰ πάντα, Ἐλελήθεις, ἔφη, ὦ βέλτιστε, σῶμα μὲν τοῦτο ἕν, πολλὰς δὲ ψυχὰς ἔχων. Ταῦτα μὲν ὁ βάρβαρος. Οὐκ ἀπεικότως δὲ καὶ οἱ Ἰταλιῶται τὸν ὀρχηστὴν πάντομιμον καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ δρωμένου σχεδόν. καλὴ γὰρ καὶ ἡ ποιητικὴ παράκλησις ἐκείνη, Ὦ, ὦ παῖ, Πολύπου θεοῖς πειθαίου νόον ἔχων, πάσαις πολίεσσιν ὁμίλει, καὶ τῇ ὀρχηστῇ ἀναγκαία. καὶ δεῖ προσφυῶντα τοῖς πράγμασι, συνοικειοῦν ἑαυτὸν ἑκάστῳ τῶν δρωμένων. Ὃ δὲ ὅλον, ἦν, καὶ πάντα δεῖξαι, καὶ ὑποκρίνασθαι, ἡ ὄρχησις ἐπαγγέλλεται, νῦν μὲν ἐρῶντα, νῦν δὲ ὀργιζόμενόν τινα εἰσάγουσα, καὶ ἄλλον μεμηνότα, καὶ ἄλλον λελυπημένον, καὶ ἅπαντα ταῦτα μεμετρημένως. Ὃ γοῦν πάντων ἐνδοξότατον, τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἄρτι μὲν Ἀθάμαντα μεμηνότα, ἄρτι δὲ Ἰνὼ φοβουμένην δείκνυται, καὶ ἄλλοτε Ἀτρεὺς ὁ αὐτὸς καὶ μικρὸν, Θυέστης, εἶτα, Αἴγισθος, εἶτα Ἀερόπη· καὶ πάντα ταῦτα εἷς ἀνθρώπου ἐστί. τὰ μὲν οὖν ἄλλα θεάματα, καὶ ἀκούσματα, ἑνός ἑκάστου ἔργου τὴν ὑπόδειξιν ἔχει. ἢ γὰρ αὐλός ἐστιν, ἢ κιθάρα, ἢ σὺν φωνῇ μελῳδία, ἢ τραγικὴ δραματουργία, ἢ κωμικὴ γελωτοποιία. ὁ δ' ὀρχηστὴς, τὰ πάντα ἔχει συλλαβών· καὶ ἔνεστι ποικίλην καὶ παμμιγῆ τινα τοῦ θεάματος αὐτοῦ ἰδεῖν, αὐλὸν, σύριγγα, ποδῶν κτύπον, κυμβάλου φόρον, ὑποκριτοῦ φωνάεσσαν, ᾠδόντων ὁμοφωνίαν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἄλλα, θατέρου τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔργα ἐστί· τὰ μὲν, ψυχῆς, τὰ δὲ, σώματος. ἐν δὲ τῇ ὀρχήσει, ἀμφότερα συμμέμικται. καὶ γὰρ διανοίας ὑπόδειξιν τὰ γιγνόμενα ἔχει, καὶ σωματικῆς ἀσκήσεως ἐνέργειαν. Ὃ δὲ μέγιστον, ἡ σοφία τῶν δρωμένων, καὶ μηδὲν ἔξω λόγου. Λεσβώνακτα γοῦν ὁ Μιτυληναῖος, ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθὸς, χειροσόφους τοὺς ὀρχηστὰς ἀπεκάλει, καὶ ἤχθετο τῷ θεάτρῳ αὐτῷ, ὡς βελτίων διατρέψων ἀπὸ τοῦ θεάτρου. Τιμοκράτης ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, ἰδών ποτε ἄπαξ οὐκ ἐξεπίτηδες ὑπισχνούμενον, ὀρχησόμενον τὰ αὐτοῦ ποιοῦντα, quærebat quinam reliqui essent futuri qui alias personas saltando repræsentarent. Postea verò quàm certior factus est illum omnia saltatione sua repræsentaturum: Fefelliſti nos, inquit, ô optime, quòd cùm corpus vnum tibi sit, animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iniuriâ verò & Itali saltatorē Pantomimi nomine cohonestarunt, ab ipso penè facto ad hoc introducti. Nec inelegans habēda est illa Poëtica cohortatio, O fili, Polypi mentem obtinens, in omnibus versare vrbibus: saltatori equidem perneceſsaria, quem rebus adhærentem oportet semetipsum quibusque factis applicare. Præcipuè verò mores & affectus se demonstraturam & simulaturam pollicetur saltatio, nunc quidem amantem, deinde iracscentem introducens, mox alium insanientem, alium animo perturbatum, ac omnia talia valde concinnè & modestè. Et quod omnium maximè mirandum est, vna eadémque die nunc quidem Athamanta furentem, nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipse ille Atreus est, aliàs Thyestes, post pusillum Ægisthus, deinde Aërope. Et omnia hæc vnius hominis artificiosè refert industria. Alia quidem spectacula & disciplinæ vnam quampiam rem ostendunt: aut enim tibia est, aut cithara, aut vocis modulatio, aut fabula tragica, aut plausibilis aliqua comœdia: cæterùm saltator hæc omnia simul comprehensa in se complectitur, & est varium quendam & mixtum ex omnibus illius videre apparatum, tibiam, fistulam, pedum strepitum, clangorem cymbali, repræsentatoris vocem concinnam, canentium concentum consonum & vnanimem. Præterea alia quidem altervtrius in homine partis sunt opera: alia enim sunt mentis, alia corporis: cæterùm in saltatione ista mixta sunt. Etenim mentis demonstrationem, corporei exercitij actione, ipsis rebus quæ fiunt, inesse videmus. Maximi verò omnium ducenda est rerum quæ geruntur sapientia, & quòd nihil citra rationem committitur. Quocirca Lesbonax Mitylenæus planè vir honestus ac bonus, saltatores, Chirisophos, id est, manu sapientes, nominare solitus, ibátque frequenter ad illorum spectacula, quasi melior à theatro subinde esset reuersurus. Timocrates autem eius præceptor, viso quondam semel, non de industria assistens, saltatore suis rebus indulgente,

Quali me, inquit, ſpectaculo priuauit verecundia quam è philoſophia hauſeram? Quòd ſi vera ſunt quæ de anima Platonem diſſeruiſſe conſtat, tres eius partes pulcherrimè oſtendit ſaltator: vim irascendi, quoties iratum exprimit: deſiderandi, quoties amantem repræſentat: ratiocinandi, quando ſingulos affectus quaſi frenis quibuſdam coërcitos explicat. Et hoc in omnes ſaltationis partes, quemadmodum tactus inter ſenſus corporeos, diſſeminatum eſt. Porrò autem cùm pulchritudinis tantam rationem habere ſoleat, atque inter ſaltandum decentis & concinnæ formoſitatis, quid aliud quàm Ariſtotelis pulchritudinem confirmare videtur, eandem collaudantis, atque inter bona tertio loco conſtituentis? Audiui verò alium ſuper ſaltantium perſonarum ſilentio longè iuueniliùs differentẽ, quòd eo Pythagoricę diſciplinę dogma ſubobſcurè ſignificari videatur. Præterea cùm aliæ vitæ actiones, illæ quidem oblectationem, aliæ verò vtilitatem exercentibus ſuppeditent, ſoli ſaltationi vtraque hæc iuxtà adeſſe videmus, ac vtilitatem longè præſtantiorem, quatenus cum voluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc ſpectatu iucundius, quàm videre pugnis decertãtes iuuenes, ac ſanguine diffluentes, alióſque luctantes in puluere, quos non rarò ſaltatio & longè tutiùs ſimul atque decentiùs & maiori cum voluptate demonſtrat? Quocirca apti decentéſque in ſaltando motus, ac corporis inuerſiones & circunductiones, inſuper ſaltus & reſupinationes quibus vtitur, aliis equidem ſæpenumero fuere oblectamẽto ſpectantibus, ipſis autem hæc eadem exercentibus ſaluberrima. Etenim illud ego gymnaſiis pulcherrimum, & maximè omnium conducibile haud dubiè dixero, quòd corpus emolliant, & membra flexibiliora iuxtà ac leuiora efficiant, & ad omnem mutationem promptiora inſtituant, neque mediocri robore corpora ſolidiùs confirment. Quî ergo ſaltatio res erit non omnium elegantiſſima, quæ & mentem acuat, & corpus exèrceat, ſpectantes oblectet, multas res priſcas homines doceat, tibiis, cymbalis, numeroſo carminũ concentu animum quantum ad oculos & aures attinet, ex æquo demulcens? Itaque ſi perfectã vocum modulationẽ requiris, vbi alibi inuenies aut chorum pleniorem aut cõcinniorem? Quòd ſi tibię aut fiſtulę ſono dulciſſimo caperis,

A Οἷον με, ἔφη, θεάματος ἡ τῶν φιλοσοφίαν αἰδὼς ἀπεστέρηκεν; εἰ δ' ἔστιν ἀληθῆ ἃ περὶ ψυχῆς ὁ Πλάτων λέγει, τὰ τρία μέρη αὐτῆς καλῶς ὁ ὀρχηστὴς δείκνυσι, τὸ θυμικὸν, ὅταν ὀργιζόμενον ὑποδείκνυται, τὸ ἐπιθυμητικὸν, ὅταν ἐρῶντας ὑποκρίνηται, τὸ λογιστικὸν, ὅταν ἔκπλα τῶν παθῶν χαλιναγωγῇ. τοῦτο μὲν γε ἐν ἅπασι μέρεσι τῆς ὀρχήσεως, καθάπερ ἡ ἁφὴ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι, πρέσπαρται. κάλλους δὲ πέρι καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀρχήμασιν εὐμορφίας, τί ἄλλο, ἢ τὸ τῷ Ἀριστοτέλους ἐπαληθεύει, τὸ κάλλος ἐπαινοῦν-

B τος, καὶ μέρος τίθεν ἡγουμένου ἀγαθοῦ καὶ τοῦτο εἶ). ἤκουσα δέ τινος καὶ πειθοτέρου τι νεανιευομένου ὑπὲρ τῆς τῶν ὀρχηστικῶν προσωπείων σιωπῆς, ὅτι καὶ αὐτὴ Πυθαγορικόν τι δόγμα αἰνίττεται. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὑποπαθημάτων, τῶν μὲν, τὸ τερπνὸν, τῶν δὲ, τὸ χρήσιμον ὑπισχνουμένων, μόνη ἡ ὄρχησις ἄμφω ἔχει. καὶ πολύ γε τὸ χρήσιμον ὠφελιμώτερον, ὅσῳ μὴ τοῦ τερπνοῦ γίνεται. πόσῳ γὰρ τοῦτο ὁρᾶν ἥδιον, ἢ πυκτεύοντας νεανίσκους, καὶ αἵματι ῥεο-

C μένους, καὶ παλαίοντας ἄλλους ἐν κόνει, οὓς ἡ ὄρχησις πολλάκις ἀσφαλέστερον ἅμα καὶ εὐμορφότερον, καὶ τερπνότερον ὑποδείκνυται; τὸ μὲν οὖν γε σεμνότατον, κίνησιν τῆς ὀρχηστικῆς, καὶ τροφὰς αὐτῆς, καὶ παιδαγωγὰς, καὶ πηδήματα, καὶ ὑπολασμοὺς, τοῖς μὲν ἄλλοις, τερπνὰ εἶ) συμβέβηκεν ὁρᾶσι· τοῖς δὲ ἐνεργοῦσιν αὐτῆς, ὑγιεινότατα. γυμνασίων γὰρ τὸ κάλλιστόν τε ἅμα, καὶ εὐρυθμότατον τοῦτο φαίην ἂν ἔγωγε εἶναι, μαλακώτατον μὲν τὸ σῶμα, καὶ κάμπτον,

D καὶ κουφίζον, καὶ ὠκυρεῖς εἶ) πρὸς μεταβολὴν διδάσκον, ἰσχνόν τε οὐ μικρὸν παρεισποιοῦν τοῖς σώμασι. πῶς οὖν ἂν πολυαρμόνιόν τι χρῆμα ἡ ὄρχησις, θήγουσα μὲν τὸν ψυχὴν, ἀσκοῦσα δὲ καὶ τὸ σῶμα, τέρπουσα δὲ τοὺς ὁρῶντας, διδάσκουσα δὲ πολλὰ τῶν πάλαι ὑπ' αὐλοῖς, καὶ κυμβάλοις, καὶ μελῶν εὐρυθμία, καὶ κηλήσῃ, ἅμα τε ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκοῆς; εἰ γοῦν φωνῆς εὐμοιρίαν ζητοῖς, ποῦ ἂν ἀλλαχόθι εὕροις, ἢ ποῖον πολυφωνότερον ἄκουσμα, ἢ ἐμμελέστερον; εἴ τε αὐλοῦ, καὶ σύριγγος ὀξυτέρου,

ἄλις καὶ τούτων ἐν ὀρχήσει ἀπολαῦσαί σοι πάρεστιν. ἐῶ λέγειν ὡς ἀμείνων ὁ ἦθος, ὁμιλῶν τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, γλυκίων, ὅταν ὁρᾷς ὁ θεατὴς μισοῦντα μὲν τὰ κακῶς γιγνόμενα, δακρύοντα δὲ τοῖς ἀδικουμένοις· καὶ ὅλως, τὰ ἤθη τῶν ὁρώντων παιδαγωγοῦντα. ὃ δή ἐστι μάλιστα ὅτι τῶν ὀρχήσεων ἐπαινέσαι, τοῦτο ἤδη ἐρῶ, ὃ καὶ ἰσχύϊ τε ἅμα καὶ ὑγρότητι τῶν μελῶν διατιθέναι, ὁμοίως δοκοῦν εἶναί μοι δοκεῖ, ὡς εἴ τις ἐν τῷ αὐτῷ καὶ Ἡρακλέους ὁ καρτερὸν, καὶ Ἀφροδίτης ὁ ἁβρὸν δείκνυοι. ἐθέλω δὲ ἤδη καὶ ἐπιδεῖξαί σοι τῷ λόγῳ, ὁποῖον χρὴ εἶναι τὸν ἄριστον ὀρχηστὴν ἔν τε ψυχῇ καὶ σώματι. καίτοι τῆς μὲν ψυχῆς πρεσβύτερον τὰ πλάσαι μνημονικόν τε δεῖ, καὶ εὐφυᾶ, καὶ ξυνετὸν, καὶ ὀξὺ διανοῆσαι, καὶ κατιδεῖν μάλιστα ἐπιχαίρειν φημὶ δεῖν αὐτόν· ἔτι δὲ, κριτικόν τε ποιημάτων, καὶ ἀσμάτων, καὶ μελῶν τῶν ἀρίστων δηλωτικόν, καὶ τῶν κακῶς πεποιημένων ἐλεγκτικόν. τὸ δὲ σῶμα, κατὰ τὸν Πολυκλείτου κάμνοντα ἤδη διαδείξειν μοι δοκῶ· μήτε γὰρ ὑψηλὸς ἄγαν ἔστω, καὶ πέρα τοῦ μετρίου διαμήκης, μήτε ταπεινὸς, καὶ ναυώδης τὴν φύσιν, ἀλλ' ἐμμελὴς ἀκριβῶς· ὥστε πολύσαρκος, ἀπίθανον γὰρ, ὥστε λεπτὸς εἰς ὑπερβολὴν σκελετώδης τοῦτο, καὶ νεκρικόν. ἐθέλω γοῦν σοι καὶ δημοσιόν τινος ἀνθρώπου τὰ τοιαῦτα διατεθρυμμένα ἀκοὰς εἰπεῖν. οἱ γὰρ Ἀντιοχεῖς, δαιμονέστατα πόλις, καὶ ὀρχήσεσι μάλιστα προσκαθῆσα, ὥστε διατρεῖν τῶν λεγομένων, καὶ τῶν γιγνομένων ἕκαστα, ὡς μηδένα μηδὲν αὐτῶν ἀγνοεῖν. μικρὸν μὲν γὰρ ὀρχησόμενος εἰσελθόντος, καὶ τὸν Ἕκτορα ὀρχουμένου, μιᾷ φωνῇ πάντες ἀνεβόησαν, ὡς Ἀστυάνακτ· Ἕκτορ δὲ ποῦ; ἄλλοτε δέ ποτε μηκίστου τινὸς ὑπὸ τὸ μέτριον ὀρχεῖσθαι τὸν Καπανέα διατεινομένου, καὶ προσβάλλειν τοῖς Θηβαίων τείχεσιν, ὑπερβῆναι, ἔφασαν, τὸ τεῖχος, οὐδέν σοι δεῖ κλίμακος. καὶ ὅτι τοῦ παχέος δὲ καὶ πιμελοῦς ὀρχησόμενον, πηδᾶν μεγάλα πειρωμένου, Δεόμεθα ἔφασαν φεῖσαι τῆς ζυμέλης. ὃ δὲ σαυτὸν τοῦ πάνυ λεπτοῦ ἐπεβόησαν, Καλῶς ἔχει, ὡς νοσοῦντι.

A sufficiens in saltatione quoque fruendi tibi parata est copia. Mitto dicere quòd moribus quoque emendatis multo euades melior, crebrò hisce vtens spectaculis, quoties videris theatrum abominari & odio prosequi malefacta, contrà lacrymis deflere innocenter affectos iniuriis in summa, totam spectantium vitam emendari. Quod autem præcipua in saltatoribus laude extollendũ est, illud iam dicturus sum, membrorum robur atque mollitiem rectè exercere, vtrũque iuxtà mihi admirandum videtur, vt si quis in eodem argumento iam robur Herculeũ, mox Veneris teneram & delicatã ostenB taret mollitiem. Iã verò oratione tibi ostensurus sum qualem & corpore & animo optimum saltatorẽ esse oporteat. Et sanè mentis dotes iam magna ex parte executus sum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua ingenij indole clarum, ad hæc solerti & acuta intelligẽtia præditum esse illum oportere aio, & qui potissimũ temporis rationem habere poterit: præterea autẽ vt poëmatum ingeniosus censor sit, tum cantuum atque carminũ præstantissimorum peritus expensor, vitiosè verò factorum reprehẽsor argutus.
C Cæterùm corporis modum iuxta Polycleti canonem adumbrabo, vt neque impensè altus sit, neque præter modũ crassus, neque breuis nimiũ aut humilis, neque natura depressus, nanus aut pumilio, sed moderatæ staturæ per omnia: neque carnosus admodum & obesus (absurdũ enim est) neque rursus corpore impensè tenui: hoc enim aridi cadaueris præ se fert imaginem. Memorabo verò tibi populi cuiusdam ad huiusmodi notanda non inertis exclamationes. Antiochia ciues habet ingeniosissimos, quibus studio est saltationem omnibus alijs anteD ponere exercitijs: adeóque dictorum & factorum obseruantes sunt, vt nihil omnino earum rerum, illorum subterfugere possit iudicium. Ergo cùm corpusculo admodum modiculo saltator in scenam ingressus saltaret Hectorem, vno ore omnes exclamauerunt, Astyanactem videmus: vbi autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio tempore quopiam præter modum longo Capanea saltare conante, idémque Thebanorum muros adiecturus esset: Transcende, inquiunt, muros, nihil tibi scalis opus est. Quin etiam impendiò corpulentum & obesum saltatorem falsè subsannarunt, qui cùm ingentem saltum facere adniteretur, Theatrum nobis, inquiunt, suffulciendum fuerat. Contrà nimiũ arido & tenui, tanquã malè habenti, bene valere certatim precati sunt.

Horum profectò non concitandi risus gratia mentionem adduxi, sed vt cognosceres multas quoque gentes magno studio saltandi coluisse artificium, adeò vt & vitia & virtutes in illo potuerint sagaciter deprehendere. Sit ergo saltator corpore per omnia mobili & soluto simul atque firmo, vt flecti postulante tempore, & firmiter consistere, si opus sit, possit. Quòd autem saltatio à manuum gesticulatione in certaminibus proponi solita aliena nō sit, sed particeps sit & Mercurij & Pollucis & Herculis editarum in certamine virtutum, deprehendere poteris haud obscurè, singularum imitationum periculum faciendo. Herodoto authori grauissimo, ea quæ oculis apparent, certiora videntur, quàm quæ percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præstò est. Vsque adeò verò mouet saltatio, vt quidam miserè & perditè puellam quandam deperiens, in theatrum ingressus, conspectis quorum caussa amor esset, malis, mentis sanitatem receperit: ac nuncupatis votis theatro egreditur, fronte iam serenata hilarior, quasi pharmacū quoddam, priorum malorum obliuionē inducens, & iuxta poëtam, dolorem & acerbitatem omnem abstergēs, hausisset. Quòd autem ista populo fuerint familiaria, ac quisque spectantium ea quæ inter saltandum demonstrantur callidè, cognoscat, argumento sunt spectatorum profusæ nō rarò lacrymæ, quoties casus aliquis acerbus & miserabilis productus fuerit. Bacchica saltatio in Ionia præcipuè & Ponto tanto certè studio celebris, quam & satyram vocant, vsque adeò hominibus ea detentis voluptati esse consueuit, vt statutis temporibus cæterarum rerum obliti omnium, perpetuos dies desideant spectantes Titanas & Corybantas, & Satyros & bubulcos. Saltabántque id genus saltationes nobilissimi quique, ex singulis ciuitatibus primores atque principes, non reuerentiæ gratia, sed potiùs ob hoc ipsum magnos sese ferebant, magis quàm ob generis claritudinem, & obsequia & dignitates quæ debebantur nobilibus. Postea verò quàm virtutes saltatorias percurri, audi iam nunc deinceps & saltatorum vitia. Sed enim quæ corpus plerunque comitantur, iam ostendi: mentis autem vitia ad hunc fere modum, vt opinor, obseruabis. Permulti enim illorum propter insciti am (fieri enim non potest vt omnes sapientia exornati sint) turpibus inter saltandum solœcismis delinquunt. Illi quidem dum citra rationem mouētur, ac nihil, vt aiunt, ad chordam.

A τούτων ὑ τῦ γελοίυ ἕνεκα ἐπεμνήσθην, ἀλλ' ὡς ἴδῃς ὅτι κ δῆμοι ὅλοι μεγάλῳ σπουδῇ ἐποιήσαντο ὅτι τῇ ὀρχηστικῇ, ὡς ἐ ῥυθμίζειν τὰ καλὰ, κ τὰ αἰσχρὰ αὐτῆς δυνατὸν εἶναι. διϊκνῆτος δὲ ὃ μ' τοῦτο ποιῆτως ἔστω, κ ὃ σῶμα λελυμένος τε ἅμα, κ συμπεπηγώς, ὡς λυγίζεσθαί τε ὅπη χρεὼν, ἐ στωσεσάλῃ κραταιτέρως, εἰ τοῦτου δέοι. ὅτι ὁ σὺκ ἀπήλλακται ὄρχησις κ τῆς ἀναγωνίυ χρησμωδίας, ἀλλὰ μετέχει κ τῦ Ἑρμοῦ, κ Πολυδεύκους, κ Ἡρακλέους, ἐν ἀθλήσι καλῶν ἴδοις ἂν, ἐκείνῃ τὰ μιμήσεων ὀπτῆρες. Ἡρόδοτος μὲν οὖν τὰ δι' ὀμμάτων φανερώτερα εἶναι τῶν ὤτων δοκεῖ· ὀρχήσει δ', κ τὰ ὤτων ἐ ὀφθαλμῶν πρόσεστιν. ὅταν δὲ θέλῃ ὄρχησις, ὥστε καὶ ἐρᾶν τινὰ, εἰς ὃ θέατρον παρέλθοι, ἐσωφρονίσθη ἰδὼν ὅσα ἔρωτος κακὰ τέλη, ἐ λύπης ἐχόμενος, ὀξέρχεται τῦ θεάτρου, φαιδρότερος, ὥσπερ τι φάρμακον ληθεδανὸν, κ κατὰ τὸν ποιητὴν, νηπενθές τε ἐ ἄχολον πιών. σημεῖον δὲ τῆς πρὸς τὰ γιγνόμενα οἰκειότητος, ἐ τῷ γνωρίζειν ἕκαστον τῶν ὁρώντων τὰ δηκνύμενα, ὃ δακρύειν πολλαχοῦ τοὺς θεατὰς, ὁπόταν τι οἰκτρὸν ἐ ἐλεεινὸν φαίνηται. διὸ μὲν γε Βακχικὴ ὄρχησις, ἐν Ἰωνίᾳ μάλιστα, κ ἐν Πόντῳ σπουδαζομένη, κέκληται Σατυρικὴ ὅσα, οὕτω κεχείρωται τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἁπ', ὥστε κ τὸν τεταγμένον ἕκαστοι χρόνον ἀπόντων ὀπτιλαμβάνεσθαι τῶν ἄλλων, καθάπερ Τιτᾶνας, κ Κορύβαντας, κ Σατύρους, κ βουκόλους ὁρῶντες. ἐ ὀρχοῦνταί γε τοῦτα οἱ βυβλιέσταροι, κ πρωτεύοντες ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων, ἀχ ὅπως αἰδούμενοι, ἀλλὰ ἐ μέγα φρονοῦντες ὅτι τῷ πράγματι μᾶλλον πρὸς, ἢ ἐπ' εὐτενείας, κ λειτουργίας, κ ἀξιώμασι πρωτονικοῖς. ἐπεὶ ὁ ταῖς ἀρεταῖς ἔφιλον ταῖς ὀρχηστικαῖς, ἄκουε κ ταῖς κακίαις αὐτῶν. ταῖς μὲν οὖν ἐν σώματι, ἤδη ἐδήλωται· ταῖς δ' τῆς διανοίας, ὅτους ὀπτιτηρῶν, οἶμαι, δύναιο ἄν. πολλοὶ γὰρ αὐτῶν ὑπ' ἀμαθίας (ἀμήχανον γὰρ ἀπάντων εἶναι σοφὸς) κ σολοικίας δύνανται ἐν τῇ ὀρχήσει ὀπιδείκνυνται· οἱ μὲν, ἄλογα κινούμενοι, κ μηδὲν, ὡς φασι, πρὸς τὴν χορδήν.

B

C

D

ἕτερα μὲν γὰρ ὁ ποὺς, ἕτερα δ' ὁ ῥυθμὸς λέγει. οἱ δὲ, ῥύθμα μὲν, τὰ δὲ σχήματα δὲ μετάχορα ἢ πρόχορα, οἷς ἐγώ ποτε ἰδὼν μέμνημαι. τὰς γὰρ Διὸς γοναὰς ὀρχούμενός τις, καὶ τὸν τοῦ Κρόνου τεκνοφαγίαν, παρῳρχεῖτο τὰς Θυέστου συμφορὰς, τῷ ὁμοίῳ παρημέλων. καὶ ἄλλος τὸν Σεμέλην κεραυνούμενον βαλλομένῳ κεραυνῷ, τὸν Γλαύκην αὐτῇ εἴκαζε, μεταγενεστέραν οὖσαν· ἀλλ' οὐκ ἀπό γε τῶν τοιούτων ὀρχημάτων, ὀρχήσεως αὐτῆς, οἴμαι, καταγνωστέον, οὐδὲ τὸ ἔργον αὐτὸ μισητέον, ἀλλὰ τοὺς μὲν, ὡς περ εἰσὶν, ἀμαθεῖς νομιστέον. ἐπαινετέον δὲ τοὺς εὐνόμως καὶ τὸν ῥυθμὸν τῆς τέχνης ἱκανῶς ἔκαστα δρῶντας. ὅλως δὲ, τὸν ὀρχηστὴν δεῖ πάντα χόρτον ἀπηκριβῶσθαι, ὡς εἶ τὸ πᾶν ῥύθμον, εὔμορφον, σύμμετρον, αὐτὸ αὑτῷ ἐοικὸς, ἀσυκοφάντητον, ἀνεπίληπτον, μηδαμῶς ἐλλιπὲς, ἐν τοῖς ἄριστα κεκραμένον τοῖς ἐνθυμήμασι, ὀξὺν τὸν παιδείαν, βαθὺν τοῖς ἐννοίαις, αἰδεσιμώτατον μάλιστα. ὁ γὰρ ἔπαινος αὐτῷ τότ' ἂν γίγνοιτο σπουδαῖος τοῖς θεαταῖς, ὅταν ἕκαστος τῶν ὁρώντων γνωρίζῃ τὰ αὑτοῦ· μᾶλλον δὲ, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ, τῇ ὀρχήσει, ἑαυτὸν βλέπῃ, καὶ ἃ πάσχειν αὐτὸς, καὶ ἃ ποιεῖν εἴωθε. τότε γὰρ οὐδὲ κατέχειν ἑαυτοὺς οἱ ἀληθεῖς ὑφ' ἡδονῆς δύνανται, ἀλλ' ἀληθῶς πρὸς τὸν ἔπαινον ἐκχέονται, τὰς τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἕκαστος εἰκόνας ὁρῶντες, καὶ αὐτοὺς γνωρίζοντες. ἀτεχνῶς γὰρ τὸ Δελφικὸν ἐκεῖνο, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, ἐκ τῆς θέας ἐκείνης αὐτοῖς παρεγίγνεται. καὶ ἀπέχονται ἀπὸ τοῦ θεᾶσθαι, ἅτε λοιπὰ αἱρεῖσθαι, καὶ ἃ φεύγειν, μεμαθηκότες, καὶ ἃ πρότερον ἠγνόουν διδαχθέντες. γίγνεται δὲ ὥσπερ ἐν λόγοις, οὕτω καὶ ἐν ὀρχήσει ἡ πρὸς τῶν πολλῶν λεγομένη κακοζηλία, παραβαινόντων τὸ μέτρον τῆς μιμήσεως, καὶ πέρα τοῦ δέοντος ὑπερτεινόντων, καὶ εἰ μέγα τι δεῖξαι δέοι, ὑπερμεγέθεις ἐπιδεικνυμένων, καὶ εἰ ἁπαλὸν, καὶ ὑπερκόλπως θηλυνομένων, καὶ τὰ ἀνδρώδη, ἄχρι τοῦ ἀγελείου καὶ θηλώδους πρεπόντων.

A Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterùm alij quidem saltando à rhythmo non discrepant, res autem parum aptè & tempestiuè saltationi accommodãt: quorum ego permulta videns memini. Quidã enim Iouis patentes saltans, neque non Saturnum deuorantem liberos, Thyestæ calamitates adsaltabat. Rursus alius Semelen percussam fulmine repræsentaturus, Glaucen illi assimulabat, tempore longè posteriorem. Atqui nequaquam eiusmodi saltatorum gratia, saltationem respuendam esse censeo, neque ipsum odio prosequendum exercitium, sed illi potiùs, vt sunt, imperiti habendi sunt. Laudandos autem eos qui legitimè ac iuxta rhythmum satis artificiosè cuncta obeunt. In summa, oportet saltatorem omnibus numeris esse absolutissimum, vt totum quod agit, sit concinnum, sit aptè accommodatum, ac intra mensuram cohibitum, sibi ipsi non diuersum, à sycophantiæ morsu alienum, reprehensioni minimè obnoxium, & in quo nihil desiderari possit. Est præterea summopere necessarium, vt saltator optimis cogitationibus temperanter instructus sit, acuto ingenij acumine docilis, mente ad deliberandum profunda. Summa verò in illo requiritur humanitas. Statim enim solidam à spectatoribus laudem consequitur, quoties quisque videntium sua ipsius acta illo repræsentante cognouerit: magis verò, velut in speculo, in saltatore se ipse conspexerit, tum qualia passus sit, quæque quondam factitare illi studio fuerit. Neque enim tunc præ voluptate homines se cohibere queunt, sed certatim ad effundendas laudes proruunt, quisque suæ ipsius animæ simulacra conspiciens, ac semetipsum cognoscens. Planè enim Delphicum illud verbum, NOSCETE IPSVM, ex eiusmodi reportant spectaculo, atque è theatro discedunt, posteaquam quæ expetenda quæque fugienda sint, perdidicerint, & eorum quę priùs ignorabant, periti euaserint. Accidit verò quemadmodum in orationibus, sic pari quoque ratione in saltationibus, ea quæ multis vitio datur Cacozelia, hoc est, mala affectatio, imitationis modum transgredientibus, ac prout quàm par fuerat, actione excedentibus, & si magnum quiddam demonstrandum est, illud præter modum demonstrantibus: rursus si quid molle ac tenerum repræsentandum est, illud plus satis effœminantibus: porrò actiones graues atque viriles ad immanitatem vsque ferinam euehentibus.

Quod ego quondam ſaltatorem facientem videns, memoria teneo, antea quidem mirum necnon celebrem ſaltandi artificem, cætera ſanè prudentem, nec hominum opinione indignum: verùm haud ſcio quo caſu tunc in ita deformem repræſentationem immoderata affectatione delapſus ſit. Quippe cùm illi Aiax deſaltandus eſſet mox furens poſt victoriam, tantum à ſaltationis decoro excidit, vt nullo modo Aiacis furentis inſaniam repræſentare, ſed ipſe omnium iudicio planè furere atque debacchari videretur. Vnius enim ferreis calceamentis inſtrepentium veſtimentum violèter diſcidit: alterius è Muſicorum numero correptam tibiam, Vlyſſis iuxtà ſtantis ob potitam armorum victoriam geſtientis capiti illidens incuſſit: & niſi tiara obſtitiſſet, & plagæ violentiam excepiſſet, infelix ille Vlyſſes perniſſet, ad verberantis ſaltatoris pedes prolapſus. Atqui vniuerſa ſpectantium corona ſimili morbo veſaniæ correpta, vnà cum Aiace pariter inſaniebat, & exilientes vociferabantur, ac veſtes à ſe proiiciebant. Itaque vulgus, neque non idiotæ, decori non admodum obſeruantes, neque quod bene, neque quod ſecus ſit, diſcernere queuntes, hæc omnia ad ſummam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores verò tametſi rem probè callebāt, ac non parum ob factum pudore ſuffunderētur, neque tamen illud reprehendebant ſilentio: ipſa porrò laude, ſaltatoris amentiam honeſtè contegebant, planè perſpicientes hæc non Aiacis, ſed ſaltatoris veſania eſſe perpetrata. Neque verò generoſus ille hiſce contentus quietem egit, ſed aliud quiddam multo magis admiſit ridiculum. Progreſſus enim in medium ſenatorum, inter duos Conſules conſedit medius, admodum metuentes ne vnum ex illis correptū flagellis quemadmodum arietem cæderet. Quam audaciam partim ex illis admirabantur, partim ridebant, nonnulli verò ſuſpicabantur ne ex immodica inſaniæ affectatione vero furoris mobo implicatus eſſet. Et ſanè perhibebant, illum, poſtquā à tanta veſaniæ temulentia ſobrius eſſet factus, in tātum ob hæc quæ turpiter admiſerat, affectū eſſe pœnitentia, vt præ nimia mentis mœſtitia ægrotus decumberet, reuera ita propter immodicè affectatam inſaniam perturbatus. Atqui ne ipſe quidem hoc occultè aut diſſimulanter habuit, ſed ſatis manifeſtè declarauit. Siquidē poſtulantibus iterum æqualibus vt Aiacem in illorum gratiam deſaltaret, adhibito repræſentatore,

A οἶδ' ἐγὼ ποτε μέμνημαι ἰδὼν ποιοῦντα ὀρχηστὴν, δοκιμοῦντα πρότερον, σπουδαῖον μὲν τἄλλα, καὶ θαυμάζεσθαι ὡς ἀληθῶς ἄξιον, οὐκ οἶδα δὲ ἢ τινι τύχῃ εἰς ἀφήμονα κατάκρισιν δι' ὑπερβολὴν μιμήσεως ἐξοκείλαντα. ὀρχούμενος γὰρ τὸν Αἴαντα, μετὰ πολὺ ἤδη θύων μεμηνόμενον, εἰς τοσοῦτον ἐκπρεπῆ ἐξέπεσεν, ὥστε οὐ κατακρίνασθαι μανίαν, ἀλλὰ μαίνεσθαι αὐτὸς εἰκότως αὖ τινι ἔδοξεν. ἑνὸς γὰρ τῶν σιδηρῷ κατασκήμασι κτυπουμένων, τὴν ἐσθῆτα κατέρρηξεν· ἑνὸς δὲ τῶν αὐλουμένων, τὸν αὐλὸν ἁρπάσας, τῇ Ὀδυσσέως

B πλησίον ἑστῶτος, καὶ ὅτι τῇ νίκῃ μέγα φρονοῦντος, διέβαλε τὸν κεφαλὸν, κατενεγκών· καὶ εἴγε μὴ ὁ πῖλος ἀντέσχε, καὶ ὁ πολὺς τῆς πληγῆς ἀπεδέξατο, ἀπολώλει δὴ ὁ κακοδαίμων Ὀδυσσεύς, ὀρχησῇ τοῦ παίοντι περιπεσών. ἀλλὰ τόγε θέατρον ἅπαν συνεμεμήνει τῷ Αἴαντι, καὶ ἐπήδων καὶ ἐβόων, καὶ τὰς ἐσθῆτας ἀπερρίπτουν. οἱ μὲν συρφετώδεις, καὶ αὐτὸ τοῦτο, ἰδιῶται, τὸ μὲν δυσχήμονος οὐκ ἐσχασμένοι, οὐδὲ ὃ χεῖρον ἢ ὃ χρηστὸν ὁρῶντες, ἄκρατον δὲ μίμησιν τῶν πάλαι τὰ τοιαῦτα

C οἰόμενοι εἶναι· οἱ ἀστειότεροι δὲ, συνιέντες μέν, καὶ αἰδούμενοι ὅτι τοῖς γιγνομένοις, οὐκ ἐλέγχοντες δὲ σιωπῇ τὸ πρᾶγμα, τοῖς δὲ ἐπαίνοις τὴν αὐτὴν τοῦ ἀνοίας τῆς ὀρχήσεως ὑπεκαλύπτοντες, καὶ ἀκριβῶς ὁρῶντες ὅτι οὐκ Αἴαντος, ἀλλ' ὀρχηστοῦ μανίας τὰ γιγνόμενα ἦν. ὁ γὰρ ἀρκεσθεὶς τούτοις ὁ γυναῖος, ἀλλὰ καὶ μαχρῷ τούτου γελοιότερον ἐπράξε. καταβὰς γὰρ εἰς τὸ μέσον ἐν τῇ βουλῇ, δύο ὑπατικῶν μέσος ἐκαθέζετο, πολὺ δεδοικότων μὴ καὶ αὐτῶν τινα ὡσπερ κριὸν μαστιγώσῃ λαβών· καὶ τὸ πρᾶγμα

D οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δ' ἐγέλων, οἱ δὲ ὑπώπτευον, μὴ ἄρα ἐκ τοῦ ἄγαν μιμήσεως εἰς τὰ τοῦ πάθους ἐμπέσοι. καὶ αὐτὸν μέντοι, φασὶν, αἰσθάνεται, ὅτω μετεμοῦσαν ἐφ' οἷς ἐποίησεν, ὥστε καὶ νοσῆσαι ὑπὸ λύπης, ὡς ἀληθῶς ὅτι μανίᾳ κατεγνωσμένον· καὶ ἐδήλωσέ τε τοῦτο σαφῶς αὐτός. αἰτιώτων γὰρ αὖθις τοῦ συσασιῶσθαι αὐτὸν τὸν Αἴαντα ὀρχήσασθαι αὖθις, ἀναστενάξας τὸν ὑποκριτὴν,

ἔφη πρὸς ὃ θέατρον, Ἱκανόν ἐστιν ἅπαξ μανῆναι. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἰώμενον ὁ ἀνταγωνιστὴς, καὶ αὐτὸ τέχνος· τῷ γὰρ ὁμοίου Αἴαντος αὐτῷ γραφέντος, οὕτω κοσμίως καὶ σωφρόνως τὴν μανίαν ὑπεκρίνατο, ὡς ἐπαινεθῆναι, μείνας ἐντὸς τῶν τῆς ὀρχήσεως ὅρων, καὶ μὴ παρενηνέσας εἰς τὴν ὑποκρισιν. ταῦτά σοι ὦ Φιλότης, ὀλίγα ἐκ παμπόλλων προέδειξα ὀρχήσεως ἔργα, καὶ ὑπομνήματα, ὡς μὴ πάνυ ἀγροικόν μοι ἐρωτικῶς θεωμένῳ αὐτά. εἰ δὲ βουληθείης κοινωνῆσαί μοι τῆς θέας, οἶδα ἐγὼ πάνυ ἀλωσόμενόν σε, καὶ ὀρχησόμενόν γε πρὸς ἐμέ. ὥστε ἤδη δεήσομαί σου τῆς Κίρκης ἐκφυγεῖν πρὸς σὲ εἰπεῖν, ὃ,

Θαῦμά μ' ἔχει, ὡς ὅπι πιὼν τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.

θελχθήσῃ γάρ, ἦ, μὰ Δί', οὐκ ὄνου κεφαλήν, ἢ συὸς καρδίαν ἕξεις· ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς σοι ἐμπεδώτερος ἔσται, σὺ δέ, ὑφ' ἡδονῆς οὐδὲ ὀλίγον τοῦ Κυκεῶνος ἄλλῳ μεταδώσεις πιεῖν. ὅσῳ γὰρ ὁ Ὅμηρος περὶ τῆς Ἑρμοῦ ῥάβδου τῆς χρυσῆς λέγει, ὅτι καὶ αὐθρώων ὄμματα θέλγει ὃν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει, τοῦτο ἀτεχνῶς ὄρχησις ποιεῖ, καὶ τὰ ὄμματα θέλγουσα καὶ ἐγρηγορέναι ποιοῦσα, καὶ ἐπεγείρουσα πρὸς ἕκαστα τῶν δρωμένων. ΚΡΑ. καὶ μὴν ἤδη ἐγώ, ὦ Λυκῖνε, πείθομαί τε σοι, καὶ ἀναπεπταμένα ἔχω καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὰ ὄμματα· καὶ μέμνησό γε, ὦ Φιλότης, ἐπειδὴ εἰς θέατρον ἴῃς, καὶ ἐμοὶ τοιοῦτόν σεαυτὴν θέαν παραλαμβάνειν, ὡς μὴ μόνος ἐκεῖθεν σοφώτερος ἡμῖν ἐπανίοις.

A inquit ad theatrum, Satis superque esse semel insaniuisse. Maximè verò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cùm enim idem Aiax illi ex composito desaltandus esset, adeò modestè & temperanter eius repræsentauit insaniam, vt magnam inde laudem reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neque repræsentando furenter in quenquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atque exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum voluptate spectare soleam. Cæterùm si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius illecebris te captum iri, insuper etiam tripudiaturum. Itaque nihil opus est vt illud Circes dictum tibi occinam,

Obstupui quòd te nil pharmaca nostra bibentem Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem, neque asini caput, neque porci cor habebis, verùm mens tibi firmior erit, & cultior. Tu verò præ voluptate quam spectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurij virga aurea affirmat, quòd illius adminiculo, quorum oculos voluerit, in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet: hoc planè efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ vitæ acta accuratiùs discutienda excitans. CRA. Atqui iam tuis me Luciane dictis persuasisti, iámque mihi patent & aures, & oculi. Et vide ô amice vt memoria teneas, vt si quando posthac in theatrum iueris, me tecum vnà pariter spectatum abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

ΛΕΞΙΦΑΝΗΣ.

LEXIPHANES. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos istos, & affectatores obscuri atque inusitati sermonis, qui dum verbis plerunque obsoletis, & ab vltima vetustate repetitis, interdum etiam nouis, & à se confictis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphanis cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (vt ipse quidem videri vult) Symposii Platonis compositum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, vt propter verborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, vt vix ab ipsis illis antiquæ comœdiæ scriptoribus, ex quibus pleraque ea desumpta sunt, si redeant, intelligi

ſatis poſſe videantur: res quoque, & ipſum argumẽtum eiuſmodi ſint, vt non facilè quicquam frigidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare voluit, affectatores iſtos, dum non res quas dicant, ſed verba ad quæ res accommodent, quærunt, in vtroque pariter ridiculè ac ſtultè ſeſe dare ſolere. Subijcit tamen ad finem paræneſes quaſdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentiæ, ac ſtudiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in Rhetorum didaſcalo facit, vbi duplicem ad eloquentiam comparandam viam proponit: alteram aſperam quidem ſed veram ac rectam: alteram autem compendioſam ac facilem, ſed ad nouum atque affectatum iſtud genus, cuius exemplum hîc proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim deteſtabilius, quàm id quod omnium præſtantiſſimum à natura accepimus, & quo ſolo à cæteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, vt iam neque effectum amplius ſuum habeat (quem enim moueant aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum eſt. Proinde & olim legimus, Auguſtum Cæſarem ob hoc vitium Mecœnatem & item Caium nepotem reprehendere ſolitum: & apud Athenæum irridentur cùm alij quidam, tum Dionyſius, qui virginem μίτανδρον, & bouem χαρόπαν, & porcum λαχνόν, & alia id genus nouis atque affectatis verbis dixiſſet. Noſtra quoque ætate Dialogus Oſcorũ atque Volſcorum ille, indicio eſt quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia ſemper abhorruerint. Porrò quod ad verſionem attinet, equidem veniam à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui ſcriptum adeò tenebricoſum, & alicubi (vt videtur) non ſatis integrum quoque, vertendum mihi ſumpſerim, præſertim in tanta veterum authorum paucitate atque penuria, ſine quibus pleraque intelligi hîc rectè non poſſunt. Quod ſanè haud vnquam facturus fuiſſem, niſi inſtituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putaſſem. Nã illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc aſſecutum non eſſe, & pleraque per coniecturas & modica quædam veſtigia incedendo, leuiter, & quaſi per quandam tranſennam, vt dicitur, magis aſpexiſſe quàm deprehendiſſe. Ob quæ etiam ſi reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effeciſſe me puto, quòd per hoc aliis ac doctoribus quibuſdam anſam inueſtigandi atque vltrà contendendi præbuiſſe videor. Neque verò illud me latet, quòd hoc argumentum non ſimplicibus verbis vertendum atque tractandum fuerat, & quòd ſimili aliquo dictionis genere ludendum, & Græcis reſpondendum erat, propterea quòd hîc nihil aliud quàm verba, & eorum ſiue antiquitas ſiue obſcuritas ſpectanda veniant, rebus ipſis ne tantillum quidem eos qui hæc Latinè legant, iuuantibus: ſed tamen cùm in eo genere ipſe mihi nihil tribuam, neque me dignum aliquid præſtare poſſe videam, malui equidem quibuſcũque verbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & feſtiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus valent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LVCIANVS.

LEXIPHANES, formoſus ille, cum libro ſcilicet. LEX. Per Iouem, Luciane, ſcriptum eſt hornum quoddam meorum, calidum adhuc. LVCIA. Iam enim quippiam de ſqualoribus nobis ſcribis? LEX. Haud equidem. Neque verò ſqualorem dixi, ſed venuſtas quædam eſt ſcriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem videris aures ſordibus oppletas habere. LVC. Ignoſce amice: nam multum affinitatis inter ſe habent calor & ſqualor. Sed dic mihi, quodnam argumẽtum ſcripti iſtius eſt? LEX. Conuiuium in eo viciſſim inſtituo contra Ariſtonis illud. LVC. Multi quidem Ariſtones ſunt, ſed tu, quantum ex ſympoſio colligere licet, Platonem vidêre mihi dicere. LEX. Rectè ſentis: cæterùm quod dicitur, vt facilè cuiuis alteri inexplicabile fuiſſet. LV. Proinde mihi pauca ipſius libri recita, vt ne omnino expers ſim epuli iſtius: nectar

Ο Ξιφάνης ὁ καλὸς μετὰ βιβλίου. ΛΕΞ. νὴ Δί', ὦ Λυκῖνε, γράμμα ὄζει τηπενόν τι τῶν ἐμῶν νεοχμῶν. ΛΥ. ἤδη γάρ τι καὶ περὶ αὐχμῶν ἡμῖν γράφεις; ΛΕ. οὐ δῆτα, οὐδὲ αὐχμὸν εἶπον, ἀλλ' ὥρα σοι ὁ ἀρτιγραφὲς ἔτι καλεῖν, σὺ δὲ, κυψελοῦσα ἔοικας ἔχειν ὦτα. ΛΥ. σύγγνωθι, ὦ ἑταῖρε. πολὺ γὰρ τοῦ αὐχμοῦ ὁ νεοχμὸν μετέχει. ἀλλ' εἰπέ μοι, τίς ὁ νοῦς τῷ συγγράμματι; ΛΕ. αἰτῇ συμποσίαζω τὸν Ἀρίστωνος ἐκείνῳ. ΛΥ. πολλοὶ μὲν οἱ Ἀρίστωνες, σὺ δέ, ὅσον ἀπὸ τοῦ συμποσίου, τὸν Πλάτωνά μοι δοκεῖς λέγειν. ΛΕ. ὀρθῶς αἰνίττεσθε· ὃ δὲ λεγόμενον, ὡς ἄλλῳ πῳ τὶ αἰόντων αὐ ἐῶ. ΛΥ. οὐκοῦν ὀλίγα μοι αὐτοῦ διάγνωθι τοῦ βιβλίου, ὅπως μὴ πάμπαν ἀπολειφθείην τῆς ἑστιάσεως· ἐκπα-

θος γάρ τινος ἔοικας οἰνοχοήσοντι ἡμῖν ἀπ' αὐτῆς. ΛΕ. τὸν μὲν εἴρωνα πεδοῖ καταβαλε· σὺ δέ, ὅπως ποιήσας τὰ ὦτα, ἤδη ἄκουε· ἀπέστω δὲ ἡ ὀτοσύρα ἡ Κυψελίς. ΛΥΚ. λέγε θαρρῶν, ὡς ἐμοιγε οὔτε Κύψελός τις, οὔτε Περίανδρος ἐν τοῖς ὠσὶ κάθηται. ΛΕ. σκόπει δὴ μεταξὺ ὅπως διαφθαροῦμεν, ὦ Λυκῖνε, τὸν λόγον, εἰ δύαρχός γε ὄντι; καὶ πολλοῦ τινὸ δέοντα εὐλογίαν ὑποδεδυκυῖαν, ἢ δύλεξις, ἔπι δὲ, ἀνώνυμος. ΛΥΚ. ἔοικε τοιοῦτος εἶναι, σός γε ὤν, ἀλλ' ἄρξαι ποτέ. ΛΕΞ. εἶτα δειπνήσομεν, ἦσθ' ὃς ὁ Καλλικλῆς· εἶτα δ' ἐλεύσεται ἐς τὸν Λυκείου περιπατον· ἤδη γὰρ ὥρα ἐστὶ χρίεσθαι δ' ἡλιοκαιές, καὶ ἐπειτα τοῦ εἴλλου θερεσθαι, καὶ λουσαμένους, ἄριστοποιεῖν· καὶ ἤδη γε ἀπεπεπτέα. σὺ δέ, ὦ παῖ, στλεγγίδα μοι, καὶ βύρσαν, καὶ φασκωνία, καὶ ῥύμματα, καὶ σφαῖραν ἐς τὸ βαλανεῖον, καὶ ὑποπλάθειον καμίζιν. ἔχεις δὲ χαμάζε τοῦτό τοῦ ἐλεφαντίνην δύ' ὀβολώ· σὺ δέ τί καὶ σοφιεῖ, ὦ Λεξίφανες, ἤξεις, ἢ ἐλπύσεις ἐπὶ αὐτόθι; κἀγὼ, ἰὼ σὺ ἐγὼ, πάλαι λυπῶ. ὀκνῶ δ' ὑπόρρως τε γὰρ ἔχω, καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν πάμπαν μαλακίζομαι, ἐπ' ἀγράδος ὀχήσας. ὁ γὰρ ἀγραυλεύτης ἐπέσπερχε, καί τι ἀσχολιάζων αὐτός· ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτῷ ὀκνῶ μὴ ἀκμὴς ἰὼν τῷ ἀγρῷ· κατέλαβον γὰρ τοὺς ἐργάτας λιγυρίζοντας τὸ θερινὸν ᾠδίον· τοὺς δὲ, πάσον τῷ ἐμῷ πατρὶ καταστυβάζοντας. συντυμβωρυχήσας οὖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς αἰαχοῦσι τὰ αὐθήματα, καὶ αὐτὸς ὀλίγα συλλεγπονήσας, σκεπάρνοις μὲν διαφθείρας, τῷ τε κρύους ἕνεκα, καὶ ὅτι καύματα ἰῷ. οἶσθα δὲ, ὡς ἐν κρυμῷ σφοδρῷ γίνεται τὰ καύματα, ἐγὼ δὲ προελθὼν τὰ ἀρώματα, σκέψασθαί τε βουλόμενος εἰ αὐτοῖς πεφυκότα, καὶ γῆπαι πάλαι τινὰς ἀνορύξας, καὶ τὴν σκανδίκων, καὶ βρασικάων λαχανοσπάλιθος, ἔτι δὲ κάχρις τριάλιθος (οὔπω δὲ οἱ λειμῶνες αὐθομοίαν ἦσαν, ὡς αὐτοποδεὶ βαδίζειν) ἀπατηλὸς ὑπὸ τοῦ ἀγράδος, ἐδάρρησα τὸν ὄρρον. καὶ νῦν βαδίζω τε ὀδυνηρῶς, καὶ ἰδίῳ θαμὰ, καὶ μαλακὸν τὸ σῶμα, καὶ δέομαι διαπεσεῖσαι ἐν τῷ ὕδατι ὑπὸ πλάσον, χαίρω δὲ μάλ' κάματον ἀπολυόμενος. ἀπορρέξομαι οὖν καὶ αὐτὸς τ' παῖδα, οἷον εἰκὸς ἦν τὸν τῇ Λεκιθοπώλιδι,

A enim quoddam pocillatorium ex ipso nobis esse videre. LEX. Cauillatorē igitur hunc abs te in humum proiice. Ipse verò auribus factis permeabilibus, ausculta iā; absit autem obturatrix ista Cypselis. LV. Dic audacter. Nam mihi quidem neque Cypselus neque Periander in auribus resident. LEX. Aduerte itaque interea quo pacto peragam, Lycine, orationem, an ea principium cōmodum vtique habeat, ac multū eloquentię præ se ferat, stilo haudquaquam trito atque obuio composita, præterea autem & verbis bonis ornata. LVC. Apparet huiusce modi esse, præsertim tua cùm sit: sed incipe tādem. LEX. B Proinde cœnabimus postea, inquit Callicles. Exin vespertinū illud (quod solet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus est vngendi, pro meridiano atque æstiuo more, & ad solis splēdorem apricādi, ac postquam lauerimus, panem esitandi. Atque adeò abeundum iam est. Tu verò puer strigilem mihi, ac vestem pelliceam, linteáque, & saponem, vt mittas in balneum, atque ablutoriam vt afferas. Habes autē humi iuxta armariolum duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniésne, an ampliùs hic demoraberis? Tum ego, Iam olim, inquam, lauaturio. Nam & ęgrè incedo, & ex iis quę C circa anum sunt, malè habeo, mula clitellaria vectus videlicet. Approperabat enim mulio, tametsi claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absque labore nō fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æstiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo sepulchrum extruebant. Postquam igitur cum illis vnà fodissem, & cum iis quoque qui ripā aggerebant, ipse parumper manum operi admouissem: illos quidem reliqui & frigoris causa, & quia vredo quædam erat. Scis autem quòd in frigore vehemēti vredines generentur. Ego D verò obambulans culta agrorum, etiam allia reperi inter ipsa enata. Ac terræ clauis aliquot effossis, Scanariisque herbis & Bracanis esui collectis, præterea & hordeo coëmpto (nondum autem prata florescentibus vitibus fragrabāt, vt pedibus incedere liberet) sublatus in mulam, attriui summum podicem. Et nunc ex eo ægre & cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpore languesco, opúsque habeo quāplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem post laborem ablui. Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quem verisimile est aut apud Lecithopolidem,

aut certè apud eum qui ſacculos diſtra-A hit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, vt ad Selga obuiam veniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus panem colloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas vireſcentes, & fucas, & œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum, & phoctas. Euge, ô Atticion, rectè abs te factum, quòd magna itineris peragendi parte me ſubleuaſti. Ego verò, inquit ille, Sillus propemodum here factus ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm vbi tu heri cœnaſti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, B ſed rus ibam, vbi ripæ aggerem protendi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe putabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſuauiter condîto, ac mactram emunda, vt thridacinas nobis pinſatis. Ego autem abiens, in ſicco & ad ſolem vngar. Et nos, inquit Philinus, ego videlicet & Onomarchus, & Hellanicus hic, ſequemur. Nam & gnomon medium iam horologium vmbra deſignat, & periculum eſt ne in aqua iſta impura, & aliorum eluuie coinquinata, lauandum nobis ſit à tergo Ca- C rimantum inter fecem vulgi, confertis illis vndique nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego verò, inquit, etiam ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quaſi quodam atramento offuſcatæ ſunt, & nicto frequenter, & lacrymas ſubinde emitto: atque ipſi mihi oculi medicinam geſtiunt, ac opus habeo Æſculapij filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miſcendo atque infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non ampliùs lippitudine laborare, aut humidum & aquoſum videre. Atque huiuſcemodi quę- D dam inter nos verbis proſecuti, omnes qui tum aderamus, abiuimus. Et poſtquã venimus ad gymnaſium, exuti veſtibus, alius quidem pancratio, alius autem lucta & palæſtra recta exercebatur, alius pinguiter perunctus membra variè detorquebat, alius iaculo contendebat, alius plumbeos quoſdam lapides obnixè atque vibratim tenens manu iaciebat. Deinde vbi mutuò exercuiſſemus nos, atque alter alterum poſtergaſſemus, gymnaſióque ſatis illuſiſſemus: ego quidem & Philinus, poſtquam in labro calido abluiſſemus nos, abiuimus. Reliqui verò, vbi caput frigida tinctum, Delphinum more immerſiſſent, mirabili quodam modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuerſi autẽ iterum, diuerſis locis diuerſa agitabamus.

ἢ πῶδέ ὦ χρυμηγοπώλη με προεμηύφν. καίτοι προηγόρθυτο αὐτῷ ὅτι τὰ Σέλγη ἀπάντα. ἀλλ' εἰς καιρὸν ἥκομεν αὐτὸς ἐμπολήσας τε ὡς ὁρῶ πυελάτιλόν τέ τινα, & εἰλυφίας, καὶ γήτεια, & φύκας, καὶ οἶδον τουτονί, & λωγάνιον, καὶ τῦ βοὸς ὃ πολύπτυχον ἔγκατον, καὶ φώκας, Εὖγε, ὦ Ἀτθίκιον, ὅτι μοι ἄδακτον ἐποίησας ὃ πολύ τ' ὁδοῦ, Ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὅς, σίλλος, ὦ δέσποτα, γεγένημαι, σὲ προεόρων· σὺ δὲ ποῦ δῆτ' ἐδείπνεις; μῶν πῶδε Ὀνομακρίτῳ; οὐ μὰ Δί', ὦ δ' ἐγὼ, ἀλλ' ἀγρόν δὲ ὡχόμην, ψύπτων καταστείνας, οἶσθα δὲ ὡς φίλαγρός εἰμι, ὑμεῖς δὲ, ἴσως ᾠήθητέ με λαλαγεῖν κτυπάδους· ἀλλ' εἰσιὼν, ταῦτά τε καὶ τἄλλα ἡδύνθη, καὶ τλῶ καρδοπον σμῆν, ὡς θριδακίνας μάθοιτε ἡμῖν, ἐγὼ δὲ ξηραλοιφίσω ἀπελθών. κἀ ἡμεῖς, ἦδ' ὅς ὁ Φιλῖνος, ἐγώ τε, καὶ Ὀνόμαρχος, καὶ Ἑλλάνικος ὅτοσι, ἑψόμεθα. καὶ γὰρ ὁ γνώμων σκιάζει μέσην πόλον. καὶ δέος μὴ ἐν λουτρίῳ ἀπολουσώμεθα, κατόπιν τ' Καιμάντων, μὴ τῦ σύρφακος βύζιν ὠσιζόμενοι. & ὁ Ἑλλάνικος ἔφη, Ἐγὼ γὰρ καὶ τἄνερα μοι ὀπτεθόλωσθον, καὶ σκαρδαμυκτῶ θαμὰ, καὶ ἀρτίδακρύς εἰμι, & τὰ ὄμματά μοι φαρμακᾷ, & δέομαι Ἀσκληπιάδου τινὸς ὀφθαλμοσόφου, ὃς παράξας, καὶ ἐγχέας μοι φάρμακον, ἀνῆρυθρίασαν ποιήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ μηκέτι λημαλέους εἶ), μηδὲ διεροὺς βλέπειν. τοιαῦτα ἄττα διεξιόντες πάντες οἱ παρόντες, ἀπηειμεθ· κἀπειδὴ ἥκομεν εἰς τὸ γυμνάσιον ἀπηθημένοι ἤδη, ὁ μὲν τις ἀκροχειρισμῷ, ὁ δ', πεντάθλῳ, & ὀρθοπάλῃ ἐχρῆτο, ὁ δ', λίπα χρισάμενος, ἐλυγίζετο, ὁ δ', ἀντέβαλε τῷ κωρύκῳ, ὁ δ', μολυβδαίνας χερμαδίους ἀράγδην ἔχων, ἐχεβόλει. εἶτα στωμυλθέντες, καὶ ἀλλήλοις κατθωπισάμενοι, & ἐμπαίξαντες τῷ γυμνασίῳ, ἐγώ μὲν, & Φιλῖνος ἐν τῇ θερμῇ πυέλῳ καταμογήσαντες, ἐξήειμεν· οἱ λοιποὶ δ', τὸ ψυχροβαφὲς κάρα δελφινίσαντες, πρήνεον ὑποβρύχιοι θαυμασίως. διαστρέφαντες δ' αὖθις, ἄλλοσε ἄλλα ἐδρώμεν.

ἐγὼ μὲν, ὑποδησάμενος, ὀξυδόμιλον τὴν κε- A Ego quidem ſubligatis crepidis, caput fri-
φαλὴν τῇ ὀδοντῇ ξύστρᾳ. οὐ γὰρ ἦν κηπίον, ἀλ- cabam dentato ſtrigile. Non enim in Ce-
λὰ σκαφίον ἐκεκάρμιλο, ὡς αὖ μοι πολλῷ pij, ſed in Scaphij modum tonſus eram, vt
τοῦ κόννου, καὶ τὴν κορυφαίαν ἀποκεκομηκώς. qui nõ multo antè mentum ac verticem
ἄλλος ἐθερμοτράγει, ὁ δὲ ἤμελγε τὸν νῆσιν, ὁ δὲ, detõdiſſem. Alius autẽ calida glutiebat,
ὀψαρὰς ποιὼν τὰς ῥαφανίδας, ἐμυσίλητο τῷ alius ventrem deiectabat, alius raphanis
ἰξυηρῷ ζωμῷ, ἄλλος ἤσθιε Φαυλίας, ὁ δὲ ἐρ- in tenues partes conciſis, abſorbebat ſal-
ρόφει τῶν κριθῶν. καὶ πεινῆς ἔτι ἐπ' ἀγ- ſas ac piſculentas illas offellas, alius agre-
κῶνος ἐδείπνομεν, ἔκειντο δὲ καὶ ὀκλαδίαι, καὶ ſtes oliuas cõmanducabat, alius etiã hor-
ἀσκάται. τὸ μὲν δεῖπνον ἦν ἀπὸ συμφο- deum ingurgitabat. Atque vbi iam tẽpus
ρῶν. παρεσκεύαστο δὲ πολλὰ, καὶ ποικίλα, δίχη- erat, in cubitos inclinati cœnabamus. Po-
λα ὑφὰ, καὶ φελίδες, καὶ ἠτειαῖα, καὶ τοκάδος ſitæ autẽ erant & ſellæ & grabatula quæ-
υἱὸς ὃ ἐμβρυοδόχον ἔντερον, καὶ λοβὸς ἐκ πα- dam. Proin cœna quidem collatitia erat.
γλεώς, καὶ μυττωτὸς, καὶ ἀβυρτάκη, καὶ τοιαῦται Apparata autem erant multa, & varia, bi-
τινες καρυκίαι, καὶ θρυμματίδες, καὶ θρία, καὶ fida videlicet ſuilla, & laterũ pulpamen-
μελιτόδαται. τῶν δὲ ἐνυδρείων τὰ σελάχια B ta, & ſuminis quædam, & ſuis nuper eni-
πολλὰ, καὶ ὅσα ὀστράκινα ὃ δέρμα, καὶ τεμάχη xæ inteſtinum illud quo fœtus recipit, &
πόντικα· τῶν ἐκ Σαργάνης, καὶ κωπαίδες, καὶ hepar è ſartagine, & alliatum, & Abyrta-
ὄρνις στρουθός, καὶ ἀλεκτρυὼν ἤδη ἀποδοὺς, ce, & ſimilia quędam condimenta opipa-
καὶ ἰχθῦς ἐκ τοῦ θαλάσσης. ἦν δὲ οἶνος ὃ ὅλον ἱπποκαῆ ra, deinde & Thrymmatides, & frictillæ
εἴκοσιν, καὶ δοὺς λαπαγώμενος κολλήν. ἄρτοι ficulnis foliis inuolutæ, & ex melle dul-
μὲν τοῖσι ἥσσοσι σιφαῖοι, ἦσαν φαῦλοι, καὶ ἄλλοι νου- ciaria. Ex natatilibus autẽ & marinis car-
μηνίοι, παρῆμεσαν τῆς ἑορτῆς· καὶ λάχανα, tilaginea multa, & quæcunque oſtraceis
τά τε τευτλα, καὶ τὰ παρφυῆ· οἶνος δὲ ἦν οὐ C teguntur, & offæ ponticæ, eorũ quæ ſpor-
γλυκὺς, ἀλλὰ τῶν ἀπὸ βύρσης, ἤδη μὲν ἀγλυ- tulis ſiue naſſis excipiuntur, & anguillæ
κὴς, ἄπεπλος δὲ ἔτι. ποτήρια δ' ἔκειτο πολυτελῆ copaides, & gallina altilis, & gallus qui
ὅτι τῆς δελφινίδος τραπέζης, ὁ κρυφιόστω- canere deſiit. Etiam piſcis erat paraſitus,
πος, καὶ τρυήλης Μεντορεουργὴς, βύλακα ἔχων & ouem totam in furno aſſatam habeba-
τὴν χεῖρα, καὶ βομβυλιὸς, καὶ δειροκύπελον, mus, bouíſque iam grandioris atque æuo
καὶ γηλυῆ πολλὰ, οἷα Θηρικλῆς ὤπτα, βυρ- confecti pernam anteriorem. At verò pa-
ταδῆ τε, καὶ ἄλλα βύσσμα. τὰ μὲν, Φωκαῆθεν, nes aderant ſiliginei, non mali, & alij
τὰ δ', Κνιδόθεν· πηλύτα μὲν τοι ἀνεμοφόρητα, καὶ nouilunares, poſt feſtum ceu præteri-
ὑπολυόστρακα. κυμβία δὲ ἦν, καὶ φιαλίδες, καὶ to vadimonio dilati, & holera tum ſub-
ποτήρια γραμματικὰ· ὥστε μεστὸν ἦν τὸ κυ- terranea, tum in altum excreſcentia.
λίκιον. ὁ μὲν τοι ἱπνολέβης, παρφλάζων, D Vinum autem erat non vetus, ſed ex
ἐς κεφαλὴν ἡμῖν ἐπέτρεπε τοὺς ἀνθρακας. iis quæ in vtribus offeruntur, quod iam
ὀπιόμην δ' ἀμυστὶ, καὶ ἤδη ἀκροθώρακες ἦμεν· muſtum quidem deſierat eſſe, nondum
εἶτ' ἐγειόμεθα κακχαείδη. καὶ εἰσεκύλισέ τις tamen ad plenum coctum erat. Pocu-
ἡμῖν τὴν ποδοκτύπην, καὶ τριγωνίστριαν. μετ' δ', la verò poſita erant omnis generis in
ὁ μὲν τις ὅτι τὴν κατηλίφα ἀναρριχησάμε- Delphinide menſa, puta crater ille
νος, ὅτι φόρημα ἐζήτει, ὁ δ' λυκίνδα ἔπαιζεν, occultator frontis, & clauatus, Mento-
ἄλλος ἐρριχρόστο στρὸ γέλωτι τὸν ὀσφύν. reum opus, habens anſam prehenſu fa-
cilem, & Bombylius, & Dirocype-
lum, & fictilia multa, qualia Thericles
coquebat, multicapaciáque, atque alia
lati oris, quorum quædam ex Phocæa,
alia verò è Gnido aduecta fuerunt. O-
mnia verò tenuia, fragiliáque, ac teneras
teſtas habentia. Erant autem ibi & cym-
bia, & paruæ phialæ quædam, & pocula
quædam grammatica, ita vt plenus eſſet
abacus. At verò lebes furnarius ebul-
liens, in caput nobis euertit carbones. Bi-
bimus autem continuis hauſtibus, & iam inebriati eramus, atque exinde vngeba-
mur cancharide, & introduxit nobis quiſpiam podoctypam, & trogoniſtriam, atque
exinde aliusquidam in tabulatum aſſultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem
crepitu ac plauſu digitorum ludebat, alius porrò cum riſu lumbos laſciuiter agitabat.

Atque interea vbi iam lauiſſemus, comeſſantes ad nos intrò irruperunt, vltrò, non accerſiti, Megalonymus cauſſarum ac litium ſectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum variegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego verò interrogabam eos, quidnam accidiſſet eis cur tam ſerò venirent. Chærea igitur, Segmentum quoddam, inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia vobis veni. At ego, inquit Megalonymus, aliis rebus occupatus fui Dies enim fuit haudquaquam iudicialis, vt ſcitis, & nefaſtus: proinde, vtpote ſilentio in foro exiſtente, neque perorare licuit, neque per diem dicendo, aquam & clepſydram diſpenſare. Cùm audiſſem autem quòd Imperator conſpiciendum ſeſe præberet acceptis veſtibus inuſitatis, & bono ſtamine textis, ſubligatiſque calceis antea non geſtatis, proripui me ipſum foras: atque exinde ſtatim incidi in Daduchum & Hierophantem, ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obtorto collo ad magiſtratum rapiebant, reum facientes, quòd ipſos nominaſſet, idque cùm ſciret quòd ex eo tempore quando initiati fuiſſent, & ſine nomine forent, & innominabiles, vtpote ſacrinomines iam facti. At neſcio, inquam, quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Eſt, inquit, in tabernis aleatoriis homo perditus, ex egenis ac vilibus iſtis, ſemper comatus ac ſqualidus, endromidum aut baucidarum calceamento ſubligatus, ac veſte manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedítne pœnas aliquo modo? an calcibus inſultans aufugit? At verò ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perſtrepebat, iam immobilis ac tacitus eſt. Nam Imperator ſegregatum, & à reliquo grege ſeorſim amotum, circundatis illi manicis, & intento vinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in vinculis exiſtens, pedebat nonnihil miſer ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniámque pro redimenda vita dare volebat. At me, inquit Eudemus, ſummo diluculo accerſiri ad ſe fecit Damaſias, is qui olim quidem athleta fuit, multáſque victorias retulit, nunc autem præ ſenectute iam à certaminibus abſtinet. Noſti æream ſtatuam in foro poſitam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam ſuam ad nouum maritũ, iámque adeo ẽxornabat illam, cùm interea anxium quoddam malũ interueniens, diremit feſtum.

A καὶ ὁ Χαιρέας, Ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, λάθρᾳ τινὰ σκευάριον, καὶ ἐλλόβια, καὶ πέδας τῇ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ, καὶ δῆτα τοῦτο ὑμῖν ὑποδείπνιος ἀφῖγμαι. Ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὅς ὁ Μεγαλώνυμος, ἄλλα εἶχον· ἐμοὶ γὰρ ἄδικος ἡ ἡμέρα, ὡς ἴστε, καὶ ἄλογος· ὡς οὐδὲ ἐκκλησιαστὴς ἦσαν, ὅτε ῥῆσιν μ' ἔξῆν εἰπεῖν, ὅτε ἡμέρα ἐλείπετο, ὡς ὑδρονομήσαι. πυθόμενος δ' ὅτι ὁ στρατηγὸς οὑτοσὶ ἐστὶ, λαβὼν ἀχρηστα ἱμάτια, βύσσινα, καὶ ἀφίρητα ὑποδήματα, ἐξέφρησα ἐμαυτὸν εἶτ' οὖν ἐντυγχάνω Δαδούχῳ τε, καὶ ἱεροφάντῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀῤῥητοποιοῖς, Δῆναι σύρουσιν ἄδην ὑπὸ τὴν ἀρχὴν, ἔγκλημα ἐπάγοντας, ὅτι ὠνόμαζεν αὐτούς. καὶ ταῦτα, οἶδας ὅτι ὄζ ὅπως ὠσιώθησαν, ἀώνυμοί τέ εἰσι, καὶ οὐκέτι ὀνόμασοί, ὡς αὖ ἱερώνυμοι ἤδη τετελεσμένοι. Οὐκ οἶδα, ἦν δ' ἐγὼ, ὃν λέγῃς, τὸν Δῆναι· σκάλαψ δ' οὖν με τοιοῦτος. Ἔστιν, ἦ δ' ὅς, ἐν τοῖς σφραφείοις ἐσκαφιδάλος ἀνὴρ, τῶν αὐλητικῶν, καὶ τῶν αὐλοκαβδάλων, ἀεὶ κουρεῶν, ἐνδρομίδας ὑποδούμενος, ἢ βαυκίδας, ἀμφιμάσχαλον ἔχων. Τί οὖν, ὦ δ' ἐγὼ, ἔδωκεν ἀμυχὴν δίκην, ἢ λάξ πατήσας, ᾤχετο; Καὶ μάλ' ὀκνός γε, ἦ δ' ὅς, ὁ τέως αὐλούμενος, ἤδη ἔμπεδός ἐστιν. ὁ γὰρ στρατηγὸς, καίτοι ἀτιματελωτὸν καρπώσεσθαί τε αὐτῷ ὠφελεῖς, καὶ ὠφελέσειν ὑποδικάσας, καὶ ποδοστράβας, ἐποίησεν εἶναι· ὥστε ἐν δεσμοῖς ὤν, ἐνέδυλλέετο ὁ κακοδαίμων ὑπὸ τοῦ δέους, καὶ πρόδαλέος ἦν, καὶ χρήματα ἀντίψυχα διδόναι ἤθελεν. ἐμὲ δ', ἦ δ' ὅς ὁ Εὔδημος, ἐπὶ τὸ ἀκροκνεφὲς μετεπέμψατο Δαμασίας, ὁ πάλαι μὲν ἀθλητὴς, καὶ πολυνίκης, νῦν δ' ἤδη ὑπὸ γήρως ἐξαθλος ὤν. οἶδα τ' χαλκοῦν, τὸν ἑστῶτα ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ τὰ μὲν, πυθῶν, τὰ δ', ἰῶν, διετέλεσα· ὄζοις γὰρ ἔμελλε τὴν μέρην εἰς ἀνδρὸς τιμὴν θυγατέρα, καὶ ἤδη κάλλιστον αὐτὴν· εἶτα μεμέλειόν τι κακὸν ἐμπεσὸν, διέκοψε τὴν ἑορτήν.

B

C

D

ὁ γὰ

ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Δίων, οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ λυπηθεὶς, μᾶλλον δὲ θεοεχθρίᾳ ἀγθεὶς, ἀπήγξεν ἑαυτόν· καὶ, εἰ μὴ ἐγὼ ὀπίσας, ἀπηγχόνισά τε αὐτὸν, καὶ περιέλυσα τῆς ἐμβρόχης, ὀπιπολύ τε ὀκλάζ παρακαθήμενος, ὀπινύοντων τὸν αὐθρωπον, βαυκαλῶν, καὶ ἀμφικωδωνίζων, μή πῃ ἔτι σωεχὴς εἴη τῷ φάρυγγι. Ὃ δὲ μάλιστα ὀνῆσαι, ἔφην ἐγὼ, ὅτι ἀμφοτέρωις καταχὼν αὐτοῦ τὰ ἄκρα, διεπίεσα. μᾶλλον ἔφην, ἐγὼ δ' ἐγὼ, φῄς Δίωνα, τὸν καταπύγωνα, καὶ λαγνοφαγέαν, τὸν μύρτωνα καὶ χαιροπώκτην νεανίσκον, αἰαφλῶντα, καὶ βλιμάζοντα, ἐῶ τινα πεώδη καὶ πόαθωνα αἰθησταί μιν ἐόν; ἔφην· ὁ δὲ γε καὶ λεπαλέος. ἀλλά τοι γε τῷ θεὸν, ἦσ' ὃς ὁ Εὔδημος, θαυμάσας. Ἀρτεμις γάρ ἔστιν αὐλῆις ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ, σκοπάδεον ἔργον. Ταύτῃ προσπεσόντες, ὅ, τε Δαμασίος, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, πρεσβύτις ἤδη, καὶ τῷ κεφαλῷ πολιὰς ἀκριβῶς, ἱκέτευον ἐλεῆσαι σφᾶς· ἡ δὲ αὐτίκα ἐπένευσε· καὶ σῶς ἐῷ, καὶ νεῶ Θεόδωρον, μᾶλλον δὲ παρεφανῶς Ἀρτεμίδωρον ἔχουσι τὸν νεανίσκον. ἀνέθεσθον οὖν αὐτῇ πάντε ἄλλα, καὶ βέλη, καὶ τόξα, ὅτι χαίρῃ τούτοις· τοξότις γάρ, καὶ ἐκηβόλος, καὶ τηλέμαχος ἡ Ἀρτεμις. πίνομεν οὖν, ἦσ' ὃς ὁ Μεγαλώνυμος, καὶ γὰρ καὶ λάγυνον τουτονὶ πρηνοκότος, ἥκω ὑμῖν κομίζων, καὶ τυρὸν πυφαλίδας, καὶ ἐλαίας χαμαιπετεῖς· φυλάττω δ' αὐτὰς ἐπὶ σφραγίσι ἀριπρεπεσάτοις, καὶ ἄλλας ἐλαίας νηχομένας, καὶ πήλινα τουτὶ ποτήρια, ὀξυόρραχα, ἐμπυδάκωτα, ὡς ἂν αὐτῷ πίνοιμεν, καὶ πλακοῦντα ἐξ ὀστέων χρωβυλώδη τῷ πλοκῷ· σὺ δ', ὦ παῖ, πλέον μοι τοῦ ὕδατος ἔγχει, ὡς μὴ καταβαρῇ κεφαλή μου, κἄπα σοι τὸν παιδοδιδάσκαλον καλῶ ὅστις σέ. ἴστε γὰρ ὡς ὀδυνῶμαι, καὶ διέμπλεον ἔχω τῷ κεφαλῷ. μετὰ δὲ τὸν ποτὸν συμπαιδιάσομεν, οἷα καὶ ἄλλοτε εἰώθαμεν· οὐ γὰρ ἄκαιρον δήπουθεν ξυνοινοφλύειν. ἐπαινῶ τοῦτο, ἐῶ δ' ἐγὼ, ἐγὼ γὰρ ὅτιπερ ὄφελος ἐσμὲν τῆς Ἀττικίσεως ἄκρον. εὖ λέγεις, ἦσ' ὃς ὁ Καλλικλῆς. Ὃ γὰρ ἐρεθιζόμενον ἀλλήλοις συνάμμις, ἡδονήν τινα γίνεται. ἐγὼ δὲ, ἦσ' ὃς ὁ Εὔδημος, κρύος γάρ ἐστιν, ἥδιον ἂν ζωροτέρῳ οἴνῳ ἐνοπυκάζοιμι·

A Nam filius ipsius Dion nescio qua caussa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangularat se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominem, huc illuc ceu infantem in cunis versans, & vndequaque explorans ac tentans sicubi concretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimùm profuit, illud erat, quòd ambabus manibus comprehendens illius latera vi compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diona dicis, cinædum, & scrotum propendens habẽtem, mulierosum, B & lentiscum subinde rodentem, adolescentem mastrupantem, & obscœna tractantem, si quem probè mutoniatum senserit, ipsum admittentem? At ille, certè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus! Diana enim ipsis est in media aula posita, Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & vxor eius vetula iam, & capite admodum cano, supplicabãt ei vt misereretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potiùs Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi cùm alia quædam, tum sa- C gittas & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc vini vetustioris venio vobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis carioßissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocula, ac vti testacea ac destillantia, vt ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex intestinis cõcinnatam, & quibusdam quasi crobylis intextam. Tu verò puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id man- D gonem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè vaporibus peruiũ. Post potum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intempestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquam, isthuc. Emolumentum enim quodcunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles: nam nugis mutuò prouocare nos, voluptatẽ quandã affert. Ego verò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori vino malim intus stipari:

Nam frigoris impatiens ſum, & tepefactus libentiùs audiuero digitis geſticulantes iſtos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais, Eudeme, inquam, an tu ſilentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua ſpoliatis? Mihi verò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo prouehebar quaſi antiqua vobis narraturus quædam, & ablaturus omnes vos lingua. Sed tu ſimile quiddam feciſti mihi, ac ſi quis nauem onerariam tribus inſtructam velis, ſecundo vento nauigantem, implentibus lintea Notis, proſperè labentem, & per ſummos fluctus euntem, retinaculis quibuſdam ancipitibus, ancoris ferreis, naualibúſque pedicis demiſſis retineat, & curſus impetum inhibeat, inuidens videlicet trãquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, ſi placet, nauiga, & nata, & curre per vndas intempeſtas: ego autem interea bibens, de terra, vt Homericus ille Iupiter de rupibu alicunde, aut de ſummo cœli vertice, ſpectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipſam de puppi à vento aquis immerſari. LVC. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis iſtius. Ego enim tibi ebrius iam ſum, & nauſeo: & niſi quamprimũ euomuero iſta omnia quæcũque recitando perſecutus es, ſat ſcias, videor mihi mox inſanus ac furioſus fore, obſtrepentibus mihi vndique verbis iſtis, quæ mihi modo offudiſti. Quanquam à principio ridere in mentem veniebat mihi illorum gratia. Verùm poſtquam ea multa atque omnino ſimilia erant, miſerebar tui ob miſeriam & infelicitatem iſtam, cùm viderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidiſſe te, morbúmque ægrotare maximum, imò verò atra bile percitũ. Cogito itaque apud me ipſum, vnde tã multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & vbi denique concluſum habueris tantum examen abſurdarum ac diſtortarum vocum, quarum alias quidem ipſe finxiſti, alias autem defoſſas alicunde eruens, iuxta iambicum illud,

Pereas, miſeriarum qui cligis mortalium:

tantum cœnum vndequaque cogens, in me exhauſiſti. Porrò videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, incidiſſe vnquam, qui vera monẽdo, liberaret te à morbo iſto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, periculum ne diſrumparis, ſuſtines,

καὶ μὰ χαμαθνὴς εἰμι, καὶ χλιανθεὶς, ἥδιον ἀκούοιμι τῶν χλεσσόφων τούτων, τῦ τε αὐλητῦ, καὶ τῆς βαρβιτῳδοῦ. ἢ ταῦτα ἔφνα, ὦ Εὔδημε; ἰὼ δ' ἐγώ· ἀλογίαν ἡμῖν ὑπιτάτῃς ὡς ἀστόμοις οὖσι, καὶ ἀπεγλωτισμένοις· ἐμοὶ δὲ, ἡ γλαῦτά τε ἤδη λογᾶ, καὶ δὴ καὶ μάλα γε ὡς ἀρχαιολογήσων ὑμῖν, ἐκ κατωμίψων ἀπὸ γλώτης ἄπωθεν. ἀλλὰ σὺ ὅμοιον εἰργάσω με, ὥσπερ εἴ τις ὁλκάδα τεταρίθμον ἐν ὕδατι πλέουσαν, ἐμπεπνυματωμένου τῦ ἀκατίυ, διφορυσσομύ τε, καὶ ἀγκυραμυτῦσθαι, ἑκτροχὰς τινας ἀμφισόμους, καὶ ἰσχάδας σιδηρᾶς ἀφεὶς, ἢ ναυσιπέδας, ἀναχαιτίζοι τῦ δρόμου τὸ ῥόθιον, φθόνῳ τῆς θαλασσίας. ὄκνω, ἦ δ' ὅς, σὺ μὰ, εἰ βέλει, πλῷ, καὶ νῷ, καὶ θεῖ κατὰ τῦ κλύδωνος· ἐγὼ δὲ ἀπόγλος, πίνων ἅμα, ὥσπερ ὁ τῦ Ὁμήρου Ζεύς, ἢ ἀπὸ φαλάκρων ἢ ἀπὸ τῆς ἀκρουρανίας, ὄψομαι διαφερόμενόν σέ τε, καὶ τὸν ναῦν φρύμνηθεν ἀπὸ πρ ὑδάτου καθυρυμβόν. ΛΥΚ. ἄλις ὦ Λεξίφανες καὶ ποτῦ, καὶ διαγνώσεως. ἐγὼ γοῦν ἤδη μεθύω σοι, καὶ ναυτιῶ, καὶ ἰὼ μὴ τάχιστα ἐξεμέσω ταῦτα πάντα ὁπόσα διεξελήλυθας, ὦ ἵλαθι, κορυβαντιάσειν μοι δοκῶ, παρακομβούμενος ὑφ' ὧν κατεσκέδασας μου ὀνομάτων. χαίρει τὸ μὰ τὸν θεόν, γελῶν ἐπῄνεσά μοι ἐπ' αὐτοῖς· ὅτε δὲ πολλὰ, καὶ πάντα ὅμοια ἰὼ, ἠλέουν σε τῆς κακοδαιμονίας, ὁρῶν εἰς λαβύρινθον ἄφυκτον ἐμπεπτωκότα, καὶ νοσοῦντα νόσον πρὸς μεγίστην, μᾶλλον δὲ, μελαγχολῶντα. ζητῶ οὖν παρ' ἐμαυτὸν, ὁπόθεν τὰ τοσαῦτα κακὰ συνελέξω, καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπου καταχλείσας εἶχες τοσοῦτον ἐσμὸν ἀτόπων καὶ δυσφρόνων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ, καθορωρυγμένα πόθεν αἰασσῶν, καὶ ὃ ἰαμβεῖον,

Ὀλοιο, θνητῶν ὅστις ἐστὶν εὐδαίμων.

τοσοῦτον βόρβορον συνερανίσας, κατέπλησάς μου, μηδέν σε δῆνον εἰργασμένου. δοκεῖς δέ μοι μήτε φίλον τινὰ, ἢ οἰκεῖον, ἢ εὔνουν ἔχειν, μήτε ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ ποτὲ, καὶ παῤῥησίαν ἄγοντι συντετυχηκέναι, ὃς τὰληθῆ εἰπών, ἔπαυσεν ἄν σε ὑδέρῳ μὰ ἐχόμενον, καὶ τοῦτο τῦ παθους διαῤῥαγῆναι κινδυνεύοντα,

σαυτῷ δὲ δοκεῖν εὖ διακεῖσθαι, καὶ δύρωσίαν οἰόμενον τὴν συμφορὰν, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ἀνοήτων ἐπαινούμενον, ἀγνοούντων ἃ πάσχεις, ὑπὸ δὲ τῶν πεπαιδευμένων, εἰκότως ἐλεούμενον. ἀλλ' εἰς καλὸν γὰρ τουτονὶ Σώπολιν ὁρῶ τὸν ἰατρὸν παρεστῶτα, φέρε τούτῳ ἐγχειρίσαντές σε, καὶ ἀφελεσθέντες ὑφ' ἧς νόσου, ἰασόμεθά σοι δύρωμεθα, σωτὴρ γὰρ ἀνὴρ, καὶ πολλοὺς ἤδη παραλογῶν, ὡσαύτως σὲ ἠμιμανῆ, καὶ κορυζῶντας, ἀπήλλαξεν, ὑγιεῖς φάρμακον. χαῖρε Σώπολι, καὶ τουτονὶ Λεξιφάνη παραλογῶν, ἑταῖρον, ὡς οἶδα, ἡμῖν ὄντα, λήρῳ δὲ νῦν, καὶ ξένῃ B παρεῖ τὴν φωνὴν νόσῳ ξυνόντα, καὶ κινδυνεύοντα, ἤδη τελέως ἀπολωλέναι, σῶσον ἐνίγε τῷ ἔπει. ΛΕΞ. μὴ ἐμὲ Σώπολι, ἀλλὰ τουτονὶ Λυκῖνον, ὃς παρέφανῶς μαίνεται, καὶ ἀνδρας πεφρενωμένους ὀλιγωρεῖν οἴεται, καὶ κατ' ὀλίγον Μνησάρχου τὸν Σάμιον, σιωπὴν καὶ γλωττάργειαν ἡμῖν ἐπιβάλλει, ἀλλὰ, μὰ τὴν αἰδῶ τὴν Ἀθηνᾶς, καὶ τὸν μέγαν θηριομάχην Ἡρακλέα, οὐδ' ὅσον τὸ χρῆ, καὶ τὸ φυεῖ φθονοῦμεν αὐτῷ. ὀκνῶ μὲν οὖν μηδὲ ὅλως ἐντυγχάνειν αὐτῷ· ἔοικε δὲ καὶ ῥιναστὴς C εἶναι, τοιαῦτα ὑποπτεύοντος ἀκούων. καὶ ἤδη γε ἄπειμι παρὰ τὸν ἑταῖρον Κλεινίαν, ὅτι πεπυθάνομαι χρόνου ἤδη ἀκάθαρτον εἶναι αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τοῦτο νοσεῖν, ὅτι μὴ ῥᾳ. ὥστε οὐκέτι οὐδ' ἀναβαίνειν αὐτόθι, ἀλλ' ἄβατος καὶ ἀπήνυτός ἐστι. ΣΩ. τί δὲ νοσεῖ, ὦ Λυκῖνε, Λεξιφάνης; ΛΥΚ. αὐτὰ ταῦτα, ὦ Σώπολι, οὐκ ἀκούεις, οἷα φθέγγεται; καὶ ἡμᾶς τοὺς νῦν παρομιλοῦντας καταλιπὼν, παρὰ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν διαλέγεται, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ τοῦτο τὰ ἀλλόκοτα D σωπιδεῖς, καὶ ἀσυδαῖα ποιούμενος ἐπ' αὐτοῖς, ὡς δῆτα μέγα ὄν, εἴπερ ξενίζοι καὶ ὃ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτοι. ΣΩ. μὰ Δί', οὐ μικρόν τινα λέγεις τὸν νόσον, ὦ Λυκῖνε. βοηθητέα γοῦν τῷ ἀνδρὶ πάσῃ μηχανῇ, καὶ κατ' ἀρχὰς παντὸς λογικοῦ τινι φαρμάκου τοῦτο κεφαστάμενος ἀπίωμεν, ὡς πιὼν ἐμέσῃ· φέρε πρῶτος αὐτὸς πίθι, ὦ Λεξιφάνες, ὡς ὑγιὴς ἡμῖν καὶ καθαρὸς γένοιο, τῆς τοιαύτης τῶν λόγων ἀτοπίας κενωθείς· ἀλλὰ πείθητί μοι, καὶ πίθι, καὶ ῥᾴων ἔσῃ.

tibi ipsi autem bene habito corpore esse videris, & calamitatem istam pro bona valetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quando illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miseratione dignus putaris. Sed commodũ Sosipolim hunc medicũ accedere video: age, huic tradendo te, & super modo disserendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim vir est, ac multos iã ad se receptos itidem vt te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc Lexiphanem quæso ad te receptum, sodalem, vt scis, nostrum, nugis autem in præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, periculúmque sustinentem ne prorsus pereat, serua, quocunque tandem modo. LEX. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, & homines mente præditos parũ sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium, Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam, haud vnquã erubescentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipsum quantum Gry vel Phuy tasiamus. Moneo autẽ omnino ne obuiam quidem veniendum ipsi esse. Videor mihi verò etiam ringi, cùm talia increpantem audio. Ac iam vtique abeo ad sodalẽ Cliniam, quoniam audio vxorem eius iamdiu mẽsibus non laborasse, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit: quare non ampliùs ne inscenditur quidem, sed inaccessa & inarabilis est. SO. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? LYC. Ipsa hęc, Sosipoli, an nõ audis qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum sermocinatur, distorquens linguã, ac aliena atq; externa hæc cõponens, omnémque operam in illis sumens? perinde ac si magnum quiddã foret, si peregrinis verbis vtatur, & consuetam atque receptam monetam sermonis adulteret. SO. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniẽdum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diuino quodam instinctu insanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abij, vt epoto hoc vomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, vt sanus nobis & mundus fias, tali verborum absurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minùs difficilis eris.

Quod ego quondam ſaltatorem facientem videns, memoria teneo, antea quidem mirum necnon celebrem ſaltandi artificem, cætera ſanè prudentem, nec hominum opinione indignum: verùm haud ſcio quo caſu tunc in ita deformem repræſentationem immoderata affectatione delapſus ſit. Quippe cùm illi Aiax deſaltandus eſſet mox furens poſt victoriam, tantum à ſaltationis decoro excidit, vt nullo modo Aiacis furentis inſaniam repræſentare, ſed ipſe omnium iudicio planè furere atque debacchari videretur. Vnius enim ferreis calceamentis inſtrepentium veſtimentum violéter diſcidit: alterius è Muſicorum numero correptam tibiam, Vlyſſis iuxtà ſtantis ob potitam armorum victoriam geſtientis capiti illidens incuſſit: & niſi tiara obſtitiſſet, & plagæ violentiam excepiſſet, infelix ille Vlyſſes periſſet, ad verberantis ſaltatoris pedes prolapſus. Atqui vniuerſa ſpectantium corona ſimili morbo veſaniæ correpta, vnà cum Aiace pariter inſaniebat, & exilientes vociferabantur, ac veſtes à ſe proiiciebant. Itaque vulgus, neque non idiotæ, decori non admodum obſeruantes, neque quod bene, neque quod ſecus ſit, diſcernere queuntes, hæc omnia ad ſummam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores verò tametſi rem probè callebãt, ac non parum ob factum pudore ſuffunderẽtur, neque tamen illud reprehendebant ſilentio: ipſa porrò laude, ſaltatoris amentiam honeſtè contegebant, planè perſpicientes hæc non Aiacis, ſed ſaltatoris veſania eſſe perpetrata. Neque verò generoſus ille hiſce contentus quietem egit, ſed aliud quiddam multo magis admiſit ridiculum. Progreſſus enim in medium ſenatorum, inter duos Conſules conſedit medius, admodum metuentes ne vnum ex illis correptũ flagellis quemadmodum arietem cæderet. Quam audaciam partim ex illis admirabantur, partim ridebant, nonnulli verò ſuſpicabantur ne ex immodica inſaniæ affectatione vero furoris morbo implicatus eſſet. Et ſanè perhibebant, illum, poſtquã à tanta veſaniæ temulentia ſobrius eſſet factus, in tãtum ob hæc quæ turpiter admiſerat, affectũ eſſe pœnitentia, vt præ nimia mentis mœſtitia ægrotus decumberet, reuera ita propter immodicè affectatam inſaniam perturbatus. Atqui ne ipſe quidem hoc occultè aut diſſimulanter habuit, ſed ſatis manifeſtè declarauit. Siquidẽ poſtulantibus iterum æqualibus vt Aiacem in illorum gratiam deſaltaret, adhibito repræſentatore,

A οἷς ἐγὼ ποτε μέμνημαι ἰδὼν ποιοῦντα ὀρχησὴν, διδοκιμοῦντα πρότερον, σωφρονοῦντα μὲν τἄλλα, καὶ θαυμάζεσθαι ὡς ἀληθῶς ἄξιον, οὐκ οἶδα δὲ ἢ τινι τύχῃ εἰς ἀμήχανον ὑποκρισιν δι' ὑπερβολὴν μιμήσεως ἐξοκείλαντα. ὀρχουμένου γὰρ τὸν Αἴαντα, μᾶλλον δὲ τὸν ἥττονα Αἴαντα, ὃς ἐπὶ τοῖς ὅπλοις μαινόμενον, εἰς τοσοῦτον ὑπερεξέπεσεν, ὥστε οὐχ ὑποκρίνασθαι μανίαν, ἀλλὰ μαίνεσθαι αὐτὸς εἰκότως ἂν τινι ἔδοξεν. ἑνὸς γὰρ τῶν σιδηρῶν ὑποδήματι κτυπούντων, τὸν ἐσθῆτα κατέρρηξεν· ἑνὸς δὲ τῶν ὑπαυλουμένων, τὸν αὐλὸν ἁρπάσας, τῷ Ὀδυσσέως

B πλησίον ἑστῶτος, καὶ ὅτι τῇ νίκῃ μέγα φρονοῦντος, διέλε τὸν κεφαλὸν, κατενεγκὼν καὶ εἴγε μὴ ὁ πῖλος ἀντέσχε, καὶ ὁ πολὺς τῆς πληγῆς ἀπεδέξατο, ἀπολώλει δὴ ὁ κακοδαίμων Ὀδυσσεὺς, ὀρχηστῇ τῷ παίοντι πεσὼν. ἀλλὰ τότε θέαθεν ἅπαν σωφρονοῦν τὸν Αἴαντα, καὶ ἐπῄνουν καὶ ἐθαύμαζον, καὶ τὰς ἐσθῆτας ἀπερρίπτουν· οἱ μὲν συμφετώδεις, καὶ αὐτὸ τοῦτο, ἰδιῶται, τὸ μὲν δικήμονος οὐκ ἐσχασμένοι, οὐδὲ ὃ χεῖρον ἢ ὃ χρῆσιμον ὁρῶντες, ἄκρων δὲ μίμησιν τῶν πάθους τὰ τοιαῦτα

C οἰόμενοι εἶναι· οἱ ἀστειότεροι δὲ, σωφρονοῦντες μὲν, καὶ αἰδούμενοι ὅτι τοῖς γνωρίμοις, οὐκ ἐλέγχοντες δὲ σιωπῇ τὸ πρᾶγμα, τοῖς δὲ ἐπαίνοις τὴν αὐλὸν τὴν δύοισαν τῆς ὀρχήσεως ὑπικαλύπτοντες, καὶ ἀκριβῶς ὁρῶντες ὅτι οὐκ Αἴαντος, ἀλλ' ὀρχηστοῦ μανίας τὰ γινόμενα ἦν. ὁ γὰρ ἀρκεσθεὶς τούτοις ὁ γυμνασίαρχος, ἀλλὰ καὶ μακρῷ τούτου γελοιότερον ἐπράξε· καταβὰς γὰρ εἰς τὸ μέσον ἐν τῇ βουλῇ, δύο ὑπατικῶν μέσος ἐκαθέζετο, πολὺ δεδιότων μὴ καὶ αὐτῶν τινα, ὥσπερ κριὸν μαστιγώσῃ λαβών· καὶ τὸ πρᾶγμα οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δ'

D ἐγέλων, οἱ δὲ ὑπώπτευον, μὴ ἄρα ἐκ τοῦ ἄγαν μιμήσεως εἰς τὸ τῶν παθῶν ἐμπέπτωκεν. καὶ αὐτὸν μὲν φασὶν, αἰσθόμενον, ὕστερον μεταμοῆσαι ἐφ' οἷς ἐποίησεν, ὥστε καὶ νοσῆσαι ὑπὸ λύπης, ὡς ἀληθῶς ὅτι μανίᾳ κατεγνωσμένον· καὶ ἐδήλωσέ τε τοῦτο σαφῶς αὐτός. αἰτουμένων γὰρ αὖθις τῶν συστασιωτῶν αὐτὸν τὸν Αἴαντα ὀρχήσασθαι αὐλοῦς, ἀναστὰς μόνος τὸν ὑποκριτὴν,

ἔφη πρὸς ὃ θέατρον, Ικανόν ἐστιν ἅπαξ μανῆναι. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἰώμασεν ὁ ἀνταγωνιστὴς, καὶ αὐτὴ τέχνος· τῷ γὰρ ὁμοίου Αἴαντος αὐτῷ γραφέντος, οὕτω κοσμίως καὶ σωφρόνως τὴν μανίαν ὑπεκρίνατο, ὡς ἐπαινεθῆναι, μείνας ἐντὸς τῶν τῆς ὀρχήσεως ὅρων, καὶ μὴ παρενηνέχθεις εἰς τὴν ὑποκρισιν. Ταῦτά σοι ὦ Φιλόστης, ὀλίγα ἐκ παμπόλλων προέδειξα ὀρχήσεως ἔργα, καὶ ὑπομνήματα, ὡς μὴ πάνυ ἄμοιρόν μοι ἐρωτικῶς θεωμένῳ αὐτά. εἰ δὲ βουληθείης κοινωνῆσαί μοι τῆς θέας, οἶδα ἐγὼ πάνυ ἀλωσόμενόν σε, καὶ ὀρχησόμενόν γε πρὸς ἐμέ. ὥστε ὁρᾷς δεήσομαί σου τῆς κίρκης ἐκείνο πρὸς σὲ εἰπεῖν, ὅ,

Θαῦμά μ' ἔχει, ὡς ὕπτι πιὼν τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.

θελχθήσῃ γὰρ, ἦ, μὰ Δί', οὐκ ὄνου κεφαλὴν, ἢ συὸς καρδίαν ἕξεις· ἀλλ' ὁ μὲν νόος σοι ἐμπεδώτερος ἔσται, σὺ δὲ, ὑφ' ἡδονῆς τοῦδε ὀλίγον τοῦ Κυκεῶνος ἄλλῳ μεταδώσεις πιεῖν. ὅσῳ γὰρ ὁ Ὅμηρος περὶ τῆς Ἑρμοῦ ῥάβδου τῆς χρυσῆς λέγει, ὅτι καὶ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει ὅτ' αὐτῆς, ὧν ἐθέλῃ, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει, τοῦτο ἀτεχνῶς ὄρχησις ποιεῖ, καὶ τὰ ὄμματα θέλγουσα καὶ ἐγρηγορέναι ποιοῦσα, καὶ ἐπεγείρουσα τὴν διάνοιαν πρὸς ἕκαστα τῶν δρωμένων. ΚΡΑ. καὶ μὴν ἤδη ἐγώ, ὦ Λυκῖνε, πείθομαί τέ σοι, καὶ αἰσθάνομαι ἔχω καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὰ ὄμματα· καὶ μέμνησό γε, ὦ Φιλόστης, ἐπειδὰν εἰς θέατρον ἴῃς, καὶ ἐμοὶ τοῦδε σαυτοῦ θέαν καταλαμβάνειν, ὡς μὴ μόνος ἐκεῖθεν σοφώτερος ἡμῖν ἐπάνιοις.

A inquit ad theatrum, Satis superque esse semel insaniuisse. Maximè verò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cùm enim idem Aiax illi ex composito desaltandus esset, adeò modestè & temperanter eius repræsentauit insaniam, vt magnam inde laudem reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neque repræsentando furenter in quenquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atque exercitia', ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum voluptate spectare soleam. Cæterùm si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius illecebris te captum iri, insuper etiam tripudiaturum. Iraque nihil opus est vt illud Circes dictum tibi occinam,

Obstupui quòd te nil pharmaca nostra bibentem
Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem, neque asini caput, neque porci cor habebis, verùm mens tibi firmior erit, & cultior. Tu verò præ voluptate quam spectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurij virga aurea affirmat, quòd illius adminiculo, quorum oculos voluerit, in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet: hoc planè efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ vitæ acta accuratiùs discutienda excitans. CRA. Atqui iam tuis me Luciane dictis persuasisti, iámque mihi patent & aures, & oculi. Et vide ô amice vt memoria teneas, vt si quando posthac in theatrum iueris, me tecum vnà pariter spectatum abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

ΛΕΞΙΦΑΝΗΣ.

LEXIPHANES. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos istos, & affectatores obscuri atque inusitati sermonis, qui dum verbis plerunque obsoletis, & ab vltima vetustate repetitis, interdum etiam nouis, & à se confictis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphanis cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (vt ipse quidem videri vult) symposii Platonis compositum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, vt propter verborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, vt vix ab ipsis illis antiquæ comœdiæ scriptoribus, ex quibus pleraque ea desumpta sunt, si redeant, intelligi

satis posse videantur: res quoque, & ipsum argumẽtum eiusmodi sint, vt non facilè quicquam frigidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare voluit, affectatores istos, dum non res quas dicant, sed verba ad quæ res accommodent, quærunt, in vtroque pariter ridiculè ac stultè sese dare solere. Subiicit tamen ad finem paræneses quasdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentiæ, ac studiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in Rhetorum didascalo facit, vbi duplicem ad eloquentiam comparandam viam proponit: alteram asperam quidem sed veram ac rectam: alteram autem compendiosam ac facilem, sed ad nouum atque affectatum istud genus, cuius exemplum hîc proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim detestabilius, quàm id quod omnium præstantissimum à natura accepimus, & quo solo à cæteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, vt iam neque effectum amplius suum habeat (quem enim moueant aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum est. Proinde & olim legimus, Augustum Cæsarem ob hoc vitium Mecænatem & item Caium nepotem reprehendere solitum: & apud Athenæum irridentur cùm alij quidam, tum Dionysius, qui virginem μίναυθον, & bouem γαρύαν, & porcum ἴαχον, & alia id genus nouis atque affectatis verbis dixisset. Nostra quoque ætate Dialogus Oscorũ atque Volscorum ille, indicio est quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia semper abhorruerint. Porrò quod ad versionem attinet, equidem veniam à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui scriptum adeò tenebricosum, & alicubi (vt videtur) non satis integrum quoque, vertendum mihi sumpserim, præsertim in tanta veterum authorum paucitate atque penuria, sine quibus pleraque intelligi hîc rectè non possunt. Quod sanè haud vnquam facturus fuissem, nisi instituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putassem. Nã illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc assecutum non esse, & pleraque per coniecturas & modica quædam vestigia incedendo, leuiter, & quasi per quandam transennam, vt dicitur, magis aspexisse quàm deprehendisse. Ob quæ etiam si reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effeciisse me puto, quòd per hoc aliis ac doctoribus quibusdam ansam inuestigandi atque vltrà contendendi præbuisse videor. Neque verò illud me latet, quòd hoc argumentum non simplicibus verbis vertendum atque tractandum fuerat, & quòd simili aliquo dictionis genere ludendum, & Græcis respondendum erat, propterea quòd hîc nihil aliud quàm verba, & eorum siue antiquitas siue obscuritas spectanda veniant, rebus ipsis ne tantillum quidem eos qui hæc Latinè legant, iuuantibus: sed tamen cùm in eo genere ipse mihi nihil tribuam, neque me dignum aliquid præstare posse videam, malui equidem quibuscũque verbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & festiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus valent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LVCIANVS.

LExiphanes, formosus ille, cum libro scilicet. LEX. Per Iouem, Luciane, scriptum est hornum quoddam meorum, calidum adhuc. LVCIA. Iam enim quippiam de squaloribus nobis scribis? LEX. Haud equidem. Neque verò squalorem dixi, sed venustas quædam est scriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem videris aures sordibus oppletas habere. LVC. Ignosce amice: nam multum affinitatis inter se habent calor & squalor. Sed dic mihi, quodnam argumẽtum scripti istius est? LEX. Conuiuium in eo vicissim instituo contra Aristonis illud. LVC. Multi quidem Aristones sunt, sed tu, quantum ex symposio colligere licet, Platonem vidêre mihi dicere. LEX. Rectè sentis: cæterùm quod dicitur, vt facilè cuiuis alteri inexplicabile fuisset. LV. Proinde mihi pauca ipsius libri recita, vt ne omnino expers sim epuli istius: nectar

Ἐξιφάνης ὁ καλὸς μετὰ βιβλίου. ΛΕΞ. νὴ Δί', ὦ Λυκῖνε, γράμμα ὅστι τηπλόν τι τῶν ἐμῶν νεοχμόν. ΛΥ. ἤδη γάρ τι περὶ αὐχμῶν ἡμῖν γράφεις; ΛΕ. οὐ δῆτα, οὐδὲ αὐχμὸν εἶπον, ἀλλ' ὥρα σοι ὁ ἁρπιγραφὴς ὕπτιος ἁλφὸς, σὺ δὲ, κυφλὸς ὢν ἔοικας ἔχειν ὦτα. ΛΥ. σύγνωθι, ὦ ἑταῖρε. πολὺ γὰρ τῷ αὐχμῷ ὁ νεοχμὸν μετέχει. ἀλλ' εἰπέ μοι, τίς ὁ νοῦς τῷ συγγράμματι; ΛΕ. ἀντιπαρασκευάζω τὸν Ἀρίστωνος ἐν αὐτῷ. ΛΥ. πολλοὶ μὲν οἱ Ἀρίστωνες, σὺ δὲ, ὅσον ἀπὸ τοῦ συμποσίου, τὸν Πλάτωνά μοι δοκεῖς λέγειν. ΛΕ. ὀρθῶς ἀκούεις· ὃ δὲ λεγόμενον, ὡς ἄλλῳ πῳτὶ ἀδύνατον ἀκοῦσαι. ΛΥ. οὐκοῦν ὀλίγα μοι αὐτοῦ ἀνάγνωθι τοῦ βιβλίου, ὅπως μὴ πάμπαν ἀπολειπόμενος τῆς ἑστιάσεως νέκταρ-

ἐς γλῶττάν τινος ἔσεσθαι οἰνοχοήσοντα ἡμῖν ἀπ' αὐτῆς. ΛΕ. τὸν μὲν εἴρυσα ποδὶ καταβαλὲ· σὺ δὲ, ὅπερα ποιήσας τὰ ὦτα, ἤδη ἄκουε· ἀπέστω δὲ ἡ βεβυσμένη ἡ Κυψελίς. ΛΥΚ. λέγε θαρρῶν, ὡς ἐμοιγε οὔτε Κύψελός τις, οὔτε Περίανδρος ἐν τοῖς ὠσὶ κάθηται. ΛΕ. σκόπει δὴ μεταξὺ ὅπως ἀφαιρήσομαι, ὦ Λυκῖνε, τὸν λόγον, εἰ δύναμίς γε ἔστι, καὶ πολλοῦ τινὸ δέοντα ἀλογίαν ὑποδεδυκυῖαν, ἢ δύλεξις, ἐπὶ δὲ, διώνυμος. ΛΥΚ. ἔοικε τοιοῦτος εἶναι, σός γε ὤν, ἀλλ' ἄρξαι ποτέ. ΛΕΞ. εἶτα δειπνήσομεν, ἦ δ' ὃς ὁ Καλλικλῆς· εἶτα τὸ δειλινὸν περιπατήσομεν ἐν Λυκείῳ· νῦν δὲ ἤδη καιρὸς ὅτι χρίεσθαι τὸ ἡλιακὸν, καὶ ἐπὶ τοῦ εἰλίου θέρεσθαι, καὶ λουσαμένους, ἀριστᾶν· καὶ ἤδη γε ἀπεπεπτέα. σὺ δὲ, ὦ παῖ, στλεγγίδα μοι, καὶ βύρσαν, καὶ φασκωνίαν, καὶ ῥύμματα, καὶ σκεῦος ἐς τὸ βαλανεῖον, καὶ τὸ παλαιὸν καμίζιον. ἔχεις δὲ καμάζε τοῦδε τοῦ ἐλευθέρου· σὺ δὲ τί καὶ περίεξ, ὦ Λεξιφάνες, ἥξεις, ἢ ἐλιπόσχης ἐπὶ αὐτοῦ; κἀγὼ, ἤδη γὰρ ἐγὼ, πάλαι λυπῶ. σὺ δὲ πόρρω τε γὰρ ἔχω, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸν πάμπαν μαλακίζομαι, ἐπεὶ ἀστράβης ὀχοῦμαι. ὁ γὰρ ἀστραβοληστὴς ἐπέπαιζε, καί τι ἀσπαλιάζων αὐτός· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ οὐκ ἀκμὴν ἦν τῷ ἀγρῷ· κατέλαβον γὰρ τοὺς ἐργάτας λιγυρίζοντας τὸ θερινὸν ᾠδίον· τοὺς δὲ, πάνυ τι ἐμοῦ παρεὶ καταβοβυάζοντας. σιωπήσας οὖν συνωρυχήσας οὖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς αἰανοῦσι τὰ αὐλήματα, καὶ αὐτὸς ὀλίγα συλλιθονήσας, ἐκείνους μὲν ἀφῆκα, τῷ τε χρόνῳ ἔνεκα, καὶ ὅτι καύματα ἦν. οἶσθα δὲ, ὡς ἐν χρῷ σφοδρῷ γίνεται τὰ καύματα, ἐγὼ δὲ περιελθὼν τὰ ἀρώματα, σκέρδα τε δύο ἐν αὐτοῖς πεφυκότα, καὶ γηπεδάλοις τισὶν αὐρύξας, καὶ τῷ σκανδίκων, καὶ βεκκάνων λαχανοσαλίθους, ἔτι δὲ κάχρεις τριάλιθμος (οὔπω δὲ οἱ λειμῶνες αὐθομαίαν ἦσαν, ὡς αὐτοποδητὶ βαδίζειν) αἰατεθεὶς ὅτι τὸ ἀστράβῳ, ἐδαίρθην τὸν ὄρθον. καὶ νῦν βαδίζω τε ὀδυνηρῶς, καὶ ἰδίῳ θαμὰ, καὶ μαλακὸν τὸ σῶμα, καὶ δέομαι ἀφανεσθαι ἐν τῷ ὕδατι ὑπτιαζόμενος, χαίρω δὲ μὴ κάματον ἀπολουόμενος. ἀπορρέξομαι οὖν καὶ αὐτὸς τὸ παῖδα, ὃν εἰκὸς ἦν τῷδε τῇ Λεκιθοπώλιδι,

A enim quoddam pocillaturus ex ipso nobis esse videre. LEX. Cauillatorē igitur hunc abs te in humum proiice. Ipse verò auribus factis permeabilibus, ausculta iã; absit autem obturatrix ista Cypselis. LV. Dic audacter. Nam mihi quidem neque Cypselus neque Periander in auribus resident. LEX. Aduerte itaque interea quo pacto peragam, Lycine, orationem, an ea principium cõmodum vtique habeat, ac mukrũ eloquentię præ se ferat, stilo haudquaquam trito atque obuio composita, præterea autem & verbis bonis ornata. LVC. Apparet huiusce modi esse, præsertim tua cùm sit: sed incipe tãdem. LEX. Proinde cœnabimus postea, inquit Callicles. Exin vespertinũ illud (quod solet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus est vngendi, pro meridiano atque æstiuo more, & ad solis splẽdorem apricãdi, ac postquam lauerimus, panem esitandi. Atque adeò abeundum iam est. Tu verò puer strigilem mihi, ac vestem pelliceam, linteáque, & saponem, vt mittas in balneum, atque ablutoriam vt afferas. Habes autẽ humi iuxta armariolum duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniésne, an ampliùs hic demoraberis? Tum ego, Iam olim, inquam, lauaturio. Nam & ęgrè incedo, & ex iis quę circa anum sunt, malè habeo, mula clitellaria vectus videlicet. Approperabat enim mulio, tametsi claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absque labore nõ fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æstiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo sepulchrum extruebant. Postquam igitur cum illis vnà fodissem, & cum iis quoque qui ripã aggerebant, ipse parumper manum operi admouissem: illos quidem reliqui & frigoris causa, & quia vredo quædam erat. Scis autem quòd in frigore vehemẽti vredines generentur. Ego verò obambulans culta agrorum, etiam allia reperi inter ipsa enata. Ac terræ clauis aliquot effossis, Scanariisque herbis & Bracanis esui collectis, præterea & hordeo coëmpto (nondum autem prata florescentibus vitibus fragrabãt, vt pedibus incedere liberet) sublatus in mulam, attriui summum podicem. Et nunc ex eo ægre & cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpore langueſco, opúsque habeo quãplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem post laborem ablui. Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quem verisimile est aut apud Lecithopolidem,

aut certè apud eum qui ſacculos diſtra- A hit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, vt ad Selga obuiam veniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus panem colloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas vireſcentes, & fucas, & œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum, & phoctas. Euge, ô Atticion, rectè abs te factum, quòd magna itineris peragendi parte me ſubleuaſti. Ego verò, inquit ille, Sillus propemodum here factus ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm vbi tu heri cœnaſti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, ſed rus ibam, vbi ripæ aggerem protendi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe putabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſuauiter condito, ac mactram emunda, vt thridacinas nobis pinſatis. Ego autem abiens, in ſicco & ad ſolem vngar. Et nos, inquit Philinus, ego videlicet & Onomarchus, & Hellanicus hic, ſequemur. Nam & gnomon medium iam horologium vmbra deſignat, & periculum eſt ne in aqua iſta impura, & aliorum eluuie coinquinata, lauandum nobis ſit à tergo Ca- C rimantum inter fecem vulgi, confertis illis vndique nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego verò, inquit, etiam ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quaſi quodam atramento offuſcatæ ſunt, & nicto frequenter, & lacrymas ſubinde emitto: atque ipſi mihi oculi medicinam geſtiunt, ac opus habeo Æſculapij filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miſcendo atque infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non ampliùs lippitudine laborare, aut humidum & aquoſum videre. Atque huiuſcemodi quę- D dam inter nos verbis proſecuti, omnes qui tum aderamus, abiuimus. Et poſtquã venimus ad gymnaſium, exuti veſtibus, alius quidem pancratio, alius autem lucta & palæſtra recta exercebatur, alius pinguiter perunctus membra variè detorquebat, alius iaculo contendebat, alius plumbeos quoſdam lapides obnixè atque vibratim tenens manu iaciebat. Deinde vbi mutuò exercuiſſemus nos, atque alter alterum poſtergaſſemus, gymnaſióque ſatis illuſiſſemus: ego quidem & Philinus, poſtquam in labro calido abluiſſemus nos, abiuimus. Reliqui verò, vbi caput frigida tinctum, Delphinum more immerſiſſent, mirabili quodam modo inter aquas iuxtà admatabant. Reuerſi autẽ iterum, diuerſis locis diuerſa agitabamus.

ἢ τῷδε ὦ γευμαποπώλη με προειμένον. καίτοι προηγόρευτο αὐτῷ ὅτι τὰ Σέλγη ἀπαντᾶν. ἀλλ' εἰς καιρὸν ἥκεις αὐτὸς ἐμπολήσας τε ὡς ὁρῶ πυελάτιλω τέ τινα, & ἐλαφυρίας, καὶ γήτειά, & φύκας, καὶ οἶδον τουτονί, & λωγανίον, καὶ τὸ βοὸς ὃ πολύπλυχον ἔγκατον, καὶ φώκας, ΕΥγε, ὦ Ατθικίων, ὅτι μοι ἄδαπαν ἐποίησας ὃ πολὺ τ' ὁδοῦ, Ἐγὼ δέ, ἦσθ' ὅς, σίλλος, ὦ δέσποτα, γεγένημαι, σὲ προιόρων· σὺ δὲ ποῦ ἐδείπνεις; μῶν τῷδε Ονομακρίτῳ; οὐ μὰ Δί', ἦ δ' ἐγώ, ἀλλ' ἀγρὸν δὲ ὡχόμην, ψῦπαν καλαστείνας, οἶσθα δὲ ὡς φίλαγρός εἰμι, ὑμεῖς δέ, ἴσως ᾠεσθέ με λαλαγεῖν κτηδόσους· ἀλλ' εἰσιών, ταῦτά τε καὶ τἄλλα ἡδύνθη, καὶ τἰὼ κἀρδοπον σμῆν, ὡς θριδακίνας μάθοιτε ἡμῖν, ἐγὼ δὲ ξηραλοιφίσω ἀπελθών. κἠμεῖς, ἦσθ' ὅς ὁ Φιλῖνος, ἐγώ τε, κὠ Ονόμαρχος, καὶ Ελλάνικος ἥδε, ἑψόμεθα. καὶ γὰρ ὁ γνώμων σκιάζει μέσην πόλον. καὶ δέος μὴ σὺν λουτείῳ ἀπολουσώμεθα, κατόπιν τ' Καιρίμαντων, μὴ τῶ σύρφακος βύζιν ὠσιζόμενοι. & ὁ Ελλάνικος ἔφη, Ἐγὼ γὴ κἠ δυσωπῶ, κἠ γὰρ τἀκέρα μοι ὀπιτεθόλωσθον, κἠ σπαρδαμυκτῶ θαμά, καὶ θριδακρὴς εἰμι, & τἀμματά μοι Φαρμακᾷ, & δέομαι Ασκληπιάδου τινὸς ὀφθαλμοσόφου, ὃς παράξας, καὶ ἐγχέας μοι Φάρμακον, ἀσφυθρίασαι ποιήσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μηκέτι λημαλέους εἶν, μηδὲ διερὸν βλέπειν. τοιαῦτα ἄττα διεξιόντες πάντες οἱ παρόντες, ἀπήειμεν· κἀπειδήπερ ἥκομεν εἰς τὸ γυμνάσιον ἀπηθημένοι ἤδη, ὁ μὲν τις ἀκροχειρισμῷ, ὁ δ', πεχηλισμῷ, & ὀρθοπάλῃ ἐχρῆτο, ὁ δ', λίπα χρισάμενος, ἐλυγίζετο, ὁ δ', ἀντέβαλε τῷ κωρύκῳ, ὁ δ', μολυβδαίνας χερμαδίους θραύσδην ἔχων, ἐχεβόλει. εἶτα στωμυλθέντες, καὶ ἀλλήλοις κατομωσάμενοι, & ἐμπαίξαντες τῷ γυμνασίῳ, ἐγώ μὲν, & Φιλῖνος ἐν τῇ θερμῇ πυέλῳ καταγνηθέντες, ὀξήειμεν· οἱ λειποὶ δ', ὃ ψυχροβαφὲς κέρας δελφινίσαντες, πρέπεον ὑποβρύχιοι θαυμασίως. διατρέφαντες δ' αὖθις, ἄλλοσε ἄλλα ἐσπώμεθα.

ἐγὼ μὲν, ὑποδησάμενος, ὀξυδόμῳ τῷ κε- A Ego quidem ſubligatis crepidis, caput fri-
φαλῷ τῇ ὀδοντῇ ξύεσθαι. οὐ γὰρ ἐν κηπίῳ, ἀλ- cabam dentato ſtrigile. Non enim in Ce-
λὰ σκαφίῳ ἐκεκάρμην, ὡς αὐτὸς ἐφ' ὀλίγου pij, ſed in Scaphij modum tonſus eram, vt
τὸν κόννον, καὶ τῷ κορυφαίῳ ἀποκαθημένῳ. qui nõ multo antè mentum ac verticem
ἄλλος ἐθερμοτρόφει, ὁ δὲ ἤμελγε τὴν ὄνον, ὁ δὲ, detõdiſſem. Alius autẽ calida glutiebat,
ὠμαῖς ποσὶν ἅς ῥαφανίδας, ἐμυελίζετο τὴν alius ventrem deiectabat, alius raphanis
ἰξυηρὰν ζωμὸν, ἄλλος ἤσθιε φακοῦ λίας, ὁ δὲ ἐρ- in tenues partes conciſis, abſorbebat ſal-
ρόφει τῶν κριθῶν. καὶ πεινῆς ἔτι ὄντες, ἐπ' ἀγ- ſas ac piſculentas illas offellas, alius agre-
κῶνος ἐδειπνοῦμεν, ἔκειντο δὲ καὶ ὀκλαδίαι, καὶ ſtes oliuas cõmanducabat, alius etiã hor-
ἀσκάναι. τὸ μὲν δὴ δεῖπνον ἦν ἀπὸ συμφο- deum ingurgitabat. Atque vbi iam tẽpus
ρᾶς. παρεσκεύαστο δὲ πολλὰ, καὶ ποικίλα, δίχη- erat, in cubitos inclinati cœnabamus. Po-
λα ὑφάλια, καὶ χελίδες, καὶ ἀτειαῖα, καὶ τοκάδος ſitæ autẽ erant & ſellæ & grabatula quæ-
ὗς ὁ ἐμβρυοδόκον ἕτερον, καὶ λοβὸς ὀπὸ τα- B dam. Proin cœna quidem collatitia erat.
γλιώνῃ, καὶ μυττωτὸς, καὶ ἀβυρτάκη, καὶ τοιαῦται Apparata autem erant multa, & varia, bi-
τινες καρυκίαι, καὶ θρυμματίδες, καὶ θρία, καὶ fida videlicet ſuilla, & laterũ pulpamen-
μελιτοῦται. τῶν δὲ ἐπορυχίων τὰ σελάχια ta, & ſuminis quædam, & ſuis nuper eni-
πολλὰ, καὶ ὅσα ὀστράκινα. ὁ δέρμα, καὶ τεμάχη xæ inteſtinum illud quo fœtus recipit, &
ποντικὰ τῶν ὀπὸ Σαργάνης, καὶ κωπαΐδες, καὶ hepar è ſartagine, & alliatum, & Abyrta-
ὄρνις στεῖρος, καὶ ἀλεκτρυὼν ἤδη ἀπῳδός, ce, & ſimilia quędam condimenta opipa-
καὶ ἰχθῦς ἐπὶ τῷ δείπνου. οἶνος δὲ ὅλον ἐπονκαῦ ra, deinde & Thrymmatides, & frictillæ
εἴχομεν, καὶ ζοὸς λεπογωμένος κοιλίην. ἄρτοι ficulnis foliis inuolutæ, & ex melle dul-
μὲν ἡμῖν σιφαῖοι, καὶ φαῦλοι, καὶ ἄλλοι νου- ciaria. Ex natatilibus autẽ & marinis car-
μηνίοι, ὑπερήμεροι τῆς ἑορτῆς· καὶ λάχανα, tilaginea multa, & quæcunque oſtraceis
τά τε ὑπόγεα, καὶ τὰ ὑπέρφυη· οἶνος δὲ οὐκ ἔτι teguntur, & offæ ponticæ, eorũ quæ ſpor-
γλεῦκος, ἀλλὰ τῶν ἀπὸ βύρσης, ἤδη μὲν ἀγλυ- tulis ſiue naſſis excipiuntur, & anguillæ
κὴς, οὔπεπλος δὲ ἔτι. ποτήρια δὲ εἶχεν πολυτελῆ copaides, & gallina altilis, & gallus qui
ὅτι τῆς δελφινίδος τραπέζης, ὁ κρυφιώτατος, canere deſiit. Etiam piſcis erat paraſitus,
καὶ πυέλης Μεντοθυργὴς, βύλακα ἔχων & ouem totam in furno aſſatam habeba-
τῷ κέρκῳ, καὶ βομβυλιὸς, καὶ δεξιόκυπελον, C mus, bouíſque iam grandioris atque æuo
καὶ γαβαθῆ πολλὰ, οἷα Θηρικλῆς ὤπτα, βύρυ- confecti pernam anteriorem. At verò pa-
χαδῆ τε, καὶ ἄλλα βύσμα. τὰ μὲν, Φωκαΐθεν, nes aderant ſiliginei, non mali, & alij
τὰ δὲ, Κνιδόθεν· πῶτα μὲν οὖν ἀνεμοφόρητα, καὶ nouilunares, poſt feſtum ceu præteri-
ὑπερώστρακα. κυμβία δὲ ἦν, καὶ φιαλίδες, καὶ to vadimonio dilati, & holera tum ſub-
ποτήρια γραμματικὰ· ὥστε μεστὸν ἦν ὁ κυ- terranea, tum in altum excreſcentia.
λίκιον. ὁ μὲν οὖν ἰπνολέβης, ὑπερφλέγων, D Vinum autem erat non vetus, ſed ex
ἐς κεφαλὴν ἡμῖν ἐπέτρεπε τοὺς ἄνθρακας. iis quæ in vtribus offeruntur, quod iam
ὀπιόμεθα δὲ ἀμυστὶ, καὶ ἤδη ἀκροθώρακες ἦμεν· muſtum quidem deſierat eſſe, nondum
εἶτ' ἐχριόμεθα κακχαεῖδι. καὶ εἰσεκύλισέ τις tamen ad plenum coctum erat. Pocu-
ἡμῖν τὴν ποδοκτύπην, καὶ τριγωνίστριαν. μετὰ δὲ, la verò poſita erant omnis generis in
ὁ μὲν τις ὅτι τῷ καταλίφα ἀναρριχησάμε- Delphinide menſa, puta crater ille
νος, ὅτι φόρημα ἐζήτει, ὁ δὲ λικίνδα ἔπαιζεν, occultator frontis, & clauatus, Mento-
ἄλλος ἐρρίχροστο στεῶ γέλωτι τῷ ὀσφυϊ. reum opus, habens anſam prehenſu fa-
cilem, & Bombylius, & Dirocype-
lum, & fictilia multa, qualia Thericles
coquebat, multicapaciáque, atque alia
lati oris, quorum quædam ex Phocæa,
alia verò è Gnido aduecta fuerunt. O-
mnia verò tenuia, fragiliáque, ac teneras
teſtas habentia. Erant autem ibi & cym-
bia, & paruæ phialæ quædam, & pocula
quædam grammatica, ita vt plenus eſſet
abacus. At verò lebes furnarius ebul-
liens, in caput nobis euertit carbones. Bi-
bimus autem continuis hauſtibus, & iam inebriati eramus, atque exinde vngeba-
mur cancharide, & introduxit nobis quiſpiam podoctypam, & trogoniſtriam, atque
exinde aliusquidam in tabulatum aſſultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem
crepitu ac plauſu digitorum ludebat, alius porrò cum riſu lumbos laſciuiter agitabat.

Atque interea vbi iam lauiſſemus, comeſſantes ad nos intrò irruperunt, vltrò, non accerſiti, Megalonymus cauſſarum ac litium ſectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum variegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego verò interrogabam eos, quidnam accidiſſet eis cur tam ſerò venirent. Chærea igitur, Segmentum quoddam, inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia vobis veni. At ego, inquit Megalonymus, aliis rebus occupatus fui Dies enim fuit haudquaquam iudicialis, vt ſcitis, & nefaſtus: proinde, vtpote ſilentio in foro exiſtente, neque perorare licuit, neque per diem dicendo, aquam & clepſydram diſpenſare. Cùm audiſſem autem quòd Imperator conſpiciendum ſeſe præberet acceptis veſtibus inuſitatis, & bono ſtamine textis, ſubligatiſque calceis antea non geſtatis, proripui me ipſum foras: atque exinde ſtatim incidi in Daduchum & Hierophantem, ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obtorto collo ad magiſtratum rapiebant, reum facientes, quòd ipſos nominaſſet, idque cùm ſciret quòd ex eo tempore quando initiati fuiſſent, & ſine nomine forent, & innominabiles, vtpote ſacrinomines iam facti. At neſcio, inquam, quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Eſt, inquit, in tabernis aleatoriis homo perditus, ex egenis ac vilibus iſtis, ſemper comatus ac ſqualidus, endromidum aut baucidarum calceamento ſubligatus, ac veſte manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedítne pœnas aliquo modo? an calcibus inſultans aufugit? At verò ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perſtrepebat, iam immobilis ac tacitus eſt. Nam Imperator ſegregatum, & à reliquo grege ſeorſim amotum, circundatis illi manicis, & intento vinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in vinculis exiſtens, pedebat nonnihil miſer ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniámque pro redimenda vita dare volebat. At me, inquit Eudemus, ſummo diluculo accerſiri ad ſe fecit Damaſias, is qui olim quidem athleta fuit, multáſque victorias retulit, nunc autem præ ſenectute iam à certaminibus abſtinet. Noſti æream ſtatuam in foro poſitam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam ſuam ad nouum maritũ, iámque adeo exornabat illam, cùm interea anxium quoddam malũ interueniens, diremit feſtum.

A καὶ ὁ Χαιρέας ὁ χρυσοτέκτων, ὁ κατ' ὠτου ποικίλος, καὶ ὁ ὠοκάταξις Εὔδημος. κἀγὼ ἠρόμην αὐτούς, τί παθόντες, ὀψὲ ἥκοιεν. ὁ μὲν οὖν Χαιρέας, Ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, λῆρόν τινα ἐκρέπτων, καὶ ἑλλόβια, καὶ πέδας τῇ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ, καὶ δι' ταῦτα ὑμῖν ὑπεδείπνιος ἀφῖγμαι. Ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὅς ὁ Μεγαλώνυμος, ἄλλα εἶχον· ἐμοὶ γὰρ ἄδικος ἡ ἡμέρα, ὡς ἴστε, καὶ ἄλογος· ὡς οὐδὲ ἐκκλησιάσαι ἔστιν, οὔτε ῥῆσιν ποιῆσαι εἶχον, οὔτε ἡμερολεῖσθαι, ὡς ὑδρονομεῖσθαι. πυθόμενος δ' ὅτι ὁ γραμματεὺς οὗτος ὅδε, λαβὼν ἀγέρωχα ἱμάτια, διπτερα, καὶ ἀφάρπατα ὑποδήματα, ἐξέφρησα ἐμαυτόν· εἶτ' αὖθις ἐντυγχάνω δαδούχῳ τε, καὶ ἱεροφάντῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρρήτοποιοῖς, δᾴδιαν σύρουσιν ἄδην ὑπὸ τὴν ἀρχήν. ἔγκλημα ἐπάγοντας, ὅτι ὠνόμαζεν αὐτούς. καὶ τοῦτο, οἶδας ὅτι ὀλίγῳ ἔδεῖ ὑπ' ὠσθῆναι, ἀνώνυμοι τέ εἰσι, καὶ ὀκνεῖ ὀνομαστοὶ, ὡς ἂν ἱερώνυμοι ἤδη γεγενημένοι. Οὐκ οἶδα, ἦν δ' ἐγὼ, ὃν λέγεις, τὸν Δᾴδιαν· σκάλεθ' ὅμως με τοὔνομα. Ἔστιν, ἦ δ' ὅς, ἐν τοῖς σφεκτοφείοις ἑλκαψιχίδαλος ἀνθρωπος, τῶν ἀβλητικύθων, καὶ τῶν αὐλοκαβδάλων, ἀεὶ κουρεῶν, ἐνδρομίδας ὑποδούμενος, ἢ βαυκίδας, ἀμφιμασχάλον ἔχων. Τί οὖν, ἦν δ' ἐγὼ, ἔδωκεν ἀμηχέπη δίκην, ἢ λάξ πατήσας, ὤχετο; Καὶ μὴν ἐκφυής γε, ἦ δ' ὅς, ὁ τέως αὐλούμενος, ἤδη ἐμπεδός ἐστιν. ὁ γὰρ γραμματεὺς, καίτοι ἀτιμαγελοῦς καρπώδεσμά τε αὐτῷ ὠθηθεὶς, καὶ ὠσιδέρεον ἐν ποδοκάκῃ, καὶ ποδογράβαις, ἐποίησεν εἶ· ὥστε ἐν δεσμοῖς ὤν, ὑπεβδυλλέετο ὁ κακοδαίμων ὑπὸ τοῦ δέους, καὶ πρᾳδαλέος ἦν, καὶ χρήματα ἀντίψυχα δοῦναι ἤθελεν. ἐμὲ δ', ἦδ' ὅς ὁ Εὔδημος, ὑπὸ δ' ἀκροκνεφὲς μετεπέμψατο Δαμασίας, ὁ πάλαι μὲν ἀθλητὴς, καὶ πολυνίκης, νῦν δ' ἤδη ὑπὸ γήρως ἐξαθλος ὤν. οἶδα τὴν χαλκῆν, τὴν ἑστῶσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ τὰ μὲν, πυθῶν, τὰ δ', ἄλλων, διετέλεσα· ὀξοικίσαι γὰρ ἔμελλε τὴν ἡμέραν εἰς ἀνδρὸς τοῦ θυγατέρα, καὶ ἤδη σκάλλωσαν αὐτήν· εἶτα μεμέλειόν τι κακὸν ἐμπεσὸν, διέκοψε τὴν ἑορτήν.

ὁ γὰρ

ὁ γὰρ υἱὸς αὐτῷ ὁ Δίων, οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ λυπηθεὶς, μᾶλλον δὲ θεοχθείᾳ τινὶ θεὶς, ἀπήγξεν ἑαυτόν· καὶ, εἰ ἴστε, ἀπωλώλει ἄν, εἰ μὴ ἐγὼ ὑπεισὰς, ἀπηγχόνισά τε αὐτὸν, καὶ προσέλυσα τῆς ἐμβρυχῆς, ὑπιπολύ τε ὀκλάξ παρακαθήμενος, ὑπινύοντα τὸν ἄνθρωπον, βαυκαλῶν, καὶ ἀμφωδωνίζων, μή πῃ ἔτι σπανεχὴς εἴη τοῦ φάρυγος. Ὃ δὲ μάλιστα ὠνήσατο, σκῆνο ἴσθι, ὅτι ἀμφοτέρωθεν καταφὼν αὐτοῦ τὰ ἄκρα, διεπίεσα. μῶν σκῆνον, ἦ δ' ἐγὼ, φὴς Δίωνα, τὸν καταπύγονα, καὶ λαγνοσκέλη, τὸν μύρτωνα καὶ γναθοῦκτον νεανίσκον, αἰσχλοῦντα, καὶ βλιμάζοντα, ἴσως τινὰ πεώδη καὶ πόθωνα αἰθησταί μιν ἐόν; σκῆνός γε καὶ λεκαλέος. Ἀλλά τοι γε τοῦ θεοῦ, ἦσ' ὃς ὁ Εὔδημος, θαυμάσας. Ἀρτεμις γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ, σκοπάδειον ἔργον. Τούτῃ προσπεσόντες, ὅ, τε Δαμασίος, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, προσεύχεται ἤδη, καὶ τοῦ κεφαλοῦ πολιὰς ἀκριβῶς, ἱκέτευον ἐλεῆσαι σφᾶς· ἡ δὲ αὐτίκα ἐπένευσε· καὶ σῶς ἴσθι, καὶ νῦν Θεόδωρον, μᾶλλον δὲ προφανῶς Ἀρτεμίδωρον ἔχουσι τὸν νεανίσκον. ἀνέθεσαν οὖν αὐτῇ τάτε ἄλλα, καὶ βέλη, καὶ τόξα, ὅτι χαίρει τούτοις· ἐξόπις γάρ, καὶ ἐκηβόλος, καὶ πολεμαχος ἡ Ἀρτεμις. πίνομεν οὖν, ἦσ' ὃς ὁ Μεγαλώνυμος, καὶ γὰρ καὶ λάγυνον τουτονὶ πρηνεκέος, ἥκω ὑμῖν κομίζων, καὶ τυρὸν πυφαλίδας, καὶ ἐλαίας χαμαιπετεῖς· φυλάττω δ' αὐτὰς ἐν σφραγῖσι θριπιδεσάτοις, καὶ ἄλλας ἐλαίας νύσσας, καὶ πίλινα τουτὶ ποτήρια, ὀξυόστρακα, ἐμπυδάκωτα, ὡς ἂν αὐτῶν πίνωμεν, καὶ πλακοῦντα ἐξ ὀστέρων κρωβυλώδη τοῦ πλοκοῦ· σὺ δ', ὦ παῖ, πλέον μοι τῶν ὕδατος ἔγχει, ὡς μὴ καταβαρῶ ἀρξάμενος, κατά σοι τὸν παιδοδοσκὸν καλῶ ὅστις σέ. ἴστε γὰρ ὡς ὀδυνῶμαι, καὶ διέμπλεον ἔχω τοῦ κεφαλοῦ. μετὰ δὲ τὸν ποτὸν στομωθησόμεθα, οἷα καὶ ἄπαξ εἰώθαμεν· οὐ γὰρ ἀκμαῖον δήπουθεν ὑποινοφλύειν. ἐπαινῶ τοῦτο, ἦ δ' ἐγὼ, καὶ γὰρ ὅπως ὄφελος ἐσομένης τῆς Ἀττικίσεως ἄκρον. Ὀρθῶς λέγεις, ἦσ' ὃς ὁ Καλλικλῆς. Τὸ γὰρ ἐρεθιζειν ἀλλήλους συχνάκις, λαλητικὴν γίνεται. ἐγὼ δὲ, ἦσ' ὃς ὁ Εὔδημος, ψυχρός γάρ ἐστιν, ἤδιον ἂν ὑζικρατέρῳ ὑποπυκάζοιμι·

A Nam filius ipsius Dion nescio qua caussa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangularat se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominem, huc illuc ceu infantem in cunis versans, & vndequaque explorans ac tentans sicubi concretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimùm profuit, illud erat, quòd ambabus manibus comprehendens illius latera vi compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diona dicis, cinædum, & scrotum propendens habẽtem, mulierosum, B & lentiscum subinde rodentem, adolescentem mastrupantem, & obscœna tractantem, si quem probè mutoniatum senserit, ipsum admittentem? At ille, certè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus! Diana enim ipsis est in media aula posita, Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & vxor eius vetula iam, & capite admodum cano, supplicabãt ei vt misereretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potiùs Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi cùm alia quædam, tum sa- C gittas & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc vini vetustioris venio vobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis carioßissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocula, ac vti testacea ac destillantia, vt ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex intestinis cõcinnatam, & quibusdam quasi crobylis intextam. Tu verò puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id man- D gonem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè vaporibus peruiũ. Post potum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intempestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquam, isthuc. Emolumentum enim quodcunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles: nam nugis mutuò prouocare nos, voluptatẽ quandã affert. Ego verò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori vino malim intus stipari:

Nam frigoris impatiens ſum, & tepefactus libentiùs audiuero digitis geſticulantes iſtos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais, Eudeme, inquam, an tu ſilentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua ſpoliatis? Mihi verò & lingua iamprídem dicturit, adeóque iam animo prouehebar quaſi antiqua vobis narraturus quædam, & ablaturus omnes vos lingua. Sed tu ſimile quiddam feciſti mihi, ac ſi quis nauem onerariam tribus inſtructam velis, ſecundo vento nauigantem, implentibus lintea Notis, proſperè labentem, & per ſummos fluctus euntem, retinaculis quibuſdam ancipitibus, ancoris ferreis, naualibúſque pedicis demiſſis retineat, & curſus impetum inhibeat, inuidens videlicet trãquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, ſi placet, nauiga, & nata, & curre per vndas intempeſtas: ego autem interea bibens, de terra, vt Homericus ille Iupiter de rupibu alicunde, aut de ſummo cœli vertice, ſpectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipſam de puppi à vento aquis immerſari. LVC. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis iſtius. Ego enim tibi ebrius iam ſum, & nauſeo: & niſi quamprimũ euomuero iſta omnia quæcũque recitando perſecutus es, ſat ſcias, videor mihi mox inſanus ac furioſus fore, obſtrepentibus mihi vndique verbis iſtis, quæ mihi modò offudiſti. Quanquam à principio ridere in mentem veniebat mihi illorum gratia. Verùm poſtquam ea multa atque omnino ſimilia erant, miſerebar tui ob miſeriam & infelicitatem iſtam, cùm viderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidiſſe te, morbúmque ægrotare maximum, imò verò atra bile percitũ. Cogito itaque apud me ipſum, vnde tã multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & vbi denique concluſum habueris tantum examen abſurdarum ac diſtortarum vocum, quarum alias quidem ipſe finxiſti, alias autem defoſſas alicunde eruens, iuxta iambicum illud,

Pereas, miſeriasque qui eligis mortalium:

tantum cœnum vndequaque cogens, in me exhauſiſti. Porrò videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, incidiſſe vnquam, qui vera monẽdo, liberaret te à morbo iſto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, periculum ne diſrumparis, ſuſtines,

A καὶ μὰ χαμοθνὴς εἰμι, καὶ χλιαυθεὶς, ἥδιον ἀκούοιμι τῶν χλεσόφων τούτων, τῦ τε αὐλητῦ, καὶ τῆς βαρβιτῳδοῦ. ἢ ταῦτα ἔφην ἄθα, ὦ Εὐδημε; ἰῶ σ' ἐγὼ· ἀλογίαν ἡμῖν ὑπιτάτ|ης ὡς ἀστόμοις οὖσι, καὶ ἀπεγλωττισμένοις· ἐμοὶ δὲ, ἡ γλῶτ|ά τε ἤδη λεγᾶ, καὶ δὴ αἰσχύμην γε ὡς ἀρχαιολογήσων ὑμῖν, ⁊ καταδύων ἀπὸ γλώττης ἄπωθεν· ἀλλὰ σὺ ὅμοιον εἰργάσω με, ὥσπερ εἴ τις ὁλκάδα τεταρίχνον ἐυδείῳ πλέουσαν, ἐμπεπνυματωμένου τῦ ἀκατίου, διφορουσῶν τε, καὶ ἀκροκυματῦσαν, ἔκτοθεν πίνας ἀμ-

B φιχόμους, καὶ ἰσχάδας σιδηρᾶς ἀφεὶς, ἢ ναυσιπέδας, ἀναχαιτίζοι τῦ δρόμου ὃ ῥόθιον, φθόνῳ τῆς διλιμεμίας. ὀκνοῦ, ἦδ' ὅς, σὺ μὰ, εἰ βέλει, πλῆ, καὶ νῆ, καὶ θεῖ κατὰ τῦ κλύδωνος· ἐγὼ δὲ ἀπόγλος, πίνων ἅμα, ὥσπερ ὁ τῦ Ομήρου Ζεύς, ἢ ἀπὸ φαλακρῶν ἢ ἀπὸ τῆς ἀκρουρανίας, ὄψομαι ἀφορεόμενόν σε τε, καὶ τὴν ναῦν φρύμνηθεν ἀπὸ τῦ πνεύματος καθυρουμένην. ΛΥΚ. ἅλις ὦ Λεξίφανες καὶ πότῦ, καὶ ἀναγνώσεως. ἐγὼ γοῦν ἤδη μεθύω σοι, καὶ ναυτιῶ, καὶ ἰῶ μὴ

C τάχιστα ἐξεμέσω ταῦτα πάντα ὁπόσα διεξελήλυθας, ὦ ἴαθι, κορυβαντιάσειν μοι δοκῶ, παρακομβούμενος ὑφ' ὧν κατεσκέδασας μου ὀνομάτων. καίτοι τὸ μὰ πρῶτον, γελᾶν ἐπήει μοι ἐπ' αὐτοῖς· ὅπῃ δὲ πολλὰ, ⁊ πάντα ὅμοια ἰῶ, ἠλέουν σε τῆς κακοδαιμονίας, ὁρῶν εἰς λαβύρινθον ἄφυκτον ἐμπεπτωκότα, καὶ νοσεῖν τὸν νόσον τὸν μεγίστων, μᾶλλον δὲ, μελαγχολᾶντα. ζητῶ οὖν πρὸς ἐμαυτὸν, ὁπόθεν τὰ τοσαῦτα κακὰ συνελέξω, καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπου κατα-

D κλείσας εἶχες τοσοῦτον ἐσμὸν ἀτόπων καὶ δυσφρόνων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὰ αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ, καθορωρυγμένα πόθεν ἀνάσσων, καὶ ὃ ἰαμβῖον,

Ὀλοιο, θνητῶν ὅλεθρε τᾶς συμφορᾶς τοσοῦτον βόρβορον συνερανίσας, καταπλήσας μου, μηδέν σε δίκην εἰργασμένου. δοκεῖς δέ μοι μήτε φίλον τινὰ, ἢ οἰκεῖον, ἢ εὔνοον ἔχειν, μήτε ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πώποτε, ⁊ παῤῥησίαν ἄγοντι ἐντετυχηκέναι, ὃς ταληθὲς εἰπὼν, ἔπαυσεν ἄν σε ὑδέρῳ μὰ ἐχόμενον, καὶ τοῦ τῆς πάθους διαῤῥαχῶναι κινδυνεύοντα,

σαυτὸν δὲ δύρκην εἶναι δοκοῦντα, καὶ δύρωσίαν οἰόμενον τῷ συμφορᾷ, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ἀνοήτων ἐπαινούμενον, ἀγνοουμένων σὲ πάσχειν, ὑπὸ δὲ τῶν πεπαιδευμένων, εἰκότως ἐλεούμενον. ἀλλ' εἰς καλὸν γὰρ τοῦτον Σώπολιν ὁρῶ τὸν ἰατρὸν προσιόντα, φέρε τούτῳ ἐγχειρίσωμέν σε, καὶ διαλεχθέντες ὑπὲρ τῆς νόσου, ἴασίν τινά σοι δύρωμεθα, σοφὸς γὰρ ἀνήρ, καὶ πολλοὺς ἤδη προσλαβὼν, ὥσπερ σὲ ἠμιμανεῖς, καὶ κορυζῶντας, ἀπήλλαξεν, ὑγιεῖς φαρμακὸν. χαῖρε Σώπολι, καὶ τουτονὶ Λεξιφάνη προσλαβὼν, ἐπαίρου, ὡς οἶδα, ἡμῖν ὄντα, λήρῳ δὲ νῦν, καὶ ξένῃ B περὶ τὴν φωνὴν νόσῳ ξυόντα, καὶ κινδυνεύοντα, ἤδη τελέως ἀπολωλέναι, σῶσον ἐνίκησας τῷ ἔπει. ΛΕΞ. μὴ ἐμέ Σώπολι, ἀλλὰ τουτονὶ Λυκῖνον, ὃς προφανῶς μαίνεται, καὶ δύο ἄνδρας παφρενοπλήκτους ὀλιγογνωμεῖν οἴεται, καὶ τὸν Μνησάρχου τὸν Σάμιον, σιωπὴν καὶ γλωττάρχιόν ἡμῖν ἐπιβάλλει, ἀλλά, μὰ τὴν αἰσχύνην τὴν Ἀθηνᾶς, καὶ τὸν μέγαν θηριομάχην Ἡρακλέα, δεῖ ὅσον τοῦ χρῆ, καὶ τῇ φύσει φθονητοῦμεν αὐτόν. ὀπθύομαι οὖν μηδὲ ὅλως ἐντυχάνειν αὐτῷ· ἔοικα δὲ καὶ ῥινασχῆσθαι, τοιαῦτα ὑποπτεύοντος ἀκούων. καὶ ἤδη γε ἀπειμι πρὸς τὸν ἑταῖρον Κλεινίαν, ὅτι πεπυθάνομαι χρόνου ἤδη ἀκάθαρτον εἶναι αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ τοῦτο νοσεῖν, ὅτι μὴ ῥᾳ. ὥστε οὐκέτι οὐδὲ αἰσχύνῃ αὐτῷ, ἀλλ' ἄβατος καὶ ἀνήεργτός ἐστι. ΣΩ. τί δὲ νοσεῖ, ὦ Λυκῖνε, Λεξιφάνης; ΛΥΚ. αὐτὰ ταῦτα, ὦ Σώπολι, οὐκ ἀκούεις, οἷα φθέγγεται; καὶ ἡμᾶς τοὺς νῦν προσομιλοῦντας καταλιπὼν, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν διαλέγεται, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ τοῦτι τὰ ἀλλόκοτα C συντιθεὶς, καὶ κατυδλῶ ποιούμενος ἐπ' αὐτοῖς, ὡς δῆτα μέγα ὄν, εἴτι ξενίζοι καὶ ὃ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παράκοπτοι. ΣΩ. μὰ Δί', οὐ μικρόν τινα λέγεις τὸν νόσον, ὦ Λυκῖνε. βοηθητέα γοῦν τῷ ἀνδρὶ πάσῃ μηχανῇ, καὶ τὸν θεὸν γάρ, τὸν γλωττῶν τινι φάρμακον τοῦτι κεκασάμενος ἀπῆν, ὡς πιὼν ἐμέσαι· φέρε αὐτὸς αὐτὸς πίθι, ὦ Λεξίφανες, ὡς ὑγιὴς ἡμῖν καὶ καθαρὸς γένοιο, τῆς τοιαύτης τῶν λόγων ἀτοπίας κενωθείς· ἀλλὰ πείθητί μοι, καὶ πῖθι, καὶ ῥᾷον ἔσῃ.

tibi ipsi autem bene habito corpore esse videris, & calamitatem istam pro bona valetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quando illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miseratione dignus putaris. Sed commodũ Sosipolim hunc medicũ accedere video: age, huic tradendo te, & super modo differendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim vir est, ac multos iã ad se receptos itidem vt te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc Lexiphanem quæso ad te receptum, sodalem, vt scis, nostrum, nugis autem in-præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, periculúmque sustinentem ne prorsus pereat, serua, quocunque tandem modo. LEX. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, & homines mente præditos parũ sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium, Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam, haud vnquã erubescentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipsum quantum Gry vel Phuy faciamus. Moneo autẽ omnino ne obuiam quidem veniendum ipsi esse. Videor mihi verò etiam ringi, cùm talia increpantem audio. Ac iam vtique abeo ad sodalẽ Cliniam, quoniam audio vxorem eius iamdiu mẽsibus non laborasse, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit: quare non ampliùs ne inscenditur quidem, sed inaccessa & inarabilis est. SO. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? LYC. Ipsa hęc, Sosipoli, an nõ audis qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum sermocinatur, distorquens linguã, ac aliena atq; externa hæc cõponens, omnémque operam in illis sumens? perinde ac si magnum quiddã foret, si peregrinis verbis vtatur, & consuetam atque receptam monetam sermonis adulteret. SO. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniẽdum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diuino quodam instinctu insanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abij, vt epoto hoc vomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, vt sanus nobis & mundus fias, tali verborum absurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minùs difficilis eris.

LEXIPH. Nescio quidnam etiam facietis mihi, Sosipoli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi fit sermonum potio hæc. LYCIN. Bibe, & ne cunctare, vt humana deinceps sapias ac loquaris. LEXIPH. Ecce obœdio, & bibo. Pheû! Quid hoc rei est? Quantus tumultus ventris? Equidem diuinatorem quendam dæmonem videor mihi imbibisse. SOSIP. Incipe igitur vomere. Papæ! Primùm hoc πῶ. deinde post illud exiuit κᾶδα istud. postea & ὠὶ ὀῖ, & ἀμηλέπη, & λῶτε, & δήπουθεν, & continuum illud ἄπλα. At coge tamen & insere in fauces digitos. Nondum verò ἵκταρ istud euomuisti, neque σκορδινᾶσθαι illud, aut ταυτάζεσθαι, aut σκύλλεσθαι: multa adhuc intus abdita latent. Satius autem fuerit, si per inferiora quoque secernantur nonnulla. συλλαπόρδια siquidem ista magnum strepitum faciet, vnà cum strepitu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi si quid remansit reliquum in inferioribus intestinis. Tu verò posthac acceptum eum Lycine dedoce, atque institue quæ decet loqui. LYCIN. Ita faciemus, Sosipoli, postquam nobis via iam ad eam rem abs te patefacta est. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, consultatio mihi est. Quòd si igitur cupis verè ob dicendi potestatem laudari, ac in multitudine hominum celebrari, huiusce modi quidem omnia fuge atque auersare. Vbi autem exorsus fueris ab optimis poëtis, & sub præceptoribus eos legeris, transi inde ad oratores. Cùm iam cum illorum sermone quasi educatus vnà fueris, ad Thucydidis & Platonis scripta in tempore accede, multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his enim vbi pulcherrima quæque decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nunc certè, non animaduertens, similem te præbuisti iis quæ à luti figulis ad forum finguntur, foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis existens. Hæc si feceris, & non recusaueris aliquandiu ob inscitiam refelli, neque etiam dedisce re erubueris, bono animo esto, versaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis, neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris,

ΛΕΞ. οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ δράσετέ με; ὦ Σώπολι, σύ τε, καὶ Λυκῖνος, πιπίσκοντες ἐμοὶ τοῦτὶ τὸ φάρμακον. δέδοικα γοῦν μὴ τῶῦ-μα γένοιτό μοι τοῦτο τὸ λόγων τὸ πόμα. ΛΥ. πίθι, καὶ μὴ μέλλε, ὡς ἂν ἀνθρωπίνα ἤδη φρονοίης, καὶ λέγοις. ΛΥΚ. ἰδοὺ πείθομαι, καὶ πίομαι· φεῦ, τί τοῦτο; πολὺς βορβορυγμὸς ἐγκαρίζοντά τινα ἔοικα πεπωκέναι. ΣΩΣ. ἄρξαι δὴ ἐμεῖν, βαδαῖ· ὡς ὄντων τουτὶ τὸ, μῶῦ. εἶτα μετ' αὐτὸ, ὀξελήλυθε τὸ, κᾶδα· εἶτα ἐπ' αὐτοῖς, τὸ, ὦὶ ὀῖ, καὶ, ἀμηλέπη, καὶ, λῶτε, καὶ, δήπουθεν, καὶ συνεχὲς τὸ, ἄπλα. Β βίασαι δ' ὅμως, καὶ κάθες εἰς τὸῶ φάρυγγα τοὺς δακτύλους, οὐδέπω τὸ ἵκταρ ἐμέσεις, οὐδὲ τὸ σκορδινᾶσθαι, οὐδὲ τὸ ταυτάζεσθαι, οὐδὲ τὸ σκύλλεσθαι, πολλὰ ἔτι ἔνδοθέν-τε, καὶ μέχρι σοῦ αὐτῷ ἡ γαστήρ. ἄμεινον δὲ εἰ C κάτω διεχωρήσεν ἂῦ ἔνια. ἡ γοῦν συλλαπορδία, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσε) συνεκπεσοῦσα μετὰ τοῦ πνεύματος. ἀλλ' ἤδη μοὶ καθαρὸς ὑπνοῖ, πλὴῶ εἴ τι μεμένηκεν ἔνδοθεν λοιπὸν ἐν τοῖς κάτω ἐντέροις· σὺ δὲ τὸ μετὰ τοῦτο, ἀποδιδασκάλησον αὐτὸν, ὦ Λυκῖνε, μεταπαίδευε, καὶ δίδασκε ἃ χρὴ λέγειν. ΛΥΚ. οὕτω ποιήσομεν ὦ Σώπολι, ἐπειδὴ καθ' ἡμῖν πρόοδοποίηται τὰ πρὸς σέ· D σὲ δὲ τοῦ λοιπὸν, ὦ Λεξίφανες, ἡ συμβουλή. εἴπερ ἄρ' ἐθέλεις ὡς ἀληθῶς ἐπαινεῖσθαι ὅτι λέγεις, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν ἀνδοκιμεῖν, τὰ μὲῶ τοιαῦτα πάντα φεῦγε, καὶ ἀποτρέπου, ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῶῦ ἀρίστων ποιητῶῦ, καὶ ἔνδοθεν διδασκάλοις αὐτοῖς ἀναγνοὺς, μέτιθι ὅτι τοὺς ῥήτορας, καὶ τῇ ἐκείνων φωνῇ συντραφείς, ὅτι τὰ Θουκυδίδου καὶ Πλάτωνος ἐν καιρῷ μέτιθι, πολλὰ καὶ τῇ καλῇ κωμῳδίᾳ, καὶ τῇ σεμνῇ τραγῳδίᾳ ἐγγυμνασάμενος. τῶῦδε γὰρ τούτων ἀποκνᾶν τὰ κάλλιστα ἀποθησάμενος, ἔσῃ τις ἐν λόγοις· ὡς νῦῦ γε ἐλελήθεις σαυτὸν τοῖς ἔνδοθεν τῶῦ κοε πλάθων εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πλαστομένοις ἐοικὼς, κεχρωσμένος μὲῶ τῇ μίλτῳ ἔ τοῦ κυανοῦ, τὸ δ' ἔνδοθεν, πήλινός τε καὶ εὔθρυπτος ὤῶν. ἐὰῶ ταῦτα ποιῇς, τάχ' ὀλίγου τὸν ὅτι τῇ ἀπαιδευσίᾳ ἐλέγχειν ἔνδομένας, ἔ μὴ αἰδεσθεὶς μεταμανθάνων, θαῤῥῶῦ ὁμιλήσεις τοῖς πλήθεσι, καὶ καταγελασθήσῃ, ὥσπερ νῦῦ, οὐδὲ σχήματος ὅτι τοῦ χείρονος τοῖς ἀρίστοις ἔσῃ,

Ελλήνα καὶ Ἀττικὸν ἀποκαλοιώτων σε, τὸν μηδὲ βάρβαρον ἐν τοῖς σαφεστάτοις ἀριθμεῖσθαι ἄξιον. πρὸ πάντων δὲ ἐκεῖνο μέμνησό μοι, μὴ μιμεῖσθαι τῶν ὀλίγον πρὸ ἡμῶν γεγονότων σοφιστῶν τὰ φαυλότατα, μηδὲ τερατείδη ἐκεῖνα, ὥσπερ νυνὶ, ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα καταπατεῖν, ζηλοῦν δὲ τὰ ἀρχαῖα τῶν παλαιγμάτων. μηδέ σε θελγέτωσάν αἱ ἀνεμώναι τῶν λόγων, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῶν ἀθλητῶν νόμον, ἡ τερπνά σοι δοκῇ, στιβηρὸς ἔστω, μάλιστα δὲ, χάεισι, καὶ σαφήνειαν θύε, ὧν πάμπολυ λίαν νυνὶ ἀπολέλειψο. καὶ ὁ τύφος δὲ, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ κακοήθεια, καὶ ὁ βρενθύεσθαι, καὶ λαρυγίζειν, ἀπέστω, καὶ ὁ διασπιλαίνειν τὰ τῶν ἄλλων, καὶ οἴεσθαι ὅτι πρῶτος ἔσῃ αὐτὸς, ἐὰν τὰ πάντων συκοφαντῇς. καὶ μὴν κἀκεῖνο οὐ μικρὸν, μᾶλλον δὲ ὁ μέγιστον ἁμάρτημα, ὅτι οὐ πρότερον ταῖς διανοίαις τῶν λέξεων προδιασκευάσῃ, ἔπειτα καταχοσμεῖς τοῖς ῥήμασι, καὶ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἐάν που ῥῆμα ἔκφυλον εὕρῃς, ἢ αὐτὸς πλασάμενος οἰηθῇς εἶναι καλὸν, τούτῳ ζητεῖς διάνοιαν ἐφαρμόσαι, καὶ ζημίαν ἡγῇ, ἂν μὴ παρεμβύσῃς αὐτό που, κἂν τῷ λεγομένῳ μηδὲν ἀναγκαῖον ᾖ· οἷον πρόλωπα, οὐδὲ εἰδὼς ὅ,τι σημαίνει, ἀπερρίψας, οὐδὲν ἐοικότα τῷ ὑποκειμένῳ. καὶ οἱ μὲν ἰδιῶται πάντες ἐτεθήπεισάν, ὑπὸ τοῦ ξένου πλαγέντες τὰ ὦτα· οἱ δὲ πεπαιδευμένοι, ἐπὶ ἀμφοτέροις, καὶ σοὶ καὶ τοῖς ἐπαινοῦσιν, ἐγέλων. ὃ δὲ πάντων καταγελαστότατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι ὑποφαίνεις εἶναι ἀξιᾷς, καὶ τῇ φωνῇ εἰς ὃ ἀρχαιότατον ἀπηκριβωμένος, τοιαῦτα ἐνία, μᾶλλον δὲ τὰ πλεῖστα ἐγκαταμιγνύεις τοῖς λόγοις, ἃ μηδὲ παῖς ἄρτι μεμαθήκως, ἀγνοήσειεν. οἷον ἐκεῖνα, πῶς οἴει, καὶ γῆς δοῦναί μοι ἡυχόμην, ἀκούων σου ὑπερδεικνυμένου· ὅτε χιτώνιον μὲν, καὶ τὸν ἀνδρεῖον, ὡς λέγεσθαι· δουλάρια δὲ, καὶ τοὺς ἀρρένας τῶν ἀκολούθων ἀπεκάλεις· ἃ τίς οὐκ οἶδεν ὅτι χιτώνιον μὲν, γυναικὸς ἐσθὴς, δουλάρια δὲ τὰ θήλεα καλοῦσι; καὶ ἄλλα πολὺ τούτων προφανέστερα, οἷον ὅ, ἵππατο, καὶ ὅ, ἀπανθρωπόμυος, καὶ ὅ, καλοδεῖς, οὐδὲ μετρίκιά τ' Ἀθηναίων φωνῆς.

A Græcum atque Atticum vocitantibus te, qui ne cum barbaris quidem inter manifestissimos recensèri dignus sis. Ante omnia verò illud memineris mihi, ne imiteris Sophistarum eorum qui paulo ante nostram ætatem fuere, vilissima quæque, néve etiam depascas illa, perinde vt nũc, sed talia quidem proculca pedibus: imitare autem vetera exempla. Neque verò demulceant te anemonæ verborum, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipuè autem Gratiis & Perspicuitati sacrifica: à quibus plus quàm nimis nunc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, &
B mala ista scribendi cupiditas, præterea & tumidum istud, atque insolentem te gerere, verbáque plus æquo dilatare, procul absit; & acerbum illud, irridere aliorum scripta, & putare quòd tum demum primus ipse futurus sis, vbi aliorũ omnium verba & orationes calumniosè reprehenderis. Iam verò neque illud paruum, imò verò maximum vitium committis, quòd non antea sententias ac res, quàm verba, paratas habes, ac postea verbis eas exornas, sed sicubi verbum alienũ ac peregrinum reperisti, aut ipse fingens, pulchrum
C putasti esse, huic postea quæris sentẽtiam accõmodare: ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiãsi ad id quod dicitur, minimè eo opus sit: quemadmodum paulo antè οὐμάλωπα illum, nescíens quidem quid significaret, proiecisti, cùm ille cum argumento nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, prę peregrinitate perculsis atque attonitis illorum auribus: at qui docti erãt, amborum causſa, & tui, & eorũ qui te laudabant, ridebant. Illud verò omnium maximè ridiculum
D est, quòd cùm plus quàm Atticus videri cupias, & sermonem ad vetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò verò plurima intermiscs verba, quæ ne puer quidem qui nuper discere cœpit, ignorare queat, qualia sunt illa, πῶς οἴει, καὶ γῆς δοῦναί μοι ἡυχόμην, ἀκούων σου ὑπερδεικνυμένου. Cùm χιτώνιον quidem etiam virilem vestem dici putabas, δουλάρια autem masculos pedisequos appellabas. Quæ quis nõ nouit? quòd videlicet χιτώνιον quidem muliebris vestitus, δουλάρια verò de fœminis tantùm dicantur? Atque alia multa longè his clariora, quale est ἵππατο & ἀπανθρωπόμυος, & καλοδεῖς illud, quæ ne inquilina quidem Attici sermonis sunt.

Nos autem ne poëtas quidem laudamus qui verbis obscurioribus & minùs vsitatis poëmata scribunt. Tua verò, vt pedestrem orationem cum carmine conferamus, perinde vt Dosiadæ ara, & Lycophronis Alexandra, sese habent, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptum est. Quòd si igitur hæc imitatus fueris, & didiceris, optimè de te ipso statueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auiditatem istam prolapsus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo satisfeciſſe videbor, tu verò te ipsum accusabis, si vtique etiam intellexeris deteriorem esse te factum.

A ἡμεῖς δ' οὐδὲ ποιητὰς ἐπαινοῦμεν τοὺς κατὰ γλῶτταν γράφοντας ποιήματα· τὰ δὲ σά, ὡς πεζὰ μέτρων πρὸς ἀλλάττῃ, καθάπερ ὁ Δωσιάδα λωμὸς αὐ εἴη, καὶ ἡ τῆς Λυκόφρονος Ἀλεξάνδρα, καὶ εἴ τις ἔτι τούτων τλιὼ φαυλότερος καὶ κακοδαιμονέστερος· αὐ τοῦτα ζηλώσῃς, καὶ μεταμάθῃς, ἄμεινον βεβουλευμένος ἴσως ἐσῇ. ἰὼν δὲ λάθῃς αὖθις εἰς τλιὼ λυχείαν καὶ ἑλιάδων, ἐμοὶ μὲν ἀποπεπλήρωται ἡ παραίνεσις, σὺ δὲ σαυτὸν αἰτιάσῃ, αὖγε καὶ ξυνῆς χείρων ἡμόμενος.

EVNOVCHOS.

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica quædam narratio est, qua Dioclis & Bagoæ Peripatheticorum philosophorum inter se contentionem exponit. Eunuchus autem inscribitur, quòd potissima contentionis pars in eo versetur, vtrùm Eunuchus debeat aut possit philosophum agere: cùm alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philosophicæ professionis hoc negaret, alter autem exemplis, & fine seu officio philosophi, item à consequentibus sese tueretur. Vbi interim tacitè illud quoque indicat Lucianus, quòd ea tum ætate philosophi ex vitiis & sceleribus magis quàm ex doctrina & vitæ integritate censebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, amplificando conditionem & professionem personarum, & rei qualitatem.

PAMPHILVS. VNde nobis aduenis Luciane, seu quidnã rides? Semper tu quidem & aliàs consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere: verùm istuc maius aliquid solito videtur esse, de quo risum nec compescere queas. LVC. E foro tibi adsum ô Pãphile: porrò mox efficiam vt tu quoque mecum rideas, simul atque audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duobus philosophis inter sese contendentibus. PAM. Iam istuc ipsum profectò ridiculum est quod ais, philosophos inuicem lites agitare. Nam etiam si quid magni fuisset negotij, inter ipsos modestè citráque pugnam controuersiam composita oportuit. LVC. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem solida plaustra conuiciis onusta alter in alterum effuderint, vociferantes, miráque peruicacia cõtendentes? PAMPHIL. Videlicet de disciplinis atque opinionibus, Luciane, ita vt assolent, dissentiebant, quòd erant diuersę factionis.

B Πόθεν, ὦ Λυκῖνε, ἢ τί γελῶν ἡμῖν ἀφῖξαι; ἀεὶ μὲν γὰρ φαιδρὸς ὢν τυγχάνεις. ἴσως δ' ἂν πλέον τῶν σωμήδους εἶναί μοι δοκεῖς, ἐφ' ὅτῳ μηδὲ κατέχειν δύνασαι εἰ τὸν γέλωτα. ΛΥΚΙ. ὀρθῶς ἀγγέλου μὲν ἥκω σοι, ὦ Πάμφιλε· τοῦ γέλωτος δέ, αὐτίκα κοινωνὸν ποιήσομαί σε, ἰὼν ἀκούσῃ οἵᾳ δίκῃ δικαζομένῃ παρεγενόμην, φιλοσόφων πρὸς ἀλλήλους ἐριζόντων. ΠΑΜ. καὶ τοῦτο μὲν ὡς ἀληθῶς γελοῖον λέγεις, ὃ, φιλοσοφοῦντας δικάζεσθαι C πρὸς ἀλλήλους· δέον, εἰ καί τι μέγα εἶπε, κατ' εἰρωνείαν ἂν σφίσι διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. ΛΥΚ. πόθεν, ὦ μακάριε, κατ' εἰρωνείαν ἐκφέροι, οἵ γε ξυμπεσόντες, ὅλας ἁμάξας βλασφημιῶν κατεσκέδασαν ἀλλήλων, κεκραγότες, καὶ ὑπερδιατεινόμενοι; ΠΑΜ. ἤπου, ὦ Λυκῖνε, περὶ τῶν λόγων διεφέροντο, τὰ σωμήδη ταῦτα, ἑτεροδόξοι τυγχάνοντες.

ΛΥΚ. οὐδαμῶς· ἀλλ' ἕτερόν τι τοῦτο ἦν· ὁμοδόξοι γὰρ ἄμφω, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς λόγων· δίκη δὲ ὅμως συνεστήκει, καὶ δικασταὶ ψηφοφορούμενοι ἦσαν οἱ ἄριστοι, καὶ πρεσβύτατοι, καὶ σοφώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ὧν αἰ τις ἠδέσθη, τῶν δὲ μέλος τι φθεγξάμενος, οὐχ ὅπως ἐς τοσαύτην ἀναίσχυντος πρὸς πομπὸς. ΠΑΜ. σὺ οὖν λέγοις αὖ ἤδη τὸ κεφάλαιον τῆς δίκης, ὡς καὶ αὐτὸς εἰδείην ὅ, τί σοι τὸ κεντρικὸς εἴη τὸν τοσοῦτον γέλωτα; ΛΥΚ. συντέτακται μὲν, ὦ Πάμφιλε, ὡς οἶσθα, ἐκ βασιλέως μισθοφορά τις ἡ φαύλη καὶ χλιὴ τοῖς φιλοσόφοις, Στωϊκοῖς λέγω, καὶ Πλατωνικοῖς, καὶ Ἐπικουρείοις, ἔτι καὶ τοῖς ἐκ τῆς Περιπάτου, τὰ ἴσα τούτοις ἅπασιν. ἐδόκει δὲ ἀποθανόντος αὐτῶν τινος, ἄλλον ἀντικαθίσασθαι, δοκιμασθέντα ψήφῳ τῶν ἀρίστων. καὶ τὰ ἆθλα, οὐ βοείη τις ἦν, οὐδὲ τὸν ποιητὴν, οὐδ' ἱερεῖον, ἀλλὰ μύριαι καὶ τὸν ἑκάστου, ἐφ' ὅτῳ σωφρονεῖν τοὺς νέους. ΠΑΜ. οἶδα ταῦτα· καί τινα φασὶν αὐτῶν ἔναγχος ἀποθανεῖν, τῶν Περιπατητικῶν, οἶμαι, τὸν ἕτερον. ΛΥΚ. αὕτη, ὦ Πάμφιλε, ἡ Ἑλένη, ὑφ' ἧς ἐμαινόμαχουν πρὸς ἀλλήλους· καὶ ἄγει γε τοῦτο, γελοῖον ὄντως ἐν τοῖς ἐκείνοις, ὡς ὁ φιλόσοφος εἰ φάσκοντας, καὶ χρημάτων καταφρονεῖν· ἔπειτα ὑφ' οὗτοι, ὡς ὑφ' πατείδος κινδυνευούσης, καὶ ἱερῶν πατρῴων, καὶ τάφων προγονικῶν, ἀγωνίζεσθαι. ΠΑΜΦ. καὶ μὴν καὶ τὸ δόγμα τοῦτό γε ὀρθῶς τοῖς Περιπατητικοῖς, τὸ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τίθεσθαι τι ἀγαθὸν, καὶ τοῦτο οἴεσθαι. ΛΥΚ. ὀρθῶς λέγεις· φασὶ γὰρ οὕτω ταῦτα καὶ κατὰ τὰ πάτρια ἐγίγνετο αὐτοῖς ὁ πόλεμος· τὰ μὲν ταῦτα δὲ, ἤδη ἄγνωστα. πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοι, τὸν ὁπλοφόρον τοῦ ἀποθανόντος ἐκείνου ἠγωνίζοντο. δύο δὲ μάλιστα ἦν ἐν οἱ ἀμφήεσσι αὐτῶν, Διοκλῆς τε ὁ πρεσβύτης, οἶσθα οὗ λέγω, τὸν ἐρεστικὸν, καὶ Βαγώας ὁ εὐνοῦχος εἰ δοκεῖν. τὰ μὲν οὖν τῶν λόγων προηγώνισο αὐτοῖς, καὶ πολὺ ἐμπειρίαν ἐκάτερος τῶν δογμάτων ἐπεδείξατο, καὶ ὅτι τῶν Ἀριστοτέλους, καὶ τῶν ἐκείνῳ δοκούντων, εἴητον

A LVC. Nequaquam: imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eiusdem sectæ erãt ambo, eiusdémque scholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoscebant, primates erãt huius Reip. natúque maximi, ac sapientissimi, breuiter, apud quos pudescat aliquis etiam parum aptè quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inverecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo videlicet ipse etiam cognoscam quæ res tibi tantum risum concitarit? LVC. Scis Pamphile, salarium, idque nuntiquã exiguum, ab imperatore fuisse constitutum singulis philosophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmque his etiam Peripateticis: ita vt vnicuique sectæ præmiũ esset æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec porcellus: verùm singulos in annos decies mille nũmûm, quos accipiunt vti doceant iuuentutem. PAM. Memini quidẽ ista. Quin aiunt nuper ex illis diem obiisse quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. LVCIA. Hæc ipsa Pamphile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quòd quum philosophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. PAM. Atqui Peripateticorum istud est decretum, non admodum esse negligendas pecunias, verùm eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. LVCIA. Rectè dicis. Nam ista quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio sententiáque illis extitit: verùm quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primùm complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipuè duo viribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum inquã: præterea Bagoas, qui quidem ea specie est, vt Eunuchus esse videatur. Inter hos initio de doctrina, déque philosophiæ decretis atque opinionibus est decertatum: vterque sui specimen ac documentum dedit, quòd esset Aristotelicę factionis, quódque eius placita sequeretur, ostendit.

At per Iouem in hoc certamine neuter altero ſuperior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles deſinens iam eruditionis ſuæ periculum ac ſpecimen oſtendere, ad Bagoam deſcendit, ac vitam illius in primis carpere eſt aggreſſus: Bagoas itidem huius vitam viciſſim taxabat. PAM. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde ſi ego fortè iudex cauſſæ ſediſſem, magis in hoc, vt mihi videtur, futurus eram occupatus, potiúſque ſpectaſſem vter moribus eſſet præſtantior, quàm vter ad diſputandum ac dicẽdum promptior: atque illi potiùs quàm huic victoriam adiudicaſſem. LVCIA. Rectè dicis. Equidem iſti tuæ ſententiæ meum & ipſe calculum addo. Verùm vbi iam conuiciis, vbi maledictis eſſent ſatiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas eſſe vel conari aut proponere Bagoam, vti cum philoſophiæ ſtudio, cúmque pulcherrimis illius præmiis commercium haberet, qui quidem Eunuchus eſſet: imò hoc hominum genus non ſolùm ab eiuſmodi contubernio ſecludi oportere, verùm ab ipſis etiam ſacris, ac vaſis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: oſtendẽs inauſpicatum quoddam & occurſu infauſtum ſpectaculum fore, ſi quis mane domo egreſſus vel videat iſtiuſmodi quippiam. Atque hac de re multis verbis diſſerebat, affirmans, Eunuchum neque virum eſſe, neque mulierem, ſed quiddam vtrinque compoſitum & conflatum, planéque monſtrum ab hominũ natura ſpecieque alienum. PAM. Nouam accuſandi rationem nobis narras Luciane. Iámque & ipſe ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? an viciſſim & ipſe quiddam auſus eſt ad iſta reſpondere? LVCIA. Initiò quidem pudore ac metu (nam id eſt iſtis familiare) diutiùs obticebat, erubeſcens interim, palámque præ ſe ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem edens vocem, negabat æquum facere Dioclem, qui ſe quòd Eunuchus eſſet, ob id à Philoſophia ſecluderet, cum qua fœminis etiam eſſet commercium. Allegabantur Aſpaſia, Diotima, Thargelia, quæ cauſſam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante noſtram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiſſet.

καὶ, μὰ τὸν Δί', οὐδέτερος αὐτῶν ἀμείνων ἰών. ὁ δ' οὖν τέλος τῆς δίκης ἐς τοῦτο περιέστη· ἀφέμενος γὰρ ὁ Διοκλῆς τῆ δηκρύνας τὰ αὑτῆ, μετέβαινεν ὅπῃ τὸν Βαγώαν, καὶ διελέγχειν ἐπειρᾶτο μάλιστα τὸν βίον αὐτοῦ· κἀ ταυτὰ δὲ καὶ ὁ Βαγώας, ἀντεξήταζε τὸν ἐκείνου βίον. ΠΑΜ. εἰκότως, ὦ Λυκῖνε· καὶ τὰ πλείω γε τῆ λόγου ἀφεὶ τούτου μᾶλλον ἐχοίμ' ἂν ἐγὼ εἰς αὐτὸς· ὡς ἔγωγε, εἰ δικάζων ἐτύγχανον, ὅπῃ τῷ τοιούτῳ ὂν πλέον ἀφικνεῖσθαι δόξαι μοι δοκῶ, τὸν ἄμεινον βιοῦντα μᾶλλον, ἢ τὸν ἐν τοῖς λόγοις αὖ τοῖς ἀγχεότερον ζητῶν, καὶ οἰκειότερον τῆ νίκῃ νομίζων. ΛΥΚ. οὐ λέγεις, κἀμὲ ὁμόψηφον ἐν τούτῳ ἔχεις. ἐπεὶ δὲ ἄλις μὲν εἶχεν ὑβρισμάτων, ἄλις δὲ ἐλέγχων, ὁ τελευταῖον, ἤδη ὁ Διοκλῆς ἔφη, μηδὲ τὸν ἀρχὴν ἐπιτρέπειν τῷ Βαγώᾳ μεταποιεῖσθαι φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ ἀρίστων, οὐ νοῦν γε ὄντι, ἀλλὰ τοῖς τοιούτοις οὐχ ὅπως τούτων ἀποκεκλεῖσθαι χρῆναι, ἀλλὰ καὶ ἱερῶν αὐτῶν, καὶ περιῤῥαντηρίων, καὶ τῶν κοινῶν ἀποβρήτων συλλόγων, δυσοιώνιστόν τι ἀποφαίνων, καὶ δυσαπότροπον θέαμα, εἴ τις ἕωθεν ὄξιων ἐκ τῆς οἰκίας, ἴδοι τοιοῦτόν τινα. ἡ πολὺς ἰὼ ὁ περὶ τούτου λόγος, οὔτε ἄνδρα οὔτε γυναῖκα εἶναι τὸν δυνοῦχον λέγοντος, ἀλλά τι σιῶδες, καὶ μικτὸν, καὶ τερατῶδες, ἔξω τῆς ἀνθρωπείας φύσεως. ΠΑΜ. κομψόν γε τὸ ἔγκλημα φῄς, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἤδη γελᾷν καὶ αὐτὸς, ὦ ἑταῖρε, προσάγομαι, τῆς καταδόξου ταύτης κατηγορίας ἀκούων. τί δ' οὖν ἄτερος; ἆρα τὸν ἡσυχίαν ἦγαγε; ἢ τί πρὸς ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀντειπεῖν ἐτόλμησε; ΛΥΚΙΝΟΣ. τὰ μὲν πρῶτα, ὥσπερ αἰδοῖς, καὶ δειλίας (οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον) ὅτι πολὺ ἐσιώπα, καὶ ἐρυθρία, καὶ ἰδίων φανερὸς ἦν· τέλος δὲ, λεπτόν τι καὶ γυναικεῖον ἐμφθεγξάμενος, οὐ δίκαια ποιεῖν ἔφη τὸν Διοκλέα, φιλοσοφίας ἀποκλείοντα, δυνοῦχον ὄντα, ἧς καὶ γυναιξὶ μετεῖναι. καὶ παρήγοντο Ἀσπασία, καὶ Διοτίμα, καὶ Θαργηλία, συνηγορούσας αὐτῷ· καὶ τις Ἀκαδημαϊκὸς δυνοῦχος ἐκ Κελτῶν, ὀλίγον πρὸ ἡμῶν δοκιμήσας ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

ὁ Διοκλῆς δὲ καὶ ἐκεῖνον αὐτὸν, εἴπερ ἐῶ καὶ τῶν ὁμοίων μετεποιεῖτο, εἴρξειν αὐτὸν, ἢ καταπλαγεὶς αὐτοῦ τὸν τρόπον τοῖς πολλοῖς δόξαι καὶ τινὰς καὶ αὐτὸς ἀπεμνημόνευε λόγους, καὶ πρὸς ὀκλασιν τοῦ τε Στωϊκοῦ καὶ Κυνικοῦ μάλιστα εἰρημένους πρὸς ὃ γελοιότερον, ὅτι τοῦ ἀτελοῦς τοῦ σώματος. ἐν τούτοις ἦν τοῖς δικασταῖς ἡ διατριβή· ἐκ δὲ κεφάλαιον ἤδη τοῦ σκέμματος τοῦτο ἐτύγχανεν ὄν, εἰ δικαιοῦχος ὁτιοῦν φιλοσοφίαν προελθεῖν, καὶ νέων προστασίαν ἐγχειρισθῆναι ἀξιοῦν τὸν μὴν, καὶ σχῆμα, ἐκ σώματος εὐρυθμίαν προσῆκειν φιλοσόφου δεῖν λέγοντες; καὶ ὁ μὲν γὰρ πώγωνα καθὸν ἔχειν αὐτὸν καὶ τοῖς προσιοῦσι, καὶ μανθάνειν βουλομένοις, ἀξιόπιστον, καὶ πρέπον τὰς μειρακίοις, ἂν χρὴ τοῦτο βασιλέως ἀποφέρεσθαι· ὁ δὲ τοῦ διοῦχου, καὶ τῶν βακήλων, χεῖρον εἶναι. τοὺς μὲν γὰρ καὶ πεπειρᾶσθαί ποτε ἀνδρείας, τοῦτον δὲ ἐξ ἀρχῆς ἀθύρους ἀποκεκόφθαι, καὶ ἀμφίβολόν τι ζῶον εἰς τὸ τοιοῦτο τὰς κορώνας, αἳ μήτε περιστερᾶς, μήτε κόρακος ἀριθμοῦνται μέν. τοῦ δὲ, οὐ σωματικῷ λέγοντος εἶναι τῷ χρίσει, ἀλλ' ἀλλῷ ψυχῆς, καὶ τῆς γνώμης ἐξέτασιν δεῖν γίνεσθαι, καὶ τῆς τῶν δογμάτων διαιρήσεως. εἶθ' ὁ Ἀριστοτέλης ἐκαλεῖτο μάρτυς τοῦ λόγου, εἰς ἐπιβολὴν θαυμάσας Ἑρμείαν τὸν διοῦχον, τὸν ἐκ τῆς Ἀταρνέως τύραννον, ἄμεινον τοῦ καὶ θύειν αὐτῷ κατὰ τοιοῦτο τοῖς θεοῖς. καίτοι καὶ ἔγκλημα προσπλέκειν ὁ Βαγώας τοιοῦτον, ὡς πολὺ ὑπερτελεστέρους διοῦχος τοῖς νέοις διδάσκαλος, οὐδὲ ἐπιβολὴν τινα προσῆκον αὐτοῖς ἐνδέχεσθαι δυνάμενος, οὐδὲ τοῦ Σωκρατικοῦ ἐκεῖνο ἔγκλημα παθεῖν ἂν, ὡς διαφθείρων τὰ μειράκια. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς ὃ ἀγελαιότατον μάλιστα ἐσκώφθη, προειπόντος τοῦτο ὡς γοῦν ἦεν, προσέρριψεν. Εἰ γὰρ ἀπὸ πώγωνος, ἔφη, βαθέος κρίνεσθαι δεῖ τοὺς φιλοσοφοῦντας, τὸν τράγον ἂν δικαιότερον προκριθῆναι πάντων. ἐν τούτῳ, τέλος ἄλλος πρεσβύτης (ὃ δὲ ὄνομα ἐν ἀφανεῖ κείσθω) Καὶ μὴν, ἔφη, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐπω ὁ τὰς γναθους λιπὼν, καὶ ὁ φώνημα γυναικεῖος, καὶ τἄλλα διοῦχῳ ἐοικὼς, εἰ ἀποδύσαιτο, πάνυ ἀνδρὸς ὑμῖν φανεῖται.

A Porrò Diocles etiam illum ipsum, si quidem extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibiturum sese respondit, nihil expauefactum opinione quam apud vulgus obtinebat. Ad hæc cùm ipse quędam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum quæ à Stoicis maximéque Cynicis dicta ad risum concitandũ erant idonea, de corpore mutilo atque imperfecto. Hac in re iudicum cognitio versabatur. Denique totius causſæ iam illud caput esse cœpit, nũ Eunuchus idoneus esset censendus qui ad philosophiam admitteretur, quíque iuuenibus præfici postularet, quum alter interim formam etiã B ac corporis integritatem in philosopho requirendam esse diceret. Maximè verò vti barbam altã ac promissam gerat, quò videlicet ijs qui discendi cupidi aduenirent, vir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neque indignus videatur decem illis drachmarũ millibus quæ forent ab Imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorum conditionem etiam quàm Spadonum esse viliorem. Nam illos aliquando virile quiddã expertos fuisse, at hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum, planéque animal esse quoddam varium C atque anceps, non aliter quàm cornices, quæ neque inter columbas, neque inter coruos numerari queãt. Alter contrà responderet, eo iudicio non de corporis agi figura, verùm de animi virtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, déque dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidem Hermeam Eunuchum Atarne oriundum tyrannum supra modum sit admiratus, adeò vt illi perinde atque Diis sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneũ esse Eunuchum cui adolescentes eruditendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia possit hærere, neque Socraticum illud crimen in hunc competat, quòd adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimùm in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, vt ipsi quidem videbatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hìc tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) Atqui Iudices, inquit, hic malis leuibus, ac fœminea voce, reliquóque corporis habitu Eunucho adsimilis, si quis vestes detrahat, egregiè vir esse videbitur.

Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehẽsum, membra in membris, vt legum tabulę loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugisse, eáque reperta latebra absolutum fuisse, quum iudicibus crimen persuaderi non posset, vt qui è specie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiã cantaturus videtur, ídque propter ostentatum præmium. Hæc cùm dicerentur, omnibus, vt par erat, risus est obortus. Porrò Bagoas magis etiã perturbabatur, omnẽ in speciem sese varians, atque in innumerabiles versus colores, tum frigido sudore fluens: ac neque decorum sibi existimabat adulterij crimen agnoscere, neque rursum eam accusationem inutilem ad præsens certamẽ arbitrabatur. PAM. Profectò deridicula sunt ista, Luciane, neque vulgarem vobis vti coniectandum est, voluptatem præbuerunt. Verùm quò tandem res euasit, & quid super his pronuntiarunt iudices? LVCIA. Non erat eadem omnium sententia: verùm aliis quidem visum est, vti nudato illo, quemadmodum in emptitiis seruis fieri consueuit, inspicerent, num in iis quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alij verò sententiam dixere multo magis etiam hac ridiculam, nempe vt accersitis è lustro mulieribus aliquot, iuberent illum cum illis congredi, ac viri officio fungi, astante interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natu maximus, fidéque spectatissima, qui inspiceret num philosophum præstaret. Hæc vbi omniũ risu fuissent excepta, neque quisquam omnino adesset cui non doleret aluus risu concussa, visum est vt integra caussa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, vt aiunt, ad eloquentiæ ostentationem semet exercet atque instruit, & accusationem quam elaboratissimã meditatur, adulterij crimen aggrediens, id quod ipsi maximè aduersatur. Quod quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morem, cùm ex ipso crimine aduersarium inter viros recensẽt. Contrà Bagoas diuersa cura, quemadmodum audio, & assiduè virum agit, negotiúmque præ manibus habet. Postremò victurum sese sperat, si modò docere possit, se nihilo deteriorem esse equas ineuntibus asinis: Id enim amicè visum est optimum philosophiæ documentum, atque vna demonstratio, quæ refelli non queat.

A εἰ δὲ μή, ψεύδονται οἱ ταῦτ' αὐτὸ λέγοντες, ἐμοιχὸς ἑάλω ποτὲ, ὡς ὁ Αξων φησὶν, ἀρ-ρηφα ἐν ἀρθρίς ἔχων· ἀλλὰ τότε μὲν ἐς τὸν εὐνοῦχον ἀναφυγὼν, καὶ τοῦτο κρησφύγετον εὑρόμενος, ἀφείθη, ἀπιστηθέντων τῇ κατηγορίᾳ τῶν τότε δικαστῶν, ἀπό γε τῆς φανερᾶς ὄψεως. νῦν δὲ καὶν παλινῳδήσαί μοι δόκῃ, τῷ παρακειμένου μισθοῦ ἕνεκα. Τούτων δὴ λεγομένων, τῷ δὲ πάντων μὲν γέλως ἐγίγνετο, ὡς εἰκός. Βαγώας δὲ μᾶλλον ἐταράττετο, καὶ πάντοσε ὡς ἐς μυρία πρόσωπος χρώματα, καὶ ψυχρῷ τῷ ἱδρῶτι ῥεόμενος, καὶ οὔτε συγκαταθέσθαι τῷ τῆς μοιχείας ἐγκλήματι καλῶς ἔχειν ᾤετο, οὔτε ἀχρεῖον αὖτῷ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐς τὸν παρόντα ἀγῶνα ἡγεῖτο εἶναι. ΠΑΜΦ. γελοῖα, ὦ Λυκῖνε, ὡς ἀληθῶς ταῦτα, καὶ ἔοικεν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὑμῖν ἀφορμὴν παρεσχῆσθαι. Ὁ δὴ οὖν τέλος τί ἐγένετο, καὶ πῶς ἔγνωσαν ὑμῶν αὐτῶν οἱ δικασταί; ΛΥΚ. οὐχ ὁμόφωνοι πάντες ἦσαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἠξίουν ἀποδύσαντες αὐτὸν, ὥσπερ τοὺς ἀργυρωνήτους, διασκοπεῖν εἰ δυνατὸν φιλοσοφῆν πάγε πρὸς τὴν ὄρχεων· οἱ δὲ, ἔτι γελοιότερον, μεθυσθέντας τινὰς τῶν ἐξ οἰκήματος γυναικῶν, κελεύειν αὐτὸν σπουδῆναι, καὶ ὀπύειν, καὶ τινα τῶν δικαστῶν τὸν πρεσβύτατον τε καὶ πιότατον, ἐφεστῶτα, ὁρᾶν εἰ φιλοσοφεῖ. μετὰ δὲ, ἐπεὶ πάντας ὁ γέλως κατεῖχε, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ τῷ γαστρὶ ἅλλῃ βεβασανισμένος ὑπ' αὐτοῦ, ἔγνωσαν ἀναπόμπιμον εἶναι τὸν Ἰταλίαν ἐκπέμψαι τὸν δίκην. καὶ νῦν ἄτρεγες μὲν, πρὸς τὸν τῶν λόγων ἐπίδειξιν, ὡς φασι, γυμνάζεται, καὶ παρασκευάζεται, καὶ κατηγορίαν συγκροτεῖ, καὶ ὁ τῆς μοιχείας ἔγκλημα ὑποκινεῖ, ἐναντιώτατον αὐτῷ καὶ οὐδὲ χεῖ τοῖς φαύλοις τῶν ῥητόρων τοῦτο ποιῶν, καὶ εἰς τοὺς ἀνδρας τὸν ἀντίδικον ἐκ τοῦ ἐγκλήματος καταλέγων. τῷ Βαγώᾳ δὲ ἕτερα, ὡς φασι, μέλει, καὶ ἀναῤῥίζεται τὰ πολλὰ, καὶ παρ' χρεὼν ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος, κρατήσειν ἐλπίζει, ὡς ἐπιδείξων ὡς οὐδὲν χείρων ὄντι τῶν ἵππων ἀναβαινόντων ὄνων. αὕτη γὰρ, ὦ ἑταῖρε, φιλοσοφίας ἄριστη κρίσις ἔοικεν εἶναι, καὶ ἀπόδειξις ἀναντίλεκτος.

ὥστε καὶ τὸν υἱὸν (ἔτι δέ μοι κομιδῇ νέος ὅστιν) A Proinde optarim vt filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneum.
ὀξαίμιον αὖ, ἢ τλῶ γνώμιν, οὐδὲ τλῶ γλῶτταν, ἀλλὰ ὃ αἰδοῖον ἕτοιμον ἐς φιλοσοφίαν ἔχῃ.

ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ.

DE ASTROLOGIA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Astrologiæ defensio quædam est, à dignitate videlicet, quam ab antiquitate & præstantia eorum qui illã ab initio coluerũt, trahit, & à certitudine, quam ex similibus & signis ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem principiò varias gentes & populos à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines: & quid quisque in illa singulatim vel obseruarit, vel tractarit: quo loco & fabulas pleraſque Græcorum poëtarum de Orpheo, Tiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dædalo, Endymione, Phaëthonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremò & vtilitatem artis tradit, quo futuris rebus per hanc obseruatis, & mala faciliùs tolerare, vtpote præuidentes illa, possimus: & bonorum spe nos ipsos confirmare. Exordio dociles facit, statim proposito de quo & qualiter dicturus sit: & obiurgat eos qui artem ob imperitiam vtentium ac profitentium reprehendunt.

ΑΜφί τε οὐρανοῦ, ἀμφί τε B ἀστέρων ἡ γραφή· οὐκ αὐτῶν ἀστέρων, οὐδ' ἀπὸ πέρι οὐρανοῦ, ἀλλὰ μαντείης, καὶ ἀληθείης, ἣ δὴ ἐκ τουτέων ἐς ἀνθρώπων βίον ἔρχεται. ὁ δέ μοι λόγος, οὐχ ὑποθημοσυνίω ἔοικε, οὐδὲ διδασκαλίω ἐπαγγέλλεται, ὅκως ταύτην τὴν μεμοσύνην δυνατόν, ἀλλὰ μέμφομαι ὁκόσοι σοφοὶ ἐόντες, τὰ μὲν ἄλλα ἐπασκέουσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἑωυτέων ἀπημέουσι· μοῦνον δ' ἀστρολογίην, οὔτε πρήσσουσιν, οὔτ' ἐπασκέουσι. ἔστι δὲ ἡ μὲν σοφίη, παλαιὴ, οὐδὲ νέον ἐς ἡμέας ἀφίκετο, ἀλλ' ἔστιν ἔργον ἀρχαίων βασιλήων, θεοφιλέων. οἱ δὲ νῦν, ἀμαθίη, καὶ ῥᾳθυμίη, καὶ τρυφῇ, μισοπονίη, κείροισί τε αὐτίζοα φρονέουσι, καὶ ὅτ' αὖ αὐθράσιν ὑπικρίωσι, ψευδέα μαντευόμενοι, ἄστρων τε κατηγορέουσι, καὶ αὐτὴν ἀστρολογίην μισέουσιν, οὐδὲ μὲν ὅτε ὑγιέα, ὅτε ἀληθέα νομίζοισιν, ἀλλὰ λόγον ψευδέα, C ἀνεμώλιον, καὶ δικαίως, ἐμοὶ δοκέειν, φρονέοντες. ὅτε γὰρ τέκτονος αἰτιῆται, τεκτοσύνης αὐτῆς ἀφυίη, οὐδὲ αὐλητέω ἀμουσίη, μουσικῆς ἀσοφίη. ἀλλ' οἱ μὲν ἀμαθέες τῶν τεχνέων, ἐκάστη δ' ἐν ἑωυτῇ σοφή. πρῶτον μὲν οὖν Αἰθίοπες τόνδε τὸν λόγον ἀνθρώποισι κατεστήσαντο. αἵπερ οὐτέοισι, τὰ μὲν, ἡ σοφίη τῶν ἐθνέων·

E cœlo, dèque astris est nobis institutus sermo: non de ipsis quidem astris, neque ipso de cœlo, verùm de diuinatione ac veritate quæ ab illis in hominum vitam proficiscitur. Neque rursum mihi libellus hic se traditurum aut docturum profitetur quo pacto diuinationem hanc assequi liceat: sed illud queror, doctos omneis cùm in cæteris omnibus exerceant seſe, suísque omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in pretio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus vetustum est, neque nuper ad nos peruênit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dij amabant. At huius ætatis mortales non solùm inscitia socordiáque, verumetiam odio laboris diuersa ab illis sentiunt. Cúmque fortè inciderint in eos qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque salutarem eam neque veridicam arbitrantes, sed autem magis falsam atque inanem, haud rectè, sicuti mihi quidem videtur, sentientes. Neque enim ob imperitiam fabri, ars ipsa culpatur: neque ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est eruditæ quin illi potiùs artium sunt ignari: cæterùm ars vnaquæque suapte natura scita est. Primùm igitur Æthiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In causſa fuit partim gentis eius sapientia,

(nam cæteris quoque in rebus Æthiopes reliquos homines antecellunt ſapientia) partim regionis quam incolunt, opportunitas, propterea quòd apud eos perpetua ſit cœli ſerenitas, trãquillitáſque, nec patiuntur anni mutationes, ſed eadem temperie viuunt. Itaque cùm primùm vidĕt lunam nõ ſemper eodem vultu apparentem, ſed varia ſubinde ſpecie, & in aliam atque aliam verti formam, viſa eſt illis ea res admiratione atque diſquiſitione digna. Deinde cùm inquiſiſſent, repererunt hanc eſſe earum rerum cauſſam, quòd lunæ non eſſet lumen proprium, ſed à ſole mutuatum. Inuenerunt autem & reliquarum ſtellarum motus, harum quas nos errones appellamus: (nam ſtellarum hæ ſolæ mouentur) naturámque earum ac poteſtatem, & effectus quos vnaquæque præſtet, nominibus quoque inditis, non illis quidem vtcunque viſum eſt, confictis, ſed quà notæ rerum eſſent. Hęc igitur in cœlo perſpexerunt Æthiopes: mox Ægyptiis finitimis artem imperfectam tradiderunt. Porrò Ægyptij diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in maius prouexerunt: quippe qui menſuram etiam ad quam vnaquæque ſtella moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, menſium, horarúmque numerum inſtituerunt. Ac menſes quidem illi luna metiuntur, atque eius recurſu finiunt: annum verò ſole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora oſtenderunt. Nam ex vniuerſo cœlo, reliquiſq; ſtellis & errãtibus, & fixis, neque ſimul cum cæteris ſeſe mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ mouentur, & vnamquamque ſuis animantibus repræſentarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim volatilibus, partim pecudibus. Vnde & ſacra Ægyptiorum variè fiunt. Neque enim omnes Ægyptij ex omnibus duodecim partibus diuinabant, ſed alij aliis vtebantur partibus. Itaque arietem colunt, qui ad Arietem ſpectabant: piſcibus non veſcuntur, qui Piſces annotarant: nec hircum mactant, qui Capricornum viderant: atque alij item alia venerabantur, quæ quiſque inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem cœleſtis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis ſacra, regionem ſortitus eſt: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, ſignum videlicet diuinationis, quam à cœleſti Tauro petunt.

A (καὶ γὰρ τἆλλα, τῶν ἄλλων σοφώτεροι Αἰθίοπες) ταῦτ᾽, ἐς τῆς οἰκήσεως ἡ εὐμοιρίη· αἰεὶ γὰρ σφέας αὐδὴν ἐς γαλήνωσιν ἀειράτην· οὐδὲ τῶν τῷ ἔτεος ἑρπέων ἀνέχονται, ἀλλ᾽ ἐν μὴ ὥρῃ οἰκέουσιν. ἰδόντες οὖν ἄρα τὴν σελήνην οὐκ ἐς πάμπαν ὁμοίην φαινομένην, ἀλλὰ πολυειδέα τε γιγνομένην, ἐς ἐν ἄλλοτε ἄλλῃ μορφῇ τρεπομένην, ἐδόκεον αὐτέοισι ἕν χρῆμα θωύματος καὶ ἀπορείης ἄξιον. ἔνθεν δὴ ζητέοντες, εὗρον τουτέων τὴν αἰτίην, ὅτι οὐκ ἴδιον τῇ σελήνῃ τὸ φέγος, ἀλλά οἱ πρὸς ἡελίου ἔρχεται. εὗρον δὲ ἐς τὴν ἄλλων ἀστέρων τε φορήν, B τοὺς δὴ πλανήτας ἡμεῖς καλέομεν (μοῦνοι γὰρ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινέονται) φύσιν τε αὐτῶν, καὶ δυναστείην, καὶ ἔργα, τά ἕκαστος ἐπιτελέουσιν. ἐς δὲ καὶ ὀνόματα αὐτέοισιν ἐπέθεσαν, οὐκ ὀνόματα, ὅκως ἐτύχθη, ἀλλὰ σημήια. ταῦτα μὲν οὖν Αἰθίοπες ἐς τὸ οὐρανὸν ἐπέβλεψαν μοῦνοι δή, κείτοισιν ἔσω Αἰγυπτίοισιν, ἀτελέα τὸν λόγον παρέδοσαν, Αἰγύπτιοι δὲ καὶ σφέων ἐκδεξάμενοι ἡμιτρέα τὴν μαντικήν, ὅτι μέζον ἤδεσαν, μέτρα τε τοῦ σκιάδος κινήσεως ἐσημήναντο, καὶ ἐτέων ἀριθμὸν, καὶ μηνέων καὶ ὡρέων C διεπάξαντο. ἐς μὲν οὖν μοῦνον σφίσι μέζον ἡ σελήνη, καὶ ἡ ταύτης ἀναστροφὴ ἐλύετο· ἔτεος δὲ, ἥλιος, καὶ ἡ τοῦ ἡλίου περίοδος. οἱ δὲ καὶ ἄλλα ἐμήσαντο πολλῷ μέζω τουτέων. σὺν γὰρ δὴ τῷ πρώτῳ οὐρανῷ, ἐς ἀστέρων τῶν ἄλλων, ἀπλανέων τε, ἐς βυσταζόντων, ἐς ἅμα κινεομένων, δυώδεκα μοίρας ἐτάμοντο· ἐν τοῖσι κινεομένοισι, καὶ οἰκεῖα ζῷα ἐόντα, ἕκαστον αὐτῶν ἐς ἄλλων μορφὴν μεμιμέαται, τὰ μὲν ἀνάλια, τὰ δὲ, αἰθερίων, τὰ δὲ, θηρῶν, τὰ δὲ, πτηνῶν, τὰ δὲ, κτηνέων. ἀπὸ τέων δὴ καὶ ἱερὰ D τὰ Αἰγύπτια πολυειδέα ποιέεται. οὐ γὰρ πάντες Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν δυώδεκα μοιρέων πασέων ἐμαντεύοντο, ἄλλοι δὲ ἄλλοίῃσι μοίρῃσιν ἐχρέωντο· καὶ κριὸν μὲν σέβουσιν, ὁκόσοι ἐς κριὸν ἀπέβλεπον· ἰχθύας δὲ οὐ σιτέονται, ὁκόσοι ἰχθύας ἐπεσημήναντο· οὐδὲ τράγον κτείνουσιν ὅσοι αἰγόκερων ἤδεσαν· καὶ οἱ ἄλλοι τἆλλα, ὡς ἕκαστοι ἐλάσχοντο. ναὶ μὲν καὶ ταῦρον ἐς ἡμεῖς τὸν οὐράνιον ταῦρον σεβίζονται. καὶ ὁ Απις αὐτοῖς ἱρὸν ἱερώτατον, τῷ χώρῳ ὀπηνέμεται, καὶ οἱ σὺν μαντήιόν τε ἀναπθέασι, σημήιον τῆς ἐκείνου τοῦ ταύρου μαντικῆς.

οὐ μὴν

ὐ μὴν πολλὸν δὲ χ̀ Λίβυες ἐπέβησαν τῷ λόγῳ. ἔστι γὰρ ὁ Λιβύων μαντήιον τοῦ Ἀμμωνος, καὶ τοῦτο ἐς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐς τὴν τούτου σοφίην εἴρηται, τῷ δὲ τὸν Ἄμμωνα, κατὰ ὅτι κριοπρόσωπον ποιέονται. ἔγνωσται δὲ τούτεων ἔτι καὶ Βαβυλώνιοι, ὅτι μὲν λέγουσι καὶ αὐτοὶ τῶν ἄλλων· ἐμοὶ δὲ δοκέειν, πολλὸν ὕστερον ἐς τούτους ὁ λόγος ἀφίκετο. Ἕλληνες δὲ, ὅτε περὶ Αἰθιόπων, ὅτε περὶ Αἰγυπτίων ἀστρολογίης πέρι οὐδὲν ἤκουσαν, ἀλλὰ σφίσιν Ὀρφεὺς ὁ Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης, οὗτος τὰ δὲ ἀπηγήσατο, ὅ μάλα ἐμφανέως, οὐδὲ ἐς φάος τὸν λόγον προήγαγεν, ἀλλ' εἰς γοητείην, καὶ ἱερολογίην, οἵην ἄμφι οἱ εἶναι. πηξάμενος γὰρ λύρην, ὄργιά τε ἐποιέετο, καὶ τὰ ἱερὰ ἤιδεν· ἡ δὲ λύρη, ἑπτάμιτος ἐοῦσα, τὴν τῶν κινεομένων ἀστέρων ἁρμονίην συνεβάλλετο. ταῦτα Ὀρφεὺς διζήμενος, καὶ ταῦτα ἀνακινέων, πάντα ἔθελγε, καὶ πάντων ἐκράτεεν. οὐ γὰρ ἐκείνην τὴν λύρην ἔβλεπεν, οὐδὲ οἱ ἄλλης ἔμελε μουσουργίης, ἀλλ' αὕτη Ὀρφέος ἡ μεγάλη λύρη. Ἕλλησί τε τὰ δὲ τιμέοντες, μοῖραν οἱ αὐτοῦ θεσπεσίην ἀπέκριναν, καὶ ἀστέρες πολλοὶ καλέονται λύρη Ὀρφέος. ἔστι δέ κοτε Ὀρφέα ἰδεῖν, ἢ λίθοισιν, ἢ γραπτῇ μεμιμημένον, μέσῳ ἕζεται εἰκελος ἀείδοντι, μετὰ χερσὶν ἔχων τὴν λύρην· ἀμφὶ δὲ μιν, ζῷα μυρία ἕστηκεν, ἐν οἷς καὶ ἄνθρωπος, καὶ ταῦρος καὶ λέων· καὶ τὴν ἕκαστον, ἢν τ' αὐ σκῆνα ἴδῃς, μέμνησό μοι τουτέων, οἵη ἐκείνου ἀοιδὴ, οἵη δὲ ἡ λύρη, οἷος δὲ ὁ ταῦρος, ἢ ὁ οἷος λέων, Ὀρφέος ἐπαίοισιν. ἢν δὲ τὰ λέγω αἴτια γνοίης, σὺ δὲ καὶ τὸν οὐρανὸν δέρκεο ἕκαστον τουτέων. λέγουσι δὲ Τειρεσίην, ἄνδρα Βοιώτιον, τὸ δὴ κλέος μαντοσύνης πέρι πολλὸν ἀείρεται, τοῦτον τὸν Τειρεσίην οἱ Ἕλλησιν εἰπεῖν, ὅτι τῶν πλανεομένων ἀστέρων, οἱ μὲν θήλεες, οἱ δὲ ἄρρενες ἐόντες, οὐκ ἴσα ἐκτελέουσι· τῷ καὶ μιν διφυέα γενέσθαι, καὶ ἀμφίβιον Τειρεσίην μυθολογέουσιν, ἄλλοτε μὲν θῆλυν, ἄλλοτε δ' ἄρρενα. Ἀτρέως δὲ καὶ Θυέστεω περὶ τῇ πατρώῃ βασιληίῃ φιλονεικεόντων, ἤδη τοῖσιν Ἕλλησιν ἀναφανδὸν ἀστρολογίης τε, καὶ σοφίης τῆς ἀρετῆς, μάλιστ' ἔμελε. καὶ δὴ ξυνὸν τῶν Ἀργείων, ἀρχὴν ἔγνωσαν ἑωυτῶν, ὁστις τε ἕτερα σοφίῃ προφερέστερος.

A Ac non multò pòst Libyes quoque artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod est apud illos, Ammonis, ad cœlum, & huius sententiam refertur, iuxta Ammonem, quem illi arietis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omnia & Babylonij: atque hi quidem affirmant se primos omnium fuisse. Verùm, vt ego existimo, multo posteriùs ad hos scientia peruenit. At verò Græci nec ab Æthiopibus nec Ægyptiis de Astrologia quicquam audierunt: verùm illis Orpheus Oeagro Calliopéque prognatus, primus ista monstrauit: non ille quidem admodum dilucidè, neque rem clarè docuit, sed præstigiis ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim illi visum est. Nam concinnata lyra Orgia instituit, sacráque cantiones decantabat. Porrò lyra cùm septem haberet chordas, concentum mobilium stellarum repræsentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat, omniáque vincebat. Neque enim illam hominis lyram spectabant, neque illi alterius musices studium erat, verùm hæc magna illa Orphei lyra. Hisce rebus cùm Græci honorem habere vellent, locum illi in ipso cœlo designarunt, & compluscula stellæ vocantur Orphei lyra. Quòd si quando Orpheum videris vel saxo expressum, vel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram: circum hunc animantium innumera multitudo, inter quæ & homo, & taurus, & leo. Cúmque horum singula videris, fac horum mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiant. Quòd si eorum quæ dico, causas intelligas, tum & in cœlo horum vnumquodque contemplator. Fertur autem & Tiresia genere Bœotius, diuinandi gloria multùm celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarum erraticarum alias esse fœminas, alias mares, non tamen eadem efficere. Vnde eundem ancipiti quoque sexu fuisse fabulantur, aliquando fœminam, aliquando marem. Porrò Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximam Astrologiæ cœlestisque doctrinæ curam fuisse Græcis, palàm est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, vt vter scientia præcelleret, is imperio potiretur.

Ibi Thyestes arietem illis in cœlo demonstrauit, atque hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole, déque vario illius exortu locutus est, ostendens non eodem modo ferri solem & mundum, sed contrario inter se cursu rapi: & qui nunc videtur occasus, cùm sit occasus mundi, Solis exortum esse. Hæc locutum Argiui regem crearunt, magnámque doctrinæ laudem est assecutus. Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatũ equum illi fuisse, non admodum credo: verùm arbitror illum hanc disciplinam sectantem, sublimiáque cogitantem, & inter astra versantem, in cœlum nõ equo ascendisse, sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim, quem aureo ariete per aërem vectum fabulãtur. Quin & ipsum sanè Dædalum Athenienſem, etiamsi res est noua auditu, tamen haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienum: sed cùm ipse ea maximè est vsus, tum filium suum eandem perdocuit. Ast Icarus cùm iuuentutis calore & insciti, non ea disquireret quæ conueniebant, sed ad ipsum vsque polum animo tolleretur, delapsus est à vero, totáque aberrauit arte, & in mare præceps decidit rerum immẽsæ profunditatis: de quo Græci secus fabulantur, qui ex huius nomine sinum eius maris Icarium frustra vocant. Fieri potest, vt Pasiphaë quoque cùm ex Dædalo de Tauro audisset inter stellas apparente, déque ipsa Astrologia, in artis amorem inciderit: ob id existimant factum, vt Dædalus illam tauro copularit. Sunt autem qui scientiam in portiones partiti, in singulis partibus singuli elaborarint, alij in iis quæ ad lunam, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad solem pertinent, congerentes, neque non cursum ac motum & vim illorum. Atque Endymion lunæ rationem tradidit, Phaëton solis cursum deprehendit, non ille quidem verè, sed moriens imperfectam artem reliquit. Hæc qui ignorant, Phaëthontem solis filium credunt, fabulámque de illo haudquaquam veram narrant, adiisse Solem patrem, ac postulasse ab eo vt sibi liceret lucis currum moderari: illum id concessisse, monuisséque qua ratione foret aurigãdum:

A ἔνθα δὴ Θυέστης μὲν κριὸν σφίσι τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ σημηνάμενος, κατέδειξεν· ἀπὸ τέου δὴ ἄρνα χρύσεον Θυέστῃ γενέσθαι μυθολογέουσιν. Ἀτρεὺς δὲ, τὸν ἡλίου πέρι καὶ τὴν ἀναπλέων αὐτὸν λόγον ἐποιήσατο, ὅτι οὐκ ἐς ὁμοίην φορὴν ἥλιός τε, καὶ ὁ κόσμος κινέονται, ἀλλ' ἐς ἀντίξοον ἀλλήλοις δρομάδες εἰσί. ἡ μὲν νῦν δύσις, δοκέουσα τοῦ κόσμου δύσιες εἶναι, τοῦ ἡλίου ἀνατολαί εἰσι. τὰ δὲ εἰπόντα, βασιλῆά μιν Ἀργείοι ἐποιήσαντο, καὶ μέγα κλέος ὀπὶ σοφίῃ αὐτοῦ ἐγένετο. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ Βελλεροφόντεω τοιάδε φρονέω· τὸν μὲν οἱ γενέσθαι ἵππον οὐ μάλα πείθομαι, δοκέω δέ μιν ταύτῃ τῇ σοφίῃ μεδέποντα, ὑψηλά τε φρονέοντα, καὶ ἄστροισι ὁμιλέοντα, ἐς θεσπιὸν οὐχὶ τοῦ ἵππου ἀναβῆναι, ἀλλὰ τῇ διανοίῃ. ἴσα δέ μοι καὶ ἐς Φρίξον τὸν Ἀθάμαντος εἰρήσθω, τὸν δὴ κριῷ χρυσέῳ δι' αἰθέρος ἐλάσαι μυθέονται. ναὶ μὴν τοί γε Δαίδαλον τὸν Ἀθηναῖον (ξεῖνα μὲν ἡ ἱστορίη) δοκέω γέ μιν οὐκ ἔξω ἀστρολογίης, ἀλλὰ οἱ αὐτὸς μάλιστα ἐχρήσατο, καὶ παιδὶ τοῦ ἑωυτοῦ κατηγήσατο. Ἰκάρου δὲ, νεότητι καὶ ἀπαθαλίῃ B χρεόμενος, καὶ οὐκ ὀπίσω τὰ διζήμενος, ἀλλ' ἐς πόλον ἀερθεὶς τῷ νῷ, ὀξέπεσε τῆς ἀληθείης, καὶ πόντου ἀπεσφάλη τοῦ λόγου, καὶ ἐς πέλαγος κατιὼν ἀβύσσων πρηγμάτων· τὸν Ἕλληνες ἄλλως μυθολογέουσι, καὶ κόλπον ἐπ' αὐτῷ οἱ τῇδε τῇ θαλάσσῃ Ἰκάριον εἶκῇ καλέουσι. τάχα δὲ γὰρ Πασιφάη τῶνδε Δαιδάλου ἀκούσασα ταύρου τε πέρι, τοῦ οἱ τοῖς ἄστροισι φαινομένου, καὶ αὐτῆς ἀστρολογίης, εἰς ἔρωτα τοῦ λόγου ἀπίκετο, ὅθεν νομίζουσιν ὅτι Δαίδαλός μιν τῷ ταύρῳ συνέμιξεν. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ κατὰ μέρεα τὴν ὀπτασίην διελόντες, ἕκαστοι αὐτῶν ἄλλα ἐπενοήσαντο, οἱ μὲν, τὰ ἐς τὴν σελήνην, οἱ δὲ, τὰ ἐς Δία, οἱ δὲ, τὰ ἐς ἥλιον σφαλέντες, ἀφόμοιός τε αὐτέων πέρι κίνησις, καὶ διαμέτρεος. καὶ Ἐνδυμίωνα μὲν, τὰ ἐς τὴν σελήνην διεπάξαι. Φαέθοντα δὲ, τοῦ ἡλίου ἀφόρμων ἐτεκμήρατο, ἀτρεκέως μὲν, ἀτελέα τὸν λόγον ἀπολιπών, ἀπέθανεν. οἱ δὲ πάγχυ ἀγνοέοντες, ἡλίου παῖδα Φαέθοντα δοκέουσι, καὶ μῦθον ἐπ' αὐτέῳ ἀδαμῆ πίσυνον διηγέονται. ἐλθόντα γὰρ μιν τῶνδε τὸν ἥλιον τὸν πατέρα αἰτέειν ὅ τι φωτὸς ἅρμα ἰωιοχεύειν, τὸν δὴ δοῦναί τε οἱ, καὶ ὑποθέσθαι τῆς ἱππασίης τὸν νόμον.

ὁ δὲ Φαέθων, ὀχήσας ἁρμα, ἡλικίῃ καὶ ἀπειρίῃ, ἄλλοτε μὲν πρὸς ὑψηλὸς ἰὼν ὑπέρχευεν, ἄλλοτε πολλὸν τῆς γῆς ἀπαγωρεόμενος· τοῖς δὲ ἀνθρώποις χρύος τε καὶ θάλπος οὐκ ἀμαχητὶ διέφθειρεν. ὅτι τοῖσι δὴ τὸν Δία ἀγανακτέοντα βαλεῖν πρηστῆρι Φαέθοντα μεγάλῳ· πεσόντα δὲ μιν αἱ ἀδελφαὶ περιζῶσαι, πένθος μέγα ἐποίεον, ἐς τε μετέβαλλον τὰ εἴδεα, καὶ νεῶν εἰσιν ἀγλαοί, καὶ ὃ ἤλεκτρον ἐκ αὐτῶν δάκρυον ψαλάουσιν. οὐχ οὕτω ταῦτα ἐχώρεε, οὐδὲ ὅσιον αὐτοῖσι πιθέσθαι, οὐδὲ ἠέλιος παῖδα ἐποιήσατο, οὐδὲ ὁ παῖς αὐτῷ ἀπέθανε. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλα Ἕλληνες πολλὰ μυθώδεα, τοῖσιν ἐγὼ οὐ μάλα τι πείθομαι. χῶς γὰρ δὴ ὅσιον πεφυκέναι παῖδα Αἰνείαν τῆς Ἀφροδίτης γενέσθαι, καὶ Διὸς Μίνω, καὶ Ἄρεος Ἀσκάλαφον, καὶ Αὐτόλυκον Ἑρμέω; ἀλλ' οὗτοι ἕκαστοι αὐτέων, θεοφιλέες ἐγένοντο, καὶ σφίσι γενομένοισι, τῷ μὲν ἡ Ἀφροδίτη, τῷ δὲ ὁ Ζεύς, τῷ δὲ ὁ Ἄρης ἐπέβλεψαν. ὀκόσοι γὰρ δὴ ἀνθρώποισι ἐν τῇ γενεῇ ταύτῃ οἰκοδεσποτέουσιν, οὗτοι ὅκως ἔχεες, ἑωυτοῖσι πάντα εἴκελα ἐκτελέουσι, καὶ χρόᾳ, καὶ μορφῇ, καὶ ἔργα, καὶ ξυνοίῃσι. καὶ βασιλεὺς μὲν ὁ Μίνως, Διὸς ἠνεμονεύου, καλὸς δὲ Αἰνείης, Ἀφροδίτης βουλήσει ἐγένετο, κλέπτης δὲ Αὐτόλυκος· ἡ δὲ οἱ κλεπτικὴ, ἐξ Ἑρμέω ἀπίκετο. οὐκοῦν οὐδὲ τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς ἔδησεν, οὐδὲ ἐς τάρταρον ἔρριψεν, οὐδὲ τἄλλα ἐμήσατο, ὁκόσα ἀνθρωποι νομίζουσιν, ἀλλὰ φέρεται γὰρ ὁ Κρόνος τὸν ἔξω φορὸν, πολλὸν ἀπ' ἡμέων, καὶ οἱ νυκτερινὴ κίνησις, καὶ οὐ ῥηϊδίη τοῖσι ἀνθρώποισι ὁρᾶσθαι. δι' ὃ δὴ μιν ἐσάντα λέγουσιν, ὅκως πεπεδημένον. ὃ δὲ βάθος ὃ πολλὸν τοῦ ἠέρος, τάρταρος καλέεται· μάλιστα ἔκ τε Ὁμήρου τοῦ ποιητέω, καὶ τῶν Ἡσιόδου ἐπέων μάθοι ἄν τις τὰ πάλαι τοῖς ἀστρολογέουσιν ὁμοφωνέοντα. ὅτι δὲ τὸν σιρὸν τοῦ Διὸς ἀπηγέονται, καὶ τοῦ ἠελίου τὰς βολὰς, τὰ δὴ ἐγὼ ῥήματα τοῖς συμβάλλομαι, καὶ τὰς πόλιας, τὰς ἐν τῇ ἀσπίδι Ἥφαιστος ἐποιήσατο, καὶ τὸν χορὸν, καὶ τὸν ἀλωτόν. τὰ μὲν γὰρ ὁκόσα ἐς τὸν Ἀφροδίτεω αὐτῷ, καὶ τοῦ Ἄρεος τὸν μοιχίον λέλεκται, καὶ τὰ ἐμφανέα, οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς δὲ τῆς σοφίης πεποιημένα·

A Phaëthontem verò, conscenso curru, partim ob ætatem, partim ob imperitiam ita egisse, vt aliquando esset vicinus terræ, aliquando longo semotus spatio à terra: interim mortales frigus atque æstus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaëthontem: eum deiectum sorores circunstantes magno luctu prosequebantur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt Populi: ac lacrymarum vicè quibus fratrem deplorabant, electrum destillant. Haudquaquam hæc ita gesta sunt, neque pium est his habere fidem, neque Soli fuit filius, neque illi B filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabulosa, quibus ego non admodum credo. Nam quî consentaneum est, credere Æneam Veneris fuisse filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycum Mercurij? Verùm hi homines pij diisque grati fuerunt, cósque nascentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium respiciebat Mars. Etenim qui patresfamiliâs sunt mortalibus in hoc progignendi genere, ij veluti parentes sibi similia producunt omnia, & colorem, & formam, C & facta, & animum. At rex quidem Minos, Iouis auspiciis: Æneas formosus, Veneris fauore natus est: fur Autolycus: at ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam verò nec Saturnum Iupiter coniecit in vincula, nec in tartara præcipitem dedit, neque cætera machinatus est quæ putant homines: verùm Saturnus extremus mouetur, procúlque à nobis semotus est. Segnis illi motus, neque facilis animaduersu mortalibus: atque hanc ob causam illum stare dicunt, ceu vinculis alligatum. Cæterùm ingens aëris altitudo, tartarus D appellatur. Sed potissimùm ex Homeri poëtæ Hesiodíque carminibus liceat intelligere, priscorum fabulas cum Astrologia cõsentire. Siquidem vbi Iouis catenam narrat, ac Solis iacula, (quæ quidem ego radiorum ictus esse coniicio) tum vrbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & vineâm, ad hæc quæcunque de Veneris ac Martis adulterio dixit, déque detectione, haud aliunde quàm ex hac scientia sunt conficta:

quandoquidem Veneris & Martis concursus, Homericæ cantilenæ præbet argumentum: in aliis autem versibus vtriusque diuersum effectum descripsit: Veneris, cùm ait illi:

Tute Venus iucunda magis connubia cura.

Porrò de belli negotiis:

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atque Minervæ.

Hæc cùm intelligerent veteres illi, maximè diuinationibus vtebantur, nec eam otiosam esse putabant, adeò vt nec vrbes conderent, neque mœnia circumducerent, neque quenquam occiderent, neque ducerent vxores, priusquam de singulis à vate responsum accepissent. Denique nec ipsa deorum oracula ab arte astrologica erant aliena: verùm apud Delphos virgo prædicendi munus administrat, quæ cœlestem illam virginem repræsentat: ac Draco sub tripode vocem edit, quoniam & inter stellas Draco cõspicitur: in Didymis verò templum est Apollinis, & hoc, sicuti mihi videtur, ex his Didymis, id est, geminis qui in cœlo sunt, appellatum. Vsque adeo verò diuinatio visa est illis res sacra, vt Vlysses etiam cùm errando fessus vellet certò de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, non quò videret vmbras, & locum inamœnum, sed quòd cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atque in locum peruenerat, quem Circe monstrarat, foueam fodit, oues mactauit: cúmque complures essent vmbræ, atque inter has, matris quoque, sanguinem bibere cupiẽtes: non priùs permisit vlli, ne matri quidem, quàm Tiresias gustasset, coactúsque esset sibi vaticinium edere: potuítque interim matris vmbram videre sitientem. Ad hęc Lycurgus Lacedæmoniis omnem Reip. administrationem è cœlo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirent ante plenilunium. Non enim existimabat eandem esse ciuitatis administrationem crescente Luna, & euanescente, propterea quòd omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades soli hæc non receperunt, nec in pretio habuerunt Astrologiam, sed iidem, ob imperitiam & stultitiam, aiunt se luna antiquiores esse.

A εἰ γὰρ δὴ ὧν Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεος ὁμοδρομίη τῷ Ὁμήρου ἀοιδῷ ἀφορμάζεται· ἐν ἄλλοισι δὲ ἔπεσι τὰ ἔργα ἑκάστου αὐτέων διωρίσατο· τῇ Ἀφροδίτῃ μὲν εἰπών,

Ἀλλὰ σύγ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο.

Τὰ δὲ τοῦ πολέμου,

Ταῦτα δ' Ἄρηϊ θοῷ, καὶ Ἀθηναίῃ πάντα μελήσει.

Ἀφρ οἱ παλαιοὶ ἰδόντες, μάλιστα μαντήιοισιν ἐχρέοντο, καὶ οὐ πάρεργον αὐτῷ ἐB ποιέοντο· ἀλλ' οὔτε πόλιας ᾠκιζον, οὐδὲ τείχεα περιεβάλλοντο, οὔτε φόνους ἐργάζοντο, οὔτε γυναῖκας ἐγάμεον, πρὶν αὐ δὴ παρὰ μάντεων ἀκούσαι ἔκαστα. καὶ γὰρ δὴ τὰ μαντήια αὐτέοισι οὐκ ἔξω ἀστρολογίης ἰών, ἀλλὰ παρὰ μὲν Δελφοῖς, παρθένος ἔχει τὸν περιφητείλιον, σύμβολον τῆς παρθένου τῆς οὐρανίης. καὶ δράκων ὑπὸ τὸν τρίποδα φθέγγεται, ὅπερ καὶ ἐν τοῖσι ἄστροισι δράκων φαίνεται. καὶ ἐν Διδύμοις δὲ, μαντήιον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐμοὶ δοκέειν, καὶ τοῦτο ἐκC τῶν ἠερίων Διδύμων ὀνομάζεται. οὕτω δὲ αὐτοῖσι χρῆμα ἱερώτατον ἡ μαντοσύνη ἐδόκεεν, ὥστε δὴ Ὀδυσεύς, ὅπῃ ἔκαμε πλανεόμενος, ἐθελήσας ἀτρεκὲς ἀκοῦσαι περὶ τῶν ἑωυτοῦ πρηγμάτων, ἐς τὸν ἀΐδαο ἀπίκετο, ὅκως ὄψεαι ἴδῃ νέκυας, καὶ ἀτερπέα χῶρον, ἀλλ' εἰς λόγους ἐλθεῖν Τειρεσίῃ ὑπεθυμέων. καὶ ὅπῃ ἐς τὸν χῶρον ἦλθεν, ἔνθα ἡ Κίρκη ἐσήμηνε, καὶ ἔσκαψε τὸν βόθρον, καὶ τὰ μῆλα ἔσφαξε, πολλῶν νεκύων προϊόντων, ἐν τοῖσι καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἑωυτοῦ τοῦ αἵματος πιεῖν ἐθελόντων, οὐD πρότερον ἀφῆκεν οὐδενὶ, οὐδὲ αὐτῇ τῇ μητρὶ, πρὶν Τειρεσίου χρήσασθαι, ἢ ἐξαναγκάσαι εἰπεῖν οἱ ὃ μαντήιον· καὶ αἰτέοντος, διψώσῃ ὀρέων τῆς μητρὸς τοῦ σκιοῦ. Λακεδαιμονίοισι δὲ Λυκοῦργος τὴν πολιτείην πᾶσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διετάξατο, καὶ νόμον σφίσιν ἐποιήσατο μηδαμῇ μηδὲ ἐς πόλεμον προχωρέειν, πρὶν τὴν σελήνην πλήρεα γενέσθαι· οὐ γὰρ ἴσον ἐνόμιζον εἶναι τὴν δυναστείην, αὐξανομένης τῆς σελήνης, καὶ ἀφανιζομένης· πάντα δὲ ὑπ' αὐτῇ διοικέεσθαι. ἀλλὰ μοῦνοι Ἀρκάδες ταῦτα οὐκ ἐδέξαντο, οὐδὲ ἐτίμησαν ἀστρολογίην· ἀνοίην δὲ καὶ ἀσοφίην, λέγοισι καὶ τῆς σελήνης ἐμεμψαν προγενέστεροι.

οἱ μὲν ὧν περὶ ἡμέων, ὅτου καρπὸν ἤδη φιλομαθίης, οἱ δὲ νεῶν, οἱ μὲν αὐτέων, ἀδυνατα εἰ) λέγεσιν αἰθρώποισι τέλος εὑρεῖν μαντικῆς. ὁ γὰρ εἶναι μιν ὅτε πιστὴν, ὅτε ἀληθέα, οὐδὲ τὸν Ἄρεα ἢ τὸν Δία ἐν τῷ ὑρανῷ ἡμέων ἕνεκα κινέεσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀνθρωπηίων πρηγμάτων οὐδεμίλιν ὥρλιν ἐκφροι πιέονται, ὑδ' ἔστιν αὐτέοισι πρὸς τὰ δὲ κοινωνίη· χῦ σφέας ὁ χρεὶη τῆς περιφορῆς διαστρέφονται. ἄλλοι δὲ ἀστρολογίλιν ἀψευδέα μὲ, ἀνωφελέα δὲ εἰ) λέγεσιν. ὁ γὰρ ὑπὸ μαντοσυνὴν ἀλλάσσεσθαι, ὁκόσα τῆσι μοίρῃσι δοκέοντα ἐπέρχεται. ἐγὼ δὲ πρὸς τάδε ἄμφω ἐκφυγὼν ἔχω εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὲν ἀστέρες, ἐν τῷ ὑρανῷ τιλὶ σφετέρῳ εἰλέονται, πάρεργον δὲ σφίσι τῆς κινήσιος τὴν κατ' ἡμέας ἔκαστον ὁπιγίγνεται. ἢ ἐθέλῃς ἵππου μὲν ἦντος, καὶ ὀρνίθων, ἢ ἀνδρῶν κλονεομένων λίθους ἀίασαλθέεσθαι, ἢ καρφέα δονέεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῷ ῥόμῳ, ὑπὸ δὲ τῇ δίνῃ τῶν ἀστέρων μηδὲν ἄλλο γίγνεσθαι; ἢ ἐκ μὲν ὀλίγου πυρὸς ἀπορροὴ ἐς ἡμέας ἔρχεται, καὶ ὃ πῦρ οὐδὲ ἡμέας καίῃ τι, οὐδὲ οἱ μέλῃ τῆς ἡμετέρης θάλπεος· ἀστέρων δὲ οὐδεμίλιν ἀπορροίλιν δεχόμεθα, ἢ μὲντοι τῇ ἀστρολογίῃ τὰ μὲ φαῦλα ἐσθλὰ ποιῆσαι ἀδυνατά ἐστιν, οὐδὲ ἀλλάξαι τι τῶν ἀπορρεόντων πρηγμάτων ἐν ἀνθρώποις· τὰ δὲ ὠφελέῃ, τὰ μὲν ἐσθλὰ εἰδότας ἀφιξόμενα, πολλὸν ἀπὸ πρηδέων ἐόντα, τὰ δὲ ἀγνοέοντας φαῦλα, δυμμόρεως δέοντα· ὁ γὰρ σφισὶ ἐπέρχεται, ἀλλ' ἐν μελέτῃ, καὶ προσδοκίῃ, ῥηϊδίως καὶ πρήεα ἡγεῖται. τὰ δὲ ἀστρολογίης πέρι ἐγὼν ὑπολαμβάνω.

A Proinde cùm noſtri maiores vſque adeo fuerint Aſtrologiæ ſtudioſi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non poſſe vt homines finem inueniant diuinãdi ſcientiæ, propterea quòd neque certa ſit, neque vera, neque Martem aut Iouem noſtra cauſſa moueri in cœlo, verùm illis humanarum rerum nullam eſſe curam, neque quicquam eſſe eis cum his negotiis commercij, verùm ſecundùm hos neceſſitate circumaguntur: partim dicunt Aſtrologiam nõ eſſe quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari vaticinio quæcunque fatis decreta inſtant. At ego ſanè vtriſque reſpondere B poſſum, ſtellas in cœlo ſuo quidem motu volui, cæterùm obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An vis equo currente, & gallinis aut hominibus tumultuantibus lapides ſubſilire, ſtipulaſque moueri ventis curſu concitatis, ſyderum verò vertigine nihil præterea effici? tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neque noſtra tamen cauſſa quicquam erit ignis, neque illi curæ eſt æſtus noſter, ab aſtris autem nihil ad nos defluit? At ſanè fieri non poteſt, vt per Aſtrologiam ex malis bona faciamus, neque mutare quicquam earum rerum quę C ab illis ad nos demanant: ſed hanc vtilitatem ars defert vtentibus: Bona multò ante delectant eos qui ventura præſcierint: mala verò facilè cùm non imprudentibus venerint, accipiuntur. Neque enim in illos irruunt, ſed quia meditata expectatáque ſunt, leuia mitiáque videntur. Hæc mea eſt de Aſtrologia ſententia.

ΔΗΜΩΝΑΚΤΟΣ ΒΙΟΣ.

DEMONACTIS VITA. Vincentio Obſopœo interpr.

ARGVMENTVM.

Oratio demonſtratiui generis eſt, quæ hiſtoricæ ac didaſcalicæ tamen dictioni propior, quàm encomiaſticæ. Deſcribit autem genus, vitam, ſtudia, eruditionem & profeſſionem Demonactis philoſophi, quæque idem & priuatim & publicè fecerit, & ab aliis paſſus fuerit. Præterea & apomnemoneumata ſeu dicta illius memorabilia, aut aliàs argutè ac ſalsè reſponſa, in quibus recenſendis potiſsimam orationis partem conſumit. Poſtremò etiam quæ circa mortem & ſepulturam illius acta, quibúſque officiis & honoribus illum Athenienſes & reliqui Græci proſecuti ſunt. Exordio attentos potiſsimùm facit, laudando ſuam ætatem, quòd ea quoque viros memoria ac laude dignos, & veteribus illis Herculi & Socrati ſimillimos procrearit, cuiuſmodi ſint Demonax hic, & Bœotius ille Soſtratus, de quo alibi ipſe fecerit mentionem.

EQuidem consentaneum erat & nostram ætatem non in totum expertem fore virorum laude & memoria dignorum, sed iis quoque qui & eximiis corporis virtutibus, & mente sapientiæ studio excultissima præcelluerunt, florere. Dico autem cùm in Bœoticũ Sostratum ista referens, quem Græci Herculem vocare soliti sunt, & esse existimabant: tum maximè in Demonactem philosophum: quos ego & ipse vidi, & visos magna admiratione suspexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu coniunctam conuersationem habui. Sed enim vitam Sostrati in alio quopiam libello diligenter perscriptã executus sum, declarata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Insuper quæ eius fuerit in monte Parnasso sub ipso dio viuendi ratio, quod stratum laboriosum, quæ alimenta in montibus conquisita, quæ opera à nominis celebritate non abhorrentia. Ad hæc quanta in tollendis è medio latronibus pericula exhauserit, tũ quanta per inuia faciendis itineribus, aut per traiectu difficilia præbendo transitu, pertulerit. Iam verò æquum mihi videtur de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarum rerum gratia, vt & illius memores sint viri nostræ ætatis præstantissimi, & iuuenes quique generosissimi animum ad philosophiam applicantes, non necesse habeant ad vetera tantùm exempla semetipsos componere, sed ex nostra quoque vita habeãt quem sibi pro viuendi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omnium optimũ ex philosophis esse cognoui. Erat itaque Demonax genere Cyprius, nõ ex obscuris ortus parentibus, quantum ad dignitatem & possessionem ciuilem attinebat: cæterùm his omnibus ille longè erat excelsior atque superior: & cùm rebus pulchorrimis atque præstantissimis se ipse dignum iudicasset, ad philosophię studium semet contulit, non per Iouem ab Agathobulo tãtùm & Demetrio, qui ante illum fuerant, neque ab Epicteto excitatus, sed cùm illis conuersabatur, præcipuè verò cum Timocrate Heracleote, viro cum primis sapiente, neque non eloquentia & industria plurimùm ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum, vt dixi, persuasus, sed peculiari quo rapiebatur ad res præclaras impetu, & insito quodam ad philosophiam amore, statim à puero permotus, omnia humana bona in vniuersum contempsit.

A Μελλει ἄρα μηδὲ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος, ὃ πολυτάπασιν ἄμοιρος ἔσεσθαι ἀνδρῶν λόγου καὶ μνήμης ἀξίων, ἀλλὰ καὶ σώματος ἀρετῇ ἐπιφανῶν, καὶ γνώμῃ ἄκρως φιλόσοφον ἐκφαίνων. λέγω δὲ εἴς τε τὸν Βοιώτιον Σώστρατον διαφέρων, ὃν Ἡρακλέα οἱ Ἕλληνες καλοῦσι, καὶ ὄντως ἦν), καὶ μάλιστα εἰς Δημώνακτα τὸν φιλόσοφον, οὓς καὶ εἶδον αὐτὸς καὶ ἰδὼν, ἐθαύμασα· θατέρῳ δὲ τῷ Δημώνακτι, καὶ ὀλιγοχρόνιον συνεγενόμην. περὶ μὲν οὖν Σω-
B στράτου, ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ γέγραπταί μοι, καὶ δεδήλωται, μέγεθός τε αὐτοῦ, καὶ ἰσχύος ὑπερβολὴ, καὶ ἡ ὑπὲρ Θηβῶν ἐν τῷ Παρνασσῷ δίαιτα, καὶ ἡ ὀλιγόπονος δίνη, καὶ ἔφοδοι ὀρέων, καὶ ἔργα οὐκ ἀπρεπῆ τῷ ὀνόματος, καὶ ὅσα ἡ λῃστὰς αἱρῶν ἔπραξεν, ἢ ὁδοποιῶν τὰ ἄβατα, ἢ γεφυρῶν τὰ δύσπορα. περὶ δὲ Δημώνακτος ἤδη δίκαιον λέγειν ἀμφοῖν ἕνεκα, ὡς ὀφθείς τε ἀφ' ἡμῶν εἴη τοῖς ἀρίστοις τόγε κατ' ἐμὲ, καὶ οἱ
C νεανιαίτατοι τῶν νέων, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν ὁρῶντες, ἔχοιεν μὴ πρὸς τὰ ἀρχαῖα μόνα τῶν παραδειγμάτων σφᾶς αὐτοὺς ῥυθμίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἡμέτερον βίον ἱκανὸν πρὸς ἡδέως, καὶ ζηλωτὸν ὀφθῆναι, ἄριστον ὧν οἶδα ἐγὼ φιλοσόφων γενόμενον. ἦν δὲ ὁ μὲν γένος Κύπριος, οὐ τῶν ἀφανῶν, ὅσα εἰς ἀξίωμα πολιτικὸν, καὶ κτῆσιν. οὐ μὴν,
D ἀλλὰ καὶ πάντων τούτων ὑπερῃρκὼς γενόμενος, καὶ ἀξιώσας ἑαυτὸν τῶν καλλίστων, πρὸς φιλοσοφίαν ὥρμησεν, οὐκ Ἀγαθοβούλου, μὰ Δί', οὐδὲ Δημητρίου πρὸς αὐτὸν, οὐδὲ Ἐπικτήτου ἐπεγειράντων, ἀλλὰ πᾶσι μὲν συνεγένετο τούτοις, καὶ ἐπὶ Τιμοκράτει τῷ Ἡρακλεώτῃ, σοφῷ ἀνδρὶ, φωνῇ τε καὶ γνώμῃ μάλιστα κεκοσμημένῳ. ἀλλ' ὁ γὲ Δημώναξ, ἀπ' οὐδενὸς τούτων τινὸς, ὡς ἔφην, παρακληθεὶς, ἀλλ' οἰκείας πρὸς τὰ καλὰ ὁρμῆς καὶ ἐμφύτου πρὸς φιλοσοφίαν ἔρωτος οὐ παίδων βύθιος κεκινημένος, ὑπερῆρε μὲν τὰ ἀνθρωπεῖα ἀγαθὰ ἅπαν-

των. ὅλον δὲ τῇ παιδείᾳ ἑαυτὸν ἐλευθερίᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ, διετέλεσεν, αὐτός τε ὀρθῶς καὶ ὑγιῆ, καὶ ἀνεπιλήπτῳ βίῳ χρώμενος, καὶ τοῖς ὁρῶσι καὶ ἀκούουσι παράδειγμα παρέχων τοῦ ἑαυτῷ γνώμῃ, καὶ τοῦ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἀληθοῦς. οὐ μὴν ἀνίπτοις γε ποσὶ, ὃ τῶν λόγου, τοῖς τοιούτοις ἦξεν, ἀλλὰ καὶ ποιητῶν συχνὸς ἐγίνετο, καὶ τῶν πλείστων ἐμέμνητο, καὶ λέγειν ἤσκητο, καὶ τὰς ἐν φιλοσοφίᾳ προαιρέσεις, οὐκ ἐπ' ὀλίγον, οὐδὲ κατὰ τοῦ παροιμίαν, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἁψάμενος, ἠπίστατο, καὶ ὃ σῶμα δὲ ἐγεγύμναστο, καὶ πρὸς καρτερίαν διεπεπόνητο, καὶ ὃ ὅλον, ἐμεμελήκει αὐτῷ μηδενὸς ἄλλου προσδεᾶ εἶναι. ὥστε ἐπεὶ καὶ ἔμαθεν οὐκ ἔτι ἑαυτῷ διαρκῶν, ἐκὼν ἀπῆλθε τοῦ βίου, πολλὰ μὲν καὶ αὐτὸς λόγον τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων καταλιπών. φιλοσοφίας δὲ εἶδος οὐχ ἓν ἀποτεμνόμενος, ἀλλὰ πολλὰ ἐς τοῦτο καταμίξας, οὐ πάνυ τι ἐξέφαινε τίνι αὐτῶν ἔχαιρεν· ἐῴκει δὲ τῷ Σωκράτει μᾶλλον ὡμιλῆσθαι, εἰ καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῇ τοῦ βίου ῥᾳστώνῃ τὸν Σινωπέα ζηλοῦν ἔδοξεν, οὐ προσαναφέρων τὰ ἐς τοῦτο διαιτήματα, ὡς θαυμάζοιτο, καὶ ἀποβλέποιτο ὑπὸ τῶν ἐντυγχανόντων, ἀλλ' ὁμοδίαιτος ἅπασι, καὶ πεζὸς ὢν, καὶ οὐδὲν ἐπ' ὀλίγον τύφῳ κατοχλῶν, σκωλῶν, καὶ ξυμπολιτεύετο· καὶ τοῦτο μὲν τῷ Σωκράτους εἰρωνείᾳ οὐ προσιέμενος, χαίρων δὲ Ἀττικῇ μεσῇ ἀποφαίνων τὰς συνουσίας, ὡς τοῖς προσωμιλήσασιν ἀπλᾶ, μήτε καταφρονήσασιν ὡς ἀφθόνοις, μήτε ὃ σκυθρωπὸν τῶν ὑπερημάνων ἀποφεύγουσιν, πρωτοίοις δὲ ὑφ' ἡσυχίᾳ γλυκέσι, καὶ κοσμιωτέροις προσπολύ, καὶ φαιδροτέροις, καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐέλπισιν. οὐδέποτε γοῦν ὤφθη κεκραγώς, ἢ ὑπερφρονούμενος, ἢ ἀγανακτῶν, οὐδ' εἰ ὑπερῶν τοῦ δέοι, ἀλλὰ τῶν μὲν ἁμαρτημάτων κατηγόρει, τοῖς δὲ ἁμαρτάνουσι συνεγίνωσκε, καὶ ὃ παράδειγμα παρὰ τῶν ἰατρῶν ἠξίου λαμβάνειν,

Ac se cùm totum libertati tradidisset, dicendique fiducię, in ea constanter perstitit, cùm & ipse rectam ac sanam & inculpatam vitam viueret, ac videntibus & audientibus suam ipsius mentem exemplum exhiberet, veritatémque, quam in philosophando perpetuam obtinebat. Cæterùm nequaquam illotis, quod aiũt, pedibus, hoc est, à dicendi facultate alienus, ad philosophiæ studia accessit, sed in poëtarum lectionibus enutritus, multos tenebat memoria, dicendique artes non mediocri studio exercuerat. Ea verò quæ in philosophia tractari solent, haud modicè, neque, vt est in prouerbio, summo tantùm digito attigerat, sed exactè comperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam variis laboribus assuefecerat. Breuiter, in hoc summo studio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens esset. Quare postquam sensit se quoque ipsi sibi ampliùs non sufficere, voluntaria morte è vita discessit, multo super hoc ipso Græcorum optimatibus sermone relicto. Philosophiæ verò haudquaquam vnam tantùm speciem ab aliis seiunctam colebat, sed multis in idem commixtis, nõ admodum apertè ferebat qua potissimùm illarum oblectaretur. Apparebat quidem Socrati se magis addixisse, tametsi habitu & vitæ frugalitate Diogenem æmulari videretur. Non tamen ambitiosè adulterabat ea quæ ad victum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, vtque ij quibuscum conuersaretur, in eum coniectos haberent oculos: verùm communi cum aliis viuendi ratione vtebatur, ne tantillum quidem philosophico fastu infectus: & cum aliis iunctam consuetudinem exercebat, & communibus Reipub. legibus non grauatim parebat. Porrò Socraticam ironiam nulla ex parte accedebat: gratia verò Attica plenas semper disputationes sermonibus haud obscuris in medium afferebat, ita vt eius discipuli abeuntes, neque contemnerẽt eum tanquam parũ generosum, neque eius inhumanam in obiurgando seueritatem atque acerbitatem fugientes pertimescerent, sed omnimodi orationis amabili lætitia reddebantur, ac subinde multo modestiores, de futuris præcipiendis optimam spem concipiebant animo. Itaque nunquam visus est vociferari, aut mira peruicacitate contendere, aut indignari: & si aliquis illi esset increpandus, ipsa quidẽ peccata reprehendebat, cæterùm peccantibus benignè ignoscebat, exẽplum illud à medicis petitum vsurpãs,

Peccata reprehendenda, peccantibus ignoscendum.

qui morbos adhibitis pharmacis propulsare solent, iracundia verò erga ægrotantes vtuntur minimè. Existimabat enim hominis esse peccare: Dei verò, aut viri diis proximi, errata emendare. Ad hunc ergo modum cùm vitam instituisset sapientissimè, nullius in rebus suis egebat auxilio, ipse verò amicis in iis quæ par erat, persæpe fidelem nauabat operam: ac nonnullos ex illis si qui secundiore fortuna vti videbantur, submonefacere solebat, quòd bonis ad breue tempus duraturis, & planè caducis ac transitoriis efferri atque gestire animo viderentur. Nonnullos quoque inuisum paupertatis onus lugentes, aut exilium grauiter molestéque ferentes, aut senectutẽ aut morbum incusantes, cum risu consolabatur, non videntes breui futurum vt omnia quæ dolorem & molestiam in præsens illis adferrent, cessarent: bonorum verò ac malorum obliuio vnà cum longa libertate omnes esset in exiguo temporis spatio complexura. Ad hęc curę illi erat, fratres quoque inter se dissidentes atque discordes, ad pristinam concordiam reducere, ac mulieribus cum maritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac sanè aliquãdo populum seditionibus exulceratum, scitè & vtiliter differendo compescuit, multósque illorum persuasit, vt patriæ tranquillè & modestè subseruirẽt. Talem quempiam in philosophia exercenda morem obtinebat, mitem & mansuetum ac hilarem. Solùm verò amici aut morbo aut morte discruciabatur, ita vt rem omnium maximam & præstantissimam in rebus humanis amicitiam & voluntatum coniunctionem esse existimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quisquam quem non familiarem compellasset, qui quidem homo erat. Maiorem verò aut minorem animi alacritatem vultu præ se ferebat, conuersatione nonnullorum ex illis vtens, eósque coarguens, quotquot illi videbantur propter spem exhibiti obsequij delinquere. Et hæc omnia cum tanta gratia, cáque verborum Venere faciebat dicebátque, vt semper iuxta Comicum, suadelam labiis suis insedisse credibile sit. Itaque & Athenienſium vniuersus populus, & ij qui in dignitatibus erant constituti, summa cum reuerentia illum admirabantur, eáque in sententia permanserunt, vt vnum ex optimatibus suspicientes. Cæterùm cùm in Reipub. procurationibus obeundis versaretur, multorũ prauis & nefariis conatibus restitit: vnde odium & inuidiam non mediocrẽ multitudinis sibi cõflauit, tum propter dicẽdi interritam fiduciã, & monendi libertatem.

A τὰ μὲν νοσήματα ἰωμένων, ὀργὴ δὲ πρὸς τοὺς νοσοῦντας οὐ χρωμένων. ἡγεῖτο γὰρ ἀνθρώπου μὲν εἶναι τὸ ἁμαρτάνειν, θεοῦ δὲ, ἢ ἀνδρὸς ἰσοθέου, τὰ πλημμελούμενα ἐπανορθοῦν. τοιούτῳ δὴ βίῳ χρώμενος, εἰς ἑαυτὸν μὲν σοφώτατος ἐδεῖτο, φίλοις δὲ συνέπραττε τὰ εἰκότα, καὶ τοὺς μὲν δύτυχεῖν δοκοῦντας αὐτῶν, ὑπεμίμνησκεν ὡς ἐπ' ὀλιγοχρονίοις τοῖς δοκοῦσιν ἀγαθοῖς ἐπαιρομένους, τοὺς δὲ, ἢ πενίαν ὀδυρομένους, ἢ φυγὴν δυσχεραίνοντας, ἢ γῆρας, ἢ νόσον αἰτιωμένους, συνεγέλωτι προπαίζοντος, οὐχ ὁρῶντας ὅτι μὴ B μικρὸν αὐτοῖς παύσεται μέλον τὰ ἀνιῶντα, λήθη δέ τις ἀγαθῶν, καὶ κακῶν, καὶ ἐλευθερία μακρὰ, πάντας ἐν ὀλίγῳ καταλείψεται. ἔμελε δὲ αὐτῷ καὶ ἀδελφοὺς στασιάζοντας διαλλάττειν, καὶ γυναιξὶ πρὸς τοὺς γαμικοὺς εἰρηνεύειν φρονήματι. καίπου καὶ δήμοις παροξυνομένοις ἐμμελῶς διελέχθη, καὶ τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἔπεισεν ὑπουργεῖν τῇ πατρίδι τὰ μέτρια. τοιοῦτός τις ἐπὶ γῆς ὁ τύπος τῆς φιλοσοφίας αὐτῷ, φαῦλος, καὶ ἥμερος, καὶ φαιδρός. μόνον αὐτὸν ἰδία φίλου νόσος, ἢ θάνατος, ὡς αὖ καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν, τὴν φιλίαν ἠνύμνουν· καὶ διὰ τοῦτο φίλος μὲν ἦν ἅπασι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅν τινα οὐκ οἰκεῖον ἐνόμιζεν, ἀνθρωπόν γε ὄντα. πλέον δὲ ἢ ἔλαττον ἔχαιρε, συνὼν οἷοις αὐτῷ μόνοις ἔξισάμενος, ὁπόσοι αὖ ἐδόκουν αὐτῷ ὑπὲρ τὴν θεραπείας ἐλπίδα διαμπάτειν. καὶ τοῦτα πάντα μετὰ Χαρίτων καὶ Ἀφροδίτης αὐτῆς ἐπράττετε, καὶ ἔλεγεν, ὡς ἀεὶ ὁ κωμικὸς σκώπτει, Τὴν Πειθὼ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ ἐπικαθῆσθαι. τοιγαροῦν καὶ Ἀθηναίων ὁ, D τε σύμπας δῆμος, καὶ οἱ ἐν τέλει ὑπερφυῶς ἐθαύμαζον αὐτὸν, καὶ διετέλουν, ὥς τινα τῶν κρειττόνων προσβλέποντες. καίτοι ἐν ἀρχῇ προσέκρουε τοῖς πολλοῖς αὐτῶν, καὶ μῖσος οὐ μεῖον τοῦ πρὸς τοὺς πλήθουσιν ἐκτήσατο, διά τε τὴν παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν.

καὶ τινες ἐπ' αὐτὸν συνέστησαν Ἄνυτοι καὶ Μέλιτοι, τὰ αὐτὰ κατηγοροῦντες ἅπερ κἀκεῖνοι τότε, ὅτι οὔτε θύων ὤφθη πώποτε, οὔτε ἐμυήθη μόνος ἀπάντων τοῖς Ἐλευσινίοις, ποῖος ἅπερ ἀνδρείως μάλα στεφανωσάμενος, καὶ καθαρὸν ἱμάτιον ἀναλαβών, καὶ προελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὰ μὲν ἐμμελῶς, τὰ δὲ καὶ προχύτερον ἢ καθ' τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἀπελογήσατο. ποῖος μὲν γὰρ ὃ μὴ τεθυκέναι πώποτε τῇ Ἀθηνᾷ, Μὴ θαυμάσητε, ἔφη, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ ποιήσειεν αὐτῇ ἔθυσα· οὐδὲ γὰρ δεῖσθαι αὐτὴν τῶν παρ' ἐμοῦ θυσιῶν ἐνόμιζον. ποῖος δὲ θαυμάζειν, τοῦτ' ἔφη ἔχειν τὴν αἰτίαν, τὸ μὴ κοινωνῆσαι σφίσι τῆς τελετῆς, ὅτι εἴ τε φαῦλα ἢ τὰ μυστήρια, οὐ σιωπήσεται ποῖος τοὺς μηδέπω μεμυημένους, ἀλλ' ἀποτρέψει αὐτοὺς τῶν ὀργίων· εἴ τε καλά, πᾶσιν αὐτὰ ἐξαγορεύσειν τοῦ φιλανθρωπίας. ὥστε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη λίθους ἐπ' αὐτὸν ἐν ταῖν χερσῖν ἔχοντας, παραυτίκα καὶ ἵλεως γενέσθαι αὐτίκα, καὶ ἀπ' ἐκείνου ἀρξαμένους τιμᾶν, καὶ αἰδεῖσθαι, καὶ τὰ τελευταῖα, θαυμάζειν. καίτοι οὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῶν ποῖος αὐτοῖς λόγων, προχυτέρῳ ἐχρήσατο τῷ προοιμίῳ. Ἄνδρες γάρ, ἔφη, Ἀθηναῖοι, ἐμὲ μὲν ὁρῶντες ἐστεφανωμένον, ὑμεῖς ἤδη καί με καθορᾶτε θύοντα· τὸ γὰρ πρότερον οὐκ ἐκαλλιερήσατε. βούλομαι δὲ ἐνίοις παρρησιάσασθαι τῶν λυσχερῶς τε ἄμα καὶ ἀστείως ἐπ' αὐτῷ λελεγμένων· ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ Φαβωρίνου καλόν, καὶ ὧν ποῖος ἐκεῖνον εἶπεν. ἐπεὶ γάρ ὁ Φαβωρῖνος ἀκούσας τινὸς, ὡς ἐν γέλωτι ποιοῖτο τὰς ὁμιλίας αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῶν ἐν αὐταῖς μελῶν ὃ ἐπεκελασμένον σφόδρα, ὡς ἀγλυκὲς, καὶ γυναικεῖον, καὶ φιλοσοφίᾳ ἧκιστα πρέπον, ποῖος ἐλθὼν, ἠρώτα τὸν Δημώνακτα, τίς ὢν χλιαίνοι τὰ αὐτοῦ; Ἀνδρωπος, ἔφη, οὐκ εὐαπάτητα ἔχων τὰ ὦτα. ἐκεῖνον δὲ τοῦ σοφιστοῦ, καὶ ἐρωτῶντος, τίνα δὲ ἐφόδια ἔχων, ὦ Δημώναξ, ἐπὶ παιδὸς ἐς φιλοσοφίαν ἧκες, Ὀρχᾶς, ἔφη. ἀλλ' ὅτε δὲ ποτε ὁ αὐτὸς ποῖος ἐλθὼν ἠρώτα τὸν Δημώνακτα, τίνα αἵρεσιν ἀσπάζοιτο μᾶλλον ἡ φιλοσοφία,

A Vnde factum est vt nonnulli quoque aduersus illum insurgerent Anytus & Meliti, ea ipsa in Demonacte accusantes, quæ priùs per illos in accusando Socrate in crimen vocata fuerant, nempe quòd nunquam visus sit sacrificans, quódque solus omnium nunquam sit Eleusiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimitus, & nitida veste amictus, inque concionem progressus, partim scitè & dexteriter, partim verò asperiùs quàm philosophiæ requirebat professio, respondit. Etenim ad hoc quòd nunquam sacra fecisset Mineruæ, Nulla vos capiat admiratio, inquit, viri Athenienses, si priùs illi nunquam sacrificauerim: nequaquam enim illam sacris per me oblatis egere existimabam. Ad secundam verò accusationis partem, nempe mysteriorum, eam dixit subesse causam quominus cum illis festiuitatis particeps fuisset hactenus; quòd si mysteria, inquit, praua & friuola comperisset, apud nondum initiatos non tacuisset, sed ipsos ab orgiis celebrandis auersos fecisset: sin bona, rursus humanitate adductus, omnibus expositurus erat. Ita Athenienses qui iam aduersus illum lapides sustulerant, actutum mitem erga eundem & placidum animum induerunt, atque ex illo eum cœperunt habitis honoribus reuereri quoque & colere, postremùm verò admiratione etiam prosequi. Ille autem statim initio orationis ad illos habitæ, asperiore proœmio vsus est: Viri enim, inquit, Athenienses, cùm me sertis coronatum videatis, quin me iam sacrificatis? etenim antehac nunquam litastis. Quædam verò quæ ab illo acutè pariter & vrbanè dicta animaduerti, volo deinceps subiungere. Optimum autem factu videtur, vt à Phauorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. Postquam enim Phauorinus à quodam audisset suas dissertationes à Demonacte haberi ludibrio, maximè verò mẽbrorum in illis nimiũ fractas delicias, ingenerosã & muliebrem mollitiem, ac philosophiæ minimè cõgruentem: accessit Demonactẽ, interrogauitq; quisnã esset à quo subsannaretur: Homo, inquit, cui aures sunt deceptu difficiles. Occurrẽte verò quodã Sophista, atq; interrogãte, quibúsnã viaticis instructus, ô Demonax, à puero ad philosophiã accessisti? respondit, Testiculis. Alio tẽpore cùm semel idẽ ille accessisset, quæsiuit ex Demonacte, quã philosophię sectã præ aliis studiosiùs amplecteretur:

Quis verò, inquit, te certum fecit me philosophari? Et cum dicto abiens, risit apud se valde suauiter. Illo verò interrogante quid esset quòd rideret, Demonax, Perridiculũ, inquit, hoc mihi visum est, si tu à barba philosophantes iudicandos esse existimas, ipse barbam non habens. Sidonius autem rhetor cùm Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de se eiusmodi publica oratione decantaret encomium, quòd totius philosophiæ peritus esset, nec minùs dicendi facultate ea posset exequi quæ diceret: Etenim, inquit, si Aristoteles ad Lyceum me vocarit, sequar: si Plato ad Academiam, veniam: si à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cunctatus præstò ero: si Pythagoras me accersiuerit, silebo. Surgens itaque è medio auditorum Demonax, Heus tu, inquit, vocat te Pythagoras. Cæterùm Pythone quodam eorum qui fuerant è Macedonia splendidè & nitidè culti, iuuene formoso subsannante illum, ac quæstionem sophisticam proponente, iubentéque vt syllogismi solutionem diceret: Vnum, inquit, fili noui, quòd subigêris. Cùm ergo ille stomachanti animo indignaretur propter scommatis amphiboliam, illique comminaretur, Statim tibi virum ostendam: ille in multum risum effusus, interrogauit adolescentem, Ergo virum habes? Quodam tempore cùm quidam etiam athleta ab eo fuisset derisus, propterea quòd cùm victor extitisset in Olympia, vestitu molli & florido amictus conspiceretur: vulnus illi lapide in caput incussit, adeò vt sanguis efflueret. Itaque qui aderant, indignantes, factum grauiter & molestè ferebant, quasi vnus ex illis fuisset percussus: cúmque exclamarent vt ad Proconsulem iret: Nequaquam, inquit, viri ad Proconsulem, quin multo magis eamus ad medicum. Dum aliquando obambulans annulum aureũ in itinere forte fortuna reperisset, proposita in foro schedula, voluit, eum qui amissi annuli dominus extitisset, venire, atque si illius pondus & gemmam & typum rectè indicasset, recipere. Venit ergo adolescens quidam forma honesta & amabili, qui se amisisse perhibebat. Cæterùm cùm nihil sani diceret, Abi, inquit, ô puer, ac tuum ipsius annulum diligenter obserua: etenim hunc non amisisti. Quispiam verò è Romanis senatoribus cùm Athenis illi filium suum iuuenem supra modum formosum commonstrasset, effœminatum verò, & corruptum deliciis: dixissétque, Salutat te Demonax hic meus filius:

A ὁ δὲ, τίς γάρ σοι εἶπεν ὅτι φιλοσοφῶ; & ἀπιὼν ἥδη, πρὸς αὑτὸν ἡδύ μάλα ἐγέλασεν. τοῦ δ' ἐρωτήσαντος ἐφ' ὅτῳ γελᾷ, ἐκεῖνος ἔφη, Γελοῖόν μοι δοκεῖ ἔδοξεν, εἰ σὺ ἀπὸ τῆς πώγωνος ἀξιοῖς κρίνεσθαι τοὺς φιλοσοφοῦντας, αὐτὸς πώγωνα οὐκ ἔχων. τοῦ δ' Σιδωνίου ποτὲ σοφιστοῦ Ἀθήνησιν ἐνδοκιμοῦντος, καὶ λέγοντος ἐπ' αὐτῷ ἔπαινόν τινα τοιοῦτον, ὅτι πάσης φιλοσοφίας πεπείρατο, καὶ χεῖρον δ' ἂν εἰπεῖν ἃ ἔλεγεν· ἐὰν Ἀριστοτέλης με καλῇ ἐπὶ τὸ Λύκειον, ἕψομαι· ἐὰν Πλάτων ἐπὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφίξομαι· ἐὰν Ζήνων ἐπὶ τὴν Ποικίλην, διατρίψω· ἐὰν Πυθαγόρας καλῇ, σιωπήσομαι· ἀναστὰς οὖν ἐκ μέσων τῶν ἀκροωμένων οὗτος, ἔφη, τοσοῦτόν σοι ὄνομα, καλεῖ σε Πυθαγόρας. Πύθωνος δέ τινος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διαφόρων νεανίσκου ὡραίου, ἐρεσχελοῦντος αὐτὸν, καὶ προτείνοντος ἐρώτημά τι σοφιστικὸν, καὶ κελεύοντος εἰπεῖν τὸν συλλογισμὸν τὴν λύσιν, Εἰ, ἔφη, οἶδα τέκνον, ὅτι σοφαίνῃ. ἀγανακτήσαντος δ' ἐκείνου ὅτι πρὸς τὴν ἀμφιβολίας σκώμματι, καὶ συναπειλήσαντος, Αὐτίκα σοι μάλα τὸν ἄνδρα ἐπιδείξω, ὁ δ' σεσὼ γέλωτι ἠρώτησε, καὶ γὰρ ἄνδρα ἔχεις; ἐπεὶ δέ τις ἀθλητὴς καταγελασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὅτι ἐαθῆτα ὤφθη αὐθημέρου ἀμπεχόμενος, Ὀλυμπιονίκης ὤν, ἐπάταξεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ αἷμα ἐρρύη· οἱ μὲν παρόντες ἠγανάκτουν, ὡς αὐτὸς ἕκαστος τετυφλημένος, καὶ ἐβόων ὅτι τὸν αὐτοκράτορα ἐβαλε· ὁ δὲ Δημώναξ, Μηδαμῶς, ἔφη, ἄνδρες, ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλ' ὅτι τὸν ἰατρόν. ἐπεὶ δέ ποτε & χρυσοῦν δακτύλιον ὁδῷ βαδίζων εὗρε, γράμματα ἔχοντα ἐπιγεγραμμένα, ἐξίστη τὸν ἀπολέσαντα, ὅστις εἴη τὸν δακτυλίου δεσπότης, ἥκειν. καὶ εἰ πόντα ὁλκὴν αὐτοῦ, καὶ λίθον, & τύπον, ἀπολαμβάνειν. ἦκεν οὖν τις μειρακίσκος ὡραῖος, αὐτὸς ἀπολωλεκέναι λέγων· ἐπεὶ δ' οὐδὲν ὑγιὲς ἔλεγεν, Ἄπιθι, ἔφη, ὦ παῖ, καὶ τὸν ἑαυτοῦ δακτύλιον φύλαττε, τοῦτον γὰρ οὐκ ἀπολώλεκας. τῶν δ' ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς τις Ἀθήνησιν υἱὸν αὐτοῦ δείξας πάνυ ὡραῖον, ἡλυδρίαν δ' καὶ διακεκλασμένον, Προσαγορεύσατε, ἔφη, ὁ ἐμὸς υἱὸς ὑμᾶς· καὶ ὁ Δημώναξ,

Καλὸς, ἔφη, καὶ σοῦ ἄξιος, καὶ τῇ μητρὶ ὅμοιος. τὸν δὲ Κυνικὸν, ἐν ἀρκτου δέρματι φιλοσοφοῦντα, οὐκ Ονώφρονα, ὡς τὸ ὄνομα ἐκάλουν, ἀλλ' Αρκεσίλαον καλεῖν ἠξίου. ἐρωτηθεὶς δέ τινος τίς αὐτῷ ὅρος εὐδαιμονίας εἴη δοκεῖ, μόνον εὐδαίμονα, ἔφη, τὸν ἐλεύθερον. ἐκείνου δὲ φήσαντος πολλοὺς ἐλευθέρους εἶναι, Ἀλλ' ἐγὼ μόνον νομίζω, τὸν μήτε ἐλπίζοντά τι, μήτε δεδοικότα. ὁ δὲ, Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, τοῦτο τις δύναιτο; ἅπαντες γὰρ ὡς ὁ πολὺς ὄχλος δεδουλώμεθα. Καὶ μὴν, ἔφη, εἰ κατανοήσῃς τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, οὔτε μὲν αὐτὰ ὄντα ἐλπίδος, οὔτε φόβου ἄξια, παυσαμένων πάντως τῆς περὶ αὐτῶν, καὶ τῆς ἡδέων. Περεγρίνου δὲ τοῦ Πρωτέως ὀνειδίζοντος αὐτῷ, ὅτι ἐγέλα τὰ πολλὰ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις προσέπαιζε, καὶ λέγοντος, Δημώναξ, ὑγιαίνεις; ἀπεκρίνατο, Περεγρῖνε, οὐκ ἀνθρωπίζῃς; καὶ μὴν καὶ φυσικόν τινα περὶ τῶν ἀντιπόδων διαλεγόμενον, ἀναστήσας, καὶ ὅπου φρέαρ ἀγαγὼν, καὶ δείξας αὐτῷ τὴν ἐν τῷ ὕδατι σκιὰν, ἤρετο, Τοιούτους ἄρα τοὺς ἀντιπόδας εἶναι λέγεις; ἀλλὰ καὶ μάγου τινὸς εἶναι λέγοντος, καὶ ἐπῳδὰς ἔχειν ἰσχυρὰς, ὡς ἂν αὐτῶν ἀπάντων ἀναπείθειν, ἃ προέχοιτο αὐτῷ ὁπόσα βούλεται, Μὴ θαύμαζε, ἔφη, καὶ γὰρ αὐτὸς ὁμότεχνός εἰμί σοι, καὶ εἰ βούλει, ἔπου πρὸς τὴν ἀγορὰν, ἵν' ὄψει με διὰ μιᾶς ἐπῳδῆς, καὶ μικροῦ τοῦ φαρμάκου πείθοντα αὐτὸν δοῦναί μοι τὸν ἄρτον· αἰσθόμενος δὲ νόμισμα, ὡς τὰ ἴσα τῇ ἐπῳδῇ δυνάμενον. ἐπεὶ δὲ Ηρώδης ὁ πολὺς, ἐπὶ τῷ τὸν Πολυδεύκη πρὸ ὥρας ἀποθανόντα, καὶ ἠξίου ὄχημα ζεύγνυσθαι αὐτῷ, καὶ ἵππους πρίασθαι ὡς ἀναβησόμενος, καὶ δεῖπνον παρασκευάζεσθαι, προσελθὼν, Παρὰ Πολυδεύκους, ἔφη, κομίζω σοι τινὰ ἐπιστολὴν ἡδέντος ἐκείνου, καὶ οἰηθέντος ὅτι καὶ ὁ κοινὸν καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις συμπενθῇ τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ εἰπόντος Τί ἔστιν, ὦ Δημώναξ, Πολυδεύκης ἀξιοῖ, Αἰτιᾶταί σε, ἔφη, ὅτι μὴ πάνυ πρὸς αὐτὸν ἄπει. ὁ δ' αὐτὸς, ἐμὸν πεποιῶν, καὶ ἐν σκότῳ ἑαυτὸν καθείρξαντι, προσελθὼν, ἔλεγε μάγος τε εἶναι καὶ δύνασθαι αὐτῷ ἀναγαγεῖν τὸν παῖδος εἴδωλον· εἰ μόνον αὐτῷ τρεῖς τινας δυνθρώπους ὀνομάσοι, μηδένα πώποτε πεπενθηκότας.

Pulcher est, inquit, & te dignus: & matri nō absimilis. Porrò Cynicum in pelle vrsi philosophātem non Onocratum, quod illi nomen erat, sed Arcesilaum vocare dignatus est. Cùm quidam ex eo quæsisset quinā illi felicitatis finis esse videretur, respondit solū eum esse felicem, qui liber esset. Illo autē subiiciente multos esse liberos: Atqui hunc ego solū, inquit, liberum esse existimo, qui neque sperat aliquid, neque pertimescit. Ille verò, Et quomodo, inquit, hoc fieri potest? omnes enim plurimùm his seruiētes subiecti sumus. Atqui, inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubiè easdem reperies neque spe neq; metu dignas, propterea quòd & quę doleāt, & incūda sint, iuxtà finē capiant & euanescant. Peregrino autem, cui & Proteo cognomen fuit, obiurgāte eum, quòd pleraque omnia naso suspenderet, hominibúsque illuderet, dicentéque, Demonax nō viuis Cynicū: respondit. Peregrine, non viuis hominē. Physicū quoque super Antipodibus differentem, surgens deduxit ad puteum, illíque vmbra in aqua commonstrata, quę siuit, Nunquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiam magum se esse profitente, haberéque carmina efficacissima, quibus omnes homines impellere possit ac persuadere vt sibi quæcunque vellet, exhiberent: Ne hoc tibi mirū videatur, inquit: eandem enim tecum artem exerceo: &, si placet, ad pistricem mē sequere, videbísque me vnica tantùm incantatiuncula ac modico veneficio persuasurum ipsam vt mihi panem det: sub obscurè monetam innuens, æqualē cum incantationibus vim obtinentem. Cùm verò Herodes grauiter & peracerbè Pollucis immatura morte sublati obitum lugeret, vellétque currum illi iungere, ac equos præstare tanquam ascensuro, & cœnam adornare: aggressus hunc Demonax, A Polluce, inquit, epistolam tibi adfero. Cæterùm cùm ille gauisus esset, putarétque illum quoque aliis esse dolori, dixit, Quid igitur ô Demonax sibi vult Pollux? Accusat te, inquit, quòd ad illum abire cunctaris. Idem quendam alium filij sui mortem inconsolabiliter lugentem, ac tenebris semet occultantem, accessit, séque magnum professus est, ac filij simulacrum ab inferis posse reducere, si tres tantùm homines illi nominauerit, quos nunquam vllius obitum luxisse certò compertum haberet.

Cùm ergo diu multúmque secum hæsitaret, nec vnum quidem, vt opinor, talem posset producere: ait tandem Demonax, O ridicule, an te solum intoleranda mala perferre existimas, cùm luctus expertem videas neminem? Atqui & illos falsè deridere solitus est, qui in sermonibus nimiùm vetustis & peregrinis vocabulis vti consueuerant. Itaque cùm vnum aliquando super oratione quadam interrogasset, illéque plus quàm Atticè respondisset: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogaui, tu verò mihi quasi Agamemnone regnãte respondisti. Dicête quopiam ex amicis, Abeamus Demonax in fanum Æsculapij pro filij salute oraturi: Vehementer, inquit, surdum existimas Æsculapium, si nequeat nos nisi isthic orantes exaudire. Cùm aliquando vidisset duos philosophos egregiè rudes & indoctos super quæstione quapiam satis ridiculè altercantes, ac alterum absurda quærentem, alterum verò ad rem nihil sanè respondentem: Nonne videatur vobis, inquit, ô amici, alter illorũ hircum mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles verò Peripateticus cùm superbè & insolèter se ferret, & arroganter iactitaret dialecticorum se solum & primũ esse: Atqui, inquit, ô Agathocles, si primus, non solus: sin verò solus, non primus. Porrò autem Cethego viro consulari dignitate prædito, quo tempore per Græciam legatus abiret in Asiam, patri suo multa turpia & ridicula dicente & faciente, posteaquam ex amicis quispiam eadem vidisset, dixissétque Cethegum magnum scelus esse: Per Iouem, inquit Demonax, neque magnum. Idem cùm aliquando conspexisset Apollonium philosophum multis cum discipulis discedentem: commodùm verò abibat, accersitus quasi disciplinarum nomine Regi esset conuersaturus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autem quodam ex eo quærente, num anima illi immortalis esse videretur: Sanè immortalis, inquit, sed vt omnia reliqua. De Herode dicebat verum dixisse Platonem, affirmãtem nobis haud vnam saltem esse animam. Neque enim esse eiusdem animæ Regilaum & Pollucem, vt tanquam viuentes epulis suscipiat, taliáque illi curæ sint. Ausus est quoque aliquando Athenienses publicè interrogare, audita sacrorum præfatione, quam ob causſam excluderent barbaros,

A ὅπποτε δὲ σκεπτόμενος ἐνδιάσημος, καὶ ἀποροῦντος, οὐ γάρ εἶχέ τινα, οἶμαι, εἰπεῖν τοιοῦτον, εἶτ' ἔφη, Ὦ γελοῖε, μόνος ἀφόρητα πάσχειν νομίζεις, μηδένα ὁρῶν πένθους ἄμοιρον; καὶ μὲν κἀκείνων καταγελᾷν ἠξίου, τῶν ὠὴ ταῖς ὁμιλίαις πόλυ ἀρχαίοις καὶ ξένοις ὀνόμασι χρωμένων. ἐνί γοιῶ ἐρωτηθέντι ὑπ' αὐτοῦ λόγου τινα, καὶ ὑποφαύσκοντος ἀποκρίνηται, Ἐγὼ μὲν σε, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, νεωστὶ ἠρώτησα, σὺ δέ μοι ὡς ἐπ' Ἀγαμέμνονος ἀπεκρίνω. εἰπόντος δέ τινος τῶν ἑταίρων, Ἀπίωμεν Δημώνακτος εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον, καὶ
B εὐξώμεθα ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ· Πάνυ, ἔφη, κωφὸν ἡγῇ τὸν Ἀσκληπιὸν, εἰ μὴ δύναται κἀντεῦθεν ἡμῶν δυσχερῶν ἀκούειν; ἰδών δέ ποτε δύο τινὰς φιλοσόφοις κωμῳδῇ ἀπαιδεύτοις φιλοσοφίαν ζητοῦντας, καὶ τὸν μὲν ἄτοπα ἐρωτῶντα, τὸν δ', οὐδὲν πρὸς λόγον ἀποκρινόμενον· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ φίλοι, ἔφη, ὁ μὲν ἕτερος τούτων, τράγον ἀμέλγειν, ὁ δὲ αὐτῷ κόσκινον ὑποτιθέναι; Ἀγαθοκλέους δὲ τοῦ Περιπατητικοῦ μέγα φρονοῦντος, ὅτι μόνος αὐτὸς ἐστὶ καὶ πρῶτος
C τῶν Διαλεκτικῶν, ἔφη, Καὶ μὲν, ὦ Ἀγαθόκλεις, εἰ μὲν πρῶτος, οὐ μόνος, εἰ δὲ μόνος, οὐ πρῶτος. Κεθήγου δὲ τοῦ ὑπατικοῦ, ὁπότε ἀφ' τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπῄει πρεσβεύσων, τῷ πατρὶ πολλὰ καταγέλαστα καὶ λέγοντος, καὶ ποιοῦντος, ὅπερ τῶν ἑταίρων τις ἰδὼν ταῦτα, ἔλεγεν αὐτὸν μέγα κάθαρμα εἶναι, Μὰ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Δημώνακτε, οὐδὲ μέγα. καὶ Ἀπολλώνιον δέ ποτε τὸν φιλόσοφον ἰδὼν μετὰ πολλῶν τῶν μαθητῶν ἐξελαυνόντα, ἤδη δὲ ἀπῄει μεταπεμπόμενος, ὡς δὴ παιδείας τοῦ βασιλέως συνεσόμενος, Προσέρχεται, ἔφη, ὁ Ἀπολλώνιος,
D καὶ οἱ Ἀργοναῦται αὐτοῦ. ἄλλου δέ ποτε ἐρωμένου εἰ ἀθάνατος αὐτῷ ἡ ψυχὴ δοκεῖ εἶναι, Ἀθάνατος, ἔφη, ἀλλ' ὡς πόλυπα. τὸν μέντοι Ἡρῴδου ἔλεγεν ἀληθεύειν τὸν Πλάτωνα, φάσκοντα μίαν ἡμᾶς ψυχὴν ἔχειν, οὐ γὰρ εἶναι τῆς αὐτῆς ψυχῆς, Ῥηγίλλαν, καὶ Πολυδεύκη, ὡς ζῶντας ἑστιᾶν, καὶ τὰ τοιαῦτα μελετᾶν. ἐτόλμησε δέ ποτε καὶ Ἀθηναίους ἐρωτῆσαι δημοσίᾳ, τῆς προρρήσεως ἀκούσας, διὰ τίνα αἰτίαν ἀποκλείουσι τοὺς βαρβάρους,

καὶ ταῦτα,

καὶ ταῦτα, τῇ τοῦ τελετοῦ ἀγῶνος καταστασιάσαντος Εὐμόλπου, Θρᾳκὸς ἔντος. ἐπεὶ δέ ποτε πλεῖν μέλλοντι αὐτῷ ἀφ' ὑμῶνος, ἔφη τις τῶν φίλων, Οὐ δέδοικας μὴ αἰσχραπέντος τοῦ γραφέως, ὑπὸ ἰχθύων καταβρωθῇς; κἀκεῖνος, Ἀγνώμων ἂν εἴην, ἔφη, ὑπὸ ἰχθύων καταδαπανώμενος, τοσούτους αὐτὸς ἰχθῦς καταφαγών. ῥήτορι δέ τινι κάκιστα μελετῶντι, συνεβούλευσεν ἀσκεῖν, καὶ γυμνάζεσθαι· τῷ δὲ εἰπόντος, Ἀεὶ ἐν ἐμαυτῷ λέγω· Εἰκότως τοῦτο, ἔφη, τοιαῦτα λέγεις, μεθ' ὧν ἀκροατῇ χρώμενος. καὶ μαντὶν δέ ποτε ἰδὼν δημοσίᾳ ὑπὲρ μισθοῦ μαντευόμενον, Οὐχ ὁρᾷς, ἔφη, ἐφ' ὅτῳ τὸν μισθὸν ἀπαιτεῖς· εἰ μὴ γὰρ ὡς ἀλλάξαι τι δυνάμενος τῶν ὑπεκκλωσμένων, ὀλίγον αἰτεῖς, ὁπόσον οὐ αἰτῆς· εἰ δὲ ὡς δώσοντα τῶν θεῶν, πόσα ἔσαι, τί σου δυνάμενα ἡ μαντική; πρεσβύτου δέ τινος Ρωμαίου σώματοποιοῦντος, καὶ τῷ σπόπλιον αὐτῷ μάχιμον πρὸς πάταλον ὑποδειξαμένου, καὶ ἐρομένου, Πῶς σοι Δημώναξ μεμαχῆσθαι ἔδοξα; Καλῶς, ἔφη, εἰ ξύλινον τὸν ἀνταγωνιστὴν ἔχῃς. καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐρωτήσεων, πόσου δύσκολος προσῆλθας. ἐρομένου γάρ τινος ὑπὲρ χλευασμοῦ, Εἰ χιλίας μνᾶς ξύλων καύσαιμι, ὦ Δημώναξ, πόσαι μναῖ ἀν καπνοὶ γένοιντο; Σπῆσον, ἔφη, τῷ τέφραν, καὶ τὰ λοιπὰ πνεῦμα, καπνὸς ἔσται. Πολυδείου δέ τινος, κωμῳδὴ ἀπαγδόντος αὐθαδῶς, καὶ σολοίκου, εἰπόντος, Ὁ βασιλεύς με τῆς Ρωμαίων πολιτείας τετίμηκεν, Εἴθε σε, ἔφη, Ἕλληνα μᾶλλον ἢ Ρωμαῖον πεποίηκεν. ἰδὼν δέ τινα τῶν ὑπερφύων, ὅτι τῇ πλατεῖ τῆς πορφύρας μέγα φρονοῦντα, κύφας αὐτὸν τοῖς ὄμοις, καὶ τῆς ἑαθινοῦς λαβόμενος, καὶ δείξας, ἔφη, Τοῦτο μέντοι τοῦ σοῦ τοῖχον ἐφορᾷ, καὶ ἐμοῦ τοῖχον. ἐπεὶ μέντοι λουόμενος, ὠκνησεν εἰς τὸ ὕδωρ ζέον ἐμβαίνειν, καὶ ἠτιάσατό τις ὡς ἀποδειλιάσαντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὑπὲρ πατρίδος οὐ τοῦτο πείσεσθαι ἔμελλον; ἐρομένου δέ τινος, Οἵα νομίζεις εἶναι τὰ ἐν ᾅδου, Παρείμενον, ἔφη, κἀκεῖθέν σοι γράψειν.

A præsertim cùm eam mysterij festiuitatem constituisset illis Eumolpus, quem Thracem & barbarum fuisse non ignorabat. Postea verò quàm illi semel naui-
gandum erat negotij gratia, existẽte hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, An nõ pertimescis Demonax, ne naui fracta atque subuersa à piscibus deuoreris? Atqui, inquit, perabsurdum foret metuere à piscibus depasci, cùm tot ipse pisces antè deuorauerim. Cuidam rhetori vitiosissimè declamanti consuluit, vt frequenti exercitio incumberet. Cæterùm cùm ille dixisset, Nunquam nõ apud me ipsum declamo:
B Ergo iure optimo, inquit, tam ineptè dicis, qui semper stulto auditore vti soleas. Augure quoque semel publicitus mercedis gratia vaticinante conspecto, Non video, inquit, quam ob rem mercedem exigas: Etenim si hoc nomine exigis, quasi queas ea quæ à Parcis immobili consilio decreta sunt, depellere, modicum postulas, quantumcunque tandem postulaueris: Sin omnia quemadmodum Deo visum est, euentura sunt, quid tua præstare
C potest vaticinatio? Sene verò quopiam Romano bene corpulento, armatam illi pugnam aduersus ligneum palum susceptam commonstrante, interrogãtéque, Quanto tibi feruore ô Demonax pugnasse visus sum? Magno, inquit: siquidem hũc ligneum habuisti aduersarium. Atqui ad intricatas & captiosas quęstiunculas acutè instructus erat. Interrogante enim quopiam ludibrij gratia, Si mille minis ligna combussero Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pondera, inquit, cinerem, & reliqua omnia fumus erunt. Polybio autem homine omnium fermè literarum rudi, elati tamen animi, arrogantiùs iactante, Rex Romanorum
D ciuitate me donauit: Vtinam, inquit, te magis Græcum quàm Romanum fecisset. Rursus conspecto quopiam ex molliter & delicatè vestitis, propter purpuræ latitudinem superbiente, insolentiúsque incedente, admoto ad illius aurem capite, apprehensáque veste & commonstrata: Heus tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cùm semel in balneis lauãns in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiam eundem meticulosum & parum audacem accusaret: Dic mihi, inquit, num hoc ipsum pro patria passurus eram? Quærente ex eo quopiam, Qualiánam ô Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis missis tibi rescribam.

Admeto verò cuidam inepto poëtæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoque suæ statuæ inscribendum mandarit, neque malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit:

solutus in cachinnos, inquit, Adeò elegans est, ô Admete, Epigramma, vt magno emerim illud iam inscriptum esse. Cùm vidisset quispiam crura eius tarda & turgida, qualia ferè senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, Quid hoc sibi vult Demonax? Ille subridens, Charō me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmoniū, seruum suum flagris cædentem, Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quadam, cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intendente, Fratrem, inquit, in foro reum facies: neque enim es Danaë Acrisij filia. Magno verò atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta veritatis ductum, sed ad ostētationem philosophari animaduerteret. Itaque cùm vidisset Cynicum, pallium quidem & peram habentem, cæterùm pro baculo supra modum fastuosè & arroganter vociferrantem, dicentémque, Antisthenis & Cratetis ac Diogenis sum æmulus: Caue impudenter mentiaris, inquit: siquidem tu Hyperidę discipulus existis. Cùm non paucos semel videret athletas malè & ignauiter pugnantes, prætérque legem eisdem constitutam, proeo quòd Pancratio decertandum fuerat, mordicus se proscindētes: Non iniuria, inquit, nostri temporis athletas concomitantes socij, leones vocant. Neque illud dictum sale vrbano caret, ac mordacitatis expers est, quo erga Proconsulem vsus esse fertur. Etenim vnus ex his erat, qui crura totúmque corpus vnguēto solebant pervngere. Porrò autem quidam Cynicus cùm in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus verbis accusauit, & tanquam obscœnū & fœdè factum probrosè calumniatus est, adeò vt Procōsul inflammatus iracundia, Cynicum captū abripi iuberet, quem aut fustibus contusurus, aut exilio mulctaturus erat. Verùm cū forte fortuna interuenisset Demonax, deprecatus est Proconsulem, vt illi delicti gratiam concessa venia faceret, cùm hoc peculiari quadam dicendi libertate Cynicorum, ausus esset. Ad quæ ille ita respondit, In præsens quidem hunc tibi impune dimittam: cęterùm si posthac tale quippiam animi temeritate ac linguæ intēperantia inductus designauerit, qua pœna afficiendus erit?

A Ἀδμήτῳ δέ τινι ποιητῇ φαύλῳ, λέγοντι γεγραφέναι μονόστιχον ἐπίγραμμα, ὃ καὶ ἐν ταῖς διαθήκαις κεκέλευκεν ἐπιγραφῆναι αὐτοῦ τῇ στήλῃ, ἀ χεῖρον δὲ καὶ αὐτὸ εἰπεῖν,

Γαῖα λαβὲ Ἀδμήτου ἐλυσέν, δῆ δ' εἰς θεὸν αὐτός,

γελάσας, εἶπεν, Οὕτω καλόν ἐστιν, ὦ Ἀδμήτε, τὸ ἐπίγραμμα, ὥστε ἐξαλόμην αὐτὸ ἤδη ἐπιγεγραφθαι. ἰδών δέ τις ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐτοῦ οἷα τοῖς γέρουσιν ἐπιπολαίως γίγνεται, ἤρετο, τί τοῦτο, ὦ Δημώναξ; ὁ δὲ, μειδιάσας, Χαρίων με ἔδακεν, ἔφη. καὶ μήτοι καὶ Λακεδαιμονίου τινὰ ἰδὼν τὸν αὐτοῦ οἰκέτην μαστιγοῦντα, Παῦσαι, ἔφη, ὁμοτίμων σαυτῷ τὸν δοῦλον ἀποφαίνων. Δαναὴ δέ τινος πρὸς τὸν ἀδελφὸν δίκην ἐχούσης, Κείθητι, ἔφη, ἐπεὶ γὰρ εἶ Δαναὴ, οὐκ Ἀκρισίου θυγάτηρ. μάλιστα δὲ ἐπολέμει τοῖς οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἀλλὰ πρὸς ἐπίδειξιν φιλοσοφοῦσιν. ἔνα γοῦν ἰδὼν Κυνικὸν, τρίβωνα μὲν καὶ πήραν ἔχοντα, αὐτὶ δὲ τῆς βακτηρίας, ὑπερφυᾶ τινα κορύνην, καὶ λέγοντα, ὅτι Ἀντισθένους, καὶ Κράτητος, καὶ Διογένους ἐστὶ ζηλωτὴς, Μὴ ψεύδου, ἔφη, σὺ γὰρ Ὑπερίδου μαθητὴς εἶναι τυγχάνεις. ἐπεὶ μέντοι πολλοὺς τῶν ἀθλητῶν ἑώρα κακομαχοῦντας, καὶ παρὰ τὸν νόμον τὸν ἀγωνίσιον, αὐτὶ τοῦ παγκρατιάζειν δάκνοντας, Οὐκ ἀπεικότως, ἔφη, τοὺς νῦν ἀθλητὰς, οἱ παρεμπεσόντες λέοντας καλοῦσιν. ἀξιον δὴ καὶ τοῦτο αὐτοῦ, καὶ δικτικὸν ἅμα, τὸ πρὸς τὸν αὐθύπατον εἰρημένον. ἐμοὶ μὲν γὰρ τῶν πεπυρωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸ σῶμα ὅλον· Κυνικοῦ δέ τινος ὅτι λίθον ἀναβαίνοντος, καὶ αὐτὸ τοῦτο κατηγορουμένου αὐτοῦ, καὶ εἰς χυναιδίαν διαβάλλοντες, ἀγανακτήσας, καὶ κελεύσας τὸν Κυνικὸν κολάζειν, ἔμελλεν ἢ ξύλοις στρεβλοῦν, ἢ καὶ φυγῇ ζημιοῦν· δὴ ὅτε Δημώναξ παρατυχὼν, παρρησίαν συγγνώμην ἔχειν αὐτῷ, κατά τινα πάτριον τοῖς Κυνικοῖς παρρησίαν φράσειεν μήσας. εἰπόντος δ' αὐθυπάτου, Νῦν μέν σοι ἀφίημι αὐτὸν, εἰ δ' ὕστερον τοιοῦτόν τι τολμήσῃ, τί παθὼν ἄξιος ἔσται;

καὶ ὁ Δημώναξ, Δρωπακισθῆναι τότε αὐτὸν κέλευσεν. ἄλλῳ δέ τινι γραπτοῖς ἄμα καὶ ἔθνεσι τῷ μεγίστου τιμὴν ἐγχειρισθέντι, ἐπὶ βασιλέως ἐγκρίνοντι πῶς ἂν τις ἄριστα ἄρξῃ, Ἀόργητος, ἔφη, καὶ ὀλίγα μὲν λαλῶν, πολλὰ δὲ ἀκούων. ἐγκρίνοντί τινι εἰ καὶ αὐτὸς πλακοῦντας ἐσθίοι· Οἴῃ δῆτα, ἔφη, τοῖς μωροῖς τὰς μελίσσας πτῆναι τὰ κηρία; τοῖς δὲ τὴν Ποικίλην αὐδριάντα ἰδὼν τῇ χειρὶ ἀποκεκομμένον, Οὐ ποτέ ἔφη Ἀθηναίοις εἰκόνι χαλκῇ τετιμηκέναι τὸν Κυναίγειρον. καὶ μὲν καὶ Ῥουφῖνον τὸν Κύπριον, λέγω δὲ τὸν χωλόν, τὸν ἐκ τῆς Περιπάτου, ἰδὼν ἐπίπολυ τοῖς Περιπάτοις ἐντυγχάνοντα, Οὐδέν ἐστιν, ἔφη, αἰσχιον τότε γε χωλοῦ Περιπατητικοῦ. ἐπεὶ δέ ποτε ὁ Ἐπίκτητος ἐπιτιμῶν ἅμα συνεβούλευεν αὐτῷ ἀγαγέσθαι γυναῖκα, καὶ παῖδοποιήσασθαι, πρέπειν γὰρ καὶ τοῦτο φιλοσόφῳ ἀνδρὶ, ἕτερον ἀνθ' αὑτοῦ καταλιπεῖν τῇ φύσει, ἐλεγκτικώτατα πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο, Οὐκοῦν, ὦ Ἐπίκτητε, δός μοι μίαν τῶν σαυτοῦ θυγατέρων. καὶ μὲν καὶ ὃ πρὸς Ἑρμῖνον τὸν Ἀριστοτελικὸν ἄξιον ἀπομνημονεῦσαι. Εἰδὼς γὰρ αὐτὸν παγκάκιστον μὲν ὄντα, καὶ μυρία κακὰ ἐργαζόμενον, τὸν Ἀριστοτέλη δὲ, καὶ ἀφ' ὁμοίου αὐτοῦ τὰς δέκα κατηγορίας ἔχοντα, Ἑρμῖνε, ἔφη, ἀληθῶς ἄξιος εἶ δέκα κατηγοριῶν. Ἀθηναίων δὲ σκεπτομένων καθ' ζῆλον τὸν πρὸς Κορινθίους καταστῆσαθαι θέαν μονομάχων, προσελθὼν εἰς αὐτοὺς, Μὴ πρότερον, ἔφη, ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ψηφίσασθε, ἢ μὴ τοῦ ἐλέου τὸν βωμὸν καθέλητε. ἐπεὶ δὲ εἰς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἐλθόντι αὐτῷ, Ἠλῷοι εἰκόνα χαλκῆν ἐψηφίσαντο, Μηδαμῶς τοῦτο, ἔφη, ὦ ἄνδρες Ἠλῷοι, μὴ δόξητε ὀνειδίζειν τοῖς προγόνοις ὑμῶν, ὅτι μήτε Σωκράτους, μήτε Διογένους εἰκόνα ἀνατεθείκασιν. ἤκουσε δὲ αὐτοῦ ποτὲ καὶ πρὸς τὸν τῶν νόμων ἔμπειρον ταῦτα λέγοντος, ὅτι κινδυνώδεσι ἄρχουσι εἴη οἱ νόμοι, αἵ τε πονηροῖς δοῦ τε ἀγαθοῖς γράφονται· οἱ μὲν γὰρ οὐ δέονται νόμων, οἱ δὲ, ὑπὸ νόμων οὐδὲν βελτίους γίγνονται. τῶν δὲ Ὁμήρου στίχων ἕνα ἥδε μάλιστα,

A Ad quem Demonax, Sanè tunc illum inungi, seu dropace velli iubebis. Alteri cui rex & castra & magnum exercitum vnà cum imperio crediderat, quærenti qua ratione quispiam imperium quàm optimè administrare possit: si ira, inquit, vacauerit, & quàm minimùm loquens, plurima audierit. Scisciranti cuidam, num & ipse placentis vesceretur: An tu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fauos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte variam conspecta statua manibus mutila, Serò tandem, inquit, Athenienses æneà imagine Cynegirum honestarunt. Atqui Rufinum quoque
B Cyprium, claudum illum dico, ex schola Peripatetica, cùm multo tempore vidisset conuersantem cum Peripateticis, claudo Peripatetico, inquit, nihil est turpius atque impudentius. Cæterùm cùm Epictetus quoque aliquando obiurgans ei consuleret, vt vxore domum adducta, liberis procreandis daret operam, affirmans & hoc viro philosopho non indecorum esse, alterum videlicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimè illi redarguto respondit, Da mihi igitur ô Epictete vnam filiarum tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu esse videtur,
C quo Herminum Aristotelicũ acerbè notauit. Etenim cùm non ignoraret illũ extremè malum esse, innumeráque flagitia designantem, Aristotelem verò, eiúsque decem categorias, quas prædicamẽta vocant Dialectici, nunquam non in ore habentem: Sanè verò, inquit, Hermine decem categoriis te haudquaquam indignum esse opinor. Athenienſibus quondam consultantibus quadam æmulatione erga Corinthios de singulari certamine congrediẽtium constituendo spectaculo, accedens dixit, Ne priùs hæc Athe-
D nienses decernatis, quàm misericordiæ aram subuertatis. Cùm in Olympiam semel profectus venisset, illíque Helei æream statuam erigendam decreuissent, Nequaquã hoc facietis, inquit, viri Helei, ne maiores nostros probo afficere videamini, cùm neque Socrati neque Diogeni statuam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad Iurisperitũ dicentem audiui, periculum esse ne leges omnes sint inutiles atque superuacuæ, quódque nec bonis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, ij verò per easdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis versiculis vnum exactissimè calluit;

Strennus vt segnis fato potiuntur eodem.

Laude prosequi solitus est Thersiten, vt Cynicum quendam liberæ linguæ concionatorem. Interrogatus, quis illi potissimùm ex philosophis probaretur, inquit: Omnes equidē admiratione digni sunt: cæterùm ego quidem Socratem colo, Diogenem admiror, Aristippum autem amore complector. Vixit annos fermè centum, nullo vnquam morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, neminem vnquam facessendis negotiis molestauit, aut in ius productum accusauit. Amicis vtilem se præbuit, ac officiosum. Qui inimico in illum fuisset animo, nullum vnquam habuit, ipse hostis nemini. Tanto verò amore cùm ipsi Athenienses, tum vniuersa Græcia eundem prosequebatur, vt prætereunti, honoris gratia etiam ij qui magistratus officiis fungebantur, assurgerent, magnúmque illo præsente omnes agerent silentium. Postremùm vbi iam ætate supra modum ingraueſcente consenuisset, inuocatus in quamcunque domum fortuitò incidisset, in ea cibum sumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimùm sibi gratulabatur, Demonacte viso Deum sibi ostensum esse existimans, aut aliquem bonum Genium seu dæmonem in domum intrauisse. Prætereuntem verò pistrices certatim ad sese trahebant, vnaquęque cupiens vt à se panem acceptaret: ac magnam felicitatem sibi datam esse interpretabatur illa, à qua panem accepisset. Quin etiam pueri poma illi afferre solebant, patrem honorificè compellantes. Gliscente aliquando inter Athenienses discordia, per seditionem dissociatis ciuium animis, in concionem ingressus est: cúmque tantùm comparuisset, facto silentio discordantes compescuit. Verùm cùm pœnitentia ductos eosdem resipuisse animaduertit, nullo adiecto verbo & ipse abiit. Cæterùm cùm iam haud obscurè persentisceret se sibi ampliùs auxilio esse non posse, dicta ad præsentes, qua in certamine præcones vti solent, clausula,

Iam finis est pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum esse ampliùs
Tempus monet,

ac discedens ab omnibus, hilaro vultu diem suum obiit, quali semper obuiam venientibus conspectus est. Aliquanto ante verò quàm moriebatur, interrogante quopiam, de sepultura verò quid imperas? Ne vos hęc cura remordeat, inquit, solicitos: etenim fœtor me sepeliet.

Κάτθαν' ὁμῶς ὅ,τ' ἀεργὸς ἀνὴρ, ὅ,τε πολλὰ ἐοργώς.

Ἐπήνεσε δὲ καὶ τὸν Θερσίτην, ὡς Κυνικήν τινα δημηγόρον. ἐρωτηθεὶς δέ ποτε τίς αὐτῷ ἀρέσκοι τῶν φιλοσόφων, ἔφη, Πάντες μὲν θαυμασοί· ἐγὼ δὲ Σωκράτη μὲν σέβω, θαυμάζω δὲ Διογένην, καὶ φιλῶ Ἀρίστιππον. ἐβίου δὲ ἔτη ὀλίγου δέοντα τῶν ἑκατὸν, ἀνόσος, ἄλυπος, οὐδένα σχολήσας τι, ἢ αἰτήσας, φίλοις χρήσιμος, ἐχθρὸν οὐδένα οὐδὲ πώποτε ἐσχηκώς. καὶ τοσοῦτον ἔρωτα εἶχον πρὸς αὐτὸν Ἀθηναῖοί τε αὐτοὶ, καὶ ἅπασα ἡ Ἑλλὰς, ὥστε παιόντι ὑποξανίσασθαι μὲν τοὺς ἄρχοντας, σιωπὴν δὲ γίγνεσθαι πάντων. Ὅ τελευταῖον δὲ, ἤδη ὑπέργηρως ὤν, ἄκλητος εἰς ἰῶ τύχοι παιδὸς οἰκίαν, ἐδείπνει, ἢ ἐκάθευδε, τὸν οἰκοκυρὸν θεὸν τινα ὑποφαίνεσθαι ἡγοῦντο ὁ πρόσχημα, καὶ τινα ἀγαθὸν δαίμονα εἰσεληλυθέναι αὐτοῖς εἰς τὴν οἰκίαν. παιόντα δὲ αἱ ἀρτοπώλιδες αὐτοῦ ἐπείλκον πρὸς αὑτάς, ἑκάστη ἀξιοῦσα πρὸ αὐτῆς λαμβάνειν τὸν ἄρτον, καὶ τοῦτο εὐτυχίαν ἑαυτῆς ἡ δεδωκυῖα ἡγεῖτο. καὶ μὴν καὶ οἱ παῖδες ὀπώρας προσέφερον αὐτῷ, πατέρα ὀνομάζοντες. στάσεως δέ ποτε Ἀθήνησι γενομένης, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ φωνεῖς μόνον, σιωπᾶν ἐποίησεν αὐτούς. ὁ δὲ, ἰδὼν ἤδη μετεγνωκότας, οὐδὲν εἰπὼν, καὶ αὐτὸς ἀπῆλλαγη. ὅτε δὲ σιωπῆσαι οὐκ ἐξ οἷός τε ὢν αὐτοὺς ὑπερθορεῖν, εἰπὼν πρὸς τοὺς παρόντας τὸν ἀγῶνιον τῶν κηρύκων πόδα,

Λήγει μὲν ἀγὼν τῶν καλλίστων ἄθλων
Τομίας·
Καιρὸς δὲ καλῶ μηκέτι μέλλειν.

καὶ πάντων ἀποχωμένων, ἀπῆλθε τῷ βίῳ φαιδρὸς, καὶ οἷος ἀεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐφαίνετο. ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς ἐρομένου τινὸς, πρὸς θάψῃς τί κελεύεις; Μὴ πολυπραγμονήσητε, ἔφη· ἡ γὰρ ὀδμή με θάψει.

Φαμμύου δὲ ἐκείνου, τί οὖν οὐκ αἰσχρὸν ὀρνέοις καὶ κυσὶ βορὰν προτεθεῖναι τηλικούτου ἀνδρὸς σῶμα· Καὶ μὴν οὐδὲν ἄτοπον, ἔφη, τοῦτο, εἰ μέλλω καὶ ἀποθανών, ζώοις τισὶ χρήσιμος ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν δημοσίᾳ μεγαλοπρεπῶς, καὶ ὅτι πολὺ ἐπένθησαν, καὶ τὸν χῶρον τὸν λίθινον, ἐφ' οὗ εἰώθει, ὁπότε κάμνοι, ἀναπαύεσθαι, προσεκύνουν, καὶ ἐστεφάνουν ἐς τιμὴν τοῦ ἀνδρός, ἡγούμενοι ἱερὸν εἶναι καὶ τὸν λίθον, ἐφ' οὗ ἐκαθέζετο. ὅτι μὲν γὰρ τὸν φορεῖον, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἀπήντησε, καὶ μάλιστα τῶν φιλοσόφων. ὅτι μέντοι ἐπωδυνώτες, ἐκόμιζον αὐτὸν ἄχρι πρὸς τὸν τάφον. Ταῦτα ὀλίγα πάνυ ἐκ πολλῶν ἀπεμνημόνευσα· καὶ ἔστιν ἀπὸ τούτων τοῖς ἀναγινώσκουσι λογίζεσθαι ὁποῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐγένετο.

Respondente autem illo, an non turpe foret & nefarium, si tanti viri corpus volucribus & canibus dilaniandum obiiceretur: Atqui nihil absurdum est, inquit, si mortuus quoque nonnullis animalibus vtilitatem aliquam allaturus sim. Cæterùm Athenienses magnifico funere elatum illum sepelierunt, multóque tempore eius obitum luxerũt, ac sedem illam lapideam super qua, si quando correptus lassitudine quiescere solebat, adorabant, sertis coronantes in honorem viri, existimãtésque sacrum esse lapidem in quo sedisset. Circa funeris verò efferendi procurationem, nemo erat qui non accurrisset, maximè verò ex Philosophis. Illi subiectis humeris pheretro, vsque ad sepulchrum efferebant mortuum. Hæc nimiùm pauca ex multis super Demonactis vita percensere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiusmodinam ille vir fuerit.

ΕΡΩΤΕΣ.

AMORES. Incerto interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorum voluptate disputatur, introductis Chariclis & Callicratidæ personis: quorum alter amorem mulierum vt antiquiorẽ, & naturæ magis cõsentaneum, deinde & diuturniorem, magisq; mutuum, & vtrinque oblectantem, defendit: alter autem turpem istum in pueros affectum, sed honesto tamen & philosophico nomine palliatum, cõmendat, confutato eo quod alter de naturæ ductu opposuerat, & proposita muliebrium vitiorum insolentia ac fœditate. Occasio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti sermonis sumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & præparatio disputationis, ab attentione, & rei magnitudine, quam longa deinde narratio sequitur, continens causſam & quasi fundamentum totius negotij: in qua illa quoque non indigna lectu sunt, descriptio templi Gnidiæ Veneris, & exemplum impotentis amoris, quo quidam ipsam deæ statuam noctu aggressus est: cuius commemoratio contentioni ac disputationi principiũ & ingressum facit. Cæterùm haud scio an & hîc philosophos tacitè perstringat Lucianus, dum pederastas esse, solis illis permittit.

ΕΡωτικῆς παιδιᾶς, ἑταῖρέ μοι Θεόμνηστε, ὀξὺ ἑωθινοῦ πεπλήρωκας ἡμῶν τὰ κεκμηκότα πρὸς τὰς σπουδὰς ὦτα. καί μοι σφόδρα διψῶντι τοιαύτης ἀνέσεως, ἥκεις ἡ τῷ ἱλαρῶν σε λόγων ἐρρύηκας. Ἀσθενὴς γὰρ ἡ ψυχὴ διὰ συνεχοῦς σπουδῆς ἀνέχεσθαι.

AMatorio quodam lusu, amice Theomneste, summo statim mane impleuisti nobis aures, continuo serióque studio iam defessas. Ac mihi vehementer sitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeò iucundorum istorum sermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus est, quàm vt studia continua sustinere queat. LVCIANVS.

Deſiderant autem labores paulo contentiores, vt curis grauioribus atque moleſtis pauliſper relaxatis, in voluptates remittantur. Admodum igitur me ſub auroram hodie laſciuorum iſtorum verborum blanda ac dulcis ſuadela exhilarauit. Quare parum abfuit quin Ariſtides ille viderer mihi eſſe, Mileſiis ſermonibus ſupra quàm delinitus. Doleóque per amores equidem tuos, quibus latus adeò ſcopus inuentus eſt, quòd narrare deſiiſti: ac te per ipſam obſecramus Venerem, ſi abundè mihi dicere videris, ſiue maſculum aliquod, ſiue etiam per Iouem muliebre te inceſſit deſiderium, vt id paulatim memoria repetendo excitare velis. Nam alioqui feſtum & ſolennem celebramus diem, Herculi ſacra peragentes. Cæterùm haud ignoras ſcilicet deum hunc, quàm acer & procliuis erga Venerem fuerit: proinde lubentiſſimè videtur mihi ſermonum hæc ſacrificia admiſſurus eſſe. THEO. Citiùs verò mihi, Luciane, maris fluctus, & denſas & cœlo delabentes niues numeraueris, quàm meos amores. Ego itaque totam ipſorum vacuam reddidiſſe pharetram me puto: ac ſi quando ad alium aliquem auolare volent, inermis ipſorum dextera ridebitur. Propemodum enim ex eo cùm à prima pubertatis ætate egreſſus, inter adoleſcentes receptus ſum, aliis atque aliis ſubindè concupiſcentiis deluſus pereo, alíque amores aliis ſuccedunt: ac priuſquam deſinant priores, incipiunt ſequentes, capita prorſus Lernæa rediuiuæ iſtius Hydræ longè magis multiplicia, neque etiam Iolaum aliquem auxiliatorem recipere ſuſtinentia. Neque enim igne ignis extingui ſolet. Adeò humidus quidam oculis inhabitat meis[1] aſilus, qui omnem formam ad ſeſe rapiens, nulla ſatietate expletur. Ac aſſiduè dubitare in mentem venit mihi, quænam hæc Veneris ira ſit. Nõ enim ex[2] Heliadis quiſpiam ego ſum, neque Lemniadum contentio, neque etiam Hippolytéum agreſte ac durum illud ſupercilium indutus, vt ob id irritare Deæ inexplebilem hanc iram in me debeam. LVC. Omitte fictitiam hanc Theomneſte & difficilem reſponſionem. An tu enim grauiter fers quòd per fortunam talem vitam ſortitus es, & acerbum eſſe putas, ſi cum muliebribus formoſis & cum pueris ſuauiter efflorescentibus ſubinde conuerſaris?

A πόθοσι δ' οἱ φιλότιμοι πόνοι, μικρὰ τῶν ἐπαχθῶν φροντίδων χαλασθέντες, εἰς ἡδονὰς αὐίεσθαι. πρώ γέ με ἐκ τοῦ τὸν ὄρθρον ἢ τῶν ἀκολάστων σου λόγων αἰμύλη καὶ γλυκεῖα πειθὼ κατεύφρανεν. ὥστ' ὀλίγου δεῖν, Αἰσχίδης σώμιζον εἶ, τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις ὑποκηλούμενος. ἀλλ' ὁμῶς τε, νὴ τοὺς σοὺς ἔρωτας, οἷς πλατὺς ἐρρέθη σκοπὸς, ὅτι πέπαυσαι διηγούμενος. καί σε ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτιολογοῦμαι Ἀφροδίτης, εἰ ὡδινᾷ μέ λέγειν ἔοικας, εἴ τις ἄῤῥην, ἢ καὶ, νὴ Δία, θῆλυς ἐφεῖ-
B ταί σοι πόθος, ἡρέμα τῇ μνήμῃ ἐγκαλέσασθαι. καὶ γὰρ ἄλλως ἑορτασίμῳ ἄγομεν ἡμέρᾳ, Ἡρακλέα θύοντες. οὐκ ἀγνοῶ δὲ δήπου τὸν θεὸν ὡς ὀξὺς ἐκεῖ ὡς πρὸς Ἀφροδίτην· ἥδιστα οὖν δοκεῖ μοι τῶν λόγων ταῖς θυσίαις προσήσεσθαι. ΘΕΟΜΝ. θᾶττον αὖ μοι, ὦ Λυκῖνε, θαλάττης κύματα, καὶ πυκνὰς ἀπ' οὐρανοῦ νιφάδας ἀριθμήσᾳς, ἢ τοὺς ἐμοὺς ἔρωτας. ἔγωγ' οὖν ἅπασάν αὐτῶν κενὴν ἀπολελεῖφθαι φαρέτραν νομίζω, κἂν ἐπ' ἄλλόν τινα πτῆναί θελήσωσιν, ἀόπλος αὐτῶν ἡ δεξιὰ γελασθήσεται. σχεδὸν γὰρ ἐκ τῆς διὰ παι-
C δὸς ἡλικίας εἰς τοὺς ἐφήβους χρηθεὶς, ἄλλαις ἐπ' ἄλλων ἐπιθυμίαις βουκολοῦμαι. ἀφθόδοκοι ἔρωτες ἀλλήλων, καὶ πρὶν ἢ λῆξαι τοὺς προτέρους, ἄρχονται δεύτεροι, κεφαλαὶ Λερναῖαι τῆς παλιμφυοῦς Ὕδρας πολυπλοκώτεραι, μηδ' Ἰόλεων βοηθὸν ἐχθρὸν δυνάμενα. πυρὶ γὰρ οὐ σβέννυται πῦρ, οὕτω τις ὑγρὸς ζῷος ὄμμασιν ἐνοικεῖ μύωψ, ὃς ἅπαν καλλὸς εἰς αὐτὸν ἁρπάζων, ἐπ'
D ὀδόντι κόρῃ παύεται. καὶ συνεχὲς ἀπορεῖν ἐπῆλθέ μοι, τίς ποτ' Ἀφροδίτης ὁ ζῆλος· οὐ γὰρ Ἡλιάδης ἐγώ τις, οὐδὲ Λημνιάδων ἔρις, οὐδὲ Ἱππολύτειον ἀγριαίνειν ὠφρυωμένος, ὡς ἐρεθίσαι τῆς θεοῦ τινὶ ἅπαντα ταῦτα ὀργήν. ΛΥΚ. πέπαυσο τῆς διαπλάσου καὶ δυσχερείας ταύτης ἀποκρίσεως Θεόμνηστε. ἅδην γὰρ ὅτι τοῦτο τῷ βίῳ ἡ τύχη προσεκλήρωσέ σε, καὶ χαλεπὸν εἶ νομίζῃς, εἰ γυναιξὶν ὡραίαις, καὶ μὴ παίδων τὸ καλὸν ἀνθούντων ὁμιλεῖς·

1 μύωψ, qui ὀστίμυλος, vt in Epigrammate, Λυσίδικη σοι κώτρι ἐπ' ἀστερίᾳ μύωπα Χρυσοῦν δύνυμον κέντρον ἐνῆκε ποδός.

2 Hoc eſt, ex progenie Solis, cui ſemper infeſtus fuit ob proditã Vulcano adulterium.

ἀλλά σοι καὶ καθαρσίων τάχα δεήσει πρὸς τὸ δυχερὲς οὕτω νόσημα; δεινὸν γὰρ τὸ πάθος. ἀλλ' οὐχὶ τοῦτον τὸν πολιὸν σκηνὰς λῆρον, εὐδαίμονα σαυτὸν εἶναι νομίσῃς, ὅτι σοι ὁ θεὸς οὐκ αὐχμηρὰν γεωργίαν ἐπέκλωσεν, οὐδὲ ἐμπορικὰς ἄλας, καὶ στρατιώτιν ἐν ὅπλοις βίον, ἀλλὰ λιπαραὶ παλαῖστραι μέλεταί σοι, καὶ φοινὰ μὲν ἑανὸς μέχρι ποδῶν τὴν πυρφυρᾶν καθιμᾶται, ξανθὴ δὲ κόμη μύρων ὀπὶ μέλπεται. τῶν γε μὴν ἐρωτικῶν ἡμέρων, καὶ αὐτὸ τὸ βασανίζον, εὐφραίνει, καὶ γλυκὺς ὀδυνᾷ ὁ τοῦ πόθου δάκνων: πείσας γὰρ, ἐλπίζεις· τυχὼν δὲ ἀπολέλαυκας· ἴσον δὲ ἡδονῇ τὸ πεπρᾶχθαι, καὶ τὸ μέλλον. ἐναγχος γοῦν διηγουμένου σου τὴν πολιὼ, ὡς καὶ πρὸ Ἡσιόδου, κατάλογον, ὧν ἠρξατο ἡφάνθης, ἱλαραὶ μὲν τῶν ὀμμάτων αἱ βολαὶ ταχέως ἀνεγαίνοντο· τὸ φωνῆεν δὲ ἴσον τῇ Λυκάμβου θυγατρὶ λειτὸν ἀφηδυνόμενον· αὐτὰ δὲ αὐτοῦ τοῦ ῥήματος εὐθὺς ἦλθες ἧς, οὐκ ἐκείνων μόνων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς μνήμης ἐρῶν. ἀλλ' εἴ τι σοι τοῦ πρὸς Ἀφροδίτην πλοῦ λείψανον ἔφθη, μηδὲν ἀποκρύψῃ, πρὶν ἢ Ἡρακλεῖ τὴν θυσίαν ἐπιτελῆσαι τῶνδε χάριν. ΘΕΟ. Ταῦρος μὲν ὁ δαπάνων, ὦ Λυκῖνε, καὶ ταῖς ἀκάπνοις, ὡς φασι, τῶν θυσιῶν ἥκιστα τερπόμενος. ἐπεὶ δὲ αὐτὴν τὴν ἑτήσιον ἑορτὴν λόγῳ γεραίρομεν· αἱ μὲν ἐμοὶ διηγήσῃ, ἐξ ἑωθινοῦ τῶνδε ἀκροώμενος κῆρυξ ἔχοιμι. ἢ σὺ σὴν Μοῦσαν τῆς σχολῆς μεθαρμοσάμενον ἀσυδὴς, ἱλαρὸς πρὸς θεὸν συνδιημερεύσαιτο. καί μοι γνοὺς δικαίως ἴσος, ἐπεὶ μηδ' εἰς ἕτερόν σε τῶν παίδων ῥέποντα ὁρῶ, πότερον ἀμείνονας ἡγῇ τοὺς φιλοπαίδας, ἢ τοὺς γυναίους ἀσπαζομένους; ἐγὼ μὲν γὰρ ὁ πληγεὶς ἑκατέρῳ, καθάπερ ἀκριβὴς τεταίνια, τοῖς ἐπ' ἀμφότερα πλάσιγξιν, ἰσορρόπως ταλαντεύομαι· σὺ δ' ἐκτὸς ὢν, ἀδεκάστῳ κριτῇ τῷ λογισμῷ τὸ βέλτιον αἱρήσῃ. πολύτα δὴ τοίνυν ἀκκισμὸν, ὦ Φιλότης, ἐῶ πεπίστευκέ σοι ψῆφον ἢ τοῦτο τῶν ἐμῶν ἐρώτων κρίσις, ἤδη φέρε.

A An tibi etiam purgationibus forsan opus erit contra difficilem adeò hunc morbũ? Graue enim malũ hoc scilicet est. Quin tu potiùs multa hac dementia abs te proiecta, beatũ esse te ipsum existima, quòd tibi Deus non squalidam agriculturam exercendam sortitò assignauit, aut mercatorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam vitam, sed tibi pingues ac nitidæ palæstræ curæ sunt, ac splendida quidem vestis vsque ad pedes delicatè demissa, compositio autem comæ discriminatim exercita & apparata. Amatoriarum verò oblectationum etiam ipsa tentatio iuuat, ac dulcis desiderii deus mordet. Nam interim dum periculũ facis, speras: vbi verò voti compos factus es, frueris eo quod optasti. Æquali autem voluptate afficiunt, & quod adest iam & quod futurum speratur. Paulò antè igitur cùm narrares longum istum, perinde vt & apud Hesiodum est, catalogum eorum quos ab initio inde amasti, suauésquidem oculorum tuorũ ictus molliter subinde liquescebant. Vocem autem ad modũ Lycambæ illius filiæ tenuem ac dulcẽ emittens, ex ipso statim habitu præ te forebas, quòd non illos solùm, verùm etiam ipsam illorum memoriam amares. Sed si quid tibi ex ea quam secundùm Venerem nauigationem perfeciſti, reliquum relictum est, nihil quæso illius nos cela: Herculi autẽ sacrificium hoc absolutum atque perfectum præbe. THEO. Tauriuorus quidẽ Luciane, deus iste est, & sacrificiis illis quæ sine nidore perficiuntur, vt aiunt, minimè delectatur. Sed postquam annuam ipsius festiuitatem sermone celebramus, meæ quidem narrationes à summo statim mane in medium allatæ, ad satietatem iam peruenêre. Tua verò Musa à consueto resoluta atque dimissa studio, hilarem cum deo diem hunc totum peragat. Ac mihi quæso æquus iudex esse velis, quoniam in neutram adeò partem huius cupiditatis inclinatum aut pronum te video, vtrùm meliùs habere putes eos qui masculos amant, an qui fœminis delectantur. Nam ego quidem, qui vtrinque æquè ictus sum, perinde atque accurata ac proba aliqua trutina, ambabus ex vtraque parte lancibus æqualiter huc atque illuc inclinor. Tu verò, qui extra hanc sortem es, incorrupto iudice, ratione videlicet, quod meliùs fuerit, dignosces ac secernes. Proinde omni recusandi prætextu ac simulatione depositâ, ô amice, calculum quem tibi commendauit ac credidit illud de meis amoribus conuocatum iudiciũ, iam tandem feras.

B C D

βουφάγος, id est, vorax, & insatiabilis: allusio autem fit ad id quòd Herculem cum Leone voracitate contẽdisse tradũt, ac tosum bouẽ simul una mensa deuorasse.

LVC. Ludum, Theomneſte, aut riſum putas narrationem hanc. Ea verò etiam ſerium quoddam promittit. Ego itaque nuperadeò eius rei periculum facere cœpi, ſat ſcio, nimium, & non olim, ex quo duos quoſdam viros audiui de hac re contentiosè admodum quaſi dimicantes, memoriam adhuc recentem, & paulo antè facta repetentem habeo. Diuiſi autem eorum erant cum orationibus etiam ipſi affectus, & non perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inſomnis duplicem capis mercedem,

Hanc, armenta regens, pecora, illam, candida paſcens.

Sed alter quidem puerorum amore ſupra modum oblectabatur, muliebrem venerem tanquam barathrum quoddam ducens: alter autem à maſculo amore purum ſe gerens, in fœminas quaſi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter ſe pugnantibus affectibus, inſtituto certamine, haud facilè dixero quantum voluptatis ex ea re cepi. At mihi verborum illorum tamen veſtigia propemodum auribus impreſſa hærent, vtpote quæ nuper adeò dicta ſunt. Omnem igitur obiurgationis prætextum & cauſſam è medio ſubmouendo, illa quæ tum ambos audiui dicere, quàm accuratè fieri poteſt, tibi commemorabo. TH. Atqui ego quidem hinc ſurgens, ex aduerſum tibi ſedebo,

Aeacidem expectans, dū carmina finiat ille.

Tu verò nobis veterem gloriam amatoriæ perage differentiæ canendo. LVCIAN. Inſtituenti mihi in Italiam nauigare, velox atque citatum nauigium apparatum erat, ex biremibus iſtis quoddam, quibus maximè Liburni, quæ gens ad Ionium ſinum habitat, videntur vti. Poſtquam autem iam nauigandi tempus erat, vniuerſos deos patrios compreca-
D tus, ac Ioue hoſpitali, vt propitius expeditionem peregrè ſuſceptam coadiuuare vellet, inuocato, ab vrbe vehiculo iumentario ad mare deſcendi. Deinde valere iuſſis iis qui nos deduxerant, (ſequebatur autem eruditorum turba ſedula ac frequens: qui cùm aſſiduè nobiſcum verſati fuiſſent, ægrè atq; inuitò à nobis ſegregari ſe patiebantur) conſcenſa pupi, iuxta gubernatorem aſſedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, poſtquam admodum & à tergo excitando fluctus proſequebantur nos auræ, malo ex medio nauis erecto, ſummo carcheſio antēnamadſtrinximus.

ΛΥΚΙΝΟΣ. παιζῇς, ὦ Θεόμνηστε, καὶ γέλωτος ἡγῇ τινὰ διήγησιν ἡ σὴ ἐπαγγέλεταί τι καὶ σπουδαῖον. ἐγὼ γοῦν ὀλίγου δεῖν ἐπειράθην ἤδη τούτου, εἰδὼς ὅτι λίαν, ἀλλ' οὐ παλαιᾶς· ἐξ ὅτου δυοῖν ἀνδροῖν ἀκήκοα, τὼ δὴ τοῦτον σπουδῇ, ὡς ἀμιλλωμένοιν, ἔτι τοῦ μύθου ἔναυλον ἔχω. διῄρητο δὴ αὐτῶν ἅμα τοῖς λόγοις τὰ πάθη, καὶ οὐχ ὥσπερ σὺ κατ' ἀκολίαν ψυχῆς ἄυπνος ὤν, δυοῖν ἀρύσας μισθοῖν,

Τὸν μὲν, βουκολέων, τὸν δ', ἀργύφα μῆλα νομεύων.

B ἀλλ' ὁ μὲν ἑτέρωσε παιδικοῖς ἥδετο, τοῦ δηλαδὴ Ἀφροδίτου βάραθρόν τινα ἡγούμενος, ὁ δὲ ἀγνοῦν ἔρωτος ἄρρενος, εἰς γυναῖκας ἐπτόητο. δυοῖν οὖν μαχομένοιν παθοῖν, ἀγωνοθετήσας ἅμιλλαν, οὐδ' ἂν εἰπεῖν δυναίμην, ὡς ἑτέρωθεν ἡδύ. καί μοι τὰ τῶν λόγων ἴχνη, ταῖς ἀκοαῖς ἐνεσφῳκισμένα ἕως δή, ὡς ἀρτίως εἰρημένα. πᾶσαν οὖν ὀργῆς ἀφορμὴν ἐκ τοῦ
C μέσου ἀποθέμενος, ἃ πρὸ ἀμφοῖν ἤκουσα λεγόντοιν, ταῦτ' ἀκριβὲς ἐπέξειμί σοι. ΘΕΟ. καὶ μὴν ἔγωγε ἀπῆρα ἐνθεν, ἀπομνημονεύσας καθ' ὁδὸν μικρὸν καὶ δεδομένον σου· Δέγμενος Αἰακίδαο ὁπότε λήξειεν ἀείδων. σὺ δὴ ἡμῖν τὰ πάλαι κλέα τῆς ἐρωτικῆς διαφορᾶς, μελῳδίᾳ περαίνων. ΛΥΚΙΝ. ἐπ' Ἰταλίαν μοι πλοῦν διανοουμένῳ, ταχυναυτικὸν σκάφος ἐπετήδειον, τούτων τῶν δικρότων, οἷς μάλιστα χρῆσθαι Λίβυρνοὶ δοκοῦσιν, ἔθνος Ἰωνίῳ κόλπῳ πρόσχισμένον. ὡς δὲ ἐδόκει, πρώτας ἐπιχωρίους θεοὺς προσκυνήσας, τὴν
D Διὰ ξένιον ἵλεω συνεφάψασθαι τῆς ἐπὶ δήμου χρατίας ἐπικαλεσάμενος, ἀπ' ἄστεος ὀχήσῃ ζεύγλῃ κατῆειν ἐπὶ θάλασσαν. Εἶτα τοῖς προπέμπουσί με δεξιωσαμένοις (ἠκολούθει δὲ παιδείας λιπαρὸς ὄχλος, οἱ συνεχεῖς ἡμῖν ἐντυγχάνοντες, ἀναιρῶς διεξιόντες) τῆς πρύμνης χοὺς ἐπιβάς, ἐγκὺς ἐμαυτὸν ἵδρυσα τοῦ κυβερνήτου. ῥοθίῳ τῶν τῶν ἐλατήρων μὴ μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς αἰωρηθέντες, ὑπὲρ μάλα καὶ κατόπιν ἡμᾶς ἐκύμαινον αὖραι, τὸν ἴσον ἐκ τοῦ μεσοκοίλων ἀκαρῆ καρχησίῳ ὁ κέρας προεστείλαμεν.

Εἶτ' ἀθρόας τῷ κάλων τὰς ὀθόνας σκ- A Deinde cõferta per funes vela effundentes, sensim impletis vento linteis, nihilo minore cursu, opinor, quàm sagitta, peruolauimus, fluctibus grauiter frementibus infra circa proscindentem ipsos proram. At verò quæ inter nauigãdum seria vel etiam iocosa contulerimus, longiùs hîc persequi tempus non sinit. Postquam autem maritimam Ciliciæ oram prætervecti, Pamphylium sinum contigimus, vltra Chelidoneas, felices illos veteris Græciæ terminos, haud citra laborem cursu elati, ad singulas Lyciæ ciuitates hospitio diuertimus, sermonibus ac fabulis vt plurimùm nos oblectantes (neque enim vl-
B lum in ipsis manifestum prioris felicitatis cernitur vestigium reliquum) donec ad Solis sacram delati Rhodum, continuum nauigãdi laborem, quo huc vsque vsi fueramus, interpellare aliquantisper decreuimus. Remiges itaque nauigio è mari in terram subducto, prope littus tentoria fixerunt. Ego verò, parato mihi hospitio è regione templi Dionysij, otiosè per vrbem incedebam, immensa adeò voluptate interim fruens. Est enim re ipsa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic deo pulchritudinem præ se ferens. Obambulans autem in Dionysij porticibus, vnãquamque picturam cõtemplabar, vnà cum voluptate ea quam videndo capiebam, Heroicas quoque fabulas memoria repetẽs. Statim enim mihi duo vel etiam tres propemodum præcipui superuenêre, qui mihi omnem historiam enarrabant. Pleraque autem & ipse coniectura præcipiebam: cæterùm cùm iam cõtemplatione
C ista satiatus essem, ac domum ire cogitarem, dulcissimũ peregrè obtigit mihi lucrum, viri longo iam olim tempore mihi noti ac familiares, quos neq; ipsum ignorare te puto, cùm sæpe ad nos itantes hîc videris, nempe Chariclem illum Corin-
D thium, adolescentem haudquaquam deformem, deditum nonnihil comendi & fucandi corporis studio, vt qui mulieribus, opinor, forma atque elegantia ista cõmendari affectaret: vnà autẽ cum ipso & Callicratidem istum Atheniẽsem, moribus ac habitu simpliciorem. Nam se velvti ducem atque anteſignanum in ciuilibus orationibus & in hoc forensi dicendi genere gerebat. Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, vt mihi videtur, palæstras tantoperè amans, quàm ob puerorum amores: prorsus enim in hoc, quasi attonitus ferebatur.

χέαντες, ἠρέμα πιμπλαμένου τοῦ λίνου, κατ' ὀδὲν, οἶμαι, βέλους ἐλάττονι ῥοίζῳ διϊπτάμεθα, βαρὺ τοῦ κύματος ὑποβρυχομένου τῇ τοὺ χίζουσαν αὐτὰ πρῴραν. ἀλλ' ἅ γε μὲν ἐν τῷ μεταξὺ πλῷ, οὐδεὶς ἡ παλαιᾶς ἐχόμενα σπουδῆς, κωμῳδοὺ μᾶλλον ἢ τραγῳδοῦ μιμήσεται. ὡς δὲ τῆς Κιλικίας τὸ ἔφαλον ἀμείψαντες, εἰχόμεθα τοῦ Παμφυλίου κόλπου, Χελιδονέας ὑπερθέοντες, οὐκ ἀμοιρεῖ τοῖς δὐτυχεῖς τῆς παλαιᾶς Ελλάδος ὅρους, ἐκείνῃ τῶν Λυκιακῶν πόλεων ἐπεξειούμεθα, μύθοις τὰ πολλὰ χαίροντες (οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς σαφὲς εὐδαιμονίας ὀρᾶται λείψανον) ἄχρι τῆς Ηλιάδος ἀφάμενοι Ρόδου, ὃ συνεχὲς τοῦ μεταξὺ πλοὺ διαναπαῦσαι τοὺς ὀλίγον ἐκείναμεν. Οἱ μὲν ὦν ἐρέται, τὸ σκάφος ἔξαλον ἐς γῆν ἀναπασάμενοι, ἐγγὺς ἐσκήνωσαν· ἐγὼ δ' ὑπερπισμένου μοι ξενῶνος ἀπωτάτω τοῦ Διονυσίου, καὶ σχολῇ ἐβάδιζον, ὑποφυοῦς ἀπολαύσεως ἐμπιπλάμενος. ἔστι γὰρ ὄντως ἡ πόλις Ηλίου, πρέπον ἔχουσα τῷ θεῷ τὸ κάλλος. ἐκπεριὼν δὲ τὰς ἐν τῷ Διονυσίῳ στοὰς, ἑκάστῃ γραφῇ κατώπτευον, ἅμα τῷ τέρποντι τῆς ὄψεως, Ηρωϊκοὺς μύθους ἀναπολούμενος. δύο γὰρ μοι δύο, ἢ καὶ πλείους παρεφοίτησαν, ὀλίγου δεῖν πάσης ἱστορίας ἀφηγούμενοι· τὰ δὲ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἰκαζόμενος παρελάμβανον. ἤδη δὲ τῆς θέας ἄλλοσε ἔχοντι, καὶ διανοουμένῳ μοι βαδίζειν οἴκαδε, ὃ ἥδιστον ὅτι ξένης ἀπήντησέ μοι κέρδος, ἄνδρες ἐκ παλαιοῦ χρόνου συνήθεις, οὓς οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, πολλάκις ἡμῖν ἰδὼν ὑποφοιτῶντας ἐνταῦθα, τὸν ἐκ Κορίνθου Χαρικλέα νεανίαν, οὐκ ἄμορφον ἔγοντά τι, καὶ κομμωτικῆς ἀσκήσεως, ἄτε, οἶμαι, γυναίοις ἐπιτερπίζόμενον· ἅμα δ' αὐτῷ καὶ Καλλικρατίδην τὸν Αθηναῖον, τὸν τρόπον ἁπλοϊκήν. παρηγορημένως γὰρ πολιτικοῦ λόγου προῆσαν, καὶ ταυτηὶ τῆς ἀληθείου ῥητορικῆς. ἦν δὲ καὶ τῷ σώματι γυμναστικὸς, οὐ δι' ἄλλό τι μοι δοκεῖν τὰς παλαίστρας ἀγαπῶν, ἢ διὰ τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας· ὅλως γὰρ εἰς τοῦτο ἐπέκλινεν.

Ob odium autem quo fœminas omnes A
proſequebatur, etiam Promethco malè
imprecari ſolebat. Cùm igitur à longè
vterque me conſpicatus eſſet, gaudio at-
que lætitia pleni accurrunt. Deinde,
quemadmodum fieri conſueuit, ſalutato
atque excepto me, vterque vt ad ſe veni-
rem, rogabant. Atque ego cùm viderem
ipſos de hac re inter ſe contendendo lin-
guis procedere, Hodie quidem, reſpon-
dens inquam, Callicratida & Charicles,
ambos vos decet apud me frequentes eſ-
ſe, vt ne contentionem maiorem inter
vos excitetis. Sequentibus autem diebus
(nam tres aut quatuor etiam hîc com-
morari conſtitui) per vices accipietis me
mutuò, ſorte inter vos miſſa vter id prio-
re loco faciat. Hæc ita tum plàcuêre. At-
que illa quidem die conuiuij præfectus
ego fui: ſequenti autem Callicratidas, &
poſt ipſum Charicles. Porrò animaduer-
tebam etiam inter ipſos conuiuiorum
apparatus, manifeſta vtriuſque affectio-
nis indicia. Nam Athenienſis quidem il-
le pueris perquam formoſis inſtructus e-
rat, & propemodum omnes illius ſerui
imberbes erant, non ampliùs ab illo reti-
neri ſoliti, quàm dum prima lanugine in-
ficerentur: poſtquam autem barba fre-
quentiore genæ illorum addenſabantur, C
diſpenſatores, & fundorum quos ille A-
thenis habebat, procuratores amanda-
bantur. At verò Chariclem magnus ſal-
tatricum & pſaltriarum chorus ſequeba-
tur, ac tota illius domuncula, perinde vt
in Cereris ſacris, mulieribus referta erat,
viro aliquo ne puncto temporis ibi appa-
rente, niſi ſicubi infans aliquis, aut ſenex
decrepitus, coquus videlicet conſpiceretur, in quem propter ætatem zelotypiæ
ſuſpicio ampliùs vlla cadere non poſſet.
Erant igitur & hæc, vt dixi, ſatis multa
atque aperta vtriuſque animi documen-
ta. Verumtamen aliquoties etiam breues
quædam quaſi futuri certaminis coitio-
nes inter ipſos inceptabantur, tanquam
finem aliquem quæſtio hæc haudqua-
quam haberet. At poſtquam iam tem-
pus erat vt iterum in altum proueheremur, ſocios nauigationis, volentes alioqui
ipſos, abducere mecum ſtudebã: conſti-
tuebant enim in Italiam nauigare, æquè
atque ego. Et cùm nobis viſum eſſet, in
Gnidum, appulſa ibi naue, ſpectandi cauſſa aſcendere, & Veneris templum vidēdi de-
ſiderium nos inceſſiſſet (celebratur autem ibi Praxitelis facilitatis ac prōptitudinis il-
lud verè Venereũ & amabile) paulatim ad terrã ſubuecti ſumus, ipſa opinor dea, pul-
chra trãquillitate nauigiũ deducente. Cæteris igitur ſolitę res atque armą curę fuere:

τῷ δὲ πρὸς ὃ θῆλυ μίσει πολλὰ καὶ Προ-
μηθεῖ κατηρᾶτο. πόρρωθεν οὖν ἰδὼν ἑκάτε-
ρός με, γήθους καὶ χαρᾶς πλέοι προσέδρα-
μον. εἶθ' οὕτω ποῖα φιλῇ, δεξιωσάμενοι, πρὸς
αὐτὸν ἐλθεῖν ἑκάτερος ἠξίουν με. κἀγὼ φι-
λονεικοῦντας ὁρῶν τὼ ἑταίρω, Ὃ μὴ τήμερον,
εἶπον, ὦ Καλλικρατίδα, καὶ Χαρίκλες, ἄμ-
φω καλῶς ἔχον ὑμᾶς πρὸ ἐμοὶ φοιτᾶν,
ἵνα μὴ πλείω τιν' ἔριν ἐγείρητε. ταῖς δ' ἑφε-
ξῆς ἡμέραις (τρεῖς γὰρ ἢ τέτταρας
διέγνωκα μόνον) ἀμοιβαίως αἱρήσεσθέ με,
κλήρῳ διακριθεὶς ὁ πρότερος. δοκεῖ ταῦτα·
κἀκεῖνον μὲν τὴν ἡμέραν εἰσιέναι ἐγὼ
τὴν δ' ὑστεραίαν, Καλλικρατίδας, εἶτα μετ'
αὐτόν, ὁ Χαρικλῆς. ἐώρων δὲ κἀκ τῶνδέ τιν'
ἑστίασιν ἀναγῆ τῆς ἑκατέρου διαθέσεως τε-
κμήρια. ὁ μὲν γὰρ Ἀθηναῖος, διὰ μόρφους παι-
σὶν ἐξήσκητο, καὶ πᾶς οἰκέτης αὐτῷ σχεδὸν ἀγέ-
νυος ἦν, μέχρι τοῦ πρώτου ὑπογραφέντος
αὐγῆς χνοῦ θαμβοῦντες. ἐπειδὴ δὲ ἰοὺ-
λοις αἱ πρῶται πυκάζωσιν, οἰκονόμοι, καὶ τὴν
Ἀθήνησι χωρίων κηδεμόνες ἀπεξέλλοντο.
Χαρικλῆς γε μὴν πολὺς ὀρχηστρίδων καὶ μου-
σουργῶν χορὸς εἵπετο, καὶ πρὸ ὁτουοῦν,
ὡς ἐν Θεσμοφορίοις, γυναικῶν μεστὸν ἦν,
ἀνδρὸς οὐδ' ἀκαρῆ παρόντος, εἰ μή τι που
νήπιον, ἢ γέρων ὑποφήλιξ ὀψοποιὸς ὀφθείη, τῶν
λοιπῶν ζηλοτυπίας καὶ ὑποψίαν οὐκ ἐχόντων.
ἐν αὐτῷ οὖν, ὡς ἔφην, καὶ ταῦτ' ἐγιγνώ τῶν
ἀμφοτέρων γνώμης δείγματα. πολλάκις γε
μὴν ἐπ' ὀλίγον ἁψιμαχίαι τινὲς ἐπ' αὐτοῖς
ἐκινήθησαν, οὐχ ὡς ἔρως ἔχων τι τὸν ζή-
τησιν· ἀλλ' ἐπεὶ χωρεῖν ἐν ἀνάγκαις, σύμ-
πλους ἐφαλῆσθαι αὐτοῖς ἐπειγόμην. διε-
νοοῦντο γὰρ εἰς Ἰταλίαν ἀπαίρειν ὁμοίως ἐμοί.
καὶ δόξαν ἡμῖν Κνίδῳ προσορμίσαι καὶ θεᾶν,
καὶ τὸ Ἀφροδίτης ἰδεῖν προθυμουμένοις ἱερὸν
(ὑμνῆται δὲ τοῦτο τῆς Πραξιτέλους εὐ-
χερείας ὄντως ἐπαφρόδιτον) ἠρέμα τῇ γῇ
προσιέναι ἤθελον, αὐτῆς, οἶμαι, τὸ θεῖον λιπαρᾶ
γαλήνῃ πομπεύσης τὸ σκάφος. τοῖς μὲν
οὖν ἄλλοις ἔμελον αἱ σκευήθεν παρασκευαί.

ἐγὼ δὲ, ὃ ἐρωτικὸν ζῦγος ἑκατέρωθεν ὀξ
αφάμενος, κύκλῳ περὶ τὴν Κνίδον, σὺν
ἀγελαστὶ τῆς κερκιδικῆς ἀκολασίας με-
τέχων, ὡς ἐν Αφροδίτης πόλει. στοὰς δὲ Σω-
στράτου, καὶ τἄλλα, ὅσα τέρπειν ἡμᾶς ἐδύ-
νατο, περῶμεν ἐμπεσελθόντες, ὅπου τὸν νεὼν
τῆς Αφροδίτης βαδίζομεν, νὼ μόνω, ἐγώ τε,
καὶ Χαρικλῆς πάνυ προθύμως. Καλλι-
κρατίδας δ' ὡς ὅπη ἄκων ἠκολούθει, ἄχων·
ἦδιον δὴ, οἶμαι, τῆς Κνιδίας Αφροδίτης τὸν
ἐν Θεσπιαῖς ἀντικαλλαξόμενος ἔρωτα.
καί πως λύχνος ἡμῖν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τεμέ-
νους, Αφροδίσιοι προσεπνεύσθη αὔραι. Ὁ
γὰρ αἰθριον οὐκ εἰς ἔδαφος ἄγονον μάλι-
στα, λίθων πλαξὶ λείαις ἐστρωμένον, ἀλλ'
ὡς ἐν Αφροδίτης, ἅπαν ὠὴν γόνιμον ἡμέρων
καρπῶν, ἃ ταῖς κόμαις θαλέθει ἀέρα
πόρρω βρύοντα τὸν περιξ ἀέρα, σκιωφό-
φουν. πυκνὴ γε μὴν ἡ πυκνόκαρπος ἐπε-
φύλλα μυρρίνη, πρὸς τὴν δέσποιναν αὐτῆς,
δαφνίδος περυκῆα, τήν τε λοιπῶν δένδρων
ἕκαστον, ὅσα κάλλους μετείληχεν. οὐδ' αὐ-
τὰ γέροντος ἤδη χρόνου πολιὰ καθαύαινεν,
ἀλλ' ἴσα ἀκμῆς σφριγῶντα νέοις χλωοῖν
ἐῴκει. τούτοις δ' ἐπεμέμικτο καὶ τὰ καρ-
πῶν μὴ ἄλλως ἄγονα, τὴν δ' ἐμορφίαν
ἔχοντα καρπὸν, κυπαρίττων γε, καὶ πλατα-
νίστων αἰθέρια μήκη, καὶ σὺν αὐταῖς, αὐτό-
μολος Αφροδίτης, ἡ τῆς θεοῦ πάλαι φυγὰς
Δάφνη. πρωτί γε μὴν δένδρῳ, περιπλέ-
γδην ὁ φίλερως προσείρπυε κισσός· ἀμφι-
λαφεῖς ἀμπελοι, πυκνοῖς κατήρτηντο βό-
τρυσι. τερπνοτέρα γὰρ Αφροδίτη μετὰ Διο-
νύσου, καὶ ὃ πρὸ ἀμφοῖν ἡδύ, σύγκρατον εἰ
δὲ ἀποζυγείη ἀλλήλων, ἧττον ὠφελοῦ-
σιν. ὑπὸ δ' αὐτὸ ταῖς ἄγαν παλινοκίοις ὕλαις,
ἱλαραὶ κλισίαι τοῖς συνεστιᾶσθαι θέλουσιν, εἰς
ἃ τὴν μὴ ἀστικὴν, ἀσημίως ἐπεφοίτων τινές·
ἀθρόος δ' ὁ πολιτικὸς ὄχλος ἐπομνυέ-
ζειν, ὄντως Αφροδισιάζοντες. ἐπεὶ δ' ἱκανῶς
τοῖς φυτοῖς ἐτέρφθημεν, εἴσω τοῦ νεὼ προῆ-
μεν. ἡ μὲν οὖν θεὸς, ἐν μέσῳ καθίδρυ-
ται, Παρείας ἐκ λίθου δαίδαλμα κάλλιστον· ὑπομει-
διῶσα τε στοιχείῳ τέλειῳ μικρὸν ὑπομειδιῶσα.

A ego verò amatorium iſtud par vtrinque ſuſpenſum habens, Gnidum circumcirca obambulabam, non ſine riſu figulinæ iſtius proteruitatis participem me præbendo, vt in Veneris ciuitate. Porticus autem Soſtrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principio circumeundo viſentes, mox ad templum Veneris imus nos quidem duo, ego videlicet & Charicles, admodum alacriter, Callicratidas autem, vt ad ſpectaculum muliebre, inuitus: libētiùs, vt opinor, pro Venere Gnidia Theſpienſem illum Cupidinem permutatione facta habiturus. Ac ſtatim quodammodo nobis ab ingreſſu luci Ve- B nereæ aſpirarunt auræ. Serenitas enim, ac lumen illud ſupernum, non in ſolum ſterile maximè, & lapideis tabulis conſtratum, excipiebatur, ſed erat illud, vtpote in Veneris templo, fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus, quę frondibus virentibus in longum vſque promanantibus, aërem circumcirca quaſi concamerabant. Abundè verò illa frugibus denſa myrtus, apud dominam ſuam copioſa naſcens, efflorueràt, deinde & aliarum arborum ſingulæ, quæcunque pulchritudine præſtant, neque ipſæ quanquam longa exacta iam ætate cane- C ſcentes, ſed præ vigore quaſi iuuenescentes, nouis ſubinde ramis formoſæ atque integræ erant. His autem intermixta erant etiam illa frutieum genera, quæ alioqui fructuum quidem feracia non ſunt, cæterùm pro fructu pulchritudinem habent, Cypariſſorum videlicet & Platanorum aëriæ proceritates, & inter ipſas transfuga Veneris, deæ ipſius olim fugitiua facta, Laurus. Cuiuis verò arbori circumuoluta ſtudioſa illa amoris Hedera obſerpebat, & vites fœcundæ crebris racemis dependebant. Eſt enim iu- D cundior Venus cum Baccho, & temperatum illud dulce quod ab vtriſque venit. Quòd ſi autē à ſe mutuò diſiungātur, minùs exhilarant. Erant autem ſub vmbris iſtis opacis & obſcuris, amœnæ quædam cellæ, eorum vſui qui intus conuiuia agitare vellent, comparatæ: in quas vrbanorum quidem rari commeabant vlli, ſed populi frequentes turbæ ſolenniter cōueniebant, re ipſa Veneri indulgentes. Poſtquam autem abundè plantis iſtis oblectati fuimus, intrò in templum ingreſſi ſumus. Ipſa igitur dea in medio poſita eſt, ex Pario marmore, opus ſanè pulcherrimum atque præclarum: & riſu quodam ſimulato parum ſubridens.

Tota autem pulchritudo eius detecta, nulla veſte ipſam tegente, nuda conſpicitur, niſi quatenus altera manu pudenda, quaſi oblita ſui, abſcondit. Tantum verò artifex illa ars valuit, vt ſolida adeò ac dura marmoris natura ſingula etiam membra deceret. Charicles igitur inſanum quiddam & furibundum exclamans, O fortunatiſſime, inquit, deorum, Mars, qui propter hanc vinctus fuiſti. Et ſimul accurrens plenis labiis, quoad fieri potuit extento collo, deoſculabatur illam. Tacitè autem adſtans Callicratides, ſecum in animo admirabatur. Eſt autem biforis ipſius ædes, vt poſſint, qui volunt deam ipſam diligentiùs inſpicere, etiam à tergo contemplari, & vt nihil ipſius cum admiratione non ſpectes. Facilè itaque licet per alteram portam accedentibus, poſteriorem quoque formoſitatem contueri. Proinde cùm viſum nobis eſſet totam ipſam deam videre, in poſteriorem templi partem circumiuimus, ac recluſa ianua ab ædituo, qui & ipſe creditur mulier eſſe, repetè obſtupuimus ad pulchritudinem illam. Athenienſis itaque iſte, qui tacitè paulo antè videbat, poſtquam eas quæ in pueris appetuntur partes aſpexit, continuò longè quàm Charicles inſaniore modo exclamauit, Hercules, inquiens, quanta ſcapularum concinnitas! Vt autem extuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes! Quàm ſcitè circunductæ clunium pulpæ in ſe rotundantur, neque tenues nimis ipſis oſſibus adſtrictæ, neque rurſum in immenſam effuſæ pinguedinem? Formarum autem quæ vtrinque natibus infrà coëuntibus velut impreſſæ redduntur, dici non poteſt quàm ſuauis riſus: femoríſque & tibiæ in rectum ad pedem vſque protentæ, accuratè ſeruata modulatio. Talis igitur & Ganymedes in cœlo Ioui Nectar dulcius infundit: nam ab Hebe equidem ſubminiſtrante potum haudquaquam acceperim. Cùm autem hæc quaſi quodam numine correptus Callicratidas exclamaret, Charicles præ nimio ac vehementi ſtupore parum abfuit quin diriguiſſet, humidum quendam & manantem in oculis dolorem colliquans. Cæterùm poſtquam ab admiratione ſatietas nos auertit, in altero femore maculam conſpicimus, perinde vt in veſte aſperginem luti aliquam. Arguebat autem deformitatem ipſius, reliquus totius marmoris nitor.

πῶς δὲ ὁ κάλλος αὐτῆς ἀκαλύπτου, σὺδὲν μιᾶς ἐσθῆτος ἀμπεχούσης τετύμμωται, πλὴν ὅσα τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ τὴν αἰδῶ λελησότως ἀπεκρύπτθη. τοσοῦτο γε μὴν ἡ δημιουργὸς ἴσχυσε τέχνη, ὥστε τὴν ἀπύρπυον οὕτω καὶ κατερρὶν τοῦ λίθου φύσιν, ἑκάστοις μέλεσιν ἁπαρέπειν. ὁ γοῦν Χαιρικλῆς, ἐμμανές τι καὶ παράφορον ἐμβοήσας, Εὐτυχέστατε, εἶπε, θεῶν ὁ Ἄρης σὺ τούτῳ δεθεὶς Ἄρης, καὶ ἅμα παρεδραμὼν, λιπαροῖς τοῖς χείλεσιν ἐφ' ὅσον ἐδύνατο ἐκτείνων τὸν αὐχένα, κατεφίλησέ τε ἐφεξῆς ὁ Καλλικρατίδας, καὶ νοῦν ἀπεθαύμαζεν. ἔστι δὲ ἀμφίθυρος αὐτῆς ὁ νεώς, καὶ τοῖς θέλουσι τὴν θεὸν ἰδεῖν ἀκριβῶς, καὶ κατόπιν, καὶ ἵνα μηδὲν αὐτῆς ἀθαύμαστον ᾖ. δι' εὐμορφίας οὖν ὅτι τῇ ἑτέρᾳ πύλῃ παρελθόντι, τὴν ὄπισθεν εὐμορφίαν θεάσασθαι. δόξαν οὖν ὅλως τὴν θεὸν ἰδεῖν, εἰς ὃ κατόπιν τοῦ σηκοῦ παρεληλύθαμεν. εἶτ' ἀποιγείσης τῆς θύρας ὑπὸ τῆς νεωφύλακος γυναικὸς, θάμβος αἰφνίδιον ἡμᾶς εἶχε τῶν κάλλους. ὁ γοῦν Ἀθηναῖος, ἡσυχῇ παρὸ μικρὸν βλέπων, ἐπεὶ τὰ παιδικὰ μέρη τῆς θεοῦ κατώπτευσεν, ἀληθῶς πολὺ τοῦ Χαιρικλέους ἐμμανέστερον ἀνεβόησεν, Ἡράκλεις, ὅση μὲν τῶν μεταφρένων εὐρυθμία, πῶς δὲ ἀμφιλαφεῖς αἱ λαγόνες, ἀγκάλισμα χειρῶν πλήθους· ὡς δὲ δικαίως γραφοὶ τῶν γλουτῶν αἱ ῥῶγες ἀπεκυρτώθησαν, μήτ' ἄγαν ἐλλιπεῖς, αὖθις ὀστέοις παρεσταλμέναι, μήτε εἰς ὑπερογκον ὄγκου μέναι ποιότητα· τῶν δὲ τοῖς ἰσχίοις ἐπεσφαλισμένων ἐξ ἑκατέρων τύπων, οὐκ ἂν εἴποι τις ὡς ἡδὺς ὁ γέλως, μηροῦ τε, καὶ κνήμης ἐπ' αὐτὸ τεταμένης ἄχρι ποδός, ἠκριβωμένοι ῥυθμοί. τοιοῦτος ἄρα Γανυμήδης ὁ θεράπων, Διὶ τὸν νέκταρ ἥδιον ἐγχεῖ· τῇ μὲν γὰρ Ἥβης οὐκ ἂν ἐγὼ δεξαμενουμένης ποτὸν ἐδεξάμην. ἐθαύμασα μὲν οὖν τοῦτα τοῦ Καλλικρατίδου βοῶντος, ὁ Χαιρικλῆς δὲ ὑπὸ τῆς σφόδρα θάμβους, ὀλίγου δεῖν ἐπεπήγει παχεῖάν τινα, καὶ ῥέον ὑπὸ τῆς ὄμμασι πόνον αὐγάζων. ἐπεὶ δὲ τοῦ θαυμάζειν ὁ κόρος ἡμᾶς ἀπήλλαξεν, ὅτι δὲ τὸ μηροῦ αὐτοῦ εἴδομεν, ὥσπερ ἐν ἐσθῆτι κηλῖδα. ἦλεγχε δ' αὐτὸ τὴν ἀμορφίαν ἡ τοῦ πάλαι τῆς λίθου λαμπρότης.

ἐγὼ

ἐγὼ μὴν οὖν πιθανῇ τἀληθὲς εἰκασίᾳ τοπάζων, φύσιν ὠμὴν τοῦ λίθου τὸ βλεπόμενον εἶναι. πάθος γὰρ οὐδὲ τούτων ἐστὶν ἔξω. πολλοῖς δὲ τοῖς κατ' ἄκρον εἶναι δυναμένοις καλοῖς, ἡ τύχη προεμποδίζει. μέλαιναν ἴσως ἐπιπλοάδα φύσεως τινα κηλῖδα νομίζων, καὶ κατὰ τοῦτο τοῦ Πραξιτέλους ἐθαύμαζον, ὅτι τοῦ λίθου τὸ δύσμορφον, ἐν τοῖς ἥκιστα ἐλέγχεσθαι δυναμένοις μέρεσιν ἐκέκρυφεν. ἡ δὲ παρεστῶσα πλησίον ἡμῖν ζάκορος, ἀπίστου λόγου καινὴν προέδωκεν ἱστορίαν. ἔφη γὰρ οὐκ ἀσήμου νέου (ἡ δὲ παροῦσα ἀνώνυμον αὐτὸν ἐσίγησε) πολλάκις ὑπὸ φοιτῶντα τῷ τεμένει, σὺν δήλαίῳ δαίμονι ἐρασθῆναι τῆς θεοῦ, καὶ πρωὶ μέσον αὐτὸν ἐν ἀφετείοντι τοῦ νεῶ, καθαρσίοις ἔχειν δυσδαίμονος ἀγνείας δόκησιν. ἐκ τε δὴ τῆς ἑωθινῆς κοίτης, πολὺ προλαμβάνων τὸν ὄρθρον, ἐπέφοιτα, καὶ μετ' δύσιν ἄκων ἐβάδιζεν οἴκαδε, πολλὰ δ' ὀλίγα ἡμέραν ἀπὸ μικροῦ τῆς θεοῦ καθεζόμενος, ὀρθὰς ἐπ' αὐτὴν διηνεκῶς τὰς τῶν ὀμμάτων βολὰς ἀπήρδεν. ἄσημοι δ' αὖπαλ ψιθυρισμοὶ, καὶ κλεπτομένης λαλιᾶς, ἐρωτικὴ διεταράττοντο μέμψεις. ἐπειδὴ δὲ καὶ μικρὰ τῶν πάθους ἑαυτὸν ἀποδυσκολῆναι θελήσαι, προσέπων, τῇ δὲ τραπέζῃ τέτρασσας ἀστραγάλοις Λιβυκῆς δορκὸς ἀπαριθμήσας, διεπέπηδε τὴν ἐλπίδα· καὶ βαλὼν μὴν ὅτε σκοπὸν, μάλιστα δ' εἴ ποτε τὴν θεὸν αὐτὴν βούλοιτο, μηδενὸς ἀστραγάλου πεσόντος ἴσῳ σήματι, προσεκύει, τῆς ὁπτηθυμίας τεύξεσθαι νομίζων· εἰ δ', ὁποῖα φίλα, φαύλως κατὰ τῆς τραπέζης ῥίψειεν, οἷα ὅτι τὸ δυσφημότερον αἰάζειν, ὅλῃ Κνίδῳ καταρώμενος, ὡς ἐπ' αἰτίᾳ τῷ συμφορᾷ, καὶ κατηφὴς, καὶ δι' ὀλίγου στοναπάσας, ἑτέρῳ βόλῳ τὴν πρὶν ἀσχολίαν ἐθεράπευεν. ἤδη δὲ πλέον αὖπαλ τὸ πάθους ἐρεθιζομένου, τοῖς ἅπασ ἐχαρίσατο, καὶ πᾶς μαλακοῦ δένδρου φλοιὸς Ἀφροδίτην καλὴν ἐκήρυσσεν. ἐτιμᾶτο δ' ὄζίσου Διὶ Πραξιτέλης, καὶ πρῶ ὅ, τι χειμήλιον θώρηκες οἶκοι φυλάττοιτο, τοῦτ' ἦν ἀνάθημα τῆς θεοῦ.

A Ego itaque verisimili coniectura veritatẽ colligendo, naturam lapidis, id quod apparebat, esse putabam. Nam neque huiuscemodi rerum casus alieni sunt. Multis autem quibus extremè & velut ad vnguem pulchris esse licebat, fortuna interim aliquid quod in mora sit, obiicit. Proinde nigram quandam maculam natura aspersam marmori esse existimans, etiam hac parte Praxitelem admirabar, quòd eam lapidis deformitatem in illis potissimùm partibus abscondisset, quæ minùs coargui ac deprehendi possent. At ea quæ nobis propè stabat templi ministra, incredibilis cuiusdam orationis nouam historiam narrauit. Nam adolescentem quendam inquit haudquaquam ignobili genere natum (nomẽ autem ipsa res gesta taceri fecit) crebrò ad delubrũ hoc ventitantem, infelici quodam genio impulsum, deam ipsam amare cœpisse, & quia totos plerũque dies in templo commorabatur, à principio sanctimoniæ cuiusdam religiosioris speciem de se præbuisse. Nã statim à lecto matutino, multo auroram præuertentem, huc venire solitum fuisse, ac post occasum Solis inuitum ægrè domum redisse, atque totum diem ex aduerso deæ sedendo, rectos in ipsam perpetuò oculorum ictus direxisse. Obscurè autem, inquit, interim secum ipse nescio quæ susurrabat, & suffurante quodam sermone amatorias peragebat querelas. Cæterùm vbi iam paulisper affectus illius molestiam à se remouere volebat, affatus deam, in mensam autem quatuor talis Libycæ capræ dinumeratis, ludendo spem experiebatur. Ac quoties id quod intendebat, iecerat, maximéque si quando deam ipsam iactu feliciore sortitus erat, nullo videlicet talo eadem figura cum alio aliquo cadente, adorabat illam, sperans se id quod expetebat, consecuturum esse. Sin autem (quemadmodum solet) simplicius paulo per mensam iecisset, ac tali id quod abominabilius erat, surgendo reddidisset, toti Gnido malè imprecabatur, velut ob cladem aliquam immedicabilem, & mœrore plenus erat: & paulo pòst correptis illis, alio iactu, quod male antea ceciderat, emendabat. Iam verò vbi affectus atque animus illius magis accendebatur, omnis paries insculpebatur, & vt quæque arbor mollis erat, ita cortex illius formosam Venerem prædicabat: eodem autem in pretio cum Ioue Praxiteles erat: & quicquid pretiosum ac pulchrum illi domi repositum inter ornamenta fuerat, id omne donarium deæ offerebatur.

B *Historia impotentis cuiusdam amatoris.*

C

D

Postremò nimia in eo desiderio vehementia in insaniam versa est. Inuenta autem est concupiscentiæ illius mastrupatrix quædam audacia. Cùm enim iam ad occasum Sol inclinaret, sensim ac tacitè, ita vt qui aderant, non animaduerterent, post ianuam clàm irrepsit, & stans ita vt cerni non posset, in interiore parte adeò se tacitus continebat, vt propè ne anhelitum quidem emitteret. Ædituis autem perinde vt consueuerant, foris ianuam attrahentibus, intus nouus iste Anchises concludebatur. At quid ego arcanæ noctis audaciam accuratiùs vobis exprimam, aut etiam alius quispiam? Amatoriorum amplexuum vestigia hæc postridie conspecta sunt, & maculam hãc habebat dea, indicem videlicet eorum quæ passa fuerat. Ipsum verò adolescentem, vt vulgo fama refert, vel de petris alicubi aiunt, vel in fluctus marinos præcipitem datũ omnino euanuisse. Atque hæc cùm ministra templi ita narraret, interea exclamans Charicles, Proinde fœmininum genus, inquit, etiamsi saxeum fuerit, amatur. Quid autẽ si quis animatam videret huiusmodi formam, an non vna nox ipsis Iouis sceptris æquiparetur? Subridens autem Callicratidas, Nõdum, inquit, scimus Charicles, an multas audituri simus huiusmodi narrationes, si quando Thespiis quoque essemus. Et nũc sanè tuæ istius Veneris cuius tanta æmulatione teneris, manifestum adeò hoc indicium est. Hîc, quo pacto, interrogante Charicle, admodum verisimiliter dicere Callicratidas visus mihi est. Dixit enim quòd cùm adolescens ille amator otium ac spatium totius noctis consecutus fuisset, vt facilè totam affectus istius exatiandi facultatem haberet, quasi cum puero tamen, marmori cohæsisset, illud nimirum volens, neque anteriore parte fœminam valere. Multis itaque absque delectu ac temere vtrinque verbis effutitis, ego promiscuo eorum tumultu ac turba compositis, Viri, inquã amici, modestam atque ordinatã insistite disputationem, quoniam decora ac decens lex eruditionis atque doctrinæ est. Sublata igitur incomposita hac, & nullum finem habente contentione, vicissim pro sua vterque sententia iustam ac solidam orationem instituite. Neque enim etiamdum tempus est vt ad nauem redeamus. Ac otio hoc vtendum est ad hilaritatẽ, & ad ea studia quæ cum delectatione prodesse possint. Proinde abscedentes hinc è templo (multa enim religionis gratia turba huc ventitat)

A ὥρας, αἰσθοῦσαι τῶν ἐν αὐτῷ πόθων ὁπότατος ἀπενοήθησαν. εὑρέθη δὲ τόλμα τῆς ἐπιθυμίας μαστροπός. ἤδη γὰρ ὀψὲ δύσιν ἡλίου κλίνοντος, ἠρέμα λαθὼν τοὺς παρόντας, ὅπισθε τῆς θύρας παρεισέρρυη, καὶ ἐς ἀφωνὴς ἐσδοτάτω, ἔνδον οὐδὲ ἀναπνέων ἠρέμει, σιωπῇ δὲ τῶν ζακόρων ἔξωθεν τὴν θύραν ἐφελκυσαμένων, ἔνδον ὁ καινὸς Ἀγχίσης κατεῖρκτο. καὶ τί γὰρ ἀῤῥήτου νυκτὸς ἐγὼ τόλμαν, ἢ ἄλλος, ἐτ' ἀκριβὲς ὑμῖν διηγήσομαι; τὴν ἐρωτικὴν ταύτην πλοκὴν ἴχνη ταῦτα μὲν ἡμέραν ὤφθη, καὶ τὸν παῖδα εἶχεν ἡ θεός, ὧν B ἔπαθεν ἐλέγχον. αὐτὸν γε μὴν τὸν νεανίαν, ὡς ὁ δημώδης ἱστορὶ λόγος, ἢ κατὰ πετρῶν, φασὶν, ἢ κατὰ πελαγίου κύματος ἀνηφάνιστα, πάμπαν ἀφανῆ γενέσθαι. ταῦτα τῆς ζακόρου διηγουμένης, μεταξὺ τοῦ λόγου ἀναβοήσας, εἶπεν ὁ Χαρικλῆς, Οὐχιὼν ὄ θῆλυ κἂν λίθινον ᾖ, φιλεῖται. τί δ' εἴ τις ἔμψυχον εἶδε τοιοῦτο κάλλος; ἆρ' οὐκ ἂν μία νὺξ τοῦ τοῦ Διὸς σκήπτρων ἐπιμᾶτο; μειδιάσας δὲ ὁ Καλλικρατίδας, Οὐδέπω, φησὶν, ἴσμεν, ὦ Χαρίκλεις, εἰ πολλῶν ἀκουσόμεθα τοιούτων διηγημάτων, ὅταν C ἐν Θεσπιαῖς γενώμεθα. καὶ νεῶν δὲ τῆς ἐνταῦθα σοὶ ζηλουμένης Ἀφροδίτης σαφὲς ὅτι τοῦτο δεῖγμα· πῶς ἐρασθεὶς τοῦ Χαρικλέους, ἄγαν πιθανῶς μοι ἔδοξε λέγειν ὁ Καλλικρατίδας· ἔφη γὰρ, ὡς ὁ ἐρασθεὶς νεανίας, παιδικῶς τῷ λίθῳ προσωμίλησε, βουληθεὶς, οἶμαι, ὅπως, μηδὲ πρόσθεν εἰ) ὄ θῆλυ. πολλῶν οὖν ἀκρίτων ἀφυλακτουμένων λόγων, τὸν συμμιγῆ καταπαύσας ἐγὼ θόρυβον, Ἄνδρες, εἶπον, ἑταῖροι, τῆς κατὰ κόσμον ἔχεσθε ζητήσεως, ὡς βέλτιστε· ὅτι νόμος παιδείας. ἀπαλλαγέντες οὖν τῆς ἀτάκτου, καὶ πέρας οὐδὲν ἐχούσης φιλονεικίας, ἐν μέρει κατ' ἀλλήλους τῆς αὐτοῦ ἑκάστου δόξης, ἐκτείνασθε· καὶ γὰρ οὐδέπω καιρὸς ὅτι ναυῶ ἀπίεναι· τὴν δὲ σχολὴν καταχρηστέον εἰς ἱλαρείαν, καὶ μετὰ τέρψεως ὠφελησαι δυναμένων σπουδῶ. ἐκτεκάντες οὖν τὴν νεὼ (πολὺς γὰρ ὁ κατ' εὐσέβειαν ὀπαδοῖτ' ὄχλος)

εἰς ἕν τι τῶν συμποσίων ἀποκλίνωμεν, ὅπως δ' ἠρεμίας ἀκούσῃ τε καὶ λέγῃ ἃ ἂν ἑῷ βουλομένοις, ὀξὴν μεμνῆσθαι δ' ὡς ὁ τήμερον ἡττηθεὶς, οὐκ ἔτ' αὖθις ἡμῖν περὶ τῶν ἴσων ἐγκλήσῃ. καλῶς ἔδοξα ταῦτα λέγειν, καὶ συγκαταινεσάντων, ἐξῆλθομεν, ἐγὼ μὲν ἡδόμενος, ὑπὸ ἠρεμίας με πιεζούσης φροντίδος· οἱ δ' ὑπὸ στωμυλίας, μεγάλων ἐν ἑαυτοῖς σκέψιν δίκην καὶ κάτω κυκλοῦντες, ὡς περὶ τῆς περιπομπίας ἀγωνιούμενοι Πλαταιᾶσιν. ἐπεὶ δ' ἥκομεν εἴς τι στωμυρεφὲς, καὶ παλίνσκιον, ὥρᾳ θέρους, αἰαπαυστήριον, Ἡδὺς, εἶπον, ὁ τόπος, ἐγὼ, καὶ γὰρ οἱ ἀκὴν κορυφῇ λιγυρὸν ἐπηχοῦσι τέττιγες, ἐν μέσῳ πάνυ δικαστικῶς καθεζόμενον, αὐτίκα ἐπ' αὐτῆς ὀφρύσι τὴν Ἡλιάδα ἔχων. περθεὶς δ' ἀμφοτέροις κλῆσιν ὑπὲρ τοῦ, τίνα χρὴ πρῶτον εἰπεῖν, ὅπως Χαιρεκλῆς ἐλελύθει πρότερον, θύθυς ἀπάρχεσθαι τοῦ λόγου διεκελευσάμην. ὁ δὲ, τῇ δεξιᾷ τὸ πρόσωπον αἰασσόμενος, ἡσυχῇ, καὶ μικρὸν ὑπισχνούμενος, ἄρχεται τῇδέ πῃ, Σὲ, δέσποινα τῶν ὑπὲρ σοῦ λόγων, Ἀφροδίτη, σὲ βοηδὸν αἱ ἐμαὶ δεήσεις καλοῦσιν· ἄπρωτα μὲν γὰρ ἔργῳ, καὶν βραχὺ τῆς ἰδίας πειθοῦς ὑπεξάξῃς, τελεώτατόν ἐστιν· οἱ δ' ἐρωτικοὶ λόγοι, πρεπόντως σου δέονται· σὺ γὰρ αὐτῶν γνησιωτάτη μήτηρ. ἴθι δὴ γυναιξὶ συνήγορος, ἡ θήλεια· χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι μύθων ἄρρεσιν, ὡς ἐγγυήσησθε. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω θύθυς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, τὴν πρωτομήτορα, καὶ πάσης γενέσεως πρωτόρριζον, ὧν ἀξιῶ, μάρτυρα ὑπικαλοῦμαι· λέγω δὲ τὴν ἱερὰν τῶν ὅλων φύσιν, ἣ τὰ πρῶτα πηξαμένη στοιχεῖα τὸν κόσμον, γῆν, ἀέρα, πῦρ, ὕδωρ, τὴν πρὸς ἄλληλα τούτων ὑπερβάσῃ πρῶτον ἐζωογόνησεν ἔμψυχον. ὑπισαμένη δ' ὅτι θνητῆς ἐσομένης ὕλης δημιούργημα, καὶ βραχὺς χρόνος ὁ τῆς ζωῆς ἑκάστῳ καθειμάρται, τὴν ἑτέρου φθορὰν, ἄλλου γένεσιν ἐμηχανήσατο, καὶ τῷ θνήσκοντι, ὃ τικτόμενον αὐτεμέτρησεν, ἵνα ταῖς πρὸ ἀλλήλων διαδοχαῖς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ζῶμεν. ἐπεὶ δ' ἰὼν ἄπορον ἐξ ἑνός τι γένεσθαι, διπλῆν ἐν ἑκάστῳ φύσιν ἐμηχανήσατο.

in vnum aliquod istorum conuiuiorum accumbamus, vt per otium & cum silentio & audire & dicere quæ cuique libet, liceat. Illud autem memineritis, quòd qui hodie victus fuerit, is in posterùm nobis de iisdem rebus ampliùs molestus futurus non sit. Rectè visus sum hæc dicere. Et eôdem cohortantibus etiam illis, exiuimus, ego quidem lętus, nulla me premente cura: illi verò cogitabundi, magnam apud sese in animis disputationem sursum ac deorsum versantes, perinde ac si de principatu ac ductu apud Platæas certaturi essent. Postquam autem venimus in densum quoddam atque vmbrosum pro ætatis tempore receptaculum, vbi commodè requiescere licebat: Suauis hic locus, inquiens ego, (nam & supra verticem, canorum quoddam resonant cicadæ) in medio admodum iudiciali more considebam, ipsam illam superciliis præ me ferens Eliæam. Proposita autem vtrisque sorte super eo, vtrum priore loco dicere oporteret, posteaquam Charicles priorem locũ sortitus est, continuò vt auspicaretur orationem, hortatus sum. Ille verò cùm dextera faciem paulum attriuisset cum silentio, & parumper sustinuisset sese, mox ad hunc fermè modum orditur: Te domina orationi meæ, Venus, te auxiliatricem preces meæ vocant. Nam cùm omne opus, si vel exiguum propriæ suadelæ instillaueris illi, absolutissimum esse solet, tum verò amatorij sermones præter cætera te indigent. Tu enim eorũ germana adeò mater es. Ades itaque mulieribus patrona; fœmina nimirum ipsa. Largire autem & viris vt maneant mares, perinde atq; generati sunt. Ego igitur statim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac seminarium, eorum quæ propono testem aduoco. Dico autem sacram illam vniuersorum naturam, quę primis illis inter se conglutinatis elementis mundi, terra videlicet, aëre, igne & aqua, mutua illorum & temperata commixtione omne procreauit animatum. Sciens deinde quòd omnes mortalis sumus materiæ opificium, & quòd breue adeò tempus viuendi vnicuique fato præstitutum est: alterius interitum, vt alterius ortus esset, excogitauit: ac morienti, id quod nascitur, è diuerso appendit, vt mutuis successionibus in perpetuum tempus viueremus. Postquam autem impossibile propè erat ex singulis seorsum aliquid procreari, duplicem in vnoquoque genere naturam effinxit.

Alludit ad contentionẽ & ambitionem Atheniensium & Lacedæmoniorum, quæ de principatu inter se ante pugnam Platæensẽ contenderunt. Vide Herodotũ. 1 Forum Athenienses: vnde Eliastæ iudices vocabantur.

Nam maribus quidem propria ſeminum quaſi quædam fundamenta largita eſt, fœminam autem perinde vt receptaculum quoddam genitalis ſeminis eſſe fecit. Communi igitur vtrique ſexui deſiderio indito, coniunxit inter ſe mutuò illos, lege neceſſitatis ſancta quadam præſcriptos, vt manerent propria vterque natura contenti, & neque fœmina præter naturam in marem tranſiret, neque mas indecorè ac turpiter emolleſceret. Atque hoc pacto virorum cum mulieribus conuerſationes, in hoc vſque tempus hominum vitam immortalibus quibuſdam ſucceſſionibus conſeruant: neque quiſquam vir ex viro ſe natum eſſe gloriatur. Intra duo autem nomina venerabilia omnis honor manet eorum qui ex æquo matrem ac patrem adorãt. Ab initio igitur cùm adhuc Heroica ſaperet vita, & vicinam deorum coleret virtutem, legibus à natura conſtitutis obtẽperabat: ac ſecundùm ætatis menſuram cum mulieribus coniuncti, generoſorum patres fiebant liberorum. Paulo autẽ poſt tempus à magnitudine illa ad voluptatis deſcendẽdo voragines, nouas & commutatas fruendi vias aperuit. Deinde, quæ nihil non audet, voluptas, naturam ipſam contempta lege violauit. Atque aliquis igitur primus oculis aſpexit marem perinde vt fœminam, ex alterutra videlicet horum cauſſa, aut quòd vi tyrannica eò illum compulerit, aut quòd verbis doloſè ac fraudulenter induxit. Conuenit autem in vnum lectum vna eadémque natura; ac ſeipſos inter ſe mutuò aſpicientes, neque eorum quæ faciunt, neque quæ patiuntur, pudore afficiuntur. Per rupes autem, vt dici ſolet, ſteriles proiecto ſemine, permutatione facta, pro modica voluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris verò eouſque tyrannicæ violentię audaciam ipſam progreſſam eſſe, vt iam & ferro naturam ſacrilego quodammodo deprædentur: ac marum virilitate exhauſta & exinanita, inuenerunt voluptatis ſupernacaneos & appoſititios modos. Miſeri autem illi & infelices, vt eò magis pueri ſint, iam ne viri quidem amplius manent, ambiguum naturæ duplicis obſcuramentum, cùm neque ad quod nati ſunt, conſeruentur, neque id ad quod tranſiere, habeant: flos autem ille qui in iuuentute adeſt ac manet, in ſenium præmaturum marceſcere ipſos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam conſenuere, nullum virilitatis interuallum habentes. Ita ſceleſta illa,

A τοῖς μὲν γὰρ ἄρρεσιν ἰδίας καταβολὰς σπερμάτων ἐθεμελιώσατο, τὸ θῆλυ δ' ὡσπερ γονῆς τι δοχεῖον ἀποφήνασα. κοινὸν οὖν ἀμφοτέρῳ γένει πόθον ἐγκεφυσαμένη, συνέζευξεν ἀλλήλοις θεσμὸν ἀνάγκης ὅσιον, καταγράψασα μέντοι ὅπως τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάτερον, καὶ μήτε τὸ θῆλυ παρὰ φύσιν ἄρρενοῦσθαι, μήτε τἄρρεν ἀπρεπῶς μαλακίζεσθαι. Ἀφ' ὧν αἱ συνουσίαι γυναιξὶν ἀνδρῶν ὁμιλίαι, μέχρι δεῦρο τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀθανάτοις ἀμοιβαῖς φυλάττουσιν· οὐδεὶς ἀνὴρ ἀπ' ἀνδρὸς αὐχεῖ γενέσθαι.

B δυοῖν δ' ὀνομάτοιν σεβασμίοιν πᾶσα τιμὴ μένουσιν, ἰσοῦται πατρὶ μητέρα προσκυνουμένων. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἔθ' ἡρῳϊκὴ φερομένου ὁ βίος, καὶ τὸ πλεῖστον θεῶν σέβων ἀρετῷ, οἷς νομοθέτησεν ἡ φύσις ἐπιθαρρεῖ, καὶ κατ' ἡλικίας μέτρα γυναιξὶ ζυγούμενοι, γνησίων πατέρες ἐγίγνοντο τέκνων. κατὰ μικρὸν δ' ὁ χρόνος ἀπ' ἐκείνου τοῦ μεγέθους ἐς τὰ τῆς ἡδονῆς καταβαίνων βάραθρα, ξένας ὁδοὺς καὶ παλλαγμένας ἀπολαύσεων ἔτεμεν. εἶθ' ἡ πάντα τολμῶσα τυφή, τὸν φύσιν αὐτὸν προὐμήσατο·

C καί τις ἄρα πρῶτος ὀφθαλμοῖς ὁ ἄρρεν εἶδεν ὡς θῆλυ, δυοῖν θάτερον, ἢ τυραννικῶς βιασάμενος, ἢ πείσας πανούργως. συνῆλθε δ' εἰς μίαν κοίτην μία φύσις· αὐγὴς δ' ἐν ἀλλήλοις ὁρῶντες, ὅθ' ἃ δρῶσιν, ὅθ' ἃ πάσχουσιν, ἠδέως τε· καὶ πεπεῶν δέ, φασιν, ἀγόνων ἀπείραντες, ὀλίγης ἡδονῆς ἀντικατηλλάξαντο μεγάλων ἀδοξίαν. εἰ ποῖς γε μὴν εἰς τοσοῦτον τυραννικῆς βίας ἡ τόλμα προσέκοψεν, ὡς μέχρι σιδήρου τὸν φύσιν ἱεροσυλῆσαι· τῶν δ' ἀρρένων τὸ ἄρρεν ἐκκενώσαντες,

D λέχους ἡδονῆς πρέλκεντα μέτρα. οἱ δ' ἄθλιοι, καὶ δυσμενεῖς, ἵν' ὅτι πλέον ὦσι παῖδες, οὐδὲ ἐπὶ μόνοισιν ἄνδρες, ἀμφίβολον αἴνιγμα δι' ἁπλῆς φύσεως, ὅτ' εἰς ὁ μεγάλως τὰ φυλαχθέντες, ὅτ' ἔχοντες ἐφ' ὁ μετέβησαν. ὃ δ' ἐν νεότητι προδαμέντα ἄνδρα, εἰς γῆρας αὖθις μύραινει πρόσωπον. ἅμα γὰρ ἐν παισὶν ἀριθμοῦνται, καὶ γεγηράκασιν, οὐδὲν ἀνδρῶν μεταίχμιον ἔχοντες· οὕτως ἡ μιαρὰ,

καὶ πάντος κακοῦ διδάσκαλος τρυφὴ, ἄλλων ἀπ' ἄλλης ἡδονὰς ἀναμηχανωμένη τοῖς ὑπνοῦσα, μέχρι τῆς νόσου καταγέλαστον, ἵνα μηδὲν ἀγνοῇ μέρος ἀσελγείας. εἰ δ' ἐφ' ὧν ἡ θεία δεσμὸν ἔταξεν ἡμᾶς ἕκαστος ἱδρυτο, ταῖς μὴ γυναικῶν αἰ ὁμιλίαις ἠρκούμεθα, καὶ πάντος ἂν εἰδέναι ὁ βίος ἐκαθάρευεν. ἀμέλει καὶ δὲ τοῖς οὐδὲν ἐκ πονηρᾶς μαθήσεως καὶ κακίας δυναμένοις ζῴοις, ἄκρατος ἡ τῆς φύσεως νομοθεσία φυλάττεται. λέοντες οὐκ ὑπομαίνονται λέαινοις, ἀλλ' ἡ κατ' καιρὸν ἀφροδίτη καὶ ὃ ταῦρος τῇ ὀρέξει αὐτῶν ἐκκαλεῖται. ταῦροι ἀγελάρχης βουσὶν ὀπτ. θορνυται, καὶ κριὸς ὅλῳ τῷ ποιμνίῳ ἄῤῥενος πληροῖ σπέρματος. τί δὲ, ὑὸς ὗν μὴ θήλειαν μεταδιώκουσι καὶ καπροί; λυκαίνας δ' ὑπομίγνυνται λύκοι, καὶ δολιχὸν δ' εἰπεῖν, πάντ' οἱ ἄλογα ζῴων ὄρνιθες, οὐδ' ὅσα τῷ ὑγρᾷ καθ' ὕδατος εἴληχε λῆξιν, ἀλλ' ὑδ' ὅτι γῆς τι ζῷον, ἄῤῥενος ὁμιλίας ἐπωρέγεται, μόνῃ δ' ἀκίνητα τῆς προνοίας τὰ δόγματα. ὑμᾶς δ', ὦ μάτην ὅτι τῷ φρονεῖν δίλογοι μῦθοι, θεῖον ὡς ἀληθῶς φάσλον αἴσθεσθαι, τίνι κομιῇ νόσῳ τοσαυτομίσητες, ὅτι τῷ κατ' ἀλλήλων ὕβρεις ἠρέθισθε; τίνα τ' ψυχῆς τυφλὴν αἴσθησιν καταγέαντες, ἀμφοῖν ἠσχήκατε, φεύγοντες ἃ διώκειν ἔδει, καὶ διώκοντες ἀφ' ὧν ἔδει φεύγειν; ἓν καθ' ἕνα τοιαῦτα ζηλωτὰ πάντων ἐλομένων, οὐδὲ εἷς ἔσαι. σιγᾶν γὰρ ἐχρῆν τοῖς Σωκρατικοῖς καὶ ὁ θαυμασὸς ἀναφύεται λόγος, ὑφ' ὃν παιδικῇ μὴ ἀκοαὶ, τελείων ἐνδεᾶς λογισμῶν φαινακίζονται. ὃ δ' ἤδη καὶ φρονοῦσιν ἐς ἀκρον ἔρωτ, οὐκ ἂν ἐκφεύγειν δύναιτο. ψυχῆς γὰρ ἔρωτα πλάττουσι, καὶ ὃ τ' σώματος εὔμορφον αἰδούμενοι φιλεῖν ἀρετῆς καλοῦσιν αὐτοῖς ἐρασταί· ἐφ' οἷς μοι πολλάκις καγχάζειν ἐπῆλθε. τί γὰρ παθόντες, ὦ σπουδαῖοι φιλόσοφοι, ὃ μὴ πάλαι μακρῷ χρόνῳ δεδωκὸς ἑαυτῷ πεῖραν ὁποῖόν ἐστιν, ὦ πολιὰ προσήκουσα, καὶ γήρως ἀρετὴν μάρτυρες, δι' ὀλιγωρίας ἀπεμπέτε; πᾶς γὰρ ὁ σοφὸς ἔρως ὅτι ὃ νέον ἐφίεται, μηδέπω τὸν λογισμὸν ἐν αὐτῷ, πρὸς ἃ πρέπουσι, χρῖσιν ἐχόντων;

A & omnis mali magistra, mollities, voluptates impudicas aliam ex aliaexcogitando, in eum morbum qui ne dici quidem amplius decorè potest, prolapsa est, vt nullam videlicet partem petulantiæ & obscœnitatis ignoraret. Quòd si verò in iis de quibus ipsa Prouidentia legem sanciuit, vnusquisque nostrûm sese firmaret, ac persisteret: conuersationibus iis quæ cum mulieribus fiunt, cõtenti essemus, & ab omni conuitio ac probro vita nostra pura atque integra foret. Certè inter ea animantia quæ nihil ex mala atque peruersa affectatione deprauare possunt, illibata naturę legislatura illa custo-

B ditur. Leones non insaniunt in leones: sed quæ tempore suo accedit venus, in fœmineum sexum concupiscentiam illorum excitat. Taurus armenti dux cum bobus miscetur, & aries totum gregem masculo implet semine. Quid autem? An non suum cubilia sectantur apri? lupas autem ineunt lupi? Et vt in summa dicam, neque quæ aërem volatu perstrepunt aues, neque quæ humidam aquæ sortita sunt mansionem, neque etiam aliquod in terris animal congressum maris appetit, sed manent inter ea immota Prouidentiæ decreta.

C Vos autem, ô frustra sapientiæ nomine iactati, animal, vt verè dicam, vile ac malum, homines, quonam nouo morbo delinquentes, in mutuam inter vos contumeliam accensi estis? Quonam animi cæco stupore effuso, adeò ab vtraque aberratis via, fugientes videlicet ea quæ sectari vos decebat, & contrà sectantes illa à quibus refugere oportebat? ac singula talia æmulari omnibus volentibus, ne vnus quidem postremò reliquus erit. At enim hîc Socraticis istis etiam præclara illa oratio renascitur, qua puerorum quidem auditus, perfectis ratiocinandi viribus adhuc carentes, decipiuntur: illud autem quod iam per prudentiam ad summum euasit, subduci facilè nequit. Animi enim amorem quendam comminiscuntur: & cùm corporis pulchritudinem vereantur amare, virtutis vocant sese amatores. Ob quæ sæpenumero risu diffluere, in mentem mihi venit. Nam quid vobis accidit, ô nimiùm graues philosophi, quòd id quod longo iam tẽpore sui experimentum de se quale sit, præbuit, cui vanities accedens & senectus virtutis testimonium dat, per negligentiam adeò dimittitis: omnis autem ille præclarus amor in iuuenem cõcitatur, cùm tamen in eo ratio & vis colligendi nondum habeant ad quæ iudicium conuertant?

An hæc veluti lex quædam est, vt omnis quidem deformitas, malitiæ damnata sit: pulchrum autem quod est, id recta via vt bonum & honestum laudetur? At verò iuxta magnum veritatis interpretem Homerum,

alius pulchra minùs enitet ore,
At formam deus exornat virtute loquendi,
Quique vident illum, verbis mulcentur, at ipse
Intrepidus fatur suaui commixta pudore,
Et medios inter vultu supereminet amnes,
Perque vrbem aspiciunt venientem numinis instar.

Et rursum alibi dicens, inquit:

At tibi formoso sub corpore nulla fuit mens.

Certè formoso illo Nireo cordatus Vlysses magis laudatur. Quo pacto igitur sapientiæ quidem, aut iustitiæ, ac cæterarum virtutum, quæ cum perfectis viris consortem & quasi hæreditarium nactæ sunt ordinem, nullus amor conueniens vobis est; pulchritudo autem in pueris illa, vehementissimos affectuum impetus excitat? Prorsus enim amari oportebat Phædrum propter Lysiam, ô Plato, quem prodidit? Aut virtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quando ille deorum statuas amputando violabat, & sacris Eleusiniis illæ inter potandum iactatæ voces insultabant? Quis igitur amatorem illius fuisse se perhibet, cùm Athenæ proderentur, & Decelea munitionibus obsirmaretur, ac tota vita ad tyrannidem spectaret? At donec quidem barba nondum (iuxta sacrum illum Platonem) obsitus erat, omnibus amabilis fuit: postquam autem transiit à puero in virum, qua ætate intellectus (qui tamen imperfectus erat) totam ac plenam ratiocinandi vim consequebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus verborum prætendentes verecundiam, animi virtutem appellant, corporis elegantiam, iuuenum isti amatores magis quàm sapientiæ? Atque hæc quidem à nobis dicta sufficiant, ne videamur clarorum virorum inuidiosè nimis mentionem facere. Parumper autem à vehementiori studio ad vestram Callicratida voluptatem descendendo, ostendam puerorum consuetudine muliebrem multo potiorem esse. Ac principiò quidem omnem ego delectationem censeo iucundiorem esse, quæ diutùrnior est. Acuta siquidem voluptas, quæ celeriter præreuolat: priusquam satis percipiatur cognitione ac sensu, desinit. Illud autem quod lætitiam affert, quo magis abundat, eo potius est.

De his in Symposio & Phædro Platonis.

Vide Plutarchum in vita Alcibiadis, & Thucydidem.

A ἢ νόμος ὅστ', πᾶσαν μὲν ἀμορφίαν πονηρίας
εἶδος καταγνῶναι, τὸ δὲ καλὸν πῶς ἀγαθὸν ἐπαινεῖσθαι τὸν καλόν; ἀλλά τοι κατὰ τὸν μέγαν ἀληθείας θεσπέσιον Ὅμηρον,

εἰδὸς τις ἀκιδνότερος πέλε αὐτὴρ·
Ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἐπέσσι κέρσε· οἱ δέ τ' ἐς αὐτὸν
Τέρπόμενοι λεύσσουσιν, ὁδὶ ἀσφαλέως ἀγορεύει·
Αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ θρασὺς ἀλκτὴρ ἐοικὼς
Ἐρχόμενον δ' αἰεὶ ἄγυ, θεὸν ὡς εἰσορόωσι.

καὶ πάλιν εἶπέ που λέγων,

B σὺ δὲ ἄρα σοί γ' ὀπὶ εἶδεϊ κὴ φρένες ἦσαν ἐσθλαί.

ἀμέλει τῷ καλῷ Νιρέως ὁ σοφὸς Ὀδυσσεὺς πλέον ἐπαινῆται. πῶς οὖν φρονήσεως μὲν, ἢ δικαιοσύνης, ἢ τε λοιπῶν ἀρετῶν, αἷς τελείοις ἀνδράσι συνῆκται εἰλήχασι τάξιν, σοφοῖς ἔρως ἐπῆλθε, τὸ δ' ἐν παισὶ κάλλος ὀξυτάτας ὁρμὰς παθῶν ἐτείρει; πάνυ γοῦν ἐρᾷν ἔδει Φαίδρου δηλ. Λυσίου, ὦ Πλάτων, ὃν παρῴδησεν; ἢ τιμᾷ ἀρετὴν φίλην Ἀλκιβιάδης εἰκὸς ἦν, ὅτε ἱεροσυλίαις τὰ θεῶν ἀγάλματα, κὴ τελετὰς ἐν Ἐλευσῖνι τελετὰς αἱ παρῳδοὶ πότον ἐξ-
C ορχοῦνται φωναί; τίς ἔρασις ὁμολογεῖ γεγέσθαι, παρῳδουμένων Ἀθηνῶν, κὴ Δεκελείας ἐπιτειχιζομένης, κὴ βίᾳ τυραννίδα βλέποντος; μὴ ἄγε μὲν οὖν πάντα κὴ τὸν ἱερὸν Πλάτωνα πώγωνος ἐμπί πλατο, πᾶσιν ἐπῳδὸς ἦν. μεταβὰς δ' ἀπὸ τοῦ παιδὸς εἰς τὸν ἄνδρα, καθ' ἣν ἡλικίαν ἡ τέως ἀτελὴς φρόνησις ὁλόκληρον εἶχε τὸν λογισμὸν, ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο. τί δὴ πάθεσιν αἰσχροῖς ὀνομάτων ἐπιγραφόντες αἰδῶ, ψυχῆς ἀρετὴν λέγουσι τὴν τοῦ σώματος ὑπερέπειαν, οἱ φιλόνεοι μᾶλλον, ἢ φιλόσοφοι; κὴ ταῦτα μὲν ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοκεῖν ὑπισχνεῖσθαι ἀνδρῶν φιλαπεχθημόνως μνημονεύειν, ὅτι τοσοῦτον εἰρήσθω. μικρὰ δ' ἀπὸ τῆς ἀγανακτοῦντος ὅτι τὴν ὑμετέραν, ὦ Καλλικρατίδα,
D καταβὰς ἡδονὴν, ὑπιδείξω παιδικῆς χρήσεως πολὺ τὴν γυναικείαν ἀμείνω, κ τὸ τε πρῶτον, ἐγὼ πᾶσαν ἀπόλαυσιν ἡδυσμοῦ τερπνοτέραν εἶναι, τὴν χρονιωτέραν· ὀξεῖα γὰρ ἡδονὴ πρᾶξαι, φθάνει πρὶν ἢ γνωσθῆναι πεπαυμένη· τὸ δ' ὑφεῖνον, ἐν τῷ προέλκοντι χρῆσθαι,

ὡς εἴθε καὶ βίου μακρὰς παρθησμίας ἡ μι- A
κρολόγος ἡμῖν ἐπέκλωσε μοῖρα, καὶ ὁ πᾶν
ἰῶ διήκων ὑγίεια, μηδεμιᾶς λύπης τὸν
Δαίμονιον σκυθρωπούσης. ἑορτὴν γὰρ αὖ, καὶ
πανήγυριν τὸν ὅλον χρόνον ἤγομεν. ἀλλ' ἐπεὶ
τῶν μειζόνων ἀγαθῶν ὁ βάσκανος δαίμων
ἐνεμέσησεν, ἔν γε τοῖς παροῦσιν ἥδιστα τὰ
πρόσκοντα. καὶ μὴν τῶν ἀπὸ παρθένου μέ-
χρις ἡλικίας μέσης, πρὶν ἢ τελέως τὴν ἐσχά-
την ῥυτίδα τοῦ γήρως ὑπισθαμεῖν, δι' ἁλίσκε-
σθαι ἀνδράσιν ἐμίλημα, καὶ προέλθῃ τὰ τῆς
ὥρας, ὅμως ἡ ἐμπειρία ἔχει τι λέξαι τῶν
νέων σοφώτερον· εἰ δ' εἴκοσιν ἐτῶν ἀποπει- B
ρώμενος παῖδά τις, αὐτὸς ἐμοὶ γε δοκεῖ παθη-
τιᾶν, ἀμφίβολον Ἀφροδίτην μεταδιώκων·
σκληροὶ γὰρ οἱ τῶν μελῶν ἀπαυδρωθέντες
ὄγκοι, καὶ τραχὺ μὲν αὐτὴ τοῦ πάλαι μαλα-
κοῦ πυκασθὲν ἰούλοις ὁ γνάφον· οἱ δ' ἀν-
θοῦς μηδὲν θριξὶν ὡσαύτως ῥυπῶντες. ἀλλ'
ὅτι τούτων ἀφανέστερα, τοῖς πεπειρασμένοις
ὑμῖν εἰδέναι προίεμαι. γυναικὶ δὲ ἀεὶ πάσῃ ἡ
τοῦ χρώματος ὑπισχνεῖται χάρις, καὶ δα-
ψιλὴς μὲν ἀπὸ τῶν βοστρύχων τῆς κεφαλῆς
ἕλικες, ἰακίνθοις ὁ καλὸν ἀνθοῦσιν ὁμοία C
πορφύρουσιν· οἱ μὲν, ὑπτιώτιοι κέχυνται,
μεταφρένων κόσμος, οἱ δὲ, πρὸ ὤπα, τὴν κρο-
τάφους, πολὺ τῶν κόλπωνι ὑλοτέρους σελί-
νων· ὁ δ' ἄλλο σῶμα, μηδ' ἀκαρῆ τεκμῆρ
αὐτῆς ὑποφυομένης, πλέκεσθαι, φασὶν, ἢ
Σιδωνίας ὕελον διαφεγγέστερον ἀπαστράπτειν.
τίς δ' οὐχὶ τῶν ἡδονῶν καὶ ταῖς αὐτιπαθείαις με-
ταδιωκτέον, ἐπειδὴ ἐξίσου πᾶς διατεθεῖ-
σιν οἱ πάσχοντες ἀφεαίνονται; κεδνὸν γὰρ
οὐ κατὰ ταὐτὰ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ταῖς μονή-
ρεις διαιτεύσας ἀσυμβίοις ὁμῶς, ἀλλά πως D
φιλεταίρῳ κοινωνίᾳ συζυγέντες, ἡδίω τὰ τε
ἀγαθὰ σὺν ἀλλήλοις ἡγούμεθα, καὶ τὰ δυ-
σχερῆ κουφότερα μετ' ἀλλήλων. ὅθεν εὑ-
ρέθη τράπεζα κοινὴ καὶ φιλίας μεσίτις τρά-
πεζαν ὠνόμασαν ἀπόλαυσιν, ἃ μόνοι τὸν
Θάσιον, εἰ τύχοι, πίνοντες οἶνον, οὐδὲ καθ'
αὑτοὺς τ' πολυτελῶν πιμπλάμενοι σιτίων,

Quare vtinam & vitæ longiores termi-
nos parca ac tenax illa nobis præfiniſ-
ſet Parca, & totum hoc ſpatium perpe-
tua ſanitas gubernaret, nulla mentis per-
turbatione atque moleſtia interuenien-
te. Feſtum enim diem, & quaſi quendam
ſolennem conuentum, totum hoc tem-
pus perageremus. Verùm poſtquam ma-
ioribus bonis malignus deus inuidit, in
præſentibus vtique rebus dulciſſima illa
ſunt, quę quàm longiſſimè extenduntur.
Mulier itaque ab eo quando virgo fuit,
vſque ad mediam vitæ ætatem, priuſ-
quam omnino poſtrema illa ſenectutis
ruga ſuperuenit, ad amplexandum a-
pta ac digna viris conuerſatio eſt: at-
que etiamſi illa quæ formæ atque ætā-
tis tenerioris ſunt, effluxere, habet ta-
men aliquid experientia dictu ſapien-
tius ac doctius quàm iuniores. At ve-
rò ſi quis puerum viginti annorum ag-
grediatur, ille mihi certè videtur pa-
thica affectione laborare, ambiguam
videlicet venerem ſectando. Nam &
duri ſunt membrorum tori iam adulti
& viriles, & aſperum quidem, pro eo
quod dudum molle ac tenerum fuit,
denſatum crebra lanugine mentum: fe-
mora autem idonea ac commoda illa,
ſeris quaſi quodam ſqualore obducta.
Quæ verò ſunt his occultiora, vobis, qui
periculum eius rei feciſtis, cognoſcenda
relinquo. In muliere autem ſemper o-
mni & coloris reſplendet gratia, & largæ
capillorum capitis texturæ, perinde ac
ſuauiter floreſcentes hyacinthi nigrican-
tes, aliæ quidem per tergum effundũtur,
ſcapularum nimirum decus, aliæ verò ſe-
cundùm aures & tempora, multo quàm
in pratis apium eſt, criſpiores. Reliquum
verò corpus ne minimo quidem crinis
veſtigio ipſis ſubnaſcente, electro, vt a-
iunt aut vitro Sidonio peſpicuum magis
effulget. Cur autem non & voluptatum
mutuos atque alternos affectus perſe-
quar, quandoquidem ex æquo cum iis
qui agendo afficiuntur, patientes quo-
que lætitiam capiunt? Propemodum e-
nim non eodem modo vt bruta animan-
tia, ſolitarias conuerſationes amamus,
ſed amica quodammodo ſocietate coniun-
cti, & ſuauiora quæ bona ſunt inter
nos mutuò, exiſtimamus: & aduerſa iti-
dem inter nos mutuò leuiora. Vnde
& inuenta eſt menſa communis, & amicitiæ mediatrice illa in medio poſita, de-
bitam ventri adnumeramus voluptatem, non ſoli Thaſium, ſi id fortè contin-
gat, bibentes vinum: neque ſinguli per ſe pretioſis ac caris implentes nos obſoniis,

ſed illud ſuaue ac delectabile putantes, quod quiſque cum alio capit: ac voluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur. Illi igitur cum mulieribus congreſſus, delectationis permutationem ac viciſſitudinem parem habent. Nam inter ſe mutuò vtrinque ex æquo afficientes, cum maiori voluptate diſſoluuntur. Niſi verò Tireſiæ iudici accedendum fuerit, quòd videlicet muliebris delectatio toto gradu virilem præcedit. Honeſtum autem eſſe arbitror non ambitioſè, ac ſibi tantùm frui volẽdo, quo pacto priuatim aliquid commodi auferant ſpectare, totam ab aliquo accipientes voluptatem: ſed illo quod percipiunt, diuiſo, paria facere, & ſimilia recompenſare. Atqui hoc de pueris dicere nemo adeò inſanus eſt qui poſſit: ſed alter quidem affectus, quocunque tandem modo hæc exiſtimat, voluptate velut exempta, ac propria quadam percepta, abit: illi verò qui contumeliam hanc paſſus eſt, principiò quidem dolores ac lacrymæ oboriuntur: paulo verò poſt vbi per tempus dolor aliquid remiſit, magis, vt aiunt, nihil quicquam moleſtè feceris, voluptas autem ne vlla quidem aliqua. Quòd ſi autem & curioſiùs quiddam adſcitum addere decet (decet autem in Veneris luco, opinor) muliere licet, Callicratida, etiam puerorum modo aliquantulum vtendo, voluptatem capere, duplici fruendæ illius via aperta: maſculum autem quod eſt, nullo modo præbet delectationẽ atque vſum muliebrem. Quare etiam ſi vobis quidem placere poteſt, nos certè mutuò inter nos veluti quodam ſepto diſcludamur. Iam verò ſi maribus honeſtum adeò eſt cum maribus conſuetudinem habere, ament ſeſe mutuò de cætero etiam mulieres. Age nunc ô iunior ætas, & nouarum voluptatum inuẽtrix, poſteaquam nouas maſculę mollitiei vias excogitaſti, largire & mulieribus parẽ poteſtatem. Cõgrediantur & illę inter ſe mutuò, quemadmodũ viri: laſciuorũ autem inſtrumentorũ iungentes inter ſe machinamẽtum, obſcurũ atque monſtroſum, ex ſterilibus compoſitum, concũbat mulier perinde ac vir cũ muliere: illud autem quod raro auditum eſt nomen, & pudet ſanè dicere, Tribadũ obſcœnitatis iſtius, paſſim ac liberè vagetur: omne autem Gynæcéum noſtrũ Philænis ſit, ſemimares quoſdã amores turpiter agitans. & quanto melius eſt in maſculam libidinem cogi mulierem, quàm generoſum illud virorum in mulierem effœminari?

A Ἀλλὰ δοκεῖ τερπνὸν ἑκάστῳ ὃ μετ' ἄλλου. καὶ τὰς ἡδονὰς κοινωσάμενοι, μᾶλλον διαφερόμεθα. αἱ μὲν οὖν γυναικεῖοι συνουσίαι, τῆς ἀπολαύσεως ἀντίδοσιν ὁμοίαν ἔχουσιν· ἀλλήλοις γὰρ ἴσον ἀφέντες, ἀνδρὸς ἀπηλλάγησαν· εἰ γε μὴ δικαίᾳ Τειρεσίᾳ παρεκτέον, ὅτι ἡ θήλεια τέρψις ὅλῃ μοίρᾳ πλεονεκτεῖ τὴν ἄρρενα. καλὸν δ' οἶμαι, μὴ φιλαύτως ἀπολαῦσαι θελήσαντας, ὅπως ἰδίᾳ τι χρηστὸν ἀποίσονται σκοπεῖν, ὅλως τοῦδέ του λαμβάνοντας ἡδονὴν, ἀλλ' ἑτέρου μεταποιουμένους, οὗ τυγχάνουσιν,
B ἀπορροὴν ἔχειν ὁμοίαν. τοῦτο δ' οὐκ ἂν ὅτι παίδων εἴποι τις, οὐχ οὕτω μέμηνεν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἀφθεὶς ἡνομίζει ποτὲ ταῦτα, τὴν ἡδονὴν ἐξαίρετον λαβών, ἀπῆρχται· τῷ δὲ ὑβεισμένῳ, κατ' ἀρχὰς μὲν ὀδύναι, καὶ δάκρυα, μικρὸν δὲ ὕστερον χρόνου τῆς ἀλγηδόνος χαλασάσης, πλέον, ὡς φασιν, οὐδὲν ἂν ὀχλήσας, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἠπίσωσεν. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ θαρραλεώτερον εἰπεῖν (δεῖ δὲ τὸ Ἀφροδίτης τεμένει) γυναικὶ μὲν, ὦ Καλλικρατίδα, καὶ παιδικώτερον χρῆσθαι,
C ἕξεστιν διφορηθῆναι, δι' πλασίας ἀπολαύσεως ὁδοὺς ἀνοίξασι· ὃ δ' ἄρρεν, οὐδενὶ τρόπῳ χαρίζεται θήλειαν ἀπόλαυσιν. ὥστ' εἰ μὲν καὶ ὑμῖν ἀρέσκειν δύναται, παρὸς ἀλλήλους δὲ ἡμεῖς ἀποτειχισώμεθα· εἰ δὲ τοῖς ἄρρεσιν ἐπιτρεπεῖς αἱ μὴ ἀρρένων ὁμιλίαν, παρὸς ὃ λοιπὸν ἐφάπτωσθαι ἀλλήλων ἐς γυναῖκες. ἄγε νῦν, ὦ νεώτερε χρόνε, καὶ τὴν ξένων ἡδονῶν νομοθέτα, καινὰς ὁδοὺς ἄρρενος πυφῆς ὑπονοήσας, χάρισαι τῷ ἴσῳ ἄξιον καὶ γυναιξίν· ἀλλήλαις ὁμιλησάτω-
D σθω, ὡς ἄνδρες· ἀσελγῶν δ' ὀργάνων ἀπορρήγνυσθαι τέχνασμα, ἀπόρων πράγιστον αἴνιγμα, κἀμὲ θαυμάζω γυνὴ μὴ γυναικὸς, ὡς ἀνὴρ· ὃ δὲ εἰς ἀκριβῶ ἀσεμνίως ἦκον ὄνομα, αἰδεσθῶμαι καὶ λέγειν, τῆς τετολμηκυίας ἀσελγείας, αἰδέσθω πομπευέτω. πᾶσα δ' ἡμῖν ἡ γυναικωνῖτις, ἔστω Φιλαινὶς, ἀνδρογύνους ἔρωτας ἀχνυνοῦσα. καὶ πόσῳ κρεῖττον εἰς ἄρρενα πυφῶ βιάζεσθαι γυναῖκα, ἢ ὃ γυναῖον ἀνδρῶν, εἰς γυναῖκα θηλύνεσθαι;

τοιαῦτα σπουδῇ μεταξὺ παθαινόμενος ὁ Χαεικλῆς ἐπαύσατο, δεινόν τι καὶ θηριώδες ἐν τοῖς ὄμμασιν ὑποβλέπων. ἐφάνη δέ μοι καὶ καθαρσίῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας. ἐγὼ δέ, ἡσυχῇ μειδιάσας, καὶ πρὸς τὸν Ἀθηναῖον ἡρέμα τῷ ὀφθαλμῷ παραβαλών, Παίζῃς, ἔφην, καὶ γέλωτος, ὦ Καλλικρατίδα, δικαστὴς καταδεῖσθαι προσδοκήσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπὸ τῆς Χαεικλέους δεινότητος ὀλίγου σπουδαιότερον ἤλγησα. μέσον γὰρ ὡς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ περὶ φόνου καὶ πυρκαϊᾶς, ἢ, νὴ Δία, φαρμάκων, ἀγωνιζόμενος, ὑποφυὰς ἐπαθήνατο. καιρὸς οὖν ὁ νῦν, εἴ ποτε καὶ πρότερον, ἀπαιτεῖν σε τὰς Ἀθήνας. Περικλῆ δὲ πείθου, καὶ τὴν δέκα ῥητόρων τὰς Μακεδόσιν ὡπλισμένας γλώττας, ἑνὶ τῷ σῷ λόγῳ ἀφανεῖσαι, μιᾶς τῆς ἐν Πυκνὶ δημηγορικῶν ἀναμνησθέντι. Μικρὸν οὖν ὑπισχνούμενος ὁ Καλλικρατίδας (ἐφάνη δὲ ἀπὸ τοῦ προσώπου μοι τεκμηριούμενος, καὶ λίαν ἀγωνίας μεστὸς εἶναι) λόγων ἀμοιβαίων ἐνῆρχεται. Εἰ γυναιξὶν ἐκκλησία, καὶ δικαστήρια, καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἴσως μετουσία, στρατηγὸς ἄν, ἢ πρεσβευτὴς ἐκεχειροτόνησο, καί σε χαλκοῦν ἀνδριάντων ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ὦ Χαεικλῆ, ἐτίμων. νῦν δὲ οὐδὲ αὐταὶ πρὸς αὐτῶν, ὁπόσαι πρόσθεν καλαὶ σοφὰν ἐδόκουν, εἴ τις αὐταῖς τὸν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν ἐφῆκεν, οὕτω μὴ ἀνοήτως ἂν εἶπον. οὐχ ἡ Σπαρτιάταις αἰχμαλωτισαμένη Τελέσιλλα, δι' ἣν ὁ Ἄργος ἀριθμεῖται γυναικῶν Ἄρης· οὐχὶ ὁ μελιχρὸν αὔχημα Λεσβίων Σαπφὼ, καὶ ἡ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ Θεανώ· τάχα δ' οὐδὲ Περικλῆς οὕτως ἂν Ἀσπασίᾳ συνηγόρησεν. ἀλλ' ἐπειδήπερ ὠνόμασται ἄρρενας ὑπὲρ θηλειῶν λέγειν, εἴπωμεν καὶ ἄνδρες ὑπὲρ ἀνδρῶν. σὺ δὲ ἵλεως Ἀφροδίτη γένοιο, καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸν σὸν ἔρωτα τιμῶμεν. Ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι ἄμεινον ἄγειν παιδικᾶς, ἱλαρὸν τὸν ἔλεγχον ἡμῖν παρασχεῖν· ἐπεὶ δὲ οἱ περὶ τούτου λόγοι καὶ φιλοσοφίαν ὑπὲρ γυναικῶν ἐπενοήθησαν, ἀσμένως τὸν ἀφορμὴν ἥρπασα. μόνος γὰρ ὁ ἄρρην ἔρως κοινὸν ἀρετῆς καὶ ἡδονῆς ἔστιν ἔργον.

A Talia cum magna contentione, atque inter dicendum grauiter affectus postquam Charicles dixisset, conticuit, vehemens quiddam atque ferinum ex oculis intuens. Videbatur autem mihi & expiatione vti contra masculos amores. Ego verò tacitè subridens, & ad Atheniensem oculos sensim conuertens: Lusus, inquam, & risus, Callicratida, iudicem consedisse me arbitratus, nescio quo pacto, Chariclis vehemētia ad serias atque seueras cogitationes abreptus sum. Propemodum enim quasi in vico Martio de cæde atque incendio, aut per Iouem etiam de veneficio certaretur, supra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur si vnquam antea fuit, nunc maximè est, vt Athenas ipse repetas. Pericli autem pare, ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas armatas, vnica tua oratione exerceas, actionum earum quæ in Pnyce haberi consueuerunt, vnam aliquam ob oculos ponendo. Postquam igitur paululum sustinuisset Callicratidas, videbatur autem (quantum de facie coniecturam mihi facere licebat) contentionis atque timoris, minísque plenus esse, orationem superiori aduersariam orditur: Si mulieribus, inquit, concionum & fori cæterarúmque ciuilium rerum tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirum aut præses illarum suffragiis iampridem creatus esses: ac te statuis æreis per fora passim positis, Charicles, venerarentur. Fermè enim ne ipsę quidem de se ipsis, quæcunque aliquando sapientia atque doctrina excellere existimatæ sint, si quis ipsis dicendi potestatem permitteret, cum tanto studio tantáque contentione dicerent: non illa quæ contra Spartanos armata processit Telesilla, propter quam Argis inter Deos numeratur Mars muliebris. Non mellita illa, qua se Lesbus iactat, Sappho: & Pythagoricæ doctrinæ filia Theano. Fortassis autem neque Pericles ita Aspasiæ suæ patrocinatus est. Verumenim quando honestum adeò est mares pro mulieribus dicere, dicamus sanè & viri pro viris. Tu verò propitia nobis sis Venus: nam & nos amorem tuum veneramur. Ego itaque existimabam non vltra ludum ac iocum hilarem hanc contentionem nobis processuram esse: quia verò verba ab hoc profecta, etiam philosophari pro mulieribus in animum induxerunt, libenter occasionem hanc arripui. Solus enim masculus amor, commune virtutis ac voluptatis opus est.

De hac vide Pausaniam in Argolicis.

Optarim autem, si quo pacto fieri posset, & platanum illam quæ Socraticos olim sermones auscultauit, arborem Academia & Lyceo feliciorem, propè alicubi nobis adstare, eo loco tamen natam, vbi Phædri accubitus fuit, quemadmodum sacer ille vir dixit, gratia præditus plurima. Fortassis ipsa quoque, vt fagus illa Dodonæa, ex ramis sacram erumpens vocem, puerorum amores prædicasset, memor adhuc formosi illius Phædri. Verùm quia hoc fieri nullo pacto potest:

Plato videlicet in Phædro.

nam quàm multi medij inter vtrosque
Montes vmbrosi, & resonantes æquoris vndæ:

hospitésque in terra aliena relicti sumus, & quasi quædam prærogatiua Chariclis Gnidus est: veritatem tamen haudquaquam prodemus. Tu modò nobis ætherie deus in tempore assiste, amicitiæ fautor, & arcanorũ sacerdos Cupido, haudquaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus, sed quem prima rerũ omnium primordia procrearunt, perfectum & consummatum iam inde ab initio genitum. Tu enim ex obscura atque confusa deformitate vniuersum hoc effigiasti: proinde tanquam sepulchro aliquo communi totius mundi sublato, circumfuso chao videlicet, illud quidem in vltimi Tartari secessus fuga præcipitasti, vbi verè stant

Ferrati postes, atque ærea limina portis:

vt ibi dura atque insuperabili detentum custodia, à reditu & via ad superos repetenda prohiberetur: splendida autem luce obscuræ nocti prætenta, omnium & inanimatorum, & animam habentium, opifex extitisti. Propriam autem ac singularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiæ affectus conglutinasti: vt videlicet ex anima adhuc malitiæ omnis experte & tenera, beneuolentia illa simul enutrita, in perfectionem & quasi quandam virilem ætatem consummaretur. Nam nuptiæ quidem, successionis necessariæ inuentæ sunt remedia: solus autem masculus amor, animi philosophici quasi quoddam imperatum est. Omnia verò ea quæ ex integro ac liberè ad decorem exercitatione prouehuntur, plus honoris consequuntur, quàm illa quæ præsenti necessitate opus habent. Et omnino melius est honestum, quàm id quod fit necessariò. Proinde quamdiu quidem vita hæc hominum rudis & indocta fuit,

A ὀξαίμην γὰρ ἄν, εἴπερ ἐμοὶ ἐνδέχεται, τῷ ἐπηκόῳ ποτὲ τῶν Σωκρατικῶν λόγων πλατάνιστον, Ἀκαδημίας καὶ Λυκείου δένδρον. δυτυχέστερον, ἐλπίς, ἡμῶν ἐστάναι, πεφυκυῖαν ἔνθ' ἡ Φαίδρου τερψικάκλεια ἴσως, ὥσπερ ὁ ἱερὸς εἶπεν ἀνὴρ, πλείστων ἀφάμιλλος Χαείτων. αὐτὴ τάχα δὴ ὥσπερ ἡ ἐν Δωδώνῃ φηγὸς ἐκ τῶν ἐρασθέντων ἱερὸν ἀπορρήξασα φωνὴν, τοὺς παιδικοὺς διθύραμβον ἐρωτας, ἐπὶ τῷ καλῷ μεμνημένη Φαίδρου. πλὴν ἐπεὶ τοῦτ' ἀμήχανον·

εἰ γὰρ πολλὰ μεταξὺ

B Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠνεμόεσσα,

ξένοι τε ἐσ' ἀλλοτρίας γῆς ἀπειλήμμεθα, καὶ πλεονέκτημα Χαεικλέους ὄντι ἡ Κνίδος· ὅμως πάλιν οὐ τερψόμεθα, εἰ ξάστες ὄκνῳ. μόνον ἡμῖν σὺ, δαῖμον οὐράνιε, κατείκασον θέλξιν, φιλίας θύγνωμον, ἱερόφαντα μυστηρίων ἔρωτα, οὐ κακὸν νήπιον, οἷόν ζωγράφων παίζοντι χεῖρες, ἀλλ' ὃν ἡ πρωτόγονος ἐθήνησεν ἀρχή, τέλεον θεὸν τεχθέντα. σὺ γὰρ ὀξ ἀφανοῦς καὶ κεχυμένης ἀμορφίας ὃ πᾶν ἐμόρφωσας. ὥσπερ οὖν ὅλου κόσμου τάφον τινὰ κοινὸν ἀφελὼν ὁ προκείμενον χάος, σκότῳ μὲν ἐς ἐσχάτου Ταρτάρου μυχοὺς ἐφυγάδευσας, ἔνθα ὡς ἀληθῶς

σιδήρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδός,

ὅπως ἔτ' ἀρρήκτου δεθὲν φεύγοις, τῆς ἐμπαλιν ὁδοῦ εἴργηται· λαμπρῷ δὲ φωτὶ τὸν ἀμφιρρῶ νύκτα πετάσας, πάντας ἀψύχου τε, καὶ ψυχὴν ἔχοντος ἐλάου δημιουργός· ὀξαίρετον δὲ ἐγκεράσας ὁμόνοιαν αὐθεφύτοις, τὰ σύμφυτα φιλίας πάθη συνῆψας, ἵν' ὀξ ἀκάκου καὶ ἀπαλῆς ἔτι ψυχῆς ἡ εὔνοια συνεκτρεφομένη, τοὺς τέλεον ἀνδρώσαι. γάμοι μὲν γὰρ, διαδοχῆς ἀναγκαίας εὕρηται φάρμακα. μόνος δὲ ὁ ἄρρην ἔρως, φιλοσόφου καλόν ἐστι ψυχῆς ἐπίταγμα. πᾶσι δὲ τοῖς ἐκ τοῦ θεοῦντος εἰς εὐπρέπειαν ἠσκημένοις, ἔπεται τιμὴ πλείων, ἢ ὅσα τῆς πρὸ αὐτοῦ χρείας ἐπιδεῖται· καὶ πάντη τοῦ ἀναγκαίου τὸ καλὸν κρεῖττον. ἄχρι μὲν οὖν ὁ βίος ἀμαθὴς ἦν,

οὐδέπω τῆς καθ' ἡμέραν πείρας τοὺς ὃ A neque adhuc dum quotidianam rerum
βέλτιον διαλαβὼν ἀγαπητῶς ἐπ' αὐτὰ τὰ experientiam, ad id quod melius est, per
ἀναγκαῖα συνεχέλετο· τῆς δὲ ἀναθῆς δρμί- otium conuertere licebat, demissa atque
της ἐπείγων ὁ χρόνος, ἅ πρέφερ εὑρεσιν. abiecta, præsentibus tum necessariis re-
ὅθεν δὲ αἱ μὲν ἐπευσμέναι χρεῖαι πέρας εἶ- bus cõtenta erat: vrgens autem tempus,
χον, οἱ δὲ τῶν ὑπολαμβανόντων ἀεὶ λογισμοὶ melioris viuendi rationis inuentionem
τῆς ἀνάγκης ἀφελόντες ἡυκαίρως, ὅπως ἢ non præbebat. At postquam necessarij
τῶν χρησίμων ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον ὑπο- quidem vsus, ac festinatio illa finem iam
μνήματα συνηύξοντο. τοῦτο δὴ ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀπε- capiebat, ac posterorum cogitationes à
λεστέρων τεχνῶν ἔνεστιν εἰκάζειν. αὐτίκα τοῖ- necessitate liberatæ, melioribus subinde
τοι τινὲς αὐθέφτοι ἡμόμενοι, τὴν καθ' ἡμέραν occasionibus ad inueniendum aliquid
λιμοῦ φάρμακον ἐζήτεω, εἶθ' ἁλισκόμενοι potiùs vtebantur, paulatim scientiæ ac-
τῇ τοῦς ὃ παρὸν εὐδεία, τῆς ἀπορίας οὐκ B creuerunt. Atque huius rei argumenta
ἐώσης ἑλέσθαι τὸ βέλτιον, τὰ εἰκαίτατα πόαν capere etiam ex vulgaribus atque infe-
ἐσιτοῦντο, καὶ μαλθακὰς ῥίζας ὀρύττοντες, & rioribus istis artibus licet. Nam statim
τὰ πλεῖστα δρυὸς καρπὸν ἐσθίοντες. ἀφ' ἧ μὲν simul atque primi quidam homines crea-
ἀλόγοις ζώοις μὴ χρόνον ἐρρίφη, σπόρον δὲ ti fuere, contra famem diurnam reme-
πυροῦ καὶ κριθῆς εἶδον αἱ γεωργῶν ὑπομέ- dium quærere cœperunt: atque ita cir-
λεται, θύρσαι κατ' ἔτος ἀκνεάζοντα. καὶ cunuenti atque compulsi præsenti neces-
οὐδὲ μωρεὶς ἂν εἴποι τις, ὅτι δρὶς, σάχυος ἀ- sitate, cùm inopia, eligendi quod melius
μείνων. τί δὴ οὐκ ἐν ἀρχῇ μὲν ὑδὺ τῷ βίῳ, esset, facultatem non permitteret, for-
σκέπης δεηθέντες αὐθέφτοι, νάκη, θηρία tuita qualibet herba victitabant, & ra-
δείραντες, ἠμφιέσαντο, καὶ σπήλυγας ὀρῶν, dices molliores effodientes, & vt pluri-
κρύους καταδύσης ἐπενόησαν, ἢ πάλαι ῥιζῶν, C mum quercuum fructus comedentes. At
ἢ φυτῶν ἀνακοιλώματα; τὰ δὲ ἀπὸ τούτων posterior ætas, hæc brutis animantibus
μίμησιν, ὅτι ὃ χρήσιμον ἀεὶ μεταγόντες, edenda abiecit: sationem autem frumen-
ὑφῆναι μὲν ἑαυτοῖς χλανίδας, οἴκους ὃ ᾠκί- ti & hordei, agricolarum diligentia ac
σαντο· καὶ λεληθότως αἱ ἀεὶ ταῦτα τέχναι studium inuenèrunt, reperta ratione qua
τὸν χρόνον λαβοῦσαι διδάσκαλον, αἱ μὲν illa quotannis renascèrentur. Ac nemo a-
λιτῆς ὑφῆς, ὃ κάλλιον ἐποίκιλαν, αἱ δὲ deò insanus fuerit, puto, qui dicat quòd
ὑπέλων δωμάτων, ὑψηλὰ τέρεμνα, καὶ quercus quàm spicæ meliores sint. Quid
λίθων πολυτέλειαν ἐμηχανήσαντο, καὶ γυ- autem? an nõ statim quidem à principio
μνὴν τοίχων ἀμορφίαν διαθέσι βαφῆς χρω- vitæ homines cùm tegumẽto corporum
μάτων κατέγραψαν. πλὴν ἐκείνη γε τού- indigerent, vellera excoriatis feris indue-
των τῶν τεχνῶν, καὶ ὑπερημῶν, ἄφωνος οὖσα, D runt, & speluncas montium, quas contra
καὶ βαθείαν ὑπιτεθημένη λήθην, ὡς ἀπὸ frigus subirent, excogitauerunt? aut rur-
μικρᾶς λύσεως ἐπὶ μικρὸν εἰς τὰς ἰδίας αἰτί- sus truncorum aut arborum aridas cõca-
τιλεν ἀκτῖνας. ἕκαστος γὰρ ὑρῶν τι, παρε- uitates? Facta autem deinde ex his imita-
δίδου τῷ μετ' αὐτόν. εἶθ' ἡ ἀφελοῦσα τῶν tione, eáque in melius semper promota,
λαμβανόντων, οἷς ἔμαθεν ἤδη τοῦς πιθεῖ- vestes quidem sibi ipsis texere cœperunt,
σα, τὸ ἐνδεὲς ἐπλήρωσε. μὴ δή τις ἐρωτᾷς, ac domos ædificarunt, atq; ita interim dũ
ἀῤῥένων ἀπαιτείτω τοὐμοῦ τε παλαιᾶς χρόνου. non animaduertunt, artes quæ circa hęc
versantur, accepto tempore quasi quo-
dam magistro, pro tenui ac vili quidem
panno vestem meliorem facere ac varie-
gare cœperunt: pro contemptis autem
& humilibus domunculis, alta tectorum
fastigia, & marmorum sumptuosa æ-
dificia excogitarunt, ac nudam pariè-
tum deformitatem floridis colorum tin-
cturis depinxerunt. Nisi quòd singu-
læ istæ artes atque scientiæ, mutæ cùm
sint, & profundæ obliuioni subiectæ,
tanquam à paruo fomite paulatim ad proprios effloresçendo peruenerunt ra-
dios. Vnusquisque enim à se aliquid repertum, posteriori tradidit: atque ita suc-
cessu ista accipientium, semper aliquid iis quæ antea didicerat, apponendo, quod
defuit expleuit. Ne quis igitur amores masculos ab antiquis temporibus deposcat.

Nam tum mulieribus conuersari necesse erat, ne prorsus absque semine nobis genus nostrum interiret. Variæ autem doctrinæ, & elegantioris huius virtutis concupiscentiæ, vix tandem per tẽpus (quod nihil intentatum aut imperuestigatum relinquit) in lucem venturæ erant, vt cum diuina philosophia & puerorum amores vnà adolescerent. Quare Charicles ne quod antea inuentum non fuit, id postea excogitatum, iterum tanquam vile ac malum argue, néve ob id quòd puerorum amoribus muliebres congressus antiquioribus inscribuntur temporibus, minores alteros putes. Sed vetera quidem exercitia, necessaria existimamus: quæ verò postea per otium cogitationibus incumbens vita adinuenit, ea vt illis meliora in pretio habenda atque colenda sunt. Nam mihi quidem parum abfuit quin etiam ridere paulo antè in mentem veniret, Charicle videlicet bruta animantia, & Scytharum solitudinem laudante. Propè autem præ nimia contentione etiam pœnitentia ducebatur, quòd Græcus esset. Neque enim veluti qui contraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur, eorum verba submisso ac timido vocis tono furtim efferebat, sed elata voce proclamans, Haud amant, inquit, se mutuò leones, neque vrsi, aut sues: sed illorum ea concupiscentia solùm dominatur, qua erga fœminas accenduntur. Et quid hoc adeò mirum? Quæ enim ex ratiocinatione meritò aliquis capit, ea illis qui ratiocinari nequeunt, consequi non licet: quoniam certè Prometheus, aut alius deorum quispiam, si mentem cuilibet humanam indidisset, haudquaquam solitudo & vita montana pasceret illos, neque mutua atque promiscua pabula haberent, sed ex æquo nobiscum sacra verentes, & medias ædes priuatorum quisque habitans, communibus regerentur legibus. Quid igitur mirum aut alienum, si animalia naturæ damnata, quæ nihil eorum quæ ratio suppeditat, à prouidentia accipere per fortunam vnquam potuere, cum cæteris rebus, etiam concupiscentia in mares, priuata sunt? Non amant sese leones: neque enim philosophantur. Non amant vrsi: non enim honestum ac pulchrum illud quod amicitia est, norunt. At hominum illa cum scientia coniuncta prudentia, ex eo quod sæpius periculum fecerat, optimum quod erat eligens, firmissimorum amorum iudicauit esse masculos. Nequaquam igitur, Charicles,

A γυναιξὶ γὰρ ὁμιλεῖν ἀναγκαῖον ἦν, ἵνα μὴ τελέως ἄσπερμον ἡμῶν φθαρῇ τὸ γένος. αἱ δὲ ποικίλαι σοφίαι, τῆς φιλοκάλου ταύτης ἀρετῆς ἐπιθυμίαι, μόλις ποτὲ τῷ μηδὲν ἐάσαντος ἀνείχνευτον ἀζήτητον εἰς τὸ μέσον ἐλθεῖν ἔμελλον ἥξειν, ἵνα τῇ θείᾳ φιλοσοφίᾳ, καὶ ὁ παιδερασταῖν συναυξήσῃ. μὴ δῆτα, Χαρίκλεις, ὃ μὴ πρότερον ἄρρητο, τοῦτο ἐπινοηθὲν αὖθις ὡς φαῦλον ἄθυτε· μηδ' ὅτι τοῖς παιδικοῖς ἐρώτων αἱ γυναικεῖαι συνουσίαι πρεσβυτέραις ἐπιγράφονται χρόνοις, ἐλάττου ἀξίαν πρότερον. ἀλλὰ τὰ μὲν παλαιὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀναγκαῖα νομίζομεν· ἃ δὲ αὖθις σχολὴν ἄγοντα τοῖς λογισμοῖς ὁ βίος ἐπεξεῦρεν, ὡς ἐκείνων ἀμείνω τιμητέον. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὀλίγου καὶ γελᾶν ἔναγχος ἐπῆλθε, Χαρικλέους ἄλογα ζῷα καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν ἐπαινοῦντος· ὀλίγου δὲ ποτὲ τῆς ἄγαν φιλονεικίας καὶ μετενοήθη, ἑλόμενος Ἕλλην. οὐδὲ γὰρ ὡς ἀκαιρίᾳ φθεγξάμενος, οἷς ἐπεχείρει λέγειν, ὑπεσταλμένῳ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ, ὃ ῥηθὲν ἐκλεπτύνει, ἀλλ' ἐπηρμένῃ φωνῇ λαρυγίζων, Οὐκ ἐρῶσι, φησὶν, ἀλλήλων λέοντες, οὐδὲ ἄρκτοι, καὶ σύες, ἀλλ' αὐτῶν ἡ τοιᾶσδε θήλυ μόνον ὁρμὴ κρατεῖ· καὶ τί θαυμαστόν; ἃ γὰρ οὐκ λογισμοῦ δικαίως ἂν τις ἔλοιτο, ταῦτα τοῖς μὴ δυναμένοις λογίζεσθαι δι' ἀφροσύνην οὐκ ἔνεστιν ἔχειν. ἐπεί τοι Προμηθεύς, ἢ θεῶν τις ἄλλος, εἰ νοῦν ἑκάστῳ συνέζευξεν ἀνθρωπίνου, οὐκ ἂν ἐρημία, καὶ βίος ὄρφνος αὐτοῖς ἐποίμηνεν, οὐδὲ ἀλλήλοις ἔφιλει εἶναι· ὀξίσου δὲ ἡμῖν ἱερὰ δημόσιοι, καὶ μέσην ἑστίαν τῶν ἰδίων ἕκαστος οἰκῶν, ὑπὸ τοῖς κοινῆς ἐπολιτεύοντο νόμοις. τί δὴ παράδοξον, εἰ ζῷα τῆς φύσεως κατάκριτα, μηδὲν ὧν λογισμοὶ πάρεχονται, παρά τῆς προνοίας λαβεῖν ἠτυχηκότα, παρεσκαφῆναι μὴ τῶν ἄλλων καὶ τὰς ἄῤῥενας ἐπιθυμίας; οὐκ ἐρῶσι λέοντες, οὐδὲ γὰρ φιλοσοφοῦσιν· οὐκ ἐρῶσιν ἄρκτοι, ὃ γὰρ οὐκ φιλίας καλὸν, οὐκ ἴσασιν. αἰδεῖσθαι δ' ἃ μετ' ἐπιστήμης φρόνησις οὐκ τὸ πολλάκις πειρᾶσα ὅ κρεῖσσον ἑλομένη, βεβαιοτάτους ἐρώτων εἶναι νόμισε τοὺς ἄῤῥενας. μὴ τοίνυν, ὦ Χαρίκλεις,

ἀκηλέτου βίου συμφορήσας ἑταιρικὰ διηγήματα γυμνῷ τῷ λόγῳ τῆς σεμνότητος ἡμῶν καταπόμπευε, μηδὲ τὸν οὐράνιον ἔρωτα τῷ νηπίῳ συναρίθμει· λογίζῃ δὲ ὀφὶ μὲν ἡλικίας, τὰ τοιαῦτα μεταμανθάνων· ὅμως δ' οὖν λογίζου νεῶν γε, ἐπειδήπερ ὑ πρότερον, ὅτι δι πλοῦς θεὸς ὁ ἔρως, ὑ χ' μίαν ὁδὸν φοιτῶν, οὐδὲ ἑνὶ πνεύματι τὰς ἡμετέρας ψυχὰς ἐρεθίζων. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς αὐ οἶμαι, κομιδῇ νήπια φρονῶν, οὐδενὸς αὐτῷ πλὴν ἀφρόνων ἰδιοχεῖν δυναμένου λογισμοῦ, πολὺς ἐν ταῖς τῶν ἀφρόνων ψυχαῖς ἀθροίζεται. μάλιστα δὲ αὐτῷ γυναικεῖοι πόθοι μέλουσιν· ὅτος ὅστιν ὁ τῆ ἐφημέρου ταύτης ὕβρεως ἑταῖρος, ἀκρίτῳ φορᾷ πρὸς ὃ κάλλιστον ἄγων· ἕτερος δὲ ἔρως ὠγυγίων πατὴρ χρόνων, σεμνὸν ὀφθῆναι, ὑ πρώτιστον ἱερουργὸς θάλαμα, σωφρονούντων ταμίας παθῶν, ἥπια ταῖς ἑκάστου διανοίαις ἐμπνέῃ, ὑ λαχόντες ἵλεω τῶνδε τῶ δαίμονος, ἡδονῇ ἀρετῇ μεμιγμένῃ ἀπαντῶμεθα. διττὰ γὰρ ὄντως ὑ τὸν πάντων πνεύματα πνεῖ ὁ ἔρως· ἑνὸς ὃ ὀνόματος ὑ χ' ὅμοια τὰ πάθη κεκοινώνηκε· ἔ γὰρ αἰδὼς, ὠφελείας ὁμοῦ ὑ βλάβης ἀμφίβολός ὅστι δαίμων.

Αἰδὼς, ἥτ' ἀνδράσι μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησιν.

σὺ μὲν οὐδὲ εἰδὼς γένος ὅστιν ἔν,
ἀλλ' ὅτι γαῖαν
Εἰσὶ δύο, τὸν μὲν κεν ἐπαινέσαις νοήσας,
Ἡ δ' ὅτι μωμητή. λῦε δ' αἰδῶ θυμὸν ἔχουσιν.

οὐδὲν οὖν εὐδόξου, εἰ πάθος, ἀρετῇ κοινὴν εὐσχημοσύνην ἔχον ἔτυχεν, ὥστε ἔρωτα καλεῖσθαι, ὑ τὸν ἀκόλαστον ἡδονὴν, ὑ τὸν σωφρονοῦντα διάνοιαν. γάμους ἦν, φησὶ, δ μηδὲν οἶσθα, ὑ δῆλον τὸν βίον φυγαδεύεις, ἵνα πῶς μείνωμεν αἰδέσιμοι; ζηλωτὸν μὲν ἴσως ὑ τὸν σοφώτατον Εὐριπίδην, εἰ δίχα τῶν γυναικὸς συνόδου, φοιτῶντες ὅπου ἱερὰ, καὶ ναοὺς ἀργύρῳ, ἔ χρυσῷ τέκνα εὐδαίμονα τῆς ἀφθονίας ἐωνούμεθα. ἀναίσχυντος γὰρ ἁρπὴ κατ' αὐχένα ζυγὸν ἡμῖν ὑπερθοῦσα, τοῖς κελευομένοις πειθαρχεῖν διάξεται. δ μὲν οὖν καλὸν αἱρούμεθα τοῖς λογισμοῖς, εἰκέτω δὲ τῇ ἀναγκῇ δ χρήσιμον. ἄγει τέκνων, γυναῖκες ἀριθμὸς ἔστω σοι· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἄπαγε, μή μοι γένοιτο.

proteruæ & intemperantis vitæ collectis meretriciis narrationibus grauitatem nostram sermone nudo infecteris, néve cœlestem illum Amorem infanti huic connumeres: sed vel nunc tandem apud te considera, quoniam id nunquam antea feciſſe videris, quòd duplex deus Amor est, haudquaquam vna via ventitans, neque vno spiritu animos nostros accēdens, sed alter quidem (quantum equidem arbitror) valde puerilia ac stulta sapiens, nulla ipsius mentem ratione gubernante, frequens in animis insipientium congregatur: præcipuè autem ipsi muliebria desideria curæ sunt. Et hic est quotidianæ istius cōtumeliæ socius, absque discrimine cuicunque volenti sese celeriter applicans. Alter autem

Amor parens veterrimorum temporum,
Spectaculum visu graue, & prorsus sacrum,
Custósque temperatiorum affectuum,

blandum quiddam mentibus vniuscuiusque inspirat: ac propitium hunc Deum sortiti, voluptatem virtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera iuxta tragicum spiritus efflat amor. Vnum autem & commune nomen affectus dissimiles habent. Nam & verecundia, vtilitatis pariter & damni ambigua atque anceps dea est,

Quæ simul & fructus homini, & mala plurima confert.

Iā verò neque cōtentionū genus vnū est,

terræque per orbem
Versantur gemina: quarum hanc cum laude sequuntur
Prudētes, illam dānant ceu fraudis amantē.

Nihil igitur nouum aut mirum, si affectus peior, virtuti cōmunem appellationem fortè nactus sit, ita vt amor vocetur & intemperans illa voluptas, & modesta hæc beneuolētia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas, & fœmineum genus è vita expellis: deinde quo pacto homines cōseruabimur? Beatum sanè quiddā fuerat, iuxta sapientissimum Euripidem, si absque illo cum mulieribus congressu ad sacra & templa Deorum ventitantes, argento atque auro liberos à successione mercari possemus. Necessitas enim graui cerui cibus nostris iugo imposito, imperatis parêre nos cogit. Quod pulchrum igitur est, id ratione eligimus: necessitati autem cedat vtilitas. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet, mulieres in numero aliquo sint: in cæteris verò rebus, apage, ne mihi vlla fuerit.

Quatenus mulierum consuetudine vtendum.

Quis enim ſanæ mentis ſuſtinere queat, à ſummo ſtatim mane mulierem comentem atque exornantem ſeſe alienis atque adſcititiis impoſturis? Cuius vera ac natiua facies, turpis eſt: peregrina autem ornamenta, naturæ deformitatem tegunt, atque aſpicientibus imponunt? Quòd ſi igitur ad auroram contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto ſurgentes, turpiores putabit eſſe beſtiis, quæ intra vnã horam nominari aut excitari ſe difficillimè patiuntur. Vnde diligenter domi concludunt ſeſe, vt ne ab vllo viro conſpiciantur. Aniculæ autem & ancillæ, conſimilis formæ turba, circunſtant, variis medicaminibus infœlices illas facies inficiendo ac medicando reſtituentes:

Neque enim latice meri
Aquæ profundam vbi abluêre crapulam,

protinus ad ſerium aliquod ſtudióque dignum accedunt negotium, ſed crebræ medicamentorum compoſitiones fœdam faciei cutem expoliunt. Perinde autem vt in publica pompa; alia ſubinde aliæ ancillarum, inſtrumenta manibus exhibent, pelues videlicet aureas, & gutturnia, ſpeculáque, & quemadmodum in pharmacopolio pyxidum turbam & vaſcula plena multæ infelicitatis, in quibus dentium vis abſterſiua, aut palpebris denigrandis ars comparata, veluti theſaurus quiſpiam ſeruatur. Plurimam autem partem conſumit textura capillorum. Nam aliæ quidem medicamentis rubefaciendi vim habentibus ad ſolis meridiem capillos perinde vt lanarum coloribus flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Aliæ verò quibus ſufficere ad formam nigra coma videtur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes: ferreáque inſtrumenta, ignis obtuſa ac modica flamma calefacta, vi quadam cincinnorum flexus inter ſe implicant. Ac curioſiùs quidem compoſitæ illæ, & ad ſupercilia vſque attractæ comæ, breue interſtitium fronti relinquunt. Poſt tergum autem in ſcapulas vſque demiſſi capilli, inſolenti quodam modo ſuccutiuntur. Huc accedunt & variis coloribus tincta ſandalia intra carnem pedes ipſos adſtringentia, & tenuis atque pellucida, prętextu tantùm aſſumpta, veſtis, ne corpus ipſum nudatum eſſe videatur. Omnia autem quæ intra ipſam ſunt, cognitu faciliora quàm facies,

A τίς γὰρ ἂν δύναιτο, ἐξ ἑωθινοῦ γυναικὸς ὡραϊζομένης ἐπικτήτοις σοφίσμασιν; ἧς ὁ μὲν ἀληθῶς χαρακτὴρ, ἄμορφος, ἀλλότριοι δὲ κόσμοι, τὸ τῆς φύσεως ἀπρεπὲς βουκολοῦσιν; εἰ γοῦν ἀπὸ τῆς νυκτέρου κοίτης πρὸς ὄρθρον αὖ ἴδοι τις ἀνιαμένας γυναῖκας, αἰσχίω νομίσῃ θηρίων τὰς ἀπὸ μιᾶς ὥρας ὀνομασθῆναι δισκλυδωνίστων. ὅθεν ἀκριβῶς οἴκοι καθείργουσιν αὐτάς, ὡς μὴ τῶν ἀρρένων βλεπομένας· γραῖαι δὲ, καὶ θεραπαινίδων ὁ σύμμορφος ὄχλος, ἐν κύκλῳ πάρεστι, ποικίλοις φαρμάκοις
B καταφαρμακεύουσαι τὰ δύστυχη πρόσωπα· ὑ γὰρ ὕδατος ἀκράτῳ κάμματι τὸν ὑψηλὸν ἀπονιψάμεναι κάρηνον, λύθρῳ ἀπόνται σαπρᾶς ἐρημένου τινὸς πρόβατος, μὴ αἱ πολλαὶ τῶν ἀγαπασμάτων σωρηδὸν, τὸν ἀνδρῆ τῷ πρόσωπον χρῶτα φαιδρύνωσιν. ὡς δὲ ὅτι δημοτελοῦς πομπῆς, ἄλλο τις ἄλλη τῶν ὑπηρετουσῶν ἐγκειρίσῃ, λεκανίδας ἀργυρᾶς, καὶ πρόχους, ἔσοπτρά τε, καὶ καθάπερ ἐν φαρμακοπώλου, πυξίδων ὄχλον, ἀγρεῖα μεσὰ πολλῆς κακοδαιμονίας, ἐν οἷς ὀδόντων σμηκτικαὶ δυνάμεις,
C ἢ βλέφαρα μελαίνουσα τέχνη θησαυρίζεται, ὃ δὲ πλῆθον ἀναλίσκει μέρος ἡ πλοκὴ τῶν τριχῶν· αἱ μὲν γὰρ φαρμάκοις ἐρυθαίνειν δυναμένοις, πρὸς ἡλίου μεσημβρίαν τοὺς πλοκάμους, ἴσα ταῖς τῶν ἐρίων χροιαῖς, ξανθῷ μεταβάπτουσιν ἄνθει, τὴν ἰδίαν καταχείνουσα φύσιν· ὁπόσαις δὲ ἀρκεῖν ἡ μέλαινα χαίτη νομίζεται, τὸν γαμητικὸν πλοῦτον εἰς ταύτην ἀναλίσκουσιν, ὅλην Ἀραβίαν σχεδὸν ἐκ τῶν τρι-
D χῶν ἀποπνέουσαι· σιδηρᾶ τε ὄργανα, πυρὸς ἀμβλεῖα φλογὶ χλιανθέντα, βίᾳ τινὶ ἑλίκων οὐλότητα ἀναπλέκει· καὶ προέρχονται μὲν αἱ μέχρι τῶν ὀφρύων ἐφελκυσμέναι κόμαι, βραχὺ τοῦ μετώπου μεταξὺ ἀφιᾶσι· σοβαρῶς δὲ ἄχρι τῶν μεταφρένων οἱ ὄπισθεν ὑπισταλάσσονται πλόκαμοι· καὶ μὴν τοῦτο, ἀνυδρωφῆ πέδιλα τῆς χρωτὸς ἐνδοτέρω τοὺς πόδας ὑπισφίγξαντα, καὶ λεπτουφὴς ἐς πρόφασιν ἐσθὴς, ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν γεγυμνῶσθαι. πάντα δὲ τὰ ἐντὸς αὐτῆς, γνωσιμώτερα τοῦ προσώπου,

χωεὶς τῶ ἀμόρφως τοῦς περὶ τῶν μα- A
ζῶν, οὓς ἀεὶ περιφέρουσι δεδεμένους. τί δεῖ τὰ
τούτων πλουσιώτερα κακὰ διεξιέναι; λίθους
Ερυθραίους καὶ τῶν λοβῶν, πολυπάλαιστον
ἠρτημένους ὄχλον, ἢ τοὺς περὶ καρποῖς καὶ
βραχίοσι δράκοντας, ὡς ὄφελον ὄντως αὐτὶ
χρυσίου, δράκοντες εἶεν. Καὶ κεφαλὴν μὲν κυ-
κλεῖ τὴν κεφαλὴν περιθεῖ, λίθοις Ἰνδικοῖς
ἐστεμμένος· πολύτελὴς δὲ τῶν αὐχένων ὅρμοι
κρέμανται. καὶ ἄχρι τῶν ποδῶν ἐσχάτων κα-
τασείεται ὁ ἄθλιος χρυσός· ἅπαν εἴ τι τῶν
σφυρῶν γυμνοῦται, περισφίγγων. ἄξιον δ' ἦν
ὑδρᾳ τὰ περίσφυρα σκέλη πεπεδῆσθαι. B
καὶ πείθω αὐτῶν ὅλον τὸ σῶμα νόθης βυμορ-
φίας ἐξαπατῶντι κάλλει δεδημιουργῆσθαι, ταῖς
ἀναμείκτοις πόρφυρι ἐρυθαίνουσιν ὀπιχρίσεσι
φύκεσιν, ἵνα τὴν ὑπερβλύζουσαν αὐτῶν ἡδονὴν
χροιὰν, τὸ πορφυροῦν αὖθις ὑπερφοινίξῃ.
πῶς οὖν ὁ μὴ τὴν τοσαύτην παρασκευὴν
βίος; βύθιος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔξοδοι, καὶ πᾶς θεα-
τὴς ὑπεπτέρωται τοῖς γεγαμηκόσι, ὧν οἰκίων
αἱ κακοδαίμονες ἄνδρες, οὐδὲ αὐτὰ ἴσασι τὰ
ὀνόματα, κωλιάδας, εἰ τύχοι, καὶ γνητυλλί-
δας, ἢ τὴν Φρυγίαν δαίμονα, καὶ τὸν διερώτα C
Κῶμον ὅτι τῶν ποιμένων τελεταὶ δὲ ἀπόρρητοι,
καὶ χωρὶς ἀνδρῶν, ὑποπτα μυστήρια. καὶ
γὰρ τί δεῖ πλέκειν διαφθορὰν ψυχῆς; ἐπεὶ
δὲ τούτων ἀπαλλαγῶσιν οἴκοι, βύθιαι
μακραὶ λουτραὶ καὶ πολυτελὴς μὲν καὶ ἡδεῖα
τράπεζα, πολὺς δὲ ὁ μὴ τῶν ἀνδρῶν ἀκκι-
σμός· ἐπεὶ δὲ καιρὸν ἔλεων λούονται ταῖς
πρὸ αὐταῖς μαστιμβρίαις, οὐκ ἔτ' οὐδὲ τὸ
φαρυγγὸς αὐταῖς ἀνεκτὸν δυναμένου
τι σιτίον, ἄκροις δακτύλοις ὑπιγράψασαι, τῶν
ὀψαρίων ἕκαστον ἀπογεύονται, νύκτας D
ὅλας τούτοις διηγούμεναι, καὶ τοὺς ἑτεροζήλους
ὕπνους, καὶ θαλύτητος βύθιον γέμουσαν. ἀφ' ἧς
αἰσας ἕκαστος, βύθιον λέβητος χρῄζει. Ταῦτα
μὲν οὖν δύσκολοις βίᾳ τεκμήρια. τῶν δὲ πι-
κροτέρων εἴ τις ἐθελήσοι τὸ ἀληθὲς καὶ μέρος
ὀξέως ἰδεῖν, ὄντως καθαράσεται Προμηθέα, τὴν
Μενάνδρου ἐκείνου ἀπορρήξας φωνήν·

Εἶτ' οὐ δικαίως τοῦς περὶ πέτραν ἀλγύνεται
νον
Γεγάμοισι τὸν Προμηθέα τοῦς ταῖς πέ-
τραις;

vsque ad turpiter propendentes istas ma- A
millas, quas semper circumferunt obligatas ac vinctas. Quid autem opus est opulentiora istis mala recensere? lapillos videlicet Erythræos ab extremis auriculis numeroso pondere suspensos, aut illos circum manus & brachia euntes dracones? qui vtinam verè pro auro dracones sint. Etiam corona caput circumcirca ambit, lapillis Indicis stellata: pretiosa autem de cæruleis monilia dependent, & vsque ad extremos pedes miserum illud descendit aurum, omne quicquid tali vbique nudum est, reuinciens & adstringens. Dignum autem fuerat, B
ferro potiùs religata crura ista vinciri. Iam verò vbi totum corpus adulterinæ istius formositatis fallaci elegantia quasi quibusdam præstigiis efformatum fuerit, impudentes etiam genas rubefaciunt illitis fucis, vt videlicet nimium ipsarum & pinguem colorem, purpureus ille nitor insuper additus rubere faciat. Quæ igitur vitæ porrò tantum apparatum consequitur? Nempe statim è domo egressiones, & omnis spectator atterens atque enecans maritos. Quorum nonnullorum infelices viri, nec ipsa quidem nomina norunt, Coliadas, si fors ita ferat, C
& Genetyllidas, aut Phrygiam illam deam, & Comum amore perditum in pastore. Sacrificia autem arcana*, & absque viris suspecta mysteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas complecti? Postquam autem his peractis iterum discesserunt, domi statim prolixa balnea, ac sumptuosa quidem & lauta mensa, erga viros autem multa ac simulata recusatio. Postquam enim nimis quàm repletæ fuerint sua ipsarum gulositate, cùm ampliùs neque guttur ipsarum cibi quicquam recipere potest, summis digitis velut inscribentes, appositorum vnumquodque degustant, D
noctes ad hæc narrantes, & diuersorum corporum somnos, & mulsebritate lectum refertum, ex quo surgens quisque statim lauacro opus habet. Atque hæc constantis vitæ argumenta sunt. At verò quæ acerbiora sunt, si quis veritatem ex parte modò diligentiùs persequi velit, verè execrari Prometheum posset, in Menandri illam erumpendo vocem:

Ergo immerentem dictitant Promethea
Pendêre fixum Caucasi de rupibus?

* *Colias & Genetyllas Veneris cognomenta sunt apud Aristophanem. Comus autem saltationis species pastoralis, & item Phrygia, quibus etiam inter conuiuia vtebatur. Apparet ergo, mulierum mores & insolentiam in publicis conuentibus, spectaculis, & saltationibus, notari.*

Et geritur illi lampas, at aliud nihil
Boni: quod omnes animo odisse superos.
Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter,
Genus scelestum: ducit aliquis coniugem?
Clàm ducit, & quodammodo oblitus sui.
Nam cupiditates mox sequuntur plurimæ,
Toróque adulter nuptiali subsidens
Illudit: hinc nascuntur insidiæ & metus,
Et temperata toxico mala pocula,
Morbíq; varij, atque omnium grauissima
Inuidia, cum qua mulier omne æuum exigit.

A Καὶ γίνετ' αὐτῷ λαμπάς· ἄλλο δ' οὐδὲ ἓν
Ἀγαθόν, ὃ μισεῖν οἶμ' ἅπαντας τοὺς θεούς.
Γυναῖκας ἔπλασεν, ὦ πολυτίμητοι θεοί,
Ἔθνος μιαρὸν γαμεῖ τις αἰθέρων, γα-
μεῖ
Λάθριος, λοιπὸν δ' ὀπιθυμίαι.
Καὶ παμπλίαι λέχη μοιχοὶ σὺν τυφλῷ,
Εἶτ' ὀπιθλαὶ, καὶ φαρμακεῖαι, καὶ τόσαι,
Χαλεπώτατος φθόνος, μεθ' ὃς ζῇ πᾶν τὸ
τοιοῦτον γυνή.

Quis hæc bona videlicet sectatur? aut cui vita adeò infelix ac misera animum demulceat? Æquum igitur fuerit mulieribus istis malis opponere masculam puerorum viuendi rationem. Nam mane surgens ex lecto haudquaquam coniugali, postquam residentem in oculis somnum reliquum aqua simplici abstersit, sacra chlamyde humeralibus fibulis adstricta, à paternis ædibus egreditur demisso in terram vultu, ac neminem ex omnibus ex aduerso intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipsum decens, sequuntur, venerabilia virtutis instrumenta manibus tenentes, non secti pectinis incisuras, quibus coma demulceri queat, neque specula, repercussarum formarum absque penicillo expressas effigies, sed vel multiplices pugillares à tergo sequuntur, vel veterum virtutes operum custodientes libelli: quòd si etiam in ludum Musici itare illum oporteat, apta atque sonora lyra. Omnibus autem philosophicis animi disciplinis abundanter excitatus, vbi iam mens cyclicis illis bonis satiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exerceat. Nam Thessali equi curæ illi sunt: ac breuiter, iuuentutem domans ac subiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo spicula, & evibrando iacula, perita ac certa feriendi dextera. Deinde & nitidæ palæstræ, & ad solis meridianum calorem oppletur puluere corpus densatum, destillantésque contentiosorum laborum sudores, post quos lauacra breuia, & mensa sobria, rebus paulo pòst gerendis non aduersa. Rursum enim ipsi tum præceptores, & veterum operum exempla repetentes, atque in his cum cura versantes recordationes, nempe quis heros virilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudentiam publico testimonio laudatus, aut qui iustitiam ac temperãtiam amplexati fuerint.

Τίς ταῦτα τἀγαθὰ διώκει; τίνι βίος ὁ δειλὸς τυχὸν σοῦ θυμήρης; ἄξιον οὖν αὐτῇ εἶναι
B τοῖς θήλεσι κακοῖς, τὸν ἄρρενα τῶν παίδων ἀγωγόν. ὄρθριος διαναστὰς ἐκ τῆς ἀζύγου κοίτης, νιπτὸν ὅτι τῶν ὀμμάτων ἔτι λοιπὸν ὕπνον ἀπονιψάμενος, ὕδατι λιτῷ τὸν ἱερὸν χλαμύδα ταῖς ἐπωμίοις περόναις συρράψας, ἀπὸ τῆς πατρῴας ἑστίας ἐξέρχεται κάτω κεκυφὼς, καὶ μηδένα τῶν ἀπόντων ἐξ ἐναντίου προσβλέπων. ἀκόλουθοι δὲ καὶ παιδαγωγοὶ, χορὸς αὐτῷ κόσμος ἕπονται, τὰ σεμνὰ τῆς ἀρετῆς ἐν χερσὶν ὄργανα κρατοῦντες,
C οὐ πρίσου κτενὸς ἐντομὰς κόμαις καταψήχειν δυναμένους, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ δύτμήτῳ πρόσωπον ἀκριβῶς ἀγράφοις εἰκόνας, ἀλλ' ἢ πολύστιχοι δέλτοι κατόπιν ἀκολουθοῦσιν, ἢ παλαιῶν ἔργων ἀρετὰς φυλάττουσαι βίβλοι· κἂν εἰς Μουσικοῦ δέοι φοιτᾶν, διμελὴς λύρα. πᾶσι δὲ τοῖς φιλοσόφοις ψυχῆς μαθήμασι λιπρὰς ἀναλήψας, ἐπειδὰν ἡ διάνοια τῶν ἐγκυκλίων ἀγαθῶν πλησθῇ,
D τὸ σῶμα ταῖς ἐλευθερίοις ἀσκήσεσιν ἐκπονῇ. Θεσσαλοὶ γὰρ ἵπποι μέλουσιν αὐτῷ. καὶ βραχὺ τὸν νεότητα πωλοδαμνήσας, ἐν εἰρήνῃ μελέτᾳ τὰ πολεμικὰ, ἀκοντίσας ἀφιείς, καὶ βέλη δι' ἀέρος ἀξίας ἀποπάλλων. εἶθ' αἱ λιπραὶ παλαῖστραι, καὶ πρὸς ἥλιον μεσημβρινὸν θάλπος ἐγκονίζεται τὸ σῶμα πυκνούμενον· οἵ τε τῶν ἀναγωνίων πόνων ἀποσταλάζοντες ἱδρῶτες, μεθ' οὓς λουτρὸν σπέρμα, καὶ τράπεζα τῇ μετὰ μικρὸν ὀπτηνήσουσα προσῳδή. πάλιν γὰρ αὐτῷ διδάσκαλοι, καὶ παλαιῶν ἔργων ἀνιστόρησαι καὶ ὀπιμελούμεναι μνῆμαι, τίς ἀνδρὸς ἥρως, ἢ τίς ὀπὶ φρονήσει μαρτυρούμενος, ἢ οἷοι δικαιοσύνῃ τε σωφροσύνῃ παραστῆτε.

τοιαύταις ἀρεταῖς ἀπαλλὼ ἔτι τὴν ψυχὴν ἐμβρδων, ὅτε μ' ἐπέρα τὴν πρὸς ἕξιν ὁείση, τῆς γαστρὸς ἀνάγκη τὸν ὀφειλόμενον δασμὸν ἀπομετρήσας, ἡδίους ὕπνους καθεύδῃ, τοῖς μὴ ἡμέρᾳ καμάτοις ἐπηρεμῶν ὅτι χρόνον. τίς οὖν ἂν ἐρασὴς ἐφήβου γένοιτο τοιούτου; τίνι δ' οὕτω τυφλαὶ μὴ αἱ τῶν ὀμμάτων βολαί, πηρὸν δὲ οἱ τῆς διανοίας λογισμοί; πῶς δ' οὐκ ἂν ἀγαπήσαι τὸν ἐν παλαίστραις μὲν Ἑρμῆν, Ἀπόλλωνα δὲ ἐν λύραις, ἱππαστὴν δὲ ὡς Κάστορα, θείας δ' ἀρετὰς διὰ θνητῶν διώκοντα σώματος; ἀλλ' ἐμοὶ μὲν δαίμονες οὐράνιοι, βίος εἴη διλωτὸς ἡμῖν, ἀπόνητον τοῦ φίλου καθέζεσθαι, καὶ πλησίον ἡδὺ λαλοῦντος ἀκούειν, ἐξιόντι δὲ αὐτῷ συνεξιέναι, καὶ πόνων ἔργου κοινωνίαν ἔχειν. εὔξαιτο μὲν οὖν ἐρῶν τις δ' ἀπαθοῦς καὶ ἀκλινοῦς βίου, τὸν τεθρόμενον ἀλύπως εἰς γῆρας ὁδεύσαι, μηδεμιᾶς τύχης πειράσμασι βάσκανον ἐπήρειαν. εἰ δὲ καὶ οἷος ἀνθρωπίνης φύσεως νόμος, νόσος ὑπαυσθεν αὐτὸν, κάμνοντι συννοσήσω, καὶ σὺν χειμερίου θαλάττης ἀναγομένῳ συμπλεύσομαι· κἂν τυραννικὴ βία δεσμὰ περιάψῃ, τὸν ἴσον ἐμαυτῷ περιθήσω σίδηρον· ἐχθρὸς ἅπας ὁ μισῶν ἐκεῖνον, ἐμὸς ἔσται, καὶ φιλήσω τοὺς πρὸς αὐτὸν δυνοϊκῶς ἔχοντας· εἰ δὲ λῃσταὶ ἢ πολέμιοι θεασαίμην ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶντας, ὁπλισαίμην ἂν καὶ πρὸ δυναμιν· κἂν ἀποθάνῃ, ζῆν οὐκ αἰτήσομαι· τελευταίας δὲ ἐντολὰς τοῖς μετ' ἐκεῖνον ἐπ' ἐμοῦ τεθνηκόσι ἐπιθήσομαι, κοινὸν ἀμφοτέροις ὑπερχώσαι τάφον, ὀστέοις δὲ ἀναμίξαντας ὀστέα, μηδὲ τὴν σκιὰν ἀπ' ἀλλήλων διακρίναι. ταῦτα δ' οὐ πρώτοις χαρίζονται οἱ ἐμοὶ πρὸς τοὺς ἀξίους ἔρωτες, ἀλλ' ἡ θεοῖς γείτων ἡρωϊκὴ φρόνησις ἐνομοθέτησεν, ἐν οἷς ὁ Φιλίας ἔρως, ἄχρι θανάτου συνεξέπνευσε. Φωκὶς ἐκ νηπίων ἔτι χρόνων, Ὀρέστην Πυλάδῃ συνῆψε· θεὸν δὲ τὸν πρὸς ἀλλήλους παθῶν μεσίτην λαβόντες, ὡς ἐφ' ἑνὸς σκάφους τοῦ βίου συνέπλευσαν· ἀμφοτέροις Κλυταιμνήστρας ἀνήρειον, ὡς Ἀγαμέμνονος παῖδες, ὑπ' ἀμφοῖν Αἴγισθος ἐφονεύετο· τὰς Ὀρέστου ἐλαυνούσας ποινὰς,

A At talibus virtutibus teherum adhuc animum imbuens, quando iam vespera rebus gerēdis finem imponit, tributo quod ventri ex necessitate debetur, depenso, suauiores somnos dormit, post diurnos istos labores ad tempus conquiescens. Quis igitur amator ephebi talis non fieret? Aut cui ita hebes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ verò atque offuscatæ mentis rationes? Quomodo verò non amaret illum in palæstris quidem Mercurium, inter lyras autem Apollinem, equitatorem verò Castorem, diuinas autem virtutes mortali prosequentem corpore? At mihi quidem, ô Dii cælestes, v-

B tinam vita sit hæc perpetua, ex aduerso amici sedere, & suaue loquentem propè audire: cum exeunte autem pariter exire: & in summa, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quispiam per illæsam & inconcussam vitam amasium suum absque omni molestia ad senectutem peruenire posse, nullius fortunæ inuida impressione labefactatum. Quòd si verò etiam, qualis humanæ naturæ conditio est, morbus quispiam inuaserit ipsum, cum laborante pariter ægrotabo: & si per intempestum mare in altum tollatur, cum eo simul

C nauigabo. Quòd si etiam tyrannica vis vincula illi innectat, par ferrum mihi ipsi quoque circundabo. Et quicunque illum oderit, idem mihi inimicus quoque erit. Si verò prædones aut hostes videam in ipsum grassantes, etiam vltrà quàm potero armabor: & si moriatur, viuere neque ipse sustinebo. Postrema autem mandata iis quos proximè post illum amaui, ista dabo, vt commune ambobus sepulchrum accumulent: ossibus autem permiscendo ossa, ne mutum quidem puluerem à se mutuò segregari sinant. Atque hæc non primi ita effin-

D gunt mei erga dignos amores, sed illa Diis proxima heroum prudentia velut quadam lege sanciuit, in quibus amicitiæ amor ille ad mortem vsque durauit, & vnà cum vita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis Orestem Pyladi coniunxit: Deum autem cùm mutuorum affectuum velut mediatorem quendam accepissent, perinde atque in vno eodémque vitæ nauigio simul nauigarunt. Ambo Clytæmnestram interemerunt, vti Agamemnonis filii: ab ambobus Ægisthus occidebatur: & furiis quibus Orestes exagitabatur,

Pylades magis quàm ille infestabatur: idemq; cum illo, cùm iudicaretur, periculum sustinebat. Amatoriam autem amicitiam non Græciæ modò terminis metiebantur, sed ad extremos Scytharum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram ascendentes, statim occisę matris vltrix Erinnys perinde atque hospitio ipsos excepit. Ac barbaris vndique circunstantibus, alter quidem ex consueta insania collapsus iacebat, Pylades autem

Ex Iphigenia Tauvica Euripidu.

Spumam oris abstergebat, atque corporis
Curam gerens, tegebat illud vestibus,

non amatoris modò, sed & patris affectum præ se ferens. Quando igitur iudicio lata sententia fuerat, vt altero ad supplicium & cædem manente, alter Mycenas proficisceretur ad afferendas literas: ambo manere alter pro altero volunt, vterque in altero viuente seipsũ viuere existimans. Reiecit autem & epistolas à se Orestes, tanquam Pylade digniore qui illas acciperet, tantùm non amator pro amato redditus.

Nanque hunc perire occisum (inquit) onus
mihi graue:
Ego enim ille sum, qui hoc concilio nobis malum.

Et paulo pòst ait:

huic quidem da litteras,
Argos enim mittam, tibi vt res bene habeat:
Occidat autem nos, cui opus.

Nam vniuersum negotium ita se habet. Quando enim à puero dignus ac serius ille amor simul enutritus, in eam ætatem quæ iam ratione vti, aliaq; ex aliis colligere potest, confirmatus fuerit: id quod olim amatum est, mutuos atque alternos amores vicissim reddit: adeoq; difficile est sentire vter alterius amator existat, perinde vt è speculo, simili amantis beneuolentiæ, in amatum recidente imagine. Quid igitur ceu peregrinam voluptatem nobis exprobras, id quod vitę nostrę proprium est, diuinis legibus definitum, & per successionem ad nos transmissum? Libenter verò ipsum recipientes cum pura mente, veluti sacram quandam rem tractamus. Nam verè beatus ille est iuxta sapientum sententiam,

Cui pueri molles, & equis solidam vngulam habentes:
Atq; senecta viro minus intolerabilis illi est,
Si quem adamant pueri.

Πυλάδης δ' οὐδὲν μᾶλλον, χρινομένῳ συνηγωνίζετο, τῷ δὲ ἐρωτικῷ φιλίαν οὐδὲ τοῖς τῆς Ἑλλάδος ὅροις ἐμέτρησαν, ἀλλ' ὅπῃ τοῖς ἐσχάτοις Σκυθῶν τέρμοσιν ἔπλευσαν, ὁ μὲν, νοσῶν, ὁ δὲ, θεραπεύων. τῆς γοῦν Ταυρικῆς γῆς ἐπιβαίνοντας, αὐτοὺς ἡ μητροκτόνος ἀμέσως ἐρινὺς ἐξενοδόχησε. καὶ τῶν βαρβάρων ἐν κύκλῳ παρεστώτων, ὁ μὲν, ὑπὸ τῆς συνήθους μανίας πεσών, ἔκειτο. Πυλάδης δὲ,

Ἀφρὸν ἀπέψα, σώματός τ' ἐπεμέλῃ,
Πέπλου τε παρεκάλυπτεν ἀμπίκτοις ὑφαῖς,

οὐκ ἐρασθεὶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πατὴρ ὁμοπαθὴς ὤφθη. ἰώντα γοῦν ἐκείνη θατέρου μένοντος ὅπως τοῦ φονεύσωσι, τὸν ἕτερον ἐς Μυκήνας ἀπιέναι, κομιοῦντα γράμματα, μένειν ὑπ' ἀλλήλων ἀμφότεροι θέλοντες, ἑκάτερος ἐν θατέρῳ ζῶντι ζῆν ἑαυτὸν ἡγούμενος. ἀπωθεῖται δὲ τὰς ἐπιστολὰς Ὀρέστης, ὡς Πυλάδου λαβεῖν ἀξιωτέρου, μόνον οὐκ ἐρασὴς αὐτ' ἐρωμένου ἡγούμενος.

Τὸ γὰρ σφαγῆναι τὸν μ', ἐμοὶ βάρος μέγα.
Ὁ ναυσπλοῶν γάρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς.
καὶ μετ' ὀλίγον φησί,
τῷδε μὲν δέλτον δίδου,
Πέμψω γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν.
Ἡμᾶς δ' ὁ χρήζων κτεινέτω.

καὶ γὰρ ὄντως ἔχει ὁ πρῶτος. ὅταν γὰρ ἐκ παίδων ὁ κατοῦδαῖος ἔρως ἐπιτραφείς, ὅπῃ τὴν ἥδη λογίζεσθαι δυναμένην ἡλικίαν αὐξηθῇ, ὃ πάλαι φιληθέν, ἀμοιβαίους ἐρωτας ἀντιποδίδωσι. καὶ δυσχερὲς αἰσθέσθαι ποτέρου ποτέρως ἐρασής ἐστιν, ὥσπερ ἀπ' ἐσόπτρου τῆς τοῦ φιλήσαντος ὑποίας ὅπῃ τὸν ἐρώμενον ὁμοίου πεσόντος εἰδώλου. τί δὴ οὖν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐπὶ ξένῃ αὐτὸ πεφυκὸς ὀνειδίζῃς θείοις νόμοις οὐ λαθὲν, οὐκ ἀμφιδοχῆς ἐφ' ἡμᾶς καταβεβηκός; ἀσμένως δὲ αὐτὸ δεξάμενοι, μᾶλλ' ἀγνῆς διανοίας νεωκορούμεθα. ὅλβιος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν τῶν σοφῶν ἀποφαίνει,

ὦ παῖδές τε νέοι, καὶ μώνυχες ἵπποι,
Γηράσκει δ' ὁ γέρων κεῖνος ἐλαφρότατα κούρῃ
Τὸν φιλέουσιν.

ἥγε μὲν Σωκρατικὴ διδασκαλία, καὶ τὸ A λαμπρὸν ἐκεῖνο τῆς ἀρετῆς δικαστήριον, τοῖς Δελφικοῖς τρίποσιν ἐτιμήθη. χρησμὸν γὰρ ἀληθείας ὁ Πύθιος ἐξέπεμπεν, ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος, ὃς ἅμα τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ὧν ἕνεκα τὸν βίον ὤνησε, καὶ τὸ παιδεραστεῖν ὡς μάλιστα ὠφελοῦντα προσήκατο. δεῖ δὲ τῶν νέων ἐρᾶν, ὡς Ἀλκιβιάδου Σωκράτης, ὃς ὑπὸ μιᾷ χλαμύδι πατρὸς ὕπνους ἐκοιμήθη. καὶ ἔγωγε τὸ Καλλιμάχου ὅτι τέλει τῶν λόγων ἥδιστα προσθείην ἂν ἅπασι κήρυγμα·

Αἴθε γὰρ ὦ κούροισιν ἐπ' ὄμμασι λίχνα B
Φέροντες,
Ἔρχιος ὡς ὑμῖν ὦεισι παιδοφιλής·
Ὧδε νέων ἐρόοιτε, πόλιν κεὐάνδρον ἔ-
χοιτε.

Ταῦτ' εἰδότες, ὦ νεανίαι, σωφρόνως παισὶν ἀγαθοῖς προσίτε, μηδὲ ὀλίγης τέρψεως εἵνεκα, πλὴν μακρὰν ἐκτείνοντες βίοιον, ἄχρι τῆς ἀκμῆς πλασᾶτε τὴν τοῦ φίλου πάθη προσβάλλεσθε· τὸν δ' οὐράνιον ἔρωτα προσκυνοῦντες, εἰς γῆρας ἀπὸ παίδων βέβαια τηρεῖτε τὰ πάθη. τοῖς γὰρ οὕτω φι- C λοῦσιν, ἥδιστος μὲν ὁ τοῦ ζῆν χρόνος, εὐθυμίας ἀπρεποῦς συνειδήσεως παρεισούσης. ἀοίδιμοι δὲ μετὰ θάνατον εἰς πόλεις ἐκφοιτῶσι κλῆδονες. Εἰ δὲ δεῖ φιλοσόφοις παισὶ πίστιν, αἰθὴρ μὲν γὰρ ἐκδέχεται τοὺς τούτων ζηλωτάς· οἱ δὲ ἄμεινον ἀποθανόντες, ἔχουσι τῆς ἀρετῆς γέρας, τὸ ἄφθαρτον. Τοιαῦτα τοῦ Καλλικρατίδου σφόδρα νεανικῶς συμπολογησαμένου, χαλεπὸν μὲν ἦν δεύτερον λέγειν πειρώμενον ἐπέχον· ὥρα γὰρ ἦν ἤδη πλοῖον καταίνειν. D δεομένων δ' ὅ,τι φρονοῦμεν ἀποφήνασθαι, δι' ὀλίγου τοὺς ἑκατέρου λόγους ἀριθμησάμενος, Οὐκ ἐξ ὑποψίας, φημί, καὶ προμελετήτως, ὑμῖν, ὦ ἑταῖροι, τὰ τῶν λόγων ἔοικεν ἀπηχεῖσθαι· διηνεκεῖς δὲ, καὶ, νὴ Δί', ἐρρωμένης φρονήσεως σύνεργοι ταῦτ' ἐστὶν ἴχνη. σχεδὸν γὰρ οὐδέν ἐστιν, ὅ,τι τῶν λεκτέων εἰπεῖν ἑτέρῳ δοκοῦσθαι προῆκατε. καὶ πολλὴ μὲν ἡ τῶν πραγμάτων ἐμπειρία, πλείων δ' ἡ τῶν λόγων δεινότης, ὥστ' ἔγωγε αὖ δοξαίμην, εἰ ὡς ἂν οἷόν τε δυνατὸν,

A Socraticæ verò doctrinæ, & splendidum illud virtutis examinandæ iudicium, etiam Delphicis cortinis approbatum est. Oraculum enim veritatis Pythius ille ex adyto dedit, Virorum omnium Socrates (inquiens) sapientissimus: qui pariter cum cæteris disciplinis quibus vitam hominum promouit, & puerorum amorem ceu rem præcipuè vtilem adinuênit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde vt Alcibiadem Socrates, qui sub vna atque eadem chlamyde patris somnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentissimè cunctis apponerem: *Defensio Socratis.*

Nanque, vtinam, cupido sectantes lumine amatos,
Hercius vt pueros insit amare senex,
Sic & ametis eos, fortíque habitetis in vrbe.

His cognitis, adolescentes, modestè pueris bonis conuersamini, neque modicę delectationis gratia, longa effusa beneuolentia, vsque ad vigorem modò ætatis fictos ac simulatos amandi affectus protendite, sed cœlestem amorem adorantes, à pueris vsque ad senectutem stabiles animorum motus conseruate. Nam hoc pacto amantibus, suauissimum quidem vitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. Celebris autem & multa post mortem illorum fama ad omnes passim promanat. Quòd si verò conuenit philosophorum pueris fidem adhibere, etiam æther post terram excipit eos qui hæc sectantur. Illi autem meliori fato morientes, virtutis præmium hoc incorruptibile consequuntur. Atque hæc cùm Callicratidas valde iuueniliter iactando amplificasset, Charicles quidem denuo dicere conantem repressi. Tempus enim erat vt ad nauem descenderemus. Rogantibus autem vt de eo quod mihi sapere viderentur, sententiam ferrem, paulisper vtriusque verbis connumeratis & perpensis, Haud quaquam subitò, inquam, ac temere videntur, amici, orationes istæ à vobis effutitæ, aut citra præmeditationem compositæ esse, sed continuæ, longæque, & per Iouem etiam solidæ cuiusdam curæ manifesta hæc vestigia sunt. Propemodum enim nihil est quod ab vtroque dici potuerit, quod prætermissum sit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas: vt ego quidem optarim, si modò possibile foret,

vel Theramenes ille cothurnus fieri, vt ambo victores ex æquo hinc discederetis. Veruntamen quoniam ipsi nihil remissuri videmini, & ego inter nauigandum de iisdem rebus haudquaquam admittere turbam aliquam iterum cõstitui: id quod mihi maximè videtur iustum esse, pronuntiabo. Nuptiæ quidẽ ad vitam hominum promouendam res in primis vtilis & beata, quoties ex sententia contingunt: puerorum autem amores quotquot amicitiæ pura & casta iura conciliant, solius philosophiæ opus existimo. Quare sanè coniugio quidem vacãdum omnibus est; pueros autem amare, solis philosophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta ac solida virtus innascitur. Tu verò Charicles nequaquã ægrè feras si Athenis Corinthus hîc cedet. Atque ego quidem præ verecũdia breui oratione iudicio ita tum approperato surrexi. Animaduertebam enim Chariclem suprà quàm tristem esse, propemodum non aliter ac si morte damnatus esset: Atheniẽsis autem alter lęto quodã modo alacer exiliens, incedebat valde insolenter. Putasses ipsum circa Salaminem nauali prælio Persas superasse. Etiam illud ex iudicio hoc consecutus sum, quòd splẽdidiore cõuiuio nos idem accepit; dum victorię epulum nobis præbet. Erat enim aliàs quoque, quod ad vitam attinet, magnificentior. Tacitè autem & Chariclem cõsolatus sum ob grauitatem verborum, assiduè admirando quòd difficiliori parti tam potente oratione patrocinatus esset. Cæterùm ea tũ in Gnido cõmoratio, quęque apud ipsam Deam verbis vltro citróque iactata sunt, habentia pariter & serium hilare, & eruditionem à Musis non alienam, ad hunc ferè modũ diremꝑta sunt. Tu verò Theomneste, qui antiquarum adeò rerum harum memoriam nobis excitasti, si tum iudex fuisses, quo pacto sentẽtiam tulisses? TH. Melitidem aut Corœbum me putas esse, per deos, vt ego iis quæ abs te iustè adeò iudicata sunt, contrariã sententiam ferrem? qui quidem præ summa eorũ quę modò dicebantur, voluptate, in Gnido cõmorari me putabã, propemodum paruam hanc domunculam ipsum illud templum esse existimans. Sed tamen (nihil enim, puto, in hac diei festiuitate indecorè dicetur, & omnis risus, etiamsi nimius & affectatus fuerit, solẽnis esse, & ad festum pertinere videtur) orationẽ illam ab amatore puerorũ cum nimio supercilio prolatam admirabar quidem ob grauitatem, verùm non admodũ ad demulcẽdum animum facere arbitrabar, cum puero nondum pubescente cõsuetùdinem quotidianam habere,

Sententia Luciani de amore masculo.

A γλιὰς Θηραμένης ἐκεῖνος ὁ κόθορνος; ἵν' ἀμφω νενικηκότες, ἐξίσα βαδίζοιτε. πλὴν ἐπειδὴ γὰρ αὐτοσχὸν οὐκ ἐοίκατε, ἀλλ' αὐτὸς ἐν ᾧ μεταξὺ πλῷ, περὶ τῶν αὐτῶν ἃ κέχρικα ἐξελέγξαι, ὃ μάλιστα δοκεῖ εἶναί μοι δίκαιον, ἀποφανοῦμαι. γάμοι μὲν ἀνθρώποις διωφελὲς πρᾶγμα, καὶ μακάριον, ὁπόταν ἐὐτυχῶνται· παιδικοὺς δ' ἔρωτας, ὅσοι φιλίας ἀγαθὰ δίκαια προμηθοῦνται, μόνης φιλοσοφίας ἔργον ἡγοῦμαι. διὸ δὴ γαμητέον μὲν ἅπασι, παιδεραστεῖν δ', ἀφείσθω μόνοις φιλοσόφοις. ἥκιστα γὰρ ἐν γυναιξὶν ὁλόκληρος ἀρετὴ φύεται. Ε σὺ δή, ὦ Χαρίκλεις, μηδὲν ἀηδεσθῆς, εἰ ταῖς Ἀθηναίαις ἡ Κόρινθος εἴξει. καίγὼ μὲν ὑπ' αἰδοῦς σεμνόμου λόγου τὴν κρίσιν ὑπεπεύσας, ἀξανέστην· ἑώρων γὰρ ὑποκατηφῆ τὸν Χαρικλέα, ὡς μικρὸν ὡς θανάτου κατάκριτον· ὁ δ' Ἀθηναῖος, ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ φαιδρὸς αἰαπτόμενος, ὡς σφόδρα σοβαρῶς. εἰκάσειεν ἄν τις αὐτὸν ἐν Σαλαμῖνι Πέρσας κατὰ ναυμαχικὴν τάξιν. καὶ τοῦτό γε τῆς κρίσεως ἀπῆνεγκεν ἡμᾶς ἑστιάσοντος αὐτοῦ ταπεινότερον. Ε γὰρ ἦν δῆλος ὢν οἷος μεγαλοφρονέστερος. ἡσυχῇ γὰρ τὸν Χαρικλέα παρηγορήσαμεν ὅτι τῇ δεινότητι τῶν λόγων, σεμνοῖς ὑποθαυμάζων, ὅτι δυσχερεστέρῳ μέρει δεινῶς σεμνηγόρησεν. ἀλλ' ἡμῖν μὲν ἐν Κνίδῳ διαρκέσει, καὶ τὰ παρὰ τῇ θεῷ λαλητέα, ἀσυδόλως ἱλαρᾷ ἅμα, καὶ παιδικὸν βύμισσον ἐχούσῃ, τῇ δέπῃ διακρίθη. σὺ δέ, ὦ Θεόμνηστε, ὁ τὴν ἑωλον ἡμῖν ἐκκλησιάσμους μνήμην, εἰ δικαιοῖς τί ἤδη, πῶς ἂν ἀποφήνω; Θ Ε. Μελιτίδην, ἢ Κόροιβον οἴῃ με τοὺς θεούς, ἵνα τοῖς ὑπὸ σοῦ δικαίως κριθεῖσιν ἐναντίαν φέρω ψῆφον; ὃς ἐπ' ἄκρας ἡδονῆς τὰ λεγόμενα διακούσαι ἐν τῇ Κνίδῳ ᾠόμην, ὀλίγου δὲ καὶ τὸ σκληρὸν τοῦ δωματίου αὐτὸν ἡγούμενος εἶναι, τὸν νεὼν ἐκεῖνον. ὅμως δ' ἦν (ἀδεὲς γὰρ ἀπρεπὲς ἐν ἑορτῇ λέγειν) πᾶς δὲ γέλως καὶ παιέρωτος ἦ, πανηγυρίζειν δοκεῖ τοῖς ἄγαν ὑπὸ τοῦ παιδεραστοῦ καλωφρουμένοις λόγοις ἐθαύμαζον μὲν ὅτι τῇ σεμνότητι, πλὴν ὀλίγου ἐμπρὲς ᾠόμην, ἐφ' ᾧ τῷ παιδὶ σεμνολο-

μερδύοντα, Ταντα λείοις δίκης ὑποφέρειν, καὶ τοῖς ὀμμάσι τῶ κάλλους μονονουχὶ προσκλύζοντος, ὄζειν ἀρύσασθαι, δίψην ὑπομηνύων. οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ θεωρεῖν ἐρώμενον, ἀλλ' ἀπτωτικῶ καθημένου καὶ λαλοῦντος ἀκούειν, ἀλλ' ὥσπερ ἡδονῆς κλίμακα συμπηξάμενος ἔρως, πρῶτον ἔχει βαθμὸν ὄψεως, ἵνα ἴδῃ, καὶ θεάσηται, ποθεῖ προσάγων ἐφάψασθαι, δι' ἄκρων γοῦν δακτύλων καὶ μόνον ἅψῃ, τὰ τῆς ἀπολαύσεως εἰς ἅπαν ὅλον ἦθει τὸ σῶμα. τυχὼν δ' θύμβρως τούτου, εἶτα πειρᾶται καὶ τρίτης φιλήματος, οὐκ ἀμοῦ τοῦτο εἰργον, ἀλλ' ἡρέμα χείλη προσελθόντος χείλεσιν, ἃ πρὶν ἢ φαῦσαι τελείως ἀπέσχη, μηδὲν ὑποψίας ἴχνος καταλιπών. εἶτα πρὸς τὸ πρῆνον ἁρμόζόμενος, ἀεὶ λιπαρεστέρας μᾶλλον ἀπασάμενος ἐπιτέτηκεν, ἔως ὅτε καὶ ὅλον ἐλλων ἡσυχῇ τὸ σῶμα· τῶν δὲ χειρῶν τὴν ἐθελοντὴν πρίσιν ἀγνοῶ. αἱ γὰρ φανερὰ τῶν ἀληθῶν συμπλοκαὶ, τῶν ἡδονῶν συναύξουσιν. ἢ λαθραίως ὑγρὸν ἡ δεξιὰ χεὶρ κάλλους δῦσα, μαστοὺς θερμὸν τῶν φύσιν ὑποϊδοῦσας πιέζει. καὶ σφιγγόσης γαστρὸς ἁμφιλαφὲς τοῖς δακτύλοις ἐπιδράττεται ὁμαλῶς. μετὰ τοῦτο, καὶ προσέτι νέου ἄνθους ἥβης, καὶ τί παῤῥητὸν αἰδεσθήσεσθαί με δεῖ; τοσαύτης τυχὸν ἐξουσίας ὁ ἔρως, θερμοτέρου τινὸς ἅπτεται προσήματος· εἶτ' ἀπὸ μηρῶν προσοιμασάμενος, καὶ τὸν κωμικὸν αὐτὸ ἐπάταξεν. ἐμοὶ μὲν ὕστερον παιδεραστεῖν ἤρεσκε. μετεωρολέσχαι δὲ, καὶ ὅσοι τῶν φιλοσοφίας ὀφρῦν ὑπὲρ αὐτοὺς τοὺς κροτάφους ὑπήρκασι, σεμνῶν ὀνομάτων κομψεύμασι τοῖς ἀμαθέσι ποιμαινέσθωσαν· ἐρωτικὸς γὰρ ἐγὼ, εἴ τις καὶ ὁ Σωκράτης, ἢ ὑπὸ μίαν Ἀλκιβιάδης αὐτῷ χλαῖναν κλιθεὶς, οὐκ ἀπλῆξ ἀνέστη. ἢ μὴ θαυμάσῃς, οὐδὲ γὰρ ὁ Πάτροκλος ὑπ' Ἀχιλλέως ἠγαπᾶτο, μέχρι τῶ κατ' ἀπτωτικῶ καθέζεσθαι,

Δέγμενος Αἰακίδαο ὁπότε λήξειεν ἀείδων.

ἀλλ' ἐγὼ καὶ τῆς ἐκείνων φιλίας μεσίτης ἡδονή. τεθνῶτα γοῦν Ἀχιλλεὺς τὸν Πατρόκλου θάνατον, ἀπαμβλύνῳ πάθει πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀπορράγῃ,

Μηρῶν τε τ' ἐῶν θυστοῦς ὁμιλία κεδνῶν.

A & interim Tantali pœnas sustinere, ac pulchritudine in oculis tantùm non exundante, cùm haurire ac bibere liceat, sitim malle pati. Neque enim satis est aspicere eum quē amas, neque ex aduerso sedentem atque loquētem audire, sed perinde atque scalis quibusdam voluptatis compactis, amor primum gradum visus habet, vt aspiciat videlicet amatū: deinde vbi aspexerit, cupit adductum ad se propiùs etiam cōtingere. Summis itaque digitis tametsi solùm attigerit, fruitionis istius delectatio totum mox corpus percurrit. Postquam autem etiam hoc potitus facilè est, tertium experimentū addit, nempe basiationis, non statim curiosum illud & affectatum, sed paulatim labia admouendo labiis: quæ priusquā planè contingat, rursum absistit, nullo suspicionis vestigio relicto. Deinde verò ad id quod porrigitur, applicando sese, exquisitioribus semper quidem amplexibus illiquescit, interdum etiam ipsum os tacitè diducens: manuum autē nullam admittit segnitiem. Nam manifestæ ac mutuæ eorum quæ sensu percipiuntur amplexationes, voluptatem conglutinant. Aut clàm dextra molliter per sinum subingressa, mamillas pro sua natura modicè extātes premit, & astricti solidique ventris plenū atque exuberans illud digitis contrectat æqualiter. Post hæc & primam succrescentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora ista longiùs persequi? Tantam igitur nactus potestatem amor, calidioris cuiusdam rei opus attingit, atque ita à femoribus quasi quodam exordio facto, iuxta Comicū, ipsum percutit. Mihi quidem ita amare pueros cōtingat. Illi verò de sublimibus disputātes, & quicunque philosophiæ supercilium vltra ipsa tempora adductum habent, tumidorum verborum insolentia rudes & imperitos pascant. Amori enim deditus fuit, vt quisquam alius, Socrates: & sub vno eodémque cum ipso pallio accumbens Alcibiades, haudquaquam intactus inde surrexit. Ac ne mireris: non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eousque modò, vt ex aduerso illi sederet,

Aeacidem expectans, dum cantus finiat ille:

sed erat & illorum amicitiæ mediatrix voluptas. Cùm igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum custodito affectu in veritatem erupit,

Femorum & tuorum sancta conuersatio Melior, inquiens.

Illos verò qui apud Græcos Comastæ A seu Comessatores appellãtur, nihil aliud quàm certos ac manifestos amatores puto. Fortassis autem dixerit quispiam turpia hæc dictu esse: vera certè tamen sunt, per ipsam Gnidiam Venerem. LVC. Haudquaquam feram te, chare Theomneste, aliud principium tertij sermonis ferentem, quod audite solenni ac festo die solùm par est. Cætera verò ab auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes plus temporis commorando hîc accumulare, in forum hinc exeamus. Iam enim probabile est accendi deo rogum. Est autem non iniucundum spectaculum, eorum quæ ille in Oeta passus B est, memoriam in animum reuocans præsentibus & spectantibus.

Τοὺς γε μὴν ὀνομαζομένους παρ' Ἕλλησι κωμαστὰς, οὐδὲν ἄλλ' ἢ δήλους ἐραστὰς νομίζω. Τάχα φήσ τις αἰσχρὰ ταῦτ' εἶναι λέγεσθαι, πλὴν ἀληθῆ γε, νὴ τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην. ΛΥ. Ὅτ' αἰσθόμενός σου, φίλε Θεόμνηστε, ἄλλην ἀρχὴν καταβαλλομένου τῶν λόγων, ἧς ἀκούειν οὐ ἑορτὴ μόνον εἰκὸς ἔστι· πάλαι γὰρ, ὡς ἐμοῦ γε ἀκούειν, πόρρω ἀποικίζειν ἀφέλιμοι ἂν τὸ πρόσθεν πλείω χρόνον, εἰς ἀγορὰν ἐξίωμεν. Ἤδη γὰρ εἰκὸς ἔστιν, ὑφάπτεσθαι τῷ θεῷ τὴν πυράν. ἔστι δ' οὐκ ἀτερπὴς ἡ θέα, τὴν τῶν Οἴτῃ παθῶν ἀναμιμνήσκουσα τοὺς παρόντας.

EIKONES.

IMAGINES. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus typum siue exemplar formosissimæ atque honestissimæ mulieris, quæ non tantùm pulchritudine corporis perfecta & numeris omnibus absoluta sit, verùm etiam eas animi dotes, eámque morum venustatem ac gratiam habeat, quæ fœminarũ propriissimæ sint, & pro personæ qualitate quamque maximè commendent. Ac priorem quidem descriptionem, corporis ac formæ videlicet, ex sua persona effingit, collatione facta omnium earum & statuarũ & imaginum quæ vnquam à clarissimis artificibus factæ præcipuè celebrantur, sumendo ex vnaquaque quod in ea potissimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ sermonis ac vocis suauitatem, eloquentiam, studia, cognitionémque liberalium scientiarum, præterea sapientiam quoque ac prudentiam, modestiam, pudicitiam, & (quam in hac cum primis commendat) animi amabilitatem ac moderationẽ describit: sub Polystrati cuiusdã persona, cum quo dialogum hunc instituit, proponit, etiam ipsam collationibus exemplorum cùm poëticorum tum historicorum eodem modo illustratam. Vtrùm autem Imperatoris alicuius eorum sub quibus ipse vixit, an externi regis cuiuspiam vxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquisito ac singulari encomio celebret, dubitari potest. Nam Traiani quidem atque Adriani vxoribus, sub quorum imperio pleraque scripsit, & nomen & patria repugnare videntur, cùm altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipse, vt illam apud Xenophontem Abradatæ vxorem, Pantheam vocari dicat, & ex Smyrna Ionica ciuitate natam fuisse. Et tamen appellatione regis Magni, qua veteres Græci Persarum regem nominabant, idem infrà etiam Imperatorem Romanum designat: cùm in Toxari ait, Diuiam à præfecto Asiæ ad regem Magnum (quanquã ibi regem Persarum, qui tum nullus fuit, Erasmus quoque verterit) in Italiam missum, & ab eo damnatum in Gyarum insulam relegatum fuisse.

LVCIANVS. POLYSTRATVS.

LVCIANVS.

AT profectò tali quopiam C illi absumpti sunt exitio, quibus Gorgonis facies conspecta est, quali ego paulo antè penè interiissem, ô Polystrate, visa summa forma muliere: & quod in ea fertur fabula, parum aberat quominus ego saxum ex homine factus sim, spectaculi admiratione rigore attracto.

Ἀλλ' ἢ πιστόν τι ἄρα ἔπαθον οἱ τὴν Γοργὼ ἰδόντες, οἷ ἐγὼ ἐναλιγὺς ἔπαθον, ὦ Πολύστρατε, παιγνιώδη τινὰ γυναῖκα ἰδών. αὐτὸ γὰρ τὸ μῦθόν σχεδόν, μικροῦ δεῖν λίθος ὢν ἀνθρώπου σοι γενέσθαι, πεπηγὼς τοῦ θαύματος.

ΠΟΛ. Ἡράκλες ξαφνές τι τὸ θέαμα φὴς, καὶ δεινῶς βίαιον, εἰ καὶ Λυκῖνον ἐξέπληξε γυνή τις οὖσα. σὺ γὰρ ἴσως μὲν τῶν μεγεθῶν καὶ πόρρω ῥᾳδίως αὐτὸ πάσχεις· ὥστε θᾶττον ἄν τις ὅλον τὸν Σίπυλον μετακινήσειεν, ἢ σὲ τῶν καλῶν ἀπάγοι, μὴ οὐχὶ προεστάναι αὐτοῖς κεχηνότα, καὶ δακρύοντά γε πολλάκις, ὥσπερ ἐκείνῃ αὐτῇ τῇ Ταντάλου. ἀτὰρ εἶπέ μοι, τίς ἡ λιθοποιὸς αὕτη Μέδουσα ἡμῖν ἐστι, καὶ πόθεν, ὡς καὶ ἡμᾶς ἰδοῦσα λίθους ὁ γὰρ, οἶμαι, φθονήσεις ἡμῖν τῆς θέας, οὐδὲ ζηλοτυπήσεις, εἰ μέλλοιμεν πλησίον που καὶ αὐτοὶ προσπεπηγέναι σοι ἰδόντες. ΛΥ. καὶ μάλα δεῖ εἰδέναι χρή σε, ὡς καὶν ἐκ περιωπῆς μόνον ἀπιδῇς ἐς αὐτὸ, ἀχαίνῃ σε, καὶ τῶν αὐδριαύτων ἀκινητότερον ἀποφανεῖ. καίτοι τοῦτο μὲν ἴσως εἰρωνικώτερόν ἐστι· καὶ ὁ πρᾶγμα ἦττον κακεῖνο, εἰ αὐτὸς ἴδοις, εἰ δὲ κἀκείνη προβλέψαιέ σε, τίς ἔσται μηχανὴ ἀποστῆσαί σε αὐτῆς; ἀπάξει γάρ σε ἀναδησάμενον ἔνθα ἂν ἐθέλῃ, ὅπερ καὶ ὁ λίθος ὁ Ἡρακλεία δρᾷ τὸν σίδηρον. ΠΟΛ. παῦσαι, ὦ Λυκῖνε, τερατεύσασθαι μᾶλλον, ἀλλ' εἰπέ μοι τίς ἡ γυνή ἐστιν; ΛΥΚ. οἴει γάρ με προσκαλέσεσθαί σοι τῷ λόγῳ, ὃς δέδοικα μή σοι ἰδόντι, ἀδεοῦς τις ἐπαινέσαι δόξω, προσθεὶς τοσοῦτον ἀμείνων φανῆναι; πλὴν ἀλλ' ἥτις μέν, ὅστις αὖ εἰπεῖν ἔχω μοι, θεραπεία δὲ πολλὴ, καὶ ἄλλη πρὸ αὐτῆς προσκυνοῦσα λαμπρά, καὶ βύσσινόν τι πλῆθος, καὶ ἀθρόαι πόρρω πολλαὶ, καὶ ὅλως, μεῖζόν γε, ἢ κατ' ἰδιώτικὸν τύχην ἐσθῆτι ὁ πρᾶγμα εἴη). ΠΟ. σὺ δὲ τοιοῦτόν ἐστιν σύ γε, ἥτις καλοῖο. ΛΥΚ. οὐδαμῶς, ἢ τοῦτο μόνον, τῆς Ἰωνίας ἐστί. τῶν θεατῶν γάρ τις ἀπιδὼν ἐς τὸν πλησίον, ἐπεὶ παρῆλθε, Τοιαῦται μέντοι, ἔφη, αἱ Σμυρναίων καλλοναί. ὃ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἰ ἡ καλλίστη τῶν Ἰωνικῶν πόλεων τὴν καλλίστην γυναῖκα ἐθρέψατο. ἐδόκει δέ μοι Σμυρναῖος ὢν αὐτὸς ὁ λέγων εἶναι), οὕτως ἐσεμνύνετο ἐπ' αὐτῇ. ΠΟ. ὁρῶ ὅτι λίθου τοῦτό γε ὡς ἀληθῶς ἐποίησας, οὔτε προσκολουθήσας,

A ΠΟΛ. O Hercules, inusitatum quoddam & nouum dicis spectaculum, nimisque violentũ, si Luciano quoque stuporem induxerit muliercula. Hoc equidem formosis conspectis iuuenibus facilè tibi solet accidere, ita vt quispiam citiùs totum Sipylum loco dimoueret suo, quàm te à formosis queat abstrahere: qui nõ solùm hianti ore illis assistere consueuisti, sed lacrymas quoque nõ rarò profundere tibi moris est, quemadmodũ illam perhibent Tantali filiam. Veruntamen respõde mihi, quæ illa tandẽ est Meduſa saxifica, & vnde generis ortum ducit, vt & nos illam videamus? Neque enim, vt mea est B opinio, nobis inuidebis spectaculũ, neque zelotypiæ morbo laborabis, si & nos illa consPecta rigore cõcreuerimus. LV. Atqui hoc planè tibi cõpertum esse oportet, quòd si ex sola specula illam intuitus fueris, mutũ illico ac ipsis statuis immobiliorẽ te faciet. Et fortasse quod dixi, leue est prę hoc quod dicturus sum. Vulnere quoque non admodum tempestiuo te consauciabit, si coràm ipse illam intueberis. At si illa conuersis oculis temet inspexerit, quæ facultas tibi relinquetur te ab illa auellendi? Abducet te alligatũ quo- C cunque collibuerit, quemadmodum lapidem Heracleum ferrum ad se attrahere perhibẽt. POL. Desine verò ô Luciane prodigiosam quandã & monstrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedi, quænã illa fuerit mulier. LVC. An tu me oratione eius formã immodicè attollere existimas, qui vereor ne eam tibi iam visam, ingenij culpa atque infirmitate nimis ieiunè laudarim? tanto tibi eius facies oratione mea amplior videbitur atque excellentior. Cæterùm quænã sit, mihi non promptum est dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus, & D apparatus splendidus. Eunuchorum numeroso satellitio stipata, multis præterea aliis & illis teneris puellis comitata incedebat. In summa, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas sustentare possit. POL. Ergo ne nomen quidem inaudisti tu, quænam vocaretur? LVC. Ne nomen quidem teneo, nisi hoc solum, illam esse oriundam ex Ionia. Siquidem spectatorum quispiam, conuersis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrnææ sunt pulchritudines. Nihil autem mirandum est si ex Ionicis vrbibus pulcherrima, mulierem produxerit pulcherrimam. Visus verò est & ille mihi Smyrnæus esse, qui ista dixerat, adeò insolenter de illa iactabat. POL. Proinde hoc reuera vt lapis fecisti, qui neque illam consecutus es,

neque Smyrnæum illum quæ fuerit interrogaris. Atqui saltem speciem, quoad eius fieri potest, oratione mihi adumbrato, si queam fortasse ista ratione illam cognoscere. LVC. Vide quãtam rem à me exigas. Neque enim tanta præstò est facultas orationibus, præcipuè verò meis, adeò admirandam imaginem in lucem producendi, ad quam delineandam vix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrhasius sufficerent, aut si quis fuit vspiam Phidias, aut Alcamenes. Ego verò artis imbecillitate non mediocriter læsum deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obsecro quali fuerit vultu prædita. Neque enim periculosa erit audacia, si familiari tuo ostenderis imaginem, quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVC. Atenim longè tutiùs ipse mihi facturus videor, si quos priscorum illorum artificum ad præsens opus absoluendum adsciuero, vt mulieris formam mihi depingant. POL. Quorsum istà dicis? Aut quónam pacto illi tibi adsciti venient, qui tot retro seculis fato functi sunt? LVC Perfacilè, dummodo te mihi non pigeat ad quæsita respondere. POL. Roga quæcunque fert animus. LVC. Nunquãne Polystrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò maximè LVC. Proinde ante omnia Venerẽ quoque illorum vidisti? POL. Sanè per Iouẽ, Praxitelis monimentũ pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudisti, quomodo vnus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit, tum quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rem habuerit? Sed hæc alio tempore inquirito, quippe hæc (vt ais) tibi planè visa est. Age verò & hoc mihi responde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis est, videlicet Alcamenis, conspexisti? POL. Sanè omnium inertissimus, ô Luciane, meritò censendus essem, si pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempsissem. LVC. Illud quidem Polystrate te non interrogabo, num sæpe in arcem conscenderis, ac Calamidis Sosandram spectaris. POL. Et hanc vidi sæpenumero. LVC. Iam & ista abundè sufficiunt. At ex operibus Phidiæ quódnam maximè collaudasti? POL. Quódnã aliud, quàm illam Lemniam, quam hoc quoque titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Insuper illam quoque Amazonem, quæ hastæ innititur. LVC. Pulcherrima sunt ista,

A οὔτε τὸν Σμυρναῖον ὁκῖον ἐρόμενος, ὅστις ἰῶ· καὶν ὃ εἶδος ὡς οἷόν τε ὑποδέξον τῷ λόγῳ, τάχα γὰ δὺ οὕτω γνωσείσαμι. ΛΥ. ὀρθῶς ἠλίκον τοῦτο ἤτησας; οὐ κῇ λόγων δύναμιν, καὶ μάλισά γε τῷ ἐμῷ, ἐμφανίσαι οὕτω θαυμασίαν εἰκόνα, ὡσεὶς ἰῶ μόλις δὺ ἢ Ἀπελλῆς, ἢ Ζεῦξις, ἢ Παῤῥάσιος, ἱκανοὶ ἔδοξάν, ἢ εἴ τις Φειδίας, ἢ Ἀλκαμένης. ἐγὼ δὲ, λυμανούμενος ὃ ἀρχέτυπον ἀθενείᾳ τῆς τέχνης. ΠΟΛ. ὅμως, ὦ Λυκῖνε, ποιά τις ἰῶ τὴν ὄψιν; οὐ γὰ ὑπισφαλὲς ὃ τόλμημα, εἰ φίλῳ αὐτοῦ ὑποδείξαις τὴν B εἰκόνα, ὅπως δὺ τῆς γραμμῆς ἔχῃ. ΛΥΚ. καὶ μᾶλλὺ ἀσφαλέστερον αὐτὸς ποιήσῃ μοι δοκῶ, τῶν παλαιῶν τινας ἐκείνων τεχνιτῶν προσκαλέσας ὁπὶ ὃ ἔργον, ὡς ἀναπλάσῃ μοι τὴν γυναῖκα. ΠΟΛ. πῶς τοῦτο φῄς; ἢ πῶς ἂν ἀφίκοιντό σοι ὡσεὶ τοσούτων ἐτῶν ἀποθανόντες; ΛΥΚ. ῥᾳδίως, ἰῶ ὥσπερ σὺ μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνεσθαί τί μοι. ΠΟΛ. ἐρώτα μόνον. ΛΥΚ. ἐπεδήμησάς ποτε, ὦ Πολύστρατε, τὴν Κνιδίων; ΠΟΛ. Ϛ μάλα. ΛΥΚ. ὁκοῦν καὶ τὴν Ἀφροδίτην C εἶδες πρώτως αὐτῶν; ΠΟΛ. νὴ Δία, τῶν Πραξιτέλους ποιημᾶτ ὃ κάλλιστον. ΛΥΚ. ἀλλὰ ἢ τὸν μῦθον, ὃν λέγουσιν, ἤκουσας, οἱ ὁπιχώριοι ὡσὶ αὐτῆς, ὡς ἐραθείη τις τοῦ ἀγάλματος, καὶ λαθὼν ὑπολφθεὶς ἐν ἱερῷ, συγκλῄοιτο, ὡς δυνατὸν, ἀγάλματι; τοῦτο μὲν σοι ἄλλως ἰσορείσθω. σὺ δὲ (τοιοῦτον γὰ, ὡς φῄς, εἶδες) ἴδι μοι, καὶ τόδε ἀπόκεινα, εἰ ἢ τὴν ἐν κήποις Ἀθηνῇσι, τὴν Ἀλκαμένους ἐώρακας. ΠΟΛ. ἢ πρώτων γ' αὖ, ὦ Λυκῖνε, ὁ ῥᾳθυμότατος ἰῶ, εἰ ὃ κάλλιστον τῶν Ἀλκαμένους πλασμᾶτ παρῆδον. ΛΥΚ. ἐκῆνο μὲν γε, ὦ Πολύστρατε, οὐκ ὀξερήσομαί σε, εἰ πολλάκις ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνελθών, Ϛ τὴν Καλαμίδος Σωσάνδραν τεθέασαι. ΠΟΛ. εἶδον κἀκείνην πολλάκις. ΛΥΚ. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν, ἱκανὰς, τῶν δὲ Φειδίου ἔργων τί μάλισα ἐπῄνεσας; ΠΟΛ. τί δ' ἄλλο, ἢ τὴν Λημνίαν, ἢ ἢ ὑπογράψαι ποιῶμαι ὁ Φειδίας ἠξίωσε; Ϛ, νὴ Δία, τὴν Ἀμαζόνα, τὴν ἐπερειδομένην τῷ δορατίῳ. ΛΥ. τὰ κάλλιστα,

ὦ ἑταῖρε,

ὦ ἑταῖρε, ὥστε οὐκέτ' ἄλλων τεχνιτῶν δεήσει. Φέρε δὴ ἐξ ἁπασῶν ἤδη τούτων, ὡς οἷόν τε συναρμόσας, μίαν σοι εἰκόνα ὑποδείξω, ὃ ἐξαίρετον πρὸ ἐκάστης ἔχουσαν. ΠΟΛ. καὶ τίνα αὖ τρόπον τοῦτ' γίνοιτο; ΛΥΚ. οὐ χαλεπὸν, ὦ Πολύστρατε, εἰ ὃ ἀπὸ τῶν δεδομένων τοῖς εἰκόσιν τῷ λόγῳ, ὑπηρετήσαιμεν αὐτῷ μεθοσιωσάν, καὶ συνθέναι, καὶ ἁρμόζειν, ὡς δὴ ῥυθμώτατα δυνατὸν, φυλάττων ἅμα τὸ συμμιγὲς ἁβρὸν, καὶ ποικίλον. ΠΟΛ. εὖ λέγεις· καὶ δὴ τοῦτο μὲν ἐάσω, δηλονότι· ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ὅ, τι ἐκ χρήσεται αὐτοῖς, ἢ ὅπως ἐκ τούτων μίαν τινὰ συνθεὶς, οὐκ ἀπάδουσαν ἀφεργάσεται. ΛΥ. καὶ μὴν ἤδη σοι ὁρῶ πρόχειρα γιγνόμενα τὴν εἰκόνα, ὧδε συναρμόζων, τῆς ἐκ Κνίδου ἡκούσης μόνον τὴν κεφαλὴν λαβών· οὐδὲν γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος γυμνοῦ ὄντος, δεήσεται· τὰ μὲν ἀμφὶ τὴν κόμην, καὶ μέτωπον, ὀφρύων τε τὸ ὑγρὸν ἄμμα, ἐάσῃς ἔχειν, ὥσπερ ὁ Πραξιτέλης ἐποίησε, τῷ ὀφθαλμῷ δὲ τὸ ὑγρὸν ἅμα τῷ φαιδρῷ, καὶ κεχαρισμένῳ, καὶ τούτῳ ἁβρῷ φυλάξῃ· τὸ δὲ Πραξιτέλους δρόσου· τὰ μήλα δὲ, καὶ ὅσα τῆς ὄψεως αὐτῶπα, παρ' Ἀλκαμένους, καὶ τῆς ἐν κήποις λήψεται· καὶ πρὸς ἔτι, χεῖρας ἄμεινον, καὶ καρπῶν τὸ ῥυθμὸν, καὶ δακτύλων τὸ ὑγρὸν, ἐς λεπτὸν ἀπολῆγον, παρὰ τῆς ἐν κήποις καὶ τούτου· τὴν δὲ τοῦ πώγωνος περιγραφὴν, καὶ πρόσωπον τὸ ἁπαλὸν, καὶ ῥῖνα συμμέτρων, ἢ Λημνία παρέξει, καὶ Φειδίας ἔτι. καὶ σώματος ἁρμονίαν ὁ αὐτὸς, ἃ τὸν αὐχένα παρὰ τῆς Ἀμαζόνος λαβών. ἡ Σωσανδρα δὲ, ἃ ὁ Κάλαμις, αἰδοῦς κοσμήσουσιν αὐτῇ. καὶ τὸ μειδίαμα μὲν, λεπτὸν καὶ λεληθὸς, ὥσπερ τὸ ἐκείνης ἔσται· τὸ δὲ ὄμμα τὸ ἁλὲς δὲ, καὶ κόσμιον τῆς ἀναβολῆς, παρὰ τῆς Σωσάνδρας· πλὴν ὅτι ἀκάλυπτος αὐτὴ ἔσται τὴν κεφαλήν. τῆς ἡλικίας δὲ τὸ μέτρον, ἡλίκον ἂν γένοιτο, τῇ τῆς Κνίδου ἐκείνῃ μάλιστα· καὶ γὰρ ἃ τοῦτο τῇ τῶν Πραξιτέλη μεμετρήσθω. τί σοι, ὦ Πολύστρατε, δοκεῖ, καλὴ γενήσεται ἡ εἰκὼν, τῇ μάλιστα ἐπειδὴ ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἀπολελεασθῇ;

ô amice! itaque aliis non ampliùs egebis artificibus. Age verò iam ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, vnicam imaginem compositam tibi ostensurus sum, ab vnaquaque præcipuum specimen habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri potest? LVC. Haud difficili, ô Polystrate, si nunc in præsens traditis orationi imaginibus, illi permiserimus exornãdi copiam, tum componendi & coaptandi facultatem, quantum fieri poterit luculentissimè, eâdem opera tẽperaturam obseruanti, & iucundam varietatem. POL. Rectè dicis: proinde assumptis illis demonstret. Perlibenter verò videre gestio quînam illis vsura sit, aut quomodo ex iis omnibus vnam compositam, nec vlla in parte discrepantem absoluturasit. LVC. Atqui iam tibi videndi facultas præstabit nascentem imaginem, ita componens: Veneris è Cnido adductæ si tantùm caput sumpserit, reliquis nudi corporis partibus opus nõ habebit. Porrò quod ad comam & vultum attinet, ac decentem superciliorum ambitum, illi habendum concedes quemadmodum à Praxitele absoluta est. Quinetiam oculorum mobilem agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatam retinebit, sicut visum est Praxiteli. Cæterùm vbera, & quæcunque vultus sunt partes priores, ab Alcamenis Venere quæ in hortis sita est, mutuò accipiet. Ad hæc manus teretes, earundémque concinnam iuncturam, digitorúmque tenellorum ductũ non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem desinentium, ab ea quæ in hortis est, & illa vtenda recipiet. At verò totius faciei descriptionem & lineamenta, genarúmque teneram mollitiem, & nasum intra rectũ modum cohibitum, præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoque dabit oris cõformem compositionem: ceruicem verò lacteam sumet ab Amazone. Porrò autem Sosandra & Calamis eandem ornabunt verecundia. Risu præterea tenui fallente intuentis oculos, animi oríque hilaritatem ostendet, qualis & illius esse solet. Vestitus frugalem munditiem à Sosandra concessam habebit, præterquam quòd illa nudo & aperto erit capite. Ætatis autem mensura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidiorum Venerem metienda est. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emensum esse video. Ecquid tibi videtur Polystrate? Eritne imago satis ornata & elegans, & maximè posteaquam exactissimè absoluta fuerit?

POL. Adhuc, ô generosissime, nonnulla formositatis pars in excolenda imagine tibi intermissa est, adeò omnes exornandi rationes in vnum contulisti. LVC. Illud enimuero amice quod dixisti, maximum est, nisi tuo iudicio minimum momenti ad summam formæ præstantiam colores addere posse videantur, & cuius in quaque corporis parte maximè ratio habenda est, decorum: vt exactè, vt perfectè nigra sint, quæcunque nigra: & alba, quæcunque alba esse conuenit: vtque apto decentique rubore floreſcãt omnia. Ac iam de his periclitamur, cùm adhuc quod maximum est, desideramus. Vnde ergo eius rei copiam nobis parabimus aut accersemus, videlicet pictores, cum primis verò illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluisse cognouimus, vt colores nobis aptè commixtos temperẽt, eosdémque pro decoro luculentè & artificiosè accommodent? Sanè verò accersatur Polygnotus, & Euphranor ille, atque etiam Apelles, Aëtione vnà comitante. Illi diuiso inter se opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Polygnotus superciliorum decoram distantiam, & malarum decẽtem rubedinem, cuiusmodi Cassandrã apud Delphos fecit in cõuenticulis, exprimat. Amictum verò ille quoque præparet, quàm poterit tenuissimè elaboratum, vt quæcunque par est corpori decenter applicet, multa verò ventis diffundenda relinquat. Porrò reliquum corpus ipse Apelles absoluat, secundùm Pacatæ simulacrum, ita tamen, ne nimiùm addat albedinis, sed planè temperanter rubeſcat. Labia autem non sint alia atque Rhoxanæ Aëtion addidit. Quin potiùs præstantissimum inter omnes pictores Homerũ, Euphranore & Apelle posthabito, in partem operis suscipimus? Siquidem cuiusmodi ille colorem Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo ostro infecto assimilatis, tali vniuersum corpus colore niteat. Cæterùm ille ipse pingat & oculos, bouinis, hoc est, pulchris & nitentibus, oculis præditam exprimens. In partẽ laboris veniat illi opẽ ferẽs & poëta ille Thebanus, vt venustate sua exornet palpebras, Homerus quoque illam risus amantem & studiosam faciat, & cãdidis humeris, atque lacertis decoram, & roseos habẽtem digitos. In summa, totã aureę Veneris formositati longè iustiùs illam comparet, quàm Brisei filiam. Hæc inquam fictores atque pictores & poëtæ elaborabunt.

A ΠΟΛΥ. ἔτι γάρ, ὦ γενναιότατε, καλὰ λέλοιπάς τι κάλλος ἔξω τῆ ἀγάλματος, οὕτω πάντα ἐς ὃ αὐτὸ συμπεφορηκώς.
ΛΥΚΙΝΟΣ. τοῦτο μικρότατον, ὦ φιλότης, εἰ μή σοι δόξῃ ὀλίγα ποτὲ ῥύμορφίαν συντελῶν, χρόα, καὶ ὃ ἑκάστῳ πρέπον· ὡς μέλαινα μὲν ἦ ἀκριβῶς, ὁπόσα μέλαινα· λευκὰ δὲ, ὅσα τοιαῦτα χρή· καὶ ὃ ἐρύθημα ἐπάδειν· καὶ τὰ τοιαῦτα κινδυνεύῃ τῆ μείζονι ἔτι ἡμῶν ποτὲ δεῖν. πόθεν οὖν καὶ ταῦτα ποιησαίμεθ' ἄν; ἢ πάντα καλέσαιμεν δηλαδὴ τοὺς γραφέας, B μάλιστα ὁπόσοι αὐτῶν ἄριστοι ἐγένοντο χρώματα, καὶ βύσσινον ποιεῖσθαι πρὸ ὑποβολῆ αὐτῶν; καὶ δὴ πάντα καλείσθω Πολύγνωτος, καὶ Εὐφράνωρ ἐκεῖνος, καὶ Ἀπελλῆς, καὶ Ἀετίων· οὗτοι δὲ διελόμενοι ὃ ἔργον, ὁ μὲν Εὐφράνωρ, χρωσάτω πρὸ κόμην, οἵαν τῆς Ἥρας ἔγραψεν· ὁ Πολύγνωτος δὲ, ὀφρύων ὑπογραπὲς, καὶ παρῆδων ὃ ὑπερυθὲς, οἵαν πρὸ Κασσάνδραν ἐν τῆ λέσχη ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς· καὶ ἐσθῆτα δὲ ταύτῃ ποιησάτω, ἐς ὃ λεπτότατον ἐξειργασμένον, ὡς συνεξάλλεσθαι μὲν ὅσα χρή, διαινεμᾶσθαι δὲ τὰ πολλά. ὃ δὲ ἄλλο σῶμα, ὁ Ἀπελλῆς δειξάτω, κατὰ πρὸ Πακάτην· μάλιστα μὲν ἄγαν λευκὸν, ἀλλὰ ἐναίμιον ἁπλῶς· τὰ χείλη δὲ, οἷα Ῥωξάνης, ὁ Ἀετίων ποιησάτω· μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὅμηρον, παρόντος Εὐφράνορος, καὶ Ἀπέλλου, δεδόγμεθα. οἷ γάρ τι τοῖς Μενελάου μηροῖς ὃ χρῶμα ἐκεῖνος ἐπέβαλλεν, ἐλέφαντι εἰκάσας πρέμα πεφοινιγμένῳ, τοιόνδε ἔστω ὃ πᾶν· ὁ δὴ αὐτὸς οὗτος, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γραψάτω, βοῶπιν τινα ποιήσας αὐτόν. συνεπιλήψεται τῆ ἔργου αὐτῷ καὶ ὁ Θηβαῖος ποιητὴς, ὡς ὃ βλέφαρον ἐξεργάσεσθαι· καὶ φιλομειδῆ δὲ Ὅμηρος ποιήσῃ, καὶ λευκώλενον, καὶ ῥοδοδάκτυλον, ἐν ὅλως, τῆ χρυσῆ Ἀφροδίτῃ εἰκάσῃ πολὺ δικαιότερον ἢ τῆ τῶ Βρισέως. ταῦτα μὲν οὖν πλαστῶν, καὶ γραφέων, καὶ ποιητῶν παῖδες ἐργάσονται.

ὃ δὲ πᾶσιν ἐπῃνῄθη, τούτοις ἡ χάρις· μᾶλλον δὲ ὃ πᾶσαι ἅμα, ὁπόσαι χάριτες, καὶ ὁπόσοι ἔρωτες περιχορεύοντες, τίς ἂν μιμήσασθαι δύναιτο; ΠΟΛ. θαυμάσιόν τι χρῆμα, ὦ Λουκῖνε, φῄς, καὶ λίπετες ὡς ἀληθῶς, οἷόν τι τῶν ἐξ οὐρανοῦ γίγνοιτο. τί δ' οὖν σφόδρα σου σθένος εἶδες αὐτήν; ΛΥΚ. βιβλίον ἐν ταῖν χεροῖν εἶχεν, ἐς δύο σπαθλημμένον· καὶ ἐφαίνετο μὲν τοῖς ἀναγιγνώσκεσθαι αὐτό· ὃ δ', ἤδη ἀνεγνωκέναι· μεταξὺ δὲ προϊοῦσα, διελέγετο τῶν παρομῳρτιῶντων τινί, οὐκ οἶδ' ὅ, τι· οὐ γὰρ ἐς ἐπήκοον ἐφθέγγετο· πλὴν μειδιάσασά τε, ὦ Πολύστρατε, ὀδόντας ἐξέφηνε· πῶς ἂν εἴποιμί σοι, ὅπως μὲν, λευκούς, ὅπως δὲ, συμμέτρους, καὶ τοῖς ἀληθινοῖς σπουδαίοις; εἶπον κάλλιστον ὅρμον εἶδες ἐν τῶν σιληνοπάστων, καὶ ἰσομεγέθων μαργαρίτων, ὅτων ὅτι σίγου ἐπεφύκεσθον· ἐκοσμοῦντο δὲ μάλιστα τῷ τῶν χηλέων ἐρυθήματι. ὡς ἐφαίνοντο γοῦν αὐτῷ δὴ τῷ τοῦ Ὁμήρου ἐλέφαντι τῷ πρίσῳ ὅμοιοι, ἐκ οἱ μὲν πλατύτεροι αὐτῶν, οἱ δὲ προέχοντες, ἢ διεστῶτες, οἷοι τὰς πλείσας, ἀλλ' οὐ τοῖς πᾶσιν ἰσοπληθία, καὶ ὁμοχροία, καὶ μέγεθος ἦν, ἃ προσεχεῖς ὁμοίως, καὶ ὅλως, μέγα τι θαῦμα, καὶ θέαμα, πᾶσιν τοῖς ἀνθρωπίνοις διμορφίαν ὑπερπεπαικός. ΠΟΛ. ἔχ' ἀτρέμας. σωπῶ γὰρ ἤδη σαφῶς πάνυ οἶδα τινα καὶ λέγεις τὴν γυναῖκα, τύχης τε αὐτοῖς γνωρίσας, καὶ τῇ πατρίδι· καὶ δυνούχους δέ τινας ἕπεσθαι αὐτῇ ἔφης, νὴ Δία, καὶ στρατιώτας τινάς. τὸν βασιλέα σπουδάσαι, ὦ μακάριε, τὸν ἀοίδιμον τοῦτον λέγεις. ΛΥΚ. τί δέ ἐστιν αὐτῇ τοὔνομα; ΠΟΛ. πάνυ καὶ τοῦτο γλαφυρόν, ὦ Λουκῖνε, καὶ ἐπαφρόδιτον. ὁμώνυμος γάρ ἐστι τῇ τοῦ Ἀβραδάτου σκηνῇ τῇ καλῇ. οἶδα πολλάκις ἀκούσας Ξενοφῶντος ἐπαινοῦντός τινα σώφρονα, καὶ καλὴν γυναῖκα; ΛΥ. νὴ, Δία, καὶ ὡς ἅρα τε ὁρῶν αὐτὴν, οὕτω διεκείμην, ὁπότε τὸν κατ' ἐκεῖνό που χρόνον ἀναγιγνώσκων ἐτύγχανον, καὶ μνονοῦχί καὶ ἀκούω λεγούσης αὐτῆς, ἃ πεποίηται λέγουσα, καὶ ὡς ὦπλιζε τὸν ἄνδρα, καὶ οἷα ἐκεῖ προπέμπουσα αὐτὸν ὅτι τὴν μάχην.

A Quòd autem per omnia amabili quadam elegantia niteat, hoc Gratiæ erit officium, aut potiùs omnium quotquot vſpiam ſunt Gratiæ atque Cupidines chorum ducentes. Quis talem imitatione aſſequi poſſit imaginem? POL. Diuinum quoddam opus producis ô Luciane, & profectò ab ipſo Ioue demiſſum cœlitus, & cuiuſmodi apud ſuperos abſolutum eſſe credibile eſt. Quid autem rei ipſam facientem vidiſti? LVC. Codicillos habebat in manibus, duabus partibus complicatos: videbatúrque alteram iam perlegiſſe, alterum verò etiamdũ legendo perluſtrare. Porrò autem inter pro-
B gredienduin neſcio quæ verba cum quadam ex pediſequis faciebat: neque enim tam clarè vt exaudiri poſſet, loquebatur: verũtamen tenuiter ridendo, ô Polyſtrate, dentes oſtẽdebat, Dij boni, quã albos, quàm mediocres, quàm aptè inter ſe cõſtitutos! Sicubi ſegmentum aut monile vidiſti pulcherrimũ nitidiſſimis & æquali magnitudine pollentibus margaritis cõfectum, tam concinna decentíque ſerie erant enati. Plurimum verò decoris & ornatus illis accedebat ex labiis perpulchrè rubentibus. Elucebant itaque ipſi
C Homerico ebori recenter ſecto ſimiles. Neque verò alij alios deformi latitudine excedebant, aut alij cæteris altiùs eminebant, aut præcedendo extabant, cuiuſmodi in multis eſt cernere, ſed erat vna omnibus æqualitas, idémque color, & magnitudo eadem, eâdem ſerie connexis. In ſumma, magnæ admirationis ſpectaculum de ſe præbebat, omnem humanæ formoſitatis venuſtatem exuperans. POL. Quieſce parũper. Iam enim planè intelligo quam tu mulierem dicas: his omnibus quæ dixiſti, atque adeò ex ipſa patria coniecturam facienti mihi cognita eſt, tum quòd eunuchos quoque illam comitãtes eſſe confirmaſti, & per Ioquem etiam milites. Regis vxorem ô beate, illam videlicet multis nominibus memorabilem tu memoras. LVC. Et quod
D illi nomen eſt? POL. Planè & illud nimis dulce & delicatũ ô Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis eſt formoſæ illi Abradatæ cõiugi. Haud dubiè enim nouiſti, ſæpenumero audito Xenophõte modeſtam quampiã & formoſam admodum mulierẽ collaudante. LVC. Sanè per Iouem quaſi illam oculis coràm intuerer, ita animo affectus ſum quotieſcunque eum Xenophontis locum perlego: ac tantùm non illam loquentem audio, dum quæ facta ſint, commemorat, & quemadmodum maritũ armis induat, tum qualis erat eundem in pugnam emandans.

Panthea ſcilicet. Vide lib. 6. & 7. Cyri.

POL. Atqui tu,ô optime, illã tanquam fulgur prætercurrens ſaltem ſemel conſpexiſti: videríſque facilia & prompta illa, nimirum corpus & formam, illuſtrare laudibus: cæterùm dotes animi quibus prædita eſt, intuentium oculis non ſunt obuiæ: neque compertum habes quanto præcellat iſta pulchritudine qua mens illius exornata eſt, quæque corporis forma longè præſtantior, deabúſque cõformior eſſe ſolet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus ſum, & ſæpe in colloquium veni, nimirum conterraneus illi exiſtens, planè earum rerum certus ſum. Quippe, quod nec tibi obſcurum eſſe opinor, mihi moris eſt morum ſuauitatem, humanitatem, animi magnitudinem, modeſtiam & pudicitiam formoſitati anteponere. Digna enim ſunt quæ modis omnibus corporis dotibus anteferantur: quoniam planè abſurdum foret, atque factu ridiculum, ſi quis veſtitus cultũ atque munditiem præ corpore admiraretur. Porrò autem ea mihi demũ omnibus numeris abſoluta pulchritudo eſſe videtur, quoties in idem concurrunt anima exculta virtutibus, & corpus amabili forma exornatũ. Omnino enim non paucas tibi commonſtrare poſſum corporis equidem & formæ elegãtia viſendas, & ſcitulas, & nitidas, cæterùm formæ præſtantiam morum fœditate deturpantes, adeò vt id quod ſolum in tam ſpecioſo corpore laudãdum fuerat, ferè emoriatur atque flacceſcat, reprehenſioni & turpitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem, heræ tam prauæ, vitioſæ nimirum animæ, conuerſans. Et ſanè tales templis Ægyptiis iudicio meo videntur eſſe perſimiles. Illic enim ipſum quidem delubrum forinſecus pulcherrimum eſt, ſimul atque maximum, ſumptuoſis lapidibus extructum atque compoſitum: cæterùm ſi intus Deum requiſieris, aut ſimiam inuenies, aut ciconiam, aut hircum, aut felem. Eius generis mulieres non parum multas paſſim eſt cernere. Proinde corporis nitor & venuſtas non ſufficit, niſi veris & iuſtis ornamentis decorata & exculta ſit. Non autem dico vt veſtimentis purpureis & aureis, aut gemmeis monilibus exornata ſit, ſed iis quę prędixi, nempe morum elegantia, virtute, temperãtia, æquitate, humanitate, ac aliis, quocũque tandem fine comprehenduntur. LV. Proinde ô Polyſtrate ſermonem penſabis ipſa menſura (quod aiunt) aut etiam cumulatiùs (potes enim) ac quandã animi imaginem adumbratam nobis oſtẽdes, ne tãtùm ex dimidio illã admiremur. POL. Durã & difficilem mihi iniungis prouinciam ô amice:

Pulchritudo abſoluta.

Ægyptiorum templa ridicula.

ΠΟΛΥ. ἀλλ', ὦ ἄριστε, σὺ μὲν ὥσπερ τινα ἀστραπὴν παραδραμοῦσαν ἅπαξ εἶδες αὐτὴν, καὶ ἔοικας τὰ πρόχειρα ταῦτα, λέγω δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν μορφὴν, ἐπαινεῖν· τὴν δὲ τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν ἀθέατος εἶ; οὐδὲ οἶδα ὅσον τὸ κάλλος ἐκφυὸν ἔστιν αὐτῆς, μικρῷ τινι ἄμεινον, καὶ θεοφιλέστερον τοῦ σώματος. ἐγὼ δὲ, συνήθης γάρ εἰμι, καὶ λόγων ἐκοινώνησα πολλάκις, ὁμοεθνὴς ὤν, καὶ γὰρ ὡς οἶσθα καὶ αὐτὸς, ὁ Ἴμερος καὶ Φιλάθηνον, καὶ ὁ μεγαλόφρων, καὶ σωφροσύνην, καὶ παιδείαν, πρὸ τοῦ κάλλους ἐπαινῶ· ἄξια γὰρ πρόκειται ταῦτα τοῦ σώματος· ἐπεὶ ἄλογον ἂν εἴη, καὶ γελοῖον, ὥσπερ εἴ τις τὴν ἐσθῆτα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι. ὁ δ' ἐντελὴς κάλλος, οἶμαι, τοῦτό ἐστιν, ὁπόταν ἐς ὁ αὐτὸ συνδράμῃ ψυχῆς ἀρετὴ, καὶ εὐμορφία σώματος. ἀμέλει πολλὰς δή σοι δείξαιμι, μορφῆς μὲν οὐ πεπαυσάσας, τὰ δ' ἄλλα αἰσχυνούσας· ὁ κάλλος, ὡς καὶ μόνον φθεγξαμένων, ἀποθανεῖν αὐτὸ, καὶ ἀπομυδαίνεσθαι, ἐλεγχόμενόν τε, καὶ ἀφημονοῦν, καὶ πρὸ ἀξίαν σεσυρόν, ποτνιᾶσθαί τινι δεσποίνῃ τῇ ψυχῇ· καί γε αἱ τοιαῦται, ὅμοιαί μοι δοκοῦσι τοῖς Αἰγυπτίοις ἱεροῖς· κἀκεῖ γὰρ, αὐτὸς μὲν ὁ νεὼς, κάλλιστός τε, καὶ μέγιστος, λίθοις τοῖς πολυτελέσιν ἠσκημένος, καὶ χρυσῷ, καὶ γραφαῖς διαπρεπέσι· ἔνδον δὲ, ἰὼ ζητῆς τὸν θεὸν, ἢ πίθηκός ἐστιν, ἢ ἶβις, ἢ τράγος, ἢ αἴλουρος. τοιαύτας πολλὰς ἰδεῖν ἔνεστιν. οὐ τοίνυν ἀπόχρη ὁ κάλλος, ἰὼ μὴ κεκόσμηται τοῖς δικαίοις κοσμήμασι. λέγω δὴ οὐκ ἐσθῆτι ἀλουργεῖ, καὶ ὅρμοις, ἀλλ' οἷς πρέπον ἐκείνοις, ἀρετῇ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ εὐπειθείᾳ, καὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπόσοις ταῦτα ὅρος ἐστίν. ΛΥΚΙΝ. σκοπῶ, ὦ Πολύστρατε, μῦθον αὖτε μύθου ἀμείψαι αὐτῷ τῷ μέτρῳ, φασὶν, ἢ καὶ λαῖον, δυώσαι γὰρ, καί τινα εἰκόνα γραφόμενος τῆς ψυχῆς, ὑπόδειξον, ὡς μὴ ἐξ ἡμισείας θαυμάζοιμι αὐτό. ΠΟΛ. οὐ μικρὸν, ὦ ἑταῖρε, τὸ ἀγώνισμα προστάττῃς·

οὐ γὰρ ὅμοιον ὃ πᾶσι τοῖς φανὲς ἐπαινέσαι, καὶ τὰ ἄδηλα ἐμφανίσαι τῷ λόγῳ. καί μοι δοκῶ συνεργῶν καὶ αὐτὸς δεήσεσθαι τοῖς τὴν εἰκόνα, οὐ πλαστῶν, οὐδὲ γραφέων μόνων, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφων, ὡς τοῖς τοὺς ἐκείνων κανόνας ἀπολαβοῦναι τὸ ἄγαλμα, καὶ δῆξαι καὶ τὴν ἀρχαίαν πλαστικὴν κατεσκευασμένον. καὶ δὴ καὶ πεποιήσθω. αὐδήεσσα μὲν ὃ τοιοῦτον, καὶ λίγεια, καὶ ὃ, γλυκίων μέλιτος ἀπὸ τῆς γλώττης, τοῖ αὐτῆς μᾶλλον ἢ τοῖ τοῦ Πυλίου γέροντος ἐκείνου, ὁ Ὅμηρος αὖ εἴρηκε. πᾶς δὲ ὁ τόνος τοῦ φθέγματος, οἷος ἀπαλώτατος, οὔτε βαρὺς, ὡς εἰς ὃ ἀνδρῶδον ἡρμόσθαι, οὔτε πάνυ λεπτὸς, ὡς θηλύτατός τε εἶναι, καὶ κομιδῇ ἔκλυτος, ἀλλ' οἷος γλυκύτατ' αὖ παιδὶ μήπω ἠδάσκοντι, ἁδρὸς, καὶ τοιοῦτος, καὶ ὡραίως ὑποβεβυσμένος ἐς τὴν ἀκοὴν, ὡς καὶ παυσαμένης, ἔναυλον εἶναι τὴν βοὴν, καὶ τὴν λείψανον ἐνδιατρίβειν, καὶ τοιοῦτον ἀκούεσθαι τὰ ὦτα, καθάπερ ἠχώ τινα ὑποτεινούσης τὴν ἀκρόασιν, καὶ ἴχνη τῶν λόγων μελιχρὰ ἄττα, καὶ πειθοῦς μεστὰ ὅτι τῆς ψυχῆς ἀπολιμπάνουσαν. ὁπότε δὲ καὶ ὃ καλὸν ἐκεῖνο ᾄδοι, καὶ μάλιστα τοῖς τὴν κιθάραν, τότε δὴ ἂν ποτε, ὥσπερ μὴ σιωπᾶν τὰ ὦτα ἀλκυόσι, καὶ τέττιξι, καὶ τοῖς κύκνοις. ἄμουσα γὰρ ὡς τοῖς ἐκείνων ἅπαντα· καὶ τὴν Πανδίονος εἴπῃς, ἰδιώτις καὶ εἰκαίη, καὶ ἄτεχνος, εἰ καὶ πολυηχέα τὴν φωνὴν ἀφίησιν. Ὀρφεὺς δὲ, καὶ Ἀμφίων, οἵπερ ἐπαγωγότατοι ἐλέγοντο τῶν ἀκροατῶν, ὡς καὶ τὰ ἄψυχα ὑπικαλέσασθαι τοῖς τὸ μέλος, ἀνδρὶ αὖ, οἶμαι, εἰ γε ἤκουσεν, καταλιπόντες ἂν τὰς κιθάρας, παρεσκήκεσαν σιωπῇ, ἀκροώμενοι. ὃ γὰρ τῆς τε ἁρμονίας ὃ ἀκριβέστατον διαφυλάττει, ὡς μὴ παραβαίνειν τι τοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλ' ὑγρᾷ τῇ ἀρσει, καὶ θέσει διαμετρεῖσθαι τὸ ᾆσμα, καὶ σιωπῶντ' ἐπὶ τὴν κιθάραν, καὶ ὁμοχρονεῖν τῇ γλώττῃ τὸ πλῆκτρον καὶ τὸ διαφὲς τῶν δακτύλων, καὶ τὸ διαμπὲς τῶν μελῶν, πόθεν αὖ τοῦτο ὑπῆρχε τῷ Θρᾳκὶ ἐκείνῳ, καὶ τῷ αὐὰ τὸν Κιθαιρῶνα μετὰ βουκολούντι, καὶ κιθαρίζειν μέλλοντι; ὥστε ἦν πόλε, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἀδύσης αὐτῆς ἀκοὴν,

A neque enim perinde facile atque promptum est, ea quæ obscura sunt, oratione retegere, quàm id quod manifestum est omnibus, laude extollere. Videor verò & ipse ad hanc imaginem exprimendam multorum egens esse operæ, nō fictorum saltem & pictorum, sed philosophorum etiam, vt ad illorum canonē & regulam hoc simulacrum rectè absoluatur, & in lucem ad antiquam plasticen formatum producatur. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primùm fandi facultate prædita, ac dulci voce instructa, vt orationem melle dulciorem de illius fluxisse veriùs quàm de senis illius Pylij concionatoris lingua, Homerus dixisse videatur. Omnis autem verborum & loquelæ tonus, cuiusmodi delicatissimus esse solet, neque nimiùm graui & aspero tinnitu insonet, quasi ad virilem vocem informatus sit: neque rursus nimiùm tenui, quasi impensè effœminatus aut fermè fractus sit, sed qualis esse solet pueri nondum pubescentis, dulcis & blandus, comiter & mansuetè in auditum semet inserens, vt etiā illa loqui desinente, verba audita iucundo murmure tinniant, ac quædam dulcissimæ vocis reliquię aliquantisper perdurent, auréque blando susurro circunsonēt. Tum quandam Echo alterna vocis imitatione auditum prorogantem imitétur, mellitissima quædam verborum vestigia, neque non persuasionis plenissima, in animo audientium relinquens. Cæterùm quando voce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipuè verò ad citharam, tum verò tempus est ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus: aliena enim à Musis hæc sunt omnia, si ad hanc collata fuerint. Et si Pandionis natam dixeris, rudis & inepta est, quanquā vocem multisonam edere soleat. Orpheus autem & Amphion (à quibus maximè motos auditorum animos esse constat, quíque syluas & saxa sequentia cantus dulcedine ad se pertraxerunt) illi, vt ego opinor, si hanc audissent, posthabitis citharis adstitissent auscultantes cum silentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accuratissimè obseruare, vt ne quid rhythmus deliret, sed tempestiua decentíque eleuatione atque depressione modulari ac emensurare concentum, præterea voce per omnia respōdere citharæ, vtque plectrum à lingua nō discrepet, aptíque digitorum tactus, & agilis membrorum flexibilitas, vndénam hæc suppetissent huic Thraci, ac illi in Cithęrone boues pascenti? Itaque Luciane, si quādo illam cantantem audieris,

Vocis suauitas & sermonis.

non ampliùs illatam à Gorgonibus monſtrificam vllam immutationem patieris, lapis factus ex homine, ſed Sirenum modulantium virtutem qualiſnam ſit cognoſces. Ita enim ſat ſcio adductus demulceberis, vt patriæ ac familiarium tibi obreptura ſit obliuio. Atque etiam auribus cera obſtructis, per cerã quoque oppoſitam penetrabit iucundiſſimæ vocis modulatio: tantam cantando voluptatẽ audientibus exhibet. Terpſichores aut Melpomenes aut Calliopes vocem dixeris, infinita & omnifaria aurium animorúmque demulcimenta in ſe complectẽtem. Vt vno verbo dicam, optarim cum primis talem mihi & tam cõcinnam modulandi rationem auditã, cuiuſmodi par eſt per talia labia & dentes illos emiſſam erumpere. Viſa verò eſt & tibi hæc eadẽ quam dico: itaque & auditam eſſe exiſtima. Sed enim exacta & perfecta linguæ eloquentia, ac vocis Ionicæ puritas, tum illa in familiari colloquio extemporalis dicendi facultas atque ſuauitas, quæ gratiis Atticis vbique conſperſa eſt, & condita, ne admiranda quidem eſt. Habet enim hoc à maioribus quaſi hæreditario iure patrium, neque alia ratione conueniebat illã in hac peregrinatione Athenienſium eſſe participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi proſequendum videtur, poëticis lectionibus illam voluptuosè oblectari & gaudere, eandémque multo iam tempore ſtudiosè in illis verſari, quando vnà cum Homero eiuſdem vrbis ciuis ſit & incola. Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ vocis ac modulationis imaginem expreſſam eſſe vides, ſi quis tenuiter admodum exprimere ſtuduerit. Iam verò & alias non oſcitanter conſidera. Neque enim vnam ſaltem, ſicut tu, ex multis compoſitam conſilium eſt abſoluere, (nã hoc eſſet perexile & ieiunum, tum more graphico abſolutum, ex tot formis támque multiplicibus ſpeciebus hinc inde collectam vnam corporis pulchritudinẽ componere, ſibiipſi diſcrepantem) ſed omnibus animi virtutibus vna imago depingatur, imitata formam archetypi. LVCIA. Diem feſtum & epulas publicas omnifariam inſtructas mihi annuncias, ô Polyſtrate. Videris itaque multo cumulatiùs menſuram mihi remetiri. Proinde perge admetiẽdo: nulla enim nunc res eſt qua perinde mihi poſſis gratificari. POL. Ergo quoniã omnium honeſtarum liberalíumque diſciplinarum cognitio neceſſaria eſſe putatur, maximè verò earum quæ vſu ac meditatione conſtant, age & illam iam conſtituemus multifariam quãdam, ac multiplici venuſtate conſpicuã, ne qua in parte fingendi artificio te inferiores appareamus.

A οὐκέτι ὃ τὴν Γοργόνων μόνον ἔσῃ πεπονηὼς, λίθος ὀξ ἀνθρώπου γιγόμενος, ἀλλὰ καὶ ὃ τὴν Σειρήνων εἶσῃ, ὁποῖόν τι ἰῶ. πρεσπίξῃ γὰρ, ὡς οἶσθ', ὅτι κεκηλημένος, πατρίδος καὶ οἰκείων ἐπιλαθόμενος καὶ ἰῶ καρῶ ὀπτιφερέξῃ τὰ ὦτα, καὶ δεξὰ τῶ κηρῶ διαδύσεταί σοι ὃ μέλος. τοιοῦτόν τι ἄκουσμά ἐστι Τερψιχόρης τινὸς, ἢ Μελπομένης, ἢ Καλλιόπης αὐτῆς παίδευμα, μυρία τὰ θέλγητρα, καὶ πανηγύρια ἐν ἑαυτῷ ἔχον. ἑνί τε λόγῳ συμπελών, φαίην ἄν, τοιαύτης μοι τῆς ᾠδῆς ἀκούειν νόμιζε, οἵαν εἰκὸς εἶναι τὴν διὰ τοιούτων χειλῶν, δι' ἐκείνων B δὲ τῶν ὀδόντων ἐξιοῦσάν μοι. ἐῴκεσαν δὲ καὶ αὐτὸς, ἰῶ φημι, ὥστε ἐπακηκοέναι νόμιζε. ὃ μὲν γὰρ ἀκριβὲς τοῦτο τῆς φωνῆς, καὶ καθαρῶς Ἰωνικὸν, καὶ ὅτι ὁμιλήσαι σωμύλη, καὶ πολὺ τῆ Ἀττικῆ χαείτων ἔχουσα, σφόδρα θαυμάζειν ἄξιον· πάτριον γὰρ αὐτῇ, καὶ συγγενικὸν, σφόδρα ἄλλως ἐχρῆν, μετέχουσάν τῆς Ἀθηναίων καὶ τῆδε ἀποικίας. σφόδρα γὰρ οἶμαι σκῶπτε θαυμάσαι ἄν, εἰ καὶ ποιήσῃ χαίρῃ, καὶ τὰ πολλὰ ταύτῃ ὁμιλῇ, τῆ Ὁμήρου πολίτιδι ὕσα. μία μὲν δή σοι, ὦ Λυκῖνε, καλλιφωνίας αὕτη, καὶ ᾠδῆς εἰκὼν, ὡς ἄν τις ὀπὶ ὃ ἔλαττον εἰκάσῃε. σκόπει δὲ δὴ καὶ τὰς ἄλλας, οὐ γὰρ μίαν ὥσπερ σὺ δὴ ἐκ πολλῶν συνῃρεῖς, ὀπτιδέξαι διέγνωκα, ἦττον γὰρ τοῦτο, καὶ γραφικῶς συντελεσθὲν, κάλλιστα τοσαῦτα, καὶ πολύιδές τι ἐκ πολλῶν ἀποτελῶν αὐτὸ αὑτῷ ἀνθαμιλλώμενον, ἀλλ' ἀφ' ἁπάσης τῆς ψυχῆς ἀρεταὶ, καθ' ἑκάστην, εἰκὼν μία γεγράφῃ πρὸς ὃ ἀρχέτυπον μεμιμημένη. ΛΥ. ἑορτὴν, ὦ Πολύστρατε, καὶ πανδαισίαν ἐπαγγέλλῃ. ἔοικας δή' οὖν λαῶν ὡς ἀληθῶς ἀποδώσειν μοι ὃ μέτρον. ὀπτιμέτρῃ δή' οὖν, ὡς οὐκ ἔστιν ὅ, τι ἂν ἄλλο ποιήσας, μᾶλλον χαρείσαιό μοι. ΠΟ. οὐκοῦν ὀπῶν πάντων καλῶν παρθείαν ἡτεῖσθαι ἀκοήν, καὶ μάλιστα τούτων, ὁπόσα μελέτης, φέρε καὶ ταύτην ἤδη συνηρώμεθα, ποικίλην μέντοι, καὶ πολύμορφον, ὡς μηδὲ καθ' ἓν τοῦτο ἀπολειπώμεθα τῆς σῆς πλαστικῆς.

καὶ δὴ γεγράφθω πάντα συλλήβδην τὰ ἐκ τῆς Ἑλικῶνος ἀγαθὰ ἔχουσα, οὐχ ὥσπερ ἡ Κλειὼ, καὶ ἡ Πολύμνια, καὶ ἡ Καλλιόπη, καὶ αἱ ἄλλαι, ἕν τι ἑκάστη ὑπισταμένη, ἀλλὰ πασῶν, καὶ μᾶλλον ἔτι, τὰ Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος. ὁπόσα γὰρ ἡ πειθὼ μέθεσις ἀφηκοσμήσατο, ἐξειλοχασιν, ἡ συγγραφὴς ἰσορήκασιν, ἡ φιλόσοφοι προήνεγκαν, πᾶσι τούτοις ἡ εἰκὼν κεκοσμήσθω· οὐκ ἄχρι τοῦ ὑπιχρῶσθαι μόνον, ἀλλ' ἐς βάθος δύσποτοις πισι φαρμάκοις ἐς τέλος καταβαφῆσα. καὶ συγγνώμη, εἰ μηδὲν ἀρχέτυπον ὑποδεῖξαι τούτης δυναίμην τῆς γραφῆς. ἡ γὰρ ἐμὴ ὅ, τι τοιοῦτον ἐν τοῖς πάλαι, παιδείας πέρι μνημονεύεται, πολλοῦ δεῖ· εἰ γε δοκεῖ, ἀπαρκείσθω καὶ αὕτη· ἡ μεμνῆσθαι γὰρ, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. ΛΥΚ. καλλίστη μοι, ὦ Πολύστρατε, καὶ πάσας τὰς γραμμὰς ἀπηκριβωμένη. ΠΟ. μετὰ δὲ ταύτην, ἡ τῆς σοφίας καὶ συνέσεως εἰκὼν γραπτέα. δεήσει δὲ ἡμῖν ἐνταῦθα πολλῶν τῶν παραδειγμάτων, ἀρχαίων τῶν πλείστων, ἑνὸς μοι καὶ αὐτοῦ Ἰωνικοῦ. γραφὴς δὲ, καὶ δημιουργοὶ αὐτοῦ, Αἰσχίνης, Σωκράτους ἑταῖρος, καὶ αὐτὸς Σωκράτης, μιμητὼτατοι τεχνῶν ἀπάντων, ὅσῳ καὶ μετ' ἔρωτος ἔγραφον. πολὺ δὲ ἐκ τῆς Μιλήτου ἐκείνην Ἀσπασίαν, ἣ καὶ ὁ Ὀλύμπιος θαυμασιώτατος καὶ αὐτὸς συνῆν, οὐ φαῦλον συνέσεως παράδειγμα προθήσομεν, ὁπόσον ἐμπειρίας παραμάττων, καὶ ὀξύτητος ἐς τὰ πολιτικὰ, καὶ ἀγχινοίας, καὶ δριμύτητος ἐκείνη προσῆν, τοῦτο πᾶν ὅτι πολὺ ἡμετέραν εἰκόνα μεγαλύνομεν ἀκριβεῖ τῇ σάθμῃ. πολὺ ὅσον ἐκείνη μὲν μικρῷ πινακίῳ ἐγέγραπτο, αὐτὴ δὲ καταπαγὰ ὃ μέγεθος ἔσται. ΛΥΚ. πῶς τοῦτο φῄς; ΠΟΛ. ὅτι, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἰσομεγέθεις εἶναι φημὶ τὰς εἰκόνας, ὁμοίας οὔσας· οὐ γὰρ ἴση, οὐδὲ ἐοικυῖα Ἀθηναίων ἡ τότε πολιτεία, καὶ ἡ παροῦσα τῶν Ῥωμαίων δύναμις. ὥστε εἰ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ τῷ μεγέθει γε ἀμείνων αὕτη, ὡς ἂν ἐπὶ πλατυτάτου πίνακος καταγεγραμμένη. δεύτερον δὲ καὶ τρίτον παράδειγμα,

A Et sanè ita pingatur, vt omnia bona comprehensim possideat, quibuscunque Helicon affatim atque abundanter affluit: nequaquam verò vt Clio aut Polymnia, aut etiam vt Calliope, vtque omnes aliæ, quarum vnaquæque vnius tantùm rei perita excellenter præcellit: verùm nostra omniũ ex æquo gnara & prudens sit: præterea nec minùs Mercurij atq; Apollinis dotibus prædita sit. Quæcunque enim poëtæ lepidissimis celebrata versiculis in lucẽ dederunt, quæcũque à scriptoribus classicis, literis ac memorię prodita sunt, quæcunque philosophi extulerunt laudibus, hisce simul omnibus imago præ- B clarissimè exornata sit. Neque verò tantùm penicillo obiter colorata, sed pigmentis penitus imbuta, & ad satietatem vsque tincta sit. Et ignoscendum est, si nullum huius picturæ archetypũ queam ostendere: neque enim vspiam in veteribus de eiusmodi absoluta disciplinarum cognitione facta extat mentio. Veruntamen, si videtur, & hæc sacra superis dedicetur: neque enim, vt mea fert ratio, vspiam culpari potest. LVCIA. Elegantissima profectò, ô Polystrate, ac omnibus cùm numeris tum lineis absolu- C ta. POL. Iam deinceps post hanc ipsius quoque sapientiæ & intelligentiæ imago depingenda est. Opus autem nobis erit ad hanc absoluendam exemplis quamplurimis, præcipuè verò multis veteribus, ac vno quidem, & illo Ionico. Cæterùm pictores & artifices illius erunt Æschines familiaris Socratis, atque ipse etiam Socrates, imitãdi dexteritate omnes longo interuallo post se relinquentes, qui aliqua cũ gratia & Venere vnquam pinxerunt aliquid. Aspasiam porrò illam Milesiam, quâ cum & Olympius ipse maximè admirandus conuersatus est, exem- D plum intelligentiæ non malum proponentes, quanta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quanta denique industria atque solertia perpolita fuerit, hoc omne ad nostram hanc imaginem translatum accurata amussi applicabimus, præterquã quòd illa modica in tabula depicta fuerat, hæc verò colossæa pollet magnitudine. LVC. Quorsum ista dicis? POL. Quoniam ego Luciane, nequaquam æqualiter magnas imagines esse opinor similes existentes. Nequaquam enim similis est vetus Athenienſium Resp. ac præsens Romanorum potentia. Itaque etsi similitudine illa respondeat, hæc tamen potior est magnitudine, veluti in latissimam depicta tabulam. Deinde secundũ & tertium exemplum, si lubet producamus,

nimirum illam Theano, ac versificatricẽ Lesbiam, vnà cum Diotima. Theano quidem animi magnitudinem ad picturam conferet: Sappho autem institutę vitæ iucunditatem adferet. Porrò Diotimę non tantùm vt illam laudauit Socrates, similis erit, verùm illi omnibus ingenij ornatissimis dotibus comparata respondebit. Itaque & hanc Luciane imaginem dedicatam suspende. LVC. Per Iouem Polystrate nimiùm admirandam. Sed enim tu ô amice alias quoque benignitatis ac humanitatis imagines perge depingere, quæ morum mansuetudinem, tum placidam erga egentes comitatem consueuit ostendere. POL. Proinde & illa Theani comparetur illi, nempe Antenoris coniugi, neque non Aretæ, & filiæ eius Nausicaæ: præterea si qua alia in fortunæ indulgentis affluẽtia animi modestiam obtinuit. Deinceps verò post hanc Modestiæ imago depingatur, ac ostensę erga conuersantem beneuolentię, vt iuxta illam Icari filiam maximè modesta & pudica sit, quemadmodum ab Homero adumbrata est. Talem enim Penelopes effinxit imaginem, atque etiam per Iouem propter nominis affinitatem, etiam Abradatæ coniugis, cuius paulo antè mentionem fecimus. LVC. Omnibus profectò modis & hanc præclarè absoluisti imaginem ô Polystrate: iámque fermè exprimendarum imaginum finem attigisti: nullas enim animi ac laudum partes prætermisisti. POL. Nondum omnes: summum enim & maximæ laudis caput omissum est. Dico verò, cùm in tantam rerum magnitudinem euecta sit, vt neque fastu ob blandientis fortunæ prosperitatem intumescat, neque vltra humanæ sortis mensuram efferatur, temere fortunæ confidens, sed seruata æquabilitate animi, se ipsam cohibeat, nihil procacius aut insolẽtius, quod aliis foret molestię, animo concipiens, sed vt erga accedentes populariter affecta sit, ac dextris copulatis eosdem benignè atque amãter suscipiat. Tãto enim his quibuscũ sermonem conferunt, sunt acceptiores, quãto altiori fortuna euectę, nihil superbi fastidij, aut contemptus tragici præ se ferunt: veluti omnes illi qui sua potentia non in hoc vtuntur, vt procaciter contemnant alios, sed potiùs vt benignè aliorũ subleuent inopiã, illi soli acceptis à fortuna bonis maximè digni habẽdi sunt: ac soli illi inuidentię malum possunt effugere.

A Θεανώ τε ἐκείνη, καὶ ἡ Λεσβία μελοποιός, καὶ Διοτίμα ὅτι τοιαύτας. ἡ μὲν, ὁ μεγαλόνοια, ἡ Θεανὼ, συμβαλλομένη εἰς τὴν γραφήν· ἡ Σαπφὼ δὲ, ὁ γλαφυρὸν τῆς παιδεύσεως. τῇ Διοτίμᾳ δὲ, οὐχ ἁ Σωκράτης ἐπῄνεσεν αὐτὴν, ἐοικυῖα ἔσται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην σωφροσύνην τε, καὶ συμβουλίαν. τοιαύτη σοι καὶ αὐτὴ, Λυκῖνε, αἰακείσθω ἡ εἰκών. ΛΥΚ. νὴ Δί', ὦ Πολύστρατε, θαυμασίως ἔσα. σὺ δὲ, ἄλλας γράφε, τὰς τῆς χρηστότητος, ὦ ἑταῖρε, καὶ φιλανθρωπίας, ἃ ὁ ἥμερον ἐμφανίζ τὸ τρόπου, καὶ
B πρὸς τοὺς δεομένους παρίσωσι. ΠΟ. Εἰκάθω οὖν καὶ αὐτὴ Θεανοῖ τε ἐκείνῃ τῇ Ἀντηνόρος, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς τῇ Ναυσικάᾳ, καὶ εἴ τις ἄλλη ἐν μεγέθει πραγμάτων ἐσωφρόνησε πρὸς τὴν τύχην. ἐξῆς δὲ μετ' ταύτην, ἡ τῆς σωφροσύνης αὐτῆς γεγράφθω, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν συνόντα εὐνοίας, ὡς κατὰ τὴν τοῦ Ἰκαρίου μάλιστα εἰς τὴν σώφρονα, καὶ τὴν περίφρονα, ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου γεγραμμένην. τοιαύτην γὰρ τὴν τῆς Πηνελόπης εἰκόνα ἐκεῖνος ἔγραψεν, ἡ κὴ, νὴ Δία,
C κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῆς, τὴν τοῦ Ἀβραδάτα, ἧς μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν. ΛΥ. παγκάλλιστα καὶ ταύτην, ὦ Πολύστρατε, ἀπειργάσω, καὶ σχεδὸν ἤδη τέλος σοι ἔχουσιν αἱ εἰκόνες· ἅπασαν γὰρ ἐπελήλυθας τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ μέρη ἐπαινῶν. ΠΟ. οὐχ ἅπασαν· ἔτι γὰρ τὰ μέγιστα τῶν ἐπαίνων παρείλειπται. λέγω δὲ ὃ οὐ τηλικούτῳ ὄγκῳ φρονοῦντα αὐτὴν, μήτε τύφου ὅτι τῇ εὐπροξίᾳ περιβάλλεσθαι, μήτε ὑπὲρ ὃ ἀνθρώπινον μέτρον ἐπαίρεσθαι, πιστεύσασαν τῇ τύχῃ· φυ-
D λάττειν δὲ ὅτι τοῦ ἰσοπέδου ἑαυτὴν, μηδὲν ἀπρεπὲς καλὸν ἢ φορτικὸν φρονοῦσαν, καὶ τοῖς προσιοῦσι δημοτικῶς τε, καὶ οὐ τοῦ ὁμοίου προσφέρεσθαι, καὶ δεξιώσεις, καὶ φιλοφροσύνας φιλοφρονεῖσθαι. τοσούτῳ ἡδίους τοῖς προσομιλοῦσιν, ὅσῳ καὶ πολὺ μείζονος ὄμπρος γενόμενα, τοσοῦτον πραγικὸν ἐμφαίνουσιν· ὡς ὁπόσοι τῷ μέγα δύνασθαι μὴ πρὸς ὕβριν, ἀλλὰ πρὸς εὐποιΐαν, ἐχρήσαντο, ὅτοι καὶ ἄξιοι μάλιστα τῶν παρὰ τῆς τύχης δοθέντων ἀγαθῶν ὠφθησαν. καὶ μόνοι δὴ οὗτοι δικαίως τὸ ὑπίφθονον διαφεύγειν. οὐ-

δεὶς γὰρ ἀὼ φθονήσε τῷ ἐπιφέροντι, ὡ A Nemo enim facilè ei fortunato inuidebit, quem prosperis rebus affluentibus moderato vtentem animo conspexerit, neque iuxta Aten Homericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerunque euenire solet iis qui humili atque abiecto sunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferati. Postea enim quàm à fortuna nil tale sperantes, ex improuiso sublimes in currum quēdam volatilem euecti sunt: intra fortunæ mediocritatē consistere nequeunt, neque deorsum elatos torquent oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non rarò velvti Icarus liquefacta illis quàm celerrimè cera, ac alis defluentibus, per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quotquot autem instar Dædali, alarum vtuntur remigio, neque admodum in sublime elati volant, certè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ sunt, rerum autem abundantiam ad humanæ vitæ societatem subleuādam expromunt, neque non contenti sunt saltem ab vndis paulo altiores inferri, adeò vt crebrò etiā alas volando humefaciant, nec solis æstui & feruoribus easdē liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxta ac moderatè volatu vtūtur: quem cursum quispiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo possit. Quocirca dignissimū etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus vt hæ alæ quamdiutissimè illi permaneant, bonis subinde affatim affluentibus. LVC. Sic quidem fiat, ô Polystrate: neque enim corporis venustate solùm conspicua est, vt Helenam admiranda forma fuisse cōstat: sed animo quoque lepido & amabili talibus expolita dotibus spectantes ad se allicit. Digna verò magno illo rege, māsueto existente & affabili, habenda est, vt hac quoque præcipua fœlicitatis parte cū alijs bonis innumeris quibuscunq; amplissimè instructus est, fruatur: vt sub illius imperio ea quoque forma & virtute mulier nata sit, & quę cum illo cōuersans arctissimo desiderio eum cōplectatur. Quippe haudquaquam mediocris fœlicitatis mulier existimanda est, de qua aliquis Homericum illud cōmodissimè dicere possit, quòd cum aurea Venere de formositatis palmario contendere possit, ingeniosis autem operibus Mineruam æquiparare. Neque facilè quispiā ex omni mulierum numero aliquam illi comparabit, neque corporis neque ingenij gloria, vt idem ait Homerus,

μετεωρίζοντα ὅτι τοῖς δυτυχήμασιν αὐτὸν ὁρᾷ, καὶ μὴ κατὰ τὴν Ομήρου ἄτην ἐκείνην ἐπ' ἀνδρῶν κεφάλατα βεβηκότα, καὶ ὑποδεέστερον πατοῦντα. ὅπερ οἱ ταπεινοὶ τὰς γνώμας, πάσχουσιν ἀπειροκαλία τῆς τύχης· ἐπειδὴ αὐτοῖς ἡ τύχη μηδὲν τοιοῦτον ἐλπίσασιν, ἄφνω διαβιβάσῃ ἐς τοῦψηλόν τι, καὶ μετάρσιον ὄχημα, οὐ μὴ ὁρῶσιν ὅτι τῶν ὑπαρχόντων, οὐδὲ ἀφορῶσι κάτω, ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τὸ ἀίσσειν βιάζονται. τοιγαροῦν ὥσπερ ὁ Ικαρος, ταχέντος αὐτοῖς τάχιστα τοῦ κηροῦ, καὶ τῶν πτερῶν πτερρυέντων, γε- B λῶσι ὀφλισκάνουσιν ὅτι κεφαλὴ εἰς πέλαγη καὶ κλύδωνα ἐμπίπτοντες. ὅσοι δὲ κατὰ τὸν Δαίδαλον ἐχρήσαντο τοῖς πτερυγίοις, καὶ μὴ πάνυ ἐπηρθησαν, εἰδότες ὅτι οὐκ κηροῦ ἦν αὐτοῖς πεποιημένα· ἐπαμύνασθαι δὲ πρὸς τὸ δυσφορώτερον τοῦ φορεῖν, καὶ ἡλάπησαν ὑψηλότεροι μόνον τῶν κυμάτων ἐπελθόντες, ὥστε μόνοι νοτίζεσθαι αὐτοῖς ἀεὶ τὰ πτερά, καὶ μὴ πρόσχρη αὐτὰ μόνῳ τῷ ἡλίῳ, οὗτοι δὲ ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ σωφρόνως διέπτησαν. ὅπερ καὶ C τοῦτον ἄν τις μάλιστα ἐπαινέσαι. τοιγαροῦν καὶ ἄξιον τοῦδε πόντων ἁπολαμβάνειν τὸν καρπὸν, δυσμόρων ταῦτά τε αὐτῷ διαμεῖναι τὰ πτερά, καὶ ὅτι πλεῖον ὑπάρξῃ πάλαι. ΛΥΚΙΝΟΣ. καὶ οὕτως, ὦ Πολύστρατε, γενέσθω. ἀξία γὰρ οὐ τὸ σῶμα μόνον, ὥσπερ ἡ Ελένη, καλὴ οὖσα, καλλίων δὲ καὶ ἐρασμιωτέρα τὸν αὐτὸν τρόπον ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ ψυχῇ σκέπουσα. ἔφερε δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ, χρηστῷ καὶ ἡμέρῳ ὄντι, καὶ τοῦτο μὴ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὁπόσα D ἔστιν αὐτῷ, δυσμενῆσαι, ὡς ἐπ' αὐτῷ καὶ φύσαι γυναῖκα τοιαύτην, καὶ σωσθῆναι αὐτῷ, ποθεῖν αὐτόν. οὐ γὰρ μικρὸν τοῦτο δύσμενημα γυνὴ, τοιῆς ἄν τις ἀληθῶς ὁ Ομηρικὸν σχῆμα εἴποι, χρυσείῃ μιν αὐτὴν Αφροδίτῃ εἰκέλην ὁ κάλλος, ἔργα δὲ, αὐτὴν Αθηναίῃ ἰσοφαρίζειν. γυναικὸς γὰρ σωφρόνως οὐκ ἄν τις προβλητείη αὐτῇ, οὐ δέμας, οὐδὲ φυὴν, φησιν Ομηρος, *Iliad.*

neque item mente, & artificiosis operibus. POL. Vera sunt quæ dicis, ô Luciane. Quare si consultum factu tibi videtur, commixtis iam in vnum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxisti, & iis quibus ego mentis ingeniique dotes adumbraui, vnam ex omnibus compositam collecto libello omnibus contemplandam admirandámque exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud superos, tum etiam illis qui paulo pòst futuri sunt. Itaque longè, vt mea fert opinio, hæc erit stabilior & diuturnior, quàm vlla fuit aut Apellis imago, aut Parrhasij, aut Polygnoti. Eáque ipsa multo plus gratiæ spectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, sed solertia atque industria à Musis ad hoc adscitis expressa est: quæ haud dubiè imago omnium accuratissimè absoluta futura est, & corporis elegantiam, & virtutes animi iuxtà contemplandas ostendens.

A οὔτ' ἀρ' φρένας, οὔτέ τι ἔργα. ΠΟΛΥ. ἀληθῆ φὴς, ὦ Λυκῖνε, ὥστε εἰ δοκεῖ, αἰαμίξαντες ἤδη τὰς εἰκόνας, ἰὼ τε σὺ ἔπλασας, τὸ τοῦ σώματος, καὶ ἃς ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγκαλάμους, μίαν ἐξ ἁπασῶν συνθέντες, βιβλίον καταθέωμεν, πρόχειρον ἅπασι θαυμάζειν, τοῖς γε νῦν οὖσι, καὶ τοῖς ὑστερον ἐσομένοις. μνημοτέρα γοῦν τοῦ Ἀπελλοῦ, καὶ Παρράσιου, καὶ Πολυγνώτου γέγοιτ' ἄν, καὶ αὐτὴ εἰκαίνη τοῦδε πολὺ τοῦ τοιούτων κεχρωσμένη, ὅσῳ μὴ ξύλου, καὶ κηροῦ καὶ χρωμάτων πεποίηται, B ἀλλὰ τοῖς τοῦδε Μουσῶν ὀργάνοις εἴκασται, ἥκιστ' ἀκριβεστάτη εἰκὼν γένοιτ' ἄν, σώματος κάλλος, καὶ ψυχῆς ἀρετὰς ἅμα ἐμφαίνουσα.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

PRO IMAGINIBVS. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia hæc est eorum quæ superiore dialogo, nimio extollendi studio, vltrà quàm decet, ac pium est, de Panthea dicta videri poterant. Priore igitur loco Polystratus accusationem ac reprehensionem Pantheæ recensèt, quæ hisce duobus capitibus potissimùm continetur. Primò, quòd immodicè ac nimiùm illã laudarit Lucianus. Deinde quòd etiam cum Dijs illam comparârit: quorum prius contra modum atque officium verè laudantium sit, & adulatoris speciẽ præ se ferat: alterum verò etiam impium, & periculosum, & ab illius natura & ingenio alienum: adeóque contraria sibi ipsi facere Lucianum, qui cùm tantùm illius modestiã prædicet, interim vltra Deos eandem efferat. Hanc accusationem postea etiam ex sua persona confirmat Polystratus, hortatúrque vt scriptum siue encomium hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita respondet, primùm, vt dicat se neque adhucdum satis laudasse illam, nedum nimiùm: & quicquid huius fecerit, ex libertate atque officio laudatorum feciſſe: neque hoc adulatorum esse: nam alia ratione alióque fine adulatores laudare, atque verè laudantes: eáque omnia exemplis ac rationibus ostendit. Alterum autem, quòd illam cum Diis contulerit, ita defendit, non esse in eo aliquam impietatem, aut insolentiam. Neque enim illam cum Diis ipsis, sed cum eorum imaginibus ac statuis comparasse. Deinde etiamsi hoc feciſſet, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc suum tueatur, qui non modò homines cum Diis contulerint, sed & Deorum nomina sibi vsurparint. Ideóque non esse periculum hinc aliquod metuendum, cùm idem antea tam multi etiam philosophi fecerint.

POLYSTRATVS. LVCIANVS.

POLYSTRATVS. EGO, Luciane, inquit mulier, aliàs quidem magnam tuam erga me beneuolentiam euidenter perspexi: tum etiam honorẽ ex libello edito per te mihi habitum, nõ obscurè animaduerti. Neque enim ita effusè quispiã me laudaret, nisi beneuolẽtia adductus talia scri-

C Γώσοι, ὦ Λυκῖνε, φησὶν ἡ γυνὴ, τὰ μὲν ἄλλα, πολλὴν σοῦ τὴν εὔνοιαν ἔγωγε ἐμοὶ, καὶ τιμὴν ἐν τῷ συγγράμματος. ἃ γὰρ αὐτὸς οὐκ ἂν ἄλλος τις, εἰ μὴ καὶ μετ' εὐνοίας σπου-

γράφετο. Ὃ γὴ ἐμὸν ὡς αὖ εἰδῆς, τοιόνδε ἐστίν· ὅδε ἄλλως μὲν χαίρω τοῖς καλοκαγαθοῖς τὸν ἔπαινον, ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, μόνοι ἐγὼ, καὶ ἥκιστα ἐλεύθεροι τὴν φύσιν. ὅταν γὴ τοῖς ἐπαίνοις ῥᾳδίως, ὅταν τις ἐπαινῇ με, φορτικῶς καὶ ὑπερμέτρως ποιούμενος τὰς ὑπερβολάς, ἐρυθριῶ τε, καὶ ὀλίγου δεῖν διαφθείρομαι τὰ ὦτα, καὶ ὁ τοιοῦτος γέλως μᾶλλον ἢ ἔπαινος οἰκεῖός μοι δοκεῖ. μέχρι γὰρ τοῦ δεῖ, οἱ ἔπαινοι ἀνεκτοί εἰσιν, εἰς ὅσον αὖ ὁ ἐπαινούμενος γνωρίζῃ ἕκαστον τῶν λεγομένων πρὸς ἑαυτόν. ὃ δὲ ὑπὲρ τοῦτο, ἀηδέστερον ἤδη, καὶ κολακείᾳ ἔοικε. καίτοι πολλὰς οἶδα, ἔφη, χαίρουσας, εἴ τις αὐτὰς ἐπαινῶν, καὶ ἃ μὴ ἔχουσι προσαπτοι τῷ λόγῳ· εἰ γρόνσας ὀνομαζούσας, δυσαρμοζούσας τῆς ἀκμῆς· ἢ ἀμόρφοις οὔσαις, ὃ Νιρέως κάλλος, ἢ ὃ Φάωνος προσειδεῖν. οἴονται γὰρ ὑπὸ τῶν ἐπαίνων ἀναγήσασθαι σφίσι καὶ τὰς μορφὰς, καὶ αὖθις ἀνηβήσαι αὖθις, ὡς περ ὁ Πελίας φέρεται· ὃ γ', οὐκ ἄτοπος ἔοικε. πολλῶν γὰρ αὖ ὁ ἔπαινος ἐμοὶ πικρὸς, εἴ τι καὶ ἔργον αὐτῶν ἀπολαῦσαι δύναται ἐμοῦ ἐκ τῆς τοιαύτης ὑπερβολῆς. νικῶ γ', ὁμοίως μοι δοκοῦσιν, ἔφη, πάλαι, ὡς περ αὖ εἴ τινι ἀμόρφῳ προσωπεῖον εὔμορφον ὑποθείη τις φέρων, ὁ γὲ μέγα ὅτι τῷ καλλωπιστῇ φρονοίη, καὶ ταῦτα, πρεσβυτέρῳ ὄντι, καὶ ὑπὸ τῶν τυχόντος σεσωτευμένῳ δυσαρμόστῳ· ὅτε καὶ γελοιότερος αὖ φαίνοιτο, αὐθωρόπους φανείς, οἷος ὢν ὑφ' οἵῳ κέκρυπτο· ἢ καὶ, μὰ Δί', εἴ τις ὑποδησάμενος κοθόρνους, μικρὸς αὐτὸς ὤν, ἐρίζοι πρὸς μετέωρος τοῖς ἀπὸ ἰσοπέδου ὅλῳ πήχει ὑπερέχουσιν. ἐμέμνητο γὰρ καὶ τοιούτου τινός· ἔφη γυναῖκά τινα τῶν ὀπισθαφαιῶν, τὰ μὲν ἄλλα, καλὴν καὶ κόσμιον, μικρὸν γὲ, καὶ πολὺ τῶν συμμέτρων ἀποδέουσαν, ἐπαινεθῆναι πρός τινος ποιητοῦ ἐν ἄσματι, τάττε ἀγαθὴ καὶ ὅτι καλή τε καὶ μεγάλη ἦν· αἰσχίστῳ δ' αὐτὴν εἰκάζειν σκῆνος ὃ βύμηκές τε, καὶ ὄρθιον· τὸν μὲν δὴ γαννυμένῃ ὦ ἐπαινέσῃ, καθάπερ αὐξανομένην πρὸς ὃ μῆκος, καὶ τὸν χεῖρα ὀρθοῦσθαι·

A beret. At vt nescius non sis quo ego sim animata animo, sic de me planè persuasum habe: Neque aliàs quidem hominibus ad assentandum eruditis gaudere soleo, sed qui sunt eiusmodi, subdoli prestigiatores mihi esse videntur, ac minimè natura liberi. Cæterùm in laudibus quoties quispiam præter modum me extulerit, modestis ac immoderatis amplificationibus attollens atque exaggerans omnia, pudore quodã afficior, nec parum abest quominùs ferè semper aures obstruere soleã. Eáq; res subsannatione magis & risu quã laude mihi digna videtur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque
B ferendæ sunt, quatenus ille qui laudatur, sibi conscius est, ab his quæ dicuntur, se non discrepare, sed parẽ esse encomio. Quodcunque super hoc additum fuerit, alienum est, & apertæ assentationis suspicione non carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus voluptati est si quis eos laudibus cohonestans, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longè latéque alieni sunt: veluti si quis confectæ ætatis vetulos ob iuuenilium annorum vigorem felices pronunciauerit: aut illis qui informi sunt corpore, Nirei aut Phaonis adiũ-
C gat pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudũ testimoniis suas formas immutatum iri, & senem denuo repubescere: qua in opinione Peliam quoque fuisse non sum ignara. Hoc verò longè secus se habet: nã laus res esset quantiuis precij, si illa quoque re perinde frui possemus ex eiusmodi dementiente superiectione. Iam verò tale quiddam mihi pati videtur, inquit, ita falsò laudati, ac si quis cuipiam turpi facie atque deformi, laruam admodum venustam afferens apponat, porrò ille ob pulchritudinem sibi vehementer placeret; præsertim cũ hæc
D ab illo auferri possit, & ab occurrente cõminui: vnde maiori quoque risu subsannandus foret, natiuæ faciei deformitate detecta, quã adscititia forma occultauerat. Aut per Iouem, si quis pusilla statura existens, indutis cothurnis super magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiusmodi cuiuspiam. Aiebat, mulierem quandam ex matronis primariis, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore autem pusillam, & cui multum de iustæ staturæ mensura deesset, à quodam poëta carminibus celebratam, cùm ob alias quidem virtutes quamplurimas, tum quòd forma esset scitula, & corpore magno & prægrandi: cuius staturam & longitudinis rectitudinem assentator ille Populo conferre non dubitabat. Cæterùm illam laudum illecebris vehementer lætatã esse, quasi mendaci carminis assentatiuncula aliquid exiguo corpusculi modulo accessisset; manúmque gestiendo concussisse:

porrò autem poëtam hoc illi crebriùs occinuisse, cùm videret mulierem laudibus vehementer delectari: donec quispiam ex præsentibus admoto ad aurem eius capite, dixisset illi, Desine ô amice, ne mulierem etiam exurgere facias. Non dissimile quiddam huic, multo tamen magis ridiculum, affirmabat fecisse Seleuci vxorem Stratonicèn, quæ poëtis oblato talento certamen proposuit, quicunque maiori arte atque ingenio eius comam laudibus illustrasset. Atqui caput habebat turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem capilli inerant. Sed enim cùm deformiter calua esset, omnibus exploratum habentibus, ex diuturno morbo ægrotanti capillos defluxisse, nihilo secus tamen audiebat à poëtis execrandis illis assentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles quospiã capillorum globos nectentibus, ac apiis nusquam existentem cæsariem comparantibus. Itaque hæc omnia deridebat, vnde adulãdi materia assentatoribus suppetit. Addebat præterea, illud nõ in laudibus tantùm vsu venire solere, sed in picturis quoque easdem assentandi & decipiendi occasiones homines studiosè quęrere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus, cùm primis verò illis, à quibus paulo formosiores depicti sunt. Esse autẽ nonnullos, qui eiusmodi artificibus iniungerent etiam, vt aut aliquid deformitatis aut magnitudinis naso detraherent, aut oculorum nigritiem atriorem depingerent, aut aliud quiddam quod suæ formæ adiectũ concupiuerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo modo illis respondent similitudine. Hæc atque eiusmodi dicere solebat, alia quidem in libello tuo collaudans, hoc vnum autem minimè sufferens, quòd illam deabus Iunoni atque Veneri comparaueris. Longè enim ista me, ait, aut potiùs omnem humanam naturam excedunt. Cæterùm ego ne illud quidem vnquam in votis habui, vt priscis heroidibus, nimirum Penelopę & Aretæ & Theani, meam formam conferret: tantum abśit vt Deabus omnium maximis & præstantissimis comparari postularim. Etenim vehementer, inquit, res diuinas horreo, atq; superstitioso animo reuereor. Itaque periculum est, ne vt Cassiepéa eam laudẽ cupidè ac desideranter affectasse videar. Atqui Nereidibus hæc tantùm formæ præstantia opponebatur, Iunonem & Venerem religiosè coluit. Quocirca, Luciane, ista te facta recantatione iussit transcribere, aut ipsas Deas testatura est hæc ipsa se inuita per te scripta esse.

Stratonicees caluitium.

A τὸν ποιητὴν τε πολλάκις ὃ αὐτὸ ἄδειν, ἐρῶντα ὡς ἥδιστο ἐπαγόμενον, ἄχρι δή τ παρόντων τινὰ προσκύψαντα πρὸς ὃ ὦς, εἰπεῖν αὐτῷ, Πέπαυσο, ὦ ἑταῖρε, μὴ καὶ ἀναστῆναι ποιήσῃς τ γυναῖκα. τοιοῦτόν τι καὶ μακρῷ τούτου γελοιότερον, Στρατονίκην ποιῆσαι, τ Σελεύκου γυναῖκα. τοῖς γὰρ ποιηταῖς ἀγῶνα προθεῖναι αὐτὴν τὸν παλαίτερον, ὅστις ἂν ἄμεινον ἐπαινέσαι αὐτῆς τ κόμην· καίτοι φαλακρὰ ἐτύγχανεν οὖσα, καὶ οὐδὲ ὅσας ὀλίγας τὰς ἑαυτῆς τρίχας ἔχουσα, καὶ ὅλως οὕτω δυσκεφαλοῦσα τ κεφαλήν, ἀπόντων εἰδότων ὅτι οὐ νόσῳ μακρᾷ τοῦτο

B ἐπεπόνθει, ἥκιστα τ καταφρόντων ποιητῶν, ὑακινθίνους τὰς τρίχας αὐτῆς λεγόντων, καὶ ὕλας τινὰς πλοκάμους αἰθαπλεκόντων, καὶ σελίνοις τοῖς μηδὲ ὅλως οὖσιν εἰκαζόντων. ἀπόντων δὲ τ τοιούτων κατεγέλα, τῶν προσχόντων αὐτοῖς τοῖς κόλαξι, καὶ προσεπῄει ὅτι μὴ οἱ ἐπαίνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γραφαῖς τὰ ὅμοια πολλοὶ κολακεύεσθαί τε, καὶ ἐξαπατᾶσθαι θέλουσι. χαίρουσι γοῦν, ἔφη, τῶν γραφέων ἐκείνοις μάλιστα, οἳ αὐτοῦ τὸ βωμορφότερον αὐτοῖς εἰκάσουσιν· εἰ δέ τινας, οἳ καὶ προσθήσουσι τοῖς τεχνίταις, ἢ ἀφελοῦσί τι τ ῥινὸς, ἢ μιγαίτερα γράψασι τὰ ὄμματα, ἢ ὅ, τι ἂν ἄλλο ἐπιθυμήσωσιν αὐτοῖς προσῆναι, εἶτα λαθόντων αὐτοῖς δωρεὰς εἰκόνας σφᾶς αὐτῶν λαβόντας, καὶ ἥδεν αὐτοῖς ἐοικυίας. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἔλεγε, τὰ μὲν ἄλλα ἐπαινῶν τ συγγράμματος, ἓν δὲ τοῦτο ἐφέρουσα, ὅτι θεαῖς αὐτὴν, Ἥρᾳ καὶ Ἀφροδίτῃ, εἰκάσας.

C ὑπὲρ ἐμὲ, γάρ, φησι, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ ἅπασαν ἀνθρωπίνην φύσιν τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δέ σε οὐδ' ὀκνῆσαι ἠξίουν, τ ἡρῴναις προθεῶσθαί με, Πηνελόπῃ, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ Θεανοῖ, οὐχ ὅπως θεαῖς τ ἐρίσαι, καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πρὸ ἔφη, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, δεισιδαιμόνως καὶ φοφοδεῶς ἔχω. δέδοικα τοίνυν μὴ κατ' τὴν Κασσιέπειαν εἶ δόξω, τὸν τοιοῦτον ἔπαινον προσιεμένη. καίτοι

D Νηρείσιν ἐκείνη αὐτεξετάζετο, Ἥρᾳ δὲ καὶ Ἀφροδίτην ἔσεβεν. ὥστε, ὦ Λυκῖνε, μεταγράψαι σε τὰ τοιαῦτα ἐκέλευσεν, ἢ αὐτὴ μὲ μαρτύρασθαι τὰς θεὰς, ὡς ἀκούσης αὐτῆς γεγραφας.

σὲ δὲ

σὲ δὲ εἰδέναι ὅτι αἰσθόμενος αὐτὸ τὸ βιβλίον, οὕτω σφόδρα σοι ὠφέλιμον ὄν, ἐπὶ μᾶλλον ἐσπούδασε. τοῦτο δὲ ὁσίως τε καὶ θεοῖς τοῖς ἄλλοις ἐδόκει τε ἀσέβημα ἑαυτῆς, καὶ πλημμέλημα τοῦτο δόξειν, εἰ ἐν Κνίδῳ τῇ ἐν Κνίδοις ὁμοίαν λέγεσθαι. καί σε ἐπαινεῖ μιμησάμενον τὸν τελευταῖον ἐν τῷ βιβλίῳ περὶ αὐτῆς εἰρημένων, ὅτι μετρίαν καὶ ἄτυφον ἔφης αὐτὴν, οὐκ αἰσχυνομένην ἐπὶ τῷ ἀνδρείῳ μέτρον, ἀλλὰ θεοσέβειαν τὴν πᾶσιν ποιουμένην. ὁ δὲ, ταῦτα εἰπὼν, ἐπὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀναβιβάζεις τὴν γυναῖκα, ὡς καὶ θεᾶς αὐτὴν ἀπεικάζειν. ἧκέν δέ σε μηδὲ ἀξιωτέραν αὐτὴν ἡγεῖσθαι τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃς τὸν ἀρχιτέκτονα ἐπαγγειλάμενον τὸν Ἄθω ὅλον μεταχαλκεύσειν, καὶ μορφώσειν πρὸς αὐτὸν, ὡς ὄρος ἄνδρα εἰκόνα γλυφθῆναι τοῦ βασιλέως, ἔχοντα δύο πόλεις ἐν ταῖν χερσῖν, οὐ προσήκατο τὴν περιττείαν τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλ' ἐπὶ αὐτὸν ἡγησάμενος τὸ τόλμημα, ἔπαυσε τὸν ἄνδρα, καὶ πιθανῶς Κολοσσοὺς αἰσχρὰ πλάττοντα, καὶ τὸν Ἄθω κατ' χώραν ἐᾶν ἐκέλευσε, μηδὲ καταμικρύνειν ὄρος οὕτω μέγα πρὸς μικρᾶς σώματος ὁμοιότητα. ἐπῄνει δὲ τὸν Ἀλέξανδρον τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ ἀνδριάντα μείζω τοῦτο τοῦ Ἄθω ἕλεγεν αὐτὸν ἀνεστάναι, ἐν ταῖς τῶν ἀεὶ μεμνησομένων ἐγκωμίοις· καὶ γὰρ μικρᾶς ἂν γνώμης ἐπιδεῖν οὕτω καταδόξαν τιμῆς. καὶ ἑαυτῷ οὖν τὸ μὴ πλάσμα σε ἐπαινῆν, ἐν τῷ ὑπόνοιαν τοῦ εἰκόνων, μὴ γνωρίζειν δὲ τὴν ὁμοιότητα· μὴ γὰρ εἰ τῶν τηλικούτων ἀξίαν, μηδὲ ἐλπίς, ὅτι μηδὲ ἄλλην τινὰ γυναῖκά γε ἔσεσθαι. ὥστε ἀφίησί σοι ταύτην τὴν τιμήν, καὶ προσκυνεῖσθαι τὰ ἐγκώμια παραδείγματα· σὺ δὲ, τὰ ἀνδρώδη ταῦτα [illegible] μηδὲ ὑπὲρ τὸν πόδα ἔχειν τὸ ὑπόδημα, μηδὲ ὀπίσω μίσῃ μέ, φησὶν, ἐμοὶ εἰς πατρῴαν αὐτήν. κἀκεῖνο δέ σοι εἰπεῖν προσετέλεσε, Ἀκούω, ἔφη, πολλῶν λεγόντων (εἰ δὲ ἀληθῆ, ὑμεῖς οἱ ἄνδρες ἴστε)· μηδ' Ὀλυμπιάσιν ἀξίωμα τοῖς νικῶσι μείζους τῶν σωμάτων ἀνεστάναι τοὺς ἀνδριάντας, ἀλλ' ἐπιμελεῖσθαι τοὺς Ἑλλανοδίκας,

A Te autem scire voluit, quòd libello non mediocriter discrucietur, ita propalam obambulante vt nunc is à te informatus est, non nimiùm piè neque sanctè admodum Deorum cultum perdocens. Existimabat verò ab omnibus se visum iri non vulgari peccato obnoxiam, si sustineret Veneri Gnidiæ aut Hortensi se dici similem. Quare te eorum quæ libelli tui in extremis à te de illa prolata sunt, iussit vt submonefacerem, quibus eius animi moderationem omnis fastus nescia testatus es, quippe quæ super humanam mensuram semet non efferret, sed terræ vicina seruata mediocritate volaret. His ille
B dictis, nunc sui oblitus super ipsum cœlũ mulierem extollit, Deabus illam assimilans. Postulat verò à te ne semet Alexandro incogitantiorem esse putes, qui architecto quopiam pollicente se Atho totum trãsformaturum, & ad eius simulachrum accõmodaturum, vt totius mõtis vastissima moles regis effigiem obtineret, duas in manibus vrbes habentem: tam prodigiosis pollicitationibus non accessit animo, sed opus architecti viribus maius esse opinatus, hominis temerariã audaciam compescuit, non admodum
C credibiliter Colossorum magnitudinem effingendo assequentem. Iussit itaque vt suo loco Atho intactum relinqueret, neque moneem ita magnum ad tam parui corpusculi similitudinem imminueret. Laudabat autem Alexãdrum animi magnitudinis, dicẽs illum sibi hoc facto maiorem statuã quàm Atho erexisse in hominum animis, apud quos eius rei memoria nunquã esset intermoritura: neque enim parui aut abiecti erat animi, honorẽ adeò amplũ atque inusitatum contẽnere. Quin se quoque tuum figmentũ laudare aiebat, neque non imaginum fiduciam
D striam admirari: cæterùm similitudinem non agnoscere. Quippe nequaquam dignam esse tãtis ac talibus, & minimè harum esse affinem, sed ne aliam quidẽ mulierem vllam ad eas posse aspirare. Itaque libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit, tẽque orat vt natiuo ac proprio archetypo suam faciem adumbres, vtque humano more illã laudibus illustres, neque pedis modum excedat calceus: ne os quoque mihi, inquit, fortè illi occurrenti obturet. Illud quoque vt tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio, inquit, multis confirmantibus (num autem verum sit, vobis viris exploratè compertum) neque victoribus Olympicis maiores corpore statuas erigi concessum esse, sed curæ esse Hellanodicis,

vt ne vnus quidem veritatem excedat temere, atque exactissimè statua expendatur ad athletæ certamen & corporis quantitatem. Quocirca tibi videndum est, inquit, necunde mentiendi causſam ſumamus in mensura, ac deinde Hellanodicæ vestram subuertant imaginem. Hæc profectò ab ipsa dicta sunt. Cæterùm, tu Luciane, eam cogitationẽ ſuſcipe, vt diligenter consideres, quo pacto libellum mutatum aliter exornes, eáque auferas, ne impietate adductus in Deos flagitiosè pecces, veluti ipsa omniũ grauissimè ista tulit, ac planè inter legẽdum inhorrescebat animo, ac deas vt sibi essent propitiæ, suppliciter precabatur. Et sanè ignoscendum est si muliebre quiddam passa est. Atqui si veritas non diffitenda est, ego mihi ipse tale quiddam dixisse visus sum. Quippe initiò audiens delictum non animaduerti, oculos in scripta defixos habens. Postea verò quàm illa mihi fecit indicium, incipio & ipse sentire de illis non dissimilia. Ac propemodum consimile quiddam passus sum, quod in iis quæ intuemur, sæpenumero nobis euenit. Cõtemplantes enim quippiam in propinquo sub ipsis oculis constitutum, ne quaquam accuratè peruidere possumus: at si iusto interuallo disiuncti illud intuemur, omnia liquidiùs comparent obtutui, & quæ bene, & quæ secus se habuerint. Iam hãc hominem existentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud est quàm præfractè eleuare tantarum Deatum existimationem? Siquidem in eiusmodi comparationibus, non tam quod modicum est, collatione crescit & maius fit, quàm quod maius est, imminuitur, dum ad id quod vilius fuerat, pertrahitur. Exempli gratia, si duo pariter incederent, alter quidẽ corpore prægrandi, alter verò per ætatem admodum exiguo, penè humi repens, tandem si æquandi essent, ne alter alterum longitudine excederet: illud nunquam breuiore quantumuis semet extendente fiet, etiãsi summis pedibus ipse semet arrexerit: At si eadem ipsis longitudinis obtinenda est æqualitas, maior ille demittat caput necesse est, ac se humiliorem ostẽdat oportet. Non secus in eiusmodi accidit imaginibus: neque enim perinde tantis incrementis hominis virtus augetur Deo comparati, quàm Dei magnitudo imminuitur, ad id quod vilius est, inæqualiter deriuata. Atque si quis terrestrium imperitus ad cœlestia oratione temere raperetur, minorẽ ille suspicandi causſã præstaret hominibus, hoc à se impietatis impulſu factũ esſe.

A ὅπως μηδὲ εἷς ὑπερβάλληται τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸν ὄζεπασιν τῶν ἀνδριάντων ἀκριβεστέραν γίγνεσθαι τῆς τῶν ἀθλητῶν ἐξετάσεως. ὥστε ὅρα, ἔφη, μὴ αἰτίαν λάβωμεν ψεύδεσθαι ἐν τῷ μέτρῳ, κατὰ ἡμῶν αἰσχύνωσιν οἱ Ἑλλανοδίκαι τὴν εἰκόνα. Ταῦτα μὲν ἔλεγεν ἐκεῖνος. σὺ δ' σκόπει, ὦ Λυκῖνε, ὅπως μεταχαραξάμενος τὸ βιβλίον, καὶ ἀφαιρήσεις τὰ τοιαῦτα, μηδὲ σφαλεὶς ἄγοις ὅλον, ὡς ἐκεῖνο πρόσθεν γε αὐτὰ ἐδυσχέρανε, καὶ ὑπερέπιπτε μεταξὺ ἀναγινωσκομένων, καὶ προῄστο τὰς θεὰς ἵλεως B εἶ) αὐτῇ, καὶ συγγνώμην, εἰ γυναικεῖόν τι ἔπαθε χαίρει εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ αὖτ' ἐμοὶ τοιοῦτόν τι εἰπεῖν ἔδοξε. ὃ μὲν γὰρ πρῶτον ἀκούων, οὐδὲν ἐπλημμέλησα, σφόρδων τοῖς γεγραμμένοις. ἐπεὶ δὲ ἐκείνη ἐπεσημήνατο, ἐγὼ αὐτὸς ἀρχομαι τὰ ὅμοια γινώσκειν περὶ αὐτῆς· καὶ πρόσθεν πλησίον τι ἔπαθον, οἷς ὅτε τῶν ὁρωμένων πάσχομεν. ἰὼ μοι πρόσθεν ἐξηλθεν σκοπῶμέν τι, καὶ ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, οὐδὲν ἀκριβὲς διαγινώσκομεν· ἰὼ δ' ἀποσάντες, ἐκ τοῦ συμμέτρου διαστήματος ἰδωμεν, ἅπαντα σαφῶς καταφαίνεται τὰ δ', καὶ τὰ μὴ C ὄντως ἔχοντα. ὃ δὴ αἴτιον θεᾶς ἐστιν, Ἀφροδίτῃ καὶ Ἥρᾳ εἰκάσαι, τί ἄλλο, ἢ αὐτίκρυς ἐστὶν ὑπερβάλλειν τὰς θεάς; ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις, οὐχ ὅταν τὸ μικρὸν μεῖζον γίγνεται τῇ προσθήκῃ, ὡς τὸ μεῖζον ἀποσμικρύνεται, πρὸς τὸ ταπεινότερον καταφερόμενον· οἷ, εἴ τινες ἅμα βαδίζοιεν, ὁ μὲν, μέγιστος, ὁ δὲ, πάνυ τῇ ἡλικίᾳ χαμαίζηλος, εἶτα δεήσειεν ἀπισῶσαι αὐτοὺς, ὡς μὴ ὑπερέχειν θατέρου τὸν ἕτερον, ὃ τῷ βραχυτέρου ὑπαναπτεινομένῳ τοῦτο γένοιτ' ἄν, καὶ ὅτι μάλιστα ἀκροποδητὶ ἐπεγείρη ἑαυτόν· D ἀλλ' εἰ μέλλοιεν ὁμηλικες φανεῖσθαι, ὁ μείζων ἐκεῖνος ὀπτικῶς, καὶ ταπεινότερον ἀποφανεῖ ἑαυτόν. ὡσαύτως γ' ἂν ἐν ταῖς τοιαύταις εἰκόσιν, οὐχ ὅταν ὁ θεὸς μείζων γίγνεται, ἢν τις αὐτὸν θεῷ ἐπεικάζῃ; ὡς θεῖον μὲν ἀνάγκη ἐλαττοῦσθαι πρὸς τὸ ἀνθρώπινον· καὶ εἰ μὲν ὑπὸ ἀπειρίας τῆς ὑπερκειμένου, ὅτι τὰ οὐράνια ἐκτείνοιτό τις τὸν λόγον, ἤπονα ἂν ὁ τοιοῦτος αἰτίαν ἔχοι ἀπὸ ἀσεβείας αὐτὸ δρᾶν.

σὺ δὲ τοσαῦτα ἔχων κάλλη γυναικῶν, Ἀφρο-
δίτην καὶ Ἥρα εἰκάσαι αὐτῷ ἐτόλμησας, ὑ-
δὲν δέον· ὥστε ὃ ἄγαν τοῦτο καὶ ὀπίφθονον, ἀ-
φαίρει, ὦ Λυκῖνε. ὑ γὰρ πρὸς τοῦ σοῦ τρόπου ὃ
τοιοῦτον, ὃς οὐδὲ ἄλλως ῥᾴδιος πρὸς τοὺς ἐ-
παίνους καὶ προθυμος ὢν ἐτύγχανες· ἀλλὰ
νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθρόαν πεποίησαι τὴν
μεταβολήν, ὑπὸ δυσφιλοδόξου· καὶ οὐ τοῦ
τέως φιλοδόξου, ἄσπερ ἐν τοῖς ἐπαίνοις αἰα-
πέφηνας. ἀλλὰ μηδὲ οὕτω γε αἰσχυνθῇς, εἰ
μεταρρυθμίσῃ τὸν λόγον ἤδη ἀφωδευμένον·
ἐπεὶ καὶ Φειδίαν φασὶν ὕστερον ποιῆσαι, ὁπότε
ἐξεργάσατο τοῖς Ἠλείοις τὸν Δία. φάσκε γὰρ
αὐτὸν κατόπιν τῶν θυρῶν, ὁπότε τὸ πρόσωπον
ἀναπετάσας ἐπεδείκνυε τὸ ἔργον, ἐπακούειν
τῶν αἰτιωμένων τι, ἢ ἐπαινούντων· ἠνίκα δὲ,
ὁ μὲν, τὴν ῥῖνα, ὡς παχεῖαν, ὁ δὲ, ὡς ὀλι-
γωτέρου δέοντος πρόσωπον, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλό
τι. εἶτ' ὀπίσω ἀπηλλάγησαν οἱ θεαταί, αὖθις
τὸν Φειδίαν ἐγκλῃσάμενον ἑαυτὸν, ἐπιμορφοῦν,
καὶ ῥυθμίζειν ὃ ἄγαλμα πρὸς ὃ τοῖς πλεί-
στοις δοκοῖ. οὐ γὰρ ἠγεῖτο μικρὸν εἰς συμβο-
λὴν δήμου τοσούτου, ἀεὶ αἰσχρὸν ὑπολη-
φθὲν τοῖς πολλοῖς πρεσβύτερον ὁρᾶν τὸ ἔνος,
καὶ Φειδίας ἰδεῖν. ταῦτά σοι ἀπ' ἐκείνης ἁρμό-
ζω, καὶ αὐτὸς προθυμοῦμαι, ἑταῖρός τε, καὶ ἄν-
νους ὤν. ΛΥΚ. Πολύστρατε, οἷος ὢν ῥήτωρ ἐλελήθεις με. ῥᾳδίως γοῦν οὕτω μαχεῖ,
καὶ κατηγορίαν τοσαύτην ἐξενήνοχας κα-
τὰ τοῦ συγγράμματος, ὥστε μηδὲ ἐλπίδα
μοι ἀπολογίας ἔτι καταλείπεσθαι. πλὴν
ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐ δικαίως ἐποίησατε, καὶ
μάλιστα σὺ, ἐρήμην καταδικάσας τὸ
βιβλίον, μὴ παρόντος αὐτῷ τοῦ συνηγόρου.
ῥᾷστον δὲ, οἶμαι, τοῦτό ἐστι, κατὰ τὴν παροι-
μίαν, Μόνον θέοντα κρατεῖν. ὥστε οὐδὲν θαυ-
μαστὸν, εἰ καὶ ἡμεῖς ἁλώμεθα, οὔτε ὕδατος
ἡμῖν ἐγχυθέντος, οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθεί-
σης. μᾶλλον δὲ τοῦτο πάντων ἀτοπώτατον, οἱ
αὐτοὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε. πότερα
δ' οὖν ἐθέλεις, ἀγαπήσας τοῖς ἐγνωσμένοις
ἡσυχίαν ἄγω, ἢ κατὰ τὸν Ἱμεραῖον ποιητὴν,

A Sedenim tibi nulla fuit neceſſitas, tot mulierum ſpecioſiſſimarum pulchritudinibus extãtibus, hanc tam audacter cum Venere atque Iunone comparandi. Itaque vide Luciane, quo pacto hac tam graui inuidia te & illam exoneres. Neque enim valde hoc moribus tuis familiare eſt, qui ne aliàs quidem ad laudandum facilis ac propenſus eſſe conſueuiſti: at nunc neſcio quo fato impulſus tam ſubitò mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parciſſimus, nunc in eiuſdem effundendis omnium appares intemperantiſſimus. Sed ne hoc quidem
B dedecori tibi fore putato, ſi orationẽ iam editam adhibita lima retractes: quandoquidem hoc Phidiã quoque feciſſe perhibent, quo tempore apud Eleos Iouem iam abſoluerat. Stetiſſe enim illum poſt ianuam, vbi primùm opus in lucem productum hominibus viſendum oſtẽdiſſet, ſubauſcultaſſéque quid quiſque ſpectantium laudaret aut reprehenderet. Cæterùm hic quidem naſum reprehendebat, quaſi plus æquo craſsiorem: alius verò faciem tanquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori vertebat vitio.
C Deinde digreſſis ſpectatoribus, rurſus Phidiam ſemet concludentem, correxiſſe, atque ad multorum opinionem & iudicium imaginem emendaſſe. Neque enim mediocre aut contemnendum eſſe exiſtimabat populi tam numeroſi conſilium, ſed hoc ſibi perſuaſerat neceſſariò fore, vt multi ſemper plus quã vnus perviderent: tametſi ipſe ſemet Phidiam eſſe non ignorabat. Hæc tibi ab illa venio adferens, quæ & ipſe non poſſum non probare, ac tibi ſuadere vt facias, qui & ſingulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus ſim. LVC. Hactenus quidem ignoraui Polyſtrate, te tantum eſſe
D rhetorem. Itaque orationem ita prolixã, accuſationem ita verboſam aduerſus libellum meum effudiſti, vt nullam parandæ apologię ſpem mihi feceris reliquam. Verumenimuero in hoc forenſis iudicij rationẽ & morem egreſſi eſtis, cum primis verò tu, quòd lucubrationem meam indicta cauſſa condemnaueris, non aſſiſtente illi patrono. Facillimum autem vt opinor, illud eſt, iuxta parœmiam, Solum currentem vincere. Itaque nihil mirandum eſt ſi nos comprehenſi ſimus, neque aqua nobis effuſa, neque reſpondendi facultate conceſſa. Quin potiùs illud omnium eſt abſurdiſſimum, ſi vos & accuſatoris & iudicis officio iuxtà functi eſtis. Vtrum ergo vis, vt rebus iam ſenatuſconſulto decretis contentus quieſcam, an potiùs iuxta Himeræum poëtam,

palinodiam quandam cõscribam? aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iudicium? POL. Sanè per Iouem, dũmodo habeas quod probabiliter & iustè ad obiecta respondere possis. Neque aduersariis præsidentibus, vt tu ais, sed amicis cognoscentibus causſam perorabis tuam. Ego verò vnà tecum iudicium perpendere quoque paratus sum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polystrate, quòd illa non præsente causſa mihi dicenda sit. Etenim hoc longè fuerat præstabilius. Nunc verò mihi iussō velim nolim necessarium est defensionem aggredi. At si pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam ἀπαγγελτῆρα, qualem illius apud me egisti, audebo iactare aleã. POL. Enimuero illius rei gratia bonum habe animum, Luciane, quòd me non malum habiturus sis in defendendo respõsorem aut interpretem, si quàm paucissimis dicere conatus fueris, quò facilius memoria complectar singula. LVC. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longissima ad tam vehementem & acerbam accusationem refellendam. In tuam tamen gratiam quãtum potero defensionem decurtabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis. POL. Nullo modo Luciane, sed tanquam illa præsente orationem habebis. Deinde ego te apud illã imitabor. LVC. Proinde quando ita tibi videtur, Polystrate, illa præstò est, eáque prædixit videlicet, quęcunque tu ab illa mihi annũciasti. Nobis autem secunda oratio exordienda est. Et sanè non verebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Nescio quam mihi trepidationem incusſeris, vt planè meticuloso sim animo: &, quemadmodum vides, iam totus sudo & horreo, ac tantùm non illam videre videor, ipsáque res magnam mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiã: neque enim illa iam præsente mihi patet locus effugij. POL. Verùm per Iouem magnã vultu præ se fert beneuolentiam. Viden' vt læta sit atque alacris, & mãsueta animo? quare sumpta audacia animo præsenti orationẽ aggredere. LVC. Ego te, fœminarum præstantissima, mirificè, vt ais, & præter modum laudata, non video quo tanto præconio tuas virtutes extulerim, quãto te ipsa nobilitaris encomio, cùm deorũ cultum ita in magnis ponere soleas. Hoc enim fermè omnibus quæ à me dicta sunt, maius est atque excellentius. Et precor vt benignè mihi des veniam, quòd neque hac adscripta imagine te honestarim, quæ obstante ignorantia nunquã mihi in mentem venit.

A παλινῳδίαν τινὰ συγγράφω; ἢ δώσετέ μοι ἐφέσιμόν τινα γνώμην τῶν δίκην; ΠΟΛ. νὴ Δί', ἐὰν ὦσιν ἔχῃς τι δίκαιον εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ αὐτὰ δίκαια, ὡς σὺ φῂς, ἀλλ' οὐ φίλοις ποιήσῃ τὴν ἀπολογίαν. ἐγὼ δὲ, καὶ συνεξετάζεσθαί σοι ἕτοιμος ὅτι τῆς δίκης. ΛΥ. ἀλλ' ὀκνῶ αἰσχρὸν, ὦ Πολύστρατε, ὅτι μὴ ἐκείνης παρούσης, ποιήσομαι τοὺς λόγους· μακρῷ γὰρ ἂν ἦν ἄμεινον ἐμοί. νῦν δὲ ἀνάγκη ἀπ' ἐκπλήξεως ἀπολογήσασθαι. ἀλλ' εἴ μοι τοιοῦτος ἀγγελιαφόρος γένοιτο παρὰ αὐτὴν, οἷος παρ' ἐκείνης πρὸς ἐμὲ ἐλήλυθεν, θαλπόμενος ἂν ἀρρίψαιμι τὸν κύβον. ΠΟ.

B θάρρει, ὦ Λυκῖνε, τούτου γε ἕνεκα, ὡς ἐὰν φαύλην με ὑποκριτὴν ἔξων τῆς ἀπολογίας, πειρώμενος δέ σε ἑρμηνέων εἰπεῖν, ὡς ἂν ῥᾴδιον μνημονεύσαιμι. ΛΥ. ἐμοὶ πάνυ μὲν ἔδοξε μακρὸν τὸν λόγον, πρὸς ὕστερον σφόδρα τὴν κατηγορίαν. ὅμως δὲ, σοῦ ἕνεκα ὑπιτεμοῦμαι τὴν ἀπολογίαν· καὶ πρὸς ἐμοῦ τοίνυν τάδε αὐτῇ ἀπάγγελλε. ΠΟ. μηδαμῶς, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ὡσπερ αὐτῆς ἐκείνης προύσης, λέγε τὸν λόγον, εἶτ' ἐγὼ μιμήσομαί σε πρὸς αὐτήν. ΛΥ. ἔχω ἐπειδὴ περ ὕτω σοι δοκεῖ, ὦ Πολύστρα-

C τε, ἡ μὲν πρέσβις, καὶ παρεῖρηκε δηλαδὴ σκῆψα, ὁπόσα σὺ πρὸ αὐτῆς ἀπήγγελας· ἡμᾶς δὲ χρὴ τὰ δεύτερον λόγων ἐναρχέσθαι. καίτοι, οὐ γὰρ ὀκνήσω πρὸς σὲ εἰπεῖν ὃ πέπονθα, σὺν οἶδ' ὅπως φοβερώτερόν μοι τὸ πρᾶγμα πεποίηκας, καὶ ὡς ὁρᾷς, ἱδρῶ τε ἤδη, καὶ δέδοικα, καὶ μεμονωμένῃ δ' ὁρᾶν αὐτὴν οἴομαι, καὶ τὸ πρᾶγμα πολλῷ μοι τὴν παρουσίαν πεποίηκεν· ἀρξομαι δ' ὅμως· καὶ γὰρ οἷόν τε διαδυῆναι, ἤδη προύσης.

D ΠΟΛ. δ', νὴ Δία, πολλῷ τῷ δικαιοσύνῃ ὑπιφαίνῃ τῷ προσώπῳ· φαιδρὰ γὰρ ὡς ὁρᾷς, καὶ προσιοῦσ'· ὥστε θαρρῶν λέγε τὸν λόγον. ΛΥ. ἐγώ σε, ὦ γυναικῶν ἀρίστη, μεγάλα, ὡς φῂς, δ' πρὸς τ' μέτρου ἐπῃνέσας, οὐχ ὁρῶ ὅτι τηλικοῦτον ἐπῄνεσα, ἡλίκον αὐτὴ σὺ τοῦτο ἐγκώμιον ὑπὲρ σεαυτῆς ἐξενρίσκεις, τ προὸς θεῖον τιμῶσα μεγάλα τιθεμένη. ᾐδὸν γὰρ ἀπόντων τοῦτο μᾶλλον, ὧν εἵρηκα πρὸς σοῦ, καὶ συγγνώμη, εἰ μὴ δ' τούτῳ σοι προέγραψα τὴν εἰκόνα, ὑπ' ἀγνοίας με δεδιαθῆ.

οὐ γὰρ ἂν ἄλλως τοῦτο αὐτῆς ἐγραψάμην· ὥστε ταύτῃ γε οὐχ ὅπως ὑπερβάλλεσθαι τοὺς ἐπαίνους, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερόν μοι δοκῶ τῆς ἀξίας εἰρηκέναι. σκόπει γοῦν ἤλίκον τοῦτο προὔλιπον, ὡς παμμέλητες εἰς ἔνδειξιν τοῦ ποθουμένου, καὶ γνώμης ὀρθῆς· ὡς ὅσοι τὸ θεῖον μὴ οὐ προὔργου ποιοῦσιν, οὗτοι καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ἄριστοι ἂν εἶεν. ὥστε εἰ πρώτως μεταχειρίσῃ δεῖ τὸν λόγον, καὶ τὸ ἄγαλμα ἐπανορθώσασθαι, ἀφελὼν μὲν οὐκ ἂν τι βουλοίμην μοι· προσθείην δὲ καὶ τοῦτο, ὡς τινα κεφαλὴν τοῦ παντὸς ἔργου, καὶ κορυφήν. ἐκεῖνον μέντοι καὶ πάνυ πολλοῦ σοι εἰδέναι τὴν χάριν ὁμολογῶ· ἐμοὶ γὰρ ἐπαινέσαντος τὸ μέτριον τοῦ σοῦ τρόπου, καὶ ὅτι μηδὲν ὑπερπετὲς, μηδὲ τύφου μεστὸν ἐπεποίησέ σοι ὁ πρῶτον ὄγκος τῶν πραγμάτων, σὺ τὰ τοιαῦτα αἰτιασάμενον τοῦ λόγου, διστάσω τὴν ἐπαινῶν τὴν ἀλήθειαν. ὁ γὰρ μὴ προσαρπάζειν τὰ τοιαῦτα τοῖς ἐγκωμίοις, ἀλλ' αἰδεῖσθαι ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μεῖζόν τι ἢ κατ' ἐμὲ λέγειν, μετρίας καὶ δημοτικῆς τινος διανοίας δεῖγμά ἐστι. πολλοὶ δ' ὅσῳ μᾶλλον προσῆκε θαυμάζειν αὐτὸ οὕτω διακειμένην τυγχάνης, τοσούτῳ ἀξιωτέραν ὑπερεπαινεῖσθαι ἀποφαίνῃς σαυτήν. καὶ μέντοι ἐς τὸν τοῦ Διογένους λόγον προσεληλύθασί σοι ὁ προσῆκον, ὃς ἐρομένου τινὸς ὅπως ἂν τις ἔνδοξος γένοιτο, Εἰ δόξης, ἔφη, καταφρονήσαι. φαίην γὰρ ἂν κἀγὼ αὐτὸς, εἴ τίς ἔροιτό με, Τίνες εἰσὶ μάλιστα ἐπαίνου ἄξιοι, ὁπόσοι ἐπαινεῖσθαι μὴ θέλουσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ὀξυγώνια, καὶ πόρρω τοῦ προκειμένου. ὑπὲρ δὲ οὗ χρὴ ἀπολογήσασθαι, τοῦτό ἐστιν, ὅτι τῇ σῇ Κνίδῳ, καὶ κήποις, καὶ Ἥρᾳ, καὶ Ἀθηνᾷ, τὴν μορφὴν ἀνάπλασον, εἰκάσαι. ταῦτά σοι ἐκ μέτρου ἔδοξε, καὶ ὑπὲρ τοῦ πόδα προὶὲναι αὐτῇ δὴ τούτων ἐρῶ. καίτοι παλαιὸς οὗτος ὁ λόγος, αὐθαδίνους εἶναι ποιητάς, καὶ γραφέας· τοὺς δὲ ἐπαινουμένους, καὶ μᾶλλον, οἶμαι, εἰ καὶ χαμαί, καὶ βάδην, ὡσπερ ἡμεῖς, ἀλλὰ μὴ ὅτι μέτρων φέρεσθαι. ἐλεύθερον γὰρ τὸ ἐπαινος, οὐδέ ἐστιν αὐτῷ μέτρον εἰς μέτρου ἢ ῥυθμοῦ τινα νενομοθετημένον, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἐξαπόντως ὀφῇ,

A Neque enim aliam ante hanc depinxissem citiùs: non vt hæc adiuncta aliquo modo reliquas excelleret, sed mihi multo minus dixisse videor, quàm rei dignitas exigebat. Igitur considera quantum à me solidæ laudis testimonium prætermissum sit, quanta significatio ad faciendum indicium vitæ optimæ & mentis probatissimę neglecta. Nam quibuscunque moris est deorum immortalium numina non negligenter colere illi quoque in humanis actionibus optimi censendi sunt. Itaque si omnis oratio retexta deintegro mihi exornanda foret, & imago emendanda, nihil esset quod perperam adimere auderem: illud verò essem additurus, tanquam totius corporis caput atque fastigium. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cùm animi tui moderationem laudassem, & quod nihil procacitatis aut insolentiæ aut fastus tanta tibi conciliasset rerum magnitudo: his tu in oratione mea reprehensis, veram laudandi rationem compleuisti. Quippe tales laudationes non audè arripere, sed hisce auditis rubore affici, eásque maiores esse testari, quàm vt tuæ mediocritati conueniant: moderati & populàris animi est indicium. At tu quanto impensiùs hoc erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem esse ostendis quę immodicis laudibus certatim celebreris. Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit sententiam. qui interrogãte quopiam, Quo pacto quis gloriam potissimùm consequi posset: Si gloriam, inquit, contempserit. Dicerem nimirum & ipse interrogante me quopiã, Quinam laude digni essent, maximè quotquot laudari grauatè ferunt. At hæc aliena sunt, & præsenti instituto parum respondentia. Cæterùm de quo mihi respondẽdi cura incumbit, illud est, quòd Veneri Cnidiæ, atque ei quæ in hortis est, ad hæc Iunoni & Mineruæ formam tuam effingens comparauerim. Hæc inquã tibi omnem modum excedere, & vltra pedẽ visa sunt. Ad hæc iam mea delabetur oratio. Et sanè vetus verbum est, poëtas atque pictores esse liberos. Ego verò laudantes maiori libertate dignos esse censeo, tametsi humi aut gressim incedant, quemadmodum nos, nec vlla versiculorum inferantur magniloquentia. Etenim laus res quædam libera cuius licentia nullis mensuræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus adstricta est, sed in hoc solo præ omnibus elaborat,

vt admirandum, vt omnium amore dignum declaret eum quem laudauerit. At ego hac via non incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere videar. Illud autem puto tibi non obscurum esse, eiusmodi nobis esse laudatoriarum orationum occasiones, quemadmodum oporteat laudantem vti ad demonstrandum comparationibus, imaginibus, atque similitudinibus. Et fermè summa in hoc sita est rectè aliquid adumbrandi & effingendi: quod ita optimè iudicari potest, non si quis quiddam cum similibus cõposuerit, neque si cum eo quod vilius est, illud comparauerit, sed si id quod effertur laudibus, quàm poterit effusissimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia si quis canem laudaturus, eundem dixerit vulpe maiorem esse, aut fele, nunquid ille laudandi rationem tibi callere videbitur? non vtique dixeris. Sed neque quanquam lupo illum æqualem esse dixerit, admodum laudauit magnificè. Sed ibi tandem vera laus absoluitur, si canis leoni similis esse perhibetur, & magnitudine & membrorum robore: veluti Orionis canem laudans poëta, leonicidam illum esse affirmauit. Et hæc perfecta laus canis est. Rursus si cui Milonẽ Crotoniaten, aut Glaucum illum ex Caryſto, aut Polydamãtem laudare foret animus, ac tãdem vnumquenque illorum muliere robustiorem fuisse perhiberet, nónne iure optimo ob laudis vecordem stultitiam deridendus esset; quem si vnius viri fortitudinem excessisse dixisset, neque tamẽ hoc ad cumulatã laudem suffecisset? At quibus laudibus ille eminentis ingenij poëta Glaucum extulit: neque Pollucem robustissimum cũ eo ex aduerso manus ausurum conferere, neque ferreum & animosum Alcmenæ filium? vides cuiusmodi illum Diis comparauit, quin potiùs ipsis imaginibus illum quàm verissimè expressit? Et neque Glaucus ipse indignãter tulit Deis inter athletas primariis collatus celebrari, neque illi vlti sunt aut Glaucum, aut poëtam, quasi impiè & contumeliosè in Deos circa laudes agentem, sed vtrique in magna fuerunt gloria, & apud Græcos honore & gratia floruerũt, alter quidem ob præcipuum inusitati roboris specimẽ, nempe Glaucus: poëta verò cùm propter alia, tum in primis propter doctissimi carminis editionem. Itaque ne mirandum tibi veniat, si & ego assimilare volens, quod laudanti perneceſſarium est, exemplo altiori vsus sim, oratione illud subiiciente.

A ὅπως ὑπερθαυμάσεται, καὶ ἅπασιν ἀποφανεῖ τὸν ἐπαινούμενον. ἐγὼ μὲν οὖν τούτῳ ἐγὼ βαδιοῦμαι, μὴ καὶ σοὶ δόξω ὑπ' ἀπειρίας αὐτὸ πρᾶξαι. σκέψαι δέ σε φημὶ ποιαύτας ἡμῖν εἶναι τὰς ἀφορμὰς τῶν ἐπαινετικῶν τούτων λόγων, ὡς χρὴ τὸν ἐπαινοῦντα, καὶ εἰκόσι καὶ ὁμοιώσεσι παραχρῆσθαι, καὶ σχεδὸν ἐν τούτῳ τὸ μέγιστόν ἐστιν ἢ εἰκάσαι· τὸ δὲ ἢ, ὥδε μάλιστα κρίνοιτο· οὐκ ἴσως τις τοῖς ὁμοίοις παραβάλλει, οὐδ' ἴσως τὸ ὑποδεέστερον ποιῆται πρὸς παραθεσιν, ἀλλ' ἴσως τις τὸ ὑπερέχον ὡς οἷόν τε ἐμβιβάζει τὸ ἐπαινούμενον, οἷον, ἴσως τις κύνα ἐπαινῶν, εἴποι ἂν ὡς πέπων μείζω τῆς B αὐτὸν, ἢ ἀλλοῦ που, ἆρά σοι ὁ τοιοῦτος δοκεῖ ἐπαινῆσαι ἱκανῶς; οὐκ ἂν εἴποις. ἀλλὰ μὴν οὐδ' εἰ λύκῳ φαίη ἴσον αὐτὸν ὑπάρχειν, οὐδὲ οὕτω μεγάλως τι ἐπῄνεσεν. ἀλλὰ ποῦ τὸ ἴδιον τῆς ἐπαίνου ἀποτελεῖται; ἂν κύων τῷ λέοντι ἐοικέναι λέγηται, καὶ μέγεθος καὶ ἀλκήν. ὡς τὸν Ὠρίωνος κύνα ἐπαινῶν, ἔφη ποιητὴς λεοντοδάμαν αὐτὸν εἶναι· οὗτος γὰρ δὴ κυνὸς ἐντελὴς ἔπαινος. καὶ πάλιν εἴ τις Μίλωνα τὸν ἐκ Κρότωνος ἢ Γλαῦκον τὸν ἐκ Καρύστου, ἢ Πολυδάμαντα ἐπαινέσαι θέλων, ἔπειτα λέγοι ἰσχυρότερον ἕκαστον αὐτῶν γυναικὸς γεγενῆσθαι, ἆρ' οὐκ ἂν οἴει γελασθῆναι αὐτὸν ὅτι τῇ ἀνοίᾳ τὸν ἔπαινον; ὅπου γε εἴ τις ἑνὸς ἀνδρὸς ἔλεγεν ἀμείνων εἶναι αὐτὸν, οὐδὲν οὕτω ἂν ἀπέχρησεν αὐτῷ τοῦ ἐπαίνου; ἀλλὰ πῶς ἐποίησε ποιητὴς Διόσκουρος τὸν Γλαῦκον, καὶ Πολυδεύκους εἶναι φήσας αὐτὸν ἐπειράσθη αὐτῷ σώματος τὰς χεῖρας; οὐδὲ σιδήρεον Ἀλκμήνης τέκος; ὁρᾷς ὁποίοις αὐτὸν θεοῖς εἴκασε; μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν ἐκείνων ἀπέφηνε. καὶ ὅτε αὐτὸς ὁ Γλαῦκος ἠγανάκτησε τοῖς ἐφόροις τῶν ἀθλητῶν θεοῖς αὐτεπαινούμενος, ὅτε σκέψει ἠμύναντο ἢ τὸν Γλαῦκον, ἢ τὸν ποιητὴν, ὡς ἀσεβοῦντα περὶ τὸν ἔπαινον, ἀλλὰ διδοκίμουν ἄμφω, καὶ ἐπιμόνως ἐστὸ τῶν Ἑλλήνων· ὁ μὲν ὅτι τῇ ἀλκῇ ὁ Γλαῦκος, ὁ δὲ ποιητὴς, ὅτι τε τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μάλιστα τῷ ἄσματι. μὴ δὴ θαυμάσῃς εἰ καὶ αὐτὸς εἰκάσαι θελήσω ὅπερ ἐγὼ ἐπαινοῦντι δύσκολον, ὑψηλοτέρῳ ἐχρησάμην τῷ παραδείγματι, τοῦτο ἐποδαλόντος τὸ λόγου.

ἐπεὶ δὲ καὶ κολακείας ἐπεμνήσθης, ὅτι μὲν καὶ σὺ μισεῖς τοὺς κολακικούς, ἐπαινῶ μέν σε, καὶ οὐκ ἐγκελεύω ἄλλως. ἐθέλω δέ σοι δηλῶσαι, καὶ ὀρέξαι τὸ, τε τῶν ἐπαινουμένων ἔργον, καὶ τὸν τῆς κολακείας ὑποβολιμαῖον. ὁ μὲν οὖν κόλαξ, ἅτε τῆς χρείας ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ ἐπαινῶν, ἀληθείας δὲ ὀλίγην ποιούμενος λόγον, ἅπαντα ὑπερεπαινεῖν οἴεται δεῖν· ὅτι ψευδόμενος καὶ προσθεὶς πολλὰ ἐπὶ τοῖς πλείοσιν, ὡς μὴ αἰσχυνθῇ καὶ τὸν Θερσίτην εὐμορφότερον ἀποφῆναι τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τὸν Νέστορα φαῦλον τῶν ὅτι Ἰλιον στρατευσόντων, τὸν νεώτατον εἶναι. ἐξομόσαιτο δ' ἂν καὶ τὸν Κροίσου υἱὸν ὀξυηκοώτερον εἶναι τοῦ Μελάμποδος, καὶ τὸν Ἰφνέα ὀξύτερον δεδορκέναι τοῦ Λυγκέως, ἐὰν μόνον κερδᾶναί τι ἐλπίσῃ ὅτι τῷ ψεύσματι. ὁ δέ γε αὐτὸ τοῦτο ἐπαινῶν, οὐχ ὅπως φήσει ἂν ψεύσασθαί τι, ἢ προσθεῖναι τῶν μηδὲ ὅλως προσόντων, τὰ δ' ὑπάρχοντα αὐτῷ φύσει ἀγαθὰ, κἂν μὴ πάνυ μεγάλα ᾖ, παραλαβών, ἐπηύξησε, καὶ μείζω ἀπέφηνε, καὶ τολμήσειεν ἂν εἰπεῖν, ἵππον ἐπαινέσας θέλων, φύσει κοῦφον ὦν ἵππων ζώων, καὶ δρομικὸν, ὅτι

Ἄκρον ἐπ' ἀϊδρείκων καρπὸν θέεν, οὐδὲ κατέκλα.

καὶ πάλιν οὐκ ἂν ὀκνήσαι φάναι, Ἀελλοπόδων δρόμον ἵππων. καὶ ὧν οἰκείαν ἐπαινῇ καλῶ, καὶ ἄειρα κατεσκευασμένην, εἴποι ἂν·

Ζηνός που τοιήνδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλήν.

ὁ δὲ κόλαξ, τοῦτο ὃ ἔπος, κἂν περὶ τῆς συβώτου καλύβης εἴποι, εἰ μόνον τι παρὰ τοῦ συβώτου λαβεῖν ἐλπίσειεν· ὅπου Κυάμβος ὁ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κόλαξ, ἀπιόντων αὐτῷ τῶν πρὸς τὴν κολακείαν κατωμαλωμένων, ἐπεὶ ἤδη ὑπὸ βηχὸς ἐνοχλούμενον τὸν Δημήτριον, ὅτι ἐμμελῶς ἐκρέμοιτο. οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἑκατέρου αὐτῶν γνώρισμά ἐστι, τὸ τοὺς μὲν κολακας οὐκ ὀκνεῖν, καὶ ψεύσασθαι τοῦ χαρίσασθαι ἕνεκα τοῖς ἐπαινουμένοις, ἐξαίρειν δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ὑπάρχοντα πειρᾶσθαι· ἀλλὰ κἀκείνῳ οὐ σμικρῷ διαλλάττουσιν, ὅτι οἱ μὲν κόλακες, ἐφ' ὅσον οἷόν τε αὐτοῖς, χεῶνται ταῖς ὑποβολαῖς;

A Postea verò quàm & in assentationis mentionem incidisti, confirmans te homines assentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te equidem: nec aliter fieri conueniebat: sed enim ego tibi & laudãtis opus & adulatoris dementientem superiectionem discernere & diffinire volo. Itaque assentator quæcunque sui compendij gratia laudat: nulla veritatis ratione habita, ea omnia immodicis laudibus extollenda esse existimat. Impudenter autem mentiendo, plura addit de suo, adeò vt non vereatur Therſiten quoque forma turpissimum, ipso Achille pulchriorem esse ostendere, B ac Nestorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnaturi venerant, natu esse minimum. Persanctè quoque deieraret Crœsi filium acutiori auditu esse præditum Melampode, præterea Iphnea acutiùs cernere quàm Lyncea, dummodo spes aliqua consequendi lucri ob mendacium appareat. Porrò autem laudator nequaquam mentitur, aut addere solet aliquid quod in totum laudato nõ compareat: sed ea quibus natura præditus est bonis, tametsi non admodum magna sint, extollit, ac maiora cumulatioráque esse ostendit. Nec dubitaret dicere, equum laudare volens, natura leuem (vt ea scimus esse animãtia) & cursu valentem C

Ille per intactæ segetis vel summa volaret
Gramina, nec teneras cursu lesisset aristas.

Rursus non formidaret dicere, *Velocipedum cursus equorum.* Præterea si domus elegans & sumptuosissimè exornata illi laudibus illustranda foret, nihil hæsitabundus diceret:

Talis & intus erat magni Iouis aula suprema.

At hunc versiculum assentator etiam subulci scrophipasci sordidissimo tugurio accommodare auderet, si qua modò muneris à sybota recipiendi spes reluceret: veluti Cynæthus ille Demetrij Poliorcetæ assentator, cùm iam omnes assentandi rationes & vias sua parasitatione consumptas cerneret, laudare solitus est Demetrium, quem frequens tussis molestissimè infestabat, quòd dulciter atque modulatè tussiendo sonaret. Non solùm autem hoc discrimine vterque ab altero internosci potest, quòd ij qui ad assentationem eruditi sunt, non vereantur ad gratiam laudatorum inuerecundè mentiri: laudatores verò, corporis animíque dotes plus iusto extollere: sed & in hoc non mediocri interuallo inter se discrepant, quòd assentatores vbicunque potuerint, immodicis vtuntur hyperbolis: D

porrò autem encomiastæ in hisce vtendis moderationẽ magistram sequuntur, ac intra certos fines se cohibent. Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi, adulatoris & veri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconiis, innocenter in suspicionem à te rapiãtur, sed diligenter discernas, atque vtrunque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque si videtur, & ea quæ à me dicta sunt, ad vtriusque canonem expẽde, vt cognoscas num rectiùs huic an illi sim conferendus. Siquidem ego si inamabilis atque odiosæ formæ Gascam quandam Cnidio simulachro comparassem, meritò præstigiatoris vituperationem apud te incurrerem, iplóque Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer: Sin verò eam quã omnes eiusmodi esse nõ ignoramus, non erit mihi vehementer vitio vertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potiùs iam dixisti, Quod ad pulchritudinẽ laudandam attinet, tibi concessum sit: sedenim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego verò (eò enim adducor, vt verum reticere non possim) te ô præstans animi mulier, nequaquam Deabus comparaui, sed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi fortè tu Mineruam esse suspicata sis simulachrum illud cuius auctor atque opifex extitit Phidias: aut hoc, cœlestem Venerem, quòd in Cnido non ita pridẽ penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At vide ne absurdum sit talem de deabus opinionem animo concipere, quarum veras imagines nulla (vt ego arbitror) humana industria aut imitatio potest assequi. Quòd si etiam maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum, neque ego primus hanc laudandi viã inueni aut aperui, sed Poëtæ sanè multi & eximij, cũ primis verò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, vt suo me tueatur patrocinio: neque periculum est ne & ipse vnà mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo, aut potiùs te illius loco, (etenim crebra lectione monimenta ab illo multis vigiliis elaborata, percurris: quod præclarè facis) quid tibi illud videtur, vbi de captiua Briseide sic loquitur, quòd aureę Veneri similis Patroclũ occisum defleuerit?

A οἱ ἐπαινοῦντες δὲ, καὶ ὧν αὐτοῖς ταύταις σωφρονοῦσι, καὶ ἐντὸς τῶν ὅρων μένουσι. ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα κολακείας καὶ ἐπαίνου ἀληθοῦς δείγματα, ὡς μὴ πάντας ἐπαπατήσῃς τοὺς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ διακρίνῃς, καὶ σαυτῇ μετρῇς τὸ οἰκεῖον μέτρον ἑκάτερον. φέρ' οὖν, εἰ δοκεῖ, σκέψαι τοῖς ἐμοὶ εἰρημένοις τοὺς χαρόνας ἀμφοτέροις, ὡς μάθοις εἴτε τούτῳ εἴτ' ἐκείνῳ ἐοικέναι. ἐγὼ γὰρ εἴ μοι τινα ἄμορφον οὖσαν ἔφην τὴν ἐν Κνίδῳ ἀγάλματι ὁμοίαν, χάρις ἂν, καὶ τῇ Κωαγόρᾳ κολακικώτερος ὄντως νομιζοίμην.

B εἰ δὲ τοιαύτην κατάρχουσάν, οἵαν πάντες ἴσασιν, οὐ πάνυ σκληρὸν πολλοῦ διαφήματος ἐμοὶ τὸ τόλμημα. τάχα δ' οὐκ ἂν φαίης, μᾶλλον δὲ ἤδη εἴρηκας, ἐπαινῶν μέν σοι ἐς τὸ κάλλος ἐφείσθω· αἰσχρὸν μέντοι ποιήσασθαι τὸν ἔπαινον ἐκείνῃ, ἀλλὰ μὴ θεᾶς ἀπεικάζειν αὐθέφατον οὐδαμοῦ. ἐγὼ δὲ ἤδη γάρ με τοσοῦτον ἀξιῶ τἀληθῆ εἰπεῖν, οὐ θεᾶς γε, ὦ βελτίστη, εἰκάσαι, τεχνιτῶν δ' ἀγαθῶν δημιουργήμασι, λίθου, καὶ χαλκοῦ, ἢ ἐλέφαντος πεποιημένοις. τὰ δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων γεγονότα,

C οὐκ ἀσεβές, οἶμαι, ἀνθρώποις εἰκάζειν· ἐντὸς εἰ μή σου τύχοι τῆς Ἀθηνᾶς ὑπερείληφας, ὃ ὑπὸ Φειδίου πεπλασμένον ἢ τοῦτο τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, ὃ ἐποίησε Πραξιτέλης ὁ Κνίδῳ, οὐ πάνυ πολλῶν ἔτων. ἀλλ' ὅρα μὴ ἄσεμνον ᾖ, τὰ τοιαῦτα περὶ τῶν θεῶν δοξάζειν, ὧν γε τὰς ἀληθεῖς εἰκόνας ἀνεφίκτους ἔτι ἀνθρωπίνῃ μιμήσει ἔγωγε ὑπολαμβάνω. εἰ δὲ καὶ ὅ, τι μάλιστά γε αὐτῶν ἐκείνας εἴκασα, οὐκ ἐμὸν τοῦτο, οὐδὲ ἐγὼ πρῶτος ταύτην ἐπεμήχανον τὴν ὁδόν,

D ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ποιηταί. καὶ μάλιστα ὁ πολίτης ὁ σὸς Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάσομαί σοι συναγορεύσοντά μοι· ἢ σοὶ μία μηχανή, μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν σοὶ ἐμοὶ ἀλῶναι· ἐρήσομαι τοίνυν αὐτόν, μᾶλλον δὲ σὺ τοῦτ' αὐτόν (καὶ γὰρ διαμνημονεύεις, ἃ ποιοῦσα, τὰ χαριέστατα τῶν ἐρραψῳδημένων αὐτῷ) Τί σοι ἐκεῖνο δοκεῖ, ὁπότ' ἂν κλαίῃ τὴν αἰχμαλώτου λέγει τῆς Βρισηίδος, ὅτι χρυσῇ Ἀφροδίτῃ ἐοικέλη, ἐπεὶ ἴδε τὸν Πάτροκλον;

Iliad. τ.

Εἶπα μὴ μικρὸν, ὡς ὐχ ἱκανὸν εἰ μόνη τῇ Αφροδίτῃ ἐοικυῖα ἔσῃ.

Εἶπε δ' ἄρα (φησὶ) κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν.

ἐπὶ τοῦτῳ οὖν τοιαῦτα λέγῃ, μισεῖς κἀκεῖνον, καὶ ἀπορρίπτῃς τὸ βιβλίον, ἢ δίδως αὐτῷ ἐλευθεριάζειν ἐν τῷ ἐπαίνῳ; ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ δῶς, ὅγε τοσοῦτος αἰῶν δέδωκεν, ὥστ' ἔστιν ὅστις αὐτὸν ὅτι τούτῳ ἠτιάσατο, οὐδὲ ὁ μαστίξαι τολμήσας αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, οὐδὲ ὁ τὰ νόθα ὀβελισμηνάμενος τῶν ἐπῶν ἐν τῇ παραγραφῇ τῶν ὀβελῶν. Εἶπα ἐκείνῳ μὲν ἐφεθήσεται, Β καρδαρὸν γυναῖκα, καὶ ταῦτα, κλαίουσαν, τῇ χρυσῇ Αφροδίτῃ εἰκάσαι· ἐγὼ δ', ἵνα μὴ ὁ καλλος εἴπω, ὅτι μὴ ἀνέχῃ ἀκούουσα, οὐκ ἂν παραβάλλοιμι εἰκόσι θεῶν γυναῖκα φαιδρὰν, καὶ μειδιᾷ τὰ πολλά; ὅπερ θεοῖς ὅμοιον αἱ ἀδελφοὶ ἔχουσιν; ὅτι μέντοι τὸν Αγαμέμνονος, ὅρα ὅσην αὐτὸς φιλίαν ἐποιήσατο τῷ θεῷ, καὶ ὡς ἐταμιεύσατο τὰς εἰκόνας ἐς τὸ σύμμετρον, ὡς ὄμματα μὲν, φησὶ, καὶ κεφαλὴν ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὸν Διὶ, τὸν Αρεῖ δὲ, τὴν ζώνην, στέρνον δὲ, τὸν Ποσειδῶνι, διαιρεῖν τὸν ἀδελφὸν καὶ μὴν πρὸς τοσούτων θεῶν εἰκόνας C καὶ αὖ πάλιν, παρεικάζων Αρεῖ, φησὶν ὅμοιον εἶναι, καὶ ἄλλον ἄλλῳ, θεοειδῆ τὸν Φρύγα τὸν τοῦ Πριάμου, θεοείκελον πολλάκις τὸν Πηλέως. ἀλλὰ ἐπαινῶμεν αὐτὸν ὅτι τὰ γυναικεῖα τῶν ἀνδρῶν ἐμέμψατο· ἀκούσῃ γὰρ δήπου αὐτοῦ λέγοντος,

Αρτέμιδι ἴκελη, ἠὲ χρυσῇ Αφροδίτῃ, καὶ,

Οἵη δ' Αρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος.

καὶ μόνον οὐ τοὺς αὐθρώπους αὐτοὺς θεοῖς ἀπεικάζῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν Εὐφόρβου κόμην ταῖς Χάρισιν ἀπείκασε, καὶ ταῦτα, αἵματι δεδευμένην. καὶ ὅλως, ὁσαῦτα ὅτι τοιαῦτα, ὡς μηδὲν εἶναι τῆς ποιήσεως μέρος, ὃ μὴ ταῖς θείαις εἰκόσι διακεκόσμηται, ὥστε ἢ καὶ ἐκεῖνα ἐξαλοιφθῆναι, ἢ καὶ ἡμῖν τὰ ὅμοια τολμᾶν ἐφεῖσθαι. οὕτω δὲ ὁ περὶ τὰς εἰκόνας, καὶ τὰς ὁμοιώσεις, αἰδήμων ἐστὶν, ὥστε Ομηρος καὶ τὰς θεὰς αὐτὰς, οὐκ ὠκνησεν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπαινέσαι. τὶς γοῦν τῆς Ηρας ὀφθαλμοὺς, βοῶν εἴκασεν, ἕτερος δέ τις ἰοβλεφάρους τὴν Αφροδίτην ἔφη,

A Deinde paulo pòst, quasi parum esset illam Veneri formositatis elegantia parem esse, addit ita inquiens,

Sic itaque est mulier lacrymans effata,
Deabus
Consimilis.

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum odio prosequeris, ac librũ è manibus proïicis, an potiùs illi eam in laudando libertatem permittis? Atqui etsi tu illi eandem nõ permiseris, tamen tanta seculorum series atque vetustas illi cõcessit, neque vnquam inuentus est qui hoc in eo malitiosè reprehẽderit, neque ille qui eius imaginem flagellare ausus B est, neque qui versiculos nothos atque supposititios censoria virgula aut obeliscis notare aggressus est. Iam si illi permissum est, mulierem barbaram insuper & plorãtem, aureæ Veneri comparare, ego, vt pulchritudinem taceam, propterea quòd non suffers coràm laudari, nõ comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cumplurimũ ridentem suauissimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone verò laudando vide quantum Deorum existimationi parserit, & quàm vndique ad concinnitatem imagines sumptas à Diis C exprompserit, quem & oculis & capite Ioui similem esse perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim, ad tantorum Deorum imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alij Deo conferens, deiformem Phryga illũ Priami filium quoties esse ostendit? Sępenumero Deo similem Pelidam pronunciat. Ac rursus ad muliebria exempla regrediar: haud dubiè enim illum alicubi dicentem audisti, *Iliad. β.*

Hæc pulchra est similis Veneri simulatque Dianæ.

In Græco codice hic additur. καὶ οἵη ἄρτεμις ἶσι κατ' οὔρεος.

Non solùm autem ipsos homines Diis D componit, verùm Euphorbi quoque comam assimilauit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & puluere deturpatam. In summa earum rerum tanta est apud Homerum copia, vt nulla sit pars poësẽos quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaque aut hæc veluti perperam scripta expungantur, aut mihi similia audendi libertas non intercludatur. Tanta verò est in similitudinibus & comparationibus adducendis licentia, vt Homerus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quispiam Veneris palpebras composuit violis.

Nam auroram rhododactylum quis ignorat vel ex iis qui minimum operæ in euoluendo Homero ponũt? Atqui quod ad formam attinet, planè temperanter & moderatè mihi factum videtur, si quis Deo similis esse perhibetur. Verùm quo numero illi comprehendendi sunt, qui deorum compellationes imitati sunt, ac Dionysij, & Hephæstiones, & Zenones, & Neptunij, & Mercuriales nominati sunt? Fuit quædam Latona Euagoræ Cypriorum regis vxor, nec tamen Dea indignata est, quanuis illam in lapidem, quemadmodum Nioben, potuisset conuertere: Vt silentio præteream Ægyptios, qui tametsi ex omnibus gentibus Deos habeant infelicissimos, diuinis tamen nominibus ad satietatem vsque vtuntur. penè itaque plurima pars è cœlo illis pertracta est. Quare nihil est quòd ob laudem hanc vlla animi consternatione perturbata sies, vltionem aut supplicium à superis metuens. Nam si quid in eo libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiã es, nisi putes & in auditione culpam quandam esse: de me verò deorum vltio sumptura est supplicium, posteaquam ante me Homerum & alios poëtas irati superi vlti fuerunt. At nondum philosophorum omnium principem punierunt, qui hominem Dei simulacrum esse testatus est. Multa adhuc ad te dicenda supersunt, attamen huius Polystrati gratia dicendi finem faciam, vt dicta nostra faciliùs memoria repetita tibi referre possit. POL. Haud scio Luciane, num hoc mihi ampliùs promptum factu sit: tam enim verbosè ista proloquutus es, ac vltra effusæ aquæ spatium. Attamen quoquo modo meminisse conabor: & quemadmodum vides, iam ista ad illam deferre studeo obstructis auribus, ne qua pars clapsa, orationis seriem mihi confundat, ac ego deinde à spectatoribus explosus, ronchis & sibilis illudar. LVC. Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, vt quàm optimè respondeas. Cæterùm ego quoniam semel tibi fabulam desaltandam tradidi, in præsens quidem excedam è medio: proclamatis autem iudicum calculis, iterum præstò ero, visurus quemnam finem hoc certamen habiturum sit.

A τὴν μὲν γὰρ ῥοδοδάκτυλον τίς ἀγνοεῖ, τὴν καὶ ἐπ' ἐλάχιστον τῇ Ὁμήρου ποιήσει ὠφελησάντων; καίτοι τὰ μὲν τῆς μορφῆς, ἔστι μετριώτερα, εἴ τις θεῷ ἐοικέναι λέγηται· ἀλλὰ τὰς τοσαυτηρείας αὐτὰς, πόσοι ἐμιμήσαντο τὰς τῶν θεῶν, Διονύσιοι, καὶ Ἡφαιστίωνες, καὶ Ζηνώνες, καὶ Ποσειδώνιοι, καὶ Ἑρμαῖοι τοσαυτηρθυόμενοι; Λητὼ δὲ, γυνή τις ἐγένετο Εὐαγόρου τοῦ Κυπρίου βασιλέως, καὶ ὅμως οὐκ ἠγανάκτησεν ἡ θεὸς, δυναμένη λίθον αὐτὴν ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀποφήνασθαι. ἐῶ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους, οἵπερ καὶ
B δυσδαιμονέστατοί εἰσι πάντων, ὅμως τοῖς θείοις ὀνόμασιν, εἰς χόρτον ἐπιτρεφομένους. ἀρκεῖ γοῦν τὰ πλοῖα αὐτῶν ὀξὺ οὐρανοῦ ὄντα. ὥστε οὐ τοσοῦτον, ψοφοδεῶς ἀφεῖσθαι τοὺς ἐπαίνους. εἰ γάρ τι ἐν τοῖς συγγράμμασι πεπλημμέληται ἐς τὸ θεῖον, σὺ μὲν αὐθύνους αὐτὰ, οὐκ οἶδ' εἰ μή τινα νομίζεις ἀκροάσεως ὑθύνειν εἶναι). ἐμὲ δ' ἀμυνοῦνται οἱ θεοὶ, ἐπειδὴ τοσοῦτον ἐμοῦ τὸν Ὅμηρον, καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς ἀμύναντο. ἀλλ' οὐδέπω οὐδὲ τὸν ἄριστον φιλοσόφων ἠ-
C μύναντο, εἰκόνα θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἰπόντα εἶναι). Πολλὰ ἔτι ἔχων τοίνυν σὲ εἰπεῖν, Πολυστράτου ἕνεκα τούτου παύσομαι, ἵνα καὶ ἀπομνημονεύσαι δυνηθῇ τὰ εἰρημένα. ΠΟ. οὐκ οἶδα, εἰ μοι τοῦτο δυνατὸν ἔπι, ὦ Λουκιανε· μακρὰ γὰρ εἴρηταί σοι καὶ ταῦτα καὶ ὥσπερ ὁ ὕδωρ ὁ ἐκχυθὲν πολύ. πειράσομαι δ' ὅμως ὑπομνησθῆναι αὐτῶν. καὶ ὡς ὁρᾷς, ἤδη ἀποστρέφω πρὸς αὐτὸν, ὑπακούσαι μέλλων τὰ ὦτα, ὡς μή τι παρέμπεσον ἄλλο συγχέῃ τὴν τάξιν αὐτῶν, εἶτά μοι συνείπεσθαι
D συμβῇ πρὸς τὸν θεατάς. ΛΥΚ. αὐτός σοι μελήσω, ὦ Πολύστρατε, ὅπως ἀείσῃ ἐπιτρόχην· ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ ἅπαξ σοι ὁ δρᾶμα παραδέδωκα, καὶ μὴν οὐκ ποδῶν ἀποστήσομαι· ὁπότ' ἂν δὲ τὰς ψήφους ἀναγνῶσι τῶν κριτῶν, τότε ἤδη καὶ αὐτὸς παρέσομαι, ὀψόμενος ὁποῖόν τι τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἔσται.

69347

ΤΟΞΑΡΙΣ, ἢ ΦΙΛΙΑ.

TOXARIS, siue AMICITIA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitiis colendis fidem, prædicantem, vtrunque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro aliis obiere. Occasio contentionis à solenni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & causam sciscitante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consequuti essent. Neque enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eáque magis illos iactare sese, quàm vllis aliis operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scytha.

ΤΟΙ φής, ὦ Τόξαρι, θύετε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμῖς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι πεπιστεύκατε αὐτούς; ΤΟ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, οὐ μέντοι θεοὺς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. ΜΝΗ. νόμος δὲ ὑμῖν καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν, ὥσπερ θεοῖς; ΤΟ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. ΜΝΗ. τί δορυφοροῦμεν περὶ αὐτῆν; οὐ γὰρ δὴ ἐπ' ὠφελείᾳ θύετε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. ΤΟΞ. οὐ χεῖρον μέντοι ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ἡμῖν εὐμενεῖς εἶεν· οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ τοῦτο τοῖς ζῶσιν ἀμείνονα οἰόμεθα ποιήσειν, μεμνημένοι τῆς ἀρίστων, καὶ τιμῶντες ἀποθανόντας. οὐ γὰρ οὕτως αὐτοὶ ἡμεῖς πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐθελήσομεν γενέσθαι. ΜΝΗ. ἀλλὰ ταῦτα μέντοι ὀρθῶς γινώσκετε· Ὀρέστου δὲ καὶ Πυλάδου, τίνος μάλιστα θαυμάσαντες, ἴσους θεοῖς ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα ἐπηλύδας ὑμῖν ὄντας, καὶ ὃ μέγιστον, πολεμίους; οἵγε, ἐπεὶ σφᾶς ναυαγία περιέπεσε τοὺς ὁι τότε Σκύθαι συλλαβόντες,

A

B

Q. Vid ais, Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi vos Scythæ, deósque esse illos creditis? TOX. Sacrificamus, Mnesippe, sacrificamus inquã: haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos. MNES. An verò mos apud vos, etiam bonis viris posteaquã vita defuncti sint, perinde vt diis sacra facere? TO. Non istuc modò, verùm eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut sperantes ab illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. TOX. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem & his qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorũ memoriam celebremus, honorémque habeamus iis qui vita defuncti sunt. Siquidẽ hac ratione futurũ arbitramur vt multi apud nos illorũ similes euadere cupiant. MNE. Ista quidẽ rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt diis eos æquaueritis, idque adeò cùm hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiecti, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi,

MNESIPPVS.

abductique vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubiis, & regem trucidarunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese protipuerunt, irrisa publica Scytharũ lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, iis tanquam diis sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam, Toxaris, in vos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis, & qui tum parum aberant vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimvero ridicula videantur ista, & cum his quæ quondam statueratis, pugnantia. TOXAR. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorasti: videlicet, duo cùm essent, tam ingentem ausum audere, vt tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent, Græcis ad id vsque temporis intactum, nisi solis his qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauefacti, neque fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem veriti, quòd inhospitum vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerent: deinde cùm iam capti essent, vsque adeò strenuè sese gessérint: neque sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciunt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNE. Atqui iam dices, quidnam præter ista suspiciendum patrarint atque diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet,

ἀπῆλθον, ὡς τὴν Ἀρτέμιδι καθιᾶσιν τες, ὑπερθέμενοι τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τῆς φυλακῆς ὑπερβάντες τὴν σπουδὴν, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν τὴν Ἑλλάδα ἁρπάζοντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν ἀποσυλήσαντες, ᾤχοντο ἀποπλέοντες, καταγελάσαντες τὸν κοινὸν τῶν Σκυθῶν νόμον. ὥστε εἰ ὀλίγα τούτων ποιήσατε τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενοι. καὶ τοιούτευθεν αὐτοὶ ἤδη ποθὲν τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καταίρειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε παίζειν ἄν οὕτως ἀσεβεῖς αὐτοὶ καὶ ἄθεοι φανεῖσθαι, τῶν παρελθόντων θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν οὐκ τῆς χώρας ἀποξενωθέντων· εἶτ', οἶμαι, αὐτὰ τῶν θεῶν ἀπόντων, τοὺς ἔτι ὑπαγωγὴν αὐτῶν ἥκοντας ἄνδρας σκληράσετε· καὶ ἱερεῖα σύλοις ὑμῶν οὖσι, θύσετε ὡς θεοῖς. εἰ γὰρ μὴ αὐτὰ τούτων Ὀρέστου καὶ Πυλάδου ἕνεκα, ἀλλ' εἴ τῳ τι ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς εἰργάσατο, αὐθ' ὅτου παλαιὰ θεοὺς εἶναι διχοῦσθε αὐτοῖς, νῦν δ' ἐμπαλιν θύσοντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νενομίκατε, καὶ ἱερείοις ὀλίγου δεῖν τότε γυμνοῖς, ἱερεῖα νῦν κατέσφαγετε; γελοῖα γὰρ δὴ ταῦτα δόξει, καὶ ἐναντία τοῖς πάλαι. ΤΟ. καὶ ταῦτα μὲν, ὦ Μνήσιππε, γυναῖα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ κατέλεξας. ὃ γὰρ, δύο ὄντας, ὅτω μέγα τόλμημα τολμῆσαι, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπαράντας, ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ὅτε τῆς Ἀργοῦς ἐς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν ὠνομασμένην καταδείσαντας, ὅτι ἄξενος σκληρὸς, οἷα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν περιοικούντων· καὶ ὅτι ἐάλωσαν, ὅτων ἀνδρείως χρήσασθαι δοκοῦσι, καὶ μὴ ἁρπάσαι εἰ δέοι φυλάξοντες μόνον, ἀλλὰ μεμορφωμένους τὸν βασιλέα τ' ὕβρεσι, καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐαλεσθέντας, ἀποπλεῦσαι· πῶς ταῦτα δ' θαυμαστὰ, καὶ θείας τινὸς μοίρας ἄξια δοκεῖ πολλῶν, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἃ περ δὲ ταῦτα ἡμεῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ συνιδόντες, ἥρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα. ΜΝΗ. λέγοις ἂν ἤδη, τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο δέδρασθαι. ἐπεὶ ὅσον γε τῷ πλῷ καὶ τῇ ἀποδημίᾳ,

πολλοὺς

πολλὼς αὖ σοι φωτέρους ἐκείνων ἀποδείξαιμι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐς πλέονας, ἀλλὰ πᾶν παντὸς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης καταπλωομένους· ἅπασαν γὰρ οἶδ' ὅτι ἀκτὴν, καὶ πᾶν αἰγιαλὸν, ὡς εἰπεῖν, διερευνησάμενοι καθ' ἕκαστον ἔτος, ὀψὲ τοῦ μετοπώρου, εἰς τὴν αὐτῶν ἐπιδημίαν, ὃς καὶ τὸν αὐτὸν λόγον, θεοὺς νόμιζε, καὶ ξένια, καὶ πάλιν, καὶ παλιγκαπήλους, καὶ παλιγκαπήλους, εἰ τύχοι, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας. ΤΟΞ. ἄκουε δή, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμᾶς οἱ βάρβαροι, δυνατωμονέστερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κρίνομεν, εἴτε ἐν Ἄργει μὴ καὶ Μυκήναις, οὐδὲ τάφον ἔνδοξόν ἐστιν ἰδεῖν Ὀρέστου καὶ Πυλάδου· παρ' ἡμῖν δὲ, καὶ νεὼς ἀποδέδεικται αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἑταίροις τε ὄντοιν· καὶ θυσίαι παρέχονται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα· κωλύει τε οὐδὲν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθοῖς κεχρῆσθαι. οὐ γὰρ ἐξετάζομεν ὅθεν οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐδὲ φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ εἰργάσαντο· ἐπαινοῦντες δὲ ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων ποιούμεθα. ὃ δὲ δὴ μάλιστα καταπλαγέντες τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπαινοῦμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι ὄντες δὴ ἄριστοι ἀπάντων γεγονέναι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέται καταστῆναι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τύχης κοινωνεῖν, καὶ ὑπὲρ Σκυθῶν τῶν ἀρίστων διαπρέπειν. καὶ ἃ γε μετ' ἀλλήλων, ἢ ὑπὲρ ἀλλήλων ἔπαθον αἰσχρά φαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὅτι στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς Ὀρέστου, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, διδόναι τοῦτο μάθημα καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἰς τὴν στήλην γράφειν, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς διαγεγραμμένα διδάσκειν. θᾶττον γοῦν τοῦνομα ἕκαστος αὐτῶν ἐπιλάθοιτο τοῦ παιδὸς, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν· ἀλλὰ καὶ ὅτε βούλοιτο τὸν νεὼ τὰ αὐτὰ, ὁπόσα ἡ στήλη δηλοῖ, γεγραμμένα ἰδεῖν· πλέων Ὀρέστης ἅμα τῷ φίλῳ, εἶτα ἐν τοῖς χειμῶσι διαφθαρείσης αὐτῷ τῆς νεὼς συνωλλυμένου, καὶ ἐς τὴν θυσίαν παρεσκευασμένος, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη καταρχεται αὐτῶν· κατωτέρω δὲ ὅτι τοῦ ἑτέρου τοίχου, ἤδη ἐκδεδυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται,

non paucos profectò diuiniores *istis* ostendero negotiatores, atque inter hos, præcipuos Phœnices, qui non in Põtum, neque ad Mæotidem vsque, aut Bosporum tantùm, enauigant, verùm quaquauersus Græcum ac Barbarum mare permetiũtur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertũtur: quos scilicet ad eandem rationem pro diis habeto, idque etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies. TOXA. Audi nunc ô vir admirande, considerâque quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrum quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis: apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porro quòd hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quominus boni viri iudicentur: neque enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neque inuidemus, si cùm amici non fuerint, res egregias gesserunt: quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod autem potissimùm stupentes in illis viris efferimus, illud est, quòd nobis visi sunt amici inter sese longè optimi extitisse, atque aliis exemplo fuisse, quasique legem statuisse quemadmodum oportet amicos omnem inter se communicare fortunam: simúlque promeruisse vt à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerentur. Itaque quæcunque alter cum altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges statuerunt, vt ea columna prima esset institutio disciplináque liberis suis, si meminissent quæ in illa essent ascripta. Itaque penè patris quisque sui nomen citiùs obliuiscerctur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata visuntur: nempe Orestes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehensus, & ad victimã adornatus: iámq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso verò in altero pariete idem iam vinculis exutus, depictus est,

ac Thoantem occidens, multósque ex Scythis alios. Postremò soluentes, abducta Iphigenia, ac dea. Porro Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis saucij, alij verò eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiũt: vbi vel maximè liceat perspicere quantam alter in alterum beneuolentiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hostibus in semet ruentibus securum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihilóque ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiénsque ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atque in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, denique constantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur, nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimvero & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicãdísque rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri. Has ob res Orestem ac Pyladem veneramur, quòd præstantes extiterint in Scytharum virtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quos nos omnium maximè admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis imposuimus, vt Coraci vocentur, quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, Dij amicitiæ præsides. MNE. Hui Toxaris, profectò non arcu modò valuerunt Scythæ, bellicísque in rebus cęteris antecelluerunt, verùm videntur & ad orandum persuadendúmque omnium aptissimi. Vnde mihi cùm dudum secus videretur, nunc eidem meritò fecisse videmini, qui sic Orestem ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoque bonus esses.

A ἐ φονεύων τὸν Θόαντα, ἐ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν· ἐ τέλος, ἀποπλέοντες, ἔχοντες τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ, ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τῆς σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐκκρεμασθέντες τῶν πηδαλίων, ἐ ἐπιβαίνειν πειρώμενοι, εἶτ' ἐνδὺντες αὐτόματοι, οἱ μὲν αὐτῶν, τραυματίαι, οἱ δὲ, καὶ δέει τούτου, ἀπονήχονται πρὸς τὸν γιῶ· ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἂν ὁποσην ἀλλήλων εὔνοιαν ἐπιδείκνυντο ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. πεποίηκε γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον, ἀμυνομένων μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ἐπιφερομένους θατέρῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀποθνῄσκειν πειρώμενον τοῖς τοξεύμασι, ἐ πρὸ ἐκείνου πίπτοντα, εἰ ἀποθανεῖται, σώσας τὸν φίλον, καὶ τὸν ἐπ' ἐκείνου φερόμενον πλησίον προσαρπάσας τῷ αὐτοῦ σώματι. τὸν δὴ τοσαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, ἐ τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινωνίαν, ἐ τὸ πιστὸν, καὶ φιλέταιρον, ἐ τὸ ἀληθὲς, καὶ βέβαιον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα τοῦτα φήσομεν εἶναι, ἀλλά τινος γνώμης κρείττονος, ἢ κατὰ τοὺς πολλοὺς τούτους ἀνθρώπους, οἳ μέχρι μὲν κατ' ὄμβρον ὁ πλοῦς εἴη, τοῖς φίλοις ἀγαγανακτοῦσιν, εἰ μὴ ὑπίσης κοινωνήσουσι τῶν ἡδέων· εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ἐπιπνεύσειεν αὐτοῖς, οἰήσονται, μόνους τοὺς κινδυνοὺς ἀπολιπόντες. κατὰ γὰρ οὖν κατὰ τόδε ὅπως εἰδῆς, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι, οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ ἂν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύναιτο, ἢ ὅτι τὸν συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ, καὶ κοινωνῆσαι τῶν δεινῶν· ὥσπερ οὐδὲν ὄνειδος μεῖζον πρὸ ἡμῶν, τὸν προδότην φιλίας γεγονέναι δοκεῖν. διὰ τοῦτο Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἡμῶνται, ἀρίστους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ, καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἡμεῖς ἀποβλέπομεν θαυμάζομεν, καὶ τοιοῦμεν ὅτι τούτοις αὐτῶν ἐτέλεσθα, Κορύκους καλοῦμεν· τοῦτο δέ ἐστιν, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. ΜΝ. ὦ Τόξαρι, ὡ μόνον ἀρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τ' ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ ἐ ῥῆσιν εἰπεῖν, ἀποβλέπομεν πιθανώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τέως ἄλλως γιγνώσκοντι, ἤδη καὶ αὐτῷ δίκαια ποιῆσαι δοκεῖτε, ὅτως Ὀρέστην ἐ Πυλάδην ἐκθειάσαντες. ἐλελήθεις δέ με, ὦ γενναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὤν.

πολύ γε μᾶλλον ἐναργῶς ἐπέδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων πεπονθότα. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἀφῆκέν με οὕτω ποτὲ θαυμάσιον δόξαν εἶναι φιλίαν ἐν Σκύθαις ἀπηνεῖ ξένοις καὶ ἀγρίοις ὄντας αὐτοῖς, ἔρρα μὴν καὶ σιωπᾶν· καὶ ὀργὴ, καὶ θυμὸς, φιλίαν δὲ, μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπιφαίνεσθαι· τεκμηριούμενος τοῖς τε ἄλλοις, ἃ περὶ αὐτῶν ἀκηκόαμεν, καὶ ὅτι καὶ τοὺς πατέρας ἀποθανόντας. ΤΟΞ. Εἰ μὲν καὶ τἆλλα ἡμᾶς τῶν Ἑλλήνων, καὶ δικαιότεροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιώτεροι ἐσμὲν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείην πρὸς σέ· ὅτι δ' οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροί τῶν Ἑλλήνων φίλοι εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι· καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀηδόνα με ἀκούσῃς, ἵν' εἴπω τι ὧν κατανενόηκα, πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγινόμενος. ὑμᾶς γάρ μοι δοκεῖτε τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους, ἀμείνονα ἄλλων εἰπεῖν αὖ δύνασθαι, τὰ ἔργα δ' αὐτῆς, οὐ μόνον οὐ καλ' ἀξίως τῶν λόγων ἐπιμελεῖσθαι, ἀλλ' ἀπόζειν ὑμῖν ἐπαινέσαι τε αὐτὸ, καὶ δεῖξαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν· ἐν δὲ ταῖς χρείαις παρόντος τοῦ λόγου, δραπετεύετε, οὐκ οἶδ' ὅπως, οὐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ὁπόταν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ὑπὲρ τὴν σκηνὴν αἰωρισάμενοι δηλώσωσιν, ἐπαινεῖτε, καὶ ὑποκροτεῖτε, καὶ κινδυνεύουσιν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων, οἱ πολλοὶ δ' ὑποδακρύετε, αὐτοὶ δὲ, οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων πρᾶξαι τολμᾶτε, ἀλλ' ἐὰν που φίλος δεηθεὶς τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα οἴχεται ὑμῖν ἐκ ποδῶν ἀποπταμένη αἱ πολλαὶ ἐκεῖναι τραγῳδίαι, τοῖς κενοῖς τούτοις καὶ κωφοῖς προσωπείοις ἐοικότας ὑμᾶς ἀπολιποῦσαι, ἃ διηρημένα τὸ στόμα, καὶ παμμέγεθες κεχηνότα, οὐδὲν τὸ σμικρότατον φθέγγεται· ἡμεῖς δὲ ἐμπαλιν, ὅσον γε δὴ λαμβάνομαι τῆς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς πλεονεκτοῦμεν. εἰγ' οὖν δοκεῖ, οὕτω νῦν ποιῶμεν, ἐᾶν μὲν παλαιοὺς φίλους ἀπεμοὶ ἐάσωμεν, εἴ τινας, ἢ ἡμᾶς, ἢ ὑμᾶς τῶν πάλαι καταριθμεῖν ἔχομεν· ἐπεὶ καλά γε καὶ τὸ πλεονεκτοῦντε αὖ, πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους μάρτυρας ἐν ποιησαμένω, ποιητὰς

A Admodum enim euidenter ostendisti nobis quæ sunt in Orestis templo, picturas pugnámque virorum, alterique pro altero susceptæ vulnera. Etsi non putaram amicitiam vsque adeò cultam fuisse quondam apud Scythas; magis autem, quòd barbari essent atque agrestes, simultate quidem, ira, rabiéque perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idque coniiciens, cùm ex aliis quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores suos vita defunctos deuorant. ΤΟΞ. An nos Græcis, cùm aliis in rebus, tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores, magisque pij simus, in præsentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quódque amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multum iam temporis apud vos versatus. vos enim mihi videmini præclariùs cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factáque illius adeo non solùm pro sermonum dignitate non exercere, vt fat vobis sit prædicare eam, & quantum sit bonum, ostendere: at vbi vsu venit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo, è medio negotio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenam progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentant, plerique laudatis, atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lacrymatis, ipsi verò nihil dignum laude pro amicis præstare audetis: quin si quando forte accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia, procul auolantes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vósque similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immane hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos è diuerso, quo sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si videtur, ita in præsentiarum agamus, priscos illos amicos valere sinamus, si quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recensere valemus, quando ista quidem parte vos nimirum superaueritis, compluribus ac grauibus adductis testibus, nempe poëtis;

qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Pirithoíque, neque non aliorum neceſſitudinẽ, pulcherrimis verſibus carminibúſque contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter ſuperarit, melioráque produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſſimúmque certamen decertarit: adeò vt ego quidem non paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam ea eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. MNE. Quanquam eſt haud mediocris negotij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, ſingulari certamine congredi, tum admodum inſtructo miſſilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamen vſque adeò ignauiter tam citò vniuerſam deſerens Græciam, tibi ceſſero. Etenim vehementer abſurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum vetuſtæ veſtræ picturæ, quas paulo antè ſcitè admodum repræſentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat, non dextram, quemadmodum apud vos ſolet, ſed linguam execari conueniat. Sed vtrum ſpectare nos oportet, numerúm ne eorum quæ amicè quis geſſerit, an magis quo plures alter vter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horum ſpectetur; verùm ſi quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præſtantiora, magíſque penetrantia: tum nimirum etiamſi numero paria ſint, opportuniora magíſque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MNE. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt ſatis. TOXA. Mihi quidem ſatis fore videtur ſi vterque quinque narret exempla. MNE. Itidem mihi videtur: ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non niſi vera dicturum: alioqui fingere eiuſmodi, non admodum fuerit difficile, palàm autem refelli non queant. Porrò ſi iuraris, nefas ſit nõ habere fidem. TOX. Iurabimus, ſi quid etiam iureiurando opus eſſe cenſes.

τὼ Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὼ Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὼ ἄλλων ἑταιρείαν, ἐν καλλίσοις ἔπεσι, καὶ μέτροις ῥαψῳδοῦσας· ὀλίγους δέ τινας παρενθέμενοι τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοῖς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν, τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ, τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἐν τούτοις κρατῇ, καὶ ἀμείνους παραδείκνηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νενικηκὼς ἔσται, καὶ τὼ αὑτοῦ ἀγαπητῷ, κάλλιστον ἀγῶνα καὶ σεμνότατον ἀγωνισάμενος· ὡς ἔγωγε πολὺ ἥδιον αὖ μοι δοκῶ μονομαχῶν ἡττηθεὶς, ἀποτμηθῆναι τὼ δεξιὼ, ὅπερ τῆς Σκυθικῆς ὕβρεως τίμιόν ἐστιν, ἢ χείρων ἄλλου τῆς φιλίας κεκρίσθαι, ἢ ταῦτα, Ἕλληνος, Σκύθης αὐτὸς ὤν. MNH. ἔστι μὲν, ὦ Τόξαρι, ἀφαῦλον τὸ ἔργον ἀνδρὶ οἵῳ σοὶ, πολεμικῇ μονομαχῆσαι, πάνυ δυσέριδι καὶ τετηγμένοις παρεσκευασμένῳ τοῖς λόγοις· οὐ μὲν ἀλλὰ γε οὕτω καταφρονητοῖς ἐν βραχεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ὑπεκχωρήσομαί σοι. καὶ γὰρ ἂν εἴη πάνδεινον, ὑπὸ δυοῖν μὲν ἐκείνοιν ἡττηθῆναι τοσούτους τῶν Σκυθῶν, ὁπόσους οἵ τε μῦθοι δηλοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι παλαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν ἂν μάλα ἐξεπαγῴδησας· Ἕλληνας δὲ πάντας, τοσαύτα ἔθνη, καὶ τοσαύτας πόλεις ἐρήμους ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. Εἰ γὰρ τοῦτο ἤνοιτο, οὐ τὼ δεξιὰ ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθῆναι καλόν· πότερον δὲ ὠφεῖσθαι χρὴ τὸν ἀριθμὸν ἡμῖν τῶν φιλικῶν τούτων πρεσβέων, ἢ ὁπόσῳ ἂν τις πλείους ἔχῃ λέγειν, τοσούτῳ θαρραλεώτερος δόξειεν ἂν πρὸς τὼ νίκιον; TO. ὐδαμῶς. ἀλλ' ὠφεῖσθω μὴ ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν τὸ κράτος, ἀλλ' εἰ ἀμείνοις, καὶ εἰ τιμιώτεροι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν, ἴσαι τὸν ἀριθμὸν οὖσαι· καιριώτερα δηλονότι ἐργάσονταί μοι τὰ τραύματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πληγάς. MNH. οὔκουν λέγεις, καὶ ὠφεῖσθω τὴν ὁπόσαι ἴκμαι. TOΞ. πέντε ἔμοιγε δοκοῦσιν ἑκατέρῳ. MNH. καὶμοὶ δοκεῖ, πρέσβεως δὲ λέγε, ἀλλ' ἐπομοσάμενος ἢ μὲν ἀληθῆ ἐρεῖν. ἄλλως γὰρ οὐ πλάττειν τὰ τοιαῦτα, οὐ πάνυ χαλεπόν· καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. Εἰ δὲ ὀμόσας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. TO. ὀμούμεθα, εἴ τι καὶ ὅρκου δεῖν νομίζεις.

ΜΝΗ. τίς δέ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν; ἆρ' ἱκανὸς ὁ Φίλιος; ΤΟΞ. καὶ μάλα· ἐγὼ δὲ τὸν ὄρκον ὃν ὀμοῦμαί σοι ἐν τῇ ἐμῇ τῇ γλώττῃ λέγω. ΜΝΗ. ἴστω τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἃ μέλλω ἐγὼ ὅσα ἂν λέγω περὶ σὲ, ἢ αὐτὸς εἰδὼς, ἢ παρ' ἄλλων, ὅσον οἷόν τε ἦν, δι' ἀκριβείας ἐξετασθεὶς ἐρῶ, μηδὲν πρὸς ἐμαυτοῦ ὑπεξαγόμενος. καὶ πρώτιστα μέν σοι τὴν Ἀγαθοκλέους καὶ Δημέου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος, οὐ περὶ πολλοῦ ἐγένετο, ἀρετὴν μὲν ἐς φιλίαν ὡς ἔδει, πάντα δὲ τἆλλα ἐλάττω ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς τὸ γένος, οὔτε ἐς τἆλλα περιουσίαν. Δημέᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος Ἐφεσίῳ, φίλος ἐκ παίδων ἦν· ὁ δὲ Δημέας ἐπλούτει ἄφνω εἰς ὑπερβολήν· καὶ ὥσπερ εἰκὸς, νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ αὐτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς ἡδονὴν σπουδάσαι, φιλίας δὲ πλῆθον ὅσον ἀποδέοντας. τέως μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξητάζετο, καὶ σπουδῶν, καὶ συνέπινεν αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ διατριβῇ· καὶ ὁ Δημέας, οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον εἶχε τῶν κολάκων· τελευταῖον δὲ, καὶ παρεσκεύαζε, τὰ πολλὰ ὑπερημένῳ, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑποκρινομένοις καὶ τοῖς παροῦσι, καὶ φυλάττειν τοὺς ἀγγέλλοντας, ἃ μὴ πολλῶν κεκμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ κτησάμενος, κατέλιπεν· ὥστε δι' ἃ ταῦτα, ἀδὲ ὅτι τοῖς κώμοις ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων ἐκώμαζε, λανθάνειν πειρώμενος τὸν Ἀγαθοκλέα· καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἀδελφὸς διαπέπεται, ὡς ἐρᾷη αὐτοῦ Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ὑπερφανοῦς, καὶ περὶτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά· καὶ γράμματά τε εἰσφοίτα παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, καὶ στέφανοι ἡμιμάραντοι, καὶ μῆλά τινα ἀποδεδηγμένα, καὶ ἄλλα ὁπόσα αἱ μαστροποὶ ὅτι τοῖς νέοις μηχανῶνται, καὶ μικρὸν αὐτοῖς ὑπιτεχώμωσαι τοὺς ἐρῶντας, καὶ αἰσθόμενοι, ὃ περῶσιν ἐφάσθαι νομίζοντας· ἐπαγωγότατον γὰρ τοῦτό γε μάλιστα τοῖς καλοῖς εἶναι δοκοῦσιν, ἄχρις οὗ λάθωσιν εἰς τὰ δίκτυα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρίκλεια δὲ ἦν ἀστεῖον μὲν γύναιον, ἑταιρικὸν δὲ σκότπως,

A MNES. At quis tibi è diis noſtratibus? num ſatisfaciat Iupiter Philius? TOX. Et maximè. Ego quoque tibi noſtratem iurabo, meapte in lingua. MNE. Teſtis igitur eſto Iupiter Philius, quæcunque dicturus ſum apud te, ea nimirum vel quæ viderim ipſe, vel vel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentiſſimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipſo comminiſcentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas eſt celebratiſſima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præſtantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Epheſio Lyſionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias ſupra modum ditatus eſt, & quemadmodum ſolent ij qui nuper opes nacti ſunt, complures & alios ſecum habebat, ſatis quidem idoneos illos & ad compotandum, & ad voluptariam conſuetudinem, ab amicitia verò longè alieniſſimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & compotabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem. Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tãdem etiam offendere cœpit, crebriùs obiurgans, moleſtúſque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt ſeruaret quæ multo labore parta pater illi reliquiſſet: adeò vt ob hæc ne ad comeſſationes quidem illum deinceps adhiberet, ſed ſolus cum illis comeſſaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab aſſentatoribus illis miſero perſuaſum eſt quòd adamaretur à Charielea Demonactis vxore, viri illuſtris, atque inter Epheſios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & ſerta ſemimarcida, & mala quædam admorſa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adoleſcentes, quò paulatim illis amorem artibus quibuſdam inſerant, primúmque hac incẽdant opinione, quòd ſeſe credant amari. Nam plurimum illicit & hoc, præſertim eos qui ſibi formoſi videntur: donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Chariclea vrbana quidem & elegans muliercula, at ſupra modum meretricia,

Amicorũ I. par. Agathocles & Dinias.

sempérque illius, quicunque fortè adiis- A
set, etiam si quis admodum leuiter con-
cupiuisset: quin si vel aspexisses dunta-
xat, protinus adnuebat: nec vllo pacto
metuendum erat ne quando recusaret
Chariclea: admirabilis autem alioqui
artifex, quavísque meretrice doctior al-
licere amatorem, & ambiguus quum
adhuc esset, totum subigere: at quum
iam teneretur, incitare, ac magis magís-
que accendere, nunc ira, nunc blandi-
mentis, ac mox fastidio, deinde inie-
cta suspicione, quasi ad alium sese de-
flexura esset: postremò omni ex parte
egregiè docta erat mulier & absoluta,
artibúsque omnigenis in amantes instru- B
cta. Hanc igitur tum Diniæ adulato-
res accersiuerant in adolescentulum,
multáque assimulabant quò eum in a-
morem Charicleæ impellerent. Illa por-
rò quæ complureis iam adolescentes
iugularat, & innumerabiles amores fue-
rat mentita, domósque opulentas euer-
terat, varium quoddam atque inexpu-
gnabile malum: vbi nacta manibus est
simplicem, & huiusmodi artium impe-
ritum adolescentulum, haudquaquam
amittebat ex vnguibus: sed vndique
oppugnans tentánsque, vbi iam omnium C
esset compos, tum ipsa dum captat,
capta periit, tum infelici Diniæ innu-
merabilium malorum extitit caussa.
Nam primùm quidem statim literulas
illa ad illum dat, ac subinde missitat an-
cillulam, quæ renunciaret vt fleret, vt
vigilaret, postremò vt misera præ amo-
re suffocatura esset sese: donec iam bea-
tus ille persuasus, sibi formosus esse vi-
deretur, atque Ephesiorum vxoribus
præter cæteros adamabilis. Ac tandem
in congressum adductus est multis pre-
cibus exoratus. Et ex eo quidem tem-
pore facilis iam erat coniectura, fore D
vt caperetur à muliere formosa, & ad
voluptatem congredi docta, & in lo-
co flere, & inter loquendum misera-
biliter suspirare, & iam abeuntem am-
plecti, & adeunti obuiam occurrere,
& formam colere sic vt maximè placitu-
ra esset: interdum vel voce vel cithara
canere: quibus omnibus in Diniã vsa est.
At vbi sensit excruciari, iámque amore
illaqueatum, ac subiugum esse factum:
aliud ad hæc excogitat, quo miserum
subuertat: grauidam se ex eo simulat
(nam hoc quoq; efficax ad magis ac ma-
gis inflammandum stultum amantem.)

καὶ τῦ τοιούτου ἀεὶ, ἐ εἰ πόθεν ἐπ' ὀλί-
γῳ ἐθελήσοι τις, καὶ εἰ τοιοῦδε τις μόνον, θύ-
θὺς ἐπένθυε, καὶ δέος οὐδὲν ἦν, μή ποι αὐτεί-
ποι Χαρίκλεα. δεινὴ δὲ καὶ τἄλλα τεχνίτις,
πρὸς ἣν τινα βάλει τῆς ἑταιρῶν ὑπεραίρεσα-
θαι ἐρασήν· καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα, ὅλον
ἑαυτῷ ποιήσασθαι, καὶ ἀνεχόμενον ἤδη ὑπιτεῖ-
ναι, καὶ προσεκκαῦσαι, ἄρτι μὲν ὀργῇ, ἄρτι δ'
ἡδυλογίᾳ. καὶ μικρὸν, ὑποφία, καὶ τοῦ
προσ ἕτερον ἀποκλίνειν δοκεῖν, ἐ ὅλη συσκε-
κρότητο ἀπωλλαχέναι ἡ γυνή· καὶ πολλὰ μη-
χανήματα προεσκεύασο κατ' τῶν ἐραστῶν. Τοι-
τῳ οὖν τότε οἱ Δινίου κόλακες προσλαμ-
βάνουσιν ὅτι δ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπε-
κκωμῴδουν, σκωπτοῦντες αὐτὸν εἰς τὸν ἔρωτα
τῆς Χαρικλείας. ἡ δὲ, πολλοὺς ἤδη νέους ἐκ-
περαχλίσασα, καὶ μυρίους ἐρῶντας ὑποκρι-
ναμένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους ἀναῤῥῖψα-
σα, ποικίλον τι καὶ πολυτρόπαιον κακὸν, πα-
ραλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἁπλοϊκὸν καὶ ἄ-
πειρον τῆς τοιούτων μηχανημάτων ἐκνεανίσκον,
οὐκ ἀφῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων, ἀλλὰ προσέχου-
σα πολυτρόπως, καὶ ἀμφιπείρασα, ὅτε ἤδη
πᾶσι πάσαις ἐκκρούεται, αὐτή τε ἀπώλετο
ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ κακοδαίμονι Δινίᾳ
μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. Ὃ μὲν γὰρ πρῶ-
τον βύθιος ἐκφοιτᾷ ἐπ' αὐτὸν καθίει τὰ γράμ-
ματα, καὶ συνεχῶς πεμπομένη τῷ ἄδρασιν,
ὡς ἐδάκρυσε, καὶ ἐπηγρύπνησε, καὶ τέλος, ὡς
ἀπάγξει ἑαυτὴν ἡ ἀθλία ὑπὸ τῦ ἔρωτος,
ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείθη καλὸς εἶ), καὶ
ταῖς Ἐφεσίων γυναιξὶ προσπόθητος. καί που
συνελαύνεται πολλὰ ἱκετευθείς. κ' ὃ ἐντεῦθεν
ἤδη ῥᾷον, ὡς ὃ εἰκὸς ἁλώσεσθαι ἔμελλεν
ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, καὶ πρὸς ἡδονὴν τε
ὁμιλῆσαι ὑπισαμένης, καὶ ἐν καιρῷ δακρύ-
σαι, ἐ μεταξὺ τῶν λόγων, ἐλεεινῶς ὑποστε-
νάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη, λαβέσθαι, καὶ εἰσελ-
θόντι προσδραμεῖν, καὶ καλλωπίζεσθαι, ὡς
ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καί που καὶ ᾄσαι, καὶ κι-
θαρίσαι· οἷς ἅπασι κατ' τῦ Δεινίου ἐκέχρηντο.
καὶ ἐπεὶ ἤσθετο πονηρῶς ἔχοντα, κ' δεδουλω-
μένον ἤδη τῷ ἔρωτι, καὶ πανέσεσθαι γεγυμνασμένον, ἄλ-
λο ὅτι τούτοις ἐπενόει, καὶ τὸν ἄθλιον ἀπώλ-
λυε. κύειν τε γὰρ ἐξ αὐτῦ σκηπτέσθαι. (ἱκανὸν
δὲ καὶ τοῦτο, δόλῳ ἐραστὴν προσεκπυρῶσαι)

καὶ οὐκέτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι A Neque postea commeabat ad illum,
ὑπὸ τ' ἀνδρὸς λέγουσα, πεπυσμένης τ' ἔρω- affirmans à viro obseruari sese, qui iam
τα· ὁ δ' οὐκέθ' οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, amorem persensisset. Hic verò rem
οὐδὲ ἠνείχετο μὴ ὁρᾶν αὐτήν, ἀλλὰ ἐδάκρυε, iam non vltrà ferre potis erat: neque
καὶ τοὺς κόλακας ἐσέπεμπε, καὶ τοὔνομα durare quibat quum illam non aspiceret,
τῆς Χαρικλείας ἐπεβοᾶτο, καὶ τὴν εἰκόνα πε- sed lacrymabatur, adulatoréque ad se-
ριβαλὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο δὲ λίθου λευκοῦ) se accersebat, ac Charicleæ nomen in-
κατώκνει, καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τοὔδα- clamabat: imaginémque illius ample-
φος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύπῃ ἠνώχλει τὸ πρᾶγμα. xus (candido enim lapide fecerat) eiu-
τὰ μὲν γὰρ δῶρα, ἃ τῇ μὲν πάλαι καὶ labat. Demum in solum abiiciens sese,
στεφάνους ἀπεδίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ σωμοικίαι iactabatur: planéque res extremæ de-
ὅλαι, καὶ ἀγροὶ, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἐσθῆτες mentiæ speciem obtinebat. Siquidem
βαναῦσοι, καὶ χρυσὸν ὁπόσον ἐθελήσαι. καὶ τί γὰρ, B munera reddita sunt mulieri, non pro
ὃν βραχεῖ ὁ Λύσωνος οἶκος ὀνομαστότατος τῶν malorum aut corollarum pretio, sed so-
ἐν Ἰωνίᾳ ἡμόλυνθος, ἐξεπλύθη τὸ πάλαι, καὶ ἐξεκέ- lidæ domus, agri, famulæ, vestes florulen-
νωτο· εἶτα ὡς ἤδη ἄδος ἦν, ἀπολιποῦσα αὐ- tæ, auri quantum optaret. Quid multa?
τὸν, ἄλλον τινὰ Κρῆτα νεανίσκον τῶν ἐπιχω- Breui Lysionis domus, quæ antea inter
ριούων, ἐθήρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον, ἃ Iones nobilissima, exhausta est, atque
πρὸ ἤδη αὐτὸν, κἀκεῖνος ὑπέστρεφεν. ἀμελούμε- exinanita. Deinde vbi iam exuccus es-
νος δ' οὖν ὁ Δημέας, οὐχ ὑπὸ τῆς Χαρικλείας set, eo relicto alium quempiam adole-
μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κολάκων (κἀκεῖνοι scentulum Cretensem bene numma-
γὰρ ὅτι τὸν Κρῆτα ἤδη τὸν ἐρώμενον μετελη- tum venata est, atque ad illum desci-
λύθασιν) ἔρχεται πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ uit. Iam videlicet illum adamabat: at-
πάλαι εἰδότα ὡς ἔχει πονηρῶς τὰ πράγματα que is quidem credebat. Itaque Di-
αὐτῷ, καὶ αἰδούμενος ὅμως ἐξηγεῖτο πάντα, nias neglectus non à Chariclea modò,
τὸν ἔρωτα, τὴν ἀπορίαν, τὴν ὑπερο- verùm etiam ab assentatoribus (nam isti
ψίαν τῆς γυναικὸς, τὸν αὐτεραστὴν τὸν Κρῆτα, quoque ad Cretensem amatorem iam
καὶ τέλος, ὡς οὐ βιώσεται μὴ οὐχὶ στυγῶν τὴν Χα- desciuerant) abit ad Agathoclem, iam-
ρικλείαν. ὁ δὲ, ἀκαίρως εἰ νομίσας ἐν τούτῳ pridem non insciũm quàm illi res mi-
ἀπομνημονεύειν τῷ Δημέᾳ, ὅτι οὐ πρόσθετο C serè haberent. Ac pudescens quidem
μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοῖς κόλαξι αὐτοῦ initiò, tamen exposuit omnia: amo-
πρόσθεμα, τότε, ἐπὶ μόνῳ εἶχε πατρῴαν οἰ- rem, egestatem, arrogantiam mulie-
κίαν ἐν Σάμῳ, ἀπεμπολήσας, ἣν εἶχεν αὐτῷ τὴν ris, riualem Cretensem: in summa,
τιμὴν κομίζων, τρία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ non victurum sese, nisi cum Chariclea
Δημέας, οὐκ ἀφανὴς οὐδὲ ἐπὶ τῇ Χαρικλείᾳ, D consuetudinem haberet. Ille verò in-
καλὸς πάλιν αὖθις γεγονὼς· καὶ αὖθις ἡ tempestiuum esse ratus id temporis ex-
ἄθρα, καὶ τὰ γραμμάτια, καὶ μέμψις, ὅτι μὴ probrare Diniæ, quapropter ex ami-
πολλῷ χρόνῳ ἀφίκετο, καὶ οἱ κόλακες συνέ- cis vnum sese non admisisset, sed tum
θεον, ὑπιπταλαμησόμενοι, ὁρῶντες ἐδώδιμον quidem assentatores suos sibi antepo-
ἔτι ὄντα τὸν Δημέαν. ὡς δ' ὑπέσχετο ἥξειν πρὸς suisset; diuendita, quam vnam habe-
αὐτὸν, καὶ ἦλθε περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον bat in Samo, domo paterna; pretium
ἦν ὁ Δημώναξ ὁ τῆς Χαρικλείας ἀνὴρ, εἴτε illi attulit, talenta tria. Quæ simul at-
καὶ ἄλλως αἰσθόμενος, εἴτε καὶ ἀπὸ σωμήματος que recepisset Dinias, haud clàm erat
τῆς γυναικὸς (ἀμφω γὰρ λέγεται) ἐπιθυμή- Charicleæ: rursus subitò formosus fa-
σας, ὥσπερ ἐκ λόχου, τὸν τε αὐλῶνα ἀπο- ctus: rursus ancilla, & literulæ, & ex-
κλείσαι ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δημέαν, postulatio, quòd iam diu sese non adis-
set: concurrerunt item adulatores ap-
plaudentes, vt viderunt Diniæ adhuc es-
se quod daret. Cùm autem pollicitus es-
set sese venturum ad illam, venissétque
primo ferè somno, essétque intus Demo-
nax, Charicleæ maritus, siue quòd alio-
qui præsensérat, siue de composito prodi-
tionéque vxoris (nam vtrunque fertur)
exiliens velut ex insidiis, & atrium iu-
bet occludere, & Diniam comprehendi,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset, vecte quopiam, de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charicleam: atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensúmque Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam, ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cùm reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potiùs ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurariis, vnà cum aliis vrinabat; quódque hinc partum est, referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit: haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obiit. TOXA. At vtinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, videlicet quò mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti: quin vereor ne quem & alium isti similem narres.

πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ὀπὶ μοιχὸν ἀπασάμενος. ὁ δὲ, συνιδὼν οὖ κακῶν ἦν, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας, αὐτόν τε ἀποκτείνει τὸν Δημώνακτα, παίσας εἰς τὸν κρόταφον· καὶ τὴν Χαρίκλειαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτην, ἀλλὰ καὶ πολλάκις μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τέως μὲν ἐσήκασιν ἄφωνοι, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι, εἶτα πειρώμενοι συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπήει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκφύγουσι μὲν ὑπεξέφυγον, ὁ Δεινίας δὲ ὑπεξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος· καὶ ὃ μέχρι τῆς ἕω παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ τὰ μέλλοντα, ὅ, τι ἀποβήσεται σκοπούμενοι. ἔνθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ πρῶτον (ἤδη γὰρ ὁ πρᾶγμα διεβεβόητο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δεινίαν, οὐδ' αὐτὸν ἔξαρνον ὄντα μὴ οὐχὶ πεφονευκέναι, ἀπάγουσι παρὰ τὸν ἁρμοστήν, ὃς ἦρχε τηνικαῦτα τῆς Ἀσίας τότε· ὁ δὲ, βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ αἰτιᾶται πέμπει αὐτόν· καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δεινίας εἰς Γύαρον νῆσον τῶν Κυκλάδων· ἐν ταύτῃ φυγὴν εἰς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς, καὶ τἆλλα μετὰ σπουδῆς, ἐς σπανίως εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ σπουδῇ ἦλθεν εἰς ὃ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, οὐ παρὼν οὐδὲν ὑπεδέησεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφυγεν ὁ Δεινίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου· καταδικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτόν, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, οὐ συνέφυγεν αὐτῷ· καὶ ὅπως πάντα πάσιν ἦν πόρρω τῶν ἀναγκαίων, παραδοὺς ἑαυτὸν τοῖς πορφυρεῦσι, συλλατεδύετο, οὐ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀποφέρων, ἔτρεφε τὸν Δεινίαν, ἐς νοσήσαντα μὲν ὀλιγωρότερον, ἐθεράπευσε, ἐς ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπενόησεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανελθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος ἐς τεθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἕλληνος, οὐ πολλοῦ γε ὁμοίως, ἔτι γὰρ οὐκ οἶδα εἰ πέντε διελήλυθεν, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανε. ΤΟ. καὶ εἴθε γε, ὦ Μνήσιππε, ἀνώμοτος ὢν ταῦτα ἔλεγες, ἵνα μὴ ἀπιστεῖν ἐνόμιζον ἔξεστί μοι σκυθικόν τινα φίλον τὸν Ἀγαθοκλέα τοῦτον διηγήσῃ· πλὴν δέδοικα μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον εἴπῃς αὐτῷ.

ΜΝΗ. ἄκουε τοίνυν καὶ ἄλλου, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτο δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ἐπομοσάμενος ἦ μὴν αὐτὸς ἐωρακέναι τὸ ἔργον. πλὴν μόνῳ γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας ἀπαίρειν σὺν δύσι πλοιαρίοις, συλλογίμους τινὰς ἀνθρώπων κομίζων, ἐν οἷς καὶ τοὺς περὶ τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ, Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τὸν τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ ἡλικιώτας ὄντας· ὡς δὲ Εὐθύδικον, ἐρρωμενέστερον, καὶ καρτερώτερον τοῦ Δάμωνος, ὑπάρχοντα, καὶ ἀδεκνύντα, ἀεὶ τὸ κοινὸν μᾶλλον ὠφελοῦντα, ὡς ἑδόκει, ἀνιαρότερον ἄγειν μόνῳ τῷ Σικελίας, διὰ τυχὸς δὴ πλεύσαντας ἔφη ὁ Σίμυλος σφᾶς, ἐπεὶ δὴ τὸν πορθμὸν δὴ διαπεράσαντες, ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰονίῳ ἔπλεον, χειμῶνα μέγιστον ὑπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλά, τί ἂν τις λέγοι, τρικυμίας τινὰς, καὶ τροβίλους, καὶ χαλάζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶνος κακά; ἐπεὶ δὲ ἤδη σφᾶς κατὰ τὴν Ζάκυνθον εἶχε, ἀπὸ φιλίας τῆς καρίας πλέοντας, ἔτι καὶ ἀσπίδας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς ὃ ῥᾷστον ὑπιδέχεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷς ἐν τοσούτῳ σάλῳ ναυτιάσματα τὸν Δάμωνα, ἐμεῖν ἐς κεφαλὴν εἰς τὴν θάλασσαν· εἶτα, οἶμαι, τῆς νεὼς διαφερομένης ἐς ὁκατέρωθεν μέρος ὑπικλινούσης, καὶ τῶν κυμάτων σὺν ἀπώσμασι, ἐκπεσεῖν αὐτὸν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸ πέλαγος, ἅτε γυμνὸν τὸ ἄθλιον, ὡς δὴ καὶ ῥᾷον διαφεύξεσθαι· διὸ δὴ οὕτω δοκεῖν πεπρᾶσθαι, ἐκ μόνης ἑαυτὸν ἀναφέροντα τοῦ κλύδωνος τὸν Εὐθύδικον, ὡς ἥκουσε (τυχεῖν γὰρ γυμνὸν ἐκ τῆς δίνης ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐκ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα ἤδη ἀπαγορεύοντα (φαίνεσθαι γὰρ ὑπὸ πολὺ ζῶντα, τὸ σελήνης καταλαμπούσης) συμπροσδεδραμηκέναι, καὶ συλλαμβάνειν. σφᾶς δ', ὑπὸ μὲν μόνῳ αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, μὴ δυνάσθαι δ', μεγάλῳ τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους, πλὴν ἐκτεῖναί τε ποιῆσαι, φελλούς τε πολλοὺς ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν κοντῶν τινας, ὡς ὑπὸ τούτων ἀπανήξαιντο, εἴ πῃ αὐτῶν κατευτύχοιεν, καὶ τέλος, καὶ τὴν ἀποβάθραν αὐτῷ, ὑμικρὰν οὖσαν. σὺνόησον τοίνυν τοὺς θεοὺς, ὧν τινα δῶ τις ἄλλῳ ὑπόδειξιν ὑπιδείξαιτο διανοίας εὐλαβεστέραν τοὺς ἄνδρα φίλον, ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα εἰς πέλαγος ὕδατος ἠλειωμένου, ἢ κοινωνήσας τὸν θανάτου;

A MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Recitat autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarensis, adiurans profectò sese rem factam esse. Aiebat enim nauigasse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum, collectitios quosdam homines vehentem: in his fuisse Euthydicum, vnà que cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum: ac natu quidem eos aequales fuisse: verùm Euthydicum valentem robustúmque: Damonem contrà supinum, atque valetudinarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immanes quasdam procellas ac sinuosas, tùm grandines, & si quæ aliæ tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdam trahentes, quò nimirum vim impetúmque fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nauscaret, vomuisse in mare propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementiùs in eam partem in quam ille propendebat, inclinata, simúlque propellente fluctu excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse cùm præfocaretur, víxque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simul atque audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratos virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento præualido raperentur. Illud tamen feciisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt ab his suspensi natarent, si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documẽtum quisquam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare vsque adeò sæuiens, quàm communicata morte?

Hypar. Euthydicus & Damon Chalcidenses.

Iámque adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ sese agglomerantis, spumam vndique efferuescentem, noctem, ac desperationem, ad hæc illum iam præfocari incipientem, vixque vndis extantem, manúsque porrigentem amico: hunc autem incontanter insilientem, simúlque nantem, prorsúsque solicitum ne soprior Damon interiret. Sic enim profectò cognosces quòd haud ingeneros sum hunc quoque amicum, videlicet Euthydicum, retulerim. TOXARIS. Vtrùm perierunt, viri, Mnesippe, an salus quæpiam ex insperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui. MNE. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodiéque Athenis agunt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simúlque nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ post hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidem, subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atque ita hærentes fluitasse, sanè quàm incommodè. Deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, conscensisque illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquã mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio & Charixeno Sicyonio amicis vtebatur, & iis quidem opulentis, quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum reliquit aliis quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit appariturum, viro probo, & apud quem amicitia in pretio sit, quique vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouẽdam: Charixeno verò filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. (Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptiis.) Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocóque ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet,

III Eudamidas, Aretæus, Corinthij, & Charixenus Sicyonius.

A κεφαλὴ ἐπ' ὀφθαλμῶν λάβοι τὸν ἐπιφαίνοντα τῶν κυμάτων, τὸν ἦχον τοῦ ὕδατος ὑπικλωμένου, τὸν ἀφρὸν ἀνεζέοντα, τὸν νύκτα, καὶ τὴν ἀπόγνωσιν, εἶτα ἀποπνιγόμενον ἤδη, καὶ μόλις ἀνακύπτοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα τοῦ ἑταίρου, τὸν δὲ ἀπερισπάστως ἅμα, καὶ νεῦοντα, καὶ δεδοικότα μὴ πρὸ αὐτοῦ ὁ Δάμων. ἅπαντα δὲ ταῦτα μαθοὶς, ὡς οὐκ ἀχθυνῇ σοι τὸν φίλον τὸν Εὐθύδικον διηγησάμενος. Τ Ω. πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐτοῖς ἐκ θαλάττου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε ὑπὲρ μετρίως δεδοίκα αὐτῶν. MN. θαῤῥεῖ, ὦ Τόξαρι, ἐσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν εἰσιν Ἀθήνησιν, ἄμφω φιλοσοφοῦντες. ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος, ταῦτα μόνα εἶχε λέγειν, ἃ ποτε εἶδε τῆς νυκτὸς· τὸν μὲν, ἐκπεσόντα, τὸν δὲ, ἀναπηδῶντα, καὶ νηχομένους, ἐς ὅσον ἐν νυκτὶ καθορᾶν ἐδύνατο. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. ὁ μὲν γὰρ ἔφασκεν, φελλοῖς τισι χρησάμενοι, αἰωρεῖσθαι ὑπὲρ τοῦτων ἑαυτοὺς, καὶ ἀπονήχεσθαι πονηρῶς· ὕστερον δὲ τὸν ἀποβάθραν ἰδόντας, ἤδη πρὸς ἕω, προσνήξασθαί τε αὐτῇ, καὶ ὁ λοιπὸν διαβαίνειν, θυμῶδες προσερείδοντας τῇ Ζακύνθῳ. μὴ γὰρ τούτους γε Φαίακας εἶναι, ὡς ἔγωγε αὖ εἴρηκα, ἀχθυσον ἤδη τεῖνον ἄλλον σοῦ τι χείονα αὐτῶν. Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ, & Χαριξένῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐχρῆτο θυπόροις ὄσι, πένεσθαι τοὺς αὐτὸς ὢν ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, διαθήκας ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις, ἴσως γελοίας, σοὶ δ' οὐκ οἶδα εἰ τοιαύτας δόξουσιν, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ ὃς ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐτέραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς, Ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηροκομεῖν, Χαριξείνῳ δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μὴ πρωϊκῶς, ὁπόσην ἂν πλείστην δύνηται διδοῦναι πρὸς αὐτοῦ δύνηται (ἦν δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμου) ἢν δέ τι ἄτερος αὐτῶν ἐν ποσῷτῳ πάθῃ, καὶ τὸ ἐκείνου μερίδα, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθέντων τῶν διαθηκῶν, οἱ μὲν πένιαν μὲν εἰδότες τοῦ Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δ', ἣ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἦν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ γελῶν ἀπηλλάττετο,

οἵ] Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ δυσδαίμονες, κλῆρον ἀμφιδέξονται, λέγοντες, εἴ γε ἀποτίσουσιν Εὐδαμίδᾳ, καὶ ζῶντες αὐτοῖ κληρονομήσονται τὸν τοῦ νεκροῦ· οἱ κληρονόμοι δ', οἷς ταῦτα κατελέλειπτο, ὡς ἤκουσαν, ἦκον θύοντες ἀγαπῶντες τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ὀπτανίοις, ἀπέθανεν· ὁ δὲ Ἀρεταῖος, ἄριστος κληρονόμων γενόμενος, τῷ τε ἐκείνου, καὶ τῷ αὐτοῦ μερίδα τοῦ γάλακτος, τρέφει τε τὴν Εὐδαμίδα τῷ μητέρα, καὶ τῷ θυγατέρα δὲ τοῦ πολλοῦ ἐκδέδωκεν, ἀπὸ ταλάντων πέντε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρί, δύο δὲ τῇ τοῦ Φίλου ὀπτανίοις, καὶ τὸν γάμον γε αὐταῖν ὀπτὰ μιᾶς ἡμέρας ἠξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρεταῖος οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας προβεβλῆσθαι, τοιαῦτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προσθοῖς τὰς διαθήκας τῇ φιλίᾳ; ἢ πλείω καὶ τούτων ἐν ταῖς τελείαις ψήφοις μίαν τῶν πέντε εἶ; ΤΟ. Καὶ σοῦ μὲν καλῶς· ἐγὼ δὲ, τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὅ εἶχε πρὸς τοὺς φίλους. ἐδήλου γὰρ ὡς καὶ αὐτὸς αὖ τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἂν αὐτῷ, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦλθεν αὖ ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. ΜΝ. Οὐ λέγεις· τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω, Μασσαλίηθεν· ἐδείχθη δέ μοι ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνήρ, καὶ μέγας, καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει· παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ ὀπτὴ ζεύγους ὁδοιπορούντων, τά τε ἄλλα εἰδεχθής, καὶ ξηρὰ ὃ ἥμισυ ὃ δεξιόν, καὶ τὸ ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένην, πανυλωθρότατόν τι καὶ ἀπρεπέστατον μορμολύκειον. εἶτα ἐπεὶ ἐθαύμασα εἰ καλὸς οὗτος, καὶ ἀπρεπὴς ὤν, ἀνέχεται παρεζευγμένος τοιαύτην αὐτῷ γυναῖκα, ὁ δείξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὴν ἀνάγκην τοῦ γάμου, ἀκριβῶς εἰδὼς ἕκαστα· Μασσαλιώτης δὲ καὶ αὐτὸς ὤν. Μενεκράτει γὰρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τῆς δυσμόρφου ταύτης, φίλος ὢν ὁ Ζηνόθεμις, πλουτοῦντί τε καὶ τιμωμένῳ ὁμοτίμως ὤν. χρόνῳ δὲ ὁ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τὴν οὐσίαν ἐν καταδίκης, ὅτε καὶ αὐτὸς ἄτιμος ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἑξακοσίων, ὡς ἀποφηνάμενος γνώμην κακόν. ὅτῳ δὴ οἱ Μασσαλιῶται κολάζομεν, ἔφη,

A quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet: atque ita aiebant: Si quidem persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierũt, venerunt illico, agnoscẽtes ratáq; facientes ea quæ erant testamẽto mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tũ suo ipsius susceptо onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filię dotem, duobus in
B amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? nũmnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hęreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneísque calculis ponimus, vt sit vnus è quinque? TOX. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos: declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea
C scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus taliũ hæres. MNE. Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolëi, Massilia oriundum: commonstrabatur autem mihi in Italia, patrię nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti, cùm alioqui deformis, tum dimidia, nempe dextra, corporis parte manca, alteróque capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde cùm demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret
D eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, caussam exponit quare in id matrimonium incidisset: nouerat enim compertè omnia: nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis viris, tanquam qui sententiam iniquam pronuntiasset. Ad hunc autẽ modum, inquit, nos Massiliẽses, mulctamus,

IIII. Zenothemis Massiliensis, & Menecrates.

si quis corruptè iudicet. Grauiter itaque A ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, vtpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tã infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur, idque circa lunam crescẽtem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret, Bono, inquit, animo es Menecrates. Neque enim ipse egebis necessariis, & filia B tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibique opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessariis cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Posteaquam autem conuiuium peregerant, libassẽtque Diis, tum verò plenum illi calicem porrigens, Accipe, inquit, Menecrates à genero symbolum affinitatis, poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuam Cydimacham: dotem autem iam olim accepi talenta quinque & viginti. Illo verò respondente, Absit, ne feceris ô Zenothemis, néve ipse vsque adeo insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum: Hæc, inquam, illo loquente hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulo pòst prodiit, ea devirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atque glorians de eo, sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam: tantùm amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentûm virûm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd tollens hunc pater, intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum,

εἴ τις ἀδόκιμα γράψειεν. ἐλυπεῖτο οὕτω ὁ Μενεκράτης, καὶ ὅτι τῇ καταδίκῃ, καὶ ἐπεὶ ἐκ πλουσίου πένης, καὶ ἐξ εὐδόξου ἄδοξος ἐν ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἰδία θυγάτηρ αὕτη, ὀπτόγαμος ἤδη, καὶ ὀκτωκαιδεκέτις οὖσα, ἰδοὺ δὲ μὴ πάσης τῆς οὐσίας τῆς πάλαι, ἰδού γε τοῦ τῆς καταδίκης ἐκτὸς, ἠξίωσεν ἂν τις τῶν γε εὐγενῶν, καὶ πενήτων, ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι, οὕτω κακοδαίμονα οὖσαν τὴν ὄψιν. ἐλέγετο δὲ καὶ καταπίπτειν πρὸς τὴν σελήνην αὐξανομένην. ὡς ἐπὶ τούτοις τὸν Ζηνόθεμιν ἀποδύρεσθαι, θαῤῥεῖ, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, οὔτε γὰρ ἀπορήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους εὑρήσει νυμφίον τινά· καὶ ταῦτα ἅμα διεξιών, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν πολλὴν οὖσαν, ἐπέμετο πρὸς αὐτόν· καὶ δεῖπνον παρασκευασθῆναι πολυτελῆ κελεύσας, εἰσίασι τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πεπεικὼς ἐπιδεῖναι τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνηντο αὐλοῖς, καὶ ᾄσμασιν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μέσην αὐτῶν τὴν φιάλην προτείνας, Δέδεξο, εἶπεν, ὦ Μενέκρατες, παρ' ἐμοῦ τὸν γαμβρὸν φιλοτησίαν· ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν θυγατέρα Κυδιμάχην. τὴν προῖκα δὲ πάλαι εἴληφα, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι· τοῦ δὲ, ἅπαγε λέγοντος, μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς προϊδεῖν σε, νέον ἐκ καλὸν ὄντα, χήρᾳ αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταζυγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἁρπάσας τὴν νύμφην, ἀπῆλθεν ἐς τὸν θάλαμον· καὶ μετ' ὀλίγον προσῆλθε, δῃλαγορήσας αὐτῇ. ἐκ δὲ ἀπ' ἐκείνης στιγμῆς ὑπερηγάπων, καὶ πάντη ὡς ὁρᾷς περιαγόμενος αὐτήν· καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενός ἐοικεν, ὑπερηνύμενος ὡς καταφρονῶν τῆς ἐν σώματι καλῆς, καὶ αἰσχρᾶς, καὶ πλούτου, καὶ δόξης, ἀφορᾷ γὰρ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτην· οὐδὲ οἴεται χείρω προῖκα φιλίδιον ἀντὶ τῶν ψήφων τῶν ἑξακοσίων γεγενέναι. πάλαι ἤδη τε τούτων ὕστερος αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ πάγκαλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐλάμβανε· καὶ τρέφων γε, ἐπεὶ ἀρράβδους αὐτὸ εἰσεκάμισεν ὁ πατὴρ ὁ βουλευτήριον, ἀλλὰ φῦλλα ἐστεμμένον, καὶ μέλανα ἀμπεχόμενον,

ὡς

ὡς ἐλεεινότερον φανεῖν ὑπὲρ τῦ πάππου, ὃ μὲν βρέφος ἀνεγέλασε πρὸς τοὺς δικαστάς, καὶ συνεκρότει τὰ χεῖρε. ἡ δικὴ δ' ὑπεκλαυθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τὴν Μενεκράτει ζημίαν καταδίκην, καὶ ἤδη ὑπάρχει τοιούτῳ συνηγόρῳ χρησάμενος πρὸς τὸ συνέδριον. τοιαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν εἰρηκέναι ὑπὲρ τῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, ὦ μικρά, δὲ ὑπὸ πολλῶν αἰ Σκυθῶν γιγνόμενα· οἵτε καὶ τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐκλέγεσθαι λέγουσι. λοιπὸς ἡμῖν ὁ πέμπτος· καί μοι δοκῶ οὐκ ἄλλον ἐρεῖν, Δημητρίου τὸν Σουνιέως ὑπολαμβάνοντα. συνεκπλεύσας γὰρ ἐς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος, Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ οὐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφήβῳ, συνῳδῷ, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν, τὴν Κωικὴν ἄσκησιν ἀσκούμενος ὑπὸ τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ· ὁ δ' Ἀντίφιλος, ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. καὶ δή ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν καὶ θέας τῶν πυραμίδων, καὶ τὸ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς ὄσας, μὴ παρέχειν σκιὰν τὸν ὑπὸ Μέμνονα, ὅταν πρὸς αἰτέλλοντα τὸν ἥλιον. τούτων ὑπεθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τὰς πυραμίδων, ἀκροάσεως δὲ τὸ Μέμνονος, ἀναπεπλευκὼς καὶ τὸν Νεῖλον, ἕκτον ἤδη μῆνα, ὀκνηρὰ πάντα πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ ὁ θάλπος, ἀπολιπὼν τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δ' οὐ τοσούτῳ συμφορᾷ ἐχρήσατο, μᾶλλον γυναικός τινος φίλης δεομένῃ. οἰκέτης γὰρ αὐτῷ Σύρος, ὃν τοιοῦμεν, καὶ τὸ πατρίδα, ἱεροσύλοις τισὶ κοινωνήσας, συνεξῆλθέ τε αὐτοῖς ἐς τὸ Ἀνουβείσιον, καὶ ἀποσυλήσαντες τὸν θεὸν, χρυσᾶς τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατέθεντο πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ· εἶτ' ἐμπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολῶντες) ἅπαντα θύρας ἔλεγον τρεβλούμενοι ὑπὸ τῦ ἔχοντος, καὶ ἀγόμενοι ἦκεν ὑπὸ τὴν οἰκίαν τῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φώρια ἐξέφερεν ὑπὸ κλίνῃ τινὶ, ἐν σκοτεινῷ κείμενα. ὅτε οὖν Σύρος ἐδέδετο θύρας, καὶ ὁ δεσπότης αὐτῦ Ἀντίφιλος· οὗτος μὲν καὶ μεταξὺ ἀκροώμενος τῦ διδασκάλου, ἀναπαυθείς, ἐβοήθησε δὲ οὐδείς· ἀλλὰ καὶ οἱ πέως ἑταῖροι, ἀπεστρέφοντο ὡς ὃ Ἀνουβείσιον συλήσαντα, καὶ ἀσέβημα αὐτῷ ἡγοῦντο εἰ, εἰ συνεπίοιν ποτε

A quò plus miserationis suo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atque ille iam rei famæque restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massilienſis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti vides, neque qualia passim Scythiæ factitant, qui concubinas formosissimas summa cura diligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiam debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigarat in Ægyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecensi, quicum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, paritérque fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Ægyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonísque. Nam audiuerat, illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque id genus aliis, omnia apud Syrum deposuerat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt, districti in rota: deportatíque venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illico vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem, tãquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: seséque impiari credebant, si cum illo bibissent

V. par. Demetrius Sunienſis, & Antiphilus Alopecenſis.

aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, ſontium ſceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Ægyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere deo, atque illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quando defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multo etiam magis erat inuiſus. Subægrotabat itaque iam, maléque habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idque etiam noctu, neque crura ſineretur protendere, ligno incluſa: nam per diem cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locúmque anguſtũ prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atque intoleranda: nimirum homini eiuſmodi rerum inſueto, miniméque ad tam durum vitæ genus exercitato. Quum verò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet, reuerſus eſt tandem & Demetrius, nihil dum ſciens eorum quę acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res eſſet, ſtatim q; curriculo ad carcerem veniſſet: tum quidem admiſſus non eſt, propterea quòd veſpera iam eſſet, & carceris cuſtos iamdudum occluſis foribus dormiebat, miniſtris excubias agere iuſſis. At mane quum eſſet ingreſſus, multis videlicet precibus admiſſus, accedens, multo tempore quęrebat Antiphilum: quippe malorum multitudine ſic immutatum, vt cognoſci non quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquemque contemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in ſtragibus. Quòd ni nomen fuiſſet eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuiſſet agnoſci quiſnam eſſet: vſqueadeo præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam reſpondiſſet, atque adeunte illo comam diduxiſſet, eam à vultu abigens, ſordidam atque impexam, oſtendit ſeſe quis eſſet. Hîc ambo collapſi ſunt, oculis oborta caligine in tam inopinato ſpectaculo. Verùm aliquanto pòſt, poſteaquam & ipſe ſibi redditus,

ἢ συνῳκίσθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἄπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες. ἐδέδετο δὴ ὁ ἄθλιος Ἀντίφιλος πολλὼ ἤδη χρόνον, ἀπάντων, ὅσοι ἦσαν κακοῦργοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μιαρώτατος εἰς δόξαν. καὶ ὁ ὅτι τῶν δεσμῶν Αἰγύπτιος δεισιδαίμων ἀνὴρ ἔφορος, ὡς ἐκ χαρίεσθαι καὶ τιμωρήσασθαι τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐφέστως. εἰ δ' ἀπολογοῖτό ποτε λέγων, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον εἴργασται, ἀναίσχυντος ἐδόκει, καὶ πολὺ πλέον ὅτι τοῦτο ἐμισεῖτο. ἐπεὶ νόσῳ τοιαύτῃ ἤδη, καὶ πονήρως εἶχεν, οἷς εἰκὸς χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ τῆς νυκτὸς, οὐδὲ ἐκτεῖναι τὰ σκέλη δυνάμενον, ἐν τῷ ξύλῳ καθακεκλῃσμένα· τῆς μὲν γὰρ ἡμέρας ὁ κλοιὸς ἤρκει, καὶ ἡ ἑτέρα χεὶρ πεπεδημένη· εἰς δὲ τὴν νύκτα, ἔδει ὅλον καθεδεῖσθαι· καὶ μὴν καὶ τῆς οἰκήματος ἡ δυσοσμία, καὶ ὁ πνίγος, ἐν ταύτῃ πολλῶν δεδεμένων, καὶ ἐξενοχωρημένων, καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ τῆς σιδήρου ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἵῳ αὐδρὶ ἐκείνων ἀήθη, καὶ ἀμελετήτῳ τοιῆς οὕτω σκληρᾶς τῆς διαίτης. ἀπαγορεύοντος δὲ αὐτῷ, καὶ μηδὲ σῖτον αἴρεσθαι θέλοντος, ἀφικνεῖται ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ὅπως ἔμαθεν, ὡς εἶχεν, ἀθρόος ὅτι τὸ δεσμωτήριον, δρομαῖος ἐλθὼν, τότε μὲν οὐκ εἰσεδέχθη, ἑσπέρα γὰρ ἦν· καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλῃκὼς τῇ θύρᾳ, ἐκάθευδε, φερουρῶν τοῖς οἰκέταις τοῦ κεκλεισμένου. ἕως δὲ εἰσέρχεται, πολλὰ ἱκετεύσας· καὶ παρελθὼν, ὅτι πολὺ μᾶλλον ἐζήτει τὸν Ἀντίφιλον, ἄδηλον ὑπὸ τῶν κακῶν γεγενημένον, καὶ ῥυπῶν, αἰσχυντῆτο καθ' ἕκαστον τῶν δεδεμένων, ὥσπερ εἰώθασιν οἱ τοὺς οἰκείους νεκροὺς, ἤδη ἐώλων ὄντων αὐαζητοῦντες ἐν ταῖς σοροῖς. καὶ εἴ γε μὴ τοιοῦτος ἐφάνη, Ἀντίφιλον Δημομένους, κἂν ὅτι πολὺ ἠγνόησεν αὐτὸς ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἤλλακτο ὑπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τῇ φωνῇ αἰσθόμενος ἀνέβοησε, καὶ προσιόντος, διαστείλας τῇ κόμῃ, καὶ ἀπάγων τὸ πρόσωπον αὐχμηρὸν καὶ συμπεπλημμένον, ἔδειξεν αὐτὸν ὅστις ἦν, ἄμφω μὲν αὐτίκα πίπτουσιν ἰλιγγιάσαντες ὅτι τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ. χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν αὐτόν τε

καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ ἕκαστα, ὡς εἶχεν, ἐκπυθόμενος πρῶτ' αὐτοῦ, θαρρῆσαί τε προσκελεύεται· καὶ διελὼν ὁ τριβώνιον, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ, ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ εἶχε πινακὰ καὶ ἐκτετριχωμένα ῥάκη περιπάσας, καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, πάντα ἕτοιμα σιτίων, ὑπομιμνήσκων αὐτοῦ, καὶ θεραπεύων. προσδοὺς γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕωθεν εἰς μέσην ἡμέραν, οὐκ ὀλίγον ἀπέφερεν ἀγοφορῶν. εἶτ' ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τῷ δεσμοφύλακι καταβαλών, πιθανὸν αὐτῷ καὶ εἰρηνικὸν ἀπειργάζετο αὐτόν· τὸ λοιπὸν δὲ εἰς τὴν τοῦ φίλου θεραπείαν ἱκανῶς αὐτῷ διήρκει, καὶ τὰς μὲν ἡμέρας σιτίων τῷ Ἀντιφίλῳ, προσδιαμυδούμενος· ἐπεὶ ὑπὸ νύκτα καταλάβοι, ὀλίγον ποθὲν τῆς ὕλης τοῦ δεσμωτηρίου, στιβάδιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποδησάμενος, ἀνεπαύετο. χρόνον μὲν οὖν τινα οὕτω διῆγον, εἰσιὼν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾷον δὲ φέρων τὴν συμφορὰν ὁ Ἀντίφιλος, ὕστερον δὲ ἀποθανόντος τοῦ δεσμοφύλακος τινὸς ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τε ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ οὐκέτι πρόφασις ἐς τὸ οἴκημα τοῦ λελυμένων. ἐφ' οἷς ἀπορῶν, καὶ δυσωδυνούμενος, οὐκ ἔχων ὅπως πρόφασιν τοῦ ἑταίρου, προσαγγέλλῃ ἑαυτὸν, προσελθὼν τῷ στρατάρχῃ, ὡς εἴη κεχθρωνηκὼς τῷ ὅτι τὸν Ἄνουβιν ὑπεβύλλης. ὡς δὲ τοῦτο εἶπεν, ἀπήγετο βιαίως εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀχθεὶς πρὸς τὸν Ἀντίφιλον (τοῦτο γοῦν μόλις πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα, ἐξεργάσατο πρὸς αὐτῷ πλησίον τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τοῦ τοῦ αὐτοῦ κλοιῷ δεδέσθαι) ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἔδειξε τὴν εὔνοιαν, ὡς εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἀμελῶν μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν δεινῶν· καίτοι σφόδρα καὶ αὐτὸς ὑπομιμνήσκων ὅπως ἐκφύγοι μάλιστα καὶ καθεύδοι, καὶ ἧττον ἀνιᾶσθαι. ὥστε ῥᾷον ἔφερον μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες χρόνῳ δέ τι τοιοῦτον ἐπαυσεν ὅτι πλέον αὐτοῖς δεινὰ ἐμηχανῶντο· εἷς γὰρ τῶν δεδεμένων, ἐκ οἱουδ' ὁτου, ῥίνης ὑποπρίσας, καὶ συνωμότας πολλοὺς τῶν δεσμωτῶν προσλαβών, ἀποπρίσματί τῳ ἀλλοτρίῳ, ἢ ἐδέδεντο ἑξῆς, τῶν κλοιῶν εἰς αὐτὴν διφρομένων, καὶ ἀπολύσαντες ἀπροόπτως· οἱ δὲ ἀποκτείναντες ὑμαρῶς ὀλίγους ὄντας τοὺς φύλακας, ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι.

& Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiénsque. Locans enim sese iis qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quò illi mansuetum hunc ac pacatum redderet: De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quò illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substratisque frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id mitiùs ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idque, vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ, neque deinde quisquã admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia via non pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illico in carcerẽ, ac ductus ad Antiphilum. (Nam hoc magnis precib. vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur.) Hic igitur vel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligeret, cùm & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset vt ille & quamplurimum dormiret, & minimùm angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto pòst tale quidam accidit, quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quispiam haud scio vnde nactus limam, adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluítque omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosiliêre:

atque hi quidem illico quò quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoque retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset, Ægypti præses cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erant cum Demetrio, solvit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibique non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis quòd non aufugissent, dimitti. In summa compulêre iudicem vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est, idque de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Ægypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet: neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse qui erat, videlicet qui possit pauci esse contentus: neque illum ampliùs egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quòd ni initiò notasses nos, tãquam qui verbis nos iactaremus; idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atque eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: cùm interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lacrymas funderet, atque etiam supplex esset: totámque causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggessit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præcidatur.

A ἐκῆνοι μὲν ὧν ὃ πρωτίστα ἕνεκα ἐδύναντο ἕκαστος ἀφεστασαν, ὕστερον συνελήφθησαν οἱ πολλοί. ὁ Δημήτριος δὲ, καὶ ὁ Ἀντίφιλος, καὶ χώρην ἔμενον, καὶ τὸν Σύρον λαβόμενοι ἤδη ἀπιόντος. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τοῦ Αἰγυπτίου ὅτι τετραμμένος, ὃ συμβεβηκὼς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἐπεμψε τοὺς διωξομένους, μεταστραφεὶς δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοί γε ἠγάπησαν, ὄντως ἀφιέμενοι· ἔδοα δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ δεινὰ ἐποιεῖτο ἀδικεῖσθαι σφᾶς ὑ σμικρὰ, εἰ δόξουσι κακοῦργοι ὄντες, ἐλέῳ ἢ ἐπαίνῳ τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεθῆναι. καὶ τέλος, ἰὼν ἀνέκρινε τὸν δικαστὴν, ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξεπέσας. ὁ δὲ, ἐπεὶ ἔμαθεν οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς, τὸ Δημήτριον δὲ πρώην θαυμάσας, ἀφῆκεν, προσαμυνόμενος ὅτι τῇ κολάσει, ὧν ἐπέρετο ἀδίκως δεδεντες, ἕκαστον δωρησάμενος, πρὸ αὐτοῦ δραχμῶν μυριάδας τὸν Ἀντίφιλον, δὶς τοσαύτας δὲ τὸν Δημήτριον. ὁ μὲν δὴ Ἀντίφιλος, ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστὶν. ὁ δὲ Δημήτριος, ἐκ τῆς αὐτοῦ διαμυριάδος ἐκείνῳ καταλιπὼν, ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν Ἰνδικὴν, προσελθὼν τοῖς Βραχμᾶσι, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς αὖ εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἀπολιπὼν αὐτὸν· ὅτε γὰρ αὐτὸς ἔλαθε τὴν χρημάτων, ἔστ' ἂν αὐτὸς ἦ ὅσπερ ἐστὶν, ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις δυναμένους· ὅτε ἐκείνῳ ἔτι δὴν φίλῳ, μυρίων αὐτοῦ τὴν προσεμψε γεγυμνωμένων. Τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιεβεβλήκεις ἡμᾶς, ὡς ὑπὲρ ῥήμασι μέγα φρονοῦντας, καὶ αὐτὸς ἂν σοι τοὺς λόγους διεξῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος εἶπεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Ἀντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσέπι, καὶ ἱκετεύων, καὶ ὃ πᾶν ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἄχρι μαστιγούμενος ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτούς. ἐγὼ μὲν οὖν τούτους ὀλίγους ἀπὸ πλείονων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι, ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν ῥῆσιν παραδίδωμι· σὺ δὲ ὅπως μὴ χείρους ἐρεῖς τοὺς Σκύθας, μηδὲ πολλῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελήσῃ, εἴ τι δὲ τῆς δεξιᾶς πεφόβησαι, ὡς μὴ ἀποτμηθείης αὐτὴν.

ἀλλὰ χρὴ ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι. ἐπεὶ καὶ γελοῖα ἂν πάθοις, Ὀρέστῃ μὲν καὶ Πυλάδῃ πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ἐπὶ δὲ τῆς Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φανόμενος. ΤΟ. ἄγε, ὦ Μνήσιππε, ὅπως καὶ προτρεψάμενός με πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ ἃ πάνυ σοι μέλον, εἰς ἀποτομηδείκης τινὰ γλῶτταν, κεκαπηδεὶς ἐν τοῖς λόγοις· πλὴν ἄρξομαί γε ἤδη, μηδὲν ὥσπερ σὺ καλλιλογησάμενος, ἃ γὰρ Σκυθικὸν τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὰ ἔργα ἐπέρρωται τοῖς λόγοις. προσδοκήσῃς δὴ μηδὲν τοιοῦτον παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας ἐπαινῶν, εἴ τις ἀπροσδοκήτως ἔγημεν αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἢ εἴ τις ἀγώνιον ἐπέδωκε γαμουμένῃ θυγατρὶ, φίλῳ ἀνδρὸς, δύο τάλαντα, καὶ, νὴ Δί', εἴ τις παρέσχεν ἑαυτὸν δεδησόμενον, ὅτι προσδέλφῳ τῷ μικρὸν ὕστερον λυθησομένῳ. πάνυ γὰρ φύτελῆ ταῦτα, καὶ μεγαλωργὸν ἐν αὐτοῖς ἢ ἀνδρῶδες ἔνι τοῦτον. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς ὡς παιδικὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, πρὸς τὰ Σκυθικὰ ἐξεπάζεσθαι. καίτοι τοῦτ' ἀλόγως αὐτὸ πεποιήκατε, ἀλλὰ εἰκότως τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινέσαι. τοῦτο γὰρ τοῦτ' εἰσὶν ὑμῖν ἀφορμαὶ ὑπὲρ μεγέθους, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν εἰρηνῇ βαθείᾳ βιοῦσιν, ὥσπερ καὶ ἐν γαλήνῃ πλοίοις, εἰ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ἐστί· χαλεπῶνος γὰρ δεῖσθαι σοὶ πρὸς τὴν διάγνωσιν· παρ' ἡμῖν δ', οὐκ ἐχεῖς οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπελαύνομεν ἄλλοις, ἢ ὑποχωροῦμεν ἐπιόντας, ἢ συμπεσόντες, ὑπὲρ νομῆς, ἢ λείας, μαχόμεθα· ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν, καὶ δέδοκται τοῦτο, ὡς βεβαιότατα συνθέμεθα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον καὶ δυσπολέμητον εἶναι νομίζοντες. πρότερον δέ σοι εἰπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πότων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' εἴ τις ὁμήλιξ τις, ἢ γείτων ἐστὶν· οὐδ' ἐπειδάν τινα ἴδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργασάμενον, ὅτι τοῦτον ἀποδυτέον. καὶ ὅπερ ὑμᾶς ἐν ταῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ὅτι τῶν φίλων ποιοῦμεν ἀξιοῦμεν, ὅτι πολὺν μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμοῦ πρᾶττοντες, ὡς μὴ δεήσωμεν πανοίκου τῆς φιλίας, μηδὲ ἀπολειφθῆναι δόξωμεν. καὶ πειθὼ τοιαύτη τις ἤδη φίλος ἥκει ὁ ἀπὸ τούτου,

A Verùm oportet ſtrenuum præſtare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, ſi cùm Oreſtem ac Pyladem admodum ſophiſticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOXA. Rectè tu quidem, Mneſippe, qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quaſi nihil ſolicitus ſis ne tibi lingua execetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (neque enim is Scytharum mos) præſertim quum res ipſæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiuſmodi expecta-
B ueris à nobis, cuiuſmodi in commemorando laudibus extuliſti: puta ſi quis ſine dote duxerit deformem mulierem: aut ſi quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem, ſi quis ſponte eat in vincula, quum certò ſciat ſe paulo pòſt eſſe ſoluendũ. Admodum enim leuia iſta, neque quicquam ineſt in his vel magni negotij, vel virile quod ſit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum cauſſa ſuſceptas, vt intelligas veſtra iſta luſum eſſe ſi cum Scythicis conferantur.
C Neque tamen iſtuc ſine cauſſa facitis, ſed meritò parua iſta miramini, propterea quòd non ſunt vobis admodum graues occaſiones declarãdę amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in tranquillitate queas ſcire, bonus ſit gubernator, nécne: tempeſtate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoſcas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè cõcurrimus, pro paſcuis prędáque pugnamus. Hìc potiſſimùm opus eſt boni amici, cóque quamfirmiſſimè conſtituimus amicitias, ſola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia eſſe iudi-
D cantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque ſi quis æqualis ſit, aut vicinus: verùm vbi ſtrenuum quempiam virum conſpexerimus, quíque præclara facinora patrare poſſit, in hũc omnes ſtudio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quaſi procos agentes, nihílque non facientes, ne videlicet fruſtremur amicitia, néve reiecti eſſe videamur. At vbi iã in amicitias cęteris repulſis delectus eſt quiſpiam, protinus fœdus initur, ac iuſiurandum,

Quomodò amicos eligant Scytha.

quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppetiturum, si sit opus, alterum pro altero. Atque ita facimus. Etenim simul atque incisis digitis sanguinem in calicē destillauerimus, summisque intinctis gladiis ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summum trēs. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atque adulteræ vxores: arbitramúrque iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas: Quin potiùs antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem istuc initiò sum pollicitus. Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNE. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde rectè facis, qui nullum deorum iures. TOX. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quod nihil sit magis mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventū, tanquam qui vitæ sit causſa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. MNES. Atqui si ista idonea causſa est; profectò multos alios quoque deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atque his consimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum fiat aditus. TOXA. Vide quàm contentiosè nunc, quámque litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. MNE. Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas: quare perge confidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris: adeò tibi silebo. TOXA. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant: Venerant interea in regionem nostram Sauromatę cum equitū decem millibus: peditū autem ter tantum aduenisse ferebatur.

Iusiurandum Scytharum.

I. par. Dādamis & Amizoca.

ὁ μέγιστος, ἢ μὴν καὶ διώσεσθαι μετ' ἀλλήλων, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, ἢ ὅτῳ ποιῶμεν. ἀφ' ὧν γὰρ σίδηρον τοῖς δακτύλοις, ἐκσταλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ὑπερόπλιοι, πίωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ,τι τὸ μετ' ταῦθ' ἡμᾶς διαλύσειεν αὖ. καὶ ἐφάπται ὁ τὸ μέγιστον ἄγειν τιμῶν ἐς τὰς συνθήκας εἰσπέμπει· ὡς ὅστις αὖ πολύφιλος ἦ, ὅμοιος ἡμῖν δοκεῖ ταῖς κοιναῖς ταύταις, καὶ μοιχευομέναις γυναιξί. καὶ οἰόμεθα οὐκέθ' ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῦ εἶναι, πρὸς πολλὰς θυσίας διαιρεθῆναι. Ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρώτην γνωμῶν. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἁπαχθέντος αἰχμαλώτου Ἀμιζώκου τοῦ φίλου αὐτοῦ· μᾶλλον δ' πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην, ὀμεῖν γὰρ τὸν Ἄνεμον, καὶ τὸν Ἀκινάκην, οὐδέν πρὸς σέ, ὦ Μνήσιππε, ψεῦδος ἐρεῖ περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. MN. ἐγὼ μὲν οὐ πάνυ σου ἐμνύοντος ἐδεόμην, σὺ δ' ὅμως ὡς ποιῶν, οὐδένα θεῶν ἐπωμόσω. TO. τί σὺ λέγεις; οὐ σοι δοκοῦσιν, ὁ Ἄνεμος καὶ ὁ Ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας, ὅτι οὐθὲν πρὸς ἀνθρώπους μεῖζον οὐδὲ θᾶττον ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπότερον οὖν τὸν Ἄνεμον καὶ τὸν Ἀκινάκην ὀμνύομεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν Ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν Ἀκινάκην δὲ, ὅτι ἀποθνήσκειν ποιεῖ. MN. καὶ μὴν εἰ διά γε τοῦτο, καὶ ἄλλους αὖ ἔχεις πολλοὺς θεούς, οἷος ὁ Ἀκινάκης ὅδε, τὸν ὀϊστὸν, καὶ τὴν λόγχην, καὶ κώνειον, καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. τοιαύτης γὰρ ὅδε ὁ θεὸς ὁ θανάτου, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν πύλας ἔχεται ἀνοίγειν ὁδούς. TO. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐριστικὸν ποιεῖς, καὶ δικανικὸν, ὑποκρούων μεταξὺ καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον· ἐγὼ δὲ, ἡσυχίαν ἦγον, σοῦ λέγοντος. MN. ἀλλ' οὐκ αὖθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο, πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας· ὥστε θαρρῶν, τό τε ὅτι τοῦτο λέγε, ὡς μηδὲ πρόσθεν ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι. TO. τετάρτη μὲν ἦν ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' ὧν ὃ ἀλλήλων αἷμα συνεπεπώκεσαν· ἦκον δὲ ἡμῖν ὅτι τὴν χώραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν· οἱ πεζοὶ δ', τρισὶ ποσὶν ἐπελαυνέναι ἐλέγοντο.

οἷα δὲ ὑ προσφδομένοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν, σκηπεσόντες, ἀπροσδοκήτοις μὲν προέπεσον, πολλοὺς δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι· τοὺς δὲ, καὶ ζῶντας, ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανηξάμενος εἰς ὃ πρᾶον τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν ὃ ἥμισυ τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν· ὑ- γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιπλανοις ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Ταναΐδος. θύονται οὖν ἡ τε λεία προσηλαύνετο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνείχετο, καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας κατελαμβάνοντο, αὐτάνδρους τὰς πλείστας ἁλισκομένας. καὶ ὑπ' ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δὲ ἠνιώμεθα τῷ πράγματι. ὁ δὲ Ἀμιζώκης ἁλισκόμενος (ἐαλώκει γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνομαστὶ, κακῶς δεδεμένος, καὶ ὑπεμίμνησκε τῆς κύλικος, καὶ τοῦ αἵματος. ὧν ἀκούσας ὁ Δανδάμις, οὐδὲν ἔτι μελλήσας, ἀπρόπτων ὁρώντων, διανήχεται εἰς τοὺς πολεμίους· καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διαρραίοι τοῖς ἀκοντίοις, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν, ὡς κατακεντήσοντες· ὁ δὲ, ἐβόα τὸν Ζίριν. τοῦτο δὲ ἐπὶ τις εἶπε, μέχρι φονεύσουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ δέξονται, ὡς ὑπὲρ λύτρων ἥκοντα. καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον· ὁ δὲ λύτρα ᾔτει· μὴ γὰρ προήσεσθαι, εἰ μὴ μεγάλα ὑπ' αὐτοῦ λάβοι. ὁ Δανδάμις δὲ, ἃ μὲν εἶχεν, φησὶν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, εἰ δέ τι δυνάμην γυμνὸς ἀποτελέσαι, ἕτοιμος ὑποσχέσθαι ὑμῖν, καὶ προστάττειν ὅ, τι ἂν θέλῃς· εἰ βούλῃ δὲ, ἐμὲ αὐτὶ τούτου λαβὼν, καταχρῆσαι πρὸς ὅ, τι σοι φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, Οὐδὲν ἔφη δεῖ ὅλως κατέχεσθαί σε, καὶ τοῦτα, Ζίριν ἥκοντα· σὺ δὲ, ὧν ἔχεις μέρος κατάδειξον, ἄγων τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δανδάμις ὅ, τι βούλεται λαβεῖν, ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν. ὁ δὲ αὐτίκα προέχειν ἐκκόψας αὐτοῖς κἀπειδὴ ἐξεκέκοπτο, καὶ ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην, ἐπεστήριζε, προσφδόμενος αὐτῷ, καὶ ἅμα διανηξάμενοι, ἀπεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο γνόμενον πρέμυθησαν ἀπροσδοκήτως Σκύθας, καὶ ὑκέτι ἡγεῖσθαι ἑαυτῶν ἐλάττους εἶναι, ἰδόντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν, οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἔτι παρ' ἡμῖν ἡ ἀγαθὴ γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς φί-

A Ij nimirum quum in nos irruissent imparatos, neque expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere coguṫ, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est, ducum nostrorum, ad vtranque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potiebantur, atque iis plerisque cum viris captis: B & sub oculis nostris concubinas vxoréſque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus: simúlque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam contatus, spectantibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc verbi si quis sonuerit, postea non interimunt, sed C recipiunt, tanquam dedentem sese pretio redimendum. Móxque ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: Ille redemptionis pretium postulabat. Neque enim priùs dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: Quę possidebam, inquit, ea omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim cùm temet dedideris. Quin tu parte D eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illico Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent execti, iámq; pretium persolutum esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitens illi: vnáque tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neque iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem, & in ami-

cos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi viris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improuiso superassent: proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutiùs, vt videret ipse, amico cæco Dandamide, sed ipsus semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omnique honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale, Mnesippe, vos referre possetis, etiam si quis tibi donet vt possis vel decem alios ad istos quinque adiungere, etiam citra iusiurandum, si ita vis; vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu verò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iámque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus laniaret, desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexítque, in sese prouocans, auerténsque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tum quum legatione fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant.

II. per. Belittes & Basthes.

III. Macētes, Lonchates & Arsacomas.

Α λως πίστις. καὶ τις Σαυρομάτας ὃ δ' αὐτὸ οὐ μετρίως ἐφόβησε, λογιζομένους τοὺς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχεῖσθαι, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερέσχον, ὥστε νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν οὖν Ἀμιζώκης, ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο βλέπειν αὐτὸς ὑπὸ τυφλοῦ τοῦ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτόν, ἀμφότεροι καθήνται παρὰ τῇ κοινῇ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, εἰ καὶ ἄλλους Β σοι δέκα δοίη τις ὅτι τοῖς πέντε καταριθμήσασθαι, αἰωμότους εἰ δύναι, ὡς καὶ πολλὰ ὑπερψεύδεσθαι αὐτοῖς; κρῖνε ἐγὼ μὲν σοι γυμνὸν τὸ ἔργον διηγησάμην· εἰ δὲ σὺ τινὰ τοιοῦτον ἔλεγες, οἶδα, ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐπεισεμίξας τῷ λόγῳ, οἷα ἱκέτευεν ὁ Δανδάμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ εἶπε, καὶ ὡς ἐπωμόσατο, καὶ ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ἐπεδέξαντο αὐτὸν ἐπιφθονοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα ὁποῖα ὑμεῖς μηχανᾶσθε εἰώθατε πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἄγε δὴ καὶ ἄλλον ἰσότιμον, Βελίτταν, Ἀμιζώκου τούτου ἀνεψιόν· ὃς ἐπεὶ κα- C ταπαλαισθέντα ἐκ τοῦ ἵππου ὑπὸ λέοντος εἶδε Βάσθην τὸν φίλον (ἅμα γὰρ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδη ὁ λέων περιπλακεὶς αὐτῷ, ἐνεπεφύκει τῷ λαιμῷ, καὶ τῆς ὄψεως ἐπαίρεσθε, καταπηδήσας καὶ αὐτὸς, ὀπισθίοις καὶ ὄπισθεν τοῦ θηρίου, καὶ περιέπαιε, πρὸς ἑαυτὸν στρέφων, καὶ μεταγων, καὶ δηλονότι τοῖς ὀδοῦσι μεταξὺ διείρων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν τε ἦν, ὑπεξελκύσαι πειρώμενος τοῦ δήγματος. ἄχρι δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκείνον ἡμιθνῆτα ἤδη, ὅτι τὸν Βελίτταν ἀπεσπάσθη, καὶ συμπλακεὶς, ἀπέ- D κτεινε κἀκεῖνον· ὁ δ', ἀποθνήσκων, ὅ γε δὴ τοσοῦτον ἔφθη, παταξας τοῦ ἀκινάκη τὸν λέοντα εἰς ὃ στέρνον, ὥστε ἅμα πάντες ἀπέθανον, καὶ ἡμεῖς ἐθάψαμεν αὐτούς, δύο τάφους ἀναχώσαντες πλησίον, ἕνα μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ καὶ αὐτικρὺ τοῦ λέοντος. Τρίτην δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τὴν Μακέντου φιλίαν, καὶ Λογχάτου, καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος, ἠρᾶτο Μαζαίας τῆς Λευκάνορος, τοῦ βασιλεύοντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρέσβευεν ὑπὲρ τοῦ δασμοῦ, ὃν οἱ Βοσποριανοὶ ἀεὶ φέροντες ἡμῖν τότε ἤδη τρίτον μῆνα ὑπερήμεροι ἐτετήκεσαν.

ἐν τῷ δείπνῳ γοῦν ἰδὼν τὴν Μαζαίαν, μεγάλην καὶ καλὴν παρθένον, ἤρα, καὶ πονηρῶς εἶχε. τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν φόρων διεπέπρακτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, καὶ εἰστία, ἤδη καὶ τὸν γάμον ἀποπέμπων. ἔθος δέ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τοὺς μνηστῆρας ὅτε τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας, καὶ λέγειν οἵ τινες ὄντες, ἀξιοῦσι καταδεδῆσθαι τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες παρόντες, βασιλῆς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τιγραπάτης μὲν ὁ Λαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυίνης ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί. δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον παρεσκευάσθαι ἑαυτὸν, ὅστις μνηστευσόμενος ἥκει, δεῖπνόν τε τοῖς ἄλλοις, καταβεβλημένον ἐφ' ἡσυχίας· ἐπειδὰν δὲ παύσωνται δεῖπνοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην, ὑποσπείσαι τῆς τραπέζης, καὶ μνηστεύσασθαι τὸν παῖδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅστις ἢ γένους, ἢ πλούτου, ἢ δυνάμεως ἔχει. πολλῶν οὖν καὶ τῶν δὲ τὸν νόμον ἀπὸ πόντων, καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευταῖος ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν (οὐ γὰρ ἔθος ἡμῖν ἀκρατῆ τὸν οἶνον, ἀλλὰ ἄβεις εἰ δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεὸν) πιὼν δὲ μικρὸν, Δός μοι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαζαίαν, γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ὑπερτέρῳ τούτων ὄντι, ὁπόσα γε ὑπὸ τοῦ πλούτου καὶ τοῖς κτήμασι. τῶν δὲ Λευκανόρους θαυμασάντων (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένων, Πόσα γὰρ κτήματα, ἢ πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα; Ταῦτα γὰρ ὑμᾶς πλουτεῖτε. Ἀλλ' οὐκ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' εἰσί μοι δύο φίλοι καλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ, οἷοι οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ὅτε τούτοις, καὶ προῆλθε, καὶ μεθύων ἔδοξεν. ἕωθεν δὲ παρελθὼν τὸν ἄλλον Ἀδύρμαχος, ἔμελλεν ἀπάξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, καὶ δὴ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανελθὼν οἴκαδε, μιμνύει τοῖς φίλοις, ὡς ἀπημαθείη παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τελαθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστὶ μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα καὶ Μακέντα, καὶ τὴν εὔνοιαν τὴν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν τῆς Βοσπορανῶν δυνάμεως.

A In conuiuio igitur quum Mazæam vidisset proceram atque decoram virginem, amore captus est, grauiterque discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondérátque illi Rex, conuiuióque accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibúsque rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis forte fortuna multi aderant in conuiuio proci, reges, ac regum filij: in his erat & Tigrapates Lazorum princeps; & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíque cum his permulti. Oportet autem vnumquenque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitúmque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausti bibens, Da mihi rex, inquit, filiam tuam Mazæam vxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontantéque, Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma? nam iis rebus vos diuites estis. Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probíque, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuique habitus, visúsque temulentus: mane verò reliquis prælatus est Adyrmachus: iámque sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus, amicis indicat quemadmodum reiectus esset à Rege, risuique habitus in cónuiuio, cùm pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos ô Lonchata atque Macēta: vestrámque beneuolentiam longè præstare multóq; firmiorem esse Bosporanorū opibus.

Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, contemſítque: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hęc ouium boúmque multam copiam. Sic videlicet antetulit fortibus viris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad vnumquenque è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: ſi modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum vt vnus homo ſimus, iiſdem dolentes iiſdémque gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnuſquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur tum quum in te iſta fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium ſuſcipiamus. Atque ego quidem recipio, Arſacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò ſponſam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arſacoma, inter hæc (nam his peractis veriſimile eſt exercitu ac bello fore opus) hîc mane, quò contrahas & appares arma, equos, atque aliarum rerum vim quantam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiunxeris: partim quòd ipſe ſtrenuus, partim quòd nobis non pauci ſunt familiares. Maximè verò ſi deſederis in tergore bouis. Hæc vbi placuiſſent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus eſt in Boſporum, puta Lonchates: alter, id eſt Macentes, ad Machlyenſes: eques vterque. At Arſacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & in tergore bouis deſedit. Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos: Vbi quis ab alio læſus eſt, cupitque vlciſci, neque par eſſe pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Dehinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis vincti ſunt. Et hoc quidem apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus,

Conſuetudo ſedendi in tergore bubulo.

Ἀλλ' ἐμοῦ ταῦτα διεξιόντος, ἡμᾶς μὲν ἐχλεύαζε, καὶ κατεφρόνει, Ἀδυρμάχῳ δὲ τῷ Μαχλυΐ, παρέδωκεν ἀπάγειν τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν δέκα, καὶ ἁμάξας τετρακλίνους ὀγδοήκοντα, καὶ πρόβατα, καὶ βοῦς πολλούς· οὕτως ἄρα προετίμησεν ἀνδρῶν ἀγαθῶν κοσκίνατα πολλὰ, καὶ σκεύη τρίποδα, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα αἰσθάνομαι, καὶ γὰρ ἐρῶ τῆς Μαζαίας, καὶ ἡ ὕβρις ἐν τοσούτοις ἀνθρώποις οὐ μετρίως μου καθῆκε· οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ὁπόσης ἠδικῆσθαι. Ὁ γὰρ τρίτον μέρος ἐκάστῳ ἡμῶν τῆς ἀτιμίας, εἰ γε οὕτω διοδεύομεν, ὡς ἀφ' οὗ συνελήλυθαμεν, εἷς ἀνθρωπος ὄντες, καὶ τὰ αὐτὰ αἰσθανόμενοι, καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. οὐ μόνον, ἐπεῖπεν ὁ Λογχάτης, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος ἡμῶν ὅλος ὕβριζεν, ὁπότε σὺ τοιαῦτα ἔπαθες. Πῶς οὖν, ὁ Μακέντης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι; διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον. κἀγὼ μὲν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τὴν Λευκανόρους, σὲ δὲ χρὴ τὴν νύμφην ἐπαναγαγεῖν αὐτῷ. Οὕτω γινέσθω, ἔφη. σὺ δὲ, ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (εἰκὸς γὰρ καὶ στρατείας, καὶ πολέμου ὃ μὴ τοῦτο δεήσειν ἡμᾶς) αὐτοῦ παρεμένων, σκευάζου, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα, καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ὡς πλείστην. ῥᾴστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὢν, καὶ ἡμῖν οὐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δὲ εἰ καθέζοιο ὅπου τῆς βύρσης τοῦ βοός. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς εἶχεν, εὐθὺς ὅπου τοῦ Βοσπόρου ὁ Λογχάτης· ὁ Μακέντης δὲ, ὅπου τοὺς Μάχλυας ἵππότης ἑκάτερος· ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἴκοι μενῶν, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὡπλίζε δυνάμει πολλῇ τῶν οἰκείων· τέλος δὲ, καὶ ὅπου τῆς βύρσης ἐκαθέζετο. Τὸ δὲ ἔθος ἡμῖν ὃ περὶ τὴν βύρσην οὕτως ἔχει· ἐπειδὰν ἀδικηθείς τις πρὸς ἑτέρου, ἀμύνασθαι βουλόμενος, ἴδῃ καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχος ὤν, βοῦν ἱερεύσας, τὰ μὲν κρέα καταπρήσας, ἤψησεν, αὐτὸς δὲ, ἐκπετάσας χαμαὶ τὴν βύρσην, κάθηται ἐπ' αὐτῆς, εἰς τοὐπίσω πεπλαγμένων τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. περιελόμενοι δὲ τῶν κρεῶν τὸν βοῦν,

προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἕκαστος λαβών, ὀπίσω τῆ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑπισχνῆται καὶ δώσειν, ὁ μὲν, πέντε ἱππέας πρὸ ἑξὸν αὑτοῦ, καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ, δέκα, ὁ δὲ, πλείους, ὁ δὲ, ὁπλίτας πεζοὺς, ὁπόσους αὐτὸς δυνήσεται, ὁ δὲ, μόνον ἑαυτὸν, ὁ πένεστατος. ἀθροίζεται γοῦν ὅτι τῆς βύρσης πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ ὃ τοιοῦτον στράτευμα, βεβαιότατόν τε ὅτι συμμῖξαι, καὶ ἀπροσμάχητον τοῖς ἐχθροῖς, ἄτε καὶ ἔνορκον ὄν. Ὃ γὰρ ὑπισχνῶνται τῆς βύρσης, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν οὖν Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν. καὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ, ἐς πεζοὶ, σὺν ἀμφοτέροις δισμύριοι. ὁ δὲ Λογχάτης, ἀγνοούμενος, προελθὼν ἐς τὸν Βόσπορον, προσέρχεται τῷ βασιλεῖ δεομένῳ τι τῆς ἀρχῆς, καὶ φησὶν, ἥκειν μὲν ἀπὸ τῶν κοινῶν τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μεγάλα προσφέρεσθαι νομίζων. τῶν δὲ, λέγειν κελευόντων, Οἱ μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ ἐπιβαίνειν τοῖς νομεῦσιν ὑμῶν ἐς τὸ πεδίον, μέχρι μὲν τοῦ Τραχώνος νέμειν· τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτιᾶσθε ὡς καταισχόντας ὑμῶν τὴν χώραν, ἃ φασιν ἀπὸ κοινῆς γνώμης ἐκπέμπεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ὅτι τῷ κέρδει κλωπεύειν· εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο αὐτῶν, σὲ κύριον εἶναι κολάζειν. ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐπεστάλκασιν. ἐγὼ δὲ, μᾶλλον σοι μεγάλων ἐφόδων ἐσομένων ἐφ' ὑμᾶς ὑπ' Ἀρσακόμου τοῦ Μαριαίτα, ὃς ἐπρέσβευε πρόσφατα πρὸς σέ, καὶ οἶμαι, διότι αἰτήσας τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ ὅτι τῆς βύρσης ἑβδόμην ἡμέραν ἤδη κάθηται, καὶ στενὴν τὴν τράπεζαν οὐκ ὀλίγῃ αὐτῷ. Ἤκουσα, ἔφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς ἀθροίζεσθαι δυνάμεις ἀπὸ βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ἡμᾶς στρατεύσεται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐλαύνων ἐστὶν, ἠγνόουν. Ἀλλ' ὅτι σὲ, ἔφη ὁ Λογχάτης, ἡ παρασκευὴ ἐμοὶ δὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ἐστί· καὶ ἄχθεται διότι προτιμῶμαι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἀμείνων τὰ πολλὰ δοκῶ εἶναι· εἰ δέ μοι ὑπόχριο τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα Βαρκέτιν, οὔτε τἆλλα αἰσχύνῃ ὑμῶν ὄντι, οὐκ εἰς μακρὰν σοι ἥξω, τὴν κεφαλὴν αὐτῶν κομίζων. Ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεὺς,

A adeuntibus domesticis, præterea si quis alius velit, quisque partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum se quinque suopte cibo, suóque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atque qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter quàm si iureiurando esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsa-
B comas igitur his in rebus procurandis sa-tagebat: coieruntque illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Bosporum, Regem adit, tractantem quiddam de regni negotiis, aitque venire quidem sese publico Scytharum nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inquit, negotiis, hæc impræsentiarum denunciant Scythæ, ne vestri pastores in planitiem vsque transgrediantur, sed in-
C tra Trachonem pascant. Cæterùm latrones de quibus expostulatis, quòd regionem vestram incursent: negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quenque lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur, tui arbitrij esse, vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos insultum futurum ab Arsacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idque opinor, quum filiam tuam postularit, non assecutus sit abs te: ob id indignatur, sedétque in tergore taurino septimum iam diem, contractúsque illi est exercitus haud exi-
D guus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogi vim copiarum in tergum bouis. Quòd autem aduersum nos cogerentur, quódque Arsacomas huius rei dux esset, id verò me fugerat. Atqui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autem inimicus est Arsacomas, grauitérque ferat quòd sibi præferar à natu-maioribus, & quòd in omnibus illo videar esse præstantior. Quòd si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno vestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit,

videlicet supra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob causſam iratus esſet Arsacomas: nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat ſemper Scythas. At Lonchates, Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturum. Id cùm fieret, iámque resupinatus in cœlum iurare vellet: Absit, inquit, vt hîc: ne quis spectantium coniiciat qua gratia iuremus: quin potiùs hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex: vos autem absistite quamlongissimè: neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquam igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul abstiterunt: vibrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput desectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuíque sese dicens affuturum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò vbi equum vinctum reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tum vbi resciſſent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstitítque promissum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior super his quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primúsque illis nuntium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm sis, ad regnum vocat. Proinde fac vt ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum, vbi Leucanoris filiam conſpexerint. Ego porrò non solùm Alanus sum, verùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masteram Leucanor asciuit vxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus qui sunt in Alania, denunciantibus vt quàm potes ocyssimè te recipias in Bosporum,

μάλα δειδὼς ὑπέρμορος· ἐγὼ γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῆς Ἀρσακόμα, τὴν ὅτι τὰ γάμω, καὶ ἄλλως, ἀεὶ ἐφοβήθην ἀεὶ τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, Ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξαι τὰς συνθήκας, μηδὲ ἀπρήσασθαι. τότε ἤδη τούτων ὑπομνύων, καὶ ἐπεὶ ἀνατείνας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν, Μὴ σύγε οὕτω, εἶπε, μή τις ἐπίδηται τῶν ὁρώντων ἐφ' ὅτῳ ὀρκωμοτοῦμεν, ἀλλ' εἰς ὃ ἱερὸν τοῦ Ἄρεος τουτὶ εἰσελθόντες, ἀποκλῄσαντες τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δέδοικα μὴ προθύσηταί με τοῦ πολέμου, χεῖρα δὲ μικρὸν ἤδη περιβεβλημένος. Εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς, ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε ὅτι πορρωτάτω· μηδεὶς δὲ πρόσω εἰς τὸν νεὼν, ὃν μή τινα ἐγὼ καλέσω. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, ἀσφαλόμενος τὸν ἀκινάκην, ἀποσχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, παίει κατὰ τὸν μασχάλην εἶτα ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων, ἐξῄει, μεταξὺ διαλεγόμενος δῆθεν αὐτῷ. καὶ δὴ τάχεως ἤξειν λέγων, ὡς δή ὅτι τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκείνου. ἐπεὶ δ' ἦσαν ὅτι τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἔνθα δεδεμένον καταλελοίπει τὸν ἵππον, ἀναβὰς, ἀφῖπτάσατο εἰς τὴν Σκυθίαν. δίωξις μὲν οὖν οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, ὅτι πολὺ ἀγνοησάντων τὸ γενόμενον τὴν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτε ἔγνωσαν, περὶ τῆς βασιλείας στασιαζόντων. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπεπλήρωσε, τὰ Ἀρσακόμα κεφαλὴν τὴν κεφαλὴν τοῦ Λευκανόρους. ὁ Μακέντης δέ, κατ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γενόμενα, ἦκεν ἐς τοὺς Μάχλυας, καὶ πρῶτος ἀγγείλας αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ βασιλέως, Ἡ πόλις δέ, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ὅτι τὴν βασιλείαν καλεῖ, ὥστε, σὺ μὲν προσελάσας, κατάλαβε τὴν ἀρχὴν, τεταραγμένοις τοῖς πράγμασιν ὁπτφανείς. ἡ κόρη δέ, κατόπιν σοι ὅτι τὰ ἅμαξῶν ἐπέσθω, ῥᾴον γὰρ οὕτω προσάξῃ Βοσπορανῶν τοῖς πολλοῖς, ἰδόντας τὴν Λευκανόρους θυγατέρα. ἐγὼ δέ, Ἀλανός τέ εἰμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν. πρὸ ἡμῶν γὰρ ἔσχε τὴν Μάσφεαν, ἠγάγετο ὁ Λευκανόρ· καὶ νῦν σοι ἥκω κατὰ τὰς Μασφέρας ἀδελφάς, τὰς ἐν Ἀλανίᾳ, κατάκελευομένων, ὅτι τάχιστα ἐλαυνόντα ὅτι τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ

καὶ μὴ ῥᾳθυμίᾳ εἰς Εὐβίοτον περιελθοῦσαν τὴν ἀρχὴν· ἐς ἀδελφὸς ὢν νόθος Ἀδυρμάχου, Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ἐστὶν, Ἀλανοῖς δ' ἀπέχθηται. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Μακέντης, ὁμόσκυθος καὶ ὁμόγλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὤν. κοιναὶ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις· πλὴν ὅτι οὐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύθαι· ἀλλὰ ὁ Μακέντης καὶ τοῦτο εἴκαστο αὐτοῖς, καὶ ἀποκείρει τῆς κόμης, ὁπόσον εἰκὸς ἦν ἐλάττονα κομᾶν τὸν Ἀλανὸν τοῦ Σκύθου· ὥστε πιστεύετο μᾶλλον ταῦτα, καὶ ἐδόκει Μασσαγέτης καὶ Μαζαίας συγγενὴς εἶναι. Καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, ἑτοιμός εἰμι ἅμα σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἢν ἐθέλῃς, μάλιστά γε εἰ δέοι, καὶ τὴν παῖδα ἄγειν. τοῦτο, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὁ Ἀδύρμαχος, ἐθελήσαιμ' ἄν, ἀφ' ἅματος ὄντα σε, Μαζαίαν ἄγειν. ἦν μὲν γὰρ ἅμα ἡμῖν ἴῃς ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵππῳ ἑνὶ πλείοις ἂν χαίροιμεν· εἰ δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, αὐτὴ πολλῶν ἂν γένοιο. Ταῦτα ἐλέγετο· καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, παραδοὺς τῷ Μακέντῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, παρόντος ἔτι ἐκείνου. ὁ δὲ, ἡμέρας μὲν ὅσον τῆς ἀμάξης ἦγεν αὐτὴν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναθέμενος ὅτι τὸν ἵππον (ἑτέρᾳ παιδίσκῃ δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἵππον ἔπεσθαι) ἀναπηδήσας καὶ αὐτὸς, οὐκέτι παρὰ τὴν Μαιῶτιν ἤλαυνεν, ἀλλ' ἀποτραπόμενος εἰς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δεξιὰ λαβὼν τὰ Μιτραίων ὄρη, διαναπαύων μεταξὺ τὴν παῖδα, τριταῖος ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλύων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ὅπῃ ἐπαύσατο τοῦ δρόμου, μικρὸν ὑπισχνούμενος, ἀπεθνήσκει. ὁ δὲ Μακέντης, ἐξαγείσας τὴν Μαζαίαν τῷ Ἀρσακόμᾳ, Δέδεξο, εἶπε, καὶ παρ' ἐμοῦ τὸν ἵππον. τοῦ δὲ πρὸς ὃ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντος, καὶ χάριν ὁμολογοῦντος, Παῦε, ἔφη ὁ Μακέντης, ἄλλον με ποιοῦ σαυτοῦ. ὃ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν ἐφ' οἷς ἔπραξα τύχοις, τοιόν ἐστιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἀριστερά μου χάριν εἰδείη τῇ δεξιᾷ, ὅτι πρωτίστη μοι ποτε αὐτὴν ἐθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα τοίνυν ἂν ἡμεῖς δρῴημεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τε ἦν, εἰς ἕνα συνελθόντες, ἔτι μέγα νομίζοιμεν εἶναι, εἰ ὅ μέρος ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος.

neque per negligentiam committas vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horum vtrunque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnopere comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis erat assimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factum est vt illi fides haberetur, putaretúrque Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad vtrum vis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ virgo etiãdum erat. At ille per diem quidem illã curru vehebat: verùm vbi nox incubuisset, imposita equo (nã idcurarat vt alius quidam eques sese cõsequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, cùm virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statímque equus eius vbi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manum dans, Accipe, inquit, à me quoque id quod sum pollicitus. At illo ad insperatũ spectaculum stupefacto, gratiásque agente: Desine, inquit, Macentes, ac noli me alium à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi subministrauit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus si iam dudum cõmissi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore:

Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti Macentes reſpondit. Cæterùm Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur, accerſitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuerſatus: verùm in patriam reuerſus, contractis ingentibus copiis, per montoſa irrupit in Scythiam, paulóque pòſt irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunque poterat ſecum ducens, tum Alanos & Sauromatas accerſitos, vtrinque vicies millenos: coniunctis autem copiis Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites ſagittarij. Nos autem (nam & ipſe ad hanc expeditionem contuleram, addens iis qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum inſtructos centum) contractis haud multo minùs triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur inſultum, ductore Arſacoma. Vt autem admouentes illos conſpeximus, contra duximus agmen, præmiſſis in hoſtem equitibus. Atque vbi iam diu acriter eſſet pugnatum, tandem ceſſere noſtri, interrupta phalange. Poſtremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum: pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa, verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multum tempus inſequi non auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenſes vndequaque cædebant, confertim iaculis emiſſis, atque ſagittis, ſic vt vehementer laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerant, quorum in numero fortè erat Lonchates, & Macentes: iámque ambo vulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obiiciunt, hic quidem aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macentes ſecuri ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimul atque ſenſit Arſacomas, quum in altero agmine eſſet nobiſcum: turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit, ſublato gladio, adeò vt Machlyenſes vim animi non ſuſtinuerint, ſed viam illi fecerint, vt tranſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachum,

A ἐπ' ἐαυτὸν γὰρ ἐποιήσατο, μέρος ὂν τοῦ ὅλου τῷ πάσχοντος. ὅτε μὲν ὁ Μακέντης ἔφη τῷ Ἀρσακόμᾳ χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἤκουσε τὸν ἐπιβουλὴν, εἰς μὲν τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἦλθεν (ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπικληθεὶς ὑπὸ Σαυροματῶν, πρὸς οἷς διέτριβεν) εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ ἐπανελθών, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγών, ἐξ ἧς ὀρεινῆς ἐσέβαλεν εἰς τὴν Σκυθίαν. ὁ δὲ Εὐβίοτος, ὃς μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς εἰσέπεσεν, ἄγων πανδημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους ἑκατέρους δισμυρίους· ἀναμίξαντες δὲ τὰ B στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδες ἀπράκτως ἐγένοντο, καὶ τούτων ὁ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμᾶς δὲ (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου, αὐτοῖς ἐπιδοὺς ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέας αὐτοτελεῖς ἑκατὸν) ὀλίγῳ ἔλαττον τῶν τετρακισχιλίων σὺν τοῖς ἵπποις συναθροισθέντες, ἐπεμένομεν τὴν ἔφοδον· ἐστρατήλατει δὲ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ὅπως προσιόντας εἴδομεν αὐτοὺς, ἀντεπήγομεν, προεπαφέντες τὸ ἱππικόν. ἡνιομάχουν δὲ ὑπὲρ πολὺ μάχης καρτερᾶς, ἐνεδίδου ἤδη τὰ ἡμέτερα, καὶ C προερρήγνυτο ἡ φάλαγξ· καὶ τέλος, εἰς δύο διεκόπη τὸ Σκυθικὸν ἅπαν, καὶ τὸ μὲν ἐπέφυγε, καὶ πολὺ ὄφελος, ἐπὶ πολὺ διωκόμενον, δὴ αἰσχρὸν ἐδόκει ἡ φυγή. οὐδὲ γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐτόλμων ὑπὲρ πολὺ διώκειν· τὸ δὲ ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, περιέχοντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἔκοπτον πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀφιέντες τὰ ὀϊστῶν, καὶ ἀκοντίων, ὥστε πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ περιεχόμενοι, καὶ ἤδη πολλοὶ ἐγίνοντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. ἐν τούτοις δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μακέντης ἔτυχον ὄντες, καὶ ἐτέτρωντο ἤδη, προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυρακτωθεὶς τὸν μηρὸν, ὁ D Λογχάτης, ὁ Μακέντης δὲ, πελέκει εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ κοντῷ εἰς τὸν ὦμον· ὅπερ αἰσθόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὢν, δεδιὼς ἡγησάμενος, εἰ ἀπεισι καταλιπὼν τοὺς φίλους, προσδοκῶν τοὺς μύωπας τῷ ἵππῳ, ἐμβοήσας, ἤλασε δι' τῶν πολεμίων, κοπίδα διηρμένος, ὥστε τοὺς Μάχλυας μηδὲ ὑποστῆναι τὸ ῥόθιον τῆς ὁρμῆς, ἀλλὰ διαιρεθέντες ἔδωκαν αὐτῷ διεξελθεῖν. ὁ δὲ ἀνακτησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπράκτους προσκαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀδύρμαχον,

καὶ παταξας τῇ κοπίδι ἐς τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη ὁ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, ἐς ὁ Αλανικὸν οὐ μετ' οὐ πολύ, καὶ οἱ Ελληνες ὅτι τοῦτο. ὥστε ἐκρατήσαμεν ἐξ ὑπαρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξήλθομεν αὖθις πολὺ κτείνοντες, εἰ μὴ νὺξ ὁ ἔργον ἀφείλετο. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν ἀπεσταλησαν, ἱκέται ἐς τὸν πόλεμον ἥκοντες, ἐδέοντο φιλίας ποιεῖσθαι. Βοσπορηνοὶ μὲν, ὑποτελέσειν διπλάσιον τὸν δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ, ὁμήρους δώσειν ἔφασαν, οἱ Αλανοὶ δὲ, αὐτὶ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδηνοὺς ἡμῖν χαρίσασθαι ὑπέσχοντο οὐ πολλοῦ διεῤῥῶγας. ὅτι τούτοις ἐπείθημεν, δόξαν πολὺ πρότερον Αρσακόμας καὶ Λογχάτης· καὶ ἐγένετο εἰρήνη, ἐκείνων πρυτανευόντων ἕκαστα. τοιαῦτα, ὦ Μνήσιππε, τολμῶσι ποιεῖν Σκύθαι ὑπὲρ τῶν φίλων. ΜΝ. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλεως μὲν ὁ Ακινάκης καὶ ὁ Ανεμος εἶεν, οἷς ὤμοσας, εἰ γοῦν τις ἀπιστοίη αὐτοῖς, οὐ πάνυ μεμπτὸς εἶναι δόξειεν ἄν. ΤΟ. Ἀλλ' ὅρα, ὦ γύναιε, μὴ φθόνος ὑμᾶς ἡ ἀπιστία ᾖ, πλὴν σὲ ἐμὲ ἀποτρέψεις ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπεῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. ΜΝ. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδὲ ὕστερος ἀφέρπυσε χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε αὖθις καὶ κάτω τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυανὴν διαθέων, καὶ εἰς τὸν Βόσπορον ἀπιών· εἶτ' ἐπανιών, πάνυ μου κατεχρήσω τῇ σιωπῇ. ΤΟ. πειστέον καὶ ταῦτά σοι νομοθετοῦντι, καὶ διὰ βραχέων λεκτέον, μὴ καὶ κάμῃς ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπαρεπόμενος· μᾶλλον δὲ ἄκουσον ἐμοὶ αὐτοῦ, οἷα φίλος Σισίννης τοιοῦτος, ὑπηρέτησεν· ὅτε γὰρ Αθηναζε ἀπῆλθον οἴκοθεν ὑπ' ἐπιθυμίας παιδείας τῆς Ελληνικῆς, κατέπλευσα εἰς Αμαστριν τὴν Ποντικήν· ἐν παρόδῳ δὲ ὄντι τοῖς ἀπὸ Σκυθίας παραπλέουσιν ἡ πολὺ τῆς Καραμβέως ἀπέχουσα ἡ πόλις. εἵπετο δὲ ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν καταγωγήν τινα ὅτι ὡς λιμενοῖ σκεψάμενοι, καὶ τὰ πλοῖα ἐς αὐτὴν μεταστησάμενοι, ἠρεμάζομεν, οὐδὲν πονηρὸν ὑφορώμενοι· ἐν τοσούτῳ δὲ, κλῶπές τινες ἀναπαύσαντες τὸ κλῆθρον, ἐκφέρουσιν ἅπαντα, ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀρκέσοντα καταλιπεῖν.

A impactóque in ceruicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulo pòst & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diúque sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus venerunt legati, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses, obsides daturos se confirmabant. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, vt Sindianos nostro nomine vellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragiis, in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum caussa facere. MNES. Tragica prorsus, ô Toxari, fabulísque similia. Et propitius sit Acinaces & Vētus, per quos iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendendus esse videatur. TOXA. At vide, vir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia vestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quominus & alia his consimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tantum ne longum facias, vir optime, neque vsqueadeo admissis vagísque vtare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanámque percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendúmque paucis: ne fatigeris vnà nobiscum audiendo circumcursitans. Quin magis ausculta quæ in me ipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, ídque cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est vrbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quasdam importatas in portu spectassemus, in eúmque è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali: interea fures quidam effracta sera sustulerunt vniuersa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem sufficere posset.

IIII. Toxaris & Sisinnes.

Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non visum est in ius vocare vel vicinos qui plures erant, vel hospitem, veriti ne plerisque sycophantæ videremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos, tum vestium permultum, ad hęc tapetia quædam, denique quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciendum omnium rerum egenis, idque in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita visum est tum temporis, statim demerso in ilia acinace, vitam fugere, priusquam ignauum quippiam aut indignum esset ferendum vel fame vel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese vnde nobis victus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede victum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aspexit iuuénum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum viritim lecti vti mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij conditiones audisset, accedens ad me, Caue posthac, inquit, Toxari, ne te ipsum pauperem dixeris: siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi: etenim assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouúmque spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus, spectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt conijciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ acceptur us drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes, desiliens, pollicetúrque se dimicaturum: simúlque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manum dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetétque commeatus: sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam.

A ἐπὶ μὲλθόντες οὖν οἴκαδε, καὶ ὃ γεγονὸς μαθόντες, δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἐδοκιμάζομεν, δεδιότες μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες, ὡς ὀφείλετο ἡμῖν τις Δαρεικοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ παπίδας τινὰς, καὶ πάλλα, ὁπόσα εἴχομεν. ἐσκοποῦμεθα δὲ καὶ τῶν παρόντων ὅ, τι χρήσοιμεν, ἄπορον πάντα πᾶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ νομίζοντες· καί μοι μὲν ἐδόκει, ὡς εἶχον, αὐτὸν καταβύσαντα ἐς τὸ πλησίον πλευρὸν τὸν ἀχινάκην, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, πρὶν ἀγωνές τι
B ὑποσῆναι, λιμῷ ἢ δίψει πιεσθέντα. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἱκέτευε μηδὲν τοιοῦτο ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ὑπονοήσειν ἔλεγεν ὅθεν ἐξομεν ἱκανὰς τὰς τροφάς· καὶ τότε μὲν ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος παρεκόμισε, καὶ ἦκεν ἡμῖν, ἐκ τοῦ μισθοῦ ὑπισχνούμενος. ἑῴθεν δὲ καὶ ἐπὶ τὸν ἀγορὰν, εἶδε πομπήν τινα, ὡς ἔφη, γυναίων καὶ καλῶν νεανίσκων· μονομαχεῖν δὲ οὗτοι ὑπὲρ μισθοῦ ἀπορρηθέντες, εἰς τρίτην ἡμέραν διαγωνίσασθαι ἔμελλον. καὶ δὴ ὁ πρῶτος ὡς εἶχεν ἀμφ' αὐλοῖς
C πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμὲ, Μηκέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε, εἰς γὰρ τρίτην ἡμέραν, πλούσιόν σε ἀποφαίνω· ταῦτα εἶπε, καὶ ποιήρους ὄντας μεταξὺ ἀποζήσαντες, ἑστάσης ἤδη τῆς θέας, ἐθεώμεθα καὶ αὐτοί. παράδοξον γάρ με ὡς ὑπὲρ τερπνόν τι καὶ παράδοξον θέαμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἀγαγὼν εἰς τὸ θέατρον· καὶ καθίσαντες, ἐωρῶμεν, τὸ μὲν πρῶτον, θηρία καταικτιζόμενα, καὶ ὑπὸ κυνῶν διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώπους δεδεμένους ἀφιέμενα, κακούργους τι-
D νάς, ὡς εἰκάζομεν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί τινα παράγαγὼν ὁ κήρυξ ὑπερεπῆρε νεανίσκον, εἶπεν, ὅστις δὴ ἐθέλει τούτῳ μονομαχῆσαι, ἴτω εἰς τὸ μέσον, δραχμὰς λαμβάνων μυρίας, μισθὸν τῆς μάχης, εἶτα ὧδε ἐξαίσιος ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας, ὑπέσχετο μαχεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ᾔτει· καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυρίας, ἐμοὶ φέρων, ἐνεχείρισε· καὶ, Εἰ μὲν κρατήσαιμι, ὦ Τόξαρι, εἶπεν, ἅμα ἀπιμεν, ἔχοντες τὰ ἐρχόντα· ἢν δὲ πέσω, θάψας με, ὑποχώρει ὀπίσω εἰς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ὅτι τούτοις ἐκώκυον,

ὁ δ' λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιεδύ- A
σατο, δ κράνος δ' οὐ κατέθηκεν, ἀλλ' ἀπὸ γυ-
μνῆς τῆς κεφαλῆς καθαρὰς, ἐμάχετο· καὶ δ
μὲν πρῶτον, πεπρωμένην αὐτὸς, καμπύλῳ
τῷ ξίφει ὑποτμηθεὶς τὸν ἰγνύην, ὥστε αἷ-
μα ἐρρεῖ πολύ· ἐγὼ δ' περιτεθνήκειν ἤδη τῷ
δέει. θρασύτερον δ' ὀπιφερόμενον τηρήσας τὸ
αὐτίπαλον, παίει εἰς δ στέρνον, καὶ διήλασεν, ὥς-
τε αὐτίκα ἐπεπλώκει πρὸς τοῖν ποδοῖν αὐτῷ· ὁ
δὲ καμὼν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπε-
κάθιζε τῷ νεκρῷ, καὶ μικροῦ δεῖν, ἀφῆκεν αὐ-
τὸν ἡ ψυχή· ἀλλ' ἐγὼ περιδραμών, ἀνέσπασα,
καὶ προεμυθησάμην. ἐπεὶ δ' ἀφεστο ἤδη νενι- B
κηκώς, θράμβος αὐτὸν, σκόμισα εἰς τὴν οἰ-
κίαν· καὶ ὑπὸ πολὺ θεραπευθεὶς, ἐπέζησε μὲν,
καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γήμας τὴν ἐμὴν
ἀδελφήν· χωλὸς δέ ἐστιν ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύ-
ματος. τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν,
οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἀμάρτυρον εἰ), καὶ
ἀπιστεῖσθαι δυνάσθαι, ἀλλὰ πολλοὶ πάρεισιν
Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τῆς μάχης τοῦ
Σισίννου. πέμπτον ἔπι σοι ὃ Ἀβαύχα ἔργον
διηγησάμενος, παύσομαι. ἦκέ ποτε σὺν ὁ
Ἀβαύχας εἰς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγό- C
μενος καὶ γυναῖκα, ἧς ἦρα μάλιστα, καὶ παιδία
δύο. ὃ μὲν πρεσβύτερον, ἄρρεν, ὃ δὲ ἕτερον,
κόρη ἑπτέτις ἦν· συναπεδήμει δὲ καὶ ἑταῖρος
αὐτῷ Γυνδάνης, οὗτος μὲν καὶ νοσῶν ἀπὸ τοῦ τραύ-
ματος, ὃ ἐτέτρωτο κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν,
ὑπεσύντων σφίσι· διαμαχόμενος γὰρ τρώς
αὐλοῖς, ἐλαύνεται εἰς τὸν μηρὸν, ὥστε οὐδὲ ἑστά-
ναι ἐδύνατο ὑπὸ τοῦ ὀδύνης· νύκτωρ δὲ κα-
θευδόντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑπαίθρῳ τινὶ κατοι-
κοῦντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ὄξαυσα, καὶ πάν- D
τα περιεκλείετο, καὶ περιέσχεν ἡ φλὸξ ἀπάντα-
χόθεν τὴν οἰκίαν· ὑπνῷ δὲ αἰσθόμενος ὁ Α-
βαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυρι-
ζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ὑπερεμαμόν ἀπο-
σῴσάμενος, καὶ σῴζειν αὐτὴν προθυμούμενος,
θράμβος τὸν ἑταῖρον, καταλαβὼν, καὶ ἔφη διεκ-
παίσας, καὶ μηδέπω τελέως ἀπεκκαυ-
μένον ὑπὸ τοῦ πυρός· ἡ γυνὴ δ', φέρουσα δ βρέφος, εἵ-
πετο, ἀκολουθῆν κελεύουσα καὶ τὸν κόρον· ἡ δ', ἡμίφλεκτος ἀφοῦσα δ παιδίον ὑπὸ τῆς ἀλκυόνης,
μόλις διεσπάσατο τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐ-
τῇ, πρὸς μικρὸν ἐλθοῦσα κἀκείνη ἀπεθανέτην.

At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse vulnus accepit retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigítque: ita vt protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parúmque aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animúmque reddidi. Porrò vbi dimissus est, iam victor declaratus, sublatum illum, domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res Mnesippe non apud Maclyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borysthenensium ciuitatem, secum adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterum quidem masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è vulnere laborans, quod in via acceperat, à latronibus qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniáque circunclusit: iámque flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa vxore, quæ inhærebat, iussáque vt ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt sese consequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exilit è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est.

v. Abauchas & Gyndanes.

Post hæc quum probro obiectaret quis- A piam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque vxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos, inquit, denuo parare haudquaquam difficile: tum incertum, an hi boni sint futuri: porrò amicum diu fuerit priusquam inueniam talem qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe: è pluribus his quinque propositis, iam tempus est pronunciari, vtri nostrûm aut linguam aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem impræ- B sentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti pre- C miis: videlicet pro vnica lingua, vnáque dextera, binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia? Eiusmodi nanque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, terníque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOX. Probè dicis: atque ita faciamus. MNES. Verùm neque sanguine opus est Toxaris, neque D acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videntur. TOXA. Placent ista: iámque amici atque hospites simus: tu mihi hîc in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam peruenieris. MNES. Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel longiùs etiam proficisci, si tales amicos nanciscì liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione coniicio.

Ὃ δὲ ὀνειδίσαί τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, ὅτι τοὺς παῖδας τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδάνην ἐξεκόμισεν, Ἀλλὰ παῖδας μέν, ἔφη, καὶ αὖθις ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον εἰ ἀγαθοὶ ἔσονται ὕστερον· φίλον δὲ, οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον οἷος Γυνδάνης ὑπῆρξεν, πείραν μοι πολλοῖς τῆς διανοίας παρεσχημένος. Εὕρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἀπὸ πολλῶν πέντε τούτους παρελεσάμενος. ἤδη δὲ καιρὸς εἶναι κεκρίσθαι ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτετμῆσθαι δεῖ. τίς οὖν ὁ δικάσων ἐστίν; MN. Οὐδὲ εἷς, ἐγὼ γὰρ οὐκαθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου· ἀλλ' οἶσθα ὃ δράσομεν; ὅπως νῦν ἄσκοπα τεταξόμεθα, αὖθις ἐλόμενοι διαιτητὴν, ἄλλους ἐπ' ἐκείνοις εἴποιμεν φίλους, εἶτα ὃς ἂν ἥττων φήνηται, ἀποτετμήσεται τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄρειον, ἐπεὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔδοξας, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τούτου κτῆμα ἄμεινον, ἢ κάλλιον, τί γὰρ οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συνελθόντας πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, φίλους τε αὐτοὺς εἶναι, καὶ εἶσαεὶ ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντες, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντες, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάτερος ὑπεκτησάμενοι, καὶ πρόσθέ γε, καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα· τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι συνελθόντες δύο, ἢ τρεῖς φίλοι, ὁποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἀνθρώπου ἐξάχρεω, καὶ τρικέφαλον (ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ) τρεῖς ἐκ βροτοὶ ἦσαν, ἅμα πάντα πράττοντες πάντα, ὡς περ ἐστὶ δίκαιον φίλους γε ὄντας. TO. Οὕτω λέγεις· καὶ οὕτω ποιῶμεν. MN. Ἀλλὰ μήτε αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεώμεθα, τὴν φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρῶτον, καὶ ὃ τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ πιστότερα τῆς κύλικος ἐκείνης, ἣν πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, οὐκ ἀνάγκης ἀλλὰ γνώμης δεῖσθαί μοι δοκεῖ. TO. ἐπαινῶ ταῦτα, καὶ ἤδη ὦμεν φίλοι, καὶ ξένοι, ἐμοὶ μὲν σὺ σοὶ δ' ὅτι τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε ἐς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. MN. καὶ μὴν δεῖ ἴσθι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι πορρωτέρω ἐλθεῖν, εἰ μέλλω τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σύ, ὦ Τόξαρι, διεφάνης ἡμῖν ἀπὸ τῶν λόγων.

ΛΟΥΚΙΟΣ, Η ΟΝΟΣ.

LVCIVS, siue ASINVS.

ARGVMENTVM.

Iocosa quædam & ficta narratio est, quo pacto videlicet in Thessaliam profectus studio discendæ artis Magicæ, ibi à puella quadam, dum in auem conuerti, eóque periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde varia fortunæ atque locorum vicissitudine, rusticis, vrbanis, sacris, profanis diuenditus, ad postremum cùm in theatrum quoque spectaculi de se præbendi caussa introductus esset, deuoratis quas ibi tum fortè conspexerat rosis, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipuè autem admiratione digna est, mira casuum atque periculorum varietas, quibus sursum atque deorsum iactatum sese, interim etiam bene acceptum fingit: vt non immeritò prorsus putarint quidam voluisse Lucianum, totius humanæ vitæ speciem atque imaginem quandam sub hoc lusu proponere, videlicet quàm varij casus, quàm fallax & inconstans fortuna, quàm incerti consiliorum etiam bene ac sapienter captorum exitus, quámque insperati quandoque earum rerum quas nunquam cogitaris, euentus esse soleant, asini huius exemplo (qui corporis quidem permutatione facta, ex homine transformatus fuerit, animum tamen & mentem hominis retinuerit) adumbrando. Hanc fabulam Apuleius vndecim libris imitatus est, afflictis etiam aliis compluribus ad idem argumentum, quorum quædam mythologicè Fulgentius interpretatus est, is qui in cæteras quoque poëtarum fabulas, mythologias scripsit.

Πήν ποτὲ ἐς Θετταλίαν, ὧν δέ μοι πατρικήν τι συμβόλαιον ἦν, πρὸς ἄνδρα τῶν ἐπιχωρίων· ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη, καὶ θεράπων ἀκολουθεῖ εἷς· ἐπορευόμην οὖν τὴν προκειμένην ὁδὸν· καί πως ἔτυχον καὶ ἄλλοι ἀπιόντες ἐς Ὑπαταν, πόλιν τῆς Θετταλίας, ἐκεῖθεν ὄντες· καὶ ἅλων ἐκοινωνοῦμεν, ἐς οὕτως ἐκείνην τὴν ἀγχαλέαν ὁδὸν αὐσθμῶντες, πλησίον ἤδη τῆς πόλεως ἦμεν, κἀγὼ ἠρόμην τοὺς Θετταλούς, εἰ τῷ ὄντι ἔστιν αὐθρα οἰκοῦντα ἐς τὰ Ὑπατα, Ἱππαρχον τοὔνομα, γραμματεύς· μοι δὲ αὐτὸν ἐκόμιζον οἰκοθεν, ὥστε οἰκῆσαι παρ' αὐτόν· οἱ δὲ εἰδέναι τὸν Ἵππαρχον τοῦτον ἔλεγον, καὶ ὅποι τῆς πόλεως οἰκεῖ, ἐς ὅτι ἀγρύπνιον ἰσχυρὸν ἔχοι, καὶ ὅτι μίαν θεράπαιναν τρέφοι, καὶ τὸν αὐτὸν γαμετὸν, μόνας. ἔστι γὰρ φιλαργυρώτατος ἀνήρ. ἐπεὶ δὲ πλησίον τῆς πόλεως ἐγενόμεθα, κἄπος τις ἔνδον ἦν, καὶ οἰκίδιον αὐτῷ, ἔνθα ὁ Ἵππαρχος ᾤκει. οἱ μὲν δὴ ἀπεσκιδνάμενοί με, ὡς ἦσθοντο, ἐγὼ δὲ κόπλῳ προσελθὼν τὴν θύραν, καὶ μόλις μόλις, καὶ βεβαίως ὑπήκουσε δή ποτε γυνή. εἶτα καὶ προσῆλθον· ἐγὼ μὲν ἠρόμην εἰ ἔνδον εἴη ὁ Ἵππαρχος, Ἔνδον ἔφη, σὺ δὲ τίς, ἢ τί βουλόμενος, πυνθάνῃ; γράμματα, εἶπον, κομίζω αὐτῷ παρὰ Δεκειανοῦ τοῦ Παταρέως σοφιστοῦ, Μεῖνόν με, ἔφη, αὐτοῦ, καὶ τὴν θύραν συγκλείσασα, ᾤχετο εἴσω πάλιν· καὶ ποτε ἐξελθοῦσα,

A Vvm in Thessaliam, vbi quædam mihi paternæ rationes erant cum eius gentis viro, proficiscerer, in Thessalos quosdam incidi, qui in Hypatam Thessaliæ vrbem redibãt. Vehebar equo, necessaria quædam vsui ferens, vnico comitatus seruo, qui sequebatur pedes. Inter eundum, cùm variis de rebus loquentes, iam vrbi appropĩnquaremus, à Thessalis petij, num eius vrbis ciuem nossent nomine Hipparchum: habere enim me ad eum literas, vt apud ipsum velut hospitem diuerterem. Illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem auarum, qui solùm domi vxorem, & vnicam ancillam haberet: & quo in loco vrbis habitaret, describentes, hortum quempiam in quo esset eius habitaculum, data deinde salute acceptáque, abierunt: ego domum Hipparchi adiens, ostium leuiter pulso: accessit vxor: quam rogo, an sit Hipparchus domi: illa cùm & quis essem, & quid mihi vellem, quæsisset, à Deciano Sophista Patarensi habere me literas respondi. Mulier manere paulùm hortata, occluso ostio abiit: paulóque pòst rediens,

me iubet introire. Ingressus, salutato homine epistolam trado. Erat ille in cœnæ principio, in lectulo sedens admodum paruo, vnà muliere discumbente, mensa cibis vacua. Lectis literis, Amicissimus mihi, inquit, Græcorúmque excellentissimus Decianus fecit optimè, qui suos ad me amicos fidenter miserit. Vides Luci habitaculũ hoc paruum esse, sed quod satis sit habitanti: verùm reddes tua præsentia domum, si æquo animo tuleris, ampliorem. Vocata deinde ancilla Palæstra: Des, inquit, huic hospiti nostro tunicam: & si quid secum detulit, conde: dehinc mitte ipsum ad balneum, quod longa via à nobis abest. Cepit me Palæstra, ostensáque domo pulcherrima: In hoc, inquit, lecto nocte dormies: huic puero tuo lectũ substernam, & addã puluinar. Cùm hæc dixisset, ego in balneum profecturus, hordeum in cibum equi, ancillæ dedi. Lotus cùm rediissem, Hipparchus me benignè excipiens, penes se iussit sedere. Cœna splendida fuit, vinum suaue & vetus: post cœnam & potus & sermo dignus hospite. Ita potando vespere absumpto dormitum profecti sumus. Postridie rogat me Hipparchus, quò pergerem, & quot diebus essem apud se affuturus. Larissam peto, inquam, sed hîc ferè quinque diebus morabor. Id nequaquam dixi ex animi sententia: optabam siquidem ibi aliquandiu esse, quoad aliqua à me maga reperta esset, cuius veneficiis aliquod monstrum conspicerem, hominem aut volantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi vrbem perambulare: quanuis quo id modo inquirendum esset, nescirem. Interim mulierem video accedentem, vt ex via coniici poterat, iuuenem opulentam: vestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurum sumptuosius. Appropinquans mulier me compellat: Ego, inquit, Abrœa sum, amica, si qua vnquam fuit, matris tuæ: quæ quum eius filios non secus ac meos diligam, volo fili apud me diuertas.

A κελεύῃ ἡμᾶς εἰσελθεῖν· κἀγὼ δὲ προελθὼν εἶσω, ἀσπάζομαι αὐτὸν, καὶ τὰ γράμματα ἐπέδωκα. ἔτυχε δὲ ὁ δεῖπνος ὢν, καὶ κατέκειτο ὀλίγῃ στρωμνίδι γυνὴ δὲ αὐτῷ καθῆστο πλησίον, ἡ τράπεζα μηδὲν ἔχουσα παρέκειτο. ὁ δὲ, ὡς τοῖς γράμμασιν ἐντετύχει, Ἀλλ' ὁ μὲν Φίλιππος ἐμοὶ, ἔφη, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξοχώτατος Δεκριανὸς, ὃν ποιῇ, ἡ θαῤῥῶν πέμπει παρ' ἐμοὶ τοὺς ἑταίρους τοὺς ἑαυτοῦ· ὃ δὲ οἰκίδιόν σου ὁρᾷς, ὦ Λούκιε, ὡς ἔστι μικρὸν μὲν, ἀλλὰ ἀγχώμονα τὸν οἰκοδεσπότην ἔχειν· ποιήσεις δὲ αὐτὸ σὺ μεγάλῳ οἰκίαν, B ἀνεξικάκως οἰκήσας. καὶ καλεῖ τινὰ παιδίσκην, Ὦ Παλαίστρα, δὸς τῷ ἑταίρῳ χιτῶνα, καὶ ἣν λαβοῦσα, εἴ τι κομίζει σκεῦος, εἶτα πέμπε αὐτὸν εἰς βαλανεῖον, ἀγχοῦ γὰρ μετρίαν ἐληλυθὼς ὁδόν. Ταῦτα εἰπόντος, Ὁ παιδισκάριον ἡ Παλαίστρα, ἄγε με, καὶ δείκνυσί μοι κάλλιστον οἰκημάτιον, Καὶ σὺ μὲν, ἔφη, ὅπου ταύτης τῆς κλίνης κοιμήσῃ, τῷ δὲ παιδί σου σκιμπόδιον αὐτῷ στρωθήσω, καὶ προσκεφάλαιον ἐπιθήσω. Ταῦτα εἰπούσης, ἡμεῖς ἀπήλθομεν λουσόμενοι, δόντες αὐτῇ χριδίων τιμὴν εἰς τὸν C ἵππον· ἡ δὲ πόα ἔφερε λαβοῦσα εἶσω, καὶ κατέθηκεν. ἡμεῖς δὲ λουσάμενοι, αἱ ἀφέψαντες, εἴσω βαδίζομεν, καὶ ὁ Ἵππαρχός με δεξιωσάμενος, συνέλθειν συναναπαύεσθαι μετ' αὐτοῦ. ὁ δὲ δεῖπνον, οὐ σφόδρα λιτὸν· ὁ δὲ οἶνος, ἡδὺς καὶ παλαιὸς ἦν. ἐπεὶ δὲ ἐδεδειπνήκειμεν, πότος ἦν, καὶ λόγος, οἷος ὑπὸ δείπνου ξένου, καὶ οὕτω τῷ ἑσπέρᾳ συνείλομεν πότῳ δόντες, συνοιμήξαμεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ὁ Ἵππαρχος ἤρετό με, τίς μοὶ ἡ ὁδὸς, καὶ εἰ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ παρεσόμενος. Ἀπειμὶ μὲν, ἔφην, εἰς Λάρισσαν, D ἔοικα δὲ συχνῶν ἡμερῶν διατρίψειν, πλειόνων ἢ πέντε ἡμερῶν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐγὼ σκῆψις· ἐπεθύμουν δὲ σφόδρα μείνας συχνῶν ἡμερῶν ἐπιδεῖν τινα τῶν μαγεύειν δοκούντων γυναικῶν, καὶ θεάσασθαί τι τῶν δεδόξων, ἢ πετόμενον ἄνθρωπον ἢ λιθούμενον. καὶ τῷ ἔρωτι τῆς θέας ταύτης δοὺς ἐμαυτὸν, παρεμένειν τῇ πόλει, ἀπορῶν μὲν τῆς ἀρχῆς τοῦ ζητήματος, ὅμως δὲ παρεμένειν. κἀν τούτῳ γυναῖκά τινα ὁρῶ παρεισιοῦσαν, ἐπὶ νέαν, ὑποπεπυμμένην, ὅσον ἐγὼ ἐκ τῆς ὁδοῦ συμβαλεῖν. ἱματίῳ γὰρ αἰθέρι, καὶ παῖδες συχνοὶ, καὶ χρυσίον παρῆν. ὡς δὲ πλησιαίτερον ἐγένοντο, προσαγορεύει με ἡ γυνὴ, καὶ ἀμείβομαι αὐτὴν ὁμοίως· καὶ φησὶν, Ἐγὼ Ἀβροιά εἰμι, εἴ τινα τῆς σῆς μητρὸς φίλων ἀκούεις· καὶ ὑμᾶς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνης γεγονότας φιλῶ, ὥστε οἷς ἔτεκεν αὐτὴ· τί οὖν οὐχὶ παρ' ἐμοὶ καταλύεις, ὦ τέκνον;

Ἀλλά σοι μᾶ, ἔφην, πολλὴ χάρις, αἰδοῦμαι δ' A Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecum esse, sed pudore impedior, ne videar hospitem amicum contemnere, si eius domum relinquam: animo autem & benigno tecum ero. Nunquid Hipparchus auarus ille tuus est hospes? inquit. Non his verbis vtaris mater, inquam: splendidus quippe ac sumptuosus in me fuit, adeò vt ex nimia impensa lautitiáque culpari soleat. Illa subridens, manúque apprehensa, seorsum ducens: Caueas, ait, velim omni cura Hipparchi vxorem: maga etenim est præcipua, admodum veneficiorum potens, appetens viros: atque si quos in adolescentes oculos coniecit, nisi quis voluntati eius pareat, omni conatu illos vlciscitur, hos perimens, hos in beluas transmutans: tu verò fili, adolescens es, ac formosus, vt facilè placeas mulieri: præterea externus & aduena, qui vt plurimùm contemnuntur. Ad hæc animaduertens, me id quod iam diu quærito, habere domi, fœminam relinquo: abiénsque, mecum ipse cœpi de via loqui: Age, inquam, tu qui tantopere hanc mirandam artem te profiteris appetere, excita teipsum paulò, atque eam disciplinam condisce, qua quod libuerit, potieris. Et quandoquidem amici hospitis vxorem non licet, aggredere ancillam Palæstram: tibi illam omni ratione concilia. Nam si illam expugnaris, absque labore quod cupis cognosces. Seruis enim & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt. Hæc mecum loquens, domum intro, vbi neque Hipparchum neque vxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat, cœnam nobis parans. Hîc ego: O pulchra Palæstra, inquam, quàm venustè & admodum nates simul & ollam circũfers atque euoluis! Tum illa, Lumbis meis paulum humoris superabundat, ex quo beatus erit si quis paulum degustarit. Illa lasciuior admodum, & vultu grata, Abi hinc, inquit, si sapis adolescẽs, nisi tibi mauis vitam eripi, & loca fuge ignis & fuliginis plena. Nam si me tetigeris, vulnus tibi inferetur igneum, quo apud me deficies: ab hoc neque medicus alter, neque Deus poterit te curare, sed ego te vrens mirum in modum dolore afficiam, cuius curã haud facilè sustinebis,

ὁπιθάλλῃ τὸν ὀφθαλμόν· εἰ δὲ μή τις ἐκεῖνα- B
κούσῃ αὐτῇ, τοῦτον τῇ τέχνῃ ἀμύνεται, πολ-
λοὺς μετεμόρφωσεν εἰς ζῶα, τοὺς μέν, τέλεον ἀ-
πώλεσε, σὺ δέ, νέος εἶ, τέκνον, καὶ καλός, ὥς-
τε βᾴδιος ἁρέσαι γυναικί· καὶ, Ξένος, προσῆ-
κεμα δὲ καὶ ἀφεώνητον. ἐγὼ δέ, πυθόμενος ὅτι δ
πάλαι μοι ζητούμενον, οἷον πρὸ ἐμοῦ κάθηται, προσέσχον αὐτῇ τὸν νοῦν ἔτι. ὡς δέ ποτε ἀ-
φείθη, ἀπῆλθον οἴκαδε, λαλῶν πρὸς ἐμαυτὸν
ἐν τῇ ὁδῷ, ἄγε δὴ σὺ ὁ φάσκων ὁπιθυμεῖν
ταύτης τῆς πολυδόξου θέας, ἔγειρέ μοι σεαυτὸν,
καὶ τέχνῃ δεῖσαι σοφῇ, ἣ τεύξῃ τούτων, C
ὧν ἐφῇς, καὶ ὅτι τοῦ θεράποντος τοῦ Παλαίστρας ἤδη ἀποδύου· τῆς γὰρ γυναικὸς τὸν ξέ-
νον καὶ φίλον, πόρρω ἴσασον· καὶ ἐπὶ ταύτης κυλιόμενος, καὶ γυμνὰ ζόμενος, καὶ ταύτῃ συμπλεκόμενος, δῆλον ὡς ῥᾳδίως γνώσῃ. Δοῦλοι γὰρ τὰ δεσποτῶν ὁπίσανται καὶ καλὰ καὶ αἰσχρά. ταῦτα λέγων πρὸς ἐμαυτὸν, εἰσῆλθον οἴκαδε. τὸν μὲν οὖν Ἵππαρχον οὐ κατέλαβον ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὐδὲ τοῦ σκεύους γυναῖκα. ἡ δὲ Παλαίστρα τῇ ἑστίᾳ προσήρθρευε, δεῖπνον ἡμῖν διαρτίζουσα. κἀγὼ βύθιος ἔνδεν ἀρξάμενος, Ὡς D
εὐρύθμως, ἔφην, ὦ καλὴ Παλαίστρα, τὴν πυγὴν τῇ χύτρᾳ ὁμοῦ συμπεριφέρεις, καὶ κλίνῃς. ἡ δέ, ὀσφρὴ ἡμῖν ὑγρὸς ὁπτισθῇ, μακάριος ὅστις σοῦ ἀπολαύσεται. ἡ δέ, σφόδρα γὰρ ὦ ἰταμὸν, καὶ χαρίτων μεστὸν τὸ πρόσωπον, φεύγοις ἄν, εἰ πέρι, ὦ νεανίσκε, εἰ γε νοῦν ἔχοις, καὶ ζῆν ἐθέλοις, ὡς πολλοῦ πυρὸς καὶ κλαυθμοῦ μεστά. ἐμοὶ γὰρ αὐτοῦ μόνον ἅψῃ, τραῦμα ἔχων πυρίκαυτον, αὐτοῦ μοι παρεδρεύεις, θεραπεύσας δέ σε οὐδεὶς ἄλλος, οὐδὲ θεὸς ἰάσεται· ἀλλὰ καταυσάσαί σε μόνη ἐγὼ, καὶ τὸ πολυδοξότατον, ἐγὼ μέν σε ποιήσω πλέον πονῆσαι, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεραπείας ὁδοῦ ἁπλοῦς, ἀεὶ αὐξῃ,

neque lapidibus pulsatus dulcem vitabis dolorem. Quid autem ridens ita respicis hominum coctricem, doctam non solùm hos viles parare cibos, sed homines quoque, quod his maius est, iugulare, pellem adimere, partiri in frusta, viscera quoque ipsorum & corda rimari? Hoc, inquam, enarrasti rectè: nam me, quamuis procul à te remotum, non solùm concalefeciſti, sed ignem in mea viscera absque aliqua iniuria exurenda coniecisti. Itaque te oro, vt mihi salutem afferas his asperis & suauibus quas dixisti medelis, méque iam mortuum excoria, vt lubet. Illa his verbis arridens, cùm iam mihi facta esset propitior, pollicita est, postquã domini issent dormitum, se mecum esse cõcubituram. Interea cùm rediisset Hipparchus, loti imus cœnatum. Potus fuit frequens nobis inuicem coëpulantibus. Ego somnum fingens, cùm surrexissem, abij dormitum: vbi omnia mihi optimè intus præparata erant: extra lectus seruo stratus, mensa iuxta lectum sita, & in ea calix ac vinum vnà cum frigida calidáque aqua: quæ singula disposuerat Palæstra: quæ & lectum plurimis quoque rosis sparserat, & serta supermiserat ex eis confecta. Ego sympoſium promptum videns, compotricem censui expectãdam. Illa vt patronam in lecto collocauit, euestigio ad me venit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu qui nos efficeret in noctem paratiores. Tum illa: Hoc præ cæteris, adolescens, memineris oportet, te in Palæstram incidisse: nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agilis, & huiusmodi certamina exercitatus. Cui „Haud, inquam, defugiam hanc prouocationem, vt iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait; ego doctoris & præsidis more, certaminum quibus te exercere volo, præscribam nomina: tuum erit iussis promptè parêre. Manda, inquam, quod lubet: sed aduerte vt nostra certamina in tempore concinnè cum humore fiant.

A καὶ σὺ δὲ λίθοις βαλλόμενος, τῷ γλυκείᾳ ὀδυνᾶσθαι φθύζῃ. τί γελᾷς; ἀκριβῆ βλέπεις αὐθεντομαγλέγων· ἃ γὰρ μόνα ταῦτα φαῦλα ἐδώδιμα κατασκευάζω, ἀλλ' ἤδη τὸ μέγα τοῦτο, καὶ καλὸν, τὸν αὐθέντην οἶδα ἐγὼ σφάττειν, καὶ δέρειν, καὶ κατακόπτειν, ἤδιστα δὲ τὰ σπλάγχνα αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας ἅπτομαι. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις· σὺ γὰρ ἐμὲ πόρρωθεν, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ὄντα, οὐ κατακαύματι, μὰ Δί', ἀλλὰ ὅλῳ ἐμπρησμῷ ἐπέθηκας, καὶ δι' ἐμοῦ τὰ ἐμμάτων τὰ ἐμά, ὃ σὺ μὴ φαινόμενον πῦρ, κάτω ἐς τὰ σπλάγχνα B τάμαὶ ῥίψασα, φρύγεις, καὶ ταῦτα, οὐδὲν ἀδικοῦντα. ὥστε θεὸς θεῶν, ἴασαί με ταύταις, αἷς λέγεις αὐτὴ, ταῖς πικραῖς καὶ ἡδείαις θεραπείαις· καὶ με ἤδη ἀπεσφαγμένον λαβοῦσα, δεῖρε ὅπως αὖ αὐτὴ ἐθέλῃς. ἡ δὲ, μέγα καὶ ἥδιστον ἐκ τούτου φιλονεικήσασα, ἐμὴ δὴ λοιπὸν ἦν, καὶ σὺν ἐκείνῃ ἡμῖν, ὅπως ἐπειδὴ κατακοιμήσῃ τοὺς δεσπότας, ἔλθῃ εἴσω πρὸς ἐμὲ, καὶ καθευδήσῃ. καὶ πειδὴ ἀφίκετό ποτε ὁ Ἱππαρχος, λουσάμενοι, ἐδειπνοῦμεν, καὶ ποτὸς ἦν συχνὸς, ἡμῶν ὁμιλούντων. εἶτα ὕπνῳ C καταφυσάμενος, ἀνίσταμαι, καὶ ἔρχομαι ἀπίειν ἔνθα ἦκον. πρῶτα δὲ τὰ ἔνδον δὴ προεσκεύαστο. τὰ μὲν παιδὶ, ἔξω ὑπεστόρωτο. τράπεζα δὲ τῇ κλίνῃ πρόκειται, ποτήριον ἔχουσα· καὶ οἶνος αὐτῇ πρόκειτο, καὶ ὕδωρ ἕτοιμον, καὶ ψυχρὸν, καὶ θερμόν. πᾶσα δὲ ἦν αὐτὴ τῆς Παλαίστρας εὐδαιμονία. τῶν δὲ στρωμάτων, ῥόδα πολλὰ κατεπέπαστο, τὰ μὲν, οὕτω γυμνά καθ' αὑτά, τὰ δὲ, λελυμένα, τὰ δὲ, στεφάνοις συμπεπλεγμένα. καὶ γὰρ ὁ συμπόσιον θυρῶν ἕτοιμον, ἔμελλον τὸν συμπότην. ἡ δὲ, D ὅπῃ κατέκλινε τὸν δεσποτὴν αὐτοῦ, ἐπὶ ἐμὲ ἦκε. καὶ μὴν ὑφεστώς ἡμῶν, τὸν οἶνον, καὶ τὰ φιλήματα προπινόντων ἀλλήλοις. ὡς δὴ τῶν ποτῶν προεσκυάσαμεν ἑαυτοὺς δὴ πρὸς τὴν νύκτα, λέγει πρός με ἡ Παλαίστρα, Τοῦτο μὲν πάντως δεῖ σε μνημονεύειν, ὦ νεανίσκε, ὅτι εἰς Παλαίστραν ἐμπεπόλωκας, καὶ χρὴ σε νῦν ἐπιδείξασθαι εἰ γέγονας ἐν τοῖς ἐφήβοις γοργὸς, καὶ παλαίσματα πολλὰ ἐμαθες ποτε. Ἀλλ' οὐκ ἀν ἴδοις, ἔφην, φθύνοντά με τὸν ἔλεγχον τούτων· ὥστε ἀπόδυσαι, καὶ ἤδη παλαίωμεν. ἡ δ', Οὕτως, ἔφη, ὡς ἐγὼ θέλω, πρόσχου μοι τῷ ἐπιδείξιν, ἐγὼ μὲν, νόμῳ διδασκάλου καὶ ἐπιστάτου τὰ ὀνόματα τῶν παλαισμάτων, ὧν ἐθέλω, ἐρέσθαι, ἐρῶ, σὺ δὲ, ἕτοιμος γίγνου ἐς τὸ ἀνακύπτειν, καὶ ποιᾷ πάλῃ τὸ κελευόμενον. Ἀλλ' ἐπίπαγε, ἔφην, καὶ σκόπει, ὅπως δυσχερῶς καὶ ὑγρῶς τὰ παλαίσματα, καὶ δυτόνως ἔσῃ.

ἡ δὲ ἀποδυσαμένη τὴν ἐσθῆτα, καὶ γυμνὴ ὅλη, ἔνθεν ἤρξατο ὀπισθοπαλαίειν, Ω μειράκιον, ἔκδυσαι, καὶ ἀλλοφάμενος ἔνθεν ἐκ τοῦ μέσου, συμπλέκου τῇ ἀγωνιστῇ, δύο μηροῖν ἀπάτας, κλίνον ὑπτίαν, ἔπειτα ἀνώτερος ὑποβάλλων ἀμφὶ μηροῖν, καὶ ἀμφιτίλας, αἰώρει, καὶ τεῖνε αἰὼν τὰ σκέλη, καὶ χαλάσας, καὶ σήσας, κλλῷ αὖτις, καὶ πρόσελθών, βάλε, καὶ πώσας, νύσσε ἤδη πολλαχοῦ, ἕως πονέσῃ, καὶ ἡ ὀσφὺς ἰσχύετω, εἶτα ὀξελκύσας καὶ πλάγιος ἀμφὶ βουβῶνος, δῆξον, καὶ πάλιν στρώφα εἰς τὸν τοῖχον, εἶτα τύπτε· ἐπειδὰν δὲ χάλασμα ἴδῃς, τότ' ἤδη ὀπίσω, ἅμα κατ' ἰξύος δήσας, στρόφιγξ, καὶ πειρῶ μὴ ἀπεύδειν, ἀλλ' ὀλίγον ὑφαρπάσας, στρόφιγξ, ἤδη ἀπολέλυσαι. κἀγὼ ὀπίσω ῥᾳδίως πρὸς τὰ κατήκουσα, καὶ εἰς τέλος ἡμῖν ἔλαξε τὰ παλαίσματα, καὶ λέγω πρὸς τὸν Παλαίστραν, ἅμα ὀπισθοπαλάσας, Ω διδάσκαλε, ὁρᾷς ὅπως βιαίως καὶ βιαίως πεπάλαιταί μοι, σκόπει δή, μὴ σὺ κόσμῳ τὰ παλαίσματα ἐποδάλλῃς, ἀλλὰ γὰρ ὑπ' ἄλλων ὀπισθοπάλης. ἡ δὲ, ὅπως κόρρης πλήξασά με, Ως φλύαρον, ἔφη, πρόσελθον τὸν μαθητὴν σκόπει οὖν μὴ πλαγὰς ἐπὶ πλείω λάβῃς, ἀλλὰ καὶ οὐ, τὰ ὀπισθοπάλαια παλαίων. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα, ἐπανίσταται, καὶ θεραπεύσασα ἑαυτὴν, Νῦν, ἔφη, δείξῃς, εἴπερ νέος εἶ, καὶ βίαιος παλαιστὴς, καὶ εἰ ὀπίσασαι παλαίῃ, καὶ ποιῇ τὰ ἀπὸ γυναικείου. καὶ πεισθεῖσα ὅπως τὰ λεχθέντα ἐς νοῦν, ἄγε δὴ σὺ ὁ παλαιστὴς, ἔχεις τὰ μέσα, ὥστε πιάσας ὀξέως, ὀπίσω σφόν, καὶ βάθυνον, ψιλὸν ὁρᾷς αὐτὸ σῶμα γεγυμνασμένον, οὕτω χρῆσαι, πρῶτον δὲ καὶ λόγον, ὡς ἅμμα σφίγγε, εἶτα ἀνακλάσας, ἔμβαλλε, καὶ στρόφιγξ, καὶ μὴ δίδου διάπνευμα. ἐὰν δὲ χαλᾷται, θᾶττον ἐπάγεσθαι, αἰὼν τὸν μετάθες, καὶ κρούσας, κρύφον, καὶ σκόπει ὅπως μὴ ἀναπαύσῃς θᾶττον, ἢ κελευσθείς, ἀλλὰ δὴ κυρτώσας πολὺ αὐτὸν, ὕφελε, καὶ ὑποβαλὼν κάτω αὖθις τὸ πρέμβολιν, στρόφιγξ, καὶ κίνει, εἶτα ἄφες αὐτὸν, πέπωκε γὰρ, καὶ λέλυται, καὶ ὕδωρ ὅλος ἐστὶ ὁ ἀγωνιστής. ἐγὼ δὲ, ἤδη μέγα ἀναγελῶν, Εθέλω, ἔφην, καὶ αὐτὸς, ὦ διδάσκαλε, παλαίσματα ὀλίγα ἆθλα ὀπίσαι, σὺ δὲ ὑπάκουσον, ἐπομασᾶσα, καὶ κάθησον, εἶτα δοῦσα καὶ χεῖρα, πρᾶγμα τὸ λοιπὸν, καὶ καθαμάτιον, καὶ με, ὡς ὁ Ηρακλῆς, ὠφελήσασα, ἤδη κοίμισον. ὁ

A Illa ſtans nuda, & exuta veſte, imperat: Exue te adoleſcens, ſumptóque vnguento aggredere contra certantem. Femori coniuncto femore, proſterne me reſupinam, deinde ſuper incumbens, meis in altum cruribus erectis, femori inhære, & quaque verſus percute, vulnera, telum etiam ferens, quoad fueris defeſſus, & lumbi bellum egregium peregerint: tum educto telo, rurſus illud in inguen iunge, ac validiùs percute, atq; inſta quouſque aduerſarium ad parietem impellas. Sed cùm lapſus eris, paululum tibi indulge, neque feſtines: poſtmodum communi Marte pugnes. His dictis quum omnia
B quæ mandata erant, perfeciſſem diligenter, finíſque iam noſtri certaminis adeſſet: tum ego paulò ſubridens, Palæſtram alloquor: Magiſtra, inquam, vides vt facilè promptéque paruerim tibi. Sed animaduertas velim, an ſatis rectè has mihi impoſueris colluctationes: commutas enim luctandi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, Quem nugatorem diſcipulum habeo? inquit. Videſis ne vapules, ni dictis pareas. Dehinc ſurgens, ſéque ad nouum certamen parans, Nunc, inquit, oſtendes ſi viribus
C validis luctator egregius exiſtas, ſíſque in eo luctandi genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum ſubnixa genibus in lecto prona, Age tu luctator, mediam corporis partem valenter aggreſſus percute, vulnúſque adige profundius: nudam vides: vtere promptiùs: iniice introrſiùs telum, deinde introrſiùs flectens iterum impellens abſconde & comprime: nec quicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citiùs quàm iuſſerim, telum extrahas, ſed incuruans aduerſarium inſequere: quo proſtrato rurſus
D certamini incumbe, quoad laſſus victúſque deficias, & ſudore ſis madefactus. Ego in riſum effuſus, Vellem, magiſtra, inquam, à me quoque aliqua huiuſmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtemperes velim: ſed iam te erige, ponéq; ſedens data dextera mihi reconcilieris: nam tempus eſt iam dormiendi.

His voluptatibus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Lariſſam. Cùm autem in mentem veniſſet occaſio quæ cupiebam diſcendi: O dulciſſima Palæſtra, inquam, oſtende, oro te, dominam tuam ſuis præſtigiis vſam in aliquam ſe formam vertentem. Iamdudum enim aliquod huiuſmodi mirandum ſpectaculum videre exopto, ſed à te præcipuè, ſi quod noſti, quam credo minimè huius artis ignarã: hoc à nullo alio te præter (quæ anima mea es) percipere cupio. Me quidem qui hactenus velut adamantinus (vt aiunt) in nullam vnquam mulierem oculos amoris cauſſa conieci, ſeruum effeciſti, animo amatorio deuictum. Tum Palæſtra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus ſuperare amorem poteſt eius artis magiſtrum? Ego, per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam, iuro, me (neque enim literas noui) inſciam horum penitus eſſe: verùm ſi facultas dabitur, dabo operam vt videre queas dominam in aliam formam tranſmutatam. His dictis quum dormiſſemus, paucis diebus pòſt, quum nuntiat mihi Palæſtra dominam ſe in auem conuerſuram, vt ad ſuum amatorem aduolet: Nunc tempus, inquã, adeſt, quo diutino noſtro deſiderio poſſis facere ſatis. Bono animo ſis, ait: & quum iam nox aduentaret, me apprehenſum ad oſtium domus ducit, in qua illi dormiebant, méque iubet per rimulam oſtij introſpicientem quæ fierent, animum aduertere. Video patronam depoſita veſte nudam prodire, accenſa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ impoſito, multa in lumen locuta eſt. Deinde grandiuſculam reſerans arcam, plures continentem pyxides, vnam effert, quid in ea contineretur, incertum: ſed quantum oculi coniicere poterant, olco plena videbatur. Ex hoc aſſumens, à ſummo vſque ad imas partes totum corpus perunxit: ſtatímque alæ innaſcuntur illi, & roſtrum corneum & aduncum: omníſque in auem conuerſa eſt nocturnæ cornici perſimilem. Vt verò ſe vo-

A τοιαύταις ἡδοναῖς καὶ παιδιαῖς παλαισμῶν, ἀγωνιζόμενοι νυκτερινὰς ἀγῶνας, ἐστεφανούμεθα, καὶ ἦν πολλὴ μοὶ ἐν τούτῳ τρυφή· ὥστε τὴν εἰς τὴν Λάρισαν ὁδὸν πάντα πάσιν ὑπελελήσμην. καί ποτε ὑπὸ νῦν μοι ἦλθεν ἐς ὃ μαθὼν ἕνεκα ἦλθον, καὶ φημὶ πρὸς αὐτήν, Ὦ φιλτάτη, δεῖξόν μοι μαγικὴν ὄψιν, ἣ μεταμορφοῦμένην τὴν δέσποιναν· πάλαι γὰρ τῶν δοξῶν τούτων θέας ὑπεθυμοῦμεν, μᾶλλον εἴ τι σὺ οἶδας, αὐτὴ μαγικὴ οὖσα, ὥστε φανῆναί μοι δῆλον ἐξ ἀρχῆς. ὀφθὲν. οἶμαι γὰρ καὶ σὲ οὐκ ἀπείρως τῆσδε τῆς τέχνης ἔχειν· τοῦτο γὰρ ἑτέρων μαθών, ἢ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ ψυχῆς λαβών, οἶδα. ἐπεί με τὸ πάλαι ἀδαμάντινον, ὡς ἔλεγον αἱ γυναῖκες, ἐς μηδεμίαν γυναῖκα τὰ ὄμματα τούτων ἐρωτικῶς πολλὰ ἐκτείναντα, συλλαβοῦσα τῇ τέχνῃ ταύτῃ, αἰχμάλωτον ἔχεις, ἐρωτικῷ πολέμῳ ψυχαγωγήσασα. ἡ δὲ Παλαίστρα, Παῦσαι, φησί, τοῦ παίζειν. τίς γὰρ ᾠδὴ δύναται μαγεῦσαι τὸν ἔρωτα, ὄντα τῆς τέχνης κύριον; ἐγώ τοι, ὦ φίλτατε, τούτων μοὶ οἶδα ὀλίγα, μᾶλλον δὲ τὴν κεφαλὴν τὴν σήν, ἣ τὴν δὲ τὴν μακαρίαν θύραν, τάδε γὰρ γράμματα ἔμαθον, καὶ ἡ δέσποινα βάσκανος ὅσα τυγχάνῃ εἰς τὸν αὐτῆς τέχνην· εἰ δέ μοι καιρὸς ὑπολείψει, πειράσομαί σοι εἰδὼς μεταμορφουμένην τὴν κεκτημένην, ἢ τότε μοὶ δοκεῖ τούτοις σκοιμήσασθαι. ἡμέραις δὲ ὕστερον ὀλίγαις, ἀγγέλλει πρός με ἡ Παλαίστρα, ὡς ἡ δέσποινα αὐτῆς μέλλοι ὄρνις γίνεσθαι, πέτεσθαι πρὸς τὸν ἐρώμενον. κἀγώ, Νῦν, ἔφην, ὁ καιρός, ὦ Παλαίστρα, τὸν εἰς ἐμὲ χάριτος, ἢν νῦν ἔχῃς, τὸν σαυτῆς ἱκέτην ἀπαλλαγῆναι πολυχρονίου ὑπερθυμίας. Θαρρεῖ, ἔφη, καὶ πειδὴ ἐκποιήσω ἔγωγε, ἄγε με λαβοῦσα πρὸς τὴν θύραν τὴν δωματίου, ἔνθα ἐκεῖνοι ἐκάθευδον· καὶ κελεύει με προσάγειν ὀπῇ τινι τὴν θύρας λεπτῇ, καὶ ἀποσκοπεῖν τὰ γιγνόμενα. ὁρῶ δὴ τὸν μὲν γυναῖκα ἀποδυομένην, εἶτα ζυμνὴν παρὰ λύχνῳ προσελθοῦσα, καὶ χόνδρους δύο λαβοῦσα, τὸν μὲν λιβανωτὸν, παρὰ πυρὶ τῷ λύχνῳ ἐπέθηκε, καὶ σᾶσα, πολλὰ τῶν λύχνῳ κατελάλησεν· εἶτα κιβώτιον ἀδρὸν ἀνοίξασα, πολλοὺς ἔχον πυξίδας ἐν αὐτῷ, ἔνθεν ἀναιρεῖται καὶ προσφέρει μίαν· ἡ δὲ εἶχεν ἐμβεβλημένον ὅ, τι μοὶ οὐκ οἶδα, τῆς ὄψεως αὐτῆς ἕνεκα, ἔλαιον αὐτὸ ἐδόκουν εἶναι). ἐκ τούτου λαβοῦσα, χρίεται ὅλη, ἀπὸ τῶν ὀνύχων ἀρξαμένη τῶν κάτω, καὶ ἄφνω πτερὰ ἐκφύεται αὐτῇ, καὶ ἡ ῥὶς κερατίνη, καὶ γρυπὴ ἐγένετο, καὶ ἄλλα ὅσα ὀρνίθων κτήματα, καὶ σύμβολα πτῶκα εἶχε· καὶ ἰὼ ἄλλο οὐδὲν ἦν ἢ κέρκος νυκτερινός. ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἑαυτὴν

B

C

D

τὴν

τὴν ἐπιπερωμένην, κρώξασα δεινὸν, ὃ οἱ ἐκφυ- A
οῖ κόρακες, ἀναζᾶσα, ὤχετο πτερυγίσασα ἔξω δι-
τῆς θυρίδος. ἐγὼ δ' ὄναρ ἐκφυο ὀιόμενος ὁρᾶν,
τοῖς δακτύλοις τὰ ἐμαυτοῦ βλέφαρα ἁπτόμην,
καὶ πιστεύων τοῖς ἐμαυτοῦ ὀφθαλμοῖς, ὅτι
βλέποιεν, καὶ ὅτι ἐγρηγορέναι. ὡς δ' μόλις καὶ
βραδέως ἐπειράθην ὅτι μὴ καθεύδω, ἐδεόμην
τότε τῆς Παλαίστρας παρεῖναι καὶ μοι, καὶ χρί-
σασα ἐξ ἐκείνου τοῦ φαρμάκου, ἐάσαι πέτεσθαί
με. ἐβουλόμην γὰρ πεῖρα μαθεῖν, εἰ μεταμορ-
φωθεὶς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, εἶτα καὶ τὴν ψυχὴν ὄρνις
ἔσομαι. ἡ δ' ὃ δωμάτιον ὑπομνοίξασα, κυρίᾳ
τινὶ πυξίδα· ἐγὼ δ' ἀπευδων ἤδη, ἀποδύσας, B
χρίω ὅλον ἐμαυτόν· καὶ ὄρνις μὲν οὐ γίγνομαι ὁ
δύστυχος· δηλά μοι ἀρά· ὅπαθεν δ' ἔξηλθε, καὶ οἱ
δακτύλοι πτῶτες ἦχοντο, οὐκ οἶδ' ὅπου, ὄνυχας
δ' οὐδὲ πόδας τέταρας εἶχον, καὶ τρίχες οὐδὲν
ἦσαν, ἀλλὰ δορὰ μαλακὴ ἐπλάς, καὶ μοι αἱ χεῖρες, οἱ πόδες, κλί-
νας πόδες ἐγένοντο, καὶ τὰ ὦτα δ', μακρά· καὶ δ'
πρόσωπον, μέγα. ἐπεὶ δ' κύκλῳ περιεσκόπουν,
καὶ τὴν ἐώρων ὄνον, φωνὴν δ' ἀνθρώπου ἐς δ' μέμ-
φασθαι τὴν Παλαίστραν, ὡς ἐπὶ εἶχον. δ' δ' χεῖλος
ἐκτεῖνας κάτω, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ σχήματι ὡς C
ὄνος ὑποβλέπων, ἠπιώμην αὐτὴν, ὅση δυνά-
μις, ὄνος ἀντὶ ὄρνιθος γενόμενος. ἡ δ' ἀμφοτέ-
ραις τὰ χεροὶ τυφλώσα δ' πρόσωπον, Τί μοι
κακὰ, εἶπεν, ἐγὼ, μέγα εἰργάσμαι κακὸν· ποιεῖ-
σασα γὰρ, ἥμαρτον ἐν τῇ ὁμοιότητι τῶν πυξίδων,
καὶ δῆλον ἔλαθον ὡς ἐπὶ τὰ πέρα φύσεως. ἀλλὰ
θάρρει μοι, ὦ φίλτατε· ῥᾴων γὰρ ἡ τούτου θερα-
πεία. ῥόδα γὰρ μόνον εἰ φάγοις, ἀποδύσῃ μὲν
αὐτίκα δ' κτῆνος, τὸν δ' ἐράσθη μοι τὸ ἐμὸν αὖθις
ἀποδώσῃς· δηλά μοι, φίλταλε, μίαν νύκτα ταύ-
την ὑπόμεινον ἐν τῷ ὄνῳ· ὄρθρου δ' θρασυνθεῖσα, οἴ-
σω σοι ῥόδα, καὶ φαγών, ἰαθήσῃ. ταῦτα εἶπε, καὶ D
καταψήσασά μου τὰ ὦτα, καὶ δ' λοιπὸν δέρμα. ἐ-
γὼ δ', τὰ μὲν ἄλλα, ὄνος ἦμην, ταῖς δ' φρέσιν, καὶ τὸν
νῦν ἄνθρωπος ἐκφυος ὁ Λύκιος, δίκαι τῆς φωνῆς.
πολλὰ δ' καθ' ἑμαυτὸν μεμφάμενος τὴν Πα-
λαίστραν ὅτι τῇ ἀμαρτίᾳ, δακὼν δ' χεῖλος, ἀ-
πῆλθον, ἔνθα ἠπιστάμην ἕξων τὸν ἐμαυτοῦ ἵππον,
καὶ ἄλλον δηθινὸν ὄνον τῶν Ἱππάρχου. οἱ δ' ἀθρόοι με εἴσω προῆκαν, δείσαντες μὴ τῷ χόρτῳ
αὐλῆς κοινωνὸς ἐπεισέρχωμαι, τὰ ὦτα καταπλήσαντες, ἔτι μοι δοκοῦσι τοῖς ποσὶν ἀμυῦσθαι τὴν γα-
στέρα· καὶ γὰρ σεσεῖς, πορρωτέρω ποι τῆς φάτνης ἀποχωρήσας, ἔξω ἐγέλων, ὁ δέ μοι γέλως,
ὀγκηθμὸς ἦν. ταῦτα γὰρ ἐνενόουν πρὸς ἐμαυτὸν, ὡς τῆς ἀκαίρου ταύτης περιεργασίας. τί δ'
εἰ λύκος παρεισέλθοι, ἢ ἄλλο τι θηρίον; κινδυνεύεταί μοι μηδὲν κακὸν πεποιηκότι, δίκαι-

lantem aſpexit, aſperè cantans, prout hę A
aues ſolent, pérque oſtium euolans abiit.
Ego, qui mihi videbar inſomnium vidiſ-
ſe, palpebras oculorum tetigi, nequaquã
oculis fidens aut quòd ea aſpexerim, aut
quòd eſſem excitatus à ſomno. Tandem
vt vix ſenſi me haudquaquam dormire,
Palæſtram rogaui, vt ego quoque eo vn-
guento vnctus in auem commutarer: cu-
piebam enim experimento diſcere, an
ex hoc, anima quoque auis poſſem fieri.
Illa oſtium domus aperiẽs, pyxidem pro-
fert, ex qua feſtinans exutus pervngor to-
tus: auis verò infelix nequaquam fio, ſed
cauda è veſtigio à poſteriori innaſcitur
parte: digiti omnes neſcio quorſum ab- B
ierint, vngues in quatuor vngulas verſi,
manus ac pedes, iumenti crura effecta, au-
riculæ longæ, magna facies: quæ omnia
circunſpiciens, cognoui me aſinum eua-
ſiſſe. Vox hominis ad querendum de Pa-
læſtra defecerat, ſed labia demittens, i-
pſámque qua poteram forma reſpiciens,
accuſabam, quòd me pro aue in aſinum
vertiſſet. Illa manibus demulcens caput,
Miſeram me, inquit, quantum mali feci
feſtinantem ſimilitudo pyxidum me de-
cepit, non capientem ea quibus homines
in auem commutantur. Sed confide, ani- C
me mi; facilis erit huius erroris cura: nã ſi
roſas comedes, ſtatim exues iumenti for-
mam, & in amatorem meum redibis: ac
vna nocte æquo feras animo: aſini for-
mam diluculo curabis: afferam ſanè ro-
ſas, quas vt ederis, fies homo. Hæc cùm
dixiſſet, tractans me, & aures & reliquũ
corpus demulcebat. Ego corpore aſinus,
ſenſu tamen mentéque hominis fungebar, ipſe ille Lucius, præter vocẽ. Mecum
igitur multus erat tum Palæſtræ conque-
ſtus, labiáque mordens abij, vbi ſciebam
equum meum & alium verum aſinũ Hip-
parchi eſſe. Qui vt me ingreſſum conſpe- D
xêre, veriti ne fœnum ipſorum comede-
rem, demiſſis auribus parati erant ad me
calcibus repellendum: quod ego perpen-
dens, longè à præſepe receſſi, ſtans ac
mecum ridens: ſed riſus eruditus erat.
Cœpi verò interim mecũ cogitare: Quid
ſi lupus nunc aliquis ad nos intret, aut a-
lia fera inſultet mihi, qui nihil mali com-

misi? Hac detentus cura, timebam aliquam malam futuram esse fortunã. Nox enim intempesta cùm esset, ac silentium, & dulcis somnus, strepitus quidam exteriùs tanquam effossi parietis est factus. Iámque adeò dirutus erat, vt ingressui hominis pateret. Tum vnus & item alter, pluréssque intrant, armati omnes: Hipparchum, Palæstrã, ac seruum meum colligant, domum spoliant: pecuniam, vestem, omnémque suppellectilem auferunt, adeò vt nil relinqueretur domi. Tum me equúmque atque alterum educentes asinum, strauerunt, impositísque rebus quas apportauerãt ad graue onus, ligno nos abigentes, ad montes via desueta effugerunt. Ignarus eram quantum pressi pondere mei socij paterentur laboris: ego desuetus absque soleis iter facere, saxis præacutis admodum offendebar: ideóque sæpius cespitans, deficiebam sub pondere: sed è vestigio vir subsequẽs me sæpius feriebat baculo, quum Cæsaris inuocans præsidium, pro voce ruditum edebam, ô, solùm absurdè proferens voce maxima: Cæsaris verò nomen minimè sequebatur: & ob hoc vapulabam magis, veluti qui ruditu proderem nocturnos fures. Nil ergo proficiens rudendo, statui verba silentio redimere. Iam dies aderat, & nos multos transieramus montes, religati ora, ne pascendo iter moraremur. Meridie ad diuersorium quoddam peruenimus hominum quibus cum nostris latronibus veterem esse consuetudinem, tum ex mutua salutatione, tum ex oculis poterat percipi. Iubent illi sarcinas deponere, & prandium parant. Nobis iumentis hordeum præbuere: quod quum cæteri comedissent, ego valde esuriens (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem, hortulum retro diuersorium conspicio multis oleribus plenum, in quo & rosæ esse videbantur. Itaque videns omnes prandio intentos, accedo ad hortũ, tum vt pascerem olera, tum vt ederem rosas, quibus ĩh cibum sumptis, sperabam me in hominem reuersurum.

A φθαρῆναι. Ταῦτα ἐνοοῦν, ἠγνόουν ὁ δειλὸς τυχὸν τὸ μέλλον κακόν. ἐπεὶ γὰρ ἦν ἤδη νὺξ βαθεῖα, καὶ σιωπὴ πολλή, καὶ ὕπνος ἡγλυκύς, ψόφος μὲν ἔξωθεν ὁποῖος, ὡς διορυττομένου, καὶ διωρύττετό γε, καὶ ὅπη ἤδη ἐγεγόνει, αὐλὴ ἔφηνεν δεξαμένη διαμένουσα, καὶ δύο ἄνδρες αὐλητὴς τοιοῦτος πρῴρᾳ, καὶ ἄλλος ὁμοίως, καὶ πολλοὶ ἔνδον ἦσαν, καὶ πῶϋτες εἶχον ξίφη. εἶτα καταδήσαντες ἔνδον ἐν τοῖς δωματίοις τὸν Ἵππαρχον, καὶ τὸν Παλαίστραν, καὶ τὸν ἐμὸν οἰκέτην, ἀδεῶς ἤδη τὰ οἰκεῖα σκεύοντα, τά τε χρήματα, καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ τὰ σκεύη κομίζοντες ἔξω. ὡς δὲ

B οὐδὲν ἄλλο κατελείπετο, λαβόντες καὶ τὸν ἄλλον ὄνον, καὶ τὸν ἵππον, ἐπέσαξαν· ἔπειτα ὅσα ἐβάσασθαι, ὑπεκατέδησαν ἡμῖν· καὶ ὅτε μέγα ἄχθος φέροντας ἡμᾶς, ξύλοις παίοντες, ἤλαυνον, ὡς εἰς ὄρος ἀτείχιστον ὁδῷ φθάνειν πειρώμενοι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα κτήνη, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι ἔπαθεν, ἐγὼ δὲ, αὐτόποδος, ἀσυνήθης ἀπιών, πέτρας ὀξείας ὑπεβαίνων, βραδὺ σκεῦος φέρων, ἀπωλλύμην. καὶ πολλάκις προσέπαιον, καὶ οὐκ ἐᾶν ὀξὺν καταπεσεῖν, καὶ βοῦς ἄλλος ὅπισθε χρῆν μηρῶν ἔπαιε ἀεὶ

C ξύλῳ. ἐπεὶ δὲ πολλάκις, ὦ Καῖσαρ, ἀνεβόησα ἐπεθύμουν, οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὠγχώμην, καὶ ὃ μὲν, ὦ, μέγιστον καὶ μεγαλοφωνότατον, ἐβόων, ὃ δὲ, Καῖσαρ, οὐκ ἐπηκολούθει. Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἐτυγχάνομεν, ὡς προδιδοὺς αὐτοὺς τῷ ὀγκηθμῷ. μαθὼν οὖν ὅτι ἄλλο ἐβόων, ἔγνων σιγῇ προϊέναι, καὶ κερδαίνειν ὃ μὴ παίεσθαι. ὅτε τοίνυν ἡμέρα τε ἦν ἤδη, καὶ ἡμεῖς ὄρη πολλὰ διεβεβήκειμεν, καὶ σώματα δεσμῷ ἐπείχετο, ὡς μὴ πεισοσχόμενοι, τὴν ὁδὸν ἐς ὃ ἄριστον διαλίσχοιμεν, ὥστε ἔσην τότε, καὶ ἔμειναν ὄνος. ἐπεὶ δὲ

D ἦν αὐτὸ ὃ μέσον τῆς ἡμέρας, καταλύομεν εἴς τινα ἔπαυλιν στενῶν σκείνοις αὐλεφόντων, ὅσον ἦν σὺν τοῖς γινομένοις σκοπεῖν. καὶ γὰρ φιλήμασιν ἠσπάζοντο ἀλλήλους, καὶ καταλύσαντες ἐκέλευον αὐτοὺς ὅτι τῇ ἐπαύλῃ, καὶ προέθηκαν ἄριστον, καὶ τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν προέβαλον κριθήν. καὶ οἱ μὲν, ἤρίστων, ἐγὼ δὲ, ἐπείνων μὲν κακῶς· ἀλλ' ὅπῃ ἂν πώποτε κριθὰς ὦμας ἤρισήκειν, ἐσκοπούμην ὅ, τι καταφάγοιμι· ὁρᾷ δὲ κῆπον αὐτοῦ ὄπισθεν τῆς αὐλῆς, καὶ εἶχε λάχανα πολλὰ, καὶ καλὰ, καὶ ῥόδα ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐφαίνετο· κἀγὼ λαθὼν πρὸς τοὺς ἔνδον, ἀχλουμένους περὶ ὃ ἄριστον, ἐρχομαι ὅτι τὸν κῆπον, τοῦτο μὲν, ὡμῶν λαχάνων ἐμπλησθησόμενος, τοῦτο δὲ, τῶν ῥόδων ἕνεκα. ἐλογιζόμην γὰρ ὅτι δῆθεν φαγὼν τῶν κριθῶν, πάλιν αὐλεφόντος ἐσομην.

εἶτα ἐμβὰς εἰς τὸν κῆπον, ῥιζάκων μὲν, καὶ ῥαφανίδων, καὶ σελίνων, ὅσα ὠμὰ ἐσθίειν ἄνθρωποι, ἐς πλήθειν τὰ γὰρ ῥόδα σκληρά, ἀκίλλῳ ῥόδα ἀληθινὰ, τὰ δ' ἐλλῷ ἐκ τῆς ἀγελαίας δάφνης φυόμενα ῥόδα σκληρά· δάφνην αὐτὴν καλοῦσιν ἄνθρωποι, κακὸν ἔδεσμον ὄνῳ τε καὶ ἵππῳ. φασὶ γάρ, τὸν φαγόντα, ἀποθνήσκειν αὐτίκα. ἐν τούτῳ ὁ κηπουρὸς ἀγαθόμισθος, καὶ ξύλον ἁρπάσας, εἰσελθὼν εἰς τὸν κῆπον, καὶ τὸν πολέμιον ἰδὼν, ὡς τῶν λαχάνων τὸν ὄλεθρον, ὥσπερ τις δικαίας μισοπόνηρος, κλέπτην λαβὼν, οὕτω με σὺν ἐκόντι ξύλῳ, μήτε πλευρῶν φείσαμενος, μήτε μηρῶν, ὡς μὲν ὡς τὰ ὦτά μου κατέκλασε, καὶ ὃ πρόσωπον συνέτριψεν· ἐγὼ δὲ, οὐκέτ' ἀνεχόμενος, ἀπολακτίσας ἀμφοτέροις, καὶ καβαλῶν ὕπτιον ὅτι τῶν λαχάνων, ἔφυγον πάλιν εἰς ὃ ὄρος. ὁ δὲ, ὅτι εἶδε δρόμῳ ἀπιόντα, ἀνέκραγε λύσαι τοὺς κύνας ἐπ' ἐμέ· οἱ δὲ κύνες, πολλοί τε ἦσαν, καὶ μεγάλοι, καὶ ἀγρίοις μάλα ἰχνεσί· ἔγνων ὅτι δὴ διαφθείρονταί με ὧδε λαβόντες· καὶ ὀλίγον ἐκπροελθὼν, ἔκρινα τοῦτο δὴ ὃ τῷ λόγῳ, παλινδρομήσας μᾶλλον, ἢ κακῶς δραμεῖν. ὀπίσω οὖν ἀπῆλθον, καὶ εἰσῆλθον αὖθις εἰς τὸ ἔπαυλιν. οἱ δὲ, τοὺς μὲν κύνας δρόμῳ ὀπισθοφερομένους, ἐδέξαντο, καὶ κατέδησαν. ἐμὲ δὲ παίοντες, ὑπὸ τροχὸν ἀφῆκαν, ὡς ἂν ἡ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ πλίνθα τὰ λάχανα κάτωθεν ἐξεμέσαι. καὶ μὲν ὅτε ὁδοιπορῶν ὤρεγε τὰ βαρύτατα τῶν κλεμμάτων, καὶ τὰ πλῆκτρα, ἐμοὶ ἐπέθηκαν· καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον οὕτως ὀξέλαιον ὦμον. ἐπεὶ δὲ ἀπηγόρευον ἤδη, παιόμενός τε, καὶ τῷ φορτίῳ ἀχθόμενος, καὶ τὰς ὁ πλὰς ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκτετειμένος, ἔγνων αὐτὸν καταπεσεῖν, καὶ μηδ' αὖ ἀποσφάπωσί με τοῖς πλήγαις, ἀφελῶσί ποτε, τοῦτο ἐλπίσας μέγα μοι ὄφελος ἔσεσθαι ἐκ τῶν βλαβυμάτων· φήθην γὰρ ὅτι πρῶτος ἀπολωλυμένος, τὰ μὲν ἐμὰ σκεύη διανεμοῦσι τῷ τε ἵππῳ, καὶ τῷ ἡμιόνῳ, ἐμὲ δὲ αὐτὸν ἐάσουσι κεῖσθαι τοῖς λύκοις· ἀλλά τις δαίμων βάσκανος, σωθεὶς τῶν ἐμῶν βλαβυμάτων, ἐς τοὐναντίον ἀπέλυσεν. ὁ γὰρ ἕτερος ὄνος, ἴσως ἐμοὶ τὰ αὐτὰ νοήσας, πίπτει ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ, τὰ μὲν ἄλλα παίοντες αἰανῆναι τὸν ἄθλιον ἐκέλευον. ὡς δὲ οὐδὲν ἐπωφέλουν τοῖς πλήγαις, λαβόντες αὐτὸν, οἱ μὲν, τῶν ὤτων, οἱ δὲ, τῆς οὐρᾶς, ἀνεγείρειν ἐπειρῶντο. ὡς δ' οὐδὲν ἴσχυον, ἔκειτο δὲ ὥσπερ λίθος ἐν τῇ ὁδῷ ἀπηγορευκώς, λογισάμενοι ἐν ἑαυτοῖς ὅτι δὴ μάτην πονοῦσι, καὶ τὸν χρόνον τῆς φυγῆς ἀπολίσκουσιν, ὅπως νεκρῷ προσβάλλοντες, τὰ μὲν σκεύη πάντα, ὅσα ἐκόμιζεν ἐκ ἅλω, διανέμουσιν ἐμοί τε, καὶ τῷ ἵππῳ·

Hortum ingressus, raphanos, lactucas, atque apium, quibus etiam crudis vtuntur homines, ad saturitatē comedi. Quæ visa fuerant, non erant rosæ, sed lauri syluestris flores. Laurum vocant homines, malum & asino & equo cibum, cùm ferant ex eo edentes è vestigio mori. Hoc aspiciens horti custos, rapto ingressus ligno, vt olera ita depasta vidit, tanquam irati domini erga fures deprehensos solent, neque natibus neque lateribus pepercit: aures insuper ac totum caput fuste contriuit. Ego iam verberum impatiens, cùm ambobus calcibus resupinum super olera strauissem, aufugi ad montes: quod ille vt animaduertit, canes aduersus me incitauit. Hi cùm plures essent, atque ad vrsos expugnandos validi, veritus ne me dilaniarent, si me comprehendissent; decreui satius esse domum reuerti: itaque eodem cursu ad stabulum è vestigio sum regressus: illi continuerunt canes currentes: me verò haud priùs percutere destiterunt, quàm ex dolore cacarem olera comesta. Et iam abeundi tempus aduenerat, cùm illi grauioribus rebus quas furto surripuerant, dorso meo impositis abierunt. Ego & verberibus & onere admodum defatigatus, vngulis insuper de via contritis, decreui me in via prosternere, neque exurgere, etiamsi me verberando necassent: eo pacto speraui illos necessitate compulsos, sarcinam qua pressus eram, inter equum & asinum partituros, méque vt inutilem relicturos lupis. Sed nescio quis dæmon inuidia motus, mea consilia in contrarium vertit. Nam alter asinus fortassis idem cogitans, in via cecidit: quem illi miserum baculis percutientes, vbi exurgere nequibat, neque prodessent verba, alij cauda, alij auribus apprehensum surgere impellebant. Cùm vano labore incassum tempus tererent, (asinus enim in via stratus veluti lapis iacebat) illi ad fugam intenti, ne frustra tardarent, dempta ab asino onera, mihi & equo imposuerunt:

aſellum verò miſerum, captiuitatis & oneris ferendi ſocium, abſciſſis enſe cruribus, adhuc ſemianimem è loco præcipiti deiiciunt: mors illi attulit laborum finem. Ego videns quorſum mea euaſiſſent conſilia, ſtatui æquo animo ferre ſarcinam, & promptè iter conficere, ſperans roſis aliquando repertis, me priſtinam formam recuperaturum: præſertim cùm ex latronum percepiſſem verbis, parum itineris ſupereſſe ad locum in quo depoſititis ſarcinis manerent: néque etiam curſu, ſi opus fuerit, ad proficiſcendum paro. Ante veſperam venimus domum. Anus vetula intus ſedebat ad ignem: illi depoſitis ſarcinis vetulam rogant cur ſedeat, ac non potiùs prandium paret. Illa omnia eſſe prompta ait, panes plurimos, vinum vetus, ac ſylueſtres carnes. Collaudata vetula, veſtibúſque depoſitis, ad ignem ſe oleo vnxerunt. Vas erat aquæ plenum calidæ, qua ſe lauerunt. Superuenêre paulo pòſt adoleſcentes, aurum, argentum, veſtes, ac muliebrem virilémque ornatum portantes, communem omnibus prædam: quibus rebus intus delatis, eodem & ipſi pacto ſe lauerunt. Erat illis prandiũ fertile, ſermo homicidarum varius. Anus mihi & equo hordeum prębuit. Ille cibum auidè vorauit, timẽs (vt par erat) ne eſſem in edendo ſocius. Vbi mulier abeſt, ego panem qui intus erat, comedi. Poſtridie relicto cum vetula adoleſcente quodam, ad opus ſuum abierunt. Ego ſentiens cuſtodes mihi impoſitos diligentes, ingemiſcebam. Ac anum quidem contemnebam, cùm facilè ex eius conſpectu aufugere poſſem. Sed adoleſcentem præcinctum enſe, in me ſæpiùs reſpicientem, atque adſeruantem oſtium, formidabam. Poſtridie circiter noctem mediã reuerſi fures, neque aurum neque argentum tulere, ſed virginem formoſam ſanè, flentem, capillis ſparſis, ac ſciſſa veſte. Hanc in ſtramini-

A τὸν δὲ ἄθλιον, κοινωνὸν καὶ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀχθοφορίας, λαβόντες, τῷ ξίφει ὑποτέμνουσιν ἐκ τῶν σκελῶν, καὶ καταίροντα ἔτι, ὠθοῦσιν εἰς τὸν χαμαιόν. ὁ δὲ ἀπῄει κάτω, τὸν θάνατον ὀρχούμενος. ἐγὼ δὲ ὁρῶν σὺν τῷ σκευοδιπόρῳ τῶν ἐμῶν βουλευμάτων τὸ τέλος, ἔγνων φέρειν εὐλύτως τὰ σὺν ποσί, καὶ προθύμως ὁδοιπατεῖν, ἐλπίδας ἔχων πώτως ποτὲ ἐμπεσεῖσθαι εἰς τὰ ῥόδα, κἀκ τούτων, εἰς ἐμαυτὸν ἀνασωθήσεσθαι· καὶ τῶν λησῶν δὲ ἤκουον, ὡς οὐκ εἴη ἔτι πολὺ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι καταλύσουσι λοιπὸν, ἔνθα καταμένουσιν, ὥστε πάντα ζῶντα δρόμῳ σκομίζομαι, καὶ προὲς τῆς ἑσπέρας ἤλθομεν εἰς τὰ οἰκεῖα. γραῒς δὲ γυνὴ ἔνδον κάθηται, καὶ πῦρ πολὺ ἐκαίετο. οἱ δὲ, πάντα σκεῖνα, ἄωρ ἐτυγχάνομεν ἡμεῖς κομίζοντες, εἴσω κατέθεντο. εἶτα ἤρετο τὴν γραῦν ἅ τί οὕτω καθέζῃ, καὶ οὐ προσκυλίζεις ἄριστον; Ἀλλὰ πάντα, εἶπεν ἡ γραῦς, ἕτοιμα ὑμῖν, ἄρτοι πολλοὶ, οἴνου παλαιοῦ πίθοι, καὶ τὰ κρέα δὲ ὑμῖν τὰ ἄγρια σκευάσασα ἔχω. οἱ δὲ, τὴν γραῦν ἐπαινέσαντες, ἀποδυσάμενοι, ἠλείφοντο πρὸς τὸ πῦρ, καὶ λέβητος ἔνδον ὕδωρ θερμὸν ἔχοντος, ἀρυσάμενοι ἔνθεν, καὶ καταχεάμενοι, αὐτοσχεδίᾳ τῷ λουτρῷ ἐχρήσαντο. Εἶτα ὀλίγον ὕστερον ἦλθον νεανίσκοι πολλοὶ κομίζοντες σκεύη πλήρη, ὅσα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἱματία, καὶ κόσμον γυναικεῖον καὶ ἀνδρῷον πολύ. ἐκοινώνουν δὲ οὗτοι ἀλλήλοις· καὶ ἐπειδὴ ζῶντα ἔνδον κατέθεντο, ὁμοίως ἐλούσαντο καὶ οὗτοι. λοιπὸν μετὰ τοῦτο, ὡς ἄριστον δαψιλές, καὶ λόγος πολὺς ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν ἀνδροφόνων· ἦν δὲ γραῦς, ἐμοὶ, καὶ τῷ ἵππῳ, κριθὰς προὔθηκεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀπούδῃ τὰς κριθὰς κατέπινε, δεδιὼς, οἷα εἰκὸς, ἐμὲ τὸν σιτάριστον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ ἴδοιμι τὴν γραῦν ἐξιοῦσαν τῆς ἔνδον, ἄρτον ἥδιον. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καταλιπόντες τὴν γραῦν, καὶ νεανίσκον ἕνα, οἱ λοιποὶ πάντες ὅτι ἔργον ἀπῆεσαν. ἐγὼ δὲ ἕτερον ἐμαυτὸν, καὶ τὴν ἀκριβῆ φεύγειν. τῆς μὲν γὰρ γραὸς καταφρονήσαι εὖ μοι, καὶ φυγεῖν ἐκ τῶν ἐκείνης ὀμμάτων δυνατόν. ὁ δὲ νεανίσκος, μέγας τε εὖ, καὶ φοβερὸν ἔβλεπε· καὶ τὸ ξίφος ἀεὶ ἔφερε, καὶ τὴν θύραν ἀεὶ ἐπῆν. περὶ δὲ ὑστεραίαν ἡμέραις, μεσούσης σχεδὸν τῆς νυκτὸς, φιάσ τρέφουσιν οἱ λῃσταὶ, χρυσίον μὲν, οὐδὲ ἀργύριον, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν κομίζοντες, μόνον δὲ παρθένον ὡραίαν, σφόδρα καλὴν, κλαίουσαν, καὶ κατεσπαραγμένην τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κόμην· ἣν καταθέμενοι αὐτὴν ἔνδον ὅτι

τῶν σιδάδων, ἁρπάσῃ ἐκέλθιον, καὶ τῷ γραῒ ἐκέλθιον ἔνδον μιμήσῃ, καὶ τὴν παῖδα ἐν φρουρᾷ ἔχειν. ἡ δὲ παῖς, ὅτε ἐμφανεῖν τι ἤθελεν, ὅτε πίοι, ἀλλὰ πρώτα ἔκλαε, καὶ τῷ κόμῳ τῷ αὐτῆς ἐσυνάρεπεν. ὥστε καὶ αὐτὸς πλησίον ἐγὼ τῆς φάτνης, συνέκλαιον ἐκείνῃ τῇ καλῇ πρᾳότητι. ἐν δὲ τούτῳ οἱ λῃσταὶ ἔξω ἐν τῷ προαστίῳ ἐδείπνουν. προὸς ἡμέραν δὲ, τῶν σκοπῶν τις, τῶν τὰς ὁδοὺς φρουρούντων εἰληχότων, ἔρχεται ἀπαγγέλλων ὅτι ξένος αὐτοῖς πρὸ ἑνὸς μέλλοι, καὶ πολὺν πλοῦτον κομίζοι· οἱ δὲ, ὅτως ὡς εἶχον ἀναστάντες, καὶ ὁπλισάμενοι, καμὲ καὶ τὸν ἵππον ὑποσαξάμενοι, ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ὁ δυστυχὴς, ὑποσάμενος ὅτι μάλιστα καὶ πόλεμον ἐξελαύνεσθαι, ὁκνηρῶς προεβήμην, ἔνθεν ἐπαιόμην τῷ ξύλῳ, ἐπειγομένων αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἤκομεν εἰς τὴν ὁδὸν, ἔνθα ὁ ξένος προσελάσειν ἔμελλε, συμπεσόντες οἱ λῃσταὶ τοῖς ὀχήμασιν, αὐτόν τε, καὶ τοὺς σκεύη φερόντως ἀπέκτειναν. καὶ ὅσα ἦν τιμιώτατα, ἀφελόντες, τῷ ἵππῳ καμοὶ ἐπέθηκαν· τὰ δὲ ἕτερα τῶν σκυφῶν αὐτοῦ, ἐν τῇ ὕλῃ ἔκρυψαν. ἔπειτα ἤλαυνον ἡμᾶς ὅτως ὀπίσω, κἀγὼ ἐπειγόμενος, καὶ τῷ ξύλῳ τυπτόμενος, χρούων τὴν ὁπλὴν τοῦδε πέτρᾳ ὀξέᾳ, καί μοι ἀπὸ τῆς πληγῆς, λίγνεται πρᾶγμα ἀλγεινόν· καὶ χωλεύων, ἔνθεν ὃ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ ἐβάδιζον. οἱ δὲ προὸς ἀλλήλους ἔλεγον, τί γὰρ ἡμῖν δοκεῖ πρέφειν τὸν ὄνον τοῦτον, πρῶτα καταπίπτοντα; ῥίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χρημνοῦ, οἰωνῶν ὀκ ἀγαθὸν, καί φησι, ῥίψωμεν αὐτὸν, καθαρισμὸν τοῦ στρατοῦ ἐσόμενον. καὶ οἱ μὲν συνεπαίροντο ἐπ' ἐμέ. ἐγὼ δὲ ἀκούων ταῦτα, τῷ πρόσθεν λοιπὸν ὡς ἀλλοτρίῳ, ἐπέβαινον, ὁ δὲ τοῦ θανάτου με φόβος, ἀναίσθητον τῆς ὀδύνης ἔθηκεν. ἐπεὶ δὲ ἤλθομεν εἴσω, ἔνθα κατελύομεν, τὰ μὲν σκεύη τῶν ἡμετέρων ὤμων ἀφελόντες, οὗ κατέθηκαν· αὐτοὶ δὲ ἀναπεσόντες, ἐδείπνουν. ὡς δὲ νὺξ ἦν, ἀπήεσαν, ὡς τὰ λοιπὰ τῶν σκυφῶν ἀνασωσόμενοι· τὸν δὲ ἄθλιον ὄνον, ἔφη τις αὐτῶν, τί ἐπάγομεν ἄλγησιν ὀκ τῆς ὁπλῆς; τῷ δὲ σκυφῶν, ἃ μὲν ἡμεῖς οἴσομεν, ἃ δὲ καὶ ὁ ἵππος· καὶ ἀπήεσαν, τὸν ἵππον ἄγοντες. νὺξ δὲ ἦν λαμπροτάτη ὀκ τῆς σελήνης. κἀγὼ τότε προὸς ἐμαυτὸν εἶπον, Ἄθλιε, τί ἔτι μέλλεις ἐνταῦθα; γύπες σε καὶ γυπῶν τέκνα δειπνήσουσιν, ὀκ ἀκούεις οἷα προὸς σοῦ ἐβουλεύσαντο; θέλεις τῷ χρημνῷ προπεσεῖν; νὺξ μὲν αὕτη, καὶ σελήνη πολλή. οἱ δὲ οἴχονται ἀπιόντες, φυγῇ σῶζε σαυτὸν ἀπὸ δεκάστων ἀνδροφόνων.

A bus positã bono animo esse iubent, mandantes vetulæ, vt continuò domi esset, virginémque adseruaret diligenter: quæ neque potum neque cibũ capere voluit, solùm gemens, ac lacerans capillos, adeò vt ego quoque illius commotus fletu, sibi iuxtà propinquus lacrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant. Facto die explorator quidam adueniens nuntiat quendam aduenam ea die multis cum opibus transiturum. Hi vt erant armati consurgentes, me & equum stratos, abeuntes ducunt. Ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cùm tardè irem, ligno percutiebar.
B Postquam ad locum peruentum est quà aduena ille profecturus erat, in vehicula & sarcinas incidentes, hominem cum familia occidunt: pretiosioribus rebus mihi & equo impositis, cùm reliqua in syluis abscondissent, reuersi sunt. Ego cùm baculo sæpius ictus essem, vngula offendo in lapidem acutum: ex offensione fit summo cum dolore vulnus: quo factum est vt reliquum viæ conficerem claudus. Tunc illi: Quid opus est inuicem autem hunc asinum nutrire sæpius cespitantem? Ex aliquo demus eum præcipitem loco,
C inutilem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cùm hæc aduersum me machinarentur, ego intelligens omnia, quod itineris superfuit, oblitus vulneris peregi: timor enim mortis, omnem abstulit vulneris dolorem. Vt verò ad diuersorium peruentum est, onera cùm deposuissent à nobis, discumbentes cœnant. Deinde noctu cùm recedere vellent, quò reliqua è syluis deportarent: Quid, vnus inquit, hunc miserum deducamus asinum, inutilem propter vngulæ vulnus? hæc quæ supersunt, partim nobismet ipsis, partim equo deferenda imponemus. His dictis abierunt, vnà
D equum ducentes. Nox cùm luceret lunæ beneficio, ego mecum loquutus, Quid ampliùs, inquam, expectas miser, esca vulturibus & eorum pullis futurus? Nunquid non intellexisti quæ isti de te inuicem colloquuti? Vísne ex alta crepidine deiici? Nox resplendet, fures abiêre, pete fuga ab istis homicidis salutem.

Hæc mecum cogitans, cùm viderem me solutum (laqueus enim suspensus pendebat) ad fugiendum maximè sum commotus. Itaque domum exiens cœpi cursu fugere. Quod anus vbi conspexit, me per caudam retinebat: ego rem dignam præcipitio & alia quauis morte putans si à vetula retinerer, mulierem trahebam: illa magna voce implorat virginis opem. Quæ cùm prodisset, conspecta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nam super me ascendens, fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tum puellæ gratia, extento cursu abibam, anicula post nos relicta. Virgo orabat pro salute deos: ad me verò, Si me, inquit, ad paternam domum perduxeris, primùm ob omni opere te liberum faciam, tum hordei medimnus erit tibi singulis diebus cibus. At ego tum interfectores meos fugiēs, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto vulnere currebam. Vt verò ad triuium quoddam peruenimus, in hostes nostros redeuntes incidimus, qui à longè propter lunam infelices captiuos cognouêre. Currentes cùm me comprehendissent, in virginem versi, O speciosa virgo, quid misella, inquiunt, per ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimescis? redi igitur: nam te tuis restituemus. Quæ quum ridentes dixissent, me retrouerterunt: tum pedis & vulneris memoria quum renouata esset, claudicare cœpi. Illi, Nunc tandem, captus, claudus factus es? aiunt: cæterùm fugiens non sentiebas vulnus, sed sanus videbare, equo & auibus velocior cursu. Hæc inter verba adeò me lignis percutiebant, vt iam vlceribus posteriora infecta sint. Domum ingressi, anum laqueo è petra suspensam inueniunt. Verita enim (vt æquum erat) latrones propter virginis fugam, laqueo vitam finierat: quod illi admirantes, scisso fune in imum præcipitem egere. Deinde ligata virgine sunt ad cœnam profecti: qua multo potu traducta, quum de virgine colloquerentur, Quid, ait quispiam ex eis, de hac fugitiua agendum?

A Ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἐνοὐμην, ὁρῶ ὅτι οὐδὲ προσδεδέμενος ὑπνῳ, ἀλλά με ὁ σύρων ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱμὰς ἀπέκρεματο, τοῦτό με καὶ πρώτιστον ὡς μάλιστα πρὸς τὸ φυγεῖν ἐκίνει δρόμῳ ὀξίων, ἀπηνῆ· ἡ δὲ γραῦς ἐπεὶ εἶδεν ἀποδιδράσκοντα ἕτοιμον, λαμβάνεταί μου ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ εἶχετο. ἐγὼ δὲ ἄξιον κρημνὸν καὶ θανάτων ἄλλων εἴπων εἶναι ὃν ὑπὸ τοῦ γραὸς ἀλίσκομαι, ἕσυρον αὐτὴν· ἡ δὲ μάλ' αὐτόματον ἐνδοθεν τὸ παρθένον τὸ αἰχμάλωτον· ἡ καὶ προσελθοῦσα, καὶ ἰδοῦσα γραῦν, ἤρχετο κέρκου ἕξ ὅνου ἠμμένην, ὅλμῳ τὸ μέτωπον θηναίου, καὶ
B ἄξιον ἀπονενοημένου νεανίσκου· ἀναπηδᾷ γὰρ εἰς ἐμέ· καὶ βοηθήσασά μοι, ἤλαυνε· κἀγὼ ὥστε ἔρωτι τῆς φυγῆς, καὶ τῇ τῆς κόρης ἀσουδῇ, ἔφυγον ἵππου δρόμῳ· ἡ δὲ γραῦς, ὀπίσω ἀπελέλειπτο, ἡ δὲ παρθένος, τοῖς μὲν θεοῖς ηὔχετο, σῶσαι αὐτὴν τῆς φυγῆς· πρὸς δὲ ἐμέ, Ἦν μὲ, ἔφη, κομίσῃς πρὸς τὸν πατέρα, ὦ καλέ σύ, ἐλεύθερον μέν σε πάντως ἔργου ἀφήσω, κριθῶν δὲ μέδιμνος ἔσται σοι ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας δεῖπνον. ἐγὼ δὲ τοῖς φονεῦσι τοῖς ἐμαυτοῦ φθυξόμενος, καὶ πολλὴν βοηθείαν καὶ θεραπείαν ἐκ
C τῆς αἰσωθείσης ἐμοὶ κόρης ἐλπίζων, ἔθεον, τοῦ τραύματος ἀμελήσας. ἐπεὶ δὲ ἤκομεν ἔνθα ἐμίσγετο δίπλη ὁδός, οἱ πολέμιοι ἡμᾶς καταλαμβάνουσιν, ἀναστρέφοντες, καὶ πόρρωθεν βοῦς πρὸς τὸ σελήνιον ἔγνωσάν τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλώτους, καὶ προσδραμόντες, λαμβάνονταί μου, καὶ λέγουσιν, Ὦ καλὴ καὶ γαθὴ σὺ παρθένος, ποῖ βαδίζεις ἀωρία παλαίπωρε; οὐδὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας; ἀλλὰ δεῦρο ἴθι πρὸς ἡμᾶς, ἡμεῖς σε τοῖς οἰκείοις ἀποδώσομεν. Σαρδόνιον γελάσαντες ἔλεγον καὶ μὲ ἀποστρέψαντες,
D εἶλκον ὀπίσω· κἀγὼ πρὸς τοὺς, καὶ τὸ τραῦμα ἀναμνησθείς, ἐχώλευον· οἱ δὲ, Νῦν, ἔφασαν, χωλὸς, ὅτε ἀποδιδράσκων ἐλάνθανες; ἀλλ' ὅτε φθάνειν ἐδόκει σοι, ὑγιαίνων, ἵππου ὠκύτερος, καὶ θοῦριος ἦσθα. τοῖς δὲ λόγοις τούτοις ὁ ξύλον εἵπετο, καὶ ἤδη ἕλκος τῷ μηρῷ εἶχον, ναθεπούλυθος. ἐπεὶ δὲ εἴσω πάλιν ἀνεστρέφαμεν, τὴν μὲν γραῦν βύρσῃ ἐν τῆς πέτρας κρεμαμένην ἐν καλωδίῳ. δείσασα γὰρ, οἷς εἰκὸς, τοὺς δεσπότας ὅτι τῇ τῆς παρθένου φυγῇ κρεμᾷ ἑαυτὴν, σφίγξασα ἐκ τοῦ τραχήλου· οἱ δὲ τὸν γραῦν θαυμάσαντες τὴν δύναμιν τοῦ σώματος, τὸ μὲν, ἀπολύσαντες, ἐς τὸν κρημνὸν κάτω ἀφῆκαν, ὡς ἐν τῷ δεσμῷ, τὴν δὲ παρθένον, ἔνδον κατέδησαν, εἶτα ἐδείπνουν, καὶ πόρρω ἦν μακρός· κἀν τούτῳ ἤδη περὶ τῆς κόρης διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· Τί ποιοῦμεν, ἔφη τις αὐτῶν, τὸν δραπέτην;

ἢ δὲ, ἄλλος εἶπεν, ἕτερον, ἢ τῇ γραῒ ταύτῃ κἀτὼ ὑπορρίψωμεν αὐτὴν, ἀφελούμενοι ἡμᾶς χρήματα πολλά, ὅσον ἐπ' αὐτῇ, καὶ παραδοῦσαι ἡμῶν ὅλον τὸ ἐργαστήριον; οἶσθε γὰρ, ὦ φίλοι, ὅτι αὕτη εἰ τῶν οἰκοι ἐδράξατο, οὐδὲ εἷς ἡμῶν ζῶν ἐπελείπετο· πάντες γὰρ ἂν ἐάλωμεν, τῶν ἐχθρῶν ἐκ παρασκευῆς ἡμῖν ὑπεπεσόντων· ὥστε ἀμυνώμεθα μὴν τὴν πολεμίαν· ἀλλὰ μὴ οὕτω ῥᾳδίως ἀποθνησκέτω, πεισθεῖσα ὅτι τῷ λίθου θάνατον δὲ αὐτῇ τὸν ἀλγεινότατον καὶ μακρότατον ἐξεύρωμεν· ἢ ὅστις αὐτὴν χρόνῳ, καὶ βασάνῳ, φυλάξας, ὕστερον ἀπολῇ· εἶτα ἑξῆς τοῦτο θάνατον. καί τις εἶπεν, Οἶδα ὅτι ἐπαινέσεσθε τὸ ἐμχιτεκτόνημα. τὸν ὄνον δεῖ ἀπολέσαι, ὀκνηρὸν ὄντα, νῦν δὲ καὶ χωλὸν εἰ) ψευδόμενον, καὶ μὴν καὶ τῆς φυγῆς τῆς παρθένου γινόμενον ὑπηρέτην ἢ σῴζοντα. τοῦτον οὖν ἕωθεν ἀποσφάξαντες, αἰατέμωμεν ἐκ τῆς γαστρὸς, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα πάντα ἔξω βάλωμεν, τῷ δὲ ἀγαθῷ ταύτῃ παρθένον, τῷ ὄνῳ ἐγκατοικίσωμεν, τὴν μὲν κεφαλὴν, ἔξω τοῦ ὄνου ποιήσαντες, ὡς αὐ μὴ διδοὺς ἀποπνιγείη, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα πᾶν, ἔνδον κρυπτόμενον, ὡς αὐ αὐτὴν καταχειμένην τοῖς μέλεσι συῤῥάψαντες, ῥίψωμεν ἔξω ἀμφω ταῦτα τοῖς γυπὶ, καινὰς τοῦτο ἐσκευασμένον ἄριστον. σκοπεῖτε δὲ, ὦ φίλοι, τῆς βασάνου τὸ δεινόν. πρῶτον μὲν, τὸ, νεκρῷ ὄνῳ συνοικεῖν, εἶπα, τὸ, θέρους ὥρᾳ θερμοπάτῳ ἡλίῳ ἐκ κτηνῶν καθηψεῖσθαι, καὶ λιμῷ ἀεὶ κτείνοντι ἀποθνήσκειν, καὶ μηδ' ἑαυτὴν ἀποπνίξαι ἔχειν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλ', ὅσα πείσεται, σπομένου τοῦ ὄνου τῇ τε ὁδμῇ, καὶ τοῖς σκώληξι πεφυρμένη, ἐᾶν λέγειν. τέλος δὲ, οἱ γύπες ἀφὸ τοῦ ὄνου πρεισόντες εἴσω, καὶ ταύτην, ὡς ἔκφυτον, ἴσως καὶ ζῶσαν ἔτι ἀφαπάσονται. πάντες ἀνεβόησαν, ὡς ὑπὸ ἀγαθῷ μεγάλῳ τῷ τερατώδει τούτῳ ῥήματι. ἐγὼ δὲ ἀνέξεσθαι αὐτὸν, ὡς αὖ ἀποφαγησόμενος, καὶ μηδὲ νεκρὸς δυστυχὴς καισόμενος· ἀλλὰ παρθένον ἀθλίαν ὑποδεξόμενος, καὶ θήκη σοδὲν ἀδικούσης κόρης, ἐσόμενος. ὄρθρος δὲ ἦν ἔτι, καὶ ἀξαίφνης ἐφίσταται πλῆθος στρατιωτῶν, ὑπὸ τοὺς μαγείρους τούτους ἀφιγμένων, καὶ ῥᾴθυμος πάντας ἐδέσμουν, καὶ ὑπὸ τὸν τῆς χώρας ἡγεμόνα ἀπῆγον. ἔτυχε δὲ καὶ ὁ τὴν κόρην μεμνηστευμένος, σὺν αὐτοῖς ἐλθών· αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ καὶ ὁ καταγώγιον τῶν λῃστῶν μισήσας. προσελθὼν οὖν τὴν παρθένον, καὶ καθίσας ἐπ' ἐμὲ, οὕτως ἦλθε οἴκαδε.

A quid censes, alter, nisi eodem illam loco, quo vetulam nostram præcipitem agamus? nam & pecuniam nobis auferre conata est, & nos artémque nostram prodere. Scitis enim, si ad suos peruenisset, in quanto periculo versaretur vita nostra: nam omnes à pluribus ex improuiso circundati fuissemus capti. Quare vlciscamur hanc vitæ nostrę insidiatricem: sed non ita, vt è saxo proiecta morte pereat repentina: mortis genus quo longo dolore afficiatur, reperiundum est nobis. Cùm de illius morte disceptarent, Adiiciam, ait, huic (quod & vos probabitis) asini interitum, quoniam semper B tardum, nunc verò fictè claudicantem oportet perdere: etenim fugæ virginis factus est socius & minister: hunc interficiamus primùm, tum scindamus ventrem, atque intestinis abiectis, intus virginem includamus, ita vt solum superextet caput, ne uestigio suffocetur: reliquum corpus intra ventrem lateat: quo consuto, ambos vulturibus eiiciamus nouo more præparatum cibum. Aduertite quæso ad hoc tormenti genus: primùm viua mortuo asino inhærebit, deinde sole vrente in eius ventre decoque-C tur: insuper fame ad mortem torquebitur, neque poterit se ipsam perimere: cętera quibus excruciabitur, tum ex putrefacti cadaueris fœtore, tum ex vermibus scaturientibus, prætermitto: vultures denique cadauer depasti, & viuentem qnoque vnà laniabunt. Ad hoc, monstro simile, acclamantes omnes, rem comprobauere: ego meipsum deplorabam tanquam iam morituram: neque tantùm meo interitu dolebam, quantum quòd receptaculum essem futurus infelicis puellæ, quæ nihil admiserat mali. Iam diluculum aderat, quum subitò manus aduentat militum ad hos scelestos latrones D capiendos: quos omnes vinctos ad eius oræ præsidem perducunt. Inter hos milites, qui puellam desponderat, latronum inuestigator aderat. Hic virginem dorso meo impositam, ad suos reduxit.

Domestici nos etiam à longè conspectos vt agnouêre, me illis aduentum nostrum voce significante, profecti obuiam, domum perducunt. Virgo multùm de me locuta, & captiuitatis & fugæ socio, & vnà ad mortem destinato, cura mei demandata cæteris, medimnum hordei præberi iussit, etiam fœnum quantum sufficeret camelo. Ego conspectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa vt in diuitis hominis nuptiis vorabant, Palæstram sum execratus, quæ me non in canem, sed asinum sua arte transmutasset. Haud multos post nuptias dies, volens mihi virgo promissam gratiam referre, patrẽ, vt me liberum dimitteret, hortata est. Ille sub diuum cum equarum armentis liberum in voluptate, & equas subagitare cùm vellem, permisit. Quæ tum mihi optima redhibitio visa esset, si mei arbitrij res fuisset. Aduocato itaque equarum pastore, me sibi permisit lætum, tanquam non ampliùs sarcinarum molestiam subiturum. Equabus pastor immisit, ducens simul ad pascendum. Oportebat autem & hîc mihi accidere, quod olim Candauli. Sed contrà atque opinabar, accidit: nam qui armento præerat, incluſum me reliquit vxori: illa ad pistrinum illigatum, & triticum & hordeum molere cogit. Mediocris hic erat labor, grato præsertim asino, molere quantum domino sat esset. Sed mulier intenta quæstui, & in aliorum quoque, qui plurimi in agris erant, opera ad farinæ mercedem miserũ fatigabat collum. Insuper hordeum mihi debitum cibum confricans, ac molere cogens, placentas ex eo in suum vsum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Si quando pastor inter armenta ire ad pabulum equorum sineret, quia me velut adulterum suspicabantur, calcibus & morsibus infestabar, adeò vt nullo pacto zelotypiam valerem fugere. Macilentus igitur paruo tempore factus sum ac deformis, neque domi à pistrini labore quietus, neque in agris pascens, quum non essem ab equorum persequutione tutus.

Videtur alludere ad historiam Cãdaulu, quæ est lib. I. Herodo.

A οἱ ὃ κωμῆται, ὡς εἶδον ἡμᾶς ἔτι πόρρωθεν, ἐγνωσθη βὐτυχοῦντας, βιαζηλίου αὐτοῖς ἐμοῦ προσογκησαμένου, καὶ προσδραμόντες, ἠσπάζοντο, καὶ ἦγον εἴσω. ἡ ὃ παρθένος πολλὰ λόγον εἶχεν ἐμοῦ δίκαιον ποιοῦσα, τῶ συναιχμαλώτου, σῶα προδράσαντος, καὶ τὸν κοινὸν σκῆνον αὐτῇ θάνατον συσκευδωβίσαντος· καί μοι τοῖς κεκτημένοις ἄεισον παρέκειτο μέδιμνος κριθῶν, καὶ χόρτος, ὅσος καὶ καμήλῳ ἱκανός. ἐγὼ δὲ τότε μάλιστα κατηρώμην τὸ Παλαίστρᾳ, ὡς ὄνον με, καὶ οὐ κύνα τῇ τέχνῃ μεταθεῖσθαι. ἑώρων γὰρ τοὺς κύνας εἰς τὸ πάνδοκον παρόντας, καὶ λαφύσσοντας πολλὰ, καὶ ὅσα ἐν γάμοις πλουσίων νυμφίων. ἡμέρας ὕστερον μὴ τὸν γάμον οὐ πολλῶς, ἐπειδὴ χαίρειν μοι ἔφη ἡ δέσποινα ἔχειν παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ ἀμείψασθαί με ἀμοιβῇ τῇ δικαίᾳ θέλει, ὁ πατὴρ ἐκέλευσεν ἐλεύθερον ἀφιέναι κατ' αἴθριον, καὶ σὺν τοῖς ἀγελαίοις ἵπποις νέμεσθαι. καὶ γὰρ ὡς ἐλεύθερος, ἔφη, ζήσεται ἐν ἡδονῇ, καὶ ταῖς ἵπποις ὀπιπεύσεται. καὶ αὕτη δικαιότατη ἀμοιβὴ ἐδόκει τότε, εἰ ἰῶ τὰ πρόσφατα ἐν ὄνῳ δικαίῳ. καλέσας οὖν τῶν ἱπποφορβῶν τινα, τούτῳ με παρεδίδουν, ἐγὼ δ' ἔχαιρον, ὡς οὐκ ἐπ' ἀληθοφορήσων. ἐπεὶ δ' ἤκομεν εἰς τὸν ἀγρὸν, ταῖς ἵπποις με ὀνομὰς συνέμιξε, καὶ ἦλθ' ἡμᾶς τὸ ἀγέλιον, εἰς νομόν. ἐγρῶ δ' ἀεκαὶ ἀεθλεῖσθαι, ὥσπερ Καυδαύλῃ, καὶ μοὶ ἠμέλουν. ὁ γὰρ ὀπίσατης τῶν ἵππων, τῇ αὐτοῦ γυναικὶ Μεγαπόλῃ ἔνδον με κατέλιπεν· ἡ δὲ τῇ μύλῃ με προσέζευγνεν, ὥστε ἀλφὶ αὐτῇ καὶ πυροὺς, καὶ κριθὰς ὅλας. καὶ τοῦτο μὲν οὖν μέτριον κακὸν ἐδόκει· ἐν δὲ τῷ ἀεὶ ὀπίσω ἀλφὶ τοῖς ἑαυτοῦ ὀπισάταις. ἡ δὲ βελτίστη, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἀγροῖς (πολλοὶ δὲ πάνυ ἦσαν) ἄλλως τε καὶ μαθοῦσα, ὅτι ἐμοὶ ἄθλιον πρόσχημα· ἐν γὰρ μοὶ κριθὰς, ζυμῶν ἄεισον φρύγουσα, καμοὶ ὥστε ἀλφὶ ὀπισάλλουσα, μάζας ὅλας ποιοῦσα, κατέπινεν ἐμοὶ δὲ, πίτυρα ἄεισον ἰῶ. Εἰ δέ ποτε καὶ συνελάσαιέ με ταῖς ἵπποις ὁ νομεύς, παιόμενός τε καὶ δακνόμενος ὑπὸ τῶν ἀρσένων, ἀπωλλύμην. ἀεὶ γάρ με μισοῦντες ὑπεστρωθύοντες εἰ τῶν ἵππων τὸ αὐτῶν γυναικῶν, ἐδίωκον, ἀμφοτέροις εἰς ἐμὲ ἀπολακτίζοντες, ὥστε φέρειν οὐκ ἠδυνάμην ζηλοτυπίαν ἱππικήν. λεπτὸς οὖν κ' ἄμορφος ἐν ὀλίγῳ πολλῷ χρόνῳ ἐγινόμην, οὔτε ἔνδον διφθερινόμενος πρὸς τῇ μύλῃ, οὔτε ὑπαίθριος νεμόμενος, ὑπὸ τῶν συνόμων πολεμού-

μθνος. καὶ μλλὼ καὶ τὰ πολλὰ εἰς ὄρος αὖω ἐπεμπόμλλον, καὶ ξύλα ἐῖς ὠμοις ἐκόμιζον. ἦν δὲ τοῦτο ἦν ὃ κεφάλαιον τῶν ἐμοὶ κακῶν· πρῶτον μλὲν, ὑψηλὸν ὄρος ἀναβαίνειν ἔδει, ὀρθιον δεινῶς ὁδὸν, εἶτα, καὶ αὐτοδέητος ὄρθ ὑπολιθίνῳ. καί μοι σωεξέπεμπον ὀνηλάτλω, παιδάριον ἀκάθαρτον. τοῦτό με καινῶς ἐκάστοτε ἀπώλλυε. πρῶτον μλὲν ἔπαιέ με, καὶ πέριστα λίαν, ὄ ξύλῳ ἁπλῷ, ἀλλὰ τῷ ὄζους πυκνοὺς ἔχοντι, καὶ ὀξεῖς, καὶ ἀεὶ ἔπαιεν εἰς ὃ αὐτὸ τοῦ μηροῦ, ὥστε αἱμάσσετό μοι κατ' ὀκλίνο ὁ μηρὸς τῇ ῥάβδῳ, ὁ ὄ, ἀεὶ ὃ πραῦμα ἔπαιεν. εἶτά μοι ἐπετίθη φορτίον, ὅσον χαλεπὸν εἰ καὶ ἐλέφαντι σύσκειν, καὶ ἄνωθεν ἡ καταβασις ὀξεῖα λίαν. ὁ δὲ καὶ σφόδρα ἔπαιεν. εἰ δέ μοι ῥᾴδιόν τι ἴδοι ὃ φορτίον, καὶ εἰς ὃ ἕτερον ὑποκλίνον, δέον τοῦ ξύλων ἀφαιρεῖν, καὶ τῷ κουφοτέρῳ προσβαλεῖν, καὶ ὃ ἴσον ποιεῖν, τοῦτο μλὲν οὐδέποτε εἰργάσατο, λίθους δὲ μεγάλους ἐκ τοῦ ὄρους αἰεὶ ὑμλοῦμενος, εἰς ὃ κουφότερον καὶ μᾶλλον νεῖον τοῦ φορτίου προσετίθη, καὶ κατῆν ἄθλιος τοῖς ξύλοις ὁμοῦ καὶ λίθους ἀχρείους προσφέρων. καὶ ποταμὸς ἦν ἀένναος ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ δὲ, τῶν ὑποδημάτων φειδόμενος, ὀπίσω τῶν ξύλων ἐπ' ἐμοὶ καθίζων, ἐπέρα τὸν ποταμόν. εἰ δέ ποτε οἷα κάμνων, καὶ ἀποφορῶν, καταπίπτοιμι, τότε δὴ ὃ δεινὸν ἀφόρητον ἦν· ὁ γὰρ ἦν καταβὰς τοῦ χεῖρά μοι ὑπεδυόμαι, κἀμὲ χαμόθεν ἐπεγείρει, καὶ ὃ φορτίον ἀφελεῖν, εἴ ποτε καὶ δέοι· ὁ ὄ, οὔτε κατῆλθεν, ὅτε χεῖρα εἴ ποτε ἐπέδωκεν, ἀλλ' ἄνωθεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν ὤτων ἀρξάμενος, συνέκοπτέ με τοῦ ξύλῳ, ἕως ἐπεγείρωσί με αἱ πληγαί. καὶ μλὲν ἄλλο κακὸν εἰς ἐμὲ ἀφόρητον ἔπαιζε. συνεσκληκὼς ἀκανθῶν ὀξυπάτων φορτίον, καὶ τοῦτο δεσμῷ προσισφίγξας, ἀπεκρέμα ὄπισθεν ἐκ τῆς ὁδοῦ, αἱ ὄ, οἷ εἰκὸς ἦν, ἀπιόντος τλὼ ὁδὸν, ἀποκρεμάμλναι, προσέπιπτόν μοι, καὶ πολλὰ μοι τὰ ὄπισθε νύττουσαι, ἐπέσχον· καὶ ἦν μοι ὃ ἀμυνῶν ἀδλνατον, τῶν πεσοχόντων ἀεί μοι ἐπομλνων, καμοῦ ἠρτημλνων. εἰ μλὲν γὰρ ἀπέκμα προϊοίμι φυλακόμλνος τῶν ἀκανθῶν τλὼ προσβολλὼ, κατὰ τῶν ξύλων ἀπωλλύμλν· εἰ δὲ φθάνοιμι ὃ ξύλον, τότ' ἤδη ὃ δεινὸν ὄπισθεν ὀξὺ προσέπιπτε. καὶ ὅλος ἔργον ἦν τῷ ὀνηλάτῃ τῷ ἐμῷ ἀποκτεῖναί με. ἐπεὶ δέ ποτε ἅπαξ κακὰ πάσχων πολλὰ, οὐκ ἔτι φέρων, πρὸς αὐτὸν λᾴξ σκίρτησα, εἶχεν ἀεὶ τοῦτο ὃ λᾴξ ἐν μνήμῃ. καί ποτε κελεύεται συμπαῖον ὄζ ἑτέρου χωρίου εἰς ἕτερον χωρίον μετενεγκεῖν.

Destinabar etiam quandoque ad montes, lignorum sarcinas laturus: quod malum cæteris erat in omnibus deterius: nam primùm ascendendus mons erat saxosus, aspera ac dura mihi (vt qui absque soleis essem) via: ducebar ab impuro puero asinario, qui me aliquanto nouo more perderet. Is percutiebat currentem, neque simplici solùm ligno, sed eo cui frequentes atque acuti stimuli essent infixi. Is semper posteriora dorsi pervrgebat, adeò vt nates vlceribus inquinatæ, semper ab illo eodem loco vapularent. Onus præterea imponebat & elephanto graue. Descensus montis licèt esset præceps, tamen continuis premebat verberibus. Si quando sarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat ligna, aut imponebat leuius, vt æquaret latera, sed graues addebat lapides leuiori parti: ita redibam miser tum ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere absque naui: ille calceis parcens, à posteriori parte post ligna supra me, quoad fluuium transiuissem, insidebat: si verò (vt sæpe contigit) labore atque onere nimio lapsus cecidissem, tum mihi calamitas aderat non ferenda: non enim deses me subleuabat manibus, aut chamo exigebat, aut reddebat sarcinam leuiorem: sed à capite atque auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoque malum intolerabile sum perpessus: spinarum quippe acutarum fascem, quem ferebam à posteriori parte suspensum, caudæ alligauit, vt pendens crura, mouentem (vt ambulanti necesse erat) acerrimè pungeret. Neque verò huic malo obuiare potis eram, hærentibus semper spinis, ac propter incessum repercutientibus: nam si remissiùs incedens deuitarem spinarũ ictus, ligno valde vapulabam: si baculum euitarem, citiùs ambulãs, grauiùs posteriora torquebantur à spinis: erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cùm illum aliquãdo calce percussissem, nunquã est id oblitus. Iussus stuppam de vna regione in aliam trãsfer-

re, illam ſuper dorſum meum arctè alligauit, interitúmq; ex eo mihi machinatus, cùm paululum proceſſiſſem, raptum ex igne torrem exuſtum, infra ſtuppam abſcondit: qua ſubitò incenſa, ego ignē ſentiens me comburentem, in conſpectum fortè de via ſtagnum me conieci, méque in aqua vnà cum ſtuppa conuolui ſæpius, quoad ignis extingueretur: ita abſque diſcrimine reliquum confeci viæ, cùm non daretur illi facultas ſtuppam ampliùs incēdendi, limo atque aqua plenam. At ſceleſtus ille aſinarius domum reuerſus, omnem in me culpam coniecit, aſſerēs me mea ſponte in ignem proſiluiſſe. Alter deinceps impurus puer ingens aduerſum me excogitat malum: nam cùm me ad montem deduxiſſet, grandi lignorum impoſito onere, rediens, vicino agricolæ ligna vēdidit, méq; vacuum lignis domum reducens, apud dominum, veluti inutilem accuſat, inquiens: Quid hunc aſinum ampliùs nutrimus fruſtra, difficilem, tardum, grauem? Inſpice quæ ſit eius cura: ſi mulierem aut virginem formoſam conſpicit, è veſtigio calcibus proſiliens, curſu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas ſolent, & morſu tanquam oſculo appetens, nititur concumbere: ex quo lites tibi & odia omnibus conquerentibus pauentibúſque inſurgunt. Enimvero nunc ligna ferens, conſpecta in agrum abeunte fœmina, ligna abiecta diſperſit, mulierem tanquam coiturus inſequitur, donec aliis aliunde accurrentibus, mulier ab huius formoſi amatoris impetu liberata eſt. Hæc patronus credens, Poſteaquam, inquit, neque piger ire vult, neque ſarcinam ferre, ſed mulieres appetens, amores hominum imitatur: occidite eum, & inteſtinis vulturibus datis, carnes operariis ſeruate. Si quis quomodo ſit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptum. Ad hoc abſurdus ille puer gauiſus, me ſubitò parat iugulare. Sed fortè accidit vt vicinus quidam agricola me ab interitu vindicaret, quædā conſulens aduerſum me grauiora.

A κομίσας ὅν με, κ᾽ ὃ ζυπωτῖον ὃ πολὺ σιωνεϊκὼν, κατέδησεν ἐπ᾽ ἐμὲ, κ᾽ δεσμῷ ἀργαλέῳ ὧ μάλα προσέδησέ με τῷ φορτίῳ, κακὸν ἐμοὶ μέγα τυρβάων. ἐπεὶ ὃ προϊέναι λοιπὸν ἔδοξέ ἐκ τ᾽ ἑστίας, κλέψας δαλὸν ἐπ᾽ θερμὸν, ὅπῃ πόῤῥω τ᾽ αὐλῆς ἐγλυόμθα, τ᾽ δηλον σὲκρυψεν εἰς ὃ ζυπωτῖον. ὃ ϳ (εἰ γὰ δηλο ἐδύνατο;) θὺθὺς αἰσθάπεται, ⸫ λοιπὸν ὕδεν ἔφερεν δηλο, ἢ πῦρ ἄπλετον. μαθὼν οὖν ὡς αὐτίκα ὀπωπήσομαι σὺ τῇ ὁδῷ, τέλματι ⸗ καθῆ σὺτυχὼν, ῥίπτω ἐμαυτὸν τῷ τέλματος ἐς ὃ ὑγρότατον· εἶτα σκύλιον σὺλλὼν ὃ ζυπωτῖον, κ᾽ δινῶν, κὴ B στρέφων ἐμαυτὸν, ⸫ πηλῷ κατέσθεσα ὃ θερμὸν σκῆνο, κ᾽ πικρὸν ἐμοὶ φορτίον, κ᾽ ὅτω λοιπὸν ἀκινδυνότερον ἐβάδιζον τ᾽ ὁδοῦ ὃ σωρὸν λοιπόν. ὕδὲ γὰ ἔτι αἰσθάμαι με τῷ παιδὶ δυνατὸν ἦν τ᾽ ζυπωτῖῳ πηλῷ ὑγρῷ πεφυρμένου. κ᾽ τῶτό τε ὁ πολυμηχὸς παῖς προσελθὼν, ἐμοῦ κατεψεύσατο, εἰπὼν, ὡς πρῴην, ἔχων ἑαυτὸν σπουδαίως τῇ ἑστίᾳ· κ᾽ τότε μὲ, σὺκ τ᾽ ζυπωτῖῳ μηδὲ ἐλπίζων, ὑπεξῆλθον. δὴ ἕτερον ὁ ἀκάθαρτος παῖς ἐξεῦρεν ἐπ᾽ ἐμὲ μικρῷ κάκιον. κομίσας γὰρ με ἐς ὄρος, κ᾽ μοι φορτίον ἀδρὸν ὑπιθεὶς σὺκ τ᾽ ξύλων, τῶτο μὲ πιπράσκει γεωργῷ πλησίον οἰκοῦντι, ἐμὲ ϳ γυμνὸν, κ᾽ ἄξυλον κομίσας οἴκαδε, καταψεύδεταί μου C πρὸς τ᾽ αὐτ᾽ δεσπότην ἔργον αἴσιον. τῶτον, δέσποτα, τ᾽ ὄνον, σὰκ οἶδ᾽ ὅτι βούλομθ, δῆθεν ἀργὸν ὄντα, ⸫ θεραδιῶ. δὴ μὲν νῦν ὑπιτηδὲς ⸫ δηλο ἔργον, ἐπεὶ γυναῖκα ἢ πῤῥένον καλῶ, κ᾽ ὠρχίαν ἰδὴ, ἢ παῖδα, ἀπολακτίσας, ἔπειτ᾽ δρόμῳ ἐπ᾽ αὐλῆς, ὡς εἴ τις ἐρᾷ ἀνθρωπος ἄῤῥην, ὑπὸ ἐρωμθῆ γυναικὶ κινύμενος, ⸫ δάκνῃ σὺ φιλήματος ἁπαλοῖς, κ᾽ πλη- D σιάζῃ διαξέ), σὰκ ϳ τούτου, σοὶ δίκης ⸫ τραύματα πρέξῃ, πολλῶν ὑβριζομθων, πολλῶν αἰσχρεπομθων. ⸫ γὰ νῦν ξύλα κομίζων, γυναῖκα εἰς ἀγρὸν ἀπιοῦσ᾽ ἰδὼν, τὰ μὲ ξύλα πολλὰ χαμαὶ ἐσκόρπισεν, ἀποσφαλμθὸς· τὴν δὲ γυναῖκα ἐς τλὼ ὁδὸν αἰσχύνας, χαμεῖν ἐβάλετο, ἕως δηλος δηλοθεν σκιδραμόντες, ἡμύναμθ τῇ γυναικὶ, ἐς ὃ μὴ δίκαια παθοῦσα ὑπὸ τ᾽ κακῶ τούτου ἔρχεσθ. ὁ δὲ, ταῦτα πυθόμθος, Αλλ᾽ εἰ μήτε βαδίζειν, ἔφη, ἐθέλεις, μήτε φορτηγεῖν, ⸫ ἐρωτᾷς αὐθρώπινος ἐρᾷ, ὅτι γυναῖκας, ⸫ παῖδας οἰσθρούμθος, ἀποσφάξατε αὐτόν· ⸫ τὰ μὲν ἔγκατα τοῖς κυσὶ δότε, κὴ τὰ κρέα τοῖς ἐργάταις φυλάξατε· κὴ ἰὼ ἔρηται πῶς σοῦ ἀπέθανε, λύκου τῶτο καταψεύσασθε. ὁ μὲν οὖν ἀκάθαρτος παῖς ὀνηλάτης ἐμὸς, ἔχαιρε, κή με αὐτίκα ἤθελεν ἀποσφάξειν· ἀλλ᾽ ἔτυχε γάρ τις πρῴην τότε γιτόνων γεωργῶν, ⸫ σοῦ ἐρύσατό με σὺκ τ᾽ θανάτου, δίκα ἐσ᾽ ἐμοὶ βουλευσάμθος.

Μηδαμῶς, ἔφη, ἀποσφάξῃς ὄνον, καὶ ἀλφὶ τε ἀξιοφορῷ δυνάμενον· καὶ ὑ μέγα ἔργον. ὅπῳ γὰρ εἰς αἰθεφόπους, ἔρωτι καὶ οἴστρῳ φέρεται, λαβὼν αὐτὸν, ἔκτεμε· τῆς γὰρ ἐπαφροδίτου ταύτης ὁρμῆς ἀφαιρεθεὶς, ἥμερός τε θὑῃς, καὶ πίων ἔσαι, καὶ οἵσῳ φορτίον μέγα, οὐδὲν ἀθόμβος. εἰ δὲ αὐτὸς ἀπείρως ἔχῃς ταύτης τῆς ἰατρείας, ἀφίξομαι δεῦρο μεταξὺ τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, καὶ σοι τὸν σωφρονέστερον παρέξω τῇ τομῇ. οἱ μὲν οὖν ἔνδον ἅπαντες, ἐπῄνουν τὸν σύμβουλον, ὡς δὴ λέγοι, ἐγὼ δὲ ἤδη ἐδάκρυον, ὡς ἀπολέσων αὐτίκα τὸν ἐν τῷ ὄνῳ ἄνδρα, καὶ ζῆν οὐκ ἔτι ἐθέλῳ ἔφην, εἰ γνοίμην θύνοδος. ὥστε καὶ ὅλως ἀποστῆσαι τὸ λοιπὸν ἐγνώκειν, ἢ ῥίψαι ἐμαυτὸν ἐκ τοῦ ὄρους, ἔνθα ἐκπεσὼν, θανάτῳ οἰκτίστῳ ὁλόκληρος ἔπι, καὶ ἀκέραιος νεκρὸς τεθνήξομαι. ἐπεὶ δὲ ἰὼ νὺξ βαθεῖα, ἄγγελός τις ἀπὸ τῆς κώμης ἦλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ τὴν ἑπαυλιν, ταῦτα λέγων τῷ νεονύμφῳ κύριῳ, τῷ ἐκ τῶν τοῖς ληϊστῆς γνομένῳ, καὶ τὸν ταύτης νυμφίον, ὃς δείλαιος ὀψίαν ἀμφοτέροις αὐτοῖς ἐν τῷ αἰγιαλῷ παρεπατοῦντας, ὅτι πολέμιοι ἀφνω τῷ θαλάσσῃ, ἁρπάσαι, καὶ ἀφανῆς ποιῆσαι, καὶ τέλος αὐτοῖς τοῦτο τῆς συμφορᾶς καὶ θανάτου γενέσθαι. οἱ δ', οἷα δὴ κεκενωμένης οἰκίας νέων δεσποτῶν, ἔγνωσαν μηκέτι μένειν ἐν τῇ δουλείᾳ, ἀλλὰ πάντα ἁρπάσαντες τὰ ἔνδον, φυγῇ ἐσώζοντο. ὁ δὲ νομεὺς τῶν ἵππων, κἀμὲ παραλαβὼν, καὶ πάνθ' ὅσα δυνατὸς ἦν συλλαβών, ὅτι κατέδησέ μοι καὶ τοὺς ἵππους· ἐγὼ δὲ, ἠθόμην μόνῳ, φέρων φορτίον ὄνου ἀληθινοῦ, ἀλλ' οὖν ἄσμενος ὃ ἐμποδὼν τοῦτο τῆς ἐμῆς ἐδεξάμην σωτηρίας· καὶ τῷ νύκτα ὅλην ἐλθόντες ὁδὸν ἀργαλέαν, καὶ τριῶν ἄλλων ἡμερῶν τὴν ὁδὸν αὐσάντων, ἐρχόμεθα ἐς πόλιν τῆς Μακεδονίας, Βέροιαν, μεγάλην, καὶ πολυανθρωπον. ἐν ταύτῃ ἐγνωσαν οἱ ἄγοντες, ἡμᾶς ἱδρύσαι, καὶ ἑαυτούς. ἐν τότε δὴ τοῖς ὠνίοις ἰὼ ἡμῶν τὴν κτῆσιν, καὶ κήρυξ μέσῃ ἐστὼς, ἐκήρυττεν· οἱ δὲ παρόντες, ἰδεῖν ἤθελον, τὰ σώματα ἡμῶν ἀποζητοῦντες, καὶ τὴν ἡλικίαν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν ἑκάστῳ ἔβλεπον, ἐν τοὺς μὲν, ἀνήσαντο, ἄλλος ἄλλον, ἐμὲ δὲ ὕστατον ἀπολελειμμένον, ὁ κήρυξ ἐκέλευσεν αὖθις ἐπιβαίνειν ἐς εἶκον, ὁρᾷς, λέγων, οὗτος μόνος οὐκ ὤρηκε κύριον. ἡ δὲ πολλὰ πολλάκις δινουμένη καὶ μεταπίπτουσα Νέμεσις, ἦγαγε κἀμοὶ τὸν δεσπότην, οἷ οὐκ ἂν ὠξάμην· κίναιδος γὰρ, καὶ γέρων ἰὼ, ταύτην εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τοῦ Συρίου εἰς τὰς κώμας ἐν τοῖς ἀγορᾶ περιφερόντων,

A Nequaquam hunc asinum occidas, inquit, pistrino aptum, atque oneri ferendo. Neque etiam magnum, si in amores mulierum labitur: castra ipsum: summota enim Veneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiam grauissimum onus ferre. Si, quomodo castretur, ignoras, triduo aut quatriduo virum adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singulis qui aderant, consilium. Hoc audiens, fundebam lacrymas, tanquam vir essem in asino desiturus: neque enim viuere ampliùs cupiebam, si fierem eunuchus. Potiùs ergo aut inedia deficere decreui, aut ex monte aliquo
B me præcipitem dare, vt morte misera effugerem vitam miseriorem. At nocte intempesta superuenit in agros & villam nuntius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius sponsum, meridie iuxta littus deambulantes, ab inundantis maris aqua raptos atque absorptos fuisse, hunc finem & rerum & vitæ sortitos. Serui nouis dominis vacua domo, decreuêre omnes nequaquam de cætero seruitutem pati; raptisque quæ in agris erant, aufugiunt. Qui equis præerat, adsumptis quæ poterat, mihi & equis imponit. Ægrè ferebam non ferre me onus asino dignum: lætabar tamen me euasisse id periculum
C exactionis. Vniuersa nocte confecimus longum iter: tertia die in vrbem Macedoniæ peruenimus Berœam, quippe magnam ac populosam, in qua habitare statuerat qui me ducebat, & simul iumenta vendere. Præco medio stans in foro nos proscribebat: emptores diligenter inspiciebant omnia, aperientes os, atque ex dentibus ætatem cuiusque coniectantes: & emerunt alij iumenta reliqua, me vltimum relictum præco iussit
D reduci domum: inquiens, hunc solum vides non reperisse emptorem. At sors multa reuoluens sæpius & commutans, dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat senex, vnus ex iis qui deam Syriam per villas & agros circumferêtes,

ſtipem deæ offerre impellunt: huic magno vendor pretio, drachmis triginta: quem ligatus ſequor. Vbi domum Philebi (hoc emptori noſtro nomen erat) peruenimus, magna ad oſtium voce, ô Coraſia, inquit, ſeruum vobis emi pulchrum ac grandem, genere Cappadocem. Erant ea Coraſia cinædorum turba Philebi coadiutorum: qui omnes ad illius vocem applaudentes, exiſtimabant verum ſeruum emptum eſſe: vt verò aſinum vidêre, Philebum increpant, qui non ſeruum, ſed ſponſum ſibi adduxerit ſuis nuptiis dignum, ex quo certè pullos ciuſmodi quamprimum pararet. Ad hæc cùm riſiſſent omnes exercitio ſuo intẽti, paratis domi ſacris, mihi deam ſuperimpoſuerunt. Ciuitatem ingreſſi, cùm patriam perambularemus, in quandam villam peruenimus, in qua ego deam ferens conſtiti. Quidam qui rei ſacræ præerat, cùm veluti deo plenus nonnulla protuliſſet verba, reliqui mitra proiecta caput ſubtus guttur ligantes, enſibus lacceratos feriunt, linguam inſuper foris dentes extenſam quiſque incîdit, vt breui tempore omnia ſanguine manarẽt. Hîc ego valde extimeſcebã, ne aſini quoque ſanguine deæ opus eſſet. Eo pacto cùm ſibi ſanguinem eduxiſſent, drachmas & obolos à circunſtantibus colligunt. Alij carycas præbent, & vinum, caſeique fiſcellas, alij medimnos tritici atque hordeum in aſini cibum. Ex his & habebant victum, & ſacra deæ faciebant. Perambulantibus illis aliquando villam quandam, iuuenem grandiorem à ſe conſpectum expiſcati, domum in quam fortè diuerterãt, deducunt. Illi muliebria (vt illis nefariis cinædis moſerat) perpeſſi ſunt: ego dolens me in aſinum eſſe verſum, cùm tantũ ſcelus non poſſem ferre: O ſceleſti, cùm vellem exclamare, pro voce hominis magnum rugitum dedi. Quidam ex ea villa amiſſum aſinum quærentes, repentè audito rugitu, nullo præmonito ingrediuntur domum, quum æſtimarent me ſuum aſinum eſſe: repertis qui infanda patrabãt cinædis, multo cum riſu locum egreſſi,

καὶ τῷ θεὸν ἐπαιτεῖν ἀναλισκόντων. τοῦτον
παρεσκόμην πολλῆς πρὸς τιμῆς, πρὸς ἀ-
κοντα δραχμῶν· καὶ ἕπεσθαι ἤδη, τῷ δεσπότῃ
εἰπόμενον ἀγοντι. ἐπεὶ δ' ἤκομεν ἔνθα ᾤκει Φί-
λητος (τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα ὁ ὠνησάμενός
με) μέγα βοήσας παρὰ τῆς θύρας δυσκέκλε-
ισμαι, Ω κοράσια, δῶρον ὑμῖν ἐώνημαι καλὸν, &
ἀδρὸν, καὶ Καππαδόκην τὸ γένος. ἅμα δὲ τὰ
κοράσια ταῦτα, ὄχλος κιναίδων σὺν ἐργῶν τ'
Φιλήβῳ, καὶ πρῶτον μὲν πρὸς τὸν βοῦν ἀνεκρό-
τησαν. ᾠόμην γὰρ ἀληθῶς ἄνθρωπον εἶ) τὸν
ἐωνημένον· ὡς δὲ εἶδον ὄνον ὄντα τὸν δοῦλον, ἤδη
ταῦτα ἐς τὸν Φίληβον ἐσκωπτον, Τοῦτον δὲ δοῦ-
λον, ἀλλὰ νυμφίον σαυτῇ πόθεν ἄγλαὸν λαβέ-
σθαι; ὅναμαι δὲ τούτων τῶν καλῶν γάμων, καὶ
τέκοις ταχέως ἡμῖν πῶλους τοιούτους. καὶ οἱ
μὲν ἐγέλων· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ σπουδὴ πάντα
ἐπ' ἔργον, ὡς τὰ αὐτοῖ ἔλεγον, καὶ τῷ θεῷ
σκηνουμένοις, ἐμοὶ ἐπέδησαν. εἶτα τῆς πό-
λεως ἀξηλαυόμεθα, καὶ τῷ χώρᾳ παρεκείμε-
θα. ἐπειδὴ δ' εἰς κώμην τινὰ παρεγενόμε-
θα, ἐγὼ μὲν ὁ θεοφόρητος, ἱστάμην, ὁ δὲ αὐ-
λητὴς ὅμιλος, ἐφύσα ἔνδον, οἱ δὲ, ταῖς μίτραις
ἀπορρίψαντες, τῷ κεφαλῷ κάτωθεν ἐκ
τῶν αὐχένος ἐλίασσοντες, τοῖς ξίφεσιν ἐτέμνοντο
τοὺς πήχεις, καὶ τῷ γλώτταν τὴν ὀδόντων
ὑπερβάλλων ἕκαστος, ἔτεμνε καὶ ταύτην·
ὥστε σὺν ἀκαρεῖ πᾶντα πεπλῆσθαι μαλα-
κοῦ αἵματος. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὁρῶν, τὰ μὲν
ἔτερμον ἑστὼς, μήποτε χρεία τῇ θεῷ τοῦ ἰνείου
αἵματος γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ κατακόψαν οὕ-
τως ἑαυτοὺς, ἐκ τῶν παρεστηκότων θεατῶν
συνέλεγον ὀβολοὺς, καὶ δραχμὰς· ἄλλος
ἰσχάδας, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν κάδον ἐπέδωκε,
καὶ πυρῶν μέδιμνον καὶ κριθῶν τῷ ὄνῳ. οἱ δὲ,
ἐκ τούτων ἐτρέφοντο, καὶ τῷ ἐπ' ἐμοὶ κομι-
ζομένῳ θεὸν ἐθεράπευον. καί ποτε εἰς κώ-
μην τινὰ αὐτῶν εἰσβαλόντων ἡμῶν, νεανί-
σκων τ' κωμητῶν μέγαν ἀγρὸν σπόντες, εἰσά-
γουσιν εἴσω, ἔνθα καλύοντες ἔτυχον. ἔπειτα

ἔπαθον ἐκ τ' κωμήτου ὅσα σιωπῇ κ' φίλα τοιούτοις αἰσχίοις κιναίδοις ἐῶ. ἐγὼ γ', ὑποφθήσας
ὅτι τῇ ἐμαυτ' μεταβολῇ, ὅτι μέγιστον αἴτιόν μοι κακῶν, αἰσθόμενος. ὦ Ζεῦ φίλιε, ἠθέλησα,
ἀλλ' ἡ μὲν φωνὴ, οὐκ ἀπέβη μοι ἡ ἐμὴ, ἀλλ' ἡ τοῦ ὄνου ἐκ τῶν φαρύγγος, & μέγα ὠγκησάμην,
τῶν δὲ κωμητῶν τινες (ἔτυχον γὰρ τότε ὄνον ἀπολωλεκότες, καὶ τὸν ἀπολωλότα ζητοῦντες)
ἀκούσαντές μου μέγα βοήσαντος, προέρχονται εἴσω, σὐδενὶ σὐδὲν εἰπόντες, ὡς ἐμοῦ τὸ σφέ-
τερον ὄντος, κ' καταλαμβάνουσι τοὺς κιναίδους, ἄῤῥητα ἔτι δὴν ἐργαζομένους. & γέλως ἐκ τῶν ἐπει-

σελθόντων

σελθόντων πολὺς γίγνεται ἔξω· καὶ σκοράμενοι, ὅλῃ τῇ κώμῃ τῷ λόγῳ διέδωκαν τῶν ἱερέων τὴν ἀσέλγειαν. οἱ δὲ, αἰδούμενοι δῆτα τὰ ἐληλεγμένα, τῆς ὀψὲ οὔσης νυκτὸς οἴκαδε ἔνθεν ἀπῆλασαν. καὶ ὅπου ἐγένοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ὁδοῦ, ἐλάλεπαινον, καὶ ὠργίζοντο ἐμοὶ τῷ μὴ συνειδότι τὰ σκείνων μυστήρια. καὶ τοῦτο μὲν ἀνεκτὸν ὃ δῆτα ἦν, κακῶς τῷ λόγῳ ἀκούειν, ἀλλὰ τὰ μετὰ τοῦτο, οὐκέτ' ἀνεκτά· τὴν γὰρ θεὸν ἀφελόντες μου, καὶ χαμαὶ καταθέμενοι, τὰ τὰ στρώματά μου πρῶτα διασπάσαντες, γυμνὸν ἤδη τὸ σῶμα δένδρῳ μεγάλῳ, εἶτα σκείνῃ τῇ ἐκ τῶν ἀγραυλίων μάστιγι παίοντες, ὀλίγου ἐδέησαν ἀποκτεῖναι, κελεύοντές με τοῦ λοιποῦ ἄφωνον εἶναι θεοφόρητον, καὶ μὴ καὶ ἀποσφάξαι μετὰ τὰς μάστιγας ἐβουλεύσαντο, ὡς ἐς ὕβριν αὐτοῖς βαλόντα πολλὴν, καὶ τῆς κώμης σὺν ἐργασαμένοις σκυβαλόντα· ἀλλ' ὥστε με μὴ ἀποκτεῖναι, δῆτα αὐτοῖς ἡ θεὸς ἐδυσώπησε, χαμαὶ καθημένη, καὶ σὺν ἔχουσα ὅπως ὀδυρῶμαι. ἐντεῦθεν οὖν μὴ τὰς μάστιγας, λαβὼν τὴν δεσποινάν, ἐβάδιζον, καὶ τοὺς ἑταίρους ἤδη καταλύομεν εἰς ἀγρὸν πλουσίου τινὸς ἀνδρός· καὶ ὡς τάχιστα ἔνδον, καὶ τὴν θεὸν μάλα ἀσμένως τῇ οἰκίᾳ ὑπεδέξατο, καὶ θυσίας αὐτῇ παρεσκεύαζον. σκληρὰ δὲ οἶδα μέγαν κίνδυνον αὐτὸς ὑποσχάς· τῶν φίλων γάρ τις τὴν δεσπότην τὴν ἀγρὸν ἔπεμψε δῶρον, ὄνου ἀγελίου μηρὸν τοῦτον ὁ μάγειρος σκευάσας λαβὼν, ῥᾳθυμίᾳ ἀπώλεσε, κυνῶν πολλῶν λαθραίως εἰσω παρελθόντων· οἳ δεδιὼς πληγὰς πολλὰς, καὶ βάσανον σὺν τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μηροῦ, ἔγνω χρεμάσας ἑαυτὸν σὺν τῷ τραχήλῳ. ἡ δὲ γυνὴ ἡ τούτου, κακὸν δόξαν ἐμοὶ, Ἀλλὰ μήτε ἀποθάνοις, εἶπεν, ὦ φίλτατε, μήτε ἀθυμίᾳ τοιαύτῃ δῶς σεαυτόν· πείσομαί γάρ μοι, τρόπους οὗ πρῶτα τῶν κυναίδων τῶν ὄνον λαβὼν ἔξω, εἰς ἔρημον χωρίον, κἄπειτα σφάξας αὐτὸν, τὸ μέρος μὲν σκῦλα, τὸν μηρὸν ἀποτεμὼν, κόμιζε δεῦρο, καὶ σκυβάσας, τῇ δεσπότῃ ἀπόδος, καὶ τὸ ἄλλο τοῦ ὄνου, κάτω που ἐς τὸν χρημνὸν ἄφες. δόξει γὰρ ἀποδρᾶς, οἰχεσθαί ποι, καὶ εἰ ἀφανὴς· ὁρᾷς δὲ ὡς ἔστιν ὄκνος, καὶ τοῦ ἀγελίου σκείνου πρῶτα ἀμείνων; ὁ δὲ μάγειρος, τῆς γυναικὸς ἐπαινέσας τὸ βούλευμα, Ἀεισα, ἔφη, σοι ὦ γύναι, ταῦτα, καὶ τούτῳ μόνῳ τῷ ἔργῳ τὰς μάστιγας φυγεῖν ἔχω, καὶ τοῦτό μοι ἤδη πεπρᾶξεται. ὁ μὲν οὖν αὐόσιος οὗτος οὐμὸς μάγειρος, ἐμοῦ πλησίον ἑστὼς, τῇ γυναικὶ ταῦτα συνεβουλεύετο. ἐγὼ δὲ, τὸ μέλλον ἤδη προορώμενος, κρεῖττον ἔγνων τὸ σῴζειν ἐμαυτὸν σὺν

A sceleſtam ſacerdotum nequitiam per totam villam diuulgant. Illi ob eorum ſcelera deprehenſa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cùm in locum ſolitarium peruenisſent, increpabant me irati admodum, quòd eorum myſteria patefeciſſem. Tolerabile hoc erat damnum, verbis malè audire: quod ſequitur, non ferendum: deam quippe deponentes, ſublata ſella, nudum arbori robuſtæ alligant, deinde fuſte ex neruis facto, me ad necem verberant, iubentes in futurum eſſe taciturnum: & ſimul poſt verbera me ſtatuunt iugulare, qui villicorum iram in ſe incitarim, neque per me licuerit facere conſuetum quæſtum: ſed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deeſſet qui eam ferret, cædem effugi: poſt multas tamen plagas repoſita ſupra me dea, iter proſecuti ſunt. Veſperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberiùs nos domi excipiens, ſacra Deæ peregit. Hîc ego ingens periculum adij. Amicus quidam noſtri hoſpitis partem ſylueſtris aſini ei dono miſit, quam canes qui intus occluſi erant, coqui negligentia comederunt. Hic præter modum, ne domini iuſſu vapularet, cùm de morte cogitaret, conſilio mulieris pepercit vitæ. Si mihi credes, inquit, & te ſaluabis, & reſarcies hoc damnum. Habent hi cinædi aſinum, quem ſi deduxeris in deſertum locum, facilè illum potes occidere, ſumptámque ex eo partem parare in cibum domino: reliquum corporis in præceps abiice: exiſtimabunt cinædi aufugiſſe aſinum, neque ampliùs deprehendi poſſe: hic verò aſinus pinguis eſt, & perſimilis ſylueſtri. Approbato mulieris conſilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturũ, mihi propinquat, vt conſultum facinus patraret. At ego quid de me futurum eſſet prę̃uidens, optimum factu duxi id pericu-

lum ſubterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, proſiliens feror intus curſu, vbi cinædi cum hoſpite cœnabant: ſubitò eo aduentu & lumen & menſam ſubij, exiſtimans hoc ſcitum inuentum ſaluti mihi futurum, dominúmque è veſtigio me otioſum aliquo tuto in loco detenturum: verùm hæc res in extremum eſt mihi verſa diſcrimen: nam furioſum me opinati, enſibus, iaculis, longis baculis velut occiſuri me appetiuerunt: quo periculo perſpecto, in interiora domus, vbi cinædi dormituri erant, curro. Illi oſtium loci exteriùs occludunt. Diluculo nebulones illi, dea mihi ſuperpoſita, recedentes, ad aliam ciuitatem copiis & opibus potentem perducunt: in qua nouum internenit prodigium: nam cùm dea priuatæ domus diuerſorium abnueret, in templo ſe poni iuſſit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deã externam prope ſuum deum in templo collocant: nobis tradunt pauperculæ hoſpitium domus. Hîc plures cinædi dies commorati, cùm abire vellent, deámque à ciuibus peterent, tẽplum ingreſſi, deam aſportant: verùm facinoroſi homines phialam auream è templo ablatã furto, infra deam recondunt: qua re palàm facta, ciues nos inſecuti, vt appropinquarunt, ex equis deſilientes, cinædos capiunt, impios illos ac ſacrilegos appellantes, cùm phialam ereptam repeterent: & ſcrutati ſingula, eam reperiunt in ſinu Deæ abſconſam. Quamobrem hos muliebres viros colligatos, in vrbémque traductos, in carcerem coniiciunt: deámque alio in templo ponentes, aurum ſuo deo reſtituunt. Poſtera die & res eorum & me inſuper vendunt. Ego à piſtore incola propinquioris villæ emptus ſum, impoſitiſque decem tritici quos emerat medimnis, in villam difficili atque aſpera via perductus. Erant domi iumenta conſerua, molęque plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena: me verò, veluti ſeruum nouum ſolent,

A τῆς κωμίδος, καὶ ῥήξας τὸν ἱμάντα, ᾧ δεδήμην, ἐς αὐασκιρτήσας, ἔσω δρόμῳ εἴσω, ἔνθα ἐδείπνουν οἱ κίναιδοι σὺν τῷ ξενοδοκεῖ τῷ ἀγρῶν· ὡς δὲ εἰσδραμών, αἰσθητέπω πάντα τῷ σκιρτήματι καὶ λυχνίαν, καὶ τραπέζας· κἀγὼ μὲν ὠήμην κομψόν τι τῦτο τοῖς σωτηρίαν ἐμὴν εὑρηκέναι, καὶ τὸν δεσπότην τῶν ἀγρῶν κελεύειν εὐθέως ὡς ἀγρίωνα ὄνον ἐμὲ καταχλειθέντα, φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς· ἀλλά με τῦτο τὸ κομψὸν, εἰς ἔσχατον ἐμβεβηκε κινδύνου. λυπῆσαι δόξαντές με, ξίφη πολλὰ ἤδη, καὶ λόγχας ἐπ' ἐμὲ ἐσπάσαντο, καὶ ξύλα μακρὰ· καὶ εἶχον ὅπως, ὥστε ἀποκτεῖναί με. ἐγὼ δ' ὁρῶν τῦ δεινῦ τὸ μέγεθος, δρόμῳ εἴσω παρέρχομαι, B ἔνθα οἱ ἐμοὶ δεσπόται κοιμηθησόμενοι ἔμενον. οἱ δὲ, θεασάμενοί τῦτο, συγκλείουσι τὰς θύρας ἔξω μάλα ἔξωθεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ὄρθρος ἦν, ἀναστάντες τὸν θεὸν αὖθις, ἀπῆραν ἅμα τοῖς ἀγωγεῦσι, καὶ ἀφικόμενοι εἰς κώμην ἄλλην μεγάλην, καὶ πολυανθρωπον, ἐν ᾗ καινότερόν τι ἐπεραστεύσαντο, τὴν θεὸν μὴ μίσθιον ἐν ἀνθρώπου οἰκίᾳ, τῆς ἣ πρὸ ἐκείνου μάλιστα τιμωμένης ὑπὸ χωρίου δαίμονος τὸν ναὸν οἰκῆσαι. οἱ δὲ μάλα ἀσμένοι τὴν ξένην θεὸν ὑπεδέξαντο, τῇ σφῶν αὐτῶν θεῷ συνοικίσαντες· C ἡμῖν δὲ οἰκίαν ἀπέδοξαν ἀνθρώπων πενήτων. ἐνταῦθα συχνὰς ἡμέρας οἱ δεσπόται διατρίψαντες, ἀπῆραν ἤδη εἰς τὸ πλησίον πόλιν, καὶ τὴν θεὸν ἀπήτουν τοὺς ὑπηχοῦντας, καὶ αὖθις ἐς τὸ τέμενος προελθόντες, ἐκομίζοντο αὐτήν· ἐλθόντες ἔσω ἐμοὶ, ἤλαυνον ἔξω. ἔτυχον δὲ οἱ δυσεβεῖς εἰς τὸ τέμενος ἐκεῖνο προελθόντες, ἀνάθημα φιάλην χρυσῆν κλέψαντες, ἣν ὑπὸ τῇ θεῷ ἔφερον· οἱ δὲ κωμῆται, ἀναθόμενοι τῦτο, θύειν ἐδίωκον, εἶτα ὡς πλησίον ἐγένοντο, καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν ἵππων, εἶχον αὐτὸ ἐν τῇ D ὁδῷ, καὶ δυσεβεῖς ἐς ἱεροσύλους ἐκάλουν, καὶ ἀπῄτουν τὸ κλαπὲν ἀνάθημα· ἐρευνῶντες πάντα, εὗρον αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς θεᾶς. δη-

σαντες δὲ τὰς γυναικείας, ἦγον ὀπίσω, καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐμβάλλουσι, τὴν δὲ θεὸν τὴν ἐμοὶ κομιζομένην ἀράμενοι, ναῷ ἑνὶ ἔδωκαν. ὃ δὲ χρυσίον, τῇ πολίτιδι θεῷ πάλιν ἀπέδωκαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τά τε σκεύη, κἀμὲ πιπρασκόμενον διέγνωσαν, καὶ ἀπέδοντό με ξένῳ ἀνθρώπῳ, τῶν πλησίον κώμῃ οἰκοῦντι, τέχνῃ ἔχοντι ἀρτοπωλικήν. ὗτος με ὠνησάμενος, ὀκτὼ μὲν ἀπὸ τῶν πυρῶν, ὡς ἑαυτὸν ἤλασεν ὁδὸν ἀργαλέαν, ὡς δ' ἤκομεν, εἰσάγει με εἰς τὸν μυλῶνα, καὶ ὁρῶ πολὺ πλῆθος ἔνδον ὁμοδούλων κτηνῶν, καὶ μύλαι πολλαὶ ἦσαν, καὶ πᾶσαι ταύταις ἐτρέφοντο, καὶ πάντα σκεύη μεστὰ ἦν ἀλφίτων. καὶ τότε μὲν με, οἷα ξένον ὄνον,

καὶ Φορτίον βαρύτατον ἀράμενον, καὶ ὁδὸν A ac de via propter grande onus fessum, eo
ἀργαλέαν ἀφιγμένον, ἀναπαύεσθαι ἔνδον die quiescere sinunt: postridie me iugo
ἀφῆκαν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ὀθονίῳ τοῖς ὄμμα- molæ alligatum, linteo velatis oculis, mo-
σιν ὑπεπετάσαντες, ἐπεζευγνύουσί με τῇ lere iubent: planè noram, id sæpius ex-
κώπῃ τῆς μύλης, εἶπα ἥλιον. ἐγὼ δὲ ἠ- pertus, quo pacto esset molendum: sed si-
πιστάμενος ὅπως χρὴ ἀλφῖν, πολλάκις μα- mulans me eius operis rudē, frustra quie-
θών· προσεποιούμην δὲ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μά- tem speraui: nam plures qui aderant, ac-
την ἤλπισα. λαβόντες γὰρ πολλοὶ τὴν ἔν- ceptis baculis de improuiso me id mini-
δον βακτηρίας, προσίστανταί με, καὶ μὴ mè expectantem (neque enim aspicere
προσδοκήσαντα ὡς οὐχ ὁρῶντα, παίουσιν poteram) adeò percusserunt, vt è vesti-
ἀθρόᾳ τῇ χειρὶ, ὥστε με ὑπὸ τῆς πλη- gio more turbinis circumducerem mo-
γῆς, ὥσπερ τρόμῳ ἐξαπίνης τρέφεσθαι. Ὡς lam: expertúsque sanè didici, seruum, ad
πεῖρα ἔμαθον, ὡς χρὴ τὸν δοῦλον, εἰς ὃ τὰ B ea quæ fienda sunt, promptum esse debe-
δέοντα ποιεῖν, μὴ προειμένειν τινὶ χεῖρα τῆ re, neque expectare domini manum. Eo
δεσπότου. λεπτὸς οὖν πάνυ γέγονα, καὶ labore admodum macer euasi, & corpo-
ἀσθενὴς τῷ σώματι, ὥστε ἔγνω με ὁ δε- re debilis: quapropter hortulano me ven-
σπότης πωλῆσαι, καὶ ἀποδίδοταί με ἀν- didit, qui hortum ceperat colendum. Is
δρὶ πτωχῷ κηπουρῷ τινὶ τέχνιν. εἶχε γὰρ olera in forum mea opera ferebat sæpius,
εἶχε κῆπον, λαχὼν γεωργεῖν, καὶ τοῦτο εἴ- agro deinde effodiendo, plantandóque
χετο μόνον ἔργον. ὁ δεσπότης οὖν ἔωθεν ὑπεδεῖς ac rigando intentus, ego interim otiosus,
μοι τὰ λάχανα, ἐκόμιζεν εἰς τινὰ ἀγοράν· sed vita propter frigus (erat enim hyems)
καὶ ῥᾳδίως τοῖς τοῦτα πωλοῦσιν, ἦ- satis molesta, cùm patronus nedum mihi,
γέ με πάλιν εἰς τὸν κῆπον. Εἶτα ἐκεῖνος sed nec sibi lectum parare posset: me tum
C molle lutum, tum dura terra atque acuta
multùm offendebat. Cibus item lactucæ
amaræ ac præduræ erant. Ambobus con-
tigit aliquando nobis ad hortum adeun-
tibus, vt obuiaremus generoso viro, veste
induto militari: qui primùm verbis Ita-
lis hortulanum allocutus, petiit ab eo,
quò asinum ducat: ille vocem militis (vt
opinor) non intelligens, nihil respondit.
Miles id veluti se contemptum ferens
molestiùs, hortulanum fuste cùm percus-
sisset, ille militem amplexus, ad terram
in via prostrauit: iacentem tum manibus,
tum pedibus, tũ saxo ferit. Miles cùm se
tutaretur, minaretúrque, si exurgeret, se
illum ense interfecturũ: hortulanus quid
de se futurum esset præmonitus, extra-
ctum è vagina ensem, additis verberibus
longè proiecit. Miles vitæ periculo mo-
D tus, se ob verba mortuũ simulat: quod
veritus hortulanus, iacentémque relin-
quens, ense supra me posito, in ciuitatem
pergit: datóque alteri ad colendũ horto,

μὲν ἐπὶ τὸν κηπουρὸν καὶ ἐμοῦ, ἣν ἐκ τῶν ποδῶν ἐπασπάσας, εἰς τινὰ ὁδὸν ἐκ-
τείνῃ· καὶ κείμενον ἔπαιεν οὕτω, καὶ χειρὶ, καὶ ποδὶ, καὶ λίθῳ τῷ ἐκ τῆς ὁδοῦ· ἐμὲ δὲ τὰ μὲν πρῶτα
καὶ αὐτεμάχετο, καὶ ἠπείλῃ, εἰ αἰσθοίμην, ἀποκτενεῖν τῇ μαχαίρᾳ· ὁ δὲ, ὡσπερ ὑπ' αὐτοῦ ἐκεί-
νου διδαχθεὶς τὸ ἀκινδυνότατον, ἀπὸ τινὰ μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ ῥίψας πόρρω, εἶτα αὖθις ἔπαιε
κείμενον, ὁ δὲ, τὸ κακὸν ὁρῶν ἤδη ἀφόρητον, ψεύδεται, ὡς τεθνηκὼς ἐκ τῶν πληγῶν· ὁ δὲ,
δείσας ὅτι τοῦτο, τὸν μὲν, αὐτοῦ ὡς εἶχε κείμενον, ἀπολείπει, τινὰ δὲ μάχαιραν ἁρπάσας
ἐπ' ἐμοὶ, ἤλαυνεν ἐς τὴν πόλιν. ὡς δὲ ἤλθομεν, τὸν μὲν κῆπον αὐτὸς, σπουδαίῳ τινὶ ἐπέδωκε γεωργεῖν·

ob timorem, penes amicum vnà me ducens, ibi latenter diuertit: deinde amici cõsilio se in arca inclusit: me pedibus per gradum attractum recludũt in superiori ædium parte. Miles vbi de via surgens, virque ambulans ob susceptas plagas, in vrbem rediisset, narrat commilitonibus qui obuiam fortè facti sunt, iniuriã hortulani. Hi cùm nossent quo essemus in loco, sumpto magistratu venientes domum, lictorem intus deducunt, iubentes, eos qui domi essent, educi. Cùm lateret hortulanus, exclamant milites, illum & asinum intus esse: qui domi erant, nullos esse alios præter se, neque virum neque asinum, affirmant. Cùm tumultus & clamor plurimus in paruo loco esset excitatus, ego quidnam esset, cupidus sciendi, caput è fenestra extuli: quo illi viso, statim exclamant in mendacio deprehensos. Scrutantes singula, hortulanum inuenerunt in arcula iacentem: extractum iudicibus tradunt, errati pœnam daturum. Me inferiùs demissum dant militibus. Ridebant in me versi omnes, qui meo indicio prodidissem dominum: ex quo id verbum primùm prodiit in vulgus, Ex asino conspecto. Quid deinceps patrono acciderit, ignoro: miles me emit minis viginti, qui minister erat viri prædiuitis Thessalonicæ Macedoniæ ciuitatis. Eius ministerium erat epulas parare diuiti. Cum isto conseruus frater habitabat pistor, placentas melle conficiens: communia suæ his erant artis vtensilia atque instrumenta. Hi mihi diuersorium dederunt in eo loco vbi reliquiæ cœnæ domini ab ipsis importabãtur perplures, ab altero carnes ac pisces, ab altero placentæ: inter has me inclusum relinquentes, abeunt lauatum. Ego omisso hordeo, humano cibo ventrem refersi. Cùm rediissent, tum ex ciborum multi-

A αὐτὸς ὁ, τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ δεδιὼς, κρύπτεται ἅμα ἐμοὶ, παρὸς τινος τῶν ἐν ἀγῷ στενωπῶν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, δόξαν αὐτοῖς οὕτω ποιοῦσι· τὸν μὲν ἐμὸν δεσπότην, κιβωτῷ ἐγκρύψαν, ἐμὲ δὲ ἀράμενοι ἐκ τῶν ποδῶν, καμίζουσιν αὖθις τῇ κλίμακι, ἐς οἴκημα ὑπερῷον, κἀκεῖ με αὖθις συγκλείουσιν. ὁ δὲ γραπιώτης, ἐκ τῆς ὁδοῦ πότε μόλις ὀξανασχὰς, ὡς ἔφασαν, καρηβαρῶν ταῖς πληγαῖς, ἦκεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γραπιώταις τοῖς σὺν αὐτῷ ἐντυχὼν, λέγει τὴν ἀπόνοιαν τῆς κηπουρικῆς. οἱ δ', σὺν αὐτῷ συνελθόντες, μανθάνουσιν ἔν-

B θα ἦμεν κεκρυμμένοι, καὶ ἀναλαμβάνουσι τοὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας. οἱ δ', εἴσω τινὰ τῶν ὑπηρετῶν πέμπουσι, καὶ τοὺς ἔνδον ἀπαντᾶν προελθεῖν ἔξω κελεύουσιν· ὡς δ' προῆλθον, ὁ κηπουρὸς ἀδαμοῦ ἐφάνη. οἱ μὲν οὖν γραπιῶται, ἔνδον ἔφασαν εἶναι τὸν κηπουρὸν, κἀμὲ τὸν ὀνειρώξονα· οἱ δ', οὐδὲν ἄλλο ὑπολαμβάνοντες ἔλεγον, ὅτε αὐθέφθον, ὅτε ὄνον. ἀπὸ τούτου δ' ἐν τῷ γενωπῷ, καὶ πολλῆς βοῆς ἐκ τούτου γενομένης, ὁ ἀλήτης, ἐγὼ πάντα προεργάζομαι, βουλόμενος μαθεῖν τίνες εἶεν οἱ βοῶντες, ἀγκύπτω ἀνωθεν κάτω διὰ τῆς θυρίδος. οἱ

C δέ με ἰδόντες, οὐδὲν ἀνέκραγον· οἱ δ', ἐλαλώκεσάν φασιν λέγοντες· καὶ οἱ ἄρχοντες εἴσω προελθόντες, καὶ πάντα ἀνερευνῶντες, θυρίσκουσι τὸν ἐμὸν δεσπότην τῇ κιβωτῷ ἐγκείμενον, καὶ λαβόντες, τὸν μὲν εἰς δεσμωτήριον πέμπουσι, λόγον τῶν τετολμημένων ὑφέξοντα· ἐμὲ δ' κἀτὸν βασάσαντες, τοῖς γραπιώταις ἐπέδωκαν· πάντες δ' ἀσθενῆ ἐγέλων ὅτι τῷ μεγέθει σὺν τῷ ὑπερφόρῳ, καὶ προσδοῦναι τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην, καίτοτε δὲ ἐμοῦ προφθάσαντος ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους ὁ λόγος οὗτος, Ἐξ ὄνου

προαλώσεως. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τί μὲν ἔπαθεν ὁ κηπουρὸς ὁ ἐμὸς δεσπότης, οὐκ οἶδα· ὁ δ' γραπιώτης πωλήσων με ἔγνω, καὶ περάσας με πέντε καὶ εἴκοσιν Ἀττικῶν· ὁ δ' ὠνησάμενος, θεράπων ἦν ἀνδρὸς στρόβρα πλουσίου, πόλεως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τῆς μεγίστης Θεσσαλονίκης· οὗτος τέκνων εἶχε τούτων, παῖδα μὲν τῇ δεσπότῃ ἐσκυβάλξε, καὶ εἶχε καὶ ἀδελφὸν σὺν δούλον, ἄρτιος πέπλον, καὶ μελίπηκτα χιρνᾶν ὀπτισάμενον. ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ, σύσκηνοί τε ἀεὶ ἦσαν ἀλλήλοις, καὶ κατέλυον ἐν τούτῳ, καὶ τὰ σκεύη τῶν τεχνῶν εἶχον ἀναμεμιγμένα, καὶ μὴ τοῦτα, καὶ μὲ ἵστασαν ἔνθα κατέλυον, καὶ ἦσαν μὴ ὁ δεῖπνον τῷ δεσπότου, πολλὰ λείψανα ἀμφω εἴσω ἐκόμιζον, ὁ μὲν, κρεῶν καὶ ἰχθύων, ὁ δ' ἄρτων καὶ πλακουντῶν. οἱ δὲ καθαιρεῖσθαι ἔνδον ἐμὲ μὴ τούτων, καὶ φυλακὴν ἐμοὶ γλυκυτάτην ποιησάμενοι, ἀπῆεσαν, ὥστε ἀπολούσασθαι· κἀγὼ τοῖς παρακειμένοις κριθίδιοις μακρὰ χαίρειν λέγων, ταῖς τέχναις καὶ τοῖς κέρδεσι τοῦ δεσπότου ἐδίδουν ἐμαυτὸν, καὶ ἀπὸ μακρῶ πόνου ἐτεμιζόμην ἀνθρωπείῳ ἐφῆς. οἱ δ' ἀναπαυόμενοι εἶσω, τὰ μὲν πρῶτα οὐδὲν

ἡδαίνοντο τ̃ ὀψοφαγίας τ̃ ἐμ̃ης, οὐκ τ̃ πλήθους τ̃ παρακειμένων, καίμοι ἐπὶ τῷ φόβῳ καὶ φειδοῖ κλέπτοντες ὃ ἄριστον. ἐπεὶ δὲ καὶ τέλεον ἤμην αὐτ̃ καταγνὺς αἰσίαν, ἃς καλλίστας τ̃ μαγείρων, καὶ σὴν πολλὰ κατέβρωγον. καὶ ὅπως ἤδοντο ἤδη τ̃ ζωμίας, τὰ μὲν ὡρῶπα, ἀμφω ὑποπτον πρὸς σηκὴλας ἔβλεπον, καὶ κλέπτειν ὁ ἕτερος τ̃ ἕτερον, ὡς ἁρπαγα τ̃ κρεῶν, καὶ αἰσχυνόμενον ἔλεγον, καὶ ἦ δ' ἀκριβὴς λοιπὸν ἄμφω, καὶ τ̃ μαγείρων ἀριθμὸς ἐλάνει. ἐγὼ δὲ τὸν βίον εἶχον οὐ ἡδυπῆ καὶ πυφῆ, καὶ ὃ σῶμά μου οὐκ τ̃ συνήθως ἐφῆς πάλιν καλὸν ἐτηρόμ, καὶ ὃ δέρμα ἐπανθοῦσα τῇ περὶ ἀπέστιλβεν. οἱ δὲ γυναιόταται, μέγαν τέ με ὡς πίονα ὁρῶντες, καὶ τὰ κριθίδια μὴ δαπανώμενα, μὴ οὐ ταῦτ̃ μέτρῳ ὄντα, εἰς ὑπόνοιαν ἔρχον τ̃ παλαμναίων τ̃ ἐμοῦ, καὶ προσελθόντες, ὡς εἰς ὃ βαλανεῖον ἀπιόντες, ἔπειτα τὰς θύρας συγκλείσαντες, προσδοκῶντες ὀπῇ τινι τὰ ὄμματα τ̃ θύρας, ἐσκοπούν τ' ἔνδον· καγὼ πότε τ̃ δόλου μηδὲν εἰδὼς, ἠείρων, προσελθών. οἱ δὲ, τὰ μὲν ὡρῶπα ἐγλῆνον, ὁρῶντες ἄριστον ἄπιστον· εἶπα δ' πρὸς ὁμοδούλους ἐκάλυν ὅτι τ̃ ἐμὴν θέαν, ὡς γλῶς πολὺς ἦν, ὥστε καὶ ὁ δεσπότης αὐτ̃ ἤκουσε τ̃ γέλωτος, θορύβου ὄντος ἔξωθεν, καὶ ἤρετό τινα ἐφ' ᾧ τοσοῦτον οἱ ἔξω γλῶσιν. ἐπεὶ δὲ ἤκουσε, καὶ ὀξαίσατα τ̃ συμποσίου, ὡς ἀγχύλας εἶσω, ὁρᾷ με συὸς ἀγρίου μηρία καταπίνοντα, καὶ μέγα ἐν γλῶσι αἰσθόμενος, εἰς τὲχ εἶσω. κἀγὼ σφόδρα ἠχθόμην ὅτι τ̃ δεσπότου, κλέπτης ἁμᾶ, ὡς λίχνος ἑαλωκώς. ὁ δὲ πολὺ εἶχεν ἐπ' ἐμοὶ γλῶτα, καὶ τὰ μὲ ὡρῶπα, κελεύᾳ με εἶσω ἄγεσθαι εἰς ὃ ἐκεῖνο συμπόσιον, ἔπειτα παρατεθαί μοι ὡς δαῆναι εἶπε, ὡς εἰ ἐπ' αὐτῇ πολλὰ τ̃ ὅσα μὴ δυνατὸν ἀνῷ ὄνῳ καταφαγεῖν, κρέα, λοπάδας, ζωμὺς, ἰχθῦς, τ̃το μὲ, γλήρῳ καὶ ἐλαίῳ καταχειμένους· τ̃το δὲ, νάπυϊ ὑπεχυμένους. κἀγὼ τὴν τύχην ὁρῶν ἤδη ἀπαλὸν μοι προσμειδιῶσαν, ὡς μαθὼν ὅτι με τ̃το μόνον ὃ παίγνιον αἰσιοῦται, καίτοι ἤδη ἐμπεπλησμένος, ὅμως ἠείρων, τῇ παρατέζῃ ὡδαζας. ὃ δὲ συμπόσιον ἐκλινέτο τῷ γέλωτι. καί τις εἶπε, καὶ πίεται οἶνον σοῦ ὁ ὄνος, ἰὼ τις αὐτ̃ εἰσκεκραμένος ὑπὸ ὦ· ὡς ὁ δεσπότης ἐκέλευε, κἀγὼ ὃ προσενεχθὲν ἔπινον· ὁ δὲ, οἷ εἰκὸς, ὁρῶν με κτῆμα ὡδαίδοξον, πλὼ πλὼ τ̃ ἐμὴν κελεύᾳ τῷ δρομικτῷ τινι καταβαλεῖν, τῷ ἐμὲ ὠνησαμένῳ, καὶ ἄλλο τοσοῦτον, ἐμὲ δὲ πρέδωκεν ἀπελευθέρῳ τινὶ τῷ ἑαυ̃ νεανίσκων, καὶ εἶπε κατηχεῖν, ὅσα ποιῶν μάλιστα ψυχαγωγεῖν αὐτὸν δυνατὸν εἴη. τῷ δέ γε ῥᾳδίᾳ ἰὼ πάντα· ἐπεπήκουον γὰρ θύθις, εἰς ἅπαντα διδασκόμενος,

tudine non animaduertunt cibos à me comestos, tum quia parcè, ne quid percipiperent, comedi. Vbi illos id non perspexisse sensi, eorum fretus ignorantia, melioribus frustis corpus repleui. Tandem vt damnum cognouêre, alter alterum illa surripuisse suspicatus, pudore inuicem reticebant. Diligentiùs igitur adseruantes, reliquas portiones deinceps & frusta adnumerant. Ego vitam voluptuosam in deliciis agens, factus sum corpore pinguior, adeò vt pellis ex pilis nitidis admodum luceret. Illi me pinguiorem factum videntes, hordeum verò nequaquam minui, in suspicionem mei ducti, simulant se foras ire lauandi gratia: clauso ostio, quid agam, per rimulas aspiciunt. Ego ignorans dolum, ad prædium proficiscor. Illi primò ridere incipiunt in cibo asini desueto. Cõseruis deinde ad id spectaculum vocatis, rident simul omnes vehementiùs, adeò vt patronus peteret quidnam accidisset vt adeò efferrentur risu. Vt caussam percepit, surgens à sympolio, atque introspiciens, posteaquam me vidit sylvestris apri frusta edentem, statim ridens se intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuisse deprehensum. Ille suborto risu me iubet in conuiuium deduci, deinde mensam parari adeò multis cibis, vt nullus alter asinus eos potuisset edere. Cochleæ crudæ erant, piſces partim garo & oleo, partim sinapi condîti. Fortunam ego arridentem mihi sentiens, cogitánsque his iocis salutem mihi afferri posse, mẽsę adstãs, prandium sumpsi: qua ex re vniuersum conuiuium se in risum effudit. Cùm dixisset quispiã, Bibet hic asinus & vinum, si quis ministret: idque patronus iussisset afferri, oblatum potaui: hoc ille præter modum admiratus, duplex eius quo venditus eram, pretium annumerari emptori iussit, méque dari adolescenti cuidam liberto suo, tum nutriendum, tum instruendum, quæcũque illum oblectare possent. Facile fuit illi me docere, parentem sibi, facientémque singula quæ monstraret.

κρέα, λοπάδας, ζωμὺς, ἰχθῦς, τ̃το μὲ, &c.

Primùm flecti me in genua supra lectum velut hominem docuit, tum sibi alludere, ac stantem pedibus anterioribus erectis psallere, ad eius quoque vocem annuere atque abnuere: omnia denique quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam per vrbem erat, asinum vinum bibere, ludere, saltare, & quod mirabilius videretur, vocibus hominis obtemperare. Cùm vellem bibere, oculorum nutu admonebam ministrum. Mirabantur hæc omnes vt rem insuetam, inscij hominem in asino esse. Lætabar eorum stultitia, discēs ambulare, ferre patronum, currere absque vlla sessoris molestia. Eram sumptuosiùs ornatus, purpureis phaleris, freno auro atque argento distincto. Pendebant insuper tintinabula, suauem sonum præbentia. Menecles patronus in Thessalonicam abiit, ob hanc caussam, vt ferebat, quòd erat pollicitus patriæ, se gladiatorios ludos daturum: qui cùm ad pugnandum parati adessent, nos mane profecti sumus. Ferebam dominum via dura & vehiculis difficili. Vbi Thessalonicam venimus, omnes ad spectaculum & me videndum conuenerunt: iam enim fama diffusa longiùs vulgauerat, me in modum hominis saltantem, varios ludos edere. Patronus post potum suis conciuibus (hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus qui mihi præerat, faciens ex me quæstum, tenebar inclusum, eos qui meos ludos volebant aspicere, aperta ianua datisque nummis intromittens: illi, aliud alter in meum cibum afferebant, & ea præsertim, quæ ventri asini minimè conuenirēt. Me & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. Et mulier quædam externa mei videndi cupida accedit, vt me aspiciat prandentem: vt aspexit, è vestigio in cupidinem mei exarsit, tum asini specie adducta, tum impulsa ludorum venustate.

A καὶ πρῶτον μὲν καταπλήττεσθαί με ὅτι κλίνης, ὥσπερ αὖ δεσπότην ἐμὲ ἀξιῶνος, ἐποίησεν, εἶτα καὶ πρὸς παλαίφν αὐτῷ, καὶ μιμεῖσθαι καὶ ὀρχεῖσθαι, ὅτι τοὺς δύο ἐπιστάμενον ὀρθόν, καὶ κατομνύφν, καὶ ἀνανεύφν πρὸς τὰς φωνάς, καὶ πολλὰ ὅσα ἐδιδάσκομεν, καὶ ἐγὼ δίχα τῆς μαθήσεως, ποιῶν. καὶ τὸ πρᾶγμα θεσβόπτον ἦν, ὄνος ὁ τῆς δεσπότου, οἰνοπότης, παλαίων, ὀρχούμενος, ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι πρὸς τὰς φωνὰς ἀνένευον ἐν καιρῷ, καὶ κατένευον· καὶ πίειν ἤ ὁπότε θελήσαιμι, ἤτουν, τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν οἰνοχόον κινήσας· καὶ οἱ μὲν ἐθαύμαζον τὸ πρᾶγμα, ὡς δαιδόξον, ἀγνοοῦντες αὐτὸν ἐν τῷ ὄνῳ κείμενον· ἐγὼ δὲ, πυφίῳ ἐποιούμην τὴν ἐκείνων ἄγνοιαν. καὶ μὲν καὶ βαδίζειν ἐμανθανον, καὶ κομίζειν τὸν δεσπότην ὅπου τοῦ κώπου, καὶ πρέχειν δρόμον ἀλυπότατον, καὶ τῷ διαβάτῃ ἀναίσθητον, καὶ σκυτίνη μοι ἦν πολυτελὴς· καὶ στρώματα πορφυρᾶ ὑπεβάλλομην· καὶ χαλινοὺς εἰσεδεχόμην, ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ πεποικιλμένους· καὶ κώδωνες ἐξήρτηντο μου, μέλος μουσικώτατον ἐκφωνοῦντες. ὁ δὲ Μενεκλῆς ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης δεῦρο ἐληλύθει ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ· ἐπηγγέλετο τῇ πατρίδι θέαν πρέξειν ἀνδρῶν, ὁπλοις πρὸς ἀλλήλους μονομαχεῖν εἰδότων. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες, τῆς B μάχης ἤδη ἦσαν ἐν παρασκευῇ, καὶ ἀνέῳκτο ἡ πορεία. ἐξελαυνόμην οὖν ἔωθεν· κἀγὼ τὸν δεσπότην ἔφερον, εἴ ποτε χωλεῖον ἦν τῆς ὁδοῦ πρᾶγμα, καὶ τοῖς ὀχήμασιν ὑπαβαίνειν χαλεπόν. ὡς δὲ κατέβημεν ὅτι Θεσσαλονίκην, οὐκ ἦν ὅστις ὅτι θέαν οὐκ ἠπείγετο, καὶ τὸν ὄψιν τὸν ἐμὸν· ἡ γὰρ ἐμὴ δόξα, πρεσελήλυθει ἐκ μακροῦ, καὶ ὃ πολυπρόσωπον καὶ ὃ δαιμόνιον τῶν ἐμῶν ὀρχημάτων καὶ παλαισμάτων. ἀλλ' ὁ μὲν δεσπότης, τοῖς ἐνδοξοτάτοις τῶν αὐτῶν πολιτῶν, παρὰ τὸν πότον ἐδείκνυέ με, καὶ τὰ παράδοξα ἐκεῖνα ἐν ἐμοὶ παίγνια ἐν τῷ δείπνῳ πρετίθη. ὁ γὰρ ἐμὸς ὀπτησάτης, πρόσοδον εὗρεν ἐξ ἐμοῦ πολλῶν πάνυ δραχμῶν. καταπλείσας γάρ με ἔνδον, εἶχεν ἐκτὸς, καὶ τοῖς βουλομένοις ἰδεῖν ἐμὲ, καὶ τὰμὰ παράδοξα ἔργα, μισθοῦ τινὸς θύραν ἐποίησε, οἱ δ' εἰσεκόμιζον ἄλλος ἄλλό τι τῶν ἐδωδίμων, μάλιστα δὲ ἐμβρὸν εἰ ὄνος γαστρὶ δοκοῦν· ἐγὼ δὲ ἠσθιον, ὥστε ὀλίγων ἡμερῶν τῷ δεσπότῃ, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει συναριστῶν, μέγας τε, καὶ πίων ὄντως ἤδη ἐγεγόνειν. καί ποτε γυνὴ ξένη, ἐπιτεία κεκτημένη, τὴν ὄψιν ἱκανὴ, παρελθοῦσα εἴσω ἰδεῖν ἐμὲ ἠρίστων τα, εἰς ἔρωτά μου θερμὸν ἐμπέπτωκε· τοῦτο μὲν, ὁ κάλλος ἰδοῦσα τοῦ ὄνου· τοῦτο δὲ, τῷ παραδόξῳ τῶν ἐμῶν ὑπερτηδευμάτων, εἰς ὑπερθυμίαν σπουδοσίας παρελθοῦσα·

καὶ διαλέγεται πρὸς τὸν ὀπισάτιλω τὸν ἐμόν, καὶ μισθὸν ἀδρὸν αὐτῷ συνέθετο, εἰ συγχωρήσειεν αὐτῇ, σὺν ἐμοὶ τὴν νύκτα ἀναπαύσασθαι, κἀκεῖνος ὁδὲν φροντίσας, εἴτε καὶ αὐτοῦ τὴ ἐκείνη δόξ ἐμοῦ, εἴτε δὲ μή, λαμβάνει τὸν μισθόν· καὶ πειδὴ ἑσπέρα τε ἤδη ἦν, καὶ τὰ συμποσία ἀφῆκεν ἡμᾶς ὁ δεσπότης, ἀναχρέφομαι ἔνθα σκαθεύδομεν, καὶ τὴν γυναῖκα βύρσαν πάλαι ἀφιγμένην ὅτι τὴν ἐμὴν βύρσαν. συνεκόμισε δ' αὐτῇ πρὸς κεφάλαια μαλακὰ, καὶ τρώματα εἴσω κατέθεντο, καὶ χαμεύνιον ἡμῖν βύρσινες ἐπ. εἶτα οἱ μὲν τῆς γυναικὸς θεράποντες, αὐτοῦ που πλησίον πρὸ τῶν δωματίων σκαθεύδον. ἡ δ', λύχνον ἔνδον ἔχουσα μέγαν, τῷ πυρὶ λαμπόμενον, ἔπειτα ἀποδυσαμένη, πρέσβυν τὸν λύχνον γυμνὴ ὅλη, καὶ μύρον ἔκ τινος ἀλαβάστρου προχεαμένη, οὕτω δὴ εἴφεται, κἀμὲ δ' μειδιάσ, ἔνδον μάλιστα τὴ ῥῖνά μου μύρων ἐνέπλησεν, εἶτά με κατεφίλησε, δ οἷα πρὸς αὐτῆς ἐρώμενον, καὶ δίδεσπον, διελέγετο, καὶ με σχεδὸν φοβαίας ἐπιλαβομένη, ὅτι δὴ χαμεύνιον εἶλκε· κἀγὼ ὁδὲν τοιοῦτον προσκαλέσαντος, εἰς τοῦτο δεόμενος, καὶ οἴνῳ δ' παλαιῷ πολλῷ συνδεδρεγμένος, καὶ τῷ χρωτὶ δὲ μύρου οἰστρηθείς, καὶ τὴν παιδίσκην ὁρῶν πρόσωπα καλὰ, κλίνομαι, καὶ σφόδρα ἠπόρουν, ὅπως ἀναβήσομαι τὸν ἄδεσποτον. δ γὰρ ὄζοντος ἑτερόφθαλμος ὄνος, σκυτοτομείας δὴ ὁδὲ τοῖς ὄνοις σκυτηδοὺς ἔτυχον ἐφαπτόμενος, ὁδὲ γυναικὶ ἐχρησάμην ὀνικῇ· καὶ μοὶ δ τοῦτο μ' εἰς δέος ἀγὰ μέτειον ἦγε, μὴ δὲ χωρήσασα ἡ γυνὴ, ὀφθασα θείη, κἀγὼ ὥσπερ ἀνθρωπόνος, καλὴν δόσιν δίκην. ἠγνόουν δ' ὡς εἰς δέον δεδιώς. ἡ δ' γυνὴ, πολλοῖς τοῖς φιλήμασι, καὶ τούτοις ἐρωτικοῖς, προσκαλυμμένη, ὡς εἶδεν δ κατέχοντα, ὥσπερ ἀνδρὶ προσκειμένη, προσεκάλεταί με, καὶ ἑράσασα εἴσω, ὅλον προσεδέξατο. κἀγὼ μοὶ ὁ δύλος, ἐδεδοίκειν ἔτι, καὶ ὀπίσω ἀπῆγον ἐμαυτὸν ἀτρέμα. ἡ δὲ, τῆς τε ὀσφύος τῆς ἐμῆς εἶχετο, ὥστε μὴ ἀναχωρεῖν, δ αὐτὴ εἶπετο δ' φεύγον. ἐπεὶ δὲ ἀκριβῶς ἐπείσθη, ἔτι μοι δ προσδεῖν πρὸς τὴν τῆς γυναικὸς ἡδονὴν τε, καὶ τέρψιν, ἀδεῶς λοιπὸν ἀναπρέπεσθαι, συνοίμωξε, ὡς ὁδὲν εἴη κακίων τῆ Πασιφάης μοιχός. ἡ δ' γυνὴ, ὅτως ἰῶ ἄρα ἐς τὰ Ἀφροδισία ἐπίμυη, καὶ τῆ δὴ τῆ συνουσίας ἡδονῆς ἀκόρεστος, ὥστε ὅλην τὴν νύκτα σὺν ἐμοὶ ἐδαπάνησεν. ἅμα δ' τῇ ἡμέρᾳ, ἡ μὲν, ἀναστᾶσα, ἀπῄει, συνθεμένη πρὸς τὴν ὀπισάτην τὴν ἐμὴν οἵσειν ὅτι τάχιστα τὴν μισθὸν τὸν αὐτὸν τῆς νυκτός.

A Hæc cum liberto vt vnam noctem mecum esse sinat, magnó pretio paciscitur: qui parum curans mei iacturam, pretio accepto, cùm adveſperascceret, post cœnam domini iussu abiens, me ad locum vbi dormiebam, perducit. Ibi mulierem inuenimus lectum ingressam: puluinaria mollia importata erant, vestes quoque, & stragulæ, & stratum decens humi positum. Mulieris serui alio in loco abeunt iuxta domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni simile: exutáque veste, nuda propter lumen stetit: deinde ex alabastro proferens vnguentum, se primùm tum inungit, narésque vnguen- B to replet: postmodum exoscúlatur, ea loquens quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me func in stratum trahit. Ego nequaquam tertio egẽs hortatore, quò ducor accedẽs, cùm vino veteri essem respersus, vnguenti quoque odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclino me, dubius quónam pacto concumberem cum muliere: nam ex quo asinus fui, expers coitus fui: neque cum asinis in ea re consueueram, neque asinam cognoram. Itaque haud paruus mihi timor incessit ne C scinderem dilacerarémque in coitu mulierem, ac postmodum tanquam homicida meritam subirem pœnam: sed hæc incassum à me cogitabantur: nam mulier multis amatoriis me oscúlis prouocans, vbi me ad opus paratum sensit, vt homini superincumbens me complectitur, ad paulum eleuans, totum inguen accepit. Ego cùm retrocederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes, ad se se trahit, cedentem paulò: Quorsum, inquiens, refugis? atque acriùs complexui inhæret. Vt verò sensi supellectilem iam mihi deesse ad explendam fœminæ libi- D dinem ac voluptatem, timore depositó, haudquaquam ampliùs insequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati: existimauíque non esse me Pasiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto vniuersa nox Veneri data est, in voluptatem coitus frequenter consumpta. Cùm dies aduenissct, abiens mulier custodem meum conuenit, pretióq; noctem aliam redimit.

Ille ditior meo opere factus, quum rem domino significasset, cum fœmina reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, voluptati operam summo cum desiderio impendit. Libertus interim vesperi, me inscio, ad interiorem in quo dormiebamus locum perducto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescentula coëuntem. Eo aspectu oblectatus, rem prohibet efferri, cupiens me in theatrum duci ludorum tempore, quò id meum spectaculum in aliqua ex his quæ ad bestias dãnatæ essent, fœmina in conspectu omnium videretur. Ac ad me introductam mulierem mihi hærere, & demulcere manibus iubent, vt cùm ludorũ instaret dies in theatrum deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex Indica factus testudine, atque ornatus auro: in hoc me collocant, & iuxta ponunt mulierem: deinde supra machinam lectum positum in medium theatri ferunt, magna cum acclamatione populi plausúque, manus aduersus me extendentis. Nobis mensa erat pluribus præparata rebus, quę in cœna deliciarum causſa hominibus apponuntur. Adstabant nobis formosi pueri pincernæ, vinũ nobis aureo poculo ministrantes. Ibi custos adstans meus, iubet me prandere. Verecundabar in theatro situs, & simul extimescebam ne quis vrsus aut leo ad me dilaniandum prosiliret. Hîc ego inter alios flores recentium rosarum folia conspicatus, statim è lecto prosilio. Arbitrabantur reliqui me veluti saltaturum ad ludum præbendum surrexisse: at ego inter homines ad flores vsque delatus, rosas selectas pascor: tum singulis rem admirantibus, iumenti speciem depono, omníque prioris asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redij. Hoc insperato veluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in diuersas sententias distrahebatur: alij, vt magum, ínque varias formas mutari solitum, statim igni comburendum: alij, paulò expectan-

ὁ δὲ ἅμα μὲν πλουσιώτερος ἐκ τῆς ἐμῆς γενόμενος, καὶ τῇ δεσποίνῃ καινότερον ἐν ἐμοὶ ἐπιδεξάμενος, συγκατακλείει με τῇ γυναικί. ἡ δὲ κατεχρήσατό μοι δεινῶς. καί ποτε ἐλθὼν ὁ ἐπίσκοπος, ἀπαγγέλλει τῇ δεσποίνῃ ὃ ἔργον, ὡς ἰὼ αὐτὸς διδάξας, καὶ ἐμοῦ μὴ εἰδότος, ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτέρας ἤδη, ἔνθα σκαθεύδομεν, καὶ δι' ἀγκίνους ὀπῆς τῆς θύρας δείκνυσί με, ἔνδον τῇ μείραξι συνευναζόμενον. ὁ δὲ, ἡδεῖς τῇ θέᾳ, καὶ δημοσίᾳ με δεῖξαι θαῦμα ποιοῦντα ἐπεθύμησε, καὶ κελεύει πρὸς μηδένα ἔξω τοῦτο εἰπεῖν, ἵνα, ἔφη, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θέας τὸν δεγάγωμεν τοῦτον ἐς τὸ θέατρον σεμνί τινι τῶν καταδεδικασμένων γυναικῶν, ἐς πάντων ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τῶν γυναικῶν. ἤτις κατεκέκριτο θηρίοις ἀποθανεῖν, ἄγουσιν ἔνδον πρὸ ἐμοῦ, καὶ προσιέναι τε ἐκέλευον, καὶ φαύειν ἐμοῦ. εἶτα ὃ τελευταῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰσάσης, ἐν ᾗ τῶν φιλοτιμίας ἦλθ' ὁ ἐμὸς δεσπότης, εἰσάγειν ἔγνωσάν με εἰς τὸ θέατρον· καὶ εἰσῆλθον ὅτε κλίνη ἰὼ μεγάλη, ἀπὸ χελώνης Ἰνδικῆς πεποιημένη, χρυσῷ ἐσφιγγωμένη, ὑπὸ τούτης με ἀνακλίνουσι, κἀκεῖ μοι τὴν γυναῖκα προσκατέκλιναν. εἶτα ὕπνος ἡμᾶς ἐπέσχεν ὑπό τινος μηχανήματος, καὶ εἴσω εἰς τὸ θέατρον παρενεχθέντες, κατέθηκαν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ οἱ ἄνθρωποι μέγα ἀνεβόησαν, καὶ κρότος πάσης χειρὸς ἤρθη ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τράπεζα ἡμῖν παρέκειτο, καὶ πολλὰ ἐσκευασμένα ἐν αὐτῇ ἔκειτο, ὅσα πυροῦντες ἄνθρωποι ἐν δείπνῳ ἔχουσι. καὶ παῖδες ἡμῖν παρεστήκεισαν οἰνοχόοι, καλοὶ, τὸν οἶνον ἡμῖν χρυσίῳ ἀγκυνούμενοι. ὁ μὲν οὖν δεσπότης ἕστως ὅπως θεν, ἐκέλευέ με ἀρίστᾶν· ἐγὼ δὲ, ἅμα μὲν ἡδυνόμενος ἐν τῷ θεάτρῳ καταικείμενος, ἅμα δ' ἐδεδίειν μή που ἄρκτος ἢ λέων ἀναπηδήσηται. ἐν τούτῳ δέ τινος ἄνθρωπος φέροντος, προσδυόντος, ἐν τοῖς ἄλλοις ἄνθεσιν, ὁρῶ ἐν ῥόδων χλωρῶν φύλλα, καὶ μηδὲν ἐπ' ὀκρῶν, ἀναπηδήσας τῶν λέχους, ἐκπίπτω, καὶ οἱ μὲν, ὡς ὀντό με ἀΰσασθαι ὀρχησόμενον. ἐγὼ δὲ, ἓν ἐξ ἑνὸς ὑπερέχων, ἐς ἀπεωθιζόμενος ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀνθέων τὰ ῥόδα, κατέπινον. τῶν δὲ ἐπὶ θαυμαζόντων ἐπ' ἐμοὶ, ἀποπίπτω ἐξ ἐμοῦ ἐκείνη ἡ τοῦ κτηνους ὄψις, καὶ ἀπόλλυται, καὶ ἀφανὴς ἰὼ ἐκεῖνος ὁ πάλαι ὄνος, ὁ δὲ Λούκιος αὐτὸς ἔνδον μοι γυμνὸς εἰστήκει. τῇ δὲ παραδόξῳ ταύτῃ, καὶ μηδέποτε ἐλπισθείσῃ θέᾳ, πάντες ἐκπεπληγμένοι, δεινὸν ἐπεθορύβησαν, ἐς ὃ θέατρον εἰς δύο γνώμας ἐσχίζετο. οἱ μὲν γὰρ ὡς περ φαρμακὸν δεινὸν ὀπισάμενον, ἐς κακόν τι πολύμορφον, ἠξίουν δύνας ἔνδον πυρὶ με ἀποδαπτῆ· οἱ δὲ, πε-

εἰμῆναι καὶ τοὺς ἀπ' ἐμοῦ λόγους ἔλεγον δεῖν, καὶ πρότερον διαγνῶναι, εἰ ἄξιόν ἐστιν δικάσαι περὶ τούτων. κἀγὼ δραμὼν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας, ἔτυχε δὲ τῇ θεᾷ ταύτῃ παρὼν, ἔλεγον κάτοπτον ὅτι γυνή με Θετταλὴ, γυναικὸς Θετταλῆς δούλη, χρίσματι μεμαγμένῳ ἐπαλείψασα, ὄνον ποιήσει. καὶ ἱκέτευον αὐτὸν, λαβόντα ἔχειν με ἐν φρουρᾷ, ἕστ' ἂν αὐτὸν πείσω μι, ὡς ἐγὼ καταψεύδομαι ἅττα γε γενικῶς. καὶ ὁ ἄρχων, Λέγε, φησὶν, ἡμῖν ὄνομα σὸν, καὶ γονέων τῶν σῶν, καὶ συγγενῶν, εἴ τινας φὴς ἔχειν τῶν ἐνθάδε πολιτῶν, καὶ πόλιν. κἀγὼ, Πατὴρ μοὶ, ἔφην, ἔστι μοι Λούκιος, τῷ δὲ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ, Γάϊος. ἀμφω δὲ, τὰ λοιπὰ δύο ὀνόματα κοινὰ ἔχομεν. κἀγὼ μοὶ, ἱστορικῶν καὶ ἄλλων εἰμὶ συγγραφεύς. ὁ δὲ, ποιητὴς ἐλεγείων ἐστὶ, καὶ μαντικὸς ἀγαθός. πατρὶς δὲ ἡμῖν, Πάτραι τῆς Ἀχαΐας. ὁ δὲ δικαστὴς, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσε, Φιλτάτων ἐμοὶ, ἔφη, λίαν ἀνδρῶν υἱὸς εἶ καὶ ξένων, οἰκίᾳ τέ με ὑποδέξασθαι, καὶ δώροις τιμῆσαι, καὶ βλάψαι ὅτι οὐδὲν ψευδῆ, παῖς ἐκείνου ὤν. καὶ τὸν ὄφεως αἰκισπηδήσας, περιβάλλει τε, καὶ πολλὰ ἐφίλει, καί με καὶ οἴκαδε ἦγεν ὡς ἑαυτόν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς ἀφίκετο, ἀργύριον, καὶ ἄλλα μοι πολλὰ κομίζων, καὶ τούτῳ με ὁ ἄρχων δημοσίᾳ πολλῶν ἀκουόντων, ἀπολύει· καὶ ἐλθόντες ἐπὶ θάλατταν ναυῒ ἐσκεφάμεθα, ἐς τὴν Ἀποσκιάδα ἐκπλεύσοντες. ἐγὼ δὲ, κεφάλαιον εἰ ἔγνων ἐλθεῖν τὴν γυναῖκα τὴν ἐρασθεῖσάν μου τοῦ ὄνου, καλλίων αὐτῆς φανῆναι λέγων, νῦν ἐν ἀνθρώπῳ ὤν· ἡ δὲ μ' ἀσμένη τε, εἰσεδέξατο, τῷ θαύματος ὑπερπολύν, καὶ δι' πᾶν σὺν αὐτῇ, καὶ καθεύδειν ἱκέτευε, κἀγὼ ἐπειθόμην, Νεμέσεως ἄξιον εἶναι νομίζων τὸν ὄνον ἀγαπηθέντα, νῦν γνόμενον ἀνθρωπον, ἀποστερεῖν, καὶ τὴν ἐρασθεῖσαν ἀποφεύγειν· καὶ δι' πᾶν σὺν αὐτῇ, καὶ ἐκ τοῦ μέρους ἀλείφομαι, καὶ στεφανοῦμαι τῷ φιλτάτῳ καὶ ἐς ἀνθρώπους με ἀνασώσαντι ῥόδῳ. ἐπεὶ δὲ ἐγὼ νὺξ βαθεῖα, ἤδη καὶ καθεύδειν ἔδοξε, κἀγὼ δὴ ἐπιθύσαμαι, καὶ ὡς φέρει μέγα τι ποιῶν ἀγαθὸν, ἀποδύομαι, καὶ ἵσταμαι γυμνὸς, ὡς δῆθεν ἐπὶ μᾶλλον ἀρέσων ἐκ τῆς πρὸς τὸν ὄνον συγκρίσεως. ἡ δὲ δὴ εἰδέ με πρώτα ἀνθρώπινα ἔχοντα, προσπύσασά μοι, Οὐ φθερεῖ ἀπ' ἐμοῦ, ἔφη, τὴν ἐμὴν οἰκίαν, καὶ μαχαίρᾳ σοι ἀπελθὼν, κοιμήσῃ; ἐμὲ δ' ἐρεθίζων, Τί γὰρ, ἔφην, ἡμάρτηταί μοι τοιοῦτον· Ἐγὼ γ', ἔφη, μὰ Δία, οὐχὶ σὲ, ἀλλὰ τὸν ὄνον τὸν σὸν ἐρῶσα τότε, ἐκείνῳ, καὶ οὐχὶ σοὶ, συνεκάθευδον,

A dum, méque priùs audiẽdum censebant, ac postea sententiam ferendam. At ego ad præfectum vrbis, qui aderat in theatro, currens, dixi me à serua Thessalę mulieris, quæ maga erat, vnguẽto perfusum, in asinum fuisse conuersum: rogo me in custodia detineat, quoad certior fieret me loqui vera. Dic, inquit præses, tuorum parentum & cognatorum, si quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem esse mihi Lucium respondi, fratrem Caium, eodem quo ego vocatum cognomine: me historiarum aliarúmque rerum scriptorẽ, fratrem, poëtã atque augurem esse, patriã, vrbem Achaiæ, Patras. Quæ vbi præses B audiuit, Hospitis, inquit, filius es, hominis mihi amicissimi, qui me domi solitus est excipere, & donis prosequi. Scio te nil mentiri, tali parente natum: déque sella descendens, me amplexus exosculatur, ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentum afferens, aliáque multa. Cùm præses adstantibus omnibus me missum fecisset, ad mare descẽdimus. Præparata iam naui, cõmeatúque impositum, optimum factu sum ratus, priusquã abirem, fœminam conuenire quæ me asinum adeò dilexerat: multo enim magis C virum me asino pulchriorẽ fore sibi charum existimaui. Illa admodum læta me vidit, rei miraculo delectata, ac cœnare cubaréque secum hortata est. Existimabam illam quæ asinum dilexisset, multo maiorem in homine voluptatem sumpturam. Quum cœnassemus, vnguento vngor: coronáque ex amantissimis rosis, vt quæ mihi formam hominis restituissent, imposita capiti, quum tempus dormiendi iam nocte intempesta adesset, vestes exuo adstans nudus, veluti rem gratam fœminæ facturus, quum pro asino virum haberet. At illa vt me nudum aspexit, & singula hominem esse, in me expuens, Abi hinc in malam rem, ait: abscede ocyus, alibi dormiturus. Cùm peterem quodnam ob erratum meum id diceret: Quoniam non te, ait, sed asinum dilexi, quôcum, non tecum, concubui.

Equidem arbitrabar te asini solam speciem deposuisse: insigne illud quod dilexerã, seruasse: tu verò omisisti id quod solum in asino pulchrum videbatur atque vtile, in simium quendam conuersus: statimque vocatis domesticis mandat, extra domum foras me nudum eiici. Ego ante domum nudus, coronatus, vnctus, in nudo solo iacui. Diluculò mare versus respiciens, nudus fratri narraui non absque risu infortunium meum. Vento deinde flãte nauem ascendẽtes, paucis diebus in patriam venimus: vbi Diis meę salutis authoribus sacra persolui, ac in templo dona suspendi: non quòd ex canis podice (vt vulgò aiunt) sed ex longa asini peregrinatione, ac vix tãdem in patriam redierim, salutem consecutus.

A καὶ ὤμιλλον σε καὶ νεῶ καὶ σκηνῇ μόνον ὃ μέγα τοῦ ὄνου σύμβολον ἀφασώζειν, καὶ σύρφην. σὺ δέ μοι ἐλήλυθας ἐξ ἐκείνου τοῦ καλοῦ καὶ χρησίμου ζώου ἐς πίθηκον μεταμορφωθείς. καὶ καλῆ ἤδη βύβῳ τοὺς οἰκέτας, καὶ κελεύῃ με τῶν νώτων μετέωρον κομισθῆναι ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ ἐξωσθεὶς πρὸ τοῦ δωματίου ἔξω γυμνὸς, κλινὸς, ἐστεφανωμένος, καὶ μεμυρισμένος τῷ χλῷ γυμνῷ προσελαθὼν, ταύτῃ σπωνεκάθευδον. ἅμα ᾗ τῇ ὄρθρῳ γυμνὸς ὢν, ἔθεον ὅτι ναυῶ, καὶ λέγω πρὸς τὸν ἀδελφὸν, τῷ ἐμαυτῷ τὸ γέλωτι συμφορᾷ. ἔπειτα ὀλίγου τῆς πόλεως ὀξίου πνεύσαντος αὐτέμου, πλέομεν ἔνθεν, καὶ ὀλίγαις ἡμέραις ἐρήμῃ εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα. ἐνταῦθα θεοῖς σωτῆρσιν ἔθυον, καὶ ἀναθήματα ἔθηκα, μὰ Δί', οὐκ ἐκ κυνὸς πρωκτοῦ (τοῦτο δὴ ὁ τοῦ λόγου) ἀλλ' ἐξ ὄνου πολυπλανείας ἀφ' μακροῦ πόνου, καὶ οὕτω δὲ μόλις, οἴκαδε ἀνασωθείς.

ΖΕΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ.

IVPITER CONFVTATVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Summa dialogi huius est: Quando fato ac necessitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, eique etiam Dij obnoxij sunt, superuacaneam esse omnem religionem, ac cultum diuinum: ideóque neque diis sacrificandum esse, neque ab illis quicquam sperandum: imò ipsos illos non meliores aut etiam feliciores hominibus esse, sed solùm fati ac necessitudinis istius sempiterni ministros, qui per se neque prodesse nobis, neque nocere possint. Nam si vlla illorum prouidentia, aut rerum humanarum administratio foret, neque malos ac sceleratos inultos manere, & pios bonósque beneficiis ac munere illorum prouehi debere. Nam quæ de suppliciis inferorum ac pœnis nocẽtum feruntur, ea si quæ sint, eiusmodi certè esse, vt immeritò & iniustè illis eueniant qui ea patiuntur, cùm nemo sua voluntate, sed ex prædestinato fatóque impellente peccet. Fingitur autem Cyniscus, vti intrepidus atque impudentior paulo quispiam, cum Ioue disputare. Estq; hic dialogus ex illis vnus, ob quos Lucianus propriè blasphemus atque ἄθεος vocatus est. Quid enim in rebus mortalium sanctum aut inuiolatum vsquam erit, si religione ac metu Deorum è medio sublato, hominibus persuaseris, siue benè siue malè agant, id necessitate quadam fatorum fieri, eóque ipsos à crimine solutos atque innocuos esse?

Interlocutores, CYNISCVS & IVPITER.

CYNISCVS. EGo verò te Iupiter talium rerum gratia nunquam molestiùs conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri põdus, aut imperij dignitatem à te postulans, quæ quidem vulgò non parum multis maximè in votis sunt, tibi verò

C Γὼ δέ, ὦ Ζεῦ, τὰ μὲν τοιαῦτα οὐκ ἐνοχλήσω σε, πλοῦτον, ἢ χρυσὸν, ἢ βασιλείαν αὐτῶν, ἅπερ βύκταπόταπα τοῖς πολλοῖς, σοὶ δ' ὑπὲρ πόνου

ῥᾳδίᾳ τοῦδε τυχεῖν. ὁρῶ γοῦν σε τὰ πολλὰ παρακούοντα, βαρυμένων αὐτῶν. ἓν δὲ καὶ τοῦτο ῥᾷον ἐβουλόμην τοῦδέ σοι μοι γενέσθαι. ΖΕ. τί τοῦτό ἐστιν, ὦ Κυνίσκε; ὁ γὰρ ἀτυχήσας, καὶ μάλιστα μετρίων, ὡς ἔφης, δεόμενος. ΚΥΝ. ἀποκρίναι δή μοι τοῦδέ τινα οὐ χαλεπὴν ἐρώτησιν. ΖΕ. μηδαμῶς ἀλλὰ θᾶττον ἢ βέλτιον, καὶ τοῦτο ἐρῶ, ὥστε ἐρώτα ὁπόσα ἂν ἐθέλῃς. ΚΥ. ἰδοὺ ταῦτα, ὦ Ζεῦ· ἀνέγνως γὰρ δηλονότι καὶ σὺ τὰ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ποιήματα· εἰπὲ οὖν μοι, εἰ ἀληθῆ ἐστιν ἃ περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ τῶν Μοιρῶν ἐκφροι ἐρραψῳδήκασιν, ἄφθικτα εἴ), ὁπόσα αὖ αὖ- B τοις ὑφαινήσασι γλυκυμύθῳ ἑκάστῳ. ΖΕ. καὶ πάνυ ἀληθῆ ταῦτα. οὐδὲν γὰρ ἐστιν, ὅτι μὴ αἱ Μοῖραι διαπαίσασιν, ἀλλὰ πάντα ὁπόσα γέγονεν ὑπὸ τῶν τούτων ἀπήκτῳ τροφόμενα, βίβους ἐξ ἀρχῆς ἕκαστον ὑφικνουμένῳ ἔχει τινὰ ἀπόβασιν, καὶ οὐ θέμις ἄλλως γενέσθαι. ΚΥ. σκοπῶ ὁπότερον ὁ αὐτὸς Ὁμηρος ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως λέγει· [αμ.

Μὴ καὶ ὑπὲρ Μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηται, καὶ τὰ τοιαῦτα, πρᾶξιν δηλαδὴ φήσομεν τότε αὐτόν; ΖΕ. καὶ μάλα· οὐδὲν γὰρ οὕτω γένοιτ' ἄν, ἔξω τοῦ νόμου τῶν Μοιρῶν, οὐδὲ ὑπὲρ τὸ λῖνον. οἱ ποιηταὶ δέ, ὁπόσα μὲν ἂν ἐκ τῶν Μουσῶν κατεχόμενοι ᾄδουσιν, ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν. ὁπότε δὲ ἀφῶσιν αὐτοὺς αἱ θεαί, καὶ καθ' αὑτοὺς ποιῶσι, τότε δὴ καὶ σφάλλονται, καὶ ὑπεναντία τοῖς πρότερον διεξέρχονται. καὶ συγγνώμη, εἰ ἄνθρωποι ὄντες, ἀγνοοῦσι τἀληθές, ἀπελθόντος ἐκείνου, ὃ τέως παρῆν, ἐρραψῴδει δ' αὐτῶν. ΚΥΝ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτω φήσομεν. ἔτι δὲ κἀκεῖνό μοι ἀπόκρινα. οὐ τρεῖς αἱ Μοῖραί εἰσι Κλωθὼ, Λάχεσις, Ἄτροπος, καὶ Ἀνάγκη; ΖΕ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΥ. ἡ Εἱμαρμένη τοίνυν, καὶ ἡ Τύχη (πολυθρύλλητοι γὰρ καὶ αὗται) τίνες εἰσὶν, ἢ τί δυνάμεται αὐτῶν ἑκατέρα; πότερον, ἆρα ἴσα ταῖς Μοίραις, ἢ τί ὑπὲρ ἐκείνας; ἀκηκόειν γοῦν ἀπόρρητόν τινα μηδὲν εἶναι Τύχης καὶ Εἱμαρμένης δυνατώτερον. ΖΕ. ὁ θέμις ἀπόρρητά σε, εἰδέναι, ὦ Κυνίσκε.

A largitu haudquaquã facilia. Itaque permulta eiuſmodi illis ſolicitè expetentibus, ſurdis auribus video te negligere. Cæterùm vnum illud facillimum à te mihi velim contingere. IVP. Quid hoc verò rei eſt Cyniſce? neque enim indigentia diutiùs diſcruciaberis, maximè ſi rerum mediocrium, vt ais, inopia conflictaris. CYN. Reſponde mihi ad quæſtionem quandam non difficilem. IVP. Exiguum profectò votum, & præſtatu facile. Proinde quære quæcunque fert animus. CYN. Vide Iupiter: etenim veriſimile eſt & tibi videlicet Homeri atq; Heſiodi lecta eſſe poëmata. Dic ergo mihi, num vera credenda ſunt iſta quæ de Fato & Parcis illi conſarcinatis cecinerunt verſiculis: & an nullo modo ea vitari queant, quęcunque illę cuique naſcẽtium fatali decreto adneuerint. IVP. Et valde quidem vera ſunt iſta. Etenim in rebus humanis nihil eſt quod Parcarum diſpenſatione & conſilio non ordinetur: verùm omnia quæcumque fiunt, dum ſub illarum colo circumferuntur, ſtatim ab initio vnum quodque illorum certum & infallibilem ſortitur euentum, nec fas eſt aliter fieri. CYNI. Proin- C de quoties Homerus alia in parte ſuæ poëſeos dixerit,

Infera ne Parcis inuitis regna ſubintret,

ac id genus alia, nugari videlicet tunc illũ dicemus? IVP. Et maximè: nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum eſt, atque adeò præter linum. Cæterùm poëtæ quæcunque ex Muſis ſuggeſta cecinerint, illa vera habenda ſunt. Porrò quoties à Deabus deſeruntur, ac per ſe aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint, tunc à vero tota via aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoſcendum quidem facinus, D ſi, cùm homines ſint, veritatem ignorent, præſertim illo digreſſo numine, quod præſens per illos canere ſolebat. CYNI. Atqui hoc ſanè ita ſe habere dicemus. Ad hæc verò & illud mihi reſponde: Nónne tres ſunt Parcæ, nempe Clotho, Lacheſis, & Atropos? IVPITER. Rectè putas. CYNISCVS. Fatum ergo & Fortuna, cùm & ipſæ Deæ ſint, multum vulgò celebratæ, cuiuſmodi ſunt, aut quænam vnicuique illarum eſt potentia? An verò æqua- *An idem Fortuna, Fatum, & Parcæ.*
lem cum Parcis ſortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia prædita ſunt? Paſſim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato nihil vſpiam eſſe potẽtius. IVP. Haud fas eſt omnia tibi comperta eſſe, ô Cyniſce.

Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogasti? CYN. Si priùs mihi Iupiter & illud exposueris, num & in vos illæ imperium obtinent, & necessum sit ex illarum lino vos pendere. IVP. Necessarium omnino, ô Cynisce: quid ergo risisti? CYN. Cõmodùm Homeri illi versiculi in mentem mihi venerunt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & dignanter comminantem te catena quadam aurea omnia sursum subducturum. Etenim dixeras, catenam cœlitus te demissurum, ac tunc si velint omnes Dij ex illâ pendentes, quanuis certatim summo studio te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco essent moturi. Te verò, si lubitum foret, nullo negotio vniuersos

An & Iupiter Fato succũbat.

Vnà cum terráque & vasto gurgite ponti

velle subducere. Tunc equidem inusitato & admirando membrorum robore pollere mihi videbare: ac mirificè inhorrescebam animo audiendo versiculos. Nunc autem te ipsum video vnà cum catena & verbis tuis minacissimis, à tenui filo, vt ais, pendentem. Videtur itaque mihi multo iustiùs Clotho arroganter gloriari posse, quòd & teipsum in sublime tractum, & ex colo pendulum videat, quemadmodum piscatores ex calamo subductos contuentur pisciculos. IVPIT. Haud compertum habeo quid istæ tuæ sibi velint quæstiunculæ. CYN. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac Fatum te obsecro, ne acerbè atque grauiter accipere velis, si veritatem ore liberiore protulero. Si enim ista, vt dicis, ita se habent, & Parcæ omnium rerum potestatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum quod illis decretum est, immutari potest: cuius ergo gratia vobis nos homines sacrificamus quamobrem hecatombas vobis ad aras adducimus, votis expetentes bona nobis vestra largitione contingere? Neque enim video quem fructum ex tanta cura, & sacrificãdi studio capimus, si neque malorum auersiones ipsis precibus inuenire possumus, neque aliud bonum diuinitus datum consequimur. IVPIT. Noui vnde tibi istæ suppetant argutiæ, & immodestæ interrogatiunculæ, nempe ab execrandis & maledictis istis Sophistis, qui nulla prouidentia res humanas administrari garriunt. Itaque illi eiusmodi crebris quæstionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, vt à sacrificando & votis nuncupandis auertant homines, tanquam vulgare quiddam esset.

A τίνος δ' οὖν ἕνεκα ἠρώτησάς ποτε περὶ τῶν Μοιρῶν; ΚΥΝ. ἰὼ προσέχετε μοι, ὦ Ζεῦ, καὶ κεῖνο εἰπὲ, εἰ καὶ ὑμῶν αὗται ἄρχουσι, καὶ ἀνάγκη ὑμῖν ἤρτῆσθαι ἀπὸ τοῦ λίνου αὐτῶν. ΖΕΥΣ. ἀνάγκη, ὦ Κυνίσκε. τί δ' οὖν ἐμειδίασας; ΚΥΝΙ. ἀνεμνήσθην ἐκείνων τῶν Ὁμήρου ἐπῶν, ἃ οἷς πεποίηται αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν θεῶν δημηγορῶν, ὁπότε ἠπείλεις αὐτοῖς ὡς ἀπὸ σφαίρας τινὸς χρυσῆς ἀναρτησάμενος τὰ πάντα. ἔφης γὰρ αὐτὸς, τὸν μὲν σφαῖραν, καθήσθαι δ' ἐξ οὐρανοῦ, τοὺς θεοὺς δ' ἅπαντας, εἰ βούλοιντο, ἐκκρεμαννυμένους, καταστῆσαι βιάζεσθαι, σὺ μὲν καταστήσαι γε, σὺ δὲ ὁπότ' ἂν ἐθελήσῃς, ῥᾳδίως ἀπάντας

B Αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαις, αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

τότε μὲν οὖν θαυμάσιος ἐδόκεις μοι τὴν ῥώμην, καὶ ὑπερφερὲς μεγαλοφυὲς ἀκούων τῶν ἐπῶν. νυνὶ δὲ, αὐτόν σε ἤδη ὁρῶ μετὰ τῆς σφαίρας, καὶ τῶν ἀπειλῶν, ἀπὸ λεπτοῦ νήματος, ὡς φῄς, κρεμάμενον. δοκεῖ δ' οὖν μοι δικαιότερον αὖ ἡ Κλωθὼ μεγαλαυχήσασθαι, ὡς καὶ αὐτόν σε αἰάσασαν θεωροῦσα ἐκ τοῦ ἀτράκτου,

C καθάπερ οἱ ἁλιεῖς ἐκ τοῦ καλάμου τὰ ἰχθύδια. ΖΕΥΣ. σὺκ οἶδ' ὅ, τι σοι βούλεται τὰ ἐρωτήματα. ΚΥΝ. σκέψαι, ὦ Ζεῦ, καὶ πρὸς τῶν Μοιρῶν, καὶ τῆς Εἱμαρμένης, μὴ τραχέως, μηδὲ πρὸς ὀργὴν ἀκούσῃς μου, παρρησίας λέγοντος. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει ταῦτα, καὶ πάντων αἱ Μοῖραι κρατοῦσι, καὶ οὐδὲν ἂν γένοιτ' οὐδενὸς ἔτι ἀλλαγεῖν τῶν ἅπαξ δοξάντων αὐταῖς, τίνος ἕνεκα ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι θύομεν, καὶ ἑκατόμβας προσάγομεν, εὐχόμενοι γενέσθαι ἡμῖν

D παρ' ὑμῶν τἀγαθά; οὐ γὰρ ὁρῶ γε ὅ, τι ἂν ἀπολαύσαιμεν τῆς ἐπιμελείας ταύτης, εἰ μήτε τῶν φαύλων ἀποτροπὰς εὑρέσθαι δυνατὸν ἡμῖν ἐκ τῶν εὐχῶν, μήτε ἀγαθοῦ τινος θεοδότου ἐπιτυχεῖν. ΖΕ. οἶδα ὅθεν σοι τὰ κομψὰ ταῦτα ἐρωτήματα ἔστι, τῶν τε κατεράτων σοφιστῶν, οἳ μηδεμίαν εἶναι ἡμᾶς τῶν ἀνθρώπων φασίν. ἐκεῖνοι γοῦν τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶσιν ἐκ τῆς ἀσεβείας, ἀποτρέποντες, καὶ τοὺς ἄλλους ἐκεῖ, καὶ εὔχεσθαι, ὡς εἰκῇ ὂν

ἡμᾶς

ἡμᾶς γὲ οὔτε ὀπτιμελεῖσθαι τῶν παρ' ὑμῶν πραττομένων, οὐδ' ὅλως τι δυνάσθαι τῶν κατὰ τὴν γῆν πραγμάτων· πλὴν ὅ γε χαίρησόμενος, τὰ τοιαῦτα διεξιόντες. ΚΥ. ὦ, μὰ τὸν τῆς Κλωθοῦς ἄτρακτον, ὦ Ζεῦ, οὐκ ἂν ἐκείνων ἀπατεωθείς, ταῦτά σε ἠρώτησα. ὁ δὲ λόγος αὐτὸς, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν παρῳὼν ἡμῖν, εἰς τοῦτο ἀπέβη, περιττὰς εἶναι τὰς θυσίας φησίν. αὖθις οὖν εἰ δοκεῖ, ἀφ' ἑτέρων σε ἐρήσομαί τι, σὺ δὲ, μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνασθαι, καὶ ὅπως ἀσφαλέστερον ἀποκείνῃ. ΖΕΥΣ. ἐρώτα, εἴ σοι σχολὴ τὰ τοιαῦτα ληρεῖν. ΚΥΝ. πρῶτα φῄς σὲ τῶν Μοιρῶν γίγνεσθαι; ΖΕΥΣ. φημὶ γάρ. ΚΥΝ. ὑμῖν δὲ δυνατὸν ἀλλάττειν ταῦτα, καὶ ἀναχωρεῖν; ΖΕΥΣ. οὐδαμῶς. ΚΥΝ. σὺν ἑνὶ λόγῳ ἐπαγάγω καὶ τὸ μὴ τοῦτο, ἢ δῆλον καὶ μὴ εἴπω αὐτό; ΖΕΥΣ. δῆλον μέν. οἱ δέ γε θύοντες, οὐ τῆς χρείας ἕνεκα θύουσιν, ἀντιδόσιν δέ τινα ποιούμενοι, καὶ ὥσπερ ὠνούμενοι τὰ ἀγαθὰ παρ' ἡμῶν, ἢ τιμῶντες ἄλλως τὸ βέλτιον. ΚΥΝ. ἱκανὸν καὶ τοῦτο, εἰ καὶ σὺ φῄς ὅτι μηδενὶ χρησίμῳ γίγνεσθαι τὰς θυσίας, χρησότητι δέ τινι τῶν ἀνθρώπων τιμώντων τὸ βέλτιον. χαίρει εἴ τις τῶν σοφιστῶν ἐκείνων παρὼν, ἤρετο αὖ σε καὶ ὅτι βελτίους φῄς τοὺς θεοὺς, καὶ ταῦτα, ὁμοδούλους τῶν ἀνθρώπων ὄντας, καὶ ἴσως ταῖς αὐταῖς δεσποίναις ταῖς Μοίραις ὑποκειμένους. ἆρ' γὰρ ἀποχρήσῃ αὐτοῖς τὸ ἀθανάτους εἶναι, ὡς δι' αὐτὸ ἀμείνους δοκεῖν. ἐπεὶ τοῦτό γε μακρῷ χεῖρόν ἐστιν, εἴγε τοῖς μὲν, εἰ μηδὲν ἄλλο, θάνατός γε εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλετο· ὑμῖν δὲ, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀίδιος ἡ δουλεία γίγνηται, ἴσως μακρῷ τοῦ λίνου τρεφομένου. ΖΕ. ἀλλ', ὦ Κυνίσκε, τὸ ἀίδιον τοῦτο, καὶ ἄπειρον, δῶρόν ἐστιν ἡμῖν ὄν, καὶ ἐν ἅπασιν ἀγαθοῖς ἡμᾶς διάγομεν. ΚΥ. οὐκ ἄπιστος, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ διώρισαι καὶ πρὸς ὑμῖν τὸ πρᾶγμα, καὶ πολλὴ παρέχει ἔνεστι, σὺ μὲν γὰρ εὐδαίμων, βασιλεὺς γὰρ, ἃ δυνάσαι αἰτιᾶσαι πάντα, καὶ τὴν θάλατταν, ὥσπερ ἰμονίαν καθεὶς·

A Nobis tamen earum quæ apud vos aguntur rerum, nullam curam esse, neque quicquam omnino posse in his quæ in terris sunt negotiis, impudenter mentiuntur. Verumenimvero nequaquam talibus disputationibus implicati gaudebunt. CYNI. Non per colum Parcarum, ô Iupiter, ab illis persuasus hęc te interrogaui. Disputatio verò nostra nescio quo modo eò progressa, in hoc ipsum incidit, ac superuacanea hominum sacrificia esse confirmat. Rursus verò, si videtur, paucis te interrogabo, tu porrò ne graueris, precor, ad quæsita respondere: & vide vt maximè B prouidenter respondeas. IVP. Roga, si tibi otium est talia nugandi. CYN. Aísne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio sanè. CYN. Vobis verò relictam esse facultatem commutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo vt quod sequitur, inducam, siue clarum ac planum illud dixero, seu secus? IVP. Clarum vtique est. Nam qui Diis sacra faciunt, nulla necessitate adducti sacrificant, sed alternæ retributioni seruiunt, perinde ac si bona à nobis mercarentur, aut alioqui honesto dediti colunt quod viderint esse præstantius. CYN. Et hoc abundè satis esse ducis, potissimùm cùm affirmes nullius vtilitatis respectu fieri sacrificia, verùm bonitate quadam hominum præstantiora colentium. At si quis ex Sophistis illis præstò esset, haud dubiè ex te quæreret, quo nomine Deos hominibus potiores esse pronunciares, præsertim conseruos hominum existentes, eidémque Parcarum imperio, quæ rerum sunt dominę, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hoc esse potiorem habendam, quòd immortales sint. Nam hoc ipso nomine infeliciores dicendi sunt. Homines enim & si aliud nihil, certè mors in libertatem vendicat: cæterùm vobis in immensum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ seruituti mancipatis, quæ vario multiplicíque tractu sub lino subinde circumuoluitur. IVPITER. Atqui, ô Cynisce, hæc perpetuitas, & immensa temporum series, nostra est felicitas: ac vitam omnibus bonis affluentem agimus. CYNISCE. Non omnes pari felicitate fruimini, ô Iupiter, verùm apud vos quoque præfinita est quædam dispar rerum fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cùm Deorum summus imperator sies, possísque & terram & mare subducere quasi fune demisso:

cæterùm Vulcanus claudus est, vnus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus verò quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum vinculis constrictum tartareis sub vmbris agere constat? Quinetiam nefandis amoribus vos capi perhibent, ac vulneribus indignè violari: præterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos: quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuisse, Apollinem verò apud Admetum egisse in seruitio inficiari non potes. Hæc quum ita sint, non videtur mihi solida esse & syncera vestra felicitas: sed sunt quidem vestrûm nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim vt latrocinio non secus atque nos dispoliemini, neque non à sacrilegis compilemini, atque ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci verò ex vobis etiam conflati sunt, aurei aut argentei existentes, quibus videlicet hoc fataliter decretum fuerat. IVPITER. Vide vt verba contumeliæ plena in nos euomas Cynisce: ac te fortasse illorum aliquando pœnitebit, intemperantis linguæ pœnas sufferentem. CYNI. Tolle minas ô Iupiter: certò enim persuasum habeo, nihil me mali passurum, quod ante te mihi Parca sufferendum non destinauerit: quoniam neque illos ipsos sacrilegos supplicio per te affectos video, sed plurimi manus vestras indemnes effugiunt. Opinor verò in fatis non esse vt capti scelerum pœnas expendant. IVPIT. Nónne dicebam aliquem esse illorum qui disputationibus suis deorum prouidentiam tollerent? CYN. Nimiùm pertimescis illos Iupiter, nec scire possum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque dixero, illorum doctrinam esse existimas. Ego verò ab alio quouis potiùs quàm à te veritatem perquisitarem. Cæterùm & hoc perlibenter ex te quærerem, quęnam ipsa vobis esset prouidentia: nunquid vna ex Parearum numero, an Dea quæpiam his longè potentior, tanquam illarum regina? IVPIT. Iam & antè tibi dictum est, nullo modo fas esse te harum rerum nihil non nosse. Tu verò sub initium cùm dixisses te vnum quiddam quæsiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiusmodi friuolis ac scitu parum necessariis nugandi. Et iam quidem disputationis tuę summam, quò tendat, perspicio, nempe vt planum facias, in rebus humanis nihil fieri nostra prouidentia.

A ὁ δὲ Ἥφαιστος, χωλός ὅστι, βαίαυσός τις ἢ πυρίτης τὴν τέχνην· ὁ Προμηθεὺς δὲ, καὶ ἀνεσκολοπίσθη ποτέ· τὸν γὰρ πατέρα σου τί ἂν λέγοιμι, πεδήτην ἐπὶ τοῦ ταρτάρου ὄντα; καὶ ἐρᾷν δέ, φασιν, ὑμᾶς καὶ πεπώσκεσθαι, καὶ δουλεύειν ἐνίοτε τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν σὸν ἀδελφὸν τῷ Λαομέδοντι, καὶ παρὰ τῷ Ἀδμήτῳ τὸν Ἀπόλλω. ταῦτα δέ μοι οὐ πάνυ εὐδαίμονα εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ἐοίκασιν ὑμῶν οἱ μὲν τινες, ἀτυχεῖς τε καὶ δύμοιροι εἶναι, οἱ δὲ, ἔμπαλιν. ἐγὼ γὰρ λέ-

B γω ὅτι καὶ ληστεύεσθε, ὥσπερ ἡμεῖς, καὶ περισυλᾶσθε ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ὀλίγου πλουσιωτάτων πενέσθαι ὑμᾶς ἀπαρᾶ χρόνου γίγνεσθε. πολλοὶ δὲ καὶ κατεχωνεύθησθε ἤδη, χρυσοῖ, ἢ ἀργυροῖ, ὄντες, οἷς τοῦτο εἵμαρτο δηλαδή. ΖΕΥΣ. ὁρᾷς; ταῦτ' ἤδη ὑβρικὰ, ὦ Κυνίσκε, φῄς· καί σοι τάχα μεταμελήσῃ ποτὲ αὐτῶν. ΚΥ. φείδου, ὦ Ζεῦ, τῶν ἀπειλῶν, εἰδὼς οὐδέν με πεισόμενον, ὅ, τι μὴ καὶ τῇ Μοίρᾳ δοκεῖ σοὶ ἔδοξεν. ἐπεὶ οὐδὲ αὐδὰς ἐκείνους ὁρῶ

C τοὺς ἱεροσύλους κολαζομένους, ἀλλ' οἷόν πλέξαι ἀμφιθύραιον ὑμᾶς· οὐ γὰρ εἵμαρτο, οἶμαι, ἁλῶναι αὐδάς. ΖΕΥΣ. οὐκ ἔλεγον ὡς ἄρ' ἐκείνων τίς εἶ, τῶν αἰσθομένων τὴν προνοίαν τὴν θείαν; ΚΥ. πάνυ, ὦ Ζεῦ, δεδοίκασι αὐδάς, οὐκ οἶδ' ὅπου ἔνεκα. πάντα γοῦν ὁπόσα ἂν εἴπω, οἴεσθαι ἐκείνων παιδεύματα εἶναι. ἐγὼ δὲ, τοῦτό τινος ἂν ἄλλου πάλαι, ἢ παρὰ σοῦ μάθοιμι; ἢ-

D δέως δ' ἂν καὶ τοῦτο ἐρωτήσαιμι σε, τίς ἡ πρόνοια ὑμῖν αὕτη ἐστὶ, Μοῖρα τις, ἢ καὶ ὑπὲρ ταύτας θεὸς, ὥσπερ ἀρχέπολις τῶν ἐκείνη; ΖΕΥΣ. ἤδη σοι καὶ πρότερον ἔφην ἀθέμιτον εἶναι πάντα σε εἰδέναι· οὐ δ' ἔν τι γε ἀρχῇ ἐρωτήσειν φήσας, ἀπαύστως με τοιαῦτα λεπτολογοῦντα. καὶ ὁρῶ ὅτι σοι τὸ κεφάλαιόν ἐστι τοῦ λόγου, ὑποδέξαι ἀδένεις ἡμᾶς προνοουμένους τῶν ἀνθρωπίνων.

ΚΥΝ. Οὐκ ἐμὸν τοῦτο, ἀλλὰ σὺ μικρὸν ἔμ- A
προσθεν ἔφησθα τὰς Μοίρας εἶναι τὰς πάν-
τα διατελούσας, εἰ μὴ μεταμέλοι σοι εἰρη-
κόσι, καὶ μεταπήσασθαι αὖθις τὰ εἰρημένα, καὶ
ἀμφισβητεῖτε τῆς διατελείας, πρωσάκτους
τινὰ εἶναι τῶν εἱμαρμένων. ΖΕ. ὑδαμῶς· ἀλλ' ἡ Μοῖ-
ρα δι' ἡμῶν ἕκαστα διατελεῖ. ΚΥ. μανθάνω,
ὑπηρέται καὶ διάκονοί τινες τῶν Μοιρῶν
ὑμεῖς φατέ. πλὴν ἀλλὰ καὶ ὅπως σκέψασθαι αὐ-
τὰς εἶεν αἱ προνοοῦσαι, ὑμᾶς ἂν, ὥσπερ σκύτην τινὰ,
καὶ ἐργαλεῖα ἑαυτῶν. ΖΕ. πῶς λέγεις;
ΚΥ. ὥσπερ, οἶμαι, καὶ ὁ σκεπάρνου τῷ τέκτο-
νι, καὶ ὁ πρίονος, συνεργεῖ μέν τι πρὸς τὴν B
τέχνην, οὐδεὶς δὲ ἂν εἴποι ὡς ταῦτα τεχνίτης
ἐστὶν, ἀλλ' ἡ ναῦς ἔργον τοῦ σκεπάρνου, ἢ τοῦ
πρίονος, ἀλλὰ τοῦ ναυπηγοῦ· ὅπως ἀπάλλο-
τον, ἢ μὴ ναυπηγουμένη ἕκαστα, ἢ εἱμαρμένη
ἐστὶν ὑμῖν δὲ, ἃ ἐγὼ πρίονα καὶ σκέπαρνα ἐστὲ
τῶν Μοιρῶν. καὶ ὡς ἔοικεν, οἱ αἰθέριοι δέον
τὴν Εἱμαρμένην θύειν, καὶ πρὸ ἐκείνης αἰτεῖν
τἀγαθά· οἱ δὲ, ἐφ' ὑμᾶς ἴασι, προσόδοις καὶ
τιμαῖς γεραίροντες, οἱ δὲ τὰδε τὴν Εἱμαρ-
μένην τιμῶντες αὖ, εἰς δέον αὐτὸ ἕκαστον.
οὐ γὰρ οἶμαι δυνατὸν εἶναι τὰδε αὐταῖς ἐπὶ C
Μοίραις ἀλλάξαι, καὶ μεταπεῖσαι τὴν τῶν
ἐξ ἀρχῆς δοξάντων τοῦτ' ἐκάστου. ἢ γοῦν
Ἄτροπος, ὅτι ἀνάσχοιτο αὖ, εἴ τις εἰς τοιοῦτο
τρέψειε τὸν ἄτρακτον, διαλύων τὸ Κλω-
θοῦς ἔργον. ΖΕ. σὺ ἥδη, ὦ Κυνίσκε, τὰδε
τὰς Μοίρας τιμᾶσθαι τοῖς τῶν ἀνθρώπων
ἀξιοῖς, ἀλλ' ἔοικας ἅπαντα συγχεῖν τοῦναν-
τίον θαυμάσθαι. ἡμᾶς γὰρ, εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου ἕνεκα, τοῦ
γε μαντεύεσθαι, καὶ τοῦμιλεῖν ἕκαστα τῶν
ὑπὸ τῆς Μοίρας κεκυρωμένων, δικαίως τι-
μᾶσθαι χρή. ΚΥΝ. Ὅλον μὲν ὄλον, ἄχρηστον, ὦ D
Ζεῦ, τοῦτο δεῖναι τὰ μέλλοντα, οἷς γε ὁ φυ-
λάξασθαι αὐτὰ, πάντελῶς ἀδύνατον, εἰ μὴ
τοῦτό φῂς, ὡς τοῦμαθὼν ὡς ὑπ' αἰ-
χμῆς σιδηρᾶς τεθνήξει, δύναται ἂν ἐκφυ-
γεῖν τὸν θάνατον, καθείρξας ἑαυτὸν μὴ ἀδύνα-
τον· ἔξεστι γὰρ αὐτῷ ἡ Μοῖρα κινηθεῖσα τὴν,
καὶ τοῦδώσει τῇ αἰχμῇ. καὶ ὁ Ἄδραστος, ὅτι τὸν
σῦν ἀφεὶς τὸν λόγχην, ἐκείνῳ μὲν ἁμάρτησεται,

A CYN. Non meum hoc quidem est, sed tu paulo antè constanter affirmasti Parcas esse, quarum dispensatione gubernarentur & efficerentur omnia: nisi iam horum verborum te pœniteat, ac quæ dicta sunt, reuocanda putes, propulsóque fato de habenda cura deliberaris. IVP. Nequaquam, sed Parca nostra ope effecta reddit singula. CYN. Intelligo: ergo Parcarum famulos atque ministros vos esse perhibetis. Verùm & sic illæ sunt, quas cuncta prouidere certum est: vos autem non secus atque fabrilia quædam illarum instrumenta habendi estis. IVP. Qua ratione isthuc dicis? CYN. Ea nẽ- B pe, quemadmodnm & ascia fabro lignario, & terebrum cooperando nonnihil affert ad artem perficiendam adminiculi. Nemo tamen, qui quidem compos sit rationis, dixerit hæc ipsa esse artificem: neque nauis asciæ aut terebri opus dicenda est, sed eius qui nauem fabricauit. Non dispari ratione singula fabricans fatum putandum est: cæterùm vos sororum fatalium asciæ & terebra estis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum videtur, homines multo iustiùs Fato sacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem postulare: cùm illi interim ad C vos cursitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neque si fatum sacrificiis & votis colerent, rectè mihi facere viderentur. Neque enim opinor vllo modo fieri posse, vt Parcis quoque hoc immutare liceat, neque non aliquid eorum subuertere, quæ initiò illarum decreto immobili de singulis irreuocabiliter statuta sunt. Proinde nequaquam æquo animo sufferret Atropos, siquis in contrarium stamen coli torserit, laborem Clothus dissoluens. IVPIT. Tu iam Cynisce neque parcas quidem ipsas ab hominibus colendas esse contendis, D sed vidêre mihi omnia non illibenter velle confundere. Nos verò, vt maximè aliam ob caussam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque nõ eorum prædictionem, quæ singula de quouis rato consilio decreta sunt, iure optimo colimur. CYN. In summa, nihil vtilitatis affert, ô Iupiter, eorum præscientia, quibus ea obseruatione deuitare nullo modo concessum est: nisi in hoc dicas, vt is qui certus sit hasta ferrea se moriturum, mortem queat effugere, ipsa videlicet in

Confutat oracula & prædictiones, ab effectu & incertitudine.

ciſtam concluſa. Atqui fieri non poteſt, ſiquidem educet illum Parca ad venandum, & haſtæ obiiciet. Ac Adraſtus emiſſa in ſuem cuſpide, ab illa quidem aberrabit:

Historia est apud Herodotũ lib. 1.

porrò Crœsi filium peremptur us est, quasi violento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Laio datum est, risu caret, nempe illud, *Cauesis dius nolentibus prolem seras*: ait enim, *Num sobole susceptа, occidet te filius.* Etenim superuacaneam atque adeò infrugiferam opinor esse admonitionem earum rerum quæ non possunt non fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non videò quamobrem & mercedem exigatis propter vaticinium. Vt interim silentio pręteream, quòd obliqua & ambigua, & quæ in vtranque partem referri possunt, non paucis respondere soleatis, non admodum clarè explicantes, num ille traiecto Hale suum ipsius imperium euersurus esset, an Cyri. Vtrunque enim potest oraculum. I V P. Erat, ô Cynisce, Apollini quædam aduersus Crœsum caussa simultatis & iracũdię, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac testudinem vnà elixando. C Y N I. At enimvero cõueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, vt cùm deus esset, ab omni iracundia foret alienissimus. Verùm, vt mea fert opinio, fortasse ita in Fatis fuit, vt Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perspicua futura inaudiret, illius stamini Parca adneuerat. Vnde liquet vaticiniũ quoque vestrum, illius maximam esse partem. I V P. Nobis verò nihil facis reliquum, sed (vt video) nequicquam dei sumus, qui neque prouidentia aliqua res humanas dispensare soleamus, neque sacrificijs digni esse videamur, sed reuera asciarum terebrorúmque instar sumus. Ac sanè videris me iure optimo ad hunc modum superbè contemnere, quòd cùm fulmine armatus sim, sustineam te impunè talia aduersus nos cõtumeliosè differentem. C Y N. Feri ô Iupiter, si mihi fatale est fulmine percussum interire: neque te ob ictum quicquam in ius vocabo, sed potiùs ipsam Clotho, per te vulnus mihi incutientem. Neque fulmen quidem ipsum accusabo, quasi tam infelicis ruinæ caussa mihi extitisset. Veruntamen hoc quoque vos interrogabo, nempe te & Fatum, cæterùm tu mihi illius loco respondeas velim: etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocasti. Quî fit tandem vt omissis tot sacrilegis, præterea tot criminosis & violentis & periuris hominibus dissimulanter posthabitis, vnam aliquam ilicem aut lapidem, aut nauis velum nihil mali vnquam per iniustitiam meritæ, fulmine feriatis?

A Φονεύσῃ δὲ τὸν Κροίσου παῖδα, ὡς αὖ ἀπὸ ἰσχυροῦ πεπρωμένου τῶν Μοιρῶν φερομένου τοῦ ἀκοντίου ὅτι τὸν νεανίσκον. Ὁ μὲν γὰρ Λαΐου καὶ γελοῖον, ὃ,

Μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοχα, δαιμόνων βίᾳ,
Εἰ γὰρ τεκνώσῃς (φησὶ) παῖδα, ἀποκτενεῖ σε ὁ φύς. ἐπιτηδὲς γάρ, οἶμαι, ἡ προφήτευσις πρὸς τὰ πρώτως οὕτω γνησόμενα. Οἶγάρτοι μὴ τὸν χρησμὸν, καὶ ἔσωσε, καὶ ὁ φὺς ἀπέκτεινεν αὐτόν. ὥστε οὐχ ὁρᾷς αὖθ' ὅπου ἀπαιτεῖτε τὸν μισθὸν ὅτι τῇ μαντικῇ. ἐγὼ γὰρ λέγω ὡς λοξὰ καὶ ἐπαμφοτερίζοντα B τοῖς πολλοῖς χρᾶν εἰώθατε, οὐ πάνυ ἀποσαφοῦντες, εἰ ὁ τὸν Ἅλυν διαβὰς, τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν καταλύσῃ, ἢ τὴν τοῦ Κύρου. ἀμφω γὰρ δυνατὰ ὁ χρησμός. Ζ Ε. ἰοῦ τῆς, ὦ Κυνίσκε, τῷ Ἀπόλλωνι ὀργῆς αἰτία ἐπὶ τῷ Κροίσου, διότι ἐπειρᾶτο ἐκφυὲς αὐτοῦ ἀρνῶν κρέα, καὶ χελώνην ἑψῶν. Κ Υ Ν. ἐχρῆν μὲν μηδὲ ὀργίζεσθαι, θεὸν ὄντα, πολὺ ἀλλὰ τὸ ὑπερπεπηδῆσθαι τῶν Λυδῶν ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ, ἐπέτρεφετο, αἰμᾶ. καὶ ἄλλως, ὃ μὴ σαφῶς ἀκούσας τὰ C μέλλοντα ἡ Εἱμαρμένη ἐπέκλωσεν. ὥστε καὶ ἡ μαντικὴ ὑμῶν, ἐκείνης μέρος ἐστίν. Ζ Ε. ἡμῖν δὲ σοὶ ἀπολείπεις, ἀλλὰ μάτην θεοί ἐσμεν, οὔτε Προνοίαν τινὰ εἰσφερόμενοι εἰς τὰ πράγματα, οὔτε τῶν θυσιῶν ἄξιοι, καθάπερ πτύσματα, ὡς ἀληθῶς, ἢ σκέπαρνα; καί μοι δοκεῖς εἰκότως μου καταφρονῆν, ὅτι κεραυνὸν ὡς ὁρᾷς δισκυλινδούμενος, ἀνέχομαί σε τοσαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντα. Κ Υ Ν. Κάλλε, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι κεραυνῷ πληγῶναι εἵμαρται, καί σε οὐδὲν αἰτιάσομαι τῆς πληγῆς, ἀλλὰ τὴν Κλωθώ, τὴν δι' σοῦ πεπρώσθαι μοι δόξασαν. οὐδὲ γὰρ τὸν κεραυνὸν αὐτὸν φαίην ἂν αἴτιόν μοι γενέσθαι τῆς παθήματος. πλὴν ἐκεῖνό γε ὑμᾶς ἐρήσομαι, καὶ σέ, καὶ τὴν Εἱμαρμένην. σὺ δέ μοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνης ἀπόκριναι· ἀνέμνησας γάρ με, ἀπειλήσας. τί δήποτε τοὺς ἱεροσύλους, καὶ λῃστὰς ἀφέντες, καὶ τοσούτους ὑβριστὰς καὶ διαίτας, καὶ ὀλιγάρχας, ὁρᾷς τινα πολλάκις κεραυνῶντες, ἢ λίθον, ἢ νεὼς ἱστίον, οὐδὲν ἀδικήσαντος;

σπότε, χρηστόν τινα, τὸν ὅσιον ὁδοιπόρον; τί σιωπᾷς, ὦ Ζεῦ, ἢ οὐδὲ τοῦτό με θέμις εἰδέναι; ΖΕΥΣ. οὐ γάρ, ὦ Κυνίσκε. σὺ δὲ πολυπραγμόνων εἶ, καὶ σὸν οἶδ' ὅτῳ τοῦτ' ἤκεις μοι συμπεφορηκώς. ΚΥΝΙ. σκοπῶ μηδὲ σκῆψιν ὑμᾶς ἔρωμαι, σέ τε, ὦ τὴν Πρόνοιαν, καὶ τὴν Εἱμαρμένην, τί δήποτε Φωκίων μὲν ὁ χρηστὸς, ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ καὶ ἀσυμφορίᾳ τῶν ἀναλωμάτων, ἀπέθανε, καὶ Ἀριστείδης ὡσαύτως· Καλλίας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἀκόλαστα μειράκια, τὸν ἀσωτότατον, καὶ Μίδίας ὁ ὑβριστὴς, καὶ Χάροψ ὁ Αἰγινήτης, κίναιδος ἀνδρόπους, τὴν μητέρα λιμῷ ἀπεκτονώς· καὶ πάλιν, Σωκράτης μὲν, παρεδόθη τοῖς ἕνδεκα, Μέλητος δὲ, οὐ παρεδόθη· καὶ Σαρδανάπαλος μὲν ἐβασίλευσε, θῆλυς ὤν· Περσῶν δὲ τοσοῦτοι καλοὶ κἀγαθοὶ ἄνδρες, ἀνεσκολοπίζοντο ὡσαύτως, ὅτι μὴ ἠρέσκοντο τοῖς γιγνομένοις. ἵνα δὲ ὑμῖν μὴ τὰ νῦν λέγω καθ' ἕκαστον ἐπεξιών, τοὺς μὲν πονηροὺς, εὐδαιμονοῦντας, καὶ τοὺς πλουσίους, ἀγαθοὺς δὲ καὶ φερομένους, τοὺς χρηστοὺς, ἐν πενίᾳ καὶ νόσοις, καὶ μυρίοις κακοῖς πιεζομένους. ΖΕ. οὐ γάρ οἶδα, ὦ Κυνίσκε, ἡλίκης μετὰ τὸν βίον οἱ πονηροὶ τὰς κολάσεις ὑπομένουσιν, ἢ ἐν ὅσῃ οἱ χρηστοὶ εὐδαιμονίᾳ διατρίβουσιν; ΚΥΝ. Ἀδύ μοι λέγεις, ὦ Τιτυοὶ, καὶ Ταντάλειε. ἐγὼ δὲ, εἴ μέν τι καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, εἰσομαι ὅταν ἐπειδὴν ἀποθάνω· ὃ δὲ νῦν ἔχω, ἐθέλω μὲν τὸν ὑποσυνοῦν τοῦτον χρόνον εὐδαιμόνως διαβιώσας, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι ὃ ἦν ἀποθανών, ἀλλὰ μὴ ἐνταῦθα διψήσας, ὥσπερ ὁ Ταντάλος, ἐν μακάρων νήσοις πίνων μετὰ τῶν ἡρώων, ἐν τῷ Ἠλυσίῳ λειμῶνι κατακείμενος. ΖΕΥΣ. τί φῄς; ἀπιστεῖς εἶναί τινας κολάσεις, καὶ τιμάς, καὶ δικαστήριον, ἔνθα δὴ καὶ ἐξετάζεται ὁ ἑκάστου βίος; ΚΥΝ. ἀκούω τινὰ Μίνω Κρῆτα δικάζειν κάτω τὰ τοιαῦτα· καί μοι ἀπόκειναί τι καὶ ὑπὸ ἐκείνου· σὸς γὰρ υἱὸς εἶναι λέγεται.

A Non rarò quoque hominem frugi, & viatorem ſpectatæ ſanctimoniæ? Quid verò compreſſis labiis obticuiſti Iupiter? An fortaſſe ne hoc quidem me noſſe fas eſt? IVP. Sanè nefas eſt te iſta inquirere. Tu verò extremè curioſus es, adeò vt me fugiat, quînam tibi voluptati ſit iſtis me obtundere. CYN. Proinde ne B que hoc à vobis perquirendum mihi video, nempe à te & Fato & Prouidentia, quamobrem Phocion vir ſanctus & iuſtus, in tanta omnium rerum inopia atque anguſtia diem ſuum obierit, tum etiam ante ipſum Ariſtides: Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantiſſimi, omnium affluentia exuberabant; nequenon Midias multis ſceleribus coopertus, ac Charops Æginetes, homo maſcula Venere extremè infamis, à quo matrem ſuam fame necatam pro certo conſtat. Contrà Socrates vndecimviris ttaditus eſt, Meletus verò non item. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atque effœminatus, deliciiſque totus fractus, regnauerit, Perſarum verò tot ac tanti viri virtute longè optimi atque clariſſimi eius iuſſu in crucem ſubacti ſunt; propterea quòd factis illius parum delectabantur: vt taceam quæ in præſens fiunt: longum enim eſſet ſingulis percenſendis immorari, quemadmodum mali & facinoroſi per omnem vitam facilè agant, & feliciter omnibus rebus affluentes; cæterùm boni ducantur & ferantur paupertate, morbis, & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnosè conflictantes. IVP. An ignoras Cyniſce, quanta ſupplicia & cruciatus poſt hanc vitam prauos & ſceleratos homines manere ſoleant, aut in quanta felicitate victuri ſint boni? CY. Orcum mihi narras, & Tityos, & Tantalos. Ego verò ſi quid talium rerum eſt, haud obſcurè cognoſcam vbi fato D functus fuero. Quantum autem ad præſens attinet, velim vt quantumcunque hoc temporis in viuis mihi exigendum eſt, ego interea omni felicitate perfunctus, tandem mortuus à ſedecim vulturibus iecur meum depaſceretur: verùm non vt hîc in vita ſiti preſſus, quemadmodum fertur Tantalus, in beatorum inſulis cum heroibus biberē, in Elyſio prato conſtitutus. IVP. Quid ais? An non credis eſſe quædam parata ſupplicia, & pœnas malis deſtinatas, & honores ac forum iudiciale vbi ſingulorum vita habita ratione cognoſcendi expenditur? CYN. Audio Minoa quendam Cretenſem infrà talibus rebus cognoſcendis atque diiudicandis dare operam: ac mihi ſuper illo quoque reſponde, eſtne tuus, vt fertur, filius?

IVP. Quamobrem verò ista de illo quæris Cynisce? CYN. Quos maximè afficit supplicio? IVP. Prauos videlicet, cuius generis sunt parricidæ & sacrilegi. CYN. Quos autem ad heroum contubernium amandare solet? IVP. Nempe bonos, & sanctitate vitæ præcellentes, quique semet virtute excoluerũt. CYN. Cuius verò gratia hoc facit ô Iupiter? IVP. Propterea quòd illi supplicio, ij verò honore remunerandi sunt. CYN. Cæterùm si quis nolens & inuito animo mali aliquid designauerit, num & hunc supplicio afficiendum condemnat? IVP. Nequaquam. CYN. Proinde neque si quis inuitus boni aliquid fecerit, eum honore dignabitur? IVP. Nequaquam. CYN. Itaque haud conuenit illi ô Iupiter, vllum neque honore ornare, neque supplicio afficere. IVP. Qui verò nullum? CYN. Quoniam nihil nos homines animo voluntario facimus, sed necessitate quadam ineffugibili ad hoc compulsi: si tamen vera sunt illa quæ antè cõfessus es, nempe Parcam esse omnium rerum causſam. Iam si quis alterum peremerit, Parca in culpa est, quæ admisit parricidium. Si quis sacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca sibi iniunctum admisit. Quocirca si Minos rectè vti velit iudicio, multo æquius Fatum pro Sisypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi iniustè egerunt, quando iussis dicto audientes fuerint? IVP. Ampliùs quidem vel respondere tibi indignum facinus existimo, talia præsertim interroganti. Audax enim es, & Sophista: ac iam quidem te relicto abeo. CYN. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæsisse, vbinam locorum Parcæ degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant assequi, præsertim illis tantùm tribus existentibus. Etenim laboriosam & minimè felicem atque iucundam vitam mihi videntur agere, tantis implicitæ negotiis. Et quemadmodum verisimile est, ipsæ quoque fato parum propitio & fauente in lucem sunt editæ. Itaque ego, si mihi daretur optio, nequaquam cum illarum vitam meam commutauerim, verùm eligerem potiùs vt adhuc egentiùs agerem, quàm vt colo Parcarum assiderem, tantis negotiis & difficultatibus referto, obseruans singula. Cæterùm si tibi graue est ô Iupiter ad hæc respondere, etiam his contenti erimus ad quæ respondisti. Satis enim est quòd de fato & prouidentia sermonem non celaueris. Reliqua fortasse in fatis non est vt audiam.

A ΖΕ. τί δὲ καὶ δι' αὐτὸν ἐρωτᾷς, ὦ Κυνίσκε; ΚΥ. τίνας κολάζῃ μάλιστα; ΖΕ. τοὺς πατραλοίας δηλαδή, τοὺς ἀνδροφόνους, καὶ ἱεροσύλους. ΚΥ. τίνας δὲ αὖ τοὺς ἥρωας ἀποπέμπει; ΖΕ. τοὺς ἀγαθούς τε, καὶ ὁσίους, καὶ κατ' ἀρετὴν διαφέροντας. ΚΥ. τίνος ἕνεκα, ὦ Ζεῦ; ΖΕ. ὅτι οἱ μὲν τιμῆς, οἱ δὲ, κολάσεως ἄξιοι. ΚΥ. Εἰ δέ τις ἀκουσίων τι δεινὸν ἐργάσαιτο, κολάζεσθαι καὶ τοῦτον δίκαιοι; ΖΕ. οὐδαμῶς. ΚΥ. ἦ δ' ὅς. εἰ τίς τι ἄκων ἀγαθὸν ἔδρασεν, οὐδὲ τοῦτον τιμᾷν ἀξιώσεις αὖ; ΖΕ. οὐ γὰρ οἶμαι. ΚΥ. οὐδένα ἄρα τιμήσομεν, ὦ Ζεῦ, B οὔτε τιμᾷν οὔτε κολάζειν αὐτῷ προσήκει. ΖΕ. πῶς οὐδένα; ΚΥ. ὅτι οὐδὲν ἑκόντες οἱ ἄνθρωποι ποιοῦμεν, ἀλλά τινι ἀνάγκῃ ἀφύκτῳ κεκελευσμένοι, εἴγε ἀληθῆ ἐκεῖνά ἐστι τὰ ἔμπροσθεν ὁμολογηθέντα, ὡς ἡ Μοῖρα, πάντων αἰτία· καὶ διὸ φονεύσῃ τις, ἐκείνη ἐστὶν ἡ φονεύσασα, καὶ διὰ ἱεροσυλῇ, προστεταγμένον αὐτῷ δρᾷ. ὥστε εἴγε τὰ δίκαια ὁ Μίνως δικάζειν μέλλοι, τῷ Σισύφῳ κολάσεται, C τῷ Μοίρᾳ, ἀντὶ τοῦ Ταντάλου· τί γὰρ ἐκεῖνοι ἠδίκησαν, πειθόμενοι τοῖς ἐπιτάγμασιν; ΖΕ. οὐκ ἔτι ἄρα σοὶ ἀποκρίνεσθαι ἄξιον, τοιαῦτα ἐρωτῶντι· θρασὺς γὰρ εἶ, καὶ σοφιστής· καί σε ἄπειμι ἤδη καταλιπών. ΚΥ. ἐδεόμην μὲν καὶ ἔτι τοῦτο ἔρεσθαι, ποῦ αἱ Μοῖραι διατρίβουσιν, ἢ πῶς ἐφικνοῦνται τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ποιητῶν ἐς D τοσούτων, καὶ ταῦτα, τῆς ὕσας. ἐπίπονον γάρ τινα, καὶ οὐκ ἄμοιρον μοι δοκοῦσι βιοῦν τὸν βίον, τοῖς ἔργοις ἐχόμεναι πράγματα, καὶ ὡς ἔοικεν, ἀ πάνυ σοὶ δοκεῖ ἀόκνως ὑπὸ χειρῆ Εἱμαρμένῃ ἐλλυνήσασθαι. ἐγὼ γοῦν, εἴ μοι αἵρεσις δοθείη, οὐκ ἂν ἀλλαξαίμην τοῖς αὐταῖς τὸν ἐμαυτῶν βίον, ἀλλ' ἑλοίμην, ἂν ἔτι πενέστερος διαβιοῦναι, ἢ ὅσα καθ' ἁπλῶν κλωθῶν ἄτακτον, τοσούτων πραγμάτων μεστὸν ἐπιτηρῶν ἔκασα. εἰ δὲ μὴ ῥᾴδιόν σοι ἀποκρίνασθαι πρὸς ταῦτα, ὦ Ζεῦ, καὶ τούτοις ἀγαπήσομεν, οἷς ἀπεκρίνω. ἱκανὰ γὰρ ἐμφανίσαι τὸν περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ Προνοίας λόγον· τὰ λοιπὰ δ' ἴσως οὐκ εἰμὶ τὸ ἀκοῦσαί μοι.

ΖΕΥΣ ΤΡΑΓΩΔΟΣ.

IVPITER TRAGOEDVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem propè argumenti & hic dialogus est, nisi quòd hic Epicureum etiam quendam introducit, qui deos omnino negat vllos esse, nedum prouidentia sua mundum gubernare : fortuitóque ac temere omnia geri contendit. Deinde & ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est. Principiò enim Iupiter fingitur audita disputatione Timoclis Stoici & Damidis eius quem modò dixi, Epicurei, grauiter incensus, ac metu pariter atque dolore commotus esse. Cuius rei caussam dum ceteri ab eo inquirunt, eandémque disputationem ab iisdem illis iterum instaurari audiunt, tandem consiliis mutuò inter se collatis, generale deorum omnium concilium super eadem re congregandum decernitur. Conuocatis itaque per præconem Mercurium vniuersis, & iisdem pro sua cuique dignitate assignatis sedibus, cùm diu inter se de consessu altercati fuissent, postremò, imperato silentio, Iupiter cum magna perturbatione totum negotium ac summam disputationis illius exponit, admonens, & ob oculos imminente posito periculo exhortans, vt in commune omnes consulere, & malo huic remedium aliquod quærere velint. Primus igitur accepta dicendi potestate Momus, graui obiurgatione deorum securitatem ac negligentiam reprehendit, vt qui & malos euehi sinant, & contrà bonos ac iustos opprimi, neque responsa certa & expedita hominibus dent, neque etiam poëtarum scripta aboleri faciant, per quæ, stupra, adulteria, bella ac seditiones ipsorum euulgentur: quare quicquid huius accidat, ipsorum culpa atque inertia accidere. Atque hinc oratione ad ipsum Iouem conuersa, etiam exemplis hæc cõfirmat. Post quem cùm alij alia censerent, omnium ferè sententias idem confutat: vel quòd per se absurdæ & inutiles essent, vel quòd absurda & incommoda ex iis secutura. Præoipuè verò Apollinis consilium reprehendit; cuius etiam oraculum super euctu & victoria disputationis huius prolatum, ob vanitatem irridet. Ob quæ Hercules, cùm ipse postremus sententiam dixisset, audirétque fatis prohiberi sese quominus sacra ac templa sua vi contra impios tueri posset, eò tandem redit, vt dicat se malle apud inferos esse, atque ibi ab vmbris metui, quàm inter deos contemni, ac pro nihilo haberi. Quæ dum ita geruntur, interea noua occasione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Pœcilen consecratus stabat, properè aduenire, ac nuntiare, disputationem Damidis & Timoclis iterum iam inceptam esse, & ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur concilio, ad auscultandum omnes conuertuntur. Porrò tota Timoclis disputatió in hoc versatur, Deos esse, ac prouidentia illorum omnia gubernari: ídque argumentis hisce confirmat. Primò ab ordine ac cursu rerum naturalium, quæ omnes suis ac certis vicibus redeant ac varientur. Deinde authoritatibus & testimoniis poëtarum, Homeri & Euripidis. Post hæc communi consensu gentium, quæ deos venerentur sacrificiis & aris constitutis. Inde & ab effectis, quia oracula dent, & fulmina Iupiter iaciat. Postea autem & à minori, collatione ac similitudine à nauium gubernatoribus sumpta, quòd vt illi nauigia sua, sic deorum prouidentia mundum administret. Vltimo etiam à signo & consequenti, quia ara deorum sint, quæ nullo modo fatura fuerãt, nisi & dij essent. Ad quæ singulatim respõdens Damis, primùm argumentum de naturali rerum ordine, à diuisione diluit, etsi talia quædam fiant, non tamen eum ordinem à Diis ideo certum constitutum esse, confutatione, vt apparet, non satis efficaci. Authoritates autem poëtarum, ab ipsorum officio & contrariis testimonijs eleuat. Consensum præterea gentium, ab eo, quòd quanquam deos colant, non tamen eosdem omnes, & quidam etiam fœda ac turpia pro Diis habeant, impugnat. Deinde oracula & fulmina eiusmodi esse ait, vt hæc ex naturali caussa fiant, Ioue iam olim in Creta sepulto, illa autem ambigua & obscura nihil certi prædicant. Similitudinem verò naucleri dissoluit ex dissimilitudine rerum comparatarum, ostendens diuersa omnia in hoc mundo atque in nauibus esse. Vltimum à signo locum, vt frigidum ac friuolum, eludere tantùm satis habet.

Interlocutores, Mercurius, Minerua, Iupiter, Iuno, Neptunus, Venus, Colossus, Momus, Apollo, Hercules, Hermagoras, Timocles, Damis.

MERC. O Iupiter, quid animo cogitabundo tecum comminiſcens loqueris, pallidus obambulans, ac Philoſophi colorem vultu præ te ferens? Quin mecum iſta communicas, & me propter. rerum difficultatem qua premeris, in conſilium adhibes? Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui. MIN.

Sanè magne parens, hominũ rex atque deorũ,
Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas,
Fare age, ne celes, quòſint hæc cognita nobis:
Quod te conſilium dubio ſub pectore verſat?
Cur gemis? & tacito pallor ſubſurgit in ore?

IVP. Nunquam grauis res vlla ſic dici poteſt: Non paſſio, non vllus vſpiam dolor, Sed nec calamitas vlla ſic tragica & mala eſt, Quæ ſit dolori conferenda cœlitum. MI. O Phœbe, qualibus incipit procœmiis! IVP. O peſſimum genus mortalium, Túque ô Prometheu, me quibus afflixti malis? MI. Quid eſt? nec enim celabis hæc domeſticos. IVP. O murmur ingens fulminis magnicrepi, Quid vtilitatis addis aut affers mihi? MI. Compeſce iracundiam, ſi tragica magniloquentia, quemadmodum illi, tibi pares eſſe nequeamus. Neque enim totum Euripidem deuorauimus, vt tibi dictis poëticis è fabula petitis ſubſeruiamus. IVN. An nobis obſcuram eſſe opinaris triſtitiæ tuæ cauſſam, cuiuſmodi ſit? IVP. Noſti nequaquam, etſi grauius quiddam boës. IVN. Noui ecaſtor dolorum tuorum ſummam, quibus diſcrucias, neque tamen vociferor aut coccyzo, quippe quę iam ſæpenumero prętер morem eiuſmodi per te ſim paſſa contumeliam. Valde igitur credibile eſt iterũ aut Danaës cuiuſpiã, aut Semeles, aut Europæ inuctæ amore te angi: deinde verò aſſumpta imagine aut tauri aut ſatyri, aut aurum te factum velle per impluuium in ſinum amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter ſignificãt crebri iſti tui gemitus, & ſuſpiria, neque nõ lacrymæ. Prætерea pallor quoque non alterius rei quàm amoris argumentum eſt certiſſimum. IVP. O beata, quæ res noſtras in amore & talibus ludicris ſitas eſſe opinaris IV. Et quid aliud te niſi hoc ſolicitat, Iouem exiſtentẽ? IVP. In extremum diſcrimen res noſtrę perductę ô Iuno, & planè, vt eſt in prouerbio, in acie nouaculæ conſtitutæ ſunt, vt aut colamur ampliùs, oblatis in terra ſacris fruentes,

A Ζεῦ, τί σιωπῇς, ἢ κατ' μόνας σαυτῷ λαλεῖς, ὠχρὸς ὥσπερ φιλοσόφου τὸ χρῶμα ἔχων; ἐμοὶ προσσαγάθου, λάβε με σύμβουλον πόνων, μὴ καταφρονήσῃς οἰκέτου φλυαρίας.

ΑΘΗΝ.

Ναὶ πάτερ ἠμέτερε χρονίδη, ὕπατε κρείοντων,
Γνοσμαί σε θεὰ γλαυκῶπις, τριτογένεια,
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἰδόμεν ἤδη,
Τίς μῆτις δάκηι σε κατ' φρένα, ἢ κατ' θυμόν;
Ἢ τί βαρὺ στενάχεις, ὠχρὸς τέ σε εἶλε παρειάς;

ΖΕ. οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὦδ' εἰπεῖν ἔπος, Οὐδὲ πάθος, οὐδὲ συμφορὰ τραγῳδική, Ἧς οὐκ ἂν αἴροιτ' ἄνθρωπος ἢ θεῶν φύσις. ΑΘΗ. Ἀπολλον, οἵοις φθιμίοις ἀρχὴ λόγων. ΖΕ. Ὦ παγκάκιστοι, χθόνια γῆς παγδεύματα, Σύτ', ὦ Προμηθεῦ, οἷά μ' εἴργασαι κακά. ΑΘ. τί δ' ἐστί; πρὸς θεῶν γὰρ οἰκεῖον ἐρᾷς. ΖΕ. ὦ μεγαλοσμαράγου στερρὰς ῥοίζημα, τί μοι ῥέξᾳς; ΑΘ. κοίμισον ὀργάν, εἰ μὴ κωμῳδεῖν ὥσπερ ὅτι δυνάμεθα, μηδὲ τὸν Εὐριπίδην ὅλον καταπεπώκαμεν, ὥστέ σοι τραγῳδραματουργεῖν. ΗΡ. ἀγνοεῖν ἡμᾶς νομίζῃς τὴν αἰτίαν τῆς λύπης, ἥτις ἐστί σοι; ΖΕ. οὐκ οἶδ', ἐπεὶ τοι καὶν ὑκωκύες μέγα. ΗΡ. οἶδα δ' κεφάλαιον αὐτό, ὧν πάσχεις, ὅτι ἐρωτικόν ἐστιν, ἀμελῶ κωκύω γε, τοῦ ἔθους ἤδη πολλάκις ὑβριαθεῖσα τοῦ σοῦ τὰ τοιαῦτα. εἰκὸς γοῦν ἤτοι Δανάην τινά, ἢ Σεμέλην, ἢ Εὐρώπην αὖθις βούλεσθαι σε αἰσθάνεσθαι τοῦ τε ἔρωτος, εἶτα βούλεσθαι ταῦρον, ἢ σάτυρον, ἢ χρυσὸν γλυκύμυθον, ῥυῆναι διὰ τοῦ ὀρόφου εἰς τὸν κόλπον τῆς ἀγαπωμένης. τὰ σημεῖα γὰρ ταῦτα, οἱ στεναγμοί, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ὁ ὠχρὸς εἶδος, οὐκ ἄλλου του, ἢ ἔρωτός ἐστιν. ΖΕ. ὦ μακαρία, ἥτις ἐν ἔρωτι, καὶ ταῖς τοιαύταις παιδιαῖς, οἷά τὰ ἡμέτερα πρόσωπα εἶ). ΗΡΑ. ἀλλὰ τί ἄλλο, εἰ μὴ τοῦτο αἰτιᾷ σε, Δία ὄντα; ΖΕ. ὦ ἐσχάτοις, ὦ Ἥρα, τὰ θεῶν πρόσωπα, καὶ τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου, ὅτι ξυρὸν ἔσηκεν, εἴτε χρὴ ἡμᾶς ἡμᾶσθαι ἔτι, καὶ τὰ γέρα ἔχειν τὰν τῇ γῇ,

εἴτε καὶ ἠμελῆσθαι πρωΐπαισι, καὶ ὃ μηδὲν ἂν εἰ δοκεῖν. HP. μὴ γίγαντάς τινας ἡ γῆ ἔφυσεν; ἢ οἱ Τιτᾶνες τὰ δεσμὰ διαρρήξαντες, καὶ τῆς φρουρᾶς ὑπερκρατήσαντες, αὖθις ἡμῖν σκευὰς ἀίρονται τὰ ὅπλα; ZE. θάρσει, τὰ κέρδη ἀσφαλῶς ἔχει θεοῖς. HPA. τί οὖν ἄλλο δεινὸν αὖ γέγοιτο; οὐχ ὁρᾶς γάρ, ὅτε μὴ τὰ τοιαῦτα προσφέρει, ἐφ' ὅτῳ Πῶλος, ἢ Αἰσόδημος, αὐτὴ Διὸς ἡμῖν ἀναπέφηνας. ZE. Τιμοκλῆς, ὦ Ἥρα, ὁ Στωϊκὸς, καὶ Δάμις ὁ Ἐπικούρειος, θεὸς, οὐκ οἶδα ὅθεν σφίσιν ἀρξαμένου τοῦ λόγου, προνοίας περιελεγέσθην, παρόντων μάλα συχνῶν, καὶ δοκίμων ἀνθρώπων· ὥστε μάλιστα καὶ ἰώτασέ με, καὶ ὁ μὲν Δάμις, οὔτ' εἰ θεοὶ ἔφασκεν, οὔθ' ὅλως τὰ γιγνόμενα ὑπισχνεῖτ', ἢ ἀφανίζειν· ὁ Τιμοκλῆς δὲ ὁ βέλτιστος, ἐπειρᾶτο ξυναγωνίζεσθαι ἡμῖν, εἶτα ὄχλου πολλοῦ ὑπιρρυέντος, οὐδὲν ὥρας ἐγένετο τῆς σπουδαίας. διελύθημεν γὰρ εἰσαῦθις ὑπισχνεύμενοι τὰ λοιπὰ σκοπεῖσθαι, καὶ νῦν μετέωροι πρῶτον εἰσὶ πρὸς τὸν ἀκροασιν, ὁπότερος κρατήσῃ, καὶ ἀληθέστερα δόξῃ λέγειν. ὁρᾶτε τὸν κίνδυνον, ὡς ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ κινδυνεύομεν; καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ προεῖσθαι αἰδῆ τὰ ἡμέτερα, ὀνόματα μόνον εἶ δόξαντα, ἢ τιμᾶσθαι ὥσπερ πρὸ τοῦ, ἐὰν ὁ Τιμοκλῆς ὑπερέχῃ λέγων. HP. δεινόταται, ὡς ἀληθῶς, καὶ οὐ μάτην, ὦ Ζεῦ, ἐπτεραγώδης αὐγῆς. ZE. σὺ δὲ, ὦ Δαναΐς τινος, ἢ Ἀντιόπης, εἶναί μοι λόγον ἐν παρέχῳ τοσοῦτῳ· τί δ' οὖν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ Ἥρα, καὶ Ἀθηνᾶ, προβαίημεν αὖ; σκοπεῖσκετε γὰ καὶ αὐτοὶ ὅ μέρος. EP. ἐγὼ μὲν ὅτι ὃ κοινὸν φημι δεῖν τὸν ὑπισχνεῖν ἐπαναγαγεῖν, ἐκκλησίαν σκοπαγόντα. HP. καμοὶ ταῦτα σκοπεῖ, ἀνὴρ ὃ τούτῳ. AΘ. ἀλλ' ἐμοὶ ταὐτὰ δοκεῖ, ὦ πάτερ, καὶ μὴ σκυθρωπάζειν τὸν οὐρανὸν, μηδὲ δῆλον εἶναί σε θορυβάμενον τῷ προσώπατι, προσῆκε δὲ ἰδίᾳ ταῦτα, ἐξ ὧν κρατήσῃ μὲν ὁ Τιμοκλῆς λέγων, ὁ Δάμις δ' καταγελασθεὶς, ἀπίοι ἐκ τῆς σπουδῆς.

aut neglectui demur, ab omnibus habiti contemptui, ac nullius quidem momenti esse videamur. IVN. Nunquid terra Gigantes produxit iterum? aut, Nunquid Titanes disruptis vinculis, deuictáque custodia rursum aduersus nos arma & vim parant? IVP. Confide: nam res inferæ cœlestibus extra omne sunt periculum. IVN. Quid ergo aliud rei grauis & acerbæ accidit? Neque enim video, quando talia nihil te conturbant, quamobrem nobis Polus aut Aristodemus pro Ioue apparueris. IVP. Timocles ille Stoicus ô Iuno, & Damis Epicureus, heri nescio quo initio in eam delati disputationem de prouidentia differuerũt in magna probatorum hominum frequentia, & celebritate populari: id quod omnium maximè me cõturbauit animo. Ac Damis quidem neque Deos esse, neque omnino eorum quæ fierent, curã vllam habere, aut ea ordine gubernare, impudẽter affirmare nõ verebatur: cęterùm optimus ille Timocles nostras partes omni studio tueri conabatur. Deinde multa turba hominũ certatim accurrentium confluente, nullum finem sortita est disputatio. Etenim hoc fœdere inito ab vtrisque, discessum est, vt in diem posterum deintegro reliqua nondum discussa accuratiùs examinarent atque perpenderent. Et nunc omnes suspenso ad audiendum inhiant animo, vter victoriam adepturus sit, ac veriora prolaturus. Videtis periculũ, quàm omnibus modis in angustum res nostræ coactæ sunt. In vno viro periclitamur, & ex duobus alterum euenire necesse est: vt aut omnia nostra habeantur contemptui, & solùm inania quædã videantur vocabula: aut vt ea pietate colãtur, quàm priùs culta sunt, si Timocles disputando superior euaserit. IV. Periculosissima profectò sunt illa, nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare. IVP. Tu verò Danaës aut Antiopes alicuius potiundę cogitatione me implicitum esse opinabare, cũ ita examinatum me esse cõspiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciẽdum est? quin & vos consilij prõptè inuenti partem expromitis? ME. Ego quidem coacto propere consilio hanc rem communi omnium deliberationi offerendã esse existimo. IVN. Et ego huius accedo sententiæ. MI. Atqui mihi diuersum videtur ô pater, ne videlicet excitato tumultu cœlũ terrore cõpleas, né ve palam fiat hanc ob rem te tumultuari aut cõsternari animo. Cęterùm priuato tecum consilio effectum reddas, vt Timocles disceptando potiatur victoria, Damis verò omnium risui expositus atque subsannatus, ex disputatione abeat.

MER. Atqui iſta non manebunt obſcura & tacita, Iupiter, cùm philoſophis in propatulo futura ſit diſceptatio. Ac tu quidem tyrannum agere videberis, ſi de tantis rebus ad omnes communiter pertinentibus, cum reliquis nihil communicaueris. IVP. Quin ergo iam vt in cõcionem veniant proclamas, vt mox præſtò ſint omnes? MER. Rectè mones. Heus vos ſuperi ocyus in conſilium omnes conuenite: ne cunctemini: confluite omnes: venite maximis de negotiis collaturi cõſilia. IVP. Adeóne nudis ô Mercuri verbis & ſimplicibus, ad hæc ſolutis, præconem agis, præſertim maximis de rebus deos conuocans? MER. Et quînam alia ratione expetis Iupiter? IVP. Rogas? Æquum eſſe opinor, vt præconium tuum nonnullis verſiculis ac magniloquentia poëtica exornes, vt hac impulſi ſtudioſiùs & frequentiùs confluant. MER. Sanè: veruntamen hoc poëtarum & rhapſodorum eſt officium. Porrò ego minimè ſum poëticus, adeò vt præconium quoq; corrupturus ſim, ſi verſiculis conſarcinatis & malè cohærentibus proclamarem. Ac riſui ero omnibus ob verſiculorum ſtructuram parum concinnam. Itaque & Apollinem in dandis oraculis rideri à nonnullis video, dum multa ſecuro animo inuoluit, & data opera obſcurat, ne omnino audientes otio indulgeant, ſed expendant verſiculos. IVP. Proinde Mercuri Homericos verſiculos pleroſque admiſce præconio, quemadmodum ille nos conuocare conſueuit. Credibile autem eſt illorum te commeminiſſe. MER. Profectò non admodum promptè & callidè, tamen periculum faciam:

Ergo Deûm nemo nec mas nec fœmina deſit,
Inſuper Oceani ſint omnia flumina præſtò,
Omnes ſumma Iouis Nymphæ quoque tecta frequentent:
Cuncti in concilium greſſu properate citato,
Vos quibus oblatis cedunt ſua munera ſacris,
Præterea quotquot medii ſeu fortè ſecundæ
Claſſis erunt, ſeu quos claſſis tenet vltima, ſeu
Obſcura penitus diuorum ſorte fruuntur (qui
Degentes, pingues cupidi nidoris ad aras.

IVP. Euge ô Mercuri, optimum egiſti præconem, ac iam plenis viis conueniunt. Quapropter aſſumens illos in ſedes colloca, pro ſua quenque dignitate. Priores quidem ſedes occupẽt aurei, poſt hos locentur argentei, deinceps verò ſubſequantur quotquot ſunt elephãtini,

ΕΡ. Ἀλλ' οὔτε ἀγνοήσεται ταῦτα, ὦ Ζεῦ, τὸ φανερῷ ἐσομένης τῆς ἔριδος τοῖς φιλοσόφοις, καὶ σὺ δόξεις τυραννικὸς εἶναι, μὴ κοινούμενος περὶ τῶν οὕτω μεγάλων, καὶ κοινῶν ἅπασιν. ΖΕ. Σκοπῶ ἤδη κήρυτα, καὶ πρόσωπον ἄπτωτες. ΕΡ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις. ἰδοὺ δὴ εἰς ἐκκλησίαν συνέλθετε οἱ θεοί· μὴ μέλλετε, ξυνέλθετε πάντες, ἥκετε, περὶ μεγάλων ἐκκλησιάσοντες. ΖΕ. οὕτω φιλῶ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἁπλοϊκὰ καὶ πεζὰ κηρύττεις, καὶ ταῦτα, ὅτι τοῖς μελίσσοις συγκαλῶν; ΕΡ. Ἀλλὰ πῶς γάρ, ὦ Ζεῦ, ἀξιοῖς; ΖΕ. ὅπως ἀξιῶ; ἀποσεμνύεσθαι φημὶ δεῖν τὸ κήρυγμα μέτροις τισὶ, καὶ μεγαλοφωνίᾳ ποιητικῇ, ὡς μᾶλλον συνέλθοιεν. ΕΡΜ. ναί. Ἀλλ' ἐποποιῶν, ὦ Ζεῦ, καὶ ῥαψῳδῶν τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ δὲ, ἥκιστα ποιητικός εἰμι· ὥστε διαφθερῶ τὸ κήρυγμα, κατέρμετρα ἢ σπανδεᾶ ξυναείρων, καὶ γέλωτα ἔξω παρ' αὐτῶν ὅτι τῇ ἀμουσίᾳ τῶν ἐπῶν. ἐρῶ γοῦν καὶ τὸν Ἀπόλλω γελώμενον ἐπ' ἐνίοις τῶν χρησμῶν, καίτοι ὀλιγόστιχα λοῦσι τὰ πολλὰ τῆς μαντικῆς ἀσαφείας, ὡς μὴ πάνυ σχολὴν ἄγειν τοὺς ἀκούοντας ἐξετάζειν τὰ μέτρα. ΖΕ. σκοπῶ, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Ὁμήρου ἐπῶν ἐγκαταμίγνυε τὰ πολλὰ τῷ κηρύγματι, ὡς ἐκεῖνος ἡμᾶς συνεκάλει, μεμνῆσθαι δέ σε εἰκός. ΕΡ. ἀ πάνυ μὲν οὕτω φαῦλος, ἐπειρήσομαι δ' ὅμως·

Μήτέ τις οὖν θάλασσα θεὸς, καὶ μήτέ τις ἀρόσιμος,
Μηδ' αὖτ' ποταμὸς μυήσθω, νόσφ' Ὠκεανοῖο,
Μηδέ τε νυμφάων, ἀλλ' ἐς Διὸς ἔλθετε πάντες
Εἰς ἀγορὴν, ὅσοι τε κλυτὰς δαίνυσθ' ἑκατόμβας,
Ὅσσοι τ' αὖ μέσσαται, ἢ ὕψαται, ἢ μάλα πάγχυ
Νώνυμοι, βωμοῖσι παρ' ἀθανάτοισι κάθηνται.

ΖΕ. ἆγε, ὦ Ἑρμῆ, ἄρισα κεκήρυκταί σοι, καὶ σπουδαίως γὰρ ἤδη· ὥστε παραλαμβάνων, κάθιζε αὐτοὺς, καθ' ἡλικίαν ἕκαστον, ὡς αὐ ὕλης ἢ τέχνης ἔχῃ· τὸ πρεσβεῖον μὲν, τοῖς χρυσοῖς, εἶτα τοῖς τύπις, τοῖς ἀργυροῦς, εἶτα ἐξῆς, ὁπόσοι ἐλεφαντῖνοι,

εἶτα τοὺς χαλκοῦς, ἢ τοὺς λιθίνους, ἢ ἐν αὐτοῖς τούτοις, οἱ Φειδίου μοὶ, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος, ἢ Εὐφρανόρος, ἢ τῶν ὁμοίων τεχνιτῶν, τοσοῦτον τιμῶνται· οἱ συρφετώδεις δὲ ὅτοι, καὶ ἄτεχνοι, πέρρωθεν σεσωσμένοι, καθεδοῦνται σιωπῇ, μόνον πλῆθος ὄντες τοῦ ἐκκλησίας. ΕΡ. ἔσται ταῦτα, καὶ καθεδοῦνται, ὡς προσῆκεν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν προσῆκεν εἰδέναι, ἵνα τις αὐτῶν χρυσοῦς μὲν, καὶ πολυτάλαντος ἢ τοῦ ὅλκου, οὐκ ἀκριβὴς δὲ τοῦ ἐργασίαν, ἀλλὰ κωμῳδῇ ἰδιωτικὸς, καὶ ἀσύμμετρος, προὸ τῶν χαλκῶν τῶν Μύρωνος, καὶ Πολυκλείτου, καὶ τῶν Φειδίου, καὶ Ἀλκαμένους τῶν λιθίνων, καθεδεῖται, ἢ προτιμητέαν χρὴ νομίζειν εἶναι τοῦ τέχνου. ΖΕ. ἐχρῆν μὲν οὕτως, ἀλλ' ὁ χρυσὸς ὅμως προτιμητέος. ΕΡ. μανθάνω, ὅτι πλουτίνδην κελεύεις, ἀλλὰ μὴ ἀξιοτίνδην καθίζειν, καὶ ἀπὸ τιμημάτων· ἥκετε οὖν εἰς τοὺς προεδρίαν ὑμῖν οἱ χρυσοῖ. ἐοίκασι δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, οἱ βαρβαρικοὶ, προεδρεύσειν μόνοι, ὡς τοὺς γε Ἕλληνας ὁρᾷς ὁποῖοί εἰσι, χαριέντες μὲν, καὶ εὐπροσώπους, καὶ κατὰ τέχνην ἐσκευασμένοι, λίθινοι δὲ, ἢ χαλκοῖ ὅμως ἀπόντες, ἢ οἵγε πολυτελέστατοι αὐτῶν, ἐλεφαντίνοι, ὀλίγον ὅσον τὸ χρυσοῦν ὀβολὸν ἔχοντες, ὡς ὀβολοχρυσῶσθαι, καὶ ἐπιχρυσῶσθαι μόνον, τὰ δὲ ἔνδον, ξύλοι, καὶ ὕπερ μυῶν ἀγέλας ὅλας ἐμπολιτευομένας σκέποντες. ἡ Βενδὶς δὲ αὕτη, καὶ ὁ Ἀνουβὶς ἐκεῖνος, καὶ πρὸ αὐτοῦ, ὁ Ἄττις, καὶ ὁ Μίθρης, καὶ μὲν ὅλοι ὁλόχρυσοι, καὶ βαρεῖς, καὶ πολυτίμητοι ὡς ἀληθῶς. ΠΟ. καὶ ποῦ τοῦτο, ὦ Ἑρμῆ, δίκαιον, τὸν κυνοπρόσωπον τοῦτον προκαθίζειν μου τὸν Αἰγύπτιον, καὶ ταῦτα, Ποσειδῶνος ὄντες; ΕΡ. ναί. ἀλλὰ σὲ μὲν, ὦ ἐνοσίχθονε, χαλκοῦν ὁ Λύσιππος καὶ καλὸν ἐποίησεν, οὐκ ἐχόντων τότε Κορινθίων χρυσόν. σοὶ δὲ ὅλοις μετάλλοις πλουσιώτερός ἐστιν. ἀνέχεσθαι οὖν χρὴ παρεσομένου, καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, εἴ τις ῥίνα τηλικαύτην χρυσῆν ἔχων, προτιμήσεταί σου. ΑΦΡΟ. ὀκνοῦμεν, ὦ Ἑρμῆ, κἀμὲ λαβεῖν, ἐν τοῖς προεδρίοις που καθίζειν· χρυσῆ γάρ εἰμι.

his poſtremò ſuccedant æneiatque lapidei. Verùm in his etiam ipſis Phidiæ, aut Alcamenis, aut Myronis, aut Euphranoris, aut talium cõſimilium artificum gratia prælionorentur. Cæterùm vulgares illi nulla arte nobiles, longè alicubi concluſi in angulum locentur cum ſilentio, complentes tantùm concionem. MER. Fient iſta vt imperas, ac ſua quiſque vt par eſt ſede dignabitur. Atqui hoc neutiquam promptum aut noſſe procliue eſt, ſi quis illorum aureus fuerit, ac multitudine talentorum præponderet, opere verò non ita inſignis ſit, ſed priuato penè ac vulgari, & minimè artificioſo, ſi Myronis æneis ac Polycleti & Phidiæ & Alcamenis lapideis conferatur, quónam locandus ſit, ſi artem præferendam eſſe putas. IVP. Oportebat quidem ad hunc modum fieri, ſed tamen aurum anteferendum eſt. MER. Intelligo, nempe iubes vt per opulentiores delectu habito, non ex optimatibus electim locentur, atque etiam à pretio. Proinde venite priora ſedilia occupaturi vos aurei. Attamen, vt vides Iupiter, ſoli barbari præſidebunt. Etenim cuiuſmodinam Græci ſint, animaduertis, pleni quidem venuſtate ac gratia, neque non vultu honeſto & liberali, & quantum ad artificij præſtantiam attinet, probè culti & perpoliti, non tamen niſi lapidei aut æneivniuerſi: aut qui ex illis maximis ſunt ac ſumptuoſiſſimis impenſis fabricati, elephantini ſunt, modicum ab aſperſo auro ſplendorem retinentes, quippe quo tantùm colorati ſunt, paulóque facti nitidiores: cæterùm intus ſublignei quidem illi, totáque muſcarum examina internè conuerſantia cooperientes. Porrò autem ipſa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Attis, præterea Mithres, in vniuerſum ex ſolido auro conflati ſunt, & graues, & multi re vera pretij. NEP. Et quî hoc tibi iuſtum videtur Mercuri, vt Ægyptium illum canino rictu deformem, mihi anteferre non verearis, præſertim Neptuno exiſtenti? MER. Rectè dicis: at te quidem ô Neptune Lyſippus tantùm fecit æneum & pauperem, quippe Corinthiis tunc aurum non habentibus: hic autem omnibus metallis longè eſt opulentior. Vides itaque patienter & placatè hoc tibi ſufferendum eſſe, ſi huic poſtponaris: neque indignandum eſt, ſi is cui tantus naſus eſt aureus tibi, prælatus fuerit. VENVS. Proinde Mercuri, me quoque aſſumptam transfer ad Deos aureos qui præſident: ſum enim aurea.

ἀπὸ τιμημάτων. hoc eſt, ſecundùm cenſus.

MER. Minimè ô Venus, quantũ quidem ego video: sed nisi prorsus hallucinor aut cæcutio, ex lapide candido, ex monte Pentheli excisо, opinor, cùm ita visum esset Praxiteli, Cnidiis Venus facta tradita es. VE. Atqui grauissimum simul ac fide dignissimum testem Homerum tibi producam, sursum ac deorsum suis in rhapsodiis auream Venerem me esse perhibentem. MER. Sed enim ille ipse quoque Apollinem prædiuitem & opulentũ esse affirmat: nihilo secus tamen iam ipsum[1] in extremis sedentem conspicies, à latronibus contumeliosè affectum, atque etiam fidibus citharæ compilatum. Quare & tu contenta esto, æqui bonique consulens si non prorsus in locum seruilem & sordidum detrusa, concioni interesse cogare.[2] COLOSSVS. Quis verò mecum in contentionem descendere audeat, cùm & Solem me esse conspiciatis, & tanta mole spectabilem? Cæterùm si non magno admodum ingenio & artificio Rhodij me sculpere dignati sunt, tamen & alios pari arte ad nostri archetypum sedecim deos aureos formauerunt: quapropter ratione probabili omnium pretiosissimus meritò æstimandus essem. Artis verò atque operis præstantia & nobilitas, tanta pensatur magnitudine. MER. Quid verò facto opus est, ô Iupiter? si quidem & hoc non mediocrem mihi affert iudicandi difficultatem. Etenim cùm ad materiam oculos deflexero, totus quidem æneus est: porrò cùm apud animum meum perpendo ex quot talentis conflatus est, præter[3] hippada quingentos excusurus est modios. IVPIT. Quorsum verò attinebat & hunc interesse concioni, sua magnitudine aliorum paruitatem expositurum contemptui, neque non ob dignam sedem nos perturbaturum? Verumenimuero ô Rhodiorum optime, & si maximè omnibus aureis anteponendus esses, quomodo præsidere possis, nisi cæteri omnes exurgant foras, vt soli tibi ad sedendum locus pateat atque sufficiat, omni spatio vel alteris tantùm natibus occupato? Quocirca rectissimè feceris, si stans concioni intentus fueris, inflexo in cõcilium capite. MER. Ecce rursus altera in discernendo mihi difficultas obiicitur: ærei enim estis vtrique, eiusdémq; artificij, nimirum in Lysippi officina vterque formatus: & quod maximum est, generis nobilitate pares, vtpote Iouis filius Dionysus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferendus est alteri? siquidẽ de loco pugnant inter se, vt vides. IV. Nimiùm verò cunctamur Mercuri:

ΕΡ. ὐχ ὅσα γε, ὦ Ἀφροδίτη, καὶ μὲ ἐᾷν, ἀλλ' εἰ μὴ πόρρω λημῶ, λίθου τ' Λευκοῦ Πεντέληθεν, οἶμαι, λιθοτμηθεῖσα, εἶτα δόξαν οὕτω Πραξιτέλει, Ἀφροδίτη γυμνή, Κνιδίοις προδοθῆς. ΑΦ. καὶ μὲν ἀξιόπιστόν σοι μάρτυρα τὸν Ὅμηρον προέξομαι, αὐτῷ καὶ κατὰ τῶν ῥαψῳδιῶν χρυσῆν με τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγοντα. ΕΡ. ἦ γὰρ ἦ τὸν Ἀπόλλω ὁ αὐτὸς πολύχρυσον ἔφη εἶναι, καὶ πλούσιον· ἀλλὰ νῷν ὁρᾷς καὶ κεῖνον ἐν τοῖς ζωγράφοις που καθήμενον, ἀπεστραγγυλωμένον γε ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ τοὺς κόλλοπας τῆς κιθάρας ἀφῃρησυλημένον, ὥστε ἀγάπα καὶ σὺ μὴ πόρρω σε τῆς ἀπτέρου ἐκκλησιάζουσα. ΚΟΛ. ἐμοὶ δὲ τίς αὖ εἰσιοῦσαν ὤλμησεν, ἥλιός τε ὤν τι, καὶ τηλικοῦτος τὸ μέγεθος; εἰ δ' οὖν μὴ ὑπορρυᾶ, μηδ' ὑπερμέσον οἱ Ῥόδιοι καθαγιάσασθαί με ἠξίωσαν, ἀπὸ τῆς ἴσου τελέσματος, ἑκκαίδεκα χρυσοῦς θεοὺς ἐπεποίηντο, ὥστε αἰάλωτον πολυτελέστερος αὖ νομίζοιμι, καὶ τοῦ σεσιν ἡ τέχνη, καὶ τῆς ἐργασίας ὁ ἀκριβὴς ἐν μεγέθει τοσούτῳ. ΕΡ. τί, ὦ Ζεῦ, χρὴ ποιεῖν; δυσχρίτου γὰρ ἐμοὶ γοῦν καὶ τοῦτο. εἰ μὲν γὰρ ἐς τὴν ὕλην ἀποβλέποιμι, χαλκοῖς ἐστιν· εἰ δὲ λογίζοιμι ἀφ' ὁπόσων παλαίστων κεχάλκευται, ὑπὲρ τοὺς πεντακοσιομεδίμνους, καὶ τὴν ἱππάδα δὴ εἶη. ΖΕ. τί γὰρ ἔδει πρᾶγμα καὶ τοῦτον ἐλέγξοντα τὴν τῶν ἄλλων μικρότητα, καὶ ἐνοχλήσοντα τῇ καθέδρᾳ; πλὴν ἀλλ', ὦ Ῥοδίων ἄριστε, εἰ καὶ ὀπιμάλιστα προπεπηγότες εἰσὶ τῶν χρυσῶν, πῶς αὖ καὶ προεδρεύοις, εἰ μὴ δεήσοι αἰσχύνης πολλῆς, ὡς μόνος καθέζοιο, τὴν πύκνα ὅλην θατέρᾳ τῶν πυγῶν ὑπιλαβών; ὥστ' ἄμεινον ποιήσεις ὀρθοστάδην ἐκκλησιάζων, ὑπτιοκυφῶς τῷ στιβάδι. ΕΡ. ἰδοὺ πάλιν ἄλλο δύσλυτον καὶ τοῦτο. χαλκὼ μὲν γὰρ ἀμφοτέρω ἐστόν, καὶ τέχνης τῆς αὐτῆς, Λυσίππου ἑκάτερον τὸ ἔργον, καὶ τὸ μέγιστον, ὁμοτίμῳ τὰ ἐς γένος, ἅτε δὴ παῖδες ὄντες Διός, ὁ Διόνυσος οὑτοσί, καὶ Ἡρακλῆς. πότερος οὖν αὐτῶν προκαθεδεῖται; φιλονεικοῦσι γὰρ ὡς ὁρᾷς. ΖΕ. διαιτείσομαι, ὦ Ἑρμῆ,

πάλαι

Penthelepagus Atticus fuit, ad tribum Antiochidem pertinens, vt Stephan. & Pentheli cus mons ibidem, vbi latomiæ fuere, vt Pausanias in Atticis.

1 Inter xeuxitas, Græcè, quatertia classis Atheniensium erat.

2 Rhodium intellige, de quo Plinius lib. 34. c. 7.

3 Hippas, classis vna erat Atheniensium. Vide Plutarch. in Solone.

πάλαι δέον ἐκκλησιάζειν· ὥστε νῦν μὴ ἀ- A iamdudum concionatum esse oportuit.
ναμίξ καθιζόντων, ἔνθα αὖ ἕκαστος ἐθέλει, Quare in præsens quidem nullo habito
εἰσαῦθις δὲ ἀποδοθήσεται περὶ τούτων ἐκ- discrimine sessum eant promiscuè, vbi
κλησία· κἀγὼ εἴσομαι τότε λοιπόν τινα χρὴ ποιή- cuique visum fuerit: deinceps verò hisce
σασθαι τὴν τάξιν ἐν αὐλῇ. EPM. ἀλλ', de rebus cogetur deintegro concilium,
Ἡράκλες, ὡς θορυβοῦσι τὰ κοινά, καὶ τὰ καθ' ac deinde certum habebo qui mihi hac
ἡμέραν ταῦτα βοῶντες ἀφανομάς, ποῦ ὁ in re ordo constituendus sit. MERC.
νέκταρ, καὶ ἡ ἀμβροσία ἐπέλιπε; ποῦ αἱ Sed ô Hercules, quàm pro more solito
ἑκατόμβαι; κοινὰς τὰς θυσίας; ZE. κατα- tumultuantur, cum vociferatione quo-
σιώπησον αὐλεῖ, ὦ Ἑρμῆ, ὡς μάθωσιν ὅτου tidianam illam distributionem efflagi-
ἕνεκα ξυνελέγησαν, τοὺς λήρους τούτους ἀ- tantes, Vbi est nectar? vbi relicta ambro-
φέντες. EP. οὐχ ἅπαντες, ὦ Ζεῦ, τὴν Ἑλ- sia? vbi sunt hecatombæ? vbi sacrificia?
λήνων στωμᾶσιν. ἐγὼ δέ, ὑπολύγλωσσός εἰ- IVP. Compesce illos Mercuri indicto
μι, ὥστε καὶ Σκύθαις, καὶ Πέρσαις, καὶ Θρᾳ- B silentio, vt intelligant cuius gratia acces-
ξὶ, καὶ Κελτοῖς στωμυλῆσθαι. ἄμεινον οὖν, siti sint, eiusmodi nugis posthabitis. ME.
οἶμαι, τῇ χειρὶ σημήνῃς, καὶ παρακελεύε- Atqui non omnes Græcam linguam ca-
σθαι σιωπᾶν. ZE. οὕτω ποίει. EP. ἄγε, piunt, Iupiter: ego verò varias linguas mi-
ἀφωνότεροί γεγόνασί σοι τῶν σοφιστῶν. ὥστε nimè sonare calleo, vt Scythis & Persis &
ὥρα δημηγορεῖν· ὁρᾷς, πάλαι πρὸς σὲ Thracibus ac Celtis intelligibilia prædi-
ἀποβλέποντες, προσμένοντές ὅ,τι καὶ ἐρεῖς. cem. Consultius itaque factu opinor, si
ZE. ἀλλ' οἶδά γε πάνυ, ὦ Ἑρμῆ, οὐκ ἀλλ' manu signo dato, silentium imposuero.
ὑπόπτευμι πρὸς σὲ εἰπεῖν υἱὸν ὄντα, οἶδα IVP. Quin ergo facis? MER. Euge,
ὅπως θαρραλέος ἀεὶ, καὶ μεγαληγόρος ἐν Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt:
τοῖς ἐκκλησίαις ἔῃ; EP. οἶδα, καὶ ἐδεδίειν itaque iam tempus est concionandi. Vi-
γε ἀκούων σου δημηγορουμένου. καὶ μάλιστα C des vt omnes oculos in te coniectos ha-
ὁπότε μ' ἠπείλησε κατασπάσειν ἐκ βάθρων τὴν beant, cupidè atque desideranter expe-
γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, αὐλοῖς θεοῖς, τὴν ctantes quidnam dicturus sis? IVP. At
σφῷν ἐκείνην τὴν χρυσῆν καθεὶς. ZE. quod ego patior, Mercuri, cur tibi expo-
ἀλλὰ νῦν, ὦ τέκνον, οὐκ οἶδα, εἴτε ὑπὸ nere verear, filio existenti meo? Haud ti-
μεγέθους τῶν ἐφεστώτων δείσας, εἴτε καὶ ὑπὸ bi obscurũ esse reor, quàm impendiò au-
πλήθους τῶν παρόντων (πολυθεωτάτη γὰρ dax ego semper & magniloquus in con-
ὡς ὁρᾷς ἡ ἐκκλησία) δέδοικά μοι τὴν cionibus esse soleam. MERC. Satis Iliad. 8.
γνώμην, καὶ ὑπόψοφός εἰμι, καὶ ἡ γλῶτ- compertè noui, ac profectò magno me-
τά μοι πεπεδημένη ἔοικε· τὸ δὲ ἀποπώπαγον tu consternatus eram, concionantem te
ἀπρήκτων, ὑπολέλειμμαι τὸ προοίμιον ἀ- D audiens, maximè verò quando minabare
πρήκτων τῶν λόγων, ὃ προδιασκευασάμην, te terram ex ipsis fundamentis euulsam,
ὡς δὴ προσωποποιήσῃ μοι ἡ ἀρχὴ γνοίητο πρὸς & pontum vnà cum diis sursum tractu-
αὐλοῖς. EP. ἀπολώλεκας, ὦ Ζεῦ, πρᾶτα, rum aurea illa catena ex alto demissa. IV.
οἱ δὲ, ὑποπτήσσουσι τὴν σιωπὴν, καί τι ὑφ- Atqui nunc ô fili, nescio quomodo, siue
μεγα κακὸν ἀκούσεσθαι προσδοκῶσιν, ἐφ' præ magnitudine periculorum impen-
ὅτῳ σὺ δημιλλῇ. ZE. βούλῃ γοῦν, ὦ Ερ- dentium, siue præ multitudine præsen-
μῆ, ὃ Ομηρικὸν ἐκεῖνο προοίμιον ἀναρ- tium (conuentus enim, vt vides, est fre-
ψῳδήσω πρὸς αὐλοῖς; EP. ὃ ποῖον; ZE. quentissimus) animus confusa mente mi-
Κέκλυτέ μευ πάντες θεοὶ, πᾶσαί τε θεαιναι. D hi penitus obstupuit, planéque subtrepi-
dat, & lingua constricta esse videtur. Et
quod omnium est absurdissimum, oratio-
nis quoque multum diúque meditatæ
proœmium mihi excidit, quod adorna-
ueram, vt exordio erga illos vterer belliſ-
simo atque luculentissimo. MER. Per-
didisti omnia ô Iupiter, cæterùm illi tuo
silentio in suspicionem venient, ac gran-
de aliquod malum se auditur os expe-
ctabunt, cuius gratia tu ita lentè & cun-
ctanter ad dicendum progrederis. IV-
PITER. Vis ergo Mercuri, Homericum illud proœmium illis occinam? MER-
CVRIVS. Qualénam? IVPITER. *O superi dictis animos attendite nostris.*

MERC. Apage: iam enim abundè satis ista sub initium nobis per contumeliam inculcasti. Veruntamen, si consultum videtur, versiculorum odiosam difficultatem missam facito: cæterùm vnam aliquam ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæcunque argumento tuo appositissima videbitur, desume, pauca quædam immutans. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc solenne est.

IVPITER. Rectè sanè dicis, consarcinatam quandam rhetoricam, neque non promptam, & facilem, perplexis & animo hęsitantibus. Proinde facto aliquando principio exordiar. Pro magna pecuniarum copia, ô viri Dei, vos electuros opinor, si palam vobis fieret, quid tandem illud sit, cuius gratia in hunc cœtum estis accersiti. Quod cùm ita sit, consentaneum est vt me dicentem attentis audiatis animis. Porrò ô Dij, præsens quidem tempus emissa voce propemodum loquitur, instantibus periculis omni conatu ac studio nobis occurrendum esse. Nos autem ad hæc summa ope prouidenda parum solicitè affecti videmur. Iam verò quoniam Demosthenis subsidiaria verba me deficiunt, hæc ipsa vobis manifestiùs declarare statui, propter quæ perturbatus animo, conuocata concione concilium coëgerim. Heri enim, vt nemini vestrûm obscurum esse opinor, cùm Mnesitheus nauclerus ob seruatam ex vndis nauem, quę ad Capharei scopulos fermè illisa periisset, sacra persoluisset, accepti epulis in Piræo conuiuium agitabamus, quotquot nostrûm à Mnesitheo vocati eramus ad sacrificium. Deinde oblatis libaminibus, vos alius aliò, quò cuiusque ferebat animus, secessistis: porrò autem ego (necdum enim profunda erat vespera) in vrbem regressus sum, vt tempore pomeridiano otiosus ab animo deambularem in Ceramico: simul mecum sedula agitatione Mnesithei tenue ac frugale, ne dicam sordidum, conuiuium perpendebam, qui cùm sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gallum sacrificauit, senem quidem illum, ac iam muco & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor iam prorsus putrida, adeò vt prunis iniecta statim extinguerentur, vt neque summas nares emergente fumo contingerent, præcipuè verò cùm totas hecatombas amplè & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquante scopulis certo inclusa periculo. Interea dum hæc mecum voluerem in animo, ad porticum Variam progrediendo delabor:

Ex prima Olynthia ea.

A ΕΡΜ. ἄπαγε, ἱκανὰ καὶ τοῖς ἡμᾶς πεπρώκηταί σοι τὰ τοιαῦτα. πλὴν εἰ δοκεῖ, ὃ μὴν φορτικὸν τῶν μέτρων, ἄφες· σὺ δὲ, τῶν Δημοσθένους δημηγοριῶν τὴν ἐπὶ Φιλίππου μίαν τινὰ αὖ ἐθέλοις, σιώπρε, ὀλίγα ἐπαλλάττων. ὅτῳ γοῦν οἱ πολλοὶ νῦν ῥήτορες ποιοῦσιν. ΖΕΥΣ. οὔκουν λέγεις, σιώπημόν τινα ῥητορείαν, καὶ ῥαδιουργίαν ταύτην ἥκειν τοῖς ἀπορουμένοις. ἀρξόμεθ' οὖν ποτε· Ἀντὶ πολλῶν αὖ, ὦ ἄνδρες θεοὶ, χρημάτων, ἡμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο ὑμῖν, ὅ, τι δήποτε ἄρα τοῦτό ἐστιν, ἐφ' B ὅτῳ νῦν συνελέγητε. ὅτε γοῦν τοῦθ' οὕτως ἔχει, τοιοῦτος τοιοῦτος ἀκροᾶσθαί μου λέγοντος. ὁ μὲν οὖν πρὸ καιροῦ, ὦ θεοὶ, μονονουχὶ λέγω, φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν παρόντων ἐρρωμένως ἀντιληπτέον ἡμῖν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, πάνυ ὀλιγώρως ἔχειν δοκοῦμέν μοι τοῖς αὐτά. βούλομαι δὲ ἤδη, καὶ γὰρ ὅτι λείπει ὁ Δημοσθένης, αὐτὰ ὑμῖν δηλῶσαι σαφῶς, ἐφ' οἷς ἀθροισθείς, συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν. χθὲς γάρ, ὡς ἴστε, Μνησιθέου τοῦ ναυκλήρου σώσαντος τὰ σωτήρια ὅτε τῇ νηῒ ὀλίγου δεῖν ἀπολουμένῃ παρὰ τὸν C Καφηρέα, εἰσιόντες ἐν Πειραιεῖ, ὁπόσοις ἡμῶν ὁ Μνησίθεος ὅτι τάχιστα θυσίαν ἐκάλεσεν. ἔπειτα μετὰ τοῦτο τὰ σπονδεῖα, ὑμεῖς μὲν ἄλλος ἄλλῃ ἐτράπεσθε, ὡς ἑκάστῳ ἔδοξεν. ἐγὼ δὲ (οὐδέπω γὰρ πάνυ ὀψὲ ἦν) ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, ὡς περιπατήσαιμι τὸ δεῖλινον ἐν Κεραμεικῷ, ἐννοῶν ἅμα τῇ Μνησιθέου τάχα μικρολογίαν· ὃς ἑκκαίδεκα θεοὺς ἑστιῶν, ἀλεκτρυόνα μόνον κατέθυσε, γέροντα κἀκεῖνον, ἤδη καὶ κορυζῶντα, καὶ λιβανωτοῦ κόκκους τέτταρας, οὓς μάλα βαρυπνοῦντας, ὡς αὐτίκα ἀποσβεσθησομένους τοῖς ἀθράκοις, μηδὲ ὅσον ἅπτεσθαι τῆς ῥινὸς ὀσφραίνεσθαι τοῦ καπνοῦ προσιόντος· καὶ ταῦτα, ἑκατόμβας ὅλας ὑποσχόμενος, ὁπότε ἡ ναῦς ἤδη προσεφέρετο τοῦ σκοπέλου, καὶ ἐντὸς ἦν τοῦ ἐρύματος. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐννοῶν, γίγνομαι κατὰ τὴν Ποικίλην,

ὁρῶ πλῆθος ἀνθρώπων πάμπολυ συνεχῆ· οἱ μὲν ὑπὸ στοᾶν, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῷ ὑπαίθρῳ, καὶ τινας βοῶντας, καὶ διαπερινομοῦντας ὅπῃ τὴν γνώμην ἕκαστος ἔχοι, καὶ ἐνίους καθημένους. εἰκάσας οὖν ὅστις ἦν, φιλοσόφους τινὰς τῶν ἐριστικῶν τούτων, ἐβουλήθην ἐγγίσας, ἀκοῦσαι αὐτῶν ὅ,τι καὶ λέγοιεν. καὶ ἔτυχον γὰρ νεφέλιον τὴν παχεῖαν περιβεβληκώς, σχηματίσας ἐμαυτὸν εἰς τὸν ἐκείνων τρόπον· καὶ τὸν πώγωνα ὑπερπασάμενος, ὡς μάλα ἐώκειν φιλοσόφῳ· καὶ δὴ παρεγκωνισάμενος τοῖς πολλοῖς, εἰσέρχομαι ἀγνοούμενος ὅστις εἴην. ὑπείσκω δὲ τὸν Ἐπικούρειον Δάμιν, τὸν ὑπερπονηρότατον, καὶ Τιμοκλέα τὸν Στωϊκόν, ἀνδρῶν βέλτιστον, σκληρότατα πρὸς ἀλλήλους ἐριζόντων. ὁ μὲν οὖν Τιμοκλῆς, καὶ ἱδρὼς, καὶ τῇ φωνῇ ἤδη ἐξέκοπτο ὑπὸ τῆς βοῆς· ὁ Δάμις δὲ, ὁ Σαρδόνιον ὑπογελῶν, ἔτι μᾶλλον προὔκαιε τὸν Τιμοκλέα. ἐμοὶ δὲ ἄρα ὡς ἡμῶν ὁ πᾶς λόγος αὐτοῖς. ὁ μὲν γὰρ καταράτους Δάμις, ὅτε γοῦν ἡμᾶς ἔφασκε τῶν ἀνθρώπων, ὅτε ὑπισχνεῖτο τὰ γιγνόμενα πρὸς αὐτοῖς, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μηδὲ ὅλως ἡμᾶς εἶναι λέγων. τοῦτο γὰρ αὐτῷ δὴ λαβὴ ὁ λόγος ἐδόκει, καὶ ἦσάν τινες, οἳ ἐπῄνουν αὐτόν. ὁ δ' ἕτερος τὰ ἡμέτερα ὁ Τιμοκλῆς ἐφρόνει, καὶ ὑπερεμάχετο, καὶ ἠγανάκτει, καὶ πάντα τρόπον συνηγωνίζετο, τῷ ὑπερμέλειαν ἡμῶν ἐπαινῶν, καὶ διεξιών, ὡς ἐν κόσμῳ τε, καὶ τάξει τῇ προσηκούσῃ ζῶμεν, καὶ ἀφ' ἁπάντων ἔκαστα. καὶ εἶχε μόνους τινὰς καὶ αὐτὸς τοὺς ἐπαινοῦντας. πλέον, ἐκεκμήκει γὰρ ἤδη, καὶ πονηρῶς ἐφώνει, ὁ δὲ πλῆθος εἰς τὸν Δάμιν ἀπέβλεπε. συνεὶς δὲ ἐγὼ ὃ κινδυνεύομεν, τῷ νύκτα ἐκέλευσα περιχυθεῖσαν, λαβοῦσαν τῷ συνουσίαν. ἀπῆλθον οὖν, εἰς τὴν ὑστεραίαν συνθέμενοι εἰς τέλος ἐπεξελθόντα τὸ σκέμμα, κἀγὼ παρῆν τοῖς πολλοῖς, ἐπήκουον μεταξὺ ἀπιόντων οἰκαδε περὶ αὐτῶν, ἐπαινούντων τὰ τοῦ Δάμιδος, καὶ ἤδη πολὺ αἰσθομένων τὰ ἐκείνου

A vbi consistens, ex improuiso inusitatam hominum multitudinem conspicio, partim quidem illorum intra porticum, partim verò ipso sub Ioue: insuper nonnullos vociferantes, ac mira peruicacitate disceptantes, ínque sedibus considentes. Tandem verò rem ipsam facilè coniectura assequutus, nempe Philosophos esse ex contentiosis illis & rixosis, volui propiùs admoto gressu, exploratiùs intelligere quidnam illud esset cuius gratia inter sese tantopere digladiarentur. Ac me illico nube ex crassioribus illis circũuolutum, illorum habitu exornaui: prolixáque barba attracta, per omnia non B ineptè philosopho simílem turbæ memet immisi. Multis verò qui mihi obsistebant, cubito è via protrusis, ingredior, omnibus ignorantibus quis essem. Cæterùm intra turbam iam consistens, offendo Damin illum Epicureum, hominem perditissimum, ac Timoclea Stoicum, virorum longè optimum, pertinacissimè disceptantes. Itaque Timocles largo sudore perfluens, præ nimio clamore iam penè vocem amiserat: Damis verò risu Sardonio diffluens, magis ac magis Timoclea exasperabat. Porrò omnis illorum sermo de nobis habe- C batur. Etenim execrandus ille Damis, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neque eorum quæ in terris fierent, quicquam nobis curæ esse: breuiter, nihil aliud quàm in vniuersum nos non esse. Tanta vi comprobandi eius valuit oratio, erántque nonnulli qui laudarent illum. Alter verò, nempe Timocles, nostra optimè sentiens propugnabat, indignabatúrque, ac omnibus modis hostem pugnis inuadens lacessebat, curam & sedulitatem nostram collaudans, ac planum faciens cùm ex mundo, tum omnium rerum D conuenienti ordine, Deos esse: quódque per nos ordinatim disponerentur singula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improbantibus. Verùm iam extremè defessus erat, ac grauiter & laboriosè loquebatur. Vniuersa autem turba in Damin coniectos habebat oculos. Cæterùm cùm ego Deorum existimationem periclitantem animaduerterem, iussi noctem ocyus circumfusam conuentum dissoluere. Abierunt ergo ex composito vt die postero inchoatam de diis disputationem ad finem deducerent. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundum audiebam, Damidis verba certatim in cœlum ferri, atque à pluribus supra modum probari.

Præstò tamen aderant etiam qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum si quid in crastinum ipse quoque Timocles dicturus esset. Hæc fermè sunt quorum gratia vos conuocari iussi. Non modica verò sunt hæc ô Dij, si ratione diligentiùs inita consideraueritis omnem nostrum cultum, omnem gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines. Porrò autem illi si persuasi in eam cogitationẽ discesserint, aut omnino deos non esse, aut si sint, res tamen humanas nulla illorum administrari prouidentia: periculum est ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus intercipiantur, ac nequicquã sublimes in cœlo collocati cum fame conflictemur, diebus festis & solennitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pompis orbati. Super tantis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor vt omnes collatis cõsiliis accuratè perpendamus si quam imminentibus periculis salutem inuenire queamus. Tum qua potissimùm ratione adiutus Timocles potiatur victoria, ac veriora dixisse videatur; Damis verò cõuictus atque confusus, auditoribus risui exponatur. Cæterùm ego Timocli non admodum confido, quasi per omnia destitutus auxilio victurus esset, nisi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, vt surgentes consulant. MERCVR. Audi, ac silentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex Diis maioribus animus ad concionandum impellit, quibus consentaneum est? Quid ergo rei est? Nemo surgit in medium, sed cuncti ora tenetis, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupefacti. MOMVS. *At vos sic muti tellui fiatis & vndæ.* Ego verò si mihi cum quadam dicendi libertate copia fandi concessa fuerit, permulta haberem ô Iupiter quæ impræsentiarum conferrem in medium. IVPIT. Confidenter dic ô Mome, atque interrito animo. Videre enim vtile quiddam ad rem præsentem liberè proloquuturus. MOM. Proinde ô Dei agite cuncti, attentissimis estote animis. Ego enim iam olim admodum expectabam in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulaturos iamdudum prospexi animo, à nobis ipsis tam abominandæ atque inauditæ audaciæ caussam suscipientes. Et sanè per æquitatem indignum facinus est eam ob rem irasci Epicuro, aut eius assecli, eiúsque disciplinæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt.

A ἤδη δὲ καὶ οἱ μὴ ἀξιοῦντες προηκατεγνωκέναι τῶν σκαπτόντων, ἀλλὰ προειλόμην, εἴπερ καὶ ὁ Τιμοκλῆς ἄμεινον ἐρεῖ. Τοῦτ' ἔστιν ἐφ' οἷς ὑμᾶς συνεκάλεσα, οὐ μικρά, ὦ θεοί, εἰ λογίζεσθε ὡς ἡ πᾶσα μὲν ἡμῖν τιμὴ, καὶ δόξα, καὶ πρόσοδος, οἱ ἄνθρωποί εἰσιν. εἶεν οὖν πειθεῖεν ἢ μηδ' ὅλως θεοὺς εἶναι, ἢ ὄντας, ἀπρονοήτους εἶναι σφῶν αὐτῶν, ἄθυτα, καὶ ἀγέρασα, καὶ ἄπεμα ἡμῖν ἔσται τὰ ἐκ γῆς, καὶ μάτην ἐν οὐρανῷ
B καθεδούμεθα, λιμῷ ἐχόμενοι, ἑορτῶν ἐκείνων, καὶ πανηγύρεων, καὶ ἀγώνων, καὶ θυσιῶν, καὶ πανυχίδων, καὶ πομπῶν στερούμενοι. ὡς οἶμαι γοῦν τηλικούτων φημὶ δεῖν ἀπορίας ὁπωσοῦν τι σωτήριον τοῖς παροῦσι, καὶ ἀφ' ὅτου κρατήσει μὲν ὁ Τιμοκλῆς, τῇ δόξῃ ἀληθέστερα λέγειν· ὁ Δάμις δὲ, καταγελασθήσεται πρὸς τῶν ἀκουόντων· ὡς ἔγωγε οὐ πάνυ τῷ Τιμοκλεῖ πέποιθα, ὡς κρατήσει καθ' ἑαυτὸν, ἰὼ μὴ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν αὐτῷ προσληφθῆναι. κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, τὸ κήρυγμα τὸ ἐκ τοῦ νόμου, ὡς ἀνιστάμενοι συμβουλεύοιεν. ΕΡΜ. ἄκουε, σίγα, μὴ
C παράττε, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστι; τί τοῦτο, σοὶ δοκεῖ ἀνίστασθαι, ἀλλ' ἡσυχάζετε, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἠγελημένων ἐκπεπληγμένοι; ΜΩΜ.

Ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἄπαυστοι ὕδωρ τῇ χαλᾷ γένοισθε. ἐγὼ δὲ, εἰ μοι μὴ παρρησίας λέγειν δοθείη, πολλὰ ἄν, ὦ Ζεῦ, ἔχοιμι εἰπεῖν.
D ΖΕΥΣ. λέγε, ὦ Μῶμε, πάνυ θαρρῶν. δῆλος γὰρ εἶ ὅτι τὸ συμφέρον τι παρρησιαζόμενος. ΜΩ. σκοπῶ ἀκούετε, ὦ θεοὶ πάντες, τά γε ἀπὸ καρδίας, φασὶν, ἐγὼ γὰρ καὶ πάνυ προσεδόκων ἐς τὸ δὲ ἀμηχανίας προεισπέσεσθαι τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοὺς τοιούτους ἀναφυήσεσθαι ἡμῖν σοφιστὰς, παρ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς τόλμης λαμβάνοντας. καὶ, μὰ τὴν Θέμιν, οὔτε τῷ Ἐπικούρῳ ἄξιον ὀργίζεσθαι, οὔτε τοῖς ἑμιλητῆς αὐτοῦ, εἰ ἀφορμὰς τῶν δογμάτων, εἰ τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ὑπειλήφασιν.

ἢ τί γὰρ ἀλλοίᾳ ἀξιώσαι τίς αὐ φρονῆν, ὁπόταν ὁρῶσι τοσαύτην ἐν τῷ βίῳ τὴν παραχυμὼ; καὶ τοὺς μὲν χρηστοὺς αὐτῶν, ἀμελουμένους, ἐν πενίᾳ, ἐν νόσοις, καὶ δουλείᾳ καταφθειρομένους· πανοπονήρους δὲ καὶ μιαροὺς ἀνθρώπους τοσαυτιμωμένους, καὶ ὑπερπλουτοῦντας, καὶ ὑπερέχοντας τοῖς χρείττοσι, καὶ τοὺς ἱεροσύλους ὑπερκομῶντας, ἀλλὰ δημοσιωνύμους· ἀνασχολοπιζομένους δὲ, καὶ τυμπανιζομένους ἐνίοτε τοὺς σμικρὰν ἀδικοῦντας; εἰκότως πίνυν ταῦτα ὁρῶντες, ὅταν διαβοῶνται παρ' ἡμῖν, ὡς οὐδὲν ὅλως ὄντων, ἢ μᾶλλον ὅταν ἀκούωσι τῶν χρησμῶν λεγόντων,

Ὡς Ἅλυος τὸν Ἄλυν, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. οὐ μόνοι δηλονότι, εἴτε τῷ αὐτῷ, εἴτε τῷ τῶν πολεμίων· καὶ πάλιν,

Ω θεία Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν. καὶ Πέρσαι γάρ, οἶμαι, καὶ Ἕλληνες, γυναικῶν τέκνα ἦσαν. ὅτε μὲν γὰρ πάλιν τῶν ῥαψῳδῶν ἀκούσιον ὅτι καὶ ἐρῶμεν, καὶ πεινῶμεν, καὶ δουλεύομεν, καὶ δεσμούμεθα, καὶ φασιάζομεν, καὶ μυρία ὅσα τοιαῦτα ἐγκλήματα ἔχομεν, καὶ ταῦτα, μακάριοι καὶ ἄφθαρτοι ἀξιούντες εἶναι, τί ἄλλο ἢ δικαίως καταγελῶσι, καὶ οὐδενὶ λόγῳ πίθηται τὰ ἡμέτερα; ἡμεῖς δὲ ἀγανακτοῦμεν, εἴ τινες ἀθεώτατοι ὄντες, ἃ πάνυ αἰσθάνοιντο, διελέγχοιεν ταῦτα, καὶ τῶν προγόνων ἡμῶν προδιδομένων, δέον ἀγαπᾶν εἴ τινες ἡμῖν ἔτι θύοιεν, τοιαῦτα ἐξαμαρτάνουσι. καί μοι σὺ ταῦτα, ὦ Ζεῦ (μόνοι γὰρ ἐσμὲν, καὶ οὐδεὶς ἀθεώτερος ἐν τῇ συλλόγῳ ἔξω Ἡρακλέους, καὶ Διονύσου, καὶ Γανυμήδους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, τῶν προγεγραμμένων τούτων) ἀπόκρινάι μοι μετ' ἀληθείας, εἴ ποτέ σοι ἐμέλησεν ἐς τοσοῦτον τῶν ἐν τῇ γῇ, ὡς ἐξετάσαι οἵ τινες αὐτῶν οἱ φαῦλοι, ἢ οἵ τινες οἱ χρηστοί εἰσιν· ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις. εἰ γοῦν μὴ ὁ Θησεὺς ἐκ Τροιζῶνος εἰς Ἀθήνας ἰὼν, ὁδοῦ προῆρχον ἐξέκοψε τοὺς κακούργους, ὅσον ἐπὶ σοὶ ἐν τῇ σῇ προνοίᾳ, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε ζῆν ἐν τῷ φανερῷ τοὺς τὰ ὁδῷ βαδιζόντων σφαγὰς, τὸν Σκίρωνα, καὶ τὸν Πιτυοκάμπτην,

A Quam enim æquam opinionem de nobis illis habendam esse contendat quispiam, quando tantam omnium rerum perturbationem in vita videant? Bonos quidem ex illis, vt quisque agit vitam maximè inculpatam, potissimùm negligi, paupertate, morbis, ac iugo seruili indignissimè afflictos opprimi: cæterùm homines facinorosos, nefariis sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitiis extructissimis affluere, melioribus imperitare? Quinetiam sacrilegos nullis suppliciis mulctari, verùm concessa impunitate tutò latêre: in crucem verò subigi, ac variis modis pulsari eos qui nihil mali sunt commeriti per iniustitiam delinquentes? Hæc itaque cùm videant, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos esse. Maximè verò quando oracula prædicentia audierint, quale est illud,

B Traiecto Hale maximum subuertes imperium. haudquaquam planè manifestantia, num suum ipsius, an hostium imperium subuersurus sit. Et iterum,

Vxorum Salamis charissima pignora perdes.

C Etenim & Persæ, vt opinor, & Græci iuxtà è mulieribus editi sunt. Cęterùm auditis etiam rhapsodis illis, quòd & amori operam demus, quòd vulneremur & seruiamus, quòd vinculis constringamur, quòd motis seditionibus dissideamus, atque id genus innumeris aliis rebus satis ridiculè simus impliciti, præsertim cùm beati atque immortales esse contendamus: quid verò aliud perinde quàm riderent, facerent, ne flocci quidem nostram diuinitatem æstimantes? Nos porrò indignè ferimus si qui sunt homines nõ prorsus vecordes, & mentis inopes, qui ista differunt, ac omnem nobis prouidentiam extorquent è manibus: cùm potiùs contentos nos esse oporteat, si nobis etiam-

D dum nonnulli sacra facerent, talia flagitiosè delinquentibus. Ac mihi hoc loco, ô Iupiter (soli enim sumus, nec vllus hominum in hoc cœtu præstò est, extra vnum Herculem ac Dionysum & Ganymedem & Æsculapium, qui nothi sunt, & Dij ascriptitij) cum veritate respondeq, quando verò in tantum res humanæ tibi curæ fuere, vt habita ratione perpendisses quînam illorum praui & mali, aut iusti ac boni essent? Haudquaquam verò in hanc curam vnquam te incubuisse dixeris. Itaque nisi Theseus ex Trœzene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & prouidentiam tuam attinet, nihil obstaret quominus viuerent & Scyron & Pityocãptes,

Herodotus lib. 1.

Ibid. lib. 7.

& Cercyon, aliíque innumeri parricidiis & latrocinio viatoribus negotium valde ſecuri faceſſentes. Ac niſi Euriſteus homo cùm iuſtus, tum multùm prouidens, ſingulari humanitate impulſus, ſingulis apud quoſque diligenter exploratis, hunc famulum ſuum emiſiſſet, hominẽ manu promptum, factíſque ſtrenuum, & ad obeunda pericula ac labores ſuſcipiendos interritum, nunquam tibi ô Iupiter Lernæa Hydra in mentem veniſſet, nunquã aues Stymphalides curæ fuiſſent, multo minùs equi Threicij. Quando verò Centaurorum contumelioſæ temulentię memor fuiſſes vnquam? Atqui, ſi verum proferendum eſt, tantùm compreſſis manibus in Olympo deſidemus, tantùm hoc inconniuenter obſeruantes, ſi quis litet atque ſacrificet, ac circa aras incẽſo thure vaporet. Porrò autem res cæteræ temere iuxta fluxum feruntur, vt quiſque illas fortuitò attraxerit. Itaque meritis noſtris digna ac iuſta patimur, atque etiam ampliùs patiemur, vbi homines poſt puſillum ſuſpicientes animaduerterint nihil ſe vtilitatis conſequi, tametſi nobis ſedula pietate ſacrificarint, & oblatis libaminibus litauerint. Deinde breui videbis, ab ipſis Epicureis nos rideri contemptiſſimè, haberi pro abiectiſſimis, Metrodoros verò & Damidas ſuis diſputationibus inualeſcere, propugnatores autem noſtros ab illis iugulari. Quare noſtrarum erat partium, his rebus finem imponere, ac periculis emergentibus mederi, illíſque ſumma ope obniti, quorum opera hæc eò perducta ſunt. Equidem quod ad me attinet, non valde periclitabor ſi deſpectus ero. Neque enim olim in eorum cenſebar numero, quibus honos habebatur, rebus veſtris adhuc ſtantibus & florentibus, vobíſque oblato ſacrificio fruentibus. IVPITER. Enimvero hunc ô cœlites delirantem & nugantem miſſum faciamus, ſemper aliàs quoque aſperum obiurgatorem agentem. Eſt enim, vt præclarè dixit admirandus ille Demoſthenes, criminari & inſectari, atque etiã obiurgare, cuiuis volenti promptum ac facile. Cæterùm demonſtrare qua ratione rebus præſentibus commodiſſimè ſuccurratur, profectò conſultoris officium eſt non niſi impensè cordati. Quod quidem vos alios ſedulò facturos etiam hoc tacente conſtantiſſimè perſuaſum habeo. NEP. Ego quidem aliàs, quod vobis obſcurum non eſt, ſub vndis dego, & in profundo marinæ Reip. procurationem obiens, pro virili quoad eius fieri poteſt, nauigantes ſeruo, puppéſque ſurſum ac deorſum magna cura deduco, neque non violentam ventorum rabiem mollio atque demulceo:

A καὶ Κερκύονα, καὶ τοὺς ἄλλους. ἢ εἴγε μὴ ὁ Εὐρυσθεὺς, ἀνὴρ δίκαιος, καὶ προνοητικὸς, ὑπὸ φιλανθρωπίας δυσπειθανόμενος τὰ πρὸ ἑκάστοις, ἐξέπεμπε τουτονὶ τὸν οἰκέτην αὐτοῦ, ἐργατικὸν ἀνθρωπον, καὶ προθυμον εἰς τοὺς πόνους, ὦ Ζεῦ, σὺ ὀλίγον ἐφρόντισας ἂν τῆς Ὑδρας, καὶ τῶν ἐν Στυμφάλῳ ὀρνέων, καὶ ἵππων τῶν Θρᾳκικῶν, καὶ τῆς Κενταύρων ὕβρεως, καὶ προνοίας. ἀλλ' εἰ χρὴ παλαιὰ λέγειν, καὶ μνήμεθα, τοῦτο μόνον ὑπομνησιῶτες, εἴ τις λύπη, καὶ κνίσα πρὸς τοὺς βωμούς. τὰ δ' ἄλλα κατ' ῥοῦν φέρεται,
B ὡς ἂν τύχοι ἕκαστα πραγευόμενα. τοιγαροῦν εἰκότα νῦν πάσχομεν, καὶ ἔτι πείσομεθα, ἐπειδὴ κατ' ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι ἀνακύπτοντες, αἰσθάνονται οὐδὲν ὄφελος αὐτοῖς ὂν, εἰ θύοιεν ἡμῖν, καὶ τὰς σποδὰς πέμποιεν. εἶτ' ἐν βραχεῖ ὄψει καταγελωντας μὲν τοὺς Ἐπικούρους, καὶ Μητροδώρους; καὶ Δαμίδας, κρατουμένους δὲ, καὶ ἀποσφαττομένους ὑπ' αὐτῶν, τοὺς ἡμετέρους σωτῆρας, ὥστε ἡμέτερον ἂν εἴη παύειν, καὶ ἰᾶσθαι τὰ τοιαῦτα, πρὶν καὶ ἐς τὸ δέ αὐτὰ προαγαγόντων. Μῶμαι δὲ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος,
C εἰ ἄτιμος ἔσῃ, σοὶ γὰρ πάλαι τῶν ἡμυρμιῶν ἴσως, ὑμῶν ἔτ' ἀτυχούντων, καὶ τὰς θυσίας καρπουμένων. ΖΕΥΣ. τοῦτον μὲν, ὦ θεοὶ, λῆρον ἐάσωμεν, ἀεὶ πραχὺ ὄντα, καὶ ὑπομητικόν. ἔστι μὲν γὰρ, ὡς ὁ θαυμαστὸς Δημοσθένης ἔφη, ὃ μὲν ἐγκαλέσαι, καὶ μέμψασθαι, καὶ ὑπομῆσαι, ῥᾴδιον ἅτε τῷ βουλομένου πρωτος· ὃ δὲ ὅπως τὰ παρόντα βελτίω γένηται, συμβουλεύσαι, τοῦτ' ἔμφρονος ὡς ἀληθῶς συμβούλου· ὅσῳ οἱ
D ἄλλοι, ἀλλ' οἶσθ', ὅτι ποιήσετε, καὶ τοῦτου σιωπῶντος. ΠΟΣΕΙΔ. ἐγὼ τὰ μὲν ἄλλα ἀπόροῤῥυχός εἰμι, ὡς ἴστε, καὶ ἐν ὑδατι πολιτεύομαι, κατ' ἐμαυτὸν εἰς ὅσον ἐμοὶ δυνατὸν σώζων τοὺς πλέοντας, καὶ κατάπεμπτον τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς ἀέρους καταμαλάττων.

ὅμως δ' οὖν (μέλει γάρ μοι καὶ τῶν ἀνθρώπων) φημὶ δεῖν τὸν Δάμιν τοῦτον, ἀποδοὺς ποιήσασθαι πρὶν ὅτι τῷ ἕρμῃ ἥκειν, ἢ τοι κεραυνῷ τινι, ἢ ἄλλῃ μηχανῇ, μὴ καὶ ὑπ' ἔργῳ λέγων. φῂς γάρ, ὦ Ζεῦ, πιθανόν τινα εἶναι αὐτόν. ἄμα γὰρ καὶ δείξομεν αὐτοῖς, ὡς μετερχόμεθα τοὺς τὰ τοιαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντας. ΖΕΥΣ. παίζῃς, ὦ Ποσείδον, ἢ τέλεον ἐπιλέλησαι; οὐδὲν ἐφ' ἡμῖν τῶν τοιούτων ἐστίν, ἀλλ' αἱ Μοῖραι ἑκάστῳ ὑπὸ κλώθουσι, τὸν μὲν, κεραυνῷ, τὸν δὲ, ξίφει, τὸν δὲ, πυρετῷ, ἢ φθόῃ, ἀποθανεῖν. ἐπεὶ εἴ γε μοι ἐπ' ἐξουσίας ὁ τοιοῦτος ἦν, εἴασα ἂν οἶμαι τοὺς ἱεροσύλους τοιούτῳ ἀπελθεῖν ἀκεραιωθέντας ἐξ Ὀλυμπίας, δύο μου τῶν πλοκάμων ἀποκειραμένους, ἓξ μνᾶς ἑκάτερον ἕλκοντα; ἢ σὺ αὐτὸς τοιοῦτος ἂν ἐν Γεραιστῷ τὸν ἁλιέα τὸν ἐξ Ὠρεοῦ, ὑφαιρούμενόν σου τὴν τρίαιναν; ἄλλως τε, καὶ δόξομεν ἀγανακτεῖν, λελυπημένοι τῷ τοιούτῳ, καὶ δεδιέναι τοὺς τοῦδε τοῦ Δάμιδος λόγους, καὶ δι' αὐτὸ ἀποσκοπάζεσθαι, τὸν ἄνδρα οὐ περιμείναντες αὐτεξεταθῆναι αὐτὸν τῷ Τιμοκλεῖ· ὥστε τί ἄλλο, ἢ ἐξ ἐρήμης κρατεῖν οὕτω δόξομεν; ΠΟΣ. καὶ μὴν σκώπτομόν τινα τοῦτον ὑμῖν ὑπενοησάμην ἐγωγε τοῦτον τὸν νίκην. ΖΕΥΣ. ἄπαγε, γνοὺς δὲ σὺ τοῦτο, ὦ Ποσείδον, καὶ κομιδῇ παχύ, τοιαυτηρήσῃ τὸν ἀνταγωνιστὴν, ὡς ἀπαθῆ ἀπήντηκας, ἀμφίλεκτον ἔτι, καὶ ἀδιάκριτον καταλιπὼν τὸν λόγον. ΠΟΣ. οὐκοῦν ἀμείνον τι ὑμεῖς ὑπονοεῖτε ἄλλο, εἰ πάμπαν οὕτως ὑμῖν ἀποτεθύνικαμεν. ΑΠΟΛ. εἰ καὶ τοῖς νέοις, ἔτι καὶ ἀγχιστείοις ἡμῖν ἐφεστὸς ἐκ τοῦ νόμου δημηγορεῖν, ἴσως ἂν εἶπόν τι συμφέρον εἰς τὸ παρόν. ΜΩ. ἢ μὴν σκέψις, ὦ Ἀπολλον, οὕτω τοιὰ μεγάλων, ὥστε μὴ καθ' ἡλικίαν, ἀλλὰ κοινὸν ἅπασι τοιοῦτον εἶναι τὸν λόγον. χαίρειν γὰρ εἰ καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων κινδυνεύουσι, περὶ τῆς ἐν τοῖς νόμοις ἐξουσίας συμκρολογοίμεθα. σὺ δὲ καὶ πάνυ ἤδη ἔννομος εἶ δημηγόρος, πρόπαλαι μὲν ἐξ ἐφήβων γεγονώς,

A nihilo secus tamen & earum quæ hîc aguntur rerum cura me habet solicitum. Proinde Damin è medio tollendum esse opinor, priusquam ad contentionem descenderit, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando victor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi vias ac artes callere. Quo facto illud quoque testatum faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmant. IVP. Ludis, ô Neptune, aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu situm est, verùm Parcæ sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum ferro, tertium febricula, quartum tabe consumptum interire. Etenim si meæ facultatis fuisset punire maleficos, dimisissem scilicet nuper sacrilegos nullo ictos fulmine ex Olympia, cùm duos torti capillitij nodos mihi detondissent, sex minas vtrunque ponderantem? Aut tu ipse dissimulanter neglexisses in Geræsto piscatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his, quòd etiam indignanter & iracundè ferre videbimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea insidiosè moliti, ne nobis expectandum esset dum ille ex aduerso cum Timocle compositus congrederetur. Quo quid aliud quàm desertam caussam vincere videbimur? NEPTVN. Atqui compendiosam ad parandam victoriam ego me viam excogitasse arbitrabar. IVPIT. Apage furiosum & illiberale consilium ô Neptune, ac propemodum pingue & stolidum, de tollendo ante tempus aduersario, vt nondũ conuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo disputatione. NEPT. Proinde vos aliud quod factu sit præstantius, excogitate, si mea consilia vobis tantopere repudianda videntur. APOL. Si nobis quoque natu iunioribus, & nondum barbatis, per legem concederetur concionandi copia, fortasse vtile quiddã & frugiferum afferrem in medium rei super qua deliberatis. MOMVS. Equidem ea nobis est ô Apollo de rebus ita arduis proposita deliberatio, vt non ætatis respectu, sed communis vtilitatis seruandæ gratia omnibus quoque sermo sit

B

C

D

propositus. Quàm verò lepidum esset atque festiuum, si in extremis periclitantes discriminibus, circa legis facultatem atque licentiam ambitiosè disceptaremus! Cæterùm tu iam admodum cõcionator es legitimus, nempe iam olim ex ephebis egressus,

Videtur alludere ad aram xij. deorũ, quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides lib. 6. meminit.

præterea in duodecim virorum tabulam relatus. Ac parum abeſt quominus etiam in Saturni concilio verſatus ſis. Quare non eſt quòd iuueniliter te geras erga nos, verùm ſumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factu viſa ſunt, proloquere: neque propterea pudore afficiare, quòd imberbis exiſtens concioneris, præſertim cùm ita profunda barba tibi ſit filius Æſculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maximè ſpecimen aliquod ſapientiæ exhibere, ne fruſtra videare in Helicone conſediſſe vnà cum Muſis philoſophando. APOL. Atqui nequaquam penes te eſt ô Mome facultas eiuſmodi permittendi, ſed penes Iouem: qui ſi fandi poteſtatem mihi dederit, fortaſſe quippiam expromam non ineruditum aut inconditum, ſed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuerſationi reſpondeat. IVPIT. Dic inquam ô fili: iam enim permiſi tibi. APOL. Timoclés ille vir profectò non malus eſſe videtur; & pius, & qui diſputationes Stoicas ad vnguem excuſſerit, vnde compluribus quoque conuerſatur iuuenibus propter exactam Philoſophiæ cognitionem, & mercedem non mediocrem hac ratione colligit, perſuadendi facultate impẽdiò pollens, quoties priuatim inter diſcipulos diſſerendo verba facit: cæterùm in hominum frequenti cœtu aut celebritate populari ad dicendum infantiſſimus & timidiſſimus exiſtit, voce inſtructus vulgari ac planè barbara, ita vt ineptè & vitiosè dicendo in conuentibus, non rarò auditoribus riſum excutere ſoleat, nihil aptè inductum connectens, ſed argumentis putidis & barbaris commiſcet omnia. Maximè verò omnium hoc illi vſu venit quoties eloquentiſſimus videri geſtit. Enimuero alioqui quod ad id ingenij acumen attinet, vir eſt perſpicaciſſimæ intelligentiæ, & mentis planè diuinæ, quemadmodum teſtantur illi quibus res Stoicæ propiùs atque compertiùs notæ ſunt. Dicendo verò atque interpretando præ imbecillitate corrumpit pleraque omnia, non valde planum faciens quid ſibi velit; verùm ænigmatum inuoluctis non diſſimilia proponens obſcurat omnia. Ac rurſus multo inuolutiora ad quæſtiones propoſitas reſpondere illi moris eſt. Porrò auditores parum intelligentes quid affectata obſcuritate ſibi velit, ferè ſubſannant eum. Conſentaneum autem eſſe opinor, perſpicuè & ſignificanter dicere: cui rei plurima cura impendenda eſt, vt audientes, ea quæ loquimur, nullo cum faſtidio intelligant. MO. Equidem hoc rectè dixiſti Apollo, collaudatis iis qui in ora-

A ἐγλεγεαμμένος δὲ ἐς τὸ τῶν δώδεκα ληξιαρχικόν· καὶ ὀλίγου δεῖν, τῆς ὅτι Κρόνου βουλῆς ὤν. ὥστε μὴ μειρακιεύου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ λέγε θαρρῶν ἤδη τὰ δοκοῦντα, μὴ αἰδεσθεὶς, εἰ ἀγένειος ὢν, δημηγορήσῃς, καὶ ταῦτα, βαθυπώγωνα καὶ βυθύφορον ὕστις ἰὸν ἔχων τὸν Ασκληπιόν. ἄλλως τε, καὶ πρέπον αὖ εἴη σοι νῦν μάλιστα ἐκφαίνειν τὴν σοφίαν, εἰ μὴ μάτην ἐν τῷ Ελικῶνι κάθησαι, ταῖς Μούσαις συμφιλοσοφῶν. ΑΠΟΛ. ἀλλ' οὐ σὲ, ὦ Μῶμε, χρὴ τὰ τοιαῦτα ἐφιέναι· τὸν Δία δὲ, καὶ ἐὰν τοῦτ' κελεύσῃ, τάχ' ἂν

B τι οὐκ ἄμουσον εἴποιμι, ἀλλὰ τῆς ἐν τῷ Ελικῶνι μελέτης ἄξιον. ΖΕΥΣ. λέγε, ὦ τέκνον, ἐφίημι γάρ. ΑΠΟΛΛ. ὁ Τιμοκλῆς οὗτ' ἔοικε χρηστὸς ἀνὴρ, καὶ φιλόθεος, καὶ τοῖς λόγοις πάνυ ἠκρίβωκε τοὺς Στωϊκούς· ὥστε καὶ σπανίως ὅτι φιλοσοφίαν πολλοῖς τῶν νέων, καὶ μαθοῦς οὐκ ὀλίγους ὅτι τοῦτῳ ἐκλέγῃ, σφόδρα πιθανὸς ὤν, ὁπότ' ἰδίᾳ τοῖς μαθηταῖς διαλέγοιτο· ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν, ἀγλωμόστατός ἐστι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε

C γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐ σπανίως, ἀλλὰ βαπταίζων, καὶ ταραττόμενος, καὶ μάλιστα ὁπότ' οὕτως ἔχων, καὶ καλλιρρημοσυνεῖν ἐπιδείκνυσθαι βούληται· σπανίως μὲν γὰρ, ἐς ὑποβολέα ὀξὺς ἐστι, καὶ λεπτογνώμων, ὡς φασὶν οἱ ἀμείνονα τῶν Στωϊκῶν εἰδότες. λέγων δὲ, καὶ ἑρμηνεύων, ὑπ' ἀδυνείας διαφθείρει αὐτὰ, καὶ συγχεῖ, οὐκ ἀποσαφῶν ὅ, τι βούλεται, ἀλλ' αἰνίγμασιν ἐοικότα ποιῶν, καὶ πάλιν αὖ πολὺ ἀσαφέστερα

D πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκεινόμενος. οἱ δὲ, ὑπανιέντες, καταγελῶσιν αὐτοῦ. δεῖ δὲ, οἶμαι, σαφῶς λέγειν, καὶ τούτου μάλιστα ποιεῖσθαι πολλὴν τὴν πρόνοιαν, ὡς συνήσουσιν οἱ ἀκηκόοντες. ΜΩ. τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας, ὦ Απολλον, ἐπαινέσας τοὺς

ταφῶς λέγοντας, εἰ καὶ μὴ πάνυ ποιῇς σὺ τοῦτο ἐν τοῖς χρησμοῖς, λοξὸς ὢν, καὶ ψευδώδης, καὶ ἐς ὃ μεταίχμιον ἀσφαλῶς ἀπορρίπτων τὰ πολλὰ, ὡς τοῖς ἀκούουσιν ἄλλου δεῖσθαι Πυθίου πρὸς τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. ἀπαρκεῖ δ' ὅτι τούτῳ συμβουλεύῃς; τίνα ἴασιν ποιήσασθαι τῆς Τιμοκλέους ἀδυναμίας ἐν τοῖς λόγοις; ΑΠΟΛ. σωπήσεσθον, ὦ Μῶμε, εἴ πως δυνηθείημεν αὐτῷ παρασχεῖν ἄλλον τῶν δεινῶν τούτων ἐρωῶντα καὶ ἀξίαν, ἅτε οὐκ ἄχθος ἐνθυμηθεὶς ἐπωδάλη. ΜΩ. ἀληθέστατον τοῦτο ὡς ἀληθῶς εἶρηκας, ἔτι παιδαγωγοῦ τινος δεόμενον, συνήγορον ἐν συνουσίᾳ φιλοσόφων προσλήψασθαι, ἑρμηνεύσοντα πρὸς τοὺς παρόντας, ἅτε οὐ δοκῇ Τιμοκλῆς ἐκ τῶν μοῦ Δάμιν, αὐτοπροσώπων, καὶ δι' αὐτοῦ λέγειν, τὸν δὲ, ἐπακριτῇ προσχρώμενον, ἰδίᾳ πρὸς ὃ ἂν ἐκείνῳ ἐπιβάλλειν τὰ δοκοῦντα· τὸν ἐπακριτὴν δὲ, ῥητορεύειν, ἅτ' αὐτὸν ἴσως συνιέντα ὅ, τι ἀκούσεται. πῶς οὖν ταῦτα οὐ γέλωτος ἂν εἴη τῷ πλήθει; ἀλλὰ τοῦτο μοῦ ἄλλως ὑπονοήσομαι. σὺ δὲ, ὦ θαυμάσιε, (φῂς γὰρ κἀμαυτῆς εἶ), καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ὅτι τῷ τοιούτῳ ἐξέλεξας, ἄχρι τοῦ κατὰ πλίνθους χρυσᾶς ποτε εἰληφέναι) τί οὐκ ἐπεδείξω ἡμῖν κἀγαθὸν τοῦ τέχνου, πρόσφατον ὁπότερος τῶν σοφιστῶν κτησάμενος λέγων; οἶδα γάρ που ὃ ἀποβησόμενον, μάντις ὤν. ΑΠ. πῶς, ὦ Μῶμε, δυνατὸν ποιῆσαι ταῦτα, μήτε τρίποδος ἡμῖν παρόντος, μήτε θυμιαμάτων, ἢ πηγῆς μαντικῆς, οἵα ἡ Κασταλία ἐστίν; ΜΩ. ὁρᾷς; ἀποδιδράσκεις τὸν ἔλεγχον, ἐν τῷ ψευδῆ ἐχόμενος. ΖΕ. ὅμως, ὦ τέκνον, εἰπὲ, κἂν μὴ παρόντος τοῦ συκοφάντου τούτου ἀφορμὰς, δίκαλλον, καὶ κλυδάζῃ τὰ σὰ, ὡς ὅτι τρίποδι, ἢ ὕδατι, ἢ λιβανωτῷ κείμενα· ὥστ' εἰ μὴ ἔχεις ταῦτα, ψευσόμενόν σε τῆς τέχνης. ΑΠΟΛΛ. ἄμεινον μοῦ ἴσθ', ὦ πάτερ, ἐν Δελφοῖς, ἢ Κολοφῶνι, τὰ τοιαῦτα ποιῆσαι, ἀπόντων μοι τῶν χρησίμων παρόντων, ὡς ἔθος. ὅμως δὲ, ἅτ' ὄντων γυμνὸς σκεύων, κἀσκευος πειράσομαι προσειπεῖν ὁποτέρου ὃ κρείττον ἔσται· ἀποδείξεσθε δὲ, εἰ μὴ ἔμμετρα λέγοιμι.

tionibus perſpicuitate vtuntur: quãquam tu hoc ipſum in promendis atque reddendis oraculis non admodum vſurpare ſoleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in medium ſecurè proiiciens, adeò vt audientes, alio, ad interpretãdum oracula, opus habeant Pythio. Sed quid eſt quod adfers cõſilij? Quo remedio Timoclis in dicendo infantiæ ſuccurrendũ eſſe exiſtimas? APOL. Si quo modo patronum illi ô Mome queamus adiungere alium, qui facultate dicendi polleat, eáque pro dignitate eloquatur, quæcunque Timocles excogitata illi effanda ſuggeſſerit. MO. Non ſapit profectò hoc quod dixiſti, pilos, ſed adhuc pædagogi eget adminiculo, de patrono in conuentu Philoſophorum adiungendo, ad præſentes interpretaturo quæcunque Timocli dictu neceſſaria viſa fuerint: Damis verò ipſe per ſe loquatur: porrò alter interpretis vtatur opera, priuatim in aurem illi ſuſurrans quæcunque ſibi placuerint: cæterùm interpres rhetoricetur, cùm neque ipſe fortaſſe quicquam ex his intellecturus ſit, quæ Timoclem ſuggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non videri poſſint extremè ridicula? Atqui hoc alia via aggrediamur, quando hac parum ſucceſſit. Tu verò ô admirande (etenim & vatem eſſe te confirmas, ac mercedem non mediocrem his præſtigijs cumulaſti, donec aliquando & lateres aureos conſecutus es) cur non data iam occaſione in tempore aliquod egregium artis tuæ ſpecimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophiſtis diſputaturis futura ſit victoria? Siquidem cùm augurij peritia excultus ſis, credibile eſt futurarum rerum euentum te prædiuinare poſſe. APOL. Quî hoc vllo pacto fieri poſſit Mome, neque præſente nobis tripode, neque thymiamatis, nec fonte augurali, cuiuſmodi eſt Caſtalia? MO. Vide vt confutatus tergiuerſeris dum in anguſto conſtringeris. IVP. Attamen dic, ô fili, neque huic ſycophantę calumniandi occaſionem, tuáque ſubſannandi, concedas, quaſi omnis tua vaticinandi peritia in tripode & aqua & thure ſita ſit: adeò niſi hæc tibi præſtò ſint, omni arte priuatus ſis. APOL. Equidem iſta in Delphis aut Colophone meliùs à me fieri poterant, ô pater, oraculis omnifariam, vt aſſolet, mihi præſentibus. Attamen vel ſic his omnibus nudus imparatúſque tentabo prædicere vtrùm ſecutura ſit victoria. Suſcipietis verò haud dubiè, niſi verſiculis incluſum oraculum protulero.

MO. Dic modò: vide vt clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirant operam. Etenim nequaquam iam ouilla caruncula aut testudo in Lydia coquitur. Verùm quibus de rebus nobis sit proposita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ô nate dicturus es? Quàm verò quæ oraculi prædictionem antecedunt, quàm plena terroris sunt? nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum semet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præsentiam testantia, plena sunt mysteriorum atque terriculi. APOL.

Percipe faticani diuûm miracula Phœbi
Lite super dura, quam constituêre Sophistæ
Clamosi, largis armati vocibus omnes.
Multa quidem varij alterno clamore tumultus
Miscentes, stiua complebunt rostra carinæ.
Aßt vbi iam curuo comprenderit vngue cicadam
Vultur, postrema cornices voce sonabunt,
Excipiet sperata suos victoria mulos.
Verùm asinus feriet longo, sua pignora cornu.

IVPIT. Cur autem sublato cachinno risisti ô Mome? Atqui ista minimè risu prosequenda sunt, quæ nostris ceruicibus iam imminent. Desine verò sedato risu, infelicissime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MOM. Et quînam risum queam comprimere ô Iupiter, tali, tam claro & perspicuo audito oraculo? IVPIT. Quin igitur & nobis interpretaris quidnam sibi velit? MO. Valde quidem aperta & liquida, ita vt nihil nobis opus sit Themistoclis opera. Siquidem perspicuè hoc testatur oraculum, hunc videlicet esse præstigiatorem, nos autem asinos clitellarios, ac per Iouem etiam mules, qui tam facilè persuasi, illius verbis credamus, neque tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habent locustæ. HER. Ego verò pater, tametsi inter superos inquilinus sim & adscititius, tamen quæ nostris rebus in præsens vsui fore visa sunt, non grauabor exponere. Cùm enim iam ad disputandum in vnum coierint, tunc si Timocles superior euaserit, sinemus conuentus de nobis habiti disceptationem progredi: sin res secus cesserit, tunc ego ipsam porticum cõcussam radicitus super Damin præcipitabo, ne homo execrandus ore blasphemo ampliùs nos inuadat.

Alludit ad historiam Cræsi, quæ est lib. 1. Herodo.

Alludit ad historiam Themistoclis, quæ est apud Herodotum lib. 7.

ΜΩΜ. λέγε μόνον, ἀφῆ δέ, ὦ Ἀπόλλον, καὶ μὴ συνηγόρου καὶ αὐτὰ καὶ ἑρμηνέως δέομεν. καὶ γὰρ οὐκ ἀρνεία κρέα, ἢ χελώνη νῦν ἐν Λυδίᾳ ἕψεται· ἀλλὰ οἶδα ὡς ἐπὶ ὅπου ἡ σκέψις. ΖΕΥΣ. τί ποτε ἐρᾷς, ὦ τέκνον; ὡς τά γε περὶ τὸν χρησμοὺ, ταῦτα ἤδη φοβερά· ἡ χρόα τεταραμένη, οἱ ὀφθαλμοὶ περιφερῆς, κόμη ἀνασεσυρμένη, κίνημα κορυβαντῶδες, ἠ ὅλως, κατόχιμα πάντα, καὶ φρικώδη, καὶ μυστικά. ΑΠ.

Κέκλυτε μαντιπόλου τόδε θέσφατον Ἀπόλλωνος,
Ἀμφ' ἔριδος κρυερῆς, τὴν αἱρέες ἐξήσατο
Ὀξυδόαι, μύθοισι κορυσσόμενοι πυκινοῖσι.
Πολλὰ γὰρ ἔνθα ἠ ἔνθα μόθου ἑτεραλκέϊ χλωγμῷ,
Ταρφέος ἄχεα κόρυμβα κατὰ πλήσουσιν ἐχέτλης.
Ἀλλ' ὅταν αἰγυπιὸς γαμψώνυχος ἀκρίδα μύρμηξ,
Δὴ τότε λοίσθιον ὀμβεφόεσσι κλάγξουσι κορῶναι.
Νίκη δ' ἡμιόνων, ὀλίγον δοὰ τέκνα κορύψῃ.

ΖΕΥΣ. τί τοῦτο αἰνιξάμενος, ὦ Μῶμε, καὶ μάλα γελοῖα τὰ ἐν ποσὶ παῦσαι κακόδαιμον, ἀποπνιγήσῃ ὑπὸ τοῦ γέλωτος. ΜΩ. καὶ πῶς δυνατόν, ὦ Ζεῦ, ἐφ' οὕτω σαφεῖ καὶ προδήλῳ τῷ χρησμῷ; ΖΕΥΣ. σάκκου ἤδη καὶ ἡμῖν ἑρμηνεύοις αὐτὸν ὅ, τι καὶ λέγει. ΜΩ. πάνυ προδήλως, ὥστε οὐδὲν ἡμῖν Θεμιστοκλέους δεήσει. φησὶ γὰρ ὁ λόγιον οὑτοσὶ διαρρήδην, ὁπόταν μὲν εἰς τοῦτον, ἡμᾶς δὲ ὄνους καὶ ἡμιόνους, οἷς πιστεύσαντας αὐτῷ, οὐδὲ ὅσον αἱ ἀκρίδες τοῦ νοῦ ἔχοντας. ΗΡΑ. ἐγὼ δέ, ὦ πάτερ, εἰ καὶ μέτοικός εἰμι, οὐκ ὀκνήσω ὅμως τὰ δοκοῦντά μοι εἰπεῖν. ὁπότε γὰρ ἤδη συνελθόντες διαλέγονται περὶ καὶ τοῦ, ἐὰν μὲν ὁ Τιμοκλῆς ὑπερέχῃ, ἐάσωμεν προχωρεῖν τὸν συνοδικὸν ὑπὲρ ἡμῶν· ἐὰν δέ πι ἕτερον ἀποβαίνῃ, τότε ἤδη τὸν στοὰν αὐτὸν ἔγωγε, εἰ δοκεῖ, διαπεισάς, ἐμβαλῶ τοῦ Δάμιδι, ὡς μὴ καταφορος ὢν, ὑβρίζῃ ἐς ἡμᾶς.

ΜΩΜ. Ηφαιστε, ἰὼ Ηφαιστε, ἀγρίαν τὴν τόλμαν εἶπας, καὶ δεινῶς Βοιώτιον, ξὺν ἅπασι τοῖς κακοῖς ἐπιβουλεύσαι τῷ πατρὶ τοσούτοις, καὶ τοιούτοις τὴν σοφὴν, αὐτῷ Μαραθῶνι, καὶ Μιλτιάδῃ, καὶ Κυναιγείρῳ; καὶ πῶς ἂν τούτων συμπεσόντων, οἱ ῥήτορες ἔτι ῥητορεύοιεν, τίνα μεγίστην εἰς τοὺς λόγους ἔσοδον ἀφῃρημένοι; ἄλλως τε, ζῶντι μοί σοι, δίκαιον ἴσως τι προσθεῖναι τοιοῦτο· ἀφ' οὗ δὲ θεὸς γεγένησαι, μεμάθηκας, οἶμαι, ὡς αἱ Μοῖραι μόναι τὰ πάντα δύνανται, ἡμεῖς δὲ, αὐτῆς ἄμοιροι ἐσμέν. ΗΡ. Οὐκοῦν ὁπότε τὸν λέοντα, ἢ τὴν ὕδραν ἐφόνευον, αἱ Μοῖραι δ' ἐμοῦ σχῆμα ἐπρόσαπτον; ΖΕΥΣ. καὶ μάλα. ΗΡ. Εἶτ' οὖν ἴσως τις ὑβρίζῃ εἰς ἐμέ, ἢ πρεσβυλῶν μου τὸν νεών, ἢ ἀναιρούμενον ὃ ἄγαλμα, εἰ μὴ ταῖς Μοίραις πάλαι δεδογμένον ἦν, οὐκ ἐπιτρέψω αὐτόν; ΖΕ. ὑδαμῶς. ΗΡ. Οὐκοῦν ἄκουσον, ὦ Ζεῦ, μὴ παῤῥησίας. ἐγὼ γάρ, ὡς ὁ κωμικὸς ἔφη, ἄγριός εἰμι, τὸ σκάφιον, σκάφιον λέγων. εἰ τοιαῦτά ἐστι τὰ ὑμέτερα, μαχαίρᾳ χαίρειν φράσας ταῖς ἐκατόμβαις, καὶ κνίσῃ, καὶ ἱερείων αἵματι, κάτειμι εἰς τὸν ᾅδην, ὅπου με γυμνὸν ἔχοντα τὸ τόξον, καὶ τὰ εἴδωλα φοβηθήσεται τὴν ἐμοῦ πεφοινιγμένων θηρίων. ΖΕ. ἄγε, οἴκοθεν ὁ μύρτος, φασίν· ἀπέσωσας γοῦν τὸν Δάμιδα ταῦτα εἰπών· ἀλλὰ τίς ὁ σπουδῇ προσιών ἐστιν, ὁ χαλκοῦς, ὁ βύρσαμμος, ὁ βυρσέρραφος, ὁ ἐρχάμος τὴν αἰάδεσιν τῆς κόμης; μᾶλλον δ' ὁ σός, ὦ Ερμῆ, ἀδελφός ἐστιν, ὁ ἀγοραῖος, ὁ τοῦ Ποικίλου. πόθεν γοῦν αἰωρεῖ πλησίον, ὅσημέραι αἰωρούμενος τὴν ἀνάδεσιν ποιῶν; τί, ὦ παῖ, δρομαῖος ἡμῖν ἀφίξαι; ἢ που τι σὺ γῆς νεώτερον διαγγέλλεις; ΕΡ. ὤφελον, ὦ Ζεῦ, καὶ μυριάκις τῆς σπουδῆς δεόμενον. ΖΕ. λέγε ἤδη, εἴ τι καὶ σμικρὸν ἡμᾶς ἐπωφελήσαιμι λέληθεν. ΕΡ. ἐτύγχανον μὲν ἄρτι χαλκουργῶν, ὑπόπτερόν τε, καὶ μεταφρενον· ὡραῖος δέ μοι τέλειος ἀμφὶ σώματι πλασθεὶς, παρηώρητο μιμηλῇ τῇ τέχνῃ, σφραγῖδα χρυσῆ πᾶσάν σὺν τυπούμενος· ὁρῶ δ' ὄχλον σείοντα,

A MO. Hercules, heu Hercules, quàm immane & barbarum est quod dixisti, & vehementer Bœoticum consilium, eadem opera volens tot vnà cum sceleſto Damide exitio absumere, ad hæc ipsam quoque porticum vnà cum Marathone & Miltiade atque Cynægiro diruere? Et quonam pacto his collapsis rhetores ampliùs debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conscribendas orationes argumento priuati? Equidem ista viuenti tibi licuisset perpetrare: ex quo verò in Deorum numerum relatus es, factus & ipse diuinitatis particeps, didicisti, vt opinor, solas Parcas effecta redde- B re posse talia: porrò nos eiusmodi perficiendæ facultatis expertes esse. HER. Proinde, quando leonem aut Hydram claua illisa letho dedi, Parcæ per me ista operatæ sunt? IVPI. Sanè verò. HER. Ac nunc si quis contumelia petulanter me impeteret, aut templum nefario sacrilegio compilaret, aut statuam meam subuerteret, nisi iam olim Parcis visum foret, non conteram illum scilicet? IVP. Nequaquam. HER. Ergo me cum libertate dicentem quæ sentio, audi ô Iupiter. Ego enim, vt comicus ait, homo C sum agrestis & rusticus, ligonē, ligonem vocans. Si ad hunc modum res nostræ se habent: honoribus, nidori, ac sacrificiorum sanguini, quibus hîc fruimur, lōgum valere iussis, in Orcum descendam, vbi me nudum arcum habentem, saltem demortuorum vmbræ & idola pertimescent, propter feras terribiles ac monstra à me passim trucidata. IVPI. Euge testem, quod aiunt, domo adductum. Conseruasti igitur Damidi ista ad dicen- *Hermes Agoraeus, qui ad Pœcilā areus stat, vt & Pausanias annotauit.*
dum subiiciens. Sed quis tanto accedit properandi studio? nempe æreus ille est, D prōbè politus, & exactè expressus, sublimata in morem priscorum coma. Magis verò tuus est ô Mercuri frater, forensis ille, cuius circa porticum Variam crebra est cōuersatio: proinde pice oppletus est, quippe qui in dies singulos à statuariis refingitur. Quid hoc nate, cur tanto cursu ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum quippiam è terris annuncias? HERMAG. Ingens quiddam ô Iupiter, quódque summam & maximam requirat operam & diligentiam. IVPI. Quin ergo actutum expromis sicubi aliquid fortè mali nobis ignorātibus subortum sit? HERMAG. Cùm ad porticum iam fabricarer æreus, ac pétque dorsum pérque pectus iungerer, & factus ineptè corpori thorax meo appendêret, nec arte dispari foret ex ære totus additus mihi balteus, turbam video tumultuantem accurrere,

Ibi enim illorum effigies & tota Marathonia pugna depicta erat, vt Pausanias testatur.

uâ cum duo ſophiſtici certaminis ibant periti, fronte triſti ac pallida pugiles, Damis, &. IVPIT. Parce precor optime Hermagora verbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed age hoc mihi expedi, non iam dudum conſertis manibus in pugnam deſcenderunt? HERM. Nondum, ſed adhuc in initio velitaris pugnæ ac intra teli iactum cõſtituti ſunt, funda iaculantes: & alternis eminùs conuiciis mutuò ſe petunt. IVPIT. Quid ergo nobis porrò faciendum eſt ô ſuperi? an non prolato capite auſcultandum? Quocirca Horæ oſtiariæ iam auferant à ianua peſſulum, ac deductis nubibus Olympi portas reſerent. O Hercules, quanta multitudo hominum ad audiendum confluxit! Cæterùm Timocles ille non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidans, funditus hodie perditurus eſt omnia. Neque enim dubiis argumentis indicat, nullo modo Damidis impreſſionem ac impetum ſe perpeſſurum. Sed quod nobis factu eſt facillimum, vota pro illo faciamus nobiſcum, ac tacitè, ne Damis inaudiat iſta. TIMO. Quid verò ais Dami ſacrilege? nullos eſſe Deos, neque eoſdem quicquam in rebus humanis prouidere? DA. Non: ſed tu mihi priùs reſponde, quo ſermone perſuaſus illos eſſe credidiſti? TIM. Nequaquam, ſed tu mihi ô ſcelerate reſpõde. DA. Non inquam, ſed tu. IVP. Hac equidem vna ratione noſter præpollet multo maximè: nam vocaliùs & intenſiùs exaſperat omnia. Euge verò ô Timocles, multa mala in hominem perditum ingere conuicia. In hoc enim omnis tua vis ſita eſt, vt maximè aliàs ipſis piſcibus mutiorem te eſſe declaret, os tibi opprimens. TIM. Atqui per Mineruam, prior tibi nunquam reſpondebo. DA. Proinde ô Timocles, roga. Siquidem in hoc iam viciſti, poſtquam iuràueris. ſed enim, ſi videtur, citra blaſphemias. TIM. Rectè mones ô execranda bellua. Nulláne videntur tibi ſuperi vti prouidentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuitò contingunt, & citra Deorum prouidentiam? DAMIS. Sanè verò. TIM. Neque vllius Dei cura quicquam ordinatur aut diſponitur? DAMIS. Non. TIM. Cuncta verò temere feruntur, & caſu fortuito? DA. Sanè. TIM. Cæterùm vos ciues iſta audientes impune ſuffertis huius execrandas in deos blaſphemias, nec ſceleratum hunc ſaxis obruitis? DA. Quid verò hominum animos in me exaſperas, ô Timocles?

Nam Homerus cœli oſtiarias fecit.

καὶ τινας δύο ὠχροὺς κεκαφηκότας, πυγμάχους σοφισμάτων, Δάμιν τε, καὶ. ΖΕΥΣ. παύου, ὦ Ερμαγόρα βέλπτε, τραγῳδῶν. οἶδα γὰρ οὓς τινας λέγῃς, ἀλλ' ἐκφύσει μοι φράσον, εἰ πάλαι συῤῥοτεῖται αὐτοῖς ἢ ἔρεις. ΕΡ. οὐδέπω, ἀλλ' ἐν ἀκροβολισμοῖς ἔτι ἐσμὲν, ἀποσφενδονῶντες ἀλλήλοις, πόῤῥωθεν πολεμοδρυμῶντες. ΖΕ. τί οὖν ἔτι χρὴ ποιεῖν λοιπὸν, ὦ θεοὶ, ἢ ἀκροᾶσθαι ὀπικὼφαντῆς αὐτῆς; ὥστε ἀφαιρείτωσαν αἱ Ὧραι τὸν μοχλὸν ἤδη, καὶ ἀπάγουσαι τὰ νέφη, ἀναπετάσωσι τὰς πύλας τῆς ὀχήσεως. Ηράκλης, ὅσον ὁ πλῆθος ὅτι τῶν ἀκροασομένων ἀπηντήκασιν. ὁ δὲ Τιμοκλῆς οὑτοσί, ὑπό μοι δρέπει ὑποπτέρυγι, καὶ παρατρόμως, ἀπολεῖ πάντα σήμερον. δῆλος γοῦν ὢν οὐδὲ αὐτὸς πάσχεσθαι τῷ Δάμιδι δυνησόμενος, ἀλλ' ὅσῳ ἡμῶν δυνατώτατον, εὐχώμεθα ὑπὲρ αὐτοῦ Σιγῇ, ἐφ' ἡμείων, ἵνα μὴ Δάμις γε πύθηται. ΤΙΜΟ. τί φῄς, ὦ ἱερόσυλε Δάμι, θεοὺς μὴ εἶναι, μηδὲ προνοεῖν τῶν ἀνθρώπων; ΔΑΜ. οὐκ, ἀλλὰ σὺ πρότερος ἀπόκριναί μοι, ᾧ τίνι λόγῳ ἐπείσθης εἶναι αὐτούς. ΤΙΜΟ. οὐμνοῶ, ἀλλὰ σύ, ὦ μιαρὲ, ἀπόκριναι. ΔΑ. οὐμνοῶ, ἀλλὰ σύ. ΖΕ. ταυτὶ μὲν πάνδεινόν γε ὁ ἡμέτερος ἄμεινον καὶ βαθυφωνότερον τραχύνεται. ἴθι, ὦ Τιμόκλῆς, ἐπὶ τὴν βλασφημίαν· σὲ γὰρ τοῦτό σοι, ὅ κρίτος ὡς τἄλλα, ἐγχρῶ σε ἀποφανῆ, ὀπισομίζων. ΤΙΜΟ. ἀλλὰ, μὰ τὴν Αθηναῖαν, οὐκ ἀποκρινάμενός σοι πρότερος. ΔΑ. ὀκνῶ, ὦ Τιμόκλῆς, ἐρωτᾶ· ἐκράτησας γὰρ τῷ γε, ὀμομοχῶς· ἀλλ' αὖθις τῆς βλασφημίας, εἰ δοκεῖ. ΤΙΜ. ἆ λέγῃς, εἰπὲ οὖν μοι, οὐ δοκοῦσί σοι, ὦ καταράτε, πρόνοιαν οἱ θεοί, ΔΑ. ὑδαμῶς. ΤΙΜ. τί φῄς; ἀπρονόητα οὖν ταῦτα πάντα; ΔΑ. ναί. ΤΙ. ὑπὸ τινι οὖν θεῷ τάττεται ἢ τῶν ὅλων ὀπιμέλεια; ΔΑΜ. οὔ. ΤΙΜ. πάντα δὲ εἰκῇ φέρεται ἀλόγῳ τῇ φορᾷ; ΔΑ. ναί. ΤΙ. εἶτ' αὖ, θεσπροι ταῦτα ἀκούοντες, ἀνέχεσθε, καὶ οὐ καταλεύσετε τὸν ἀληθέστατον; ΔΑ. τί τοὺς ἀνθρώπους ἐπ' ἐμὲ παροξύνῃς, ὦ Τιμόκλῆς;

ἢ τίς

ἢ τίς ὢν, ἀγαναχτεῖς ἐπ' ἐμοὶ θεῶν, καὶ A Aut quémnam te esse dicam, qui Deorum gratia magno aduersus me stomacho exacerbatus es, præsertim illis ipsis nequaquam indignè ferentibus? Iam enim olim ista audientes, nondum vlla re mala aut acerba me affecerunt: nescio tamen si ista audiunt. TIM. Audiunt ista, ô Damí, audiunt, cæterùm in aliud tempus grauibus suppliciis te excarnificandũ reseruant. D A. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus suis sibi sumerent otij, tot ac tantis, vt tu mihi perhibes, districti occupationibus, res quæ sunt per mundum innumeras disponentes, adeò vt te quoque nondum ob tua B nefanda periuria dignis supplicijs affecerint, neque non ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi necessitate coacto ad conuitia & maledicentiam propter probra falsò obiecta confugiendum sit? Et me hercle non video quo certiore argumento suam testatam facere possint prouidentiam superi, quàm si te malum & nefarium malis exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo constat illos peregre esse profectos, supra Oceanum fortasse, ad inculpatos Æthiopas. Solent enim crebrò ad illos ire comessatum, & C profectò nonnunquam inuocati. TIMO. Quid ad tam impudentem & blasphemam contumeliam tibi respondeam ô Dami? D A. Nimirum illud quod iam olim auidissimè audire desiderabam, nempe qua ratione persuasus, Deos prouidere existimas. TIM. Equidem ipso rerum quotidie accidentium ordine primùm ad hoc credendum inductus sum, nempe quod Sol subinde diurni spacij cursu suum iter conficiat: ad eundem quoque modum Luna perpetuo tenore eat ac redeat. Tum alterna stellarum vicissitudo, & plantæ è terra succrescentes, & animantia in dies singulos nascentia. Quódque eadem tanta industria procreata sic alantur, sic moueantur, sic cogitent, sic incedant. quódque ea sit ratio ędificandi, ea incidendi coria. Quę omnia, aliáque id genus innumera mihi clarissima & certissima vidẽtur esse diuinæ prouidentiæ indicia. D A. Tu quidem Timocles quæstionem discerpis: neque enim clarum aut certum est, num horum quodque disponente prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc fiant, nec ipse negauerim: non tamen ideo mox persuasus sum vt credam ista necessariò ac quodam coactu prouidentiæ fieri. Iam enim aliàs incepta sunt, & nunc pari vicissitudine eadémque via constituuntur: tu verò harum rerum ordinem necessitatem vocas. Deinde videlicet indignaris si quis à sententia tua dissentit, cùm ea quæ fiant, enume-

Alludit ad Homeri locum Ilia. 1.

ταῦτα, ἐκείνων αὐτῶν οὐκ ἀγαναχτούντων; οἵ γε οὐδὲν δεινὸν ἀφ' ἑτέρου πάλαι ἀκούοντες, εἴ γε ἀκούουσι. TIM. ἀκούουσι γὰρ, ὦ Δάμι, ἀκούουσι, καί σε μετίασι ποτὲ χρόνῳ ὕστερον. Δ Α. καὶ πότε αὖ σκῆπτροι χολὴν ἀγάγοιεν ἐπ' ἐμὲ, ταῦτα, ὡς φὴς, πρᾶγματα ἔχοντες, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἄπειρα ὄντα, οἰκονομούμενοι; ὥστε οὐδέ σέ πω ἠμύναντο ὧν ὑπορκεῖς ἀεὶ, καὶ τῶν ἄλλων, ἵνα μὴ βλασφημεῖν καὶ αὐτὸς αἰσχύνωμαι τοῦδε τὰ συγκείμενα. καίτοι οὐχ ὁρῶ ὅπῃ τινα ἂν ἄλλῃ ὑπόδυξιν τῆς ἑαυτῶν προνοίας μείζω ἐξενεγκεῖν ἐδύναντο, ἢ σὲ κακὸν, κακῶς ὑπιτείψαντες, ἀλλ' ἐκεῖ δῆλοί εἰσιν ἀποδημοῦντες ἐπ' τὸν Ωκεανὸν ἴσως μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας. ἔδος γοῦν αὐτοῖς συνεχῶς ἰέναι πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ δαῖτα, καὶ ἀνεπαγγέλτως ἐνίοτε. TIM. τί πρὸς ταῦτ' ἂν ἀναισχυντίαν εἴποιμι, ὦ Δάμι; Δ Α. σκέψο, ὦ Τιμόκλες, ὁ πάλαι ἐγὼ ἐπόθουν ἀκοῦσαί σου, ὅπως ἐπείσθης οἴεσθαι πρόνοιάν τινος θεούς. TIMO. ἡ παῖς με πρῶτον τῶν γιγνομένων ἔπεισεν, ὁ ἥλιος ἀεὶ τὸν αὐτὸν ὁδὸν ἰὼν, καὶ σελήνη κατὰ ταὐτὰ, καὶ ὧραι τρεπόμεναι, καὶ φυτὰ φυόμενα, καὶ ζῶα γεννώμενα, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἅπαντα μηχανῶς κατεσκευασμένα, ὡς τρέφεσθαι, καὶ αὐξεσθαι, καὶ σπόρου, καὶ βαδίζειν, καὶ τεκταίνεσθαι, καὶ σκυτοτομεῖν, καὶ πάλλα ταῦτα προνοίας ἔργα εἶναί μοι δοκεῖ. Δ Α. αὐτὸ που τὸ ζητούμενον, ὦ Τιμόκλες, συναρπάζεις. οὐδέπω γὰρ δῆλον, εἰ προνοίᾳ τούτων ἕκαστον ὑπιτελεῖται· ἀλλ' ὅτι μὲν τοιαῦτά ἐστι τὰ γιγνόμενα, φαίην ἂν κἀγὼ· οὐ μὴν αὐτίκα πεπεῖσθαι ἀνάγκη, ὡς ὑπό τινος προμηθείας αὐτὰ γίγνεσθαι. ἕνι γὰρ ὡς ἄλλως ἔρχεσθαι, καὶ ὁμοίως, ὡς ἐπὶ ταῦτα συνίεσθαι, σὺ δὲ, τάξιν αὐτῶν ὀνομάζεις τὴν ἀνάγκην. εἶτα δηλαδὴ ἀγαναχτήσεις, εἴ τις σοι μὴ ἀκολουθοίη, τὰ γιγνόμενα μὴ, ὁποῖά ἐστι, κατα-

res ac laudibus efferas, existimans hisce demõstrasse etiam vnumquodque illorũ immutari posse prouidentia. Itaque iuxta Comicum, hoc profectò quod adduxisti, friuolum est: proinde aliud adducito. TIM. Equidem ego in ea sum sententia, vt putem aliam demõstrationem huic rei comprobandæ mihi non esse adducendam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu mihi responde. Videtúrne tibi Homerus fuisse poëtarum præstantissimus? D A. Et valde quidem. TIM O. Huic ergo ipsi ego fidem habui, Deorum prouidentiam haud obscurè asserenti. D A. Atqui ô admirande, poëtã me hercle excellentem fuisse Homerum, omnes tibi haud difficulter assentimur: porrò autem testem super hisce rebus fide dignum aut hunc aut alium poëtam vllum esse, id verò nullo modo concedimus. Neque enim veritatis proferendæ curam illis fuisse constanter opinor, sed vt audientium animos verborum lenociniis atque dulcedine demulcerent. Quapropter & versiculos cantillant, & fabularum inuolucris perstrepunt, ac breuiter super fumo machinantur omnia. Perlibenter verò ex te audirem, quibúsnam Homeri dictis maximè in hanc opinionem esses adductus. Nunquid iis, quæ de Ioue memoriæ prodidit, quomodo illum insidiosè petitum vinclis constringere voluerint & filia & frater & vxor eius? Et nisi Thetis indignum facinus miserata, Briareum Ioui in auxilium aduocasset, optimus ille Iupiter nobis constrictus atque discerptus fuisset. Pro quibus memor dati à Thetide beneficij, ludit Agamemnonem somnio quodam fallaci immisso, in hoc, vt multi ex Achiuis hostili manu perempti occumberent. Vide verò quàm non facile & prõptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflammare Agamemnonem, nisi miseris modis illum decepisset. Aut illa fortasse omnium maximè tibi audienti fidem fecerunt, quemadmodum Diomedes Veneris manum vulnere violauerit, atque etiam Martem ipsum Mineruæ impulsu. Aliquanto verò pòst ipsi cælites furore collapsi, singulari inter sese certamine mixtim masculi & fœminæ prælia-

Iliad. 5.

ti sunt. Ac Minerua quidem Martem superatum prosternit, quippe quem tardatum ac fessum vulnere, opinor, quod paulo antè à Diomede acceperat, adorta

Iliad. 9.

sit. *Contrà Latonam steterat Cyllenia proles.* Aut fortè ea quæ super Diana nugatus est, probabiliter tibi dicta visa sunt, quemadmodum ipsa nimiùm querula indignanter & malignè tulerit quòd sola ad epulas conuiuales ab Oeneo vocata non fuerat:

A εὐθυμυθῶ, καὶ ἐπαινοῦντι, οἰομένῳ δὲ ἀπόδειξιν ζητεῖν τοῦτο εἶναι, τὴν τῆς προνοίας ἀλλαχόθεν αὐτῶν ἕκαστον. ὥστε κατὰ τὸν κωμικὸν, Τουτὶ μὲν ὑπομόσασθαι, ἄλλο δέ μοι λέγε. TIM. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι καὶ ἄλλης ὑπὲρ τούτου δεῖν ἀποδείξεως. ἔμπας δ' οὖν ἐρῶ, ἀποκρίναι γάρ μοι· Ὅμηρός σοι δοκεῖ ἄριστος ποιητὴς γεγενῆσθαι; Δ Α. καὶ μάλα. TIM. Οὐκοῦν ἐκείνῳ ἐπείσθημεν, τῇ τῆς προνοίας τῶν θεῶν ἐμφανίζοντι. Δ Α. ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, ποιητὴν μὲν ἀγαθὸν Ὅμηρον ἡγεμόνες, πάντες σοι συνομολογήσουσι, μάρτυρα δὲ ἀληθῆ

B περὶ τῶν τοιούτων, ὅτι ἐκεῖνον, ὅτε ἄλλον ποιητὴν οὐδένα. ὅτε γὰρ ἀληθείας μέλειν αὐτοῖς οἶμαι, ἀλλὰ τῇ κηλούσῃ τὰς ἀκοὰς, καὶ ὑφ' ἡδονῆς, μέθης τε καταδέσει, καὶ μύθοις κατηχοῦσι, καὶ ὅλως, ἅπαντα ὑπὲρ τῆς τερπνῆς μηχανῶνται. ἀτὰρ ἥδέως αὖ ἀκούσαιμι οἷς ποτε μάλιστα ἐπείσθης τῶν Ὁμήρου· ἆρα οἷς περὶ τῆς Διὸς λέχους, ὡς ἐπεβούλευον σφῶν δῆσαι αὐτὸν ἡ θυγάτηρ, καὶ ὁ ἀδελφὸς, καὶ ἡ γυνή; καὶ εἴτε μὴ τὸν Βριάρεων ἡ Θέτις ἐκάλεσεν, ἐλεήσασα δὲ μεγάλως, ἐπεπέδητο αὖ ἡμῖν ὁ βέλτι-

C στος Ζεύς, σφαραγηθείς. αἰθ' ὧν καὶ ἀποφηναμένου τῇ Θέτιδι τὸν εὐεργέτησαν, ὄζα πατὴρ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὄνειρόν τινα ψευδῆ ὑπαπέμψας, ὡς πολλοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἀποθάνοιεν. ὁρᾷς; ἀδυώπατον γὰρ ἦν αὐτῷ, χειρωνὸν ἐμβαλόντι, καταφλέξαι τὸν Ἀγαμέμνονα αὐτὸν, αἰδοῦ γε ἀπατεῶνα τῆς δοκεῖν. ἢ σκιά σε μᾶλλον εἰς τὸν πίστιν ἐπεσπάσατο ἀκούοντα, ὡς Διομήδης μὲν ἔρωσε τὴν Ἀφροδίτην, εἶτα τὸν Ἄρεα αὐτὸν, Ἀθηνᾶς συλλαχελθούσης, μικρὸν ὑπ' αὐτοῦ συμπεσόντες οἱ θεοὶ, ἐμονομαχήσαν ἀναμὶξ ἄρρενές τε, καὶ θήλεαι, καὶ Ἀθηνᾶ μὲν, Ἄρεα καταγωνίζεται, ἄτε καὶ πεπονηκότα, οἶμαι, ἐκ τοῦ βάματος, ὁ δὲ τὸν Διομήδους εἰλήφει. Λητοῖ δ' αὐτέῃ σῶκος ἐοικώς Ἑρμῆς. ἢ τὰ μὲν τὴν Ἀρτέμιδος σοι πιθανὰ ἔδοξεν, ὡς ἐκείνη μεμψιμοιρήσασα, ἠγανάκτησεν, ὅτι κληθεῖσα ἐφ' ἑστίασιν οὐκ ἦν τοῦ Οἰνέως.

καὶ δῆλα τοῦτο, σεσῖτίνα ὑποφυᾶ, καὶ αὐτὸ- A ac propterea aprum inusitatę magnitu-
σαν τῷ ἀλκὴν, ἐπαφῆκεν ὅτι τῷ χώρᾳ dinis ac roboris inauditi in regionem il-
αὐτῶ. ἆρα οὕτω τὰ τοιαῦτα λέγων σε Ομηρος lius immisit. Nunquid ergo talia legen-
πέπεικε; Z E. βαβαῖ. ἡλίκον, ὦ θεοὶ, ἀνέ- tem te persuasit Homerus? I V P. Papæ
βόησε ὁ πλῆθος, ἐπαινοῦντες τὸν Δάμιν· ὁ δ' quanta turbæ acclamatio ô superi consecuta
ἡμέτερος, ἀποροῦντι μάλιστ' ἔοικε· δέδιε γοῦν, καὶ est Damin collaudantis! Noster
ὑποτρέμει, καὶ δῆλός ἐστιν ἀπορρίψων τῷ ἀσπίδα, verò hæsitanti & perplexo similis esse
καὶ ἤδη περιβλέπει οἱ πρόσθεν δραμεῖται. TI. videtur. Proinde animo meticuloso tur-
ὑπὸ Εὐριπίδης ἆρά σοι δοκεῖ λέγειν τι ὑγιές, batus subtrepidat, ac planè clypeum se
ὁπότομ αὖθις ἀναβιβασάμενος τοὺς θεοὺς ὅτι τῷ σκηνῷ, abiecturum haud obscurè præ se fert. Et
σώζοντας μὲν τοὺς χρηστοὺς τῶν ἡρώων, τοὺς πο- iam quidem circumfert oculos, vbinam
νηροὺς δὲ, καὶ τῷ ἀσεβεῖσθαι κατὰ σε, διαπείροντας; è turba elapsus aufugiat. T I M O C.
B Δ A. Ἀλλ', ὦ γλυκύτατε Φιλοσόφων Proinde neque Euripides quicquam sa-
Τιμόκλεις, εἰ ταῦτα ποιοῦντες οἱ τραγῳδοὶ ni tibi dicere videtur, quoties in scē-
πεπείκασί σε, ἀνάγκη δυοῖν θατέρου, ἢ τοὺς Πῶ- nam introductis Diis, perspicuè indi-
λον, καὶ Αἰσχύλημον, καὶ Σάτυρον, ἡγεῖσθαί σε cat, illorum auxilio bonos ex heroibus
θεοὺς εἶναι τότε, ἢ τὰ πρόσωπα τῶν θεῶν αὐτὰ, seruari, improbos autem propter im-
καὶ τοὺς ἐμβάδας, καὶ τοὺς ποδήρεις χιτῶνας, καὶ pietatem crudeliter perdi? D A. Atqui
χλαμύδας, καὶ χειρίδας, καὶ περιστρίδια, καὶ Timocles, philosophorum generosissi-
σωμάτια, καὶ πάλιν, οἷς σκέπονται σεμνύνοντι τῇ me, si hæc facientes poëtæ tragici te per-
τραγῳδίαν, ὥσπερ καὶ γελοιότατον οἶμαι. ἐπεὶ suaserint, necessum est alterum ex his
καθ' ἑαυτὸν ὁπότομ ὁ Εὐριπίδης, μηδὲν ἐπει- duobus consequi, vt aut Polum & Ari-
C γούσης τῆς χρείας, τῇ δραμεῖ τὰ δοκοῦντα οἱ stodemum & Satyrum deos esse existi-
λέγῃ, ἀκούσῃ αὐτοῦ ποτε παῤῥησιαζομένου, mes, aut Deorum personas esse hæc ipsa,
Ὅστις τὸν ὑψοῦ, τὸν θ' ἁπανταχοῦ αἰθέρα, nempe calceos ac tunicas ad pedes vsque
Καὶ γῆν περιξ ἔχοντ' ὑγρᾶς ἐν ἀγκάλαις, porrectas, & chlamydes & chirothecas
Τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν. καὶ πάλιν, & ventriculos & corpuscula, aliáque id
Ζεύς, ὅστις ἐστὶν ὁ Ζεύς. ἐγὼ οὐκ οἶδα, πλὴν λόγῳ genus innumera, quibus illi tragœdiam
γε κλύων. καὶ τὰ τοιαῦτα. TIM. ἀκούω exornare solent: quod ego absurdissi-
ἁπάντων ἀνθρώπων, καὶ τὰ ἔθνη, ὀξυπατίων- mum esse arbitror. Alioqui per se quo-
των, θεοὺς νομίζοντες, καὶ πανηγυρίζοντες. ties nulla necessitate vrgente suam in fa-
Δ A. δεῦρο, ὦ Τιμόκλεις, ὅτι με ὑπέμνη- bulis opinionem explicat? Audiuistine
σας τῶν κατὰ τὰ ἔθνη νομιζομένων, ἀφ' ὧν μά- vnquam & hæc ab illo prolata liberè:
λιστα σεμνύδοι τις ἄν, ὡς τε σοφὸν εἶναι ὁ πε- Vides supernum simul & immensum æ-
D ρὶ θεῶν λόγος πῶς ἔχῃ. πολλὴ γὰρ ἡ ταραχὴ, thera, Terram humidis circa tenen-
καὶ ἄλλοι ἄλλα νομίζουσι, Σκύθαι μὲν, Ακι- tem in brachiis? Illum, Iouem arbitra-
νάκην θύοντες, καὶ Θρᾷκες Ζαμόλξιδι, δρα- re, necnon hanc, deam. Et rursus: Qui-
πέτῃ ἀνθρώπῳ ἐκ Σάμου, ὡς αὐτοῖς ἥκοντι, cunque Iupiter Deus sit, nescio, Nisi
Φρύγες δὲ, Μιῇ, καὶ Αἰθίοπες, ἡμέρᾳ, quòd Iouem sermone vulgi audiuerim.
καὶ Κυλλήνιοι, Φαλήτι, καὶ Ασσύριοι, περι- TIM. Proinde omnes homines & gen-
στερᾷ, καὶ Πέρσαι, πυρὶ, καὶ Αἰγύπτιοι, ὕδα- tes turpiter decipiuntur, deos esse exi-
τι. καίτοι μὲν ἅπασι κοινὸν τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ stimantes, eorúmque dies festos magna re-
ὕδωρ, ἰδίᾳ δὲ, Μεμφίταις μὲν, ὁ βοῦς, θεός· ligione celebrantes. D A. Euge ô Timo-
cles, quoniam in memoriam mihi reuo-
casti gentium opinionem, quam de diis
obtinent. Ab illa verò maximè licet in-
telligere quàm nihil firmum & stabile
in se habeat quæ de Diis fertur ora-
tio. Multa enim est & conturbata o-
pinionum confusio, ac planè alij alia
opinantur. Siquidem Scythæ Acinaci
sacrificant, Thraces Zamolxidi homi-
ni fugitiuo, quem ex Samo ad illos de-
latum esse constat, Phryges autem Lu-
næ, Æthiopes diei, Cylleni Phaleti, co-
lumbæ Assyrij, Persæ igni, Ægyptij aquæ: ac omnibus quidem Ægyptiis aqua
pro Deo communiter colitur. Cæterùm priuatim Memphitis quidem bos, deus est,

Pelusiotis verò cepe: iam aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus, aut feles, aut simia. Præterea vicatim, his quidem dexter humerus deus est, cæteris verò è regione habitãtibus, siniſter. Item aliis dimidia pars capitis, aliis poculum Samium, aut catinus. Nónne hæc tibi videntur risu prosequenda esse, ô bone Timocles? M O. Nónne prædicebam ô Dij ista omnia ventura in propatulum, ac fore vt exactè indagarentur? I V P I. Dixisti ô Mome, & nos rectè obiurgasti. Ego verò his omnibus diligenter emendatis mederi conabor præsenti euitato periculo. T I M O. Atqui tu ô deorum hostis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius opus esse dices? nonne deorum, eorundémque prouidentiæ? D A. Tace verò de oraculis, virorum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potissimùm mentionem feceris. Nunquid illius gratia, quod Pythius Lydo respondit? Quàm verò callidè sermone vsus est ancipiti, cuiusmodi sunt quædam Mercuriales imagunculæ duplices, & vtrinque similes, ad quancunque illarum partem te verteris: an potiùs Crœsus traiecto Hale, suum ipsius, an Cyri imperium subuersurus est? Attamen non paucis talentis Sardianum illud exitium vocem hanc ambiguam mercatum est. MO. Hæc ipsa ô superi vir iste commemorat, quæ omnium maximè pertimui. Vbi nunc noster est festiuus ille citharœdus? Quin profectus tuam existimationem ipse tueris obiecta refellendo? I V P. Tu quidem nos mactas, ô Mome, nequaquam in tempore nunc obiurgationibus increpans. T I M O. Vide qualia facis ô scelerate Dami, qui propemodum ipsa quoque Deorum simulacra vnà cum aris non verearis subuertere. D A. Haud omnes aras subuerti cupio, ô bone Timocles. Quid enim mali adferunt, si thymiamatum odore & fragrantia plenæ sint? Cæterùm Dianæ aras quæ in Tauris substructæ feruntur, non illibenter funditus euersas viderem, super quas ipsa virgo conuiuium magna alacritate agitare solet. I V P I T. Vnde verò nobis hoc insuperabile malũ obiicitur? Quàm nulli deorum parcit hic vir, nullius numen reueritus, sed tanquam ex plaustro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nullóque discrimine in vniuersos debacchatur, iuxtà fontes atque innocẽtes?

Πλησιοτώταις δὲ, κρόμυον καὶ ἄλλοις, ἶβις, ἢ κροκόδιλος, καὶ ἄλλοις, κυνοκέφαλος, ἢ αἴλουρος, ἢ πίθηκος· καὶ ἐπὶ κῶμας, τοῖς μὲν ὁ δεξιὸς ὦμος θεός· τοῖς δὲ κατ' ἀντικρὺ οἰκοῦσιν, ἕτερος, καὶ ἄλλοις, κεφαλῆς ἡμίτομον, καὶ ἄλλοις, ποτήριον κεραμεοῦν, ἢ τρύβλιον. ταῦτα πῶς οὐ γέλως ὅσον, ὦ καλὲ Τιμόκλες; M Ω. οὐκ ἔλεγον, ὦ θεοὶ, ταῦτα πάντα ἥξειν εἰς τὸ μέσον, καὶ ἀκριβῶς ἐξετασθήσεσθαι; Z E Υ Σ. ἔλεγες, ὦ Μῶμε, καὶ ἐπιτίμας ὀρθῶς, καὶ ἐγὼ πειράσομαι ἐπανορθώσασθαι αὐτὰ, ἵνα τὸν ἐν ποσὶ κίνδυνον ἀφαφύγωμεν. T I. ἀλλ', ὦ θεοῖς ἐχθρὲ σὺ, τοὺς χρησμοὺς, καὶ τὴν προμαντικὴν τῶν ἐσομένων, τίνος ἔργον αὐτὴν εἶπες, ἢ θεῶν, καὶ τῆς προνοίας τῆς ἐκείνων; Δ A M. σιώπησον, ὦ ἄνεμε, περὶ τῶν χρησμῶν, ἐπεὶ ἐρήσομαί σε, τίνος αὐτῶν μάλιστα μεμνῆσθαι ἀξιοῖς. ἆρ' ἐκείνου, ὃν τῷ Λυδῷ ὁ Πύθιος ἔχρησεν; ὃς ἀκριβῶς ἀμφίκηλος ἦν, καὶ διπροσωπος, οἷοί εἰσι τοῦ Ἑρμοῦ ἔνιοι, διπλοῖ, καὶ ἀμφοτέρωθεν ὅμοιοι, καὶ πρὸς ὁπότερον αὖ αὐτῶν μέρος ὑπισχνῆται ἢ τὶ μᾶλλον, ὁ Κροῖσος διαβὰς τὸν Ἅλυν, τὴν αὑτοῦ ἀρχὴν, ἢ τὴν Κύρου καταλύσει; κἤτοι σὺν ὀλίγων ταλάντων ὁ Σαρδιανὸς ἐκεῖνος ὄλεθρος, ὃ ἀμφιδέξιον τοῦτο ἔπος ἐπρίατο. M Ω. αὐτά που, ὦ θεοὶ, αὐτὴν διεξέρχεται, λέγων, ἃ ἐγὼ ἐδεδίειν μάλιστα. ποῦ νυνὶ ὁ καλὸς ἡμῖν κιθαρῳδὸς; ἀπολογησάμενος αὐτῷ κατελθὼν πρὸς ταῦτα. Z E Υ Σ. σὺ ἡμᾶς ὑπισχνῇ, ὦ Μῶμε, σὺν σοὶ χαριῶν νῷ ὑπομνῆσαι. T I M O. ὅρα οἷα ποιῇς, ὦ ἀλιτήριε Δάμι, μονονουχὶ τὰ ἕδη αὐτὰ τῶν θεῶν διαπέπεις τῷ λόγῳ, καὶ βωμοὺς αὐτῶν. Δ A M. οὐ πάνυ ἔγωγε τοὺς βωμοὺς, ὦ Τιμόκλες. ἢ γὰρ ἂν δεινὸν ἀπ' αὐτῶν γίγνεται, εἰ θυμιαμάτων καὶ εὐωδίας μεστοί εἰσι; τοὺς δὲ ἐν Ταύροις τῆς Ἀρτέμιδος, ἡδέως ἂν ἐπεῖδον, σὺν βάθρῳ ὅτι κεφαλαὶ αἰχμαλώτων, ἐφ' ὧν τοιαῦτα ἡ παρθένος εὐωχουμένη ἔχαιρε. Z E Υ Σ. τοῦτ' οὖν πόθεν ἡμῖν ὁ ἄνεμος κακὸν ἐπηχεῖ, ὡς δαιμόνων οὐδενὸς ἂν φείδεται, ἀλλ' ὀξὺ ἀμάξης πρῆνες ἁρπάζεται, καὶ Μαρτοῖ ἐξείης, ὅστ' ἄπιος, ὅστε καὶ ὁκί.

ΜΩ. ἢ μὰν ὀλίγους αὖ, ὦ Ζεῦ, τοὺς αἰτίους δίκης ἐν ἡμῖν· καί που πάλαι τοιοῦτόν τινα καὶ τὸν ἀνδρα ἄψεται καὶ τῶν κορυφαίων τινός. ΤΙΜΟ. οὐδὲ βροντῶντος αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἀκούεις, ὦ θρασύτατε Δάμι; ΔΑ. καὶ πῶς ὃ μέλλω βροντᾶς ἀκούειν, ὦ Τιμόκλεις; εἰ δὲ ὁ Ζεὺς ὁ βροντῶν ὅστις, σὺ αὖ ἄμεινον εἰδείης, ὅτι ἐκεῖθέν ποθεν τοῦ τῶν θεῶν ἀφιγμένος. ἐπεὶ οἵ γε ἐκ Κρήτης ἥκοντες, ἄλλα ἡμῖν διηγοῦνται, πάφον τινὰ δεικνύοντες, καὶ τάφον ἐνταῦθα εἶναι, δηλοῦντες ὡς οὐκέτι βροντήσειεν αὖ ὁ Ζεύς, τεθνεὼς πάλαι. ΜΩΜ. τοῦτ' ἐγὼ καὶ πολλοῦ ἤδη σάμην ἐρωῶντα τὸν ἄνδρα. τί δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, ὠχριάκας ἡμῖν, καὶ συγκροτεῖς τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ δέους; θαρρῶν χρή, καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρωπίσκων καταφρονῶν. ΖΕ. τί λέγεις, ὦ Μῶμε, καταφρονῶν; οὐχ ὁρᾷς ὅσοι ἀκούουσι, καὶ ὡς συμπεπεισμένοι εἰσὶν ἤδη καθ' ἡμῶν, καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ἀναδησάμενος τῶν ὤτων ὁ Δάμις; ΜΩ. ἀλλὰ σὺ ὑπόστηθι, ὦ Ζεῦ, θελήσεις, σφρὼ χρυσείῳ καθεὶς, ἁπάντων αὐτούς,

Αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαις αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

ΤΙΜΟ. εἰπέ μοι, ὦ κατάρατε, πέπλευκάς ἤδη ποτέ; ΔΑ. καὶ πολλάκις, ὦ Τιμόκλεις. ΤΙΜ. οὐκοῦν ἔφερεν ὑμᾶς τότε ὁ οὖρος ἐμπίπτων τῇ ὁδοῖ, καὶ ἐμπιπλὰς τὰ ἀκάτια· ἢ οἱ ἐρέττοντες; κυβέρνα δὲ εἷς τις ἐφεσῶς, καὶ ἔσωζε τὸ ναῦν; ΔΑ. καὶ μάλα. ΤΙΜ. εἶτα ἡ ναῦς μὴν οὐκ ἂν ἔπλει, μὴ κυβερνωμένη, ὃ δὲ ὅλον τοῦτο ἀκυβέρνητον οἴει, καὶ αὐτομάτως φέρεσθαι; ΔΑ. οὔτε σφοδρῶς ταῦτα ὦ Τιμόκλεις, καὶ ἰσχυρῶς τῷ παραδείγματι· ἀλλ', ὦ φιλτατε Τιμόκλεις, τὸν μὲν κυβερνήτην οὐκ ἂν εἶδες ἀεὶ τὰ συμφέροντα ὁρῶντα, καὶ πρὸς τὸ καιρὸν παρασκευαζόμενον, καὶ παραινοῦντα τοῖς ναύταις, ἀλλὰ πελὲς δὲ οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τι εἶχεν ἡ ναῦς, ὃ μὴ χρήσιμον πρὸς καὶ ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τὸν ναυτιλίαν αὐτῆς. ὁ δὲ σὸς οὗτος κυβερνήτης, ὃν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ νηὶ ἐφεστάναι ἀξιοῖς, καὶ οἱ συνναῦται αὐτοῦ, οὐδὲν βούλονται, οὐδὲ χρὴ τὸν ἀξίνην ἀφαπτοῖσιν

A MO. Atquí perpaucos inter nos reperies ô Iupiter à culpa immunes. Statim verò progressus homo vnũ ex optimatibus inuasurus est. TIM. Neque Iouem ipsum audis ô Deorum impugnator, cientem tonitrua? DA. Et quonam pacto ô Timocles non audirem tonitrua? Cæterùm num ciens tonitrua sit Iupiter, ipse meliùs calles, qui in Deorum immortalium concilio quondam conuersans, inde huc delatus es. Quanquam illi qui huc ex Creta frequenter commeant, longè alia nobis atque tu commemorare solent, sepulchrum quoddam illic ostendi, iuxtáque positam columnam, indicantem B non ampliùs Iouem tonare, sed iam olim fato functum esse. MO. Enimuero hoc iam multo antè non ignorabam hominem dicturum. Quid ergo Iupiter ita albescens expalluisti, ac dentes præ tremore concutis? Bonum habere animum conuenit, ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ô Mome, contemnere? Nónne vides quanta hominum frequentia ista differentem audiat, tum quemadmodum iam persuasa ista de nobis constãter credat, iámque illos sententiæ suæ dissidentes abducat C Damis ab aure reuinctos? MO. At tu Iupiter, quando lubitum est, aurea ex alto demissa catena, omnes illos vnà cum Terra & Oceano haud difficulter sursum trahere poteris. TIMO. Dic mihi hominum sceleratissime, nunquámne nauigasti? DA. Ac sæpenumero ô Timocles. TIMO. Proinde nonne ferebat id temporis vos ventus illapsus in carbasum, ac puppim propulit; aut remigantes: cæterùm vnus superne assistens gubernaculo, nauim regendo seruauit? DA. Maximè. TIMOC. Deinde nauis nullo modo nisi gubernaretur, posset progredi: tu D verò vniuersum hoc omne citra gubernatoris & ducis operam temere sursum ac deorsum ferri existimas? DAMIS. Euge significanter ista Timocles atque firmiter exemplo corroboras. Sed enim ô Deorum amantissime, gubernatorem illum quidem vidisti, nunquam non ea quæ ex vsu sunt nauigantium, considerantem animo, ac ante tempus necessaria adornantem, neque non nautis quæ factu sunt conducibilia, imperantem: tota verò nauis nihil habet inutile, aut temere importatum, quod illorum alicui necessitati non sit addictum. Cæterùm tuus ille gubernator, cui tu magnæ illius nauis regendæ curam attribuis, & eius connautæ, nihil cum ratione, nihil ex dignitate ordinant aut instituunt:

sed si fuerit rudens, ad puppim vsque protenditur, vtrique verò pedes ad proram. Ipsæ autem anchoræ nonnunquam sunt aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore variegata sũt, porrò superiora invenusta atque informia. Præterea ipsis ex nautis cernere est hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obeundos meticulosum, dimidia aut tertia parte drachmę dignum. At verò eum qui ad vrinandum sit impiger, & ad excurrendum ad antemnas vsque appositus, quique ad gubernandum vtilia omnia ad vnguem calleat, hunc exhauriendæ tantùm sentinę destinatum esse videmus. Eadem quoque rerum facies circa eos est, qui à remigando immunes sunt, vbi verbero quispiam cæteris honore & præsidentia prælatus iuxta gubernatorem sedere atque coli conspicitur. Mox alius quispiam cinædus spurcissimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus sacrilegiis, præ aliis habitis honoribus veneratur, & nauis summa apprehendit fastigia. Porrò autem non pauci spectatę cùm gratię tum probitatis viri in secessu carinæ in angustum locum coacti ab improbioribus, & quantum ad veritatem & rectam viuendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pedibus. Considera verò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Aristides & Phocion nauigarint, qui ne victu quidem necessario pro sufficienti copia instructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per sentinam potuerunt extendere: contrà quanta in omnium rerum vbertate & affluentia Callias atque Midias & Sardanapalus molliter & luxuriosè vixerint super omnes homines aduersus illos expuentes. Eiusmodi verò in tua naui contingunt ô sapientissime Timocles, propter quod etiam infinita fiunt naufragia. At enim si gubernator quispiam assistens videret, ac ordine singula facienda imperaret, primùm quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali essent ex nauigantium numero. Deinde cuique pro sua dignitate conuenientem prouinciam obeundam traderet, & locum melioribus in superiore parte nauis apud se obtinendum deligeret, infrà verò deteriorem peioribus. Præterea præstantiores quoque in consilium socios sibi adiungeret: tum ex nautis, quo quisque foret cùm manu tum mente promptior, illi quidem proræ regendæ curam delegaret, huic laterum tuendorum officium daret, porrò autem alteri in omnes imperium credidisset: cæterùm ignaui segnities per diem quinquies cæsi in vinculis emendaretur fustibus.

A ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος, εἰ τύχοι, εἰς τὴν πρύμνην ἀποτέταται, οἱ πόδες δὲ, εἰς τὴν πρῶραν ἀμφότεροι· καὶ χρυσαῖ μὲν αἱ ἄγκυραι ἐνίοτε· ὁ χλωίσκος δὲ, μολιβδοῦς· καὶ τὰ μὲν ὕφαλα, κατάγραφα, τὰ δὲ ἔξαλα τῆς νεὼς, ἄμορφα· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ναυτῶν ἴδοις ἂν τὸν μὲν, ἀργὸν, καὶ ἄτεχνον, καὶ ἄτολμον πρὸς τὰ ἔργα, διμοιρίτην, ἢ τριμοιρίτην· τὸν δὲ, καταχολυμβῆσαί τε ἄοκνον, καὶ ὅτε τὴν κεφαλὴν ἀναπηδῆσαι ῥᾴδιον· καὶ εἰδότα τὴν χρησίμην ἕκαστα, μόνον τοῦτον αὐτῶν πρωτεπαγμένον. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῖς

B ὑπερδάταις, μαστιγίαι μὲν τινα, ἐν πρεσβυτέρᾳ, πλὴν τοῦ κυβερνήτου καθήμενον, καὶ παραπολύμενον, καὶ ἄλλον κίναιδον, ἢ παλαιᾶν, ἢ ἱερόσυλον, ὑπερτιμώμενον, καὶ τὰ ἄκρα τῆς νεὼς κατειληφότα· χαλεπῶς δὲ πολλοὺς ἐν μυχῷ τῆς σκάφους πεινῶντας ὁρῶν, καὶ ὑπὸ τῶν πρὸς ἀλήθειαν χρηστῶν παπυλομένους. ἐννόησον γοῦν ὅπως Σωκράτης μὲν καὶ Ἀριστείδης ἔπλευσε, καὶ Φωκίων, οὐδὲ τὰ ἁλφιτα δύσορκα ἔχοντες, οὐδὲ ἐκτεῖναι τοὺς πόδας δυνάμενοι διὰ γυμνῶν τῶν σανίδων πρὸς τὸν αὐλὸν· ἐν ὅσοις δὲ ἀγαθοῖς Καλλίας, καὶ Μιδίας, ὁ Σαρδανάπαλος ἐντρυφῶντες, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῖς καταπτύοντες. τοιαῦτα ἐν τῇ νηΐ σου γίγνεται, ὦ σοφώτατε Τιμόκλες· διὰ τοῦτο αἱ ναυαγίαι μυρίαι. εἰ δέ τις κυβερνήτης ἐφεστὼς, ἑώρα, καὶ διέταττεν ἕκαστα, πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἠγνόησεν οἵτινες οἱ χρηστοὶ, καὶ οἵτινες οἱ φαῦλοι τῶν ἐμπλεόντων, ἔπειτα ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἀξίαν τὰ προσήκοντα ἀπένειμεν ἄν, χώραν τε τὴν ἀμείνω τοῖς ἀμείνοσι πρὸ αὐτοῦ ἄν, τὴν κάτω δὲ, τοῖς χείροσι, καὶ συναίτιος ἦν οἷς ἀμείνους ἢ συμβούλους ἐποίησεν ἄν· καὶ τῶν ναυτῶν ὁ μὲν πρόθυμος, ἢ πρόφρων ἐπιμελητὴς ἀπεδέδεκτ' ἄν, ἢ πίσσης ἀρχων, ἢ πρώτου πρὸ τῶν ἄλλων· ὁ δ' ὀκνηρὸς, ἢ ῥάθυμος, ἐπαίετ' ἂν τῷ καλωδίῳ πεντάκις τῆς ἡμέρας τὴν κεφαλήν.

ὥστέ σοι, ὦ θαυμάσιε, ὁ τῆς νεὼς τοῦτο παράδειγμα, κινδυνώδες ἐστὶ περαιοῦσθαι, κακοῦ τοῦ κυβερνήτου τετυχηκός. ΜΩ. Ταυτὶ μὲν ἤδη κατ' ῥοῦν τοῖς πλοίοις ἐπὶ τὸν λιμένα φέρει. ΖΕΥΣ. ὀρθῶς, ὦ Μῶμε, εἰκάζεις. ὁ δὲ Τιμοκλῆς ὑπνος, ἀλλὰ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ καθ' ἡμέραν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις διαπείρεσθαι πρόπτα ἐπόπτας. TIM. Οὐκοῦν ἐπεὶ τῆς νεὼς ὁ παράδειγμα οὐ πάνυ σοι ἰσχυρὸν ἔδοξεν εἶναι, ἄκουσον δὴ τοῦ ἱεροῦ, φασίν, ἄγκυραν, καὶ ἰσχυρᾷ τινὶ μηχανῇ ἀπορρήξεις. ΖΕ. τί ποτε ἄρα ἐρεῖ; TI. ἴδοις γὰρ εἰ ἀκόλουθα ταῦτα συλλογίζομαι, ἢ εἴ πῃ αὐτὰ δυνατὸν σοι διελέγξαι. Εἰ γὰρ εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί· τί πρὸς ταῦτα φῄς; Δ Α. ἰὼ πρότερον γελάσω εἰς κόρον, ἀποκεινοῦμαί σοι. TIMO. Ἀλλ' ἔοικας οὐδὲ παύσεσθαι γελῶν, εἰπὲ δὲ ὅμως ὅπῃ σοι γελάσιμον ἔδοξε τὸ εἰρημένον εἶναι. Δ Α Μ. ὅτι οὐκ αἰσθάνῃ ἀπὸ λεπτῆς χορδῆς ἐξαφάμενός σου τὴν ἄγκυραν, καὶ ταῦτα, ἱερὰν οὖσαν. Τὸ γὰρ εἰ θεοὶ, τοῖς βωμοῖς εἰ σωθήσας, ἰσχυρὸν οἴῃ ποιήσασθαι ἀπ' αὐτῶν τὴν ὁρμήν. ὥστε ἐπεὶ μηδὲν ἄλλο τοῦτου φῄς ἔχειν εἰπεῖν ἱερώτερον, ἀπίωμεν ἤδη. TIMO. ὁμολογεῖς οὖν ἡττῆσθαι πρὸς πιῶν; Δ Α. ναὶ, ὦ Τιμόκλες. σὺ γὰρ ὥσπερ οἱ ὑπό τινων διαζόμενοι, ὅτι τοὺς βωμοὺς ἡμῖν καταπέφυγας. ὥστε, νὴ τὴν ἄγκυραν τὴν ἱερὰν, ἐθέλω πεῖσαι σε, ἐπ' αὐτῶν τε τῶν βωμῶν, ὡς μηκέτι περὶ τούτων ἐρίζωμεν. TIMO. εἰρωνεύῃ ταῦτα πρὸς ἐμὲ τυμβορύχε, καὶ μιαρὲ, καὶ καθάπτυστε, καὶ μαστιγία, καὶ κάθαρμα. οὐ γὰρ ἴσμεν οὔ τινος μὲν πατρὸς εἶ, πῶς δὲ ἡ μήτηρ σου ἐπορνεύετο; ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινας, καὶ μοιχεύῃς, καὶ τὰ μειρακία διαφθείρεις λιχνότατε, καὶ αἱματοῦσθε. μὴ φεῦγε δὴ οὕτω, ἕως καὶ πρὸ ἐμοῦ πληγὰς λαβὼν ἀπέλθῃς· ἤδη γάρ σε τούτῳ τῷ ὀγράκῳ ἀποθραύσω, παμμίαρον ὄντα.

A Quare, ô admirande, periculum est ne exemplum quod de naui adduxisti, subuersum sit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum sit. MOM. Hæc quidem ex voto ac iuxta fluxũ succedunt Damidi, & iam plenis velis fertur ad victoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, sed communia illa & protrita & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Proinde quando exemplum de naui productum, parum firmum & vehemens tibi visum est: audi iam nunc sacram (quod aiunt) anchoram, & quam B nulla machina perrupturus es. IVPIT. Quidnam dicturus est? TIMO. Haud dubiè enim cognosces num ista syllogismis probabilibus collegero, & num aliqua ratione ea confutare queas. Etenim si sunt aræ, sunt etiam dij: atqui sunt aræ, sunt ergo etiam dij. Quid habes quod ad ista vel mussites? D A. Vbi priùs ad satietatem risero, respondebo tibi. TIMO. At videris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare obsecro, quam ob rem ista tibi dicta tam ridicula visa sunt? D A M. Propterea quòd non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram existentem. C Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca quãdo aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIMO. Fateris ergo priùs ex arena discedens te victum esse? DA. Ita profectò ô Timocles tu enim quemadmodum ii qui ad supplicium repetuntur ab aliquo, ad aras nobis confugisti. Itaque per sacram illam anchoram ego iam oblatis sacris aduersus te libare constitui, ac super ipsas quidem aras, ne D posthac de his ampliùs contendamus. TIMO. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum deprædator sceleste, execrande, mastigia, propudium. Neque enim nobis compertum est quo patre natus sis: quomodo autem mater tua lasciua meretrix, pudicitiam in quæstu habuerit, scimus: tum quemadmodum fratris cæde ac sanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis constuprare, ipsos verò iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac ventri deditissime, atque impudentissime. Ne igitur fuga te priùs subducas, quàm à me acceptis plagis contusus abieris: iam enim hac testa tibi vulnus incutiam, omnibus modis scelerato ac nefario existẽti.

IVPIT. Alter quidem, ô dij, risu ac cachinnis dissluēs discedit, alter verò à tergo sequitur affatim ingerendo conuitia, cauillis insultantem Damin non perferens: planéque caput illius testa obuerberaturus esse videtur. Cæterùm vos quid super his rebus faciendum consulitis? MERC: præclarè mihi illud Comicus dixisse videtur: Graue passus es, nihil boni si consulas. Quàm enim hoc nostris rationibus admodum nocere potest, si pauci homines persuasi eam de nobis opinionem obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuersum sentientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiscua illa vulgi multitudo, B insuper omnes illæ gentes barbaræ. IVPITER. Atqui ô Mercuri Darij illud quod de Zopyro dixisse memoriæ proditum est, nimiùm pulchrè se habet. Quare ego quoque vnum talem præoptarim à me stare auxiliarem socium, potiùs quàm infinitas Babylonas mihi supereſſe.

ΑΖΕ. ὁ μὲν, γελῶν, ὦ θεοί, ἀπεισιν, ὁ δ' ἀχλευθεῖ λοιδορούμενος, ὑ φέρων καταγυφώντα τὸν Δάμιν· καὶ ἔοικε παταξειν αὐτὸν τῷ κεράμῳ ἐς τὸ κεφάλιον. ἡμεῖς δὲ τί ποιοῦμεν ὅτι τοῦτοις; ΕΡ. ὀρθῶς ἐκρύσμοι ὁ κωμικὸς εἰρηκέναι δοκεῖ, Οὐδὲν πεπονθας δεινὸν, ἂν μὴ τοῦς ποιῇ. τί γὰρ ἂν ἐπέρμεγα κακὸν, εἰ ὀλίγοι ἄνθρωποι πεπεισμένοι ταῦτα, ἀπίασι; πολλοὶ γὰρ εἰσιν οἱ τἀναντία γιγνώσκοντες, πλείους Ελλήνων, ὁ πολὺς λεὼς, καὶ ὁ σύρφαξ, βαρβαροί τε πάντες. ΖΕ. ἀλλ' ὦ Ερμῆ, ὃ τῦ Δαρείυ πάνυ καλῶς ἔχον ἐστὶν, ὃ εἶπεν ὅτι τῦ Ζωπύρου· ὥστε καὶ αὐτὸς ἐβουλόμην ἂν ἕνα τοιοῦτον ἔχειν οἷς τὸν Δάμιν, σύμμαχον, ἢ μυρίας μοι Βαβυλῶνας ἐπαρχίαν.

ΟΝΕΙΡΟΣ, Ἢ ΑΛΕΚΤΡΥΩΝ.

SOMNIVM, seu GALLVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentiæ incommoda molestiásque persequitur, ostendens quàm contrà tranquilla res paupertas sit, si modo sit sorte sua contenta. Facit autem hoc veluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus somnium exponendo suum, Eucratis cuiusdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunque vulgo speciosa & expetenda videntur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tum ab exemplis, tum ab effectu & vsu & ceteris amplificato. In posteriore autem parte, Gallus, qui ex Pythagora in auem transformatus, cum hero suo Micyllo colloquens introducitur, diuitum cùm priuatorum ac ciuium, tum regum atque potentum molestias, curas & pericula recenset, quæ illis & belli & pacis temporibus, præterea etiam circa valetudinem, quam luxus & crapulæ istæ labefactant, accidere solent; additis etiam exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idem vi pennarum suarum reseratis ædium foribus ad ipsas diuitum cellas Micyllum perducere, & coràm, illa quæ verbis narrauerat, spectanda exhibere. Cæterùm omnia hæc ita rursum Lucianus agit, vt non minùs interim Pythagoram quoque vt impostorem ac præstigiatorem quendam sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoque abhorrentes sui transformationes commentus fuerit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus, hominibus deceptis, solùm sibi auctoritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit vt arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes videri cupiant, in ceteris verò neque domesticis neque publicis hominum conuersationibus appositi atque idonei sunt. Omnino autem festiuissimus iocus est, Gallum cum hero suo ridiculè adeo ac familiariter nugari, & interim tamen sapientiùs philosophari quàm quemuis in schola philosophum.

Interlocutores, MICYLLVS, GALLVS.

Αλλά σε, ὦ κάκιστε ἀλεκτρυών, ὁ Ζεὺς αὐτὸς ὀπτεί-
λαι, φθονερὸν οὕτω, καὶ ὀξύφωνον ὄντα, ὃς με πλου-
τοῦντα, καὶ ἡδίστῳ ὀνείρῳ ξυνόντα, καὶ θαυμασὴν εὐδαι-
μονίαν εὐδαιμονοῦντα, δεινότερόν τι καὶ γεγωνὸς ἀναβοήσας, ἐπήγειρας, ὡς μηδὲ νύκτωρ γοῦν τὴν πολὺ σοῦ μιαρωτέραν πενίαν διαφυγεῖν. καίτοι εἴγε χρὴ τεκμήρεσθαι τῇ τε ἡσυχίᾳ, πολλὴ ἔτι οὔσῃ, καὶ τῷ κρύει, μηδέπω με ὁ ὀρθρινὸν ὥσπερ εἴωθεν ἀποκναίοντι (γνώμην γὰρ σοῦ ἀψευδεστάτης μοι, παρεσκευασ- B μένους ἡμέρας) οὐδέπω μέσαι νύκτες εἰσίν. ὁ δὲ, ἄυπνος σοῦ, ὥσπερ ὁ χρυσοῦν ἐκεῖνο κώδιον φυλάττων, ἀφ' ἑσπέρας θύων ἤδη κέκραγεν· ἀλλ' οὐπω χαίρων γε· ἀμυνοῦμαί γὰρ θύων σε, εἰ μόνον ἡμέρα γένηται, συντείνων τῇ βακτηρίᾳ· νῦν γάρ μοι παρέγματα παρέξεις, ἀναπηδῶν ἐκ τῶν σκότων. ΑΛΕΚ. Μίκυλλε δέσποτα, ὤμην τί χαίρειν σοι, φθάνων τὴς νυκτὸς, ὁπόσον δυναίμην, ὡς ἔχοις ὀρθρίζοντι ἐργάζεσθαι τὰ πολλά τῶν ἔργων. εἰ γοῦν παρὴν ἀπατεῖλαι ἥλιον μίαν κρηπῖδα ἐργάσασθαι, παρεσκευασμένη ἔσῃ τοῦτο ἐς τὰ ἄλφιτα πεπονηκώς. εἰ δέ σοι καθεύδειν ἥδιον, ἐγὼ μὲν ἡσυχάσομαί σοι, καὶ πολὺ ἀφωνότερος ἔσομαι τῶν ἰχθύων. σὺ δὲ ὅρα ὅπως μὴ ὄναρ πλουτῶν, λιμώττῃς ἀνεγρόμενος. ΜΙΚ. ὦ Ζεῦ τέρασι, καὶ Ἡράκλεις ἀλεξίκακε, τί ὁ κακὸν τοῦτό ἐστιν; δαιμονιώτερον ἐλάλησεν ὁ ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. Εἶτά σοι τέρας εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, εἰ ὁμόφωνος ὑμῖν εἰμι; ΜΙΚ. πῶς γὰρ οὐ τέρας; ἀλλ' ἀποτρέπετε, ὦ θεοί, τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. ΑΛΕΚ. σὺ μοι δοκεῖς, ὦ Μίκυλλε, κωμῳδῆ ἀπαίδευτος εἶναι, μηδὲ ἀνεγνωκέναι τὰ Ὁμήρου ποιήματα, ἐν οἷς ὁ τοῦ Ἀχιλλέως ἵππος ὁ Ξάνθος, μακρὸν χαίρειν φράσας τῷ δεσπότῃ, ἔστηκεν ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ διαλεγόμενος, ἔπη ὅλα ῥαψῳδῶν, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ νῦν, αὐδῶ τὰ μέτρια, ἀλλὰ καὶ ἐμμελῶς ἐτύετο ὁ ἵππος, καὶ τὰ μέλλοντα προεμαντεύετο, καὶ οὐδέν τι τοῦ δόξαντος ἐδόκει ποιεῖν, οὐδὲ ὁ ἀκούων ἐπεκαλεῖτο, ὥσπερ σὺ τὸν ἀλεξίκακον, ἀπὸ ξύλου ἠχοῦντος ὁ ἄκυρμα.

A T te, scelestissime galle, cum ista tanta inuidentia, vocéque tam acuta, ipse perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulcissimo in somnio versantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddam & clamosum resonans, expergefeceris, adeò vt ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, vel te ipso longè nocentiorem. Atqui si coniectandum est, tum è silentio, quod etiamdum ingens est, tum è rigore frigoréque quod nondum me, quemadmodũ assolet, antelucanò morsicat titillátque (nam hic mihi certissimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis est. Sed iste peruigil, perinde quasi vellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus vespera vociferari cœpit. Verùm haudquaquam impunè: siquidem mox pœnas de te sumam, fustéq; comminuam, si diluxerit modò: nã nunc negotium mihi faceres, subsiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratũ esse facturũ, si quoad possem alta nocte lucẽ anteuertissem, quò posses, antelucanò surgens, quampluri- C mum operis conficere. Etenim si priusquam sol exoriatur, vel vnicam feceris crepidam, isthuc laboris lucro tibi accesserit ad parandum victum. Quòd si tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietẽ egero, longéque magis mutus fuero piscibus. Cæterùm tute videto, ne per somnium diues, esurias experrectus. MIC. O prodigiorum auersor Iupiter, ô malorũ depulsor Hercules: quid hoc mali est? Vocem humanã sonuit gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium videtur, si eadem qua vos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dij malum à nobis. D GAL. At tu mihi videris admodum illiteratus esse, Micylle, nec euoluisse Homeri poëmata, in quibus equus Achillis, cui nomen Xanthus, posteaquam hinnitus longum valere iussisset, medio in prælio constitit, differens, totósque versus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego prosa oratione loquens: quinetiam vaticinabatur ille, déque futuris edebat oracula: neque quicquam prodigiosum facere videbatur: neque is qui tum audiebat, malorum auersorem, ita vti tu facis, implorabat, quasi rem abominandam & auertẽdam audisse sese iudicaret.

At quid tandem facturus eras, si tibi nauis, cui nomen apud Homerum est Argo, carina fuisset elocuta, ita vt olim in Dodonæa sylua phagus per se loquens oraculum edidit? Aut si tergora directa serpere vidisses, si carnes boum mugire semiassas, coctásque, verubus transfixas? Ego verò quum Mercurij sim assessor loquacissimi, deorúmque omnium facundissimi: præterea contubernalis vobis & conuictor: haud mirum videri debet si sermonem humanum edidici. Quòd si mihi recipias taciturnum te, haudquaquam grauabor veriorem tibi caussam aperire, vnde factum sit vt eadem qua vos lingua loquar, & vnde mihi suppetat huius orationis facultas. MIC. Modò ne isthuc ipsum sit somnium, Galle, quod ita mecum loqueris: sed dicito per Mercurium, ô præclare, quid etiam aliud rei tibi sit in caussa vt istam linguam sones. Nam vt taceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te solicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus, si cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse? GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies, omnium (sat scio) maximè nouam atque incredibilem. Siquidem hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui. MIC. Profectò & olim istiusmodi quiddam de vobis inaudieram, adolescentulum quempiam fuisse Gallum, Marti adamatum, atque hunc deo compotasse, collusitasséque, & in voluptatibus gessisse morem. Itaque cùm Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoque Gallum vnà secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimùm metueret, ne si è sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulum semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret quando Sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem, Solémque nullo præsentiente imminuisse Veneri, ac Marti securè dormienti, propterea quòd confideret Gallum indicaturum fuisse si quis interuenisset. Itaque Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendisse, implicitos atque irretitos iis vinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem, simul atque dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atque eum in auem transmutasse, iisdem armis, vt in capite pro galea cristam obtineret.

Gallus adolescens in auem conuersus.

Α κἀμοὶ τί δῶ ἐποίησας, εἰ σοι ἡ τῆς Ἀργοῦς νῆις ἐλάλησεν, ὡς ποτὲ ἡ Φηγὸς ἐν Δωδώνῃ αὐτόφωνος ἐμαντεύετο; ἢ εἰ βύρσας εἶδες ἑρπούσας, καὶ βοῶν κρέα μυκώμενα, ἡμίοπτα, καὶ ἐφθὰ, ὠμοπερόνητα τοῖς ὀβελοῖς; ἐγὼ δὲ, Ἑρμοῦ πρέσβυς ὢν, λαλίστατου καὶ λογιωτάτου θεῶν ἁπάντων, καὶ τἄλλα ὁμοδίαιτος ὑμῖν, καὶ συνέσθιος, οὐ χαλεπῶς ἔμελλον σκωμματήσεσθαι τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. εἰ δὲ ἐγεμυθόμην τὸν τρόχιλόν μοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμί σοι τὴν ἀληθεστέραν αἰτίαν εἰπεῖν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὁμοφωνίας, Β ἣ ὅθεν τὸ παράπαν μοι οὕτω λαλεῖ. MIK. Ἀλλὰ μὴ ὄνειρος ἡ ταῦτά ἐστιν, Ἀλεκτρυὼν οὕτω πρὸς ἐμὲ διαλεγόμενος; εἰπὲ δή· ὦ πρὸς τοῦ Ἑρμοῦ, ὦ βέλτιστε, ὅ, τι ἦ ἄλλο σοι τῆς φωνῆς αἴτιον. ὡς δὲ σιωπήσομαι, ἢ πρὸς οὐδένα ἐρῶ, τί σε χρὴ δεδιέναι; τίς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, εἴ τινι διηγοίμην ὡς ἀλεκτρύονος αὐτὰ εἰπόντος ἀκηκοώς; ΑΛΕ. Ἄκουε τοίνυν. παραδοξότατόν σοι λόγον ἐρῶ σοι, ὅτι λέγω, ὦ Μίκυλλε. οὗτοι γὰρ ὀνίνημί σοι ἀλεκτρυὼν φαινόμενος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἀνθρωπος ὤν. MI. ἤκουσά τι καὶ πάλαι τοιοῦτον ἀμέλει περὶ ὑμῶν, ὡς ἀλεκτρυών τις νεανίσκος, φίλος γένοιτο τοῦ Ἄρεως, καὶ συμπίνοι τῷ θεῷ, καὶ συγκωμάζοι, καὶ κοινωνοίη τῶν ἐρωτικῶν. ὁπότε γοῦν ἀφίοι παρὰ τὴν Ἀφροδίτην μοιχεύσων ὁ Ἄρης, ἐπάγεσθαι καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα, ἢ ἐπειδήπερ μάλιστα τὸν Ἥλιον ὑφορῷτο, μὴ καθεύδων, ἐξείπῃ πρὸς τὸν Ἥφαιστον, ἔξω πρὸς ταῖς θύραις ἀπολείπειν ἀεὶ τὸν νεανίσκον, μιμνύοντα ὁπότε φαίνοι ὁ Ἥλιος· εἶτα κατὰ καλαχωμην θύειν μοι τὸν Ἀλεκτρυόνα, καὶ προβαδοῦναι τοῦ θορυβοῦ ἄκοντα· τὸν δὲ Ἥλιον λαθόντα, ὀπτῆναι τῇ Ἀφροδίτῃ, καὶ τῷ Ἄρει ἀφροντίδι δαιτυμόνι, ἅμα δὲ πιστεύειν τὸν ἀλεκτρυόνα μιμοῦσαι αὐτὸν, εἴ τις ἔπιοι, ἢ οὕτω τὸν Ἥφαιστον πρὸ Ἡλίου μαθόντα, συλλαβεῖν αὐτούς, προσβαλόντα, καὶ καταδήσαντα τοῖς δεσμοῖς, ἃ πάλαι μεμηχάνητο ἐπ' αὐτούς· ἀφεθέντα δὲ, ὡς ἀφείθη, τὸν Ἄρεα ἀγανακτῆσαι κατὰ τοῦ Ἀλεκτρυόνος, καὶ μεταβαλεῖν αὐτὸν εἰς τοῦτο τὸ ὄρνεον αὐτοῖς ὅπλοις, ὡς αὐτὶ τοῦ κράνους, τὸν λόφον ἔχειν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς.

διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολογουμένους τῷ Ἄρει, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἐπειδὴ ἀμαθῶς ἀνατέλλοντα τὸν Ἥλιον, πολὺ πολλοῦ βοᾶν, ὑπισημαινομένους τὴν ἀνατολὴν αὐτοῦ. ΑΛ. Φασὶ μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μίκυλε. ὃ δὲ ἐμὸν, ἕτερόν τι ἐγένετο, καὶ πάνυ ἔναγχος εἰς ἀλεκτρυόνα σοι μεταβέβηκα. ΜΙΚ. πῶς; ἐθέλω γὰρ τοῦτο μάλιστα εἰδέναι. ΑΛΕ. οἶσθα ἄρα τὸν Πυθαγόραν Μνησάρχιδου Σάμιον; ΜΙΚ. τὸν σοφιστὴν λέγεις; τὸν ἀλαζόνα; ὃς ἐνομοθέτει μήτε κρεῶν γεύεσθαι, μήτε κυάμους ἐσθίειν, ἥδιστον ἐμοὶ γεῦμα ὄψον, ἐκτράπεζον, ἄπονον ἀποφαίνων; ἔτι δὲ καὶ πείθων τοὺς ἀνθρώπους ἐς πέντε ἔτη μὴ λαλεῖσθαι. ΑΛΕ. ἴσθι δῆτα κἀκεῖνο, ὡς πρὸ τοῦ Πυθαγόρου, Εὔφορβος ἦν ποτε. ΜΙΚ. φῂς, φασὶ, καὶ τετραπόδων τὸν ἄνθρωπον, ὦ ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. ἐκεῖνος αὖτός ἐγώ σοι εἰμὶ ὁ Πυθαγόρας, ὥστε παύου, ὦ ἀγαθὲ, λοιδορούμενός μοι, καὶ ταῦτα, οὐκ εἰδὼς οἷός τις ἐγὼ τὸν τρόπον. ΜΙΚ. τοῦτ' αὖ μακρῷ ἐκείνου τερατωδέστερον, ἀλεκτρυὼν φιλόσοφος. εἰπὲ δέ μοι, ὦ Μνησάρχου παῖ, ὅπως ἡμῖν αὐτὸ μὲν ἄνθρωπος, ὄρνις, αὖτὸ δὲ Σάμιος, Ταναγραῖος ἀνεπέφηνας; ἃ πιθανὰ γὰρ ταῦτα, οὐδὲ πάνυ πῃ δοῦσα ῥᾴδια, ἐπεὶ καὶ δύο ἤδη μοι τετηρηκέναι δοκῶ πάνυ ἀλλότρια ἐν σοὶ τοῦ Πυθαγόρου. ΑΛΕ. τὰ ποῖα; ΜΙΚ. ἓν μὲν, ὅτι λάλος εἶ, καὶ κεκτικός· ὁ δὲ, σιωπᾶν ἐς πέντε ὅλα ἔτη, οἶμαι, παρῄνει· ἕτερον δὲ, καὶ πάντελῶς ἀβάλιμον. οὐ γὰρ ἔχων ὅ, τι σοι ἀβεβάλοιμι, κυάμους ἔφης, ὡς οἶσθα, ἔχων, ἦκον· καὶ σὺ οὐδὲν μελλήσας, ἀνέλεξας αὐτούς· ὥστε ἢ ἐψεῦσθαί σοι ἀνάγκη καὶ ἄλλῳ τῳ, ἢ Πυθαγόρᾳ ὄντι ἀβλαβενομηκέναι, καὶ ὃ ἴσον ἠσεβηκέναι, κυάμους φαγόντα, ὡς αὖ εἰ τὸν κεφαλὸν τὸν πατρὸς ἐδηδόκεις. ΑΛΕ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Μίκυλλε, ἥτις αἰτία τούτων, οὐδὲ τὰ προσφορὰ ἑκάστῳ βίῳ. ἐγὼ δὲ, τότε μὲν, οὐκ ἤθελον τοὺς κυάμους, ἐφιλοσόφουν γάρ· νῦν δὲ, φάγομαι αὖ, ὀρνιθικὴ γάρ, καὶ οὐκ ἀπόρρητος ἡμῖν ἡ ἕδρα. ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε, πῶς οὐ Πυθαγόρᾳ τοῦτο νῦν εἰμι,

A Hanc ob causſam, quò vos Marti purgetis, cùm iam nihil opus, ſimul atque Solem exorientem ſenſiſtis, multò antè vociferari, atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego ſum narraturus, multo aliud quiddam fuit: atque adeò nuper admodum in Gallum transformatus ſum. MIC. Quónam modo? Nam iſthuc maximopere cupio cognoſcere. GAL. Audiſtin' de Pythagora quodã Mneſarchida Samio? MICYL. Num ſophiſtam illũ dicis glorioſum, qui inſtituit ne quis vel carnes guſtaret, vel fabas ederet, ſuauiſſimum mihi edulium, ſalubre & para-
B bile, à menſa ſubmouẽs? Præterea autem qui mortalibus ſuaſit ne intra quinquennium loquerentur? GAL. Scis nimirum & illud, quemadmodum priuſquam Pythagoras eſſet, Euphorbus fuerit? MICYL. Præſtigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuiſſe, ô Galle. GAL. Ille ipſe ego tibi ſum Pythagoras. Quare parce, queſo, mihi conuiciari, præſertim cùm ignores quibus ſim moribus. MICYL. At hoc rurſum multo etiam quàm illud portentoſius: gallus philoſophus? Attamẽ expone ô Mneſarchi gna-
C te, quî factum ſit vt ex homine auis, ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim iſta veriſimilia, neque omnino facilia creditu: quandoquidem duas quaſdam res iam mihi videor in te animaduertiſſe nimiùm alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quòd garrulus es & obſtreperus, quum ille ſilere in ſolidos quinque annos (ſi memini) præceperit. Alterum verò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cùm non haberem quod tibi obiicerem, fabas heri (ſicut noſti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas ſublegebas:
D vnde fit vt neceſſe ſit aut ementitum eſſe te Pythagorã eſſe, quum aliud quiddam ſis: aut ſi Pythagoras es, legem prætergreſſum eſſe te, iúſque violaſſe, quum fabas ederis, perinde ac ſi caput patris comederis. GAL. Non cognouiſti Micylle quæ ſit harum rerum cauſſa, neque quæ ad vnumquodque vitæ genus conducant. Ego tum quidem non eſitabam fabas, propterea quòd philoſophus eſſem. Nunc contrà comeſurus ſim, quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandum pabulum. Verùm ſi moleſtum non eſt, audi quemadmodum è Pythagora cœperim eſſe id quod ſum in præſentia,

Pythagoræ metamorphoſes & præſtigiæ.

quámque in multis vitæ generibus antehac vixerim, & quid ex vnaquaque transformatione ſim conſequutus. MIC Y. Narra quæſo: nam mihi quidem auditu iucundiſſimum fuerit, adeò vt ſi quis mihi deferat optionem, vtrùm te iſta narrantem audire malim, an rurſum felicisſimum illud ſomnium quod paulò antè vidi, videre, haud ſciam vtrum electurus ſim: vſqueadeo cognata germanáque videntur eſſe iſta tua cum ſuauiſſimis illis viſis: & exæquo vos æſtimo, te pariter ac præclarũ illud inſomnium. GAL. Etiamnum tu ſomnium illud quod dudum tibi viſum eſt, in animum reuocas, & inania quædam obſeruas ſimulachra, atque (vti loquuntur poëtæ) euanidam quandam felicitatem memoria conſectaris? MIC. Imò illud ſcias Galle, ne vllo quidem tempore vnquam viſi illius mihi venturam obliuionem. Tantum mellis, ſomnium aufugiens in oculis mihi reliquit, vt præ illo vix queam palpebras attollere, rurſus in ſomnium coëuntes. Itaque qualem voluptatem mouent pennæ in auribus verſatę, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. GAL. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem inſomnij: ſiquidem alatum quum ſit (ſicut aiunt) metáſque volandi præſcriptas habeat ſomnium, iam ſeptá trãſilit, in oculis etiam vigilantis obuerſans: adeò mellitum & euidens apparet. Quare per velim audire cuiuſmodinam ſit iſtud quod te ſupra modum delectat. MIC. Geſtio narrare. Nam dulce eſt hoc ipſum meminiſſe, & commemorare de illo quippiam. Verùm heus Pythagora, quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle deſieris ſomniare, mélque illud ab oculis abſterſeris. Interim prior dicito, vti intelligam vtrúmne per portas eburneas, an per corneas tibi ſomnium aduolarit. MI. Neque per has, neque per illas, ô Pythagora. GAL. Atqui duas haſtantùm commemorat Homerus. MIC. Valere ſinas nugatorem illum poëtam, qui nihil de ſomniis intellexit. Paupertina fortaſſis ſomnia per iſtas commeant portas, qualia videbat ille, neque id admodum perſpicuè, quippe captus oculis. Mihi verò per aureas quaſdam portas dulciſſimum hoc aduênit ſomnium, & ipſum aureum vndique, & aureis circumamictum, & auri plurimum ſecũ adducens. GAL. Deſine optime Mida de auro fabulari.

Inſomniorum ratio ex Homero.

A καὶ ἐν ὅσοις πρότερον ἐβιότευσα βίοις, καὶ ἅτινα τὰ μεταβολῆς ἀπολέλαυκα ἑκάστης. MI. λέγοις ἄν, ὡς ἐμοί τε ὑπερήδιστον ἂν τὸ ἀκροασμα γένοιτο, ὥστε εἴ τις αἵρεσιν προτείνοι, πότερον μᾶλλον ἐθέλω σε ἀκούειν τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, ἢ τὸν πανευδαίμονα ὄνειρον ἐκεῖνον αὖθις ὁρᾶν, τὸν μικρὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα ὁπότερον ἂν ἕλοίμην, ἅττοις ἀδελφὰ κηδεμονικὰ τὰ σὰ τοῖς ἡδίστοις φαίνεται, καὶ ἐν ἴσῃ τιμῇ ὑμᾶς ἄγω, σέ τε, καὶ τὸ πολυτίμητον ἐκεῖνο ὄνειρον. ΑΛ. ἐπὶ γὰρ σὺ ἀναπεμπάζῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἦν, καί τινα ἐνδάλματα μάταια B διαφυλάττῃς, κενὴν, ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀπολαύων τινὰ δύσμνησίαν τῆ μνήμη μεταδιώκων; MI. ἀλλ' ὅμως ὀπτιλήσομαί ποτε, ὦ ἀλεκτρυών, δῦναι, τῆς ὄψεως ἐκείνης. ἅττως μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος καταλιπὼν, ᾤχετο, ὡς μόγις ἀνοίγειν τὰ βλέφαρα ὑπ' αὐτοῦ, εἰς ὕπνον αὖθις καταπωλοῦντα. οἵᾳ οὖν ἐν τοῖς ὠσὶ τὰ πτερὰ ἐρεθίζεται τρεφόμενα, τοιοῦτον γαργαλισμὸν παρείχετό μοι τὰ ὁρώμενα. ΑΛ. Ἡράκλεις, δεινόν τινα φῆς τὸν ἔρωτα τῆ ὀνυπνίου, εἴγε C πτηνὸς ὤν, ὡς φασι, καὶ ὄρνις ἔχων τῆς πτήσεως τὸν ὕπνον, ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἤδη πηδᾶ, καὶ ἐνδυσχεραίνει ἀνεωγόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, μυγιλρὸς ὅτου, καὶ ἐναργὴς φαινόμενος. ἐθέλω γοῦν ἀκοῦσαι οἷός τις ὁ ἔρως ἐστὶν, ὅττου σοι τοσαύτη σπουδὴ ἦν. MI. ἔτοιμος λέγειν. ἡδὺ γοῦν τὸ μεμνῆσθαί τι καὶ διεξιέναι τι περὶ αὐτοῦ· σὺ δὲ πεινήσας, ὦ Πυθαγόρα, διηγήσῃ τὰ περὶ τῶν μεταβολῶν; ΑΛ. ἐπειδὴ σὺ, ὦ Μίκυλλε, παύσῃ ὀνειρώττων, καὶ ἀποψήσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων τὸ μέλι; τὸ νῦν δὲ, προτέρους εἰπέ, ὡς μάθω εἴτε διὰ τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν, εἴτε διὰ τῶν D κερατίνων σοι ὁ ὄνειρος ἦκε πετόμενος. MI. οὐδὲ δι' ἑτέρας τούτων, ὦ Πυθαγόρα. ΑΛ. καὶ μὴν Ὅμηρος δύο ταύτας μόνας λέγει. MI. ἔα χαίρειν τὸν λῆρον ἐκεῖνον ποιητὴν, ὃς δὲν εἰδὼς ὀνείρων πέρι· οἱ πένητες ἴσως ὄνειροι διὰ τῶν τοιούτων εἰσφοιτῶσιν, οἵους ἐγὼ ἑώρων, οὐδὲ πάνυ σαφῶς, τυφλὸς αὐτὸς ὤν. ἐμοὶ δὲ διὰ χρυσῶν τινων πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς καὶ αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα περιβεβλημένος, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον. ΑΛ. παῦε, ὦ Μίδα βέλτιστε, χρυσολογῶν.

ἀτεχνῶς

ἀτεχνῶς γὰρ ἐκ τῆς ἐκείνου σοι ψυχῆς ὃ
ἐνύπνιον, καὶ μέταλλα ὅλα χρυσίου κεκτῆσθαι μοι δόξαις. ΜΙΚΥΛ. πολύ, ὦ Πυθαγόρα, χρυσίον εἶδον, πολὺ πῶς οἷόν καλόν, οἷαν τὴν αὐγὴν ἀπαστράπτον; τί ποτε ὁ Πίνδαρος φησι περὶ αὐτοῦ, ἐπαινῶν; ἀνάμνησον γάρ με, εἴπερ οἶσθα, ὁπότε ὕδωρ ἄριστον εἰπὼν, εἶτα τὸ χρυσίον θαυμάζῃ, τί ποιῶν, ἐν ἀρχῇ ὕμνου τῶν ἀσμάτων ἀπάντων. ΑΛΕ. μῶν ἐκεῖνο ζητεῖς, Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτὶ, μεγανόρους ἔξοχα πλούτου; ΜΙΚ. νὴ Δία, αὐτὸ τοῦτο. ὥσπερ γὰρ τοὐμὸν ἐνύπνιον ἰδὼν ὁ Πίνδαρος, οὕτως ἐπαινῇ τὸ χρυσίον. ὡς δὲ ἤδη μάθῃς οἷόν τι ἦν, ἄκουσον, ὦ σοφώτατε ἀλεκτρυόνων. ὅτι μὲν οὖν οὐκ οἰκότως ἦν θεὸς, οἶσθα. Εὐκράτης γάρ με ὁ πλούσιος ἐντυχὼν ἐν ἀγορᾷ, λουσάμενον ἥκειν ἐκέλευε τὴν ὥραν ὅτι τὸ δεῖπνον. ΑΛΕΚ. οἶδα πάνυ τοῦτο, πεινάσας πρὸ ὅλου τοῦ ἡμέραν, ἄχρι μοι βαθείας ἤδη ἑσπέρας ἦκες ὑποβρεμένος, τοὺς πέντε ἐκείνους κυάμους κομίζων, οὐ πάνυ δαψιλὲς τὸ δεῖπνον ἀλεκτρυόνι ἀθλητῇ ποτε γενομένῳ, καὶ Ὀλύμπια οὐκ ἀφανῶς ἀγωνισαμένῳ. ΜΙΚ. ἐπεὶ δὲ δειπνήσας ἐπανῆλθον, ἐκάθευδον βύθιος, τοὺς κυάμους σοι παραβαλών. Εἶτά μοι κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἀμβροσίῃ ὄβριμος ὕπνος νύκτα θεῖός τις ὡς ἀληθῶς ὀπάσας ἔπεσε. ΑΛΕΚ. τὰ μὲν δὴ τοῦ Εὐκράτους ἄριστα, ὦ Μίκυλλε, διήγησαι, καὶ τὸ δεῖπνον, ᾧ ἐχρῆτο, καὶ τὰ ἐν τῷ συμποσίῳ πάντα. κωλύει γὰρ οὐδέν σε δειπνεῖν, ὥσπερ ὄνειρόν τινα τὸ δεῖπνον ἐκεῖνον παράσχοντα, καὶ ἀναμηρυκώμενον τῇ μνήμῃ τὰ βεβρωμένα. ΜΙΚΥΛ. ἡμῖν ἐνοχλήσειν, καὶ ταῦτα διηνυσμένος. ἐπεὶ δὲ σὺ παρθυμῇ, καὶ δὴ λέγω. ἄκουε γάρ, ὦ Πυθαγόρα, παρά τινι πλουσίῳ τινὶ δειπνήσας ἐν ἄστει τῷ ἐμῷ, τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ ἐντυγχάνω θεὸς τῷ Εὐκράτει· καὶ ἐγὼ μὲν παρεσκεύαζον αὐτὸν ὥσπερ εἰώθειν, δεικνύων, ἀπαλλαττόμενος, ὡς μὴ καταισχύναιμι αὐτὸν, ἐν πενιχρῷ τῷ τρίβωνι συμπαρόντα. ὁ δὲ, Μίκυλλε, φησι,

A Nam dubio procul ex illius voto istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. MIC. Multam auri vim vidi Pythagora, multam. quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis vnius omnium bellissimi. GAL. Num illud quæris,

Aqua est illa quidem optima:
Cæterùm aurum, vti candens
Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximiè
B *Cæteras supra opes quæ* [*vnum*
Gloriam ac decus addunt.

MICYLL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum videat Pindarus, ita prædicat aurum. Sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates dives ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat. GALLVS. Isthuc equidem planè memini. nam totum esuriebam diem, donec mihi, profunda tandem vespera domum reuersus subuuidus, vinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quíque Olympia non segniter olim decertarit. MICYL. Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubiè somnium assistens. GAL. Sed priùs quæ tibi apud Eucratem acciderint, Micylle narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæque super cœnam acta sunt omnia. D Nihil enim prohibet te denuo cœnare, si veluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines. MICYL. Credebam molestum futurum me, si hæc quoque retulissem: verùm posteaquam tu desideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in vita cœnassem apud vllum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem simul atque dominum illum salutassem, ita vti consueueram, subducebam me: ne pudori illi essem, si lacera in veste fuissẽ affectatus. At ille, Micylle, inquit,

hodie natalitia filiæ celebro, plurimósq; ad conuiuium amicos inuitaui: verùm quoniam aiunt quendam ex his incõmoda esse valetudine, neque posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu eius loco venito lotus: nisi ipse fortè qui vocatus est, semet adfuturum renunciarit: nã nunc quidẽ ambigit. Hoc vbi audissem, adorato diuite discedebam, omnes obsecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut laterum dolorẽ, aut podagram morbi auctarium immitterent valetudinario illi, cuius ego sellæ occupator, cœnæque vicarius & hæres eram vocatus. Interim hoc spacij quod vsque ad balnei tempus interceſſit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio quot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse cõsentaneum esset. Hîc vbi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atque abeo, nitidè admodum cultus, sic obuerso palliolo, vt qua esset parte purissimum, ea videretur. Offendo autẽ ad fores & alios cõplures, in quibus etiam illũ (gestabatur autem à viris quatuor) cuius eram subconuiua vocatus, qui malè habere dictus erat, atque id etiam præ se ferebat, quòd afflicta esset valetudine: nam ex alto gemebat, tussiebátque ac screabat velut ex abdito: quódque ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta: ferebatur autem philosophus quispiam esse ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est hircina, supra quàm credi posset tõsoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem cùm ita esset affectus, aduenissem: Non oportet, inquit, promissa deserere, præsertim hominem philosophum, etiamsi mille vrgeant & instent morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potiùs apud te velis emori, quàm in conuiuio animam vnà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo pòst accessit & Eucrates iam lotus: conspectóque Thesmopolide (nam id erat philosopho nomẽ) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos veneris: tametsi nihilo deteriùs tibi fuerat futurum: siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atque dixerat, introgreditur, manus illi porrigens, pariter & famulis innitenti.

Gnomonẽ horologij intelligit.

A ἡμᾶς ἐς τὴν μεθαύριον ἑστιῶ γενέθλια, καὶ παρεκάλεσα καὶ τῶν φίλων μάλα πολλούς. ἐπεὶ δέ τινα φασὶν αὐτῶν μαλακῶς ἔχοντα οὐκ οἷόν τε εἶ) ξυνδειπνῆσαι μεθ' ἡμῶν, σὺ αὐτὸ ἐκείνου ἕνεκα λουσάμενος, ἴσως μὴ ὄγε κληθεὶς αὐτὸς, εἴπῃ ἀφίξεσθαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός ἐστι. τοῦτο ἀκούσας ἐγὼ, προσκυνήσας, ἀπῆλθον εὐχόμενος ἅπασι θεοῖς ἀπαλόν τινα, ἢ πλευρῖτιν, ἢ ποδάγρας ἐπιπέμψαι τῷ μαλακιζομένῳ ἐκείνῳ, ὃν ἔφεδρος ἐγὼ, καὶ ἀπόδειπνος, τῆς ἐμφόδιος ἐκεκλήμην καὶ ὃ ἄγει λουτρόν, αἰῶνα μήκιστον ἐπιθέμην, στενοχὼς ἐπισκοπῶν, B ὁποσάπους ὃ στοιχεῖον εἴη, καὶ πηνίκα ἤδη λελουσθαι δέοι. κἀπειδή ποτε ὁ καιρὸς ἀφίκετο, πρὸς τὰς ἐμαυτοῦ ἀποῤῥίψας, ἀφικόμην, κοσμίως μάλα ἐσκευασμένος, ἀμπεχόμενος τρέφας ὃ τελαμώνιον, ὡς ὅτι τῶν καθαρωτέρων εἴη τὸ ἱμάτιον ἡ ἀναβολή. καταλαμβάνω τε πρὸς ταῖς θύραις ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ δὴ κἀκεῖνον, φορεῖόν τινα ὑπὸ τεττάρων κεκομισμένον, ᾧ με ὑποδέχεσθαι ἔδει, τὸν νοσεῖν λεγόμενον· καὶ ἐδήλου δὲ πονηρῶς ἔχων. ὑπέστενε γοῦν, καὶ ὑπέβηττε, καὶ ἐκεχεύμητο C μύχιόν τι, καὶ δυσπρόσοδον, ὠχρὸς ὢν ὅλος, καὶ διῳδηκώς, ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη φαίνων. ἐλέγετο δὲ φιλόσοφός τις εἶ) τῶν πρὸς τὰ μειράκια φλυαρούντων. ὁ γοῦν πώγων μάλα τραγικὸς ἦν, ἐς ὑπερβολὴν κουρᾶς· καὶ αἰτιωμένου δὲ Ἀρχιβίου τὸν ἰατρὸν, διότι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, Τὰ κατηγγελμένα, ἔφη, οὐ χρὴ προδιδόναι, ὦ Τοῦπα, φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἱστῶνται. κινήσεται γάρ Εὐκράτης ὑπερωφθῆναι πρὸς ἡμῶν. οὐμενοῦν εἶπον ἐγὼ, ἀλλ' ἐπαινέσεταί σε, ἴσως οἴκοι πρὸ σεαυτοῦ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἐθέλοις, D ἢπερ ἐν τῷ συμποσίῳ σωσαι χρεμψάμενος τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ φλέγματος. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, οὐ προσεποιήσατο ἀκηκοέναι τὸ σκώμματος. ἐφίσταται δὲ μετ' μικρὸν ὁ Εὐκράτης λελουμένος, καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν (τοῦτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο) Διδάσκαλε, φησὶν, οὐ μὴν ἐποίησας αὐτὸς ἦκων πρὸς ἡμᾶς· οὐ μεῖον δ' αὖ τί σοι ἐγένετο, καὶ ἀπόντι γὰρ ἅπαντα ἐξῆς ἐπέσαλτο σοί. καὶ ἅμα λέγων, εἰσῆλθε χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ, ἐπερειδόμενος καὶ τοῖς οἰκέταις.

ἐγὼ μὲν οὖν ἀπιέναι παρεσκευαζόμην· ὁ δὲ, A
ὑπισχνεῖς, καὶ ὑπολὺ σκοδιάσας, ἐπεί με
πάνυ σκυθρωπὸν εἶδε, Πάεις, ἔφη, καὶ σὺ,
ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνει μεθ' ἡμῶν· τὸν γὰρ
ἐγὼ κελεύσω ἐν τῇ γυναικωνίτιδι μετὰ
τῆς μητρὸς ἑστιᾶσθαι, ὡς σὺ χώραν ἔχῃς.
εἰσῆλθον οὖν μάτην λύκος χανὼν ὥδε μι-
κρὸν αἰσχυνόμενος, ὅτι ἐδόκουν ἐξεληλακέ-
ναι τῶν συμποσίου ὁ παῖδιον τὸν Εὐκράτους.
καὶ ἐπειδὴ κατεκλίνεσθαι καιρὸς ἦν, πρῶτον
μὲν ἠρώτων, αἰτήσασθαι τὸν Θεσμόπολιν,
ὅτι ἀπρεπῶς, νὴ Δία, πάντες, οἱ μὲν, νεα-
νίσκοι βυμεγέθεις, ἐπὶ ταυχένια περιβύσαντες B
αὐτῷ πόθεν, ὡς δῆθεν οἱ τῷ χήματι,
καὶ ὑπολὺ καρτερῷ δυνάμενοι. εἶτα μηδενὸς
ἀνεχομένου πλησίον κατακεῖσθαι αὐτῷ, ἐμὲ
κατακλίνουσι φέροντες, ὡς ὁμοτράπεζοι εἴη-
μεν. ἐνταῦθεν ἐδειπνοῦμεν, ὦ Πυθαγόρα,
πολύοφόν τι καὶ ποικίλον δεῖπνον, ὑπὸ χρυσοῦ
πολλοῦ, καὶ ἀργύρου· καὶ σκεύματα μὲν χρυ-
σᾶ, καὶ δῆθεν καλοὶ ὡραῖοι, καὶ μυσοσυργοὶ, καὶ γε-
λωτοποιοὶ, καὶ ὅλως, ἡδίστη τις μὲν ἦν καὶ
πλοῦ ἀλλὰ ἕν με ἐλύπει, ὅ μετρίως ὁ Θε- C
σμόπολις ἐνοχλῶν, καὶ ἀρετήν τινα πρός με
διεξιών, καὶ διδάσκων, ὡς αἱ δύο ἀποφάσεις,
μίαν κατάφασιν ἀποτελοῦσι, καὶ ὡς εἰ ἡμέρα
ἐστὶ, νὺξ οὐκ ἔστιν, ἐνίοτε δὲ, καὶ κέρατα ἔφα-
σκεν εἶναί μοι, καὶ τοιαῦτα πολλὰ σοφὸν δοκοῦν-
τα πρὸς φιλοσόφων σκωπτόμενα, καὶ ὑπετέμνε-
το τὴν διφορουμένην, οὐκ ἐὰν ἀκούσῃ τὴν κι-
θαριζόντων, ἢ ᾀδόντων. τοῦτο μὲν σοι, ὦ ἀλε-
κτρυών, τὸ δεῖπνον. ΑΛΕ. οὐχ ἥδιστον, ὦ Μί-
κυλλε, καὶ μάλιστα ἐπεὶ σκωπτικρῶδης τὸν
λόγον σκείνῳ γέροντι. MIK. ἄκουε δὴ καὶ τὸ
σύμπνιον. ὤμην γὰρ τὸν Εὐκράτην αὐτὸν ἀ- D
παῖδα ὄντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀποθνήσκειν, εἶτα
προσκαλέσασθαί με, καὶ δῆθεν καὶ θέμενον, ἐν
αἷς ὁ κληρονόμος ἐμὲ ἀπάντων ἐγὼ, μικρὸν
ὑπερόντα, ἀποθανεῖν· ἐμαυτὸν δὲ προλθόντα
ἐς τὴν οὐσίαν, τὸ μὲν χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον,
ἐξαντλεῖν, σκάφαις τισὶ μεγάλαις, ἀένναόν τε
καὶ πολὺ ὑπερρέον· τὰ δ' ἄλλα, τὴν ἐσθῆτα,
καὶ τραπέζας, καὶ σκεύματα, καὶ δῆθεν
νους, πάντα ἐμά, ὡς ὃ εἰκὸς, εἶ). εἶτα ὀζύ-
λαιον ὑπὸ λευκοῦ ζεύγους, ὀχυπταίζων, πε-
ριβλεπτὸς ἅπασι τοῖς ὁρῶσι καὶ ὑπίφθονος.

Ego igitur iam abire parabam: verùm il- A
le conuersus, vbi diu secum hæsitasset,
posteaquam me tristem admodum vide-
ret, Ades, inquit, tu quoque Micylle, ac
nobiscum cœna. Nam filiũ in mulierum
conclaui vnà cum matre conuiuium age-
re iubebo, quò tibi sit locus. Ingrediebar
itaque, cùm parum abfuerit vt lupus frus-
tra hians discederem: verùm ingredie-
bar pudefactus, quòd Eucratis filiolum è
conuiuio viderer expulisse. Ast vbi iam
tempus esset vt discumberemus, primum
tollentes Thesmopolin composuerunt,
haud sine negotio per Iouem, quinque (si
Diis placet) proceri iuuenes, cæruicalia
illi supponentes vndiquaque: quò nimi- B
rum in eodem habitu permanere, ac lon-
gum etiam tempus durare posset. Dein-
de vbi nemo iam tolerare posset vt iuxta
illum accumberet, me adductum recli-
nant, vt eadem in mensa essemus. Dein-
ceps cœnabamus, ô Pythagora, opiparam
quandam & variam cœnam, multóque
in auro, multo item argento. Pocula erãt
aurea, ministri formosi: tum cantores, &
concitandi risus artifices. In summa iu-
cundissima quæpiam erat vita: nisi quòd
vnum quiddam me vehementer malè
habebat, Thesmopolis obstrepens at- C
que obturbans, virtutem nescio quam
mihi commemorans, docénsque quòd
duæ negationes vnicam efficerent affir-
mationem: quódque si dies sit, nox non
sit. Nonnunquam & cornua mihi dictita-
bat esse: atque id genus multa philoso-
phabatur erga me, quibus eiusmodi nihil
opus: planéque voluptatem interpella-
tione minuebat, quum non sineret exau-
diri eos qui cithara vocéque canebant.
Habes Galle de cœna. GAL. Non ad-
modum suaui Micylle: maximè poste-
aquam cum illo deliro sene sortitus eras
accubitum. MICY. Audi nunc insom- D
nium. Visus enim mihi Eucrates ipse,
quum orbus esset liberis, nescio quo-
modo è vita decedere. Dehinc vbi me
accersisset, ac testamentum condidisset,
quo me in solidum hæredem omnium
scripserat, paulo tempore superstes emo-
ri. Porrò ipse videbar adire facultates: & *Diuitum specioſa at beata.*
tum aurum argentúmque ingẽtibus qui-
busdam scaphis exhaurire, perpetuò sub-
scaturiens, & affatim affluens: tum autem
vestes, mensas, pocula, ministros, omnia
mea, vt par erat, esse. Postea candido ve-
hiculo vectabar resupinus, cunctis qui in-
tuebantur, conspiciendus & admirãdus.

Accurrebant permulti, ac circumequitabant, complures sequebantur. Ego interim illius indutus vestitum, & annulos gerens circiter sedecim, digitis insertos, epulum quoddam splendidum iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iámque illi, ita vt in somnio fieri consentaneum est, aderant: iam epulæ erant comportatæ: iam potus ex animi sententia ministratus. In his quum versarer, & aureis phialis prębiberem omnibus qui aderant amicis: cùm iam inferrentur bellaria, intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis conuiuium, mensásque subuertisti, ac diuitias illas ita dissipasti, vt in auras euanescerent. Num tibi videor iniuria stomachatus in te? nam vel treis noctes perpetuas libenter adhuc somnium illud quod mihi accidit, videre cupiam. GAL. Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? ídque ex omnibus vnum admiraris, ac felicitatem vnicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MYCIL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoque, tum quum Euphorbus esses, auro atque argento comis intexto prodibas pugnaturus cum Achiuis, ídque in bello, vbi ferrum quàm aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum voluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atque ob eam (opinor) caussam, Homerus comas tuas Gratiis similes dixit, quòd auro argentóque reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores videbantur quòd essent auro religatæ, vnáque cum eo relucerent. Neque isthuc nouum est, auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse Deorum omnium hominúmque pater ille, Saturno Rheáque progenitus, quum Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neque quo Acrisij custodias posset corrumpere, audisti videlicet vt aurum sit factus, atque ita per tegulas illapsus potitus est ea quam deperibat. Iam verò quid tibi commemorem quàm multos vsus præbeat aurum? & vt eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians? vtque nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam nosti vicinum mihi & eiusdem artificij Simonem,

A ἢ περιέθεον πολλοί, ἢ περιίππευον, ἢ εἵποντο πλείους. ἐγὼ δέ, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐκείνου ἔχων, ἢ δακτυλίοις βαρὺς, ὅσον ἑκκαίδεκα, ἐξημμένος τοὺς δακτύλους, ἐκέλευον ἑστιᾶσίν τινα λαμπρὰν ὑπερπιθήσων ἐς ὑποδοχὴν τῶν φίλων. οἱ δὲ, ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰκὸς, ἤδη παρῆσαν, καὶ ὁ δεῖπνον ἀρτι συνεκομίζετο, καὶ ὁ πότος συνεκροτεῖτο· ἐν τούτῳ ὄντα με, ἢ φιλοτησίας περπίνοντα ἐν χρυσαῖς φιάλαις ἑκάστῳ τῶν παρόντων, ἤδη τῶ πλακοῦντος ἐκκομιζομένου, ἀναβοήσας ἀκαίρως, συνεπάρξας μοὶ ἡμῖν τὸ συμπόσιον, ἀνέρρηξας δὲ B τὰς τραπέζας, τὸν δὲ πλοῦτον ἐκεῖνον ἀφανισθέντας, ὑπνέμιον φέρεσθαι ποιήσας. ἀρά σοι ἀλόγως ἀγανακτῶντι καὶ σοὶ δοκῶ, ὡς τελέσαντι ἂν ἡδέως ἔτι εἶδον τὸν ὄνειρόν μοι γινόμενον; ΑΛ. ὅταν φιλόχρυσος, ἐ φιλόπλουτος, ὦ Μίκυλλε, ἢ μόνον τοῦτο ἐξ ἁπάντων θαυμάζῃς, ἐ κρῇ εὐδαίμονα εἶ πολὺ κεκτῆσθαι χρυσίον; ΜΙ. οὐκ ἐγὼ μόνος, ὦ Πυθαγόρα, τοῦτο, ἀλλὰ ἐ σὺ αὐτὸς, ὁπότε Εὔφορβος ἦσθα, χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐξημμένος τῶν ἐσθῆτων, ὅτε ἐξῆς πολεμήσων τοῖς Ἀχαιοῖς, ἢ ἐν τῷ πολέμῳ ἔνθα C σιδηροφορᾶν μᾶλλον ἢ χρυσοφορᾶν ἄμεινον ἦν. σὺ γοῦν ἢ ποτε ἠξίους χρυσῷ διαδεδεμένους τοὺς πλοκάμους ἔχων, διακινδυνεύειν. καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος διὰ τοῦτο Χαρίτεσιν ὁμοίας εἰπεῖν σοὶ τὰς κόμας, ὅτι χρυσῷ τε, ἢ ἀργύρῳ ἐστέφηντο· μακρῷ γὰρ ἀμείνους δηλαδὴ, ἐ ἐρασμιώτεραι ἐφαίνοντο, συναναπεπλεγμέναι τῷ χρυσίῳ, ἐ συναπολάμπουσαι μετ' αὐτοῦ. καίτοι τὰ μὲν σὰ, ὦ χρυσοκόμη, μέτρια, εἰ Πανθοῦ υἱὸς ὢν, ἐτίμας τὸ χρυσίον. ὁ δὲ πάντων θεῶν πατὴρ, ἢ ἀνδρῶν, ὁ Κρόνου ἐ Ῥέας, ὁπότε ἠράσθη τῆς Ἀργολικῆς ἐκείνης μειρακίου, οὐκ ἔχων εἰς ὅ, τι ἐρασμιώτερον αὐτὴν μεταβάλοι, οὐδὲ ὅπως ἂν διαφθείρῃ τὸν Ἀκρισίου τὸν φρουρὸν, ἀκούῃς ἤδη που ὡς χρυσίον ἐγένετο, καὶ ῥυεὶς διὰ τῆς τέγους, συνῆν τῇ ἀγαπωμένῃ. ὥστε τί ἂν σοι δοκῶ ὅτι τούτῳ ἔτι λέγοιμι; ὅσας μὲν χρείας παρέχεται ὁ χρυσὸς· ὡς δὲ οἷς ἂν παρῇ, καλοὺς τε αὐτοὺς, ἢ σοφοὺς, ἢ ἰσχυροὺς ἀπεργάζεται, τιμῆς ἐ δόξης συναπάντων, καὶ ἐξ ἀφανῶν, καὶ ἀδόξων, σφόδρα τοῦ ἐναργοῦς ἢ ἀοιδίμους ἐν βραχεῖ τίθησι; τὸν γείτονα γοῦν μοι τὸν ἐμὸν τεχνίτην οἶδα, τὸν Σίμωνα,

ὑ τοῦ πολλοῦ δεῖπνήσαμτα πρ' ἐμοί, ὅτε ὃ ἔτνος ἥψουν τῆς Κρηνίοις, δύο τόμεις τ' ἀλλαντος ἐμβαλών. ΑΛΕ. οἶδα, τὸν σιμὸν, τὸν βραχύ, ὃς ὃ κεραμεοῦν τρύβλιον ὑφελόμενος, ᾤχετο φέρων ὑπὸ μάλης ἔχων, μετ' ὃ δεῖπνον, ὃ μόνον ἡμῖν ὑπῆρχεν. εἶδον γὰρ αὐτὸς, ὦ Μίκυλλε. MIK. σκοπῶ σκέψος αὐτὸ κλέψας, εἶτα ἐπωμόσατο θεοὺς τοσούτους. ἀλλά τί σὺ ἐμύκας, καὶ ἐβόας τότε, ὦ ἀλεκτρυών, λαλίζομένους ἡμᾶς ὁρῶν; ΑΛΕ. ἐκέκραζον, ὃ μόνον μοι τότε δυνατὸν ἦν. τί δ' οὖν ὁ Σίμων; ἐοίκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ ἐρεῖν. MIK. αἰσχίστως ἔχει αὐτῷ, πλούσιος ἐς ὑπερβολήν, Δρυμύλος τοὔνομα· σὺ δὲ ζῶν μὲν, οὐδὲ ὀβολὸν ἔδωκε τῷ Σίμωνι. πῶς γὰρ, ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων; ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε πρώην, ἅπαντα σκεῦνα κατ' οἰκίαν, Σίμων ὁ τὰ ῥάκια τὰ πινακεά, ὁ δὲ τρύβλιον περιλείχων, ἅσμενος ἐξελαύνει, ἀλουργῆ καὶ ὑακινθαφῆ ἀμπεχόμενος, οἰκέτας, καὶ ζεύγη, καὶ χρυσᾶ σκεύματα, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔχων, ὑφ' ἁπάντων περισκυνούμενος, οὐδὲ περιβλέπων ἐπ' ἡμᾶς. ἔναγχος γοῦν ἐγὼ μὲν ἰδὼν περιόντα, Χαῖρε, ἔφην, ὦ Σίμων. ὁ δὲ ἀγανακτήσας, Εἰπάτε, ἔφη, τῷ πτωχῷ, μὴ καταμικρύνῃ μου τοὔνομα· οὐ γὰρ Σίμων, ἀλλὰ Σιμωνίδης ὀνομάζομαι. ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ ἐρῶσιν αὐτοῦ καὶ αἱ γυναῖκες· ὁ δὲ ἀρύτεται καὶ περὶ ταύτας, καὶ ὑπερορᾷ, καὶ ταῖς μὲν, περιέπεται, καὶ φίλεως ἔστιν, αἱ δὲ, ἀπειλοῦσιν αὐτῷ καὶ αὗται, ἀμελούμεναι. ὁρᾷς ὅσων ἀγαθῶν ὁ χρυσὸς αἴτιος, εἴ γε καὶ μεταποιεῖ τοὺς ἀμορφοτέρους, καὶ ἐρασμίους ἀπεργάζεται, ὥσπερ ὁ ποιητικὸς ἱμὰς κεστός. ἀκούεις δὲ καὶ τῶν ποιητῶν λεγόντων·

Ὦ χρυσὲ δεξίωμα κάλλιστον κτέρας. καὶ,

Χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη.

ἀλλά τί μειδιᾷς ἐγέλασας, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛ. ὅτι σοῦ ἀγνοίας, ὦ Μίκυλλε, καὶ σὺ τὰ ὅμοια τοῖς πολλοῖς δόξαπάτησαι περὶ τὸ πλουσίων. οἶδ', εὖ ἴσθι, πολὺ ἀθλιώτερον ὑμῶν τὸν βίον βιῶσι. λέγω δέ σοι, ὃς πένης, καὶ πλούσιος πολλάκις γενόμενος, καὶ ἄπαντος βίου πεπειραμένος· μετ' μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς εἴσῃ ἕκαστα.

qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quum legumen coquerem Saturnalibus, duásque extorum cæsuras immitterem. GAL. Noui, Simonem illum breuem: qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vnica, suffuratus, peracta cœna abiit sub ala gestans. Nam ipse vidi Micylle. MIC. Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed cur non prodebas, ac vociferabare tum ô Galle, quum nos furto spoliari conspiceres? GAL. Coccyzabam, quod mihi solùm licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam videbare de illo dicturus nescio quid. MIC. Ei consobrinus erat vir supra modum diues, nomine Drimylus: is quoad viuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni: nam quî daret, cùm ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque mortuus est nuper, vniuersis illis opibus, iuxta leges, Simon ille, qui coria putria, qui patellam circumlingebat, gaudens potitur, purpura ostróque circuntectus: famulósque & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnibus adoratur: iámque nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico isti, ne vocabulum meum diminuat: neque enim Simon, sed Simonides appellor. Porrò (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidem eludit eas, ac fastidit, & alias quidem admittit comémque sese præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui sunt deformissimi, transfigurat, & amabiles reddit, non secus atque cestus ille poëticus. Audis insuper & à poëtis dictum,

O aurum auspicata res, & ostentum optimum.

Et rursum,

Aurum est quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim risisti Galle? GAL. Quoniam tu quoque per insciciam Micylle simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: verùm (crede mihi) longè etiam ærumnosiorem vitam viuunt, quàm vos. Hęc autem loquor, qui ipse & pauper, & diues aliquando fuerim, atque omne vitæ genus sim expertus. Porro paulò pòst ipse quoque hæc omnia cognosces.

MIC. Per Iouem tempestiuum iam est vt & tu referas quemadmodum sis transfiguratus, & quid in vnoquoque vitæ genere perspexeris. GAL. Ausculta, hoc tantùm præmonitus, me neminem feliciorem in vita, quàm tu sis, vnquam vidisse. MIC. Quàm ego sim, ô Galle? Hanc felicitatem tibiipsi imprecor. Nam videre me tibi ridendum proponere. Verùm age, narra, exordiens ab Euphorbo, quò pacto fueris in Pythagoram transformatus: deinceps ordine ad Gallum vsque. Consentaneum enim est te varias res tum vidisse, tum tulisse, nimirum tam diuersis vitæ formis. GAL. Quemadmodum initiò ab Apolline profecta anima in terram deuolarit, & corpus humanũ subierit, vt illic pœnã quandam penderet, id longum dictu futurũ sit: præterea neque mihi referre fas est, neque tibi eiusmodi audire. Verùm vbi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is qui nunc sum, ô præclare, quisnam eram? hoc mihi priùs dicito nunquid & ego versus fuerim itidẽ vt tu? GAL. Maximè. MIC. Quis igitur eram? si quo modo potes dicere: pervelim enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earũ genere quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix vel paucula frusta in vitam importare, quum illo essem alitus? Sed age, quid post hæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim nisi quid bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista pertica in qua nunc stas. GAL. Isthuc profectò nulla ratione possis cognoscere. Cæterùm quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam: atque à Menelao necatus, aliquanto pòst tempore in Pythagoram perueni. Porrò eousque absque tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te, num absque cibo potúque? GAL. Maximè. Nihil enim istis rebus opus, nisi corpori dũtaxat. MIC. Illud igitur priùs dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quînam ille scire potuisset, Micylle, qui quidem dum ista gerebantur, ipse camelus erat in Bactris? Cæterùm ego tibi tantùm effabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuisse, neque Aiacẽ vsqueadeo magnum, neque Helenã adeò formosam, quemadmodum arbitrantur: siquidem vidi candida quãdam & procera ceruice,

ΜΙΚΥΛ. νὴ Δία, καιρὸς γοῦν ἤδη καὶ σὲ εἰπεῖν ὅπως ἠλλάγης, καὶ ἃ σεσώισαι τῷ βίῳ ἑκάστῳ. ΑΛΕΚ. ἄκουε, τοσοῦτόν γε προεφδὼς, μηδένα με σοῦ δυδαιμονιέστερον βιοῦντα ἑωρακέναι. ΜΙΚ. ἐμοῦ, ὦ Ἀλεκτρυών; οὕτω σοι φαίνοιτο. προφάσεις γὰρ μοι λοιδορεῖσθαί σοι. ἀλλὰ εἰπὲ ἀπὸ Εὐφόρβου ἀρξάμενος, ὅπως ἐς Πυθαγόραν μετεβλήθης, εἶτα ἑξῆς ἄχρι τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰκὸς γάρ σε ποικίλα καὶ ἰδεῖν, καὶ παθεῖν, ἐν πολυφδέσι τοῖς βίοις. ΑΛΕΚ. ὡς μὲν ἐξ Ἀπόλλωνος ὁ πρῶτον ἡ ψυχή μοι καταπλαμφθεῖσα εἰς τὴν γῆν ἐπέδυ ἐς ἀνθρώπου σῶμα, ἵν' ἥντινα τὴν καταδίκην ἐκτελοῦσα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, ἄλλως τε, οὔτε ὅσιον οὔτε ἐμοὶ εἰπεῖν, οὔτε σοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἐγενόμην. ΜΙΚ. ἐγὼ δὲ πρός γε τούτου, ὦ θαυμάσιε, τίς ἦν, τοῦτό μοι πρότερον εἰπὲ, εἰ καί γώ ποτε ἠλλάγην ὥσπερ σύ. ΑΛΕΚ. καὶ μάλα. ΜΙΚ. τίς οὖν ἦν, εἴ τι ἔχεις εἰπεῖν; ἐθέλω γὰρ τοῦτο εἰδέναι. ΑΛΕ. σὺ μύρμηξ Ἰνδικὸς, ὧν ὁ χρυσίον ἀορυττόντων. ΜΙΚ. εἶτα ὤκνουν ὁ κακοδαίμων ὀλίγον τῶν ψημάτων ἥκειν ἐς τὸν βίον, ὃς ἐκείνου ὑπερπεπαίμην; ἀλλὰ καὶ τί μὴ τοῦτ' ἔσομαι, εἰπέ· εἰκὸς γὰρ εἰδέναι σε. εἰ γάρ τι ἀγαθὸν εἴη, ἀπάγξομαι ἤδη αἰασας ἀπὸ τοῦ παλτοῦ, ἐφ' οὗ σὺ ἔσηκας. ΑΛΕΚ. οὐκ ἂν μάθοις τοῦτο σοφίᾳ μηχανῇ· πλὴν ἀλλ' ἐπείπερ Εὔφορβος ἐγενόμην (ἐπῳδὴν γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα) ἐμαχόμην ἐν Ἰλίῳ, καὶ ἀπεθανον ὑπὸ Μενελάου, χρόνῳ ὕστερον ἐς Πυθαγόραν ἦκον. τέως δὲ περιέμενον ἄοικος ἑστὼς, ἄχρι δή ὁ Μνήσαρχος ἐξεργάσηταί μοι τὸν οἶκον. ΜΙΚ. ἄστεγος ὢν, ὦ πᾶν, καὶ ἄποτος; ΑΛΕ. καὶ μάλα. οὐδὲ γὰρ ἔδη τούτων, ἢ μόνῳ τῷ σώματι. ΜΙΚ. ἐκοινῶ τὰ ἐν Ἰλίῳ πρότερόν μοι εἰπέ· τοιαῦτα ἦν οἷά φησιν Ὅμηρος γεγενῆσθαι αὐτά; ΑΛΕΚ. πόθεν ἐκεῖνος ἠπίστατο, ὦ Μίκυλλε, ὃς γυναικῶν ἐκείνων, καμήλου ὢν Βακτρίοις ἐν; ἐγὼ δὲ τοσοῦτόν σοι φημὶ ἐξοφοῦς, μηδὲ γεγενῆσθαι τότε μήτε τὸν Αἴαντα οὕτω μέγαν, μήτε τὴν Ἑλένην αὐτὴν οὕτω καλὴν, ὡς οἴονται. εἶδον γὰρ λευκὴν μέν πινα, καὶ ὑπομήκη τὸν τράχηλον,

ὡς εἰκάζειν κύκνου θυγατέρα εἶναι). πάλαι δὲ, A πρὸ τοῦ γεγονότων, ἡλικιώτην ἀγαθὸν τῆς Ἑλένης· ἐπεὶ γε Θησεὺς πρῶτον ἁρπάσας, ἐν Ἀφίδναις εἶχε· καὶ τὸν Ἡρακλέα χρόνος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς, πρότερον εἶλε Τροίαν καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοὺς τότε μάλιστα. διηγεῖτο γάρ μοι ὁ Πάνθους οὗτος, κομιδῇ μειρακίων ὤν, ἑωρακέναι λέγων τὸν Ἡρακλέα. MIK. τί δὲ, ὁ Ἀχιλλεὺς τοιοῦτος ἦν ἄριστος τὰ πρῶτα, ἢ μῦθος ἄλλος καὶ οὗτος; ΑΛ. ἐκεῖνον μὲν οὐδὲ συμπεπλέχθαι, ὦ Μίκυλλε, φαίην ἂν ἔγωγέ σοι οὕτως ἀκριβῶς τὰ παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς λέγειν· πόθεν γάρ, πολέμιος B ὤν; τὸν μέντοι ἑταῖρον αὐτοῦ τὸν Πάτροκλον, οὐ χαλεπῶς ἀπέκτεινα, διελάσας τοῦ δόρατι. MIK. εἶτά σε ὁ Μενέλαος μαχρῷ ῥᾳχερέστερον· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἰκανῶς· τὰ Πυθαγόρου δὲ, ἤδη λέγε. ΑΛΕ. ὁ μὲν ὅλον, ὦ Μίκυλλε, σοφιστὴς ἀνὴρ οὐ φαῦλος ἦν, χρὴ γὰρ, οἶμαι, τἀληθῆ λέγειν. ἄλλως δὲ, οὐκ ἀπαίδευτος, οὐδ' ἀμελέτητος τῶν καλλίστων μαθημάτων. ἀπεδήμησα δὲ εἰς Αἴγυπτον, ὡς συγγενοίμην τοῖς ἐκεῖ φήτῃσι ὅτι σοφία, καὶ εἰς τὰ ἄδυτα κατελθών, ἐξέ- C μαθον τὰς βίβλους τὰς Ὥρου καὶ Ἰσιδος, κἀπειδὴ εἰς Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, οὕτω διέθηκα τοὺς κατ' ἐκεῖνα Ἕλληνας, ὥστε θεὸν ἥδη με. MIKYΛ. ἤκουσα ταῦτα, καὶ ὡς δόξας ἀναβεβιωκέναι ἀπεθανών, καὶ ὡς χρυσοῦν τὸν μηρὸν ἐπιδείξαιό ποτε αὐτοῖς. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, τί σοι ἐπῆλθε νόμον ποιήσασθαι μήτε κρεῶν, μήτε κυάμων ἐσθίειν; ΑΛΕΚ. μὴ ἀνάκρινε τὰ τοιαῦτα, ὦ Μίκυλλε. MIKYΛ. ἀλλὰ, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛΕ. ὅτι αἰσχύνομαι λέγειν πρὸς σὲ τἀν- D ληθῆ ὄντα αὐτά. MIK. καὶ μὴν οὐδὲν ὀκνῶ ἐγὼ λέγειν πρὸς ἄνδρα συνοικεῖον, καὶ φίλον· δεσποτῶν γὰρ ἐκ ἂν εἴποιμι ἔτι. ΑΛΕΚ. οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ σοφὸν ἴσως, ἀλλ' ἐώρων ὅτι εἰ μὲν τὰ σεμνὰ ἦν, καὶ ταῦτα τοῖς πολλοῖς νομίζοιμι, ἥκιστα θαυμάσομαι τοὺς ἀνθρώπους ἐς τὸ θαῦμα· ὅσα δὲ αὖ ξενίζοιμι, τοσούτῳ καινότερος ἅμιλλα αὐτοῖς ἔσεσθαι. διὰ τοῦτο καινοποιῶ εἰλόμην, ἀπόρρητον ποιησάμενος τὴν αἰτίαν, ὡς εἰκάζοντες ἄλλοι ἄλλως, ἀπορούντες ἐκπλήττωνται,

vt hinc cygno prognatam esse adsimularent: cæterùm vehementer anum, æqualem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primùm raptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis fermè ætate. Porrò Hercules priùs Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nã hęc mihi Panthus narrauit, se, cùm esset admodũ adolescẽs, vidisse Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nẽpe quauis in re præstantissimus? An & isthęc fabulamẽta sunt? GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neque queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî scire potui, cùm hostis essem? Certè Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MIC. Deinde te Menelaus minore negotio. Verùm istis de rebus satis: nũc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle, sophista quispiam erat (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sũ autem in Ægyptum, quò cum prophetis congrederer, de sapientia communicaturus. Hìc adyta subij, atque ibi Ori & Isidis libros perdidici. Pòst rursum in Italiam renauigabã, ac Græcos iuxta ea quæ in Ægypto didiceram, ita institui, vt me proinde ac deũ suspicerent. MIC. Equidem inaudieram isthæc: præterea quemadmodum creditus fueris defunctus in vitam rediisse, vtque aureum femur illis subinde ostenderis. Verùm illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, vt legem statueres, vti neque carnibus neque fabis vescerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MIC. Quamobrem, ô Galle? GAL. Nam pudet hisce de rebus verũ fateri. MIC. Atqui nõ conuenit vti id facere graueris apud hominẽ contubernalem & amicum: nam herum posthac absit vt dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduertebam, si consueta modò, ac eadem quæ vulgo tradũtur à multis, præcepissem, nõ fore vt mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora magísque aliena proposuissem, futurum vt hoc magis nouus, magísque videreradmirãdus. Proinde institueram in animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quò videlicet aliis aliud conijectantibus, omnes redderentur attoniti:

Pythagoræ tacitè perstringit vt sophistam & præstigiatorem.

quémadmodum in obſcuris oraculis ſolet vſu venire. MIC. Illud vide, vt rides me tu quoque, non minùs atque Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cúmque his alios, qui muti ſequuntur, tuáque adorant veſtigia, quæ tu calcata reliquiſti. Verùm vbi Pythagoram exueras, quem poſt eum induiſti? GAL. Aſpaſiam Miletenſem illam meretricem. MIC. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras. Itáne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generoſiſſime oua pariebas, cúmque Pericle rem habebas, iam Aſpaſia videlicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramámque deducebas? Poſtremò meretricũ in morem geſticbas, vultúmque componebas? GAL. Iſta quidem omnia feci, tametſi non ego ſolus: verùm & ante me tum Tireſias, tum Élati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuitij dixeris, tantundem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, vtra tibi vita erat ſuauior, quum vir eſſes, an cùm Pericles tecum haberet conſuetudinem? GAL. Vides cuiuſmodi iſthuc eſt quod percontaris? nempe cui ne Tireſiæ quidem expedierit reſpondere. MIC. Atqui ſi minùs fateare tu, tamen iſthuc Euripides ſatis explicuit, quum ait ſe malle ter ſub clypeo conſiſtere, quàm parere ſemel. GAL. Imò præmoneo, te paulo pòſt puerperam fore: ſiquidem & tu mulier es olim futurus, ídque ſæpius, longo nimirum ſeculorum orbe atque recurſu. MIC. Non tu pendebis ô Galle, qui quidem omneis mortales Mileſios aut Samios eſſe ducas? Nam aiunt te etiã tum quum Pythagoras eſſes, venuſta forma decorum, ſæpius Aſpaſiam fuiſſe tyranno. Verùm age, ſecundùm Aſpaſiam in quem virum aut mulierem denuo renatus es? GAL. In Cratetem Cynicum. MIC. O Caſtor, & ô Pollux, quàm diſſimile ex ſcorto philoſophus. GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulo pòſt ſatrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliáque innumerabilia: perlongum enim fuerit ſingula recenſere. Poſtremò gallus, atque id ſæpius: nam hoc vitæ genere ſum delectatus. Interea & aliis diuerſis mortalibus ſeruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: poſtremò nunc tecum viuo: rideóque quotidie, quum video te paupertatis tædio complorantem, eiulantémque, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantũ illis adſit malorum:

A καθάπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι τ̃ χρησμῶν. ΜΙ. ὁρᾷς; καταγελᾷς μου καὶ σὺ ἐν τῷ μέρει πρόσθεν, ὅσον Κροτωνιατῶν, καὶ Μεταποντίων, καὶ Ταραντίνων, καὶ τῶν ἄλλων ἀφώνων σιτ ἑπομένων, καὶ προσκυνούντων τὰ ἴχνη, ἃ σὺ πατῶν ἀπολιμπάνοις. ἀποδυσάμενος δὲ τὸν Πυθαγόραν, τίνα μετημφιάσω μετ' αὐτόν; ΑΛΕ. Ἀσπασίαν τὴν ἐκ Μιλήτου ἑταίραν. ΜΙ. φῶ τῦ λόγου, καὶ γυνὴ γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις, ὁ Πυθαγόρας; καὶ ἰῶ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ σὺ ὠδῖνες, ὦ ἀλεκτρυόνων θηλυμόρφατε, καὶ σεσῆσθαι Περικλῆ, Ἀσπα-
B σία οὖσα; καὶ ἐκύεις ἀπ' αὐτοῦ, εἶτα ἔρια ἔξαιρες, εἶτα κρίκῳ κατῆγες, εἶτ' ἐγκαθίζου ἐς ὃ ἑταιρικόν; ΑΛΕ. πρῶτα ταῦτα ἐποίουν, ὦ μόνος, ἀλλὰ καὶ Τειρεσίας πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἐλάτου παῖς ὁ Καινεύς, ὥστε ὁπόσα αὖ ἀποσκώψῃς εἰς ἐμέ, εἰς ἐκείνους ἀποσκώψας ἔσῃ. ΜΙ. τί οὖν, πότερος ὁ βίος ἡδίων σοι ἰῶ, ὅτε ἀνὴρ ἦς, ἢ ὅτε σε ὁ Περικλῆς ὤπυεν; ΑΛ. οἶδας, οὐ τοῦτο ἠρώτησας, οὐδὲ τῷ Τειρεσίᾳ συνενεχόσθην τὴν ἀπόκρισιν. ΜΙ. ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ εἴπῃς, ἱκανῶς ὁ Εὐριπίδης διήκρι-
C νε ὃ βούλεται, εἰπών, ὡς τρὶς ἂν θέλοι πρὸ ἀσπίδα στῆναι, ἢ ἅπαξ τεκεῖν. ΑΛΕΚ. καὶ μὴν ἀναμνήσω σε, ὦ Μίκυλλε, οὐκ εἰς μακρὰν ὠδίνουσαν· ἔσῃ γὰρ ποτε γυνὴ καὶ σὺ ἐν πολλῇ τῇ περιόδῳ πολλάκις. ΜΙ. οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών, ἀπολῶν οἰόμενος Μιλησίους, ἢ Σαμίους εἶναι; σὲ οὖν φασι, καὶ Πυθαγόραν ὄντα τὸν ὦρον λαμπρὸν πολλάκις, Ἀσπασίαν γενέσθαι τῶν τυράννων. τίς δὴ μοι τὸν Ἀσπασίαν αἰνῆ, ἢ γυνὴ αὖθις ἀνέφανης; ΑΛ. ὁ Κυνικὸς Κράτης. ΜΙ. ὦ
D Διόσκορω, τῆς ἀνομοιότητος, οἷς ἑταίρας, φιλόσοφος; ΑΛΕ. εἶτα βασιλεύς, εἶτα πένης, καὶ μετ' ὀλίγον, Σατράπης, εἶτα ἵππος, καὶ κολοιός, καὶ βάτραχος, καὶ ἄλλα μυρία· μακρὸν δ' ἂν γένοιτο καταριθμήσασθαι ἕκαστα, τὰ τελευταῖα δέ, διήκτρυών πολλάκις· ἥδομαι γὰρ τῷ βίῳ· καὶ τοῦτο πολλοῖς ἄλλοις δουλεύσας βασιλεῦσι, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις, τὰ τελευταῖα, καὶ σοὶ νῦν συνοῦμι, καταγελῶν ὑμῶν μέσων τῶν πονηρῶν, καὶ οἰμώζοντος ὑπὸ τῆς πενίας, καὶ τοὺς πλουσίους θαυμάζοντος, ὑπ' ἀγνοίας τ̃ ἐκείνοις προσόντων κακ̃.

εὐγοιῶ ἥδεις τὰς φροντίδας αὐτῶν, ἃς ἔχου- A
σιν, ἐγέλασας ἂν ὅτι σαυτὸν πρὸ τοῦ οἰηθέν-
τι ὑπερόλβαιμονῆν ἀεὶ τὸν πλούσιον. MI.
Σχολῶ, ὦ Πυθαγόρα, ἢ ὅ, τι μάλιστα χαί-
ρῃς καλούμενος, ὡς μὴ ὀλίγα μεταποιοῦμαι τοῦ λό-
γου, ἄλλοτε ἄλλον καλῶν. ΑΛΕ. ὀρθῶς
μοὶ δοκεῖν, εἴτε Εὔφορβον, εἴτε Πυθα-
γόραν, εἴτε Ἀσπασίαν καλῇς, ἢ Κράτητα,
πάντα γὰρ ἐγὼ ταῦτά εἰμι· πλὴν ὅ νῦν ὁρῶ-
μενον τοῦτο, ἀλεκτρυόνα ὀνομάζων, ἄμεινον
ἂν ποιοῖς, ὡς μὴ ἀτιμάζοις βύτειλε εἰ δο-
κῶ ὄρνεον, καὶ ταῦτα, τοσαύτας ἐν αὐτῷ
ψυχὰς ἔχον. MI. Σχολῶ, ὦ ἀλεκτρυών, B
ὅπως ἀπάντων ἡδονῶν ἤδη τῶν βίων ἐπειρά-
θης, καὶ πάντα οἶδας, λέγοις ἂν ἤδη σαφῶς,
ἰδίᾳ μοὶ τὰ τῶν πλουσίων, ὅπως βιοῦσιν,
ἰδίᾳ δὲ, τὰ τῶν πενήτων· ὡς μάθω εἰ ἀλη-
θῆ ταῦτα φῂς, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνων με
τῶν πλουσίων. ΑΛ. ἰδοὺ δὴ οὕτως ὑπίσκε-
ψαι ὦ Μίκυλλε, σοὶ μὲν οὔτε πολέμου πολὺς
λόγος, ἐὰν λέγηται ὡς οἱ πολέμιοι ἐπελαύ-
νουσιν, οὐδὲ φροντίζῃς μὴ τὸν ἀγρὸν τέμω-
σιν ἐμβαλόντες, ἢ τὸν ὄρχατόν σου ξυμπατή- C
σωσιν, ἢ τὰς ἀμπέλους διώσωσιν, ἀλλὰ τῆς
σάλπιγγος ἀκούων μόνον, εἰ τύχοι ἄρα, σκο-
πεῖς ὅ τι σαυτὸν, οἷ πρὸ πολλοῦ χρὴ
σωθῆναι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. οἱ δ' ἐν-
θάδε ταῦτα μὲν καὶ ἀμφ' αὐτοῖς, ἀνιῶνται δὲ,
ὁρῶντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀγόμενα καὶ φερόμε-
να ὅσα εἶχον ἐν τοῖς ἀγροῖς. καὶ ἤδη τε εἰσφέρ-
δειν, μόνοι καλοῦνται· ἤδη τε ἐπεξιέναι, παρα-
κινδυνεύοντες στρατηγοῦντες, ἢ ἱππάρχοῦ-
τες· σὺ δὲ οἰσυΐνην ἀσπίδα ἔχων, βύρσαλῆς, καὶ
κοῦφος, εἰς σωτηρίαν ἕτοιμος ἑστάθαι τὰ D
ὀπίνικια, ἐπειδὰν δύῃ ὁ στρατηγὸς νενικηκώς·
ἐν εἰρήνῃ τε αὖ, σὺ μὲν τῷ δήμου ὤν, φύα-
δας εἰς ἐκκλησίαν, τυραννεῖς τῶν πλουσίων,
οἱ δὲ, φείδονται, καὶ ὑποστέλλονται, καὶ δέδι-
νομάς ἐλάσκονταί σε. λουτρὰ μὲν γὰρ ὡς ἔχεις
καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα καὶ πάλια ἀφθονῆ,
ἄπαντα ἐκεῖνοι πονοῦσι, σὺ δὲ ἐξέτασις καὶ
δοκιμασὶς πικρὸς ὡσπερ δεσπότης, οὐδὲ λό-
γου μεταδιδοὺς ἐνίοτε, κἂν σοι δοκῇ, κα-
τεχαλάζησας αὐτῶν ἀφθόνους τοὺς λίθους,
ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσας· οὔτε δὲ συ-
κοφάντου δέδιας αὐτὸς, οὔτε λῃστοῦ,

alioqui si curas noris quibus illi distrin-
gũtur, teipsum profectò riseris, qui antea
credideris, eum qui sit opulentus, statim
felicissimum esse omnium. MIC. Ergo
Pythagora, aut quod maximè gaudeas
appellari, ne confundam orationem, si te
nunc hoc, nunc illo nomine compellem.
GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum,
siue Pythagoram, siue vocaris Aspasiam,
siue Cratetem, quãdoquidem ista omnia
sum vnus: nisi quòd rectiùs feceris, si (id
quod impræsentiarum esse videor) gallũ
me voces, ne quem hanc parui ducere
contemneréque videare, præsertim cùm
tam multas contineat animas. MICY.
Ergo Galle, quandoquidem omnia penè
viuendi genera iam expertus es, atque o-
mnia cognita habes, age dilucidè mihi
narrato quæ sint peculiaria diuitũ ad vi-
tæ rationem, quę pauperum propria: quò
videlicet cognoscam, veré ne isthuc af-
firmes, me diuitibus esse feliciorem.
GAL. En hunc ad modum interim per-
pende Micylle. Te quidem non magno-
pere tangit cura belli, si quando rumor
sit aduentare hostes: neque solicitus es
ne in agros incursantes populentur, néve
hortum proculcent, proterántque, aut
vineas vastent: sed simul atque tubam au-
dieris, si tamen audieris, de te ipso vno
circunspectas, quò deflexus seruari queas
ac discrimen effugere. Contrà illi tum
de sese soliciti sunt, tum animo discru-
ciantur, quum de mœnibus quicquid o-
pum possidebant in agris, id omne tolli
deportaríque conspiciunt. Ac siue infe-
rendum est aliquid in ærarium, soli ac-
cersuntur: siue in prælium exeundum, pe-
riclitantur, aut peditum turmis, aut equi-
tum alis præfecti. Tu interim vimineum
gerens clypeum, expeditus ac leuis es ad
saluti consulendum, paratus victoriale
conuiuium agere, si quando victor exer-
citus sacra fecerit. Rursum pacis tempo-
re, tu quidem quum de plebe sis, ingres-
sus in concionem, tyrannidem in diuites
obtines: illi verò trepidant pauitántque,
ac largitionibus choragiísque te placant:
siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacu-
la, reliquáque id genus abundè suppedi-
tent, ea omnia curant illi. At tu, censor,
& acerbus expensor, perinde quasi domi-
nus, ne alloquio quidem interdum digna-
ris illos: quòd si tibi collubitum sit, ingen-
tibus saxis in illos degrandinas, vel facul-
tates eorum publicas facis: ipse neque ca-
lumniatorem metuis neque latronem,

quámque in multis vitæ generibus antehac vixerim, & quid ex vnaquaque transformatione ſim conſequutus. MIC Y. Narra quæſo: nam mihi quidem auditu iucundiſſimum fuerit, adeò vt ſi quis mihi deferat optionem, vtrùm te iſta narrantem audire malim, an rurſum feliciſſimum illud ſomnium quod paulò antè vidi, videre, haud ſciam vtrum electurus ſim: vſqueadeo cognata germanáque videntur eſſe iſta tua cum ſuauiſſimis illis viſis: & ex æquo vos æſtimo, te pariter ac præclarũ illud inſomnium. GAL. Etiamnum tu ſomnium illud quod dudum tibi viſum eſt, in animum reuocas, & inania quædam obſeruas ſimulachra, atque (vti loquuntur poëtæ) euanidam quandam felicitatem memoria conſectaris? MIC. Imò illud ſcias Galle, ne vllo quidem tempore vnquam viſi illius mihi venturam obliuionem. Tantum mellis, ſomnium aufugiens in oculis mihi reliquit, vt præ illo vix queam palpebras attollere, rurſus in ſomnium coëuntes. Itaque qualem voluptatem mouent pennæ in auribus verſatę, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. GAL. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem inſomnij: ſiquidem alatum quum ſit (ſicut aiunt) metáſque volandi præſcriptas habeat ſomnium, iam ſeptá trãſilit, in oculis etiam vigilantis obuerſans: adeò mellitum & euidens apparet. Quare per velim audire cuiuſmodinam ſit iſtud quod te ſupra modum delectat. MIC. Geſtio narrare. Nam dulce eſt hoc ipſum meminiſſe, & commemorare de illo quippiam. Verùm heus Pythagora, quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle deſieris ſomniare, mélque illud ab oculis abſterſeris. Interim prior dicito, vti intelligam vtrúmne per portas eburneas, an per corneas tibi ſomnium aduolarit. MI. Neque per has, neque per illas, ô Pythagora. GAL. Atqui duas haſtantùm commemorat Homerus. MIC. Valere ſinas nugatorem illum poëtam, qui nihil de ſomniis intellexit. Paupertina fortaſſis ſomnia per iſtas commeant portas, qualia videbat ille, neque id admodum perſpicuè, quippe captus oculis. Mihi verò per aureas quaſdam portas dulciſſimum hoc aduênit ſomnium, & ipſum aureum vndique, & aureis circumamictum, & auri plurimum ſecũ adducens. GAL. Deſine optime Mida de auro fabulari.

Inſomniorum ratio ex Homero.

ἢ ἐν ὅσοις πρότερον ἐβιότευσα βίοις, ἢ ἅπτηνα τ μεταβολῆς ἀπολέλαυκα ἑκάστης. MI. λέγοις ἄν, ὡς ἐμοί τε ἥδιστον ἂν ὄνειρον ἀκροᾶσθαι, ὥστε εἰ τις αἵρεσιν προτείνοι, πότερον μᾶλλον ἐθέλω σε ἀκούειν τὰ τριακόντα διεξιόντος, ἢ τὸν πρωϊδαίμονα ὄνειρον ἐκεῖνον αὖθις ὁρᾶν, τὸν μικρὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα ὁπότερον ἂν ἕλοίμην, ἅττων ἀδελφὰ ἡδύσματα τὰ σὰ τοῖς ἐκείνοις φαίνεται, καὶ ἐν ἴσῃ τιμῇ ὑμᾶς ἄγω, σέ τε, καὶ τὸ πολυτίμητον ἐκεῖνο. ΑΛ. ἐπὶ γὰρ σὺ αἰσχρεμπαίζῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἰὼν, καὶ τίνα ἐνδάλματα μάταια ἐκφυλάττῃς, κενὲ, καὶ, ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀμβλυωπὰ τινα δύσμνησίαν τῆ μνήμῃ μεταδιώκων; MI. ἀλλ' ὄφελ' ὑπολήσομαί ποτε, ὦ ἀλεκτρυών, σὺ ἴσθι, τῆς ὄψεως ἐκείνης. ὅττως μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος καταλιπὼν, ᾠχετο, ὡς μόγις δύοίγειν τὰ βλέφαρα ἔτ' αὖτε, εἰς ὕπνον αὖθις καταπωμένα. οἵῃ οἷον ἐν τοῖς ὠσὶ τὰ πτερὰ ἐρεθίζεται τρεφόμενα, τοιοῦτον γαργαλεὸν παρείχετό μοι τὰ ὁρώμενα. ΑΛ. Ἡράκλεις, δεινόν τινα φὴς τὸν ἔρωτα τῦ ὀνείρου, εἴγε πτηνὸς ὢν, ὡς φασι, καὶ ὄρνις ἔχων τῆς πτήσεως τὸν ὕπνον, ἔτι τὰ ἑπταμένα ἤδη πτερὰ, καὶ ἐναργεῖς ἐνεωρᾶσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, μιγνὺς ὅτῳ, καὶ ἐναργὴς φαινόμενος. ἐθέλω γοῦν ἀκοῦσαι οἵος τίς ἐστιν, ὅτῳ σοι τετιμῆσθαι ὤν. MI. ἔτοιμος λέγειν. ἡδὺ γοῦν τὸ μεμνῆσθαι τί καὶ διεξιέναι περὶ αὐτῦ· σὺ δὲ πρῶτος, ὦ Πυθαγόρα, διηγήσῃ τὰ περὶ τὰ μεταβολῶν; ΑΛ. ἐπειδὴ σὺ, ὦ Μίκυλλε, παύσῃ ὀνειρώττων, καὶ ἀποψήσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων τὸ μέλι; τὸ γοῦν δὲ, πρότερος εἰπὲ, ὡς μάθω εἴτε διὰ τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν, εἴτε διὰ τῶν κερατίνων σοι ὁ ὄνειρος ἦκε πετόμενος. MI. οὐδὲ δι' ἑτέρας τούτων, ὦ Πυθαγόρα. ΑΛ. καὶ μὴν Ὅμηρος δύο ταύτας μόνας λέγει. MI. ἔα χαίρειν τὸν λῆρον ἐκεῖνον ποιητὴν, ὃς δὲν εἰδότα ὀνείρων πέρι· οἱ πένητες ἴσως ὄνειροι διὰ τ τοιούτων σκοτιοῦσιν, οἵους σκότος ἐώρα, οὐδὲ πάνυ σαφῶς, τυφλὸς αὐτὸς ὤν. ἐμοὶ δὲ διὰ χρυσῶν τινων πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς δ' αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα περιβεβλημένος, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον. ΑΛ. παῦε, ὦ Μίδα βέλτιστε, χρυσολογῶν.

ἀτεχνῶς

ἀτεχνῶς γὰρ ὀκ τῆς ἐκείνου σοι βύχης ὃ
ἐνύπνιον, καὶ μέταλλα ὅλα χρυσίου κεκο-
μίσθαι μοι δοκεῖς. ΜΙΚΥΛ. πολύ, ὦ
Πυθαγόρα, χρυσίον εἶδον, πολύ· πῶς οἴει
καλόν, οἷαν τὴν αὐγὴν ἀπαστράπτον; τί πο-
τε ὁ Πίνδαρος φησι περὶ αὐτοῦ, ἐπαινῶν; ἀ-
νάμνησον γάρ με, εἴπερ οἶσθα, ὁπότε ὕδωρ
ἄριστον εἰπὼν, εἶτα τὸ χρυσίον θαυμάζῃ, ὃν
ποιῶν, ὡς ἀρχὴν βύθυς τ' καλλίστου τῶν ἀσμά-
των ἀπάντων. ΑΛΕ. μῶν ἐκεῖνο ζητεῖς,
Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς, αἰθόμενον
πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτὶ, μεγανόρος ἔξο-
χα πλούτου; ΜΙΚ. νὴ Δία, αὐτὸ τοῦτο.
ὥσπερ γὰρ τοὐμὸν ἐνύπνιον ἰδὼν ὁ Πίνδαρος,
οὕτως ἐπαινῇ τὸ χρυσίον. ὡς δὲ ἤδη μάθῃς
οἷόν τι ἐμοὶ, ἄκουσον, ὦ σοφώτατε ἀλεκτρυών.
ὅτι μὲν γὰρ οἰκότως ἐμοὶ δοκεῖς, οἶδα· Εὐ-
κράτης γάρ με ὁ πλούσιος ἐντυχὼν ἐν ἀγο-
ρᾷ, λουσάμενον ἥκειν ἐκέλευε πρὸς ἑσπέραν
ὅτι τὸ δεῖπνον. ΑΛΕΚ. οἶδα πάνυ τοῦτο,
πεινάσας πρὸ ὅλης τῆς ἡμέρας, ἄχρι
μοι καθείας ἤδη ἑσπέρας ἦκες ἐπισκεβρε-
μένος, τοὺς πέντε ἐκείνους κυάμους κομί-
ζων, οὐ πάνυ δαψιλὲς τὸ δεῖπνον ἀλε-
κτρυόνι ἀθλητῇ ποτε γενομένῳ, καὶ Ὀλύμ-
πια ὀκ ἀφανῶς ἀγωνισαμένῳ. ΜΙΚ.
ἐπεὶ δὲ δειπνήσας ἐπανῆλθον, ἐκάθευδον
βύθυς, τοὺς κυάμους σοι παραβαλών. εἶ-
τά μοι κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἀμβροσίην δέ μοι
νύκτα θεῖός τις ὡς ἀληθῶς ὄνειρος ὑπέστη.
ΑΛΕΚ. τὰ μὲν δὴ τῆς Εὐκράτους πρό-
τερον, ὦ Μίκυλλε, διήνυσαι, καὶ τὸ δεῖ-
πνον, οἷ ἐλήλυθε, καὶ τὰ ἐν τῷ συμποσίῳ
πάντα. κωλύει γὰρ οὐδέν σε δειπ-
νεῖν, ὥσπερ ὄνειρόν τινα τοῦ δείπνου ἐκεί-
νου παράσχοντα, καὶ ἀναμηρυκώμενον τῇ
μνήμῃ τὰ βεβρωμένα. ΜΙΚΥΛ. ἀμέλει
ἀνοχλήσειν, καὶ ταῦτα διηρθρωμένος. ἐπεὶ
δὲ σὺ προθυμῇ, καὶ δὴ λέγω. ἦ προέτε-
ρον, ὦ Πυθαγόρα, παρά τινι πλουσίῳ τινὶ δει-
πνήσας ἐν ἀπόρῳ τῷ βίῳ, τύχῃ τινὶ ἀ-
γαθῇ ἐντυγχάνω χθὲς τῷ Εὐκράτει· καὶ
ἐγὼ μὲν προσεφοίτων αὐτὸν ὥσπερ εἰώθειν, δε-
δοικὼς, ἀπολλαπόμην, ὡς μὴ κατα-
γνύαιμι αὐτὸν, ἐν πενιχρῷ τῷ τρίβω-
νι συμπαρόντα. ὁ δὲ, Μίκυλλε, φησι,

A Nam dubio procul ex illius voto istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. MIC. Multam auri vim vidi Pythagora, multam. quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis vnius omnium belliſſimi. GAL. Num illud quæris,

Aqua est illa quidem optima:
Cæterùm aurum, vti candens
Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximiè
B *Cæteras supra opes quæ* [*vnum*
Gloriam ac decus addunt.

MICYLL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum videat Pindarus, ita prædicat aurum. Sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates dives ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat. GALLVS. Isthuc equidem planè memini. nam totum esuriebam diem, donec mihi, profunda tandem vespera do-
C mum reuersus subuuidus, vinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quíque Olympia non segniter olim decertarit. MICYL. Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubiè somnium assistens. GAL. Sed priùs quæ tibi apud Eucratem acciderint, Micylle narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæque super cœnam acta sunt omnia.
D Nihil enim prohibet te denuo cœnare, si veluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines. MICYL. Credebam molestum futurum me, si hæc quoque retulissem: verùm posteaquam tu desideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in vita cœnassem apud vllum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem simul atque dominum illum salutassem, ita vti consueueram, subducebam me: ne pudori illi essem, si lacera in veste fuissẽ assectatus. At ille, Micylle, inquit,

hodie natalitia filiæ celebro, plurimósq; ad conuiuium amicos inuitaui: verùm quoniam aiunt quendam ex his incõmoda esse valetudine, neque posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu eius loco venito lotus: nisi ipse fortè qui vocatus est, semet adfuturum renunciarit: nã nunc quidẽ ambigit. Hoc vbi audissem, adorato diuite discedebam, omnes obsecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut laterum dolorẽ, aut podagram morbi auctarium immitterent valetudinario illi, cuius ego sellæ occupator, cœnæque vicarius & hæres eram vocatus. Interim hoc spacij quod vsque ad balnei tempus intercessit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio quot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse cõsentaneum esset. Hîc vbi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atque abeo, nitidè admodum cultus, sic obuerso palliolo, vt qua esset parte purissimum, ea videretur. Offendo autẽ ad fores & alios cõplures, in quibus etiam illũ (gestabatur autem à viris quatuor) cuius eram subconuiua vocatus, qui malè habere dictus erat, atque id etiam præ se ferebat, quòd afflicta esset valetudine: nam ex alto gemebat, tussiebátque ac screabat velut ex abdito: quódque ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta: ferebatur autem philosophus quispiam esse ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est hircina, supra quàm credi posset tõsoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem cùm ita esset affectus, aduenisset: Non oportet, inquit, promissa deserere, præsertim hominem philosophum, etiamsi mille vrgeant & instent morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potiùs apud te velis emori, quàm in conuiuio animam vnà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo pòst accessit & Eucrates iam lotus: conspectóque Thesmopolide (nam id erat philosopho nomẽ) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos veneris: tametsi nihilo deteriùs tibi fuerat futurum: siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atque dixerat, introgreditur, manus illi porrigens, pariter & famulis innitenti.

Gnomonẽ horologij intelligit.

A γυναῖξὶ τὴμεγὴν ἑσιῶ ἠμέθλια, & πρεπάλεσα τῶν φίλων μάλα πολλούς. ἐπεὶ δέ τινα φασὶν αὐτῶν μαλακῶς ἔχοντα ἢχ οἷόν τε εἶ) ξυνδῆπνῆν μὲθ' ἡμῶν, σὺ αὐτ' ἐκείνῳ ἴκε λυσάμενος, ἰὼ μὴ ὄγε κληθεὶς αὐτὸς, εἴπῃ ἀφίξεσθαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός ὄστ. τᾶτο ἀκούσας ἐγὼ, παρεσκευήσας, ἀπῆλθ' ὐχόμενος ἅπασι θεοῖς ἠπιαλόν τινα, ἢ πλευρῖτιν, ἢ ποδάγραν ὁπιπέμψαι τῷ μαλακιζομένῳ ἐκείνῳ, ὃ ἔφεδρος ἐγὼ, καὶ ἀπόδῆπνος, ἡ ἀφόδρας ἐκεκλήμην ἡ ὃ ἄγει λουσθαι, αἰῶνα μήκιστον ἐπιθέμην, σωρεχὲς ὁπισθοπῶν,

B ὁποσάποιῶ ὃ στοιχεῖον εἴη, καὶ πηνίκα ἤδη λελοῦσθαι δέοι. καἔπειδή ποτε ὁ καιρὸς ἀφίκετο, παρῆς ἐμαυτὸν ἀπορρίψας, ἀφῆλθον, κοσμίως μάλα ἐσκευασμένος, ἀμπεριβάλας ὃ τριβώνιον, ὡς ὅτι τᾶ καθαρωτέρου γένοιτο ἡ ἀνάκολή. καταλαμβάνω τε παρὰ τὰς θύρας ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ δὴ κἀκεῖνον, φορεῖσθαι ὑπὸ τεττάρων κεκομισμένον, ᾧ με ὑποδῆπνον ἔδει, τὸν νοσεῖν λεγόμενον· καὶ ἐδήλου δὲ πονήρως ἔχων. ὑπεστέναζε γοῦν, & ὑπεβήχετο, & ἀνεχρεμπτέτο

C μύχιόν τι, καὶ δυσπαθὲς, ὡς δὲ ὄλος, καὶ διαφανῶς, ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη ἡλικίαν. ἐλέγετο δὲ φιλόσοφός τις εἶ) τῶν παρὰ τὰ μειράκια φλυαρούντων· ὁ γοῦν πώγων μάλα τραγικὸς ἦν, ἐς ὑπερβολὴν τοὐναντίον· καὶ αἰτιωμένου δὲ Ἀρχίβιον τὸν ἰατρὸν, διότι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, Τὰ καθήκοντα, ἔφη, ὑ χρὴ παραδιδόναι, ἡ τοῦτο, φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἵστῶνται. κἠπήσεται γὰρ Εὐκράτης ὑποφωρᾶσθαι παρ' ἡμῶν. οὐμμουν εἶπον ἐγὼ, ἀλλ' ἐπαινέσεταί σε, ἰὼ οἴκοι παρὰ σεαυτῷ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἐθέλοις,

D ἢπερ ἐν τῷ συμποσίῳ σὺν αναχρεμψάμενος τὴν ψυχὴν μετὰ τᾶ φλέγματος. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, ὑ παρέσεποιῆτο ἀκηκοέναι τᾶ σκώμματος. ἐφίσταται δὲ μετ' μικρὸν ὁ Εὐκράτης λελουμένος, καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν (τᾶτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο) Διδάσκαλε, φησὶν, ὃ μὲν ἐποίησας αὐτὸς ἦκων παρὰ ἡμᾶς· ὑ μεῖον δ' οὐ τί σοι ἐγένετο, καὶ ἀπόντι γὰρ ἅπαντα ἐξῆς ἐπέσαλτο δῶ. ἁ ἅμα λέγων, εἰσῆλθ χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ, ἐπερειδομένῳ καὶ τοῖς οἰκέταις.

ἐγὼ μὲν οὖν ἀπιέναι παρεσκευαζόμην· ὁ δὲ, A Ego igitur iam abire parabam: verùm ille conuersus, vbi diu secum hæsitasset, posteaquam me tristem admodum videret, Ades, inquit, tu quoque Micylle, ac nobiscum cœna. Nam filiũ in mulierum conclaui vnà cum matre conuiuium agere iubebo, quò tibi sit locus. Ingrediebar itaque, cùm parum abfuerit vt lupus frustra hians discederem: verùm ingrediebar pudefactus, quòd Eucratis filiolum è conuiuio viderer expulisse. Ast vbi iam tempus esset vt discumberemus, primum tollentes Thesmopolin composuerunt, haud sine negotio per Iouem, quinque (si Diis placet) proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes vndiquaque: quò nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tempus durare posset. Deinde vbi nemo iam tolerare posset vt iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, vt eadem in mensa essemus. Deinceps cœnabamus, ô Pythagora, opiparam quandam & variam cœnam, multóque in auro, multo item argento. Pocula erãt aurea, ministri formosi: tum cantores, & concitandi risus artifices. In summa iucundissima quæpiam erat vita: nisi quòd vnum quiddam me vehementer malè habebat, Thesmopolis obstrepens atque obturbans, virtutem nescio quam mihi commemorans, docénsque quòd duæ negationes vnicam efficerent affirmationem: quódque si dies sit, nox non sit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat esse: atque id genus multa philosophabatur erga me, quibus eiusmodi nihil opus: planéque voluptatem interpellatione minuebat, quum non sineret exaudiri eos qui cithara vocéque canebant. Habes Galle de cœna. GAL. Non admodum suaui Micylle: maximè posteaquam cum illo deliro sene sortitus eras accubitum. MICY. Audi nunc insomnium. Visus enim mihi Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo è vita decedere. Dehinc vbi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me in solidum hæredem omnium scripserat, paulo tempore superstes emori. Porrò ipse videbar adire facultates: & tum aurum argentúmque ingẽtibus quibusdam scaphis exhaurire, perpetuò subscaturiens, & affatim affluens: tum autem vestes, mensas, pocula, ministros, omnia mea, vt par erat, esse. Postea candido vehiculo vectabar resupinus, cunctis qui intuebantur, conspiciendus & admirãdus.

Diuitum speciosa ac beata.

ἐπεὶ δὲ ὥρα ἀπιέναι πρεσκυλίομεν· ὁ δὲ, B
ὑπεραφεὶς, καὶ ὑπερπολὺ σκοδιάσας, ἐπεί με
πρὸς σκυθρωπὸν εἶδε, Πάρειθι, ἔφη, καὶ σύ,
ὦ Μίκυλλε, καὶ σκωδείπνει μεθ' ἡμῶν· τὸν γὰρ
ἐγὼ κελεύσω ἐν τῇ γυναικωνίτιδι μὴ
τῆς μητρὸς ἑστιᾶσθαι, ὡς σὺ χώραν ἔχῃς.
εἰσῄειν οὖν μάτην λύκος χανὼν ὥσπερ μι-
κρὸν αἰσχυνόμενος, ὅτι ἐξεκλελακέ-
ναι τὸν συμποσίου Εὐκράτους.
καὶ ἐπειδὴ κατακλίνεσθαι καιρὸς ἦν, τρεῖς τον
μὲν ἀράμενοι, ἀνέθεσαν τὸν Θεσμόπολιν,
οὐκ ἀπροφασίστως, νὴ Δία, πέντε, οἶμαι, νεα-
νίσκοι βυμεγέθεις, ὑπαυχένια περιβύσαντες C
αὐτῷ πρώτιστον, ὡς ὀρθοῦσθαι ἐν τῷ σχήματι,
καὶ ὑπερπολὺ καρτερῶς ἀνώμοτο. εἶτα μηδενὸς
ἀνεχομένου πλησίον κατακεῖσθαι αὐτῷ, ἐμὲ
κατακλίνουσι φέροντες, ὡς ὁμοτράπεζοι εἴη-
μεν. ἐνταῦθεν ἐδειπνοῦμεν, ὦ Πυθαγόρα,
πολυόψιόν τι καὶ ποικίλον δεῖπνον, ὑπὸ χρυσοῦ
πολλοῦ, καὶ ἀργύρου· καὶ σκεύματα μὲν χρυ-
σᾶ, καὶ ὀρχησταὶ ὡραῖοι, καὶ μυσυργοὶ, καὶ γε-
λωτοποιοὶ, καὶ ὅλως, ἡδίστη τις μὲν ἦν βιοτεύειν,
πλὴν ἄλλα ἓν με ἐλύπει, ὑπερφυῶς ὁ Θε- D
σμόπολις σκοχλῶν, καὶ ἀρετήν τινα πρός με
διεξιών, καὶ διδάσκων, ὡς αἱ δύο ἀποφάσεις,
μίαν κατάφασιν ἀποτελοῦσι, καὶ ὡς εἰ ἡμέρα
ἐστὶ, νὺξ οὐκ ἔστιν, οὐδέποτε δὲ, καὶ κέρατα ἔφα-
σκεν εἶναί μοι, καὶ τοιαῦτα πολλὰ σοφὸν δεομέ-
νῳ πρὸς φιλοσοφῶν σκωπτόμενος, καὶ ὑπετέμνε-
το τὴν ὑφροσκώπτων, οὐκ ἐῶν ἀκούειν τῶν κι-
θαριζόντων, καὶ ᾀδόντων. τοῦτο μὲν σοι, ὦ Μί-
κυλλε, καὶ μάλιστα ἐπεὶ σκωπτικρώθης τῷ
λήρῳ ἐκείνῳ γέροντι. MIK. ἄκουε δὴ καὶ σὺ
ἐνύπνιον. ὤμην γὰρ τὸν Εὐκράτην αὐτὸν ἀ- E
παιδα ὄντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀποθνήσκειν, εἶτα
προσκαλέσασθαί με, καὶ διαθήκας θέμενον,
ἐν αἷς ὁ κληρονόμος ἐμὲ ἀπάντων ἐγὼ, μικρὸν
ὑπερόντα, ἀποθανεῖν· ἐμαυτὸν δὲ προελθόντα
ἐς τὴν οὐσίαν, ὃ μὲν χρυσίον, καὶ ὃ ἀργύριον,
ἐξαντλεῖν, σκάφαις τισὶ μεγάλαις, ἀένναόν τε
καὶ πολὺ ὑπερῤῥέον· τὰ δ' ἄλλα, τὴν ἐσθῆτα,
καὶ τραπέζας, καὶ σκεύματα, καὶ διακόνους, πάντα ἐμὰ, ὡς ὃ εἰκὸς, εἶ). εἶτα ὀχή-
λαιόν τι λευκὸν ζεύγνυσθαι, ἐξυπτιάζοντα, περι- F
βλεπτὸν ἅπασι τοῖς ὁρῶσι καὶ ὑπιφθονον.

Accurrebant permulti, ac circumequitabant, complures sequebantur. Ego interim illius indutus vestitum, & annulos gerens circiter sedecim, digitis insertos, epulum quoddam splendidum iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iámque illi, ita vt in somnio fieri consentaneum est, aderant: iam epulæ erant comportatæ: iam potus ex animi sententia ministratus. In his quum versarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant amicis: cùm iam inferrentur bellaria, intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis conuiuium, mensásque subuertisti, ac diuitias illas ita dissipasti, vt in auras euanescerent. Num tibi videor iniuria stomachatus in te? nam vel treis noctes perpetuas libenter adhuc somnium illud quod mihi accidit, videre cupiam. GAL. Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? idque ex omnibus vnum admiraris, ac felicitatem vnicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MYCIL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoque, tum quum Euphorbus esses, auro atque argento comis intexto prodibas pugnaturus cum Achiuis, idque in bello, vbi ferrum quàm aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum voluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atque ob eam (opinor) caussam, Homerus comas tuas Gratiis similes dixit, quòd auro argentóque reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores videbantur quòd essent auro religatæ, vnáque cum eo relucerent. Neque isthuc nouum est, auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse Deorum omnium hominúmque pater ille, Saturno Rheáque progenitus, quum Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neque quo Acrisij custodias posset corrumpere, audisti videlicet vt aurum sit factus, atque ita per tegulas illapsus potitus est ea quam deperibat. Iam verò quid tibi commemorem quàm multos vsus præbeat aurum? & vt eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians? vtque nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam nosti vicinum mihi & eiusdem artificij Simonem,

Α ἢ περιέθεον πολλοί, ἢ παρίππευον, ἢ εἵποντο πλείους. ἐγὼ δὲ, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐκείνῃ ἔχων, ἢ δακτυλίοις βαρὺς, ὅσον ἑκκαίδεκα, ἐξημμένους τῶν δακτύλων, σκέλυον ἑστιᾶσίν τινα λαμπρὸν ἐκέλευον παρασκευάζεσθαι ἐς ὑποδοχὴν τῶν φίλων. οἱ δὲ, ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰκὸς, ἤδη παρῆσαν, καὶ ὁ δεῖπνον ἄρτι σπουδαῖον ἐκομίζετο, καὶ ὁ πότος σπουδαῖος ἐτύγχανε. ἐν τούτῳ ὄντα με, ἢ φιλοτησίας παρεπίνοντα ἐν χρυσαῖς φιάλαις ἑκάστῳ τῶν παρόντων, ἤδη τῶν πλακοῦντος σκομιζομένου, ἀναβοήσας ἀκαίρως, σπουδαῖόν μοι ἠμῖν τὸ συμπόσιον, ἀνέτρεψας δὲ Β τὰς τραπέζας, τὸν δὲ πλοῦτον σκῆνον ἀφανισθέντας, ὑπονέμιον φέρεσθαι παρεσκεύασας. ἆρά σοι ἀλόγως ἀγανακτῶσα χὴ σοῦ δοκῶ, ὡς τελεώτερον αὖ ἡδέως ἐπιδεῖν τὸν ὄνειρόν μοι ἐνύπνιον; ΑΛ. ὕτω φιλόχρυσος, ἐ φιλόπλουτος, ὦ Μίκυλλε, ἢ μόνον τοῦτο ἐξ ἁπάντων θαυμάζῃς, ἐ κτῆμα εὐδαίμονος εἶναι πολὺ κεκτῆσθαι χρυσίον; ΜΙ. οὐκ ἐγὼ μόνος, ὦ Πυθαγόρα, τοῦτο, ἀλλὰ ἐ σὺ αὐτὸς, ὁπότε Εὔφορβος ἦσθα, χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν ἐξημμένος τῶν βοστρύχων, ὕτω ἐξῄεις πολεμήσων τοῖς Ἀχαιοῖς, ἢ ἐν τῷ πολέμῳ ἔνθα σιδηροφορῆν μᾶλλον ἢ χρυσοφορῆν ἄμεινον ἦν. σὺ δ' ἢ ποτε ἠξίους χρυσῷ ἐξησκημένους τοὺς πλοκάμους ἔχων, ἐξεκινδύνευες. καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος ἐξ οὗ τὰς Χαρίτεσιν ὁμοίας εἰπεῖν σου C τοὺς κόμας, ὅτι χρυσῷ τε, ἢ ἀργύρῳ ἐσφίγγοντο· μακρῷ γὰρ ἀμείνους δηλαδὴ, ἐ ἐρασμιώτεραι ἐφαίνοντο, συναναπεπλεγμέναι τῷ χρυσίῳ, ἐ σὺν αὐτῷ πολέμουσαι μετ' αὐτοῦ. καίτοι τὰ μὲν σὰ, ὦ χρυσοκόμη, μέτρια, εἰ Πανθόου υἱὸς ὤν, ἐτίμας τὸ χρυσίον. ὁ δὲ πάντων θεῶν πατὴρ, ἢ ἀνδρῶν, ὁ Κρόνου ἐ Ῥέας, ὁπότε ἠράσθη τῆς Ἀργολικῆς ἐκείνης μειρακίου, οὐκ D ἔχων εἰς ὅ, τι ἐρασμιώτερον αὐτὴν μεταβάλοι, οὐδὲ ὅπως ἂν ἀφθαρὲν τὸ Ἀκρισίου τοῦ φρουροῦν, ἀφυὲς ἤδη που ὡς χρυσίον ἐγένετο, καὶ ῥυεὶς διὰ τῶν τεγῶν, σωλὴν τὴν ἀναπεμένη. ὥστε τί ἂν σοι δοκῶ ὅτι τοῦτο ἔτι λέγοιμι; ὅσας μὲν χρείας παρέχεται ὁ χρυσὸς· ὡς δὲ οἷς ἂν πάρῃ, καλοὺς τε ἀνδρεῖς, ἢ σοφοὺς, ἢ ἰσχυροὺς ἀναφαίνει, τιμιόν τε ἐ δόξαν σπουδαῖον, καὶ ἐξ ἀφανῶν, καὶ ἀδόξων, ἐνίοτε περιβλέπτους ἢ ἀοιδίμους ἐργάζεται πάνυ; τὸν γείτονα γοῦν μοι τὸν ἐμὸν τεχνοῖτα οἶδα, τὸν Σίμωνα,

ὃ περὶ πολλοῦ δέ πην ἡσθμπα πρ' ἐμοὶ, ὅτε Ὁ A
ἔτνος ἥψουν τῆς Κρονίοις, δύο τόμους τ' ἀλ-
λάντος ἐμβαλών. ΑΛΕ. οἶδα, τὸν σιμὸν,
τὸν βραχὺ, ὃς Ὁ κερμμεοῦν πτύελιον ὑφε-
λόμενος, ᾤχετο ὑπὸ μάλης ἔχων, μὴ Ὁ
δεῖπνον, ὃ μόνον ἡμῖν ὑπῆρχεν. εἶδον γὰρ αὐ-
τὸς, ὦ Μίκυλλε. MIK. σκοπῶ σκῆνος
αὐτὸ κλέψας, εἶτα ἐπωμόσατο θεοὺς τοσού-
τους. ἀλλά τί σὺ μὴ ἐμιμοῦνες, καὶ ἐβόας τότε, ὦ
ἀλεκτρυών, λαϊζόμενος ἡμᾶς ὁρῶν; ΑΛΕ.
σκόπκυζον, ὃ μόνον μοι τότε δυνατὸν ἦν· τί
δ' ἄν ὁ Σίμων; ἐώκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ
ἐρεῖν. MIK. ἀνεψιὸς ἦν αὐτῷ, πλούσιος ἐς B
ὑπερβολήν, Δεημύλος ὄνομα· σὺ δ' ζῶν
μὲν, οὐδὲ ὀβολὸν ἔδωκε τῷ Σίμωνι. πῶς
γὰρ, ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων;
ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε πρῴην, ἅπαντα σκεῦνα
κατ' οἰκόμους, Σίμων ὁ τὰ ῥάκια τὰ πινα-
κᾶ, ὁ Ὁ πτύελιον περιλείχων, ἅμενος ἐξε-
λαθήν, ἀλουργῆ καὶ ὑακινθοβαφῆ ἀμπεχό-
μενος, οἰκέτας, καὶ ζεύγη, καὶ χρυσᾶ σκε-
πάσματα, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔ-
χων, ὑφ' ἁπάντων περισκυνούμενος, οὐδὲ
περιβλέπων ἐπὶ ἡμᾶς. ἐναλλὸς γοῦν ἐγὼ C
μὲν ἰδὼν προσιόντα, Χαῖρε, ἔφην, ὦ Σίμων.
ὁ δὲ ἀγανακτήσας, Εἰπατε, ἔφη, τῷ πω-
λητῇ, μὴ καταμικρύνῃ μου τὸ ὄνομα· οὐ γὰρ
Σίμων, ἀλλὰ Σιμωνίδης ὀνομάζομαι. Ὁ δὲ
μέγιστον, ὅτι καὶ ἐρῶσιν αὐτοῦ καὶ αἱ γυναῖκες·
ὁ δὲ θρύπτεται καὶ περὶ ταύτας, καὶ ὑπερο-
ρᾷ, καὶ ταῖς μὲν, προσίεται, καὶ ἵλεώς ἐστιν,
αἱ δὲ, ἀπειλοῦσιν αὐτῷ αὐταὶ, ἀμελούμε-
ναι. ὁρᾷς ὅσων ἀγαθῶν ὁ χρυσὸς αἴτιος, εἴ
γε καὶ μεταποιεῖ τοὺς ἀμορφοτέρους, καὶ
ἐρασμίους ἀπεργάζεται, ὥσπερ ὁ ποιητικὸς D
σκῆπτος κεστός. ἀκούεις δὲ καὶ τῶν ποιητῶν λε-
γόντων·

Ὦ χρυσὲ δεξίωμα κάλλιστον κτέρεας. καὶ,
Χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη.

ἀλλά τί μεθεξὺ ἐγέλασας, ὦ ἀλεκτρυών;
ΑΛ. ὅτι σὺ ἀγνοίας, ὦ Μίκυλλε, καὶ σὺ τὰ
ὅμοια τοῖς πολλοῖς δόξαπάτησαι περὶ τ' πλου-
σίων. οἶδ', εὖ ἴσθι, πολὺ ἀθλιώτερον ὑμῶν τὸν
βίον βιῶσι. λέγω δέ σοι, ὃς πένης, καὶ πλούσιος
πολλάκις γενόμενος, καὶ ἄπορος βίᾳ πεπειρα-
μένος· μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς εἴσῃ ἔμπροσθεν.

qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quum legumen coquerem Saturnalibus, duásque extorum cæsuras immitterem. GAL. Noui, Simonem illum breuem: qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vnica, suffuratus, peracta cœna abiit sub ala gestans. Nam ipse vidi Micylle. MIC. Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos postea iurabat. Sed cur non prodebas, ac vociferabare tum ô Galle, quum nos furto spoliari conspiceres? GAL. Coccyzabam, quod mihi solùm licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam videbare de illo dicturus nescio quid. MIC. Ei consobrinus erat vir supra modum diues, nomine Drimylus: is quoad viuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni: nam quî daret, cùm ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque mortuus est nuper, vniuersis illis opibus, iuxta leges, Simon ille, qui coria putria, qui patellam circumlingebat, gaudens potitur, purpura ostróque circuntectus: famulósque & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omnibus adoratur: iámque nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conspexissem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico isti, ne vocabulum meum diminuat: neque enim Simon, sed Simonides appellor. Porrò (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidem eludit eas, ac fastidit, & alias quidem admittit comémque sese præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui sunt deformissimi, transfigurat, & amabiles reddit, non secus atque cestus ille poëticus. Audis insuper & à poëtis dictum,

O aurum auspicata res, & ostentum optimum.

Et rursum,

Aurum est quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim risisti Galle? GAL. Quoniam tu quoque per inscitiam Micylle simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: verùm (crede mihi) longè etiam ærumnosiorem vitam viuunt, quàm vos. Hęc autem loquor, qui ipse & pauper, & diues aliquando fuerim, atque omne vitæ genus sim expertus. Porro paulò pòst ipse quoque hæc omnia cognosces.

MIC. Per Iouem tempestiuum iam est vt & tu referas quemadmodum sis transfiguratus, & quid in vnoquoque vitæ genere perspexeris. GAL. Ausculta, hoc tantùm præmonitus, me neminem feliciorem in vita, quàm tu sis, vnquam vidisse. MIC. Quàm ego sim, ô Galle? Hanc felicitatem tibiipsi imprecor. Nam videre me tibi ridendum proponere. Verùm age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram transformatus: deinceps ordine ad Gallum vsque. Consentaneum enim est te varias res tum vidisse, tum tulisse, nimirum tam diuersis vitæ formis. GAL. Quemadmodum initiò ab Apolline profecta anima in terram deuolarit, & corpus humanũ subierit, vt illic pœnã quandam dependeret, id longum dictu futurũ sit: præterea neque mihi referre fas est, neque tibi eiusmodi audire. Verùm vbi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is qui nunc sum, ô præclare, quisnam eram? hoc mihi priùs dicito nunquid & ego versus fuerim itidẽ vt tu? GAL. Maximè. MIC. Quis igitur eram? si quo modo potes dicere: pervelim enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earũ genere quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix vel paucula frusta in vitam importare, quum illo essem alitus? Sed age, quid post hæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim nisi quid bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista pertica in qua nunc stas. GAL. Isthuc profectò nulla ratione possis cognoscere. Cæterùm quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam: atque à Menelao necatus, aliquanto pòst tempore in Pythagoram perueni. Porrò eousque absque tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te, num absque cibo potúque? GAL. Maximè. Nihil enim istis rebus opus, nisi corpori dũtaxat. MIC. Illud igitur priùs dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quînam ille scire potuisset, Micylle, qui quidem dum ista gerebantur, ipse camelus erat in Bactris? Cæterùm ego tibi tantùm effabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuisse, neque Aiacẽ vsqueadeo magnum, neque Helenã adeò formosam, quemadmodum arbitrantur: siquidem vidi candida quãdam & procera ceruice,

ΜΙΚΥΛ. νὴ Δία, καιρὸς γοῦν ἤδη καὶ σὲ εἰπεῖν ὅπως ἠλλάγης, καὶ ἃ σεσοίσθαι τῷ βίῳ ἑκάστῳ. ΑΛΕΚ. ἄκουε, τοσοῦτόν γε προεφόδως, μηδένα με σοῦ δυσδαιμονέστερον βιοῦντα ἑωρακέναι. ΜΙΚ. ἐμοῦ, ὦ Ἀλεκτρυών; οὕτω σοι δόκει. προφάσεις γάρ μοι λοιδορήσασθαί σοι. ἀλλὰ εἰπὲ ἀπὸ Εὐφόρβου ἄρξάμενος, ὅπως ἐς Πυθαγόραν μετεβλήθης, εἶτα ἑξῆς ἄχρι τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰκὸς γάρ σε ποικίλα καὶ ἰδεῖν, καὶ παθεῖν, ἐν πολυφόροις τοῖς βίοις. ΑΛΕΚ. ὡς μὲν ἐξ Ἀπόλλωνος ὁ πρῶτον ἡ ψυχή μοι καταπαλαμήσασα εἰς τὴν γῆν ἐνέδυ ἐς ἀνθρώπου σῶμα, ἵν' ἔνα τινὰ τῶν καταδίκων ἐκτελοῦσα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, ἅλλως τε, οὔτε ὅσιον οὔτε ἐμοὶ εἰπεῖν, οὔτε σοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἐγενόμην. ΜΙΚ. ἐγὼ δὲ περί γε τούτου, ὦ θαυμάσιε, πῶς ἴσῃ, τοῦτό μοι πρότερον εἰπέ, εἰ κἀγώ ποτε ἠλλάγην ὥσπερ σύ. ΑΛΕΚ. καὶ μάλα. ΜΙΚ. πῶς οὖν ἴσω, εἴ τι ἔχῃς εἰπεῖν; ἐθέλω γὰρ τοῦτο εἰδέναι. ΑΛΕ. σὺ μύρμηξ Ἰνδικὸς, τῶν ὑπὲρ χρυσίον ἀνορυττόντων. ΜΙΚ. εἶτα ὤκνουν ὁ κακοδαίμων ὀλίγον τῶν ψημάτων ἧκειν ἐς τὸν βίον, ἐξ ἐκείνου ὀπισπισάμενος; ἀλλὰ καὶ τί μοι τοῦτ' ἔσομαι, εἰπέ· εἰκὸς γὰρ εἰδέναι σε. εἰ γάρ τι ἀγαθὸν εἴη, ἀπάγξομαι ἤδη αἰασας ἀπὸ τοῦ παλτοῦ, ἐφ' οὗ σὺ ἔσηκας. ΑΛΕΚ. οὐκ ἂν μάθοις τοῦτο σοφίᾳ μηχανῇ· πλὴν ἀλλ' ἐπείπερ Εὔφορβος ἐγενόμην (ἐποψόμαι γὰρ ἐν ὀλίγῳ) ἐμαχόμην ἐν Ἰλίῳ, καὶ ἀποθανὼν ὑπὸ Μενελάου, χρόνῳ ὕστερον ἐς Πυθαγόραν ἦλθον. τέως δὲ περιέμενον ἀοίκως ἕως, ἄχρι δή ὁ Μνήσαρχος ἐξεργάσηταί μοι τὸν οἶκον. ΜΙΚ. ἆστος ὤν, ὦ πᾶν, καὶ ἄποτος; ΑΛΕ. καὶ μάλα. οὐδὲ γὰρ ἔδω τούτων, ἢ μόνῳ τῷ σώματι. ΜΙΚ. ὀκνῶ τὰ ἐν Ἰλίῳ πρότερόν μοι εἰπὲ τοιαῦτα ὡς οἷά φησιν Ὅμηρος γενέσθαι αὐτά; ΑΛΕΚ. πόθεν ἐκεῖνος ἠπίστατο, ὦ Μίκυλλε, ὃς μηνομένων ἐκείνων, κάμηλος ἐν Βακτροις ὤν. ἐγὼ δὲ τοσοῦτόν σοι φημὶ ἐκφανεῖν, μηδὲ ὀλέσθαι πότε μήτε τὸν Αἴαντα οὕτω μέγαν, μήτε τὴν Ἑλένην αὐτὴν ὅτω καλὼ, ὡς οἴονται. εἶδον γὰρ λευκὴν μάλ' τινα, καὶ ὑπομήκη τὸν τράχηλον,

ὡς εἰκάζειν κύκνου γεγατίσθαι εἶδ). πάλαι δὲ, A πρὸ τοῦ τροισβύτην, ἡλικιώτην μάλιστα τῆς Ἑκάβης· ἰῶ γε Θησεὺς τροῶτον ἁρπάσας, ἐν Ἀφίδναις εἶχε· καὶ τὸν Ἡρακλέα χρόνος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς, τροότερον εἶλε Τροίαν καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοὺς τότε μάλιστα. διηγεῖτο γάρ μοι ὁ Πάνθους ταῦτα, κομιδῇ μειράκιον ὤν, ἐωρακέναι λέγων τὸν Ἡρακλέα. MIK. τί δὲ, ὁ Ἀχιλλεὺς τοιοῦτος ἰῶ ἄριστος τὰ πρῶτα, ἢ μῦθος ἄλλος καὶ ταῦτα; ΑΛ. ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ συνειλέχθαι, ὦ Μίκυλλε, φήμ' αὐ ἔχειν μοί σοι οὕτως ἀκριβῶς τὰ παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς λέγειν· πόθεν γάρ, πολέμιος B ὤν; τὸν μέντοι ἑταῖρον αὐτοῦ τὸν Πάτροκλον, οὐ χαλεπῶς ἀπέκτεινα, διελάσας τῷ δόρατι. MIK. εἶτά σε ὁ Μενέλαος μακρῷ βυχερέστερον· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἰκανῶς· τὰ Πυθαγόρου δὲ, ἤδη λέγε. ΑΛΕ. Ὁ μὲν ὅλον, ὦ Μίκυλλε, σοφιστὴς ἀνὴρ θεοῦ τοῦ, χρὴ γάρ, οἶμαι, τἀληθῆ λέγειν. ἄλλως δὲ, οὐκ ἀπαίδευτος, οὐδ' ἀμελέτητος τῶν καλλίστων μαθημάτων. ἀπεδήμησα δὲ εἰς Αἴγυπτον, ὡς συγγενοίμην τοῖς τροφήταις C ὅτι σοφία, καὶ εἰς τὰ ἄδυτα κατελθών, ἐξέμαθον τὰς βίβλους τὰς Ὥρου καὶ Ἰσιδος, κἄ αὖθις εἰς Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, οὕτω διέθηκα τοὺς κατ' ἐκεῖνα Ἕλληνας, ὥστε θεὸν ἤδη με. MIKYΛ. ἤκουσα ταῦτα, καὶ ὡς δόξας ἀναβεβιωκέναι ἀποφαίνων, καὶ ὡς χρυσοῦν τὸν μηρὸν ἐπιδείξαιό ποτε αὐτοῖς. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, τί σοι ἐπῆλθε νόμον ποιήσασθαι μήτε κρεῶν, μήτε κυάμων ἐσθίειν; ΑΛΕΚ. μὴ ἀνάκρινε τὰ τοιαῦτα, ὦ Μίκυλλε. MIKYΛ. ἀλλὰ, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛΕ. ὅτι αἰσχύνομαι λέγειν τροὸς σὲ τὸν D ἀληθῆ λόγον αὐτῶν. MIK. καὶ μὴν οὐδὲν ὀκνῶ ἐγχεῖν λέγειν τροὸς ὕδρα σιωπηκόν, καὶ φίλοι· δεσπότην γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμι ἔτι. ΑΛΕΚ. οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ σοφὸν ἰῶ, ἀλλ' ἑώρων ὅτι εἰ μὲν τὰ σιωπηθῆ, καὶ ταῦτα τοῖς πολλοῖς νομίζοιμι, ἥκιστα θαυμάσομαι τοὺς ἀνθρώπους ἐς τὸ θαῦμα· ὅσῳ δὲ ἂν ξενίζοιμι, τοσούτῳ χαυνοτέρους ὑμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι. διὰ τοῦτο χαυνοποιῶν εἰλόμην, ἀπόρρητον ποιησάμενος τὴν αἰτίαν, ὡς εἰκάζοντες ἄλλοι ἄλλως, ἀπόντες ἐκπλήττωνται,

vt hinc cygno prognatam esse adsimularent: cæterùm vehementer anum, æqualem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primùm raptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis fermè ætate. Porrò Hercules priùs Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nã hęc mihi Panthus narrauit, se, cùm esset admodũ adolescẽs, vidisse Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nẽpe quauis in re præstantissimus? An & isthęc fabulamẽta sunt? GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neque queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî scire potui, cùm hostis essem? Certè Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MIC. Deinde te Menelaus minore negotio. Verùm istis de rebus satis: nũc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle, sophista quispiam erat (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sũ autem in Ægyptum, quò cum prophetis congrederer, de sapientia communicaturus. Hîc adyta subij, atque ibi Ori & Isidis libros perdidici. Pòst rursum in Italiam renauigabã, ac Græcos iuxta ea quæ in Ægypto didiceram, ita institui, vt me proinde ac deũ suspicerent. MIC. Equidem inaudieram isthæc: præterea quemadmodum creditus fueris defunctus in vitam rediisse, vtque aureum femur illis subinde ostenderis. Verùm illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, vt legem statueres, vti neque carnibus neque fabis vescerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MIC. Quamobrem, ô Galle? GAL. Nam pudet hisce de rebus verũ fateri. MIC. Atqui nõ conuenit vti id facere graueris apud hominẽ contubernalem & amicum: nam herum posthac absit vt dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduertebam, si consueta modò, ac eadem quæ vulgo tradũtur à multis, præcepissem, nõ fore vt mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora magísque aliena proposuissem, futurum vt hoc magis nouus, magísque viderer admirãdus. Proinde instituera m animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quò videlicet aliis aliud conijectantibus, omnes redderentur attoniti:

Pythagoræ taxatio perstringit vt sophistam & præstigiatorem.

quémadmodum in obſcuris oraculis ſolet vſu venire. M I C. Illud vide, vt rides me tu quoque, non minùs atque Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cúmque his alios, qui muti ſequuntur, tuáque adorant veſtigia, quæ tu calcata reliquiſti. Verùm vbi Pythagoram exueras, quem poſt eum induiſti? G A L. Aſpaſiam Miletenſem illam meretricem. M I C. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras. Itáne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generoſiſſime oua pariebas, cúmque Pericle rem habebas, iam Aſpaſia videlicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramámque deducebas? Poſtremò meretricũ in morem geſticbas, vultúmque componebas? G A L. Iſta quidem omnia feci, tametſi non ego ſolus: verùm & ante me tum Tireſias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuitij dixeris, tantundem & in illos dixeris. M I C. Age igitur, vtra tibi vita erat ſuauior, quum vir eſſes, an cùm Pericles tecum haberet conſuetudinem? G A L. Vides cuiuſmodi iſthuc eſt quod percontaris? nempe cui ne Tireſiæ quidem expedierit reſpondere. M I C. Atqui ſi minùs fateare tu, tamen iſthuc Euripides ſatis explicuit, quum ait ſe malle ter ſub clypeo conſiſtere, quàm parere ſemel. G A L. Imò præmoneo, te paulo pòſt puerperam fore: ſiquidem & tu mulier es olim futurus, ídque ſæpius, longo nimirum ſeculorum orbe atque recurſu. M I C. Non tu pendebis ô Galle, qui quidem omneis mortales Mileſios aut Samios eſſe ducas? Nam aiunt te etiã tum quum Pythagoras eſſes, venuſta forma decorum, ſæpius Aſpaſiam fuiſſe tyranno. Verùm age, ſecundùm Aſpaſiam in quem virum aut mulierem denuo renatus es? G A L. In Cratetem Cynicum. M I C. O Caſtor, & ô Pollux, quàm diſſimile: ex ſcorto philoſophus. G A L. Deinde rex: deinde pauper: paulo pòſt ſatrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliáque innumerabilia: perlongum enim fuerit ſingula recenſere. Poſtremò gallus, atque id ſæpius: nam hoc vitæ genere ſum delectatus. Interea & aliis diuerſis mortalibus ſeruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: poſtremò nunc tecum viuo: rideóque quotidie, quum video te paupertatis tædio complorantem, eiulantémque, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantũ illis adſit malorum:

A καθάπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι τῶν χρησμῶν. ΜΙ. ὁρᾷς; καταγελᾷς μου καὶ σὺ ἐν τῷ μέρει τοσοῦτον, ὅσον Κροτωνιάτας, καὶ Μεταποντίους, καὶ Ταραντίνων, καὶ τἆλλων ἀφώνων σιγὴ ἑπομένων, καὶ τοῖς κινουμένοις τὰ ἴχνη, ἃ σὺ πατῶν ἀπολιμπάνοις. ἀποδυσάμενος δὲ τὴν Πυθαγόραν, τίνα μετημφίασαι μετ' αὐτόν; ΑΛΕ. Ἀσπασίαν τὴν ἐκ Μιλήτου ἑταίραν. ΜΙ. φῦ τῶν λόγων, καὶ γυνὴ γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις, ὁ Πυθαγόρας; καὶ ἰὼ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ σὺ ὠοτόκεις, ὦ ἀλεκτρυόνων θηλυκώτατε, καὶ σεμνὴ θα Περικλῆ, Ἀσπα-
B σία οὖσα; καὶ ἐκύεις ἀπ' αὐτοῦ, εἶτα ἔτεκες, εἶτα ἐξάγνες, εἶτα κρόκιον κατῆγες, εἶτα ἐγκωμιαχίζου ἐς ὕστερον; ΑΛΕ. πολλὰ ταῦτα ἐποίουν, οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ Τειρεσίας πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἐλάτου παῖς ὁ Καινεύς, ὥστε ὁπόσα ἂν ἀποσκώψῃς εἰς ἐμέ, εἰς ἐκείνους ἀποσκώψεις ἔσῃ. ΜΙ. τί οὖν, πότερος ὁ βίος ἡδίων σοι ἰὼ, ὅτε ἀνὴρ ἦς, ἢ ὅτε σε ὁ Περικλῆς ὤπυεν; ΑΛ. οἶδας, οἷ τοῦτο ἠρώτησας, οὐδὲ τὴν Τειρεσίαν σωνεγκοῦσαν τῷ ἀποκρίνασθαι. ΜΙ. ἀλλὰ
C καὶ σὺ μὴ εἴπῃς, ἱκανῶς ὁ Εὐριπίδης διήκρινε ὃ βούλεται, εἰπὼν, ὡς τρὶς ἂν θέλοι πρὸ ἀσπίδα στῆναι, ἢ ἅπαξ τεκεῖν. ΑΛΕΚ. καὶ μὴν ἀναμνήσω σε, ὦ Μίκυλλε, ὅτι εἰς μακρὰν ὠδίνομεν· ἔσῃ γάρ ποτε γυνὴ καὶ σὺ ἐν πολλῇ τῇ περιόδῳ πολλάκις. ΜΙ. οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών, ἄνδρας οἰόμενος Μιλησίους, ἢ Σαμίους εἶ); σὲ οὖν φασι, καὶ Πυθαγόραν ὄντα τὸν ὥραν λαμπρὸν πολλάκις, Ἀσπασίαν γενέσθαι τὰ πρῶτα γύναιον. τίς δὴ μῦν τὸν Ἀσπασίαν ἀνὴρ, ἢ γυνὴ αὖθις ἀνεφάνης; ΑΛ. ὁ Κυνικὸς Κράτης. ΜΙ. ὦ
D Διόσκορω, τῆς ἀνομοιότητος, οἷος ἑταίρας, φιλόσοφος; ΑΛΕ. εἶτα βασιλεύς, εἶτα πένης, καὶ μετ' ὀλίγον, Σατράπης, εἶτα ἵππος, καὶ κολοιός, καὶ βάτραχος, καὶ ἄλλα μυρία· μακρὸν δ' ἂν ἦν διελθεῖν καθ' ἕκαστα, τὰ τελευταῖα δὲ, διήκτρυών πολλάκις· ἠθλίωμαι γὰρ τὰ βίῳ· καὶ τοῦδε πολλοῖς ἄλλοις δουλεύσας βασιλεῦσι, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις, τὰ τελευταῖα, καὶ σοὶ νῦν συνοικῶ, καταγελῶν ὅσα μέρει σοῦ πονηρεύονται, καὶ οἰμώζοντος ὅτι τὴν πενίαν, καὶ τοὺς πλουσίους θαυμάζοντος, ἀλλ' ἀγνοίας τῶν ἐκείνοις προσόντων κακῶν.

εὐτρεπῶ ἥδεις τὰς φρενῖτίδας αὐτῷ, ἃς ἔχου- A
σιν, ἐπελάσας αὐ ὅτι σαυτῷ τοῦτον οἰηθέν-
τι ὑπερδαιμονίαν ἀεὶ τὸν πλούσιον. ΜΙ.
Ὀκνῶ, ὦ Πυθαγόρα, ἢ ὅ, τι μάλιστα χαί-
ρῃς καλούμενος, ὡς μὴ ὀπτάρχοιμι τὸν λό-
γον, ἄλλοτε ἄλλον καλῶν. ΑΛΕ. ὅρα σὺ
μὲν οὖν, εἴτε Εὔφορβον, εἴτε Πυθα-
γόραν, εἴτε Ἀσπασίαν καλῇς, εἴτε Κράτητα,
πάντα γὰρ ἐγὼ ταῦτά εἰμι· πλὴν ὅ νῦν ὁρω-
μένων τοῦτο, ἀλεκτρυόνα ὀνομάζων, ἀμείνων
αὖ ποιοῖς, ὡς μὴ ἀτιμάζοις θύτελες εἶ δο-
κῶν ὄρνεον, καὶ ταῦτα, τοσαύτας ἐν αὐτῷ
ψυχὰς ἔχον. ΜΙ. ὀκνῶ, ὦ ἀλεκτρυών, B
ὅπῃ ἀπάντων μὲν ἤδη τὸν βίον ἐπειρά-
θης, καὶ πάντα οἶσθα; λέγοις αὖ ἤδη σαφῶς,
ἰδίᾳ μὲν τὰ τῶν πλουσίων, ὅπως βιοῦσιν,
ἰδίᾳ δὲ, τὰ τῶνδε; ὡς μάθω εἰ ἀληθῆ
ταῦτα φῂς, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνων με
τῶν πλουσίων. ΑΛ. ἰδοὺ δὴ οὕτως ὑπέσκε-
ψαι ὦ Μίκυλλε, σοὶ μὲν οὔτε πολέμου πολὺς
λόγος, ὦ λέγηται ὡς οἱ πολέμιοι ἐπελαύ-
νουσιν, οὐδὲ φρενῖτις μὴ τὸν ἀγρὸν τέμω-
σιν ἐμβαλόντες, ἢ τὸν ὀρχάτους ξυμπατή-
σωσιν, ἢ τὰς ἀμπέλους δηιώσωσιν, ἀλλὰ τῆς C
σάλπιγγος ἀκούων μόνον, εἰ τύχοι ἄρα, πρὸς-
ελέπεις ὅ τι σαυτόν, οἵ τε πάντων μάλιστα χρὴ
σωθῆναι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. οἱ δὲ βου-
λεύονται μὲν καὶ ἀμφ' αὐτοῖς, ἀνίενται δὲ,
ὁρῶντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀγόμενα καὶ φερόμε-
να ὅσα εἶχον ἐν τοῖς ἀγροῖς. καὶ ἤδη τε εἰσφέρε-
δή, μόνοι καλοῦνται· ἤδη τε ἐπεξιέναι, πρὸς-
κινδυνευθύοισι στρατηγοῦντες, ἢ ἱππάρχοῦ-
τες· σὺ δὲ οἰσυίνην ἀσπίδα ἔχων, θύελλος, καὶ
κοῦφος, εἰς σωτηρίαν ἕτοιμος ἑστάθαι τὰ
ὀπτήρια, ἐπειδὴν θύῃ ὁ στρατηγὸς νενικηκώς· D
ἐν εἰρήνῃ τε αὖ, σὺ μὲν τῶν δήμου ὤν, δυ-
νάσας εἰς ἐκκλησίαν, τυραννὶς τῶν πλουσίων,
οἱ δὲ, φοβοῦσι, καὶ ὑποστέλλουσι, καὶ δεδε-
νομένοις ἱλάσκονται σε. λοιπὰ μὲν γὰρ ὡς ἔχεις
καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα καὶ πάλαι ἄφθονα,
ἅπαντα ἐκεῖνοι πορίζουσι, σὺ δὲ ὀξύπικρος καὶ
δοκιμαστὴς πικρὸς ὥσπερ δεσπότης, οὐδὲ λό-
γου μεταδιδοὺς ἐνίοτε, κἂν σοι δοκῇ, κα-
τεχαλάζησας αὐτῷ ἀφύσους τοὺς λίθους,
ἢ τὰς οὐσίας αὐτῷ ἐδήμευσας· οὔτε δὲ συ-
κοφάντου δέδιας αὐτὸς, οὔτε λῃστοῦ,

alioqui si curas noris quibus illi distrin-
gũtur, teipsum profectò riseris, qui antea
credideris, eum qui sit opulentus, statim
felicissimum esse omnium. MIC. Ergo
Pythagora, aut quod maximè gaudeas
appellari, ne confundam orationem, si te
nunc hoc, nunc illo nomine compellem.
GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum,
siue Pythagoram, siue vocaris Aspasiam,
siue Cratetem, quãdoquidem ista omnia
sum vnus: nisi quòd rectiùs feceris, si (id
quod impræsentiarum esse videor) gallũ
me voces, ne quem hanc parui ducere
contemneréque videare, præsertim cùm
tam multas contineat animas. MICY.
Ergo Galle, quandoquidem omnia penè
viuendi genera iam expertus es, atque o-
mnia cognita habes, age dilucidè mihi
narrato quæ sint peculiaria diuitũ ad vi-
tæ rationem, quę pauperum propria: quò
videlicet cognoscam, veré ne isthuc af-
firmes, me diuitibus esse feliciorem.
GAL. En hunc ad modum interim per-
pende Micylle. Te quidem non magno-
pere tangit cura belli, si quando rumor
sit aduentare hostes: neque solicitus es
ne in agros incursantes populentur, néve
hortum proculcent, proterántque, aut
vineas vastent: sed simul atque tubam au-
dieris, si tamen audieris, de te ipso vno
circunspectas, quò deflexus seruari queas
ac discrimen effugere. Contrà illi tum
de sese soliciti sunt, tum animo discru-
ciantur, quum de mœnibus quicquid o-
pum possidebant in agris, id omne tolli
deportaríque conspiciunt. Ac siue infe-
rendum est aliquid in ærarium, soli ac-
cersuntur: siue in prælium exeundum, pe-
riclitantur, aut peditum turmis, aut equi-
tum alis præfecti. Tu interim vimineum
gerens clypeum, expeditus ac leuis es ad
saluti consulendum, paratus victoriale
conuiuium agere, si quando victor exer-
citus sacra fecerit. Rursum pacis tempo-
re, tu quidem quum de plebe sis, ingres-
sus in concionem, tyrannidem in diuites
obtines: illi verò trepidant pauitántque,
ac largitionibus choragiísque te placant;
siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacu-
la, reliquáque id genus abundè suppedi-
tent, ea omnia curant illi. At tu, censor,
& acerbus expensor, perinde quasi domi-
nus, ne alloquio quidem interdum digna-
ris illos: quòd si tibi collubitum sit, ingen-
tibus saxis in illos degrandinas, vel facul-
tates eorum publicas facis: ipse neque ca-
lumniatorem metuis neque latronem,

ne tollat aurum, vel ædium conſcenſo faſtigio, vel pariete perfoſſo: neque neceſſe habes rationibus occupari, neque exactionibus: neque tibi cũ ſceleratis diſpenſatoribus conflictãdum eſt: neque tantas in ſolicitudines diſtraheris, verùm ſimul atque crepidã vnam perfeceris, mercedémq; retuleris ſeptem obolos, ſero ſurgis crepuſculo, & ſi libuerit, lauaris: tum empto ſaperda quopiam, aut mænide piſciculo, aut paucis ceparũ capitulis, temet ipſe oblectas, canens plerunque, optimáque cum paupertate philoſophans, adeò vt eas ob res ſalubri ſis válentíque corpore, obduruerísque aduerſus gelu: ſiquidẽ labores qui te exacuũt muniúntque, certatorem haudquaquam contemnendum reddunt aduerſum eas res, quę compluribus inexpugnabiles eſſe videntur. Atque hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd ſi quando leuis ceperit febricula, paulo negotio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò fugit illico: quippe metuens te, quem videat etiam frigore ali, ſaturúmque fieri, ac medicorum certis illis recurſibus longum plorare renuncian-
tem. At illi ex aduerſo propter intemperantiam vitæ, quid tandem mali non habent infelices; podagras, phtiſes, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes? Nam hæc omnia à ſumptuoſis illis conuiuiis naſcuntur. Proinde quicunque ex his Icari in morem (vt ferè faciunt) ſeſe attollunt, propiúsque ſe Soli admouent, haud cogitantes quòd alas habeant cera agglutinatas, ingentem nonnunquã ſtrepitum mouent. Cæterùm qui Dædali exemplo non admodum ſublimia neque excelſa appetunt, verùm humilia, terræque vicina, adeò vt cera nonnunquam ſalis aſpergine madeſceret, ii tutò plerunque ac citra diſcrimen tranſuolarunt.
MICYL. Moderatos iſtos & cordatos narras. GAL. Verùm aliorum Micylle naufragia fœdiſſima conſpicias: nempe vbi Crœſus reuulſis alis riſum exhiberet Perſis, conſcenſo rogo: aut Dionyſius quum abdicatus tyrannide, Corinthiorũ in vrbe, ludi literarii magiſtrũ ageret, poſt geſtum tantum imperium, puellos compellens vt ſyllabas connecterent. MIC. Dic mihi Galle: tu quum rex eſſes (nam ais te regem quoque fuiſſe) cuiuſmodi tandem id vitæ genus experiebaris? Mirũ ni tum felix eras, quandoquidem id quod eſt bonorum omnium caput, poſſidebas.

A μὴ ὑφέληται ὃ χρυσίον, ὑποβὰς ὃ θρηνυκίον, ἢ διορύξας τὸν τοῖχον, ὅτε τοιγάρτοι ἐκ τοσούτου λογιζόμενος, ἢ ἀπαγθῇ, ἢ τοῖς καταφεύγουσιν οἰκονόμοις διαπυκτεύων, καὶ τοῖς τοσαύτας φερνίδας λογιζόμενος· ἀλλὰ κρηπίδα σανδαλέσας, ἐπὶ ὀβολοῖς τὸν μισθὸν ἔχων, ἐπαυλιζόμενος τοῖς δείλιον ὀψίαν λουσάμενος ἢν δοκῇ, σαπρόδωρόν τινα, ἢ μαινίδας, ἢ κρομμύων κεφαλίδας ὀλίγας τριβόμενος, εὐφραίνῃ σαυτὸν, ᾄδων τὰ πολλὰ, καὶ τῇ ἑλκτίῃ πενίᾳ τοῖς φιλοσοφῶν· ὥστε διὰ ταῦτα, ὑγιαίνῃς τε, καὶ ἔρρωσαι τὸ σῶμα, καὶ διακαρτερῇς
B τοῖς τοῦ κρύους. οἱ πόνοι γάρ σε τοῖς διαπονοῦσιν, οὐκ ἀκαταφρόνητον ἀπαγωνιστὴν ἀποφαίνουσι τοῖς τὰ δεινὰ τοιαῦτα τοῖς ἄλλοις ἀμαχα εἶ). ὥστε οὐδὲν σοι τῶν χαλεπῶν τούτων νοσημάτων ἐπιβάλλει. ἀλλ' ἰὼ ποτὲ κῶφος πυρετὸς ἐπιλάβηται, τοῖς ὀλίγον ὑπηρετήσας αὐτῷ ἀνεπίδησας οὐθύς, ἀποσφαλμὸς τῇ ἀσιτίᾳ, ὁ δὲ, φθὰς αὐτίκα φοβηθεὶς σε
ψυχρόν τε ὁρῶν ἐμφορούμενον, καὶ μαχρὰν οἰμώζειν λέγοντα ταῖς ἰατρικαῖς τριόδοις· οἱ δὲ νῦν ἀκρασίας ἄθλιοι, τί τῶν κακῶν οὐκ ἔχουσι, ποδάγρας, καὶ φθόας, καὶ περιπνευμονίας, καὶ
C ὑδέρους; ταῦτα γὰρ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δείπνων ἀπόγονα. διγλῶττοι οἱ μὲν αὐτῶν, ὥσπερ ὁ Ικαρος, ὅτι πολὺ ἀφέντες αὐτοὺς, καὶ πλησιάσαντες τῷ ἡλίῳ, οὐκ εἰδότες ὅτι κηρῷ ἥρμοσται αὐτοῖς ἡ πτέρωσις, μέγαν ἐνίοτε τὸν πάταγον ἐποίησαν, ὅτι κεφαλὼ ἐς πέλαγος ἐμπεσόντες· ὅσοι γε τὸν Δαίδαλον μὴ πάνυ μετέωρα μηδὲ ὑψηλὰ ἐφέρησθε, ἀλλὰ πρὸς γῆν, ὡς νοτίζεσθαι ἐνίοτε τῇ ἅλμῃ τὸν κηρὸν, ὡς ὃ πολὺ ὕστερον ἀσφαλῶς διέπλησθε.
MI. ὀρθῶς φῂς νὴ σεμνοῖς λέγεις. AA. D τῶν μύθων τε ἄλλων, ὦ Μίκυλλε, ἂς ναυαγίας πολὺ αἰσχρὰς ἴδοις ἄν, ὅτε ὁ Κροῖσος ἀπεστεφανωμένος καὶ πρὸς ἡδονὴν πίνων Πέρσαις, ἀναβαίνων ὅτι τάχιστα πυρὰν, ἢ Διονύσιος καταδυθεὶς τυραννίδος, ἐν Κορίνθῳ γραμματοδιδάσκει, μετὰ τηλικαύτην ἀρχὴν, παιδία συλλαβίζειν ἀναγκάζων. MI. εἰπέ μοι, ὦ ἀλεκτρυών, σὺ δὲ ὁπότε βασιλεὺς ἦσθα (φῂς γὰρ καὶ βασιλεῦσαι) ποίου τινὸς ἐπειρᾶσθε ἐκείνου τοῦ βίου; ἢ που πολυδαιμόνων ἦσθα, ὃ κεφαλὴ ὅ, τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων, ἔχων.

ΑΛΕΚ. μηδὲ ἀναμίμησης με, ὦ Μίκυλλε, οὕτω τεισάθλιος ἰῶ τότε. τοῖς μὲν ἔξω πᾶσιν, ὅτῳ ἔφηθα, πάνυ δαίμων εἶ δοκῶ, ἔνδον δὲ, μυρίαις ἀνίαις σεσῶν. ΜΙ. τίσι ταύταις; παράδοξα γὰρ, καὶ οὐ πάνυ πιστὰ φῄς. ΑΛΕΚ. ἦρχον μὲν, οὐκ ὀλίγης χώρας, ὦ Μίκυλλε, παμφόρου πάνυ, καὶ πλήθει ἀνθρώπων, καὶ κάλλει τῶν πόλεων ἐν τοῖς μάλιστα θαυμάζεσθαι ἀξίας, ποταμοῖς τε ναυσιπόροις καταῤῥεομένης, καὶ θαλάττῃ εὐόρμῳ χρωμένης. καὶ στρατιὰ ἰδεῖν πολλὴ, καὶ ἵππος συγκεκροτημένη, καὶ δορυφορικὸν οὐκ ὀλίγον, καὶ τειρὴς, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀπείρων, καὶ χρυσὸς ὁ κῴλος πάμπολυς, καὶ ἡ ἄλλη τῆς ἀρχῆς παρασκευὴ πᾶσα, ἐς ὑπερβολὴν ἐξεσκευασμένη· ὥστε ὁπότε προέοιμι, οἱ μὲν πολλοὶ, προσεκύνουν, καὶ θεόν τινα ὁρᾶν ᾤοντο, καὶ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις συνέθεον ὀφόμενοί με, οἱ δὲ, καὶ ὅτε τὰ τέγη ἀνιόντες, ἐν μεγάλῳ ἐπήνεγκε ἀκριβῶς ἐσκοπεῖν ὁ ξεῦγος, τὴν ἐφεστρίδα, τὸ διάδημα, τοὺς προπέμποντας, τοὺς ἑπομένους· ἐγὼ δὲ εἰδὼς ὁπόσα με ἰδία καὶ ἔσρεφεν, ἐκείνοις μὲν συγγνώμην τῆς ἀγνοίας συνεπίγνωσκον, ἐμαυτὸν δὲ ἠλέουν, ὅμοιον ὄντα τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις Κολοσσοῖς, οἵους ἢ Φειδίας, ἢ Μύρων, ἢ Πραξιτέλης ἐποίησεν. ἐκείνων γὰρ ἕκαστος, τὰ ἐκτὸς, ὁ μὲν, Ποσειδῶν ἢ Ζεύς ἐστι πάγκαλος, ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ξυνειργασμένος, κεφαλὴν, ἢ ἀστραπὴν, ἢ τρίαιναν ἔχων τῇ δεξιᾷ· ἰδεῖν δὲ ὑποκύψας ἴδοις τὰ ἔνδοθεν, ὅλα μοχλοὺς τινας καὶ γόμφους, καὶ ἥλους διαμπὰξ πεπερονημένους, καὶ κορμοὺς καὶ σφῦρας, καὶ πῆτταν, καὶ πῆλον, καὶ τοιαῦτά τινα πολλὴν ἀμορφίαν ἐνοικοῦντα· ἐὰν λέγῃ μέγα πλῆθος, ἢ μυγαλῶν ἐμπολιτευόμενον αὐτοῖς ἐνίοτε. τοιοῦτόν τι καὶ βασιλεία ἐστίν. ΜΙΚΥΛ. οὐδέπω ἔφηθα τὸν πηλὸν, καὶ τοὺς γόμφους, καὶ μοχλοὺς, οἵ τινες εἶεν τῆς ἀρχῆς, οὐδὲ τὴν ἀμορφίαν ἐκείνην τὴν πολλὴν, ἥτις ἐστίν. ὡς τόγε ἐξελαύνειν ἀποβλεπόμενον, καὶ τοσούτων ἄρχοντα, καὶ προσκυνούμενον δαιμονίως, ἔοικεν οὕτως Κολοσσιαίῳ παραδείγματι.

A GAL. Ne mihi in memoriam regeras ô Micylle: vsqueadeo supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse videbar: at intētus innumerabilibus curis distringebar. MIC. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neque credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiquam exiguae, Micylle, omniiugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non vrbium pulchritudine cum primis admirandae: praeterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso commodae. Ad hęc exercitus ingēs, equitatus spectatissimus B atque excellens, satellitium haud exiguum, triremes, pecuniarum vis maior quàm vt posset numerari, vasorū argenteorum plurima copia, reliquáque omnis illa principatus tragœdia, strepitúsque & apparatus supra quàm credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, plerique adorabant, deum quempiam intueri sese rati: aliique trudentes alios concurrebant, quò me conspicerent: nonnulli conscensis tectis, magni æstimabant si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, C tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius quantæ me res discruciarent, versaréntque: illos quidem propter insciti am venia dignos iudicabam, at mei ipsius miserescebat, qui prægrandibus illis Colossis viderer persimilis, quales vel Phidias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque, quo ad ea quæ foris apparēt, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboréque compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscinam dextra sustinet: cæterùm si immisso capite quæ sunt intus D inspicias, videbis vectes quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque non vimina, cuneósque, & picē sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recensere muscarū mustelarúmque vim, quæ nonnunquam in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoque videtur. MIC. Nondum explicuisti lutum & clauos, & vectes, quinam fuerint in imperio, neque fœditatē illam plurimam quænam sit: nam istum ad modum vectari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis instar adorari, hactenus quidem cum Colossi exemplo quadrat.

Siquidem hoc quoque diuinum quid- A
dam & admirandum: nunc autem quæ
ſunt intra Coloſſum, exponito. GAL.
Quid primo loco tibi referam Micylle?
vtrùm metus, curas mordaces, ſuſpicio-
nes, odium quo regem perſequuntur ij
qui cum illo viuunt, inſidias, atque eas
ob res ſomnum rarum, & hũc ipſum per-
tenuem, ac plena tumultus inſomnia, co-
gitationes perplexas, ſpes ſemper impro-
bas: an otij penuriã, & occupationes, iu-
dicia, expeditiones, edicta, fœdera, con-
ſultationes? quibus rebus fit vt ne per ſo-
mnium quidẽ aliqua re ſuaui frui liceat,
verùm vt omnibus de rebus ſolus diſpi-
ciat neceſſe eſt, milléq; negotia ſuſtineat: B

Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas verſantem pectore curas.

ídque quum reliqui omnes Achiui ſter-
terent. Adde quòd Lydum illum diſcru-
ciat filius mutus: Perſam verò Clearchus
ad Cyrum deſciſcens: atque alium quem-
piam Dion cum Syracuſanis nonnullis
ad aurem communicans. Rurſum alium
quendam vrit Parmenion collaudatus.
Item Perdiccã Ptolemæus, Ptolemæum
Seleucus. Quin illa quoque moleſtiã af-
ferunt, amaſius per vim non ſponte con- C
uiuens, concubina alio gaudens, tum ſi
qui defectionem parare dicãtur, aut duo
quatuórve ſatellites inter ſeſe conſuſur-
rantes. Porrò (quod eſt omnium grauiſſi-
mum) amiciſſimi quique vel maximè
ſunt formidãdi, ſempérque metuendum
ne quid magni mali ab illis exoriatur.
Nam alius à filio veneno necatus eſt: a-
lius item ab amaſio. Alium ſimile quod-
dam fortaſſis mortis genus eripuit. MI-
CYL. Apageſis, atrocia miráque ſunt
iſta quæ narras ô Galle. Mihi igitur mul-
to ſit tutius operæ cerdonicæ pronum
incumbere, quàm ex aurea bibere phiala D
comiter delatum hauſtum, cæterùm ci-
cuta aconitóque temperatum. Nam mi-
hi quidem hoc vnum eſt periculi, vt ſi
paulum aberret ſmilion, deflectátque à
recta inciſione, ſummum ſecantis digi-
tum exiguo ſanguine tingat: at iſti,
quemadmodum narras, lethifera agunt
conuiuia, atque id innumerabilibus in
malis conſtituti. Deinde vbi conciderint, perſimiles eſſe videntur tragœdia-
rum hiſtrionibus. Nam multi, ſicut vide-
re licet, quo ad Cecropes ſũt ſcilicet, aut
Siſyphi, aut Telephi, diademata geſtant,

θεατέσιον γάρ τι καὶ τοῦτο. σὺ δὲ καὶ τὰ ἔνδον
ἤδη τοῦ Κολοσσοῦ λέγε. ΑΛΕΚ. τί πρῶτον εἴπω σοι, ὦ Μίκυλλε, τοὺς φόβους, καὶ
τὰ δήγματα, καὶ ὑποψίας, καὶ μῖσος ὃ πρὸς τοὺς συνόντων, καὶ βουλάς, ἐν οἷς
ζῶσι, ὕπνον τε ὀλίγον, ὀνειροπολικὸν κἀκεῖνον, καὶ ταραχῆς μεστὰ ὀνείρατα, καὶ ἐννοίας
πολυπλόκους, καὶ ἐλπίδας ἀεὶ πονηράς, ἢ
τὴν ἀσχολίαν, καὶ χρηματισμούς, ἢ δίκας,
καὶ στρατείας, ἢ προστάγματα, καὶ συν-
θήματα, καὶ λογισμούς; ὑφ' ὧν οὐδὲ ὄναρ ἀπο-
λαῦσαί τινος ἡδέος ἐγγίνεται, ἀλλὰ ἀνάγκη
καθ' ἀπόρων μόνον διαπονεῖν, ἢ μυρία
ἔχειν πράγματα.

Οὐδὲ γὰρ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα,
Ὕπνος ἔχε γλυκερός, πολλὰ φρεσὶν ὁρ-
μαίνονται.

καὶ ταῦτα, ῥεγχόντων Ἀχαιῶν ἀπόρων. λυ-
πεῖ δὲ τὸν μὲν Λυδὸν, υἱὸς κωφὸς ὤν· τὸν Πέρ-
σην δὲ, Κλέαρχος, Κύρῳ ξενολογῶν· ἄλλον
δὲ Δίωνα, πρὸς οἷς τισι τῶν Συρακοσίων καινο-
λογεῖ μῦθος· καὶ ἄλλον Παρμενίωνα ἐπαι-
νούμενος, ἢ Περδίκκαν Πτολεμαῖος, καὶ Πτο-
λεμαῖον Σέλευκος· ἀλλὰ κἀκεῖνα λυπεῖ, ὁ
ἐρώμενος, πρὸς παλλακὴν ξυνὼν, καὶ παλλακὶς
ἄλλῳ χαίρουσα, ἢ ἀποστατεῖν τινες λεγό-
μενοι, καὶ δύ' ἢ τέτταρες τῶν δορυφόρων πρὸς
ἀλλήλους διαφερίζοντες. ὃ δὲ μέγιστον, ὑ-
φορᾶσθαι δεῖ τοὺς φιλτάτους μάλιστα, κἀξ
ἐκείνων ἀεί τι δεινὸν προσδοκᾶν ἐλπίζειν. ὁ μὲν γοῦν
ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπέθανεν ἐκ φαρμάκων,
ὁ δὲ ἢ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, τὸν δὲ ἄλλον,
ἴσως ὁμοιότροπος θάνατος κατέλαβεν. MI.
ἄπαγε. δεινὰ ταῦτα φῂς, ὦ ἀλεκτρυών.
ἐμοὶ γοῦν πολὺ ἀσφαλέστερον σκυτοτομεῖν
βδικεκυφότα, ἢ πίνειν ἀπὸ χρυσῆς φιάλης,
κωνείῳ καὶ ἀκονίτῳ συμμεμαχεῖσθαι φιλο-
τησίαν· ὁ δὲ κίνδυνος, ἐμοὶ μὲν, εἰ παρολι-
σθοῖ ὁ σμιλίον, καὶ ἀμύξειε τῆς τομῆς τῆς
ἐπ' ἀὐτῷ, ὀλίγον τι αἱμάξαι τοῦ δακτύλου
ἐκτεμόντα· οἱ δὲ, ὡς φῂς, θανάσιμα διώ-
κουσι, καὶ ταῦτα, μυρίοις κακοῖς συνόν-
τες. εἶτ' ἐπειδὰν πέσωσιν, ὁμοίοι μάλιστα φαί-
νονται τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν πολλὰς
ἰδεῖν ἔστι, τοὺς μὲν, Κέκροπας δῆθεν ὄντας, ἢ
Σισύφους, ἢ Τηλέφους, διαδήματ' ἔχοντας,
καὶ ξίφη

ξ ξίφη ἐλεφαντόκωπα, καὶ θαυμάσιον κόμιλλον, καὶ χλαμύδα χρυσόπαστον. ὧν δὲ, οἷα πολλὰ γίγνεται, τοῦ σκιρτῆσαι τὸν ἀνθρωπον, ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ καταπέσῃ, γέλωτα δηλαδὴ παρέχῃ τοῖς θεαταῖς, τὸ προσωπεῖόν μου συντριβέντος αὐτῷ δεξιοῦ μέρους, ἠμαγμένης δὲ τῆς ἀλλοῖς κεφαλῆς τὸ ὑποκριτοῦ, καὶ τῶν σκελῶν ὀπίσω γυμνωθέντων, ὡς τῆς τε ἐσθῆτος τὰ ἔνδοθεν φαίνεσθαι ῥάκια, δύσχημα ὄντα, καὶ τῶν ἐμβάδων τὴν ὑπόδεσιν ἀμορφοτάτην, καὶ ἅμα κατὰ λόγον τοῦ ποδός. ὁρᾷς ὅπως με καὶ εἰκάζειν ἐδίδαξας ἤδη, ὦ βέλτιστε ἀλεκτρυών; ἀλλὰ τυραννὶς μοί, τοιοῦτόν τι ὄφλημα οὖσα, ἵππος ἦ, ἢ κύων, ἢ ἰχθύς, ἢ βάτραχος ὁπότε ἦθελες, πῶς ἔφερες ἐκείνην τὴν δεσποτείαν; ΑΛ. μακρὸν τοῦτον αἰτιᾷς τὸν λόγον, καὶ ὃ τοῦ παρόντος καιροῦ, πολὺ τὸ κεφάλαιον, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀποφαυλότερος τοῦ βίου ἔδοξέ μοι τοῦ ἀνθρωπείου, μόνας ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ χρείαις ἐμμεμετρημένος· τελώνιον ἢ ἵππον, ἢ συκοφάντην βάτραχον, ἢ σοφιστὴν κολοιόν, ἢ ὀψοποιὸν χοιρίδιον, ἢ κίναιδον ἀλεκτρυόνα, καὶ τἄλλα, ὅσα ὑμεῖς ἐπιτηδεύετε, οὐκ ἂν ἴδοις ἐν ἐκείνοις. ΜΙ. ἀλλ' ἔστω ταῦτα ἴσως, ὦ ἀλεκτρυών. ἐγὼ δὲ ὅμως πεποίηκα, οὐκ αἰσχυνόμενος σοὶ λέγειν. οὐδέπω δυνάμενος ἀπομαθεῖν τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν ἐκ παίδων εἶχον πλούσιος γενέσθαι· ἀλλά μοι καὶ τουτὶ τὸ ὄψιον ἔτι καὶ νῦν ὀφθαλμῶν ἔσχηκεν, ἐπιδεικνύμενον ὁ χρυσίον· καὶ μάλιστα ὅτι τὸν καλαφάτην Σίμωνα ἀποπίπτομαι, πλουσιώτατον ὄντα τῶν ἀγαθῶν ποιητῶν. ΑΛ. ἐγώ σε ἰάσομαι, ὦ Μίκυλλε, καὶ ἐπειδὴ ἔτι νύξ ἐστιν, ἀναστὰς ἕπου μοι, ἀπάξω γάρ σε καὶ τὸν Σίμωνα, καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων πλουσίων οἰκίας, ὡς ἴδοις οἷα τὰ παρ' αὐτοῖς ἐστί. ΜΙ. πῶς τοῦτο; κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ μοι τοιχωρυχεῖν με σὺ ἀναγκάσεις; ΑΛ. οὐδαμῶς, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς, οὗπερ ἱερός εἰμι, ἀναίρετον ἔδωκέ μοι τοῦτο, ὦ τις ὃ μέγιστον πλοῦτον ὁ μήκιστον, ὁ δ' ἀπαλότητα ἐπικαμπές ἐστι. ΜΙ. δύο γ' ἔστι σοι τοιαῦτα. ΑΛ. ὃ δεξιὸν κίνησον, ὅτῳ ἂν ἐγὼ ἀποπαύσας τοῦ φέρειν ἔχειν, ἐς ὅσον ἂν βούλωμαι, ἀνοίγειν τε ὁ τοιοῦτος πᾶσιν θύρας δυνατὸν, καὶ ὁρᾶν τὰ πρῶτα, οὐχ ὁρώμενος αὐτός.

argenteísque capulis gladios, comámque ventilantem, & auro intertextam chlamydem. Quòd si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos media in scena præcipites det, risum profectò moueant spectatoribus, videlicet persona vnà cum ipso diademate contrita, vero autem actoris capite luxato, cruribúsque maxima ex parte renudatis: vt iam interioris amictus quàm miseri sint panni, fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentium. Vide vt me iam similitudines conferre docueris, optime Galle. Cæterùm tyrannis talis quædam res tibi visa est esse: verùm vbi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam vitæ rationem ferebas? GAL. Istum quem nunc suscitas sermonem, & longior sit, neque huius temporis. Illud autem vnum in genere dixerim, nullam ex omnibus vitam mihi non visam tranquilliorem vita humana, naturalibus duntaxat cupiditatibus & vsibus circunscriptam. Siquidem publicanum equum, aut sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatorem culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ vos studio comminiscimini, haudquaquam inter illos videbis. MIC. Quæ dicis, ô Galle, fortassis vera sunt: verùm non me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud vnquam quiui dediscere cupiditatem illam à puero mihi insitam, videlicet vt diues euadam. Quin nunc quoque somnium illud ob oculos versatur, aurum ostentans: potissimùm autem sceleſtus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiamdum est. Surge modò, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ędes, quò nimirum videas quomodo res habeant apud illos. MIC. Isthuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles? GAL. Nequaquam, verùm Mercurius, cui sum sacer, hoc optãti mihi largitus est, vt si quis longissimam caudæ plumam, quæ ob mollitiem inflectitur. MIC. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuicunque ego gestandam dedero, is quoad voluero, fores omneis poterit aperire, cunctáque videre, ipse inuisibilis.

Nulla vita molestior humana.

MIC. Equidem ignorabam, ô Galle, te præstigiarum quoque peritum esse. Porrò si mihi isthuc semel præstiteris, videbis illico Simonis vniuersas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam: at ille rursum circunrodet ebibétque putria coria, quibus consueuit soleas compingere. GAL. Atqui nefas sit isthuc facere: siquidem Mercurius illud mihi mandauit, vt si quis pennam tenens, istiusmodi quippiam patrarit, vociferans furem proderem. MIC. Rem neutiquam verisimilem narras, nempe, Mercurium, quum ipse sit fur, non sinere alios vt idem faciant: sed tamen abeamus. Nam aurum auferam, si modò possim. GAL. Pennam priùs reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti. MIC. Tutius hoc quidem ô Galle, tum tibi minùs fœdùm sit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè: sed vtrùm Simonem priùs adimus, an alium quempiam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui videlicet pro disyllabo tetrasyllabus esse affectet posteaquam dies euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio? GALL. Pennam seræ admoue. MIC. Ecce autem, dij boni, ostium perinde atque claui resiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides illum vigilantem ac supputantem? MIC. Video per Iouem, & quidem ad obscurã siticulosámque lucernam. Præterea pallet, haud scio vnde, Galle, totúsque exaruit, atque extenuatus est, mirum ni curis: neque enim auditum est illum alioqui malè habere. GAL. Auscultа quid dicat: siquidem intelliges quibus de caussis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimirum septuaginta illa talenta tutò admodum sub lectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino vidit. At verò sedecim illa Sosylus equiso vidit me sub præsepe occultantem. Itaque de curando stabulo nõ est admodum solicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens. Verisimile est autem illum multo etiam his plura sustulisse. Nam vnde alioqui Tibius heri tam ingens salsamentum illi obsonio proposuisset? Tum autẽ aiunt illum monile emisse vxori drachmis quinque. Heu misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa? Vereor enim ne quis ea suffosso pariete tollat.

ΜΙ. ἐλελήθης με, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ σὺ γόης ὤν. ἐμοὶ δ' οὕτω ἰὼ τοῦτο ἅπαξ παθόμενος, ὅσα τὰ Σίμωνος πάντα ἐν βερμοῖ δεδεμένα μετενηνεγμένα· μεταίσω γὰρ αὖθις ἐλθών. ὁ δέ, αὖθις ἀνατρώξεται, ἀποπίνων τὰ καττύματα. ΑΛ. ὄθεν μοι δοκεῖ τοῦτο. παρήγγειλε γὰρ ὁ Ἑρμῆς ἰὼ πιστόν τι ἐργάσηται ὁ ἔχων ὃ πτερόν, αἰαζοῦσάν με, καταφωρᾶσαι αὐτόν. ΜΙ. ἀπίθανον λέγεις· κλέπτην τὸν Ἑρμοῦν αὐτὸν ὄντα, τοῖς ἄλλοις φθονεῖν τοῦ τοιούτου. ἀπιῶμεν δ' ὅμως· ἀφέξομαι γὰρ τοῦ χρυσίου, ἰὼ δυνώμενος. ΑΛ. ἀπόπλευν, ὦ Μίκυλε, πρότερον ὃ πτίλον· τί ὄφελος; ἄμφω ἀπέπλας; ΜΙ. ἀσφαλέστερον ὄντως, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ σοὶ ἧττον ἄμορφον ὃ πρᾶγμα αὖ εἴη, ὡς μὴ χωλεύοις δι' ἀμφοτέρων τῶν ἐρρῆς μέρος. ΑΛ. εἶεν· ὁπότερον τὸν Σίμωνα πρῶτον ἀπιμεν, ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ τῶν πλουσίων; ΜΙ. οὐμενοῦν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Σίμωνα, ὃς αὐτὶ δισυλλάβου, τετρασύλλαβος ἤδη πλουτήσας εἴη ἀξιοῖ. καὶ δὴ πρόσεμεν ὅπως τῆς θύρας. τί οὖν ποιῶ ὃ μὴ τοῦτο; ΑΛ. ὅπως ἂν πτερὸν ὅπως ὃ κλῆθρον. ΜΙ. ἰδοὺ δή, ὦ Ἡράκλεις, διαπεπέτασται ὥσπερ κλεὶς ἡ θύρα. ΑΛ. ἦρα γε ἐς ὃ πρόσθεν, ὁρᾷς αὐτὸν ἀγρυπνοῦντα, καὶ λαμπόμενον; ΜΙ. ὁρῶ, νὴ Δία, πρὸς ἀμυδρόν γε καὶ διῳδωδότα τὴν θρυαλλίδα, καὶ ὠχρός γ' ἔστιν. ὅτου οἶμαι ὁπόθεν, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ κατέσπηκεν ὅλος, ἐκτετηκὼς ὑπὸ φροντίδων δηλαδή, οὐ γὰρ νοσεῖν ἄλλως ἐλέγετο. ΑΛ. ἄκουσον ἃ φησιν, εἴσῃ γὰρ ὅθεν οὕτως ἔχει. ΣΙ. ὀκνῶ πάλαι πολὺ ἑβδομήκοντα ἑκφυα, πολὺ ἀσφαλῶς ὑπὸ τῇ κλίνῃ κατορώρυκται, καὶ οὐδεὶς ὅλως εἶδε· τὰ δὲ ἑκκαίδεκα, εἶδε Σωσύλος ὁ ἱπποκόμος ὑπὸ τῇ φάτνῃ καθακρύπτοντά με. ὅλως γοῦν περὶ τὸν ἵππων ἅδην ὑπερμελής, ἄλλως τ' οὐδὲ φιλόπονος ὤν· εἰκὸς δὲ διαρπάσθαι πολλῷ πλείω τούτων. ἢ πόθεν γὰρ ὁ Τίβιος πάλαι ἀπῷ οὕτω μέγαν ὠψώνησεν ἐλθὲς; ἐλέγετο δὲ τῇ γυναικὶ ἑλλόβιον ἐωνῆσθαι πέντε δραχμῶν. ὅλως τἀμὰ οὗτοι ἀπολοῦσι τὰ κακοδαίμονες. ἀλλ' οὐδὲ τὰ σκεύη ἐν ἀσφαλεῖ μοι ἀποκείται, τοσαῦτα ὄντα. δέδοικα γοῦν μή τις ὑπορύξας τὸν τοῖχον, ὑφέληται ταῦτα.

πολλοὶ φθονοῦσι, κὴ ἐπιβουλεύουσί μοι, κὴ μάλιστα ὁ γείτων Μίκυλλος. MI. νὴ Δία, σοὶ γὰρ ὅμοιος ἐγὼ, κὴ τὰ ῥύβδια ἀπὸ μάλης ἀπειμι ἔχων. ΑΛ. σιώπησον, ὦ Μίκυλλε, μὴ καταφωράσῃ παρόντας ἡμᾶς. ΣΙ. ἄριστον γοῦν ἄγρυπνον αὐτὸν φυλάττειν· ἅπασαν περίειμι διφήσας τὴν κύκλῳ τοῦ οἰκίδιου· τίς οὗτος; ὁρῶ σέ γε, ὦ τοιχωρύχε, μὰ Δία· ἐπεὶ χίων γε ὢν τυγχάνεις, οὐκ ἔχω. ἀριθμήσω αὖθις ἀνορύξας τὸ χρυσίον, μή τί με λάθῃ διελθόν. ἰδοὺ πάλιν ἐφόρησέ τις ἐπ' ἐμὲ, δηλαδὴ πολιορκήσων, κὴ ἐπιβουλεύσων τοῖς ἀποῦσιν. ποῦ μοι τὸ ξιφίδιον, αὐλάβωμαί τινα; θαττόν γε αὖθις τὸ χρυσίον. ΑΛ. τοιαῦτα μὲν σοι, ὦ Μίκυλλε, τὰ Σίμωνος. ἀπιωμὲν δὲ κὴ πρὸς ἄλλον τινὰ, ἕως ἔτι ὀλίγον τῆς νυκτὸς λοιπόν ἐστιν. MI. ὁ κακοδαίμων, οἷς βιοῖ τὸν βίον· ἐχθροῖς ὄντως πλουτεῖν ἔοικε· κἀγὼ κόρρης γοῦν παταξας αὐτὸν, ἀπελθεῖν βούλομαι. ΣΙ. τίς ἐπάταξέ με; λῃστεύομαι ὁ δυστυχής. MI. οἴμωξε, κὴ δέδαρσο, κὴ ὅμοιος γίγνῃ τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ, τοσοῦτος ἀπ' ἐμοῦ. ἡμᾶς δὲ, εἰ δοκεῖ, Γνίφωνα τὸν δημόσιον ἰδωμὲν, οὐ μακρὰν ἀπ' ἐκείνου οἰκεῖ. αὐέωκται αὐτὴ ἡμῖν ἡ θύρα. ΑΛ. ὁρᾷς ἐπαγρυπνοῦντα τὸν ὀφθαλμοδουλον, ἀναλογιζόμενον τοὺς τόκους, κὴ τοὺς δακτύλους κατεσκληκότα, ὃν δεινὸς μὲν ὀλίγον πόνος τοῦτο λιπόντα, σίλφιον, ἢ ἐμπίδα, ἢ κυνόμυιαν ἡγεῖσθαι; MI. ὁρᾷ κακοδαίμονα, κὴ αὐόητον αὐθρωπον, ὃς δὲ νῦν πολὺ τοῦ σίλφιος, ἢ ἐμπίδος ἄμφνον βιοῦται· ὡς ὁ θεὸς ἐκτέτηκεν ὅλος ὑπὸ τῶν λογισμῶν. ἐπ' ἄλλον ἀπιωμέν. ΑΛ. τοῦδε τὸν σὸν Εὐκράτην, εἰ δοκεῖ· κὴ ἰδοὺ γὰρ αὐέωκται κὴ αὐτὴ ἡ θύρα, ὥστε εἰσίωμεν. MI. ἅπαντα ταῦτα μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμὰ ἦν. ΑΛ. ἐπὶ γὰρ σὺ ὀνειροπολεῖς τὸν πλοῦτον; ὁρᾷς γοῦν τὸν Εὐκράτην αὐτὸν μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου προεσθύτερον αὐθρωπον. MI. ὁρᾷ, νὴ Δία, καταπυγοσύνην τινὰ, κὴ παχυπάσμον, κὴ ἀσελγῆ σάρκα δὲ ἑτέρωθι ὑπὸ τοῦ μαγείρου μοιχευομένην κὴ αὐτήν. ΑΛ. τί οὖν ἐθέλεις δὴ κὴ τούτων κληρονομεῖν, ὦ Μίκυλλε, κὴ πάντα ἔχειν τὰ Εὐκράτους; MI. μηδαμῶς, ὦ ἀλεκτρυών· λιμῷ πρότερον ἀπολοίμην ἢ τοιοῦτόν τι πείσωμαι.

A Complures mihi inuident, atque insidias parant: præter cæteros autem Micyllus iste vicinus. MIC. Ita per Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimum igitur fuerit, vt ipse insomnis seruem. Omnem obibo domum, in orbem obambulans. Quis iste? Video te per Iouem ô parietum perfossor: posteaquam es columna, bene res se habet. Pernumerabo denuo refossum argentum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rursum obstrepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atque insidiis

B appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, si quenquam deprehendero? Rursum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum supereſt. MICYL. O miser, cuiusmodi viuit vitam! hostibus eueniat ad hũc modum diuites esse. Itaque pugno illi in maxillam illiso, volo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latrocinio despolior miser.

C MICYL. Plora ac vigila, auríque similis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autem, si videtur, Gniphonem fœneratorem visamus. Nam nec is procul hinc habitat. Ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoque curis inuigilantem, & vsurarum rationes iterantem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham aut culicem aut muscam abeundum. MICYLL. Equidem video miserum ac vecordem hominem, ne nunc quidem multo meliorem viuere vitam, quàm silphæ aut culicis: adeo totus & hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad

D tuum, si videtur, Eucratem. En tibi fores per se patuêre. Quin introimus? MIC. Paulò antè hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias somnias? Vides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, virum natu grandem? MIC. Video profectò quiddam haudquaquam virile. Porrò altera ex parte ipsam item vxorem à coquo constuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctáque possidere quæ sunt Eucratis? MIC. Haudquaquã Galle: imò fame citiùs interierim, quàm id genus quippiã patrarẽ.

Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, quàm si à domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quandoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliàs videbis Micylle.

A χαιρέτω ὁ χρυσίον, καὶ τὰ δεῖπνα, δύο ὀβολοὶ ἔμοιγε πλουτος ὄντες μᾶλλον, ἢ τοιχωρυχοῦντες τοῖς τῶν οἰκετῶν. ΑΛ. ἀλλὰ νυῶ, ἡμέρα γὰρ ἤδη ἀμφὶ ὄλυκαυγὲς αὐτό, ἀπίωμεν οἴκαδε πρὸς ἡμᾶς. τὰ λοιπὰ δὲ, εἰσαῦθις ὀψῇ, ὦ Μίκυλλε.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ, ἢ ΥΠΕΡΝΕΦΕΛΟΣ.

ICAROMENIPPVS, siue HYPERNEPHELVS,

D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. Præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina, & id genus aliis, absurda atque impia quædam tradere, quæ neque viderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoque vt philosophis infestum atque inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominum res incertas & ridiculas esse, cupereúque veritatem naturæ ac virtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cùm multa quidem ac speciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neque ipsi sibi consentirent, pro veritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopem, de cœlo conscendendo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & affectis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcunque in terris siue publicè, siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, verumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus & plebeiis. Deinde autem in cœlo ea vidisse, quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota, sacrificia, iuramenta, & cætera officia dispensanda exercet; quæque item alij Dij, in conuiuiis, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobique autem grauem de philosophis querelam audiuisse: Nam Lunam quidem de contumeliis quibus ab illis afficeretur, conquestam esse: propterea quòd ab aliis lumen furtiuum habere, ab aliis ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum vitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam, accusasse: præcipuè autem contra Epicureos, vt qui Deos omnino vllos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd vt Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hîc Menippus quoque cœlum alatus conscendit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, vt hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laërtium vide.

MENIPPVS. AMICVS.

MENIPPVS. TER mille igitur erant stadia à terra vsq; ad lunã, vbi prima nobis fuit mansio. Porrò hinc sursum ad Solem parasangę fermè quingẽtæ. Rursũ ab hoc vsque ad ipsum deniq; cœlũ, arcẽque Iouis in edito sitam, tantũ ferè spatij fuerit, quantũ aquila probè, succinctè, atque expeditè queat vno die peragere.

B ΟΥχὴν τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρι τῆς σελήνης, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. τοὐντεῦθεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον αἴρω πολλαπλάσιαι που πεντακόσιοι. ὃ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν ἀετὸν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τοῦ τοῦ Διὸς ἁρμόδιον, καὶ ταῦτα γοῦν τὸ βιαίῳ ἀετῷ μιᾶς ἡμέρας.

ΕΤ. τί ταῦτα πρὸς Χαρίτων, ὦ Μένιππε, ἀστρονομεῖς, καὶ ἡσυχῇ πως αἰνιττῃ; πάλαι γὰρ ἐπακροωμένου σου παρεληλυθὼν, ἥλιόν τε καὶ σελήνας, ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα σταθμοὺς τινας, καὶ παρασάγγας ὑποξενίζοντος. ΜΕ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ δίχα γῆς δοκῶ σοι λέγειν· τὸ κεφάλαιον γὰρ δὴ περὶ ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀποδημίας. ΕΤ. εἶπα, ὦ γαθὲ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμήρω τὴν ὁδόν; ΜΕ. οὐ, μὰ Δία, ἀλλ' ὡς ἀΐδηλα ἄστροις ἐποιούμην τὴν ἀποδημίαν. ΕΤ. Ηφίκλεις, μακρόν τινα τὸν ὄνειρον λέγεις, εἰ γε σαυτὸν ἔλαθες καταχοιμηθεὶς παρασάγγας ὅλας. ΜΕ. ὄνειρον γὰρ, ὦ πάτερ, δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφῖγμαι παρὰ τοῦ Διός; ΕΤ. πῶς ἔφησθα; Μένιππος ἡμῖν Διοπετὴς πρέσβυς ἔξ ὑπείρου; ΜΕ. καὶ μὴν ἐγώ σοι περὶ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πρώτου Διὸς ἥκω τὴμερον, θαυμάσια καὶ ἀκούσας καὶ ἰδών· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑποθορυβοῦμαι, ὅτι παρὰ πίστεως βιτυχεῖν. ΕΤ. καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θεσπέσιε καὶ Ὀλύμπιε Μένιππε, θνητὸς αὐτὸς, καὶ ὀπίγλος ὤν, ἀπιστεῖν δυναίμην ὑπερνεφέλῳ ἀνδρί; καὶ ἵνα καὶ Ὁμήρου εἴπω, τῶν ὑπερνίων ἑνί; ἀλλ' ὑπόνοιά μοι φέρεται, εἰ δοκεῖ, τίνα τρόπον ἦρθης ἄνω, καὶ ὁπόθεν ἐπορίσω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος; τὰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸ ὄψιν, ὑπερφυῶς ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγὶ, ὥστε καὶ ἡμᾶς εἰκάζειν καὶ σὲ οἰνοχοήσοντά που, ἀναρπασθέντα γενέσθαι παρὰ τοῦ Διός. ΜΕ. σὺ μὲν πάλαι σκώπτων δῆλος εἶ, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἴ σοι τὸ παράδοξον τοῦ λόγου, μύθῳ δοκεῖ πρόσφορος· ἀπὰρ οὐδὲν ἐδεήσει μοι πρὸς τὴν ἀποδημίαν, οὔτε τῆς κλίμακος, οὔτε παιδικοῦ γλίσχρου τοῦ Διός. οἰκεῖα γὰρ ἐμοὶ τὰ πτερά. ΕΤΑΙ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Δαίδαλον ἔφησθα, εἴτε πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐλελήθεις ἡμᾶς ἱέρακός τις, ἢ χαλκοῦς ἐξ αἰθέρος ἡμόμενος. ΜΕ. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἴκασας. Τὸ Δαιδάλου γὰρ σκῆνο σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. ΕΤΑΙ. εἶπα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἐδεδοίκεις μὴ καὶ σὺ που τῆς θαλάσσης καταπεσών, Μενίππειόν τι πέλαγος ἡμῖν ὠνόμαζε τὸ Ἰκάριον ἀποδείξῃς ὑπὸ τοῦ σαυτοῦ ὀνόματος;

A AMIC. Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecum ſupputas? Etenim iamdudum te aſſectans, audio ſoles & lunas, præterea autem & magnifica iſta, manſiones ac paraſangas, peregrina quædam commemorantem. MEN. Ne mireris amice, ſi ſublimia aëriáque tibi videor loqui: nam ſummã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo viam ſtellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus. AM. Papæ! longum profecto ſomnium mihi narras: ſiquidem totas edormiſti paraſangas inſciens. MEN. B Quid ais? ſomnium tibi referre videor, qui modò ab ipſo Ioue ipſe reuerſus adſum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapſus adeſ è cœlo? MEN. Ita ſanè: ego tibi ab ipſo illo ſummo Ioue hodie venio, rebus interim dictu miris & auditis & conſpectis. Quod ſi non credis, equidem hoc ipſo nomine ſupra modũ gaudeo, cùm ſupra fidem eſſe video meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympie Menippe, mortalis cùm ſim ac terreſtris, queam nõ C credere viro qui nubes ſuperarit, quíque, vt Homericis dicam verbis, iam ſis cœlitũ è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, ſi moleſtum non eſt, quibus modis in altum ſubuectus es, aut vnde nactus ſcalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: vt coniectare poſſimus te quoque ab aquila raptũ fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungereris. MEN. Non me clam eſt te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ videtur aſſimilis. Cęterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, D neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi eſſẽt propriæ. AMIC. Iam verò iſtud quod narras, vel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiã aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neq; procul à ſcopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus. AMIC. At interim omnium audaciſſime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapſus, Menippeum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodũ ille Icarium?

MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáque quamprimum ad Solem esset liquefacta: defluxis alis non mirum si decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipsis brachiis præsecuissem: Quin potiùs, si vacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMI. Mihi quidem vel maximè vacat: adeò sublimis à sermone tuo pendeo! iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aëre suspensum ob tuam narrationem. MEN. Ausculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiante relictum, eúmque, quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cùm expendens ea quæ sunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectóque animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. Atque hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temere per cœlum disiectas. Tum Solem ipsum, qui tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ Lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque causam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formámque variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæque nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse.

ΜΕ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ἰκαρος, ἅτε κηρῷ τὼ πτέρωσιν ἡρμοσμένος, ὑπὸ πάχιστα τοῖς τὸν ἥλιον ἐκφυγεῖν ἐτάχη, πτεροῤῥυήσας, εἰκότως κατέπεσεν· ἡμῖν δὲ ἀκήρατα ἦν τὰ ὠκύπτερα. ΕΤ. πῶς λέγεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐρέμα με τοῖς ἀγεῖς τοῖς τὼ ἀληθέως τῆς διηγήσεως. ΜΕ. ὧδέ πως· ἀετὸν ὑμεγέθη συλλαβὼν, ἔπι δὲ γύπα τὸν καρτερὸν, ἀποτεμὼν αὐτοῖς ὠλένας τὰ πτερά, μᾶλλον δὲ ἐκ πάσης ἐξαρχῆς τὼ ὑπτίοιδν, εἴσοι σχολὴ, δίειμι. ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μετέωρός εἰμι τοῦ τῶν λόγων, καὶ τοῖς τὸ τέλος ἤδη κέχηνα τῆς ἀκροάσεως, μηδὲ τοῖς φιλίου με φείδῃς, αἴσω που τῆς διηγήσεως ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ΜΕ. ἄκουε τοίνυν. οὐ γὰρ ἀστεῖόν γε τὸ θέαμα, κεχηνότα φίλον, ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῄς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ ὑπὸ ταῦτα ἐξεπάζων τὰ κατ' τὸν βίον, γελοῖα, καὶ ταπεινὰ, καὶ ἀσέβεια τὰ ἀνθρώπινα πάντα εὕρισκον, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχὰς, καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τοῦ περὶ ταῦτα σπουδάζω, ἀχολίην τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ἐπολαβὼν, αἰσχύνεσθαί τε, καὶ τοῖς τὸ πᾶν ἀποβλέπειν ἐπειρώμην. καί μοι συνῆν, πολλήν τινα παρεῖχε τοῦ ἀπορεῖσθαι, τοῦτον μὲν αὐτὸς δὴ ὁ ἐπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὔτε γὰρ εἶχον εὑρεῖν οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, ὅστις ἄρχω, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται αὖτε. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ὑποσκοπῶν, πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην. τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ἐώρων ὡς ἔτυχε τοῦ οὐρανοῦ διερριμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν τί ποτε ἦν ἄρα ἐπόθουν εἰδέναι, μάλιστα δὲ τὰ κατὰ τὴν σελήνην ἀπορά μοι, καὶ παντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο, καὶ ὁ πολυειδὴς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπόῤῥητόν τινα τοῦ αἰτίου ἔχειν ἐδοκίμαζον. οὐ μόνον δὲ καὶ ἀστραπὴ διαίξασα, καὶ βροντὴ καταῤῥαγεῖσα, καὶ ὑετὸς, ἢ χιὼν, ἢ χάλαζα κατενεχθεῖσα, καὶ ταῦτα διεσκόπουν πάντα καὶ ἀτέκμαρτα ἦν. σκοπῶ ἐπειδὴ οὕτω διεκείμην, ἄριστον ἂν εἴη) ἐπολαμβανον τοῦτ' τῶν φιλοσόφων τούτων ταῦτα ἕκαστα ἐκμαθεῖν. ἐῴμην γὰρ ἐκείνους πάντα γε ἔχειν αὐ εἰπεῖν τοῦ ἀληθοῦς.

ὕτω δὴ τοὺς ἀρίστους ὀπιλεξάμενος αὐτῶν, ὡς A
εἶχεν τεκμήρασθαι, τοῦ σώματος τε σκυθρωπότητι, καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γλαυκίᾳ βαθύτητι (μάλα γὰρ ὑψηγόραι τινὲς, καὶ θεσπιῳδώμονες οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι κατεφαίνοντο) τούτοις ἐγχειρίσας ἐμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀργύριον, ὃ μὴ, αὐτόθεν ἤδη καταβοήσων, ὃ δὲ, εἰσαῦθις ἀποδώσων ὅτι κεφαλαίῳ τῆς σοφίας διημολογησάμενος, ἠξίουν μετεωρολέσχης τε διδάσκεσθαι, καὶ τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν καταμαθεῖν. οἱ δ', Οὐδὲν ἄρα ἐδέησάν με τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἀγνοίας ἀπαλλάξαι, ὥστε καὶ εἰς μείζους ἀπορίας φέροντες ἐνέβαλον, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη, καὶ ἀτόμους, καὶ κενὰ, καὶ ὕλας, καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁσημέραι μου καταχέοντες. ὁ δὲ πάντων ἐμοιγε οὕτω ἐδόκει χαλεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτερος θατέρῳ λέγοντες ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ἀντιφατικὰ, ὅμως πείθεσθαί τε με ἠξίουν, καὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου ἕκαστος ὑπάρχειν ἐπειρῶντο. ΕΤ. ἄτοπον λέγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ὄντων, καὶ ὁ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον. ΜΕ. καὶ μήν, ὦ ἑταῖρε, γελάσῃ ἀκούσας τὴν B
τε ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τερατουργίαν· οἵτε πρῶτα μὲν τῆς γῆς ἐβδομηκόντες, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ὑπερέχοντες, ἀλλ' οὐδὲ ὀξύτερον τοῦ πλησίον δεδορκότες, ἔνιοι δὲ καὶ πάνυ γήρως, καὶ ἀρχὰς ἀμβλυωττόντων, ὅμως ὑπερῆν τε πέρατα διορᾶν ἐφασκον, καὶ τὸν ἥλιον πρεσβύτερον, καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν σελήνην ἐπιβάτευον, καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἀέρων καταπεσόντες, μετέθεσάν τε αὐτῶν, καὶ σχήματα διεξήεσαν· καὶ πολλάκις, εἰ τύχοι, μηδὲ ὁπόσοι στάδιοι Μεγαρόθεν Ἀθῆναί εἰσιν ἀκριβῶς ἐπισταμένους, ὃ μεταξὺ τοῦ σελήνης, καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον ὁπόσων εἴη πηχῶν ὃ μέγεθος, ἐτόλμων λέγειν, ἀέρος τε ὕψη, καὶ θαλάττης βάθη, καὶ γῆς περιόδους διαμετρῶντες, ἔτι δὲ κύκλους καταγράφοντες, καὶ τρίγωνα, ὅπως τραγώνοις διαγραμμίζοντες, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν δῆθεν αὐτὸν ὅπως μετρῶντες. ἔπειτα δὲ καὶ ἐκεῖνο πῶς οὐκ ἄγνωμον αὐτῶν, καὶ πάντελῶς τετυφωμένον, ὃ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς εἰκάζοντας ἀποφαίνεσθαι;

A Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quãtum mihi coniectare licebat, ex vultus austeritate, éque coloris palloré, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebant) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim euestigio præsentem numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent inscitia, vt B in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verùm illud interim mihi videbatur omniũ esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter sese de rebus factiosè dissidebant, neque de iisdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, si audieris illorum atrogãtiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm humi ingrederentur, nihilóque præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cęcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli termi- *De cœlo & rebus sublimibus.* C nos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumero cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadiis à Megara abesset Athenę: tamen spatiũ quod interest inter Solem & Lunam, quot esset cubitorum, audebant pronuntiare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hęc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vsqueadeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur?

verùm ſupra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem maſſam eſſe candefactam: incoli Lunam: ſtellas aquam potare, ídque Sole veluti ſitula quadam per funem demiſſa, vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum diſtribuente. Nam quanta ſit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoſcere. Iam mihi ſpecta per Iouem, num illorum decreta inter ſe conſentiant, ac non magis longiſſimis diſſita interuallis: quãdoquidem primùm de ipſo mundo varia eſt ſententia: cùm aliis & ingenitus, & nunquam interiturus eſſe videatur: rurſum alii & opificem illius, & fabricandi modum eloqui ſint auſi. Quos equidem cum primis admirabar; propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificem præpoſuiſſent, non illud etiam adderent, vel vnde is eſſet profectus, aut vbi loci conſiſteret, cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuerſi exortum non poſſis vel tempus vel locum imaginari. AMI. Prorſus audaces quoſdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MENIP. Quid autem ſi iam audias, vir optime, quæ diſſerant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter ſe digladiantur, dum alij fine circumſcribunt vniuerſum: alij contrà finem illud neſcire exiſtimant. Quin & inſuper quidam ex iſtis complures eſſe mundos demonſtrabant, damnantes eos qui de hoc velut vno quopiam illorum diſputarent. Rurſum alius, neſcio quis vir, haudquaquam amicus paci, bellum rerum omnium parentem eſſe cenſebat. Nam de diis quid iam attinet loqui? cùm his Deus eſſet numerus, illi rurſus per canes & anſeres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus diis expulſis, vni ſoli rerum omnium imperium tribuebant: ita vt mecum etiã animo diſcruciarer, cùm tantam audirem deorum inopiam. E diuerſo alij liberaliores, multos deos faciebant: ac diſſectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his ſecundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant eſſe numen, alij corpus eſſe imaginabãtur. Deinde non omnes erant in hac opinione, vt putarent diis eſſe curæ res mortalium:

De mundo.

De Deo.

ἀλλ' ὑπερδιατείνεσθαί τε, & μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμπάνειν, μονονοὺ ὄμνυσι μύθοις, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατοικεῖσθαι δὲ τὴν σελήνην, ὕδατα ποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τὸν ἥλιον καθάπερ ἰμονιᾷ τινι τὴν ἰκμάδα ἐκ τῆς θαλάττης ἀναπωμένους, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς ὃ ποτὸν ἐξῆς διανέμοντας. τὸ μὲν γὰρ ἀναμφίλογον, ὁπόσον τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν· καὶ σκόπει πρὸς Διὸς εἰ ὁμογνώμονες ὄντες τὰ δόγματα, καὶ μὴ πόρρω πολὺ διεστηκότα. πρῶτα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἴτε τοῖς μὲν, ἀγένητός τε, καὶ ἀνώλεθρος εἶναι δοκεῖ· οἱ δὲ, καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτὸν, καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον, εἰπεῖν ἐτόλμησαν· οἷς καὶ μάλιστα ἐθαύμαζον, θεὸν μέν τινα τεχνίτην τῶν ὅλων ἐφιστάντας, ὑπὸ πρεσπευτῶν δὲ οὔτε ὅθεν ἥκων, οὔτε ὅπου ἑστὼς, ἔκλασα ἐπεκτείνετο. καίτοι πρό γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδύνατον καὶ χρόνον καὶ τόπον ὁτινοῦν. ETAI. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, πλημμελεῖς, καὶ θαυμαστοποιοὺς ἄνδρας λέγεις. ME. τί δ' εἰ ἀκούσας, ὦ θαυμάσιε, περί τε ἰδεῶν, καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη νεανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη περὶ τούτων μὲν, τέλος ὃ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ, ἀτελὲς τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. ἃ μὲν ἄλλα & πάμπολλοι τινὲς εἶναι τοὺς κόσμους ἀπεφαίνοντο, & τὸν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων κατεγίγνωσκον. ἕτερος δέ τις, οὐκ εἰρωνικὸς ἀνὴρ, πόλεμον τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐδόξαζε. περὶ μὲν γὰρ τῶν θεῶν, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν, ἀριθμὸς τις ὁ θεὸς ἦν· οἱ δὲ, κύνας, & χῆνας, καὶ πλατάνους ἐπόμνυντο. καὶ οἱ μὲν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἡγεμόνι ἀπένεμον. ὥστε ἠρέμα & ἀχθεσθαί μοι, τοσαύτην ἀπορίαν θεῶν ἀκούοντα. οἵδε ἔμπαλιν ὑπερβαλλόμενοι, πολλούς τε αὐτοῖς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸν μὲν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπεκάλουν, τοῖς δὲ, τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος. ἔτι δὲ, οἱ μὲν, ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἠρώτων εἶναι τὸ θεῖον· οἱ δὲ, ὡς περὶ σώματος αὐτὸ διενοοῦντο. εἶτα καὶ πρόνοιαν τῶν καθ' ἡμᾶς πρᾶγμ' ὑπάσιν ἐδόκουν οἱ θεοί·

ἀλλ' ἦσάν τινες, οἱ τῆς συμπάσης ὑπιμελείας αὐτοὺς ἀφιέντες, ὥσπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἀπολύειν τῶν λῃτουργιῶν τοὺς πρεσβύτας. οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς δορυφορήμασιν ἐοικότας αὐτοὺς εἰσάγουσιν. ἔνιοι δὲ, ταῦτα πάντα ὑποβλέποντες, οὐδὲ τὸν ἀρχὴν ἦ θεοὺς τινας ὑπέτευον, ἀλλ' ἀδέσποτον καὶ αὐτομάτην φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀπελίμπανον. τοιγάρτοι ταῦτα ἀκούων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑμβριμέταις τε, καὶ νυμφείοις αἰθράσιν. ὑμοῦ μὲν εἶχόν γε ὅπη τῶν λόγων πρὸς πόμβος, ἀνεπίληπτόν τι αὐτῶν ὑφαίνω, καὶ ὑπὸ θαυμαστοῦ μηδαμῆ θορυβούμενον. ὥστε δὴ ὃ Ὁμηρικὸν ὀκνῶ ἀτεχνῶς ἔπαθον· πολλάκις μὲν γὰρ ἀνώρμησα πιστεύειν τινὶ αὐτῶν, ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν. ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχανῶν, ὅπῃ γῆς μὲν, ἀκούσεσθαί τι περὶ τούτων ἀληθὲς, ἀπηλπίκουν. μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ὤμην ἔσεσθαι, εἰ αὐτός πως, ἀνέλθοιμι εἰς τὸν ὑρανόν. τούτου δέ μοι πρεῖχε τὴν ἐλπίδα, μάλιστα μὲν καὶ ἡ ὀπτὴ θυμία, ᾗ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ κανθάροις ὀνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν ὑρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πεπεφυκέναί ποτε οὐδεμίᾳ μηχανῇ δυνατὸν εἶναί μοι κατεφαίνετο. εἰ δ' ἴυγγος ἢ ἀετῷ πτερύγοιν περὶ (ταῦτα γὰρ μόνα ἱκανὰ δοκεῖ τοῖς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα αὖ μοι τὴν πεῖραν παρέχοιτο. ᾗ δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνεα, θατέρου μὲν τὸ δεξιὸν πτέρυγα, τοῦ ἴυγγος δὲ, τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον ὡς μάλα· εἶτα δεδεκάς, καὶ τοῖς ὤμοις πελαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ὠκυπτέροις λαβάς τινας ταῖς χερσὶ παραβαλόμενος, ἐπειρώμην ἐμαυτὸν ὀχεῖσθαι, αἰαπτῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ὑπηρετῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χηνῶν ἐπὶ χαμαιπετοῦς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πίστεως. ἐπεὶ δὲ ὑπήκουέ μοι τὸ πρᾶγμα, θαρραλεώτερον ἤδη τῆς πείρας ἐπειρώμην· καὶ ἀνελθὼν ὅπῃ πρὸς ἀκρόπολιν, ἀφῆκα ἐμαυτὸν μετὰ τοῦ κρημνοῦ. φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δὲ ἀκινδύνως κατεπτόμην, ὑψηλοτέρᾳ ἤδη καὶ μετεώρᾳ ἐφερόμην, καὶ ἄρας ἀπὸ Παρνηθος, ἢ ἀπὸ Υμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμην, εἶτ' ἐκεῖθεν, ὅπῃ τὸν Ἀκροκόρινθον αὖ-

A verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministeriis dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdiis induci solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullóque duce temere ferri sinebant. atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. *De diuina prouidentia.*

B Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Æsopus: qui aquilis

C ac scarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. Verùm vt mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse videbatur: cæterùm si vulturis aut aquilæ alas induissem (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan vt mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi sinistram amputaui: ídque admodum scitè. Deinde quum obligassem, humerísque loris validis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inferēdis addidissem:

D mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserum exemplo paulum adhúc à terra volatu me sustollens, inter volandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáque arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho, siue Hymetto, ad Geraniā vsque volabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui:

deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iámque perfectus & altiuolus euasissem, non ampliùs de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quamleuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimúmque nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maximè in ala sinistra, nempe vulturina. Huc igitur diuerti, ac super eam insidens requiescebam: in terram interim è sublimi respiciens, neque secus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc Mysorum, inox (si libuisset) Græciam, Persidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar. A M I. Ergo ista quoque narrabis Menippe, nevlla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potiùs si quid obiter in itinere conspexisti, fac vt hoc quoque sciamus. Nam ego sanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, déque omnibus quæ in terra sunt, cuiusmodi tibi visa sunt ex alto contemplanti. M E N I P. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conscensa luna inter narrandum peregrinanti comes esto, simúlque mecum contemplare totam terræ speciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum pusillam quandam terram mihi videre videbar, multo, inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem vbinam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum colossum conspexissem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorsus vbinam esset terra, me prorsus latuisset: verùm ista quòd sint sublimia, præque cęteris eminẽtia, præterea Oceanus paulatim ad Solem resplendescens, indicabant terram esse id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit esse conspicua, non solùm singulæ nationes atque vrbes: sed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, &, vt summatim dicam, quicquid tellus educat alma. A M I C. Ista quæ nunc dicis, haudquaquã sunt verisimilia, ac secum pugnantia,

A εἶτα ὑπὲρ Φολόης τε καὶ Ἐρυμάνθου, μέχρι τοῦ ἐς Ταΰγετον. ἤδη δ' ἦν μοι τὸ τολμήματος μεμελετημένον, τέλειός τε καὶ ὑψιπέτης γιγνόμενος, οὐκ ἔτι τὰ νεοττῶν ἐφοίνιον· ἀλλ' ὅτι τὸν Ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνῆν μάλιστα κούφως ὀπτισιπισάμενος, ὃ λοιπὸν ἔτεινον οὐδὲν τῆς ὑπερανῦ, ὃ μὲν πρῶτον, ἰλιγγιῶν ὑπὸ τοῦ βάθους, μόγις ἔφερον· καὶ τοῦτο θᾶττον. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὴν ἤδη τὴν σελήνην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νεφῶν ὑποπεπασάς, ἡδόμην καμνοντος ἐμαυτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τὴν γυπίνην. προσελθόντας δ' ἂν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διαναπαυόμην, ἐς τὴν γῆν αὖθις ἀποβλέπων. καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν, τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ, τὴν Μυσῶν. μετ' ὀλίγον δὲ, εἰ δοξάσειέ μοι, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα, καὶ τὴν Ἰνδικήν. ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀπειπλάμην. E T. ὑκοιῶ δὲ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲν καθ' ἓν ἀποστερώμεθα τῆς ἀποδημίας, ἀλλ' εἴ τι σοι καὶ ὁδοῦ πρόσπορον ἱστόρηται, καὶ τοῦτο εἰδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σήματος πέρι γῆς τε, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀπάντων, οἷά σοι αἴωρον ὀπτισχομένῳ κατεφαίνετο. M E. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις. διὰ τοῦτο ὡς οἷόν τε ἀναβὰς ὅτι τὴν σελήνην, παρὰ λόγον σεμνὰ ἀποδήμῃ τε, καὶ σκεπτικῷ πει τὴν ὅλην τοῦ ὅπερ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτόν γέ μοι πάνυ μικρὰν δόξαι τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λέγω τῆς σελήνης βραχυτέραν· ὥστε ἐγὼ ἄφνω καταπτύσας, ὅτι πολὺ ἀπέχω, ποῦ εἶη τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ εἴτε μὴ τὸν Ῥοδίων κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὸν ὅπερ τῇ Φάρῳ πύργον, οὗ ἔσθ', ὅπου τελῶς ἂν με ἡ γῆ διέλαθε. νῦν δ', ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερφερῆ, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἡρέμα πρὸς τὸν ἥλιον ὑποστίλβων, διεσήμαινέ μοι γῆν εἶναι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τῷ ὄμματι ἐς ὃ ἀτενὲς ἀπηρσάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, καὶ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐλοὶ σαφῶς οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γαμήλια, τὰ θρῆνα, καὶ πρὸς ἁπλῶς, ὁπόσα περὶ ζῶντας ἄθυρα. E T. πρωτελῶς ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑπεναντία.

ὃς γὰρ ἄρτιος, ὦ Μένιππε, τὴν γῆν ἐζήτεις ὑπὸ τὸ μέγεθος συνεσταλμένην, καὶ εἰ μὴ ὁ κολοσσὸς ἐμήνυσέ σοι, τάχα ἂν ἄλλό τι φήσθης ὁρᾶν, πῶς νῦν καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γεγόμενος, ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ὑπὸ γῆς, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροὺς δεῖν, καὶ τὰς τῶν ἐμπίδων νεοττιάς; MEN. Οὐ με ὑπερέμψας. ὁ γὰρ μάλιστα ἐγκρύπτω εἰπεῖν, τοῦτο οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν μὲν ἐγνώρισα τὴν γῆν ἰδών, τὰ δ' ἄλλα οὐκ οἷός τε ἦν καθορᾶν ὑπὸ τοῦ βάθους, ἅτε τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πάνυ μοι ἰσχυρὸν ἦν τὸ χρῆμα, καὶ πολλὴν παρεῖχε τὴν ἀπορίαν. κατηφὴς δὲ ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀεδακρυμόφῳ, ἐφίσταται κατόπιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, αἰθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ κατάπλεως, καὶ κατακεκαυμένος. κἀγὼ μέν, ὡς εἶδον (εἰρήσεται γάρ) ὑπερεφρίξα, καί τινα σελιναῖον δαίμονα ᾠήθην ὁρᾶν. ὁ δὲ, Θαῤῥεῖ, φησὶν, ὦ Μένιππε,

Οὔτις τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;

ὁ Φυσικὸς ἔτος εἰμὶ Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ εἰς τοὺς κρατῆρας ἐμαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, ὁ καπνός με ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἁρπάσας, δεῦρο ἀνήγαγε, καὶ νῦν ἐν τῇ σελήνῃ κατοικῶ ἀεροβατῶν τὰ πολλὰ, καὶ σιτούμενος δρόσον. ἥκω τοίνυν σε ἀπολύσων τῆς παρούσης ἀπορίας. ἀνιᾷ γάρ σε, οἶμαι, καὶ τρέφει, τὸ μὴ σαφῶς τὰ ὑπὸ γῆς ὁρᾶν. εὖγε ἐποίησας, ἦν δ' ἐγὼ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεις. κἀπειδὴ πάχιστα κατεσιωπήσαμεν πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαί σοι ἀποδεῖξαι τέ σοι ὑπὲρ τῆς καταπροδόχης· κἂν ταῖς νουμηνίαις ἐπὶ τὴν σελήνην τὰς ἐγχανὼν ἐπεσδέχεσθαι. ἀλλὰ, μὰ τὸν Ἔνδυμίωνα, ἦ δ' ὅς, οὐχὶ τοῦ μαθεῖν χάριν ἀφῖγμαι· πέπονθα δέ τι τὴν ψυχὴν, ἰδών σε λελυπημένον. ἀτὰρ οἶσθα ὅ, τι δράσας, ὀξυδερκὴς γενήσῃ; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγὼ, ἦν μή σύ μοι τὴν ἀγχόνην πως ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ δὴ λημᾷν μετρίως δοκῶ. ἔστιν ταῦτ', ἦ δ' ὅς, ἐμοῦ δεήσῃ. ὁ γὰρ ὀξυδερκὴς, αὐτὸς ἤδη γῆθεν ἥκεις ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐ γὰρ οἶδ', ἔφην. οὐκ οἶσθα, ἦ δ' ὅς, ἀετοῦ τὸ πτέρυγα τὴν δεξιὰν παρεικεῖσθαι; ἦν μέγα, ἦν δ' ἐγώ.

A Etenim quum paulo antè Menippe terram requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam, adeò vt nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam videre te credidisses: quî repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo prætetij. Siquidem quum ipsam quidem terram conspectam agnoscerem, cæterùm reliqua non possem perspicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente B oculorum acie, grauiter ea res me discruciabat, ac vehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem solicitus, ac propemodum etiam lacrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedocles, ea specie, vt carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atque exustus. Hunc ego quum vidissem (dicendum est enim) nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe,

Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas?

C Sum Empedocles ille physicus: etenim vbi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Ætna raptum huc subuexit. Itaque nunc lunam incolo, aëriuagus plerunque: ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Bene abs te factum est, inquam, optime Empedocles: vbi primùm deuolaro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atque in Nouiluniis ter ad lunam inhians vota faciã. D Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratia, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestia: verùm scis quid facies, quò perspicax fias? Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis: nam in præsentia videor nõ mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipse tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquam, neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquam, maximè,

sed quid alæ cum oculo? Quoniam, A inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi visus est: vnde sola Solem aduersum obtuetur: atque ita demum est rex & ingenua aquila, si non conniuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam: quare iam me pœnitet, qui non meis exemptis oculis aquilinos inseruerim, cùm huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neque omni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis adsimilis videor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, velisque cohibita vulturis B ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quominus altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partem pertineat deteriorem. Mihi, inquam, satis est si vel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi non rarò vidisse videar fabros altero oculo meliùs etiam ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim C in fumum euanuit. At simul atque mouissem alam, ingens lumen mihi circumfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea quæ sub dio, verumetiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine videri. Ptolemæum vidi cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium, nouercæ Stratonicæ clanculum innuentem, Thessalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio stuprantem D, Attalo venenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foras protrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè consimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri licebat cernere, nempe adulterantes,

τί οὖν τῷ ἑτέρῳ καὶ ὀφθαλμῷ χεινόν ἐστιν; ὅτι, ἦλε ὅς, πάντων ὀλίγιστον τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ἐστιν ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνος αὐτῶν δέδορκε τὸν ἥλιον· καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνήσιος ἀετὸς, ἐὰν ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἐὰν δ' ἐγὼ· καί μοι ἤδη μεταμέλει, ὅτι δεύρο ἀνιών, οὐχὶ τὸν ὀφθαλμὸν τὸν ἀετῶν ἐνθέμενος, τοὺς ἐμοὺς ἐξελών, ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάντα βασιλικῶς ἐσκευασμένος· ἀλλ' ἔοικα τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀποκηρύκτοις. καὶ μὲν πάρεσί σοι, ἦδ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικόν. ἐὰν γὰρ ἐθελήσῃς, μικρὸν ἀείρας, ὑπέχων τῷ γυπὸς πτερυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, καὶ λόγον τῆς πτέρυγος, τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, οὐδεμίᾳ μηχανῇ μὴ οὐκ ἀμβλύτερον δεδορκέναι, τῆς μείζους ὄντα τῆς χείρονος. ἄλλως, ἐὰν δ' ἐγὼ, εἰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνος ἀετῶδες βλέποι. οὐδὲν γὰρ ἂν ἧττον χείροιτο· ἐπεὶ καὶ τοὺς τέκτονας πολλάκις ἑωρακέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῷ ὀφθαλμῷ, ἀμείνονα τοῖς κανόσι τὰ ξύλα ἀποδιδόντας. Ταῦτα εἰπών, ἐποίουν ἅμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους προηγορεύμενα· ὁ δὲ, κατ' ὀλίγον ὑπαπιών, εἰς καπνὸν ἠρέμα διελύετο· κἀπειδὴ τάχιστα ἐπτερυξάμην, αὐτίκα με φῶς πάμμεγα περιέλαμψε, καὶ τὰ τέως λανθάνοντα πάντα διεφαίνετο. κατακύψας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων σαφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν τῷ ἀέρι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἔπραττον, οἰόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν σὺν ὄντα τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου Ἀντίοχον Στρατονίκῃ δηχθέντα λάθρα τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον, μοιχεύοντα τὴν υἱοῦ τοῦ γυναῖκα, καὶ Ἄτταλῳ τὸν υἱὸν ἐξιέντα φάρμακον. ἑτέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκην φονεύοντα Σμύαγον, καὶ τὸν σύνδουλον Ἀρβάκην, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων εἵλκετο ἔξω τῆς πόδος, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρῦν κατηλοημένος. ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις, καὶ Θραξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἦν ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύοντας,

φονεύοντας, ὑποβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ὑπορχουμένους, δεδοικότας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων τοιαῦτα παρέσχε μοι πολὺ γελοιότερα. καὶ γὰρ αὖ κἀκείνους ἑώρων, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν, ὑπορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, μισθῶν τὰ μαθητῇ δικαζόμενον, Κλιτίαν δὲ τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου, φιάλην ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ Κυνικὸν Ἡρόφιλον, ἐν τῷ καμαρωτῷ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοιχωρυχοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαιτοῦντας; ὅλως γὰρ, ποικίλη καὶ παντοδαπὴ τις ἦν ἡ θέα. ΕΤΑΙ. καὶ μὴν καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς εἶχε λέγειν. ἔοικε γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν τερπωλὴν σοι παρεχῆσθαι. ΜΕ. πῶς μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ φιλότης, ἀδύνατον, ὅπου γε καὶ ὁρᾶν. αὐτὰ ἔργον δυσχερές ἐστιν. τὰ μέντοι κεφάλαια τῶν πραγμάτων, τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα φησὶν Ὅμηρος τὰ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος· οὗ μὲν γὰρ ἦσαν εἰλαπίναι, καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ, δικαστήρια, καὶ ἐκκλησίαι, καθ' ἕτερον δὲ μέρος, ἔθυέ τις· ἐν γλυπτῶν δὲ, πενθῶν ἄλλος ἐφαίνετο, καὶ ὅτε μὲν ἐς τὸν Γετικὸν ἀποβλέψαιμι, πολεμοῦντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας· ὅτε δὲ μεταβαίνω ὑπὸ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ὑπὸ τῶν ἁμαξῶν ἂν ἰδεῖν. μικρὸν δὲ ὑποκλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ὑπὸ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοῖνιξ δὲ ἐνεπορεύετο, καὶ ὁ Κίλιξ ἐληΐζευε, καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἁπάντων τούτων ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον γενομένων χρόνον, ὥρα σοι ἤδη ὑπονοῆσαι ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὡς γὰρ ἂν εἴ τις προσχήσαιμενος πολλοὺς χορεύτας, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορούς, ἔπειτα παραγάγοι τῶν ἀδόντων ἑκάστῳ τὴν σκευωρίαν ἀφέντα, ἴδοιμεν ἂν ἄδην μέλος. φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ ὃ ἴδιον περαίνοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ παραθυμουμένου, ἅμα σὺν θυμῇ παρὰ Διὸς οἵα γίγνοιτ' ἂν ἡ ᾠδή. ΕΤΑΙ. πάνυ πάσιν, ὦ Μένιππε, παγγέλοιος, καὶ πεπραγμένη. ΜΕΝ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ὑπὸ γῆς χορεύται,

A occidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negotia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterùm quæ factitabant plebei, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Æsculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reB poscerent? Nam varium quoddam & vndique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui rectè facies Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MENIP. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæque, altera ex parte iudicia, & conciones: rursum alia ex parte sacrificabat C quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Ægyptios: Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm si quis producat multos saltatores, vel potiùs multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concentu propriam quisque cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cãtum absoluere studeat, vocisque magnitudine vicinum superare contendat; cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt,

Plebeiorũ res ac studia.

Gentium vitia & proprietates.

omniſque mortalium vita ex huiuſmodi
conſtat diſcrepantia: quippe qui non
modò ſonēt abſona, verùm & ornatu ſint
diſſimili, diuerſáque moueant, neque
quicquam idem cogitent, donec chora-
gus omnes è ſcena exigat, negans diu-
tiùs choreas ducere oportere. Id vbi fa-
ctum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimi-
les, taciti, nec ampliùs confuſam illam
& incompoſitam canentes cantionem.
Verùm in vario ipſo ac multiformi thea-
tro videlicet ridicula erant quę gerebantur omnia: præcipuè verò mihi riſum
mouebant ij qui de agrorum finibus
contendebant, quíque ſibi placerent
hoc nomine, quòd Sicyonium agrum
colerent: aut quòd Marathonis eam
partem haberent, quæ eſt iuxta Oe-
noën, aut quòd in Acarnania iugerûm
mille poſſiderent: cùm vniuerſa Græ-
cia, quemadmodum id temporis mihi
è ſublimi deſpicienti videbatur, qua-
tuor digitorum ſpatium habere videre-
tur. Attica, niſi fallor, pro portione mi-
nima pars erat. Itaque perſpexi quid eſ-
ſet reliquum quod diuitibus iſtis ani-
mos tolleret. Etenim is qui inter hos
quamplurimum agri poſſidebat, vix v-
nam ex Epicureis atomis colere mihi
videbatur. Cæterùm vbi ad Peloponneſum flexiſſem oculos, deinde terram
Cynoſuræ ſubiectam aſpexiſſem, ve niebat in mentem, pro quantula regione,
quæ nihilo eſſet latior lente Ægyptia,
tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidiſſet vno die.
Porrò ſi quem conſpexiſſem auro ſuperbientem, quòd annulos haberet octo,
phialas quatuor, magnopere ridebam &
hunc. Nam Pangæum vniuerſum vnà
cum ipſis metallis, vix erat magnitudine
micæ. AMIC. O te felicem Menippe,
qui tam nouum ſpectaris ſpectaculum.
Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates,
atque homines ipſi, quanti videbantur ex
alto contemplanti? MENIP. Equidem
arbitror te ſæpenumero formicarum
concionem vidiſſe, aliquas in orbem ob-
ambulantes, nonnullas exeuntes, rur-
ſum has in ciuitatem redeuntes. Atque
hæc quidem fimum exportat, hæc ali-
cunde raptam fabæ tunicam, aut dimi-
diatum frumenti granum currens appor-
tat. Conſentaneum eſt autem pro ratio-
ne vitæ formicarum, eſſe apud illas &
ædium fabros, & concionatores, & ma-
giſtratus, & muſicos, & philoſophos.

A κἀκ τοιαύτης αἀαρμοσίας, ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ ταναντία κινουμένων, καὶ τὸν αὐτὸν οὐδὲν ὑπονοούντων, ἄχρις αὖ αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀπελάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τοιαῦτα δὲ ὅμοιοι πάντες ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τὴν συμμιγῆ ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπᾴδοντες, ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα μᾶλλον γελοῖα ὑπῆρχεν ἰδεῖν τὰ γινόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῆλθέ μοι
B γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐριζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ὅτι τῶν Σικυωνίων πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὸν Οἰνόην, ἢ Ακαρνᾶσι πλέθρα κεκτῆσθαι χίλια. τῆς γοῦν Ελλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι αὖθις ἐφαίνετο, δακτύλων οὔσης τὸ μέγεθος τεττάρων, κατὰ λόγον, οἶμαι, ἡ Αττικὴ πολλοστημόριον ἦν. ὥστε ἐνενόουν ἐφ' ὁπόσῳ τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν κατελείπετο. μόνον γὰρ ὁ πολυπλεθέστατος αὐτῶν, μίαν τῶν Επικουρείων ἀτόμων ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἀποβλέψας δὲ δὴ
C καὶ ἐς τὸν Πελοπόννησον, εἶτα τὴν Κυνοσουρίαν γῆν ἰδὼν, ἀνεμνήσθην τοῦ ὅσου χωρίου, κατ' ὀλίγον φακοῦ Αἰγυπτίου πλατύτερον, τοσοῦτοι ἔπεσον Αργείων καὶ Λακεδαιμονίων μιᾷ ἡμέρᾳ. καὶ μήν εἴ τινα ἴδοιμι ὅτι χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τε εἶχεν ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ὅτι τούτῳ αὖ ἐγέλων. ὁ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐγῆς μετάλλοις κεχαριαῖον ἦν ὁ μέγεθος. ETAI. ὦ μα-
D κάριε Μένιππε, τῆς εὐδοξοτάτης θέας. αἱ δὲ δὴ πόλεις, πρὸς Διὸς, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, πηλίκοι διεφαίνοντο ἄνω; ΜΕ. οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἐωρακέναι, τοὺς μὲν, εἰλουμένους, οἷον δ' ὀζιόντας, ἑτέρους δὲ, ἐπανιόντας αὖθις εἰς τὴν πόλιν· καὶ ὁ μὲν τις, τὸ κάτωθεν ἀνοφέρει, ὁ δὲ, ἁρπάσας ποθὲν ἢ κυάμου λέπος, ἢ πυρὸς ἥμιτομον, δεῖ φέρων. εἰκὸς δὲ εἶναι πρὸς αὐτοὺς κατὰ λόγον τὸν μυρμήκων βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς, καὶ τορυτάνεις, καὶ μουσικοὺς, καὶ φιλοσόφους.

πλὴν ἀγε πόλις αὐτοῖς αὐδράσι ταῖς μυρμηκίαις μάλιστα ἐώκεσαν. εἰ δέ σοι δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, ὅτι αὐθρώποις εἰκάσαμεν τὴν μυρμήκων πολιτείαν, τοῖς παλαιοῖς μύθοις ὑπόσκεψαι τῶν Θεσσαλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ὡς δὲ οὖν πάντα ἱκανῶς ἐωρᾶτο, καὶ κατεγέλασά μου, διαστείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπτόμην

Δώματ' ἐς αἰγλόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

ὅπως τάχιστα ἀνελήλυθα, καὶ ἡ Σελήνη, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὀνομα, διακόνησαί μοί τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἦν δ' ἐγὼ, ἁρπὴ γὰρ οὐδὲν, ἢν μή τι φέρθαι δέῃ. Πρεσβείαν, ἔφη, τινὰ καὶ παλεπὴν, καὶ δεινὸν ἀπένεγκαι πρὸς ἐμὲ τοῦ Διός. ἀπείρηκα γὰρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούουσα, οἷς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἔργον, ἢ τὰ ἐμὰ πολυπραγμονεῖν, τίς εἰμι, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' ἣν τινα αἰτίαν δίχομος ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν, κατοικεῖσθαί τέ με φασὶν οἱ, κατόπτρου δίκην ὑπερκρέμασθαι τῆς θαλάττης οἱ δ', ὅ, τι ἂν ἕκαστος ὑπονοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπτουσι. τὰ τελευταῖα δ', καὶ ὃ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τε, καὶ νόθον εἶναί φασί μοι, αἰωρεῖσθαι δὲ ἥκειν παρὰ τοῦ ἡλίου, καὶ ὑπαυόμενον, καὶ προσπτύσαντα τὸν μεταδελφὸν ὄντα μου, συγχρῶσαι, καὶ σπασάμενον προσαρμόσαι. ὑπὲρ γὰρ ἱκανά μοι αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ εἰρήκασι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διάπυρον. καίτοι πόσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ περὶ τοῖσι τῶν νυκτῶν, αἰσχρὰ, καὶ κατάπτυστα, οἱ μὲν ἡμέρας σκυθρωποὶ, καὶ αὐδρώδεις τὸ σχῆμα, καὶ τὸ φρόνημα σεμνοὶ, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ἀποβλεπόμενοι; κἀγὼ μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀποκαλύπτειν, καὶ διαφωτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ὅτι τῆς σκηνῆς ἑκάστου βίον. ἀλλὰ κἂν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα, ἢ κλέπτοντα, ἢ ἄλλό τι τολμῶντα νυκτερινώτατον, βύθιος ὑπεσπασάμην τὸ νέφος, ὑπεκαλυψάμην, ἵνα μὴ δείξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι καὶ ἀρετῇ σεσημειωμένους. οἱ δὲ, οὐδὲν αἰσθόμενοι, διαπαρατάττοντές με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες· ὥστε, νὴ τὸν Νύκτα,

A Sed vrbes sanè cum ipsis viris, formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humilius exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam posteaquam satis spectassem omnia, satísque risissem, excussi meipsum, subuolaui

Ad reliquos diuos, Iouis altitonantis in ædes.

Nondum stadium ascēderam, cùm Luna, fœminea sonans voce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quę optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam: neque enim erit molestum, nisi siquid oneris sit portandum. Nuntium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus præterea nihil est negotii, nisi vt curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob caussam dissecer, dimidiatáque fiam, cúrque vtrinque gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspensam esse. Alii rursus quod quisque secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum, quódque supernè à Sole proficiscatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt Sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cùm interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habitúque graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes! Atque ego cùm ista videam, sileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisque in operto viuat vitam. Quinetiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgo ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modísque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi Nox ipsa)

sæpius in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè demigrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies: simúlque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modũ fiet, vt mihi paretur quies, desinántque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas: simúlque rectà ad ipsum cœlum tendebam,

Nulli vbi cõparẽt hominúmve boúmue labores.

Etenim paulo pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terrã obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas, tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est, protinus ita vt eram introire: ratus facilè fieri posse vt fallerẽ, quippe dimidia mei parte aquila: porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimum deprehensuros esse me, qui alteram alam vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temere venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo pòst introò sum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter cõsidentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu toruóque & Titanico me obtuens, inquit:

Quísnam es, & vnde venis? vbínã vrbs tibi, quíve parentes? Hoc vbi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præque vocis magnitudine attonitus. Aliquanto pòst ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite, quemadmodum concupissem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodum pugnantia loquentes audissem: quemadmodum desperassem distractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquáque omnia, vsque ad ipsum cœlum.

πολλάκις ἐβουλευσάμην μετοικῆσαι ὅτι πορρωτάτω, ἵν' αὐτῶν τῶν ἀειργόντων ἀπαλλαγείην τὴν διέφυγον. μέμνησο οὖν ταῦτά γε ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθεῖναι ὡς ὅτι μὴ δυνατόν ἐστί μοι χῆνα χώραν μιμήσασθαι, ἰῶ μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ὀπτεύσῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἀποκλείσῃ, καὶ τὴν στοὰν καθαιρήσῃ, καὶ τὴν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τοὺς ἐν τῷ περιπάτῳ διατριβάς. οὕτω γὰρ ἂν εἰρωνεύσασθαι μοι, ὅσημέραι πρὸς αὐτῶν γενομένῃ θορύβῳ. ἔσται ταῦτα, ἰῶ δέσποτα, καὶ ἅμα πρὸς ὃ αὐαντες ἔτεινον τὸν μῦθον τῷ ὄρνιθι,

Ἔνθα μὲν ὄφρα ἴδοιεν, ὅτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα.

μετ' ὀλίγον γὰρ ἡ σελήνη θεραπεία μοι καθηγεμὼν ἦν, καὶ τὴν γῆν ἤδη ἀπέκρυπτε. λαβὼν δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμενος, τριταῖος ἐπλησίασα τῷ ὄρνιθι· καὶ δὴ μοι πρόσω ἐδόκει, ὡς εἶχον δίοδος εἴσω παρεῖναι, ῥᾳδίως γὰρ ὤμην διαλαθεῖν, ἅτε ἐξ ἡμισείας ὢν ἀετός· τὸν δὲ ἀετὸν ἠπιστάμην ἐκ παλαιοῦ σεσωφρονῆσθαι τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐλπίσαντες ὡς τάχιστα καταφορήσουσί με, γυπὸς τὴν ἑτέραν πτέρυγα προσεικάσαντες. ἄριστον γοῦν κρίνας ὃ μὴ προκινδυνεύειν, ἔκτοθεν προσελθὼν τὴν θύραν. ὑπακούσας δ' ὁ Ἑρμῆς, καὶ πυθόμενος ὀνόματος, ἀπῆλθε κατασπεύσων τῷ Διΐ, ἐγὼ μετ' ὀλίγον εἰσεκλήθην, πάνυ δεδιὼς, καὶ τρέμων, καταλαμβάνω τε πάντας ἅμα συγκαθημένους, οὐδὲ αὐτοὺς ἀφειδότας· ὑπερεπτάγητε γὰρ ἡσυχῇ ὑπὸ προσδοκίας μου τῆς ὑπερβολῆς. καὶ ὅσον οὐδέπω πάντας ἀνθρώπους ἀφίξεσθαι προσεδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπτερωμένους. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς δριμύ τε καὶ πυθωνώδες εἰς ἐμὲ ἀπιδών, φησί, Τίς, πόθεν εἶς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ δὲ, ὡς τᾶττ' ἤκουσα, μικροῦ μὲν ἔξεθανον ὑπὸ τοῦ δέους, εἰσῆκειν γὰρ ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβεβροντημένος· χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην ἀφῶς, αὖθις ἀρξάμενος, ὡς ὑπεθυμήσαμι τὰ μετέωρα σκοπεῖν, ὡς ἔλθοιμι πρὸς τοὺς φιλοσόφους, ὡς παναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπορρυσαίμι διακαιόμενος ὑπὸ τῶν λόγων, εἶτα ἐξῆς τὴν ὑπόνοιαν, καὶ τὰ πτερά, καὶ τἄλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν ὄρνιθα.

ὅτι πᾶσι δὲ προσέθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπεσκαλμένα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεύς, καὶ μικρὸν ἐπισχὼν τὸ ὀφρύων, Τί ἂν λέγοις, φησὶν, Ὠτου πέρι, καὶ Ἐφιάλτου, ὅπου καὶ Μένιππος ἐτόλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν; ἀλλὰ νῦν μὲν ὅτι ξενίᾳ σε καλοῦμεν, ἄριστον δὲ, ἔφη, πρὸ ὧν ἧκες χρηματίσωντες, ἀποπέμψομεν, καὶ ἅμα ἐξαιτησάμενος, ἐβάδιζεν ἐς ὃ ἐπικοώτατον τοῦ οὐρανοῦ. κἀγὼ γὰρ ἐώρων ὅτι τὰ δίκαια καθέζεσθαι· μεταξύ τε προϊὼν, ἀνέκρινέ με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ὀψώνια, πόσου νῦν ὁ πυρὸς ἐστὶν ὠνίου ὅτι τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφόδρα ὑμᾶς ὁ χειμὼν κατέτριψε, καὶ εἰ τὰ λάχανα δεῖται πλείονος ἐπομβρείας. μετὰ δὲ, ἠρώτα, εἴ τις ἐπιλείπεται τῶν ἀπὸ Φειδίου, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐλλίποιεν Ἀθηναῖοι τὰ Διάσια τοσούτων ἐτῶν, εἰ δὲ Ὀλύμπιον αὐτῶν ὅτι τελέσαι διανοοῦνται, καὶ εἰ συνελήφθησάν τινες τὸν ἐν Δωδώνῃ νεὼν συλήσαντες. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεχρινάμην, εἶπέ μοι Μένιππε, ἔφη, περὶ δὲ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, δέσποτα, ἢ τὴν εὐσεβεστάτην, βασιλέα σε εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη. ὃ δὲ φιλόψογον αὐτῶν, ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ μαντικὴ ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ἐγὼ, μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγυιαί. καὶ ἡ Δωδώνη τε, καὶ ἡ Πίσα λαμπρὰ ἦσαν, καὶ περιβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ἄτε δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατὸν· ἐξ οὗ δὲ ὁ Δελφοῖς μὲν Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδιον ἐγένετο ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβείδιον ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ὅτι ταῦτα μὲν ἄπαντες θεοῖσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας πρίασιν, ἐμὲ δὲ, ὥσπερ πρηνηκότα, ἰκανῶς τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἂν δεῦρο πέντε ὅλων ἐτῶν θύσωσιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. πολλῷ ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἔδει αὐτὸν καθεζόμενον, διακοῦσαι τῶν εὐχῶν.

A Post omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque ridens Iupiter, exporrectis aliquantum superciliis, Quid dicas; inquit, de Oto & Ephialto; cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simúlque cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri. iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negotiis quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc vænit triticum in
B Græcia: Et, num superior hyems grauiter vos tetigit: Et, num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, numquis adhuc supereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob causſam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent: Et num in animo haberent Olympium suum absoluere: Et num essent comprehensi qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cùm respondissem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me verò quam habent homines opinionem?
C Quam, inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego contemptionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porrò præ fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit
D oraculum, Æsculapius medicinæ officinam Pergami, simul atque Bendidium natum est in Thracia, Anubis templum in Ægypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant, si solido quinquennio sacrificarint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi consessurus erat ad exaudienda vota.

Erant autem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes opercula: iuxta vnamquanque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo, præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus simul audiebam vota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum: O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire: O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicit: Vtinam existam hæres vxoris. Vtinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri. Contingat mihi vincere litem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille, vt Notus. Agricola optabat pluuiam, contrà fullo Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligẽter expendens, non omnibus pollicebatur,

Vota mortalium.

Verùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens: rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigens, ne possint ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm essent duo qui diuersa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accidebat, vt nihil statuere posset: verùm exemplo Pyrrhonis suspensus hærebat etiam ac considerabat. Porrò quum iam satis vota proponentibus dedisset operam, ad proximam digressus sellam, & ad secundam fenestram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque responsum esset, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuisset, ad proximam deinde sellam sese transtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad sacrificiorum fenestram transiit, per quam fumus ascendens, denunciabat Ioui nomen vniuscuiusque qui rem diuinam faceret. Rursum omissis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito: At tu Borea spira in Lydia: Tu Note quiesce: Zephyrus Adriani vndas concitet: Tum in Cappadociam grandinis mille modij dispergantur.

A θυείδες ὑ ἦσθμ ἑξῆς, τοῖς σομίοις τ φρεάτων ἐοικυίαι, πώματα ἔχουσαι, ϗ πρ' ἑκάστη θρόνος ἔκειτο χρυσοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ὁπὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεύς, ϗ ἀφελὼν ὃ πῶμα, παρεῖχε τοῖς βυκομένοις ἑαυτόν. ἠύχοντο δὲ πάμπαν ὅσα τ γῆς ἅπασα φέρει, ϗ ποικίλα. συμπαθὴς γὰρ ϗ αὐτὸς, ἐπήκουον ἅμα τῶν βυκῶν. ἦσθμ δὲ τοιάδε, Ω Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο. ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φυῆναι, ϗ τὰ σκόροδα. ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν. ὁ δέ τις αὖ φαίη, εἰ γε κληρονομήσαιμι τ γυναικός, εἰ γε λάθοιμι ὁπλισάμενος τὸν ἀδελφόν,

B ἡνίοιτό μοι νικήσαντι τὴν δίκην, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δέ, ὁ μὲν, Βορέαν ηὔχετο ὑπιπνεῦσαι, ὁ δ', Νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ᾔτει ὑετόν. ὁ δὲ κναφεὺς, ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, ϗ τὴν βυκτὴν ἑκάστην ἀκριβῶς ἐξετάζων, ϗ πάντα ὑπισχνεῖτο. Ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀπέκρυψε. τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν βυκῶν, παρεῖσαν αὖθις ἐπὶ τὸ σομίον, ϗ ὁπὸτὰ δεξιὰ κατεπτῶτα φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους, ἀναρράκτους αὖθις ἀπέπεμπεν ἀπωθῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τ ἀέρος. ὁπὸτὲ

C μιᾶς δέ τινος βυκῆς, ϗ ἀπορῶντα αὐτὸν ἐθεασάμην. δύο γὰρ ἀνδρῶν πάνυ πολὺ βυκομένων, ϗ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ εἶχεν ὁποτέρῳ μᾶλλον ὑπανεύσειεν αὐτῶν· ὥστε δὴ ὁ Ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, ϗ οὐδέν τι ἀποφαίνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπεῖχεν ἔτι ϗ διεσκέπτετο. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε ταῖς βυκαῖς, ὁπὸτ' ἐξῆς μεταβὰς θρόνον, ϗ τὴν δευτέραν θυείδα, καθακύψας, τοῖς ὅρκοις ἐσχόλαζε ϗ τοῖς ὁμνύουσι. χρηματίσας δὲ ϗ τούτοις, ϗ τὸν Ἐπικούρου Ἑρμόδωρον ὁπότε ἰάσας, μετεκαθέζετο ὁπὸτ' τὸν ἐξῆς

D θρόνον, καλήσοντι, ϗ φήμας, ϗ οἰωνοῖς προσέξων. εἶτ' ἐκεῖθεν ὁπὸτ' τ τῶν θυσιῶν θυείδα μετῄει, δι' ἧς ὁ καπνὸς αἰωρεῖτο, ἀπήλαλε τῷ Διὶ τῶν θυόντων ἑκάστου τοιοῦτον. ἀποστὰς δὲ τούτων, προσέταττε τοῖς ἀνέμοις, ϗ τ ὥρας, ἃ δὴ ποιεῖν, Τήμερον παρὰ Σκύθαις ὑέτω, παρὰ Λίβυσιν ἀστραπέτω, πρὸ Ἕλλησιν ἰφέτω, σὺ μὲν ὁ Βορέας, πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ, σὺ δ' ὁ Νότος, ἡσυχίαν ἄγε, ὁ δ' Ζέφυρος τ Ἀδρίαν διακινείτω, ϗ τ χαλάζης ὅσον μύριοι χίλιοι διασκεδαννύτωσαν ὑπὲρ Καππαδοκίας.

ἀπηλθομεν ἐς ὃ συμποσιον. δειπνε γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν, καὶ με ὁ Ερμῆς παρελαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πανα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Αττιν, καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρέχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ηρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Αφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μαινίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρέμα καὶ τοῦ νέκταρος παρεγεύομεν. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ἐπειδὴ φιλανθρωπίας, εἰ ἴδοι ποθεν ἀποβλέποντά ποι τὸν Δία, κοτύλην αὐτῷ ἢ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνέχει μοι φέρων· οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ομηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ πάλαι πεπαίδευμαι, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται, μάλιστα δὲ ἥδονται, σπυρίδμοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν αὐτῇ κνίσῃ αἰωρεμένον, καὶ τὸ αἷμα ὃ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες παρεχέουσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ δεῖπνον, ὅ, τε Απόλλων ἐκιθάρισε, καὶ ὁ Σιληνὸς, κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀνασᾶσαι, τήν τε Ησιόδου Θεογονίαν ἡμῖν, καὶ τὴν παρ' ἐκείνου πρώτην ᾠδὴν τῶν ὕμνων τοῦ Πινδάρου. καὶ ἐπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ἐπανεσπλεγμένοι·

Αλλοι μὲν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱππιοχαρυσαὶ [ὕπνος.

Εὗδον παμπύκνοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.

ἀναλογιζομένῳ γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄτοπα, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Απόλλων οὐ φύει πώγωνα, ἢ πῶς γίνεται νὺξ ἐν οὐρανῷ, τοῦ ἡλίου παρόντος ἀεὶ, καὶ συνδιαγομένου. τότε μὲν οὖν μικρόν τι κατέδαρθον. ἕωθεν δὲ διεγερασὰς ὁ Ζεὺς, ποιησάμενος κηρύττειν ἐκκλησίαν· καὶ ἐπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες, ἀρχὴν λέγει· Τοῦ μὲν αἰτίαν τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὁ ξένος οὗτος ξένος παρέσχηται· πάλαι δὲ βουλόμενος ὑμῖν κοινωνῆσαι καὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστά γε ἀπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μεμφόμενος παρεπαπεῖς, ἔγνων μηκέτ' ἐπὶ πλεῖον ἀναβαλλεῖσθαι τὴν διάσκεψιν. γένος γάρ τι ἀνθρώπων ἐστὶν, οὐ πάνυ πολλοῦ τοῦ βίου ἀπιπολάζον, ἄργον, φιλόνεικον, κενόδοξον, ὀξύχολον, ἀπόλιχνον, ἀπόμυσον,

A Tandem omnibus fermè ordinatis, discedebamus in eum locum vbi compotant Dij. Iam enim cœnæ tempus erat: méque Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, si quando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infunde-
B bat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinôr, vt ego illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt. Cæterùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus cordacem saltabat, & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis
C canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuimus quo quisque sederamus loco, satis vuidi potu:

At reliqui noctem diuíque hominésque per vmnem
Dormibant, me nequaquam sopor altus habebat.

verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tanto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto nasceretur nox in cœlo, quum Sol semper adesset, vnáque conuiuium agitaret. Ac
D tum quidem pusillum obdormij: mane verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox cùm adessent omnes, sic farier infit: Vti vos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maximéque verò à luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutiùs prorogare consultationem. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, stultum,

Contra philosophos.

faſtuoſum, contumelioſum, &, vt verbis Homericis dicam, *Telluris inutile pondus*. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alij ſeſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, aliis item vocabulis his multo magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud virtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſuperciliis, promiſſáque barba, fucato ambitu obambulant, deteſtandos mores ſecum circumferentes, ſimillimi nimirum iſtis Tragœdiarum hiſtrionibus, quibus ſi perſonas ſtolámque illam auro ſparſam detraxeris, quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denariis ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cùm ſint, mortales quidem vniuerſos aſpernantur, de diis verò abſurda prædicant, contractíſque cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negotij ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos temperantiam ſemper ac moleſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad venerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cùm ipſi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: *Nuſquam in conſiliis, nuſquam numerentur in armis*: tamen reliquos accuſant, ac virulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati, obiurgant, proximíſque conuitiantur, adeò vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamoſiſſimus ſit, & impudentiſſimus, & ad maledicendum audaciſſimus. At ſanè ſi quis iſtum ſine fine iſta facientem, vociferantem, & cæteros incuſantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum reſpondebit, ſi modò recta veráque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, ſuperuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, ſqualeo, frigida lauo, incalceatus per hyemẽ obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calumnior: ac ſi quis diuitum ſumptuoſiùs obſonarit,

τετυφωμένον, ὑβρέως καὶ ἀπλέων, καὶ ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω, ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι δίνην εἰς συζήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόροις λόγων λαβυρίνθοις ὑπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὶ ὠνομάκασιν, οἱ δ', Ακαδημαϊκοὺς, οἱ δ', Επικουρείους, οἱ δ', Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δὲ, ὄνομα σεμνὸν τὴν ἀρετὴν περιθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάρσιλες, καὶ πώγωνας ὑπιασασάμενοι, περιέρχονται ὑπιπλάστῳ σχήματι, καταθύσια ἤδη περιστέλλοντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ὑποκριταῖς, ὧν ἢν ἀφέλῃς τὰ προσωπεῖα, καὶ τὸ χρυσόπαστον ἐκείνων στολὴν, ὃ καταλοιπόμενόν ἐστι γελοῖον, ἀνθρώπιον ἐπὶ δραχμῇ ἐς τὸν ἀγῶνα μεμισθωμένον. τοιοῦτοι δ' ὄντες, ἀνθρώπων μὲ ἀπόντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δ', ἀλλόκοτα διεξέρχονται, καὶ στωμύλλοντες δύσκατα πάντα μειρακία, τὴν τε πολυθρύλλητον ἀρετὴν παραδιδόασι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀποδείας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς, καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πλοῦτον καὶ ἡδονὰς καταπτύουσι, μόνοι δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς γινόμενοι, τί ἂν λέγοι τις ὅσα μὲν ἐσθίουσιν, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ περιλείχουσι τὸ ὀβολὸν τὸν ῥύπον; ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε κοινὸν, μήτε ἴδιον ὑπιτελοῦντες, ἀλλ' ἀχρεῖοι καθεζῶντες. Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἀριθμοὶ, οὔτ' ἐν βουλῇ, ὅμοιοι τῶν ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγοις τινὰς πικροὺς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορείας τινὰς ἐκμεμελετηκότες, ὑπερμῶσι, καὶ λοιδοροῦσι τοὺς πλησίον. καὶ δοὺς αὐτῷ τις τῶν φερομένων δοκεῖ, ὃς ἂν μεγαλοφωνότατός τε ᾖ, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς ταῖς βλασφημίαις θρασύτατος. καίτοι τὸν διαπτεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων, ἢν ἔρῃ, Σὺ δὴ τί πράττων τυγχάνεις; ἢ τί φαῦλον πρὸς θεῶν σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖ; φαίη ἄν, εἰ τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μετιέναι, περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ· κέκραγα δὲ, καὶ αὐχμῶ, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ ἀϋπόδητος τὸν χειμῶνος περιέρχομαι· καὶ, ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων γινόμενα συκοφαντῶ· καὶ εἴ μού τις ὠψώνησε τὸν πλουσίων πολυτελῆ,

ἢ ἑταίραν ἔχῃ, τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. εἰ δέ τῶν φίλων τις, ἢ ἑταίρων, κατάκειται νοσῶν, ὀπτικυείας τε καὶ θεραπείας δεόμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μὲν ὄντιν ἡμῖν, ὦ θεοί, τῶν τὰ θρέμματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρεισταί εἰσι, καὶ ὑπερείως ἡμῶν καταπλουτοῦσι, μήτε ὀπτιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ὀπτισκοπεῖν, ὥστε οὐδὲν ὑμῖν λογίζεσθαι, ὅτῳ τὸν ἄπαξ ὅτι πείσαντα τὸν βίον διαπεπωκότα; οὐ μετρίως πεινήσετε. τίς γὰρ αὖ ἔτι θύσει ὑμῖν, πλέον οὐδὲν ἔξων προσδοκῶν; ἃ μὲν γὰρ ἡ σελήνη αἰτιᾶται, πάντες ἠκούσατε τοῦ ξένου τοῦ διηγουμένου. περὶ τούτων βουλεύεσθε ἀεὶ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑμῖν ἀφελιμώτατα, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα. εἰπόντος ταῦτα τοῦ Διός, ἡ ἐκκλησία διετεθρύλλητο· καὶ βοὴ ἐκ τῶν ἀπάντων, κεραυνώσατε, καταφλέξατε, ὀπτίσατε, εἰς τὸ βάραθρον, εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις ἐκελεύσας, Ἐσται ταῦτα ὡς ὑμεῖς θέλετε, ἔφη, καὶ πάντες ὀπτισθήσονται αὐτῇ διαλεκτικῇ· πλὴν τόγε νῦν οὐ (θέμις γὰρ ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴστε, μεμιγμένη τούτων τεττάρων, καὶ ἤδη πρὸ ὀλίγου ἐκεχειρίαν ἐπηγγειλάμην. ἐς νέωτα οὖν ἐξορμοῦντος ἤδη, καὶ οἱ κακῶς ἀπολοῦνται τῇ σμερδαλέῳ κεραυνῷ.

Η, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.

περὶ δὲ Μενίππου, ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, πεφαρμάκευται αὐτὸν τὰ περὶ, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ὑπὸ τῷ Ἑρμοῦ ἐς τὸν γλῶ καταπεφθῶν αὖθις ἡμέρων. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα εἰπών, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος τῇ δεξιᾷ ὦτος ἀποκρεμάσας, περὶ ἑσπέραν ἐς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἀπόντα ἀκήκοας, ἄπορα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ ὑπνου. ἄπειμι τοίνυν καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα διαγελιούμενος.

A aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque diis esse curæ res mortalium, neque omnino considerari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus est vt de his consultemus: propterea quòd si semel valeant hęc persuadere iis qui sunt in vita, non mediocriter esurietis. Quis enim pòst vobis rem diuinam faciat, cùm B nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quàm vtilissima, & nobis quàm minimè periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio· mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue, in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rursum indicto silentio, Fient ista, inquit, quemadmodum vultis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præ- C sentia sanè fas non est punire quenquã. Est enim hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte vere mali malè perdentur formidando fulmine;

Sic ait, atque superciliis pater annuit atris.

Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit,, vt ademptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. D Quare abeo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

ΔΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ, ἢ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ.

BIS ACCVSATVS, seu FORA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic dialogus maxima ex parte contra philosophos, idque nominatim etiam, institutus est. Introducit enim iudicio inter se contendentes, Primò, Academiam & ebrietatem pro Polemone philosopho, actione fugæ, quòd is cùm antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuisset, audito fortè quodam Xenocrate, subitò relictis priore vita ac habitu, ad frugem redierit, ac philosophari cœperit. Secundò, Stoam & voluptatem pro Dionysio Heraclienſi, inuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cùm morbo quodam correptus, ἀπαθίαν istam quam Stoici docent, cum corpore ac valetudinis affectione pugnare videret, eamque præstare non posset, ad Epicureos defecerat. Tertiò, mollitiem & virtutem pro Aristippo, consimili actione. Nam & hic cùm ab initio Socratis auditor & virtutis sectator extitisset, postea, voluptatem vt finem bonorum asserere cœpit. Quartò, mensari am Diogeni Cynico actionem fugæ intendentem, quoniam hic cùm à principio quæstum patris secutus, pro mensario sese gessisset, postea cùm ob adulteratam monetam solum vertere coactus fuisset, Athenas venit, & philosophiam sectari cœpit. Quintò, pictoriam artem, Pyrrhonem vt desertorem accusantem, quòd ab initio pictor fuerat, postea autem relicta ea arte ad philosophiam sese contulerat. Videtur autem velle Lucianus ostendere & quàm ipsi homines abiecti ac viles, quidam autem etiam perditi per se fuerint, qui apud alios de virtute ac summis rebus philosophari, & foris sapientiæ titulo gloriari soliti sint: & quàm à malis, interdum etiam turpibus principiis & causis, ad tantarum rerum professionem prosiluerint, cùm alium videlicet ex ebrio subitò Academicum factum, alium ex impostore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & virtutis naturam æstimasse ostendit. Postremò autem & seipsum à Rhetorica & à Dialogo reum fieri fingit: ab illa, quòd ea à qua plurimùm adiutus & nobilitatus fuerat, deserta, ad Dialogum transierit: ab hoc autem, quòd veterem eius characterem & modum egressus, iocosa & comica argumenta, contra vetus Platonis exemplum, tractare cœperit. Quo iterum videtur & studiorum suorum & instituti rationem quandam exponere voluisse, & pariter illis respondere quoque, qui ob scribendi genus, & dictionis nouitatem, ipsum fortassis nonnihil corripuerant, quemadmodum & suprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officiis deorum præmittit, qua occasionem instituto dramati quærit, & quasi quandam viam ad futuram actionem sternit. Deinde & alteram Iustitiæ, quæ se in terras iterum à Ioue, ad præsidendum iudiciis videlicet, demitti grauatur. Vbi in genere quoque philosophorum initia siue creationes, & contentiosas atque clamosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, vtpote liberioris dei, & ipsam rem, vt est, παχυμερίστερον etiam narrantis. Titulus alter ab eo qui bis, hoc est, à Rhetorica, & à Dialogo, accusatur, sumptus est: alter, à toto argumento.

Iupiter, Mercurius, Iustitia, Pan, Athenienſis, Alius, & Alius, Academia, Stoa, Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

IVPITER. AT malè pereant, quicunque philosophorum apud solos deos felicitatem esse dicunt. Quòd si igitur nossent quàm multa nos hominũ causſa patiamur, haudquaquam nos ob nectar aut ambrosiam beatos prædicarent; Homero videlicet credentes, homini cæco, & præstigiatori, beatos vocitanti nos, & ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cùm ipse ne illa quidem quæ in terris fiunt, aspicere potuerit. Iam primùm certè Sol quidem hic iuncto curru totam diem cœlũ circumuagatur, indutus igne, & resplendens radiis, ne tantum quidem ocij habens, quantum ad scalpẽdam aurem, ceu dici solet, sufficiat.

Sol.

Λλ' ὁπόσοι τῶν φιλοσόφων ὅδε μόνοις τὴν εὐδαιμονίαν φασὶν εἶ τοῖς θεοῖς. εἰ γοῦν ἠδεσθν ὁπόσα τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα πάσχομεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς τῆς νέκταρος, ἢ τῆς ἀμβροσίας ἐμακάριζον. Ομήρῳ πιστεύσαντες αὐθρὶ τυφλῷ, καὶ γόητι, μακαρίζουσι ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ διηγουμένῳ, ὡς οὐδὲ τὰ ἐν τῇ γῇ καθορᾶν ἐδυνάτο. αὐτίκα γέ τοι ὁ μὲν ἥλιος οὑτοσὶ ζυξάμενος ὅλην ἅρμα, πυρὶ ἐκδεδυκώς, καὶ τῶν ἀκτίνων ἀποστίλβων, οὐδὲ ὅσον κνῆσαι ὃ οἶς, φασι, σχολὴν ἄγων.

ἰὼ γάρ τι καὶ ὀλίγον ὑπορραθυμήσας λάθη, ἀφιππάσωνται οἱ ἵπποι, καὶ τῆς ὁδοῦ πολλὰ παραπόμποι, κατέφλεξαν τὰ πώματα. ἡ σελήνη δὲ, ἄγρυπνος καὶ αὐτὴ περιέρχεται, φαίνουσα τοῖς κωμάζουσι, καὶ τοῖς ἀωρεὶ ἀπὸ τῶν δείπνων ἐπανιοῦσιν. ὁ Ἀπόλλων τε αὖ, πολυπράγμονα τὴν τέχνην ἐπαγγελόμενος, ὀλίγου δεῖν τὰ ὦτα ἐκκεκώφηται πρὸς τῶν ἐκκλησιαζόντων καὶ χρείαν ἔχοντων μαντικῆς. καὶ ἄρτι μὲν, αὐτοῦ ἐν Δελφοῖς ἀναστῆναι δεῖ), μετ' ὀλίγον δὲ, εἰς Κολοφῶνα ἥξει, κἀκεῖθεν, εἰς Ξάνθον μεταβαίνει, καὶ δρομαῖος αὖθις εἰς τὴν Κλάρον, εἶτα εἰς Δῆλον, ἢ εἰς Βραγχίδας, καὶ ὅλως, ἔνθα ἂν ἡ προμαντις πιοῦσα τοῦ ἱεροῦ νάματος, καὶ μασησαμένη τῆς δάφνης, καὶ τὸν τρίποδα ἀφασσαμένη, κελεύῃ πρᾶξαι, ἄοκνον χρὴ αὐτίκα μάλα παρεστάναι συνιέντα τοῖς χρησμοῖς, ἢ οἴχεσθαι οἱ τὴν δόξαν τῆς τέχνης. ἐῶ γὰρ λέγειν ὁπόσα ὑπὸ πείρας τῆς μαντικῆς ὑπιτεχνῶνται αὐτῷ, ἀρνεία κρέα καὶ χελώνας ἐς ὃ αὐτὸ ἕψοντες· ὥστε εἰ μὴ τὴν ῥῖνα ὀξὺς ἦν, κἂν ἀπῆλθεν αὐτοῦ ὁ Λυδὸς καταγελῶν. ὁ μὲν γὰρ Ἀσκληπιὸς, ὑπὸ τῶν νοσούντων συνοχλούμενος, ὀρῇ τε δεινά, θιγγάνει τε ἀνδέων, ἐῶ' ἀλλοτρίησί τε συμφορῇσι, ἰδίας καρποῦται λύπας. τί γὰρ δῆτ, εἰ τοὺς ἀνέμους Φυσπυργοῦντας λέγοιμι, καὶ παραπέμποντας τὰ πλοῖα, καὶ τοῖς λικμῶσιν ὑποπνέοντας; ἢ τὸν ὕπνον ὑπὸ πόλεις πεπομφότα, ἢ τὸν ὄνειρον μετὰ τοῦ ὕπνου παννυκτερεύοντα, καὶ ὑποφητεύοντα αὐτῷ; πολλὰ γὰρ ταῦτα ὑπὸ φιλανθρωπίας οἱ θεοὶ πονοῦσι, καὶ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς γῆς βίον ἑκάστοις συντελοῦσι. καίτοι τὰ μὲν τῶν ἄλλων, μέτρια· ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ πάντων βασιλεὺς, ὁ πατὴρ, ὅσας μὲν ἀνδίας ἀνέχομαι, ὅσα δὲ πράγματα ἔχω πρὸς τοσαύτας φροντίδας διηρημένος; ᾧ πρῶτα μὲν τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα ὑπισχνεῖν ἀναγκαῖον, ὁπόσοι τι ἡμῖν συνδρᾶν προθύμοιστῆς ἀρχῆς, ὡς μὴ ἐλαττεύωσιν ἐῶ' αὐτῆς· ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸν μυρία ἄτερ πραγμάτων, καὶ ῥᾳδίως ἀνέφικτα ὑπὸ λεπτότητος. ὃ γὰρ μόνον τὰ κεφά-

A Nam si vel paululum cessauerit insciens, arreptis habenis equi, & à via transuersè eũtes, omnia miscere incẽdiis solent. Luna autem insomnis & ipsa circumit, lumẽ exhibens iis qui nocturnis comessationibus atque lasciuiis indulgẽt, quique præter tempus à cœnis domũ redeunt. Rursus autem & Apollo negotiosam quandã artem professus, parum abest quin totis obsurdescat auribus, tanta illi multitudine quotidie obstrepente, atque oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi esse necesse est, paulo autem pòst Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum transit, & cursu postea in Clarum B abit, deinde verò etiam in Delum, vel ad Branchidas. Et in summa, vbicunque sacerdos oraculorum interpres, postquam de sacro latice biberit, & laurũ commanderit, ac tripodem impulerit, adesse iubet, impigrum ac strenuũ quamprimum assistere necesse est, connectentem oracula; vel intercidere artis huius gloriam sibi pati. Nolo enim dicere quàm multa, *Alludit ad ea quæ de Cræso scribit Herodotus lib. I.* experiendæ artis, & probãdorum vaticiniorum causſa, insidiosè quidam contra ipsum machinantur, dum carnes agninas testudinésque vno & eodem vase coctas C illi apponunt: vt nisi nasum acrem & acutum haberet, abiisset eo etiam deriso Lydus ille. Nam Æsculapius quidẽ, cùm ab *Æsculapius.* ęgrotantibus quotidie vexetur, & tuetur graue, & tractat iniucunda, alieniſque ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid enim Ventos dicã plantas fouẽtes, *Venti. Somnus, & Insomnia.* & promouentes nauigia, iisque qui frumenta ventilant, ac paleas secernũt, aspirantes? Aut Somnum, ad omnes volantẽ? ant etiam Insomnium vnà cum Somno pernoctãs, ac veluti interpretem quendã illius se gerens? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadã erga mortales dij operantur, & ad vitam in terris D agendam singulis contribuunt. Ac cæterorum quidem negotia adhuc mediocria: Ego verò ipse, omnium ille rex ac *Iupiter.* pater, quàm multas molestias sustineo? quàm multa autem negotia habeo, tot ac tantis curis distractus? Cui principiò quidem necesse est cæterorum deorum opera inspicere, quicunque aliquid commune in administrando imperio nobiscum agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant: deinde verò seorsim ac per me ipsum innumerabilia quædam peragere, eáque quæ propè incomprehensibilia & inaccessa sint præ tenuitate sua. Non enim solùm generali-

bus illis adminiſtrationibus, pluuiis videlicet,grãdinibus,ventis & fulguribus adminiſtratis,ceu curarum parte ſubleuato quieſcere mihi licet, ſed oportet me & hæc quidem facere, & præterea autem aſpicere eodem tempore in omnes partes, omniáque contemplari, non ſecus atque illum in Nemea bubulcum, furantes, peierantes, ſacrificantes, ſi quis libauit, vnde nidor ac fumus aſcendat, quiſnam ægrotans aut nauigans inuocarit, & quod omnium acerbiſſimum eſt, vno eodémque tempore in Olympia Hecatombæ adeſſe,in Babylone belligerantes intueri, in Getis grandinare,& in Æthiopibus conuiuari. Et tamen querelas ac reprehenſionem ne ſic quidẽ euitare facile eſt,ſed ſępenumero dij quidẽ cæteri *Atque hominum populus, cauda criſtatus equina*, dormiunt totam per noctem: Me verò Iouẽ videlicet placidus ſopor haud te net vnquam. Nam ſicubi vel paululum nictauerimus, verus illico Epicurus iſte eſt, qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris gerũtur, proſpicere affirmat. Atq; adeò periculum hoc haudquaquam contemnendum, ſi homines ei hæc credent, ſed ſine coronis quidẽ templa nobis ſtabunt,ſine nidore autem plateæ,ſine libamentis cratêres, frigidæq; paſſim aræ. Et in ſũma,ſine ſacrificiis ac victimis omnia, multaq; fames futura. Proinde veluti nauiũ gubernatores,ſublimis ſolus in puppi ſtare ſoleo, clauum tenens manibus: atq; alii quidem qui in naui vehuntur,inebriantur ſcilicet, & ſi fors ita ferat, etiã dormiunt: ego verò inſomnis atque ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & ſolicitus ſum mente animóque, ſolo eo nomine honoratus, quòd omnium dominus eſſe videor. Quare lubens equidẽ interrogarim philoſophos iſtos qui ſolos Deos beatos prędicant,quando tandem & nectari vacare nos & ambroſiæ putarẽt, innumerabilibus adeò implicatos negotiis. Ecce enim præ cõtinuis occupationibus quàm multas cõtrouerſias intus repoſitas iam olim ſeruamus,ſitu adeò atq; araneis iam propè corruptas, præcipuéque eas quas ſcientiæ atque artes aduerſus homines quoſdã habent, admodum antiquas illarum nonnullas. Illi verò vociferantur vndique,& indignantur, ac iuſtitiam inclamant, méque ob tarditatem accuſant & pigritiam: neſcii videlicet quòd haudquaquã negligentia aliqua, iudicia vltra diẽ extrahi atque differri hæc contingit,

A λαια ταῦτα τῆς διοικήσεως, ὑετοὺς, καὶ χαλάζας, καὶ πνεύματα, καὶ ἀστραπὰς αὐτὸς οἰκονομησάμενος, καὶ διαταξάς, πέπαυμαι τῶν ὅτι μέγας Φερετίδων ἀπηλλαγμένος· ἀλλά με δεῖ καὶ ταῦτα μὲν ποιεῖν, ἀποβλέπειν δὲ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἁπάντα χόσε, καὶ πανταχοῦ ὁρᾶν, ὥσπερ τὸν ἐν τῇ Νεμέᾳ βουκόλον, τοὺς κλέπτοντας, τοὺς ἐπιορκοῦντας, τοὺς θύοντας, εἴ τις ἔσφαξε, πόθεν ἡ κνίσα καὶ ὁ καπνὸς ἀέρχεται, τίς νοσῶν ἢ πλέων εὐχάλεται· καὶ δὴ πάντων ὁπιπονώτατον, ὑφ' ἕνα καιρὸν ἔν τε Ὀλυμπίᾳ τῇ ἑκατόμβῃ παρεῖναι, καὶ ἐν Βαβυ-
B λῶνι τοὺς πολεμοῦντας ὁρᾶν, καὶ ἐν Γέταις χαλάζαν, καὶ ἐν Αἰθίοψιν διωχεῖσθαι. Ὃ δ' ἐμὲ μεμέμνηκεν, οὐδὲ ὅτῳ διαφυγεῖν ῥᾴδιον, ἀλλὰ πολλάκις, οἱ μὲν ἄλλοι θεοί τε, καὶ ἀνέρες ἱπποχαρμαί, δύδουσι πανυύχιοι· τὸν Δία δὲ ἐμέ, οὐκ ἔχει νήδυμος ὕπνος. εἰ γάρ που καὶ μικρὸν ὑπονυστάξομεν, ἀληθὴς βύθιος ὁ Ἐπίκουρος, ἀπρονοήτους ἡμᾶς ἀποφαίνων τῶν ὅτι γῆς πραγμάτων· καὶ ὁ κίνδυνος οὐκ ὀλίγος καταφρονεῖσθαι, εἰ ταῦτα οἱ ἄνθρωποι πιστεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλ' ἀστεφάνωτοι μὲν ἡμῖν οἱ ναοὶ
C ἔσονται, ἀκνίσωτοι δὲ αἱ ἀγυιαί, ἀσπόνδοι δ' οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί· καὶ ὅλως, ἄθυτα, καὶ ἀκαλλιέρητα, καὶ ὁ λιμὸς πολύς. Τοιγαροῦν, ὥσπερ οἱ κυβερνῆται, ὑψηλὸς μόνος ὅτι τῆς πρύμνης ἕστηκα, τὸ πηδάλιον ἔχων ἐν ταῖν χερσῖν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὑπνῶσι, μεθύουσι, καὶ εἰ τύχοι, ἐγκαθεύδουσιν· ἐγὼ δὲ, ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος ὑπὲρ ἁπάντων μερμηρίζω καὶ φρένα, καὶ καὶ θυμὸν, μόνῳ τῷ δεσπότης εἶ δοκεῖν τετιμημένος. ὥστε ἡδέως ἂν ἐροίμην τοὺς φιλοσόφους, οἱ μόνους τοὺς θεοὺς
D εὐδαιμονίζουσι, πότε καὶ σχολάζειν ἡμᾶς τῷ νέκταρι καὶ τῇ ἀμβροσίᾳ νομίζουσι, μυρία ὅσα ἔχοντας πράγματα. ἰδοὺ γοῦν ὑπ' ἀσχολίας, τοσαύτας ἑώλους δίκας φυλάττομεν ἀποκειμένας, ὑπ' ὄρνιθος ἤδη, καὶ ἀραχνίων διεφθαρμένας· καὶ μάλιστα ὑπόσαι τῆς ὀπισήμης καὶ τέχναις πρὸς ἀνθρώπους πινὰς συνεστᾶσι, πάνυ παλαιὰς οὐσίας αὐτῶν. οἱ δὲ, κεκράγασιν ἁπάντα χόθεν, καὶ ἀγανακτοῦσι, καὶ τὴν δίκην ὀπιδοῶνται, κἀμὲ τὸν ἐγκαθυπνοῦντα αἰτιῶνται, ἀγνοοῦντες ὡς οὐκ ὀλιγωρεία τὰς κρίσεις ὑπερημέρους συνέβη γενέσθαι, ἀλλὰ

ἀλλὰ ὑπὸ τῆς εὐδαιμονίας, ἢ συνέφαγε ἡμᾶς ὑπολαμβάνοισι· τοῦτο γὰρ τὴν ἀσχολίαν καλοῦσι. ΕΡ. καὶ τὸς, ὦ Ζεῦ, πολλὰ τοιαῦτα ἀκούων δυσχερῶς φερόντων, λέγειν πρὸς σὲ οὐκ ἐτόλμων. ἐπεὶ δὲ σὺ περὶ τούτων τοὺς λόγους ἐνέβαλες, καὶ δὴ λέγω. πάνυ ἀγανακτοῦσιν, ὦ πάτερ, καὶ σκληρὰ ζοισι, καὶ ἐς ὀργὴν φανερὸν μὲν οὐ τολμῶσι λέγειν, ὑποτονθορύζοισι δὲ συνεκφοτες, αἰτιώμενοι τὸν χρόνον· οἷς ἔδει πάλαι τὰ καθ' αὐτοὺς εἰδόσι, τέρμα ἕκαστον τοῖς δεδικασμένοις. Ζ Ε. τί οὖν, ὦ Ερμῆ, δοκεῖ; πρὸς τίθεμεν αὐτοῖς ἀγορὰν δικῶν, ἢ ἄλλως εἰς νέωτα παραγελῶμεν; ΕΡ. ἔμενοῦν, ἀλλὰ ἤδη προθῶμεν. Ζ Ε. οὕτω ποιῶ. σὺ μὲν κήρυττε καταπάλμυος, ὅπως ἀγορὰ δικῶν ἔσται καὶ πάδε, πρώτας ὁπόσοι τὰς γραφὰς ἀπενηνόχασιν, ἥκειν τήμερον εἰς Αρεῖον πάγον, ἐγὼ δὲ τῷ μὲν δίκῃ ἀποπληρώσω σοφίσι τὰ δικαστήρια καὶ τὸν λόγον τῶν τιμημάτων, ἐξ ἁπάντων Αθηναίων. εἰ δέ τις ἄδικον οἴοιτο γεγενῆσθαι τῷ κρίσιν, ἐξεῖναι ἐφέντι ἐπ' ἐμέ, δικάζεσθαι ἐξ ὑπαρχῆς, ὡς εἰ μηδὲν πρόσθεν ἐδεδίκαστο. σὺ δέ, ὦ θύγατερ, καθεζομένη παρὰ τὰς σεμνὰς θεὰς, ἀποκλῆρου τὰς δίκας, καὶ ὑπισκόπει τοὺς δικάζοντας. ΔΙ. αὖθις ἐς τὸ γλῶ; ἵν' ἐξελαυνομένη πρὸς αὐτῶν δραπετεύω πάλιν ἐκ τοῦ βίου, τὸ ἀδικεῖσθαι ὑπογελῶσθαι θ' φέρουσα; Ζ Ε. χρηστὰ ἐλπίζειν τε δεῖ· πάντων γὰρ ἤδη πεπείκασιν αὐτοὺς οἱ φιλόσοφοι σὲ τῆς ἀδικίας προτιμᾶν, καὶ μάλιστα ὁ τοῦ Σωφρονίσκου ὃς δίκαιον ἐπῃνέσας, καὶ ἀγαθῶν ὃ μέγιστον ἀποφήνας. ΔΙΚ. πάνυ γοῦν ὀργὴν φῆς αὐτὸν ἐκφυγεῖν οἱ πρὸς ἐμοῦ λόγοι· ὃς παραδοθεὶς τοῖς ἕνδεκα, καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐμπεσών, ὅπερ ἄθλιος τοῦ κωνείου, μηδὲ τὸν ἀλεκτρυόνα τῷ Ασκληπιῷ ἀποδεδωκώς, παρὰ τοσοῦτον ἐπῆλθον οἱ κατήγοροι πανταπάσι περὶ τῆς ἀδικίας φιλοσοφοῦντες. ΖΕΥΣ. ξένα ἐπὶ τοῖς πολλοῖς τὰ τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ τότε, καὶ ὀλίγοι ἦσαν οἱ φιλοσοφοῦντες, ὥστε εἰκότως ἐς τὸν Ανυτον καὶ Μέλητον ἔρρεπε τὰ δικαστήρια. ὁ δὲ νῦν ἔτι, οὐχ ὁρᾷς ὅσοι τρίβωνες, καὶ βακτηρίαι, καὶ πῆραι,

sed præ felicitate scilicet ista, in qua versari nos credunt. Hoc enim nomine occupationes hasce perpetuas illi vocant. MERC. Et ipse, Iupiter, multa huiuscemodi audiens grauiter ferentes & indignantes illos, dicere tibi non audebam. At postquam tu ipse de his mentionem incepisti, eloquar sanè. Valde indignantur, pater, & animo ferunt iniquo, atque etiam manifestè quidem profiteri non audent, submurmurant autem apud sese, inclinati & incuruati accusantes tempus: quos tamen conueniebat iam olim, propriis sûis viribus cognitis, contentum vnumquemque esse rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur videtur Mercuri? Statimne illis forum constituemus, & agendi potestatem dabimus: an vis vt in proximum prorogato termino, diem illis dicamus? MER. Haudquaquam, sed iam agendi copiam faciamus. IVP. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum atque iudicium constituetur: hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos suos obtulerunt, venire hodie debere in vicum Martium. Illic autem iudiciorum quidem præsidem Iustitiam, sorturam esse ipsis fora secundùm rationem, ac litis æstimationem, ex cunctis Athenienſibus. Quòd si quis autem iniustum putauerit factum esse iudicium, séque sententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, de integro tum iudicio experiri, perinde ac si sententia prorsũ lata non fuisset. Tu verò filia, assidés iuxta deas venerãdas & graues, actiones sorte distribue, & inspice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? vt eiecta ab illis, denuo fugitiua è vita abeam? vbi iniustitiã ferre non potero irridentem. IVPIT. Bene sanè sperare decet. Omnino enim iam persuaserunt illis philosophi, vt te iniustitiæ anteponant, ac maximè filius ille Sophroniſci, laudato eo quod iustum est, & velut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipsi illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me sermones, vt qui traditus Vndecimviris istis capitalibus, & in carcerem coniectus, aconitum miser biberit, ne gallo quidem Æsculapio persoluto: in tantum præualuerunt accusatores contraria de iustitia philosophantes. IVP. Peregrina adhuc plerisque tum philosophia erat, paucíque etiã dum philosophabantur: quare meritò ad Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non vides quantum vbique palliorum & baculorum & perarum,

σεμνὰς θεὰς Erinnyes Athenienses appellarunt.

& vt nusquam non barba profunda, & libellus in siniſtra, atque omnes adeò pro te philoſophãtur? Plena autem & ambulacra, turmatim atque gregatim mutuò ſibi obuiam euntium, nemóque prorſum eſt qui non virtutis alumnus videri cupiat. Multi igitur relictis artibus quas antea exercebant, ad peram proſilientes & pallium, & corpore ad ſolem ad Æthiopis modum infuſcato, ſubiti & extemporales quidam philoſophi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: téque ac tuam virtutem collaudant: vt iuxta prouerbium, Citiùs aliquis in naui cadens ligno deſtituatur, quàm hîc quocunque aſpexerit oculus, philoſophum deſideret. IVST. At verò, Iupiter, hi me territant, dum inter ſe altercantur, & improbè ſe gerunt in iis ipſis quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in ſermone quidem ſimulare me, re ipſa autem omnino ne in ædes quidem intrò admittere, ſed manifeſtè præ ſe ferre quòd excluſuri me ſint, ſi vnquam ad fores illorum propiùs acceſſero. Nam iam olim iniuſtitiam ab ipſis hoſpitio acceptam eſſe. IVPIT. Non omnes, filia, flagitioſi adeò ſunt. Et abundè ſatis eſt ſi vel paucos quoſdam bonos reperias. Verùm abite iam, vt vel paucæ aliquæ actiones hodie finiantur. MER. Abeamus, Iuſtitia, rectà verſus Sunium, paululum ſub Hymetto ad ſiniſtram Parnethis deflectentes, vbi duo illi vertices. Tu enim videris oblita iam olim eſſe viæ iſtius. Sed quid fles, atque indignaris? Ne metuas. Non ampliùs eodem pacto res humanæ ſe habent, ac mortui ſunt omnes illi Scirones, Pityocamptæ, Buſirides, & Phalarides, quos tunc pertimeſcebas. Nunc autem Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & vbique te quærunt, & de te diſputant, hiantes & expectantes ſicunde ad ipſos iterum deuoles. IVST. Proinde tu mihi verum Mercuri ſolus dicere poteris (vtpote qui cum ipſis degas plerumque, & conuerſeris vnà, cùm in gymnaſiis, tum in foro: nam & forenſis quoque es, & in concionibus præconem agis) quales tandem ſint: & num videar apud ipſos commorari ac permanere poſſe. MERC. Per Iouem: iniuſtè enim equidem agerem, ſi ad te, ſororem vtique meam, non dicerem. Non enim parum vtilitatis ex philoſophia perceperunt plerique ipſorum.

καὶ ἀπώμοτα πολλὰ ψεύδη, καὶ βιβλίον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ πώγωνες ὑπὲρ σοῦ φιλοσοφοῦσι· μεσοὶ δὲ οἱ τριβώνες καὶ ἴλαι, καὶ φάλαγγες, ἀλλήλοις ἀπομυττόντων, καὶ σοφίας ὅστις οὐ σοφιεῖται τῆς ἀρετῆς ἐπιδοκεῖν βούλεται. πολλοὶ γοῦν τὰς τέχνας ἀφέντες, αἷς εἶχον τέως ὅτι τιμὴ πέρα ἀίξαντες, καὶ ὁ τρίβωνιον, καὶ ὁ σῶμα πρὸς ἥλιον εἰς τὸ Αἰθιόπειον ὑπεκκαύσαντες, αὐτοσχέδιοι φιλόσοφοι ἐκ σκυτοτόμων ἢ τεκτόνων περιέρχονται, σὲ, καὶ τιμὴ σὴν ἀρετιμὴ ἐπαινοῦντες. ὥστε καὶ τὴν παροιμίαν, Θᾶττον ἄν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν ξύλου, ἢ ἔνθα ἂν ἀπίδῃ ὁ ὀφθαλμὸς, ἀπορήσει φιλοσόφου. ΔΙ. Ἐμοὶ γοῦν οὗτοί με, ὦ Ζεῦ, δεδίττονται, πρὸς ἀλλήλους ἐριζοντες, καὶ ἀγνωμονοῦντες ἐν αὐτοῖς, οἷς περὶ ἐμοῦ διεξέρχονται. φασὶ δὲ καὶ πολλοὺς αὐτῶν, ἐν μὲν τοῖς λόγοις προσποιεῖσθαί με· ὅτι δὲ τῶν πραγμάτων, μηδὲ θυρόπωμα εἰς τιμὴν οἰκίαν προσδέχεσθαι, ἀλλὰ δήλους εἶναι ἀποκλείσοντας, ὡς ἀφίκωμαί ποτε αὐτοῖς ὅτι τὰς θύρας. πάλαι γὰρ τὴν ἀδικίαν προξενεῖσθαι αὐτοῖς. ΖΕ. οὐ πάντες, ὦ θύγατερ, μοχθηροί εἰσιν· ἱκανὸν δὲ καὶ εἰ ὀλίγοι τινὲς χρηστοῖς ἐντύχῃς. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, ὡς καὶ ὀλίγας τιμέρας ἐκδικασθῶσιν. ΕΡ. ἀπίωμεν, ὦ Δίκη, θύθι τῆς Σουνίου, μικρὸν ὑπὸ τὸν Ὑμηττὸν ὅτι τὰ λαιὰ τῆς Παρνηθος, ἔνθα αἱ δύο ἐκεῖναι ἄκραι. σὺ γὰρ ἔοικας ἐκλελῆσθαι πάλαι τιμὴ ὁδόν. ἀλλὰ τί δακρύεις, καὶ ἀγανακτεῖς; μὴ δέδιθι. οὐκ ἔστ' ὅμοια τὰ ἐν τῷ βίῳ· τεθνᾶσιν ἐκεῖνοι πάντες οἱ Σκίρωνες, καὶ Πιτυοκάμπται, καὶ Βουσίριδες, καὶ Φαλαρίδες, οὓς ἐδεδίεις τότε· νυνὶ δὲ, Σοφία, καὶ Ἀκαδημία, καὶ Στοά, κατέχουσι πάντα, καὶ πανταχοῦ σε ζητοῦσι, καὶ περὶ σοῦ διαλέγονται, κεχηνότες εἴ ποθενὲς αὖθις καταπτοῖο πάλιν. ΔΙ. σὺ γοῦν μοι πάλαι δῆς, ὦ Ἑρμῆ, ἂν εἴπῃς μόνος, ἅτε συνὼν αὐτοῖς τὰ πολλὰ, καὶ συνδιατρίβων, ἔν τε γυμνασίοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ (καὶ ἀγοραῖος γὰρ εἶ, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττῃς) ὁποῖοί γεγόνασι· καὶ εἰ δυνατή μοι πρὸς αὐτοῖς ἡ μονή. ΕΡ. νὴ Δία, ἀδικοίμην γὰρ ἄν, πρὸς ἀδελφὴν σε ὄσαν μὴ λέγων. οὐκ ὀλίγα γὰρ πρὸς τῆς φιλοσοφίας ὠφέληνται οἱ πολλοὶ αὐτῶν·

καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, αἰδοῖ γοῦν τῷ σχήματος, μετειώτερα βλαμβάνουσι· πλὴν ἀλλά καὶ μοχθηροῖς τισιν ἐντεύξῃ αὐτῶν, (χρὴ γὰρ οἶμαι παλινῳδῆν λέγειν) οἱοῖς δὲ ἡμισόφοις, καὶ ἡμιφαύλοις. ἐπεὶ γὰρ αὐτοὺς μετέβαπτεν ἡ φιλοσοφία ἀποβαλοῦσα, ὁπόσοι μὲν ἐς κόρον ἔπιον τῆς βαφῆς, ἐκεῖνοι ἀκριβῶς ἀπετελέσθησαν, ἀμιγεῖς ἑτέρων χρωμάτων, καὶ παρός γε τὴν σὴν ὑποδοχήν, ὅτι ἑτοιμότατοι· ὅσοι δὲ ὑπὸ τῷ πάλαι ῥύπου μὴ ἐς βάθος προεδέξαντο ὁπόσον δύσοποιὸν τῷ φαρμάκου, τῶν ἄλλων ἀμείνους· ἀτελῶς δὲ ὅμως, καὶ μιξόλευκοι, καὶ κατεσιγμένοι, καὶ παραλωποὶ τὴν χρόαν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μόνον ψαύσαντες ἔκτοθεν τῷ λέβητος ἄκρῳ τοῦ δακτύλου, καὶ ὑπεξεμάξαντες τῆς ἀσβόλου, ἱκανῶς οἴονται καὶ οὗτοι μεταβεβάφθαι. σοὶ μὲν τοι δῆλον ὅτι μετὰ τῶν ἀρίστων ἡ διατριβὴ ἔσται. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ἤδη πλησιάζομεν τῇ Ἀττικῇ, ὥστε ὁ μὲν Σουνιον, ἢν δεξιᾷ καταλείπωμεν, ἐς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἀποβλέψωμεν ἤδη. καὶ ἐπεὶ τοῦ καταβεβήκαμεν, αὐτὴ μὲν ἐνταῦθά που ὑπὸ τῷ πάγου καθῆσθαι, τὴν πύκα ὁρῶσα, καὶ προσμένουσα ἐς τ' αὖ κηρύξω τὰ παρὰ τοῦ Διός· ἐγὼ δ' ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαὶς, ῥᾷον οὕτως ἅπαντας ἂν τοῦ ἐπηκόου προσκαλέσομαι. ΔΙΚ. μὴ πρότερον ἀπέλθῃς, ὦ Ἑρμῆ, πρὶν εἰπεῖν ὅστις ποτ' ὁ προσιὼν ὅστιν, ὁ κερασφόρος, ὁ τὴν σύριγγα, ὁ λάσιος ἂν τῶν σκελῶν. ΕΡΜ. τί φῄς, ἀγνοεῖς τὸν Πᾶνα, τὸν Διονύσου θεραπόντων τὸν βακχικώτατον; οὗτος ᾤκει μὲν ὁ πρόσθεν αὖθ' ὁ Παρθένιον· ὑπὸ δὲ τὸν Δάτιδος ἐπίπλουν, καὶ τὴν Μαραθῶνα δὲ, τῶν βαρβάρων ἐπόδασιν, ἦκεν ἄκλητος τοῖς Ἀθηναίοις σύμμαχος· καὶ ὁ ἀπ' ἐκείνου, τὴν ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει σπήλυγα τούτην ἀπολαβόμενος, οἰκεῖ μικρὸν ὑπὸ τῷ Πελασγικῷ, ἐς ὃ μετοικικὸν στωτελῶν. καὶ νῦν, ὡς ὁ εἰκὸς, ἰδὼν ἂν ἡμᾶς, προσίσει δεξιωσόμενος. Π. χαίρετε, ὦ Ἑρμῆ, καὶ Δίκη. ΕΡ. καὶ σὺ Δι. καὶ σύ γε ὦ Παῦ, μουσικώτατε, καὶ πηδητικώτατε σατύρων ἀπάντων, Ἀθηναίοις δὲ καὶ πολεμικώτατε.

A Nam etiã si nihil aliud, illud saltem consecuti sunt, quòd pudore ac reuerentia habitus, modestiùs paulo delinquunt. Veruntamen & in flagitiosos quosdam ipsorum incides (decet enim, opinor, verum quod est, fateri) nonnullos autem & semidoctos, & propè seruiles. Nam postquam acceptos eos alio colore infecit Philosophia; illi quidem quotquot ad satietatem vsque tinctura imbiberunt, exactè boni probique effecti sunt, nullo alieno colore permixti: & ad suscipiendam te, tales quammaximè appositi sunt. Quotquot autem præ veteri squalore atque illuuie, minùs altè, quantum medi-
B camenti illius imbuendi vim habet, intrò receperunt: aliis quidem meliores, sed tamen imperfecti, & semialbi, & quasi compuncti, pardaliúmque modo, quod ad colorem attinet, variegati euasere. Sunt autem etiam qui cùm solùm attigerint foris lebetem summo digito, ac fuliginis nonnihil sibi illeuerint, abundè putent & ipsi sese tinctos denuo esse. Tibi verò certum est quòd cum optimis conuersandum erit. Sed interea dum sermones cedimus, iam appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram
C relinquamus, ad arcem autem iam hinc declinemus. Ac postquam descendimus, ipsa quidem hîc alicubi super vicũ sede, ad Pnycen aspiciens, & expectans, donec ea proclamauero quæ à Ioue imperata sũt. Ego verò consensa arce, faciliùs hoc pacto vniuersos ex alto, & vnde exaudire vocem omnes possint, illos aduocabo. IVST. Ne antea abieris Mercuri, quàm dicas quisnã iste sit qui huc accedit, cornutus videlicet ac fistulam habens, & hirsuta crura. MER. Quid ais? an non nosti Pana illum ex Dionysi ministris omnium
D maximè Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in Parthenio monte: temporibus autem illis quibus Datis cum classe aduectus est, & Barbari in Marathonẽ egressi, vltrò atque inuocatus venit Athenensibus auxilium laturus. Et ex eo spelunca hac sub arce velut præmio eius rei accepta, habitat paulum infra Pelasgicum, inter aduenas & inquilinos census. Ac nunc quidem, vt verisimile est, ex vicinis nos conspicatus accedit, salutatos excepturus. PAN. Saluete Mercuri, & tu Iustitia. MER. Et tu. IVST. Et tu vtique ô Pan, Musicorum studiosissime, & saltatorum inter omnes Satyros agillime, Athenis autem & bellicosissime.

Pnyce locus Athenis fuit, vbi concionari haberi solebant.

Locus in arce Athenensi fuit hoc nomine: cuius & Aristophanes meminit.

PAN. Quid autem rei Mercuri eſt? aut quæ vos huc neceſſitas appulit? MER. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego verò in arcem hinc, & ad præconium faciẽdum abeo. IVST. Iupiter, ô Pan, demiſit me, vt ſortitò diſtribuerem actiones forenſes. At tibi quo pacto res habẽt Athenis? PAN. In vniuerſum quidem haudquaquam pro dignitate apud ipſos ago, ſed multo deteriùs quàm ſperaram, & hoc, cùm tantum depulerim tumultum illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis aſcendentes, ſegregato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente, ſacrificant mihi: deinde epulantur carnes illas, me lætitiæ eius velut teſtem adhibentes, ac tenui quodam honorantes applauſu: quanquam me nonnihil animo oblectat riſus ipſorum & luſus. IVST. In cæteris verò, ô Pan, ecquid meliores, & ad virtutẽ intenti magis redditi ſunt à philoſophis? PAN. Quóſnam iſtos dicis philoſophos? num tetricos illos, ac triſtes vultu congregatos pariter multos, quod ad mentũ ac barbam attinet, non diſſimiles mihi, loquaces præterea? IVST. Atque admodum. PAN. Non ſanè intelligo neque quid dicant, neque quæ ſit ſapientia illorum. In montibus enim verſari ego ſoleo, & affectata iſta verba atque vrbana haudquaquam didici, Iuſtitia. Vnde enim in Arcadia ſophiſta vel philoſophus foret? Vſque ad tranſuerſum calamũ & fiſtulam doctus ego ſum: quod ad cætera attinet, paſtor & ſaltator, & bellator etiã, ſi opus ſit. Sed tamen audio certè illos aſſiduè vociferantes, ac virtutem neſcio quam, & ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregrina nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiuntur inter ſe ſermones: cæterùm procedente aliquantum diſputatione, intendunt vocem vſque ad tonum ſeu modum quem orthium vocant, vt exinde, cùm nimiùm diſtenduntur, atque eloqui magna contendunt, & facies illis rubeſcat, & collum intumeſcat, & venæ extantiores appareant, perinde vt tibicinum ſolent quando anguſtam tibiam inflare vi quadam coguntur. Conturbatis igitur ſermonibus, & eo quod à principio inſtituerant, cõfuſaneo relicto, abeunt, conuitiãtes ſibi mutuò plerique, & ſudorem ex fronte, incuruo digito abſtergentes. Atque hic demum vincere viſus eſt, qui

Tonus quidam Græcorum Muſicorũ fuit: cuius & Gellius meminit in Arione.

ΠΑΝ. τίς δὲ ὑμᾶς, ὦ Ερμῆ, δεδεγ χρεία ἤγαγεν; ΕΡ. αὐτη σοι διηγήσεται τὰ πάντα· ἐγὼ δὲ, ὅτι τάχιστα ἀκρόπολιν, καὶ ὁ κήρυγμα. ΔΙ. ὁ Ζεύς, ὦ Παὶ, κατέπεμψέ με, ἀποκληρώσουσόμ τοῖς δίκαις· σοὶ δὲ πῶς τὰ ἐν Ἀθήναις ἔχει; ΠΑΝ. τὸ μὲν ὅλον, οὐ κατ' ἀξίαν τοῦ πρὸ αὐτοῖς, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερον τῆς ἐλπίδος· ἐγ γοῦν, τηλικοῦτον ἀπωσάμενος κυδιμὸν, τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων ὄμφον δὲ, ὅς ἤ τεις τῦ ἔτους ἀνιόντες, ὑπιλεξάμενοι τράγον ἔνορχιν, θύουσί μοι, πολλῆς τῆς καπνοῦ ἀπέζοντα, εἶτ' ἐσθίωσιν τὰ κρέα, ποιησάμενοί με τῆς εὐφροσύνης μάρτυρα, καὶ ψιλῷ τιμῶσι τῷ κρότῳ· πλὴν ἀλλά ἔχει τινά μοι ψυχαγωγίαν ὁ γέλως αὐτῶν, καὶ ἡ παιδιά. ΔΙ. τὰ ἄλλα δὲ, ὦ Πάν, ἀμείνους τοὺς ἀνθρώπους ἐγένοντο πρὸς τὸ φιλοσόφων. ΠΑΝ. τίνας λέγεις τοὺς φιλοσόφους; ἆρ' ἐκείνους τοὺς κατηφεῖς, τοὺς ακυθρώπους ξυμμάκτας πολλοὺς, τοὺς δ' ὄμφον οὐχ ὁμοίους ἐμοὶ, τοὺς λάλους; ΔΙ. καὶ μάλα. ΠΑΝ. ἐγὼ οἶδα ὅ, τι ἔν λέγουσιν, οὐδὲ συνίημι τὸ σοφίαν αὐτῶν. ὄρθος γὰρ ἔγωγε, καὶ τὰ κομψὰ ταῦτα ῥήματα, καὶ ἀστεῖα, οὐ μεμάθηκα, ὦ Δίκη. πόθεν γὰρ ἐν Αρκαδίᾳ σοφιστὴς, ἢ φιλόσοφος; μέχρι τῦ πλαγίου καλάμου, καὶ τ' σύριγγος, ἐγὼ σοφός· τὰ δ' ἄλλα, αἰπόλος, καὶ χορδύτης, καὶ πολεμικὸς, ἐὰν δέῃ. πλὴν ἀλλ' ἀκούω γε αὐτῶν ἀεὶ κεκραγότων, καὶ ἀρετὴν τινα, καὶ ἰδέας, καὶ φύσιν, καὶ ἀσώματα διεξιόντων, ἄγνωστα ἐμοὶ καὶ ξένα ὀνόματα. καὶ τὰ μὲν πρῶτα μὲν, εἰρηνικῶς ἐναρχονται πρὸς ἀλλήλους λόγων· προϊούσης δὲ τῆς συνουσίας, ὑπιτείνουσι τὸ φθέγμα μέχρι τοῦ ὄρθιον· ὥστε ὑποφλεγματινομένων, καὶ μεγάλα λέγειν ἐθελόντων, τό, τε πρόσωπον ἐρυθριᾷ, καὶ ὁ τράχηλος οἰδεῖ, καὶ αἱ φλέβες ἐξανίσανται, ὥσπερ τῶν αὐλητῶν, ὁπόταν εἰς γενὸν τὸν αὐλὸν ἐμπνεῖν βιάζωνται. ὑφαιρόξυντές γε οὖν τοὺς λόγους, καὶ ὃ ἐξ ἀρχῆς ὑπισχνούμενοι συγχέαντες, ἀπίασι λοιδορησάμενοι ἀλλήλοις οἱ πολλοὶ, τὸν ἱδρῶτα ἐκ τοῦ μετώπου ἀγκύλῳ τῷ δακτύλῳ ἀπεξεσμένοι. καὶ οὕτως κρατεῖν ἔδοξεν

ὃς αὖ μεγαλοφωνότερος αὐτῶν, ἢ θρασύτερος. πλὴν ἀλλ' ὅγε λεὼς ὁ πολὺς τεθήπασιν αὐδῆς· καὶ μάλιστα ὁπόσους μηδὲν τῶν ἀναγκαιοτέρων πρᾶξαι παρέσχεν, περὶ ὃ θράσος καὶ πλῆθος κεκλημένοι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἀλαζόνες τινὲς ἐδόκουν ἀπὸ τούτων, καὶ ἐνωιώμην ὅτι τῇ τῶν πώγωνος ὁμοιότητι. εἰ δέ γε δημοφελές τι ὠφέλει τὴν βοὴν αὐτῶν, καί τι ἀγαθὸν ἐκ τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἀνεφύετο αὐδῆς, οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι. πλὴν ἀλλ' εἶγε δεῖ μηδὲν ὑποφλάμενον, ἐάλωδές γε ἀνηῆσθαι (οἶκαδε γὰρ ὅτι σκοπῶ, ὡς ὁρᾷς) πολλοὺς αὐτῶν πολλάκις ἤδη ἐθεασάμην περὶ δείλην ὀψίαν. ΔΙ. ὁπόταν, ὦ Πάν, οὐχ ὁ Ἑρμῆς σοι κηρύττειν ἔδοξε; ΠΑΝ. πάνυ μὲν οὖν. ΕΡΜ. Ἀκούετε λεώς, ἀγορᾶς δικῶν ἀγαθῇ τύχῃ καθεσταμένης τήμερον, Ἑλαφηβολιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου. ὁπόσοι γραφὰς ἀπήνεγκαν, ἥκειν εἰς Ἄρειον πάγον, ἔνθα ἡ Δίκη ἀποκληρώσει τὸ δικαστήριον, καὶ αὐτὴ πρέσται τοῖς δικάζουσιν· οἱ δικασταί, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων· ὁ μισθὸς, τριώβολον ἑκάστης δίκης· ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν, κατὰ λόγον τῆς ἐγκλήματος. ὁπόσοι δὲ ἀποθέμενοι γραφὰς, πρὶν εἰσελθεῖν, ἀπέθανον, καὶ τούτοις ὁ Αἰακὸς ἀναπεμψάτω. ἢν δέ τις ἄδικα δεδικάσθαι οἴηται, ἔφεσιν ἀγωνίσηται πρὸς Δίκην. εἰ δὲ ἔφεσις, ὅτι τὸν Δία. ΠΑΝ. βαβαὶ τοῦ θορύβου, ἠλίκου, ὦ Δίκη, ἀνεβόησεν. ὡς ἅπαντες καὶ σπουδῇ συνῄεσαν ἕλκοντες ἀλλήλους πρὸς τὸν Ἄρειον πάγον; καὶ ὁ Ἑρμῆς δὲ ἤδη πάρεστιν. ὥστε ὑμεῖς μὲν ἀμφὶ τὰς δίκας ἔχετε, καὶ ἀποκληροῦτε, καὶ διακρίνετε, ὥσπερ ὑμῖν νόμος· ἐγὼ δὲ, ὅτι τὸ πάλαιον ἀπελθὼν, συρίζομαί τι μέλος τῶν ἐρωτικῶν, ᾧ πρὸς Ἠχὼ εἴωθα διατρυμᾶν. ἀκροάσεων δὲ, καὶ λόγων τῶν δικανικῶν, ἄλις ἔχοιμι, ὅσημέραι τῶν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δικαζομένων ἀκούοντι. ΕΡ. ἄγε, ὦ Δίκη, πρόσκαλῶμεν. ΔΙΚ. οὔκουν λέγεις. ἀληθοῖ γοῦν ὡς ὁρᾷς πρόσισι θορυβοῦντες, ὥσπερ οἱ σφῆκες πρὸς ὁμβροῦντες πρὸς τὴν ἄκραν. ΑΘΗΝΑΙΟΣ. εἴλκυσάτω, ὦ καταράκτε. ΑΛΛ. συκοφάντης.

A ipsorum maximè clamosus, aut cõfidentior aliis fuit. Sed tum populus iste promiscuus admiratur eos, & maximè ij quibus alioqui necessariæ rei nihil incumbit aut curæ est, qui tum astant, confidentia atque clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidã arrogantes ob hæc videbantur esse, atque ægrè afficiebar propter barbæ similitudinem. Vtrum autẽ vtile aliquid, atque in cõmune cõducens, clamori ipsorum inesset, & num quid boni ex verbis illis enasceretur ipsis, dicere sanè haudquaquam possum. Quanquam si conuenit vtique depositio metu quod verum est proferre (nam ha-
B bito veluti in specula quadam, vt vides) multos ipsorum sæpenumero iam conspicatus sum circa profundam vesperam. IVST. Sustine, ô Pan: an non Mercurius tibi iam proclamare visus est? PAN. Admodum igitur. MER. Audite populus: forum atque iudicium, quod felix faustúmque sit, cõstituemus hodie, mensis Februarij die septima. Quicũque igitur actiones detulêre, in vicum Martium veniunto: ibi Iustitia sortietur fora, atque ipsa præstò erit iudicantibus. Iudices ex vniuersis Athenien-
C sibus dabuntur: merces, tres oboli vniuscuiusque caussæ: numerus iudicum, secundùm æstimationem litis. Quotquot autem relictis actionibus priusquã iudicio experiri potuere, fato functi sunt, & hos Æacus remittat. Quòd siverò quispiam iniquè iudicatum esse putauerit, appellatione facta deniq; experietur: ipsa autem prouocatio ad Iouem fiat. PAN. Papæ! qualis tumultus! quantũ, Iustitia, exclamarunt! Vt autem seriò vndique cõcurrunt, trahentes sese mutuò per accliue sursũ versus Areopa-
D gum! Ipse autem Mercurius quoque iam adest. Quapropter vos quidẽ actionibus & iudiciis operam date, sortimini & disceptate pro eo atque legitimum vobis est: ego verò ad spelũcam hinc digressus, fistula canam carmen aliquod amatorĩu, quo Echo soleo probris incessere. Cæterùm auscultationum & orationum iudicialium abundè habeo, quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiẽs. MERC. Age Iustitia, aduocemus istos. IVST. Rectè dicis. Conferti siquidem, vt vides, accedunt tumultuantes, & perinde vt vespæ circumstrepentes verticem. ATHENIENSIS. Cepi te, ô sceleste. ALIVS. Sycophantam agis.

A L. Dabis tandem iam pœnas. A L. Conuincam te, quòd grauia atque indigna perpetraris. A L. Mihi primo sortire. A L. Sequere sceleste ad iudicem. A L. Ne suffoca me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum reiiciamus, hodie autem eas tantùm sortiamur, quęcunque ab artibus aut vitis aut scientiis cõtra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in mediũ profer actiones. MERC. Ebrietas contra Academiã pro Polemone, plagij. IVST. Sortire septem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quòd amatorem ipsius Dionysium, seductum ab ipsa abstraxerit. IVST. Quinque sufficient. MER. Pro Aristippo Mollities contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Mensaria cõtra Diogenẽ, fugæ. IVST. Tres sortire solos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem, vt desertorem. IVST. Nouem cognoscant. MER. Vísne & has sortiamur Iustitia, duas videlicet istas paulò antè, nosti, contra Rhetorem institutas atq; delatas? IVST. Antiquiores illas priùs decidamus, hæc autem postea continuò disceptabuntur. MERC. Atqui similes etiam istæ superioribus sũt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouũ, affine tamen illis est de quibus modò sortiti sumus: quare inter ea disceptari quoque dignũ est. IVST. Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamen sortiamur, si tibi videtur: veruntamẽ duas has solas. Sufficiunt enim hæ de quibus sortiti iam sumus. Cedo ipsas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malę tractationis: Dialogus contra eundem, contumelię. IVST. Quis autem Syrus iste est? Neque enim nomen adscriptũ est. MERC. Ita sortire: contra Rhetorẽ Syrum. Nihil enim vetabit etiam absque nomine proprio. IVST. Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat vltra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sortire vndecim, eosdémque vtrique liti. MER. Eia iustitia, parce nimiùm adeò exhaurire fiscum tot mercede iudicum. IVST. Primi considento Academiæ & ebrietati iudicaturi. Tu verò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedens. MERC. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio.

Sortitio iudicum secundùm genera actionum.

Α Α Λ. δώσῃς ποτὲ ἤδη τὴν δίκην. Α Λ. ἄξε λέγξω σε, δῆτα ἐργασμένον. Α Λ. ἐμοὶ πρῶτον ἀπόκληρωσον. Α Λ. ἔπου, μιαρέ, πρὸς τὸ δικαστήριον. Α Λ. μὴ ἄπχε με. ΔΙ. οἶσθα ὃ δράσομεν, ὦ Ερμῆ; τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἐς τὸ αὔριον ὑπερβαλώμεθα, σήμερον δὲ κληρώσωμεν τὰς τοιαύτας, ὁπόσαι τέχναις, ἢ βίοις, ἢ ὁπωστιοῦν πρὸς ἀνθρώπους εἰσὶν ἐπηγγελμέναι. καί μοι τοῦτο πρῶτον ἀπόδος τὴν γραφήν. ΕΡ. Μέθη κατὰ τῆς Ακαδημίας ὑπὲρ Πολέμωνος ἀσέβειαν. ΔΙ. ἑπτὰ κλήρωσον. ΕΡ. ἡ Στοὰ κατὰ τῆς ἡδονῆς, ἀδικίας, ὅτι τὸν ἐραστὴν αὐτῆς Διονύσιον ἀπεβιάσατο. ΔΙ. πέντε ἱκανοί. ΕΡ. πρὸς Αριστίππου τρυφὴ πρὸς ἀρετήν. ΔΙ. πέντε δὲ τούτοις δικασάτωσαν. ΕΡ. ἀργυραμοιβικὴ, δραπετῶν Διογένους. ΔΙ. τρεῖς ἀπόκληρα μόνους. ΕΡ. ἡ γραφικὴ κατὰ Πύῤῥωνος λιποταξίου. ΔΙ. ἐννέα κρινέτωσαν. ΕΡ. ἐγὼ δὲ τούτοις ἀποκληροῦμαι, ὦ Δίκη, τοῖς δύο, τοῖς πρώτοις, τοῖς ἀπειλουμένοις κατὰ τοῦ ῥήτορος; ΔΙ. τὰς παλαιὰς πρότερον διαλύσωμεν. αὗται δὲ εἰς ὕστερον διακάσονται. ΕΡ. καὶ μὴν ὁμοιαί γε καὶ αὗται, καὶ τὸ ἔγκλημα, εἰ καὶ νεαρὸν, ἀλλὰ πρὸς πλησίον τοῖς προαποκεκληρωμένοις· ὥστε ἐν τούτοις δικαιοῦσθαι ἄξιον. ΔΙ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, χαριζομένῳ τὴν δέησιν· ἀποκληρωμεν δ' ὅμως εἰ δοκεῖ· πλὴν ἀλλὰ τούτους μόνας, ἱκαναὶ γὰρ αἱ ἀποκεκληρωμέναι, δὸς τὰς γραφάς. ΕΡ. ῥητορικὴ, κακώσεως τοῦ Σύρου· δημόλογος, τοῦ αὐτοῦ, ὕβρεως. ΔΙ. τίς δὲ οὗτός ἐστιν; οὐ γὰρ ἐγγέγραπται πω ὄνομα. ΕΡ. οὗτος ἀπόκληρος τοῦ ῥήτορος τοῦ Σύρου, κωλύσει γὰρ οὐδὲν καὶ ἄνευ τοῦ ὀνόματος. ΔΙ. ἰδοὺ καὶ τὰς ὑπερορίας ἤδη Αθήνησιν ἐν Αρείῳ πάγῳ ἀποκληρώσομεν, ἃς ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην καλῶς εἶχε δεδικάσθαι· πλὴν ἀποκλήρου ἕνδεκα τοῖς αὐτοῖς ἑκατέρᾳ τῇ δίκῃ. ΕΡ. δῦναι, ὦ Δίκη, φείδῃ, μὴ πολὺ ἁλίσκεσθαι τὸ δικαστικόν. ΔΙ. οἱ μὲν πρῶτοι καθήσονται τῇ Ακαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, σὺ δὲ τὸ ὕδωρ ἔγχει. πρότερος σὺ λέγε ἡ Μέθη. τί σιγᾷς, ἀλλὰ μάθε, ὦ Ερμῆ, προσελθών. ΕΡ. ἀδυναμεῖ, φησι, τὸν ἀγῶνα εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ἀκράτου τὴν γλῶτταν πεπεδημένη, μὴ καὶ γέλωτα ὀφλῃ ἐν τῷ δικαστηρίῳ,

μόγις δὲ καὶ ἔστηκα ὡς ὁρᾷς. ΔΙ. Ὀκνοῦ- A
σιν ἡγοῦμαι ἀναβιβασάτω τῶν δεινῶν τού-
των τινά· πολλοὶ γὰρ οἱ καὶ ὑπὲρ τριωβό-
λου διαῤῥαγῆναι ἕτοιμοι. ΕΡ. Ἀλλ' οὐδεὶς
ἐθελήσοι γε τῷ φανερῷ συναγωνίσασθαι Μέ-
θῃ· πλὴν δύγωμόνά γε ταῦτα ἔοικεν ἀξιοῦν.
ΔΙ. τὰ ποῖα; ΕΡ. ἡ Ἀκαδημία ἀεὶ πρὸς
ἀμφοτέρους παρεσκεύασε τοὺς λόγους, καὶ
τοῦτ' ἀσκεῖ, τἀναντία καλῶς δυνασθαι λέ-
γειν. αὐτὴ τοίνυν, φησὶν, ὑπὲρ ἐμοῦ πρότε-
ρα εἰπάτω· εἶτα ὕστερον ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐρεῖ.
ΔΙ. καινὰ μὲν ταῦτα. εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Ακα-
δημία, τὸν λόγον ἑκάτερον, ἐπεί σοι ῥᾴδιον. B
ΑΚΑ. Ακούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρότε-
ρον τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης· ἐκείνης γὰρ τόγε
νῦν ῥέον. ἠδίκηται δὲ ἡ ἀθλία τὰ μέγιστα
ὑπὸ τῆς Ακαδημίας ἐμοῦ, δύδραποδον ὁ
μόνον εἶχεν δύνοιαν, καὶ πιστὸν αὐτῇ, μηδὲν αἰ-
σχρὸν ὧν προσάξειεν οἰόμενον, ἁφαιρεθεῖσα,
τὸν Πολέμωνα ἐκεῖνον, ὃς μεθ' ἡμέραν ἐκώ-
μαζε μετὰ τῆς ἀληθοῦς μέσης, ψάλτριαν
ἔχων, καὶ καταδόμενος, ἕωθεν εἰς ἑσπέραν
μεθύων ἀεὶ, καὶ κραιπαλῶν, καὶ πλὴν κε- C
φαλὴν τοῖς στεφάνοις διειλημμένος. καὶ ταῦ-
τα ὅτι ἀληθῆ, μάρτυρες Αθηναῖοι ἅπαντες,
οἳ μηδὲ πώποτε νήφοντα Πολέμωνα
εἶδον. ἐπεὶ δὲ ὁ κακοδαίμων ὅτι ταῖς τῆς
Ακαδημίας θύραις ἐκώμασεν, ὥσπερ ὅτι
πολλοῖς εἰώθει, ἀνδραποδισαμένη αὐτὸν, καὶ
ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Μέθης ἁρπάσασα με-
τὰ βίας, καὶ πρὸς αὑτὴν ἀγαγοῦσα, ὑ-
δροποτεῖν τε κατηνάγκασε, καὶ νήφειν με-
τεδίδαξε, καὶ τοὺς στεφάνους ἀπέσπασε, καὶ
δέον πίνειν καθακείμενον, ῥημάτια σχολιὰ,
καὶ δύσκνα, καὶ πολλῆς φροντίδος ἀπάμε- D
σα ἐπαίδευσεν· ὥστε νῦν τῷ τέως ἐπῳ-
δοῦντος αὐτῇ ἐρυθήματος, ὠχρὸς, ἀθλιος,
καὶ ῥικνὸς ὃ σῶμα γεγένηται, καὶ τὰς ᾠ-
δὰς ἁπάσας ἐπιλαθών, ἄσιτος σχεδὸν καὶ
διψαλέος εἰς μέσον ἑσπέραν κάθηται λυ-
ρῶν, ὁποῖα πολλὰ ἡ Ακαδημία ἐγὼ λη-
ρῶν διδάσκω. ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ λοιδο-
ρεῖται τῇ Μέθῃ πρὸς ἐμοῦ ἐπῳδὴν, καὶ
μυρία κακὰ διέξεισι περὶ αὐτῆς. εἴρηται
σχεδὸν τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης. ἤδη καὶ ὑπὲρ
ἐμαυτῆς ἐρῶ· καὶ ὃ ἀπὸ τούτου, ἐμοὶ ῥητέον.

Ægrè autem, vt vides, conſtiti quoque. IVST. Proinde patronum adducat ex vehementibus ac grauibus iſtis aliquem: Sunt enim multi qui vel trioboli gratia diſrumpi parati ſunt. MERC. At nemo certè volet manifeſtè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua vtique hæc poſtulare videtur. IVST. Quænam? MER. Academia hæc ſemper in vtranque parata atque inſtructa eſt orationem, ídque etiam exercet ſeſe, vt contraria probè poſſit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atque ita deinceps pro ſe ipſa verba faciat. IVST. Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationem vtranque, quandoquidem hoc tibi facile eſt. ACA. Audite viri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim eſt id quod nunc dicitur. Iniuria affecta eſt miſera, vt cùm maximè, à me Academia, mancipio quod ſolum habebat beneuolum ac fidele, quódque nihil turpe eorum quæ ipſa imperaſſet, putabat, ſpoliata, Polemone illo inquam, qui interdiu cum laſciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, pſaltriam ſecum habens, & cantu perſtrepens, à ſummo mane ad veſperam vſque ebrius ſemper, & crapulę indulgens, capútque corollis ac floribus implicatum gerens. Atque hæc quòd vera ſint, teſtes ſunt Athenienſes vniuerſi, qui ne vnquam quidem Polemonem ſobrium viderunt. Poſtquã autem infelix ille ad fores Academiæ quoque comeſſabundus & per laſciuiam illudens acceſſiſſet, perinde vt ad omnes ſolebat: mancipatum illum, atque è manibus Ebrietatis vi ereptum, & ad ſe adductum, aquam bibere, ac ſobrium eſſe docuit, corollaſque capiti detractas diſcerpſit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, verba quædam perplexa ac miſera, & multa curioſitate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea effloreſcebat in illo, rubore, pallidus miſer & incuruus corpore factus eſt, & cantilenis illis vniuerſis obliuioni mandatis, ſine cibo interdum & ſitibundus ad mediam vſque veſperam ſedet, nugando videlicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum eſt, etiam conuitiatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta fermè ſunt quæ pro Ebrietate adduci poſſunt. Iam verò & pro me ipſa verba faciam: & exinde peroratum à me eſto.

IVST. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parem vicissim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia videntur, viri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quòd si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sanè quòd nulla ipsam iniuria affeci. Nã Polemonem hũc, quem seruum illa suum esse ait, natum haudquaquam seruiliter, neque ita vt ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolescentem adhuc atque tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuam operam præstat, corrupit miserũ, lasciuis comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradẽdo: ita vt ne paululum quidem verecundiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro se paulò antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus vndique circum ipsum tibiis, nunquam sobrius, lasciuus ac petulans in omnes, dedecus & cõtumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquã autem ad me venit, ego quidem forte quadam, vt consueui facere, patẽtibus foribus ad amicos qui tum præsentes erant, sermones quosdam de virtute atque modestia faciebam. Ille verò cum tibia & coronis astans, principiò quidem vociferabatur ac perturbare nos tentabat, cõuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè vino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam cõpescebat, & ob purpurã erubescebat: ac veluti è profundo somno experrectus, cùm seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum vitam superiorem & anteactam damnabat. Et rubor quidem ille ex temulentia contractus defloreſcebat, euanescebátque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat, erubescebat. Postremò ab illa aufugiens, ita vt erat, ad me transiit, neque vocante me, neque cogente, perinde vt illa de me ait, sed vltro ac volens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, vt cognoscatis quo pacto à me immutatus atque affectus sit. Hunc

ΔΙ. τί ἄρα πρὸς ταῦτα ἐρῇς; πάλιν ἀλλ' ἔχῃ ὅ τι ἴσον ἐν τῷ μέρει. ΑΚΑ. οὕτω δοκοῦσί μοι ἀκοῦσαι πάνυ εὔλογα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃ συνήγορος εἴρηκεν ὑπὲρ τῆς Μέθης. εἰ δὲ καμοῦ μετ' εὐνοίας ἀκούσεσθε, εἴσεσθε ὡς οὐδὲν αὐτὴν ἠδίκηκα. τὸν γὰρ Πολέμωνα τοῦτον, ὃν φησιν ἑαυτῆς οἰκέτην εἶναι, πεφυκότα οὐ φαύλως, οὐδὲ κατὰ τὴν Μέθην, ἀλλ' οἰκεῖον ἐμοὶ, καὶ τὴν φύσιν ὅμοιον, παρασκευάσασα νέον ἔτι καὶ ἁπαλὸν ὄντα, συναγωνιζομένης τῆς ἡδονῆς, ἅτε αὐτῇ τὰ πολλὰ ξυνυπουργεῖ, διέφθειρεν ἄθλιον, ταῖς κώμοις, καὶ ταῖς ἑταίραις παραδοῦσα ἐκδοτον, ὡς μηδὲ μικρὸν αὐτοῦ τῆς αἰδοῦς ὑπολείπεσθαι. καὶ ἃ μὲν ὑπὲρ ἑαυτῆς λέγεσθαι μικρὸν ἔμπροσθεν ᾤετο, ὑπὲρ ἐμοῦ εἰρῆσθαι νομίσατε. περιῄει γὰρ ἕωθεν ὁ ἄθλιος ἐστεφανωμένος, κεκραιπαλῶν, διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης καταθρυλούμενος, ὑπό τε νήφων, κωμάζων ὅτι πρῶτον, ὑβρεις τῶν παρόντων, καὶ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ γέλως τοῖς ξένοις. ἐπεὶ μέντοι πρὸς ἐμὲ ἦλθεν, ἐγὼ μὲν ἔτυχον, ὥσπερ εἴωθα ποιῶν, αἰωρεσταλμένων τῶν θυρῶν, πρὸς τοὺς παρόντας τῶν ἑταίρων λόγοις τινὰς περὶ ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης διεξιόντα. ὁ δὲ, μετὰ τοῦ αὐλοῦ, καὶ τῶν στεφάνων ὠθήσας, τὰ μὲν πρῶτα ἐβόα, καὶ συνέχειν ἡμῶν ἐπειρᾶτο, τὴν συνουσίαν διαταράξας τῇ βοῇ. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἡμεῖς ἐπεφροντίκειμεν αὐτοῦ, κατ' ὀλίγον (οὐ γὰρ τέλεον ἦν ἀφιλόσοφος τὴν Μέθη) ἀνέκυπτε πρὸς τοὺς λόγους, καὶ ἀφῃρεῖτο τοὺς στεφάνους, καὶ τὴν αὐλητρίδα κατεσιώπα, καὶ ὑπὸ τῇ πορφυρίδι ἠμύετο. καὶ ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος ἀνεγρόμενος, ἑαυτόν τε ἐώρα ὅπως διέκειτο, καὶ τὸν πάλαι βίον κατεγίγνωσκε, καὶ ὃ μὲν ἐρύθημα ὃ ἐκ τῆς Μέθης, ἀπῄνθει, καὶ ἠφανίζετο. ἠρυθρία δ' κατ' αἰδῶ τῶν παρόντων, καὶ τέλος, ἀποδρὰς ὥσπερ εἶχεν, ἠτυμόλησε πρὸς ἐμὲ, οὔτε ὑπὸ καλέσαντος, οὔτε βιασαμένης, ὡς αὐτή φησιν, ἐμοῦ, ἀλλ' ἑκὼν αὐτὸς ἀμείνω ταῦτα εἰ) ὑπολαμβάνων. καὶ μοι ἤδη κάλει αὐτὸν, ὅπως καταμάθητε ὃν τρόπον μέθεικται πρὸς ἐμοῦ. τοῦτον,

ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς γελοίως ἔχοντα, καὶ μήτε φωνὴν ἀφιέναι, μήτε ἑστάναι ὑπὸ τοῦ ἀκράτου δυνάμενον, ὑπτίαν, καὶ ἀσθενῆ, καὶ ἀντὶ ὑδροποτοῦντα, κόσμιον ἄνδρα, καὶ σώφρονα, καὶ πολλοῦ ἄξιον τοῖς Ἕλλησιν ἀπεδείξα. καί μοι αὐτὸς τε χάριν οἶδεν ὅτι τούτοις, καὶ οἱ προσήκοντες ὑπὲρ αὐτοῦ. εἴρηκα. ὑμεῖς δὲ, ἤδη σκοπεῖτε πότερα ἡμῖν ἄμεινον ἢ αὐτῷ συνεῖναι. ΕΡ. ἄγε δὴ μὴ μέλλετε, ψηφοφορήσατε, ἀπάγετε, καὶ ἄλλους χρὴ δικάζειν. ΔΙ. πάσαις ἡ Ἀκαδημία κρατεῖ, πλὴν μιᾶς. ΕΡΜ. ὡς δόξον οὐδὲν εἶναί τινα καὶ τῇ Μέθῃ πιθόμενον. καθήσατε οἱ τῇ Στοᾷ προσῆκον τῷ ἡδονῇ λαχόντες, καὶ τὸ ἔρεσθαι δικάζειν· ἐγκέχυται δ' ὕδωρ· ἰὼ καταγέλαστος, ἡ τὰ ποικίλα, σὺ ἤδη λέγε. ΣΤ. οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς πρὸς ἀνθρώπου μοι τῷ ἀντίδικον ὁ λόγος ἔσται, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς τοὺς πολλοὺς ὁρῶ, πρὸς μὲν ἐκεῖνα ἀποβλέποντας, καὶ μειδιῶντας πρὸς αὐτῷ, ἐμοῦ δὲ καταφρονοῦντας, ὅτι σὺν χρῷ κέκαρμαι, καὶ ἀῤῥενωπὸν βλέπω, καὶ σκυθρωπὴ δοκῶ. ὅμως δὲ, ἰὼ ἐλπίσητε ἀκοῦσαί μου λεχθέντος, θαῤῥῶ πολὺ δικαιοτέρα ταύτης ἐρεῖν. τοῦτο γάρ τι καὶ τὸ παρὸν ἔγκλημά ἐστιν, ὅτι οὕτως ἐπιμελῶς ἐσκευασμένη τῇ ἐπαγωγῷ τῆς ὄψεως, ἐρασταὶ ἐμὸν ἄνδρα τότε σώφρονα τὸν Διονύσιον φενακίσασα, πρὸς ἑαυτὴν προσέσπασε. καὶ ἰὼ γε οἱ πρὸς ἡμῶν δίκαιον ἐδίκασθε τῇ Ἀκαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, ἀδελφὴ τῆς παρούσης δίκης ἐστίν· ἐξεπάζεται γὰρ ἐν τῷ παρόντι, πότερα, χοίρων δίκην νενοσηκότας κάτω, ἡδομένους δεῖ ζῆν, μηδὲν μεγαλόφρον ὑπινοοῦντας, ἢ ἐν δευτέρῳ τῷ καλῶς ἔχοντος ἡγησαμένους δὲ τερπνὸν, ἐλευθέρους ἐλευθέρως φιλοσοφεῖν· μήτε δ' ἀλγεινὸν ὡς ἄμαχον δεδιότας, μήτε δ' ἡδὺ ὑδροποδώδως προσαγορευομένους, καὶ τῷ εὐδαιμονίᾳ ζητοῦντας ἐν τῷ μέλιτι, καὶ ταῖς ἰσχάσι. τοιαῦτα γὰρ αὕτη δελέατα τοῖς ἀνοήτοις προτείνουσα, καὶ μορμολυττομένη τῷ πόνῳ, προσάγεται αὐτῇ τοὺς πολλοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν δείλαιον ἐκεῖνον ἀφιωτάσαι ἤδη πεποίηκε, νοσοῦντα τηρήσαντα.

ego, viri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque vocem edere, neque consistere præ mero valentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex vili mancipio virum modestum ac temperātem pretióque dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiam pro ea re habet, & propinqui eius pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, vtri nostrûm satius fuerit illum conuersari. MERC. Agite itaque, ne cunctemini: ferte sententiam, atque inde exurgite: nam & cæteros iudicare oportet. IVST. Omnibus calculis superat Academia, excepto vno. MERC. Nihil nouum aut mirū si quis sit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nūc vos qui Stoæ contra Voluptatem sortitò electi estis, ad iudicium de amatore ferendum: Infusa est aqua: Heus picturata, ac varicoloribus induta, tu iam dic. STOA. Haud equidem ignoro, viri Iudices, quàm contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit: sed & vestrum plerosque video ad illam quidem aspicere, & eidem arridere, me verò contemnere, quòd videlicet ad cutem vsque tonsa sum, & virile quiddam obtueor, tetricáque ac tristis appareo. Sed tamen si me dicentem audire volueritis, confido equidem multo iustiora, quàm hæc, dicturam me esse. Nã hoc ipsum illud est quod in præsentia accuso, quòd ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris amatorem meum virum tunc modestum ac temperantem, Dionysium videlicet, fraude circumuentum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam præcedentes illi caussam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quasi quædam soror præsentis caussæ est. Examinabitis enim in præsentia, vtrùm porcorum more in terram deiectos viuere nos deceat, voluptati indulgentes, neque quicquam generosum in animo cogitātes: an verò posteriore loco, eo quod est delectabile, posito, prælata honestate, liberos liberè philosophari, neque dolorem vt ignauum quiddā pertimescentes: neque id quod dulce est, mancipiorum more sectantes, felicitatémque in melle & caricis quærentes. Huiusmodi enim illectamenta hæc stultis obiiciens, & laborè ceu quadam larua perterrefaciens, plerosque ipsorum ad se illectos adducit, inter quos & miserum illum velut excusso iugo à nobis secedere fecit, cùm ægrotantē tacitè obseruasset.

Neque enim rectè valentem ac ſanum oratione ſua vnquam facilè adduxiſſet. Quanquam quid ego adeò aduerſus illã indignata ſim, quando ne ipſis quidem diis parcere ſoleat, ſed adminiſtrationem ac prouidentiam illorum calumnietur? Quare ſi rectè ſapitis, Iudices, etiã impietatis pœnas de ipſa ſumetis. Porrò audiui equidem quòd neque orationem ipſa habere parata ſit, ſed Epicurum iſtum patronum pro ſe huc adductura. Adeò ſcilicet illudit etiam ipſi iudicio. Veruntamen illa certè ipſam interrogate, qualéſnam putet fuiſſe Herculem, ac Theſeum noſtrum, num etiam illi indulgentes voluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quominùs plena iniuſtitiæ terra foret, ſi illi laborem non ſuſtinuiſſent. Atque hæc dixi, vt quæ non admodum longis orationibus delectari ſoleam. Quòd ſi vtique voluerit & parumper reſpondere mihi interrogata, celerrimè cognoſcetur quòd nulla ſit. Veruntamen vos certè iuriſiurandi memores, decernite iam quæ iuſta ac pia ſunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibentes, qui deos dicit nihil eorum quæ apud nos geruntur, attendere. MERC. Tranſi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquam prolixiùs apud vos, viri Iudices, dicam. Nam multis verbis ne opus quidem mihi eſt. Verùm ſi incantationibus aut medicamentis quibuſdam Voluptas eum quem Stoa hæc amatorem ſuum ait, Dionyſium videlicet, coëgit ab hac quidem abſtinere, ad ſe autem conuertere ſeſe, venefica meritò viſa eſt, & iniuriam feciſſe huic coarguitur, tanquam contra alienos amatores præſtigias ac dolos machinata. At ſi quis liber, in ciuitate libera, legibus non vetantibus, moleſtiam atque acerbitatem quæ ab hac proficiſcitur, perоſus, & felicitate quam quaſi caput laborum inde prouenire aiunt, pro nugis ac nihilo habita, obliquos & incuruos huius ſermones, labyrinthiſque ſimiles reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit, verborum iſtorum retiis tanquam vinculis quibuſdam abiectis, haudquaquam ſtolida, ſed humana ſapiens, laborémque ipſum, id quod eſt, malum, Voluptatem autem ſuauem ducens: excludere ne eum decebat quaſi ex quodam naufragio ad portum enatantem, & ſerenitatis cupientem, præcipiti capite in laborem impellendo,

Fuit hic Dionyſius Heracliẽſis, diſcipulus Theophraſti: qui ab initio Zenonem & Stoicam profeſſionẽ ſecutus, mox cùm agrotus factus, doloris acerbitatem ſenſiſſet, ad Epicureos tranſiit. Vide Laert.

A οὐ γὰρ ἂν ὑγιαίνων ποτὲ προσήκατο τοὺς περὶ ταύτης λόγους. καίτοι τί ἂν ἐγὼ ἀγανακτοίην κατ' αὐτῆς, ὅπου μηδὲ τῶν θεῶν φείδεται, ἀλλὰ τιὼ δοκιμέλφαν αὐτῶν διαβάλλει; ὥστε εἰ σωφρονεῖτε, καὶ ἀσεβείας αὐ δίκην λάβοιτε παρ' αὐτῆς. ἤκουον δὲ ἔγωγε ὡς οὐδὲ αὐτὴ παρεσκευάσατο ποιήσασθαι τοὺς λόγους, ἀλλὰ τὸν Ἐπίκουρον ἀναβιβάσεται συναγορεύσοντα· οὕτως ἀτεχνῶς τοῦ δικαστηρίου. πλὴν ἀλλὰ σκέψασθέ γε αὐτὴν ἐρωτῶντες, οἵους ἂν οἴεται γενέσθαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν ἡμέτερον Θησέα. Εἰ προσδεῖντες τῆ
B ἡδονῆ, ἔφυγον τοὺς πόνους. οὐδὲν γὰρ ἂν ἐκώλυε μεστὴν ἀδικίας εἶναι τὴν γῆν, ἐκείνων μὴ πονησάντων. ταῦτα εἶπον, οὐ πάνυ τοῖς μακροῖς τῶν λόγων χαίρουσα. εἰ δέ γε ἐθελήσοι τι μικρὸν ἀποκρίνασθαί μοι σύντομον μάλα, τάχα ἂν γνωσθείη ὃ μηδὲν οὖσα. πλὴν ἀλλὰ ὑμεῖς γε τοῦ ὅρκου μνημονεύσαντες, ψηφίσασθε ἤδη τὰ δίκαια, μὴ πρὸς δόξαντες Ἐπικούρῳ, λέγοντι μηδὲν ὑποπτεύειν τῶν πρὸς ἡμῶν γιγνομένων τοὺς θεούς.
EPM. μεταίχμι. ὁ Ἐπίκουρος, ὑπὲρ τῆς
C ἡδονῆς λέγε. ΕΠΙΚ. οὐ μακρά, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. δεῖ γὰρ οὐδὲ πολλῶν μοι τῶν λόγων. ἀλλ' εἰ μέν τισι γοητῳδαῖς τισιν, ἢ φαρμάκοις, ὃν φησιν ἐρασθεὶς ἑαυτῆς ἡ Στοὰ τὸν Διονύσιον κατιδιάσασα, ταύτης μὲν ἀπέσχεσθαι, πρὸς ἑαυτὴν δὲ βλέπειν ἡ ἡδονή, φαρμακὶς ἂν εἰκότως ἔδοξε, καὶ ἀδικεῖν ἐπίκειτο, ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις ἐρασταῖς μαγγανεύουσα. εἰ δέ τις ἐλεύθερος, ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει, μὴ ἀπαγορευόντων τῶν νόμων, τιὼ δὲ ταύτης ἀπο-
D δίδρα μυσαχθεὶς, καὶ ἰὼ φησι κεφάλαιον τῶν πόνων τιὼ δύσθυμίαν προσαγορεύεσθαι λῆρον οἰηθείς, τοῖς μὲν ἀσκύλοις ἐκείνοις λόγοις, καὶ λαβυρίνθοις ὁμοίοις, ἀπέφυγε· πρὸς δὲ τιὼ ἡδονιὼ ἅσμενος ἐδραπέτευσεν, ὥσπερ δεσμά τινα ἀποῤῥίψας τὰς τῶν λόγων πλεκτάνας, ἀληθέστινα καὶ οὐ βλαχώδη φρονήσας· καὶ τὸν μὲν πόνον, ὅπερ ἐστὶ, πονηρὸν, ἡδεῖαν δὲ τιὼ ἡδονιὼ οἰηθείς, ἀποκλείειν ἐχρὴ αὐτὸν, ὥσπερ ἐκ ναυαγίου λιμένι προσνέοντα, καὶ γαλήνης ἐπιθυμοῦντα, σπουδῇ τῇ κεφαλιὼ ἐς τὸν πόνον,

καὶ ἕκδοτον τὸν ἄθλιον προέχειν ταῖς ἀπο- A & ceu deditium, inopiæ atque egeſtati miſerum illum trádendo, idque cùm
είαις, καὶ ταῦτα ὥσπερ οἰκέτην ὑπὸ τὸν τῆς
ἐλέου βωμὸν ὑπὸ τὴν ἡδονὴν καταφύγοντα; ἵνα τὴν πολυθρύλλητον ἀρετὴν δη-
λαδὴ ὅτι ὄρθιον ἱδρῶτι πολλῷ ἀνελ-
θὼν ἴδῃ, κἄπα δι' ὅλου πονήσας τὸν βίου,
εὐδαιμονήσῃ μετὰ τὸν βίον. καίτοι τίς ἂν κρι-
τὴς δικαιότερος δόξειεν αὐτὸ ἐκείνου, ὃς καὶ
τὰ παρὰ τῆς Στοᾶς εἰδώς, εἴ καί τις ἄλ-
λος, καὶ μόνον τέως τὸ καλὸν ἀγαθὸν οἰό-
μενος εἶ), μεταμαθὼν ὡς κακὸν ὁ πόνος
ἐστὶν, τὸ βέλτιον ἐξ ἀμφοῖν δοκιμασθὲν εἵ-
λετο. ἐώρα γὰρ, οἶμαι, τοὺς περὶ τὸν καρ- B lum foret labor, cognito, id quod melius
τερεῖν καὶ ἀνέχεσθαι πόνους, πολλὰ διεξιόν-
τας, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἡδονὴν θεραπεύοντας, καὶ
μέχρι μὲν τῶν λόγων νεανιευομένους, οἴκοι
δὲ κατὰ τοὺς τῆς ἡδονῆς νόμους βιοῦντας, αἰ-
σχυνομένους μὲν εἰ φανεροῖντο, χαλῶντας
τὸν τόνον, καὶ παρεδιδόντας τὸ δόγμα, πε-
πονθότας δὲ ἀθλίως τὸ τοῦ Ταντάλου· καὶ
εἶτα αὖ λήσειν καὶ ἀσφαλῶς παρανομή-
σειν ἐλπίσαντας, χανδὸν ἐμπιπλαμένους τῆς
ἡδέος. Εἰ γοῦν τις αὐτοῖς τὸν τοῦ Γύγου δα- C hiantibus faucibus voluptatem ingurgi-
κτύλιον ἔδωκεν, ὡς ἀφανισθησομένους μὴ ὀφ-
θαι, ἢ τὴν τοῦ Ἅιδου κυνέην, τί οἶσθ' ὅτι
μακρὰν χαίρειν τοῖς πόνοις φράσαντες, ἐ-
πὶ τὴν ἡδονὴν ὠθοῦντο ἂν, καὶ ἐμιμοῦντο
ἅπαντες τὸν Διονύσιον, ὃς μέχρι μὲν τῆς
νόσου, ἤλπιζεν ὠφελήσειν τι αὐτὸν τοὺς περὶ
τῆς καρτερείας λόγους· ἐπειδὴ δὲ ἤλγησε καὶ ἐνόσησε, καὶ ὁ πόνος ἀληθέστερον αὐ-
τῷ καθίκετο, ἰδὼν τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἀπι- D credidit: atque id ſibi perſuaſit, homo
φιλοσοφοῦν τῇ Στοᾷ, καὶ παναπτία δογμα-
τίζον, αὐτῷ μᾶλλον ἢ τούτοις ὑπῆρξεν,
καὶ ἔγνω αὐθέκαστος ὤν, καὶ αὐθέκαστου σῶ-
μα ἔχων· καὶ διετέλεσεν οὐχ ὡς ἀνδριάντι
αὐτῷ χρώμενος, εἰδὼς ὅτι ὃς δ' ἄλλως λέ-
γει, καὶ ἡδονῆς κατηγορῇ, λόγοισι χαίρει,
τὸν δὲ νοῦν ἀλλοῦ ἔχει. εἴρηκα· ὑμεῖς δ' ἐ-
πὶ τούτοις ψηφοφορήσατε. ΣΤΟΑ. μη-
δαμῶς. ἀλλ' ὀλίγα μοι συνερωτῆσαι ὑπο-
τρέψατε. ΕΠΙΚΟΥ. ἐρώτησον. ἀποκρι-
νοῦμαι γάρ. ΣΤΟΑ. κακὸν ἡγῇ τὸν πό-
νον; ΕΠΙΚΟΥ. ναί. ΣΤΟΑ. τὴν
ἡδονὴν δὲ ἀγαθόν; ΕΠΙΚ. πάνυ μὲν
οὖν. ΣΤ. τί δέ; οἶσθα ὅτι διάφορόν τι ἀ-

ti miſerum illum trádendo, idque cùm ille ſupplicis inſtar ad Voluptatem tanquam ad miſericordiæ aram aliquã confugeret? Nimirum, vt paſſim ac multis iactatam illam virtutem, cum multo ſudore in arduum progreſſus aſpiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus, demum poſt vitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæſo iudex iuſtior in hac cauſſa fuerit, quàm ipſe ille qui & ea in quibus Stoa verſatur, cognouit vt quiſquam alius, & cùm antea ſolum illud quod honeſtũ eſt, bonum putaret eſſe, poſtea quãtum malum foret labor, cognito, id quod melius ex vtroque probauit eſſe, delegit? Videbat enim, opinor, eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa cõmemorare ſolent, priuatim autem Voluptatẽ colunt, eò quidem vſque iuueniliter ſeſe iactare, domi autem ſecundùm Voluptatis præcepta vitam degere, erubeſcẽtes quidem ſi deprehendãtur, remittere aliquid de firmitate & contentione, proderéque profeſſionem ſuam, patientes autẽ miſerè interea Tãtali illud: & vbi latere ſeſe, ac tutò leges tranſgredi poſſe confidunt, chiantibus faucibus voluptatem ingurgitantes. Proinde ſi quis ipſis Gygis annulũ daret, vt eo inducto cõſpici non poſſint, aut etiam Orci galeam: ſat ſcio quòd laboribus longum valere iuſſis, ad Voluptatem proſilirent, & cuncti imitarẽtur Dionyſium: qui quidem antea quàm morbo correptus eſſet, ſperare ſolebat illos de tolerantia ſermones multùm ſibi profuturos eſſe: At poſtquam dolere atque ægrotare cœpit, ac labor re ipſa illum inuaſit, animaduertens corpus ſuum diuerſam à Stoa philoſophiam ſequi, & contraria ſtatuere, illi magis quàm iſtis credidit: atque id ſibi perſuaſit, homo cùm eſſet, etiam corpus humanum habere ſeſe: vixítque exinde non vt ſtatua illo vtens, ſed hoc ſciens, quòd quicunque aliter dicit, ac Voluptatem accuſat, verbis quidem delectetur, animum autem illuc conuerſum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc ſententiam ferte. STOA. Nequaquam, ſed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga: reſpondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque admodum. STOA. Quid autem? Scíſne quid ſit differens vel indif-

Hypocriſis Stoicorũ.

ferens, & promotum, vel reiectum? EPIC. Maximè. MER. Negant se Iudices intelligere, Stoa, disyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim sententiam ferent. STOA. Atqui vicissem sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum videlicet quæ demonstrari non possunt. IVST. Vtra superauit? MERC. Voluptas calculis omnibus. STOA. Prouoco ad Iouem. IVST. Bona sanè fortuna, vt lubet. Tu verò alios accerse. MER. De Aristippo contendentes Virtus atque Mollities, & Aristippus verò etiam ipse adesto. VIRTVS. Priorem me dicere conuenit, Virtutem videlicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque indicant sermones, & opera. MOL. Haudquaquam, sed me potiùs. Meus enim est homo ille, quemadmodum videre licet ex coronis, & purpura, & vnguentis. IVST. Ne ambitiosè adeò contendite: differetur enim & hæc caussa eò vsque, dum Iupiter de Dionysio sententiam ferat. Non enim dissimile quippiam hoc quoque videtur esse. Quare tum quidem, si Voluptas vicerit, etiam Aristippum Mollities habebit. Vincente autem contrà Stoa, & hic erit Virtuti condemnatus. Proinde alii adsunto. Istud autem ne accipiant hi, iudiciale præmium puta. Nam caussa hæc incognita & indiscussa mãsit ipsis. MER. Frustráne igitur per longam adeò atque accliuem viam ascenderint viri hi senes? IVST. Abundè est si tertiam etiam partem acceperint. Abite, ne indigne-

Diogenes hic Iceſij meſarij filius, adulterata monetadeprehenſus, ſolũ vertit, & Athenis ad philoſophos ſeſe contulit.

mini, aliàs iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Sinopensem adesse tempus est. Ac tu itaque Mensaria dic. DIOGEN. At verò nisi desinat molesta esse, Iustitia, non ampliùs de fuga mecum apud iudicem aget, sed de multis atque altis vulneribus. Ego enim quamprimum adeò fuste hanc contundam. IVSTITIA. Quid hoc rei est? profugit Mensaria: ille autem sublato baculo insequitur. Haud mediocre malum aliquod videtur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MER. At pictoria quidem iamdudum adest, Iustitia: ipse autem Pyrrho principiò ne ascendit quidem huc: ac videtur hoc facere. IVST. Qua de caussa Mercuri? MERC. Quia nullum putat iudicium aut forum verum esse. IVST. Proinde contumaciæ ipsum cõdemnent.

Vide Ciceronem in lib. de finibus bonorum & malorum.

A δηλήφορον, καὶ πεφευγμένον, καὶ ἀποφεύγοντα; ΕΠΙΚΟΥ. μάλιστα. ΕΡΜ. οὐ φασιν, ὦ Στοά, σιωπᾶναι οἱ δικασταὶ τὰ δισύλλαβα ταῦτα ἐρωτήματα· ὥστε ἡσυχίαν ἄγετε. ψηφοφορήσουσι γάρ. ΣΤΟ. καὶ μὴν ἐκεφάτησα αὖ, εἰ σιωπρώτησα ἐν τῷ τείτῳ τῶν ἀναποδείκτων σχήματι. ΔΙ. τίς ὑπῆρξεν; ΕΡ. πάσας ἡ ἡδονή. ΣΤ. ἐφίημι ὅτι τὸν Δία. ΔΙ. τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. σὺ δὲ ἄλλους κάλει. ΕΡΜ. ἄγε δὴ Ἀρετὴν Ἀριστίππου καὶ Τρυφὴν, καὶ Ἀριστιππος δὲ αὐτὸς παρέστω. ΑΡΕΤΗ. πρότερον

B ἐμὲ χρὴ λέγειν τὴν Ἀρετὴν, ἐμὸς γάρ ἐστιν Ἀριστιππος ὡς δηλοῦσιν οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα. ΤΡΥ. οὐμοῦσιον, ἀλλ' ἐμὲ τὴν Τρυφῶ· ἐμὸς γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἔστιν ὁρᾶν ἀπὸ τῶν στεφάνων, καὶ τῆς πορφυρίδος, καὶ τῶν μύρων. ΔΙΚ. μὴ φιλονικῆτε, ὑπάρχειται γὰρ καὶ αὕτη ἡ δίκη ἔστ' ἂν ὁ Ζεὺς δικάσῃ ὥσπερ τῷ Διονυσίου, ὥστε πλησίον γάρ τι καὶ τοῦτο ἔοικεν εἶναι), ὥστε δὴ μὴ ἡ Ἡδονὴ κρατήσῃ, καὶ τὸν Ἀριστιππον ἕξῃ ἡ Τρυφή· νικώσης δὲ αὐτῆς Στοᾶς, καὶ σοὶ ἔσται τῆς Ἀρε-

C τῆς κεκειμήλιος. ὥστε ἄλλοι πρέσβευσθε. ὦ δεῖνα μὴ τοίνυν λαμβανέτωσαν οὗτοι, ὦ δικασταί, ἀδίκως γὰρ ἡ δίκη μεμφήσεται αὐτοῖς. ΕΡΜ. μάτην οὖν ἀπελήλυθότες ὅσοι γέροντες ἄνδρες οὕτω μακρὰν τὴν ἀνάβασιν. ΔΙΚ. ἱκανὸν, εἰ τριτημόριον λάβοιεν. ἄπιτε, μὴ ἀγθομαινέτε, αὖθις δικάσατε. ΕΡΜΗΣ. Διογένη Σινωπέα πρεῖναι χρεὼς, καὶ σὺ τοίνυν ἡ ἀργυρεμπορικὴ λέγε. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. καὶ μὴν δή γε μὴ παύσηται σκοχλοῦσα, ὦ Δίκη, ὡς ἔτι

D δρασμοῦ δικάσεται μοι, ἀλλὰ πολλῶν ἐβαθέων τραυμάτων, ἐγὼ γὰρ αὐτίκα μάλα παπάξω τῷ ξύλῳ. ΔΙ. τί τοῦτο; ἀπέφυγεν ἡ ἀργυρεμπορικὴ, ὁ δὲ διώκει, ἐπηρμένος ὁ βάκτρον· οὐ μετρίου τινὸς κακὸν ἡ ἀθλία ἔοικε λήψεσθαι. τὸν Πύρρωνα κήρυττε. ΕΡΜΗΣ. ἀλλ' ἡ μὲν γραφικὴ πρέσβις, ὦ Δίκη, ὁ Πύρρων δὲ, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνελήλυθε· καὶ ἔοικε τοῦτο ποιεῖν. ΔΙ. ὅρα τί, ὦ Ἑρμῆ, ΕΡ. ὅτι οὐδὲν ἡγεῖται κρεῖττον ἀληθὲς εἶναι). ΔΙΚ. ἴσως ὧν ἐρήμην αὐτὸν καταδικασάτωσαν,

τὸν

τὸν λογογράφον ἤδη καλῶ τὸν Σύρον. χαίρει A
τοῦτο μὲν ἀπηνέχθη πάλαι κατ' αὐτοῦ αἱ γραφαί,
καὶ οὐδὲν ἦττον ἤδη κεκρίσθαι· πλὴν ἀλλ'
ἐπεὶ ἔδοξε, πρότερον εἰσαγέ τῆς ῥητορικῆς
τὴν δίκην. βαβαί, ὅσοι συνεληλύθασιν
ὑπὲρ τῆς ἀκροάσεων. ΕΡ. Εἰκότως ὦ Δίκη. τό, τε γὰρ μὴ ἔωλον εἶ) τὴν κρίσιν, ἀλλὰ καινὴν, καὶ ξένην, ἔδες, ὥσπερ ἔφης, ἐπηγελμένην, καὶ ὃ ἐλπίζειν ἀκούσεσθαι ῥητορικῆς μὲν καὶ διαλόγου, ὑπὸ τῶν μὲν κατηγορούντων, ἀπολογουμένου δὲ τοῦ ἀμφοτέρους τὸν Σύρου, τοῦτο πολλοὺς ἐπήγαγε τῷ δικαστηρίῳ. πλὴν ἀλλὰ ἄρξαι B
ποτὲ, ὦ Ρητορικὴ, τῶν λόγων. ΡΗ. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι, καὶ πάσας, ὅσην εὔνοιαν ἔχουσα διατελῶ τῇ τε πόλει, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι πρὸς ὑμᾶς εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. εἶδ', ὅπερ ὅτι μάλιστα δίκαιον, τοῦτο παρασχοῦσα τοῖς θεοῖς ὑμῖν, τὸν μὲν αὐτάδικον σιωπᾶν κελεύω· ἐμὲ δὲ, ὡς πρέπτον μοι, καὶ βεβούλημαι, τὴν κατηγορίαν ἐᾶσαι ποιήσασθαι. οὐχὶ ταυτὰ δέ μοι παίσασθαι γιγνώσκειν, ὅταν τε εἰς ἃ πέπονθα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους, ὡς ὁμοιοτάτους τοῖς ἐμοῖς, σοὶ ἔρχεσθαι πρὸς ὑμᾶς· τὰ δὲ πράγματα, εἰς τοῦτο προήκοντα ὁρᾶτε, ὥστε ὅπως μὴ χεῖρόν τι πείσομαι πρὸς αὐτοῦ, σκέψασθαι δέον. ἀλλὰ γὰρ, ἵνα μὴ μακρὰν προοιμιάζωμαι, τοῦ ὕδατος πάλαι εἰκῇ ῥέοντος, ἄρξομαι τῆς κατηγορίας. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο κομιδῇ μειράκιον ὄντα, βάρβαρον ἔτι τὴν φωνὴν, καὶ μονονουχὶ κάνδυν ἐνδεδυκότα D
εἰς τὸν Ἀσσύριον τρόπον, πρὸς τὴν Ἰωνίδα διοῦσαν πλαζόμενον ἔτι, καὶ ὅπη χρήσαιτο ἑαυτῷ οὐκ εἰδότα, παραλαβοῦσα, ἐπαίδευσα· καὶ ὅπως ἐδόκει μοι εὐμαθὴς εἶναι, καὶ ἀτενὲς ὁρᾶν εἰς ἐμὲ (κατέπληττόν τε γὰρ ἔτι τότε, καὶ ἐθεράπευε, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζεν) ἀπολιποῦσα τοὺς ἄλλους, ὁπόσοι ἐμνήστευόν με πλούσιοι, καὶ καλοὶ, καὶ λαμπροὶ τὰ πρόγονικὰ, τῷ ἀχαρίστῳ τούτῳ ἐμαυτὴν συνεζύγησα πένητι, καὶ ἀφανεῖ, καὶ νέῳ, πρῶτα δὲ μικρὸν ἐπεσενεγκαμένη,

At iam ſcriptorem proſę orationis Syrum illum accerſe. Quanquam nuper adeò actiones contra ipſum hæ delatæ ſint, & nihil neceſſe erat tantopere feſtinari, atque eas tam ſtatim diſceptari: veruntamen quia ita viſum eſt, priorem introduc Rhetorices cauſſam. Papæ, quàm multi ad audiendum conuenêre! ME R. Meritò, Iuſtitia. Nam hoc ipſum quòd actio hæc minimè vetus aut obſoleta eſt, ſed noua ac peregrina, heri, quemádmodum ais, primùm intentata: deinde quòd & ſperant audituros ſe eſſe Rhetoricam quidem atque Dialogum per vices accuſantes, vtriſque autem Syrum reſpondentèm, multitudinem tantam ad iudicium contraxit. Verunámen incipe tandem Rhetorica cauſſam dicere. RHETOR. Principiò quidẽ, viri Athenienſes, deos deáſque precor omnes, vt quanta ipſe beneuolentia affectus ſum ergà hanc ciuitatem, ergáque vos omnes, tantam à vobis ad præſens certamen hoc conſequi poſſim. Deinde, quod eſt æquũ maximè, id vobis in mentem à Diis immortalibus dari, vt aduerſarium quidem ſilentium agere iubeatis, me verò, quemadmodum conſtitui, mecúmque ipſe deliberaui, accuſationem peragere poſſe faciatis. Cæterùm haudquaquam eadem in mentem venit ſtatuere, quoties ad ea quæ paſſus ſum aſpicio, & ad orationem ac verba quæ audio. Nam verba quidem quàm ſimillima meis iſte ad vos faciet: res autem eò vſque proceſſiſſe videbitis, vt mihi iam neceſſe ſit ſpectare ne quid peius etiam ab ipſo mihi accidat. Atenim vt ne longiore proœmio vtar, aqua iamdudum fruſtra effluente, accuſationẽ ipſam incipiam. Ego enim, viri Iudices, hunc, cùm admodum adhuc adoleſcens eſſet, neque non barbarè etiamnum loqueretur, ac tantùm nõ Candyn indutus, Aſſyriorũ more incederet, circa Ioniam inuentum, errabundum adhuc, & quid de ſe ipſo ſtatueret, neſcientem, ad me receptum, educaui: & quia videbatur mihi ingenio admodum prõpto, & ad diſcendũ appoſito eſſe, méque fixis in me oculis intueri (nã & verebatur adhuc tum me, & colebat, ac ſolam in admiratione habebat) relictis cæteris quotquot nuptias ambibant meas, diuites atque formoſi, & quod ad maiores attinet, etiã illuſtres, ingrato huic me ipſam deſpondi, pauperi videlicet, & obſcuro, & adoleſcenti: dote haudquaquã exigua inſuper allata,

Ex oratione Demoſt. pro corona.

multis & admiratione dignis orationibus. Post hæc adducto eo ad contribules meos, nomen eius in tabulas tacitè retuli, ac ciuem reddidi: vt ij qui à spe desponsationis meæ excidерãt, exinde suffocarentur. Porrò cùm ipsi visum esset terrarum orbem circumuagari, felicitatémque cõiugij passim ostentare; ne tum quidem à tergo relicta sum, sed quoquouersum sequens, sursum atque deorsum circunducebar, clarúmque ipsum ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidem quæ in Græcia & in Ionia acciderũt, mediocria sunt: postquam autem & in Italiam proficiscí statuit, vnà cum eo Ionium mare traieci: & postremò vsque in Galliam vnà progressa, ditescere ipsum feci. Ac in longum quidem vsque per omnia mihi obtemperabat, & conuersabatur mihi, ne vnam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At vbi iam abundè viaticum sibi comparasse visus est, & quãtum ad famam & existimationem attinet, rectè sibi omnia habere credidit: adductis superciliis, & elatum præ se animum ferens, me quidem neglexit, imò verò prorsus missam fecit: ipsum verò barbatum illum, ex habitu conspicuum, Dialogũ videlicet, quẽ philosophiæ filium esse perhibent, supra quàm decet amando, atque admodum amatoriè prosequendo, natu quàm ipse est, grandiorem: cum eo nunc consuetudinem habet. Neque pudet ipsum libertatem quidem hanc orationis meæ, qua veluti laxatis habenis soluta ac libera fertur concidere, in paruas autem & per breuia commata tractandas quæstiones seipsũ includere. Ac pro eo quod licitum ipsi fuerat, quodcũque libuisset, plena ac sonora voce eloqui, breues quasdam sententiolas inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè conferta quidem laus aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, irrisio verò auditorum nõnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere dictis. Talia nimirum sunt quibus generosus iste amatus me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto quidem amasio suo pacem agere, sed & erga illum contumeliosè, opinor, se gerere. Quomodo igitur non ingratus, atque obnoxius iis quæ de mala tractatione sancitæ sunt legibus censendus fuerit, qui legitimè quidem nuptam, à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeò est, ita ignominiosè reliquit, ac nouas atque alienas res appetiuit;

A πολλοὺς καὶ θαυμασίους λόγους. Εἶτα ἀγαγόντα αὐτὸν εἰς τοὺς φυλέτας τοὺς ἐμοὺς, παρενέγραψα, καὶ ἀντὶ ἀπέφηνα· ὥστε τοὺς ἀφαιρουμένους τῆς ἐλπίδος, ἀποπνίγεσθαι. δόξαν δὲ αὐτῷ δεινοτεῖν ὑπιδόμενος τὸν γάμον τὸν ἐμὸν, οὐδὲ τότε ἀφεῖλεν· ἀλλὰ παλαιχθοῦ ἐπομένην, μίαν καὶ κάτω δεικνύμενον, καὶ κλαίοντα αὐτὸν καὶ ἀοίδιμον ἐποίουν, καταχορεύουσα, καὶ περιστέλλουσα. καὶ τὰ μὲν ὅτι τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Ἰωνίας, μέτρια· ἐς δὲ τὴν Ἰταλίαν ἀποδημήσας ἐβιάσατο αὐτῷ, τὸν Ἰώνιον συμ-
B διέπλευσα, καὶ τὰ τελευταῖα, μέχρι τῆς Κελτικῆς συναπέρασα, ἀπορφᾶσθαι ἐποίησα. καὶ μέχρι μὲν πολλοῦ, πάντα μοι ἐπείθετο, καὶ συνῆν μοι, μηδεμίαν νύκτα ἀπόκοιτος γιγνόμενος ἧς ἐμοῦ. ἐπεὶ δὲ ἱκανὰς ἐπεσιτίσατο, καὶ τὰ πρὸς τὴν δόξαν ἃ ἔχειν αὐτῷ ᾤετο ἔλαβε, τὰς ὀφρῦς ἐπῆρε, καὶ μεγαλοφρονήσας, ἐμοῦ μὲν ἠμέλησε, μᾶλλον δὲ τέλεον εἴασεν· αὐτὸν δὲ τὸν γνησιώτερον ὑφῆν, τὸν ἀπὸ τοῦ σχήματος τὸν ἀφέλογον, φιλοσοφίας υἱὸν εἶ λέγο-
C μενον, ὑπαγαπήσας μᾶλλα ἐρωτικῶς πρεσβύτερον αὐτοῦ ὄντα, τοιούτῳ συνεστι· καὶ οὐκ αἰσχύνεται, τὴν μὲν ἐλευθερίαν, καὶ ὃ αἴτιον τῶν ἐμοὶ λόγων συντεμεῖν· εἰς μικρὰ δὲ καὶ κομματικὰ ἐρωτήματα καταχλείσας ἑαυτὸν, καὶ μετὰ τοῦ λέγειν ὅ, τι βούλεται μεγάλῃ τῇ φωνῇ, βραχεῖς τινας λόγους ἀναπλέκων, καὶ συλλαβίζων· ἀφ' ὧν
D ἀληθὲς μὲν ἔπαινος, ἡ κρότος πολὺς, οὐκ ἂν ἀποκρύψαιμι αὐτῷ, μειδίαμα δὲ τοῦτ' ἀκουόντων, καὶ ὃ ὑπισχνοῦσαι τὴν χεῖρα ἐντὸς τῶν ὀφρύων, καὶ μικρὰ ὑπανεύσαι τῇ κεφαλῇ, καὶ ὑπιστενάξαι τοῖς λεγομένοις. τοιούτων ἠρέμα ὁ γλυκὺς, ἐμοῦ καταφρονήσας. φασὶ δὲ αὐτὸν μηδὲ πρὸς τὸν ἐρώμενον τῶν εἰρωνίων ἄγειν, ἀλλὰ ἐς ἐχεῖνον, οἶμαι, ὑβρίζειν. πῶς οὖν οὐκ ἀχάριστος οὗτος, καὶ ἔνοχος τοῖς περὶ κακώσεως νόμοις, ὃς τὴν μὲν νόμῳ γαμετὴν, ἧς τοσοῦτον εἴληφε, καὶ δι' ἣν ἔνδοξός ἐστιν, οὕτως ἀτίμως ἀπέλιπε, καὶ καινῶν ὠρέχθη πραγμάτων·

καὶ ταῦτα, νῦν ὁπότε μόνῳ ἐμὲ θαυμάζοισι, καὶ διαγράφονται ἅπαντες τοσοῦτον ἑαυτῶν; ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀντέχω, τοσούτων μνηστευόντων, καὶ κώπαισιν αὐλῖς τὴν θύραν, καὶ τοὔνομα βοῶσιν μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἤτε ἀνοίγω, οὔτε ἐπακούειν βούλομαι· ὁρῶ γὰρ αὐλῆς οὐδὲν πλέον τῆς βοῆς κομίζοντας. οὗτος δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπιστρέφεται πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐρώμενον βλέπει, τί, ὦ θεοί, χρηστὸν παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι προσδοκῶν; ὃν τῶν τείχους οὐδὲν ὁρᾷ πλέον ἔχοντα. εἴρηκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμεῖς δὲ, ἵν' εἰς τὸν ἐμὸν τρόπον τῶν λόγων ἀπολογεῖσθαι θέλῃ, τοῦτο μὴ ἐπιτρέψητε. ἄγνωμον γὰρ ἐπ' ἐμὲ τὴν ἐμοὶ μάχαιραν ἀκονᾶν. κἂν ὃ τὸν αὐτοῦ ἐρώμενον τὸν Διάλογον, οὕτω ἀπολογεῖσθω, ἵν' δύνηται. ΕΡ. τοῦτο μὲν ἀπίθανον· ἃ γὰρ οἷόν τε, ὦ Ρητορική, μόνον αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι καὶ φθέγγεσθαι τοῦ Διαλόγου, ἀλλὰ ῥῆσιν καὶ αὐτὸς εἰπάτω. ΣΥΡ. ἐπεὶ καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες, ἡ αὐτόδικος ἠγανάκτησεν, εἰ μακρῷ χρήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ αὐτὸ δὴ δύναμαι λέγειν περὶ ἐκείνης λαβών, πολλὰ μὲν οὖν ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ κεφάλαια δὲ αὐτὰ ὑπολυσάμενος τῶν κατηγορηθέντων, ὑμῖν ἀπολείψω σκοπεῖν πρὸς ἃ ἀπρώτων. πρῶτα γὰρ ὁπόσα διηγήσατο περὶ ἐμοῦ, ἀληθῆ ὄντα διηγήσατο· καὶ γὰρ ἐπαίδευσε, καὶ σωφρονέστερον ἀπέδημησε, καὶ εἰς τὰς Ἑλλήνας ἐνέγραψε, καὶ κατάγε τοῦτο χαίρειν ἐᾷ εἰδείλη τοῦ γάμου· δι' ἃς δὲ αἰτίας ἀπολιπὼν αὐτὴν ὑπὸ τοῦτονὶ τὸν Διάλογον ἐτράπομην, ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ μὲ μηδὲν τῆς χρησίμου ἕνεκα ψεύδεσθαι νομίσητε. ἐγὼ γὰρ ὁρῶν τούτους οὐκ ἐπὶ σωφρονισμῷ, οὐδὲ ἐμμένουσιν ὑπὸ τοῦ κοσμίου σχήματος, οἷον ποτὲ ἐσχημάτισμαι αὐτὴν ὁ Παιανιεὺς σκῆνος ἠγάγετο, κοσμουμένην δὲ, καὶ τὰς τρίχας διατιθεμένην εἰς τὸ ἑταιρικὸν, καὶ φυκίον ἐντριβομένην, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπογραφομένην, ἐπωμωμένην δὲ, καὶ προσφύλακα ὅπου τὸν ὀφθαλμὸν φέρει. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ· καθ' ἑκάστην δὲ τὴν νύκτα, ὁ μὲν γείτων ἡμῶν, ἐπεπίμπλατο μεθυόντων ἐραστῶν, κωμαζόντων ἐπ' αὐτὴν, καὶ κρουόντων τὴν θύραν, οἷον δὲ, καὶ εἰσβιάζεσθαι σὺν σθένει κόσμῳ τολμώντων.

A ídque nunc, quando ſolam me cuncti mirantur, & veluti præſidem ſuum, ſcripto teſtantur? At ego quidem repugno tot procis ambientibus me: & pulſantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me voce elata ac magna, neque aperire volo, neque etiam exaudire. Video enim illos nihil ampliùs clamore iſto hinc auferre. Iſte verò etiam ne ſic quidem ad me reuertitur, ſed ad amaſium illũ ſuum reſpicit, & quid tandem boni, ô dij, ab eo acceptum ſe ſperans, quem præter palliũ habere videt ampliùs nihil? Dixi, viri Iudices. Vos autem ſi meo iſte orationis atque verborum modo reſpondere voluerit, ne permittite. Iniquum enim foret meam contra me machærã acui. Sed iuxta amatum à ſe Dialogum illũ reſpõdeat, ſi poteſt. MER. At hoc quidem nõ perſuadebis, Rhetorica. Neque enim fieri poteſt vt hic ſolus iuxta formã & morem dialogi reſpondeat, ſed perpetua oratione ipſe quoque dicat. SYR. Poſteaquam, viri Iudices, hoc quoque malè habet aduerſariam, ſi lõgiore paulo oratione vtar, ipſo quoque eo quod dicere poſſum, ab illa accepto, multa quidem verba apud vos haudquaquam faciã: capita verò ipſa diſſoluẽdo, eorum de quibus illa me accuſauit, vobis vniuerſum negotium exinde inſpiciendum ac perpendendum relinquã: omnia enim quæcunque modò de me narrauit, ita vt ſunt, ac verè narrauit. Nam & educauit me, & mecum vnà quocunque abij profecta eſt; & Græcorũ ciuitati adſcripſit: eóque certè nomine etiam gratiã lubens egerim nuptiis iſtius. Cæterùm ob quas cauſſas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæſo, viri Iudices, vt me pauliſper audiatis. Ac me cõmodi alicuius gratia nihil quicquã falſi dicere exiſtimetis. Ego enim cùm viderem hanc haudquaquã ampliùs temperantẽ eſſe, neque etiam in eo modeſto habitu permanere, quo olim ornatã ipſã Pæanienſis ille duxerat, cõptam autem, & capillos meretricio more collocãtem, præterea fuco illitam, & genas ceruſſa quoque pingentem: ſuſpicari ſtatim cœpi ac tacitè obſeruare quorſum verteret oculum. Ac cætera quidem miſſa facio: ſingulis autem noctibus angiportus quidem noſter replebatur amatoribus temulentis, & laſciuè erga illam petulantérque multa agentibus, ac fores pulſantibus, quibuſdam verò etiam vi introrſus eſſe citra omnem modeſtiã ferre audentibus.

Hæc autem ridebat,& iis quæ agebãtur, A delectabatur, ac plerunque vel de tecto prospiciebat, canentes illos aspera voce cantilenas quasdam amatorias auscultãs: vel etiam apertis clàm foribus, dum me latere ista putat,lasciuè se gerebat,& stuprabatur ab illis. Quod cùm ego ferre nõ possem,accusare quidem ipsam adulterij non placebat: ad Dialogum autem hunc in vicino habitantem accedens, rogabam vt is me recipere vellet. Atque hæc illa sunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam si nihil tale ab ipsa commissum esset: tamen,puto, deceret me, virum iam propè quadraginta annos natũ, B à tumultibus quidem istis & caussis agendis desistere, ac viros iudices pati quiescere, cùm Tyrannorum accusationibus, tum optimatium laudibus euitatis: in Academiam autẽ vel Lycéum ingressum, cum optimo hoc,Dialogo videlicet, vnà deambulare, paulatim ac sensim cum eo disputando. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præsentia quiescam. Vos autem sententiam iuriiurando iusto consentaneã proferte. IVST. Vter vincit? MER. Omnibus calculis Syrus,excepto vno. IVST. Apparet rhe- C torem fuisse aliquem qui contrariũ tulit. Heus Dialoge, sub iisdem iudicibus dic tu quoque. Vos autem sedentes manete, duplicẽ accepturi mercedẽ, pro vtraque videlicet lite. DIAL. Ego verò, viri Iudices,longiorẽ quidem proferre orationem apud vos haudquaquam statueram, sed breuibus verbis, vt consueui, rem expedire: veruntamen, vti lex est in iudiciis, ita peragam accusationem: quanquam imperitus planè, atque istarum rerum indoctus sim. Atque hoc ad vos exordium peractum mihi sit. Quæ verò per iniuriam & contumeliosè ab hoc passus D sum, ea ita se habẽt. Nam me,cùm grauis antea ac venerandus essem,ac de diis pleraque,& natura,& vniuersi huius ambitu considerarẽ,sublimis supra nubes alicubi per aërem incedens, vbi magnus ille per cœlũ Iupiter alatum currum agẽs fertur: abstractum inde ipse, cùm iam in summa conuexitate volarem,atque vltra cœlum ascenderem,& alis confractis, æqualẽ & eiusdem conditionis cum multitudine promiscua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modestã personam abstulit mihi:comicam verò aliam, atque satyricam quandã imposuit,ac tantùm nõ ridiculã.

αὐτη δὲ ἐγέλα, καὶ ἥδετο τοῖς ἀραιλμοῖς, καὶ τὰ πολλὰ ἢ προὐκυπτεν ἀπὸ τῦ τέγους, ἀδόντων ἀκούουσα τραχεία τῇ φωνῇ ᾠδάς τινας ἐρωτικὰς, ἢ καὶ παρηνοίγουσα τὰς θυρίδας, ἐμὲ οἰομένη λαθεῖν, ἠσέλγαινε, καὶ ἐμοιχεύετο τοῖς αὐτῦ. ὅπερ ἐγὼ μὴ φέρων, γράψασθαι μὲν αὐτὴν μοιχείας οὐκ ἐδοκίμαζον. ἐπὶ γέρουτα δὲ οἰκοῦντι τὸν Διάλογον προσελθὼν ἠξίουν καταδεχθῆναι ὑπ' αὐτῦ. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ τὴν Ρητορικὴν μεγάλα ἠδίκησα. καίτοι εἰ καὶ μηδὲν αὐτῇ τοιῦτο ἐπέπρακτο, καλῶς εἶχέ μοι ἀνδρὶ ἤδη τεταρακοντα ἔτη σχεδὸν γεγονότι, θορύβων μὲν ἐκείνων, καὶ δικῶν, ἀπηλλάχθαι, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς δικαστὰς ἀπρεμεῖν ἐᾶν, καὶ τυράννων κατηγορίας, καὶ ἀριστέων ἐπαίνους ἐκφυγόντ· ἐς δὲ τὴν Ακαδημίαν, ἢ ἐς ὃ Λύκειον ἐλθόντα, τῷ βελτίστῳ τούτῳ Διαλόγῳ συμπεριπατεῖν, ἠρέμα σὺν ἀφελεῖσθαι. πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ἤδη παύσομαι. ὑμεῖς δὲ, ὄμνυτον τὴν Ψῆφον ἐνέγκατε. ΔΙ. τίς κρατεῖ; ΕΡΜ. πάσας ὁ Σύρος, πλὴν μιᾶς. ΔΙΚ. ῥήτωρ τις ἔοικεν εἶ) ὁ τὴν ἐναντίαν γνώμην ὁ Διάλογος ὑπὲρ τῦ αὐτῦ λέγε. ὑμεῖς δὲ περιμείνατε, διπλασίονα ἀποισόμενοι τὸν μισθὸν ἑκατέραις ταῖς δίκαις. ΔΙΑΛΟΓΟΣ. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μακροὺς μὲν ἀποτείνειν τοὺς λόγους οὐκ ἂν ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὡς περ εἴωθα. ὅμως δὲ ὡς νόμος ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οὕτω ποιήσομαι τὴν κατηγορίαν, ἰδιώτης πανταπασι καὶ ἄτεχνος τῶν τοιούτων ὤν. καί μοι τοῦτο ἔστω πρὸς ὑμᾶς ὃ προοίμιον. ἃ δὲ ἠδίκημαι, καὶ περὶ ὧν βούλομαι πρὸς τοῦτον, ταῦτά ἐστιν· ὅτι με σεμνὸν τέως ὄντα, καὶ θεῖόν τε πέρι, καὶ φύσεως, καὶ τῆς τῶν ὅλων περιόδου σκοπούμενον, ὑψηλὸν αἴρω που τῶν νεφῶν ἀεροματούμενον, ἔνθα ὁ μέγας ἐν ὑρανῷ Ζεὺς ἁρμα ἐλαυνῶν φέρεται, καταπατήσας αὐτὸς ἤδη κἀγὼ τὴν ἀψίδα πετόμενον, καὶ ἀναβαίνοντα ὑπὲρ αὐτὸν τὸν ὑρανὸν, καὶ τὰ περὶ στερεμνίας, ἰσοδίαιτον τοῖς πολλοῖς ἐποίησε. καὶ ὃ μὲν τραγικὸν σχῆμα, καὶ σωφρονικὸν προσωπεῖον, ἀφεῖλέ μου. κωμικὸν δὲ ἄλλο, καὶ σατυρικὸν, ἐπέθηκέ μοι, καὶ μικρὸν δεῖν γελοῖον.

εἶτά μοι ἐς ὃ αὐτὸ φέρων, συνκαθεῖρξέ μοι τὸ σχῆμα, καὶ τὸν ἴαμβον, καὶ κυνισμὸν, καὶ τὸν Εὔπολιν, καὶ τὸν Ἀριστοφάνη, δῆτα ἄνδρας ὀξυχερομῆσαι τὰ σεμνὰ, καὶ χλευάσαι τὰ καλῶς ἔχοντα. τελευταῖον δὲ, τὸν Μένιππόν τινα τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν, ὡς δοκεῖ, καὶ κάρχαρον αἰορύξας, καὶ τοῦτον ἐπεισήγαγέ μοι φοβερόν τινα ὡς ἀληθῶς κύνα, καὶ ὃ δῆγμα λαθραῖον, ὅσῳ καὶ γλῶν ἅμα ἔδακνε. πῶς οὖν ὁ δῆτα ὕβρισμαι μηκέτ' ὀξὺ τοῦ οἰκείου σχήματος διακείμενος, ἀλλὰ κωμῳδῶν, καὶ γελωτοποιῶν, καὶ ὑποθέσεις ἀλλοκότους ὑποκρινόμενος αὐτῷ; ὃ γὰρ πολὺ τῶν ἀτοπώτατον, χρῶμά τινα κωμῳδοῦν κέκραμαι. καὶ οὔτε πεζός εἰμι, οὔτε ὀξὺ τῶν μετεώρων βέβηκα· ἀλλὰ ἰσοπαχῆ τινα σοῦ λέγω, σεμνότητί τε, καὶ ξένον φάσμα τοῖς ἀκούουσι δοκῶ. ΕΡΜΗΣ. τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐρεῖς ὦ Σύρε; ΣΥ. ἀπροσδόκητον, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀγωνίζομαι πρὸ ὑμῶν. πολὺ γοῦν μᾶλλον αἰ ἤλπισα τὸν Διάλογον, ἢ τοιαῦτα ἐρεῖν περὶ ἐμοῦ, ὃν σκληρῶν ἐγὼ, σκυθρωπὸν ἔτι τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα, καὶ ὑποφὺν τῶν συνεχῶν ἐρωτήσεων κατεσκληκότα, καὶ ταύτην αἰδέσιμον μὲν εἶναι δοκοῦντα, ὑπόπτην δὲ ἡδεῖ, οὐδὲ τοῖς πλήθεσι χαριζόμενον, πρῶτον μὲν αὐτὸν ὀρθὸν ἐπὶ γῆς βαίνειν ἐς τὸν ἀνθρώπινον εἴθισα τοῦτον τρόπον. μετὰ δὲ τὸν ἀυχμὸν τὸν πολὺν, ἀποπλύνας, καὶ μειδιᾷν κατηναγκάσας, ἡδίω τοῖς ὁρῶσι προσκρούσασθαι. ὅτι πᾶσι δὲ, τὸν κωμῳδίαν αὐτῷ προέζυξα, καὶ τί τοῦτο, πολλοῦ οἱ μηχανώμενος τὸν Διόνυσον κωμῳδὸν ἀντὶ τοῦ ἀκυόντων, οἱ τέως τὰς ἀκρωνύχους τὰς ἐν αὐτῷ δεδοικότες, ὥσπερ τὸν ἐχῖνον, λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας ἐφυλάττοντο. ἀλλ' ἐγὼ οἶδ' ὅσῳ μάλιστα λυπεῖ αὐτὸν, ὅτι μὴ τὰ ἰσχνὰ σκεῖνα, καὶ λεπτὰ καὶ ἠθικὸν πρὸς αὐτὸν συκροτοῦμαι, εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, καὶ, Πόσας κοτύλας ὁ θεὸς, ὁπότε τὸν κόσμον εἰφύρατο, τῆς ἀμιγοῦς, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας ἐνέχεεν εἰς τὸν κρατῆρα, ἐν ᾧ πάντα συνεφύρητο, καὶ, εἰ Ῥητορικὴ πολιτικῆς μορίου εἴδωλον, κολακείας ὃ τέταρτον.

Deinde in eundem locũ ad me adducta, concluſit mecum Conuitium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin & Ariſtophanem, vehementes videlicet viros ad exagitandum grauia illa, & ad irridendum ea quæ præclara ac pulchra ſunt. Poſtremò autem & Menippo quodam ex antiquis illis canibus admodum latratu facili ac prõpto, vt videtur, deinde mordaci atque aſpero quoque, effoſſo, hunc quoque ad me introduxit, terribilem reuera canem, & morſu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiã ridendo pariter mordeat. Proinde quomodò non graui contumelia affectus videar, qui neque familiari ac proprio habitu ampliùs conſpicior, & comœdias agendo, ac riſus ciendo, argumentáque aliena tractando, quaſi quẽdam hiſtrionem illi mẽgero? Nam quod omnium abſurdiſſimũ eſt, temperatura quadam aliena ac noua mixtus ſum, & neque pedeſtris ampliùs ſum, neque in ſublimibus inedo: ſed planè Centauri modo compoſitum quiddam ac peregrinum ſpectrum auditoribus appareo. MER. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpectatum equidem, viri Iudices, certamen hoc apud vos ſuſtineo. Quiduis enim citiùs putarã Dialogum, quàm hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptum tetricum adhuc pleriſque apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eóque nomine venerabundum quidem aliquid præ ſe ferentem, haudquaquàm tamen omnino ſuauem, aut etiam multitudini acceptum, principiò quidem ipſum per terram incedere ad humanum hunc morem aſſuefeci: poſtea autem ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac gratiorem aſpicientibus exhibui. Supra omnia autem comœdiam cum ipſo coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiam apud auditores conciliaui: qui antea ſpinas in eo iſtas metuentes, perinde vt Echinum, in manus accipere ipſum fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipſum malè habet, nempe quòd non tenuia illa atque exilia ſedendo cum eo argutari ſoleo, Sítne anima immortalis videlicet, &, Quot heminas Deus quando mundum fabricauit, ſynceræ & eodem modo ſeſe habentis ſubſtantiæ in craterem illum in quo vniuerſa miſcendo temperabat, infuderit: &, Num Rhetorica politicæ particulæ imago, adulatoriæ pars quarta ſit.

Platonem perſtringit in Phædone, Gorgia, & de legibus, &c.

Delectatur enim neſcio quo pacto huiuſmodi argutias diſputando, perinde vt illi qui ex pſora libenter fricantur. Accogitatio iſta & cura, dulcis ipſi videtur: ac magnificè ſe effert ſi dicatur quòd non cuiuſuis hominis ſit ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubtiliter & acutè ſpeculatur. Huiuſmodi videlicet à me quoque poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim quæ ante pedes ſunt, non videns. Nam cæterorum certè cauſſa haudquaquam, puto, accuſauerit me, quòd veſte hac Græca detracta, barbaricam ipſi induerim, & hoc, cùm barbarus ipſe videar eſſe. Iniuriam enim feciſſem, ſi legibus præteritis in ipſum talia commuliſſem, ac patrio veſtitu graſſatorum more ſpoliaſſem. Reſpondi, Iudices, quantum poſſibile mihi fuit. Vos autem ſimilem priori ſententiam quæſo ferte. MERC. Papæ omnibus decem vincis. Nam ipſe ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris ſentit. Nimirum conſuetudo hæc illius eſt, atque omnibus perforatum calculum ferre ſolet, nec facile deſierit optimis quibuſque inuidere, ſed vos quidem nunc abite bona cum fortuna: in craſtinum autem & de reliquis cognoſcemus.

A χαίρῃ γὰρ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὰ τοιαῦτα λεπτολογῶν, καθάπερ οἱ τὴν ψώραν ἡδέως κνώμενοι. καὶ ὁ φθόνισμα ἡδὺ αὐτῷ δοκεῖ, καὶ μέγα φρονῇ, ὡς λέγηται ὡς ὑπὸ τοῦ πάντας ἀνθρώπους εἶναι σοφιστὴν ἀκριβῶς τὴν ἰδέαν ὀξυδορκεῖ. ταῦτα δηλαδὴ καὶ πρὸς ἐμοῦ ἀπαιτεῖ, καὶ τὰ πτερὰ ἐκ νώτου ζητεῖ, καὶ ἀποβλέπει, τὰ ποδῶν οὐχ ὁρῶν. ἐπεὶ τήν γε ἄλλων ἕνεκα, οὐκ ἂν, οἶμαι, μέμψαιτό μοι, ὡς θοιμάτιον τοῦτο Ἑλληνικὸν περιαπάσας αὐτῷ, βαρβαρικὸν μετενέδυσα· καὶ ταῦτα, βάρβαρος αὐτὸς εἶ δοκῶν. ἠδίκουν γὰρ ἄν, τὰ νόμιμα εἰς αὐτὸν παλαιὰ νομίσας, καὶ τὸ πάτριον ἐσθῆτα λωποδυτήσας. ἀπελελόγημαι ὡς δυνατὸν ἐμοί· ὑμεῖς δὲ, ὁμοίαν τῇ πάλαι τὴν ψῆφον ἐνέγκατε. EP. βαβαί, δέκα ὅλοις κρατεῖς. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ πάλαι, οὐδὲ νῦν ὁμόψηφός ἐστιν. ἀμέλει τοῦτο ἔθος ἐστὶ, καὶ πᾶσι τὸν τετρυπημένον τοῦτ' φέρειν, καὶ μὴ παύσασθαι φθονοῦντα τοῖς ἀρίστοις. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν, ἄπιτε ἀγαθῇ τύχῃ· αὔριον δὲ, περὶ τῶν λοιπῶν δικάσομεν.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΙΤΟΥ, ΗΤΟΙ ΟΤΙ ΤΕΧΝΗ Η ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΗ.

DE PARASITO, ſiue QVOD ARS SIT PARASITICA. Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Didaſcalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Paraſiticam artem eſſe, eámque omnium aliarum præſtantiſsimam. Diſpoſitio & ſeries orationis plana eſt. Nam artem eſſe, principio ex diffinitione artis oſtendit, ſingulis eius partibus cum Paraſitica comparatis, videlicet quoniam & ſua ac certa principia habeat, exercitationéque & vſu conſtet, & ob finem vitæ vtilem, nempe voluptatem, exerceatur. Quòd autem voluptas vtilis vitæ finis ſit, auctoritate ac teſtimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Paraſiticæ magis proprius quàm Epicureorum philoſophiæ ſit, comparatione ſtudiorum ac vitæ vtrorumque probat. Deinde verò hanc omnium aliarum artium præſtantiſsimam eſſe, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & cauſis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Poſtea ſeorſim etiam Philoſophiæ & Rhetoricæ, vtpote artium cæterarum ſummis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, alijs aliter de illis ſentientibus atque tradentibus. Paraſitica autem vbique eadem ac certa ſit: Deinde quia nuſquam reperiantur paraſiti affectaſſe philoſophiam aut rhetoricam: contrà autem paraſiticam Rhetores ac Philoſophi plurimi. Poſtremò ab vſu eorum qui artes has ſectantur & profitentur, duplici videlicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad vtrunque tempus philoſophos & rhetores inutiles & ineptos eſſe, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem paraſitos idoneos ac paratos maximè, idque ex Homero, & item ex hiſtorijs probat, addita etiam hypotypoſi, qua paraſitum ad prælium parantem & expedientem ſeſe deſcribit. Præterea & priuatam atque domeſticam vtrorumque vitam inter ſe comparat, multo meliores atque etiam beatiores eſſe paraſitos oſtendens, quàm vel rhetoras vel philoſophos. Sub finem ipſam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipſius nominis honeſtatem etymologia & analogia defendit.

TYCHIADES. PARASITVS.

Τί ποτε ἄρα, ὦ Σίμων, οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ ἐλεύθεροι, καὶ δοῦλοι, τέχνῃ ἕκαστός τινα ὠφέλησαν, ἢ ἑαυτοῖς τέ εἰσι, καὶ ἄλλῳ χρήσιμοι· σὺ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἔργον οὐδὲν ἔχεις, ἢ ὃ ἄν τι ἢ αὐτὸς ὠφελοῖο, ἢ ἄλλῳ μεταδοίης; ΠΑΡ. πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Τυχιάδη, οὐδέπω οἶδα. πειρῶ δὴ σαφέστερον ἐρωτᾶν. ΤΥ. ἔστιν ὦ τινα τυχὸν ὠφελήσαιμι τέχνῃ, οἷον μουσικήν; ΠΑ. μὰ Δία. ΤΥ. τί δὲ, ἰατρικήν; ΠΑ. οὐδέπω ταύτῃ. ΤΥ. ἀλλὰ γεωμετρίαν; ΠΑ. οὐδαμῶς. ΤΥ. τί δὲ, ῥητορικήν; φιλοσοφίας μὲν γὰρ τοσοῦτον ἀπέχεις, ὅσον καὶ κακία. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, εἰ οἷός τε εἴη, ἧκιστα πλησον. ὥστε μὴ δόκει τοῦτο καθάπερ ἀγνοοῦντι ὀνείδισαι, φημὶ γὰρ κακὸς εἶναι, καὶ χείρων, ἢ σὺ δοκεῖς. ΤΥ. ναί. ἀλλὰ ταύτας μὲν ἴσως τὰς τέχνας οὐκ ἐξέμαθες διὰ μέγεθος αὐτῶν, καὶ δυσκολίαν, τὴν δὲ δημοτικήν τινα, τεκτονικήν, ἢ σκυτοτομικήν; καὶ γὰρ οὐδὲ ταύτῃ ἔτυχες ἔχοντα, ὡς μὴ καὶ τοιαύτης αὖ δεηθῶμεν τέχνης. ΠΑ. ὀρθῶς λέγεις, ὦ Τυχιάδη· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδεμιᾶς ἔτυχον εἰμί. ΤΥ. τίνος οὖν ἑτέρας; ΠΑ. τίνος; ὡς ἐγὼ οἶμαι, γυναίας. ἴσως εἰ μάθοις, καὶ σὲ ἐπαινέσαι οἶμαι. ἔργῳ μὲν οὖν καταδεῖξαι φημι ἤδη, εἰ καὶ σοὶ λόγῳ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ΤΥ. τίνα ταύτην; ΠΑ. ὅπως μοι δοκῶ τοῖς περὶ ταύτην ἐγκεκελετηκέναι λόγοις. ὥστε ὅτι τέχνην μὲν τινα ἔτυχα, ὑπάρχει ἤδη σοι γιγνώσκειν, καὶ μὴ δι' ἃ τοῦτο χαλεπῶς μοι ἔχῃς· ἴσως τινα δὲ, αὖθις ἀκούσῃ. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι. ΠΑ. τοῦτο τῆς τέχνης, παράδοξον ἴσως φανήσεταί σοι ἀκούσαντι. ΤΥ. καὶ μὲν δι' τοῦτο σπουδάζω μαθεῖν. ΠΑ. εἰσαῦθις, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. μηδαμῶς, ἀλλ' ἤδη λέγε, εἰ μὴ ὤρα αἰσχύνῃ. ΠΑ. ἡ Παρασιτική. ΤΥ. κἄπα εἴ μή τις, ὦ Σίμων, τέχνην ταύτην φαίη αὖ;

A QVID tandem in causa est Simo, quòd cùm alii homines, siue serui sint, siue ingenui, quisque artem quādam calleat, qua cùm sibi ipsi, tum aliis sunt vtiles: tu verò, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intentus es, vnde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiendo, adiumento esse possis? PAR. Quid hæc tua sibi vult interrogatio ô Tychiade? nondum enim capio: proinde planiùs ac manifestiùs me interrogato. TYC. Estne aliqua ars, cuius tu sciēs & peritus es, videlicet Musicæ? PAR. B Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio vsque adeò abhorres, quantum ipsius vitij cōtagium à philosophia alienum est. PAR. Atque etiam, si fieri potest, adde quiddā ampliùs. Proinde ne animū inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare: fateor enim me ignauum esse, atque etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, sed hasce fortasse artes propter illarum magnitudinem atque difficultatem non C perdidicisti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicam, aut sutrinam? Neque enim ea est rerum tuarum conditio, vt non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade: neque enim vllam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quā? Profectò, vt mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem verò opere atque re ipsa perpulchrè obire posse me dico, tametsi illā oratione explicare mihi non perinde prōptum sit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi videor super illa orationes satis studiosè exercuisse. Quòd autem vnius alicuius artis non rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quòd hoc nomine mihi sies infensior. Quamcunque autem teneam, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis morę impatiēs sū. PAR. Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea D videretur. TYC. Atqui propter hoc ipsum tanto impensiùs scire laboro. PAR A. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quamcunque tandem pernosti, exponito, nisi adeò te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC Et quis ita vesani atque dementis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet?

PAR. Ego. Si verò ob hoc ipsum quòd aliam artē non teneā, tibi insanire videor, huius ipsius causſam mihi putato fuisſe insaniam, méque iam duriùs increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cū aliàs difficilem esſe habētibus, tum quòd delinquentes erratorum excusare soleat, quasi horum omnium magistram atque auctorem culpam vniuersam in se transferentem. TYC. Ergo, Simo, Parasitica ars est. PAR. Sanè ars: atque ego illius auctor & inuentor sum. TYC. Proinde tu parasitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui nō erubescis te ipse parasitum compellādo? PAR. Sanè verò: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esſe velimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen esſe testabimur? num Parasitū te esſe affirmabimus PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabitis, quàm si Phidiam statuarium me esſe dixeritis. Quippe mea arte nō minùs gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC, Atqui hoc mihi attentiùs considerāti, res perridicula perspecta est. PAR. Quænam? TYC. Si externè scribentes ad te in epistolis, hūc tibi adiiciamus titulum: Simoni parasito. PAR. Atqui impensiùs mihi gratificaberis, quàm si hoc titulo nobis scripseris, Dioni philosopho. TYC. Quātum tu quidem hac compellatione gaudere soleas, mihi parum curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi considerandū venit. PAR. Quodnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recensenda sit, vt interrogante quopiā cuiusmodi ars sit, respondeamus, veluti de grammatica aut rhetorica interrogati solemus, Parasitica? PAR. Ego verò Tychiade, longè iustiùs hanc quā profiteor, quàm vllam aliam, artem dicendam esſe contendo. Quòd si tibi iucundum est auditu, vt opinor fore, sentētiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc non admodum, vt antè dixi, præparatus aut instructus sum. TYC. Tametsi sint exigua, veritate tamen præcellent. PAR. Age sub initium artē ipsam, quo finitionis genere describatur, ad calculos expēdendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & aliis artibus pensitandis, assequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars est, vt compertum habeas? PAR. Ars est, vt ego memoria teneo, quodā sapiente viro audito,

Diomedes lib. 2. hanc finitionem Ciceroni adscribit.

Α ΠΑ. ἔγωγε· εἰ δέ σοι μαίνεσθαι δοκῶ ἢ μανδεμίαν ἄλλην ὑπίσχεσθαι τέχνην, αὐτὴν αἰτίαν εἶναί μοι τὴν μανίαν δόκει, καί με τὴν ἐγκλημοῦσαν ἤδη ἀφίει. φασὶ γὰρ τὴν δαίμονα ταύτην, τὰ μὲν ἄλλα, χαλεπὴν εἶναι τοῖς ἔχουσι, πράττεσθαι δὲ τὴν ἁμαρτημοῦσαν αὐτούς, ὥσπερ διδάσκαλον, ἢ παιδαγωγὸν τούτων αἰσθανομένην εἰς αὐτὴν τὰς αἰτίας. ΤΥ. σκέψου, ὦ Σίμων, ἡ παρασιτικὴ τέχνη ὄντι; ΠΑ. τέχνη γάρ. κἀγὼ ταύτης δημιουργός. ΤΥ. καὶ σὺ ἄρα παράσιτος; ΠΑ. πάνυ ὠνείδισας, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἐρυθριᾷς, παράσιτον σαυτὸν καλῶν; ΠΑ. ἀδαμῶς, αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν, εἰ μὴ λέγοιμι. ΤΥ. Β ἴθι, νὴ Δία, ὁπότερόν σε βουλώμεθα γνωρίζειν τῶν οὐκ ὑπισχνουμένων τοῦτο, ὅτε χρήζοι μαθεῖν, ὁ παράσιτος δηλονότι φήσομεν; ΠΑ. πολὺ μᾶλλον τοῦτο λέγοντες ἐμέ, ἢ Φειδίαν ἀγαλματοποιόν. χαίρω γὰρ τῇ τέχνῃ οὐδὲν τι ἧττον, ἢ Φειδίας ἐχαιρε τῷ Διΐ. ΤΥ. ἐγὼ μὲν ἐκείνό μοι σκοπῶν τοιαῦτα γέλως πάμπολυς. ΠΑ. ὁποῖον; ΤΥ. εἰ ταῖς ὑπισχνουμέναις αὐτῶν ὥσπερ ἔθος, ὑπογράφοιμεν Σίμωνι C παρασίτῳ. ΠΑ. καὶ μὲν ἄν ἐμοὶ μᾶλλον χαρίζοιο, ἢ Δίωνι ὑπογράφων φιλοσόφῳ. ΤΥ. ἀλλὰ σὺ μὲν ὅπως χαίρεις καλούμενος, οὐδὲν ἢ μικρόν μοι μέλει· σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸν ἄλλον ἀποπάνω. ΠΑ. τίνα μέν; ΤΥ. εἰ καὶ ταύτην ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐγκαταλέξομεν. ὥστε ἐπειδὰν πυνθάνηταί τις ὁποία τίς αὕτη τέχνη ὄντι, λέγειν, οἷον γραμματικὴ, ἰατρικὴ, παρασιτική. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, ὦ Τυχιάδη, πολὺ μᾶλλον ταύτην, ἢ τινὰ ἑτέραν τέχνην φαίην ἄν· εἰ δέ σοι φίλον ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως οἴομαι, λέγοιμι ἄν, καίπερ οὐ πάνυ πάσιν ὢν, ὡς ἔφθην εἰπών, D ὅτι τούτων παρεσκευασμένος ἥδιστ' ἄν. ΤΥ. εἰ καὶ σμικρὰ δὲ, τοῖς ἀληθέσι διοίσει. ΠΑ. ἴθι δὴ πρῶτον περὶ τῆς τέχνης εἴ σοι δοκεῖ, ἢ πῆς ποτε ἔστι συλλαβόντι τῷ λόγῳ σκοπῶμεν. οὕτω γὰρ ἐπανελθήσαμεν ἄν καὶ τὰς κατ' εἴδος τέχνας, εἴπερ ἄρα ὀρθῶς μετέχοιμεν αὐτῆς. ΤΥ. τί ποτ' οὖν ἔστι τέχνη, ὡς ὑπίσχησαι; ΠΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΤΥ. μὴ τοίνυν ὤκνει λέγειν αὐτὸν, εἴπερ οἶσθα. ΠΑ. τέχνην ἔστιν, ὡς ἐγὼ ἀπομνημονεύω, σοφοῦ τινος ἀκούσας,

σύστημα ἐγκαταλήψιων ἐγγεγυμνασμένων, ὡσεὶς τι τέλος ἀγαθὸν ἥκειν τὸν ἐν τῷ βίῳ. ΤΥ. ὀρθῶς σὺ γε εἰπόντος, οὕτως ἀπεμνημόνευσας. ΠΑ. Εἰ δὲ μετέχοι τούτων ἁπάντων ἡ παρασιτικὴ, τί ἂν ἄλλο ἢ τέχνη αὐτὴ τέχνη εἴη; ΤΥ. τέχνη γὰρ, εἴπερ οὕτως ἔχοι. ΠΑ. φέρε δὴ καθ' ἕκαστον τοῖς τῆς τέχνης εἴδεσιν ἐφαρμόζοντες τὸν παρασιτικὸν, εἰ σύμφωνος, σκοπῶμεν, καὶ ὁ περὶ αὐτῆς λόγος, ἀλλὰ μὴ καθάπερ αἱ πονηραὶ χύτραι βασανιζόμεναι, μὴ φθεγγῆται. δεῖ δήπου εἰ καὶ τοῦτον ὥσπερ καὶ πάσας τέχνας, σύστημα ἐγκαταλήψεων. πρῶτον μὲν ὃ δοκιμάζειν, καὶ διακρίνειν ὅστις αὖ ὀψοποιὸς γένοιτο τρέφειν αὐτόν· καὶ οὕτω παρασιτεῖν ἐπιχειρήσων, ὄκνος ἂν μεταγνοίη. ἢ τὸν μὲν ἀργυρογνώμονα τέχνην τινὰ φήσομεν ἔχειν, εἴπερ ὀφείλει διαγνώσεσθαι τά τε κίβδηλα τῶν νομισμάτων, καὶ τὰ μή. τοῦτον δὲ αὖθις τέχνης διακρίνειν τοὺς τε κιβδήλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ταῦτα, ὥσπερ τῶν νομισμάτων, καὶ τῶν ἀνθρώπων μὴ φανερῶν ὄντων; αὐτὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης καταμέμφεται, λέγων,

Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διδόναι,
Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι.

ᾧ δὴ καὶ μείζων ἡ τοῦ παρασίτου τέχνη πέφυκεν, εἴγε καὶ τὰ οὕτως ἄδηλα, καὶ ἀφανῆ, μᾶλλον τῆς μαντικῆς γνωρίζει τε, καὶ οἶδε. τὸ δέ γε βλέπεσθαι λόγοις λέγειν βλητικοῖς, καὶ σχήματα σχηματίζειν, δι' ὧν οἰκειώσεται, καὶ βυνούσαν ἑαυτὸν τῷ τρέφοντι ἀποδείξει, ἆρ' ὑγιεσίως καὶ καταλήψεως ἐρρωμένης εἶναί σοι δοκεῖ; ΤΥ. καὶ μάλα. ΠΑ. Ὃ δέ γε ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν αὐταῖς, ὅπως πολυτὸς ἀπέλθῃ πλέον ἔχων, καὶ προδοκιμῶν τοὺς μὴ τὸ αὐτὸ αὐτῷ κεκτημένους τέχνῃ οὐδὲ πρὸς λόγου καὶ σοφίας πλάτος ἥκειν οἴει; ΤΥ. ἀδαμῶς. ΠΑ. τί δὲ, τὸ βλέπεσθαι ταῖς ἀρεταῖς, καὶ κακίαις τῶν ὄψων, καὶ τῶν σιτίων, πολυτραγμοσύνῃ ἀτέχνου τινὸς εἶναί σοι δοκεῖ; καὶ ταῦτα, τῶν γλυκυτάτου Πλάτωνος οὕτως λέγοντος, τὸν μέλλοντος ἑστιάσεσθαι, μὴ μαγειρικὸν ὄντος, σκαλαξομένης ἰατρικῆς, ἀκυρότερα ἡ κείσις.

præceptionum exercitarum comprehensio ad vnum exitum vitæ vtilem pertinentium. TYC. Rectè sanè illius auditi verba commeministi. PAR. Iam si horum omnium particeps est Parasitica, consentaneum est & hanc nihil aliud quàm artem habendam esse. TYC. Ita profectò ars habenda est, si quidem hæc ita se habuerint. PAR. Age iam singillatim ad omnes artis species parasiticam accommodantes, num oratio illi consonet, considerabimus: sed non, quemadmodum ollæ vitiosæ dum pulsantur, ne malignè resonet. Oportet itaque & hanc, quemadmodum omnes artes, præceptionum inuentionem in se complecti. Principiò enim præuidere atque discernere quis aptus & accommodatus sit eum alere: atque ita facto parasitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dicemus argentarios seu numularios artem quandam habere qua norint adulterina nomismata à probis sagaciter deprehendere: hunc autem, citra artis adminiculum discernere posse adulterinos homines & probos, præsertim cùm veluti nomismata, hominum mores cuiusmodi sint, non statim pateant? Eadem hæc & sapiens reprehendit Euripides, dicens:

At quo malus noscendus est mortalibus, *In Medea.*
Innatus est nulli character corpori.

Ex quo & multo præclarior Parasiti ars esse ostenditur, qui res ita obscuras & abditas magis quàm vaticinandi peritia perspicit & cognoscit. Nosse verò sermones proferre accommodos, eáque facere per quæ in familiaritatem adiungitur, quibus semet quàm beneuolentissimum suo alumno esse ostensurus sit, nunquid non singularis intelligentiæ, atque inuentionis vehementissimę tibi documentum esse videtur? TY. Admodum. PAR. Porrò autem in ipsis cõuiuiis vt abeat per omnia plus habens, eósque exuperans qui eam artem sua negligentia sibi non parauerunt, an hoc citra rationem & singularem sapientiam Parasitum facere posse arbitraris? TYC. Nequaquam. PAR. Quid autem? nosse obsoniorum ciborúmque virtutes & vitia, num tu rudis & indocti cuiuspiam curiositatem esse existimas? Præsertim Platone generosissimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus est, nec rei coquinariæ scientiam habuerit, eius in adornando conuiuio pertenue est iudicium.

Quòd autem Parasitica nõ cognitionem solam, sed exercitationem quoque sibi vendicet, inde perdisces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menses & annos sæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipsæ apud possidentes depereunt. At verò Parasiti cognitiones nisi quotidie in vsu sint atque exercitio, perdunt non artem solam, vt opinor, sed ipsum quoque artificem. Parasiticæ verò vtilitatem ad vnum aliquem vitæ exitum tendentem vereor ne insaniæ sit perquirere. Ego verò quàm edere & bibere, in vita mortalium nihil inuenio vtilius aut præstantius, & citra quod vita non potest subsistere. TYC. Maximè. PAR. Atqui ne eiusmodi quidem res est parasitica, cuiusmodi est pulchritudo aut fortitudo, vt ars nulla esse videatur, sed quædam vis atque potentia. TYC. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo possidenti est conducibile. Age enim si tibi ipse nauim in mari commisisses fluctibus atque procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euasurus es incolumis? TYC. Minimè gentium. PAR. Quid tandem obstat? an quòd arte careas, cuius ope te ipse seruare potuisses? TYC. Sanè verò. PAR. Proinde arte seruamur, imperitia verò non item. TYC. Admodum. PAR. Ergo Parasiticam artem esse constat. TYC. Artem profectò, quãtùm apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios, de curru non rarò delapsos esse comperi, ac nonnullos illorum luxatos atque delumbatos, porrò nonnullos prorsus extinctos: cæterùm Parasiti naufragium nullus est qui possit producere. Proinde si neque ab arte remota est Parasitica, neque facultas est aliqua, comprehensio autem præceptionum exercitarum; eandem artem esse hodie nobis fatendum est. TYC. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi vigilandum esse intelligis, vt finem aliquem generosum Parasiticæ nobis attribuas. PAR. Rectè sanè dicis: videtur autem hac finitione potissimùm explicari posse: Parasitica ars est ciborum atque potuum, & sermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi sunt, cuius finis est voluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclarè definisse.

Parasitica definitio.

A ὅπι γε μὴν οὐκ ἐκ καταλήψεως μόνον, ἀλλὰ συγγεγυμνασμένης ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, μαθοῖς ἂν εὐθέως ῥᾳδίως. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τεχνῶν καταλήψεις, καὶ ἡμέρας, καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτοὺς πολλάκις ἀσυγγύμναστοι μένουσι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπόλλυνται παρὰ τοῖς κεκτημένοις αἱ τέχναι· αἱ δὲ τοῦ παρασίτου καταλήψεις, εἰ μὴ καθ' ἡμέραν εἴη ἐν γυμνασίῳ, ἀπόλλυσιν ἤ μόνον, οἶμαι, τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν τεχνίτην. τὸ γε μὴν πρός τι τέλος βλέπον τῆς βίου, μὴ καὶ μανίας εἶναι ζητεῖν; ἐγὼ γὰρ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ
B πιεῖν οὐδὲν βλεπτότερον εὑρίσκω ἐν τῷ βίῳ ὄν, οὐδὲ ζῆν γε ἄνευ τούτου ἔστι. ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. ἦ μὴν οὐδὲ τοιοῦτόν τι ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, οἷόπερ ὁ κάλλος, ἢ ἡ ἰσχὺς, ὥστε τέχνην μὲν μὴ δοκεῖν αὐτὴν, δύναμιν δέ τινα τοιαύτην. ΤΥ. ἀληθῆ λέγεις. ΠΑ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀτεχνία ἐστίν. ἡ γὰρ ἀτεχνία, οὐδέποτε οὐδὲν κατορθοῖ τῶν κεκτημένων. φέρε γὰρ εἰ ὑπερέβας σὺ σαυτὸν ναῦν ἐν θαλάττῃ, καὶ χειμῶνι, μὴ ὑπισάμενος κυβερνᾶν, σωθείης ἄν; ΤΥ. οὐκ ἔγωγε. ΠΑ. τί δή
C ποτε, ἢ τῶν μὴ ἐχόντων τέχνην, δι' ἣν δυνήσεται σώζειν ἑαυτόν; ΤΥ. ἦ μάλα. ΠΑ. οὐκοῦν καὶ παράσιτος ἄνευ τῆς παρασιτικῆς, εἴπερ ἐστὶν ἀτεχνία, οὐκ ἂν σώζοιτο; ΤΥ. ναί. ΠΑ. οὐκοῦν τέχνη σώζεται, ἀτεχνία δὲ οὔ; ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. τέχνη ἄρα ἐστὶν ἡ παρασιτική. ΤΥ. τέχνη, ὡς ἔοικε. ΠΑ. καὶ μὴν κυβερνήτας μὲν ἀγαθοὺς, καὶ ἡνιόχους τεχνίτας ἐκπεσόντας τῶν δί-
D φρων οἶδα ἐγὼ πολλάκις· καὶ τοὺς μὲν, ξυντετριβότας, τοὺς δὲ, καὶ παμπόλυ διαφθαρέντας παρασίτου δὲ ναυάγιον, οὐδὲ εἷς ἔχει τινὰ τῶν εἰπεῖν. οὐκοῦν εἰ μήτε ἀτεχνία ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, μήτε δύναμις, σύστημα δέ τι, καὶ ἐκ καταλήψεων γεγυμνασμένων, τέχνη δηλονότι ὁμολογῆται ἡμῖν σήμερον. ΤΥ. ὅσον ἐκ τούτου, εἰκάζω· ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπως καὶ ὅσον ἡμῖν τινα γνώριμον ἀποδῷς τῆς παρασιτικῆς. ΠΑ. ὀρθῶς σύγε λέγων. δοκεῖ γὰρ δή μοι οὕτως ἂν μάλιστα δυνατὸν εἶναι, παρασιτικὴ ἐστὶ τέχνη ποτέων, καὶ βρωτέων, καὶ τῶν διὰ ταῦτα λεκτέων, τέλος ἔχουσα τὴν ἡδύ. ΤΥ. ὑπερφυῶς μοι δοκεῖς εἰρηκέναι τὴν σαυτοῦ τέχνην.

ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, μὴ πρὸς ἐνίους τῶν φι- A Illud tamen etiam atque etiam considera, ne aduersus philosophos aliquos de
λοσόφων μάχη σοι περὶ τοῦ τέλους ἡ. ΠΑ. Ἐ fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abundè sufficit hunc
μοὶ ἀπόχρη τε, εἴπερ ἔστιν ὃ αὐτὸ τέλος εὐ- esse finẽ & felicitatis & Parasiticæ: nèque
δαιμονίας, καὶ παρασιτικῆς. φαίνεται δὲ οὕτως. aliter apparet. Siquidem Homerus ille sa-
ὁ γὰρ σοφὸς Ὅμηρος τὸν τοῦ παρασίτου βίον piens Parasiti vitam admirans tanquam
θαυμάζων, ὡς ἄρα μακάριος, καὶ ζηλωτὸς solam beatam atque felicem, ita inquit:
εἴη μόνος,

Haud ego finẽ vllũ meliorẽ vltrà arbitror esse,
Quàm si mente omnis populus lætetur ouanti,
Iuxta autem mensæ sint pane cibisq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratêre falernum
Fundẽs distribuat per pocula parua bibendũ.

Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
Ἢ ὅτ' ἂν εὐφροσύνῃ μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
-- παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρεῶν, μέθυ δὲ κρητῆρας ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι. B

Iam quasi parum cumulatè hæc admiraretur, sententiam suam longè pleniorem apertiorémque hisce verbis facit, perfestiuè subiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus esse videtur.

καὶ ὡς ἄρ' ἱκανῶς ταῦτα θαυμάζων, μᾶλλον τὴν haud aliud ex iis quæ dicit, beatũ ac felix, quàm parasitari existimans. Sedenim
αὐτοῦ γνώμην ποιεῖ φανερωτέραν, οὕτω λέγων· hęc verba non cuilibet è vulgo attribuit,
Τοῦτο τί μοι κάλλιον ἐν φρεσὶν εἰδέτω εἶναι; verùm omnium sapientissimo. Et sanè si
ἢ ἄλλο τι ἐξ ὧν φησιν, ἢ ὃ παρασιτεῖν, εὐ- Vlyssi fuisset in animo Stoicos secuto laudare finem Virtutem, potuisset illud dicere quãdo Philocteten ex Lemno adduxit,
δαίμονα νομίζων. καὶ μὲν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀν- quando Troiam subuertit, quando Græ-
δρὶ προσετέθηκε τούτοις τοῖς λόγοις, ἀλλὰ τῷ cos fugam adornantes compescuit atque
σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. καίτοι γε εἴπερ ἐβού- detinuit, quando Troiam ingressus est se
λετο Ὀδυσσεὺς ὃ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ἐπαινεῖν C ipse indecoris vulneribus flagellatum afficiens, ac sordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nusquam cõmeminit. Cæterùm ne tunc quidem cùm in Epicureorum vita constitutus apud venustissimam Calypso versaretur, illíque liceret in otio voluptuosè & molliter viuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum cõscendere, neque non rebus quas animi libido ferebat, indulgere; illius pulcherrimi finis memor est: sed cùm apud Phæacas parasitum ageret. Vocabãtur autem tunc tẽporis parasiti, dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est vt iterum atque iterum suauissimorum versiculorum recordaremur: neq; enim ad satietatem audiri possunt, nisi sæpius repetantur:

τέλος, ἐδώκατο ταῦτα λέγων, ὅτε τὸν Φιλοκτή-
τιον ἀνήγαγε ἐκ τῆς Λήμνου, ὅτε τὸ Ἴλιον
ἐξεπόρθησεν, ὅτε τοὺς Ἕλληνας φθύνοντας κα-
τέσχεν, ὅτε εἰς Τροίαν εἰσῆλθεν, ἑαυτὸν μαστι-
γώσας, καὶ κακὰ καὶ Στωϊκὰ ῥάκη ἐνδύς· ἀλλὰ
τότε οὐκ εἶπε τοῦτο τέλος εἶναι βέλτιον· ἀλλὰ
μὴν ἔν γε τοῖς τῶν Ἐπικουρείων βίῳ γλυκύθυμος
αὖθις παρὰ τῇ Καλυψοῖ, ὅτε αὐτῷ ἐξῆρχεν ἡ ἀργία τε διατεύξειν, καὶ πυφάειν, καὶ οἰνεῖν
τὴν Ἀτλαντος θυγατέρα, καὶ κινεῖν πάσας ταῖς
λείαις κινήσεις, οὐδέποτε εἶπε τοῦτο τὸ τέλος
εἶναι, ἀλλὰ τὸν τῶν παρασίτων βίον.
ἐκαλεῖτο δὲ δαιτυμόνες οἱ παράσιτοι τότε.
πῶς οὖν λέγω; πάλιν γὰρ ἄξιον ἀναμνησθῆ-
ναι τῶν ἐπῶν· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἀκοῦσαι αὐτῶν, D
μὴ πολλάκις λεγομένων. Δαιτυμόνες κα-
θήμενοι ἑξείης, καὶ, παρὰ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρεῶν. ὅτε μὲν Ἐπίκουρος σφόδρα
ἀναισχύντως ὑφελόμενος τὸ τῆς παρασιτικῆς
τέλος, τὸ κατ' αὐτὸν εὐδαιμονίας, τέλος αὐτὸ
ποιεῖ. καὶ ὅτι κλοπὴ τὸ πρᾶγμά ἐστι, καὶ οὐδὲν
Ἐπικούρῳ μέλει τὸ ἡδύ, ἀλλὰ τῷ παρασίτῳ,
ὅταν μάθοις αὖ. ἔγωγε ἡγοῦμαι τὸ ἡδὺ πρῶ-
τον μὲν, τὸ τῆς σαρκὸς ἀόχλητον, ἔπειτα τὸ μὴ
ταράττεσθαι τὴν ψυχὴν ἐμπεπλῆσθαι.

Porrò Epicurus nimiùm impudenter hunc finem detractum parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quòd autem hæc res non absit à furto, quódque Epicuro voluptas nihil curæ sit, sed parasito, ita potes colligere. Ego voluptatem existimo primùm tranquillum statum corporis: deinde neque mentem vlla perturbatione aut molesta cura onerari:

multis & admiratione dignis orationibus. Post hæc adducto eo ad contribules meos, nomen eius in tabulas tacitè retuli, ac ciuem reddidi: vt ij qui à spe desponsationis meæ excidерãt, exinde suffocarentur. Porrò cùm ipsi visum esset terrarum orbem circumuagari, felicitatémque cõiugij passim ostentare; ne tum quidem à tergo relicta sum, sed quoquouersum sequens, sursum atque deorsum circunducebar, clarúmque ipsum ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidem quæ in Græcia & in Ionia acciderũt, mediocria sunt: postquam autem & in Italiam proficisci statuit, vnà cum eo Ionium mare traieci: & postremò vsque in Galliam vnà progressa, diteſcere ipsum feci. Ac in longum quidem vsque per omnia mihi obtemperabat, & conuersabatur mihi, ne vnam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At vbi iam abundè viaticum sibi comparasse visus est, & quãtum ad famam & existimationem attinet, rectè sibi omnia habere credidit: adductis superciliis, & elatum præ se animum ferens, me quidem neglexit, imò verò prorsus missam fecit: ipsum verò barbatum illum, ex habitu conspicuum, Dialogũ videlicet, quẽ philosophiæ filium esse perhibent, supra quàm decet amando, atque admodum amatoriè prosequendo, natu quàm ipse est, grandiorem: cum eo nunc consuetudinem habet. Neque pudet ipsum libertatem quidem hanc orationis meæ, qua veluti laxatis habenis soluta ac libera fertur concidere, in paruas autem & per breuia commata tractandas quæstiones seipsũ includere. Ac pro eo quod licitum ipsi fuerat, quodcũque libuisset, plena ac sonora voce eloqui, breues quasdam sententiolas inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè conferta quidem laus aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, irrisio verò auditorum nõnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere dictis. Talia nimirum sunt quibus generosus iste amatus me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto quidem amasio suo pacem agere, sed & erga illum contumeliosè, opinor, se gerere. Quomodo igitur non ingratus, atque obnoxius iis quæ de mala tractatione sancitæ sunt legibus censendus fuerit, qui legitimè quidem nuptam, à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeò est, ita ignominiosè reliquit, ac nouas atque alienas res appetiuit;

πολλοὺς καὶ θαυμασίους λόγους. Εἶτα ἀγαγόσα αὐτὸν εἰς τοὺς φυλέτας τοὺς ἐμοὺς, παρενέγραψα, καὶ ἀσὸν ἀπέφηνα· ὥστε τοὺς ἀμφιβολοῦντας τῆς ἐγγύης, ἀποπνίγεσθαι. δόξαν δὲ αὐτῇ θεῖνοσεῖν ὑπαδεξομένῳ τὸν γάμου τὴν ἐμπορίαν, ὧδε τότε θεῖελεί-φθαι· ἀλλὰ πολλαχοῦ ἐπομένη, μέχρι καὶ κάτω θεῖσηγόμην, καὶ κλαίων αὐτὸν καὶ ἀοίδιμον ἐποίουν, καθαγιζόμενα, καὶ θεῖ-σέλλουσα. καὶ τὰ μὲν ὅτι τῆς Ελλάδος, καὶ τῆς Ιωνίας, μέτρια· ἐς δὲ τὴν Ιταλίαν ἀπο-δημῆσαι ἐβελήσαντι αὐτῇ, τὸν Ιώνιον συν-διέπλευσα, καὶ τὰ τελευταῖα, μέχρι τῆς Κελτικῆς συναπέρασα, εὐπορέσθαι ἐ-ποίησα. καὶ μέχρι μὲν πολλοῦ, πάντα μοι ἐπείθετο, καὶ συνῆν μοι, μηδεμίαν νύκτα ἀπόκοιτος γιγνόμενος πρὸ ἐμοῦ· ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐπεσιτίσατο, καὶ τὰ θεὸς τὴν εὐδο-ξίαν ἣν ἔχειν αὐτῇ ὑπέλαβε, τὰ ὀφρῦς ἐπῆρεν, καὶ μεγαλοφρονήσας, ἐμοῦ μὲν ἠμέλησε, μᾶλλον δὲ τέλεον εἴασεν· αὐτὸν δὲ τὸν γενήτην ἐκεῖνον, τὸν ἀπὸ τῶ σήματος τὸν Διάλογον, φιλοσοφίας υἱὸν εἶ λεγό-μενον, ὑπεραγαπήσας μᾶλλα ἐρωτικῶς θρασύτερον αὐτοῦ ὄντα, τούτῳ συνέστι· καὶ οὐκ αἰσχύνεται, τὴν μὲν ἐλευθερίαν, καὶ ὃ αὐτὸν τῶν ἐμοὶ λόγων συντεμών· εἰς μι-κρὰ δὲ καὶ κομματικὰ ἐρωτήματα κατα-κλείσας ἑαυτὸν, καὶ λύτι τῶ λέγειν ὅ, τι βού-λεται μεγάλῃ τῇ φωνῇ, βραχεῖς τινας λό-γους ἀναπλέκων, καὶ συλλαβίζων· ἀφ' ὧν ἀληθὴς μὲν ἔπαινος, ἢ κρότος πολὺς, οὐκ ἂν ἀποτύχοιεν αὐτῷ, μειδίαμα δὲ ὠδὲ τῶν ἀκουόντων, καὶ ὃ ὑπισῆσαι τὴν χεῖ-ρα ἐντὸς τῶν ὀφρῶν, καὶ μακρὰ ὑπινεῦσαι τῇ κεφαλῇ, καὶ ὑπεναύξαι τοῖς λεγομέ-νοις. τοιούτων ἠρέθη ὁ γνναῖος, ἐμοῦ κα-ταφρονήσας. Φασὶ δὲ αὐτὸν μηδὲ θεὸς τὸν ἐρώμενον τῶν παῖδων εἰρωνεύεσθαι ἀγαθὸν, ἀλλὰ ἐς εἰς ἐκεῖνον, οἶμαι, ὑβρίζειν. πῶς οὖν οὐκ ἀχά-ριστος ἔσῖ, ἐς ἔνοχος τοῖς θεὶ κακώσεως νό-μοις, ὃς τὴν μὲν νόμῳ γαμετὴν, πρὸ ἧς τοσοῦτῳ εἴληφε, καὶ δι' ἣν ἔνδοξός ἐστιν, οὕτως ἀτί-μως ἀπέλιπε, καὶ καινῶν ὠρέχθη θεαγμά-

καὶ ταῦτα, νῦν ὁπότε μόνῳ ἐμὲ θαυμάζοισι, καὶ ὑπογράφοντας ἅπαντες προσκάπτειν ἑαυτῷ; ἀλλ' ἐγὼ μὲν αὐτέχω, τοσούτων μνηστευόντων, καὶ κώθωσιν αὐλῆς τῇδε θύρᾳσιν, καὶ τοὔνομα βοωμένοις μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἄττε ἀνοίγειν, οὔτε ἀνακούειν βούλομαι· ὁρῶ γὰρ αὐλεῖ οὐδὲν πλέον τῆς βοῆς χαμίζοντας. οὗτος δὲ οὐδὲ οὕτως ὑπιστρέφεται πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐρώμενον βλέπει, τί, ὦ θεοί, χρηστὸν παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι προσδοκῶν; ὃν τῆς τείβωνος οὐδὲν ὁρᾷς πλέον ἔχοντα. εἴρηκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμεῖς δέ, ἢν εἰς τὸν ἐμὸν τρόπον τῶν λόγων ἀπολογεῖσθαι θέλῃ, τοῦτο μὴ ὑπιστέπετε. ἄγνωμον γὰρ ἐπ' ἐμὲ τὴν ἐμὴν μάχαιραν ἀκονᾶν. κἂν ὁ τὸν αὐτοῦ ἐρώμενον τὸν Διάλογον, οὗτος ἀπολογεῖσθω, ἢν δύνηται. ΕΡ. τοῦτο μὲν ἀπίθανον· ἃ γὰρ οἷόν τε, ὦ Ρητορική, μόνον αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι καὶ ῥῆμα τοῦ Διαλόγου, ἀλλὰ ῥῆσιν καὶ αὐτὸς εἰπάτω. ΣΥΡ. ἐπεὶ καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες, ἡ αἰτιδικος ἠγανάκτησεν, εἰ μακρῷ χρήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ αὐτὸ ὃ δύναμαι λέγειν περὶ ἐκείνης λαβών, πολλὰ μὲν οὐκ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ κεφάλαια δὲ αὐτὰ ὑπολυσάμενος τῶν κατηγορηθέντων, ὑμῖν ἀπολείψω σκοπεῖν περὶ ἁπάντων. πάντα γὰρ ὁπόσα διηγήσατο περὶ ἐμοῦ, ἀληθῆ ὄντα διηγήσατο· καὶ γὰρ ἐπαίδευσε, καὶ σωματεδήμησε, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐνέγραψε, καὶ κατάγε τοῦτο χαίρειν αὐτῇ τοῦ γάμου· δι' ἃς δὲ αἰτίας ἀπολιποῦσα αὐτὴν ὑπὸ τοὐτουὶ τὸν Διάλογον ἐτεκμήρω, ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες δικασταί, καί με μηδὲν τῶν χρησίμων ἕνεκα ψεύδεσθαι νομίσητε. ἐγὼ γὰρ ὁρῶν ταύτην οὐκ ἔτι σωφρονοῦσαν, οὐδὲ ἐμμένουσαν ὑπὸ τῶν κοσμίων σχήματος, οἷον ποτὲ ἐσχημάτισμένην αὐτὴν ὁ Παιανιεὺς ἐκεῖνος ἠγάγετο, κοσμουμένην δὲ, καὶ τὰς τρίχας ὑπετίζουσαν εἰς ὃ ἐπαιρικὸν, καὶ φυκίον ἐντριβομένην, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπογραφομένην, ἐπωμίδιον βύβλου, καὶ προσφύλακτον ὅπου τὸν ὀφθαλμὸν φέρει. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ· καθ' ἑκάστην δὲ τὴν νύκτα, ὁ μὲν γειτονὸς ἠθροῦτο, ἐπεπίμπλατο μεθυόντων ἐραστῶν, κωμαζόντων ἐπ' αὐτὴν, καὶ κρουόντων τὴν θύραν, ἐνίων δὲ, καὶ εἰσβιάζεσθαι σὺν ὁδενὶ κόσμῳ τολμώντων.

idque nunc, quando solam me cuncti mirantur, & veluti præsidem suum, scripto testantur? At ego quidem repugno tot procis ambientibus me: & pulsantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me voce elata ac magna, neque aperire volo, neque etiam exaudire. Video enim illos nihil ampliùs clamore isto hinc auferre. Iste verò etiam ne sic quidem ad me reuertitur, sed ad amasium illũ suum respicit, & quid tandem boni, ô dij, ab eo accepturum se sperans, quem præter palliũ habere videt ampliùs nihil? Dixi, viri Iudices. Vos autem si meo iste orationis atque verborum modo respondere voluerit, ne permittite. Iniquum enim foret meam contra me machærã acui. Sed iuxta amatum à se Dialogum illũ respõdeat, si potest. MER. At hoc quidem nõ persuadebis, Rhetorica. Neque enim fieri potest vt hic solus iuxta formã & morem dialogi respondeat, sed perpetua oratione ipse quoque dicat. SYR. Posteaquam, viri Iudices, hoc quoque malè habet aduersariam, si lõgiore paulo oratione vtar, ipso quoque eo quod dicere possum, ab illa accepto, multa quidem verba apud vos haudquaquam faciã: capita verò ipsa dissoluẽdo, eorum de quibus illa me accusauit, vobis vniuersum negotium exinde inspiciendum ac perpendendum relinquã: omnia enim quæcunque modò de me narrauit, ita vt sunt, ac verè narrauit. Nam & educauit me, & mecum vnà quocunque abij profecta est, & Græcorũ ciuitati adscripsit: eóque certè nomine etiam gratiã lubens egerim nuptiis istius. Cæterùm ob quas causas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæso, viri Iudices, vt me paulisper audiatis. Ac me cõmodi alicuius gratia nihil quicquã falsi dicere existimetis. Ego enim cùm viderem hanc haudquaquã ampliùs temperantẽ esse, neque etiam in eo modesto habitu permanere, quo olim ornatã ipsã Pæanienſis ille duxerat, cõptam autem, & capillos meretricio more collocãtem, præterea fuco illitam, & genas cerussa quoque pingentem: suspicari statim cœpi ac tacitè obseruare quorsum verteret oculum. Ac cætera quidem missa facio: singulis autem noctibus angiportus quidem noster replebatur amatoribus temulentis, & lasciuè erga illam petulantérque multa agentibus, ac fores pulsantibus, quibusdam verò etiam vi intrò sese citra omnem modestiã ferre audentibus.

Hæc autem ridebat,& iis quæ agebãtur, A delectabatur, ac plerunque vel de tecto prospiciebat, canentes illos aspera voce cantilenas quasdam amatorias auscultãs: vel etiam apertis clàm foribus, dum me latere ista putat,lasciuè se gerebat,& stuprabatur ab illis. Quod cùm ego ferre nõ possem,accusare quidem ipsam adulterij non placebat: ad Dialogum autem hunc in vicino habitantem accedens, rogabam vt is me recipere vellet. Atque hæc illa sunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam si nihil tale ab ipsa commissum esset: tamen,puto, deceret me, virum iam propè quadraginta annos natũ, B à tumultibus quidem istis & caussis agendis desistere, ac viros iudices pati quiescere, cùm Tyrannorum accusationibus, tum optimatium laudibus euitatis: in Academiam autẽ vel Lycéum ingressum, cum optimo hoc,Dialogo videlicet, vnà deambulare, paulatim ac sensim cum eo disputando. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præsentia quiescam. Vos autem sententiam iuriurando iusto consentaneã proferte. IVST. Vter vincit? MER. Omnibus calculis Syrus,excepto vno. IVST. Apparet rhe- C torem fuisse aliquem qui contrariũ tulit. Heus Dialoge, sub iisdem iudicibus dic tu quoque. Vos autem sedentes manete, duplicẽ accepturi mercedẽ, pro vtraque videlicet lite. DIAL. Ego verò, viri Iudices,longiorẽ quidem proferre orationem apud vos haudquaquam statueram, sed breuibus verbis, vt consueui, rem expedire: veruntamen, vti lex est in iudiciis, ita peragam accusationem: quanquam imperitus planè, atque istarum rerum indoctus sim. Atque hoc ad vos exordium peractum mihi sit. Quæ verò per iniuriam & contumeliosè ab hoc passus D sum, ea ita se habẽt. Nam me,cùm grauis antea ac venerandus essem,ac de diis pleraque,& natura,& vniuersi huius ambitu considerarẽ, sublimis supra nubes alicubi per aërem incedens, vbi magnus ille per cœlũ Iupiter alatum currum agẽs fertur: abstractum inde ipse, cùm iam in summa conuexitate volarem,atque vltra cœlum ascenderem,& alis confractis, æqualẽ & eiusdem conditionis cum multitudine promiscua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modestã personam abstulit mihi: comicam verò aliam, atque satyricam quandã imposuit,ac tantùm nõ ridiculã.

αὐτη δὲ ἐγέλα, καὶ ἥδετο τοῖς ἀραιλίοις, καὶ τὰ πολλὰ ἢ προέκυπτεν ἀπὸ τῦ τέγους, ἀδόντων ἀκούουσα τραχεῖα τῇ φωνῇ ᾠδάς τινας ἐρωτικὰς, ἢ καὶ ὑποθρυλοῦσα ταῖς θυείδας, ἐμὲ οἰομένη λαθεῖν, ἠσέλγαινε, καὶ ἐμοιχεύετο τοῖς αὐτῦ. ὅπερ ἐγὼ μὴ φέρων, γράψασθαι μὲν αὐτὴν μοιχείας οὐκ ἐδοκίμαζον. ἐπὶ γέτονα δὲ οἰκοῦντι τῷ Διαλόγῳ προσελθὼν ἠξίουν καταδεχθῆναι ὑπ' αὐτῦ. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ τὴν Ρητορικὴν μεγάλα ἠδίκησα. καίτοι εἰ καὶ μηδὲν αὐτῇ τοιῦτο ἐπέπραχτο, καλῶς εἶχέ μοι ἀνδρὶ ἤδη τεταρακοντα ἔτη γεγονότι, θορύβων μὲν ἐκείνων, καὶ δικῶν, ἀπηλλάχθαι, ἐν τοῖς ἀνδρας τοὺς δικαστὰς ἀτρεμεῖν ἐᾶν, ἐν τυράννων κατηγορίας, καὶ ἀριστέων ἐπαίνους σκοπεῖν· ἐς δὲ τὴν Ακαδημίαν, ἢ ἐς ὃ Λύκειον ἐλθόντα, τῷ βελτίστῳ τούτῳ Διαλόγῳ συμπεριπατεῖν, ῥᾳδίως σὺν λογισμῷ. πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ἤδη παύσομαι. ὑμεῖς δὲ, ὅρκον τὴν ψῆφον ἐνέγκατε. ΔΙ. τίς κρατεῖ; ΕΡΜ. πάσας ὁ Σύρος, πλὴν μιᾶς. ΔΙΚ. ῥήτωρ τις ἔοικεν εἶ) ὁ τὴν ἐναντίαν γνώμην. ὁ Διάλογος ὅπερ τῷ αὐτῷ λέγε. ὑμεῖς δὲ μείνατε, διπλασίονα ἀποισόμενοι τὸν μισθὸν ἑκατέραις ταῖς δίκαις. ΔΙΑΛΟΓΟΣ. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μακρὸν μὲν ἀποτείνειν τοῖς λόγοις οὐκ ἂν ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὥσπερ εἴωθα. ὅμως δὲ ὡς νόμος ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οὕτω ποιήσομαι τὴν κατηγορίαν, ἰδιώτης πανταπασι καὶ ἄτεχνος τῶν τοιούτων ὤν. καί μοι τοῦτο ἔστω πρὸς ὑμᾶς ὃ προοίμιον. ἃ δὲ ἠδίκημαι, καὶ πρὸς ἐμοῦ πέπονθα τοῦτου, ταῦτά ἐστιν· ὅτι με σεμνὸν τέως ὄντα, καὶ θεῖόν τε πρὸς, καὶ φύσεως, καὶ τῆς τῶν ὅλων περιόδου σκοπούμενον, ὑψηλὸν αἴρω που τῶν νεφῶν ἀερροβατοῦντα, ἔνθα ὁ μέγας ἐν ἁρματι Ζεὺς πλῶν αἴρεται ἐλαυνῶν Φέρεται, καταπάσας αὐτὸς ἤδη τῇ πτέρυγι πετόμενον, καὶ ἀναβαίνοντα ὑπαίθριον ἐν ἁρματι, καὶ τὰ περὶ στρατείας, ἰσοδίαιτον τοῖς πολλοῖς ἐποίησε. καὶ ὃ μὲν πρώτον ἐκρυον, ἐς σωφρονικὸν προσωπεῖον, ἀφεῖλέ μου. κωμικὸν δὲ ἄλλο, καὶ σατυρικὸν, ἐπέθηκέ μοι, καὶ μικρὸν δεῖν γελοῖον.

εἶτά μοι ἐς ὃ αὐτὸ φέρων, συνκαθεῖρξέ μοι A Deinde in eundem locũ ad me adducta,
ὃ σκῶμμα, καὶ τὸν ἴαμβον, καὶ κυνισμὸν, καὶ concluſit mecum Conuitium, Iambum,
τὸν Εὔπολιν, καὶ τὸν Ἀριστοφάνη, δεινοὺς αὐ- Cynicam petulantiam: præterea Eupolin
δρας ὀπτικερτομῆσαι τὰ σεμνά, καὶ χλευάσαι & Ariſtophanem, vehementes videlicet
τὰ καλῶς ἔχοντα. τελευταῖον δὲ, καὶ Μέ- viros ad exagitandum grauia illa, & ad ir-
νιππόν τινα τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν, ὡς δοκεῖ, καὶ κέρχαρον αἰορύξας, ridendum ea quæ præclara ac pulchra
ſunt. Poſtremò autem & Menippo quo-
dam ex antiquis illis canibus admodum
latratu facili ac prõpto, vt videtur, dein-
de mordaci atque aſpero quoque, effoſſo,
hunc quoque ad me introduxit, terribi-
lem reuera canem, & morſu latenter in-
uadentem, eò nimirum quòd etiã riden-
do pariter mordeat. Proinde quomodò
non graui contumelia affectus videar, qui
B neque familiari ac proprio habitu am-
pliùs conſpicior, & cõmœdias agendo, ac
riſus ciendo, argumentáque aliena tra-
ctando, quaſi quẽdam hiſtrionem illi me
gero? Nam quod omnium abſurdiſſimũ
eſt, temperatura quadam aliena ac noua
mixtus ſum, & neque pedeſtris am-
pliùs ſum, neque in ſublimibus in-
C do: ſed planè Centauri modo compoſitum
quiddam ac peregrinum ſpectrum audi-
toribus appareo. MER. Quid igitur ad
hæc dices Syre? SYR. Inexpectatum e-
quidem, viri Iudices, certamen hoc apud
vos ſuſtineo. Quiduis enim citiùs putarã
Dialogum, quàm hæc de me dicturum
eſſe. Quem ego ſuſceptum tetricum ad-
huc pleriſque apparentem, & præ conti-
nuis interrogationibus præfractum ac
durum, eóque nomine venerabundum
quidem aliquid præ ſe ferentem, haud-
quaquam tamen omnino ſuauem, aut et-
iam multitudini acceptum, principiò
quidem ipſum per terram incedere ad
humanum hunc morem aſſuefeci: poſtea
autem ſqualore iſto multo abſterſo, &
ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac gratio-
rem aſpicientibus exhibui. Supra omnia
D autem cõmœdiam cum ipſo coniunxi, ac
per hoc multam illi beneuolentiam apud
auditores conciliaui: qui antea ſpinas in
eo iſtas metuentes, perinde vt Echinum,
in manus accipere ipſum fugiebant. Cæ-
terùm noui ego quod maximè ipſum ma-
lè habet, nempe quòd non tenuia illa at-
que exilia ſedendo cum eo argutari ſo-
leo, Sítne anima immortalis videlicet, &, *Platonem perſtringit in Phadone, Gorgia, & de legibus, &c.*
Quot heminas Deus quando mundum
fabricauit, ſynceræ & eodem modo ſeſe
habentis ſubſtantiæ in craterem illum in
quo vniuerſa miſcendo temperabat, infu-
derit: &, Num Rhetorica politicæ parti-
culæ imago, adulatoriæ pars quarta ſit.

καὶ τὸν Εὔπολιν, καὶ τὸν Ἀριστοφάνη, δεινοὺς αὐδρας ὀπτικερτομῆσαι τὰ σεμνά, καὶ χλευάσαι τὰ καλῶς ἔχοντα. τελευταῖον δὲ, καὶ Μένιππόν τινα τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν, ὡς δοκεῖ, καὶ κέρχαρον αἰορύξας, καὶ τοῦτον ἐπεισήγαγέ μοι φοβερόν τινα ὡς ἀληθῶς κύνα, καὶ δῆγμα λαθραῖον, ὅσῳ καὶ γλῶν ἅμα ἔδακνε. πῶς οὖν ἀδικᾶ ὑβρίσμαι μηκέτ' ὄντι τοῦ οἰκείου σχήματος ἀλλοκότῳ, ἀλλὰ κωμῳδῶν, καὶ γελωτοποιῶν, καὶ ὑποθέσεις ἀλλοκότους ὑποχρινόμενος αὐτῷ; ὃ γὰρ πολιτῶν ἀηθέστατον, χρυσοῦν τινα τραγῳδοῦντα κέκραμαι. καὶ οὔτε πεζός εἰμι, οὔτε ὑπὲρ τὴν μετεώρων βέβηκα· ἀλλὰ ἱπποκενταύρου δίκην, σεμνότητί τινι, καὶ ξένον φάσμα τοῖς ἀκούουσι δοκῶ. ΕΡΜΗΣ. τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐρεῖς ὦ Σύρε; ΣΥ. ἀπροσδόκητον, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀγωνίζομαι πρὸς ὑμᾶς. πρώτως γοῦν μᾶλλον αὖ ἤλπισα τὸν Διάλογον, ἢ τοιαύτας ἐρεῖν περὶ ἐμοῦ, ὧν τραγῳδεῖν ἐγὼ, σκυθρωπὸν ἔτι τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα, καὶ ὑποπτον τῶν συνεχῶν ἐρωτήσεων κατεσκληκότα, καὶ τοιοῦτον αἰδέσιμον μοὶ δοκοῦντα, ἀπρόσιτον δὲ ἡδονῇ, οὐδὲ τοῖς πλήθεσι χαριζόμενον, τραχὺν μοὶ αὐτὸν ὅτι γῆς βαίνειν ἐς τὸν ἀνθρώπινον εἴλησα τοῦτον τρόπον. μετὰ δὲ τὸν αὐχμὸν τὸν πολὺν, ἀποπλύνας, καὶ μειδιᾶν καταναγκάσας, ἡδίω τοῖς ὁρῶσι προσκλάσας. ὅτι πᾶσι δὲ, πολὺ κωμῳδίᾳ αὐτῷ πρέζλυξα, καὶ τί τοῦτο, πολλῷ οἱ μηχανώμενοι πολὺ δύνοιδν τραγῳδεῖν ἀκουόντων, οἱ τέως ταῖς ἀκρασίαις ταῖς ἐν αὐτῷ δεδῃῶτες, ὥσπερ τὸν ἔχινον, λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας ἐφυλάττοντο. ἀλλ' ἐγὼ οἶδ' ὅπερ μάλιστα λυπεῖ αὐτὸν, ὅτι μὴ τὰ ἰσχνὰ ἐκεῖνα, καὶ λεπτὰ καὶ ἀθήμυθος πρὸς αὐτὸν συμπολεμοῦμαι, εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, καὶ, Πόσας κοτύλας ὁ θεὸς, ὁπότε τὸν κόσμον εἰργάσατο, τῆς ἀμίξεως, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας ἐνέχεεν εἰς τὸν κρατῆρα, ἐν ᾧ πάντα ἐκεραύνυτο, καὶ, εἰ Ῥητορικὴ πολιτικῆς μορίου εἴδωλον, κολακείας ὃ τέταρτον.

Delectatur enim neſcio quo pacto huiuſmodi argutias diſputando, perinde vt illi qui ex plora libenter fricantur. Accogitatio iſta & cura, dulcis ipſi videtur: ac magnificè ſe effert ſi dicatur quòd non cuiuſuis hominis ſit ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubtiliter & acutè ſpeculatur. Hujuſmodi videlicet à me quoque poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim quæ ante pedes ſunt, non videns. Nam cæterorum certè cauſſa haudquaquam, puto, accuſauerit me, quòd veſte hac Græca detracta, barbaricam ipſi induerim, & hoc, cùm barbarus ipſe videar eſſe. Iniuriam enim feciſſem, ſi legibus præteritis in ipſum talia commuſiſſem, ac patrio veſtitu graſſatorum more ſpoliaſſem. Reſpondi, Iudices, quantum poſſibile mihi fuit. Vos autem ſimilem priori ſententiam quæſo ferte. MERC. Papæ omnibus decem vincis. Nam ipſe ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris ſentit. Nimirum conſuetudo hæc illius eſt, atque omnibus perforatum calculum ferre ſolet, nec facile deſierit optimis quibuſque inuidere, ſed vos quidem nunc abite bona cum fortuna: in craſtinum autem & de reliquis cognoſcemus.

A χαίρῃ γὰρ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὰ τοιαῦτα λεπτολογῶν, καθάπερ οἱ τὴν ψώραν ἡδέως κνώμενοι. καὶ ὁ φθόνημα ἡδὺ αὐτῷ δοκεῖ, καὶ μέγα φρονῇ, ὡς λέγηται ὡς ὑπ' ὀλίγων ἀνδρῶν ἐστι συνιδεῖν ἃ περὶ τῶν ἰδεῶν ὀξυδορκεῖ. ταῦτα δηλαδὴ καὶ παρ' ἐμοῦ ἀπαιτεῖ, καὶ τὰ ὑπερόπτα ζητεῖ, καὶ ἀποβλέπει, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ποδῶν οὐ χορᾷ. ἐπεὶ τήν γε ἄλλων ἕνεκα, οὐκ αἰσχύνομαι, μεμιαῖσθαί μοι, ὡς θοιμάτιον τοῦτο Ἑλληνικὸν περιβαλόμενος αὐτῷ, βαρβαρικὸν μετενέδυσα· καὶ ταῦτα, βάρβαρος αὐτὸς εἶναι δοκῶν. δείκνυμι γὰρ αὖ, τὰ τοιαῦτα εἰς αὐτὸν B ἁρμόττοντα, καὶ τὸν πάτριον ἐσθῆτα λωποδυτῶν. ἀπολελόγημαι ὡς δυνατὸν ἐμοί· ὑμεῖς δὲ, ὁμοίαν τῇ πάλαι τὴν ψῆφον ἐνέγκατε. EP. βαβαί, δέκα ὅλαις κρατεῖς. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ πάλαι, οὐδὲν νεῶν ὑμῶν φρονῶν ἐστιν. ἀμέλει τοῦτο ἔθος ἐστὶ, καὶ πᾶσι τοῖς τετυπτημένοις δοκεῖ φέρειν, καὶ μὴ παύσασθαι φθονοῦντας τοῖς ἀρίστοις. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν, ἄπιτε ἀγαθῇ τύχῃ· αὔριον δὲ, περὶ τῶν λοιπῶν δικάσομεν.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΙΤΟΥ, ΗΤΟΙ ΟΤΙ ΤΕΧΝΗ Η ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΗ.

DE PARASITO, ſiue QVOD ARS SIT PARASITICA. Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Didaſcalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Paraſiticam artem eſſe, eámque omnium aliarum præſtantiſſimam. Diſpoſitio & ſeries orationis plana eſt. Nam artem eſſe, principio ex diffinitione artis oſtendit, ſingulis eius partibus cum Paraſitica comparatis, videlicet quoniam & ſua ac certa principia habeat, exercitationéque & vſu conſtet, & ob finem vitæ vtilem, nempe voluptatem, exerceatur. Quòd autem voluptas vtilis vitæ finis ſit, auctoritate ac teſtimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Paraſiticæ magis proprius quàm Epicureorum philoſophiæ ſit, comparatione ſtudiorum ac vitæ vtrorumque probat. Deinde verò hanc omnium aliarum artium præſtantiſſimam eſſe, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & cauſis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Poſtea ſeorſim etiam Philoſophiæ & Rhetoricæ, vtpote artium cæterarum ſummis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, alijs aliter de illis ſentientibus atque tradentibus. Paraſitica autem vbique eadem ac certa ſit: Deinde quia nuſquam reperiantur paraſiti affectaſſe philoſophiam aut rhetoricam: contrà autem paraſiticam Rhetores ac Philoſophi plurimi. Poſtremò ab vſu eorum qui artes has ſectantur & profitentur, duplici videlicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad vtrunque tempus philoſophos & rhetores inutiles & ineptos eſſe, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem paraſitos idoneos ac paratos maximè, idque ex Homero, & item ex hiſtorijs probat, addita etiam hypotypoſi, qua paraſitum ad prælium parantem & expedientem ſeſe deſcribit. Præterea & priuatam atque domeſticam vtrorumque vitam inter ſe comparat, multo meliores atque etiam beatiores eſſe paraſitos oſtendens, quàm vel rhetoras vel philoſophos. Sub finem ipſam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipſius nominis honeſtatem etymologia & analogia defendit.

TYCHIADES. PARASITVS.

Τί ποτε ἄρα, ὦ Σίμων, οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ ἐλεύθεροι, καὶ δοῦλοι, τέχνῃ ἕκαστός τινα ἐπίσανται, δι' ἧς ἑαυτοῖς τέ εἰσι, καὶ ἄλλῳ χρήσιμοι· σὺ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἔργον οὐδὲν ἔχῃς, δι' ὃ ἄν τι ἢ αὐτὸς ὠφελοῖο, ἢ ἄλλῳ μεταδοίης; ΠΑΡ. πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Τυχιάδη, οὐδέπω οἶδα. πειρῶ δὴ σαφέστερον ἐρωτᾶν. ΤΥ. ἔστιν ὦ τινα τυγχάνεις ἐπιστάμενος τέχνῃ, οἷον μουσικήν; ΠΑ. μὰ Δία. ΤΥ. τί δὲ, ἰατρικήν; ΠΑ. οὐδέπω τοῦτό γε. ΤΥ. ἀλλὰ γεωμετρίαν; ΠΑ. οὐδαμῶς. ΤΥ. τί δὲ, ῥητορικήν; φιλοσοφίας μὲν γὰ τοσοῦτον ἀπέχεις, ὅσον καὶ ἡ κακία. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, εἴ τις εἴη, ὦ πλοῦτον. ὥστε μὴ δόκει τοῦτο καθάπερ ἀγνοοῦντί σοι ὀνειδίσαι, φημὶ γὰ κακὸς εἶναι, καὶ χείρων, ἢ σὺ δοκεῖς. ΤΥ. ναί. ἀλλὰ ταύτας μὲν ἴσως τὰς τέχνας οὐκ ὀξέμαθες διὰ μέγεθος αὐτῶν, καὶ δυσκολίαν, τὴν δὲ δημοτικήν τινα, τεκτονικήν, ἢ σκυτοτομικήν; καὶ γὰρ οὐδὲ ταύτῃ ὕπνος ἔχειμι, ὡς μὴ καὶ τοιαύτης οὐ δεηθῆναι τέχνης. ΠΑ. ὀρθῶς λέγεις, ὦ Τυχιάδη· οὐδὲ γὰ τούτων οὐδεμιᾶς ἐπεστήμων εἰμί. ΤΥ. τίνος οὖν ἑτέρας; ΠΑ. τίνος; ὡς ἐγὼ οἶμαι, γυναίας. ἴσως εἰ μάθοις, καὶ σὲ ἐπαινέσαι οἶμαι. ἔργῳ μὲν οὖν καταδεῖξαι φημι ἤδη σοι γιγνώσκειν, ὦ μὴ δι' αὐτὸ χαλεπῶς μοι ἔχῃ· ἴσως τινα δὲ, αὖθις ἀκούσῃ. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι. ΠΑ. τὸ γε τῆς τέχνης, παράδοξον ἴσως φανεῖταί σοι ἀκούσαντι. ΤΥ. καὶ μὲν δι' αὐτὸ τοῦτο σπουδάζω μαθεῖν. ΠΑ. εἰσαῦθις, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. μηδαμῶς, ἀλλ' ἤδη λέγε, εἰ μή σοι ἄρα αἰσχύνη. ΠΑ. ἡ Παρασιτική. ΤΥ. κἄπα εἰ μὴ μανίοιτό τις, ὦ Σίμων, τέχνῃ τοιαύτῃ φαίη αὖ;

A QVID tandem in causa est Simo, quòd cùm alii homines, siue serui sint, siue ingenui, quisque artem quādam calleat, qua cùm sibi ipsi, tum aliis sunt vtiles: tu verò, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intentus es, vnde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiendo, adiumento esse possis? PAR. Quid hæc tua sibi vult interrogatio ô Tychiade? nondum enim capio: proinde planiùs ac manifestiùs me interrogato. TYC. Estne aliqua ars, cuius tu sciēs & peritus es, videlicet Musicæ? PAR. B Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio vsque adeò abhorres, quantum ipsius vitij cōtagium à philosophia alienum est. PAR. Atque etiam, si fieri potest, adde quiddā ampliùs. Proinde ne animū inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare: fateor enim me ignauum esse, atque etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, sed hasce fortasse artes propter illarum magnitudinem atque difficultatem non C perdidicisti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicam, aut sutrinam? Neque enim ea est rerum tuarum conditio, vt non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade: neque enim vllam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quā? Profectò, vt mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem verò opere atque re ipsa perpulchrè obire posse me dico, tametsi illā oratione explicare mihi non perinde prōptum sit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi videor super illa orationes satis studiosè exercuisse. Quòd autem vnius alicuius artis non rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quòd hoc nomine mihi sies infensior. Quamcunque autem teneam, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis morę impatiēs sū. PAR. D Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea videretur. TYC. Atqui propter hoc ipsum tanto impensiùs scire laboro. PAR. A. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quamcunque tandem pernosti, exponito, nisi adeò te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC. Et quis ita vesani atque dementis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet?

PAR. Ego. Si verò ob hoc ipsum quòd aliam artē non teneā, tibi insanire videor, huius ipsius causſam mihi purato fuisſe insaniam, méque iam duriùs increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cū aliàs difficilem esſe habētibus, tum quòd delinquentes erratorum excusare soleat, quasi horum omnium magistram atque auctorem culpam vniuersam in se transferentem. TYC. Ergo, Simo, Parasitica ars est. PAR. Sanè ars: atque ego illius auctor & inuentor sum. TYC. Proinde tu parasitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui nō erubescis te ipse parasitum compellādo? PAR. Sanè verò: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esſe velimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen esſe testabimur? num Parasitū te esſe affirmabimus PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabitis, quàm si Phidiam statuarium me esſe dixeritis. Quippe mea arte nō minùs gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC. Atqui hoc mihi attentiùs consideranti, res perridicula perspecta est. PAR. Quænam? TYC. Si externè scribentes ad te in epistolis, hūc tibi adiiciamus titulum: Simoni parasito. PAR. Atqui impensiùs mihi gratificaberis, quàm si hoc titulo nobis scripseris, Dioni philosopho. TYC. Quātum tu quidem hac compellatione gaudere soleas, mihi parum curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi considerandū venit. PAR. Quodnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recensenda sit, vt interrogante quopiā cuiusmodi ars sit, respondeamus, veluti de grammatica aut rhetorica interrogati solemus, Parasitica? PAR. Ego verò Tychiade, longè iustiùs hanc quā profiteor, quàm vllam aliam, artem dicendam esſe contendo. Quòd si tibi iucundum est auditu, vt opinor fore, sentētiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc non admodum, vt antè dixi, præparatus aut instructus sum. TYC. Tametsi sint exigua, veritate tamen præcellent. PAR. Age sub initium artē ipsam, quo finitionis genere describatur, ad calculos expēdendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & aliis artibus pensitandis, assequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars est, vt comperтum habeas? PAR. Ars est, vt ego memoria teneo, quodā sapiente viro audito,

Diomedes lib. 2. hanc finitionem Cic. rons adscribit.

Α ΠΑ. ἔγωγε· εἰ δέ σοι μαίνεσθαι δοκῶ τὴν μηδεμίαν ἄλλην ἐπίστασθαι τέχνην, αὐτῷ αἰτίαν εἶναί μοι τῷ μανίαν δόκει, καὶ με τῆν ἐξελεγχὴν ἤδη ἀφίες. φασὶ γὰρ τὴν δαίμονα ταύτην, τὰ μὲν ἄλλα, χαλεπὴν εἶ τοῖς ἔχουσι, πρᾶγ τεῖσθαι δὲ τὴν ἁμαρτημᾶν αὐτοὺς, ὥσπερ διδάσκαλον, ἢ παιδαγωγὸν τούτων ἁπάντων εἰς αὐτὸν τὰς αἰτίας. ΤΥ. σκόπει οὖν, ὦ Σίμων, ἡ παρασιτικὴ τέχνη ὄστι; ΠΑ. τέχνη γάρ. καὶγὼ ταύτης δημιουργός. ΤΥ. καὶ σὺ ἄρα παράσιτος; ΠΑ. πάνυ ὠνείδισας, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἐρυθριᾷς, παράσιτον σαυτὸν καλῶν; ΠΑ. ὑδαμῶς, Β αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν, εἰ μὴ λέγοιμι. ΤΥ. Ϛ, νὴ Δία, ὁπότε σε βουλώμεθα γνωρίζειν τῷ σὸν ὀνόματι, ὅτε χρήζοι μαθεῖν, ὁ παράσιτος δηλονότι φήσομεν; ΠΑ. πολὺ μᾶλλον τοῦτο λέγοντες ἐμέ, ἢ Φειδίαν ἀγαλματοποιόν. χαίρω γὰρ τῇ τέχνῃ σοβαρόν τι ἦπον, ἢ Φειδίας ἔχαιρε τῷ Διΐ. ΤΥ. ἐγὼ μὲν ἐκεῖνό μοι σκοπῶν τὴν ἐσοῦσαν γέλωτα πάμπολυς. ΠΑ. ὁποῖον; ΤΥ. εἰ τοῖς ὀνομαζομένοις αὐτῶν ὥσπερ ἔθος, ὀνομαζόμενοι Σίμωνι C παρασίτῳ. ΠΑ. καὶ μὲν ἄν ἐμοὶ μᾶλλον χαρείζοιο, ἢ Δίωνι ὀνομαζόμενος φιλοσόφῳ. ΤΥ. ἀλλὰ σὺ μὲν ὅπως χαίρεις καλούμενος, σοβεῖν ἢ μικρόν μοι μέλει· σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ ἄλλο ἀποπίδυ. ΠΑ. τίνα μέν; ΤΥ. εἰ καὶ ταύτην τοῖς ἄλλαις τέχναις ἐγκαταλέξομεν. ὥστε ἐπειδὰν πυνθάνηταί τις ὁποία τις αὕτη τέχνη ὄστι, λέγειν, ὅτι γραμματικὴ, ἰατρικὴ, παρασιτική. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, ὦ Τυχιάδη, πολὺ μᾶλλον ταύτην, ἢ τινὰ ἑτέραν τέχνην φαίην ἄν· εἰ δέ σοι φίλον ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως οἶομαι, λέγοιμι ἄν, καίπερ οὐ πάνυ παντάπασιν ὢν, ὡς ἔφθην εἰπών, ὅτι τούτου πρεσκευασμένος ὑπέρ. ΤΥ. Εἰ καὶ σμικρὰ δὲ, ταῖς ἀληθέσι ὄμοιαι. ΠΑ. ἴθι δὴ πρῶτον περὶ τῆς τέχνης εἴ σοι δοκεῖ, ἢ πῆς ποτε ὕσα τυγχάνει τῷ γένει σκοπῶμεν. οὕτω γὰρ ἐπακολουθήσαιμεν ἂν καὶ ταῖς κατ' εἴδος τέχναις, εἴπερ ἄρα ὀρθῶς μετέχοιμεν αὐτῆς. ΤΥ. τί ποτ' οὖν ὄστι τέχνη, ὡς ὑπέλαβες; ΠΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΤΥ. μὴ πάνυ ὠκνει λέγειν αὐτῷ, εἴπερ οἶσθα. ΠΑ. τέχνη ὄστιν, ὡς ἐγὼ ἀπομνημονεύω, σοφοῦ τινος ἀκούσας,

σύστημα εἰς καταληψιων ἐγγεγυμνασμένων, ἀ
πρὸς τι τέλος βλέπειν τῷ ἐν τῷ βίῳ.
ΤΥ. ὀρθῶς ἐκείνου γε εἰπόντος, οὕτως ἀ-
πεμνημόνευσας. ΠΑ. Εἰ δὲ μετέχοι τού-
των ἁπάντων ἡ παρασιτικὴ, τί ἂν ἄλλο ἢ ὡ
αὐτὴ τέχνη εἴη; ΤΥ. τέχνη γὰρ, εἴπερ οὕ-
τως ἔχοι. ΠΑ. φέρε δὴ καθ' ἕκαστον τοῖς
τῆς τέχνης εἴδεσιν ἐφαρμόζοντες τὸν παρα-
σιτικὸν, εἰ σεσαθρὸς, σκοπῶμεν, καὶ ὁ περὶ αὐ-
τῆς λόγος, ἀλλὰ μὴ καθάπερ αἱ πονηραὶ χύ-
τραι βλαχρουόμεναι, μὴ ἀπερεῖν ἀποφθέγ-
γηται. δεῖ τοίνυν εἴ καὶ ταύτην ὥσπερ καὶ
πάσην τέχνην, σύστημα ἐγκαταλήψεων. B
τοῦτον μὲν ὁ δοκιμάζειν, καὶ βλαχρίνειν ὃς-
τις αὐ ὀπτηδὸς γένοιτο τρέφειν αὐτόν· καὶ οὕ-
τω παρασιτεῖν ἄρξάμενος, οὐκ ἂν μεταγνοίη. ἢ τὸν μὲν ἀργυρογνώμονα τέχνην τι-
νὰ φήσομεν ἔχειν, εἴπερ ὀπίσαγε βλαγιγνώ-
σκειν τά τε κίβδηλα τῶν νομισμάτων, καὶ τὰ
μή. τοῦτον δὲ αὖθι τέχνης βλαχρίνειν τοὺς τε
κιβδήλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀγαθούς,
καὶ ταῦτα, ὥσπερ τῶν νομισμάτων, καὶ τῶν
ἀνθρώπων μὴ φανερῶν ὄντων; αὐτὰ
μέντοι ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης κατα- C
μέμφεται, λέγων,

Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διδόναι,
Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι.

ᾧ δὴ κἀμείζων ἢ τοῦ παρασίτου τέχνη πέφυ-
κεν, εἴγε καὶ τὰ οὕτως ἄδηλα, καὶ ἀφανῆ,
μᾶλλον τῆς μαντικῆς γνωρίζει τε, καὶ οἶδε. τὸ
δέ γε ὀπίσαθαι λόγοις λέγειν ὀπτηδείοις,
καὶ πράγματα πραγθῆναι, δι' ὧν οἰκειώσε-
ται, καὶ θυσάσαν ἑαυτὸν τῷ τρέφοντι ἀπο-
δείξει, ἆρ' ὑ σωφρόνως καὶ καταλήψεως ἐρ-
ρωμένης εἶναί σοι δοκεῖ; ΤΥ. καὶ μάλα. D
ΠΑ. Ὁ δέ γε ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν αὐταῖς, ὅπως
πρώτος ἀπέλθῃ πλέον ἔχων, ἢ προδοκι-
μῶν τοῖς μὴ τὸν αὐτὸν αὐτῷ κεκτημένοις
τέχνην αὐθι πρὸς λόγου ἢ σοφίας πλάττε-
σθαι οἴει; ΤΥ. ἀδαμῶς. ΠΑ. τί δὲ, ὁ
ὀπίσαθαι ταῖς ἀρεταῖς, ἢ κακίαις τῶν ὄψων,
καὶ τῶν σιτίων, πολυπραγμοσύνῃ ἀτέ-
χνου τινὸς εἶναί σοι δοκεῖ; ἢ ταῦτα, ὃ ἥκιστα
τοῦ Πλάτωνος οὕτως λέγοντος, τὸν μέλ-
λοντος ἑστιάσεσθαι, μὴ μαγειρικὸν ὄντος,
σκοπουμένης δοίνης, ἀκριβέστερα ἡ κρίσις.

præceptionum exercitarum comprehen-
sio ad vnum exitum vitæ vtilem pertinen-
tium. TYC. Rectè sanè illius auditi ver-
ba commemini sti. PAR. Iam si horum
omnium particeps est Parasitica, consen-
taneum est & hanc nihil aliud quàm ar-
tem habendam esse. TYC. Ita profectò
ars habenda est, si quidem hæc ita se ha-
buerint. PAR. Age iam singillatim ad
omnes artis species parasiticam accom-
modantes, num oratio illi consonet, con-
siderabimus: sed non, quemadmodum
ollæ vitiosæ dum pulsantur, ne malignè
resonet. Oportet itaque & hanc, quem-
admodum omnes artes, præceptionum
inuentionem in se complecti. Principiò
enim præuidere atque discernere quis
aptus & accommodatus sit eum alere:
atque ita facto parasitandi exordio,
haudquaquam pœniteat. Aut dicemus
argentarios seu numularios artem quan-
dam habere qua norint adulterina no-
mismata à probis sagaciter deprehen-
dere: hunc autem citra artis adminis-
culum discernere posse adulterinos ho-
mines & probos, præsertim cùm velu-
ti nomismata, hominum mores cuiusmodi sint, non statim pateant? Eadem
hæc & sapiens reprehendit Euripides,
dicens:

At quo malus noscendus est mortalibus, *In Medea.*
Innatus est nulli character corpori.

Ex quo & multo præclarior Parasiti ars
esse ostenditur, qui res ita obscuras &
abditas magis quàm vaticinandi peritia
perspicit & cognoscit. Nosse verò sermo-
nes proferre accommodos, eáque face-
re per quæ in familiaritatem adiungitur,
quibus semet quàm beneuolentissimum
suo alumno esse ostensurus sit, nunquid
non singularis intelligentiæ, atque in-
uentionis vehementissimę tibi documen-
tum esse videtur? TY. Admodum. PAR.
Porrò autem in ipsis cõuiuiis vt abeat per
omnia plus habens, eósque exuperans
qui eam artem sua negligentia sibi non
parauerunt, an hoc citra rationem &
singularem sapientiam Parasitum face-
re posse arbitraris? TYC. Nequaquam.
PAR. Quid autem? nosse obsoniorum
ciborúmque virtutes & vitia, num tu ru-
dis & indocti cuiuspiam curiositatem es-
se existimas? Præsertim Platone gene-
rosissimo ita dicente: Qui conuiuas e-
pulis accepturus est, nec rei coqui-
nariæ scientiam habuerit, eius in ador-
nando conuiuio pertenue est iudicium.

Quòd autem Parasitica nõ cognitionem solam, sed exercitationem quoque sibi vendicet, inde perdisces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menses & annos sæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipsæ apud possidentes depereunt. At verò Parasiti cognitiones nisi quotidie in vsu sint atque exercitio, perdunt non artem solam, vt opinor, sed ipsum quoque artificem. Parasiticæ verò vtilitatem ad vnum aliquem vitæ exitum tendentem vereor ne insaniæ sit perquirere. Ego verò quàm edere & bibere, in vita mortalium nihil inuenio vtilius aut præstantius, & citra quod vita non potest subsistere. TYC. Maximè. PAR. Atqui ne eiusmodi quidem res est parasitica, cuiusmodi est pulchritudo aut fortitudo, vt ars nulla esse videatur, sed quædam vis atque potentia. TYC. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo possidenti est conducibile. Age enim si tibi ipse nauim in mari commisisses fluctibus atque procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euasurus es incolumis? TYC. Minimè gentium. PAR. Quid tandem obstat? an quòd arte careas, cuius ope te ipse seruare potuisses? TYC. Sanè verò. PAR. Proinde arte seruamur, imperitia verò non item. TYC. Admodum. PAR. Ergo Parasiticam artem esse constat. TYC. Artem profectò, quãtùm apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios, de curru non rarò delapsos esse comperi, ac nonnullos illorum luxatos atque delumbatos, porrò nonnullos prorsus extinctos: cæterùm Parasiti naufragium nullus est qui possit producere. Proinde si neque ab arte remota est Parasitica, neque facultas est aliqua, comprehensio autem præceptionum exercitarum; eandem artem esse hodie nobis fatendum est. TYC. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi vigilandum esse intelligis, vt finem aliquem generosum Parasiticæ nobis attribuas. PAR. Rectè sanè dicis: videtur autem hac finitione potissimùm explicari posse: Parasitica ars est ciborum atque potuum, & sermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi sunt, cuius finis est voluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclarè definisse.

Parasitica definitio.

Α ὅτι γε μὴν οὐκ ἐκ καταλήψεως μόνον, ἀλλὰ συγγεγυμνασμένης ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, μάθοις ἂν εὐθέως ῥᾳδίως. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τεχνῶν καταλήψεις, καὶ ἡμέρας, καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτοῖς πολλάκις ἀσυγγύμναστοι μένουσι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπόλλυνται παρὰ τοῖς κεκτημένοις αἱ τέχναι· αἱ δὲ τοῦ παρασίτου καταλήψεις, εἰ μὴ καθ' ἡμέραν εἴη ἐν γυμνασίῳ, ἀπόλλυσιν ἤ μόνον, οἶμαι, τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν τεχνίτην. τὸ γε μὴν πρός τι τέλος βλέπον τῆς βίου, μὴ καὶ
Β μανίας εἴη ζητεῖν; ἐγὼ γὰρ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν οὐδὲν βλέπειν χρησιμώτερον εὑρίσκω ἐν τῷ βίῳ ὄν, οὐδὲ ζῆν γε αὐτὸ τυγχάνει. ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. ἦ μὴν οὐδὲ τοιοῦτόν τί ἐστιν ἡ παρασιτικὴ, ὁποῖον τὸ κάλλος, ἢ ἡ ἰσχύς, ὥστε τέχνην μὲν μὴ δοκεῖν αὐτὴν, δύναμιν δέ τινα τοιαύτην. ΤΥ. ἀληθῆ λέγεις. ΠΑ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀτεχνία ἐστίν. ἡ γὰρ ἀτεχνία, οὐδέποτε οὐδὲν κατορθοῖ τῶν κεκτημένων. φέρε γὰρ εἴ σε ἐπιτρέψας σὺ σαυτὸν ναυῒ ἐν θαλάττῃ, καὶ χειμῶνι, μὴ ἐπισάμενος κυβερνᾶν, σωθείης ἄν; ΤΥ. οὐκ ἔστιν. ΠΑ. τί δή
C ποτε, ἢ τῷ μὴ ἔχειν τέχνην, δι' ἣν δυνήσεταί σώζειν ἑαυτόν; ΤΥ. ἦ μάλα. ΠΑ. οὐκοῦν καὶ παρασίτου ἐστὶ τῆς παρασιτικῆς, εἴπερ ἐστὶν ἀτεχνία, οὐκ ἂν ἐσώζετο; ΤΥ. ναί. ΠΑ. οὐκοῦν τέχνη σώζεται, ἀτεχνία δὲ οὔ; ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. τέχνη ἄρα ἐστὶν ἡ παρασιτική. ΤΥ. τέχνη, ὡς ἔοικε. ΠΑ. καὶ μὴν κυβερνήτας μὲν ἀγαθοὺς, καὶ ἡνιόχους τεχνίτας ἐκπεσόντας τῶν δίφρων οἶδα ἐγὼ πολλάκις· καὶ τοὺς μὲν, ξυντετριβότας, τοὺς δὲ, καὶ πάμπαν ἀφανισθέν-
D τας· παρασίτου δὲ ναυάγιον, οὐδὲ εἷς ἔχει τινὰ εἰπεῖν. οὐκοῦν εἰ μήτε ἀτεχνία ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, μήτε δύναμις, σύγκριμα δέ τι, καὶ οὐ καταλήψεων γεγυμνασμένων, τέχνην ὁμολογοῖτ' ἂν ἡμῖν σήμερον. ΤΥ. ὅσον οὐ τοῦτο, εἰκάζω· ἀλλ' ὅρα, ὅπως καὶ ὅρον ἡμῖν τινα χρηναῖον ἀποδῷς τῆς παρασιτικῆς. ΠΑ. ὀρθῶς σύγε λέγων. δοκεῖ γὰρ δή μοι οὕτως ἂν μάλιστα διορίσθαι, παρασιτικὴ ἐστὶ τέχνη ποτέων, καὶ βρωτέων, καὶ τῶν δι' ἀμφοῖν τούτοιν λεκτέων, τέλος ἔχουσα τὴν αὐτῆς, ὃ ἡδύ. ΤΥ. ἐπῴδηγέ μοι δοκεῖς εἰσαῦθις τὴν σαυτοῦ τέχνην.

ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, μὴ πρὸς σοῦς τῶν φιλοσόφων μάχη σοι περὶ τοῦ τέλους ᾖ. ΠΑ. Ἐμοὶ μὲν ἀπόχρη τε, εἰ μόνον ἔσται τὸ αὐτὸ τέλος εὐδαιμονίας, καὶ παρασιτικῆς. φαίνεται δὲ οὕτως. ὁ μὲν σοφὸς Ὅμηρος τὸν τοῦ παρασίτου βίον θαυμάζων, ὡς ἄρα μακάριος, καὶ ζηλωτὸς εἷς μόνος,

Οὐ γάρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
Ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
-- πολλοὶ δὲ πλήθωσι παρὰ δαῖτα
Σίτου καὶ κρεῶν, μέθυ δὲ κρητῆρες ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι.

καὶ ὡς ἀχικνούμενος τοῦτα θαυμάζων, μᾶλλον τὴν αὐτοῦ γνώμην ποιεῖ φανερωτέραν, ὃ λέγων· Τοῦτο τί μοι κάλλιον εἰς φρεσὶν εἰδέναι εἴη; ἀχ' ἕτερόν τι ἐξ ὧν φησιν, ἢ ὃ πολλοστεῖον, εὐδαίμονα νομίζων. καὶ μὲν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀνδρὶ πεποίηκε τοὺς τοιούσδε λόγους, ἀλλὰ τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. χαίρει γε εἰ μόνον ἐθέλει Ὀδυσεὺς ὁ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ἐπαινεῖν τέλος, ἐθέλων τοῦτο λέγειν, ὅτε τὴν Φιλοκτήτου αἰκίαν ἐκ τῆς Λήμνου, ὅτε τὸ Ἴλιον ἐξεπόρθησεν, ὅτε τοὺς Ἕλληνας φεύγοντας κατέσχεν, ὅτε εἰς Τροίαν εἰσῆλθεν, ἑαυτὸν μαστιγώσας, καὶ κακὰ καὶ Στωϊκὰ ῥάκη ἐνδύς· ἀλλὰ τότε οὐκ εἶπε τοῦτο τέλος χαριέστερον· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τοῖς τῶν Ἐπικουρείων βίῳ γυμνούμενος αὖθις πρὸς τὴν Καλυψοῖ, ὅτε αὐτῷ ὑπῆρχεν ἐν ἡδονῇ τε διατεύξῃ, καὶ τρυφᾷν, καὶ δινεῖν τῷ Ἀτλαντος θυγατέρα, καὶ κινῆν πάσας ταῖς λείαις κινήσῃς, οὐδέποτε εἶπε τοῦτο τὸ τέλος χαριέστερον, ἀλλὰ τὸν τῶν παρασίτων βίον. ἐκαλοῦντο δὲ δαιτυμόνες οἱ παράσιτοι τότε. πῶς οὖν λέγω; πάλιν γὰρ ἄξιον ἀναμνησθῆναι τῶν ἐπῶν· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἀκούειν αὐτῶν, μὴ πολλάκις λεγομένων. Δαιτυμόνες καθήμενοι ἑξείης, καὶ, πολλὰ πλήθωσι παρὰ δαῖτα Σίτου καὶ κρεῶν. ὅτε μὲν Ἐπίκουρος σφόδρα ἀναισχύντως ὑφελόμενος ὃ τῆς παρασιτικῆς τέλος, τὸ κατ' αὐτὸν εὐδαιμονίας, τέλος αὐτὸ ποιεῖ. καὶ ὅτι κλοπή ὃ πρᾶγμά ἐστι, καὶ οὐδὲν Ἐπικούρᾳ μέλει ἡδύ, ἀλλὰ τῷ παρασίτῳ, ἔστω μάθοις ἄν. ἐγώγε ἡγοῦμαι ὃ ἡδὺ πρῶτον μὲν, ὃ τῆς σαρκὸς ἀοχλησίαν, ἔπειτα ὃ μὴ θορύβου καὶ ταραχῆς τὴν ψυχὴν ἐμπεπλῆσθαι.

A Illud tamen etiam atque etiam considera, ne aduersus philosophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abundè sufficit hunc esse finẽ & felicitatis & Parasiticæ: nèque aliter apparet. Siquidem Homerus ille sapiens Parasiti vitam admirans tanquam solam beatam atque felicem, ita inquit:

Haud ego finẽ vllũ meliorẽ vltrà arbitror esse,
Quàm si mente omnis populus letetur ouanti,
Iuxta autem mensæ sint pane cibisq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratère falernum
Fundẽs distribuat per pocula parua bibendũ.

Iam quasi parum cumulatè hæc admiraretur, sententiam suam longè pleniorem
B apertiorémque hisce verbis facit, perfestiuè subiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus esse videtur.

haud aliud ex iis quæ dicit, beatũ ac felix, quàm parasitari existimans. Sedenim hęc verba non cuilibet è vulgo attribuit, verùm omnium sapientissimo. Et sanè si Vlyssi fuisset in animo Stoicos secuto laudare finem Virtutem, potuisset illud dicere quãdo Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam subuertit, quando Græcos fugam adornantes compescuit atque detinuit, quando Troiam ingressus est se
C ipse indecoris vulneribus flagellatum afficiens, ac sordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nusquam cõmeminit. Cæterùm ne tunc quidem cùm in Epicureorum vita constitutus apud venustissimam Calypso versaretur, illíque liceret in otio voluptuosè & molliter viuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum cõscendere, neque non rebus quas animi libido ferebat, indulgere; illius pulcherrimi finis memor est: sed cùm apud Phæacas parasitum ageret. Vocabãtur autem tunc tẽporis parasiti, dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est vt iterum atque iterum suauissimorum versiculorum recordaremur: neq; enim ad satietatem
D audiri possunt, nisi sæpius repetantur:

Dætymones sedeant ex ordine. &,

Iuxta mensæ adsint epulis & carne repletæ.

Porrò Epicurus nimiùm impudenter hunc finem detractum parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quòd autem hæc res non absit à furto, quódque Epicuro voluptas nihil curæ sit, sed parasito, ita potes colligere. Ego voluptatem existimo primùm tranquillum statum corporis: deinde neque mentem vlla perturbatione aut molesta cura onerari.

Horum vtrunque parasitus assequitur, Epicurus autem ne alteutrius quidem fit particeps. Etenim cùm curiosè satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine solis, atque distantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, siue sint siue non sint, déque ipso fine perueſtigãs, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contenriosè dissidens: non humanis solùm, sed & mundanis vexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horum omnium securus, omnia bene se habere existimans, credénsque hæc meliori loco esse nõ posse quàm sint, cum multa securitate & animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negotium, edit suauissimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus voluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicunque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem voluptuosè viuet minimè, imò ne viuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à seipso, aut ab alio. Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille, & non is quem se superbè venditat: Sin à seipso, voluptuosè non viuet. T Y C. Quomodo verò non voluptuosè? P A R. Si enim suppetiuerit illi apud seipsum victus copia, multa, ô Tychiade, eiusmodi vitam consequi necesse est. Vide verò qualia: oportet enim eum qui voluptate duce molliter & delicatè victurus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abundè indulgere. Aut quid tu ais? T Y C. Et mihi idem videtur. PAR. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortasse vnde libidinem suam expleat, nõ ægrè suppetet: at qui æstiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque vnquam voluptatis finem sibi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copioſę pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inseruire promptum est, præfixum voluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propterea quòd necesse sit cum qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeò odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut si citra rixam, coci negligentiam dissimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis vescitur, ac per hoc sperata voluptate priuatur.

A Τούτων τοίνυν ὁ μὲν παράσιτος ἑκατέρων τυγχάνει· ὁ δὲ Ἐπικούρειος, οὐδὲ θατέρου. ὁ γὰρ ζητῶν περὶ χήματος γῆς, καὶ κόσμων ἀπειρίας, καὶ μεγέθους ἡλίου, & ἀποστημάτων, καὶ περάτων στοιχείων, καὶ περὶ τῶν θεῶν, εἴτε εἰσὶν, εἴτε οὐκ εἰσὶ, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ τέλους ἀεὶ πολεμῶν, καὶ διαφερόμενος πρός τινας, οὐ μόνον ἐν ἀνθρωπίναις, ἀλλὰ καὶ ἐν κοσμικαῖς ὕλαις ὀχλήσεσιν. ὁ δὲ παράσιτος, πάντα καλῶς ἔχειν οἰόμενος καὶ πεπιστευκὼς μὴ ἄλλως ταῦτα ἔχειν ἀμείνον, ἢ ἔχει, μετὰ πολλῆς ἀδείας, καὶ γαλήνης, οὐδενὸς αὐτῷ τοιούτου περενοχλοῦντος ἐαθίῃ, καὶ χειμαίνει ὑπνῶν, ἀφόβως τοῖς πόδας, καὶ ταῖς χερσὶν, ὥσπερ Ὀδυσεὺς ὅτι τῆς πατρίδος ἀποπλέων οἴακα δε. καὶ μὲν οὐχὶ τούτου μόνον οὐδὲν πεφροντικεῖ ὁ ἡδὺ τῷ Ἐπικούρῳ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀκρίβειαν. ὁ γὰρ Ἐπίκουρος οὗτος, ὅστις ποτέ ὅστιν ὁ σοφὸς, ἤτοι φαγεῖν ἔχει, ἢ οὔ. εἰ μὲν οὐκ ἔχει, οὐχ ὅπως ἡδέως ὑ ζήσεται, ἀλλ' οὐδὲ ζήσεται· εἰ δὲ ἔχει, εἴτε παρ' ἑαυτοῦ, εἴτε παρά ἄλλου. εἰ μὲν οὖν παρ' ἄλλου ὁ φαγεῖν ἔχοι, παράσιτός ὅστι, καὶ οὐχ ὡς λέγει· εἰ δὲ παρ' B ἑαυτοῦ, οὐχ ἡδέως ζήσεται. ΤΥ. πῶς οὐχ ἡδέως; ΠΑ. Εἰ γὰρ ἔχοι ὁ φαγεῖν παρ' ἑαυτῷ, πολλά γοι, ὦ Τυχιάδη, τῷ τοιούτῳ βίῳ παρακολουθεῖν ἀνάγκη· καὶ ἅπτεσθαι πόσα. δεῖ τὸν μέλλοντα βιώσεσθαι καθ' ἡδονὴν, ταῖς ἐγκυμονούσαις ὀρέξεις ἁπάσας ἀναπλεῶσαι. ἢ τί φῄς; ΤΥ. καὶμοὶ δοκεῖ. ΠΑ. ὁρῶ τῷ μὲν συχνὰ κεκτημένῳ, ἴσως τοῦτο πάρεστι. τῷ δὲ ὀλίγα, καὶ μηδὲν ὁκέτι· ὥστε πένης οὐκ ἂν σοφὸς γένοιτο, οὐδὲ ἐφικνοῖτο τοῦ τέλους· λέγω δὲ τοῦ ἡδέος. ἀλλ' οὐδὲ μὲν ὁ πλούσιος, ὁ παρὰ τῆς οὐσίας ἀφθόνως ταῖς ἐπιθυμίαις χορηγῶν, δυνήσεται τοῦδε ἐφικέσθαι. τί δήποτε; ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἀναλίσκοντα τὰ ἑαυτοῦ πολλαῖς περιπίπτειν ἀηδίαις. τοῦτο μὲν, τῷ μαγείρῳ κακῶς σκευάσαντι ὃ ὄψον μαχόμενον, ἢ εἰ μὴ μαγειρικὸν, φαύλως παρατεθὲν ἐαθίοντα τὰ ὄψα, καὶ τοῦ ἡδέος ὑστερεῖν. C D

τοῦτο

τῦτο δὲ, τῷ οἰκονομοῦντι τὰ πρὸς τὸν οἰκίαν, εἰ μὴ καλῶς οἰκονομοῖτο, μαχόμενον. ἢ οὐχ οὕτω; ΤΥΧ. νὴ Δία καὶ μάλα δοκεῖ. ΠΑΡ. τῷ μὲν Ἐπικούρῳ, πάντα ξυμβαίνειν εἰκὸς, ὥστε οὐδέποτε τεύξεται τοῦ τέλους· τῷ δὲ παρασίτῳ, οὔτε μάγειρός ἐστιν, ᾧ χαλεπήνῃ, οὔτε ἀγρὸς, οὔτε οἰκονόμος, οὔτε ἀργύρια, ὑφ' ὧν ἀπολογούμενος ἀχθεσθείη, καὶ πάντα ἔχει, ὥστε καὶ φαγοι καὶ πίοι, μόνος οὗτος ὑπὸ μηδενὸς, ὧν ἐκεῖνος, ἀναγκαίως ἐνοχλούμενος. ἀλλ' ὅτι μὲν τέχνη ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἱκανῶς δέδεικται. λοιπὸν, ὅτι καὶ ἀρίστη δεικτέον, καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ὅτι κοινὴ πασῶν διαφέρει τῶν τεχνῶν· εἶτα ὅτι καὶ ἰδίᾳ ἑκάστης. κοινῇ μὲν οὖν ἁπασῶν οὕτω διαφέρει. πάσης γὰρ τέχνης ἀνάγκη προσάγειν μάθησιν, πόνον, φόβον, πληγὰς, ἅπερ οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἀπεύξαιτο. τούτῳ δὲ τῷ τέχνῃ, ὡς ἔοικε, μόνῃ ἔξεστι μαθεῖν, μὴ πόνου. τίς γὰρ ἀπὸ δείπνου ποτὲ ἀπῆλθε κλαίων, ὥσπερ τινας ἐκ τῶν διδασκάλων ὁρῶμεν; τίς δ' ὅτι δεῖπνον ἀπιὼν, ὤφθη σκυθρωπὸς, ὥσπερ οἱ εἰς διδασκαλεῖα φοιτῶντες; καὶ μὲν ὁ μὲν παράσιτος, ἐκὼν αὐτὸς ὅτι δεῖπνον ἔρχεται, μάλιστα ὑπεδυμῶν τῆς τέχνης, οἱ δὲ τὰς ἄλλας τέχνας μανθάνοντες, μισοῦσιν αὐτάς· ὥστε ἔνιοι δι' αὐτὰς ἀποδιδράσκουσι. τί δὲ δ' κἀκεῖνο ἐνοῆσαί σε δεῖ, ὅτι καὶ τοὺς ἐν ἐκείναις ταῖς τέχναις παιδοτρίβους, οἱ πατέρες καὶ μητέρες τούτοις τιμῶσι μάλιστα, οἷς καθ' ἡμέραν καὶ τὸν παράσιτον; Καλῶς, νὴ Δία, ἔγραψεν ὁ παῖς, λέγοντες, δότε αὐτῷ φαγεῖν· οὐκ ἔγραψεν ὀρθῶς, μὴ δότε. οὕτω δὲ πρᾶγμα καὶ ἔντιμον, καὶ ἐν τιμωρίᾳ μέγα φαίνεται. καὶ μὲν αἱ ἄλλαι τέχναι, ὃ ὕστερον τοῦτο ἔχουσι, μετὰ τὸ μαθεῖν, καὶ τοῖς καρποῖς ἡδέως ἀπολαμβάνουσι· πολλοὶ γὰρ, καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτό.

A Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum est. An verò hæc ita se non habent? TYG. Per Iouem idem quoque mihi videtur. PARAS. Hæc ergo omnia vt Epicuro accidant necesse est: itaque nunquam voluptatis fine miser ille potietur. At verò parasito neque cocus est vllus cui propter incuriam irasceretur, neque ager, neque villicus, neque argentum, quorum nomine famuli excusationem perferens doleret: & tamen omnia habet, vt edat & bibat, soli illi nulla re existente qua vt Epicurus perturbaretur. Iam quòd ars sit para- B sitica, & ex his iam dictis, atque aliis, satis supérque ostensum est. Reliquum est vt planum faciam quàm sit etiam omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat aliis. Etenim vniuscuiusque artis studium, discendi adducere laborem, timorem ac verba necesse est: quæ qui non deprecetur, nullus vnquam inuentus est. Hanc verò artem cuius ego professor sum, so- C lam, vt videtur, licet sine labore perdiscere. Quis enim vnquam à conuiuio flens digressus est, veluti quospiam videmus pueulos à præceptoribus discedere? Quis proficiscens ad conuiuium vnquam tristis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare solent? Atqui parasitus sua sponte, atque adeò volens ad cœnam vadit, artis consequendæ omnium cupidissimus. Cæteri verò qui aliis artibus perdiscendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita D vt nonnulli aufugientes, artes suas summa detestatione repudient. Et cur non hoc quoque considerandum tibi venit, quòd eos qui in aliis artibus fecissent aliquod operæpretium, parentes his potissimùm honorare solent, quibus parasitum quotidie cohonestant? Elegantes, ita me Dij ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat: malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeò res & honore pensanda, & supplicio punienda esse videtur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum est, vt primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore paratæ sunt, dulcem & expetitum voluptatis fructũ subministrant suis cultoribus, ad quam rem multa est via, nec minùs aspera.

Cæterùm ſola ex omnibus paraſitica ſtatim initio inter diſcendum arte ſua fruitur, ac ſimul atque incepta fuerit, quantocyus eſt in quæſtu. Præterea reliquæ artes non ſaltem aliquæ, ſed omnes ſimul tantùm victus conquirendi gratia inuentæ ſunt: at paraſito actutum parata eſt alim ētorum felix copia, ſimul atque artem exorſus fuerit. An verò non animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabricandi gratia? At paraſitus nihil ſectatur aliud, ſed hoc ipſum quod illius negotium eſt, & cuius gratia ei negotio intentus eſt. At hæc cui obſcura ſint, neminem eſſe arbitror, quòd ij qui reliquarum artium exercendo tractant commercia, per omne tempus afflicti laboribus viuunt ærumnosè atque infeliciter, ac vix vnũ atque alterum diem feſtum per menſem agunt, propterea quòd ciuitates aliàs quidẽ per annum, aliàs per menſem indicta ſolennitate dies feſtos agere ſoleant, & tunc animo remiſſiore lætari dicuntur: at paraſitus ferè ſingulos ſemper triginta dies agit in otio. Omnes enim dies illi videntur ſacri deorum numinibus. Præterea quibus conſilium aut animus eſt reliquis vti artibus cum aliqua laude & exiſtimatione, illi tenui frugalíque victu & potu vtantur neceſſe eſt, tanquam qui morbis decumbũt impliciti. Nam qui victu paulo copioſiore, potúque largiore ſemet inuitat & oblectat, ille ſtudio minimè eſt accommodus. Accedit his, quòd reliquæ artes, ſine inſtrumẽtis, magiſtro ſuo nihil fructus afferre poſſunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram pſallere, neque abſque equo equitare quiſquam poteſt. Porrò hæc vſqueadeo bona eſt, adeóque non onerosa artifici, vt omnibus etiam inſtrumentis carenti, tamen victum largè ſuppeditet, eáque commodiſſimè vti poſſit. Et, ſicut videmus, alias artes perdiſcentes, magiſtris mercedem perſoluimus: hanc autem diſcentes, præmium accipimus. Præterea aliarum artium omnium ſunt doctores quidam & profeſſores: cæterùm qui paraſiticam tradat aut doceat, nullus eſt: ſed quemadmodum Poëſis iuxta Socratem, & ipſa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animũ tuum expẽditò, quòd alias artes, aut iter faciẽtes aut naũgantes exercere nequeamus, hac verò vti licet & in itinere, & inter nauigandũ. TYC. Admodum profectò. PAR. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi deſiderare videntur, hæc verò nullius alterius egens eſt adminiculo.

A ἡ δὲ παρασιτικὴ μόνη τῶν ἄλλων εὐθὺς ἀπολαύει τῆς τέχνης ἐν αὐτῷ τῷ μανθάνειν, καὶ ἅμα τε ἄρχεται, καὶ ἐπὶ τῷ τέλει ἐστίν. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐ πᾶσαι, ἀλλὰ πᾶσαι, ὅτι μόνῳ τῷ βίῳ γεγόνασιν· ὁ δὲ παράσιτος, εὐθὺς ἔχει τὸν βίον ἅμα τῷ ἄρξασθαι τῆς τέχνης. ἢ οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν γεωργὸς, γεωργεῖ, ἵν' τῷ γεωργεῖν ἕνεκα, καὶ ὁ τέκτων, τεκταίνεται, ἵν' τεκταίνεσθαι ἕνεκα· ὁ δὲ παράσιτος, οὐχ ἕτερόν μέν τινα διώκει, ἀλλὰ δ' αὐτὸ καὶ ἔργον ἐστὶν αὐτῷ, καὶ οὗ ἕνεκα γίγνεται. καὶ μὲν σαφές γε δοκεῖς ἐστὶν
B ὅστις οὐκ ἐπίσταται, ὅτι οἱ μὲν τὰς λοιπὰς τέχνας ἐργαζόμενοι, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον παλαιπωροῦσι, μίαν δὲ ἢ δύο μόνας τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἱερὰς ἄγουσι. καὶ αἱ πόλεις ὔ, τὰς μὲν, δι' ἔτους, τὰς δὲ, ἐμμελῶς ἑορτὰς διατελοῦσι, καὶ διαφέρεσθαι λέγονται τότε. ὁ δὲ παράσιτος, τοῦ μηνὸς τὰς τριάκοντ' ἡμέρας ἱερὰς ἄγει· πᾶσαι γὰρ δοκοῦσιν αὐτῷ εἶ) τῶν θεῶν. ἔτι οἱ μὲν βουλόμενοι τὰς ἄλλας τέχνας κατορθοῦν, ὀλιγοστίας τε ὀλιγοποσίας χρῶνται, καθάπερ οἱ νοσοῦντες. πολυποσίας δὲ, καὶ πολυτελείας, οὐκ ἔστιν διαφερόμενον μανθάνειν. τὰς δὲ ἄλλας τέχνας, χωρὶς ὀργάνων οὐδαμῶς τοῦ κεκτημένου ὑπηρετεῖν δύνανται· οὔτε γὰρ αὐλῷ ἔνι χωρὶς αὐλῶν, οὔτε ψάλλειν δίχα λύρας, οὔτε ἱππεύειν χωρὶς ἵππου. αὐτὴ δ' ἅπασῶν ἐστὶν ἀγαθὴ, τε καὶ ἑαυτῇ τοῦ τεχνίτου, ὥστε καὶ ὁτῳοῦν ἀρχεῖ μηδὲν ἔχοντι ὅπλοις χρῆσθαι αὐτῇ. καὶ, ὡς ἔοικε, τὰς ἄλλας τέχνας μανθάνομεν, μισθὸν διδόντες, τοῦτ' ἔστιν, λαμβάνοντες. ἔτι τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν εἰσὶ διδάσκαλοι
D τινες, τῆς δὲ παρασιτικῆς οὐδείς, ἀλλ' ὥσπερ ἡ ποιητικὴ κατὰ Σωκράτην, τε αὐτὴ τινὶ μοίρᾳ παραγίγνεται. κἀκεῖνο ἂν σκέψαι, ὅτι τὰς μὲν ἄλλας τέχνας ὀδυνώντες, ἢ πλέοντες, ἃ δυνάμεθα διαπεραίνεσθαι. ταύτῃ δὲ ἔστι χρῆσθαι τε ἐν ὁδῷ, καὶ πλέοντι. TY. πολύ μοι δοκεῖς. PA. καὶ μάλα, ὦ Τυχιάδη, αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι, δοκοῦσί μοι ταύτης ἐπιθυμεῖν, αὐτὴ δὲ, οὐδεμιᾶς ἑτέρας.

ΤΥ. τί δὲ οὐχ οἱ τὰ ἀλλότρια λαμβάνοντες, ἀδικεῖν σοι δοκοῦσι; ΠΑ. πῶς γὰρ οὔ; ΤΥ. πῶς οὖν ὁ ψόφιτος τὰ ἀλλότρια λαμβάνων, οὐκ ἀδικεῖ μόνος; ΠΑ. οὐκ ἔχω λέγειν. τῶν μὲν τῶν ἄλλων τεχνῶν αἱ ἀρχαὶ φαῦλαί τινες, καὶ εὐτελεῖς εἰσι, τῆς δὲ παρασιτικῆς ἡ ἀρχή, πολύ γε γενναία τις. ὃ γὰρ ἐνθυμούμενον τοῦτο τῆς φιλίας ὄνομα, οὐκ ἄλλό τι ἔοικεν, ἢ ἀρχὴ τῶν ψοφιτικῆς. ΤΥ. πῶς λέγεις; ΠΑ. ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸν, ἢ ἀγνῶτα οὐδὲ φαῦλον, ἀλλ' οὐδὲ σωτηθ μετρίως, ὅτι δεῖπνον καλεῖ, ἀλλὰ δεῖ πρότερον, οἶμαι, τοῦτον γενέσθαι φίλον, ἵνα κοινωνήσῃ σπονδῶν, καὶ τραπέζης, καὶ τῶν τῆς τέχνης ἑαυτοῦ μυστηρίων. ἐγὼ γοῦν πολλάκις ἤκουσα τινῶν λεγόντων, ποταπὸς δέ ἐστιν ὁ φίλος, ὅστις οὐ βέβρωκεν, οὐδὲ πέπωκε μεθ' ἡμῶν; ὡς δηλονότι τὸν συμπίνοντα, καὶ συνεσθίοντα, μόνον πιστὸν ἡγουμένων φίλον. ὅτι γε μὲν ἡ βασιλικωτάτη τῶν τεχνῶν ἐστιν αὕτη, μαθοῖς ἂν καὶ σὺ τοῦτο οὐχ ἥκιστα. τὰς μὲν γὰρ λοιπὰς τέχνας, οὐ μόνον καμοπαθοῦντες, καὶ ἱδρωτῶντες, ἀλλὰ, νὴ Δία, καθήμενοι, καὶ ἑστῶτες ἐργάζονται, ὡσπερ ἀμελῆ δοῦλοι τῶν τεχνῶν. ὁ δὲ ψόφιτος, μεταχειρίζεται τὴν αὐτοῦ τέχνην, ὡς βασιλεὺς κατακείμενος. ἐκεῖνα μὲν γὰρ τί δεῖ λέγειν περὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ὅτι δὴ μόνος κατὰ τὸν σοφὸν Ὅμηρον οὔτε φυτεύει χερσὶ φυτὸν, οὔτε ἀρῶ, ἀλλὰ τὰ ἄσπαρτα, καὶ τὰ αὐτόροτα πρῶτα νέμεται. καὶ μὴν ῥήτορά τε, καὶ γεωμέτρην, καὶ χαλκέα, οὐδὲν κωλύει τὴν ἑαυτοῦ τέχνην ἐργάζεσθαι, ἐάν τε πονηρὸς, ἐάν τε καὶ μοχθηρὸς ᾖ, ψοφιτεῖν δὲ οὐδεὶς δύναται ἢ μοχθηρὸς ὤν, ἢ πονηρός. ΤΥΧ. παπαῖ. οἵαν χρῆμα ἀποφαίνῃ τὴν ψοφιτικήν· ὥστε καὶ αὐτός ἤδη βούλεσθαί μοι δοκῶ ψόφιτος εἶναι αὐτὴν τοῦτον ὃς εἰμι. ΠΑΡ. ὡς μὲν οὖν κοινὴν πάντων ἁπλῶς φέρειν, δεδεῖχθαί μοι δοκῶ. φέρε δὴ ὡς καὶ κατ' ἰδίαν ἑκάστης ἁψώμεθα, σκοπῶμεν. ὃ μὲν δὴ ταῖς βαναύσοις τέχναις ψοφᾶλλειν αὐτὴν, αὐόητόν ἐστι· καὶ μᾶλλόν πως καταισχύνειν τὸ ἀξίωμα τῆς τέχνης.

A ΤΥ C. Quid autem? nonne qui alienas res accipiunt, tibi iniustè agere videtur? PAR. Et quî non? TYC. Quomodo ergo parasitus aliena accipiens, solus extra iniusti noxiam habendus est? PAR. Huius quæstionis causſam tibi non possum reddere: verùm aliarũ artium principia plerunque sunt vilia atque simplicia, parasiticæ autem principium admodum generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomen, nõ inueneris aliud quàm parasiticæ esse auspicium. TYC. Quomodo dicis? PAR. Quoniam nemo inimicum aut ignotum hominẽ, sed ne mediocriter quidem familiarem ad cœnam B vocat: sed necessarium est vt antè cum illo amicitiam contraxerit, quàm eum libationis & mensæ participem fecerit, atque ad huius artis mysteria admiserit. Audiui ego sæpenumero dicẽtes quospiam, Cuiusmodi ille amicus est, qui neque edit neque bibit vnquam nobiscum? quasi eum qui vnà cibum capiat atque combibat, solum fidum amicum esse existimẽt. Quòd autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere. Etenim artes reliquas non tantùm graui- C ter laborantes, & sudore perfluentes, sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati sint: at parasitus veluti addicto mancipio sua arte vtitur, veluti rex accumbẽs otiosus ab animo. Illa autem quorsum recensere attinet, certissima felicitatis parasiticæ documenta, quòd solus iuxta sapiẽtem Homerum, neque vllam plantam inserit manibus, neque terram versat aratro, sed citra arationem, citráque sementem omnia parasitando consequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obstare video quominus artem suam exerceat, etiamsi improbus fuerit D aut morio: porrò autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fuerit, aut improbis moribus. TYC. Papæ! cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam! Itaque & me iam ea inuasit libido, vt parasitus esse cupiam pro eo qui nunc in præsens sum. PARA. Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior sit parasitica communiter, abundè mihi demonstratum esse opinor. Age nunc deinceps quomodo priuatim quoque excellat singulas, considerabimus. Vt autem hanc cum mechanicis aut manuariis artibus conferam, ineptum mihi esse videtur, aut potiùs eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret.

Sed illud potiùs, quomodo maximas atque pulcherrimas ſua præſtantia exuperet, demonſtrandum eſt. Eſt autem in confeſſo apud omnes, rhetoricam atque philoſophiam cæteris longè celebriores haberi, quas plerique propter generoſitatem atque cognitionem omnibus anteponunt. Proinde poſteaquam oſtendero & his lõgè potiorem eſſe paraſiticam, ſatis conſtabit eandem quoque cæteris artibus vniuerſis longè latéque præſtare, *Odyſſ. ζ.* veluti Nauſicaa corporis venuſtate atque proceritate omnes præcellebat famulas. Equidem communiter vtraſque excellenter anteit, & rhetoricam, & philoſophiam. Primùm quantum attinèt ad artis ſubſtantiam. Illa enim ſubſiſtit, hæc verò minimè. Neque enim de rhetorica *Quintil. lib. 2. c. 17.* eadem omnium eſt ſententia, neque eandem idem omnes eſſe ſentimus, ſed nonnullis ars eſſe videtur, nonnullis ab arte ſeiuncta. Plerique etiam prauitatẽ quandam artis ſeu impoſturam eſſe exiſtimãt, alij aliud. Haud alia eſt hominum de philoſophia diſputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philoſophicæ habere videntur, aliter Stoicis, aliter Academicis, ſecus quoque Peripateticis. Et quid multis opus eſt? Omnino alius aliam rem philoſophiam eſſe contendit & comminiſcitur: & ad hunc vſque diem neque illi ſuã obtinent ſententiam, neque ars illorum vna eſſe videtur. Ex quibus omnibus hãc mihi coniecturam facere licet, quòd ſtatim ſub initium illam artem eſſe negem, cuius nulla eſt ſubſtantia: quoniam cur tandem arithmeticam vnam eſſe videmus, quàm quòd bis duo & apud nos & apud Perſas ſint quatuor, nec diſcrepant hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros? At philoſophias varias atque multiplices eſſe videmus, prẽterea neque fines neque principia illarum cõcordare.

TYC. Vera dicis. Etenim vnam philoſophiam eſſe aſſeueranter affirmant, ipſi verò multarum ſunt auctores. PAR. Atqui in reliquis artibus, quanquã nonnihil diſcreparet, quiſpiam verò progreſſus illud ignoſcendum eſſe contenderet, proptrea quòd alioqui perfectæ eſſent, earúmque cognitiones nõ forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repudiãdus non eſſet. At philoſophiam quis tanquam neceſſariam ſuſtineret vnam & ſimplicem non exiſtentem, ac ferè vbique ipſam ſecum diſcrepantem, longè magis quàm inſtrumenta quæ ſunt diuerſiſſima? Siquidem non eſt vna philoſophandi ſcientia aut ratio, poſtquam innumeras eſſe conſpicio.

A ἀλλ' ἔτι γε μᾶλλον τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων τεχνῶν διαφέρειν δεικτέον. ὡμολόγηται γὰρ δὴ παρὰ πάντων, τήν τε ῥητορικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, αἷς διαφέρειν λαμπρότητα καὶ ἐπιστήμας ἐπιφαίνονται τινες. ἐπειδὴ γοῦν καὶ τούτων ἀποδείξαιμι τὴν παιδαγωγικὴν πολὺ κρατοῦσαν, σχολῇ δηλονότι τῶν ἄλλων τεχνῶν δόξειε προφέρεσθαι, καθάπερ ἡ Ναυσικάα τῶν θεραπαινίδων. κοινῇ μὲν οὖν ἀμφοῖν διαφέρειν, καὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ τῆς φιλοσοφίας, πρῶτον κρῖναι τὴν ὑπόστασιν. ἡ μὲν γὰρ ὑφέστηκεν, αἱ δὲ, οὔ. οὔτε γὰρ B καὶ τὴν ῥητορικὴν ἔν τι, καὶ ὃ αὐτὸ νομίζομεν, ἀλλ' οἱ μὲν, τέχνην, οἱ δὲ, πονηρίαν, ἀτεχνίαν, ἄλλοι δὲ, κακοτεχνίαν, ἄλλοι δὲ, ἄλλό τι. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν καθ' ἑαυτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχουσαν. ἕτερος μὲν γὰρ Ἐπικούρῳ δοκεῖ τὰ πράγματα ἔχειν, ἕτερος δὲ, τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἕτερος δὲ, τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἕτερος δὲ, τοῖς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, καὶ ἁπλῶς, ἄλλος ἄλλην ἀξιοῖ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι. καὶ μέχρι γε νῦν, οὔτε οἱ αὐτοὶ γνώμης κρατοῦσιν, οὔτε αὐτῶν ἡ τέχνη μία φαίνεται. ὅθ' ὧν C δηλονότι πεπαίρεσθαι καταλείπεται· ἀρχὴν γὰρ φημι μήτε εἶναι τέχνην, ἧς ὅλη ἔστιν ὑπόστασις. ἐπεὶ τί δή ποτε ἀριθμητικὴ μὲν, μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτὴ, καὶ δὶς δύο παρά γε ἡμῖν, καὶ παρὰ Πέρσαις, τέτταρά ἐστι, καὶ συμφωνεῖ ταῦτα καὶ παρὰ Ἕλλησι, καὶ βαρβάροις; φιλοσοφίας δὲ πολλὰς καὶ διαφόρους ὁρῶμεν, καὶ οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη σύμφωνα πασῶν. ΤΥ. ἀληθῆ λέγεις. μίαν μὲν γὰρ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι λέγουσιν· αὐτοὶ δὲ αὑτοῖς ποιοῦσι πολλάς. D ΠΑΡ. καὶ μὴν τὰς μὲν ἄλλας τέχνας, εἰ καί τι κατ' αὐτὰς ἀσύμφωνον εἴη, καὶ προέλθοι τις συγγνώμης ἀξιώσας, ἐπεὶ μέσας τε δοκοῦσι, καὶ αἱ καταλήψεις αὐτῶν οὐκ εἰσὶν ἀμεταπτωτοι, ὡς δεκτέος ἂν εἴη. φιλοσοφίαν δέ τις ὡς ἀναίσχυντον, ἀνάρχητον μὴ μίαν εἶναι, καὶ μηδὲ σύμφωνον αὐτὴν ἑαυτῇ μᾶλλον τῶν ὀργάνων. μία μὲν οὐκ ἔστι φιλοσοφία, ὅπερ ὁρῶ καὶ ἄπειρον οὖσαν.

πολλαὶ δὲ οὐ δυνάσται εἶ), ἐπειδήπερ ἡ φι- A Multæ autem esse non possunt, quando-
λοσοφία μία. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ῥητορικῆς ἔστιν εἰπεῖν τινα φαίη τις ἄν. ὃ γὰρ περὶ ἑνὸς προκειμένου ἔστι μὴ λέγειν ἅπαντας, ἀλλὰ μάχεσθαι εἶ) φορᾶς ἀντιδόξου, ἀπόδειξις μεγίστη τοῦ μηδὲ τὸν ἄρχειν εἶ) τοῦτο, οὗ μία κατάληψις οὐκ ἔστι. τὸ γὰρ ζητεῖν τὸ, τί μᾶλλον αὐτῶν ἐστι, καὶ τὸ μηδέποτε ὁμολογεῖν μίαν εἶ), τοῦτο αὐτὸν αἴρει τὸ ζητουμένου τὸν οὐσίαν. ἡ μέντοι παρασιτικὴ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ ἐν βαρβάροις μία ἐστὶ, καὶ κατὰ ταὐτὰ, καὶ ὡσαύτως. καὶ οὐκ ἂν εἴποι τις B quam dissimilis est, sed vna atque eadem
ἄλλως μὲν τοὺς δὲ, ἑτέρως δὲ τοὺς παρασιτεῖν. οὐδὲ εἰσὶν ὡς ἔοικεν ἐν παρασίτοις τινὲς, οἷς Στωϊκοὶ, ἢ Ἐπικούρειοι, δόγματα ἔχοντες διάφορα, ἀλλὰ πᾶσι περὶς ἅπαντας ὁμολογία τις ἐστὶ, καὶ συμφωνία τῶν ἔργων, καὶ τοῦ τέλους. ὥστε ἐμοί γε δοκεῖ ἡ παρασιτικὴ κινδυνεύειν κατά γε τοῦτο, καὶ σοφία εἶ). ΤΥ. πάνυ μοι δοκεῖς ἱκανῶς ταῦτα εἰρηκέναι. ὡς δὲ καὶ τὰ ἄλλα χείρων ἐστὶν ἡ φιλοσοφία τῆς σῆς τέχνης, πῶς ἀποδείκνυσι; ΠΑΡ. ὀκνῶ ἀνάγκη πρῶτον εἰπεῖν, ὅτι φιλοσοφίας μὲν οὐδέποτε ἤρξατο παράσιτος, παρασιτικῆς δὲ πάμπολλοι ἐπιθυμήσαντες μεμνημένοι φιλόσοφοι, καὶ μέχρι γενῶν ἐρῶσι. ΤΥ. καὶ τίνας αὖ ἔχοις εἰπεῖν φιλοσόφους, παρασιτεῖν σπουδάσαντας; ΠΑΡ. οὓς τινας μέντοι, ὦ Τυχιάδη, καὶ σὺ γιγνώσκων, ὑποκρίνῃ ἀγνοεῖν κἀμέ, ὡς κατά τινος αὐλῆς αἰσχύνης ἐστεῦθεν γιγνομένης, οὐχὶ τιμῆς. ΤΥΧΙΑ. οὐ, μὰ τὸν Δί', ὦ Σίμων, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀπορῶ οὓς τινας καὶ δύ- D
ναιο εἰπεῖν. ΠΑΡ. ὦ γενναῖε, σύ μοι δοκεῖς αἰνήκοος εἶ) καὶ τῶν ἀναγραφόντων τοὺς ἐκείνων βίους, ἐπεὶ πάντως δὴ καὶ ἐπιγνῶναι οὓς τινας λέγω, δυνάμενο. ΤΥΧΙΑ. καὶ μέντοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πάνυ δὴ ἀκούειν τινὲς εἰσίν. ΠΑΡ. ἐγώ σοι δείξω, καὶ καταλέξω αὐτοὺς ὄντας οὐχὶ τοὺς φαύλους, ἀλλ' ὧν ἐγὼ δοκῶ, τοὺς ἀρίστους, ἢ ὡς ἥκιστα οἴει.

ever philosophia vna est. Non disparia de rhetoricæ quoque substantia quispiam dicere possit. Nam de vna re proposita omnes nõ idem sentire & dicere, sed super præceptionibus diuersis pugnare sententiis, documentum est certissimum ne principium quidem illius artis esse probabile, cuius non est vna cognitio. Etenim quærere quid potissimùm ex illis æstimanda sit rhetorica, ac nondum fateri vnam esse, omnem eius quod quæritur, tollit essentiam. Porrò autem ipsa parasitica non perinde se habet, sed & inter Græcos & inter barbaros sui nunquam dissimilis est, sed vna atque eadem parasitandi ratio vbique. Neque quispiam dixerit, aliter hos aliter illos exercere parasiticam. Neque sunt inter parasitos, vt vides, discrepantium sectarum auctores, cuiusmodi sunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, sed vna omnibus apud omnes est professio, operúmque & finis concordia. Itaque, vt mihi videtur, periculum est ne ex his omnibus iam à me adductis, parasitica quoque sit singularis & præcipua quædam sapientia. ΤΥ C. Videre mihi ista C sufficienter disseruisse. Quòd autem & in aliis philosophia tua professione parasitica deterior existimanda sit, quomodo planum facies? ΠΑΡ. Ergo illud mihi sub initiũ dictu perneccessarium est, nullum parasitum vnquam philosophiam amasse: at parasiticæ desiderio permultos arsisse philosophos testãtur historiæ: quo desiderio etiam nunc tenentur. ΤΥ C. Et quosnam memorare potes philosophos qui parasiticæ operam dederint? ΠΑΡ. Eos quidem, ô Tychiade, quos neque tu ignoras, sed data opera me quoq; ignorare ciuiliter simulas, veritus ne ea ex re dedecus illis potiùs quàm honorẽ conciliem. ΤΥ C. Non per Iouem hoc mihi in mentem venerat, ô Simo, attamen vehementer animi pendeo quósnam ei rei vnquam seruientes possis producere. ΠΑΡΑ. O generose, equidem tu mihi rudis & imperitus esse vidêre eorum qui philosophorum vitas memoriæ proditas ad posteros transmiserunt: omnino enim eosdem quos dico legere potuisses. ΤΥ C. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire gestio qui tandem illi sint. ΠΑΡΑ. Ego tibi eosdem demonstrabo, & nominatim perstringam, & quidem minimè malos, aut infimæ conditionis philosophos, sed vt ego opinor, ferè ex omnibus præstantissimos, & de quibus hoc vel suspicari indignũ facinus esse putasses.

Enim vero Æschines ille Socraticus, longis illis & lepidis dialogis summo sermonis nitore atque munditia conscriptis, semel venit in Siciliam, eosdem vnà secum ferens, vt si quo modo fieri posset, eorũ opera Dionysio tyranno innotesceret. Tandem verò lecto Miltiade, visus sibi non mediocrem adiunxisse & laudem & opinionem, reliquum tẽpus permansit in Sicilia, parasitans Dionysio, Socraticis disceptationibus longum valere iussis. Quid autem? nónne & Aristippus ille Cyrenæus vnus ex præstantibus & eximiis philosophis tibi esse videtur? TYC. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Syracusis versatus est parasitando apud Dionysium. Itaque ex omni parasitorum numero ille in maximo pretio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem singulari præditus industria: quare & coquos quotidie ad illum missitare solitus est Dionysius, quò apparatiùs tanto magistro artem perdiscerent culinariam. Ille sanè videtur etiam artem pro dignitate excoluisse. Quin etiam Plato vester generosissimus, & ipse non aliam ob caussam in Siciliam profectus est: ac sanè pauculos aliquot dies parasitatus, statim ab incepta parasitatione propter artis imperitiam elapsus est. Rursus autem Athenas regressus, cùm variis semet studiis exercuisset & adornasset, deinceps secunda vice in Siciliam nauigando contendit, vbi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob parasitandi imperitiam Dionysio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum scitè parasitãti accidit aduersitas, persimilis mihi esse videtur Niciæ. TY. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alij complures: porrò autem Aristoxenus Musicus vir clarus atque memorabilis, & ipse Nelei parasitus fuit. Quòd verò Euripides apud Archelaum parasitum egerit vsque ad extremum vitæ diem, Anaxarchus autem apud Alexãdrum, planè tibi compertum est. Neque Aristoteles parasiticam intactam reliquit, sed eandem vt reliquas artes omnes exorsus est. Philosophos quẽadmodum parasiticæ operam dederint, ostendi: parasitum verò nemo vnquã potest producere qui philosophandi captus sit desiderio. Et sanè si felicitas putanda est, neque fame discruciari, neque siti vrgeri, neque algore torqueri: hęc nemini alteri quàm parasito suppetunt. Itaque philosophorum non parum multos quispiam inuenerit & algentes grauiter & esurientes,

Αἰσχίνης μὲν οὖν ὁ Σωκρατικὸς οὗτος, ὁ τοὺς μακροὺς καὶ ἀστείους διαλόγους γράψας, ἦλθέ ποτε εἰς Σικελίαν κομίζων αὐδεὶς, ὅπως εἰ δυνατὸν δι' αὐτῶν γνωσθείη Διονυσίῳ τῷ τυράννῳ· καὶ τὸν Μιλτιάδην αἰσγνοὶς, καὶ δόξας οὐδοκιμηκέναι, λοιπὸν ἐκάθητο ἐν Σικελίᾳ παρασιτῶν Διονυσίῳ, καὶ τοῖς Σωκρατικοῖς διατριβαῖς ἐρρῶσθαι φράσας. τί δ' ἡ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος οὐχὶ τῶν δοκίμων φαίνεταί σοι φιλοσόφων; ΤΥ. ἔγωγε πάνυ. ΠΑ. καὶ οὗτος μέντοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διέτριβεν ἐν Συρακούσαις παρασιτῶν Διονυσίῳ. πάντων γοῦν ἀμελεῖ τῶν παρασίτων αὐτὸς οὐδοκιμεῖ παρ' αὐτῷ. καὶ γὰρ ἐν πλέον τι τῶν ἄλλων ἔσχε τὴν τέχνην δι' φυῆς· ὥστε τοὺς ὀψοποιοὺς ὁσημέραι ἔπεμπε παρὰ τοῦτον ὁ Διονύσιος, ὡς παρ' αὐτῷ μαθησομένους. οὗτος μέντοι δοκεῖ κοσμήσαι τὴν τέχνην ἀξίως. ὁ γὰρ Πλάτων ὑμῶν ὁ γενναιότατος, καὶ αὐτὸς μὲν ἦκεν εἰς Σικελίαν ὑπὸ τούτῳ, καὶ ὀλίγας παρασιτήσας ἡμέρας τῷ τυράννῳ, τῆς παρασιτεῖν ταχὺ ἀφυίας ἔξέπεσε, καὶ πάλιν Ἀθήναζε ἀφικόμενος, καὶ φιλοπονήσας, καὶ παρασκευάσας ἑαυτὸν, αὖθις δευτέρῳ σόλῳ ἐπέπλευσε τῇ Σικελίᾳ· καὶ δειπνήσας πάλιν ὀλίγας ἡμέρας, ταχὺ ἀμαθίας ἐξέπεσε. καὶ αὕτη ἡ συμφορὰ Πλάτωνι περὶ Σικελίαν, ὁμοία δοκεῖ γενέσθαι τῇ Νικίου. ΤΥ. καὶ τίς, ὦ Σίμων, περὶ τούτου λέγει; ΠΑΡ. πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, Ἀριστόξενος δ' ὁ μουσικὸς, πολλοῦ λόγου ἄξιος, καὶ αὐτὸς ἦν παράσιτος Νηλέως ἐκεῖ. Εὐριπίδης μὲν γὰρ ὅτι Ἀρχελάῳ μέχρι τοῦ θανάτου παρέσχετο, καὶ Ἀνάξαρχος Ἀλεξάνδρῳ, πάντων ὁμολογεῖται. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τῆς παρασιτικῆς ἥψατο μόνον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. φιλοσόφους μὲν οὖν, ὥσπερ ἐγὼ, παρασιτικὰ σοφιζομένους, ἔδοξα· παρασίτους δ' οὐδεὶς ἔχει φράσαι, φιλοσοφεῖν ἐθελήσαντας. καὶ μέντοι εἰ ἔστιν οὐδαμοῦ ὃ μὴ πεινῇ, μηδὲ διψῇ, μηδὲ ῥιγοῖ, ταῦτα οὐδενὶ ἄλλῳ ὑπάρχει, ἢ παρασίτῳ. ὥστε φιλοσόφους μὲν εἴ τις πολλοὺς κατὰ ῥιγοῦντας, καὶ πεινῶντας εὕροι,

παράσιτον δὲ οὔ. ἢ οὐκ αὖ εἴη παράσιτος, ἀλλά δις τυχὸς τις, ἢ πλωχὸς αὖ θέρμος, ἢ φιλοσόφῳ ὅμοιος. ΤΥ. ἱκανῶς ταῦτά γε. ὅτι δὲ καὶ κρεῖττον πολλὰ διαφέρει φιλοσοφίας, καὶ ῥητορικῆς ἡ παρασιτική, πῶς ἀποδείξεις; ΠΑ. Εἰσὶν, ὦ βέλτιστε, καιροὶ τοῦ τῆς ἀνθρώπων βίου, ὁ μὲν τις, εἰρήνης, οἶμαι, ὅδ' αὖ, πολέμου. ἐπὶ δὴ τούτοις πᾶσα ἀνάγκη φανερὰς γίνεσθαι τὰς τέχνας, καὶ τοὺς ἐχομένους ταύτας ὁποῖοί τινές εἰσι. πρότερον δὲ εἰ δοκεῖ, σκοπώμεθα τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν, καὶ τίνες ἂν εἶεν μάλιστα χρησιμώτατοι, ἴδιά τε ἕκαστος αὐτῷ, καὶ κοινῇ τῇ πόλει. ΤΥ. ὡς οὐ μέτριον ἀγῶνα καταγγέλλεις τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἔγωγε πάλαι γελῶ κατ' ἐμαυτὸν, ἐννοῶν ποῖος ἂν εἴη συμβαλλόμενος παράσιτῳ φιλόσοφος. ΠΑ. ἵνα τοίνυν μὴ πάνυ θαυμάζῃς, μηδὲ ὃ πρᾶγμά σοι δοκῇ χλιδῆς ἄξιον, φέρε προτυπωσώμεθα πρὸ ἡμῶν αὐτῶν, ἠγγέλθαι μὲν αἰφνίδιον εἰς τὴν χώραν ἐμβεβληκέναι πολεμίους, εἰ δὲ ἀνάγκη ἐπεξιέναι, καὶ μὴ προϊέσθαι ἔξω διαιουμένων τὴν γῆν· τὸν στρατηγὸν δὲ παραγγέλλειν ἀπάντας εἰς τὸν καταλογον τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, καὶ δὴ χωρεῖν ἐπὶ τοὺς ἄλλους· ἐν δὲ δὴ τούτοις, φιλοσόφους τινὰς, καὶ ῥήτορας, καὶ παρασίτους. πρῶτον τοίνυν ἀποδύσωμεν αὐτούς, ἀνάγκη γὰρ τοὺς μέλλοντας ὁπλίζεσθαι, γυμνοῦσθαι πρότερον. ἴθι δὴ τοὺς ἀθλητὰς, ὦ γυναῖε, καὶ ἕκαστον, καὶ δοκίμαζε τὰ σώματα· τοὺς μὲν τοίνυν αὐτῶν, ἐὰν σὺ δείας ἴδοις αὐτοὺς, καὶ λεπτοὺς, καὶ ὠχροὺς πεφυκότας, ὥσπερ ἤδη τραυματίας πρειαμένους. ἀγῶνα μὲν γὰρ, καὶ μάχην σταδίαν, καὶ ὠθισμὸν, καὶ κόνιν, καὶ τραύματα, μὴ γελοῖον ᾖ λέγειν, δύνασθαι φέρειν ἀνθρώπους ὥσπερ ἐκείνους τινὰς δεομένους ἀναλήψεως. ἄθρει δὲ πάλιν μεγαλαυχοῦντας, τὸν παράσιτον, ὁποῖός τις φαίνεται. ἆρ' οὐχ ὁ μὲν, ὃ σῶμα πρῶτον πολὺς, καὶ ὃ χρῶμα ἁδρὸς, οὐ μέλας δὲ, οὐδὲ λευκὸς (ὃ μὲν γὰρ γυναικὶ, ὃ δὲ, δούλῳ πρόσοικεν) ἔπειτα θυμοειδὴς, δριμὺ βλέπων, ὁποῖον ἡμεῖς μέγα, καὶ ὕφαιμον.

A parasitum verò nequaquam. Aut alioqui parasitus habendus non esset, sed infelix quispiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis. TYC. Hæc equidem tibi satis superque disputata sunt. At philosophia atque Rhetorica etiam reliquis potiorem esse parasiticam, quomodo comprobabis? PAR. Sunt in vita humana tempora, ô optime, alia quidē pacis, vt opinor, alia verò belli. Iam in his omnibus modis necessarium est artes cuiusmodi sint manifestas fieri; sed & illi necessum est vt se aperiant qui artibus sunt imbuti. Primùm autem, si ita tibi videtur, tempus belli subducta B ratione excutiamus, & quinam ingruente bello omnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sunt vtiles. TYC. Quàm non mediocre virorum certamen annuncias! Et ego iamdudum apud me ipse rideo, cogitabundo animo mecum considerans cuiusmodi futurus sit philosophus cum parasito comparatus. PAR. Ne verò nimia capiaris admiratione, néve hanc rem cauillo aut subsannatione dignam existimes, age hoc totum expressis typis oculis nostris subiiciemus. Annuntiatum est ex improuiso hostes in re- C gionem irruptionem fecisse; perneccessarium autem est collecta manu illis exire obuiam: neque enim per socordiam cōmittendum est vt impune abactis pecoribus agros nostros deuastent atque depopulentur. At dux belli denunciat vt ad delectum faciendum iuuenes confluant, alij verò discedant. Sint autem inter hos nonnulli & philosophi, & rhetores, & parasiti. Itaque initiò abiectis vestimentis exuimus nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudent necesse est. Proinde intentis oculis specta ô generose vnumquenque ex ordine, habitóque D delectu probato corpora. Itaque illos propter victus indigentiam haud dubiè visurus es tenues atque pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam confecti sint vulneribus. Quiergo non sumnè foret ridiculum, affirmare eiusmodi viros perferre posse certamen, aut pugnam stataria m, aut impressionem, aut puluerematque vulnera, qui curatione aliqua refocillandi sunt? At iam contrà ab illis regressus, parasitum quo corpore appareat, contemplare. Nunquid non ille membris præditus est planè gladiatoriis, ac colore viuo atque iucundo, neque nigro, neque rursus peralbo? (Hoc enim muliebre esset, illud seruile.) Deinde animosus quoq; terribile quiddam obtuēs, vultu minaci & rubicūdo, quod parasitorum est proprium.

Neque enim conſultum factu videtur, hominem meticuloſum, aut fœmineis oculis præditũ, in aciem producere. Nunquid non igitur iſtiuſmodi ſit elegans & viuens armatus, elegans etiam ſi honeſtè in prælio ceciderit? Sed quorſum iſtis collationibus vtimur, cùm illorum exempla nobis in promptu parata ſint? Vt enim ſimpliciter quæ ſentio eloquar, priorum rhetorum atque philoſophorum partim extra murum in bellum progredi nunquam auſi ſunt. Quòd ſi quis etiam neceſſariò coactus militatũ egreſſus eſt, illum ego deſerta acie turpiter aufugiſſe dico. TYC. Quàm admirãda omnia, & quàm nihil exiguum aut mediocre polliceris! PAR. Nihilo ſecus tamen orationem ſemel exorſus expediam. Equidem ex rhetorum numero Iſocrates, ne ſemel quidẽ in bellum egreſſus eſt, at ne in foro quidem iudiciali vnquam orationem habiturus aſcẽdit, propter animi puſillanimitatem. Opinor verò & ob hoc ipſum illi vocem defuiſſe. Præterea nonne Demades & Æſchines & Philocrates timore ſtatim conſternati bellum Philippo indicente, vrbẽ atque ſeipſos hoſti prodiderunt, neque non pertinaciter perſeuerarũt Athenis illius res atque negotia ſemper adminiſtrantes? adeò vt ſi quis etiam alius Athenienſium eandem ſequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiam adſciſcebatur. At verò Hyperides, & Demoſthenes, & Lycurgus, qui paulo videbantur cæteris animoſiores, tametſi in concionibus ſubinde tumultuarentur, ac Philippum contumelioſis dictis proſcinderent, quodnam memorabile facinus in eo bello quod aduerſus illum geſſere Athenienſes, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquã egreſſi ſunt, ſed neque vel modicum exerto è portis capite auſi ſunt proſpicere, verùm intra murum clauſi ſedebant, iam apud ſe ipſi obſidionem perferentes, ſententiolas atque ſenatuſconſulta componentes. Sed enim anteſignanus illorum atque coryphæus, nempe Demoſthenes, cui iſta pro concionibus ciuium auribus ſubinde occinere moris erat: Philippus, Macedonum exitium, à quo ne mancipium quidem aliquis emere ſuſtineret: auſus venire in Bœotiam, priuſquam vterq; exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atque dedecore. An & hæc antea neminem commemorantem audiſti, quæ nedum Athenienſibus pro certo comperta ſunt, ſed & Scythis & Thracibus, vnde illud piaculum profectum fuerat? TYC. Iſta equidem mihi compertè nota ſunt.

A ὃ γὰρ καλὸν δεδοικότα καὶ θῆλυν ὀφθαλμὸν εἰς πόλεμον φέρειν. ἆρ' οὐχ οὕτω τοίνυν καλὸς μὲν γέγονεν αὖ, ἔζων ὁπλίτης, καλὸς δὲ κἂν ἀποθάνοι καλῶς; ἀλλὰ τί δὴ ταῦτα εἰκάζειν, ἔχοντας αὐτῶν παραδείγματα; ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, τὸ πολέμιον τῶν πώποτε ῥητόρων, ἢ φιλοσόφων, οἱ μὲν ὅλως ὑπέμειναν ἔξω τῶν τείχους προελθεῖν. Εἰ δέ τις καὶ διαλαθὼν προεξέλθοι, φημὶ τὸν λείψανα τὴν τάξιν, ὑποστρέφειν. ΤΥ. ὡς θαυμάσια πράγματα, κἀδόκει ὑπισχνῇ μέτριον. ΠΑ. λέγω δὲ ὅμως. τῶν μὲν τίνων

B ῥητόρων, Ισοκράτης οὐχ ὅπως εἰς πόλεμον ἐξῆλθέ ποτε, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ δικαστηρίου αἰέκα, δίκην δίλιαν, οἶμαι, ὅτι οὐδὲ τὴν φωνὴν δίκην τοῦτο εἶχε. τί ἔτι; οὐχὶ Δημάδης μὲν, καὶ Αἰσχίνης, κἀ Φιλοκράτης ὑπὸ δείους θὠμὸς τῆς καταγελείας τοῦ Φιλίππου πολέμου, τὴν πόλιν προῆδοσθην, κἀ σφᾶς αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ, κἀ διετέλεσθην Αθηναίοις αἰεὶ τὰ ἐκείνου πολιτευόμενοι; ὡς εἴγέ τις ἢ ἄλλος Αθηναῖος, κατ' αὐτὰ ἐπολέμει, καὶ ἐκεῖνος ἐν αὐτοῖς ἦν φίλος. ὁ Υπερίδης δὲ, καὶ Δημοσθένης, ἢ Λυκοῦργος, οἵ γε δοκοῦντες αὐδριότεροι, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις αἰεὶ θορυβοῦντες κἀ

C λοιδορούμενοι τῷ Φιλίππῳ, τί ποτε ἀπειργάσθην γενναῖον ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν πολέμῳ; κἀ Υπερίδης μὲν, ἢ Λυκοῦργος, οὐδ' ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ἐτόλμησαν μικρὸν ἔξω προκύψαι τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἐντειχίσθην καὶθῆντο, πρὸ αὐλοῖς ἤδη πολιορκούμενοι, γνωμιδίοις, ἢ προβουλευμάτια συντιθέντες. ὁ δὲ δὴ κορυφαῖος αὐτῶν, ὁ ταῦτα λέγων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σωτὴρ· Φίλιππος γὰρ ὁ Μακεδόνων ὄλεθρος, ὅθεν οὐδὲ ἀνδράποδον πρίαιτο τις πώποτε, βλημένος προελθὼν

D εἰς τὴν Βοιωτίαν πρὶν ἢ ξυμμίξαι τὰ στρατόπεδα, κἀ ξυμβαλεῖν εἰς χεῖρας, ῥίψας τὴν ἀσπίδα, ἔφυγεν. ἢ ἀδέπω ταῦτα πρότερον ἀκήκοας ἀδενός, πάνυ γνώριμα ὄντα, ἀχ ὅπως Αθηναίοις, ἀλλὰ Θραξὶ, κἀ Σκύθαις, ὅθεν ἐκεῖνο τὸ κάθαρμα ἦν; ΤΥ. ἐπίσταμαι ταῦτα.

ἀλλ' ἔστι μὲν ῥήτορες, οἷς λόγους λέγειν ἠσκη- A
κότες, ἀρετὴν δὲ, οὔ. τί δὲ περὶ τῶν φιλοσό-
φων λέγεις; ἃ γὰρ δὴ τούτους ὥσπερ ἐκείνους
ἔχεις αἰτιᾶσθαι. ΠΑ. ἔστι πάλιν, ὦ Τυχιάδη, οἱ περὶ τῆς ἀνδρίας ὁσημέραι διαλεγόμε-
νοι, καὶ κατατείνοντες ὃ τῆς ἀρετῆς ὄνομα,
πολλῷ μᾶλλον τῶν ῥητόρων φανοῦνται δειλό-
τεροι, καὶ μαλακώτεροι. σκόπει δὴ ἅτε πρῶ-
τον μὲν, οὐκ ἔστιν ὅστις εἰπεῖν ἔχοι φιλόσοφον
ἐν πολέμῳ τετελευτηκότα· ἤτοι γὰρ οὐδὲ ὅ-
λως ἐστρατεύσαντο, ἢ εἰ ὅπερ ἐστρατεύσαντο,
πρώτους ἔφυγον. Ἀντισθένης μὲν οὖν, καὶ Διο-
γένης, καὶ Κράτης, καὶ Ζήνων, καὶ Πλάτων, καὶ B
Αἰσχίνης, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶς σύστημα ὁ ὅμι-
λος, ὅτε εἶδον τὴν τάξιν, μόνος δὲ τολμήσας
ἐξελθεῖν εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει μέλλω ὁ σοφὸς
αὐτῶν Σωκράτης, φεύγων ἐκεῖθεν ἀπὸ τῆς
Παρνηθος, εἰς τὴν Ταυρέᾳ παλαίστραν κα-
τέφυγε· πολὺ γὰρ αὐτῷ ἀσφαλέστερον ἐδόκει μετ'
τῶν μειρακυλλίων καθεζόμενον ὠρχίζειν, καὶ
σοφισμάτια προβάλλειν τοῖς ἀντυγχάνουσιν,
ἢ αὐτοῖς Σπαρτιάτῃ μάχεσθαι. ΤΥ. ὦ γεν-
ναῖε, ταῦτα μὲν ἤδη καὶ πρὸ ἄλλων ἐπυθόμην, C
ὦ, μὰ Δία, σκώπτειν αὐτοὺς καὶ ὀνειδίζειν βου-
λομένων· ὥστε οὐδέν τι μοι δοκεῖς χρειζόμε-
νος τῇ σαυτοῦ τέχνῃ καταψεύδεσθαι τῶν ἀν-
δρῶν. ἀλλ', εἰ δοκεῖ, ἤδη φέρε δὴ σὺ τὸν πα-
ράσιτον ὁποῖός τίς ἐστιν ἐν πολέμῳ, δὴ λέγε, δὴ
εἰ ὅλως λέγεται παράσιτός τις γενέσθαι τῶν
παλαιῶν. ΠΑ. καὶ μάλα, ὦ Φιλότης, οὐδεὶς
ἀνήκοος Ὁμήρου, ὅστις αὖ πάμπαν ἰδιώτης
τύχοι, ὅστις οὐκ ἴσασιν τῶν πρὸ αὐτοῦ τοὺς ἀρί-
στους τῶν ἡρώων παράσιτους ὄντας. ὅ, τε γὰρ Νέ-
στωρ ἐκεῖνος, ὃ ἀπὸ τῆς γλώττης ὥσπερ μέλι
ὁ λόγος ἀπέρρει, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως παράσι- D
τος ἦν, καὶ οὔτε τὸν Ἀχιλλέα, ὡσπερ ἐδόκει τε δὴ καὶ ἦν ὃ σῶμα γενναιότατος, καὶ δικαιό-
τατος, οὔτε τὸν Διομήδην, οὔτε τὸν Αἴαντα
ὁ Ἀγαμέμνων οὕτως ἐπῃνέσε τε, καὶ θαυμάζει ὥσπερ τὸν Νέστορα. οὐδὲ γὰρ δέκα Αἴαν-
τας φύγεται γενέσθαι αὐτῷ, οὔτε δέκα Ἀχιλ-
λέας· πάλαι δ' ἂν ἐαλωκέναι τὴν Τροίαν,
εἰ τοιούτους ὁποίους ἦν οὗτος ὁ παράσιτος,

A At illi quidem fuerunt rhetores, quibus studio fuit concionari, & causſas perorare, non virtutem armis exercere. Quid autem de philoſophis habes quod dicas? Neque enim hos quemadmodum illos accuſare potes ignauiæ. P A R. Illi equidem Tychiade, qui quotidianis diſſertationibus multa de fortitudine diſputare conſueuerunt, virtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiam effœminatiores. Ad hunc verò modum rem conſidera. Principiò quidem nemo eſt vſquam qui pro certo affirmare poſſit vllum philoſophum in bello
B oppetiiſſe: aut potiùs in vniuerſum nunquam meruere ſtipendia: aut ſi meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antiſthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Æſchines, & Ariſtoteles, & illa vniuerſa philoſophorum turba, nunquam viderũt aciem. Solus autem ſapiens ex illorum numero Socrates ſumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduerſus Lacedæmonios, exire auſus, fuga inde ſaluti conſulens, ex Parnethe in Taurei palæſtram diuertit. Exiſtimabat enim ſibi longè fore tutius
C atque ciuilius ſedenti cum puerulis ſtudioſè exornari, ac vnà ſermonem ſociantes ſophiſticis captiunculis illaqueare, quàm cum viro Spartano manus conſerere. T Y C. Ego verò iſta iam olim, ô generoſe, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam voluntas erat hæc illis illudendi gratia exprobrare ſicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare vidêre, tantos viros falſis contumeliis afficiẽdo. At ſi videtur, age iam, ac mihi cuiuſmodi vir paraſitus in bello ſit, expedi, & nunquid omnino ex veteribus illis quiſpiam paraſitus fuiſſe credendus eſt. P A R. Atqui ô amice, neminem
D vſqueadeo Homericę poëſeos rudem atque imperitũ eſſe exiſtimo, neque ſi prorſus à literis alienus aut idiota fuerit, qui neſciat apud illũ ex heroibus omniũ præſtantiſſimos paraſitos eſſe. Siquidem Neſtor ille, à cuius lingua, perinde vt mel, fluebat oratio, regis paraſitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodũ & videbatur eratq; corporis forma atque viribus excellẽtiſſimus, & iuſtiſſimus, neq; Diomedẽ, neque Aiacem Agamẽnon tantis laudibus extulit & admiratus eſt, quãto laudis teſtimonio ornauit Neſtorem. Neque enim decem Aiaces ſibi dari exoptat, neque decẽ Achilles: Quippe iam olim Troiam funditus excisã cepiſſet, ſi eiuſmodi decẽ alios milites cuiuſmodi paraſitus ille fuerat,

Neſtor.

Iliad. β.

quanquam iam confectus senio, habuisset. Quin etiam Idomenea Iouis filium eadem ratione Agamemnonis parasitum fuisse confirmat. TYC. Hæc quidem & ipse non ignoro. Nondum tamen mihi intelligere videor quomodo illi duo heroës Agamemnonis parasiti fuerint. PA. Perlege ô generose versiculos illos quibus ipse Agamemnon Idomenea alloquitur. TYC. Quosnam dicis? PAR.

Idomeneus.

Iliad. δ.

semper tibi plenior vni
Stare solet cyathus, velut & mihi, quando bibendi
Est mens, vt potes.

Inde quod dixit, semper pleniorem adstare cyathum, non ita accipiendum est, quasi semper poculum vino plenum Idomeneo & pugnanti & dormienti sit propositum, sed quòd illi per omnem vitam soli cum rege cœnandi facultas concessa fuerit, sed non perinde vt aliis militibus certis quibusdã diebus ad mensam vocatis. Etenim Aiacem quòd singulari certamine cõgressus cum Hectore, optimè se gesserat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatum abduxisse cõmemorat, tanquam propter virtutem in pugna editam honoratum, admodum sera cœna apud regem apparata. At verò Idomeneus atque Nestor ferè quotidie cũ rege cœnitabant, vt idem auctor testatur. Porrò Nestor regum parasitus mihi fuisse videtur multa arte industrius. Neque apud Agamemnonẽ primùm hanc parasitandi artem exorsus est, sed multis retro tẽporibus apud Cænea atque Exadium. Visus verò est neque parasitandi finem antè feciſſe, quàm Agamemnon diem suũ obiit. TYC. Equidem ille præclarus & insignis fuit parasitus. At si quos alios id genus heroas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. PAR. Quid igitur ô Tychiade, nonne & Patroclus Achillis parasitus tibi fuisse videtur, præsertim cũ nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior, neq; animi neque corporis dotibus, tametsi iuuenis exisiẽs? Mihi equidẽ nulla in re ipso Achille videtur fuisse inferior, ex eius operibus cõiecturam faciẽti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantẽ, fortissimè repulit, & Protesilai nauim iam incẽsam & ardentem extinxit, quanquam in ea essent nõ ignauissimi, verùm Telamone nati & Aiax & Teucer, alter hasta strenuus, alter arcu valẽs. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis parasitus peremit.

Patroclus.

Iliad. π.

A καίτοι γέρων ὢν, στρατιώτας εἶχε δέκα. καὶ τὸν Ἰδομενέα τὸν τοῦ Διὸς ἔγγονον, τροφίμου τὸν Ἀγαμέμνονος ὁμοίως λέγει. ΤΥ. Ταῦτα μὲν αὐτὸς ὁπίσαμεν. ὅπως μὲν μὴν δοκῶ μοι γιγνώσκειν πῶς δὴ τὼ ἄνδρε, τοῦ Ἀγαμέμνονος τροφίμοι ἦσαν. ΠΑ. ἀναμνήσθητι, ὦ γενναῖε, τῶν ἐπῶν ἐκείνων, ὧνπερ αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων πρὸς τὸν Ἰδομενέα λέγει. ΤΥ. ποίων; ΠΑ.

σὸν δὲ πλέον δέπας αἰεὶ
Ἑστήκ' ὥσπερ ἐμοί, πίεμεν ὅτε θυμὸς ἀνώ-
γοι.

ἐνταῦθα γὰρ ὃ αἰεὶ πλέον δέπας εἴρηκεν, οὐχ B ὅτι ὃ ποτήριον ἀεί ποτε τοῖς πλήρες ἑστήκει τῷ Ἰδομενεῖ, τῷ μαχητῇ, τῷ καθεύδοντι, ἀλλ' ὅτι αὐτῷ δι' ὅλου τοῦ βίου μόνῳ συνεδείπνει τῷ βασιλεῖ. ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τοῖς λοιποῖς στρατιώταις τοῖς ἡμέρας τινὰς τοῖς καλλιμήνοις. τὸν μὲν γὰρ Αἴαντα, ἐπεὶ καλῶς ἐμονομάχησε τῷ Ἕκτορι, εἰς Ἀγαμέμνονα δεῖπνον ἄγων, φησί, τιμῆς ἀξιωθέντα ὑπὲρ τοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ δείπνου. ὁ δὲ Ἰδομενεύς, καὶ ὁ Νέστωρ, ὁσημέραι συνεδείπνουν τῷ βασιλεῖ, ὡς αὐτὸς φησι. Νέστωρ δὲ προφάσιός μοι δοκεῖ C τῶν βασιλέων μᾶλλον τεχνίτης ὢν ἀγαθὸς τεθεᾶσθαι. ἤδη γὰρ ὅτι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀρξαμένου τῆς τέχνης, ἀλλὰ ἀκοῇ ἴσμεν ὅτι Καινέως καὶ Ἐξαδίου. δοκεῖ δὲ οὐδὲ αἰσχρὸν εἶναι παρασιτῆσαι, εἰ μὴ ὑπὸ Ἀγαμέμνονι ἀπέθανε. ΤΥ. ὑποῖ μὲν γενναῖος ὁ προφάσιος· εἰ δὲ ὑπ' ἄλλων τινὰς οἶσθα, πειρῶ λέγειν. ΠΑ. τί οὖν, ὦ Τυχιάδη, οὐχὶ ὑπὸ Πατρόκλου τοῦ Ἀχιλλέως προφάσιος ἦν, καὶ ταῦτα, οὐδενὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων φαυλοτέρου, ὅτε τὴν ψυχήν, ὅτε D τὸ σῶμα, νεανίας ὤν; ἐγὼ γοῦν οὐδ' αὐτός μοι δοκῶ τοῦ Ἀχιλλέως τεκμήρεσθαι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ χείρω εἶναι, τόν τε γοῦν Ἕκτορα ῥήξαντα τὰς πύλας, καὶ προσβάντα ταῖς ναυσὶν εἴσω μαχόμενον, σὺν ὀξέσι, τὴν Πρωτεσιλάου ναῦν ἤδη καιομένην, ἔσβεσε. καίτοι ἐπεβάτευον αὐτῆς οὐχ οἱ φαυλότατοι, ἀλλ' οἱ τοῦ Τελαμῶνος, Αἴας τε, καὶ Τεῦκρος, ὁ μὲν, ὁ πλίτης ἀγαθός· ὁ δὲ, τοξότης. καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν βαρβάρων, ὃν δὲ δὴ τρόπαιος καὶ Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διὸς υἱόν, ὁ προφάσιος τοῦ Ἀχιλλέως.

καὶ ἀπέθανε δὲ οὐχὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, ἀλλ' A
αὐτὸν μὲν Ἕκτορα Ἀχιλλεὺς ἀπέκτεινεν,
εἷς ἕνα, καὶ αὐτὸν Ἀχιλέα Πάρις. τὸν δὲ
παράσιτον, δύο, καὶ δύο ἄνδρες ποι. καὶ τελευ-
τῶν δὲ, φωνὰς ἀφῆκεν, οὐχ οἵας ὁ γενναιότατος
Ἕκτωρ, παρεσπόνδων τὸν Ἀχιλέα, καὶ ἱκε-
τεύων ὅπως ὁ νεκρὸς αὐτῷ τοῖς οἰκείοις ἀπο-
δοθῇ, ἀλλ' οἵας εἰκὸς ἀφεῖναι παράσιτον. τίνας
δὴ φωνάς; [σύν,

Τοιοῦτοι δ' εἴην μοι ἐείκοσιν αὐτεβόλην-
Πάντες καὶ πρὸ ἕθεντο, ἐμοῦ ὑπὸ δουρὶ
δαμέντες.

ΤΥΧ. Ταῦτα μὲν ἱκανά. ὅτι δὲ μὴ φίλος, B
ἀλλὰ παράσιτος ἦν ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλ-
λέως, πειρῶ λέγειν. ΠΑ. αὐτὸν, ὦ Τυχιάδη,
τὸν Πάτροκλον ὅτι παράσιτος ἦν, λέγοντά
σοι παρέξομαι. ΤΥ. θαυμαστὰ λέγεις. ΠΑ.
ἄκουε τοίνυν αὐτοῦ τῶν ἐπῶν·

Μή ἐμὰ σῶν ἀπόνυθε πάρεμμαι ὀστέ' Ἀχιλλεῦ,
Ἀλλ' ὁμοῦ ὡς ἐτράφημεν ἐν ὑμετέροισι
δόμοισι. καὶ πάλιν ἀποβάς,

καὶ νῦν με δῶκε μῦθος, φησὶν, ὁ Πηλέως
Ἐτρεφεν ἐν δυκέως, θ' σὸν θεράποντ' ὀνό- C
μηνε,

τουτέστι παράσιτον εἶχεν. εἰ μὲν τοίνυν φίλον
ἐβούλετο τὸν Πάτροκλον λέγειν, οὐκ ἂν αὐτὸν
ὠνόμαζε θεράποντα. ἐλευθερώτερος γὰρ ἦν ὁ Πά-
τροκλος. τίνας τοίνυν λέγει θεράποντας, εἰ μήτε
τοὺς δούλους, μήτε τοὺς φίλους; τοὺς παρασί-
τους δηλονότι· ἢ καὶ τὸν Μηριόνην τὸν Ἰδομε-
νέως θ' αὐτὸν θεράποντα ὀνομάζει. οὕτως, οἶ-
μαι, καλῶν μύων τότε τῶν παρασίτων. σκόπει
δὲ ὅτι καὶ σύνεσιν τὸν μὲν Ἰδομενέα, Διὸς ὄν-
τα υἱὸν, οὐκ ἀξιοῖ λέγειν ἀπάλαστον Ἄρεϊ,
Μηριόνην δὲ τὸν παράσιτον αὐτοῦ; τί δὲ, οὐχὶ D
καὶ Ἀριστείδην δημοτικὸς ὢν, καὶ πένης, ὡς φησὶ
Θουκυδίδης φησὶ, παράσιτος ἦν Ἁρμοδίου;
τί δὲ, οὐχὶ καὶ ἐραστής; ὀψὲ γὰρ οἱ παράσι-
τοι καὶ ἐρασταὶ τῶν τρεφόντων εἰσίν. οὕτω τοί-
νυν πάλιν ὁ παράσιτος τὴν Ἀθηναίων πό-
λιν τυραννουμένην, εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλε-
το. καὶ νῦν ἕστηκε χαλκοῦς ἐν τῇ ἀγορᾷ με-
τὰ τῶν παιδικῶν. ὅτι μὲν δὴ τοιοῦτοι δέ ὄντες
μάλα ἀγαθοὶ, παράσιτοι ἦσαν. σὺ δὲ δὴ
ποῖόν τινα εἰκάζεις ἐν πολέμῳ τὸν παράσιτον;

Proſtratus verò occubuit nequaquam vt
alij, ſed ipſum quidem Hectorem vita
ſpoliauit Achilles, at Achillem Paris,
vnus vnum. Porrò autem parasitum &
Apollo & duo viri occiderunt. Ac iam
moriens eas voces edidit, nō quales gene-
roſiſſimus Hector ille, Achillem ſuppliciter precatus vt cadauer eius ſuis ſepeliẽdum redderet: ſed quales par eſt parasitum expirantem emittere. cuiuſmodi tandem?

Si mihi viginti duro in certamine tales
Antè occurriſſent, cunctos ego cuſpide ce-
ſos
Strauiſſem letho.

TYC. At de his quidem abundè ſatis
multa verba feciſti. Cæterùm Patroclum
non amicum, ſed Achillis parasitum fuiſſe, quo pacto teſtatum facies? PARAS.
Ipſum, ô Tychiade, Patroclum quòd parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo.
TYCH. Admiranda dicis. PARAS.
Audi igitur hoſce verſiculos:

Ne mea Pelida condi patiare ſeorſim
Oſſa, ſed amborum ſint vno tecta ſepulchro,
Sicut & antè domi nutriti viximus vnà.

Et rurſum eodem in loco:

Nam me ſuſceptum Peleus ſtudioſus alebat,
Nomine tuque tuum noto Theraponta vo-
cauit.

hoc eſt, parasitum eſſe voluit. Etenim ſi
Patroclum Achillis amicum dicere voluiſſet, haud illum theraponta nominaſſet. Erat enim Patroclus liberalior, quàm
vt Achillis ſeruus dici ſuſtinuiſſet. Quos θεράπων.
igitur dicit eſſe therapontas? qui neque
ſerui ſunt, neque amici, nempe parasitos:
quo nomine & Merionẽ Idomenei theraponta compellat. Atque ita tunc parasitos dictos eſſe planè coniectura auguror. Quinetiam hoc conſidera, quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus ſit Marti æqualem dicere, verùm
Merionem eius parasitum. Nonne verò
& Ariſtides, vir popularis exiſtens & pauper, vt inquit Thucydides, parasitus fuit *Ariſtides.*
Harmodij? nonne & amator? Sunt enim
parasiti ſuorum alumnorum peramantes. Huius itaque parasiti opera, Athenienſium Reipub. tyrannide oppreſſæ libertas iterum recuperata eſt. Et nunc in
foro ſtat æneus inter reliqua ciuitatis
monimenta ſpectabilis. Illi equidem
cùm tanta virtute claruerint, tamen parasitos agebant. Tu verò quonam animatum animo parasitum in bello eſſe putas?

Nonne ſub initium talis curato probè corpore ſumpto ientaculo prodit in aciẽ, quemadmodum & Vlyſſes fas eſſe cõtendit? Quippe cui ſtatim ſub auroræ exortum pugnandum erit, ille priùs cibum ſumat neceſſe eſt. Et quo tempore alij milites, præ metu, hic quidem galeam diligẽter adornat, ille thoracem curiosè induit, alius aliud quiddam malum belli ſuſpicãs trepidat: paraſitus vultu prorſus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox poſtquam in aciem progreſſus eſt, inter primos fortiſſimè dimicat: cæterùm qui alit paraſitum, tum in ordine ſubſequitur, quem ille non ſecus atque Aiax Teucrũ, clypeo defendit. Cupit enim impenſiùs ſuum ſeruare alumnum paraſitus, quàm ſeipſum tueri incolumem. Quòd ſi etiam in bello cæſus paraſitus occubuerit, neq; imperatorem, neque militum quẽquam pudore afficit, tantum exiſtens cadauer, quali corporis dignitate quõdam in ſympoſiis accumbere ſolitus eſt: adeò vt indignũ ſit facinus, philoſophi cadauer huic appoſitum conſpici, aridum & ſordidum, prolixo barbitio informe, hominẽ prorſus miſerandum, & qui ante initum prælium mortuus ſit, imbellis atque inualidus. Quis verò eam ciuitatem non extremè contemneret, cuius tam miſerandos atque infelices cerneret ſatellites? Quis nõ eam vrbem cùm robuſtis tum animoſis auxiliatoribus egere exiſtimet, qui adeò pallidos & comatos homunciones inter militum cadauera diſperſos intuitus fuerit, cóſque qui in excubiis ſtationes agitant, nullius in bello eſſe pretij? Tales equidem ſunt in rebus bellicis paraſiti, cum philoſophis atque rhetoribus comparati. Cæterùm in pace tantùm præcellit philoſophiam paraſitica, quãtum ipſa pax bello præſtat. Ac primùm, ſi videtur, pacis loca atque ſtudia contemplemur. TYCHI. Nondum teneo quid hæc tua ſibi velit oratio: conſideremus tamen. PARAS. Igitur forum & iudicia, & palæſtras, & gymnaſia, tum venationes & ſympoſia ego ciuitatis locа eſſe dixerim. TYCHI. Et rectè ſanè. PARAS. Quòd autem paraſitus in forum cauſas acturus non prodit, quódque in iudiciis nulli clientulorum vocatus patronus præſtò eſt, hanc ego ſubeſſe cauſſam opinor, quòd iſta loca magis ſycophãtis & rabulis illis forenſibus pateant atque cõueniant, quódq; nihil moderati in illis fieri ſoleat. Palęſtras verò atque gymnaſia vnà cũ ſympoſiis paraſitus frequentat ſedulo, quibus ſolus ille ornamẽto eſt atq; decori: quoniã quiſnam philoſophorum

A ἀχὶ πρῶτον μὲν ὁ τοιοῦτος ἀριστοποιησάμενος ἔξεισιν ὅτι τὴν τάξιν, καθάπερ ἡ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀξιοῖ; ἢ γὰρ· δεῖ ὀψὲ ἐν πολέμῳ μάχεσθαί φησιν ἐστάσῃ, ἢ θύεις ἅμα ἕω μάχεσθαι δέοι· ἢ ὃν δεῖ οἱ στρατιῶται χρόνον ὑπὸ δέους, ὁ μὲν τις ἀκριβῶς ἁρμόζεται τὸ κράνος, ὁ δὲ θωρακίον ἐνδύεται, ὁ δὲ, αὐτὸ τὸ δόρυ ὑποστιβάδων τὸ πολέμου, τρέμει, οὗτος δὲ, ἐναβὶς τότε μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον θᾶττον ἐν πρώτοις διαγωνίζεται· ὁ δὲ τρέφων αὐτὸν, ὅπισθεν ὑποστέπεται ὡς πάσαιτο, καὶ κρύπτων αὐτὸν ὥσπερ ὁ Αἴας τὸν Τεῦκρον ὑπὸ

B τῷ σάκει καλύπτει, καὶ τῶν βελῶν ἀφιεμένων, συμπώσας ἑαυτὸν, τοῦτον σκέπει· βούλεται γὰρ ἐκεῖνον μᾶλλον σῴζειν, ἢ ἑαυτόν. εἰ δὲ καὶ πέσοι πάσιος ἐν πολέμῳ, οὐκ αἰσχύνεται ἐπ' αὐτῷ δήπου οὔτε λοχαγὸς, οὔτε στρατιώτης αἰσχυνθείη, μεγάλῳ τε ὄντι νεκρῷ, καὶ ὥσπερ ἐν συμποσίῳ καλῷ κατακειμένῳ· ὡς ἀξίου τε φιλοσόφου νεκροῦ ἰδεῖν τούτῳ παρακείμενον, ξηρὸν, ῥυπῶντα, μακροὺς πωγώνιον ἔχοντα, προτεθνηκότα τῇ μάχης, ἀθλιον ἄθρωπον. τίς οὐκ αἰσχυνθείη καταφρονήσας τοιούτης τῆς πόλεως, τοὺς ὑπασπιστὰς αὐτῆς

C οὕτω κακοδαίμονας ὁρῶν; τίς δὲ οὐκ εἰκάσειεν χλωροὺς καὶ κομήτας ὁρῶν αἰθροπίσκους κειμένους, τὴν πόλιν ἐπορθῆσθαι συμμάχων, τοῖς ἐν τῇ εἰρκτῇ κακούργοις ὑπλίσασθαι πρὸς πόλεμον; τοιούτοις μὲν ἐν πολέμῳ πρὸς ῥήτορας καὶ φιλοσόφους εἰσὶν οἱ παράσιτοι. ἐν εἰρήνῃ δὲ, ὅσον τὸν μοι δοκεῖ καὶ διαφέρειν παρασιτικὴν φιλοσοφίας, ὅσον αὐτὴ ἡ εἰρήνη πολέμου. καὶ πρῶτον εἰ δοκεῖ, σκοπῶμεν τὰ τῆς εἰρήνης χωρία. ΤΥ. ὅπως ξυνίημι ὅτι τοῦτό πως βούλεται, σκοπῶμεν δὲ ἡμεῖς.

D ΠΑ. ἀγορὰν ἀγορᾶν, καὶ δικαστήρια, καὶ παλαίστρας, καὶ γυμνάσια, καὶ κυνηγέσια, καὶ συμπόσια ἔγωγε φαίην ἄν, πόλεως χωρία; ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. ὁ τοίνυν παράσιτος, εἰς ἀγορᾶν μὲν καὶ δικαστήρια οὐ πρόσιν, ὅτι, οἶμαι, τοῖς συκοφάνταις πρέπει τὰ χωρία ταῦτα μᾶλλον προσήκει, καὶ ὅτι οὐδὲν μέτριον ὄφελος τῶν ἐν τούτοις γιγνομένων, ταῖς δὲ παλαίστραις, καὶ τοῖς γυμνασίοις, καὶ τοῖς συμπόσιοις, διὰπαντὸς, καὶ κοσμεῖται μάλιστα ὑπ' ἐκείνου. ἐπεὶ τίς ἂν παλαίστρας φιλόσοφος,

ἢ ῥήτωρ

ἢ ῥήτωρ ἀποδὺς, ἄξιος συγκριθῆναι τῷ παρασίτου τὸ σῶμα τι; ἢ τίς ἐν γυμνασίῳ τούτων ὀφθεὶς, οὐκ αἰσχύνη τὸ χωρίον μᾶλλον ἂν ποιήσειεν; ἐγὼ μὲν οὖν ἐρημίᾳ τούτων οὐδεὶς ἂν οὕτω θηρίων ὁρμὴν ὑποστείη. ὁ δὲ παράσιτος, αὐτά τε τὰ δεινὰ μόνος, καὶ δέχεται ῥᾳδίως, μεμελετηκὼς αὐτῶν ἐν τοῖς δείπνοις καταφρονεῖν· καὶ οὔτ' ἔλαφος, οὔτε σῦς αὐτὸν ἐκπλήττει φερεικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸν ὁ σῦς τὸν ὀδόντα θήγει, καὶ ὁ παράσιτος ὅτι τὸν σῦν ἀντιθήγει· τοὺς μὲν γὰρ λαγὼς διώκει μᾶλλον τῶν κυνῶν. ἐν δὲ δὴ συμποσίῳ, τίς ἂν καὶ ἀμιλλήσαιτο παρασίτῳ, ἤτοι παίζοντι, ἢ ἐσθίοντι; τίς δ' ἂν μᾶλλον ὑφεῖναι τις συμπότας; πότερον ποτὲ τοὺς ᾄδοντας καὶ σκώπτοντας, ἢ αὐθέκαστος μὴ γελῶν, ἐν τραγωιδίᾳ χείμαρος, εἰς γῆν ὁρῶν, ὡς τοῦ ὄντι πένθος, οὐχὶ συμπόσιον, ἥκων; καὶ ἐμοί γε δοκεῖ, ἐν συμποσίῳ φιλόσοφος τοιοῦτόν ἐστιν, οἷ ἐν βαλανείῳ κύων. φέρε δὴ τοῦτα ἀφέντες, ἐπ' αὐτὸν ἤδη βαδίζωμεν τὸν βίον τὸν παρασίτου, σκοποῦντες ἅμα, καὶ παραβάλλοντες ἐκεῖνον. πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν εἴ τις αὐτὸν μὲν παράσιτον, ἀεὶ δόξης καταφρονοῦντα, καὶ οὐδὲν μέλον αὐτῷ, ὧν οἱ ἄνθρωποι οἴονται. πρὸς ῥήτορας δὲ καὶ φιλοσόφους λέγει τις αὖ, ἃ πινάς, ἀλλὰ πρώτους, ἐκτὸς τύφου καὶ δόξης τρέποντας· καὶ ἃ δόξης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου αἴσχιόν ἐστιν, ἐπ' ἀργυρίου. καὶ ὁ μὲν παράσιτος, οὕτως ἔχει πρὸς ἀργύριον, ὡς οὐκ ἄν τις οὐδὲ πρὸς ταῦς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας ἀμελῶς ἔχοι, ἢ οὐδὲν αὐτῷ δοκεῖ διαφέρειν τὸ χρυσίον τοῦ πυρός. οἱ γε μὲν ῥήτορες, καὶ ὁ δυνότερόν ἐστι, καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες φάσκοντες, πρὸς αὐτὰ οὕτω διάκεινται κακοδαιμόνως, ὥστε τῶν μάλιστα νῦν βδελυκτῶν φιλοσόφων (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ῥητόρων τί δεῖ λέγειν) ὁ μὲν, δικάζων δίκην, δώροις ἐπ' αὐτῇ ἑάλω· ἄλλος δὲ, μαθὼν σοφιστεύων, εἰσπράττεται τοὺς μανθάνοντας. ὁ δὲ, πρὸς τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ στωμυλῆσαι ὁμοίως μαθὼν αἰτεῖ, καὶ οὐκ αἰσχύνεται. ἔτι πρεσβύτης ἀνὴρ διὰ τοῦτο ἀποδημεῖ, καὶ μισθοφορεῖ, καθάπερ Ινδὸς, ἢ Σκύθης αἰχμάλωτος·

A aut rhetorum, exutus veſtimentis in palæſtra, dignè componendus eſſet cum paraſiti corpore? Aut quis illorum conſpectus in gymnaſio, non potiùs probro atque dedecore locum afficeret? Atqui ne in deſerto quidem illorum quiſpiam irruentis alicuius beluæ impetum ſuſtineret: at paraſitus earundem vim atque ferociam fidenter expectat, ac ſine negotio compeſcit, quippe qui eaſdem in conuiuiis contemnere didicerit. Sed neque ceruus neque ſus ſetis inhorreſcens paraſitum conterret, ſed ſue aduerſus illum dentes acuente, paraſitus aduerſus ſuem contrà acuit terribilis. Cęterùm lepuſcu-
B los magis infectatur, quàm vllus canis venaticus. Porrò autem in conuiuio quis cum paraſito certamen ſuſciperet, aut iocos ciente, aut comedente? Et quis magis conuiuarum triſtitiam diſcutit? an ille cătillans ridicula, & ludens dicteriis: an homo potiùs nihil ridens, in ſordida tritáque lacerna accumbens, terram triſtis intuens, quaſi ad luctum non ad ſympoſium vocatus veniſſet? Ac mihi profectò tale quiddam in ſympoſio videtur eſſe philoſophus, quod canis in balneo. Sed age, iſtis poſthabitis ad ipſam paraſiti vitā nos
C conferamus, excutientes atque cōparantes illum. Primùm igitur quis eſt qui non videt paraſitum nunquam non contemptorem eſſe gloriæ, quippe cui nihil curę eſt quam de ſe opinionem homines obtineant? At verò ipſos rhetores atque philoſophos non ſaltem illorum aliquos, ſed in vniuerſum omnes, faſtu atque gloria tranſuerſos agi quiſpiam inuenerit, ac nō tantùm gloriæ deditos, ſed quod adhuc turpius eſt, argenti ſitientiſſimos. Sed enim paraſitus hoc erga pecuniā affectus eſt animo, quo non aliquis negligentiore erga lapillos paſſim proiectos in littore animatus eſt. Ac nihil illi inter aurum &
D ignem videtur eſſe diſcriminis. Rhetores autem, & quod abſurdius eſt, etiam illi qui philoſophiæ profeſſione ſe venditāt, tam auidè argento inhiant, quaſi hac ratione maximam ſibi nunc conciliarent, & opinionem & auctoritatē philoſophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cùm ille corruptus largitionibus cauſſam orare ſoleat, alius dicendi artem profitens à diſcentibus mercedem exigit. Tertius à rege ſimiliter præmiū flagitat, non ob aliud, niſi quòd cum illo conuerſationem ſociet: nec pudore ſuffunditur. Eſt præterea alius qui iam ætate cōfectus, non ob aliud peregre proficiſcitur, quàm vt lucrū faciat, aut ſtipendio mereat, nō aliter atque Indus quiſpiā aut Scytha captiuus.

Neque eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit. Non solùm verò his vitiis eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alij degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidentia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus vacans affectibus, neque irascitur, propter animi tolerantiam, tum etiam quòd illi nemo sit cui irasceretur. Atque etiam si quando victus mentis impotentia, indignatur, nihil tamen mali aut iniuriæ, iracundiæ impulsu designat perperam: quin potiùs risum omnibus eius excandescentia excutit, ac oblectamento est conuersantibus. Minimè verò omnium perturbatur tristitia, aut vlla mentis molestia discruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes molestias remedium, vt nulla etiam caussa existat quamobrem afficiatur tristitia. Neque enim illi sunt opes, neque domus, neque famulus vllus, non vxor, non liberi, quibus pereuntibus habentem discruciari animo omnino necesse est, si horum iacturā fecerit. Atqui neque gloriæ vllius est appetens, neq; opulentiæ: sed nec formosum quenquam desiderat. T Y C. Veruntamen, ô Simo, planè consentaneum est illum ob victus indigentiam perturbari animo. P A R. Ignoras, ô Tychiade, statim initiò hunc non esse parasitū, quicunque laborat victus inopia. Neque enim fortis, inopia fortitudinis, fortis perhibēdus est: neque sapiens, sapientiæ penuria sapiens putandus: alioqui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitum agit, loquimur, non de eo qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis non alia ratione, quàm præsente fortitudine fortis, & sapiens præsente sapientia sapiens habendus est: sequitur, neque parasitum, nisi parasitandi facultas suppetat, parasitum esse posse. Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio, nequaquam parasitus existimandus est. T Y C. Proinde parasitus nunquā alimenti laborabit inopia? P A R. Ita quidem apparet. Itaq; neque huius neque alterius cuiuspiā rei gratia discruciatur animo. Verùm omnes ad vnum philosophi pariter atque rhetores, maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerūque ligno armatos in publicum prodire videmus: quod pro culdubio non facerent, nisi armatos metuerent. Quid quòd etiam ianuas probè oppessulatas concludunt, metuentes ne quis noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur? At parasitus ædiculæ suæ ianuam quidem claudit, sed planè incuriosè & temere, ne videlicet vēti violentia irruens aperiat.

A κὴ οὐδὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα αἰσχύνεται, ὅτι μισθὸς ὁ λαμβανόμ. βλέπεις δ' αὖ καὶ μόνον τοῦτο τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ κὴ ἄλλα πάθη οἷ, λύπας, κὴ ὀργὰς, κὴ φθόνους, καὶ πονηρίας ἐπιθυμίας. ὁ γε μὴν παράσιτος, ἔξω τούτων ἐστὶν ἁπάντων· ὥστε γὰρ ὀργίζεται δι' αὐταρκείαν, κὴ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅτῳ ὀργισθείη. κὴ εἰ ἀγανακτήσας δέ ποτε, ἢ ὀργὴ αὐτὸ χαλεπὸν μὴν, οὐδὲ σκυθρωπὸν οὐδὲν ἀποτελέσει, μᾶλλον δὲ, γέλωτα, κὴ εὐφροσύνη τοὺς ξυνόντας. λυπεῖται γε μὴν ἥκιστα πάντων, τοῦτο τῆς τέχνης παρασκευαζούσης αὐτῷ, καὶ χρειοδαίμονος, μὴ ἔχειν B ὑφ' ὅτου λυπηθείη. οὔτε γὰρ χρήματά ἐστιν αὐτῷ, ὥστε οἰκεῖν, ὥστε οἰκέτης, ὥστε γυνὴ, οὔτε παῖδες, ὧν ἀμφιθαλούντων, πάντως ἀνάγκη ἐστὶ λυπεῖσθαι τὸν ἔχοντα αὐτὰ, ἐπεὶ τοῦτα ἀπόλλυσθ). ἐπιθυμεῖ δὲ οὔτε δόξης, ὥστε χρημᾶν, ἀλλ' οὐδὲ ὡραίου τινός. T Y. ἀλλ', ὦ Σίμων, εἰκός γε ἐνδεία τροφῆς λυπηθῆναι αὐτόν. Π Α. ἀγνοᾷς, ὦ Τυχιάδη, ὅτι ὃς ἀρχῆς μὲν παράσιτός ἐστιν οὔπω, ὅστις ἀπορᾷ τροφῆς. οὐδὲ γὰρ ἀνδρεῖος, ἀπορία ἀνδρίας ἐστὶν ἀνδρεῖος, μὲν φρόνιμος, ἀπορία φρενῶν ἐστὶ φρόνιμος· ἄλλως τε, ὥστε παράσιτος ἂν εἴη· προσῆκεν C τοῦ ἡμῖν περὶ παρασίτου ζητεῖν ὄντος, οὐχὶ μὴ ὄντος. εἰ γὰρ μὴ ὁ ἀνδρεῖος ἀνὴρ, ἢ πρᾶσις ἀνδρεότητος, καὶ ὁ φρόνιμος, πρᾶσις φρονήσεως, καὶ ὁ παράσιτος δὲ, πρᾶσις τοῦ παρασιτεῖν, παράσιτος ἔσται. ὡς εἴτε τοῦτο μὴ ὑπάρχει αὐτῷ, περὶ ἄλλου τινός, καὶ οὐχὶ παρασίτου, ζητήσομεν. T Y. σχολῇ γοῦν ποτε ἀπορήσει παράσιτος τροφῆς; Π Α. ἔοικεν· ὥστε οὔτ' ἐπὶ τούτῳ, οὔτ' ἐπ' ἄλλῳ ἐστὶν ὅτῳ λυπηθείη αὖ. κὴ μὲν καὶ πάντες ὁμοῦ φιλόσοφοι, κὴ ῥήτορες φοβοῦνται μάλιστα· τοὺς γέ τοι πλείστους αὐτῶν βλέποι τις ἂν μετὰ ξύλου προϊόντας· σχεδὸν δὴ δή που εἰ μὴ ἐφοβοῦντο ὡπλισμένους, καὶ τὰς θύρας δὲ μάλα ἐρρωμένως ἀποκλείοντας, μή τις ἄρα νύκτωρ ἐπιβουλεύσειν αὐτοῖς δεδοίκοτες. ὁ δὲ, τὰ μὲν θύρᾳ τῇ δωματίᾳ προσπήξας· εἰκῇ κὴ ἔτι, ὡς μὴ ὑπὸ αὐτῶν αἰσχυθείη.

ψοφοδώς δὲ φόβου νύκτωρ, οὐδέν τι μᾶλλον θορυβεῖται, ἢ μὴ ψοφοδώους· καὶ δι' ἐρημίας δὲ ἀπιὼν, αὐθις ξίφους ὁδεύει, φοβεῖται γὰρ οὐδέν οὐδαμοῦ. φιλοσόφους δὲ πολλάκις εἶδον ἐγὼ, οὐδενὸς ὄντος δεινοῦ, τόξα ἐνεσκευασμένους· ξύλα μὲν γὰρ ἔχουσι, καὶ εἰς βαλανεῖον ἀπιόντες, καὶ ἐπ' ἄριστον. παραπίτου μέντοι οὐδεὶς ἔχει κατηγορῆσαι μοιχείαν, ἢ βίαν, ἢ ἁρπαγὴν, ἢ ἄλλό τι ἀδίκημα ἁπλῶς· ἐπεὶ ὅ γε πιστὸς, οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλ' ἑαυτὸν σκῆνος ἀδικεῖ. ὥστ' εἰ μοιχεύσας τύχοι, ἅμα τῷ ἀδικήματι καὶ τοῦνομα μεταλαμβάνει τὸ ἀδικήματος. ὡς ὁ πονηρὸς δὲ ὁ κακὸς, οὐ τὸ ἀγαθὸς ἀλλὰ φαῦλος ἢ μεταλαμβάνει, ἔστως, οἶμαι, ὁ παράσιτος ἐάν τι ἀδικῇ· αὐτὸ μὲν τοῦτο ὅπερ ἐστὶν, ἀποβάλλει, ἀντὶ δὲ ὧν ἀδικεῖ ἀδικήματα ἢ τοιαῦτα ῥητόρων καὶ φιλοσόφων ἄφθονα, οὐ μόνον ἴσμεν αὐτῶν γεγονότα καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις ἀπολελειμμένα ὑπομνήματα ἔχομεν, ὧν ἠδίκηται. ἀπολογία μὲν γὰρ Σωκράτους ἐστὶ, καὶ Αἰσχίνου, καὶ Ὑπερίδου, καὶ Δημοσθένους, καὶ τῶν πλείστων σχεδόν τι ῥητόρων, καὶ σοφῶν. παρασίτου δὲ οὐκ ἔστιν ἀπολογία, οὐδ' ἔχει τις εἰπεῖν δίκην τοῖς παρασίτου τινὶ γεγραμμένην. ΤΥΧ. ἀλλὰ, νὴ Δία, ὁ μὲν βίος τοῦ παρασίτου, κρείττων ἐστὶ τοῦ τῶν ῥητόρων, καὶ τῶν φιλοσόφων· ὁ δὲ θάνατος, φαυλότερος. ΠΑΡ. πολὺ μὲν οὖν τοὐναντίον, παρὰ πολὺ εὐδαιμονέστερος. φιλοσόφους μὲν γὰρ ἴσμεν ἀπολωλότας, ἢ τοὺς πλείστους, κακοὺς κακῶς ἀποθανόντας, τοὺς μὲν οὐκ ἀλαζονείας ἑαλωκότας ὑπὸ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι, φαρμάκῳ τοὺς δὲ καταπραθέντας τὸ σῶμα ἀπὸ· τοὺς δὲ ἀπὸ δυσπνοίας φθινήσαντας, τοὺς δὲ φυγόντας. παρασίτου δὲ θάνατον, οὐδεὶς ἔχει τοιοῦτον εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸν εὐδαιμονέστατον, φαγόντος καὶ πόντος. εἰ δέ τις καὶ δοκεῖ βιαίῳ τετελευτηκέναι θανάτῳ, ἀπεπνίγησας ἀπέθανε. ΤΥΧ. ταῦτα μὲν ἱκανῶς δεδήλωταί σοι τὰ πρὸς τοὺς φιλοσόφους ὑπὲρ τοῦ παρασίτου.

A Cæterùm noctu orto tumultu, nõ magis animo timore concutitur, quàm si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accinctus gladio ambulat: nihil enim prorsus vspiam gentium metuit. At ego sæpenumero vidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidẽ existente arcus apparãtes. Semper enim baculis armati incedunt, atque etiã si quando in balneas lotum abeunt, aut vocati ad prandium. Nullus verò est qui parasitum aut adulterij, aut violentiæ, aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit: quoniam qui talibus vitiis esset contaminatus, iam non ampliùs para-
B situs foret perhibendus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaque adulterium flagitiosè committens, vnà cum perpetrato delicto etiam flagitij nomen incurrit. Quemadmodum autem qui improbus fuerit, non bonus sed malus habendus est: sic quoque parasitus si quid turpiter in se admiserit, illud ipsum quod fuerat, abiicit, assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis praua facinora permulta extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ non nobis tantùm comperta sunt, vtpote quæ nostro tempore saltem
C designata forent, sed libris editis relicta monumenta habemus eorum facinorum quorum illi auctores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Æschinis atque Hyperidæ neque non Demosthenis. Ac fermè plurimorum rhetorum atque philosophorum defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec vllus est qui pro vero affirmare possit, parasito iniuriarum scriptam esse dicam. TYC. At per Iouem parasitus meliori quàm rhetores atque philosophi viuendi conditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem
D longè diuersum est quod dicis: nam & fato multo feliciore functus è viuis migrat parasitus. Quippe compertè exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum maximam partem, malo extinctos esse exitio, nõnullos condemnatione iudicij in maximis flagitiis manifestò deprehensos, sumpto veneno: alios toto corpore exustos, pleroſque vrinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque occisos. At quis tandem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre potest? sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quòd si quis etiam violenta morte defungi videtur, mortuus auolasse creditur. TY. Hæc equidem satis superque tibi pro parasito contra philosophos decertata. sunt.

Superest vt & illud explices, num honesta & vtilis sit hæc alenti possessio. Siquidem opulentiores mihi videntur parasitos alere, tanquam officiosi, & beneuolè gratificantes illorum tenuitati: quod ego ei qui alitur, dedecus esse existimo. PAR. Quàm simpliciter fatuum te esse constat, ô Tychiade, si hoc nequeas intelligere, hominem diuitem, etiamsi Gygis opulentiam possideret, solum edentē, esse pauperem? Atque ille progrediens in publicum non comitante parasito, mendicus est. Et quemadmodum miles sine armis habetur despectior, & vestis sine purpura vilior, & equus sine phaleris leuior: sic etiam diues egregiè & ampliter nummatus, longè apparet sine parasiti satellitio humilior atque contemptior. Atqui parasitus quoque non parum ornamento est diuiti, diues parasito non item. Alioqui neque probrum est, vt tu ais, huic parasitari, vt præstantiori deteriorem. Quòd autem opulento vtile sit parasitum alere, præterquam quòd ornamentum non vulgare illi adiungit, etiam securitatem multam, parasiti præsentia & comitatus diuiti suppeditat. Neque enim quispiam temere pugna adoriretur diuitem qui hunc illius lateri assistentem cōspexerit. Sed neque metuendum est eum veneno periturum, qui parasitum conuiuam habuerit. Quis enim auderet insidiis petere quempiam hoc præmandente atque præbibente? Itaque diues non tantùm à parasito ornatur, sed eius quoque opera à maximis periculis tutus cōseruatur. Ita enim parasitus propter charitatis affectum qua diuitem ex animo complectitur, omnibus semet obiectat periculis. Neq; tantùm cō cedit solum cibum sumere, sed vnà quoque edēs exoptat oppetere. TYC. Omnia mihi, ô Simo, satis disertè disseruisse videris, nec quicquam quod ad artem tuā commendandam pertinet, prætermisisti: neque, vt tu dixisti, ad hanc rem inexercitatus accessisti, sed planè omniū instructissimus atque exercitatissimus. Quod reliquum est, scire gestio an parasiti compellatio non turpis & dedecorosa habenda sit. PAR. Vide quod responsum à me exigas, si sufficienter super his verba tibi fecisse videor. Responde verò mihi vicissim ad quæstionem, si rectè factum existimas. Age ὄπον prisci illi quo vocarunt nomine? TYC. Alimenti vocabulo. PAR. A. Quid autem σπῖαι, nonne alere? TYC. Sanè verò. PAR. Est ergo in confesso, neque aliud esse parasitari.

A λοιπὸν δὲ εἰ καλὸν καὶ λυσιτελὲς ὄντι ὃ κτῆμα τοῦτο τῷ τρέφοντι, πειρῶ λέγειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκοῦσιν ὡσπερ εὐεργετοῦντες ἅμα χαριζόμενοι τρέφειν αὐτοῖς οἱ πλούσιοι, καὶ εἴ τι τοῦτο αἰσχύνω τὸν τρεφόμενον. ΠΑ. ὡς ἠλίθιά γε σοι, ὦ Τυχιάδη, φαῦλα, εἰ μὴ δύνασαι γιγνώσκειν ὅτι πλούσιος ἀνὴρ, εἰ καὶ ὁ Γύγου χρυσίον ἔχοι, μόνος ἐσθίων, πένης ὄντι, καὶ πεζὸς αὖθις βαδίσειεν, οἷος δοκεῖ, καὶ ὡσπερ στρατιώτης χωρὶς ὅπλων, ἀσημότερος, καὶ ἐσθὴς αὖθις πορφύρεος, καὶ ἵππος αὖθις φαλάρων, οὕτω καὶ πλούσιος αὖθις βαδίσειεν, ταπεινός τις B καὶ δύτελὴς φαίνεται. καὶ μὲν ὁ μὲν πλούσιος, κοσμεῖται ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ βαδίσειεν πλούσιος οὐδέποτε κοσμεῖ. ἄλλως τε, οὐδὲ ὄνειδός ἐστιν αὐτῷ ὄντι, ὡς σὺ φῄς, ὃ βαδιστεῖν ἐκείνῳ δηλονότι, ὡς χρείττονι χείρονα. ὅπως γε μὲν τῷ πλουσίῳ τοῦτο λυσιτελές ὄντι, ὃ τρέφειν τὸν βαδίσειεν, ὥστε μὴ ὁ κοσμεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ ἐκ τοῦ τοιούτου δορυφορείας ὑπαρχεῖ. ὅτε γὰρ μάχη ῥᾳδίως αὖ τις ἐπιχειρήσαι τῷ πλουσίῳ, ὅταν ὁρῶν παρεσῶτα· ἀλλ' ὅσῃ' ἂν ἀποθάνοι φαρμάκῳ ὑC δεὶς, ἔχων βαδίσειεν. τίς γὰρ ἂν τολμήσειεν ἐπιβουλεύσαι τινὶ, τοῦτον τρεφόμενον, καὶ προπίνοντος; ὥστε ὁ πλούσιος οὐχὶ κοσμεῖται μόνον, ἀλλὰ ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τοῦ βαδίσειεν σώζεται. ὅτου μὲν ὁ βαδίσειος δι' φιλοσοφίαν, πολλὰ κινδύνων ὑπομενεῖ, καὶ οὐκ ἂν βαδίσειεν ὃ πλουσίῳ φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν αἱρεῖται συμφαγών. TYX. πολλά μοι δοκεῖς, ὦ Σίμων, διεξελθεῖν, ὑστερήσας οὐδὲν τῆς σαυτοῦ τέχνης, οὐχ ὥσπερ αὐτὸς ἔφασκες· ἀμελέτητος ὤν, D ἀλλ' ὥσπερ δή τις ὑπὸ τῶν μεγίστων γεγυμνασμένος. λοιπὸν, εἰ μὴ αἴσχιον αὐτὸ ὄνομά ἐστι τῆς βαδισιστικῆς, ἐθέλω μαθεῖν. ΠΑΡ. ὅρα δὴ τί σοι ἀποκρίσιν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγεσθαι δοκῇ, καὶ πειρῶ πάλιν αὐτὸς ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτώμενον ἢ ἄρεσται οἴῃ. φέρε γάρ, τὸν σῖτον οἱ παλαιοὶ τί καλοῦσι; TY. ξηφώ. ΠΑ. τί δ', ὃ σιτεῖσθαι, οὐχὶ ὃ ἐσθίειν; TY. ναί. ΠΑ. σίτου καὶ βαδισμολόγηται ὃ βαδιστεῖν ὅτι οὐκ ἄλλο ὄντι.

ΤΥ. τοῦτο γὰρ, ὦ Σίμων, ὅτι ὁ αἰσχρὸν φαίνεται. ΠΑ. φέρε δὴ πάλιν ἀποκρίναί μοι, πότερόν σοι δοκεῖ διαφέρειν, ἢ τοῦ ἀγωνιουμένου ἀμφοῖν, πότερον αὐτὸς ἕλοιο, ἀρά γε ὁ πλεῖν, ἢ ὁ συμπλεῖν; ΤΥ. ὁ συμπλεῖν ἔγωγε. ΠΑ. τί δὲ, ὁ τρέχειν, ἢ ὁ παρατρέχειν; ΤΥ. ὁ συντρέχειν. ΠΑ. τί δὲ, ὁ ἱππεύειν, ἢ ὁ παριππεύειν; ΤΥ. ὁ παριππεύειν. ΠΑ. τί δὲ, ὁ ἀκοντίζειν, ἢ ὁ συνακοντίζειν; ΤΥ. ὁ συνακοντίζειν. ΠΑ. οὐκοῦν ὁμοίως ἔφη ἕλοιο καὶ τὴν ἐαυτοῦ μᾶλλον ὁ συνασκεῖν. ΤΥ. ὁμολογεῖν ἀνάγκη· καί σοι λοιπὸν, ὥσπερ οἱ παῖδες, ἀφίξομαι καὶ ἑῴθεν καὶ μετ' ἄριστον, μαθησόμενος τἀμὰ τέχνα. σὺ δέ με αὐτὰ δίκαιος διδάσκειν ἀφθόνως, ἐπεὶ καὶ πρῶτος μαθητής σοι γίγνομαι. φασὶ δὲ καὶ αἱ μητέρες μᾶλλον τὰ πρῶτα φιλεῖν τῶν τέκνων.

A TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse apparet. PAR. Age iterum mihi responde, quid tibi discriminis esse videtur, aut vtrisque propositis vtrum electurus esses, num nauigare, an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere, an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, equitare, an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autem, iaculari, an adiaculari? TYC. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoque ratione præ edere parasitari sat scio quo- B que eligeres. TYC. Velim nolim sententiæ tuæ refragari non possum. Ac te quidem in posterum, veluti pueri, & sub auroram & à prandio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu verò eandem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniam primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensiùs.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

ANACHARSIS, seu DE GYMNASIIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasiis siue exercitiis adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur: Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & caussam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, vt suum, commendante, altero verò ceu stultitiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibúsque exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæque vtilitas sit, recenset. Atque ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura, Anacharsis iterum confutat, monétque vt iusta potiùs armorum exercitatione ad futuros casus sese parent: Solon solennium quoque ludorum auctoritatem & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorum mentionem facere, quàm quòd inhumanitatem atque sæuitiam istam laudet. Porrò videtur interim & illud voluisse Lucianus ostendere, videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quæ à Platone de legibus lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeóque breui isto Solonis sermone, omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

ANACHARSIS. SOLON.

ANACHARSIS.

HÆc verò, ô Solon, quamobrem veſtri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò ſe ſupplantant, partim verò alius alium præfocat, ac verberat, & cœno ſemet immiſcent, volutãturque perinde vt ſues. Atqui initiò ſtatim exutis veſtimentis, (ſpectator enim aſſiſtebam) alter alterum viciſſim & raſit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò neſcio qua offenſa diſſociati, mutuò ſe de loco propulerunt inuentes, frontéque arietantes concurrũt
Lutta. non ſecus atque arietes. Et vide vt ille alterum ſublatum cruribus, humi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatem non permittit, in cœnũ deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius crura ſecundùm ventrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miſerum ęrumnosè præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidẽ gratia agunt modeſtiùs, ne luti aſpergine inquinarentur: verùm obſcurata vnctione, & luto completi, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulę area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neque tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubiicientes in foſſa conturbant ſe mutuò: ipſique vltro ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quominus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, aduerſariique cõprehenſionẽ firmiorem in
Pancratium. arido ſubminiſtrãte. Cęterùm illi ſtantes erecto corpore pulueribus pleni, & ipſi mutuis ſemet afficiunt verberibus, & calcitrant. Itaque infelix ille & dentes expuenti ſimilis eſſe videtur: adeò illi os totum & arena & ſanguine oppletum eſt, palma (vt cernis) in maxillam percuſſo. Sed ne præſes quidem ille inter eos pacẽ componit, ac pugnam inducta cõcordia diſſoluit. Etenim purpura coniecturam facio hunc eſſe vnum ex illis principem. Quin animosè quoque cohortatur & laudat eum qui alteri incuſſa in faciẽ palma
Saltus. plagam intulit. Porrò alij alibi omnes accelerantes in puluere veluti currentes ſubſiliunt, eodem in loco permanẽtes: & in altũ proſilientes, calce laceſſunt aëra.

ΤΑδπα δὲ ὑμῖν, ὦ Σόλων, πῆνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀλλήλοις ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι καὶ λυμίζουσι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ στωμασαφύονται καὶ λινδούμενοι, ὥσπερ σύες. καίτοι κατ' ἀρχὰς ἀθρόως ἀποδυσάμενοι (ἑώρων γὰρ) λίπα τε ἠλείφαντο, καὶ κατέψησε μάλα εἰρωνικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέρει. μετὰ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, ὠθοῦσί τε ἀλλήλους στωμυθυκότες, καὶ τὰ μέτωπα στωμαράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἰὼ ἰδοὺ ἀράμενος ὑπέφησέ τὸν ἕτερον ἐκ τῶν σκελῶν, ἀφῆκεν εἰς ὃ ἔδαφος· εἶτ' ὀπίσω παπεσών, αἰαὶ κύων ἦν ἐᾷ, στωμωθῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν· τέλος δὲ ἤδη περιπλέξας αὐτῷ τὰ σκέλη καὶ τῷ γαστέρα, τὸν τράχηλον ὑποβαλὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον· ὁ δὲ, ὑποκροτεῖ ἐς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη. καὶ ἵνα δὴ τῷ ἐλαίου ἕνεκα φείδονται, μὴ μολύνεσθαι, ἀλλ' ἀφανίσαντες ὃ χρίσμα, καὶ τῷ κορκόρου αἱματωθέντες, ἐν ἱδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν ὀλισθαίνοντες. ἕτεροι δὲ ἐν τῷ αἰθρίᾳ τῆς αὐλῆς ὃ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν· οὐκ ἐν πηλῷ δή τε, ἀλλὰ φάμμον ταύτην καθῆσαν ὑποδυόμενοι ἐν τῷ ὀρύγματι παραπήξαντές τε ἀλλήλους, καὶ αὖθις ἐκόντες πάτησι τὴν χύσιν ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφυκτότεροι εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς φάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν. οἱ δὲ, ὀρθοστάδην κεχυμμένοι, καὶ αὖθις παίουσιν ἀλλήλους παρεσπευάντες, καὶ λακτίζουσιν. οὗτοσὶ γοῦν καὶ τοὺς ὀδόντας ἔοικεν ἀποτίλλειν ὁ κακοδαίμων· ὕπτιος αἵματος αὐτῷ καὶ φάμμου ἀναπέπλησται τὸ στόμα, πύξ ὡς ὀρθὸς παραπήξας ἐς τὸ γνάθον. ἀλλ' ἤδη ὁ ἄρχων ὑποσὶ διίσησιν αὐτούς, καὶ λύει τὴν μάχην. τετμήμεσθα γὰρ τῇ πορφυρίδι τῶν ἀρχόντων τινὰ τῶν ἐμῶν. ὁ δὲ, καὶ ἐποτρύνει, καὶ τὸν παπάξαντα ἐπαινῇ, ἄλλοι δὲ ἄλλαχόθι πάντες ἐξηνοῦσι, καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ὅπου τῶν αὐτῶν μόνοντες, καὶ ἐς τὸ ἄντα στωαλλόμενοι, λακτίζουσι τὸν ἀέρα.

τοῦτα οὖν ἐθέλω εἰδέναι τίνος ἀγαθοῦ αἴτιά ἐστιν ποιεῖν· ὡς ἔμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις αὐ ῥᾳδίως μεταπείσαι με ὡς οὐ πολλαπλασίοισιν οἱ ταῦτα δρῶντες. ΣΟ. καὶ εἰκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ γυμνάσια φαίνεται, ξένα γε ὄντα, καὶ πάμπολυ τῶν Σκυθικῶν ἐθῶν ἀπᾴδοντα, καθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ εἰκὸς εἶ μαθήματα, καὶ ὑπιτηδεύματα, τοῖς Ἕλλησιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶ δόξαντα ἄν, εἴ τις ἡμῶν ὥσπερ σὺ νῦν ὑπιζαίη αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ θαῤῥεῖ, ὦ γαθέ. οὐ γὰρ μανίας τὰ γυγνόμενά ἐστιν, οὐδὲ ἐφ' ὕβρει οὕτω παίοισιν ἀλλήλους, καὶ κυλίοισιν ἐν τῷ πηλῷ, ἢ ὑπιπάτοισι τὴν κόνιν· ἀλλ' ἔχει τινὰ χρείαν οὐκ ἀτερπῆ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀκμὴν οὐ μικρὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ἐγὼ γοῦν ἐνθαδεὶ ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν τὴν Ἑλλάδι, οὐκ εἰς μακρὸν εἶς καὶ αὐτὸς ἔσῃ τῶν πεπηλωμένων, ἢ κεκονιμένων. οὕτω σοι τὸ πρᾶγμα ἡδύ τε ἅμα καὶ λιστελὲς εἶ δόξει. ΑΝΑ. ἄπαγε, ὦ Σόλων. ὑμῖν ταῦτα γένοιτο τὰ ὠφέλιμα, καὶ τερπνά· ἐμὲ δὲ εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι ἀφελεῖν, εἴσεται ὡς οὐ μάτην διεζώσμεθα τὸν ἀκινάκην. ἀτὰρ εἰπέ μοι τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς γυμνασίοις, ἢ τί φωνὴν ποιεῖν αὐτοῖς; ΣΟ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου, καὶ τὸ ἄγαλμα ἢ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ὀπὶ τῇ σφαίρᾳ κεκλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα· ἡ δὲ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀπακεκλασμένη, ὥσπερ ἐκ πολλοῦ μακροῦ ἀναπαυόμενον δείκνυσι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων, τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκεῖνο, πάλη καλεῖται, οἱονεὶ ἐν τῇ κόνει, παλαίοισι καὶ αὐτοῖς· τὸ δ' παίειν ἀλλήλους ὀρθοὺς ἀδὲν, παγκρατιάζειν λέγομεν. καὶ ἄλλα δὲ ἡμῖν ἔστι γυμνάσια τοιαῦτα πυγμῆς, καὶ δίσκου, καὶ τοῦ ἁλέσθαι, ὧν ἀπάντων ἀγῶνας τιθέμεθα. καὶ ὁ κρατήσας, ἄριστος εἶ δοκεῖ τῶν καθ' αὐτὸν, καὶ αἴρεται τὰ ἆθλα. ΑΝΑ. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; ΣΟ. Ὀλυμπιάσι μὲν, στέφανος ἐκ κοτίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ δὲ, σελίνων πεπλεγμένος·

A Quocirca ista perlibenter scire velim cuius compendij aut vtilitatis gratia factitare soleant. Equidem omnino hæc res mihi videtur esse insania: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abducturus sit, vt non credam hos insigniter desipere quibus studio est ista facere. SO. Ista mehercle ô Anacharsi non iniuria ita tibi videntur, cùm & peregrina sint, & multum à moribus Scythicis abhorreant: quemadmodum & vobis non parum multas disciplinas & corporis exercendi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse viderentur, si quis quemad-

B modum tu illis spectandis arbiter assisteret. Atqui bonum habe animum, ô amice: neque enim ista insaniæ sunt opera, neque impulsu contumeliæ hi mutuò se obuerberant, ínque cœno volutantur, aut semet conspergunt puluere: sed inest huic rei necessitas non iniucunda, neque mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaque si diutiùs, vt te planè facturũ opinor, in Græcia versatus fueris, non in longum & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere: vsqueadeo res tibi videbitur & voluptuosa, & vtilis. ANA. Apage ista à me

C ô Solon. Vobis hæc oblectamẽta vtilitatem afferant: me si quidem quis vestrũm ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicquam accinctum esse acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidistis, aut quídnam operis hoc facere dicamus? SO. Locus ille, ô Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, éstque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulacrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta, tanquam ex multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cœno fit, Lucta vocatur. Illi verò in puluere quo-

D que luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, Pancratio decertare dicimus. Sũt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiusmodi verò sunt ista præmia? SO. In Olympiis corona oleagina, in Isthmiis pinea, in Nemeis ex apiis cõcinnata:

Gymnasium.

Certaminum species & nomina.

Præmia victorum.

Porrò autem in Pythiis poma ſacerdotes Apollinis proponere conſueuerunt, cæterùm apud nos Athenienſes oleum ex oliua. Quid autem ſublatis cachinnis riſiſti Anacharſin an quia hæc tibi viſa ſunt eſſe modica? A N A. Non, ſed præmia omnibus modis clara atque præſtãtia percenſuiſti ô Solon, cùm digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis qui iſta nauiter conſequi ſtudeant. Itaque pomorum gratia atque apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cæduntur, ita vt non liceat ſine negotio potiri malis, ſi quem cepiſſet pomorum deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduerſarij eius vẽtrem pede calcitraſſent. S O. Atqui ô optime, nos nõ ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltem ſigna ſunt atque indicia victoriæ, per quæ victores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna videtur eſſe victoribus: pro qua conſequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum eſt venãtibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorem atque laborem contingit mortalibus, ſed illius flagrantem deſiderio, oportet ſub initium multa dura perpeti: quibus nauiter perpeſſis, illi dulcis & tãtopere exoptatus finis è laboribus expectandus eſt. A N A. Húnene finem ais ô Solon dulcem atque vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conſpiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verba miſertus eſt, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apiis? S O. Noſtrarum rerum etiamnum imperitus eſſe vidêre: non multo verò pòſt alia tua erit ſuper hiſce rebus ſententia, poſtea quam in frequentiſſimos Græcorum conuentus profectus, videris tantam hominum multitudinem collectam ad illorum confluxiſſe ſpectaculum, ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas verò ipſos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodum deum exiſtimari. A N A. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon, longè miſerrimum eſt, quòd non paucis præſentibus tam infanda patiuntur, ſed in tanta ſpectantium corona atque celebritate, qui acceptæ contumeliæ teſtes ſunt oculatiſſimi: illi nimirũ eos felices eſſe pronunciabũt, quos vident ſanguine perfluere,

Finis exercitationis.

Gloria laborepartã da.

A Πυθοῖ δὲ, μῆλα τῷ ἱερῶν τῷ θεοῦ· πῶς δ' ἡμῖν δὲ τοῖς Παναθηναίοις, ὦ ἔλαιον ὦ οὐ τῆς μοριάς. τί ἐγέλασας, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ ὅτι μικρά σοι ταῦτα εἶναι δοκεῖ; ΑΝΑ. οὐκ· ἀλλὰ πάνσημα, ὦ Σόλων, καὶ τέλεξας τὰ ἆθλα, καὶ ἄξια τοῖς τε ἀγωνίζεσθαι αὐτὰ φιλοτιμεῖσθαι ὅτι τῇ μεγαλοδωρεᾷ, καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις αὐτοῖς ἐπαφεσσουδαχέναι ὡς τὰ αἱρέσιν τῶν τηλικούτων. ὥστε μῆλων ἕνεκα, καὶ σελίνων, καὶ ταῦτα ποιοῦσι, καὶ κινδυνεύειν, ἀγχομένους ὑπὸ ἀλλήλων, καὶ καταπλακωμένους, ὡς ὀλίγου ἀποπνιγμένους θύπτησαι μῆλον ὅτῳ ἐπιθυμία, ἢ σελίνῳ ἐστεφανῶσθαι, ἢ πίτυϊ, μήτε πηλῷ καταχρισμένου τὸ πρόσωπον, μήτε λακτιζομένου ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων. ΣΟ. ἀλλ', ὦ ἄριστε, οὐκ ἐς φλαῦρα τὰ διδόμενα ἡμεῖς ἀποβλέπομεν. ταῦτα μὲν γὰρ ἴσως σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵ τινες οἱ κρατήσαντες. ἡ δὲ περιβόητος ἀκολουθοῦσα τούτοις δόξα, τῷ πᾶσιν ἀξία τῆς νενικηκέναι. ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει τοῖς ἠρωμένοις τοῦ ὄκλειαν οὐ τῶν πόνων. ὁ γὰρ ἀπονητὶ πεφυκὼς αὐτὴν αὐτὴν. ἀλλὰ χρὴ τὸν ὀρεγόμενον αὐτῆς, πολλὰ καὶ δυσχερῆ ἀναδόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ, τότ' ἤδη τὸ λοιπὸν τελεῖν, καὶ ἡδὺ τέλος οὐ τῶν καμάτων προσμένειν. ΑΝ. τοῦτο φῄς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδύ, καὶ λοιπὸν τελεῖν, ὅτι πάντες αὐτοὺς ἴδωσι στεφανωμένους, καὶ ὅτι τῇ νίκῃ ἐπαινέσωσι, πολὺ προτέρων οἰκτείραντες ὅτι ταῖς πληγαῖς. οἱ δὲ, δύδαιμονίσουσιν, αὐτὶ τῶν πόνων μῆλα καὶ σέλινα ἔχοντες. ΣΟ. ἄπειρος εἶ, φημὶ, τῶν ἡμετέρων ἔτι, μὴ μικρὸν ὄν, ἀλλὰ σοὶ δόξει τοῦτο αὐτῶν· ἐπειδὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἀπιὼν, ὁρᾷς ποσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συλλεγόμενον ὅτι τὴν θέαν τοιούτων, καὶ θεάτρα πλείστων συμπληρούμενα, καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους, τὸν δὲ καὶ νικήσαντα αὐτῶν, ἰσόθεον νομιζόμενον. ΑΝ. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ δοκεῖ οἰκτρόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεαταῖς, καὶ μάρτυσι τῆς ὕβρεως, οἳ δηλαδὴ δύδαιμονίσουσιν αὐτοὺς, αἵματι ῥαινομένους ὁρῶντες,

ἢ ἀζχομένους πρὸς τῶν ἀντιπάλων. τοῦτο γὰρ τὰ εὐδαιμονέστατα πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῶν. πρὸ ἡμῶν δὲ τῶν Σκυθῶν, εἰ τις, ὦ Σόλων, ἢ πατάξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀναῤῥέψῃ προσπεσών, ἢ ἱματίων περιῤῥήξῃ, μεγάλας οἱ πρεσβῦται τὰς ζημίας ἐπάγουσι, καὶ ἐπ' ὀλίγων τῶν μαρτύρων τοῦτο πάθῃ τις· ἅπερ οὖν τηλικούτοις θεάτροις, οἷα σὺ φῂς, ὁ Ἰαδμοῖ, καὶ ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ. ἐγὼ μὲν ἄλλα τε μὴ ἀγωνίσας, οἰκτείρω μοι ἔπεισιν, ὧν πάσχουσι. τῶν δὲ θεατῶν, ὃς φῂς ἀπορεῖσθαι τοὺς ἀρίστους ἀφικνεῖσθαι ἐς τὰς πανηγύρεις, καὶ πάνυ θαυμάζω, εἰ παντάπασι πρέποντες, σχολάζουσιν ὅτι τοῖς τοιούτοις. οὐδὲ γὰρ σκοπόν πω διώμεθα κατανοῆσαι, ὅτι τοῦτο τερπνὸν αὐτοῖς, ὁρᾶν παγκρατίους γε, καὶ δίσκους πλήττοντας ἀνθρώπους, καὶ πρὸς τὴν γῆν ἁρπαζομένους, καὶ στενοχωρουμένους ὑπ' ἀλλήλων. ΣΟ. εἰ καιρὸς ἦν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων, ἢ Ἰσθμίων, ἢ Παναθηναίων, αὐτὸ ἂν σε τὸ γιγνόμενον ἐδίδαξεν, ὡς ἐγὼ μάτην ἐσπουδάκαμεν ὅτι τούτοις. ἐγὼ γὰρ ἅτε λέγων μή τις προσβιάσηταί σε τῇ ἡδονῇ τῶν ἐκεῖ θεωμένων, ὡς εἰ καθεζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς, βλέπεις ἀρετὰς ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ ἀκμὰς ἰσχύος, καὶ ἐμπειρίας δυνάμεις, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀπτήτους, καὶ σπουδὴν ἀληκτον ὑπὲρ τῆς νίκης. ἀλλ' οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαύσω ἐπαινῶν, καὶ ἐπιβοῶν, καὶ ἐπιχρῶν. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε προσέτι, καὶ ἐπιχλευάζων. ἅπαντα γὰρ, ὁπόσα κατηριθμήσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἀκμὰς, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν, ὁρᾷ σοῦ ἕνεκα πολλυμένους ὑμῖν, οὔτε πατρίδος κινδυνευούσης, οὔτε χώρας πορθουμένης, οὔτε φίλων, ἢ οἰκείων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων. ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροί μοι εἶεν ἄρισοι μοι, ὡς φῂς, ὄντες, μάτην δὲ τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ καλαπωρούμενοι, καὶ αἱμάσσοντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη, τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑπωπίοις, ὡς μήλου καὶ κοτίνου ἐγκρατεῖς γένοιντο, νικήσαντες. πολὺ

A aut à ſuis aduerſariis compreſſo gutture præfocari. Hæc enim ſumma felicitas illorum præſtò eſt victoriæ. Sed enim apud nos Scythas ſi quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulſauerit, aut obuiam factus è via detruſerit, aut veſtem diſciderit, graui mulcta in eum animaduertunt ſenes, tametſi hoc ipſum vel paucis præſẽtibus arbitris quiſpiam paſſus fuerit: taceo in tam numeroſis ſpectaculis, cuiuſmodi tu percenſes in Iſthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis ſufferenda ſunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex omni-
B bus locis optimos quoſque ad ludos viſendos ais confluere, demiror magnopere, ſi negotiis neceſſariis poſthabitis, hiſce rebus vacare non vereantur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, ſi videant homines cædi verberibus, atque decertantes tum humi proſterni, inque vicẽ à ſe mutuò conteri. SO. Si iam tempus eſſet Anacharſi aut Olympiorum aut Iſthmiorum aut Quinquatrium, ipſa res perfacilè docuiſſet quàm non fruſtra aut temere harum rerum ſtudioſi ſimus. Neque e-
C nim quiſpiam ita nudè percenſendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita perſuaſerit, quaſi ipſe in mediis ſedens ſpectatoribus, virorum virtutes cerneres, & corporum excellentium formoſitates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multáque præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitioſam contentionem, & ſententias nullo modo vincibiles, atque indefatigatum pro conſequenda victoria ſtudium. Sat enim ſcio te iſta ſpectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudendi. ANA. Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & ſubſannandi. Siquidem
D hæc quæ enumeraſti, nempe virtutes, ac corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia atque adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendiis atque populationibus diuexetur, neque amici aut domeſtici ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi riſu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, fruſtra tanta ſufferentes, talibúſq; difficultatibus conflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporũ proceritates ita turpiter arena atque tumentibus vulneribus fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiantur. Sem-

per verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen dic mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia? SOL. Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorum victor extiterit. ANA. Ergo Solon pro tam obscura atque ancipiti victoria tam multi semet insanis conficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnum prorsus ex omnibus fore qui victor declarandus sit, reliquos autem vincendos, atque nequicquam verbera & vulnera miserè suscepturos? SO. Videris ô Anacharsi, Reipub. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostræ gentis ritus atq; mores pulcherrimos in vituperationem poneres. Nam si quãdo tibi curę erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respu. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddẽdi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neque non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiũt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atque tempestuoso traiecto, quàm vt Græcorum leges perdiscerem, ac mores illorum præsens perscrutarer, tum vt optimã Reip. formã multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnibus Athenienſibus atque peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorem, morúmque præstantissimorũ inuentorem te esse comperi, neque non vtilium institutorum interpretem, in sũma, totius Reip. formatorẽ. Itaque haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuúmque discipulum faciendi, quàm ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoadusque tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reipub. institutis & legibus differentem concupiscam. SO. Equidem omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodũ illis vtamur vbi iam primùm quod rectius est, sapere cœperint, & corpore maturiores facti,

A γὰρ μοι ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τοιούτων ὄντων. ἀπάρ εἰπέ μοι, πότερα αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; ΣΟ. ὐδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν. ΑΝ. εἶτ', ὦ Σόλων, ὅτι τῷ ἀδήλῳ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοσοῦδε πόνους, καὶ ταῦτ' εἰδότες, ὅτι ὁ μὲν νικήσει, εἷς ἔσται πάντως, οἱ δὲ ἡττώμενοι, πάμπολλοι μάτην ἆθλοι πληγὰς, οἱ δὲ, καὶ τραύματα λαμβάνοντες; ΣΟ. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέποτε σὺ γενομένῃ πολιτείᾳ ὀρθῇ πέρι μηδὲν. ὑγὲ γὰρ αὖ τὰ κάλλιστα τῶν ἐθῶν σὺ ψόγῳ ἐπίθεσο. ἐμὲ δέ σοι μελήσῃ ποτὲ εἰδέναι ὅπως αὖ τὰ κάλλιστα οἰκισθείη πόλις, καὶ ὅπως ἀν ἄριστοι γένοιντο οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπαινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὴν φιλοπιμίαν, ἣν φιλοπιμούμεθα περὶ αὐτάς, καὶ εἴσῃ ὅτι πολὺ ὄφελιμον ἔχουσιν ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην ταυτυδάζεσθαι δοκοῦσι. ΑΝΑ. καὶ μὴν, ὦ Σόλων, κατ' οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἧκω πρὸς ὑμᾶς τοσαύτην μὲν γῆν διοδεύσας, μέγαν δὲ τὸν Εὔξεινον, καὶ δυσχείμερον, περιωθεὶς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι, καὶ ἔθη πρὸς ὑμῶν κατιδοίμην, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαιμι. διὸ καί σε μάλιστα φίλον ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων, προσφκείωμαι καὶ κλεός, ἐπεὶ περ ἤκουον νόμων τε τινῶν ξυγγραφέα εἶναί σε, καὶ ἐθῶν τῶν ἀρίστων εὑρετὴν, καὶ ὁπλιτοδρομάτων ὠφελίμων εἰσηγητὴν, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συναρμοστήν. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἐγωγε ἥδεως ἂν ἄσιτός σοι, καὶ ἄποτος προσκαθεζόμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς διηρκοίης λέγων, κεχηνὼς ἐπακούοιμι περὶ πολιτείας τι καὶ νόμων διεξιόντος. ΣΟ. τὰ μὲν πάντα οὐ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ· ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐπιὼν, εἴσῃ ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ τῶν ἄλλων δοκεῖ ἡμῖν. ἃ δὲ περὶ τῶν νέων γιγνώσκομεν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα, ἐπειδὰν πρῶτον ἄρξωνται σωφρονέστερά τε τοῦ βελτίονος, καὶ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι,

καὶ ὑφίσασθαι τοὺς πόνους. ταῦτα ἤδη σοι διεξίμι, ὡς μάθοις ἄν τινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας παρατεθείκαμεν αὐτοῖς, καὶ ἕνεκα τοῦ σῶμα καταπονεῖσθαι. ἃ μόνον ἕνεκα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα δυνάμενοι ἁρπάσασθαι. ἐπ' ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὀλίγοι πάνυ ἐξ ἁπάντων χωροῦσιν, ἀλλὰ μεῖζόν τι ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις παρέκεται, καὶ στέφανος ἀπίτινος, οὐδὲ κοτίνου, ἢ σελίνου, ἀλλ' ὃς ἂν αὐτῷ συλλαβὼν ἔχῃ τὴν ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν· ἥτις ἐλευθερίαν λέγω αὐτό τε ἑκάστου ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτὴν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων σωτηρίαν· καὶ συνόλως, τὰ κάλλιστα, ὧν ἄν τις εὔξαιτο γενέσθαι οἱ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ, ὃν φημι, συνάπτεται, καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκείνων παραγίγνεται· ἐφ' οἷς αἱ ἀσκήσεις αὗται, καὶ οἱ πόνοι ἄρρησιν. ΑΝ. εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι, καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἆθλα διεξιέναι, μῆλα καὶ σέλινα δίνεις, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγελαίας, καὶ πίτυν; ΣΟ. καὶ μάλα, ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδέ σοι ἔκδηλα ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπότ' ἂν ἃ λέγω καταμάθοις. ἀπὸ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ἐστι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλεξα τοῦ πανευδαίμονος. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκτὸς τῆς τάξεως, ἐκείνων πρότερον ἐπεμνήσθη, τῶν Ἰσθμοῖ γινομένων, καὶ Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πλὴν ἀλλὰ νῦν, (σχολὴ γὰρ ἄγεται, καὶ σύ, ὡς φῄς, προθύμῃ ἀκούειν) ἀναδραμόντα ῥᾳδίως πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, δι' οὗ φημι πάντα ταῦτα ὑπάρχεσθαι. ΑΝΑ. ἄμεινον, ὦ Σόλων, ὅτου· καὶ ὁδὸν γὰρ ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωρεῖ, καὶ πάνυ ἴσως ἀπὸ τούτων πείθοιμι, μηδὲ ἐκείνων ἔτι καταγελᾶν, εἴ τινα ἴδοιμι στεφανούμενον κοτίνῳ, ἢ σελίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἐς τὸ σύστημα ἐκβάντες ἀπελθόντες, καθίσωμεν ὅπῃ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ὑπερεκβαίνοντες τοῖς παλαίουσιν· ἄλλως τε (εἰρήσεται γάρ)

A laborum patientes euaſerint: hæc tibi in præſentia percenſere mihi deliberatum eſt, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere ſoleamus, tum quamobrem aſſiduis laboribus eoſdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum ſaltem gratia, vt præmia queãt conſequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) ſed ob fructum longè maiorem, qui inde ad vniuerſam manat Remp. & quo ipſi fruuntur conſimiliter. Siquidem aliud quoddã commune omnibus bonis ciuibus certamen eſt propoſitum, & corona nõ pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, ſed B quæ in ſe comprehenſim vniuerſam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiuſque priuatim eſt, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus ampliſſimos, ſolennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium ſalutem: atque vt ſummatim dicam, pulcherrima quæque quæ à diis immortalibus quiſpiam aſſiduis votis ſibi dari ſoleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata eſt, eáque ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc C exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cùm talia ac tanta mihi percenſenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem ſylueſtris oleæ ramum, & pinum? SO. Atqui ô Anacharſi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus ſum, intellexeris. Eodem enim conſilio fiunt & illa, ſúntque planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percenſui. Neſcio verò quo pacto oratio noſtra confuſa narrandi ſerie, ordine penitus præpoſtero, horum priùs cõmeminit quæ in Iſthmo D atque Olympiis & Nemea fieri conſueuerunt. Veruntamen nos (ſumus enim otioſi, & tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari cõfirmaui. ANA. Præſtat equidem ita facere. Inter eundũ verò in longum nobis profluxit oratio. Et fortaſſe his citiùs iam perſuadebor ne quem poſthac ampliùs ſubſannẽ, quemcunque oleaſtro aut apio coronatũ grauiùs atque iactantiùs incedentem conſpexero. Ac ſi videtur, ſub illam opacam progreſſi conſideamus, ne illi diſceptantes ſua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim diſſimulem?)

ſum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infeſtantis. Etenim tiaram domi conſultò mihi abſtuli, ne ſolus hîc inter vos peregrino & inſueto habitu obambularem. Et iam quoque anni tempus eſt quo ſydus illud feruentiſſimum exoritur, quod vos Canẽ dicitis, omnia exurens, aërémque ariditate & calore infeſtum faciens, Sole circa meridiem ſupra caput aſſiſtente, & eiuſmodi feruorem intolerabilem corporibus inducente. Itaque demiror quî fiat vt tu, cùm ætate ſis planè confecta, non perinde vt ego ſudore perfluas: neque prorſus à Sole infeſtari videris: neque vſpiam locum vmbroſum exploras quem ſubitres, ſed æſtum facilè & patienter toleras. S O. Inanes illi & ſuperuacanei labores, ô Anacharſi, & aſſiduę in cœno volutationes ſubaëtię, præterea in arena miſeriæ, nobis hoc præſtant, vt feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque ampliùs egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque ſub vmbram concedamus. Noli verò iis quæ dicturus ſum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas, ſed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixiſſe videbor, ſtatim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum exiſtimo: aut enim tibi conſtanter perſuadebo, ſi non diſſimulanter habueris quæ contradicenda ſunt: aut ego deintegro diſcam quàm non rectè de his ſenſerim atque ſtatuerim: quo nomine vniuerſa Athenienſium Reſpub. tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad ſaniorem ſententiam ſuadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obſtringes. Neque hoc eam celabo, ſed ſtatim in medium adferam, ac ſtans in ſenatu his verbis vniuerſos cõpellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienſes, leges conſcripſi, quas ego Reipublicæ vtiliſſimas fore arbitrabar. At hic hoſpes (teô Anacharſi digito cõmonſtrato) tametſi oriundus eſt ex Scythia, vir tamen multa ornatus ſapientia, aliter mihi perſuaſit, & diſciplinis vitæque inſtitutis longè melioribus imbuit. Itaque ob ſua in Rempubl. merita, ciuitate donetur, ac æneam illi ſtatuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſſimum verò habe, ciues Athenienſes ſibi nequaquam dedecori fore exiſtimaturos,

οὐδὲ τὸν ἥλιον ἐπ ῥᾳδίως αἰέρεμμι, ἐξω καὶ φλογώδη ἐμπίπλοντα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ. τὸν γὰ πῖλόν μοι ἀφελὼν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἡ δὲ ὥρα τῦ ἔτους, ὅπωρ ὁ πυρωδέστατός ἐστι τ ἀστέρων (ὃν ὑμεῖς κύνα φατὲ) πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν καὶ ἀφόρητον ποιοῦντος, ὅτε ἥλιος κῦ μεσημβρίαν ἤδη ὑπερ κεφαλῆς ὑπεστείλμενος, φλογμὸν τῦτον ὑ φορητὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω ὅπως γηραιὸς ἤδη ἀνῆρ ὀυτε ἱδρῶτος ὀυτε θάλπος, ὡς ἔγωγε, ὅτε ὀλίγως συσχολουμένῳ ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεις σύσκιόν τι, ἔνθα ὑποδύσῃ, ἀλλὰ δέχῃ τὸν ἥλιον ἀμύητος. Σ Ο. οἱ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ αἱ συνεχεῖς ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ αἱ ὑπαίθριοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τῦτο ἡμῖν τὸ ἀμυντήριον παρέχουσι τοῖς ἀκτῖσι τῦ ἡλίου βολαῖς. καὶ οὐκ ἐπὶ πίλου δεύμεθα, ὃς τὴν ἀκτῖνα κωλύσῃ καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπίωμεν δ' ὀπίσω· καὶ ὅπως μὴ καθάπερ νόμοις, τοῖς ἐξ ἐμοῦ λεγομένοις σοί, ὡς ἐξ ἀπόντος τινὸς ἀνδρὸς, καὶ ἀντιλέγῃς, ἀλλ' ἔνθα αὖ σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, αὐτιλέγῃν θᾶττον, ἵν' ἀπαθύνῃ τὸν λόγον. δυοῖν γὰρ θατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ σὲ βεβαίως πεισθῆναι ἐκ λέγοντα ὁπόσα οἴῳ διπλεκτέα εἶναι, ἢ ἐμὲ διαδιδαχθῆναι ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω τοῖ αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα αἰ σοι ἡ πόλις ἡ Ἀθηναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάειν ὁμολογοῦσα. ὅσῳ γὰ μᾶ ἐμὲ παιδεύσῃς, καὶ μεταπείσῃς τοῖς τὸ βέλτιον, ἐκεῖνῳ τὰ μέγιστα ἔσῃ ὠφελημένος. οὐδὲν γὰ ἂν ἀποκρυψαίμην αὐτῶ, ἀλλ' αὖθις εἰς τὸ μέσον καταθήσω φέρων, καὶ καταστὰς ἐν τῇ πυκνί, ἐρῶ τοῖς ἀπαντῶσι, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μᾶ ὑμῖν ἔγραψα τοῖς νόμοις, οἵοις ἂν ὑμῖν ὠφελιμωτάτοις ἔσεσθαι τῇ πόλει· ὁ δὲ ξένος οὑτοσὶ (δείξας σὲ ὦ Ἀνάχαρσι) Σκύθης μᾶ ἐστι· σοφὸς δὲ ὤν, μετεπαίδευσέ με, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα ἐδιδάξατο. ὥστε εὐεργέτης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγεγράφθω, καὶ χαλκῷ αὐτὸν ἀναστήσατε παρὰ τοῖς ἐπωνύμοις ἐν πόλει. οὐδὲ τ Ἀθηνᾶ, ἵν' εὖ ἴσθι ὡς οὐκ αἰσχυνοῖτο ἡ Ἀθηναίων πόλις,

οὐδὲ

πρὸς βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. AN. τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἤκουον τῶν Ἀθηναίων, ὡς εἴητε εἴρωνες ἐν τοῖς λόγοις. ἐπεὶ πόθεν αὖ ἐγὼ νομάς, καὶ πλατύς αὖ θέρος, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκώς, ἄλλοτε ἄλλην γῆν ἀμείβων, πόλιν δὲ οὔτε οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε ἢ νῦν ἑωρακώς, πρὸς πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας, πόλιν ἑαυτὴν ἀρχαιοτάτην τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ κατῳκηκότας; καὶ μάλιστα σέ, ὦ Σόλων, ᾧ τοῦτο, ὡς φασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τισι νόμοις χρωμένη, εὐδαιμονήσοι. πλὴν ἀλλά καὶ τοῦτο ὡς νομοθέτην πειστέον σοι· καὶ αὐτερῶ σοι τί μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι. καὶ ἰδοὺ γὰρ ἤδη ἐκφυγόντες τὸν ἥλιον, ἐν τῇ σκιᾷ ἑστήκαμεν· καὶ καθέδρα μάλα ἡδεῖα, καὶ θύραθεν, ὅπερ ψυχρὸν τοῦ λίθου. λέγε οὖν τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθάπερ τοῖς νέοις πρόσφορα διδάσκοντες, ἐκ παίδων βύβλους ἐφαπτόμενοι, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄριστοι ἀνδρες ἀποβαίνοισιν ἐκ τῶν πλοῦ, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ πῇ ἡ κόνις, καὶ τὰ κυβεύσιμα, σωτελῆ πρὸς ἀρετὴν αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς βύβλους ἐπόθουν ἀκοῦσαι· τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διδάξῃ με κατ' καιρὸν ἕκαστον ἐν τοῖς μέρεσι. σκεῖνα μόνοι, ὦ Σόλων, μέμνησό μοι πρὸς τὴν ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἔρρεις. λέγω γάρ, ὡς μὴ πρὸς πλέκῃς, μηδὲ ἀπομηκύνῃς τοὺς λόγους. δέδοικα γὰρ μὴ ὑπολαμβάνωμαι τῶν πρόσθεν, εἰ τὰ μὲν αὐτὰ πολλὰ ὑπορρήσῃ. ΣΟ. σὺ τοῦτο, ὦ Ἀνάχαρσι, σκοπεῖν ἀμείνον, εἶθ' ἃ σοὶ δοκεῖ μὴ πόρρω ποιεῖν ἀπὸ πλανᾶσθαι εἰκῇ ῥέων. ἐρήσῃ γὰρ μεταξὺ ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψῃς αὐτοῦ τὸ μῆκος. καὶ μήτοι μὴ δέξαγώνια, μηδὲ πόρρω τοῦ σκοποῦ τὰ λεγόμενα ᾖ, κωλύσω σοὐδέν, οἶμαι, εἰ καὶ μακρὰ λέγοιτο. ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἔνθα δὴ τὰς φονικὰς ἡμῖν δίκας δικάζει, πάτριον οὕτω ποιεῖν. ὁπότε γὰρ ἀνελθοῦσα εἰς τὸν πάγον συνκαθέζηται φόνου, ἢ τραύματος ἐκ προνοίας,

ab homine peregrino atq; barbaro caperdiscere, quæ sunt ex vsu Reip. ANA. Hoc equidē erat quod ego de vobis Atheniensibus inaudierā, quòd in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illusores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnē ætatē meam in plaustris degens contriui, subinde solū pro solo mutans, quiq; nunquam in vlla ciuitate habitaui, neque vnquam vllam nisi nunc primùm vidi, de administranda Rep. verba facerem, atque adeò docerem homines indigenas hanc vrbē clarissimam optimis legibus fundatā tātis temporibus incolentes? cum primis verò te, ô Solon? cui hoc, vt perhibent, statim sub initium studio ac curæ fuit, nosse quibus procurationibus Resp. quā optimè administraretur, tum quarum legum præscripto vtens, quàm florentissima atque felicissima redderetur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cūcta perdiscam certiùs. Et vide vt iam euitato sole simus in vmbra, neque desunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quamobrem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem consequendam illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno volutationes: hoc enim vel omniū cupientissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua verò in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo obscures, neque impendiò producas. Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimiùm multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè meliùs constitues, vbicunque parum perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temere fluendo: licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quanquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulo longiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitaliū iudicia cognoscēda sunt, à maioribus vsque accepto more ita factitare solēne est. Ingressi enim in Areopagū cōsidunt, cędis aut vulneris ex destinato inflicti,

aut incendij cauſſam cognituri: deinde vtrique iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicibus, & qui litem intendit, & qui reus eſt, aut ipſi per ſe, aut rhetorum ſibi conducunt operam, quibus cauſſa orãda eſt. Illi ergo quamdiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auſcultante cum ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato procemio orationem exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atque potentiam cauſſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigiis iudicum præſtringant oculos: progreſſus actutum præco illi indicit ſilentium, non permittens rhetori ad Senatum nugandi libertatem, ac verbis cauſſæ inuoluendæ poteſtatẽ, quominus Areopagitę ea quæ facta ſunt, nudè queãt perſpicere. Itaque & te ô Anacharſi in præſens quidem Areopagitam conſtituo, ac iuxta ſenatus legem à me conditam auſculta, méque ſilentio indicto cõpeſce vbi extra cauſſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quamdiu verò ea quæ ad cauſſam attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim ampliùs ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum ſit ſi in longũ producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia otium agimus. A N A. Perbenigna ſunt iſta quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectò, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hunc enim me eſſe voluiſti) pro more iudicum veſtrorum tibi dicenti dabo operam. S O. Proinde paucis tibi antè audiendum eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hæc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atque immobile ad receptum & ſecuritatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atq; auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. Hos enim eſſe qui cuncta implent, ſingula ordinant, omnia perficiunt atque cuſtodiunt, quali in nobis ſingulis gubernãdis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligẽtes, ſanè ſedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornãtes illud,

A ἢ πυρκαϊᾶς δικάσοντες, ἀποδίδοῦ) λόγος ἑκατέρῳ τῷ χρινομένων· ᾗ λέγουσιν ἐν τῷ μέρει, ὁ μὲν, διώκων, ὁ δὲ, φεύγων, ἢ αὐλοὶ, ἢ ῥήτορας ἀναβιβάζονται τοὺς ἐρημοῦντας ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ, ἐς τ' αὖ μὲν τὰ τοιαῦτα λέγουσιν, ἀνέχεται ἡ βουλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα· ἐὰν δέ τις ἢ φερίμυθον εἴπῃ τοιῶν τῶν λόγου, ὡς δυνατώτερος ἀφαιρήσεται αὐδεὶς, ἢ οἶκτον, ἢ δείνωσιν ἔξωθεν ἐπάγει τῷ πράγματι (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ὅτι τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται) προελθὼν ὁ κήρυξ κατεσιώπησεν αὐτούς, οὐκ ἐᾶν λῆρεῖν τοιοῦτον τὴν βουλὴν, καὶ

B τοιοῦτον τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγυμνασμένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέπουσιν. ὥστε σὺ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην με ἐν τῷ παρόντι ποιοῦμαι ἔγωγε, καὶ κατὰ τὸν τῆς βουλῆς μου νόμον, ἄκουε, καὶ σιωπᾶν κέλευε, ἐὰν ἄλλοθι καταῤῥητορεύωμεν. ἄχρι δὲ οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἔξεστω ἀπομηκύνειν. οὐδὲ γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἀληθῶς εἰ ἀποτείνοιτο ἡ ῥῆσις· ἀλλὰ ἥ τε σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς ἀολλεῖς

C ἀγωμεν. ΑΝ. συγγνώμονά σου ἔχω τὰ, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε ἤδη χαίρειν ἐκέλευον· οἶδά σοι καὶ ὅτι τοῦτο, ὅτι περιττὸν τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδιδάξω με, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, τοῖς ἀληθῶς οἰσύντων τὴν ψῆφον. ὅτι τοῦτο οὕτω ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ, (τοῦτο γὰρ ἔθος με) καὶ σῆμα τῆς βουλῆς ἀκούσομαί σου. ΣΟ. ὀκνῶ δῆτα βραχέων προακοῦσαι χρήσιμα, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν

D ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οὐ τείχη, καὶ ἱερὰ, καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὥσπερ σῶμά τι ἑδραῖον, καὶ ἀκίνητον ὑπάρχειν ἐς ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, οὗ δὲ πνεῦμα ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα. τούτοις γὰρ τοῖς αἰὰ πλημμελοῦσι, καὶ διαπίπτουσι, καὶ ὑπιτελοῦσι ἕκαστα, καὶ φυλάττουσιν οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ἐστὶν ἡ ψυχή. ὅτι δὴ τοίνυν καταμανθάνοντες, ὅτι μεγάλα μὲν, ὡς ἔοικε, καὶ τὰ σώματος τῆς πόλεως, καλοκαγαθοῦντες αὐτὸ,

hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectò, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hunc enim me eſſe voluiſti) pro more iudicum veſtrorum tibi dicenti dabo operam. S O. Proinde paucis tibi antè audiendum eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hæc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atque immobile ad receptum & ſecuritatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atq; auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. Hos enim eſſe qui cuncta implent, ſingula ordinant, omnia perficiunt atque cuſtodiunt, quali in nobis ſingulis gubernãdis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligẽtes, ſanè ſedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornãtes illud,

ὡς κάλλιστον ἡμῖν εἴη, ἔνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατεσκευασμένον, καὶ ταῖς ἔκτοθεν ἅπασι τειχοβολαῖς, ἐς ὃ ἀσφαλέστατον περιπεφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ὄξα πάντως τοῦτο προνοοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχάς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοιοῦτοι γὰρ ὄντες, σοφοί τε αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένοις, καὶ ἐν πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξειν. τοῖς μὲν δὴ πρώτην παιδοτροφίαν αὐτῶν, μητράσι, καὶ τιτθαῖς, καὶ παιδαγωγοῖς ὅπως τρέφωμεν ἐκ παιδὸς ἐλευθερίοις ἄγειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς. ἐπειδὰν δὲ σωφρονεῖν ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων, ἔν τε αἰδὼς, καὶ ἐρύθημα, καὶ φόβος, ἔν τε ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς τοὺς πόνους, παγκρατέστερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς ὃ ἰσχυρότερον σωφρονίσματα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνον φῶναι ὡς ἔφυ ἕκαστος, ἤτοι καὶ τὸ σῶμα, ἢ καὶ τὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως, ἧς μαθημάτων ἐπ' αὐτοῖς δεόμεθα, ἀφ' ὧν τά τε εὐφυῶς ἁμαρτήματα, ἐλαττόνως πολὺ γίγνοιτο ἄν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μεταπαιδεύοιτο πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἳ τὰ φυτὰ, μέχρι μὲν πρόσληψιν καὶ νηπιάζοντα, σκέποντες, καὶ περιφράττοντες, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων· ἐπειδὰν δὲ ἤδη παχύνηται τὸ ἔρνος, τηνικαῦτα περιτέμνουσί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραδιδόντες αὐτὰ τοῖς αὐτόθι δονεῖν καὶ σφαδάζειν, καρπιμώτερα ἐξεργάζονται. τὸν μὲν τοίνυν ψυχὴν, μουσικῇ τε πρώτην καὶ ἀριθμητικῇ ἀναρριπίζομεν, καὶ γράμματα γράφασθαι, καὶ ὁρᾶν αὐτὰ ἐπιλέξασθαι διδάσκομεν· προϊόντα δὲ ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις καταχοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥαψῳδοῦμεν αὐτοῖς. οἱ δὲ, ἔν τε ἀκούοντες ἀρετάς τινας, ἔν τε πράξεις ἀοιδίμους, ὀρέγονται καὶ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ᾄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον.

A vt quàm maximè niteat, cùm intus visendis ædificiis adornatum, tum, externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cum primis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Rempubl. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent. Cæterùm vbi iam honestatem per
B ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimarum concupiscentia enata fuerit, ipsaque corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est,
C quantum ad corpus & animum excolendum attinet, sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituēdos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur: Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atque fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur: vbi verò iam iustū robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, eásque ventorum arbitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque
D mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdémque excellenter pronunciare docemus. Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum virorū sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque vtiles versibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorū auribus frequēter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrētur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris.

cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atq; Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autem vbi ad Reip. procurationẽ se iam contulerint, illisque publica officia obeunda sunt. Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant: neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere soleamus, sub initium dicere decretum erat, sed quamobrem hisce laboribus eosdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone, neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerẽtia tanta extra caussam nugantem me pertulisti. ANA. Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visũ est nulla pœna afficiendos esse ses maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes? SO. Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas. SO. Memor sum eorum, ô generose, quę initiò præfatus sum, ac orationem temere ab instituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuã confunderet memoriam. Veruntamen & hæc quàm potero paucissimis perstringam: siquidem harum rerum accuratior disputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis descriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda, quæque facienda sunt, imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum sit, apud quos ea quæ decent, perdiscunt: tum iusta facere, tum ex æquo inter se versari in Repub. neque vllam rem turpem peruersè appetere, sed rerum honestarum tangi desiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi sapientibus, Sophistæ atque Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoque in theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipubl. dignitate indigna exercentes intellexerint.

Sophistæ & Philosophi.

A οἷα πολλὰ Ἡσίοδος τε ἡμῖν, καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν. ἐπειδὴ δὲ πλησιάσωσι τοῖς τῆ πολιτείαν, καὶ δέῃ αὐτοὺς ἤδη μεταχειρίζεσθαι τὰ κοινά. καίτοι ἔξω τῦ ἀγῶνος ἴσως ταῦτα· ἡ γὰρ ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσκήσωμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο εἰπεῖν, ἀλλὰ δέῃ τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγυμνάζειν αὐτοὺς ἀξιοῦμεν· ὥστε αὐτὸς ἐμαυτῷ σιωπᾶν προστάττω, καὶ προεμένας τὸν κήρυκα, οὐδὲ τὸν Ἀρεοπαγίτην σε, ὃς ἴσως ἀγνοεῖς, οἶμαι, ἀνέχῃ ληρούντα ἤδη τοσοῦτον ἔξω τῦ πράγματος. AN. εἰπέ μοι, ὦ Σόλων. προὺς δὲ δὴ τοὺς τὰ ἀναγκαιό-

B τατα μὴ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀποσιωπῶντας, οὐδὲν τῇ βουλῇ προσήκοντα ὑπενόησας; ΣΟ. τί τῦτο ἤρου με; οὐδέπω γὰρ δῆλον. AN. ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα πρὸς τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἤθη λέγω ἀναγκαῖα λέγειν ἡγῇ, γυμνάσια, καὶ ἀφαιρήσεις τῶν σωμάτων. ΣΟ. μέμνημαι γὰρ, ὦ γλυκύτατε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προρρήσεων, καὶ ἀποπλανᾶν ἐβούλομην τὸν λόγον, μή σου ὑπερχέσῃ τὰ μνήμια ὑπερρέων. πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ ἀφ' βραχέων, ὡς οἷόν

C τε. ὁ γὰρ ἀκριβὴς τῆς περὶ αὐτῶν ἀφαιρέσεως, ἑτέρου δ' εἴη λόγου. ῥυθμίζομεν οὖν τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμοις τε τοῖς κοινοῖς ἐκδιδάσκοντες· οἱ δημόσια πᾶσι προκείμενα ἀναγινώσκειν μεγάλοις γράμμασιν ἅμα καὶ ἀναγραμμένοι, καλοῦντες ἅττε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐκ ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίας, παρ' ὧν λέγειν τὰ δέοντα, ἐκμανθάνουσι, καὶ προσήκειν τὰ δίκαια, καὶ ἐκ τῦ ἴσου ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι, καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν

D ἀγαθῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν· δίκαιον δ' μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες ὅτι, σοφισταί, καὶ φιλόσοφοι προὺς ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μήτοι καὶ ἐς θέαδρον συνάγοντες αὐτοὺς δημοσίᾳ παραβάλλομεν ἐπὶ κωμῳδίαις, καὶ τραγῳδίαις, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν, καὶ κακίας ἀναμέμικται, ὡς τῶν μὲν ἀποτρέπωμεν, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ παρεύδωμεν. τοῖς δέ τε κωμῳδοῖς, καὶ ἀποσκώπτειν καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφίεμεν, ἐς τοὺς πολίτας, οὐκ αἰσχρὰ καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ὑπιτηδεύοντας ἀνδρῶν τα, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν.

ἀμείνους γὰρ ὄντων γίγνονται ὀφθαλμοὶ, καὶ τῶν πολλῶν ὡς φθάνοιεν τὸ ὅτι τοῖς ὁμοίοις ἔλεγχον. ΑΝ. εἶδον, ὦ Σόλων, οὓς φὴς, τοὺς τραγῳδοὺς, καὶ κωμῳδοὺς, εἴγε σκῆνοί εἰσιν· ὑποδήματα μὲν βαρέα, καὶ ὑψηλὰ ὑποδεδεμένοι, χρυσᾶς δὲ ταινίας τινὰ ἐωθῶτα πεποικιλμένοι, χλαῖνα δὲ ὑπεκείμενοι παιγέλοια, κεχηνότα παμμέγεθες, αὐλοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τε ὑπεκφαίνοιτο, καὶ διέβαινον· οὐκ οἶδ' ὅπως ἀσφαλῶς ὑπὸ τοῖς ὑποδήμασι. Διονύσῳ δὲ, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἑώρταζεν. οἱ δὲ κωμῳδοὶ, βαρύτεροι μὲν ὑπείνων, καὶ πεζοὶ καὶ ἀθεμπινώτεροι, καὶ ἧττον ἐβόων, κλαῖνα δὲ πολὺ γελοιότερα, καὶ ὃ θέαζον γοῦν ἅπαν ἐγέλασ' ἐπ' αὐτοῖς. ὑπείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν, σκυθρωποὶ ἅπαντες ἦκουον, οἰκτείροντες, οἶμαι, αὐλοὺς, πέδας τηλικαύτας ὑπισυρομένους. Σ Ο. οὐκ ἐκείνους, ὦ γαθὲ, ὠκτειρον, ἀλλὰ ποιητὴς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδείκνυτο τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐτραγῴδει πρὸς ὃ θέαζον, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκούοντες. εἰκὸς δέ σε καὶ αὐλητρίδας τινὰς τότε, καὶ ἄλλους συρίσδοντας, ἐν κύκλῳ συνεστῶτας. νῦν δ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἄχρηστα ἄσματα καὶ αὐλήματα. τούτοις δ' οὖν ἅπασι, καὶ τοῖς τοιούτοις ὧδε χρώμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται. τὰ δὲ δὴ σώματα, ὅτῳ μάλιστα ἐπόψει ἀκοῦσαι, ὧδε καταγυμνάζομεν, ἀποδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἁπαλὰ καὶ τέλεον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζομεν ἀξιοῦντες πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦντες αὐτὰ ταῖς ὥραις ἑκάστας, ὡς μήτε θάλπος δυσχεραίνῃ, μήτε πρὸς κρύους ἀπαγορεύῃ· ἔπειτα δὲ, χρίομεν ἐλαίῳ, καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονώτερα γίγνοιντο. ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλασσόμενα, δυσρηγέστερα, καὶ πολλῷ δυσρηκέστερα γίγνεσθαι, νεκρά τε ἤδη ὄντα· ὃ δ' ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα μὴ αὖ ἄμεινον ἡγοίμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατεθήσεσθαι. τοιούτου δὴ ποικίλα τὰ γυμνάσια ὑπονοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ὑποστήσαντες, τὸν μὲν πύκτευειν, τὸν δὲ, παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τοὺς τε πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο, καὶ ὁμόσε χωρεῖν ταῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀποτρέποιντο δέος τὸν πρωμηθέα.

A Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon, Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem teniis per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebántque nescio quomodo securè talibus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multo etiam magis B ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sed enim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat, eorúmque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. S O. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendam spectatoribus, orationésque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lacrymas auditores pertracti sunt. Verisimile C autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm iis omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus. Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstũ grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo pervngimus atque emollimus, D vt habiliora firmioráque reddantur. Siquidem absurdum est si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minùs obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox variis excogitatis exercitiis, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiãt, paritérque ictuum declinandorum periti euadant, neqi metu auersẽtur vulnera.

Tragicorum & comicorum differẽtia.

Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus: nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes, præterea vt prospera vtantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & securè procidere, & promptè exurgere eadem discunt opera, vt & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant: etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in confesso est, quòd & hostem talis complexus, citiùs supplantatum prosternet, & prolapsus ipse quàm facillimè noscet exurgere. Hæc enim omnia ô Anacharsi ad verum illud certamen quod in armis peragitur, referre solemus: planéque in eam opinionem descendimus, vt certò putemus, longè melioribus nos vsuros ita exercitatis, posteaquam primùm illorum nuda corpora emollita, atque exercitata & robustiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eadémque aduersariis grauia effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam, & segnem & candidam, aut nimiam quoq; corporis macritudinem pallore deformatam, qualia ferè sunt mulierum corpora sub vmbra marcescentia, trepidantia, ac illico multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quíque saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactũ, atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sed enim nostri iuuenes partim rubore partim nigredine temperãter sub Sole oolorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimiùm sunt obesi, neque rursus nimiùm tenues & aridi,

A τῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται σὺν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον ἐς τοὺς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ πρόσεπι, ἐρρῶσθαι, καὶ καρτερεῖν εἰ. ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω στωμυλιόντες παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μαθάνουσι, καὶ λύεσθαι βιαίους, καὶ ὠθισμούς, καὶ περιπλοκάς, καὶ λυγισμούς, καὶ ἄγχεσθαι δυνάσθαι, καὶ ἐς ὕψος διαβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον· οὐκ ἀλλοῖα σοὶ δοκῶ οὗτοι σκεπτεῖν, ἀλλὰ ἓν μόνον τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀμφιβόλως κτώμενοι. δυσπαθέστερα γὰρ, B καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς ἀσκουμένοις. ἕτερον δὲ, οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, εἴ ποτε ἀφίκοιντο εἰς χρείαν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακείς, καταρρίψαι τε ῥᾳδίως ὑποσκελίσας, καὶ καταπεσόν, εἶτα ὡς ῥᾷστα ἀναστῆσαι. πολὺ γὰρ τοῦτο, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα προείδομεν τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς ἤδη C τῶν ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὴ πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες, καὶ διαπονήσαντες, ἐρρωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα, καὶ κοῦφα, ὡς δύνατα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἐνοῆς γὰρ, οἶμαι, ὅ μὴ τοῦτο, οἵους εἰκὸς σὺν ὅπλοις ἔσεσθαι τοὺς γυμνοὺς αὖ φόβου τοῖς δεδιόσιν ἐμποιήσοντας, ὑπὸ πολυσαρκίας ἀργὸν, ὡς λιθυκὸν, ἢ ἀσαρκίας μὴ ὠμότητος ὑποδηλοῦντας, οἷα γυναικῶν σώματα ὑπὸ σκιᾷ μεμαρασμένα, τρέμοντα, ἱδρῶτί D τε ὑγρὸν πολλῷ ῥεόμενα, καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τῶν κρανῶν, καὶ μάλιστα ἐὰν καὶ ὁ ἥλιος ὥσπερ νῦν ὃ μεσημβρινὸν ὑπερφλέγῃ. οἷς τί ἂν τις χρήσαιτο διῶσι, καὶ τὸν κονιορτὸν οὐκ ἀνεχομένοις, καὶ εἰ αἷμα ἴδοιεν ἐξῃρῆσθαι ῥᾳδίως, καὶ πρὶν πρόσθεν ἀπολωλέναι, ἢ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὗτοι δὲ ἡμῖν ἑτέρωθεν ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ ἀῤῥενωποὶ, πολὺ τὸ ἔμψυχον, καὶ θερμὸν, καὶ ἀνδρώδες ὑπεφαίνοντες, ὥσαύτως οὔτε ὀγκηροὶ ἀπολαύοντες, οὔτε ῥικνοὶ, καὶ κατεσπληκότες,

οὔτε περὶ πληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμ- A neque nimio pondere prægrandes; verùm iusto corporis modo formati, cũ inutilem tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra mali admixtionẽ conseruant. Quod enim ij qui ventilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis vti, ac quamdiutissimè in laboribus perduraro necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum eiúsque stipulas & paleas iniiceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neque vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiẽs, facilè arguerit, neque superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitũ est: externa quoq; valde firmiter aduersus illa circũsepta sunt, quominus vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illico membra vigore irrigans, eáque cumplurimũ nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtque in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddã impedimẽtum.

pragrandẽs

περιπλη-θεῖς.

Cursus.

Saltus.

Iaculatio. Qua in re exercẽtur, grãdia plumbi pondera habentes in manibus. Deinde haſta quoque in longum proiicienda decertãt. Vidiſti verò & alium quendam globum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum neque balteum habentem. At illum quoque periculi faciendi gratia manu ſuſtollebas iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis,& propter ęquitatem cõprehenſu difficilis. Itaque illum ſurſum manu extortum iaculantur in aërem,ínque longum,contendentes quínã ex illis eundẽ quamlongiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit,& brachia nõ mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,nunc audi ô admirande. Primùm quidem ne in duro caſus illis contingat, ſed in loco molliore citra periculum proſtrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno ſudantibus neceſſe eſt,quã rem tu anguillis cõferebas, ſed quæ non ſunt inutilia habẽda aut ridicula. Nã & hęc plurimum ad robur & membrorũ firmitatem conſolidandã conferũt, quando ad hunc modũ luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametſi crebrò elabãtur è manibus. Tenere enim perunctum oleo, & ſudore perfluẽtem,excidere conãtem, & è manibus effluere laborantẽ,ne tibi res videatur eſſe modica,aut nullius momẽti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum eſt,in bello quoque nõ parum præſtant vtilitatis exercẽtibus,ſi aut amicus vulnere ſaucius ſine negotio ſublatus ex acie efferẽdus eſſet,aut hoſtis cõprehenſus ſublimis rapiẽdus. Eam ob rẽ penè immodicè eos exercemus difficilioribus propoſitis,vt hoc faciliùs minora queãt perpeti. Rurſus arenã planè diuerſa ratione vtilem eſſe cenſemus, ne dum cõplexibus implicantur, labantur. Poſteaquam enim in cœno multo exercitio didicerunt compeſcere aduerſarium quominus elabatur è manibus propter corporis lubricam comprehenſionem,etiam ipſi comprehenſi effugiendi rationem multa aſſuetudine familiarem ſibi faciunt, præſertim cùm tenentur medij. Quin ſudorem largiter ſemet effundentem arena quoque mihi videtur comprimere dum aſpergitur: vtque vis corporis par ſit laboribus,efficere: éſtque ventis obſtaculo quominus lædantur corpora, in tenera atque denudata

Diſcus.

In arena & cœno luctæ.

Arena vſus & cõmodi.

καὶ πρὸς τοῦτο ἀσκοῦνται ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίνας χλεπλήθης ἐν ταῖν χερσῖν ἔχοντες. εἶτα πρὸς ἀκοντίου βολῆς ἐς μῆκος ἀμιλλῶνται. Εἶδες δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμναsίῳ χαλκοῦν, πρόσφορες, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς ὄχανον ὂν ἐχούσῃ, σὺ δὲ τελαμῶνας. καὶ ἐπειρᾶσθης γε αὐτοῦ, κεκλιμένου ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἐδόκει σοι βαρὺ, καὶ δυσλαβέστατον ὑπὸ λειότητος. ἐκ τούτου οὖν αὖ τε αἰωρίσασθαι εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐς ὃ πόρρω, φιλοτιμούμενοι, ὅστις ὑπερβαλέσθαι ἐξέλθοι, καὶ πρὸς ἄλλους ὑπερβάλοιτο. καὶ ὁ πόνος οὗτος, ὤμους τε αὐτῶν κραταιοῖ, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ πηλὸς δὲ, καὶ ἡ κόνις, ἄφορα σοι γελοιότερα δὴ ἀρχῆς ἔδοξεν, ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτου ἕνεκα ὑποβέβληται. πρῶτον μὲν, ὡς μὴ ὑπὸ σκληρὸν ἡ πτῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ὑπὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα, καὶ τὸν ὄλισθον ἀνάγκη πλείω γίγνεσθαι, ἱδρωόντων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ ταῖς ἐγχέλυσιν εἰκάζες, οὐκ ἀχρεῖον, οὐδὲ γελοῖον ἵν' ἀλλαχοῦ καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα συντελῇ, ὑποτιθεμένου οὕτως ἑκόντων, ἀλλήλων ἀναλαμβανόντων ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν δηλιοθαίνοντας. αἴρεσθαί τε ἐν πηλῷ ἱδρωκότα μετ' ἐλαίου ἐκπεσεῖν, καὶ δυσῤῥυλώτῳ τῶν χρῶν ἀσουδάζοντα, μὴ μικρὸν εἶναι νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα, ὥσπερ ἔφην ἐμπροσθεν, ἐς τοὺς πολέμους καὶ χρήσιμα, εἰ δέοι φίλον τρωθέντα, ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν, ἢ καὶ πολέμιον συναρπάσαντα, ἥκειν μετέωρον κομίζοντα. καὶ δὴ καὶ ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν, τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ βιωφελώτερον φέροιεν. τὴν μὲν κόνιν, δυνατὸν χρησίμην οἰόμεθα εἶναι, ὡς μὴ δηλιοθαίνοιεν συμπλεκόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι συνέχειν ὃ δὴ διδράσκουσιν ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται καὶ ἐκφεύγειν αὐτοὶ ληφθέντες ἐκ τῶν χρῶν καὶ τοῦτο, ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. καὶ μὴν καὶ τὸ ἱδρῶτα συνέχειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ὑπιστάμενη, καὶ ὑπολύειν δυσρυῆ ποιοῦσα τὴν δύναμιν, καὶ κωλύουσα γίγνεσθαι μὴ ἐλαττωτέαν ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἀραιοῖς τόλε, καὶ ἀνεωγόσι τοῖς σώμασιν

ἐμπιπτόντων. ἄλλως τε, καὶ τὸν ῥύπον ἀπο- A
σμᾷ, καὶ σιλπνότερον ποιῇ τὸν ἄνδρα. καὶ ἔγω
γε ἡδέως ἂν ὠνοίμην πλησίον τῶν τε
λευκῶν τινα ἐκείνων, καὶ ἐπὶ σκιᾷ διατετη-
μμένων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ γυ-
μναζομένων, ἀποπλύναι τὴν κόνιν, καὶ τὸν
πηλὸν, ἐρέσθαι ἂν σε πότερα ἂν ὅμοιος βού-
λοιο γενέσθαι. οἶδα γὰρ ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν
ἐκ τοσούτου τοσοῦδε, εἰ καὶ μὴ ὅτι τῶν
ἔργων πειραθείης ἑκατέρου σαφῶς, καὶ
συγκεχυτημένος εἴη μᾶλλον, ἢ ἁβρύνεσθαι,
καὶ διαῤῥᾷν, καὶ λευκὸν εἶναι ἀποδεία καὶ φυγῇ
εἰς τὰ εἴσω τῶν αἱμάτων. ταῦτ' ἔστιν, ὦ Ἀνά- B
χαρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι
φύλακας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι,
καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ διώσειν δι' αὐτῶν κρατοῦν-
τες μὲν τῶν δεομένων εἰ ὅτιοιεν, φοβεροὶ δὲ
τοῖς τοιούτοις ὄντες, ὡς μηδὲ πειρᾶσθαί τε, καὶ
μηδὲ τελεῖν ἡμῖν τοὺς πλείστους αὐτῶν. ἐν εἰρή-
νῃ τε αὖ πολὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώμεθα, πει-
θομένοις μὲν τοῖς αἰεὶ δὴ φιλοτιμουμένοις, μηδὲ
μὴν ἀρχῆς ἐς ὕβριν τρεπομένοις, μηδὲ πε-
ρὶ τὰ τοιαῦτα διαφερόντως, καὶ ἀσχόλοις οὖσιν ἐν
αὐτοῖς. ἃ ὅπερ ἔφην ὅ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὸ C
ἄκρον πόλεως εὐδαιμονίας, τοῦτ' ἔστι λέγειν,
ὁπόταν τις ἐς τε εἰρήνην, καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄρι-
στα παρεσκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ
τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάζοντες. ΑΝ. ὄκνει-
ον, ὦ Σόλων, μὴ ποτε ἡμῖν ἔπίωσιν οἱ πολέ-
μιοι χρισάμενοι τῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι,
ὥσπερ καὶ αὐτοί, πυκτικὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς
προβεβλημένοι· κἀκεῖνοι δηλαδὴ ἐπιπήδη-
σουσιν ὑμᾶς, καὶ φθήσεσι δεδῄδοτες, μὴ σφίσι
λεχήνῃσι, πάσητε τὴν ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ
προσπηδήσαντες, ὡς κατὰ νώτου γένησθε, προ- D
πλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη περὶ τὸν γαστέρα,
καὶ διάσχητε, ἐπὶ δὲ κρᾶνος ἐπιβαλόντες
τὸν πῆχυν. καὶ, νὴ Δί', οἱ μὲν, τοξεύσουσι δηλο-
νότι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑμᾶς δ', ὥσπερ αἰόλιαστον,
ἐν καθίξεται τὰ βέλη, κεχρισμένων πρὸς τὸν
ἥλιον, καὶ πολὺ δὲ αἷμα πεποιημένων. οὐ γὰρ
καλάμη καὶ ἀθέρες ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχιστα ἐκ-
διδόναι πρὸς τὰς πληγὰς, ἀλλὰ ὀφὶ ποτε
αὖ, καὶ μόλις καταπεπτωκόσι καθέσι τοῖς βαύ-
μασιν, αἷμα ὀλίγον ἐπιδείξητε. τοιαῦτα γὰρ
φῂς, εἰ μὴ πάνυ προήκουσα ἡ παιδείγμα-

incumbentibus. Alioquī ſordes quoquè A
corporis arena eluit, ac hominem longè
candētiorem reddit. Et ego equidē per-
libenter vnum ex albis illis cuius conuer-
ſatio ſemper ſub vmbra fuit, & quemcū-
que tu ex his qui ſemet in Lycco exer-
cent, eligeres, huc ſiſterem, ac cœno &
puluere ablutis, te interrogarem, vtrinā
potiùs ſimilis eſſe optares. Satis certò
compertum habeo, te primo ſtatim aſpe-
ctu electurum, tametſi neutrius vitæ pe-
riculum feceris, alteri potiùs eſſe ſimilē,
quàm deliciis frangi atque diffluere, ac
album eſſe præ ſanguinis inopia ad præ-
cordia cōfugientis. Hęc ſunt ferè, ô Ana-
charſi, quibus iuuentutem noſtram ex- B
ercere ſolemus, exiſtimātes eandem hiſ-
ce gymnaſiis optimā fore cuſtodē Reip.
& cuius opera in libertate nos victuros
ſperamus, ſemper de hoſtibus, quicunq;
nos adoriuntur, victoriam reportantes:
terribiles verò finitimis exiſtentes, adeò
vt illorum plurimi & potentiam noſtram
pertimeſcant, ac nobis tributum pende-
re ſoleant. Porrò autem in pace longè
melioribus illis vtimur, de nulla re tur-
pi ac flagitioſa contendentibus, neque
ob inertiam ad mutuò inferendam iniu-
riam ſe conuertentibus, ſed circa iſta ver- C
ſantibus, ínque his ipſis exercitiis occupa-
tis exiſtentibus. Et quod commune bo-
num dixi, ſummámque ciuitatis felicita-
tē, ea eſt, quoties & ad pacis artes & belli
ſcientiam quàm optimè atque diligentiſ-
ſimè iuuentus præparata fuerit, ſtudiis ac
rebus pulcherrimis feruenti ſedulitate
impendens operam. A N A. Proinde, So-
lon, hoſtibus vobis ingruentibus, oleo
peruncti, & oppleti puluere, in bellum
progredimini, nempe pugilatu inſtructi
aduerſus armatos. Et illi videlicet perti-
meſcunt vos ac fugiunt, metuentes ne
ipſis hiantibus arenam in os ſpargatis, D
aut fortè poſt tergum reſilientes illorum
crura apprehendatis, eoſdémque præfo-
cetis iniecto circa collum cubito. Ac per
Iouem illi petent vos arcubus, & iacu-
labuntur ſpiculis: at vos quemadmodum
ſtatuas, telorum acies non penetrabunt:
quippe ad Solis feruorem denigratos, ac
multo ſanguine abundātes. Neque enim
vos eſtis aut ſpicæ aut ſtipulæ, vt quam-
primum plagis ſuccumbatis, ſed admo-
dum ſerò, ac vix profundis confecti vul-
neribus, modico ſanguine commonſtra-
to. Talia enim ſunt quæ dixti, niſi exe-
plum à te adductum planè obaudierim.

aut fortaſſe Comicorum & Tragœdorum potiùs armaturam aſſumetis, & ſi iuſſu ſenatus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori ſitis aduerſariis, laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui ſi fugiendum vobis eſſet, leues ſunt: rurſus ſi alios inſectati fueritis, hoſtibus erunt ineffugibiles, tanta mole vobis aduerſus illos irruentibus. At vide potiùs ne iſta veſtra arguta ſedulitas nugæ ſint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia. Si verò vobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnaſiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi ſunt, ſed aduerſus hoſtes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & haſta vti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & ſcutum ſiniſtræ inſertum, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, dei cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe videmini quominus nondum periiſtis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim ſi ſtricto ſaltem gladio quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes veſtros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnaſium haud dubiè caperem, illis paſſim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aſpicere audente, verùm poſt ſtatuas aut columnas conſiſtentes riſum mihi exhiberent, lacrymantes atque trepidãtes permulti. Tunc verò videres illos non ampliùs rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nunc ſunt in præſentia, ſed omnes illico expalleſcentes, tranſcoloratos præ formidine. Adeò multa pax vos eneruatos effœminauit, vt non facilè ſaltem criſtam hoſtilis galeæ conſpectam ſuſtineretis. ΣΩ. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Eumolpum ſecuti bello nos laceſſiuerunt, neque veſtræ mulieres quæ duce Hippolyta aduerſus vrbem expeditionem inſtituerant. Neque item alij quotquot in armis & acie vires noſtras experti ſunt.

τος· ἢ τὰς πτηνοπλίας ἐκείνας τότε ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν κωμῳδῶν τε, καὶ τραγῳδῶν. καὶ μὴν τοιγε δὴ ὑμῖν ἔξοδος, ἐκφανὰ τὰ κράνη ποιήσεσθε τὰ λεχηνότα, ὡς φοβερώτεροι εἶητε τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐλοις, καὶ ἐπισοβήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκφανα δηλαδὴ φθόγγοισί τε γὰρ, ὦ δέη, κοῦφα, καὶ ὦ διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσαι, ὑμῖν οὕτω μεγάλα διβαινόντων ἐπ' αὐτοὺς. ἀλλ' ὅρα μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄλλως, καὶ διατριβαὶ ἀργοῦσι, καὶ ῥαθυμεῖν ἐθέλουσι τοῖς νεανίσκοις. εἰ δὲ βούλεσθε πρώτως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, ἀλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις. καὶ μὴ ἄμιλλα ἔστω πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς δυσμενεῖς ἔσαι, μετὰ κινδυνων μελετῶσι πολὺ ἀγρεπολῶ. ὥστε ἀφέντας πολὺ κόνιν, καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκετε αὐτοὺς τοξεύειν, καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κοῦφα διδόντες τὰ ἀκοντία, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ἔστω λόγχη βαρεῖα, μετὰ συρισμοῦ ἐλιττομένη, καὶ λίθος χερὸς πλήθης, καὶ σάγαρις, καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ, καὶ κράνος. ὡς δὲ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος βουλομένου σώζεσθαί μοι δοκεῖτε, οἳ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπό τινων ὀλίγων ψιλῶν βεβιωκότων. ἰδοὺ γέ τοι ἐγὼ παρασάλπιγξ ὢν μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον ὃ καὶ πολὺ ζωνίον, μόνος ἐπεισπεσὼν τοῖς νέοις ὑμῖν ἅπασιν, αὐλοῦντι αὖ ἔλαιμι ὃ γυμνάσιον, φυγόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν τολμῶντος· ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀδριαντας δὴ προϊὼν, καὶ πρὸς τοὺς κίονας καταχρυσοβόλμους, γέλωτα δὴ μοι προσάρειεν, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' δὴ ἴδοις ὰν ἐπ' ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γίνοιντ' δὴ, ὑπὸ τοῦ δέους μεταβαφέντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διατέθηκε βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ δὴ ῥᾳδίως δύασθαι λόφον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας. ΣΩ. ταῦτα ἔφασθε, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾷκές τε ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσθε, αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ὅτε τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄλλοι ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπεξήεσαν.

ἡμεῖς γάρ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπὶ διαφθορᾷ οὕτω γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονοῦμεν τῶν νέων, ἀφ' τοῦτο καὶ ὅπλα ἀξιοῦμεν ὅτι πρὸς κινδύνους· ἀλλ' ἐπειδὰν καθ' αὐτοὺς ἄριστοι γένωνται, ἀσκοῦνται δὲ μετὰ τοῦτο ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ ἄμεινον χρήσονται αὐτοῖς, οὕτω διακείμενοι. ANA. καὶ ποῦ τοῦτο ὑμῖν ἐστὶ τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ εἶδον ἔγωγε ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπασαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελθών. ΣΟ. ἀλλὰ ἴσως αὖ, ὦ Ἀνάχαρσι, βέλτιον ἡμῖν σεσκεμμένος, καὶ ὅπλα ἑκάστῳ μάλα πολλὰ, οἷς χρώμεθα ὁπότ' ἀναγκαῖον ἦ, καὶ λόφους καὶ φάλαρα, καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ τέταρτον τῶν πολιτῶν. τὸ μέντοι ὁπλοφορεῖν ἀεὶ, καὶ ἀκινάκιον περιζώσασθαι, περιττὸν ἐν εἰρήνῃ οἰόμεθα εἶναι. καὶ προνοητικόν γ' ἐστὶν, ὅστις ἐν ἀσφαλείᾳ σιδηροφορεῖν μηδὲν δέον, ἢ ὅπλα ἐξενέγκαι εἰς τὸ δημόσιον. ὑμεῖς δὲ συγγνωστοὶ, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε γὰρ ἐν ἀφυλάκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴδιον ἐς ἐπιβουλήν· καὶ οἱ πολέμιοι, μάλα πολλοὶ, καὶ ἄδηλον ὁπότε τις ἐπέσται, κοιμώμενον καθαπάσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης, φονεύσειεν. ἥ τε πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία αὐθαιρέτως, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σιδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον εἴ τις ἀμυνοῦντα εἴ τις βιάζοιτο. ANA. εἶπα, ὦ Σόλων, σιδηροφορίαν μὲν οὐδενὸς ἀναγκαίου ἕνεκα περιττὸν ὑμῖν δοκεῖ, καὶ τῶν ὅπλων φείδεσθαι, ὡς μὴ ἀφ' χειρὸς ἦντα φθείροιτο· ἀλλὰ φυλάττετε ἀποκείμενα, ὡς χρησόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπιτάσης· τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, οὐδενὸς δέους ἐπείγοντος, καθαπονοῦντε παύοντες, καὶ ἔτι τῶν ἱδρώτων καταμαλίσχοντες, καὶ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' εἰκῇ ἐν τῷ πηλῷ καὶ τῇ κόνει ἀναχέοντες. ΣΟ. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοῖόν τι δυνάμεως περὶ σώματος, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῶν ὑγρῶν ὁμοίαν αὐτὴν οὖσαν· δέδιας οὖν μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμέου λαθὴ διαῤῥυεῖσα ἐν τοῖς πόνοις, κἄπειτα ἡμῖν κενὸν ἐξηρὸν οἴχηται τὸ σῶμα καταλιποῦσα, ὑπὸ μηδενὸς ἔνδοθεν διαπληρούμενον.

A Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed vbi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè promptiùs vtuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. Et vbinam locorum illud vobis est gymnasium, quod armorum vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligenter perreptassem. SO. Sed certò videbis ô Anacharsi, multum nobis temporis con-
B uersatus, tum vnicuique permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partem ciuium. Siquidem semper armatum incedere, neque non acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuria ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidiis
C obnoxium est, & hostium valde numerosa est copia, neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti vnam remp. incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium, vt in propinquo sit ad propulsandã iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò Solon ferrum gestare nulla necessitate adigente superuacaneum esse censetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habẽtes corrumpantur, sed reposita conseruatis, vt necessitate vocante vtamini: sed enim
D iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus cõficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut conducibili vires illorum expromitis, sed incassum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris ô Anacharsi talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaque metuis ne quemadmodum ex vase Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridum discedẽdo relinquat, cùm à nemine intus repleatur.

Atqui ad hunc modum res se non habet, sed quanto quis impensiùs exhauserit, tanto copiosiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, si qua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parúmque firmo, neque satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illico fatigatione defessus, detrimento afficitur, atque marcescit, veluti in igne ac lychno vsuuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incendere, ínque breui maiorem facere, nimirum inflãmans spiritu: ac lychni lumen extingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit: neque enim ab altiùs acta radice productum fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admodum intelligo: argutiùs enim ista tibi dicta sunt, quàm vt ego queam intelligẽtia assequi, exactam quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi respõde, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, aliísque, quando multi, vt ais, confluxerint, iuuenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis, sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberẽtur, ostenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginã coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia factitare soleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis vestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quàm dignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificum & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimum, ac demonstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborum amore inflammati. Itaque ô Anacharsi, si quis è communi hominum vita laudis & gloriæ amorem sublatũ eiiceret, quídnam ampliùs præclarę rei nobis ille faceret reliquum?

Gloriæ stimulus.

Ὁ δὲ οὐχ οὕτω ἔχει σοι· ἀλλ' ὅσῳ τις αὖ αὐτὴν ὀξυτέλῃ τοῖς πόνοις, τοσῷδε μᾶλλον ὀπτᾶται, καὶ τὸν τῆς Ὑδρας μῦθον, εἴ τινα ἤκουσας, ὡς αὐτῇ μιᾶς κεφαλῆς τμηθείσης, δύ' ἀεὶ ἄλλαι ἀνεφύοντο. ὧν δὲ ἀγύμναστος ὀξὺ ἀρχῆς, καὶ ἄτονος ἦ, μηδὲ ἱκανὴν τινὰ ὕλην ἔχῃ τοῦ ἐγκαυθησομένου, πρὸς τὸ καμεῖν βλαπτόμενον αὖ, καὶ καταμαραίνεται, οἷόν τι ὅταν πυρὸς καὶ λύχνου γένηται. τοῦτο γὰρ τῷ αὐτῷ φυσήματι, ὃ μὲν πῦρ ἀναζωπυρήσας αὖ, καὶ μεῖζον ποιήσας ἐν βραχεῖ, τοσόνδε θήγων τῷ πνεύματι, καὶ ὁ τὸ λύχνου φῶς ἀποσβέσας, οὐκ ἔχον ἀποχρῶσάν τῆς ὕλης τινὰ χορηγίαν, ὡς ἱκανὴ εἶναι πρὸς ὁ αὐτίπνουν. ἅτε γὰρ ἀπ' ἰσχυρᾶς οὐ μακρὰ τῆς ῥίζης ἀνεφύετο. ΑΝ. Ταῦτα μὲν, ὦ Σόλων, ἃ πάνυ σαφῶς μοι. λεπτότερα γάρ ἢ κατ' ἐμὲ εἴρηκας ἀκριβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξυτάτης δεόμενα. ἐκεῖνο δέ μοι πρώτως εἰπέ, τίνος ἕνεκα δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ὀλυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ, καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπότε πολλοί, ὡς φῄς, συνίασιν ὀφόμενοι τοὺς νέους ἀγωνισομένους, οὐδέποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τὸν ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς ἐς τὸ μέσον προαγαγόντες, λακτιζομένους καὶ παιομένους ὑπεδείκνυτε, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον δὲ εἰδέναι τοῦτό γε, ἕνεκά τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. ΣΩ. ἡγούμεθα γὰρ, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν ὅτῳ ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἰδίᾳ τιμωμένους, καὶ ἀναχηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ δῆτα ὡς ἐς τούτους ἀποδυσόμενοι, δυεξίας τε ὑπομενοῦνται, ὡς μὴ ἀμειώτως γυμνωθέντες, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὐτὸν ἀπεργάζῃ. ἐς τὰ ἆθλα ὡσαύτως ἔμπροσθεν εἶπον, ὅτι μικρά, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ ὁ ὑπισχνούμενον κλέος, καὶ δεικνύμενος τῷ δακτύλῳ, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. ἔστι γάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις, ἀπίασιν ὅτι μετείως ἐκ τῶν τοιούτων, ἀρετῆς καὶ πόνων ἐμπεπλησθέντες· ὡς εἴ γέ τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν τῆς εὐκλείας ἔρωτα ἐκκαλοῖ ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο;

ἢ τίς

ἢ τίς αὖ τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ὑπεθυμήσε; νῦν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰκάζειν παρέχοιεν ἂν σοι, ὁποῖοι ἐν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος, καὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, καὶ ἱερῶν γίνοιντ' ἂν, ὅπλα ἔχοντες, οἱ κοτίνου πέρι καὶ μήλων γυμνοὶ, τοσαύτην παρασκευὴν ἐς τὸ νικᾶν εἰσφερόμενοι. καίτοι τί ἂν παῖδες, εἰ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας πρὸς ἡμῖν, καὶ ἀκούσειας ὅτι τούτοις ὑμῖν μικρόν; ἢ γελάσῃ δηλονότι, καὶ μάλιστα ἐὰν μάθῃς ὡς ἐπὶ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν, καὶ παρεσκευάσθαι πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ πρέπειν, καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνεα δηλονότι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο γελοῖον. ἐπόδυεταί γέ πως ἡρέμα ταῖς ψυχαῖς ὁρμὴ ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγλυκέστεροι ᾖ ἀπολιπόντες φαίνοιντο τοῖς ἀλεκτρυόσιν, μηδὲ παραπαγορεύσειεν ἐπὶ τραύμασιν, ἢ καμάτοις, ἢ τῷ ἄλλου δυσχερεῖς. ὃ δὲ δὴ ἐν ὅπλοις πειρᾶσθαι αὐτοῖς, καὶ ὁρᾶν πεπωκότας, ἀπαγε, θηριώδες γὰρ, καὶ δεινῶς σκαιὸν, ἐπεὶ καὶ ἀλισιτελὲς ἀποσφάττειν τοὺς ἀρίστους, ἢ οἷς ἄν τις ἄμεινον χρήσαιτο πρὸς τοὺς δυσμενεῖς. ἐπεὶ δὲ φῂς, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ νῦν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελθόντα, μέμνησο ἐὰν ποτὲ ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγελάσαι μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἴεσθαι μάτην ποιεῖν αὐτοὺς, ὁπότε μὴ σφαίρας πέρι ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόντες, παίσωσιν ἀλλήλους, ἢ ἐς χωρίον ἐπελθόντες, ὕδατι περιγεγραμμένον, ἐς φάλαγγα διαστάντες, τὰ πολεμίων ἀλλήλοις ἐργάζωνται, γυμνοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις οὗ ἐκβάλωσι τῆς περιγράμματος ὁ ἕτερον στράτευμα οἱ ἕτεροι, τοὺς καλοῦσι Λυκοῦργον οἱ καλοὶ Ἡρακλέα, ἢ ἔμπαλιν συνωθοῦντες ἐς τὸ ὕδωρ (τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου εἰρήνη λοιπὸν) καὶ οὕτως ἂν ἐπὶ παύσαιτο. μάλιστα δὲ ἐὰν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ βωμοῦ, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ, καὶ μητέρας παρεστώσας, οὐχ ὅπως ἀνιωμένας ὑπὸ τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἐὰν μὴ ἀντέχοιεν τοῖς πληγαῖς, καὶ ἱκετευούσας ὑπομένειν ἀνδρικέσαι τὸν πόνον, καὶ ἐκκαρτερῆσαι τοῖς ἀνιαροῖς.

aut quisnam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendendis liberis & vxoribus, & pro templis susceptо, futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad victoriam consequendam ferantur. Et quidnam dicturus esses si apud nos, & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studium non mediocre? Rideres videlicet, at tunc maximè, si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibúsque iuuenibus vt interfint imperatum esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsque ad extremam defectionem virium. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeniosiores atque ignauiores esse appareant, néve defessi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterùm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtque mutuis vulneribus semet conficientes spectemus, apage: ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele: ad hæc non minùs damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorum opera & viribus longè meliùs aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoque Græciam videndi gratia peragraturũ, vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersa è loco aquis circundato eiecerit, nempe Lycurgi assecla, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus ampliùs pulsatur. Maximè verò si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluẽtes, & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolorem capiant: sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoque vt quamdiutissimè labori tolerando sufficiant, néve verberum difficultatibus cedentes succumbant.

Gallorum gallinaceorũ pugna.

Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes si etiamdum viuentes, in familiarium conspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quando ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra caussam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neque hostibus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor pro illis tuendis tibi rationi valde cõsentanea, quibusnam caussis impulsus pueros ita verberibus affligendos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem nequicquam absumens, sed volens atque contendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos qui patriã ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quamquam verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus; sed illos falsè subsannans, flagellis cædebatur, cum verberante infracta animi tolerantia contendens, vternã citiùs viribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoque, Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? SO. Cùm iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quibus Minos Iouis filius legum scriptor extiterat. ANA. Quamobrem igitur Solon, & tu non imitatus es Lycurgum, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & vobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharsi sufficere videntur ista gymnasia quorum ipsi repertores extitimus, neque magnopere necessarium existimamus peregrinorum æmulatores esse.

A πολλοὶ γοῦν καὶ ἀναπεθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεύσαι ζῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν οἰκείων, μηδὲ εἴξαι τοῖς σώμασιν· ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἵστασι τιμῶμενους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἀναστεφανωθέντας. ὅταν οὖν οὕτω ὀρθῶς κἀκεῖνα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτοὺς, μήτε εἴπῃς, ὡς οὐδεμιᾶς ἕνεκα αἰτίας ἀναγκαίας τηλικαῦτα ταλαιπωροῦσι, μήτε τυράννου διαζοῦντος, μήτε πολεμίων ἐπικειμένων. εἴποι γὰρ ἂν σοι ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ ὄνειδα, καὶ ἀσωτίαν κολάζει αὐτοῖς, οὐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ ὑπὸ μίσους αὐτὸ δρῶν, οὐδὲ τὴν νεολαίαν τῆς πόλεως εἰκῇ βασανίσκων, ἀλλὰ καρτερικωτάτους, καὶ πρὸς δεινοὺς κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. καίτοι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος εἴπῃ, ἐνόησα, οἶμαι, καὶ αὐτὸς, ὡς οὐκ ἄν ποτε ληφθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπόρρητόν τι ὠφελήσοι τὴν Σπάρτην, αἰχμαλώτων τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ κατάγελῶν αὐτῶν, βασιγοῖτο ἄν, ἀμιλλώμενος πρὸς τὸν παίοντα, ὡς πρότερος ἀπαγορεύσειεν. ANA. ὁ Λυκοῦργος δὲ C αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἢ ἐκπεφοιτήκει ἤδη τῶν ἀγώνων, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐπαινέσαντος; SO. πρεσβύτης ἤδη ὤν, ἔγραψε τοῖς νόμοις αὐτοῖς Κρήτηθεν ἀφικόμενος· ἐπεδεδήμηκει δὲ παρὰ τοῖς Κρησὶ, ὅτι ἤκουσιν εὐνομώτατοι εἶναι, Μίνωος, τοῦ Διὸς, νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. ANA. τί οὖν οὐ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ἐστιν. SO. ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα· ζηλωτὰ δὲ τὰ ξενικὰ, οὐ πάνυ ἀξιοῦμεν. ANA. οὐκοῦν ἀλλὰ σιωπᾷς, οἶμαι, οἷόν τι ὀφείλειν μαστιγοῦσθαι γυμνούς, αἴρω τὰς χεῖρας ἐπαίοντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἐκείνῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε ἐὰν ποτε ἐπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι,

D

ANACH. Nequaquam: sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obverberare nudi scapulas, palmas vtrasque suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat vtilitas, neque priuatim ad eum qui cæditur, neque item ad Remp. cõmuniter. Itaque si quando Spartã peregre profectus venero quo tempore ista factitare solent,

δοκῶ μοι πάχιστα καταλιθωθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ὁπόταν ὁρῶσι τυπτομένους καθάπερ κλέπτας, ἢ λωποδύτας, ἢ τί ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτεχνῶς γὰρ ἐλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, οὕτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆς πάσχουσα. ΣΩ. μὴ ἐρήμην, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷόν σε πεῖσαι. ἔστι γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοὶ τὰ εἰκότα ἀντερῶν ἐν Σπάρτῃ. πλὴν ἀλλ', ἐπειδὴ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξεληλύθα, σὺ δὲ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀρεσκόμενος ἐν τούτοις ἔοικας, οὐκ ἄδικα αἰτήσειν ἔοικα παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς πρός με, ὃν τρόπον ὑμεῖς οἱ Σκύθαι διδάσκετε τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἵοισι γυμνασίοισι ἀσκητέους φέρετε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἀνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝ. δικαιότατα μὲν οὖν, ὦ Σόλων, καὶ ἐγώ γε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ἃ σεμνὰ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οὔτε οὐδὲ κατ' ἐμὲ πάλαι θῶμαι τολμήσαιμι ἂν μίαν πληγὴν ἀλλοὶ γάρ ἐσμεν. ἀλλὰ εἰρήσεταί γε ὁποῖα ἂν εἴη. ἐς αὔριον μέντοι εἰ δοκεῖ, ὑπερβαλώμεθα τὴν σπουδαιοσύνην, ὡς ἅ τε αὐτὸς ἔφης, ἔτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἅ τε χρὴ εἰπεῖν, σπουδάσαιμι τῇ μνήμῃ ἐπελθών· ὃ δὲ νῦν ἔχον, ἀπίωμεν ὅτι τάχιστα, ἑσπέρα γὰρ ἤδη.

A videor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, ſingulos deridentem, ſi quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorē, aut alium facinoroſum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere elleboro, quæ vſqueadeo ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. Ne deſertam cauſſam ô generoſe, neque viris abſentibus te ſolum dicentem vincere inducas in animum. Neque enim deerit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum cauſſam tibi promptiſſimè redditurus eſt. Verumenimvero quandoquidem ego tibi noſtra B ex ordine gymnaſia percenſui, quæ tibi non admodum placuiſſe non occultè tuliſti, videor mihi non iniqua poſtulaturus à te, vt & tu viciſſim me audiente percurras qua ratione vos Scythæ veſtros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnaſiis educatos inſueſcitis, & quonã pacto eoſdem viros ſtrenuos efficitis. ANA. Æquiſſima ſunt ô Solon quæ poſtulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortaſſe non admodum admirandas illas, & quæ non multum veC ſtris ſunt reſponſuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, ſumus enim perquam meticuloſi: ſed tamen qualiacunque ſunt noſtra exercendorum iuuenum inſtituta, dicentur. Cæterùm, ſi videtur, ea de re colloquium in craſtinum vſque differemus, vt ea quæ ipſe dixiſti, magis quietus apud me retractare poſſim, tum etiam ea quæ mihi dicenda ſunt, memoria percurrere. Itaque, quod nunc reſtat, in præſentia quidem abeamus. Iam enim inualeſcentibus vmbris appetit veſpera.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ.

DE LVCTV. Eraſmo Roterodamo interprete.

ΑΞΙΟΝ γε παρατηρῆσαι τὰ ὑπὸ D τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, καὶ λεγόμενα, ἢ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων λεγόμενα αὐτοῖς αὖθις λεγόμενα, ἢ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι, καὶ ἐκείνοις, οὓς ὀδύρονται, ἢ, μὰ τὸν Πλούτωνα, καὶ Περσεφόνην, κατ' οὐδὲν ὀρθούμενοι φρῶς, ἢ τ' εἰ πονηρὰ ταῦτα καὶ λύπης ἄξια, ἢ τι εἰ τοὐναντίον ἡδέα, καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ καὶ συνηθείᾳ τὴν λύπην ὀρθῶς ἐπόντες.

Peræpretium ſanè fuerit obſeruare ea quę in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis qui eos conſolãtur ſcilicet, quámque nõ ferenda putent lugentes ea quæ acciderũt, & ſibiipſis, & iis quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, maláne ſint iſta, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque iis quibus accidunt: ſed ex more & conſuetudine dolorem accerſunt.

Itaque cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet, qua gratia superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti vocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisque fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spatiosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quò singula quæ illic sunt, introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porrò Plutonem hunc inferorum remp. & manium vitam constituisse in hanc formam Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorsus permittens vt ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex vniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis & horrendis vel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atque huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neque transmittere neque transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus transiri possit, & spatiosior quàm vt tranari queat. In summa huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu, portáque, quæ quidem est adamantina, Æacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia: iuxtáque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéque intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum redigit. Iam qui transiuisla palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum; ac fluuius memoriæ hostis: eôque Lethe nomen est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant, nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus vterq;

A ἐπειδὴ τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ὅτῳ ποιῶσι. μᾶλλον ἢ πρότερον εἰπεῖν βούλομαι ἃς τινας περὶ αὐτῶν τῶν θανάτου δόξας ἔχουσιν. ὅτῳ γὰρ ἔσαι φανερὸν, ὅ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ σκάφη ὑποτιθέασιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς πρὸς τούτων πεφοιτηκότες, καὶ νόμον θέμενοι τὴν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθὺν, Ἅιδου ὑπερειλήφασι, μέγαν τε καὶ πολύχωρον τὸν τρόπον τινά, καὶ ζοφερὸν, καὶ ἀφώτιστον, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φανταζόμενον δοκοῦντα, πρὸς δὲ καὶ καθορᾶν τὰ ἐνόντων ἕκαστον. βασιλεύειν τε τοῦ χάσματος, ἀδελφὸν τοῦ Διὸς, Πλούτωνα κεκληκότες (ὡς μοί τῳ τὰ τοιαῦτα διηγοῦντί τις ἔλεγε) δι' ὃ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς τὴν προσηγορίαν τετιμημένον τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὴν παρ' αὐτῶν πολιτείαν, καὶ τὸν κάτω βίον καταστήσασθαι τὸν τοιοῦτον. κεκληρῶσθαι μὲν γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀποθανόντων· καταδεξάμενον δὲ αὐτοὺς, καὶ προσλαβόντα, κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, οὐδενὶ δὲ πάντῃ τῆς ἀφόδου ὑφιέμενον, πλὴν ὀλίγων πάνυ καὶ ἐξ ἁπάντων τοῦ αἰῶνος πάνυ ὀλίγων

B

C

διὰ μεγίστας αἰτίας. περιῤῥεῖσθαι δὲ τὴν χώραν αὐτοῦ ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κέκληνται. τὸ δὲ μέγιστον, ἡ Ἀχερουσία λίμνη προῦκειται, πρώτη δεχομένη τοὺς ἀπαντῶντας, ἣν οὐκ ἔνι ὅπῃ πλεύσαντα, ἢ περᾶσαι, μὴ τῷ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ φασὶ τοῖς ποσὶ, καὶ διανήξασθαι πολλή· καὶ ὅλως, οὐκ ἂν αὐτὴν διαπλεύσῃ σὺν τοῖς νεκροῖς τῶν ὀρνέων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ, καὶ πύλῃ, οὐσῃ ἀδαμαντίνῃ, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακός ἐστι, τὴν φρουρὰν ἐπιτεταγμένος, καὶ πρὸ αὐτῆς, κύων τρικέφαλος, μάλα καρχαρίας, οἷς μὲν ἀφικνουμένοις, φίλιόν τι καὶ εἰρηνικὸν προσβλέπων, τοῖς δὲ πειρωμένοις ἀποδιδράσκειν, ὑλακτῶν, καὶ τῷ χάσματι δεδιττόμενος. περαιωθεῖσι δὲ τὴν λίμνην ἐς ὃ εἴσω, λήμνη ὑποδέχεται μέγας, τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτος, καὶ ποτὸν, μνήμης πολέμιον. Λήθης γοῦν διὰ τοῦτο ὠνόμασται. ταῦτα γὰρ ἀμέλει διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοις, Ἄλκηστίς τε, καὶ Πρωτεσίλαος οἱ Θετταλοὶ,

D

καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, μάλα σεμνοὶ καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, ὑπὲρ πίοντες τῆς πηγῆς, ὑγιὲς ἂν ἐμεμνήμην αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη, δυναστεύουσι, καὶ τιμῶσι τὴν ὅλων διαστοιχίαν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιαπράττουσιν, ὄχλος πολύς, Ἐρινύες τε, καὶ Ποιναί, καὶ Φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς· οὗτος μέντοι οὐκ ἀεὶ συμπαρών. ὕπαρχοι δὲ, καὶ σατράπαι, καὶ δικασταί, κάθηνται δύο, Μίνως τε, καὶ Ῥαδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ, καθάπερ εἰς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, τὸν ἀρίστῳ βίῳ συνεσομένους. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, ταῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησομένους. ἔνθα δή τι τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, τρεβλούμενοί τε, καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ ἔχῳ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀνακυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος, ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων, ὑπὸ τοῦ διψους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μέσου βίου πολλοὶ ὄντες οὗτοι, ὑπὸ τῶν λημῶνι πλανῶνται αὐθ' τῶν σωμάτων, σκιαὶ γεγονότες, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ καθάπερ καπνὸς ἀφανιζόμενοι. τέφονται δὲ ἄρα ταῖς παρ' ἡμῶν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ὑπὸ τῶν τάφων· ὡς εἴτω μή εἴη καταλελειμμένος ὑπὸ γῆς φίλος, ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ λιμώττων, ὁ αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς παρειλήλυθε τοῖς πολλοῖς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, ἐς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γενησόμενον· ὑπὲρ πρώτου ἐξεπάσαντες ὁποῖόν τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ Ἀθηναίων παρὰ τοῖς κάτω, καὶ εἰ δωδεκάτης παρ' ἐκείνοις Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγιναῖος ὀβολός· ὑφ' ὅτι πολὺ κάλλιον ᾖ μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα καταβαλεῖν. οὕτω γὰρ ἂν, οὐ παραδεξαμένου τοῦ πορθμέως, ἀναπόμπιμοι πάλιν ἐς τὸν βίον ἀφικνοῖντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λουσάμενοι αὖθις, ὡς οὐκ ἱκανῶς τῆς κάτω λίμνης λουσθῆναι εἶχεν τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα,

A neque non Theſeus Ægeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodũ graues, digníque quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibiſſe, alioqui non meminiſſent horum. Itaque Pluto & Proſerpina, vt aiebant illi, remp. adminiſtrant, rerúmque omnium dominatum obtinent. Sed inſeruiunt his, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretenſis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac B iuſtos viros, qui cum virtute vitam peregiſſent, vbi iam multi collecti fuerint, velut in coloniam quandam emittunt in campum Elyſium, vitam optimam inibi victuros. Quòd ſi malos aliquos ceperint, hos Furiis traditos, in impiorum locum eiiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exuſti, à vulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum voluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculum adductus ne ſiti moriatur infelix. C Rurſum alij mediocris vitæ (ſunt autem hi complures) vagantur in prato ſine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euaneſcentes. Aluntur autem videlicet noſtris libationibus inferiíſque quæ ſepulchris inferuntur: adeò vt ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos verſatur. Hæc vſque adeo validè vulgi animos peruaſerunt, vt ſimul atque familiaris quiſpiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam vectori daturus ſit: nec illud priùs expendunt, cuiuſmodi nomiſma legitimum ſit ambulétque apud D inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Æginenſis obolus. At ne id quidem cogitant, multo ſatius eſſe non poſſe naulum reddere: ſic enim fiat, vt non recipiente portitore, poſtliminio redeant in vitam. Poſt hæc lotos eos, perinde quaſi tartarea palus ηõ ſatis ſit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguẽtis optimis vncto corpore,

iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeãt per viam, néve nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lacrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & vestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeò vt viuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sæpenumero, & capita solo allidunt: hic verò decorus ac formosus, ac diligentissimè coronatus, sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nam finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quò magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas voces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat vocem recipere. Ait enim pater, flebili quadam voce verbum vnumquodque producens in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui vestem, reliquúmque mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filij caussa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiam si Stentorem clamore vincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamet. Supereſt igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cùm nesciat

A πρὸς δυσωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραιοτάτοις ἄνθεσι, περιπέμπουσι, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῷεν ἐπιόντι τῷ ἅδῃ τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. οἰμωγαὶ δὲ ὅπου πυκνὰς, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ πρὸ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ κόμαι διασπώμεναι, καὶ παρειαὶ κατορρηγνύμεναι, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσασθαι, καὶ οἱ ζῶντες, οἱ κείμενοι τῶν νεκρῶν. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀφιᾶσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ, ἀγήμων τε καλὸς, καὶ κατὰ κορυφὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς προκεῖται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. εἶτ' ἡ μήτηρ, καὶ, νὴ Δί', ὁ πατὴρ, ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (νεηνίσκου γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἁρμοδιώτερον ᾖ αὐτῷ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀλλοκότους, καὶ μωρίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ' ἂν, εἰ λάβοι φωνήν. φησὶ γὰρ ὁ πατὴρ, μακρόν τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων, Τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνήρπασθης, μόνον ἐμὲ ἐπὶ τὸν ἄθλιον καταλιπών, οὐ γαμήσας, οὐ παιδοποιησάμενος, οὐ στρατευσάμενος, οὐ γεωργήσας, οὐκ εἰς γῆρας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδ' ἐρασθήσῃ τέκνου, οὐδ' ἐν συμποσίῳ μετ' ἐμοῦ ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ τοιαῦτα φησὶ, οἰόμενος τὸν υἱὸν δεῖσθαι μὲν ἐπὶ τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν, οὐ δυνάσθαι δὲ μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνοχόους ἐπικατέσφαξαν, ἢ ἐθῆτα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κεῖτο. ὁ δ' οὖν παρεσύτης ὁ πενθῶν, οὐτωσὶ πάντα ταῦτα ὁπόσα εἴρηκε, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτε τῷ παιδὸς ἕνεκα πραγματεύειν ἔοικεν· εἰδὼς γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον, ἢ, δι' μείζονα ἐμβοήσῃ τῷ Στέντορος, ὅτε μὴν αὐτό. φθονῶν γὰρ ὅτῳ, ἢ γνώσεσθαι ἐκεῖνον ἰῷ ἢ δι' ἄλλης τῆς βοῆς. σαφὲς γὰρ δὴ πρὸς ἑαυτὸν δεῖται βοᾶν. λοιπὸν οὖν ὅτι ἐστὶν αὐτὸν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λυπεῖν,

οὐδ' ὅτι πέποηθεν αὐτῷ ὁ παῖς εἰδότα, οὐδ' ὅποι κεχώρηκε, μᾶλλον δὲ οὐτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξεπίσθητα ὁποῖός ἐστιν. ἡ γὰρ ἂν τῷ ἐξ αὐτῆς μετάστασιν ὡς τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέρανεν. εἰπὸν δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, πρατησάμενος τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα πρὸς ὀλίγον τῆς σομίου ἀφεῖναι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινάζοντα, Ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί δέ μοι πρέχεις πρόσωπα; παῦσαι πλόκαμος τε κόμιον, καὶ δ' πρόσωπον ἐξ ὑπωπιῆς ἀμύσσων· τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλῇς, καὶ δυσμοιρον, πολύ σου βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγονότα; ἢ τί σοι δοκῶ ἡδέως πάσχειν δοκῶ; ἢ ὅτι μὴ τοιοῦτος ἥρων ἐγκόμιος, οἷος εἶ σύ, φαλακρὸς μὲν τὸν κεφαλὴν, τὸν δὲ ὄψιν ἐρρυτιδωμένος, κυφὸς, καὶ τὰ γόνατα ἰωβῆς, καὶ ὅλως, ἐπὶ τῷ χρόνῳ σαθρὸς, πολλὰς πενταετηρίδας, καὶ Ὀλυμπιάδας ἀριθμήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα, πρὸς παίων ὅτι τοσούτων μαρτύρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρήσιμον εἶναι δοκεῖ πρὸς τὸν βίον, οὗ μηκέτι μεθέξομεν; ἢ τοὺς πότους ἐρᾷς δηλονότι, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἑταίρας, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δέδοικας μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος, ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δὲ ὅτι ὃ μὴ διψῇν, πολὺ κάλλιον ἢ πιεῖν, καὶ ὃ μὴ πεινῇν, τοῦ φαγεῖν, καὶ ὃ μὴ ῥιγοῦν, τοῦ ἀμπέχονης βέλτιον; φέρε τοίνυν ὅπως ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε ἡρέμα ἀληθέστερον. καὶ δὴ ἀναλαβὼν ἐξ ὑπαρχῆς, βόα, Τέκνον ἄθλιον, οὐκέτι διψήσεις, οὐκέτι πεινήσεις, οὐδὲ ῥιγώσεις, οἴχῃ μοι κακόδαιμον, ἐκφυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον· οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παροξυνέσει, οὐδὲ ἀποδήσεις ὅτε τούτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, ῥιγῶν ἰγνυόμενος, ἀλλ' ὀχληρὸς ἔσῃ τοῖς νέοις, βλεπόμενος· ἀλλὰ τοῦτα λέγεις, ὦ πάτερ, οὐκ οἶδα πολὺ ἀληθέστερα, καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρῶν; ἀλλὰ ὅρα μὴ τόδε σε αἰτιᾶται, καὶ ἀφανῆ τὸν πρὸ ἡμῶν ζόφον, καὶ τὸ πολὺ σκότος, κἄπα δέδοικας μή σοι ἀποπνιγῶ καταχλωθεὶς τῷ μνήματι; χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι ὅπως τὸν ὀφθαλμὸν δίψασα πέντων, ἢ καὶ, νὴ Δία, καέντων μετ' ὀλίγον, εἶτε καύσαι με διεγνώκατε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ὄψεσθαι δεησόμεθα.

A neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitam cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respondet, exorato Æaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuitium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mi-
B hi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eó- *πότους; compotationes.*
que metuis ne rerum harum inopia peream? Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire,
C quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iamque denuo incepto luctu, clama: Fili miser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Peristi mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei caussa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemneris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si di-
D xeris pater, an non putas te multo veriora, magísque ridicula dicturum, quàm ista quæ modò? At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnámque cogitas caliginẽ, proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atque adeò exustis (siquidem paulo pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inspiciendum.

Atque iſta fortaſſis vtcunque ferenda: verùm eiulatus iſte veſter quid mihi confert: aut quid iſta pectorum ad tibiæ modos percuſſio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem ſaxum quod ſepulchro imponitur coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infundatis? Num putatis illud ad nos deſtillaturum, & ad Orcum vſque permeaturum? Nam de parentalibus ipſi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potiſſimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum ſurſum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod ſupereſt, puluis eſt inutilis, niſi creditis nos cinere veſci. Nō eſt vſque adeo ſterile neque infrugiferum Plutonis regnum, neque nos deſtituit Aſphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tiſiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare ſuper his quæ & faciebatis, & dicebatis, ſed vetabat linteum ac lanæ quibus mihi fauces obligaſtis.

Atq; ita profato mors vltima lumina clauſit.

Sed dicito per Iouem: Si cōuerſus ad eos mortuus ille, loquatur hæc, cubito innitens, an non videbitur rectiſſimè dicturus? Attamen vecordes iſti vociferantur, & accerſito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipſi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem eſt ineptiendi cōſuetudo. At deinceps ſepulturæ rationem in varios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit, Scytha deuorat, muria condit Ægyptius. Atque hic quidē (rem à me viſam narro) deſiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autē frequenter, vt Ægyptium aliquem indigentē pecunię, leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nā libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non ſuperuacanea, & ludicris ſimillima? Sūt verò qui ludos quoque conſtituant ad ſepulchrū, ac funebres orationes habeant, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices.

Sepultura.

Ludi funebres.

ἢ ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια· τί δέ με ὁ κωκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐλὸν αὕτη τετροτυπία, καὶ ἡ τῶν γυναικῶν πρὸς τὸν θρῆνον ἀμετρία; τί δὲ ὁ ὑπὲρ τοῦ τάφου λίθος ἐστεφανωμένος; ἢ τί ὑμῖν δύναται τὸν ἄκρατον ὀπτιχεῖν; ἢ νομίζετε καταστάξειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ Ἅιδου διήξεσθαι; τὰ μὲν γὰρ ὅτι τῶν καθαγισμῶν καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς ὁ μὲν νοσιμώτατον τῶν προσθιασμένων ὁ καπνὸς ἀπαλλαγέων, μόνον εἰς τὸν ἀέρα οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὀνήσας πρὸς κάτω· ὁ δὲ καταλιφθόμενον, ἡ κόνις, ἀχρεῖον, ἐκτὸς εἰ μὴ τῷ ἀποδόν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεπιστεύκατε. ἀλλ' ὅτως ἄσαρκος, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ τοῦ Πλούτωνος ἀρχή, ὅθεν ὑπολέλοιπεν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα πρὸς ὑμῶν τὰ σιτία μεταστελλώμεθα. ὥστε μοι, μὴ τῷ Τισιφόνῃ, πάλαι δὴ ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, παμμέγεθες ἐπηὶ ἀνακραγάσαι. διεκώλυσε δὲ ἡ ὀθόνη, καὶ τὰ ἔρια, οἷς μου τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μιν εἰπόντα, τέλος θανάτοιο κάλυψε.

πρὸς Διὸς δὲ, εἰ λέγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ὀπτραφεὶς, ἀνακλίνας αὐτὸν ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ αὐτοὶ ὠόμεθα δικαιότατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ κωφοὶ, καὶ μεταστελλόμενοί τινα θρηνῶν σοφιστὴν, πολλὰς συμφλεγούσας παλαιὰς συμφορὰς, τότε συναγωνιοῦνται, καὶ χορηγῶ τῆς αἰσίας καταχεῶνται ὅποι μὲν ἔκφυος ὄξαρχη, πρὸς δὲ μέλος ἐπαιάζοντες. καὶ μέχρι μὲν θρηνῶν, ὁ αὐτὸς ἅπασι νόμος τῆς ἀβελτηρίας· ὃ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι καὶ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην, ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης, ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς, ὑάλῳ προσχρίει, ὁ δὲ Σκύθης, κατεδήδε, ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος. οὗτοι μέντοι (λέγω δὲ ἰδὼν) ξηράναντες τὸν νεκρὸν, συμπότην καὶ συμπότιον ἐποιήσατο, πολλάκις δὲ καὶ δεομένῳ χρημάτων αὐθρὶ Αἰγυπτίῳ, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, ἀδελφὸς ἢ ὁ αὐδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ γενόμενος ἐν καιρῷ. κώματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ὀπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, πῶς οὐ γελοῖα, καὶ παιδιᾶς πρόσεοικότα; καίτοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ὑπαφίους εἶπον ὑπὲρ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες, ἢ μαρτυρούντες, παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ.

ὅλη πᾶσι τούτοις, ὃ πρεῖδιπνον, καὶ πρόσιν οἱ παρεσηκότες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τὸν τετελευτηκότος, καὶ πείθουσι χρῆσθαι ὡς οὐκ ἀνδρῶν, μὰ Δί', ἔτι δὲ αὐτοὺς αἰσχυνομένους, ἀλλ' ἤδη καὶ λιμοῦ πειρῶν ἕξης ἡμέρων ἀπηυδηκότας. τὸ μέχρι μέν τινος, ὦ ἑταῖρε, ὀδυρώμεθα; ἔασον αὐτὰ παύσασθαι τοὺς τῶν μακαρίτου δαίμονας. εἰ δὲ δεῖ καὶ ὃ πρόπαν κλαῦσαι διέγνωκας, αὐτό τε τοῦτο ἕνεκα χρὴ μὴ ἀπόσιτον εἶναι, ἵνα μὴ δεδρακέναι πρὸς τὸν πένθους ὁ μέγεθος. τότε δὴ τότε πρὸς ἀπόντων ῥαψῳδοῦνται δύο τῶν Ὁμήρου στίχοι.

Καὶ γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Γαστέρι δ' οὔπως ἐστὶ νέκυν πενθήσαι Ἀχαιούς.

οἱ δὲ, ἀπολοῦνται μέν, αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ πρόσφατα, καὶ δεδιότες, εἰ φανοῦνται μὴ πάνυ τελευτῶντες τὸν φιλοπάτορα τοῖς ἀνδρειοτάτοις παθήμασιν ἐμιμούμενοι. ταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα ἄν τις ἐν ἐπιτηδείοις ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, δόξειε τοῖς πολλοῖς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

A Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iámque adsunt necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquã illi per Iouem nõ illibentes ad id compellũtur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousque quæso flebimus? Sine quieſcãt Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatũ est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tanto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici: *Cœna exequialis.*

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

B Tum illud:

Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentéſque ne post charissimorũ obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

RHETHORVM PRÆCEPTOR.

Bilibaldo Birckeimero interprete.

ARGVMENTVM.

Insectatur hoc scripto Lucianus corruptam suorum temporum eloquentiam, & affectatum dicendi genus eorum qui se maximè facundos esse, atque egregiè perorare existimant, cùm verba quædam ex vltima vetustate repetita, & vix ipsi Euandri matri intellecta, orationi passim admiscent, aut veriùs infarciunt: quales fuerunt nostra ætate non pauci cùm apud Germanos alicubi, tum præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui, vt à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & superioribus annis dialogus ille qui Volscorum & Oscorum titulo ferebatur, editus apparet. Cæterùm ipsa oratio didascalica est. Duas enim vias ad eloquentiam consequendam, adolescenti, à quo (vt fingitur) ad id impulsus fuerat, præscribit: Priorem quidem asperam ac duram, & vix longo tempore peragendam, cæterùm veram ac rectam, quam non modò ad eloquentiam, verùm ad omnem virtutem parandam, ingredi opus est ei qui volet vel mediocrem laudem assequi. Alteram autem planam & expeditam, sed quæ ad improbitatem & petulantiam, non virtutem, perducat: quam ipse ironica quadam epitrope commendat, ac adolescenti obeundam proponit, scilicet ad temporum suorum morem alludens, quibus vt quisque indoctissimus & impudentissimus erat, ita pro præcipuo ac summo habebatur. Vtrique autem viæ doctorem quendam addit: alterum videlicet, ea quæ recta sunt, & ad ipsam rem pertinent, monentem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem & temeritatem spectant, veriúsque rabulam ac sycophantam aliquem quàm oratorem efficiunt, docentem: qui primò quidem, quæ de se ipso afferre conueniat discipulum, præcipit: deinde quibus maximè studere publicè, primùm in affectandis verbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequentia hominum; post hæc priuatim quoque, & domi inter suos idem debeat, docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, vt mores ac vitia illorum temporum planè referant, quemadmodum cùm ex aliis pleriſque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores & arrogantes non semel perstringit. Exemplum autem talis oratoris qualem hîc describit, suprà in Lexiphane expressum habes, & hodie in multis coràm & ob oculos videre licet.

SCISCITARIS ô adoleſcens, quonam pacto rhetor euadere, & venuſtiſſimum illud, ac oppidoquam honorificum nomẽ Sophiſta ipſe eſſe cenſeri poſſis. Tibi enim viuendum eſſe negas, ni talem in dicendo vim quandam aſſequaris, vt inexpugnabilis ac intolerabilis exiſtat, omnéſque in admirationem & veneration em rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe videatur. Ideo vias illuc perducentes, quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cùm quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat, ignarus tamen vnde hæc hauriat, ſitéque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc expoſtulet. Igitur ex me audi, & admodum confidẽ, quòd in perquam eloquentem euadas virum, ita vt ea quæ deceant, & cognoſcere & explicare poſſis, ſi tute interim memor eſſe illorum quæ à nobis audieris, aſſiduóque labore exercere, & alacriter viam capeſſere volueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua, neque mediocri indiget ſtudio, ſed pro qua multos labores multáſque vigilias ſubire, ac quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Conſidera igitur quotnam hucvſque, cùm nullius eſſent momenti, ob ſermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobiliſſimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudinem deſperes, infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem minimè per aſperam quandam aut arduam, ſudoríſve plenam nos perducemus, vt ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nihil ab aliis differimus, qui per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, laborioſam, & vt plurimùm deſperatam: ſed conſilij noſtri præcipuum hoc eſt, vt per iucundiſſimam pariter ac compendioſiſſimam facilémque & accliuem viam, cum multa animi voluptate deliciiſque inter florida prata vmbráſque amœnas deambulans, otio, ac greſſu placido, abſque ſudore in ſummo conſiſtas vertice, illícque citra laborem venari, &, per Iouem, diſcumbens quoque conuiuari poſſis, ac illos qui per aliam incedunt viã, in aſcenſus cliuo ab edito deſpicias:

ΕΡωτᾷς, ὦ μειράκιον, ὅπως αὐ ῥήτωρ γλύοιο, καὶ ὃ σεμνότατον τοῦτο, καὶ πανύδημον ὄνομα, σοφιστὴς αὐτὸς τῇ δόξῃ. ἀβίωτα γὰρ εἶναί σοι φῂς, εἰ μὴ τοιαύτην τινὰ τὴν δύναμιν περιβάλλοιο ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἀμαχον τῇ ἰσχύϊ, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ θαυμάζεσθαι μὲν ὑπὸ τῶν ἀπόντων, καὶ ἀποβλέπεσθαι, περιφανὲς δὲ ἄκουσμα τοῖς Ἕλλησι δοκοῦντα. καὶ δὴ τοῖς ὅτι τοῦτο ἀγούσας ὁδοὺς, αἵ τινές ποτε εἰσὶν ἐθέλεις ἐκμαθεῖν. ἀλλὰ σοὶ μὲν φθόνος, ὦ παῖ καὶ μάλιστα ὁπότε νέος τις αὐτὸς ὢν ὀρεγόμενος τῆς ἀρίστων, οὐκ εἰδὼς ὅθεν αὖ ταῦτα ἐκπορίσαιτο, ἱερόν τι χρῆμα τὴν συμβουλὴν ἔσθ', καθάπερ νῦν σὺ, τοῦτο αἰτῶν προσελθών. ὥστε ἄκουε τό γε ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάνυ θαρρῶν, ὡς μάλιστα δήπου αἰνῇ ἔσῃ γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἐρμηνεῦσαι αὖπαλ, ἐὰν δὲ μὴ τοῦτο ἐθελήσῃς αὐτὸς ἐμμελῶς, οἷς ἂν ἀκούσῃς παρ' ἡμῶν, καὶ φιλοπόνως αὐτὰ μελετᾷν, καὶ προθύμως αὐτὴν τὴν ὁδὸν, ἔστ' ἂν ἀφίκῃ πρὸς τὸ τέρμα. τὸ μὲν οὖν διάστημα, τὸ σμικρὸν, οὐδὲ ὀλίγης τῆς σπουδῆς δεόμενον· ἀλλ' ἐφ' ὅτῳ καὶ πονῆσαι πολλὰ, καὶ ἀγρυπνῆσαι, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑποστῆναι ἄξιον. σκόπει γοῦν ὁπόσοι τέως μηδὲν ὄντες, ἔνδοξοι, καὶ πλούσιοι, καὶ, νὴ Δί', διὰ τὸν λόγον, ὅμως δὲ, καὶ δεδιδῇ, μηδὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐλπιζομένων ἀποδύσεσθαι πόνου, μύριοί τινας καὶ οἷς πόνους προπονήσῃ οἰκείοις. τὰ γάρ σε πραχθέντα τινα, οὐδὲ ὁρῶντος, καὶ ἱδρῶτος μεστὴν ἡμεῖς γε ἀξόμεθα ὡς ἐκ μέσης αὐτῆς διαφερήσαντα καμόντα. ἐπεὶ οὐδὲν αὖ διαφέρομεν τῶν ἄλλων, ὅσοι τὸν συνήθη καὶ εἰθισμένον ἡγοῦνται, κἀκεῖνον, καὶ αἰσθάνεσθαι, καὶ καματηρὸν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπεγνωσμένον. ἀλλὰ τόγε πρὸ ἡμῶν ἐξαίρετον τῆς συμβουλῆς, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡδίω τε ἅμα, καὶ ὀπτομωτάτην, καὶ ἰσοπλάτην καὶ κατάντη σοὶ πολλῇ τῇ θυμηδίᾳ, καὶ τρυφῇ, διὰ λειμώνων βαιῶν, καὶ σκιᾶς ἀκριβοῦς χλόῃ, καὶ βάδην αἰεὶ, ἀνδρωτὶ ὀπίσῃ τῇ ἄκρᾳ, καὶ ἀγρυπνίας οὐ καμὼν, καὶ, νὴ Δί', διαχάσκων καταπεπλημμύρηκας ὑπνους, ὁπόσοι τὸν ἑτέρωσε ἑτεράποντο ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὀπτιοπωῶν ἐν τῇ κατωρείᾳ τῆς ὁδοῦ.

ἐπὶ τῷ δυσβάτων καὶ ὀλιθηρῶν τῶν κρη- A quin per confragosa & lubrica præcipitia vix surrepentes, ac nonnunquam in capita deuolutos, multáque vulnera cautium asperitate accipientes. Tu verò pridem antea in summo coronatus, felicissimus eris, breui vniuersa quotquot in Rhetorica sunt bona, tantùm non dormiendo accipiens. Atqui promissio hæc admodum magna est, verùm per hospitalem Iouem ne diffidas, si facilè pariter & iucundissimè tibi hęc ostendi posse asserimus. Etenim si Hesiodus cùm pauca ex Helicone folia sumpsisset, confestim Poëta egregius ex pastore euasit, atque Musarum numine afflatus, Deorum & Heroum genus decantauit: cur rhetorem, qui multò infra poëtices est magniloquentiam, in breui creare impossibile erit, si quis compendiosissimã didicerit viam? quemadmodum & ego tibi enarrare volo Sidonij cuiusdam mercatoris consilium, quod ob incredulitatem imperfectum remansit, ac audienti inutile. Imperabat iam Alexander Persis, postquam Darium in Arbelis pugna deuicerat, ac oportebat vndique per imperium nuncios emittere, qui Alexandri ferrent edicta. Erat verò ex Persis longissima in Ægyptum via: siquidem montana circumire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare, inde longis emensis desertis vix tandem in Ægyptum perueniebatur statiuis viginti prolixis viro expedito. Ferebat id ægrè Alexander, quoniam Ægyptios nonnihil tumultuari audiebat, nec habebat quo pacto quæ sibi agenda viderentur, Satrapis annunciare posset. Tum mercator Sidonius, Ego, rex, inquit, viam haud longam ex Persis in Ægyptum me tibi ostensurum polliceor: etenim si quis montana hæc superabit (transgredietur autem triduo) confestim in Ægypto erit. Et sic se res habebat, verùm Alexander non credidit, sed deceptorem esse mercatorem existimabat. Ita quamplurimis promissiones admirandæ incredibiles videntur. Sed ne id tibi accidat, caue: etenim experientia cognosces quòd nihil prohibebit te Rhetorem censeri vnius nec totius quidem diei, montem ex Persis in Ægyptum transgressum. Proinde Rhetorices primò imaginem

μνῶν μόλις ἀνέρποντας, ἀποκυλιομένους ὅτε κεφαλίων εἰσότε, καὶ πολλὰ τραύματα λαμβάνοντας τοῖς τραχείαις ταῖς πέτραις· σὺ δὲ τοῦ πολλοῦ ἄνω ἐστεφανωμένος, εὐδαιμονέστατος ἔσῃ, ἅπαντα σὺ βεβαίως ὅσα ἔστιν ἀγαθὰ τῷδε τῆς ῥητορικῆς μονονουχὶ καθεύδων λαβών. ἢ μὴν δὴ ὑπόσχεσις, οὐτω μεγάλη, ἀλλὰ τοῦ Φιλίου Διός, μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ ῥᾳδιά τε ἅμα καὶ ἥδιστά σοι ταῦτα ἐπιδείξειν φαμέν. εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν ὀλίγα φύλλα ἐκ τῆς Ἑλικῶνος λαβών, αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη, καὶ B ἤδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κἀπόλλων ἐκ Μουσῶν χορόμενος· ῥήτορα δὲ, ὃ πολὺ ἔνερθε τῆς ποιητικῆς μεγαληγορίας ἐστὶν, ἐν βραχεῖ καταστῆναι ἀδύνατον, εἴ τις ἐκμάθοι τὴν βραχυλογίαν ὁδὸν, ὡς ἔγωγε καὶ διηγήσασθαί σοι βούλομαι Σιδωνίου τινὸς ἐμπόρου ἀπίστοις, δι' ἀπιστίαν ἀτελῆ γενομένου, καὶ τὰ ἀκηκοότα ἀνόνητον. ἦρχε μὲν γὰρ ἤδη Ἀλέξανδρος Περσῶν, μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις μάχην, Δαρεῖον καθηρηκώς. ἔδει δὲ πανταχόσε τῆς ἀρχῆς ἀγγέλους τοὺς γραμματοφόρους, τὰ ἐπιτάγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίζοντας· ἐκ Περσῶν δὲ, πολλὴ ἐς Αἴγυπτον ἐλίγιστον ἡ ὁδός· ἐκτεθειέναι γὰρ ἔδει τὰ ὄρη, εἶτα ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας, εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐλθεῖν· εἶτα ἐρήμου πολλοῦ ἐλάσαντας, ἀφικέσθαι ποτὲ μόλις ἐς Αἴγυπτον, εἴκοσι μηκίστοις ἀνδρὶ εὐζώνῳ σταθμοῖς τούτοις διανύσαντα. ἤκουεν οὖν Ἀλέξανδρος ὅτι τοῦτο, ὅτι Αἰγυπτίους τι φαδιουργεῖν ἀκούων, οὐκ εἶχε διαπεμπτέον εἰς C τὰς ἀπάτας τὰ δοχωθέντα οἱ περὶ αὐτῶν. τότε D δὴ ὁ Σιδώνιος ἔμπορος, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, ὑπισχνοῦμαι δείξειν ὁδὸν, ἣ πολλοῦ ἐν Περσῶν εἰς Αἴγυπτον· εἰ γάρ τις ὑπερβαίη τὰ ὄρη ταῦτα, ὑπερβαίη δ' ἂν τεττάρων, αὐτίκα μάλα ἐν Αἰγύπτῳ οὗτός ἐστι· καὶ εἶχεν ὥτω· πλοῦν ὅσον Ἀλέξανδρος ἐκ ἐπίστευεν, μηδὲ ὅλην εἶναι τὸν ἔμπορον ᾤετο, οὕτω τὸ παράδοξον τῆς ὑποσχέσεως ἄπιστον ἐδόκει τοῖς πολλοῖς· μηδὲ μὴ σύ γε πάθῃς τὸ αὐτό· εἶσι γὰρ πειρώμενος ὡς ῥᾴδιόν σε κωλύσει ῥήτορα δοκεῖν μιᾶς ἢ δ' ὅλης ἡμέρας, ὑπερπεπαθέναι τὸ ὄρος ἐκ Περσῶν ἐς Αἴγυπτον. ἐθέλω δέ σοι πρῶτον

Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes si etiamdum viuentes, in familiarium conspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quando ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra caussam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neque hostibus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor pro illis tuendis tibi rationi valde cõsentanea, quibusnam caussis impulsus pueros ita verberibus affligendos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem nequicquam absumens, sed volens atque contendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos qui patriã ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quamquam verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus; sed illos falsè subsannans, flagellis cædebatur, cum verberante infracta animi tolerantia contendens, vternã citiùs viribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoque, Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? SO. Cùm iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quibus Minos Iouis filius legum scriptor extiterat. ANA. Quamobrem igitur Solon, & tu non imitatus es Lycurgum, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & vobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharsi sufficere videntur ista gymnasia quorum ipsi repertores extitimus, neque magnopere necessarium existimamus peregrinorum æmulatores esse.

πολλοὶ γοῦν καὶ ἀναπεθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ζῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν οἰκείων, μηδὲ εἴξαι τοῖς σώμασιν· ὧν καὶ τοῖς ἀνδριάσι τοὺς νικῶντας ἔνιοι τιμῶσιν ἀναστήσαντες δημοσίᾳ, ὑπὸ τῆς Σπάρτης αἰνετῶν. ὅταν οὖν τοίνυν ὁρᾷς καὶ ἐκεῖνα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτούς, μήτε εἴπῃς, ὡς οὐδεμιᾶς ἕνεκα αἰτίας αἰσχρᾶς παλαπωροῦσι, μήτε τυράννου διαζοῦντος, μήτε πολεμίων ἐφεστώτων. εἴποι γὰρ ἂν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ ὄλλυγα, καὶ ἀ στωϊδῶν κολάζει αὐτοὺς, οὐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ ὑπὸ μίσους αὐτὸ δρῶν, οὐδὲ τὴν νεολαίαν τῆς πόλεως εἰκῇ κωδωναλίσκων, ἀλλὰ καρτερικωτάτους, καὶ πρὸς δεινοῦ κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. καίτοι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος εἴπῃ, σύνοιδα, οἶμαι, καὶ αὐτὸς, ὡς οὐκ ἄν ποτε ληφθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπόῤῥητόν τι ἐξείποι τῆς Σπάρτης, αἰκιζομένων τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καταγελῶν αὐτῶν, διασείοιτο ἄν, ἀμιλλώμενος πρὸς τὸν παίοντα, ὡς πρότερος ἀπαγορεύσειεν. ΑΝΑ. ὁ Λυκοῦργος δὲ ἐκεῖνος, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἢ ἐκπεπαίδευσμος ἤδη τῷ ἀγῶνος, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐπαιδεύσατο; ΣΟ. πρεσβύτης ἤδη ὤν, ἔγραψε τοῖς νόμοις αὐτοῖς Κρήτηθεν ἀφικόμενος· ἀποδεδημήκει δὲ παρὰ τοῖς Κρησὶν, ὅτι ἤκουσεν εὐνομώτατους εἶναι, Μίνωος, τοῦ Διὸς, νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. ΑΝΑ. τί οὖν οὐ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ἐστιν. ΣΟ. ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα· ζηλοῦν δὲ τὰ ξενικὰ, οὐ πάνυ ἀξιοῦμεν. ΑΝΑ. οὐκ· ἀλλὰ σωϊδίνης, οἶμαι, οἷόν τι ὀστᾶ μαστιγοῦσθαι γυμνὰ, αἴρω τὰς χεῖρας ἐπαίοντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἐκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε οὐδ' ἂν ποτε ὑπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι,

Itaque si quando Spartã peregre profectus venero quo tempore ista factitare solent,

δοκῶ μοι τάχιστα καταλιθωθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους καθάπερ κλέπτας, ἢ λωποδύτας, ἢ τί ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτεχνῶς γὰρ ἐλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, οὕτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆς πάσχουσα. ΣΩ. μὴ ἐρήμωσον, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷόν τε γίγνεται. ἔστιν γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοὶ τὰ εἰκότα ἀντερᾷ καὶ Σπαρτιάτης πλείω ἅλλα, ἐπειδὰν ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξελήλυθα, σὺ δὲ ὑπὸ πολλοῦ ἀρεσκόμενος ἐπὶ τούτοις ἔοικας, οὐκ ἀδίκως αὐτήσειν ἔοικα παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς πρός με, ὃν τρόπον ὑμεῖς οἱ Σκύθαι διδάσκετε τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἵστισι γυμνασίοις αὐξάνετε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἀνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝ. δικαιότατα μὲν οὖν, ὦ Σόλων, καὶ ἐγώ γε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ὑπομενεῖ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἶμαι οὐδὲ κατ' ἐκεῖνα παραχθῶσι τολμήσαιμ' ἂν μίαν πληγὴν ἁπλοῖ γάρ ἐσμεν. ἀλλὰ εἰρήσεταί γε ὁποῖα ἂν εἴη. ἐς αὔριον μέντοι εἰ δοκεῖ, ἀναβαλώμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἅ τε αὐτὸς ἔφης, ἔτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἅ τε χρὴ εἰπεῖν, σκοπούμενος τῇ μνήμῃ ἐπελθών· ὃ δὲ νῦν ἔχον, ἀπιόντα ὅτι τούτοις, ἑσπέρα γάρ ἤδη.

A videor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, ſingulos deridentem, ſi quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorē, aut alium facinoroſum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere elleboro, quæ vſqueadeo ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. Ne deſertam cauſſam ô generoſe, neque viris abſentibus te ſolum dicentem vincere inducas in animum. Neque enim deerit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum cauſſam tibi promptiſſimè redditurus eſt. Verumenimvero quandoquidem ego tibi noſtra ex ordine gymnaſia percenſui, quæ tibi B non admodum placuiſſe non occultè tuliſti, videor mihi non iniqua poſtulaturus à te, vt & tu viciſſim me audiente percurras qua ratione vos Scythæ veſtros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnaſiis educatos inſueſcitis, & quonā pacto eoſdem viros ſtrenuos efficitis. ANA. Æquiſſima ſunt ô Solon quæ poſtulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortaſſe non admodum admirandas illas, & quæ non multum veC ſtris ſunt reſponſuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, ſumus enim perquam meticuloſi: ſed tamen qualiacunque ſunt noſtra exercendorum iuuenum inſtituta, dicentur. Cæterùm, ſi videtur, ea de re colloquium in craſtinum vſque differemus, vt ea quæ ipſe dixiſti, magis quietus apud me retractare poſſim, tum etiam ea quæ mihi dicenda ſunt, memoria percurrere. Itaque, quod nunc reſtat, in præſentia quidem abeamus. Iam enim inualeſcentibus vmbris appetit veſpera.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ.

DE LVCTV. Eraſmo Roterodamo interprete.

ΑΞιόν γε παρατηρῆσαι τὰ ὑπὸ D τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, καὶ λεγόμενα, ἢ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων δηθεν αὐτοὺς αὖθις λεγόμενα, ἢ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι, καὶ ἐκείνοις, ὃς ὀδύρονται, ἢ, μὰ τὸν Πλούτωνα, καὶ Περσεφόνην, κατ' ἐνίους ὀρθῶς, ὥστ' εἰ πονηρὰ ταῦτα καὶ λύπης ἄξια, ὅτε εἰ τοὐναντίον ἡδέα, καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ τῇ συνηθείᾳ τὴν λύπην ὀρθῶς ἐπόντες.

Peræpretium ſanè fuerit obſeruare ea quę in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis qui eos conſolātur ſcilicet, quámque nō ferenda putent lugentes ea quæ acciderūt, & ſibiipſis, & iis quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, maláne ſint iſta, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque iis quibus accidunt: ſed ex more & conſuetudine dolorem accerſunt.

Itaque cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet, qua gratia superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti vocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquísque fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spatiosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quò singula quæ illic sunt, introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porrò Plutonem hunc inferorum remp. & manium vitam constituisse in hanc formam. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorsus permittens vt ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex vniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis & horrendis vel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atque huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neque transmittere neque transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus transiri possit, & spatiosior quàm vt tranari queat. In summa huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu, portáque, quæ quidem est adamantina, Æacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia: iuxtáque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéque intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum; ac fluuius memoriæ hostis: eôque Lethe nomen est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant, nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus vterq;

A ἐπειδὴ τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ὅτω ποιοῦσι. μᾶλλον δὲ πρότερον εἰπεῖν βούλομαί σοι πίνας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. ὅτω γὰρ ἔσῃ φανερόν, ὅ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ σκάπτουσιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πιθόμενοι, καὶ νόμον θέμενοι τὴν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τὴν γῆν βαθύν, Ἅιδου καλοῦσιν, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ ζοφερὸν, καὶ ἀφεγγῆ, ὡς οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φαντάζεσθαι δοκοῦντα, πρὸς ὃ καθορᾶν τὰ ἐνόντων ἕκαστον. Διαπλεῦσαι δὲ τὸ χάσμα τὸν ἀδελφὸν τοῦ Διός, Πλοῦτωνα κεκληκέναι (ὡς μοί τις τὰ τοιαῦτα δεινὸν τις ἔλεγε) δεῖν ὃ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς τὴν προσηκουσίαν τετιμημένον τοῦτον δὲ τὸν Πλοῦτωνα, τὴν παρ' αὐτῷ πολιτείαν, καὶ τὸν κάτω βίον καταστήσασθαι τὸν τοιοῦτον. κεκληρῶσθαι μὲν γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀποθανόντων· καταδεδεγμένον δὲ αὐτοὺς, καὶ προσαγόντα, κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, οὐδενὶ δὲ πάμπαν τῆς ἀφόδου ὑφιέμενον, πλὴν ὀλίγων ἔξ ἁπάντων τῶν αἰώνων πάνυ ὀλίγων διὰ μεγίστας αἰτίας. διῆρῆσθαι δὲ τὸν χῶρον αὐτοῦ ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων. Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κέκληνται. ὃ δὲ μέγιστον, ἡ Ἀχερουσία λίμνη προΐσχεται, πρώτη δεχομένη τοὺς ἀπαντῶντας, ἣν οὐκ ἔνι ὅπῃ πλεύσαντα, ἢ περᾶσαι, μὴ τῷ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ φασὶ τοῖς ποσὶ, καὶ διανήξασθαι πολλή· καὶ ὅλως, οὐκ ἂν αὐτὴν διαπτὰς οὐδὲ τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνέων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ, καὶ πύλῃ, οὐσῃ ἀδαμαντίνῃ, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακὸς ὅστις, τὴν φρουρὰν ἐπιτεταγμένος, καὶ παρ' αὐτῷ, κύων τρικέφαλος, μάλα καρχαρὸς, οἷς μὲν ἀφικνουμένοις, φίλιόν τι καὶ εἰρηνικὸν προσβλέπων, τοῖς δὲ πειρωμένοις ἀποδιδράσκειν, ὑλακτῶν, καὶ τῷ χάσματι δεδιττόμενος. περιωθοῦσι δὲ τῷ λίμνῃ ἐς ὃ εἴσω, λιμὴν ὑποδέχεται μέγας, τοῦ ἀσφοδέλου κατάφυτος, καὶ πόαν, μνήμης πολέμιον. Λήθης γοῦν δι' αὐτὸ ὠνόμασται. ταῦτα γὰρ ἀμελῆ διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοις, Ἄλκηστίς τε, καὶ Πρωτεσίλαος οἱ Θετταλοὶ,

καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ομήρου Οδυσσεύς, μάλα σεμνοὶ καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, ὑπὲρ τοιούτου πηγῆς, ὑγρὸν μὴ ἐμεμυήσθαι αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη, δυναστεύουσι, καὶ πλεῖστον ὅλων διατεταγμένοι ἐγγίσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιαπράττουσιν, ὄχλος πολύς, Ερινύες τε, καὶ Ποιναί, καὶ Φόβοι, καὶ ὁ Ερμῆς· σπάνιος μέντοι σὺν αἰεὶ συμπάρεστιν. ὕπαρχοι δὲ, καὶ σατράπαι, καὶ δικασταί, κάθηνται δύο, Μίνως τε, καὶ Ραδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ, καθάπερ εἰς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ηλύσιον πεδίον, τὸν ἀρίστῳ βίῳ συνεσομένους. οὓς δέ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, ταῖς Ερινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησομένους. ἔνθα δή τι τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, στρεβλούμενοί τε, καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ ὀχῷ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀναχυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος, ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων, ὑπὸ τοῦ δίψους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μέσου βίου πολλοὶ ὄντες οὗτοι, ὑπὸ τῶν λημῶν πλανῶνται αἱμάτων σωμάτων, σκιαὶ γιγνόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ καθάπερ καπνὸς ἀφανιζόμενοι. τρέφονται δὲ ἄρα ταῖς παρ' ἡμῶν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ὑπὸ τῶν τάφων· ὡς εἴτω μή εἴη καταλελειμμένος ὑπὸ γῆς φίλος, ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ λιμώττων, ὁ αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεπείσμεθα οἱ πολλοὶ, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, ἐς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τοῦ πορθμεῖ τῆς ναυπλίας γενησόμενον· ὑπὲρ τοῦτου ἐξεπάσαντες ὁποῖόν τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ ἀθήνηθεν τοῦτο τοῖς κάτω, καὶ εἰ δυνατὰ παρ' ἐκείνοις Αττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγιναῖος ὀβολός· ὑπὲρ ὅτι πολὺ κάλλιον ᾖ μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα καταβαλεῖν. οὕτω γὰρ ἂν, οὐ παραδεξαμένου τοῦ πορθμέως, αὖθις πάμπαν πάλιν ἐς τὸν βίον ἀφικνοῖντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λουσάμενοι αὖθις, ὡς οὐκ ἱκανῆς τῆς κάτω λίμνης λούσειν τοὺς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα,

A neque non Theſeus Ægeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodũ graues, digníque quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibiſſe, alioqui non meminiſſent horum. Itaque Pluto & Proſerpina, vt aiebant illi, remp. adminiſtrant, rerúmque omnium dominatum obtinent. Sed inſeruiunt his, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretenſis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac B iuſtos viros, qui cum virtute vitam peregiſſent, vbi iam multi collecti fuerint, velut in coloniam quandam emittunt in campum Elyſium, vitam optimam inibi victuros. Quòd ſi malos aliquos ceperint, hos Furiis traditos, in impiorum locum eiiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exuſti, à vulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum voluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculum adductus ne ſiti moriatur infelix. C Rurſum alij mediocris vitæ (ſunt autem hi complures) vagantur in prato ſine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euaneſcentes. Aluntur autem videlicet noſtris libationibus inferíiſque quæ ſepulchris inferuntur: adeò vt ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos verſatur. Hæc vſque adeo validè vulgi animos peruaſerunt, vt ſimul atque familiaris quiſpiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam vectori daturus ſit: nec D illud priùs expendunt, cuiuſmodi nomiſma legitimum ſit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Æginenſis obolus. At ne id quidem cogitant, multo ſatius eſſe non poſſe naulum reddere: ſic enim fiat, vt non recipiente portitore, poſtliminio redeant in vitam. Poſt hæc lotos eos, perinde quaſi tartarea palus nõ ſatis ſit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguẽtis optimis vncto corpore,

iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt ſplendidè veſtitos, ne videlicet algeãt per viam, néve nudi conſpiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lacrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & veſtis diſcerpitur, & puluis capiti inſpergitur, adeò vt viuentes miſerabiliores ſint mortuo. Nam illi humi volutantur ſæpenumero, & capita ſolo allidunt: hic verò decorus ac formoſus, ac diligentiſſimè coronatus, ſublimis propoſitus eſt, & excelſus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progreſſus, ac mortuo circumfuſus, (nam finge iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe, quò magis in hunc competat actio fabulæ) abſurdas ac ſtultas voces emittit, ad quas mortuus ipſe reſponſurus ſit, ſi contingat vocem recipere. Ait enim pater, flebili quadam voce verbum vnumquodque producens in longum: Fili iucundiſſime, periſti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me ſuper hæc miſero ſolo relicto. Non duxiſti vxorem, non paraſti liberos, non militaſti, non coluiſti agros, non ad ſenectam perueniſti. Non comeſſaberis poſthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quaſi putet filium adhuc rebus his egere poſt obitum, ac deſiderare quidem, verùm potiri non poſſe. Sed quid hæc loquor? Quot enim ſunt qui equos ac concubinas, rurſum alij qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui veſtem, reliquúmque mundum pariter in rogum iniectum exuſſerunt, aut vnà cum cadauere ſepelierunt, perinde quaſi illic ſit vſurus, & apud inferos fruiturus? At ſenex iſte luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filij cauſſa iactare videtur, vt quem ſciat non auditurum, etiam ſi Stentorem clamore vincat: neque rurſum ſua ipſius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoſcere vel ſine voce. Nihil enim opus eſt vt quis apud ſeſe clamet. Supereſt igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adſunt, cùm neſciat

A τοῖς δυσωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ τεθαλωτίζοντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, τοῦτο πάσχουσι, λαμπροῖς ἀμφιέσμασι, ἵνα μὴ ῥιγῶντες διὰ νυκτὸς τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. οἰμωγαὶ δὲ ὅπου πύκτης, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ τῶν πόνων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ κόμαι ἐκτιλόμεναι κόμην, καὶ φοινισσόμεναι παρειαί. καὶ που καὶ ἑαυτὸς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ὅπου τῇ κεφαλῇ πάσεται, καὶ οἱ ζῶντες, οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀ-
B ράττουσι τοῖς ὄδαφος· ὁ δὲ, εὐχήμων τε καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς τοῦκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. εἶτ' ἡ μήτηρ, καὶ, νὴ Δί', ὁ πατὴρ, ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθών, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (προκείσθω γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ᾖ αὐτῷ ὁ δράμα ἢ) φωνὰς ἀλλοκότους, καὶ μακρὰς ἀφίησι, τοιὰς αἷς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ' ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φησὶ γὰρ ὁ πατὴρ, μακρόν τι φθεγγόμενος,
C καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων, Τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνήρπασθης, μόνον ἐμὲ ἐπὶ τὸν ἄθλιον καταλιπών, οὐ γαμήσας, οὐ παιδοποιησάμενος, οὐ στρατευσάμενος, οὐ γεωργήσας, οὐκ εἰς ἥβας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδ' ἐφαθήσῃ τέκνον, οὐδ' ὀνομαστὶ μὲ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ τοιαῦτα φησὶ, οἰόμενος τὸν υἱὸν δεῖσθαι μὲν ἔτι τούτων, καὶ ὀπτυμεῖν καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν, οὐ δυνάσθαι δὲ
D μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνοχόους ὁπλιτικατέσφαξαν, ἢ ἐσθῆτα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κἀτω. ὁ δ' οὖν παρεσκευάσθαι ὁ πενθῶν, οὕτω πάντα ταῦτα ὁπόσα εἴρηκε, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτε τῇ παιδὸς ἕνεκα πραγματεύεσθαι ἔοικεν· εἰδὲ γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον, δῆλον, ἀλλὰ μείζονι ἐμβοήσῃ τῇ Στέντορος, ὥστε μὴ αὐτόν. φθογγὴν γὰρ ὅτου, καὶ γνώσεσθαι ἱκανὸν εἶναι καὶ μόνην τὴν βοήν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνου ἕνεκα τοῦτο ποιεῖ, τοῦ παιδὸς, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ δεῖται βοᾶν. λοιπὸν οὖν ἐστιν αὐτοῦ τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα πράττειν,

οὐδ' ὅτι πέπονθεν αὐτὸς ὁ παῖς εἰδότα, οὐδ' ὅποι κεχώρηκε, μᾶλλον δὲ οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξεπάσματα ὁποῖός ἐστιν. ἢ γὰρ ἂν τἂν ὄξ αὐτῷ μετάσασιν ὡς τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέρανεν. εἰποι δ' ἂν οὕτω πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, πρᾳτησάμενος τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα πρὸς ὀλίγον τοῦ σοροῦ ὑποκύψαι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινόμενον, Ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί δέ μοι πρόσκεισαι θρήνους; παῦσαι πλόμβους τε κόμης, καὶ δ' πρόσωπον ὄξ ὀπιπολῆς ἀμύσσων· τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς, καὶ δύσμορον, πολύ σου βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγηθυῖαν; ἢ τί σοι δοκῶ πάσχειν δοκῶ; ἢ ὅτι μὴ γεγονὼς ἥρων ἐγὼ ὁμοίως, οἷος εἶ σύ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλήν, τὸ δὲ ὄψιν ἐρρυπδωμένος, κυφός, καὶ τὰ γόνατα νωθής, καὶ ὅλως, ὑπὸ τοῦ γήρως σαθρός, πολλὰς πεντάδας, καὶ Ὀλυμπιάδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα, πόσα παίων ὅτι τοσούτων μύρτυρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρηστὸν εἶναι δοκεῖ περὶ τὸν βίον, οὗ μηκέτι μεθέξομεν; ἢ τοὺς πότους ἐρᾷς ὑπολαμβάνειν, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἐσθῆτα, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δέδιας μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος, ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δὲ ὅτι τὸ μὴ διψῆν, πολὺ κάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πεινῆν, τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν, τοῦ ἀμπεχόνης εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν ὅπῃ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε θᾶττον ἀληθέστερον. καὶ δὴ ἀπαλγεῖν ὄξ ὑπαρχῆς, βόα, Τέκνον ἄθλιον, οὐκέτι διψήσεις, οὐκέτι πεινήσεις, οὐδὲ ῥιγώσεις, οἴχῃ μοι κακόδαιμον, ἐκφυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον· οὐκ ἔρως σε αἰκιάσεται, οὐδὲ σωφροσύνη παροξυνέσει, οὐδὲ καταθήσεις ὅτι οὕτω δὶς ἢ τρεῖς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, ἥρων γεγονώς, ἀλλ' ὀχληρὸς ἔσῃ τοῖς νέοις, βλεπόμενος. ἀλλὰ ταῦτα λέγεις, ὦ πάτερ, οὐκ οἶδα πολὺ ἀληθέστερα, καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρεῖν; ἀλλὰ ὅρα μὴ τόδε σε αἰτιᾶται, καὶ ἀφανὴς τὸν πρὸ ἡμῶν ζόφον, καὶ ὁ πολὺς σκότος, καθ' ὃν δέδιας μή σοι ἀποπνιγῶ καταχωσθεὶς ὑπὸ τοῦ μνήματι; χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ἀφαιρεθέντων, ἢ καὶ, νὴ Δία, καέντων μετ' ὀλίγον, εἶτα καιόσαι με διεγνώκατε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ὁρᾶν δεησόμεθα.

A neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitam cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respondet, exorato Æaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuitium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mi-
B hi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eó- *πότους; compotationes.*
que metuis ne rerum harum inopia pe-
G ream? Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iamque denuo incepto luctu, clama: Fili miser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Peristi mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei caussa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemneris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si di-
D xeris pater, an non putas te multo veriora, magísque ridicula dicturum, quàm ista quæ modò? At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnámque cogitas caliginẽ, proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atque adeò exustis (siquidem paulo pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inspiciendum.

Atque iſta fortaſſis vtcunque ferenda: A verùm eiulatus iſte veſter quid mihi confert: aut quid iſta pectorum ad tibiæ modos percuſſio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem ſaxum quod ſepulchro imponitur coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infunditis? Num putatis illud ad nos deſtillaturum, & ad Orcum vſque permeaturum? Nam de parentalibus ipſi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potiſſimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum ſurſum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod ſupereſt, puluis eſt inutilis, niſi creditis nos cinere veſci. Nõ B eſt vſque adeo ſterile neque infrugiferum Plutonis regnum, neque nos deſtituit Aſphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tiſiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare ſuper his quæ & faciebatis, & dicebatis, ſed vetabat linteum ac lanæ quibus mihi fauces obligaſtis.

Atq; ita profato mors vltima lumina clauſit.

Sed dicito per Iouem: Si cõuerſus ad eos mortuus ille, loquatur hæc, cubito innitens, an non videbitur rectiſſimè dicturus? Attamen vecordes iſti vociferantur, C & accerſito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipſi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem eſt ineptiendi cõſuetudo. At deinceps ſepulturæ ratione in varios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit, Scytha deuorat, muria condit Ægyptius. Atque hic quidẽ (rem à me viſam narro) deſiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit D autẽ frequenter, vt Ægyptium aliquem indigentẽ pecunię, leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nã libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non ſuperuacanea, & ludicris ſimillima? Sũt verò qui ludos quoque conſtituant ad ſepulchrũ, ac funebres orationes habeant, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices.

Sepultura.

Ludi funebres.

ἢ ταῦτα μὴν ἴσως μέτρια· τί δέ με ὁ κωκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, ἢ ἡ τοῖς τὸν αὐλὸν αὐτῇ ξυροτυπία, ἢ ἡ τῶν γυναικῶν τοῖ τὸν θρῆνον ἀμετρία; τί δὲ ὁ λίθος τῦ τάφου λίθος ἐστεφανωμένος; ἢ τί ὑμῖν δυνατὸν τὸν ἄκρατον ἐπιχεῖν; ἢ νομίζετε καταχάζειν αὐτὸν τοῖς ἡμᾶς, ἢ μέχρι τῦ Ἅδου διΐξεσθαι; πάνυ μὲν γὰρ ὅτι τῶν καθαρσίων ἢ αὐλοὶ ὀφεῖτε, οἶμαι, ὡς ὁ μὲν νοσιμώτατον τῶν προσκυσαμένων ὁ καπνὸς τοῖ θαλαττῶν, μόνα εἰς τὸν ἠέρα οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὀνήσας τοιῦτον· ὃ δὲ καταλιφθήσεται, ἡ κόνις, ἀχρεῖον, ἐκτὸς εἰ μὴ τῷ ἀποδόν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεπιστεύκατε. ἀλλ' ὅτως ἄσπορος, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ τῦ Πλούτωνος ἀρχή, ἀλλ' ὅπιλέλοιπεν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα πρὸς ὑμᾶς τὰ σιτία μεταπεμπώμεθα. ὥστε μοι, μὴ τῷ Τισιφόνῃ, πάλαι δὴ ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, παμμέγεθες ἐπηχῆσαι ἀνακαγχάσας. διεκώλυσε δὲ ἡ ὀθόνη, καὶ τὰ ἔρια, οἷς μου τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μὴν εἰπόντα, τέλος θανάτοιο κάλυψε.

τοῖς Διὸς δὲ, ἂν λέγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ὅπερ γραφεὶς, ἀνακλίνας αὐτὸν ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν οἰώμεθα δικαίοτατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ κωφοί, καὶ μεγαλοφθόγγου τινὰ θρήνων σοφιστὴν, πολλὰς συμφορὰς παλαιὰς συμφορᾶς, πρὸς τῷ συναγωνιστῇ, καὶ χορηγῷ τῆς αὐλοίας καταχέονται ὅπου δὴ ἕκαστος ἄρχῃ, τοῖς δὲ μέλος ἐπαιάζοντες. καὶ μέχρι μὲν θρήνων, ὁ αὐτὸς ἅπασι νόμος τῆς ἀβελτηρίας· ὃ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι καθ' ἕθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην, ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης, ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς, ὑάλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης, κατεσθίει, ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος. οὗτοι μέντοι (λέγω δὲ ἰδὼν) ξηράναντες τὸν νεκρὸν, σκληρόν καὶ συμπότην ἐποιήσατο, πολλάκις δὲ καὶ δεομένῳ χρημάτων αὐθις Αἰγυπτίῳ, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, ὁ ἔχων ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ ἐλεύθερος ὢν χρεῶν. κόμματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ὀπισθάμματα, τοῖς ὀλίγον διαρκοῦντα, πῶς οὐ περιττὰ, καὶ παιδιᾶς τοῖς εἰκότα; καίτοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσθε, καὶ λόγους ὑπαφίους εἶπον ὅτι τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες, ἢ μαρτυρουντες, τοῖς κάτω δικασταῖς τῶν νεκρῶν.

ὅτι πᾶσι τούτοις, ὃ πρεσβύτατον, καὶ πρῶτον οἱ προσήκοντες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τὸν τετελευτηκότα, καὶ πείθουσι χρῆσθαι ὡς οὐκ ἀνιδρῶς, μὰ Δί', οὐδ' αὖθις αἰσχροῦμενοι, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῦ λιμοῦ τρίτην ἐξῆς ἡμέραν ἀπηυδηκότας. καὶ μέχρι μὲν τίνος, ὦ οὗτοι, ὀδυρώμεθα; ἔασον αὐτὰ παύσασθαι τοὺς τοῦ Μακαρέως δαίμονας. εἰ δὲ καὶ ὃ πρόπαν κλαῦσαι διέγνωκας, αὐτό τε τούτου ἕνεκα χρὴ μὴ ἀπόσιτον εἶναι, ἵνα καὶ διαρκέσῃς πρὸς τὸν πένθους τὸ μέγεθος. τότε δὴ τότε πρὸς ἀπάντων ῥαψῳδοῦνται δύο τοῦ Ὁμήρου στίχοι.

Καὶ γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Γαστέρι δ' οὔπως ἔστι νέκυν πεπιθήσαι Ἀχαιούς.

οἱ δὲ, ἀπορούμενοι μὲν, αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ πρῶτα, καὶ δεδιότες, εἰ φανοῦνται μὴ τῷ τελευτήσαντι τῶν φιλτάτων τοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμένοντες. ταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα ἔστιν ἃ ἐπιτηροῦσι τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, ἅπερ ὃ τοῖς πολλοῖς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

A Post hæc omnia supereſt exequialis cœna. Iámque adſunt neceſſarij, vt defuncti parentes conſolentur, ſuadéntque vti cibum capiant: quanquã illi per Iouem nõ illibentes ad id compellũtur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quouſque quæſo flebimus? Sine quieſcãt Plutonis manes. Quòd ſi tibi deliberatũ eſt omnino flere, vel ob hoc ipſum cibus eſt capiendus, quò tanto luctui par eſſe poſſis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo verſus Homerici: *Cœna exequialis.*

Nam cœpit meminiſſe cibi Niobe auricapilla.

B Tum illud:

Vita defunctos flere haud ſinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi, ſed initiò pudibundi, verentéſque ne poſt charisſimorũ obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quiſquis obſeruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò exiſtiment mortem ſummum eſſe malum.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

RHETHORVM PRÆCEPTOR.

Bilibaldo Birckeimero interprete.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hoc ſcripto Lucianus corruptam ſuorum temporum eloquentiam, & affectatum dicendi genus eorum qui ſe maximè facundos eſſe, atque egregiè perorare exiſtimant, cùm verba quædam ex vltima vetuſtate repetita, & vix ipſi Euandri matri intellecta, orationi paſſim admiſcent, aut veriùs infarciunt: quales fuerunt noſtra ætate non pauci cùm apud Germanos alicubi, tum præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui, vt à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & ſuperioribus annis dialogus ille qui Volſcorum & Oſcorum titulo ferebatur, editus apparet. Cæterùm ipſa oratio didaſcalica eſt. Duas enim vias ad eloquentiam conſequendam, adoleſcenti, à quo (vt fingitur) ad id impulſus fuerat, præſcribit: Priorem quidem aſperam ac duram, & vix longo tempore peragendam, cæterùm veram ac rectam, quam non modò ad eloquentiam, verùm ad omnem virtutem parandam, ingredi opus eſt ei qui volet vel mediocrem laudem aſſequi. Alteram autem planam & expeditam, ſed quæ ad improbitatem & petulantiam, non virtutem, perducat: quam ipſe ironica quadam epitrope commendat, ac adoleſcenti obeundam proponit, ſcilicet ad temporum ſuorum morem alludens, quibus vt quiſque indoctiſſimus & impudentiſſimus erat, ita pro præcipuo ac ſummo habebatur. Vtrique autem viæ doctorem quendam addit: alterum videlicet, ea quæ recta ſunt, & ad ipſam rem pertinent, monentem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem & temeritatem ſpectant, veriúſque rabulam ac ſycophantam aliquem quàm oratorem efficiunt, docentem: qui primò quidem, quæ de ſe ipſo afferre conueniat diſcipulum, præcipit: deinde quibus maximè ſtudere publicè, primùm in affectandis verbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequentia hominum; poſt hæc priuatim quoque, & domi inter ſuos idem debeat, docet. Quæ omnia eiuſmodi ſunt, vt mores ac vitia illorum temporum planè referant, quemadmodum cùm ex aliis pleriſque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipſe quoque huiuſmodi affectatores & arrogantes non ſemel perſtringit. Exemplum autem talis oratoris qualem hîc deſcribit, ſuprà in Lexiphane expreſſum habes, & hodie in multis coràm & ob oculos videre licet.

SCISCITARIS ô adoleſcens, quonam pacto rhetor euadere, & venuſtiſſimum illud, ac oppidoquam honorificum nomẽ Sophiſta ipſe eſſe cenſeri poſſis. Tibi enim viuendum eſſe negas, ni talem in dicendo vim quandam aſſequaris, vt inexpugnabilis ac intolerabilis exiſtat, omnéſque in admirationem & venerationem rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe videatur. Ideo vias illuc perducentes, quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cùm quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat, ignarus tamen vnde hæc hauriat, ſitque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc expoſtulet. Igitur ex me audi, & admodum confidẽs, quòd in perquam eloquentem euadas virum, ita vt ea quæ deceant, & cognoſcere & explicare poſſis, ſi tute interim memor eſſe illorum quæ à nobis audieris, aſſiduóque labore exercere, & alacriter viam capeſſere volueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua, neque mediocri indiget ſtudio, ſed pro qua multos labores multáſque vigilias ſubire, ac quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Conſidera igitur quotnam hucvſque, cùm nullius eſſent momenti, ob ſermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobiliſſimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudinem deſperes, infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem minimè per aſperam quandam aut arduam, ſudoríſve plenam nos perducemus, vt ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nihil ab aliis differimus, qui per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, laborioſam, & vt plurimùm deſperatam: ſed conſilij noſtri præcipuum hoc eſt, vt per iucundiſſimam pariter ac compendioſiſſimam facilémque & accliuem viam, cum multa animi voluptate deliciiſque inter florida prata vmbráſque amœnas deambulans, otio, ac greſſu placido, abſque ſudore in ſummo conſiſtas vertice, illícque citra laborem venari, &, per Iouem, diſcumbens quoque conuiuari poſſis, ac illos qui per aliam incedunt viã, in aſcenſus cliuo ab edito deſpicias:

Ρωτᾷς, ὦ μειράκιον, ὅπως αὐ ῥήτωρ γλύκιο, καὶ ὃ σεμνότατον τοῦτο, καὶ πρώδημον ὄνομα, σοφιστὴς αὐτὸς σεαυτὸν δόξῃς. ἀξίωτα γὰρ εἶναί σοι φῂς, εἰ μὴ τοιαύτην τινὰ τὴν δύναμιν περιβάλλοιο ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἀμαχον εἶναι, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ θαυμάζεσθαι παρὰ πάντων, καὶ ἀποβλέπεσθαι, περιφανοῦς ἀκουσμα τοῖς Ἕλλησι δοκοῦντα. καὶ δὴ τὰς ὅτι τοῦτο ἀγούσας ὁδοὺς, αἵ τινές ποτέ εἰσιν ἐθέλεις σκοπεῖν. ἀλλὰ σοὶ μὲν φθόνος, ὦ παῖ καὶ μάλιστα ὁπότε νέος τις αὐτὸς ὢν ὀρεγόμενος τῆς ἀρίστων, οὐκ εἰδὼς ὅθεν αὖ ταῦτα σκοπεῖσθαι τοῦ, ἱεροῦ τινος πρᾶγμα τὴν συμβουλὴν ἔσθ᾽ ὅτου, καθάπερ νῦν σὺ, τοῦτο αἰτοίη παρελθών. ὥστε ἄκουε τό γε ἐπ᾽ ἐμοὶ, καὶ πάνυ θαρρῶν, ὡς μάλιστα δίκαιος αἰνῆ ἔσῃ γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἐρμηνεῦσαι αὖτα, ἐὰν δ᾽ μὴ τοῦτο ἐθελήσῃς αὐτὸς ἐμμεμνῆσθαι, οἷς ἂν ἀκούσῃς παρ᾽ ἡμῶν, καὶ φιλοπόνως αὐτὰ μελετᾶν, καὶ παρόντως αὐτῆς τὴν ὁδὸν, ἔστ᾽ ἂν ἀφίκῃ παρὰ τὸ τέρμα. ὃ μὲν οὖν θέρμα, ὀλίγον, οὐδὲ ὀλίγης τῆς σπουδῆς δεόμενον· δι᾽ ἃ ἐφ᾽ ὅτῳ καὶ πονῆσαι πολλὰ, καὶ ἀγρυπνῆσαι, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑποστῆναι ἄξιον. σκόπει γοῦν ὁπόσοι τέως μηδὲν ὄντες, ἔνδοξοι, καὶ πλούσιοι, καὶ, νὴ Δί᾽, διὰ λόγων ἔδοξαν ἀπὸ τῶν λόγων, ὅμως δὲ, μὴ δέδιθι, μηδὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐλπιζομένων ἀποδυσπετήσῃς, μύριόν τινας τοῖς πόνοις παρεμποιήσῃ οἰηθείς. ἃ γάρ σε πραχεῖαί τινα, οὐδὲ ὄρθιον, καὶ ἱδρῶτος μεστὴν ἡμεῖς γε ἄξομεν ὡς ἐκ μέσης αὐτῆς διαστρέψαι καμόντα. ἐπεὶ οὐδὲν αἱ διαφέρομεν τῶν ἄλλων, ὅσοι τὴν συνήθη ἐκείνην ἡγεμονεύονται, μακρὰν, καὶ αἰπεῖαν, καὶ καματηρὰν, καὶ ὡς ὃ πολὺ ἀπεγνωσμένην. ἀλλὰ τόγε παρ᾽ ἡμῶν ἐξαίρετον τῆς συμβουλῆς, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡδίστην τε ἅμα, καὶ ὀλιγοπονωτάτην, καὶ ἐπιπλάστου καὶ κατάντη σοὶ πολλῇ τῇ θυμηδίᾳ, καὶ τρυφῇ, διὰ λειμώνων βαθέων, καὶ σκιᾶς ἀκριβοῦς φερομένην, καὶ βάδην αἰσίων, αἰσθρωτὶ ὀρθούσῃ τὴν ἄκρα, καὶ ἀγρυπνίας οὐ καμόν, καὶ, νὴ Δί᾽, βαθέως καταγείμενον ἔκπνουν, ὁπόσοι τὴν ἑτέραν ἐπαίρουσι ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ὀρθιοπορῶν ἐν τῇ ἐπανόδῳ.

ἐπὶ τῶν δυσβάτων καὶ ὀλισθηρῶν τῶν κρη- A quin per confragosa & lubrica præcipitia vix surrepentes, ac nonnunquam in capita deuolutos, multáque vulnera cautium asperitate accipientes. Tu verò pridem antea in summo coronatus, felicissimus eris, breui vniuersa quotquot in Rhetorica sunt bona, tantùm non dormiendo accipiens. Atqui promissio hæc admodum magna est, verùm per hospitalem Iouem ne diffidas, si facilè pariter & iucundissimè tibi hęc ostendi posse asserimus. Etenim si Hesiodus cùm pauca ex Helicone folia sumpsisset, confestim Poëta egregius ex pastore euasit, atque Musarum numine afflatus, Deorum & Heroum genus decantauit: cur rhetorem, qui multò infra poëtices est magniloquentiam, in breui creare impossibile erit, si quis compendiosissimâ didicerit viam? quemadmodum & ego tibi enarrare volo Sidonij cuiusdam mercatoris consilium, quod ob incredulitatem imperfectum remansit, ac audienti inutile. Imperabat iam Alexander Persis, postquam Darium in Arbelis pugna deuicerat, ac oportebat vndique per imperium nuncios emittere, qui Alexandri ferrent edicta. Erat verò ex Persis longissima in Ægyptum via: siquidem montana circumire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare, inde longis emensis desertis vix tandem in Ægyptum perueniebatur statiuis viginti prolixis viro expedito. Ferebat id ægrè Alexander, quoniam Ægyptios nonnihil tumultuari audiebat, nec habebat quo pacto quæ sibi agenda viderentur, Satrapis annunciare posset. Tum mercator Sidonius, Ego, rex, inquit, viam haud longam ex Persis in Ægyptum me tibi ostensurum polliceor: etenim si quis montana hæc superabit (transgredietur autem triduo) confestim in Ægypto erit. Et sic se res habebat, verùm Alexander non credidit, sed deceptorem esse mercatorem existimabat. Ita quamplurimis promissiones admirandæ incredibiles videntur. Sed ne id tibi accidat, caue: etenim experientia cognosces quòd nihil prohibebit te Rhetorem censeri vnius nec totius quidem diei, montem ex Persis in Ægyptum transgressum. Proinde Rhetorices primò imaginem

μυσῶν μόλις ἀνέρπουσας, ἀποκυλιομένους ὑπὸ κεφαλὴν σφίσι τε, καὶ πολλὰ τραύματα λαμβάνουσας τοῖς τραχείαις τῆς πέτρας· σὺ δὲ τοῦ πολλοῦ αὖ ἐστεφανωμένος, εὐδαιμονέστατος ἔσῃ, ἅπαντα σὺν βραχεῖ ὅσα ἔστιν ἀγαθὰ τοῦδε τῆς ῥητορικῆς μονονουχὶ καθεύδων λαβών. ἣ μὴν δὴ ἐπίσχεσις, οὔτω μεγάλη, ἀλλὰ τοῦ Φιλίου Διός, μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ ῥᾳδιά τε ἅμα καὶ ἥδιστά σοι ταῦτα ὑποδείξειν φαμέν. εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν ὀλίγα φύλλα ἐκ τῶν Ἑλικῶνος λαβών, αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη, καὶ B ἤδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κἀπόχρως ἐκ Μουσῶν γεγόνῃ· ῥήτορα δὲ, ὃ πολὺ ἔνερθε τῆς ποιητικῆς μεγαληγορίας ἐστὶν, ἐν βραχεῖ καταστῆναι ἀδύνατον, εἴ τις ἐκμάθοι τὴν ταχίστην ὁδὸν, ὡς ἔγωγε καὶ διηγήσασθαί σοι βούλομαι Σιδωνίου τινὸς ἐμπόρου ὑπόνοιαν, δι' ἀπιστίαν ἀτελῆ γενομένην, καὶ τῷ ἀκηκοέναι αὐτὸν ἀνόνητον. ἦρχε μὲν γὰρ ἤδη Ἀλέξανδρος Περσῶν, μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις μάχην, Δαρεῖον καθηρηκώς. ἔδει δὲ πανταχόσε τῆς ἀρχῆς ἀφεῖναι τοὺς γραμματοφόρους, τὰ ὑπιτάγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίζοντας· ἐκ Περσῶν δὲ, πολλὴ ἐς Αἴγυπτον ἐλήλυθε ἡ ὁδός· ἐκ μὲν γὰρ ἔδει τὰ ὄρη, εἶτα ἀφ' τῆς Βαβυλωνίας, εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐλθεῖν· εἶτα ἐρήμου πολλοῦ ἐλάσαντας, ἀφικέσθαι ποτὲ μόλις ἐς Αἴγυπτον, εἴκοσι μηκίστοις ἀνδρὶ εὐζώνῳ σταθμοῖς τοὺς τόπους διανύσαντα. ἤχθετο οὖν Ἀλέξανδρος ὑπὲρ τούτου, ὅτι Αἰγυπτίους τινὰς ἀκούων, οὐκ εἶχε διαπεμπτοὺς ἐκπέμπειν τοῖς κατὰ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν οἱ περὶ αὐτόν. τότε D δὴ ὁ Σιδώνιος ἔμπορος, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, ὑπισχνοῦμαι δείξειν ὁδὸν, ἣ πολλοῦ ἐκ Περσῶν εἰς Αἴγυπτον· εἰ γάρ τις ὑπόσχοιτο τὰ ὄρη ταῦτα, ὑπόσχοιτο δὲ καὶ πεδία, αὐτίκα μάλα ἐν Αἰγύπτῳ οὗτός ἐστι· καὶ εἶχεν ὅτω· πλοῦν ὅτε Ἀλέξανδρος οὐκ ὑπίσχνευσεν, ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τὸν ἔμπορον ᾤετο, οὕτω δ' παραδόξου τῆς ὑποσχέσεως ἄπιστον ἐδόκει τοῖς πολλοῖς· ἀλλὰ μὴ σύ γε πάθῃς τὸ αὐτό· εἶσι γὰρ πειρώμενος ὡς ἥδέν σε χωλύσει ῥήτορα δοκεῖν μιᾶς δὲ ὅλης ἡμέρας, ὑπερπεπαυμένα τὰ ὄρεα ἐκ Περσῶν ἐς Αἴγυπτον. ἐθέλω δέ σοι καὶ τοῦτον

sermone describere, & quemadmodum Cebes ille, vtranque viam tibi ostendere volo. Etenim duæ sunt quæ ad Rhetoricam perducunt, quam haud mediocriter mihi amare videris. Illa itaque in eminenti residet solio, admodum formosa, ac aspectu eleganti: in dextráque Amaltheæ retinet cornu, fructibus omnifariis refertum. Ex altera autem parte adstantes mihi diuitias aspicere videtur, penitus aureas, ac perquam amabiles: iuxta quas gloria quoque & vehementia consistunt: ipsam verò laudes permultæ, pusillis amoribus similes, ac vndique confertæ circumuolitant, instar Nili, si quando que illum depictum vidisti, Crocodilo alicui, vel equo fluuiatili, quales multi sunt in eo, insidentem, paruulos autem puellos, (Peches illos Ægyptij vocant) circa ipsum lusitantes: tales & circa rhetoricam laudes. Tu verò amator accedis, desiderans scilicet quàm celerrimè in summum euadere, vt tibi ascendenti nubat, ac omnia ea possideas, diuitias, gloriam, laudes: lege etenim cuncta nubentis fiunt. Inde cùm monti appropinquas, sub initium de ascensu desperabis, résque tibi similis esse videbitur quemadmodum Aornos Macedonibus apparet, vndique aspiciẽtibus prę rupta, & vix auibus transuolatu facilis, Dionyso aliquo, aut Hercule, si complanari debeat, indigens: & ita tibi sub initium videbitur. Inde paulo pòst duas quasdam vias cernes, vel potiùs altera semita est, angusta, spinosa & aspera, multum sitis ac sudoris præ se ferens, quam iam antea Hesiodus perquam egregiè ostendit, ita vt nihil mei indigeas. Altera verò lata est, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis, qualem paulo antè dixi, ne eadem sæpiùs repetens, te qui iam Rhetor esse possis, detineam. Tantùm hoc addendum videtur, quòd aspera illa & ardua, non multa viatorũ retinet vestigia: &, si aliqua, valde vetusta: per illam ego miser ascendi, tantum laborans, cùm haud necesse esset. Altera verò vndique plana, ac nil cõfragosi habens, qualisnam sit, à longè tantùm mihi apparuit: non tamen per illam incessi. Haud enim cùm adhuc iuuenis essem, quid optimũ foret, cernebam:

Imago rhetoricęs.

Duæ viæ ad rhetoricam.

ὡς καὶ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα γραφάμενος τῷ λόγῳ, ἑκατέραν ὁπτιδεῖξαι τὴν ὁδὸν (δύο γάρ ἐστον, αἱ πρὸς τὴν ῥητορικὴν ἄγουσαι) ἧς ἐρᾷν σ' μετρίως μοι δοκεῖς· καὶ δῆτα, ἡ μὲν ἐφ' ὑψηλοῦ καθήσθω, πρὸ αὐτῆς καλή, καὶ εὐπρόσωπος, ὁ τῆς Ἀμαλθείας κέρας ἔχουσα ἐν τῇ δεξιᾷ, πρωτοίοις καρποῖς ἐγκύρου. ἐν θατέρᾳ δέ μοι δοκεῖ τὸν πλοῦτον πρέσθαι ὁρᾶν, χρυσοῦν ὅλον ὄντα, καὶ ἐπέραστον. ἡ δὲ δόξα δὲ, καὶ ἡ ἰσχὺς πάρεστον, καὶ οἱ ἔπαινοι πρὸς πάντα αὐτῇ, ἔρωσι μικροῖς ἐοικότες, πολλοὶ ἀπτῶν ἀχλὴν πρὸς πλεκέσθων ἐκπετόμενοι, εἴ που τὸν Νεῖλον εἶδες γραφῇ μεμιμημένον, αὐτὸν μὲν, κείμενον ὅτι κροκοδείλου τινὸς ἢ ἱπποποτάμου, οἷς οἱ πολλοὶ χαίρουσιν ἐν αὐτῷ· μικροὶ δέ τινα παιδία περὶ αὐτὸν παίζοντα (πήχεις αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι) τοιοῦτοι καὶ περὶ τὴν ῥητορικὴν οἱ ἔπαινοι. προσὸν δὴ σὺ ὁ ἐρασὴς, ὁπτιθυμῶν δηλαδὴ ὁτιπάχιστα χρόνου θαι ὅτι τῆς ἄκρας, ὡς γαμήσοντάς τε αὐτὴν ἀνελθών, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἔχοις, τὸν πλοῦτον, τὴν δόξαν, τοὺς ἐπαίνους. νόμιμα γὰρ ἅπαντα γίνεται τοῖς γαμηκόσι. εἶτα ἐπειδὴν πλησιάσῃς τῷ ὄρει, ὃ μὲν πρῶτον, ἀπορήσεις τὴν ὁδόν· καὶ ὃ πρᾶγμα ὁμοίως σοι εἰ δόξει, οἵα ἡ Ἄορνος ἐφάνη τοῖς Μακεδόσιν, ἀπόκρημνον αὐτὴν ἀπάντων ἰδοῦσιν, ἀτεχνῶς ὀρθὴ ὀρνέοις ἀποπτῆναι ῥᾳδίαν, Διονύσου τινὸς, ἢ Ἡρακλέους εἰ μέλλοι καθαιρεθήσεσθαι δεομένου. ταῦτά σοι δόξει ὃ πρῶτον. εἶτα μετ' ὀλίγον, ὁρᾷς δύο τινὰς ὁδούς· μᾶλλον δὲ, ἡ μὲν, ἀτραπός ὅτι στενὴ, καὶ ἀκανθώδης, καὶ τραχεῖα, πολὺ ὁ ἱδρὼς ἐμφαίνουσα, καὶ ἰσχνά. καὶ ἔφθη γὰρ ἤδη Ἡσίοδος, οὗ μάλα ἐπιδείξας αὐτὴν, ὥστε σοῦ ἐμοῦ δεήσει· ἡ ἑτέρα δὲ, πλατεῖα, καὶ αἰθρία, καὶ ὕδατος, τοιαύτη, οἵαν μικρῷ πρόσθεν εἶπον, ἵνα μὴ καὶ τὰ αὐτὰ λέγων πολλάκις, ἐπέχω σε ἤδη ῥήτορα εἶ δυνάμενον. πλὴν τό γε τοσοῦτον προσθήσω μοι δοκῶ, ὅτι ἡ μὲν τραχεῖα ἐκείνη, καὶ αἰδήτης, οὐ πολλὰ ἴχνη τῆς ὁδοιπόρων εἶχεν· εἰ δέ τινα, πάνυ παλαιά· καὶ ἐγὼ γε κατ' ἐκείνην ἀθλιος ἀνῆλθον, τοσαῦτα καμών, οὐδὲν δέον· ἡ ἑτέρα δὲ, ἅτε ὁμαλὴ οὖσα, καὶ αἰσχύνην οὐδεμίαν ἔχουσα, πάρῤῥωθεν μοι ἐφάνη, οἵα ὄντι, καὶ οὐδὲ σταλῆναι αὐτήν. καὶ γὰρ ἐὼν νέος ἔτι ὢν ὃ βέλτιον·

ἀλλὰ

ἀλλὰ τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον ἀληθεύειν ὤμιλλε, λέγοντα, ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά. τὸ δ' οὐκ εἶχεν ὕπως. ὁρῶ γὰρ ὅπως τοὺς πολλοὺς μείζονας, ἀξιωματώδεις, εὐμοιρίᾳ τῆς αἱρέσεως τῆς τῶν λόγων καὶ ὁδῶν. ἐπεὶ δ' οὖν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀφικόμενος, οὐκ οἶδα ὅτι ἀπορήσῃς, καὶ ἤδη ἀπορεῖς ὁποτέραν ἐς τραπητέον. ὡς οὖν ποιήσας ἤδη, ῥᾷστα ὅτι ὁ ἀκρόπατον αἰσθήσῃ, καὶ εὐδαιμονήσῃς, καὶ γαμήσῃς, καὶ θαυμαστὸς πᾶσι δόξῃς. ἐγὼ σοι φράσω. ἱκανὸν γὰρ ὁ ἐαυτὸν ἐξαπατηθῆναι, καὶ πονῆσαι. σοὶ δὲ, ἄσπορα καὶ ἀνήροτα φύεσθαι πάντα, καθάπερ ὅτι τῷ Κρόνῳ. εὐθὺς οὖν προσέρχεταί σοι χαρτερός τις ἀνὴρ, ὑποσκληρὸς, ἀνδρώδης τὸ βάδισμα, πολὺν τὸν ἥλιον ὅτι τῷ σώματος δηλῶν, ἀρρενωπὸς τὸ ἐλλέμμα, ἐγρηγορώς, τῆς τραχείας ἐκείνης ὁδοῦ ἡγεμών, λήρους τινὰς ὁ μάταιος διεξιών, ὡς σὲ ἕπεσθαι οἱ ὡδαχελεύσμενος, ὑποδηλῶν τὰ Δημοσθένους ἴχνη, καὶ Πλάτωνος, καὶ ἄλλων τινῶν, μεγάλα μὲν, καὶ ὑπὲρ τοὺς νῦν, ἀμαυρὰ δὲ ἤδη, καὶ ἀσαφῆ τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ φήσει εὐδαίμονά σε ἔσεσθαι, καὶ νόμῳ γαμήσειν τὴν ῥητορικὴν, εἰ κατὰ τούτων ὁδεύσας, ὡς ἐκεῖνοι ὅτι τῶν καλῶν βαίνοντες. εἰ δὲ καὶ μικρόν τι παραβαίης, ἢ ἔξω τῆς εὐθείας, ἢ ὅτι θᾶττον μᾶλλον κλιθείης τῇ βάσει, ἐκπεσεῖσθαί σε τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ, καὶ ἀγρύπνους ὅτι τὸν γάμον. εἶτά σε καλεύσει ζηλοῦν ἐκείνους τοὺς ἀρχαίους ἄνδρας, ἔωλα παράδειγματα παρατιθεὶς τῶν λόγων, οὐ ῥᾳδίως μιμεῖσθαι, οἷα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ὄντα, Ἡγησίου, καὶ τῶν ἀμφὶ Κράτητα, καὶ Νησιώτου, ἀπεσφιγμένα, καὶ ἀδρωδῆ, καὶ σκληρὰ, καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμμένα τοῖς γραμμαῖς· πόνον δὲ, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ὑδροποσίαν, καὶ ὃ μήπω δεῖς, ἀναγκαῖα τούτοις, καὶ ἀπραγμοσύνην φήσει. ἀδύνατον γὰρ εἴ μὴ δύο τούτων ἀφανίσαι τὴν ὁδὸν. ὁ δὲ πάντων ἀηδέστατον, ὅτι σοι ὁ τὸν χρόνον πάμπολυν ὑπογράψει τῆς ὁδοιπορίας, ἔτη πολλὰ, ἢ καὶ ἡμέρας, ἢ κατὰ πεντετηρίδας, ἀλλὰ κατὰ Ὀλυμπιάδας ὅλας ἀριθμῶν, ὡς προαποκαμεῖν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἀπαγορεῦσαι, πολλὰ χαίρειν φράσαντα τῇ ἐλπιζομένῃ ἐκείνῃ εὐδαιμονίᾳ. πρὸς δὲ τούτοις, ὁδὸν μακρὰν ὀλίγους ἀπαιτεῖν τῶν τοιούτων κακῶν. ἀλλὰ οὐκ ἀν ἡγήσαιτό σοι, εἰ μὴ μεγάλα προτέρων λάβοι.

sed poëtam illum vera loqui existimabã, dicentem, Ex laboribus germinare bona. Illud verò minimè sic se habebat: multos enim video absque labore maiori dignitate euectos, felici sermonum & viarum electione tantùm. Cùm verò ad ingressum perueneris, rectè noui te hæsitaturũ, quin iam dubitare ad quamnam sit vertendum. Quid igitur iam tibi faciendum sit vt facilè ad summum ascendas, fortunatus euadas, & nubas, omnibúsque admirabilis videaris, ego tibi expediam. Satis enim est me ipsum deceptum esse, & laborasse: tibi verò citra sementem & arationem, tanquam Saturni seculo, cuncta prouenient. Confestim igitur tibi se obuium feret vir quidam robustus, prædurus, gressu virili, multum Solis in corpore ostendens, aspectu masculo, vigilator, asperæ illius viæ dux, nugas quasdam vanas prædicans, vt te sequaris cohortans, Demosthenis, Platonis, & aliorum quorundam vestigia demonstrans, magna quidem, & super præsentia, verùm iam obscura, & vt plurimum à tempore obliterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricam tibi nupturam, si per illa incesseris, veluti eos qui ad bona pergunt: at si parumper transgrediaris, vel extra rectum tramitem, aut incessu aliquorsum magis declines, te à vera via & ad nuptias deducente aberraturum. Inde te priscos illos viros imitari iubebit, inutilia sermonum proponens exempla, nec imitatu facilia, qualia vetustæ sunt constructionis Hegesij, & quæ circa Cratetem, Nesiotem quoque, seuera, neruosa & dura, diligentérque à literis amputanda. Laborem autem, vigilias, & puræ aquæ vsum, squalorem quoque, hæc cuncta necessaria & ineuitabilia dicet. Etenim impossibile esse absque illis viam perficere. Et quod omnium molestissimum, perlongum tempus ad perficiendum iter tibi præscribet, annos multos, non per dies, neque triennalia, sed per integras numerãs Olympiades, ita vt priusquam audiens laborem subierit, & defatigatus fuerit, felicitati illi speratæ longum valere dicat. Insuper ob hæc mala haud paruam expetet mercedem: sed neq; dux esse incipiet nisi magna priùs acceperit.

Et hæc tibi dicet ſuperbus, & verè antiquarius ac Saturnius homo, mortuos vetuſtos ad imitationem proponens, ſermonéſque pridem defoſſos eruere dignum ducens, ac ſi maximum eſſet bonum, gladiorum fabri, & alium Atrometi cuiuſdam grammatiſtæ filium imitari, & hæc in pace, neque Philippo ingruente, neque Alexandro cogente, quo tempore illorum ſermones vtiles ſunt viſi: ignorans quęnam ſint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & via ad Rhetoricam perquam compendioſa. Tu verò haud acquieſcas, neque illi mentem adhibeas, ne te ſuſcipiens alicubi præcipitet, vel demum priuſquam tot labores exhaurias, in ſenium perducat. Sed ſi omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi deſideras adhuc vigens, ita vt illi diligentem operam impendere poſſis, aſpero huic homini, & vltra mediocritatem virili, longè dic valere: ipſum verò aſcendere, & alios quotquot decipere poteſt, ſecum ducere permitte, vt tandem anhelantes, & multo ſudore perfuſos, deſtituat. Ad alteram verò peruenies viam, alios quoque multos inuenies, inter quos perquam ſapientem quendam ac perpulchrum virum, inceſſu molli, ceruice infracta, vultu effœminato, voce ſuaui, vnguenta ſpirantem, ac ſummo digito caput ſcalpentem, capillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatũ Sardanapalum quendam, vel Cinyram, aut Agathonem ipſum lepidum illum tragœdiæ poëtam. Hæc ideo refero, vt ab iis eum cognoſcas ſignis, ac res tã diuina, Veneríque & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim ſi ad cæcutientem te accedens, ſolum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & conſuetam vocem tantùm emittens, quamprimum intelliges eum non ex nobis quempiam, qui terrę fructu paſcimur, eſſe, ſed ſpectrũ peregrinũ, rore vel ambroſia enutritũ. Ad hunc itaque ſi acceſſeris, téque ipſum tradideris, cõfeſtim Rhetor eris egregius ac conſpicuus, & vt ipſe vocat, rex in ſermonibus citra laborem conſtituêris, orationis moderãs quadrigas: etenim ſuſcipiens te, prima illa docebit: ſed potiùs ipſe te alloquatur.

Demoſthenẽ & Æſchinem intelligit.

A ὁ μὲν ταῦτα φήσ, ἀληθῶς, καὶ ἀρχαῖος, ὡς ἀληθῶς, καὶ Κεραμικὸς ἀνθρωπος, νεκροὺς εἰς μίμησιν παλαιοὺς προτιθεὶς, καὶ ὀρύττειν ἀξιῶν λόγους πάλαι καταρρυγμένους, ὡς τι μέγιστον ἀγαθὸν, μαχαιροποιοῦ υἱὸν, καὶ ἄλλον Ἀτρομήτου τινὸς γραμματιστοῦ, ζηλεῖν ἀξιῶν, καὶ ταῦτα, ἐν εἰρήνῃ, μήτε Φιλίππου ἐπιόντος, μήτε Ἀλεξάνδρου ἐπιπάσσοντος, ὅπου τὰ ἐκείνων τέως ἐδόκει χρήσιμα· σὺ δὲ εἰδὼς ὁποῖα νῦν κεκαινοτόμηται, ταχεῖα, καὶ ἀπροσκόπως, καὶ ἐς τὸ διὰ τῆς ῥητορικῆς ὁδός. σὺ δὲ μήτε πεί-

B θεσθαι, μήτε προσέχειν αὐτῷ, μή σε ἐκπαχυλίσῃ που προβαλλόμενος, ἢ ὁ τελευταῖον, προσγηράσας τοῖς πόνοις προδαπανήσῃ. ἀλλὰ εἰ πάντως ἐρᾷς, καὶ πάνυ ἐπέλῃ τῇ ῥητορικῇ συνῆναι, ἀκμάζων ἔτι, ὡς ἂν ἀσουδάζοιο πρὸς αὐτὴν, ἴθι τῷ μὲν δασεῖ τούτῳ, καὶ πέραν τοῦ μετεώρου ἀνδρικῷ, μακρὰ χαίρειν, λέγε δυαδαίμονα αὐτὸν, καὶ ἄλλους, ὁπόσους δὴ ὀξαπατᾷ δυνήται ἀνάγκη, καταλιπὼν ἀθυμήνοντας, καὶ πολλῷ ἱδρῶτι σεσωσμένους. πρὸς δὲ τὸν ἕτερον ἐλθὼν, θύ-

C ρασον πολλοὺς καὶ ἄλλους· ἐν τούτοις δέ, καὶ πανσοφόν τινα, καὶ παγκαλὸν ἄνδρα, δίχα σεσαλυμμένον τὸ βάδισμα, ὑπικεκλασμένον τὸν αὐχένα, γυναικεῖον τὸ βλέμμα, μελιχρὸν τὸ φώνημα, μύρων ἀποπνέοντα, τῷ δακτύλῳ ἄκρῳ τὸν κεφαλὸν κνώμενον. ὀλίγας μὲν ἔτι, οὐλὰς δὲ, καὶ ὑακινθίνας τὰς τρίχας ὑφιεμένας, πομμαδίον τινα Σαρδαναπάλου, ἢ Κινύραν, ἢ αὐτὸν Ἀγάθωνα, τὸν τῆς τραγῳδίας ἐπέραστον ἐκεῖνον ποιητήν. λέγω δὲ ὡς ἀπὸ τούτων γνω-

D ρίζοις αὐτὸν, μηδέ σε οὕτω λαπάσιον λῆμα, καὶ φίλον Ἀφροδίτῃ, καὶ Χάρισι, δίχα λάθοι. καίτοι τί φημι; κἂν εἰ μύοντι γάρ σοι προσελθὼν εἴποι τι, ὁ Ὑμήττιον ἐκεῖνο ἀνοίξας στόμα, καὶ τὴν συνήθη φωνὴν ἀφῇ, μάθοις δ' ὡς οὐχὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τίς ἐστιν, οἰ ἀρούρης καρπὸν ἔδομεν, ἀλλά τι ξένον φάσμα ἀρόσῳ ἢ ἀμβροσίᾳ τρεφόμενον. οὕτω δεινὸν προσελθὼν, καὶ προδοὺς σεαυτὸν, αὐτίκα μάλα ῥήτωρ ἔσῃ, καὶ περίβλεπτος, καὶ ὡς ἐνομάζῃ αὐτὸς, βασιλεὺς ἐν τοῖς λόγοις ἀπόντι καταῤῥήσῃ, καὶ τὰ ἐρίπνα ἐλαιώνων τῶν λόγου. διδάξεται γάρ σε προβαλλόμενα τὰ τοιαῦτα μὴ ἐκφυγεῖν. μᾶλλον δὲ αὐτὸς εἰπάτω πρὸς σέ,

γελοῖον γὰρ ὑπὲρ τοιούτου ῥήτορος ἐμὲ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, φαῦλον ὑποκριτὴν ἴσως τῶν τοιούτων, καὶ τηλικούτων, μή ποτε σωτηρίαν που πεσὼν τὸν ἥρωα, ὃν ὑποκρίνομαι. φαίη ἂν τις ἡρῴων πρὸς σέ, ᾧ δὲ πῶς ἀπαλὸς ὁπόσον ἔτι λοιπὸν τῆς κόμης, καὶ ὑπομειδιάσας ὁ γλαφυρὸν ὀκίνο, καὶ ἁπαλόν, οἷ εἴωθεν, Αὐτοθαίδα τινὰ κωμικὴν, ἢ Μαλθάκην, ἢ Γλυκέρᾳν τινὰ μιμησάμενος τῆς πρεσβυτικῆς τῦ φθόγματος. ἄλγιστον γὰρ ὃ ἀρρενωπὸν, καὶ ὃ πρὸς ἀρετὴν καὶ ἐρασμίαν ῥητορικήν. φήσεις δ' ἴσως πάνυ μεριμνῶν ὑπὲρ ἐμαυτῦ· μῶν σε, ὦ ἀγαθὲ, ὁ Πύθιος ἔπεμψε πρὸς με, ῥητόρων τὸν ἄριστον πρεσβυτῶν, ὥσπερ ὅτε Χαιρεφῶντι ἤρετο αὐτὸν, ἔδιξεν αὐτῷ ὅστις νῦν ὁ σοφώτατος ἐν τοῖς τότε; εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κλέος αὐτὸς ἥκεις ἀκούων ἀπάντων ὑπερεκπεπληγμένων τὰ ἡμέτερα, καὶ ὑμνούντων, καὶ τεθηπότων, καὶ ὑποπεπληχότων, αὐτίκα μάλα εἴσῃ πρὸς οἷόν τινα δαιμόνιον ἄνδρα ἥκεις. προσδοκήσῃς δὲ μηδὲν τοιοῦτον ὄψεσθαι, οἷ τῷδε ἢ τῷδε προσλαλήσῃ. ἀλλ' εἴ τις ἢ Τιτυὸς, ἢ Ὦτος, ἢ Ἐφιάλτης, ὑπὲρ ἐκείνους πάνυ φανήσεταί σοι ὁ πρόγμα ὑπερφυὴς, καὶ τεράστιον. ἐπεὶ τοί γε ἄλλους τοσοῦτον ὑπερφωνοῦντα εὑρήσῃς, ὁπόσον ἡ σάλπιγξ τοὺς αὐλοὺς, καὶ οἱ τέττιγες τὰς μελίττας, καὶ οἱ χοροὶ τοὺς ἐνδιδόντας. ἐπεὶ δὲ καὶ ῥήτωρ αὐτὸς ἐθέλῃς γενέσθαι, καὶ τοῦτο οὐκ ἀπ' ἄλλου ῥᾷον μάθοις, ἔπου μόνον, ὡς κλητίου μέλημα, οἷς ἂν εἴπω, καὶ ζήλου πάντα, καὶ τοὺς νόμους, οἷς ἂν ὑπαπτάζω χρῆσθαι, ἀκριβῶς μοι φύλαττε. μᾶλλον δὲ ἴθι πρὸς χώρᾳ, μηδὲν ὀκνήσας, μηδὲ ποσθεὶς, εἰ μὴ προτετελέσθαι σοι τὰ πρὸς τῆς ῥητορικῆς, ὁπόσα ἡ ἄλλη προπαίδεια τοῖς ἀσόφοις καὶ ματαίοις μὴ πολλοῦ καμάτου ὁδοποιῶ. οὐδὲν γὰρ αὐτῶν δεήσει. ἀλλ' ἀνίπτοις τοῖς ποσὶν (ἡ παροιμία φησὶν) ἔμβαινε, οὐ μεῖον ἔξων ἀφ' τοῦτο, οὐδ' ἂν ὁ κοινότατος, μηδὲ γράφειν τὰ γράμματα εἰδῇς. ἄλλο γάρ τι δεῖ πάντα ταῦτα ὁ ῥήτωρ. λέξω δὲ πρῶτον μὲν ὁπόσα χρὴ αὐτόν σε οἴκοθεν ἔχοντα ἥκειν ἐφόδια πρὸς τὴν πορείαν, καὶ ὅπως διατιθέσθαι, ὡς μὴ ταχὺς ἀφανὴς δυνηθείης. ἔπειτα καὶ αὐτὸς, ἃ μὲν προϊόντι διδάξω κατὰ τὴν ὁδὸν, ἃ δὲ καὶ παρὰ πόδας ἤδη δύεσθαι, ῥητορά σε ὑπὲρ πάντας φανῶ,

A Siquidem ridiculum, pro tanto rhetore me verba facere, malum forsitan talium tantorúmque mimum, ne alicubi cadens, heroa quem repræsentare conor, atteram. Te igitur compellabit, comam interim quæ adhuc resídua est, demulcens, subridénsq; iucundum illud & tenerum, quemadmodum assueuit, comicã Thaidem, vel Malthacen, aut Glyceram in emittenda voce imitatus. Siquidem rusticana est virilitas, & minimè ad mollitiem & blanditias rhetoris apta. Dicet igitur de seipso perquã modestè loquens: Num ô præclare te Pythius ipse ad me misit rhetorum optimum diiudicans,
B quemadmodum Chærephonti olim perquirenti ostendit quísnam ex tum viuentibus sapientissimus esset? At si non ideo, sed propter gloriam aduenis, quoniam audieris nostra omnia esse perquam ornatissima, decantata, stupenda & mirè expolita: confestim intelliges ad quàm diuinum accesseris virum: expectabis autem nihil tale visurum, sicuti hoc vel illud accipere: verùm siquis Tityus, aut Otus, seu Ephialtes, longè super illos tibi res videbitur immensa & admiranda. me etenim tantum alios vocalitate excellere
C inuenies, quantum tuba fistulas, cicadæ apes, chorique eos qui remissè cantare assueuerunt. Postquam verò & ipse rhetor euadere cupis, idq; haud facilè ab alio addiscere potes, solùm ô gloriolæ studium ea quæ dico sequere, ac omnia imitare: leges quoque quibus te vti iubeo, mihi diligenter obserua: quin potiùs nil cunctatus iam accede: neque admireris si ante rhetoricam priùs ea non didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore stultis & vanis inculcat hominibus (nullius enim eorum indigebis: sed illotis pedibus (inquit parœmia) irrue, nil
D minus ideo habiturus, neque si tristissimum illud literas scribere ignoraueris. Etenim vltra hæc omnia aliud quid rhetor est. Primùm igitur referam quodnam te domi digressum viaticum ad peragendum iter afferre oporteat, qualitérque commeatum instruere, vt illud perquam celerrimè perficere possis. Inde ego ipse quædam procedenti per viam ostendens, nonnulla verò admonens, ante solis occasum rhetorem te supra omnes

qualis ipſe ſum, efficiam, indubitanter prima, media & nouiſſima eorum qui declamare conantur, poſſidens. Igitur quod maximum eſt, ignorantiam affer: dein temeritatem, audaciam præterea, & impudentiam: verecundiam autem, manſuetudinem, mediocritatem & erubeſcentiam domi relinque: inutilia enim ſunt, & negotio perquam contraria. Prętérea clamorem validiſſimum, ac cantum turpem, inceſſum quoque qualis meus eſt. Siquidem hæc valde ſunt neceſſaria, & ſola quodammodo ſufficiunt. Veſtitus autem ſit conſpicuus & candidus, opus Tarentini operis, vt corpus tranſpareat: Crepida verò Attica, & muliebriter effigiata: Solea Sicyonia, ligamentis albis decorata. Sectatores verò quamplurimi, libellúſque ſemper. Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per viam iam procedens vide & audi: etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi vſus fueris, rhetorica te cognoſcet, & accedet, miniméque auertetur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatum, & arcanorum ſpeculatorem quendam. Proinde formæ ac veſtitus decori permaximam curam adhibere oportet: inde quindecim, vel non vltra viginti, Attica quædam ſelige verba, hæcque diligẽter exercens, in ſumma lingua prompta habe, vtpote, quippe nempe, quoniam, quidem, igitur, vtique, & heus optime, ac talia: in omníque ſermone illa tanquam condimentum quoddam inſperge. Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi his ſint diſſimilia, inconuenientia & inconcinna. Tantummodo purpura ſit pulchra ac florida, licèt pallium ex craſſioribus conſutum ſit pellibus. Deinde vbi obſoleta & peregrina, raróque ab antiquis vſitata collegeris verba, hæc expeditè in eos cum quibus conuerſaris, eiaculare: ita enim te populus ille magnus venerabitur, & admirandum ſuſpiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tanquam ex peritia habitam nominabis. Buttubata, nugatoria, pro valde, dices antigerio, pro citò, toper, pro beſtiæ ſimilem, belutum. Nonnunquam tu quoque noua effinge, & monſtroſa compone nomina: nam poëtam, verſificem appella; præſtantem, præaſtantem; venerabilem, venerando habilem; certamina, agoniſmata. Cùm verò ſolœciſmum vel barbariſmum committis,

οἷός αὐτός εἰμι, ἀναμφιλέκτως τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν λεγόντων ἐπιχειρούντων ἔχων. κόμιζε τοίνυν ὃ μέγιστον μέν, τὴν ἀμαθίαν, εἶτα, θράσος ὅπου τύχοις· καὶ ἄλλως δέ, τὸ λῆμα καὶ τὴν ἀναισχυντίαν. αἰδῶ δέ, ἢ ὀπτεί-χειαν, ἢ μετριότητα, ἢ ἐρύθημα, οἴκοι ἀπόλιπε. ἀχρεῖα γάρ, καὶ ἐναντία τῷ πράγματι. ἀλλὰ μὴν καὶ βοὴν ὅτι μεγίστην, καὶ μέλος ἀναίσχυντον, καὶ βάδισμα, οἷος ὁ ἐμός. ταῦτα δὲ ἀναγκαῖα πάνυ, καὶ μόνα ὄντα ὅτε ἰσχνά. ἡ ἐσθὴς δ', ἔστω βυσσίνη, καὶ λευκή, ἔργον τῆς Ταραντίνης ἐργασίας, ὡς διαφαίνεσθαι τὸ σῶμα· καὶ ἡ κρηπὶς Ἀττική, καὶ γυναικεία τὸ πολυχρόνιον· ἡ ἐμβάς, Σικυωνία, πίλοις τοῖς λευκοῖς ὑποπρέπουσα, καὶ ἀκόλουθοι πολλοί, καὶ βιβλίον ἀεί. ταῦτα μὲν οὖν χρὴ συντελεῖν. τὰ δ' ἄλλα, καθ' ὁδὸν ἤδη πρόιών, ὅρα, καὶ ἄκουε. καὶ δή σοι τοὺς νόμους δίδωμι, οἷς χρώμενόν σε, ἡ ῥητορικὴ γνωρεῖ, καὶ προσήσεται, οὐδὲ ἀποστραφήσεται, καὶ σχεδὸν ἀτέλεστόν τινα, καὶ κατάσκοπον τῶν ἀπορρήτων. ἀλλὰ ῥήματος μὲν ὃ πρῶτον ὑπομνῆσθαι χρὴ μάλιστα, καὶ δυσμόρου τῆς ἀναβολῆς, ἔπειτα πεντεκαίδεκά που, ἢ ὅ πλείω γε τῶν εἴκοσιν Ἀττικὰ ὀνόματα ἐκλέξας πρῶτον, καὶ ταῦτα ἀκριβῶς ἐκμελετήσας, πρόχειρα ἐπ' ἄκρας τῆς γλώττης ἔχε, ὃ ἄτταλα, καὶ κᾶτα, καὶ μῶν, καὶ ἀμηχέπη, καὶ λῶτε, καὶ τὰ παιαῦτα, καὶ ὦ ἄπαντι λόγῳ, καθάπερ τι ἥδυσμα ὑπίπτειν αὐτῶν. μελέτω δὲ μηδὲν τῶν ἄλλων, ἐὰν ἀνόμοια τούτοις, καὶ ἀσύμφυλα, καὶ ἀπῳδά. ἡ πορφύρα μόνον ἔστω καλή, καὶ βυσσίνης, κἂν σισύρα τῶν παχειῶν ὁ ἱμάτιον ᾖ. μὴ δὲ, ἀπόρρητα, καὶ ξένα ῥήματα, καὶ ἀσημιάκις ὑπὸ τῶν πάλαι εἰρημένα. καὶ ταῦτα συμφορήσας ἀποτόξευε, πρόχειρος ὢν ἐς τοὺς πρόσω μελλοντας. οὕτω γάρ σε ὁ λεὼς ὁ πολὺς ἀποβλέψονται, καὶ θαυμαστὸν τι σοφὸν ὑπολήψονται, καὶ τὴν παιδείαν ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ δὲ προσλήσασθαι μέν, ὃ ἀποζύσασθαι λέγοις, ὃ ᾖ, ἡλίκῳ θέρεσθαι, εἰ ληθέρσασθαι, τὸν θράσωνα ᾖ, πρόθυμον, τ' ὄρθρον ᾖ, ἀκροκνεφές· ἐνίοτε ᾖ καὶ αὐτὸς ποιᾷ καινὰ καὶ ἀνήκοα ὀνόματα, καὶ ὀνοματοθετεῖ, τὸν μὲν ἑρμηνεύσαντα δεινόν, δύλεξιν καλῶν, τὸν σπουδαῖον, σοφόνουν, τὸν ὀργῇ ἴσον δὲ, χαλεπόφρονα. ἂν σολοικίσῃς δὲ, ἢ βαρβαρίσῃς,

ἓν ἔστω φάρμακον, ἡ ἀναισχυντία. καὶ προχεί- A vnum tibi sit remedium impudentia, confestímque in promptu sit nomen poëtæ cuiusdam vel scriptoris qui nec est nec fuit vnquam: vt cùm ita dixeris, vir sapiens esse censearis. Vocem verò data opera altissimè tolle: proinde vetusta minimè perlegeris tute, neque si qua nugator Isocrates, vel gratiarum expers Demosthenes, aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorum qui paulò ante nos fuere, & quas hasce exercitationes appellant, vt illis instructus, ac tanquam ex penu depromens, habeas quibus in tempore abuti possis. Postquam verò orandum erit, præsentésque argu- B menta quędam ac sermonum occasiones subiecerint, vniuersa ea quotquot sunt, cum indignatione dicantur, vilipendantúrque, tanquam nil penitus ex his virile existat. De illis verò quæ tute elegeris, caue mediteris, sed quicquid verbi in linguam venerit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, vt primum quemadmodum primum est, debito proferas tempore, secundúmque dein, ac tertium post illud: verùm quicquid primum inciderit, primum quoque dicatur: & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiæ verò adaptetur C galea: præterea accelera, & vndique connecte: solummodo ne taceas. Quòd si de contumelioso quodam vel mœcho Athenis verba facies, quæ apud Indos ac Ecbatana gerantur, referas. In omnibus verò sit Marathon & Cynægirus, sine quibus nihil fiat: sempérque Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, & sol à Persarum sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, & Othryadæ literæ legantur, & Salamis, & Artemisium, & Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus verò pauca illa verba immisceantur, & tanquam flosculi inter- D spergantur, assiduéque in ore sit vtique illud, & quoniam quidem igitur, etiam si illis minimè indigeas: pulchra etenim sunt etiam fortuitò prolata. Proinde & si aliquando canendi tempus esse videdur, omnia canantur, & melos fiant. Quòd si aliquando canendi quoque ignarus fueris, viros qui iudicio præsidēt, exactè sonorosè nominans, harmoniam explere puta. At illud, heu malorum, sæpius repetatur, & femur percutiatur, & murmurillo interim susurra, & dictis adgannias, ac incedendo clunes exagita.

Qualem rhetorem & Martialis describit epigram. lib. 6. cuius initium, Non de vi neque de cade, &c.

Quòd si te haud laudent, indigneris, & eos conuitiis insecteris: si vero surrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitque penitus res tyrannica. Vt verò multitudo quoque sermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, vel, per Iouem, à Deucalionis, si videtur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præsentia sermonem detorque: etenim qui hæc intelligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd si quid dixerint, ob inuidiam id facere videbuntur: multitudo verò & formam, & vocem, & incessum, & deambulationem, & cantum, & crepidas, & vtique illud tuũ admirabitur. Præterea sudãtem te & anhelantem cernẽs, nil prohibebit quin te perquam aptum quendam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, admirationémque apud multos: ideo caue ne aliquando scribas, vel meditatus procedas: siquidem id manifestæ est redargutionis. Amici verò semper applaudant, ac cœnarum pretium exoluant, si quando te à memoria excidisse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes tuas spatium præbentes, vt rursus inuenire possis quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipuè curæ sit, vt chorum habeas domesticum, tibíque concinentem. Et hæc tibi in sermonibus obseruanda erunt: dein verò vbi processeris, ille te stipans, satellitum vices expleat, & de quibus dicis, interim conferat. Quòd si quis obuiam factus fuerit, admiranda de te ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauémque te illi ostendas: quid enim Pæanienſis in mei est comparationem? & vtinam mihi cum veteri quopiam certamen foret! & alia huiusmodi. Proinde, quod maximum est, & ad existimationem perquam necessarium, paulo minùs prætermiseram: omnia quæ dicuntur, irride: & si quispiam bene loquutus fuerit, aliena & non sua ostentare videatur. Quòd si vel mediocriter contrà niti voluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria post cunctos ingredi oportet: id enim insigne est: omnibúsque tacentibus, peregrinam quandam laudem, præsentium auditum auertentem & interturbantem, inchoare: adeò vt omnes tãtorum nominum onere nauseent, ac aures obstruant.

A καὶ ἰὼ μοὶ σε μὴ ἐπαινῶσιν, ἀγανάκτει, καὶ λοιδορεῖ αὐτοῖς· ἰὼ δὲ ὀρθοὶ ἐστήκωσιν, ἵνα τὸ τῆς αἰσχύνης ἤδη πρὸς τὴν ἔξοδον ἕτοιμοι, καθέζεσθαι κέλευε, καὶ ὅλως, τυραννὶς ὁ πρᾶγμα ἔστω. ὅπως δὲ καὶ ὁ πλῆθος θαυμάζωσι τῶν λόγων, ἀπὸ τῶν Ἰλιακῶν ἄρξαμενος, ἢ καὶ, νὴ Δία, ἀπὸ τῶν Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας γάμων, ἰὼ δοκῇ, καταβίβαζε τὸν λόγον ὅτι τὰ νῦν καθεστῶτα. οἱ μὲν γὰρ συνιέντες, ὀλίγοι, οἱ μάλιστα μὲν σιωπήσονται ἵνα τὸ βύνωμοσυνῶς· ἰὼ δέ τι λέγωσί τι, ἵνα τὸ φθόνου αὐτὸ δόξωσι δρᾶν. οἱ πολλοὶ δέ, καὶ σχῆμα,

B καὶ φωνὴ, καὶ βάδισμα, καὶ πρέπατον, καὶ μέλος, καὶ κρηπῖδα, καὶ ὃ ἄθλα σε σκῆπτρον θαυμάσονται, καὶ τὸν ἱδρῶτα ὁρῶντες, καὶ ὃ ἄσθμα, οὐκ ἔξουσιν ὅπως ἀπιστήσουσι μὴ οὐχὶ πονηρόν τινα σὲ τοῖς λόγοις ἀγωνιστὴν εἶναί σε. ἄλλως τε, καὶ ὃ παχὺ τοῦτο, ὃ σμικρὸν ἔχει τὴν ἀπολογίαν, καὶ θαῦμα πρὸς τοῖς πολλοῖς· ὥστε ὅρα μή ποτε χεάψῃς, ἢ σκεφάλωθος πρέλθῃς· ἔλεγχος γὰρ ἀφὶς ταῦτά γε. οἱ φίλοι δὲ πανδάτωσαν ἀεί, καὶ μανθὸν τῶν δείπνων ἀποτινέτωσαν, εἴ ποτε αἰσθοιντό σε καταπεσόμενον χεῖρα ὀρέγοντες, καὶ πρέχοντες θύρσον

C ὃ λεχθησόμενον σὺν τοῖς μεταξὺ τῶν ἐπαίνων διαλείμμασι. καὶ γὰρ αὖ καὶ τῶδε μελέτω σοι τὸν χορὸν ἔχειν οἰκεῖον, καὶ συνᾴδοντα. ταῦτα μὲν σοι τὰ σὺν τοῖς λόγοις. μετὰ ταῦτα δὲ, παρεῖόντα σε δορυφορείτωσαν, ἐγκεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ παρ' ὧν ἔφης μεταξὺ διαλαμβάνοντα. καὶ ἰὼ τις συντύχῃ, θαυμάσια ὑπὲρ σαυτοῦ λέγε, καὶ ὑπερεπαίνῳ, καὶ ἐπαχθὴς γίγνου αὐτῷ. τί γὰρ ὁ Παιανιὰς πρὸς ἐμὲ, καὶ πρὸς ἕνα ἴσως μοι τῶν παλαιῶν ὁ ἀγών, καὶ

D τὰ τοιαῦτα; ὃ δὲ μέγιστον, καὶ πρὸς ὃ δοκεῖν μεῖν ἀναγκαιότατον, ὀλίγου δεῖν παρέλιπον, ἀπόντων καταγέλα τῶν λεγόντων, καὶ ἰὼ μοὶ τις καλῶς εἴπῃ, ἀλλότρια, καὶ οὐχ ἑαυτοῦ δηλονότι δοκείτω· ἰὼ δὲ μετρίως ἐπαινῇ, πόντα ἔστω ὑπολήψιμα. καὶ ἐν ταῖς ἀκροάσεσι μὴ πόλλας εἰσιέναι χρὴ, ὑπόσιμον γάρ· καὶ σιωπησάντων ἀπόντων, ξένον τινὰ ἔπαινον ἐπείπειν, ταῖς ἀκοαῖς τῶν παρόντων ὑπερφέροντα, καὶ ἐνοχλήσοντα, ὡς ναυτίαν ἀπόντας ὑπὸ τοῦ φορτικοῦ τῶν ὀνομάτων, καὶ ὑπιφράττεσθαι τὰ ὦτα.

βπισείσῃς δὲ μὴ πολλάκις τὴν χεῖρα, βύτε-
λες γὰρ, μηδ' ἀναξῆς, πλεῖω ἅπαξ τε ἢ δὶς ὃ
πλῆσον· ἐπομειδία δὲ τὰ πολλά, καὶ δῆλος
γίγνου μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς λεγομένοις. ἀμ-
φιλαφῆς δὲ αἱ ἀφορμαὶ τῶν μεμψέων τοῖς συ-
κοφαντικοῖς τὰ ὦτα, τὰ δὲ ἄλλα, χρὴ θαῤῥεῖν.
ἡ τόλμα γὰρ, καὶ ἡ ἀναιδεία, καὶ ὃ ψεῦσμα,
πρόχειρον, καὶ ὅρκος ἐπ' ἀκροις ἀεὶ τοῖς χεί-
λεσι, καὶ φθόνος πρὸς ἅπαντας, καὶ μῖσος, καὶ
βλασφημία, καὶ διαβολαὶ πιθαναί. ταῦτά σε
ἀοίδιμον ἐν βραχεῖ, καὶ περίβλεπτον ἀποφα-
νεῖ. τοιαῦτα μὲν τὰ φανερά, καὶ τὰ ἔξω. ἰδίᾳ δὲ
πρῶτα μὲν πάντα ποιῆσαι σοι δεδόχθω, κω-
μάσαι, μεθύσκεσθαι, λαγνεύειν, μοιχεύειν, αὐχεῖν
τε, κἂν μὴ ποιήσῃς, καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν,
καὶ γραμμάτια ἐπιστολικὰ ἐπὶ γυναι-
κῶν δῆθεν γράφειν· καλὸς γὰρ ἂν δόξεις, καὶ
σοι μελέτω ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἀσυδαίζε-
σθαι δοκεῖν. ἐς τὴν ῥητορικὴν γὰρ καὶ τοῦτο αἱροῦ-
σιν οἱ πολλοὶ, ὡς δι' αὐτοῦ σου καὶ ἄχρι τῆς
γυναικωνίτιδος διδυμιοῦντος· καὶ ὃ δεινὰ δὲ
μὴ αἰδεσθεὶς, κἂν πρὸς ἀνδρῶν ὅτι τῷ ἑτέ-
ρᾳ ἐρᾶσθαι δοκοίης· καὶ ταῦτα, ψιλὴν καὶ, C
νὴ Δία, φαλακρὸς ἤδη ὤν. ἀλλ' ἔστωσαν οἱ δ'
ὅτι τούτῳ στωμύλοντες· ἐὰν δὲ μὴ ὦσιν, οἱ οἰκέ-
ται ἱκανοί. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ τῶν τοιούτων
πρὸς τὴν ῥητορικὴν χρήσιμα προσγίγνε-
ται. πλείων ἡ ἀναισχυντία, καὶ θράσος· ὁρᾷς
ὡς λαλίστεραι αἱ γυναῖκες, καὶ λοιδορεῖσθαι
πρόχειρον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας; εἰ δὴ τὰ ὅ-
μοια πάσχοις, δῆλος ἔσῃ τῶν ἄλλων· καὶ μὲν καὶ
πιστεύεσθαι χρὴ μάλιστα μὲν τὰ πάντα· εἰ δὲ
μὴ, πάντως ἐπιτήδευε. καὶ αὐτὸ δέ σοι τὸ σῶμα
πρὸς ἅπαντα ἡδέως κεχηνέτω, καὶ ἡ γλῶττα
ἐπιπρεπείτω καὶ πρὸς τοὺς λόγους, καὶ πρὸς D
τὰ ἄλλα, ὁπόσα αὐ δυνήσεται. δυνήσεται γὰρ ὑπὸ σο-
λοικίζειν μόνον, οὐδὲ βαρβαρίζειν, οὐδὲ λῆρος,
ἢ ὀπτορχεῖν, ἢ λοιδορεῖσθαι, ἢ ἀμβάλλειν, καὶ
ψεύδεσθαι, ἀλλὰ καὶ νύκτωρ τι ἄλλο ἐπι-
τελεῖν· ὃ μάλιστα μὲν πρὸς ὅτου πολλὰς τοὺς
ἐρωτας μὴ διαρκέσῃς, πάντα αὐτὴ γε ὅτι μά-
λιστα, καὶ γενναιοτέρα γενέσθω, καὶ μηδὲν ἀπο-
τρεφέσθω. μὲν οὖν, ὦ παῖ, καλῶς ἐκμά-
θῃς (δυνήσεται γὰρ, οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς βαρὺ)θαῤ-
ῥῶν ἐπαγγέλλομαί σοι οὐκ εἰς μακρὰν σε ἄριστον
ῥήτορα, καὶ ἡμῖν ὅμοιον ἀποτελεσθήσεσθαι.

A Interim manum haud frequentet mo-
ueas: nam id factu facile: neque præ-
terquam semel, vel vt plurimùm bis, af-
surgas. Subsanna autem quàm plurima;
& palàm ostende minùs tibi placere quę
dicuntur. Abundè autem reprehensio-
num occasiones Sycophanticis aures
suppeditabunt: at in reliquis confidere
oportet: etenim audacia, & impuden-
tia, mendacium quoque promptum, ac
semper in labiis summis periurium, &
inuidia erga cunctos, odium quoque &
blasphemia, necnon calumniæ frequen-
tes, hæc te in breui celebrem & con-
spicuum reddent. Et talia quidem sint
B quæ manifestè ac palàm fiant: priuatim
verò res omnes perpetrare videaris, lu-
dere, inebriari, scortari, mœchari, iu-
gulare quoque: & si non facis, coram
omnibus tamen te facere iactita, lite-
rásque aliquando à mulieribus conscri-
ptas ostende. Nam & pulcher esse ve-
lis, præcipuáque tibi sit cura vt à fœmi-
nis celebrari videaris. Nam per hanc
viam quamplurimi ad Rhetoricam vs-
que ascenderunt. Ideo & tu quoque per
illam ad gynæcêum vsque clarescere po-
teris. Atque istud ne vereare, etiam-
si à viris ob aliud quiddam amari vide-
aris, & hoc barbatus, aut etiam per Io-
uem caluus iam existens: sed adsint qui
etiam ob id tecum consuetudinem ha-
beant. At si nemo alius fuerit, vel ser-
ui sufficient. Nam hinc multa ad Rhe-
toricam vtilia oriuntur: augetur impu-
dentia, & temeritas. Cernis etenim vt
loquaciores sunt fœminæ, impotentiúsq
ac supra viros conuitiis debacchan-
tur. Quòd si itaque & tu similia patie-
ris, aliis longè præstabis. Iam verò &
volsum esse maximè oportet per omnia.
quòd si non, illa prorsum vtique. Et
ipsum autem os quoque ad cuncta liben-
ter tibi diducatur, & lingua sermonibus
& reliquis quantum potest subseruiat:
potest autem non solùm solœcismum
& barbarismum committere, nugari,
peierare, conuiciari, criminari, menti-
ri, sed & aliud quid peragere noctu, &
maximè quãdo vnus tam multis amato-
ribus non sufficies. Nam cuncta facere
noscat, vt expeditior reddatur, & peni-
tus à re nulla abstineat. Hæc fili mi si
rectè didiceris (poteris siquidem, nihil
enim ex his graue) confidenter polliceor
te haud longo tempore rhetorem præ-
stantissimum, nobisq; similem euasurum.

Quæ verò ſequuntur, haud me dicere oportet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Gernis etenim me, qui è patre ſordido, nec penitus libero, quique ſuper Xoin & Thmuin ſeruitutem ſeruierit, natus ſum, matre verò ſartrice, in biuio quodam: ipſe verò forma non omnino illiberali eſſe viſus, ſub initium ob victus penuriam, cum infelici, ſuaui tamen conuerſabar amatore. At poſtquam viam hanc quàm facilis eſſet conſpexi, & tranſgrediens in ſummum perueni (ſiquidem, ô amicabilis Adraſtia, omnia quę iam enumeraui viatica abundè mihi ſuppetebant, audacia, ignorantia, impudentia:) Primùm igitur haud ampliùs deſiderabilis appellor, ſed iam Iouis & Ledæ filiis cognomine ſimilis ſum effectus. Dein cum anu mihi contubernium fuit, quam primò vētris cauſſa amare ſimulabam, mulierem ſeptuagenariam, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Veruntamen ob paupertatem certamen ſuſtinebam, ac frigida illa ex ſepulcro oſcula, perquam ſuauiſſima mihi fames reddebat: inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ poſſidebat, hæres euaſiſſem, niſi execrandus quidam illi indicaſſet famulus, qnòd ob eam tollendam venenum comparaſſem. In caput igitur præceps eiectus, minimè tamen neceſſariis interea carui. Sed & rhetor eſſe videor, ac in iudiciis me oſtento, multa prodens, ac iudices corrumpendo, fatuis concilio hominibus. Vt plurimùm verò ſuccumbo, fores tamen obiter viridi coronantur palma: his enim illecebris erga infelices vtor: verùm ab omnibus odio haberi, & morum prauitate longe priùs quàm ſermonum eſſe inſignem, ac digito demõſtrarier, En ille qui cunctis flagitiis præcellere fertur, non parua mihi res eſſe videtur. His te admonere volui, longè priùs per Venerem me ipſum admonẽs, ac gratiam haud mediocrem mihi ipſi referens, & egregiè quidem. Generoſus itaque hæc dicens ceſſabit. Tu verò ſi dictis acquieſces, iam illic eſſe puta, quò ſub initium peruenire deſiderabas, nec quicquam tibi impedimento erit, ſi leges has obſeruaueris, quominus in iudiciis excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoque ſis, & tibi nubat non vetula quædam comica,

A ὃ μὲν τοῦτο ἦ, οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν ὅσα σοι ἔσεσθαι πρόσεστι τὰ ἀγαθὰ τῆδε τῆς ῥητορικῆς. ὁρᾷς γὰρ ἐμέ, ὃς πατρὸς μὲν ἀφανοῦς, καὶ οὐδὲ καθαρῶς ἐλευθέρου ἐλπόμην, ὑπὸ Ξοΐνῃ καὶ Θμουῒν δεδουλευκότος, μητρὸς δὲ ἀκεστρίας, ἐπ' ἀμφοδίῳ τινός· αὐτὸς δὲ τὴν ὄψιν οὐ πάνυ ἀπαίσιον ἀδόκιμον εἶδος, ὃ μὲν πρῶτον, ὅτι φιλῶ τὴν πρέσβαν, σιτίῳ τινὶ κακοδαίμονι, καὶ γλίσχρῳ ἐρασθείς· ἐπεὶ δὲ τὴν ὁδὸν ταύτην ῥᾴστην ἅπασι κατεῖδον, καὶ διεκφᾶσας, ὅτι τῷ ἄκρῳ ἐλπόμενος (ὑπῆρχε γάρ μοι εὐφίλη Ἀδράστεια πάντα σκῆνα, ἃ πρόσθεν ἐφόδησε, θρᾶσος, ἡ ἀμαθία, ἡ αἰσχυντία) πρῶτον μὲν, οὐκ ἔτι παθητὸς ὀνομάζομαι, δὴ ἤδη τοῖς Διὸς καὶ Λήδας παισὶν ὁμώνυμος γεγένημαι· ἔπειτα δὲ γραῒ συνοικήσας, ὃ πρῶτον μὲν ἐναστριζόμην πρὸς αὐτὴν, ἐρᾷν πρὸς ποιᾶνα γυναικὸς ἑβδομηκοντούτιδος, τέτταρας ἔτι λοιποὺς ὀδόντας ἐχούσης, χρυσίῳ καὶ πύκναις συνδεδεμένους. πλὴν ἀλλά τε δὴ τὴν πενίαν, ὑφισάμην τ' ἄθλον, καὶ τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα τὰ ἐκ τῆς σοροῦ φιλήματα, ὑπῆδισά μοι ἐποίᾳ ὁ λιμός. εἶτα ὀλίγου δεῖν, κληρονόμος ὢν εἶχεν ἀπόντων κατέσχην, εἰ μὴ κατέρατός τις οἰκέτης ἐμήνυσεν, ὡς φάρμακον εἴλω ἐπ' αὐτὴν ἐωνημένος. ἐξωθεῖς δὲ ὅτι κεφαλὴν, ὅμως οὐδὲ τότε ἀπόρησα τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ ῥήτωρ δοκῶ, καὶ ταῖς δίκαις ἐξεπάζομαι, προδιδοὺς τὰ πολλά, καὶ τοὺς δικαστὰς τοῖς αἰσχίστοις καθυπερχόμενος. καὶ πρῶτόν μὲν τὰ πλάσα· οἱ φοίνικες δὲ, ὅτι τῇ θύρᾳ χλωρὸν ἐστεφανωμένοι· τούτοις γὰρ ὅτι τοὺς δυστυχεῖς χρῶνται τοῖς δελέασιν. ἀλλὰ καὶ τὸ μισεῖσθαι πρὸς ἀπόντων, καὶ ὅτι σημεῖόν εἶναί με, ὅτι τῇ μοχθηρίᾳ τῷ ἤθει, καὶ πολὺ πρότερον τῶν λόγων, καὶ τὸ δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ, τοῦτον σκῆνον τὸν ἀκρόπαιον τὰ πάσῃ κακίᾳ λεγόμενον, ἅ μικρὸν ἔμοιγε δοκεῖ. ταῦτά σοι πρᾶον, μὴ τὸν πονηρὸν ἡμῶν, πολὺ πρότερον ἐμαυτῷ πρᾳνέσας, καὶ χάειν ἐμαυτῷ ἅ μικρὰν ὑπισχνησάμενος. εἶεν· ὁ μὲν γυναδας εἰπὼν ταῦτα, πεπαύσεται· σὺ δ', ἢν πειθῇς τοῖς εἰρημένοις, καὶ δὴ πρᾶγμα νόμιζε οἷον δεξαρχῆς ἐπόψῃ ἐλθεῖν. καὶ οὐδέν σε κωλύσῃ ἑπόμενον τῷ νόμῳ ἔντε τοῖς δικαστηρίοις κρατεῖν, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν εὐδοκιμεῖν, καὶ ἐπέρασον εἶδος, καὶ γαμεῖν, ἅ γραῢν τινα τῶν κωμικῶν,

καθάπερ ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ καλλίστην γυναῖκα, τὴν Ρητορικήν, ὡς ὃ τῷ Πλάτωνος ἁρμα ἐλαυνόντα φέρεσθαι, σοὶ μᾶλλον πρέπειν οἶμαι σαυτὸν εἰπεῖν, ἢ ἐκείνῳ περὶ τοῦ Διός· ἐγὼ δὲ (ἀγλυνὴς γὰρ καὶ ἀθλός εἰμι) ἐκποδὼν ὑμῖν τῆς ὁδοῦ, καὶ παύσομαι τῇ ῥητορικῇ ὅπι πολαίζων, ἀσύμβολος ὢν πρὸς αὐτὴν τὰ ὑμέτερα. μᾶλλον δὲ ἤδη πέπαυμαι. ὥστε ἀκινητὶ αἰσχρύνεσθε, καὶ θαυμάζεσθε, μόνον τοῦτο μεμνημένοι, ὅτι μὴ τῷ τάχει ἡμῶν κεκρατήκατε, ὠκύτεροι φανέντες, ἀλλὰ τῇ ῥᾳστώνῃ περαιωθῆναι τὴν ὁδόν.

A ita vt cùm Platonis curru illo alato veharis, magis te deceat de te ipso loqui, quàm illum de Ioue. Ego verò, nã degener sum & timidus, è via vobis decedam, ac circa Rhetorices superficiem nauigare desinam, ignarus quo pacto vestra cum illa conueniant, quin potiùs iam desino. Verùm citra puluerem victores declarati, & admiratione dignissimi, hoc solùm reminiscamini, quòd non festinatione illa vestra celeriores apparentes victores euasistis, sed quia ad faciliorem & proniorem viam declinastis.

ΦΙΛΟΨΕΥΔΗΣ, ἢ ΑΠΙΣΤΩΝ.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS.

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est de vi magica, de incantamentis, de spectris, & mortuorum animis, an ea videlicet super terram ambulent, seséq; quibus libitum fuerit, ostendant, cuiusmodi & hodie quadam superstitione atque illusionibus dæmonum vexati plerique credunt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus (eum enim intelligo sub Tychiadis persona sententiam suam hîc exponere) omnia ista pro nugis & impostoris ducat, nempe Democriti auctoritatem (vt ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse censuerit, illa tamen interim contendit, quæ & nostræ ætatis ac religionis homines saniores paulo, ac prauis superstitionibus minùs dediti plerique sentiunt: videlicet spectra atque phantasmata huiusmodi omnino nulla esse, aut si quæ etiam sint, dæmonum illusiones quasdam esse, quæ veritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquam nocere possint. Deinde autem & magicas vires, & incantationes, non aliud quàm meras præstigias esse, quibus imperitorum oculi ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud Eucratem philosophum agi, quò videlicet iterum philosophorum vanitatem persequatur, vt qui veritatem ac sapientiam apud alios profitentes, ipsi interim apud sese nugis & incredibilibus huiusmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus innitentes, sed febricitantiũ apparitionibus ac somnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab inconsequentibus & caussarum defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, qua ille affectum mentiendi in plerisque præsertim philosophis & sapientiæ professoribus nulla probabili caussa impellente, miratur. Titulus ab vtraque parte impositus est, hinc ab eo qui rebus huiusmodi fidem negat: illinc ab ijs qui mendacia talia astruunt, & ex ijs quasi quandam voluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES.

ΕΧῆς μοι, ὦ Φιλόκλῆς, εἰπεῖν τί ποτε ἄρα τοῦτό ἐστιν, ὃ τοὺς πολλοὺς εἰς ὑπερῳμίαν τῶν ψεύδεσθαι προάγεται, ὡς αὐδεῖς τε χαίρειν μηδὲν ὑγιὲς λέγοντας, καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα διεξιοῦσι μᾶλιστα προσέχειν τὸν νοῦν; ΦΙ. πολλά, ὦ Τυχιάδη, ἐστὶν, ἃ τοὺς ἀνθρώπους ἐνίοις αἰσχροῖς τὰ ψευδῆ λέγειν, ἐς ὃ χρήσιμον ἀπο-

B Otes mihi Philocles dicere quidnam id tandem sit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, vt pariter gaudeant cùm & ipsi nihil sani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa, Tychiade, sunt, quę nõnullos mortales mentiri cõpellunt, quia in rem vident condu- TYCH.

cere. TYC. Nihil ad rem hæc, vt aiũt: neque enim de his rogabam qui quum vſus poſtulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni ſunt, quicunque vel hoſtes fefellerunt, vel ad ſalutem tali quopiam pharmaco vſi ſunt in neceſſitatibus, cuiuſmodi multa Vlyſſes etiam fecit, vt & vitam ſuam, & ſociorum reditum redimeret. Sed de illis, vir optime, dico, qui nulla neceſſitate mendacium ipſum veritati longè anteponũt, ipſa re videlicet delectati, atque in ea ſine vlla idonea occaſione verſati. Iſti ergo ſcire cupio cuius commodi gratia iſtud agunt. PHIL. An alicubi tales aliquos iam deprehendiſti, quibus hæc inſita ſit mentiendi libido? TYC. Et quidẽ admodum multi ſunt huiuſmodi. PHIL. Quid aliud ergo in cauſſa ſit quòd mentiuntur, niſi dementia? ſiquidem rem peſſimam optimæ loco præoptãt. TYC. Hoc nihil eſt: nam ego tibi multos oſtenderim ad cætera prudentes, ac ſapientia mirabili: neſcio tamen quo pacto captos hoc malo, mendaciíque ſtudioſos, adeò vt ego certè moleſtè feram, quòd viri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & ſe, & eos in quos inciderint, fallere. Nam veteres illi, id quod tibi notius eſt quàm mihi, Herodotus, Cteſiáſque Cnidius, atque his ſuperiores, denique Homerus ipſe, viri celebres, mendaciis etiam ſcriptis vtebantur, vt non ſolùm eos fallerent à quibus tunc audiebantur, verùm vſque ad nos etiam mendacium per manus traditum peruenire, in pulcherrimis verſibus metríſque ſeruatum. Me ergo ſæpe illorum verſuum nomine ſubiit pudor, ſi quando cœli ſectionem, ac Promethei vincula recẽſent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum verſus ſit: & quemadmodum ex muliere quiſpiam in auiculam vrſámve mutatus ſit: Pegaſos præterea, Chimeráſque & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum abſurdas monſtroſáſque fabulas, & quæ mẽtes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiámque metuunt: quanquam poëtica ſint fortaſſe tolerabilia: at vrbes iam gentéſque totas vna voce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum?

A βλέποντας. ΤΥ. Οὐδὲν τοῖς ἔπος ταῦτα, φασὶν, οὐδὲ περὶ τούτων ἠρόμην, ὁπόσοι τῆς χρείας ἕνεκα ψεύδονται. συγγνώμης τοίνυν μοι δοκοῦσιν ἔτοί γε μᾶλλον καὶ ἐπαίνου τινὲς αὐτῶν ἄξιοι, ὁπόσοι ἢ πολεμίους ἐξηπάτησαν, ἢ ὅτι σωτηρία τῷ τοιούτῳ φαρμάκῳ ἐχρήσαντο ἐν τοῖς δεινοῖς, οἷα πολλὰ καὶ Ὀδυσεὺς ἐποίησε, τιμῶ τε αὐτὸν ψυχὴν ἐρρύσατο, καὶ τὸν πόνον τῶν ἑταίρων. ἀλλὰ περὶ ἐκείνων, ὦ ἄριστε, φημὶ, οἳ αὐτοῦ αὐθ' ὑπὲρ τῆς χρείας ὁ ψεῦδος περὶ πολλοῦ τῆς ἀληθείας τίθενται, ἡδόμενοι τῷ πράγματι, καὶ συσπουδάζοντες ἐπ' B δεινὰ περφάσει αἰσχύνῃ. τίνες οὖν ἐθέλω εἰδέναι, τίνος ἀγαθοῦ τοῦτο ποιοῦσιν. ΦΙ. ἤ που κατεμενόησας ἤδη τινὰς τοιούτους, οἷς ἔμφυτος ἔρως οὗτος ἐστὶ περὶ τὸ ψεῦδος; ΤΥ. καὶ μάλα πολλοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι. ΦΙ. τί δ' οὖν ἄλλο, ἢ ἄνοιαν χρὴ αἰτίαν εἶναι αὐτοῖς φάναι τοῦ μὴ ἀληθῆ λέγειν, εἴ γε τὸ χεῖρον αὑτῆς τοῦ βελτίονος προαιροῦνται; ΤΥ. οὐδὲν τοῦτο, ἐπεὶ πολλοὺς ἂν ἐγώ σοι δείξαιμι, σωφρονοῦντας ἄλλα, καὶ τἄλλα γνώμῃ ἀμείνοσι, οὐκ οἶδ' ὅπως ἑαλωκότας τούτῳ τῷ C κακῷ, καὶ φιλοψευδεῖς ὄντας, ὡς ἀπάδοντά με, εἰ τοιοῦτοι ἄνδρες ἄρειστα τὰ πάντα; ὅμως χαίρουσιν ἀοιδούς τε, καὶ τοὺς ὑπευγχάνοντας ὀξαπατῶντες. ἐκείνους μὲν γὰρ τοὺς παλαιοὺς περὶ ἐμοῦ σε χρὴ εἰδέναι, τὸν Ἡρόδοτον, καὶ Κτησίαν τὸν Κνίδιον, καὶ περὶ τούτων, τοὺς ποιητάς, καὶ τὸν Ὅμηρον αὐτὸν, ἀοιδίμους ἄνδρας, ἐγκεφάλῳ τῷ ψύσματι κεχρημένους, ὡς μὴ μόνον ἐξαπατᾶν τοὺς τότε ἀκούοντας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μέχρις ἡμῶν διικνεῖσθαι τὸ ψεῦδος, οὐκ ἀγαθοῦ τινος ἐν καλλίστοις ἔπεσι καὶ D μέτροις φυλαττόμενον. ἐμοὶ γοῦν πολλάκις αἰδεῖσθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἔπεισιν, ὁπότ' ἂν οὐρανοῦ τομὰς, καὶ Περσηΐδος δεσμὰ διηγῶνται, καὶ Γιγάντων ἐπανάστασιν, καὶ τὰ ἐν Ἅιδου πᾶσαν τραγῳδίαν, καὶ ὡς δι' ἔρωτα ὁ Ζεὺς ταῦρος ἢ κύκνος ἐγένετο, καὶ ὡς οὐκ γυναικός τις ἐς ὄρνεον ἢ ἐς ἄρκτον μετέπεσεν· ἔτι δὲ Πηγάσους, καὶ Χιμαίρας, καὶ Γοργόνας, καὶ Κύκλωπας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, πάνυ ἀλόγιστα, καὶ περίεργα μυθεύματα, παίδων ψυχὰς κηλῆσαι δυνάμενα, ἔτι τὸν Μορμὼ, καὶ τὴν Λάμιαν δεδοικότων. καίτοι τὰ μὲν τῶν ποιητῶν, ἴσως μύθους. ὃ δὲ, καὶ πόλεις ἤδη, καὶ ἔθνη πολλὰ, κοινῇ καὶ δημοσίᾳ ψεύδεσθαι, πῶς οὐ γελοῖον;

εἰ Κρῆτες μὲν τὸν Διὸς τάφον δεικνύοντες οὐκ αἰσχύνονται, Ἀθηναῖοι δὲ τὸν Ερεχθόνιον ἐκ τῆς γῆς ἀναδεδῦσθαί φασι, καὶ τοὺς πρώτους αὐθιγενεῖς ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναφῦναι, κεφαλὰς τὰ λάχανα· πολὺ σεμνότεροι οὗτοι τῶν Θηβαίων, οἱ ἐξ ὄφεως ὀδόντων, σπαρτούς τινας ἀναβεβλαστηκέναι διηγοῦνται. ὃς δ' ἂν ταῦτα καταγέλαστα ὄντα, μὴ οἴηται ἀληθῆ εἶναι, ἀλλ' ἐμφρόνως αὐτὰ ὑφεπάζων τοῦτο, Κορυβάντιόν τινος, ἢ Μαργίτου νομίζοι τὸ πείθεσθαι, ἢ Τριπτόλεμον ἐλάσαι διὰ τοῦ ἀέρος ὑπὸ δρακόντων ἁρματηλάτων, ἢ Πᾶνά τινα ἥκειν ἐξ Ἀρκαδίας σύμμαχον ἐς Μαραθῶνα, ἢ Ὠρείθυιαν ὑπὸ τοῦ Βορέου ἁρπασθῆναι, ἀσεβὴς οὗτός γε, καὶ μανότερος αὐτῶν ἔδοξεν, οὕτω τοῖς ἀληθέσι καὶ πιθανοῖς πράγμασιν ἀπιστῶν· ἐς τοσοῦτον ὑπερβάλλει ὁ ψεῦδος.

ΦΙΛ. Ἀλλ' οἱ μὲν ποιηταί, ὦ Τυχιάδη, καὶ αἱ πόλεις δέ, συγγνώμης τυγχάνουσιν αὖ. οἱ μέν, ὃ ἐκ τοῦ μύθου τερπνὸν ἐπαγωγότατον ὄν, ἐξαπατῶντες τῇ γραφῇ, οὗπερ μάλιστα δέονται τοὺς τῶν ἀκροατάς. Ἀθηναῖοι δέ, καὶ Θηβαῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, σεμνοτέρους ἀποφαίνονται τοὺς πατρίδας ἐκ τῶν τοιούτων. εἰ γοῦν τις ἀφέλοι τὰ μυθώδη ταῦτα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲν ἂν κωλύσοι λιμῷ τοὺς ποιητὰς αὐτῶν διαφθαρῆναι, μηδὲ ἀμισθὶ τῶν ξένων πάλιν ἀκούειν ἐθελησόντων. οἱ δὲ μηδὲ μιᾶς ἕνεκα τοιαύτης αἰτίας, ὅμως χαίροντες τῷ ψεύσματι, παγγέλοιοι εἰκότως δοκοῖεν ἂν. ΤΥ. Οὐ λέγεις. ἐγὼ γοῦν πρώην Εὐκράτους ἦκον σοι, τοῦ πάνυ πολλὰ τὰ ἄπιστα καὶ μυθώδη ἀκούσας· μᾶλλον δὲ μεταξὺ λεγομένων, ἀπιὼν ὠχόμην, ὑφ' ὧν φέρων τοῦ πράγματος πάνυ ἐπεβόλλων, ἀλλά με ὥσπερ αἱ Ερινύες ἐξήλασαν, πολλὰ τερατεύσασθαι καὶ ἀλόγιστα διεξιόντος. ΦΙΛΟ. καίτοι, ὦ Τυχιάδη, ἀξιόπιστος ὁ Εὐκράτης ἐστί, καὶ οὐδεὶς ἂν οὐδὲ πιστεύσειεν, ὡς ἐκεῖνος οὕτω βαθὺν πώγωνα καθειμένος, ἑξηκοντούτης ἀνήρ, ἔτι καὶ φιλοσοφίᾳ ξυνὼν τὰ πολλά, ἐπομείνειεν ἂν καὶ ἄλλου τινὸς ψευδομένου ἀκοῦσαι πλέον, οὐχ ὅπως αὐτὸς τηλικοῦτον. ΤΥ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ ἑταῖρε, οἷα μὲν εἶπεν, ὅπως δὲ αὐτὰ διεπώσατο, ὡς ὑπὲρ καὶ ἐπώμνυτο τοῖς πλείοις, θαυμασταῖς ὄντας τὰ παιδία, ὥστε με καὶ ἀποβλέποντα ἐς αὐτὸν, ποικίλα ἐνόουν. ἄρτι μὲν, ὡς μεμηνότα,

A veluti cùm Cretenſes ſepulcrum Iouis oſtendere non pudet: Athenienſes Erichthonium editum è terra ferunt, primóſque illos homines in Attica olerum more ex terra emerſiſſe. Hi tamen multo verecundiores quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus ſatiuos quoſdam progerminaſſe narrant: quòd ſi quis hæc, cùm ſint ridicula, vera eſſe non credat, ſed ea prudenter examinans, Corœbi cuiuſpiam, aut Margitæ exiſtimet eſſe: ſi quis aut Triptolemum credat in alatis draconibus per aërem vectum eſſe: aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem veniſſe auxilio, vel Orithyam à B Borea raptam eſſe, impius nimirum hic atque inſanus videatur eis: quippe qui tam manifeſta veráque non credat: vſqueadeo obtinet mendacium. PHIL. At poëtis Tychiade, vrbibúſque fuerit fortaſſis ignoſcendum: nam illi delectationem illam quę ex fabula proficiſcitur, vt quæ maxima ſit illecebra, poëmatibus ſuis immiſcent, qua potiſſimum erga auditores opus habent. Athenienſes verò, Thebaníque, & ſi qui ſunt alij, patriæ ſuæ plus maieſtatis ex huiuſmodi figmentis conciliant. Quòd ſi quis fabulas auferat è Græcia, nihil obſtiterit quomi- C nùs earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui verum vel gratis audire velit. At ſi qui nulla tali cauſſa, gaudēt tamen mendacio, hi omnino ridiculi meritò videantur. TYC. Rectè dicis: nam ego protinus ab Eucrate illo celebri venio, vbi multa incredibilia ac fabuloſa cùm audiſſem, imò verò medio in ſermone diſceſſi, non ferens narrationem tam ſupra fidem, ſed me velut furiæ quædam abegerunt, dum monſtroſa multa atque abſurda referrēt. PHIL. Atqui Tychiade vir grauis Eucrates eſt, & nemo certè crediderit illum D tam promiſſa barba, virum ſexagenarium, & qui præterea ſit plurimum in philoſophia verſatus, ſuſtinuiſſe vt alium quenquam audiret ſe præſente mentientem, nedum vt ipſe tale quicquam audeat. TYC. At neſcis amice qualia referebat: tum ea quàm conſtanter aſſerebat: præterea quàm ſanctè in pleriſque iurabat, admotis etiam filiis, adeò vt ego cùm eum reſpicerem, varia mecū cogitarem, interdum quidē illum inſanire,

neque animo constare: interdum verò ita cogitabam fugisse me quòd impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset: adeò absurda narrabat. PHI. Quęnam illa (per Lares) sunt Tychiade? nam cupio cognoscere quamnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYCH. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuisere, si quãdo videlicet multo otio abundarem. Hodie verò quum opus esset mihi conuento Leonticho (est autem, vt scis, amicus mihi) edoctus à puero eum se ad Eucratem mane contulisse, vt eum morbi inspiciendi caussa viseret, amborum nomine, nempe vt & Leontichum conuenirem, & Eucratem viderem: (ignoraueram autem quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, vt dicebant, exiuerat) alios verò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti virum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, vt qui solus mentem viri deprehenderit, quique eius oracula aliis quoque possit enarrare. Vides quos tibi viros nomino, nimirum omni sapientia atque omni virtute præditos, vtpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum terribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, vt vsui in morbo esset, aduocatus opinor. Et melius iam habere se videbatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat: humor enim rursus in pedes ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit, voce languidule remissa paululum, quum me conspiceret: quanquam interim dum ingrederer, vociferantem eum ac vocem intendentem audieram: tamen ego admodum curiosè cauens ne pedes eius tangerem, vbi me vulgaribus istis verbis purgaueram, quòd eum ægrotare nesciuerim: quod vbi rescissem, curriculo venerim; adsedi propè. Et illis quidem sermo iam de morbo erat, & quædam iam antè dixerant, quædam verò etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædã quisque proferebat. Cleodemus igitur: Si quis ergo (inquit) sinistra manu tollens humo mustelæ dentem, sic interfectæ, vt antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoriati,

A καὶ ἔξω εἶπε καθεσπέρας, ἀρτίως, ὡς ἐγὼ ὤμην, ἆρα τοσοῦτον χρόνον ἐλήρουν με ὑπὸ τῇ λεοντῇ γλαυκίον τινα πίθηκον περιελλων, ὅπως ἀγνοηθῇ. ΦΙ. τίνα ταῦτα περὶ τῆς ἑστίας, ὦ Τυχιάδη; ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ἐγὼ τίνα πάλαι ἀμαζονείαν ὑπὸ τηλικούτῳ γε πώγωνι ἔσκεπεν. ΤΥ. εἰώθειν μὲν καὶ ἄλλοτε, ὦ Φιλόκλεις, φοιτᾶν πρὸς αὐτὸν, εἴ ποτε πολλὴν τὴν σχολὴν ἄγοιμι. τήμερον δέ, Λεοντίχου συγγενέσθαι δεόμενος (ἑταῖρος δέ μοι, ὡς οἶσθα) ἀκούσας παρὰ τοῦ παιδὸς ὡς πρὸ Εὐκράτην ἔωθεν ἀπέλθοι, νοσοῦντα ὑπισχνούμενος ἀμφοῖν ἕνεκα, ὡς B καὶ τὸν Λεοντίχου συγγενοίμην, κἀκεῖνον ἴδοιμι (ἠγνόουν γὰρ ὡς νοσοίη)· ὧδε γίγνομαι πρὸς αὐτόν· εὑρίσκω δ' αὐτόθι τὸν μὲν Λεοντίχου οὐκ ἔτι (ἐφθάκει γὰρ ὡς ἔφασκον) ὀλίγον προεξεληλυθώς, πλήρεις δὲ συχνοὺς, ἐν οἷς Κλεόδημός τε ἦν ὁ ἐκ τοῦ Περιπάτου, καὶ Δινόμαχος ὁ Στωϊκὸς, καὶ Ἴων· οἶσθα τὸν ὅτι τοῖς Πλάτωνος λόγοις θαυμάζεσθαι ἀξιοῦται, ὡς μόνον ἀκριβῶς κατανενοηκότα τὴν γνώμην τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξηγεῖσθαι δυνάμενον. ὁρᾷς οἵους ἄνδρας σοι φημὶ, πανσόφους, C καὶ παναρέτους; ὅτι γὰρ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ὅλης ἑκάστης τοῦ αἱρέσεως, αἰδεσίμους ἅπαντας, καὶ μονονοὺχὶ φοβεροὺς τὴν ὄψιν. ἦν καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντίγονος παρὼν, καὶ χρείαν, οἶμαι, τῆς νόσου ὑπειληφὼς, καὶ ῥᾷον ἐδοκεῖ ἤδη ἔχειν ὁ Εὐκράτης, καὶ τὸ νόσημα πρὸς σκιδδόφων ἦν. τὸ ῥεῦμα γὰρ, ἐς τοὺς πόδας αὖθις αὐτῷ καταληλύθει. καθέζεσθαι οὖν με πρὸς αὐτὸν ὅτι τῇ κλίνῃ ὁ Εὐκράτης ἐκέλευεν, ἠρέμα εἰσκλίνας τῇ φωνῇ ἐς ὃ ἀσθενέστερον, ὁπότε εἰδέ με, καίτοι D βοῶντος αὐτοῦ, καὶ διατεινομένου, τί μέλλοι εἰσιὼν ἐπήκουον· καὶ γὰρ μάλα πεφυλαγμένως μὴ ψαύσαιμι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἀπολογησάμενος τὰ σεσημασμένα ταῦτα, ὡς ἀγνοήσαιμι νοσοῦντα, καὶ ὡς ἐπεὶ ἔμαθον, δεδραμηκὼς ἐλθοιμι, ἐκαθεζόμην πλησίον. εἰ μὲν δὴ ἐτύγχανον ἤδη ὑπὸ τοῦ νοσήματος, τὰ μὲν, ἤδη παραφρονοῦντες, τὰ δὲ, καὶ τότε διεξιόντες, ἔτι δὲ καὶ θεραπείας τινὰς ἕκαστος ὑποδηλοῦντες. ὁ μὲν οὖν Κλεόδημος, Εἰ τοίνυν, φησὶ, τῇ ἀριστερᾷ τις ἀνελόμενος χαμόθεν τὸν ὀδόντα τῆς μυγάλης, ὅτου φονευθείσης ὡς πρόσφατον, ὑποδήσειεν εἰς δέρμα λέοντος, ἄρτι ἀποδαρέντος,

εἶτα

εἶτα περιάψαι περὶ τὰ σκέλη, αὐτίκα παύεται ὁ ἄλγημα. οὐκ εἰς λέοντος, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, ἐγὼ ἤκουσα, ἐλάφου δὲ θηλείας, ἔτι παρθένου, καὶ ἀδάπου· καὶ τὸ πρᾶγμα οὕτω πιθανώτερον· ὠκὺ γὰρ ἡ ἔλαφος, καὶ ἔρρωται μάλιστα οὐκ τοῖς ποδῶν· καὶ ὁ λέων, ἀλκιμος μὲν, καὶ ὁ λίπος αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιά, καὶ αἱ τρίχες οὐκ τοῦ πώγωνος αἱ ὀρθαὶ, μεγάλα δυνάμενα, εἴ τις ὀπίσαιτο αὐτοῖς χρῆσθαι μετὰ τῆς οἰκείας ἑκάστῳ. ποδῶν δὲ ἴασιν ἥκιστα ἐπαγγέλλεται. ὁ αὐτὸς, ἦν δ' ὅς ὁ Κλεόδημος, ὅτε πάλαι ἐνόμιζον ἐλάφου χρῆναι ὁ δέρμα εἶναι, ὅτι ὠκὺ ἔλαφος. ἔναγχος δὲ Λίβυς ἀνὴρ σοφὸς τὰ τοιαῦτα, μετεδίδαξέ με, εἰπὼν ὠκυτέρους εἶναι τοὺς ἐλάφων τοὺς λέοντας. ἀμέλει, ἔφη, καὶ αἱροῦσιν αὐτοὺς διώκοντες. ἐπῄνεσαν οἱ παρόντες, ὡς δὴ εἰπόντος τοῦ Λίβυος. ἐγὼ δὲ, οἴεσθε γὰρ, ἔφην, ἐπῳδαῖς τισι τὰ τοιαῦτα παύεσθαι, ἢ τοῖς ἔξωθεν προσαρτήμασι, τοῦ κακοῦ ἔνδον ἀκμάζοντος; ἐγέλασαν ὅτι τοῦ λόγου μου, καὶ δῆλοι ἦσαν κατεγνωκότες μου πολλὴν τὴν ἀνοίαν, ἐπεὶ μὴ ὁπτοῖμην τὰ προσδηλότατα, καὶ πρὸς ὧν αὐ οὐδεὶς φεύγων αὐτεῖπον, μὴ οὐχὶ οὕτως ἔχειν. ὁ μέντοι ἰατρὸς Ἀντίγονος, ἐδόκει μοι ἡδέως τῇ ἐρωτήσει μου πάλαι γὰρ ἠμέλητο, οἶμαι, βοηθεῖν ἀξιῶν τοῦ Εὐκράτει μὲν τῆς τέχνης, οἴνου τε προσαγορεύων ἀπέχεσθαι, καὶ λάχανα σιτεῖσθαι, καὶ ὅλως ὑφαρπάζων τὸν νοῦν. ὁ γοῦν Κλεόδημος, ὑποσμειδιῶν ἅμα, Τί λέγεις, ἔφη, ὦ Τυχιάδη; ἄπιστον εἶναί σοι δοκεῖ τὸ οὐκ τῶν τοιούτων γίγνεσθαι ποτὲ ὠφελείας ἐς τὰ νοσήματα; ἔμοιγε, ἦν δ' ἐγὼ· εἰ μὴ πολὺν τὸν ῥῖνα κορύζης μεστὸν εἶναι, ὡς πιστεύσῃ, τὰ ἔξω, καὶ μηδὲν κοινωνοῦντα τοῖς ἔνδοθεν ἐπεγείρεσθαι τὰ νοσήματα, μὴ ῥηματίων, ὡς φατὲ, καὶ γοητείας τινὸς ἐνεργεῖν, ἢ τὸν ἴασιν ὀπιπέμπειν προσαρτώμενα. τὸ δ' οὐκ ἂν γένοιτο, δῆλα δὴ ὡς ἐς τὸ Νεμείου λέοντος δέρμα ἐνθήσῃ τις ἑκκαίδεκα ὅλας μυγαλᾶς. ἐγὼ γοῦν αὐτὸν τὸν λέοντα εἶδον πολλάκις χωλεύοντα τὸν ἀλγηδόνων, ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ αὐτοῦ δέρματι. πάνυ γὰρ ἰδιώτης, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, εἶ, καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐμέλησέ σοι ἐκμαθεῖν, ὅν τινα τρόπον ὠφελῇ τοῖς νοσήμασι προσφερόμενα.

ac deinde circum crura posuerit, illico sedatur dolor. Non in leonis pellem, inquit Dinomachus, vt ego audiui, sed in ceruæ potiùs femellæ virginis adhuc, & nondum initæ: & res quidem magis est hoc pacto credibilis: velox enim cerua est, maximéque valet pedibus: & leo quidem fortis est, pinguedóq; eius, ac manus dextra, pilique qui rectiè barba prominent, magnam vim obtinent, si quis vti nouerit cum proprio cuique carmine: at pedum curam minimè pollicentur. Et ipse quoque, inquit Cleodemus, olim sic putabam, ceruina pelle vtendum, propterea quòd cerua velox esset: at nuper vir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiusmodi, contrà me docuit, ceruis ostendens velociores esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectè dixisset Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamentis quibusdam sedari talia? aut foris admotis appendiculis, quum intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum: & palam in me magnam damnabāt amentiam, qui apertissimas res ignorarem, & quibus nemo qui sapiat, contradicat quin sic se habeant. At medicus certè Antigonus delectari mihi visus est hac rogatione mea. Iamdudum autem neglectui habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte vellet, denuntians videlicet vino vt abstineret, atque oleribus vesceretur, & vigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim, Quid ais, inquit, Tychiade? incredibile tibi videtur esse vt ex rebus huiusmodi parentur quædam aduersus morbos remedia? Mihi certè videtur, inquam ego: nisi naribus adeò mucosis sim, vt credã, ea quæ foris applicantur, nihilque cum his quæ morbos excitant, intus communicant per verbula tamen, vt dicitis, ac præstigiaturam, operari: & quum appenduntur, sanitates immittere. id profectò nunquam fieri possit, nec si quis vel in Neméi leonis pellem sedecim mustelas integras insuerit. Ego profectò leonem ipsum à doloribus sæpe claudicantem vidi in vniuersa sui ipsius pelle. Nimium idiota es, inquit Dinomachus; neque vnquam tibi curæ fuit vt disceres quônam modo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibentur, conferunt:

ac mihi videris ne notissima quidem ista recepturus, febrium videlicet istarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentum demulsiones, ac bubonum sanationes, & cætera quæcunq; anus etiam iam faciunt: quòd si illa fiunt omnia, cur tandem non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauúmque, vt aiunt, clauo extrudis. Neque enim constat ea quæ commemoras, eiusmodi vi fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primùm natura fieri posse vt febris tumórque vereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbaricam, ob ídque ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ sunt quæcunque retulisti. Tu mihi videris, inquit Dinomachus, quum ista dicas, ne deos quidem esse credere. Siquidem putas fieri non posse, vt per sacra nomina remedia morbis afferantur. Hoc, inquam ego, vir optime, ne dixeris: nihil enim prohibet quominus, etiamsi maximè dij sint, ista tamen sint vana. Ego verò & deos colo, & medelas eorum video, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis videlicet atque arte medica restituentes. Itaque Æsculapius ipse eiúsque posteri salutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis, non leones aut mustelas circumligantes. Mitte hunc, inquit Ion. At ego vobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adolescentulus, annos natus fermè quatuordecim, quum quídam ad patrem meum venit, nuntians ei, Midam vitis cultorem seruum, etiám aliis in rebus robustum atque industrium, circa plenum iam forum, à vipera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac vallis circumplicaret, adrepentem bestiolam maximum ei pedis momordisse digitum. Tum illam quidem illico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum verò eiulare perditum è doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipsum videbamus lectica domum à conseruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac superficie tabefactum, vix iam spirantem. Pater ergo quum id molestè ferret, amicorum quispiam, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim virum qnendam Babylonium ex Chaldæis quos vocant, protinus huc adducam, qui sanabit hominem:

A καί μοι δοκεῖς, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα φανέντα αὐτὰ παραδέξασθαι ταῦτα, τὴν ἐκ τοῦ ἐρεβίνθου πυρετοῦ τὰς ἀποπομπάς, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὰς καταθελξίας, καὶ βουβώνων ἰάσεις, καὶ πάλιν, ὁπόσα καὶ αἱ γραῦς ἤδη ποιοῦσιν. εἰ δὲ ἅπαντα γίγνεται ἀπλῶς, τί δὴ ποτε οὐχὶ ταῦτα οἰηθῇ γίγνεσθαι ὑπὸ τῶν ὁμοίων; ἀπόφαινε, ἵνα δ' ἐγὼ, ξυμπεισθείην ὦ Δινόμαχε, καὶ ἅλως, φασὶν, ἐκπρύσαι τὸν ἅλων. οὐδὲ γὰρ ἃ φῄς, ταῦτα δῆλα μὴ τοιαύτης δυνάμεως γιγνόμενα. ἀλλ' ἴσως μὲν πείσεις τοσοῦτον ἐπάγων τὸν λόγον ὅτι φύσιν ἔχει γίγνεσθαι, τὴν τε πυρετοῦ, καὶ τὴν οἰδήματος
B διεξόδους, ἢ ὄνομα βαρβαρικόν, ἢ ῥῆσιν βαρβαρικὴν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ βουβῶνος ἀναπετεύοντος, ἔτι σοι γραῶν μῦθοι τὰ λεγόμενά ἐστι. σὺ μοι δοκεῖς, ἦ δ' ὅς ὁ Δινόμαχος, τὰ τοιαῦτα λέγων, οὐδὲ θεοὺς εἶναι πιστεύειν, εἴτε μὴ οἷόν τε εἴη τοῖς ἰάσεις οἷόν τε εἶναι ὑπὸ ἱερῶν ὀνομάτων γίγνεσθαι. τοῦτο μὲν, ἦν δ' ἐγὼ, μὴ λέγε, ὦ ἄριστε· κωλύει γὰρ οὐδὲν καὶ θεοὺς ὄντων, ὅμως τὰ τοιαῦτα ψευδῆ εἶναι. ἐγὼ δὲ καὶ θεοῖς σέβω, καὶ ἰάσεις αὐτῶν ὁρῶ, καὶ ἃ δὴ ποιοῦσι τοῖς κάμνουσιν, ὑπὸ
C φαρμάκων, καὶ ἰατρικῆς αἰσθάνομαι. ὁ γοῦν Ἀσκληπιὸς αὐτὸς, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἥπια φάρμακα πάσσοντες, ἐθεράπευον τοὺς νοσοῦντας, οὐ λέοντας καὶ μυγάλας περιάπτοντες. ἄκουσον τοῦτον, ἔφη ὁ Ἴων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν θαυμάσιόν τι διηγήσομαι. ἦν μὲν ἐγὼ μειράκιον ἔτι, ἀμφὶ τὰ τέτταρα καὶ δέκα ἔτη γεγονώς. ἦλθε δέ τις ἀγγέλλων τῷ πατρὶ, Μίδην τὸν ἀμπελουργὸν, ἐρρωμένον ἐς τἆλλα οἰκέτην, καὶ ἐργατικὸν, ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν, ὑπὸ
D ἐχίδνης δηχθέντα, κεῖσθαι ἤδη σεσηπότα τὸ σκέλος· διαδοῦναι γὰρ αὐτῷ τὰ κλήματα, καὶ ταῖς χερσὶ περιπλέκοντι, παρεισερπύσαι τὸ θηρίον, δακεῖν καὶ τὸν μέγαν δάκτυλον, καὶ τὸ μὲν, φθάσαι, καὶ καταδῦναι αὖθις ἐς τὸν φωλεόν, τὸν δ', οἰμώζειν, ἀπολλύμενον ὑπ' ἀλγηδόνων. ταῦτά τε οὖν ἀπηγγέλλετο, καὶ τὸν Μίδην ἐφορῶμεν αὐτὸν ὅτι σκίμποδος ὑπὸ τῶν ὁμοδούλων φερόμενον, ὅλον ᾠδηκότα, πελιδνὸν, μυδῶντα τῇ ὑπαφανείᾳ, ὀλίγον ἔτι ἐμπνέοντα. λελυπημένῳ δὴ τῷ πατρὶ, τῶν φίλων τις παρὼν, Θάρρει, ἔφη, ἐγὼ γάρ σοι ἄνδρα Βαβυλώνιον τῶν Χαλδαίων, ὡς φασιν, αὐτίκα μετέπεμψα, ὃς ἰάσεται τὸν ἄνθρωπον,

καὶ ἵνα μὴ διατείνω λέγων, ἦκεν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ἀνέζησε τὸν Μίδαν, ἐπῳδῇ τινι ἐξελάσας τὸν ἰὸν ἐκ τοῦ σώματος, ἔτι καὶ τὸ ἐξαναρτήσας τῷ ποδὶ τοῦ παιδὸς πρόσθεν λίθον, ἀπὸ τῆς στήλης ἐκκόψας. καὶ τοῦτο μὲν, ἴσως μέτριον, καίτοι ὁ Μίδας αὐτὸς ἀράμενος τὸν σκίμποδα, ἐφ' οὗ ἐκεκόμιστο, ᾤχετο εἰς τὸν ἀγρὸν ἀπιών. τοσοῦτον ἡ ἐπῳδὴ ἐδυνήθη, καὶ ὁ στηλίτης ἐκεῖνος λίθος. ὁ δὲ, καὶ ἄλλα ἐποίησε θαυμάσια, ὡς ἀληθῶς. εἰς γὰρ τὸν ἀγρὸν ἐλθὼν, ἔωθεν ἐπειπὼν ἱερατικά τινα ἐκ βίβλου παλαιᾶς ὀνόματα ἑπτά, θείῳ καὶ δαδὶ καθαγίσας τὸν τόπον. περιελθὼν εἰς τρὶς, ἐξήλασεν ὅσα ἰοῦ ἕρπετά ἐντὸς τοῦ ὅρου. ἦκον οὖν ὡς τὸν ἐλκόμενοι πρὸς τὴν ἐπῳδὴν ὄφεις πολλοὶ, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράσται, καὶ ἀκοντίαι, φρυνοί τε, καὶ φύσαλοι· ἐλείπετο δὲ εἷς δράκων παλαιὸς, ἐκ τοῦ γήρως, οἶμαι, ἀξερπύσας μὴ δυνάμενος, τῷ ἀκούσας τὸ πρόσταγμα. ὁ δὲ μάγος, οὐκ ἔφη πάντας ἀπῆχθαι, ἀλλ' ἕνα τινὰ τῶν ὄφεων τὸν νεώτατον ἐκλεξάμενος, πρεσβευτὴν ἔπεμψεν ὅτι τὸν δράκοντα, καὶ μὴ μικρὸν ἦκε κἀκεῖνος. ἐπεὶ δὲ συνηθροίσθησαν, ἐνεφύσησε μὲν αὐτοῖς ὁ Βαβυλώνιος, τοῖς δὲ, αὐτίκα μάλα κατεκαύθη ἅπαντα ἐκ τοῦ φυσήματος, ἡμῖν δὲ ἐθαυμάζομεν. εἰπέ μοι, ὦ Ἰων, ἦ δ' ἐγὼ, ὁ ὄφις ὁ πρεσβυτὴς ὁ νέος, ἄρα καὶ ἐκεῖνα ἀγαγὼν τὸν δράκοντα ἤδη, ὡς φῄς, γεγηρακότα, ἢ σκίπωνα ἔχων ἐκεῖνος, ἐπεστηρίζετο; σὺ μὲν παίζεις, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπιστότερος ὢν σου πάλαι τοιαῦτα (ὠόμην γὰρ οὐδενὶ λόγῳ δυνατὸν γίγνεσθαι αὐτὰ πιστεῦσαι) ὅμως ὅτε τὸν πρῶτον εἶδον πετόμενον τὸν ξένον τὸν βάρβαρον (ἦν δὲ Ὑπερβορέων δὲ οἶμαι ὡς ἔφασκεν) ἠπίστευσα, καὶ ἐνικήθην, ὅτι πολὺ αὐτισχών. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, αὐτὸν ὁρῶντα δι' τοῦ ἀέρος φερόμενον, ἡμέρας οὔσης, καὶ ἐφ' ὕδατος βαδίζοντα, καὶ διὰ πυρὸς διεξιόντα, καὶ χολῇ, καὶ βάδῃ; σὺ ταῦτα, οἶμαι ἐγὼ, εἶδες, τὸν Ὑπερβόρεον ἄνδρα πετόμενον, ἢ ὅτι τοῦ ὕδατος ἐβεβηκότα; ἦ μάλα, ἦ δ' ὅς, ὑποδεδεμένον τε καρβατίνας, οἷα μάλιστα ὑποδοῦνται. τὰ μὲν γὰρ σμικρὰ ταῦτα, τί χρὴ καὶ λέγειν, ὅσα ἐπεδείκνυτο, ἐρωτας ὅτι πέμπων,

A & ne diem narrando conteram, venit Babylonius, ac Midam restituit, effugato ex corpore veneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenso virginis defunctæ lapillo, quem è columna excîderat. Atque istud quidem hactenus forsan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipse sublato in quo allatus erat scabello, discessit in agrum: tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronunciasset sacra quædam ex vetusto codice septem nomina, sulphure ac face lustrato loco, in orbem
B ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit quicunque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti serpentes multi, atque aspides, & viperæ, & ceraſtæ, & iaculi, phryníque, ac physali: relinquebatur autem vnus draco annosus, prorepere (vt opinor) ob senectam non valens, qui non fuerat audiens dicto. At magus, Non adsunt omnes, inquit. Tum vnum quendam ex serpentibus, eum videlicet qui natu minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo
C pòst venit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eos insibilauit. Atque illi repentè admodum omnes ab eius flatu incensi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ion: serpens ille legatus, iuuenem illum dico, vtrùm manu deduxit draconem, qui iam (vt ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus: at ego, qui & ipse quoque olim minùs talia credebam, quàm nunc tu (putabam enim nulla ratione fieri posse vt ea crederem) tamen quum volantem primùm conspicerem peregrinum illum
D barbarum (erat autem, vt ferebant, ex Hyperboreis) credidi, ac victus sum, cùm tamen multùm diúque repugnassem: nam quid facerem quum eum cernerem in aëre volantem, atque id interdiu, ac super aquam ingredientem, atque per medium ignem incedentem, ídque lentè ac sensim? Túne, inquam ego, ista videbas virum Hyperboreum volantem, aut super aquas ambulantem? Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo calceamenti genere illi potissimùm vtuntur. Nã minutula ista quid attinet referre, quæcũque fecit, quo pacto amores immiserit,

ac dęmones exegerit, mortuósque marcidos in vitam reuocauerit, atque Hecaten ipſam palàm cõſpectibus exhibuerit, Lunámque è cœlo detraxerit? Quin ego vobis referam quæ ab eo fieri conſpexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti ſubſtantiam ſuſcepiſſet, Chryſidem amabat Demæneti filiam: ac me quidem præceptore in diſciplina vtebatur: ac niſi amor ille à ſtudio deduxiſſet eum, vniuerſam Peripateticorum doctrinam perdidiciſſet: vt qui octo & decem quum eſſet annorum, iam abſoluerat Analytica: tum phyſicam auſcultationem in finem vſque percurrerat. Amore tamen victus, mihi rem omnem ſignificat. Ego verò, quemadmodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco, conductum quatuor illico minis in manum datis (oportebat enim pręparari quiddam ad ſacrificia) tum ſedecim præterea, ſi Chryſide potiretur. Ille verò creſcentem obſeruans lunam (nam tunc vt plurimùm huiuſmodi ſacra peraguntur) foſſam cùm effodiſſet in aperto quodam loco domus, ſub dio circa mediam noctem euocauit nobis primùm quidem Anaxiclem Glauciæ patrem, ante ſeptem menſes vita defunctum. Succenſebat autem ob amorem ſenex, atque indignabatur: tandem tamen ei permiſit vt amaret. Poſtea verò Hecaten quoque eduxit, afferentem vnà Cerberum: tum Lunam detraxit, multiforme quoddam ſpectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primùm quidem muliebrem formam referebat: deinde in vaccam formoſam vertebatur: poſtremò verò catula videbatur. Hyperboreus ille tandem quum finxiſſet quendam è luto Cupidinẽ, Abi, inquit, atque huc perducas Chryſidem. Ac lutum quidem protinus euolabat: paulo pòſt autem affuit illa, pulſans oſtium. Tum ingreſſa Glauciam cõplectitur, eum quaminſaniſſimè deperiens: & cum eo verſata eſt quoad gallos canẽtes audiuimus. Tum verò Luna ſubuolabat in cœlum, atque Hecate ſubiit terrã, cæteráque ſpectra diſparuerunt: & Chryſidem tãdem emiſimus circa ipſum fermè diluculum. Hæc Tychiade ſi cõſpexiſſes, haudquaquam ampliùs dubitaſſes eſſe multa in carminibus iſtis commoda. Bene dicis, inquam ego: credidiſſem equidem, ſi vidiſſem ea: nunc verò ignoſcendum mihi puto, ſi qualia vos videtis, acutè perſpicere non poſſum:

A καὶ δαίμονας ἀνάγων, καὶ νεκρὺς ἐώλους ἀνακαλῶν, καὶ τὴν Ἑκάτην αὐτὴν ἐναργῆ παρίσας, καὶ τὴν Σελήνην καθαιρῶν; ἐγὼ γοῦν διηγήσομαι ὑμῖν ἃ εἶδον γοὺν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Γλαυκίᾳ τῷ Ἀλεξικλέους. ἄρτι γὰρ ὁ Γλαυκίας, τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, τὰ Δημαινέτου φυγαδὸς ἐμοὶ δὲ διδασκάλῳ ἐχρῆτο τοῖς λόγοις· καὶ εἰ γε μὴ ὁ ἔρως σκῆνος ἀπηρώλησεν αὐτόν, ἅπαντα ἂν ἤδη τὰ τοῦ Περιπάτου ἠπίστατο· ὃς δὲ ὀκτωκαιδεκαέτης ὢν, ἀπέλυε, καὶ τὰ μὲν φυσικὰ ἀκρίσιν μετεληλύθει εἰς τέλος· ἀμηχανῶν

B δὲ ὅμως τοῦ ἔρωτος, μανύει μοι ὃ πρᾶγμα. ἐγὼ δὲ ὡς ἦν εἰκὸς ἦν, διδάσκαλον ὄντα τὸν Ὑπερβόρεον σκῆνος μάγον, ἄγω πρὸς αὐτὸν, ὃς πρὸ μιᾶς τέταρσι μνᾶς τὸ πρῶτον (ἔδει γὰρ προτελέσαί τι πρὸς τὰς θυσίας) ἐκκαίδεκα ἤ, εἰ τύχοι τῆς Χρυσίδος. ὁ δὲ, αὐξομηνίαν τηρήσας τὴν σελήνην (τότε γὰρ ὡς ἐπιτοπολὺ τὰ τοιαῦτα τελεσιουργᾶται) βόθρον τε ὄρυξάμενος ἐν αἰθρίῳ τινὶ τῆς οἰκίας, περὶ μέσας νύκτας ἀνεκάλεσεν ἡμῖν, πρῶτον μὲν, τὸν Ἀναξικλέα τὸν πατέρα τοῦ Γλαυκίου, πρὸ ἑπτὰ

C μηνῶν τεθνεῶτα· ἠγανάκτει δὲ ὁ γέρων ὅτι τῷ ἔρωτι, καὶ ὠργίζετο, τὰ τελευταῖα δὲ ὅμως ἐφῆκεν αὐτῷ ἐρᾶν. μετὰ δὲ, τὴν Ἑκάτην τε αὐτὴν ἄγαλμα ἐπαγόμενον τὸν Κέρβερον, καὶ τὴν Σελήνην καθεῖλε, πολύμορφόν τι θέαμα, καὶ ἄλλοτε ἄλλοῖόν τι φανταζόμενον. ὁτὲ μὲν γὰρ πρῶτον γυναικείαν μορφὴν ἐπεδείκνυτο, εἶτα βοῦς ἐγίνετο πάγκαλος, εἶτα σκύλαξ ἐφαίνετο. τέλος δὲ οὖν, ὁ Ὑπερβόρεος ἐκ πηλοῦ ἐρώτων τινὰ ἀναπλάσας, Ἄπιθι, ἔφη, καὶ ἄγε Χρυσίδα, καὶ ὁ μὲν πηλὸς, ἐξέπλατο· καὶ μετὰ μικρὸν ἦ, ἐπέσκηπτε τῇ θύρᾳ ἐκείνη, καὶ

D εἰσελθοῦσα, περιβάλλει τὸν Γλαυκίαν· ὡς αὖ ἐμμανέστατα ἐρῶσα, καὶ συνῆν, ἄχρι δὴ ἀλεκτρυόνων ἠκούσαμεν ἀδόντων. τότε δὴ ἥτε σελήνη ἀνέπαλτο εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἡ Ἑκάτη ἔδυ κατὰ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄλλα φάσματα ἠφανίσθη, καὶ τὴν Χρυσίδα ἐξεπέμψαμεν περὶ αὐγήν που ᾠδὴν ὀρθρευούσης. εἰ ταῦτα εἶδες, ὦ Τυχιάδη, οὐκ ἂν ἔτι ἠπίστησας εἰ πολλὰ ἂν τῇ ἐπῳδαῖς χρήσιμα. εὖ λέγεις, ἦν δ' ἐγὼ, πιστεύειν γὰρ ἂν, εἴτε εἶδον αὐτὰ, νῦν δὲ συγγνώμη, οἶμαι, εἰ μὴ τὰ ὅμοια ὑμῖν ὀξυδερκεῖν ἔχω·

πλεῖ· ἀλλ' οἶδα γὰρ τὴν Χρυσίδα ἣν λέ- A
γεις, ἑταίραν γυναῖκα, καὶ πανύκαλον· ὀφθαλμὸς
δὲ τίνος ἕνεκα ἐδεήθητε ἐπ' αὐτὴν τῷ πηλίνῳ προσβάντες, καὶ μάλιστα τῷ ἐξ Ὑπερβορέων,
καὶ σελήνης αὐτῆς, ἣν εἴκοσι δραχμῶν ἀγαγεῖν ἐς Ὑπερβορέους δυνατὸν ἦν. πολὺ γὰρ ἐνδίδωσι πρὸς ταύτην τὴν ἐπῳδὴν ἡ γυνή,
καὶ ὃ ἐναντίον τοῖς φάσμασι πέπονθεν. ἐκφυγὴν
μὲν γὰρ ἦν φόφον ἀκούσῃ χαλκοῦ, ἢ σιδήρου,
πέφευγε. καὶ ταῦτα γὰρ ὑμεῖς φατε. αὐτὴ δ', αἰ
ἀργυρίου που ψοφῇ, ἔρχεται πρὸς τὸν ἦχον·
ἄλλως τε, καὶ θαυμάζω αὐτοῦ τὸ μάγου, εἰ δυ- B
νάμενος αὐτὸς ἑκατὸν ἢ πρὸς τῶν πλου-
σιωτάτων γυναικῶν, καὶ τάλαντα ὅλα πρὸ
αὐτῶν λαμβάνειν, ὁ δὲ, τεττάρων μνῶν, πολὺ
σμικρολόγος ὢν, Γλαυκίαν ἐρᾶσθαι ἐργάζεται. γελοῖα ποιεῖς, ἔφη ὁ Ἰων, ἀπιστῶν ἅπασιν.
ἐγὼ γοῦν ἡδέως ἂν ἐροίμην σε τί περὶ τούτων φῂς, ὅσοι τοὺς δαιμονιῶντας ἀπαλλάττουσι
τῶν δεινῶν, οὕτω σαφῶς ὀξορκίζοντες καὶ τὰ
φάσματα. καὶ ταῦτα οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν,
ἀλλὰ πάντες ἴσασι τὸν Σύρον τὸν ἐκ τῆς Πα- C
λαιστίνης, τὸν ὅτι τούτων σοφιστήν, ὅσους πολλαχοῦ καταπίπτοντας πρὸς τὴν σελήνην,
καὶ τὸν ὀφθαλμὸν διαστρέφοντας, καὶ ἀφρῷ
πιμπλαμένους τὸ στόμα, ὄμως ἀνίστησι, καὶ ἀποπέμπει ἀρτίους, ὅτι μισθῷ μετρίῳ ἀπαλλάξας τῶν δεινῶν. ἐπειδὴ γὰρ ὅτι ἂν τις κειμένοις, καὶ ἔρηται ὅθεν εἰσελήλυθασιν εἰς τὸ σῶμα, ὁ μὲν νοσῶν αὐτὸς, σιωπᾷ, ὁ δαίμων δὲ
ἀποκρίνεται, ἑλληνίζων, ἢ βαρβαρίζων, ἢ ὅθεν
ἂν αὐτὸς ᾖ, ὅπως τε καὶ ὅθεν ἐπῆλθεν ἐς τὸν ἄν-
θρωπον· ὁ δὲ, ὅρκοις ἐπάγων, εἰ δὲ μὴ πει- D
θοῖτο, καὶ ἀπειλῶν, ὀξελαύνει τὸν δαίμονα. ἔγω
γ' ἤδη καὶ εἶδον ὀξιόντα μέλανα, καὶ καπνώδη τὴν
χροιάν. οὐ μέγα, ἦν δ' ἐγὼ, τὰ τοιαῦτά σε ὁρᾶν,
ὦ Ἰων, ὥγε καὶ αἱ ἰδέαι αὐταὶ φαίνονται, ἃς ὁ
πατὴρ ὑμῶν Πλάτων δείκνυσιν ἀμυδρόν τι
θέαμα, ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμβλυώττοντας·
μόνος γὰρ Ἰων, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τὰ τοιαῦτα εἶ-
δεν, οὐχὶ καὶ πολλοὶ δαίμοσιν ἐντετυχήκασιν, οἱ μὲν, νύκτωρ, οἱ δὲ, καθ' ἡμέραν; ἐγὼ δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ μυριάκις ἤδη τὰ
τοιαῦτα τεθέαμαι. καὶ ὃ μὲν πρῶτον, ἐταράττόμην πρὸς αὐτά, νυνὶ δὲ ἐκ τοῦ τὰ ἔθους, οὐδέν
τι παράλογον ὁρᾶν μοι δοκῶ, εἰ νυνὶ μάλιστα,

veruntamen Chrysidem illam quam dicis, noui, mulierem planè meretricem, ac facilem: nec video sanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato, magóque ex Hyperboreis vsque, atque ipsa insuper luna, quippe quam viginti drachmis ducere in Hyperboreos vsque potuisses: mirificè enim sese offert ad hanc incantationem mulier, & contrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem æris ferrive sonum si audierint, fugiunt (nam id vos prædicatis) illa verò si argentum vspiam sonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipsum etiam magum admiror, quòd cùm ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atque ab eis solida talenta suscipere, is tamen ob quatuor minas, admodum tantilli lucelli auidus, Glauciam amoris compotem fecerit. Ridiculè facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te libenter ergo rogauerim quid de his respondeas, qui dæmoniacos liberant erroribus, adeò manifestè spectra illa carminibus eiicientes. Atque hæc me dicere non opus est, verùm omnes nouerunt, Syrus ille ex Palæstina, qui harum rerum artifex est, quàm multos mortales suscipiat qui ad lunam concidant, oculósque distorqueant, spumáque os oppleant: quos tamen erigit, ac sanos remittit, magna accepta mercede diris eos malis liberans. Etenim quum iacentibus instet, rogauerítque vnde sint in corpus ingressi, ægrotus quidem ipse tacet: at dæmon verò respondet, aut lingua Græca loquens, aut barbarica, aut vndecunque fuerit ipse: & quomodo & vnde intrauit in hominem. Ille verò adiurans eum, ac ni paruerit, minitans etiam, expellit abigítque dæmonem. Quin ego quoque dæmonem quendam exeuntem vidi, nigrum certè, & colore fumidum. Non magnum erat, inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipsæ etiam apparent ideę, quas vestræ familiæ parens ostendit Plato: rem videlicet spectatu tenuem, atque euanidam, quantum ad nos homines luscioso. Itáne solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi vidit, ac non alij etiam multi inciderunt in dæmones, alij noctu, alij etiam interdiu? Ego profectò non semel, sed millies iam talia conspexi: ac primùm quidem turbabar ad ea: iam verò ob consuetudinem nihil nouum aut prodigiosum mihi videre videor, maximéq; hunc,

ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiam ſumpto factum, carménque docuit nominibus multis plenũ: niſi fortè ne mihi quidem fidem ſis habiturus, Tychiade. At quî fieri poſſit, inquã, vt Eucrati non credam, Dinonis filio, viro in primis ſapienti, ac libere, quæ ſibi vidĕtur, domi in priuato ſuo cum auctoritate narranti? Illud ergo de ſtatua, inquit Eucrates, quæ omnibus qui in domo ſunt, ſingulis noctibus apparet tum pueris, tum adoleſcentibus, tum ſenibus, hoc, inquam, non à me dumtaxat audieris, verumetiam à noſtris omnibus. De qua ſtatua, inquam ego? Non vidiſti (inquit) quum ingredereris, ſtatuam quandam in atrio collocatam, ſanè quàm pulchram, opus Demetrij, qui ſtatuas humana ſpecie fingere conſueuit: Nonne illam dicis, inquam, quæ diſcum iacit, quæ inclinata eſt ad emiſſuri geſtum, reflexa in eam quæ diſcum fert, altero pede modicè inflexo, quæque ſe erectura videtur vnà cum iactu? Non, inquit: nam vnum eſt ex Myronis operibus ille diſci iactator quem dicis. Sed nec eam quæ eſt ei proxima: eam loquor, cui tæniis caput vinctum eſt, formoſam illam: nam id Polycleti opus eſt: verùm eas quæ à dextra ſunt egredientibus, omitte, inter quas & tyrannicidæ illi ſtant, Critiæ Neſiotæ plaſmata. tu verò an non ad aquam illam quæ influit, quampiam vidiſti ventre prominulo, caluam, ſeminudatam, vulſis quibuſdam barbæ pilis, inſignibus venis vero homini ſimillimam? Pelichus dux Corinthius eſſe videtur. Per Iouem, inquam, vidi quandam à dextra Saturni, quæ tænias coronáſque aridas habebat, pectoréque folia quædam inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inauraui, quum me ſanaſſet triduo, febre pereuntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iſte Pelichus? Eſt: neque ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo pòſt inuadet. Noui ego certè quantum valeat hęc quam tu rides ſtatua. An non eiuſdem putas eſſe immittere febres in quos voluerit, quandoquidem potis eſt eiicere? Propitia, inquam, placatáque ſit hæc ſtatua mihi, quæ tantum valeat. Quidnam ergo aliud facientẽ eam viderunt omnes qui in domo ſunt?

A ἐξ οὗ μοι τὸν δακτύλιον ὁ Ἄραψ ἔδωκε, σιδήρου τῦ ἐκ τῆς σταυρᾶ πεποιημένον, καὶ πλεῖ ἐπᾴδων ἐδίδαξε τὴν πολυώνυμον, ἐκτὸς εἰ μὴ κἀμοὶ ἀπιστήσῃς, ὦ Τυχιάδη. καὶ πῶς ἄν, ἦν δ' ἐγὼ, ἀπιστήσαιμι Εὐκράτει τῷ Δείνωνος, σοφῷ ἀνδρὶ μάλιστα, καὶ ἐλευθερίως τὰ δοκοῦντα οἷ λέγοντι οἴκοι πρὸς αὐτῷ μετ' ἐξουσίας; ὃ γοῦν περὶ τῦ ἀνδριάντος, ἦ δ' ὅς ὁ Εὐκράτης, ἅπασι τοῖς ὅτι τῆς οἰκίας, ὅσαι νύκτες φαινόμενον, καὶ παισὶ, καὶ νεανίαις, καὶ γέρουσι, τῦτο οὐ πρὸς ἐμοῦ μόνον ἀκούσῃ ἄν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἡμε-
B τέρων ἁπάντων. ποῖον, ἦν δ' ἐγὼ, ἀνδριάντος; Οὐχ ἑώρακας, ἔφη, εἰσιὼν ἐν τῇ αὐλῇ, ἑστῶτα πάγκαλον ἀνδριάντα, Δημητρίου ἔργον τῦ ἀνθρωποποιοῦ; μῶν τὸν δισκεύοντα, ἦν δ' ἐγὼ, φῂς, τὸν ὀπισθοκυφότα κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἀφέσεως, ἀπεσταλμένον εἰς πλεῖ δισκοφόρον, ἠρέμα ὀκλάζοντα παρ' ἕτερον, ἐοικότα ξυναναστησομένῳ μετὰ τῆς βολῆς· οὐκ ἐκεῖνον, ἦ δ' ὅς, ἐπεὶ τῶν Μύρωνος ἔργων ἓν καὶ τῦτό ἐστιν, ὁ δισκοβόλος, ὃν λέγῃς. ἀλλὰ τὸν πρὸ αὐτοῦ, φημι, τὸν ἀναδούμενον πλεῖ κεφαλεῖ τῇ ταινίᾳ, τὸν καλόν· Πολυκλείτου γὰρ τῦτο ἔργον. ἀλλὰ τοὺς μὲν, ὅτι τὰ δεξιὰ εἰσιόντων, ἄφες, ἐν οἷς καὶ τὰ
C Κειτίου τῦ Νησιώτου πλάσματα ἔστηκεν, οἱ τυραννοκτόνοι. σὺ δὲ εἴ τινα παρὰ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπερῷον εἶδες παρεγκάτω, Φαλαντίαν, ἠμιγυμνον πλεῖ αἰαβολίῳ, ἰωδεμφθόνον τῆς πώγωνος τὰς τρίχας ἐνίας, ὑπόσπιον τὰς φλέβας, αὐλαυλήτριαν ὁμοίαν, ἐκεῖνον λέγω, Πέλιχος ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς εἶναι δοκεῖ. νὴ Δί', ἦν δ' ἐγὼ, εἶδόν τινα ὅτι τὰ δεξιὰ τῆς Κρήτης, ταινίας καὶ στεφάνους ξηροὺς ἔχοντα, κεχρυσωμένον πεπάλαις τὸ σῶμα. ἐγὼ δὲ, ὁ Εὐκράτης ἔφη, ἐκεῖνα ἐχρύσωσα, ὁπότε μ' ἰάσατο δεκάτης ἤδη τῆς ἠπιάλου ἀπαλλάττων. ἦν γὰρ καὶ ἰατρὸς, ἦν δ' ἐγὼ, ὁ βέλτιστος οὗτος Πέλιχος; ἔστι, καὶ μὴ σκῶπτε, ἦ δ' ὅς ὁ Εὐκράτης· ἢ σε οὐκ εἰς μαχρὰν μέτεισιν ὁ ἀνήρ· οἶδα ἐγὼ ὅσον δυνάμεως ἔχει τὸ τοῦτο σοῦ γελώμενον ἀνδριάς, ἢ οὐ νομίζεις τῦ αὐτῦ εἶναι καὶ ἐπιπέμπειν ἠπιάλους,
D οἷς ἂν ἐθέλοι, εἴγε καὶ ἀποπέμπειν δυνατὸν αὖ πάλιν; ἴλεως, ἦν δ' ἐγὼ, ἔστω ὁ ἀνδριάς, καὶ ἤπιος, ἅτε ἀνδρῷος ὤν, τί γὰρ οὐ καὶ ἄλλο ποιοῦντα ὁρᾶτε αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ;

ἐπειδὴ πάλιστα, ἔφη, νὺξ ἦν πρώτη, ὁ Πέλιχος καταβὰς ἀπὸ τῆς βάσεως, ἐφ' ἧς ἕστηκε, περίεισιν εἰς κύκλῳ τὴν οἰκίαν, καὶ πάντες συντυγχάνουσιν αὐτῷ, ἐνίοτε καὶ ἀέκοντι· καὶ οὐκ ἔστιν ὅντινα ἠδίκησεν, οὐκ ἐπέπαται γὰρ χρὴ μόνον ὁρῶν, παρέρχεται, μηδὲν ἐνοχλήσας τοὺς ἐνδιατρίβοντας. ἐμὲ μὲν καὶ λούεται τὰ πολλὰ, καὶ παίζει δι' ὅλης νυκτὸς, ὥστε ἀκούειν αὐτοῦ τὸ ὕδατος ψοφοῦντος. ὅρα τοίνυν, μὴ σὺ ἐγὼ, μὴ ἄρα Πέλιχος ὁ ἀνδριὰς, ἀλλὰ Τάλως ὁ Κρὴς ὁ τοῦ Μίνωος ἦν. ἐκ γὰρ ἐκείνου χαλκοῦς τις ἦν, τῆς Κρήτης περίπολος. εἰ δὲ μὴ χαλκοῦ, ὦ Εὐκρατες, ἀλλὰ ξύλου ἐπετοίητο, οὐδὲν ἂν τὸν ἐκώλυεν ὑ Δημητρίου ἔργον εἶναι, ἀλλὰ τῶν Δαιδάλου τεχνημάτων. ῥαπτευέσθω γοῦν, ὡς φῄς, ἀπὸ τῆς βάσεως καὶ σοῦ. ὅρα, ἔφη, ὦ Τυχιάδη, μή σοι μεταμέλῃσῃ τοῦ σκώμματος ὕστερον. οἶδα ἐγὼ, οἷα ἔπαθεν ὁ τοὺς ὀβολοὺς ὑφελόμενος, οὓς κατὰ τὴν νουμηνίαν ἑκάστην τιθέμεν αὐτῷ πρόσθεν ἐώθειν, ὁ Ἰὼν ἔφη, ἱερόσυλόν τε ὄντα. πῶς οὖν αὐτὸν ἠμύναλο, ὦ Εὐκρατες; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι. εἰ μὴ ὅτι μάλιστα ὑποὶ Τυχιάδης ἀπιστήσῃ. πολλοὶ, ἦ δ' ὅς, ἔκειντο ὀβολοὶ παρὰ τοῖν ποδοῖν αὐτοῦ, καὶ δή τινα νομίσματα ἔνια ἀργυρᾶ πρὸς τὸν μηρὸν, κηρῷ κατηλλημένα, καὶ πέπλα ἐξ ἀργύρου, εὐχαί τινος, ἢ μισθὸς ὅτι τῇ ἰάσῃ, ὁπόσοι δ' αὐτὸν ἐπαύσαντο πυρετῷ ἐχόμενοι. ἦν δ' ἡμῖν Λίβυς τις οἰκέτης, κατάρατος, ἱπποκόμος. οὗτος ἐπεχείρησε νυκτὸς ὑφελέσθαι πάντα ἐκεῖνα, καὶ ὑφείλετο, καταβεβηκότα ἤδη τὴν ἡσυχίαν τε αὐλιζόμενα. ἐπεὶ δὲ ἐπανελθὼν πάλιν ἔγνω παρεσυλημένος ὁ Πέλιχος, ὅρα ὅπως ἠμύνατο, καὶ κατεφώρασε τὸν Λίβυν. διὰ ὅλης γὰρ τῆς νυκτὸς περιῄει κύκλῳ τὸν αὐλιὸν, ἀθλίως ἀπελθεῖν οὐ δυνάμενος, ὥσπερ ἐς Λαβύρινθον ἐμπεσών, ἄχρι οὗ κατελήφθη ἔχων τὰ φώρια, ἡμουμένης τῆς ἡμέρας. καὶ τότε μὲν, πληγὰς οὐκ ὀλίγας ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ· καὶ πολλοὶ δὲ ὀπισθίους χρόνον, κακὸς κακῶς ἀπόλετο, μαστιγούμενος ὡς ἔλεγε τὴν νύκτα ἑκάστην, ὥστε καὶ μώλωπας ἐς τὸ ὀπισθεν φαίνεσθαι αὐτοῦ τοὺς σώματος. ὁρᾷς ταῦτα, ὦ Τυχιάδη, καὶ τὸν Πέλιχον σκῶπτε, κἀμὲ, ὡς περὶ τὸν Μίνωος ἡλικιώτην, ἤδη παίζειν ἤδη δοκοῦντα, ὦ Εὐκρατες, ἢν δ' ἐγὼ, ἔστ' ἂν ὁ χαλκὸς ᾖ, χαλκὸς, ὃ δ' ἔργον, Δημήτριος ὁ Ἀλωπεκιῆθεν εἰρ-

A Quum primùm nox est, inquit, hæc è basi descendens in qua steterat, in orbem totam domum circumit: & omnes occurrunt ei interdum etiam canenti: nec quisquam est quem vnquam læserit: diuertere enim tantùm oportet: illa verò præterit nihil intuentes infestans, quin & lauat sæpe, & tota nocte ludit, vt ex ipso aquæ strepitu licet audire. Vide ergo, inquam ego, ne fortè non Pelichus hæc statua sit, sed Talus potiùs Cretensis, qui apud Minoëm fuisse dicitur: nam & ille æreus quidam Cretæ custos erat: quòd si non ex ære, sed ex ligno facta esset, nihil B eam prohiberet quin non opus Demetrij, sed vna potiùs ex Dædali machinis esse videatur: è basi namque (vt ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, ô Tychiade, ne te posthac scommatis huius pœniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit qui obolos surripuit, quos ei noüilunio quoque suspendimus. Prorsus atrocia, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illum vltus est, ô Eucrates? Nam audire cupio, etiamsi quammaximè Tychiades iste diffisurus est. Multi, inquit C ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliáque item numismata quædam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminæ quoque argenteæ, vota cuiusque, aut merces ob sanationem eius qui ab eo liberatus esset quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitque, digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, vide quo pacto sese vltus est, atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambula- D bat in orbem miser, exire non valens, tanquam in Labyrinthum incidisset: quoad orta die iam deprehensus est ea cenens quæ furto abstulerat: ac tum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus malè periit, vapulans, vt dicebat, singulis noctibus: adeò vt vibices postridie apparerent in corpore. I nunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coætaneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quandiu æs erit æs, operísque plastes Demetrius Alopecensis fue-

rit, qui non deos, ſed homines fingere A
conſueuit, Pelichi nunquam ſtatuam ve-
rebor: quippe qui nec ipſum etiam viuen-
tem, ſi mihi minaretur, admodum timuiſ-
ſem. Ad hæc medicus Antigonus, Et
mihi, ô Eucrates, inquit, Hippocrates
æreus eſt magnitudine fermè cubitali:
qui tum dumtaxat quum lucerna extin-
cta ſit, totam in orbem domum ambit,
perſtrepens, ac pyxides euertens, phar-
macáque commiſcens, atque oſtia cir-
cumuertens: maximéque ſi quando ſa-
crificia prætermittimus, quibus in ſingu-
los annos ei ſacrificamus. Poſtulat ergo,
inquam ego, etiam Hippocrates medi-
cus iam vt ſibi ſacrificetur: indignatúr- B
que niſi in tempore iuſtorum ſacrificio-
rum epulis accipiatur: quem nimirum
decebat boni conſulere ſi quis ei libauerit,
aut mulſum inſperſerit, aut caput co-
ronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates,
iſtud certè etiam teſtibus probauero,
quod ante annos quinque vidi. Erat fer-
mè vindemiæ tempus. Ego verò in a-
grum circa meridiem vindemiatum di-
miſſis operariis, in ſyluam ſolus abibam,
cogitans interim quiddam atque conſi-
derans. At poſtquam in ſaltum peruenì,
canum primò latratus inſonuit. Ego ve- C
rò Mnaſona filium meum cum æquali-
bus venientem, ludere venaríque (quem-
admodum ſolebat) coniiciebam. At res
haudquaquam ſic ſe habebat: verùm
paulo pòſt facto terræ motu, ſonóque
velut è tonitru, mulierem aduenien-
tem video terribilem, proceritate fer-
me ſemiſtadiali: habebat autem in ſi-
niſtra facem, in dextra verò gladium
viginti circiter cubitorum. Et infernè
quidem pedibus erat ſerpentinis, ſuper-
nè verò Gorgonem referens, vultu vi-
delicet, atque aſpectus horrore: pro co-
ma quidem draconibus tanquam cæſa- D
rie circumcincta, aliis collum ample-
ctentibus, aliis etiam per humeros ſpar-
ſis. Videte, inquit, amici quo pacto
etiam inter narrandum exhorrui: & ſi-
mul hæc dicens Eucrates, oſtendit omni-
bus brachij ſui ſetas erectas metu. Ion
ergo ac Dinomachus & Cleodemus ve-
hementer inhiantes auſcultabant eum,
viri ſenes, tanquam naribus traherentur, adorantes apud ſeſe tam incredibilem Coloſſum, mulierem ſemiſtadialem, Giganteum quoddam Mormolyciũ.

γασμένος ἦ, ὦ θεοποιὸς ἦς, ἀλλ' ἀνθρωποποιὸς ὤν, ὅποτε φοβήσομαι τὸν ἀνδριάντα Πελίχου, ὃν οὐδὲ ζῶντα πάνυ ἐδεδίειν, ἀπειλοῦντά μοι. ὅτι τούτοις Ἀντίγονος ὁ ἰατρὸς εἶπε. κἀμοὶ, ὦ Εὐκράτες, Ἱπποκράτης ἐστὶ χαλκοῦς, ὅσον πηχυαῖος ὁ μέγεθος, ὃς μόνον ἐπιδραμὼν ἡ θριαλλὶς ἀποσβῇ, περίεισι τὴν οἰκίαν ὅλην ἐν κύκλῳ, ψοφῶν, καὶ τὰς πυξίδας διατρέπων, καὶ τὰ φάρμακα συγχέων, καὶ τὴν θύραν περιστρέπων, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν τὴν θυσίαν ὑπερβαλώμεθα, ὡς καθ' ἕκαστον αὐτῷ θύομεν. ἀξιοῖ γάρ, ὡς ἐγὼ, καὶ Ἱπποκράτης ἤδη ὁ ἰατρὸς θύεσθαι αὐτῷ, καὶ ἀγανακτεῖ, ὡς μὴ καθ' ὥραν ἀφ' ἱερῶν τελείων ἑστιαθῇ· οὗ ἔδει ἀγαπᾶν, εἴ τις ἐναγίσειεν αὐτῷ, ἢ μελίκρατον ἐπισπείσειεν, ἢ στεφανώσειε τὴν κεφαλήν. ἄκουε τοίνυν, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τοῦτο μὲν καὶ ὅτι μάρτυρων, ὃ πρὸ ἐτῶν πέντε εἶδον. ἐτύγχανε μὲν ἀμφὶ τροπὰς τὸ ἔτος ὄν. ἐγὼ δὲ ἀμφὶ τὸν ἀγρὸν μεσούσης τῆς ἡμέρας τρυγῶντας ἀφεὶς τοὺς ἐργάτας, κατ' ἐμαυτὸν εἰς τὴν ὕλην ἀπῆα, μεταξὺ φροντίζων τι, καὶ αἰασχοπούμενος. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ συμπορεύεσθαι, ὁ μὲν πρῶτον, ὑλαγμὸς ἐγένετο κυνῶν· κἀγὼ εἰκάζον Μνάσωνα τὸν υἱὸν, ὡς ἐώθη, παίζειν, καὶ κυνηγετεῖν εἰς ὃ λάσιον μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν προελθόντα. τὸ δ' οὐκ εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σεισμοῦ τινος γενομένου, καὶ βοῆς, οἵᾳ ἂν βεβιωτὴς, γυναῖκα ὁρῶ προσιοῦσαν φοβερὰν, ἡμισταδιαίαν σχεδὸν τὸ ὕψος· εἶχε δὲ καὶ δᾷδα ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ ξίφος ἐν τῇ δεξιᾷ, ὅσον εἰκοσάπηχυ· καὶ τὰ μὲν ἔνερθεν, ὀφιόποδες ἦν, τὰ δὲ ἄνω, γοργόνι ἐμφερὴς, ὃ βλέμμα, φημὶ, καὶ ὃ φερικῶδες τῆς προσόψεως, καὶ αὐτὴ τῆς κόμης, τοὺς δράκοντας ἐσπειγόντως περιέχειτο, εἱλουμένους περὶ τὸν αὐχένα, καὶ ὅτι τῶν ὤμων ἑκάτερον ἐκπεφευγότες. ὁρᾶτε, ἔφη, ὅπως ἔφριξα, ὦ φίλοι, μεταξὺ διηγούμενος; καὶ ἅμα λέγων, ἐδείκνυεν ὁ Εὐκράτης τὰς ὅτι τῶν πήχεως τρίχας, πᾶσιν ὀρθὰς ὑπὸ τοῦ φόβου. οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ἴωνα, καὶ τὸν Δινόμαχον, καὶ τὸν Κλεόδημον, κεχηνότες ἀτενὲς, προσῇσχον αὐτῷ γέροντες ἄνδρες, ἑλκόμενοι τῆς ῥινὸς, ἠρέμα προσκυνοῦντες ὥσπερ ἀπίθανον Κολοσσὸν, ἡμισταδιαίαν γυναῖκα, Γιγαντιαῖόν τι Μορμολύκιον.

ἐγὼ δ' ἐνενόουν μεταξὺ οἷοί ὄντες αὐτοὶ, νέοις τε ὁμιλοῦσιν ὅτι σοφία, καὶ ὑπὸ πολλῶν θαυμάζονται, μόνῃ τῇ πολιᾷ καὶ τῷ πώγωνι διαφέροντες τῶν βρεφῶν· τὰ δ' ἄλλα, καὶ αὐτῶν ἐκείνων διαγωγότεροι πρὸς τὸ ψεῦδος. ὁ γοῦν Δρομάχης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐκρατες, οἱ κύνες δὴ τῆς θεᾶς, πηλίκοι τὸ μέγεθος ἦσαν; ἐλεφαντῶν, ἦ δ' ὅς, ὑψηλότεροι τῶν Ἰνδικῶν, καὶ μείζονες καὶ αὐτοὶ, καὶ λάσιοι, πτερνορᾶς καὶ αὐχμώσῃ τῇ λαχνῇ. ἐγὼ μὲν οὖν ἰδών, ἔσχον, διαστρέψας ἅμα τὸν σφραγῖδα, ᾧ μοι ὁ Ἔρως ἔδωκεν εἰς τὸ εἴσω τοῦ δακτύλου. ἡ Ἑκάτη δὲ παλάξασα τῷ δρακοντείῳ ποδὶ τοὔδαφος, ἐποίησε χάσμα παμμέγεθες, ἡλίκον Ταρτάρου τὸ μέγεθος· εἶτα ὤχετο μετ' ὀλίγον ἀλλομένη ἐς τὸ αὐτό· ἐγὼ δ' ἅρασάς, ἐπεκύφα, λαβόμενος δένδρου τινὸς πλησίον πεφυκότος, ὡς μὴ σκοτοδινιάσας, ἐμπέσοιμι ὅτι κεφαλήν· εἶτα ἑώρων τὰ ἐν Ἅιδου ἅπαντα, τὸν Πυριφλεγέθοντα, τὴν λίμνην, τὸν Κέρβερον, τοὺς νεκρούς, ὥστε γνωρίζειν ἐνίους αὐτῶν. τὸν γοῦν πατέρα εἶδον ἀκριβῶς αὐτὰ ἐκεῖνα ἔτι ἀμπεχόμενον, ἐν οἷς αὐτὸν καθεδάφαμεν. τί δ' ἔπαθον, ὁ Ἰων ἔφη, ὦ Εὐκρατες, αἱ ψυχαί; τί δῆτα, ἦ δ' ὅς, ἢ ἔχουσι φυλαὶ καὶ φρατρίαι μετὰ τῶν φίλων, καὶ συγγενῶν διατρίβουσιν ὅτι τῷ ἀσφοδέλῳ καθακείμενοι; ἀπολεγέτωσαν οὖν ἔτι, ἦ δ' ὅς ὁ Ἰων, οἱ ἀμφὶ τὸν Ἐπίκουρον τοῦ ἱερῶ Πλάτωνι, καὶ τοῦ περὶ τῶν ψυχῶν λόγου. σὺ δὲ μὴ καὶ τὸν Σωκράτη αὐτὸν, καὶ τὸν Πλάτωνα εἶδες ἐν τοῖς νεκροῖς; τὸν Σωκράτη ἑώρων, ἦ δ' ὅς, οὐδὲ τοῦτον σαφῶς, ἀλλὰ εἰκάζων ὅτι φαλακρὸς, καὶ προγάστωρ ἦν· τὸν Πλάτωνα δὲ, οὐκ ἐγνώρισα· χρὴ γὰρ, οἶμαι, πρὸς φίλους ἄνδρας τἀληθῆ λέγειν. ἅμα γοῦν ἔγωγε ἅπαντα ἀκριβῶς ἑώρακα, καὶ τὸ χάσμα συνέμυε, καί τινες τῶν οἰκετῶν αἰαζόντες με, καὶ Πυρρίας ἐνταῦθα ἐν αὐλῇ, ἐπέσχομεν ὅπως τέλεον μεμυκὸς τοῦ χάσματος· εἶπε Πυρρία, εἰ ἀληθῆ λέγω; νὴ Δί', ἔφη ὁ Πυρρίας, καὶ ὑλαγμὸν δι' ἤκουσα διὰ τοῦ χάσματος, καὶ πῦρ τι ὑπολάμπειν ἀπὸ τῆς δαδὸς μοι ἐδόκει. κἀγὼ ἐγέλασα, ὅτι μεμηνήσθαι τὸ μάρτυρας τὼ ὑλακήν, καὶ τὸ πῦρ. ὁ Κλεόδημος δὲ, Οὐ καινὰ, εἶπεν, οὐδὲ ἄλλοις ἀόρατα ταῦτα εἶδες, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὑπὸ πολλῶν νοσήσας, τοιόν τι ἐθεασάμην.

Ego verò considerabam interim cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiæ nomine versentur, vulgóque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbáque ab ipsis differant infantibus, cæterùm etiam illis ipsis faciliùs ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, Dic mihi, inquit, Eucrates, illi canes deæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi, hirsutíque, sordido squalidó que villo. Ego igitur quum viderem, restiti, inuerso protinus in interiorem digiti partem, quod Arabs mihi dederat, sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatum effecit maximum, & qui immani magnitudine penitus æquaret Tartarum: deinde paulo pòst abiit in eum desiliens. Ego verò præsente animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa arbore quapiam quæ vicina stabat, ne obortis mihi tenebris ac vertigine, in caput præceps inciderem; deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlegethontem lacum, Cerberum, manes: adeò vt quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrem ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (inquit Ion) ô Eucrates, animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus familiásque cum amicis cognatísque versantur, in Asphodelo collocati? Contradicant ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, eiúsque de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipsum Platonémque videbas inter manes? Socratem (inquit) vidi, neque illum tamen euidenter, nisi quòd inde conieci, quoniam caluus ac ventricosus erat. Platonem verò non cognoui: nam apud amicos nimirum vera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hiatus coiit, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, superuenêre hiatu nondum plenè obducto: dic Pyrrhia, an non vera narro? Per Iouem (inquit Pyrrhias) & latratũ audiui per hiatum: & ignis quidem à face mihi suffulgere videbatur. Tum risi ego profectò, teste latratum ignémque in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, inquit, neque aliis inuisa vidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem, tale quiddã conspexi.

Prospiciebat mihi curabátque Antigonus hic, ac septima dies erat, febrísque ô qualis! incendio certè vehementior. Omnes ergo me relinquentes solũ, clausis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone, si quo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam vigilanti, pulcher admodum, veste circumamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti illico cognoui, Tantalum quum viderem ac Tityum Sisyphúmque. At cætera vobis quid commemorem? Postquam verò ad tribunal perueni (aderat autem & Æacus, & Charon, Parcæque, atque Erinnyes) quidam velut rex (Pluto certè mihi videbatur) assedit singulorum nomina percensens, qui morituri erant, quos diem iam vitæ præscriptum præteriisse contigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me ducebat, Nondum illi completum est stamen, inquit, abeat ergo. Tu verò fabrum Demylum adduc: iam siquidem vltra colum viuit. Tum ergo lætus recurrens, ipse quidem iam febre liber eram: denuntiabam verò omnibus quòd Demylus esset moriturus. Manebat autem nobis in vicinia ægrotans etiam ipse nonnihil, vt renuntiatum est. Ac paulo pòst audimus eiulatum eorum qui lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui post vigesimum diem quàm sepultus est, resurrexisse. Nam hominem & antequam moreretur, & postquam resurrexit, ipse curaui. Et quo pacto (inquam ego) in diebus viginti neque tabuit corpus, neque præterea fame corruptum est, nisi fortassis Epimenidem quempiam tu curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filij, è palæstra redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis excesserat, alter verò annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adsidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è conspectu filiorum admonitus, Sic his frui mihi contingat, inquit, simúlque manum eis iniecit, vt apud te Tychiades vera narrabo. Felicis memoriæ vxorem meam horum matrem nouerunt omnes quo pacto dilexerim. Nam declaraui his rebus quas in eam feci, non modò dum viueret,

A ἐπεσκόπει δέ με, καὶ ἐθεράπευεν Ἀντίγονος οὗτος. ἑβδόμη καὶ ἐκείνη ἡμέρα, ὁ δὲ πυρετὸς, οἷος, καύσωνος σφοδρότερος· ἄπαντες δέ με ἀπολιπόντες ἔσω ἐρημίας, ἐπικλῃσάμενοι τὰς θύρας, ἔξω παρεμένομεν. οὕτω γὰρ ἐκέλευσας, ὦ Ἀντίγονε, εἴ πως διαληθείην εἰς ὕπνον τρέπεσθαι. τότε οὖν ἐφίσταταί μοι νεανίας ἐγρηγορότι, παλαιστικὸς, λευκὴν ἱμάτιον περιβεβλημένος· εἶτα ἀναστήσας, ἄγει διά τινος χάσματος ἐς τὸν Ἅιδου, ὡς αὐτίκα ἐγνώρισα Ταντάλου ἰδὼν, καὶ Τιτυοῦ, καὶ Σίσυφον. καὶ τἄλλα μὲν ἄλλα, τί καὶ ὑμῖν λέγοιμι;

B ἐπεὶ δὲ κατ' ὀλίγον τὸ δικαστήριον ἐγγύθεν ἐγενόμην (πρῶτος δὲ ἦν ὁ Αἰακὸς, ἔπειτα ὁ Χάρων, ἔπειτα αἱ Μοῖραι, ἔπειτα αἱ Ἐρινύες) ὁ μὲν τις ὥσπερ βασιλεὺς (ὁ Πλούτων μοι δοκεῖ) καθῆστο, ἀπολογούμενος τῶν τεθνηξομένων τὰ ὀνόματα, οὓς ἤδη ὑπερημέρους τῆς ζωῆς συνέβαινεν εἶναι· ὁ δὲ νεανίσκος, ἐμὲ φέρων προσέστησεν αὐτῷ· ὁ δὲ Πλούτων, ἠγανάκτησε τότε, καὶ πρὸς τὸν ἀγαγόντα με, Οὔπω πεπλήρωται, φησὶ, ὃ νῆμα αὐτῷ, ὥστε ἀπίτω. σὺ δὲ δή, τὸν χαλκέα Δημύλον ἄγε· ὑπὲρ γὰρ τὸν ἄτρακτον ἤδη

C βιοῖ. κἀγὼ ἅσμενος ἀναδραμών, αὐτὸς μὲν ἤδη ἀπύρετος ἦν, ἀπήγγειλον δὴ ἅπασιν, ὡς τεθνήξεται Δημύλος. ἐν χρόνῳ δὲ ἡμῖν ὤφει, νοσῶν τι καὶ αὐτὸς ὡς ἀπηγγέλλετο, καὶ μετὰ μικρὸν ἀκούομεν οἰμωγῆς ὀδυρομένων ἔσω αὐτοῦ. τί θαυμαστὸν, εἶπεν ὁ Ἀντίγονος; ἐγὼ γὰρ οἶδα τινὰ μετ' εἴκοσιν ἢ ἡμέραν, ἢ ἐτάφη, ἀναστάντα, θεραπεύσας καὶ πρὸ τοῦ θανάτου, καὶ ἐπὶ ἀνέξη, τὸν ἀδελφὸν. καὶ πῶς, ἦν δ' ἐγὼ, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ὥστε ἐμυδήσει τὸ σῶμα, οὔτε ἄλλως ὑπὸ λιμοῦ διεφθάρη, εἰ μή τινά γε Ἐπιμενίδην σύ γε ἐθε-

D ράπευες. ἅμα ταῦτα λεγόντων ἡμῶν, ἐπεισῆλθον οἱ τοῦ Εὐκράτους υἱοὶ ὄντες τοῦ παλαίστρας· ὁ μὲν, ἤδη ἐξ ἐφήβων, ὁ δὲ ἕτερος, ἀμφὶ τὰ πεντεκαίδεκα ἔτη, καὶ ἀσπασάμενοι ἡμᾶς, ἐκαθέζοντο ὑπὸ τῆς κλίνης παρὰ τὸν πατέρα· ἐμοὶ δὲ εἰσκομίσθη θρόνος. καὶ Εὐκράτης, ὥσπερ ἀναμνησθεὶς περὶ τὴν ὄψιν τῶν υἱέων, Οὕτως ὀναίμην, ἔφη, τούτων (ὑπεραλῶν αὐτῶν τὼ χεῖρε) ὡς ἀληθῆ, ὦ Τυχιάδη, περὶ σὲ ἐρῶ. τὴν μακαρίτην μου γυναῖκα, τῶν τούτων

μητέρα, πάντες ἴσασιν ὅπως ἠγάπησα, ἐδήλωσα δὲ, οἷς περὶ αὐτὴν ἔπραξα, οὐ ζῶσαν μόνον,

ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἀπέθανε, τόν τε κόσμον ἅπαν- A verùm etiam postquam vita functa est,
τα συγκαταικύσας, καὶ τὴν ἐσθῆτα ἣ ζῶ- quippe qui mundum eius vniuersum, ve-
σα ἐχαιρεν. ἑβδόμῃ δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν stémque qua dum viueret oblectabatur,
ἡμέρᾳ, ἐγὼ μὲν ἐκεῖθεν ὅπερ τῆς κλίνης, ὥσ- in rogum illius iniecerim. Septima verò
περ νῦν, ἐκείμην ἀδημονούμενος τὸ γε post mortem die, ego quidem hîc in
πένθος. ἀνεγίγνωσκον γὰρ ὅ τι περὶ ψυχῆς τὸ eundem lectum incumbebam, quemad-
Πλάτωνος βιβλίον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπεισέρχε- modum nunc, luctum eum mihi commi-
ται δὲ μεταξὺ ἡ Δημαινέτη αὐτὴ ἐκείνη, καὶ tigans, quem de illa conceperam. Lege-
καθέζεται πλησίον, ὥσπερ νῦν Εὐκρατίδης bam enim tacitus Platonis illum de ani-
οὗτοσί, δείξας τὸν νεώτερον τῶν υἱέων· ὁ δὲ αὐτὴ ma libellum. Ingreditur interim De-
καὶ ἔφειξε μάλα παιδικῶς, καὶ πάλαι ἤδη mænete ea ipsa, atque adsidet iuxtà,
ὠχρὸς ὢν πρὸς τὴν διήγησιν. ἐγὼ δὲ, ἦσθ' quemadmodum nunc Euecratides hic,
ὅς ὁ Εὐκράτης, ὡς εἶδον, περιπλακεὶς αὐτῇ, B minorem designans filium. Hic verò illi-
ἐδάκρυον ἀσυκωκύσας· ἡ δὲ, οὐκ εἰα βοᾶν, co tremuit admodum pueriliter, ac du-
ἀλλ' ἠπιάτο με ὅτι τἄλλα πάντα χαριεμέ- dum ad narrationem pallebat. Ego verò
νως αὐτῇ, ἑτέρων τῶν σανδαλίων χρυ- (inquit Eucrates) vt conspexi, amplexus
σῶν ὄντων, ἃ κατακαύσαιμι, εἰ δὲ αὐτὸ eam singultim lacrymabam. Illa verò
ἔφασκε, παρεπεσὸν ὑπὸ τὴν κιβωτόν. καὶ me vociferari non patiebatur, verùm in-
διὰ τοῦτο ἡμεῖς οὐχ εὑρόντες, ἑτέρων μόνον cusabat me, quòd quum ei fuissem in
ἐκαύσαμεν. ἔτι δὲ ἡμῶν διαλεγομένων, reliquis gratificatus omnibus, è sandaliis
καταρρεστόν τι κυνίδιον ὑπὸ τῇ κλίνῃ ὂν, μα- aureis alterum non cremaueram: super-
λιστάμενον, ὑλάκτησεν· ἡ δὲ, ἠφανίσθη πρὸς esse autem id dicebat, quod sub arca ce-
τὴν ὑλακήν. τὸ μὲν σανδάλιον εὑρέθη ciderat: atque ob id nos quum non inue-
ὑπὸ τὴν κιβωτόν· καὶ κατεκαύθη ὕστερον· ἔπι C niremus, alterum tantùm cremaueram-
ἀπιστεῖν τούτοις, ὦ Τυχιάδη, ἄξιον σοφιστῇ mus. Nobis autem adhuc dissentibus,
ὄσι, καὶ τοῖς τὴμέραν ἑκάστην φαινομένοις; sceleстissimus quidam caniculus qui mihi
μὰ Δί, ἦ δ' ἐγώ· ἐπεὶ σανδάλῳ γε χρυ- in deliciis erat, in lecto cubans allatra-
σῷ ἐς τὰς πυγὰς, ὥσπερ τὰ παιδία, παίε- bat: ea verò ad latratum euanuit. At
σθαι ἄξιοι ἂν εἶεν οἱ ἀπιστοῦντες, καὶ οὕτως sandalium sub arca repertum est: poste-
ἀναισχυντοῦντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ὅπι que à nobis incensum. An hæc etiam
τούτοις, ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος εἰσῆλθεν, Tychiades recusabis credere, quum tam
ὁ κομήτης, ὁ σεμνὸς ἀπὸ τοῦ προσώπου, οἶ- sint euidentia, quotidiéque obseruen-
δα τὸν ἀοίδιμον ὅπι τὴν σοφίαν, τὸν ἱερὸν ἐπο- tur? Per Iouem, inquam ego, digni fue-
νομαζόμενον. κἀγὼ μὲν, ὡς εἶδον αὐτὸν, ἀνέ- rint quibus aureo sandalio nates puero-
πνευσα, τοῦτ' ἐκφυσῆσαι μοι νομίσας, πέλε- D rum more feriantur, si qui ista non cre-
κύν τινα τῶν ψευσμάτων. ὑπεσομψ γὰρ dant, atque vsque adeò impudenter ve-
αὐτοῖς, ἔλεγον, ὁ σοφὸς ἀνὴρ, οὕτω τερατώδη ro resistant. Interea Pythagoricus in-
διεξιόντας· καὶ ὅ τι λόγου, θεὸν ἀπὸ μη- trabat Arignotus comatus ille, ab aspe-
χανῆς ἐπεισκεκυκλῶσθαί μοι τοῦτον ᾠήμην ἀπὸ ctu venerabilis. Nosti illum doctrinæ
τῆς τύχης. ὁ δὲ, ἐπεὶ καθέζετο, ὑπανεκ- nomine celebrem, qui cognominatur
στάντος αὐτῷ τοῦ Κλεοδήμου, πρῶτα μὲν, περὶ sacer. Atque ego quidem vt eum consp-
τῆς νόσου ἤρετο· καὶ ὡς ῥᾷον ἤδη ἔχειν ἤκουσε exi, respiraui: hoc ipsum quod prouerbio
καὶ τοῦ Εὐκράτους, Τί δὲ, ἔφη, πρὸς ἀλλή- dici solet, aduenisse mihi ratus, nempe
λους φιλοσοφεῖτε; μεταξὺ γὰρ εἰσιὼν, ἐπήκου- securim quampiam aduersus mendácia.
σα. καί μοι δοκεῖτε εἰς καλὸν διατεθήσεσθαι Occludet, inquam, eis ora vir sapiens,
τὴν διατριβήν. τί δ' ἂν, εἶπεν ὁ Εὐκράτης, adeò monstrosa narrantibus: atque
prorsus, iuxta vulgatum illud adagium,
repentè Deum immissum esse mihi hunc
à fortuna putabam. Hic verò postquam
adsedit, assurgente ei ac cedente Cleo-
demo, primùm de morbo percontatus
est, séque audisse dicebat Eucratem iam
se meliùs habere. At quidnam, inquit,
inter vos philosophamini? Nam interim
dum ingrediebar, subauscultaui, ac mi-
hi certè videmini in re quapiam pulchra
conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates,

quàm vt huic adamantino persuadeamus (me demonstrans) vt dæmones credat aliquos esse, phantasmataque, ac mortuorum animas super terram obambulare, & sese, quibus libitum fuerit, ostendere? Ego igitur erubui, vultúmque deieci reueritus Arignotum. At ille, Vide (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantùm qui violenter interierint, animas errare, veluti si quis suffocatus, aut capite truncatus, crucíve suffixus fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo è vita discesserit: eas verò quæ fatali morte naturalíque discesserint, haudquaquam ampliùs oberrare. Nam si hoc dicat, non vsqueadeo absurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus, in me toruè aspiciens, nihil horum tibi videtur fieri? præsertim quum omnes (vt ita dicam) videant? Ignosces, inquam ego, mihi, si non credo: nam solus omnium non video: quòd si vidissem, profectò & credidissem, quemadmodum & vos. Atqui, inquit ille, si quando Corinthum veneris, roga vbi sit Eubatidæ domus. Atque vbi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneum, in eam ingressus, dic ianitori Tibio, velle te videre vnde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula: quòd si quis inhabitasset, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectúmque rumpebatur, neque quisquam erat omnino qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego verò vbi hæc audiui, libellos sumens (sunt autem Ægyptij mihi de talibus rebus admodum multi) veni in domum circa primam vigiliam, dehortante hospite, ac fermè detinente, postquam didicerat quò iturus essem, in certum, vt putabat, exitium. At ego sumpta lucerna, solus ingredior, atque in vastissimo atrio collocato lumine, humi sedens tacitè legebam. Adest verò dæmon ille, cum quopiam è vulgo se congressurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, squallidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adstaret,

Simile habet Plinius in epistolis.

ἢ τουτονὶ τὸν ἀδαμαντῖνον πείθομεν (δείξας ἐμὲ) ἡγεῖσθαι δαίμονάς τινας εἶναι, καὶ φαντάσματα, καὶ νεκρῶν ψυχὰς περιπολεῖν ὑπὲρ γῆς, καὶ φαίνεσθαι οἷς ἂν ἐθέλωσιν; ἐγὼ μὲν οὖν ἠρυθρίασα, καὶ κάτω ἔνευσα, αἰδεσθεὶς τὸν Ἀρίγνωτον. ὁ δέ, Ὅρα, ἔφη, ὦ Εὐκρατίδες, μὴ τοῦτο φησὶ Τυχιάδης, τὰς τῶν βιαίως ἀποθανόντων μόνας ψυχὰς περινοστεῖν, εἴ τις ἀπήγξατο, ἢ ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν, ἢ ἀνεσκολοπίσθη, ἢ ἄλλῳ γέ τῳ τοιούτῳ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ βίου, τὰς δὲ τῶν κατὰ μοῖραν ἀποθανόντων οὐκέτι; ἐγὼ γὰρ τοῦτο λέγει, οὐ πάνυ ἀπόλωλα φήσας. μὰ Δί', ἦδ' ὃς ὁ Δεινόμαχος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως εἶναι τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ σκιοειδῆ ὁρᾶσθαι οἴεται. πῶς λέγεις, ἦδ' ὃς ὁ Ἀρίγνωτος, δριμὺ ἀποβλέψας εἰς ἐμέ. οὐδέν σοι τούτων γίγνεσθαι δοκεῖ, οὐδὲ τοῦτο, πάντων, ὡς εἰπεῖν, ὁρώντων; ἀπολελόγησθε, ἔφη ἐγώ, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ μὴ πιστεύω, ὅτι μηδὲ ὁρᾶν μόνος τῶν ἄλλων εἰμί· εἰ δὲ ἑώρων, οὐκ ἂν ἠπίστουν ἀλλὰ δῆλα δή, ὥσπερ ὑμῖν, καὶ ἐμοί. ἦλθε δ' ὅς, ἔστ' ἂν ποτε εἰς Κόρινθον ἔλθῃς, ἐρωτᾶν ἔνθα ἔστιν ἡ Εὐβατίδου οἰκία, κἀπειδάν σοι δειχθῇ τοῦτο τὸ Κρήνιον, παρελθὼν εἰς τοῦτο, λέγε τῷ ἐπὶ θυρῶν Τίβιον, ὡς ἐθέλοις ἰδεῖν ὅθεν τὸν δαίμονα ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος ἀπάγοι ξας, ἀπήλασε, καὶ τὸν λοιπὸν οἰκεῖαν τὴν οἰκίαν ἐποίησε. τί δ' τοῦτο ἦν, ὦ Ἀρίγνωτε, ἤρετο ὁ Εὐκράτης. ἀοίκητος ἦν, ἦδ' ὅς, ἐκ πολλοῦ ὑπὸ δείματος. εἰ δέ τις οἰκήσειε, βύθιος ἐκπλαγείς, ἔφυγεν ἐκδιωχθεὶς ὑπό τινος φοβεροῦ καὶ παραχρῆμα φάσματος. συνέπιπτεν οὖν ἤδη, καὶ ἡ στέγη κατέρρᾳ. καὶ ὅλως, οὐδεὶς ἦν ὁ θαρρήσων παρελθεῖν εἰς αὐτό. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσα, τὰς βίβλους λαβὼν (εἰσὶ δέ μοι Αἰγύπτιαι μάλα πολλαὶ περὶ τῶν τοιούτων) ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν περὶ δείπνου ὥραν, ἀποτρέποντος τοῦ ξένου, καὶ μόνου ὀκνοῦντος ἐμβαίνειν, ἐπεὶ ἔμαθεν οἷ βαδίζοιμι, εἰς προδήλου κακὸν ὡς ᾤετο. ἐγὼ δὲ λύχνον λαβών, μόνος εἰσέρχομαι. καὶ ἐν τῷ μεγίστῳ οἰκήματι καθεὶς τὸ φῶς, ἀνεγίγνωσκον ἡσυχῇ, χαμαὶ καθεζόμενος. ἐφίσταταί δὲ ὁ δαίμων, ὅτι τινα τῶν πολλῶν ἥξειν νομίζων, καὶ δεδίξεσθαι κἀμὲ ἐλπίζων, ὥσπερ τοὺς ἄλλους, αὐχμηρός, καὶ κομήτης, καὶ μελάντερος τοῦ ζόφου. καὶ ὁ μέν, ὑπισχνούμενος,

ἐπειρᾶτο

ἐπειρᾶτό μου πάντοθεν προσβάλλων, εἰ ποθεν κρατήσοι, καὶ ἄρτι μὲν κύων, ἄρτι δὲ, ταῦρος γινόμενος, ἢ λέων. ἐγὼ δὲ προχειρισάμενος τὸ φερωνυμώτατον ὑπόῤῥησιν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, στενάξασα κατάδων αὐτὸν εἴς τινα γωνίαν σκοτεινὴν οἰκήματος. ἰδὼν δὲ αὐτὸν οἷ κατέδυ, ὃ λοιπὸν ἀνεπαυόμην· ἕωθεν δὲ πάντων ἀπεγνωκότων, καὶ νεκρὸν διερωτώντων με οἰόμενοι, καθάπερ τοὺς ἀνῆγες, προελθὼν ἀπροσδόκητος ἅπασι, προσέρχομαι τῷ Εὐβατίδῃ, διαγελιζόμενος αὐτῷ, ὅτι καθαρὰν αὐτῷ, καὶ ἀδείμαντον ἤδη ἔξει τὴν οἰκίαν οἰκεῖν. καὶ προσκαλεσάμενον αὐτόν τε, καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς (εἵποντο γὰρ τῆς παραδόξου ἕνεκα) ἐκέλευον ἀγαγεῖν ὅπου τὸν τόπον, ἔνθα καταδεδυκότα τὸν δαίμονα ἑωρᾶκειν, σκάπτειν, λαβόντας δικέλλας, καὶ σκαφέα. καὶ ὅπερ ἐποίησαν, ὀρύττοντες ηὑρέθη ὡς ἐπ' ὀργυιὰν καταρρυγμένος τις νεκρὸς ἔωλος, μόνα τὰ ὀστᾶ καὶ χρῆμα συγκείμενος. σκῆπτρον μὲν οὖν ἐθαύμαζον ἀπορύξαντες. ἡ οἰκία γὰρ ὃ ἀπ' ἐκείνου ἐπαύσατο, σκοπούμενον ὑπὸ τῶν φασμάτων. ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀρίγνωτος, ἀνὴρ δαιμόνιος τὰ σοφίαν, καὶ ἅπασιν αἰδέσιμος, σοὶ δὲ μάλιστα ἐπὶ τῶν παρόντων, ὃς οὐκ ἂν κατεγίγνωσκέ μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν, τοῖς τοιούτοις ἀπιστοῦντος, καὶ ταῦτα, Ἀρίγνωτου λέγοντος. ἐγὼ δὲ ὅμως σοὶ μὲν τρέσας, ὅτε τὸ κῆμον, ὅτε τὴν δόξαν τὴν περὶ αὐτοῦ, Τί τοῦτ', ἔφην, ὦ Ἀρίγνωτε, καὶ σὺ τοιοῦτος ἦσθα, ἡ μόνη ἐλπὶς τῆς ἀληθείας, καπνῷ μεσὸς καὶ ἐνδαλαμῖν; ὃ γοῦν τὸ λόγου ἐκεῖνο, Ἀνθρακες ἡμῖν ὁ θησαυρὸς πέφηνας· σὺ δή, φησὶν ὁ Ἀρίγνωτος, εἰ μήτε ἐμοὶ πιστεύῃς λέγοντι, μήτε Δημοκράτει, ἢ Κλεοδήμῳ τούτῳ, μήτε αὐτῷ Εὐκράτει, φέρε, εἰπὲ τίνα περὶ τῶν τοιούτων ἀξιοπιστότερον ἡγῇ πάντα ἡμῖν λέγοντα; νὴ Δί', ἦν δ' ἐγὼ, μάλα θαυμαστὸν ἄνδρα τὸν Ἀβδηρόθεν ἐκεῖνον Δημόκριτον, ὃς ὥστε ἄρα ἐπέπεισο μηδὲν οἷόν τε εἶναι συστῆναι τοιοῦτον ὥστε ὑπὸ καθείρξας ἑαυτὸν ἐς μνῆμα ἔξω πυλῶν, ἐνταῦθα διετέλει γράφων καὶ συντάττων, καὶ νύκτωρ ἅμ' ἡμέραν· καί τινες τῶν νεανίσκων, ἐρεσχελῆσαι βουλόμενοι αὐτὸν, καὶ ἱματίοις, σκληθρώποις νεκρικῶς ἐσθῆτι μελαίνῃ, καὶ προσωπείοις ἐς τὰ κρανία μεμιμημένοις περιστάντες αὐτὸν, περιεχόρευον ἅμα πυκνῇ τῇ βάσει ἀναπηδῶντες·

A vndique me adsultim petens tentauit si quà posset expugnare, ac modò in canem, modò in taurum, modò in leonem vertebatur. At ego correpto in manum quàm maximè horrendo carmine, simúlque vocem imitatus Ægyptiam, & incantans eum, in domicilij tenebrosi angulum quendam compuli. Ac quum animaduertissem vbi se in terram condidit, tum destiti. Mane autem desperantibus vniuersis, ac me quemadmodum alios mortuum sese reperturos putantibus, præter omnium spem progrediens, Eubatidem adeo, feliciter illi annuntians quòd puram sibi ac spectris liberam do-
B mum iam liceret incolere. Atque illum assumens, aliósque multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum duxissem vbi condentem se dæmona conspexeram, iussi vt sumptis ligonibus matulísque suffoderent. Atque vbi id fecerant, inuentum est ferè ad passum defossum cadauer quoddam marcidum, ossibus tantùm humana specie cohærentibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus verò postea turbari prodigiis desiit. Hæc vbi narrauit Arignotus, vir prodigiosa sapientia, ac re-
C uerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non multam mihi imputaret insaniam, qui talia non credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil veritus neque comam, neque illam quam de eo habebant opinionem: Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in te, quod dici solet, euênit, vt thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus? At tu, inquit Arignotus, si neque mihi credis narranti, neque Dinomacho, aut huic Cleodemo, neque ipsi Eu-
D crati, dic age, quemnam digniorem cui his de rebus fides habeatur, existimas, qui nobis dicat cõtraria? Per Iouem, inquam ego, virum apprime mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, vt quum se in monimento extra portas clausisset, ibíq; degeret dies noctésque scribens atque componens, iuuenésque eum quidam illudere cupientes, ac perterrefacere, nigra veste in modum cadaueris ornati, ac personis in capita affictis circunsistentes illum circunsilirent, crebrò subsilientes:

hic neque eorum commenta pertimue-
rit, neque eos omnino reſpexerit, ſed in-
ter ſcribendum, Deſiſtite, inquit, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil eſſe poſtquam è corporibus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, demẽtem quempiam virum eſſe Democritum, ſi quidem ſic exiſtimauit? Ego verò vobis etiam aliud referam, quod mihi ipſi contigit, non quòd ab alio acceperim: fortaſſis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipſa narrationis veritate coactus. Quum in Ægypto verſarer adhuc adoleſcens, à patre videlicet doctrinæ gratia tranſmiſſus, cupiebam nauigio profectus in Coptũ, illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum videlicet ſonum reddentem ad Orientem ſolem. Illum igitur audiui non hoc vulgari modo quo audiunt alij ſonũ quempiam inanem, ſed mihi oraculaetiam edidit Memnon ipſe aperto ore ſeptem verſibus: quod niſi eſſet ſuperuacaneum, ipſos vobis verſus recenſerem. Inter nauigandum verò incidit in nos vnà nauigans vir Memphiticus quidam ex ſacris illis ſcribis, mirabili ſapientia, & qui vniuerſam Ægyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac viginti annos in adytis ſubterraneis manſiſſe, magiam interea doctus ab Iſide. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meum, virum ſacrum, raſum, lineis indutum, doctum, puréque lingua Græca loquentem, procerum, ſimum, labiis promiſſis, cruribúſque gracilibus. Illum ipſum, inquit ille, Pancratem. Ac primùm quidem quis eſſet ignorabam: at poſtquam vidi eum, ſi quando in portum appuliſſemus, cùm alia multa miracula facientem, tum crocodilis inſidentem agitaſſe, & cum feris verſantem, illas verò reuerentes eum, caudíſque adulantes; agnoui ſacrum quempiam virum eſſe: paulatímque comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatem inſinuaui, adeò vt omnia arcana mihi communicaret. Ac tandem mihi perſuadet, vt famulis omnibus in Memphide relictis, ſe ſolus ſequerer: neque enim defuturos nobis miniſtros: atque ex eo tempore ſic vitam duximus. Quum in diuerſorium quodpiam veniremus, homo accepto piſtillo, ſcobiná ve,

Memnon Ægyptius, de quo & Iuuenalis meminit.

A ὁ δὲ, οὔτε ἔδοξε τῷ πρεσβυτῇ, οὔτε ὅλως ἐνέβλεψε πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ μεταξὺ γράφων, Παύσασθε, ἔφη, παίζοντες· οὕτω βεβαίως ὑπίστευε μηδὲν εἶναι τὰς ψυχὰς ἔτι ἔξω γιγνομένας τῶν σωμάτων. τοῦτο φῄς, ἦ δ' ὃς ὁ Εὐκράτης, αὐτόν τινα ἄνδρα καὶ τὸν Δημόκριτον γενέσθαι, εἴ γε οὕτως ἐνόησεν. ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ ἄλλο διηγήσομαι αὐτὸς παθών, οὐ πρὸς ἄλλου ἀκούσας. πάσχα γὰρ ἂν καὶ σύ, ὦ Τυχιάδη, ἀκούων, προσβιασθείης πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῶν διηγημάτων. Ὁπότε γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ διῆγον, ἔτι νέος ὤν, B ἐπὶ τῇ παιδείας προφάσει ἀποσταλείς, ἐπεθύμησα ἐς Κοπτὸν ἀναπλεύσας, ἐκεῖθεν ὅτι τὸν Μέμνονα ἐλθών, ἀκούσας θαυμαστὸν ἐκεῖνο ἠχοῦντα, πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον. ἐκείνου μὲν οὖν ἤκουσα, οὐχ ὃν τρόπον τοῖς πολλοῖς ἄσημόν τινα φωνὴν, ἀλλά μοι καὶ ἔχρησεν ὁ Μέμνων αὐτὸς, ἀνοίξας τὸ στόμα· ἐπτὰ δ' ἦσαν ἐπῶν ἑπτά. καὶ εἴ γε μὴ πρεσβύτερον ἦν, αὐτὰ ἂν ὑμῖν εἶπον τὰ ἔπη. κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν, ἔτυχεν ἡμῖν συμπλέων Μεμφίτης ἀνὴρ τῶν ἱερῶν γραμματέων, C θαυμάσιος τὸν σοφίαν, καὶ τὸν παιδείαν πᾶσαν εἰδὼς τὴν Αἰγυπτίων. ἐλέγετο δὲ τεττάρων καὶ εἴκοσιν ἔτη ἐν τοῖς ἀδύτοις ὑπογαίοις οἰκήσεως, μαγείαν παιδευόμενος ὑπὸ τῆς Ἰσιδος. Παγκράτην, ἔφη, λέγεις, ὁ Ἀρίγνωτος, ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερέα ἀνδρα ἐξυρημένον τὸ ὀφρύων, λινοῦν ἔχοντα, καθαρῶς Ἑλληνίζοντα, βαθυμήκη, σιμόν, τὰ σκέλη λεπτόν. αὐτὸν, ἦν δ' ὅς, ἔγνων τὸν Παγκράτην· καὶ τὰ μὲν πρῶτα, ἠγνόουν ὅστις ἦν· ἐπεὶ δὲ ἑώρων αὐτὸν, εἴποτε ὁρμίσαιμεν τὸ πλοῖον, ἀλλά τε πολλὰ τερατία ἐργαζόμενον, καὶ δὴ καὶ ὅτε κροκοδείλων ὀχούμενον, καὶ συνεύοντα τοῖς θηρίοις, τὰ δὲ, ὑποσαλπάζοντα, καὶ σαίνοντα ταῖς οὐραῖς, ἔγνων ἱερόν τινα ἄνδρα ὄντα, καὶ κατὰ μικρὸν φιλοφρονούμενος, ἔλαθον ἑταῖρος αὐτῷ, καὶ συνήθης γενόμενος. ὥστε πάντων ἐκοινώνει μοι τῶν ἀπορρήτων· καὶ τέλος, πείθει με, τοὺς μὲν οἰκέτας ἀπόντας ἐν τῇ Μέμφιδι καταλιπεῖν, αὐτὸν δὲ μόνον ἀκολουθεῖν μετ' αὐτόν, μὴ γὰρ ἀπορήσειν ἡμᾶς τῶν ἀναγκαιοτάτων. καὶ ὃ μετὰ τοῦτο, οὕτω διήγομεν. ὅπου δὲ ἐλθοιμεν εἴς τι καταγώγιον, λαβὼν αὐτὸ ὁ ἀνὴρ τὸν μοχλὸν τῆς θύρας,

ἢ ὃ κόρηθρον, ἢ καὶ ὃ ὕπερον, παρεβαλὼν ἱματίοις, ἐπειπών τινα ἐπῳδὴν, ἐποίᾳ βαδίζειν, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώπου εἰδὼς ἀχρεῖα. ὁ δὲ, ἀπελθὼν, ὕδωρ τε ἀπήντλει, καὶ ὀψώνει, καὶ ἐσκεύαζε, καὶ ἐς πάντα δεξιῶς ὑπηρέτει, καὶ διηκονεῖτο ἡμῖν. εἶτα δὲ ὅπῃ ἄλλοι ἔχοι τῆς διακονίας, αὖθις κόρηθρον ὃ κόρηθρον, ἢ ὕπερον ὃ ὕπερον, ἄλλην ἐπῳδὴν ἐπειπών, ἐποίᾳ ἀνω. τοῦτο ἐγὼ πάνυ ἐσπουδακὼς, οὐκ εἶχον ὅπως σκεμφθοίμι πρὸς αὐτόν· ἐδιδάσκαμε γὰρ αὐτόν, καίτοι πρὸς τἄλλα πρόχειρος ὤν. μιᾷ δέ ποτε ἡμέρᾳ λαθὼν, ἐπήκουσα τῆς ἐπῳδῆς, ἦν δὲ τρισύλλαβος, χρόδυ σκοτεινῷ ὑποσταί. καὶ ὁ μὲν, ὡς ἦκε τὸ ἀλφιτόν, ἐντειλάμενος τῇ ὑπηρέτῃ ἃ ἔδει ποιεῖν· ἐγὼ δὲ, ἐς τὴν ὑστεραίαν σκεύους τι τῶν ἀλφιτοπωλικῶν παραματευομένου, λαβὼν ὃ ὕστερον, σχηματίσας, ὁμοίως ἐπειπὼν τὰς συλλαβάς, σκέλθιον ὑδροφορῆν. ἐπεὶ δὲ ἐμπλησάμενος τὴν ἀμφορέα σκόμιζε, Πέπαυσο, ἔφην, μηκέτι ὑδροφόρει, ἀλλ' ἴθι αὖθις ὕπερον. ὁ δὲ, σκέπτεσθαι μοι πιθέσθαι οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ὑδροφόρει ἀεὶ, ἄχρι δὴ ὁπόσου ἐνέπλησεν ἡμῖν ὕδατος τὴν οἰκίαν ἐπῳκτλοιῶν. ἐγὼ δὲ ἀμηχανῶν τῷ πράγματι (ἐδεδίειν γὰρ μὴ ὁ Παγκράτης ἐπανελθὼν ἀγανακτήσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο) ἀξίνῃ λαβὼν, σχίζω ὃ ὕπερον εἰς δύο μέρη· τὰ δὲ, ἑκάτερον ὃ μέρος, ἀμφορέα λαβόντα, ὑδροφόρει, καὶ αὐτῶν ἑνὸς, δύο μοι ἐγένοντο οἱ σχίνοι. ἐν τούτῳ καὶ ὁ Παγκράτης ἐφίσταται, καὶ σεσεικὼς ὃ γλωμώμενον, σκέψαι μὲν αὖθις ἐποίησε ξύλα, ὥσπερ ἦν πρὸ τῆς ἐπῳδῆς· αὐτὸς δὲ ἀπολιπών με λαθὼν, οὐκ οἶδ' ὅποι ἀφανὴς ᾤχετο ἀπιών. νῦν οὖν, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, οἶσθα καὶ σκέψαι αὖθις ἄνθρωπον ποιεῖν ἐκ τοῦ ὑπέρου; νὴ Δί', ἦν δ' ὅς, ἥμισείας γε· οὐκέτι γὰρ εἰς ὃ ἀρχαῖον οἷόν τέ μοι ἄγαν αὐτὸ, ἦν ἅπαξ γένηται ὑδροφόρος, ἀλλὰ δεήσει ἡμῖν θυρεῖον θύραν τὴν οἰκίαν ἐπῳκτλουμένην. οὐ παύεσθε, ἦν δ' ἐγὼ, τὰ τοιαῦτα τερατολογοῦντες λέγοντες ἄνδρες; εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ κἂν τῶν μειρακίων τούτων ἕνεκα εἰς ἄλλον καιρὸν ὑπερβάλλεσθε τὰς παραδόξους ταύτας καὶ φοβερὰς διηγήσεις, μή πως λάθωσιν ἡμῖν ἐμπλησθέντες δείματων, καὶ ἀλλοκότων μυθολογημάτων.

aut pessulo; vestibus implicans, quum in id carmen quoddam dixisset, effecit vt ambularet, vtque aliis omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, instruebátque, atque in omnibus commodè subseruiebat ministrabátq; nobis. Deinde postquam iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmen, reddebat. Hoc ego vehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis esset facillimus. At quadam die in angulo quodam tenebricoso clam illo deliteſcens, subauscultaui propiùs incantationem illam. Erat autem trisyllaba. Tum ille quum pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit in forum. At ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum quum ornassem, syllabas illas simili modo pronuntians, aquam iussi vt hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, Desiste, inquam, neque aquam ampliùs haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud ampliùs iam obtemperare volebat, sed aquam hauriebat continuè, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quum resistere huic rei non valerem, timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euênit) iraſceretur, correpta securi pistillum in duas partes disseco. At vtraque pars amphoram sumens hauriebat aquam, iámque vnius loco duo mihi ministri esse cœperunt. Interea Pancrates superuênit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipse me clanculum relicto, nescio quò clanculum se subducens abiit. At possis istud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex pistillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte scio: nam in priorem formam nunquam à me' restitui potest, postquam semel aquarius esse cœperit, sed deferenda nobis domus esset aquæ iam impleta. Non desistitis, inquam ego, huiusmodi monstrosa narrare viri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleantur.

Parcere ergo eis oportet, ne talia consuescant audire, quę eos per totam vitam comitata perturbabũt, atque ad omnem strepitum meticulosos reddent, posteaquam eos omnigena superstitione impleuerint. Rectè admonuisti me, inquit Eucrates, quum superstitionẽ dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi videtur, de oraculis loquor ac vaticiniis, & quæcunque quidam numine afflati proclamant, quæve ex adytis audiuntur? aut quæ virgo numeris eloquens futura prædicit? an videlicet nec talia credis? At ego quòd annulum quendam sacrum habeo, Pythii Apollinis imaginem exprimente sigillo, quódque hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi videar ad gloriam meam res incredibiles narrare. Cæterùm quæ apud Amphilochum audiui in Mallo, heroë mecum diu differente, deúmque meis de rebus consulente, tum quæ ipse vidi, volo vobis narrare: deinde ex ordine & quæ vidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaque quum ex Ægypto redirem domum, audirémque illud in Mallo vaticinium apertissimum simul ac verissimum esse, tamen sic oracula dare, vt ad rem respondeat his quæcunque prophetæ quispiam in schedulam inscripta tradiderit, rectè me facturum putaui, si dum præternauigarem, experirer oraculum, deúmque de futuris quippiam consulerem. Hæc adhuc Eucrate dicente, quum viderẽ quàm longè res esset processura, quódque non breuem incepisset de oraculo tragœdiã, ratus non expedire vti solus contradicerem omnibus, relinquens eum ex Ægypto adhuc in Mallum nauigantem (nam & intelligebam molestam illis esse præsentiam meam, vtpote qui dissentirem, refellerémque eorum mendacia.) Atqui ego abeo, inquam, quæsiturus Leontichum: nam opus habeo cum eo congredi. At vos, quandoquidem parum sufficere vobis res humanas putatis, ipsos etiam deos denique in fabularum vobis partem vocate. Atque hæc simul ac dixi, discessi. Illi verò alacres iam libertatem nacti, vt est verisimile, mutuò sese epulis accipiebant, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ô Philocles apud Eucratem auditis, venio per Iouem inflato ventre, non aliter quàm hi qui musto poti sunt, opus habẽs vomitu.

A φείδεσθαι οὖν χρὴ αὐτῶν, μηδὲ τοιαῦτα ἐθίζειν ἀκούειν, ἃ δίχα πάντως τὸν βίον συγχλονοῦντα, καὶ φοβοδεᾶ ποιοῦντα, ποικίλης τῆς δεισιδαιμονίας ἐμπιπλάντα. ὅτε δὴ ἐμνημόνευσας, ἢ δ' ὃς ὁ Εὐκράτης, εἰπὼν τὴν δεισιδαιμονίαν. τί γάρ σοι, ὦ Τυχιάδη, περὶ τῶν τοιούτων δοκεῖ, λέγω δὴ χρησμῶν, καὶ θεσφάτων, καὶ ὅσα θεοφορούμενοί τινες ἀναβοῶσιν, ἢ ἐξ ἀδύτων ἀκούεται, ἢ παρθένος ἔμμετρα φθεγγομένη, προαγορεύει τὰ μέλλοντα; ἢ ὅλως ἐν τοῖς τοιούτοις ἀπιστοῦντες; ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν καὶ δακτύλιόν τινα ἱερὸν ἔχω, Ἀπόλλωνος τοῦ B Πυθίου εἰκόνα ἐκτυποῦσης τῆς σφραγίδος, καὶ οὗτος ὁ Ἀπόλλων φθέγγεται πρὸς ἐμέ, οὐ λέγω, μή σοι ἄπιστα δόξω περὶ ἐμαυτοῦ μεγαλαυχεῖσθαι· ἃ δὲ ἐν Ἀμφιλόχου τε ἤκουσα ἐν Μαλλῷ, τοῦ Ἥρωος ἐπ' ἐμοῦ διαλεχθέντος μοι, καὶ συμβουλεύοντος περὶ τῶν ἐμῶν, καὶ ἃ εἶδον αὐτὸς, ἐθέλω ὑμῖν εἰπεῖν. εἶπα ἐξῆς μὲν ἐν Περγάμῳ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐν Πατάροις. ὁπότε γὰρ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανήειν οἴκαδε, ἀκούων ἐν Μαλλῷ τὸ μαντεῖον, ὅτι φανερώτατόν τε, καὶ ἀληθέστατον εἴη, καὶ C χρῆν σαφῶς περὶ ἕκαστα ἀποκρινόμενον, οἷς αὐτὸ ἐγκεφάλας τις εἰς τὸ γραμματεῖον παραδοῖ τῷ προφήτῃ, καλῶς αὐ ἔχειν ἡγησάμενον ἐν παρόδῳ πειραθῆναι τοῦ χρηστηρίου, καί τι περὶ μελλόντων συμβουλεύσασθαι τὸν θεόν. ταῦτα ἐπὶ τῷ Εὐκράτους λέγοντος, ἰδὼν οἱ ὁ παῖς παρεχωρήσαν ἐμελλε, καὶ ὡς ἐπὶ μικρὸν ἐπήρχετο τῷ περὶ τὰ χρηστήρια τραγῳδίας, ἐδόκουν οἱ πάντες δεῖν μόνος αὐτὸς ἐναντιολέγειν ἅπασιν, ἀπολιπὼν αὐτὸν ἐπὶ πλείονα δὲ Αἰγύπτου εἰς τὴν D Μαλλὸν (καὶ γὰρ συνῄδειν ὅτι μοι ἀχθόμενα παρῆν, καθάπερ ἀνύποφορα τὰ φυσήματα) Ἀλλ' ἐγὼ ἄπειμι, ἔφην, Λεόντιχον ἐπιζητήσων· δέομαι γὰρ αὐτοῦ τι συλλέξασθαι. ὑμᾶς δὲ, ἐπεὶ οὐχ ἱκανὰ ἡγεῖσθε τὰ ἀνθρώπινα τοῖς, καὶ αὐτοὺς ἤδη τοὺς θεοὺς καλεῖτε συνεπιπλημμύρους ὑμῖν τοῖς μυθολογουμένοις. ἅμα λέγων, ἐξῄειν. οἱ δὲ ἅσμενοι ἐλευθερίας λαβόμενοι, εἰστίων, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀλλήλους, καὶ ἐπεφορεῖτο τοῖς φυσήμασιν. ταῦτά σοι, ὦ Φιλόκλεις, παρὰ Εὐκράτει ἀκούσας, ἥκω, μὰ τὸν Δία, ὥσπερ οἱ τὸν γλεῦκος πίοντες, ἐμπεφυσημένος τὴν γαστέρα, ἐμέτου δεόμενος.

ἡδέως δ' ἂν ποθεν ὅτι πολλῷ ἐωριάμην ληθεδόνιόν τι φάρμακον, ὧν ἠκουσα, ὡς μή τι κακὸν ἐργάσηταί με ἡ μνήμη αὐτῶν ἐνοικοῦσα. τέρατα γοῦν, ἦ δαίμονας, ἦ Ἑκάτας ὁρᾶν μοι δοκῶ. ἦ αὐτός, ὦ Τυχιάδη, τοιοῦτόν τι ἀπήλαυσα τῆς διηγήσεως. φασὶ γάρ τοι μὴ μόνον λυττᾶν, ἦ ὕδωρ φοβεῖσθαι, ὁπόσους ἂν οἱ λυττῶντες κύνες δάκωσιν, ἀλλά κἂν τινα ὁ δηχθεὶς ἂν ἄνθρωπος δάκῃ, ἴσα τοῦ κυνὶ δυνατὰ ὄδηγμα· ἦ τὰ αὐτὰ κἀκεῖνος φοβεῖται. σὺ οὖν τοίνυν ἔοικας αὐτὸς ὁ Εὐκράτης δηχθεὶς ὑπὸ πολλῶν ψευσμάτων, μεταδεδωκέναι κἀμοὶ τοῦ δήγματος. ὥστε δαιμόνων μοι πλεῖν ψυχῇ ἐνέπλησας. ἀλλὰ θαῤῥῶμεν, ὦ Φιλότης, μέγα τῶν τοιούτων ἀλεξιφάρμακον ἔχοντες τὴν ἀλήθειαν, ἦ τὸν ὀρθὸν πᾶσι λόγον ὀρθόν. ᾧ χρώμενοι ἡμᾶς, οὐδὲν ἂν μὴ ταράξῃ τῶν κενῶν ἦ ματαίων τούτων ψευσμάτων.

A Tum libenter alicunde magno emerim pharmacum aliquod quod mihi obliuionem induceret eorum quę audiui, ne me nonnihil earum rerum lędat inhærēs memoria: nempe monſtra, dæmones, atque Hecatas mihi videre videor. PHIL. Quin mihi quoq; ô Tychiade tale quiddam hic ſermo tuus attulit: aiunt etenim non ſolùm in rabiem verti, atque aquam formidare, quoſcũque rabidi canes mordeant, verumetiã ſi quem mordicus homo morſus momorderit, illum morſum B quoque non minùs canino valiturum, atque eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo videris, quum ſis ipſe apud Eucratem à multis mendaciis morſus, mihi quoque morſum illum communicaſſe, adeò mihi mentem dæmonibus impleuiſti. TYC. At bono animo ſimus amice, quum magnum aduerſus huiuſmodi res remedium habemus, veritatem, rectámque omnibus in rebus rationem: quo ſi vtamur, nullis huiuſmodi vanis ſtultíſque mendaciis turbabimur.

ΙΠΠΙΑΣ, Η ΒΑΛΑΝΕΙΟΝ.

HIPPIAS, SEV BALNEVM.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippiæ deſcripturus, principiò ipſum artificem à cognitione artium atque peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita videlicet proponens, eos eſſe potiſſimùm laudandos artifices, qui non ſolùm verbis prolixè polliceri, aut de ſcientiis diſputare ſoleant, ſed qui ipſo opere, hoc quod profitentur, præſtare poſſint: hunc locum exemplis aliquot illuſtrat, deinde ad præſens inſtitutum accommodat. Proinde, inquiens, etiam mechanici artifices maximè laudandi illi ſunt, qui nõ verbis tantùm opera aliqua deſcribunt, aut promittunt, ſed qui re ipſa illa quàm optimè atque artificioſiſſimè extruunt, qualis & Hippias hic vnus eſt, id quod, opus ab eo, nempe balneum, extructum, comprobat: atque exinde ipſum balneum deſcribit ſitum, elegantiam, proportionabilitatem operis, deinde & vtilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo vſum commendans.

TΩν σοφῶν ἐκείνως μάλιστα ἔγωγε φημὶ δεῖν ἐπαινεῖν, ὁπόσοι μὴ λόγοις μόνον δοξιὸς προέχουσιν τῶν ὡρισμένων ἑκάστων, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ὁμοίοις τοῖς τῶν λόγων ἐπιδείξεσθαι διεγένοντο. C OS ego viros ſapientes cum primis laude celebrãdos eſſe exiſtimo, quicunque nõ orationes ſolùm magna induſtria elaboratas, ac ſingulis de rebus memoriæ proditas poſteris reliquerunt, ſed operibus quoque non diſſimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti ſunt, confirmarunt.

Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui vsu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretij habēdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandę citharę peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniā iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex vetustis illis Agamemnonē & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suę egregia monimēta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustiùs Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratū illum Cnidium: quorum alter de Ptolemæo subiugato victoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium tritemes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Crœso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum pervetus est, qui non tantùm Achiuis equi machinam fabricasse, sed vnà cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quem nostra memoria vixisse constat, meminisse æquum puto, viri dicendi facultate & studio ita exercitati, vt cum quouis ex priscis illis & veteribus optimè conferri possit. præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque

Sophistæ.

καὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅστις νοῦν ἔχων, ἢ τοὺς ἄριστα ὑπὲρ τῆς τέχνης εἰπεῖν δυναμένους μεταπέμψεται νοσῶν, ἀλλὰ τοὺς πολλάκις τι κατ' αὐτὸ μεμελετηκότας. ἀμείνων δὲ καὶ μουσικὸς, οἶμαι, τῷ ἀκριβῆ ῥυθμοὺς, καὶ ἁρμονίας διαισθάνεσθαι, ὁ καὶ ψάλαι καὶ κιθαρίσαι αὐτὸς δυνάμενος. τί γὰρ ἂν σοι τῶν στρατηγῶν λέγοιμι τοὺς εἰκότως ἀρίστους κριθέντας, ὅτι ἀ πάππῳ μόνον, καὶ πολεμικὸν ἦσαν ἀγαθοὶ, ἀλλὰ καὶ στομοῦσθαι τῶν ἄλλων, καὶ χερὸς ἔργα ὑποδείκνυσθαι; οἷος τῶν πάλαι μὲν, Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλέα, τῶν κατω δὲ, τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Πύρρον ἴσμεν γενομένους; πρὸς δὴ τί ταῦτ' ἔφην; οὐ γὰρ ἄλλως ἱστορίαν ὑποδείκνυσθαι βουλόμενος, ἐπεμνήσθην αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν μηχανικῶν ἐκείνους ἄξιον θαυμάζειν, ὁπόσοι δὴ τῇ θεωρίᾳ λαμπρῶς ἠσκήμενοι, καὶ μνημόσυνα ὅμως τῆς τέχνης, καὶ παράδειγματα τοῖς μετ' αὐτοὺς κατέλιπον. ἐπεὶ οἵ γε τοῖς λόγοις μόνοις ἐγγεγυμνασμένοι, σοφισταὶ αὖ εἰκότως μᾶλλον, ἢ σοφοὶ καλοῖντο. τοιοῦτον ἀκούομεν τὸν Ἀρχιμήδη γενέσθαι, καὶ τὸν Κνίδιον Σώστρατον· τὸν μὲν, Πτολεμαῖον χειρωσάμενον, καὶ τὸ Μέμφιν, ἄνευ πολιορκίας, ἀποστροφῇ καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ποταμοῦ· τὸν δὲ, τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις καταφλέξαντα τῇ τέχνῃ. καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος τοῦ αὐτῶν ἐπισχόμενος Κροίσῳ ἀβρόχοις διαβιβάσειν τὸν στρατὸν, διώρυχα κατόπιν τοῦ στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν ποταμὸν ἐξήγαγε, οὐ μηχανικὸς οὗτος νομιζόμενος, σοφὸς δὲ, καὶ διανοῆσαι τὸ σωθῆναι πιθανώτατος. ὁ μὲν γὰρ τοῦ Ἐπειοῦ, πολὺ ἀρχαῖον, ὃς ἀ μόνον τεχνήσασθαι τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν ἵππον, ἀλλὰ καὶ συγκαταβῆναι αὐτοῖς ἐς αὐτὸν λέγεται. σὺ δὴ τούτοις, καὶ Ἱππίου τουτουὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, μεμνῆσθαι ἄξιον, ἀνδρὸς, λόγοις μὲν, πρὸ ὧν τινα βούλει τῶν περὶ αὐτὸν, γεγυμνασμένου, καὶ σωθῆναί τε ὀξέως,

καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφέστατον. τὰ δὲ ἔργα πολὺ τῶν λόγων ἀμείνω παρεχομένου, καὶ πλεῖ τῆς τέχνης ὑποσχέσιν ἀποπληροῦντος, οὐκ ἐν τοιαύταις μὲν ὑποσχέσεσιν, ἐν αἷς οἱ πρὸ αὐτοῦ ἠγωνίσαντο εὐτυχήσαντα, καθὸ δὲ τὸν γεωμετρικὸν λόγον, ὅτι τῆς δοθείσης, φασὶν, εὐθείας τὸ τρίγωνον ἀκριβῶς στήσαιτο. καίτοι τῶν γε ἄλλων ἕκαστος ἔν τι τῆς ὀπτικῆς ἔργον ἀποτεμόμενος, ἐν τούτῳ δοκιμήσας, εἶναί τις ὅμως ἔδοξεν. ὁ δὲ, μηχανικῶν τε ὢν τὰ πρῶτα, καὶ γεωμετρικῶν, ἔτι δὲ ἁρμονικῶν καὶ μουσικῶν φαίνεται· καὶ ὅμως ἕκαστον τούτων οὕτως ἐτελῶς δείκνυσιν, ὡς ἐν αὐτὸ μόνον ὀπτικάμενος. πλεῖ μὲν γὰρ θαυμάσιον ἀκτίνων τε καὶ ἀνακλάσεων, καὶ κατόπτρων θεωρίαν, ἔτι δὲ, καὶ ἀστρονομίαν, ἐν ᾗ παῖδας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀπέφηνεν, οὐκ ὀλίγου χρόνου αὖ εἰπεῖν ἐπαγγέλλω. ἃ δὲ ἔναγχος ἰδὼν αὐτοῦ τῶν ἔργων, κατεπλάγην, οὐκ οἶκόθεν εἰπεῖν. κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ὑποδοχὴ, καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς βίῳ πολλῇ πολλὴ, βαλανείου κατασκευή· πεῖνοια δὲ, καὶ ἐν τοῖς κοινῷ τούτῳ σπουδαίοις θαυμασή. Τόπος μὲν ἦν οὐκ ὀπίπεδος, ἀλλὰ πολὺ πρὸς σπότης, καὶ ὄρθιος, ὃν πρὸς λαβὼν τὴ θατέρᾳ εἰς ὑπόκολπον ταπεινὸν, ἰσόπεδον θατέρᾳ ἀπέφηνε, χρηπῖδα μὲν βεβαιοτάτην ἅπασι τοῖς ἔργοις βαλλόμενος, καὶ θεμελίων ἴσα τὸ τῶν ὀπτιπλευμόνων ἀσφάλειαν ἐμπεδωσάμενος, ὕψεσι δὲ πολὺ ἀποτόμοις, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν στενοχωρουμένοις ὃ ὅλον κρατυνάμενος· τὰ δὲ ἐποικοδομηθέντα τοῖς τε τοῦ τόπου μεγέθη σύμμετρα, καὶ τοῖς λόγῳ τῆς κατασκευῆς ἁρμοδιώτατα, καὶ τὸν τῶν φώτων λόγον φυλάττοντα, πυλῶν μὲν ὑψηλὸς, ἀναβάσεις πλατείας ἔχων, εὐρὺς μᾶλλον, ἢ ὄρθιος πρὸς τὸ τῶν εἰσιόντων εὐμάρειαν. εἰσιόντα δὲ τοῦτον ὑποδέχεται κοινὸς οἶκος εὐμεγέθης, ἱκανῶν ἔχων ἀναπαύσεις καὶ ὑπηρέτας ἀφθονίαν· ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῶν ἐς τρυφὴν παρεσκευασμένων οἰκημάτων. βαλανείῳ δ' οὖν καὶ ταῦτα πρεπωδέστατα,

A interpretando multa perſpicuitate vſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque verò in talibus ſaltem profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt, feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque vnum quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe viſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne
B dimenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac vnumquodque ex illis vna eadémque opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi verò temporis res eſſet, eius laudare induſtriã circa radiorũ & repercuſſionũ ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eum anteiuerũt, pueros eſſe oſtendit. Sed enim quę nuper ipſe vidi opera illius induſtria elaborata,
C quæque mihi ſpectanti ſtuporẽ & admirationem incuſſerunt, ea nunc in preſens referre nõ grauabor. Eſt enim argumentũ cõmune, & in noſtra memoria admodũ frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in cõmuni illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupãs ex vtraque parte magnopere humilẽ, vtrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamẽtúmq; munitiſſimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorũ poſitione ſubſtruendi ædificij certitudinem confirmauit: faſtigiis verò magnopere pręruptis &
D pręciſis, & ad firmiorem coniunctionem cõplicatis, totum opus conſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate non exceſſerunt, ſed ędificij proportionibus conuenientiſſimè atq; decentiſſimè reſponderunt, lucis vbique infuſę rationẽ conſtanter cuſtodienti a. Portarum altitudo latos ingreſſus retinens, ſupina magis quã erecta ad ingredientiũ cõuenientiam informata fuit. Ingredientem verò ſtatim domus cõmunis excipit, ſufficientem exhibens pediſequis & miniſtris conuerſandi amplitudinẽ. Porrò ad lævam cameræ ſunt ad delicias exercẽdas ſubſtructę. Proinde & iſta in balneo decẽtiſſimè ſunt obſeruata;

Amœni & luce multa illustrati recessus: deinde domus illorum, quam quidē longè præstantiorem quàm vt lauacro conueniat dixeris, perneceſſariam tamen ad melioris notæ homines & opulentiores ſuſcipiendos. Poſt hāc vtrinque ſufficientes exuentibus ad reponendum veſtitum habitationes. Ac media domus & faſtigio excelſiſſima, & iucundo lumine amœniſſima, tres aquæ frigidæ piſcinas in ſe cōplectitur. Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa ſtatuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidē Sanitatis, altera verò Æſculapij. Ingreſſos autem excipit domus ſenſim ac gradatim tepeſcens, calore non inſuaui occurrente: quæ in longū porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa eſt. Poſt hanc ad dextram habitatio eſt magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuoſis vnctionibus exhibēs, ex vtraque parte habens aditus & ingreſſus lapide Phrygio ornatiſſimè decoratos, à palæſtra ingredientes ſuſcipiens. Quę deinde hanc cōſequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegātia, &ad ſtandum ſedendúmque accōmodatiſſima, & ad diutiùs immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtiliſſima, & ipſa lapide Phrygio ad ſummum vſque faſtigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dicatus, lauātes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conſpicua eſt, ac inſtar purpuræ floribus & venuſtate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum eſt per eaſdem habitationes regredi, ſed ea quæ ad frigidam tendit via per vaporarium lento tepore caleſcēs regrediendum eſt. Et hæc omnia copioſo lumine illuſtrata, & multo diei intus lucentis ſplendore exornata ſunt. Ad hæc ipſa faſtigia ab ędificio non diſcrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in ſumma, multa vbique relucet ſumma cū elegantia & venuſtas & gratia. Etenim iuxta elegantiſſimi Pindari præceptum, opus exordiētibus facie eleganti & ſplendida exornandū eſt. Hoc certè cū primis in huius domus ſubſtructione cum ipſo lumine tum feneſtris obſeruatū eſt. Etenim ſapiens, vt reuera fuerat Hippias, habitationem frigido lauacro deſtinatam, ad Boream tendentem inſtituit, nec aëris meridiani expertē: reliquas autē multum feruoris & caliditatis requirētes,

A χαρίεσσαν, καὶ φωτὶ πολλῷ καταλαμπόμενον ὑποχωρήσας. Εἶτ' ἐχόμενος αὐτῆς οἶκος, πολυτίμητος μὲν ὡς πρὸς ὃ λουτρόν, ἀναγκαῖος δὲ ὡς πρὸς τὴν τῶν διαμενεστέρων ὑποδοχήν. μεῖζον δὲ τοῦτον, ἑκατέρωθεν θύρας ἔχοντα τοῖς ἀποδυομένοις εἰσόδους, καὶ μέσος οἶκος ὑψηλός τε ὑψηλότατος, καὶ φωτὶ φαιδρότατος, ψυχροῦ ὕδατος ἔχων πρὸς κολυμβήθρας, λευκαίνῃ λίθῳ κεκομισμένος, καὶ εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν, ὑγείας, ἡ δὲ Ἀσκληπιοῦ. εἰσελθόντας δὲ, ὑποδέχεται ἠρέμα χλιαινόμενος οἶκος, οὐκ ἀπηνεῖ τῇ θέρμῃ πρὸς ἀπαντῶν, B ὀπτομένης, ἀμφιστρόγγυλος, μᾶλλον ὃν ἐν δεξιᾷ οἶκος, οὗ μάλα φαιδρὸς, ἀλείφασθαι πρὸς ἡσυχῇ πρόχειρος, ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων, Φρυγίῳ λίθῳ κεκαλλωπισμένας, τοὺς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιόντας δεχόμενος. εἶτ' ὀπίσω τούτου ἄλλος οἶκος, οἴκων ἁπάντων κάλλιστος, ξηραί τε, καὶ ἐγκαθέζεσθαι πρὸς ἡσυχίαν, καὶ ἐμβραδύνειν ἀβλαβέστατος, καὶ ἐγκυλίσασθαι ὠφελιμώτατος, Φρυγίου καὶ αὐτὸς εἰς ὀροφὴν ἄχρι ἀπὸ C σίλλων. ἐξῆς δὲ ὁ θερμὸς ὑποδέχεται δρόμος, Νομάδι λίθῳ ξυνοκοδομημένος. ὁ δὲ ἔνδον οἶκος, κάλλιστος, φωτός τε πολλοῦ αἰθάμενος, καὶ ὡς πορφύρᾳ διαθρυπτόμενος πρὸς καὶ τοὺς θερμοὺς πυέλους πρέχεται. λουσαμένῳ δὲ, ἔνεστί σοι μὴ πάλιν ἐξ αὐτῶν οἴκων αὖθις ἐπανιέναι, ἀλλὰ ταχείαν πάλιν ὅτι ὃ ψυχρόν, δι' ἠρέμα θερμοῦ οἰκήματος, καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ φωτὶ μεγάλῳ, καὶ πολλῇ τῇ ἔνδον ἡμέρᾳ· ὕψει πρὸς τούτοις αἰάλογα, καὶ πλάτει τοῖς μήκεσι σύμμετρα, καὶ πάντα δὴ πολλὴ χάρις, καὶ Ἀφροδίτη ἐπανθεῖ. κεῖ γὰ τὸν καλὸν Πίνδαρον, Ἀρχομένους ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. τοῦτο δ' αὖ εἶη ἂν τῆς αὐτῆς μάλιστα, καὶ τῶ φέγγους, καὶ τῶν φωταγωγῶν μεμηχανημένον. ὁ γὰρ σοφὸς ὡς ἀληθῶς Ἱππίας τὸν μὲν ψυχροδόχον οἶκον, εἰς βορέαν πρόσχωρήσαντα ἐποίησεν, οὐκ ἄμοιρον οὐδὲ τοῦ μεσημβρινοῦ ἀέρος· τοὺς δὲ πολλοῦ τοῦ θάλπους δεομένους,

νότῳ, καὶ Βύρᾳ, καὶ Ζεφύρῳ προέθηκε. τί σοι δ' ὅτι τούτῳ λέγω μι, παλαίστρας, καὶ τὰς καινὰς τῶν ἱματιοφυλακοιούντων κατασκευάς, τὰ χρεῖα τοῦ ὅτι δ' λουτρόν, καὶ μὴ διὰ μακροῦ τοῦ ὁδὸν ἐλθούσας, τοῦ χρησίμου τε καὶ ἀβλαβοῦς ἕνεκα; καὶ μή με ὑποληφθῇ τις μικρὸν ἔργον προσθήκασθαι, κοσμῆσαι τῷ λόγῳ προσαρμόσασθαι. δ' γὰρ ἐν τοῖς κοινοῖς, καινὰ διανοήσασα κάλλους δείγματα, καὶ μικρᾶς σοφίας ἔγωγε τίθεμαι, οἷς καὶ τὸ δεῖ δ' ἔργον ὁ θαυμάσιος ἡμῖν Ἱππίας ἐπεδείξατο, πάσας ἔχον τὰς βαλανείου ἀρετάς, δ' χρήσιμον, δ' ἡδύ, δ' ὠφελιμον, δ' σύμμετρον, δ' τῷ τόπῳ ἁρμοσμένον, δ' τοῦ χρεὼν ἀσφαλῶς προσχόμενον καὶ προσέτι, τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ κεκοσμημένον, ἀμφόδων μὲν αἰσχρῶν δυοῖν ἀναχωρήσεσιν, ὁδοῖς τε πολλαῖς τεθυρωμένον. ὥρᾳ δὲ διττὰς δηλώσας, τὸ μὲν, δι' ὕδατος, καὶ μυκήματος, τὸ δὲ, δι' ἡλίου διαδηκνύμενον. ταῦτα ἰδόντα μὴ ἀποδοῦναι τὸν πρέποντα ἔπαινον τῷ ἔργῳ, οὐκ ἀνοήτου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀχαρίστου, μᾶλλον δὲ βασκάνου μοι εἶναι ἔδοξεν. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς δύναμιν τοῦ ἔργου, καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν ἠμείψαμην τῷ λόγῳ. εἰ δὲ θεὸς παρέσχοι καὶ λοῦσασθαί ποτε, πολλοὺς οἶδα καὶ ἄλλους ἕξων τοὺς συνεπαινέσοντάς μοι τῷ ἐπαίνῳ.

A Notho & Euro ac Zephyri flatibus subiectas oppoſuit. Quid ad hæc tibi palæſtras memorem, & veſtes aſſeruantium communes habitatiunculas, compendioſam citra ambages viam quę ad lauacrum ducit; habentes, ſingularis vtilitatis capiendæ, & incommodi vitandi gratia? Neque verò quis me ſuſpicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque verborũ ampullis extuliſſe. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ ſigna atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ ſapientiæ argumentum ego eſſe opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratũ B meritò habendum eſt, quódque nobis ab illo oſtenſum eſt omnes balnei virtutes complectens, vtilitatem, opportunitatẽ, perſpicuitatem, menſuræ quantitatem in omnibus aptè obſeruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauandi vſum exhibens. Præterea omnibus aliis induſtriæ atque ſolertiæ officiis abſolutũ, biuiorũ & ambituum duplicibus ſeceſſibus, multarúmque ianuarũ patens egreſſibus. Quinetiam Horarũ geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & ſonitum, altero per ſolem. His inquam viſis, nec debitam & conuenientem tam illuſtri operi reddere gratiam, non inſipientis ſolùm, ſed etiam ingrati, aut potiùs inuidi mihi viſum eſt. Itaque ego pro virili, cùm opus ipſum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & perſolui. Cæterùm ſi deus aliquando conceſſerit & lauandi copiam, non dubium eſt & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, ἢ ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, quales & noſtri homines in enarrandis auctoribus, aut alijs rebus tractandis, ipſis operibus præmittere ſolent. Et extant ſanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum compoſitæ. Monet autem Lucianus auditores ſuos, ne ſolùm compoſitionis nouitatem in ſcriptis ſuis ſpectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac ſatyrica quædam ſub dialogi grauitate tractet, ſed magis ipſam rem ſpectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum vt muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & veniam precatur ætati, ſi paulo verboſior aut loquacior nonnullis fortè videatur, factum ſuum etiam hic collatione quadam Indorum cohoneſtans. Omnino autem multum gratiæ habent huiuſmodi præfationes, ſiue cui allocutiones eas vocare magis libet, vbi collationibus atque ſimilibus ſuis ipſa hypotheſis aptè reſpondet.

QVO tempore Bacchus aduersus Indos ductare exercitum instituit (nihil enim prohibet, vt mea fert opinio, fabulam vobis Bacchicam percensere) ferunt vsqueadeo cum initiò ab Indiæ incolis fuisse contemptui habitum, vt accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariam illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquam actutum ab elephantis proculcãdum, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerant, vt ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrso redimitis, pelles ceruinas indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso confectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem vel leuiter attigisset (Quippe clypeis assimilabant & tympana) esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm secundas ductandi exercitus partes obire duos alios, vnum quidem breuis staturæ senunculum, corpore perobeso & ventricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentem, pandum asellum vt plurimùm equitantem, amictum crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum verò hominem monstrosum, inferioribus corporis partibus hircum referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra verò incuruum baculum, semet attollentem, ac tota castra circumsaltantem, quem mulierculæ exterrere solent, comásque vento diffusas concutere, quoties accesserit, neque non vociferari, Euohe: quo nomine, vt mihi coniecturam facienti visum est, dominũ suum cõpellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc viuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè videbant.

Τὲ ὁ Διόνυσος ἐπ' Ινδοὺς στρατιὰ ἤλασε (κωλύει γὰρ οὐδὲν, οἶμαι, & μῦθον ὑμῖν διηγήσασθαι Βακχικὸν) φασὶν ὅτω καταφρονῆσαι αὐτῶν τὰ πρῶτα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε καταγελᾶν ὁπόντος, μᾶλλον δὲ ἐλεῆσαι τὴν τόλμαν, ὡς αὐτίκα μάλα συμπατηθησομένου ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, εἰ ἀντιτάξαιτο. ἤκουον γὰρ, οἶμαι, τῶν σκοπῶν ἀγγέλλοντων ὑπὸ τῶν στρατιᾶς αὐτῷ ἀγγελλόντων, ὡς ἡ μὲν φάλαγξ αὐτῷ, & οἱ λόχοι, γυναῖκες εἶεν ἐκφερεῖς, & μεμηνῖαι, B κισσῷ ἐστεμμέναι, νεβρίδας ἐνημμέναι, δόρατά τινα μίκρα ἔχουσαι, ἀσπίδια, κισσοποίητα καὶ ταῦτα, καί τινα πέλτια κοῦφα, βομβοῦντα, εἴ τις μόνον προσάψαιτο (ἀσπίσι γὰρ εἴκαζον & τὰ τύμπανα) ὀλίγους δέ τινας ἀγενείους νεανίσκους σκιρτητικοὺς, κόρδακα ὀρχουμένους, ὄρχεις ἐχοντας περίφορους, οἷα τοῖς ἄρτι γεννηθεῖσιν ἐρίφοις ἐπιφύεται. καὶ τὸν μὲν στρατηλάτην αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι πρὸς δαλέων ἐπεζευγμένων, ἀγρίων ἀκριβῶς, ὅσοι ἐπ' ὀλίγον χρόνον τιθῆ παρὰ C ῥάφῃ, κερασφόρον, κοτινοις ἐστεφανωμένον, μίτρᾳ τε κόμην ἀναδεδεμένον καὶ πορφυρίδι, καὶ χρυσῇ ἐμβάδι. ἐπιστρατηγεῖν δὲ δύο, ἕνα μὲν τινα βραχὺν πρεσβύτην, ὑπόπαχυν, πρόγαστορα, ῥινόσιμον, ὦτα μεγάλα ὄρθια ἔχοντα, ἐπίτομον, παρῆκε ἐσφοδρύμενον, ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύοντα, ἐν κροκωτῷ, καὶ τοῦτον πόρρω πιθανὸν εἶναι συνταγματάρχειν αὐτῷ· ἕτερον δὲ τερατίαν αὖ θέαμα, πρόσω τὰ νέρθεν ἐοικότα, κνημῖσι τὰ σκέλη, κέρατα ἔχοντα, βαθυπώγωνα, ὀργίλον, καὶ θυμικὸν, θατέρα μὲν, σύριγγα φέροντα, τῇ δεξιᾷ δὲ, ῥάβδον καμπύλην ἐπηρμένον, καὶ περισκιρτῶντα ὅλον ὃ στρατόπεδον, καὶ τὰ γυναῖα δὲ φοβεῖσθαι αὐτὸν, καὶ σείειν ἠρεμημένας τὰς κόμας, ὁπότε προσοίσει, καὶ βοᾶν, ὃ οἱ τοῦτο δὴ εἰκάζειν καλεῖσθαι αὐτῷ τὸν διασπώντων· τὰς δὲ οἰῶν ποίμνας, διηρπάσθαι ἤδη ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ διεσπᾶσθαι ἔτι ζώντα τὰ D θρέμματα· ὠμοφάγοις γάρ τισι αὐταῖς εἶ.

ταῦτα οἱ Ἰνδοὶ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀκούοντες, ἐγέλων, ὡς ὃ εἰκὸς, καὶ ἅμα ἀπεπεζάγλν, ἢ πρὸς πάντα ἔδοξαν ἠξίουν. ἀλλ' εἴπερ ἄρα τὰς γυναῖκας ἐπαφήσειν αὐτοῖς, εἰ πλησίον γένοιντο, σφίσι δὲ καὶ νικᾶν αἰσχρὸν ἐδόκει, καὶ φονεύειν γυναῖα μεμηνότα, καὶ θηλύμιτεν ἄρχοντα, καὶ μεθύοντα σμικρὸν γεγηπιον, καὶ ἡμιγραπώτιν ἄλλον, καὶ γυμνὰς ὀρχησὰς, πρώτας γελοίους. ἐπεὶ δὲ ἠγγέλλετο πυρπολεῖν ὁ θεὸς ἤδη τὴν χώραν, καὶ πόλεις αὐτανδρους καταφλέγων, καὶ αἰθάπλων τὰς ὕλας, καὶ ὃ βαρύχειν πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν πυρὸς ἐμπεπλησμένος (ὅπλον γάρ τοι Διονυσιακὸν ὃ πῦρ πατρῷον αὐτῷ, κἀκ τοῦ κεραυνοῦ) ἐσκεύαστο ἤδη σπουδῇ ἀνελάμβανον τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ὑπεσάξαντες, καὶ ἐξαλινώσαντες, καὶ τοῖς πύργοις ἀναθέμενοι, ἐπ' αὐτοῖς αὐτεπεξήεσαν, καταφρονοῦντες μὲν καὶ τότε, ὀργιζόμενοι δὲ ὅμως, καὶ στυγοῦντες ἀπεύθυντες αὐτῷ στρατοπέδῳ, τὸν ἀγῶνα σκῆπτον στρατηλάτην. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγένοντο, καὶ εἶδον ἀλλήλους, οἱ μὲν Ἰνδοὶ, προεστάξαντες τοὺς ἐλέφαντας, ἐπῆγον τὴν Φάλαγγα, ὁ Διόνυσος δὲ, ὃ μέσον μὲν αὐτὸς εἶχε, τὸ κέρας δὲ αὐτῷ, τὸ δεξιὸν μὲν, ὁ Σειληνὸς, τὸ εὐώνυμον δὲ, ὁ Πάν, ἡγεῖτο. λοχαγοὶ δὲ, καὶ ταξίαρχοι, Σάτυροι, ἐγκαθίστηκεισαν. καὶ ὃ μὲν σύνθημα, εὐοῖ ἅπασι δὲ, εὐοῖ. αὐλοὶ δὲ τὰ τύμπανα ἐπαπηχεῖτο, καὶ τὰ κύμβαλα ὃ πολεμικὸν ἐσήμαινε, καὶ τῶν Σατύρων τις λαβὼν ὃ κέρας, ἐπηύλει ὃ Ὀρθιον, καὶ ὁ τοῦ Σειλλοῦ ὄνος, συναύλιόν τι ὠλόλυξε, καὶ αἱ Μαινάδες, συνολολυγῇ συνεπήδησαν αὐτοῖς, δράκοντας ὑποζωσμέναι, καὶ τῶν θύρσων ἄκρων ἀπογυμνοῦσαι τὸν σίδηρον. οἱ Ἰνδοὶ δὲ, καὶ ἐλέφαντες αὐτῶν, αὐτίκα συγκλίναντες, συνοὐδενὶ κόσμῳ ἔφυγον, οὐδὲ στὰς βέλους γεύσασθαι ὑπομείναντες, καὶ τέλος καταχεῖτος ἐαλώκεσαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἀπήγοντο ὑπὸ τῶν τέως καταγελωμένων, ἔργῳ μαθόντες ὡς οὐκ ἐχρῆν ἀπὸ τοῦ πρώτης ἀκοῆς καταφρονεῖν ξένων στρατοπέδων. ἀλλὰ τί πρὸς τὸν Διόνυσον, τοῦτ' ὁ Διόνυσος; εἶπον

A Hæc cùm Indi, & rex illorum, ſpeculatoribus annunciantibus cognouiſſent, ſublatis, vt par erat, cachinnis, ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut inſtructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat, ſed reputabant, ſi comminus mulierculæ in eos impreſſionem ac impetum eſſent facturæ, illis & vincere turpe eſſe, & mulieres inſanientes neci dare vnà cum duce effœminato, ac ſene modico & vinoſo, adiuncto etiam alio ſemiuiro milite, nudiſque ſaltatoribus per omnia ridiculis, facinus eſſe parum memorabile. Poſtea verò quàm Bacchus regionem incendiis
B deuaſtare, & viris deuictis ciuitates igne abſumere, ac ſyluas incendere annuntiatus eſt, iámque in breui temporis ſpatio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam vſque à fulmine paterna ſunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus deſuper poſitis aduerſus illos mouerunt aciē, etiamdum hoſtilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes ipſis cum
C caſtris imberbem illum imperatorē. Poſtquam verò propinquiores facti ſunt, & vtraque acies vtrique eſſet ſpectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipſe in medio ſtrenui Imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, ſiniſtrum Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares conſtituti ordinibus inſtruendis erant intenti. Signum omnibus erat, Euohe. Statim verò percuſſa tympana inſtrepuerunt, ipſaque cymbala claſſicum cecinerunt. Ac è ſatyris quiſpiam correpto cornu carmen
D quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni, aſellus hianti atque diducto rictu Martium quiddam atque terribile derudiit. Ipſæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incurſarunt, ſuccinctæ draconibus, atq; ex ſummis thyrſis ferrum denudantes. Indi autem & elephantes illorum illico declinantes, nullo ſeruato ordine in fugam ſe dederunt, neque intra teli iactum conſiſtere ſuſtinuerunt. Ad poſtremum autem omni vi capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contemptim ſubſannauerant, re ipſa experti quàm non oportuerit prima ſtatim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit

aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratias vos oro ne me insanire aut prorsus temulentũ esse suspicemini, si mea cũ Diis immortalibus cõtulero) idem erga orationũ nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimãtes enim satyrica & ridicula quædam nimiúmque comica apud nos audiri, talibus fidem habuêre: atque haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi nihil necesse sit aures præbere vinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ab elephantis descendentes. Alij verò, tanquam alicuius rei gratia venissent, thyrsi loco inuento ferro, neque sic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidenti animo illis annuntio, quòd si in præsentia quoque, vt antea facere consueuerunt, festiuitatem spectarè sæpe voluerint, ac veteres compotores recordati fuerint conuiuiorum Bacchanalium tunc temporis celebratorum, neque Satyros aut Silenos contempserint, sed æquo largiùs ad satietatem vsque ex cratêre illo hauserint: & illos Bacchico numine afflatos indecorè insanituros, neque non persæpe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi (liberum enim est audire) quicquid animo suo gratum fuerit, faciant: at ego posteaquam adhuc in India peregrè versamur, statui & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non valde à Baccho abhorrebit, neque à præsenti instituto alienum erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos vocant, qui læuum Indi fluminis littus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascũt vsque ad Oceanum porrecti: apud hos lucus est in loco sepibus obturato, & angusto, circumtecto tamen: quippe thyrsorum & vitium vbertas ibi prouenientium, locum opacitate sua pulcherrimè inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquæ elegantissimæ & limpidissimæ: quorum vnus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur verò in lucum Indi quotannis semel, diei solennitate deum celebrantes, bibúntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta ætatem. Nam iuuenes ex eo qui satyris sacer est, viri ex Panico, porrò ex Sileni fonte ij qui in mea ætate constituti sunt. Itaque quæ pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent viri iam numine Panos afflati, perlongum esset enumerare.

τις αὖ. ὅτι μοι δοκοῦσι (καὶ πρὸς Χαρίτων μή με κορυβαντιᾶν, ἢ τελέως μεθύειν ὑπολάβητε, εἰ τἀμὰ εἰκάζω τοῖς θεοῖς) ὅμοιόν τι πάσχειν οἱ πολλοὶ πρὸς τοὺς καινοὺς τῶν λόγων τοῖς Ἰνδοῖς ἐκείνοις, οἷ καὶ πρὸς τοὺς ἐμούς. οἱ μὲν γὰρ σατυρικὰ, καὶ γελοῖά τινα, καὶ κωμῳδῆ κωμικὰ πρὸ ἡμῶν ἀκούεσθαι, τοιαῦτα πεπιστεύκασιν, οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαν αὐτοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ. οἱ μὲν, οὐδὲ τὸν πρόλογον ἀφικνοῦνται, ὡς οὐδὲν δέον παρέχειν τὰ ὦτα κώμοις γυναικείοις, καὶ σκιρτήμασι σατυρικοῖς, καταβαίνοντας ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων· οἱ δὲ, ὡς ὅτι τοιοῦτό τι ἥκοντες, ἀντὶ τοῦ κισσοῦ σίδηρον βλέποντες, οὐδὲ οὕτως ἐπαινεῖν τολμῶσι τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. ἀλλὰ θαῤῥῶν ἐπαγγέλλομαι αὐτοῖς, ὅτι νῦν καὶ νεῦ ὡς πρότερόν ποτε τὸν τελετὸν ἐθελήσουσιν ὀπτάσθαι πολλάκις, καὶ ἀναμνησθῶσιν οἱ παλαιοὶ συμπόται κώμων κοινῶν τῶν τότε χαρῶν, καὶ μὴ καταφρονήσουσι τῶν Σατύρων, καὶ Σιληνῶν, πίωσι δὲ ἐς κόρον τοῦ κρατῆρος τούτου, ἐκβακχεύσουσί καὶ αὐτοὺς, καὶ πολλάκις μεθ' ἡμῶν ἐρροῦσι, καὶ οἴσονται μετ' ἐμοῦ (ἐλεύθερον γὰρ ἀκοὴ) ποιούμενοι ὅ, τι καὶ φίλον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴπερ ἔτι ἐν Ἰνδοῖς ἐσμὲν, ἐθέλω καὶ ἄλλο ὑμῖν διηγήσασθαί τι τῶν ἐκεῖθεν, οὐχ ἁπρεπὲς τοῦ Διόνυσον ὄντος αὐτοῦ, ὄντος δ' ὧν ποιεῖσθαι ἀλλότριον ἐν Ἰνδοῖς τοῖς Μαχλαίοις, οἳ παρὰ λαιὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, εἰ κατὰ ῥοῦν αὐτοῦ βλέπεις, ὀπισθεμόμενοι, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν καθήκουσι· πολλὰ τούτοις ἄλσος ἐστὶν ἐν περιφράκτῳ, ὑπὸ πάνυ μεγάλῳ χωρίῳ, σκιερεφὲς δὲ. κατὰ τοῦτο γὰρ πολὺς, καὶ ἄμπελοι, σύσκιον αὐτὸ ἀκριβῶς ποιοῦσιν. ἐνταῦθα πηγαί εἰσι τρεῖς καλλίστου καὶ διαφανεστάτου ὕδατος, ἡ μὲν, Σατύρου, ἡ δὲ, Πανὸς, ἡ δὲ, Σιληνοῦ. καὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ οἱ Ἰνδοὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἑορτάζοντες τῷ θεῷ· καὶ πίνουσι τῶν πηγῶν οὐχ ἁπασῶν ἅπτωτες, ἀλλὰ καθ' ἡλικίαν, τὰ μὲν μειρακια, τῆς τῶν Σατύρων· οἱ ἄνδρες δὲ, τῆς Πανικῆς· τῆς δὲ τοῦ Σειληνοῦ, οἱ κατ' ἐμέ. ἃ μὲν οὖν παθοῦσιν οἱ παῖδες ἐπιόντι πίωσιν, ἢ οἷα οἱ ἄνδρες τολμῶσι κατεχόμενοι τοῦ Πανὸς, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν.

ἃ δ'

ἀ δ' οἱ γέροντες ποιοῦσιν ὅταν μεθυσθῶσι τῷ ὕδατος, οὐκ ἀλλότριον εἶπεῖν· ἐπειδὰν πίῃ ὁ ἥρως, καὶ καταλάβῃ αὐτὸν ὁ Σιληνὸς, αὐτίκα ὅτι πολὺ ἄφωνός ἐστι, καὶ καρηβαρεῶντι καὶ βεβαρυσμένῳ ἔοικεν, εἶτα ἄφνω φωνή τε λαμπρὰ, καὶ φθέγμα πρᾷον, καὶ πνεῦμα λιγυρὸν ἐξίσταται αὐτῷ, καὶ λαλίστατος ἐξ ἀφωνοτάτου ἐστίν· ἤδη δ' αὖ ὀπισομίσας, παύσας αὐτὸν μὴ ἔτι σιωπᾷν λαλοῦντα, καὶ ῥήσεις μακρὰς συνείρων. συνεπὰ μὲν τοῖς ποιηταῖς, καὶ κόσμια, καὶ τὸν Ὁμήρου σκῶμμα ῥήτορα, νιφάδεσι γὰρ ἐοικότα χειμερίῃσι διεξέρχονται. ἤδη δ' ἀπαρχόμενοί σοι κύκνοις καὶ τοῖς ἡλικίδαις εἰκάσαι αὐδάς, ἀλλὰ τεττιγώδεσί τι πυκνὸν καὶ ὀπίθεχον συνάπτουσιν, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. ὑπὸ τοιούτου δὲ ἤδη ἀφεθείσης αὐδῆς τῆς μέθης, σιωπῶσι, καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον αἰσχύνονται. τὸ μὲν οὖν θαυμαστότατον, οὐδέπω εἶπον. ἐπεὶ γὰρ ἀτελὴς ὁ ἥρως μεταξὺ καταλίπῃ οὐ διεξιὼν τὸν λόγον, δυσὶν ἡλίοις κωλυθεὶς, ὅτι πέρας αὐτὸν ἐπεξελθεῖν, ἐς νέωτα πιὼν, αὖθις σκῶμμα συνάπτει, ἃ πρόσθεν λέγοντα ἡ μέθη αὐτὸν κατέλιπε. ταῦτά μοι καὶ τὸν Μῶμον εἰς ἐμαυτὸν ἀποσκώψω, καὶ, μὰ τὸν Δία, οὐκ αὖ ἔτι ἐπαγάγομαι τὸ ὀπιμύθιον. ὁρᾶτε γὰρ ἤδη καθότι τῷ μύθῳ ἔοικα. ὥστε ἐῶ μηδέν τι πρόσθε παίζων μου, ἡ μέθη αἰτία. εἰ δὲ πιστὰ δόξει τὰ λεγόμενα, ὁ Σιληνὸς ἄρα ἐῶ ἵλεως.

A Cæterùm qualia ſenes faciunt vbi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipſe inuaſerit, illico ad prodigium vſque obmuteſcit, hominem cui graue ſit caput, aut ebrium, per omnia referens. Poſt id ex improuiſo voce clara, & loquela graui, tum ſpiritu dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore illum compeſcueris, quominus continuis verbis diffluat, longáſque orationes contexat. Et profectò quæcunque dixerit, B prudenter & ornatè dicta ſunt, ac iuxta Homericum illum rhetorem, hybernis *Iliad. a.* niuibus conſimilia diſſerit. Neque verò ſufficienter eos cygnis ſecundùm ætatem conferre poſſis, ſed vocum denſitate cicadas imitantur ac referunt, ac rotūdum quiddam componunt in profundam vſque veſperam. Inde iam diſcuſſa ab illis ebrietate conticeſcunt, & ad antiquum morem redeunt. Cæterùm quod inter hæc maximè omnium admirandum eſt, nondum expoſui. Quòd ſi ſenex imperfectam quam inchoauit orationem reliquerit, neque, Solis occaſu interueniente, & temporis anguſtia excluſus, eandē C ad finem deduxerit, deguſtata iterum in annum ſubſequentem aqua, deinceps cætera percurrens orationi inchoatæ adiungit, quę ſuperiori anno dicentem non in tempore, deſtituerat ebrietas. Iſtis ego me ipſe ſcommatibus Momi inſtar ludere volui. Et per Iouem nequaquam ampliùs affabulationem adducam. Iam enim haud dubiè videtis me fabulæ eſſe perſimilem. Quare, ſi quibus in rebus delinquentes hallucinati ſumus, in cauſſa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordatè dicta ſunt quæ produximus, conſtat, Silenum nobis fuiſſe placatum & propitium.

ΠΡΟΣΑΛΑΛΙΑ, ἢ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRÆFATIO, SEV HERCVLES GALLICVS.

D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio eſt eiuſdem rationis, cuius & ſuperior, niſi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cauſſam hìc reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione verſetur, ſtudium atque ætatem ſuam exemplo eo defendens, & (vt ipſe ait) etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiuſdémque iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorum rationem ſibi traditam eſſe, etiam Homeri atque aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie videri ſatius eſt, quàm hìc pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontē potiùs, aut Iapetū quempiam ex his qui apud inferos versantur, dicetes. In summa, quiduis potiùs quàm Herculem esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hęc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie, quòd nimirum illum talibus picturis vlciscerentur, quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agēs, id temporis, cùm Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentiū pleraſque regiones peruastaret. At nōdum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirādum: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinē trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt catenulæ tenues auro electróve cōfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui cùm vinculis vsqueadeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, cùm alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verùm alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, vltro festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Nec illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum: etenim cùm non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans:

A Ὁν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ. Ὁ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ἐστὶν αὐτοῖς ἐς ὕστατον, καὶ ἀφθαρτίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς ὁ δέρμα, καὶ δεδαρμένος ἐς ὁ μελανώτατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες· μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν Τιτανικῶν, καὶ πάνυ μᾶλλον ἢ Ἡρακλέα εἰ δὲ καὶ εἰκάσῃς. Ἀλλὰ τοιοῦτος ὢν, ἔχει ὅμως τοῦ σκύλου τὴν Ἡρακλέους· καὶ γὰρ τοῦ διφθέρᾳ σκέπεται τοῦ τοῦ λέοντος, καὶ ὁ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γωρυτὸν περίκειται, καὶ ὁ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προτείνει, καὶ ὅλως Ἡρακλῆς ἐστί. Ταῦτά τε ἐμέλλον ἐφ' ὑβρῇ τῶν Ἑλληνίων θεῶν τοιαῦτα ἀναθήσειν τοὺς Κελτοὺς ἐς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὸν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείαν ἐλαυνῶν, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν, κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων μερῶν. κρίνει δὲ ἀναθησόμενον οὐδέπω ἔφην τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς σκῆνος, αἰθέρων παμπόλυ τι πλῆθος ἕλκει, ὦτα τῶν ἀπάντων δεδεμένους. δεσμὰ δέ εἰσιν οἱ, σφόδρα λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι, ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις. καὶ ὅμως ἀφ' οὕτως ἀσθενῶν ἀγόμενοι, ὅτε σφᾶς μὲν βούλοιτο, δυναμένοις ἀπιέναι ῥᾳδίως, ὅτε ὅλως ἀντιτείνοιεν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδοιεν, τοῦ δὲ σπεύδοντος τῆς ἀγωγῆς ὀξυτέρως ἐξαίρουσιν, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γεγηθότες, καὶ τὸν ἀγωνα ἐπαινοῦντες ἐπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ τοῦ φθάσαι ἐλπίδι τὸν δεσμὸν ὑπεραλγοῦντες, ἐοικότες ἀληθῆ πάσχουσιν, εἰ λυθήσονται. ὁ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ οἶδα εἰ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ὀξάψαι τὰς σφενδόνας τοῦ τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν ἤδη τὸ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ, τὸ τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκρην, ἐξ ἐκείνης ἐλκομένους αὐτοῖς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπται γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. Ταῦτ' ἐγὼ μὲν ὅτι πολὺ εἰσήκειν ὁρῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν, καὶ ἀγανακτῶν·

Κελτὸς δέ τις πρεσβύτης, οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδηξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ βαρβαρικά, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα, πάνυ γὰρ παραπλησίως ἔοικας τοῖς αὐτηνί. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλῆ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι πολὺ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος ἐστί. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φίλῃ τελέως ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῖν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν,

Ὅτῳ μὲν αἱ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἥρεθονται.

Τὸ δὲ γῆρας ἔχει πλέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὀπὰ τὴν λεπτοεπῆ ἀφιᾶσιν βιαίαν ἤ τινα. λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοῖς αὐθέκτοις τοῖς τῶν γλωττῶν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν. ὑφ' ὕβρεως εἰς αὐτὸν, εἰ τούτῳ τετύπται. μέμνημαι γὰρ ἔφη καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων, παρ' ὑμῶν μαθών,

Τοῖς γὰρ λάλοις
Ἐξ ἄκρου ἡ γλῶττα πᾶσιν ὀπὴ τέτυπται.

ὅλον, καὶ αὐτὸν ἡμᾶς τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πρῶτα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν ἡγούμενον, καὶ πείθοι τὰ πλῆκτα διάσασθαι. καὶ τὰ γε βέλη αὐτῷ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς, καὶ βύσσοχοι, καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς πτεροῦντες. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτός. ἐμοὶ δ', ἐπείπερ καὶ τῆς δεῦρο παρόδου τούτου ἐσκοπούμην παρὸς ἐμαυτὸν εἰ μοι καλῶς ἔχοι, τηλικῷδε ὄντι, καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ φῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς, καὶ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι καμιδῆ μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι· κατά τις Ὁμηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξῃ μοι, εἰπών ὅ,

A Gallus quispiam, qui propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit: nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia

B consueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:
Contrà senectam posse quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non

C aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliã illius illud pertinet, quòd ea pertusa est: nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdiis apud vos discere:

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confeciſſe putemus, vtpote virum sapientẽ, ac persuadendo pleraque sibi subegisse. Iam tela illius nimirũ rationes sunt acutę, missiles, citę, atque animam sauciantes: vnde pennigera dicta

D vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cùm huc me conferens mecũ inter eundum perpenderem, num decorum iam esset, vt tam grandis natu, quíq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicasse, rursum me tã multorum iudicũ calculis exponerem iudicandum, in tẽpore subiit animũ meum eius picturæ recordatio: nam antehac verebar ne cui vestrũ videret hæc admodũ pueriliter agere, quasíque præter ętatem iuuenari: proinde ne quis Homericus adolescẽtulus illud mihi impingeret, dicẽs:

Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui vsu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretij habēdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandę citharę peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniā iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex vetustis illis Agamemnonē & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suę egregia monimēta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustiùs Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratū illum Cnidium: quorum alter de Ptolemæo subiugato victoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Crœso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum pervetus est, qui non tantùm Achiuis equi machinam fabricasse, sed vnà cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quem nostra memoria vixisse constat, meminisse æquum puto, viri dicendi facultate & studio ita exercitati, vt cum quouis ex priscis illis & veteribus optimè conferri possit. præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque

Sophistæ.

A καὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅγε νοῦν ἔχων, ὃ τοὺς ἄριστα φάσκοντας περὶ τῆς τέχνης εἰπεῖν δυναμένους μεταστέλλεται νοσῶν, ἀλλὰ τοὺς πολλάκις τι κατ' αὐτὸ μεμελετηκότας. ἀμείνων δὲ καὶ μουσικὸς, οἶμαι, τῷ ἀκριβῆ ῥυθμοὺς, καὶ ἁρμονίας ὀπτιστάμενον, ὁ καὶ ψάλαι καὶ κιθαρίσαι αὐτὸς δυνάμενος. τί γὰρ ἂν σοι τῶν στρατηγῶν λέγοιμι τοὺς εἰκότως ἀρίστους κριθέντας, ὅτι ὁ πάππου μόνον, καὶ πολεμικὸν ἦσαν ἀγαθοὶ, ἀλλὰ καὶ στρατοπεδεύεσθαι τῶν ἄλλων, καὶ χρεὼν ἔργα ὑποδείκνυσθαι; οἷς τῶν πάλαι μὲν, Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλ-
B λέα, τῶν κατω δὲ, τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Πύρρον ἴσμεν γενομένους; πρὸς δὴ τί ταῦτ' ἔφην; οὐ γὰρ ἄλλως ἱστορίαν ὑποδείκνυσθαι βουλόμενος, ἐπεμνήσθην αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν μηχανικῶν ἐκείνους ἄξιον θαυμάζειν, ὁπόσοι ὑπὸ τῆ θεωρίᾳ λαμπρῶς γλυόμενοι, καὶ μνημόσυνα ὅμως τῆς τέχνης, καὶ στρώματα τοῖς μετ' αὐτοὺς κατέλιπον. ἐπεὶ οἵ γε τοῖς λόγοις μόνοις ἐγγεγυμνασμένοι, σοφισταὶ ἂν εἰκότως μᾶλλον, ἢ σοφοὶ κεκλοῖντο. τοιοῦτον ἀκούομεν
C τὸν Ἀρχιμήδη γενέσθαι, καὶ τὸν Κνίδιον Σώστρατον· τὸν μὲν, Πτολεμαῖον χειρωσάμενον, καὶ τὸν Μέμφιν, δίχα πολιορκίας, ἀποστροφῇ καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ποταμοῦ· τὸν δὲ, τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις καταφλέξαντα τῇ τέχνῃ. καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος στρατὸν αὐτῷ ἐπαγόμενος Κροίσῳ ἀβρεχεῖ διαβιβάσαι τὸν στρατὸν, ὑποῤῥοίᾳ κατόπιν τοῦ στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν ἐκτρέψαντι, οὐ μηχανικὸς οὗτος γενόμενος, σοφὸς δὲ, καὶ ὑπονοῆσαι τὰ σωθησόμενα πιθανώτατος. Ὁ
D μὲν γὰρ τοῦ Ἐπειοῦ, πάνυ ἀρχαῖον, ὃς ἅμα τὸν τεχνήσασθαι τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν ἵππον, ἀλλὰ καὶ συγκαταβῆναι αὐθις ἐς αὐτὸν λέγεται. ὁ δὲ τούτοις, καὶ Ἱππίου τουτουὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, μεμνῆσθαι ἄξιον, ἀνδρὸς, λόγοις μὲν, πρὸς ὃν τινα βούλει τῶν ἐκ παιδὸς, γεγυμνασμένου, καὶ σωθῆναί τε ἐξέσης,

καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφέστατον. τὰ δὲ ἔργα πολὺ τῶν λόγων ἀμείνω προεχόμενον, καὶ τῷ τῆς τέχνης ἐπιτυχεῖν ἀποπληρωτὸς, οὐκ ἐν τοιαύταις μὲν ἐπιτυχέσιν, ἐν αἷς οἱ περὶ αὐτὸν ἠμέλουν ἠτυχήσαμεν, κατὰ δὲ τὸν γεωμετρικὸν λόγον, ὅτι τῆς δοθείσης, φασὶν, εὐθείας τὸ τρίγωνον ἀκριβῶς σεσιτασμένον. καίτοι τῶν γε ἄλλων ἕκαστος ἓν τι τῆς ὅλης ἐργον ἀποτεμόμενος, ἐν ἐκείνῳ εὐδοκιμήσας, εἶναί τις ὅμως ἔδοξεν. ὁ δὲ, μηχανικῶν τε ὢν τὰ πρῶτα, καὶ γεωμετρικῶν, ἔτι δὲ ἁρμονικῶν καὶ μουσικῶν φαίνεται· καὶ ὅμως ἕκαστον τούτων οὕτως ἐτελῶς δείκνυσιν, ὡς ἐν αὐτὸ μόνον ὁπτισάμενος. τὸν μὲν γὰρ περὶ ἀκτίνων καὶ ἀνακλάσεων, καὶ καταόπτρων θεωρίαν, ἔτι δὲ, καὶ ἀστρονομίαν, ἐν ᾗ παῖδας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀπέφηνεν, οὐκ ὀλίγου χρόνου ἂν εἴη ἔπαινον. ἃ δὲ ἔναγχος ἰδὼν αὐτοῦ τῶν ἔργων, κατεπλάγην, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν. κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ὑπόθεσις, καὶ πᾶσι κατ' ἡμᾶς βίῳ πολλὴ, βαλανείου κατασκευή· περίνοια δὲ, καὶ ἐν τῷ κοινῷ τούτῳ σοφίσει θαυμαστή. Τόπος μὲν ἦν οὐκ εὐπέδου, ἀλλὰ πολὺ περιπετὴς, καὶ ὄρθιος, ὃν περιλαβὼν καὶ θατέρᾳ εἰς ὑπόκολπον ταπεινὸν, ἰσόπεδον θατέρᾳ ἀπέφηνε, χρηπῖδα μὲν βεβαιοτάτην ἅπασι τῷ ἔργῳ βαλλόμενος, καὶ θεμελίων θέσει τὸ μὲν ὀπισθόμενον ἀσφάλειαν ἐμπεδωσάμενος, ὕψεσι δὲ πολὺ ἀποτόμοις, καὶ περὶς ἀσφάλειαν συνεχομένοις τὸ ὅλον κρατυνάμενος· τὰ δὲ ἐποικοδομηθέντα τῇ τε τοῦ τόπου μεγέθει σύμμετρα, καὶ τῷ λόγῳ τῆς κατασκευῆς ἁρμοδιώτατα, καὶ τὸν τῶν φώτων λόγον φυλάττοντα, πυλῶν μὲν ὑψηλὸς, διαβάσεις πλατείας ἔχων, ὕπτιος μᾶλλον, ἢ ὄρθιος πρὸς τὸ τῶν εἰόντων εὐμάρειαν. εἰσιόντα δὲ τὸν ἀποδέχεται κοινὸς οἶκος εὐμεγέθης, ἱκανὸν ἔχων ἀκολούθοις καὶ ὑπηρέταις ἀφορμεῖον· ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῶν ἐς τρυφὴν παρεσκευασμένων οἰκημάτων. βαλανείῳ δ' οὖν καὶ τοῦτο παρεπωδίσατο,

A interpretando multa perſpicuitate vſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque verò in talibus ſaltem profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt, feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque vnum quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe viſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne

B dimenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac vnumquodque ex illis vna eadémque opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi verò temporis res eſſet, eius laudare induſtriã circa radiorũ & repercuſſionũ ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eum anteiuerũt, pueros eſſe oſtendit. Sed enim quę nuper ipſe vidi opera illius induſtria elaborata,

C quæque mihi ſpectanti ſtuporẽ & admirationem incuſſerunt, ea nunc in preſens referre nõ grauabor. Eſt enim argumentũ cõmune, & in noſtra memoria admodũ frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in cõmuni illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupãs ex vtraque parte magnopere humilẽ, vtrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamẽtúmq; munitiſſimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorũ poſitione ſubſtruendi ædificij certitudinem confirmauit: faſtigiis verò magnopere pręruptis &

D pręciſis, & ad firmiorem coniunctionem cõplicatis, totum opus conſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate non exceſſerunt, ſed ędificij proportionibus conuenientiſſimè atq; decentiſſimè reſponderunt, lucis vbique infuſę rationẽ conſtanter cuſtodienti a. Portarum altitudo latos ingreſſus retinens, ſupina magis quã erecta ad ingredientiũ cõuenientiam informata fuit. Ingredientem verò ſtatim domus cõmunis excipit, ſufficientem exhibens pediſequis & miniſtris conuerſandi amplitudinẽ. Porrò ad lævam cameræ ſunt ad delicias exercẽdas ſubſtructę. Proinde & iſta in balneo decẽtiſſimè ſunt obſeruata;

Amœni & luce multa illustrati recessus: A deinde domus illorum, quam quidē longè præstantiorem quàm vt lauacro conueniat dixeris, perneceſſariam tamen ad melioris notæ homines & opulentiores ſuſcipiendos. Poſt hāc vtrinque ſufficientes exuentibus ad reponendum veſtitum habitationes. Ac media domus & faſtigio excelſiſſima, & iucundo lumine amœniſſima, tres aquæ frigidæ piſcinas in ſe cōplectitur. Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa ſtatuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidē Sanitatis, altera verò Æſculapij. Ingreſſos autem excipit domus ſenſim ac gradatim tepeſcens, calore non inſuaui occurrente: quæ in longū porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa eſt. Poſt hanc ad dextram habitatio eſt magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuoſis vnctionibus exhibēs, ex vtraque parte habens aditus & ingreſſus lapide Phrygio ornatiſſimè decoratos, à palæſtra ingredientes ſuſcipiens. Quę deinde hanc cōſequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegātia, & ad ſtandum ſedendúmque accōmodatiſſima, & ad diutiùs immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtiliſſima, C & ipſa lapide Phrygio ad ſummum vſque faſtigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dicatus, lauātes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conſpicua eſt, ac inſtar purpuræ floribus & venuſtate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum eſt per eaſdem habitationes regredi, ſed ea quæ ad frigidam tendit via per vaporarium lento tepore caleſcēs regrediendum eſt. Et hæc omnia copioſo lumine illuſtrata, & multo diei intus lu- D centis ſplendore exornata ſunt. Ad hæc ipſa faſtigia ab ędificio non diſcrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in ſumma, multa vbique relucet ſumma cū elegantia & venuſtas & gratia. Etenim iuxta elegantiſſimi Pindari præceptum, opus exordiētibus facie eleganti & ſplendida exornandū eſt. Hoc certè cū primis in huius domus ſubſtructione cum ipſo lumine tum feneſtris obſeruatū eſt. Etenim ſapiens, vt reuera fuerat Hippias, habitationem frigido lauacro deſtinatam, ad Boream tendentem inſtituit, nec aëris meridiani expertē: reliquas autē multum feruoris & caliditatis requirētes,

χαρίεσσαν, καὶ φωτὶ πολλῷ καταλαμπομένην ὑποχωρήσας. εἶτ' ἐξόμνυος αὐτῶν οἶκος, πρεπτὸς μὲν ὡς πρὸς τὸ λουτρόν, ἀναγκαῖος δὲ ὡς πρὸς τὴν τῶν εὐδαιμονεστέρων ὑποδοχήν. μετὰ δὲ τοῦτον, ἑκατέρωθεν ἀφορμὰς τοῖς ἀποδυομένοις ἀποδίδους, καὶ μέσος οἶκος ὕψει τε ὑψηλότατος, καὶ φωτὶ φαιδρότατος, ψυχροῦ ὕδατος ἔχων τρεῖς κολυμβήθρας, λαχαίνῃ λίθῳ κεκομισμένος, καὶ εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν, ὑγείας, ἡ δὲ Ἀσκληπιοῦ. εἰσελθόντας δὲ, ὑποδέχεται ἠρέμα χλιαινόμενος οἶκος, οὐκ ἀπηνὴς τῇ θέρμῃ προσπταίων, ὑπερμήκης, ἀμφιστρόγγυλος, λίθῳ ὃν ἐν δεξιᾷ οἶκος, ᾧ μάλα φαιδρὸς, ἀλείφασθαι προσηνῶς παρεχόμενος, ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων, Φρυγίῳ λίθῳ κεκαλλωπισμένας, τοὺς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιόντας δεχόμενος. εἶτ' ὀπὶ τούτῳ ἄλλος οἶκος, οἴκων ἁπάντων κάλλιστος, εἶναί τε, καὶ ἐγκαθέζεσθαι προσηνέστατος, καὶ ἐμβρεχθῆναι ἀλαβέστατος, καὶ ἐγκωλίσασθαι ὠφελιμώτατος, Φρυγίου καὶ αὐτὸς εἰς ὀροφὴν ἄκρων ἀποστίλβων. ἐξῆς δὲ ὁ θερμὸς ὑποδέχεται δρόμος, Νομάδι λίθῳ διακεκολλημένος. ὁ δὲ ἔνδον οἶκος, κάλλιστος, φωτὸς τε πολλοῦ ἀναμέστος, καὶ ὡς πορφύρα διαπρεπέστατος. τρεῖς καὶ οὗτοι θερμὰς πύελους παρέχεται. λουσαμένῳ δέ, ἔνεστί σοι μὴ πρὸ τῶν διὰ τῶν αὐτῶν οἴκων αὖθις ἐπανιέναι, ἀλλὰ ταχείαν πρὸ τοῦ ὅπῃ τὸ ψυχρόν, δι' ἠρέμα θερμοῦ οἰκήματος, καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ φωτὶ μεγάλῳ, καὶ πολλῇ τῇ ἔνδον ἡμέρᾳ· ὕψη τοῖς τοῦτοις ἀνάλογα, καὶ πλάτη τοῖς μήκεσι σύμμετρα, καὶ πανταχοῦ πολλὴ χάρις, καὶ Ἀφροδίτη ἐπαφῆκεν. κατὰ γὰ τὸν καλὸν Πίνδαρον, Ἀρχομένους ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. τοῦτο δ' ἂν εἴη οὐ τῆς αὐτῆς μάλιστα, καὶ τοῖς θέλγοις, καὶ τῶν φωταγωγῶν μεμηχανημένον. ὁ γὰρ σοφὸς ὡς ἀληθῶς Ἱππίας τὸν μὲν ψυχροδόχον οἶκον, εἰς βορέαν προσκεχωρηκότα ἐποίησεν, οὐκ ἄμοιρον οὐδὲ τοῦ μεσημβρινοῦ ἀέρος· τοὺς δὲ πολλοῦ τοῦ θάλπους δεομένους,

νότῳ, καὶ Εὔρῳ, καὶ Ζεφύρῳ προσέθηκε. τί σοι δ' ὅτι τούτῳ λέγοιμι, παλαίστρας, καὶ τὰς κοινὰς τῶν ἱματιοφυλακιωτῶν καταγωγάς, τὴν εὐχείαν τιν' ὅτι δι' λουτρῶν, καὶ μὴ διὰ μακροῦ τινὸς ὁδὸν ἐλθούσας, τῆς χρησίμου τε καὶ ἀβλαβοῦς ἕνεκα; καὶ μή με ὑποπτεύσῃ τις μικρὸν ἔργον προθέμενον, κοσμεῖν τὸν λόγον προσαρμόσασθαι. δι' ἃ δὲ τοῖς κοινοῖς, καινὰ ἐπινοήσας κἀλλιγράμματα, καὶ μικρᾶς σοφίας ἐγώγε τίθεμαι, οἷς καὶ τὸ δεῦρο ὁ θαυμάσιος ἡμῖν Ἱππίας ἐπεδείξατο, πάσας ἔχον τὰς βαλανείου ἀρετάς, δι' χρήσιμον, δι' εὔκαιρον, δι' ὠφελίμους, δι' σύμμετρον, δι' τῷ τόπῳ ἁρμοσμένον, δι' τινὶ χρείαν ἀσφαλῶς προκόμενον· καὶ προσέτι, τῇ ἄλλῃ προσευσίᾳ κεκοσμημένον, ἀμφόδων μὲν αἰθρίων δύσιν ἀναχωρήσεσιν, ὁδοῖς τε πολλαῖς τετυραμμένον. ὥρᾳσι δὲ διττὰς δηλώσας, τινὶ μὲν, δι' ὕδατος, καὶ μυκήματος, τινὶ δὲ, δι' ἡλίου διπτυχούμενον. ταῦτα ἰδόντα μὴ ἀποδοῦναι τὸν πρέποντα ἔπαινον τῷ ἔργῳ, οὐκ ἀνοήτου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀχαρίστου, μᾶλλον δὲ βασκάνου μοι εἶναι ἔδοξεν. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς δύναμιν τό τε ἔργον, καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν ἠμείψαμην τῷ λόγῳ. εἰ δὲ θεὸς προθείη καὶ λουσασθαί ποτε, πολλοὺς οἶδα καὶ ἄλλους ἔξων τοὺς συνεπαινήσοντάς μοι τῷ ἐπαίνῳ.

A Notho & Euro ac Zephyri flatibus subiectas oppoſuit. Quid ad hæc tibi palæſtras memorem, & veſtes aſſeruantium communes habitatiunculas, compendioſam citra ambages viam quę ad lauacrum ducit; habentes, ſingularis vtilitatis capiendæ, & incommodi vitandi gratia? Neque verò quis me ſuſpicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque verborũ ampullis extuliſſe. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ ſigna atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ ſapientiæ argumentum ego eſſe opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratũ B meritò habendum eſt, quódque nobis ab illo oſtenſum eſt omnes balnei virtutes complectens, vtilitatem, opportunitatẽ, perſpicuitatem, menſuræ quantitatem in omnibus aptè obſeruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauandi vſum exhibens. Præterea omnibus aliis induſtriæ atque ſolertiæ officiis abſolutũ, biuiorũ & ambituum duplicibus ſeceſſibus, multarúmque ianuarũ patens egreſſibus. Quinetiam Horarũ geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & ſonitum, altero per ſolem. His inquam viſis, nec debitam & conuenientem tam illuſtri operi reddere gratiam, non inſipientis ſolùm, ſed etiam ingrati, aut potiùs inuidi mihi viſum eſt. Itaque ego pro virili, cùm opus ipſum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & perſolui. Cæterùm ſi deus aliquando conceſſerit & lauandi copiam, non dubium eſt & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, ἢ ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, quales & noſtri homines in enarrandis auctoribus, aut alijs rebus tractandis, ipſis operibus præmittere ſolent. Et extant ſanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum compoſitæ. Monet autem Lucianus auditores ſuos, ne ſolùm compoſitionis nouitatem in ſcriptis ſuis ſpectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac ſatyrica quædam ſub dialogi grauitate tractet, ſed magis ipſam rem ſpectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum vt muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & veniam precatur ætati, ſi paulo verboſior aut loquacior nonnullis fortè videatur, factum ſuum etiam hîc collatione quadam Indorum cohoneſtans. Omninò autem multum gratiæ habent huiuſmodi præfationes, ſiue cui allocutiones eas vocare magis libet, vbi collationibus atque ſimilibus ſuis ipſa hypotheſis aptè reſpondet.

QVO tempore Bacchus aduersus Indos ductare exercitum instituit (nihil enim prohibet, vt mea fert opinio, fabulam vobis Bacchicam percensere) ferunt vsqueadeo eum initiò ab Indiæ incolis fuisse contemptui habitum, vt accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariam illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquam actutum ab elephantis proculcãdum, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerant, vt ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrso redimitis, pelles ceruinas indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso confectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem vel leuiter attigisset (Quippe clypeis assimilabant & tympana) esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm secundas ductandi exercitus partes obire duos alios, vnum quidem breuis staturæ senunculum, corpore perobeso & ventricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentem, pandum asellum vt plurimùm equitantem, amictum crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum verò hominem monstrosum, inferioribus corporis partibus hircum referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra verò incuruum baculum, semet attollentem, ac tota castra circumsaltantem, quem mulierculæ exterrere solent, comásque vento diffusas concutere, quoties accesserit, neque non vociferari, Euohe: quo nomine, vt mihi coniecturam facienti visum est, dominũ suum cõpellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc viuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè videbant.

Τὲ ὁ Διόνυσος ἐπ' Ινδοὺς στρατιὰν ἤλασε (κωλύει γὰρ οὐδὲν, οἶμαι, καὶ μῦθον ὑμῖν διηγήσασθαι Βακχικὸν) φασὶν οὕτω καταφρονῆσαι αὐτοῦ τὰ πρῶτα τοὺς αὐθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε καταγελᾶν ὁπόντος, μᾶλλον δὲ ἐλέᾳν τὴν τόλμαν, ὡς αὐτίκα μάλα συμπατηθησομένου ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, εἰ αὐτοπαίξαιτο. ἤκουον γὰρ, οἶμαι, τῶν σκοπῶν ἀγγέλλοντων ὑπὸ τοῦ στρατιᾶς αὐτῷ ἀγγελλόντων, ὡς ἡ μὲν φάλαγξ αὐτοῦ, καὶ οἱ λόχοι, γυναῖκες εἶεν ἔκφρονες, καὶ μεμηνῖαι, Β κιττῷ ἐστεμμέναι, νεβρίδας ἐνημμέναι, δόρατά τινα μίκρα ἔχουσαι, ἀσπίδια, κιττοποίητα καὶ ταῦτα, καί τινα πέλτια κοῦφα, βομβοῦντα, εἴ τις μόνον προσάψαιτο (ἀσπίσι γὰρ εἴκαζον καὶ τὰ τύμπανα) ὀλίγους δέ τινας ἀνδρείκους νεανίσκους σκιναγωγιμους, κέρδακα ὀρχουμένους, ὄρχεις ἔχοντας κερατίας, οἷα τοῖς ἄρτι γιγνηθεῖσιν ἐρίφοις ἐκφύεται. καὶ τὸν μὲν στρατηλάτην αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι πολυδάλεων ἐζευγμένων, ἀγένειον ἀκριβῶς, μᾶλλον δὲ ἔτι ὀλίγον χνοῦντα τὴν παρειάν, κεκασφόρον, C βοτρύοις ἐστεφανωμένον, μίτρᾳ τε κόμην ἀναδεδεμένον καὶ πορφυρίδι, καὶ χρυσῇ ἐμβάδι. ὑποστρατηγεῖν δὲ δύο, ἕνα μὲν τινα βραχὺν πρεσβύτην, ὑπόπαχυν, προγάστορα, ῥινόσιμον, ὦτα μεγάλα ὀρθία ἔχοντα, ὑπόκομον, καρήνῳ ἐπιφδόμενον, ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύοντα, καὶ κροκωτῷ, καὶ τῶν πόδων παιδαρίοις τισὶ συντεταγμασπάρχῃ αὐτοῦ· ἕτερον δὲ τερατίσκον αὖθις, πρόχῳ τὰ νέρθεν ἐοικότα, κεφαλὴν τὰ σκέλη, κέρατα ἔχοντα, βαθυπώγωνα, ὀργίλον, καὶ θυμικὸν, θατέρᾳ μὲν, συρίγγα φέροντα, τῇ δεξιᾷ δὲ, ῥάβδον καμπύλην ἐπηρμένον, καὶ προσκιρτῶντα ὅλον D τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ γυναῖα δὲ φοβεῖσθαι αὐτὸν, καὶ σείειν ἰωλεμισμένας τὰς κόμας, ὁπότε προσοίσει, καὶ βοᾶν, ὃ δὴ τοῦτο δὴ εἰκάζειν καλεῖσθαι αὐτῷ τὸν δεσπότην· τὰς δὲ ὠμὰς προίμνας, διηρπάσθαι ἤδη ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ διεσπᾶσθαι, ἔτι ζῶντα τὰ θρέμματα· ὠμοφάγοις γάρ τισι καὶ τοῖς εἰ).

ταῦτα οἱ Ἰνδοὶ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀκηκόοντες, ἐγέλων, ὡς ὃ εἰκὸς, καὶ ἅμα ἀπετραπέσθαι ἠξίουν. ἀλλ' εἴπερ ἄρα ταῖς γυναιξὶ ἐπαφήσειν αὐτοῖς, εἰ πλησίον γένοιντο, σφίσι δὲ καὶ νικᾶν αἰσχρὸν ἐδόκει, καὶ Φονεύειν γυναῖα μεμηνότα, καὶ θηλύμιτεν ἄρχοντα, καὶ μεθύοντα σμικρὸν γεγηθότα, καὶ ἡμιστρατιώτην ἄλλον, καὶ γυμνήτας ὀρχηστὰς, πάντας γελοίους. ἐπεὶ δὲ ἠγγέλλετο πυρπολῶν ὁ θεὸς ἤδη τὴν χώραν, καὶ πόλεις αὐτάνδρους καταφλέγων, καὶ αἰθάπτων τὰς ὕλας, καὶ ὡς βαρεῖ πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν πυρὸς ἐμπεπληκὼς (ὅπλον γάρ τοι Διονυσιακὸν ὃ πῦρ παντοῖον αὐτῷ, καὶ κατὰ τὸ κεραυνοῦ) ἐταῦθα ἤδη ἀσπὶς ἀειλάμπουσα τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐπισάξαντες, καὶ ἐγχαλινώσαντες, καὶ τοὺς πύργους ἀναθέμενοι, ἐπ' αὐτοὺς ἀντεπεξήεσαν, καταφρονοῦντες μὲν καὶ τότε, ὀργιζόμενοι δὲ ὅμως, καὶ στωτεύσαι σπεύδοντες αὐτῷ στρατοπέδῳ, τὸν ἀλκίμον σκῆνον στρατηλάτην. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγένοντο, καὶ εἶδον ἀλλήλους, οἱ μὲν Ἰνδοὶ, προεστάξαντες τοὺς ἐλέφαντας, ἐπῆγον τὴν φάλαγγα, ὁ Διόνυσος δὲ, ὃ μέσον μὲν αὐτὸς εἶχε, τὸ κέρως δὲ αὐτῷ, τὸ δεξιὸν μὲν, ὁ Σειληνὸς, τὸ εὐωνύμου δὲ, ὁ Πάν, ἡγεῖτο. λοχαγοὶ δὲ, καὶ ταξίαρχοι, Σάτυροι, ἐγκαθιστήκεισαν. καὶ ὃ μὲν σύνθημα, ἰὼ πάντες ὅ, τι οἱ. αὐλοὶ δὲ τὰ τύμπανα ἐπαπηχεῖτο, καὶ τὰ κύμβαλα ὃ πολεμικὸν ἐσήμηνε, καὶ τῶν Σατύρων τις λαβὼν ὃ κέρας, ἐπηύλει ὃ Ὀρθιον, καὶ ὁ τοῦ Σειληνοῦ ὄνος, συναύλιόν τι ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μαινάδες, συνολολυγῇ συνεπήδησαν αὐτοῖς, δράκοντας ὑποζωσμέναι, καὶ τῶν θύρσων ἄκρων ἀπογυμνοῦσαι τὸν σίδηρον. οἱ Ἰνδοὶ δὲ, καὶ ἐλέφαντες αὐτῶν, αὐτίκα σκιδνάμενοι, συνοδεινὸν κόσμῳ ἔφυγον, οὐδὲ σὺν τοῖς βέλεσι θεῖναι ὑπομείναντες, καὶ τέλος καταχεῖσθαι ἐαλώκεσαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἀπήγοντο ὑπὸ τῶν τέως καταγελωμένων, ἔργῳ μαθόντες ὡς ἄρα ἐγχείῃ ἀπὸ τ' ὠκυπόδου ἀκοῆς καταφρονῆν ξένων στρατοπέδων. ἀλλὰ τί πρὸς τὸν Διόνυσον, σοῦ ὁ Διόνυσος; εἶπον

A Hæc cùm Indi, & rex illorum, speculatoribus annunciantibus cognouissent, sublatis, vt par erat, cachinnis, ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut instructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat, sed reputabant, si comminus mulierculæ in eos impressionem ac impetum essent facturæ, illis & vincere turpe esse, & mulieres insanientes neci dare vnà cum duce effœminato, ac sene modico & vinoso, adiuncto etiam alio semiuiro milite, nudísque saltatoribus per omnia ridiculis, facinus esse parum memorabile. Postea verò quàm Bacchus regionem incendiis

B deuastare, & viris deuictis ciuitates igne absumere, ac syluas incendere annuntiatus est, iámque in breui temporis spatio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam vsque à fulmine paterna sint arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus desuper positis aduersus illos mouerunt aciē, etiamdum hostilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes ipsis cum

C castris imberbem illum imperatorē. Postquam verò propinquiores facti sunt, & vtraque acies vtrique esset spectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipse in medio strenui Imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, sinistrum Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares constituti ordinibus instruendis erant intenti. Signum omnibus erat, Euohe. Statim verò percussa tympana instrepuerunt, ipsáque cymbala classicum cecinerunt. Ac è satyris quispiam correpto cornu carmen

D quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni, asellus hianti atque diducto rictu Martium quiddam atque terribile derudiit. Ipsæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incursarunt, succinctæ draconibus, atq; ex summis thyrsis ferrum denudantes. Indi autem & elephantes illorum illico declinantes, nullo seruato ordine in fugam se dederunt, neque intra teli iactum consistere sustinuerunt. Ad postremum autem omni vi capti atque subacti sunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contemptim subsannauerant, re ipsa experti quàm non oportuerit prima statim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit

aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratias vos oro ne me insanire aut prorsus temulentũ esse suspicemini, si mea cũ Diis immortalibus cõtulero) idem erga orationũ noũitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimãtes enim satyrica & ridicula quædam nimiúmque comica apud nos audiri, talibus fidem habuêre: atque haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi nihil necesse sit aures præbere vinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ab elephantis descendentes. Alij verò, tanquam alicuius rei gratia veniissent, thyrsi loco inuento ferro, neque sic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidenti animo illis annuntio, quòd si in præsentia quoque, vt antea facere consueuerunt, festiuitatem spectarè sæpe voluerint, ac veteres compotores recordati fuerint conuiuiorum Bacchanalium tunc temporis celebratorum, neque Satyros aut Silenos contempserint, sed æquo largiùs ad satietatem vsque ex cratêre illo hauserint: & illos Bacchico numine afflatos indecorè insanituros, neque non persæpe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi (liberum enim est audire) quicquid animo suo gratum fuerit, faciant: at ego posteaquam adhuc in India peregrè versamur, statui & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non valde à Bacco abhorrebit, neque à præsenti instituto alienum erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos vocant, qui læuum Indi fluminis littus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascũt vsque ad Oceanum porrecti: apud hos lucus est in loco sepibus obturato, & angusto, circumtecto tamen: quippe thyrsorum & vitium vbertas ibi prouenientium, locum opacitate sua pulcherrimè inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquæ elegantissimæ & limpidissimæ: quorum vnus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur verò in lucum Indi quotannis semel, diei solennitate deum celebrantes, bibúntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta ætatem. Nam iuuenes ex eo qui satyris sacer est, viri ex Panico, porrò ex Sileni fonte ij qui in media ætate constituti sunt. Itaque quæ pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent viri iam numine Panos afflati, perlongum esset enumerare.

τῆς αὖ. ὅτι μοι δύκουσι (καὶ πρὸς Χαρίτων μή με κορυβαντιᾶν, ἢ τελέως μεθύειν ὑπολάβητε, εἰ τὰ μὰ εἰκάζω τοῖς θεοῖς) ὅμοιόν τι πάσχειν οἱ πολλοὶ πρὸς τοὺς καινοὺς τῶν λόγων τοῖς Ἰνδοῖς ἐκείνοις, οἵ καὶ πρὸς τοὺς ἐμούς. οἰόμενοι γὰρ σατυρικά, καὶ γελοῖά τινα, καὶ κωμῳδῆ κωμικὰ πρὸς ἡμῶν ἀκούεσθαι, τοιαῦτα πεπιστεύκασιν, οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαν αὐτοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ. οἱ μὲν, οὐδὲ τὸν θόρυβον ἀφικνοῦνται, ὡς οὐδὲν δέον πρέχειν τὰ ὦτα κώμοις γυναικείοις, ἐκπιρτήμασι σατυρικοῖς, καταβαίνουσι ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων· οἱ δὲ, ὡς ὅτι τοιοῦτό τι ἥκοντες, ἀντὶ τοῦ κισσοῦ σίδηρον διφθέντες, οὐδ' οὕτως ἐπαινεῖν τολμῶσι τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπλαγέντες. ἀλλὰ θαῤῥῶν ἐπαγγέλλομαι αὐτοῖς, ὅτι ἐμοὶ καὶ νῦν ὡς πρότερόν ποτε τῷ τελετῷ ἐθελήσουσιν ὀπαδεῖν πολλάκις, καὶ ἀναμνησθῶσιν οἱ παλαιοὶ συμπόται κώμων κοινῶν τῶν τότε καιρῶν, καὶ μὴ καταφρονήσωσι τῶν Σατύρων, καὶ Σιληνῶν, πίωσι δὲ ἐς κόρον τοῦ κρατῆρος τούτου, ἐκβακχεύσῃ καὶ αὐτοῖς, καὶ πολλάκις μοὶ ἡμῶν ἐρῇ Εὐοῖ, δι' οἷ ἔστι μοὶ οὕτω (ἐλεύθερον γὰρ ἀκοὴ) ποιοῦντων ὅ, τι καὶ φίλον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ περ ἔτι ἐν Ἰνδοῖς ἐσμὲν, ἐθέλω καὶ ἄλλο ὑμῖν διηγήσασθαί τι τῶν ἐκεῖθεν, ὃ οὐκ ἂν πρὸς τὸν Διόνυσον ἐρῶ αὐτὸ, ἐρῶ δ' ὧν ποιοῦμαι ἀλλότριον ἐν Ἰνδοῖς τοῖς Μαχλαίοις, οἳ παρὰ τὰ λαιὰ τῆς Ἰνδοῦ ποταμοῦ, εἰ κατὰ ῥοῦν αὐτοῦ βλέπεις, ὁπόσοι νεμόμενοι, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν καθήκουσι· πρόσεισι δὲ τούτοις ἄλσος ὄρθιον ἐν περιφράκτῳ, ὑπὸ πολυ μεγάλῳ χωρίῳ, σκιερῷ δὲ. κατὰ μὲν γὰρ πολὺς, καὶ ἄμπελοι, σύσκιον αὐτὸ ἀκριβῶς ποιοῦσιν. ἐν τούτῳ πηγαί εἰσι τρεῖς καλλίστου καὶ διαφανεστάτου ὕδατος, ἡ μὲν, Σατύρου, ἡ δὲ, Πανὸς, ἡ δὲ, Σιληνοῦ. καὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ οἱ Ἰνδοὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἑορτάζοντες τῷ θεῷ· καὶ πίνουσι τῶν πηγῶν οὐχ ἁπασῶν ἅπαντες, ἀλλὰ καθ' ἡλικίαν, τὰ μὲν μειρακία, τῆς τῶν Σατύρων· οἱ ἄνδρες δὲ, τῆς Πανικῆς· τῆς δὲ τοῦ Σειληνοῦ, οἱ κατ' ἐμέ. ἃ μὲν οὖν παίζουσιν οἱ παῖδες ἐπειδὰν πίωσιν, ἢ οἷα οἱ ἄνδρες τολμῶσι κατεχόμενοι τοῦ Πανὸς, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν.

ἃ δ'

ἀλλ' οἱ γέροντες ποιοῦσιν ὅταν μεθυσθῶσι τοῦ ὕδατος, οὐκ ἀλλότριον εἶπεῖν· ἐπειδὴ πίῃ ὁ ἥρως, καὶ καταβῇ αὐτὸν ὁ Σιληνὸς, αὐτίκα ὅτι πολὺ ἄφωνος ἐστι, καὶ καρηβαρεῖν τε καὶ βεβαπτισμένῳ ἔοικεν, εἶτα ἄφνω φωνή τε λαμπρὰ, καὶ φθέγμα πρᾷον, καὶ πνεῦμα λιγυρὸν ἐγίνεται αὐτῷ, καὶ λαλίστατος ἐξ ἀφωνοτάτου ἐστί· καὶ ἐπισομίσας, παύσας αὐτὸν μὴ οὐχὶ στόμα ἐχῇ λαλεῖν, καὶ ῥήσεις μαχερὰς στωμύλλειν. στωμυλτὰ μὲν τοι πρώτα, καὶ κόσμια, καὶ τὸν Ὁμήρου ῥήτορα, νιφάδεσι γὰρ ἐοικότα χειμερίοις διεξέρχονται. ἔπειτα δὲ ἐπιχρήσας σὺν κύκνοις καὶ τηλωπὸν ἡλικίαν εἰκάσας αὐδαῖς, ἀλλὰ τετιγώσαις τι πυκνὸν καὶ ὑπέβαρυ στωμύλλουσιν, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. ὑπὸ τοιούτων δὲ ἤδη ἀφεθείσης αὐλῆς τῆς μέθης, σιωπῶσι, καὶ πρὸς ὃ ἀρχαῖον αἰσχύνονται. ὃ μέντοι πάνδεινόν ἐστιν, οὐδέπω εἶπαν. ἵνα γὰρ ἀτελὴς ὁ ἥρως μεταξὺ καταλίπῃ ὃν διεξῄει τὸν λόγον, δυσὶν ἡλίοις κωλυθείς, ὅτι πέρας αὐτὸν ἐπέξελθεῖν, ἐς νέωτα πιὼν, αὖθις ἐκεῖνα στωμύλλῃ, ἃ πρόσθεν λέγοντα ἡ μέθη αὐτὸν κατέλιπε. ταῦτά μοι καὶ τὸν Μῶμον εἰς ἐμαυτὸν ἀπεσκώφθω, καὶ, μὰ τὸν Δία, οὐκ αὖ ἐπαγάγοιμι ὃ ὑπεμύθιον. ὁρᾶτε γὰρ ἤδη καθότι τῷ μύθῳ ἔοικα. ὥστε ἵνα μύθῳ τι πάνυ παίσωμεν, ἡ μέθη αἰτία. εἰ δὲ πιστὰ δόξαι τὰ λεγόμενα, ὁ Σιληνὸς ἄρα ἵνα ἵλεως.

A Cæterùm qualia ſenes faciunt vbi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipſe inuaſerit, illico ad prodigium vſque obmuteſcit, hominem cui graue ſit caput, aut ebrium, per omnia referens. Poſt id ex improuiſo voce clara, & loquela graui, tum ſpiritu dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore illum compeſcueris, quominus continuis verbis diffluat, longáſque orationes contexat. Et profectò quæcunque dixerit, B prudenter & ornatè dicta ſunt, ac iuxta Homericum illum rhetorem, hybernis niuibus conſimilia differit. Neque verò ſufficienter eos cygnis ſecundùm ętatem conferre poſſis, ſed vocum denſitate cicadas imitantur ac referunt, ac rotūdum quiddam componunt in profundam vſque veſperam. Inde iam diſcuſſa ab illis ebrietate conticeſcunt, & ad antiquum morem redeunt. Cæterùm quod inter hæc maximè omnium admirandum eſt, nondum expoſui. Quòd ſi ſenex imperfectam quam inchoauit orationem reliquerit, neque, Solis occaſu interueniente, & temporis anguſtia excluſus, eandē C ad finem deduxerit, deguſtata iterum in annum ſubſequentem aqua, deinceps cætera percurrens orationi inchoatæ adiungit, quę ſuperiori anno dicentem non in tempore, deſtituerat ebrietas. Iſtis ego me ipſe ſcommatibus Momi inſtar ludere volui. Et per Iouem nequaquam ampliùs, affabulationem adducam. Iam enim haud dubiè videtis me fabulæ eſſe perſimilem. Quare, ſi quibus in rebus delinquentes hallucinati ſumus, in cauſſa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordatè dicta ſunt quæ produximus, conſtat, Silenum nobis fuiſſe placatum & propitium.

ΠΡΟΣΑΛΑΛΙΑ, ἢ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRÆFATIO, SEV HERCVLES GALLICVS.

D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio eſt eiuſdem rationis, cuius & ſuperior, niſi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cauſſam hìc reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione verſetur, ſtudium atque ætatem ſuam exemplo eo defendens, & vt ipſe ait, etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiuſdémque iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorum rationem ſibi traditam eſſe, etiam Homeri atque aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie videri ſatius eſt, quàm hìc pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontē potiùs, aut Iapetū quempiam ex his qui apud inferos versantur, dicerres. In summa, quiduis potiùs quàm Herculem esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hęc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie, quò nimirum illum talibus picturis vlciscerentur, quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agēs, id temporis, cùm Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentiū pleraſque regiones peruastaret. At nōdum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirādum: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinē trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt catenulæ tenues auro electróve cōfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui cùm vinculis vsqueadeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, cùm alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verùm alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, vltro festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. No illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum: etenim cùm non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans:

A Ὁν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ. Ὁ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ἐστὶν αὖθις ἐς ὕστατον, καὶ ἀφθαστίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς δὲ τὸ δέρμα, καὶ ἐξηκισμένος ἐς τὸ μελαίτατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες. μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν ἐπιπαρπαρείων, καὶ πάνυ μᾶλλον ἢ Ἡρακλέα εἰ μὴ εἰκάσῃς. Ἀλλὰ τοιοῦτος ὤν, ἕλκει ὅμως τῷ σιβυλίῳ τὸ Ἡρα-
B κλέους. καὶ γὰρ τῷ διαφέρειν σκῦλα τῷ τοῦ λέοντος, καὶ ὁ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γωρυτὸν πεπήρτηται, καὶ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προδείκνυσι, καὶ ὅλως Ἡρακλῆς ἐστί. ταῦτά τε ἐμοὶ ὤμην ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλληνίων θεῶν τοιαῦτα ποιεῖν τοὺς Κελτοὺς ἐς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὸν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείαν ἐλαυνῶν, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν, κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων μερῶν. κρίνει δὲ μάλιστα
C τοῦδέ γε ἕνεκα τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ὄχλου, αὐθαιρέτων πάμπολύ τι πλῆθος ἕλκει, ὦτα τῶν ἀπάντων ἀπολωβῶν δεδεμένους. δεσμὰ δέ εἰσιν οἱ σφῶν λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι, ὅμοιοι ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις. καὶ ὅλως ἀφ' οὗτος ἀδέτων ἀγόμενοι, ὅτε σπασμὸν ἕλκυσιν, ὑπαμένουσι οὐ βιαίως, ὅτε ὅλως ἀντιτείνουσιν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδουσι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ὀκνοῦντες, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γελῶντες, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες ἑπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ ταῖς φιάλαις ἐλελίζουσι τὸν δε-
D σμὸν ὑπολαλοῦντες, ἐοικότες ἀχθεσθησομένοις, εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ οἶδα δ' ὅτῳ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ὀρύξαι ταῖς σφαῖραις τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν, ἤδη δὲ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ, τὸ τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκραν, ἐξ ἐκείνης ἐλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπταί γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ὅτι πολὺ εἰσήκειν ὁρῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν, καὶ ἀγανακτῶν·

Κελτὸς δέ τις πρεσβύτης, οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδοξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα, πάνυ γὰρ παρεσκευασμένῳ ἔοικας τοῖς ἀντίον. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ ὡσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλῆ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι πολὺ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος ἐστί. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φίλῃ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῖν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν,

Ὅτι μὲν αἱ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠρέθονται.

Τὸ δὲ γῆρας ἔχει πλέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὄπα τὴν λειριόεσσαν ἀφιᾶσιν ἐκεῖθεν. λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοῖς ἀνθέμοις τοῦ γλώττης ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν· ἤδη γὰρ εἰς αὐτὸν, εἰ ταύτῃ τετύπται. μέμνημαι γοῦν ἔφη καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων, πρὸ ὑμῶν μαθών,

Τοῖς γὰρ λάλοις
Ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσίν ἐστι τετυπτημένη.

Ὅλον, ἦν δ' ἐγώ, τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ἡγούμεθα ἐξειργάσθαι, σοφὸν ἡγούμενοι, καὶ πεῖσαι τὰ πλάστα διάσασθαι. καὶ τὰ γε βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς, καὶ δύσκολοι, καὶ ταχεῖς, καὶ ταῖς ψυχαῖς πτερωτοὶ ἐνιπτάμενοι. ταῦτα γοῦν καὶ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατε εἶναι. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτός. ἐμοὶ δ', ὥσπερ ἐκ τῆς δευτέρας παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν εἴ μοι καλῶς ἔχει, τηλικῷδε ὄντι, καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ φῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς, καὶ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι καμιδῆ μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ πρὸ ἡλικίαν νεανιεύεσθαι· κατά τις Ὁμηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξῃ μοι, εἰπὼν ὅ,

A Gallus quispiam, qui propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit: nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia

B consueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:
Contrà senectam posse quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non

C aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliã illius illud pertinet, quòd ea pertusa est: nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdiis apud vos discere:

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confecisse putemus, vtpote virum sapientẽ, ac persuadendo pleraque sibi subegisse. Iam tela illius nimirũ

D rationes sunt acutę, missiles, citę, atque animam sauciantes: vnde pennigera dicta vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cùm huc me conferens mecũ inter eundum perpenderem, num decorum iam esset, vt tam grandis natu, quíq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicasse, rursum me tã multorum iudicũ calculis exponerem iudicandum, in tẽpore subiit animũ meum eius picturæ recordatio; nam antehac verebar ne cui vestrũ videret hæc admodũ pueriliter agere, quasíque præter ętatem iuuenari: proinde ne quis Homericus adolescẽtulus illud mihi impingeret, dicẽs:

Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui vsu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretij habẽdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandę citharę peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniã iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex vetustis illis Agamemnonẽ & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suę egregia monimẽta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustiùs Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratũ illum Cnidium: quorum alter de Ptolemæo subiugato victoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Crœso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuij alueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum pervetus est, qui non tantùm Achiuis equi machinam fabricasse, sed vnà cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quem nostra memoria vixisse constat, meminisse æquum puto, viri dicendi facultate & studio ita exercitati, vt cum quouis ex priscis illis & veteribus optimè conferri possit. præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque

Sophistæ.

A καὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅγε νοῦν ἔχων, ὃ τοὺς ἀεὶ σὺν τῇ τέχνῃ εἰπεῖν δυναμένους μεταχειλῆται νοσῶν, ἀλλὰ τοὺς πρᾶξαί τι κατ' αὐτὸ μεμελετηκότας. ἀμείνων δὲ ὁ μουσικὸς, οἶμαι, τῷ ἀκριβῆ ῥυθμοὺς, καὶ ἁρμονίας ὑπισταμένου, ὁ καὶ ψάλαι καὶ κιθαρίσαι αὐτὸς δυνάμενος. τί γὰρ ἂν σοι τῶν στρατηγῶν λέγοιμι τοὺς εἰκότως ἀρίστους κριθέντας, ὅτι ὁ πάππῳ μόνον, καὶ τοῖσιν ἥσθη ἀγαθοὶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς μάχεσθαι τῶν ἄλλων, καὶ χερὸς ἔργα ὑπιδείκνυσθαι; οἷς τῶν πάλαι μὲν, Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλ-
B λέα, τῶν κάτω δὲ, τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Πύρρον ἴσμεν γενομένους; τοῖς δὴ τί ταῦτ' ἔφην; οὐ γὰρ ἄλλως ἰσοτίαν ὑπιδείκνυσθαι βουλόμενος, ἐπεμνήσθην αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν μηχανικῶν ἐκείνους ἄξιον θαυμάζειν, ὁπόσοι ὑπὸ τῇ θεωρίᾳ λαμπροὶ γνόμενοι, καὶ μνημόσυνα ὅμως τῆς τέχνης, καὶ τοῖς γράμματα τοῖς μετ' αὐτοὺς κατέλιπον. ἐπεὶ οἵ γε τοῖς λόγοις μόνοις ἐγγεγυμνασμένοι, σοφισταὶ αὖ εἰκότως μᾶλλον, ἢ σοφοὶ καλοῖντο. τοιοῦτον ἀκούομεν
C τὸν Ἀρχιμήδη γενέσθαι, καὶ τὸν Κνίδιον Σώστρατον· τὸν μὲν, Πτολεμαῖον χειρωσάμενον, καὶ τὴν Μέμφιν, ἄνευ πολιορκίας, ἀποστροφῇ καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ποταμοῦ· τὸν δὲ, τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις καταφλέξαντα τῇ τέχνῃ. καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος τοῖς αὐτῶν ὑποχειρίοις Κροίσῳ ἄβροχον διαβιβάσειν τὸν στρατὸν, ὑπονοίᾳ κατόπιν τοῦ στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν ποταμὸν, οὐ μηχανικὸς οὗτος νομίζεται, σοφὸς δὲ, καὶ ὑπονοῆσαι τὸ συμφέρον πιθανώτατος. Ὁ
D μὲν γὰρ τοῦ Ἐπειοῦ, πολὺ ἀρχαῖον, ὃς δὴ μόνον τεχνήσασθαι τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν ἵππον, ἀλλὰ καὶ συγκαταβιῶναι αὐτοῖς ἐς αὐτὸν λέγεται. τὸ δὴ τούτοις, καὶ Ἱππίου τουτουὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, μεμνῆσθαι ἄξιον, ἀνδρὸς, λόγοις μὲν, πρὸς ὃν τινα βούλει τῶν τοῖς αὐτοῦ, γεγυμνασμένου, καὶ σύνεσίν τε ὀξέως,

καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφέστατον. τὰ δὲ ἔργα πολὺ τῶν λόγων ἀμείνω παρεχομένου, καὶ τὸ τῆς τέχνης ὑποσχέσιν ἀποπληρωθῆτος, οὐκ ἐν τοιαύταις μὲν ὑποσχέσεσιν, ἐν αἷς οἱ πρὸ αὐτοῦ ἠμέλησαν ἠτυχήσαμεν, καλὰ δὲ τὸν γεωμετρικὸν λόγον, ὅτι τῆς δοθείσης, φασὶν, εὐθείας τὸ τρίγωνον ἀκριβῶς σωνίσταμένου. καίτοι τῶν γε ἄλλων ἕκαστος ἔν τι τῆς ὑπαρχούσης ἔργον ἀποτεμόμενος, ἐν ἐκείνῳ εὐδοκιμήσας, εἶναί τις ὄμως ἔδοξεν. ὁ δὲ, μηχανικῶν τε ὢν τὰ πρῶτα, καὶ γεωμετρικῶν, ἔτι δὲ ἁρμονικῶν καὶ μουσικῶν φαίνεται· καὶ ὄμως ἕκαστον τούτων οὕτως ἐπιτελῶς δείκνυσιν, ὡς ἐν αὐτὸ μόνον ὑπεζαμένος. τὸ μὲν γὰρ περὶ ἀκτίνων καὶ ἀνακλάσεων, καὶ κατόπτρων θεωρίαν, ἔτι δὲ, καὶ ἀστρονομίαν, ἐν ᾗ παῖδας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀπέφηνεν, οὐκ ὀλίγου χρόνου ἂν εἴη ἔπαινος. ἃ δὲ ἔναγχος ἰδὼν αὐτοῦ τῶν ἔργων, κατεπλάγην, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν. κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ὑπόθεσις, καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς βίῳ πολὺ πολλή, βαλανείου κατασκευή· πεῖνοια δὲ, καὶ ἐν τοῖς κοινῷ τούτῳ σπουδάσμασι θαυμαστή. τόπος μὲν γὰρ οὐκ ἰσοπεδος, ἀλλὰ πολὺ πρανοτάτης, καὶ ὄρθιος, οὐ πολλαχοῦ καὶ θατέρᾳ εἰς ὑπερβολὴν τεταπεινὸν, ἰσοπεδον θατέρῳ ἀπέφηνε, χρηπῖδα μὲν βεβαιοτάτην ἀπάντων τοῖς ἔργοις βαλλόμενος, καὶ θεμελίων θέσιν τὸ πᾶν ὑπερηρμένων ἀσφάλειαν ἐμπεδωσάμενος, ὕψεσι δὲ πολὺ ἀποτόμοις, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν συνεχομένοις ὅλον κρατυνάμενος· τὰ δὲ ἐποικοδομηθέντα τοῖς τε τοῦ τόπου μεγέθη σύμμετρα, καὶ τοῖς λόγοις τῆς κατασκευῆς ἁρμοδιώτατα, καὶ τὸν τῶν φώτων λόγον φυλάττοντα, πυλῶν μὲν ὑψηλὸς, διαβάσεις πλατείας ἔχων, ὑψηλὸς μᾶλλον, ἢ ὄρθιος πρὸς τὸ τῶν εἰσιόντων βούλημα. εἰσιόντα δὲ τοῦτον ὑποδέχεται κοινὸς οἶκος ὑμεγέθης, ἱκανῶς ἔχων ἀναπαύσεις καὶ ὑπηρέτας ἀφθονίαν· ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῶν ἐς τρυφὴν παρεσκευασμένων οἰκημάτων. βαλανείῳ δ' οὖν καὶ τοῦτο παρεπωδίσατο,

interpretando multa perſpicuitate vſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque verò in talibus ſaltem profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt, feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque vnum quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe viſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne dimenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac vnumquodque ex illis vna eadémque opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi verò temporis res eſſet, eius laudare induſtriã circa radiorũ & repercuſſionũ ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eum anteiuerũt, pueros eſſe oſtendit. Sed enim quę nuper ipſe vidi opera illius induſtria elaborata, quæque mihi ſpectanti ſtuporẽ & admirationem incuſſerunt, ea nunc in preſens referre nõ grauabor. Eſt enim argumentũ cõmune, & in noſtra memoria admodũ frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in cõmuni illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupãs ex vtraque parte magnopere humilẽ, vtrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamẽtúmq; munitiſſimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorũ poſitione ſubſtruendi ædificij certitudinem confirmauit: faſtigiis verò magnopere pręruptis & pręciſis, & ad firmiorem coniunctionem cõplicatis, totum opus conſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate non exceſſerunt, ſed ędificij proportionibus conuenientiſſimè atq; decentiſſimè reſponderunt, lucis vbique infuſę rationẽ conſtanter cuſtodienti a. Portarum altitudo latos ingreſſus retinens, ſupina magis quã erecta ad ingredientiũ cõuenientiam informata fuit. Ingredientem verò ſtatim domus cõmunis excipit, ſufficientem exhibens pediſequis & miniſtris conuerſandi amplitudinẽ. Porrò ad lævam cameræ ſunt ad delicias exercẽdas ſubſtructę. Proinde & iſta in balneo decẽtiſſimè ſunt obſeruata;

Amœni & luce multa illustrati recessus: A deinde domus illorum, quam quidē longè præstantiorem quàm vt lauacro conueniat dixeris, perneceſſariam tamen ad melioris notæ homines & opulentiores ſuſcipiendos. Poſt hãc vtrinque ſufficientes exuentibus ad reponendum veſtitum habitationes. Ac media domus & faſtigio excelſiſſima, & iucundo lumine amœniſſima, tres aquæ frigidæ piſcinas in ſe cõplectitur. Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa ſtatuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidē Sanitatis, altera verò Æſculapij. Ingreſſos autem excipit domus ſenſim ac gradatim tepeſcens, calore non inſuaui occurrente: quæ in longũ porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa eſt. Poſt hanc ad dextram habitatio eſt magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuoſis vnctionibus exhibẽs, ex vtraque parte habens aditus & ingreſſus lapide Phrygio ornatiſſimè decoratos, à palæſtra ingredientes ſuſcipiens. Quę deinde hanc cõſequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegãtia, &ad ſtandum ſedendúmque accõmodatiſſima, & ad diutiùs immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtiliſſima, C & ipſa lapide Phrygio ad ſummum vſque faſtigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dicatus, lauãtes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conſpicua eſt, ac inſtar purpuræ floribus & venuſtate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum eſt per eaſdem habitationes regredi, ſed ea quæ ad frigidam tendit via per vaporarium lento tepore caleſcẽs regrediendum eſt. Et hæc omnia copioſo lumine illuſtrata, & multo diei intus lu- D centis ſplendore exornata ſunt. Ad hæc ipſa faſtigia ab ędificio non diſcrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in ſumma, multa vbique relucet ſumma cũ elegantia & venuſtas & gratia. Etenim iuxta elegantiſſimi Pindari præceptum, opus exordiẽtibus facie eleganti & ſplendida exornandũ eſt. Hoc certè cũ primis in huius domus ſubſtructione cum ipſo lumine tum feneſtris obſeruatũ eſt. Etenim ſapiens, vt reuera fuerat Hippias, habitationem frigido lauacro deſtinatam, ad Boream tendentem inſtituit, nec aëris meridiani expertẽ: reliquas autẽ multum feruoris & caliditatis requirẽtes,

χαείεσαν, καὶ φωτὶ πολλῷ καταλαμπόμεναι ὑποχωρήσας. εἶτ' ἐχόμενος αὐτῶν οἶκος, ὡς πρὸς τὸ λουτρὸν, ἀναγκαῖος δὲ ὡς πρὸς τὴν τῶν βιβαμενεστέρων ὑποδοχήν. μετὰ δὲ τοῦτον, ἑκατέρωθεν ἀφορμὰς τοῖς ἀποδυομένοις ἀποθέσεις, καὶ μέσος οἶκος ὑψηλός τε ὑψηλότατος, καὶ φωτὶ φαιδρότατος, ψυχροῦ ὕδατος ἔχων πρὸς κολυμβήθρας, λαχαίνῃ λίθῳ κεκομισμένος, καὶ εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν, ὑγείας, ἡ δὲ Ἀσκληπιοῦ. εἰσελθόντας δὲ, ὑποδέχεται ἠρέμα χλιαινόμενος οἶκος, οὐκ ἀπηνὴς τῇ θέρμῃ προσπταίων, ὀπτιμάχης, ἀμφισβόλυλος, μεθ' ὃν ἐν δεξιᾷ οἶκος, οὗ μάλα φαιδρὸς, ἀλείφασθαι προσηνῶς παρεχόμενος, ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων, Φρυγίῳ λίθῳ κεκαλλωπισμένας, τοὺς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιόντας δεχόμενος. εἶτ' ὀπὶ τούτῳ ἄλλος οἶκος, οἴκων ἁπάντων κάλλιστος, ἕδραί τε, καὶ ἐγκαθέζεσθαι προσηνέστατος, καὶ ἐμβραδῦναι ἀβλαβέστατος, καὶ ἐγκυλίσασθαι ὠφελιμώτατος, Φρυγίου καὶ αὐτὸς εἰς ὀροφὴν ἄκρων ἀποστίλβων. ἐξῆς δὲ ὁ θερμὸς ὑποδέχεται δίγδρομος, Νομάδι λίθῳ διακεκολλημένος. ὁ δὲ ἔνδον οἶκος, κάλλιστος, φωτός τε πολλοῦ ἀνάμεστος, καὶ ὡς πορφύρα διαπρεπέστατος καὶ οὗτ' θερμὰς πύελους παρέχεται. λαμπρῷ δὲ, ἔνεστί σοι μὴ πάνυ ἀφ' ὧν αὐτῶν οἴκων αὖθις ἐπανιέναι, ἀλλὰ ταχείᾳ πάνυ ὀπὶ ὃ ψυχρόν, δι' ἠρέμα θερμοῦ οἰκήματος, καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ φωτὶ μεγάλῳ, καὶ πολλῇ τῇ ἔνδον ἡμέρᾳ. ὕψη μὲν τοῖς τοίχοις ἀνάλογα, καὶ πλάτη τοῖς μήκεσι σύμμετρα, καὶ πάντα δὴ πολλὴ χάρις, καὶ Ἀφροδίτη ἐπαφῆκεν. κατὰ γὰρ τὸν καλὸν Πίνδαρον, Ἀρχομένους ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τελευτᾶς. τοῦτο δ' αὖ εἰπὼν οὐ τῆς αὐτῆς μάλιστα, καὶ τοῖς φέλοις, καὶ τῶν φωταγωγῶν μεμηχανημένον. ὁ γὰρ σοφὸς ὡς ἀληθῶς Ἱππίας τὸν μὲν ψυχρόλουτρον οἶκον, εἰς βορέαν προσκεχωρηκότα ἐποίησεν, οὐκ ἀμοιρεῖν γοῦν τοῦ μεσημβρινοῦ ἀέρος· τοὺς δὲ πολλοῦ τοῦ θάλπους δεομένους,

νότῳ, καὶ Εὔρῳ, καὶ Ζεφύρῳ προσέθηκε. τί αὖ σοι ὅ ὅτι τούτῳ λέγοιμι, παλαίστρας, καὶ τὰς καινὰς τῶν ἱματιοφυλακούντων κατασκευάς, ταχεῖαν τινὰ ὅτι ὁ λουτρών, καὶ μὴ δεῖ μακροῦ τινὰ ὁδὸν ἐλθούσας, τῆς χρησίμου τε καὶ ἀβλαβοῦς ἕνεκα; καὶ μή με ὑποπτεύσῃ τις μικρὸν ἔργον προτίθεσθαι, κοσμῶν τῷ λόγῳ προσαρμόττεσθαι. ὅ γὰρ ἐν τοῖς κοινοῖς, καινά ὅτι νοοῦσαι καλλύουσι σχήματα, καὶ μικρᾶς σοφίας ἔγωγε τίθεμαι, οἷς καὶ τὸ δεῦρο ὁ θαυμάσιος ἡμῖν Ἱππίας ἐπεδείξατο, πάσας ἔχον τὰς βαλανείου ἀρετάς, ὅ χρήσιμον, ὅ εὔκαιρον, ὅ ἀσφαλές, ὅ σύμμετρον, ὅ τῷ τόπῳ ἡρμοσμένον, ὅ τινὰ χρείαν ἀσφαλῶς προσέχοντα· καὶ προσέτι, τῇ ἄλλῃ εὐνοίᾳ κεκοσμημένον, ἀμφόδων μὲν αἰσχίοιν δυοῖν διαχωρήσεσιν, ὁδοῖς τε πολλαῖς τεθυρωμένον. ὥραν δὲ διττὰς δηλώσας, τὴν μὲν, δι' ὕδατος, καὶ μυκήματος, τὴν δὲ, δι' ἡλίου ὑποδεικνύμενον. τοιοῦτα ἰδόντα μὴ ἀποδοῦναι τὸν πρέποντα ἔπαινον τῷ ἔργῳ, οὐκ ἀσόφου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀχαρίστου μᾶλλον δὲ βασκάνου μοι εἶναι ἔδοξεν. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς δύναμιν τὸ ἔργον, καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν ἠμείψαμην τῷ λόγῳ. εἰ δὲ θεὸς ποτε, πολλοὺς οἶδα καὶ ἄλλους ἕξων τοὺς συνεπαινέσοντάς μοι τῶν ἐπαίνων.

A Notho & Euro ac Zephyri flatibus subiectas opposuit. Quid ad hæc tibi palæstras memorem, & vestes asseruantium communes habitatiunculas, compendiosam citra ambages viam quę ad lauacrum ducit; habentes, singularis vtilitatis capiendæ, & incommodi vitandi gratia? Neque verò quis me suspicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque verborũ ampullis extuliſſe. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ signa atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ sapientiæ argumentum ego esse opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratũ meritò habendum est, quódque nobis ab illo ostensum est omnes balnei virtutes complectens, vtilitatem, opportunitatẽ, perspicuitatem, mensuræ quantitatem in omnibus aptè obseruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauandi vsum exhibens. Præterea omnibus aliis industriæ atque solertiæ officiis absolutũ, biuiorũ & ambituum duplicibus secessibus, multarúmque ianuarũ patens egressibus. Quinetiam Horarũ geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & sonitum, altero per solem. His inquam visis, nec debitam & conuenientem tam illustri operi reddere gratiam, non insipientis solùm, sed etiam ingrati, aut potiùs inuidi mihi visum est. Itaque ego pro virili, cùm opus ipsum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & persolui. Cæterùm si deus aliquando concesserit & lauandi copiam, non dubium est & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

B

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, ἢ ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam est, quales & nostri homines in enarrandis auctoribus, aut alijs rebus tractandis, ipsis operibus præmittere solent. Et extant sanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum compositæ. Monet autem Lucianus auditores suos, ne solùm compositionis nouitatem in scriptis suis spectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac satyrica quædam sub dialogi grauitate tractet, sed magis ipsam rem spectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum vt muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & veniam precatur ætati, si paulo verbosior aut loquacior nonnullis fortè videatur, factum suum etiam hîc collatione quadam Indorum cohonestans. Omnino autem multum gratiæ habent huiusmodi præfationes, siue cui allocutiones eas vocare magis libet, vbi collationibus atque similibus suis ipsa hypothesis aptè respondet.

QVO tempore Bacchus aduersus Indos ductare exercitum instituit (nihil enim prohibet, vt mea fert opinio, fabulam vobis Bacchicam percensere) ferunt vsqueadeo cum initiò ab Indiæ incolis fuisse contemptui habitum, vt accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariam illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquam actutum ab elephantis proculcãdum, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerant, vt ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrso redimitis, pelles ceruinas indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso confectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem vel leuiter attigisset (Quippe clypeis assimilabant & tympana) esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm secundas ductandi exercitus partes obire duos alios, vnum quidem breuis staturæ senunculum, corpore perobeso & ventricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentem, pandum asellum vt plurimùm equitantem, amictum crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum verò hominem monstrosum, inferioribus corporis partibus hircum referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra verò incuruum baculum, semet attollentem, ac tota castra circumsaltantem, quem mulierculæ exterrere solent, comásque vento diffusas concutere, quoties accesserit, neque non vociferari, Euohe: quo nomine, vt mihi coniecturam facienti visum est, dominũ suum cõpellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc viuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè videbant.

Τὲ ὁ Διόνυσος ἐπ' Ινδοὺς στρατιὰν ἤλασε (κωλύει γὰρ οὐδέν, οἶμαι, καὶ μῦθον ὑμῖν διηγήσασθαι Βακχικὸν) φασὶν ὕπω καταφρονῆσαι αὐτοῦ τὰ θηρία τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε καταγηρᾶν ὑπιόντος, μᾶλλον δὲ ἐλεεῖν τὴν τόλμαν, ὡς αὐτίκα μάλα συμπατηθησομένου ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, εἰ αὐτοπάξαγε. ἤκουον γάρ, οἶμαι, τῶν σκοπῶν ἀγόντων ὑπὸ τὴν στρατιὰν ἀγγελλόντων, ὡς ἡ μὲν φάλαγξ αὐτῷ, καὶ οἱ λόχοι, γυναῖκες εἶεν ἐκφερεῖς, καὶ μεμηνῖαι, κισσῷ ἐστεμμέναι, νεβρίδας ἐνημμέναι, δόρατά τινα μίκρα ἐχούσαι, ἀσίδηρα, κισσοποίητα καὶ ταῦτα, καί τινα πελτάρια κοῦφα, βομβοῦντα, εἴ τις μόνον προσάψαιτο (ἀσπίσι γὰρ εἴκαζον καὶ τὰ τύμπανα) ὀλίγους δέ τινας ἀγελαίους νεανίσκους ἐνδιαγυμνους, κόρδακα ὀρχουμένους, οὐρὰς ἐχοντας κεράστας, οἷα τοῖς ἄρτι γιγνηθεῖσιν ἐρίφοις ὑποφύεται. καὶ τὸν μὲν στρατηλάτην αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι πεδάλεσιν ὑποζυγίοις, ἀλλοίοις ἀκριβῶς, νὴ Δί' ὀλίγον χοιρίνοις τὴν παρδάλεων, κεκασφόρων, τοιούτοις ἐστεφανωμένον, μίτρᾳ τὴν κόμην ἀναδεδεμένον καὶ πορφυρίδι, καὶ χρυσῇ ἐμβάδι. ὑποστρατηγεῖν δὲ δύο, ἕνα μὲν τινα βραχὺν προεσθύτην, ὑπόπαχυν, προγάστορα, ῥινόσιμον, ὦτα μεγάλα ὄρθια ἔχοντα, ὑποβλεμον, καρήκι ἐπιφδόμενον, ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύοντα, καὶ χροκωτόν, καὶ τοῦτον πάνυ πιθανόν τινα συνταγματάρχην αὐτοῦ· ἕτερον δὲ τεράστιον αὖ θέρπον, πρὸς τὰ νέρθεν ἐοικότα, καμήτιλον τὰ σκέλη, κέρατα ἔχοντα, βαθυπώγωνα, ὀργίλον, καὶ θυμικόν, θατέρᾳ μὲν, σύριγξα φέροντα, τῇ δεξιᾷ δὲ, ῥάβδον καμπύλην ἐπηρμένον, καὶ περισκιρτῶντα ὅλον ὅ στρατόπεδον, καὶ τὰ γυναῖα δὲ φοβεῖσθαι αὐτὸν, καὶ σείειν ἰωὴν μεμιγμένας ταῖς κόμαις, ὁπότε προσίοι, καὶ βοᾶν, ὃ οἱ τοῦτο δὴ εἰκάζειν καλεῖσθαι αὐτῷ τὸν δεσπότην· ταῖς δὴ οὖν ποίμναις, διηρπάσθαι ἤδη ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ διεσπᾶσθαι ἔτι ζῶντα τὰ θρέμματα· ὠμοφάγοις γάρ τισιν αὐταῖς εἶ.

ταῦτα οἱ Ἰνδοὶ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀκούοντες, ἐγέλων, ὡς ὃ εἰκὸς, καὶ ὑπὸ αἰτεπεξάγειν, ἢ ὅλως παρατάττεσθαι ἠξίουν. ἀλλ' εἰ ὅμως ἄρα τὰς γυναῖκας ἐπαφήσειν αὐτοῖς, εἰ πλησίον γένοιντο, σφίσι δὲ καὶ νικᾶν αἰσχρὸν ἐδόκει, καὶ φονεύειν γυναῖα μεμηνότα, καὶ θηλύμιτειν ἄρξαντα, καὶ μεθύοντα σμικρὸν γεγηπίου, καὶ ἡμιστρατιώτου ἄλλου, καὶ γυμνὰς ὀρχησταὶς, πολλὰς γελοίους. ἐπεὶ δὲ ἠγγέλλετο πυρπολῶν ὁ θεὸς ἤδη τὴν χώραν, καὶ πόλεις αὐτάνδρους καταφλέγων, καὶ ἀνάπλεων τὰς ὕλας, καὶ ἐν βραχεῖ πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν πυρὸς ἐμπεπληκὼς (ὅπλον γάρ τοι Διονυσιακὸν ὁ πῦρ πατρῷον αὐτῷ, καὶ τῶν κεραυνοῦ) ἐνταῦθα ἤδη σπουδῇ ἀνελήμβανον τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ὑπασπίσαντες, καὶ ἐξαλινώσαντες, καὶ τοὺς πύργους ἀναδήσαντες, ἐπ' αὐτοῖς αἰτεπεξήεσαν, καταφρονοῦντες μὲν καὶ τότε, ὀργιζόμενοι δὲ ὅμως, καὶ στωμυλίαν σπεύδοντες αὐτῷ στρατοπέδῳ, τὸν ἀλλόφυλον ὄχλον στρατηλατῶν. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγένοντο, καὶ εἶδον ἀλλήλους, οἱ μὲν Ἰνδοὶ, παρεστάξαντες τοὺς ἐλέφαντας, ἐπῆγον τὴν φάλαγγα, ὁ Διόνυσος δὲ, ὃ μέσον μὲν αὐτὸς εἶχε, τὸν κέρως δὲ αὐτῷ, τὸν δεξιὸν μὲν, ὁ Σειληνὸς, τὸν εὐωνύμου δὲ, ὁ Πὰν, ἡγεῖτο. λοχαγοὶ δὲ, καὶ ταξίαρχοι, Σάτυροι, ἐγκαθιστήκεισαν. καὶ ὃ μὲν σύνθημα, εὐοῖ ἅπασι δὲν, εὐοῖ οἱ. αὐλοὶ δὲ τὰ τύμπανα ἐπαπηχεῖτο, καὶ τὰ κύμβαλα ὃ πολεμικὸν ἐσήμηνε, καὶ τῶν Σατύρων τις λαβὼν ὃ κέρας, ἐπύλει ὃν Ὀρθιον, καὶ ὁ τοῦ Σειληνοῦ ὄνος, σύναυλίαν τινὰ ὠδήσατο, καὶ αἱ Μαινάδες, σὺν ὀλολυγῇ συνεπήδησαν αὐλοῖς, δράκοντας ὑποζωσμέναι, καὶ τῶν θύρσων ἄκρων ἀπογυμνοῦσαι τὸν σίδηρον. οἱ Ἰνδοὶ δὲ, καὶ ἐλέφαντες αὐτῶν, αὐτίκα συγκλίναντες, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ ἔφυγον, οὐδὲ ὅπως βέλεσι τρωθεῖεν ὑπομείναντες, καὶ τέλος καταχαράτοι ἐαλώκεσαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἀπήγοντο ὑπὸ τῶν τέως καταγελωμένων, ἔργῳ μαθόντες ὡς οὐκ ἐχρῆν ἀπὸ τῆς φήμης ἀκοῆς καταφρονεῖν ξένων στρατοπέδων. ἀλλὰ τί πρὸς τὸν Διόνυσον, οὗτος ὁ Διόνυσος; εἶπον

A Hæc cùm Indi, & rex illorum, ſpeculatoribus annunciantibus cognouiſſent, ſublatis, vt par erat, cachinnis, ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut inſtructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat, ſed reputabant, ſi comminus mulierculæ in eos impreſſionem ac impetum eſſent facturæ, illis & vincere turpe eſſe, & mulieres inſanientes neci dare vnà cum duce effœminato, ac ſene modico & vinoſo, adiuncto etiam alio ſemiuiro milite, nudíſque ſaltatoribus per omnia ridiculis, facinus eſſe parum memorabile. Poſtea verò quàm Bacchus regionem incendiis

B deuaſtare, & viris deuictis ciuitates igne abſumere, ac ſyluas incendere annuntiatus eſt, iámque in breui temporis ſpatio tota Indorum regio flammis conflagraret. etenim ignis Baccho iam vſque à fulmine paterna ſint arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus deſuper poſitis aduerſus illos mouerunt aciē, etiamdum hoſtilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes ipſis cum

C caſtris imberbem illum imperatorē. Poſtquam verò propinquiores facti ſunt, & vtraque acies vtrique eſſet ſpectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipſe in medio ſtrenui Imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, ſiniſtrum Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares conſtituti ordinibus inſtruendis erant intenti. Signum omnibus erat, Euohe. Statim verò percuſſa tympana inſtrepuerunt, ipſáque cymbala claſſicum cecinerunt. Ac è ſatyris quiſpiam correpto cornu carmen

D quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni, aſellus hianti atque diducto rictu Martium quiddam atque terribile derudiit. Ipſæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incurſarunt, ſuccinctæ draconibus, atq; ex ſummis thyrſis ferrum denudantes. Indi autem & elephantes illorum illico declinantes, nullo ſeruato ordine in fugam ſe dederunt, neque intra teli iactum conſiſtere ſuſtinuerunt. Ad poſtremum autem omni vi capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contemptim ſubſannauerant, re ipſa experti quàm non oportuerit prima ſtatim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit

aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratias vos oro ne me insanire aut prorsus temulentũ esse suspicemini, si mea cũ Diis immortalibus cõtulero) idem erga orationũ nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimãtes enim satyrica & ridicula quædam nimiúmque comica apud nos audiri, talibus fidem habuêre: atque haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi nihil necesse sit aures præbere vinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ab elephantis descendentes. Alij verò, tanquam alicuius rei gratia venissent, thyrsi loco inuento ferro, neque sic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidenti animo illis annuntio, quòd si in præsentia quoque, vt antea facere consueuerunt, festiuitatem spectarẽ sæpe voluerint, ac veteres compotores recordati fuerint conuiuiorum Bacchanalium tunc temporis celebratorum, neque Satyros aut Silenos contempserint, sed æquo largiùs ad satietatem vsque ex cratêre illo hauserint: & illos Bacchico numine afflatos indecorè insanituros, neque non persæpe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi (liberum enim est audire) quicquid animo suo gratum fuerit, faciant: at ego posteaquam adhuc in India peregrè versamur, statui & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non valde à Baccho abhorrebit, neque à præsenti instituto alienum erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos vocant, qui læuum Indi fluminis littus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascũt vsque ad Oceanum porrecti: apud hos lucus est in loco sepibus obturato, & angusto, circumtecto tamen: quippe thyrsorum & vitium vberras ibi prouenientium, locum opacitate sua pulcherrimè inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquæ elegantissimæ & limpidissimæ: quorum vnus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur verò in lucum Indi quotannis semel, diei solennitate deum celebrantes, bibúntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta ætatem. Nam iuuenes ex eo qui satyris sacer est, viri ex Panico, porrò ex Sileni fonte ij qui in media ætate constituti sunt. Itaque quæ pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent viri iam numine Panos afflati, perlongum esset enumerare.

A τῆς αὐ. ὅτι μοι δοκοῦσι (καὶ πρὸς Χαρίτων μή με κορυβαντιᾶν, ἢ τελέως μεθύειν ὑποπτεύσητε, εἰ τἀμὰ εἰκάζω τοῖς θεοῖς) ὁμοίως τι πάσχειν οἱ πολλοὶ πρὸς τοὺς καινοὺς τῶν λόγων τοῖς Ἰνδοῖς ἐκείνοις, οἷ καὶ πρὸς τοὺς ἐμούς. οἰόμενοι γὰρ Σατυρικά, καὶ γελοῖά τινα, καὶ κωμῳδῆ κωμικὰ παρ' ἡμῶν ἀκούεσθαι, ἰδιώτας πεπιστεύκασιν, οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαν αὐτοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ. οἱ μὲν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀφικνοῦνται, ὡς οὐδὲν δέον πρόσεχθαι τὰ ὦτα κώμοις γυναικείοις, ἐξωρτημένοις Σατυρικῆς, καταβαίνας ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων· οἱ δὲ, ὡς

B ὀπτὶ θυσιαστόν τι ἥκοντες, αὐτὴ τῇ κισθῷ σίδηρον εὑρόντες, οὐδ' οὕτως ἐπαγεῖν θαρροῦσι τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. ἀλλὰ θαρρῶν ἐπαγγέλλομαι αὐτοῖς, ὅτι νῦν καὶ νῦν ὡς ποτέρων ποτε τῶν τελετῶν ἐθελήσουσιν ὀπτεῖν πολλάκις, καὶ ἀναμνησθῶσιν οἱ παλαιοὶ συμπόται κώμων κοινῶν τῶν τότε χαρῶν, καὶ μὴ καταφρονήσουσι τῶν Σατύρων, καὶ Σιληνῶν, πίωσι δὲ ἐς κόρον τοῦ κρατῆρος τύπου, ἐκβακχεύσῃ καὶ αὐτοὺς, καὶ πολλάκις μεθ' ἡμῶν ἐρῶ ὃ, δὴ οἶ-

C σθοι μὲν οὖν (ἐλεύθερον γὰρ ἀκοὴ) ποιούντων ὅ, τι καὶ φίλον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδήπερ ἔτι ἐν Ἰνδοῖς ἐσμὲν, ἐθέλω καὶ ἄλλο ὑμῖν διηγήσασθαί τι τῶν ἐκεῖθεν, οὐχ ἁπτόμενος τοῦ Διονύσου νῦν, οὐδ' ὧν ποιοῦμαι ἀλλότριον ἐν Ἰνδοῖς τοῖς Μαχλαίοις, οἳ παρὰ λαιὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, εἰ κατὰ ῥοῦν αὐτοῦ βλέπεις, ὀπτευόμενοι, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν καθήκουσι· πρὸς δὲ τούτοις ἄλσος ἔστιν ἐν περιφράκτῳ, ὑπὸ πολυ μεγάλῳ χωρίῳ, σκιαρεφὲς δέ. κισθὸς γὰρ πολὺς, καὶ ἄμπελοι, σύσκιον αὐτὸ ἀκριβῶς ποιοῦσιν. ἐν τούτῳ πηγαί εἰσι τρεῖς καλλίστου καὶ διαφανεστάτου ὕδατος, ἡ μὲν, Σατύρου, ἡ δὲ, Πανὸς, ἡ δὲ, Σιληνοῦ. καὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ οἱ Ἰνδοὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἑορτάζοντες τῷ θεῷ· καὶ πίνουσι τῶν πηγῶν οὐχ ἁπασῶν ἅπτονται, ἀλλὰ καθ' ἡλικίαν, τὰ μὲν μειρακια, τῆς τῶν Σατύρων· οἱ ἄνδρες δὲ, τῆς Πανικῆς· τῆς δὲ τοῦ Σειληνοῦ, οἱ κατ' ἐμέ. ἃ μὲν οὖν πάσχουσιν οἱ παῖδες ἐπειδὴ πίωσιν, ἢ οἷα οἱ ἄνδρες τολμῶσι κατεχόμενοι τῷ Πανὶ, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν.

ἃ δ'

ἃ δ' οἱ γέροντες ποιοῦσιν ὅταν μεθυσθῶσι τοῦ A Cæterùm qualia ſenes faciunt vbi iam
ὕδατος, οὐκ ἀλλότριον εἶπεῖν· ἐπειδὰν πίῃ ὁ aqua pota inebriati fuerint, non alienum
γέρων, καὶ καταλάβῃ αὐτὸν ὁ Σιληνὸς, αὐτίκα eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque
ὅτι πολὺ ἄφωνός ἐστι, καὶ καρηβαρεῶντι καὶ hauſtam de fonte aquam biberit, ac eun-
κεκαπνισμένῳ ἔοικεν, εἶτα ἄφνω φωνή τε dem iam Silenus ipſe inuaſerit, illico ad
λαμπρὰ, καὶ φθέγμα πρᾷον, καὶ πνεῦμα λι- prodigium vſque obmuteſcit, hominem
γυρὸν ἐγίνεται αὐτῷ, καὶ λαλίστατος ἐξ ἀφω- cui graue ſit caput, aut ebrium, per o-
νοτάτου ἐστίν· ἤδη δ' αὖ ὑπισχνούμενος, παύσας mnia referens. Poſt id ex improuiſo voce
αὐτὸν μὴ οὐχὶ σιωπῇ λαλῆν, καὶ ῥήσεις μα- clara, & loquela graui, tum ſpiritu dulci
κρὰς σιωπᾷν. σιωπᾷ μὲν τοίνυν πρὸς τὰ, καὶ κό- rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo
σμια, καὶ κατὰ τὸν Ὁμήρου ἐκεῖνον ῥήτορα, νι- fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore
φάδεσι γὰρ ἐοικότα χειμερίοισι διεξέρχονται. illum compeſcueris, quominus continuis
ἤδη δ' ἀπαγορήσαι σοι κύκνοις κατὰ τὸν ἡλικίαν verbis diffluat, longáſque orationes con-
εἰκάσαι αὐδάς, ἀλλὰ τεττιγώδεσί τισι ψυχαῖς texat. Et profectò quæcunque dixerit,
ὑπάρχουσι σιωπαῖοισιν, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. B prudenter & ornatè dicta ſunt, ac iuxta
ὡσπερεῖ δὲ καὶ ἤδη ἀφειδείσης αὐδῆς τῆς Homericum illum rhetorem, hybernis *Iliad. a.*
μέθης, σιωπῶσι, καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον αἰω- niuibus conſimilia differit. Neque verò
ρεῖσι. τὸ μὲντοι θαυμαστότατον, οὐδέπω ſufficienter eos cygnis ſecundùm ætatem
εἶπον. ἵν' γὰρ ἀτελὴς ὁ χρόνος μέχρι νῦν καταλί- conferre poſſis, ſed vocum denſitate ci-
πῃ ὃν διεξῇ τὸν λόγον, δυσὶν ἡλίοις κωλυ- cadas imitantur ac referunt, ac rotũdum
θεὶς, ὅτι πέρας αὐτὸν ἐπεξελθεῖν, ἐς νέωτα quiddam componunt in profundam vſ-
πιὼν, αὖθις ἐκεῖνα σιωπᾷ, ἃ φθέγγεται λέ- que veſperam. Inde iam diſcuſſa ab illis
γοντα ἡ μέθη αὐτὸν κατέλιπε. ταῦτά μοι πρὸς ebrietate conticeſcunt; & ad antiquum
τὸν Μῶμον εἰς ἐμαυτὸν ἀπεσκώφθω, καὶ, μὰ morem redeunt. Cæterùm quod inter
τὸν Δία, οὐκ αὖ ἔτι ἐπαγάγοιμι ὃ ὑπεμύθιον. C hæc maximè omnium admirandum eſt,
ὁρᾶτε γὰρ ἤδη καθάπερ τοὺς μύθους ἔοικα. nondum expoſui. Quòd ſi ſenex imper-
ὥστε ἵν' μύθόν τινα ταῦτα παίσωμεν, ἡ μέθη αἰ- fectam quam inchoauit orationem reli-
τία. εἰ δὲ πιθανὰ δόξει τὰ λεγόμενα, ὁ Σι- querit, neque, Solis occaſu interuenien-
ληνὸς ἄρα ἵν' ἵλεως. te, & temporis anguſtia excluſus, eandẽ
ad finem deduxerit, deguſtata iterum in
annum ſubſequentem aqua, deinceps
cætera percurrens orationi inchoatæ ad-
iungit, quę ſuperiori anno dicentem non
in tempore, deſtituerat ebrietas. Iſtis ego
me ipſe ſcommatibus Momi inſtar lude-
re volui. Et per Iouem nequaquam am-
pliùs affabulationem adducam. Iam e-
nim haud dubiè videtis me fabulæ eſſe perſimilem. Quare, ſi quibus in rebus delin-
quentes hallucinati ſumus, in cauſſa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordatè dicta ſunt
quæ produximus, conſtat, Silenum nobis fuiſſe placatum & propitium.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ, ἢ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRÆFATIO, SEV HERCVLES GALLICVS.

D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio eſt eiuſdem rationis, cuius & ſuperior, niſi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cauſſam hìc reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione verſetur, ſtudium atque ætatem ſuam exemplo eo defendens, & vt ipſe ait, etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiuſdémque iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorum rationem ſibi traditam eſſe, etiam Homeri atque aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie videri ſatius eſt, quàm hìc pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontē potiùs, aut Iapetū quempiam ex his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quiduis potiùs quàm Herculem esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hęc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie, quò nimirum illum talibus picturis vlciscerentur, quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agēs, id temporis, cùm Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentiū pleraſque regiones peruastaret. At nōdum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirādum: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinē trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt catenulæ tenues auro electróve cōfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui cùm vinculis vsqueadeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, cùm alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verùm alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, vltro festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum: etenim cùm non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans:

A TOν Ηρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ. ὁ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ἐστὶν αὐτοῖς ἐς ὕ ἔσχατον, καὶ ἀφῃκιωμένος, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς ὁ δέρμα, καὶ σφακελωμένος ἐς ὁ μελανώτατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες· μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ιαπετόν τινα τῶν ὑποταρταρείων, καὶ πάνυ μᾶλλον ἢ Ηρακλέα εἰ μὴ εἰκάσῃς. ἀλλὰ τοιοῦτος ὢν, ἔχει ὅμως τινὰ σκευὴν τοῦ Ηρακλέους· καὶ γὰρ τινὰ διφθέραν σκύτινα τινὰ τοῦ λέοντος, καὶ ὁ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γαυρωτὸν περίκειται, καὶ ὁ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προτείνει, καὶ ὅλως Ηρακλῆς ἐστί. ταῦτά τε ἡμῖν οὕτω ἐφ' ὕβρει τῶν Ελληνίων θεῶν τοιαῦτα προσάπτουσι τοὺς Κελτοὺς ἐς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ηρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὸν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείαν ἐλαυνῶν, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν, κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων μερῶν. καίτοι ὁ προσδοξότατον οὐδέπω ἔφην τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων Ηρακλῆς ὀκνηρὸς, αὐθέκτων πάμπολύ τι πλῆθος ἕλκει, ὦτα τῶν ἀπολωλότας δεδεμένους. δεσμὰ δὲ εἰσιν οἱ σφόδρα λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι, ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις. καὶ ὅμως ἀφ' οὗτος ἀθενῶς ἀγόμενοι, ὅτε σφαδάζουσι δεδεμένοι, διωκόμενοι δὲ βιαίως, ὅτε ὅλως ἀντιτείνουσιν, ἢ τοῖς ποσὶν αὐτερείδουσι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ὀκνωτιάζοντες, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γεγηθότες, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες ἑπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ τὰς φάλαγγας ἐλκύσαι τὸν δεσμὸν ὑπερβαλλόντες, ἐοικότες ἀλγεδωνουμένοις, εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ ὀκνήσω δὲ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ὀξάψει τὰς σφεκὶς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχὰς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν, ἤδη δὲ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ, τὸ τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκραν, ἐξ ἐκείνης ἑλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπται γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ὅτι πολὺ εἰσήκειν ὁρῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν, καὶ ἀγανακτῶν·

Κελτὸς δέ τις πρεσβύτης, οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδοξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα, πάνυ γὰρ παρατετρομάχαμεν ἔοικας ὁρῶν αὐτήν. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλῆ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι πολλῷ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος ἐστί. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φίλῃ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῖν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν,

Ὅτι μὲν αἱ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠρέθονται.

Τὸ δὲ γῆρας ἔχει πλέξαι τὴν νέων σοφώτερον.

οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὀπὰ τὴν λιριόεσσαν ἀφιᾶσιν βίαν δή τινα. λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους ποιεῖ τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν· ἴσθι δ' ὅτι εἰς αὐτὸν, εἰ τούτῳ τετύπτηται. μέμνημαι γάρ ἔφη καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων, παρ' ὑμῶν μαθών,

Τοῖς γὰρ λάλοις
Ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσίν ἐστι τετυπτημένη.

Ὅλον δ', ὦ αὐτὸν ἡμῖν τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πρῶτα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν ἡγούμενον, καὶ πείθοι τὰ πλῆθα διάσασθαι. καὶ τά γε βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς, καὶ ἰσχυροὶ, καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς πτερώσαντες. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτός. ἐμοὶ δ', ὡς ἐκ τῆς δεδεμένης παρῳδοῦ τούτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν εἴ μοι καλῶς ἔχει, τηλικῷδε ὄντι, καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ψῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς, καὶ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι καμιδῆ μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι· κατά τις Ὁμηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξῃ μοι, εἰπὼν ὅ,

A Gallus quispiam, qui propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit: nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia

B consueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:
Contrà senectam posse quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non

C aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliã illius illud pertinet, quòd ea pertusa est: nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdiis apud vos discere:

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confecisse putemus, vtpote virum sapientẽ, ac persuadendo pleraque sibi subegisse. Iam tela illius nimirũ

D rationes sunt acutę, missiles, citę, atque animam fauciantes: vnde pennigera dicta vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cùm huc me conferens mecũ inter eundum perpenderem, num decorum iam esset, vt tam grandis natu, quíq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicasse, rursum me tã multorum iudicũ calculis exponerem iudicandum, in tẽpore subiit animũ meum eius picturæ recordatio: nam antehac verebar ne cui vestrũ videret hæc admodũ pueriliter agere, quasíque præter ętatem iuuenari: proinde ne quis Homericus adolescẽtulus illud mihi impingeret, dicẽs:

Aetas iam perijt tua.

Tum illud:

Ac te corripuit cariosa senecta, minister
Invalidúsque tibi, & segnes tardíque caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verùm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam, neque me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cúmque his tuus ô Teïe vates, Cupido, vbi me mento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet, neque laborabit Hippoclides, imò nunc vel maximè tempestiuum fuerit facundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius arcu ferire: quando quidem periculum non est nequando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meámque senectutem ipse consoler animémque, adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terrã subductam, denuo reuellere, suísque instructam armis, medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis ô dij, afflatus secundi, quando nunc vel maximè præsente bono atque amico vento nobis est opus: quo si digni modò videbimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos!

A Σὴ δὲ βίη λέλυται. καὶ,

Χαλεπὸν γήραος κατείληφέ σε,
Ἠπεδανὸς δὲ νύφι θεράπων, βραδέες δέ τοι ἵπποι.

ἐς τοὺς πόδας τοῦτο ἀποσκώπτων. ἀλλ' ὁπόταν ἀναμιμνήσκωμαι τῶν γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, πρώτα ποιῶ τὰ θεράπαινα, καὶ οὐκ αἰδοῦμαι τοιαῦτα τολμῶν, ἡλικιώτης ὢν τῆς εἰκόνος. ὥστε ἰσχὺς μοὶ, καὶ πάχος, καὶ κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαιρέτω, καὶ ὁ ἔρως ὁ σὸς ὦ Τήϊε ποιητὰ, εἰσιδὼν με νεοπόλιον ἡδέως, χρυσοφαέννων εἰ βούλεται πτερύγων, ἢ ἀετοῦ παραπετάσθω, καὶ ὁ Ἱπποκλείδης ὁ φροντὶς. τῷ λόγῳ δὲ, νῦν αὖ μάλιστα αὐηθᾶν, καὶ αὐθεῖν, καὶ ἀκμάζειν καθ' ὥραν εἰκὸς, καὶ ἕλκειν τῶν ὤτων, ὅσους ἂν πλείστους δυνήται, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς ὁπόταν γε δέος μὴ κενωθεὶς λάθοι ὁ γωρυτὸς αὐτῷ. ὁρᾷς ὅπως παραμυθούμενος τὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ γήραος ὁ ἐμαυτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐπόλμησα παλαιὰν ναυεσωλκημένον ἀκάτιον καθελκύσας, καὶ ὑπὸ τῶν ὄντων ὑπισχνούμενος, αὖθις ἀφήναι ἐς μέσον τὸ πέλαγος. εἰπὲ δ', ὦ θεοὶ, καὶ τὰ πρὸ ὑμῶν ἐμπνεύσαι δεξιά, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησίστου τε, καὶ ἑταίρου αὐέμου δεόμεθα, ἵνα εἰ ἄξιοι φαινόμεθα, καὶ ἡμῖν ὁ Ὁμηρικὸν εἶδος ὑπιφθέγξηταί τις,

Οἷαι μὲν ῥακέων ὁ γέρων ὑπογυμνοῖ δαπέδοιο φαίνει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΥ, ἢ ΤΩΝ ΚΥΚΝΩΝ.

DE ELECTRO, SEV CYGNIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulæ eius quæ de electro ac Phaëthonte, ac cygnis Eridani, à poëtis traditur: quam vt fictam ac falsam præsens experientia ostendit, ita se vereri quoque ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis, neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum, ac cygnos poëticos, vanitate ac fumo longè excedant.

Ἤλεκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς δηλαδὴ ὁ μῦθος πέπεικεν, αἰγείρεις ὅτι τῷ Ἡριδανῷ ποταμῷ δακρύειν αὐτὸ, θρηνούσας τὸν Φαέθοντα, καὶ ἀδελφὰς γε εἶναι τὰς αἰγείρεις ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος, εἶτα ὀδυρομένας ὃ μειράκιον, ἀλλαγῆναι ἐς τὰ δένδρα, καὶ ἀποστάζειν ἔτι αὐτῶν δάκρυον δῆθεν ὃ ἤλεκτρον. Ταῦτα γὰρ ἐμέλλομεν καὶ αὐτὸς ἀκούων τῶν ποιητῶν ἀδόντων, ἤλπιζον, εἴ ποτε γνοίμην ὅτι τῷ Ἡριδανῷ ὑπελθών μίαν τῶν αἰγείρων, ἐκπετάσας ὃ παρακόλπιον, ὑποδέξεσθαι τῶν δακρύων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ δὴ καὶ πρὸ πολλοῦ κατ' ἄλλο μέν τι χρέος, ἦκον δὲ ὅμως ἐς τὰ χωρία ἐκεῖνα, καὶ ἔδοξέ γε καὶ ἀναπλεῦσαι κατὰ τὸν Ἡριδανόν, ὅτ' αἰγείρεις εἶδον, πολὺ παρεστῶσαν, οὔτε δὲ ἤλεκτρον, ἀλλ' οὐδὲ ποιώμενα τοῦ Φαέθοντος ἤδεσθαι οἱ ἐπιχώριοι. ἀναζητοῦντος γάρ ἐμοῦ, καὶ διαπυνθανομένου, πότε δὲ ὅτι τὰς αἰγείρεις ἀφιξόμεθα, τὰς δὲ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας, ἐγέλων οἱ ναῦται, καὶ ἠξίουν σαφέστερον λέγειν ὅ, τι καὶ θέλοιμι· κἀγὼ τὸν μῦθον διηγούμην αὐτοῖς, Φαέθοντα γενέσθαι Ἡλίου παῖδα, καὶ τοῦτον ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αἰτῆσαι τοῦτόν τε παῦσαι ἐλάσαι ὃ ἅρμα, ὡς ποιήσαιτο καὶ αὐτὸς μίαν ἡμέραν τὸν δρόμον, δοῦναι, τὸν δὲ, ἀπολέσθαι, ἐκδιφρευθέντα· καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πενθούσας ἐνταῦθά που, ἔφην, πρὸ ὑμῶν, ἵνα καὶ κατέπεσεν ὅτι τῷ Ἡριδανῷ, αἰγείρεις γενέσθαι, καὶ δακρύειν ἐπ' αὐτῷ ὃ ἤλεκτρον. Τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν καὶ ψευδολόγος ἀνθρωπος; ἡμῖς δὲ οὔτε λιθόκολλον τινα ἐκπεπωκότα εἰδομεν, οὔτε τὰς αἰγείρεις, ἃς φῂς, ἔχομεν. εἰ δὲ καὶ τι τοιοῦτον, οἵᾳ ἡμᾶς δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέτην ἂν, ἢ ἕλκειν τὰ πλοῖα πρὸς ῥεῦμα ὃ ὕδωρ, οἷς ἔξεστι πλουτεῖν, ἀναλέγοντας τῶν αἰγείρων τὰ δάκρυα; τοῦτο λέγειν, ὃ μετρίως μου καθῆκτο. καὶ ἐπισχόντος διαμυθεῖσθαι, ὅτι παιδίῳ τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπεπόνθειν, πιστεύσας τοῖς ποιηταῖς ἀπίθανα ὅτω ψευδομένοις,

VAM ſuper electro poëtæ commenti ſunt fabulam, ea & nobis planè perſuaſis fidem fecit, eſſe ſcilicet in ripis Eridani populos, quæ lacrymantes illud deſtillarent, Phaëthontem lugentes, eaſdémque Phaëthontis ſorores fuiſſe populos: deinde iuuenis caſum luctu proſequētes, in arbores fuiſſe commutatas, atque etiamnum è lacrymis illarum electrum defluere. Hæc, inquam, cùm poëtas canentes audiſſem, in ſpem veniebam, ſi quando ad Eridani littora delatus eſſem, vnam accedens ex arboribus, ac recluſo ſinu & cortice, nonnullas me ſuſcepturum lacrymas, vt ego quoque electrum poſſiderem. Et ſanè nō multò antè alterius negotij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traiiciendus Eridanus: neque tamen cùm diligenter omnia loca circumcirca oculis obiſſem atque perluſtraſſem, aut populos vidi, aut electrum conſpexi, ſed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, Quando verò ad populos electrum de ſe præbentes deueniemus? riſerunt nautæ, atque manifeſtiùs ſi quid vellē, iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percenſui, Phaëthonta fuiſſe Solis filium, & hunc vbi iam adoleuiſſet, à patre poſtulaſſe aurigandi copiam ſibi faceret, vt vnius diei curſum & ipſe conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuiſſe, ac poſtulata præſtitiſſe, hunc autem inter aurigandū è curru delapſum & deiectum periiſſe. Porrò illius ſorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud vos, vbi delapſus eſt, apud Eridanum in populos fuiſſe transformatas, & iam fratrem lugentes electrum lacrymando emittere. Quicunque, inquiunt, hæc tibi dixit, vanum eum hominem fuiſſe apparet: tēque dolis produxit & mendaciis. Nos verò neque aurigam vllum delapſum nouimus, neque eæ penes nos ſunt, quas tu iactas, populi. Quòd ſi quid eiuſmodi apud nos eſſet, num putas duorum obolorum gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduerſus fluminis impetum tracturos, quibus promptum eſſet minori negotio & ſudore diteſcere, populorum lacrymas colligentibus? Hæc cùm dixiſſent, non mediocriter ſanè nautarum dictis ſum pudore affectus. Confuſus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam paſſus fueram, habita fide poëtis adeò monſtroſa mentientibus:

quippè quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non ſecus atque ſi è manibus electrum deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam quomodo illo potiſſimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rurſus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quando tãdem propter fluuium conſiſtentes, dulcem illum concentum vobis abſoluunt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis aſſeſſores fuiſſe perhibent, homines canendi peritia & ſuauitate excultos & celebres, poſt id in aues eſſe cõmutatos, eámque ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Muſices eſſe oblitos. Illi verò ſublato riſu, Tu quidem, inquiunt, ô homo, nunquámne hodie finem facies patriam noſtram & fluuium mendaciis infamandi? Nos equidem ſemper remigandi ſtudio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano conſumentes, paucos nõnunquam cygnos conſpeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & ſonum parum firmum edere ſolebant, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas eſſe confirmare poſſis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, ne in ſomnio quidem canẽtes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndénam iſta de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiã aliis facile ac promptum eſt credentes decipere, iis quibus ſingula quæque iuſto magnificentiùs narrare atque extollere moris eſt. Quare & ego nunc de meipſo in metum venio, ne & vos, qui nuper veniſtis, ac nos primũ audiſtis, electra quæpiam aut Cygnos apud me inuẽturos ſperantes, tãdem non multo pòſt abeatis, & eos qui vobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, multas eiuſmodi verborum diuitias in orationibus meis repoſitas affirmantes. At ego Deos teſtor, talia me ipſum de orationibus meis ſuperbè & magnificè iactantem, neque à vobis neque ab alio quoquã vnquam auditum eſſe, neque pòſt quenquam ita inſolẽter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuiſſe nego, vt in alios non paucos incidas quoſpiam Eridanos, quorum orationes non electrum ſolùm, ſed aurum quoque deſtillant: qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos ſuperant poëticos.

A ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρέσκεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, ἰωιώμην, καθάπερ ἐκ τῶν χειρῶν ὃ ἤλεκτρον ἀπολωλεκώς· ὅσγε ἤδη ἐμπλατῆ ὅσα καὶ οἷα χρήσιμα αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ᾠόμην εὑρήσειν παρ' αὐτοῖς, κύκνους πολλοὺς ᾀδοντας ὀπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις ἐρωτῶν τοὺς ναύτας (ἀνεπλέομεν γὰρ ἔτι) Ἀλλ' οἵγε κύκνοι, πηνίκα ὑμῖν ὃ λιγυρὸν ἐκεῖνο ᾄδουσιν ἐφεζῶτες τῷ ποταμῷ, ἔνθεν καὶ ἔνθεν; Φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρέδροις αὐτοὺς ὄντας, ᾠδικοὺς ἀνθρώπους, ἐντεῦθά που ἐς τὰ ὄρνεα μεταπεσεῖν, καὶ δι' τοῦτο ᾄδειν ἔτι, οὐκ ἐκλελοιπότας τῆς μουσικῆς. οἱ δὲ, σὺν γέλωτι, Σὺ, ἔφη τὸν, ὦ ἄνθρωπε, οὐ παύσῃ τήμερον καταψευδόμενος τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμεῖς δὲ ἀεὶ πλέοντες, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ἠριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρώζουσιν οὗτοι πάνυ ἄμουσον, καὶ ἀσθενές, ὡς τοὺς κόρακας, B ἢ τοὺς κολοιούς, Σειρῆνας μὲν οὖν τοιγὰρ αὐτοὺς· ἀᾴδοντων δὲ ἡδύ, καὶ εἰ σὺ φῄς, σοὶ ὄναρ ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν πόθεν τοῦτο εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο παρ' ἡμῶν. πολλὰ τοιαῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιστεύοντας τοῖς ποιηταῖς ὃ μεῖζον ἔπαινον ἐξηγουμένοις. ὥστε κἀγὼ νῦν δέδοικα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς αὖθις ἀφιγμένοι, καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκροασάμενοι ἡμῶν, ἤλεκτρά τινα, καὶ κύκνους ἐλπίσαντες εὑρήσειν παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπελθόντε καταγελῶντες τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, τοιαῦτα πολλὰ κειμήλια ἐκείνας τοῖς λόγοις. Ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα μεγαλαυχουμένου περὶ τῶν ἐμῶν οὔτε ὑμᾶς, οὔτε ἄλλος πω ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀκούσαιτό ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν Ἠριδανοῖς πάνυ, οἳ οὐκ ἤλεκτρον, ἀλλὰ χρυσὸν αὐτὸς ἀποσάζει τῶν λόγων, πολὺ τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυρωτέρους.

Ὃ δὲ ἐμὸν ὁρᾶτε ἤδη ὁποῖον ἁπλοϊκὸν, καὶ ἄμυθον, οὐδέ τις ᾠδὴ παρέσεται. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς μείζω περὶ ἡμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ὀφθαλμῶν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τηλικαῦτα εἶναι αὐτὰ οἷα διεφαίνετο αὐτοῖς αὐγῶν, διυπομένης τῆς σκιᾶς παρὸς τὸν αὐγὸν, ἐπειδὰν ἀφαιρεθῶσι, πολλῷ μικρότερα δυείσκοντες, ἀπιόντα. ἤδη οὖν σοι παρεγγέγραπται, σκέψαι δὲ ὕδωρ, καὶ ἀποκαλύψας πάμβ, μηδὲν μέγα παρὰ δοκήσῃς ἀνιμήσασθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

A Mea verò dicendi ratio quàm ſimplex ſit, ac minimè fabuloſa, videtis, neque vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum eſt ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis ſpe animo concepta, quod perſæpe ſolet accidere ſub vndis aliquid ſpectantibus: ſiquidem exiſtimantes tantæ magnitudinis illa eſſe, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra ſplendorem; quibus iam ſubtractis, multóque minoribus inuentis, diſcruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum ſit, vt effuſa aqua ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hauſturum, aut te ipſe ob ſpem falsò conceptam condemnabis.

ΜΥΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

MVSCÆ ENCOMIVM.

ARGVMENTVM.

Declamatio eſt ex eorum genere quæ exercendi ingenij cauſſa tractari ſolent, adoxa pleraque, & ipſo argumento dicentem parum iuuantia: qualia ſtatim ab initio inde ſophiſtas tractaſſe, etiam ex Iſocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempeſtiuam in rebus friuolis, & à communi vſu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus diſcipulorum magis quàm ſui oſtentandi cauſſa, huiuſmodi argumenta tractaſſe: nempe vt horum exemplo etiam ad ſeria copioſiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex ſuperioribus præfationibus ſatis apparet, illis tum temporibus cùm hæc ſcriberet, rhetoricam publicè profeſſum eſſe, ſiue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule aliquo modo coniecturam facere licet, ſiue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia perſecutus eſt quæcunque de muſca dici aut inueniri poſſunt, vt vix aliud copioſius quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt ſi explicare oratione, atque amplificationibus illuſtrare ſingula voluiſſet, planè illud quod ipſe in fine vereri ſe ait, ex muſca elephantem feciſſet. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vſum item eorum pertinent, ita ſingillatim perſequitur quæque, vt nihil prætermiſſum poſſis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum tranſiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc teſtimoniis Homeri. Poſtremò neque illa intacta relinquit, quæ quaſi à fortuna accepiſſe videri poteſt, vt reminiſcentiam iſtam, ob quam cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam, deinde & victus & dietæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus tranſmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac ſcrie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῦα, ἔστι μὲν ὃ τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνέων, ὅσον ἐμπίσι, καὶ χώνωψι, καὶ τοῖς ἔτι λεπτοτέροις παραβάλλειν· ἀλλὰ τοσοῦτον ἐκείνων μείζων παρῆχε, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπεται. ἐωτέρωται δὲ ὑπὲρ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀπτερωτάτοις ὠκυτέροις χρῆσθαι·

B MVSCA eſt ſic minima volucrum, vt poſſit cum muſcellis & culicibus comparari: ſed tanto illis eſt maior, quantum ipſa ab ape relinquitur. Pennata eſt autem, non eo modo quo cæteræ volucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus vtuntur & pernicibus alis:

ſed ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis & cicadis & apibus: ſed tanto molliores habet pennas, quanto Græca veſte tenuior & mollior eſt Indica. Si quis muſcam diligenter inſpiciat quando in ſole alas expandit & concutit, variis eam pictam coloribus vt pauones videbit. Eſt illi volatus non continuo pennarum remigio, vt veſpertilionibus: neque ſaltu, vt locuſtis: neque cum ſtridore, vt veſpis & crabronibus: verùm flexilis ad quamcunque aëris partem ſe moueat. Adde quòd nõ volat quietè & cum ſilentio, ſed cum cantu & melodia: non item immitè & ſæuè, quemadmodum culices & muſcellæ: neque cum graui fremitu apum aut veſparum horribilem oſtentans ſonum, & minacem, ſed tanto volat his ſuauiùs muſca, quanto ſunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. In reliquo verò corpore caput quidem tenuiſſimum collo continetur, & eſt verſatile, non compactum & affixum humeris, vt eſt locuſtarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimùm habent. Pectus eſt bene compactum. Sunt ei innati pedes, non vt veſpis adſtricti valde & complexi. Aluus autem minuta eſt & ipſa, & thoraci etiam ſimilis, zonas latas & ſquamas habens. Vlciſcitur tamen non aculeo vt apis & veſpa, ſed ore & proboſcide, quam & ipſa eodem modo habet vt elephanti: præpaſcitúrque & aſſumit, & inhærens continet concauo vaſe in ſummitate proboſcidis: ex ipſa verò dens foras prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & ſuauis eſt ipſi vel ſanguis non magno cum dolore hauſtus eorum quos pupugit. Sexipes verò eſt: quatuor ſolis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipſam gradientem quatuor, atque edulium aliquod tenentem ſublime manibus, more valde humano, atque vt nos. Naſcitur autem non ſtatim talis, ſed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus: deinde ſenſim & pedes effert, & producit alas, fitque ex reptili volucris, & concipit paruum vermem, qui muſca fit: poſtea cõuiua autẽ & contubernalis & cõmenſalis hominum, deguſtat omnia, præter oleum.

A ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀκρίδας, καὶ τέττιγας καὶ μελίττας, ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, τοσοῦτον ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερὰ, ὅσον τῆς Ἑλληνικῆς ἐσθῆτος ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα, καὶ μαλακωτέρα. καὶ μέντοι διαθέοντα καὶ τοὺς τροχοὺς, εἴ τις ἀτενὲς βλέποι ἐς αὐτὴν, ὁπόταν ἐκπετάσασα τοὺς τὸν ἥλιον, ἐκποικίλουται. ἡ δὲ πτῆσις οὔτε καθάπερ ταῖς νυκτερίσιν, εἰρεσίᾳ συνεχεῖ τῶν πτερῶν, οὔτε καθάπερ ταῖς ἀκρίσιν μετὰ πηδήματος, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μετὰ ῥοιζήματος, ἀλλ' ἡσυχαίως τοὺς ὅτι δὲ μέρος ὁρμήσῃ τοῦ ἀέρος. καὶ μὲν κἀκεῖνο B τοῦτό ἐστιν αὐτῇ, ὃ μὴ κατ' ἡσυχίαν ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πέτεσθαι, οὐκ ἀπηνῶς οἷα κωνώπων, καὶ ἐμπίδων, οὐδὲ ὃ βαρύβρομον τῶν μελιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν ὃ φοβερὸν, καὶ ἀπειλητικὸν ἐνθουμοῦνται· ἀλλὰ τοσοῦτον ὅσῳ λιγυρώτερα, ὅσον σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐλοὶ μελιχρότεροι· ὃ δὲ ἄλλο σῶμα, ἡ μὲν κεφαλὴ, λεπτόπατα τῷ αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔστιν θυσιαγωγὸς, ἃ συμπεφυκυῖα ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ, τοῦ παγεῖς, πολὺ τῆς κεφαλῆς ἔχοντες ἔξαρτον ὑπαγές. καὶ ἐκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες, οὐ καθάπερ C τοῖς σφηξὶ πρὸς ἐσφιγμένοι. ἡ γαστὴρ δὲ, ὠχύρωται καὶ αὐτὴ, καὶ θώρακι ἔοικε, ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέντοι ἀ καθάπερ ὃ ὀρροπύγιον ὡς σφὴξ, καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ τοῦ προβοσκίδι, ᾗ καθάπερ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι ἡ αὐτὴ ἔχουσα τοῦ νομεύς τε, ἡ ὑπιλαμβάνεται, καὶ τοῦ φυσα κατέχῃ, κατυλήδονι καθάπερ ὃ ἄκρον ἐοικυῖα, ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδοὺς τοῦ πρώτῃ, ᾧ κεντοῦσα, πίνῃ τὸ αἷματος, πίνῃ μὲν γὰρ καὶ γάλακτος, ἡδὺ δὲ αὐτῇ καὶ ὃ αἷμα, οὐ D μετὰ μεγάλης ὀδυνῶν τῶν κεντουμένων. ἐξάπους δὲ οὖσα, τοῖς μὲν τέτταρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ τοῦ θίοις δυσὶ, καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν οὖν αὐτὴν ὅτι τεττάρων ἐσθικυῖαν, ἔχουσάν τι ἐν ταῖν χερσῖν μετέωρον ἐδώδιμον ἀνθρωπίνως πρὸς, καὶ καθ' ἡμᾶς. γίνεται δὲ οὐκ ἐξ ὑὸς ἐοικυῖα, ἀλλὰ σκώληξ ὃ τοῦτον, ἢ ὅτι ὀξ ἀνθρώπων, ἢ

ἄλλων ζώων ἀποθανόντων· εἶτα κατ' ὀλίγον πόδας τε ἐκφέρει, ἡ φύει τὰ πτερὰ, ἡ ὀξ ἑρπετοῦ ὄρνεον γίνεται, ἡ κυοφορεῖ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, τὸν μῦαν ὕστερον. σκώληξ δὲ ἀνθρώπου ἐστὶ ἀρχουσα, ἡ ὁμοδίαιτος, ἡ ὁμοτράπεζος, ἀπάντων γεύεται, πλὴν ἐλαίου.

θάναρος γὰρ αὐτῇ τῦρο πιφν· καὶ μόνοι ὠκύμορος οὖσα (πρὸς γὰρ ἐς γενὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμεμέτρηται) τῷ φωτὶ χαίρῃ μάλιστα, καὶν τούτῳ πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, εἰρωνίως ἄγαν, καὶ ὅτε πέτεται, οὔτε ἄδει, ἀλλ' ὑπαίθωνε, καὶ ἀτρεμεῖ. σμύεσιν δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς εἰπεῖν ἔχω, ὁπότε τὸν ὀπίσθιον καὶ πολέμιον αὐτῇ τὸν ἀράχνιον δόλῳ διδράσκῃ· λοχῶντά τε γὰρ ὁρᾷ, καὶ αὐτὸν αὖτις ὀφᾷ, ἐκκλίνουσα τὸν ὁρμὸν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο ἁμαθυνθεῖσα, καὶ ἐμπεσοῦσα ταῖς τοῦ θηρίου πλεκτάναις. τὸν μὲν γὰρ ἀνδρίαν, καὶ τὸν ἀλκὸν αὐτῆς, οὐχ ἡμᾶς χρὴ λέγειν, ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν, οὐ λέοντι, ἢ πάρδαλι, ἢ υἱ τῷ ἀλκὸν αὐτοῦ εἰκάζει, ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μυίας, καὶ τῷ ἀτρέστῳ, καὶ λιπαρεῖ τῆς ὁρμῆσεως· οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καὶ γὰρ εἰρωμένον, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ δήγματος. οὕτω δὲ πολύεπαγὴς καὶ ἀσπάζεται τὸν μῦαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις, ὅτε κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευόμενον, ἄρτι μὲν γὰρ τὸν ἀγελαῖαν πῆσιν αὐτῆς ὅτι ὃ γάλα διέρχεται, ἄρτι δὲ τὸν Ἀθηναῖαν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω ὃ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ὅτι τὰ κυκλιώτατα ἐμπέσοι, εἰκάζων μητρὶ κηδομένῃ καὶ μομφομένου αὐτῇ τοῦ βρέφους, τὸν μῦαν αὖθις ἐπεισάγει τῷ παραδείγματι. ἐμὲ μὲν καὶ ὁπτιθέτῳ καλλίστῳ αὐτοῖς ἐκόσμησεν, ἀδίνας προσφάτων, καὶ τὸν ἀγέλιον αὐτῶν ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥστε ὁπότόν τι δάκῃ, πυρώσῃ, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς, καὶ ἵππου, καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ἐς τὰς ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισδυομένη, καὶ τῇ αὐτῆς προσνομίᾳ, καὶ λόγῳ τοῦ μεγέθους ἀμύουσα. μίξεως δὲ, καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων, πολλή τις αὐταῖς ἡ ἐλευθερία· καὶ ὁ ἄρρην καὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας ὀπίσω θύνειν ἀπεπήδησεν, ἀλλ' ἐπιχείρει τῇ θηλείᾳ ὅτι πολύ· κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τῷ ἀναέριον σκιρτῶντε μίξιν τῇ πόσει μὴ διαφθείρουσαι. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὸν κεφαλὸν μῦα, ὅτι πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ἀπαρχῇ, τοῦτο δὴ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον αὐτὸν παρελθεῖν ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ.

A mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis est vitæ: valde enim angusta data est illi vita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter versatur: nocte verò quiescit, & silentium agit, & neque volat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cùm insidiatorem & hostem suum araneum effugiat: insidiantem enim & obseruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere, sed Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quo-
B nam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardóve aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini: neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, *Iliad. ει*
non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autē laudat magnopere muscam & amplectitur, vt non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca: nunc enim gregarium eius volatum *Iliad. ν*
ad lac exponit, nunc autem Mineruam
C curanti matri dormientem infantem, comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui *Iliad. β*
pulcherrimo eas adiectiuo ornauit, cantatrices confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid, vulnerat non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi: elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas, nec, vt galli, cùm
D inscenderit mas, statim resilit, sed vehitur à fœmina diu, fértque illa sponsum, conuolántque, nec aërium illum coitum volatu destruunt. Obtruncata verò capite musca, plurimum viuit parte reliqua corporis, respirátque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum, quod Plato in sermone de anima, déque animorum immortalitate, solū prēteriisse mihi videtur:

mortua enim muſca, ſuperinfuſo cincre reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam, atque ab integro alia fit vita: vt verè perſuaſum ſit omnibus, quòd illarum quoque immortalis eſt animus: ſiquidem & digreſſa reuertitur iterum, & agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcámque volare facit, & verificat de Hermotimo Clazomenio fabulam, quòd ſæpe cùm reliquiſſet eum anima, per ſe ipſam ibat peregre, deinde reuerſa implebat iterum corpus, & ſuſcitabat Hermotimum. Et quanquam otioſa & remiſſa eſt muſca, veſcitur tamen quæ laborantur ab aliis, & plena vbique eſt ei menſa: nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minùs muſcis laborat quàm hominibus: atque huic coci obſonia condiunt, & deguſtat antequam ipſi reges, deambulánſque per menſas vnà cum ipſis conuiuatur, & ſimul veſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in vno loco conſtituit, ſed errabundum volatum tollens, more Scytharum vbi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere exiſtimat, quod in luce factum, ſit ipſi dedecori. Ait verò fabula perpulchrã olim mulierem fuiſſe muſcam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum Luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cùm dormientem adoleſcentulum aſſiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipſum laſciuiens, ægrè illum tuliſſe: Lunam verò iratam in hoc animal tranſmutaſſe muſcam: & nunc propterea omnibus inuidere ſomnũ, qui dormiunt, Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non ruſticitatis, ſed amoris eſt & humanitatis ſignum: nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento Muſca, poëtria perquam formoſa & docta, & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor vſque eum Muſca mordebat. Sic autem neque comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena,

ἀποθανοῦσα γὰρ μύια, τέφρας ὑπιχυθείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ἀρχῆς γίνεται· ὡς ἀκριβῶς πεπεῖσθαι πολλοὺς, ὅτι καὶ κείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχή, εἴγε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πέτεσθαι τὴν μύαν ποιεῖ· καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν· εἶτα ἐπανελθοῦσα, ἐπλήρου αὖθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. Ἐργὸς δὲ αὐτὴ, καὶ ἄπονος ὅσα, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρποῦται, καὶ πλήρης αὐτῇ πάντα τράπεζα. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μύαις καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται, καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῇ παρεγγύᾶται, καὶ ταῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα, συνεστιᾶται αὐτοῖς, καὶ συναπολαύει πάντων. νεοττιὰ δὲ, οὐ καλλιὰν, οὐχ ἑνί τόπῳ κατεσκεύασε, ἀλλὰ πλανήτην τὸν τρόπον καὶ τοὺς Σκύθας ἐπανηρημένη, ὅπου ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, οἰκεῖ καὶ εὕδει, καὶ δίνιλλο ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μὲν γάρ, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἀξιοῖ λανθάνειν τι πραττομένη, οὐδὲ ἡγεῖται τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δρώμενον αἰσχύνῃ αὐτῇ. φασὶ γὰρ ὁ μῦθος καὶ ἀνθρώπου τινὰ Μύαν ὀνόματι ἐρασθῆναι, πάνυ καλὸν, λάλον μέντοι γε, καὶ κωμῳδικὸν, καὶ ᾠδικὸν, καὶ ἀντερασθῆναί γε τῆς Σελήνης τὸν αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦτο Ἐνδυμίωνος. εἶτ' ὀφθὲν κοιμώμενον τὸ μειρακίσκιον συνεχῶς ἐπιγράφειν ἐρεσχελοῦσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ κωμῳδοῦσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν, ἀγανακτῆσαι, τῇ δὲ Σελήνην ὀργισθεῖσαν, εἰς τοῦτο τὴν Μύαν μεταβαλεῖν· καὶ ἔστι τοῦτο πᾶσι νῦν τοῖς κοιμωμένοις αὐτὴν τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένοις ἐπὶ τοῦ Ἐνδυμίωνος. καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς· καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ὀπτυμία, οὐκ ἀγελαιότητος ἀλλ' ἔρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δύναται ἀπολαύει, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀποθηλάζεται. ἐγένετο δὲ καὶ τοιᾶς παλαιοῖς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ, καὶ σοφή· καὶ ἄλλη ἑταίρα τοῦ

Ἀττικοῦ ὑπερφυὴς, ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, Ἡ Μύα ἔδακνεν αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας· ὅτως οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπέκλεισε τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μύας ὄνομα,

ὑπὸ οἱ γονῆς ἡδυῶτο ταῖς θυγατέρας οὕτω καλοιῶντες. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία, καὶ σεμνὸ μεγάλῳ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μυίας, ὡς ἐν τούτοις,

Δῆνόν γε τὸ μὲν μυῖαν ἀλκίμῳ θέντ᾽
Πηδᾶν ἐπ᾽ ἀνδρῶν σώμαθ᾽, ὡς πλήσῃ φόνῳ·
Ἄνδρας δ᾽ ὁπλίτας πολέμιον πρόβλ᾽ ὅρου.

πολλὰ ἂν εἶχον εἰπεῖν καὶ περὶ μυίας τῆς Πυθαγορικῆς, εἰ μὴ γνώριμος ἦν ἅπασιν ἡ καθ᾽ αὐτὸ ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μέγιστάι τινες μυῖαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ, κύνας, τραχύταται τὸν βόμβον, καὶ τὸ πῆσιν ὠκύταται· αἵγε καὶ μακροβιώταταί εἰσι, καὶ τὸ χειμῶνος ὅλου ἄσιτοι διαμαρτεροῦσιν, ὑπερεστηχυῖαι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ᾽ ὧν καὶ κεῖνο θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλέων καὶ τὰ ἀρρένων δρῶσι, βαίνοντες ἐπ᾽ ἀλλήλων καὶ τὰ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὸ φύσιν, καὶ διπλοῦν ὃ κάλλος. πολλὰ δ᾽ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καὶ παύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω, καὶ τὸ παροιμιῶν, Ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιῶν.

A neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de musca meminit, sicut in his:

Graue quidem & molestum est forti robore
Saltare muscam in virorum corpora, vt cæde impleatur:
Viros autem armatos hostilem hastam timere.

Multa etiã de Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. Nascuntur & maximè quædam muscæ, quas militares multi appellant, nonnulli verò, canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimum, quòd vtrunque & fœminarum & marium faciunt, conscendúntque vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma. Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar, secũdùm prouerbium, Ex musca elephantem facere.

B

ΠΡΟΣ ΑΠΑΙΔΕΥΤΟΝ, ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΩΝΟΥΜΕΝΟΝ.

ADVERSVS INDOCTVM, LIBRORVM LONGA SVPELLECTILE TVMENTEM, SERMO.

Anastasio interprete.

ARGVMENTVM.

Acerba quadam irrisione obiurgat ex popularibus suis, vt videtur, quendam diuitem, & multos vndique libros commercantem, cæterùm indoctum, & nullis bonis studiis conuersatum. Illud ostendens, quòd non librorum copia & speciosa supellex, sed assidua ac diligens lectio doctum faciat. Atque ab hac propositione statim exorditur quoque, vt dicat errare illum, si quia libros multos ac pretiosos habeat, propterea se putet inter doctos ac eruditos recensendum esse. Rationes sumuntur à caussis, & qualitate personæ, videlicet quòniam ipse prorsus literarum ignarus sit; & non libri, sed librorum lectio eruditos faciat, perinde vt nec arma militem, sed animus præsens, & vtendi peritia. Atque hoc argumentum postea multis similibus & exemplis per inductionem amplificat, quorum pleraque eiusmodi sunt, vt miram elegantiam ac festiuitatem habeant. Postea autem & factum illius in suspicionem vocat, & à caussis finalibus triminatur, quas ipsas quoque vt vanas & indignas pleraſque confutat & irridet, præcipuè vltimam, qua videbatur Imperatoris seu regis, vt ipse vocat, gratiam ambire: quam à circunstantiis personæ refellit, & stultitiam illius comparatione quadam depingit. Ad postremum grauiter atque acerbè obiurgat illum, & commonet quibus rebus relicto hoc inutili coemendorum librorum studio, incumbere potiùs debeat, quò videlicet & rei consulat, ac famæ ipse suæ.

AT credo mihi, quod tu putas, haud ex eo consequêre quod agis. Persuasum enim cùm habeas futurum, vt si omni studio optimos vndique libros coëmeris, ipse quoque inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuersùm accidit, atque hoc demum argumento tua inscitia & inertia vulgo proditur. Tametsi profectò optimos codices minimè comparas, sed vt quisque à bibliopola laudatus est, fidem habes: ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, istisque codicum cauponibus pulchrè partus est thesaurus. Nam quo pacto tu queas dignoscere veteres ac eximios, aut futiles aut putidos? nisi inde conicias, quòd arrosi ac mutili, inque his diiudicandis, blattis tineísque vtaris æstimatoribus: quî enim credam liquidò ac certò hæc te posse peruidere? Et vt dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptissime? qui neque scriptorum speciem consideras, neque profectò magis vti scis, quàm cæcus frui pueri venustissima facie? Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad tædium vsque, libris incumbis, & nonnulla valde festinata lectione percurris, vt sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris virtutẽ quoque totius & vitia orationis, sensúmque scriptorum intelligas, & quæ structura sit verborum, & quàm ad certam quandam minimèque fallacem amussim cuncta auctor exegerit, mox cernas ambigua, syncera parùm ac concinna: quid mihi respondebis? Num hæc nosse te, cùm nunquam didiceris? An verò sicut ille quondam pastor, aureum ramum à Musis tu quoque accepisti? Sed Helicona certè, vbi Musas habitare aiunt, non ita es à puero instructus, vt audieris opinor vnquã nominari, & meminisse Musarum tibi religio est. Nam cum pastore sanè, quanquam aspero & multo sole deformato, non piguit has congredi: at qualis es (quæso verò te per Libanitidem, concede hoc mihi, vt quædam tuorum facinorum prætermittam)

ΚΑΙ μὴν σαυτόν ἐστιν οὗ ἐθέλεις, ὃ νῦν ποιεῖς. οἴει μὴν γὰρ σὺ παιδείας καὶ αὐτὸς εἶναί τις δόξειν, ἀπουδῇ συνωνούμενος τὰ κάλλιστα τῶν βιβλίων. τὸ δέ σοι τῶν κάτω χωρῶ, καὶ ἔλεγχος γίγνεται τῆς ἀπαιδευσίας πως τοῦτο. μάλιστα δὲ οὐδὲ τὰ κάλλιστα ὠνῇ, ἀλλὰ πῇ δύεις τοῖς ὡς ἔτυχεν ἐπαινοῦσι, καὶ Ἑρμοῦ εἷ τῶν τὰ τοιαῦτα ὑπτιαζομένων τοῖς βιβλίοις, καὶ θησαυρὸς ἕτοιμος τοῖς καπήλοις αὐτῶν. ἢ πόθεν γάρ σοι ἀφεγνώσαι δυνατὸν, τίνα μὴν παλαιὰ, καὶ πολλοῦ ἄξια, τίνα δὲ φαῦλα, καὶ ἄλλως σαπρὰ, εἰ μὴ τῷ ἀφεβεβρῶσθαι, καὶ καταπεφθαι αὐτὰ τερμησίοις, καὶ συμβούλοις τοῖς σέας ὑπὸ τῶν ἰξέπασιν ὠδαλαμβαίοις; ἐπεὶ τῶν ἀκεβοῦς, ἢ τῶν ἀσφαλοῦς ὦν αὐβῖς, τίς, ἢ ποία ἀφάνωσις; ἵνα δέ σοι δῶ αὐτὰ ἐκεῖνα κεχριχέναι, ὅσα ὁ Καλλῖνος ἐς κάλλος, ἢ ὁ ἀοίδιμος Ἀτθικὸς σεὺ ὑπιμελείᾳ τῇ πάσῃ γράψαιεν, σοὶ τί ὄφελος, ὦ θαυμάσιε, τῶν κτήματος, οὔτε εἰδότι τὸ κάλλος αὐτῶν, οὔτε χρησαμένῳ ποτὲ σοὶ μᾶλλον, ἢ τυφλὸς αὖ τις ἀπολαύσῃ κάλλους παιδικῆς; σὺ δὲ, ἀνεωγμένοις μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρᾷς τὰ βιβλία, καὶ, νὴ Δία, καταχόρως, καὶ αἰσχυνώσκῃς ἔνια πολὺ ὑπερέχων, φθάνοντος τῶν ὀφθαλμῶν τὸ σῶμα. σοὶ δὲ πῶ τοῦτό μοι ἰχμαῖον, ὦ μὴ εἰδῆς τὸν ἀρετὸν, καὶ κακίαν ἐκάστου τῶν ἐγγεγραμμένων, καὶ σωϊπῆς, ὅστις μὲν ὁ νοῦς σύμπασι, τίς δὲ ἡ τάξις τῶν ὀνομάτων, ὅσα τε πρὸς τὸν ὀρθὸν χαρακτῆρα τῶν συγγραφῶν ἀπηκρίβωται, καὶ ὅσα κίβδηλα, καὶ νόθα, καὶ παραχαραγμένα. τί οὖν φῂς, καὶ ταῦτα μὴ μαθὼν ἡμῖν εἰδέναι; πόθεν εἰ μή ποτε παρὰ τῶν Μουσῶν κλαῦνα δάφνης, καθάπερ ὁ ποιμὴν ἐκεῖνος λαβών; Ἐλικῶνα μὲν γὰρ, ἵνα ἀφικτεῖσθαι αἱ θεαὶ λέγονται, σοὶ δὲ ἀκήκοας, οἶμαι, ποτε, σαφῆ ἀφικτεὰς τοιαύτας ἡμῖν ὦ παῖ ἐποιῆσοι καὶ μεμνῆσθαι Μουσῶν αἰδοῖον. ἐκεῖναι γὰρ τῷ ποιμένι μὲν οὐκ ἂν ὤκνησαν φαιδρῶσαι, ἀνδρὶ καὶ δασεῖ, καὶ πολιὸν τὸν ἥλιον ὑπὸ τῷ σώματι ἐμφαίνοντι, οἵῳ δὲ σοί. καί μοι, τοῦς τῆς Λιβανίπιδος, ἄφες σὺ τῷ παρόντι τὸ μὴ συμπάντα σαφῶς εἰπεῖν,

σοὶ

οὐδὲ ἐγκὶς γνέσθαι ποτ' αὐτῷ οἶσθ' ὅτι κατηξίωσεν, ἀλλ' αὐτὴ τῆς δάφνης μυρρίνη αὐ ἢ καὶ μαλάχης φύλλοις μασιγοῦσα, ἀπήλασεν αὐτῶν τοιούτων, ὡς μὴ μιαίνοι μήτε τὸν Ολμειὸν, μήτε τινὸ τῶν ἵππου χρωΐω, ἀφ' ἧ ποιμνίοις διψῶσιν, ἢ ποιμένων σώμασι καθαρῆς πότιμα. καίτοι οὐδὲ εἰ πάνυ αἰσχύνης εἶ, καὶ αὐθρφος τὰ τοιαῦτα, ὥλμησάς ποτε εἰπεῖν ὡς ἐπαιδεύθης, ἢ ἐμέλησέ σοι πώποτε τῆς ἐν χερσὶ τοῖς τὰ βιβλία σπουδαιότητος, ἢ ὡς διδάσκαλός σοι ὁ δεῖνα, ἢ τῷ δεῖνι ξυνεφοίτας. ἀλλ' ἐνὶ τούτῳ μόνῳ πώποτε ἐκφυγὼν αἰσθρᾶ μειδιάσῃ νῷ ἐλπίζεις, τῷ κτᾶσθαι πολλὰ βιβλία. καίτοι δὴ ταῦτα, εἴγε ξυλλαβὼν ἐκφύγοι τὰ τοῦ Δημοσθένους, ὅσα τῇ χειρὶ τῇ αὐτοῦ ὁ ῥήτωρ ἔγραψε, καὶ τὰ τοῦ Θουκυδίδου, ὅσα ὡσαύτως τοῦ Δημοσθένους, καὶ αὐτὰ ὀκτάκις μετεγγεγραμμένα διρέσθη καλῶς. εἰ ἅπαντα ἐκφυγὼν κτήσῃ, ὅσα ὁ Σύλλας Αθήνηθεν εἰς Ιταλίαν ἐξέπεμψε, τί ἂν ἐκ τούτου πλέον εἰς παιδείαν κτήσαιο, κἂν ὑποβαλλόμενος αὐτὰ ὀπτασθεύδῃς, ἢ ξυγκαλλύνας, καὶ ὑποβαλλόμενος σεαυτῷ; πίθηκος γὰρ ὁ πίθηκος, ἡ παροιμία φησὶ, κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα. καὶ σὺ τοίνυν βιβλίον μόνον ἔχεις ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἀναγινώσκῃς ἀεί· τῶν δὲ ἀναγινωσκομένων οἶσθα οὐδέν, ἀλλ' ὄνος λύρας ἀκούεις, κινεῖν τὰ ὦτα. ὡς εἴγε ὃ κεκτῆσθαι τὰ βιβλία, καὶ πεπαιδεῦσθαι ἀπέφαινε τὸν ἔχοντα, πολλοῦ ἂν ὡς ἀληθῶς ὃ κτῆμα ἐμοὶ ἄξιον, καὶ μόνων ὑμῶν τῶν πλουσίων, εἰ ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐμοὶ πρίασθαι, τοὺς πένητας ἡμᾶς ὑποβαλλομένους. νῦν δὲ τοῖς ἐμπόροις, καὶ τοῖς βιβλιοκαπήλοις ἔοικεν αὐτὰ πρὸς παιδείας, τοσαῦτα βιβλία ἔχουσι, καὶ πωλοῦσιν· ἀλλ' εἴγε διελέγχειν ἐθέλοις, οὐδὲν μᾶλλον ἐκείνους πολὺ σοῦ τὰ ἐς παιδείαν ἀμείνους, ἀλλὰ βαρβάρους μόνον τὴν φωνὴν, ὥσπερ σὺ, ἀξιωέρεις δὲ τῇ γνώσῃ, οἵοις εἰκὸς ἦν τοῖς μηδὲν τῶν καλῶν καὶ αἰσχρῶν καταγεγνωκόσι. καίτοι σὺ μόνον δύο ἢ τρία πρὸς αὐτῶν ἐκείνων τριάκοντα ἔχεις· οἱ δὲ, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀφ' χειρὸς ἔχουσιν αὐτά. τίνος οὖν ἀγαθοῦ ὠνῇ ταῦτα, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀποθήκας αὐτὰς τῶν βιβλίων ἠγῇ πεπαιδεῦσθαι, τοσαῦτα διεξιὼν παλαιῶν ἀνδρῶν ξυγγράμματα; καί μοι, εἰ δοκεῖ, ἀπόκριναι. μᾶλλον δὲ ἐπεὶ τοῦτό σοι ἀδύνατον, ὑπόνευσον γοῦν, ἢ ἀνάνευσον τοῖς τὰ ἐρωτώμενα.

A talis inquam ne aſpectum quidē, ſat ſcio, ferrent, at potiùs myrto vel malua cæſum ſua ſede eiicerent, ne Olmeum aut Caballi fontem, quibus gregibus ſanè horúmq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum erat, polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimis quam es fortis, vt auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutum, aut ſtuduiſſe vnquam vt verè probatos codices tibi faceres familiares: vel quòd hic tibi præceptor exiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa vno hoc te conſecuturum ſpes eſt, ſi ingentem librorū aceruum congeſſeris. Proin-
B de ſi hoc es animo, age, conquire quicquid Demoſthenes ille orator etiam ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris induſtria extat deſcripta. Iam vt tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, vt ſuper his dormias, affixos tibi vbique circumferas, num ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur, Simia eſt ſimia, etiam ſi aureum cultū geſtet. Et librum quidem ſemper in manu portas, legíſque ſemper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, ſed aſinus micans auribus
C lyram auſcultas. Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum qui comparaſſet, pretioſa profectò res erat, & vobis tātùm diuitibus propria, ſi quidem veluti in foro pauperes nos ſuperantibus daretur mercari: imò cum ipſis bibliopolis, quibus librorum tanta copia eſt, qui diſtrahunt, doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, ſi rem ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare: nempe ſermone ruſtico vtuntur, mente nihil valent, quales meritò ſunt qui in honeſti & turpis contemplatione nunquam ſunt verſati. & tu vnum modò aut alterum
D codicem redis mercatus, iſti diu noctúque in manibus voluunt: quid ergo commodi hîc expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi videntur, quæ tot veterum auctorum ſcripta complectuntur? Age verò, ſi non eſt moleſtum, paulum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm vt poſſis, ſaltem annue vel abnue ea quæ ſum rogaturus.

Quæso te, si quis tibia canendi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Ismenias septem talentis emit Corinthi, án ne arte inflabit? vel nullus vsus huic rei erit, qua scitè vti nequit? Rectè sanè abnuisti. Nam neque quibus Marsya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, vt concinnum quiddam inspiret, qui nunquam didicerit. Verùm si quis Herculis arcus habeat, cùm Philoctetes non sit, qui solus tendere potuit, & quod collimasset figere, quis tibi videbitur? Num qui facinus edat dignum sagittandi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimam & aduersus ventorum procellarúmque impetus munitissimam sit nauem sortitus, hic verò Centauro satum, aut generosissimæ notæ equum, vtrumque derisum iri opinor, quòd neuter suis bonis vti possit. Annuis? Obsecro verò hoc etiam concede, si quis, velut tu es, indoctus, infinitos sibi libros acquirere laboret, censen' aliud hoc suo facto quàm risus & iocos eruditis facturum? Quid cessas annuere? nam argumentum clarum est, quíque hoc ita fieri cernunt, vulgatum illud haud dubiè inclamant: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multo antè in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, vsturis, vterque pes deperierat: ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum comminiscebatur: crepidas pulcherrimas & nouas semper curare summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid verò his adsimilia facis tu quoque? qui cùm clauda mente sis, ac ficulneis sensibus, emis auratos soccos, quibus vix aliquis pedes integer rectè possit ingredi. Et quoniam inter alios tuos codices Homeri poësin sæpenumero repositam est cernere, accepto aliquis libro legat tibi secundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui isthic depictus est vehementer absurdus homo,

A εἴ τις αὐλῆν μὴ ὀπισάμωνος, κτήσαιτο τοὺς Τιμοθέου αὐλοὺς, ἢ τοὺς Ισμηνίου, οὓς ἑπτὰ ταλάντων ὁ Ισμηνίας ἐν Κορίνθῳ ἐωρία το, ἆρα μὴ τοῦτο καὶ αὐλῆν δυνήσεται; ἢ οὐδεὶν ὄφελος αὐτῷ τῆς κτήσεως, οὐκ ὀπισαμώνῳ χρήσασθαι τῇ τέχνῃ; οὕτω φαίνεται. οὐδὲ γὰρ τοῖς Μαρσύου ἢ Ολύμπου κτησάμωνος, αὐλήσειν ἂν, μὴ μαθών. τί δ' εἴ τις τοῦ Ηρακλέους τὰ τόξα κτήσαιτο, μὴ Φιλοκτήτης ὤν, ὡς δυνήσεσθαι ἐντείνασθαί τε αὐτὰ, καὶ ὅπῃ σκοπὸν τοξεύσαι, τί σοι καὶ δοκεῖ; ἆρ' ἂν ὀπιδείξασθαί τι ἔργον τοξότου ἄξιον; αἰνίξασα καὶ τοῦτο. καὶ τοῦτα δὴ καὶ ὁ κυβερνᾶν

B οὐκ εἰδὼς, καὶ ἱππεύειν μὴ μεμελετηκώς, εἰ ὁ μὲν, ναῦν κεκλῆσθαι τοῖς ἅπασι, καὶ εἶναι κάλλος καὶ εἰς ἀσφάλειαν κάλλιστα ἐξεργασμένην, ὁ δὲ, ἵππον κτήσαιτο Μῆδον, ἢ κενταυρείδην, ἢ καππαδόκην, ἐλέσθαι ἂν, οἶμαι, ἑκάτερος, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρήσαιτο ἑκατέρᾳ. ὀπινεύεις καὶ τοῦτο; πείθου δὴ, καὶ τοῦτό μοι ὀπίνυσον, εἴ τις ὡσαύτως σὺ ἀπαίδευτος ὢν, ὠνοῖτο πολλὰ βιβλία, οὐ σκώμματα ταῦτ' εἰς ἀπαιδευσίαν καθ' ἑαυτοῦ ἀνα-

C φέρει; τί οὖν καὶ τοῦτο ὀπινεύειν; ἔλεγχος γάρ, οἶμαι, σαφὴς ταῦτ', καὶ τῶν ὁρώντων ἕκαστος βοᾷ τὸ πρόχειρον ἀνάγνωσμα ὀπιφθέγγεται, τί κεκινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ; Καί ἐγένετό τις οὐ πρὸ πολλοῦ ἐν Ασίᾳ πλούσιος ἀνὴρ, ὃν συμφορᾷ ἀποτυφλεῖς ἀμφοτέρους τοὺς πόδας, ἀπὸ κρύους, οἶμαι, ἀποσαπέντας, ἐπειδή ποτε διὰ χιόνος ὁδοιπορῆσαι ξυνέβη αὐτῷ. ταῦτ' οὖν τοῦτο μὲν ἐλεεινὸν ἐπεπόνθει, καὶ θεραπαίνων τὴν δυσχέρειαν, ξυλίνους πόδας πεποίητο, καὶ τούτοις ἐπορθού-

D μενος, ἐβάδιζεν, ὀπισθεν ἑξόμενος ἅμα τοῖς οἰκέταις· ἔκφυλον δ' ἦν γελοῖον ἐποίει, κρηπῖδας γὰρ καλλίστας ἐωνεῖτο νεοτμήτους ἀεὶ, καὶ τὴν πλείστην σπουδὴν περὶ ταύτας εἶχεν, ὡς καλλίστοις ὑποδήμασι κεκοσμημένα εἴη αὐτῷ τὰ ξύλα, οἱ πόδες δή. ἃ δὲ ταῦτα οὕτω σὺ ποιεῖς, χωλὸν μὲν ἔχων καὶ συκίνεον τὸν γνώμονα, ὠνούμενος δὲ χρυσοῦς ἐμβάδας, οἷς μόλις ἄν τις καὶ ὀρθίοις ἐμπεριπατήσειεν; ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Ομηρον ἐπῄνεσα πολλά-

κις, ἀναγνώτω σοί τις αὐτοῦ λαβὼν τὴν βῆτα τῆς Ιλιάδος ῥαψῳδίαν, ἧς τὰ μὲν ἄλλα μὴ ἐξεταίξειν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς σέ. πεποίηται δέ τις αὐτῷ δημηγορῶν, παῤῥήσιος ἀνὴρ,

δλέτροφος δ σῶμα, καὶ λελωβημένος. ἐκφέρων τοίνυν ὁ Θερσίτης ὁ Τιώδης, εἰ λάβοι τινὰ Ἀχιλλέως πανοπλίαν, οἴει ὅπη αὐτίκα ἀφήσει τοῦτο καλὸς ἅμα, καὶ ἰσχυρὸς αὖ γένοιτο, καὶ ὑπερπηδήσεται μόνον τὸν ποταμόν, ὅπλῳ λούσας δὲ αὐτὸν ὁ ῥίψ ἔσται τῷ φόνῳ τῶν Φρυγῶν, ἀποκτείνας δὲ τὸν Ἕκτορα, καὶ πρὸς αὐτῷ, τὸν Λυκάονα, καὶ τὸν Ἀστεροπαῖον, μηδὲ φέρειν ὅπλα τῶν ὤμων τινὰ Μελίαν δυνάμενος; οὐκ αὖ εἴποις. ἀλλὰ καὶ γέλωτα αὖ ὀφλισκάνοι, χωλεύων ὑπὸ τῇ ἀσπίδι, καὶ ὅπως σῶμα καταπίπτων ὑπὸ τῶν βάρεος, καὶ ὑπὸ τῷ κράνει, ὁπότον αἴσθοιτο, δάκνει τοὺς ὀδόντας ἐκείνους αὐτῷ ὀφθαλμοὺς, καὶ τὸν θώρακα ἐπαίρων τῷ τῶν μεταφρένων κυρτώματι, καὶ τὰς κνημῖδας ὑπισυρόμενος, καὶ ὅλως αἰσχίων ἀμφοτέρως, ἢ τὸν δημιουργὸν αὐτῶν, καὶ τὸν διασύρτην. Τὸ αὐτὸ δὴ καὶ σὺ πάσχων, οὐχ ὁρᾷς, ὁπόταν τὸ μὲν βιβλίον, ἐν τῇ χειρὶ ἔχῃς παλαιὸν, πορφυρᾶν μὲν ἔχον τὴν διφθέραν, χρυσοῦν δὲ τὸν ὀμφαλόν. ἀναγινώσκῃς δὲ αὐτὸ βαρβαρίζων, καὶ καταμιμῶν, καὶ διαστρέφων, ὑπὸ μὲν τῶν παιδαριωδῶν καταγελώμενος, ὑπὸ δὲ τῶν ξυνόντων σοι κολάκων, ἐπαινούμενος. οἱ καὶ αὐλοὶ πρὸς ἀλλήλους διαστρεφόμενοι, γλῶσσι τὰ πολλά. θέλω δέ σοι διηγήσασθαί τι Πυθοῖ γενόμενον. Ταρεντῖνος, Εὐάγγελος τοὔνομα, τὴν σὴν ἀφανῶς ἐς τὰ Τάρεντι, ἐπιθυμήσας νικῆσαι Πύθια. τὰ μὲν οὖν τῆς γυμνῆς ἀγωνίας, αὐτίκα ἐδόκει αὐτῷ ἀδύνατα εἶναι, μήτε ποσὶν ἰσχύι, μήτε ποσὶν ὠκύτητα· τῷ πυρικόπῳ κιθάρᾳ δὲ, καὶ ᾠδῇ, ῥᾳδίως κρατήσειν ἐπίστατο ἐκ τῶν καταγελάτων αὐδητῶν, οἷς εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἐπαινούντων, καὶ βοώντων, ὁπότε καὶ ὁ σμικρότατον ἐκφέρος αἰαχρύσαιτο. ἦκεν οὖν εἰς τοὺς Δελφοὺς, τά τε ἄλλα λαμπρὸς, καὶ δὴ καὶ ἐσθῆτα χρυσόπαστον ποιησάμενος, καὶ στέφανον δάφνης χρυσῆς κάλλιστον, ὡς αὐτὴ καρπὸς τῆς δάφνης, σμαράγδοις εἰ ἰσομεγέθης τῷ καρπῷ. τοιοῦτος μὲν γε κιθαρῳδὸν αὐτὸν, ἐκφυές τι χρῆμα, εἰς κάλλος, καὶ πολυτέλειαν, χρυσοῦ μὲν τῷ ἀκριβεστάτῳ πᾶσαν, σφεγγῖσι δὲ ἐκ λίθοις ποικίλοις κεκαλλωπισμένην, Μουσῶν μεταξὺ, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ὀρφέως ἐστερυγμένων· θαῦμα μέγα τοῖς ὁρῶσιν· ἐπεὶ δ' ἦν ποτε καὶ ἦκεν ἡ τῶν ἀγῶνος ἡμέρα,

A mutilo ac portentoso corpore, qui isthic concionatur. Therſites eſt. Ille inquam huiuſmodi ſi adeptus ſit Achillis arma, putáſne propterea fortem iuxtà & decentem futurum, qui & fluuium tranſiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat poſt Lycaona & Aſteropæum, Hectorem, cùm ne Meliæ quidem pondus humeris ſuſtinere queat? Negabis opinor, ac potiùs dices, dũ poſt clypeũ claudicaret, mox humi procumberet impar armorum oneri, ſi quando ſublato capite è galea proſpectaret, ſuos iſtos intortos oculos oſtendens, deinde loricæ ſubiecto gibbo velut tuberes, & B ocrearum dum in terra repit, tractus: hæc inquam dices riſum omnibus moturа, & ipſum dehoneſtaturum primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu verò nunquid animaduertis prorſus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ ſunt, at tu barbara voce legis, deformans & euertens ſcriptoris dignitatem? Hæc cùm facere te vident, non ſolùm eruditi ridere ſolẽt, ſed tui etiam aſſentatores, quorum conſuetudine vnicè oblectaris, auerſi ſe intuentes, à cachinno minimè abſtinent. C Age verò, narrabo tibi quod Pythiis geſtum memoratur: Tarẽtinum quendam Euangelum apud Tarentinos non obſcuro loco natum nec incelebrem, inuaſit cupido vincendi Pythia: vbi in iis quæ nudi certamina ineunt, non poſſe fieri vt ſuperior euaderet, quippe qui neque robore, neque pedum velocitate eſſet præditus, facilè cogitauit. Verùm cithara & carmine omnibus præmia præreperturum eſſe, perſuaſerant peſtes illæ quas apud ſe fouebat, laudantes & applaudentes ad exiliſſimum quenque cantus ſtrepitum. D Itaque venit Delphos veſte auro inſigni, & corona aureis lauri foliis plexa ſplendens: hæc verò etiam ſmaragdis lauri fructui æqualibus variegata erat. At cithara, viſu mirabile, apparatu diues, ex puriſſimo auro fabricata, annulis & gemmis paſſim ornata, ſuiſque locis, Muſarum, Apollinis & Orphei imaginibus ſculpta, ſuſpenſos expectatores animis tenebat. Iam autem venerat dies quo in theatrum erat deſcendendum:

conueniunt tres certaturi, obtigítque A πρῶς μὲν ἦσαν· ἔλαχε δὲ μέρους αὐτῶν ὁ
sors Euangelo vt ſecundo loco caneret: Εὐάγγελος ἄδειν, καὶ μὴ Θέαμιν τὸν Θη-
procedit ille poſt Theſpin Thebanum, βαῖον ὁ φαύλως ἀγωνισάμενον. εἰσέρχεται
qui non malè ſuas partes egerat, auro, οὖν ὅλος ἐσκευασμένος τῷ χρυσῷ, καὶ
ſmaragdis, beryllis, hyacinthis totus col- τοῖς σμαράγδοις, καὶ βηρύλλοις, καὶ ὑακίν-
lucens: ipſa purpura, quæ auro contexta θοις· καὶ ἡ πορφύρα δὲ ἐπέστιλβε τῆς ἐσθῆ-
viſebatur, commendabat hunc cultum τος, ἣ μεταξὺ τῷ χρυσῷ διεφαίνετο. τούτοις
mirificè: quibus cùm iam ſtupentes red- ἅπασι παρεσκευασμένος ὁ θεατὴς, καὶ θαυμα-
didiſſet, ac noua quadam & incredibili στῆς ἐλπίδος ἐμπλήσας τοὺς θεατὰς, ἐπειδὴ
ſpe repleſſet ſpectatores, cùm omnino iã ποτε καὶ ᾄσαι καὶ κιθαρίσαι πρόσωπος ἔδοξε, ἀ-
& citharam pulſare, & adcinere eſſet ne- ναχρᾶται μὲν ἀνάρμοστόν τι, καὶ ἀσυντάκ-
ceſſe, perſonat agreſte quiddam, inérſ- τον, ἀπορρήγνυσι δὲ τρεῖς ἅμα χορδὰς σφο-
que & incompoſitum: ſimul dum immo- B δρότερον τῇ δέοντος ἐμπεσὼν τῇ κιθάρᾳ, ᾄ-
dicè citharã increpat, rumpit tres fides: δειν δὲ ἄρχεται ἀπόμουσόν τι, καὶ λεπτὸν,
cantus autem planè ineptus erat, & ſolu- ὥστε γέλωτα μὲν πόντων ὀφλεῖσθαι τὸν θεα-
tus, ita vt ab hominibus qui aderant, ri- τήν· τοὺς ἀθλοθέτας δὲ ἀγανακτήσαντας ὑπὸ
deretur: ſed ludorum præfecti offenſi ho- τῇ τόλμῃ, μαστιγώσαντας αὐτὸν, ἐκβαλεῖν
minis temeritate, loris cæſum è theatro τοῦ θεάτρου. ὅτε δὴ καὶ γελοιότατος ὤφθη, δα-
proiecerunt. Hìc verò iucundiſſimum κρύων ὁ χρυσοῦς Εὐάγγελος, καὶ ὑπὸ τῶν
erat ſpectaculum aureus ille Euangelus, μαστιγοφόρων συρόμενος διὰ μέσης τῆς σκη-
cùm per mediam ſcenam traheretur ab νῆς, καὶ τὰ σκέλη καθηματωμένος ὑπὸ τῶν
his qui verba infligebant, lacrymans, μαστίγων, καὶ συλλέγων χαμόθεν τῆς κιθά-
crura plagis cruentus, humi interim col- ρας τὰς σφενδόνας (ἐξεπεπτώκεισαν γὰρ,
ligens delapſos dum vnà vapulat, citha- C κἀκείνης ξυμμαστιγουμένης αὐτῷ) μικρὸν
ræ annulos. Exiguo autem temporis ſpa- δὲ ὑπισχνῶν μετ' αὐτῶν, Εὐμηλός τις Ηλῆος
tio interpoſito prodit Eumelus quidam εἰσέρχεται, κιθάραν μὲν παλαιὰν ἔχων, ξυ-
Eleus, pervetuſtã citharam afferens, cu- λίνους δὲ κόλλοπας ὑπεικεμένην, ἐνθάπερ δὲ,
ius lignei erant clauuli, ipſe veſtẽ indutus καὶ μόγις σεσωσμένην τῷ στεφάνῳ δέκα δραχμῶν
vix vnà cum ſerto decem denariorũ pre- ἀξίαν, ἀλλ' οὔτως γε ἄσας δεξιῶς, καὶ κιθα-
tij. At ille & bellum edebat carmen, & ri- ρίσας ἐπὶ τὸν νόμον τῆς τέχνης, ἐκρότει, καὶ
tè ſicut ars poſcebat, chordas feriens mo- ἀνεκηρύττετο, καὶ τῷ Εὐαγγέλῳ κατεγέλα,
dulabatur: itaque & victor abibat præco- μάτην ἐμπομπεύοντος τῇ κιθάρᾳ, καὶ
nis voce proclamatus, ridens interim E- τοῖς σφενδόναις ἐκείναις. καὶ εἰπεῖν γε λέγε-
uangelum, qui nequicquam citharа ac ται πρὸς αὐτὸν, ὦ Εὐάγγελε, σὺ μὲν χρυσοῦν
annulis iſtis ſeſe oſtentaſſet. Et aiunt ſic D δάφνην περίκεισαι, πλουτεῖς γὰρ, ἐγὼ δὲ πέ-
fuiſſe allocutum: Aurea lauro redimitus νης, τὴν Δελφικὴν μόλις τοῦτό γε μόνον ὠνη-
es Euangele, & quid ni? opibus enim va- σο τῆς σκηνῆς, ὅτι μοι ἐλεύθερος ὑπὸ τῇ πύτ-
les: me verò quia pauper ſum, Delphica τῃ σκέπῃ· ἀλλὰ μισούμενός περ ἐξέπι ἐγὼ
oportet eſſe contentum. Veruntamen τὴν ἄτεχνον σοῦ καὶ ἀπειρίαν τὴν περὶ τὴν πυθῶ.
hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, καὶ πόδα δή σοι ὁ Εὐάγγελος ἔοικε, πρὸς ὄφιν
quòd cùm neminem tui miſereat, oderint γε ὄντι ὀλίγου κἀκεῖνος τὸν γέλωτα τῆς θεα-
omnes iſtas tam ineptè ſuperfluas de- τῆς· οὐκ ἀκαιρίαν δή μοι δοκεῖ ἂν γένοιτο, καὶ Λέσβιον
licias. Mirum verò ni pulchrè tibi cũ hoc μῦθόν τινα διηγήσασθαί σοι, πάλαι γνώμενον. Ὅτε τὴν Ὀρφέα διεσπάσθησαν αἱ Θρᾷσσαι,
Euangelo cõueniat, quatenus ne tu qui- φασὶ, τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ σὺν τῇ λύρᾳ εἰς τὸν Ἑβρὸν ἐμπεσοῦσαν, ἐμβληθῆναι εἰς τὸν μέλανα
dem ſpectatorum cachinnos quicquam πόντον, καὶ ὑπὸ πλῆξαι τε τὴν κεφαλὴν τῇ λύρᾳ, τὴν μὲν, ᾄδουσάν τινα ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως λυπρὸν,
moraris. Arbitror autem non intempe-
ſtiuum eſſe, vt Leſbiã quandam fabulam
tibi narrem. Cùm Orphea Threſſæ mu-
lieres dilaniaſſent, ferunt, caput vatis
vnà cum lyra cùm primùm Hebrus exce-
piſſet, in nigrum Pontum eiectum, ac
ita ſimul nãraſſe caput ac lyrã, illo lugu-
bre quiddam in Orphei necem canente,

τὴν λύραν δὲ αὐτὴν κατηχεῖν, τὴν αἰτίαν ἐμπιστόντων τῆς χορδῆς· καὶ οὕτω μετ' ὠδῆς τοσαύτης ἐνεχθῆναι τῇ Λέσβῳ, κἀκείνους αἰσθομένους, τὴν μὲν κεφαλὴν κατακλάσαι, ἵνα καὶ νῦν ὁ Βακχεῖον αὐδᾷς ἔστι· τὴν λύραν δὲ, ἀναθεῖναι εἰς τὸ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ ὅτι πολύ γε σώζεσθαι αὐτήν. χρόνῳ δὲ ὕστερον Νέανθον τὸν τοῦ Πιττακοῦ τυράννου παῖδα τῆς λύρας πυνθανόμενον, ὡς σκληρᾶς μὲν καὶ θηρία, καὶ φυτὰ, καὶ λίθους, ἐμελῴδει δὲ καὶ μὴ τὴν τοῦ Ὀρφέως συμφορὰν, μηδενὸς ἀπολομένου, τοσοῦτον ἐρασθῆναι τοῦ κτήματος ἐμπεσεῖν, καὶ διαφθεῖραντα τὸν ἱερέα μεγάλοις χρήμασι, πεῖσαι κατορύξαντα ἑτέραν ὁμοίαν λύραν, δοῦναι αὐτῷ τὴν τοῦ Ὀρφέως· λαβόντα δὲ, μετ' ἡμέραν μὲν οὐ τῇ πόλει χρῆσθαι, οὐκ ἀσφαλὲς οἰόμενον εἶναι· νυκτὸς δὲ κατὰ κόλπου ἔχοντα, μόνον τοσοῦτον προελθεῖν εἰς τὸ προάστιον, καὶ προσχρεμετίσαντα χρύφᾳ καὶ σιωπηρᾷ τῇ χορδῇ, ἄτεχνον καὶ ἄμουσον νεανίσκον, ἐλπίζοντα δὴ μέλη τινὰ θεσπέσια κατηχήσειν τὴν λύραν, ὑφ' ὧν πάντας καταθέλξειν, καὶ κηλήσειν, καὶ μαθητὴν ἔσεσθαι, κληρονομήσοντα τῆς Ὀρφέως μουσικῆς· ἄγει δὴ ξυνελθόντας τοὺς κύνας πρὸς τὸν ἦχον (πολλοὶ δὲ ἦσαν αὐτόθι) διασπάσασθαι αὐτόν· ὡς τοῦτο γοῦν ὅμοιον τῷ Ὀρφεῖ παθεῖν, καὶ μόνους ἐφ' ἑαυτὸν ξυγκαλέσαι τοὺς κύνας. ὅτε δὴ καὶ σαφέστατα ὤφθη, ὡς οὐχ ἡ λύρα θέλγουσα ἴσως, ἀλλὰ ἡ τέχνη, καὶ ἡ ᾠδὴ, ἃ μόνα ἐξαίρετα τοῦ Ὀρφέως πρὸς τῆς μητρὸς κατῆρχεν. ἡ λύρα δὲ, ἄλλως κτῆμα ἴσως, οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἄλλων βαρβίτων. καὶ τί σοι τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Νέανθον λέγω, ὅπου καθ' ἡμᾶς αὐλοῖς ἐτέρνετό τις, καὶ ἔτι ἔστιν, οἶμαι, ὃς τὸν Ἐπικτήτου λύχνον τοῦ Στωϊκοῦ, κεραμεοῦν ὄντα, τελεσχιλίων δραχμῶν ἐωρίατο; ἤλπιζε γὰρ, οἶμαι, κἀκεῖνος εἰ τῷ νυκτὶ κατὰ σκείνου τοῦ λύχνου ἀναγνώσοιτο, αὐτίκα μάλα καὶ τὴν Ἐπικτήτου σοφίαν ὅλαν διεληλυθέναι, καὶ ὅμοιος ἔσεσθαι τοῦ θαυμαστοῦ σκείνου γέροντος· χθὲς ὤ, καὶ πρώην, ἄλλος τις τὸν Πρωτέως τοῦ Κυνικοῦ βακτηρίαν, ἣν κατατρίβων, ἤλατο εἰς τὸ πῦρ, ταλάντου κἀκεῖνος ἐωρίατο, καὶ ἔχει νῦν ὁ κατηλίσιον τοῦτον, καὶ δείκνυσιν, ὡς Τεγεάται τοῦ Καλυδωνίου τὸ δέρμα, καὶ Θηβαῖοι τὰ ὀστᾶ τοῦ Γηρυόνου, καὶ Μεμφῖται τῆς Ἰσιδος τοὺς πλοκάμους.

A hac ventis chordas percellentibus aptos materiæ faciendæ modos, donec ad Lesbum appellerentur, vbi incolæ fluctibus vtrisque ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autem suspenderunt in templo Apollinis: in quo cùm bene longum tempus fuisset adseruata, multis annis pòst Neanthus Pittaci Tyranni filius, cùm quæ de lyra narrabantur, audisset, quòd bestias hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quódque ipso iam cæso tamen per vndas lata, nemine modulante resonasset, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi corrupto B sacerdoti persuadet, Orphei lyram alia supposita, sibi det: qua accepta, parum tutum ratus interdiu hac in vrbe ludere; nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium pergit. Quò vbi venit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus & imperitus artium iuuenis, fore vt diuinum aliquod carmen percussæ fides redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò vellet traheret, vt hoc nomine beatus haberetur, Orphei musices hæres. Dum hæc agit, vicini canes, qui in eo loco erant plurimi, strepitu excicoëunt, ac infelicem istum citharœdum discerpunt: quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit, postquam canes adduxerat. Manifestissimè igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram esse quæ homines & feras lenierit, sed artem ac carmen, quæ præ aliis excellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente. Quorsum verò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cùm nostra ætate vixerit, &, ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis denariis mercatus est, sperans futurum scilicet, vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando seni? Sed nuperrimè alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cùm in flammam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditúmque etiamnum inter reconditas ac charissimas opes habet, ostentátque non secus ac Tegeatæ apri Calydonij tergus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphitæ Isidis capillos.

At ille tanti boni possessor, ipsum se quoque stultitia & nugacitate superauit. Viden' quàm pessimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuste opus sit? Ego verò etiam Dionysium quondam scripsisse Tragœdiam accipio, sed qua nihil fuerit vnquam minùs elegans, aut magis ridiculum: quam cùm dedisset legendã Philoxeno, nec illo adulari posset, sed salibus incesseret scriptorem, sæpenumero in lapidicinas coniectus est. Cùm autem Dionysius contemni sese, & vulgo fabulam esse comperisset, nulli operæ ac impensæ pepercit, vt Æschyli pugillaribus quibus sua poëmata describere fuerat solitus, potiretur: quibus acquisitis, iam se plenum ex Æschyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè absurdiora scribebat, quale est Doricum illud: ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνή. Et iterum: οἶμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα: nam hoc quoque inde sumptum est. Et hoc: αὐτῆς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολύκειοι. Hoc tamen postremum non parum rectiùs in te quadret, quàm Dionysium, & propterea ceras inaurare debebas. Namque obsecro quid consequendi spes est, quòd libros voluis, reuoluis, colligis, quod non decet resecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis? sic agis tanquam fructum inde percepturus, & factus es scilicet vehementer ex hoc mercatu melior, quippe qui sic loqueris, ac potiùs qui piscibus magis es mutus: vitam autem qualem viuas, dictu fœdum est: hoc certè aiunt, tuam illam obscœnitatem extremè odisse vniuersos: quòd si librorum hæc esset culpa, fugiendum ab eis erat quammaxime procul. Duo autem cùm sint quæ à veteribus scriptoribus petas, dicendi virtutem, & honestè viuendi rationes: dum quæ bona sunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum spectatus es, quid aliud comparasse dicemus te, quàm ludum muribus, & tineis habitaculum, ac seruis, si negligentiores in codicibus curandis forte fuerint, verbera? Sed quod sum nunc dicturus, haud scio an tibi summam ignominiam afferat: si quis forte fortuna te conspicatus (sicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, auctor quis sit, orator, historicus, poëta: ac tu ex inscriptione doctus, aptè dicas quæsitum: postea, ita vt fit, dum sermo familiaris progreditur sæpe longiùs, ille laudet aliquid aut accuset scriptorũ,

A αὐτὸς δὲ ὁ τῆς θαυμασοῦ κτήματος δεσπότης, καὶ αὐτὸν σὲ τῇ ἀπαιδευσίᾳ καὶ βδελυρίᾳ ὑπερηκόντισεν. ὁρᾷς ὅπως κακοδαιμόνως διάκεισαι, βακτηρίας ἐς τὴν κεφαλὴν ὡς ἀληθῶς δεόμενος; λέγεται γὰρ καὶ Διονύσιον τραγῳδίαν ποιῆσαι φαύλως πάνυ καὶ γελοίως, ὥστε τὸν Φιλόξενον πολλάκις ἐπ' αὐτὴν ἐς τὰς λατομίας ἐμπεσεῖν, ἀδυάμενον κατέχειν τὸν γέλωτα. σοῦ τοίνυν πυθομένου ὡς ἐγελᾶτο, ὁ Αἰσχύλου πυξίον, εἰς ὃ ἔκεινος ἔγραφε, σὺν πολλῇ σπουδῇ κτησάμενος αὐτὸ, ᾤετο ἔνθεος ἔσεσθαι, καὶ κάτοχος
B ἐκ τοῦ πυξίου, ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ μακρῷ γελοιότερα ἔγραφεν· οἷ καὶ κεῖνο ὁ Δωρικὸν, ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνή, καὶ πάλιν, οἶμοι, γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα, ἀπὸ τούτου γάρ ἐκ τοῦ πυξίου, καὶ ὁ, αὐτοῖς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολύκειοι. τοῦτο μέν γε πρὸς σὲ μάλιστα εὐτύχως ἂν εἰρημένον εἴη, ἢ τοῦ Διονυσίου. καὶ διὰ τοῦτο χρυσώσας αὐτὸ ἔδει ἔκεινο ὁ πυξίον. τίνα γὰρ ἐλπίδα καὶ αὐτὸς ἔχων εἰς τὰ βιβλία, καὶ ἀνελίττῃς ἀεὶ, καὶ διαχολλᾷς, καὶ περικόπτῃς, καὶ ἀλείφῃς τοῖς χρόκῳ, καὶ τῇ κέδρῳ,
C καὶ διφθέραις περιβάλλεις, καὶ ὀμφαλοὺς ἐπιτίθης, ὡς δή τι ἀποκρύσων αὐτῶν; πάνυ γοῦν ἤδη βελτίων γεγένησαι διὰ τοῦ ὠνίου, ὃς τοιαῦτα μὲν φθέγγῃ, μᾶλλον δὲ τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ, βιοῖς δὲ, ὡς οὐδ' εἰπεῖν καλόν· μῦσος δὲ ἀνθρώπου, φασὶ, καὶ διὰ πάντων ἔχῃ ὅτι τῇ βδελυρίᾳ· ὡς εἰ τοιούτους ἀπειργάζετο τὰ βιβλία, φυγῇ φθυκτέον αὐτὰ ὅτι πορρωτάτω ἀπ' αὐτῶν. δυοῖν δὲ ὄντοιν, ἃ δὴ καὶ διὰ τῶν παλαιῶν τις κτήσαιτο, λέγειν τε δυνασθαι, καὶ διαπτύειν τὰ δέοντα, ζηλῶ τῶν ἀρίστων, καὶ φυγῇ τῶν χειρόνων, ὅταν
D μήτε ἐκεῖνα, μήτε ταῦτα φαίνηταί τις πρὸ αὑτῶν ὠφελούμενος, τί ἄλλο ἢ τοῖς μυσὶ δόξαντας ὠνῆται, καὶ ταῖς τίλφαις οἰκήσῃς, καὶ πλανᾷς ὡς ἀμελουσι τοῖς οἰκέταις; πῶς δὲ οὐ κἀκεῖνο αἰσχρὸν, εἴ τις σὲ τῇ χειρὶ ἔχοντα σε βιβλίον ἰδὼν (ἀεὶ δέ τι πάντως ἔχῃς) ἔροιτο οὗ τινος, ἢ ῥήτορος, ἢ ξυγγραφέως, ἢ ποιητοῦ ὄντι; σὺ δ' ἐκ τῆς ὀπισγραφῆς εἰδὼς, τάχα εἴποις τοῦτό γε· εἶτα ὡς φιλῇ τὰ τοιαῦτα σε ξυνοισίσει προχωρῆν ἐς μῆκος λόγων, ὁ μὲν ἐπαινοῖ τι, ἢ αἰτιῶτο τῶν ἐγγεγραμμένων,

σὺ δὲ ἀπορεῖς, καὶ μηδὲν ἔχοις εἰπεῖν, οὐκ A tu verò non habeas quod respondeas,
ἄξιη τότε χανδὴν σοι τὴν γῆν χῦ σαυτῦ, ὡς nonne optes tum vt tibi tellus dehiscat,
ὁ Βελλεροφόντης, πεφερῶν τὸ βιβλίον; qui in tui perniciem velut Bellerophõtes
Δημήτριος δὲ ὁ Κυνικὸς, ἰδὼν ἐν Κορίνθῳ codicem attuleris? Demetrius Cynicus
ἀπαίδευτόν τινα βιβλίον καλλιστον ἀναγ- cùm Corinthi conspexisset ineruditum
νώσκοντα, τὰς Βάκχας, οἶμαι, τῦ Εὐριπί- quendam pulcherrimum librum legen-
δου, χῦ τὴν ἄγγελον δὲ ἰῶ τὸν διηγούμενον τὰ tem, opinor in Bacchis Euripidis locum,
τῦ Πενθέως πάθη, καὶ ὁ τῆς Ἀγαυῆς ἔργον, vbi nuntius Penthei fatum & factum A-
ἁρπάσας, διέσπασεν αὐτὸ, εἰπών, Ἀμείνον gaues exponit, arreptum codicem lacera-
ἔστι τῷ Πενθεῖ ἅπαξ ἀπολωλέναι ὑπ' uit: Satius est, inquiẽs, semel à me, quàm
ἐμοῦ, ἢ ὑπὸ σοῦ πολλάκις. ζητῶ δὲ ἀεὶ à te toties dilaniari Penthea. Scire au-
τοὺς ἐμοὺς τὸν, οὕτω καὶ τηλικοῦτον θύρσῳ δε- tem pervelim (quod ego nulla quantum-
δεύκημεν τίνος ἕνεκα τὴν ἀπουδὴν ταύτην B uis diligenti animi cogitatione assequi
ἐπονήσαμεν περὶ τὴν ὠνὴν τῶν βιβλίων· possum) cuius rei gratia tanto studio in
ὠφελείας μὲν γὰρ, ἢ χρείας τῶν ἀπ' αὐτῶν, hoc sis versatus. Nam fructus & vsus caus-
οὐδὶ' ἂν οἰηθείη τις τῶν ἐπ' ἐλαχίστον σε εἰδό- sa nemo putare queat, qui te vel media-
των. οὐ μᾶλλον, ἢ φαλακρὸς ἄν τις ὠρίατο criter nouit: non certè magis quàm si
κτένιον, ἢ κάτοπτρον ὁ τυφλὸς, ἢ ὁ κωφὸς caluus pectinem emat, aut speculum cæ-
αὐλητὴν, ἢ παλλακὴν ὁ ἀνόσχος, ἢ ὁ ἀπει- cus, aut tibicinem conducat surdus, scor-
ρώτης κώπην, ἢ ὁ κυβερνήτης ἅρμα. ἀλλὰ túmve spado, vel nauem qui nullum ma-
μὴ ὀκνήσῃς πλούτου σοι ὁ πρᾶγμα ἔχει, re propinquum habet, aut gubernator a-
καὶ βούλῃ τοῦτο ἐμφῶναι ἅπασιν, ὅτι καὶ εἰς ratrum. Sed fortassis hac re tuas opes ia-
τὰ μηδέν σοι χρήσιμα, ὅμως οὐκ πολλῆς τῆς ctas, dum palàm facis, etiam in res tibi ni-
περιουσίας ἀναλίσκεις; καὶ μὴν ὅσα γε κἀ- C hil vtiles, ex immensis diuitiis esse quod
μὲ Σύρον ὄντα εἰδέναι, εἰ μὴ σαυτὸν φέρων insumas. Atenim quantum ego, qui & ip-
ταῖς τῦ γέροντος ἐκείνου ἀφοσιώσεις πρε- se Syrus sum, exploratum habeo, nisi te
νέγραψας, ἀπολώλεις ἂν ὑπὸ λιμοῦ ἤδη, locupletis istius hominis testamento, do-
καὶ ἀγορὰν περιῆγες τῶν βιβλίων. λοιπὸν lo fraudéque mala subingessisses, iamdiu
οὖν δεῖ σκῦφον πεπεισμένον ὑπὸ τῶν κολά- venum libris datis, fame tibi fuisse
κων, ὡς ἅμα μόνον καλὸς εἶ, καὶ ἐράσμιος, ἀλλὰ pereundum. At fieri potest vt nunc dein-
σοφὸς, καὶ ῥήτωρ, καὶ συλλογιστικὸς, οἷος ἄλλος ceps ideo libros vndique accumules, quò
ἔτερος, ὠνήσασθαι τὰ βιβλία, ὡς ἀληθεύοις τοῖς fidem facias assentatoribus tuis, quos au-
ἐπαίνοις αὐτῶν. φασὶ δέ σε καὶ λόγους ὑπο- dis quotidie prædicantes te non modò
δείκνυσθαι αὐτοῖς ὑπὸ δείπνῳ, κἀκείνους χερ- bellum & amabilem rhetorem, sed sa-
σαίων βατράχων δίκην διαφωνοῦντας, σκεκραγ- pientem quoque & historicum, qui se-
γέναι, ἢ μὴ πιόντα, ἕως μὴ διαῤῥαγῶσι βοῶντες. D cundum non inueniat. Fertur quoque o-
καὶ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ῥᾷστος εἶ τῆς ῥινὸς ἕλκε- rationes quasdam te in conuiuiis ex mo-
σθαι, καὶ πιστεύῃς αὐτοῖς ἅπαντα, ὅς ποτε κἀ- re recitare, ac illos terrestrium ranarũ in-
κεῖνο ἐπείσθης, ὡς βασιλῆ τινι ὁμοιώσῃς τὸν star sitibundos exclamare, nec potare nisi
ὄψιν, καθάπερ ὁ Ἀλεξανδρολέξανδρος, καὶ Φιλ- priùs clamore differantur. Nam nescio
δόφιλιππος ἐκεῖνος κιναφδὸς, καὶ ὁ κῦ τοὺς quo pacto nõ est difficile naso te suspen-
πατέρας ἡμῶν Ψευδονέρων, καὶ εἴ τις dere, qui omnia credis, sicut illud nuper,
ἄλλος τῶν ὑπὸ Ψευδόδος τεταγμένων. καὶ te vni cuipiam regi assimilem, quemad-
τί θαυμαστὸν, εἰ ἅπαξ τοιοῦτος ὢν ἀπαί- modum Pseudalexander quondam, ac
δευτος αὐθέφτος, καὶ πρὸς ἐξυπτιάζων, καὶ μιμούμενος βάδισμα, καὶ χῆμα, καὶ βλέμμα ἐκεί-
νου, ᾧ σαυτὸν εἰκάζων ἔχαιρες, ὅπου καὶ Πύῤῥον φασὶ τὸν Ἠπειρώτην τἆλλα θαυμαστὸν ἄνδρα,

dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, vt se Alexandro illi similem arbitraretur, quanquam istorum sacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam Pyrrhi quoque imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus, expressam esse Alexandri figuram. Hactenus equidem contumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum comparaui: verùm quod supereſt, pulchrè inter vos conuenit. Nam Pyrrhus postquam ita esse in animum induxerat, nemo erat omnium qui diuersum vel sentire vel loqui vellet, donec vetula quædam eius Larissæ hospita, id quod res erat prolocuta, vesaniam hominis repressit. Ille enim cùm Philippi, Perdiccæ, Alexandri, Cassandri, aliorúmque regum Macedonum imagines protulisset, rogauit cuinam ex illis simillimus videretur, omnino pro certo habens fore vt Alexandro pronuntiaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni inquit: erat enim quidam in vrbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam similis. Tu quoque quem ex histrionicis cinædis referas, tacere malo: sed quòd vniuersi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginem tibi conuenire putes, hoc verò sat scio. Itaque nihil est noui si tam nullius artis pictor cũ sis, viris eruditissimis æquari te postulas, iis fidem habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorsum verò has nugas, cùm causſa sit in promptu istius tui librorum coaceruandorum studij? tametsi, qui meus est stupor, nunc demum animaduerti. Nam quod opinare, prudenter hoc inueniſti, idcóque in magnã spem erectus es, regem, intelligentem virum, & in primis amantem doctorum, postquam didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule, an tu putas tantum mandragoræ oculis regiis offusum, vt cùm hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ vitæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, qualibus & quibuscum consuetudinem agas? An nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quæ tu facis, adeò latẽt neminem, vt & surdis & cæcis sint cognita. Atque vtinam loquentem possemus audire, ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te in publico vestibus exutis cerni:

A ὥστως ἐκεῖνο κολάκων ὅτι ᾧ ὁμοίῳ ποτὲ δέοι φθαρῆναι, ὡς πιστεύῃ ὅτι ὅμοιος ἦν Ἀλεξάνδρῳ ἐκείνῳ. καίτοι ὅ τε Μυσῶν ὅτο, δεῖ πάντων ὅ τοιοῦτον ἦν εἶδον γὰ καὶ τὴν τοῦ Πύρρου εἰκόνα, καὶ ὅμως ἐπέπειστο ἐκμεμαθηκέναι τὸν Ἀλεξάνδρου τὴν μορφώ. ἀλλ' ἕνεκα μὲν δὴ τούτων, ὕβρεισαί μοι εἰς τὸν Πύρρον, ὅτι σε εἴκασα τῷ τοιούτῳ. ὃ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ πάνυ σοι πρέπον ἂν εἴη. ἐπεὶ γὰρ οὕτω διέκειτο ὁ Πύρρος, καὶ ταῦτα μανικῶς ἑαυτῷ ἐπέπειστο, οὐδεὶς ὅστις οὐ ξυνεπῄνει, καὶ ξυνέπαιζεν αὐτῷ, ἄχρι δή τις ἐν Λαρίσῃ πρεσβύτις ξένη, αὐτοῦ παλαιὸς εἰποῦσα, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς κραυλότητος. ὁ μὲν γὰ Πύρρος ἐπιδείξας αὐτῇ εἰκόνα Φιλίππου, καὶ Περδίκκου, καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ Κασσάνδρου, καὶ ἄλλων βασιλέων, ἤρετο τίνι ὅμοιος εἴη, πάνυ πεπεισμένος ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἤξιν αὐτῷ· ἡ δέ, πολὺν χρόνον ἐπισχοῦσα, Βατραχίωνι, ἔφη, τῷ μαγείρῳ (καὶ γὰ ἐν τῇ πόλει Λαρίσῃ Βατραχίων ὄνομα μάγειρος τοῦ Πύρρου ἦν) καὶ σὺ δή μοι τὴν τοῖς ὀρχησταῖς σεσυρτωμένων χειρίδων ἔοικας, οὐκ ἂν εἴποιμι· ὅτι δὲ μανίαν ἐρρωμένῳ ἔτι καὶ νῦν μαίνεσθαι δοκεῖς ἅπασιν, ἐπ' ἐκείνῃ τῇ εἰκόνι πάνυ σαφῶς οἶδα. ἄκουσον θαυμαστόν, εἰ ἀπίθανος οὕτω ζωγράφος ὢν, καὶ τοῖς πεπαιδευμένοις ὁμοιοῦσθαι ἐθέλῃς, πιστεύων τοῖς τὰ τοιαῦτά σε ἐπαινοῦσι. καὶ τί ταῦτα λῆρος; πρόδηλος γὰ ἡ αἰτία τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα βιβλία σπουδῆς, εἰ δὲ καὶ πάνυ νωθείας ἐγὼ μὴ πάλαι κατεῖδον. σοφὸν γὰρ ὡς γοῦν οἴῃ, τοῦτ' ὀπτανόητος, καὶ ἐλπίδας οὐ μικρὰς ἔχεις πρὸς τὸ πρᾶγμα, εἰ βασιλεὺς μάθοι ταῦτα, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ παιδείαν μάλιστα τιμῶν· εἰ δ' ταῦτα καὶ σοῦ σκῆνος ἀκούσῃεν, ὡς ὠνὴ βιβλία, καὶ ξυνάγῃς πολλά, πάντα σὺ πρᾶγμα πρὸς αὐτὸ ἔσεσθαί σοι νομίζῃς. ἀλλ', ὦ καταπύγων, οἴῃ τοσοῦτον μανδραγόραν κατακεχύσθαι αὐτοῦ, ὡς ταῦτα μὲν ἀκούειν, σκῆνα δ' μὴ εἰδέναι, οἷος μὲν σὺ ὁ μὲν ἡμέραν βίος, οἷοι δέ σοι πότοι, ὁποῖαι δ' νύκτες, καὶ οἵοις καὶ ἡλίκοις ξυγκαθεύδῃς; οὐκ οἶδα ὡς ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ πολλοὶ βασιλέως; τὰ δ' σά, ὅτω περιφανῆ ἐστιν, ὡς καὶ τυφλοῖς εἰ καὶ κωφοῖς γνώριμα·

B

C

D

εἰ γὰ ἐφθέγξαιο μόνον, εἰ γὰ καὶ λυθμὸς ἀποδύσαιο, μᾶλλον δ' μὴ ἀποδύσῃ εἰ δοκεῖ·

δὲ δὴ οἰκέται μόνον ὦ ἀποδύσωνταί σου, τί οἴῃ, μὴ αὐτίκα ἔσεσθαι πᾶσιν σοῦ δῆλα τὰ τῆς νυκτὸς ἀπόῤῥητα; εἰπὲ γοῦν μοι καὶ τόδε, εἰ Βάσσος ὁ ὑμέτερος ἐκεῖνος σοφιστὴς, ἢ Βάταλος ὁ αὐλητὴς, ἢ ὁ κίναιδος Ημιθέων ὁ Συβαρίτης, ὃς τοὺς θαυμασιοὺς ὑμῖν νόμους συνέγραψεν, ὡς χρὴ μηνέσθαι, καὶ ᾠδὰ πίλεσθαι, ἢ πάχνῃ, ἢ ποίῃ σκέψει, εἰ τούτων τις νυνὶ λεοντῇ περιβαλλόμενος, καὶ ῥόπαλον ἔχων βαδίζοι, τί οἴῃ φαίνεσθαι τοῖς ὁρῶσιν; Ηρακλέα εἶ αὐτὸν; οὐκ, εἴ γε καὶ χύτρας λημῶντες τυγχάνοιεν. μυεῖα γάρ ἐστι τὰ αἰτημάτυρα τῷ μήματι, βάδισμα, καὶ βλέμμα, καὶ φωνὴ, καὶ πάχνη ὑπικεκλασμένος, καὶ ψιμύθιον, καὶ μαστίχη, καὶ φῦκος, οἷς ὑμᾶς κοσμεῖσθε, καὶ ὅλως τὴν παρασκευὴν, θᾶττον ἂν πέντε ἐλέφαντας ὑπὸ μάλης κρύψαις, ἢ ἕνα κίναιδον. εἶτα ἡ λεοντῆ μὲν τὸν πιῶνα οὐκ ἂν ἔκρυψε, σὺ δὲ οἴῃ λήσειν σκεπόμενος βιβλίῳ; ἀλλ' ὑδρωπικόν. ᾠδοὶ γάρ σε, καὶ ἀποκαλύψουσι τὰ ἄλλα ὑμῶν γνωρίσματα. ὃ δὲ ὅλον, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, ὅτι τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑπὸ τῶν βιβλιοκαπήλων δεῖ ζητεῖν, ἀλλὰ παρ' αὐτῶν, καὶ τὸν καθ' ἡμέραν βίον λαμβάνειν. σὺ δὲ οἴῃ συνήγορον καινὸν καὶ μάρτυρα ἔσεσθαί σοι τὸν Ατιλιὸν, καὶ Καλλῖνον, τοὺς βιβλιογράφους; οὐκ, ἀλλ' ὡμοῖς τισιν αἰθεφόποις ὀπτεύσαντάς σε, ὦ οἱ θεοὶ ἐθέλωσι, καὶ ποθὲν ἔσχατον πενίας ξωγλάσοντας. δέον ἔτι νῦν σωφρονίσθητε ἀποδοῦναί μοί τινι τῶν πεπαιδευμένων τὰ βιβλία ταῦτα, καὶ σεαυτοὺς, τὴν νεοκτίσιον ταύτην οἰκίαν ἀποδόμενοι δὲ τοῖς αἰθραποδοκαπήλοις μέρος μοῦσι ἀπὸ πολλῶν τῶν ὀφλημάτων. καὶ γὰρ κἀκεῖνα περὶ δύο ταῦτα δηνάρια ἐσαπόλλασας, βιβλίων τε τῶν πολυτελῶν κτῆσιν, καὶ μειρακίων τῶν ὡρῶν, καὶ ἤδη καρτερῶν, ὠνιῶ, καὶ ὃ τραῦμά σοι πάνυ ἀσπαλίζεται, καὶ θηρεύεται. ἀδύνατον δὲ πένητα ὄντα, ταῦτα ἀμφω διαρκεῖν. σκέπτει τοίνυν ὡς ἐγὼ χρῆμα συμβουλεύω. ἄξιος γάρ σε ἀφέλμενον τῶν μηδὲν τοιούτων, τὸ ἕτερον νόσον θεραπεύειν, καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἐκείνους, ὧν ἦ δ' ὅμως μὴ ὑπολήπτων σε τῶν οἴκοθεν, μεταγέλοιόν τινας τῶν ἐλευθέρων, οἷς ἤδη ἀκίνδυνον ἀπελθοῦσιν, ἵν' μὴ καθῶσιν ἄπρεπτα διαγορεύσαι τὰ τοιαῦτα ὑμῖν μὴ τὸν πόνον, οἷα καὶ τοῖσι ἀρχαῖα περὶ σοῦ διηγεῖτο ὀξελθὼν ὁ πόρνος, ἔτι καὶ δείγματα ὑπιδεικνύς.

A nec enim serui tui tacebũt quæ noctu indigna relatu facinora edis. Respondeigitur mihi hoc quoque: si Bassus ille nostes Sophista, aut Batalus tibicen, aut iste Sybarita cinędus Hemitheõ, qui nobis præclaras illas leges cõdidit, quemadmodum omni spurcitiei genere furere oporteat, si istorum inquam vnus aliquis leonina pelle circundatus, clauam manu tenens prædambulet, quid? Herculémne existimas, quibus obuiam factus sit, habituros? non equidem opinor, vt maximè ollis fortè cæcutiant: sexcenta enim sunt quæ repugnant: incessus, obtutus, vox, obliqua ceruix, varius fucus, vnguenta quibus B vos soletis excolere: & omnino sicut in prouerbio est, Citiùs septem elephantos sub alis absconderis, quàm vnum cinædum. Iam cùm leonina pellis hunc non occulat, tun' speras libello contectus posse latere? Sed fieri nequit quin se prodant alia illa vestri indicia. In summa, ignorare te video quòd bonam & splendidam famam non ab illis librorum institoribus, sed à seipso, & quotidianæ vitæ modo petere conueniat. An verò confidis aduocatos, ac testes probitatis futuros tibi Atticum & Callimum librariosi C Caue putes, sed sæuos homines perdituros te, si Dij sinant, ac ad extremam paupertatem redacturos: quem nunc tandem modestiorem, ac magis cogitantem, par erat istorum codicum vsui cuipiam ex eruditis copiam facere, simulque ex ista nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia prostant, reddere partem saltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocasti operam, vt libros possideres raros, & adolescentes validos ac robustos mercareris. Proinde considera quàm sit res aurea consilium. Nam meo quidem iudicio rectissimum fuerit, si missa feceris ea quæ non magnopere ad te D pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro ministris (sic tamen, vt ne perpetua emptione res domesticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem sit, si abs te digrediantur, nisi pretio hoc redimas, proferre omnia quæ vos inter comessandum designatis, qualia nuper pusio tuus obscœnissima de te mane domo egressus narrabat, etiam signa ostendens sceleris.

AT credo mihi, quod tu putas, haud ex eo consequêre quod agis. Persuasum enim cùm habeas futurum, vt si omni studio optimos vndique libros coëmeris, ipse quoque inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuersum accidit, atque hoc demum argumento tua insciția & inertia vulgo proditur. Tametsi profectò optimos codices minimè comparas, sed vt quisque à bibliopola laudatus est, fidem habes: ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, istisque codicum cauponibus pulchrè partus est thesaurus. Nam quo pacto tu queas dignoscere veteres ac eximios, aut futiles aut putidos? nisi inde conijcias, quòd arrosi ac mutili, inque his diiudicandis, blattis tineisque vtaris æstimatoribus: quî enim credam liquidò ac certò hæc te posse peruidere? Et vt dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptissime? qui neque scriptorum speciem consideras, neque profectò magis vti scis, quàm cæcus frui pueri venustissima facie? Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad tædium vsque, libris incumbis, & nonnulla valde festinata lectione percurris, vt sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris virtutẽ quoque totius & vitia orationis, sensúmque scriptorum intelligas, & quæ structura sit verborum, & quàm ad certam quandam minimèque fallacem amussim cuncta auctor exegerit, mox cernas ambigua, syncera parùm ac concinna: quid mihi respondebis? Num hæc nosse te, cùm nunquam didiceris? An verò sicut ille quondam pastor, aureum ramum à Musis tu quoque accepisti? Sed Helicona certè, vbi Musas habitare aiunt, non ita es à puero instructus, vt audieris opinor vnquã nominari, & meminisse Musarum tibi religio est. Nam cum pastore sanè, quanquam aspero & multo sole deformato, non piguit has congredi: at qualis es (quæso verò te per Libanitidem, concede hoc mihi, vt quædam tuorum facinorum prætermittam)

ΚΑΙ μὴν σαυτὸν ὄντιν' οὐκ ἐτήλεις, ὁ νεῶν ποιῆς. οἶδ' ἐμὸν γὰρ ἡ παιδεία καὶ αὐτὸς εἶναί τις δόξειν, ἀσυδὴς συνωνούμενος τὰ κάλλιστα τῶν βιβλίων. τὸ δὲ σοι πρὸς τὰ κάτω χωρῆς, καὶ ἔλεγχος γίγνεται τῆς ἀπαιδευσίας πως τοῦτο. μάλιστα δὲ σοὶ τὰ κάλλιστα ὠνῇ, ἀλλὰ πῖς ἄνεις τοῖς ὡς ἔτυχεν ἐπαινοῦσι, καὶ Ἑρμοῦ εἶ τῷ τὰ τοιαῦτα ὑπερφυῶς ἐμπλεῳμένῳ τοῖς βιβλίοις, καὶ θησαυρὸς ἕτοιμος τοῖς καπήλοις αὐτῶν. ἢ πόθεν γάρ σοι διαγνῶναι δυνατὸν, τίνα μὲν παλαιὰ, καὶ πολλοῦ ἄξια, τίνα δὲ φαῦλα, καὶ ἄλλως σαθρὰ, εἰ μὴ τῷ διαβεβρωσθαι, καὶ κατακεκόφθαι αὐτὰ τερμιήρεσιν, καὶ συμβούλοις τοῖς σαῖς ὑπὸ τῶν ἐξέπασιν ὠφελημένοις; ἐπεὶ τῶν ἀκεραίων, ἢ τῶν ἀσφαλῶς ἐν αὐτοῖς, τίς, ἢ ποία διάγνωσις; ἵνα δέ σοι δῶ αὐτὰ ἐκεῖνα κεχρικέναι, ὅσα ὁ Καλλῖνος ἐς κάλλος, ἢ ὁ ἀοίδιμος Ἀττικὸς σεῦ ὑπεμελείᾳ τῇ πάσῃ γράψαιεν, σοὶ τί ὄφελος, ὦ θαυμάσιε, τοῦ κτήματος, οὔτε εἰδότι τὸ κάλλος αὐτῶν, οὔτε χρυσαμβώνῳ ποτὲ σοὶ μᾶλλον, ἢ τυφλὸς αὖ τις ἀπολαύσειε κάλλους παιδικοῦ; σὺ δὲ, ἀνεωγμένοις μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρᾷς τὰ βιβλία, καὶ, νὴ Δία, καταχόρως, καὶ ἀναγιγνώσκῃς ἔνια πολλοῦ ὑπερέχων, φθάνοντος τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ σῶμα. σοὶ δὲ πῶ τοῦτό μοι ἱκανὸν, ἰὼ μὴ εἰδῆς τὸ ἀρετὴν, καὶ κακίαν ἑκάστου τῶν ἐγγεγραμμένων, καὶ σαφῶς, ὅστις μὲν ὁ τοῖς σύμπασι, τίς δὲ ἡ τάξις τῶν ὀνομάτων, ὅσα τε πρὸς τὸν ὀρθὸν κανόνα τῶν συγγραφῶν ἀπηκρίβωται, καὶ ὅσα κἀβδηλα, καὶ νόθα, καὶ παρακεκομμένα. τί οὖν φῂς, καὶ ταῦτα μὲν μαθὼν ἡμῖν εἰδέναι; πόθεν εἰ μή ποτε καὶ τῶν Μουσῶν κλάδον δάφνης, καθάπερ ὁ ποιμὴν ἐκεῖνος λαβών; Ἐλικῶνα μὲν γάρ, ἵνα διατρίβειν αἱ θεαὶ λέγονται, οὐδὲ ἀκήκοας, οἶμαι, ποτε, οὐδὲ διατριβὰς τοιαύτας ἡμῖν σὺ παισὶν ἐποιῶ σοὶ καὶ μεμνῆσθαι Μουσῶν αἰδοῖον. ἐκεῖναι γὰρ τῷ ποιμένι μὲν οὐκ ἂν ὤκνησαν φανῆναι, σκληρῷ καὶ δασεῖ, καὶ πολλῷ τὸν ἥλιον ὑπὸ τῷ σώματι ἐμφαίνοντι, οἵῳ δὲ σοί. καὶ μοι, πρὸς τῆς Λιβανίτιδος, ἄφες σὺ τῷ παρόντι τὸ μὴ συμπάσχειν σαφῶς εἰπεῖν, οὐδὲ

σὺδὲ ἐλπὶς γένεσθαι ποτ' αὐτῷ οἶδ' ὅτι κεκτήξεσθαι, ἀλλ' αὐτὴ τῆς δάφνης μυρρίνη αὐ ἢ καὶ μαλάχης φύλλοις μαστιγώσασα, ἀπήλασεν αὐτὸν τῶν τοιούτων, ὡς μὴ μιᾶναι μήτε τὸν Ολμειὸν, μήτε τὸ τοῦ ἵππου κρωβύλιον, ἔνθα ἢ ποιμένιοις διψῶσιν, ἢ ποιμένων σύμμασι καθαρεῖς πότιμα. κρίνει σὺδὲ εἰ πάνυ ἀναίσχυντος εἶ, καὶ αὐθάδως τὰ τοιαῦτα, τολμήσας δή ποτε εἰπεῖν ὡς ἐπαιδεύθης, ἢ ἐμέλησέ σοι πώποτε τῆς ἐν χερσὶ τοῖς τὰ βιβλία σπουδαίοις, ἢ ὡς διδάσκαλός σοι ὁ δεῖνα, ἢ τῷ δεῖνι ξυνεφοίτας. ἀλλ' ἐνὶ τούτῳ μόνῳ πάντα ἐκφυγὼν ἀναθραμεῖσθαι νῦν ἐλπίζεις, τῷ κτᾶσθαι πολλὰ βιβλία. καὶ δὴ ταῦτα, εἴγε ξυλλαβὼν ἐκφύγοι τὰ τοῦ Δημοσθένους, ὅσα τῇ χειρὶ τῇ αὐτοῦ ὁ ῥήτωρ ἔγραψε, καὶ τὰ τοῦ Θουκυδίδου, ὅσα ὡσαύτως τοῦ Δημοσθένους, καὶ αὖθις ὀκτάκις μετενεγραμμένα διορθώσαιτο καλῶς. εἰ ἅπαντα ἐκφύγοι κτήσαιτο, ὅσα ὁ Σύλλας Αθήνηθεν εἰς Ιταλίαν ἐξέπεμψε, τί ἂν ἐκ τούτου πλέον εἰς παιδείαν κτήσαιτο, κἂν ὑποβαλλόμενος αὐτὸς ὑπακροάσηται, ἢ ξυγκαλλύνας, καὶ ὑποβαλλόμενος ὑποκρίνηται; πίθηκος γὰρ ὁ πίθηκος, ἡ παροιμία φησὶ, κἂν χρυσᾶ ἔχῃ σύμβολα. καὶ σὺ τοίνυν βιβλίον μὲν ἔχεις ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἀναγινώσκῃς ἀεί· τῶν δὲ ἀναγινωσκομένων οἶδα σὺδὲν, ἀλλ' ὄνος λύρας ἀκούεις, κινεῖν τὰ ὦτα. ὡς εἴγε ὃ κέκτησαι τὰ βιβλία, καὶ πεπαιδεύμενόν ἀπέφαινε τὸν ἔχοντα, πολλοῦ δεῖν ὡς ἀληθῶς ὃ κτῆμα ἐστὶν ἄξιον, καὶ μόνων ὑμῶν τῶν πλουσίων, εἰ ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐστὶν ὠνεῖσθαι, τοὺς πένητας ἡμᾶς ὑποβάλλοντας. νῦν δὲ τοῖς ἐμπόροις, καὶ τοῖς βιβλιοκαπήλοις ἔοικεν αὐτὰ περὶ παιδείας, τοσαῦτα βιβλία ἔχουσι, καὶ πωλοῦσιν; ἀλλ' εἴγε διελέγχειν ἐθέλοις, οὐχὶ μυρίῳ σκεῖνοι πολὺ σοῦ τὰ ἐς παιδείαν ἀμείνους, ἀλλὰ βαρβάρους μὲν τὴν φωνὴν, ὥσπερ σὺ, ἀξυνέτους δὲ τῇ γνώσει, οἵους εἰκὸς εἶναι τοὺς μηδὲν τῶν καλῶν καὶ αἰσχρῶν κεκτημένους. κρίνει σὺ μὲν δύο ἢ τρία πρὸς αὐτῶν σκείνων τριάκοντα ἔχεις· οἱ δὲ, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀμφὶ χεῖρας ἔχουσιν αὐτά. τίνος οὖν ἀγαθοῦ ὠνῇ ταῦτα, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀποθήκας αὐτὰς τῶν βιβλίων ἤδη πεπαιδεῦσθαι, τοσαῦτα συλλεγούσας παλαιῶν ἀνδρῶν ξυγγράμματα; καί μοι, εἰ δοκεῖ, ἀπόκριναι. μᾶλλον δὲ ἐπεὶ τοῦτό σοι ἀδύνατον, ὑπόμεινον μικρὸν, ἢ αἰσθόμενον τὰ ἐρωτώμενα.

A talis inquam ne aſpectum quidẽ, ſat ſcio, ferrent, at potiùs myrto vel malua cæſum ſua ſede eiicerent, ne Olmeum aut Caballi fontem, quibus gregibus ſanè horúmq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum erat, polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimis quam es fortis, vt auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutum, aut ſtuduiſſe vnquam vt verè probatos codices tibi faceres familiares: vel quòd hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa vno hoc te conſecuturum ſpes eſt, ſi ingentem librorũ aceruum congeſſeris. Proin-
B de ſi hoc es animo, age, conquire quicquid Demoſthenes ille orator etiam ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris induſtria extat deſcripta. Iam vt tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, vt ſuper his dormias, affixos tibi vbique circumferas, num ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur, Simia eſt ſimia, etiam ſi aureum cultũ geſtet. Et librum quidem ſemper in manu portas, legíſque ſemper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, ſed aſinus micans auribus
C lyram auſcultas. Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum qui comparaſſet, pretioſa profectò res erat, & vobis tãtùm diuitibus propria, ſi quidem veluti in foro pauperes nos ſuperantibus daretur mercari: imò cum ipſis bibliopolis, quibus librorum tanta copia eſt, qui diſtrahunt, doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, ſi rem ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare: nempe ſermone ruſtico vtuntur, mente nihil valent, quales meritò ſunt qui in honeſti & turpis cõtemplatione nunquam ſunt verſati. & tu vnum modò aut alterum
D codicem redis mercatus, iſti diu noctúque in manibus voluunt: quid ergo commodi hìc expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi videntur, quæ tot veterum auctorum ſcripta complectuntur? Age verò, ſi non eſt moleſtum, paulum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm vt poſſis, ſaltem annue vel abnue ea quæ ſum rogaturus.

Quæso te, si quis tibia canendi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Ismenias septem talentis emit Corinthi, án ne arte inflabit? vel nullus vsus huic rei erit, qua scitè vti nequit? Rectè sanè abnuisti. Nam neque quibus Marsya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, vt concinnum quiddam inspiret, qui nunquam didicerit. Verùm si quis Herculis arcus habeat, cùm Philoctetes non sit, qui solus tendere potuit, & quod collimasset figere, quis tibi videbitur? Num qui facinus edat dignum sagittandi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimam & aduersus ventorum procellarúmque impetus munitissimam sit nauem sortitus, hic verò Centauro satum, aut generosissimæ notæ equum, vtrumque derisum iri opinor, quòd neuter suis bonis vti possit. Annuis? Obsecro verò hoc etiam concede, si quis, velut tu es, indoctus, infinitos sibi libros acquirere laboret, censen' aliud hoc suo facto quàm risus & iocos eruditis facturum? Quid cessas annuere? nam argumentum clarum est, quíque hoc ita fieri cernunt, vulgatum illud haud dubiè inclamant: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multo antè in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, vsturis vterque pes deperierat: ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum comminiscebatur: crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid verò his adsimilia facis tu quoque? qui cùm clauda mente sis, ac ficulneis sensibus, emis auratos soccos, quibus vix aliquis pedes integer rectè possit ingredi. Et quoniam inter alios tuos codices Homeri poësin sæpenumero repositam est cernere, accepto aliquis libro legat tibi secundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui isthic depictus est vehementer absurdus homo,

A εἴ τις αὐλῆν μὴ ὀπτιζόμενος, κτήσαιτο τοὺς Τιμοθέου αὐλοὺς, ἢ τοὺς Ισμηνίου, οὓς ἑπτὰ ταλάντων ὁ Ισμηνίας ὁ Κορίνθῳ ἐπρίατο, ἆρα ἂν ἀφ' τοῦτο καὶ αὐλῆν δυνήσαιτο; ἢ οὐδὲν ὄφελος αὐτῷ τῆ κτήσεως, οὐκ ὀπτιζομένῳ χρήσασθαι τῆ τέχνῃ; οὐδὲ γὰρ τοῖς Μαρσύᾳ ἢ Ολύμπου κτησαμένοις, αὐλήσειν ἂν, μὴ μαθόν. τί δ' εἴ τις τὸ Ηρακλέους τόξα κτήσαιτο, μὴ Φιλοκτήτης ὤν, ὡς δυνάσθαι ἐντείνασθαί τε αὐτὰ, καὶ ὃπῃ σκοπὸν τοξεῦσαι, τί σοι καὶ οὗτος δοκεῖ; ἆρ' ἂν ὀπτεύσασθαί τι ἔργον τοξότου ἄξιον; αἰνέσειας καὶ τοῦτον. καὶ τοῦτα δὴ καὶ ὁ κυβερνᾶν

B οὐκ εἰδὼς, καὶ ἱππεύειν μὴ μεμελετηκὼς, εἰ ὁ μὲν, ναῦν καλλίστην τῶν ἁλῶν δεσπόζοι τοῖς ἅπασι, καὶ εἰς κάλλος καὶ εἰς ἀσφάλειαν κεκλισμένην, ὁ δὲ, ἵππον κτήσαιτο Μήδην, ἢ Νισαίαν, ἢ κομποφόρον, ἐλέσθαι δῶ, οἶμαι, ἑκάτερος, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρήσαιτο ἑκατέρᾳ. ὀπτεύειν καὶ τοῦτο; πείθου δὴ, καὶ τοῦτό μοι ὀπτεύσον, εἴ τις ὥσπερ σὺ ἀπαίδευτος ὢν, ὠνοῖτο πολλὰ βιβλία, οὐ σκώμματα σοῦ εἰς ἀπαιδευσίαν καθ' ἑαυτοῦ σκοπέρει; τί ὄναρ καὶ τοῦτο ὀπτεύειν; ἔλεγχος γάρ, οἶμαι, σαφὴς σοῦ, καὶ τῶν ὁρώντων ἕκαστος δῆθεν ὃ προχειρότατον σκῆνος ὀπτοθήγεται, τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ; Καί ἐγένετό τις οὐ πρὸ πολλοῦ ὁ Ασίᾳ πλούσιος ἀνὴρ, ὃν συμφορᾶς ἀποτμηθεὶς ἀμφοτέρους τοὺς πόδας, ἀπὸ κρύους, οἶμαι, ἀποσαπέντας, ἐπειδή ποτε ἀφ' χιόνος ὁδοιπορῆσαι ξυνέβη αὐτῷ· σοῦ τοίνυν τοῦτο μὲν ἐλεεινὸν ἐπεπόνθει, καὶ θεραπεύων τὴν δυσχέρειαν, ξυλίνους πόδας πεποίητο, καὶ τούτοις ὑποδούμενος, ἐβάδιζεν, ὀπτιζομένοις ἅμα τοῖς

D οἰκέταις· σκῆνος δ' γελοῖον ἐποίει, κρηπῖδας μὲν καλλίστας ἐωνεῖτο νεοτμήτους ἀεὶ, καὶ τὴν πλείστην θεραπείαν περὶ ταύτας εἶχεν, ὡς καλλίστοις ὑποδήμασι κεκοσμημένα εἴη αὐτῷ τὰ ξύλα, οἱ πόδες δή. ἃ τοῦτα ὁρῶν σὺ ποιεῖς, χωλὸν μὲν ἔχων τὸν συκίνεον τὸν νοῦν, ὠνούμενος δ' χρυσοῦς ἐμβάδας, οἷς μόλις ἄν τις σὺ ἁρπίσειεν ἐμπεσὼν πατήσειν; ἐπεὶ δὲ σὺ τοῖς ἄλλοις τὸν Ομηρον ἐπρίω πολλάκις, ἀναγνώτω σοί τις αὐτοῦ λαβὼν τὴν βῆτα τῆς Ιλιάδος ῥαψῳδίαν, ἧς τὰ μὲν ἄλλα μὴ ἐξετάζειν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς σέ. πεποίηται δέ τις αὐτῷ δημηγορῶν, παλιγκότοις αἰθέσπος,

ἀλλ' ἕτροφος ὃ σῶμα, καὶ λελωβημένος. ἐκεῖ- A mutilo ac portentoso corpore, qui isthic
νος τοίνυν ὁ Θερσίτης ὁ ζιοδώρος, εἰ λάβοι τὰ concionatur. Therſites eſt. Ille inquam
Ἀχιλλέως πανοπλίαν, οἴει ὅτι αὐτίκα ἀλλ' huiuſmodi ſi adeptus ſit Achillis arma,
ὅτου καὶ καλὸς ἅμα, καὶ ἰσχυρὸς αὖ γένοιτο, putáſne propterea fortem iuxtà & de-
καὶ ὑπερπηδήσεται μὲν τὸν ποταμόν, ὀπτηλω- centem futurum, qui & fluuium tranſi-
σόῃ δὲ αὐτῷ ὁ ῥῆθεν τῷ Φρυγῶν, ἀποκτενεῖ δὲ liat, & alueum turbet trucidatoris Phry-
τὸν Ἕκτορα, καὶ τὸν Ἀστεροπαῖον, μηδὲ φέρειν gum cruore: occidat poſt Lycaona &
ὅτι τῶν ὤμων τὰ Μελίαν δυνάμενος; οὐκ Aſteropæum, Hectorem, cùm ne Meliæ
αὖ εἴποις. ἀλλὰ καὶ γέλωτα αὖ ὀφλισκάνοι, quidem pondus humeris ſuſtinere queat?
χαλκοῦν ὑπὸ τῇ ἀσπίδι, καὶ ὅτι σῶμα κα- Negabis opinor, ac potiùs dices, dũ poſt
τατετιλμένον ὑπὸ τῆς βάρεως, καὶ ὑπὸ τῶν clypeũ claudicaret, mox humi procum-
κνημῖν, ὁπότ' ἂν αἴσθοιτο, δήκνυσι τοὺς ὀφθαλ- beret impar armorum oneri, ſi quando
μοὺς ἐκείνους αὐτῷ ὀφθαλμούς, καὶ τὸν γένειον P ocrearum dum in terra repit, tractus:
ἐπαίρων τῶν τῆς μεγαφρένης κυρτώματι, καὶ hæc inquam dices riſum omnibus motu-
τὰς κεμμῖδας ὑπεσταλμένος, καὶ ὅλως αἰσχιόνων ra, & ipſum dehoneſtaturum primùm
ἀμφοτέρως, ἢ τὸν δημιουργὸν αὐτῶν, καὶ τὸν panopliæ opificem, deinde etiam domi-
διασύραντα. ὃ αὐτὸ δὴ καὶ σὺ πάσχων, οὐχ num. Tu verò nunquid animaduertis
ὁρᾷς, ὁπόταν ὃ μὲν βιβλίον, ἐν τῇ χειρὶ ἔχῃς πάγκαλον, πορφυρᾶν μὲν ἔχον τὴν prorſus idem tibi accidere, dum librum
διφθέραν, χρυσοῦν δὲ τὸν ὀμφαλόν. αἰσχυνόμε- manu tenens progrederis, cuius aluta
νός γε δὴ αὐτὸ βαρβαρίζων, καὶ κατακνώμων, purpurea, bullulæ aureæ ſunt, at tu bar-
καὶ διαστρέφων, ὑπὸ μὲν τῶν πεπαιδευμένων κα- C bara voce legis, deformans & euertens
ταγελώμενος, ὑπὸ δὲ τῶν ξυνόντων σοι κολάκων, ἐπαινούμενος. οἱ καὶ ſcriptoris dignitatem? Hæc cùm facere
αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους διαστρεφόμενοι, γλῶσσι te vident, non ſolùm eruditi ridere ſolẽt,
πὰ πολλά. θέλω δέ σοι διηγήσασθαί τι Πυ- ſed tui etiam aſſentatores, quorum con-
θοῖ γενόμενον. Ταραντῖνος, Εὐάγγελος τοὔνομα, ſuetudine vnicè oblectaris, auerſi ſe in-
τῶν οὐκ ἀφανῶν ἐν τοῖς Τάραντι, ἐπεθύμησε tuentes, à cachinno minimè abſtinent.
νικῆσαι Πύθια. τὰ μὲν οὖν τῆς γυμνῆς ἀγωνίας, Age verò, narrabo tibi quod Pythiis ge-
αὐτίκα ἐδόκει αὐτῷ ἀδύνατα εἶναι, μήτε τοῖς ἰσχνοῖς, ſtum memoratur: Tarẽtinum quendam
μήτε τοῖς ὠχρότητα δι' πεφυκόσι· κιθάρᾳ δὲ, καὶ Euangelium apud Tarentinos non obſcu-
ᾠδῇ, ῥᾳδίως κατήσειν ἐπείθη ὑπὸ τῶν κατα- ro loco natum nec incelebrem, inuaſit
γέλων αἰδεσίμων, οἷς εἶχε πολὺ αὐτὸν, ἐπαι- D cupido vincendi Pythia: vbi in iis quæ
νουμένων, καὶ βοώντων, ὁπότε καὶ ὁ σμικρότατον ἐκφύσας αἰαχρύσαιτο. ἦλθεν οὖν εἰς τοὺς nudi certamina ineunt, non poſſe fieri vt
Δελφοὺς, πάντα ἄλλα λαμπρὸς, καὶ δὴ καὶ ἐσθῆτα χρυσόπαστον ποιησάμενος, καὶ στέφα- ſuperior euaderet, quippe qui neque ro-
νον δάφνης χρυσῆς κάλλιστον, ὡς αὐτῇ καρπὸν τῆς δάφνης, σμαραγδους εἶναι ἰσομεγέθεις τῷ καρπῷ. τὰ μὲν γε κιθάρᾳ αὐτὸν, bore, neque pedum velocitate eſſet præ-
ditus, facilè cogitauit. Verùm cithara &
carmine omnibus præmia præreturum
eſſe, perſuaſerant peſtes illæ quas apud ſe
fouebat, laudantes & applaudentes ad
exiliſſimum quenque cantus ſtrepitum.
Itaque venit Delphos veſte auro inſigni,
& corona aureis lauri foliis plexa ſplen-
dens: hæc verò etiam ſmaragdis lauri
fructui æqualibus variegata erat. At
cithara, viſu mirabile, apparatu diues,
ex puriſſimo auro fabricata, annulis &
gemmis paſſim ornata, ſuiſque locis,
Muſarum, Apollinis & Orphei imagini-
bus ſculpta, ſuſpenſos expectatores ani-
mis tenebat. Iam autem venerat dies
quo in theatrum erat deſcendendum:

ἀλλ' ἔστι καὶ ἐν ποικίλοις καλλικοσμημένῳ, Μουσῶν μεθ' ὑμῶν, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ὀρφέως ἐντετορυμένῳ· θαῦμα μέγα τοῖς ὁρῶσιν· ἐπεὶ δ' ἦν ποτε καὶ ἦλθεν ἡ τῶν ἀγῶνος ἡμέρα,

conueniunt tres certaturi, obtigitque sors Euangelo vt secundo loco caneret: procedit ille post Thespin Thebanum, qui non male suas partes egerat, auro, smaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucens: ipsa purpura, quæ auro contexta visebatur, commendabat hunc cultum mirificè: quibus cùm iam stupentes reddidisset, ac noua quadam & incredibili spe replesset spectatores, cùm omnino iã & citharam pulsare, & adcinere esset necesse, personat agreste quiddam, inérsque & incompositum: simul dum immodicè citharã increpat, rumpit tres fides: cantus autem planè ineptus erat, & solutus, ita vt ab hominibus qui aderant, rideretur: sed ludorum præfecti offensi hominis temeritate, loris cæsum è theatro proiecerunt. Hîc verò iucundissimum erat spectaculum aureus ille Euangelus, cùm per mediam scenam traheretur ab his qui verbera infligebant, lacrymans, crura plagis cruentus, humi interim colligens delapsos dum vnà vapulat, citharæ annulos. Exiguo autem temporis spatio interposito prodit Eumelus quidam Eleus, pervetustã citharam afferens, cuius lignei erant clauuli, ipse vestẽ indutus vix vnà cum ferto decem denariorũ pretij. At ille & bellum edebat carmen, & ritè sicut ars poscebat, chordas feriens modulabatur: itaque & victor abibat præconis voce proclamatus, ridens interim Euangelum, qui nequicquam citharа ac annulis istis sese ostentasset. Et aiunt sic fuisse allocutum: Aurea lauro redimitus es Euangele, & quid ni? opibus enim vales: me verò quia pauper sum, Delphica oportet esse contentum. Veruntamen hoc cõmodi tuus tibi ornatus peperit, quòd cùm neminem tui misereat, oderint omnes istas tam ineptè superfluas delicias. Mirum verò ni pulchrè tibi cũ hoc Euangelo cõueniat, quatenus ne tu quidem spectatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempestiuum esse, vt Lesbiã quandam fabulam tibi narrem. Cùm Orphea Thressæ mulieres dilaniassent, ferunt, caput vatis vnà cum lyra cùm primùm Hebrus excepisset, in nigrum Pontum eiectum, ac ita simul natasse caput ac lyrã, illo lugubre quiddam in Orphei necem canente,

A τῆς μὲν ἦσαν· ἔλαχε δὲ μέσος αὐτῶν ὁ Εὐάγγελος ᾄδειν, καὶ μετὰ Θέσπιν τὸν Θηβαῖον ὁ φαῦλος ἀγωνισάμενον. εἰσέρχεται οὖν ὅλος περιλαμπόμενος τῷ χρυσῷ, καὶ τοῖς σμαράγδοις, καὶ βηρύλλοις, καὶ ὑακίνθοις· καὶ ἡ πορφύρα δὲ ἐπέτερπε τῆς ἐσθῆτος, ἣ μεταξὺ τοῦ χρυσοῦ διεφαίνετο. τοῦτοις ἅπασι περιεκπλήξας ὁ θεατὰς, καὶ θαυμασῆς ἐλπίδος ἐμπλήσας τοὺς θεατὰς, ἐπειδή ποτε καὶ ᾖσαι καὶ κιθαρίσαι πρώτως ἔδει, ἀναχρᾶται μὲν ἁρμοσόν τι, καὶ ἀσυντακτον, ἀπορρήγνυσι δὲ τῆς ἅμα χορδὰς σφοB δροτέρων τοῦ δέοντος ἐμπεσὼν τῇ κιθάρᾳ, ᾄδειν δὲ ἄρχεται ἀπόμουσόν τι, καὶ λεπτὸν, ὥστε γέλωτα μὲν πάντων ὀφλεῖν τὸ θέατρον. τοὺς ἀθλοθέτας δὲ ἀγανακτήσαντας ὅτι τῇ τύλμῃ, μασιγώσαντας αὐτὸν, ἐκβαλεῖν τοῦ θεάτρου. ὅτε δὴ καὶ γελοιότατος ὤφθη, δακρύων ὁ χρυσοῦς Εὐάγγελος, καὶ ὑπὸ τῶν μασιγοφόρων συρόμενος διὰ μέσης τῆς σκηνῆς, καὶ τὰ σκέλη καθηματωμένος ἐκ τῶν μαστίγων, καὶ συλλέγων χαμόθεν τῆς κιθάρας τοὺς σφεντόνας (ὀξέπεδα γὰρ, C κἀκεῖνα ξυμμασιγουμένα ἦσαν) μικρὸν δὲ ὕστερον μετ' αὐτὸν, Εὔμηλος τις Ηλεῖος εἰσέρχεται, κιθάραν μὲν παλαιὰν ἔχων, ξυλίνους δὲ κόλλοπας ὑπεικυμένους, ἐσθῆτα δὲ, καὶ μάλις σεμνὴ τοῦ σεφανοῦ δέπα δραχμῶν ἀξίαν, ἀλλ' οὔτε γε ἄσας δεξιῶς, καὶ κιθαρίσας ἐκ τοῦ νόμου τῆς τέχνης, ἐκφαίνει, καὶ ἀνεκηρύττετο, καὶ τῷ Εὐαγγέλῳ κατεγέλα, μάτην ἐμπομπεύσαντος τῇ κιθάρᾳ, καὶ ταῖς σφεντόναις ἐκείναις. καὶ εἰπεῖν γε λέγεται πρὸς αὐτὸν, ὦ Εὐάγγελε, σὺ μὲν χρυσοῦν D δάφνην περίκεισαι, πλουτεῖς γὰρ, ἐγὼ δὲ ὁ πένης, τὴν Δελφικὴν πάλιν τοῦτό γε μόνον ὠνήσο τῆς σκηνῆς, ὅτι μηδὲν ἐλεύθερος ὅτι τῇ ἥττῃ ἀφῆκα, ἀλλὰ μισθούμενος περιέπει δῆτα τὴν ἄτεχνον σοῦ ἐκείνην περιφέρων. περὶ πόδα δή σοι ἡ Εὐάγγελος ἔσται, πρὸ ὀλίγου γοῦν ὀλίγου καὶ τῆς γέλωτος τῶν θεατῶν. σὺ δὲ ἀκήκοας ἢ οὐ χρή σοι, καὶ Λέσβιον μῦθόν τινα διηγήσασθαί σοι, πάλαι χρῄζοντα. Ὅτε τὴν Ὀρφέα διεσπάσθησαν αἱ Θρᾷτται,

φασὶ, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ σὺν τῇ λύρᾳ εἰς τὸν Ἕβρον ἐμπεσοῦσαν, ἐμβληθῆναι εἰς τὸν μέλανα πόντον, ἔνθα πλῆξαι τὴν κεφαλὴν τῇ λύρᾳ, τὴν μὲν, ᾄδουσῆ θρηνῶδές τινα ὅτι τὸν Ὀρφέα, ὡς λυπρὸν,

πλὴ λύρας δὲ αὐτλὴ ἐπηχεῖν, τῶν αἰόλων ἐμπιπτόντων ταῖς χορδαῖς· καὶ οὕτω μετὰ ὠδῆς τοῦ σεσενεχθῆναι τῇ Λέσβῳ, κἀκείνους αἰσθομένους, τὴν μὲν κεφαλὴν κατα θάψαι, ἵνα τοῦ νῦν ὃ Βακχεῖον αὐλῶν ἐστι· τὴν λύραν δὲ, ἀναθεῖναι εἰς τὸ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ ὅτι πολύ γε σώζεσθαι αὐτήν. χρόνῳ δὲ ὕστερον Νέανθον τὸν τοῦ Πιττακοῦ τυράννου παῖδα ταῦτα ἀκοῦσαι τῆς λύρας πιθανόμενον, ὡς σκηλὴ μὲν καὶ θηρία, καὶ φυτὰ, καὶ λίθους, ἐμελῴδει δὲ καὶ μὴ τῆς Ὀρφέως συμφορᾶς, μηδενὸς ἀπομνήσαντος, τοὺς ἑρωτᾶν τοῦ κτήματος ἐμπεσεῖν, καὶ διαφθεῖραι τὸν ἱερέα μεγάλοις χρήμασι, πεῖσαι δὲ ἀποδόντα ἑτέραν ὁμοίαν λύραν, δοῦναι αὐτῷ πλὴν τοῦ Ὀρφέως· λαβόντα δὲ, μὴ ἡμέραν μὲν ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι, οὐκ ἀσφαλὲς οἴεσθαι εἶναι· νύκτωρ δὲ ἀπὸ κώλπου ἔχοντα, μόνον προελθεῖν εἰς τὸ προάστιον, καὶ προσχρίσαντα μύρῳ χρῶτα καὶ στεφανώσαντα τὰς χορδὰς, ἄτεχνον καὶ ἄμουσον νεανίσκον, ἐλπίζοντα θεῖά τινα θεάσεσθαι ἀπηχήσειν πλὴν λύρας, ὑφ' ὧν πολλοὺς καταθέλξειν, καὶ κηλήσειν, καὶ μακάριον ἔσεσθαι, κληρονομήσαντα τῆς Ὀρφέως μουσικῆς· ἄγει δὴ ξυνελθόντας τοὺς κύνας πρὸς τὸν ἦχον (πολλοὶ δὲ ἦσαν αὐτόθι) διαφθεῖραι αὐτόν· ὡς τοῦτο γοῦν ὅμοιον τῷ Ὀρφεῖ παθεῖν, καὶ μόνους ἐφ' ἑαυτὸν ξυγκαλέσαι τοὺς κύνας. ὅτεπερ καὶ σαφέστατα ὤφθη, ὡς οὐχ ἡ λύρα θέλγουσα ἦν, ἀλλὰ ἡ τέχνη, καὶ ἡ ᾠδὴ, ἃ μόνα ἐξαίρετα τῷ Ὀρφεῖ πρὸς τῆς μητρὸς ὑπῆρχεν. ἡ λύρα δὲ, ἄλλως κτῆμα ἦν, οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἄλλων βαρβίτων. καὶ τί σοι τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Νέανθον λέγω, ὅπου καὶ καθ' ἡμᾶς αὐλοὺς ἐτέρατό τις, καὶ ἔτι ἔστιν, οἶμαι, ὃς τὸν Ἐπικτήτου λύχνον τοῦ Στωϊκοῦ, κεραμεοῦν ὄντα, πεντακοσίων δραχμῶν ἐωρίατο; ἤλπιζε γὰρ, οἶμαι, καὶ ἐκεῖνος εἰ τῶν νυκτῶν ἀπ' ἐκείνου τοῦ λύχνου ἀναγνώσεται, αὐτίκα μάλα τὴν Ἐπικτήτου σοφίαν ὀναβλύσεσθαι, καὶ ὅμοιος ἔσεσθαι τῷ θαυμαστῷ ἐκείνῳ γέροντι· χρὴς δ', καὶ πρόσθεν, ἄλλος τις τὴν Πρωτέως τοῦ Κυνικοῦ βακτηρίαν, λέγουσι κατατεθέμενος, ἤλατο εἰς τὸ πῦρ, ζηλώσας ἐκεῖνος ἐωρίατο, καὶ ἔχει μὲν ὁ καιμήλιον τοῦτο, καὶ δείκνυσιν, ὡς Τεγεάται τὸ Καλυδωνίου ὁ δέρμα, καὶ Θηβαῖοι τὰ ὀστᾶ τοῦ Γηρυόνου, καὶ Μεμφῖται τῆς Ἰσιδος τοὺς πλοκάμους.

hac ventis chordas percellentibus aptos materiæ faciente modos, donec ad Lesbum appellerentur, vbi incolæ fluctibus vtrisque ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autem suspenderunt in templo Apollinis: in quo cùm bene longum tempus fuisset adseruata, multis annis pòst Neanthus Pittaci Tyranni filius, cùm quæ de lyra narrabantur, audisset, quòd bestias hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quódque ipso iam cæso tamen per vndas lata, nemine modulante resonasset, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi corrupto sacerdoti persuadet, Orphei lyram alia supposita, sibi det: qua accepta, parum tutum ratus interdiu hac in vrbe ludere; nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium pergit. Quò vbi venit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus & imperitus artium iuuenis, fore vt diuinum aliquod carmen percussæ fides redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò vellet traheret, vt hoc nomine beatus haberetur, Orphei musices hæres. Dum hæc agit, vicini canes, qui in eo loco erant plurimi, strepitu excita coëunt, ac infelicem istum citharœdum discerpunt: quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit, postquam canes adduxerat. Manifestissimè igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram esse quæ homines & feras lenierit, sed artem ac carmen, quæ præ aliis excellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente. Quorsum verò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cùm nostra ætate vixerit, &, ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis denariis mercatus est, sperans futurum scilicet, vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando seni? Sed nuperrimè alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cùm in flammam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditúmque etiamnum inter reconditas ac charissimas opes habet, ostentátque non secus ac Tegeatæ apri Calydonij tergus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphitæ Isidis capillos.

At ille tanti boni possessor, ipsum se quoque stultitia & nugacitate superauit. Viden' quàm pessimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuste opus sit? Ego verò etiam Dionysium quondam scripsisse Tragœdiam accipio, sed qua nihil fuerit vnquam minùs elegans, aut magis ridiculum: quam cùm dedisset legendã Philoxeno, nec illo adulari posset, sed salibus incesseret scriptorem, sæpenumero in lapidicinas coniectus est. Cùm autem Dionysius contemni sese, & vulgo fabulam esse comperisset, nulli operæ ac impensæ pepercit, vt Æschyli pugillaribus quibus sua poëmata describere fuerat solitus, potiretur: quibus acquisitis, iam se plenum ex Æschyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè absurdiora scribebat, quale est Doricum illud: ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνή. Et iterum: οἴμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα: nam hoc quoque inde sumptum est. Et hoc: αὐτῆς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολυκεῖα. Hoc tamen postremum non parum rectiùs in te quadret, quàm Dionysium, & propterea ceras inaurare debebas. Namque obsecro quid consequendi spes est, quòd libros voluis, reuoluis, colligis, quod non decet resecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis? sic agis tanquam fructum inde percepturus, & factus es scilicet vehementer ex hoc mercatu melior, quippe qui sic loqueris, ac potiùs qui piscibus magis es mutus: vitam autem qualem viuas, dictu fœdum est: hoc certè aiunt, tuam illam obscœnitatem extremè odisse vniuersos: quòd si librorum hæc esset culpa, fugiendum ab eis erat quammaximè procul. Duo autem cùm sint quæ à veteribus scriptoribus petas, dicendi virtutem, & honestè viuendi rationes: dum quæ bona sunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum spectatus es, quid aliud comparasse dicemus te, quàm ludum muribus, & tineis habitaculum, ac seruis, si negligentiores in codicibus curandis fortè fuerint, verbera? Sed quod sum nunc dicturus, haud scio an tibi summam ignominiam afferat: si quis forte fortuna te conspicatus (sicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, auctor quis sit, orator, historicus, poëta: ac tu ex inscriptione doctus, aptè dicas quæsitum: postea, ita vt fit, dum sermo familiaris progreditur sæpe longiùs, ille laudet aliquid aut accuset scriptorũ,

A αὐτὸς δὲ ὁ τῆς θαυμασίου κτήματος δεσπότης, καὶ αὐτὸν σὲ τῇ ἀπαιδευσίᾳ καὶ βδελυρίᾳ ὑπερηκόντισεν. ὁρᾷς ὅπως κακοδαιμόνως διάκεισαι, βακτηρίας ἐς τὴν κεφαλὴν ὡς ἀληθῶς δεόμενος; λέγεται γὰρ καὶ Διονύσιον τραγῳδίαν ποιῆσαι φαύλως πάνυ, καὶ γελοίως, ὥστε τὸν Φιλόξενον πολλάκις ἐπ' αὐτὴν ἐς τὰς λατομίας ἐμπεσεῖν, καὶ δυσάμενον κατέχειν τὸν γέλωτα. σοῦ δοκῶ πυθόμενος ὡς ἐγέλασται, τὸ Αἰσχύλου πυξίον, εἰς ὃ ἔγραφε, σὺν πολλῇ σπουδῇ κτησάμενος αὐτὸ, ᾤετο ἔνθεος ἔσεσθαι, καὶ κάτοχος B ἐκ τοῦ πυξίου, ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ μακρῷ γελοιότερα ἔγραφεν· οἷ καὶ ἐκεῖνο τὸ Δωρικὸν, ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνὴ, καὶ πάλιν, οἴμοι, γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα, καὶ τοῦτο γὰρ ἐκ τοῦ πυξίου, καὶ τὸ, αὐτοῖς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολύκειοι. τοῦτο μέν γε τοῖς σὲ μάλιστα δυσκόλως αὖ εἰρημένον εἴη, ἢ τὰ Διονυσίου. καὶ μὴν τοῦτο χρυσώσας αὐτὸ ἔδει ἐκεῖνο τὸ πυξίον. τίνα γὰρ ἐλπίδα καὶ αὐτὸς ἔχων εἰς τὰ βιβλία, καὶ ἀνελίττῃς ἀεὶ, καὶ διαχολλᾷς, καὶ πτυκτίδας, καὶ ἀλείφῃς τοῖς χρόκῳ, καὶ τῇ κέδρῳ, C καὶ διφθέραις ποικίλαις, καὶ ὀμφαλοῖς σπίνθῃς, ὡς δή τι ἀποκρύσων αὐτῶν; πάνυ γοῦν ἤδη βελτίων γεγένησαι διὰ τὸν ὠνὸν, ὃς τοιαῦτα μὲν φθέγγῃ, μᾶλλον δὲ τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ, βιοῖς δὲ, ὡς οὐδ' εἰπεῖν καλόν· μῖσος δὲ ἄγελοι, φασὶ, καὶ πάντων ἔχῃς ὅτι τῇ βδελυρίᾳ· ὡς εἰ τοιούτους ἀπειργάζετο τὰ βιβλία, φυγῇ φθυκτέον αὖ ἐκ τοῦ ὅτι πορρώτατω ἀπ' αὐτῶν. δυοῖν δὲ ὄντοιν, ἃ σὺ μὲν καὶ τῶν παλαιῶν τις κτήσαιτο, λέγειν τε δυνασθαι, καὶ πράττειν τὰ δέοντα, ζηλῶ τῶν ἀρίστων, καὶ φυγῇ τῶν χείρονων, ὅταν D μήτε ἐκεῖνα, μήτε τοῦτα φαίνηταί τις πρὸ αὑτῶν ὠφελούμενος, τί ἄλλο ἢ τοῖς μυσὶ δυσπειθὰς ὠνῇ, καὶ ταῖς τίλφαις οἰκήσῃς, καὶ πλαγὰς ὡς ἀμελουσι τοῖς οἰκέταις; πῶς δὲ οὐ κἀκεῖνο αἰσχρὸν, εἴ τις σὲ τῇ χειρὶ ἔχοντά σε βιβλίον ἰδὼν (ἀεὶ δέ τι πάντως ἔχῃς) ἔροιτο οὗτινος, ἢ ῥήτορος, ἢ ξυγγραφέως, ἢ ποιητοῦ ἐστι; σὺ δ' ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς εἰδὼς, τάχα εἴποις τοῦτό γε· εἶπα ὡς φιλῇ τὰ τοιαῦτα ἐν ξυνουσίοις παρεχωρῆν ἐς μῆκος λόγων, ὁ μὲν ἐπαινοῖ τι, ἢ αἰτιᾶται τῶν ἐγγεγραμμένων,

σὺ δὲ ἀποροῖς, καὶ μηδὲν ἔχοις εἰπεῖν, οὐκ A tu verò non habeas quod respondeas,
βύξῃ τότε χανὼν σοι τὼ γῆν καὶ σαυτῷ, ὡς nonne optes tum vt tibi tellus dehiscat,
ὁ Βελλεροφόντης, παρεφέρων τὸ βιβλίον; qui in tui perniciem velut Bellerophontes
Δημήτριος δὲ ὁ Κυνικὸς, ἰδὼν ἐν Κορίνθῳ codicem attuleris? Demetrius Cynicus
ἀπαίδευτόν τινα βιβλίον καλλιστον ἀναγι- cùm Corinthi conspexisset ineruditum
νώσκοντα, τὰς Βάκχας, οἶμαι, τοῦ Εὐριπί- quendam pulcherrimum librum legen-
δου, καὶ τὴν ἄγγελον δὲ ἐκ τοῦ διηγεῖσθαι τὰ tem, opinor in Bacchis Euripidis locum,
τοῦ Πενθέως πάθη, καὶ ὁ τῆς Ἀγαυῆς ἔργα, vbi nuntius Penthei fatum & factum A-
ἁρπάσας, διέσπασεν αὐτὸ, εἰπών, Ἀμεινόν gaues exponit, arreptum codicem lacera-
ἐστι τοῦ Πενθεῖ ἅπαξ ἀπολωλέναι παρ' uit: Satius est, inquiēs, semel à me, quàm
ἐμοῦ, ἢ παρὰ σοῦ πολλάκις. Ζητῶ δὲ ἀεὶ à te toties dilaniari Penthea. Scire au-
παρὰ ἐμαυτὸν, οὔπω καὶ τήμερον βύρσῃ δε- tem pervelim (quod ego nulla quantum-
δεύκημαι τίνος ἕνεκα τὼ ἀπουδακὼ ταύτῃ B uis diligenti animi cogitatione assequi
ἐσπούδακας πρὸς τὼ ὠνὼ τῶν βιβλίων· possum) cuius rei gratia tanto studio in
ὠφελείας μὲν γὰρ, ἢ χρείας τῶν ἀπ' αὐτῶν, hoc sis versatus. Nam fructus & vsus caus-
οὐδὶ ἂν οἰηθείη τις τῶν ἐπ' ἐλαχίστον σε εἰδό- sa nemo putare queat, qui te vel media-
των. οὐ μᾶλλον, ἢ φαλακρὸς ἄν τις ὠρίατο criter nouit: non certè magis quàm si
κτένιον, ἢ κατόπτρου ὁ τυφλὸς, ἢ ὁ κωφὸς caluus pectinem emat, aut speculum cæ-
αὐλητρίδα, ἢ παλλακὴν ὁ βίνοδχος, ἢ ὁ ἠπει- cus, aut tibicinem conducat surdus, scor-
ρώτης κώπην, ἢ ὁ κυβερνήτης ἅρμα. Ἀλλὰ túmve spado, vel nauem qui nullum ma-
μὴ ὀπτίδοξόν σοι τὸ πρᾶγμα ἔχει, re propinquum habet, aut gubernator a-
καὶ βούλῃ τοῦτο ἐμφῶναι ἅπασιν, ὅτι καὶ εἰς ratrum. Sed fortassis hac re tuas opes ia-
τὰ μηδέν σοι χρήσιμα, ὅμως οὐκ πολλῆς τῆς ctas, dum palàm facis, etiam in res tibi ni-
περιουσίας ἀναλίσκεις; καὶ μὴν ὅσα γε κἀ- hil vtiles, ex immensis diuitiis esse quod
μὲ Σύρον ὄντα εἰδέναι, εἰ μὴ σαυτὸν φέρων insumas. Atenim quantum ego, qui & ip-
ταῖς τοῦ γέροντος ἐκείνου ἀφ. θήκαις πρε- se Syrus sum, exploratum habeo, nisi te
νέγραψας, ἀπολώλῃς ἂν ἐπὶ λιμοῦ ἤδη, locupletis istius hominis testamento, do-
καὶ ἀγορᾷ παρεδίδῃς τῶν βιβλίων. λοιπὸν lo fraudéque mala subingessisses, iamdiu
οὕτω δεῖ σκῦφον πεπεισμένον ἐπὶ τῶν κολά- C venum libris datis, fame tibi fuisset
κων, ὡς ἅμοιον καλὸς εἶ, καὶ ἐράσμιος, ἀλλὰ pereundum. At fieri potest vt nunc dein-
σοφὸς, καὶ ῥήτωρ, καὶ συλλογιστὴς, οἷος οὐκ ἔστε- ceps ideo libros vndique accumules, quò
ρος, ὠνῆσθαι τὰ βιβλία, ὡς ἀληθεύοις τοῖς fidem facias assentatoribus tuis, quos au-
ἐπαίνοις αὐτῶν. Φασὶ δέ σε καὶ λόγοις ὀπτι- dis quotidie prædicantes te non modò
δείκνυσθαι αὐλοῖς ὀπτὶ δείπνῳ, κἀκείνους χερ- bellum & amabilem rhetorem, sed sa-
σαίων βατράχων δίκην διψῶντας, σκεκραγ- D pientem quoque & historicum, qui se-
μένους, ἢ μὴ πίνῃ, ὡς μὴ διαῤῥαγῶσι βοῶντες. cundum non inueniat. Fertur quoque o-
καὶ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ῥᾷστος εἶ τῆς ῥινὸς ἕλκε- rationes quasdam te in conuiuiis ex mo-
σθαι, καὶ πιστεύῃς αὐλοῖς ἅπαντα, ὅς ποτε κἀ- re recitare, ac illos terrestrium ranarū in-
κεῖνο ἐπείσθης, ὡς βασιλῆ τινι ὁμοιοῦσθαι τὴν star sitibundos exclamare, nec potare nisi
ὄψιν, καθάπερ ὁ ψευδαλέξανδρος, καὶ ψευ- priùs clamore differantur. Nam nescio
δοφίλιππος σκῦφος κιναφὸς, καὶ ὁ τοῖς quo pacto nō est difficile naso te suspen-
παρὰ πόρους ἡμῶν ψευδυέρων, καὶ εἴ τις dere, qui omnia credis, sicut illud nuper,
ἄλλος τῶν τοῦ ψεύδους τεταγμένων. καὶ te vni cuipiam regi assimilem, quemad-
τί θαυμαστὸν, εἰ ὅτου ἔπαθες, αὐόπτης καὶ ἀπαί- D modum Pseudalexander quondam, ac
δευτος αὐθέρπος, καὶ παρὰ ἀξιπιάζων, καὶ μιμούμενος Σάδισμα, καὶ ῥῆμα, καὶ βλέμμα ἐκεί-
νου, ᾧ σαυτὸν εἰκάζων ἔχαιρες, ὅπου καὶ Πύῤῥον φασὶ τὸν Ἠπειρώτην τἄλλα θαυμαστὸν ἄνδρα,

dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, vt se Alexandro illi similem arbitraretur, quanquam istorum sacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam Pyrrhi quoque imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus, expressam esse Alexandri figuram. Hactenus equidem contumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum comparaui: verùm quod supereſt, pulchrè inter vos conuenit. Nam Pyrrhus postquam ita esse in animum induxerat, nemo erat omnium qui diuersum vel sentire vel loqui vellet, donec vetula quædam eius Lariſſæ hospita, id quod res erat prolocuta, vesaniam hominis repressit. Ille enim cùm Philippi, Perdiccæ, Alexandri, Cassandri, aliorúmque regum Macedonum imagines protulisset, rogauit cuinam ex illis simillimus videretur, omnino pro certo habens fore vt Alexandro pronuntiaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni inquit: erat enim quidam in vrbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam similis. Tu quoque quem ex histrionicis cinædis referas, tacere malo: sed quòd vniuersi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginem tibi conuenire putes, hoc verò sat scio. Itaque nihil est noui si tam nullius artis pictor cũ sis, viris eruditissimis æquari te postulas, iis fidem habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorsum verò has nugas, cùm causſa sit in promptu istius tui librorum coaceruandorum studij? tametsi, qui meus est stupor, nunc demum animaduerti. Nam quod opinare, prudenter hoc inueniſti, idcóque in magnã spem erectus es, regem, intelligentem virum, & in primis amantem doctorum, postquam didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule, an tu putas tantum mandragoræ oculis regiis offusum, vt cùm hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ vitæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, qualibus & quibuscum consuetudinem agas? An nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quæ tu facis, adeò latẽt neminem, vt & surdis & cæcis sint cognita. Atque vtinam loquentem possemus audire, ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te in publico vestibus exutis cerni:

A ὥτως ὑπὸ κολάκων ὅτι ὦ ὁμοίῳ ποτὲ δι-
φθαρῆναι, ὡς πιστεύῃ ὅτι ὅμοιος ἦν Ἀλεξάν-
δρῳ ἐκεῖνος. καίτοι ὃ τῶν Μυσῶν ἕτο, δι-
πλῆ πάν-
των ὃ παρ᾽ ἐμοὶ γραμμα ἦν· εἶδον γὰρ καὶ τὴν τοῦ Πύρρου
εἰκόνα, καὶ ὅμως ἐπέπεισο σκιαμαχεῖσθαι τῷ
Ἀλεξάνδρῳ τὴν μορφώ. ἀλλ᾽ ἕνεκα μὲν δὴ
τούτων, ὕβρεισά μοι εἰς τὸν Πύρρον, ὅτι σε εἴ-
κασα καὶ τῷτο αὐτῷ. ὃ δ᾽ ἀπὸ τούτου, καὶ πάνυ
σοι πρέπον αὖ εἴη. ἐπεὶ γὰρ ἅπαν διέκειτο ὁ
Πύρρος, ὡς ταῦτα ὑπὸ ἑαυτῷ ἐπέπειστο, οὐ-
δεὶς ὅστις ἀντεπῄδετο, καὶ ξυνέπαγεν αὐτῷ,
ἄχρι δή τις ὑπ᾽ Λαρίσσης πρεσβύτις ξένη, αὐ-
τῷ παλαιὸς εἰποῦσα, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς μα-
B νίας. ὁ μὲν γὰρ Πύρρος ὑπεδείκνυε αὐτῇ εἰκό-
να Φιλίππου, καὶ Περδίκκου, καὶ Ἀλεξάνδρου,
καὶ Κασσάνδρου, καὶ ἄλλων βασιλέων, ἤρετο
τίνι ὅμοιος εἴη, πάνυ πεπεισμένος ὅτι τὸν
Ἀλέξανδρον ἤξει αὐτῷ· ἡ δὲ, πολλὰ χρόνον
διατρίψασα, Βατραχίωνι, ἔφη, τῷ μαγείρῳ (καὶ
γὰρ ἐν τῇ πόλει Λαρίσσῃ Βατραχίων
ὄνομα μάγειρος τῷ Πύρρῳ ὅμοιος) καὶ σὺ δὲ
ὦ τίνι μὲν τῶν ὑπὸ τοῖς ὀρχησταῖς σκιῶντων κιναί-
δων ἔοικας, οὐκ ἂν εἴποιμι· ὅτι δὲ μανίαν ἐρ-
C ρωμένῳ ἐπὶ καὶ νῦν μαίνεσθαι δοκεῖς ἅπασιν,
ἐπ᾽ ἐκείνῃ τῇ εἰκόνι πάνυ σοφὸς οἶδα. ἄκου-
σον θαυμαστὸν, εἰ ἀπίθανος οὕτω ζωγράφος
ὢν, καὶ τοῖς πεπαιδευμένοις ἀξιόμισος εἶναι ἐθέ-
λῃς, πιστεύων τοῖς τὰ τοιαῦτά σε ἐπαινοῦσι. καὶ
τί ταῦτα λῆρος; τοσοῦτος γὰρ ἡ αἰτία τοῦ πει-
εῖ τὰ τοιαῦτα βιβλία κατορύξῃς, εἰ δὲ καὶ τὸ
νωθείας ἐγὼ μὴ πάλαι κατεῖδον. σοφὸν γὰρ
ὡς γοῦν οἴῃ, τῦτ᾽ ὀπτανεύοντας, καὶ ἐλπίδας οὐ
μικρὰς ἔχεις περὶ τῷ παρόντος, εἰ βασι-
λεὺς μάθοι ταῦτα, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ παιδείας
D μάλιστα τιμῶν· εἰ δ᾽ ταῦτα ὑπὸ σοῦ σκῆνος
ἀκούσεται, ὡς ὠνὴ βιβλία, καὶ ξυναγὰς πολ-
λὰς, πάντα σὺ βραχεῖ πρὸ αὐτῶν ἔσεσθαι σοι
νομίζῃς. ἀλλ᾽, ὦ καταπύγων, οἴῃ τοσοῦτον μαν-
δραγόραν καταχεῦσθαι αὐτῷ, ὡς ταῦτα μὲν
ἀκούειν, σκῆνα δ᾽ μὴ εἰδέναι, οἷος μὲν σὺ ὁ
μὲν ἡμέραν βίος, οἷοι δέ σοι πότοι, ὁποῖαι δ᾽
νύκτες, καὶ οἵοις καὶ ἡλίκοις ξυγκαθεύδῃς;
οὐκ οἶσθα ὡς ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ πολλοὶ
βασιλέως; τὰ δ᾽ σά, ὥστε περιφανῆ ὄντα,
ὡς καὶ τυφλοῖς ἔστι καὶ κωφοῖς γνώριμα·
εἰ γὰρ ἐφθέγξαιτο μόνον, εἰ γὰρ καὶ λαβόμενος ἀποδύσαιτο, μᾶλλον δ᾽ μὴ ἀποδύσῃ εἰ δοκεῖ·

οὐδὲ σὴ οἰκέται μόνον ἰῶ ἀποδύσωνταί σου, τί οἴῃ, μὴ αὐτίκα ἔσεσθαι πάντα σου τοῖς δηλα τὰ τῆς νυκτὸς ἀπόῤῥητα; εἰπὲ γοῦν μοι καὶ τόδε, εἰ Βάσσος ὁ ὑμέτερος ὀκῆνος σοφιστὴς, καὶ Βάταλος ὁ αὐλητὴς, ἢ ὁ κίναιδος Ημιθέων ὁ Συβαρίτης, ὃς τοὺς θαυμασιοὺς ὑμῖν νόμους συνέγραψεν, ὡς χρὴ μαίνεσθαι, καὶ τοῖς τίλλεσθαι, καὶ παίειν, καὶ ποιῆν ὀκῆνα, εἰ τούτων τις νυνὶ λεοντῆ περιβαλλόμενος, καὶ ῥόπαλον ἔχων βαδίζοι, τί οἴῃ φανεῖσθαι τοῖς ὁρῶσιν; Ηρακλέα εἶναι αὐτὸν; οὐκ, εἰ γε καὶ χύτρας λημῶντες τυγχάνοιεν. μυεῖα γάρ ἐστι τὰ αἰτημάτυρα τῷ ῥήματι, βάδισμα, καὶ βλέμμα, καὶ φωνὴ, καὶ πρόχλος ὑπεκκλασμένος, καὶ ψιμύθιον, καὶ μαστίχη, καὶ φῦκος, οἷς ὑμᾶς κοσμᾶσθε, καὶ ὅλως τὴν προοιμίαν, θᾶττον ἂν πέντε ἐλέφαντας ὑπὸ μάλης κρύψας, ἢ ἕνα κίναιδον. εἶπα ἢ λεοντῆ μὴ τὸν πίθηκον οὐκ ἂν ἔκρυψε, σύ γ' οἴῃ λήσειν σκεπόμενος βιβλίῳ; ἀλλ' ἀδύνατον. τοιγὰρ δώσει γάρ σε, καὶ ἀποκαλύψει τὰ ἄλλα ὑμῶν γνωρίσματα. ὃ γ' ὅλον, ἀγνοῆ μοι δοκῆς, ὅτι τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν βιβλιοκαπήλων δεῖ ζητεῖν, ἀλλὰ παρ' αὐτῶν, καὶ τῶ καθ' ἡμέραν βίῳ λαμβάνειν. σὺ γ' οἴῃ συνήγορον χρηὸν καὶ μάρτυρα ἔσεσθαί σοι τὸν Αττικὸν, καὶ Καλλῖνον, τοὺς βιβλιοπράφους; οὐκ, ἀλλ' ὡμοῖς τινας ἀνθρώπους ὑπιτείνουσάς σε, ἵνα οἱ θεοὶ ἐθέλωσι, καὶ τοῖς ἔσχατον πενίας ξυνελάσουσας. δέον ἔτι νῦν σωφρονίσαντα ἀποδόσθαι μόνον τῶν πεπαιδευμένων τὰ βιβλία ταῦτα, καὶ σεαυτῆς, τὴν νεοκτίσητον ταύτην οἰκίαν· ἀποδοῦναι δὲ τοῖς ἀνδραποδοκαπήλοις μέσης ἤδη ἀπὸ πολλῶν τῶν ὀφλημένων. καὶ γὰρ κἀκεῖνα τοῖς δύο ταῦτα δήνασι ἐκπονήσασα, βιβλίων τε τὸν πολυτελῶν κτῆσιν, καὶ μειρακίων τὸ ὀξὺ ὡρῶν, καὶ ἤδη καρτερῶν, ὠνίῳ, καὶ ὃ πρᾶγμά σοι πάνυ σπουδάζεται, καὶ ἐπιβύεται. ἀδυνάτων δὲ πέντε ὄντα, τοῖς ἀμφω δίφρα κεῖν. σκόπει ταῦτα ὡς ἐγὼ γνώμα συμβουλή. ἀξιῶ γάρ σε ἀφέλιμον τὸν μηδὲν τοιοῦτον, τὸν ἑτέρων νόσον θεραπεύοντα, καὶ τοῖς ὑπηρέτας ἐκείνους, ὧν ἢ δ' ὅμως μὴ ὑπολάβῃ πόντων σε τὸν οἴκοθεν, μεταστέλλοιό τινας τῶν ἐλευθέρων, οἷς μηδ' ἀκίνδυνον ἀπελθοῦσιν, ἵνα μὴ λάθωσιν ἄπαντα ὅσα γρεῦσαι τὰ τοιαῦτα ὑμῖν μὴ τὸν πόνον, οἷα καὶ τοιοῦτο αἴσχιστα τοῖς οὐ δικαίτο ἐξελθὼν ὁ πόρνος, ἔτι δείγματα ὑπιδύσαιμ.

A nec enim ferui tui tacebũt quæ noctu indigna relatu facinora edis. Respondeigitur mihi hoc quoque: si Bassus ille noster Sophista, aut Batalus tibicen, aut iste Sybarita cinędus Hemitheõ, qui nobis præclaras illas leges cõdidit, quemadmodum omni spurcitiei genere furere oporteat, si istorum inquam vnus aliquis leonina pelle circundatus, clauam manu tenens prædambulet, quid? Herculémne existimas, quibus obuiam factus sit, habituros? non equidem opinor, vt maximè ollis fortè cæcutiant: sexcenta enim sunt quæ repugnant: incessus, obtutus, vox, obliqua ceruix, varius fucus, vnguenta quibus B vos soletis excolere: & ommino sicut in prouerbio est, Citiùs septem elephantos sub alis absconderis, quàm vnum cinædum. Iam cùm leonina pellis hunc non occulat, tun' speras libello contectus posse latere? Sed fieri nequit quin se prodant alia illa vestri indicia. In summa, ignorare te video quòd bonam & splendidam famam non ab illis librorum institoribus, sed à seipso, & quotidianæ vitæ modo petere conueniat. An verò confidis aduocatos, ac testes probitatis futuros tibi Atticum & Callimum librarios? C Caue putes, sed sæuos homines perditurosque te, si Dij sinant, ac ad extremam paupertatem redacturos: quem nunc tandem modestiorem, ac magis cogitantem, par erat istorum codicum vni cuipiam ex eruditis copiam facere, simulque ex ista nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia prostant, reddere partem saltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocasti operam, vt libros possideres raros, & adolescentes validos ac robustos mercareris. Proinde considera quàm sit res aurea consilium. Nam meo quidem iudicio rectissimum fuerit, si missa feceris ea quæ non magnopere ad te D pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro ministris (sic tamen, vt ne perpetua emptione res domesticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem sit, si abs te digrediantur, nisi pretio hoc redimas, proferre omnia quæ vos inter comessandum designatis, qualia nuper pusio tuus obscœnissima de te mane domo egressus narrabat, etiam signa ostendens sceleris.

Ego verò teſtes facio quotquot tum aderant, quàm indignè tulerim, & vix manus continuerim, iratus tui cauſſa, maximè cùm vnum atque alterum adduceret cõfirmaturos quæ dixerat, qui & ipſi eadem multo ſermone declamabant. In hos ergo vſus reconde argentum, bone vir, vt domi tutò iſta perpetrare poſſis. Nam quis nunc deinceps ab iſtis quibus te aſſuefeciſti, retrahat? Non facilè ceſſat canis corium rodere vbi cœpit. At illud alterum, ne in poſterum libros commerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, ſapiens es. Quicquid vſpiam antiquitatis extat, hoc tibi modò non in ſummis labris natat: omnem hiſtoriam tenes, omne orationis artificium, virtutem, vitia, dictionum Atticarum vſum: ac planè ſcitus es, & in omni ſcientiarum genere primus, ob librorum aceruum. Nam quid vetat etiam me tibi ciconiam pinſere, quando decipi te iuuat? Ego verò perquam velim fieri abs te certior, cùm tot tibi libri ſint, quibus potiſſimùm te occupes, Platonis, Antiſthenis, Antilochi, Hipponactis? Aut ſpretis his, magis rhetores in manibus habes, & Æſchinis orationem aduerſus Timarchum legis? An verò iam antè hæc omnia tibi ſunt clara, nec eſt cur legas, at in Ariſtophane & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurriſti totam fabulam? Num alicubi tetigit te poëta: nuncvbi puduit te agniti flagitij? Hîc autem iterum miramur quali animo, qualibus manibus libros verſes. Quando? num interdiu? quod nemo vnquam facere te vidit. At noctu? An cùm iſtis aliis es intentus? aut ante veſtra exercitia, quæ niſi cùm caligine terra eſt obducta, aggredi non auſis? Miſſos verò fac libros, ac tuam rem potiùs cura, quanquam hoc quoque indignum eſt, deliramque Euripidis Phædram ſaltem vereri, quæ mulieribus ſuccenſet, ac inquit:

Nullas tenebræ reprimere ſciunt conſcias,
Neue edium parum latebræ edant, timent.

Quòd ſi omnino decreuiſti tuo morbo blandiri, age, abi, mercare libros, domi conclude, frũere partorũ bonorũ gloria,

Ἀλλ' ἔγωγε καὶ μάρτυρας αὐτῶν ἐποιησάμην τοὺς τότε παρόντας, ὡς ἠγανάκτησα, καὶ ὀλίγου πλῆγας ἐνέτεινα αὐτῷ, χαλεπαίνων ὑπὲρ σοῦ. καὶ μάλιστ' ὅτε καὶ ἄλλον ἐπεκαλέσατο μάρτυρα τῶν ὁμοίων, καὶ ἄλλον, ταὐτὰ καὶ λόγοις διηγουμένους. πρὸς δὴ ταῦτα, ὦ ἑταῖρε, ταμιεύου τὰ ἀργύριον, καὶ φύλαττε, ὡς οἶσθα, καὶ καλῶς πολλῷ ἀσφαλέστερον ταῦτα ποιῶν καὶ πάσχειν ἔχοις. ὥστε μὲν γὰρ μηκέτι ἐργάζεσθαι, πῶς ἂν μεταπείσαιμέ σε; οὐδὲ γὰρ κύων ἄπαξ παύσαιτ' ἂν σκυτοτραγεῖν μαθοῦσα. τὸ δ' ἕτερον ῥᾴδιον, τὰ μηκέτι ὠνεῖσθαι βιβλία, ἱκανῶς πεπαιδευμένῳ, ἄλλως σοι τῆς σοφίας, μόνον οὐκ ἐπ' ἄκρου τῦ χείλους ἔχεις τὰ παλαιὰ πάντα, πᾶσάν μοι δοκεῖς ἱστορίαν οἶδα, πάσας δὲ λόγων τέχνας, καὶ κάλλη αὐτῶν, καὶ κακίας, καὶ ὀνομάτων χρῆσιν τῶν Ἀττικῶν· πάνυ σοφόν τι χρῆμα, καὶ ἄκρον ἐν παιδείᾳ γεγένησαι, ἀφ' ὧν πλῆθος τῶν βιβλίων· κωλύει γάρ σοῦδὲν καὶμέ σοι ἐναφιστορεῖσθαι, ὅπῃ χαίρεις ἐξαπατώμενος. ῥᾳδίως δ' ἂν καὶ ἐφιμίλλου σε, τὰ τοσαῦτα βιβλία ἔχων, τί μάλιστα ἀναγιγνώσκεις αὐτῶν; τὰ Πλάτωνος; τὰ Ἀντισθένους, τὰ Ἀντιλόχου; τὰ Ἱππώνακτος; ἢ τούτων μὲν ὑπερφρονεῖς, ῥήτορες δὲ μάλιστά σοι τούτων ἀφ' χεῖρός εἰσι; εἰπέ μοι, ἢ Αἰσχίνου τὸν κατὰ Τιμάρχου λόγον ἀναγιγνώσκεις; ἢ σχεδόν γε πάντα οἶδα, καὶ γιγνώσκεις αὐτῶν ἕκαστον, τὸν δὲ Ἀριστοφάνη, καὶ τὸν Εὔπολιν ὑποδέδυκας; ἀκριβῶς καὶ τὰς Βάπτας ὁ δρᾶμα ὅλον; ἦ τ' οὐδέν σε παρέχει καθήκετο, οὐδ' ἠρυθρίασας γνοὺς αὐτά; τοῦτο γοῦν καὶ μάλιστα θαυμάσειεν ἄν τις, πόθεν ἀνθρώπου ψυχὴν ἔχων, ἀπτεῖ τῶν βιβλίων, οἵοις αὐτὰ χερσὶν ἀνελίττεις. πότε δὲ ἀναγιγνώσκεις; μὴ ἡμέραν; ἀλλ' οὐδεὶς ἐώρακε ποιοῦντα τοῦτο. ἀλλὰ νύκτωρ; πότερον, ὅπως τε μὴ ὄδῃ σκείνοις, ἢ πρὸς τῶν λόγων; ἀλλὰ καὶ πρὸς σκότος; μηκέτι μὴ τολμήσεις τοιοῦτο μηδέν· ἄφες δὲ τὰ βιβλία, καὶ μόνα ἐργάζου τὰ σαυτῦ. καίτοι ἐγὼ μηκέτι μηδ' ἐκεῖνα, αἰδεσθεὶς δὲ τὸν τῦ Εὐριπίδου Φαίδρου, ἢ ὑπὲρ τῶν γυναικῶν ἀγανακτῦσαν, καὶ λέγουσαν,

Οὐδὲ σκότον φέλουσιν αἱ συνεργάτιδες.

Τέρεμνά τ' οἴκων μή ποτε φθονήσω ἀφῆ.

Εἰ δὲ πάντως ἐμμενοῖ τῇ ὁμοίᾳ νόσῳ διέγνωσται, ἴθι, ὠνοῦ μὲν βιβλία, καὶ οἴκοι κατακλείσας, ἔχε, καὶ κερποῦ τὸν δόξαν τῶν κτημάτων.

ἱκανόν σοι καὶ τοῦτο· μηδεπάπτῃ δὲ μηδέπω, μηδὲ ἀναγνῶς, μηδὲ ἀναλάγῃς τῇ γλώττῃ παλαιῶν ἀνδρῶν λόγους, καὶ ποιήματα, μηδὲν ὄφελός σε εἰργασμένα. οἶδα ὡς μάτην ταῦτά μοι λελήρηται, ἢ κἂν πλὴν παροιμίαν, Αἰθίοπα σμήχειν ἐπιχειρῶ· σὺ γὰρ ὠνήσῃ, καὶ χρήσῃ ἐς οὐδέν, καὶ καταγελασθήσῃ τοῖς πεπαιδευμένοις, οἷς ἀπόχρη ὠφελῆσθαι, οὐκ ἐκ τῶν κάλλους τῶν βιβλίων, οὐδ' ἐκ τῆς πολυτελείας αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς φωνῆς καὶ τῆς γνώμης τῶν γεγραφότων. σὺ δὲ οἴει θεραπεύσειν τὴν ἀπαιδευσίαν, ἢ ἐπικαλύψειν τῇ δόξῃ ταύτῃ, ἢ ἐκπλήξειν τοὺς πλήθη τῶν βιβλίων, οὐκ εἰδὼς ὅτι καὶ οἱ ἀμαθέστατοι τῶν ἰατρῶν ὃ αὐτὸ σοι ποιοῦσιν, ἐλεφαντίνας ἁρπάκας, ἢ σικύας ἀργυρᾶς ποιούμενοι, ἢ σμίλας χρυσοκολλήτους. ὁπότε δὲ καὶ χρήσασθαι τούτοις δέῃ, οἱ μὲν, οὐδὲ ὅπως χρὴ μεταχειρίσασθαι αὐτὰ, ἴσασι. προελθὼν δέ τις εἰς τὸ μέσον τῶν μεμαθηκότων, φλεβότομον μὲν μάλα ἠκονημένον ἔχων, ἰοῦ πάλαι μεσὸν, ἀπήλλαξε τῆς ὀδύνης τὸν νοσοῦντα. ἵνα δὴ καὶ γελοιοτέρῳ τινὶ τὰ σὰ εἰκάσω, τοὺς κουρέας τούτους ὁπόσοι ἐσμὲν, καὶ ὁπόσα τοῖς μὲν τεχνίταις αὐτῶν, ξυρὸν καὶ μαχαιρίδας, καὶ κάτοπτρον σύμμετρον ἔχουσι· τοῖς δὲ ἀμαθέσι, ἢ ἰδιώταις, πλῆθος μαχαιριδίων προτιθέντες, ἐκ κάτοπτρα μεγάλα· οὐ μὴν λήσειν γε δοκῶ ταῦτα οὐδένα εἰδότας. ἀλλὰ δὴ γελοιότατον ἐκεῖνο παρέχοιεν, ὅτι κείρονται μὲν οἱ πολλοὶ τῶνδε τοῖς γείτοσιν αὐτῶν, πρὸς ἃ τὰ ἐκείνων κάτοπτρα πρὸς ἑλόντες, ἐς κόμας βύθεσι ζοισι. καὶ σὺ τοίνυν ἄλλῳ μὲν δεήσει χρήσεως αὐτὰ τὰ βιβλία· χρήσασθαι δ' αὐτὰ οὐκ αὐδυήσῃ. καίτοι οὐδὲ ἔχρησας οὐδενὶ βιβλίον πώποτε, ἀλλὰ ὃ τῆς κυνὸς ποιεῖς, τῆς ἐν τῇ φάτνῃ καθειμένης, ἣ οὔτε αὐτὴ τῶν κριθῶν ἐσθίει, οὔτε τῷ ἵππῳ δυναμένῳ φαγεῖν ὑπερέπει. ταῦτα γοῦν ἐγὼ εἰδώς, οὐδ' μόνων τῶν βιβλίων προῆσόμαι σοὶ, ὡσὶ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσα καπάπυσα ἢ ἐπονείδισα ποιεῖς, αὖθις ἀκούσῃ πολλάκις.

A hac ſcilicet contentus: caue verò tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne ſit in ore tibi veterum aliqua oratio aut poëma nihil malè de te meritorum. Non ſum neſcius hæc fruſtra à me diſputari: & nugas eſſe meras, iuxta adagionem, Æthiopem lauare. Nam tu non ceſſabis libros coëmere, cùm ab eruditiſſimis quibuſque rideberis, quibus non hoc agitur, vt libri niteant, & magnifici ſint, ſed vt vtiles verbis & ſententiis verborum. An verò ſperas iſta opinione tuam inſcitiam poſſe occulere, & codicum multitudine promouere vulgus? Neſcis autem quòd imB peritiſſimi medici idem faciunt, qui eburneis virgulis, & vaſculis quibus ſanguinem eliciunt, argenteis, ſcalpelliſque auro inſignibus ſuperbiunt: cùm verò horum iam vſus eſt, ne in manus quidem rectè capere ſciunt: alius autem quiſpiam in medium prolato phlebotomo, rubigine quidem ambeſo, ſed bene acuto, ægrum morbo leuat? Sed vt tuarum rerum magis iocoſam faciam comparationem, ad hos mihi tonſores aſpice, & inuenies, eos qui artifices optimi ſint, nouaculã tãtùm ac forpicem & mediocre ſpeculum habere. Sed ignaros artis, etiam ſi infiniC ta ſpecula & forpices proponant, non tamen latêre, artis quòd nihil calleant tonſoriæ. Acciditque hoc riſu digniſſimum, quòd plerique apud vicinos tondent, coram ipſorum ſpeculis comuntur. Et tu alij quidem cui vſus eſſet, commodare librum certè poſſes, ipſis vti non potes: tametſi nulli commodaſti vnquam, facíſque hoc tantùm quod canis in præſepe, qui cùm hordeo non veſcatur, equum tamen volentem paſci, haud ſinit.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔΙΩΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΔΙΑΒΟΛΗ.

DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIÆ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temere credendum ſit calumniæ, propterea quòd multi proprijs affectibus aut commodis impulſi, innocentes ſæpenumero

& bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibusuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio est didactica, nisi quòd circa finem etiam ad suasorium genus aliqua parte pertinere videri potest, vbi consulit ac monet, delatores non facilè admittendos atque audiendos esse; aut certè ea quæ deferuntur, diligenter perpendenda: quòd ex huiusmodi calumnijs multa ac grauia mala fermè sequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus esse. Cui postea institutum negotium accommodat, præcipuè verò addens, circa calumniam: atque hinc proposito de quo dicturus sit, principiò ceu occasionem quandam futuræ descriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem Calumniam vltus sit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipsam rem accedens, definit primùm Calumniam, postea calumniatores quales sint, & vbi potißimùm versentur, quibus rebus ac studijs intenti sint, & qualibus instrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, describit. Hinc ipsum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis sit, & quid maximè in eo obseruetur, idque distributione quadam prosequitur, additis etiam exemplis quibusdam, atque similibus. Postremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior, aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

PErnicioſa res ignorantia A est, & variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitę tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoque ſingulorum rationes miſcens ac perturbans. Quo fit vt perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis, & ante pedes eſt ſitum, non videmus: formido eſt his capi, à quibus etiam quàm longiſſimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tam fauſtè felicitérque agitur, quod non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tra- B gicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates: ferè enim quicquid malorum ſcenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico deo compoſitum proficiſcitur. Illa verò cùm aliàs poteſt plurimùm, tum noxia eſt immodicè ſi quando in calumnias familiares, & mutua inter ſe amicorum crimina incidit, quibus ſolent & inteſtinis diſſidiis res domeſticæ, & odiis ciuilibus vrbes fúnditus euerti, in natos ſæuire parentes, nati parentibus inſidiari, frater fratri, amans amanti, amicus item ab amico diuelli, turbari demum omnia calumniæ vafritia. Itaque quo pacto caueri facilè poſſit, & qualiſnã ſit calumnia, vn- C de originem trahat, quãtum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam.

Δεινόν γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν αἰτία τοῖς ἀνθρώποις, ὡσπερ ἀχλύν τινα καταχέασα τῷ βίῳ, καὶ τὸ ἀληθὲς ἀμφιβόλως ἔχειν, καὶ τὸν ἑκάστου ἴδιον διαστρέψασα. ἐν σκότῳ γοῦν πλανωμένοις πᾶσιν ἐοίκαμεν, μᾶλλον δὲ τυφλοῖς, ὅμοια πεπόνθαμεν, τῷ μὴ, προσπταίοντες ἀλόγως, τῷ δὲ, ὑποφαίνοντες ὀδὸν δεινόν, καὶ ὃ μὴ πλησίον, καὶ ποδὸς πόδας, οὐχ ὁρῶντες, ὃ δὴ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεσπικός, ὡς ἐνοχλοῦσι δειλότες. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστου τῶν πραττομένων καὶ διαλείπομεν τὰ πολλὰ ὀλισθαίνοντες. τοιγάροι μυρίας ἤδη τοῖς τραγῳδοδιδασκάλοις ἀφορμὰς εἰς τὰ δράματα ὁ τοιοῦτον παρέχηται, τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις ἐπιπλήσια. σχεδὸν γὰρ τὰ πλάσματα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ αἰνιττομένων κακῶν, ὕθεν τις αὐτοῦ τῆς ἀγνοίας, καθάπερ ἔνθεού τινος πραγικοῦ δαίμονός τινος κεχορηγημένα. λέγω δὴ καὶ εἰς τὰ ἄλλα μὴ ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ εἰς τὰς ὁσίας ἀληθεῖς πρὸς τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολάς. ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι αἰάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἀρδὴν ἀπολώλασι, πατέρες τε πρὸς παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ πρὸς τῶν ὁμογλώσσων, καὶ παῖδες πρὸς τῶν γεναμένων, καὶ ἐρασταὶ πρὸς τῶν ἐρωμένων, πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεκέπτησαν, καὶ οἶκοι συνεχώνησαν ὑπὸ τῆς πρὸς τὰς διαβολὰς πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα ταῦτα πάσχωμεν αὐτοῖς, ὑποδέξαι βούλομαί σοι τὸν λόγον, καθάπερ ὑπό τινος γραφῆς, ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξεργάζεται.

μᾶλλον

μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι τοῦ-
τῳ προῄλαβε τὴν εἰκόνα. καὶ γὰρ αὐτὸς καὶ
σὺν Ἀφροδίτῃ εἰς Πτολεμαῖον, ὡς με-
τεσχηκὼς Θεοδότας τῆς συνωμοσίας ἐν Τύ-
ρῳ· ὁ δὲ Ἀπελλῆς οὐκ ἑωράκει ποτὲ τὴν
Τύρον, οὐδὲ τὴν Θεοδότην ὅστις ἦν ἐπίστα-
το, εἰ μὴ καθόσον ἤκουε Πτολεμαίῳ τινὰ ὑπάρ-
χουσαν, τὰ κατὰ τὴν Φοινίκην διατεταγμένον· ἀλλ' ὅμως τῶν αὐτεπαγγέλτων τις, Ἀντίφι-
λος τοὔνομα, ὑπὸ φθόνου τῆς παρὰ βασι-
λεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ζηλοτυ-
πίας, κατεῖπεν αὐτὸν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον,
ὡς εἴη κεκοινωνηκὼς τῶν ὅλων, καὶ ὡς θεάσα-
τό τις αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ συνεστιώμενον Θεοδό-
τᾳ, καὶ πρὸ ὅλου δὲ δεῖπνον πρὸς δὲ οἷς αὐτᾷ
κοινολογούμενον· καὶ τέλος, ἀπέφηνε
τὴν Τύρου ἀπόστασιν, καὶ τὴν Πηλουσίου κα-
τάληψιν ἐκ τῆς Ἀπελλοῦ συμβουλῆς γεγο-
νέναι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς αὐτὸς κάρτα, καὶ πάλαι
καὶ πρὸς φρενήρης τις ὤν, ἀλλ' ἐν κολακείᾳ
δεινοτάτῃ τεθραμμένος, οὕτως ἐξεκαύθη
καὶ συνεταράχθη πρὸς τὴν παράδοξον τοῦ-
του διαβολήν, ὥστε μηδὲν τῶν εἰκότων λο-
γισάμενος, μηδ' ὅτι αὐτίτεχνος ἦν ὁ διαβάλλων, μηδ' ὅτι μικρότερος ἢ κατὰ τοιαύ-
την πρόσοδον ζωγράφος· καὶ ταῦτα, δὴ
πεπυσμένος ἐπ' αὐτῷ, καὶ πρὸ ὀντίνου τῶν
ὁμοτέχνων τετιμημένος, ἀλλ' οὐδὲ τὸ παράπαν, ὡς εἰ ἐξέπλευσεν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον,
ἐξεπάσας, λῃστὴς ἔσαδε μεμίφθαι, καὶ βοῆς ἐπε-
πίμπλα τὰ βασίλεια, τὸν ἀχάριστον κεκρα-
γώς, καὶ τὸν ὀπίσθουλον, καὶ συνωμότην. καὶ εἴ-
γε μὴ τῶν συνάλλων τις ἀγανακτήσας
ὅτι τῇ τοῦ Ἀντιφίλου αἰσχύνῃ, καὶ τὸν ἀ-
δελφὸν Ἀπελλοῦ κατελέησας, ἔφη μηδενὸς
ἄδικα κεκοινωνηκέναι τὸν ἀδελφὸν, ἀπετέ-
τμητο ἂν τὴν κεφαλήν, καὶ παρεπολέλαυ-
κει τῶν ἐν Τύρῳ κακῶν, οὐδὲν αὐτοὺς αἴτιος γε-
γονώς. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος, ὕστερον λέγεται
μεταγνῶναι ὅτι τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν
Ἀπελλοῦν, ἑκατὸν τάλαντοις ἐδωρήσατο· τὸν δὲ
Ἀντίφιλον, δουλεύειν αὐτῷ παρέδωκεν. ὁ δὲ
Ἀπελλῆς, ὧν παρεκινδύνευσε μεμνημένος,
τοιάνδε τινὶ εἰκόνι ἠμείψατο τὴν διαβολήν. Ἐν
δεξιᾷ τις ἀνὴρ κάθηται, τὰ ὦτα παμμεγέθη ἔχων, μικροῦ δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοικότα, τὴν
χεῖρα προτείνων, πόρρωθεν ἔτι προσιούσῃ τῇ διαβολῇ. περὶ δὲ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖκες,

A Porrò quam eius imaginem ſubiiciam, Apelli Epheſio pictori acceptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis quæ in Tyro auctore Theodota facta eſt, inſimulatus eſſet, quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, niſi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum Phœnicen adminiſtrare. Verùm Antiphilus quidam artis gratiæque Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodota principe factionis viſum familiariter congredi, conuiuari, ſecretò item & in auriculam inter con-
B uiuandum colloqui. Paulo pòſt & defeciſſe Tyrum, & Peluſium Apellis conſilio occupatum eſſe. Tum Ptolemæus præter modum, cùm & aliàs non ſatis animi compos eſſet, aſſentatione inſuper tyrannica fractus, adeò excanduit, adeò admiratione calumniæ percitus eſt, vt coniecturis quæ cauſſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum eſſe, dein fortuna minori Apellem, quàm vt Peluſium prodere poſſet: hunc item beneficiis
C regiis plus cæteris pictoribus auctum: neque interim percontatus num aliquando ille in Tyrios nauigaſſet. Quin ſtatim plectendus videbatur. Regiam tumultu inſolito Rex perturbat, Apellem perfidum, ingratum, reum violatæ maieſtatis, inſidiatorem, coniuratum, clamat. Ac niſi quiſpiam è ſociis coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili ſcelus ſtomachatus, & infelicis Apellis miſertus, nihil ei commune cum ſeditioſis fuiſſe probaſſet, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus ſoluiſſet, etiamſi nihil ſibi malè conſcius. Ptole-
D mæus igitur collecto animo ſententiam mutauit, Apellem donauit talentis centum, addito in ſeruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali eſt imagine calumniam vltus. Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circunſtant eum mulierculæ duæ,

Ignorantia, ni fallor, ac Suſpicio. Adit aliunde propera Calumnia eximiè compta, vultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem, & iram æſtuanti conceptam pectore, præ ſe ferens, ſiniſtra facem tenens flammiuomam, dextra ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem, obteſtantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè iis ſimilis, qui ſontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè coniicias Liuorem eſſe. Quin & mulierculæ aliquot Calumniam ſequuntur comites, quarum eſt munus, dominam hortari, inſtruere, comere: interpres picturæ aiebat Inſidias ac Fallaciam eſſe. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lacrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula caſus ſuos luſit. Iam & nos, ſi videtur, Epheſij pictoris exemplo, recenſeamus calumniæ rationes. Principiò nobis effigianda eſt & explicanda finitione quadam, quæ vice iconis fuerit. Eſt enim Calumnia delatio ementita odio, clanculùm reo, calumniatori credita, delato ad reſpondendum ac refellendum non admiſſo. Quæ definitio perſonis, perinde atque comicum argumentum, tribus conſtat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Omnium, ſi lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quaſi præſultorem, auctorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus vir ſit, ignorat nemo. Neque enim quiſquam vir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni viri eſt, hominum ſibi animos conciliare ſtudio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniuſtum, ſceleratum, impium, in ſumma damnoſum rebus communibus calumniatorem eſſe. Nam quis eſt cui non videtur in vniuerſum iuſtitiæ penſum æqualitas, &, quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium eſt, iniuſtitiæ?

Calumniæ finitio.

A ἀγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑποβολή· ἑτέρωθεν δὲ προσέρχεται ἡ διαβολή, γυάλαιον ἐς ὑποβολιῶ πάγκαλον, ὑποθερμον δὲ, καὶ προδακεκνιμμένον, οἷ δὴ τῷ λύπῃ, καὶ τὴν ὀργῇ δηκνύουσα· τῇ μὲν ἀριστερᾷ, δᾳδα καιομένην ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ, νεανίαν τινὰ τῶν τριχῶν σύροντα, ἅς χεῖρας ὀρέγοντα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς θεούς. ἠγεῖται δὲ ἀνὴρ ὠχρὸς, καὶ ἄμορφος, ὀξὺ δερκὼς, καὶ ἐοικὼς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς κατεσκληκόσι. τοῦτον γοῦν εἰ τὸν φθόνον αὐτῆς εἰκάσαις· καὶ μὴν καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παρα-

B μαρτυροῦσι, προτρέπουσαι, καὶ προτρέλλουσαι, ἅ καλλωπισμούσαι τὴν διαβολήν. ὡς δέ μοι καὶ ταύτας ἐμήνυσεν ὁ προεκηγητὴς τῆς εἰκόνος, ἡ μὲν, ὑποβολή τις ἐστὶν, ἡ δὲ, ἀπάτη· καὶ τόπον δὲ ἀκολούθως πρὸς πεπλασμένη τις ἐσκευασμένη, μελανείμων, καὶ κατεσπαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὐτὴ ἐλέγετο. ἐπεστρέφετο γοῦν ἐς τοὐπίσω δακρύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς πρὸς τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑπέβλεπεν. ὕτω μὲν δὴ ὁ Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ κίνδυνον ὑπὲρ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. Φέρε δὲ καὶ

C ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, κατὰ τὴν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διέλθωμεν τὰ πρόσωπα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὅρᾳ τινὶ προσγράψαντες αὐτήν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ εἰκὼν γλυκύτερα. Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἐρημίας γιγνομένη, τὸν κατηγορούμενον λελη-θυῖα, ἐκ τοῦ μονομεροῦς ἀνεξετάστως πεπιστευμένη. τοιαύτη μὲν ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου. πρόσωπα δ' ὄντων προσώπων, καθάπερ ἐν ταῖς κωμῳδίαις, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνε-

D ται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ὑποσκοπήσωμεν, οἷα εἰκὸς ἐπὶ τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ εἰ δοκεῖ, προδιαγωνίσῃ τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. ἔστι γὰρ δή, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ὅστις, πᾶσιν, οἶμαι, γνώριμον. οὐδεὶς γὰρ ὢν ἀγαθὸς, κακοῦ αἴτιος γένοιτο τῷ πλησίον. ἀλλ' ἔστιν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν δεῖ ποιοῦσιν αὐτοὺς τοὺς

φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντας αἰτιῶνται), καὶ μισεῖσθαι προδιδάσκουσιν, βδύσκιμεῖν, δόξαν διανοίας προσλαβόντας. ἔπειτα γὰρ ὡς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀπειθὴς, καὶ τοῖς χρωμένοις ὀπιζήμιος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσαιτε τὸν μὲν ἰσότητα, οὐ πάντα, καὶ δὲ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης ἔργα εἶναι· δὲ δὲ αἰσχρόν τε, καὶ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας;

εἴ τῃ δίκῃ ὀλιγωρίᾳ καὶ τῶν ἀπάντων λοιδορίᾳ χρώμενος, πῶς ἂν πλεονέκτης ὅλον τὸν ἀκροατὴν σφετεριζόμενος, καὶ τοῦ καταλαμβάνειν αὐτῷ τὰ ὦτα, καὶ ἀποφράττων, καὶ τῷ δευτέρῳ λόγῳ παντελῶς ἄβατα καὶ ἀκατασκεύαζον αὐτὰ, ἐκτὸς τῆς δίκης πεπλημμέλημα; ἐσχάτης ἀδικίας ὃ τοιοῦτον, ὡς φασὶν αἱ καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷς ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἐνόρκων ποιησάμενοι τοὺς δικαστὰς ὃ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ ὃ τῷ δίκαιοι ἴσην τοῖς κρινομένοις ἀπονέμειν, ἄχρις αὖ ὁ τοῦ δευτέρου λόγου παραστὰς, θατέρου χείρων ἢ ἀμείνων φανῇ. πρὶν δέ τε αὐτεξεπάσαι τῷ ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον ἡγήσαντο ἔσεσθαι τὴν κρίσιν. καὶ γὰρ αὖ καὶ αὖθις ἀναγκάσαι τοὺς θεοὺς εἰ ποιμαν, εἰ τῷ μὴ κατηγόρῳ μετ' ἀδείας ἃ θέλει λέγειν ἐπιτρέποιμεν, ἀποφράξαντες ἢ τοῦ κατηγορουμένου τὰ ὦτα, ἢ τῷ σώματι σιωπῶντες, καταψηφιζόμεθα τοῦ δευτέρου λόγου κεχηρωμένοι. ὥστε καὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, φαίη τις ἂν γίγνεσθαι ταῖς ὀλιγωρίαις. εἰ δὲ τοῦ μὴ ἀξιόπιστοι δόκουσιν οἱ νομοθέται, ποιοῦντες οὕτω δικαίας καὶ ἀμερῆς ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιητὴν μοι δοκῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τοῦ λόγου, ὃν μάλα περὶ τούτων ἀποφαίνόμενον, μᾶλλον ἂν νομοθετήσαντα. φησὶ γάρ, Μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. ἠπίστατο γὰρ, οἶμαι, καὶ οὗτος, ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων, ὧν οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως χεῖρα, οὐδὲ ἀδικούμενον, ἀνακρίτοις τισὶν, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδικάσαι· ὥσπερ ὅταν ἄπαντος ὁ δικαζομένου ἐπιχειρῇ ποιεῖν, ἄκριτον ὑπάγων τὸν δικαλλόμενον τῇ τοῦ ἀκούοντος ὀργῇ, καὶ τῷ ἀπολογίαν τοῦ λαθραίᾳ τῆς κατηγορίας πραγθῆναι. καὶ γὰρ ἀπρόῤῥητος καὶ δῆλος ἅπας ὁ τοιοῦτος αὐθέκτος, οὐδὲν ἐς ὃ ἐμφανὲς ἄγων, ἀλλ' ὥσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν τοξεύων, ὡς μηδὲ ἀντιπάσασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ ἀνταγωνίσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τὸν πολέμιον διαφθείρειν. ὃ μέγιστον ὅτι σημεῖον, τὸ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν. ἐπεὶ εἴ τις γε τὰληθῆ κατηγορεῖν ἑαυτῷ στοιχήσαι, οὗτος, οἶμαι, καὶ εἰς ὃ φανερὸν διελεύσεται, καὶ διυβρίσει, καὶ αὐτεξεπάσει τῷ λόγῳ· ὥσπερ οὐδεὶς ἂν ἐν τοῖς φανεροῖς νικᾶν δυνάμενος, ἐνέδρας ποτὲ καὶ ἀπάτης ἐχήσατο ἐν τοῖς πολεμίοις.

A Qui verò clanculùm abſentem inſectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem ſibi totum aſſerit, aures eius anteuertit, obſtruit, & inuias reſponſuro, calumniis refertas, efficit. Ea ſanè extrema eſt iniuria vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Athenienſem adſtrinxere, vt pari benignitate gratiáque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius cauſſam honeſtiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium eſſe, ſi quid ſtatuatur antea quàm cum accuſatione comparata ſit defenſio. Ad hæc, ſibi malè propitios deos reddunt B iudices iſti, qui cùm accuſanti aures liberè indulſerint, reo denegant, aut præſtigiis capti delatoriis muſſitantes condemnant. Tantùm à iuſto, æquo, bono, legibus & iureiurando ſenatus bene conſtitutæ ciuitatis calumnia diſcrepat. Iam ſi cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iuſtitia, non ſtudio partium iudicare, is longè optimi poëtæ impendio ſcitam ſententiam, imò verò legem ſacroſanctam audiat:

Nec niſi librato dirimat ſententia litem,
Parte quid ex vtraq; queat examine cauſſa.

C Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam eſſe neque grauiorem neq; audaciorem iniuriã, quàm indicta cauſſa quẽquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefenſum reum committat, defenſurum parteis ſuas clãcularia ſectione arceat. Adeò enim hoc hominum genus obnoxium eſt formidini, adeò nihil nihil audet palàm, ſed perinde atque qui ex inſidiis tranſuerſi hoſtem inuadunt, ex abdito alicunde ſpecu iaculatur, vt non ſit qui contra vel mittere telum, vel manu contendere poſſit, hoſtiſque ignarus aduerſarij, fraudiſq; inſcius pereat. Quod D profectò minimè fallax indicium eſt, in calũnia nihil ineſſe veri, nihil ſani prorſum. Nam qui accuſaturus quempiam, ſibi conſcius eſt veri, proculdubio & palàm audet aduerſarium inceſſere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iuſta acie vincere hoſtem palàm poteſt, turpe ducit aſtu & inſidiis certare.

At hoc genus homines in aulis regiis ſpectare plurimos datur, optimatum fauorem hiſce artibus ambienteis, vbi ſcilicet & inuidia crebra, & variæ ſuſpiciones, & aſſentandi criminandique occaſio multiplex in promptu eſt. Siquidem ibi quo pluribus plura ſpes oſtentat, eo neceſſe eſt maiore inuidia, fœuioribus odiis, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore forte fortuna nudum aut malè munitum conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vti proximum deiiciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hîc ſi quis eſt vir frugi, temere euertitur, illuditur, denique ignominioſè exterminatur. Contrà qui aſſentandi paulo peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique communi ſeuitur Marte, pariq́
Victúſque victórque cadunt fato.

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt vt compendiarium, ita minimè ſecurum. Principia inuidię debent, inter ſpémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. Cęterùm quadruplatoris ipſum quoque ſtudium nequaquam facile eſt, ſimplexve, quanquam ita fortaſſe videatur, ſed artę multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, niſi in ſpeciem ſimilia vero narret: neque temere c[illegible]nctarum alioqui rerum dominam Veritatem ſuperauerit, niſi auditorem argume[illegible] & probabili actione, in ſumma, [illegible] modis fallat. Porrò defertur is plerumq́ qui honore quodam alios præſtat; nempe iis inuidioſus qui ſpe illius fraudati ſunt. Quo fit vt omnium telis [illegible] dignitatis aliis intercluſerit. Sequ[illegible] primos tum ſinguli fore confidunt, ſi ſublimem iſtum loco demoliti ſint, ab amicis abalienarint. Tale quiddã in gymnico curſu fieri conſueuit:

ἴδοι δ' ἂν τις τοὺς τοιούτους μάλιστα ἐν τε βασιλέων αὐλαῖς, καὶ ὡδὶ παρὰ τοῖς τῶν ἀρχόντων καὶ δυνάστων Φιλίας ἀδοκιμωτάτοις, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑποψίαι, πάμπολλαι δὲ κολακειῶν καὶ διαβολῶν ὑποθέσεις. ὅπου γὰρ ἀεὶ μείζους ἐλπίδες, ἐνταῦθα καὶ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ὀλισθηρότερα, καὶ ζηλοτυπίαι κακοτεχνότεραι. πάντες οὖν ἀλλήλοις ὀξὺ δεδορκασι, κ. ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ὀλίτηρεύουσιν εἴ που τι γυμνωθὲν μέρος θεάσαιντο τοῦ σώματος. καὶ ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἕκαστος εἴ τις βουλόμενος, παρωθεῖται, καὶ διαγωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ εἰ δυναιτο, ὑποσκελίζει. ἔνθα ὁ μὲν χρηστὸς, ἀτεχνῶς δυσὶ αἰσχίστοις καὶ διαπύροις νοσήμασιν ἁλίσκεται, καὶ ὁ τελευταῖον, ἀτίμως ἐξέωσται. ὁ δὲ κολακευτικώτερος, καὶ ἐπὶ ταῖς τοιαύταις κακοηθείαις πιθανώτερος, εὐδοκιμεῖ. καὶ ὅλως, φθάσας κρατεῖ. τὰ γὰρ τοῦ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύουσιν, ὅτι

Ξυνὸς ἐναύλιος, καὶ τ' ἐπιμέμπεται ἀκτέκτα.

τοιγαροῦν ὡς ἐπὶ μικροῖς τοῖς ἀγῶσιν ὄντος, ποικίλας κατ' ἀλλήλων ὁδοὺς ὀλισθοῦσιν, ὧν ταχίστη καὶ ὀλισθηροτάτη ὁδός ἐστιν ἡ τῆς διαβολῆς· πολὺ μὲν ἀρχὴ, ἀπὸ φθόνου ἡμισυέλπιδος λαμβάνουσα· οἰκειότερα δὲ, καὶ τραχηλιὰ ἐπάγουσα τὰ τέλη, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεα. οὐ μόνοι μικρὸν, οὐδὲ ἁπλοῦν ὅτι τοῦτο, ὡς ἄν τις ὑπολάβοι, ἀλλὰ πολλῆς μὲν τέχνης, οὐκ ὀλίγης δὲ ἀγχινοίας, ἀκριβοῦς δέ τινος ὀλιμελείας δεόμενον. ὃ γὰρ δὴ τοσαῦτα ἐβλαστῆσεν ἡ διαβολὴ, εἰ μὴ πιθανόν τινα τόπον εὑίγνετο. οὐκοῦν δὴ καὶ πολὺ μᾶλλον ὁ πιμώμενος. καὶ διὰ τοῦτο, τοῖς ὑπολειπομένοις αὐτοῦ ὀλιφθονος· ἅπαντες γὰρ ταῦ ἐπ' ὀλιγοστάζονται, καθάπερ τι κώλυμα, καὶ ἐμπόδιον προσορώμενοι· καὶ ἕκαστος οἴεται προῆχθαι αὐτὸς ἑστάναι, τὸν κορυφαῖον ἐκεῖνον ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φιλίας ἀποκυβευσάμενος. οἷόν τι, καὶ ὅτι τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ὅτι τῶν δρομέων γίνεται.

καὶεῖ γὰρ ὁ μὴ ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕ- A vbi si quis est cursor ingenuus, statim
ποληγος δ' ὑθὺς καθαπεσούσης, μόνον τῷ ruptis carceribus primas affectans, & ani-
ποσσὶ ἐφιέμενος, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἀπο- mum ad stadij metas adiiciens, spe vic-
τείνας τοῖς ὄμμασι τὸν τέρμα, κἂν τοῖς ποσὶ πρὸ toriæ è robore suo concepta, neque sequen-
ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῷ πλησίον οὐδὲν ti incommodat, neque omnino laboris
κακουργεῖ, οὐδέ τι τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀγωνίσας huiusce sociis quicquam struit remoræ.
πολυπραγμοσύνῃ. ὁ δὲ κακὸς σκῆνος, καὶ Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis
ἄθλος ἀνταγωνιστὴς, ἀπόγνοις πρὸ ὀφθαλμῶν contendit cursu cum aliis, desperatis vi-
τὴν παρ' ἑαυτοῦ ἐλπίδα, ὅτι πρὸ κακοτεχνίαν ἐ- ribus in fraudem intentus agitur, atque
πεφάνητο· καὶ τοῦτο μόνον ὀξὺ ἄπομμα σκο- in vniuersum hoc vnicum spectat, quà
πεῖ, ὅπως τὸν πρέχοντα ὑπισχνῆται, ἢ ἐμπο- currentem occupet, impediat, ac inter-
δίσας, ὑπισομένῳ, ὡς εἰ τούτου ἁμαρτήσεται, cludat: & ni succedat actus, nõ est vt vllo
οὐκ ἂν ποτε νικήσας δρομάλιος. ὁμοίως δὲ alio modo vincere possit. Haud aliter in
τούτοις, καὶ ταῖς φιλίαις τῶν δαιμόνων χρῆ- ambiendis magnatum amicitiis accidit,
ται· ὁ γὰρ προέχων, αὐτίκα ὑπιβαλλόμε- vbi si quis feliciter anteuertit, in medias
νος· καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῳ ληφθεὶς τῶν B continuò labitur insidias, & incautus ab
δυσμενῶν, διαπράττεται· οἱ δὲ, ἀγαπῶντες, ὡς æmulis captus discerpitur. Hi deinde a-
φίλοι δοκοῦσιν, ἐξ ὧν ἄλλους βλάπτειν ἔδο- mari, coli, amici videri incipiunt, vel ob
ξαν. τό, τε ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς id vnum, quòd bonis incommodarint.
ἔτυχεν ὑπινοοῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ ὃ πρῶ- Iam vti probabilem & dignam fide ca-
τοις ὅδιν ἔργον, δεδοικότι τι προσάψαι ἀ- lumniam faciant, non quod fortuitò ca-
πρόφθον, μηδὲ ἀλλότριον. ὡς γοῦν ὅτι πολὺ sus ostendit, prehensant sed in hoc toti
τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ sunt, vt accurato delectu obseruent ne
χεῖρον μεταβάλλοντες, οὐκ ἀπιθάνως ποιῶν- quid absonum aut alienum à cauffæ fide
ται τὰς κατηγορίας, οἷς τὸν μὲν ἰατρὸν διαβάλλουσιν ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ, C incidat. Adeò rationes eius quem crimi-
ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς προδοτικόν. nantur, vniuersas in peiorem partem tra-
ἐνίοτε μὲντοι καὶ ὁ ἀκροώμενος αὐτὸς hunt, suspectas reddunt, quò fidem ad-
ὑποβάλλῃ τῆς διαβολῆς τὰς διαφοράς. dant accusationi. Medicum insimulant
καὶ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τρόπον οἱ κακοήθεις αὐτοὶ veneficij, magnificum ciuem affectatæ
ἁρμοζόμενοι, δύσοργοί εἰσιν. ἰὼ μὴ γὰρ ζηλότυ- tyrannidis, tyrannum proditionis. Inter-
πον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, Διέβυσε, φησὶ, τῇ γυ- dum auditoris affectus sua calumniis di-
ναικί σου πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐ- scrimina suppeditat, cum quo si vetera-
τὸν, ἀπεφήνατο. καὶ ἡ Σπρατονίκη πρὸς αὐ- tores isti & nugivendi suas technas com-
τὸν, ὡς μάλα ἀνδρῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικῆ. καὶ parent, aptè illuditur. Quòd si audito-
πίνες καὶ μοιχικῇ πρὸς αὐτὸν αἱ διαβολαί. rem zelotypum norint: annuit, inquiunt,
ἰὼ δὲ ποιητικὸς ἦ, καὶ ὅτι τοῦτο μέγα φρο- ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in
νῇ, μὰ Δί', ἐχλεύασέ σου Φιλόξενος τὰ ἔπη, eam oculis alto suspiria pectore duxit,
καὶ διέσυρε, καὶ ἄμετρα εἶπεν αὐτὰ, καὶ κα- vxor vicissim suaue quiddam & amato-
κοσκώθητα. πρὸς δὲ τὸν δύσεβῆ, καὶ φιλό- rium, alia item quæ ad suspicionem adul-
θεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος διαβάλλεται, terij faciunt Sin poëticæ studiosus, ea si-
καὶ ὡς ὃ θεῖον προθυμούμενος, καὶ πρὸ τοῦ προέ- bi arte præter modum placeat, Philoxe-
νοιαν ἐρυθμούμενος. ὁ δὲ ἀκούσας, θύθυς μύωπι no, aiunt, carmen tuum non probatur:
διὰ τῶν ὠτῶν τυπεὶς, διεκέκαυται ὡς ὃ εἰ- hiulcum, lege solutum censetur. Ad reli-
κὸς, καὶ ἀπέστραπται τὸν φίλον, ὃ πρεμείνας τὸν ἀκεῖνον ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ὑπι- D gioſum: en ille de pietate déque diis
νοοῦσι, καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ἐς ὀργὴν δυνάμενα προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. male sentit, sacra detestatur, prouiden-
tiam vniuersi gubernatricem pernegat.
Tum auditor ceu œstro in auriculam im-
misso excandescit, vt pro re coniicere
licet: & amicum ab se impos animi, re
ipsa nondum contentè cognita, missum
facit. Talia ferè sunt quæ ab impuris i-
stis confinguntur, videlicet ad irritandos
audientium animos maximè accõmoda.

Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, verò cognoſcendo collocet otium: deinde ſeſe purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpeciéſque veri occuparunt. Etenim dici non poteſt quàm inſtructa ſit, quantúmque valeat calumniæ facies, ſiquando cum cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondam apud Ptolemæum, cui Dionyſio cognomen fuit, quiſpiam Demetrium Platonicum accuſauerat, quòd in Bacchanalibus aquam biberet, ſolúſque omnium muliebribus non veſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regem mane palàm vino libaſſet, & inſtita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, cymbalorúmque modos ſaltiſſet, planè actum erat, quòd & regium exemplum non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorum mollitiem. Apud Alexandrum grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæſtiona nollet: nam poſteaquam is viuis exceſſit, amore victus Alexander effuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates pleræque dicarunt, delubra condiderunt, aras, ſacra, ferias nouo Deo ſanxerunt. Iuſiurandum omnium religioſiſſimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat ſi quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc veſania, fuit aſſentatoribus occaſioni accendendi inflammandíque regis. Narrabantur inſomnia, viſæ Hephæſtionis vmbræ, prædicabantur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari & malorum vindici deo. Proinde cùm his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus eſt, vt fidem quoque adhiberet, gloriaretúrque quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri afflixit Hephæſtionis diuinitas! Si quibus non videretur commune numen venerari, accuſabantur, deportabantur, gratia regia excidebant. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat,

A καὶ ἔνθα τοσοῦτός ἐστιν ἕκαστος ὑπισχνούμενοι, ἐπ' ἀκρῶνον ἕξουσιν, καὶ ἀκροατὰς ἐς αὐτόν. ὥστε τῇ πρώτῃ ὀργῇ τεταραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ὀξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ καὶ θέλειν τὸν ἀπολογεῖσθαι, μὴ τοσοῦτον εἶναι τῷ δοκοῦντι τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθεῖ τοσοῦτον ἐπιλελημμένον. αἰσιμώτατον γὰρ ὅτι ὁ εἶδος τῆς ἀβουλίας, ὁ ἐναντίον τῆς τοῦ ἀκούοντος ὑπιθυμίας, ὁπότε καὶ τοιοῦτόν Πτολεμαίῳ τῷ Διονύσῳ ὑπικληθέντι, ἐλύετό τις, ὃς διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τε πίνοι, καὶ μόνος τῶν B ἄλλων γυναικεῖα οὐκ ἐνεδύσατο ἐν τοῖς Διονυσίοις. καὶ εἰ γε μὴ κληθείς, ἔσθεν ἐπινέ τε, πολλῶν ὁρώντων, καὶ λαβὼν παρανυνίδην, ἐκυμβάλισέ τε, καὶ τοσορχήσατο, ἀπολωλὼς ἄν, ὡς οὐχ ἡδόμενος τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀντισοφιζόμενος, καὶ φυτίτεχνος τῆς Πτολεμαίου τυφῆς. τοσοῦτος δὲ Ἀλεξάνδρῳ, μεγίστη τότε δὴ ἀπασῶν βλασφημία λέγοιτο, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σέβειν, μηδὲ τοσεύχεσθαι τὸν Ἡφαιστίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡφαιστίων, ἐπὶ τοῦ ἔρωτος Ἀλέξανδρος C ἐβουλήθη τοσοῦτον καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλουργίᾳ, καὶ θεὸν χρηματίσας τὸν τετελευτηκότα. θύθυς οὖν νεώς τε ἀνέῳκτο ἀν' πόλεις, καὶ τεμένη καθιδρύετο, καὶ βωμοί, καὶ θυσίαι, καὶ ἑορταὶ τοῦ καινοῦ τούτου θεοῦ ἐπετελοῦντο, καὶ ὁ μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπασιν, Ἡφαιστίων. εἰ δέ τις ἢ μειδιάσειε τοσὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ μὴ φαίνοιτο πολὺ βυσεβῶν, θανάτου ἐπέκειτο ἡ ζημία. ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ κόλακες τὸν μιαρχιώδη τοῦτον τῶν Ἀλεξάνδρου ὑπιθυμίαν, τοσοεξέκαιον θύθυς, καὶ ἀνεζωπύρουν, ὀνείρατα διηγούμενοι τοῦ Ἡ- D φαιστίωνος, ὑπιφανείας τινὰς, καὶ ἰάματα τοσοάπτοντες αὐτῷ, καὶ μαντείας ὑπιφημίζοντες, καὶ τέλος, ἔθυον πρέσβυ, καὶ ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἥδετό τε ἀκούων, καὶ τὰ τελούμενα, ἐπῄρθυε, καὶ μέγα βυφρόνει, ὥστε εἶ δὲ θεὸς παῖς ὢν μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοῖς ποιῶν δυνάμενος. πόσους τοίνυν οἰόμεθα τοῦ Ἀλεξάνδρου φίλων τοσοὺς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπολωσαν τῆς Ἡφαιστίωνος θεό-

τητος; διαβληθέντας, ὡς ἢ τιμῶσι τὸν κοινὸν ἀπολλύντων θεὸν, καὶ ἀφ' τοῦτο ἀθεωθέντας, καὶ τῆς τοῦ βασιλέως βύνοιας ἐκπεσόντας; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν πρὸ Ἀλεξάνδρου,

καὶ ἡμιόλιος πρὸ αὐτοῦ, μικροῦ δεῖν συγ- A magnis item ab rege honoribus auctus,
καθείρξθη λέοντι, Ἀφαβληθεὶς ὅτι δακρύ- parum abfuit quin cum leonibus com-
σαι παιδιὰν τὸν Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀλλ' ἐκεί- mitteretur, criminatus quòd illacry-
νῳ μὲν λέγεται βοηθῆσαι Περδίκκας, ἐ- massetet, præteriens Hephæstionis sepul-
πομοσάμενος καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς, καὶ κα- chrum. Verùm Perdicca hominem ser-
τὰ Ἡφαιστίωνος, ὅτι δὴ κυνηγετοῦντι οἱ, uauit, deos omneis, ipsúmque Heph æ-
φανέντα σαφῶς τὸν θεὸν, ἐπισκῆψαι εἰ- stiona iuratus, eum sibi in venatione au-
πεῖν Ἀλεξάνδρῳ φείσασθαι Ἀγαθοκλέους. gusta specie deum clarè visum, mandasse
οὐ γὰρ ὡς ἀπιστοῦντα, οὐδὲ ὡς ὅτι νεκρῷ vt Alexandro diceret, parcendum esse
δακρύσαι, ἀλλὰ τῆς πάλαι συνηθείας μνη- Agathocli, qui non hoc lacrymasset,
μονεύοντα. ἡ γοιῶ χολακεία, καὶ ἡ Ἀφα- quòd aut vana sibi Hephęstionis diuini-
βολὴ, τότε μάλιστα χώραν ἔσχε πρὸς τὸ tas videretur, aut mortem miseratus esset
Ἀλεξάνδρου πάθος συμπεφυκυῖα. καθάπερ B communem: sed priſtinæ consuetudinis
γὰρ οἱ πολιορκίαι οὐκ ὅτι τὰ ὑψηλὰ, καὶ & mutui amoris memoria permotũ esse.
ἀπόκρημνα, καὶ ἀσφαλῆ τῷ τείχους προσία- Sic igitur affecto Alexandro, locus assen-
σιν οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅ τι ἧ ἀφύλακτόν τι tationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam
μέρος ἢ θᾶττον ἁλῶναι, ἢ ταπεινὸν, ὅτι perinde atque oppugnaturi vrbes, non
τοῦτο πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac
παρεισδῦναι καὶ ἑλεῖν δυνάμενοι· οὕτω καὶ solido mœnium opere, hostes inuadunt:
οἱ Ἀφαβάλλοντες, ὅ,τι αὐ ἀσθενὲς ἴδωσι τῆς sed vbi sentiunt quàm minimè defendi,
ψυχῆς, καὶ ὑποῦσα θᾶττον, καὶ δυεπίβατον, muniri, muros accessu faciles, colla-
τούτῳ προσβάλλουσι, καὶ προσάγουσι τὰς psos, hac omnibus viribus certatim con-
μηχανάς· καὶ τέλος, ὅκ πολιορκοῦσι, μη- tendunt, quò citra difficultatem irruere,
δενὸς αὐτοπαθοῦντος, μηδὲ τὴν ἔφοδον ἀ- ac potiri rebus queant: ita qui crimina-
σθενοῦντος. Εἶτ' ἐπειδὴ ὅλως ἅπαξ τεί- C dis aliis desudant, quod in auditoris ani-
χῶν ἡρῶνται, πυρπολοῦσι πρῶτα, καὶ κρύ- mo languidum, fragile, facile subactu vi-
πτουσι, καὶ σφάττουσι, καὶ ἐξελαμπόουσιν, οἷα dent, in eam partem traducunt cogúnt-
εἰκὸς ἁλισκομένης ψυχῆς, καὶ ἐξωνδραπο- que machinas suas. Demum quando in-
δισμένης ἔργα ἔχ). μηχανήματα δὲ αὐτοῖς sultus hostileis nemo præsentit, nedum
κατὰ τὸν ἀπόντος ἥτε ἀπάτη, καὶ ὁ ψευ- non obnititur, expugnant. Iam intra
δὸς, καὶ ἡ ὑπορκία, καὶ προσλιπάρησις, muros cuncta igni ferróque deuastant,
καὶ αἰσχρωτία, καὶ ἄλλα μυρία ῥᾳδιουρ- excîdunt, populantur: qualia vero simile
γήματα· ἡ δὲ μεγίστη πασῶν, ἡ κολακεία est capto & in seruitutem redacto animo
ἔστι, συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις οὖ- fieri. Arma sunt istis aduersum abscn-
σα τῆς Ἀφαβολῆς. οὗτοι γὰρ οὕτω γλυ- tem, fallacia, mendacium, periurium,
κάδας ἔστι, καὶ ἀδαμαντίνου τείχους τῆς ψυ- supplicium, impudentia: denique innu-
χῆς προβεβλημένος, ὃς ὅκ ἂν ἐνδοῖ D meræ impostura, ac malitiosæ cautiones.
προς τὰς τῆς κολακείας Ἀφαβολάς· καὶ τοῦτο, Omnium maximè præsens, & longè effi-
ὑποῤῥυτίουσης, καὶ τοὺς θεμελίους ὑ- cacissima assentatio, calumniæ cognata,
φαιρούσης τῆς Ἀφαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἔκ- imò soror. Quippe nemo hominum tam
τὸς τοῦτο. ἔνδοθεν δὲ πολλαὶ προδοσίαι generoso est pectore, etiam adamantino
συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι, καὶ septus muro, qui cùm calumniæ conce-
τὰς πύλας ἀναπετοῦσαι, καὶ πάντα τρόπον dat, non idem assentatione vincatur. Hęc
τῇ ἁλώσει τῶν ἀκουόντος συμπροθυμούμε- foris recti iudicij ceu fundamenta suffo-
νας. προῶτον μὲν, ὁ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ ὃ ἀμίκρον. ἔπειτα
δὲ, ὁ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπόμενον. οὐ γὰρ οἷόν' ὅπως ἡδόμεθα πάντες

sui immodico admiratio furtim rapiat, & A
suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confrices. Proinde talibus adiuti sociis calumniatores cùm eruerint, cuncta pro viribus euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuB iusquam sibi sceleris conscius amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circunuentus insidiis miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris, verùm odit, & clanculum dentibus frendit: ac, vt inquit Poëta, Extruit iræ fundamenta Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiúmque intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agítque læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecítque vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hìc quanto satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam aliis graueis simultatum caussas intercedere. Sæpenumero item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: vt cùm anteuerterit accusãdo, suspicione culpæ ac crimine elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantùm, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest.

λαθρηδὰ, καὶ τοῖς ταῖς λεγομένας ἐ μεσας ὑποψίας ἀκούοντες. οἶδα γοῦν τινας ὕτως ἡδέως ὑπογαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβολῶν, ὥσπερ ταῖς τριχῶν κνωμένοις. ἐπειδὰν τοίνυν ὑπὸ τούτων ἀπάντων συμμαχούμενοι τοῖς πέσωσι, τί κρᾶτος αἰρήσουσιν, οἶμαι, καὶ ὅδε δυσχερὴς ἡ νίκη γένοιτο, μηδενὸς αὐτῶν διαπολεμοῦντος, μηδὲ ἀμυνομένου ταῖς τριβολαῖς. ἀλλὰ τῷ μὲν ἀκούοντος, ἑκόντος ἑαυτὸν ὑπολιδόντος· τῷ διαβαλλομένῳ δὲ, τίνι ὅπλῳ βλητέον ἀγνοοῦντος. ὥσπερ γὰρ ὑπὸ νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύδοντες οἱ διαβαλλόμενοι φονεύονται· καὶ ὁ πάντων οἰκτιστον, ὁ μὲν οὐκ εἰδὼς τὰ γεγενημένα, προσέρχεται τῷ φίλῳ φαιδρὸς, ἅτε μηδὲν φαῦλον ἑαυτῷ συνεπιστάμενος, καὶ τὰ συνήθη λέγει, καὶ πίνει, πάντα ἕνεκα ὑγιαίνοντος· ὁ δὲ, ὑπὸ μὲν ἔχει τι γνήσιον, καὶ ἐλεύθερον, καὶ παῤῥησιαστικὸν, βύθιος ὀξέῤῥηξε τὴν ὀργὴν, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέχεε, καὶ τέλος, τὴν ἀπολογίαν προσαιθόμενος, ἔγνω μάτην τῷ φίλῳ προῳξυμένος· ὑπὸ δὲ ἀγεννέστερος, καὶ ταπεινότερος, προσίεται μὲν, καὶ προσμειδᾷ τοῖς χείλεσιν ἄκροις, μισεῖ δὲ, καὶ λάθρα τοὺς ὀδόντας διαπρίει, καὶ, ὡς ὁ ποιητὴς φησι, δυσανδρομεύει τὴν ὀργήν. ἃ δὴ ἐγὼ οὐδὲν οἶμαι ἀδικώτερον, οὐδὲ δουλοπρεπέστερον, ἐνδακόντα δ' χεῖλος ὑποτρέφειν τὴν χολὴν, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐτῷ κατακλῄσαν αὔξειν, ἕτερα μὲν κεύθοντα ἐν φρεσὶν, ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ ὑποκινούμενον ἱλαρῷ καὶ κωμικῷ προσώπῳ, μάλα πεπαιδῆσθαι καὶ γέμουσαν τραγῳδίαν. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ἐπειδὰν πάλαι φίλος ὁ ἐνδιαβαλλόμενος δοκῇ τῷ ἐνδιαβαλλομένῳ, ποιῆται ὁμοίως. τότε γὰρ ὅτε φανερὸν ἀκούειν ἔπι θέλουσι τῶν διαβαλλομένων, ἢ τῶν ἀπολογουμένων, τὸ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς πάλαι δοκούσης φιλίας προσειληφότες· οὐδὲ τοῦτο λογιζόμενοι, ὅτι πολλαὶ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσους ἀφορμὰς ἐνέπιπτουσιν αἰτίαι, τοὺς ἄλλους λαθοῦσαι. καὶ ἐνίοτε οἷς αὐτὸς τις ἐνοχὸς ὤν, τούτῳ φθάσας κατηγόρησε τὸν πλησίον, ἐκφυγεῖν ὕτω πειρώμενος τὴν διαβολήν. καὶ ὅλως, ἐχθρὸν μὲν οὐδεὶς ἂν πολεμήσαι διαβάλλων· ἄπιστος γὰρ αὐτόθι ἡ κατηγορία, προδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν.

τοῖς δοκοῦσι μάλιστα φίλοις ἐπιχειροῦσι, τὴν πρὸς τοὺς ἀκούοντας εὔνοιαν ἐμφιλῶν παραμυθούμενοι, ὅτι διὰ τὰ ἐκείνων συμφέροντα καὶ τὴν οἰκειοτάτων ἀπέχονται. εἰσὶ δέ τινες, οἳ κἂν μάθωσιν ὕστερον ἀδίκως διαβεβλημένους πρὸ αὐτῶν τοὺς φίλους, ὅμως ἐπ' αἰσχύνῃ ὧν ἐπίστευσαν, οὐδὲ τι προσίεσθαι, οὐδὲ τολμῶσι προσβλέπειν αὐτοὺς, ὡσπερ ἠδικημένοι, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἐπέγνωσαν. τοιγαροῦν πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ἐπὶ τῷ ὅτι ῥᾳδίως καὶ ἀνεξετάστως πεπιστευμένων διαβολάς. ἡ μὲν γὰρ Ἀντεια,

Τεθναίης, φησὶν, ὦ Περῖτε, ἢ κάκτανε Βελλεροφόντην,
Ὃς μ' ἔθελε φιλότητι μιγήμεναι οὐκ ἐθελούσῃ

αὐτὴν προτέρα ἐπιχειρήσασα, καὶ ὑποφθᾶσα. καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς Χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, δίκτυμνον σωφροσύνης ὑποσχών, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον αἰδοῦς ὑπὸ μάχλου γυναικὸς ἐπιβεβλημένος. ἡ δὲ Φαίδρα, καίτοι τὰ ὅμοια κατειποῦσα τῇ προτέρᾳ, ἐπάξιον ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον θανάτῳ, ὑπὸ τοῦ πατρὸς, οὐδὲν, ὦ θεοὶ, οὐδὲν αἰδοῖον εἰργασμένον. ναὶ, φησί τις. ἀλλ' ἀξιόπιστός ἐστιν ἐνίοτε ὁ διαβάλλων ἀνὴρ, πάντα ἄλλα δίκαιος, καὶ σώφρων εἰ δοκῶ, καὶ ἐλεγχῶ προσέχειν αὐτῷ, ἅτε μηδὲν αὐτοῦ τοιοῦτο κακουργήσαντι. ἆρ' οὖν τοῦ Ἀριστείδου ἔστι τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνος σωθεὶς ὑπὸ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπροώξασε τὸν δῆμον, ἧς, φασιν, ἐκείνος πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκεκινημένος. δίκαιος μὲν γὰρ ὡς πρὸς τοὺς πόλεις Ἀριστείδης, αὐθέκτος δὲ καὶ αὐτὸς ἦν, ἐκ χολῶν εἶχε, καὶ ἠγάπα τινὰς, καὶ ἐμίσει· καὶ εἴγε ἀληθὲς ἐστιν ὁ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σωφρονέστατος τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστος, τῷ ἐπιβουλῷ καὶ συστρατιώτῃ ὑπὸ φθόνου φαίνεται συνεσκευασμένος κατὰ ἀνδρὸς ὁμοίου, καὶ φίλου, καὶ ὑπὲρ τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐκπεπλευκότος· οὕτως ἔμφυτον ἅπασιν αἱ θέσεις τὰ τοιαῦτα ἁμαρτήματα. τί γὰρ αὖ τις, ἢ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαβεβλημένον ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἐπίβουλον; ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας, ὅτι προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπόπτους ἠνέσθην; μυρία γὰρ

A Verùm quos vulgo amicos æstimant, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa commoda salutémque familiarium amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falso criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neque aspicere illum, neque in gratiam redire audét: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nõ prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumniis creditur, quale est quod apud Poëtam ait Antia:

B *Bellerophontem occíde, aut Prætę peribis,*
Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris
Fœminei decus:

Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parum abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calumniata, effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis C marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nõnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilíque iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit? Age inquam, éstne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, contra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Alias vir bonus Aristides, verùm homo erat, nec felle caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam D si verum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Athenienſem seditionis & impietatis? Quid Themistoclẽ aut Miltiadem tot partis victoriis suspicionis proditionis notatos? Sunt enim

exempla innumera, & vulgo iam plera- A
que nõ ignota. Quid igitur faciet vir pru-
dens in re ambigua? sanè opinor quod
Homerus in Sirenum fabula docet, per-
nicioſas talium ſermonum delicias nau-
gio prætereat, obturet aures, nec paſſim
aperiat affectui cuipiam obnoxiis, ſed
ianitore ſedulo ac fido adhibito, ratione
videlicet ac iudicio animi, recta dicentes
recluſis foribus excipiat, inutiles nugas
obdito peſſulo arceat. Nempe ridiculum
fuerit, datum ædibus ianitorem officio
ſuo defungi, aures mentémque vulgo pa-
tere. Poſtea quàm ergo tale quiddam ca-
lumniatum audieris, tute apud animum B
tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet
qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciũt
alieni mores, nihil accuſationis acrimo-
nia: quin eo maiore cura rem diſcute,
quo inſtructior venit delator: neque item
credere conuenit iudicio & exiſtimatio-
ni alterius, imò accuſantis odio, ſed ſuum
veri examen apud nos accuratè ſeruan-
dum eſt, ſuæ item calumniatoris inuiden-
tiæ partes dandæ. Denique quod vtrin-
que argumenta ſuaſerint, ſtatuendum. C
Tum vel odiſſe vel amare quem diligen-
ter explorauimus, licet. Priuſquam id fa-
ctum ſit, calumniæ concedere in primo
ſtatim congreſſu, hercle nimis quàm pue-
rile eſt, ac indignum viro, longéque à iu-
ſtitia ſemotum. At verò horum omnium
cauſſa vna eſt ignorantia, tenebræque il-
læ quibus ſuæ cuiuſque hominis rationes
moréſque obuoluuntur. Iam ſi deorum
quiſpiam vitæ noſtræ lumen afferat, fu-
turum eſt vt euaneſcat calumnia, fugiát-
que in altum barathrum, nec vſquam
in humanis locum inueniat, reddita no- D
bis luce omnium vitæ ſtudiorum, veri-
tatis beneficio.

τὰ παραδείγματα, καὶ ἀφεδὸν τὰ πλῆστα ἤδη
γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιῆσαι τὸν γε νοῦν
ἔχοντα, ἢ ἀρετῆς, ἢ ἀληθείας ἀμφισβητοῦν-
τα; ὅπερ, οἶμαι, καὶ Ὅμηρος ἐν τῷ περὶ Σει-
ρήνων μύθῳ ἐνῄνιξατο, παρὰ πλέον κηλούσας
τὰς ὀλεθρίους τούτους τῶν ἀκουσμάτων ἡδο-
νάς, καὶ ἀποφράττειν τὰ ὦτα, καὶ μὴ ἀνέδην
αὐτὰ ἀναπετάννυσθαι τοῖς πάσῃ προσφλημμέ-
νοις, ἀλλ' ὀπίσθυρα ἀκριβῆ θυρωρὸν ἐπ' λο-
γισμὸν ἄπασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν ἄξια
προσίεσθαι καὶ παραβάλλεσθαι, τὰ φαῦ-
λα δὲ ἀποκλείειν καὶ ἀπωθεῖν. καὶ γὰρ δὴ εἴη
γελοῖον, τῆς μὲν οἰκίας θυρωρὸν καθιστάναι,
τὰ ὦτα δὲ, καὶ τὸ διάνοιαν, ἀνεῳγμένα ἐᾶν.
ἐπειδὴ τοίνυν τοιαῦτα προσίῃ τις λέγων,
αὐτὸ ἐφ' αὑτῷ χρὴ τὸ πρᾶγμα ἐξετάζειν·
μήτε ἡλικίαν τοῦ λέγοντος ὁρᾶν, μήτε τὸν
ἄλλον βίον, μήτε τὸ ἐν τοῖς λόγοις ἀγχίνοι-
αν. ὅσῳ γὰρ τις πιθανώτερος, τοσούτῳ ὀπι-
μελεστέρας δεῖται τῆς ἐξετάσεως. ᾧ δεῖ τοίνυν
πιστεύειν ἀλλοτρίᾳ κρίσει, μᾶλλον δὲ μίσει τοῦ
κατηγορουμένου, ἀλλ' ἑαυτῷ τὸ ἐξέτασον
φυλακτέον, τῆς ἀληθείας ἀποδοτέον καὶ τῷ
διαβάλλοντι τὸν φθόνον, ἐν δὲ φανερῷ ποιη-
σάμενον τὸν ἔλεγχον τῆς ἑκατέρου διανοίας,
ἐν μισεῖν οὕτω, ἐν ἀγαπᾶν τὸν δεδοκιμασμέ-
νον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι ἐκ τῆς πρώτης
διαβολῆς κεκινημένον, Ἡφαίστῳ, ὡς μειρα-
κιώδες, ἐν ταπεινὸν, ἐν πρώτων ἀχθέντα ἄδι-
κον. ἀλλὰ τούτων ἀπόντων ἄπιον, ὅπερ ἐν
ἀρχῇ ἔφημεν, ἢ ἄγνοια, καὶ ὃ ἐν σκότῳ που
τὸν ἐκείνου τόπον. ὡς εἴγε θεὸν τις ἀπο-
καλύψειεν ἡμῖν τοὺς βίους, οἴχοιτο ἂν φεύ-
γουσα ἐς ὃ βάραθρον ἡ διαβολὴ, χώραν
ἐκ ἔχουσα, ὡς ἂν πεφωτισμένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῆς ἀληθείας.

ΨΕΥΔΟΛΟΓΙΣΤΗΣ, Ἢ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟΦΡΑΔΟΣ.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOPHRADE, HOC EST, DIE ATRO.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Inuectiua eſt in eum à quo deriſus fuerat, quòd Apophradis verbo vſus eſſet, ipſúmque diei atro comparaſſet. Continetur autem tota oratio duabus partibus: quarum priore oſtendit, nomen

Apophradis Græcum & vſitatum Græcis eſſe, & ſe rectè eo vſum quoque eſſe, idque exemplis aliorum, qui ſimilibus nominibus etiam alios nefarios ac deteſtabiles probrosè appellarunt. In altera autem vitam & mores, & item ſermonem ac dicendi genus illius inſectatur, oſtendens illum meritò ac dignè iſta voce cognominari, vtpote atrum ac deteſtabilem, & ab aliis quoque ſimilibus antea appellationibus eodem modo paſsim notatum, afficta etiam proſopopœia linguæ, expoſtulantis cum illo ſuper abuſu & fœdo miniſterio cui adhibeatur. Exordium longius paulo eſt ad attentionem ac docilitatem pertinens, captata interim & beneuolentia inſtituto ſuo, ab exemplo Archilochi, qui ſe eodem modo vltus fuerit: poſt exordium proſopopœia Elenchi ex Menandri prologis introducitur, qui argumentum rei & occaſionem ſcripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipſius qui accuſatur effectu ſiue opere ſumptus eſt, quòd falsò de voce Apophradis iudicarat, eámque quaſi peregrinam ac barbaram deriſerat. Eſt enim κρίσις examinator, ἐξέτασις & κρίτης ſeu δοκιμασίης, vt Heſychius indicat.

Λλ' ὅτι μὲν ἠγνόεις τοὔνο- A
μα τὸ Ἀποφράδα, πάνυ
τί που δῆλον. πῶς γὰρ ἂν
ἦπου βάρβαρον εἶναί με
τὸν φωνὴν ἐπ' αὐτῷ εἰ-
πόντα σοῦ, ὡς ἀποφράδι ὅμοιος εἶης;
(τὴν γὰρ ὄψιν σου, νὴ Δία, μέμνημαι, εἰ-
κάσας τῇ σαυτῆ ἡμέρᾳ) εἰ μὴ καὶ πάνυ πά-
σαιν αἰτίκως ἦθα τὸ ὄνομα τος; ἐγὼ δὲ τὴν
μὲν ἀποφράδα ὅ, τι καὶ βούλεται εἶ), διδά-
ξω σε μικρὸν ὕστερον. Τὸ δὲ τοῦ Ἀρχιλόχου
ἐκεῖνο, ἤδη σοι λέγω, ὅτι τέττιγα τοῦ πάνυ B
σαφῶς ἐπῄνεσας, εἴ ποτ' ἀκούσας τινὸς ποιητοῦ ἰάμβων ἀ-
κριβοῦς Ἀρχίλοχον, Παρίου δ' ἄνδρος, ἀνδρὸς ἐλευθέρου, καὶ παῤῥησίᾳ σεμνύντος,
μηδὲν ὀκνοῦντα ὀνειδίζειν, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα,
λυπήσων ἔμελλε τοὺς περιπετεῖς ἐσομένους
τῇ σχολῇ τῶν ἰάμβων αὐτοῦ. ἐκεῖνος τοίνυν
ὡσεί τινος τῶν τοιούτων ἀκούσας κακῶς,
Τέττιγα ἔφη τὸν ἄνδρα εἰληφέναι τοῦ πάνυ σοφοῦ, εἰκάζων ἑαυτὸν τῷ τέττιγι ὁ Ἀρχίλο-
χος, φύσει μὲν λάλῳ ὄντι, καὶ αὐλοῦ τινὸς ἀ-
νάγκης· ὁπότε δὲ καὶ τοῦ πάνυ λαβοῖ, C
γεγωνότερον βοᾶντι. καὶ σὺ δή, ἔφη ὦ κακόδαιμον αὐθέκαστε, τί βουλόμενος, ποιητὴν
λάλον παροξύνεις ὑπὲρ σαυτὸν, αἰτίας ζη-
τοῦντα, καὶ ὑποθέσεις τοῖς ἰάμβοις; ἀπειλῶ
σοι καὶ αὐτὸς ἀπειλάν, οὐ, μὰ τὸν Δία, τῷ
Ἀρχιλόχῳ εἰκάζων ἐμαυτόν· πόθεν; πολλοῦ
γε καὶ δέω· σοὶ δὲ μυρία σεσοφισμένα ἰάμβων
ἄξια βεβιωμένα, ὡσεὶ ἄρα μοι δοκεῖ οὐδὲ
αὐτὸς ὁ Ἀρχίλοχος αὐτὸς διαρκέσαι, ὡσεὶ παρακαλέσας καὶ τὸν Σιμωνίδην, καὶ τὸν Ἱππώ-
ναικτα συμποιῆσαι μετ' αὐτοῦ κἂν ἕν τι τῶν
ὡσεὶ ὄντων σοι κακῶν. ὅτω σύ γε παῖδας ἀ-

A T quòd ignorabas no- A
men Apophradis (hoc
eſt, diei atri) cuiuis facilè
patet. Quomodo enim
accuſares me ceu barba-
rum lingua ob hoc quòd
de te dixi, Apophradi ſimilẽ eſſe te (nam
mores tuos memini me cum tali die con-
ferre) niſi prorſus ne audiſſes quidem no-
men hoc? Ego verò ipſam quidem Apo-
phradem, quid ſibi velit, quídque ſigni-
ficet, paulo pòſt docebo te. In præſentia
autem Archilochi illud tibi dico, quòd
videlicet cicadam ala comprehenderis:
ſi modò de poëta quodam iambico Ar- B
chilocho audiſti aliquando, qui gene-
re quidem Parius fuerit, cæterùm ho-
mo ſupra modum liber & dicax, neque
conuitiari vnquã veritus, etiamſi quam-
maximè moleſtus futurus eſſet iis qui in
Iamborum ipſius otium incurrerent. Il-
le igitur cùm malè à quopiam iſtorum
audiiſſet, Cicadam ait comprehendiſ-
ſe hominem alis: comparans ſe ipſum
cicadæ Archilochus, inſecto videlicet
natura quidem ſtrepero, & nulla co-
gente neceſſitate, vocali: quoties au-
tem etiam ala comprehenditur, altius
quiddam ſtridenti. Tu quoque igitur, in- C
quit, homo infelix, quid tibi vis, qui poë-
tam loquacem contra te ipſum irritas, a-
lioqui cauſſas & materiam iambis ſuis
quærentem? Atque hæc tibi quoque
nunc interminor, haud equidem per Io-
uem me ipſum cum Archilocho confe-
rens (vnde enim hoc poſſem, vt qui lon-
gè adeò inferior illo ſim) innumera quę-
dam iambis digna abs te in vita perpe-
trata eſſe, ad quæ mihi videtur ne Archi-
lochus ipſe quidem ſufficere, aſſumpto
etiam Simonide & Hipponacte, vt vel
vnum aliquod eorum quæ in te ſunt ma-
lorum deſcribant. Adeò ceu pueros quoſ-

dam tecum collatos, malitia superasti & Orodœciden, & Lycamben, & Bubálũ, quibus iambos ille suos consumit. Atque adeò videtur deus quispiam risum istum tunc labiis tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quò videlicet ipse quidem Scythis manifestior fieres quòd indoctus summopere esses, & communia hæc & ante pedes posita ignorares: principium autem commodum atque aptum orationis contra te instituẽdæ suppeditares homini libero, & iam olim familiariter te, idque exactè, noscenti, nihilque verituro quominus omnia foras eloquatur: imò verò præconum more proclamet quæcunque agis noctu & interdiu etiam adhuc nunc post multa illa superiora ac vetera. Atqui frustra fortassis & superuacuum fuerit, certo atque erudiendi modo, ad te dicendi libertate vti. Neque enim ipse vnquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione; non magis quàm scarabęus si monitus sit vt ne amplius in stercora huiusmodi volutet, cùm ille semel istis assueuerit. Neque etiam quenquam esse arbitror, qui adhuc ignoret ea quę tu ausus aliquando fueris, quæque homo ætate iam confectus in te ipsum iniquè delinquis. Non ita tutus, neque obscurè adeò malus es, neque etiam opus quopiam est qui tibi pellẽ leoninam detrahat, vt manifestus fias, Canthelius siue Asinus tantus existẽs: nisi verò quis ex Hyperboreis paulo antè ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cumanus existat, vt non statim conspectum te, asinum omnium contumeliosissimum agnoscat, non expectato dum rudentem etiam audiat. Ita iam olim & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ proclamatæ sunt, & famam inde haudquaquam exiguam nactus es, supra Ariphraden adeò, & supra Sybaritam Misthonem, & supra Chium illum Bastan, qui iisdem in rebus doctus atque excellens fuit. Sed dicendũ tamen est, etiamsi frigida atque emarcida iam dicere videbor, ne in eam culpam incidam, quasi solus illa ignorem. Imò verò aduocandus nobis Menandri prologorum vnus aliquis, Elenchus videlicet ille, amicus veritatis, & libertatis deus, haudquaquam obscurissimus ille quidem eorum qui in scenam ascendunt, solis vobis inimicus, qui linguam ipsius formidatis, & scientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunque vobis conscius est. Plausibile igitur hoc fuerit, si ille voluerit, ante nos ingressus, exponere auditoribus vniuersam fabulę rationẽ. Proinde age ô Prologorum atq; deorum optime Elenche,

A πέφηνας ἐν πάσῃ ἐδελυείᾳ, τὸν Ὀρθοδικίδην, καὶ τὸν Λυκάμβην, καὶ τὸν Βύπαλον, ἅτις ἐκείνων ἰάμβους. καὶ ἔοικε θεῶν τις ὅπτι χεῖλος ἀγαπεῖν σοι ποτε τὸν γέλων ὅπτι τῇ ἀποφράδι λεχθείσῃ, ὡς αὐτὸς μὲν, Σκυθῶν καταφανέστερος γένοιο, κομιδῇ ἀπαίδευτος ὤν, καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοῶν, ἀρχὴν δ' ἄλλην τοῦ λόγου τοῖς ἔξω τοῦ σοῦ λόγων ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ, καὶ οἰκοθέν σε ἀκριβῶς εἰδότι, καὶ μηδὲν ὑποστελλομένῳ ὃ μὴ νῦν πρῶτα δέδιπεν· μᾶλλον δ' κηρύξαι ἂν παράπλους νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἔτι καὶ νῦν, ὅπτι πολλοῖς τοῖς πρὶν ἐκείνοις. B κἄτι μάταιον ἴσως, καὶ περιττὸν, ἐν παιδείας νόμῳ παρρησιάζεσθαι πρὸς σέ. ὅτε γὰρ αὖ αὐτὸς ποτε βελτίων γένοιο πρὸς τὸ ὅπτι μήσειν, ἢ μᾶλλον ἢ καθαρὸς μεταπεισθείη αὖ, μηκέτι τοιαῦτα κυλινδῶν, ἅπαξ αὖθις σωφρονισθεὶς γνόμενος. ὅτ' εἶναί τινα νομίζω τὸν ἀγνοοῦντα ἐπὶ τὰ ἐμὰ σὺ πολυμύθια, καὶ ἃ ἅπαν ἄνθρωπος ἐς ἑαυτὸν πεφρόντικε. ὑπ' ἄστως ἀσοφίας, οὐδὲ ἀφασίας ἐδελυρὸς εἶ· οὐδὲ δεῖ τινος τὸ ἀποδύσοντος τὸν λεοντῆν, ὡς φανερὸς γένοιο, καὶ ἠλίου κρείττων, εἰ μή τις ἄρα ὀξὺ ὑπερβορέων C ἄρτι ἐς ἡμᾶς ἥκοι, ἢ ἐς τοσοῦτον Κυμαῖος εἴη, ὡς μὴ ἰδὼν, θὐθὺς εἰδέναι ὄνων ἀπρεπῶν ὑπερισχυρότατόν σε ὄντα, μὴ περιμείνας ὀγκωμένου περισέπι ἀκοῦσαι. ὅτου πάλαι καὶ πρὸς ἐμοῦ, καὶ παρὰ πᾶσι καὶ πολλάκις κεκήρυκται τὰ σά, καὶ δόξαν ἀμυθῆτον ἔχεις ἐπ' αὐτοῖς ὑπὲρ τὸν Ἀριφράδην, ὑπὲρ τὸν Συβαρίτην Μίσθωνα, ὑπὲρ τὸν Χῖον σκῆπτον Βάσταν, τὸν ὅπτι τοῖς ὁμοίοις σοφόν. ῥητέον δ' ὅμως εἰ καὶ ἔοικα δόξω λέγειν, ὡς μὴ αἰτίαν ἔχοιμι μόνος αὐτὰ ἀγνοῶν· μᾶλλον δὲ παρακλητέος ἡμῖν τῶν Μενάνδρου παρόντων εἷς, ὁ ἔλεγχος, φίλος ἀληθείᾳ καὶ παρρησίᾳ θεὸς, οὐχ ὁ ἀσημότατος τῶν ὅπτι τιθῶ σκηνὴν ἀναβαινόντων, μόνοις ὑμῖν ἐχθρὸς τοῖς δεδιόσι τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, πρῶτα καὶ εἰδότος, καὶ σαφῶς διεξιόντος, ὁπόσα ὑμῖν σεσοίκασε. χάριεν γοῦν τοῦτο γένοιτ' ἄν, εἰ ἐθελήσειεν ἡμῖν παρελθὼν αὐτὸς διηγήσασθαι τοῖς θεαταῖς σύμπαντα τὰ δράματος τὸν λόγον. ἄγε πίνων, ὦ παρακλήτων καὶ δαιμόνων ἄριστε Ἔλεγχε,

ἵεμαι

ὅρα ὅπως σοφὸς προσδιδάξῃς τοὺς ἀκούοντας, ὡς οὐ μάτην, οὐδὲ φιλαπεχθημόνως, ἀλλ' ἀνάγκαις ποσὶ, καὶ τὴν παροιμίαν, ὅτι τὸν δὲ τὸν λόγον ἀπηντήκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἴδιόν τι ἀμυνόμενοι, καὶ τὰ κοινὰ μισοῦντες τὸν αἰσχρὸν ὅτι τῇ βουλείᾳ. Ταῦτα μόνα εἰπὼν, καὶ σοφὸς προσδιηγησάμενος, ἵλεως ἄπιθι ἐκποδών, τὰ δὲ ἄλλα, ἡμῖν κατάλιπε· μιμησόμεθα γάρ σε, καὶ διελέγξομεν τὰ πολλὰ, ὡς παῤῥησίας τε καὶ ἀληθείας ἕνεκα, μηδένα αἰτιάσασθαί σε. μήτε οὖν ἐμὲ προσὼν ἀνθρώποις ἐπαινέσῃς, ὦ φίλτατε ἔλεγχε, μήτε τὰ ἐκείνῳ προσόντα προσεκχέῃς αὐτῷ· ὑ γὰρ ἄξιον, θεῷ ὄντι, ὅτι σῶμα σοι ἐλήλυθε τοῖς περὶ τῶν ὧδε καταπύστων λόγοις. ὁ γὰρ σοφιστὴς οὗτος (εἰ λέγων, ὁ προλογος ἤδη φησὶ ταῦτα, ἐς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἦκε, λόγον τινὰ περὶ πολλῶν συγγεγραμμένον ὑπιδιξόμενος τοῖς πανηγυριστὰς, ἦν οὖν ἐπιθέσεις τῷ συγγράμματι, ὁ Πυθαγόρας κωλυόμενος ὑπό τινος Ἀθηναίων, οἶμαι, μετέχειν τῆς ἐν Ἐλευσῖνι τελετῆς ὡς βάρβαρος, ὅτι ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας πρὸ τούτου ποτὲ, καὶ Εὔφορβος γεγονέναι· ἐτύγχανε οὖν ὁ λόγος αὐτὸν κατὰ τὸν Αἰσώπου κολοιὸν, συμφορητὸς ὢν ἐκ ποικίλων ἀλλοτρίων πτερῶν. βουλόμενος δὴ μὴ ἔωλα δόξαι λέγειν, ἀλλ' αὐτοσχεδιάζειν τὰ ἐκ τοῦ παραχρῆμα, δεῖταί τῶν συνήθων τινός (ἦν δὲ ἐκ Πατρῶν ἐκεῖνος, ἀμφὶ δίκας ἔχων τὰ πολλὰ) ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τινας ὑποθέσεις τοῖς λόγοις, τὸν Πυθαγόραν αὐτῷ προσελέσθαι. καὶ ὅστις αὐτὸν ἐποίησε, καὶ συνέπεισε θεάτρῳ ἀκοῦσαι τοῦ ὑπὲρ τοῦ Πυθαγόρου ἐκεῖνον λόγου. ἦν δὴ ὃ ὅτι τοῦτο, ὁ μὲν, πάνυ ἀπίθανος ἐν τῇ ὑποκρίσει, συνείρων οἷς εἰκὸς ἐκ πολλῶν ἐσκεμμένα, καὶ μεμελετημένα, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἡ αἰσχύνη πᾶσα ἦσα, ἐπήμυνε, καὶ χεῖρα ὤρεγε, καὶ συνηγωνίζετο αὐτῷ. γέλως δὲ πολὺς προσῆν τοῖς ἀκουόντων. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὸν Πατρέα ἐκεῖνον μεταξὺ ἀποβλέποντες, ὑπεδήλουν ὡς ὑ λέληθε συμπράττας αὐτῷ τὴν ῥᾳδιουργίαν, οἱ δ', καὶ αὐτὰ γινώσκοντες τὰ λεγόμενα, πρὸς ὅλην τὴν ἀκρόασιν διετέλεσθον, ἓν τοῦτο μόνον ἔργον ἔχοντες δῆλον πειρώμενοι,

A vide vt planè doceas atque informes auditores, quòd videlicet non frustra, neque odij conciliandi gratia, neque etiam illotis, quod aiunt, pedibus ad orationem hanc peragendam accessimus: sed cùm vt priuatum quiddam vlciscęremur, tum quia illud quod commune est, hominem ob malitiam ac vanitatem odio prosequeremur. Atque hæc sola præfatus, ac planè elocutus, propitius abi iterum è medio: cætera verò nobis relinque: imitabimur enim te, & coarguemus pleraque, vt & veritatis & libertatis gratia nemo te accusaturus sit. Neque verò me, ô optime, apud ipsos commendaueris, neque rursum quæ illi adsunt, præ-

B effuderis temerè. Non enim dignum est, Deus cùm sis, in os tibi venire verba de rebus execrabilibus adeò ac detestandis facienda. Nam Sophista atque impostor iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando venit, orationem multo iam antea conscriptam recitaturus iis qui ad solennem ludorum celebritatem conuenerant. Erat autem argumẽtum eius scripti: Pythagoras prohibitus aliquando ab Atheniẽsibus communicare, vt opinor, cũ iis qui Eleusinia sacra peragebant, tanquam barbarus, eò

C quòd ipse Pythagoras diceret, ante ea tempora etiam Euphorbũ sese fuisse. Cęterùm erat oratio ea ipsius iuxta Æsopi graculum, collectitia, ex variis alienis pẽnis cõsarcinata. Itaque cùm vellet haudquaquam friuola ac vana dicere videri, ex notis ac familiaribus quendam rogat (erat autem homo ille Patrensis genere, circa lites & actiones forenses plerunque versatus) vt postquam dicendi argumentum aliquod postulasset, Pythagoram ipsi statim subiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & persuasit theatro, vt orationem illã de Pythagora audirent. Erat igitur, id

D quod consequens tum fuit, iste quidem ad agendum & exprimendum gestu sermonem, valde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, vt par est, ea quæ longè ante meditata atque exercitata habuerat, tametsi impudentia, quæ quàm maxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo vnà certamen obibat. Risus autem ab auditoribus vndique multus. Ac alij quidem ad Patrensem illum interea aspicientes, significationem dabant quòd haudquaquam clam ipsis esset quòd illius ope fallacia ac techna hæc composita esset: alij autem etiam ipsa ea quæ recitabantur, agnoscentes, per totum illud auscultandi tempus vnum hoc opus agebant,

vt sẽ mutuò explorarent quo modo quisque memoria teneret & dignosceret vnde quicque ex iis Sophistis qui paulo ante nos celebres fuere, in declamationibus siue meletis quas vocant, desumptum esset. Porrò inter hæc omnia etiam is qui orationem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur autem non rideret ob manifestum adeò & ineptum atque impudens facinus? Ac fortè (est enim risus intemperantior paulò) cùm ille voce ad canticum deflexa, lamentationem quandam, vt ipsi videbatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poëta, illud quod vulgo dici solet, Asinum ad lyram, videns, in cachinnum admodum suauem solutus est: quod alter conuersus aspexit. Et hoc est quod illos paulo antè inter se inimicos reddidit. Atque hinc erat quidem anni principium, imo verò tertia dies à nouilunio magno, quando Romani iuxta veterum consuetudinem & ipsi preces quasdam pro toto anno faciunt, & sacrificia peragunt, pro eo ac ipsis rex Numa sacrificandi ritus hos constituit, persuasique sunt quòd eo potissimùm die votis ac precibus Dij vacent, atque animum aduertant. In hoc igitur festo, & calendis solennibus ridens Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto supposititio conspicatus accedentem execrabilem & arrogantem istum alienarum orationum histrionem, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, atque impuritatem vitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens deprehensus fuerat) Tempus, ad quendam amicorum inquit, vobis est discedere, atque hoc inauspicatum spectaculum relinquere. Nam homo iste obuiam nobis factus, videtur suauissimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito sophista ille mox verbum Apophradis, velvti peregrinum atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro superiore illo risu vicissim vltus est, vt quidem ipse putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem est? fructus, an herba aliqua, an instrumentum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid tandem est Apophras? Nam ego quidem neque audiui vnquam, neque intelligo facilè quidnam etiam sit quod ille dicit. Atque hęc tamen ille quidem putabat se contra hunc valde acerbè dixisse, ac multò adeò risu Apophradem ipsam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extremum contra seipsum inscitiæ testimonium proferebat.

A ὅπως μνήμης ἔχοιεν πρὸς ὃ δέ γε γνώσκειν, ὅτου ἕκαστον ὠὴ τῶν ὀλίγον πρὸ ἡμῶν βιοδοκιμηθέντων ὅτι ταῖς καλουμέναις μελέταις σοφιστῶν. ἐν δὲ τούτοις ἅπασι, καὶ ὁ τὸν λόγον τόνδε συγγράψας, ὠὴ σὺν τοῖς γελῶσι καὶ αὐτός. τί δ' οὐκ ἔμελλε γελᾶν ἐφ' οὕτω προδήλῳ, καὶ ἀπιθάνῳ, καὶ αἰσχρομύτῃ τολμήματι; καί πως (ἔστι δὲ ἀκρατὴς γέλωτος) ὁ μὲν, τὴν φωνὴν εἰς μέλος, ὡς ἔφετο, θρηνώδη τινὰ ἐπιτηδεύσας τοῦ Πυθαγόρα, ὁ δὲ, τοῦτο δὴ ὃ τῶν λόγων, ὄνον κιθαρίζειν πειρώμενον ὁρῶν, ἀνεκαγχάσε μάλα. ἡδὺ ὁ ποιητὴς B σοῦ ὁ ἐμός· ὁ δὲ, εἶδεν ὑπεστραφείς. τοῦτο ὄφελε πολέμωσε τότε αὐτοῖς ἐναγχος. ἐτύγχανε δὲ ὠὴ μὲν ἡ τοῦ ἔτους ἀρχὴ, μᾶλλον δὲ ἡ ἀπὸ τῆς μεγάλης νουμηνίας τρίτη, ἐν ᾗ οἱ Ρωμαῖοι κατά τι ἀρχαῖον, εὔχονταί τε αὐτοῖς ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ ἔτους εὐχάς τινας, καὶ θύουσι, Νουμᾶ τοῦ βασιλέως καταστησαμένου τὰς ἱερουργίας αὐτοῖς, καὶ πεπιστεύκασι τοὺς θεοὺς ἐν ἐκείνῃ μάλιστα τῇ ἡμέρᾳ χρηματίζειν τοῖς εὐχομένοις. ἐν τοιαύτῃ τοίνυν ἑορτῇ, καὶ ἱερομηνίᾳ, ὁ τότε γελάσας ἐν Ολυμπίᾳ ἐκεῖνος, ὑπὸ τῷ ὑποβολιμαίῳ Πυθαγόρᾳ, ἰδὼν προσιόντα τὸν καταπύστον, καὶ ἀλαζόνα, τὸν τῶ ἀλλοτρίων λόγων ὑποκριτὴν (ἐτύγχανε δὲ C τὸν τρόπον ἀκριβῶς εἰδὼς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἄλλην ἀσέλγειαν, καὶ μιαρίαν τοῦ βίου, καὶ ἃ ποιῶν ἐλέγετο, καὶ ἃ ποιῶν κατείληπτο) Ὥρα ἡμῖν, ἔφη, πρός τινα τῶν ἑταίρων, ἐκτρέπεσθαι ὃ δυσφώτητον τοῦτο θέαμα, ὡς φανεὶς, ἔοικε τὴν ἡδίστην ἡμέραν, ἀποφράδα ἡμῖν ποιήσειν. τοῦτ' ἀκούσας ὁ σοφιστὴς τὴν ἀποφράδα, ὥς τι ξένον καὶ ἀλλότριον τῶν Ελλήνων ὄνομα, ἐγέλασε βαθύ, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ D πάλαι ἐκεῖνον γέλωτος ἠμείψατο, ὡς δοκεῖν ἔφετο, καὶ πρὸς ἅπαντας ἔλεγεν, ἀποφράς, τί δέ ἔστ' ὄφελ; καρπός τις, ἢ βοτάνη τις, ἢ σκεῦός; ἆρα τῶν ἐσθιομένων ἢ πινομένων τί ἐστιν ἀποφράς; ἐγὼ μὲν οὔτε ἤκουσα πώποτε, οὔτ' ἂν συνίην ποτὲ ὅ, τι καὶ λέγει. ταῦτ' ὁ μὲν ᾤετο καθ' αὑτοῦ διεξιέναι, καὶ πολὺ ἐπῆγε τῇ ἀποφράδι τὸν γέλων· ἐλελήθει δὲ καθ' αὑτοῦ τὸ ὕστατον ἐκμαίνεσθαι ἀπαγδυόμενος ἐκ φέρων, ὅτι τοιοῦτος.

τοῦ δὲ τὸν λόγον συνέγραψεν, ἐμὲ προσπέμψας ὑμῖν, ὡς δείξοντα τὸν ἀοίδιμον σοφιστὴν, τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων ἀγνοοῦντα, καὶ ὁπόσα καὶ οἱ ὑπὸ τῶν ἐργαστηρίων, καὶ τῶν καπηλείων εἰδεῖεν. Ταῦτα μὲν ὁ ἔλεγχος. ἐγὼ δὲ, ἤδη γὰρ αὐτὸς προείληφα τὸ δράματος τὰ λοιπὰ, δίκαιος αὖ εἰμὶ, τὰ ἐκ τοῦ Δελφικοῦ τρίποδος ἤδη λέγειν, οἷα μὲν σου τὰ ἐν τῇ πατρίδι, οἷα δὲ τὰ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, οἷα δὲ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, οἷα δὲ τὰ ἐν Φοινίκῃ, καὶ Συρίᾳ, εἶτα ἑξῆς, τὰ ἐν Ἑλλάδι, καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ ὑστάτῃ πασῶν, τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν, ἅπερ κεφαλαιώδεστατα τῆς ἀπονοίας τῆς σῆς, καὶ κορυφὴ, καὶ κορωνὶς τοῦ τρόπου. ἐπεὶ γὰρ τῇ παροιμίαν, Ἰλιὰς ὢν, τραγῳδοὺς ἐμιαίνωσω, καιρὸς ἤδη σοι ἀκούειν τὰ σαυτοῦ κακά· μᾶλλον δὲ, ταῦτα μὲν, μηδέπω, περὶ δὲ τῆς Ἀποφράδος, πρότερον. εἰπὲ γάρ μοι πρὸς Πανδήμου, καὶ Γενετυλλίδος, καὶ κυβίστης, πῇ σοι μεμπτὸν, καὶ γέλωτος ἄξιον τοὔνομα τῇ Ἀποφράδι ἔδοξεν ἡ Ἀποφράς; νὴ Δί', οὐ γὰρ ἴδιον τῶν Ἑλλήνων ἦν, ἀλλά πόθεν ἐπεισκωμάσθη αὐτοῖς ἀπὸ τῆς πρὸς Κελτοὺς ἢ Θρᾷκας, ἢ Σκύθας, ὑπομιξίας. σὺ δ' (ἅπαντα γὰρ οἶσθα τὰ τῶν Ἀθηναίων) ἐξέκλεισας τοῦτο θύρας, καὶ ἐξεκήρυξας τῆς Ἑλλήνικοῦ. καὶ ὁ γέλως ὑπὲρ τούτου, ὅτι βαρβαρίζω, καὶ ξενίζω, καὶ ὑπερβαίνω τοὺς ὅρους τοὺς Ἀττικούς. καὶ μὴν τί ἄλλο ἔστως Ἀθηναίοις ὑπερώριον, ὡς τοῦτό τοὔνομα, φαῖεν ἄν, οἵγε σοῦ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα εἰδότες; ὥστε ἥττον ἂν Ἐρεχθέα, καὶ τὸν Κέκροπα, ξένους ἀποφήναις, καὶ ἐπήλυδας εἰς τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τὸ ἀποφράδα δείξας οὐκ οἰκείαν καὶ αὐτόχθονα τῆς Ἀττικῆς, πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν, ἃ καὶ αὐτοῖς κοινὰ ταῦτα τοῖς πᾶσιν αὐθεφήποις ὀνομάζουσιν, ἀποφράδα δ' μόνοι ἐκεῖνοι, τὸ μιαρὸν, καὶ ἀποκτόνον, καὶ ἀπαίσιον, καὶ ἀποφατικὸν, καὶ σοὶ ὁμοίαν ἡμέραν. ἴδιον καὶ μεμάθηκας ἤδη ὁδοῦ πρέρυσιν, τί βούλεται αὐτοῖς ἡ ἀποφὰς ἡμέρα, ὅταν μήτε αἱ ἀρχαὶ χρηματίζωσι, μήτε εἰσαγώγιμοι αἱ δίκαι ὦσι, μήτε τὰ ἱερὰ ἱερουργῆται, μήθ' ὅλως τι τῶν αἰσίων τελῆται, αὕτη ἀποφὰς ἡμέρα. σύνοιμι δὲ τοῦτο ἄλλοις ἐπ' ἄλλαις αἰτίαις,

A Huius igitur gratia orationem hanc scripsit is qui me huc ad vos præmisit, vt videlicet ostenderet, celebrem istum sophistam, communia illa Græcorum, & quæ illi etiam qui in officinis atque tabernis sedent, scire solent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego verò (iam enim ipse ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam veluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia videlicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palæstina, qualia in Ægypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atque exinde deinceps in Græcia & Italia: & postremò quæ nunc Ephesi facis, quæ B quidem vecordiæ istius tuæ quasi quoddam summarium sunt & caput, & coronis morum. Postquam enim, iuxta prouerbium, Iliensis cùm sis, tragœdos conduxisti, tempus iam est vt propria tua mala audias. Imò verò nondum etiam, sed de Apophrade priùs. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidẽ, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendum ac risu dignum videtur nomen Apophradis? Nõ enim mehercle Græcorum proprium erat, sed alicũde ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum com- C mixtione velut comessabundum introductum: tu verò (cuncta enim Atheniẽsium cognita habes) exclusisti illud continuò, & velut per præconem è ciuitate Græcorum eiecisti: & ex eo risus iste videlicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & transgredior terminos Atticos. At verò quid aliud Athenien sibus ita familiare ac patrium, vti hoc nomen? dixerint illi qui huiusmodi meliùs quàm tu, sciunt. Quapropter citiùs Erechtheum aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienses esse probaueris, quàm Apophradis nomen ostenderis non pro- D prium, aut non inibi natum, & genuinum Atticæ esse. Nam multa quidem sunt quæ & ipsi eodẽ modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradem autem soli illi atram & abominabilem, & inauspicatam & nefastam, tibique similem diem vocant. Ecce didicisti iam obiter quoque significationem Apophradis, & quis dies ater vocetur. Quando videlicet neque magistratus de rebus consultant publicè, neque lites in foro disceptãtur, neq; sacrificia peraguntur, neque quicquam eorum quæ more & auspicato solent, tractatur, is dies Apophras siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios aliis de caussis indicti sunt.

Veneris cognomina sunt apud Suid.

Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati sunt, ac dies exinde tales quibus cladem eam accepere, pro nefastis & inauspicatis ad res legitimas gerendas habendos censuerunt: aut mehercle etiam. Atqui ineptum fortassis & intempestiuum vtique iam fuerit dedoceri, ac denuo discere talia, virum senem adeò, ne illa quidem quę his priora sunt, scientem. Proinde hoc omnino reliquum est, & si dideris ipsum, omnia exinde nobis scies. Vnde enim heus tu? Nam cętera quidem etiamsi ignorare ignoscendum sit, ea videlicet quæ extra communem viam posita, & obscura hominibus priuatis atque indoctis sunt: diem tamen atrum, etiamsi volueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nam hoc vnum ac solum nomen omnium positum esse dixerit quispiam. At verò vetustorum verborum alia quidem vsurpanda sunt, alia autem non item, quæcunque eorum videlicet non ita multis consueta atque vsitata sunt, vt ne perturbemus auditum, & vulneremus intelligentium aures. Ego verò, vir optime, si ad te quidem verba fecissem, de te ita dicens, peccassem fortassis. Decebat enim, decebat, inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum verbis consuetis ac patriis tecum loqui, si intelligere deberes quæ dicerentur, & audiendo voluptatem aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, secundùm Græcam linguam conuersari decet. Deinde etiam Atticis per successionem temporum multa variantibus in lingua sua, hoc nomen inter præcipua mansit, hoc modo semper & ab omnibus ipsis dictum. Ac sanè commemorarem etiam eos qui ante nostram ætatem eodem nomine vsi sunt, nisi & isto modo perturbaturus te essem, peregrina & ignota tibi poëtarum, oratorum & historicorum verba recensendo. Imò verò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud vsurparunt, omnes enim norunt: sed tu contra si mihi vnum aliquem ex veteribus ostenderis, qui nomine hoc vsus non fuerit, Aureus, vt aiunt, in Olympia statuêris. Atqui si quis senex adeò, & ætate confectus, huiusmodi ignorat, videtur idem mihi, quòd Athenæ ciuitas est Atticæ, & Corinthus in Isthmo, & Sparta in Peloponneso, ignorare. Superest igitur fortassis illud tibi vt dicas, ipsum quidem nomen apophradis nosse te, cæterùm vsum eius vt intempestiuum accusasse.

Praecipio.

Fortassis, non intelligentium, legendum.

ἢ γὰρ αὖ ἡττηθέντες μάχαις μεγάλαις, ἔπειτα ἔταξαν ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς τὰ τοιαῦτα ἐπεπόνθεσαν, ἀποφράκτους καὶ ἀκύρους τῶν ἐνόμων πραξέων εἶναι, ἢ καὶ, νὴ Δία. καίτοι ἄκαιρον ἴσως, καὶ ἔξωθέν γε ἤδη, γέροντα ἄνδρα μεταδιδάσκειν τὰ τοιαῦτα, μηδὲ τὰ περὶ τούτων εἰδότα. πολύ γοῦν τοῦτ' ἔστ' ὃ λοιπόν, κἂν ἐκμάθῃς αὐτό, πῶς ἡμῖν εἰδὼς ἔσῃ. πόθεν γὰρ ὦ φίλε; τὰ μὲν γὰρ ἄλλα κἂν ἀγνοῆσαι, συγγνώμη, ὁπόσα ἔξω τῆς πολλοῦ πάνυ, καὶ ἄδηλα τοῖς ἰδιώταις· τὸ δὲ Ἀποφράδα δὲ, οὐδὲ βουληθεὶς ἄν, ἄλλως εἴποις. ἓν γὰρ τοῦτο καὶ μόνον ἀπάντων τοὔνομα ἔστω, φησί τις· ἄλλα δὲ τῶν παλαιῶν ὀνομάτων, τὰ μὲν λεκτέα, τὰ δ' οὔ, ὁπόσα αὐτῶν μὴ συνήθη τοῖς πολλοῖς, ὡς μὴ παρέπτοιμεν τὰς ἀκοάς, καὶ πταρώσειμεν τῶν συνόντων τὰ ὦτα. ἐγὼ δὲ, ὦ βέλτιστε, τάχ' ἂν μέν σε, ἴσως ταῦτα πρὸς σοῦ εἰπών, ἥμαρτον, ἐρεῖν γὰρ ἐρεῖν ἢ χρὴ τὰ Παφλαγόνων, ἢ Καππαδόκων, ἢ Βακτρίων πάτρια διαλέγεσθαί σοι, ἕως ἐκμάθῃς τὰ λεγόμενα, καὶ σοὶ ἀκούειν ἡδέα· τοῖς δ' ἄλλοις Ἕλλησιν, οἶμαι, καθ' Ἑλλάδα γλῶτταν συνῳδαὶ χρὴ. εἶπα καὶ τῶν Ἀττικῶν χρόνοις πολλὰ ἐπιφαίνειν τῆς αὐτῶν φωνῆς, τοῦτο δὲ τοῖς μάλιστα τοὔνομα διετέλεσεν, οὕτως ἀεὶ, καὶ παρὰ ἁπάντων αὐτῶν λεγόμενον. εἶπον ἂν καὶ τοὺς πρὸ ἡμῶν κεχρημένους τῷ ὀνόματι, εἰ μὴ καὶ ταύτῃ σε διαφθεῖραι ἔμελλον, ξένα σοι καὶ ἄγνωστα ποιητῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ συγγραφέων ὀνόματα διεξιών. μᾶλλον δὲ, νὴ ἐγώ σοι τοὺς εἰπόντας ἐρῶ. πολῖται γὰρ ἴσασιν. ἀλλὰ σύ μοι ἕνα τῶν πάλαι δείξας οὐ κεχρημένον τῷ ὀνόματι, Χρυσοῦς, φασὶν, ἐν Ὀλυμπίᾳ στάθητι. καίτοι, ὅστις γέρων ὤν, καὶ ἀφιλής, τὰ τοιαῦτα ἀγνοῶ, δοκεῖ μοι ὅτι καὶ Ἀθῆναι πόλις ἐστὶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ Κόρινθος ὅτι τῷ Ἰσθμῷ, καὶ Σπάρτη ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, μὴ εἰδέναι. λοιπὸν ἴσως ἐκεῖνό σοι λέγω, ὡς ὃ μὲν ὄνομα ἤδῃς, τὸν δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ἄκαιρον ἠτιάσω.

Φέρε δὴ καὶ ἐκ τούτου πρὸς σὲ ἀπολογήσομαι τὰ εἰκότα· σὺ δὲ πρόσεχε τὸν νοῦν, εἰ μὴ πάνυ ὀλίγον σοι μέλῃ τοῦ μηδὲν εἰδέναι· εἰ οἱ πάλαι πολλὰ τοιαῦτα πρὸ ἡμῶν ἀπέρριψαν ἐς τοὺς σοὶ ὁμοίους ἔκαστοι τοῖς τότε. ἦσαν γὰρ καὶ τότε, ὡς ὅ εἰκός, ἐκλυρεῖ τινες ἐς τὰ ἤθη, καὶ μαργοὶ, καὶ κακοήθεις τὸν τρόπον. καὶ ὁ μὲν Κόθορνόν τινα εἶπεν, εἰκάσας αὐτοῦ τὸν βίον, ἀμφίβολον ὄντα τοῖς τοιούτοις ὑποδήμασιν· ὁ δὲ, Λυπάλιν, ὅτι τὰς ἐκκλησίας θορυβώδης ῥήτωρ ὢν, ἐπεπαύκει· ὁ δὲ, Ἑβδόμην, ὅτι ὥσπερ οἱ παῖδες τὰ ταῖς ἑβδόμαις, καὶ ἐκεῖνος τὰ ταῖς ἐκκλησίαις ἐπαιζε, καὶ διεγέλα, καὶ παιδιᾶν ἐποιεῖτο τὴν σπουδὴν τοῦ δήμου. μὴ δῶς οὖν καὶ μοὶ, πρὸς Ἀδώνιδος, εἰκάσαι παμπόνηρον αὐθέκαστον, ἀπάσῃ κακίᾳ συντροφον, ἡμέρᾳ δυσφήμῳ καὶ ἀπαισίᾳ. ἡμεῖς καὶ τοὺς χωλοὺς, ταῖς δεξιαῖς ἐκτρεπόμεθα, καὶ μάλιστα εἰ ἕωθεν ἴδοιμεν αὐτούς. κἂν εἴ τις βάκηλον ἢ εὐνοῦχον ἴδοι, ἢ πίθηκον, θύραθεν ἐξιὼν τῆς οἰκίας, ὅπῃ πόδα ἀναστρέφει, καὶ ἐπανέρχεται, οὐκ ἀγαθὰς μαντευόμενος ταῖς ἐφημέροις ἐκείναις πρᾶξις ἔσεσθαι αὐτῷ, ἀλλὰ πονηρῷ τῷ πρώτῳ καὶ δυσφήμῳ κληδόνισμασι. τὸ ἀρχῆς δὲ, καὶ τὸ θύρασι καὶ ὅπῃ τῇ πρώτῃ ἐξόδῳ, καὶ ἕωθεν τοῦ ἀπαντος ἔτους, εἴ τις ἴδοι κίναιδον, καὶ ἀπόρρητα ποιοῦντα, καὶ πάσχοντα, ὅτιοῦν ὅπῃ τούτῳ, καὶ ἀνδρωνίτα, καὶ μονονοὺ τοῦνομα τῶν ἔργων αὐτῶν ὀνομαζόμενον, ἀπατεῶνα, κόπτα, ὅτιοῦν, ὄλεθρον, κύφωνα, κάρηθρον, μὴ φύγῃ, μηδ' εἰκάσῃ τοῦτον ἀποφράδι ἡμέρᾳ; ἀλλ' ἦ καὶ σὺ τοιοῦτος; οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο, εἰ ἐγὼ τὴν ἀνδρίαν οἶδα τὴν σὴν, ὅσην καὶ μεγάλα φρονεῖν ὅτι τούτῳ μοι δοκεῖς, ὅτι μὴ ἀπόλυταί σοι ἡ δόξα τῶν ἔργων, ἀλλὰ πᾶσι δῆλος εἶ, καὶ θεάσεται. εἰ δὲ καὶ ὁμόσε χωρήσας, καὶ ἀρνήσαιο μὴ τοιοῦτος εἶ), τίσι πίστεσιν ἔρῃς; τοῖς πολίταις τοῖς σοῖς (ἐκεῖθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον) ἀλλ' ἴσασιν ἐκεῖνοι τὰς πρώτας σου βλάβας, καὶ ὡς προδιδοὺς σεαυτὸν τῷ ὀλέθρῳ ἐκείνῳ σχετλιώτατα, συμπαρεφθείρω πάντα ἀπηρεπῶς, ἄχρι δή σε ὁ Φ λόγος οὗτος, ῥάκος πολυχρονιὸς ἐργασάμενος, ἐξέωσε. καὶ ἐκεῖνα μέμνηται, ὡς ὅ εἰκός, ἃ πρὸς ὅ θέατρον ἐσεσιθύσι,

A Age itaque, & de hoc respondebo tibi consentanea: tu verò animum aduerte, nisi omnino parui facis si nihil scire videaris. Nam & veteres huiusce modi multa ante nos in eos qui tibi similes erant, tum iactarunt. Erant enim tunc quoque (vt est verisimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atque alius quidem [1] Cothurnum quen-

1 *Hoc nomine notatus fuit Therameues, de quo Xenophon lib. 2.*

dam appellabat, vitam illius comparatione hac perstringens, vt inconstantem & ambiguam, perinde vt calciamēti genus hoc est: alius autem Lypaën [2], quòd conciones turbare solebat, orator tumultuosus existens: rursum alius Hebdomam,

2 *ἀπὸ τοῦ λυπεῖν videlicet deducta voce, quod molestare & vexare significat.*

B quòd perinde vt pueri septimanis diebus solent, etiam ille in concionibus luderet & rideret, & serium studiúmque plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominem perditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauspicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus, ac maximè si manè videamus ipsos. Et si quis spadonem aut eunuchum aspexerit, aut simiam quoque, egressus domo statim, conuertit pedem, & regreditur, ominans sibi haudquaquam prosperas diei illius res atque actiones fore, præ malo

C hoc primo & inauspicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egressu, & mane primo totius anni, si quis videat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hęc, & eneruatum, & tantùm non ipso nomine, quæ agit, præ se ferentem, deceptorem, præstigiatorem, periurum, pestem, catastam, barathrum, non effugiat, neque talem diei atro comparet? An verò tu talis non es? Haudquaquam negabis, si modò noui fortitudinem tuam istam, qui certè & animum attollere ob hæc mihi videris, videlicet quòd tibi gloria

D ista rerum tuarum non prorsum perit. Sed omnibus notus es, & passim celebris. Quòd si autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te esse, cui quæso credibilia ista dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordiri æquum est: at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipsum perdito illi militi, & cum eo vnà turpissimè ac flagitiosissimè oberraueris, omnia obsequens ac patiens, donec te, iuxta prouerbium, pannum lacerum, detritum & confectum extrusit.. Etiam illa meminerunt, vt est consentaneum, quæ in theatro adolescens egisti,

quando ſaltatoribus ac mimis ſubſeruiebas, & in ducendis ordinibus ſeu choris quaſi quidam dux eſſe cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulę quod eſſet, renũciabat, ſed tu ornatè admodum, ſubligatis aureis crepidis, & indutus veſte tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro poſtulares, coronas ferens, & cum plauſu rediẽs, honore tandem ab ipſis affectus. At nunc orator es, & ſophiſta: & ob hoc ſi audiant aliquando talia de te illi, iſtud ex Tragœdia videlicet, *Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere Thebas* putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus ſtatim notum illud erit: Hiccine ille qui tum? & quæ poſt illa ſequuntur. Proinde & ipſe rectè facis, qui omnino non aſcendis ad illos, neque in patriam crebrò ventitas, ſed fugis illam vltro, quanquam neque hyeme malam, neque æſtate moleſtam nimis, ſed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam coargui, & cum iis qui vetera illa ſciunt ac meminerunt, conuerſari, laqueus reuera tibi eſt. Sed quid iſta fruſtra nugor? Quem enim tu vnquam veritus fueris? aut quid turpe putaueris eorum etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſſiones eſſe tibi apud illos magnas: nimirum miſeram illam turriculam, cum qua Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium videri queat. Proinde ciuibus quidem tuis haudquaquam vllo modo perſuaſeris, vt non omnium deteſtabiliſſimum te credant, & commune adeò totius ciuitatis dedecus. Fortaſſis autem & cæteri habitantes in Syria, eadem de te cum illis teſtabuntur, ſi te dicas nihil mali aut reprehenſione dignũ feciſſe. Nam mehercle Antiochia quidem etiam ipſum iſtud opus, vidit, quando adoleſcentem illum Tharſo venientem abduxiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſſis mihi fuerit. Verũtamen norunt & meminerũt illi qui tum adſtabant vobis, atque aſpiciebant te quidem in genu inclinatum, illum autem noſti quid facientem quoque, niſi omnino perpetua rerum obliuione laboras. At in Ægypto illi fortaſſis non norunt te, qui te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quę modò dixi, ſuſceperunt, cùm te veſtiarij inſequerentur, à quibus veſtibus pretioſis comparatis, viaticum tum habebas.

A τοῖς ὀρχησταῖς ὑποκεινόμενος, καὶ στεφανηφορίας ἀξιῶν εἶναι. οὐδεὶς γοῦν πρὸ σοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον, οὐδ' ἐμιμήσατο τὸ ὄνομα τοῦ δράματος· ἀλλὰ σὺ κομῶν πάνυ, χρυσᾶς ἐμβάδας ἔχων, καὶ ἐσθῆτα τυραννικὴν, προεισέπεμπου, δεόμενός γε αἰτήσων τοὺς θεάτας, στεφάνους κομίζων, καὶ κρότου ἀπιών, ἤδη τιμώμενος πρὸς αὐτῶν. ἀλλὰ νῦν ῥήτωρ, καὶ σοφιστὴς, καὶ ἴσως τοῦτο μὲν πύθωνται ποτὲ τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ σοῦ ἀκμήνοι, τοῦτο δὲ ὁ ἐκ τῆς τραγῳδίας, δύο μὲν ἡλίους ὄρᾶν δοκοῦσι, δισσὰς B δὲ Θήβας. καὶ πρόχειρον ἅπασιν αὐτοῖς ὃ, Ἐκεῖνος, ὁ τότε, καὶ μετ' ἀκμῆς. τοιγάρτοι καὶ αὐτὸς οὐ ποιῶν, οὐκ ὀπιθαίνεις τοῖς πολίταις, οὐδ' ὀπισχωρεῖς αὐτοῖς, ἀλλὰ φεύγεις ἐκὼν πατρίδα, οὔτε χεῖμα κακὸν, οὔτε θέρος ἀργαλέον, ἀλλὰ καλλίστην, καὶ μεγίστην τῶν ἐν Φοινίκῃ ἁπασῶν. ὃ γὰρ ἐλέγχεσθαι, καὶ τοῖς εἰδόσι καὶ μεμνημένοις τὴν πάλαι σὴν σωφροσύνην, βέβηλος ὡς ἀληθῶς ἔστι σοι. καίτοι τί ταῦτα λῆρος; τίνα γὰρ οὐκ αἰδεσθείης σύ; τί δ' οὐκ αἰσχρὸν ἡγήσαιο τῶν ὑστάτων; πιθανὸν μὲν καὶ κτήματα C εἶναί σοι μεγάλα παρ' αὐτοῖς, ὃ δύσγνιον ἐκεῖνο πυργίον, ὡς τὸν τοῦ Σινωπέως πίθον, τὸν Διὸς αὐλὸν εἰσιδεῖν πρὸς αὐτό. τοὺς μὲν δὴ πολίτας, οὐδαμῇ οὐδαμῶς μεταπείσας μὴ οὐχὶ τῶν ἀπόρρητων βδελυρώτατόν σε ἡγεῖσθαι, ὄνειδος κοινὸν ἁπάσῃ τῇ πόλει. τάχα δ' ἂν τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ Συρίᾳ παροικοῦντας ὁμοίως φαίης, εἰ λέγοις μηδὲν πονηρὸν μηδὲ ἐπαίσχυντον βεβιωκέναί σοι. Ἡράκλεις γὰρ μὲν Ἀντιόχεια, καὶ, τοῦργον αὐτὸ εἶδεν, ὅτε τὸν Ταρσόθεν ἥκοντα ἐκεῖνον νεανίσκον ἀπαγαγών· ἀλλὰ καὶ αἰσχύνειν αὐτὰ, αἰσχρὸν ἴσως ἐμοί. πλὴν ἀλλὰ ἴσασί γε, καὶ μέμνηνται οἱ τότε ὑμῖν παραστάντες, καὶ σὲ μὲν ἐς γόνυ συγκαθήμενον ἰδόντες, ἐκεῖνον δὲ, οἶσθα ὅ, τι καὶ ποιοῦντα, εἰ μὴ πανταπάσιν ἐπιλήσμων τις εἶ. ἀλλ' οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἴσως ἀγνοοῦσί σε, οἱ μετὰ τοὺς ἐν Συρίᾳ θαυμασιοὺς ἄθλους ἐκείνους ὑποδεξάμενοι φεύγοντα, ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπὸ τῶν ἱματιοκαπήλων διωκόμενον, πρὸ' ὧν ἐσθῆτας πολυτελεῖς παριάμενος, ἐφόδια εἶχες.

ἀλλ' οὐκ ἐλάττω σοι ἡ Ἀλεξάνδρεια σύνοιδεν, οὐδὲ, μὰ Δί', ἐγχεῖν δυτέραν τῆς Ἀντιοχείας κεκρίθαι αὐτῷ. ἀλλ' ἦτε ἀκολασία, γυμνοτέρα, καὶ ἡ αἰσχρουργία σοι οὐχ ὑπημανεστέρα, καὶ τοὔνομα ὅτι τούτοις μεῖζον, καὶ ὅτι πᾶσιν, ἀκάλυπτος ἡ κεφαλή. εἷς μόνος αὖ ὑπέστευσέ σοι ἐξαρνᾷ γιγνομένῳ μηδὲν τοιοῦτον ἐργάσασθαι, καὶ βοηθὸς αὖ κατέστη ὁ τελευταῖος μαθοδότης αὐτὸς ὢν τοῖς ἀρίστοις Ῥωμαίων. τοὔνομα δὲ αὐτὸ δοῦναί σοι ἀποσιωπῆσαί μοι, καὶ ταῦτα, πρὸς πόλεως εἰδότας οὓς λέγω οὐχ ἥκιστα τοίνυν τὰ μὲν ἄλλα ὁπόσα ἔπλη σὺ τῇ στενοχωρίᾳ τολμηθέντα ὑπὸ σοῦ, τί χρὴ λέγειν; ἀλλ' ἰώνακά σε κατέλαβε τῶν μειρακίων τὸν οἰνοχόον τὸν Οἰνοπίωνος ὑπογόνατα κείμενον, τί οἴει; ὅτῳ δοκεῖ σοι μὴ εἶναι τοιοῦτον, αὐτὸ ὃ ἔργον ὁρᾷ; οὐκ, εἴτε μὴ πρωτάπασι τυφλὸς ἰών, ἀλλ' ἐδήλωσε τῇ γνώμῃ, αὐτίκα ἐξελάσας τῆς οἰκίας, καὶ καθάρσιόν γε, ὡς φασι, περιενεγκὼν ὅτι τῇ σῇ ὁδῷ. Ἀχαΐα μὲν γὰρ καὶ Ἰταλία πᾶσα ἐμπέπλησαι τῶν σῶν ἔργων, καὶ τοῖς ἐπ' ἀμείνοις δόξης, καὶ ὀνήσεώς γε τῆς ἐκείνοις. ὥστε πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔγωγε τὰ ὑπὸ σοῦ, οὐχ ἥκιστα λέγω ὅτῳ ἀληθέσατον, πῶς οὐκ ἂν ἐθαύμαζον, εἰ τὰ πρῶτά σου ἤδη πάλαι; καίτοι καινὸν οὐδὲν ἔοικε τὸ πρὸς τὰς γυναῖκας πρᾶγμα τὸ σὸν. καὶ πόθεν οὖν τῷ τοιούτῳ εἰπεῖν μοι ἀποφράδα ὀνομάζεται; ἦ γάρ τι πρὸς Διὸς, καὶ φιλήσαι τῷ στόματι πρόσθεν ἀξιώσας ἡμᾶς ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἔργοις; τοῦτο γοῦν ὃ ὑβριστότατον ποιεῖς, καὶ μάλιστα πρὸς οὓς ἥκιστα ἐγχεῖ, καὶ τοὺς ὁμιλητάς, οἷς ἐχρῆν ὦ οὐκ ἄνω μόνα τὰ κακὰ τοῦ σοῦ στόματος ἀπολαύειν, ὃ βαρβαρισμὸν τῶν ὀνομάτων, ὃ τραχὺ τῆς φωνῆς, ὃ ἄκομτον, ὃ ἄπακτον, ὃ πρώτη ἄμουσον, καὶ τὰ τοιαῦτα· φιλῆσαι δέ σε ὅτι τούτοις μὴ ᾤοιτο, ὦ ἀλεξίκακε· ἀσπίδα μᾶλλον ἢ ἔχιδναν φιλῆσαι ἄμεινον, δῆγμα οὐχ ὃ κινδυνῶδες μόνον, καὶ ἄλγημα, καὶ ὁ ἰατρὸς εἰσκληθεὶς, ἐπήμυνεν· ἀπὸ δὲ τοῦ σοῦ φιλήματος, καὶ τοῦ ἰοῦ σκείνου, τίς ἂν ἢ ἱερῆς ἢ βωμοῖς προσέλθοι; τίς δ' ἂν θεὸς ἐπακούσειεν ἔτι δικαιοῦντος; πόσων περιῤῥαντηρίων, πόσων ποταμῶν δεῖ;

Sed non minùs Alexandria quoque conſcia tibi eſt. Et per Iouem haudquaquam poſteriorem eam Antiochia cenſeri decebat, niſi quòd proteruitas iſta tua manifeſtior, & turpitudo flagitiorũ inſanior illic fuit, & nomen ob hęc maius, & ſuper omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit qui crederet tibi inficias eunti, quòd nihil tale commiſiſſes, ac poſtremus auxiliator tibi fuit, is qui ſtipendium dabat, vir inter præcipuos Romanorũ. Nomen autem ipſum permittes mihi vt taceam, & hoc apud omnes eos qui ſciunt quem dicam. Ille igitur cætera quidẽ quæcunque ſuſtinuit in conuerſatione illa à te perpetrata, quid attinet dicere? At verò quandò te deprehẽdit in genibus adoleſcentuli pocillatoris Oenopionis iacentem, quid putas? credidítne tibi talem te nõ eſſe, cùm ipſum opus aſpiceret? Haudquaquam opinor, niſi prorſus cæcus fuit: verùm apertam voluntatis atque animi ſignificationem dedit, cùm te ſtatim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibuſdam luſtrauerit poſt exitũ inde tuum. Nam Achaia quidem & Italia tota referta eſt operibus tuis, & fama ea quæ ob illa conſecuta eſt: & ſanè gratulor tibi ob tam præclaram laudem. Quare ad eos qui mirantur ea quæ nunc Epheſi abs te geruntur, illud equidem dico, quod veriſſimum eſt, quòd mirum foret ſi non mirarentur, ſi prima illa tua opera noſſent. Atqui nouum hîc iſtud videlicet cum mulieribus quoque addidiciſti. An non congruum igitur, dic mihi, fuerit, hominem talem Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam oſculari ore inſuper voluiſti nos ob talia facta? Iſtud igitur contumelioſiſſimè facis, & maximè erga eos quos minimè decebat, ſectatores tuos, quibus ſatis fuerat, illa ſolùm mala ab ore tuo percipere, verborũ videlicet barbariẽ, & vocis aſperitatem, & indiſcretam atque inordinatam enunciationem, & à Muſis omnino alienam, & id genus alia: oſculari autem etiam te ſupra hæc abſit, ô malorum auerſor Hercules. Nam ſcutum potiùs aut viperam oſculari ſatius fuerit, quòd in morſu ibi omne periculum & omnis dolor, & medicus accerſitus facilè illum depulerit: à tuo autem oſculo, & veneno iſto, quis quæſo vel ad ſacra vel ad aras accederet? Quis autem deus exaudiret etiam precantem? quàm multis luſtrationibus, multíſque fluminibus opus foret?

At talis ipſe cùm ſis, derides alios ob nomina ac verba, cùm tu interim facinora talia ac tanta perpetrare ſoleas. Atqui ego quidem ſi Apophradis vocabulum ignorarem, erubeſcerem potiùs: nedum ſi dixiſſem, inficias irem. Te verò nemo noſtrum accuſauit adhuc quòd ὁμολόγης dixeris, & ἐπομάδλητας, & ῥησιμετρῆν, & ἀθηνιῶ pro Athenas deſidero, & αὐθοκρατῆν, & σφενδικίζειν, & χειροβλημᾶδαι. Malum te malè perdat Mercurius Logius, vnà cum ipſis verbis. Vbi enim huiuſmodi ſcripta reperis? In angulo fortaſſis alicubi alicuius ex poëtis iſtis Ialemo frigidioribus defoſſa, ſitu & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philænidos, quos in manibus crebrò habes: veruntamen te atque ore tuo digna. Quia autem oris mentionem feci, quid diceres quæſo ſi te in ius vocaret lingua? Fingamus enim hoc pacto, vt te iniuriæ, aut, quod modeſtius paulo foret, contumeliæ accuſaret, ita dicens: Ego te, ingratiſſime, pauperem atque inopem ſuſceptum, & victu quoque carentem principiò quidem in theatris celebrem feci, nunc quidem Ninum, nunc autem Metiochum, deinde paulo pòſt Achillem quoque exhibens. Poſt hæc autem docentem pueros ſyllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem & alienas iſtas orationes velut in ſcena exhibentem, Sophiſtam videri feci, eámque gloriam tibi, quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur tantum habes quod imputare mihi poſſis, ob quod adeò contumeliosè me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpiſſima, & miniſteria execratione digna? Non ſatis mihi ſunt ea quæ per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, & peierare, & tot nugas atque ineptias exhaurire: imò verò cœnum verborum iſtorum euomere: ſed neque noctu me miſeram otium ducere ſinis, ſed ſola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor: ac lingua perinde vt manu vti decreuiſti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantíſque malis obruis. Loqui, meum opus ſolum eſt: talia autem facere ac pati, quæ tu cogis, aliis partibus iniunctum eſt. Quare vtinam & me aliquis, ceu philomelæ illam, execuiſſet. Nam mihi beatiores illorum linguæ videntur, qui liberos ſuos deuorarunt. Huiuſmodi, per Deos, igitur ſi lingua diceret,

Prosopopœia linguæ expoſtulantis cum abutente.

καὶ τοιοῦτος αὐτὸς ὢν, κατεγέλας τῶν ἄλλων ἐπ' ὀνόμασι, καὶ ῥήμασιν, ἔργα τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἐργαζόμενος. καίτοι ἐγὼ μὲν ἀποφράδα μὴ εἰδὼς, ἠγνοούμην ἂν μᾶλλον, ἢ οὐκ ὀπως εἰπὼν ἐρυθριῶν ἄν. σὲ δὲ οὐδεὶς πώποτε ἡμῶν βρωμολόγοις λέγοντα, καὶ ἐπομάδλητας, καὶ ῥησιμετρῆν, καὶ Ἀθηνιῶν, ὃ Ἀθηνῶν ἐπιθυμῶ, καὶ αὐθοκρατεῖν, καὶ σφενδικίζειν, καὶ χειροβλημᾶδαι. κακὸν κακῶς σε ὁ λόγιος Ἑρμῆς ὀπτεύσειεν αὐτοῖς λόγοις. πολλὰ γὰρ τοῦτα τῶν βιβλίων θύσκεις; ἢ γοῦν πού τα τῶν Ἰαλέμων τινὸς ποιητῶν, καταρρυπωμένα, βύρσου καὶ ἀραχνίων μεστὰ, ἔνθου ἐκ τῶν Φιλαινίδος δέλτων, ἃς ἀγαθὰς ἔχεις· σοὶ μὲν οὖν, καὶ τῷ σοὶ στόματι ἄξια. ἐπεὶ δὲ τοῦ στόματος ἐμνήσθην, τί φαίης ἄν, εἴ σε ἡ γλῶττα εἰς δικαστήριον τοιοῦτον καλέσαιμι (θῶμαι γὰρ οὕτως) ἀδικήματος, ἢ, ὃ μετεωρότατον, ὕβρεως δίωκοι, λέγουσα; Ἐγώ σε, ὦ ἀχάριστε, πένητα καὶ ἄπορον τὸ πρῶτον ἀναλαβοῦσα, καὶ βίου δεόμενον, τὰ μὲν πρῶτα, ἐν τοῖς θεάτροις διδάσκειν ἐποίησα, νῦν μὲν, Νῖνον, νῦν δὲ, Μητίοχον, εἶτα μετὰ μικρὸν Ἀχιλλέα πλεῖσα, μετὰ τοῦτα δὲ, παῖδας συλλαβίζειν διδάσκοντα, μακρῷ γήρᾳ ἔθρεψα, ἤδη δὲ καὶ τοὺς ἀλλοτρίους τούτους λόγους ὑποκρινόμενον, σοφιστὴν εἶναι δοκεῖν ἐποίησα, καὶ τὴν μηδὲν προσήκουσάν μοι δόξαν περιῆψα· τί τοίνυν τηλικοῦτον ἔχων ἐγκαλεῖν, τοιαῦτά με λοιδορῇς, καὶ ὑβριστὴς καὶ ὑπερήφανος καταπολύσεις; οὐκ ἰκανά μοι τὰ ὑπὸ τῆς ἡμέρας ἔργα, ψεύδεσθαι, καὶ ὀμνύειν, καὶ τοὺς τοσούτους ὕθλους, καὶ λήρους, ἀφιέντι, μᾶλλον δὲ τὸν βόρβορον τῶν λόγων ἐκείνων ἐμεῖν; ἀλλ' οὐδὲ νυκτὸς τὴν κακοδαίμονα σχολὴν ἄγειν ἐᾷς· ἀλλὰ μόνη σοι πάντα ποιῶ, καὶ πατοῦμαι, καὶ μιαίνομαι, καὶ αὐτὴ γλώττης, ὅσα καὶ χεῖρ χρῆσθαι διέγνωκας, καὶ ὥσπερ ἀλλοτρίαν ὑβρίζεις, καὶ ὑπακούεις τοσούτοις κακοῖς, λαλεῖν μοι ἔργον ὄντι μόνον. τὰ δὲ τοιαῦτα ποιεῖν, καὶ πάσχειν, ἄλλοις μέρεσι προστέτακται. ὡς ὄφελε κἀμέ τις, ὥσπερ τὴν τῆς Φιλομήλας, ἐκτεμεῖν. μακαριώτεραι γοῦν μοι αἱ γλῶτται, τῶν τὰ τέκνα κατεδηδοκότων. πρὸς θεῶν, ἤν λέγῃ ταῦτα ἡ γλῶττα,

ἰδίαν αὐτῇ φωνὴν λαβοῦσα, καὶ τὸν πώγωνα σωτήρεον ὑπακαλεσαμένη, τί δὴ ἀποκρίναιο αὐτῇ; ἐκεῖνα δηλονότι, ἃ καὶ πρὸς τὸν Γλαῦκον ἔναγχος εἴρηταί σοι, ὅτι πεπραγμένῳ ἤδη τῷ ἔργῳ αἰτιώμενον, ὡς ὅτι τούτῳ ἔνδοξος ὁ βραχεῖ, καὶ γνώριμος ἅπασι γεγένησαι. πόθεν αὖ, οὕτω πρεσβύτης ὢν ὅτι τοῖς λόγοις φιλόμυθος, ἀγαπητὸν δὲ ὁπόσων κλῆσιν καὶ ὀνομασίαν ἔσχες; Εἶπα καταριθμήσῃ αὐτῇ τὰς πολλάς σου περιηγείας, ὁπόσας καλὰ ἔθνη προσείληφας, ὃ κἀγὼ θαυμάζω, ὅτι τὸ μὴ ἀποφοίδα ἐδυσχέρανας ἀκούσας, ἐπ' ἐκείνοις δὲ τοῖς ὀνόμασιν οὐκ ἠγανάκτεις, ὁ Συρία μὲν, ῥοδοδάφνη κληθείς, ἐφ' ᾧ δὲ, μὴ τὸ Ἀθηνᾶν, αἰσχύνομαι διηγεῖσθαι. ὥστε τόγε ἐπ' ἐμοὶ, ἀσαφὲς ἔτι ἔστω. ὁ Παλαιστίνη δὲ, φεναμὸς ἐς τὰς ἀκάνθας τῦ πώγωνος, οἶμαι, ὅτι ἔνυττε μεταξύ· ἔτι γὰρ ἔξυρες αὐτόν. ὁ Αἰγύπτῳ δὲ, συναύχην, περιδηλον τῦτο· μικροδιηθῶν φασιν ἀποπνιγῆναί σε ναύτῃ τινὶ τῶν τεταρμένων ἐντυχόντα, ὃς ἐμπεσὼν ἀπέφραξέ σοι τὸ στόμα. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ βέλτιστοι, αἰνιγματώδες ὄνομα, ἀλλὰ γράμματος ἑνὸς προσθήκῃ τιμήσαντές σε, Ἀτίμαρχον ὠνόμαζον. ἐδόκει γὰρ καὶ ἐκείνου τι πρεπωδέστερον προσῆφθαί σοι. ὁ Ἰταλίᾳ δ', βαβαὶ, ἡρωϊκὸν ὄντως ἐπεκλήθης, ὁ Κύκλωψ, ἐπειδή ποτε καὶ πρὸς ἀρχαίαν διασκευὴν πρὸς αὐτὰ τὰ τῦ Ὁμήρου ῥαψῳδήσας τὸ σὺ τὸ αἰσχρουργίαν ἐπεθύμησας. καὶ αὐτὸς μὲν ἔκεισο μεθύων ἤδη, κισσύβιον ἔχων ὁ τῇ χειρὶ βινητὸν Πολύφημος, νεανίας δὲ ἐπώμοθος, ὀρθὸν ἔχων τὸν μοχλὸν, ὃν μάλα ἠκονημένον, ὅτι σὲ Ὀδυσεὺς τις ἐπῄει, ὡς ἐκκόψων τὸν ὀφθαλμόν.

Κἀκείνῳ μὲν ἁμάρτοι, πρὸς δὲ οἱ ἐπάπεται ἔλεγες.

Αἰσχύνη δ' ἐξελύθη πρὸς νεάτην αἰθερσύνα.

τὸ γὰρ ὑδὲν ἄρρητον ἐσθ', οὐ λέγοντα, ψυχρολογεῖν· σὺ δ' ὁ Κύκλωψ, διαπετάσας ὃ στόμα, τὸ ὡς ἔνι, πλατύπαλον κεχηνὼς, ἀνείχου τυφλύμενος ἐπ' αὐτῷ τῷ γνάθῳ. μᾶλλον δ', ὥσπερ ἡ Χάρυβδις, αὐτοῖς ναύταις, καὶ πηδαλίοις, καὶ ἱστοῖς, ὅλον ζητῶν καταπιεῖν τὸν Οὖτιν.

propria aliqua assumpta sibi voce, ac barba tua velut patrona aduocata, quid quæso responderes ipsi? Illa scilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta sunt, cùm ille te ob opus iam actum accusaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationes ne redditus? At sufficit quomodocunque clarum ac celebrem esse, deinde connumerare ipsi multas istas appellationes, quas passim apud varias gentes adeptus es. Quo magis etiam miror quòd cùm apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autem nomina nihil indigneris. Nam in Syria quidem Rhododaphne vocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubesco dicere. quare quantum quidem in me est, obscurum etiam maneat. In Palæstina autem, sepis nomine, ob barbæ opinor spinositatem, quoniam inter opus pungere solebat. adhuc enim tondebas ipsam. In Ægypto verò angina dictus es: quod per se manifestum est. Nam aiunt te propemodum suffocatum esse, cùm in nautam quendam crassiorem ex iis qui in onerariis atque maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi postquam imposuisset, et iam ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomen nullum dedere tibi, sed literæ vnius appositione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatum ac notum habere te. In Italia autem, papæ! heroicum illud, Cyclops vocatus es, quòd aliquando etiam ad veterē ornatum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poëmata, versibus peragere tu quoque turpitudinem illam affectasses. Ac ipse quidē iacui sti ebrius iam, mulctrale habens in manu, Polyphemus videlicet coire gestiens: ad'olescens autem mercede conductus, rectum habens vectem, probè admodum acutum, quasi Vlysses quidam te inuadebat, excussurus videlicet oculum.

Fortassis enim nomen illius Timarchus fuerat.

Quē tamē haud tetigit, iuxtaq; elabitur hasta,
Et ferit extremum vibrata cuspide mentum.

Neque enim absurdum aut ineptum puto fuerit, cùm de te verba faciamus frigidiora quoque paulo hæc dicere. Tu verò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latissimè licebat, hians, sustinebas ab illo tum occæcari tibi maxillam. Imò verò quemadmodū Charybdis, quęrebas vnà cum ipsis nautis & clauis & velis totum illum absorbere Vtin, siue Neminem.

Atque hæc tum aſpiciebant etiam cęteri qui aderant. Deinde poſtero die vna ea tibi defenſio erat, ebrietas, & ad merum confugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cùm ſis, pudore afficeris erga Apophradem. Per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris cùm illa quoquo dicunt plerique, λεσβιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde vt Apophradem ignoras, & exiſtimas fortaſſis etiam laudari te ab ipſis? An hæc quidem vt conſueta & familiaria noſti: Apophradem autem vt ſolam ignotam improbas, & à catalogo verborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis exſoluis, ſed etiam muliebri conſortio, & ad Gynæcea vſque notus es. Nuperrimè igitur cùm nuptias quaſdam Cyzici ambire auſus eſſes, probè admodum explorata omnia habens optima illa mulier reſpondit: Haudquaquam, inquiens, virum eum accepero, qui ipſe quoque viro indiget. Et tamen in talibus rebus conſtituto tibi, adhuc verborum cura eſt, & rides conſpuíſque cæteros. Meritò ſanè. Neque omnes ſimilia tibi dicere poſſumus. Vnde enim, aut quis adeò in verbis audax foret, vt contra tres adulteros pro gladio tridentem poſtulet? De Theopompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuſpide oratione ipſum confeciſſe ciuitates præſtantiores? Et rurſum, tridente interfeciſſe ipſum Græciam: & eſſe Cerberum in oratione? Nam paulo antè & lucerna accenſa quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuum, & alia infinita, quorũ ne mentionem quidem facere dignum eſt, excepto ſolo illo, quod qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant inter ſe inimici: poſtea de diuite loquens, occidit, inquis, θάτερον τῶν πενήτων. Ridentibus autem vt par erat, iis qui tum aderant, corrigens videlicet, & id quod erratum erat, reſtituens, Haudquaquam, ſubiicis, ſed ἄτερον αὐτῶν occidit. Omitto antiqua illa: pura τειῶν μυοιῶν, & ἀτυτεμία, & πέταμαι, & ὀκχύνειν, & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nam quæ paupertatis cauſſa facis, ô chara Adraſtia, nemini exprobrauero. Ignoſcendum enim, ſi quis fame coactus, depoſito à ciue accepto, deierarit ſe illud haudquaquam accepiſſe: aut ſi quis impudenter poſtulat, imò verò mendicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidem iſta dico.

A καὶ ταῦτα ἑώρων καὶ ἄλλοι παρόντες. εἶτά σοι ἐς
τὴν ὑστεραίαν μία ἦν ἀπολογία, ἡ μέθη, καὶ εἰς
τὸν ἄκρατον κατέφευγες. τοιούτοις δὴ καὶ τοσούτοις
ὀνόμασι πλουτῶν, αἰσχύνῃ τὴν Ἀποφράδα;
πρὸς θεῶν εἰπέ μοι τί πάσχεις, ἐπειδὴ κἀκεῖ-
να λέγουσιν οἱ πολλοὶ, λεσβιάζειν σε καὶ φοινικί-
ζειν; ἆρα καὶ ταῦτα ὡς περ τὴν Ἀποφράδα ἀ-
γνοεῖς, καὶ οὐδὲ πάλαι που ἐπαινεθεὶς παρὰ αὐτῆς;
ἢ ταῦτα μὲν ἴσως σὺ σωφρονοῦντα οἶδα, τὴν Ἀπο-
φράδα δ' ὡς ἀγνῶτα μόνην ἀπημάξεις, καὶ Ἀπο-
κλείσεις τοῦ καταλόγου τῶν ὀνομάτων; τοιγαροῦν ἐ-
μεμπίας ἡμῖν τινὰς τῶν δίκας, δικὴ μέχρι καὶ
B τῆς γυναικωνίτιδος παρεδόντος εἶ. πρώην γοῦν
ἐπειδή τινα γάμον ἐν Κυζίκῳ μνᾶς ἐπολ-
μησας, οὐ μάλα σκεπτομένη, πότερα ἡ
βελτίστη ἐκείνη γυνὴ, Οὐκ ἂν προσείμην, ἔφη,
ἄνδρα, καὶ αὐτὸν ἀνδρὸς δεόμενον. εἶτα ἐν τοιού-
τοις ὄντι σοι, ὀνομάτων μὴ, καὶ γλιχᾶς, καὶ τῶν δήμων
καταπτύῃς; εἰκότως. ἃ γὰρ αὐ ἀπόντες ὁμοιά
σοι λέγειν δυναίμεθα. πόθεν; τίς ὕττως ἐν λό-
γοις μεγαλόπολις, ὡς ὅτι μὴ τοὺς ῥᾴδιος μοι-
χοὺς, ἀντὶ ξίφους, τρίαιναν αἰτεῖν; τὸν δὲ Θεό-
πομπον ὅτι τῷ Τρικαράνῳ κρίνοντα, φαίαι,
C τριγλώχινι λόγῳ καθηρηκέναι αὐτὸν τὰς
πρεσβύτατας πόλεις; καὶ πάλιν, σκιαμαχῶ-
σαν αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸν Κέρβερον ἐν
τοῖς λόγοις; πρῴην γὰρ καὶ λύχνον ἅψας, ἐζή-
τεις ἀδελφόν τινα, οἶμαι, ἀπολωλότα· καὶ ἄλλα
μυρία, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι ἄξιον, ἢ μόνου
ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἀκροώμενοι ἀπεμνημόνευον.
πλούσιός τις, οἶμαι, καὶ δύο πένητες ἦσαν ἐχθροί.
εἶτα μεταξὺ περὶ τοῦ πλουσίου λέγων, Ἀπέ-
κτεινεν, ἔφης, θάτερον τῶν πενήτων· γελα-
σάντων δ', ὡς τὸ εἰκός, τῶν παρόντων, ἐπανορ-
D θούμενος δὴ σύ, καὶ ἀναπηδήσας ὁ διορθωτη-
μόνιον, ΟΥ μὴν, ἔφης, ἀλλὰ θάτερον αὐτὸν ἀπέ-
κτεινεν. ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, ὃ τειῶν μυοιῶν, καὶ ὃ
ἀτυτεμία, καὶ ὃ πέταμαι, καὶ ὃ ὀκχύνειν, καὶ
ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐπαθλεῖ. ἃ
μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς πενίας ἐλαττούμενος ποιῇς,
Ἀδράστεια φίλη, οὐκ ἂν τινι ὀνειδίσαιμι. συγ-
γνωστὸν γοῦν, εἴ τις λιμῷ πιεζόμενος, πρὸς ἑ-
καθήκας παρ' ἀνδρὸς πολίτου λαβὼν, εἶτα
ὑπωμόσηκεν, ἢ μὴν μὴ παρὰ φίλου· ἢ εἴ τις
αἰσχύνης αἰτεῖ, μᾶλλον δὲ προσαιτεῖ, καὶ
λωποδυτεῖ, καὶ τελωνεῖ. οὐ δὴ λέγω ταῦτα.

φθόνος γὰρ οὐδεὶς ἐξ ἁπάντως ἀμυδαθαι τιλὼ ἀποφίαν· σκῆνο δὲ σκιέπι φορητόν, πέντε τάλαντα σε ὄντα, ἐς μόνας ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς ἐκχεῖν τὰ ἐκ τῆς αἰσχυντίας περιγιγνόμενα. πλὼ εἴ γέ τι καὶ ἐπαινέσαι μοι δώσεις πολὺ ἀστείως ὑπὸ σοῦ πεπραγμένον, ὁπότε τῷ Τισίου τιλὼ τέχνῃ οἶδα, ὡς ὁ διακόρακος ἔργον αὐτὸς ἐποίησας, ὀξυπάσας τῷ αἰσχίστου ἐκείνου πρεσβύτου χρυσοῦς πεντάκοντα· ὁ δὲ, ἀφ' ὧν Τισίαν, αὐτὶ τῷ βιβλίου, πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας ὄξεπεσε, καταφιλοσοφιθείς. πολλὰ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, τὰ μὲν ἄλλα ἐκὼν ἀφίημί σοι. σκεῖνο δὲ μόνον προσλέγω, πρόσεχε μὲν τοῦτα, ὅπως σοι φίλον, καὶ μὴ παύσαιο τὰ τοιαῦτα ἐς ἑαυτὸν παροινῶν, σκῆνο δὲ μηκέτι, ἄπαγε. οὐ γὰρ ὅσιον ὅτι τιλὼ αὐτιλὼ Εσίδιον τοὺς τοῦτα ἀφαπτένταις καλῶν, καὶ φιλοτησίας προπίνειν, καὶ ὅλων τῶν αὐτῶν ἀπόσεσθαι. ἀλλὰ μηδὲ σκῆνο ἔγω ὅ ὅτι τοῖς λόγοις, φιλήματα, καὶ τοῦτα προὸς τοὺς οὐ πρὸ πολλοῦ ἀποφρίδα σοι ἐργασαμένους ὅ σόμα, καὶ πειδήπερ ἅπαξ φιλικῆς ὁμιλίας νέσεως ἠρξάμεν, κἀκεῖνα, εἰ δοκεῖ, ἄφελε, ὅ μύρῳ χρίεσθαι τὰς πολιάς, καὶ ὅ πιθοῦσθαι μόνα σκεῖνα. Εἰ μὲν γὰρ νόσος τις ἐπείγει, ἅπαν ὅ σῶμα θεραπευτέον· εἰ δὲ μηδὲν νοσεῖς τοιοῦτον, τί σοι βούλεται καθαρά, καὶ λεῖα, καὶ ὁλισθηρὰ ἐργάζεσθαι, ἃ μηδὲ ὁρᾶσθαι θέμις; σκεῖνό σοι μόνον σφόν, αἱ πολιαί, καὶ ὅ μηκέτι μελαίνεσθαι, ὡς προκάλυμμα εἶεν τῆς βδελυρίας. φείδου δὴ αὐτῶν, πρὸς Διός, κἂν τούτῳ, καὶ μάλιστα τῷ πώγωνος αὐτῷ, μηδὲ μιαίνῃς ἔτι, μηδὲ ὑβρίσῃς· εἰ δὲ μή, ἐν νυκτί γε, καὶ σεαυτῷ σκότῳ. ὅ δὲ μεθ' ἡμέραν, ἄπαγε, καμιδὴ ἄγελον καὶ θηριώδες· ὁρᾷς ὡς ἄμεινον ἰῷ σοι ἀκίνητον τιλὼ Καμαρίναν ἐᾶν, μηδὲ καταγελᾶν τῆς ἀποφρίδος, ἢ σοι ἀποφρίδα τὸν βίον ὅλον ἐργάσεται; ἢ ἔτι προσδεῖ τινος, ὡς τό γε ἐμὸν οὔποτ' ἐλλείψῃ; οὐδέπω γοῦν οἶσθα ὡς ὅλιν τιλὼ ἅμαξαν ἐπεσπάσω, δεῦρο, ὦ παμπάλαμα, καὶ κίναιδος, ἵνα σοι σκήνωσιν εἴ τις αὐτὴν δασύς, ἢ τοῦτο δὴ ὅ ἀρχαῖον, μελάμπυγος, δριμὺ μόνον εἰς σὲ ἀποβλέψειεν.

Neque enim inuidia vlla est quoquo modo depellere inopiam, sed illud intolerabile tandem, pauper cùm sis, in solas huiusmodi voluptates omnia ea profundere, quæ per impudentiam istam acquiris. Nisi si quid vtique etiam laudare mihi concesseris admodum vrbanè abs te factum, quando cùm Tisiæ artem noris, bis Coracis opus ipse peregisti, subreptis stulti illius senis triginta aureis. Ille autem propter Tisiam pro libro septingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus videlicet. Multa adhuc alia possem dicere, sed tamen cætera quidem volens remitto tibi: illud autem solum adhuc verbis addam. Age ista quidem fac vt tibi lubet, néve desieris huiusmodi in te ipse debacchari: ab illo autem cave. Non enim pium aut fas est, eandem Vestam, eos qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbibere, eadémque obsonia attingere. Sed neque illud, Oh verba videlicet oscula: idque cum iis qui tibi non multò antè apophradem ipsum os effecere. Ac postquam semel admonitionem amicam exorsi sumus, etiam illa, si videtur, abs te amoue, vnguento puta canos istos inungere, & pice sola illa quæ scis, velli. Nam si morbus quidem aliquis vrgeret, totum corpus curandum foret: nunc autem cùm nihil ægrotas tu huiusmodi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aspici quidem fas erat? Illud tibi vnum relictum est, qui doctrinam ac sapientiam præ te feras, cani videlicet, & non ampliùs nigricare. Id tanquã operculum quoddam malitię ac detestabilitatis istius sit. Proinde parce ipsis per Iouem, cùm in hoc tum maximè in barba ipsa, neque polluas hanc ampliùs, neque contumelia afficias: aut si prorsus hoc nequeas, noctu saltem, & in tenebris: interdiu autem apage: est enim omnino ferum ac bestiale. Vidésne quanto satius fuerat tibi Camarinam immotam relinquere, neque Apophradẽ deridere, quæ tibi apophradem & atram totam vitam reddiderit? An etiam amplius aliquid desideras? Nam quod ad me attinet, nunquam quicquam deficiam. Nondum igitur scis quòd totum attraxisti tibi plaustrum, cùm conueniret, ô pæpalema (id est, omnifariam scelerate) atque cinæde, vereri te si quis homo hirsutus, & iuxta antiquum illud, Melãpygus, acerbè solùm intueretur te.

Fortassis iam hæc quoque ridebis, pæpalema quod dixi,& cinædum, perinde vt ænigmata quædam & griphos audiens. Ignota enim tibi sunt tuorum operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, nisi tibi tripla atque etiam quadrupla Apophras iam parta est. Accuses autem teipsum ob hęc omnia,licet. Nam vt præclarus ille Euripides dicere solitus fuit,Oris indomiti, & stultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas esse consueuit.

Ἴσως ἤδη καὶ ταῦτα γελᾷσῃ, ὃ παιπάλημα, καὶ ὃ κίναιδος, ὥσπερ τινὰ αἰνίγματα, καὶ γρίφους ἀκούσας. ἄγνωστα γάρ σοι τὰ σῶν ἔργων τὰ ὀνόματα. ὥστε ἔξεστί σοι ἤδη καὶ ταῦτα συκοφαντεῖν, εἰ μὴ τριπλᾶ καὶ τετραπλᾶ σοι ἡ ἀποφορὰ ἐκτέτηκεν. αἰτιῶ δ' ἐμαυτὸν ὅτι πᾶσιν. ὡς γὰρ ὁ καλὸς Εὐριπίδης λέγειν εἴωθεν, Ἀχαλίνων στομάτων, καὶ ἀφροσύνης, καὶ ἀνομίας, ὃ τέλος δυσχέρεια γίγνεται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ.

DE DOMO. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Obliqua quædam domus laudatio est,cuius & situm & structuram,& tecti cæterarúmque partium ornamenta, postremò etiam parietum picturas describit, additis passim amplificandi gratia etiam similitudinibus quibusdam. Atque hæc omnia sub disputationis seu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, vtrùm ea videlicet ad inuitandum & inuandum oratorem in ea dicentem plus prosit, an noceat, disputatur. Cuius quidem affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & potestate pulchritudinis comprobata, additis & exemplis & similitudinibus eodem pertinentibus. Altera autem, ac negatiua, per prosopopœiam subiungitur. Fingitur enim alia quædam alterius oratio superiorem refellere,& similitudines, & quæ de vi pulchritudinis à superiore afferuntur, per inuersionem confutare, ipsa autem suam sententiam ab aliis elegantiæ ac pulchritudinis effectibus, præterea & Herodoti testimonio,& ipsorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidem parte situs domus & tecti, cæterarumque partium elegantia depingitur: in posteriore verò parietum pictura describuntur, vt ex ea quoque re nouitas ac gratia quædam scripto accedat.

ERgo Alexander quidem expetiuit in Cydno lauari, cùm pulchrum adeò & perspicuum fluuium eum conspicatus esset, deinde & tutò profundũ, & leniter concitatum, & æstatis tempore gelidum, adeò etiam, vt si iam antea manifestum eum morbum quo postea ex illo ægrotare cœpit, præuidisset, non facilè ab illius lauacro abstinere se potuisse videatur. Domum autem si quis videat mole maximam, forma pulcherrimam, luce clarissimam, auro fulgentissimam, denique & picturis floridissimis, non expetat in ea orationem velut testato relinquere, si fortè circa hoc studium versetur, & celebrari intus & inclarescere, ac voce illam implere,& quàm maximè licet, etiã ipse pars quædam pulchritudinis illius esse; sed statim postquam diligẽtiùs paulo contemplatus illam atque admiratus tãtummodo fuerit, iterum inde abeat, mutam,

ΕΙπα Ἀλέξανδρος μὲν ἐπεθύμησεν ἐν τῷ Κύδνῳ λοῦσαθαι, καλόν τε καὶ διαυγῆ τὸν ποταμὸν ἰδών, καὶ ἀσφαλῶς βαθύν, καὶ πρηνῶς ὀξύν, καὶ νήξασθαι ἡδύν, καὶ θέρους ὥρᾳ ψυχρόν, ὥστε καὶ ὅτι προεδήλῳ τῇ νόσῳ, ᾗ ἐνόσησεν ἀπ' αὐτοῦ, δοκεῖ μοι οὐκ ἂν τοῦ λουτροῦ ἀπασχέσθαι. οἶκον δέ τις ἰδὼν μεγέθει μέγιστον, καὶ κάλλει κάλλιστον, καὶ φωτὶ φαιδρότατον, καὶ χρυσῷ στιλπνότατον, καὶ γραφαῖς ἀνθηρότατον, οὐκ ἂν ὑπεθυμήσαι λόγοις ἐν αὐτῷ ἀφεθέντα, εἰ τύχοι περὶ τούτους ἀσχολούμενος, καὶ ἐνδοξάζεσθαι, καὶ ἐλλαμπρύνεσθαι, καὶ βοῆς ἐμπλῆσαι, καὶ ὡς ἔνι μάλιστα καὶ αὐτὸς μέρος τῆς κάλλους αὐτοῦ γένεσθαι, ἀλλὰ περιεσκεμμένως ἀκριβῶς, καὶ θαυμάσας μόνον, ἄπεισι, κωφὸν αὐτὸν, καὶ ἄλογον

καὶ ἄλογον καταλιπών, μήτε προσειπών, μήτε προσομιλήσας, ὥσπερ τις αὐλωδὸς, ἢ φθόνῳ σιωπᾶν ἐγνωκώς; Ἡράκλες, οὐ φιλοκάλου τινὸς, οὐδὲ περὶ τὰ δύμορφότατα ἐρωτικοῦ ὃ ἔργον, ἀγροικία δὲ πολλὴ, καὶ ἀπειροκαλία, καὶ πρόσεστι γε ἀμουσία, τῶν ἡδίστων αὐτὸν ἀπαξιοῦν, καὶ τῶν καλλίστων ἀποξενοῦν, καὶ μὴ σεμνίαν ὡς οὐχ ὁ αὐτὸς περὶ τὰ θεάματα νόμος ἰδιώταις τε καὶ πεπαιδευμένοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀπόχρη τὸ κοινὸν τοῦτο ἰδεῖν μόνον, καὶ περιβλέψαι, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ περιενεγκεῖν, καὶ πρὸς τὸ ὀροφῶν αἴρειν, καὶ τὸ χεῖρα ὑπεισιέναι, καὶ κοσμίαν ἡσυχίαν ἡσθῆναι, δεῖ τοῦ μὴ αὐ δυνηθῶσιν ἄξιόν τι τῶν βλεπομένων εἰπεῖν. ὅστις δὲ μὴ παιδείας ὀρᾷ τὰ καλὰ, οὐκ αὖ, οἶμαι, ἀγαπήσει, ὄψει μόνῃ καρπωσάμενος ὃ τέρπον, ἡσθῆναι δὲ ὡς οἷόν τε, καὶ ἐνθουσιᾶσαι, καὶ λόγῳ ἀμείψασθαι τὸ θέαμα. ἡ δὲ ἀμοιβὴ, οὐκ ἔπαινος τοῦ οἴκου μόνον (τοῦτο μὲν γὰρ ἴσως ἐκείνῳ τῷ νησιώτῃ μειρακίῳ ἔπρεπε, τὸ Μενέλεω οἰκίδιον ἐκφερεκπεπλῆχθαι, καὶ πρὸς τὸ ἐν οὐρανῷ καλὸ, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν αὐτῆς ἀπεικάζειν, ἅτε μηδὲν ἐν γῇ καλὸν τι ἄλλο ἑωρακότι) ἀλλὰ καὶ τὸ εἰπεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ τοὺς βελτίστους συγκαλέσασθαι λόγων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι, μέρος τοῦ ἐπαίνου καὶ τοῦτο γένοιτο ἄν. καὶ τὸ προσῳμα ἐκφιλέστερον, οἶμαι, οἴκων ὁ κάλλιστος ἐς ὑποδοχὴν λόγων ἀναπεπταμένος, καὶ ἐπαίνου καὶ εὐφημίας μεστὸς ὤν, ἠρέμα κἀν αὐτὸς ὥσπερ τὰ αἴτια συνεπηχῶν, καὶ τοῖς λεγομένοις προσακολουθῶν, καὶ προστείνων τὰ τελευταῖα τῆς φωνῆς, καὶ τοῖς ὑστάτοις τῶν λόγων ἐμβραδύνων. μᾶλλον δὲ ὡς δή τις ὑμᾶς ἀκροατὴς ἀφομνημονεύων τὰ εἰρημένα, καὶ τὸν λέγοντα ἐπαινῶν, καὶ αὐτὸ δοὺς οὐκ ἄμουσον ποιούμενος πρὸς αὐτά· οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τὰ αὐλήματα τῶν ποιμένων αἱ σκηπταὶ ἐπαυλοῦσαι, τῆς φωνῆς ἐπομιούσης κἀκ ὃ αὐτίτυπον, κἀπὶ πρὸς αὐτὸ ἀναστρεφούσης· οἱ δὲ ἰδιῶται νομίζουσι παρθένον τινὰ εἶναι τὸ ἀμειβόμενον τοῖς ᾄδουσι,

& orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo quioquam videlicet, neque ſermonem conferendo, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuiſſet? At Hercle neque honeſti aut ſtudioſi vllius officium hoc, neque eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur, ſed ruſticitas multa atque inſcitia eſt, & præterea amuſum certè & barbarum quiddam, ſuauiſſimis rebus ſe ipſum velut indignum abſtinere, & à pulcherrimis velut exulem relegare, neque intelligere quòd non eadem circa ſpectacula lex poſita ſit idiotis ſiue indoctis, & eruditis viris: ſed illis quidem ſufficit commune hoc, videre ſolum, & circumſpicere, atque oculos circumferre, ac ſurſum verſus tectum ſpectare, manúmque attollere, & cum ſilentio voluptatem capere, præ metu ne quid nõ ſatis dignum iis quæ ſpectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione ſiue iudicio aliquo ſpectat ea quæ pulchra ſunt, ille haudquaquam, puto, contentus erit viſu tantùm, id quod delectabile eſt, decerpere, aut mutus ſpectator pulchritudinis eſſe: ſed enitetur, quoad fieri poteſt, & immorari in eo, & oratione compenſare viſum. Cæterùm compenſatio ea, non laus modò domus (nam hoc quidem fortaſſis adoleſcentem illum inſularem decebat, Menelai videlicet domum cum admiratione quadam ſpectare, & cum iis quæ in cœlo pulchra ſunt, ebur & aurum ipſius comparare, vt qui in terris pulchrum aliud nihil vidiſſet) ſed & dicere in ea, & optimis quibuſque conuocatis, orationis ſpecimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeò rem ſuauiſſimam arbitror eſſe, domum pulcherrimam ad ſuſcipiendas orationes adapertam, laudiſque & comprecationis plenam, paulatim ipſam quoque, perinde vt antra, voces referentem, & iis quæ dicuntur, reſpondentem, & protendentem poſtrema ſermonis, & vltimis verborum immorãtem, imò verò, quemadmodum docilis aliquis auditor ſolet, ea quæ dicta ſunt, memoria repetentem, & eum qui dicit, laudãtem, ac permutationem haudquaquam à Muſis alienam cum ipſis facientem: quale quiddam accidit & ſpeculis paſtorum, tibiis & cantu reſonantibus, voce in contrarium repercuſſa, atque in ſeipſam reuertente. Idiotę autem & indocti putant virginem quandam eſſe, quæ canentibus

vel clamantibus hoc modo reſpõdeat, in mediis alicubi præcipitiis habitantem, ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaque videtur vnà cum magnificentia domus ac ſumptu, etiam dicentis animus attollere ſeſe, & ad peroranduꝫ excitari, vtpote cui ipſe quoque viſus ſubminiſtrat ac ſubijcit nonnihil. Fermè enim intrò per oculos permanat ac deſcendit ad animum vſque pulchrũ aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compoſitam orationem foras emittit. An verò Achilli credimus, viſum armorum intendiſſe illum contra Troianos impetum, & poſtquam idem illa experiendi tantùm gratia induiſſet, elatum fuiſſe, & veluti ſublimem ad belli deſiderium abreptum: orationis autem atque dicendi ſtudium non eodem modo pulchritudine locorum accendi? Atqui Socrati quidem ſatis fuit platanus illa ingenioſa, & herba vireſcens, & fons perſpicuus non longè ab Iliſſo: atque ibi reſidens, cùm Phædrum illum Myrrhinuſium verbis eludebat, ac Lyſiæ Cephali illius filij orationẽ redargùebat, tum Muſas quoque accerſebat, credebátq; venturas eas eſſe in ſolitudinem, & coadiuturas ſe ad illã tum de amore inſtitutam orationem. Neque verebatur homo ſenex aduocare virgines ad amores maſculos intelligendos. Nos autem in locum adeò pulchrum nõ putemus eas vel inuocatas venturas eſſe? At ſanè non in vmbra ſolùm aut ſub Platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Iliſſum amœnitate relicta, Regis domum auream cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio omnis in magnificentia ac ſumtu conſiſtebat, ars autem, vel pulchritudo, vel delectatio, vel concinnitas partium, vel iuſta etiam proportio, nulla reſpondebat: neque etiam auro ſparſim ac modeſtè ornata erat, ſed erat ſpectaculum planè barbarum opulentia mera, & inuidia aſpicientium, & felicitatis iactantia iis qui eam poſſidebant: quod autem verè laudares, nihil illi aderat. Neque enim ratio vlla erat Arſacidis pulchri, neque oſtentationes ſuas ad voluptatem comparabant, neque etiam curabant, laudaturíne eam eſſent ſpectatores, an non, ſed hoc ſolum, vt cum ſtupore quodam intuerentur. Non enim honeſti amantes, ſed diuitiarũ ſtudioſi barbari sũt.

ἢ βοᾶν ἔχῃς, ἐν μέσοις που τοῖς κρημνοῖς κατοικοῦσαν, καὶ λαλοῦσαν ἐκ τῶν πετρῶν ἔνδοθεν. ὅ μοι γοῦν δοκεῖ καὶ συνεξαίρεσθαι οἴκου πολυτελείᾳ ἡ τοῦ λέγοντος γνώμη, καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἐπεγείρεσθαι, καθάπερ τι καὶ ὑποβαλλούσης τῆς θέας. ἀεδὼν γὰρ εἰσῄσι τι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὅτι τοῦ ψυχοῦ καλόν. εἶτα πρὸς αὐτὸ κοσμῆσαν ἐκπέμπει τοὺς λόγους. ἢ τῷ μὲν Ἀχιλλεῖ πιστεύομεν, τὸ ὄμμα τῶν ὅπλων ὑπιτεῖναι καὶ τῶν Φρυγῶν τοῦ ὁρμοῦ, καὶ ὅπως ἐπέδυ αὐτὰ πειρώμενος, ἐπιδιώξαι καὶ παρωθῆσαι πρὸς τοῦ τὸ πολέμου ὑπεθυμίαν· λόγου δὲ σοφιστοῦ μὴ ὑπιτείνεσθαι πρὸς καλλιγραφίαν; καίτοι Σωκράτει μὲν ἀπέρρησε πλάτανος εὐφυὴς, καὶ πόα εὐθαλὴς, καὶ πηγὴ ἀφυγὴς, μικρὸν ἀπὸ τοῦ Ἰλισσοῦ· κἀνταῦθα καθεζόμενος, Φαίδρου τε τοῦ Μυῤῥινουσίου κατειρωνεύετο, καὶ τὸν Λυσίου τοῦ Κεφάλου λόγον διήλεγχε, καὶ τὰς Μούσας ἐκάλει, καὶ ὑπέφαινεν ἥξειν αὐτὰς ὅτι τοῦ ἐρημίαν, συμπαιδιλλομένας τῷ περὶ τοῦ ἔρωτος λόγῳ. καὶ οὐκ ἠχθέσθη γέρων ἀνὴρ θέρμος, τοσοῦτον καλῶν πρὸς ἥβην, συνεσομένας παιδερασταῖς. ἐς δὲ οὕτω καλὸν χωρίον, οὐκ ἂν οἰώμεθα καὶ ἀκλήτους αὐτὰς ἐλθεῖν; καὶ μὴν ἔγωγε κατὰ σκιὰν μόνον, οὐδὲ τοῦ πλατάνου κάλλος ἡ ὑποδοχὴ, ἔσται τοῦτο τῷ Ἰλισσῷ καταλιπὼν, τοῦ βασιλέως λέγης τοῦ χρυσοῦν. ἐκείνης μὲν γὰρ, ἐς τὴν πολυτελείαν μόνην ὁ θαῦμα· τέχνη δὲ, ἢ κάλλος, ἢ τέρψις, ἢ ὁ σύμμετρον, ἢ ὁ εὔρυθμον, ἢ συνείργασο, οὐδὲ κατεμέμικτο τῷ χρυσῷ, ἀλλ' ἦν βαρβαρικὸν ὁ θέαμα, πλούτου μόνον, καὶ φθόνου τῶν ἰδόντων, καὶ εὐδαιμονισμοῦ τῶν ἐχόντων. ἔπαινος δὲ, οὐδαμοῦ πρὸς ἦν· οὐδὲ γὰρ ἔμελε τοῖς Ἀρσακίδαις τῶν καλῶν, οὐδὲ πρὸς ὃ τερπνὸν ἐποιοῦντο τὰς ὑπιδείξεις, οὐδὲ ἐφρόντιζον, εἰ ἐπαινέσονται οἱ θεαταὶ, ἀλλ' ὅπως ἐκπλαγήσονται· ἦ φιλόκαλοι γὰρ, ἀλλὰ φιλόπλουτοί εἰσιν οἱ βάρβαροι. τούτου δὲ τοῦ οἴκου ὁ κάλλος, οὐ κατὰ βαρβαρικούς τινας ὀφθαλμούς, οὐδὲ κατὰ Περσικὴν ἀλαζονίαν, ἢ βασιλικὴν μεγαλαυχίαν, οὐδὲ πένητος μόνον,

At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos oculos, neque ad Perſicã arrogantiam, aut regiam iactantiam comparata eſt: neque pauperẽ modò ſpectatorem,

ἀλλὰ δύφυοῦς ἄνευ τῆς δεόμενον, καὶ ὅτῳ μὴ ὁ τῇ ἰδέᾳ ἡ χάρις, ἀλλά τις ἐ λογισμὸς ἑπακολουθεῖ τοῖς λεγομένοις. ὃ γὰρ τῆς τε ἡμέρας μέρος ὃ κάλλιστον ἀποβλέπειν (κάλλιστον δὲ αὐτῆς καὶ ποθεινότατον, ἡ ἀρχή) καὶ τὸν ἥλιον ὑποδεχόμενα θύρας ὑποδέχεσθαι, καὶ τῷ φωτὸς ἐμπίπλασθαι ἐς κόρον, αἰεπεσταλμένων τῶν ζυρῶν, καθ' ὃ καὶ τὰ ἱερὰ βλέποντα ἐποίουν οἱ παλαιοὶ, καὶ ὃ τῷ μήκους μέρος ὃ πλάτος, καὶ ἀμφοῖν μέρος ὃ ὕψος ἀριθμὸν, καὶ τῶν φωταγωγῶν ὃ ἐλεύθερον, καὶ μέρος ὥρᾳν ἑκάστην ἀν ἔχον, πῶς οὐχ ἡδέα ταῦτα πάντα, καὶ ἐπαίνων ἄξια; ἔτι δὲ θαυμάσειεν ἄν τις καὶ τῆς ὀροφῆς ὡς τῷ διμόρφῳ ὃ ἀπέρατον, καὶ τῷ διακόσμῳ ὃ ἀνεπίληπτον, καὶ ὃ τῷ χρυσοῦ ἐς ὃ διαρκὲς συμμέξαι, ἀλλὰ μὴ μέχρι τοῦ χρείας ὑπέρθορον, ἀλλ' ὁπόσον ἂν καὶ γυναικὶ σώφρονι, καὶ καλῇ, ἀρκέσον ὑπισημότερον ἐργάσασθαι ἂν κάλλος, ἢ μέχρι τῆ δειρῆ λεπτός τις ὅρμος, ἢ μέχρι τοῦ δακτύλου σφενδόνη δύφορος, ἢ ὡς τοῖν ὠτοῖν ἑλλόβια, ἢ πόρπη τις, ἢ ταινία ὃ ἄφετον τῆς κόμης στεφανοῦσα, τοσοῦτον τῇ διμορφίᾳ προσπιθεῖσα, ὅσον τῇ ἑαθῆτι ἡ πορφύρα· αἱ δέ γε ἑταῖραι, καὶ μᾶλλον αἱ ἀμορφότεραι αὐτῶν, ὡς τὴν ἑαθῆτα ὅλην πορφυρᾶν, καὶ τὸν δρόμον χρυσῆν πεποίωνται, τοῦ πολυτελοῦς θηρώμεναι ὃ ἐπαγωγὸν, καὶ ὃ σύνδεον τοῦ καλοῦ, προσαθέσει τοῦ ἔξωθεν τερπνοῦ προαμυνόμεναι. ἡγοῦνται γὰρ καὶ τὸν ὠλέγιον αὐτῶν σιλπνοτέραν φαίνεσθαι, στιλπολάμπουσάν τοῦ χρυσοῦ, καὶ τὸ ποδὸς ὃ μὴ διαφανὲς χάλκωμα, λήσειν ὑπὸ χρυσῷ σανδάλῳ, ὃ ὃ προσωπον, αὐτὸ ἐρασμιώτερον ἡδύνασθαι, τοῦ φαιδροτάτου στιλβούμενον. ἀλλ' ἐκείναις μὲν ἄττως, ἡ δέ γε σώφρων γυνὴ, χρυσῷ μὲν τὰ ἀρχέσοντα, καὶ μόνον τὰ ἀναγκαῖα προσχρῆται, ὃ δ' αὐτῆς κάλλος, οὐκ ἂν αἰσχύνοιτο, οἶμαι, καὶ γυμνὸν δείκνυσα· ὃ τοίνυν ἡ τῷδε τοῦ οἴκου ὀροφὴ, μᾶλλον ἢ κεφαλὴ, διαφόρως μὲν καθ' ἑαυτὴν, τοῦ χρυσοῦ ἢ ἐς τοσοῦτον κεκόσμηται, ἐς ὅσον καὶ οὐρανὸς ἂν νυκτὶ ὑπὸ τῶν ἀστέρων, ἐκ διαστήματος ἀπολαμπόμενος, καὶ οὐκ ἀπολείμματος αὐδῶν τοῦ πυκί.

A sed ingenioſum aliquem poſtulat, & cuius non ſolùm in viſu iudicium, ſed & cõſideratio aliqua atque æſtimatio verba ſequantur. Nã quòd & ad pulcherrimam diei partem reſpicit (pulcherrima autem ipſius pars, & amabilis maximè, principium eſt) & ſolẽ proſpicientem ſtatim excipit, & lumine ad ſatietatem vſq; repletur foribus adapertis, pro eo ac veteres quoque tẽpla ſua ſtatui, & ad ſolem aſpicere fecerunt: deinde quòd & longitudo cum latitudine, & rurſum vtraq; hęc cum altitudine iuſta proportione cõſentiunt, & feneſtræ liberæ vndequaque à nulla parte impediuntur, & ad quodlibet B anni tempus bene comparatæ atque appoſitæ ſunt, hæc, inquam, quomodo non ſuauia omnia, & multa laude digna? Prętera autem & tecti miretur quiſpiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatum aut nimium, in tam eleganti nihil quod reprehẽdere meritò poſſis, & quòd aurum quibus additum eſt, decorè atque concinnè reſpondet, neque vbi opus eo eſt, ibi immodicè aut ſuperfluè accumulatum, ſed perinde vt & mulieri modeſtæ ac pulchræ ſatis erit ad formam inſigniorem reddendam, vel circa collum C tenue aliquod monile, vel circa digitum annulus geſtabilis, vel de auribus ſuſpenſæ inaures, aut annulus quiſpiam, vel tænia comam diffluentem colligans, quæ tantum pulchritudini apponit, quantum veſtitui purpura ſolet. At meretrices certò, & maximè deformiores, earum & veſtem purpuream totam, & ceruicem auream facere ſolent, magnificentia videlicet ſumptus iſta venuſtatem atque amabilitatem quandam venantes: & quod pulchritudini deeſt, appoſitione externæ delectabilitatis ceu quodam ſolamine compenſantes. Arbitrantur enim & humeros ſuos nitidiores apparere, reſplendentes vnà cum auro: & pedis craſſitiem & inæqualitatem, ſub aureo ſandalio tectum iri: faciémque etiam ipſam amabiliorem fore ſi vnà cum eo quod ſplendidiſſimum, conſpiciatur. Ac illæ quidem hoc pacto. Modeſta verò mulier, auro quidem pro eo ac ſatis eſt, & ad illa ſolùm quibus opus eſt, vtitur: pulchritudinem verò ſuam haudquaquam verebitur etiam nudam exhibere ſpectandam. Proinde etiam huius domus tectum, imò potiùs caput, formoſum quidem per ſe ipſum quoque eſt, auro autem in tantum exornatum eſt, quantum & cœlum noctu ſtellis certis ſpatiis inter ſe diſtantibus circumcirca ſplendet, certíſque item interuallis igne collucet.

σφενδόνη eſt in Græco, quod palam annuli ſignificat proprie.

Quòd ſi totum foret igneum, haudquaquam certè pulchrum, ſed terribile nobis videretur. Cæterùm & hoc videre licet, aurum hîc haudquaquam otioſum, aut delectandi modò gratia, reliquo ornatui interſperſum eſſe, ſed & fulgorem quendam non iniucundum de ſe præbere, & totam domum rubore ſuo velut inficere. Quando enim lumen diei incidens applicatur & commiſcetur cum auro, commune quiddam reſplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiam exhibent. Proinde ea quidem quæ ad faſtigium & verticem domus pertinent, huiuſmodi ſunt, vt Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam vel celſitectam perinde ac Helenes thalamum, vel ſplendoroſam velut Olympum ipſum appellet. Reliquum autem ornatum, & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & vniuſcuiuſque euidentiam, & diligentiam & veritatem, cum veris aſpectu & prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare: niſi quòd illa quidem defloreſcunt, & emarceſcunt, & immutantur, & abiiciunt pulchritudinem: hoc autem ver perpetuum, & pratum nunquam marceſcens, & flos immortalis, vtpote ſolo riſu apprehendente hæc, & decerpente ſuauitatem eorum quæ carpuntur. Atqui tot ac talibus quis non voluptate afficeretur ſpectandis? aut quis non magnopere expeteret, etiam præterquam poſſet, inter ea orationem habere? cùm ſciat turpiſſimum eſſe ab iis quæ riſu percipiuntur, ſuperari atque à tergo relinqui? Maximam enim alliciendi vim habet aſpectus pulchrorum, non inter homines modò, ſed & equus libentiùs opinor curſurus fuerit per campum decliuem & mollem, placidè recipientem greſſum, & ſenſim cedentem pedi, neque referientem, aut reſiſtentem vngulæ. Toto igitur nunc vtitur curſu, totúmque ſe ipſum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pauo autem incipiente vere ad pratum aliquod accedens, quando & flores prodeũt non amabiliores modò, ſed & (vt ita dixerit quiſpiam) floridiores, & quod ad colores & tinctura attinet, liquidiores: ipſe quoque extentis pennis, iiſque oſtenſis Soli, & ſublata cauda, eámque vndique circa ſe pandens, ſpectandos exhibet & illius flores, & ver illud pennarum,

ὑψόροφον, vt Iliad. 3. αἰγλήεντα.

Εἰ δὲ γε πῦρ ἰὼν ὅ πᾶν, οὐ καλὸς μὲν ἀλλὰ φοβερὸς ἡμῖν ἔδοξεν. ἴσθι δ' αὖ τις οὐδὲ ἀργὸν οἴεσθαι τὸν χρυσὸν, οὐδὲ μόνον τῷ τέρποντος εἵνεκα τῷ λοιπῷ κόσμῳ συνεπαρμόττον, ἀλλὰ καὶ αὐγήν τινα ἡδεῖαν ἀπολάμπει, καὶ τὸν οἶκον ὅλον ὑπερχρώννυσι τῷ ἐρυθήματι. ὁπότε γὰρ ὁ φῶς τοῦ ἡμέρου ἐμπέσῃ ἐφάψηται, καὶ μιγῇ τῷ χρυσῷ, κοινόν τι ἀπαστράπτουσι, καὶ διπλασίαν τὴν ἐρυθήματος ἐκφαίνουσι τιμὴν αἰθρίαν. τὰ μὲν δὴ ὑψηλὰ καὶ κορυφαῖα τοῦ οἴκου, τοιάδε, Ὁμήρου τινὸς δεόμενα ἐπαινέτου, ἵνα αὐτὸν ἢ ὑψόροφον ὡς τὸν Ἑλένης θάλαμον, ἢ αἰγλήεντα, ὡς τὸν Ὄλυμπον, εἴποι. τὸν δὲ ἄλλον κόσμον, καὶ τὰ τῶν τοίχων γράμματα, καὶ τῶν χρωμάτων τὰ κάλλη, καὶ ὁ ἀκριβὴς ἑκάστου, καὶ ὁ ἀκριβὴς, καὶ ὁ ἀληθὴς, ἔαρος ὄψει καὶ λειμῶνι δὲ ἀνθεῖ, καλῶς ἂν ἔχοι παραβαλεῖν· πλὴν πρὸς ὅσον σκιὰ μὲν ἀπολεῖται, καὶ μαραίνεται, καὶ ἀλλάττεται, καὶ ἀποβάλλει ὁ κάλλος, τουτὶ δὲ ὁ ἔαρ ἀίδιον, καὶ ὁ λειμὼν ἀμάραντος, καὶ ὁ ἄνθος ἀθάνατον, ἅτε μόνης τῆς ὄψεως ἐφαπτομένης, καὶ δρεπομένης ὁ ἡδὺ τῶν δρεπομένων. τὰ δὴ τοσαῦτα, καὶ τοιαῦτα, τίς οὐκ ἂν ἡδεῖν βλέπων, ἢ τίς οὐκ ἂν προθυμηθείη καὶ παρὰ τιμὴν διώκειν ἐν αὐτοῖς λέγειν, εἰδὼς αἴσχιστον ὂν ἀπολειφθῆναι τῶν ὡρωμένων; ἐπαγωγότατον γάρ τι ἡ ὄψις τῶν καλῶν, οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵππος ἴδοιτ' ἂν, οἶμαι, δρόμοι καλὸ προσιοῦς πεδίου, καὶ μαλακοῦ, προσηνῶς δεχομένου τὴν βάσιν, καὶ ἡρέμα ὑποείκοντος τῷ ποδὶ, καὶ μὴ ἀντιτυποῦντος τῇ ὁπλῇ. ἀπονητὶ γοῦν τότε χρῆται τῷ δρόμῳ καὶ ὅλον ἐπιδιδοὺς ἑαυτὸν τῷ πάχει, ἀμιλλᾶται καὶ πρὸς τὸ πεδίου τὸ κάλλος. ὁ δὲ ταὼς, ἦρος ἀρχομένου, πρὸς λειμῶνά τινα ἐλθὼν, ὁπότε καὶ τὰ ἄνθη προΐεισιν, οὐ ποδεινότερα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἂν εἴποι τις, ἀνθηρότερα, καὶ τὰς βαφὰς καθαρώτερα, τότε δὴ σκεπάσας τὰ πτερὰ, καὶ ἀναδείξας τῷ ἡλίῳ, καὶ τὴν οὐρὰν ἐπάρας, καὶ πρώτην αὐτῷ προσήνας, ὑποδείκνυται τὰ ἄνθη τὰ αὑτοῦ, καὶ τὸ ἔαρ τῶν πτερῶν,

ὥσπερ αὐτὸν προκαλουμένου τῷ λόγῳ ἐς τὴν ἅμιλλαν. ὑπιστρέφει γοῦν ἑαυτὸν, καὶ περιάγει, καὶ ἐπιπομπεύει τὴν κάλλει. ὅτε δὴ καὶ θαυμασιώτερος φαίνεται τοῖς τὸν αὐγὴν, ἀλλαττομένων αὐτῷ τὴν χρωμάτων, καὶ μεταβαινόντων ἠρέμα, καὶ τοῖς ἑτέραν διαμορφίας εἶδος περιπομπεύουσιν. παχὺ γὰρ αὐτὸ μάλιστα ὑπὸ τῶν κύκλων, οὓς ἐπ' ἄκροις ἔχει τοῖς πτεροῖς, ἴριδός τινος ἕκαστον περιθεούσης. ὁ γὰρ πρὶν χαλκοῦς ὢν, τοῦτο ἐγκλίναντος ὀλίγον, χρυσοῦς ὤφθη, καὶ ὃ ὑπὸ τῆς ἡλίου κυαναυγὴς, εἰ σκιαθείη, χλοαυγὴς ὅστιν, ὅταν μεταφωτισθῇ πρὸς ὃ φῶς ἡ πέρωσις. ὅτι μὴν γὲ καὶ ἡ θάλαττα ἱκανὴ προκαλέσασθαι, καὶ εἰς ὑπόθυμίαν ὑπιππάσασθαι σὺν γαλήνῃ φανῆσαι, ἴστε, καὶν μὴ εἴπω· ὅτε, εἰ καὶ πρωτόπλουν ἁπάντων ἐρωτῶντες ἀπειρόπλους τις εἴη, πρώτως ἂν ἐθελήσαιτε αὐτὸς ἐμβῆναι, καὶ πρόπλεύσαι, καὶ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποπάσαι, καὶ μάλιστα εἰ βλέποι τὴν μὴν αὔραν, καὶ φῶς ἐπουρίζουσαν τὴν ὁδόνην, τὴν ναῦν, προσιόντα τε καὶ λείως ἐπ' ἄκρων ἠρέμα διαλιθαίνουσαν τῷ κυμάτῳ. καὶ τοίνυν καὶ τῇ δὲ τῇ οἴκου ὁ κάλλος ἱκανὸν καὶ παρορμῆσαι ἐς λόγους, καὶ λέγοντα ἐπεγεῖραι, καὶ πρώτως ἐγκριθῆναι δοκιμήσαι προθυμούμενον. ἐγὼ μὴν δὴ τούτοις πείθομαι, καὶ ἤδη πέπεισμαι, καὶ ἐς τὸν οἶκον ὑπὸ λόγοις προελήλυθα, ὥσπερ ἀπὸ ἴυγγος ὁ Σφριὸς τῇ κάλλει ἑλκόμενος, ἐλπίδα οὐ μικρὰν ἔχων, εἰ καὶ τέως ἡμῖν ἄμορφοι ἦσαν οἱ λόγοι, καλοῖς αὖθις φανῆναι, καθάπερ ἐσθῆτι καλῇ κεκοσμημένους. ἕτερος δέ τις οὐκ ἀγλωνὴς λόγος, ἀλλὰ καὶ πρὸ γλυκαίος, ὡς φησι, καὶ μεταξὺ μου λέγοντος ὑπερέκρουε, καὶ διεκόπτειν ἐπειρᾶτο τῷ ῥήσιν. καὶ ὅπως πέπαυμαι, οὐκ ἀληθῆ ταῦτα λέγειν φησί με, ἀλλὰ θαυμάζειν, εἰ φάσκοιμι ὑπιτηδότερον εἶναι πρὸς λόγων ὑπόδειξιν οἴκου κάλλος, γραφῇ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένου. αὐτὸ γὰρ που τοὐναντίον ἀποβαίνειν. μᾶλλον δὲ εἰ δοκεῖ, αὐτὸς προελθὼν ὁ λόγος ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καθάπερ ὑμῖν δικαστὰς, εἰπάτω ὅπῃ λειτελέστερον ἡγεῖται πρὸς λέγοντι θυτέλεσμα οἴκου, καὶ ἀμορφίαν.

A perinde vt prato ad huiusmodi contentionem & certamen ipsum prouocante: conuertit quippe seipsum & circumagit, & quasi quandam pompam agit pulchritudinis suæ, quando videlicet etiam admirabilior apparet ad splendorem solis, variantibus se coloribus, & paulatim in alios atque alios transeuntibus, aliámque ac nouam formositatis speciem subinde recipientibus. Accidit autem hoc potissimùm in circulis quos in summis pennis habet, quorum quemlibet quasi quędam irides circundant. Nam qui antè æreus visus fuit, mox inclinante se paululum illo, aureus conspicitur: & rursum quod ad

B solem, cæruleum apparuit, si sub vmbram transferatur, viride videtur: adeò ad luminis vicissitudinem, pēnarum ille ornatus variatur. Nam quòd & mare idoneum est ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando tranquillum videlicet est, ipsi scitis, tametsi ego nō dicam, quandoquidem etiamsi quispiam longissimè à mari continētem incolat, & omnino nauigationis inexpertus sit. nihilominus tamen & ipse cupit ingredi illud, & circumnauigare, & quàm procul à terra in altum deduci, ac maximè si videat auram quidem leniter à tergo prosequentem velum, nauem autem placidè ac leuiter per summos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiã huius domus pulchritudo idonea satis atque

C efficax est ad prouocandas orationes, & ad excitandos dicentes, omnibúsque adeò modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hisce credo, & iamdudum persuasus sum, & in domum dicendi gratia ingressus sum, pulchritudine illius velvti rhombo aut Sirene aliqua tractus, spem haud exiguam habens, etiamsi antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas visum

D iri, perinde ac veste aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædam Oratio haudquaquam ignaua, sed valde generosa quoque, vt ait, & inter loquendum refellebat me, & interrumpere sermonem conabatur, & postquam dicendi finem feci, haudquaquam verá hæc dicere me ait: sed mirari se, si dicam aptiorem esse ad orationes recitandas ac peragendas, domus pulchritudinem picturis atque auro exornatam. Nam ipsum contrarium planè euenire. Imò verò, si videtur vobis, ipsa huc accedens Oratio, pro se tanquam apud iudices vos dicat, quatenus conducibiliorem putet esse dicenti domum simplicem atque deformem.

Ac me quidem iam audistis, atque orationem meam: proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Ista autem accedens iam dicat, & ego tacebo, atque aliquantisper locum ipsi dabo. Proinde, viri Iudices, inquit oratio, ille quidem orator qui antea verba fecit, multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione sua ornauit. Ego verò tantum abest vt illam reprehendere aut vituperare velim, vt etiam ea quæ ab illo prætermissa sunt, addenda ampliùs mihi putem. Nam quo pulchrior illa vobis apparuerit esse, eo magis contraria esse dicentis commoditati atque vsui ostendetur. Ac primùm quidem, posteaquam mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis quæso eodem exemplo vti. Nam aio equidem, mulieribus formosis non modò nihil conferre ad pulchritudinem ampliorem reddendam, ornatum illum multum, sed contrà aduersari potiùs, quando videlicet eorum qui fortè aspiciunt illas, vnusquisque auro & lapillis istis pretiosis obstupefactus, pro eo quòd laudare vel colorem, vel vultum, vel ceruicem, vel cubitum vel digitum debebat, relictis his, ad Sardium vel Smaragdum vel monile vel armillas respicit, vt ob id meritò illa ita neglecta, dolore affici possit, propter ornatum seu mundum spectatoribus non habentibus otium ac spatium laudandæ illius, sed obiter duntaxat ipsam intuentibus. Quod idem opinor necesse est etiam illi accidere, qui inter tam pulchra opera orationem recitare volet. Latet enim inter magnitudinem pulcharũ rerum, quod dictum est, obscuratúrque, & vnà abripitur, perinde ac si quis lucernam allatã in rogum aliquem magnum iniiciat, aut formicam in elephante seu camelo spectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti est. Præterea autem & vocem ipsam confundit, qui in vocali adeò & sonorosa domo dicit. Nam illa respondet, & ex aduerso resonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abscondit vocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ, si pariter inflentur, aut hortatoribus mare, quoties illi ad strepitum maris, remigationi accinere volunt. Vincit enim magnitudo vocis, & supprimit id quod minus est. Iã verò etiam illud quod dixit aduersarius, quòd videlicet excitet pulchra domus dicentem,

ἐμοῦ μὲν ἀκηκόατε ἤδη λέγοντος, ὥστε οὐδὲν δέομαι δὶς περὶ τῶν αὐτῶν εἰπεῖν. ὁ δὲ, προελθὼν ἤδη λεγέτω, κἀγὼ σιωπήσομαι, καὶ τοῖς ὀλίγον αὐτῷ μεταδήσομαι. Ἀνδρες τοίνυν δικασταί, φησὶν ὁ λόγος, ὁ μὲν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ῥήτωρ, πολλὰ καὶ μεγάλα τὸν δὲ τὸν οἶκον ἐπῄνεσε, καὶ τῷ ἑαυτῆς λόγῳ ἐκόσμησεν. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω φόβον αὐτῷ διεξελθεῖν, ὥστε καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνου παραλελειμμένα προσθῆναί μοι δοκῶ. ὅσῳ γὰρ ἂν ὑμῖν καλλίων φαίνηται, τοσῷδε ἐναντίως τῇ τοῦ λέγοντος χρείᾳ διατεθήσεται. καὶ τοῦτον γε τὸν τρόπον γυναικῶν, καὶ κόσμου, καὶ χρυσοῦ ἐκεῖνος ἐμνημόνευσε, κἀμοὶ δοκεῖτε χρήσασθαι τῷ παραδείγματι. φημὶ γὰρ οἶμαι καὶ γυναιξὶ καλαῖς οὐκ ὄπως συλλαμβάνειν τὸ εὐμορφότερον, ἀλλὰ καὶ ἐναντιοῦσθαι τὸν κόσμον τὸν πολύν, ὁπόταν τῶν ἐντυγχανόντων ἕκαστος ἐκεῖνο τοῦ χρυσοῦ, καὶ τῶν λίθων τῶν πολυτελῶν ἐκπλαγείς, αὐτὴ τοῦ ἐπαίνου ἢ χροᾶς, ἢ βλέμματος, ἢ δειρῆς, ἢ πῆχυος, ἢ δακτύλου. ὁ δὲ, ταῦτ' ἀφεὶς, ἐς τὸν Σαρδόνυχα, ἢ τὸν Σμάραγδον, ἢ τὸν ὅρμον, ἢ τὸ ψέλλιον ἀποβλέπει, ὥστε ἀξίως μὲν εἰκότως παροφθῆναι, ἀφ' τὸν κόσμον, οὐκ ἀργόντων σχολὴν ἐπαινεῖν αὐτοῦ τῶν θεατῶν, ἀλλὰ παρέργως αὐτῆς ποιουμένων τὴν θέαν. ὥσπερ ἀνάγκη, οἶμαι, παθεῖν καὶ τὸν ἐν οὕτω καλοῖς ἔργοις λόγους δεικνύοντα. λανθάνει γὰρ ἐν τῷ μεγέθει τῶν καλῶν τὸ λεχθὲν, καὶ ἀμαυροῦται, καὶ συναρπάζεται· καθάπερ εἴ λύχνον τις εἰς πυρκαϊὰν μεγάλην φέρων ἐμβάλοι, ἢ μύρμηκα ἐν ἐλέφαντος ἢ καμήλου δείκνυοι. τοῦτο χρὴ φυλακτέον τῷ λέγοντι. καὶ προσέτι γε μὴν καὶ τὴν φωνὴν αὐτὴν ὑπεραφίεται, ἐν οὕτως ὑφῶν ἐν ᾠκημένῃ οἴκῳ λέγων. ἀντιφθέγγεται γὰρ, καὶ ἀντιφωνεῖ, καὶ ἀντηλεγεῖ. μᾶλλον δὲ ὑποκαλύπτει τὴν βοὴν, οἷόν τι καὶ σάλπιγξ θρᾷ τὸν αὐλὸν, εἰ συναυλοῖεν, ἢ ταῖς κελεύσαις ἡ θάλαττα, ὁπόταν πρὸς κύματος ἦχον ἐπάδῃ τῇ εἰρεσίᾳ θέλωσιν. ὑπερβάλλει γὰρ ἡ μεγαλοφωνία, καὶ καταπνίγει τὸ ἧττον. καὶ μὴν κἀκεῖνο, ὅπερ ἔφη ὁ ἀντίδικος, ὡς ἄρα ἐπεγείρῃ ὁ καλὸς οἶκος τὸν λέγοντα,

& προθυμότερον παρασκευάζῃ, ἐμοὶ δοκεῖν, ὃ σκαιτίον ποιῇ. σκληπτῇ γὰρ, καὶ φοβῇ, καὶ τὸν λογισμὸν διαταράττῃ, καὶ δηλότερον ἐργάζεται σὺν μύθου μόνον ὡς ἀπρεπῶν ὄντων αἰσχίονα σὺν δυσμόρφῳ χωρίῳ μὴ ὁμοίους φαίνεσθαι τοὺς λόγους. ἐλέγχων γὰρ οὗτος γε ὁ φανερώτατος ὡσπερ αὖ εἴ τις πανοπλίαν καλὴν ἐνδυς, ἔπειτα φεύγοι τοὺς ἄλλους, ὅπως σημότερος ὢν δηλὸς ἀπὸ τῶν ὅπλων. τοῦτο δέ μοι δοκεῖ λογισάμενος καὶ ὁ τοῦ Ομήρου ῥήτωρ σκῆνος, δυσμορφίας ἐλάχιστον φροντίσας, μᾶλλον δὲ καὶ πανταπασιν αἰσθόμενος ἑαυτὸν ἀπεικάσας, ἵνα αὐτῷ προσδοξότερον φαίνηται τῶν λόγων τὸ κάλλος, σὺν τῆς προσῳδοῦ ἀμορφοτέρου ἐξετάσεως. ἄλλως τε, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὴν τοῦ λέγοντος αὐτοῦ διάνοιαν ἀφωλῶσθαι περὶ τὴν θέαν, ὑπὸ τῆς φροντίδος ὁ ἀκριβὴς σκλύῃ, τῆς ὄψεως ὑπερκρατούσης, καὶ πρὸς αὐτὴν καλούσης, καὶ τῷ λόγῳ προσέχειν σὐκ ἐώσης. ὥστε τὶς μηχανὴ μὴ ὑχὶ πάντως ἔλαττον ἔρρειν αὐτὸν τῆς ψυχῆς διατεινούσης περὶ τὸν τῶν ὁρωμένων ἔπαινον; ἐγὼ γὰρ λέγω ὅτι καὶ οἱ παρόντες αὐτοὶ, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν προσηλωμένοι, ἐπειδὴν εἰς τὸν θόλον οἶκον προέλθωσιν, αὐτὶ ἀκροατῶν θεαταὶ καθίσαντες. καὶ ὑχ οὕτω Δημόδοκος, ἢ Φήμιος, ἢ Θάμυρις, ἢ Αμφίων, ἢ Ορφεύς τις λέγων ὑγίν, ὥστε ἀποσπάσαι τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀπὸ τῆς θέας. ἀλλ' οὖν ἕκαστος ἐπειδὴν μόνον ὑπερβῇ τὸν ὐδὸν, ἀληθείᾳ τῷ κάλλει περιχυθεὶς, λόγων μὴν σκείνων, ἢ ἀκροάσεως, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αἴσθησιν ἔσχεν· ὅλος δὲ πρὸς τοῖς ὁρωμένοις ὑγίν, εἰ μὴ τύχοι τὶς πανταπασιν τυφλὸς ὤν, ἢ σὺν νυκτὶ ὥσπερ ἡ ὀξ Αρείου πάγου βουλὴ, ποιοῦσι τὴν ἀκρόασιν. ὅτι γὰρ οὐκ ἀξιόμαχον λόγων ἰσχὺς ὄψει ἀνταγωνίσασθαι, καὶ ὁ Σειρήνων μῦθος παρατεθεὶς, τῇ περὶ τὴν Γοργόνων διδάξει αὖ· σκῆναι μὲν γὰρ σκήλουν τοὺς παραπλέοντας, μελῳδοῦσαι, καὶ κηλακεύουσαι τοῖς ἄσμασι, καὶ καταπλήττουσας, ὅτι πολὺ κατεῖχον, καὶ ὅλως, ὃ ἔργον αὐτῶν ἐδεῖτό τινος διατριβῆς· καί που τὶς αὐτὰς καὶ παρέπλευσε, καὶ τοῖς μέλεσι παρήκουσε. ὁ δὲ τῶν Γοργόνων κάλλος, ἅτε βιαιότατόν τε ὄν,

& alacriorem reddat, quantum mihi quidē videtur, diuerso modo se habet. Obstupefacit enim & perterret, & rationem conturbat, timidioremque facit, cogitantem nimirum illud, quòd omniū turpissimum sit, in loco pulchro ac speciosō non pulchram ac speciosam orationem quoq; apparere. Index enim iste profectò omniū manifestissimus est, non aliter ac si quis armaturam pulchram induat, deinde ante cæteros fugiat, notabilior videlicet ex eo, quòd armis insignioribus ornatus. Atque hoc quidem videtur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendisse, atque ideo formositatis minimam curam habuisse, quin magis homini prorsus etiā imperito se ipsum assimilasse, quo videlicet maiori admirationi foret verborū & orationis ipsius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præsertim cùm omnino necesse illud quoque sit, dicentis ipsius mentem circa intuitum detineri, & cogitandi diligētiam ac curam languescere visu superante, & ad sese vocante, neque orationi vacare atque incumbere permittente. Quare quid restat vltrà quominus deteriùs prorsum dicat talis aliquis, animo circa eorum quæ videntur laudes occupato? Omitto enim dicere, quòd & præsētes ipsi, & ad auscultandum intrō assumpti, postquam ad talem domum accesserint, ex auditoribus spectatores fiunt: & neque iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita est, vt auellere cogitationes illorum à spectando possit: sed vt quisque ipsum modò limen transcenderit, ita frequenti ac multa pulchritudine circumfusus, verborum sanè illorum aut recitationis ne principium quidem exaudire videtur: sed totus in spectando versatur, nisi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, velut ille in vico Martio Senatus solet, ad auscultandum venerit. Nam quòd verborum vis longè inferior sit quàm vt cum visu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gorgonibus comparata, facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternauigantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quispiam est. & carmen ipsum obturatis auribus prætermisit: at Gorgonum pulchritudo, vt quæ violentissima esset,

& partibus animæ præcipuè ſauciabilibus obverſaretur, ſtatim attonitos reddebat aſpicientes, ac mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulo antè ad vos dixit, pro me ipſa dicta eſſe exiſtimo. Nam & illius in aſpectu non in voce delectatio eſt: ac ſi quis iuxta illum vel philomelam vel cygnum ſtatuat, ac canere iubeat, inter canendum autem pauonem iacētem commonſtret, ſat ſcio quòd ad hunc deflexurus ſit animus, longum valere iuſſis illorum canticis. Adeò inexpugnabile quiddam videtur eſſe ea quæ per viſum voluptàs capitur. Atque equidem, ſi vultis, teſtem vobis adducam virum doctum, qui ſtatim mihi teſtimonium ferat, quòd multo magis ſuperant ea quæ viſu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iam heus præco accerſe mihi huc ipſum Herodotum, Lyxi filium, Halicarnaſſenſem. Et quia probè fecit, atque obediit, teſtimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipſum Ionica lingua vobis loquentem, perinde vt conſuetum ipſi eſt.

Lib. 1. Herodoti. Vera iſta, Oratio vobis hæc, Iudices, narrat, atque ipſi credite quæcunque de his vobis dixerit, viſum auditui præferendo. Aures ſiquidem fide minùs digniores ſunt, quàm oculi. Auditis teſtem, quæ dicit, & vt primas viſui tribuerit? ac meritò. Nam verba quidem alata ſunt, & euaneſcunt, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ videntur, delectatio, ſemper adeſt, ac præſens manet, & ſpectatorem ad ſe prorſus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicenti aduerſaria fuerit domus ita pulchra, & ab omni parte conſpicua? Quin quod maximum eſt, nondum etiam dixi. Nam vos ipſi Iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum ſurſum aſpexiſtis, & parietes admirati eſtis: & picturas, ad vnamquamque auerſi, examinaſtis, neque quicquam etiam veriti eſtis. Venia enim dignū eſt ſi quid humanum paſſi eſtis, præſertim erga tam pulchra ac varia obiecta. Nam artis diligentia, & hiſtoriæ cum antiquitate vtilitas, reuera illiciendi vim quandam habent, & ſpectatores eruditos requirunt. Et vt ne per omnia iſthuc oculos auerſos habeatis, nobis relictis, age, quoad fieri poteſt, depingàm illa vobis oratione.

καὶ τοῖς κυριωτάτοις τῆς ψυχῆς ὁμιλοῦν, βυθοὺς ὀξίσῃ τοὺς ἰδόντας, καὶ ἀφώνους ἐποίῃ· ὡς δὲ ὁ μῦθος βούλεται, καὶ λέγεται, λίθινοι ἐγίγνοντο ἀπὸ τοῦ θαύματος. ὥστε καὶ ὃν ἔμπροσθεν τοῦ παῶ λόγον εἶπε πρὸς ὑμᾶς μικρὸν ἔμπροσθεν, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ εἰρῆσθαι νομίζω. καὶ γὰρ ἐκείνου ἐστὶ τῇ ὄψει, οὐκ ἐν τῇ φωνῇ τὸ τερπνόν. καὶ εἴ γέ τις παρασκευάσειε τὸν παῶ σιωπῶντα, δῆλον ὅτι ἐπ' ἐκεῖνον μεταβήσεται ἡ ψυχή, μακρὰν χαίρειν φράσασα τοῖς ἐκείνων ἄσμασιν, ὅτῳ ἄμαχόν τι ἔοικεν εἶναι ἡ δι' ὄψεως ἡδονή. καὶ ἔγωγε, εἰ βούλεσθε, μάρτυρα ὑμῖν παρασκήσομαι σοφὸν ἄνδρα, ὃς αὐτίκα μοι μαρτυρήσει ὡς πολὺ ὑπερκρατέστερά ἐστι τῶν ἀκουομένων τὰ ὁρώμενα. καὶ μοι σὺ ἤδη ὁ κήρυξ, πρόσκαλει αὐτόν· Ἡρόδοτον τὸν Λύξου Ἁλικαρνασσέα· καὶ πειδὴ καλῶς ποιῶν ὑπήκουσε, μαρτυρείτω παρελθών, καὶ παραδεξάσθω δὲ αὐτὸν, ἰασὶ πρὸς ὑμᾶς λέγοντα, ὥσπερ αὐτῷ ἔθος. Ἀληθῆ τὰ δὲ ὁ λόγος ὑμῖν ἄνδρες δικασταὶ μυθεῖται, καὶ οἱ πείθεσθε ὅσα ἂν λέγῃ τούτων πεῖ, ὄψιν ἀκοῆς προτιμέοντες· ὦτα γὰρ τυγχάνει ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν. ἀκούετε τοῦ μάρτυρος, ἃ φησιν, ὡς τὰ πρῶτα τῇ ὄψει ἀποδίδωκεν; εἰκότως. παλαιὰ γὰρ ἔπεα, πολυετέα ἐστὶ, καὶ οἴχεται ἅμα τῷ προελθεῖν ἀποπταμένα. ἡ δὲ τῶν ὁρωμένων τέρψις, ἀεὶ παροῦσα, καὶ παραμένουσα, πῶς οὐ χαλεπὸς τῷ λέγοντι ἀνταγωνιστὴς, οἶκος οὕτω καλὸς, καὶ προσβλέπτος ὤν; μᾶλλον δὲ τὸ μέγιστον οὐδέπω φημί· ὑμεῖς γὰρ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ, ἐν μεταξὺ λεγόντων ὑμῶν, εἰς τὸν ὄροφον ἀπεβλέπετε, καὶ τοὺς τοίχους ἐθαυμάζετε, καὶ τὰς γραφὰς ἐξητάζετε, πρὸς ἑκάστην ἀποστρεφόμενοι, καὶ μηδὲν ἀμελῆτε. συγγνώμη γὰρ, εἴ τι καὶ ἀνθρώπινον πεπόνθατε, ἄλλως τε, καὶ πρὸς ὕστω καλὰς καὶ ποικίλας τὰς ὑποθέσεις. τῆς γὰρ τέχνης τὸ ἀκριβὲς, καὶ τῆς ἱστορίας μετὰ τῆς ἀρχαιότητος τὸ ὠφέλιμον, ἐπαγωγὸν ὡς ἀληθῶς, καὶ πεπαιδευμένων θεατῶν δεόμενον. καὶ ἵνα μὴ πάντα ἐκφέρητε ἀποβλέποντες, ἡμᾶς ἀπολιπόντες, φέρε, ὡς οἷόν τε γράψωμεν αὐτὰ ὑμῖν τῷ λόγῳ.

ἡδήσεσθε γάρ, οἶμαι, ἀκούοντες, ἃ καὶ ὁρῶντες θαυμάζετε. καὶ ἴσως ἂν με καὶ δι' αὐτὸ ἐπαινέσαιτε, καὶ τῷ ἀντιδίκῳ προσπαίσαιτε, ὡς καὶ αὐτὸν ὑπιδείξαντα, καὶ διπλασιάσματα ὑμῖν τοῦ ἡδονοῦ. Ὃ χαλεπὸν δὲ τῷ τολμήματος ὁρᾶτε, ὕλῃ χρωμάτων, καὶ σχημάτων, καὶ τόπου, συνῆσθαι τοσαύτας εἰκόνας· ψιλὴ γάρ τις ἡ γραφὴ τῶν λόγων. Ἐν δεξιᾷ μὲν οὖν εἰσιόντι, Ἀργολικῷ μύθῳ ἀναμέμικται πάθος Αἰθιοπικόν, ὁ Περσεὺς ὃ κῆτος φονεύσ, καὶ τοῦ Ἀνδρομέδου καθαιρῇ, καὶ μὴ μικρόν, γαμήσῃ, καὶ ἄπεισιν, αὐτοῦ ἄγων· πάρεργον τοῦτο τῆς ὅλης Γοργόνας ποιήσεως· ἐν βραχεῖ δὲ, πολλὰ ὁ τεχνίτης ἐμιμήσατο, αἰδῶ παρθένου, καὶ φόβον· ὑπεισκρεῖ γάρ τοῦ μάχου ἀώρως ἔχ πέτρας, καὶ νεανίου τόλμαν ἐρωτικοῦ, καὶ θηρίου ὄψιν ἀποθησαυρον· καὶ ὃ μὲν, ἔπεισι πεφευκὼς τὰς ἀκανθώδεις, καὶ δεδιπλωμένον τῷ χάσματι· καὶ ὁ Περσεὺς δὲ, τῇ λαιᾷ μὲν ἀποδείκνυσι τοῦ Γοργόνα. τῇ δεξιᾷ δὲ καθικνεῖται τῷ ξίφει. καὶ ὃ μὲν, ὅσον τῆς κήτους εἶδε τοῦ Μέδουσαν, ἤδη λίθος ἐστί· ὃ δ' ὅσον ἔμψυχον μέρος, τῇ ἄρτῃ κόπτεται. Ἐξῆς δὲ μετὰ τοῦ δὲ τοῦ εἰκόνα, ἕτερον γράμμα γέγραπται διηκόπατον, οὗ ὃ ἀρχέτυπον ὁ γραφὰς πρὸ Εὐριπίδου ἢ Σοφοκλέους δοκεῖ μοι λαβεῖν. ἐφήβοι γάρ ὁμοίαν ἐγραψάτην εἰκόνα, τὸν νεανία τὸν ἑταῖρον, Πυλάδης τε ὁ Φωκάς, καὶ Ὀρέστης, δοκοῦντε ἤδη τεθνάναι, λαθόντε τὰ βασίλεια, καὶ παρελθόντε, φονεύουσιν ἄμφω τὸν Αἴγισθον. ἡ δὲ Κλυταιμνήστρα ἤδη ἀνῄρηται, καὶ ἐπ' ὀλίνης τινὸς ἡμίγυμνος πεσεῖται, καὶ θεραπεία πᾶσα, ἔκπληκτοι δ' ἔργον· οἱ μὲν, ὡς δοκοῦσιν, οἱ δὲ τινες, ὅπῃ φύγωσι, περιβλέπονται. σεμνόν δέ τι ὁ γραφὰς ἐπενόησε, ὃ μὲν ἀσεβὲς τῆς ἐπιχειρήσεως δείξας μόνον, καὶ ὡς ἤδη πεπραγμένον παραδραμών, ἐμβραδύνοντας δὲ τοῖς νεανίσκοις ἐργασάμενος τῷ τοῦ μοιχοῦ φόνῳ. Μετὰ δὲ τοῦτο, θεός ἐστιν εὔμορφος, καὶ μειράκιον ὡραῖον, ἐρωτική τις παιδιά· ὁ βραῖχος ὅτι πέτρας καθήμενος, αἰελοῦ λαγών, καὶ παίζει τὸν κύνα· ὁ δὲ πηδησομένῳ ἔοικεν ἐπ' αὐτὸν εἰς ὕψος.

A Delectabimini enim, vt puto, audientes quoque ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum etiam laudabitis me, & aduersario anteponetis, vt qui & ipse demonstrem hæc, & duplicem vobis voluptatem pariam. Cæterùm conatus huius difficultatem videtis, nimirum quàm graue sit, absque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in vnum congerere. Est enim exilis planè pictura verborum. Quare ad dexterã quidem ingredienti, Argolicæ fabulæ intermixtum est malum illud Æthiopicum: Perseus videlicet monstrum illud marinum interficit, & Andromedam deponit, B & paulo pòst eandem ducet, atque inde discedet abducta secum illa. Atque hoc parergon quoddam, siue extra propositam rem additum fuit ad eum quo ad Gorgonas abiit volatum. In exigua autem parte, multa imitatione expressit artifex ille, verecundiam puta virginis, & metum. Spectat enim & pugnam desuper ex rupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & belluæ visum intolerabilem. Atque ea quidem accedit horrida spinis, & formidabilis hiatu oris. Perseus autem sinistra quidem ostẽdit Gorgonem, dextra verò ense ferit. Et rursum, quantum quidem belluę illius Medusam aspexit, C iam saxum est: reliquum autem quod adhuc animatum est, falcato ense cæditur. Deinceps autem post hãc imaginem alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est, cuius primum exemplar videtur mihi pictor ab Euripide vel Sophocle accepisse (nam illi similem quãdam imaginem descripsere) adolescentes duo socij, Pylades videlicet Phocensis, & Orestes, cùm iam viderẽtur mortui esse, post regiam latentes, & clàm adeuntes, occidunt ambo Ægisthum: Clytęmnestra autem iam interfecta est, & in lecto quodã D seminuda posita iacet. Ac totum famulitium, facinore tãto obstupefacti, alij quidem clamantibus similes apparent, alij autẽ nonnulli quò fugam capiãt, circunspiciunt. Honestum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impiũ in hac re fuit, id ostendit solùm, & quasi iã peractum trãscurrit: adolescentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Post hæc autem deus est formosus, & adolescentulus venustus, amatorium quoddam ludicrum: Branchus puta in rupe sedens tenet leporem, & alludit cani. Hic autem assilienti ad ipsum in sublime, similis est:

& Apollo adſtans arridet: delectatur videlicet vtroque, & puero ludente, & cane ſaltum meditante. Vltra hæc Perſeus iterum ſequitur, illa quæ belluæ marinæ cędem anteceſſerunt, aggrediens, & Meduſæ caput amputans, & Minerua protegens Perſeum: atque hic quidem facinus iam peregit, factum autem ipſum nõdum vidit in clypeo, Gorgonis imaginem videlicet: vidit enim pœnam veri aſpectus. In medio autẽ pariete ex aduerſo ianuæ, Mineruæ ædicula quædam eſt, & dea ipſa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris, ſed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. Deinde poſt hanc alia Minerua, non marmorea illa quidem, ſed pictura rurſum, quam Vulcanus amans inſequitur, ipſa autem fugit, & ex ea perſecutione Erichthonius naſcitur. Hanc conſequitur vetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus exiſtens: ille autem dum ita vehitur, indicat ipſi ferentem ad lucem viam, & Sol apparens medetur cæcitatem. Vulcanus autem à Lemno opus hoc intuetur. Poſt hæc Vlyſſes ſequitur, inſaniens videlicet, quando cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adſunt autem legati iam vocãtes ipſum. Atque ea quidem quæ ad ſimulationem pertinebant, probabilia omnia, vehiculum videlicet, & iumentorum iunctorum abſurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inſcitia: ſed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplij filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur ſe eum interfecturum eſſe, ſtrictum tenens enſem. & vt ille inſaniam fingit, ita hic quoque iram contrà ſimulat. Vlyſſes autem ad metum hunc reſipiſcit, & pater fit, ſimulationémque deponit. Poſtrema verò Medea depicta eſt, æmulatione atque inuidia flagrans, pueros aſpiciens, & graue quiddam meditãs. Tenet quippe iam gladium: miſeri autem illi adſtant ridentes, nihil eorum quæ futura erant, ſcientes, & hoc, aſpicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia viri Iudices an non videtis quomodo abducant quidem auditorem, & ad ſpectandum auertant, ſolum autem relinquant dicentem? Atque equidem verbis ea perſecutus ſum, non vt aduerſarium, pro audaci ac temerario eo habito, quòd rebus ita difficilibus ſeipſum volens immerſit,

καὶ Ἀπόλλων πρέπως μειδιᾷ, τερπόμενος ἀμφοῖν, καὶ τῷ παιδὶ παίζοντι, καὶ πειρωμένῳ τῷ κυνί. ὅτι δὲ τοῦτοις ὁ Περσεὺς πάλιν τὰ περὶ τὸν κήτους ἐκφυγὼν τολμήσας, καὶ ἡ Μέδουσα τεμνομένη τὴν κεφαλὴν, καὶ Ἀθηνᾶ σκέπουσα τὸν Περσέα· ὁ δὲ τὸ μὲν τόλμαν εἰργάσατο, τὸ δὲ ἔργον οὐχ ἑώρακέ πω ὅτι τῆς ἀσπίδος, τῆς Γοργόνος τὸ εἰκόνα. οἶδε γὰρ τὸ περὶ τιμωρίαν τῆς ἀληθοῦς ὄψεως. καὶ δὲ τὸν μέσον τοῖχον, αὖθις τῆς αὐτῆθυρος, Ἀθηνᾶς ναὸς πεποίηται, ἡ θεὸς, λίθου λευκοῦ, τὸ σχῆμα, οὐ πολεμιστήριον, ἀλλ' οἷ ἂν μάλιστα εἰρήνην ἀγούσης θεοῦ πολεμικῆς. Εἶτα μετὰ τοῦτο, ἄλλη Ἀθηνᾶ, οὐ λίθος αὖτη γε, ἀλλὰ γραφή. πάλιν Ἥφαιστος αὐτὴν διώκει ἐρῶν, ἡ δὲ, φεύγει· καὶ ἐκ τῆς διώξεως, Ἐριχθόνιος γίγνεται. Ταύτην ἕπεται παλαιά τις ἄλλη γραφή. Ὠρίωνα φέρει τὸν Κηδαλίωνα, τυφλὸς ὤν. ὁδηγεῖ αὐτῷ σημαίνει τὴν πρὸς τὸ φῶς ὁδὸν, ἐποχούμενος. καὶ ὁ Ἥλιος φανεὶς, ἰᾶται τὴν πήρωσιν, καὶ ὁ Ἥφαιστος Λήμνου θεάσασθαι τὸ ἔργον. Ὀδυσσεὺς δὲ μετὰ τοῦτο, δῆθεν μεμηνώς, ὅτε συστρατεύειν τοῖς Ἀτρείδαις μὴ θέλων· πρέσεις δὲ οἱ παρόντες, ἤδη καλοῦντες. καὶ τὰ μὲν τῆς ὑποκρίσεως, πιθανὰ πάντα, ἡ ἀπάτη, τὸ τῷ ὑποζευγμένων ἀσύμφωνον, ἄγνοια τῶν δρωμένων· ἐλέγχεται δὲ ὅμως τῷ βρέφει. Παλαμήδης γὰρ ὁ τοῦ Ναυπλίου, σοφὸς τὸ γεγονὸς, ἁρπάσας τὸν Τηλέμαχον, ἀπειλεῖ φονεύσειν, παίσιον ἔχων τὸ ξίφος, καὶ παρὰ τὸν τῆς μανίας ὑπόκρισιν, ὀργὴν καὶ τοῦτ' αὐτὸν ὑποκρίνεται. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς, παρὰ τὸν φόβον τοῦτον σωφρονεῖ, καὶ πατὴρ γίγνεται, καὶ λύει τὴν ὑπόκρισιν. Ὑστάτη δὲ ἡ Μήδεια γέγραπται, τῷ ζήλῳ ἀμηχανῶν, τὸ παῖδε ὑποβλέπουσα, καὶ τι δεινὸν ἐννοοῦσα· ἔχει γοῦν ἤδη τὸ ξίφος, τὸ δ' ἀθλίω καθῆσον τελοῦντε, μηδὲν τῶν μελλόντων εἰδότε καὶ ταῦτα, ὁρῶντε τὸ ξίφος ἐν ταῖν χερσῖν. Ταῦτα πάντα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐχ ὁρᾶτε ὅπως ἀπάγει τὸν ἀκροατὴν, καὶ περὶ τὴν θέαν ἀποστρέφει, μόνον δὲ καταλείπει τὸν λέγοντα; καὶ ἔγωγε διεξῆλθον αὐτὰ, οὐχ ἵνα τὸν ἀντίδικον τολμηρὸν ὑπολαβόντες, ἁπλῶς εἰ τοῖς ἔτω δυσχόλοις ἑαυτὸν ἐκὼν φέρων ἐπέβαλε,

καταγνῶτε, & μισήσητε, & ὅλως τῶν λόγων ἐξ- A damnetis, atque odio habeatis, solúmque
καταλίπητε, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον αὐτῷ συναγωνίσησθε, & ὡς οἷόν τε καταμύοντες, ἀκούητε τῶν λεγομένων, λογιζόμενοι τὸ πρᾶγματος τλιὸ δυσχέρειαν. μόλις γὰρ αὖ ὅτῳ δικηθείη ἂν δικαίως ἀλλὰ συναγωνιστῶς ὑμῖν χρησάμενος, μὴ πάντα πασιν ἀνάξιος τῆς τοῦ οἴκου πολυτελείας νομισθῶμεν. εἰ δὲ ὑπὲρ ἀντιδίκου ταῦτα δέομαι, μὴ θαυμάσητε. ὑπὸ γὰρ τοῦ, τὸν οἶκον φιλῶν, καὶ τὸν ἐν αὐτῷ λέγοντα, ὅστις αὖ ἦ, βουλόμην αὖ εὐδοκιμεῖν.

damnetis, atque odio habeatis, solúmque eum cum suis orationibus relinquatis, sed vt magis in certamen ipsi adsitis, & quoad fieri potest, conniuentes, ea quæ dicuntur audiatis, æstimantes apud vos rei difficultatem. Vix enim etiam hoc pacto haudquaquam videlicet Iudices vos, sed auxiliatores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac censeri. Quòd autem pro aduersario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo quòd domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicunque tandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

MAKPOBIOI.

MACROBII. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Catalogus est μακροβίων, hoc est, eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij muneris loco Quintillo cuidam mittit; somnio ad hoc faciendum, vt ipse ait, admonitus. Recenset autem principiò totas hominum nationes ac genera quæ diutissimè vixerint: deinde transitione ad singulos facta, reges primùm ac principes, deinde & philosophos, & Historicos, & Oratores, & Poëtas, & Grammaticos, qui quàm maximè longæui fuisse perhibentur, annumerat. Orditur autem à caussa qua ad hoc scriptum impulsus fuit, addita etiam commendatione operis ab vtilitate quam ex huius lectione percepturus sit Quintillus.

Ναρ τί τοῦτο, λαμπρότατε Κυϊντίλλε, κελεύσεις, προσφέρειν δῶρον, ἢ μακροβίους, πάλαι μὲν ὃ ὄναρ ἰδὼν, & ἱστορήσας τοῖς φίλοις, ὅτε ἐπέθεσο τῷ δευτέρῳ σου παιδὶ τοὔνομα, συμβαλεῖν δὲ οὐκ ἔχων τίνας ὁ θεὸς κελεύει μοι προσφέρειν σοι τοὺς μακροβίους, τότε μὲν ηὐξάμην τοῖς θεοῖς ὕπερμήκιστον ὑμᾶς βιῶναι, σέ τε αὐτὸν, καὶ παῖδας τοὺς σούς· τοῦτο συμφέρειν νομίζων, & σύμπαντι μὲν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει, προ δὲ τῶν ἀπάντων, αὐτῷ τε ἐμοὶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμοῖς. καὶ γὰρ καί μοί τι ἀγαθὸν ἐδόκει προσημαίνειν ὁ θεός· σκεπτόμενος γὰρ κατ' ἐμαυτὸν, εἰς σπουδὴν ἦλθον, εἰκὸς εἶναι τοῖς θεοῖς αἰδοῖ προσήκειν παιδείαν ἔχοντι, ταῦτα προστάσσειν, κελεύειν τι προσφέρειν σοι τῶν ἀπὸ τῆς τέχνης. ταύτην οὖν ἀρίστην νομίζων τιμὴν γε τῶν σῶν γενεθλίων ἡμέραν,

Omnium muneris loco, clarissime Quintille, iussus apporto tibi, lõgęuos: somnium inquam, quod iam olim vidi, & amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomen indidisti. Cùm autem nulla coniectura potuissem assequi, quosnam Deus hoc somnio longæuos tibi me afferre mandaret, equidem deos id temporis precatus sum, vt vitam quàm longissimam tu & filii tui traduceretis, ratus scilicet hoc profuturum cùm vniuerso generi hominum, tum præ cęteris mihi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipso & mihi quiddam felicitatis Deus visus est prædicere. Consideranti autem apud animum meum, venit in mentem, vt par erat homini in liberalibus disciplinis versanti, deos hæc mihi præcepisse, vt aliquod erùditum opusculum, & ab ingenuis artibus profectum ad te deferrem. Hanc itaque aptissimam natalitiis muneribus offerendis diem existimans,

eos tibi dedico, quos ad longam senectutem sana mente & integris corporis viribus peruenisse comperimus. Fortasse autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire potest vtilitas: vna, vt & alacritatem animo & optimam spem concipias & te posse quàm diutissimè viuere: altera, qua institutionem ab exemplis capias, cognitis iis qui posteaquam maximam sui curam habuerunt, corporis pariter & animi ratione habita, summam senectutem sine omni corporis incommodo sunt consequuti. Homerus igitur Nestorem principum Achiuorum sapientissimum vitam suam tribus seculis produxisse scribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commendat. Et Tiresiam vatem poëtæ tragici ad sex vsque ætates hominum vitam prorogasse perhibent. Credibile est autem virum diis immortalibus sacrum, & moderatiore viuendi ratione vtentem, longissima vita fuisse functum. Quin omnes nationes propter victus rationem longæuæ fuisse inueniuntur: cuiusmodi sunt Ægyptiorum sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amussim philosophiæ studiis vacantes. Præterea quos Magos vocant, genus illud vatidicum, & diis dicatum. Insuper apud Persas & Parthos, & Bactros, & Chorasmios, & Sacas, & Medos, aliasque multas gentes barbaras, qui & firma corporis valetudine sunt præditi, & valde diuturni, cùm beneficio magicæ quam exercent, tum quòd & ipsi accurata victus ratione vtantur. Iam verò gentes quoque ætate omnium longissima vtentes, ex quibus sunt Seres, ad trecentos annos vsque viuere, memoriæ proditum est. Cuius rei caussam nonnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi viuendi assignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertum est autem Athotas quoque centum & triginta annos viuere, & Chaldæos vltra centum annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pane vti, tanquam perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipsam victus rationem alios quoque sensus quàm cæteris hominibus esse validiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt viuere: nonnulli, propter situm terræ: nonnulli, propter aëris temperiem,

Catalogus Macrobiorum.

A δίδωμί σοι τοὺς ἰσορημώους εἰς μακρὸν γῆρας ἀφικέσθαι ἐν ὑγιαινούσῃ τῇ ψυχῇ, & ὁλοκλήρῳ τῷ σώματι. & γὰρ αὖ & ὄφελος γένοιτο τί σοι ἐκ τῆς συγγράμματος διπλοῦν. ὃ μέν, εὐθυμία τις, καὶ ἐλπὶς ἀγαθὴ, καὶ αὐτὸν ὀπτιμώτερον διώσεσθαι βιοτήν. ὃ δὲ, διδασκαλία τις ἐκ παραδειγμάτων, εἰ ὀπτιμοίης ὅτι οἱ μάλιστα ἑαυτῶν ὀπτιμέλησθαι ποιησάμενοι κατά τε σῶμα, καὶ κατὰ ψυχὴν, οὗτοι δὲ εἰς μακρότατον γῆρας ἦλθον, σὺν ὑγείᾳ πρωτελῆ. Νέστορα μὲν οὖν τὸν σοφώτατον τῶν Ἀχαιῶν ὅτι τρισὶ παρατεῖναι γενεὰς Ὅμηρος λέγει, ὃν συνίστησιν ἡμῖν γεγυμνασμένον ἀρετῇ & ψυχῇ & σώματι. καὶ Τειρεσίαν δὲ τὸν μάντιν, ἡ τραγῳδία μέχρις ἓξ γενεῶν παρατείνειν λέγει. πιθανὸν δ' αὖ εἴη ἄνδρα θεοῖς ἀπαχείμενον, καὶ καθαρωτέρᾳ διαίτῃ χρώμενον τὸν Τειρεσίαν, ὀπτιμώτερον βιοῦναι. καὶ γὰρ δὴ ὅλας μακρόβια ἱστορεῖται διὰ τὴν διαίτην, ὥσπερ Αἰγυπτίων οἱ καλούμενοι ἱερογραμματεῖς, Ἀσσυρίων δὲ, καὶ Ἀράβων, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν μύθων. Ἰνδῶν δὲ, οἱ καλούμενοι Βραχμᾶνες, ἀνδρες ἀκριβῶς φι- C λοσοφίᾳ σχολάζοντες, καὶ οἱ καλούμενοι δὲ μάγοι, γένος τοῦτο μαντικὸν, καὶ θεοῖς ἀπαχείμενον, πρός τε Πέρσας, καὶ Παρθους, καὶ Βάκτρους, καὶ Χωρασμίους, καὶ Ἀρείους, & Σάκας, καὶ Μήδους, καὶ πρός πολλοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐρρωμένοι τέ εἰσι, καὶ πολυχρόνιοι, διὰ δὲ μεγαλύνῃ διαιτώμενοι & αὐτοὶ ἀκριβέστερον. ἤδη δὲ καὶ ἔθνη ὅλα μακρο- βιώτατα, ὥσπερ Σῆρες μὲν ἱστορῦσι μέχρι τριακοσίων ζῆν ἐτῶν· οἱ μὲν, τῇ ἀέρι, οἱ δὲ, τῇ γῇ τὴν αἰτίαν τῆς μακρᾶς γήρως προσ- D τιθέντες, οἱ δὲ, καὶ τῇ διαίτῃ. ὑδροποτεῖν γὰρ φασι τὸ ἔθνος τοῦτο σύμπαν. καὶ Ἄθω- τας δὲ μέχρι τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν ζιῶν ἱστόρηται, καὶ τοὺς Χαλδαίους ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη βιοῦν λόγος. Τούτους μὲν καὶ κριθίνῳ ἄρτῳ χρωμένους, ὡς ὀξυδορκίας τοῦτο φάρμακον. οἷς γε φασὶ διὰ τὴν τοιαύτην διαί- τὴν, καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ὑπὲρ τοὺς ἄλλους δυσθεώπους ἐρρωμένας εἶ). Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περί τε τῶν μακροβίων γενῶν, καὶ τῶν ἐθνῶν, ἃ τινά φασιν ὡς ὀπτὶ πλῆσον διαγίγνεσθαι χρόνον. οἱ μὲν, διὰ τὴν γῆν, ἢ τὸν ἀέρα,

οἱ δὲ,

οἱ δ', διχῇ τῷ διαιτήμ, οἱ δ', ἢ δι' ἄμφω. ἐγὼ A nonnulli propter rationem victus, nonnulli autem propter vtrunque. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem ſpem tibi oſtendam, ſi planum fecero, homines vbique terrarum & gentium, & ſub quouis aëre degentes, ad ſummam ſenectutem peruenire, qui commodis exercitationibus, & conuenienrem ſanitati viuendi rationem ſectantur. Facta autem huius narrationis ſectione, primùm obſeruatis virorum ſtudiis, initiò Reges, & virtute imperatoria claros homines memorabo, quorum vnum ſummæ religionis pietas ad perfectiſſimum ordinem perducens, maximis beneficiis imB perium & terram ipſius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduerſioni intentus, tanto promptiùs ſperare poteris ſenectutem ſanam & longam: & pari ſtudio hos ipſos æmulatus, tibi ipſe longiſſimam & prouectiſſimam vitam ratione victus paraueris. Numa Pompilius Romanorum Regum longè feliciſſimus, ac Deorum cultui deditiſſimus, ſupra octoginta annos vixiſſe traditur. Seruius autem Tullius, & ipſe Romanorum rex, ſimiliter vltra octoginta annos vixiſſe dicitur. Tarquinius nouiſſimus rex Romanorum eiectus in exilium Cumis conſenuit, ac vltra nonaginta annos firmiſſima valetudine vſus vixiſſe perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam qui ad vltimam ſenectutẽ peruenerunt, demonſtratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longiſſimam ſenectutem delatos adſcribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutiſſimè vixerunt. Etenim qui ſola hiſtoria noſtratem aërem calũniantur, probabilibus argumentis refelli poſſunt, adeò vt meliorem ſpem habere liceat, fore vt perfecti voti compotes fiamus, & longiſſimam ac pleniſſimam tota terra marique dominantem ſenectutem, iámque in ſuis locis regnantem & ſeneſcẽtem conſequamur. Proinde Arganthonius Tarteſiorum rex centum & quinquaginta annos vixiſſe traditur, authoribus Herodoto hiſtorico, & Anacreonte poëta lyrico: tametſi hoc quibuſdam fabuloſum videatur. Agathocles Siciliæ tyrãnus annos quinque & nonaginta egreſſus fato functus eſt

ἐμὲ δ' οὖν σοι δικαίως τῷ ἐλπίδα ῥᾳδίως παρέξομι, ἰσορήσας ὅπῃ ἡ κτῆ πᾶσιν τῷ γλυκῦ, ἡ κτῆ πανταχῇ ἀέρα, μακρόβιοι γεγόνασιν ἄνδρες, οἱ γυμνασίοις τοῖς καθήκουσι, & δι' ἀρίστης τῆ ὀρθοτάτης τοῖς ὑγίειαν χρωμένοι. διαίρεσιν δ' τῶν λόγου ποιήσομαι, τῷ πρώτῳ, καὶ τά τε τὰ ὀρθοτάτα τῶν ἀνδρῶν· ἡ πρῶτον μέν σοι τοὺς βασιλικοὺς & στρατηγικοὺς ἄνδρας ἰσορήσω, ὧν ἕνα ἡ εὐσεβεστάτη μεγάλου θεοῦ αὐτοκράτορος τύχη εἰς τὸ τελεωτάτῳ ἀγαγοῦσα τάξιν, ὑπηρέτησε τὰ μέγιστα τῷ οἰκουμένῃ τῷ ἑαυτῆ· οὕτω δὲ ἀνθρώπων ἡ σύ, τῶν μακροβίων ἀνδρῶν πρὸς ὃ ὅμοιον τῆς ἕξεως ἡ τῆς τύχης, ἑτοιμότερον ἐλπίσῃς γῆρας ὑγιᾶ, ἡ μακρόν, καὶ ἅμα ζηλώσας, ἐργάσαιο σεαυτῷ τῇ δι' ἀρίστης μέγιστόν τε ἅμα καὶ ὑγιέστατον βίον. Νομπίλιος Νομᾶς ὁ βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων βασιλέων, & μάλιστα θεοῖς τῷ θεραπείᾳ τῶν θεῶν ἀσχοληθείς, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη βεβιωκέναι ἱστόρηται. Σέρβιος δ' Τύλλιος Ρωμαίων ἡ αὐτὸς βασιλεύς, ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη καὶ αὐτὸς βιῶσαι ἱστόρηται. Ταρκύνιος δὲ C ὁ τελευταῖος Ρωμαίων βασιλεύς, φυγαδευθεὶς, καὶ ὑπὸ Κύμης Δαρτείων, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται γερρότατα βιῶσαι. Οὗτοι μὲν οὖν Ρωμαίων βασιλεῖς, οἷς συνάψω καὶ τοὺς λοιποὺς βασιλέας, τοὺς εἰς μακρὸν γῆρας ἀφιγμένους, καὶ τὰ ὀρθοτάτα ἑκάστου. ὑπὸ τέλει δέ σοι καὶ τοὺς λοιποὺς Ρωμαίων, τοὺς εἰς μήκιστον γῆρας ἀφιγμένους προσαναγράψω, προσθεὶς ἅμα καὶ τοὺς κτῆ τῶν λοιπὴν Ιταλίαν ὑπὸ πλεῖστον βιώσαντας. ἀξιόλογος γὰρ ἔλεγχος ἡ ἰσοτιμία D τῶν Δαρδάνῳ πειρωμένων τὸν σοφῶν ἀέρα, ὥστε καὶ ἡμᾶς χρηστοτέρας ἔχειν τὰς ἐλπίδας, τελείους ἡμῖν τὰς δίκας ἔσεσθαι πρὸς ὃ εἰς μήκιστόν τε καὶ λιπαρὸν τὸν πάσης γῆς καὶ θαλάττης διασώτῳ, γῆρας ἀφικέσθαι, τῇ ἑαυτῆ οἰκουμένῃ βασιλεύοντα ἤδη, ἡ γέροντα. Αργανθώνιος μὲν οὖν Ταρτησίων βασιλεύς, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη βιῶναι λέγεται, ὡς Ηρόδοτος ὁ λογοποιός, καὶ ὁ μελοποιὸς Ανακρέων· ἀλλὰ τοῦτο μὲν, μῦθος ποὶ δοκεῖ. Αγαθοκλῆς δὲ ὁ Σικελίας τύραννος, ἐτῶν ἐνενηκονταπέντε τελευτᾷ,

ſicut Demochares & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Syracuſanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem abſumptus obiit, cùm regnaſſet annos ſeptuaginta, ſicut Demetrius Calliſtianus & alij memorãt. Anteas autem rex Scytharum, qui ad Iſtrum fluuium cum Philippo confligens in pugna occubuit, vltra nonaginta annos egreſſus eſt. Bardylis verò rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod geſſit contra Philippum bello pugnaſſe dicitur, nonaginta annos compleuit. Teres rex Dryſorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus eſt. Antigonus autem Philippi filius luſcus, rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lyſimacho confligens, multis acceptis vulneribus collapſus, anno vno & octogeſimo vitam finiuit, ſicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porrò Lyſimachus & ipſe rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum ſuſcepta occubuit, octogeſimum annum conſequutus, vt idem Hieronymus teſtatur. Antigonus verò filius Demetrij, Antigoni Luſci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: vixit autem octoginta, ſicut Medius & alij ſcriptores teſtantur. Conſimiliter quoque Antipater, patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, vltra octogeſimum annum egreſſus exceſſit è vita. Ptolemæus autem Lago patre natus, inter reges propria fortuna feliciſſimus, imperauit Ægypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperium duobus annis antequam moreretur, Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus ſortitus eſt. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cùm eſſet Eunuchus, obtinuit, mortuus eſt octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum, ad quem etiam Scipio Romanorum Imperator venit, duos & octoginta annos agens, vitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktiſtes appellatus, Antigonum Luſcum fugiens, in Ponto mortuus eſt, cùm egiſſet annos quatuor & octoginta,

A καθάπερ Δημοχάρης καὶ Τίμαιος ἱστορήσαν. Ἱέρων δὲ ὁ Συρακουσίων τύραννος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἔτη γηράσας, ἐτελεύτα νοσῶν, βασιλεύσας ἑβδομήκοντα ἔτη, ὡς φησὶ Δημήτριός τε ὁ Καλλισταῖος, καὶ ἄλλοι λέγουσιν. Ἀντέας δὲ Σκυθῶν βασιλεὺς, μαχόμενος πρὸς Φίλιππον περὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν, ἔπεσεν ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονώς. Βαρδύλις δὲ ὁ Ἰλλυριῶν βασιλεὺς, ἀφ' ἵππου λέγεται μάχεσθαι ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, εἰς ἐνενήκοντα τελῶν ἔτη. Τήρης δὲ ὁ Δρυσῶν βασιλεὺς, καθά φησι Θεόπομπος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν ἐτελεύτησεν. Ἀντίγονος δὲ ὁ Φιλίππου ὁ μονόφθαλμος, βασιλεύων Μακεδόνων, περὶ Φρυγίαν μαχόμενος Σελεύκῳ καὶ Λυσιμάχῳ, πεσὼν πολλοῖς τραύμασι πολλοῖς, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑνὸς καὶ ὀγδοήκοντα, ὡς φησὶν ὁ συστρατευόμενος αὐτῷ Ἱερώνυμος ἱστορῶν. καὶ Λυσίμαχος δὲ Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐν τῇ πρὸς Σέλευκον ἀπώλετο μάχῃ, ἔτος ὀγδοηκοστὸν τελῶν, ὡς ὁ αὐτὸς φησιν Ἱερώνυμος. Ἀντίγονος δὲ, υἱὸς μὲν ἦν Δημητρίου, υἱωνὸς δὲ Ἀντιγόνου τοῦ μονοφθάλμου, ὃς τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα Μακεδόνων ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ ὀγδοήκοντα, ὡς Μήδιός τε ἱστορῶν, καὶ ἄλλοι συγγραφῶν. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀντίπατρος ὁ Ἰολάου μέγιστον δυνηθεὶς, καὶ ἐπιτροπεύσας πολλοὺς Μακεδόνων βασιλέας, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη σὺν ζήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου, ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν εὐδαιμονέστατος βασιλέων, Αἰγύπτου μὲν ἐβασίλευσε, τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα βιώσας ἔτη, ζῶν δὲ, παρέδωκε τῷ ἐρχομένῳ πρὸς δυοῖν ἐτοῖν τῆς τελευτῆς τοῦ Πτολεμαίῳ τοῦ υἱῷ, Φιλαδέλφῳ δὲ ἐπίκλησιν, ὅστις διδέξατο τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἀδελφῶν. Φιλαίτερος δὲ, πρῶτος μὲν κτήσατο τὴν περὶ Πέργαμον ἀρχὴν, καὶ κατέφερε, δυνούχος ὤν. κατέστρεψε δὲ τὸν βίον, ὀγδοήκοντα ἐτῶν γηράσας. Ἄτταλος δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς Φιλάδελφος, τῶν Περγαμηνῶν καὶ οὗτος βασιλεύων, πρὸς ὃν ἡ Σκιπίων ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἀφίκετο, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἄξελιπε τὸν βίον. Μιθριδάτης ὁ Πόντου βασιλεὺς, ὁ προσαγορευθεὶς Κτίστης, Ἀντίγονον τὸν μονόφθαλμον φεύγων, ἐτελεύτησε Πόντου, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα,

ὡς καὶ Ἱερώνυμος ἱστορῆ, καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. A sicut Hieronymus & alij ſcriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi teſtimonio duo & octoginta annos vixit: atque haud dubiè ad grandiorem ætatem peruenire potuiſſet, niſi in pugna contra Perdiccam viuus captus, & in crucem ſublatus fuiſſet. Maior autem Cyrus rex Perſarum, ſicut Perſæ & Aſſyriorum hiſtoriæ loquuntur, quibus etiam ſuffragari videtur Oneſicritus, qui res geſtas Alexandri Magni in hiſtoriam contulit, centeſimum annum aſſequutus, requirebat vnumquemque amicorum: quorum cùm plurimos à filio ſuo Cambyſe interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc ipſum ſe feciſſe fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum violatorem accuſans, maxima triſtitia conturbatus, vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentũ ſortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Perſarum obtinens, morbis conſumptus deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed vt Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cùm annos tres & nonaginta vixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio, regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Spaſines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex, quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Spaſinem earum nationum rex, cùm vixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem qui ſeptimus poſt Tirçum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio, regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyçorum ſex & nonaginta annos vixit. Maſiniſſa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Aſandrus autem à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimum, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior vſpiam eſt conſpectus.

Ἀριαράθης δὲ ὁ Καππαδοκῶν βασιλεὺς, δύο μὲν καὶ ὀγδοήκοντα ἔζησεν ἔτη, ὡς Ἱερώνυμος ἱστορεῖ· ἐδυνήθη δὲ ἴσως ἂν ὅτι πλέον διαγηρᾶσαι, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς Περδίκκαν μάχῃ ζωγρηθεὶς, ἀνεσκολοπίσθη. Κῦρος δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὁ παλαιὸς, ὡς δηλοῦσιν οἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων ὕλογοι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος ὁ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγεγραφὼς, συμφωνεῖν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γηρόμενος, ἐζήτει μαθεῖν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων. μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱέος, καὶ φάσκοντος Καμβύσου τοῦ πρεσβυτέρου B interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc ipſum ſe feciſſe fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum violatorem accuſans, maxima triſtitia conturbatus, vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentũ ſortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Perſarum obtinens, morbis conſumptus deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed vt Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cùm annos tres & nonaginta vixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio, regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Spaſines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex, quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Spaſinem earum nationum rex, cùm vixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem qui ſeptimus poſt Tirçum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio, regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyçorum ſex & nonaginta annos vixit. Maſiniſſa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Aſandrus autem à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimum, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior vſpiam eſt conſpectus.

Κῦρος δὲ ὁ μείζων Περσῶν βασιλεὺς, ὡς Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων ὕλογοι λέγουσιν, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος ὁ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγεγραφὼς, συμφωνεῖν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γηρόμενος, ἐζήτει μαθεῖν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων. μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ τοῦ υἱέος Καμβύσου τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ φάσκοντος Καμβύσου τοῦ πρεσβυτέρου τὸ πρᾶγμα B interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc ipſum ſe feciſſe fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum violatorem accuſans, maxima triſtitia conturbatus, vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentũ ſortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Perſarum obtinens, morbis conſumptus deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed vt Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cùm annos tres & nonaginta vixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio, regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Spaſines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex, quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Spaſinem earum nationum rex, cùm vixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem qui ſeptimus poſt Tirçum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio, regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyçorum ſex & nonaginta annos vixit. Maſiniſſa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Aſandrus autem à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimum, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior vſpiam eſt conſpectus.

Σιναρθοκλῆς ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς, ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἤδη γεγονὼς, ἀπὸ Σακαυρακῶν Σκυθῶν καταχθεὶς, βασιλεύειν ἤρξατο, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. Τιγράνης ὁ Ἀρμενίων βασιλεὺς, πρὸς ὃν Λεύκουλλος ἐπολέμησε, πέντε καὶ ὀγδοηκοστῷ ἔτει ἐτελεύτα νόσῳ. Σπασίνης ὁ Χαρακηνὸς, καὶ τῶν κατ' Ἐρυθρὰν τόπων βασιλεὺς, πέντε καὶ ὀγδοηκοστῷ ἔτει νοσήσας, ἐτελεύτησε. Τήρειος ὁ μετὰ Σπασῖνον τρίτος βασιλεύσας, δύο καὶ ἐνενηκοντα βιοὺς, ἐτελεύτα νόσῳ. Ἀρτάβαζος ὁ μετὰ Τήρειον ἕβδομος βασιλεύσας Χαρακηνῶν, ἓξ καὶ ὀγδοηκοστῷ ἔτει καταχθεὶς ἀπὸ Παρθυαίων, ἐβασίλευσε. καὶ Μνασκίρης ὁ βασιλεὺς Παρθυαίων, ἓξ καὶ ἐνενηκοστὸν ἔζησεν ἔτη. Μασσινισσᾶς δὲ Μαυρουσίων βασιλεὺς, ἐνενηκοστὸν ἐβίωσεν ἔτη. Ἀσάνδρος ὁ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Σεβαστοῦ αὐτὶ ἐθναρχου, βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς Βοσπόρου, ἐπὶ ἔτη ὢν ἐνενηκοντα, ἱππομάχων καὶ πεζομάχων οὐδενὸς ἥττων ἐφάνη.

Qui vt animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abſtinens diem ſuum obiit, cùm vixiſſet annos tres & nonaginta. Goæſus, vt Iſidorus auctor eſt, Characene regnum tenuit, quo tempore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, poſtremùm morbo periit. Tot igitur ante noſtram memoriam memorandæ ſenectutis reges fuiſſe maiores noſtri literis prodiderunt. His annumerantur Philoſophi, & omnes qui ingenio & eruditione præſtantes fuerunt, qui aliqua ſui cura habita, ad extremam ſenectutem peruenerunt. Eos itaque quos multa lectione didicimus, perſcribemus, ac initio quidem Philoſophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cùm alimento abſtineret, mortuus eſt. Xenophilus Muſicus, perhibente Ariſtoxeno, Pythagoricę philoſophiæ candidatus, vltra quinque & centum annos Athenis vitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui è ſeptem ſapientum numero fuerunt, cętum annos vnuſquiſque vixit. Zenon verò Stoicę philoſophiæ auctor & princeps, octo & nonaginta. Hunc aiunt in concionem prodeuntem offenſo pede exclamaſſe: Quid me vocas? & domum reuerſum inedia vitam finiſſe. Cleanthes Zenonis diſcipulus & ſucceſſor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cúmque decreuiſſet inedia vitã abſumere, allatæ ſunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum poſtulatis, iterum cibo abſtinens, vita defunctus eſt. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai phyſici auditor, vnum & nonaginta annos vixit. Xenocrates Platonis diſcipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chryſippus vnum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ ſectæ philoſophus, duodenonaginta. Poſidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philoſophus Rhodius, pariter & hiſtoricus, octoginta quatuor. Critolaus Peripateticus vltra duos & octoginta. Plato philoſophorum ſanctiſſimus, vnum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarſenſis, qui fuit Cæſaris Auguſti præceptor,

Philoſophi.

ὡς δὲ ἐώρα τοὺς κατὰ τὴν μάχην Σκριβωνίῳ παρεστηθεμένους, ἀποχόμενος σιτίων, ἐτελεύτησε, βιοὺς ἔτη πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα. Γόαμος δὲ, ὡς φησιν Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς (ὃς ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας ὁ Μαῶνος τῆς Ἀρωματοφόρου βασιλεύσας) πεντεκαίδεκα καὶ ἑκατὸν γενόμενος ἐτῶν, ἐτελεύτησε νόσῳ. Βασιλέας μὲν οὖν τοσούτους ἱστορήκασι μακροβίους οἱ παρ' ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ φιλόσοφοι, καὶ πρῶτοι οἱ παρὰ παιδείαν ἔχοντες, ὅτι μέλλοι πως καὶ αὐτοὶ ποιούμενοι ἑαυτῶν, εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθον, ἀναγράψωμεν καὶ τούτων τοὺς ἱστορημένους, καὶ πρώτους γε φιλοσόφους. Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδηρίτης, ἐτῶν γεγονὼς τεττάρων, καὶ ἑκατόν, ἀποχόμενος τροφῆς, ἐτελεύτα. Ξενόφιλος δὲ ὁ μουσικὸς, ὡς φησιν Ἀριστόξενος, παρὰ τὴν Πυθαγόρου φιλοσοφίαν, ἔζησε τὰ πέντε καὶ ἑκατὸν ἔτη Ἀθήνησιν ἐβίωσε. Σόλων δὲ, καὶ Θαλῆς, καὶ Πιττακὸς, οἵ τινες τῶν ἑπτὰ ἐλέγοντο, ἑκατὸν ἕκαστος ἔζησεν ἔτη. Ζήνων δὲ ὁ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς, ὀκτὼ καὶ ἐνενήκοντα· ὃν φασιν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ παρεστῶτα σφόδρα, αἰτιάσασθαι, τί με καλεῖς; καὶ ἀποστρέψαντα οἴκαδε, καὶ ἀποχόμενον ἀφῆς, τελευτῆσαι τὸν βίον. Κλεάνθης δὲ ὁ Ζήνωνος μαθητὴς, καὶ διάδοχος, ἐνέα καὶ ἐνενήκοντα τοῦτ' ἐγεγονὼς ἔτη, φῦμα ἔσχεν ἐπὶ τῷ χείλει, καὶ ἀποκαρτερῶν, ἐπελθόντων αὐτῷ πρὸ ἑταίρων τινῶν γραμμάτων, παρενεγκάμενος ἀφῶ, καὶ παρέξας τοῖς ἐν ἀξίωμα οἱ φίλοι, ἀποχόμενος αὐτὸς ἀφῆς, ἐξέλιπε τὸν βίον. Ξενοφάνης δὲ ὁ Δεξίνου μὲν υἱὸς, Ἀρχελάου δὲ τοῦ φυσικοῦ μαθητὴς, ἐβίωσεν ἔτη ἓν καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοκράτης δ', Πλάτωνος μαθητὴς γενόμενος, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Καρνεάδης δὲ, ὁ τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας ἀρχηγὸς, ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. Χρύσιππος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Διογένης δὲ ὁ Σελευκεὺς ἀπὸ Τίγρεος, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα. Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεὺς τῆς Συρίας, γένει δὲ Ῥόδιος, φιλόσοφός τε ἅμα, καὶ ἱστορίας συγγραφεὺς, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Κριτόλαος ὁ Περιπατητικὸς, ἐπὶ δυοὶ καὶ ὀγδοήκοντα. Πλάτων δὲ ὁ ἱερώτατος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Ἀθηνόδωρος, Σανδώνος, Ταρσεὺς, Στωϊκὸς, ὃς καὶ διδάσκαλος ἐγένετο Καίσαρος Σεβαστοῦ θεοῦ,

ὑφ' ἧ ἡ Ταρσέων πόλις Ⓒ φόρων ἀνεθίδη, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη βιοὺς, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πατρίδι. καὶ τιμὰς ὁ Ταρσέων δῆμος αὐτῷ κατ' ἔτος ἕκαστον ἀποτέμνει ὡς ἥρωϊ. Νέστωρ δὲ Στωϊκὸς ἀπὸ Ταρσοῦ, διδάσκαλος Καίσαρος Τιβερίου, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοφῶν δὲ ὁ Γρύλλου, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. ὅτι μὲν φιλοσόφων οἱ ἔνδοξοι, συγγραφέων δ', Κτησίβιος μὲν, ἑκατὸν εἰκοσιτέσσαρων ἐτῶν ἐν τῷ περιπάτῳ ἐτελεύτησεν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἱστορεῖ. Ἱερώνυμος δὲ, ἐν πολέμοις γυμνασθεὶς, καὶ πολλοὺς καμάτους ὑπομείνας, καὶ τραύματα, ἔζησεν ἔτη τέσσαρα, καὶ ἑκατὸν, ὡς Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν λέγει, καὶ θαυμάζει γε τὸν ἄνδρα, ὡς μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἄρτιον ὄντα ἐν ταῖς συνουσίαις, καὶ πᾶσι τοῖς ἀσθητηρίοις μηδενὸς γενόμενον τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐλλιπῆ. Ἑλλάνικος ὁ Λέσβιος, ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος, ὁμοίως ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. Τίμαιος ὁ Ταυρομενείτης, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασσανδρεὺς, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι· τὴν ἱστορίαν δὲ, τέταρτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονὼς, ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς συγγραφῆς λέγει. Πολύβιος δὲ ὁ Λυκόρτα, Μεγαλοπολίτης, ἀγρόθεν ἀπελθὼν, ἀφ' ἵππου κατέπεσε, καὶ ἐκ τούτου νοσήσας, ἀπέθανεν ἐτῶν δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Ὑψικράτης δὲ ὁ Ἀμισηνὸς συγγραφεὺς, ἀφ' ἑνὸς πολλῶν μαθημάτων γυμνασθεὶς, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ῥητόρων δὲ, Γοργίας, ὃν τινες σοφιστὴν καλοῦσιν, ἔτη ἑκατὸν ὀκτώ. Ἐφῆς δὲ ἀποχώλωθεὶς, ἐτελεύτησεν· ὃν φασιν ἐρωτηθέντα τὴν αἰτίαν τῆς μακρογηρίας, καὶ ὑγιείας ἐν πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, εἰπεῖν, Διὰ τὸ μηδέποτε συμποσίοις ἐνεχθῆναι ταῖς ἄλλων ὑβρίσεσιν. Ἰσοκράτης ἐνενήκοντα καὶ ἓξ ἐτῶν γεγονὼς, τὸν πανηγυρικὸν ἔγραφε λόγον· ὄντα ἐτῶν ἐνὸς δεόντα ἑκατὸν, γεγονὼς, ὡς ἤκουσε Ἀθηναίους ὑπὸ Φιλίππου ἐν τῇ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ νενικημένους, ποτνιώμενος, τὸν Εὐριπίδου στίχον προσῳδήκατο, εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρων·

Σιδωνίων ποτ' ἄστυ Κάδμος ἐκλιπών.

cuius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsensis populus quotannis solennes honores vt heroi persoluit. Nestor verò Stoicus, & hic à Tarso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tiberij, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius vixit vltra nonaginta annos. Et hi celebres fuere philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & viginti quatuor amos egressus, inter deambulandum mortuus est, sicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus verò & in bellis versatus, ac non paucis laboribus & vulneribus affectus, vixit ad annum quartum & centesimum, sicut refert Agatharchides libro nono historiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur, quòd ad summum vsque vitæ diem valuerit in colloquiis, & in sensibus ad sanitatem necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octoginta quinque annos vixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandræus vltra nonaginta annos vixisse fertur: qui historiam suam quartum & octogesimum annum agens orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycorta patre genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porrò Hypsicrates Amisenus historicus, vir in multis disciplinis versatus, annos duos & nonaginta vixit. Cæterùm è Rhetoribus Gorgias, quem quidam Sophistam vocant, annum agens octauum & centesimum, inedia vitam finiuit. Hunc interrogatum causssam tam longæ senectutis, & valetudinis in omnibus sensibus vigentis, respondisse aiunt, quòd aliorum conuiuia non sit sectatus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit Panegyricum. Iam verò ingressus annum nonagesimum nonum, cùm accepisset, Atheniensis in pugna apud Chæroneam commissa à Philippo esse superatos, quiritando Euripideum versiculum recitauit, ad seipsum referens:

Sidonis vrbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cùm adiecisset, fore vt Græcia in seruitutem prolaberetur, è vita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti in diuos relati præceptor, quem vnà cum Athenodoro Tarsensi bonis disciplinis imbuit, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta, vixit. Potamon rhetor non inclebris, annos nonaginta. Sophocles poëta Tragicus deuorato vuæ acino strangulatus est, cùm egisset annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte sub finem vitæ in ius vocatus, & desipientiæ accusatus, recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula, quòd sanæ mentis compos esset. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati sunt, ac filium insaniæ damnauerunt. Cratinus autē poëta Comicus, septem supra nonaginta annos vixit, atque sub finem vitæ cùm docuisset fabulam Pitynen, eáque victor euasisset, haud ita multo pòst est mortuus. Non dissimiliter quoque Philemon Comicus septimum & nonagesimum annum agēs decubebat in lectulo quiescens: qui cùm vidisset asinum ficus sibi præparatas deuorantem, prolapsus in cachinnos, & accersito famulo, multo & vehementi cum risu præcepit, asino morum ad sorbendum dari, atque ità risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poëta Comicus, septem & nonaginta annos vixisse dicitur. Porrò Anacreon poëta Lyricus vixit annos quinque & octoginta. Et Stesichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius supra nonaginta. Sedenim ex Grammaticis Eratosthenes Cyrenæus Aglai filius, quem non Grammaticum solùm, sed etiam poëtam meritò quis vocarit, & philosophum & geometram, duos & octoginta annos vixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos vixisse dicitur. Tot impræsentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia verò pollicitus sum & Romanorum quosdam longæuos, & Italos, qui ad summam senectutem peruenerunt, perscribere: eos tibi Diis volentibus, præstantissime Quintille, in altero libro manifestabimus.

καὶ ἐπειπὼν ὡς δουλεύσῃ ἡ Ἑλλὰς, ἐξέλιπε τὸν βίον. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ῥήτωρ, θεοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ διδάσκαλος γνώριμος, καὶ σὺν Ἀθηνοδώρῳ τῷ Ταρσεῖ φιλοσόφῳ παιδεύσας αὐτὸν, ἔζησε τοσαῦτα τῷ Ἀθηνοδώρῳ, ἔτη ὀγδοήκοντα δύο· Ποτάμων δὲ, οὐκ ἄδοξος ῥήτωρ, ἔτη ἐνενήκοντα· Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδοποιὸς, ῥᾶγα σταφυλῆς καταπιὼν, ἀπεπνίγη, πέντε καὶ ἐνενήκοντα ζήσας ἔτη. οὗτος ὑπὸ Ἰοφῶντος τοῦ υἱέος ὅτι τέλει τοῦ βίου παρανοίας κρινόμενος, ἀνέγνω τοῖς δικασταῖς Οἰδίποδα τὸν ἐπὶ Κολωνῷ, ὃν διδάσκων μανόμενος, ἐξῃρέθη τοῦ δράματος, ὅπως τὸν νοῦν ὑγιαίνῃ· ὡς τοὺς δικαστὰς, τὸν μὲν ἐκθαυμάσαι, καταψηφίσασθαι δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μανίας. Κρατῖνος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, ἑπτὰ καὶ ὑπὲρ τοὺς ἐνενήκοντα ἔτεσιν ἐβίωσε, καὶ τοὺς τῷ τέλει τοῦ βίου διδάξας τὸν Πυτίνην, καὶ νικήσας, μετ' ὀλίγον ἐτελεύτα. καὶ Φιλήμων δὲ ὁ κωμικὸς, ὁμοίως τῷ Κρατίνῳ, ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς, κατέκειτο μὲν ὅτε χλίνης ἠρεμῶν, θεασάμενος δὲ ὄνον τὰ παρασκευασμένα αὐτῷ σῦκα καταθέοντα, ὥρμησε μὲν εἰς γέλωτα, καλέσας δὲ τὸν οἰκέτην, καὶ σὺν πολλῷ καὶ ἀθέῳ γέλωτι εἰπὼν προσδοῦναι τῷ ὄνῳ ἀκρᾴτου ῥοφῆν, ἀποπνιγεὶς ὑπὸ τοῦ γέλωτος, ἀπέθανε. καὶ Ἐπίχαρμος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, καὶ αὐτὸς ἐνενήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη λέγεται βιῶναι. Ἀνακρέων δὲ ὁ τῶν μελῶν ποιητὴς, ἔζησεν ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ Στησίχορος ὁ μελοποιὸς, ὡσαύτως. Σιμωνίδης δὲ ὁ Κῷος, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα. Γραμματικῶν δὲ, Ἐρατοσθένης μὲν ὁ Ἀγλαοῦ Κυρηναῖος, οὐ μόνον γραμματικὸν, ἀλλὰ καὶ ποιητὴν αὖ τις ὀνομάσῃε, καὶ φιλόσοφον, καὶ γεωμέτρην, δύο καὶ ὀγδοήκοντα οὗτος ἔζησεν ἔτη. καὶ Λυκοῦργος δὲ ὁ νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζῆσαι ἱστόρηται. Τοσούτους ἐδυνήθημεν βασιλέας, καὶ πεπαιδευμένους, ἀθροῖσαι· ἐπεὶ δὲ ὑπεσχόμην καὶ Ῥωμαίων τινὰς, καὶ τῶν τινὰ Ἰταλίαν οἰκησάντων μακροβίων ἀναγράψαι, τοῦτόν σοι, θεῶν εὐνοούντων, ἱερώτατε Κυϊντίλλε, ἐν ἄλλῳ δηλώσομεν λόγῳ.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

PATRIÆ ENCOMIVM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negotij, patriam omnium rerum esse dignissimam & venerabilissimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis & consequentibus sumuntur. Ostendit enim, quæcunque homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defensionem comparare, & quantumuis humili aut sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatibus ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter se affectus eiusmodi est, vt qualescunque ipsi sint, tamen suos omnibus alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cùm grauissimè punire homines vellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbissimam pœnam, instituisse.

ΟΤΙ μὲν οὖν ἐστὶν γλύκιον ἧς πατρίδος φθόγγῳ προσπεφθεγγόμενον. ἀφ' οὗ ἤδη μὲν οὖν ἐστὶν, σεμνότερόν δέ τι, καὶ ἥδιόν ἄλλο; καὶ μὴν ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν αἱ θεσπροί, τούτων πατρὶς αἰτία, καὶ διδάσκαλος, γυμνασαμένη, καὶ αἰδοθεμένη, καὶ παιδεύσαμένη. πόλεων μὲν οὖν μεγέθη, καὶ λαμπρότητας, καὶ πολυτελείας κατασκευῶν, θαυμάζοισι πολλοὶ, πατρίδας δ' ἕτεροισι πάντες· καὶ ποσαπλῆν οὖν ἐστὶν ἐξηπατῆσθαι τῶν καὶ πόθου κεκρατημένων ὑπὸ τῆς περὶ τὴν θέαν ἡδονῆς, ὡς ὑπὸ τῆς ὑποφολῆς τῶν πρὸ ἄλλοις θαυμάτων λήθην ποιήσασθαι τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν σεμνύεται πολίτης ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ τίνα χρὴ τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πατρίδι· καὶ ὁ τοιοῦτος, δῆλός ἐστιν ἀφθόνως αὖ, εἰ μετριωτέρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ ἥδιστον αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλις μὲν γὰρ προσκαλεῖν πειρωμένῃ, προσήκει μέγεθος ἐξετάζειν, καὶ κάλλος, καὶ πλοῦ τῶν ὠνίων ἀφθονίαν. ὅπου δ' αἵρεσίς ἐστι πόλεων, σπεύδοις δ' ἕλοιτο τὴν λαμπροτέραν, ἐάσας τὴν πατρίδα, ἀλλ' οὐχ ἅμα μὲν οὖν εἰ καὶ πλοῦ τὴν πατρίδα τοῖς εὐδαίμοσι προσαπλησίαν, ἕλοιτο δ' ἂν πλοῦ ὁποιανοῦν.

AM olim vulgi sermone detritum est, nihil esse patria dulcius, proinde neque iucundius quicquam. Est verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidem quæcunque diuina, quæcunque veneratione digna homines esse existimant, horum causa atque magistra est patria, quæ nos genuit, aluit atque instituit. Enimvero vrbiũ magnitudinem atque splendorem, sumptuosos præterea variorum instrumentorũ apparatus admirantur multi, patriam verò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neque quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & voluptuoso spectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm visendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaque quicunque felicis & splendidę ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrem patriam sortitus esset. Mihi verò iucundum est, ipsum nomen patriæ reuerenter atque religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neque non commerciorum ac rerum venalium copiam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo vtique posthabita patria splendidiorem electurus est, verùm in optatis habebit, patriam quoque suam quàm maximè conformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamen, qualiscunque tãdem fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpositurus est.

graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est, neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situ habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam vllæ terræ virtutem collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriam superbiùs ob agrorum fœcunditatem, ac pratorum viridantium plantas omniiugas: neque ipsi tamen patrii soli laudis obliuiscuntur: quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoque ac robusta pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit: oblatámque immortalitatem respuet, patriæ sepulcrum perpetuitati præferens. Et vel patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeo verò in vniuersum res omnes quamlibet pretiosas excellit patria, vt legum quoque conditores passim quisque videat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet, eorum verò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter: neque enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

Alludit ad Palladis verba Odyss. 1. de Vlysse. & item lib 9.

A ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἁλίσκεσθαι, ἢ μὴ θάνατον ἐν ἀλλοτρίᾳ κειμένῳ γῇ. ὅσον δὲ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τὰς πατρίδας μέτεστι τοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταβάσεις, ὃ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε εἰδότες, μήτε φέροντες· ἠγνοημένοι δ' ἀπάντων τὴν ἐπιτηδείων εὐπορήσειν, μέτριον εὐδαιμονίας τὰς τῆς γαστρὸς ἡδονὰς ποιούμενοι. οἷς ἡ καὶ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὸ γλυκὺ, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγῳ ἔχω-
B σι, κἂν τραχεῖαν, καὶ λεπτόγεων κἂν ἄπορω-σι τῆς γῆς ἐπαινέσαι τὸ ἀρετὸν, τῶν γε ὑπὲρ τῆς πατρίδος οὐκ ἀπορήσουσιν ἐγκωμίων, ἀλλὰ κἂν ἴδωσιν ἑτέρους στεμνυομένους, πεδίοις εὐφόροις, καὶ λιμῶσι φυτοῖς πολυτελέσι διαλαμπομένους, καὶ αὐτοὶ τῶν τῆς πατρίδος ἐγκωμίων οὐκ ἐπιλαθάνονται· τὸ δὲ ἱππόβοτον ὑπερορῶντες, καὶ κουροτρόφον ἐπαινοῦσι. καὶ εὐδαίμονα τὴν ἐς τὸ πατρίδα, κἂν νησιώτην ᾖ· κἂν πρὸ ἄλλοις εὐδαιμονῆν δοκῶσι, καὶ διδασκάλῳ ἀθανασίᾳ οὐ
C παραβάλλονται, παρὰ τιμῶν τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος πάθον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὖπαλ καπνὸς, λαμπρότερος ὀφθήσεται τῶν πρὸ ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἄρα τίμιον ἐστὶ δοκεῖ παρὲ πᾶσιν ἡ πατρίς· ὥστε καὶ τοὺς πάνυ κακοὺς νομοθέτας ἴδοι τις ἂν ὑπὲρ τῆς μεγίστοις ἀδικήμασιν ὡς χαλεπωτάτῳ ὑποβεβλημένους τῷ φυγῇ, τιμωρίαν. καὶ οὐκ οἱ νομοθέται μὲν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πιστευόμενοι τὰς στρατηγίας, ἑτέρως, ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις ὃ μέγιστον ὑπὲρ τῶν παραγγελμάτων τοῖς παραγινομένοις, ὡς
D ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ σὺ εἰς ὅστις αὖ ἀκούσας τούτου, κακὸς εἶ θέλῃ· ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, ὃ τῆς πατρίδος ὄνομα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΨΑΔΩΝ.

DE DIPSADIBVS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, cuiuſmodi & ſuperiores nonnullæ ſunt, qua ſtudium ſuum erga auditores, ſiue quicunque illi tandem fuere quibuſcum verſatus tum fuit, collatione iſta cum Dipſadibus facta, declarat. Vt enim eos qui ab hoc genere ſerpentis percuſſi ſunt, inexplebilis quædam ſitis inuadit, ita vt quo ſunt plus potæ, plus ſitiantur aquæ, vt ille ait: ita ſe quoque deſiderio quodam inſatiabili teneri ait, & quo frequentiùs apud illos ſit, eo magis ac magis eſſe cupere. Porrò quod ad Dipſadis morſum, & ſitim iſtam lethalem attinet, habes conſimilem fermè deſcriptionem, atque exemplum Auli cuiuſdam ſigniferi in exercitu Catonis, qui eodem modo periit, vt ille de quo epigramma præſentis narrationis teſtatur, apud Lucanum libro nono, vbi & cæterorum ſerpentium genera, de quibus hîc mentio ſit, enumerantur, addita etiam fabula cur Libya ſerpentibus ita abundet atque infeſta ſit.

ΤΗς Λιβύης τὰ νότια, ψάμμος ὄρη βαθεῖα, καὶ γῆ δι' ἠλιοκαυμάτων, ἔρημος ὅτι πολύ, ἀκριβῶς ἄκαρπος, πεδιὰς ἅπασα, οὐ χλόης, οὐ πόας, οὐ φυτὸν, οὐχ ὕδωρ ἔχουσα, ἢ εἴ που ἄρα ἐν κοίλοις σωρευτικὸς ὑετῶν ὀλίγου λείψανον, παχὺ καὶ τοῦτο, καὶ δυσῶδες, οὐδὲ πάνυ διψῶντι ἀνθρώπῳ πότιμον· ἀοίκητος γοῦν ὅτι διὰ ταῦτα. ἢ πῶς γὰρ ἂν οἰκοῖτο; ἀνήμερος οὕτω, καὶ ξηρὰ, καὶ ἄφορος οὖσα, καὶ πολλῷ τῷ ἀχμῷ πιεζομένη, καὶ ὁ ἅλιπος αὐτὸ, καὶ ὁ ἀὴρ, κομιδῇ πυρώδης, καὶ φλογερὸς ὤν; καὶ ἡ ψάμμος ὑπερζέουσα, πάντελῶς ἄβατον τὸ χώρον ἀπεργάζεται. Γαράμαντες μόνοι παρόικοι ὄντες, θηρευτικοὶ καὶ κοῦφον ἔθνος, ἀνθρωποι σκηνῖται, ἀπὸ θήρας τὰ πολλὰ ζῶντες, ἐνίοτε δ' ἐπ' ἀλλοις, ἐπιῤῥοῦντες ἀμφὶ ἑῳας τὰς χειμερινὰς, μάλιστα ὕσματα τὸν θεὸν τηρήσαντες, ὁπότε δὴ πολὺ τοῦ καύματος ἀσθενεῖν, καὶ ἡ ψάμμος νοτιδεῖν, καὶ ἀμηχάνως βατὰ γίνοιτο. ἡ δὲ θήρα δέ ἐστιν, ὄνων τε τῶν ἀγρίων, καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων καμηλοπαρδάλεων τε, καὶ πιθήκων μάλιστα, καὶ ἐλεφάντων ἐνίοτε. Ταῦτα γὰρ μόνα δύναται ἀντέχειν τοῖς δίψεσι, καὶ ἀνέχεται ὅτι πολὺ παλαιπωρούμενα ὑπὸ πολλῷ καὶ ὀξεῖ τῷ ἡλίῳ.

A A pars Libyæ quæ ad auſtrum tendit, arena eſt profunda, & terra exuſta ſolis ardoribus, deſerta vt plurimùm, frugibus in totum infœcũda, campeſtris vniuerſa, non gramen, nõ fœnum, non plantam vllam nec aquã habens, niſi ſicubi in terrę concauitatibus cõſtiterint imbris & pluuiarum reliquiæ, quæ tamen & ipſæ dẽſæ ſunt, & mali odoris & homini ſitibũdo minimè potabiles. Has igitur B ob cauſſas inhabitabilis eſt. Aut quo pacto tãdem inhabitari poſſit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac frugibus arboribúſque iuxtà infœcũdus, quique tam moleſtis feruoribus ſit ſubiectus, cùm ipſe quoq; calor & aër nimiùm ardens ſit, & igneus? Prętera ipſa arena magnopere feruens regionem prorſus facit inuiam & inacceſſibilẽ. Soli verò Garamantes iis locis finitimi, gens leuis atque frugalis, vitam degentes in tentoriis, venationibus vt plurimùm viuentes, C nonnunquam irrumpunt venantes iuxta ſolſtitium hybernum, ſidere maximè pluuioſo obſeruato, quando videlicet maior ardoris pars deferbuit & extincta eſt, & arena aſſiduis imbribus madefacta, & aliquo modo peruia reddita eſt. Venantur autem onagros, & magnos ſtruthiones humi volantes, cùm primis verò ſimias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim animantia ſola aduerſus ſitim perdurant, tum magnopere ſufferre poſſunt immodici & feruentis ſolis moleſtias.

eos tibi dedico, quos ad longam senectutem sana mente & integris corporis viribus peruenisse comperimus. Fortasse autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire potest vtilitas: vna, vt & alacritatem animo & optimam spem concipias & te posse quàm diutissimè viuere: altera, qua institutionem ab exemplis capias, cognitis iis qui posteaquam maximam sui curam habuerunt, corporis pariter & animi ratione habita, summam senectutem sine omni corporis incommodo sunt consequuti. Homerus igitur Nestorem principum Achiuorum sapientissimum vitam suam tribus seculis produxisse scribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commendat. Et Tiresiam vatem poëtæ tragici ad sex vsque ætates hominum vitam prorogasse perhibent. Credibile est autem virum diis immortalibus sacrum, & moderatiore viuendi ratione vtentem, longissima vita fuisse functum. Quin omnes nationes propter victus rationem longæuæ fuisse inueniuntur: cuiusmodi sunt Ægyptiorum sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amussim philosophiæ studiis vacantes. Præterea quos Magos vocant, genus illud vatidicum, & diis dicatum. Insuper apud Persas & Parthos, & Bactros, & Choraſmios, & Sacas, & Medos, aliasque multas gentes barbaras, qui & firma corporis valetudine sunt præditi, & valde diuturni, cùm beneficio magicæ quam exercent, tum quòd & ipsi accurata victus ratione vtantur. Iam verò gentes quoque ætate omnium longissima vtentes, ex quibus sunt Seres, ad trecentos annos vsque viuere, memoriæ proditum est. Cuius rei causſam nonnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi viuendi assignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertum est autem Athotas quoque centum & triginta annos viuere, & Chaldæos vltra centum annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pane vti, tanquam perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipsam victus rationem alios quoque sensus quàm cæteris hominibus esse validiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt viuere: nonnulli, propter situm terræ: nonnulli, propter aëris temperiem,

Catalogus Macrobiorum.

A δίδωμί σοι τοὺς ἱστορημένους εἰς μακρὸν γῆρως ἀφικέσθαι σὺν ὑγιαινούσῃ τῇ ψυχῇ, καὶ ὁλοκλήρῳ τῷ σώματι. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὄφελος γένοιτο τί σοι ἂν τῆς συγγράμματος διπλοῦν. ὃ μέν, εὐθυμία τις, καὶ ἐλπὶς ἀγαθὴ, καὶ αὐτὸν ὀπτιμήκιστον δύνασθαι βιῶναι. ὃ δὲ, διδασκαλία τις ἂν παραδειγμάτων, εἰ ὀπτιμοίης ὅτι οἱ μάλιστα ἑαυτῶν ὀπτιμέλησαν ποιησάμενοι κατά τε σῶμα, καὶ κατὰ ψυχὴν, οὗτοι δὲ εἰς μακρότατον γῆρως ἦλθον, σὺν ὑγείᾳ πρωτελεῖ. Νέστορα μὲν οὖν τὸν σοφώτατον τῶν Ἀχαιῶν ὅτι τρισὶ παραδεδώκασιν γενεαῖς Ὅμηρος λέγει, ὃν σὺν ἱκανοῖς ἡμῖν γεγυμνασμένον ἄμφω καὶ ψυχῇ καὶ σώματι. καὶ Τειρεσίαν δὲ τὸν μάντιν, ἡ τραγῳδία μέχρις ἓξ γενεῶν παραδεδώκασιν λέγει. πιθανὸν δή τι καὶ εἶναι ἄνδρα θεοῖς ἀπαχείμενον, καὶ καθαρωτέρᾳ διαίτῃ χρώμενον τὸν Τειρεσίαν, ὀπτιμήκιστον βιῶναι. καὶ γὰρ δὴ ὅλα μακρόβια ἱστορεῖται διά τινα δίαιταν, ὥσπερ Αἰγυπτίων οἱ καλούμενοι ἱερογραμματεῖς, Ἀσσυρίων δὲ, καὶ Ἀράβων, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν μύθων. Ἰνδῶν δὲ, οἱ καλούμενοι Βραχμᾶνες, ἀνδρες ἀκριβῶς φιλοσοφίᾳ σχολάζοντες, καὶ οἱ καλούμενοι δὲ μάγοι, γένος τοῦτο μαντικὸν, καὶ θεοῖς ἀπαχείμενον, παρά τε Πέρσαις, καὶ Παρθοις, καὶ Βάκτροις, καὶ Χωρασμίοις, καὶ Ἀρείοις, καὶ Σάκαις, καὶ Μήδοις, καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις βαρβάροις ἐρρωμένοί τέ εἰσι, καὶ πολυχρόνιοι, διά τε μαγικήν τινα διαιτώμενοι καὶ αὐτοὶ ἀκριβεστέραν. ἤδη δὲ καὶ ἔθνη ὅλα μακροβιώτατα, ὥσπερ Σῆρες μὲν ἱστορηθῆσι μέχρι τριακοσίων ζῆν ἐτῶν· οἱ μὲν, τῇ αἰθρίᾳ, οἱ δὲ, τῇ γῇ τινὶ αἰτίαν τῆς μακροῦ γήρως προστιθέντες, οἱ δὲ, καὶ τῇ διαίτῃ. ὑδροποτεῖν γὰρ φασι τὸ ἔθνος τοῦτο σύμπαν. καὶ Ἄθως δὲ μέχρι τριακοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν βιῶναι ἱστόρηται, καὶ τοὺς Χαλδαίους ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη βιοῦν λόγος. τούτοις μὲν καὶ κριθίνῳ ἄρτῳ χρωμένοις, ὡς ὀξυδορκίας τοῦτο φάρμακον. οἷς γε φασὶ διά τινα τοιαύτην δίαιταν, καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐρρωμένας εἶναι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περί τε τῶν μακροβίων γενῶν, καὶ τῶν ἐθνῶν, ἃ πινά φασιν ὡς ὅτι πλεῖστον διαγίνεσθαι χρόνον. οἱ μὲν, διὰ τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀέρα, οἱ δὲ,

οἱ δ', ἀφ' ἑτέρου διαιτήν, οἱ δ', καὶ δι' ἀμφω. ἐγὼ δὴ δώσοι δικαίως τὴν ἐλπίδα ῥᾳδίως παρέξομαι, ἱστορήσας ὅτι καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ κατὰ πόντια ἀέρα, μακρόβιοι γεγόνασιν ἄνδρες, οἱ γυμνασίοις τοῖς καθήκουσι, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῇ ὑπερτεθραμμένῃ τροφῇ ὑγιάσι χρώμενοι. ἀφαίρεσιν δὲ τοῦ λόγου ποιήσομαι, τὴν προφάσιν, καὶ πάντα τὰ ὑπερτεθραμμένα τῶν ἀνδρῶν· καὶ πρῶτον μέν σοι τοὺς βασιλικοὺς καὶ στρατηγικοὺς ἄνδρας ἱστορήσω, ὧν ἕνα καὶ εὐσεβεστάτῃ μεγάλου ἤθους ἀνδρὸς εὐτυχέστερος τύχη εἰς τὴν τελεωτάτην ἀγαγοῦσα τάξιν, εὐκρατέστηκε τὰ μέγιστα τὴν οἰκουμένην τὴν ἑαυτοῦ· οὕτω γὰρ ἂν ἀποδῶν καὶ σύ, τῶν μακροβίων ἀνδρῶν πρὸς ὃ ὄμοιον τῆς ἕξεως καὶ τῆς τύχης, ἐπιμότερον ἐλπίσῃς γῆρας ὑγιᾶ, καὶ μακρόν, καὶ ἅμα ζηλώσας, ἐργάσαιο σεαυτῷ τὴν ἀφθίτῳ μέγιστόν τε ἅμα καὶ ὑγιέστατον βίον. Νομᾶς Πομπίλιος ὁ εὐδαιμονέστατος τῶν Ρωμαίων βασιλέων, καὶ μάλιστα θεοῖς τὸν θεραπείαν τῶν θεῶν ἀσχοληθείς, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη βεβιωκέναι ἱστορεῖται. Σέρβιος δὲ Τύλλιος Ρωμαίων καὶ οὗτος βασιλεύς, ὑπὲρ τὰ ὀγδήκοντα ἔτη καὶ αὐτὸς βιῶσαι ἱστορεῖται. Ταρκύνιος δὲ ὁ τελευταῖος Ρωμαίων βασιλεύς, φυγαδευθείς, καὶ ὑπὸ Κύμης Αἰολείων, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται γεραρώτατα βιῶσαι. Οὗτοι μὲν οὖν Ρωμαίων βασιλεῖς, οἷς συναύξω καὶ τοὺς λοιποὺς βασιλέας, τοὺς εἰς μακρὸν γῆρας ἀφικομένους, καὶ τὰ ὑπερτεθραμμένα ἐκείνου. ὅτι τέλος δέ σοι καὶ τοὺς λοιποὺς Ρωμαίων, τοὺς εἰς μήκιστον γῆρας ἀφικομένους προσαναγράψω, προσθεὶς ἅμα καὶ τοὺς κατὰ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν ὅτι πλέον βιώσαντας. ἀξιόλογος γὰρ ἔλεγχος ἡ ἱστορία τῶν Ἀργαντωνίων πειρωμένων τὸν ὑπὲρ τοῦτο ἀέρα, ὥστε καὶ ἡμᾶς χρηστοτέρας ἔχειν τὰς ἐλπίδας, τελείους ἡμῖν τὰς δυνάμεις ἔσεσθαι πρὸς ὃ εἰς μήκιστόν τε καὶ λιπαρὲς τὸν πάσης γῆς καὶ θαλάττης δεσπότην, γῆρας ἀφικέσθαι, τῇ ἑαυτοῦ οἰκουμένῃ βασιλεύοντα ἤδη, καὶ γέροντα. Ἀργανθώνιος μὲν οὖν Ταρτησίων βασιλεύς, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη βιῶναι λέγεται, ὡς Ἡρόδοτος ὁ λογοποιός, καὶ ὁ μελοποιὸς Ἀνακρέων· ἀλλὰ τοῦτο μὲν, μῦθος ποι δοκεῖ. Ἀγαθοκλῆς δὲ ὁ Σικελίας τύραννος, ἔτη ἐνενήκοντα πέντε τελευτᾷ,

A nonnulli propter rationem victus, nonnulli autem propter vtrunque. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem ſpem tibi oſtendam, ſi planum fecero, homines vbique terrarum & gentium, & ſub quouis aëre degentes, ad ſummam ſenectutem peruenire, qui commodis exercitationibus, & conuenientem ſanitati viuendi rationem ſectantur. Facta autem huius narrationis ſectione, primùm obſeruatis virorum ſtudiis, initiò Reges, & virtute imperatoria claros homines memorabo, quorum vnum ſummæ religionis pietas ad perfectiſſimum ordinem perducens, maximis beneficiis im-
B perium & terram ipſius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduerſioni intentus, tanto promptiùs ſperare poteris ſenectutem ſanam & longam: & pari ſtudio hos ipſos æmulatus, tibi ipſe longiſſimam & prouectiſſimam vitam ratione victus paraueris. Numa Pompilius Romanorum Regum longè feliciſſimus, ac Deorum cultui deditiſſimus, ſupra octoginta annos vixiſſe traditur. Seruius autem Tullius, & ipſe Romanorum rex, ſimiliter vltra octoginta annos vixiſſe dicitur. Tarquinius nouiſſi-
C mus rex Romanorum eiectus in exilium Cumis conſenuit, ac vltra nonaginta annos firmiſſima valetudine vſus vixiſſe perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam qui ad vltimam ſenectutẽ peruenerunt, demonſtratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longiſſimam ſenectutem delatos adſcribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutiſſimè vixerunt. Etenim qui ſola hiſtoria noſtratem aërem calũniantur, probabilibus argumentis refelli poſſunt, adeò vt meliorem ſpem habere liceat, fore vt perfecti voti com-
D potes fiamus, & longiſsimam ac pleniſſimam tota terra marique dominantem ſenectutem, iámque in ſuis locis regnantem & ſeneſcẽtem conſequamur. Proinde Arganthonius Tarteſiorum rex centum & quinquaginta annos vixiſſe traditur, authoribus Herodoto hiſtorico, & Anacreonte poëta lyrico: tametſi hoc quibuſdam fabuloſum videatur. Agathocles Siciliæ tyrãnus annos quinque & nonaginta egreſſus fato functus eſt,

ſicut Demochares & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Syracuſanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem abſumptus obiit, cùm regnaſſet annos ſeptuaginta, ſicut Demetrius Calliſtianus & alij memorãt. Anteas autem rex Scytharum, qui ad Iſtrum fluuium cum Philippo confligens in pugna occubuit, vltra nonaginta annos egreſſus eſt. Bardylis verò rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod geſſit contra Philippum bello pugnaſſe dicitur, nonaginta annos compleuit. Teres rex Dryſorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus eſt. Antigonus autem Philippi filius luſcus, rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lyſimacho confligens, multis acceptis vulneribus collapſus, anno vno & octogeſimo vitam finiuit, ſicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porrò Lyſimachus & ipſe rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum ſuſcepta occubuit, octogeſimum annum conſequutus, vt idem Hieronymus teſtatur. Antigonus verò filius Demetrij, Antigoni Luſci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: vixit autem octoginta, ſicut Medius & alij ſcriptores teſtantur. Conſimiliter quoque Antipater, patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, vltra octogeſimum annum egreſſus exceſſit è vita. Ptolemæus autem Lago patre natus, inter reges propria fortuna feliciſſimus, imperauit Ægypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperium duobus annis antequam moreretur, Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus ſortitus eſt. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cùm eſſet Eunuchus, obtinuit, mortuus eſt octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum; ad quem etiam Scipio Romanorum Imperator venit, duos & octoginta annos agens, vitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktiſtes appellatus, Antigonum Luſcum fugiens, in Ponto mortuus eſt, cùm egiſſet annos quatuor & octoginta,

A καθάπερ Δημοχάρης καὶ Τίμαιός ἱστορήκασιν. Ἱέρων δὲ ὁ Συρακοσίων τύραννος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἔτη γηράσας, ἐτελεύτα νοσῶν, βασιλεύσας ἑβδομήκοντα ἔτη, ὡσπερ Δημήτριός τε ὁ Καλλισθένους, καὶ ἄλλοι λέγουσιν. Ἀντέας δὲ Σκυθῶν βασιλεύς, μαχόμενος περὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν, ἔπεσεν ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονώς. Βαρδύλις δὲ ὁ Ἰλλυριῶν βασιλεύς, ἀφ' ἵππου λέγεται μάχεσθαι ἐπὶ τῷ περὶ Φίλιππον πολέμῳ, εἰς ἐνενήκοντα τελῶν ἔτη. Τήρης δὲ ὁ Δρυσῶν βασιλεύς, καθά φησι Θεόπομπος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν ἐτελεύτησεν. Ἀντίγονος δὲ ὁ Φιλίππου ὁ μονόφθαλμος, βασιλεύων Μακεδόνων, περὶ Φρυγίαν μαχόμενος Σελεύκῳ καὶ Λυσιμάχῳ, πεσὼν πολλοῖς περιπεσών, ἐτελεύτησεν ἐτῶν ἑνὸς καὶ ὀγδοήκοντα, ὡσπερ ὁ συστρατευόμενος αὐτῷ Ἱερώνυμος ἱστορεῖ. καὶ Λυσίμαχος δὲ Μακεδόνων βασιλεύς, ἐν τῇ περὶ Σέλευκον ἀπώλετο μάχῃ, ἔτος ὀγδοηκοστὸν τελῶν, ὡς ὁ αὐτὸς φησιν Ἱερώνυμος. Ἀντίγονος δὲ, υἱὸς μὲν ἦν Δημητρίου, ἔγγονος δὲ Ἀντιγόνου τοῦ μονοφθάλμου, ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα Μακεδόνων ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ ὀγδοήκοντα, ὡς Μήδιός τε ἱστορεῖ, καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀντίπατρος ὁ Ἰολάου μέγιστον δυνηθεὶς, καὶ ὑπερβαλόμενος πολλοὺς Μακεδόνων βασιλέας, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη σὺν ζήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου, ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν δυναστευσάντων βασιλέων, Αἰγύπτου μὲν ἐβασίλευσε, τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα βιώσας ἔτη, ζῶν δὲ, παρέδωκε τὴν ἀρχὴν τοῖς δυσὶν ἐποίῃ τῆς τελευτῆς τοῦ Πτολεμαίου τοῦ υἱοῦ, Φιλαδέλφῳ δὲ ὀνόματι, ὅστις διδέξατο τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἀδελφῶν. Φιλαίτερος δὲ, περὶ τὸν μὲν κτίσαντο τὴν περὶ Πέργαμον ἀρχὴν, καὶ κατέσχεν, εὐνοῦχος ὤν. κατέστρεψε δὲ τὸν βίον, ὀγδοήκοντα ἐτῶν γηράσας. Ἄτταλος δὲ, ὁ ὀνομαζόμενος Φιλάδελφος, τῶν Περγαμηνῶν καὶ αὐτὸς βασιλεύων, περὶ ὃν καὶ Σκηπίων ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἀφίκετο, δύο καὶ

B

C

D

ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἄξελιπε τὸν βίον. Μιθριδάτης ὁ Πόντου βασιλεύς, ὁ περισωρευθεὶς Κτίστης, Ἀντίγονον τὸν μονόφθαλμον φεύγων, ὃς ἐν Πόντου ἐτελεύτησε, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα,

ὥς τε Ἱερώνυμος ἱστορῆ, καὶ ἄλλοι συγγεγράφασιν. A sicut Hieronymus & alij scriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi testimonio duo & octoginta annos vixit: atque haud dubiè ad grandiorem ætatem peruenire potuisset, nisi in pugna contra Perdiccam viuus captus, & in crucem sublatus fuisset. Maior autem Cyrus rex Persarum, sicut Persæ & Assyriorum historiæ loquuntur, quibus etiam suffragari videtur Onesicritus, qui res gestas Alexandri Magni in historiam contulit, centesimum annum assequutus, requirebat vnumquemque amicorum: quorum cùm plurimos à filio suo Cambyse interemptos comperisset, ac Cambyses ipsius iussu hoc ipsum se fecisse fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim se ipse tanquam iustitiæ & legum violatorem accusans, maxima tristitia conturbatus, vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentũ sortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Persarum obtinens, morbis consumptus decessit, annos sex & octoginta natus, sed vt Dinon scribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Persarum rex, quem patrum suorum memoria Isidorus Characenus historicus regnasse tradit, cùm annos tres & nonaginta vixisset, insidiis fratris Gosethræ clàm obtruncatus est. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio, regnare incepit, & regnauit annos septem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogesimo anno morbo consumptus periit. Spasines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex, quinto & octogesimo anno morbo correptus decessit. Tereus tertius post Spasinem earum nationum rex, cùm vixisset duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem qui septimus post Tiręum Characenorum regnum tenuit, sex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio, regnauit. Et Mnascires rex Parthyęorum sex & nonaginta annos vixit. Masinissa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Asandrus autem à diuo Augusto loco Etnarchi rex Bospori declaratus, annum agens nonagesimum, & equestri & pedestri pugna nullo inferior vspiam est conspectus.

Ἀριαράθης δὲ ὁ Καππαδοκῶν βασιλεὺς, δύο μὲν καὶ ὀγδοήκοντα ἔζησεν ἔτη, ὡς Ἱερώνυμος ἱστορῆ· ἐδυνήθη δὲ ἴσως ἂν ὅτι πλέον διαγηρᾶσαι, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς Περδίκκαν μάχῃ ζωγρηθεὶς, αἰσχρολογίᾳ. Κῦρος δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὁ παλαιὸς, ὡς δηλοῦσιν οἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων λόγοι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος ὁ τὰ πρὸς Ἀλεξάνδρου συγγεγραφὼς, συμφωνῆν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γηρόμενος, ἐζήτει μὲν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων. μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱέος, καὶ φάσκοντος Καμβύσου τοῦ πρόσταγμα B ἐκείνῳ ταῦτα πεποιηκέναι, ὃ μὲν τι, πρὸς τὸν ὠμότητα τοῦ υἱοῦ διαβληθεὶς, ὃ δέ τι, ὡς παρανομοῦντα αὐτὸν αἰτιασάμενος, ἀθυμήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Ἀρταξέρξης, ὁ Μνήμων ὀνομασθεὶς, ἐφ' οὗ Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἐστρατεύσατο, βασιλεύων τῶν Περσῶν ἐτελεύτησε νοσῶν, ἔξ καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη γηρόμενος· ὡς δὲ Δείνων ἱστορῆ, τεσσάρων καὶ ἐνενήκοντα. Ἀρταξέρξης ἕτερος Περσῶν βασιλεὺς, ὃν φησιν ὅτι τῶν πατέρων τῶν ἑαυτοῦ Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς συγγραφεὺς βασιλεύειν, C ἔτη τρία καὶ ἐνενήκοντα βιοὺς, ὑπεβλήθη ἀδελφοῦ Γωσήθρου ἐδολοφονήθη. Σιναρθοκλῆς δὲ ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς, ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἤδη γεγονὼς, ὑπὸ Σακαυρακῶν Σκυθῶν καταχθεὶς, βασιλεύειν ἤρξατο, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. Τιγράνης δὲ ὁ Ἀρμενίων βασιλεὺς, πρὸς ὃν Λεύκουλλος ἐπολέμησε, πέντε καὶ ὀγδοηκοστῷ ἔτει ἐτελεύτα νόσῳ. Σπασίνης δὲ ὁ Χαρακηνὸς, καὶ τῶν κατ' Ἐρυθρὰν τόπων βασιλεὺς, πέντε καὶ ὀγδοηκοστῷ ἔτει νοσήσας, ἐτελεύτησε. Τήρεως δὲ ὁ μετὰ Σπα- D σίνην τρίτος βασιλεύσας, δύο καὶ ἐνενήκοντα βιοὺς, ἐτελεύτα νόσῳ. Ἀρτάβαζος δὲ ὁ μετὰ Τήρεων ἕβδομος βασιλεύσας Χαρακηνῶν, ἓξ καὶ ὀγδοηκοστῷ ἔτει καταχθεὶς ὑπὸ Παρθυαίων, ἐβασίλευσε. καὶ Μνασκίρης δὲ βασιλεὺς Παρθυαίων, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα ἔζησεν ἔτη. Μασσινισσᾶς δὲ Μαυρουσίων βασιλεὺς, ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. Ἀσάνδρος δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Σεβαστοῦ αὐτὶ ἐθναρχου, βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς Βοσπόρου, πρὸ ἐτῶν ὀγδοήκοντα, ἱππομάχων καὶ πεζομάχων ἀδενὸς ἥττων ἐφάνη·

Qui vt animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abſtinens diem ſuum obiit, cùm vixiſſet annos tres & nonaginta. Goæſus, vt Iſidorus auctor eſt, Characene regnum tenuit, quo tempore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, poſtremùm morbo periit. Tot igitur ante noſtram memoriam memorandæ ſenectutis reges fuiſſe maiores noſtri literis prodiderunt. His annumerantur Philoſophi, & omnes qui ingenio & eruditione præſtantes fuerunt, qui aliqua ſui cura habita, ad extremam ſenectutem peruenerunt. Eos itaque quos multa lectione didicimus, perſcribemus, ac initio quidem Philoſophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cùm alimento abſtineret, mortuus eſt. Xenophilus Muſicus, perhibente Ariſtoxeno, Pythagoricę philoſophiæ candidatus, vltra quinque & centum annos Athenis vitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui è ſeptem ſapientum numero fuerunt, cētum annos vnuſquiſque vixit. Zenon verò Stoicę philoſophiæ auctor & princeps, octo & nonaginta. Hunc aiunt in concionem prodeuntem offenſo pede exclamaſſe: Quid me vocas? & domum reuerſum inedia vitam finiſſe. Cleanthes Zenonis diſcipulus & ſucceſſor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cúmque decreuiſſet inedia vitā abſumere, allatæ ſunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum poſtulatis, iterum cibo abſtinens, vita defunctus eſt. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai phyſici auditor, vnum & nonaginta annos vixit. Xenocrates Platonis diſcipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chryſippus vnum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ ſectæ philoſophus, duodenonaginta. Poſidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philoſophus Rhodius, pariter & hiſtoricus, octoginta quatuor. Critolaus Peripateticus vltra duos & octoginta. Plato philoſophorum ſanctiſſimus, vnum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarſenſis, qui fuit Cæſaris Auguſti præceptor,

Philoſophi.

A ὡς δὲ ἐώρα τοὺς ὑπὸ τῇ μάχῃ Σκριβωνίῳ παρασπιδισθέντας, ἀποχόμενος σιτίων, ἐτελεύτησε, βιοὺς ἔτη τρία καὶ ἐνενήκοντα. Γόαισος δὲ, ὡς φησιν Ἰσίδωρος ὁ Χαραξηνὸς (ὅτι τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας ὁ Μάνων τῆς Ἀραβιτοφόρου βασιλεύσας) πεντεκαίδεκα καὶ ἑκατὸν γεγονὼς ἐτῶν, ἐτελεύτησε νόσῳ. Βασιλέας μὲν οὖν τοσούτους ἱστορήκασι μακροβίους οἱ πρὸ ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ φιλόσοφοι, καὶ πάντες οἱ περὶ παιδείαν ἔχοντες, ὅτι μέλοι πως καὶ ὅτοι ποιούμενοι ἑαυτῶν, εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθον, ἀναγράψωμεν καὶ τούτων τοὺς ἱστορημένους, καὶ πρώτους γε φιλοσόφους. Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδηρίτης, ἐτῶν γεγονὼς τεττάρων, καὶ ἑκατόν, ἀποχόμενος ἔσβεσε, ἐτελεύτα. Ξενόφιλος δὲ ὁ μουσικὸς, ὡς φησιν Ἀριστόξενος, πρόσχων τῇ Πυθαγόρου φιλοσοφίᾳ, ὑπὲρ τὰ πέντε καὶ ἑκατὸν ἔτη Ἀθήνησιν ἐβίωσε. Σόλων δὲ, καὶ Θαλῆς, καὶ Πιττακὸς, οἵπερ τῶν καλουμένων ἑπτὰ σοφῶν ἐγένοντο, ἑκατὸν ἕκαστος ἔζησεν ἔτη. Ζήνων δὲ ὁ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς, ὀκτὼ καὶ ἐνενήκοντα· ὃν φασιν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσπταίσαντα, ἀναφθέγξασθαι, τί με καλεῖς; καὶ ὑποστρέψαντα οἴκαδε, καὶ ἀποχόμενον σοφῶς, τελευτῆσαι τὸν βίον. Κλεάνθης δὲ ὁ Ζήνωνος μαθητὴς, καὶ διάδοχος, ἐννέα καὶ ἐνενήκοντα τοῦτ' γεγονὼς ἔτη, φύμα ἔσχεν ὑπὸ τῷ χείλει, καὶ ἀποκαρτερῶν, ἐπελθόντων αὐτῷ πρὸ ἑταίρων τινῶν γραμμάτων, προσενεγκάμενος σοφιῶ, καὶ προφάσας πρὸ ὧν ἠξίουν οἱ φίλοι, ἀποχόμενος αὐθις σοφῶς, ἀφῆλιπε τὸν βίον. Ξενοφάνης δὲ ὁ Δεξίνου μὲν υἱὸς, Ἀρχελάου δὲ τοῦ φυσικοῦ μαθητὴς, ἐβίωσεν ἔτη ἓν καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοκράτης ὁ Πλάτωνος μαθητὴς γνώμενος, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Καρνεάδης δὲ, ὁ τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας ἀρχηγὸς, ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. Χρύσιππος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Διογένης δὲ ὁ Σελευκεὺς ὁ Τίγρις, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα. Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεὺς τῆς Συρίας, νόμῳ δὲ Ῥόδιος, φιλόσοφός τε ἅμα, καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Κριτόλαος ὁ Περιπατητικὸς, ὑπὲρ δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Πλάτων δὲ ὁ ἱερώτατος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Ἀθηνόδωρος, Σανδῶνος, Ταρσεὺς, Στωϊκὸς, ὃς καὶ διδάσκαλος ἐγένετο Καίσαρος Σεβαστοῦ θεοῦ,

ὑφ' ἧς ἡ Ταρσέων πόλις τὰς φόρων ἐκουφίθη, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη βιοὺς, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πατρίδι. καὶ τιμὰς ὁ Ταρσέων δῆμος αὐτῷ κατ' ἔτος ἕκαστον ἀπονέμει ὡς ἥρωϊ. Νέστωρ δὲ Στωϊκὸς ἀπὸ Ταρσοῦ, διδάσκαλος Καίσαρος Τιβερίου, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοφῶν δὲ ὁ Γρύλλου, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. ἔτι μὴν φιλοσόφων οἱ ἔνδοξοι, συγγραφέων δ', Κτησίβιος μὲν, ἑκατὸν εἰκοσιτέσσαρων ἐτῶν ἐν περιπάτῳ ἐτελεύτησεν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἱστορεῖ. Ἱερώνυμος δὲ, ἐν πολέμοις γυμνὸς, καὶ πολλοῖς καμάτοις ἐπονείνας, καὶ τραύμασι, ἔζησεν ἔτη τέσσαρα, καὶ ἑκατὸν, ὡς Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν λέγει, καὶ θαυμάζει γε τὸν ἄνδρα, ὡς μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἄρτιον ὄντα ἐν ταῖς συνουσίαις, καὶ πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις μηδενὸς γενόμενον τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐλλιπῆ. Ἑλλάνικος ὁ Λέσβιος, ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος, ὁμοίως ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. Τίμαιος ὁ Ταυρομενείτης, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασσανδρεύς, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι· τὴν ἱστορίαν δὲ, τέταρτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονὼς, ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας λέγει. Πολύβιος δὲ ὁ Λυκόρτα, Μεγαλοπολίτης, ἀγρόθεν ἀπελθὼν, ἀφ' ἵππου κατέπεσε, καὶ ἐκ τούτου νοσήσας, ἀπέθανεν ἐτῶν δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Ὑψικράτης δὲ ὁ Ἀμισηνὸς συγγραφεὺς, ἀφ' ἱκανῶν μαθημάτων γυμνασάμενος, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ῥητόρων δὲ, Γοργίας, ὃν τινες σοφιστὴν καλοῦσιν, ἔτη ἑκατὸν ὀκτώ. Ἐφῆς δὲ ὁ Ἀπολλώνιος, ἐτελεύτησεν· ὃν φασιν ἐρωτηθέντα τινὰ αἰτίαν τοῦ μακροῦ γήρως, καὶ ὑγιοῦς ἐν πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, εἰπεῖν, Διὰ τὸ μηδέποτε συμπεφυρμένην θύραν ταῖς ἄλλων θύραις. Ἰσοκράτης ἐνενήκοντα καὶ ἓξ ἔτη γεγονὼς, τὸν πανηγυρικὸν ἔγραφε λόγον· περὶ ἔτη δ' ἐνὸς ἀποδέοντα ἑκατὸν, γεγονὼς, ὡς ἤκουσε Ἀθηναίοις ἐπὶ Φιλίππου ἐν τῇ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ νενικηκόσιν, ποτνιώμενος, τὸν Εὐριπίδου στίχον προσῳδύσατο, εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρων·

Σιδωνίου ποτ' ἄστυ Κάδμος ἐκλιπών.

cuius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsensis populus quotannis solennes honores vt heroi persoluit. Nestor verò Stoicus, & hic à Tarso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tiberij, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius vixit vltra nonaginta annos. Et hi celebres fuere philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & viginti quatuor annos egressus, inter deambulandum mortuus est, sicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus verò & in bellis versatus, ac non paucis laboribus & vulneribus affectus, vixit ad annum quartum & centesimum, sicut refert Agatharchides libro nono historiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur, quòd ad summum vsque vitæ diem valuerit in colloquiis, & in sensibus ad sanitatem necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octoginta quinque annos vixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandræus vltra nonaginta annos vixisse fertur: qui historiam suam quartum & octogesimum annum agens orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycorta patre genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porrò Hypsicrates Amisenus historicus, vir in multis disciplinis versatus, annos duos & nonaginta vixit. Cæterùm è Rhetoribus Gorgias, quem quidam Sophistam vocant, annum agens octauum & centesimum, inedia vitam finiuit. Hunc interrogatum caussam tam longæ senectutis, & valetudinis in omnibus sensibus vigentis, respondisse aiunt, quòd aliorum conuiuia non sit sectatus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit Panegyricum. Iam verò ingressus annum nonagesimum nonum, cùm accepisset, Athenienses in pugna apud Chæroneam commissa à Philippo esse superatos, quiritando Euripideum versiculum recitauit, ad seipsum referens:

Sidonis vrbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cùm adiecissẽt, fore vt Græcia in seruitutem prolaberetur, è vita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti in diuos relati præceptor, quem vnà cum Athenodoro Tarsensi bonis disciplinis imbuit, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta, vixit. Potamon rhetor non inclebris, annos nonaginta. Sophocles poëta Tragicus deuorato vuæ acino strangulatus est, cùm egisset annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte sub finem vitæ in ius vocatus, & desipientiæ accusatus, recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula, quòd sanæ mentis compos esset. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati sunt, ac filium insaniæ damnauerunt. Cratinus autẽ poëta Comicus, septem supra nonaginta annos vixit, atque sub finem vitæ cùm docuisset fabulam Pitynen, eáque victor euasisset, haud ita multo pòst est mortuus. Non dissimiliter quoque Philemon Comicus septimum & nonagesimum annum agẽs decũbebat in lectulo quiescens: qui cùm vidisset asinum ficus sibi præparatas deuorantem, prolapsus in cachinnos, & accersito famulo, multo & vehementi cum risu præcepit, asino morum ad sorbendum dari, atque ita risu suffocatus obiit. Epicharmus autem & ipse poëta Comicus, septem & nonaginta annos vixisse dicitur. Porrò Anacreon poëta Lyricus vixit annos quinque & octoginta. Et Stesichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius supra nonaginta. Sedenim ex Grammaticis Eratosthenes Cyrenæus Aglai filius, quem non Grammaticum solùm, sed etiam poëtam meritò quis vocarit, & philosophum & geometram, duos & octoginta annos vixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos vixisse dicitur. Tot impræsentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia verò pollicitus sum & Romanorum quosdam longæuos, & Italos, qui ad summam senectutem peruenerunt, perscribere: eos tibi Diis volentibus, præstantissime Quintille, in altero libro manifestabimus.

καὶ ἐπειπὼν ὡς δουλεύσῃ ἡ Ἑλλάς, ἐξέλιπε τὸν βίον. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ῥήτωρ, θεοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ διδάσκαλος γενόμενος, καὶ σὺν Ἀθηνοδώρῳ τῷ Ταρσεῖ φιλοσόφῳ παιδεύσας αὐτὸν, ἔζησε ταυτὰ τῷ Ἀθηνοδώρῳ, ἔτη ὀγδοήκοντα δύο. Ποτάμων δὲ, οὐκ ἄδοξος ῥήτωρ, ἔτη ἐνενήκοντα. Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδοποιὸς, ῥᾶγα σταφυλῆς καταπιὼν, ἀπεπνίγη, πέντε καὶ ἐνενήκοντα ζήσας ἔτη. οὗτος ὑπὸ Ἰοφῶντος τοῦ υἱέος ὅτι τελεῖ τὸν βίου παραφροσύνης κρινόμενος, ἀνέγνω τοῖς δικασταῖς Οἰδίποδα τὸν ἐπὶ Κολωνῷ, ὅπερ ἐδικάζετο μύθος, ἐκ τοῦ δράματος, ὅπως τὸν νοῦν ὑγιαίνῃ· ὡς τοὺς δικαστὰς, τὸν μὲν ὑπερθαυμάσαι, καταψηφίσασθαι δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μανίας. Κρατῖνος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, ἑπτὰ μὲν καὶ ἐνενήκοντα ἔτεσιν ἐβίωσε, καὶ μέσης τῆς τελευτῆς τοῦ βίου διδάξας τὴν Πυτίνην, καὶ νικήσας, μετ' ὀλίγον ἐτελεύτα. καὶ Φιλήμων δὲ ὁ κωμικὸς, ὁμοίως τῷ Κρατίνῳ, ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς, κατέκειτο μὲν ὅτι κλίνης ἠρεμῶν, θεασάμενος δὲ ὄνον τὰ παρεσκευασμένα αὐτῷ σῦκα καταθέοντα, ὥρμησε μὲν εἰς γέλωτα, καλέσας δὲ τὸν οἰκέτην, καὶ σὺν πολλῷ καὶ ἀθρόῳ γέλωτι εἰπὼν προσδοῦναι τῷ ὄνῳ ἀκρατίτου ῥοφῆσαι, ἀποπνιγεὶς ὑπὸ τοῦ γέλωτος, ἀπέθανε. καὶ Ἐπίχαρμος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, καὶ αὐτὸς ἐνενήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη λέγεται βιῶναι. Ἀνακρέων δὲ ὁ τῶν μελῶν ποιητὴς, ἔζησεν ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ Στησίχορος ὁ μελοποιὸς, ταυτά. Σιμωνίδης δὲ ὁ Κῷος, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα. Γραμματικῶν δὲ, Ἐρατοσθένης μὲν ὁ Ἀγλαοῦ Κυρηναῖος, οὐ μόνον γραμματικὸν, ἀλλὰ καὶ ποιητὴν ἄν τις ὀνομάσαι, καὶ φιλόσοφον, καὶ γεωμέτρην, δύο καὶ ὀγδοήκοντα οὗτος ἔζησεν ἔτη. καὶ Λυκοῦργος δὲ ὁ νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζῆσαι ἱστορῆται. Τοσούτους ἐδυνήθημεν βασιλέας, καὶ πεπαιδευμένους, ἀθροίσαι· ἐπεὶ δὲ ὑπεσχόμην καὶ Ῥωμαίων τινὰς, καὶ τοὺς τὸ Ἰταλίαν οἰκησάντων μακροβίων ἀναγράψαι, εἰ τοῖς σοῖς θεοῖς εὐαρεστοῦμεν, ἱερώτατε Κοϊντίλλε, ἐν ἄλλῳ δηλώσομεν λόγῳ.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

PATRIÆ ENCOMIVM.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negotij, patriam omnium rerum eſſe digniſsimam & venerabiliſsimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunque homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare, & quantumuis humili aut ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilominus patriam ſuam ſplendidiſsimis ciuitatibus ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunque ipſi ſint, tamen ſuos omnibus aliis plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſsimè punire homines vellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbiſsimam pœnam, inſtituiſſe.

ΟΤΙ μὲν οὖν γλύκιον ἦς πατρίδος φάναι τοῦτο φυλλημιδίου. ἆρ' οὖν ἥδιον μὲν οὖν, σεμνότερον δέ τι, καὶ ἥδιον ἄλλο; καὶ μὴν ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν αὐθρωποι, τούτων πατρὶς αἰτία, καὶ διδάσκαλος, ἡμῖν σαμφόν, καὶ ἀσφαλὲς σαμφόν, καὶ παιδευτὴς σαμφόν. πόλεων μὲν οὖν μεγέθη, καὶ λαμπρότητας, καὶ πολυτελείας κατασκευῶν, θαυμάζουσι πολλοὶ, πατρίδας δ' ἔργοισι πολῖται· καὶ τοσοῦτον οὐδεὶς ἔξω πατρίδη τῆς καὶ πόνου κεκρατημένων ὑπὸ τῆς περὶ τὴν θέαν ἡδονῆς, ὡς ὑπὸ τῆς ὑποφολῆς τῆς πρὸ ἄλλοις θαυμάτων λήθην ποιήσασθαι τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν σεμνύεται πολίτης ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ τίνα χρὴ τιμὴν ἀποφέρειν τῇ πατρίδι· καὶ ὁ τοιοῦτος, δῆλός ἐστιν ἀθλίως αὖ, εἰ μετριωτέρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ ἥδιστον αὐτὸ τιμᾶν ὄνομα τῆς πατρίδος. πόλις μὲν γὰρ θαλεῖν πειρωμένη, προσήκει μέγεθος ἐξεπίζειν, καὶ κάλλος, καὶ τιμὴν ὠνίων ἀφθονίαν. ὅπου δ' αἵρεσίς ἐστι πόλεων, οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο τὴν λαμπροτέραν, ἐάσας τὴν πατρίδα, ἀλλ' ἄξιον μὲν οὖν εἶ καὶ τιμῆς πατρίδα τοῖς εὐδαίμοσι θαυμάζειν, ἕλοιτο δ' ἂν τιμῆς ὁποιανοῦν.

IAM olim vulgi ſermone detritum eſt, nihil eſſe patria dulcius, proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidem quæcunque diuina, quæcunque veneratione digna homines eſſe exiſtimant, horum cauſſa atque magiſtra eſt patria, quæ nos genuit, aluit atque inſtituit. Enimvero vrbiũ magnitudinem atque ſplendorem, ſumptuoſos præterea variorum inſtrumentorũ apparatus admirantur multi, patriam verò pio amoris affectu proſequuntur omnes: neque quiſquam quamlibet potens, ita deceptus eſt alienarum rerum amœno & voluptuoſo ſpectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm viſendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiſcatur patriæ. Itaque quicunque felicis & ſplendidè ciuitatis ſe ciuem eſſe iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, ſe dolore affectum iri, ſi mediocrem patriam ſortitus eſſet. Mihi verò iucundum eſt, ipſum nomen patriæ reuerenter atque religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter ſe collaturus eſt, peropus eſſe video, ſingularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obſeruare, neque non commerciorum ac rerum venalium copiam conſiderare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo vtique poſthabita patria ſplendidiorem electurus eſt, verùm in optatis habebit, patriam quoque ſuam quàm maximè conformem eſſe vrbibus copioſis & felicibus: ipſam tamen, qualiſcunque tãdem fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpoſiturus eſt.

Isthuc verò ipsum liberi quoque faciunt probi & legitimi, neque non patres, qui quidē fuerint nō mali. Neque enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens, alium patri suo honoribus præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filiis ex se genitis non grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, appareántque omnibus sua opera quàm optimè educati atque exornati. Porrò qui tali erga filium suum non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomen patriæ primum est, & omnium familiarissimum. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò iustum habebit honorem patri, quemadmodum & lex & natura imperat, ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorē habiturus est. Siquidē ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio; ac patris pater, tū omnes qui ex illis numerosa retro serie generis domestici prognati sūt. Et ad deos vsque paternos patrium nomē protenditur. Gaudent verò ipsi quoque Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimātes totum terrarum orbem, atque omnem Oceanum. In quà tamen quisque illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus quamuis florentioribus honore anteponere nō dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorū feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoq, illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iā si patriæ nomen tanto in pretio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrūm in patria primùm iucundū illud solis lumen intuitus est non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus cōmunis est, vnicuique tamē patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initiū ab illo loco primùm auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscēdas alterius egeat adminiculo, talium tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neq; enim vrbis nomen cognouisset vnquā, nisi patrię beneficio & opera vrbes esse cognouisset.

A ὃ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι τῶν παίδων ποιοῦσι, καὶ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. οὔτε γὰρ νέος καλὸς, καὶ ἀγαθὸς, ἄλλον ἂν ποτε τιμήσας τοῦ παιδὸς, οὔτε πατὴρ καταμελήσας τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἂν ποτε ἕξειν υἱὸν, ἀλλὰ τοσοῦτόν γε οἱ πατέρες νικῶμενοι, ποσῷ νέμουσι τοῖς παισὶν, ὥστε καὶ κάλλιστοι, καὶ μέγιστοι, καὶ τοῖς πᾶσιν ἄριστα φαίνονται κεκοσμημένοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ὅστις γὰ μὴ τοιοῦτός ἐστι δικαστὴς ποῖος τὸν υἱὸν, ὃ δοκεῖ μοι παιδὸς ὀφθαλμοὺς ἔχειν. πατρίδος τοίνυν ὄνομα, πρῶτον, καὶ οἰκειότατον πάντων· ὥσπερ γὰρ ὅ, τι τοῦ παιδὸς B οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἀπονέμει τῷ πατρὶ τὴν δικαίαν τιμὴν, ὡσαύτως καὶ ὁ νόμος, καὶ ἡ φύσις κελεύει, ποιήσοντος αὐτὴν πατρίδα προτιμήσαι. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, τῆς πατρίδος κτῆμα, καὶ ὁ τοῦ παιδὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες αὐτοτέρω, καὶ μέχρι θεῶν πατρῴων ποιοῦσιν ἀναβιβαζόμενοι τὸ ὄνομα. χαίρουσι γὰ θεοὶ πατρῷοι, καὶ πάντα μᾶλλον, ὡς εἰκὸς, φέρουσι τὰ τῶν αὐθρώπων, αὐτῶν ἡγουμένων κτήματα, πάσης γῆς, καὶ θαλάσσης. ἐφ' ἧς ἕκαστος αὐτῶν ἐγένετο, ποιεῖται C μᾶλλον τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις σεμνότεραι θεῶν πατρίδες, καὶ νῆσοι ἱερώτεραι, πρὸ αἷς ὑμνῆται χρόνοις θεῶν. ἱερὰ γοῦν κεχαρισμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπειδὴ εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργῇ τόπους. εἰ δὲ θεοῖς τίμιον τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολύ γε μᾶλλον; καὶ γὰρ εἶδε τὸν ἥλιον πρῶτον ἕκαστος ἀπὸ τῆς πατρίδος· ὡς καὶ τοῦτον τὸν θεὸν, εἰ καὶ κοινός ἐστιν, ἀλλ' οὖν ἐκείνῳ νομίζεται πατρῷον, ἀφ' ἧπερ πρώτην ἀπὸ τοῦ τόπου θέαν, καὶ φωνῆς ἐνταῦθα ἤρξατο, ὅπερ χώρια πρῶτα λαλεῖν μανθάνων, καὶ θεοὺς ἐγνώρισεν. εἰ δέ τις τοιαύτης ἔλαχε πατρίδος, ὡς ἑτέρας δεηθῆναι πρὸς τιμὴν τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' οὖν ἐχέτω καὶ τούτων τῶν παιδευμάτων τὴν πατρίδι τιμὴν χάριν· ἀφ' οὗ γὰρ ἂν ἐγνώρισεν ταύτης πόλεως ὄνομα, μὴ ἀφ' ἧς πατρίδος, πόλιν εἰ μαθών. D

πολύτα δὲ, οἶμαι, παιδεύματα, καὶ μαθήματα συλλέγοισιν αἱ ἄνδρες, χρησιμωτέρους αὐτοῖς ἀπὸ τούτων τοῖς πατρίσι παιδοκυβάζοντες. κτῶνται δὲ καὶ χρήματα, φιλοτιμίας ἕνεκεν τῆς εἰς τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος δαπανήματα. καὶ εἰκότως, οἶμαι· δεῖ γὰρ οὐκ ἀχαρίστους εἶναι τοὺς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐεργεσιῶν. ἀλλ' εἰ καὶ τοῖς καθ' ἕνα τις ἀπονέμοι χάριν, ὡς ὧν ὅσιον, ἐπειδὰν εὖ πάθῃ τοῦ τινος, πολὺ μᾶλλον τοῦς ἥκει τὴν πατρίδα τοῖς καθήκουσιν ἀμείβεσθαι. κακώσεως μὲν γὰρ γονέων εἰσὶ νόμοι τοῖς ἐκ τῆς πόλεσι. κοινὴν δὲ τοῦς ἥκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χρείσσονα ἔφασαν ἀποδιδόναι, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐτῶν γνώσεως. ὥφθη δὲ οὐδεὶς οὕτως ἀμνήμων τῆς πατρίδος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει γηρόμενος, ἀμελήσας. ἀλλ' οἵ τε κακοτυχοῦντες ἐν ταῖς ἀποδημίαις, συνεχῶς ἀνακαλοῦσιν ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἡ πατρίς· οἵ τε εὐδαιμονοῦντες, αὖ καὶ τἄλλα δὲ τοῦτο γοῦν ἀνδρὸς μέγιστον εἶναι νομίζουσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλὰ ξενιτεύειν. ὄνειδος γὰρ τῆς ξενιτείας· καὶ τοὺς κατὰ τὸν τῆς ἀποδημίας χρόνον λαμπροτέρους γηρομένους, ἢ ἀφ' χρημάτων κτῆσιν, ἢ ἀφ' τιμῆς δόξαν, ἢ ἀφ' παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι' ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν ἐς τὴν πατρίδα πολλοὺς ἐπειγομένους, ὡς οὐκ ἂν ἐν ἄλλοις βελτίοσιν ὑπολαμβάνοντες τὰ αὑτῶν καλά. καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον ἕκαστος σπεύδει λαβέσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳ φαίνηται μείζονων πρὸς ἄλλοις ἠξιωμένος. πολιτὴ μὲν οὖν καὶ νέοις πατρίς. τοῖς δὲ ἤδη γεγηρακόσιν, ὅσῳ πλέον τὸ φρονεῖν ἢ τοῖς νέοις μέτεστι, τοσούτῳ καὶ πλείων ἐγγίνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἕκαστος γοῦν τῶν γεγηρακότων, καὶ σπεύδει καὶ εὔχεται καταλῦσαι τὸν βίον ὅτι τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶμα τοῦδε καταθῆται τῇ φιλτάτῃ γῇ, καὶ τῶν πατρῴων κοινωνήσῃ τάφων. δῆλον γὰρ

A In ea verò opinione sum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed sciposos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Consentaneum enim esse opinor, ne, cùm maximis beneficiis affecti simus, parum grati esse reperiamur. Sed si est qui vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia nō mediocria ab illo acceperit: multo magis conuenit quàm cumulatissimè paria re-

B ferre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Æquum verò est communem omnium matrem patriam esse existimare, huícque pro nutricandi officiis ipsarum legum decreto iubente quàm amplissimas gratias reponere. Cæterùm vsqueadeo patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republ. ætatem degens, omnem curam colendę patriæ deposuisset. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testantur rerum opti-

C marum omnium præstantissimam esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quòd patriæ fines non incolant, sed extorres & peregre agant: quippe peregrinationis probrum nō mediocriter eos discruciat. Videmus quoque eos qui per tempus quod peregrè agendo insumpserunt, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri disciplinarum atque ingenij testi-

D monio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquam apud alios meliores sua ipsorum bona essent cum aliqua laude ostensuri. Ac tanto quisque maiori studio patriam comprehendere approperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoque desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tanto vehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquisque è senum numero & festinat & in votis habet maximè in solo natalitio vitā cum morte cōmutatam relinquere, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterū & corpus terræ altrici humandum reponat, ac patrię sepulturę participem se fore cognoscat. Etenim

graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est, neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situ habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam vtilitatem terræ virtutem collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriam superbiùs ob agrorum fœcunditatem, ac pratorum viridantium plantas omniugas: neque ipsi tamen patrii soli laudis obliuiscuntur: quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoque ac robusta pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis qui insularis fuerit, tametsi apud alios belle & feliciter viuere possit: oblatámque immortalitatem respuet, patriæ sepulcrum perpetuitati præferens. Et vel patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeo verò in vniuersum res omnes quamlibet pretiosas excellit patria, vt legum quoque conditores passim quisque videat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet, eorum verò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter: neque enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

Alludit ad Palladis verba Odyssea. 1. de Vlysse. & Item lib 9.

A ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἁλίσκεσθαι, καὶ μὴ θάνατον ἐν ἀλλοτρίᾳ κειμένῳ γῇ. ὅσον δὲ τῆς φύσεως τὰς πατρίδας μέτεστι τοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταβάσεις, ὃ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε εἰδότες, μήτε φέροντες· ἡγούμενοι δὴ ἀπόντα-

B χῆ τῶν ἐπιτηδείων δύπορήσειν, μέτριον εὐδαιμονίας τὰς τῆς γαστρὸς ἡδονὰς πεφυκότες. οἷς γὰ καὶ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τὸν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγην ἔχωσι, κἂν τραχεῖαν, καὶ λεπτογεων· κἂν ἄπορώσι τῆς γῆς ἐπαινέσαι τὸν ἄρετὸν, τῶν γε ὑπὲρ τῆς πατρίδος οὐκ ἀπορήσουσιν ἐγκωμίων, ἀλλὰ κἂν ἴδωσιν ἑτέροις στενωπομένους, πεδίοις εὐφόροις, καὶ λιμέσι φυτοῖς πεφυτευμένοις διῳκημένοις, καὶ αὐτὸ τῶν τῆς πατρίδος ἐγκωμίων οὐκ ἐπιλαθάνονται· τὸν δὲ ἱππόβοτον ὑπερφυάντες, καὶ κουροτρόφον ἐπαινοῦσι. καὶ εἰ τύχοι τις ἐς τὸν πατρίδα, κἂν νησιώτης ᾖ· κἂν πρὸ ἄλλοις εὐδαιμονῆν δοκῶσι, καὶ διδοῖεν ἀθανασίαν οὐ

C προήσονται, προτιμῶν τὸν ὀπὶ τῆς πατρίδος τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτῷ καπνὸς, λαμπρότερος ὀφθήσεται τῶν πρὸ ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἄρα τίμιον ἐστὶ δοκεῖ πᾶσιν ἡ πατρίς· ὥστε καὶ τοὺς πολυταχοῦ νομοθέτας ἴδοι τις ἂν ὀπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ὡς χαλεπωτάτην ὀπιβεβληκότας τὴν φυγὴν, τιμωρίαν. καὶ οὐχ οἱ νομοθέται μόνον οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πιστευόμενοι τὰς στρατηγίας, ἕτερως, ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις τὸ μέγιστον ὄντι τῶν παραγγελμάτων τοῖς ὑπερμαχομένοις, ὡς

D ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ οὐδεὶς ὅστις ἂν ἀκούσας τοῦτον, κακὸς εἶναι θέλοι· ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, ὃ τῆς πατρίδος ὄνομα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΨΑΔΩΝ.

DE DIPSADIBVS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Prefatio quædam eſt, cuiuſmodi & ſuperiores nonnulle ſunt, qua ſtudium ſuum erga auditores, ſiue quicunque illi tandem fuere quibuſcum verſatus tum fuit, collatione iſta cum Dipſadibus facta, declarat. Vt enim eos qui ab hoc genere ſerpentis percuſſi ſunt, inexplebilis quædam ſitis inuadit, ita vt quo ſunt plus potæ, plus ſitiantur aquæ, vt ille ait: ita ſe quoque deſiderio quodam inſatiabili teneri ait, & quo frequentiùs apud illos ſit, eo magis ac magis eſſe cupere. Porrò quod ad Dipſadis morſum, & ſitim iſtam lethalem attinet, habes conſimilem fermè deſcriptionem, atque exemplum Auli cuiuſdam ſigniferi in exercitu Catonis, qui eodem modo periit, vt ille de quo epigramma præſentis narrationis teſtatur, apud Lucanum libro nono, vbi & cæterorum ſerpentium genera, de quibus hic mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur Libya ſerpentibus ita abundet atque infeſta ſit.

Τῆς Λιβύης τὰ νότια, ψάμμος ὅτι βαθεῖα, καὶ γῆ διακεκαυμένη, ἔρημος ὅτι πολύ, ἀκριβῶς ἄκαρπος, πεδινὴ ἅπασα, οὐ χλόη, οὐ πόα, οὐ φυτόν, οὐχ ὕδωρ ἔχουσα, ἢ εἴ που ἀέρι ἐν κοίλοις στωεχηκὸς ὑετῶ ὀλίγου λείψανον, παχὺ καὶ τοῦτο, καὶ δυσῶδες, ὀδὲ πάνυ διψῶντι αὐθημέρῳ πότιμον. ἀοίκητος γοῦν ὅτι διὰ ταῦτα. ἢ πῶς γὰρ αὖ οἰκοῖτο; αἰήμεφος οὔτω, καὶ ξηρά, καὶ ἄφορος οὖσα, καὶ πολλῷ τῷ αὐχμῷ πεζομένη, καὶ ὁ ἅλιος αὐτὸ, καὶ ὁ ἀὴρ, κομιδῇ πυρώδης, καὶ φλογερὸς ὤν; καὶ ἡ ψάμμος χωρὶς ἑοῦσα, πάντελῶς ἄβατον τὸν χῶρον τιθησι. Γαράμαντες μόνοι τοιοῦτοι ὄντες, δύσαλεῖς καὶ κοῦφον ἔθνος, αὐθέφοι σκηνίται, ἀπὸ θήρας τὰ πολλὰ ζῶντες, ἐνίοτε δ' οἱ ἐσβάλλουσι, θηρεύοντες ἀμφὶ ἕωθινὰς τὰς χθμερινὰς, μάλιστα ὕσαντα τὸν θεὸν τηρήσαντες, ὁπότε ὁ πολὺ τοῦ καύματος σβεσθείη, καὶ ἡ ψάμμος νοτισθείη, καὶ ἀμηχέπη βατὰ γένοιτο. ἡ θήρα δὲ ὅτιν, ὄνων τε ἄγρια, καὶ στρουθῶν τὰ μεγάλων καμηλοπαρδάλεων, τε πιθήκων μάλιστα, καὶ ἐλεφάντων ἐνίοτε. Ταῦτα γὰρ μόνα διαφέρει τοῦ δίψους, τε ἀνέχεται ὅτι πολὺ παλαιπωρούμενα ὑπὸ πολλῷ καὶ ὀξεῖ τῷ ἡλίῳ.

A

B

C

A pars Libyæ quæ ad auſtrum tendit, arena eſt profunda, & terra exuſta ſolis ardoribus, deſerta vt plurimùm, frugibus in totum infœcũda, campeſtris vniuerſa, non gramen, nõ fœnum, non plantam vllam nec aquã habens, niſi ſicubi in terrę concauitatibus cõſtiterint imbris & pluuiarum reliquiæ, quæ tamen & ipſæ dẽſæ ſunt, & mali odoris & homini ſitibũdo minimè potabiles. Has igitur ob cauſſas inhabitabilis eſt. Aut quo pacto tãdem inhabitari poſſit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac frugibus arboribúſque iuxtà infœcũdus, quique tam moleſtis feruoribus ſit ſubiectus, cùm ipſe quoq; calor & aër nimiùm ardens ſit, & igneus? Prętereà ipſa arena magnopere feruens regionem prorſus facit inuiam & inacceſſibilẽ. Soli verò Garamantes iis locis finitimi, gens leuis atque frugalis, vitam degentes in tentoriis, venationibus vt plurimùm viuentes, nonnunquam irrumpunt venantes iuxta ſolſtitium hybernum, ſidere maximè pluuioſo obſeruato, quando videlicet maior ardoris pars deferbuit & extincta eſt, & arena aſſiduis imbribus madefacta, & aliquo modo peruia reddita eſt. Venantur autem onagros, & magnos ſtruthiones humi volantes, cùm primis verò ſimias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim animantia ſola aduerſus ſitim perdurant, tum magnopere ſufferre poſſunt immodici & feruentis ſolis moleſtias.

Sedenim Garamantes posteaquam commeatum quem secum ingredientes importauerant, omnem consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio, metuentes ne arena iterum incensa illis intercludat aut difficiliorem reddat reditum, deinde, quemadmodũ in reti comprehensis & sibi ipsis pereundum sit vnà cum præda. Siquidem omnis euadendi facultas sublata est, siquando sol subtracto humore ex regione celerrimè exiccata, feruere inceperit ardentioribus radiis emissis, veluti ad humiditatem acuminatis: illa enim igni nutrimentum suppeditare solet. Et sanè hæc omnia quæ mihi hactenus dicta sunt, feruor, sitis, solitudo, sterilis soli infœcunditas, minùs vobis videbuntur grauia præ hoc quod dicturus sum: & ob hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis enim generis is locus serpentes alit, permagnos & varios, multitudine innumeros, forma terribiles, veneno præsentissimo inexpugnabiles, & partim in cauernis subterraneis excubantes, ac in arenæ secessibus degentes: partim verò supernè repentes, nempe Physallos, aspides, viperas, cerastas, bupreste, iacula, amphisbænas, dracones, & duplex genus scorpionum, vnum terrestre & pedibus ingrediẽs, permagnum, multis corporum vertebris insigne: alterum aërium & volatile. alis tenuibus, cuiusmodi ferè sunt locustæ & vespertiliones. Istiusmodi auibus multis circumuolantibus inaccessibilis & infesta redditur illa Libya. Cęterùm serpentum omnium nocẽtissimum, quos arena nutrit, Dipsas est, serpens non admodum magnus, viperæ similis, violento ictu, veneno crasso, dolores illico inducens intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totũ corpus adurit incendio. Et qui ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos omnium vehementissimè affligit & torquet, illud est, nempe cruciatus serpenti respondens cognomine. eius enim morsum mox sequitur bibendi sitis inexplebilis: & vltra modum sitiunt. Et quod maximè admirandum est, quanto plus biberint, tanto magis potum expetunt: ac subinde magis atque magis potando crescit bibendi desiderium. Neque illorum sitim extinxeris, tametsi totum Nilũ aut Danubium epotandum præstiteris, verùm irrigandi sedulitate morbum incendis:

Serpentiũ genera, & ab iis periecla.

Dipsas, & eius natura.

A καὶ ὅμως οἱ Γαραμάντες ἐπειδὴ τὰ σιτία καταναλώσωσιν, ἄχθος ἔχοντες ἀφίκοντο, ἀπελαυνόμενοι ὑπὸ τοῦ ὄπισθεν, δεδοίκότες μὴ σφίσιν ἡ ψάμμος αἰθαλεγεῖσα, δύσβατος καὶ ἄπορος γένηται· εἶτα ὡσπερ ἐν τοῖς ἄρκυσιν ληφθέντες, καὶ αὐτοὶ ἀπόλωνται μετὰ τῆς ἄγρας. ἄφυκτα γάρ ἐστιν, ὡς ὁ ἥλιος ἅπαξ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τὴν ἰκμάδα, καὶ πάχιστα ξηρήνας τὴν χώραν, ὑπανθρακίσῃ, ἀκμαιοτέραν τὴν ἀκτῖνα τοῖς βάλλουσι, ἅτε τοῖς τῆς ὑγρότητος ἀπαθέστερον ἐνηκμένην. Ἐφὴ γάρ αὐτὴν τοῦ πυρός. καίτοι ταῦτα πάντα ὁπόσα εἶπον, ὁ B θάλπος, ὁ δίψος, ἡ ἐρημία, ὁ μηδὲν ἔχειν ἐκ τῆς γῆς λαβεῖν, ἧττον ὑμῖν δυσχερῆ εἶναι δόξει τῷ λεχθησομένῳ· καὶ μᾶλλον τοῦτο φυκτέα πάντως ἡ χώρα ἐκείνη. ἑρπετὰ γάρ ποικίλα, μεγέθη τε μέγιστα, καὶ πλήθη πάμπολλα, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτα, καὶ τὸν ἰὸν ἄμαχα, ὀπυιέμενα τὴν γλῶ. τὰ μὲν, ἐπισυρόμενα, φωλεύοντα ἐν μυχῷ τῆς ψάμμου· τὰ δὲ, αὖ ὑπερπολάζοντα, φύσαλλοι, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράσται, καὶ βουπρῆστις, καὶ ἀμφίσβαιναι, καὶ δράκοντες, καὶ σκορπίων γένος διττὸν, ὃ μὲν ἕτερον, ὑπόγειόν τε καὶ πεζὸν, ἐπέρμεγα, καὶ πολυσφόνδυλον, θάτερον δὲ, ἀεροφοίτην, καὶ πτηνὸν, ὑμενόπτερον δὲ, οἷα τὰς ἀκρίδας, καὶ τέττιξι, καὶ νυκτερίσι τὰ πολλὰ ὁμοιούμενα ὄρνεα πολλὰ ὑπερπετώμενα, ἐκ δυσφύλακτον ἀπεργάζεται τὴν Λιβύην ἐκείνην. ὃ δὲ δὴ πάντων ἑρπετῶν δηνότατον, ὧν ἡ ψάμμος τρέφει, ἡ δίψας ἐστὶν, ὄφις οὐ πάνυ μέγας, ἐχίδνῃ ὅμοιος, ὃ δῆγμα βίαιος, τὸν ἰὸν παχὺς, ὀδύνας μὲν ἀλήκτους ἐπάγων δύσις· ἐκκαίῃ τε γάρ, καὶ σήπει, καὶ πίμπρησθαι ποιῇ, C βοῶσιν, ὡσπερ οἱ ἐν πυρὶ κείμενοι. ὃ δὲ μάλιστα καταπονοῦν, καὶ καταπτύχον αὐτοῖς, ἐκεῖνό ἐστιν, ὁμώνυμον παθος τοῦ ἑρπετοῦ, δίψωσι γάρ εἰς ὑπερβολήν. καὶ ὃ παραδοξότατον, ὅσῳπερ μᾶλλον πίνωσι, τοσούτῳ μᾶλλον ὀρέγονται τοῦ ποτοῦ. καὶ ἡ ὀπιθυμία πολὺ πλέον ὀπιτείνεται αὐτοῖς. οὐδὲ αὖ σβέσθας ποτὲ ὁ δίψος, οὐδὲ ἐὰν τὸν Νεῖλον αὐτὸν, ἢ τὸν Ἴστρον ὅλον ἐκπίῃ παραχθείς, ἀλλὰ προσεκκαύσῃς ἐπὶ πλέον τὴν νόσον, ὥσπερ

ὡς ἂν εἴ τις ἐλαίῳ πῦρ καταδεινύοι. λέγουσιν ἰατρῶν παῖδες ἐκείνῳ τινὶ αἰτίᾳ εἶναι, παχυῶντα τὸν ἰὸν ὄντα, ἐπειτα δυόμενον τῷ ποτῷ, ὀξυκίνητον γίγνεσθαι, ὑγρότερον, ὡς δ' εἰκός, καθισάμενον, καὶ ὅτι πλῆσον διαχεόμενον. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδένα τῶν τοιοῦτον πεπονθότα εἶδον. μηδέ, ὦ θεοί, ἴδοιμι οὕτω κολαζόμενον ἀνθρωπον. ἀλλ' οὐδὲ ἐπιβῶ τῆς Λιβύης ὁ πολλάκις, ὡς ποιῶν. ἐπίγραμμα δέ τι ἤκουσα, ὅ μοι τῶν ἑταίρων τις ἔλεγεν αὐτὸς ὅτι ἑαυτοῦ ἀναγνωκέναι, ἀνδρὸς ὕστερον ἀποθανόντος, ὃς ἐκ Λιβύης, ἔφη, ἀπιὼν ἐς Αἴγυπτον, πολλὰ τὴν μεγάλην Σύρτιν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν· οὐ γὰρ εἶναι ἄλλως. ἔνθα δὴ πάθοι συντυχεῖν, πολλὰ τὴν νῆσον, ἐπ' αὐτῷ τῷ κλύσματι, καὶ ἑαυτὸν ἑστάναι, δηλοῦσθαι τὸν ὀλέθρου τὸν ἑαυτοῦ. κεκολάφθαι γὰρ ἐπ' αὐτῇ ἀνθρωπον μορφὴν τινα, οἵᾳ τ' Ταντάλου γράφουσιν ἐν λίμνῃ ἑστῶτα, καὶ ἀρυόμενον τὸ ὕδατος, ὡς πίοι δῆθεν· τὸ θηρίον δὲ, τὴν διψάδα ἐμπεφυκὸς αὐτῷ περιεσπειρᾶσθαι τοῖς ποσί, καὶ τινας γυναῖκας ὑδροφορούσας ἅμα πολλὰς καταχεῖν τὸ ὕδωρ αὐτοῦ. πλησίον δὲ ὠὰ κεῖσθαι οἷα τῶν στρουθῶν ἐκείνων, οὓς ἔφασαν θηρᾶν τοὺς Γαραμάντας. γεγράφθαι δὲ πρὸς τοῖς ἐπιγράμμασι, οὐ χεῖρον δὲ καὶ αὐτὸ εἰπεῖν,

Τοῖα παθὼν', οἶμαι, καὶ Ταντάλου αἰθοπος υἱὸς
Μηδαμὰ χειμίσας διψαλέην ὀδύνην·
Καὶ Δαναοῖο κόρας τοῖον πίδον οὐκ ἀναπλήσας,
Αἰὲν ἐπιστυφέλοισιν ὑδροφόροις καμάτῳ.

ἔτι καὶ ἄλλα ἔπη τέτταρα ἐστὶ τοῖς ὠοῖς, καὶ ὡς αἰμασιὰν ὑμὸς αὐτὰ, ἐδήδεσθαι. ἀλλ' οὐκ ἔτι μέμνημαι ἐκείνων. συλλέγουσι δὲ ἅμα τὰ ὠὰ, καὶ ἐπισπουδάκασι τοῖς αὐτὰ οἱ τοῖσιχοι, οὐχ ὡς φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ σκεύεσι χρῶνται κενώσαντες, καὶ σκεπάσματα ποιοῦνται ἀπ' αὐτῶν. ἃ γὰρ ἔχουσι κεραμεύειν, ἀπὸ τοῦ φάλιον ἐστὶ τὴν χώραν. εἰ δὲ καὶ μεγάλα εὑρεθείη, καὶ πῖλοι γίγνονται δύο ἐκ τοῦ ὠοῦ ἑκάστου. τὸ γὰρ ἡμίτομον ἑκάτερον ἀπὸ χρῶν τῇ κεφαλῇ, πῖλός ἐστιν.

A quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Eam verò incurabilis morbi causſam afferre ſolent medici: Venenum Dipſadis, cùm craſſum eſſe conſueuit, poſteaquam potu rigatum fuerit, cõtinuò mouetur atque incenditur, atq; etiã humidius, vt par eſt, redditur, & per omnia membra diffunditur. Ego verò neminem vnquam tali affectum morbo aut laborantem vidi: & faxint ſuperi, ne vnquam mihi contingat videre hominem his conflictantem cruciatibus. Sed ne omnino quidem vnquam ingreſſus ſum Libyam, & rectè mihi feciſſe videor. Porrò autem epigramma quoddam audiui, B quod mihi vnus è familiaribus pro certo cõfirmabat ſeipſum legiſſe ſupra ſtatuam viri ad hunc modum fato functi: qui, vt aiebat, in Ægyptum iter faciens, magnã Syrtin præteribat: neque enim alia eò perueniendi via patet. Ibi in littore obiter ad ſepulcrum eſſe delatũ, ac propter fluxum ipſum adſtantem vidiſſe ſtatuam exitij rationem indicantem, quippe ſupra illam ſculptum eſſe hominem quendam, qualem ferè pingere ſolent Tantalum in media palude conſiſtentem, ac vndas haurientem, non aliter ac ſi biberet: beſtiolam autem, nempe Dipſada, C illi inhęrentem, ac pedi eius implicatam. Tum mulieres quaſpiam aquã ferentes, eadémque opera non paucas illi eandem potandam affundentes. Inſuper oua quoque adiecta conſpiciuntur, qualia ferè ſtruthionum illorum eſſe perhibentur, quos Garamantas venari ſuprà memorauí. Eſt autem epigramma aſcriptũ, quod & hîc referre non alienum eſſe opinor,

Talia paſſus erat quoque Tantalus Aethope cretus,
Qui nullo potuit fonte leuare ſitim.
Tale nec è Danao natas implere puellas
Aſſiduis vndis vas potuiſſe reor.

αἰθοπις ñ, Græcè; quod nigrum venenum ſignificat.

D Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollens à Dipſade percuſſus ſit: ſed illa memoriter non tenco. Itaque oua colligunt, eáque ſtudiosè gentes vicinæ indagant, non edendi tantùm gratia, ſed illis euacuatis pro vaſis & inſtrumentis vtuntur: plurimùm verò ex illis pocula præparant. Neque enim figulinam exercere poſſunt, propter terram arenoſam. Cæterùm magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, ſemper ex ouis ſingulis geminos: cuiuſque enim pars dimidia aptum & ſufficientem pileum præſtat tegendo capiti.

Ibi ergo iuxta oua dipſades inſidiosè excubant, tum accedẽtem quempiam mox ex arena prorepentes morſu infelicem feriunt. Ille verò ictus, illico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò antè à me relata ſunt, ſubinde bibens, ac vehementiùs ſitiens, cùm tamen nunquam ſedata ſiti repleri poſſit. Hæc per Iouem non in hoc à me dicta ſunt, vt ambitiosè cum Nicandro contenderem, neque vt vobis planum facerem, quàm non neglectui dederim Libycorũ ſerpentum noſſe naturas. Medicorum enim magis iſta laus eſt, quibus hæc neceſſariò comperta eſſe debent, vt in tali caſu egentibus opem ferre pro artis ſuæ profeſſione queant. At ego mihi videor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparationem ferinam exiſtentem) non diſſimile quiddam erga vos pati, cuiuſmodi illi patiuntur grauiſſimè, qui morſu dipſadis percuſſi ſunt. Quo enim crebriùs ad vos itare ſoleo, hoc magis atque frequentiùs ad vos eundi me vexat cupiditas, & planè ſiti aduror intolerabili, videórque mihi tali nunquam expleri poſſe deſiderio: & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conſpicuam aquam poſſim conſequi? Quare ignoſcite, ſi & ego ictus animo, hoc morſu iucundiſſimo & ſaluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite, ſcaturienti ſubiecto fonticulo, dummodo me non deficiant vndæ à vobis influentes, néve effuſo audiendi ſtudio hiantem & ſitientem deſeratis. Nam quod ad meam erga vos ſitim attinet, nihil prohibebit ſubinde bibere. Etenim iuxta ſapientis Platonis ſententiam, Rerum venuſtarũ nulla eſt ſatietas.

A ἐκεῖ τοίνυν λοχῶσιν αἱ διψάδες τοῦδε τὰ ὠά, καὶ ἐπειδὰν προσέλθῃ ὁ ἀνθρωπος, ἐκ τῆς ψάμμου ἐξερπύσασαι, δάκνουσι τὸν κακοδαίμονα· ὁ δὲ, πάσχει ἐκεῖνα τὰ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένα, πίνων ἀεὶ, καὶ μᾶλλον διψῶν, καὶ πίμπλάμενος οὐδέποτε. Ταῦτα οὐ, μὰ Δία, πρὸς Νίκανδρον τὸν ποιητὴν φιλοτιμούμενος διεξῆλθον, οὐδ' ὅπως ὑμεῖς μάθοιτε ὡς οὐκ ἀμελὲς γεγένηταί μοι, φύσεις τῶν Λιβυκῶν ἑρπετῶν εἰδέναι, ἰατρῶν γὰρ B ἂν μᾶλλον ὁ ἔπαινος εἴη, οἷς ἀναγκαῖον εἰδέναι ταῦτα, ὡς ἂν ἀμεμπτότατα αὐτὰ μετὰ τῆς τέχνης ἔχοιεν. Ἀλλά μοι δοκῶ (καὶ πρὸς Φειδίου μὴ δυσχερήνητε τὴν εἰκόνα παρεμβάλλοντος) ὅμοιόν τι καὶ αὐτὸς παθεῖν πρὸς ὑμᾶς, οἷ ἐκεῖνοι πάσχουσι πρὸς τὸ ποτὸν οἱ δηχθέντες ὑπὸ τῆς διψάδος. ὅσῳ γὰρ ἂν ὀφτὶ πλέον προσίωμεν ὑμᾶς, τοσούτῳ μᾶλλον ὀρέγομαι τοῦ προσώπατος, καὶ ὁ δίψος ἄσχετον ὑπεκκαίεταί μοι, καὶ ἔοικα οὐδ' ἐμπλήσεσθαί πο- C τε τοῦ τοιούτου ποτοῦ, καὶ μάλα εἰκότως. ποῦ γὰρ ἂν οὕτω διψῶν τε καὶ καθαρῷ ὕδατι ἐντύχοιμι; ὥστε σύγγνωτε, εἰ δηχθεὶς καὶ αὐτὸς τῷ ψυχρῷ ἡδίστῳ τούτῳ καὶ ὑγιεινοτάτῳ τοῦ δήγματι, ἐμφορεῦμαι χανδόν, ὑποθεὶς τῷ κρουνῷ τὴν κεφαλήν· εἰπὲ μόνον μὴ ὀκνῆσαι τὰ πρὸς ὑμᾶς ὀκκρέοντα, μηδὲ φθονῆσαι τῷ ἀπορδάκι τῆς ἀκροάσεως, κεχηνότα ἔτι καὶ διψῶντα καταλιπεῖν· ὡς δίψους γε ἕνεκα τοῦμοῦ πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἂν σκώλυε πίνειν ἀεί. καὶ γὰρ τὸν σοφὸν Πλάτωνα, Κόρος οὐδεὶς τῶν καλῶν.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΡΟΣ ΗΣΙΟΔΟΝ.

DISSERTATIO CVM HESIODO.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Cauillatio quædam poëtarum eſt, qua Heſiodum vanitatis atque mendacij coarguit, quòd cùm iactauerit ſe à Muſis accepiſſe munus hoc, vt carmine celebraret & præterita, & quæ futura eſſent, nihil de futuris, quod quidem extet, vaticinatus fuerit, ſiue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolens aliis quæ ipſe accepiſſet: ſiue vanitate aliqua, qua cùm nihil tale à Muſis didiciſſet, ad vulgus tamen huiuſcemodi de ſe iactarit. Ad hanc accuſationem fingitur poſtea Heſiodus reſpondere, ac primùm tranſlatione tueri ſeſe, qua cõmuniter poëtæ omnes vti ſolẽt, cauſſã eius rei in Muſas reiiciẽdo, ſi quid nouum, aut incredibile, aut cuius euẽtus conſecutus nõ ſit,

carminibus ſuis fortè inſertum habeant. Nam id inſtinctu illo atque poëtico furore fieri, & multa ſæpe, metrorum quoque gratia, dum in curſu opus eſt, eodem ſpiritu illo aſſumi, quorum ratio interdum reddi ſatis non poſſit. Deinde autem & abſolutè ſe defendere, recitando ex carminibus ſuis quædam, vbi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit. Quæ tamen iterum refutans Lucianus, poſteriora quidem oſtendit non ſatisfacere definitioni & officio vaticinandi, cùm quiuis agricola eiuſmodi quoque poſſit, qualia ille prædixit: priora autem, quæ de poëtico furore, & de Muſarum inſtinctu reſpondit, aliquo modo recipit. Porrò fabula vnde occaſio cauillationis huius nata eſt, in principio Theogoniæ habetur. Ibi enim de ſe ipſo ait Heſiodus, paſcenti ſibi ſub Helicone oues, aſtitiſſe Muſas, & dato ſceptro ex Lauro, inſpiraſſe canendi vim, ἵνα, inquit, κλείωμι τὰ τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα, hoc eſt, vt carmine celebraret futura pariter & anteacta.

Ἀλλὰ ποιητὴν μὲν ἄριστον εἶναί σε, Ἡσίοδε, καὶ τοῦτο παρὰ Μουσῶν λαβόντα μετὰ τῆς δάφνης αὐτός τι δεδιδαγμένος ἐν οἷς ποιεῖς. ἔνθεα γάρ, καὶ σεμνὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν οὕτως ἔχειν. σκοπεῖν δὲ ἀπορήσαι ἄξιον, τί δήποτε πρεσβυτέρων ὄντων σαυτῷ, ὡς αὐτὸς τοῦτο λέγοις τὸν θειότερον σκεῖνον ᾠδὸν καὶ τὴν θεὸν, ὅπως κλείοις καὶ ὑμνοίης τὰ προγεγενημένα, καὶ θεσπίζοις τὰ ἐσόμενα. θαυμαστὸν μὲν καὶ πάνυ σφόδρα ἐξεγέλασας· θεῶν τε γὰρ γενέσεις διηγούμενος, ἄρχει καὶ τῶν πρώτων σκείνων, χάους, καὶ γῆς, καὶ οὐρανοῦ, καὶ ἔρωτος, ἔτι δὲ γυναικῶν ἀρετάς, καὶ παραινέσεις γεωργικάς· καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων, καὶ ὅσα περὶ χειμῶνος ἀρότου, καὶ ἀμήτου, καὶ πλοῦ, καὶ ὅλως, τὴν ἄλλων ἀπάντων. θαυμαστὸν δὲ, καὶ ὁ χρησιμώτερον ὡς τὰ πολλὰ παραπολύ, καὶ θεῶν δωρεᾶς μᾶλλον ἐοικὸς, λέγω δὲ τὸ τῶν μελλόντων προαγορεύσαι, οὐδὲ τοῦτο ἀρχὴν ἐξαπίφνης, ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο πάνυ, λήθῃ παραδέδωκας, οὐδαμοῦ τῆς ποιήσεως ἢ τὸν Κάλχαντα, ἢ τὸν Τήλεφον, ἢ τὸν Πολυΐδην, ἢ καὶ Φινέα μιμησάμενος, οἳ μηδὲ τῶν Μουσῶν τούτου τυχόντες, ὅμως προεθέσπιζον, καὶ οὐκ ὀκνοῦσιν χρᾶν τοῖς δεομένοις. ὥστε ἀνάγκη σοι τῶν τριῶν τούτων αἰτιῶν μιᾷ γε πάντως ἐνέχεσθαι. ἢ γὰρ ἐψεύσω εἰ καὶ πικρὸν εἰπεῖν, οὐκ ὡς ὑποσχομένων σοι τῶν Μουσῶν καὶ τὰ μέλλοντα προλέγειν δυνασθαι, ἢ αἱ μὲν ἔδοσάν σοι ὥσπερ ὑπέσχοντο· σὺ δ' ὑπὸ φθόνου ἀποκρύπτῃς, καὶ ὑπὸ κόλπον φυλάττῃς τὴν δωρεάν, καὶ μεταδιδοὺς αὐτῆς τοῖς δεομένοις,

A

B

C

AT poëtam præſtantiſſimum eſſe te Heſiode, & hoc ipſum à Muſis vnà cum lauro te accepiſſe, cùm ipſe palàm in iis quæ à te edita ſunt, indicas (ſunt enim diuina, & admirationis plena omnia, tum nos rem ita ſe habere conſtanter credimus. Illud tamen non iniuria nos incertet pendentes animi, quánam re de te ipſo prædicta, quaſi propter hoc diuinum illum cantum à deabus acceperis, vt celebrares ac laudibus illuſtrares præterita, & futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extuliſti, Deorum genealogiam percenſendo, ad vſque primos illos, nempe chaos, & terram, & cœlum, & amorem. Præterea autem heroidum matronarúmque virtutes, tum rei ruſticæ inſtituta: ad hæc quæcunque ad ortum & occaſum Vergiliarum, & arationis ac meſſis & nauigandi tempora attinent, breuiter, omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem, quod & multo interuallo hominum vitæ erat accommodatius & vtilius, Deorúmque munificentiæ conuenientius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigiſti, verùm eam partem prorſus obliuioni traditam ſilentio inuoluiſti, nullo modo tua poëſi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus: qui etſi vaticinandi peritiam à Muſis non ſunt conſecuti, multa tamen prædixerunt, nec eoſdem piguit reſpondere egentibus. Itaque harum trium cauſſarum vna te fuiſſe præpeditum & implicitum valde veriſimile eſt. Aut enim mentitus es, quanquam dictu acerbum hoc ſit, Muſas tibi fuiſſe pollicitas fore vt futura queas prædicere. Aut illæ quemadmodum pollicebantur, futurorum ſcientiam tibi præſtiterunt, tu verò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à virginibus celas, & in ſinu ſeruas conditum, neque illius egentes, participes reddere voluiſti.

Aut ea de re multa tibi conscripta sunt, sed quæ nondum in lucem edidisti, haud scio in quodnam tempus aliud horum vsum promendum reseruans. Illud autem nullo modo ausim dicere, quòd cùm Musæ duas res se tibi præstituras promiserint, alterum reddiderint, dimidium autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futuratum cognitionẽ, maximè verò ista priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipsa alicui ab alio potiùs quã à te perdiscenda sunt Hesiode. Valde enim cõsentaneum est, quẽadmodum Dei bonorũ largitores sunt, sic & nobis amicis atque discipulis vestris quàm verissimè iis de rebus certitudinem exponere quæ vobis notę sunt, ac omni nos animi hæsitatione liberare. HESIO. Poteram equidẽ ô bone, facile ac promptum responsum respondere super omnibus quæ me interrogasti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata sunt, meum esse, sed Musarũ. Et æquum fuerat, vt ab illis dictorum neque non omissorum rationem postulasses. Ego verò super iis quę mihi priuatim explorata sũt & cõperta, dico autem pecora pascẽdi & regendi, & à stabulis agendi, & mulgẽdi rationẽ, tum etiam si qua sunt alia pastorum opera & officia, me rectissimè tueri possim: cęterùm ipsę deę sua munera quibuscunque voluerint, & quantum ea rectè tribui posse existimauerint, præstare consueuerunt. Neque enim opinor oportere à poëtis ad viuum vsque leuia quæque perscrutãtes postulare vt syllabatim omnia exactissimè & dicta & scripta sint. Et si in cursu poëseos aliquid per imprudentiã influens, poëtæ memoriam fefellerit, illud perpendere acerbũ est. Sed non ignorandũ est, nos poëtas metrorum & concinnitatis gratia nõnihil superuacuum interserere. Quædã verò ipsius carminis tenor sępenumero plana & polita existentia, haud scio quo modo recipiat. Atenim tu maximo quo præditi sumus bono nos violẽter dispolias, nempe libertate, ac ea qua in fingẽdo vtimur facultate. Alios equidẽ ornatus poëseos, quibus passim culta & compta est, non perspicis: palos autem & spinas quaspiã excerpis, ac ansas intentandæ sycophãtiæ studiosè rimaris. Atqui hoc tibi nõ soli studio est, neque me solũ infectaris, sed & alij non pauci eadẽ in Homero collega meo flagellant & calũniantur, impensè tenuia & extremè modica quæpiã calumniantes.

Quatenus poëtarum dicta accipienda.

A ἢ γέγραπται μὲν σοι καὶ τὰ ποιμένια πολλά, οὐδέπω δὲ αὐτὰ τῷ βίῳ παρέδωκας, οὐκ οἶδα εἰς ὁντινα καιρὸν τινα ἄλλον ταμιευόμενος τῷ χρῆσιν αὐτῶν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ οὐδὲ τολμήσαιμ' ἂν εἰπεῖν, ὡς αἱ Μοῦσαι δύο σοι παρέξειν ὑποσχόμεναι, ὃ μὲν ἔδοσαν, τὸ ἥμισείας ἀπεκαλέσαντο τῷ ὑποσχέσιν. λέγω δὲ τῷ τῶν μελλόντων γνῶσιν. καὶ ταῦτα, πρεσβύτεραν αὐτὴν οὖσαν τῆς ἔπει ὑποσχημένας. ταῦτα οὖν παρὰ τίνος ἄλλου Ησίοδε, ἢ παρ' αὐτῶν σοῦ μάθοι τις ἄν; πρέπον γὰρ ἦν, ὥσπερ οἱ θεοὶ δοτῆρες ἑαυτῶν εἰσιν, οὕτω δὲ καὶ
B ἡμῖν τοῖς φίλοις καὶ μαθηταῖς αὐτῶν, μὴ πάσης ἀληθείας ἐξηγεῖσθαι πρὸς ἃ ἴστε, καὶ λύειν ἡμῶν τὰς ἀπορίας. ΗΣΙ. σὺν μὲν μοι, ὦ βέλτιστε, ῥᾳδίαν ἀποκρίσιν ἀποκρίνεσθαί σοι περὶ ἁπάντων, ὅτι μηδὲν ὧν τῷ ἐρραψῳδηκόσιν ὑπ' ἐμοῦ, ἴδιόν ἐμόν, ἀλλὰ τῶν Μουσῶν. ἐγχειρῶ σε πρὸς ἐκείνων τοὺς λογισμοὺς τῶν τε εἰρημένων καὶ τῶν παραλελειμμένων ἀπαιτεῖν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ μὲν ὧν ἰδίᾳ ἠπίσαμην, λέγω δὲ τὸ νέμειν, καὶ ποιμαίνειν, καὶ
C ἀρέλγειν, καὶ βδάλλειν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ποιμένων ἔργα, καὶ μαθήματα, δίκαιος αὖ εἶναι ἀπολογεῖσθαι. αἱ δὲ, ἃς αὐτῶν δωρεὰς οἷς τε αὐτὴ ἐθέλουσι, καὶ ἐφ' ὅσον δοκῶσιν καλῶς ἔχειν, μεταδιδόασιν. ἔμοιγε δὲ, οὐκ ἀπορήσω τοῦτο σὲ καὶ ποιητικῆς ἀσυλλογίας· ὃ γὰρ, οἶμαι, χρὴ παρὰ τῶν ποιητῶν ἐς τὸ λεπτότατον ἀκριβολογουμένους, ἀπαιτεῖν καὶ τὰ τῷ συλλαβῷ ἑκάστῳ συντελῆ πάντως τὰ εἰρημένα. κἂν εἴ τι ὑπὸ τῆς ποιήσεως δρόμῳ παραρρυὲν λάθῃ, πικρὸν τοῦτο ἐξεταζειν, ἀλλ' εἰδέναι ὅτι πολλὰ ἡμεῖς, καὶ τῶν
D μέτρων ἕνεκα, καὶ τῆς εὐφωνίας, ἐπεμβάλλομεν. τὰ δὲ, ὃ ἔπος αὐτὸ πολλάκις λῆρα ὄντα οὐκ οἶδ' ὅπως προσδέξατο· σὺ δὲ, ὃ μέγιστον ὧν ἔχομεν ἀγαθῶν, ἀφαιρῇ ἡμᾶς, λέγω δὲ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὸ τῆς ποιήσεως δοξοσοφίαν· καὶ τὰ μὲν ἄλλα, οὐχ ὁρᾷς ὅσα τῆς ποιήσεως καλά· σκινδαλάμους δὲ, καὶ ἀκανθας πανταχόθεν συλλέγεις, καὶ λαβὰς τῇ συκοφαντίᾳ ζητεῖς. ἀλλ' οὐ μόνος ταῦτα σύ, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ μόνου, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἄλλοι τὰ τῶν ὁμοτέχνων τῶν ἐμοῦ Ὁμήρου καταμίξοντες, λεπτὰ ὄντα κομιδῇ, καὶ μάλιστα μικρὰ ἄγαν διεξιόντες.

εἰ δὲ χρὴ ὁμόσε χωρήσαντα τῇ αἰτίᾳ τὴν ὀρθοτάτην ἀπολογίαν ἀπολογήσασθαι, ἀνάγνωθι, ὦ οὗτος, τὰ ἔργα μου, καὶ τὰς ἡμέρας. εἴση γὰρ ὅσα ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ, μαντικῶς ἅμα καὶ πνευματικῶς προειρημένα, καὶ ἀποβάσης προσηκόντως τῶν γε ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν προεργασθέντων, καὶ τῶν παρεληλυθότων τὰς ζημίας. καὶ ὅ,

Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ, παῦροι δέ σε θησονται,

καὶ πάλιν ὅσα ἀγαθὰ προσέσται τοῖς ὀρθῶς γεωργοῦσι, χρησιμωτάτη ἐν τῷ βίῳ μαντικὴ νομίζοιτο. ΛΥ. τοῦτο μὲν οὕτω, ὦ θαυμασὲ Ἡσίοδε, καὶ πάνυ ποιμενικὸν εἴρηταί σοι, καὶ ἐπαληθεύειν ἔοικας τὴν τῶν Μουσῶν ἐπίπνοιαν, αὐτὸς οὐδὲ ἀπολογεῖσθαι ἐθέλων τῶν ἐπῶν δυνάμενος· ἡμεῖς δὲ, οὐ ταύτην τὴν μαντικὴν παρὰ σοῦ, καὶ τῶν Μουσῶν προσεμένομεν. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, πολὺ μαντικώτεροι ὑμῶν οἱ γεωργοὶ, καὶ ἄριστα μαντεύσαιντ' ἂν ἡμῖν περὶ αὐτῶν, ὅτι ὕσαντος μὲν τοῦ θεοῦ, θάλλη ἔσται τὰ δράγματα· ἰὼ δὲ αὐχμὸς ἐπιλάβῃ, καὶ διψήσωσιν αἱ ἄρουραι, οὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐχὶ λιμὸν ἐπακολουθῆσαι τῇ διψῇ αὐτῶν. καὶ ὅτι οὐ μεσοῦντος θέρους, χρὴ ἀρόω, ἢ οὐκ ἂν τι ὄφελος γένοιτο, εἰκῇ ἐκχυθέντων τῶν σπερμάτων, οὐδὲ ἁμᾶν χλωρὸν ἔτι τὸν στάχυν, ἢ κενὸν εὑρεθήσεσθαι τὸν καρπόν. οὐ μέντοι οὐδὲ ἐκφοιτᾶν δεῖται, ὡς ἐοῦ μὴ καλύψῃς τὰ σπέρματα, καὶ θηρίων μαχέλλιον ἔχων ἅρπῃ τῆς γῆς αὔλιος, καταπτήσεται τὰ ὄρνεα, καὶ προκατεδεῖται τὴν ἅπασαν τῶν θέρους ἐλπίδα. τὰ γὰρ τοιαῦτα, οὐδεμιᾶς μέν, καὶ ἰσοθήκας λέγων, οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι. μαντικῆς δὲ, πάμπολυ ἀποδεῖν μοι δοκεῖ, ἧς ὅ ἔργον, τὰ ἄδηλα, καὶ οὐδαμῆ οὐδαμῶς φανερὰ προγινώσκειν. ὥσπερ ὅ τοῦ Μίνωϊ προφητεῦσαι, ὅτι ἐν τῷ τῆς μέλιτος πίθῳ ὁ παῖς ἐστὶν αὐτοῦ ἀποπνιγόμενος, ἢ ὅ τοῖς Ἀχαιοῖς προμηνύσαι τὸν Ἀπόλλωνος ὀργὴν τὴν αἰτίαν, καὶ τοῦ δεκάτου ἔτους ἁλῶσεσθαι τὸ Ἴλιον. τοῦτο γὰρ ἡ μαντικὴ. ἐπεὶ καὶ τὰ τοιαῦτα εἴ τις αὐτῇ αἰτιάσαιτο, οὐκ ἂν φαίνοι καλῶς μαντικὴν λέγων. προσεροῦ γὰρ, ἢ προσθήσω, ἢ αὖθις Κασταλίας, ἢ δάφνης,

A Porrò autem si causſa cedentem me oporteat rectiſſimam in medium afferre defenſionem, age ô amice, perlege Operum & Dierum opus à me conſcriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipſo poëmate è vatidico & prophetico ſpiritu prædicta ſint, ſucceſſus manifeſtante laborum rectè atque tempeſtiuè factorum, ac omiſſorum diſpendia. Et illud:

De meßas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te ſpectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rurſus quanta bona conſequantur rus & agros rectè & in tempore colentes. Et hoc ſanè vtiliſſimum in vita vaticinium eſſe exiſtimatur. LVC. Enimuero hoc, B ô admirande Heſiode, nimiùm paſtoraliter à te dictum eſt, & verè Muſarum inſpirationem mihi referre videoris, quando ipſe verſiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autem eiuſmodi vaticinationem neque à te neque à Muſis expectabamus, quoniam talia longè certiùs noſtri nouerunt agricolæ, at nobis de illis quàm optimè vaticinarentur, fore vt ſi Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli vberes proueniant: ſi Solis ardores fata exuſſerint, & arua ſitierint, nihil obſtare quo minus & fames illorum ſitibundam ſiccitatem ſubſequutura ſit. C Tum quòd æſtate media terra aratro ſubigenda non ſit, propterea quòd nulla vtilitas arandi laborem exceptura ſit, effuſis temere ſeminibus. Neque ſpicas adhuc virides eſſe demetendas, quippe fructum inanem inuenturos eſſe ruſticos. Sed neque illud valde eget vaticinio, quòd niſi ſemina inuolueris, & miniſter raſtrum habens, terra obducat illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ meſſis ſpem intercepturas. Etenim talia ſi quis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haudquaquam à vero aberrabit: cæterùm à vaticinio mihi longè latéque eſſe videntur, cuius opus eſt, D obſcura ac nullo modo vſpiam apparentia præcognoſcere: exempli gratia quòd Minoi prædictum eſt, in vaſe mellis pleno eius filium ſuffocatum iri. Tum Achiuorum quoque proceribus, Apollinis iracundiæ cauſſam præſignificaſſe, & anno decimo fore vt Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem vaticinij officia ſunt peculiaria. At ſi quis & ea quæ tu iactas, illi adſcribere voluerit, & ille me quoque vatem rectiſſimè dicere poterit: prędicam enim & vaticinabor vel ſine aqua Caſtalia, & lauro,

& tripode Delphico, quòd si quis hyberno gelu sæuiente, & ad hæc Ioue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est: & quod adhuc priorem vaticinij certitudinem longè exuperat, calores quoque hyberna frigora subsecuturos: aliáque id genus permulta, quorum meminisse valde ridiculum est. Quare eiusmodi & apologias & vaticinia missa facito: illud autem quod initiò dixisti, fortasse indignum non est suscipere: nempe quòd nihil eorum quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggessit tibi versiculos, neque ille admodum firmus existens. Siquidem quædam promissorum non plenè perfecta reddidit, quædam verò inabsoluta prorsus reliquit.

καὶ τρίποδος Δελφικοῦ, ὅτι αὖ γυμνὸς τῷ χρόνῳ τοιούτῳ ἐπέσῃ τις, ὑόντος τοῦ Διὸς καὶ χαλαζῶντος τῆς νυκτός, ἠπίαλος ἂν μικρὸς ὑπεισέλθοι τὴν τοιαύτην. Ἔστι δὲ ἔτι γε τούτου μαρτικώτερον, ὅτι καὶ θέρμη μετὰ ταῦτα ὡς ὃ εἰκὸς ἐκτήσεται, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὧν γελοῖον ἂν εἴη μεμνῆσθαι. ὥστε τὰς μὲν τοιαύτας ἀπολογίας, καὶ μαντείας, ἄφες. ἐκεῖνο δέ, ὃ εἰρηκὼς ἐν ἀρχῇ, ἴσως τοῦ διαδέχεσθαι ἄξιον, ὡς οὐδὲν ἥδιον τῶν λεγομένων, ἀλλά τις ἔμπνοια δαιμόνιος ἐνεποίησέ σοι τὰ μέτρα, καὶ πάνυ οὐδὲ σὸν εἶπεν εἶναι τὸ σῶμα. καὶ γὰρ αὖ τὰ μὲν ἐπαγγελθέντα τῶν ὑποσχημένων, πάνυ ἀτελῆ ἀπολέλοιπεν.

ΠΛΟΙΟΝ, ἢ ΕΥΧΑΙ.

NAVIGIVM, SEV VOTA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates & stulta hominum vota, vt qui in iis rebus plerunque felicitatem ponant, eáque sibi expetant, quæ si ipsis contingant, plurimum & molestiæ & periculorum quoque interim habituri sint. Ita enim fingitur hic Adimantus primò diuitias, post hunc Samippus potentiam & imperium, postremus autem Timolaus voluptates, & quicquid mundo plausibile videtur, optare. Quorum omnium vota Lucianus ita confutat, vt ostendat quidnis potiùs quàm felicitatem in his rebus positam esse. Argumenti autem huius occasio à noua & insolita nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cùm fortè tum ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempestatibus acta, Athenas in Piræum appulsa fuerat. Hanc cùm Adimantus (vt fingitur) conspicatus esset, & de numero frumenti quem portaret, déque annuo quæstu quem domino faceret, audisset, inita secum ratione, vt si tantos quotannis reditus ipse caperet, felicissimum ac beatissimum sese putaret, interim dum à Luciano ob stultitiam deridetur, cæteris quoque personis, optandi cuique quod vellet, occasionem ac facultatem præbet. Estq; hæc veluti narratio quædam totius Dialogi. Ad quam antequam venitur, persona quoque Adimanti, & nauis magnitudo, & tempestuosum circa Chelidonias mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad famam nauis, à Corintho Athenas spectandæ eius gratia veniße fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoque est apud Iuuenalem decima, in qua & ille suo more cupiditates & inania vota hominum insectatur.

LYCINVS, TIMOLAVS, SAMIPPVS, ET ADIMANTVS.

LYCINVS. AN non dixi quòd citiùs latuerit vultures cadauer pridianum ac mareidum in propatulo positum, quàm spectaculum aliquod nouum & inopinatum, Timolaũ, etiamsi Corinthum illum oporteat sine respiratione curriculo abire? Quamobrẽ autem ita spectãdi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeò impiger?

ΛΥΚ. ἐγὼ λέγω ὅτι θᾶττον τοὺς γύπας ἕωλος νεκρὸς ἐν φανερῷ κείμενος, ἢ θέαμά τι τῶν παραδόξων Τιμόλαον διαλάθοι, κἂν εἰς Κόρινθον δέοι ἀπνευστὶ θέοντα ἀπιέναι; ἀφ' οὗ τοῦτο οὕτω φιλοθεάμων σύ γε, καὶ ὄκνος τὰ τοιαῦτα.

ΤΙΜ. τί γὰρ ἔδει ἐν τούτῳ, ὦ Λυκῖνε, ἄλλο ἄγοντα, πυθόμενον ὅτως οὕτω μεγάλη ναῦν, καὶ σφᾶς τὴν μέτρον ἐς τὸν Πειραιᾶ καταπεπλευκέναι, μίαν τὴν ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιταγωγῶν; οἶμαι γὰρ ἐγὼ ὀφῶ, σέ τε καὶ Σάμιππον τουτονί, μὴ κατ' ἄλλο τι ἄξιον ἥκειν, ἢ θεασομένους τὸ πλοῖον. ΛΥ. νὴ Δία, καὶ Ἀδείμαντος ὁ Μυρρινούσιος εἵπετο μετ' ἐμοῦ. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπου νῦν ἐκείνος ἐστίν, ἀποπλανηθεὶς ἐν τῷ πλήθει τῶν θεατῶν. ἄχρι μὲν γὰρ τῆς νεὼς, ἅμα ἠλθομεν, καὶ ἀναβάντες ἐς αὐτὴν, σὺ μὲν, οἶμαι, Σάμιππε, παρῆσθα· μετὰ δὲ, ὁ Ἀδείμαντος ἐγὼ· εἶτ' ἐγὼ μετ' ἐκεῖνον ἐχόμενος ἀμφοτέρωθεν. καί με δι' ὅλης τῆς ἀποβάθρας ὅλης προέπεμπε χειραγωγῶν, ἐμποδισθέντα ὑποδήτοις αὐτὸς ὤν. ὅπως δὲ ἔνδον ἦν, οὐκ ἔτι αὐτὸν εἶδον, οὔτε ἔνδον οὔτε ἐπὶ κατελθόντας. ΣΑ. οἶδα, ὦ Λυκῖνε, ὅπου ἡμᾶς ἀπέλιπεν, ὁπότε, οἶμαι, τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο μειρακίσκον ἐκ τῆς θαλάμης προῆλθε, τὴν τε κεφαλὴν ἐῤῥυτιδωμένον ἐμπεπλεγμένον, καὶ δεδεμένον ἐς τοὐπίσω τὴν κόμην, ἐπ' ἀμφότερα τοῦ μετώπου ἀπηγμένην. εἰ γοῦν ἐγὼ Ἀδείμαντον οἶδα, οἶμαι, γλαφυρὸν ὕστω ἐκεῖνος θεάματα ἰδὼν, μακρὰ χαίρειν φράσας τῷ Αἰγυπτίῳ ναυπηγῷ, τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ πλοῖον πρέσκελα δακρύων, ὡς σφᾶς εἴωθε ταχὺ δακρύειν γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐς τὰ ἐρωτικά. ΛΥ. νὴ μὴν ὑπέρκαλὸς, ὦ Σάμιππε, ὁ μειρακίσκος ἐδοξέ μοι, ὡς οὐ νὴ Ἀδείμαντον οὐκ ἔπληξας, ὃς τοσοῦτοι Ἀθήνησι καλοὶ ἑπόνται, πρώτης ἐλθούσης, τὸ φύσημα, παλαίστρας ἀποπνέοντες, οἷς νὴ τῷ δακρύσαι ἂν ἀλγυνές. ἔστι δὲ τοῦ μελάγχρως εἶδος, νὴ τὸ χλόον ἐστὶ, νὴ λεπτὸς ἄγαν τὴν σκέλην, νὴ ἐφθέγξατο ὀλίγον συρμόν τι, νὴ συνεχὲς, ὃ δὴ τρόχιλον, ἐλλειπτὴ μὲν, ἐς δὲ πάτειον ἦ τοῦ φόβου, καὶ τοῦ τῆς φωνῆς τόνου. ἡ κόμη δὲ, καὶ ἐς τοὐπίσω ὁ πλόκαμος συνεστραμμένος, οὐκ ἐλευθερίου φησὶν αὐτὸν εἶναι. ΤΙΜΟΛ. τοῦτο μὲν εὐγενείας, ὦ Λυκῖνε, σημεῖόν ἐστιν Αἰγυπτίας, ἡ κόμη. ἅπαντες γὰρ οἱ ἐλεύθεροι παῖδες αἰωρόμενον, ἐς τε τοῦ ἐφηβικόν

ΤΙΜΟΛ. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cùm otium alioqui agerem, audito nauem adeò ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, vnam videlicet earum quibus ex Ægypto in Italiam frumentum importari solet? Arbitror autem & vos, te videlicet & Samippum hunc, non ob aliam causſam ex vrbe huc progressos esse, quàm vt nauigium hoc videretis. LYC. Per Iouem, & Adimantus quoque Myrrhinusius vnà nobiscum. Sed nescio vbinam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam vsque ad nauem quidem vnà venimus, & ascendentes in ipsam, tu quidē opinor Samippe præibas, sequebatur autem Adimantus: deindè ego post illum, vtriſque ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cùm ipse absque calceis incederet. Sed postea non ampliùs ipsum vidi, neque intus in naui, neque postquam iterum descendimus. SAMIP. Nosti Lycine vbi nos reliquit ille? Quando opinor formosus ille adolescentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata post tergum coma, ad vtranque frontis partem reducta. Proinde si ego Adimantum rectè noui, arbitror venustum ac dulce adeò spectaculum conspicatum, longum valere iusſo Ægyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, adstitisse lacrymantem, quemadmodum consueuit. Admodum enim procliuis ad lacrymas homo est, quod ad amores attinet. LYC. Atqui non adeò formosus, Samippe, adolescens ille mihi visus est, vt etiam Adimantum velut attonitum in se conuerterit, quem tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garruli, & palæstram spirantes, quibus etiam illacrymari non ignauum est. Hic autem præterquam quòd colore fusco est, etiam labia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquiturque dissolutum & incompositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se verbis, Græcè quidem, sed ad patrium morem concitato strepitu, & inflexo vocis accentu. Coma autem & ille post tergum conuolutus capillus, haudquaquam liberum esse ipsum arguit. TIMOLAVS. Hoc quidem nobilitatis signum, Lycine, est Ægyptiacæ, coma videlicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectum gerunt, vsque dum ex ephebis excedunt.

Pallenem bicpagum Atticum accipio.

quemadmodum & Pallenæ maiores nostri, quibus pulchrum videbatur comam nutrire senes quoque, redimitos crobylli textura, sub aurea cicada religata. SAM. Euge Timolaë, quòd nos commonefacis

Locus est in primo Thucydidis, vbi de coloniis Ionũ tradit τῶν κεροιάχων ἐπιλημμένων.

Thucydidis commentariorum, quæque in proœmio de veteri nostra luxuria dixit ille in Ionibus, quando illi tum vnà cum cæteris in coloniam missi fuere. TIM. At nunc demum in mentem mihi venit Samippe, vbi à nobis relictus fuerit Adimãtus, quando videlicet iuxta malum aliquandiu stetimus sursum spectantes, numerantes coria alia aliis superimposita, & mirantes ascendẽtem per funes nautam, deinde per antennam supernè tutò adeò B eurrentem, apprehensis antennarum clauis seu cornibus. SAM. Rectè dicis: quid igitur oportet facere nos hîc? vtrùm expectare ipsum? an vis vt ego ad nauigium iterum abeam? TIM. Nequaquam, sed pergamus. Nam verisimile est præteriisse illum iam, recipientem in vrbem sese, postquam nos ampliùs inuenire non potuit. Quòd si minùs, at viam saltem nouit Adimantus: neque metuendum est ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYC. At videte ne agreste nimis fuerit, relicto post nos amico, ipsos hinc abire. C Sed eamus tamen, si idem hoc Samippo quoque videtur. SAM. Atque admodũ videtur, si fortè apertã adhuc palæstram deprehẽdere possimus. Sed interea dum sermones cedimus, quãta nauis hæc? centum & viginti cubitos in longitudinem porrecta, latitudine autẽ supra quartam maximè partem mensuræ huius patens. Tum à summis foris ad fundum vsque, quà profundissima est, eo loci videlicet quò sentina defluit, nouem & viginti cubitos alta. Præterea autem quãtus malus, quantámq; sustinet antennam? quanto autem rudente vtitur, atque astringitur? D

Ornamẽtum in anseru modũ effigiatũ. vide Lucianum de nauiũ partibus.

Vt autem ipsa quidem puppis paulatim assurgit inflexa, atque aureũ anserculum supernè habens impositum: è regione autem æqua proportione prora prominet, in anteriorem partem longè porrecta, cognominem naui deam, Isidem videlicet,

Fortasse quali Parasius vsus fuit.

vtrinque additam habens. Nam cætera quidem ornamenta, vti picturæ, & veliflammeus ille atque parasius color, & antè hæc anchoræ quoque, & vertendi circumagendíque instrumẽta, & habitationes illæ post puppim, omnia admiratione digna visa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu cõparari posset.

ἐν Παλλήνῃ οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἷς ἐδόκει καλὸν εἶ) κομᾶν τοὺς γέροντας, ἀναδουμένους κρωβύλλον ὑπὸ τέττιγι χρυσῷ ἀφλημμένον. ΣΑΜ. Εὖγε, ὦ Τιμόλαε, ὅτι ἡμᾶς ἀναμιμνήσκεις τῶν Θουκυδίδου συγγραμμάτων, ἃ ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν τρυφῆς εἶπεν ἐν τοῖς Ἴωσιν, ὁπότε οἱ πρῶτοι στωμυλήσομεν. ΤΙΜ. ἀτάρ, ὦ Σάμιππε, νῦν αὐτοῦ μνήσθη ὁπόθεν ἡμῶν ἀπελείφθη Ἀδείμαντος, ὅτε πρὸς τὸν ἰσὸν ὑπὸ πολὺ ἕστημεν ἀναβλέποντες, ἀριθμοῦντες τῶν βυρσῶν τὰς ὑπερθέσεις, καὶ θαυμάζοντες αὐτόθεν τὸν ναύτην διὰ τῶν κάλων, εἶτα ὑπὸ τῆς κεραίας μόνον ἀσφαλῶς διαθέοντα, τῶν κεραιάκων ὑπιλημμένον. ΣΑΜ. Εὖγε λέγεις. τί δ' οὖν χρὴ ποιεῖν ἡμᾶς ἐνταῦθα; καραδοκεῖν αὐτόν, ἢ ἐθέλεις ἐγὼ αὖθις ἐπανέρχομαι ἐς τὸ πλοῖον; ΤΙΜ. μηδαμῶς, ἀλλὰ προίωμεν. εἰκὸς γὰρ ἤδη προεληλυθέναι ἐνδοτέρω ἀποσοβοῦντα ἐς τὸ ἄστυ, ἐπεὶ μηκέθ' ἡμᾶς εὗρεν ἐδυνάτο· εἰ δὲ μή, ἀλλ' οἶδε τὴν ὁδὸν Ἀδείμαντος, καὶ δίος οὐδέν, μὴ ἀπολιφθεὶς ἡμῶν ἀποδουκολήσῃ. ΛΥΚ. ὁρᾶτε μὴ σκαιὸν ᾖ φίλον ἀπολιπόντας, αὐτοὺς ἀπιέναι· βαδίζωμεν δ' ὅμως, εἰ καὶ Σαμίππῳ τοῦτο δοκεῖ. ΣΑΜ. καὶ μάλα δοκεῖ, ἴσως πως ἀνεῳγῦσαν τὴν παλαίστραν ἔτι καταλήψεσθαι. ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λόγων, ἡλίκη ναῦς, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν πήχεων ἔλεγεν ὁ ναυπηγὸς τὸ μῆκος, εὖρος δέ, ὑπὲρ τὸ τέταρτον μάλιστα τούτου· καὶ ἀπὸ τῆς καταστρώματος, ἐς τὸν πυθμένα, ἢ βαθύτατον κατὰ τὸν αὐλῶνα, ἐννέα πρὸς πῖς εἴκοσι. τὰ δ' ἄλλα, ἡλίκος μὲν ὁ ἱστὸς, ὅσην δὲ αἴρει τὴν κεραίαν, οἷα δὲ πρότονα κέχρηται, καὶ σπεύρεται, ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐπανέστηκεν ἠρέμα καμπύλη, χρυσοῦν χηνίσκον ὑπεικυῖαν, κατώπιστρον δὲ, ἀμάλογον ἡ πρῷρα ὑπερέβηκεν, ἐς τὸ πρόσω ἀποβλέπουσαν, τὴν ἑπόψιον μὲν τῆς νεὼς θεὸν ἔχουσα τὴν Ἶσιν ἑκατέρωθεν. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος κόσμος αἱ γραφαί, καὶ τὸ ἱστίον τὸ πολύχρωμον πορφυροῦν, καὶ τὸ περὶ τοῦτον, αἱ ἄγκυραι, καὶ τροφεῖα, καὶ περιαγωγεῖς, καὶ αἱ μετὰ τὴν πρύμναν οἰκήσεις, θαυμάσια πάντα μοι ἔδοξε. καὶ ὁ τῶν ναυτῶν πλῆθος, στρατοπέδῳ ἂν τις εἰκάσειεν.

ἐλέγετο δὲ καὶ τοσοῦτον ἄγνωτον, ὡς ἱκανὸν εἶ) πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἀττικῇ σπαύσιον τοῦς ζῶφιν. κἀκεῖνα πάντα μικρός τις ἀνθρωπίσκος ἥρων ἤδη, ἐσωζεν ὑπὸ λεπτῇ κάμακι τὰ τηλικαῦτα πηδάλια περιστρέφων. ἐδείχθη γάρ μοι ἀσφαλεστάτος οὗλος, Ηρων, οἶμαι, τοὔνομα. TIM. θαυμάσιος τὴν τέχνην, ὡς ἔφασκον οἱ ἐμπλέοντες, καὶ τὰ θαλάττια ζῶφος, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα. ἠκούσατε δὲ ὅπως δεῦρο κατήγαγε τὸ πλοῖον, οἷα ἔπαθον πλέοντες, ἢ ὡς ὁ ἀστὴρ αὐτοὺς ἔσωσεν; ΛΥΚ. οὐκ, ὦ Τιμόλαε, ἀλλὰ νῦν ἡδέως ἂν ἀκούσαιμεν. TIM. ὁ ναύκληρος αὐτὸς διηγεῖτό μοι, χρηστὸς ἀνὴρ, καὶ τοῦς ὁμιλῆσαι δοξίος. ἔφη δὲ ἀπὸ τῆς Φάρου ἀπάραντας ὑπὸ μάλα βιαίῳ πνεύματι, ἑβδομαίους ἰδεῖν τὸν Ἀκάμαντα. εἶτα ζεφύρου αὐτιπνοήσαντος, ἀπενεχθῆναι πλαγίους ἄχρι Σιδῶνος· ἐκεῖθεν δὲ, χειμῶνι μεγάλῳ δεκάτῃ ὕστερον Χελιδονέας ὄρη τὴν Αὐλῶνος ἐλθεῖν. ἔνθα δὴ τοῦς μικρὸν ὑποφρυχίους δυῶαι ἀπῆναι. οἶδα δέ ποτε τοῦς πλεύσας καὶ αὐτὸς Χελιδονέας, ἡνίκα ἐν τῷ τόπῳ αἴρεται τὸ κῦμα, καὶ μάλιστα τοῦς τὸν Λίβα, ὁπόταν ἐπιλάβῃ καὶ τοῦ Νότου. μετ' ὀλίγον γὰρ δὴ συμβαίνει μερίζεσθαι τὸ Παμφύλιον ἀπὸ τῆς Λυκιακῆς θαλάσσης· καὶ ὁ κλύδων ἅτε ἀπὸ πολλῶν ῥευμάτων τοῦς τῷ ἀκρωτηρίῳ ἐχόμενος. ἀπόξυροι δέ εἰσι πέτραι, ἐξέχουσαι, τοῦς ἐπηρώμεναι τοῦ κλύσματι, καὶ φοβερωτάτην ποιοῦσι τὸν κυματωγὸν, καὶ τὸν ἦχον μέγαν. καὶ τὸ κῦμα πολλάκις ἀπὸ ἰσομέγεθες τοῦ σκηπέλου. τοιαῦτα καὶ σφᾶς καταλαβεῖν ἔφασκεν ὁ ναύκληρος, ἔτι καὶ νυκτὸς οὔσης, καὶ ζόφου ἀκεραίου· ἀλλὰ τοῦς τὸν οἶμαγὸν αὐτῶν ἐπικαλεσαμένους τοὺς θεοὺς, πῦρ τε φανῆναι ἀπὸ τῆς Λυκίας, ὡς γνῶναι τὸν τόπον ἔχοντα, καὶ πίνα λαμπρὸν ἀστέρα, Διοσκούρων τὸν ἕτερον, ἐπικαθίσαι τοῦ καρχησίου, καὶ κατευθῦναι τὴν ναῦν ἐπὶ τὰ λαγὰ ἐς ὃ πέλαγος, ἤδη τοῦ χρημῶ τοῦς φερομένοις. ἐνθεῦθεν δὲ ἅπαξ τῆς ὁρμῆς ἐκπεσόντας, ὑφ' ὧν Αἰγαίου πλεύσαντας, ἑβδομηκοστῇ ἀπ' Αἰγύπτου ἡμέρᾳ τοῦς αὐτοῖς τοῖς Ἐτησίαις πλαγιάζοντας,

A Dicebatur autem tãtum frumẽti numerum portare, quantus in annuum victum sufficere omnibus in Attica facilè posset. Atque hæc omnia paruus quidã homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula conuertens. Cõmonstratus enim mihi fuit caluaster quidam crispus, Heron, opinor, nomine. TIM. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum dicebant ij qui cum eo nauigabãt, & rerum marinarum supra Protea illum doctus. Audistis autẽ quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigãtibus? aut quemadmodum stella ipsos seruarit? LYC. Haud quaquã

B Timolaë. Quin hoc ipsum abs te libenter nunc audierimus. TIM. Ipse nauclerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat autem, cũ à Pharo soluissent, flatu non admodum vehementi septimo die eò fuisse prouectos, vt iam Acamantem viderẽt. Exinde Zephyro ex aduerso spirante trãsuersos abreptos fuisse ad Sidonem vsque. Inde autem tẽpestate magna iactatos, decimo tãdem die per angustias illas ad Chelidonias peruenisse, vbi parum abfuit quin omnes submergerentur. Noui autem, aliquando etiã ipse naui præteruectus Che-

Chelidonia, & quæ difficilia circa eadem nauigatio.

C lidonias, quanti se eò loci attollãt fluctus, & maximè flante Africo, si quãdo assumpserit & Austri partem aliquam secum. Nam ab eo loco contingit diuidi Pãphylium mare à Lycio, & fluctus ipsi, vtpote multis ac variis vndis circa promontoriũ illud velut intersecti (præruptæ autẽ rupes sunt, & acutæ, & incursionibus aquarum exasperatæ) & procellas excitãt terribiliores, & fragorẽ edunt immẽsum. Ac fluctus sæpenumero tanti attolluntur, vt ipsius scopuli altitudinem exæquent. Talia igitur se quoq; tum deprehendisse atque expertos esse nauclerus aiebat: insuper etiam nocte existẽte tum, & tenebris

D profundis. Cæterùm cùm ad ploratum ipsorum dij tandẽ flexi atq; inclinati fuissent, ignem apparuisse ipsis ex Lycia, ita vt locum illũ manifestè cognoscere possent, & stellam quãdam splendidã, Dioscurorum videlicet alterũ, in summa parte mali cõsedisse, nauémque ad finistram in altum iterũ direxisse, cùm iam præceps in rupem deferretur. Atque ex eo, cùm iam semel à recta via excidissent, per Ægæum nauigantes, septuagesimo die quàm ex Ægypto soluerunt, aduersus Etesias per obliquum & transuersè actos;

Ita Græci appellãtur Castor & Pollux, nauigãtium numina.

in Piræum heri appulsos huc esse, eò vsq; videlicet ad inferiorem partẽ abreptos, quos conueniebat Creta ad dexteram relicta, supra Maleam tenẽdo cursum, iam in Italia esse. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem istum, aut Nerei potiùs æqualem, qui tantum à via aberrarit. Sed quid hoc? an non Adimantus ille? TIM. Admodũ Adimantus ipse. Vocemus igitur hominem. Adimante: Te, inquam, Myrrhinusium illum, Strobichi filium. LYC. Ex duobus alterum illi accidit videlicet: aut enim succenset nobis, aut obsurduit. Nã omnino Adimantus ille est, neque alius quisquã. Admodum igitur planè iam video, & vestẽ ipsius & incessum agnosco. Etiam tonsura illa ad viuum vsque, arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationẽ hanc & gressum, vt assequamur hominem. Quòd nisi veste apprehẽsum te conuertissemus Adimante, nunquam puto hodie clamantes nos exauditurus fuisses. At etiam cogitabundo similis videris, nescio quid magnum, ac minimè contemnendũ, tecum ipse animo & cogitatione, vt vidêre, volutans. ADIM. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine, sed mihi noua quædam cogitatio inter eundum in mentem veniens, vt ne audirem vos fecit, dum intẽtè adeò ac tota mente in illã velut defixus incũbo. LYC. Quænã ista? ne enim graueris dicere, nisi omnino ex arcanis istis aliqua fuerit. Atqui initiati sumus & nos, vt scis, & celare quæ audimus, didicimus. ADIM. At erubesco equidẽ apud vos dicere: adeò iuuenile vobis videbitur, sat scio, id quod nunc cogito. LYC. Num amatoriũ quiddam est? Neque enim hoc profanis nobis narrabis, sed splendida admodum face etiam ipsis lustratis initiatísq;. ADIM. Nihil, ô præclare, istiusmodi, sed opulentiã quandam mihi ipsi fingebam, quã inanem felicitatem plerique vocare solent: atque in ipsa adeò acie opum & deliciarũ versãti mihi, superueniistis. LYC. Proinde illud quod in procliui est, Communis Mercurius, aiunt. Ac in medium allatas huc diuitias istas depone. Æquum enim est nos quoque parte aliqua frui voluptatum Adimãti, amici cùm simus. ADIM. Relictus equidẽ à vobis fui statim à principio cùm primùm nauem conscendissemus, postquã te Lycine in tuto collocassem. Nã metiente me anchoræ magnitudinem, nescio quorsũ vos à me discessistis.

A ἐς Πφεαιᾶ ἆδες καθορμίσασθαι, τοσοῦτον ἀποσυρέντας ἐς ὃ κάτω, οὓς ἔδει τὴν Κρήτην δεξιὰν λαβόντας, ὑπὲρ τὸν Μαλέαν πλεύσαντας, ἤδη ἂν εἶναι ἐν Ἰταλίᾳ. ΛΥ. νὴ Δία; θαυμάσιόν τινα φῆς κυβερνήτην τὸν Ἥρωνα, ἢ τοῦ Νηρέως ἡλικιώτην, ὡς τοσοῦτον ἀπεσφάλη τῆς ὁδοῦ. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐκ Ἀδείμαντος ἐκεῖνός ἐστι; TIM. πάνυ μὲν οὖν Ἀδείμαντος αὐτός. ἐκβοήσωμεν οὖν· Ἀδείμαντε, σέ φημι τὸν Μυρρινούσιον, τὸν Στροβίχου. ΛΥΚ. δυοῖν θατέρων, ἢ δυσχεραίνει καθ' ἡμῶν, ἢ ἐκκεκώφωται· Ἀδείμαντος B γὰρ, οὐκ ἄλλος τις ἐστί, πάνυ ἤδη σαφῶς ὁρῶ, καὶ θοιμάτιον αὐτοῦ, καὶ ὃ βάδισμα ἐκείνου, καὶ ἐν χρῷ ἡ κουρά· ὑπεπείγωμεν δὲ ὅπως τὸν πρόσπατον, ὡς καταλάβωμεν αὐτόν· ἐὰν μὴ τῷ ἱματίου λαβόμενοί σε ὑπεκρέψωμεν, ὦ Ἀδείμαντε, οὐχ ὑπακούσῃ ἡμῖν ἐμβοῶσιν; ἀλλὰ γὰ φροντίζοντί ἐοικας ὅτι σεμνοίας τινὸς, οὐ μικρὸν οὐδὲ ὑπόπτερον πρᾶγμα, ὡς δοκεῖς, αἰωρυκλῶν. ΑΔΕΙ. οὐδέν, ὦ Λυκῖνε, χαλεπὸν, ἀλλά με καινή τις ἔννοια μεταξὺ βαδίζοντα ὑπελθοῦσα, C παρακούσαι ὑμῶν ἐποίησεν, ἀτενὲς πρὸς αὐτὸν ἀπόντι τῷ λογισμῷ ἀποβλέποντα. ΛΥΚ. τίς αὕτη; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν, εἰ μή τις ἐστὶ τῶν πάνυ ἀπορρήτων. καίτοι ἐτελέσθημεν, ὡς οἶσθα, καὶ τέλη μεμαθήκαμεν. ΑΔΕΙ. ἀλλ' αἰσχύνομαι ἔγωγε εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς· οὕτω γὰρ μειρακιώδες ὑμῖν δόξει τὸ φρόντισμα. ΛΥ. μῶν ἐρωτικόν τί ἐστιν; οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἀμυήτοις ἡμῖν ἔξαγορεύσῃς, ἀλλ' ἐπὶ λαμπρᾷ τῇ δᾳδὶ καὶ αὐθις τετελεσμένοις. ΑΔΕΙ. οὐδέν, ὦ θαυμάσιε, θιοῦσπιν, ἀλλά τινα πλοῦτον ἐμαυτῷ D αἰσπλατύνομαι, ὃν κενὸν μακαρίαν οἱ πολλοὶ καλοῦσι· καί μοι ἐν ἀκμῇ τῆς περιουσίας καὶ τρυφῆς ἐπέστητε. ΛΥ. οὐκοῦν τὸ προχείρισμα τοῦτο, κοινὸς Ἑρμᾶς, φασὶ, καὶ εἰς μέσον καταθῶμεν φέρων τὸν πλοῦτον· ἄξιον γὰρ ἀπολαῦσαι καὶ μέρος φίλους ὄντας, τῆς Ἀδειμάντου τρυφῆς. ΑΔ. ἀπελείφθω μὲν ὑμῶν οὐθὲν ἐν τῇ προθύρῃ ἐς τὸ ναῦν ὑποβάσῃ, ἐπεί σε, ὦ Λυκῖνε, κατέσησα ἐς ὃ ἀσφαλές. προμετρουμένου γάρ μου τὸ ἀγκύρας τὸ μέγεθος, οὐκ οἶδ' ὅπου ὑμᾶς ἀπέστητε.

ἰδὼν δ' ὅμως τὰ πρῶτα, ἠρόμην τινὰ τῶν ναυτῶν ὁπόσην ἀποφέρῃ ἡ ναῦς τῷ δεσπότῃ ὡς ἐμπορικὴ κατ' ἔτος ἕκαστον τὸν μισθοφορίαν. ὁ δέ μοι, Δώδεκα, ἔφη, Ἀττικὰ τάλαντα, εἴ τις πυλάχιστον τὰς λογίζοιτο. τοιοῦτον οὖν ἐπόμενος, ἐλογιζόμην, εἰ τις θεὸν τὸν ναῦν ἄφνω ἐμὲ ποιήσειεν εἶναι, οἷ' ἂν ὡς διάγοιμι βίον ἐβίωσα, καὶ ποσῶν τοῖς φίλοις, καὶ ὁπόσα πλέων ἐνίοτε μὲν αὐτὸς, ἐνίοτε δὲ οἰκέτας ἐκπέμπων· εἶτα ἐκ τῶν δώδεκα ἐκείνων τάλαντων, οἰκίαν τε ἤδη φκοδομησάμενον ἐν ὑπερῴῳ μικρὸν ὑπὲρ τὴν ποικίλην, τὴν τοῦδε τὸν Ἰλισσὸν ἐκείνην τὴν παρῳκίαν ἀφεὶς, καὶ οἰκέτας ὠνησάμενον καὶ ἐσθῆτας, καὶ ζεύγη, καὶ ἵππους. νυνὶ δὲ ἤδη καὶ ἔπλεον, ὑφ' ἁπάντων εὐδαιμονιζόμενος τῶν ὑπ' ἐμοῦ, φοβερὸς τοῖς ναύταις, καὶ μονονουχὶ βασιλεὺς νομιζόμενος. ἔτι δέ μοι τὰ κατὰ τὴν ναῦν εὐπετίζοντι, καὶ ἐς λιμένα πόρρωθεν ἀποβλέποντι, ὑπιγας, ὦ Λυκῖνε, κατέδυσας τὸν πλοῦτον, καὶ ἀπέτρεψας ἐμοῦ φερόμενον ὅ σκάφος ὑρείᾳ τῆς ψυχῆς τῷ πνεύματι. ΛΥ. σκοπῶ, ὦ γενναῖε, λαβόμενός μου, ἀπαγαγὼν πρὸς τὸν στρατηγὸν, ὡς τινα πειρατὴν, ἢ καταποντιστὴν, ὃς τηλικοῦτον ναυάγιον εἴργασμαι, καὶ τοῦτο, ἐν γῇ κατὰ τὴν ἐκ Πειραιῶς ἐς ἄστυ. ἀλλ' ὅρα ὅπως παραμυθήσομαί σου τὸ πάθημα. πέντε γὰρ εἰ βούλει, καλλίω καὶ μείζω τῆς Αἰγυπτίου πλοῖα ἤδη ἔχε, καὶ ὅ μέγιστον, σοὶ καταδῦναι δυνάμενα. καὶ τάχα σοι πεντάκις ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἔτος ἕκαστον σιταγωγείτω σιταγωγίαν, καὶ, ὦ ναυκλήρων ἄριστε, δῆλος εἶ ἀφορήτως ἡμῖν τότε ὑβρισόμενος. ὡς γὰρ ἐπὶ ἑνὸς πλοίου τουτουὶ δεσπότης ὤν, προήκουες βοῶντων, εἰ πέντε κτήσαιο τοιούτῳ πηλίκους πρῶτα, καὶ ἀπώλεσθαι, οὐδὲ ἐνὶ δηλαδὴ τοῖς φίλοις. σὺ μὲν οὖν εὐπλόει, ὦ βέλτιστε· ἡμεῖς δὲ, ἐν Πειραιεῖ καθεδούμεθα· καὶ τοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἢ Ἰταλίας καταπλέοντας ἀναχρινοῦντες, εἴ που ὁ μέγα Ἀδήμαντου πλοῖον, τὸν Ἰσιν, τὸν οἶδεν. ΑΔΕΙ. ὁρᾷς, ὃ ἐγὼ ᾠόμην σιπεῖν ἀ σενοόουν, εἰδὼς ὅτι ἐν τέλωτι καὶ σκώμματι ποιήσεταί μου τὸν ψόγον.

A Attamen cùm omnia perlustrassem, interrogaui quendam ex nauris, quantum mercedis ac lucri cõmunibus rationibus nauis ea referret domino in singulos annos. Ille autẽ, Duodecim, inquit, talenta Attica, etiam si quis cõmuniora tantùm cõputaret, & ad minimã summam redigeret. Exinde igitur rediens mecum ipse cogitabam, Quòd si nũc deorum quispiã nauem hanc derepentè meam esse faceret, qualem & quàm beatam vitam acturus eram? qui & amicis benefacturus, & interdum quidem ipse in ea nauigaturus, interdum autem seruos emissurus, deinde ex duodecim illis talentis & do-
B mum ædificaturus essem in loco maximè opportuno, paulò videlicet supra porticum pictam, relicta paterna illa, quam apud Ilissum habeo, & seruos coëmpturus, & vestes, & vehicula, & equos. Iam autem nauigabam quoque, & felix ab omnibus iis qui nauem conscenderant, prædicabar, à nautis autem formidabar, & tantùm non rex quispiam existimabar, cùm interea dum ea quæ in naui sunt, compono, & ad portum à longè aspicio, superueniens Lycine opulentiam hãc omnem submersisti mihi, nauémque
C ipsam bene ac secundo voti vento labentem, subuertisti. L Y C. Proinde ô generosè, correptum me abduc hinc ad Imperatorem, veluti piratam aliquem, aut demersorem, vt qui tantum naufragium effecerim, ídque etiam in terra, in via videlicet qua ex Piræo in vrbem itur. At vide tamen quo pacto te consolabor pro hoc lapsu. Quinque enim, si placet, pulchriora adeò, & maiora Ægyptio isto nauigia possidere te facito: &, quod maximum fuerit, etiam talia, quæ demergi non possint. Deinde etiam quinquies tibi ex Ægypto per singulos annos frumẽ-
D tum fortassis importent. Atque ô nauclere optime, iam nunc prę te fers quàm nobis tũ intolerabilis futurus sis. Nam cùm vnius etiam nauigij istius dominus existens, exaudire clamantes nos haud volueris, quid ageres si quinque possideas vltra hoc, tribus velis instructa, & tempestatibus inuicta? nempe ne aspiceres quidem amicos. Proin tu quidem secunda nauigatione vtere, ô præclare, nos autem in Pireo sedebimus, eósque qui vel ex Ægypto vel Italia nauigabunt, interrogabimus, Eccubi magnum illud Adimanti nauigium, Isidem puta, quispiam viderit. A D I M. Vides. propterea equidẽ grauabar dicere quidnam esset quod in animo mecũ ipse cogitabam, sat sciẽs quòd risu & dicacitate prosecuturi essetis votũ meum.

Quare subsistens hîc aliquantulum, dum vos progressi fueritis, cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo satius est cum nautis me colloqui, quàm hîc à vobis irrideri. LYC. Nequaquam: nam tecum illam conscendemus etiam ipsi subeuntes. A DIM. At scalas subtrahã, ingrediendo vos præuertens. LYC. Proinde nos adnatando sequemur vos. Ne enim putes tibi quidem facile esse tanta nauigia possidere, cùm neque emeris illa, neque ædificaueris: nos autem nõ posse à diis petere vt per multa stadia indefessis nobis liceat natare. Atqui primũ etiam in Æginam ad festum Dianæ, scis quàm parua nauicula omnes simul amici, quatuor quisque datis obolis traiecerimus, & tamen nihil ægrè ferebas quòd tecum nauigaremus: nunc autem indignaris quòd tecum conscensuri sumus, & scalas præingressus subtrahis. Nimirum luxu diffluis Adimante, & in sinum non inspuis, neque agnoscis quinam ipse sis, qui nauclerum nunc agis. Adeò te sublimem euexit domus ista, in pulcherrimo vrbis loco ædificata, & seruorum multitudo. Atqui ô præclare, per Isidem quæso, etiam Niliaca salsamenta, tenuia ista dico, memineris nobis huc ex Ægypto apportare, aut vnguentum à Canopo aliquod, aut Ibin ex Mẽphide: Quòd si verò nauis etiam sufficiet, ex pyramidibus quoque vnam. TIM. Satis iocorum, Lycine. An non vides quo pacto erubescere Adimantum feceris, multo adeò risu nauigio inundato, ita vt iam superfluat, neque ampliùs ad id quod influit, resistere possit? Et quoniam adhuc multum nobis viæ ad vrbem vsque restat, diuiso in quatuor partes itinere, suo cuique attributo stadio, postulemus à diis quæ cuique maximè videbuntur. Ita enim & nos laborẽ eundi fefellerimus, & pariter lætitia quadã afficiemur, perinde ac somnio aliquo suauissimo vltro nobis obiecto, quod nos quoad ipsi voluerimus, beet. Nam penes vnumquenque ipsum mensura voti erit, & dij omnia exhibendo subministrent, etiamsi alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod maximum est, demonstratio quædam erit hæc res, quinã omnium optimè diuitiis ac votis vsurus sit. Indicabit enim quisque qualisnam futurus fuerit, si ei diuitiæ tantæ contigissent. SAMIP. Pulchrè mehercle Timolaë, atque adeò obsequor tibi, & cùm tempus vocauerit, optabo quæcũque videbitur.

ὥστε ὀλίγας μικρόν, ἐστ' ἂν ὑμεῖς προχωρήσητε, ἀπὸ πλοὺσου μᾶ πάλιν ὀπὶ τῆς νεώς. πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῖς ναύταις προσλαλῆν, ἢ ὑφ' ὑμῶν καταγελᾶσθαι. ΛΥ. μηδαμῶς, ἐπεὶ συνεμβησόμεθά σοι καὶ αὐτοὶ ἀποσάντες. ΑΔΕΙ. ἀλλὰ ὑφαιρήσω τὴν ἀποβάθραν, προεξελθών. ΛΥ. σὺ μὲν οὖν ἡμᾶς τε προσνήξόμεθα ὑμῖν. μὴ γὰρ οἴου σοὶ μόνῳ εἶναι ῥᾴδιον τηλικαῦτα πλοῖα κτᾶσθαι, μήτε ὡριαμένῳ μήτε ναυπηγησαμένῳ· ἡμεῖς δὲ, οὐκ αἰτησόμεθα παρὰ τῶν θεῶν ὀλίγους σταδίους ἀκμῆτες διανήξασθαι ὑμᾶς. καίτοι πρώην καὶ ἐς Αἴγιναν ὀπὶ τὴν τῆς ἀποδίας τελετὴν, οἶσθα ὅτι ἡλίκῳ σκαφιδίῳ πάντες ἅμα οἱ φίλοι τετταράων ἕκαστος ὀβολῶν διεπλεύσαμεν, καὶ οὐδὲν ἐδυσχέραινες ἡμᾶς συμπλέοντας· νῦν δὲ ἀγανακτεῖς, εἰ συνεμβησόμεθά σοι, καὶ τὴν ἀποβάθραν προεξελθὼν ἀφαιρῇ. ὑπερφιλοτιμεῖ γε, ὦ Ἀδείμαντε, καὶ ἐς τὸν κόλπον ὑπερῳκοδόμηται, οὐδὲ οἶσθα ὅστις ὢν ναυκληρῇς. οὕτως ἐπῆρέ σε ἡ οἰκία, ἐν καλῷ τῆς πόλεως οἰκοδομηθεῖσα, καὶ τὴν ἀκολουθὸν ὄχλος. ἀλλ', ὦ γαθὲ, πρὸς τῆς Ἰσιδος, καὶ τὰ Νειλῶα ταῦτα ταρίχη τὰ λεπτὰ μεμνησο ἡμῖν ἀγαγεῖν ἀπ' Αἰγύπτου, ἢ μύρον ἀπὸ τῆς Κανώπου, ἢ Ἶβιν ἐκ Μέμφιδος· εἰ δὲ καὶ ἡ ναῦς ἐδώσει, καὶ τῶν πυραμίδων μίαν. ΤΙ. ἄλις παιδιᾶς, ὦ Λυκῖνε· ὁρᾷς ὡς ἐρυθριᾷν Ἀδείμαντον ἐποίησας, πολλῷ τῷ γέλωτι ὑπακλύσας τὸ πλοῖον, ὡς ὑπερέχειν ἤδη, καὶ μηκέτι ἀντέχειν πρὸς τὸ ὑπερρέον; καὶ ἐπεὶ τοῦ ἔτι πολὺ ἡμῖν τὸ λοιπόν ὅσον πρὸς τὸ ἄστυ, διελόμενοι τετραχῇ τὴν ὁδὸν κατὰ τοὺς ὑποβαλλομένους ἕκαστος σταδίους, αἰτησώμεθα παρὰ τῆς τύχης καὶ τῶν θεῶν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμᾶς ὅτε κάματος λάθοι, καὶ ἅμα θύφρανούμεθα, ὥσπερ ἡδίστῳ ὀνείρατι ἐκουσίως περιπεσόντες, ἐφ' ὅσον βουλόμεθα δὴ ποιήσοντι ἡμᾶς. πρὸς αὖ γὰρ ἑκάστῳ τὸ μέτρον τῆς θύρης, καὶ οἱ θεοὶ πάντα ὑποκείσθωσαν προθύμως, εἰ καὶ τῇ φύσῃ ἀπίθανα ἔσται. τὸ δὲ μέγιστον ἐπίδειξις ἔσται τοῦ πράγματος, ὅστις δὴ ἄριστα χρήσεται τῷ πλούτῳ, καὶ τῇ θύρᾳ. δηλώσει γὰρ οἷος ἂν τὴν πλουτήσας ἐλπίζεται. ΣΑΜ. καλῶς, ὦ Τιμόλαε, καὶ πείθομαί σοι, καὶ ὅταν ὁ καιρὸς καλῇ, δύξομαι ἄφρ δὴ δοκῇ. εἰ μὲν

εἰ μὲν γὰρ Ἀδείμαντος βούλεται, οὐδὲ ἐρωτᾶν οἶμαι, ὅς γε δὴ ἐν τῇ νηῒ τὸν ἕτερον πόδα ἔχει· χρὴ δὲ καὶ Λυκίνῳ δοκεῖν. ΛΥ. ἀλλὰ πλουτωμεν, εἰ τοῦτο ἄμεινον, μὴ καὶ βασκαίνειν δόξω τοῖς κοινοῖς δυτυχίαις δοκῶ. ΑΔΕΙ. τίς γοῦν πρῶτος ἄρξεται; ΛΥ. σὺ, ὦ Ἀδείμαντε, εἶτα μέν σε, οὗτοσὶ Σάμιππος, εἶτα, Τιμόλαος, ἐγὼ δὲ, ὀλίγον ὅσον ἡμιστάδιον ὑστερήσω τοῦ Διπύλου ἐπιλήψομαι τῇ εὐχῇ, καὶ τοῦτο ὡς οἷόν τε τρεχέδραμών. ΑΔΕΙ. σχολῇ γοῦν ἐγὼ μὲν οὐδὲ νεὼς ἀποχήσομαι τῆς νεώς. ἀλλ' εἴπερ ἔξεστιν, ἐπιμετρήσω τῇ εὐχῇ. ὁ δὲ Ἑρμῆς ὁ καρδῶος ἐπινευσάτω ἅπασιν. ἔστω γὰρ ὃ πλοῖον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ἐμὰ, καὶ ὁ φόρτος, οἱ ἔμποροι, αἱ γυναῖκες, οἱ ναῦται, καὶ ἄλλο εἴ τι ἥδιστον κτημάτων ἀπάντων. ΣΑΜ. λέληθας σεαυτὸν ἔχων ἐν τῇ νηΐ. ΑΔ. τὸν παῖδα φῄς, ὦ Σάμιππε, τὸν κομήτην; καλὸς γοῦν ἔστω ἐμός· ὁπόσος δὲ ὁ πυρός ἐστιν, ἐκεῖνος ὁ ἀριθμὸς ἅπας, χρυσοῦν ἀποσημον γενέσθω, τοσοῦτοι Δαρεικοί. ΛΥΚ. τί τοῦτο, ὦ Ἀδείμαντε, καταδύσεταί σοι ὃ πλοῖον; οὐ γὰρ ἴσον βάρος πυρῷ, καὶ τῷ ἰσαρίθμῳ χρυσίον. ΑΔΕΙ. μὴ φθόνει, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ἐπειδὰν εἰς σὲ πρέλθῃ ἡ εὐχὴ, τὸν Παρνηθα ἐκεῖνον εἰ θέλοις, ὅλον χρυσοῦν ποιήσας ἔχε, κἀγὼ σιωπήσομαί σοι. ΛΥ. ἀλλ' ὑπὲρ ἀσφαλείας τοῦτο ἔγωγε τῆς σῆς ἐπιμελήσομαι, ὡς μὴ ἀπολέσθαι ἅπαντας μετὰ τοῦ χρυσίου· καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα, μέτρια, τὸ μειράκιον δὲ τὸ ὡραῖον, ἀποπνιγήσεται ἄθλιον, νῆν οὐκ ἐπισάμενον. ΤΙΜ. θάρρει, ὦ Λυκῖνε· οἱ δελφῖνες γὰρ αὐτὸ ὑποδυόντες, ἐξοίσουσιν ἐπὶ τὸν γῆν. ἢ νομίζεις κιθαρῳδὸν μέν τινα σωθῆναι πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἀπολαβεῖν τὸν μισθὸν αὐτῆς ᾠδῆς, καὶ νεκρόν τι ἄλλο παιδίον εἰς τὸν Ἰσθμὸν ὑπὸ δελφῖνος ὁμοίως κομισθῆναι, τὸν δὲ Ἀδειμάντου οἰκέτην τὸν νεώνητον, ἀπρόσωπον δελφῖνος ἐρωτικοῦ; ΑΔΕΙ. τί σὺ γὰρ, Τιμόλαε, μιμῇ Λυκῖνον, καὶ ἐπιμετρεῖς τοῖς σκώμμασιν, καὶ ταῦτα, εἰσηγητὴς αὐτὸς γενόμενος. ΤΙ. ἄμεινον γὰρ ἦν πιθανώτερον αὐτὸ ποιεῖν, καὶ ἵνα φησὶν ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀνορύξαι, ὡς μὴ πρόσωπα ἔχοις ἐκ τοῦ πλοίου, μεταλήψεις χρυσίον ἐς ὃ ἄφυ.

A Nam si Adimantus vult, ne interrogandum quidem opinor, vt qui in naui alterum pedem habeat. Oportet autem & Lycino idem videri. LYC. Ac diteſcamus ſanè, ſi hoc potius, ne inuidere etiam communi fortunæ videar. ADIM. Quis igitur primus incipiet? LYC. Tu Adimante, deinde ſecundo loco Samippus hic poſt quem Timolaus. Ego verò paulò antè quàm ad Dipylum perueniemus, circa extremum ſemiſtadium videlicet votum meum incipiam, idque quoad fieri poteſt, breuiſſimè percurram. ADIM. Proinde ego quidem neque nunc à naui diſcedam, ſed ſi modò licet, etiam amB plius aliquid voto adiiciam; Mercurius autem quæſtuoſus ille annuat omnibus. Sit enim nauigium, & quæ in eo ſunt, mea omnia, & onus quod fertur videlicet, & mercatores, & mulieres, & nautæ, & ſi quid aliud ſuauiſſimum fuerit ex cũctis facultatibus. SAMIP. Atte ipſum oblitus es in naui habẽs. ADIM. Puerum iſtũ, inquis, Samippe, comatum? Et ille igitur meus ſit: quantum autẽ frumenti eſt, totus ille numerus in aurum ſignatum vertatur, fiántque totidem DaricI. LYC. Quid hoc Adimante? Submergetur tibi nauigium: non enim idẽ pondus eſt tritici, & æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæſo Lycine, ſed poſtquam ad te peruenerit votum, Parnethen, ſi placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quò magis in tuto ipſe nauigares, hoc agebam, ne videlicet vnà cum auro omnes periretis. Ac quantum ad veſtras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurũ erat: adoleſcentulus autem ille formoſus ſuffocabitur miſer, cũ natare neſciat. TIM. Bono animo ſis Lycine. Delphines enim ipſum tergo ſubeũtes, interrã deportabunt. An tu putas citharœdum quempiã ab illis ſeruatum eſſe, accepiſſéque mercedem hanc carminis ſui: deinde & alium quendam puerum mortuum, in Iſthmum à Delphine eodem pacto apportatum: Adimãti autem ſeruum hunc nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem? ADIM. Etiam tu Timolaë imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuitia, & hoc, cùm tu ipſe huius rei dux & caput ſis. TIM. Melius enim fuerat veriſimilia magis te fingere hæc, & alicubi theſaurum ſub lecto effodere aliquem, ne tibi negotium ipſe exhiberes, dum aurum è naui in vrbem transferes.

καρδῶος cognomẽtum Mercurij eſt, ἀπὸ τῆς κερδοῦς, id quòd lucris præſit.

Scilicet aurei, vt Philippici.

Mons eſt Attica.

ADIM. Rectè dicis. Effodiatur igitur thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula est, medimna videlicet mille auri signati. Statim itaque, iuxta Hesiodum, ædes principiò quàm maximè insignes habitarem, deinde quæ circa vrbẽ sunt, omnia iam coëmissem, præterquã quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacent, & circa Isthmum nonnulla quoque certaminum gratia, si quãdo ad Isthmia proficisci lubitũ esset, & Sicyonium campum: & in summa quicquid vsquã in Græcia foret vel cõsitum nemoribus, vel irriguum fontibus, vel fœcundum frugibus, id omne breui adeò tempore Adimanti sit. Aurum autem cõcauum nobis sit ad cibum ex eo capiendum, pocula verò haudquaquã leuia, vt Echecratis illa, sed duorum talentorum vnumquodque põdere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculũ adeò graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphium quoddã pondus attollẽte? ADI. Mi homo, ne mihi disturba votum. Ego verò etiam mensas totas aureas facturus sum, & lectos aureos: si verò nõ tacueris, etiam ipsos ministros. LYC. Vide modò ne quemadmodum Midæ & panis tibi & potus aurum fiat, & dire escẽdo miser pereas, fame ista pretiosa enectus. ADIM. Tua igitur magis verisimiliter compones paulo pòst Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterùm ad hæc vestis quoque purpurea mihi sit, & victus quàm maximè delicatus: somnus, quoad fieri potest, suauissimus: amicorum salutationes, & petitiones: & quod vulgo faciunt, omnes me vereantur & adorent: atque alij quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obambulent, inter ipsos autem & Cleænetus & Democrates, illi supra modum. Atque accedentibus quidem ipsis, & ante alios intrò recipi volentibus, ianitores septem astantes, ingentes barbari, in frontem statim impingant ianuam, perinde atque ipsi nunc alius faciunt. Ego verò, quando visum fuerit, prospiciẽs quemadmodum sol, illorum quidem nonnullos ne aspiciam quidem: si verò pauper quispiam, qualis ego videlicet fui ante repertum thesaurum, illum humaniter complectar ac lotum ad cœnam sub tempus venire iubebo. Diuites autem isti rumpentur, aspicientes vehicula, equos, & pueros formosos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, vt quisque fuerit maximè floridus.

ΑΔ. Οὐ λέγεις. αὐτοματοῦ θησαυρὸς ὑπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν λίθινον, ὃς ἔστιν ἡμῖν ἐν τῇ αὐλῇ, μέδιμνοι χίλιοι ἐπισήμου χρυσίου. ἄθρει οὖν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, οἶκος ὃ πρῶτον, ὡς αὐτὸς ἐπισημότατα οἰκοίην· καὶ τὰ περὶ ὃ ἄστυ πάντα ὠνησάμενος ἤδη, πλὴν ὅσα Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ ἐν Ἐλευσῖνι· ὅσα δὲ παραθαλάττια, καὶ περὶ τὸν Ἰσθμὸν ὀλίγα, τῶν ἀγώνων εἵνεκα, εἴ ποτε δὴ τὰ Ἰσθμια ἐπιδημήσαιμι, καὶ ὃ Σικυώνιον πεδίον, καὶ ὅλως, εἴ που τι ἦν σπουδαῖον, ἢ ἔνυδρον, ἢ δένδρεσιν ἐν τῇ Ἑλλάδι, πάντα ἐν ὀλίγῳ Ἀδημάντου ἔστω. ὁ χρυσὸς δὲ, κοῖλος ἡμῖν ἐμφαγεῖν· τὰ δὲ ἐκπώματα, μὴ κοῦφα, ὡς τὰ Ἐχεκράτους, ἀλλὰ διπάλαιστον ἕκαστον τὸ ὀλκεῖον. ΛΥ. εἶτα πῶς οἰνοχόος ὀρέξει πλῆρες ὕστω βαρὺ ἔκπωμα; ἢ σὺ δέξῃ πρὸς αὐτοῦ ἀμογητὶ δὲ σκύφον, ἀλλὰ Σισύφιόν τι βάρος ἀναδιδόντος; ΑΔ. αὐθαδέστατε, μή μοι ἀνάλυε τὸν βίον. ἐγὼ δὲ καὶ τραπέζας ὅλας χρυσᾶς ποιήσομαι, καὶ βάς κλίνας χρυσᾶς· εἰ δὲ μὴ σιωπήσῃ, καὶ τοὺς δημιουργοὺς αὐλιεῖς. ΛΥ. ὅρα μόνον μὴ ὥσπερ τῷ Μίδᾳ, καὶ ὁ ἄρτος σοι, καὶ ὁ ποτὸν, χρυσοῦς γένηται, καὶ πλουτῶν, ἄθλιος ἀπόλῃ, λιμῷ διαφθαρεὶς πολυτελῶς. ΑΔ. τὰ σὰ ῥυθμιεῖς πιθανώτερον, ὦ Λυκῖνε, μετ' ὀλίγον, ἐπειδὰν αὐτὸς αἰτῇς. ἐάσῃς δὲ τοῦτο ἀλουργὴς, καὶ ὁ βίος οἷος ἁβρότατος· ὕπνος, ἐφ' ὅσον ἥδιστος· φίλων προσόδοι, καὶ δεήσεις, καὶ ὃ ἀπανταῖς ὑπ' αὐτῶν ποιήσειν, καὶ προσκυνῆν· καὶ οἱ μὲν, ἕωθεν πρὸς ταῖς θύραις ἀῶσι καὶ κάτω προπατήσουσιν, ἐν αὐλιεῖς ὦσι, καὶ Κλεαίνετος καὶ Δημοκράτης οἱ πάνυ· καὶ προσελθοῦσί γε αὐλιεῖς, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων εἰσδεχθῆναι ἀξιοῦσι, θυρωροὶ ἑπτὰ ἐφεστῶτες, μεγέθει βαρβαρικοὶ πρόσαντες ἡμῖν ἐς τὸ μέτωπον τὸν θύρᾳ τὴν θύραν, οἷα νῦν αὐλοὶ ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ, ὁπότ' ἂν δόξῃ, προσκύψας ὥσπερ ὁ ἥλιος, ἐκείνων μὲν οὐδὲ ἐπιβλέψομαι οὐδέν. εἰ δέ τις πένης, οἷος ἐγὼ πρὸ τοῦ θησαυροῦ, φιλοφρονήσομαι τοῦτον, καὶ λουσάμενον, ἥκειν κελεύσω τὴν ὥραν ὅτι δεῖπνον. οἱ δὲ, ἀποπνιγήσονται οἱ πλούσιοι, ὁρῶντες ὀχήματα, ἵππους, καὶ παῖδας ὡραίους, ὅσον δισχιλίους ἐξ ἁπάσης ἡλικίας, ὅ, τι πρὸς ὃ ἀνθηρότατον.

εἶπα δεῖπνα ὅτι χρυσοῦ (οὐ γὰρ ὁ ἄργυρος, ὦ ἑταῖρε, ἐμὲ) παρέχεις μοι, ἐξ Ἰσπανίας, οἶνος δὲ, ἐξ Ἰταλίας, ἔλαιον δὲ, ἐξ Ἰσπανίας καὶ τοῦτο, μέλι δὲ ἡμέτερον ὃ ἄπυρον, καὶ ὄψα πάντα ὁπόθεν, καὶ σῦες, καὶ λαγῶς, καὶ ὅσα πτηνά, ὄρνις ἐκ Φάσιδος, καὶ παὼς ἐξ Ἰνδίας, καὶ ἀλεκτρυὼν Νομαδικός· οἱ δὲ σκευάζοντες ἥκασι, θρῖσαί τινες, ὥσπερ πέμματα καὶ χυμοὺς ἔχοντες. εἰ δέ τινι παρατίθημι, σκύφον ἢ φιάλην αἰτήσας ὁ σκιπίων, ἀποφερέτω καὶ ὃ ἔκπωμα· οἱ δὲ νῦν πλούσιοι, ὥσπερ ἐμὲ ἰδόντες καὶ παρασάντες δηλαδὴ ἄπαντες. καὶ οὐκ ἐπὶ ὃ ἀργυροῦν πινάκιον, ἢ τὸν σκύφον ὑποδείξεται Διόνικος ἐν τῇ πομπῇ, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὀφῇ τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς ἀργύρῳ τοσούτῳ κεκοσμημένους. τῇ πόλει δὲ ταῦτα πρὸς ἐμοῦ ἀφαίρετα ὑπάρξει αὐτῇ, αἱ μὲν δραχμαὶ, καὶ μύρια ἕκαστον δραχμαί, τοῖς μὲν ἄλλοις ἑκατὸν, τοῖς δὲ μετοίκοις, ἥμισυ τούτων. δημόσια δὲ ἐς κάλλος θέατρα, καὶ βαλανεῖα· καὶ τὴν θάλατταν ἄγει παρὰ τὸ Δίπυλον ἥκειν, κἀνταῦθά που λιμένα εἶναι, ἐπακτοῦ ὀρύγματι μεγάλῳ τοῦ ὕδατος, ὡς ὃ πλοῖόν μου πλησίον ὁρμῇ, καταφανὲς ὂν ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ. τοῖς φίλοις δὲ ὑμῖν, Σαμίππῳ μὲν, εἴκοσι μεδίμνους ὀπτοῦ νομίσματος χρυσοῦ παραμετρῆσαι τὸν οἰκονόμον ἐκέλευσα αὐτῷ, Τιμολάῳ δὲ πέντε χοίνικας, Λυκίνῳ δὲ χοίνικα, ἀποκεκαλυμμένην καὶ ταύτην, ὅτι λάλος ἐστὶ, καὶ ὑποσκώπτει μου τὴν βοχήν. ὃν ἐβουλόμην βιῶναι τὸν βίον, πλουτῶν ἐς ὑπερβολὴν, καὶ τρυφῶν, καὶ πάσαις ἡδοναῖς ἀφθόνως κεχρημένος. εἴρηκα. καὶ μοι ὁ Ἑρμῆς τελεσιουργήσειεν αὐτά. ΛΥ. οἶδα οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ὡς πόνου σοι ἀπὸ λεπτῆς κρόκης ὁ πᾶς ὑφοὶ πλοῦτος ἀπήρτηται, καὶ ἴσως ἐκείνη ἀπορραγῇ, πάντα οἴχεται, καὶ αὖθις ἀκὴς ὑμῖν ὁ θησαυρὸς ἔσται; ΑΔ. πῶς λέγεις, ὦ Λυκῖνε; ΛΥ. ὅτι, ὦ ἄριστε, ἄδηλον ὁπόσον χρόνον βιώσῃ πλουτῶν. τίς γὰρ οἶδεν εἰ ἔτι σοι παρακεκινδύνευται τῆς χρυσῆς ταπέτης, πρὶν ὑποδῦναι τὴν χεῖρα, καὶ ἀποτεύσασαν τοῦ ταὼ, ἢ τοῦ Νομάδος ἐξεκτυόνος, ἀποφυσῆσαι τὸ ψυχίδιον, ἅπαξ, γυψὶ καὶ κόραξι πάντα ἐκεῖνα καταλιπόντα; ἢ ἐθέλεις καταριθμήσωμέν σοι τοὺς μὲν αὐτίκα παρὼν ἀπολωλυῖαν τὰ πλείω, ἀποθανόντας, ἐνίους δὲ, καὶ ζῶντας ἀποστερηθέντας ὧν εἶχον,

A Deinde & cœnas in auro appositas (vile enim argentum, & nihil ad nostrã fortunam) ac salsamentum quidẽ ex Hispania, vinum autem ex Italia, oleũ verò & ipsum ex Hispania, mel autem nostrate nouum, & igni nondũ admotum. Præterea obsonia vndequaque allata, sues videlicet, & lepores, & quęcũque volatilia, gallina ex Phaside, & pauo ex India, & gallus Numidicus. Qui verò vnũquodque apparãt, sophistæ quidam sint, circa bellaria & sapores exercitati. Quòd si cui autem præbibero, scyphum aut phialam poscẽs, ille qui ebiberit, auferat secum & poculum. Diuites verò isti qui nũc sunt, præ me Iri

B videlicet & mẽdici omnes videantur: neque ampliùs tum argenteam istã scutellam aut scyphum Dionicus in põpa spectãdum præbebit, & maximè postquã videbit seruos etiam meos tam multo argento vti. Ciuitati autem hæc apud me velut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem distributiones, singulis mensibus drachmas ciui quidem cẽtum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè verò ad ornamentum vrbis theatra ædificabo, & balnea: & mare vsq; ad Dipylum intromittã, atque ibi portum aliquem extruã, aqua per fossam magnã introducta, vt na-

C uigium meum propiùs appelli, & ex Ceramico apertè cõspici possit. Amicis autẽ vobis, Samippo quidẽ viginti medimna auri signati adnumerare dispensatorẽ iubebo: Timolao autẽ quinque chœnices: Lycino verò chœnicem solam, eámque etiam circũscriptam, eo quòd loquacior est, & votum meum irridet. Atque hanc viuere vitam volebã, supra modum diteſcẽs, & delicatè agẽs, omnibúsq; voluptatibus copiosè fruẽs. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea, & ad euentũ perducere velit. LYC. Scis igitur Adimãte, vt tibi ex tenui admodũ trama puer iste Plutus

D suspensus sit: ac si fors aliqua ruperit illã, omnia euanescent, & carbones tibi thesaurus iste erit? ADIM. Quomodo dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam ô optime, incertum est quantum temporis victurus sis. Quis enim scit an adhuc apposita tibi mẽsa ista aurea, priusquã manum admoueas, & pauonem aut gallum Numidicũ deguſtes, exhalata animula abiturus sis, vulturibus & coruis omnia illa relinquens? An vis vt enumerem tibi alios quidem statim priusquã diuitiis fruerentur, mortuos, alios autem etiam viuos, iis quæ possidebant, spoliatos atque exutos

à deo aliquo qui huiuſmodi rebus inuidebat? An non audis, Crœſum & Polycratem, multo te opulentiores cùm fuerint, breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidiſſe? Sed vt tibi miſſos hos faciam, num tibi valetudinem adeò firmam putas fore, atque conſtantem? An non vides multos diuitum infeliciter ætatem agere, doloribus ac morbis vexatos? ac alios quidem ne vadere quidem poſſe, alios autem cæcos eſſe, aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alteram quidem tantam opulentiam poſſidere velis, atque eadem cum Phanomacho diuite iſto pati, paritérque vt ille mulieroſus eſſe, ſat ſcio, etiam ſi nullus ipſe dixeris. Omittam interim dicere, quàm multas inſidias cum diuitiis coniunctas norim. Præterea & prędones, & cædes, & odium quod apud multitudinem obeundum eſt. Vides nimirum cuiuſmodi rerum cauſſa extiterit tibi theſaurus iſte. A D I M. Semper tu mihi, Lycine, aduerſarius es: quare neque chœnicem etiam accipies, vt qui perpetuò votum meum inſecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more detrectas, & promiſſum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego verò (Arcas enim ſum ex Mantinea, vt ſcitis, in continente vitam agens) nauem quidem haudquaquam poſtulabo mihi contingere, vt quam ciuibus meis ſpectandam exhibere impoſſibile ſit: neque ſcrupulosè adeò cum diis rationem inibo, theſaurum petens, & aurum ad menſuram accumulatum: ſed (poſſunt enim omnia dij, etiã ea quæ maxima videntur eſſe, & lex voti quam Timolaus tulit, iubet nihil vereri poſtulare, tanquam illis nihil non annuentibus) poſtulo videlicet rex eſſe, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut ſi quis alius accepto à patre regno imperauit, ſed mihi principio à prædandi conſuetudine exorſo, ſocij & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adſint. Deinde paulo pòſt trecenti accedentes nobis alij ſuper alios. Poſtea mille, & non multo pòſt decies mille, poſtremò tota armatorum ſumma quinquaginta millia. Equitum autem circa quinque millia ſit. Ego verò ſuffragiis cunctorum antepoſitus & electus, Imperator optimus eſſe videar, qui & hominibus præeam, & rerum adminiſtrationem geram.

Voti imperij & potentia.

A ἐπό τινος βασκάνου πρὸς τὰ τοιαῦτα δαίμονος; ἀκούεις γάρ που, τὸν Κροῖσον καὶ τὸν Πολυκράτη, πολὺ σοῦ πλουσιωτέρους γενομένους, ἐκπεσόντας ἐν βραχεῖ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων; ἵνα δὲ σοι καὶ τούτους ἀφῶ, τό, τε ὑγιαίνειν ἐγγυᾶσθαι οἷός σοι γένεσθαι, καὶ βέβαιον; ἢ οὐχ ὁρᾷς πολλοὺς τῶν πλουσίων κακοδαιμόνως ζῶντας ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων, τοὺς μὲν, οὐδὲ βαδίζειν δυναμένους, τοὺς δὲ, τυφλούς, ἢ τῶν ἐντοσθίων τι ἀλγοῦντας; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἕλοιο πλουτῶν δὶς τοσοῦτον πλοῦτον, ὁμοῖα πάσχειν Φανο-
B μάχῳ τῷ πλουσίῳ, καὶ θηλύνεσθαι ὡς ἐκεῖνος, οἶδα καὶ μὴ εἴπῃς. ἐῶ λέγειν ὅσας ἐπιβουλὰς οἶδα μετὰ τοῦ πλούτου, καὶ λῃστὰς, καὶ φθόνον, καὶ μῖσος παρὰ τῶν πολλῶν. ὁρᾷς οἷόν σοι τὸ ἀγαθὸν ἄτοπος ὁ θησαυρὸς γίγνεται; ΑΔΕΙ. ἀεί σοι μοι, ὦ Λυκῖνε, ὑπεναντίος· ὥστε οὔτε τὴν χοινικίδα ἐπὶ λήψῃ, ἕως τέλος μου τῆς εὐχῆς ἐπηρεάζων. ΛΥ. τοῦτο μὲν ἤδη κατὰ πολλοὺς τῶν πλουσίων αἰσθήσῃ, καὶ ἀκαλεῖς, τὴν ὑπόκρισιν. ἀλλὰ σὺ ἤδη ὁ Σάμιππος, εὖχου. ΣΑΜ. ἐγὼ δὲ (ἠπειρώτης γάρ εἰμι, Ἀρκὰς, ἐκ Μαντινείας ὡς ἴστε) ναυῦν μὲν οὐκ αἰτήσομαι γενέσθαι, ἵν' γε τοῖς πολίταις ἐπιδείξασθαι ἀδύνατον, οὐδὲ μικρολογήσομαι πρὸς τοὺς θεοὺς, θησαυρὸν αἰτῶν, καὶ μεμετρημένον χρυσίον. ἀλλὰ (δύνανται γὰρ ἅπαντα οἱ θεοὶ, ἓ τὰ μέγιστα εἶ) δοκοῦντα, καὶ ὁ νόμος τῆς εὐχῆς, ὃν Τιμόλαος ἔθηκε, φήσας μηδὲν ὀκνεῖν αἰτεῖν, ὡς ἐκείνων πρὸς ὀλίγον αἰσθυόντων) αἰτῶ δὴ βασιλεὺς γενέσθαι, οὐχ οἷος Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, ἢ
D Πτολεμαῖος, ἢ Μιθριδάτης, ἢ εἴ τις ἄλλος ἐκδεξάμενος τὴν βασιλείαν παρὰ πατρὸς, ἦρξεν. ἀλλά μοι ὁ πρῶτον ἀπὸ ληστείας ὁρμηθεὶς, ἑταῖροι καὶ συνωμόται ὅσον τριάκοντα, πιστοὶ μάλα ἓ πρόθυμοι γενέσθωσαν· εἶτα κατ' ὀλίγον, τριακόσιοι προσιόντες ἡμῖν, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις· εἶτα, χίλιοι, καὶ μετ' οὐ πολὺ, μύριοι· ἓ ὃ πᾶν, εἰς πέντε μυριάδας ὁπλιτικὸν, ἱππεῖς δὲ, ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ἐγὼ δὲ, χειροτονητὸς ὑφ' ἁπάντων προκριθεὶς, ἄρχων ἄριστος εἶ) δόξας ἀνθρώπων ἡγεῖσθαι, ᾧ προσήκει χρῆσθαι.

ὡς τοῦτό γε αὐτὸ ἤδη μείζων εἰμὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, ἅτε ἀρετῇ προεχειρισθέντα τῆς στρατιᾶς ἀρχήν, οὐ κληρονόμον γιγνόμενον, ἀλλὰ πονήσαντος εἰς τὸν βασιλείαν ἐπὶ τὸν Ἀδιμάντου θησαυρὸν παραπλήσιον ὄντα τοιοῦτον. καὶ ὃ πρᾶγμα οὐχ ὅμοιον ἡδύ, ὥσπερ ὅταν ἴδῃ τις αὐτὸς δι' αὑτοῦ κτησάμενος τὸν δυναστείαν. ΛΥ. παπαῖ, ὦ Σάμιππε, σμικρὸν μικρόν, ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων σύγε ἤτησας, ἀρχὴν ἀπαίδος τοσαύτης, ἄριστος δὴ προκριθεὶς ὑπὸ τῶν πεντακισμυρίων. Τοιοῦτον ἡμῖν ἡ Μαντίνεια θαυμαστὸν βασιλέα καὶ στρατηγὸν ἐλελήθει αἰσχύνεσθαι· πλὴν ἀλλὰ βασίλευε, καὶ ἡγοῦ τῶν στρατιωτῶν, καὶ διακόσμει τό, τε ἱππικὸν, καὶ τοὺς ἀσπιδιώτας. ἐθέλω γὰρ εἰδέναι οἵ βαδιεῖσθε τοσοῦτοι ὄντες ἐξ Ἀρκαδίας, ἢ ὅπῃ τινὰς ἀθλίους πρώτους ἀφίξεσθε. Σ Α. ἄκουε, ὦ Λυκῖνε, μᾶλλον δὲ εἴ σοι φίλον, ἀκολούθει μετ' ἐμοῦ, ἵππαρχον γάρ σε τῶν πεντακισχιλίων ἀποφαίνω. ΛΥ. ἀλλὰ τῆς μὲν τιμῆς, ὦ βασιλεῦ, χάριν οἶδά σοι, καὶ ὑποκύψας εἰς τὸ Περσικὸν, προσκυνῶ σε, προσαγαγὼν εἰς τοὐπίσω τὼ χεῖρε, τιμῶν τὸν πάρεδρον, ὀρθὸν ὄντα, καὶ τὸ διάδημα. σὺ δὲ τῶν ἐρρωμένων τούτων τινὰ ποίησον ἵππαρχον. ἐγὼ γάρ σοι δηλῶ ἀφιππός εἰμι, καὶ σφόδρα ὅλως ἐπίσταμαι ἵππου ἐπὶ τὸν πρόσθεν χρόνον. δέδοικα τοίνυν μὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐποτρυνούσης, καταπεσὼν ἔγωγε, συμπατηθῶ ὑπὸ τῇ τύρβῃ ὑπὸ τοσαύταις ὁπλαῖς, ἢ καὶ θυμοφθὴς ὁ ἵππος ὤν, ἐξενέγκῃ με, τὸν χαλινὸν σπάσας, ἐς μέσους τοὺς πολεμίους, ἢ δεήσῃ καταδεθῆναί με πρὸς τὸ ἐφίππιον, εἰ μέλλω μένειν τε αὖθις, καὶ ἔξεσθαι τῆς χαλινοῦ. ΑΔΕΙ. ἐγώ σοι, ὦ Σάμιππε, ἡγήσομαι τῶν ἱππέων. Λυκῖνος δὲ, τὸ δεξιὸν κέρας ἐχέτω. δίκαιος δ' αὖ εἶμι τυχεῖν παρὰ σοῦ τῶν μεγίστων, τοσούτοις σε μεδίμνοις δωρησάμενος ὀπτισήμου χρυσίου. Σ Α. καὶ αὖθις ἐρώμεθα, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς ἱππέας, εἰ δέξονταί σε ἄρχοντα σφῶν ἡμέτερον. ὅτῳ δοκεῖ, ὦ ἱππεῖς, Ἀδείμαντον ἵππαρχεῖν, αἰρετινάτω τὴν χεῖρα· πάντες, ὡς ὁρᾷς, ὦ Ἀδείμαντε, ἐψηφίσαντο. ἀλλὰ σὺ μὲν ἄρχε τοῦ ἵππου, Λυκῖνος δ' ἐχέτω τὸ δεξιόν· ὑποστὰς δὲ Τιμόλαος, ὅπῃ τῷ Διωνύμου τεταξέται.

A Vt hoc vtique ipso iam maior sim cæteris regibus, vt pote qui virtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro non dissimile foret: & ipsa res haudquaquam eodem modo suauis, vt cùm aliquis videtur ipse per se ipsum potentiam ac principatum assecutus esse. LYC. Papæ, Samippe! haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeò caput bonorum omnium postulasti, videlicet aciei tantæ optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinea, & tam
B admiratione dignum regem atque imperatorem, interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age, regna, præi militibus, & exorna equestrem exercitum, pariter & viros clypeum gestantes. Cupio enim scire quonam profecturi sitis tam multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. SAMIP. Audi Lycine. Imò verò si tibi placet, sequere vnà nobiscum. Præfectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. LYCIN.
C At pro honore quidem isto, ô rex, gratiam tibi habeo, ac Persico more procumbens adoro te, circumactis post tergum manibus venerando tiaram rectam istam, atque ipsum diadema. Tu verò ex validis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à re equestri valde alienus sum, neque omnino equum vllum ascendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu à tot vngulis conculcer, aut etiam equus ferocior existens, arrepto freno in medios hostes efferat me, aut denique oporteat me alligari ephippio, si
D manere super illud debeam, frenúmque tenere. ADIM. At ego tibi Samippe ducam equites, Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autem sum qui maximos honores abs te consequar, vt qui te tam multis medimnis auri signati donauerim. SAMIP. Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te velint præfectum suum. Cui igitur placet, equites, Adimantum hunc præfectum vestrum esse, manum attollat. Omnes, vt vides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem equitatui præsis, Lycinus autē dextrum cornu ducat. Timolaus porrò hic ad sinistram ordinabitur.

Ego verò mediam aciem regam, pro eo atque legitimum eſt Perſarum regibus, quando ipſi aſſidere ſibi aliquos volunt. Sed progrediamur iam rectà verſus Corinthum, quà per montana itur, comprecati Iouem Regium. Ac poſtquam ea quæ in Græcia ſunt, omnia ſub poteſtatem redegerimus (neque enim quiſquam erit qui nobis reſiſtet, aut arma opponet, cùm tam multi ſimus, ſed abſque ſudore ac puluere vincemus) conſcenſis triremibus, & equis in naues impoſitis (apparatum autem eſt in Cenchreis & frumentum ſatis multum, & nauigia quæ ſufficiant, cæteráque ad hanc rem omnia) traiiciamus per Ægæum in Ioniam, & exinde ibi ſacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente captis, præfectiſque ibidem facilè relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphyliam, & Piſidas, & vtranque Ciliciæ oram, maritimam videlicet & montanam, donec ad Euphratem peruenerimus. LYC. At me, ô rex, ſi placet, ſatrapam aliquem Græcis relinque. Formidoloſus enim ſum, neque domo longiùs abire facilè ſuſtinuero: tu verò videris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus eſſe, gentes bellicoſas, & ſagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextram cornu commitre: me verò Antipatrum quempiam in Græcia relinque, nequis etiam ſagitta me transfigat ea parte qua nudus maxime ero, miſerum me feriens, circa Sura vel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine, ac deſeris ordinem, meticuloſus videlicet exiſtens: atqui lex iubet caput amputari ei, ſi quis ordinem deſeruiſſe deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratem iam ſumus, & fluuius ipſe ponte iunctus eſt, & quæcunque à tergo reliquimus, bene ac tutò nobis ſe habent, omniáque à præfectis tenentur, qui à me cuique genti impoſiti ſunt, alii autem etiam abierunt, Phœniciam interea nobis & Palæſtinen, & exinde Ægyptum quoque adiuncturi: age tu primus Lycine tranſi, dextrum ducens cornu: deinde ego ſequar, & poſt me Timolaus hicce. poſtremus autem equeſtrem duc exercitum Adimante. Ac per Meſopotamiam quidem nullus nobis obuiam fuit hoſtis, ſed vltrò ſeipſos & arces, homines dediderunt.

Vt ille, cui Macedoniam cõmiſit Alexander, dũ in Aſiam traiiceret.

ἐγὼ δὲ, κατὰ μέσον, ὡς νόμος βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, ἐπειδὴ αὐτοῖ συμπαρεδρεύειν αὐτῆς βούλωνταί τινας. παρίωμεν δὲ ἤδη τὴν ὁδὸν τὴν Κορίνθου διὰ τῆς ὀρεινῆς, ἐπευξάμενοι τῷ βασιλείῳ Διί. κἀπειδὰν τὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι πάντα χειρωσώμεθα (οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀνθιστησόμενος ἡμῖν τὰ ὅπλα τοσοῦτοι οὖσιν, ἀλλ' ἀκονητὶ κρατήσομεν) ἐπιβάντες ἐπὶ τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς ἵππους εἰς τὰς ἱππαγωγοὺς ἐμβιβάσαντες, παρεσκευάσμεθα δ' ἐν Κεγχρεαῖς καὶ σῖτος ἱκανὸς, καὶ τὰ πλοῖα διαφορὴ, καὶ πάλιν πάντα, διαβαίνωμεν τὸν Αἰγαῖον ἐς τὴν Ἰωνίαν. ἔπειτα ἐκεῖ τῇ Ἀρτέμιδι θύσαντες, καὶ τὰς πόλεις ἀτειχίστους λαβόντες, ῥᾳδίως ἄρχοντας ἀπολιπόντες, παρεχωρήσωμεν ὅτι Συρίας διὰ Καρίας, εἶτα Λυκίας, καὶ Παμφυλίας, καὶ Πισίδων, καὶ τῆς Κιλικίας, ἄχρι; αὖ ὅτε τὸν Εὐφράτην ἀφικώμεθα. ΛΥΚ. ἐμὲ, ὦ βασιλεῦ, εἰ δοκεῖ, Σατράπην τῆς Ἑλλάδος κατάλιπε. δῆλος γάρ εἰμι, καὶ τῷ οἴκοι πολὺ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν ἡδέως ὑπομείναιμι· σὺ δ' ἔοικας ὅτι Ἀρμενίους καὶ Παρθυαίους ἐλάσῃ, μάχιμα φῦλα, καὶ τὴν τοξικὴν δύσχα, ὥστε ἄλλῳ μὲν δοὺς τὸ δεξιὸν, ἐμὲ Ἀντίπατρόν τινα ἔασον ὅτι τῆς Ἑλλάδος, μή με καὶ διαπείρῃ τις οἷος, ἄθλιον βαλὼν ἐς τὰ γυμνά, περὶ Σοῦσα ἢ Βάκτρα ἡγούμενόν σοι τῆς φάλαγγος. ΣΑΜ. ἀποδιδράσκεις, ὦ Λυκῖνε, τὸν κατάλογον, δειλὸς ὤν. ὁ δὲ νόμος, ἀποτετμῆσθαι τὴν κεφαλὴν, εἴ τις λιπὼν φαίνοιτο τὴν τάξιν. ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἤδη ἐσμὲν, καὶ ὁ ποταμὸς ἔζευκται, καὶ κατόπιν ὁπόσα διεληλύθαμεν ἀσφαλῶς ἡμῖν ἔχει, καὶ πάντα ὑπήκοα κατέχομεν, ἀλλ' ἐμοῦ ἡγουμένου ἐνθένδε ἐπεισαθέντες, οἱ δὲ καὶ ἀπίασι, τὴν Φοινίκην ἡμῖν καὶ τοσοῦτον, καὶ τὴν Παλαιστίνην, εἶτα καὶ τὴν Αἴγυπτον προσαξόμενοι, σὺ πρῶτος, ὦ Λυκῖνε, διάβαινε, ὁ δεξιὸν ἄγων, εἶτα ἐγὼ, καὶ μετ' ἐμὲ, οὗτοσὶ Τιμόλαος. ὅτι πᾶσι δὲ, ὁ ἱππικὸν ἄγε σύ, ὦ Ἀδείμαντε. καὶ διὰ μὲν τῆς Μεσοποταμίας οὐδεὶς ἀπήντησεν ἡμῖν πολέμιος, ἀλλ' ἑκόντες αὐθίς τε καὶ τὰς ἀκροπόλεις αὐθαίρετοι ἐνεχείρισαν,

καὶ ὅτι Βαβυλῶνα ἐλθόντες ἀπροσδόκητοι A
πρήλθομεν εἰς ὃ εἴσω τῶν τειχῶν, καὶ ἑλόμεν
τὴν πόλιν. ὁ βασιλεὺς δὲ περὶ Κτησιφῶντα
διατρίβων, ἤκουσε τὴν ἔφοδον. εἶτα εἰς Σε-
λεύκειαν πρελθών, ἀθροικυάζει, ἱππέας
τε ὅτι πλείστους μεταπεμπόμενος, καὶ τοξό-
τας, καὶ σφενδονήτας. ἀπαγγέλλουσι δ' οὖν οἱ
σκοποὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν ἤδη μυριάδας τῶν
μαχίμου σεσωφλεῖσθαι, καὶ τούτων εἴκοσιν ἱπ-
ποτοξότας· κἀγὼ ὅπω ὁ Ἀρμένιος πρέσειν,
ὅτε οἱ ἐπὶ τὴν Κασπίαν θάλατταν οἰκοῦν-
τες, ὅτε οἱ ἀπὸ Βάκτρων, ἀλλ' ὁκ τῶν πλη-
σίων καὶ περατείων τῆς ἀρχῆς· ὅπως ῥᾳδίως B
τοσαύτας μυριάδας κατέαξε. καιρὸς οὖν
ἤδη σκοπεῖν ἡμᾶς ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. ΑΔΕΙ.
ἀλλ' ἐγὼ μὲν φημι δεῖν ὑμᾶς, ὃ πεζὸν, ἀπιέ-
ναι τὴν ὅτι Κτησιφῶντος, ἡμᾶς δὲ, ὃ ἱππι-
κὸν, αὐτοῦ μένειν, τὴν Βαβυλῶνα φρουρή-
σοντας. ΣΑΜ. ἀποδειλιᾷς καὶ σὺ, ὦ
Ἀδείμαντε, πλησίον τῶν κινδύνων γιγόμε-
νος. σοὶ δὲ τί δοκεῖ, ὦ Τιμόλαε; ΤΙΜΟ.
ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ βαδίζειν ὅτι τοὺς πολε-
μίους, μηδὲ περιμένειν ἔστ' ἂν ἄμεινον πα-
σκευάσωνται, πάντα χόδην αὐτοῖς συμμά- C
χων προσγιγομένων, ἀλλ' ἕως ἔτι κατ' ὁδὸν
εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ὅτι χαρούμεν αὐτοῖς. ΣΑ.
Εὖ λέγεις· σὺ δὲ τί, ὦ Λυκῖνε, δοκιμάζεις;
ΛΥΚ. ἐγώ σοι φράσω. ὅτε γὰρ κεκμήκαμεν
σιωπῇ ὁδεύοντες, ὁπότε καπήειμεν ἕως
ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ νῦν δὲ ἤδη τριάκοντά
που σταδίους προκεχωρήκαμεν, καὶ ὁ ἥλιος
πολύς, καὶ μεσημβρίαν γὰρ ἤδη μάλιστα,
καὶ οὗτοί που ὅτι τὰς ἐλαίας ὅτι τῆς αἰπει-
γαμένης στήλης καθίσαμεν, ἀναπαύσα-
σθαι, εἶτα οὕτως ἀναστάντας, πορεύεσθαι, καὶ D
αὖθις τὸ λοιπὸν ἐς ὅ ἄστυ. ΣΑΜ. ἐπὶ γὰρ
Ἀθηναίοισιν, ὦ μακάριε, εἰ δοκεῖς, ὃς ἀμ-
φὶ Βαβυλῶνα ὁν τῷ πεδίῳ, πρὸ τῶν τει-
χῶν ὁν τοσούτοις στρατιώταις κάθησαι περὶ τοῦ
πολέμου διασκοπούμενος. ΛΥ. ὑπέμνη-
σας· ἐγὼ δὲ νήφειν ᾤμην, καὶ σὺ μοῦσά τι φα-
νῆναι τὴν γνώμην. ΣΑ. πρόιμεν δή,
εἴ σοι δοκεῖ, καὶ ὅπως ἄνδρες ἀγαθοὶ ὁν τοῖς
κινδύνοις ἔσεσθε, μηδὲ προδώσετε τὸ πάτριον
φρόνημα· ἤδη γάρ που καὶ οἱ πολέμιοι ὅτιλαμ-
βάνουσιν. ὥστε τὸ μὲν σύνθημα ἔστω, Ἐνυάλιος.

Etiam ad Babylonem accedentes, præ-
ter ſpem intra muros recepti ſumus,
ac vrbem ipſam tenemus. Rex autem
ad Cteſiphontem commorans, aduen-
tum noſtrum accepit. Proinde Seleu-
ciam profectus, exercitum comparat,
& equites quamplurimos vndecunque
accerſens, & ſagittarios, & funditores.
Renunciant itaque ſpeculatores, ad cen-
tum myriadas hominum bello apto-
rum congregatas eſſe, & ex his viginti
qui ex equis iaculantur. Neque tamen
adhuc neque Armenius adeſt, neque ij
qui ad Caſpium mare habitant, neque
Bactriani, ſed ij tantùm qui in vicino
degunt, & in ipſo quaſi ſubvrbio regni.
adeò facilè tot myriadas ille recepit.
Tempus igitur iam eſt vt videamus quid- κατέαξε, *Græcè, quodaliàs, fregit, ſignificat.*
nam oporteat nos facere. ADIM. At
ego quidem cenſeo oportere vos, pe-
deſtrem videlicet exercitum, proficiſci
hinc ad Cteſiphontem: nos autem, e-
quites puta, manere hîc, & Babylonem
aſſeruare. SAMIP. Etiam tu metu ef-
fœminaris Adimante, poſtquam pro-
pius periculo ventum eſt. Sed quid tibi
videtur Timolaë? TIMOL. Omni-
bus copiis eundum hoſti obuiam eſſe,
neque expectandum dum illi meliùs ſe-
ſe pararint, auxiliis vndique ipſis acce-
dentibus: ſed dum adhuc in itinere
ſunt hoſtes, adoriamur ipſos. SAMIP.
Rectè dicis. Tu verò Lycine quid cen-
ſes? LYC. Equidem tibi dicam. Po-
ſteaquam defeſſi iam ſumus contendendo, & abſque intermiſſione iter faciendo, quando in Piræum mane deſcendimus, & nunc autem triginta propè ſtadia proceſſimus, deinde & ſolis ardor frequens (nam iam circa meridiem maximè eſt) hîc alicubi ad olcas, ſuper columnam iſtam inſcriptionibus inſignitam reſidentibus, quieſcendum pauliſper eſſe. Deinde reſurgentibus inde iterum eundum, & reliquum viæ ad vrbem abſoluendum eſſe. SAMIP. Etiámne Athenis, ô beate, tibi eſſe videris, qui circa Babylonem in campo ante muros inter tot milites ſedes de bello deliberans? LYC. Submoniſti. Ego verò ſobrium eſſe me putabam, at tu in eo, vt ſententiam proferrem. SAMIP. Accedamus igitur, ſi tibi videtur. Ac vt viri fortes in periculis ſitis facite, neque prodatis patrios ſpiritus. Iam enim & hoſtes videlicet pugnam capeſſunt. Quare teſſera quidē Enyalius eſto.

Martis cognomentū est ἀπὸ τοῦ ἐνυοῦς.

Vos autem poſtquam claſſicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos haſtis pulſantes, properate cum aduerſariis manum conſerere, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum conſiſtite, vt ne plagas accipiamus, dum illis ſpatium feriendi eminus concedimus. Et quoniam ad manus mutuò iam ventum eſt, ſiniſtrum quidem cornu & Timolaus in fugam verterunt eos quibuscum congreſſi ſunt, Medos. Media autem acies, & quod circum me eſt, æquo adhuc Marte pugnat. Perſæ enim ſunt, & inter eos ipſe rex. Vniuerſus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu noſtrum fertur. Quare ô Lycine & ipſe vir fortis ſis, & eos qui tecum ſunt, exhortare ad fortiter excipiendam, & ſuſtinendam impreſſionem. LYC. O fortunam. Aduerſum enim me equites cuncti, ſolúſque idoneus ipſis viſus ſum qui contra ferar. Ac mihi videor, ſi vim adhibeant, transfugiturus eſſe, in palæſtram hinc currens, belligerantes etiamnum vos relinquens. SAM. Nequaquam. Vincis enim & tu ipſos iam parte quadam. Ego verò, vt vides, etiam ſingulari prælio cũ rege congrediar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit. LYC. Per Iouem etiam vulneraberis ſtatim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium eſt, vulnerari de regno dimicantem. SAM. Bene dicis. Leue tamen, & vix ſummam cutem perſtringens vulnus hoc, neque etiam in aperta corporis parte, vt ne cicatrix quidem deformis apparitura ſit poſtea. Cæterùm vides quo pacto ipſe incurſando vna adeò plaga & ipſum & equum emiſſa haſta tranſegerim: deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeò ipſe factus iam ſim, & ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego verò iuxta Græcorum legem imperabo, atque vnus Imperator nominabor. Poſt hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipſi conditurus ſum, quàm multas autem etiam deſtructurus per vim captas, ſi quæ contumeliosè aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam iſtum diuitem perſequar, qui cùm mihi vicinus tam eſſet, eiecit me agro, tranſcendens paulatim in interiora finium. LYC. Deſine tandem Samippe. Tempus enim eſt, te quidē poſt pugnam tantam, ſuperatam, Babylone conuiuium celebrare, & victoriæ ſacra peragere,

A ὑμεῖς δὲ, ἐπειδὴν σημαίνῃ ὁ Σαλπιγκτὴς, ἀλαλάξαντες, καὶ τὰ δόρατα κρούσαντες τοῖς τῶν ἀσπίδας, ἐπείγεσθε συμμίξαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐντὸς γένεσθαι τῶν τοξευμάτων, ὡς μηδὲ πληγὰς λαμβάνωμεν, ἀκροβολίζεσθαι αὐτοῖς διδόντες. καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἤδη συνελήλυθαμεν, ὁ μὲν εὐώνυμος, καὶ ὁ Τιμόλαος, ἐτρέψαντο τοὺς καθ' αὑτούς, Μήδους ὄντας, ὁ δὲ κατ' ἐμὲ, ἰσόπαλον ἔτι. Πέρσαι γάρ εἰσι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν αὐτοῖς· ἡ δὲ ἵππος ἅπασα τῶν βαρβάρων, ὅπερ ὁ δεξιὸν ἡμῶν ἐλαυνούσιν, ὥστε, ὦ Λυκῖνε, αὐτός τε αἰνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, καὶ τοῖς μετ' σαυτὸν ὑπόδεχε δέχεσθαι τὴν ἐπέλασιν. ΛΥΚ. ὦ τῆς τύχης, ἐγὼ ἐμὲ γὰρ οἱ ἱππεῖς ἅπαντες, καὶ μόνος ὑπερτάθης αὐτοῖς ἔδοξα ἐπελαυνεῖσθαι· καὶ μοι δοκῶ, ἐὰν βιάζωνται, αὐτομολήσειν, τρέχων ἐς τὴν παλαίστραν, ἔτι πολεμοῦντας ὑμᾶς καταλιπών. ΣΑΜ. μηδαμῶς. κρατεῖς γὰρ αὐτῶν καὶ σὺ ἤδη τὸ μέρος· ἐγὼ δὲ, ὡς ὁρᾷς, καὶ μονομαχήσω πρὸς τὸν βασιλέα, προσκαλεῖται γάρ με, καὶ αἰσχύνη πάντως αἰσχρόν. ΛΥΚ. νὴ Δία, καὶ τετρῶσθαι αὐτίκα μάλα πρὸς αὐτοῦ, βασιλικὸν γὰρ καὶ τοῦτο τῆς ἀρχῆς μαχόμενον. ΣΑΜ. οὐ λέγεις, ὑπερπόλαιον μοῦ τὸ τραῦμα, καὶ σὺν εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος· ὡς μηδὲ τὸν οὐλὸν ὕστερον ἄμορφον γένεσθαι· πλὴν ἀλλὰ ὁρᾷς ὅπως ἐπελάσας, μιᾷ πληγῇ αὐτόν τε καὶ τὸν ἵππον διέπειρα, τὸν λόγχην ἀφείς; εἶτα τὸν κεφαλὸν ἀποτεμών, καὶ ἀφελὼν τὸ διάδημα, βασιλεὺς ἤδη γέγονα, προσκυνούμενος ὑπ' ἀνθρώπων· οἱ βάρβαροι προσκυνείτωσάν ἡμῖν, καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον ἄρξω, εἷς στρατηγὸς ὀνομαζόμενος. ὑπὲρ τούτοις ἄρα σκοπεῖτε ὅσας μοὶ πόλεις ἐπωνύμους ἐμαυτῷ οἰκιῶ, ὅσας δὲ καὶ καθαιρήσω ἑλὼν καὶ κρατήσας, αἳ ἂν ὑβρίσωσί τι εἰς τὸν ἀρχὸν· ἀνθρώπων δὲ μάλιστα Κυδίαν τὸν πλούσιον μετελεύσομαι, ὃς ὅμορος ἤδη ὢν μοι, ἐξέωσε τοῦ ἀγροῦ, ὑπερβαίνων κατ' ὀλίγον εἰς τὸ εἴσω τῶν ὁρῶν. ΛΥ. παύσου ἤδη, ὦ Σάμιππε, καιρὸς γάρ σε ἤδη μοὶ νενικηκότα τηλικαύτην μάχην, τὸ Βαβυλῶνι βιωτεῖν τὰ ἐπινίκια,

(ἐκτὰδλης γὰρ, οἶμαι, σοι ἡ ἀρχὴ) Τιμόλεων δὲ ἐν τῷ μέρει εὔχεσθαι ὅτῳ ἂν ἐθέλῃ. ΣΑΜ. τί δ' οὖν, ὦ Λυκῖνε, οἷα σοι ἠτῆσθαι δοκῶ; ΛΥΚ. πολὺ, ὦ θαυμασιώτατε βασιλέων, ὀπισπονώτερα καὶ βιαιότερα τῶν Ἀδιμάντου, πολὺ ὅσον ἐκεῖνος μὲν ἐτύφα, διπλάσια χρύσια σκεύη τετρωμένων τοῖς συμπόταις, σὺ δὲ, καὶ ἐπιτεθωκὼς μονομαχῶν, καὶ ἐδεδίεις, καὶ ἐφρόντιζες νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν· ἃ μόνον γάρ σοι τὰ παρὰ τῶν πολεμίων φοβερὰ ἦν, ἀλλὰ καὶ ὀπιβουλαὶ μυρίαι, καὶ φθόνος παρὰ τῶν συνόντων, καὶ μῖσος, καὶ κολακεία, φίλος δὲ οὐδεὶς ἀληθὴς, ἀλλὰ πρὸς ὃ δέος ἅπαντες, ἢ πρὸς τὴν ἐλπίδα δῆθεν δοκοῦντες εἶναι). ἀπόλαυσις μὲν γε, οὐδὲ ὄναρ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ δόξα μόνον, καὶ πορφυρὶς, χρυσῷ ποικίλη, καὶ ταινία λευκὴ περὶ τῷ μετώπῳ, καὶ δορυφόροι προϊόντες. τὰ δ' ἄλλα, κάματος ἀφόρητος, καὶ ἀνδία πολλὴ· καὶ ἡ χρηματίζειν τοῖς παρὰ τῶν πολεμίων ἥκουσι δεῖ, ἢ δικάζειν, ἢ καταπέμπειν τοῖς ὑπηκόοις ὁπιτάγματα. καὶ ἤτοι ἀφέστηκέ τι ἔθνος, ἢ ἐπιβουλεύουσί τινες τῶν ἔξω τῆς ἀρχῆς. δεδιέναι οὖν δεῖ πάντα, καὶ ὑφορᾶσθαι. καὶ ὅλως, ὑπὸ πάντων μᾶλλον ἢ ὑπὸ σεαυτοῦ δαιμονίζεσθαι. καὶ γὰρ οἶμαι καὶ τόδε, πῶς οὐ παπεινὸν, ὅτι καὶ νοσεῖς τὰ ὅμοια τοῖς ἰδιώταις, καὶ ὁ πυρετὸς οὐ διαγινώσκει σε βασιλέα ὄντα, οὐδὲ ὁ θάνατος δέδιε τοὺς δορυφόρους, ἀλλ' ὁπόταν ὁπότερον αὐτῷ δοκῇ, ἄγει οἰμώζοντα, οὐκ αἰδούμενος ὃ διάδημα; σὺ δὲ ὁ οὕτως ὑψηλὸς καθαπεσὼν, ἀναπασσος ἐκ τοῦ βασιλείου θρόνου τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἄπει, τοῖς πολλοῖς ἰσότιμος, ἐλαυνόμενος ἐν τῇ ἀγέλῃ τῶν νεκρῶν, χῶμα ὑψηλὸν ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλην μακρὰν, ἢ πυραμίδα ὀρθὴν ἰσαις γωνίαις ἀπολιπὼν, ἐκπαγθέσματα καὶ ἀνεπαίσθητα φιλοτιμήματα· εἰκόνες δὲ ἐκεῖναι, καὶ νεὼς, οὓς ἐδείμαντο αἱ πόλεις θεραπεύουσαι, καὶ ὁ μέγα ὄνομα, πάντα κατ' ὀλίγον ἀπορρεῖ, καὶ ἄτιμα ἀμελούμενα. ὧν δὲ ἕνεκα ὅτι μάλιστα ὅτι πλεῖστον χρόνον μένῃ, τίς ἔτι ἀπόλαυσις ἀναθήσει αὐτῶν γνωμένῳ; ὁρᾷς,

(iam enim extra præscriptum stadium, opinor, processit tibi imperium) Timolaum autem vicissim optare quicquid voluerit. SAMIP. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse videor? LYC. Longè, ô præclarissime regum, laboriosiora & violentiora, quàm quæ Adimantus: quippe cùm ille quidem in deliciis versaretur, & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu verò etiam vulnerabaris singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris, noctu interdiúque. Non solùm enim ea quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum quibuscum viuebas, & odium, & adulatio. Amicus autem nullus verus, sed ad metum omnes vel spem beneuolentiam simulantes. Fruitio certè voluptatum ne per somnium quidem, sed gloria solùm, & purpura auro variegata, & fascia candida circum frontem, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor intolerabilis, & acerbitas multa. Et aut responsa dare ab hostibus venientibus oportet, aut ius dicere, aut mittere ad subditos edicta. Et vel gens aliqua defecit, vel incursiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Timere itaque oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis quàm à teipso beatum prædicari. Nam illud quoque an non humile & abiectum, quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis, & febris in nullo discrimine habet te regem, neque etiam mors metuit satellites tuos, sed superueniens quandocunque ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, nihil verita diadema istud? Tu verò ille sublimis adeò ex alto decidens, abreptus è solio regio, eandem viam abis cum multitudine, eodémque honore cum cæteris inter gregem mortuorum agitaris; tumulum excelsum supra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem post te relinquens, serotina videlicet & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & templum, quæ ciuitates erigunt colentes, & magnum illud nomen, omnia paulatim defluunt atque abeunt neglecta. Quòd si autem quàm maximè etiam in longissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum ampliùs fuerit, cùm sensu careas? Vides

qualia quidem etiam viuus negotia habiturus sis, metuendo videlicet, & cogitando, & laborando: qualia verò & illa quoque quæ post mutationem sequentur. Sed iam tuum erit Timolaë, optare: ac vt superes istos, vide, quemadmodum decet virum intelligentem, & rebus vti scientem. TIM. Attende igitur Lycine, num quid reprehensione dignum optabo, & quidnam arguere quispiã meritò possit. Nam aurum quidem, & thesauros, & medimna nummorum, aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudquaquam postulabo. Caduca enim hæc, & multis insidiis referta: & plus molestiæ in ipsis est, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercurium ego volo obuiàm mihi venientem dare nonnullos annulos, qui huiusmodi vim habeant, primùm quidem vt rectè semper valeam, & corpore sanus sim, & insauciabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autem, vt ne conspici possit is qui eum induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendam, vt robore superem virorum decem millia: atque onus quod alioqui decem millia hominum mouere simul vix possent, ego solus facilè in humeros attollere possim. Præterea autem & volare possim, longè à terra in sublime sublatus, & ad hoc quoque annulum quendam habeam. Iam verò & in somnum resoluere quos voluero, & omnem ianuam accedenti mihi aperiri, laxata sera, & dimoto obice. hæc ambo vnus anulus possit. Et quod maximum est, alius quispiam sit supra omnes suauissimus, qui me amabilem faciat indutus, & pueris formosis & mulieribus, & populis totis, neque quenquam amoris expertem esse sinat, & cui non desiderabilissimus ipse videar, atque in ore sim, ita vt multę mulieres dum amorem pati nequeunt, seipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeóque seipsos beatos esse putent, si quem ipsorum vel aspiciam solùm: siverò contemnam, etiam illi mœrore pereant: & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonem Chium illum sim. Atque hæc omnia habeam non in breue tempus ac statim moriturus, neque etiam ad mensuram humanæ vitæ viuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuuene renascens, viuendo exigam, circa decimumseptimũ quenque annum exuens senectutem, perinde atque serpentes.

Verum omnia fortuna & felicitatis.

οἷα μὴν ζῶν ἔτι ἐξῆς τοιαῦτα, δηλονότι, καὶ φροντίζων, καὶ κάμνων, οἷα δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἔσαι; ἀλλ' ἤδη σὸν αἰτεῖν, ὦ Τιμόλαε, καὶ ὅπως ὑγιαλῆ τούτοις, ὡς ἐοικὸς ἄνδρα σωφρονοῦντα, καὶ τοιαῦτα χρῆσθαι εἰδότα. ΤΙΜ. σκόπει γοῦν, ὦ Λυκῖνε, εἴ τι ὀπιλήψιμον εὔξομαι, καὶ ὅ, τι αὖ δύναιτό τις διωνεῖν. χρυσὸν μὲν οὖν, καὶ θησαυροὺς, καὶ μεδίμνους νομίσματος, ἢ βασιλείας, καὶ πολέμους, καὶ δείματα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ἃ εἰκότως διέβαλες, οὐκ αἰτήσομαι, ἀβέβαια γὰρ ταῦτά γε, καὶ πολλὰς ἔχοντα τὰς ἐπιβουλάς· ἔχοντα, καὶ πλέον τοῦ ἡδέος ὃ ἀναιρεῖ ἐν αὐτοῖς ἰῶ. ἐγὼ δὲ βούλομαι τὸν Ἑρμῆν ἐντυχόντα μοι δοῦναί τινας δακτυλίους τοιούτους τινὰ δύναμιν, ἕνα μὲν, ὥστε ἀεὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ὑγιαίνειν ὃ σῶμα, καὶ ἄτρωτον εἶναι, καὶ ἀπαθῆ· ἕτερον δὲ, ὡς μὴ ὁρᾶσθαι τὸν περιθέμενον, οἷος ἦν ὁ τοῦ Γύγου· τὸν δὲ τίνα, ὡς ἰσχύειν ὑπὲρ ἄνδρας μυρίους, καὶ ὅ, τι καὶ ἅπαξ ἅμα μυρίοι κινῆσαι μόλις δύναιντο, τοῦτό με ῥᾳδίως μόνον αἴρεσθαι· ἔτι δὲ καὶ πέτεσθαι, πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀρθέντα· καὶ πρὸς τούτοις μοι εἶναι δακτύλιόν τινα, καὶ μὲν καὶ ἐς ὕπνον καθιστᾶν, ὁπόσους ἂν ἐθέλω, καὶ ἅπασιν ὑφεῖναι πρόσιόντι μοι ἀνοίγεσθαι, χαλωμένου τοῦ κλείθρου, καὶ τοῦ μοχλοῦ ἀφαιρουμένου. ταῦτα ἀμφότερα εἰς δακτύλιος δυνάσθω. ὃ δὲ μέγιστον, ἄλλός τις ἔστω ὑπὲρ πάντα ὁ ἥδιστος, ὡς ἐρᾶσθαι εἶναί με, περιθέμενον, παισὶ τοῖς ὡραίοις, καὶ γυναιξὶ, καὶ δήμοις ὅλοις, καὶ μηδένα εἶναι ἀνέραστον, καὶ ὅτῳ μὴ προθυμότατος ἐγὼ, καὶ αὐτὰ σώματα. ὥστε πολλὰς γυναῖκας οὐ φερούσας τὸν ἔρωτα, καὶ ἁρπαγὰν ἑαυτῶν, καὶ τὰ μειρακία ὑπομεμηνέναι μοι, καὶ δαίμονα εἶναι δοκεῖν, εἴ τινα καὶ μόνον προσβλέψαιμι αὐτῶν· εἰ δ' ὑπερορῴην, κἀκεῖνα ὑπὸ λύπης ἀπολλύσθω. καὶ ὅλως, ὑπὲρ τὸν Ὑάκινθον, ἢ Ὕλαν, ἢ Φάωνα τὸν Χῖον εἶναί με· καὶ ταῦτα πρώτην ἔχειν, μὴ ὀλιγοχρόνιον ὄντα, μηδὲ κατὰ μέτρον ζῶντα τῆς ἀνθρωπίνης βιοτῆς, ἀλλ' ἔτη χίλια νέον ἐκ νέου γιγνόμενον διαδιδόναι, ἀμφὶ τὸ ἑπτακαιδέκατον ἔτη ἀεὶ ἀποδυόμενον ὃ γῆρας, ὥσπερ οἱ ὄφεις.

οὐδὲν γὰρ δεήσει με τούτων ἔχοντα. πάντα γὰρ ἐμὰ ἔσται αὐτὰ τὰ τῶν ἄλλων, ἐς ὅσον αὐοίγειν τε τὰς θύρας ἐδυνάμην, καὶ κοιμίζειν τοὺς φύλακας, καὶ ἀθέατος εἰσιέναι. εἰ δέ τι καὶ Ἰνδῶν ἢ Ὑπερβορέων θέαμα παράδοξον, ἢ κτῆμα τίμιον, ἢ ὅσα ἐμφαγεῖν ἢ πιεῖν ἡδέα, οὐ μεταστηλάμενος, ἀλλ' αὐτὸς ὑπιπτόμενος, ἀπέλαυον ἁπάντων ἐς κόρον. καὶ ἐπεὶ γρὺψ, ὑπόπτερον θηρίον, ἢ φοῖνιξ, ὄρνεον ὑπὸ Ἰνδῶν ἀθέατον τοῖς ἄλλοις, ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ἑώρων αὖ, καὶ τὰς πηγὰς δὲ τὰς Νείλου, μόνος αὖ ἐπισάμην, καὶ ὅσον τῆς γῆς ἀοίκητον, καὶ εἴ τινες αὐτίποδες ἡμῖν οἰκοῦσι, τὸ νότιον τῆς γῆς ἡμίτομον ἔχοντες. ἔτι δὲ καὶ ἀστέρων φύσιν, καὶ σελήνης, καὶ αὐτοῦ ἡλίου, ῥᾳδίως αὖ ἔγνων, ἀπαθὴς ὢν τοῦ πυρός. καὶ τὸ πάντων ἥδιστον, ἀνημερεῖν ἀγγεῖλαι ἐς Βαβυλῶνα τὴν ἔκβασιν Ὀλυμπίασι· καὶ ἀριστήσαντα, εἰ τύχοιμι ἐν Συρίᾳ, δεῖπνησαι ἐν Ἰταλίᾳ. εἰ δέ τις ἐχθρὸς εἴη, ἀμύνασθαι καὶ τοῦτον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, πέτρον ἐμβαλόντα τῇ κεφαλῇ, ὡς ὑπτιοπεσεῖσθαι τὸ κρανίον. τοῖς τε αὖ φίλοις, τῷ ποιῆσαι, ὑπτιάσασι κοιμωμένοις αὐτοῖς τὸ χρυσίον. καὶ μὴν εἴ τις ὑπερόπτης εἴη, ἢ τύραννος πλούσιος ὑβριστὴς, ἀράμενος αὐτὸν ὅσον ὑπὲρ σταδίους εἴκοσιν, ἀφῆκα φέρεσθαι κατὰ τῶν κρημνῶν. τοῖς παιδικοῖς δὲ ὁμιλεῖν ἀκωλύτως αὖ ἔξῆν, εἰσιόντα ἀθέατον, κοιμίσαντα ἅπαντας, μόνων. οἷς δὲ κἀκεῖνο ἦν, τοὺς πολεμιωτάτους ὑπισχνεῖσθαι ἔξω βέλους ὑπαγαγεῖν, καὶ εἰ δόξειέ μοι, παραδήσαντας δὲ τοῖς ἡττημένοις, κοιμίσαντας τοὺς κρατοῦντας, νικᾶν παρέχειν τοῖς φεύγουσιν, ἀναστρέψασιν ἀπὸ τῆς ὄψεως. καὶ ὅλως, παίζων ἐποιούμην αὖ τὸν τῶν ἀθανάτων βίον, καὶ πάντα ἐμὰ ἦν, καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἄλλοις. τοῦτο ἡ ἄκρα εὐδαιμονία ἐστὶ, μήτε ἀπολέσθαι, μήτε ὑπὸ βουλευθεῖσαν δυναμένην, καὶ μάλιστα μὲν ὑγείας ἐν μακρῷ τῷ βίῳ. τί αὖ αἰτιάσαι, ὦ Λυκῖνε, τῆς εὐχῆς; ΛΥΚ. οὐδὲν, ὦ Τιμόλαε, οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς ἐναντιοῦσθαι ἀνδρὶ πτηνῷ, καὶ ὑπὲρ μυρίους τινὰ ἰσχύι. πλὴν ἀλλά σε ἐκεῖνο ἐρήσομαί, εἴ τινα ἄλλον εἶδες ἐν τοσούτοις ἔθνεσιν, ὅσα ὑπέπτης, γέροντα ἤδη ἄνδρα, οὕτω παρηκμακότα τῇ γνώμῃ,

A Nihil enim deerit mihi, cùm hæc habebo. Siquidem omnia quæcunque alij habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quòd si apud Indos aut Hyperboreos spectaculũ aliquod mirum ac nouum foret, aut res aliqua pretiosa, aut quicquid esu vel potu dulce: nihil veritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatẽ vsque. Et quia Gryps alata fera, aut Phœnix auis apud Indos à cæteris videri nequit, ego verò etiam illud viderem. Et fontes Nili quoque solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & siqui Antipodes
B ex aduerso nobis habitant, australem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autẽm & stellarum naturam, & Lunæ & ipsius Solis, facilè nossem, vt qui ab igne illorum lædi non possem. Et quod omnium suauissimũ fuerit, vno eodémque die annunciare Babylonem possem quisnam in Olympiis vicisset: & si fortè in Syria pransus essem, cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, vlcisci etiam istum, ex obscuro iniecto in caput eius saxo, ita vt diminueretur ei cerebrũ.
C Amicis autem contrà benefacere, offundendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanè si quis superbus foret, aut tyrannus diues contumelioſus, sublatum ipsum ad stadia viginti per præcipitia supernè deiicerem. Cum pusionibus autem nemine prohibẽte conuersari mihi liceret, quippe cùm & videri non possem ingressus, & omnes in somnum resoluerem, solis illis exceptis. Quale verò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò spectare possem, extra teli iactum in altum sublatus? Et si visum fuisset, adiungendo me victis, & sopiendo victores, fugientibus victoriam subministrarem, ex fuga videlicet reuer-
D sis. Et in summa, ludum quendam facerem vitam humanam, omniáque adeò mea forent, ac deus viderer cæteris. Atque hæc summa felicitas est, quæ neque perire, neque insidiis peti potest, & maximè cum bona valetudine per longam ætatem. Quid igitur est Lycine, quod in hoc voto culpare queas? LYC. Nihil, Timolaë. neque enim tutum fuerit aduersari viro alato, & qui robore multa hominũ millia superat. Verumtamen illud interrogabo te, ecquem alium videris inter tot gentes quas volando oberrasti, senem iam virum mente à statu suo ita dimota,

qui annulo exiguo vectus, totos adeò montes digito mouere potuerit, amabilem omnibus, idque cùm caluus esset, & nasum haberet simum? At verò etiam hoc respondè mihi: Cur tandem non vnus annulus omnia tibi ista potest, sed tam multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos? imò verò excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. Atqui vno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stultitia cohibeat, multa ista insolentia detersa. aut an hoc quidem etiam Elleborus abundè potest, meracior videlicet hausta? TIMO. At prorsus Lycine etiam ipse optabis tandem iam aliquid, quo discamus qualia tu postulaturus sis, irreprehensibilia videlicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidem cæteros calumniaris omnes. LYCIN. At non opus habeo voto ego. Venimus enim iam ad Dipylum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonem singulari prælio dimicat, & tu Timolaë dum in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiam ea stadia quæ ad me pertinebãt, absumpsistis, rectè sanè facientes, præsertim cùm non probem in breue tempus ditescere opulentia quadam quasi subuentanea, deinde post paulum mœrore affici, dum nudam aliquam massam panis comedam: quale vobis non multo pòst accidet, postquam felicitas quidem ista vobis, multæque diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematibus istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, perinde vt histriones regum personas agentes qui ex theatro regredientes, plerique fame conficiuntur, idque cùm paulò antè Agamemnones aut Creontes fuerint.. Mœrore igitur afficiemini, vti consentaneum est, ægróque animo ea quæ domi vobis sunt, aspicietis: & maximè tu Timolaë, quando necesse tibi erit idem pati quod Icarus olim, vt soluta videlicet pennarum textura, de cœlo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, vltro de digitis effluentibus. Mihi verò etiam hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaque adeo Babylone, suauiter admodum ridere ad ea quæ vos optastis, tam præclara scilicet, & hoc, cùm ipsi philosophiam laudetis.

ὅτι δακτυλίῳ μικρῷ ὀχεύμενον, ὄρη ὅλα κινῆν ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ δυναμένους, ἐφᾶσαν πᾶσι, καὶ ταῦτα, φαλακρὸν ὄντα, καὶ τὴν ῥῖνα σιμόν; ἀτὰρ εἰπέ μοι καὶ τόδε, τί δή ποτε οὐχ εἷς δακτύλιος ἅπαντα ταῦτα δύναταί σοι, ἀλλὰ τοσούτοις περιειλημμένος βαδίζῃ, τὴν ἀριστερὰν πεφορτισμένος χεῖρ' δάκτυλον ἕνα; μᾶλλον δ' ὑπερπαίει ὁ ἀριθμὸς, καὶ δεήσει καὶ τὴν δεξιὰν συνεπιλαβέσθαι. κρίνει ἑνὸς τοῦ ἀναγκαιοτάτου περιόδειν, ὃς περιελόμενόν σε, παύσει μωραίνοντα, τὴν πολλὴν ταύτην κόρυζαν ἀποξύσας. ἢ τοῦτο μὲν καὶ ὁ ἑλλέβορος ἱκανὸς ποιῆσαι, ζωφρονέστερος παρεῖς; TIMO. ἀλλὰ πάντως, ὦ Λυκῖνε, καὶ αὐτὸς εὔξῃ τί ἤδη ποτὲ, ὡς αὖ μάθωμεν οἷα αἰτήσῃ ἀνεπίληπτα καὶ ἀνέγκλητα, ὁ συκοφαντῶν τοὺς ἄλλους. ΛΥ. ἀλλ' ἐγὼ δέομαι μὲν οὐχ ἧττον ἐγώ. ἥκομεν γὰρ ἤδη πρὸς τὸν Δίπυλον, καὶ ὁ βέλτιστος οὑτοσὶ Σάμιππος, ἀμφὶ Βαβυλῶνα μονομαχῶν, καὶ σὺ, ὦ Τιμόλαε, ἀριστῶν μὲν ἐν Συρίᾳ, δειπνῶν δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς ἐμοὶ ὑπερβάλλουσι καὶ σταδίοις κατεχρήσασθε, καλῶς ποιοῦντες· ἄλλως τε, οὐκ ἂν δοξαίμην πλουτήσας ἐγὼ ὀλίγον, ἐπαναιμόν τινα πλοῦτον ἀναθυμιᾶσθαι, μετ' ὀλίγον φλύκταιναν μέζαν ἐσθίων, οἷα ὑμᾶς πείσεσθε μετ' ὀλίγον, ἐπειδὴ ἡ εὐδαιμονία μὲν ὑμῖν, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος οἴχεται ἀποπταμένους· αὐτοὶ δὲ καθεύδοντες ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τε, καὶ διαδημάτων, ὥσπερ ἐξ ἡδίστου ὀνείρατος ἀνεγηγερμένοι, ἀνόμοια τὰ ὑπὸ τῆς οἰκίας εὑρήσετε· ὥσπερ οἱ τοῖς βασιλεῦσι συγχρινόμενοι τραγῳδοὶ, ἀξελθόντες ἀπὸ τοῦ θεάτρου, λιμώττοντες οἱ πολλοὶ, καὶ ταῦτα, σχεδὸν ὀλίγου Ἀγαμέμνονες ὄντες ἢ Κρέοντες. λυπήσεσθε οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ δυσαρκήσετε ἔσεσθε τὰ ὑπὸ τῆς οἰκίας, καὶ μάλιστα σὺ, ὦ Τιμόλαε, ὁπότε δὴ σε δεῖ τὸ αὐτὸ παθεῖν τῷ Ἰκάρῳ τῆς πτερώσεως διαλυθείσης, καταπεσόντα ἐκ τοῦ ἠθέρος, χαμαὶ βαδίζειν, ἀπολέσαντα τοὺς δακτυλίους ἐκείνους ἀπάσης ἀπορρυέντας τῶν δακτύλων. ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο ἱκανὸν, ὅτι πάντων θησαυρῶν, καὶ Βαβυλῶνος αὐτῆς, ὃ γελάσομαι μάλα ἡδέως ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἠτήσατε, τοιούτοις οὖσι, καὶ ταῦτα, φιλοσοφίαν ἐπαινοῦντες.

TPA-

ΤΡΑΓΟΠΟΔΑΓΡΑ.

TRAGOPODAGRA. Ioanne Sinapio interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum fabulæ tale est. Peragunt encomium & laudes Podagræ, sacerdotes, potestatem deæ carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationem cùm ipsa quoque dea adesset, suúmque numen vt insuperabile & inuictum prædicaret: nuntiatur interea medicos quosdam Syros deam cõtemnentes, ac vires ipsius eleuantes, medicinam, à patre videlicet acceptam, contra illam vulgo polliceri. Indignata itaque dea, arrogantiámque ac temeritatem hominum non ferens, immissis tortoribus suis miserè illos excruciare atque vexare cœpit. Qui cùm medicina sua frustra adhibita, doloris vehementiam atque acerbitatem ferre non possent, supplicantes deæ, victos sese, artémque suam nullam esse confitentur. Exorata igitur dea tortores suos reuocat, ac victrix palmam refert. Proloquitur Podagricus quidam, malum & cruciatum immedicabilem detestans. Fabula verò in vniuersum idem illud innuit quod Ouidius, cùm inquit,

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

tum quòd & vanitatem Iudæorum ac Syrorum nonnihil taxare videtur, vt qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles, medicinam pollicerentur: quale & hodie quidam ex eadem gente vulgo faciunt.

Personæ, Podagricus, Chorus, Podagra, Nuncius, Medici, Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS. *Trimetri Iambici.*

Ω Στυγνὸν οὠνομ', ὦ θεοῖς ςυ-
γχύμβυον,
Ποδάγρα, πολυςένακτε,
κωκυτῷ τέκμον,
Ἣν παρτάρου κευθμῶσιν ἐν
Ἅιδυσκίοις,
Μέγαρ' ἐεννὺς γαςρὸς ἐξενείνατο,
Μαζοῖσί τ' ἐξέθρεψε, κἀ πικρῷ βρέφος
Εἰς χεῖλος ἐςάλαξεν Ἀληκτοῦ γάλα,
Τίς τλὰς δυσώνυμόν σε δαιμόνων ἄρα,
Εἰς φῶς ἀΐηκεν; ἦλθες αἰθέρ' οἷς βλάβος.
Εἰ γὰρ πεθνεῶσιν ἀμπλακημάτων πίσις
Βροτῶν ὀπηδεῖ, τῶν ἔδρασάν σε φάος,
Οὐ Ταίναλον ποτοῖσιν, οὐδ' Ἰξίονα
Τροχῷ ςροβεῖν, οὐδὲ Σίσυφον πέτρῳ
Εὖ κολάζειν ἐν δόμοισι Πλουτέως·
Ἁπλῶς δὲ πάντας τοὺς κακῶς δεδρακότας
Τοῖς σοῖς προσάπτειν ἄρθροκηδέσιν πόνοις·
Ὡς μου ὃ λυπρὸν κἀ παλαίπωρον δέμας,
Χθρῶν ἀπ' ἄκρων εἰς ἄκρας ποδῶν βάσης,
Ἰχῶσι φαύλῳ, κἀ πικρῷ χυμῷ χολῆς
Πνεύματι διαίῳ τ' ὦδε δῃοφίλητον πόρους
Ἔςηκε, καὶ μυκὸς ὑπαιτείᾳ πόνους. Σπαράσσων δ' ἐπ' αὐτῷ. δύσπυρον τ' ἔχει κακὸν,
Δίναισι φλογμοῦ ςόμα πυρπολούμενον, Οποῖα κρητὴρ μεσὸς Αἰτναίου πυρὸς,

A O Triste nomen, ô diis odibile,
Podagra, lacrymosa,
Cocyto sata,
In Tartari specubus o-
cis edita,
Erinnys vtero quam Megæra suo tulit,
Et vberibus aluit, cuíque paruulæ
Amatulentæ, in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quòd si luunt errata manes mortui,
Si luce commissi rationem nox petit,
Nec Tantalus siti, nec Ixion rota
B Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis sed omnes omnium scelerum reos
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meũ
Manibus ab extremis ad infimas pedum
Plantas, sanie tetra, fluentéque fellea
Per membra bile, & impetuoso flamine,
Suis vbique stringitur meatibus,
Porisque clausum me premit doloribus!
Per ipsa currit ignea pestis viscera,
Carnémq; vorticibus populatur ignium,
Aetnæ velut crater facibus exæstuans:

Aut Sicula vallis æquorearum rupium,
Æstibus ineuolubilibus, vbi fluctuans
Sinuosa ruinas vnda scopulorum ferit.
O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, vt omnes perditè,
Quicunque vana spe stolidi, te leniter
Mulcere medicarique cupimus, fallimur!

Α Η Σικελὸς αὐλὼν ἁλιπόρου δρυοφάγος,
Ὁπου δυσεξέλικτα πυματοῦμνος,
Σήραξι πετρῶν σχολιὸς εἱλίσσων κλύδων.
Ὦ δυσέκμορτον πᾶσιν ἀνθρώποις τέλος,
Ὡς εἰς μάτην σε πόντιτες ἀμφιθάλπομεν,
Ἐλπίδι ματαίᾳ μωρὰ βυκολούμενοι.

Dimetri catalectici omnes.

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges vlulante voce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modisque sistri
Phrygij, super iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Resonant suis in armis
Euantis orgia rythmis
Cretensibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depressa bellicosos:
Sed nos tui podagra
Mystæ, tibi sacramus
Ineunte vere, luctus,
Vernum tempus a prum podagra. Cels. lib. 4. c. 24.
Vbi graminifera passim
Herbis virere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Inceperint vigere,
Malè nuptáque cùm per ædes
Hominum strepens hirundo,
Nocturna pérque lucos
Ityn gemit querelis
Vbi tristibus philomela.
Καὶ νύκτερος καθ' ὕλαν Τὸν Ἴτυν ἐκ δακρύοις Ἀηδὼν γόοις ἀνδών.

B ΧΟ. ἀνὰ Δίνδυμον Κυβήλης
Φρύγες ἔνθεον ὀλολυγᾷ
Ἀπαλῷ τελοῦσιν Ἄτῃ.
Καὶ τοὺς μέλος κεραύλου
Φρυγίου κατ' ὄρεα Τμώλου,
Κῶμον βοῶσι Λυδοί.
Παρσπλῆγες δ' ἀμφὶ ῥόθοις
Κελαδοῦσι Κρητὶ ῥυθμῷ
Νόμον βιᾶν Κορύβαντες.
Κλαγγᾷ δὲ βοῶσα σάλπιγξ
Ἀρεῖ χρέκουσα θούρῳ
C Πολεμηίαν ἄτλιον.
Ἡμεῖς δὲ σοὶ Ποδάγρα,
Πρώταις ἔαρος ἐν ὥραις
Μύσαι τελοῦμεν οἶκτους,
Ὅτε πᾶς χλοητόκοισι
Ποίαις τέθηλε λιμών,
Ζεφύρου δὲ δένδρεα πνοαῖς
Ἁπαλοῖς κομᾷ πετήλοις.
Ἃ δὲ δύσγαμος κατ' οἴκους
Μερόπων ἀηδὼν χελιδών,

Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer & comes meæ,
O tertij gerens bacule vicem pedis,
Tremulum mihi suffulcias oro gradum,
Itérque dirigas, leuia & vestigia
Firmes pedum, possint vt inniti solo.
Age miser ex stratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque vmbratile,
Nigrámq; ab oculis excutiens caliginem,
Prodi foras, & ad rutilum Solis iubar
Auram serenam spiritu læto trahe,
Ter quinque pręteriere nunc solidi dies,
A sole cùm procul in tenebris abditus
Incomposito in lecto cubãs distorqueor.
Adest animus, adest voluntas sæpius
Vt in pedes me coniiciam, fores petens,

Ψυχὴ μὲν ὧδε μοι, καὶ τὸ θυμία πάρα,

D ΠΟ. ὤμοι πόνων ἀρωγὸν, ὦ τρίπου ποδὸς
Μοῖραν λελοιχὸς βάκτρον, ἐξέρπε δέ μου
Βάσιν τρέμουσαν, ἢ κατίθυνον τείχου,
Ἴχνος τε βαῖον ὡς ὀρεῖσόω πέδῳ.
Ἔγειρε πλῆμον γῦια δεμνίων ἄπο.
Καὶ λῆψε μελάθρων τὸν ἐπωρόφιον στέγης.
Σκέδασον δ' ἀπ' ὄντων νύχιον ἀέρος βάθος,
Μολὼν θύραζε, καὶ τὸν ἠλίου φάος
Ἀθόλωτον αὖραν, πνεύματος φαιδρᾶς ἄπαυστον.
Δέκατον γὰρ ἤδη τῶνδε τὸν πέμπτῳ φάει,
Ἐξ οὗ ζόφῳ σύγκλεισος ἠλίου δίχα,
Δίναις ἐν ἀστρώτοισι πείσμασι δέμας.
Βάσις ἀμείβειν ὀκνεῖ θύρας ὥρμηνεύω.

Δέμας δὲ νωθὲν ἰσχύει πορεῖν πόδοις.
Ομως δ' ἐπείγου θυμέ, γιγνώσκων ὅτι
Πτωχὸς ποδαγρῶν, ὡς ἐπαθλῆν μὴ αὐ θέλῃ,
Καὶ μὴ δυνήται, τῶνον ἐν νεκροῖς πίθῃ.
Αλλ' εἶα.
Τίνες γὰρ οἵδε βάκτρα νωμῶντες χερῖν,
Κάρηνα φύλλοις Ακτέας καταστεφῆς·
Τίνα δαμόνων ἄγυιοι κωμασὴν χορόν;
Μῶν Φοῖβε Παιὰν σὸν γεραίρουσι σέβας;
Αλλ' ἀ στέφονται Δελφίδος φύλλῳ δάφνης.
Η μή τις ὕμνος Βακχείων κωμάζεται;
Αλλ' οὐκ ἔπεστι κισσίνη σφαγὶς κόμης.
Τίνες ποθ' ἡμῖν, ὦ ξένοι, βεβήκατε;
Αὐδᾶτε, κὴ πρόσεδε νημερτῆ λόγῳ.
Τίς δ' ἐστὶν, ὦ ὑμνῆτε, λέξατ', ὦ φίλοι.

XO. σὺ δ' ὢν τίς, ἡμᾶς, ἐκ τίνων, προσεννέπεις;
Ως γάρ σε βάκτρῳ κὴ βάσει μιμούμενον,
Μύσην ὁρῶμεν τῆς ἀνικήτου θεᾶς.

ΠΟ. εἷς εἰμι κἀγὼ τῆς θεᾶς ἐπάξιος.

A Sed corpus imbecille vota deserit.
Atenim propera mea mens, quoniam te non latet
Egena vita podagrici, qui cùm velit
Obambulare, non queat, viuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui veniunt huc qui baculos manibus mouent?
Capita coronati foliis sunt Acteæ:
Cuiúsve dæmonũ celebrant festũ chorũ?
An Phœbe Pæan numen extollũt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
B An fòrs canitur laus aliqua Bacchanaliũ?
Sed nõ adest signum comis hederaceum.
Age qui, vel vndénam venitis hospites,
Exponite nobis, veráque fateamini:
Et quam deam celebretis amici, dicite.
CHO. At tu quis es, vel vnde nos interrogas?
Vt enim baculus gressúsq; nobis indicãt,
Mysten videmus insuperabilis deæ.
POD. Vnus quidem & ego sum, deam non dedecens.

CHORVS. *Dimetri partim catalectici, partim acatalectici.*

XO. Τὰν μὲν Κυθρίαν Αφροδίταν
Σταγόνων πορφυρεᾶν ἀπ' αἰθέρος,
Ανεθρέψατο κόσμιον ἁρμοναὶ
Αλιος ἐν κύμασι Νηρεύς.
Τὰν δ' Ωκεανοῦ πὰρ παγᾶς
Ζηνὸς πὰρ θάκοισιν Ολυμπίου,
Λευκώλενον βυρέσι κόλποις
Ηγαγεν ἐπιθλώσατο Τηθύς.
Κορυφαῖσι δὲ κρατὸς ἐν ἀφθίτου
Ελόχευσε κόρης ἄτομον φυὰν
Κρονίδας, μέγ' ἄγιος Ολυμπίων,
Ταὰν ἐγρεκύδοιμον Αθάναν.
Τὰν δ' ἡμετέραν θεὸν ὀλβίαν
Ο γηρὼν λιπαροῖσιν ἐν ἀγκάλαις
Πρώτοθ' ἐλόχευσεν Οφίων.
Οτ' ἐπαύσατο μὲν σκότιον φάος,
Ανέτειλέ τε λαμπέτις ἠώς,
Καὶ παμφαὲς ἀελίου σέλας,
Τότε κὴ Ποδάγρας ἐφάνη κρατός.
Οτε γὰρ λαγόνων σε τεχθεῖσα
Μοῖρα, Κλωθὼ τότ' ἔλουσεν,
Εγέλασεν ἄπαν σέλας ὑγρανοῦ,
Μέγα δ' ἔκτυπεν δῶμος αἰθὴρ,
Τὼ δ' ὐγλαγέτοις ἐν μαζοῖς,
Ενολβος ἐθρέψατο Πλούτων.

C Venerem sacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam semine
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunóque coniunx & soror
Tonantis, vlnas candida,
Apud Oceani fontes vagis
In sinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summóque vertice cerebri
Est virginis interritam
Enixus indolem pater
Cœlestium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
D Primam cubitis Ophion senex
In delicatis protulit.
Cùm desiit tenebrosa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubárque lucidum
Solis, podagræ tum simul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parca statim Clotho abluit,
Totúsque risit ætheris
Fulgor, tonuítque serenum
Cœlum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus ſacris miniſtros excitat? A
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec vlla ſeta de ceruice vellitur,
Nec terga talis perſtrepunt ſonantibus,
Nec fruſta crudę paſcimur carnis boum.
Cùm vere florẽ tenuis vlmus germinat,
Et inſidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc myſtis ſagitta figitur
Per membra, clàm, latens, & intima penetrans,
Pedem, genu, cauóſque nodos oſſium,
Talóſque, coxarúmq; vertebra, femora,
Manus, ſcapulas & brachia, & imas artuũ
Cauernulas, tumidáſque digitorũ baſes,
Omnia vorat, depaſcitur, vrit, occupat,
Inflammat, emollit, dea donec iuſſerit
B Aufugere morbum, & eſſe modum doloribus.

POD. Ergo vnus & ego, neſcius licèt, fui
Deæ ſacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna veniat apparens dea,
Simúlq; cũ myſtis, & ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

Δαίμων φανῆσα, σεμνὴ δ' ἐγὼ μύσταις ὁμοῦ,

Dimetri.

Tranquilliter igitur & ſine
Ventis ſit æther, quilibet
Laudes canat podagricus.
En ſtrata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum ſuffulciens.
Salue deûm mitiſſima,
Tuóſque benigna reſpice
Lætante lumine famulos,
Huiúſque veris tempore
Paulum dolores mitiga.

Trimetri Iambici.

Quis eſt hominum, cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim?
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor, aut donaria
Suſpenſa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipſe vincere ſummus omnium
Pæan deorum medicus arte ſua poteſt,
Apolliniſve filius Æſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere vires geſtiunt,
Omnémque turbant pharmacorum induſtriam:
Plantaginem terunt, apiſque ſemina,
Foliáque lactucarum, & agreſte peplion,

ΠΟ. Τίσι δ' ὦν τελεταῖς ὀργιάζῃ τοὺς θεραπόλους; (ἀπὸ σώματος σιδάρου,
ΧΟ. Οὐχ αἷμα λαβὸν τοὺς θεραπεύομεν
Οὐ τευχὲς ἀφέτου λυγίζῃ τροφαῖσιν αὐχήν,
Οὐδὲ πολυχρόοις ἀτραγάλοις πέπλησται νῶτα,
Οὐδ' ὠμὰ λακιστὰ κρέα σιτούμεθα ταύρων.
Ὅτε δὲ τηλεθάει ἔαρι χρυσῷ τὸ λεπτὸν ἄνθος,
Καὶ πολυκέλαδος κόσσυφος ὑπὸ κλάδοισιν ᾄδῃ,
Τότε δηὖτε μελέων ὀξὺ βέλος πέπηγε μύταις,
Ἀφανὲς, κρύφιον, δεδυκὸς ὑπὸ μυχοῖσι γυίων,
B Πόδα, γόνυ, κοτύλην, ἀτραγάλους, ἰσχία, μηρούς, (καρπούς,
Χεῖρας, ὠμοπλάτας, βραχίονας, κόρσην,
Ἑδῇ, νέμεται, φλέγει, κρατεῖ, πυρεῖ, μαλάσσει, (λύσῃ.
Μέχρις αὖ ἡ θεὸς τὸν πόνον ἀποφυγεῖν κε-
ΠΟ. Ἧς ἄρα κἀγὼ τ' κατωργιασμένων
Ἐλαθον ὑπάρχων, τοι γὰρ ἡκέτω τροθυμίης
Ὑμνων καπάρξω τὸ ποδαγρῶν ᾀδων μέλος.

CHORVS.

C Σίγα μὴν αἰθὴρ, καὶ νηνεμος ἔστω,
Καὶ πᾶς ποδαγρῶν θύφημείτω.
Ἰδὲ τοὺς θυμέλας κλινοχαρὴς
Βαίνῃ δαίμων, σκίμπτων βάσιν ἐπιξυμφόρῃ.
Χαίρεις μακάρων πολυτραπάτη,
Καὶ σοῖς τοὺς πόλοις ἵλαος ἔλθοις,
Ὀμμασι φαιδρῷ, δδίνας δὲ πόνοις λύσιν ὠκείαν,
Ταῖς δ' εἰαεναῖς ὥραις.

PODAGRA.

D Τίς πλὴν αἰίκητον με δεδοκότην πόνων
Οὐκ οἶδε ποδάγραν, τὴν ὅτι χθονὸς θεοτῆν;
Ἣν ὅτε λιβαίων ἀτμὶς ὀξιλάσκεται,
Οὔτε χυτὸν αἷμα βωμίοις πρὸ ἐμπύρεις,
Οὐ ναὸς ὅλλυσ' ἐπικρεμὴς ἀγάλμασιν.
Ἣν ὅτε Παιὰν Φαρμάκοις νικᾷν ἀθέῃ,
Παίτων ἰατὴς τὴν σὺν ἀγανῷ θεῶν,
Οὐ παῖς ὁ Φοίβου πολυμαθὴς Ἀσκληπιός.
Ἐξ οὗ γὰρ ἐφύη πρῶτον αὖ θεόφοιτος γλυός,
Τολμῶσι πάντες τὺμὸν ἐκβαλεῖν ἀθέως,
Κυκῶντες ἀεὶ φαρμάκων τεχνήματα.
Ἄλλος γὰρ ἄλλῳ ἐπ' ἐμὲ πειρᾶται τέχνῳ·
Τείρουσιν ὀδύναισι, καὶ σέλινά μοι,
Καὶ φύλλα θριδάκων, καὶ νομαίαν ἀνδράχνην,

Αλλοι τ' ερύσιον, οἱ δὲ ποταμογείτονα,
Αλλοι κνίδας τείβουσιν, ἄλλοι σύμφυτον,
Αλλοι φακοὺς φέρουσι τοὺς ἐκ τελμάτων,
Σταφυλίνον ἔφθον, οἱ δὲ φύλλα Περσικῆς,
Υοσκύαμον, μήκωνα, βολβοὺς, σίδας,
Ψύλλιον, λίβανον, ῥίζαν ἐλλεβόρου, νίτρον,
Τῆλιν μετ' οἴνου, χυείλιον, κολλάμφακον,
Κυπαρισσίνῳ κικίδα, γύρεν κριθίνων,
Κεφάλης ἀπέφθου φύλλα, γύψον ἐκ Γάρου,
Σπυρίθας ὀρείας αἰγὸς, ἀνθερίκου κόπρον,
Αλθέρια κυάμων, ἄνθος Ασίου λίθου.
Εψουσι φρυνοὺς, μυγαλᾶς, σαύρας, γαλᾶς,
Βατράχους, ὕαινας, τραγελάφους, ἀλώπεκας.
Ποῖον μέταλλον ὐ πεπείρασται βροτοῖς;
Τίς ὐχὶ χυμός; ποῖον ὐ δένδρου δάκρυ;
Ζώων ἀπρώτων ὀστᾶ, νεῦρα, δέρματα,
Στέαρ, αἷμα, μυελὸς, ὄρος, ἀποπατές, γάλα.
Πίνουσιν οἱ μὲν, ὃ δὲ ἱερὰ πεπάρων ἄκος,
Οἱ δὲ, ὃ δὲ ὀκτὼ· ὃ δ' ἑπτὰ, πλείονες.
Αλλος δὲ πίνων τὸ ἱερὸν, καθαίρεται.
Αλλος ἐπ' ἀοιδαῖς ὕπτιος κεῖται, ἐμπαίζεται.
Ιουδαῖος ἕτερον μῶρον ἐξεύρε λαβών.
Ο δὲ, θεραπείαν ἔλαβε τῶνδε τῆς κρήνης.
Εγὼ δὲ τούτοις πᾶσιν οἰμώζειν λέγω,
Καὶ τοῖς ποιοῦσι ταῦτα, κοὐ πειρῶσί με.
Εἴωθ' ἀπρωτὰν μᾶλλον ὀργιλωτέρα.
Τοῖς δὲ φρονοῦσι μηδὲν αἰτίζουσ' ἐμοὶ,
Ηπιον ἔχω νοῦν, εὐμαθής τε γίγνομαι.
Ο γὰρ μεταλαβὼν τῶν ἐμῶν μυστηρίων,
Πρῶτον μὲν εὐθὺς εὐστόμως διδάσκεται,
Τέρπων ἀπρωτᾶς, εὐτραπέλοις λέγων λόγοις.
Πᾶσιν δ' ὁρᾶται μὴ γέλωτος, καὶ κρότου,
Οτε ὅπῃ λουτρὰ φερόμενος βαδίζεται.
Ατην γὰρ, ὡς εἶπεν Ομηρος, ἥσ' εἰμ' ἐγὼ,
Βαίνουσ' ἐπ' ἀνδρῶν κρᾶτα, κοὐ βάσεις ποδῶν
Απαλὰς ἔχουσα, τῶνδε δ' οὐ τοῖς πολλοῖς βροτῶν,
Ποδάγρα καλοῦμαι, γιγνομένη ποδῶν ἄγρα.
Αλλ' εἶα μύσται πρύτανες ὀργίων ἐμῶν,
Γεραίρετ' ὕμνοις τὴν ἀίκητον θεάν.

A Et marrubium, amnicolámque potamogeitona.
Alij Cnidas terunt, aliíque ſymphyton,
Lentes alij de ſtercore lectos illinunt.
Hos cocta paſtinaca, foliáque perſica,
Hyoſcyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortéxque pomi punici, malicorium,
Et pſyllion, thus, ellebori radix, nitrum,
Et mixta vino telis, & collamphacos,
Et gyrine, ſimúlque galla cupreſſina,
Et panis hordeaceus, atque braſſicæ
Crudæ folia, gypſus gari liquaminis, [nis,
Et ſtercora ſylueſtris capræ, fimus homi-
B Farina fabarum, flos quoque lapidis Aſij.
Alij rubetas, quíque vocantur aranei
Mures, lacertas atque muſtelas coquunt,
Ranas, hyænas, tragelaphos, vulpeculas.
Cuius metalli non pericla ſumpta ſunt?
Quis nõ probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lacryma eſt arbo-
Animaliũ omniũ oſſa, nerui, tergora, [rũ?
Adeps, cruor, medulla, lotiũ, merda, lac.
Bibunt alij numero quaterno pharmacũ,
Alij per octo, pérque ſeptem plurimi.
Alius bibens ſacram, repurgari ſtudet,
Aut carminibus animũ adhibẽs illuditur.
C Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impe-
Et ſic facientibus vel irritantibus [ro:
Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui verò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidẽ ſtatim bona verba dicere
Docetur, oblectaréque ſalibus & iocis
Dictíſque facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cùm geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus, fit & voluptas omnibus.
D Aten enim quam dixit Homerus, illa ſum
Ego, per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens: veruntamen
Plerique me mortaliũ podagram vocant,
Quoniam pedum captura ſum, ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ, qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS. *Dimetri Anapeſtici.*

Αδαμαντινον ἦθος ἔχουσα κόρα,
Πολυσθενὲς, εὐβουλόθυμε θεὰ,
Κλῦθε σῶν ἱερῶν μεθόπων εὐνοπάς,
Μέγα σὸν κράτος ὀλβιόφρον Ποδάγρα.

E O nympha, ingeniũ adamãtinum habẽs,
Multipotens, animo dea valido,
Audi vota tuorum ſupplicum,
Magna potentia, vis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,

Quam Iouis horret pernix telum,
Quámque profundi fluctus pelagi
Trepidant, quam quoque trepidat, ſceptra
Qui gerit infera Stygius Pluton,
O gaudens nodis, lectigrada,
Curſiuetans, talorum tortrix,
Calcicrematrix, malehumitanga,
Oſſitremenda, genufraga, pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

A Ταὺ γὰρ Διὸς οἰκὺ πέφευγε δέλος,
Τεμμέᾳ δέ σε κύμαθ' ἁλὸς βαθείης,
Τεμμέᾳ βασιλὰς σκήπτρων αἴδας,
Επιδεσμοχέρης, καλλικνημοβάτης,
Κωλυσοδρόμα, βασσαρᾶ γάλη,
Σφυροτρησιπόρε, μογιοσφυδάρα,
Δοιδυκωφόβα, γονυκλαυσαγύπα,
Πεζικοὶ δυλοπωρόφιλα,
Γονυκαμψιπίκυρτε Ποδάγρα.

Trimetri Iambici. *PERSONAE.* NVNCIVS. PODAGRA. MEDICI. TORTORES.

NVN. Domina, peropportuna te fers obuiam: B
Audi, neque enim tibi nuncium fero friuolum,
Sed ſocia verbis ipſa res adiungitur.
Nam ciuitates, vt ſtatueras, vndique
Lento pede veſtigans, tibi ſcrutabar domos
Cunctas, vt aduerterem ſi quis tuam
Potentiam non debito more coleret:
Alió ſque tuarum vi manuum ſat repperi
Regina domitos, mente bona quieſcere.
Iſti ſed audaces duo, confidentia
Freti ſua, non deſierunt dicere
Ac deierare, vim tuam venerabilem
Non eſſe, ſed exortem volunt mortalium C
Te generis ac vitæ. Religans igitur pedes
Mox faſciis, vehemẽter approperãs, die
Iam denique quinta veni, laſſus itinere.
Nam tota fermè duo ſtadia pertranſij.

POD. Quàm ſubitus ades ô nuncie velociſſime!
Sed cuius obſecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris, explica
Claréque refer, vt celeritatem intelligã.

NVN. Quinque graduum ſcalas reliqui primitus,
Tremulas quoque, luxatis trabium compagibus.
Deinde ſternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulſibus.
Quod iter vbi confeci grauibus veſtigiis, D
Stratam ſilicibus ingrediebar ſemitam,
Itúque ſcrupulis acutis aſperam.
Hinc incidens in lubricã & planam viã,
Dum propero progredi, ſolutũ retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Quà tranſeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat, æger vt feſſum gradus
Deficeret: inde laſſus omni corpore,
Latam quidẽ, aſt tutam minùs inſiſto viã,
Variis & hinc & inde me vehiculis
Vt currerem, cogentibus & vrgentibus.
Quare celeriter ſubleuans ſegnẽ pedem,

Δέσποινα, χαιρέω γὰρ ἰώτησας ποδί,
Ακουε, ἔπος γὰρ οὐκ ἐτώσιον φέρω.
Αλλ' ἔστι πρᾶξις τῶν λόγων συνέμπορος.
Εγὼ γὰρ, ὡς ἔπαξας, ἠρέμᾳ ποδί,
Πόλεις ἰχνεύων, πρώτας ἠρεμίων δόμους,
Μαθεῖν ποτῶν εἴ τις σὸν ὑπερβὰς κράτος,
Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἥσυχον εἶδον φρένα,
Νικωμένων αἰᾶσται σὴν βίᾳ χερῶν.
Δυὼ δὲ τὼ δὲ φῶτε θαλμηρὼ θράσει,
Εφεξῆτλω λεοῖσι, καὶ κατωμύτλω,
Ως οὐκ ἔστι σὸν κράτος σεβάσμιον,
Αλλ' ἐκβολον βερτῶν σε θνησίοισιν βίοις.
Διόπερ κραταιῶς συνοχμάσας δεσμῷ πόδα
Πεμπταῖος ἥκω, στάδια δισμυρίας δύο.

ΠΟ. ὡς κραιπνὸς ἔπλης αἰθέρος ὠκιστέ μοι·
Τίνος δὲ καὶ γῆς ὅρια δυσβάτου λιπὼν,
Ηκεις; σαφῶς μάθωσιν, ὡς ἴδω πάλιν.

ΑΓ. πρῶτον μὲν ἔλιπον πέντε βαθμοὺς κλίμακος,
Ξύλων τρέμουσθαι δισκύρτισιν ἁρμογαῖς,
Οθεν με δέχεται κορδυβαλλώδες πέδον,
Σκληροῖσι ταρσοῖς αἰτερῴδον κρύμασιν.
Οπερ δισμυρίας ἴχνεσιν ἀλιγκίοις ἐγὼ,
Εστρωμάλῳ χάλικι εἰσέβαιν' ὁδόν,
Καὶ δυσπάτητον ὀξέσι κέντροις λίθον.
Μεθ' ὑδαλίδος πρεπτοσῶν λείας ὁδοῦ,
Εσπευδον εἰς ὃ πρόσθε, δισκλύτος δέ μου
Εσυρεν ὀπίσω πηλὸς ἀθενῆ σφυρά,
Διῆς πρασιντί, νότιος ὢν μελαγχίδρως
Ερρέ, δάσιν μου θάλπος ἐκλυομένῳ.
Οθεν με δέχεται πρῶν δίμας κεκμηκότα,
Πλατεῖα μὲν κέλευθος, ἀλλ' οὐκ ἀσφαλής.
Τὰ μὲν γὰρ ἔνθεν, τὰ δ' ἐκεῖθεν ὀχήματα,
Ηπειγ', ἰωάζοντ', ἔσπερχε πρέχειν.
Εγὼ δ' ἐνθ', ἐνθ' ἐλαφρὰ κουφίζων πόδα,

Δόγμιος ἐβαινον εἰσόδου πέζαι τενλώ,
Εως ἀπήνη ῥᾳδιαδράμη ἔσχηλατος.
Μύστης γὰρ ὢν σος, ζαχὺ πεζὴν οὐκ ἐδύνετον.
ΠΟ. οὐκ εἰς μάτλω ἔλπιξε τοῦξις
ἥ δέ σοι
Ορθῶς πέπρακται, τῇ ἐμῇ σπουδῇ
Ισασι ἡμᾶς ἀντισηκώσω χάριν.
Ἐγω δέ σοι δώρημα ξυμπρες τόδε,
Ἐξης τελετῆς πειράσῃ κούφων πόνων.
Υμεῖς δὲ μαρεὶ, καὶ θεοῖς ἐχθίστοι,
Τίνες ποτ' ὄντες, ἢ τίνων πεφυκότες,
Τολμᾶτε Ποδάγρας αἰθαμιλλᾶσθ κραίφ;
Τῆς ὑμῖν ὁ Κρονίδας οἵδε νικήσας βίαι;
Λέγετ' ὦ κάκιστοι, ἐγὼ γὰρ ἡρώων ἐγὼ
Εδάμασα πλείστους, καὶ γ' ὀπίσανται Φθοὶ,
Πέλαμος ποδάρκης, ποδαγὸς ὢν, ὁπλιζετο.
Εθανε δ' Αχιλλεὺς ποδαγὸς ὢν, ὁ Πηλέως.
Ο Βελλεροφοντης ποδαγὸς ὢν, ἁκαρτέρει.
Θηβῶν δυναίης Οἰδίπους, ποδαγὸς ἦν.
Ἐκ τ' Πέλοπιδῶν, ποδαγὸς ἦν ὁ Πλησθένης.
Ποίαντος υἱὸς ποδαγὸς ὢν, ἦρχε στόλου.
Αλλος ποδάρκης Θεσσαλῶν ἦν ἡγεμών
Ος ἐπεὶ ἐν ἔπεσε Πρωτεσίλαος ἐν μάχῃ,
Ομως ποδαγὸς ὢν, καὶ πονῶν, ἦρχε στόλου.
Ιθάκης ἄναξ τε Λαερτιάδην Οδυσσεὺς
Εγὼ κατέπεφνον, οὐκ ἄκανθα πυγόνις.
Ως ὅτι χαιρήσοντες, ὦ δυσδαίμονες,
Ισην παθητε κάλασιν οἷς δεδράκατε.
ΙΑ. Συρὸι μὲν ἐσμεν, ἐκ Δαμασκοῦ
τῶν γῆς,
Λιμῷ δὲ πολλῷ καὶ πενίᾳ κατειλύμενοι,
Γῆν καὶ θάλασσαν ἐφέπομεν πλανώμενοι.
Εχομεν δὲ χρῆσιμα παρόδωρητον τόδε,
Ἐν ᾧ πρηγορεύμεθ' ἀλγεινῶν πόνους.
ΠΟ. τί δὴ τὸ χρῆσιμα, καὶ τίς ἡ σκευή;
φράσον.
ΙΑ. μύστης με σιγᾶν ὅρκος, οὐκ ἐᾷ φράσαι,
Καὶ λοίσθια θνήσκοντος ἐντολὴ πατρός.
Ος ἔπαξε κεύθειν φαρμάκου μέγα σθένος,
Ο καὶ σὲ παύειν οἶδεν ἠλεωμένον.
ΠΟ. Εἶτ', ὦ κατάρατοι, καὶ κακῶς
ὀλοίμεθον,
Εστιν τις ἐν γῇ φαρμάκου δρᾶσις τόση,
Ο χειμῶν οἶδε πλεῖν ἐμοὶ παῦσαι βίαι;
Αλλ' εἶα, πλοῦν δὲ σύμβασιν σεωθῶμεθα,

A Tranſuerſus occurſum fugies, ceſſi loco,
Donec citis quadriga tranſiret rotis.
Myſtes enim tuus nequibam currere.
POD. Non gratis hæc rectè tibi res geſta ſit,
Mi nuncie: tuæ nanque promptitudini
Parem rependam gratiam pretio pari.
Atque hoc adeò gratũ tibi ſit præmium,
Poſthac triennio ſemel modò leues
Tentare te noſtros dolores perferam.
Sed vos ſceleſti, diis & inuiſiſſimi,
Quinam, vel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti podagræ potentiæ,
Cuius ſuperare vim nequit Saturnius?
Heus dicite peſſimi: quoniam heroas ego
B Quãplurimos domui, ſapientes vt ſciunt:
Priamus pede celer ille, canitur poda- *Heroës podagrici.*
gricus.
Periit Achilles podagricus ille, Pelei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.
Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Pleſthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus,
Dux præfuit claſſi: fuit & alius celer
Dux Theſſalorũ, qui ſimul atque prælio
C Victus ceciderat Proteſilaus, præfuit
Claſſi, podagricus licèt & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laërtæ filium
Vlyſſem, ego, non ſpina necuit trigonos.
Nunquã ergo gauiſuri ô calamitoſiſſimi,
Pœnam patiamini meritis veſtris parem.
MED. Syri quidem genere Damaſceni ſumus:
Multa fame verò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, vagi.
Habemus autem quod pater vnguentum dedit,
Per hoc mala conſolamur ægrotantium.
D POD. Cedo, quod vnguentum? quis illius habitus?
MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
Me talia dicere tibi planè non ſinit,
Nec vltimum morientis edictum patris,
Qui iuſſit hanc celare nos vim pharmaci,
Quod ſæuientem te quoque ſcit compeſcere.
POD. An igitur, ô execrabiles, malè perditi,
Vllius vſquam tanta vis eſt pharmaci,
Meam quod inunctum vim ſciat compeſcere?
Sed ſine, paciſcamur age tali fœdere,

Et experiamur ánne virtus pharmaci
Futura sit superior, an flammæ meæ.
Huc ô seuera statim vndique conuolátia
Tormenta, præsides meæ vesaniæ,
Ocyus adeste, túque soleas infimas
Pedum, sub ipsos vsque digitos vrito,
Tu calcibus insili, profundam tu riges
A fœminibus ad genua tabem felleam,
At vos manuum repentè flectite digitos.

TOR. En imperata singula tibi fecimus.

Iacent, miserique clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.

POD. Nunc agite, ô hospites, videamus optimè,
An illitum vos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam si palàm aduersum fuerit illud mihi,
Mundum relinquēs, abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssos Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus.

MED. En vnximus, leuat neque dolores tamen.

PODAGRICVS. Heu proh dolor, heu tabesco miser atque pereo.
Omnia populatur membra mea cæcum malum.
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non vlla sic procella sæuit æquoris,
Non impetuosi tanta vis est turbinis.
An asperos sustineo morsus Cerberi?
Num virus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nessi sanguinis?
O dea miserere: nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit cursum tuũ:
Victrix sed omnium omnibus es suffragiis.

POD. Desinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet:
Et norit vnusquisque me solam omnium
Illacrymabilem & immedicabilẽ deam.

A Καὶ πειρώμεθ' εἴτε Φαρμάκου θένος
Υπέρτερον πέφυκεν, εἴτ' ἐμῆ φλόγος.
Δεῦτ', ὦ σκυθρωποί, πόνοι θεράπαιναι,
Βάσανοι, πρέσβεις τῶν ἐμῶν βακχευμάτων,
Πελάζετ' ἄσσον. καὶ σὺ μὲν ποδῶν ἄκρους
Φλέγμαινε ταρσοὺς δακτύλων ποδῶν ἄχρι.
Σὺ δὲ σφυγῶν ἔμβαινε, σὺ δὲ μηρῶν ἄπο,
Ες γόνατα λάβε πικρὸν ἰχῶρα βάθος.
Υμεῖς δὲ χειρῶν δακτύλοις λυμήνεσθε.

ΠΟ. ἰοὺ, ὡς ἔταξας, πόνοι σοι δεδράκασιν.
Κραυγὴ βοώντες οἱ παλαίπωροι μέγα,
Απονα γῦα τοῖς βολῇ τρεβλώμενοι.

B ΠΟ. φέρετ', ὦ ξένοι, μάθωμεν ἀτρεκέστατον,
Εἰ χρηστὸν ὑμᾶς Φάρμακον τόδ' ὠφελῇ.
Εἰ γὰρ σαφῶς τόδ' ἔστιν ἀντίξοον ἐμοὶ,
Λιποῦσα γαῖαν, εἰς μυχοὺς εἶμι χθονός,
Αϊδος, ἀφανὴς, πύματα Ταρτάρου βάθη.

IA. ἰδοὺ, κέχρισαι, κοὐ χαλᾷ φλογμὸν πόνων.

ΠΟ. Οἴμοι, παπαῖ γε, πίεσμαι, δέδηγμαι,
Απωθεν πέπρωμαι γῦον ἀσκότῳ κακῷ·
Οὐ Ζηνὸς κεραυνοῦ τοῖον αἴωρεῖ βέλος,
Οὐδεὶς θαλάσσης τοῖα μαίνεται κλύδων,
Οὐδὲ τροχητὴ λαίλαπος τόση βία.
C Μή κέρχαρον πορθεῖ με δῆγμα Κερβέρου;
Μή τις ἐχίδνης ἰὸς ἀμφιβόσκεται,
Η δηλαρεχὴς ἰχὼρ Κενταύρου πέπλος;
Ελέαιρ' ἄναυτα, Φάρμακον γὰρ οὔτ' ἐμὸν,
Οὔτ' ἄλλο, δυνατὸν σὸν ἀναχαιτίσαι δρόμον,
Τηφοῖς δὲ πᾶσαις, πλὴν ἑνὸς νικᾷς θεῶν.

ΠΟ. παύσασθε βάσανοι, καὶ πόνους μειώσατε
Τῶν μετημοιρώντων εἰς ἐμὲ ἕρμ μολῆν.
Γιγνωσκέτω δὲ πᾶς τις, ὡς μόνη θεῶν
Ατεκτος ἔσα, Φαρμάκοις ἁ πείθομαι.

Hexametri μόνοι & Anapæstici Dimetri. CHORVS.

Non vis Salmonei, contendere cum tonitribus
Ausa Iouis, pœnas euadere salua potuit:
Verùm animo repressa, repentéque fulmen Dei
Fumigero stygias detruditur icta sub aquas.
Nec satyrus Phœbo congressus Marsya [tulit

D Οὔτε Διὸς βεγκτᾶς, Σαλμωνέος ἤεισεν βία,
Αλλ' ἔθανε φλογέᾳ δαμεῖσα θεοῦ φρένα βέλει.
Οὐκ ἐείσας ἐχάρη Φοίβῳ Σάτυρος Μαρσύας,

Αλλὰ λιγὺ φαίρῃ χείνου περὶ δέρμα πί- A Inde voluptatem, cùm diripit vndique cutem
τυς.
Πέπθος ἀείμνηστον δ' ἔεν τοκὰς ἔσχε Νιόβη, Pythius illius, non præmia grata referens
Litis habet memorem, luctu quoque fœta Niobe,
Αλλ' ἔτι μυρομένη, περιχέῃ πολὺ δάκρυ Σιπύλῳ. Nanque & adhuc lugens Sipylum, rigat vda lacrymis
Μαιονία δ' ἀράχνη Τριτωνίδος ἦλθεν εἰς ἔριν· Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada vocat
Αλλ' ὀλέσασα τύπον, καὶ νῦν ἔτι νήματα πλέκει· Perdita, nunc scelus id testantia stamina plicat,
Οὐ γὰρ ἴσον μακάρων ὀργαῖς θράσος ἐστὶ μερόπων, Impar enim est diuorum affectibus humana vis:
Ως Διὸς, ὡς Λητοῦς, ὡς Παλλάδος, ὡς Πυθίου. Vt Iouis, vt Latonæ, vt Pallados, vt Pythi.
Ἥπιον ὦ πολύδημε φέρῃς ἄλγημα Πο- B O celebris, cunctísque locis dea nota podagra,
δάγρα,
Κοῦφον, ἐλαφρὸν, ἄδριμυ, βραχυλαβές, Férq; leues, & acutos, & breuiter noxios
ἀνώδυνον, Absque dolore, nec intolerabiliter, bene suos
Εὔφρονι, δύλητον, ὀλιγοδρανές, δύπεδι- Qui teneant fines, sint exiguúmq; validi,
πατον. Quíque gradum non impediant facientibus iter,
Πολλαὶ μορφαὶ τῶν ἀτυχούντων, Multæ sunt formæ miserorum,
Μελέτα δὲ πόνων, καὶ ὃ σινόμενος Sed podagricos soletur morbi
Τοὺς ποδαγρόωντας θαμυλείτω. Exercitium & consuetudo.
Ὅθεν θύμῳ, ὦ σινοκύκλιοι, λήσατε Quare æquanimiter nobiscum
Πόνων, εἰ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη, O quotquot in hac estis naui,
Τοῖς δ' ἀδοκήτοις πόθεν δύρεν θεός, Cruciatus ex animo eiicite.
Πᾶς ἀνεχέσθω τῶν παθόντων, Quòd si quæ placeant, non fiunt,
Εμπαίζόμενος, καὶ σκωπτόμενος, Et iter non placitis dij inueniunt,
Τοῖον γὰρ ἔφυ τόδε πρᾶγμα. Quisquis es hic cui morbus grauis est,
Te ludi rideríque feras,
Nam hæc huius ludi natura est.

Ω Κ Υ Π Ο Υ Σ.

Ωκύπους, Ποδαλφείου καὶ Ασαισίας υἱὸς ἐλύετο, κάλλει καὶ δυνάμει διαφέρων, γυμνασίων τε καὶ κυνηγεσίων μὴ ἀμελῶν. πολλάκις δὲ θεωρῶν τοὺς ἐχομένους ὑπὸ τῆς ἀτέγκτου Ποδάγρας, κατεγέλα, φάσκων, μηδὲν ὅλως εἶ) ὃ πάθος. ἡ θεὸς τοίνυν ἀγανακτεῖ, καὶ διὰ ποδῶν εἰσρέχει. τῷ δ' ὑπόνως φέροντος, καὶ ἀνουμένου, ὑπτίον ὅλως πίπτουσιν ἡ θεός. Η μὲν σκηνὴ τῷ δράματος, ὑπόκειται ἐν Θήβαις. Ο δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐξ ὑπηκόων ποδαγρῶν, συνελεγχόντων τὸν Ωκύπουν. Τὸ δὲ δρᾶμα, τῶν πολυ ἀστείων. Τὰ τῷ δράματος πρόσωπα, Ποδάγρα. Ωκύπους. Τροφός. Ιατρός. Πόνος. Αγγελος. Περιλείπεται δὲ ἡ Ποδάγρα.

OCYPVS. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podalirij & Asiæ filius fuit, pulchritudine ac viribus præstans, gymnasiorúmque & venationum in primis studiosus. Hic cùm sæpe videret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaque dea, ac pedes illius inuadit. Qui cùm ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tan- *Mimesis est Graecorum grammaticorum, qui huius-*

modi inscriptiones fabularũ præmittũt vt apud Euripidẽ, Aristoph. &c. videre licet.

dem à dea totus proſternitur, & ſupinus decumbit. Scena quidem ſiue actio fabulæ apud Thebas eſſe intelligitur. Chorus autem ex popularibus eius loci podagricis conſtituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguunt. Fabula eſt ex iis quæ pro valde vrbanis habentur. Interlocutores fabulæ ſunt, Podagra. Ocypus. Nutritor. Medicus. Labor. Nuncius. Proloquitur autem podagra. Poema imperfectum & mendoſum eſt, &, vt Eraſmus addit, ne micam quidem Lucianici ſalis habens.

POD.

GRauis hominibus, & inauſpicati nominis
Podagra vocor, mortalibus dirum malum:
Quæ vinculis adſtringo neruorum pedes,
Ingreſſa clâm ſub artuum compagines.
Ridere verò ſoleo eos quos torqueo,
Dum proloqui veram mali cauſſam haud volunt,
Aliámque fictam in promptu habent, qua ſe tegant.
Quilibet enim ſe decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauiter alliſũ pedẽ
Dũ dictitat, verãque cauſſam ſupprimit.
Quod enim ipſe celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòſt tamen:
Ac tum domitus, veróque nomine me vocans,
Geſtatur ab amicis, triumphus omnibus.
At verò ad hanc rem adiutor eſt Labor mihi:
Neque enim ſine hoc ego ſola quicquam potueto.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cùm ille cauſſa ſit omnibus
Malorũ, & omnes excruciet, nemo tamẽ
Inceſſat ipſum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita eſt dementia)
Me proſequuntur imprecationibus,
Quaſi hoc mea modo effugere poſſint vincula.
Verùm quid iſta nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad vos, proloquor,
Irã euomens hãc intus omnẽ, vt eſt, meã?
Nam curſor hic (ſi diis placet) generoſus,
Elatus animo præter alios Ocypus
Contẽnit, & nullam eſſe me demens ait.
Ego autem, vt mulier, ira acerbè percita,
Illum viciſſim acerbo & immedicabili
Adorta malo, vt mos eſt meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidẽ dirus labor locũ eũ tenet,
Plantámq; terebrat infimã ſtimulis ſuis.
At ille, ceu curſu aut palæſtra offenderit
Pedẽ, magiſtrum decipit, miſerũ ſenem,
Sed bilioſum ægrè mouens captũ pedem
Progreditur infelix domo ipſus huc foras.

Εἰνὴ μὼ ὠ βεοπτοῖσι, καὶ δυσώνυμος
Ποδαγρα κέκλημαι, δεινὸν ἀνθρώποις πάθος,
Δεσμῶ δὲ νευρίνοισι τοὺς πόδας βρόχοις,
Ἀρθρῆσιν εἰσδραμοῦσα μὴ νοσερόν.
Γελῶ δὲ τοὺς πληγὰς ὑπ' ἐμοῦ,
Καὶ μὴ λέγοντας αἰτίαν τῆς συμφορᾶς,
Ἀλλ' εἰς ματαίαν προφάσιν ἐξοκημένους.
Ἅπας γὰρ αὐτὸν ἕκαστος ψευδόμενος,
Ὡς ἐστράφην, ἢ προσέκλασ' ποι βάσιν,
Λέγει φίλοισι, μὴ φράσας τὴν αἰτίαν,
Ὃ μὴ λέγει γε, ὡς δοκῶν λαθεῖν τινάς,
Χρόνος δέ γ' ἔρπων μιμνύει καὶ μὴ θέλη.
Καὶ τότε δαμασθεὶς, ὀνομάσας μου τοὔνομα,
Πᾶσι θρίαμβος ἐμβεβάσακται φίλοις.
Πόνος δέ μοι συνεργὸς ὅδε τῇδε κακῇ·
Ἐγὼ γὰρ ὧδ' εἰμὶ ζύτου δίχα μόνη.
Τοιγὰρ οὖν δάκνει με, καὶ φρενῶν καθάπτεται,
Ὅτι τὸν ἅπασιν αἴτιον πόνον κακῇ,
Οὐδεὶς κακηγορεῖ λοιδορεῖ βλασφημίαις,
Ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ πέμπουσι δυσφήμους ἀρὰς,
Ὡς δεσμὸν ἐλπίζοντες ἐκφυγεῖν ἐμόν.
Τί ταῦτα φλυαρῶ, καὶ λέγω τίνος χάριν
Παρῆμι, μὴ φέρουσα τὴν ἐμὴν χολήν;
Ὁ γὰρ δόλων γλυκαίος ὁ θρασὺς Ωκύπους,
Φρονεῖ καθ' ἡμῶν, μηδὲν εἶναί μέ τι λέγων.
Ἐγὼ δ' ὑπ' ὀργῆς, ὡς γυνὴ δεδηγμένη,
Ἀντέδακα τὸν ἀθεράπευτον δύσχωλον,
Ὡς ἰῷ ἕλκος μοι κοινὸν τοῦ ποδὸς τυχεῖν.
Ἤδη δ' ὁ δεινὸς πόνος ἔχει λεπτὸν τόπον,
Καὶ τὴν βάσιν νυγμοῖσι πυκνοῖς τὴν κάτω.
Ὁ δ' ὡς δρόμοισιν ἢ πάλῃ πλήξας ἴχνος,
Πλανᾷ γέροντα παιδαγωγὸν ἄθλιον.
Καὶ κλεψίχολον πόδα πιθεὶς ἰχνυμόνον,
Δύσηνος αὐτὸς ἐκ δόμων προσέρχεται.

ΩΚΥ. πόθεν δ' ὁ δηνὸς ἐξ ποδῶν ἔσθ' A
πρὸς ἐμοῦ,
Ἀπροσμάτιστος, ἄλοιπος, ἄσπαρτος πόνος;
Τείνω δὲ νεῦρον οἷα τοξότης ἀνὴρ,
Βέλος ποθ' ἑμπέμπων, κἀπὸ λεύσσων διάξεται,
Τὸ τῶν πονούντων ἔσχατον στοιχεῖ χρόνῳ.
ΤΡΟ. ἔπαιρε σαυτὸν, ὦ τέκνον, καὶ
κούφισον,
Μή πως με πίτνων, καταβάλῃς σὺ χωλὸς
ὤν.
ΩΚΥ. ἰδοὺ κρατῶ σε δίχα βάρους, κ' ἐπείθομαι,
Καὶ τὸν πονοῦντα πόδα πιέζω, κἀπερείδω. B
Νεωτέρῳ γὰρ ἆθλος ἐν παισὶν ἀεὶ,
Ὑπηρέτης ἀδυνάτου γεγὼς ἥρως.
ΤΡΟ. μὴ, μή τι θοῦτα, μῶρε, μή με
κερτόμει·
Μή μ' ὡς νέος κόμπαζε, τοῦτ' εἰδὼς, ὅτι
Ἐν ταῖς μάλιστα πᾶς ἥρως ὅστις νέος.
Πείθου λέγοντι· ὃ ὥρας μὲν ἐστασιάσω,
Ἔστην ὁ γέρσις, σὺ δ' ὁ νέος πίπτῃς χαμαί.
ΩΚΥ. σὺ δ' αὖ σφαλῇς, πεπωλικὼς
ἄπονος ὢν ἥρως.
Περθυμία γὰρ ἐν γέρουσι πρέπεται. C
Πρᾶξις δὲ τούτοις οὐκέτ' ἔστιν ἔντονος.
ΤΡΟ. τί μοι σοφίζῃ, κοὐ λέγεις οἵῳ τρόπῳ
Πόνος προῆλθε σοὶ ποδὸς κοίλῳ βάσιν;
ΩΚΥ. δρόμοισιν ἀσκῶν, κοὐ φρονῶν ὡς πρὶν
ποδὶ πόδα,
Τρέχων ἔσφαλα, κἀπεμείχθην πόνῳ.
ΤΡΟ. πάλιν τρέχ' ὅστις εἶπον, ἢ καθήμενος,
Πώγωνα πλὴν κουρέων ἐν' ὠλέναις. D
ΩΚΥ. οὐκοῦν παλαίων ὡς θέλων προβαλλέσθω
Βαλὼν, ἐπλήγην. τοῦτο δή πίστευέ μοι.
ΤΡΟ. ποῖος γραπιώτης γέγονας, ἵνα
προβαλλέσθω
Βάλλων σὺ πληγῆς; ὡς ἐκκυκλοῖς ψευδολογῶν;
Τὸν αὐτὸν ἡμᾶς εἴχομεν λόγον ποτὲ,
Μηδενὶ λέγοντες τἀληθῆ φίλων.
Νῦν δ' εἰσορᾷς ἄπομπα δῆ
Ὁ πόνος δ' ἐλελίξας ἐμμελῶς διαστρέφει.

OCYP. Vnde autem acerbus iste per pedes mihi
Sine vulnere improuisus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco stare patitur?
Intendo verò neruum, vt arcũ olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet:
Cogítque tandem vis iniqua proloqui.
Cedit dolentium vltimum iam tempori.
NVTR. Attolle te ipsum quæso fili, & alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronũ solo.
OCYP. En teneo te absque pondere, & tibi pareo:
Ægro pedi insistens, doloremque opprimens.
Nánque iuniori turpe, pueros inter, est,
Obmurmurans minister, inualidus senex.
NVTR. Ne ne quid huius stultè ne mihi obiice,
Ne fastuosè me lacesse vti iuuenis,
Illud sciẽs, quòd iuuenis est quiuis senex
Quoties necessitas & opus hoc postulãt:
Ac crede dicenti, vltimũ hoc si subtrahã,
Stabo senex, at tu iuuenis cades humi.
OCYP. At tu, parum si offenderis, senex, cadis,
Et hoc, dolor cùm nullus etiã te premit.
Siquidẽ parata in sene volũtas sẽper est,
Sed res & opus haudquaquam in eo itidem vigent.
NVTR. Quid hæc sophisticando ineptias agis?
Quin potiùs vnde morbus hic cauam pedi
Adúsque plantam venerit tibi, differis?
OCYP. Dum cursitando exerceo, me, atque ibi leuem
Pono pedem, currẽs retorsi, atque incidi
In hoc malũ, implicitus dolore quo vides.
NVTR. Denuo igitur curre, vti monebat qui sedet,
Barbámque sub tonsore vellit hispidus.
OCYP. Ergo vbi palæstra exercebor, [1] parembolam
Dum iacere luctãdo volo, hãc plagã tuli.
Hoc vtique tãdem credere volo te mihi.
NVTR. At qualis ipse miles es, cedo, vt iaciens
Parembolã, percussus hanc plagã feras?
Mendacium nectendo, falsa prædicas.
Eadem ista diximus aliquando nos quoque,
Fatendo veritatem amico nemini.
At nunc vides vt cuncta [2] [labor.
Quassánsque facilè intorquet huc illuc

1 *De hoc loco Erasmium vide in prouerbio: Curre denuo. Quid parembole inter palæstritas propriè sit, alibi nõ reperio. Videtur tamen aquiuocatione hic vti, & priore loco tacitam & subdolam luctãtium interstitionem pedũ significare, posteriore autẽ vallũ, vel cohortem aut manũ subsidiariam, quæ in ipsa pugna cæteris ordinibus inseritur. de quæ significatione Suidas & Hesychius mẽminerunt, & Pollux quoque.*

2 *Haud scio an hic quoque desit quippiã cùm posteriora verba à choro magis, quã à nutritore fieri videãtur. & Medicus quoque postea non vnum, sed multos cõpellat.*

MED. At vbi, vbi reperiam inclytum Ocypum viri,
Ex pede laborantem, & vacillantẽ gradu?
Medicus enim cùm ſim, ex amico quopiam
Audiui eum vehementer affici malè
Dolore, qui conſiſtere pede ipſum haud ſinit.
Sed ipſus hic prope iacet ante oculos meos,
Stratus ſupino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid iſtud Ocype? dic mihi forſan,
Si fortè enim cognôro, forſan remedium
Adhibebo tam ſæuo dolori, atque iſtius
Tantã mali cauſsã leuabo ſcilicet. [che,
OCYP. At me vides, ô Soter & Soteri-
Tubæ ipſius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Greſſúmque timidè facio, & haud planum pede.
MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis? [pto metu
Nam medicus audiens, rem vt eſt, demMeliùs adit: non audiens errat ferè.
OCYP. Dum genere curſus neſcio quo exerceor
Arti ſtudens gymnaſticæ, plagam tuli
Percuſſus à quodam meorum æqualium.
MED. Cur triſtis igitur ceſſat inflammatio [ſitas habes
Locum per ipſum? aut cur neque impoTinctas ſalubri faſcias aſpergine?
OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata vincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.
MED. Quid ergo tibi videtur? incîdam pedem?
Nam ſi hoc feres, ſcias licet, quamplurimum
Exhauriam tibi ſecando ſanguinem.
OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberes.
MED. Et ſectionem acutam, & æriferream,
Cruoribibulam, ſemicuruam infero tibi.
OCYP. Heus, ſine, ſine.
NVTR. Soter quid agis? vt ne tibi Soteria
Contingat vlla, qui facinus iſtud facis.
Adhibere ferriſatum laborem ſuſtines?
Malúmque nil planè ſciens, infers pedi?
Falſus etenim audiſti opera quæ audiſti modò. [dictitat,
Nam neque palæſtra iſte, neque curſu, vt

Id eſt ſeruator: ſic enim demulcendi cauſſa medicum vocat. & Soterichus à Soter deductitium eſt, alias proprium quoque.

ΙΑ. ποῖ ποῖ καθεύρω κλεινὸν Ωκύποδα φίλοι,
Τὸν πόδα πονοῦντα, καὶ βάσιν πρόμηθον;
Ἰατρὸς γὰρ ὢν, ἔκλυον τινὸ φίλου τινός,
Πάσχοντα δεινὰ τῦτον ἀσχάτῳ πάθει·
Ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἐκλιὴς ὀμμάτων ἐμῶν,
Κεῖται κατ' οὖνῆς ὕπτιος βεβλημένος.
Ἀσπάζομαί σε πρῶτα θεῶν, καὶ σόν,
Τί τῦτο λέξον Ωκύπου πάχα,
Εἰ γὰρ μάθοιμι τυχὸν, ἴσως ἰάσομαι
Τὸ δεινὸν ἄλγος, τῦδε πάθους τἀμὸν συμφορᾶν.
ΩΚΥ. σὺ σῷζε μὲ σωτὴρ, καὶ πάλιν σωτήριχε,
Σάλπιγγος αὐτῆς οὐνόμ' ἔχων σωτήριχε,
Δεινὸς πόνος με τῦδε ποδὸς δάκνει κακῶς,
Δειλὸν δὲ βῆμα, κοὐχ ἁπλοῦν πηδῶ ποδί.
ΙΑ. πόθεν τί παθών; μείωσον, ἢ ποίᾳ βάσει;
Μαθὼν γὰρ ἀληθῶς ὁ ἰατρὸς ἀσφαλῶς,
Κρείττων πρόσεισι, σφάλλεται δὲ, μὴ μαθών.
ΩΚΥ. δρόμον τιν' ἀσκῶν, καὶ τέχνῃ γυμναστικῇ,
Δεινῶς ἐπλήγην ὑπὸ φίλων ὁμηλίκων.
ΙΑ. πῶς οὖν ἀνδὴς ὑπ' ἄρτι φλεγμονὴ
Τόπου κατ' αὐτὸ, κοὐκ ἔχεις τιν' ἐμβροχήν;
ΩΚΥ. οὐ γὰρ φέρω τὰ δεσμὰ τῶν ἐριδίων,
Εὐμορφίαν ἄχρηστον εἰς πολλοὺς καλῶ.
ΙΑ. τί οὖν δοκεῖ σοι, καπακρήσω σε τὸν πόδα;
Ἂν γὰρ προθέλχῃς μοι, γνώσεσθαί σε χρὴ,
Ὡς ταῖς τομαῖσι πλῆξον αἷμά σου κενῶ.
ΩΚΥ. ποίησον εἴ τι καινὸν ἐξευρεῖν ἔχεις,
Ἵν' ὠκὺ ἀλγὸς ἐκ ποδῶν παύσῃς πόνον.
ΙΑ. ἰδοὺ σιδηρέλαιον ὀπιφέρω τομὴν,
Ὀξεῖαν, αἱμώδιψον, ἡμιρόγυλον.
ΩΚΥ. ἔα, ἔα.
ΤΡΟ. σῶτερ, τί ποιεῖς; μὴ τύχοις σωτηρίας·
Τολμᾷς σιδηρέασπαρτον ὀπιβαλεῖν πόνον;
Μηδὲν κατειδὼς, πρὸς φέρεις κακὸν ποσί.
Ψευδὴς γὰρ ἔκλυες ὧν ἀκήκοας ἔργων.
Οὔ γὰρ πάλαισιν, ἢ δρόμοισιν, ὡς λέγῃ,

Ασκῶν

Ασκῶν ἐπλήγη. τοῦτο γοῦν ἄκουέ μου.
Ηλθεν μὲν οὖν ὁ πρόσθεν ὑγιὴς ἐν δόμοις.
Φαγὼν γὰρ πολλά, καὶ πιὼν ὁ δύστυχὴς,
Κλίνης ὕπερθε κἄπεσών, ὑπνοῖ μόνος.
Επειτα νυκτὸς διυπνίσας, ἀνεβόησεν,
Ως δαίμονι πληγεὶς, καὶ πάντα φόβον παρέσχεν.
Ελεξε δ', οἴμοι, πόθεν ἔχω κακὴν τύχην,
Δαίμων τάχα κρατεῖ ἕξω ποδός.
Πρὸς τοῦτα νυκτὸς αὐακαθήμενος μόνος,
Ο ποῖα κῆρυξ ὄρθριος τὸν πόδα.
Επεὶ δ' ἀλέκτωρ ἡμέραν ἐσάλπισεν,
Οὗτος παρῆλθε, χεῖρα θεὶς ἐμοὶ πικρὰν,
Θρηνοῦν, πυρέττων, ἐπ' ἐμοὶ βάζων.
Α πρὶν δέ σοι κατεῖπε, πάντ' ἐψεύσατο,
Τὰ δεινὰ κρύπτων τῆς νόσου μυστήρια.
ΩΚ. ἥρων μὲν ἀεὶ τοῖς λόγοις ὁπλίζῃ,
Καυχώμενος τὰ πάντα, μηδὲν ὢν ἀθέων.
Ο γὰρ πονῶν τε, καὶ φίλοις ψευδῆ λέγων,
Πέφυκ' ἔοικε μαστίχῳ μαστιγοῦν.
ΙΑ. πλανᾷς ἀπόντας, ἀλλὰ δ' ἐξ ἄλλων λέγῃς,
Λέγων, πονῶν μὲν, ὃ δὲ πονῶν, ὅπῃ λέγῃς.
ΩΚ. πῶς οὖν φράσω σοι τὰ πάθη τὰ σύμφορά μοι;
Πάσχων γὰρ, οὐδὲν οἶδα, πλὴν πονῶ μόνον.
ΙΑ. ὅταν ἀφορμῆς δίχα πονῇ τις τὸν πόδα,
Πλάσσει δ' λοιπὸν οἷς θέλῃ κενοὺς λόγους,
Εἰδὼς δ' δηὸν ᾧ συνέζυκται κακῷ.
Καὶ νῦν μὲν ἀκμὴν εἶς.
Επὰν δ' καὶ τὸν ἕτερον ἀλγήσῃς πόδα,
Στένων, δακρύεις, ἓν δέ σοι φράσαι θέλω.
Τοῦτ' ἐς' ὀκνῶ καὶ θέλῃς, κἂν μὴ θέλῃς,
ΩΚΥ. πῶς ἐς' ὀκνῶ γ', εἰπέ, καὶ τί κλῄζεται;
ΤΡΟ. ἔχει μὲν ὄνομα συμφορᾶς γέμον διπλῆς.
ΩΚ. οἴμοι. τί ἔστι; λέξον, ὦ, δέομαί σ' ἐγώ.
ΤΡ. ἐκ τοῦ τόπου μέν, ὅθεν πονῶ, ἀρχὴν ἔχει.
ΩΚ. ποδὸς μὲν ἄρχειν ὄνομ' ἔχει καθὼς λέγῃς;
ΤΡ. τούτῳ σὺ προσθὲς ὅτι τέλει δεινὴν ἄγραν.
ΩΚ. καὶ πῶς με τὸν δύστηνον ἔτι;
ΤΡ. δεινὴ γὰρ ἔστι, φείδεται γὰρ οὐδενός.
ΩΚ. σωτὴρ, τί λέγῃς; τί δέ με;

A Certando læsus est: id ex me ergo audias.
Principiò enim saluus quidē venit domū,
Pòst autem edēs multum, & bibēs miser,
Solus, super lectū cadens, somnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quasi perculsus aliquo dęmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metū.
Dicebat autem, vnde hoc malum mihi? heu miser!
Fortasse dæmon potitur aliquis pede.
Noctu insuper solus quoque residēs toro,
Ceu pręco, lamētando prosequitur pedē.
Ast vbi diem iam gallus intonat tuba,
Accessit, & tristem mihi imposuit manū,
Plorans, febricitās, corpori innitēs meo.
B Tibi verò, quæ dixit priùs, mentitus est,
Sæua hęc volens morbi tegere mysteria.
OCYP. Verbis senex armatus omnis semper est,
Nil iactitans nō, ast opere præstans parū.
Nā qui dolet, fallūmque amicis dissérit,
Similis edenti mastichen famelico est.
MED. Deludis omnes tu, aliáque aliis implicas,
Dicens dolere te, ast vbi doleas, tacens.
OCYP. Quónam ergo pacto edisseram caussam tibi
Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem,
C Verùm nihil scio, nisi quòd doleo modò?
MED. Atenim absque caussa cùm dolet aliquis pedem,
Posthac inania verba fingit, vt lubet,
Sciens graue illud quo implicatus est malo.
Ac nunc quidem consistis in acie mali:
Vbi verò & alterum pedē inuadet dolor,
Flebis gemens: at dicere vnum tibi volo,
Hoc illud est, nolis, velis, hoc illud est.
OCYP. Quod illud autem? quódve nomen habet? cedo.
NVTR. Nomen quidem habet è duplici factum malo.
D OCYP. Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex.
NVTR. Ab eo loco principium habet, vbi nunc doles.
OCYP. Pedis igitur principium habet, quantum dicis.
NVTR. Huic adde sæuæ nomen Agræ, Doricum.
OCYP. Quo me ergo pacto miserum adhuc?
NVTR. Est sæua nempe, námque parcit nemini.
OCYP. Soter, quid ais? quid me autem?

MED. Sine me parum, ſtulte, tui ego gratia.
OCYP. Quid hoc mali autem, aut quid tibi accidit graue?
MED. In graue malum incidiſti & incurabile.
OCYP. Proin claudicantem viuere hinc neceſſe me eſt?
MED. At eſſe claudum, nihil erat, néve hoc time.
OCYP. Quid peius autem? [hîc etiã.
MED. Iacere vtroq; te impeditũ pede
OCYP. Heu, vnde nouus inuaſit mihi dolor
Etiam alterum pedem, huícque compatitur malè? [volo?
Quóve penitus modo obrigui vt ire hinc
Formido verò dimouere pedem nimis,
Stultus, quaſi infans derepẽte exterritus.
Sed obſecro te per deos Soteriche,
Vt ſiquid ars poteſt tua, nihil inuidens
Medeare mihi. ſin minùs, ego pereo funditus. [pedes
Nanque intus excrucior, doleóque per
Tanquam ſagitta fixus ex arcu leui.
MED. Equidem remota ambage verborum procul
Hac, qua medici alii ſolent vti modò,
Ipſáque re nullam ſalutis ferre opem,
Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
Principiò ineuitabile in malum miſer
Planè incidiſti: non enim compactilem
Ferróque fictã pede ſubiſti compedem,
Sed ſæuam & abditam omnibus prorſus malam,
Cuius hominũ natura non tulerit onus.
OCYP. Eheu miſer, væ væ mihi, [lor?
Vnde hic mihi tacitus pedẽ terebrat do-
Suſcipite me manibus priuſquã concidã,
Perinde vti Satyri ſub vlnas Bacchicos.
NVTR. Equidem ſenex ſum: at ecce tibi pareo tamen,
Iuuenẽque te longæuus ipſe manu rego.

ΙΑ. Ἄφες με μικρόν, ἠλόγημαι σοῦ χάριν.
ΩΚ. τί δ' ἔστι δεινόν, ἢ τί συμβέβηκέ σοι;
ΙΑ. εἰς δεινὸν κἀχώρισον πόνον ἦλθες ποδός. (πλὴν πόνου;
ΩΚ. Οὐκοῦν με δεῖ περιχωλὸν ἔζην
ΙΑ. Χωλὸς μὲν οὖν ἦς, σαφὲς ἔστι, μὴ φο-
ΩΚ. Τί δ' ἔστι χεῖρον; (βοῦ.
ΙΑ. Ἀμφοῖν ποδοῖν σε συμποδισθῆναι μοῦσά. (πόνος
ΩΚ. Οἴμοι. πόθεν μοι κακὸς εἰσῆλθεν
Ποδὸς δ' ἄλλου, καί με συμπάσχει κακῶς;
Ἢ πῶς ὅλος πέπηγα, μεταβαλὼν ἅλως;
Δῃλαίνομαι δὲ πολλὰ μεταξήσας πόδα
Νήπιος, ὁποῖα βρέφος ἄφνω φοβούμενος.
Ἀλλ' αἴτομαί σε περὶς θεῶν Σωτήριχε,
Εἴπερ τέχνη σὴ δυνάσται, μηδὲν φθονῶν,
Θεράπευσον ἡμᾶς, εἰ δὲ μή, διόλυμαι.
Πάσχω γὰρ ἀφάτως, κἀπὸ ποδῶν τοξεύομαι.
ΙΑ. Τοὺς μὲν πλανήτας περιόντων λύσις
Τοὺς τῶν ἰατρῶν τῶν ὁμιλούντων μόνον, (ἐγώ,
Ἔργῳ δὲ μηδὲν εἰδότων σωτήριον,
Τὰ πρόσπτα σοι πάσχοντι, σιωπώμενος φράσω.
Ἄφυκτον ἦλθες περιπετὲς εἰς πάθος κακόν.
Οὐ γὰρ σιδηρᾶ πλαστὸν ἐμπεδοῦσα βάσιν,
Ὃ τοῖς κακοῦργοις δύρεθη τεκμήριον.
Δῃλοῖ δὲ ἓ κρυφαίαν εἰς πρόσπτας κακήν,
Ἣς οὐκ ἂν ἀροίτ' ἄζηλος ἀνθρώπων φύσις.
ΩΚ. αἰ, αἰ, αἰ, αἰ, οἴμοι, οἴμοι.
Πόθεν μοι τυπᾷ τὸν πόδα χρυσοῦς πόνος;
Δέξασθε χεῖρας τὰς ἐμὰς περὶ τῶ πεσεῖν,
Ὁποῖα Σάτυροι Βακχίους ἐπ' ὠλένας.
ΤΡΟ. γέρων μὲν εἰμι, πλὴν ἰδού σοι πείθομαι,
Καὶ τὸν νέον σε χειραγωγῶ περόσις ὤν.

Cetera deſunt.

ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DIALOGI MERETRICII Iac. Micyl. interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in ſuperioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus cùm ſuperorum tum inferorum res irridet, ſumpta, vt videtur, occaſione partim ex Homero, & ceteris epicis, partim ex Tragœdiarum quoque ſcriptoribus: ita in hiſce meretricum colloquiis, mulierum quoque vitia, amores, variámque laſciuiam perſequitur, idq; accepta eius rei occaſione atque materia ex Menandro, & eius ætatis comœdis. Eadem enim & illic argumenta tractata eſſe, ex Latinorum Terentii ac Plauti conuerſionibus coniecturam facere licet. Quòd ſi autem in re non vſque adeo graui aut periculoſa etiam diuinare licet, videtur Lucianus exercitãdi quoque gratia huiuſmodi luſitaſſe, quippe qui iis quibus aliquando rhetoricam tum alibi tum in Gallia quoque profeſſus eſt, huiuſmodi

quasi exempla quædam proposita voluerit. Ita enim accuratè hic vbique Atticam elegantiam ac proprietatem custodiuit, vt prorsus ad imitationem hæc composuisse videatur. Neque verò hoc loco crimini nobis verterit quispiam, quasi meretricia hæc, & infanda etiam nonnulla, Latina facta, iuuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd suscepto operi seruiendum fuit, etiam illud defendere nos debet, quod ex sapientioribus quoque dixisse quidam fertur, Mala cognoscenda esse, non vt faciamus, sed vt facilius euitemus.

ΓΛΥΚΕΡΑ ΚΑΙ ΘΑΙΣ.

GLYCERA ET THAIS.

Τον γραπιώτιν, Θαΐ, τὸν Ἀκαρνᾶνα, ὃς πάλαι μὲν Ἀβρότονον εἶχε, μετὰ ταῦτα δὲ ἠράσθη ἐμοῦ, τὸν δὶ πάρυφον λέγω, τὸν ἐν τῇ χλαμύδι, οἶσθα αὐτόν, ἢ ὅπιλέλησαι τὸν ἄνθρωπον; Θ Α. Οὐκ, ἀλλὰ οἶδα, ὦ Γλυκέριον, καὶ συνέπιε μοὶ ἡμῖν πέρυσιν ἐν τοῖς Ἀλῴοις. τί δὲ τοῦτο; ἐφάνης γάρ τι περὶ αὐτοῦ διηγεῖσθαι. ΓΛΥ. Γοργόνα αὐτὸν ἡ παμπόνηρος φίλην δοκοῦσα εἶναι, ἀπέσπασεν ἀπ' ἐμοῦ ἀπαγαγοῦσα. Θ Α. Ἐ νῦν σοὶ μὲν οὐκ ἔνι ταῦτα οὐ πρόσεστι, Γοργόναν δὲ ἑταίραν πεποίηται; ΓΛ. ναί, ὦ Θαΐ, καὶ δὴ πρᾶγμα οὐ μετρίως μου ἥψατο. Θ Α. πονηρὸν μέν, ὦ Γλυκέριον, οὐκ ἀδόκητον δέ, ἀλλὰ εἰωθὸς γίγνεσθαι ὑφ' ἡμῶν τῶν ἑταιρῶν. ἔγωγε οὖν οὔτε αἰτιᾶσθαι ἄξιον, οὔτε μέμφεσθαι τῇ Γοργόνῃ. οὐδὲ γὰρ σὲ Ἀβρότονον ἐπ' αὐτοῦ πρότερον ἐμέμφατο, καίτοι φίλαι ἦτε. ἀπορῶ δὲ θαυμάζω, τί ποτ' ἐπῄνεσεν αὐτῆς ὁ γραπιώτης οὗτος, εἰ τοὺς μὴ πρωτάπασι τυφλός ἐστιν, ὃς οὐχ ἑωρᾷκει, ταῖς μὲν τρίχας αὐτοῦ ἐρυθρὰς ἔχουσαν, καὶ ὑπολύπους μετώπου ἀπηγμένας· τὰ χείλη δὲ, πελιδνὰ, καὶ νεκρικὰ, καὶ τράχηλος λεπτὸς, ἐν ὑπίσημοι δὲ αὐτῷ αἱ φλέβες, καὶ ῥὶς μακρά· ἓν μόνον, εὐμήκης ἐστὶ, καὶ ὀρθὴ, καὶ μειδιᾷ πάνυ ἐπαγωγόν. ΓΛ. οἴᾳ γὰρ, ὦ Θαΐ, τῷ κάλλει ἥρπασθαι τὸν Ἀκαρνᾶνα; οὐκ οἶσθα, ὡς φαρμακὶς ἡ Χρυσάριον ἡ μήτηρ αὐτῆς, Θεσσαλάς τινας ᾠδὰς ὑπεισαμένη, καὶ τὴν σελήνην καταγαγοῦσα, φασὶ δὲ αὐτὴν καὶ πέτεσθαι τῆς νυκτός· ἐκείνη ἐξέμηνε τὸν ἄνθρωπον, πιεῖν τῶν φαρμάκων ἐγκέασα, καὶ νῦν τρυγῶσιν αὐτόν. Θ Α. καὶ σύ, ὦ Γλυκέριον, ἄλλον τρυγήσῃς, τοῦτον δὲ χαίρειν ἔα.

Ilitem istum, Thais, Acarnanem, qui dudum quidem Abrotanum habebat, pòst autem me amauit, purpuratũ istum dico, nostíne ipsum, an oblita es hominis? THA. Quid ni nossem, Glycerium? nam & potauit nobiscum superiori anno in festis Aualibus. Sed quid istud? videris enim nescio quid de illo narratura esse. GLYC. Gorgona ipsum, sceleſtissima ista, quæ se amicã esse meam simulabat, subductum verbis, à me abstraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille ampliùs non cõuersatur, Gorgonam autem amicam sibi parauit? GLYC. Ita est, ô Thais: atque hæc res non mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidẽ hoc est, Glycerium, haudquaquã nouum aut mirum tamen, sed consuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus solitũ. Proinde neque mœrore affici nimiùm decet, neque accusare Gorgonam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc priùs succensuit, quanquam amicæ inter vos eratis. Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iste, nisi si omnino cæcus est, qui non viderit capillitium illam rarum habere, & in multam vsque frontem deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collum autem exile, & extantes in eo venas, longúmque nasum. Vnum solum habet, quòd procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosum quiddam. GLYC. An tu putas, ô Thais, propter pulchritudinem amasse illam Acarnanem? an nescis quòd venefica est Chrysarium, mater illius, Thessalas nescio quas incantationes sciens, ac lunam deducens? aiunt autem ipsam volare quoque noctu. Illa igitur in insaniam vertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato: & nunc vindemiant ipsum. THA. Tu quoque Glycerium, alium aliquem vindemiabis, istum autem valere sine.

ΜΥΡΤΙΟΝ, ΠΑΜΦΙΛΟΣ, ΚΑΙ ΔΩΡΙΣ.

MYRTIVM, PAMPHILVS, ET DORIS.

DVcísne Pamphile, Philonis naucleri istius filiam? Iam enim vxorem duxisse te aiunt. Tot autem iuramenta quæ iurasti, & lacrymę istę, breui adeò momẽto omnia euanuerunt? & nunc Myrtij oblitus prorsum es? idque etiam Pamphile, cùm octauum iam mensem ex te prægnans sim? Quippe hoc vel solum ex tuo amore consecuta sum, quòd mihi tantùm impleuisti vterum, & me non ita multo pòst liberos alere oportebit, rem meretrici grauissimam. Neque enim exponam infantem, & maximè si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposito, ego quidem solamen quoddam amoris habebo: tibi verò exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miseram ipsius matrẽ. Cæterùm Pamphile, haudquaquam formosam virginem ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thesmophoriis vnà cum matre, nondum etiam sciẽs quòd propter ipsam Pamphilum visura ampliùs non essem. Proin tu quoque antea ipsam contemplare, faciémque & oculos ipsius vide, ne te postea discruciet, quòd cæsios eos admodum habet: neque etiam quòd distorti sunt, & se mutuò aspiciunt. Imò verò Philonem vidisti, patrem puellæ: faciem igitur illius nosti: quare nihil ampliùs opus erit filiam quoque videre. PAM. Adhuc Myrtium, nugantem te audio, virgines, ac nuptias nescio quas nauticas commemorantem? Egon' autem simam aliquam aut formosam sponsam noui? aut omnino quòd Philon Alopecensis (illum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille est. Memini enim de pacto nautico non multo antè iudicio illum cum illo contendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum: adeóq; ægrè tum exoluit illud, imò neque totum, vt pater dicebat. Quòd si autem vxorem ducere etiam decretum mihi esset, Demeæ scilicet filia relicta, eius qui superiore anno exercitum duxit, idque etiam cùm consobrina ea mihi sit, Philonis istam nescio quam vxorem ducerem?

ΓΑμεῖς, ὦ Πάμφιλε, τὴν Φίλωνος τοῦ ναυκλήρου θυγατέρα, καὶ ἤδη σε γεγαμηκέναι φασίν. οἱ τοσοῦτοι ὄρκοι, οὓς ὤμοσας, καὶ τὰ δάκρυα οὐκ ἀκαρῆ πρώτα οἴχεται, καὶ ὁ πτιλέλησαι Μυρτίου νῶν, καὶ ταῦτα, ὦ Πάμφιλε, ὁπότε κύω μῆνα ὄγδοον ἤδη; τοῦτο γοῦν καὶ μόνον ἐφιάμην τῷ σοὶ ἔρωτος, ὅτι μου τηλικαύτην πεποίηκας τὴν γαστέρα, καὶ μετὰ μικρὸν παιδοτροφῶν δεήσῃ, πρᾶγμα ἑταίρᾳ βαρύτατον. οὐ γὰρ ἐκθήσω ὃ τεχθέν, καὶ μάλιστα εἰ ἄρρεν γένοιτο, ἀλλὰ Πάμφιλον ὀνομάσασα, ἐγὼ μὲν ἔξω παραμύθιον τοῦ ἔρωτος· σοὶ δὲ ὀνειδίσῃ ποτὲ προσελθὼν ἐκεῖνος, ὡς ἄπιστος γεγένησαι περὶ τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ μητέρα. γαμεῖς δὴ οὐ καλὴν πρᾶγμα· εἶδον γὰρ αὐτὴν ἔναγχος ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις μετὰ τῆς μητρός, οὐδέπω εἰδυῖα ὅτι δι' αὐτὴν οὐκ ἐπ' ὀψομένη Πάμφιλον. καὶ σὺ δὴ οὖν πρόσθεν ἴδου αὐτήν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς ἴδε, μή σε ἀπάτῳ, εἰ πρώην γλαυκοὺς ἔχει αὐγάς, μηδὲ ὅτι διάστροφοί εἰσι, καὶ ἐς ἀλλήλους ὁρῶσι· μᾶλλον δὲ τὸν Φίλωνα ἐώρακας τὸν πατέρα τῆς νύμφης, ὃ πρόσωπον αὐτοῦ οἶδα, ὥστε οὐδὲν ἔτι δεήσῃ τὴν θυγατέρα ἰδεῖν. ΠΑΜΦΙΛΟΣ. ἔτι σου ληρούσης, ὦ Μύρτιον, ἀκούσομαι, παρθένους καὶ γάμους ναυκληρικοὺς διεξιούσης. ἐγὼ δέ, ἢ συμιλῶ τινα ἢ καλὴν νύμφην οἶδα; ἢ ὅτι Φίλων ὁ Ἀλωπεκῆθεν (οἶμαι γὰρ ἐκεῖνόν σε λέγειν) θυγατέρα ὅλως εἶχεν ὡραίαν ἤδη γάμου, ἀλλ' οὐδὲ φίλος ἐστὶν οὗτος τῷ πατρί. μέμνημαι γὰρ ὡς πρόθυμα ἐδικάσατο περὶ συμβολαίου ναυτικοῦ. πάλαιστον γάρ, οἶμαι, ὀφείλων τῷ πατρί, οὐκ ἤθελεν ἐκτίνειν· ὁ δέ, παρὰ τοῖς ναυτοδίκαις ἀπήγαγεν αὐτόν, καὶ μόλις ἐξέπεσεν αὐτῷ, οὐδ' ὅλον, ὡς ὁ πατὴρ ἔφασκεν. εἰ δὲ καὶ γαμεῖν ἐδέδοκτό μοι, τὴν τοῦ Δημέου θυγατέρα τὴν πρίσιν ἐστρατηγηκότος ἀφεὶς, καὶ ταῦτα, πρὸς μητρὸς ἀνεψιὰν οὖσαν, τὴν Φίλωνος ἐγάμουν ἄν;

σὺ δὲ πόθεν ταῦτα ἤκουσας; ἢ σιωπτέθηκας αὐτὴ, ὦ Μύρτιον, καινάς τινας ζηλοτυπίας σκιαμαχοῦσα; ΜΥΡ. σὺ κοῦν ὦ γαμεῖς, ὦ Πάμφιλε; ΠΑΜ. μέμηνας, ὦ Μύρτιον, ἢ κραιπαλᾷς. καίτοι χθὲς ὑπερφυῶς ἐμεθύσθημεν. ΜΥΡ. ἡ Δωρὶς αὕτη ἐλύπησέ με. πεμφθεῖσα γὰρ ὡς ἔρια ὠνήσαιτό μοι ὅπως τὴν γαστέρα, καὶ ἤρξατο τῆς λοχείας ὡς ἐμοῦ, Λεσβίαν ἔφη συντυχοῦσαν αὐτῇ. μᾶλλον δὲ σὺ αὐτῇ, ὦ Δωρὶ, λέγε, ἄνδρ' ἀκήκοας, εἴ τι μὴ ἐπλάσω αὐτά. ΔΩ. ἀλλ' ὅπως εἰδείης, ὦ δέσποινα, εἴ τι ἐψευσάμην· ἐπεὶ γὰρ κατ' ὀλίγον τὸ Πρυτανήιον ἐλθόμην, συνέτυχέ μοι ἡ Λεσβία μειδιάσασα, καὶ φησὶν, ὁ ἐραστής ὑμῶν ὁ Πάμφιλος, γαμεῖ τὴν Φίλωνος θυγατέρα· εἰ δὲ ἀπιστοίης, ἐξίου με παρακύψασαν εἰς τὸν γειτονικὸν ὑμῶν ἰδεῖν πομπὰς καταστεμμένας, καὶ αὐλητρίδας, καὶ θόρυβον, καὶ ὑμέναιον ἄδοντάς τινας. ΠΑΜ. τί οὖν; παρέκυψας, ὦ Δωρίς; ΔΩ. καὶ μάλα, καὶ εἶδον ἄπαντα, ὡς ἔφη. ΠΑΜ. μανθάνω τὸ ἀπάτιον. ὅτε πομπὰς ἡ Λεσβία, Δωρὶ, παρῆς σε ἐψεύσατο, καὶ σὺ πάλιν ἀπήγγελκας Μυρτίῳ· πλὴν μάτην γε ἐπτοήθητε· οὔτε γὰρ παρ' ἡμῖν οἱ γάμοι· ἀλλὰ νῦν αἰσθάνομαι ἀκούσας τῆς μητρός, ὁπότε χθὲς αὖ ἐπέστρεφα παρ' ὑμᾶς· ἔφη γάρ, ὦ Πάμφιλε, ὁ μὲν ἡλικιώτης σοι Χαρμίδης ὁ τοῦ γείτονος Αἰσχυλίνου υἱὸς, γαμεῖ ἤδη, καὶ σωφρονεῖ, σὺ δὲ μέχρι τίνος ἑταίρᾳ συνεῖ; τοιαῦτα παρακούων αὐτῆς, ἐς ὕπνον κατεμαλάχθην· εἶτα ἕωθεν παρῆλθον ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὥστε σοῦν εἶδον ὧν ἡ Δωρὶς ὕστερον εἶδεν· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, αὖθις ἀπελθοῦσα, ὦ Δωρὶ, ἀκριβῶς ἰδὲ, μὴ τὸν γειτονικὸν, ἀλλὰ τὴν θύραν, ποτέρα ἐστὶν ἡ κατεστεμμένη· εὑρήσεις γὰρ τὴν τῶν γλυκέων. ΜΥΡ. ἀπέσωσας, ὦ Πάμφιλε· ἀπηγξάμην γὰρ ἄν, εἴ τι τοιοῦτο ἐγένετο. ΠΑΜ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐγένετο, μηδ' οὕτω μανείην, ὡς ἐπιλαθέσθαι Μυρτίου· καὶ ταῦτα, ἤδη μοι κυούσης παιδίον.

A Tu verò vnde ista audisti? an fortè ipsa hoc effinxisti, nouas quasdam zelotypias meditando, & cum iis perinde vt cum vmbris nequicquã digladiãdo? MYRT. Proinde vxorem Pamphile non duces? PAM. Insanis Myrtium, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multùm inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore isto affecit me. Nam cùm fortè missa esset vt lanas coëmeret mihi ad vẽtrem, & vota pro me faceret, Lesbiam ait fortè conuenisse se. Quin potiùs ipsa huic, Dori, narra quæ audieris, nisi tute finxisti ea. DORIS. At malè dispereã, hera, si quicquam mentita fui. Nam post-

B quam eò loci vbi curia est, veneram, obuiam fit mihi fortè Lesbia, subridens, atque ait: Amator vester Pamphilus vxorem ducit, Philonis filiam: ac si credere nollem, iussit vt in angiportum vestrum intrò aspicerem, vbi omnia corollis & sertis ornata essent; præterea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymenæum canerẽt, nonnulli. PAMPH. Quid igitur? aspexisti intrò? DOR. Atque admodum, vidíque omnia quæ illa dixit. PAM. Intelligo errorem: neque omnia tibi Dori mẽtita Lesbia est, & tu vera Myrtio quo-

C que renunciasti, nisi quòd metu frustra ambæ territæ estis. Neque enim nuptiæ illæ apud nos fiunt: sed in mentem nunc venit mihi quod ex matre audiui, quando à vobis heri domum reuersus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidẽ tuus Charmides, vicini huius Aristęneti filius, vxorẽ iam ducit, & resipiscit. Tu verò quousque tandẽ cum amica consuetudinem habebis? Talia ego tum audiens, per negligentiam transmittebam, atque in somnum prolabebar. Deinde mane exurgẽs, domo statim exiui, vt nihil eorum sciam quæ Doris postea vidit. Quòd si autem mihi non cre-

D dis, denuo abiens hinc Dori diligenter inspice, non porticum, sed ianuam ipsam, vtra coronis ac sertis exornata sit: deprehendes enim non nostram illam, sed vicinæ esse. MYR. Seruasti me Pamphile. Strangulassem equidem me, si quicquam tale factum fuisset. PAM. At factum non est, neque ita insaniero ego, vt Myrtii oblitus esse videar, præsertim iam vterum ex me ferentis.

ΜΗΤΗΡ, ΚΑΙ ΦΙΛΙΝΝΑ.

MATER, ET PHILINNA.

INſanáne fuiſti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in conuiuio heri? Venit enim ad me Diphilus mane lacrumans, & narrauit mihi ea quæ indignè à te paſſus fuerit. Ebriam enim fuiſſe te, & in medium progreſſam ſaltaſſe ait ipſo prohibente, poſtea autem etiam oſculatam fuiſſe Lampriam ſodalem ſuum, ac poſtquam ſuccenſuerit tibi, relicto ipſo ad Lampriam tranſiiſſe, illúmque amplexatam eſſe: ſeſe verò diſperiiſſe cùm hęc fierent. Sed neque noctu opinor concubuiſti cum eo, relicto autem lacrumante ſola in proximo grabatulo iacuiſti, cătillans, atque ægrè faciens illi. PHIL. At ea quæ ipſe fecit, mater, haudquaquam narrauit tibi: neque enim patrocinareris ipſi, contumelioſo adeò exiſtenti, qui me quidem dimiſſa, ſermones ſubinde conferebat cum Thaide Lampriæ amica, cùm ille nondum adeſſet. Poſtquam autem videbat indignè ferre me, atque ego nutu admonebam hominem eorum quæ faciebat, ille ſumma auricula apprehenſam, & ceruice ad ſe reclinatam Thaidem etiam oſculatus eſt, ita impreſſo ore, vt vix inde labia retraheret. Proinde ego quidem lacrumabar, ille verò ridebat, ac Thaidi multa in aurem clàm ſuſurrabat, de me videlicet. Et Thais quoque ad me aſpiciens, ſubridebat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduertebant, ac tandem mutuis oſculationibus explerant ſeſe, ego quidem cum ipſo tamen accubui, vt ne in poſterũ etiam hoc cauſſari poſſet. Thais autem exurgens, ſaltauit prima, nudatis in multum vſque talis, perinde ac ſi ſola pulchros eos haberet: ac poſtquã deſiit, Lamprias quidem tacebat, neque quicquam verbis addidit: Diphilus autem ſupra modum laudabat concinnitatem, ac geſtus æquabilitatem, eò quòd in nullo adeò defeciſſet, quódque aptè ad citharam & motus & planta reſpondiſſent, & alia infinita, perinde ac ſi Calamidis Soſandram laudaret, & non Thaidem, quam tu quoque ſatis noſti, cùm nobiſcum lauaret nuper, qualis ſit. Ipſa autem Thais qualia in me ſtatim probrosè dixit? Si quam enim, inquit, non pudet gracilium crurum quę habet, exurgẽs ſaltet etiam ipſa.

De Calamide ſtatuario Plinius lib. 34. c. 8.

ΕΜαίνῃ, ὦ Φίλιννα, ἢ τί ἔπαθες ἐν τῷ ξυμποσίῳ χθές; ἦκε γὰρ πρὸς ἐμὲ Δίφιλος ἑωθὲν δακρύων, καὶ διηγήσατό μοι ἃ ἔπαθεν ὑπὸ σοῦ. μεμεθύσθαι γάρ σε, καὶ ἐς τὸ μέσον αἰσχῦναι, ὀρχήσασθαι, αὐτοῦ ἀφισχωλύοντος, καὶ μὴ θέλοντα, Φιλῆσαι Λαμπρίαν τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, καὶ ἐπεὶ ἐχαλέπηνέ σοι, καταλιποῦσάν αὐτὸν, ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Λαμπρίαν, καὶ προσκαλεῖν ἑκόντα, ἑαυτὸν δὲ ἀποπνίγεσθαι, τούτων γινομένων. ἀλλ' οὐδὲ τῆς νυκτὸς, οἶμαι, συνεκάθευδες· καταλιποῦσα δὲ δακρύοντα, μόνη ὀπὶ τῷ πλησίον σκίμποδος κατέκεισο ἀδύσα, καὶ λυποῦσα ἑκόντα. ΦΙΛΙΝ. τὰ γὰρ αὐτοῦ σοι, ὦ μῆτερ, ὑπὲρ διηγήσατο; ὑπὲρ γὰρ αὐτοῦ συνηγόρους αὐτῷ ὑβρεισῇ γε ὄντι, ὃς ἐμοῦ γε ἀφέμβους, σκοινολογεῖτο Θαΐδι τῇ Λαμπρίου ἑταίρᾳ, μηδέπω σκείνου παρόντος· ἐπεὶ δὲ χαλεπαίνουσάν εἶδέ με, καὶ διένευσα αὐτῷ οἷα ποιῇ, τῷ ὠτὸς ἄκρου ἐφαψάμενος, αἰσχλάσας τὸν αὐχένα τῆς Θαΐδος, ἐφίλησεν οὕτω προσφυῶς, ὥστε μόλις ἐπέσασε τὰ χείλη, εἶτ' ἐγὼ μὲν ἐδάκρυον, ὁ δὲ ἐγέλα, καὶ πρὸς τὴν Θαΐδα πολλὰ πρὸς ὃν ἔλεγε, κατ' ἐμοῦ δηλαδὴ, καὶ ἡ Θαὶς ἐμειδία, βλέπουσα πρὸς ἐμέ· ὡς δὲ προῒόντα ἤθουτο τὸν Λαμπρίαν, καὶ ἐκορέσθησάν ποτε φιλοῦντες ἀλλήλους, ἐγὼ μὲν ὅμως πρὸς αὐτὸν κατεκλίθην, ὡς μὴ καὶ τοῦτο προφασίζοιτο ὕστερον. ἡ Θαὶς δὲ αἰσχῦναι, ὠρχήσατο πρώτη, ἀποκυμίσασα ὑπὸπολὺ τὰ σφυρὰ, ὡς μόνη καλὰ ἔχουσα. καὶ ὅπως ἐπαύσατο, ὁ Λαμπρίας μὲν ἐσίγα, καὶ εἶπεν οὐδέν· Δίφιλος δὲ ὑπερεπῄνει τὸ ῥυθμὸν, καὶ τὸ κεχορηγημένον, ὅτι δὴ πρὸς τὴν κιθάρην ὁ πους, καὶ τὸ σφυρὸν, ὡς καλὸν, καὶ ἄλλα μυρία, καθάπερ τὴν Καλαμίδος Σωσανδραν ἐπαινῶν, ἀλλ' οὐχὶ Θαΐδα, ἣν καὶ σὺ οἶσθα συλλουομένην ἡμῖν, οἷά ὑβρι. Θαὶς δὲ οἷα πρὸς ἔσκωψεν ὑβρεις ἐς ἐμέ; εἰ γάρ τις, ἔφη, μὴ αἰσχύνεται λεπτὰ ἔχουσα τὰ σκέλη, ὀρχείσθω καὶ αὐτὴ ἐξαναστᾶσα.

τί αὖ λέγοιμι, ὦ μῆτερ; ἀνέστην γὰρ, καὶ ὠρχησάμην, τί γὰρ ἔδει ποιεῖν; ἀναχέεσθαι, καὶ ἐπαληθεύειν τὸ σκῶμμα, καὶ τὴν Θαΐδα ἐᾶν τυραννεῖν τὸ συμπόσιον; ΜΗ. φιλοτιμότερον μὲν, ὦ θύγατερ, οὐδὲ φερντίζειν γὰρ ἐχρῆν· λέγε δ' ὅμως τὰ μετὰ ταῦτα. ΦΙ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐπῄνουν, ὁ Δίφιλος δὲ, μόνος ὕπτιον καταβαλὼν ἑαυτὸν, εἰς τὴν ὀροφὴν ἀνέβλεπεν, ἄχρι δὴ καμοῦσα ἐπαυσάμην. ΜΗ. ὃ φιλῆσαι δὲ τὸν Λαμπρίαν ἀληθὲς ἦν, καὶ ὃ μεταβάσθαι δεῖ πλέκεσθαι αὐτῷ; τί σιγᾷς; οὐκ ἐπὶ γὰρ ταῦτα συγγνώμης ἄξια. ΦΙΛ. ἀπηλυπεῖν ἐβουλόμην αὐτόν. ΜΗ. εἶτα οὐδὲ συνεκάθευδες, ἀλλὰ καὶ ᾔδες, ἐκείνου δακρύοντος. οὐκ αἰσθάνῃ, ὦ θύγατερ, ὅτι πτωχαί ἐσμεν, οὐδὲ μέμνησαι ὅσα παρ' αὐτοῦ ἐλάβομεν, ἢ οἷς δὴ τὸν πρέσι χειμῶνα διηγάγομεν αὖ, εἰ μὴ τοῦτον ἡμῖν ἡ Ἀφροδίτη ἔπεμψε; ΦΙΛ. τί οὖν, ἀνέχωμαι ἐφ' τούτῳ, ὑβριζομένη ὑπ' αὐτοῦ; ΜΗ. ὀργίζου μὲν, μὴ αὐθύβριζε δὲ· οὐκ οἶδα ὅτι ὑβριζόμενοι παύονται οἱ ἐρῶντες, καὶ ὀπτιμῶσιν ἑαυτοῖς; σὺ δὲ πάνυ χαλεπὴ ἀεὶ τοῖς αὐθαδέστερον γελάσασι, καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, Ἀπορρήξωμεν πάνυ τείνασα τὸ καλώδιον.

A Hîc tibi quid dicam mater? surrexi equidem, atque saltaui. Quid enim facere conueniebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in conuiuio regnare? MAT. Æmulatio hæc quidem, filia, grauior paulo fuit. Nam ne curare quidem ista oportebat. sed tamen dic quæ post hæc consecuta sunt. PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem solus, supinus in tergum iacēs, ad lacunar sursum aspiciebat scilicet, donec saltando defessa ego quieui. MAT. Quid autem quòd Lampriam osculata esse diceris, verúmne istud fuit? quid taces? non enim hoc quoque venia dignũ B est PHIL. Atqui vicissim illi ægrè facere volebam. MAT. Deinde neque concubuisti vnà cum illo, sed etiam cantillasti lacrumante illo. An non intelligis filia, quod mendicæ atque inopes sumus? neque meministi quàm multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme viuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeò Venus obtulisset? PHIL. Quid tum igitur? an ob id tolerarem hæc, & contumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem vicissim contumeliosa fueris. An nescis quòd contumelia affecti amatores, amare desinunt, & se ipsos obiurgant? Tu verò omnino difficilis semper erga hominem fuisti. Ac vide, ne iuxta prouerbium, Funiculum nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

ΜΕΛΙΤΤΑ, ΚΑΙ ΒΑΚΧΙΣ.

MELISSA ET BACCHIS.

ΕΙ τινα οἶδα Βακχὶ γραῦν, οἵας πολλαὶ Θεσσαλαὶ λέγονται ἐπᾴδουσαι, καὶ ἐρασμίους ποιοῦσαι, εἰ καὶ πάνυ μισουμένην γυνὴ τυγχάνοι (οὕτως ὀργαὶ) φαρμακοῦσα, ἥκέ μοι. ἱμάτια γὰρ ὅλα, καὶ τὰ χρυσία ταῦτα προείμην ἡδέως, εἰ μόνον ἴδοιμι ἔτ' ἐμὲ αὖθις διαστρέφαντα Χαρῖνον, μισήσαντα Σιμμίχην, ὡς νῦν ἐμέ. ΒΑ. τί φῄς; οὐκ ἔτι σπουδῇσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν Σιμμίχην, ὦ Μέλιττα, οἴχεται Χαρῖνος, δι' ἣν τοσαύτας ὀργὰς τῶν γονέων ἠνέγκατο, καὶ βουληθεὶς τὴν πλουσίαν ἐκείνην γῆμαι, πέντε προικὸς τάλαντα, ὡς ἔλεγον, ὑπεφέρετο; μέμνημαι γὰρ ταῦτά σε ἀκηκουῖα.

C SI quam fortè nosti, Bacchi, anum, quales multæ Thessalæ perhibentur esse incantatrices, & amabiles videri facientes, etiam si qua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptã ad me adducas quæso. ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nam ego vestes omnes, atque omne aurum hoc libenter amiserim, si solùm videam iterum ad me reuerti Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non ampliùs tecum consuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus, cuius gratia tantas iras parentum sustinuit, cùm diuitē illam vxorē ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, vt dicebatur, illi allatura erat? memini enim me ista ex te audire.

MELIS. Cuncta hæc euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies est ex quo illum prorsus ne vidi quidem: sed potant apud æqualem Pammenem ipse & Simmiche. BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeò dissidium hoc inter vos conciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguum istud esse. MELIS. Quod ad summam rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulò autem antè, cùm ex Piræo rediret (descenderat enim opinor eò, vt debitum quoddã exigeret, à patre missus videlicet) neque me aspicere volebat ingressus, neque etiam recipiebat accurrentem me, vti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari volentem, Abi, inquit, ad nauclerũ Hermotimum, aut ea quæ in parietibus in Ceramico scripta sunt, lege, vbi nomina vestra columnis incisa sunt. Tum ego: Quemnã, inquam, quem mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque etiam incœnatus dormiebat, auersus à me iacens. Quàm multa hîc me putas machinatam fuisse, amplectendo, conuertẽdo, atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At ille ne vllo quidem pacto se deliniri passus est, sed, Si mihi, inquit plus satis molesta fueris, abibo hinc, etiamsi nox intẽ pesta sit. BAC. At tamen noras Hermotimũ? MEL. At me videas, ô Bacchi, miseriorem multo quàm nunc sum, degere, si vllum ego nauclerum Hermotimum vsquam noui: nisi quòd ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantũ experrectus, ego verò memineram quòd in pariete quodã in Ceramico scriptum aiebat nomen istud esse, atque ob id misi statim Acidem, quæ illud videret. Illa verò aliud quidem nihil reperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexterã ab ingressu supra Dipylũ, Melissa amat Hermotimum: & rursum inferiùs paulo: Nauclerus Hermotimus amat Melissam. BAC. O adulescentes curiosos ac petulantes! Intelligo enim. Ægrè facere quispiam Charino volens, inscripsit hæc, zelotypum videlicet ipsum esse sciens. Ille autẽ statim vt legit, credidit. Quòd si cubi igitur ipsum viderem, dicerem: Imperitus rerum est, ac puer adhuc. MEL. Vbi verò videas illũ, qui cum Simmiche conuersatur, se ipsum cum illa concludens? Parẽtes autem etiamnũ apud me quærũt ipsum. Sed si quã anum habere, Bacchi, vt dixi, possim, ea apparens fors seruaret me.

Locus fuit Athenis, vbi meretrices habitabant: & alter, vbi bello casi sepeliebãtur. Suid.

ΜΕ. ἄπονα ἐκεῖνα οἴχεται, ὦ Βακχί, καὶ πέμπτην ταύτην ἡμέραν οὐδὲ ἑώρακα ὅλως αὐτόν, ἀλλὰ πίνουσι παρὰ τῷ σωφρονεστάτῳ Παμμένει αὐτός τε καὶ Σιμμίχη. ΒΑΚ. δεινά, ὦ Μέλιττα, πέπονθας. ἀλλὰ τί καὶ ὑμᾶς διέστησεν; ἔοικε γὰρ οὐ μικρὸν τοῦτ' εἶναι. ΜΕ. Ὅ μὲν ὅλον, οὐδὲ εἰπεῖν ἔχω. παρῆν δὲ ἀπελθόντι ἐκ Πειραιῶς (κατελήλυθα γὰρ, οἶμαι, χρέος τι ἀπαιτήσων, πέμψαντος τοῦ πατρός) οὔτέ με προσέβλεψεν ἐσελθών, οὔτε προσήκατο ὡς ἔθος προσδραμόντα, ἀποσοβοῦντος δὲ προσπλακῆναι θέλουσαν, Ἄπιθι, φησί, πρὸς τὸν ναύκληρον Ἑρμότιμον, ἢ τὰ ὅτι τῶν τοίχων γεγραμμένα ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἀνάγνωθι, ὅπου κατεγλίττευται ὑμῶν τὰ ὀνόματα. τίνα Ἑρμότιμον, τίνα ἔφην; ἢ ποίας στήλας λέγεις; ὁ δὲ, οὐδὲν ἀποκρινάμενος, οὐδὲ δειπνήσας, ἐκάθευδεν ἀποστραφείς. πόσα οἴει ὅτι τοῦτον μεμηχανῆσθαί με προσβάλλουσαν, ὅτι στρέφουσαν, φιλοῦσαν ἀπεστραμμένου τὸ μετάφρενον; ὁ δ' οὐδ' ὅπως τιοῦν ἐκινήθη, ἀλλ', Εἰ μοι, φησὶν, ὅτι πλέον ὀχλήσας, ἄπειμι ἤδη, εἰ καὶ μέσαι νύκτες εἰσίν. ΒΑΚ. ὅμως ἤδεις τὸν Ἑρμότιμον; ΜΕΛ. ἀλλά με ἴδοις, ὦ Βακχί, ἀθλιώτερον ἀφ' ἑσπέρας ἢ νῦν ἔχω, εἴ τινα ἐγὼ ναύκληρον Ἑρμότιμον οἶδα, πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν ἕωθεν ἀπελήλυθε, τοῦ ἀλεκτρυόνος λύσαντος ἄσμενος ἀνεγρόμενος· ἐγὼ δὲ ἐμεμνήμην ὅτι κατά τινος τοίχου τινὸς ἔλεγε καταγεγράφθαι τοὔνομα τὸ Κεραμεικῷ· ἐπέμψα οὖν Ἀκίδα καταισκεψομένην· ἦλθε δ' ἄλλο μὲν οὐδὲν εὗρε, τοῦτο δὲ μόνον ὑπογεγραμμένον ἐσιόντων ὅτι τὰ δεξιὰ τοῦ Διπύλου, Μέλιττα φιλεῖ Ἑρμότιμον, καὶ μικρὸν αὖθις ὑποκάτω, Ὁ ναύκληρος Ἑρμότιμος, φιλεῖ Μέλιτταν. ΒΑΚ. ὦ τῶν νεοτέρων νεανίσκων. συνοίμι γάρ. λυπῆσαί τις θέλων τὸν Χαρῖνον, ἐπέγραψε, ζηλότυπον ὄντα εἰδώς· ὁ δὲ αὐτίκα ἐπίστευσεν. εἰ δέ που ἴδοιμι αὐτὸν, διαλέξομαι. ἄπειρός ἐστι, καὶ παῖς ἔτι. ΜΕ. ποῦ δ' ἂν ἴδοις σκῆνον, ὃς ἐγκλῄσαντα ἑαυτὸν, συνεστι τῇ Σιμμίχῃ; οἱ γονεῖς δὲ ἔτι πρὸ ἐμοῦ ζητοῦσιν αὐτόν. ἀλλ' εἴ τινα λέγοιμι, ὦ Βακχί, γραῦν, ὡς ἔφην, ἀποσώσει γὰρ ἂν φανεῖσα.

ΒΑΚ. ἔστιν, ὦ Φιλπάτη, ὅ, τι χρησίμη φαρμακὶς, Σύρα δ' ἡ γρῦς, ὠμὴ ἔτι, καὶ συμπεπηγυῖα, ἣ μοί ποτε Φανίαν χαλεπαίνοντα κἀκεῖνον εἶχεν, ὡς ἔφη Χαρῖνος, διήλλαξε μὲν μόλις ὅλοις τέτταρσι, ὅ, τι ἐγὼ μὴ ἤδη ἀπεγνώκειν· ὁ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπῳδῶν ἦκεν αὖθις ἐπ' ἐμέ. ΜΕ. τί δὴ ἐπρᾶξεν ἡ γραῦς, εἴπερ ἔτι μέμνησαι; ΒΑΚ. λαμβανέτω μὲν οὐδὲ πολύ, ὦ Μέλιττα, τὸν μισθόν· ἀλλὰ δραχμὴν, καὶ ἄρτον, καὶ ὀπτεῖσθαι δὲ δεῖ μετὰ τῶν ἀλῶν, καὶ ὀβολοὺς ἑπτὰ, καὶ θύον, καὶ δᾷδα. ταῦτα μὲν ἡ γραῦς λαμβανέτω, καὶ κρατῆρα κεκερᾶσθαι δεῖ, καὶ πίνειν ἐκείνῃ μόνῃ. δεῖσει δέ τι καὶ τοῦ ἀνδρὸς εἶδος, οἷ ἱμάτια, ἢ κρηπῖδας, ἢ ὀλίγας τῶν τριχῶν, ἤ τι τῶν τοιούτων. ΜΕΛ. ἔχω τὰς κρηπῖδας αὐτοῦ. ΒΑΚ. ταύτας κρεμάσασα ἐκ πατπάλου ὑποθυμιᾷ τῷ θύῳ, πάτταλον καὶ τῶν ἀλῶν ὀπὶ τὸ πῦρ· ὀπτιλέγει δ' ἀμφοῖν τὰ ὀνόματα, καὶ τὸ ἐκείνου, καὶ τὸ σόν. εἶτα ἐκ τοῦ κόλπου περιελίσσασα ῥόμβον, ὀπιστρέφει ἐπῳδήν τινα, λέγουσα ὀπισθόχῳ τῇ γλώσσῃ, βαρβαρικὰ καὶ φρικώδη ὀνόματα. ταῦτα ἐποίησε τότε. καὶ μετ' οὐ πολὺ Φανίας ἄμα, καὶ τῶν συνεφήβων ὀπτίμη τῶν αὐτῷ, καὶ τῆς Φοιβίδος, ἣ συνῴκει, πολλὰ αἰτούσης, ἦκέ μοι, ὃ πλέον ὑπὸ τῆς ἐπῳδῆς ἀγόμενος. ἔτι γὰρ καὶ τοῦτό με σφόδρα κατὰ τῆς Φοιβίδος ὃ μίσησθεν ἐδίδαξατο, τηρήσασθαι ὃ ἴχνος, ἐπὰν ἀπολίποι, ἀμφωρώσασθαι ὀπισθίῳ μὲν τῷ ἀριστερῷ ἐκείνης, τὸν ἐμὸν δεξιὸν, τῷ δεξιῷ δ' τὸν ἀριστερὸν ἔμπαλιν, καὶ λέγειν, Ἐπιβέβηκά σοι, καὶ ὑπέρκειμαι. καὶ ἐποίησα ὡς παρῄνεσε. ΜΕ. μὴ μέλλε, μὴ μέλλε, ὦ Βακχί, κάλει ἤδη τὴν Σύραν, σὺ δέ, ὦ Ακὶ, τὸν ἄρτον, καὶ θύον, καὶ τἄλλα πάντα πρὸς τὴν ἐπῳδὴν διάπρεπε.

ΒΑΚ. Est quædam venefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syra natione, cruda adhuc, & bene compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cùm & ille mihi temere ita succenseret, reconciliauit, idque post totos menses quatuor, cùm ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus compulsus, rursum ad me rediit. ΜΕΛΙS. Quid igitur poscebat anus ea, si modò adhuc meministi? ΒΑC. Non magnam accipit mercedem, Melissa, sed drachmam, & panem: & impositos præterea oportet esse cum sale obolos septem, & thyum, & facem. Ista verò anus accipit, & cratêrem quoque misceri illi oportet, biberêque illam inde solam. Oportebit autem & ipsius viri aliquid adesse, vti vestem, aut crepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiã. ΜΕΛΙS. Habeo crepidas illius. ΒΑC. Hisce igitur ex palo suspensis, infrà suffitum thyo facit, aspergens igni salem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc, & illius videlicet, & tuum. Deinde è sinu proferens rhombum huc illuc conuertit, incantationem quandam dicens volubili lingua, barbara videlicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, ac non multo pòst Phanias, cùm illum pariter & æquales ob hoc reprehenderent, & ipsa Phœbis, quîcum rem habebat tum, multùm postularet, venit mihi incantatione ista prorsum attractus. Præterea autem etiam odij conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, vt videlicet vestigium ab illa impressum obseruarẽ, & in siniſtrũ illius pedẽ meo dextero insisterem, contrà autem in dexterum illius, siniſtro meo, atque ita dicerem, Conscendi te, ac superior sum: fecíque ita vt illa tum præcepit. ΜΕΛΙS. Ne morare Bacchi, ne morare, sed voca iam Syram illam. Tu verò Aci panem & verbenas, & cætera omnia ad incantationem quæ pertinẽt, appara.

θύον, ἔνιοι μύρον, inquit Hesychius. huius suffitu in sacrificio vtebãtur.

ΚΛΩΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΛΕΑΙΝΑ.

CLONARIVM ET LEÆNA.

ΚΑινά τοι σοῦ ἀκούομεν, ὦ Λέαινα, τὴν Λεσβίαν Μέγιλλαν τὴν πλουσίαν, ἐρᾷν σοῦ ὥσπερ ἀνδρὸς, καὶ συνῆναι ὑμᾶς, σὐκ οἶδ' ὅ, τι ποιούσας μετ' ἀλλήλων. τί τοῦτο; ἠρυθρίασας· ἀλλ' εἰπὲ εἰ ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν.

NOua quædam de te audimus Leæna, Lesbiam videlicet Megillam diuitem illam amare te perinde vt virum, & coire vos, nescio quid mutuò vobis facientes. Quid istud? erubuisti? Sed dic mihi, veráne ista sunt?

LEÆN. Vera, Clonarium: pudet autẽ dicere: alienum enim quiddam eſt. CL. At per Cererem, quid hoc negotij? aut quid ſibi vult mulier? Quid autem etiam agitis quando coitis? Vides, haud quaquã amas me: neque enim celares me talia. LEÆN. Amo equidem te, quantum vllam aliam. Mulier autem illa, virilis ſupra modum eſt. CLO. Non intelligo quidnã etiam dicas, niſi ſi Tribas quæpiam eſt. Tales enim in Leſbo perhibent mulieres eſſe, quæ à viris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipſæ perinde ac viri ſolent, congrediantur. LEÆN. Tale quippiam eſt. CLO. Proin, mea Leæna, iſtud ipſum etiam expone, quo pacto videlicet ab initio ſolicitauerit te, quóque modo etiam adduci te vt illi morem gereres, paſſa fueris, & quę deinceps conſecuta ſunt. LEÆN. Cõpotatiuncula quandam inſtituerant ipſa & Demonaſſa Corinthia iſta, diues ipſa quoq;, & in eadẽ arte cum Megilla exercitata: aſſumpſerántq; me, vt cithara ipſis canerem. Poſtquam autem ſatis cecineram, & iam intempeſta nox erat, cubitúmq; ire conueniebat, ipſæ autem iam ebriæ erãt: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquũ eſt, hîc nobiſcum vnà cuba, media inter vtrãque. CLO. Concubuiſti ne? Quid tum poſtea factũ eſt? LEÆN. Oſculabantur me primò perinde atque viri ſolent, non ipſa modò labia applicantes, ſed os ſubaperiẽtes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demonaſſa autẽ etiam mordebat inter deoſculandum. Ego verò quidnã rei eſſet, haudquaquã etiam coniectura conſequi poteram. Cæterùm parua interiecta mora, Megilla cùm iam incaluiſſet, comã, vt illam quidẽ fictitiam habebat, à capite reiecit, ipſa autem iacebat omnino ſimilis atq; equiparanda gladiatori alicui vehementer virili, atque robuſto, ad viuũ vſque cute detõſa. Ac ego quidẽ vbi aſpexi, perterrita ſum. Illa verò, Leæna, inquit, ecquẽ adoleſcentem vnquam vidiſti ita pulchrum? At non video, inquam ego, vllum hîc adoleſcentẽ, Megilla. Tũ illa, Ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim vocor ego, & iam olim Demonaſſam hanc vxorem duxi, éſtque ea vxor mea. Riſi equidem ad hæc, Clonarium, atque, Proinde Megilla, latuiſti, inquam, tu nos, vir exiſtens, quemadmodum Achillem aiunt inter virgines abſcõditum latuiſſe:

A ΛΕ. ἀληθῆ ὦ Κλωνάριον· αἰσχύνομαι δὲ, ἀλλότριον γὰρ τί ἐστι. ΚΛΩ. περὶς τῆς κουρηδόφου, τί ὁ πρᾶγμα, ἢ τί βούλεται ἡ γυνή; τί δὲ καὶ πράττετε ὅταν συνῆτε; ὁρᾷς; ἆ φίλτατε μοι, ἆ γὰρ οὐ ἀπεκρύπτου τὰ τοιαῦτα. ΛΕ. φιλῶ μὲν, εἰ καί τινα ἄλλων· ἡ γυνὴ δὲ, δεινῶς ἀνδρικὴ ἐστιν. ΚΛΩ. οὐ μανθάνω ὅ, τι καὶ λέγεις, εἰ μή τις ἑταιρίστρια τυγχάνει οὖσα· τοιαύτας γὰρ ἐν Λέσβῳ λέγουσι γυναῖκας, οὐκ ἀνδρῶν μὲν ἐθελούσας αὐτὸ πάσχειν, γυναιξὶ δὲ αὐτὰς πλησιαζούσας, ὥσπερ ἄνδρας. ΛΕ. τοιοῦτό τι. ΚΛ. B Οὐκοῦν, ὦ Λέαινα, τοῦτο αὐτὸ καὶ διήγησαι, ὅπως μὲν ἐπείρα σε τὸ πρῶτον, ὅπως δὲ καὶ συνεπείσθης, καὶ τὰ μετὰ τοῦτο. ΛΕ. πότον τινὰ συλλογοῦσα αὐτὴ, καὶ Δημώναττα ἡ Κορινθία, πλουσία δὲ καὶ αὐτὴ, καὶ ὁμότεχνος τῇ Μεγίλλῃ, παρῃνέσατό με κιθαρίζειν αὐταῖς· ἐπεὶ δὲ ἐκιθάρισα, καὶ ἀοιδὴν ᾖδον, καὶ ἐδὴ κατεύδειν, καὶ ἐμέθυον, Ἄγε δὴ, ἔφη, ὦ Λέαινα, ἡ Μέγιλλα, κοιμᾶσθαι γὰρ ἤδη καλὸν, σὺ ταῦτα κατεύδε μεθ' ἡμῶν μέσον ἀμφοτέρων. ΚΛΩΝ. σκάτευδες; ὁ C μετὰ ταῦτα τί ἐγένετο; ΛΕΑΙΝΑ. ἐφίλουν με ὁ πρῶτον, ὥσπερ οἱ ἄνδρες, οὐκ αὐτὰ μόνον προσαρμόζουσαι τὰ χείλη, ἀλλ' ἀναοίγουσαι τὸ στόμα, καὶ προσέβαλλον, καὶ τοὺς μαστοὺς ἔθλιβον· ἡ Δημώναττα δὲ, καὶ ἔδακνε μεταξὺ καταφιλοῦσα· ἐγὼ δὲ, οὐκ εἰδὼς εἰκάσαι ὅ, τι ὁ πρᾶγμα εἴη. χρόνῳ δὲ ἡ Μέγιλλα ἀναθερμος ἤδη οὖσα, τὸ μὲν πτηνὸν ἀφείλετο τῆς κεφαλῆς, ἐπέκειτο δὲ πρόσω ὁμοία, καὶ προσφυὴς, καὶ ἐν χρῷ ὥφθη αὐτὴ, D καθάπερ οἱ σφόδρα ἀνδρώδης τῶν ἀθλητῶν, ἀποκεκαρμένη· καὶ ἐγὼ ἐταράχθην ἰδοῦσα. Εἶ δὲ, Ω Λέαινα, φησὶν, ἐώρακας ἤδη οὕτω καλὸν νεανίσκον; ἀλλ' οὐχ ὁρῶ, ἔφην, ἐνταῦθα νεανίσκον, ὦ Μέγιλλα. Μὴ καταθήλυνέ με, ἔφη, Μέγιλλος γάρ ἐγὼ λέγομαι, καὶ γεγάμηκα προπάλαι ταύτην Δημώναττον, καὶ ἔστιν ἐμὴ γυνή. ἐγέλασα, ὦ Κλωνάριον, ὅτι τούτῳ, καὶ ἔφην, Οὐκοῦν σὺ, ὦ Μέγιλλε, ἀνὴρ τις ὤν, ἐλελήθεις ἡμᾶς, καθάπερ τὸν Ἀχιλλέα φασὶ κρυπτόμενον ἐν ταῖς παρθένοις·

καὶ ὃ ἀνδρεῖον σκῆπτρον ἔχεις, καὶ ποιᾷς πλὴν Δημώνακτι ὅσα οἱ ἄνδρες. ΕΚΕΙΝΟ μὲν, ἔφη, ὦ Λέαινα, οὐκ ἔχω, δέομαι δὲ οὐδὲ πάνυ αὐτοῦ. ἴδιόν δέ τινα τρόπον ἡδέως σοι δοκῶ πολὺ ὁμιλεῖν τὰ ὀπτέα. ἀλλὰ μὴ ΕΡΜΑΦΡΟΔΙΤΟΣ εἶ, ἔφην, οἷοι πολλοί τινες λέγονται, ἀμφότερα ἔχοντες; ἔτι γὰρ ἠγνόουν, ὦ Κλωνάριον, τὸ πρᾶγμα. οὔ, φησιν, ἀλλὰ τὸ πάνυ ἀνήρ εἰμι. ἤκουσα, ἔφην ἐγὼ, τῆς Βοιωτίας αὐλητρίδος Ἰσμηνοδώρας, διηγουμένης τὰ Ἐφέστρια πρὸ ἀνδρῶν, ὡς γένοιτό τις ἐν Θήβαις ἐκ γυναικὸς ἀνήρ· ὁ δ' αὐτὸς, καὶ μάντις ἄριστος, οἴμοι, Τειρεσίας τοιοῦτος. μὴ οὖν τι καὶ σὺ τοιοῦτο πέπονθας; ἔκαμον, ὦ Λέαινα, ἔφη, ἀλλὰ ἐγκυμονῶ μέν σοι ὁμοία ταῖς ἄλλαις ὑμῖν. ἡ γνώμη δὲ, καὶ ἡ ὀπτιθυμία, καὶ πάντα πάντα, ἀνδρός ἐστί μοι. καὶ ἱκανή γε ὡς σοὶ, ἔφην, ὀπτιθυμία. πρόσχες νῦν, ὦ Λέαινα, εἰ ἀπιστεῖς, ἔφη, καὶ γνώσῃ σοὶ ἐναντιουμένου με τῶν ἀνδρῶν. ἔχω γάρ τι αὐτὶ τοῦ ἀνδρείου, ἀλλὰ πρόσχε, ὄψει γάρ. πρόσχον, ὦ Κλωνάριον, ἱκετευούσης πολλὰ, καὶ ὄρμον τινά μοι δούσης τῶν πολυτελῶν, καὶ ὀθόνας τῶν λεπτῶν. εἶτα ἐγὼ μὲν, ὡς τὸν ἄνδρα περιελάμβανον· ἡ δὲ, ἐποίει τε, καὶ ἐφίλει, καὶ ἠδύμηνε, καὶ ἐδόκει μοι ἐς ὑπερβολὴν ἥδεσθαι. ΚΛΩ. τί ἐποίει, ὦ Λέαινα; ἢ τίνα τρόπον; τοῦτο γὰρ μάλιστα εἰπέ. ΛΕ. μὴ ζήτει ἀκριβῶς, αἰσχρὰ γάρ· ὥστε, νὴ τὴν Οὐρανίαν, οὐκ ἂν εἴποιμι.

A habéſque virile illud, ac Demonaſſæ facis idem quod viri ſolent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, ſed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo ſuauiùs aliquanto conuerſari me videbis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur eſſe, vtrunque membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipſam rem ignorabam.) Neque hoc, inquit illa, ſed per omnia vir ſum. Tum ego, Audiui, inquam, ex Bœotia tibicina quadam Iſmenodora nomine, cùm illa quæ Epheſtria apud ipſos dicuntur, enarraret, fuiſſe B Thebis quendam ex muliere virum factum, qui idem & vates optimus fuerit. Num igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, ſed nata equidem ſum ſimilis vobis aliis: ſententia autem & lubido, cæteráque omnia viri lia mihi ſunt. Proinde ſufficiens tibi, inquam, lubido eſt? Tum illa: Præbe igitur, Leæna, inquit, & cognoſces me nihilo inferiorem viris eſſe. Habeo enim quiddam aliud pro virili illo. Sed præbe, videbis enim. Præbui itaque, Clonarium, cùm illa diu multúmque ſupplicaret; atque etiam monile daret ex pretioſioribus illis quoddam, & velamina aliquot tenuiora. C Atque exinde ego quidem illam perinde ac virum complectebar. Illa autem & faciebat, & oſculabatur & anhelabat, videbatúrque mihi ſupra modum adeò voluptate affici. CLO. Quid faciebat, Leæna? aut quomodo? hoc enim quæſo vt maximè dicas. LEÆN. Ne quære accuratiùs omnia: turpia enim ſunt; quare equidem, per Vraniam, haud facilè dixero.

Epheſtria; veſtimenta genus militaris eſt, vnde epheſtria deriuari videtur. vtrùm autè poëma, aut canticum, aut etiam feſtum aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari poteſt.

ΚΡΩΒΥΛΗ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΝΑ.

CROBYLE ET CORINNA.

ΩΚόρινν', ὡς μὲν ἄρα πάνυ δεινὸν οὐδὲν ἐνόμιζες, τὸ γυναῖκα γενέσθαι ἐκ παρθένου· μεμάθηκας ἤδη, μετὰ μειρακίου μὲν ὡραίου· γνωμένη, μισθὸν δὲ τὸ πρῶτον μίσθωμα κομισαμένη, ἐξ ἧς ὅρμον αὐτίκα ὠνήσομαί σοι. ΚΟ. καὶ μανθάνειν ἐχέτω δὲ καὶ ψῆφους τινὰς πυραυγεῖς, οἵος ὁ Φιλαινίδος ἐστίν. ΚΡ. ἔσται τοιοῦτος· ἄκουε δὲ καὶ τἄλλα πρὸς ἐμοῦ, ἃ σε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὅπως προσφέρεσθαι τοῖς ἀνδράσιν. ἄλλη μὲν γὰρ ἡμῖν ἀποζωὴ τοῦ βίου οὐκ ἔστιν, ὦ θύγατερ, ἢ τὰ

D QVòd igitur Corinna mea, haudquaquã ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex virgine mulierem fieri, id iam didiciſti videlicet, quippe quæ cũ adoleſcẽte quidem formoſo fueris, minam autem pro prima mercede abſtuleris, pro qua ſtatim monile cõparabo tibi. COR. Ita amabò. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis eſt. CROB. Erit ſanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te viris. Nam alia nobis victus ratio nulla eſt, filia, ſed

per duos hosce annos, ex quo pater tuus A piæ memorię defunctus est, an nescis quo pacto vitam egerimus? At quando ille adhuc vigebat, abundè nobis omnia suppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnúmque adeò nomen eius erat in Piræo: ac plerosque audire licet dejerantes, quòd post Philinum, ferrarius talis opifex alius amplius non sit futurus. Post mortem autem eius, principiò quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis ex illis tum vitam sustentauimus. Postea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam stamina nendo, ægrè victum parabam. Te verò, filia, enu- B triebam, spem expectans. COR. Minam istam dicis? CRO B. Non, verùm ita rationem inibam, quòd cùm ad istam ætatem peruenisses & me facilè alere postea, & te ipsam exornare posses, diues videlicet ipsa futura, & vestes habitura purpureas, & ancillas pedisequas. COR. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis? CROB. Si cum adolescentibus rem haberes, & vnà potares cum ipsis, & pro mercede concumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? CRO. Ita. COR. At illa meretrix est. CRO. C Nihil graue hoc. Nam & tu perinde vt illa, opulenta eris, multósque amatores habebis. Quid lacrumaris Corinna? An non vides quàm multæ sint, & vt ab omnibus magno studio ambiantur meretrices? deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, ô chara Adrastia, noui ego, cùm pannosa ac lacera incederet, priusquam videlicet illa ad adultam ætatem peruenisset. At nunc vides qualis prodeat, vt illi aurum, & vestes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquisiuit Lyra? CRO. Principiò quidem exornan- D do seipsam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidem vsque vt in cachinnum facilè solueretur, quemadmodum tu soles, sed arridendo suaue ac blandum quiddam. Postea autem & conuersando sapienter ac dextrè, neque decipiens si quis eam accedit aut accersit, neque etiam obiurgans atque increpans viros. Ac siquando ad cœnam quoque abit accepta mercede, neque inebriatur (ridiculum enim hoc, & oderunt viri tales) neque ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed attingit quidem summis digitis:

δύο ἔτη ταῦτα ἐξ οὗ τέθνηκεν ὁ μαχαίτης σου πατήρ, σὺ μὲν ἴσως οἶσθα ὅπως διεζήσαμεν; ὅτε δὲ ἐκεῖνος ἔζη, πάντα ἡμῖν ἱκανά. ἐχαλκεύετο γάρ, καὶ μέγα ἦν ὄνομα αὐτῷ ἐν Πειραιεῖ, καὶ πάντων ἐστὶν ἀκοῦσαι δεδημευμένων, ἢ μὴν μὴ Φιλίνου, μηκέτι ἔσεσθαι ἄλλον χαλκέα. μετ' ἐκεῖνον τοίνυν, ὃ μὲν πρῶτον ἀπεδόμην τοὺς πυρφόρους, καὶ τὸν ἄκμονα, καὶ σφύρα δύο μικρὰ, ἀπὸ τούτων διετράφημεν, εἶτα, νυὴ μὰ, ὑφαίνουσα, νυὴ δὲ, κρόκην καταγουσα, ἢ στήμονα κλώθουσα, ἐποριζόμην τὰ σιτία μόλις, ἔθρεπτον δέ σε, ὦ θύγατερ, τὴν ἐλπίδα παρεμυθούμενοι. KO. τὴν μισθὸν λέγεις; KPΩ. Οὐκ· ἀλλὰ ἐλογιζόμην ὡς τηλικαύτην γυναῖκα θρέψας μοι ἐμεαυτῇ δὲ κατακοσμήσεις ῥᾳδίως, καὶ πλουτήσεις, καὶ ἐσθῆτας ἕξεις ἁλουργεῖς, καὶ θεραπαίνας. KO. πῶς, ἔφης, μῆτερ, ἢ τί λέγεις; KPΩ. συνοῦσα μὲν τοῖς νεανίσκοις, καὶ συμπίνουσα μετ' αὐτῶν, καὶ συγκαθεύδουσα ὅτῳ μισθῷ. KOP. καθάπερ ἡ Δάφνιδος θυγάτηρ Λύρα; KPΩ. ναί. KOP. ἀλλὰ ἐκείνη ἑταίρα ἐστίν. KPΩ. οὐδὲν τοῦτο δεινόν. καὶ σὺ γὰρ πλουτήσεις ὡς ἐκείνη, καὶ πολλοὺς ἐραστὰς ἕξεις. τί ἐδάκρυσας, ὦ Κόρινν; οὐχ ὁρᾷς ὁπόσαι, καὶ ὡς σπουδάζονται εἰσὶν αἱ ἑταῖραι, καὶ ὅσα χρήματα λαμβάνουσι; τὴν Δάφνιδα γοῦν ἐγὼ οἶδα, ὦ φίλη Ἀδράστια, ῥάκη περὶ αὐτὴν ἀκμάσαν τὴν ὥραν περιβεβλημένην, ἀλλὰ νυὴ ὁρᾷς οἷα περᾴει, χρυσοῦς, καὶ ἐσθῆτες βύσσιναι, καὶ θεραπαῖναι τέτταρες. KOP. πῶς δὲ ταῦτα ἐκτήσατο ἡ Λύρα; KPΩ. Τὸ μὲν πρῶτον κατακοσμοῦσα ἑαυτὴν βύρρεπτῶς, καὶ βύσταλὴς οὖσα, καὶ φαιδρὰ πρὸς ἅπαντας, οὐκ ἄχρι τοῦ καγχάζειν ῥᾳδίως, καθάπερ σὺ εἴωθας, ἀλλὰ μειδιῶσα ἡδὺ καὶ ἐπαγωγὸν, εἶτα προσομιλοῦσα δεξιῶς, καὶ μήτε φενακίζουσα εἴ τις προσέλθοι ἢ προπέμψαι, μήτε αὐτὴ ὑπιλαμβανομένη τῶν ἀνδρῶν· ἢν δέ ποτε καὶ ἀπέλθῃ ὑπὸ δείπνου λαβοῦσα μίσθωμα, ἤτε μεθύσκεται (καταγέλαστον γὰρ, καὶ μισοῦσιν οἱ ἄνδρες τὰς τοιαύτας) ἤτε ὑπερεμφορεῖται τοῦ ὄψου ἀπειροκάλως, ἀλλὰ προσάπτεται μὲν ἄκροις τοῖς δακτύλοις,

σιωπῇ

σιωπῇ δὲ ταῖς ὀδοῦσι οὐκ ἐπ' ἀμφοτέρας
τὰς γνάθους, πίνῃ δὲ ἡρέμα, οὐ
χανδόν, ἀλλ' ἀναπαυομένη. ΚΟΡ. κἂν εἰ
διψῶσα, ὦ μῆτερ, τύχοι; ΚΡΩ. τότε μά-
λιστα, ὦ Κόρινν', καὶ οὔτε πλέον τοῦ δέοντος
φθέγξεται, οὔτε ἀποσκώπτει ἐς τινα τῶν πα-
ρόντων, ἐς μόνον δὲ τὸν μισθωσάμενον βλέ-
πει· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν Φιλοῦσιν αὐτόν. Ὃ
ἐπειδὰν κοιμᾶσθαι δέοι, ἀσελγὲς οὐδέν, οὐδὲ
ἀμελὲς οὐδὲν αὖ τι ἐργάσαιτο, ἀλλὰ ἐξ
ἁπάντων ἓν τοῦτο θηρᾶται, ὡς ἂν ἀγάγοιτο,
καὶ ἐραστὴν ποιήσειεν ἑαυτῆς. ταῦτα γὰρ αὐ-
τὸν ἅπαντες ἐπαινοῦσιν. εἰ δὴ καὶ σὺ ταῦ-
τα ἐκμαθοῦσα, μακαρία καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα.
ἐπεὶ τἄλλα γε πολὺ αὐτῆς. ἄλλο οὐ-
δέν, ὦ φίλη Ἀδράστεια, φημί, ζώης μόνον.
ΚΟΡ. εἰπέ μοι, ὦ μῆτερ, οἱ μισθούμε-
νοι πάντες τοιοῦτοί εἰσιν, οἷος ὁ Εὔκριτος, μεθ'
οὗ χθὲς ἐκάθευδον; ΚΡΩ. οὐ πάντες, ἀλλ'
ἔνιοι μὲν ἀμείνους, οἱ δὲ καὶ ἤδη ἀνδρώδεις.
οἱ δὲ καὶ οὐ πάνυ μορφῆς εὐφυοῦς ἔχοντες.
ΚΟΡ. καὶ τούτοις συγκαθεύδει δεῖ; ΚΡΩ. μάλιστα, ὦ θύγατερ· οὗτοι μέντοι
καὶ πλείονα διδόασιν· οἱ καλοὶ δέ, αὐτὸ μό-
νον, καλοὶ θέλουσιν εἶναι. καὶ σοὶ δὲ μελέτω
ἀεὶ τῶν πλείονος, εἰ θέλεις σὺ βραχεῖ λόγῳ
ἅπασας, ἐπιδείξασα σε τῷ δακτύλῳ, οὐχ
ὁρᾷς τὴν Κόριννα τὴν τῆς Κρωβύλης θυ-
γατέρα, ὡς εὖ πλουτεῖ, καὶ τρισευδαί-
μονα πεποίηκε τὴν μητέρα; τί φῄς; ποιή-
σῃς ταῦτα, ποιήσῃς; οἶδα ἐγώ, καὶ τρισέ-
ξεις ἁπασῶν ῥᾳδίως· νῦν δ' ἀπιθι λουσομέ-
νη, εἰ ἀφίκοιτο καὶ τήμερον ὁ μειρακίσκος ὁ
Εὔκριτος, ἐπαγγέλλεται γάρ.

tacitè autem edendo non obturat vtranque maxillam ingestis buccellis. Præterea autem & bibit modestè, non affatim, & velut ore dehiscente, sed remissè ac placidè. COR. Etiamsi fortè siti afficiatur, mater? CRO. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque acerbè vllum ex iis qui vnà adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo conducta est, aspicit. Et ob hoc illi amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neque petulans nimis, neque ineptum & incompositum facilè admittit, sed ex cunctis vnum hoc maximè obseruat, vt illum alliciat ad sese, & amatorem sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quòd si igitur & tu eadem hæc didiceris, beatæ nos quoque erimus. Nam cætera quidem multò ipsa. Sed nihil ô chara Adrastia addam ampliùs: viuas modò. COR. At dic mihi mater, ij qui mercede nos conducunt, omnésne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri concubui? CR. Non omnes, sed alij quidem meliores, alij autem etiam duriores, magísque viriles: nonnulli verò non adeò liberali forma quoque præditi. COR. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? CRO. Maximè verò, filia. Nam hi quidem plura quoque dant: formosi autem, hoc ipsum solùm formosi videri volunt. Tu verò eius quod plus est, rationem semper habeas, si breui cupis cunctas demonstrare digito te, ac dicere: An non vides Corinnam Crobylæ filiam, vt excellenter diues est, & terque quaterque beatam matrem suam reddidit? Quid ais? faciésne ista? Facies, noui ego, faciléque adeo cunctis anteibis. Nunc autem abi vt laues, si fortè veniat etiam hodie adolescens ille Eucritus: ita enim pollicitus est.

A B C

ΜΗΤΗΡ ΚΑΙ ΜΟΥΣΑΡΙΟΝ.

MATER ET MVSARIVM.

ΑΝ ἔτι τοιοῦτον ἐραστὴν εὕρωμεν, ὦ Μυ-
σάριον, οἷος ὁ Χαιρέας οὗτος ἐστί, θύσαι μὲν
τῇ Παιδήμῳ δεῖσει λευκὴν μηκάδα, τῇ Οὐ-
ρανίᾳ δ', ἢ τῇ ἐν κήποις, δάμαλιν ἑκατέραν,
στεφανοῦσαι δ' ἢ τὸν πλατοδότειραν, καὶ ὅ-
λως, μακάριαι καὶ τρισευδαίμονες ἐσόμεθα.

ERgo si talem amatorem posthac inueniamus, Musarium, qualis Chærea hic est, immolare oportebit nos, [1] Publicæ quidem Veneri câpram candidam, Cœlesti autem, & ei quæ in hortis est, iuuencam vtriquesertis: præterea coronare etiã optim largitricẽ: & in summa beatæ ac ter felices erimus.

[1] τῇ παιδήμῳ, ἢ τῇ πανδήμῳ, ἢ τῇ ἐν κήποις. Cognomenta autem Veneris sunt, Pãdemus, Vrania, & Hortensis: Priorum etymõ reddit Pausanias in Bœoticis. Hortensis autem à loco dicitur, cuius item Pausanias meminit in Atticis.

Quippe vides nunc ab adoleſcente iſto A quàm multa accipiamus, qui obolũ quidem nunquam vllum tibi dedit, neque veſtẽ, neq; ſoleas, neque vnguentum, ſed excuſationes apud illum ſemper, & pollicitationes, & ſpes longæ, & illud crebrũ, Si pater, &, ſi dominus fiam paternarum poſſeſſionum, &, omnia tua. Tu autem etiam iuſiurandum dediſſe ipſum ais, quòd legibus vxorem te ſibi facturus ſit. MVS. Iurauit enim, mater, per Cererem & Proſerpinam, & Minerua. MAT. Et credis illi ſcilicet? & ob hoc paulo antè, cùm nõ haberet vnde daret ſymbolum, annulum dediſti illi, me ignorante: ille verò vendito eo, potando abſorbuit. Et rurſum duo B monilia iſta Ionica, quorum vtrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Praxia attulerat, Eſſeſi cõmercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam vnà cum adoleſcentibus æqualibus dependere. Nam vela & tunicas quid attinet dicere? Et in ſumma lucrum adeò quoddam nobis, & magna vtilitas iſte obuenit ſcilicet. MVS. At pulcher eſt, & imberbis, & amare ſe ait, & lacrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetiſque filius eſt, Areopagitæ illius, dicítque vxorem me ducere velle ſe: de- C nique magnę ſpes ab ipſo nobis factę sũt, ſi ſenex ille ſolùm oculos clauſiſſet. MA. Proinde Muſarium, vbi ſoleis aut crepidis opus erit, & ſutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argentum quidem non habemus, tu autem ſpes quaſdam modicas à nobis accipe. Et rurſum ad piſtorem eadẽ hęc. Et cùm penſionem domus depoſcemur: expecta dicemus, videlicet dum Laches Colyttenſis moriatur. Exoluemus enim tibi tũ poſt nuptias. An non pudet te, quòd ſola meretricum neque inaureis habes, neque monile aliquod, neq; veſtem Tarentinam? MVS. D Quid igitur mater, fortunatiorésne illæ me, & pulchriores ſunt? MAT. Non, ſed prouidẽtiores, norúntque meretricari, neque credunt verbis modò, & adoleſcentulis, in ſummis labris iuſiurandum gerentibus. Tu verò fidelis es, & amans viri, neque admittis alium quenquam, præterquam ſolum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnenſis veniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipſe quoque (vini autem pretium hoc retulerat, à patre ad id miſſus) tu verò etiam ſubſannaſti hominem:

Pagi Attici nomen eſt Colyttus.

Hactenus ac pellucida quadã fuit, vt Pollux lib. 7. ca. 17.

νῶ ὀφῆς γοῦν πῶποτε τῶ νεανίσκου ἡλίκα λαμβανόμθ, ὃς ὀβολὸν μὴν ὁντινοῦν πώποτέ σοι δέδωκεν, οὐκ ἐσθῆτα, οὐχ ὑποδήματα, οὐ μὴν ἐγγύας, ἀλλὰ προφάσεις ἀεὶ, καὶ ὑποσχέσεις, καὶ μακρὰς ἐλπίδας, ἢν πολύ γε, ἐὰν ὁ πατὴρ, ἢν εἰ κύριος γένωμαι τῶν πατρῴων, & πάντα σά. σὺ δὲ ἢν ὀμῶμοκέναι αὐτὸν φῇς, ὅτι νόμῳ σε γαμετὴν ποιήσεται. MOY. ὤμοσε γάρ, ὦ μῆτερ, νὴ τὴν δηὰν, ἢν τὴν Πολιάδος. MHT. ἢν πῖς θύῃς δηλαδή; καὶ δῆτα τοῦτο προφέρω οὐκ ἔχοντι αὐτῷ καταδεῖναι συμβολὴν, τὸν δακτύλιον δέδωκας ἀγνοούσης ἐμοῦ· ὁ δὲ, ἀποδόλμος, κατέπιε, ἢν πάλιν τὰ δύο περιδέρια τὰ Ιωνικὰ, ἕλκοντα ἑκάτερον δύο Δαρεικοὺς, ἃ σοι ὁ Χῖος Πραξίας ὁ ναύκληρος ἐκόμισε, ποιησάμενος ἐν Ἐφέσῳ. ἐδεῖτο γὰρ Χαιρέας ἑστιᾶν σὺν ἑταίροις ἀπεντεῦθεν. ὀθόνας γὰρ, & χιτωνίσκους, τί αὖ λέγωμι; & ὅλως Ἑρμοῦν τι ἡμῖν, καὶ μέγα ὄφελος συμπέπλωκεν οὗτος. MOY. ἀλλὰ καλὸς, & ἀβρὸς, & φησὶν ἐρᾶν, καὶ δακρύει, καὶ Δεινομάχης καὶ Λάχητος υἱός ἐστι τῶ Ἀρεοπαγίτου, καὶ φησὶν ἡμᾶς γαμήσειν, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχομεν πρ' αὐτοῦ, ἐὰν ὁ γέρων μόνον καταμύσῃ. MHT. σκοπῶ, ὦ Μουσάριον, ἐὰν ὑποδήσασθαι δέῃ, καὶ ὁ σκυτοτόμος αἰτῇ ὃ δίδραχμον, ἐροῦμεν πρὸς αὐτὸν, Ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχομεν, σὺ δὲ τὴν ἐλπίδων ὀλίγας πρ' ἡμῶν λάβε· καὶ πρὸς τὸν ἀλφιτοπώλιν τὰ αὐτά· καὶ ἐὰν ὁ ἐνοίκιον αἰτώμεθα, Περίμενον, φήσομεν, ἐστ' ἂν Λάχης ὁ Κολυττιὰς ἀποθάνῃ· ἀποδώσομεν γάρ σοι μετὰ τοὺς γάμους. οὐκ αἰσχύνῃ μήν τὴν ἑταιρῶν οὐκ ἐλλόβιον, οὐχ ὅρμον, οὐ Ταραντινίδην ἔχουσα; MOY. τί οὖν, ὦ μῆτερ, εὐδαίμονέστεραί μου, καὶ καλλίους εἰσίν; MHT. οὐκ, ἀλλὰ σωφρονέστεραι, καὶ ἴσασιν ἑταιρίζειν. οὐδὲ πίστ θύουσι ῥηματίοις, καὶ νεανίσκοις, ἐπ' ἄκρου τῶ χείλους τοὺς ὅρκους ἔχουσι· σὺ δὲ εἶ πιστὴ, καὶ Φίλημόνος· οὐδὲ προσίῃ ἄλλον τινὰ, ὅτι μὴ μόνον Χαιρέαν. καὶ προφέρω ὅτε ὁ γεωργὸς ὁ Ἀκαρνανὸς ἦκε δύο μνᾶς κομίζων, ἀβρόπαις καὶ αὐτὸς (οἴνου δὲ τιμὴν ἀπειλήφει, τῶ παιδὸς πεμφθέντος) σὺ δὲ ἐκεῖνον μὲν ἀπεμώκησας,

καθεύδῃς δὲ μετὰ τῦ Ἀδώνιδος Χαιρέου. A dormis autem cum Adonide ſcilicet iſto tuo Chærea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium iſtum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, vt aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At eſto ſanè ille agreſtis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem recipere voluiſti? An non formoſus erat, & vrbanus, æqualis Chæreæ? MVSAR. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum eſſe ſe, ſi me cum illo vnquam deprehenderet. MAT. Quàm multi autem & alij eadem hæc minãtur? An tu igitur ſine amatoribus ob hoc manebis? & pudicè ages, perinde ac ſi non meretrix, ſed Cereris ſacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto, hodie verò Aloa ſunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? MVS. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an ſolus iſte artem nullam aduerſus patrem inuenire poteſt? non ſeruum immittere, qui illum decipiat? non à matre ipſe poſtulare, minitando ſe in militiam hinc nauigaturum eſſe, niſi accipiat? Verùm ſedet nos atterens, ac vana ſpe producens, neque ipſe quicquam dans, neque à dantibus accipere ſinens? Tu verò, ô Muſarium, an putas te octodecim annorum ſemper fore aut eodem animo futurum Chæream? Quando ipſe quidem dies erit, mater autem opimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipſi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lacrymarum iſtarum? aut ſuauiorum, aut etiam iuriſiurandi alicuius, cùm dotem quinque fortaſſis talentorum aſpiciet? MVSAR. Meminerit ille: cuius rei argumẽtum illud vtique, quòd neque nunc vxorem duxit, ſed cùm à patre cogeretur, ac vim propè pateretur, tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris, ſed tamen admonebo te, Muſarium, aliquando horum.

Hoc eſt, feſta meſſis, ſeu tritu-rationis, eadem quæ ſuprà Aruſalia expoſuimus.

ΜΟΥ. τί οὖν; ἐχρῆν Χαιρέαν καταλείψαντα, ὧδε δέξασθαι τὸν ἐργάτιν ὄζον, καὶ βδερὸν ἀπόζοντα; λῷός μοι, φασὶ, Χαιρέας, καὶ χοιρίσκος Ἀκαρνάνιος. ΜΗ. ἔστω ὄζος ἀγροῖκος, καὶ πονηρὸν ἀποπνεῖ· τί καὶ Ἀντιφῶντα τὸν Μενεκράτους μνᾶν ὑπισχνούμενον, οὐδὲ τοῦτον ἐδέξω, οὐ καλὸς ἦν, καὶ ἀστεῖος ἡλικιώτης Χαιρέου; ΜΟΥ. ἀλλ' ἠπείλησε Χαιρέας ἀποσφάξειν ἀμφοτέρους, εἰ λάβοι με ποτὲ μετ' αὐτοῦ. ΜΗΤ. πόσοι δὲ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἀπειλοῦσιν; οὕκουν ἀνέρασος σὺ μένοις διὰ τοῦτο, καὶ σωφρονήσοις, καθάπερ οὐχ ἑταίρα, τῆς δὲ Θεσμοφόρου ἱέρεά τις οὖσα; ἐᾶ τἄλλα, σήμερον Ἀλῶα ἐστί, τί δέ σοι δέδωκεν ἐς τὴν ἑορτήν; ΜΟΥ. οὐκ ἔχει, ὦ μῆτερ. ΜΗΤ. μόνος οὗτος ὁ τέχνην οὐρηκὼς ὅπως τὸν πατέρα, οὐκ οἰκέτην καθῆκεν ἐξαπατήσοντα, οὐκ ἀπὸ τῆς μητρὸς ᾔτησεν ἀπειλήσας ἀποπλευσεῖσθαι στρατευσόμενος, εἰ μὴ λάβοι; ἀλλὰ κάθηται, ἡμᾶς ὑπιτείνων, μήτε αὐτὸς διδοὺς, μήτε παρὰ τῶν διδόντων ἐᾶν λαμβάνειν; σὺ δὲ οἴει, ὦ Μουσάριον, ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἀεὶ ἔσεσθαι; ἢ τὰ αὐτὰ φρονήσειν Χαιρέαν, ὅταν πλουτῇ μὲν αὐτὸς, ἡ δὲ μήτηρ γάμων πολυτελῶν ἐξεύρῃ αὐτῷ; μνησθήσεται οἴει τότε τῶν δακρύων, ἢ τῶν φιλημάτων, ἢ τῶν ὅρκων, πέντε ἴσως τάλαντα προικὸς βλέπων; ΜΟΥ. μνησθήσεται ἐκεῖνος· δεῖγμα δὲ, ὡς οὐδὲ νῦν γεγάμηκεν, ἀλλὰ κατοκνῶν ἀναζόμενος καὶ βιαζόμενος ἠρνήσατο. ΜΗΤ. ἠθέλοιτο μὴ ψεύδεσθαι, ἀναμνήσω δέ σε, ὦ Μουσάριον, τότε.

ΑΜΠΕΛΙΣ ΚΑΙ ΧΡΥΣΙΣ.

AMPELIS ET CHRYSIS.

ΕΙ τις δὲ, ὦ Χρυσὶ, μήτε ζηλοτυπεῖ, μήτε ὀργίζεται, μήτε ἐρράπισέ ποτε, ἢ περιέκειρεν ἢ τὰ ἱμάτια περιέσχισεν, ἔτι ἐραστὴς ἀνὴρ οὗτος ἐστίν; ΧΡΥΣ. οὕκουν ταῦτα μόνα ἐρῶντος, ὦ Ἀμπελὶ, δείγματα; ΑΜΠΕ. ναὶ, ταῦτ' ἀνδρὸς θερμοῦ.

SI quis, ô Chryſi, neque zelotypus eſt, neque iraſcitur, neque alapas inflixit aliquando, aut capillos conſcidit, aut veſtes lacerauit, pro amatore ne adhuc habendus videtur? CHR. Proinde iſta ſola amantis, Ampeli, indicia? AMPE. Maximè: ſiquidẽ hæc viri feruentis ſunt.

Nam cætera illa, oſcula, & lacrymæ, & iuſiurandum, & crebrò ventitare, incipientis & adhuc creſcentis amoris ſigna. Cæterùm totus hìc ignis zelotypia conſtat. Quare ſi te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus eſt, bene ſperes licet, optéſque vt eadem ſemper faciat. CHR. Eadem autem? quid ais? vt ille me ſemper percutiat alapis? AMP. Non, ſed vt ſemper illi ægrè ſit ſi non ad ſolum ipſum aſpicias: quoniam certè niſi amaret te, cur quæſo iraſceretur etiam ſi quem alium amatorem habeas tu? CHR. At equidem non habeo: ille verò nequicquam ſuſpicatus eſt diuitem iſtum me amare, ex eo quòd mentionem eius fortè aliquando feci. AMP. Atque hoc ſuaue ſanè eſt, putare illum à diuitibus obſeruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magíſque æmulabitur & contendet, ne potiores ipſo apud te ſint riuales. CHR. At verò ille quidem ſolùm iraſcitur, & alapis cædit, nihil autem dat. AMP. At dabit poſtea. Nam zelotypi vel maximò dolore afficiuntur. CHR. Neſcio quo pacto alapas accipere me vis, ô mea Ampeli. AMP. Haudquaquam ego: ſed, vt arbitror, maximi amores inde naſcuntur, etiam ſi audiat ſe negligi. Quòd ſi autem perſuaſum illi fuerit, ſe ſolum habere te, elangueſcet neſcio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos viginti totos meretricium quęſtum exercui. Tu verò annos, vt arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiam. Quod ſi autem vis, narrabo etiam quæ mihi acciderunt aliquando, nõ adeò multos ante annos. Amabat me Demophantus, fœnerator ille, momẽtaneo ac leui quodam amore, neque ingemiſcens, neque lacrumans, neque etiam intempeſtiuè ac ſera nocte ad fores ventitans, ſed illud ſolum, interdum dormiẽs mecum, ídque etiam poſt longum interuallum. Poſteaquam autem venientem aliquando excluſi (nã tum Calliades pictor intus erat, datis decem drachmis) principiò quidem abiit, verbis me inſectatus. Poſtquam autem multæ dies iam tranſiiſſent, neque ego ad illum mitterem (rurſus autem tum Calliades intus erat) incaleſcẽs tum tandem Demophantus, etiam ipſe ad rem inflammatur. Atque adſtans aliquando, cùm ianuam obſeruaſſet apertam, flebat, percutiebat, minabatur ſe occiſurũ eſſe, lacerabat veſtem, omniáque faciebat.

ἐπεὶ πᾶλλα, φιλήματα, καὶ δάκρυα, καὶ ὅρκοι, καὶ ὃ πολλάκις ἥκειν, ἀρχομένου ἔρωτος σημεῖον, καὶ φυομένου ἔτι· ὃ δὲ πῦρ ὅλον, ἐκ τῆς ζηλοτυπίας ἐστίν. ὥστε εἰ καὶ σὲ, ὡς φῄς, ὁ Γοργίας ῥαπίζει, καὶ ζηλοτυπεῖ, χρηστὰ ἔλπιζε, καὶ εὔχου ἀεὶ τὰ αὐτὰ ποιεῖν. ΧΡ. τὰ αὐτά; τί λέγεις ἀεὶ ῥαπίζειν με; ΑΜ. οὐχί, ἀλλ' ἀπιᾶσθαι, εἰ μὴ πρὸς μόνον αὐτὸν βλέποις. ἐπεὶ εἰ μὴ ἐρᾷ γε, τί ἂν ἔτι ὀργίζοιτο, εἰ σύ τινα ἕτερον ἐρᾳστὴν ἔχοις; ΧΡ. ἀλλ' οὐδὲ ἔχω ἔγωγε. ὁ δὲ μάτην οἴεται τὸν πλούσιόν μου ἐρᾶν, ὅτι ἄλλως ἐμνημόνευσά ποτε αὐτοῦ. ΑΜ. καὶ τοῦτο ἤδυ ὄ, οἴεσθαι πλουσίων οἴεσθαι σπουδάζεσθαί σε. ὥστε γὰρ ἀνιάσεται μᾶλλον, καὶ φιλοτιμήσεται, ὡς μὴ ὑπερβάλοιντο αὐτὸν οἱ αὐτερασταί. ΧΡ. ἐμοὶ μὲν οὖν γε μόνον ὀργίζεται, καὶ ῥαπίζει· δίδωσι δὲ οὐδέν. ΑΜΠ. ἀλλὰ δώσει· ζηλότυποι γὰρ καὶ μάλιστα λυπηθήσονται. ΧΡ. οὐκ οἶσθ' ὅπως ῥαπίσματα λαμβάνειν βούλομαί σε, ὦ Ἀμπελίδιον. ΑΜ. οὐκ, ἀλλ', ὡς οἶμαι, μεγάλοι ἔρωτες γίγνονται, ἂν εἰ πύθοιτο ἀμελεῖσθαι· εἰ δ' ἅπαξ ἔσχεν, ἀπομαραίνεταί πως ἡ ἐπιθυμία. ταῦτα λέγω πρὸς σὲ, εἴκοσιν ὅλοις ἔτεσιν ἑταιρίσασα. σὺ δ' ἐκτὼ καὶ δεκαέτης, οἶμαι, ἢ ἔλαττον, οὖσα τυγχάνεις. εἰ βούλει δὲ, καὶ διηγήσομαί σοι ἃ ἔπαθόν ποτε, οὐ πάνυ πρὸ πολλῶν ἐτῶν. ἦρα μου Δημόφαντος ὁ δημοσιώνης, ὁ καπήλιον οἰκῶν τῆς Ποικίλης. τοῦτον δὲ πώποτε πλέον πέντε δραχμῶν δέδωκε, καὶ ἐξίου δεκάστης ἦν. ἦρα δ', ὦ Χρυσί, ὅτι παλαιόν τινα ἔρωτα, οὔτε νεοφανῆ, οὔτε δακρύων, οὔτε ἀωρὶ προσιὼν ὀλιγωρούμενος ὑπὸ τὰς θύρας, ἀλλ' αὐτὸ μόνον, συνεκάθευδέ μοι ἐνίοτε, καὶ τοῦτο ὀψέ μακρῷ. ὅπερ δὲ ἐλθόντα ποτὲ ἀπέκλεισα (Καλλιάδης γὰρ ὁ γραφεὺς ἔνδον ἦν, δέκα δραχμὰς πεπομφώς) τὸ μὲν πρῶτον ἀπῆλθέ μοι λοιδορησάμενος. ἐπεὶ δ' πολλαὶ μὲν διῆλθον ἡμέραι, ἐγὼ δ' οὐ πρὸς ἔπεμπον, ὁ Καλλιάδης δ' ἔνδον ἦν αὖθις, ἐκκαθαιρόμενος ἤδη τότε ὁ Δημόφαντος, καὶ αὐτὸς ἀναφλέγεται εἰς ὃ πρᾶγμα, καὶ ὅπερ ἅπαξ ποτε, ἀνεῳγμένην τηρήσας τὴν θύραν, ἔκλαιεν, ἐτύπτετο, ἠπείλει φόνον αὑτῷ, περιερρήγνυε τὴν ἐσθῆτα, ἅπαντα ἐποίει.

καὶ τέλος πάλαιτον δοὺς, μόνος εἶχεν ὀκτὼ A Et poſtremùm talento dato habebat me ſolus totos octo menſes. Vxor autem ipſius cũctis dicebat, medicamentis à me ipſum ad inſaniam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia erat. Quare ô Chryſi, & tu vtere contra Gorgiam eodem medicamento. Porrò diues adoleſcentulus hic erit, ſi quando patrem ipſius mori continget.

ὅλοις μησὶ γυνὴ δὲ αὐτοῦ τοῖς ἀπόν-
τας ἔλεγε, ὡς ὑπὸ φαρμάκων ἐκμήναιμι
αὐτόν. ὃ δ' ἦν ἄρα ζηλοτυπία, ὃ φάρμα-
κον. ὥστε, ὦ Χρυσὶ, καὶ σὺ χρῶ ὅτι τῷ Γορ-
γίᾳ τῷ αὐτῷ φαρμάκῳ. πλούσιος δὲ ὁ νεα-
νίσκος ἔσται, ἢν τι ὁ πατὴρ αὐτοῦ πάθῃ.

ΔΟΡΚΑΣ. ΠΑΝΝΥΧΙΣ. ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝ.

DORCAS. PANNYCHIS. PHILOSTRATVS. POLEMON.

ΑΠολώλαμεν, ὦ κεκτημένη, ἀπολώ- B PEriimus ô hera, periimus. Polemõ ex militia reuerſus eſt, diuitiis onuſtus, vt aiunt. Vidi autem & ego ipſum ſago purpura prætexto & fibulato indutum, & ſeruos pediſequos vnà cum eo multos. Ac amici vt aſpexerunt concurrebant ad ipſum, ſalutaturi videlicet. Interea autem ſeruum conſpicata à tergo ſequentem, eum qui cum ipſo profectus fuerat, interrogabam, ac, dic mihi Parmeno, inquiebam, ſalutato priùs ipſo, quo pacto nobis egiſtis? & nunquod operæpretium bellorum conſecuti, huc reuerſi eſtis? PAN. Non decebat hoc ſtatim, ſed C illa primùm, Quòd quidem ſeruati eſtis, multa diis gratia, & in primis Ioui Hoſpitali, & Mineruæ militari. Cæterùm hera ſemper rogitare ſolebat quidnam ageretis, & vbi eſſetis. Quòd ſi autem etiam hoc addidiſſes, quòd & lacrumaretur, & mentionem Polemonis faceret ſemper, ſatius id fuerat multo. DOR. Præfata equidem ſum ſtatim à principio cuncta hæc: ad te autem non putaui opus eſſe, verùm illa dicere volui, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Eccubi, Parmeno, tinnierunt vobis aures? ſemper enim remini- D ſcebatur veſtri hera cum lacrymis, & maximè ſiquando ex pugna venerat quiſpiam, multique mortui eſſe dicebantur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad vnũquodque nuntium. PAN. Rectè Dorcas. ita decebat. DOR. Deinde non multo pòſt interrogabam illa quoque ordine. Ille autem, Admodum ſplendidè, inquit, reuerſi ſumus. PAN. Ita autem etiam ille, nihil præfatus quòd meminerit mei Polemon, aut deſiderio affectus fuerit, aut optauerit ſaluam atque incolumem me iterum deprehendere? DOR. Atque adeò multa huiuſcemodi dicebat.

λαμεν, ὁ Πολέμων ἀπὸ τῆς στρατείας
ἀνέστρεψε πλουτῶν, ὡς φασιν· ἑώρακα δὲ
κἀγὼ αὐτὸν, ἐφεστρίδα περιπόρφυρον ἐμ-
πεπορπημένον, καὶ ἀκολουθοῦς ἅμα πολλούς.
καὶ οἱ φίλοι, ὡς εἶδον, συνέθεον ἐπ' αὐτὸν,
ἀσπασόμενοι. ἐν τοσούτῳ δὲ τὸν θεράποντα
ἰδοῦσα κατόπιν ἐπόμενον, ὃς συνεαποδεδη-
μήκει μετ' αὐτοῦ, ἠρόμην, καὶ εἶπέ μοι,
ἔφην, ὦ Παρμένων, ἀσπασαμένη πρότε-
ρον αὐτὸν, πῶς ἡμῖν ἐστρέψατε, καὶ εἴτι
ἄξιον τοῦ πολέμου ἔχοντες ἐπῆλθε λυθῆναι
τε; ΠΑΝ. οὐκ ἔδει τοῦτο οὕτως, ἀλλ' ὑγι-
ᾶναι, ὅτι μὲν ἐσώθητε, πολλὴ χάρις τοῖς θεοῖς,
καὶ μάλιστα τῷ ξενίῳ Διΐ, καὶ Ἀθηνᾷ
στρατείᾳ. ἡ δέσποινα δὲ ἐπωδύρετο ἀεί τι
προσθεῖσα, καὶ ἔνθα εἶπε. εἰ δὲ καὶ τοῦτο
προσέθηκας, ὡς καὶ ἐδάκρυε, καὶ ἀεὶ ἐμέ-
μνητο Πολέμωνος, ἄμεινον ἦν ἢ νῦν πολύ.
ΔΟΡ. πρόσθεν οὖν σοὶ ἐρῶ ἅπαντα.
πρὸς δὲ σὲ οὐκ οἰόμην εἰπεῖν, ἀλλὰ ἃ ἤκουσα,
ἐβουλόμην εἰπεῖν. ἐπεὶ πρός γε Παρμέ-
νοντα οὕτως ἠρξάμην. ἦ που, ὦ Παρμένων,
ἐβόμβει τὰ ὦτα ὑμῖν; ἀεὶ γὰρ ἐμέμνητο ἡ κε-
κτημένη μετὰ δακρύων, καὶ μάλιστα εἴ τις
ἐλήλυθει ἐκ τῆς μάχης, καὶ πολλοὶ τεθνά-
ναι ἐλέγοντο, ἐσπάραττε τότε τὰς κόμας, ἐ
τὰ στέρνα ἐτύπτετο, καὶ ἐπεὶ ἤρου τοῦ
ἀγγελίαν ἐκάστου. ΠΑΝ. λέγε, ὦ Δορ-
κὰς, οὕτως ἐχέτω. ΔΟΡ. εἶτα ἐξῆς μετ'
ὀλίγον ἠρόμην σκῆνα. ὁ δὲ, πάνυ λαμ-
πρῶς, φησιν, ἀνεστρέμμεθα. Π. οὕτω κἀ-
κεῖνος οὐδὲν προσφπὼν ὡς ἐμέμνητό μου ὁ Πο-
λέμων, ἢ ἐπόθει, ἢ ἤυχετο ζῶντα καταλαβεῖν;
ΔΟΡ. καὶ μάλα πολλὰ τοιαῦτα ἔλεγε.

NNNn iij

Quod igitur caput rei est, narrauit di-
uitias multas, aurum, vestes, seruos, e-
bur. Nam argentum quidem afferre i-
psum dicebat non ad numerum, sed ad
mensuram, multos videlicet medimnos
plenos. Habebat autem & ipse Parmeno
annulum in digito paruo maximum, ac
multangulum, lapillusque incrustatus in
eo erat ex tricoloribus illis quidam, rube-
batque supernè. Reliqui autem ipsum,
cùm adhuc pararet mihi dicere, quo pa-
cto Alyn transiissent, & vt occidissent Ti-
ridatem quendam, & quomodo versatus
ipse Polemon in pugna contra Pisidas es-
set: accurríque domum, vt hæc tibi re-
nunciarem, vt quid de omnibus rebus fa-
ceres, deliberares ipsa tecum. Nam si ve-
niens Polemon (veniet enim haud du-
biè postquam à se notos ac salutantes il-
los amouerit) ac resciscens, deprehende-
rit Philostratum apud nos intus, quid pu-
tas quæso facturum ipsum esse? PAN. In-
ueniamus Dorcas ex re præsenti tuum
cõsiliũ, atque salutẽ aliquam. Nam ne-
que hunc ablegare honestum fuerit, vt
qui talentum nuper dederit, & præterea
mercator quoque est, & multa pollicitus:
neque rursum vtile, Polemonem talem
ac tantum redeuntem nõ recipere. Nam
præter hæc etiam zelotypus est: & cùm
pauper adhuc intolerabilis adeò fuerit,
quid nunc nõ putes illum facturũ? DOR.
At etiam accedit. PAN. Deficio ô Dor-
cas, consilij inopia, ac tremo. DOR. Sed
& Philostratus accedit. PAN. Quę igitur
fiã? quomodo me autem terra absorbeat?
PHIL. Quid? cur non potamus Pãny-
chi? PAN. Perdidisti me ô homo. Tu
verò salue Polemon, post longum adeò
oculis oblatus iterum meis. POL. Hicce
igitur quisnam est, qui huc ad nos acce-
dit? taces? Euge abi ô Pannychi. Ego ve-
rò ex Pylis intra quintum diem huc ad-
uolaui, approperans videlicet ad talem
mulierem. Ac meritò sanè hæc mihi ac-
cidunt, tibíque adeò gratiam habeo: ne-
que enim posthac ampliùs abs te diripiar.
PHIL. Tu verò quisnam es, bone vir?
POLEM. Nimirum audis, quòd Pole-
mon ego, Sterienſis ille, ex tribu Pandio-
nis, qui Tribunus militum à principio
fui, nunc autem totius dux legionis, a-
mator Pannychidis, cùm eam adhuc hu-
mana sapere putarẽ. PHIL. At nũc, Tri-
bune, Pãnychis hęc mea est, talentúmq;
à me accepit. Accipiet autẽ & alterum
iam, vbi onera seu merces distraxerimus.

Eadem Thermopylæ aliàs.

1 Ξεναγὸς *Græcè, hoc est, externi & conducticij militis ductor, propriè. Suidas tamẽ ξεναγίαν & χιλιαρχίαν pro eodem sumi ait.*

Ὁ γοῦν κεφάλαιον ἐξήγγειλε, πλῆθος πολλῶν, χρυσὸν, ἐσθῆτα, ἀκολούθους, ἐλέφαντα. Ὁ μὲν γὰρ ἀργύριον, μηδὲ ἀριθμῷ ἄγειν αὐτὸν, ἀλλὰ μεδίμνῳ, ἀπομεμετρημένον πολλοὺς μεδίμνους. εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς Παρμένων δακτύλιον ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ, μέγιστον, πολύγωνον, ᾧ ψῆφος ἐνέβεβλητο τῶν τειχέων, ἐρυθρά τε ἐκ τῶν τριπόλης. εἰάσας δ' οὖν αὐτὸν ἐθέλοντά μοι διηγεῖσθαι ὡς τὸν Ἅλυν διέβησαν, καὶ ὡς ἀπέκτειναν Τηριδάτην τινὰ, καὶ ὡς διέτρεψεν ὁ Πολέμων ἐν τῇ πρὸς Πισίδας μάχῃ· καὶ ἀπέδραμόν σοι ταῦτα προσαγγελῶν, ὡς περὶ πάντων σκέψαιο. εἰ γὰρ ἔλθοι ὁ Πολέμων (ἥξει γὰρ πάντως, ἀποσταλμένος τοῖς γνωρίμοις) ἀναπυθόμενος, ὅτι ὁ Φιλόστρατος ἔνδον παρ' ἡμῖν, τί οἴει ποιήσειν αὐτόν; ΠΑΝ. Ἐξευρίσκωμεν, ὦ Δορκάς, ἐκ τῶν παρόντων σωτήριον· οὔτε γὰρ τὸν ἀποπέμψαι καλὸν, πάλαντον ἔναγχος δεδωκότα, καὶ πάλιν ἔμπορον ὄντα, καὶ πολλὰ ὑποσχόμενον· οὔτε Πολέμωνα τοιοῦτον ἐπανιόντα, χρήσιμον μὴ προσδέχεσθαι· προσέτι γὰρ, καὶ ζηλότυπός ἐστιν, ὃς καὶ πένομενος ἔτι, πολὺ ἀφόρητος ἦν. νῦν δὲ τί ἂν οὐκ αὐ σκῆψιν ποιήσειεν; ΔΟΡ. ἀλλὰ καὶ προσέρχεται. ΠΑΝ. σκύομαι, ὦ Δορκάς, ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ τρέμω. ΔΟΡ. ἀλλὰ καὶ Φιλόστρατος προσέρχεται· τί ἡμῶν; πῶς αὖ με ἡ γῆ καταπίοι; ΦΙ. τί δ' πίνομεν, ὦ Πανυχί; ΠΑΝ. ἄνθρωπε, ἀπολώλεκάς με. σὺ δὲ χαῖρε Πολέμων, χρόνιος φανείς. ΠΟ. οὗτος οὖν τίς ἐστιν ὁ προσιὼν ὑμῖν; σιωπᾷς; ἄγε οἶχου, ὦ Πανυχί. ἐγὼ δὲ πεμπταῖος ἐκ Πυλῶν διέπτην, ἐπειγόμενος ὅτι τοιαύτην γυναῖκα. ἢ δίκαια μέντοι πέπονθα, καί σοι χάριν ἔχω, οὐκ ἔτι γὰρ ἁρπαθήσομαι ὑπὸ σοῦ. ΦΙΛ. σὺ δὲ τίς εἶ, ὦ βέλτιστε; ΠΟ. ὅτι Πολέμων ὁ Στειριεύς, Πανδίονος φυλῆς, ἀκούεις, χιλιαρχήσας ὁ πρῶτον, νῦν δὲ, ἡγησάμενος πενταχιλίων ἀσπίδα, ἐραστὴς Πανυχίδος, ὅτε ὤμην ἔτι ἀνθρώπινα φρονεῖν αὐτήν. ΦΙ. ἀλλὰ τὰ νῦν, ὦ ξεναγὲ, Πανυχὶς ἐμή ἐστι, καὶ τάλαντον εἴληφε, λήψεται δὲ ἤδη καὶ ἕτερον, ἐπειδὰν τὰ φορτία ἀφέλωμεθα.

καὶ νῦν ἀκολούθει μοι, ὦ Πανυχί· τοῦτον δὲ πρὸ Ὀδρυσαις χιλιαρχεῖν ἔα. ΔΟΡ. ἐλευθέρα μὲν ἔστι, καὶ ἀκολουθήσει, ὡς ἐθέλει. ΠΟ. τί ποιῶ, Δορκάς; ΔΟΡ. ἐσιέναι ἄμεινον, ὀργιζομένῳ σὺν οἷς τε πρᾶξαι Πολέμωνι, ἢ μᾶλλον ὀπιπαθήσεται ζηλοτυπῶν. ΠΑΝ. Εἰ θέλεις, εἰσίωμεν. ΠΟ. ἀλλὰ προλέγω ὑμῖν ὅτι ὃ ὕστατον πίεσθε τήμερον, ἢ μάτην ἐγὼ τοσούτοις φόνοις ἐγγεγυμνασμένος πρᾶγμι, τοῖς Θρᾳξὶ, ὦ Παρμένων. ΠΑΝ. ὡπλισμένοι ἦκον, ἐμφράξαντες τὸν στενωπὸν τῇ φάλαγγι· ὅτι μετώπου μὲν, ὃ ὁπλιτικὸν, πρὸ ἑκάτερα δὲ, οἱ σφενδονῆται, καὶ τοξόται, οἱ δ' ἄλλοι, κατόπιν. ΦΙ. ὡς βρεφυλλίοις ταῦτα, ὦ μιαθοφόρε, ἡμῖν λέγῃς, καὶ μορμολύττῃς· σὺ γὰρ ἀλεκτρυόνα πώποτε ἀπέκτεινας, ἢ πόλεμον εἶδες; ἐρυμάτιον ἐφρούρεις, τάχα δημοσίτης ὤν, ἵνα σε τοῦτο προσχαρίσωμαί σοι. ΠΟ. καὶ μὲν εἴσῃ μετ' ὀλίγον, ἐπειδὰν προσιόντας ἡμᾶς ὄψει δόρυ θραύσῃ; στίλβοντας τοῖς ὅπλοις. ΦΙ. ἦκετε μόνον συσκευασάμενοι. ἐγὼ δὲ, ὁ Τίβυς οὗτος (μόνος γὰρ οὗτος ἕπεταί μοι) βάλλοντες ὑμᾶς λίθοις τε, καὶ ὀστράκοις, οὕτω διασκεδάσομεν, ὡς μηδὲ ὅποι οἴχεσθε ἔχοντε εἰδέναι.

A Ac nunc Pãnychi sequere me: istum autem apud Odrysas Tribunatũ gerere sine. DOR. Libera hæc quidem est, sequetúrque nõ, nisi volet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Intrò ire melius. Nã Polemoni adesse irato, haudquaquã facile aut tutũ est, & magis incendetur æmulãdo. PAN. Si placet, eamus intrò. POL. At prædico vobis, quòd hodie postremũ potabitis, aut ego frustra adsum, tãtis cædibus exercitatus. Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adsunt, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem, qui grauis armaturæ sunt, in vtroq; autem latere funditores & sagittarij, cæteri à tergo locati. PHIL. Tanquã infantibus nobis hæc ô stipendiarie minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu verò vnquam gallum aliquem gallinaceum occidisti? aut etiam bellum vidisti? Castellum, vt multũ, præsidio tenuisti, fortasse dux manipularis quispiã, vt tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At verò scies paulo pòst, vbi nos acie in dextrum conuersa aduentare spectabis, armis resplendentes. PHIL. Aduentate modò conferti, atque instructi. Ego verò & Tibys iste (nam hic solus me sequitur) iaciendo, cùm saxis, tum testis ostraceis, ita dispergemus vos, vt neque quò vertamini, scire tum possitis.

B

C

δημοσίτης à δημοσία, quam eãdem & ἡμιλοχίαν Suidas vocat:

ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΝ ΚΑΙ ΔΡΟΣΗ.

CHELIDONIVM ET DROSE.

Οὐκ ἐπὶ φοιτᾷ πρὸς σὲ, ὦ Δρόση, ὁ μειράκιον ὁ Κλινίας; ἑώρακα γὰρ ἤδη χρόνον αὐτὸν πρὸ ὑμῶν. ΔΡΟ. οὐκ ἔτι, ὦ Χελιδόνιον· ὁ γὰρ διδάσκαλος αὐτὸν εἶρξε μηκέτι μοι προσιέναι. ΧΕ. τίς οὗτος; μή τι τὸν παιδοτρίβου Διότιμον λέγῃς; ἐπεὶ σκυθρός γε φίλος μοι. ΔΡΟ. οὐκ· ἀλλ' ὁ κάκιστα φιλοσόφων ἀπολούμενος Ἀριστάνετος. ΧΕ. τὸν σκυθρωπὸν λέγῃς; τὸν δασύν; τὸν βαθυπώγωνα; ὃς εἴωθε μετὰ τῶν μειρακίων περιπατεῖν ἐν τῇ Ποικίλῃ; ΔΡ. σκυθρὸν φημι τὸν ἀλαζόνα, ὃν κάκιστα ὀπόλοιμι ἀπολούμενον, ἑλκόμενον τῷ πώγωνος ὑπὸ δημίου. ΧΕ. τί παθὼν δὲ σκυθρὸς, τοιαῦτα ἔπεισε τὸν Κλινίαν; ΔΡΟ. οὐκ οἶδα, ὦ Χελιδόνιον, ἀλλὰ μηδέποτε ἀπόκοιτος μὰ γιγνόμενος, ἀφ' ἧς γυναικὶ ὁμιλῶν ἤρξατο,

ON ampliùs ventitat ad te, Drose, adolescentulus ille Clinias? Non enim vidi longo iam tempore apud vos ipsum. DRO. Nõ ampliùs, Chelidonium. Nam præceptor prohibuit ipsum ampliùs ad me accedere. CHE. Quinam iste? num exercitorem istum puerorum Diotimum dicis? Nam is certè amicus mihi est. DRO. Non: sed perditissimus iste philosophorum, Aristænetus. CHE. Tetricum istum dicis & hirsutum, profunda barba, qui cum adolescentibus consueuit deambulare in porticu picta? DROS. Illum equidem, vanum iactatorem, quem vtinam pessimè perire videã, barba tractum à carnifice. CHEL. Quid autem accidit illi cur talia persuaderet Cliniæ? DROS. Nescio, Chelidonium. Sed cùm antea nunquam vllam noctem intermiserit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit,

(primùm autem mecum habere cœpit) tribus iſtis diebus proximis ad angiportũ hoc ne vnquam acceſſit quidem. Poſtquam autem ex eo contriſtari cœpi (nam neſcio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem miſi, quæ illum circunſpiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæſtra. Ea autem rediens, deambulantem vidiſſe ſe ait cum Ariſtæneto, atque innuiſſe illi à longè. Illum autem erubuiſſe, deiectis in terram oculis, neque aſpicere ampliùs ad ipſam voluiſſe. Atque exinde ambos ad vrbem iiſſe. Ipſa verò ad Dipylum vſque ſecuta, cùm ille prorſus neque conuerteret ſeſe, domum rediit, nihil planum aut certum habens quod renuntiaret. Quo me igitur pacto poſt illa tum affectam putas? quæ coniecturam facere nuſquam poteram, quidnam eſſet quod adoleſcẽti huic accidiſſet: ſed ita mecum dicebam: Núm nam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me peroſus? aut num pater vetuit ipſum? Multa adeò huiuſmodi mecum ipſa voluebam. Porrò autem circa multam veſperam venit Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas videlicet. CHE. Age videamus. Ac literæ quidem ipſæ non admodum planè ſcriptæ, ſed incompoſitæ, & malè coagmentatæ, properantiam quãdam ſcribentis indicant. Sic autem ſonant: Quo quidem pacto amarim te mea Droſe, teſtes facio deos. DRO. Væ væ miſeræ mihi, neque ſalutationem à principio adſcripſit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, ſed neceſſitate coactus deſero te. Nam me pater Ariſtæneto tradidit, vt philoſophiæ dem apud illum operam. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinẽt) multis admodum obiurgauit me, inhoneſtum eſſe dictitans, cum meretrice rem habere me, Architelis & Eraſicleę filium: longè enim melius eſſe, virtutem antenere voluptati. DR. Vt nunquam ad maturitatem perueniat nugator ille, qui talibus adoleſcentem inſtituit. CHEL. Quamobrem neceſſe mihi eſt parêre illi. Aſſequitur enim me, diligenter vbique obſeruans: & in ſumma, ne aſpicere quidem alium quemquam præter ipſum ſolum mihi licet. Quòd ſi verò temperãter & pudicè viuã, ipſique per omnia obtemperem, pollicetur prorſus beatũ fore, præclarúmque ac fortem me redditurum eſſe, laboribus ad hoc antè præexercitatum. Hæc tibi vix adeò ſcripſi, me ipſum ſuffuratus paululum. Tu verò feliciter mihi vale,

Aliàs portiçu, παιδικὴν enim Græcè habetur, quod vt corruptum puto, ſic vtrſum ποικίλην, vel παλαίσρα legendum puto.

μὴ ἄφρασιν ἔχοιτο, Græcè.

A πρῶτον δὲ ὡμίλησέ μοι, πρώην τούτων ἕξης ἡμερῶν, οὐδὲ προσῆλθε πω τῷ στενωπῷ· ἐπεὶ ὁ ἰωιώμιλλον (οὐκ οἶδα ὁ ὅπως τί ἔπαθον ἐγὼ αὐτῷ) ἔπεμψα τὴν Νευρίδα προσκεψομένην αὐτὸν, ἢ ἐν ἀγορᾷ διατρίβοντα, ἢ ἐν παιδικῇ· ἡ δ' ὑπαπαιοῦσα ἔφη ἰδοῦσα μὲν τὸν Ἀριστοιγένους, νεῦσαι πόρρω, σκῆνον δὲ ἐρυθριάσαντα, κάτω ὁρᾶν, καὶ μηκέτι προσενεγκεῖν τὸν ὀφθαλμόν. εἶτ' ἐβάδιζον ἅμα ἐς τὴν πόλιν· ἡ δὲ ἄχρι τοῦ Διπύλου ἀκολουθήσασα, ἐπεὶ μηδ' ὅλως ἐπεστράφη, ἐπῆλθεν, οὐδὲν σαφὲς ἀπαγγεῖλαι ἔχουσα. πῶς με οἴῃ

B διάγειν ὃ μὴ ταῦτα, οὐκ ἔχουσάν εἰκάσαι ὅ, τί μοι πέπονθεν ὁ μειρακίσκος; ἀλλὰ μὴ ἐλύπησά τι αὐτὸν, ἔλεγον, ἢ τινὸς ἄλλης ἠράσθη, μισήσας ἐμέ; ἀλλ' ὁ πατὴρ διεκώλυσεν αὐτόν; πολλὰ τοιαῦτα ἐστρεφον. ἤδη δὲ πρὸς δείλην ὀψίαν ἦκεν ὁ Δρόμων, ὃ γραμμάτιον τοῦτ' παρ' αὐτοῦ κομίζων. ἀνάγνωθι λαβοῦσα, ὦ Χελιδόνιον, οἶσθα γὰρ δήπου γράμματα. ΧΕ. φέρ', ἴδωμεν τὰ γράμματα· καὶ πάνυ σαφῆ, ἀλλ' ὑπατεσυρμένα, δηλοῦντα ἐπείξιν τινὰ τοῦ γεγραφότος. λέγε δὲ, Πῶς

C μάν σε ἐφίλησά σε, ὦ Δρόσον, τοὺς θεοὺς ποιοῦμαι μάρτυρας. ΔΡΟ. αἰ αἰ πάλαι, οὐδὲ ὃ χαίρειν προσέγραψε. ΧΕ. καὶ νῦν δὲ οὐ καλὸς μῖσος, ἀλλὰ καλὸς ἀνάγκαν ἀφίσαμαί σου. ὁ πατὴρ γὰρ Ἀριστοιγένης παρέδωκέ με φιλοσοφεῖν αὐτῷ. κἀκεῖνος (ἔμαθε γὰρ τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα) πάνυ πολλὰ ἐπετίμησέ μοι, ἀπρεπὲς εἶναι λέγων ἑταίρᾳ συνεῖναι, Ἀρχιτέλους καὶ Ἐραισικλείας υἱὸν

D ὄντα· πολὺ γὰρ ἄμεινον εἶναι τὴν ἀρετὴν προτιμᾶν τῆς ἡδονῆς. ΔΡΟ. μὴ ὥρασιν ἴχοιτο ὁ λῆρος σκῆνος, τοιαῦτα παιδεύων ὃ μὴ δέον. ΧΕΛΙ. ὥστε ἀνάγκη πείθεσθαι αὐτῷ· παρακολουθεῖ γὰρ ἀκριβῶς παρὰ φυλάττων, καὶ ὅλως οὐδὲ προσβλέπειν ἄλλῳ οὐδενὶ ἔξεστιν ὅτι μὴ ἐκείνῳ εἰ ὃ σωφρονοῖμι, καὶ πάνυ παιδεύει αὐτῷ, ὑπισχεῖται πάνυ εὐδαίμονα ἔσεσθαί με, καὶ ῥᾴδιον καταστήσεσθαι, τοῖς πόνοις προγεγυμνασμένον. ταῦτά σοι μόλις ἔγραψα, στωκλέψας ἐμαυτόν. σὺ δέ μοι εὐτύχει,

καὶ μέμνησο Κλφνίου. ΔΡΟ. τί σοι δοκεῖ ἡ ὑπιστολὴ, ὦ Χελιδόνιον; ΧΕΛ. τὰ μὲν ἄλλα, ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις, ὃ δὲ, μέμνησο Κλφνίου, ἔχει τινὰ ἐπόλπιστον ἐλπίδα. ΔΡ. καὶμοὶ οὕτως ἔδοξεν· ἀπόλλυμαι γὰρ οὖν ὑπὸ τῦ ἔρωτος. ὁ μὲντοι Δρόμων ἔφασκε παιδεραστήν τινα εἶναι τὸν Αἰσχίνετον, ὡς ὑπὸ τοιφάσος τῶν μαθημάτων, συνήθως τοῖς ὡραιοτάτοις τῶν νέων, καὶ ἰδίᾳ λαλητοίσθαι πρὸς τὸν Κλφνίαν, ὑποσχέσεις τινὰς ὑποιησόμενον, ὡς ἐοικότως ἀποφανῆ αὐτόν. ἀλλὰ καὶ ἀναγινώσκειν αὐτῷ ἐρωτικούς τινας λόγους τῶν παλαιῶν φιλοσόφων πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ ὅλως περὶ ὃ μειρακίον ἐστὶν· ἠπείλει δὲ καὶ τῷ πατρὶ τῦ Κλφνίου καταρῆσθαι ταῦτα. ΧΕ. ἐχρῆν, ὦ Δρωσὶ, γαργαρίσαι τὸν Δρόμωνα. ΔΡΟ. ἐγάργισα, καὶ αὖθις δὲ τοῦτου, ἐμὸς ὄφις. κέκνισται γὰρ κἀκεῖνος τῆς Νθυείδος. ΧΕ. θαῤῥεῖ, πάντα ἔσται καλῶς. ἐγὼ δὲ καὶ ὑπιγράψειν μοι δοκῶ ὅπου τῦ τοίχου ἐν Κεραμεικῷ, ἔνθα ὁ Αρχιτέλης εἴωθε περιπατεῖν, Αἰσχίνετος ἀφαφείρει Κλφνίαν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου τι συνδραμεῖν τῇ παρὰ τῦ Δρόμωνος σκοπολῇ. ΔΡΟ. πῶς δ' ἂν λάθοις ὑπιγράψασα; ΧΕ. τῆς νυκτὸς, ὦ Δρωσὶ, αὐθρακα παθὲν λαβοῦσα. ΔΡΟ. ἄγε. συγκράτευε μόνον, ὦ Χελιδόνιον, κατ' τῦ ἀλαζόνος Αἰσχίνετου.

A & memineris Clinię. DR. Quid igitur videtur tibi epistola hęc, Chelidoniũ? CH. Quod ad cætera quidem attinet, Scythica, vt aiunt, oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, spem quandam adhuc reliquam præ se fert. DR. Etiam mihi ita videtur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo dicebat etiam pęderastem quendam esse Aristænetum, & prætextu doctrinæ consuetudinem habere cum pueris venustissimis, & priuatim orationem habere cum Clinia, pollicitationes quasdam faciendo, quòd videlicet diis similem illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorum veterum ad discipulos suos idem, inquit, cum illo legit, & in summa, totus circa adolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Cliniæ ista se dicturum esse. CHEL. Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautiùs paulò accipere. DROS. Inescaui hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam & ille gustauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego verò etiam inscribere in pariete volo in Ceramico vbi Architeles deambulare solet, Aristænetus corrumpit Cliniam: vt ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. DROS. At quomodo id clàm facies, ne deprehendaris? CHEL. Noctu, Drose, carbone alicunde sumpto. DRO. Rectè sanè. Commilita modò, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduersus arrogantem ac vanum istum Aristænetum.

ΤΡΥΦΑΙΝΑ ΚΑΙ ΧΑΡΜΙΔΗΣ.

TRYPHÆNA, ET CHARMIDES.

Ἑταίρων δέ τις παλαιῶν, πέντε δραχμὰς ὁ μίσθωμα δοὺς, καθεύδει ἀποκραφεὶς, δακρύων καὶ στένων; ἀλλ' οὔτε πέπωκας ἡδέως, οἶμαι, οὔτε δειπνήσας μόνος ἠθέλησας, ἔκλαες δὲ καὶ παρὰ τὸ δεῖπνον, ἑώρων γάρ. καὶ νῦν δὲ οὐ διαλέλοιπας ὀλολύζων, ὥσπερ βρέφος. ταῦτα οὖν, ὦ Χαρμίδη, τίνος ἕνεκα ποιεῖς; μὴ ἀποκρύψῃ με, ὡς ἂν καὶ τοῦτο ἀπολαύσω τῆς νυκτὸς ἀγρυπνήσασα μετὰ σοῦ. ΧΑΡΜ. ἔρως με ἀπόλλυσιν, ὦ Τρύφαινα, καὶ οὐκέτ' αὐτέχω πρὸς τὸ δεινόν. ΤΡΥ. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἐμοῦ ἔρᾳς, δῆλον.

D A Mica autem quispiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auersus dormit, lacrumans ac gemens? Sed neque potasti lubenti animo, opinor, neque cœnare solus voluisti. Flebas autem etiam inter cœnandum: aspiciebam enim. & nunc autem non desinis vlulare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæso me celes, vt vel hac parte consequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucusque tecum vigilaui. CHARMID. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc ampliùs sustinere possum. TRYPH. At quòd me quidem non ames, manifestum est:

neque enim ita negligeres me, cùm propè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te volo: denique etiam quasi quodam septo interposita veste intercluderes, metuens videlicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa est, dic mihi. Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto conueniat huiusmodi res administrare. CHAR. At verò nosti atquè admodum probè ipsam, & rursum illa te quoque: neque enim obscura adeò meretrix est. TRYPH. At nomen mihi cedo, Charmide. CHARMID. Philematium, ô Tryphæna. TRYPH. Vtram dicis? duæ siquidem sunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta est, quam Damyllus amat, eius qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quam cognomento decipulam vocãt? CHAR. Illam equidem, atque adeò captus ab ea & comprehensus miser sum. TRYPH. Ob illam itaque plorabas? CHAR. Atque admodum. TRYPH. Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeò cœpisti? CHAR. Haud nuper adeò, sed menses propè septem sunt, à Dionysiis vsque videlicet, ex quo primùm illam vidi. TRYPH. Vidistíne autem totam ipsam diligenter, an faciem solùm, eásque corporis partes quę in aperto sũt? & quæ vidisti, Philematiine erant, atque ita vti conueniebat esse mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHAR. At verò deierat illa, secũdum supra vigesimum modò ad proximum Decembrem cõpleturam esse se. TRY. Tu verò vtrum credis iuriiurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet: nam cætera, impostura mera. Circa tempora autem quoties medicamentum quo infici solet, langueſcit, ac vim suam remittit, albescit plerunque. Quanquam quid hoc attinet? Coge aliquando vt nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. CHARMID. At nunquam mihi in hoc consentire voluit. TRYPH. Meritò sanè. Sciebat enim abominaturum esse te canos ipsius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua vsque Pardali similis est. At tu lacrumabaris, quòd cum tali non coires? Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat sese. CHAR. Sanè verò, Tryphæna: & hoc quamuis tam multa à me acciperet.

οὐ γὰρ ἂν ἔχων με ἠμέλεις, καὶ ἀπίθου με προσπλέκεσθαι θέλουσάν, καὶ τέλος διατείχιζες ὃ μεταξὺ ἡμῶν τῷ ἱματίῳ, δεδιὼς μὴ ψαύσαιμί σου. τίς δὲ ὅμως ἐκείνη ἐστίν, εἰπέ. τάχα γὰρ ἄν τι καὶ συμπαραλάβοιμι πρὸς τὸν ἔρωτα. οἶδα γὰρ ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα διοικεῖσθαι. ΧΑΡΜ. καὶ μάλ' οἶδα καὶ πάνυ ἀκριβῶς αὐτήν, κἀκείνη σέ. οὐ γὰρ ἀφανὴς ἑταίρα ἐστίν. ΤΡΥΦ. Εἰπὲ τοιῶμα, ὦ Χαρμίδη. ΧΑΡΜΙΔ. Φιλημάτιον, ὦ Τρύφαινα. ΤΡΥΦ. ὁποτέραν λέγεις; δύο γὰρ εἰσὶν αὐτήν ἐκ Πειραιῶς, τὴν ἀρτι διακεκορυμβῶσαν, ἧς ἐρᾷ Δάμυλλος ὁ τῶν νῦν στρατηγοῦντος υἱός; ἢ τὴν ἑταίραν, ἣν Παγίδα ἐπικαλοῦσιν; ΧΑΡΜ. ἐκείνην, ἣ ἐάλωκα ὁ κακοδαίμων, καὶ συνείλημμαι πρὸς αὐτῆς. ΤΡΥΦ. σχολῇ δ' ἐκείνην ἔκλαες; ΧΑΡΜΙΔΗΣ. καὶ μάλα. ΤΡΥΦ. πολὺς δὲ χρόνος ἔστι σοι ἐρῶντι, ἢ νεοτελὴς τις εἶ; ΧΑΡΜ. οὐ νεοτελής, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ δεδύο ἀπὸ Διονυσίων, ὅτε πρῶτον εἶδον αὐτήν. ΤΡΥΦ. Εἶδες δὲ ὅλην ἀκριβῶς, ἢ τὸ πρόσωπον μόνον, καὶ ὅσα τοῦ σώματος φανερά, ἃ εἶδες, Φιλημάτιον, καὶ ὡς ἐχρῆν γυναῖκα πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτη γεγενῆσθαι ἤδη; ΧΑΡΜ. καὶ μάλ' ἐπόμνυται δύο καὶ εἴκοσιν εἰς τὸν ἐσόμενον Ἐλαφηβολιῶνα τελέσαι. ΤΡΥΦ. σὺ δὲ ποτέρῃς πιστεύσας αὐτῇ, τοῖς ἐκείνης ὅρκοις, ἢ τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς; ἐπίσκεψαι γὰρ ἀκριβῶς, ἀναβλέψας ποτὲ τοῖς κροτάφοις αὐτῆς, εἴθ' μόνον τὰς αὐτῆς τρίχας ἔχει· τὰ δὲ ἄλλα, φενάκη βαθεῖα. πρὸς δὲ τοῖς κροτάφοις ὁπότ' ἂν ἀδυνήσῃ ὁ φάρμακον, ᾧ βάπτεται, ἀσθενὲς γίνεται τὰ πολλά· καίτοι τί τοῦτο βιάσαι ποτε καὶ γυμνὴν ἰδεῖν; ΧΑΡΜΙΔ. οὐδέ πώποτέ μοι πρὸς τοῦτο ἐνέδωκεν. ΤΡΥΦΑΙΝΑ. εἰκότως· ἠπίστατο γὰρ μυσαχθησόμενόν σε τὰς αὐτῆς λευκάς· ὅλη γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἐς τὰ γόνατα παρδάλει ἔοικεν· ἀλλὰ σὺ ἐδάκρυες, τοιαύτη μὴ συνών; ἦπου τάχα καὶ ἐλύπει σε, καὶ ὑπερεώρα; ΧΑΡ. ναί, ὦ Τρύφαινα, καίτοι τοσαῦτα πρ' ἐμοῦ λαμβάνουσα.

καὶ νῦν ὅπως χιλίας αἰτούσῃ σοι οὐκ εἶχον διδόναι ῥᾳδίως, ἅτε τοῦ πατρὸς φειδομένου τε φόβου, Μοσχίωνα ἐσδεξαμένη, ἀπεκλῄσαί με, αἰθ' ὧν λυπῆσαι καὶ αὐτὸς θέλων αὐτῷ, σὲ προείληφα. ΤΡΥΦ. μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἂν ἦκον, εἴ μοι προεφῄτης ὡς ὅτι τούτοις τοῦ λαμβανομένου λυπῆσαι ἄλλον, καὶ ταῦτα, Φιλήματιον τὸν σοφόν. ἀλλ' ἄπειμι, καὶ γὰρ ἤδη τρίτον τοῦτο ᾄδει ἀλεκτρυών. ΧΑΡ. μὴ σύγε οὕτω ταχέως, ὦ Τρύφαινα. εἰ γὰρ ἀληθῆ ἐστιν ἃ φῂς περὶ Φιλήματίου, τὸν φενακίσαι, καὶ ὅτι βάτταρίττεται, καὶ ὁ τοῦ ἀλφοῦ, οὐδὲ προσβλέπειν αὐτὴν ἔτι δυναίμην αὐτῇ. ΤΡΥ. ἐρώτα τὴν μητέρα, εἴ ποτε λέλουται μετ' αὐτῆς· περὶ γὰρ τῶν ἐτῶν, κἂν ὁ πάππος διηγήσεταί σοι, εἴγε ζῇ ἔτι. ΧΑΡ. οὕτω δὴ τοιαύτης οὔσης ἐκείνης, ἀφῃρήσθω μὲν ἤδη τὸ διαπείρισμα, περιβάλλωμεν δὲ ἀλλήλους, καὶ φιλῶμεν, καὶ ἀληθῶς συνῶμεν· Φιλήματίον δὲ πολλὰ χαίρέτω.

A Ac nunc quidem postquam mille petenti facilè ac statim dare non potui, vtpote qui patrem habeam parcum & tenacem, Moschione intrò ad se recepto, me excluſit. Ob quæ, dum illi vicissim ægrè facere volo, te assumpsi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam veniſſem, si quis prædixisset mihi, ob id solùm assumptam esse me, vt alteri ægrè facerem, præsertim Philematio huic, capulo videlicet. Verùm abeo. Iam enim tertiùm hoc cecinit gallus. CHAR. Ne tu vtique tam statim, mea Tryphæna. Nam si vera ista sunt quæ de Philematio dicis, coma videlicet supposititia, & quòd tingitur, & vitiligines illæ, nec aspicere quidem ampliùs illam potuero. TRYP. Interroga matrem, si quando cum illa lauit fortè. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, si modò viuit etiamnum. CHAR. Proinde postquam talis illa est, auferatur quidem iam è medio septum hoc, amplexemur autem mutuò, atque osculemur nos, ac tandem verè coëamus, Philematium autem longè valeat.

ΙΟΕΣΣΑ ΚΑΙ ΠΥΘΙΑΣ ΚΑΙ ΛΥΣΙΑΣ.

IOESSA. PYTHIAS. ET LYSIAS.

ΘΕΟΚ. Ρόησῃ, ὦ Λυσία, προς ἐμέ; καὶ καλῶς, ὅτι μήτε ἀργύριον πώποτε ἤτησά σε, μητ' ἀπεκλῄσα ἐλθόντα, ἔνδον ἕτερος, εἰ πόσα· μήτε προδαλλόμενον τὸν πατέρα, ἢ ὑφελόμενον τῆς μητρὸς, ἵνα δῶσα ἐμοί τι χαρίσαι, ὁποῖα αἱ ἄλλαι ποιοῦσιν, ἀλλ' αὐθυς ἐξ ἀρχῆς ἄμισθον, ἀξύμβολον εἰσεδεξάμην. οἶδα ὅσους ἐγὼ ἐρασὰς παρεπεμψάμην; Ηθοκλέα τὸν πρωτοθρόνιον νῦν· καὶ Παασίωνα τὸν ναύκληρον· καὶ τὸν συνέφηβόν σου Μέλισσον, καίτοι ἐναλίγκιος ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς, καὶ κύριον αὐτὸν ὄντα τῆς οὐσίας· ἐγὼ δὲ σὲ τὸν Φάωνα μόνον εἶχον, οὔτε τινὰ προσβλέπουσα ἕτερον, οὔτε προσιεμένη, ὅτι μή σε· ὤμην γὰρ ἢ ἀληθῆ εἶ) ἃ ὤμνυες, καὶ λέγε τοῦτό σοι προσέχουσα, ὡς περ ἡ Πηνελόπη, ἐσωφρόνουν, ὀπτοβουμένης τῆς μητρὸς, καὶ προς τὰς φίλας ἐγκαλούσης· σὺ δὲ ἐπείπερ ἔμαθες ὑποχείριον ἔχων με τετηκυῖαν ὅτι σοι,

C INsolescis igitur ô Lysia aduersum me? Et rectè sanè, quandoquidem neque argentum vnquam abs te popoſci, neque venientem excluſi, alterum intus esse dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo subtracto, coëgi te mihi afferre quippiam, perinde atque aliæ facere solent: sed statim ab initio inde, nulla data mercede, atque asymbolum recepi te intrò. Nostíne quàm multos amatores reiecerim? Etheoclem videlicet, eum qui nunc inter senatores est; Passionem nauclerum; & coæqualem tuum Melissum, quanquam etiam nuper adeò pater eius mortuus esset, ac dominus ipse factus bonorū omnium. Ego verò te, Phaonem scilicet meum, solum habebam, neque aspiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim stulta ac demens, vera illa esse quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac castè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accusante me. Tu verò posteaquam intellexisti me obnoxiam habere te, vti quæ iam ex te peperissem,

nunc quidem ad Lycænam alludebas, intuente me, nimirum vt ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, Magidium laudabas, psaltriam istam videlicet. Ego verò ob hæc lacrymor, & sentio contumeliam. Paulo autem antè, quando cõpotabatis Thraso & tu & Diphilus, aderãt & tibicina Cymbalium, & Pyrallis, ea quæ inimica mihi est. Tu verò cùm hoc scires, Cymbalium quidem quinquies osculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, (teipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando) Pyrallidi autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculũ commonstrabas, puero autem reddens, in aurẽ iubebas, vt nisi Pyrallis id postularet, alteri nemini infunderet. Postremò autẽ etiam demorso malo, quando Diphilum alias res agere videbas (loquebatur enim cum Thrasone tum) inclinans te quodammodo, collimatè adeò iaculabaris illud in sinũ ipsius, ne latêrè quidem me cupiens. Illa autem exosculata, inter mamillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autem siue magna siue parua iniuria affeci aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita sum? an non ad vnius ingenium & morem tuum viuo? Haud sanè præclarum aut magnum hoc, Lysia, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem, mœrore implicans. Est dea vtique aliqua Adrastia, ac talia videt. Tu verò aliquãdo mœrore afficieris, vbi fortasse audieris de me aliquid, quòd iacea videlicet aut laqueo à meipsa suffocata, aut in puteum præcipitata, aut quẽcunque tandem mortis modũ inuenero, dum ne amplius ita coràm & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum põpam vtique duces tu, perinde ac re magna splendidáque peracta. Quid me torue aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est cur me accuses, dicas licet. Pythias hęc inter nos iudicet. Quid hoc? ne respõso quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lysia. P Y T. O feritatem. Nã quòd nullis neque lacrymis flectitur, lapis sanè, nõ homo est. Quãquam si vtique veritatem conuenit dicere, tute loëssa perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominẽ, idque etiam palam fecisti illi. Oportebat autem nõ nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt cùm hoc sentiunt. Ah desine lacrymari misera: & si me audies, semel atque iterum exclude venientem.

A ἀρτι μὲν Λυκαίνη προσέπαιζες, ἐμοῦ ὁρῶσης, ὡς λυποίης ἐμὲ, ἀρτι δὲ, σοὶ ἐμοὶ κατακείμενος, ἐπῃνεῖς Μαγίδιον τὴν ψάλτειραν· ἐγὼ δ' ὅτι τούτοις δακρύω, καὶ σοι μὴ δοκῶ μὴ ὑβρίζομαι. προσῆν δὲ ὁπότε σοι συνεπίετε, Θρασων, καὶ σὺ, καὶ Δίφιλος παρῆσθον, καὶ ἡ αὐλητρὶς Κυμβάλιον, καὶ Πυρραλλὶς, ἐχθρὰ οὖσα ἐμοί. σὺ δὲ τοῦτ' εἰδὼς, τὴν Κυμβάλιον μὲν οὐ μοι πολὺ ἐμέλησεν ὅτι πεντάκις ἐφίλησας, σαυτὸν γὰρ ὑβρίζες, τοιαύτην φιλῶν· Πυρραλλίδα δὲ, ὅσον ἐνέβρεχες, καὶ πιὼν αὐτὴ, ἐκείνῃ μὲν ὑπεδείκνυς ὃ πο- B τήριον, ἀποδιδοὺς δὲ τῷ παιδὶ, προὔβαλλες ὃ οὐδὲ ἐκέλευες εἰ μὴ Πυρραλλὶς αἰτήσοιτο, μὴ αὖ ἄλλῳ ἐγχέαι· τέλος δὲ, τῷ μήλου ἀποδακὼν, ὁπότε τὸν Δίφιλον εἶδες ἀσχολούμενον (ἐλάλει γὰρ Θρασωνι) προσκύψας πως, δύσχρως προσηκόντισας ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς, οὐδὲ λαθεῖν γε πειρώμενος ἐμέ. ἡ δὲ, φιλήσασα, μεταξὺ τῆς μαστῶν ὑπὸ τῆς ἀποδέσμου προὔβυσσε. Ταῦτα οὖν τίνος ἕνεκα ποιεῖς; τί σε ἢ μέγα ἢ μικρὸν ἠδίκησα, ἢ λελύπηκα ἐγώ; τίνα ἕτερον εἶδον; οὐ C σοῖς μόνον σὲ ζῶ; οὐ μέγα, ὦ Λυσία, τοῦτο ποιεῖς, γύναιον ἄθλιον λυπῶν, μεμηνὸς ὅτι σοί; ἔστι τις θεὸς ἡ Ἀδράστια, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁρᾷ· σὺ δέ ποτε λυπήσῃ, τάχα δ' ἀκούσῃς τί περὶ ἐμοῦ, κείμενόν με, ἢ τι βρόχῳ ἐμαυτὴν ἀποπνίξασαν, ἢ ἐς D φρέαρ ὅτι κεφαλὴν ἐμπεσοῦσαν, ἢ ἕνα γέ τινα τρόπον θανάτου, ὡς μηκέτ' ἐνοχλοίην βλεπομένη. πομπεύσῃς τότε, ὡς μέγα καὶ λαμπρὸν ἔργον ἐργασάμενος. τί με ὑποβλέπεις, καὶ τρίζεις τοῖς ὀδόντας; εἰ γάρ τι ἐξικάλεις, εἰπὲ, Πυθιὰς ἡμῖν αὕτη δικασάτω. τί τοῦτο, οὐδὲ ἀποκρινάμενος ἀπέρχῃ καταλιπών με; ὁρᾷς, ὦ Πυθιὰς, οἷα πάσχω ὑπὸ Λυσίου; Π Υ Θ. ὦ τῆς ἀγελαιότητος, ὃ δὲ μὴ ὑποκλαυθμύρας δακρυούσης, λίθος οὐκ ἀνθρωπός ἐστι· πλὴν ἀλλ' εἴγε χρὴ ἀληθῆ εἰπεῖν, σύ, ὦ Ἰόεσσα, διέφθειρας αὐτὸν ὑπεραγαπῶσα, καὶ τοῦτο ἐμφαίνουσα. ἐγὼ μὲν οὖν μὴ πολὺ αὐτὸν ζηλοῦν, ὑποφθονοῦμαι γὰρ αἰσθανόμενοι γίγνονται. παύου, ὦ τάλαινα δακρύουσα, καὶ ἐμοὶ πείθῃ, ἅπαξ ἢ δὶς ἀποκλῄσον ἐλθόντα.

ὄψῃ

ὀφθ γὰρ αὖ καιόμενον αὖ τὸν πρώην, καὶ αὖ-
πιμεμηνότα ἀληθῶς. ΙΟΕΣΣΑ. ἀλλὰ
μηδ' εἴπῃς, ἄπαγε· ἀποκλείσω Λυσίαν;
εἴθε μὴ αὐτὸς ἀποζαίη φθάσας. ΠΥΘ.
ἀλλ' ἐπανέρχεται αὖθις. ΙΟΕΣΣΑ. ἀ-
πολώλεκάς ἡμᾶς, ὦ Πυθιάς, ἠκρόαταί σου
ἴσως, ἀποκλῄσιν λεγούσης. ΛΥΣ. οὐχὶ
τούτου ἕνεκεν, ὦ Πυθιάς, ἐπανελήλυθα, ἵν'
οὐδὲ προσβλέψαιμι ἔτι τοιαύτην οὖσαν,
ἀλλὰ ἄφες σε, ὡς μὴ καταγνώσῃς ἐμοῦ,
καὶ λέγῃς αὖ, ἔγκοτος ὁ Λυσίας ὅδ' ἐστίν. ΠΥ.
ἀμέλει καὶ ἔλεγον, ὦ Λυσία. ΛΥΣΙΑΣ.
φέρε οὖν ἐθέλῃς, ὦ Πυθιάς, Ιοέσσην τινὰ
νεανίου δακρύουσαν αὐτὸν, ὅτε ἀπεζάλη αὐτῆς πο-
τε μετ' ἐκείνου καθευδούσης, ἐμοῦ ἀποζάσης;
ΠΥΘ. Λυσία, ὁ μὲν ὅλον ἐπαίρει ὅδε. πό-
τε δ' οὖν κατέλαβες αὐτοὺς συγκαθεύδον-
τας; ΛΥΣ. ἕκτην ἀγαθὴν τούτην ἡμέ-
ραν, νὴ Δί', ἕκτην γε, δευτέρα ἰσταμένου·
ὁ τῆμερον δὲ, ἑβδόμη ἐστίν. ὁ πατὴρ εἰδὼς
ὡς πάλαι ἐρῶ τοῦτοσὶ τῆς ἑταίρας, ἐκέ-
κλῃσέ με, προσκελεύσας τῷ θυρωρῷ μὴ ἀ-
νοίγειν· ἐγὼ δὲ, οὐ γὰρ ἔφερον μὴ οὐχὶ σωθῆ-
ναι αὐτῇ, τὸν Δρόμωνα ἐκέλευσα προ-
κύψαντα τῷ θριγκῷ τῆς αὐλῆς, ἧ ταπει-
νότατον ἦν αἰσθέσθαί με ὅτι τῶν νώτων·
ῥᾷον γὰρ οὕτως ἀναβήσεσθαι ἔμελλον. τί δὲ
μακρὰ λέγω; ὑπῆλθον, ἦκον, τὸν αὐ-
λίσκον ὄπισθεν ἀποκεκλῃσμένον ὑπομελῶς·
μέσαι γὰρ νύκτες ἦσαν. οὐκ ἔκοψα δ' οὖν,
ἀλλ' ἐπάρας πρέμα τὸν θύρᾳον, ἤδη δὲ καὶ
ἄλλοτε ἐπεποιήκειν αὐτὸ, παραγαγὼν τὸν
τροφέα, παρῆλθον ἀφωνητί, ἐκαθεύδον δὲ
πάντες, εἶτα ἐπαφώμενος τοῦ τοίχου, ἐφί-
σαμαι τῆς κλίνης. ΙΟΕΣΣΑ. τί ἔρᾳς, ὦ
Δάματερ; ἀγωνιῶ γάρ. ΛΥΣ. ὅπῃ δὲ
οὐχ ἑώρων ὃ ἔδρασα ἐγὼ, ὃ μὲν πρῶτον ὑπ-
νοῦντα τὸν Λυδὸν αὐτῇ συγκαθεύδειν, τόθ'
οὕτω ἐῶ, ὦ Πυθιάς. ἀλλ' ἐφαπάμενος, ἔδοξον
ἀγρύπνου τινα, πάνυ ἁπαλὸν, ἐν χερσὶ κεκαρ-
μένον, μύρων τε αὐτὸν ἀποπνέοντα· τοῦτο ἰδὼν,
εἰ μὲν καὶ ξίφος ἔχων ἦλθον, οὐκ ἂν ὤκτησα,
ἔδει γε. τί γελᾶτε, ὦ Πυθιάς; γέλωτος ἄξια
δοκῶ σοι διηγεῖσθαι; ΙΟ. τοῦτό σε, ὦ Λυ-
σία, λελύπηκεν; ἡ Πυθιὰς αὕτη μοι σωφρονέ-
στατη. ΠΥ. μὴ λέγε, ὦ Ιόεσσα, πρὸς αὐτόν.

A Videbis enim inflammari ipsum denuo prorsus, & vicissim insanire vero pacto. IOES. At ne dixeris quidem, apage. Vt ego excludam Lysiam? Vtinam ne ipse à me deficiat modò. PYTH. At rursus huc reuertitur. IOES. Perdidisti nos, Pythias: fortassis audiit te de exclusione verba facientem. LYS. Non huius caussa, Pythias, huc reuersus sum, vt quam ne aspexero quidem ampliùs, talis cùm sit, sed tua gratia, vt ne damnares me, ac diceres fortè, Irreconciliabilis hic Lysias est. PYT. Atque equidem dixissem Lysia. LYS. Ferre igitur me vis Pythias Ioëssam hanc, quæ nunc la-
B crymatur, cùm ipse superuenerim ei aliquando cum adolescente concumbenti, & à me desciscenti? PYTH. Lysia, in vniuersum quidem meretrix est. Cæterùm quando verò deprehendisti ipsos concumbentes? LYS. Sextus, ni fallor, dies hic est, per Iouem, sextus vtique: fuit enim secunda mensis incipientis, hodie verò eiusdem septima est. Pater igitur cùm sciret me iam olim amare, probam hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego verò (non enim ferebam ab huius con-
C gressu prohiberi me) Dromonem iussi, acclinantem muro atrij, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negotio ascensurus eram: quid multis opus est? trāscendi, veni, atrium offendi occlusum diligēter: iam enim nox erat media. Itaque neque pulsaui tum, sed attollens sensim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum acto cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (vt fit in tenebris) su-
D per lectum adstiti. IOES. Quid narras, ô Ceres? propè enim deficio. LYS. Postquā autem animaduertebā non vnum esse anhelitum: principiò quidem putabam Lyden cum ipsa vnà dormire, cæterùm aliter multò res erat, Pythias. Nam vbi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad cutem vsque detonsum, vnguenta etiam ipsum olentem. Hoc vbi sensi, si quidem & gladium veniens mecum attulissem, non ita quiessem tum, sat scitote. Quid ridetis Pythias? an verò risu digna dicere vobis videor? IOES. Hoccine igitur Lysia acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc mecū dormiebat. PYT. Ne dicas illi, Ioessa.

IOES. Cur non dicam? Pythias erat, ô chariſſime, à me accerſita tum, vt vnà mecum dormiret. Ægrè enim erat mihi quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem vſque detonſus? atque exinde intra ſex dies hoſce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cùm morbo laborauit, tonſa eſt, Lyſia: defluxerant enim illi tum crines, nunc autem fictitiam comam impoſuit. Oſtende Pythias, oſtende ita rem habere ſe, ac fidem illi fac. Ecce tibi adoleſcentulum iſtum mœchum, quem zelotypia proſequebaris. LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam perſuaſus es vt credas. Vis autem & ipſa viciſſim tibi ægrè faciam, vt quæ meritò viciſſim iraſcar tibi? LYS. Nequaquam, ſed bibamus iam, Pythiáſque hæc vnà nobiſcum. Æquum enim eſt adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter te paſſa ſum, ô generoſiſſime adoleſcentum Pythias? PYT. At idem ipſe reconciliaui quoque vos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas, niſi iſtud quæſo vide Lyſia, ne cui de coma quicquam dixeris.

ΑΙΟΕΣΣΑ. τί μὴ λέγω; Πυθιὰς ἰώ, φίλτατε, μεταπεμψαμένη ἐπ' ἐμοῦ, ὡς ἅμα καθευδοιμεν. ἐλυπούμην γὰρ σὲ μὴ ἔχουσα. ΛΥΣ. Πυθιὰς, ὁ σὸς χρῶ κεκαρμένος; εἶτα δι' ἕκτης ἡμέρας αὖ κόμησε τοσαύτην κόμην; ΙΟΕΣΣΑ. ἀπὸ τῆς νόσου ἐξυρήσατο, ὦ Λυσία· ἐπέῤῥεον γὰρ αὐτῇ αἱ τρίχες, νυνὶ δὲ καὶ τὴν πυκνίδα ἐπέθετο. Δεῖξον, ὦ Πυθιάς, δεῖξον οὕτως ὄν, πεῖσον αὐτόν. ἰδοὺ ὃ μειρακιον ὁ μοιχός, ὃν ἐζηλοτύπεις. ΛΥΣ. οὐκ ἐχρῆν οὖν, ὦ Ιόεσσα, καὶ ταῦτα, ἐρῶντα, ἐφαπτόμενον αὐτόν; ΙΟ. οὐκοῦν σὺ μὲν ἤδη πέπεισαι, βούλῃ δὲ αὐτὴ ὀργιζομένη δικαίως σοι τῷ μέρει; ΛΥΣΙΑΣ. μηδαμῶς, ἀλλὰ πίνωμεν ἤδη, καὶ Πυθιὰς μεθ' ἡμῶν. ἄξιον γὰρ αὐτὴν παρεῖναι τοῖς συνουσίαις. ΙΟΕΣΣΑ. πάρεσται. οἷα πέπονθα δι' σὲ, ὦ γυναιόπατε νεανίσκων Πυθιάς. ΠΥΘ. ἀλλὰ καὶ διήλλαξα ὑμᾶς ὁ αὐτός. ὥστε μή μοι χαλέπαινε. πλὴν ὃ δεῖνα ὅρα, ὦ Λυσία, μή τινι εἴπῃς ὃ περὶ τῆς κόμης.

ΛΕΟΝΤΙΧΟΣ, ΧΗΝΙΔΑΣ ΚΑΙ ΥΜΝΙΣ.

LEONTICHVS, CHENIDAS ET HYMNIS.

IN pugna autem contra Galatas, dic Chenida quo pacto ipſe quidem ante cæteros equites curſu prævectus fuerim, equo inſidens candido, Galatæ autem, tametſi fortes alioqui bellatores, trepidarint continuò vbi aſpiciebant me, neque quiſquam ampliùs ſubſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa transfixi præfectum alæ ipſorum vnà cum equo. Contra eos autem, qui conferti adhuc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalange quidem ſoluta, in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus, arrepto gladio, ac totis animis facto in illos impetu, in fugam quidem conuerto circà ſeptem eorum qui in prima acie pugnabant, equi incurſu: gladio autem impacto manipularii vnius ducis caput in duas partes diſſeco vnà cum ipſa galea. Vos autem Chenida paulò pòſt ſuperueniſtis, fugientibus iam illis. CHEN. Nam cùm, Leontiche,

ΕΝ δὲ τῇ μάχῃ τοὺς Γαλάτας μάχῃ εἰπέ, ὦ Χιωνίδα, ὅπως μὲν προεξήλασα τῶν ἄλλων ἱππέων ὅτι τοῦ ἵππου τοῦ λευκοῦ, ὅπως δὲ οἱ Γαλάται, καίτοι ἄλκιμοι ὄντες, ἔτρεσσον θᾶττον ὡς εἶδόν με, καὶ οὐδεὶς ἔτι ὑπέμεν. τότε οἶμαι ἐγὼ, τὸν μὲν λόγχην ἀκοντίσας, διέπειρα τὸν ἵππαρχον αὐτῶν, σὺν τῷ ἵππῳ, ὅτι δὲ ὁ συνεχὴς ἔτι αὐτῶν (ἦσαν γάρ τινες, οἳ ἔμενον ἀφαλύσαντες μὲν τὴν φάλαγγα, ἐς πλαίσιον δὲ συναγαγόντες αὐτοὺς) ὅτι τύπτων ἐγὼ κατασάμενος τὸν ἀνδρῶν, ἅπαντι τῷ θυμῷ ἐπελάσας, αἰφνιδίως μὲν ἔσω ἐσπεσὼν τοὺς προεστῶτας αὐτῶν τῇ ἐμβολῇ τοῦ ἵππου· τὸν ξίφει δὲ κατανεύσας, διέτεμον τὸν λοχαγὸν ἑνὸς, ἐς δύο τὸν κεφαλὴν αὐτῷ κράνει. ὑμεῖς δὲ, ὦ Χιωνίδα, μετ' ὀλίγον ἐπέστητε ἤδη φεύγοντων. ΧΗ. ὅτε γὰρ, ὦ Λεόντιχε,

περὶ Παφλαγονίαν ἐμονομάχησας τῷ Σατράπῃ, οὐ μεγάλα ἐπεδείξω καὶ τότε; ΛΕ. καλῶς γ' ὑπομνήσας οὐκ ἀγνοοῖς δὴ σὺ εἰ- A
νης τῆς παρόξεως. ὁ γὰρ Σατράπης μέγιστος ὢν, ὁπλομάχων ἄριστος δοκῶν εἶναι, καταφρονήσας τῶν Ἑλληνικοῦ, παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, παρεκαλεῖτο εἴ τις ἐθέλοι αὐτῷ μονομαχῆσαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κατεπεπλήγεσθαν, οἱ λοχαγοὶ, καὶ οἱ ταξίαρχοι, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς, καίτοι οὐκ ἀγεννὴς αἰ θέτος ὤν. Ἀρίσταρχος γὰρ ἡγεμὼν ἡγεῖτο Αἰτωλὸς, ἀκοντιστὴς ἄριστος, ἐγὼ δὲ χιλιαρχεῖν ἔτι, τολμήσας μὲν ὅμως καὶ τοῖς ἑταίροις ἐπιλαμ- B
βανομένοις ἀποσφάλμασι. ἐδεδοίκεσαν γὰρ ἐμοῦ ὁρῶντες ἀποστίλβοντα μὲν τὸν βάρβαρον ἐπιχρύσοις τοῖς ὅπλοις, μέγαν τε, καὶ φοβερὸν ὄντα τὸν λόφον, καὶ κραδαίνοντα τὴν λόγχην. ΧΗ. κἀγὼ ἔδεισα τότε, ὦ Λεόντιχε, καὶ οἶδα ὡς εἰκόμην σου δεόμενος, μὴ παρακινδυνεύειν, ἀδίκως γὰρ ἂν μοι σοῦ ἀποθανόντος. ΛΕ. ἀλλ' ἐγὼ τολμήσας, προῆλθον εἰς τὸ μέσον, οὐ χεῖρον τοῦ Παφλαγόνος ὡπλισμένος, ἀλλὰ παγ- C
χρύσους καὶ αὐτός. ὥστε βοὴ θύθυς ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῶν, καὶ παρὰ τῶν βαρβάρων· ἐγνώεισάν με γὰρ κἀκεῖνοι ἰδόντες ἀπὸ τῆς πέλτης μάλιστα, καὶ τῶν φαλάρων, καὶ τοῦ λόφου. εἰπὲ, ὦ Χελιδὼν, τίνι με πρώτῃ τότε εἴκαζον; ΧΗ. τίνι δὲ ἄλλῳ, ἢ Ἀχιλλεῖ, νὴ Δία, τῷ Θέτιδος καὶ Πηλέως; οὕτως ἔφερε μοὶ ἡ κόρυς, ἡ φοινικὶς δὲ ἐπέννυτο, καὶ ἡ πέλτη ἐμαρμάρυεν; ΛΕΟΝΤ. ἐπεὶ δὲ συνέξημεν, ὁ βάρβαρος πρότερος πατάξαι με, ὀλίγον ὅσον ὑπερφαύσας τῷ δόρατι, μικρὸν γὰρ ὄντος· ἐγὼ δὲ διελάσας τὴν D
ἀσπίδα τῇ χειρὶ, παίω διαμπὰξ εἰς τὸ στέρνον, εἶτ' ὑπεράρας, ἀπεδειροτόμησα τῇ ἀριστερᾷ ῥᾳδίως, καὶ τὰ ὅπλα ἔχων, ἐπανῆλθον, ἅμα καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς χειρὸς πεπηγυῖαν κομίζων, λελουμένος τῷ φόνῳ. ΥΜΝ. ἄπαγε, ὦ Λεόντιχε, μηδὲ ταῦτα καὶ φοβερὰ περὶ σαυτοῦ διηγοῦ, καὶ οὐκ ἂν ἔπι σε οὐδεὶς παρεβλέψειέ τις, οὕτω χαίροντα τῷ λύθρῳ, καὶ οὐχ ὅπως συμπίοι,

circa Paphlagoniam singulari prælio cum satrapa illo congressus es, an non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidisti? LEONT. Pulchrè commonuisti facinoris haudquaquã etiam illius ingenerosi. Nam satrapa ipse cùm corpore quidem esset maximus, inter grauis autem armaturæ milites pugnator haberetur optimus, cõtemptis videlicet Græcis, in medium prosiliebat, ac prouocabat si quis cum ipso singulari prælio decertare vellet. Ibi igitur tum cæteri quidem perculsi atque perterriti erant, Manipularij videlicet, Præfecti, & Centuriones, & ipse etiam Imperator, quanquam homo esset minimè alioqui ingenerosus aut ignauus. Nam Aristarchus tum imperator exercitũ ducebat, Ætolus, idémq; iaculator optimus. Ego verò tribunatum adhuc tum gerebam, sed tamen nihilominus fidens animo, & dimotis à me sociis, qui me increpando retinebant. Metuebant enim mihi, aspiciẽtes Barbarum quidem ipsum resplendentẽ armis inauratis, magnam autẽ atque terribilem indutum galeam, & prẽterea lanceam quoque vi multa librãtem. CHE. Nimirum ego quoque tum metui, Leontiche, & scis quo pacto instabam tibi precando, ne præ aliis periculo committere te velles. Nam mihi vita hæc ingrata futura erat te morte amisso. LEON. At ego tum præ cæteris ausus, processi in medium, nõ peiùs neq; ipse Paphlagone illo armatus, sed totus adeò auro collucens. Quare clamor statim coortus est & à nostra parte, & à barbaris. Agnoscebant enim etiã illi me videntes, & maximè ex pelta, & phaleris, & cristis. Dic quæso Chenida, cuínam me tum omnes assimilabant? CHE. Cui autem alteri, quàm Achilli, per Iouem, Thetidis & Pelei filio? ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura: pelta verò etiam fulguris modo coruscabat? LEONT. Postquam autem ad manus ventum est, Barbarus ille prior vulnerat me modicè, quasi perstringens hasta paulum supra genu. Ego verò adacta per clypeum lancea, totum vtrinque pectus illius trãsverbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoque gladio amputo facilè: armáque illius referẽs inde redeo, caput quoque vnà summa fixum lancea portãs, cæde videlicet lotus ac madens. HYM. Apage Leontiche, fœda sceleratáque hęc, atque adeò horribilia de te ipso narras: neque verò te ampliùs ne aspexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, nedum bibat tecum,

aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum viro cædibus polluto concũbere. LEON. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia gesta sunt. nunc autem pacem hîc agò. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te destillabat. Egóne igitur vt talem virum amplectar & osculer? absit, ô Charites: neque enim iste talis carnifice melior. LEON. At verò si me vidisses in armis, sat scio, amasses Hymni. HYMN. Audiens solùm hæc, Leontiche, nauseo, atque horreo, ipsásque illas vmbras videre mihi videor & simulacra occisorum, & præcipuè miseri illius manipularij præfecti, cuius tu caput in duas partes dissecuisti. Quid putas igitur si ipsum opus aspicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? Emoritura certè mihi videor, vt quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi viderim. LEON. Adeóne autem ingenerosa Hymni es, & pusillanimis? Ego verò oblectatum iri te putabam audiendis istis. HYM. At huiusmodi narrationibus oblecta si quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculò abibo, dum adhuc dies est. Sequere & tu Gramme. Tu verò vale, Tribunorum optime, & occisor, quotquot etiam volueris. LEON. Mane quæso, Hymni, mane. Abiit. CHEN. Nempe Leontiche puellam simplicem territasti, concutiendo cristas, & incredibilia quædam præclarè facta commemorando. Ego verò statim videbam quo pacto expallescebat, cùm tu adhuc illa quę circa manipularium facta essent, narrares: contrahebátque vultum, & exhorrebat aliquantum, postquam etiam dissecuisse te caput illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò visum iri putabam. Sed & tu me perdidisti, Chenida, qui vltra hæc etiam de singulari certamine submonuisti. CHEN. An nõ decebat me quoque mentiri tecum, quando caussam arrogantiæ istius videbam? Tu verò longè terribiliora omnia fecisti. Esto enim amputaris infelicis istius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixisti, ita vt cruor in te destillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac detestabile re vera, Chenida. Nã cætera quidem non omnino malè conficta fuerant.

ἢ συγκοιμηθοίη. ἔγωγε οὖν ἄπειμι. ΛΕ. διπλάσιον ἀπόλαβε ὃ μίσθωμα. ΥΜΝ. οὐκ αὖ ὑπομείναιμι ἀνδροφόνῳ συγκαθεύδειν. ΛΕ. μὴ δέδιθι, ὦ Υμνί· ἐν Παφλαγόσιν ἐκεῖνα πέπρακται, νῦν δὲ εἰρήνην ἄγω. ΥΜΝ. ἀλλ' ὁσιὸς αὐθέντης εἶ, καὶ ὃ αἷμα κατέσταζέ σου ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βαρβάρου, ὦ ἔφερες ὅτι τῇ ζειρῃ, εἶτ' ἐγὼ τοιοῦτον ἄνδρα περιβαλῶ, καὶ φιλήσω; μὴ, ὦ Χάριτες, γένοιτο. οὐδὲν γὰρ τούτου ἀμείνων τοῦ δημίου. ΛΕΟΝΤ. καὶ μὴν εἴ με εἶδες ἐν τοῖς ὅπλοις, οὐκ οἶδα, ἠράσθης ἄν. ΥΜΝ. ἀκούουσα μόνον, ὦ Λεόντιχε, ναυτιῶ, καὶ φρίττω, καὶ τὰς σκιὰς μοι δοκῶ ὁρᾶν, καὶ τὰ εἴδωλα τῶν πεφονευμένων, καὶ μάλιστα τοῦ ἀθλίου λοχαγοῦ, ἐς δύο τὸν κεφαλὸν διηρημένου· τί οἴῃ, ὃ ἔργον αὐτὸ καὶ ὃ αἷμα εἰ θεασαίμην, καὶ κειμένους τοὺς νεκρούς; ἐκθανεῖν γάρ μοι δοκῶ, οὐδ' ἀλεκτρυόνα πώποτε φονευόμενον εἶδον. ΛΕ. οὕτως ἀγλυνὴς, ὦ Υμνὶ, καὶ μικρόψυχος εἶ; ἐγὼ δὲ ὤμην ἡσθήσεσθαί σε ἀκούουσαν. ΥΜΝ. ἀλλὰ τέρπου τοῖς διηγήμασι τούτοις, εἴ τινας Λημνιάδας ἢ Δαναΐδας εὕροις. ἐγὼ δ' ἀποτρέχω πρὸς τὸν μητέρα, ἕως ἔτι ἡμέρα ἐστὶν, ἕπου καὶ σὺ, ὦ Γραμμί· σὺ δὲ ἐρρῶσο χιλιάρχων ἄριστε, καὶ φονεῦ, ὁπόσων ἂν ἐθέλῃς. ΛΕ. μεῖνον, ὦ Υμνὶ, μεῖνον. ἀπεληλύθει. ΧΗ. σὺ γὰρ, ὦ Λεόντιχε, ἀφελῆ παιδίσκην κατεφόβησας, ὑπισχνούμενον λόφους, καὶ ἀπιθάνους ἀριστείας διεξιών· ἐγὼ δὲ ἑώρων αὐτὴν ὅπως χλωρὰ ἐγίνετο, ἔτι σου τὰ κατὰ τὸν λοχαγὸν ἐκεῖνα διηγουμένου, καὶ συνέσταλε τὸ πρόσωπον, καὶ ὑπέφριξεν, ἐπεὶ καὶ διχάζειν τοῦ κεφαλοῦ ἔφης. ΛΕΟΝΤ. ὤμην ἐρασμιώτερος αὐτῇ φανεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ σύ με προαπολώλεκας, ὦ Χαρίδα, ὃ μονομάχιον ὑποβαλών. ΧΗ. οὐκ ἐδεῖ γὰρ συνεπιψεύδεσθαί σοι, ὁρῶντα τοῦ αἰτίαν τῆς ἀληθείας; σὺ δὲ πολὺ φοβερὸν αὐτὸ ἐποίησας. ἔστω γὰρ, ἀπέτεμες τοῦ κακοδαίμονος Παφλαγόνος τοῦ κεφαλοῦ, τί καὶ κατέπηξας αὐτοῦ ὅτι τῆς σαρίσης, ὥστε σου καταῤῥεῖν ὃ αἷμα; ΛΕ. τοῦτο μιαρὸν, ὡς ἀληθῶς, ὦ Χαρίδα, ἐπεὶ τἄλλα γε κακῶς συνεπέπλασο.

ἄπιθι δ' οὖν, καὶ πεῖσον αὐτὴν συγκαθευδήσουσάν. ΧΗ. λέγω οὖν ὡς ἐψεύσω ἅπαντα, γυναῖος αὐτῇ δόξαι βουλόμενος; ΛΕ. αἰσχρόν, ὦ Χενίδα. ΧΗ. καὶ μὴν οὐκ ἄλλως ἀφίκοιτο. ἐλοῦ τοίνυν θάτερον, ἢ μισεῖσθαι ἀρίστευς τὴν δόξαν, ἢ καθεύδειν μετὰ Ὑμνίδος, ἐψεῦσθαι ὁμολογῶν. ΛΕ. χαλεπὰ μὲν ἄμφω· αἱρεῖσθαι δ' ὅμως τὴν Ὑμνίδα. ἄπιθι οὖν, καὶ λέγε, ὦ Χενίδα, ἐψεῦσθαί μέν, μὴ πάντα δέ.

A Abi igitur, ac persuade illi vt redeat, mecúmque dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne quòd omnia ista mentitus fueris, dum generosus ipsi videri affectas? LEON. Turpe hoc, Chenida. CHEN. At verò alio pacto non redibit facilè. Proinde alterum ex his elige, vt vel odio habearis, dum præclarus bellator videri cupis: vel mentitum esse te ista confitearis, & cum Hymnide dormias. LEON. Difficile sanè vtrunque est, sed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaque, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem esse me, non tamen omnia.

ΔΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΥΡΤΑΛΗ.
DORIO ET MYRTALE.

Νῦν με ἀποκλείεις ὦ Μυρτάλη; νῦν, ὅτε πένης ἐγὼ μέμι δι' σέ; ὅτε δέ σοι τὰ τοσαῦτα ἐκόμιζον, ἐρώμενος, ἀνήρ, δεσπότης, πάντ' ἦν ἐγώ. ἐπεὶ δ' ἐγὼ μὲν αὖος ἤδη ἀκριβῶς, σὺ δὲ τὸν Βιθυνὸν ἔμπορον εὕρηκας ἐραστήν, ἀποκλείομαί μὲν ἐγώ, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκα δακρύων, ὁ δὲ, τὴν νύκτα φιλήσας, καὶ μόνος ἔνδον ὤν, καὶ παννυχίζεται, καὶ κυσὶν φῆς ἀπ' αὐτοῦ. ΜΥΡ. ταῦτά με ἀποπνίγει Δωρίων καὶ μάλιστα, ὁπότε μοι λέγεις ὡς πολλὰ ἔδωκας, καὶ πένης γεγένησαι δι' ἐμέ, λόγισαι γοῦν ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς, ὁπόσα μοι ἐκόμισας. ΔΩ. ἄγε, ὦ Μυρτάλη, λογισώμεθα· ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος δύο πρῶτον δύο δραχμῶν· πίθει δύο δραχμαί. ΜΥΡ. ἀλλ' ἐκοιμήθης νύκτας δύο. ΔΩ. καὶ ὁπότε ἦκον ἐκ Συρείας, ἀλάβαστρον μύρου ἐκ Φοινίκης, δύο ἐστὸν δραχμῶν, νὴ τὸν Ποσειδῶ. ΜΥΡ. ἐγὼ δέ σοι ἐκπλέοντι, ὃ μικρὸν ἐκεῖνο χιτώνιον, ὃ μέχρι τῶν μηρῶν, ὡς ἔχοις ἐρέττων, Ἐπίουρον τὸν πρωρέως ἐκλαθόμενον αὐτὸ πρὸ ἡμῶν, ὁπότε ἐκάθευδε πρὸ ἐμοί. ΔΩ. ἀπέλαβεν αὐτὸ γνωρίσας ὁ Ἐπίουρος πρώην ἐν Σάμῳ μετὰ πολλῆς γε, ὦ θεοί, τῆς μάχης. κρόμμυα δὲ ἐκ Κύπρου, καὶ σαπρίδας πέντε, καὶ πέρκας τέσσαρας, ὁπότε κατεπλεύσαμεν ἐκ Βοσπόρου, ἐκόμισά σοι. ἵν' ἦν; καὶ ἄρτους ὀκτὼ ναυτικοὺς ἐν γυρσάθῳ, ξηροὺς, καὶ ἰσχάδων βίκον ἐκ Καρίας, ἔστερον ἐκ Παπάρων, σανδάλια ἐπίχρυσα, ὦ ἀχάριστε.

B NVnc me excludis scilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam peruenì propter te? At quando tam multa ad te afferebam; amator, vir, dominus, denique nihil non eram. Posteaquam igitur ego quidē exhaustus ac siccus planè iam, tu verò Bithynū istum mercatorem inuenisti, qui te amet, ego quidē excludor, & ante fores sto lacrumās: ille autē tota nocte osculatur, & solus intus est, & quasi quoddam sacrum peruigiliū tecum peragit, iámq; etiam prægnantem ex eo esse te ais. MYR. Ista me enecant, Dorio, & C maximè quāndo dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus sis. Rationē igitur subduc quæso omniū eorum quę iā inde à principio ad me attulisti. DO. Rectè sanè, Myrtale, subducamus rationē. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarū pretio: pone duas drachmas. MYR. At cōcubuisti quoque noctes duas. DOR. Et quando ex Syria veniebā, alabastrum vnguenti ex Phœnicia, duarum etiam istud drachmarum, ita me seruet Neptunus. MY. At ego tibi, cū hinc nauigares, paruam illā tunicula dedi ad femora vsquè D demissam, quò remigādo vtereris, quā Epiurus proreta, quādo dormierat mecū, per obliuionē hīc intus reliquerat. DO. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rursū abstulit Epiurus, non sine multo (prò dij) certamine. Cepas autem ex Cypro, & saperdas quinq; & percas quatuor, quādo ex Bosporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiam panes octo nauticos in canistro, siccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & postea ex Pataris sandalia inaurata, ô ingrata.

Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. MYR. Quinque fortaſſis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale, quantum equidem potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero, & tu nos contemnis? Nuper autē quando Aphrodiſia celebrabantur, an non drachmam quoque ante pedes Veneris pro te poſui auream? & rurſum matri pro calceamentis drachmas numeraui duas, & Lydæ huic in manum aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obolos? Hæc omnia in vnum computata, ſubſtantia certè viri nauitæ fuerunt. MYR. Cepæ illæ videlicet, & ſaperdæ, Dorio? DOR. Ita certè. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, ſi diues forem. Cæterùm matri meę ne caput quidem vnum allij vnquam attuli. Libenter autem ſcirem, quænam tibi à Bithyno iſto dona darentur. MYR. Principio tunicam hanc vides? eam ille emit, & monile hoc craſſius. DOR. Illéne? An non ego te iam olim habere norã? MYR. At quod tu noras, multo tenuius erat, neq; vllos ſmaragdos habebat. Deinde & inaureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas minas. Et penſionē domus quoque pro nobis exoluit, non ſandalia Patarica, & caſeum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſupra quinquaginta natus vxorem duxit, caluus videlicet, & colore ſimilis carabo? Neque etiam dentes illius vides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri, illius multæ, & præcipuè quoties cantat, & delicatior paulo eſſe cupit, aſinus ad lyram, vt dici ſolet. Sed tu fruere eo, digna vtique exiſtens, ac puer vobis naſcatur patri ſimili. Ego verò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam, meæ conditionis, aut etiam vicinam veſtram hanc tibicinam, aut omnino vllam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem nō omnes habemus. MYR T. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas ſiquidem illi feras ex Cypro, & caſeum ſcilicet quando ex Gythio nauigabis.

Id eſt, Veneri feſtæ, vel ſacræ.

καὶ τυρόν ποτε μέμνημαι τὸν μέγαν ἐκ Γυθίου. ΜΥΡ. πέντε ἴσως δραχμῶν, ὦ Δωρεῖων, ταῦτα πάντα. ΔΩ. ὦ Μυρτάλη, ὅσα ναύτης αὐθέφπος ἐδυνάμην, μισθοῦ ὑπηρέων· νῦν γὰρ ἤδη τάχου ἄρχω τοῦ δεξιοῦ, καὶ σὺ ἡμᾶς καταφρονεῖς; πρῴην δὲ ὁπότε Ἀφροδίσια ἦν, οὐχὶ δραχμὴν ἔθηκα πρὸς τοῖν ποδοῖν Ἀφροδίτης σοῦ ἕνεκεν χρυσῆν, καὶ πάλιν τῇ μητρὶ εἰς ὑποδήματα δύο δραχμάς, καὶ Λυδῇ ταύτῃ πολλάκις εἰς τὴν χεῖρα, νῦν μὲν δύο, νῦν δὲ τέτταρας ὀβολούς; ταῦτα πάντα συντεθέντα, οὐσία ναύτου ἀνδρὸς ἦν. ΜΥΡ. τὰ κρόμμυα, καὶ οἱ σαπέρδαι, ὦ Δωρεῖων; ΔΩ. ναί, οὐ γὰρ εἶχον πλείω κομίζειν, οὐ γὰρ ἂν ἠρέτουν, εἴγε πλουτῶν ἐτύγχανον· τῇ μητρὶ δὲ οὐδὲ κεφαλίδα μίαν πεπόμικα πώποτε· ἥδεως δ' ἂν ἔμαθον ἃ τινά σοι παρὰ τοῦ Βιθυνοῦ τὰ δῶρα. ΜΥΡ. ζητεῖ πρῶτον ὁρᾷς τὸ χιτώνιον; σκῆνος ἐωρίατο, καὶ τὸν ὅρμον τὸν παχύτερον. ΔΩ. σκῆνος; ἤδη γάρ σε πάλαι ἔχουσαν. ΜΥΡ. ἀλλ' οὐκ ἤδεις, πολὺ λεπτότερος ἦν, καὶ σμαράγδους οὐκ εἶχε. καὶ ἐλλόβια ταυτί, καὶ δάπιδα. καὶ πρῴην, δύο μνᾶς· καὶ τὸ οἰκοῖον κατέβαλεν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐ σανδάλια Παταικά, καὶ τυρὸν Γυθιακόν, καὶ φλιδώφους. ΔΩ. ἀλλὰ σκῆνος οὐ λέγῃς, οἵῳ ὄντι συγκαθεύδεις αὐτῷ; ἔγημαι ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα πάντως, ἀναφαλαντίας, καὶ τὼ χροιᾷ, οἷος κάραβος. οὐδὲ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ὁρᾷς; αἱ μὲν γὰρ χαίτιτες, ὦ Διοσκόρω, πολλαί, καὶ μάλιστα ὁπότ' ἂν ᾄδῃ, καὶ ἁβρὸς εἰ θέλῃ, ὄνος αὐλουμένῳ φασίν. ἀλλὰ ὅμως αὐτοῦ, ἀξία γε οὖσα, καὶ γένοιτο ὑμῖν παιδίον ὅμοιον τῷ πατρί, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς εὑρήσω Δελφίδα, ἢ Κυμβάλιόν τινα τῶν κατ' ἐμέ, ἢ τὼ γείτονα ὑμῶν τὼ αὐλητρίδα, ἢ πάντως τινά. δάπιδας δὲ, καὶ ὅρμους, καὶ δυναῖα μισθώματα, οὐ πάντες ἔχομεν. ΜΥΡ. ὦ μακαρία σκεύνη, ἥ τις ἐρᾷ σοῦ, ὦ Δωρεῖων, ἕξει. κρόμμυα γὰρ αὐτῇ οἵους ἐκ Κύπρου, καὶ τυρὸν, ὅταν ἐκ Γυθίου καταπλέῃς.

ΚΟΧΛΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΙΣ.

COCHLIS ET PARTHENIS.

ΤΙ δακρύεις, ὦ Παρθενὶ, ἢ πόθεν κατεαγότας τοὺς αὐλοὺς φέρῃς; ΠΑΡ. ὁ στρατιώτης ὁ Αἰτωλὸς ὁ μέγας, ὁ Κροκάλης ἐρῶν, ἐρράπισέ με, αὐλήσασθαι δίρων τῷδε τῇ Κροκάλῃ, ἐπεὶ τῦ αἰτησαμένου αὐτὸν Γόργου μεμαθηκότα, καὶ τοὺς τε αὐλοὺς μου συνέτριψε, καὶ τὴν τράπεζαν μεταξὺ δειπνούντων ἀνέτρεψε, καὶ τὸν κρατῆρα ἐξέχεεν ἐπεισπαίσας· καὶ τὸν μὲν ἀγελαῖον σκῶπτον τὸν Γόργον, ἀπὸ τῦ συμποσίου καταπαύσας τῶν τειχῶν, ἔπαιον εἰσάντες αὐτός τε ὁ στρατιώτης (Δεινόμαχος, οἶμαι, καλῆται) καὶ ὁ συστρατιώτης αὐτῦ. ὥστε οὐκ οἶδα εἰ βιώσεται ὁ ἄνθρωπος, ὦ Κοχλὶ, αἵματός τε γὰρ ἐρρύη πολὺ ἀπὸ τῶν ῥινῶν, καὶ τὸ πρόσωπον ὅλον ἐξώδηκεν αὐτῦ, καὶ πελιδνόν ἐστιν. ΚΟ. ἐμαίνη ὁ ἄνθρωπος, ἢ μέθη τίς ἐστιν, καὶ παροινία τὸ πρᾶγμα; ΠΑΡ. ζηλοτυπία τις, ὦ Κοχλὶ, καὶ ἔρως ἔκτοπος· ἡ Κροκάλη δὲ, οἶμαι, δύο τάλαντα αἰτήσασα, εἰ βούλεται μόνος ἔχειν αὐτήν· ἐπεὶ μὴ ἐδίδου ὁ Δεινόμαχος, σκῶπτον μὲν ἀπέκλεισεν ἥκοντα, προσαράξασά γε αὐτῶν τοὺς θύρας, ὡς ἐλέγετο· τὸν Γόργον δὲ Οἰνοέα τινὰ γεωργὸν ὕποθεν ὄντα πολλοῦ ἐρῶντα, καὶ χρηστὸν ἄνθρωπον προσιέμενον, ἔπινε μετ' αὐτῦ, καὶ μὲ προὐτρέψατο αὐλήσουσθαι πρὸ αὐτῶν. ἤδη δὲ προχωρούντος τῦ πότου, ἐγὼ μὲν ὑπορχούμενόν τι τῶν Λυδίων, ὁ γεωργὸς δὲ ἤδη ἀνίστατο ὀρχησόμενος· ἡ Κροκάλη δὲ ἐκρότει, καὶ πάνυ ἡδέα· ἐν τοσούτῳ δὲ κτύπος ἠκούετο, καὶ βοή, καὶ ἡ αὐλὸς ἠφάνετο, καὶ μετ' μικρὸν ἐπεισέπεσον ὅσον ὀκτὼ νεανίσκοι, μάλα καρτεροί· καὶ ὁ Μεγαρεὺς ὁ αὐτῶν· ἤθροοι οὖν ἀνετέτραντο πάντα, καὶ ὁ Γόργος, ὥσπερ ἔφην, ἐπαίετο, καὶ ἐπατεῖτο χαμαὶ κείμενος. ἡ Κροκάλη γ', οὐκ οἶδ' ὅπως ἔφη, ὑπεκφυγοῦσα πρὸς τὸν γείτονα Θεσπιάδα. ἐμὲ γ' ῥαπίσας ὁ Δεινόμαχος, Ἐκφθείρου, φησὶ, κατεαγότας μοι τοὺς αὐλοὺς προσείπας. καὶ νῦν ἀπιέναι φέρουσα τοῦτα τῷ δεσπότῃ.

QVid ploras Partheni? aut vnde fractas hasce tibias affers? PAR. Miles Ætolus isto magnus, qui Crocalen amat, alapis cecîdit me, cùm deprehendisset canentem apud Crocalen, à riuale suo Gorgone cõductam, idémque tibias hasce fregit mihi, ac mensam inter cœnandum euertit, craterémque effudit quoque irrumpens: ipsum autem agrestem illum Gorgum ex symposio capillis abstractum, verberarunt circunstantes, ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio an superuicturus etiam homo sit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC. Quid? insaniítne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate insolentia? PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amórque adeò enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta poposcerat ab eo, si se solam habere vellet. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem venientem excluſit, illisa illi etiam ianua, quemadmodum ferebatur: Gorgum autem, Oenoënsem quendam agricolam prædiuitem, iam diu ipsam amantem, hominem videlicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoque assumpta, vt tibia canerem apud ipsos. Cæterùm cùm iam procederet conuiuium, ego quidē personare cœpi carmen quoddam Lydij generis, ac toni: rusticus autem ille surgebat iam vt saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniáque adeò iucunda ac suauia erant. Interea verò strepitus exauditur, & clamor quidam, ianuáque domus exterior effringitur. Nec multo pòst irruerunt adolescentes quasi octo, admodum robusti ac validi, & Megarensis ille vnà inter ipsos. Illico igitur euertebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, verberabatur, humíque iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autē, nescio quo pacto, clàm subduxerat sese, & ad vicinā Thespiadem effugerat. Mihi verò Dinomachus inflictis alapis, Dispereas, inquit, & simul tibias cõfractas abiecit. Et nunc currens abeo vt hæc dicam hero meo.

Abit autem & agricola, circunſpecturus amicos quoſpiam in vrbe, qui Megarenſem illũ magiſtratibus tradant. COCH. Hoc nimirum eſt frui militaribus iſtis amoribus, plagas & actiones ſuſtinere: cætera verò, Duces eſſe ſe & Tribunos iactitant, & ſi quid dandum ſit, Expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dúmque ipſe ſtipendium accipiam, atque omnia tibi conficiam. Pereant itaque arrogantes iſti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ ipſos penitus non admitto. Piſcator mihi quiſpiam obueniat, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari ſciat parum, & afferat multum. Criſtas autem concutientes iſti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm inanes crepitus.

A ἀπόχεται ὁ ἢ ὁ γεωργὸς ὑφόμωρός τινας φίλους τῶν ἀστικῶν, οἳ παραδώσουσι τοῖς ταρυτάρχοις τὸν Μεγαρέα. ΚΟ. Ταῦτ' ἔστιν ἀπολαύσαι τῶν στρατιωτικῶν τούτων ἐρώτων, πληγάς, ἢ δίκας· τὰ δὲ ἄλλα, ἡγεμόνες εἶ) ἢ χιλίαρχοι λέγοντες, ἐὰν τι δοθῇ δέῃ, Περίμενον φασὶ τὸν συνταξιν, ἕστ' ἂν ἀπολάβω τὴς μισθοφορᾶς, καὶ ποιήσω πάντα. ὑπερβάλλεν δ' οὖν ἀλαζόνες ὄντες· ἐγὼ δ' οὖν οὐ ποιῶ, μὴ προσιέμενόν αὐτοὺς ὃ παράπαν, ἁλιέα τις ἐμοὶ γένοιτο, ἢ ναύτης, ἢ γεωργὸς ἰσότιμος, κολακεύειν εἰδὼς μικρά, ἢ κομίζων πολλά. οἱ δὲ τοὺς λόφους ὑπασείοντες οὗτοι, ἢ μάχας διηγούμενοι, ψόφοι, ὦ Παρθενί.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΡΕΓΡΙΝΟΥ ΤΕΛΕΥΤΗΣ.

DE MORTE PEREGRINI.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hîc Lucianus (id quod aliàs quoque libenter facit) arrogantiam & inſanam gloriæ cupiditatem, præcipuè philoſophorum, vt cuius gratia plerique omnia audeant, neque quicquam intentatum relinquant. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem deſcribit, qui vt famam aliquam ſui relinqueret, in Olympiis conſtructo rogo, ſeipſum in ignem vltro coniecerit, atque ita extinxerit. Quanquam autem potiſsimùm ea commemorat, quæ circa mortem illius acta ſunt, id quod etiam inſcriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & vitam eiuſdem & facinora perſequitur, à quibus progreſſus ille, ad hoc genus ſtudiorum poſtremò ſeſe contulerit, & hoc ſub aliena perſona, à qua ipſum etiam modum & cauſſam mortis, in qua præcipuè nitebantur ſectatores illius, refelli ac refutari facit, nimirum vt eam inuidiam à ſeipſo remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen non ita leue aut vile apud multos fuiſſe, præſertim imperitiores, quibus facti huiuſce nouitas admirationem incuſſerat, quemadmodum & ex A. Gellio animaduertere licet, qui ipſe quoque honorificam illius mentionem facit libro. xii. cap. xi. Videturque omnino Stoica quadam animi pertinacia, vitæque tædio mortem vltro ſibi conſciuiſſe, quemadmodum & alios quoſdam eiuſdem profeſſionis viros feciſſe aliquando legimus. Sed quòd idem hoc in Olympijs potiſsimùm, & frequentiſsimo hominum conuentu fecit, ambitionis argumentum præ ſe fert, ac reprehenſioni locum dedit. Et eſt ſanè eiuſmodi res, ambitio, vt multos eò dementiæ adigat, vt dum gloriam nimis auidè captant, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitentur, nihil neque penſi neque moderati habentes, dummodo famam tantopere ambitam poſt ſe relinquant: cuiuſmodi Proteos vtinam nec noſtra ætas quoſdam tuliſſet, ἀλλὰ πάντων Καμαρίνην μὴ κινητέον, φασί. Cæterùm fuit hic Peregrinus, philoſophus quiſpiam ex ſeuerioribus illis Stoicæ diſciplinæ profeſſoribus (Lucianus Cynicum videri vult) patria Parianus, ex Ponto, temporibus Traiani viuens, æqualis Epicteto, Dioni, Muſonio, & cæt. quem ſe Gellius vidiſſe quoque ait Athenis extra vrbem in tugurio quodam habitantem. A principio Chriſtianorum quoque religionem aliquandiu ſecutus fuit, ſed mox ad philoſophiam relapſus, ab illis, vt Luciano placet, propter ritus ipſorum neglectos atque præteritos repudiatus.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΡΟΝΙΩ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

LVCIANVS CRONIO SALVTEM.

Ὁ Καλοδαίμων Περεγρῖνος, ἢ (ὡς αὐτὸς ἐχαιρεν ὀνομάζων ἑαυτὸν) Πρωτεύς, αὐτὸ δὴ τοῦτο ὃ τῦ Ὁμηρικοῦ Πρωτέως ἔπαθεν· ἄπονητα γὰρ δόξης ἕνεκα ἠνέσχετο, καὶ μυρίας ἑαυτὰς περιπόλλυτο, τὰ τελευταῖα καῦτα καὶ πῦρ ἐγένετο· τοσούτῳ ἄρα τῶν ἔρωτι τῆς δόξης εἶχετο. Ἐμὲ νῦν ὀκριῶν ἀπηνθρακωταί σοι ὁ βέλτιστος καὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα, πρὸ ὅσου ὁ μὲν καὶν ἀφανισθεῖν ἐπιχειρήσας ἐμβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τοὺς κρατῆρας· ὁ δὲ ἠνιάσας σῶς πλὴν πολύαιθεροπατεῖν τῶν Ἑλληνικῶν παντηγύρεων τηρήσας, πυρὰν ὅτι μεγίστην νήσας, ἐνεπήδησεν, ὅτι τοσούτων μαρτύρων, καὶ λόγους τινὰς ὑπὲρ τούτου εἰπὼν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὀλίγου πολλῶν ἡμερῶν τὸ ὁλμήματος. πολλά τοίνυν δοκῶ μοι ὁρᾶν σε γελάσιμα ὅτι τῇ χαρύζῃ τῦ γέροντος. μᾶλλον δὲ καὶ ἀκούω ἔοικότως, οἷά σε εἰκὸς βοᾶν, ὦ τῆς ἀβελτηρίας, ὦ τῆς δοξοκοπίας, ὦ τῶν ἄλλων ἀλλόγλωττον εἰωθαμῶν πρὸς αὐτῶν. σὺ μὲν οὖν πόρρω καῦτα, καὶ μακρῷ ἀσφαλέστερον. ἐγὼ δὲ, ὡς καὶ τὸ πῦρ αὐτὸ, καὶ ἔτι πρότερον ἐν πολλῷ πλήθει τῶν ἀκροατῶν εἶπον αὐτά. εἰσὶν μὲν ἀμαθούντων, ὅσοι ἐθαύμαζον τὸν ἀπόνοιαν τῦ γέροντος. ἦσαν δέ τινες, οἳ καὶ αὐλοὶ ἐγέλων ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγου δεῖν, ἕως τῶν Κυνικῶν ἐγὼ σοι διεσπάσθην, ὥσπερ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἢ ὁ αἰνιγμὸς αὐτὸς ὁ Πενθεὺς ὑπὸ τῶν Μαινάδων. ἐπὶ δὲ πᾶσα τῦ θεάματος διῳκεῖτο, τοιάδε ἦν· τὸν μὲν ποιητὴν οἶδα οἷός τε ἦν, ἐπεὶ πάλαι ἐπαγῳδὸν πρὸ ὅλου τοῦ βίου, ὑπὲρ τὸν Σοφοκλέα, καὶ τὸν Αἰσχύλον. ἐγὼ δ' ἐπεὶ πάλαι εἰς τὴν Ἦλιν ἀφικόμην, ἐπὶ τὰ γυμνάσια αὐτῶν ἐπήκουον ἅμα Κυνικοῦ τινος, μεγάλῃ δὲ τραχείᾳ τῇ φωνῇ τὰ συνήθη καῦτα, καὶ ἐκ τριόδου τὴν ἀρετὴν διαβοωμένου, καὶ ἅπασιν ἀπαξαπλῶς λοιδορουμένου, εἶτα κατέληξεν αὐτῷ ἡ βοὴ ἐς τὸν Πρωτέα· καὶ ὡς οἷός τε ὦ, πειράσομαί σοι αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπομιμήσασθαι, ὡς ἐλέγετο.

Infelix ille Peregrinus, aut (quo nomine potissimùm delectari visus est se ipse nominãdo) Proteus, illud ipsum Homerici Protei passus est: nihil enim non gloriæ gratia fieri sustinuit: cúmque infinitis mutationibus trãsformatus esset, postremùm ignis quoque factus est. vsque adeò gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est, post Empedoclem, nisi quòd hic temerarium facinus celare conatus, clanculum in cratêras se dedit præcipitem: porrò generosus ille populosissimo Græcorum conuentu obseruato, ingentissimáque pyra constructa, tot ac tantis testibus consciis insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquanto antè quàm hoc ausus est. Videor itaque mihi videre te nimiùm huius senis deridentem arrogantiam, aut potiùs exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiam, ô ærumnosam gloriam: aliáque quę de illis ferè dicere consueuimus. At tibi quidem hæc eminus & longè tutiùs dicta sunt: ego verò iuxta rogum ipsum, insuper ante quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidaui, nonnullis equidem grauiter ferentibus, quotquot senis arrogans consilium admirationem incusserat. Erant autem aliquot alij, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis discerptus essem, velut Actæon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterùm totius rei apparatus talis erat: etenim Poëtam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem vitã tragœdias in lucem dederit, supra Sophoclem & Æschylum. Ego verò vbi primùm in Elin venissem, illorum certamine eò illectus atque perductus, statim Cynicum quendam inaudiui, magna & aspera voce consueta illa ac virtutem ex triuio intonantem, omnésque indiscriminatim dicteriis & conuitiis inuadentem: tandem verò in Proteo eius vociferatio desiit. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea virili cuncta tibi ex ordine percẽsere conabor.

Tu verò hæc planè ita ſe habere cognoſces, quippe qui ipſis vociferantibus non ſemel adſtitiſti. Proteum, inquit, audet quiſpiam ambitioſum dicere, ô terra, ô Sol, & flumina, & mare, & patrie Hercules? Proteum, qui in Syria vinclis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talentorum vltro reliquit, qui ex vrbe Roma eiectus eſt, quem Sole longè illuſtriorem eſſe cõſtat, qui cum ipſo Olympio commiſſus decertare poſſit. At quia ignis adminiculo è viuis ſe ſubducere ſtatuit, hoc ambitioni eius & vanæ gloriæ quidam imputant. Nonne verò ad hunc modum è terris diſceſſit & Hercules? nõne ita Æſculapius & Dionyſius fulmine? Nónne poſtremùm & Empedocles ita in cratêras ſemet immiſit præcipitem? Hęc vbi dixiſſet Theagenes (hoc enim nomine vociferator ille vocabatur) rogabam quendam ex aſſiſtentibus, quid hoc de igne aut Hercule aut Empedocle ad Proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui ſemet ipſe flammis abſumpturus eſt Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cuius gratia? Deinde cùm ille omnem rẽ mihi exponere inſiſteret, Cynicus in tantum vociferabatur, vt nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipſum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea, aut præceptorem eius Antiſthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus eſt, ſed neque ipſum Socratem. Prouocabat autem & ipſum Iouem in certamen: deinde cùm viſum eſſet illi ſimiles eos quodammodo inter ſeipſos ſeruare, eiuſmodi finem orationi impoſuit. Duo hæc, inquit, præſtantiſſima opificia ætas noſtra vidit, nimirum Iouem Olympium, & Proteum: quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius verò opifex natura. At nunc ex hominum commercio ad ſuperos hæc ſtatua migratura eſt: cæterùm per ignem abiens, nos orphanos in terris deſtituet. Hæc vbi cum multo ſudore diſſeruiſſet, lacrymatus eſt ſatis ridiculè, capillóſque vellebat è capite, ſubparcens tamen, ne radicitus extraheret. At poſtremum abductus eſt à quibuſdam Cynicis, triſtem ac lacrymantem conſolantibus. Hoc abducto alius illicò concionaturus aſcẽdit, non cunctatus donec multitudo dilaberetur, ſed ardẽtibus adhuc ſacris turbam continebat. Ac ſub initium quidem effuſiſſimè ridebat, videbatúrque illud ex in-

A σὺ δὲ γνωσῃ δηλαδή, πολλάκις ἀῤῥῆς παρεσῃς βοῶσι. Πρωτέα γάρ τις, ἔφη, κενόδοξον ζηλωτὴν λέγων, ὦ γῆ, καὶ ἥλιε, καὶ ποταμοὶ, καὶ θάλαττα, καὶ πατρῷε Ἡράκλεις; Πρωτέα, τὸν ἐν Συρίᾳ δεθέντα, τὸν τῇ πατρίδι αὐτὸν πεντακισχίλια τάλαντα, τὸν ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἐκβληθέντα, τὸν τοῦ Ἡλίου ὀφθαλμότερον, τὸν αὐτῷ συναγωνίσασθαι τῷ Ὀλυμπίῳ δυνάμενον. Ἀλλ' ὅτι ἀφ' ὑγροῦ πυρὸς ἐξάγειν τοῦ βίου διέγνωκεν ἑαυτὸν, εἰς κενοδοξίαν τινὲς τοῦτο ἀναφέρουσιν. οὐ γὰρ Ἡρακλῆς οὕτως; οὐ γὰρ Ἀσκληπιὸς καὶ B Διόνυσος, κεραυνῷ; ἢ γὰρ τὰ τελευταῖα Ἐμπεδοκλῆς εἰς τοὺς κρατῆρας; ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Θεαγένης (τοῦτο γὰρ ὁ κεκραγὼς ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο) ἠρόμην τινὰ τῶν παρεστώτων, τί βούλεται ὁ περὶ τοῦ πυρὸς, ἢ τί Ἡρακλῆς, ἢ Ἐμπεδοκλῆς, πρὸς τὸν Πρωτέα· ὁ δὲ, Οὐκ εἰς μακρὰν, ἔφη, καύσει ἑαυτὸν ὁ Πρωτεὺς Ὀλυμπιάσι. Πῶς, ἔφην, ἢ τίνος ἕνεκα; εἶτα ὁ μὲν ἐπειρᾶτο λέγειν· ἐβόα δὲ ὁ Κυνικὸς, ὥστε ἀμήχανον ἦν ἄλλου ἀκούειν. ἐπῆκουον οὖν τὰ λοιπὰ, ἐπῃνλουμέ- C νου αὐτοῦ, καὶ θαυμαστάς τινας ἀναβολὰς διεξιόντος καθ' τοῦ Πρωτέως· τὸν μὲν γὰρ Σινωπέα, ἢ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Ἀντισθένη, οὐδὲ παραβάλλειν ἠξίου αὐτῷ, ἀλλ' οὐδὲ τὸν Σωκράτη αὐτόν· ἐκάλει δὲ τὸν Δία ὅτι πρὸς ἀμιλλαν. εἶτα μέντοι ἔδοξεν αὐτῷ ἴσους πως φυλάξαι λόγους, καὶ οὕτω κατέπαυσε τὸν λόγον. Δύο γὰρ ταῦτα, ἔφη, ὁ βίος ἄρτια δημιουργήματα ἐθαύσατο, τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, καὶ Πρωτέα· πλάσαι δὲ καὶ τεχνίτην, τοῦ μὲν, Φειδίαν, τοῦ δὲ, ἡ Φύ- D σιν· ἀλλὰ νῦν ἐξ ἀνθρώπων εἰς θεοὺς ὁ ἀγαλμα τοῦτο οἰχήσεται, ὀχούμενον ὅτι τοῦ πυρὸς, ὀρφανοὺς ἡμᾶς καταλιπόν. Ταῦτα ἐγὼ πολλῷ ἱδρῶτι διεξελθών, ἐδάκρυε μάλα γελοίως, καὶ τὰς τρίχας ἐτίλλετο, ὑποφειδόμενος μὴ πάνυ ἕλκειν, καὶ τέλος, ἀπῆγον αὐτὸν λύζοντα μεταξὺ τῶν Κυνικῶν τινες, παραμυθούμενοι. μετὰ δὲ τοῦτον ἄλλος ἀνὴρ ἀναβαίνει, οὐ περιμείνας ἀθροισθῆναι τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἐπ' αὐτομάτοις τοῖς προτέροις ἱερείοις ἐπέχει τῶν ἀκροατῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὅτι πολὺ ἐγέλα, καὶ δῆλος ἦν

νειόθεν αὐτὸ δρῶν. Εἶτα ἤρξατο ὧδέ πως· ἐπεὶ ὁ κατάρατος Θεαγένης τέλος τῶν μαργοτάτων αὑτοῦ λόγων, τὰ Ἡρακλείτου δάκρυα ἐποιήσατο, ἐγὼ κἀγὼ ὁ ἐναντίον, ἀπὸ τοῦ Δημοκρίτου γέλωτος ἄρξομαι· καὶ αὖθις ἐγέλα ὑπερπολύ, ὥστε καὶ ἡμᾶς πολλοὺς ὑπὸ τοῦ ὁμοίου ἐπεσπάσατο. εἶτα ὑπερτρέψας ἑαυτόν, Ἢ τί γὰρ ἄλλο, ἔφη, ὦ ἄνδρες, χρὴ ποιεῖν, ἀκούοντας μὲν οὕτω γελοίων ῥήσεων, ὁρῶντας δὲ ἄνδρας γέροντας δόξαρίου καταπτύστου ἕνεκα, μονονοὺχὶ κυβιστῶντας ἐν τῷ μέσῳ; ὡς δὲ εἰδῆτε οἷόν τι ὃ ἄγαλμά ἐστι τὸ κατατηκόμενον, ἀκούσατέ μου, ἐξαρχῆς ὧδε φυλάξαντος τὸν γνώμονα αὐτοῦ, καὶ τὸν βίον ὑπερτηρήσαντος. ἔνια δὲ καὶ τῶν πολιτῶν αὐτοῦ ἐπεπυθανόμην, καὶ οἷς ἀνάγκη ἦν ἀκριβῶς εἰδέναι αὐτόν. Ὁ γὰρ τῆς φύσεως τοῦτο πλάσμα, καὶ δημιούργημα, ὁ τοῦ Πολυκλείτου κανών, Ἐπεὶ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξατο, ἐν Ἀρμενίᾳ μοιχεύων ἁλούς, μάλα πολλὰς πληγὰς ἔλαβε, καὶ τέλος κατὰ τὸν τόπον ἁλόμενος, διέφυγε, ῥαφανίδι τὸν πυγμὸν βεβυσμένος· εἶτα μειρακίου τινὸς ὡραίου ἁρπάσας τρισχιλίοις ὀξυώβολον ὧδε τῶν γονέων τοῦ παιδὸς, πενήτων ὄντων, μὴ ὑπὸ τὸν ἀρμοστὴν ἀπαχθῆναι τῆς Ἀσίας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐάσθω μοι δοκῶ· πηλὸς γὰρ ἔτι ἄπλαστος ἦν, καὶ οὐδέπω ἐτελὲς ἄγαλμα ἡμῖν ἐδεδημιούργητο. ἃ δὲ τὸν πατέρα ἔδρασε, καὶ πρώην ἀκηκοέναι ἄξιον, καίτοι πρώτης ἴσως, καὶ ἀκηκόατε ὡς ἀπέπνιξε τὸν γέροντα οὐκ ἀναχόμενος αὐτὸν ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτη ἤδη γηράντα. εἶτα ὑπὸ τοῦ τραύματος διεβεβόητο, φυγὼν ἑαυτὸν καταδικάσας, ἐπλανᾶτο, ἄλλοτε ἀλλοῦ ἀμείβων, ὅτε καὶ τὴν θαυμαστὴν σοφίαν τῶν Χριστιανῶν ἐξέμαθε, περὶ τὴν Παλαιστίνην τοῖς ἱερεῦσι καὶ γραμματεῦσιν αὐτῶν ξυγγενόμενος. καὶ τί γὰρ οὐ θαυμαστὸν παῖδας ἀνδρὸς ἀπέφηνε, προφήτης, καὶ ἀρχιερεὺς, καὶ ἀρχισυνάγωγος, καὶ πάντα μόνος αὐτὸς ὤν. καὶ τῶν βίβλων τὰς μὲν ἐξηγεῖτο, καὶ διεσάφει, πολλὰς δὲ αὐτὸς καὶ συνέγραφε,

timis præcordiis facere: deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est: Posteaquam maledictus Theagenes scelestissimis orationibus suis lacrymando finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis, in risum vberem solutus est, adeò vt nostrûm pleroſque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens seipsum: Et quidnam aliud, inquit, ô viri, nobis peræquè faciendũ est, adeò ridiculas orationes audientibus, vidẽtibúsque viros ętate decrepita vilissimę gloriolæ gratia tantum non saltantes in medio? Vt autem rectiùs intelligatis cuiusmodinam illa sit statua quæ flammis abolebitur, audite me qui ab initio eius mentem callidè animaduertetim, omni eius vita diligenter obseruata. Nonnulla verò à ciuibus quoq; suis memorata percepi, quibus non potuit, non exactissimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti canon, vbi firmata iam ætate in virum adolescere incepisset, multis in Armenia vitiatis per adulterium mulierculis, non parum multa susceptit verbera. Denique verò per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppletas nates auferens. Exin puero quopiam formoso per vim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cùm tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectũ Asiæ duceretur. Hęc atque eiusmodi missa mihi facienda esse videntur, etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterùm quibus iniuriis confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus vobis cõpertum atque auditum esse reor, quomodo senem præfocauerit, nequaquam sustinens eum vltra sexaginta annos iam senescentem. Postea verò quàm tãti sceleris fama diuulgata est, arreptáque fuga se ipse cõdemnasset, incertis vagans sedibus oberrabat, terram terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdotibus & scribis illorum conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta, ac sacrificiorum princeps, & Synagogę socius, breuiter, omnia solus existẽs. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli verò & sua industria conscripti sunt.

Ac veluti deum hunc ipsum perhibebãt: nam eo & legum auctore vtebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum qui in Palæstina crucifixus est: quoniam primus nouum illud mysterium in hominum vitam inuexerat. Tunc verò comprehensus etiã ob hoc ipsum Proteus in carcerẽ illapsus est. Quæ quidem res ipsi non mediocrem dignitatem cùm ad insequentem vitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantissimus, conciliauit. Itaque postquam in carcerem coniectus est, Christiani hanc rem grauiter & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentantes si quo modo illum furtim possint eripere. Deinde animaduertentes hunc conatum frustra esse, nihil tamen ex altero quo captiuus egebat obsequio intermittebant, verùm omnia cum magna fide & diligentia præstabant. Ac manè quidem illico videre erat iuxta carcerem præstolantes anus viduas quaspiam, & orbos puerulos. Illorum verò pars etiam vnà intus cum illo somnum capiebant, corruptis pecunia custodibus. Exin omnis generis cœnæ inferebantur variæ, ac sacri inter sese sermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus (adhuc enim hoc nominis obtinebat) nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quin etiam in Asia pleraſque vrbes fuisse constat, à quibus venerunt quidam laturi auxilium, Christianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & virum consolaturi. Incredibile verò est, quantum studium & celeritatem in hoc ostendãt, si quid tale vulgo innotuerit. Illicò enim nulli rei parcũt. Proinde Peregrino quoque multæ tunc opes ab illis mittebãtur, sub vinculorum prętextu, nec vulgarẽ rerũ prouentũ lucrifaciebat. Etenim haud dubitanter sibi persuaserunt infelices illi se omnino immortalitate fruituros, perpetuóque victuros esse. Quamobrem & mortẽ magno contemnunt animo, ac nõ pauci sua sponte semet occidendos offerunt. Deinde primus quoque illorum legislator eorũ persuasit animos quemadmodũ omnes inter se fratres essẽt. Postea verò quã semel à nobis desciuerunt, Græcorum deos constãnter abnegant, solum autem Crucifixum illum impostorem adorantes, secundùm illius leges viuendi rationem instituunt. Proinde apud illos

A καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν σεβόμενοι ἐδικηρώτο, καὶ νομοθέτῃ ἐχρῶντο, καὶ πρεσβύτην ἐπέγραφον. τὸν μέγαν γοῦν σοφὸν ἔτι σέβουσιν ἄνθρωπον, τὸν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἀνασκολοπισθέντα, ὅτι καινὸν τοῦτον τελετὴν εἰσήγαγε τῷ βίῳ. τότε δὴ καὶ συλληφθεὶς ὅτι τοῦτο ὁ Πρωτεὺς, ἐνέπεσεν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ὅπερ καὶ αὐτῷ οὐ μικρὸν αὐτῷ ἀξίωμα περιεποίησε πρὸς τὸν ἔξης βίον, καὶ τὴν περιττείαν, καὶ δοξοκοπίαν, ὧν ἐρῶν ἐτύγχανεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐδέδετο, οἱ Χριστιανοὶ συμφορὰν ποιούμενοι τὸ πρᾶγμα, πάντα κινοῦσι, ὁπόπως ἁρπάσαι πειρώμενοι αὐτόν. εἶτ' ἐπεὶ τοῦτο μὲν ἀδυνάτων, ἦγε ἄλλη θεραπεία πᾶσα οὐ προύργου ἀλλὰ ξὺν σπουδῇ ἐγίγνετο· καὶ ἕωθεν μὲν βύθιος μὲν ὁρᾶν πρὸ τοῦ δεσμωτηρίου πρεσβύτιδάς, χήρας τινὰς, καὶ παιδία ὀρφανά. οἱ δὲ σὺν τέλει αὐτῷ, καὶ συνεκάθευδον εἶδον μετ' αὐτοῦ, διαφθείροντες τοὺς δεσμοφύλακας· εἶτα δεῖπνα ποικίλα εἰσεκομίζετο, καὶ λόγοι ἱεροὶ αὐτῷ ἐλέγοντο, καὶ ὁ βέλτιστος Περεγρῖνος (ἔτι γὰρ τοῦτο ἐκαλεῖτο) καινὸς Σωκράτης ὑπ' αὐτῶν ὠνομάζετο. καὶ μὲν καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων ἔστιν, ὧν ἦκόν τινες, τῶν Χριστιανῶν ξυλλόντων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, βοηθήσοντες, καὶ ξυναγορεύσοντες, καὶ παραμυθησόμενοι τὸν ἄνδρα. ἀμήχανον δέ τι τὸ πάθος ὑπεδείκνυντο, ἐπειδάν τι τοιοῦτον γένηται δημόσιον. οὐ φειδεῖ γὰρ ἀφειδοῦσι πόντων. καὶ δὴ καὶ τῷ Περεγρίνῳ πολλὰ τότε ἦκε χρήματα πρὸ αὐτῶν ὑπὸ πρόφασιν τῶν δεσμῶν, καὶ προσόδου οὐ μικρᾶς τοῦτο ἐποιήσατο. πεπείκασι γὰρ αὐτοὺς οἱ κακοδαίμονες, ὡς μὲν ὅλον ἀθάνατοι ἔσεσθαι, καὶ βιώσεσθαι τὸν ἅπαντα χρόνον. διὸ καὶ καταφρονοῦσι τοῦ θανάτου, καὶ ἑκόντες αὐτοὶ ὑπεδίδοσαν οἱ πολλοί. ἔπειτα δὲ ὁ νομοθέτης ὁ πρῶτος, ἔπεισεν αὐτοὺς, ὡς ἀδελφοὶ πάντες εἶεν ἀλλήλων· ἐπειδὰν ἅπαξ παραβάντες, θεοὺς μὲν τοὺς Ἑλληνικοὺς ἀπαρνήσονται, τὸν δὲ ἀνασκολοπισθέντα ἐκεῖνον σοφιστὴν αὐτῶν, προσκυνοῦσι, καὶ κατὰ τοὺς ἐκείνου νόμους βιοῦσι. καταφρονοῦσιν οὖν ἁπάντων

ἀπόντων ἐξίσης, καὶ κοινὰ ἡγοῦνται, μύθου τινὸς ἀκεραίους πίστεως τὰ τοιαῦτα προσδεξάμενοι. ὡ τοίνυν προέλθῃ τις εἰς αὐτοὺς γόης, καὶ τεχνίτης ἀνθρώπους, καὶ σοφίσμασι χρῆσθαι δυνάμενος, αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐν βραχεῖ ἐγένετο, ἰδιώταις ἀνθρώποις ἐγχανών. πλὴν ἀλλ' ὁ Περεγρῖνος ἀφείθη ὑπὸ τοῦ τότε τῆς Συρίας ἄρχοντος, ἀνδρὸς φιλοσοφίᾳ χαίροντος, ὃς σωφρονίσας τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι δέξαιτ' ἂν ἀποθανεῖν, ὡς δόξαν ὅτι τούτῳ ἀπολίποι, ἀφῆκεν αὐτὸν, τῆς κολάσεως ὑπολαβὼν ἄξιον. ὁ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθών, καταλαμβάνει τὸ περὶ τοῦ πατρῴου φόνου ἔτι φλεγμαῖνον, καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπιμαρτυροῦντας τὴν κατηγορίαν. διήρπασε δὲ τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων πρὸς τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ. καὶ μόνοι ὑπελείποντο οἱ ἀγροὶ ὅσον εἰς πεντεκαίδεκα τάλαντα· ὡ γὰρ ἡ πᾶσα οὐσία, τριάκοντά που ταλάντων ἀξία, ὡ ὁ γέρων κατέλιπεν, οὐχ ὥσπερ ὁ παγγέλοιος Θεαγένης ἔλεγε, πεντακισχιλίων. τοσούτου γὰρ οὐδὲ ἡ πᾶσα τῶν Παριανῶν πόλις, πέντε σὺν αὐτῇ ταῖς γειτνιώσας παραλαβοῦσα, πραθείη ἄν, οὐδεῖς ἀνθρώποις, καὶ βοσκήμασι, καὶ τῇ λοιπῇ σκευῇ. ἀλλ' ἔτι γε ἡ κατηγορία, καὶ ὁ ἔγκλημα, θερμὸν ὡ, καὶ ἑώκει οὐκ εἰς μακρὰν ἐπιμαχήσεσθαί τισι αὐτῷ, καὶ μάλιστα ὁ δῆμος αὐτὸν ἠγανάκτει, χρηστὸν, ὡς ἔφασάν οἱ ἰδόντες, γέροντα πενθοῦντες, οὕτως ἀσεβῶς ἀπολωλότα. ὁ δὲ σοφὸς οὗτος Πρωτεὺς, πρὸς ἅπαντα ταῦτα σκέψασθε οἷόν τι ἐξεῦρε, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διέφυγε. προελθὼν γὰρ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Παριανῶν, κόμην μὲν ἤδη, καὶ τρίβωνα πιναρὸν ἠμπείχετο, καὶ πήραν προὐρρήτο, καὶ ὃ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ὡ, καὶ ὅλως μάλα τραγικῶς ἐσκεύασο· τοιοῦτος οὖν φανεὶς αὐτοῖς, ἄφησε φωνὴν, τὴν οὐσίαν, ὡ ὁ μακαρίτης πατὴρ αὐτῷ κατέλιπε, δημοσίαν εἶναι πᾶσιν. τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ δῆμος, πάντες ἀνθρωποι, καὶ πρὸς ἀφορμὰς κεχηνότες, ἀνέκραγον λύειν ἕνα φιλόσοφον,

A omnia ex æquo habentur contemptui, existimantúrque esse communia quæ citra fidem exactè exploratam in communem vsum à quoquam deferente suscipiunt. Quòd si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus & versutus, & rei faciendæ appositus eos accesserit, breui admodum opulẽtus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Ceterùm Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo qui id tẽporis præsidem agebat in Syria, viro non mediocriter Philosophiæ cõmercio gaudente. Qui cùm illius subolfeciſſet arrogantiam, quòd iam statuisset mortem

B oppetere, vt per hoc præclaræ famæ gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidem ratus eundem esse supplicio. Ille verò exin domum regressus, comperit paternæ cædis memoriam nondum fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira peruicacitate accusationem aduersus illum adornarẽt. Dissiparat itaque maiorem possessionum suarum partem in peregrinationem, ac tantùm relicti erant agri fermè quindecim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, triginta talentorum

C summam non excessit, non, vt omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignam falsò confirmauit. Tantenim neque tota Parianorum vrbs, tametsi quinque ciuitates sibi vicinas adiungeret, venderetur, vnà cum ipsis hominibus & iumentis, & reliqua supellectile. Vigebat itaque eius etiam dum flagitium & accusatio in recenti hominum memoria. Nec ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiam insurrexerat. Potissimùm verò ipse populus indignabatur, senem frugi, vt illi quibus visus erat, perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occisus. Sedenim sapiens ille Proteus ad hęc omnia nõ oscitãter intentus erat, quĩnam aliquid inuentũ comminiscereturvnde vim & periculum à se declinaret. Progressus ergo in mediã Parianorum multitudinẽ, nutriebat verò iam

D comã, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspẽsa, & baculum manu tenebat: erat autem omnino instructus more tragico. Talis itaque cùm ciuibus suis apparuisset: vniuersam, inquit, substantiam quam sibi beatæ memoriæ pater reliquisset, se velle illis publicam dimittere. His auditis, homines egeni & inopes, neque non ad distributionẽ auidè inhiantes, protinus exclamauerunt, illũ vnicũ esse Philosophũ,

vnicum amantem patriæ, vnum qui verè Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porrò autem inimici necessariò quiescebãt. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaque susceptа peregrinatione egreditur vagaturus, satis sibi viatici in Christianis repositum esse existimans, à quibus quaquauersum incedebat, stipatus, in omni agebat rerum abũdantia. Atque ad hunc modum aliquantum temporis alebatur. Tandem admisso nescio quo aduersus illos flagitio (si quidem visus erat, vt opinor, aliquid ex interdictis comedisse) non recipientibus ampliùs illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur opes suas iterum à ciuitate repetendas esse: missisque literis, voluit iussu regis denuò cuncta auferre. Contrà deinceps missa legatione etiam à ciuibus, nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso constitutis, præsertim à nemine ad hoc per vim compulsus. Post id tertiam in Ægyptum peregrinationem instituit ad Agathobulum iter faciens, vt admirando studio semet exerceret, tondens capitis dimidium, ac vultum limo oblinens. Postea in magna circunstantis populi corona, tractans in manibus virilia, hoc tanquam medium & indifferens esse demonstrabat. Exin verberabat, & verberabatur ferula circa nates: multáque alia iuueniliora more mirifico ac præstigioso designabat. Cæterùm ad hunc modum instructus & exercitatus hinc soluit in Italiam: egressúsque è naui, statim omnes homines insectatus est linguæ petulãtia, cùm primis verò regem, quem nouerat natura placidissimum & mãsuetissimum: qua re impulsus, tutiori debachabatur in omnes audacia. Etenim regi, vt par erat, parum curæ erant conuitia & blasphemiæ, neque vllum ex iis qui philosophiæ se tradiderant, propter verba supplicio afficere dignabatur, cũ primis verò eos qui rationẽ conuitiis impetendi alios artem sibi peculiarem fecissent. Porrò autẽ Peregrinus tanta dicẽdi licentia non mediocrem sibi gloriã comparabat. Itaq; apud homines idiotas in magna erat admiratione & reuerẽtia propter arrogantiã, donec is qui Reip. procurationẽ obibat, vir sapiẽs, eiectũ eum ablegasset, cùm præter modũ hac libertate nimisq; petulanter abuteretur, dicens, vrbi nihil opus esse tali philosopho. Quare hoc quoque de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus, philosophus propter dicendi libertatem ac immodicam linguæ licentiam eiectus.

A ἕνα φιλόπατριν, εἶτα Διογένους καὶ Κράτητος ζηλωτὴν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπεφύμιστο. κἂν εἴ τις ὑπεχειρήσατε μεμνῆσθαι τοῦ φόνου, λίθοις βληδὸν ἐβάλλετο. ἐξῆλθεν οὖν ὁ δεύτερον πλανησόμενος, ἐφόδια τοὺς Χριστιανοὺς ἔχων, ὑφ' ὧν δορυφορούμενος, ἐν ἅπασιν ἀφθόνοις ἦν. καὶ χρόνον μέν τινα οὕτως ἐβόσκετο. εἶτα παραπλησιάσας τι καὶ εἰς ἐκείνους (οὐ φαῦλόν τι, ὡς οἶμαι, ἐλθὸν τῶν ἀπορρήτων αὐτοῖς) οὐκ ἔτι παρεστιωμένων αὐτῷ, ἀπορούμενος, ἐν παλινῳδίας ᾤετο δεῖν ἀπαιτεῖν πάλιν τῆς πόλεως τὰ κτήματα, καὶ γραμματεῖον ὑπο-
B δοὺς, ἐξίου πάντα κομίσασθαι, κελεύσαντος βασιλέως. εἶτα τῆς πόλεως ἀντιπρεσβευσαμένης, οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλ' ἐμμένειν ἐκελεύσθη, οἷς ἅπαξ διέγνω, μηδενὸς κατηναγκάσθαι. πρώτη δὴ τότε ἀποδημία εἰς Αἴγυπτον πάλιν τὸν Ἀγαθόβουλον, ἵνα καὶ τῷ θαυμαστῷ ἀσκήσει διήσκητο, ξυρόμενος μὲν τῆς κεφαλῆς τὸ ἥμισυ, χριόμενος δὲ πηλῷ τὸ πρόσωπον. ἐν πολλῷ δὲ τῷ περεστώτων δήμῳ διαφλῶν τὸ αἰδοῖον, καὶ τὸ ἀδελφόρειον δὴ τοῦτο καλούμενον ὑπο-
C δεικνύμενος. εἶτα παίων, καὶ παιόμενος ναρθηκίοις εἰς τοὺς πυγάς, καὶ ἄλλα πολλὰ νεανικώτερα θαυμαστοποιῶν. ἐκεῖθεν δὲ οὕτω παρεσκευασμένος, ὅτε Ἰταλίδα ἔπλευσε, καὶ ἀποβὰς τῆς νεὼς, θύθις ἐλοιδόρησε πᾶσι, καὶ μάλιστα τὸν βασιλέα, θρασύτατον αὐτὸν καὶ ἡμερώτατον εἰδώς. ὥστε ἀσφαλῶς ἐτόλμα. ἐκείνῳ γὰρ, ὡς εἰκὸς, ὀλίγον ἔμελε τῶν βλασφημιῶν, καὶ οὐκ ἠξίου φιλοσοφίαν ὑποδυόμενόν τινα κολάζειν ὅτι ῥήμασι, καὶ μάλιστα τέχνῃ τινὰ λοιδορεῖσθαι πεποιημένον.
D οὕτω δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τε τῆς δόξης ηὐξάνετο. πάντα γοῦν τοῖς ἰδιώταις, καὶ περιβλεπτος ἦν ὅτι τῇ ἀπονοίᾳ, μέχρι δή ὁ τὴν πόλιν διατεταραμένος αὐτὸν ἀμείψας σὺν φωνῇ τινὶ τοιούτῳ φιλοσόφου. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτον καλὸν αὐτὸ, καὶ δεῖ γέμειν ἦν ἅπασιν, ὁ φιλόσοφος δεῖ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν ἐξελαθείς.

καὶ παρεσκήψατο τῷ τοῦτο τῷ Μουσωνίῳ, καὶ Δίωνι, καὶ Ἐπικτήτῳ, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐν παρεσκευῇ τοιαύτῃ ἐλήλυθεν. οὕτω δὴ ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐλθὼν, ἀρτι μὲν Ἠλείοις ἐλοιδορεῖτο, ἀρτι δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐπειθεν αὐτὰ ἅρασθαι ὅπλα Ῥωμαίοις, ἀρτι δὲ ἄνδρα παιδεία καὶ ἀξιώματι παρεῖχόμενα, δίψῃ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δὴ ἐποίησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὕδωρ ἐπήγαγε τῇ Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἔπαυσε διψῇ ἀπολυμένους τοὺς πανηγυριστάς, κακῶς ἠγόρευεν ὡς καταθηλύνασι τοὺς Ἕλληνας, δέον τοὺς ἀθλητὰς τῶν Ὀλυμπίων διψῆν καρτερῶς διψῶντας, καὶ νὴ Δία γε καὶ ἀποθνήσκειν πολλοὺς αὐτῶν ὑπὸ σφοδρᾶς τῆς νόσου, αἰτίως διψῆν τὸ ξηρὸν τοῦ χωρίου, ἐν πολλῷ τῷ πλήθει ἐπιπολάζον. καὶ ταῦτα ἔλεγε, πίνων τοῦ αὐτοῦ ὕδατος. ὡς δὲ μικροῦ κατέλυσεν αὐτὸν, ὑποδραμόντες ἄπωθεν, τότε μὲν ὅτι τὸν Δία καταφυγὼν ὁ γυμνὸς, ὕρε τὸ μὴ ἀποθανεῖν. ἐς δὲ τὴν ἑξῆς Ὀλυμπιάδα, λόγον πρὸ ἔτῶν τεττάρων ἐτῶν σωθεὶς τῶν δι' μέσου, ἐξιὼν ἔστη πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἔπαινον ὑπὲρ τοῦτο ὕδωρ ἐπαγαγόντος, καὶ ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς τότε φυγῆς. ἤδη δὲ ἀμελούμενος ὑφ' ἁπάντων, καὶ μηκέτ' ὁμοίως περιβλεπτος ὢν (ἔωλα γὰρ ἦν ἅπαντα, καὶ οὐδὲν ἔτι καινουργεῖν ἐδύνατο) ἐφ' ὅτῳ οὖν πλήξει τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ θαυμάζειν, καὶ παρὸς αὐτὸν ἀποβλέπειν ποιήσῃ, ὥσπερ ὀξ ἀρχῆς ἀριμανῶν πινα ἔρωτα ἐρῶν ἐντύγχανε, τὸ τελευταῖον τοῦτο τόλμημα ἐβουλεύσατο περὶ τῆς πυρᾶς, καὶ διέδωκε λόγον ἐς τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀπὸ Ὀλυμπίων τῶν ἐμπροσθεν, ὡς ἐς τὸ πρόσω καύσων ἑαυτόν. καὶ νῦν αὐτὰ ταῦτα θαυματοποιῆς, ὡς φασι, βόθρον ὀρύττων, ἐς ξύλα συλλομίζων, καὶ δᾳδίνην τινὰ τὴν καρτερίαν ὑπιχούμενος. ἐχρῆν δ', οἶμαι, μᾶλιστα μὲν παρεμμένειν τῷ θανάτῳ, καὶ μὴ δραπετεύειν ἐκ τοῦ βίου. εἰ δὲ ἐκ πρώτου διέγνωσο οἱ ἀπαλλάττεσθαι, μὴ πυρὶ,

A Atenim iam exactus oppido, cũ Muſonio ac Dione & Epicteto cõſuetudinem habuit, cúmque aliis quotquot non diſſimili infortunio mulctatos eſſe nouerat. Ad extremũ ita regreſſus in Græciã, modò probroſis dictis Elienſes impetebat, modò Græcos vt aduerſus Romanos arma ſumerent, ſolicitabat, modò virum induſtrium, & multa dignitate præditum turpiter inuadébat, propterea quòd ille præter alia quibus de Græcis erat optimè meritus, etiam hac in re non vulgarẽ præſtitiſſet Græciæ & opem & operam, quòd aquã in Olympiam deduxiſſet, ac primus populum ad feſtiuitatem cõfluere ſolitum, ſiti pereuntem ſubleuaſſet. In hunc ergo Peregrinus lingux procacitate adductus, turpia verba euomere non ceſſabat, quaſi Græcos hac mollitie effœminaret: Oportet ſpectatores Olympiorũ ſitim fortiter tolerãtes perdurare. Ac pẽr Iouem non pauci illorum mortem oppetebant, vehementibus morbis implicíti, interea propter loci ſiccitatem in magna & promiſcua multitudine emergẽtibus. His ita dictis, de eadem aqua potare ſolebat, adeò vt propemodũ ab omnibus accurrentibus lapidibus fuiſſet obrutus, niſi tunc commodùm ad Iouis ſimulachrũ arrepta fuga generoſus ille ſe contuliſſet, ac ita præſenti diſcrimini vitata morte ſe ſubtraxiſſet. Cęterùm in proxima Olympiade orationem per quadriẽnium quod interfluxerat, multa cura meditatam atque compoſitam, ad Græcos habuit, laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugæ ſuæ tunc factę defenſionem complectentem. Iam verò ab omnibus certatim contemptus negligebatur, nec erat ampliùs perinde in pretio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ moliebatur omnia, nec quicquam poterat ampliùs nouiter commentum aut excogitatum producere, quod ſtuporem & admirationem incuſſiſſet accedẽtibus, & quo ille ſibi dignitatem atque authoritatem conciliaſſet, cuius ſub initium amore nõ dicendo extremè ambitioſus flagrabat. Ad extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commentus eſt, cáque de re in Græcorum multitudiné ſermonẽm iam ſparſit quòd ſtatim à prioribus Olympiis veluti in diem poſterum flammis ſemet ipſe traditurus eſſet. Et nunc hæc ipſa multis adornat præſtigiis, vt fama eſt, eruenda foſſa, ligniſque comportandis, ac miram & inuſitatam tolerantiam promittendo. Erat verò illi, vt mea fert ſententia, omnino mors expectanda, nullóque modo è vita profugiendum. At ſi immobili propoſito prorſus conſtitutum habet mortem cum vita commutare, conſentaneum mihi videbatur, ne hoc igne fieret,

Muſonius. Dion. Epictetus.

neque his quæ ſunt in tragœdiis, vteretur, ſed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ ſint, electa, è viuis diſcederet. Quòd ſi tamen igne, tanquam re quapiam Herculea, tantopere delectatur, cur non potiùs per ſilentium electo quopiã monte multis arboribus conſito, in eo ſe ipſe concremauit ſolus, vno aliquo, cuiuſmodi eſt Theagenes, Philoctete aſſumpto? Ille autem in Olympia præſente magna hominum frequentia, non in tabernaculis ſe ſolum videbit, alioqui haud indignus exiſtens per Herculem, ſicut par eſt homines parricidás ac impios malefactorum pœnas dare. Quin etiam nimiùm cunctanter ac ſero illud facere videtur, quem iam dudum oportebat in Phalaridis taurum illapſum, dignum nefariis factis exhauſiſſe ſupplicium, nec tantùm ſemel in flamma hiſcentem ſubitò expirare. Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortem eſſe velociorem aut properantiorem, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solum enim os aperiendum eſt, & ſtatim efflatur anima. Atqui & ille, vt opinor, eam quoque ſpectaculi dignitatem ſecum volutat in animo, rem videlicet grauem & præclaram eſſe, ſacro in loco comburi, vbi ne ſepelire quidem alios morientes religioſum ducitur. Audiuiſtis enim, niſi fallor, quemadmodum iam olim quidam cupiens glorioſum & celebre apud poſteros nominis ſui monimentum relinquere, cùm nullam aliã videret ſibi relictam eſſe innoteſcẽdi rationem, Epheſiæ Dianæ templum abſumpſit incendio. Tale quippiam & hic ſecum molitur in animo: tanta gloriæ cupiditate tantumnon miſer ille contabeſcit. Sed enim aiunt illum hęc ipſa hominum gratia facere, vt eoſdem mortis cõtemptum doceat, ac in rebus arduis tolerantiã. Ego verò perlibenter interrogarem, nõ illum, ſed vos, nunquid etiam maleficos & facinoroſos eius diſcipulos fieri cupiatis in eiuſmodi tolerãtia perdiſcenda, ac morte contemnenda, tũ afflictionibus & cæteris terroribus fortiter perferẽdis? Atqui certè cõpertum habeo, iſta vos minimè velle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus diſcernit, vt bonis tantùm hac in re ſit profuturus, nec malis & nefariis hominibus maiorem ad contemnenda pericula, & ſceleratiora audendi animum additurus? Eſto ſanè ad hoc tantùm concurſuros eſſe, qui in optimam partem hanc rem ſaltem ſpectaturi ſint. Proinde ego vos iterum rogabo: Cupitiſne liberos veſtros illius æmulos fieri? Haudquaquam dicetis.

A μηδὲ τοῖς ἀπὸ τῆς τραγῳδίας τούτοις χρῆσθαι, ἀλλ' ἕτερόν τινα θανάτου τρόπον, μυρίων ὄντων, ἐλόμενον ἀπελθεῖν. εἰ δὲ καὶ ὁ πῦρ ὡς Ἡρακλέους τι ἀσπάζεται, τί δήποτε οὐχὶ κατὰ σιγὴν ἐλόμενος ὄρος δένδρων, ἢ ἐκείνῳ ἑαυτὸν ἐπέτρησε μόνος, ἕνα τινὰ, οἷος Θεαγένης τῶν, Φιλοκτήτην παραλαβών; ὁ δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῆς πανηγύρεως πληθούσης, μόνον οὐκ ὀπτὴ σκηνῆς ὀφθήσεται ἑαυτὸν, οὐκ ἀνάξιος ὤν, μὰ τὸν Ἡρακλέα, εἴγε χρὴ καὶ τοὺς παραλείας, καὶ τοὺς ἀθέους δίκας διδόναι τῶν τολμημάτων· καὶ κατὰ τοῦτο πάνυ ἐμφερὲς

B δρᾶν αὐτὸ ἔοικεν, ὃν ἐχρῆν πάλαι εἰς τὸν τοῦ Φαλάριδος ταῦρον ἐμπεσόντα, τὴν ἀξίαν ἀποτεῖσαι δίκην, ἀλλὰ μὴ ἅπαξ γενόμενα τοσοῦτον φλέγα, οὐκ ἀκαρῆ τεθνάναι. καὶ γὰρ αὖ τόδε οἱ πολλοί μοι λέγεσιν, ὡς οὐδεὶς ὀξύτερος ἄλλος θανάτου τρόπος τοῦ διὰ πυρός. ἀνοῖξαι γὰρ δεῖ μόνον τὸ στόμα, καὶ αὐτίκα τεθνάναι. τὸ μὴν θέαμα ὑπονοῶ, οἶμαι, ὡς σεμνὸν, ἐν ἱερῷ χωρίῳ καὶ ὁμίλου πλήθους,

C ἔνθα μηδὲ θάπτειν ὅσιον τοὺς ἄλλους ἀποθνήσκοντας. ἀκούετε δὲ, οἶμαι, ὡς καὶ πάλαι τῶν τις ἔνδοξος γενέσθαι, ἐπεὶ κατ' ἀγῶνα τοῦτον οὐκ εἶχεν ὑπάρχειν τοῦτο, ἐνέπρησε τὴν Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος τὸν νεών. τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς ὑπνοῖ, τοσοῦτος ἔρως τῆς δόξης ἐνέτηκεν αὐτῷ. καίτοι, φησὶν, ὅπως ἐπὶ τῷ μηδενὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτὸ δρᾷ, ὡς διδάξῃ αὐτοὺς θανάτου καταφρονεῖν, καὶ ἐγκαρτερεῖν τοῖς δεινοῖς. ἐγὼ δὲ ἡδέως μὲν ἐροίμην οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ὑμᾶς, εἰ καὶ τοὺς κακούργους βούλοισθε μὴ μαθητὰς αὐτοῦ γενέσθαι τῆς καρτερίας ταύτης, καὶ καταφρονεῖν θανάτου, ἢ κακώσεως,

D καὶ τῶν τοιούτων δειμάτων. ἀλλ' οὐκ ἂν δύ' οἶδ' ὅτι βουληθείητε. πῶς οὖν ὁ Πρωτεὺς τοῦτο διακρίνει, καὶ τοῖς μὲν χρηστοῖς ὠφελήσει, τοὺς δὲ πονηροὺς ἧττον φιλοκινδυνοτέρους ἢ τολμηροτέρους ἀποφανεῖ; καίτοι δυνατὸν ἔστω τοῦτο μόνοις ἀποβαίνειν τοῖς τοσοῦτον ὠφελιμωτάτοις τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα· ὑμᾶς δ' ἂν αὖθις ἐρήσομαι, Δέξασθ' ἂν ὑμῶν τοὺς παῖδας ζηλωτὰς τοῦ πώγωνος γενέσθαι; οὐκ ἂν εἴποιτε.

καὶ τί τοῦτο πρόκλιμα, ὅπου μηδ' αὐτῷ τις τῷ μαθητῇ αὐτοῦ ζηλώσειεν αὖ; τὸν οὖν Θεαγένη τοῦτο μάλιστα αἰτιάσαιτο ἄν τις, ὅτι πάλαι ζηλῶν πάντρος, οὐχ ἕπεται τῷ διδασκάλῳ, καὶ συνοδοῦσι τοῦδε τὸν Ἡρακλέα, ὡς φησιν, ἀπιόντι, δυσάμιλλος ὢν βραχεῖ παντὸς μάλιστα ἡγεῖσθαι, καὶ συμπεσὼν ὅτι κεφαλῆς ἐς τὸ πῦρ. τὸ γὰρ τέρμα, καὶ τὸ ἄκρον, καὶ τοῖσιν ὁ ζῆλος, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀσφαλῆ καὶ ῥᾴδια, καὶ πολλοὺς ἂν εἴη· τὸ τέλος δὲ, καὶ τὸ κεφάλαιον χρὴ ζηλοῦν, καὶ πυρὰν σωρεύσαντα χερμάδι σικύνων, ὡς ἔνι μάλιστα χλωρᾶν, ἐναποπνιγῆναι τοῦ καπνοῦ. τὸ πῦρ γὰρ αὐτὸ, τὸ μόνου Ἡρακλέους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱεροσύλων, καὶ αἰθροφόνων, ὃς ὁρᾷς ὅτι οὐκ καταδίκης αὐτὸ πάσχοντας. ὥστε ἄμεινον τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ καπνοῦ. ἴδιον γὰρ καὶ οἰκεῖον μόνων αὐτῶν ἡγοῦντο. ἄλλως τε, ὁ μὲν Ἡρακλῆς, εἴπερ ἄρα καὶ ἐτόλμησέ τι τοιοῦτον, ὑπὸ νόσου αὐτὸ ἔδρασεν, ὑπὸ τῆς Κενταυρείου αἵματος, ὡς φησιν ἡ τραγῳδία, κατεσθιόμενος. οὗτος δὲ, τίνος αἰτίας ἕνεκεν ἐμβάλλει φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ; μὴ Δί', ὅπως τὴν καρτερίαν ἐπιδείξηται, καθάπερ οἱ Βραχμᾶνες. ἐκείνοις γὰρ ἑαυτὸν ἠξίου Θεαγένης εἰκάζειν, ὡς ἔοικεν οὐκ οἶδ' ἂν ἐν Ἰνδοῖς εἶναί τινας μωρούς καὶ κενοδόξους ἀνθρώπους. ὅμως δ' ἴσως καὶ ἐκείνους μιμεῖσθαι. οὐδοὶ γὰρ οὐκ ἐμπηδῶσιν εἰς τὸ πῦρ, ὡς Ὀνησίκριτος ὁ Ἀλεξάνδρου κυβερνήτης, ἰδὼν Κάλανον καιόμενον, φησίν. ἀλλ' ἐπειδὴ νήσωσι, πλησίον παραστάντες ἀκίνητοι, ἀνέχονται παρεστῶτες, εἶτ' ὑπεδύοντες τὸ σῶμα, κάονται, οὐδὲ ὅσον ὀλίγον ἀντιτείναντες τῆς κατακλίσεως. οὗτος δὲ τί μέγα, εἰ ἐμπεσὼν τεθνήξει, συναρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ πυρός; οὐκ ἀπ' ἐλπίδος μὴ ἀναπηδήσειεν αὖθις, ἢ ἡμίφλεκτον, εἰ μή, ὥσπερ φασὶ, μηχανήσεται, βαθεῖαν ἡγεῖσθαι καὶ ὑπόθερμον τὴν πυράν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μεταβάλλεσθαι φασὶν αὐτὸν, καί τινα ὀνείρατα διηγεῖσθαι, ὡς τοῦ Διὸς οὐκ ἐῶντος μιαίνειν ἱερὸν χωρίον. ἀλλὰ θαρρείτω τούτου γε ἕνεκα.

A Atqui hoc ipsum quærebam, num quis ex discipulis eius eundem imitaretur? Theagenem itaque in hoc quispiam iure optimo accusare possit, quòd cùm in aliis per omnia viri æmulus esse studeat, hac in parte tamen præcedentem præceptorem minùs sequatur, itérque cum eo faciat, ad Herculẽ, veluti perhibẽt, abeunte, præsertim cùm in breui possit summè ac omnibus numeris felix euadere, per præceps saltem in ignem illapsus. Neque enim in pera, aut baculo, aut sordido pallio circumferendo, æmulationis summa sita est, sed hęc extra periculũ posita sunt, & imitatu facilia, & cuiusuis hominis.

B Ipsum finem & caput æmulari conuenit, ingenti videlicet pyra ex truncis ficulneis & maximè viridibus congesta, fumo semet præfocari. Siquidem ignis non tantùm Herculis & Æsculapij proprium æstimandum est, sed sacrilegorum quoque & parricidarum, quos iudicio condemnatos, hoc ipso supplicio affici videmus: ita vt longè præstabilius esse putem, vobis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim vobis tandem vt peculiare & propriũ adscribi potest. Alioqui etsi Hercules tale quippiã ausus est, doloris & morbi impatientia impulsus hoc fecit, dum à sanguine Centaurico, veluti testis est tragœdia, infectus absumeretur. Cæterùm ille qua causa incitatus seipsum in ignem ferens præcipitat? Per Iouẽ scilicet vt animi tolerantiam hoc argumento notam faciat, non secus atque Brachmanes. Illis enim Theagenes pręceptorem suum assimilare contendit. Quasi verò non etiam apud Indos inueniantur homines vecordes & stolidi, vanæque gloriæ extremè dediti. Attamen quando ita fert animus, imitetur illos. Etenim illi ignem insiliendi morem non habent, veluti Onesicritus classis Alexandrinæ gubernator ait, cùm C Indum ardentem, sicut fama est, conspexisset. Verùm posteaquam cõgesta atque incensa pyra conuenerint, propè assistentes immobiles lẽtè assari fortiter sustinẽt. Deinde ingressi iuxta habitum, ardẽt, ne tantillũ quidem post accubitũ se auertentes. Cæterũ ille quid adeò magni aut præclari designat facinoris, si illapsus suffocatur, à flãmis subitò & violẽter discerptus? Neq; enim eam, vt opinor, spem concepit D in animo, vt semiustus ab igne resiliat, nisi hoc, quod à nõnullis audio, insidiosè struat, vt infrà quoque in fossa pyra profunda sit. Sunt præterea qui illum transformatum iri confirmẽt: eique rei cõprobandę iam percensent somnia tanquam Iupiter cõcessurus non sit vt sacer locus cæde contaminetur. Atqui eam ob rem planè securus sit animi.

Ego enim iurare non dubito nullum profectò deorum grauiter & indignè laturum, si Peregrinus malo & infelici fato pessimè interierit. Sed enim neque facile neque prõptum iam illi est à proposito regredi. Siquidem qui cum illo habent consuetudinẽ, miserum omnibus modis incitant, & in ignem compellunt, non sinentes eundem timore consternari aut trepidare: quorum si duobus discerptis in ignem incideret, solum hoc præclarè & cum multorum gratia faceret. Quinetiam hoc inaudiui, se ampliùs Proteum nominari nolle, sed Phœnicem, quòd & Phœnix auis Indica iam summo confecta senio, pyram dicatur inscendere. Sed enim vana comminiscitur mendacia, oracula quædam vetera percensens, ac si deum quempiam noctis custodem illum fieri oporteat. Ac iam non obscurè aras quoque desiderare videtur, aureísque donariis se honoratum iri planè sperat. Et per Iouem haudquaquam absurdum factu æstimandum est, si in tanta stultorum hominum multitudine inueniantur etiam qui prędicare non vereantur, quòd per ipsum quartana sint liberati, quódque noctu in dæmonẽ nocturnum inciderint. Porrò autem execrandi illius discipuli oraculum quoque, vt opinor, & adytum iuxta pyram machinabuntur, propterea quòd & Proteus ille Ioue natus, huius nominis propater, vaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito certò futurum confirmans, vt sacerdotes quoque illi constituantur flagellorum, aut incendiorum, aut alicuius alterius rei monstrificæ. Aut per Iouem festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festum facibus iuxta pyram celebrandum. Cæterùm Theagenes nuper, vt quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sibyllam quoque ea de re ista prædixisse. Et cur non ipsos percenseamus versiculos?

Ast vbi iam Proteus Cynicos longè optimus inter,
Per loca sacra Ioui rutilũ succenderit ignem,
Tunc omnes quotquot fructu vescuntur agrorum,
Noctiuagum, vt iubeo, placate heroa colẽtes,
Concessa Alcidæ ac Vulcano sede propinquum.

Hæc quidem Theagenes ex Sibylla se audísse falsò prædicat. Cæterùm ego illi Bacidis oraculum contrà memorabo. Ait autem ad hunc modum Bacis, nimiùm verè vaticinatus:

ἐγὼ γὰρ δίκαιος μὲν ἂν, ἡ μὴν μηδένα τῶν θεῶν ἀγανακτήσειν, εἰ Περεγρῖνος κακῶς ἀποθάνοι. ἀ μὴν οὐδὲ ῥᾴδιον αὐτῷ ἔτ' ἀναδῦναι. οἱ γὰρ συνόντες κύνες, παροξύνουσι, καὶ συνωθοῦσιν ἐς τὸ πῦρ, καὶ ἀποκλείουσι τὴν γνώμην, οὐκ ἐῶντες ἀποδειλιᾶν· ὧν εἰ δύο συγκεκαπασάσας ἐμπέσοι εἰς τὸ πυρὰν, τοῦτο μόνον χάριεν ἐργάσαιτο. ἤκουον δὲ ὡς ἄρα Πρωτεὺς ἔτι καλὸς ἀξιοῖ, ἀλλὰ Φοίνικα μετονομάσειν ἑαυτὸν, ὅτι καὶ Φοῖνιξ ὁ Ἰνδικὸν ὄρνεον ὑπερβαίνων πυρὰς λέγεται, πορρωτάτω γήρως τοῦ βιοτικοῦ. ἀλλὰ καὶ λογοποιοῖς, καὶ χρησμοῖς τισι διέξεισι παλαιοῖς δή, ὡς χρεὼν εἶναι δαίμονα νυκτοφύλακα φυλάττειν αὐτόν. καὶ δῆλός ἐστι σωφρονῶν ἤδη ὑπερθυμῶν, καὶ χρυσοῦς ἀναστήσεσθαι ἐλπίζων. καὶ, μὰ Δία, οὐδὲν ἀπεικὸς ἐν τοῖς πολλοῖς τοῖς αἰσήποις εὑρεθήσεσθαί τινας τοὺς καὶ τετραταίων ἀπαλλάξοντας δι' αὐτοῦ φήσοντας, καὶ νύκτωρ ἐντετυχηκέναι τῷ δαίμονι τῷ νυκτοφύλακι· οἱ καταφανεῖς δὲ οὗτοι μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ χρηστήριον, οἶμαι, καὶ ἄδυτον ὑπὲρ τῆς πυρᾶς μηχανήσονται. ὅτι καὶ Πρωτεὺς ἐκεῖνος ὁ Διὸς, ὁ πατὴρ τοῦ ὀνόματος, μαντικὸς ἐπὶ μάρτυρομαι ὑμῖν, ἡ μὴν καὶ ἱερέας αὐτοῦ ἀποδεῖξαί τινα, μαστίγων, ἢ καυτηρίων, ἢ τινος τοιαύτης περιεργίας, ἢ καὶ, νὴ Δία, τελετήν τινα ἐπ' αὐτῷ ἔσεσθαι νυκτερινὸν, καὶ δαδουχίαν ὑπὲρ τῆς πυρᾶς. Θεαγένης δὲ ἑνάλιος, ὡς μοί τις τῶν ἑταίρων ἀπήγγειλε, καὶ Σιβύλλαν ἔφη προφητεύειν περὶ τούτων. καὶ τὰ ἔπη γὰρ ἀπεμνημόνευεν.

Αλλ' ὁπότε μὴν Πρωτεὺς Κυνικῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων,
Ζηνὸς ἐριγδούπου τέμενος καὶ πῦρ ἀναιθύσας,
Εἰς φλόγα πηδήσας, ἔλθῃ ἐς μακρὸν Ολυμπον,
Δὴ τότε πάντες ὁμῶς, οἱ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσι,
Νυκτιπόλον τιμᾶν κέλομαι ἥρωα μέγιστον,
Σωίθρονον Ηφαίστῳ καὶ Ηρακλῆι ἄνακτι.

Ταῦτα μὲν Θεαγένης Σιβύλλης ἀκηκοέναι φησίν. ἐγὼ δὲ Βακίδος αὐτοῦ χρησμὸν ὑπὲρ τούτων ἐρῶ. φησὶ δὲ ὁ Βάκις οὕτω σφόδρα ὡς ἐπιπᾶν,

Αλλ' ὁπότ' ἂν Κυνικὸς πολυώνυμος ἐς φλόγα πολλὴν
Πηδήσῃ δόξης ὑπ' ἐρινύϊ θυμὸν ὀρινθείς,
Δὴ τότε τοὺς ἄλλους κυναλώπεκας, οἵ οἱ ἕπονται, (λύκοιο.
Μιμεῖσθαι χρὴ πότμον ἀποιχομένοιο
Ος δέ κε δηλήσῃ ἑὸν, φθύσῃ μένος Ηφαίστοιο, (χαλκοῦ,
Λάεσσι βαλλέμεν τὸν ταχὰ πρὶν τὸν Αΐδην
Ως μὴ ψυχρὸς ἐὼν, θερμηγορέῃ ὀπὶ χάρῃ,
Χρυσῷ ξὺν ἀθύμῳ πήρῃ, μάλα πολλὰ δεινίζων,
Εν καλαῖς πάτραισιν ἔχων τρὶς πέντε τάλαντα.

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus
Inflammam sese per præceps iecerit acrem,
A furiis vanum propter compulsus honorē,
Protinus occisi, viuum quicunque sequūtur,
Vulpicanes alios imitari fata decebit.
At quicunque metu trepidus vitauerit ignē,
Quàm primùm saxis populo lapidetur Achiuo:
Ne dum friget iners, nugas producat acutas,
Vsuram exercens, & plena diuite pera,
In patria nummosus habens ter quinque talenta.

Τί ὑμῖν δοκεῖ ἄνδρες; ἆρα φαυλότερος χρησμολόγος ὁ Βάκις τῆς Σιβύλλης ἦν); ὥστε ὥρα τοῖς θαυμασοῖς τούτοις ὁμιλητὰς τὸν Πρωτέως, θεασκοπεῖν ἔνθα ἑαυτοὺς ὀξαερώσουσι· τοῦτο γὰρ τὸ καῦσιν καλοῦσι. Ταῦτ' εἰπόντος, αἰσθόμενοι οἱ περιεστῶτες ἀπῆσαν, Ηδη καιέσθω τὸν, ἄξιοι τοῦ πυρός. ἐγὼ μὲν κατέβην ἤδη. Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ τοῦ Θεαγένους· ἀλλ' ὡς ἤκουσε τῆς βοῆς, ἦκεν θύων, ἐκ ἀναβάς· ἐκκεφάλαι, ἐκ μυρία κακὰ διεξὴλθε θεὶς τοῦ καταβεβηκότος· οἶδα γὰρ ὅστις ὁ βέλτιστος ἐκεῖνος ἐκάλεσε. ἐγὼ δὲ ἀφεὶς αὐτὸν διαῤῥηγνύμενον, ἀπῆα ὀψόμενος τοὺς ἀθλητὰς ἤδη γὰρ οἱ Ελλανοδίκαι ἐλέγοντο εἶναι τοῦ πλεθρίου. Ταῦτα μὲν σοι τὰ ἐν Ηλιδι. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ολυμπίαν ἀφικόμεθα, μεσοῦντος ἤδη τοῦ ὀπισθοδόμου τῶν κατηγορούντων Πρωτέως, ἢ ἐπαινούντων τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ, ὥστε καὶ εἰς χεῖρας αὐτῷ ἦλθον οἱ πολλοί, ἄχρι δὴ προελθὼν αὐτὸς ὁ Πρωτεὺς μυρίῳ τοῦ πλήθους περιεμπόμενος, κατόπιν τοῦ τῶν κηρύκων ἀγῶνος, λόγους τινὰς διεξῆλθε περὶ αὐτοῦ, τὸν βίον τε ὡς ἔβιῳ, καὶ τοὺς κινδύνους, οὓς ἐκινδύνευσε διηνεκέμενος, καὶ ὅσα πράγματα φιλοσοφίας ἕνεκα ὑπέμεινε. τὰ μὲν οὖν εἰρημένα, πολλὰ ἦν. ἐγὼ δὲ ὀλίγων ἤκουσα ὑπὸ πλήθους τῶν περιεστώτων. εἶτα φοβηθεὶς μὴ συμπατηθείην ἐν τοσαύτῃ τύρβῃ, ἐπεὶ ἐς πολλοὺς τοῦτο πάθος τῶν ἑώρων, ἀπῆλθον, μακρὰν χαίρειν φράσας τῇ ναπαίνῃ σοφιστῇ, τὸν ὁπιτάφιον ἑαυτῇ πρὸ τελευτῆς διεξιούσῃ.

Quid vobis videtur viri? nunquid Bacis deterior visus est vates esse quàm Sibylla? Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circumspiciendi, vbi potissimùm semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem vocant. Hæc cùm dixisset, certatim ab omnibus circunstantibus succlamatum est: Comburantur iam illicò flammis digniſſimi. Ac ille quidem descendit vbertim ridēs: porrò Nestorem, nempe Theagenem, non latebat vociferatio, verùm exaudito clamore venit illico. Cúmque dicturus ascendisset, magna voce exclamauit, innumera mala de eo percensens, qui descenderat. Minimè verò compertum habeo quódnam illi optimo nomen fuerit. Cæterùm ego relicto illo, vociferatione se rumpente, abibam visurus athletas. Iam enim certaminum iudices & arbitri in circo esse dicebant. Et hæc quidem acta sunt in Elide. Cùm autem veniſſemus in Olympiam, maior ibi multitudo aderat, Proteum accusantium, quàm eius inceptum laudantium, adeò vt non pauci illorum conrixantes ad manus deuenerint: donec progressus ipse Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo præconum certamine: vbi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum quibus exercitiis vitam suam transegisset, quibúsque in periculis versatus fuisset, tum quantas & quàm duras difficultates philosophiæ gratia per omnem ætatem pertulisset. Itaque multa eius generis erant, quæ ille disseruerat. Ego verò saltem pauca quædam præ circunstantium multitudine audiebam. Deinde metuens ne in tanta turba comprimerer, posteaquam multos idem patientes cernerem, abij, longum valere iubens sophistam semet perimentem, suíque funeris epitaphium ante mortem recitantem.

Sed enim tunc etiam hoc inaudieram. Dixerat enim, aureæ vitæ auream quoque ſe velle imponere coronidem: conſentaneum autem eſſe, vt qui Herculeã vitã exegiſſet, Herculeam quoque mortẽ oppetens è viuis diſcederet, aëriq; miſceretur. Ac eam quidem vtilitatem, inquit, ſtatui præſtãdam eſſe hominibus, vt commonſtremillis, qua ratione & mentis conſtantia mortis acerbitas reſpuẽda ſit. Itaque oportet omnes homines mihi morienti Philoctetas prętò eſſe. Iam qui imprudentiores erant ex illis, lacrymas profundebãt, exclamantes: Serua te Græciæ ſaluum atque ſuperſtitem. Cordatiores verò vociferabantur: Perfice quæ facienda decreuiſti. Horum itaque diuerſo ſtudio ſenex non mediocriter perturbatus eſt, ſperans omninò ſe ab omnibus retentum iri quominus in ignem ſe mitteret præcipitem, ſed inuitum & nolentem illis reſiſtentibus in vita ſe manſurum. Ac ſanè cùm præter ſpem atque ſententiam accidiſſet, vt illi quæ arrogantia inductus facienda decreuerat, ea quoque opere comprobanda forent, maiorem in modum expalluit. Cúmque iam mortui cadaueris ſpeciem vultu ac colore præ ſe ferret, per Iouem timore impendiò magis perculſus, ſubtrepidauit etiam. Ego verò, vt opinor, iam quęris quantùm riſerim? Neque enim commiſeratione mihi dignus videbatur, homo ita miſerè ambitioſus, ita anxiè gloriæ cupidus ſupra omnes quotquot vnquam hoc vitio laborauerunt. Nihilo ſecus tamen à multis ſtipatus deducebatur, ac gloriæ amenti deſiderio in præceps rapiebatur, ſubinde oculos in multitudinem admirantium reiiciens, ignarus miſer quòd eos quoque qui ad crucem ducerentur, aut in carnificis manibus tenerentur iam occidendi, multo plures ſubſequerentur. Finitis autem certaminibus Olympicis, quæ omnium pulcherrima fuiſſe cognoui (iam enim quater præſens interfui) cùm currus inopia laborarem, multis diſcedentibus inuitus relinquebar. Cæterùm Proteus exitioſum ſibi ſpectaculum ſubinde protrahens, noctem demum poſtremum tempus ei rei deſtinauit, quando ſe ipſum eſſet concrematurus. Sub noctem itaque mediam aſſumptus à quodam familiari, cùm è ſtrato ſurrexiſſem, conceſſi rectà in Arpinam, vbi pyra erat. Ad id loci viginti erãt ſtadia ab Olympia per Hippodromum ad auroram euntibus. Quum primùm verò eò ventum eſt, offendimus pyram altè congeſtam, in profundum verò ad magni cubiti altitudinem egeſtam. Crebræ faces prætò erant: aridis inſuper ſarmentis & ſtipulis pyra erat intexta, vt quàm primùm igne ſuſcepto in flammam erumperet.

A πλὴν τότε τοῦτον ἐπήκουσα. ἔφη γὰρ βάλεσθαι χρυσῷ βίῳ χρυσῆν κορωνίδα ἐπιθεῖναι· χρῆν γὰρ τὸν Ἡρακλείους βεβιωκότα, Ἡρακλείως ἀποθανεῖν, καὶ αἰσθομένῳ τῆς αἰθέρος. καὶ ὠφελῆσαι, ἔφη, βάλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, δείξας αὐτοῖς ὅτι χρὴ τὸν θάνατον καταφρονεῖν. πρὸς ταῦτα δεῖ μοι τοὺς ἀνθρώπους Φιλοκτήτας γενέσθαι. οἱ μὲν οὖν ἀφρονέστεροι τῶν ἀνθρώπων, ἐδάκρυον, καὶ ἐβόων, Σῶζε τοῖς Ἕλλησιν· οἱ δὲ εὐβουλότεροι ἐκελευόμεθα, Τέλει τὰ δεδογμένα· ὑφ' ὧν ὁ πρεσβύτης οὐ μετρίως ἐθορυβήθη, ἐλπίζων πρὸς ἑξαίφνης B αὐτὸν, καὶ μὴ προήσεσθαι τῆς πυρᾶς, ἀλλὰ ἄκοντα δὴ καθέξειν τὸ τῆς βίας. ὃ δὴ τελεῖν τὰ δεδογμένα, ἀδύνητον αὐτῷ προσπεσὸν, ὠχριᾶν μᾶλλον ἐποίησε· καίτοι ἤδη νεκρικῶς τὸ χρῶτὸ ἔχοντι, ὦ, νὴ Δία καὶ ὑποτρέμειν, ὥστε καταπαῦσαι τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ, εἰκάζεις, οἶμαι, πῶς ἐγέλων. οὐδὲ γὰρ ἔλεῳ ἄξιον ἐμοὶ, οὕτω διερῶντα τῆς δόξης ἀνθρωπον· ὑπὲρ ἀπάντων, ὅσοι τῇ αὐτῇ ποινῇ ἁλισκόμενοι. παρεπέμπετο δὲ ὄμως ὑπὸ πολλῶν, καὶ ἀποφορήτου δόξης, ἀποβλέπων ἐς τὸ πλῆθος τὸ θαυμάζοντος, οὐκ εἰδὼς ὁ ἄθλιος ὅτι C καὶ τοῖς ὀπίσω τὸν ταφὸν ἀπαγομένοις, ἢ ὑπὸ τῶν δημίων ἐλκομένοις, πολλῷ πλείους ἕπονται. καὶ δὴ τὰ μὲν Ὀλύμπια τέλος εἶχε, κάλλιστα Ὀλυμπίων γυμνάσια, ὧν ἐγὼ εἶδον, τετράκις ἤδη ὁρῶν. ἐγὼ δὲ, ὡ γὰρ ἐμὲ ἀπορῆσαι ὀχήματος ἅμα πολλῶν ἐξιόντων, ἄκων ὑπελιπόμην. ὁ δὲ, ἀεὶ ἀναβαλλόμενος, νύκτα τὸ τελευταῖον προσφωνήσας ἐπιδείξασθαι τὴν καῦσιν· καί με τῶν ἑταίρων τινὸς παραλαβόντος περὶ μέσας νύκτας, ἐξαναστάς, ἀπῆλθον ἐπὶ τὴν ἀρπίνης, ἔνθα ἦν ἡ πυρά. σαφῶς πρώτης ἔτι εἰκοσιν ἀπὸ τῆς Ὀλυμπίας καὶ τὸν ἱππόδρομον, ἀπιόντων πρὸς ἕω· καὶ ἐπεὶ τάχιστα ἀφικόμεθα, καταλαμβάνομεν πυρὰν νενησμένην ἐν βάθει, ὅσον ἐς ὀργυιὰν ὁ βάθος. δᾷδες ἦσαν τὰ πολλὰ, καὶ παρεβέβυστο τῶν φρυγάνων, ὡς αἰαφλεῖν τάχιστα.

καὶ ὅπως ἡ σελήνη ἀνέτειλεν (ἔδει γὰρ καὶ ἐκείνην θεάσασθαι τοῦ κάλλιστον τοῦτο ἔργον) προῆσιν ἐκεῖνος ἐσκευασμένος ἐς τὸν αἰεὶ τρόπον, καὶ ξὺν αὐτῷ τὰ τέλη τῶν κυνῶν. καὶ μάλιστα ὁ γενναῖος ὁ ἐκ παίδων, δᾷδα ἔχων, ὁ φαῦλος δευτεραγωνιστής. ἐδᾳδοφόρει δὲ καὶ ὁ Πρωτεύς· καὶ προσελθόντες, ἄλλος ἄλλοθεν ἀνῆψαν· ὁ πῦρ μέγιστον, ἅτε ἀπὸ δᾴδων, καὶ φρυγάνων· ὁ δέ, καί μοι πάνυ ἤδη προσεῖχε τὸν νοῦν, ἀποθέμενος τὴν πήραν, καὶ τὸ τριβώνιον, καὶ τὸ Ἡρακλέους ἐκεῖνο ῥόπαλον, ἕως ἂν ὀδύνῃ ῥυπώσῃ ἀκριβῶς. εἶτα ἡτεῖτο λιβανωτὸν ὡς ἐπισοβοῦντι ὅτι τὸ πῦρ· ἐκ ἀναδόντος τινός, ἐπέβαλέ τε, καὶ εἶπεν, ἐς τὴν μεσημβρίαν ἀποβλέπων (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο προῆν τῆς τραγῳδίας ἐκείνης ἡ μεσημβρία) Δαίμονες μητρῷοι καὶ πατρῷοι δέξασθέ με ἵλεῳ. ταῦτα εἰπών, ἐπέδησεν εἰς τὸ πῦρ, ὑμὴν ἐσῆλθέ γε, ἀλλὰ παρεῤῥάθη ὑπὸ τῆς φλογός, πολλῆς ἠρέμα. αἴδης ὁρῶ γελῶντά σε, ὦ καλὲ Κρόνιε, τὴν καταστροφὴν τοῦ δράματος. ἐγὼ δὲ τοὺς μητρῴους μὲν δαίμονας ἐπιβοώμην, μετὰ τὸν Δία, ὑμᾶς δὲ ἐφεδρεύοντας ἠπόρουν. ὅτε δὴ καὶ τοὺς πατρῴους ἐπεκαλέσατο, ἀναμνησθεὶς τοῦ τοῦ φθόνου εἱρηκότων, οὐδὲ κατέχειν ἠδυνάμην τὸν γέλωτα. οἱ Κυνικοὶ δὲ περιστάντες τὸ πυρὸν, οὐκ ὀλίγα ὠλόλυξαν, σιωπῇ δὲ ἐνεδείκνυντο λύπην τινὰ, εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντες, ἄχρι δὴ ἀποπνιγόμενοι ἐπ' αὐτοῖς, Ἀπίωμεν, φημὶ, ὦ μάταιοι. οὐ γὰρ ἡδὺ τὸ θέαμα ὑπηνεμόν· ὁρᾶτε ὁπόσης αἰθαλομπλαμόνος πονηρᾶς. ἢ περιμένετε ἕως ἂν γραφάς τις ἐπελθὼν, ἀπεικάσῃ ὑμᾶς, οἷος τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἑταίρους τοῦ Σωκράτει περιγράφουσιν; ἐκφυοῖ μὲν γὰρ ἀνιαρότερον, καὶ ἐλοιδορεῖτό μοι, ἔνιοι δὲ καὶ ὅτι τὰς βακτηρίας ἤξαν. εἶτα ὅπως ἠπείλησα ξυναρπάσας τινὰς ἐμβαλεῖν εἰς τὸ πῦρ, ὡς αὐτὸ ποιήσαιτο τοῦ διδασκάλου, ἐπαύσαντο, καὶ εἰρήνην ἦγον. ἐγὼ δὲ ἐπῳδιῶν, ποικίλως, ἐταῖρε, πρὸς ἐμαυτὸν ἐνενόουν τὸ φιλόδοξον οἷόν τί ἐστιν αἰαλογιζόμενος, ὡς μόνος σοῦ ὁ ἔρως ἄφυκτος, καὶ τοῖς πάνυ θαυμασοῖς εἶναι δοκοῦσιν, ἢ χ ὅπως ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ, καὶ πάλαι ἐμπλήκτως, καὶ ἀπονενοημένως βεβιωκότι, καὶ οὐκ ἀναξίως τοῦ πυρός.

A Postea verò quàm luna exorta est (oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse) prodiit ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hîc generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, nõ segniter subministrabat: insuper ipse quoq; Proteus face armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde admotis facibus maximũ ignem succenderunt, nempe facibus & sarmentis copioso igni suppeditãtibus. Ille autẽ (nunc verò fac maximè attẽto sis animo) depositis pera & pallio, ac baculo illo Herculeo, in extremè sordido adstitit a-
B miculo. Deinde postulato thure, vt in ignem spargeret, quidam illi porrexit: quo in ignem coniecto, & versis ad meridiem oculis (etenim ipse quoque meridies ad huius tragœdiæ partẽ attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni dæmones, suscipite me propitij. Quibus dictis actutũ in ignẽ insiluit, nec amplius à quoquam visus est, sed à flãma quæ multa erat, circũfusus disparuit. Iterum tẽ, optime Cronie, fabulę catastrophẽ ridentem video. Ego verò maternos dæmones inclamantẽ per Iouem non admodũ accu-
C sabã. At cùm paternos quoq; inuocaret, recordatus eorũ quæ de patris interfecti cæde dicta fuerant, risum continere non potui. Porrò autem Cynici rogũ circunstantes, nullas quidem profundebãt lacrymas: cæterùm ipso silentio non vulgarem perturbati animi ægritudinẽ indicabant ignem inspicientes, donec vnà cum illis affectus graueolẽtia: Abeamus, inquam, ô stolidi. Neque enim voluptuosum hoc est spectaculum, senem assatum videre, præsertim cùm ita malo odore omnium nares impleantur. An expectatis dum pictor quispiã accedens vos depingat, quẽ-
D admodum in carcere iuxta Socratem socij depicti sunt? His auditis illi indignabantur, & me cõuitiis proscindebant. A nonnullis quoque illorũ ad fustes concursum est. Deinde verò cùm essem illis cõminatus, me correptos per vim quospiam in ignem præcipitaturum, vt præceptoris sequãtur vestigia, à cœpto destiterunt, & pacem egerũt. Ego autem à pyra regressus, equidẽ varia meo cum animo, ô amice, voluebã, identidem mecum reputans cuiusmodinam res esset gloriæ sitis & cupiditas, quippe qua sola quoque magni alioqui viri & admirãdi omnes ex æquo caperentur, nedum hic Proteus, cuius omnis vita parum prudenter instituta, eò tantùm tendebat, vt aliis admirationi esset, & stupori, prorsus flammis non indigni.

Peregrini mors.

Exinde multis occurrebam, & ipsis spectatum euntibus. Etenim existimabant adhuc ipsum viuum relictum iri. Siquidem & hoc priori die fama sparserat, tanquam ad solem orientem salutaturus, quemadmodum aiunt factitare Brachmanas quando pyram sint inscensuri. Itaque multos illorum ab incepto itinere absterrui, dicens omnem rem iam esse confectam, quibus ne hoc ipsum quidem dignum erat diligentia etsi ipsum vidissent locum, ac nonnihil ab igne reliquiarum inuenissent. Hîc mihi, ô amice, infinita erant negotia, dum omnibus percenseo quærentibus, & singula exactè indagantibus. Quoties ergo videram eminentis auctoritatis & gratiæ virum, illi omnem rem nudè & simpliciter vt acta erat, quemadmodum tibi, commemorabam. Cæterùm erga homines bardos & stupidos, & ad audiendum suspenso animo inhiantes, magnificis & tragicis verbis efferebar, Quòd posteaquã pyra fuisset incensa, & semet Proteus iniecisset, facto sub initium ingenti motu, cum horrendo concussæ terræ mugitu, vultur è flamma subuolans, rectà in cœlum iuisset, magna voce humana dicens: Reliqui terram, in Olympum commigro. Illi his auditis obstupescebant animis, ac adorabant perhorrescentes: méque interrogabant, vtrónam, ad auroram, an ad occasum versus subductus esset vultur. Ego verò quodcunque fortè succurrebat, respondebam illis. Porrò vbi ad frequentem hominum celebritatem venissem, in virum canum incidi, & per Iouem, quantum ad vultum & barbam, & reliquam grauitatem attinebat, quantiuis pretij, qui cùm alia de Proteo circunstantibus percẽseret, etiam hoc adiecit, quòd eum, posteaquam combustus esset, aliquanto antè in veste candida vidisset, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc est, septem vocibus perstrepente, obambulantem reliquisset, oleaginis sertis coronatum. Ad extremum super omnia addidit etiam vulturem, persanctè deierans quòd ipsi ex pyra subuolans fuisset conspectus: quem ego paulò antè volantem dimiseram, in hoc, vt hominum stolidorum & stupidorum mentem dementaret atque deluderet. Considera verò reliqua, quæ propter ipsum (vt verisimile est) breui euentura sint. Qualésnam apes locum non sunt frequentaturæ? Quæ verò cicadæ non accessuræ? Quæ cornices non aduolaturæ, quemadmodum ad sepulchrum Hesiodi, & similia?

A εἶτα ἐνετύγχανον πολλοῖς ἀπιοῦσιν, ὡς θεασόμενοι καὶ αὐτοί. ᾤοντο γὰρ ἔτι καθεληλυθέναι ζῶντα αὐτόν. καὶ γὰρ ἡ πρόδρομος τῇ πυρεγερσίᾳ διεδίδοτο, ὡς πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἀσπασόμενος. ὥσπερ ἀμέλει καὶ τοὺς Βραχμᾶνας φασὶ ποιεῖν ὁπόταν μέλλωσι τὰς πυρὰς ἀνιστορεῖν. ἀπέτρεπον οὖν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν, λέγων ἤδη τετελέσθαι τὸ ἔργον, οἷς μὴ καὶ τοῦτ' αὐτὸ περιεσπούδαστον ἦν, κἂν αὐτοῖς ἰδεῖν τὸν τόπον, καί τι λείψανον καταλαμβάνειν τοῦ πυρός. ἔνθα δή, ὦ ἑταῖρε, μυρία πρόσωπα εἶχον, ἅπασι διηγούμενος καὶ αἰσχρίνοισι, καὶ ἀκριβῶς ἐκπεπυθανομένοις. εἰ μὲν οὖν ἴδιόν τινα χαρίεντα, φίλε δή, ὡς σοί, τὰ πραχθέντα διηγούμην. πρὸς δὲ τοὺς βλάκας, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν κεχηνότας, ἐπῃρώδουν τι πρὸς ἐμαυτόν, ὡς ὑπὸ αἰθέρος μὲν ἡ πυρὰ, ἐνέβαλε δὲ φέρων ἑαυτὸν ὁ Πρωτεὺς, σφοδροῦ πρότερον μεγάλου γενομένου, σὺν μυκηθμῷ τῆς γῆς, γὺψ ἀναπτάμενος ἐκ μέσης τῆς φλογὸς, οἴχοιτο ἐς τὸν ἠέρα νόν, ἀνθρωπίνῃ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγων, Ἐλιποῦ γαῦν, βαίνω δὴ ἐς Ὄλυμπον. ἐκφοβοι μὲν οὖν ἐτεθήπεσαν, καὶ προσεκύνουν, ὑποφειτόμενοι, καὶ ἀνέκρινόν με λέγοντες, πότερον, πρὸς ἕω, ἢ πρὸς δύσιν ἐνεχθείη ὁ γύψ; ἐγὼ δὲ, ὃ ἐπελθὸν ἀπεκρινάμην αὐτοῖς· ἀπελθὼν δὲ ἐς τὸν πανήγυριν, ἐπέσην τινὶ πολιῷ ἀνδρὶ, ἐς, νὴ τὸν Δί', ἀξιοπίστῳ ὃ πρόσωπον ὅτι τῷ πώγωνι, καὶ τῇ λοιπῇ σεμνότητι, πάνυ ἄλλα διηγουμένῳ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ ὡς μετ' ὀλίγον καυθήσοιτο, θεασάμενος αὐτὸν ἐν λευκῇ ἐσθῆτι μικρὸν ἔμπροσθεν, καὶ νῦν ἐπὶ λίποι περιπατοῦντα φαιδρὸν ἐν τῇ ἑπταφώνῳ στοᾷ, κοτίνῳ τε ἐστεμμένον· εἶτ' ὀπίσω πάντων προσέθηκε τὸν γύπα, διημυκόμενος ἢ μὲν αὐτὸς ἐωρακέναι αἰσθόμενον ἐκ τῆς πυρᾶς· ὃν ἐγὼ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀφῆκα πτόμενον, καταγελῶντα τῶν αἰσθητῶν καὶ βλακικῶν τὸν τρόπον. σκόπει δὲ λοιπὸν οἷα εἰκὸς ἐπ' αὐτῷ γενήσεσθαι, ποίας μὲν μελίττας ὑποστήσεσθαι ὑπὸ τὸν τόπον, τίνας δὲ τέττιγας οὐκ ἐπαγάγεσθαι, τίνας δ' ἡρῳδιὰς οὐκ ὑποστήσεσθαι, καθάπερ ὑπὸ τὸ Ἡσιόδου τάφον· καὶ τὰ θυιάδια;

εἰκόνας μὲν γὰρ καὶ τε Ηλείων αὐτῷ, καὶ τε τῶν ἄλλων Ελλήνων, οἷς καὶ ἐπεσταλκέναι ἔλεγεν· αὐτίκα μάλα οἶδα πολλὰς ἀναστησομένας. Φασὶ δὲ πάσαις σχεδὸν ταῖς ἐνδόξοις πόλεσιν ἐπιστολὰς διαπέμψαι αὐτὸν, διαθήκας τινὰς, καὶ καταστάσεις, καὶ νόμους. καί τινας ὅτι τούτων ἕνεκα τῶν ἑταίρων ἐκελεύσατο, νεκρολόγους καὶ νεκροδρόμους καταστησάμενος. τοῦτο τέλος τοῦ κακοδαίμονος Πρωτέως ἐγένετο, ἀνδρὸς, ὡς βραχεῖ λόγῳ καταλαβεῖν, καὶ πρὸς ἀλήθειαν μὲν οὐδεπώποτε ἀποβλέψαντος, ὅτι δόξῃ δὲ, καὶ ὃ καὶ τῶν πολλῶν ἐπαίνῳ, ἅπαντα εἰπόντος ἀεὶ, καὶ πραξάντος, ὡς ἂν εἰς πῦρ ἁλέσθαι, ὅτε μηδ' ἀπολαύειν τῶν ἐπαίνων ἐμελλεν, ἀναισθητος αὐτῶν γενόμενος. Εν ἔτι σοι προσδιηγησάμενος παύσομαι, ὡς ἔχῃς ὅτι πολὺ γλαῦξ. ἐκεῖνα μὲν γὰρ πάλαι οἶδα θύνις ἀκούσας μου, ὅτε ἥκων ἀπὸ Συρίας διηγουμένου, ὡς ἀπὸ Τρῳάδος συμπλεύσαιμι αὐτῷ, καὶ τήν τε ἄλλην τρυφὴν ἐν τῷ πλῷ τρυφῶν, καὶ ὃ μειράκιον ὂν ὡραῖον, ὃ ἔπεισε κινίζειν, ὡς ἔχοι καὶ αὐτὸς τινὰ Αλκιβιάδην· καὶ ὡς ὅτι παραπλεῖν μὲν τῆς νυκτὸς ἐν μέσῳ τῷ Αἰγαίῳ, γνόφου καταβαίνοντος, καὶ κῦμα ταραττόμενος ἐγείραντος, ἐκλύσαι μὲν τὸν γναθικὸν ὁ θαυμαστὸς, καὶ θανάτου χρείττων εἶναι δοκῶν. ἀλλὰ μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς, πρὸ ἑνὸς σχεδόν που ἡμερῶν, πλέον, οἶμαι, τοῦ ἰκανῶς ἐμφαγόντος, ἡμέσατό τε τῆς νυκτὸς, καὶ ἑάλω πυρετῷ μάλα σφοδρῷ. Ταῦτα δέ μοι Αλέξανδρος ὁ ἰατρὸς διηγήσατο, μεταπεμφθεὶς ὡς ὅτι σκοπήσων αὐτόν· ἔφη οὖν καταλαβεῖν αὐτὸν χαμαὶ κυλιόμενον, καὶ τὸν φλεγμὸν οὐ φέροντα, καὶ ψυχρὸν αἰτοῦντα πρῶτον ἐρωτικῶς, ἑαυτὸν δὲ μὴ δοῦναι. καίτοι εἰπεῖν ἔφη, πρὸς αὐτὸν, ὡς εἰ πρώτως θανάτου δέοιτο, ἥκειν αὐτὸν ὅτι ταχὺ φύσας αὐτόματον· ὥστε καλῶς ἔχειν ἕπεσθαι, μηδὲν τῷ πυρὸς δεόμενον· τόνδ' αὖ φάναι· Αλλ' οὐχ ὁμοίως ἔνδοξος ὁ θάνατος γένοιτ' ἄν, πᾶσι κοινὸς ὤν. Ταῦτα μὲν ὁ Αλέξανδρος. ἐγὼ δὲ οὐδὲ αὐτὸς πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἶδον αὐτὸν ἐγκεχεσμένον, ὡς ἀποδακρύσαι τῷ φριμεῖ φαρμάκῳ.

A sedenim imagines quoq; ab ipsis Eliensibus reliquísque Græcis missas esse confirmabat: hoc profectò sat scio, breui non paucas erectum iri. Aiunt præterea omnibus fermè ciuitatibus celebrioribus ipsum scriptis epistolis misisse testamenta quædam, & exhortationes ac leges: ac quospiam propter hæc ipsa legatos ex familiaribus elegisse, funeris sui nunciis & cursoribus declaratis. Hic finis vitæ fuit infelicis illius Protei, viri, vt breui oratione cuncta perstringam, qui ad veritatem nunquam respexit: propter gloriam verò & hominum laudem aucupandam, omnia semper & dixerit & fecerit, adeò B vt in ignem quoque se per præceps saltu miserit, quãdo laudum titillatione haudquaquam ampliùs perfuncturus erat, quippe quas mortuus sentire non poterat. Vnum adhuc si addidero, verborum finem faciam, vt abundè habeas quod rideas. Siquidem illa iam olim nosti, quippe quæ statim vt ex Syria domum veni, ex me denarrante audisti, vt à Troade vnà cum illo nauigarim, præter alias quas exercebat inter nauigandum delicias, etiam puerum formosum persuasit vt Cynicæ sectæ se addiceret, videlicet vt esset etiam illi Alcibiades. Et C quemadmodum conterritus sit sub noctem in medio Ægæo, oborta caligine, magnísque fluctibus insurgentibus, vtque cum mulieribus turpiter eiularit admirandus ille, visus sibi potior esse quàm vt mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto antè quàm diem suum obiit, ante nouem fermè dies, plus quàm sat erat, vt opinor, cùm auariter deuorasset, sub noctem vomuit, ac febricula valde vehementi subitò correptus est. Hæc mihi Alexander medicus denarrauit, accersitus in hoc, vt eum inspiceret. Ait ergo se illum semet humi voluentem deprehendisse, æstuantem morbum perferre non valentem, ac frigidã valde, desideranter postulantem: se verò non dedisse. Dicebat quoque ita ad illum dixisse sese: quòd si prorsus mortis amore & cupiditate teneretur, ipsam vltro breui ad ianuam esse venturam, ita vt ignis sibi superuacaneus ad hanc maturandam esse videretur. Ad quæ ita respondisse Proteum aiebat: Atqui haudquaquam perinde celebris & glorioſa oppetendæ mortis futura est ratio, cùm omnibus communis sit. Hæc quidem Alexander. Cæterùm ego quoque illum non ita multos ante dies vnctum conspexi, quemadmodum præ pharmaci amarulentia fleuerit.

Vidésne vt non omnino Æacus cæcutiētes ſuſcipiat? Non abſimile ſiquis iamiam in crucem aſcenſurus, digiti vulnuſculo medeatur. Quid tibi facturus fuiſſe videtur Democritus, ſi horum ſpectator contigiſſet? Nunquid pro dignitate virum deriſiſſet? Et vnde tantus miſero riſus ſuppetiſſet? Proinde, amice, ride & tu ipſe, ac tum maximè & effuſiſſimè, quoties alios eundem admirantes audieris.

A ὁρᾷς; ἢ πόθεν τοὺς ἀμβλυωπιῶντας ὁ Αἰακὸς παραδέχεται; ὅμοιον ὡς εἴ τις ὀλίγου δεῖν ἀναβήσεσθαι μέλλων, ὃ ἐν τῷ δακτύλῳ τρώσαιμα θεραπεύοι. τί σοι δοκεῖ ὁ Δημόκριτος εἰ ταῦτα εἶδε; κατ' ἀξίαν γελάσαι ἂν ὀλίγου τῷ ἀνδρί. καίτοι πόθεν εἶχεν ἐκεῖνος τοσοῦτον γέλωτα; σύ γ' οἶσθα, ὦ Φιλότης, γέλα καὶ αὐτός, ἐπειδὴ μάλιστα ὁπόταν τῶν ἄλλων ἀκούσῃς θαυμαζόντων αὐτόν.

ΔΡΑΠΕΤΑΙ.

FVGITIVI. Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Rursum inuehitur hoc dialogo Lucianus in Philosophos, quos sub fugitiuorum nomine non solùm ipsos per se homines facinorosos ac perditos pleroſque ostendit, verumetiam à turpibus principiis, nullis honestis studiis, nulla disciplina institutos, sed solùm ventris & otij gratia, quò cum maiori ignauia ac securitate, libidini atque aliis vitiis inseruire possint, ad hanc professionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio de eo quod nuper in Olympiis circa Proteum acciderit, sermonē habere (quæ occasio dialogo est) atque ibi inter narrandum philosophiam aduenire, multa querentem ac detestantem de moribus & vitijs recentiorum ac nuper natorum Philosophorum, vt qui non ipsi modò nihil dignum hac professione agant aut tractent, verumetiam iniuriam ac fraudes, quibus alios circumueniant, sub hoc speciosō titulo tegant: expositā interim prima origine, qua de causa Philosophia primùm in terras à Ioue demissa fuerit, quì homines philosophari primùm cœperint, & quale postremum hoc hominum genus sub hac professione sese venditare soleat. Qua querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus, Mercurium & Herculem vnà cum Philosophia ad puniendos huiusmodi impostores demittit, qui, ducente Philosophia, in Thraciam deueniunt, atque ibi fugitiuos quosdam seruos, philosophorum nomine sese tuentes, & quandam Laconici cuiusdam vxorem, libidinis causa secum circumferentes, indicante & adiuuante ad hoc etiam Orpheo poëta, comprehendunt, & malè multatos dominis suis in seruitutem restituunt. Vtrùm autem ex vero aliquo facto occasionē argumenti huius Lucianus traxerit, incertū est: loci certè ac nominis mentio, quam ille subobscurè facit, tale aliquid innuere videntur. Et fuere illis tum temporibus præter Epictetum & Menippum, de quibus notum est, & Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam alij quidam, qui à seruis ad philosophiam progressi sunt, quorum haud dubiè nonnulli non tam virtutis studio quàm ignauiæ & securitatis gratia, quemadmodum & nostra ætate non paucos vidimus, ad hoc vitæ genus excitati fuere.

Interlocutores, Apollo, Iupiter, Philosophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus.

APOLLO: VEráne quę dicunt, Pater, B quòd in ignem quidam se ipsum corā Olympiis iniecerit, homo iam senex, nec ingeneroſus ad talia præstigiator? Siquidem ita nobis Luna retulit, se illum ardentem vidisse dicens. IVP. Et admodum vera, ô Apollo, atque vtinam nunquam facta fuissent. APOL. Num adeò bonus senex erat, & indignus qui in igne

B ΑΛΗΘῆ ταῦτά, φασι, πάτερ, ὡς ἐμβοήσοι τις αὐτὸν φέρων εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἐναιτι Ὀλυμπίων, ἤδη γεροντικὸς ἄνθρωπος, καὶ ἀγυμνάστου θαυματοποιοῦ τὰ τοιαῦτα; ἢ ΣΦΙΝΞ γὰρ ἡμῖν διηγεῖτο αὐτὴ ἑωρακέναι καμόμενον λέγουσα. Ζ. καὶ πάνυ δῆθεν, ὦ Ἀπολλον, ὡς μή ποτε γένοιτο ὄφελεν. ΑΠ. ὅτῳ χρηστὸς ὁ γέρων ἦν, καὶ ἀναξίως ἐν πυρὶ

ἀπολωλέναι; ΖΕΥΣ. καὶ τοῦτο μὲν ἴσως· ἀλλ' ἐγὼ πολλῶν μὲν πάνυ ἀνδρῶν μέμνημαι ἀναθύμιος τότε ὑπὸ κρίσεως πονηρᾶς, οἷόν εἰκὸς ἀποφέρεσθαι ὀσφραινομένους ἀνθρωπίνων σωμάτων. εἰ γοῦν μὴ εἰς τὴν Ἀραβίαν ὡς εἶχον ὑθὺς ἀπιὼν ὠχόμην, ἀπολωλέναι ἄν, οὐ ἴσθι, ἀποπίᾳ τοῦ καπνοῦ· καὶ ὅμως οὐ τοσαύτη εὐωδία, οὐ ἀφθονία τῶν ἀρωμάτων, καὶ οὐ λιβανωτοῦ παμπόλλου, μόλις αἱ ῥῖνες ὑπελαθέσθαι μοι καὶ ἀπομαθεῖν ἤθελον τὴν ἡλίθιαν ἐκείνην τῆς ὀσμῆς, ἀλλὰ καὶ νῦν ὀλίγου δέω ναυτιᾶν, ὑπομνησθεὶς αὐτῆς. ΑΠΟΛ. τί δὲ βουλόμενος, ὦ Ζεῦ, τοιαῦτα εἴργασαι ἑαυτόν; ἢ τί ὄ ἀγαθόν, ἀπὸ μυθρακωδῶν ἐμπεσὼν εἰς τὴν πυράν; ΖΕ. τοῦτο μὲν οὐκ αὖ, ὦ παῖ, φθάνοις καὶ Ἐμπεδοκλῆ περὶ αὐτοῦ ἐγκαλῶν, ὃς ἐς τοὺς κρατῆρας ἦλατο καὶ αὐτὸς οὐ Σικελίᾳ. ΑΠ. μελαγχολίαν τινὰ δηλοῖ λέγεις. αὐτὰρ οὗτός γε τίνα ποτὲ ἄρα τοῦ αἰτίαν ἔχει τῆς ὁρμῆς; ΖΕΥΣ. αὐτό σοι λόγον ἐρῶ, ὃν ἔλεξε πρὸς τοὺς πολίτας, ἀπολογούμενος πρὸς αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς τελευτῆς. ἔφη γάρ, εἴγε μέμνημαι, ἀλλὰ τίς αὕτη ταραχὴ περὶ σὲ τεταραγμένη, καὶ δακρύουσα, πάνυ ἀδικουμένῃ ἐοικυῖα; μᾶλλον δὲ Φιλοσοφία ἐστί, καὶ δοκῶ μέ γε δεῦρο ὑπεροᾶται χειλιάζουσα. Τί ὦ θύγατερ δακρύεις; ἢ τί ἀπολιποῦσα τὸν βίον ἐλήλυθας; ἆρα μή σοι ἰδιῶται αὖθις ὑπεβεβουλεύκασί σοι ὡς ὅ πρόσθεν, ὅτε τὸν Σωκράτη ἀπέκτειναν ὑπὸ Ἀνύτου κατηγορηθέντα; εἶτα φεύγεις ἀφ' ὧν τοῦτο αὖθις; ΦΙΛ. οὐδέν τοιοῦτον, ὦ πάτερ, ἀλλ' εἰσί μοι, ὁ πολιεῦ Διός, ἐπήνοι, καὶ ἀφ' ἡμῶν ἦλθον αἰδούμενοι, καὶ θαυμάζοντές με, καὶ μετανοοῦντες πρόσθεν, εἰ καὶ μὴ σφόδρα ξυνίεσαν ὧν λέγοιμι. οἱ δέ, πῶς ἂν εἴποιμι; οἱ ξυνήθεις καὶ φίλοι φάσκοντες εἶναι, καὶ δοκοῦντά μοι νῦν ὑποδυόμενοι, εἰσί μοι τὰ δεινότατα εἰργάσθαι. ΖΕΥΣ. οἱ φιλόσοφοι ὑπεβουλεύκασί τινα ὑπεβεβουλεύκασί σοι; ΦΙΛ. οὐδαμῶς, ὦ πάτερ, οἵγε ξυνηδίκηνταί μοι καὶ αὐτοί. ΖΕΥΣ. πρὸς τίνων οὖν ἠδίκησαι, εἰ μήτε τοὺς ἰδιώτας, μήτε τοὺς φιλοσόφους αἰτιᾷ; ΦΙ. εἰσί τινες, ὦ Ζεῦ, οὐ μεταξύ τῶν τε πολλῶν, καὶ τῶν φιλοσοφούντων, ὃ μὲν χῆμα, καὶ βλέμμα, καὶ βάδισμα, ἡμῖν ὅμοιοι, ἃ δὲ τούτοις ἐναλλοῖοι· ἀξιοῦσι γοῦν ἐμοὶ πάντες,

A periret? IVP. Et illud forsitan. Ceterùm multam me tum memini insuauitatem, ob nidoris, qualem ab tostis humanis corporibus exhalare par est, fœtorem pertulisse. Etenim ni confestim in Arabiam, vt habebam, discedens abiissem, ob fumi, certè scias, fœditatem periissem: & tamen in fragrantia tanta, aromatúmque copia, necnon thuris abundantia, vix mihi nares odoris obliuiscì, & graueolentiam illam dediscere volebant: sed & nunc cùm tantùm recordor, quasi nauseo. APOL. Quídnam ô Iupiter, volebat cùm ita se ipso abuteretur? aut quódnam inde bonum, si in rogum incideret,
B ac carbonatim deflagraret? IVP. Atqui fili, nonne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari videris, qui in Sicilia & ipse in cratêras insiluit? APOL. Melancholiam quandam molestam dicis. Cæterùm iste quamnam tandem desiderii caussam habebat? IVP. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cùm mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim, si memini, sed quænam est ista quæ accelerans aduentat, perturbata, lacrymans? magna videtur iniuria affecta. Atqui philosophia est,
C ac nomen meum, se ipsam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lacrymaris? aut cur vitam relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ, vt olim, struxere insidias, cùm Socratem ab Anyto accusatum interfecere? ideóne illos fugis? PHI. Nil tale, ô pater, verùm turba illa ingens me laudat, honoréque dignam censens veneratur, & tantumnon adorat, tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi verò, quónam modo dicam? familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induêre, illi me grauissimè læserunt.
D IVPIT. Philosophíne tibi insidias quasdam struxere? PHIL. Minimè, pater. nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IVPIT. A quibus igitur iniuriam perpessa es, si nec Idiotas, neque philosophos incusas? PHIL. Sunt nonnulli, ô Iupiter, inter multitudinem & philosophantes medii, forma, aspectu & incessu nobis similes, hísque ornati: hi mihi subesse gloriantur,

ac nomen noſtrum præ ſe ferunt, diſcipulos, ſectatores ac contubernales ſe noſtros eſſe dicentes: at vita eorum ſceleſtiſſima, ignorantia, temeritate & petulantia penitus eſt referta: nobis iniuria haud parua: ab illis, ô pater, iniuria affecta profugi. IVP. Moleſta hæc, filia: verùm qua re potiſſimùm te læſere? PHIL. Conſidera pater, num parua: etenim cùm vidiſſes humanam vitam iniquitate & iniuſtitia plenam, tanquam ignorantia & violētia agitatam, & perturbatam, tu rerum humanarum, quòd tanta caligine conflictarentur, miſeratus, me in terram demiſiſti, iniungens vt omnem adhiberem diligentiam, quò homines à violentia & mutuis deſinerent iniuriis, ac non beluarum ritu viuerent, ad veritatémque reſpicientes, pacatiùs inter ſe degerent. Dicebas etenim cùm me demitteres, quænam homines agunt, qualitérque, ô filia, ob ignorantiam ſint affecti, tute quoque cernis. Ego verò, quoniam eorum me miſeret, te, quam ſolam tãtis erroribus mederi poſſe arbitror, ex omnibus nobis elegi, ac vt illos cures, demitto. IVP. Noui, multa talia tum dicebam: at tu iam dicere perge quomodo ſub initium te deuolantem homines ſuſceperint, & quæ nunc ab ipſis pertuleris. PHI. Perrexi igitur, pater, non confeſtim ad Græcos, ſed quod longè mihi difficilius opus eſſe videbatur, Barbaros videlicet inſtituere & docere, hoc primum aggrediendum eſſe cenſebam. Intermiſſis igitur Græcis, tanquam qui facilè ſubigi poſſent, ac celeriter vt putabam, frenum ſuſcepturi, iugóque collum ſubdituri forent, ad Indos primò moui, gentem omnium quæ viuunt, maximam: illíſque haud grauatè perſuaſi, vt ab elephantis deſcendentes, mecum conuerſarentur: quemadmodum Brachmanes, felix hominum genus, Nechręis & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi ſubduntur, ac noſtris viuunt inſtitutis, ac omnibus circumhabitantibus honorati, mortíſque genere moriuntur admirando. IVP. Gymnoſophiſtas dicis: de quibus inter cætera & hoc audio, quòd in rogum ingentem aſcendentes ſponte comburuntur, minimè vel forma aut cathedra excidentes: ſed nihil magni hoc:

Qui primi philoſophari cæperint. Brachmanes.

Gymnoſophiſtæ.

καὶ τοὔνομα ὃ ἡμέτερον ὑπερφέρονται, μαθηταὶ, καὶ ὁμιληταὶ, καὶ διασῶται ἡμῶν εἶναι λέγοντες· ὁ βίος δὲ αὐτῶν, παμμίαρος, ἀμαθίας, καὶ θράσους, καὶ ἀσελγείας ἀπλέως, ὕβεις οὐ μικρὰ καθ' ἡμῶν· ἐπὶ τούτων, ὦ πάτερ, ἠδικημένη πέφυγα. ΖΕ. δι' ἃ ταῦτα, ὦ θύγατερ, ἀλλὰ, τί μάλιστα ἠδικήκασί σε; ΦΙΛ. σκόπει, ὦ πάτερ, εἰ μικρά. σὺ γὰρ κατιδὼν τὸν βίον ἀδικίας καὶ ἀθεμιτότητος μεστὸν, ἅτε ἀμαθίᾳ καὶ ὕβρει ξυνόντα, καὶ ταραττόμενον ἐπ' αὐτῷ, κατελεήσας ὃ ἀνθρώπινον ἐπὶ τῇ ἀγνοίᾳ ἐλαυνόμενον, ἐμὲ κατέπεμψας, ἐντειλάμενος ὅτι μελήσειεν, ὡς παύσαιντο μὲν ἀδικοῦντες ἀλλήλους, καὶ βιαζόμενοι, καὶ ὅμοια τοῖς θηρίοις βιοῦντες· ἀναβλέψαντες δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, εἰρηνικώτερον ξυμπολιτεύοιντο. ἔφης γὰρ πρός με καταπέμπων, ἃ μὲν πρόσθεν αὐθαδιάζονται ἄνθρωποι, καὶ ὡς ἀφέξονται ἐπὶ τῆς ἀμαθίας, ὦ θύγατερ, καὶ αὐτὴ ὁρᾷς. ἐγὼ δὲ, ἔλεσθαι γάρ σε, λύειν μόνην ἰάσασθαι αὐτὰ γιγνόμενα οἴμην, πρόχρινας ἐξ ἁπάντων ἡμῶν, πέμπω ἰασομένην. ΖΕΥΣ. οἶδα πολλὰ καὶ τοιαῦτα εἰπών τότε, σὺ δὲ τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη λέγε, ὅπως μὲν ἐπεδείξαντό σε καταπλαγέντα τὸ πρῶτον, ἃ πρὸς δὲ νῦν ἐπ' αὐτῷ πέπονθας. ΦΙΛ. ἤξια μέν, ὦ πάτερ, οὐκ ὀλίγα τοῖς Ἕλλησιν ὤφλισκε, ἀλλ' ὅμως ἐδόκει μοι χαλεπώτερον τοῦ ἔργου εἶναι, τὸ βαρβάροις παιδεύειν, καὶ διδάσκειν, τοῦτο πρῶτον ἠξίουν ἐπιχειρήσασθαι· τὸ Ἑλληνικὸν δὲ εἴων ὡς ῥᾴστον ἐπανορθώσασθαι, καὶ πάλιστα, ὡς γε ἐμοὶ, ἐνδεχόμενον τὸν χαλινὸν οἷ τε, καὶ ἐπαναδησόμενον τῷ ζυγῷ, ὁρμήσασα εἰς Ἰνδοὺς τὸ πρῶτον, ἔθνος μέγιστον τῶν ἐπὶ τῇ βίᾳ, οὐ χαλεπῶς ἔπεισα καταβαίνοντας ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων ἐμοὶ συνεῖναι· ὥστε καὶ γῆρος ὅλιον οἱ Βραχμᾶνες τοῖς Νεχραίοις καὶ Ὀξυδράκαις ὁμόροις, οὗτοι πάντες ἐπ' ἐμοὶ πάπτονται, καὶ βιοδοσί γε κατὰ τὰ ἡμῖν δοκοῦντα, τιμώμενοι πρὸς τῶν περιοίκων ἁπάντων, καὶ ἀποθνήσκουσι τῷ δοκοῦντι τινὶ τοῦ θανάτου τρόπῳ. ΖΕΥΣ. τοὺς γυμνοσοφιστὰς λέγεις. ἀκούω γοῦν πάνυ ἄλλα περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι ὅταν πυρὰν μεγίστην ἀναβαίνοντες, ἀνέχονται καιόμενοι, σβεσθὲν τὸ σῶμα ἢ τῆς καθέδρας ἐκπεσόντες. ἀλλ' ὃ μέγα τοῦτο·

ἔναγχος γοῦν καὶ Ὀλυμπιάσι τὸ ὅμοιον ἐγὼ A nam & ego nuper in Olympiacis ſimile
εἶδον γιγόμενον, εἰκὸς δὲ καὶ σὲ πρόσθεν, καὶ- quiddam fieri conſpexi: quin & tu cùm
μοῦ τότε τῷ γέροντος. ΦΙ. Οὐδὲ αἰσθόμην, ſenex cõflagraret, adeſſe decuiſſet. PHI.
ὦ πάτερ, εἰς Ὀλυμπίαν διὰ τὴν καταράτων Haud ad Olympia, pater, aſcendi, exe-
ἐκείνων, οὓς ἔφην, ὅτι πολλοὺς αὐτῶν ἑώρων crandorum illorum quos dicebam, metu,
ἀπιόντας, ὡς λοιδορήσαιντο τοῖς ξυνελκυδό- quoniam multos eorum abire vidi, tan-
σι, καὶ βοῆς τὸν ὀπισθόδομον ἐμπλήσωσιν quam cõcilio maledicerẽt, latrantéſque
ὑλακτοῦντες, ὥστε οὐδὲ εἶδον ἐκφυὲν ὅπως domus poſteriora clamore implerent: ita
ἀπέθανε. μετὰ γοῦν τοὺς Βραχμᾶνας, εἰς vt nec illum quemadmodum occubuerit
Αἰθιοπίαν ὁδὸς, εἶτα εἰς Αἴγυπτον κατέ- viderim. Poſt Brachmanes igitur confe-
βαινον, καὶ ξυγγενόμην τοῖς ἱερεῦσι, καὶ προ- ſtim in Æthiopiam, inde in Ægyptum *Aegyptij.*
φήταις αὐτῶν, καὶ τὰ θεῖα παιδεύσασα, ἐς Βα- deſcendi, & cum ſacerdotibus & prophe-
βυλῶνα ἀπῆρα, Χαλδαίους καὶ μάγους B tis illorum congreſſa ſum. Quos cùm di- *Chaldæi.*
μιμήσουσα, εἶτα ἐς Σκυθίαν ἐκεῖθεν, εἶτα ἐς uina docuiſſem, in Babylonem perrexi, *Scythæ.*
Θρᾴκην, ἔνθα μοι Εὐμολπός τε καὶ Or- Chaldæos & Magos initians. Inde in *Thraces.*
φεὺς συνεγυμνάσθην, οὓς καὶ προαποστείλα- Scythiam, poſtea in Thraciam, vbi Eu- *Græci.*
σα ἐς τὴν Ἑλλάδα, τὸν μὲν, ὡς τελέσαντα molpus & Orpheus mecum congreſſi
αὐλεῖν, τὸν Εὔμολπον (ἐμεμαθήκει γὰρ τὰ ſunt, quos etiam in Græciam præmiſi,
θεῖα πρὸ ἡμῶν ἅπαντα) τὸν δὲ, ὡς ἐπᾴδειν Eumolpum quidem vt Græcos initiaret
προσδιάζοι τῇ μουσικῇ, καὶ πόδας ῥύθμους (etenim cuncta diuina à nobis didicerat)
εἰπόμην. ἐγὼ δὲ μὲν πρῶτον ῥύθμους ἐλθοῦσάν, Orpheum autem vt in cantando muſica
οὔτε πάνυ ἠσπάσαντο οἱ Ἕλληνες, οὔτε ὅ- eos cogeret: quorum veſtigia confeſtim
λως ἀπέκλεισαν. κατ' ὀλίγον δὲ προσομι- inſecuta ſum: ac ſub initium cùm veniſ-
λήσασα, ἑπτά τινας τῶν ἀπάντων ἑταίρους καὶ C ſem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim verò cum eis conuerſata, ſeptem ex omnibus amicos & diſcipulos collegi, & alium ex Samo, alium verò ex Epheſo, ex Abdera quoque alium, omnino paucos. Quibuſcum Sophiſtarum genus, neſcio quo pacto, mihi ſubpullulauit, neque mea abſolutè æmulans, nec tamen penitus diſcrepans, ſed tanquam Hippocentaurorum genus, compoſitum quid, & mixtum, in medio ſuperbiæ & philoſophiæ errans, neque ignorantiæ finem imponens, neque fixis oculis nos intueri valens, ſed tanquam hebetudine cæcutientes, obſcurũ quid, & dubiam noſtri imaginem vmbrámve quandoque cernẽs, nihilominus tamen exactè cuncta ſe noſſe exiſtimat. Hinc illa inutilis & ſuperuacanea apud eos ſapientia, & vt ipſi arbitrantur, inexpugnabilis, accenditur: arrogantes quoque & dubiæ, necnon abſurdæ reſponſiones: inextricabiles præterea & labyrintheæ interrogationes. Quòd ſi ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignantur, ac contra illos cõſpirant, tandémque in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quamuis fortaſſe tum confeſtim fugere, nec ampliùs eorum cõuerſationem tolerare oportuiſſet:

Sophiſta quales, & vnde.

μαθητὰς προσηγαγόμην, καὶ ἄλλον, ἐκ
Σάμου, καὶ ἄλλον, ἐξ Ἐφέσου, καὶ Ἀβδη-
ρόθεν ἄλλον, ὀλίγους πάνυ πάνυ. μεθ' οὓς ὁ
σοφιστῶν φῦλον οὐκ οἶδ' ὅπως μοι πρόσεπ-
φύετο, οὔτε ζηλωτὸν ἐμοὶ ἐς βάθος, οὔτε κο-
μιδῇ ἀπᾴδον, ἀλλ' οἷόν τι Ἱπποκενταύρων γέ-
νος, σοφόν τι καὶ μικτὸν ἐν μέσῳ ἀλα-
ζονείας καὶ φιλοσοφίας πλανώμενον, οὔτε
τῇ ἀγνοίᾳ τέλεον προσεχόμενον, οὔτε ἡμᾶς
ἀτενέσι τοῖς ὄμμασι καθορᾶν δυνάμε-
νον, ἀλλ' οἷς λημῶντες ὑπὸ τῆς ἀμβλυώτ-
τητος ἀσαφές τι, καὶ ἀμυδρὸν ἡμῶν εἴδωλον,
ἢ σκιὰν ἐνίοτε ἰδόντες αὖ. οἱ δὲ ὤοντο ἀκρι-
βῶς πάντα κατανενοηκέναι. ὅθεν πρὸς αὐτῶν
ἡ ἀλαζὼν ἐκείνη, καὶ περιττὴ σοφία, καὶ ὡς
αὐτοὶ ὤοντο, ἀπροσμάχητος ἀνεφλέγετο, αἱ
κομψαὶ, καὶ ἄπορροι, καὶ ἄτοποι ἀποκρίσεις,
καὶ δυσέξοδοι, καὶ λαβυρινθώδεις ἐρωτή-
σεις. εἶτα κωλυόμενοι, καὶ ἐλεγχόμενοι πρὸς
τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, ἠγανάκτουν, καὶ
συνίσαντο ἐπ' αὐτοὺς, καὶ τέλος, δικαστηρίοις ἐπῆγον, καὶ προεδίδοσαν πιοῦσθαι τὸν κω-
νείου. ἐγὼ μὲν οὖν ἴσως τότε φυγεῖν ῥύθμους, καὶ μηκέτι ἀνέχεσθαι τῶν συνουσιῶν αὐτῶν.

Antiſthenes tamen,& Diogenes,ac paulo pòſt Crates,Menippus quoque, mihi, vt parumper diſceſſum meum differrem, perſuaſere: quod vtinam nunquam factum eſſet:non enim tãta poſtea fuiſſem perpeſſa. IVP. Sed nondum mihi, ô Philoſophia,enarras quemadmodum iniuria ſis affecta, verùm tantummodo indignaris. PHIL. At qualiter, nunc, ô Iupiter, audi: Sceleſtum quoddam hominum genus eſt, & vt plurimùm ſeruile ac mercenarium, haud nobiſcum ob negotiorum multitudinem à pueris conuerſatum: ſeruitutem enim ſeruiuit,aut ſub mercede operam locauit, aut alias artes exercuit,quales par eſt homines tales addiſcere,coriariam, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, vt mulieribus ſit accommoda, & ad filandum apta, ductiliſque, cùm illæ tramam vertunt, vel licium circunuoluunt: talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouêre noſtrum. Poſtquam verò annos viriles ingredi cœpere, ac reuerentiam quæ à quamplurimis amicis exhibetur meis,conſpexerunt,quemadmodúmque homines loquendi eorum libertatem tolerant,& correpti gaudent, ac conſulentibus obtemperant, increpantes denique formidant:hæc omnia tyrannidem haud paruam eſſe arbitrabantur. Verùm addiſcere quæ profeſſioni huic conueniũt, longum erat, ſeu potiùs impoſſibile valde: artificia verò tenuia,& quæ vix cum ſummo etiam labore neceſſaria ſuppeditare poſſent: nonnullis etiam ſeruitus moleſta, & quomodocunque erat, intoleranda videbatur. Re igitur diligenter perpenſa,ancoram nouiſſimam,quam nauigantes ſacram appellant, viſum eſt demittere: ad optimàm itaque ſocordiam declinantes, audaciam quoque & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quæ potiſſimùm cum eis in certamen irent. Conúitia præterea noua excogitarunt, vt prompta eſſent, ac ſolas decertationes has in ore haberent. Qualiánam ad philoſophiam cernis viatica ? proinde & formæ ſtudent, ac oppidoquam eleganter ſe exornant, planéque ita mecum agunt, quemadmodum Æſopus Cumanum illum aſinum feciſſe refert, qui cùm leoninam induiſſet pellem, & aſperè derudiſſet,ſe quoque leonẽ eſſe videri cupiebat: & erant fortaſſis nonnulli qui ei crederent. Noſtra verò admodum,vt noſti,

A νῶ δὲ Ἀντισθένης με, καὶ Διογένης, καὶ μετὰ μικρὸν Κράτης, καὶ Μένιππος, ἅτοι ἐπεισάν ὀλίγον ὑπιμεῖναι τῆς μονῆς, ὡς μὴ ποτε ὤφελον. ὑ γὰρ ἂν τοσαῦτα ἐπεπόνθειν ὕστερον. ΖΕΥΣ. Οὐδέπω μοι λέγεις, ὦ Φιλοσοφία, τίνα ἠδίκησαι, ἀλλὰ ἀγανακτεῖς μόνον. ΦΙΛ. καὶ μάλα ἄκουε, ὦ Ζεῦ, πλίκα ἐστί. μιαρὸν γάρ τι φῦλον ἀνθρώπων, καὶ ὡς ὃ πολὺ δουλικὸν, καὶ θητικὸν, ὑ ξυγγενόμενον ἡμῖν ἐκ παίδων τὸ ἀχρολίας· ἐδούλευε γὰρ, ἢ ἐθήτευεν, ἢ ἄλλας τέχνας, οἵας εἰκὸς τοὺς τοιούτους, ἐμανθανε, σκυτεύειν, ἢ τεκταίνειν, ἢ ταῖς πλυνούς ἔχειν, ἢ ἔρια ξαίνειν, ὡς ὑέργα εἶη ταῖς γυναιξὶ, καὶ ὑμίτρυπα, καὶ καταγάργιτο ὑμῶς, ὁπότε ἢ κρόκιλον ἐκφύαι τρέφοιεν, ἢ μίτον κλώθοιεν. τοιαῦτα τοίνυν ἐν παισὶ μελετῶντες, οὐδὲ ὄνομα ὃ ἡμέτερον ἠδεσαν. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξαντο, καὶ κατεῖδον τιὼ αἰδῶ ὅση τοῖδε τῶν πολλῶν ὑπὸ τοῖς ἑταίροις τοῖς ἐμοῖς, καὶ ὡς ἀνέχονται οἱ ἀνθρωποι τιὼ παῤῥησίαν τιὼ αὐτῶν, καὶ χαίρουσι θεραπεύομενοι, καὶ συμβουλεύσι πείθονται, καὶ ὑπειμώντων ἐστὶ ὡς τοῖσι, ζοῦτα πάντα τυραννίδα ὑ μικρὰν ἡγεῖτο εἶ). ὃ μὲν δὴ μανθάνειν ὅσα τῇ τοιαύτῃ θεραπείᾳ πρόσφορα, μακρὸν ἦν· μᾶλλον δὲ χαμιδὴ ἀδύνατον. αἱ τέχναι δὲ, γλίχρα, καὶ σπουδῆς, καὶ μόγις ἐκαναὶ παρέχειν ἐδύναντο· ἐνίοις δὲ καὶ ἡ δουλεία βαρὺ, ὡς ὧν ὦν ὑστὶν, ἀφόρητον ἐφαίνετο. ἔδοξεν οὖν σκοπουμένοις, τιὼ ὑσάτιον ἄγκυραν, ἣν ἱερὰν οἱ ναυτιλλόμενοι φασὶ, καθιέναι· καὶ ὑπὲ τιὼ βελτίω ἀπόνοιαν ὁρμήσαντες, ἔπι τὲ θράσος, καὶ ἀμαθίαν, καὶ ἀναισχυντίαν προσκαλέσαντες, αἵπερ αὐτοῖς μάλιστα συναγωνίζονται, καὶ λοιδορίας καινὰς ἐμελετήσαντες, ὡς προχείρους εἶεν, ἔχ. δύο σόματα ταύτας μόνας ξυμβολὰς ἔχοντες. ὁρᾷς ὁποῖα πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδια; σχηματίζονται, ἔχ μετακοσμοῦσιν αὐτοὺς ὧ μάλα εἰκότως, ἔχ πρὸς ἐμὲ, οἷ τι ἀμελῆ ὁ Αἴσωπος φησι ποιῆσαι τὸν ἐν τῇ Κύμῃ ὄνον, ὃς λεοντῆν περιβαλλόμενος, καὶ πραχὺ ὀγκώμενος, ἠξίου λέων καὶ αὐτὸς εἶ), καί που τινὲς καὶ ἦσαν ἴσως οἱ πιστεύοντες αὐτῷ. τὰ δ' ἡμέτερα, πάνυ ῥᾴστα, ὡς οἶσθα,

καὶ ἐς μίμησιν εὐχερέα (τὰ ἐξωθεν λέγω) καὶ οὐ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας. δεῖ τελεώνιον περιβαλέσθαι, καὶ πήχεων ἐξαρτήσασθαι, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ἔχειν, καὶ βοᾶν, μᾶλλον δὲ ὀγκᾶσθαι, ἢ ὑλακτεῖν, καὶ λοιδορεῖσθαι ἅπασι. τίνι ἀσφάλειαν γὰρ αὐτοῖς τοῦ μηδὲν ὅτι τοιοῦτον παθεῖν; ἢ ποῖος ὄγκος αἰδοῦς ἐπέσχεν ἐμελλεν. ἡ ἐλευθερία δὲ, εὐχερὴς, ἀκόντος τοῦ δεσπότου, κἂν εἰ βούλοιτο ἀπάγειν, παραβιασομένου τῷ ξύλῳ. καὶ τὰ ἄλφιτα οὐκ ἔτ' ὀλίγα, οὐδὲ ὡς ἐπὶ τοῦ, μάζα ψιλή. ὄψον δὲ ὀψώνιον, ἀ πάνυ πολλοῖς οἴονται, ἢ αἰδοῖ τοῦ ἤθους, ἢ δείᾳ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι κακῶς. καὶ γὰρ αὖ κἀκεῖνο εὖ ἴσασιν, οἶμαι, ὡς ἀξίσου καθεστήσονται τοῖς ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν. οὐδὲ τίς ὁ δικαίων, καὶ ἀδικρινῶν τὰ τοιαῦτα, ἔσται, ἰὼ μόνον τὰ ἔξω ἢ ὅμοια. ἀρχὴν γὰρ οὐδὲ τὸν ἔλεγχον δέχονται, ἰὼ ἔρηταί τις οὕτως κοσμίως, καὶ καταβεβαχύ, ἀλλ' ὑβρεῖς βοῶσι, κἀ ὅτι τοῦ ἀκροπόλιν τοῦ ἑαυτῶν αἰσθάνεσθαι τοῦ λοιδορεῖσθαι, καὶ εὐχερέστατον ὁ ξύλον. ἐπὶ μὲν τὰ ἔργα ζητῆς, οἱ λόγοι πολλοί· ἐπὶ δὲ ἀπὸ τῶν λόγων κρίνειν ἐθέλοις, τὸν βίον ἀξιοῦσι σκοπεῖν. διαβρύων ἐμπέπλησται πᾶσα ἡ πόλις τῆς διαύτης ῥαδιουργίας, κἀ μάλιστα τὸν Διογένη, καὶ Ἀντισθένη, καὶ Κράτητα ὑπογραφομένων, καὶ ἐπὶ τῶν χιτωνίσκων, ἢ ὃ μὲν χρήσιμον ὁπόσον ἔνεστι τῇ φύσει τῶν κυνῶν, οἱ ὃ φυλακτικὸν, ἢ ὃ οἰκουρικὸν, ἢ ὃ φιλοδέσποτον, ἢ μιμητικὸν, οὐδαμῶς ἐζηλώκασιν· ὑλακτικὸν δὲ, καὶ λιχνείαν, καὶ ἁρπαγὴν, καὶ Ἀφροδίσια συχνὰ, καὶ κολακείαν, καὶ τὸ σαίνειν τὸν διδόντα, καὶ παρὰ τραπέζας ἔχειν, ταῦτα ἀκριβῶς ἐκπεπονήκασιν. ὄψει δίνιον μὲν μικρὸν οἷα ἔσται. οἱ γὰρ ἐκ τῶν ἐργαστηρίων ἅπαντες ἀναπηδήσαντες, ἐρήμους τὰς τέχνας ἐάσουσιν, ὅταν ὁρῶσιν σφᾶς μὲν πονοῦντας, καὶ κάμνοντας, ἔωθεν εἰς ἑσπέραν ὑπεκκαυφόντας τοῖς ἔργοις, καὶ μόγις ἀποζῶντας ἐκ τῆς τοιαύτης μισθαρνίας· ἀργοὺς δὲ καὶ ῥᾳθύμους αὐθαδεστάτους, ἐν ἅπασιν ἀφθόνως βιοῦντας, αὐτοῦντας μὲν τυραννικῶς,

A sunt facilia, & ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotij, vel vestem sibi tritam circundare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, vel vociferari, aut potiùs rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quòd nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas verò etiam inuito domino prompta: qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur violentiam. Cæterùm farina non ampliùs pauca, neque placenta vt antea tenuis, obsonia verò nequaquam solita, cepéve agreste, sed B carnes omnifariam, & vinum quod suauissimum: quin & aurum cùm volunt, paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, vel, vt ipsi dicunt, pecora detondent, multósque dare existimant vel habitus veneratione, aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoque, vt arbitror, præuidêre, quò ex æquo inter rectè philosophantes collocarentur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tantùm exteriora essent similia, quandoquidem nec principium redargutionis sustinent: veluti si dicatur, quis ille sic ornatus, & tam repentè? sed C confestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiam scilicet, confugiunt, lignúmque promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi: quòd si à sermonibus iudicare velis, vitâ considerandam esse censent. Tali igitur impostura ciuitas repleta est vniuersa, & maximè sub Diogenis, Antisthenis, & Cratetis titulo, necnon canum prætextu. Cæterùm quod natura optimum optimum est in canibus, veluti custodia, vel domus tutela, aut herilis amor, siue memoria, minimè imitantur, verùm latratu, gulositate, rapina, venereis, crebris adulationibus, dantium blanditiis, mensarum denique frequentatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulo pòst quónam hæc euadant, videbis. omnes enim ex officinis exilientes, artes relinquent desertas, cùm cernunt se laborantes, & operibus desudantes, ab aurora ad vesperum vsque defatigatos, vix tamen mercede tali vitam sustẽtare posse: segnes verò & subdolos homines, abundè in omnibus viuentes, tyrannicè quidem postulantes,

ac promptò accipientes, & cùm non acceperint, indignantes, neque si acceperunt, laudantes: hoc Saturnium eis videbitur seculum, spontéque mel ipsum ex cœlo in ora influere. Proinde res minùs esset molesta, si cùm tales sint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nunc verò cùm admodum casti & seueri ab extra & in publicis appareant, si puerum nacti fuerint formosum, vel mulierem speciosam, aut quid silentio dignum sperant, qualiánam faciunt? Nonnulli verò & hospitum suorum adulterantes vxores abducunt, Iliensis illius iuuenis instar, tanquam & ipse quoque philosophaturæ essent. Inde communiter illas vniuersis coëuntibus prostituentes, Platonis se legem implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto sacer ille mulieres communes esse debere censuit. Quæ verò in conuiuiis agunt, quemadmodum inebrientur, longum esset recensere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipsi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter se inuenies contrarium, quàm illorum sermones & opera: quemadmodum cùm adulationem odio habendam asserunt, & tamen adulandi gratia gnathonicã vel assentationem ipsam exuperent. Alios verà loqui hortantur, cùm ipsi nec linguam nisi mentiendo mouere possint. Voluptates omnibus sermone inimicæ, Epicurúsque hostis, opera verò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea vehementia, leuissimarúmque rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos superant. Non paruum igitur risum spectatoribus mouent, cùm quouis etiam fortuito casu adeò illis ira ebullit. Colore autem liuidi videntur, impudens quid & abominabile præ se ferentes. Os verò spuma vel potiùs veneno est refertum: ne tu illic cùm fœda illa euomitur illuuies, deprehendaris, caue. Proin aurum vel argentum, Hercules, neque possidere dignantur. obolus sufficit vt lupinos emant. nam potum fons seu riuus suppeditabit. At paulo pòst non obolos vel drachmas paucas, sed totas postulant diuitias, adeò vt mercator quispiam tanto impleri onere posset, quantum illis ad quæstum Philosophia cõfert.

A λαμβάνοντας δὲ τοῦ χείρους, ἀγανακτοῦντας δὲ εἰ μὴ λάβοιεν, οὐκ ἐπαινοῦντας δὲ, οὐδ' εἰ λάβοιεν. τοῦτο ὁ ὅτι Κρόνου βίος δοκεῖ αὐτοῖς, καὶ ἀτεχνῶς ὃ μέλι αὐτὸ ἐς τὰ στόματα ἐρρύη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἦν ἂν ἀληθὲς ὃ λόγος, εἰ τοιοῦτοι ὄντες, μηδὲν ἐς ἡμᾶς ἄλλο ἀξύβελον. οἱ δὲ μάλα σεμνοὶ καὶ σκυθρωποὶ τὰ ἔξω, καὶ τὰ δημόσια φαινόμενοι, ἐὼ παιδὸς ὡραίου ἢ γυναικὸς λάβωνται καλῆς, ἢ ἐλπίσωσι σιωπᾶν ἄξιον, οἷα ποιοῦσιν; ἔνιοι δὲ, καὶ ξένων τῶν σφετέρων γυναῖκας ἁπάγοισι μοιχεύσοντες, καὶ τὰ τῶν Ἰλιέα ἐκείνου νεανίσκων, ὡς φιλοσοφοῖεν δὴ καὶ αὐταί. εἶτα κοινὰς τούτους ἅπασι τοῖς ξυνοῦσι παρθένους, Πλάτωνός τι δόγμα οἰόμενοι ποιεῖν, οὐκ εἰδότες ὅπως ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀξίου κοινὰς ἡγεῖσθαι τὰς γυναῖκας. ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις δρῶσι, καὶ ἃ μεθύσκονται, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· καὶ ταῦτα ποιοῦσι, πῶς οἴει κατηγορεῖτε αὐτοὶ μέθης, καὶ μοιχείας, καὶ λαγνείας, καὶ φιλαργυρείας; σοῦ γοῦν οὕτως ἄλλο ἄλλῳ ἐναντίον, ὡς τοὺς λόγους αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα, οἷς, κολακείαν μισεῖν φασι, κολακείας ἕνεκα τὸν Γναθωνίδην ἢ τὸν Στρουθίδην ὑπερβαλέσθαι δυνάμενοι, ἀληθεύειν τοῖς ἄλλοις παρέπεντες· οὐκ ἂν οὐδὲ κινῆσαι πρὸς γλῶτταν μὴ μετὰ καὶ τοῦ ψεύσασθαι δυνάμενοι. ἡδονὴ πᾶσιν ἐχθρὸν τὸν λόγον, καὶ ὁ Ἐπίκουρος πολέμιος, ἔργῳ δὲ ἅπερ ταῦτα ἅπαντα παρέχεται. ὃ δὴ ὀξύχολον, καὶ μικροψίτιον, καὶ πρὸς ὀργὴν ῥᾴδιον, ὑπὲρ τὰ βρεφύλλια τὰ νεογνά. γέλωτα γοῦν οὐ μικρὸν παρέχουσι τοῖς θεωμένοις, ὁπότ' ἂν ὑπὸ τῆς τυχούσης αἰτίας ὀργισθῶσι· μὲν αὐτοῖς ἡ χολὴ, πελιδνοὶ δὲ τὴν χροιὰν βλέπονται, ἰταμόν τι καὶ παράφορον δεδορκότες, καὶ ἀφεγγές, μᾶλλον δὲ ἰοῦ μεστὸν αὐτοῖς ἡ ὄψις. μὴ σύ γε ἐκείνοις τύχοις, ὅτε ὁ μαινὸς ἐκεῖνος ἐκχεῖται βόρβορος. χρυσίον μὲν, ἢ ἄργυρον, Ἡράκλεις, οὐδὲ κεκτῆσθαι ἀξιοῦσι, ὀβολὸς ἱκανὸς, ὡς ἅπαξ εἰπεῖν. ποτὸν γὰρ, ἢ κρουνὸν ἢ ποταμὸς παρέξει. τὸ μετ' ὀλίγον αἰτοῦσιν οὐκ ὀβολοὺς, οὐδὲ δραχμὰς ὀλίγας, ἀλλὰ πλούτους ὅλους. ὥστε τίς ἔμπορος τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φόρτου πλήσειεν ἄν, ὅσον τούτοις φιλοσοφία εἰς χρηματισμὸν συντελεῖ;

εἶτ' ἐπειδὴ ἱκανῶς συλλέξωνται, καὶ ὀπτισθῶνται, ἀποῤῥίψαντες σκῆνος ὃ δύστηνον τειχώνιον, ἀγροὺς σείοντε καὶ ἐσθῆτας τὰς μαλακὰς ἐωρίαντο, καὶ παῖδας κομήτας, καὶ σκευοθήκας ὅλας, μακρὰ χαίρειν φράσαντες τῇ πήρᾳ τῇ Κράτητος, καὶ τῷ τείχωνι τῷ Ἀντισθένους, καὶ τῷ πίθῳ τῷ Διογένους. οἱ ἰδιῶται δὲ ταῦτα ὁρῶντες, καταγιγνώσκουσιν ἤδη φιλοσοφίας, καὶ ἀπρεπῶς εἶ τοιούτους οἴονται, καὶ μὰ τῆς διδασκαλίας αἰτιῶνται. ὥστε πολλοῦ ἤδη τοῦ χρόνου, ἀδυνατόν μοι γεγένηται καὶν ἕνα τινὰ τοιοῦτον προσαγαγέσθαι αὐτῷ· ἀλλὰ ὃ τῆς Πηνελόπης σκῆνο πάσχω. ὁπόσον γὰρ δὴ ἐγὼ ὀξυφήνω, τοῦτο σὺν ἀκαρεῖ αὖθις ἀναλύεται. ἡ Ἀμαθία γ', καὶ ἡ Ἀδικία, ὑπηγέλασαν, ὁρῶσαι ἀνεξέργαστον ἡμῖν τὸ ἔργον, καὶ ἀλύτου πόνου. ΖΕΥΣ. οἷα, ὦ θεοί, πέπονθεν ἡμῖν ἡ Φιλοσοφία περὶ τῶν καθαιρέτων ἐκείνων; ὥστε ὥρα σκοπεῖν ὅ, τι καὶ προακτέον, ἢ ὅπως αὖθις μετελθοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ κεραυνὸς, ἀπαγὲ μιᾷ πληγῇ, καὶ ὁ θάνατος ταχύς. ΑΠΟΛ. ἐγώ τοι, ὦ πάτερ, ἐκποδὼν ἥσομαι, μισῶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἤδη τοὺς ἀλαζόνας, ἀμούσους ὄντας, ἐκτὸς τῶν Μουσῶν ἀγαναχτῶν. κεραυνοῦ μὲν γὰρ, ἢ τῆς σῆς δεξιᾶς, οὐδαμῶς ἐκφοὶ ἄξιοι. τὸν Ἑρμῆν δὲ εἰ δοκεῖ, αὐτοκράτορα τῆς κολάσεως καταπέμψωμεν ἐπ' αὐτούς. ὃς ἅτε δὴ περὶ λόγους ἔχων καὶ αὐτὸς, τάχιστα εἴσεται τούς τε ὀρθῶς φιλοσοφοῦντας, καὶ τοὺς μή. εἶτα τοὺς μὲν ἐπαινέσεται, ὡς δὲ εἰκὸς· οἱ δὲ κολασθήσονται, ὅπως αὖ ἐκείνῳ τοῦδε τὸν κηρὸν δοκεῖ. ΖΕΥΣ. οὕτω λέγεις, ὦ Ἄπολλον, ἀλλὰ σὺ, ὦ Ἑρμῆ, ἅμα καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν ἔχοντες, ἅπτε ὡς τάχιστα εἰς τὸν βίον. τετρακισχιλίαται γοῦν ἄθλον οἷον τὸν τοῦ μικρὸν σκωτελέσθαι, ὦ σκηνόψης μακρὰ οὕτω καὶ ἀναίσχυντα θηρία. ΗΡΑ. καὶ μὴν ἄμεινον ἦν, ὦ πάτερ, τὴν κόπρον ἐκκαθάραι αὖθις τοῦ Αὐγείου, ἢ τούτοις συμπλέκεσθαι. ἀπίωμεν δ' ὅμως. ΦΙΛ. ἄκουσα μέν, ἀκουσθῆναι δὲ καὶ τὰ δόξαντα τῷ πατρί. ΕΡΜ. καὶ πάνυ, ὡς καὶ ὀλίγοις αὐτῶν ὑπαντιάσωμεν σήμερον. ποίαν δὲ χρὴ παρεσκευάσθαι ὦ Φιλοσοφία; σὺ γὰρ οἶσθα ὅπου εἰσὶν, ἢ που δῆλον ὅτι ἐν τῇ Ἑλλάδι. ΦΙΛ. ὕδαμῶς· ἢ πόθεν ὀλίγοι, ὅσοι ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν, ὦ Ἑρμῆ.

A Inde postquam ad satietatem vsque corrasere, ac frumentati sunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac vestes molles, pueros quoque cincinnatos, necnon instructas domos totas emunt, Cratetis perę, Antisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum valere dicentes. Talia cùm idiotæ cernunt, Philosophiam iam conspuunt, omnésque tales esse arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non desinunt, adeò vt longo iam tempore impossibile mihi fuerit vel vnum ex eis conciliare: sed planè Penelopes illud patior. etenim quantum ego texo, tantum cur-
B sus eueſtigio dissoluitur. Ignorantia verò & Iniustitia, cùm opus nostrum inextricabile, laborémque cernunt inanem, minimè à risu temperant. IVPIT. Proh ô dei, qualia nobis Philosophia ab execrandis illis perpessa est? quapropter considerandi tempus adest, quid faciundum, vel quo pacto è medio sint tollendi. Cæterùm fulmẽ eos iaculatione vnica, mórsque auferet cita. APOL. Ego tibi pater aurem vellàm: nam & ipse iam arrogantes, & à Musis alienos, Musarum gratia indignatus, odi: fulmine siquidem aut
C tua dextra minimè illi digni sunt. Mercurium autem, si videtur, pœnæ exactorem ad illos demittemus: is, tanquam qui & ipse inter disciplinas versatur, celerrimè eos qui rectè philosophantur, & qui minùs, cognoscet: dein hi quidem, vt par est, laudabuntur, illi verò quemadmodum ex tempore videbitur, plectentur. IVPIT. Rectè dicis Apollo: sed & tu Hercules, vnà Philosophiam ipsam pariter ducentes, properiter in vitam abite, certaménque decimumtertium istud, nec paruum, te absoluere putato, si tam sceleſta & impudentissima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præstaret, quàm cum talibus manus conferre: eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen sententia subsequendum est. MER. Descendamus, quandoquidem haud paucos ex illis hodie cõteremus. Cæterùm ô Philosophia, quónam tendere oportet? tu enim vbi versantur, nosti: an perspicuum est quòd in Græcia? PHI. Minimè, nisi admodum pauci, qui rectè ô Mercuri philosophãtur.

Illi verò Attica haud indigent paupertate, sed vbi auri & argenti eruitur copia, ibi nobis sunt quærendi. MERC. Nunquid igitur confestim in Thraciam abeundum? HERC. Bene dicis: ego vos in via deducam: nam cuncta Thracum, vtpote qui sæpius illuc accesserim, cognoui: & nunc huc mihi flectatis. MER. Quónam dicis? HER. Videtisne Mercuri & Philosophia, montes duos maximos, omniúmque pulcherrimos? maior Hæmus est, oppositus verò Rhodope: at campus interiectus, perquam fertilis, ab vtriusque confestim radice se pandens: & colles quosdam tres perpulchros assurgentes, minimè asperitate deformes, tanquam subiectæ ciuitatis arces varias: & iam vobis ipsa apparet. MERC. Ita per Iouem ô Hercules, maxima, & omnium formosissima: etenim à longè illius resplendet pulchritudo: quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illam alluens. HERC. Hebrus est, ciuitas verò Philippi illius opus: proinde nos iam contege, nebuláque inuolue, vt bona descendamus fortuna. MERC. Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet vt animalia indagentur? HERC. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus: nam præco es: ne igitur præconium enuntiare cuncteris. MERC. Haud difficile hoc, verùm illorum nomina ignoro: tu igitur Philosophia, quo nomine sint appellandi, insuper & signa profer. PHI. Sed neque ipsa manifestè quínam vocentur noui, quoniam nullum mihi cum his consortium. Cæterùm non aberrabis si eos à possidendi desiderio, vel Possidonios, aut Possidippos, seu Possicleos, vel Possifundos, aut Possidoros nominaueris. MER. Bene dicis: sed quinam hi sunt qui & ipsi circũspectant? atqui accedunt, & quid loqui velle vidétur. VIRI. Potestis ne ô viri, vel tu optima, nobis indicare, num ternos pariter videritis præstigiatores, ac mulierem quandam Laconicè corpus ornatam, aspectu masculo, ac penè virili? PHI. Papæ! hi nostra quærunt. VIRI. Quomodo vestra? etenim Fugitiui illi omnes: nos verò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam desideramus. Intelligetis autem cúrnam ipsos quæramus. MERC. Igitur pariter enuntiemus præconium.

Thracia hypotypo-sis.

Philippi ciuitas.

A οὗτοι δὲ οὐδὲν Ἀττικῆς πενίας δέονται, ἀλλ' ἔνθα πολὺς χρυσὸς, ἢ ἀργυρος ὀρύττεται, ἐκεῖ που ζητητέοι εἰσὶν ἡμῖν. ΕΡΜ. ὁδηγοῦμεν οὖν ἐντεῦθεν τῆς Θρᾴκης ἀπιτέον. ΗΡΑ. οὖ λέγεις, ἐπήσομαί γε ὑμῖν τῆς ὁδοῦ. οἶδα γὰρ τὰ Θρᾳκῶν ἅπαντα, συχνάκις ἐπελθών. καί μοι τῶν δὲ ἤδη πρὸ ποδὸς ἐσόμεθα. ΕΡ. ποίων λέγεις; ΗΡΑ. ὁρᾶτε ὦ Ἑρμῆ καὶ Φιλοσοφία; δύο μὲν ὄρη μέγιστα καὶ κάλλιστα ὁρῶν ἁπάντων, Αἷμός ἐστι ὁ μεῖζον, ἡ καταντικρὺ δὲ, Ροδόπη, πεδίον δὲ ἐπιπεπταμένον, πάμφορον, ἀπὸ τῶν πρόποδων ἑκατέ-

B ρων βαθὺς ἀρξάμενον· καὶ τινας λόφους πρὸς πόλιν καλοὺς ἀνεσκάφας, οὐκ ἀμόρφως τῶν πραχύτητα, οἷς ἀκροπόλεις πολλὰς τῆς ὑποκειμένης πόλεως. καὶ ἡ πόλις γὰρ ἤδη φαίνεται. ΕΡΜ. νὴ Δί', ὦ Ἡράκλες, μεγίστη, καὶ καλλίστη ἁπασῶν. πορρώθεν οὖν ἀπολάμπει ὁ κάλλος. καὶ τις ποταμὸς μέγιστος παρεμείβεται, πόλυ σὺν χερσὶ φαύων αὐτῆς. ΗΡΑ. Εὖρες μὲν, σοῦ. ἡ δὲ πόλις, ἔργον Φιλίππου ἐκείνου. ἐπ' ἡμεῖς ἤδη πρόσχωροι, καὶ ἐπωνέφελα· ὥστε βλέπωμεν ἀγαθῇ τύ-

C χῃ. ΕΡΜ. οὕτω γενέσθω. πῶς οὖν χρὴ ποιεῖν, ὅπως τὰ θηρία ἐξιχνευτέον; ΗΡΑ. τοῦτο μὲν σὸν ἤδη ἔργον, ὦ Ἑρμῆ, κῆρυξ γὰρ εἶ, ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις κηρύττων. ΕΡΜ. οὐδὲν τοῦτο χαλεπόν. ἀλλὰ τά γε ὀνόματα οὐκ ἐπίσαμαι αὐτῶν. σὺ οὖν ὦ Φιλοσοφία, λέγε, οἵας τινὰς ὀνομαστέον, καὶ τὰ σημεῖα προσέπι. ΦΙ. οὐδὲ αὐτὴ μὲν οἶδα ὅ τι φατὲς, οἵ τινες ὀνομάζονται, διὰ δὲ μὴ ξυγγενείας αὐδῆς. ἀπὸ δ' οὖν τῆς ἐπιθυμίας ἴσως ἐχθροὶ εἰς τὰ

D κτήματα, οὐκ ἂν ἀμφίβοις προσκαλῶν Κτήσωνας, ἢ Κτησίππους, ἢ Κτησικλέας, ἢ Εὐκτήμονας, ἢ Πολυκτήτους. ΕΡ. οὐ λέγεις. ἀλλὰ τίνες οὗτοί εἰσιν, ἢ τί καὶ προσιόντος αὐδοῖ; μᾶλλον δὲ ἐπ προσίασι, καὶ τί καὶ ἔρεσθαι θέλουσιν. ΑΝΔ. ἆρ' ἂν ἔχοιτε ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἢ σὺ, ὦ βελτίστη, εἴ τινας πρὸς γόητας ἅμα εἴδετε, καὶ τινα γυναῖκα σὺν χερσὶ κεκαρμένην εἰς ὃ Λακωνικὸν, ἀρρενωπὸν, ἐπ κομιδῇ ἀνδρικήν; ΦΙ. παπαῖ, τὰ ὑμέτερα οὗτοι ζητοῦσι. ΑΝ. πῶς

τὰ ὑμέτερα; ΦΙ. Δραπέται γὰρ σκῆνοι ἅπαντες. ἡμᾶς δὲ τὴν γυναῖκα μάλιστα μετιμεν, ἣν ἀπροφασίστως προσέβαλεν αὐτῶν. εἴσεσθε δὲ καθότι ἐπ ζητοῦμεν αὐδοῖς. ἐγὼ γὰρ ἅμα κηρύττωμεν·

εἴ τις ἀνδράποδον Παφλαγονικὸν, τῶν ἀπὸ Σινώπης βαρβάρων, ὄνομα τοιοῦτον, οἷ ἀπὸ κτημάτων, ὑπῆρχεν; ὃν χρῶ κουρέαν, ὃν γνάθῳ βαθῇ πώγωνα ἐξημμένον, καὶ τερηδόνιον ἀμπεχόμενον, ὀργίλον, ἄμουσον, τραχύφωνον, λοίδορον, μιαρόν ὅτι ῥητὰ αὐδῶμεν. ΔΕ. νοσεῖ σοῦ, ὁ κηρύττων. ὡς ἐκεῖνός γε ὄνομα ἐμοὶ, Καίδαεος. καὶ ἐκόμα δὲ, καὶ ὁ γνάφον ἐπίλλετο, καὶ τέχνῃ τὴν ἐμὴν ἠπίστατο. ἀπέκφρε γὰρ ἐν τῷ γναφείῳ καθήμενος, ὁπόσον περιττὸν τοῖς ἱματίοις τῶν χροκίδων ἐπῄνθει. ΦΙ. ἐκεῖνος αὐτός ἐστιν ὁ οἰκέτης ὁ σός. ἀλλὰ νῦν φιλοσόφῳ ἔοικεν, ἀκριβῶς ἑαυτὸν ἀπογνάψας. ΔΕ. ὦ τῆς τόλμης, ὁ Καίδαεος φιλόσοφος, φησὶν, ἡμῶν ὃ οὐδεὶς λόγος. ἀμέλει ἀπόνως αὐθυρήσομεν, ξυνίησι γὰρ, ὡς φησιν, αὐτή. ΦΙ. τίς δ' οὗτος ἄλλος ὁ παρεστὼς ἐστιν, ὦ Ἡράκλες, ὁ καλὸς, ὁ τὴν κιθάραν; ΗΡ. Ὀρφεύς ἐστι, σύμπλους ἐμοὶ τῆς Ἀργοῦς ἐμοὶ, ἥδιστος κελευστῶν ἁπάντων. παρ' ᾧ γὰρ τὴν ᾠδὴν αὐτοῦ, ἡνίκα ἐκάμνομεν ἐρέτοντες. χαῖρε, ὦ ἄριστε, καὶ μουσικώτατε Ὀρφεῦ, οὐκ ἐπιλέλησαι γάρ που Ἡρακλέους. ΟΡ. νὴ καὶ ὑμᾶς γε ὦ Φιλοσοφία, καὶ Ἡράκλες, καὶ Ἑρμῆ. ἀλλὰ χρεὼς ἀποδιδόναι τὰ μισθύδια, ὡς ἴστε πάνυ σαφῶς οὐ ζητεῖτε, οἶδα. ΕΡ. σκοπῶ δῆξον, ὦ παῖ Καλλιόπης, ἔνθα ὄφις, χρυσίου γὰρ οὐδὲν, οἶμαι, δεῖ, σοφὸς ὤν. ΟΡ. ἀλλ' ἔφης, ἐγὼ δὲ τὴν μὴν οἰκίαν δείξαιμ' ἂν ὑμῖν, ἔνθα οἰκεῖ, αὐτὸν ὃ οὐκ αὖ, ὡς μὴ κακῶς ἀκούοιμι παρὰ σοῦ, μιαρὸς γὰρ εἰς ὑποβολὴν, καὶ μόνον τοῦτο σκεμεμελέτηκε. ΕΡ. δῆξον μόνον. ΟΡ. αὕτη πλησίον. ἐγὼ δ' ἄπειμι ὑμῖν σκοπιὰν, ὡς μηδ' ἴδοιμι αὐτόν. ΕΡ. ὀπίσω. ὦ γυναικός ἐστι φωνὴ, ῥαψῳδούσης τὰ τοῦ Ὁμήρου; ΦΙΛ. νὴ Δία. ἀλλ' ἀκουσώμεθα, τί καὶ λέγει.

ΔΡΑ. Ἐχθρός γάρ μοι κεῖνος [ἀνὴρ] ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
Ὅς χρυσὸν φιλέῃ μᾶλλον ἢ φρεσὶν, ἄλλο δ' εἴπῃ.

ΕΡ. σκοπῶ τὸν Καίδαεόν σοι μισητέον, ὃς ξεινοδόκον κακὰ ῥέξει, ὅταν φιλότητα πρόσχῃ.

ΥΠΟ. πρὸς ἐμοῦ τοῦτο τὸ ἔπος, ὦ τὴν γυναῖκα

A Num quis mancipium Paphlagonicum, ex Sinopenſibus barbaris, nomine tale, quale à poſſeſſionibus imponitur, perpallidum, corpore hirſutũ, barba horridum, pera inſtructum, lacerna indutum, iracundum, ineruditum, voce aſperum, maledicum, ſub imaginaria libertate viuẽs, indicare poteſt? DOMINVS. Noui, heus tu, quod prædicas mancipium. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat: caluaſtrũ barbámque vellebat, & artem meam nouerat: in fullonia enim ſedẽs officina, flocculos abradebat, qui ex veſtimentis ſuperflui pullulabant. PHI. Ille ipſe ſeruus tuus eſt, ac nunc philoſopho
B ſimilis videtur, ac perbellè ſeipſum fullonia expoliuit. DOMINVS. Proh audaciam, Scarabeus philoſophari dicitur? VIRI. De nobis verò nullus ſermo. MER. Atqui omnes inueniemus, quoniam, vt aiunt, indifferenter cum muliere concumbunt. PHI. Sed quiſnam ô Hercules ille alter eſt, qui contrà tendit, pulcher, & citharam geſtans? HERC. Orpheus, qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundiſſimus. Nam ad cantum ſuum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & per-
C quam canore Orpheu, qui nullibi vnquam Herculis oblitus es. ORPH. Nequaquam, ſed & Philoſophia, Hercules, & Mercuri, ſaluete: ſed tẽpus eſt vt mihi præmium indicij perſoluatis: ego enim planè quemnam quæratis, noui. MERC. Nónne igitur, Calliopes fili, vbinam ſit, monſtrabis? cùm enim ſapiẽs exiſtas, minimè, vt arbitror, auro indiges. ORPH. Rectè dicis: proin ego vobis domum quam inhabitat, oſtendero, ipſum verò minimè, ne malè ab eo audire cogar: ſummè enim ſceleſtus eſt, ac vni huic rei ſtudet. MERC. Oſtende ſolùm. ORPH. En proxima hæc: ego
D verò, ne ipſum videam, epedibus vobis abeo. MERC. Attende, an non mulieris vox eſt, Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem: ſed quidnam dicat, audiamus.

FVG. *Non minùs ille mihi eſt hoſtis, quàm ianua Ditis,*
Aurum mente colens, verbis cõtraria ſentit.

MER. Nonne igitur [1] cantharus tibi odio habendus, qui [1] Scarabeus.
Praua gerens hoſpes, quamuis ſimularet amicum?

MARIT. De me carmen hoc, cuius vxorem

Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicè. A
FVG. *Ebrius, atque canis facie, sed pectore ceruus,*
Consilio ignauus, sed longè ignauior armis,
Therſites vecors, pranarúmque optima pica,
Regibus illicitè & fruſtra contendere ſuetus.
DOMI. Iure execrandi carmina hæc.
FVG. *Ante canis, retróque leo, medióque chimæra,*
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.
MARI. Hei mihi vxor, qualia à tot perpeſſa es canibus? quin ipſam ex ipſis B concepiſſe ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quendam aut Geryonem pariet, vt Hercules ille rurſus alium habeat laborem. Sed obuiam pergunt, ita vt fores pulſare neceſſe non ſit. DOM. Teneo te Scarabee? ſiles iam, age videamus quid tibi pera contineat, lupinos forſitan, vel panis fruſta. MERC. Minimè per Iouem, verùm zonam auream. HERC. Ne mireris: nam ſub initium in Græcia ſe Cynicum eſſe dicebat, hîc autem planè Chryſippeus eſt: Igitur nõ diu poſthac Cleanthem ipſum videbit: à barba etenim, cùm tam ſceleſtus ſit, ſuſpendetur. DOMI. Tu ve- C
λικυθίων. rò ô ſcelerate, nonne Doliolum [1] fugitiuus meus exiſtis? certè, non alius: proh riſu digna res! quid dehinc haud
λικυθίων. fiet? & Doliolum [2] quoque philoſophatur. MERC. Nunquid tertius ille domino caret? DO. Minimè, verùm ego dominus ſponte in rem malam ipſum dimiſi. MERCV. Quamobrem? DOMI. Quoniam teterrimè fœtet, nomine verò Odoriſpirum appellabamus. MERC. Hercules malorum depulſor, audiſne? dein pera & baculum? Atqui tu vxorem recipe. MARI. Minimè, D quandoquidem nec ſi mihi libellum ex veteribus in vtero geſtaret, reciperem. MER. Quomodo libellum? MAR. Aliquid eſt vir optime, triceps libellus. MERC. Haud abſurdè, quandoquidem ex Comicis trigaleatus qũidam. HERC. At dehinc tuum eſt iudicare. MERC. Ita mihi videtur, mulierẽ hanc, ne monſtrum aut multicaput pariat, rẽtro in Græciam ad virum reuerti debere:

Ὠχετο ἀπάγων, ὅτι αὐτὸν ὑπεδεξάμην.
ΔΡΑ. Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, καρδίαν δ' ἐλάφοιο,
Οὔτ' εἰνὶ πολέμῳ ἀριθμὸς, οὔτ' ἐν βουλῇ,
Θερσίτ' ἀκεστόμυθε, κακῶν πανάριστε κολοιῶν.
Μάψ, ἀτὰρ ἠΰ κόσμον ἐρείξεμεν βασιλεῦσιν.
ΔΕΣ. εἰκότως τῆ καταφορᾶ τὰ ἔπη.
ΔΡΑ. Πρόσθε κύων, ὄπιθεν δὲ λέων, μέση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα, τείπου κυνὸς ἀγλαὸν ὁρμήν.
ΥΠΟ. οἴμοι γυναι, ὅσα πέπονθας ὑπὸ κυνῶν βουρύτων. φασί δ' αὐτὴν καὶ κύειν ἀπ' αὐτῶν. ΕΡΜΗΣ. θαῤῥεῖ, Κέρβερόν τινα τέξεταί σοι, ἢ Γηρυόνην, ὡς ἔχει ὁ Ἡρακλῆς σοῦ αὖθις πόνον. ἀλλά μοι παρασίασιν, ὥστε σοὶ δεῖ κόπτειν τὴν θύραν. ΔΕΣΠ. ἔχω σε, ὦ Καθαρε, νῶν σιωπᾶς; φέρ' ἴδωμεν ἃ τινά σοι ἡ πήρα ἔχει, θέρμους ἴσως, ἢ ἄρτου τρύφος. ΕΡ. οὐ, μὰ Δία, ἀλλὰ ζώνην χρυσῆν. ΗΡΑ. μὴ θαυμάσῃς. Κυνικὸς γὰρ ἔφασκεν εἶναι ὁ παρὰθεν ὅτι τῆς Ἑλλάδος, ἐνταῦθα δὲ Χρυσίππειος ἀκριβῶς ὤν. ζηλῶ σου Κλεάνθη ὃν εἰς μαθητὴν αὐτὸν ὄψει. κρεμήσεται γὰρ ἀπὸ τῆ πώγωνος, οὕτω μιαρὸς ὤν. ΔΕ. σὺ δὲ, ὦ κακὲ, ὁ Λικυθίων οὐμὸς δραπέτης τυγχάνῃς ὤν; οὐμφυσιῶν ἄλλος, ὦ τῶ γέλωτος. εἶπα τί οὐκ ἀπῆλθετο; ἢ Λικυθίων φιλοσοφᾷ; ΕΡΜ. ὁ τρίτος δὲ ὗτος ἀδέσποτος ὑμῖν ὐστιν; ΔΕΣΠ. ὐδαμῶς, ἀλλ' ὁ δεσπότης ἐγὼ, ἐκὼν ἀφίημι αὐτὸν ἀπολωλέναι. ΕΡΜ. ὅτι τί; ΔΕΣ. ὅτι δεινῶς τῶν ποσὶ θεῶν ὐστί. ὃ δ' ἐνομα, Μυρμηκιον αὐτὸν καλοῦμεν. ΕΡ. Ἡρακλες ἀλεξίκακε, ἀκούῃς; ἔπειτα πήρα, καὶ βάκτρον, ὃ αὐτὸς ἀπόλωλε τὴν γυναῖκα σύ. ΥΠ. μηδαμῶς, σὺκ ἐᾶ ἀπολέσθαι με βιβλίον μοι τῶν παλαιῶν κύριον. ΕΡ. πῶς βιβλίον; ΥΠ. ἔστι τι, ὦ ἀγαθὲ, τερατῶδες βιβλίον. ΕΡ. σοῦ ἄτοπον, ἐπεὶ καὶ τειφάλλης τῶν κωμικῶν εἶς. ΔΡΑ. σὸν ὦ Ἑρμῆ, δικάζειν ὃ μετ' ἐμοῦ. ΕΡ. ὕτω μοι δοκεῖ. ταυτὶ μὲν ἵνα μηδὲν τέρας, μηδὲ πολυκέφαλον τέκῃ, οἴκαδε πέμπειν τὸν ἄνδρα ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

τὼ δύο δὲ τούτω τὼ δραπέτίσκω, ἀποδοθέντε τοῖν δεσπότοιν μανθάνω ἀμφοτέρω τὸν μὲν ἀποπλύναι τὰς ῥυπώσας τῶν ὀθονῶν, τὸν Λικυθίωνα· τὸν Μυρέψουν δὲ, αὖθις ἀκεῖσθαι τῶν ἱματίων τὰ διερρωγότα, μαλάχῃ γε πρότερον μαστιγωθέντα· ἔπειτα καὶ τὸν πώγωνα τοῖς πίττῃ, ὡς ἀπόλοιτο πάντα τὸν μοιχόν, ῥυπώσῃ πρὸς ἑπτὰ καὶ γυναικείᾳ τῇ πίττῃ. εἶτα ἐς τὸν Αἶμον ἀναθέντα γυμνὸν, ὅτι τῆς χιόνος μόνην συμπεπεδημένον τῷ πόδε. ΔΡΑ. φεῦ τῶν κακῶν, ὀτοτοῖ, παπαπαπαῖ. ΔΕΣΠ. τί τοῦτο πρεντίζεις τῶν τραγικῶν σὺ δρᾶλόγων; ἀλλ' ἀκολούθει πρὸς τοὺς πίττας ἤδη, ἀποδυσάμενος πρότερόν γε τὸν λεοντῆν, ὡς γνωσθῇς ὄνος ὤν.

A & fugitiuulos hos duos dominis reddi, vt discant quæ antea: Doliolum quidem sordidos abluere panniculos, Odorisirum autem rursus vestimenta resarcire lacera, malua tamen priùs flagellatum. Inde & hũc picatoribus tradi, vt pereat, vulsus primò: insuper pudenda pice inquinari, postea in Hæmum sublatum nudum, pedibúsque colligatum, in niue destitui. SCARA. Heu malorum, ah, ah, papæ, heu. DOMI. Quid hoc est? tragicas interseris voces? sed ad picatores iam sequere, priùs tamen leoninam exue pellem, vt planè asinus esse cognoscaris. λικυθίωνα.

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ.

SATVRNALIA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, festa Romæ fuerunt in honorem Saturni instituta, quæ mense Decembri, initio à decimosexto calen. Ianuary facto, per proximos dies septem peragebãtur. In ijs neque bella gerenda suscipiebantur, neque pœnæ à nocentibus sumebãtur, sed licebat seruis, pileatis (quod signũ libertatis erat) per vrbem liberè vagari, atque aleæ vacare, & cum ipsis dominis etiam cibũ capere. Pauperes autem à diuitibus conuiuijs, quoque accipiebãtur, ijdémque inter se dona mittebãt: quorũ quæ mittebantur, xenia: quæ verò referebantur, apophoreta vocabant. Id quod cùm ex alijs scriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui postremos suos libros illorum titulis inscripsit quoque. Quoniam igitur tum (vt est verisimile, omniáque in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo vt à principio, æqualiter accipiebantur, vinóque alij viliore, atque epulis vixdum gustatis, semijeiuni & esurientes interim è conuiuio discedebant, deinde neque munera eodem precio, quo olim, referebant: occasionem inde sumpsisse Lucianus videtur, vt consuetudinem illam pro suo iure ac modo exagitaret, atque hæc, tanquam & ipsa Saturnalia quædam munera, legenda proponeret. Quanquam neque hic ab ingenio suo quicquam recedit, paritérque & deos & homines more suo incessit. Nam Saturni fabulam quoque persequitur, & vecordiam ipsius coarguit, vt qui pro liberis saxa deuorarit, & compedibus vinctus degat, à Ioue regno depulsus. Et Iouem ipsum accusat, vt quæcitra delectum & inæqualiter bona fortunásque hominibus distribuat, malos euehendo, & contrà bonos deprimendo. Atque hæc summatim per tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc dialogo ritum & originem sacri huius potissimùm tradit, ficto Sacerdotis & Saturni colloquio: quorum alter quidem diuitias à deo postulat: alter autem dum diuitias largiri, suæ potestatis esse negat, interea quatenus ipse regnet, & quid præstare soleat, denique cur hoc festum institutum sit, exponit, refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis, & amissione regni, & captiuitate ipsius vulgo iactatur. In sequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam videlicet de ritu ac modo peragendi festi, & de iis quæ in eo agere fas sit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus, déque muneribus à diuitibus iisdem mittendis. Postremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ apponi videlicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quousque ludo vtendum sit. Et hæc omnia cum longa præfatione, qua legibus hisce auctoritatem à persona & mandato ipsius dei parat. Inscribitur autem Chronosolon, vt videtur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienses olim Solon illi leges dictauit. Post hæc in epistolis, in prioribus quidem de mutandis rebus, & instituenda æqualitate agitur. Nam pauper quispiam petit à

Saturno, vt cum diuitibus agat, quò depositis in medium opibus, ex æquo se quoque frui illis patiantur, aut certè vtique vestes & pecunias, & cætera ad festum peragendum pauperibus mittant. Primùm quia absurdũ & inconueniens sit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra vetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia æqualia fuisse perhibeãtur: addita etiam collatione diuitum, & hypotyposi quadam morum ac vitæ illorum. Postremò comminantes se omnia mala illis imprecaturos esse, nisi hæc quæ petant, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperem, qui ea à se postulet, quæ suæ potestatis non sint: sed tamen respondet, se cum diuitibus hoc nomine agere velle, addita post hæc longa commonitione, qua pauperes, vt sua sorte contenti sint, hortatur, ostendens plus molestiæ & periculorum diuitias quàm voluptatis secum habere. In posterioribus autem agunt inter se Saturnus & diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidem Saturnus exponit diuitibus quæ à pauperibus ad se scripta ac postulata fuerint, admonens illos, vt benigniores erga ipsos se gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à signo & consequentibus: tum commodis, si faciãt, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contrà autem diuites extenuata accusatione pauperum à consueto, respondent, se quidem feciſſe pro eo atque æquum & honestum fuerit, sed illos ita immodestos & intemperantes se gerere, vt eos de cætero omnino excludendos censuerint. Veruntamen ex illius consilio denuo admissuros se eos esse, si ex pacto recipiant, se nihil cõtumeliosè aut intemperanter posthac facturos esse.

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi Saturne, quando tu quidem hoc tempore regnare videris, tibíque & sacrificatum & litatum est à nobis, quid potissimùm abs te pro immolatis hostiis postulare debeã, quod postulatum feram? SAT. Istud quidem te ipsum perpendere oportuit, quid tibi foret optandum: nisi qui princeps sit, eundem & vatem esse vis, vt norit quid maximè collubitum sit animo tuo petere. Cæterùm ego, quantum facultas feret, non abnuam votis tuis. SAC. Quin istud iam olim mihi perpensum est: desidero enim vulgaria ista, ac passim obuia, videlicet opes, multam auri vim, vtque viris imperem, vtque multa possideam mancipia, vestes splendidas ac delicatas, tum argẽtum & ebur, breuiter si quid est præterea rerum pretiosarum. Hæc igitur mihi da optime Saturne, vt & ipse nonnihil emolumenti ex tuo sentiam imperio, néve solus per omnem vitam earum rerum sim expers. SAT. Illud vide, iam postulas quod non est meæ potestatis: neque enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauiter feras, si quę petis, non assequeris: quin magis ista à Ioue postulato, quum ad eum imperij vices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem vniuersum imperium meum, septem duntaxat dierum, quorum si ius excesserit, illico priuatus redditor, ac velut vnusquilibet de plebeia multitudine. Nec tamen in his ipsis septem

Ritus Saturnaliorum.

Κρόνε, σὺ γὰρ ἔοικας ἄρ' ἀρχὴν τὸ γε νῦν ἔτι, καὶ σοὶ τέθυται, καὶ κεκαλλιέρηται πρ' ἡμῶν, τί αὖ μάλιστα ὅτι τῶν ἱερῶν αἰτήσας λάβοιμι παρὰ σοῦ; ΚΡΟ. τοῦτο μὲν αὐτὸν σε καλῶς ἔχει ἐσκέφθαι ὅ, τι σοι βέλτιστον, εἰ μὴ καὶ μαίνειν ἅμα ἐθέλοις ἔτι τὸν ἄρχοντα, εἰδέναι τί σοι ἥδιστον αἰτεῖν, ἐγὼ δὲ τά γε δυνατὰ οὐκ ἂν ἀναβύσσω σοὶ τῶν βουλῶν. ΙΕ. ἀλλὰ πάλαι ἔσκεμμαι, ἐρῶ γὰρ τὰ κοινὰ ταυτί, καὶ παρέχεσθαι, πλοῦτον, καὶ χρυσὸν πολύν, καὶ ἀνδρῶν δεσπότην ἔτι, καὶ ἀνδράποδα πολλὰ κεκτῆσθαι, καὶ ἐσθῆτας ἁβρὰς, καὶ μαλακὰς, καὶ ἀργυρον, καὶ ἐλέφαντα, & πάλλα, ὁπόσα τίμια. τούτων οὖν, ὦ ἄριστε Κρόνε, δίδου μοι, ὡς τὴν αὐτῶν ἀπολαύσω τῆς σῆς ἀρχῆς, μηδὲ ἄμοιρον ἔτι μόνον αὐτὸν ἀφῇς πάντος τοῦ βίου. ΚΡΟ. ὁρᾷς, ἃ κατ' ἐμὲ τοῦτο αἰτήσας· οὐ γὰρ ἐμὸν ἀφανέμειν τὰ τοιαῦτα· ὥστε μὴ ἄθου, εἰ ἀτυχήσῃς αὐτῶν, ἀλλ' αἰτεῖ παρὰ τοῦ Διός, ὁπότ' ἂν εἰς ἐκεῖνον ἡ ἀρχὴ περιέλθῃ μετ' ὀλίγον. ἐγὼ δ' ὅτι ῥητοῖς παραλαμβάνω τὴν διωρεάν. ἑπτὰ μὲν ἡμερῶν ἡ πᾶσα βασιλεία· ἐν ταύταις οὐκ ἐξέστιν τούτων γεύσασθαι, ἰδιώτης δ' ὑμῖν εἰμι, καὶ που τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς. ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς ἑπτὰ

ασσυδαῖον μὴν οὐδὲ ἀγοραῖον δημοσίᾳ πρᾶξαι μοι συγκεχώρηται, πίνειν ἢ μεθύειν, ἢ βοᾶν, ἢ παίζειν, ἢ κυβεύειν, ἢ ἀρχοντας καθίσασθαι ἢ τοῖς οἰκέταις βιωτικῶν, ἢ γυμνὸν ἄδειν, ἢ χροτεῖν ὑποτρέμοντα· σπάνιον δὲ καὶ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν ὅτι κεφαλλιῶντα, ἀσθόλῳ κεχρισμένον τὸ πρόσωπον. ταῦτα ἐφῆταί μοι ποιεῖν. τὰ μεγάλα δὲ σκῆπτρα, τὸν πλοῦτον, ἢ τὸ χρυσίον, ὁ Ζεὺς δημοσιεύσειν οἷς αὐτὸς ἐθέλει. ΙΕ. ἀλλ' οὐδ' σκῆπτρος, ὦ Κρόνε, ῥᾳδίως ἢ προχείρως. ἐγὼ γοῦν ἤδη ἀπεκεκράγειν, αὐτῷ μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ὁ δὲ οὐκ ἐπαΐει τὸ παράπαν, ἀλλὰ τὴν αἰγίδα διασείων, ἢ τὸν κεραυνὸν ἐπιστρατευόμενος, δρίμυ σφόδρα, σκυθρωπάζει τοῖς σφοδρῶς. ἐμοὶ δὲ ποτε ἢ ὀπτυδίῃ τινί, ἢ πλοῦσιον ποιήσῃ, πολὺ τὸ ἄφρουρον σκοπῶν, ἢ τοῖς ἀγαθοῖς σπάνιον καὶ σπουδῇ ἀφεῖς. ὁ δὲ παμπονήροις τε ἢ ἀσώτοις ἀνδράσι παρέχειν τὸν πλοῦτον, μαστιγίαις ἢ ἀνδροκμώτοις τοῖς πλείστοις αὐτῶν· πλὴν τά γε σοὶ δοκοῦντα ἐθέλω εἰδέναι, τίνα ταῦτά ἐστιν; ΚΡ. ἢ μικρὰ ὅλως, οὐδὲ πρωτάπασιν ὑπερφρόνητα, ὡς παρὲς τὴν δύναμιν ἐξετάζεσθαι τῆς συμπάσης ἀρχῆς, εἰ μή σοι τε μικρὸν δοκεῖ τὸ νικᾶν κυβεύοντα, ἢ τοῖς ἄλλοις ἐς τὴν μονάδα χιλιοστὴν τοῦ κύβου, σοὶ τὴν ἑξάδα ὑποφαίνουσαν ἀεὶ φαύλας. πολλοὶ γοῦν ἐς κόρον ἀπὸ τοῦ ζῆν ἐπεσπάσαντο, οἷς ἴλεως ὁ φορὸς ὁ κύβος ὀπτυδίᾳ. οἱ δ', ἔμπαλιν γυμνοὶ ἐξενήξαντο, σκευοτριβέντες αὐδεῖς τοῦ σκάφους, ἐπὶ ὅτῳ μικρῷ ἕρματι τοῦ κύβου. ἢ μὴν ἢ πρὸς ἐς τὸ ἥδιστον, ἢ ᾠδικώτερον ἄλλῃ δόξαι ἅμα ἐν τοῖς συμποσίῳ, ἢ διακονουμένων τοῖς κάτω ἄλλως ἐς τὸ ὕδωρ ἐμπεσεῖν (τοῦτο γὰρ πυρπάμενον τῆς ἀδεξίᾳ διακονίας) σε. δ', καὶ ἀναγκαζόμενον καλλίνικον, ἢ παθὼν ἀφαιρεθῆναι τὸν ἀλύπητα. ὁρᾷς ἡλίκην τὸ ἀγαθόν, ἐπὶ δὲ βασιλέα μόνον ἐφ' ἁπάντων ἡμέρᾳ, τοῦ ἀστραγάλου κεφαλὴν στήσαντα, ὡς μήτε ὑπερπεδεῖσθαι ἡμῖν ὑπερπάγματα, ἢ αὐτὸς ὑπερπηδᾷ· ἔχοις, τοῦ κάτω αἰσχρόν τι περὶ αὐτοῦ ἀκοῦσαι, τοῦ δ' γυμνὸν ὀρχήσασθαι, τὸ ἀστραγάλῳ κεφαλὴν, τοῦ αὐλητρίδα, τρεῖς τὴν οἰκίαν περιελθεῖν; πῶς οὐχὶ ἢ ταῦτα δείγματα μεγαλοδωρείας τῆς ἐμῆς; εἰ δὲ μὴ ἀληθῆ μηδὲ βέβαιον γίγνεσθαι τὴν παρ' ἐμοῦ βασιλείαν αἰτιᾶσθε, ἄγνωμον ποιήσῃς,

A diebus ſerium quippiam aut publicum tractare mihi permiſſum eſt, verùm potare, inebriari, vociferari, ludere, certare teſſeris, creare reges, famulos in conuiuium adhibere, canere nudum, laſciuo corporis motu ſaltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc vti faciam, permiſſum eſt. Cæterùm magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipſe dilargitur, quibus illi viſum fuerit. SAC. Imò ne ille quidem, Saturne, admodum facilè ac lubens id facit, adeò vt me iam vox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorſus audit,
B verùm ægidem obvibrans, ac fulmen intentans, toruúmque obtuens, pauefacit inſtantes. Quòd ſi quando etiam annuerit alicui, diuitémque reddiderit, mirum quàm id nullo delectu facit, vt aliquoties præteritis probis ac ſapientibus viris, ſceleratis ac ſtultis hominibus opes offundat, verberonibus atque effœminatis, cuiuſmodi ſunt iſti plerique. Quanquam equidem cupio cognoſcere quænam ſint iſta tuæ poteſtati permiſſa. SAT. Haudquaquam parua, neque omnino contemnenda, ſi quis vniuerſi
C imperij vim expendat: niſi fortè tibi paruum eſſe videtur, vt in teſſerarum ludo vincas, cùm quæ cæteris alea in vnionem voluatur, tibi ſenionem ſemper in ſummo latere oſtendat. Nam hinc ſibi plerique victum parant vel ad ſaturitatem vſque, quibus propitia ac ſecunda aſpirarit Teſſera. Rurſum alij nudi enatarunt, naue eliſa, fracta ad tam minutum ſcopulum, puta aleam. Adde his, potando quàm maximè hilareſcere, ac modulatiùs alio videri canere in conuiuio. Præterea reliquis miniſtris in aquam præcipitatis (nam ea pœ-
D na eſt parum dextrè miniſtranti) te & victorem pronuntiari, atque ei quem viceris, præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens ſit bonum: quemadmodum & illud, quum talo victor ſolus omnibus rex præficeris, vt non ſolùm ipſe non feras vlla ridicula imperata, verumetiam ipſe poſſis aliis imperare: huic vt turpe quiddam de ſe ipſo vociferetur: illi vt ſaltet nudus, vtque ſublata in humeros tibicina ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ ſunt argumenta? Quòd ſi cauſaberis regnum hoc nec verum eſſe, nec ſtabile, inſcitè feceris,

quum videas meipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, nempe de taxillis, de regnando, de canendo, déque reliquis quæ modò recensui, audacter quæ voles petito, nihil veritus ne te ægide aut fulmine territem. SAC. Atqui istis nihil mihi est opus, Titanum optime. Tu tamen illud mihi respondeas velim, quod maximè cupiebam cognoscere: quod si mihi dixeris, satis magnam gratiam pro sacro persolueris, quin & in reliquum tempus quæ debueris, condono. SAT. Roga modò, equidem respondebo, si fortè quod rogaris, B sciero. SAC. Illud in primis, num vera sunt ista, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, vtque clam illa subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit: deinde puer adultus te regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in Tartarum præcipitarit, vinculis iniectis tum tibi, tum omnibus copiis auxiliaribus quæ tecum in acie steterant? SAT. Quid dixti? Nisi festum celebraremus, essétque licitum inebriari, atque in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profectò mihi permissum esse irasci, qui quidem istiusmodi roges, nihil reueritus adeò canum ac senem deum. SAC. At ego hæc Saturne, non ex me ipso dico: quin & Hesiodus & Homerus (nolo enim dicere, reliqui propè mortales omnes) eadem de te credunt. SAT. An tu putas vel pastorem illum, vel hunc ampullosum, verè quippiã de me scisse? Rem ad hunc considera modum. Estne quisquam homo, non dicam deus, adeò durus vt possit ipse volens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circumuentus fratre comederet? Sed finge esse qui possit, quî fiat vt ignoret sese saxum edere vice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmodi, vt dolere non queant. Imò neque bello conflixímus, neque Iupiter per vim imperium occupauit, sed ego illi volens & vltro rerum administrationem tradidi, cessíque. Porrò neque vinctum esse me, neque in Tartaro esse, vel ipse vides opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit Saturne, vt imperium deponeres? SAT. Ego tibi dicam in summa:

Vide Macrobiũ lib. 1 Sat. c. 8.

A ὁρῶν αὐτὸν ἐμὲ τὸν ταῦτα διδόντα ὀλιγοχρόνιον τιὼ ἀρχὼ ἔχοντα. τούτων δ' οὖν ἃ μοι δυνατὰ δοῦναι, τῶν πεττῶν, τὴν ἀρχὴν, τὴν ᾠδὴν, καὶ τῶν ἄ καταριθμησάμην, θαῤῥῶν αἴτει, ὡς ἐμοῦ πρὸς οὐδὲν δεδιξομένου σε τῇ αἰγίδι, καὶ τῷ κεραυνῷ. ΙΕ. ἀλλ', ὦ πάτερ ἄριστε, τῶν μὲν τοιούτων οὐ δέομαι, σὺ δὲ ἀλλ' ἐκεῖνό μοι ἀπόκρινον, ὃ μάλιστα ἐπόθουν εἰδέναι· καί μοι ἰὼ εἰπὲ αὐτὸ, ἱκετεύω· ἔστι τιὼ ἀμοιβὴ ἀποδεδωκὼς αὐτὶ τῆς θυσίας, καὶ πρὸς ὃ λοιπὸν ἀφίημί σοι τὰ χρέα. ΚΡΟ. ἐρώτα μόνον, ἀποκρινοῦμαι γὰρ, ἰὼ εἰδὼς τύχω. ΙΕ. ὃ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο, εἰ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστὶν, ἃ πρεὶ σοῦ ἀκούομεν, ὡς κατεσθίεις τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῆς Ρέας, ἐκείνη δὲ ὑφελομένη τὸν Δία, λίθον ὑποβαλομένη αὐτὶ τ' βρέφους, ἔδωκέ σοι καταπιεῖν· ὁ δ' εἰς ἡλικίαν ἀφικόμενος, ἐξήλασέ σε τῆς ἀρχῆς, πολέμῳ κρατήσας, εἶτα εἰς τὸν Τάρταρον φέρων ἐνέβαλε, πεδήσας αὐτόν σε, καὶ ὃ συμμαχικὸν ἅπαν, ὁπόσον μετ' σοῦ παρετάξετο. ΚΡ. Εἰ μὴ ἑορτιὼ, ὦ ξένε, ἦμεν, καὶ μεθύειν C ἐφίετο, καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς δεσπόταις ἐπ' ἐξουσίας, ἔγνως ἄν, ὡς ὀρθῶς ἐποιοῦμεν ἐφεῖσθαί μοι, τοιαῦτα ἐρωτήσας, οὐκ αἰδεσθεὶς πολιὸν οὕτω καὶ πρεσβύτιν θεόν. ΙΕ. καίγὼ ταῦτα, ὦ Κρόνε, οὐ πρὸ' ἐμαυτῦ φημι, ἀλλ' Ησίοδος καὶ Ομηρος· οἶκα γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ ἄλλοι ἅπαντες ἀνθρωποι σχεδὸν ταῦτα πιστὰ δίκαιοι πρεὶ σοῦ. ΚΡΟ. οἴει γάρ τι τὸν ποιμένα ἐκεῖνον, τὸν ἀλαζόνα, ὑγιές τι πρεὶ ἐμοῦ εἰδέναι; σκόπει ὃ οὕτως, ἐάν' ὅστις ἀνθρωπος (οὐ γὰρ θεὸν ἐρῶ) D ὑπομείνειεν ἂν ἔχων αὐτὸς καταφαγεῖν τὰ τέκνα, εἰ μή τις Θυέστης ἰὼ, καὶ ἀσεβεῖ ἀδελφῷ πρεπεσών, πάθοι; καὶ τοῦτο γ' ἂν εἴη πῶς ἀγνοήσαι λίθον ἀντὶ βρέφους ἐσθίων, εἰ μὴ ἀνάλγητος εἴη τοὺς ὀδόντας; ἀλλ' οὔτε ἐπολεμήσαμεν, οὔτε ὁ Ζεὺς βίᾳ τιὼ ἀρχὼ ἀφείλετο, ἐκόντος δέ μου παραδόντος αὐτῷ, καὶ ὑποχωρήσαντος ἀρχῆς. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε πεπέδημαι, οὔτε ἐν τῷ Ταρτάρῳ εἰμὶ, κἀ αὐτὸς ὁρᾷς, οἶμαι, εἰ μὴ τυφλὸς, ὥσπερ Ομηρος εἶ. ΙΕ. τί παθὼν δὲ, ὦ Κρόνε, ἀφῆκας τιὼ ἀρχήν; ΚΡ. ἐγώ σοι φράσω.

Ὁ μὲν ὅλον, γέρων ἤδη καὶ ποδαγρὸς ὑπὸ τῆς ἡλικίας ὢν (διὸ καὶ πεπεδῆσθαί με οἱ πολλοὶ εἴκασιν) οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀφαρκεῖν τοσοῦτον πολλὼ ἀδικίαν τῶν νεῶν, ἀλλ' ἀεὶ ἀναθεῖν ἔδει ἄνω καὶ κάτω, τὸν κεραυνὸν διπρεμῆ φέρων, τοὺς ἐπιόρκους, ἢ ἱεροσύλους, ἢ βιαίους καταφλέξοντα, καὶ ὁ τοιοῦτον πολύν ἐργώδες ἐμοὶ, καὶ νεανικόν· καὶ ἐξέφηνα οὖν βούπουν τῷ Διΐ. καὶ ἄλλως δὲ, καλῶς ἔχειν ἐδόκει μοι ἀφανείσαντα τοῖς παισὶν ὅσοι τῷ ἀρχῇ, αὐτὸν διωκεῖσθαι τὰ πολλὰ ἐφ' ἡσυχίας, οὔτε τοῖς δικαίοις χεμαπίζοντα, οὔτε ὑπὸ τῶν ταιαυτία αὐτοῦ τῶν ὀχλούμενον, οὔτε βρονταῖντα, ἢ ἀστράπτοντα, ἢ χάλαζαν ὁπότε βάλλοι αἰαλαζόμενον. ἀλλὰ τοιοῦτόν τινα τοῦτον ἥδιστον βίον ἀφῆκα, ζωρότερον πίνων ὁ νέκταρ, τῷ Ἰαπετῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἡλικιώταις τοῖς μυθολογῶν. ὁ δὲ ἀρχὴ, μυρία ἔχων τοιαῦτα· πλὴν ὀλίγας ταύτας ἡμέρας, ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπεξελέσθαι μοι ἔδοξε, καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχὴν, ὡς ὑπομνήσαιμι τοὺς ἀνθρώπους οἷος ἐπὶ ὁ ἐπ' ἐμοῦ βίος, ὁπότε ἄσπορα καὶ ἀνήροτα πάντα ἐφύετο αὐτοῖς, οὐ γάλακτος, ἀλλ' ἕτοιμος ἄρτος, καὶ κρέα ἐσκευασμένα, καὶ ὁ οἶνος ἔῤῥει ποταμηδὸν, καὶ πηγαὶ μέλιτος, καὶ γάλακτος. ἀγαθοὶ γὰρ ἦσαν καὶ χρυσοῖ ἅπαντες. αὕτη μοι ἡ αἰτία τῆς ὀλιγοχρονίου ταύτης διωκησείας, καὶ διὰ τοῦτο ἀπάντων κοινὸς κρότος, καὶ ᾠδὴ, καὶ παιδιὰ, καὶ ἰσοτιμία πᾶσι, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις. οὐδεὶς γὰρ ἐπ' ἐμοῦ δοῦλος ἦν. ΙΕ. ἐγὼ δὲ, ὦ Κρόνε, καὶ τοῦτο εἰκάζον εἰς τοὺς δούλους, καὶ παιδοτριβᾶς, φιλανθρωπον ἐκ τοῦ μύθου ἐκείνου ποιῇ σε, τιμῶντα τοὺς τὰ ὅμοια πάσχοντας, ἅτε καὶ αὐτὸν δουλεύοντα, μεμνημένον τῆς πέδης. ΚΡΟ. οὐ παύσῃ γὰρ τὰ τοιαῦτα ληρῶν; ΙΕ. οὐ λέγῃς, καὶ παύσομαι· πλὴν ἔτι μοι καὶ τοῦτο ἀπόκεινται, ὃ πεπύσθαι σπουδῇς ἐγὼ καὶ τοῖς ὑπὸ σοῦ ἀνθρώποις; ΚΡΟ. ἐκ μάλα, ἀ μὴν τοσοῦτοι παλαιόντων γε, καὶ μυελάδων, ὡσπερ ὑμῖν, ἀλλὰ τοσοῦτοι καρύων ὁ μέγιστον, ὡς μὴ ἀνιᾶσθαι ἡττηθέντα, μηδὲ δακρύειν ἀεὶ ἀσιτον ἐόντα μόνον τῶν ἄλλων. ΙΕ. οὐκοῦν ἐκεῖνοι ποιοῦντες.

A Senex iam & podagrosus quum essem ob ætatem (vnde etiam factum est vt plerique mihi compedes esse finxerint) impar eram viribus ad tam multa huius ætatis facinora punienda: nam erat assiduè mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerem. Erátque negotium plenum laboris, quódque iuuenem desideraret. Itaque mihi consulens, Ioui locum dedi. Quanquam & alioqui rectè facturus mihi videbar, si partitus filiis (nam erant) imperium, ipse pleramque vitam conuiuiis per otium traducerem, nihil necesse habens, neque B vota facientibus operam dare, nec ab iis qui contraria petunt, molestia affici, neque tonare, neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucundissimã dego vitam, meracius bibens nectar, atque interim cum Iapeto reliquisq; æqualibus diis cõfabulans. At regnat quidem ille mille districtus negotiis, nisi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi visum est excipere, in quibus recipio principatum, vt mortalibus in memoriam reducam cuiusmodi fuerit me regnante vita, cùm citra se- C mentem citráque arationem cuncta illis prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes apparatæ, ac vinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactisque, propterea quòd mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi caussa fuit cur exigui temporis imperium geram, atque ob id vndique plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis æquè ac liberis: neque enim me regnante quisquam erat seruus. SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos, & eos qui boias terunt, referebã, quasi ob eam caussam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ, quòd D memor teipsum aliquando seruitutem seruisse, ac gestasse compedes, eos magnifaceres, qui simili essent fortuna. SAT. Non tu desines istiusmodi nugari nugas? SAC. Bene mones, itaque desino. Quin illud etiam mihi respondè, talis ludere, in vsu fuit tui quoque seculi mortalibus? SAT. Erat sanè, at non depositis talẽtis, ac decem nummûm millibus, quemadmodum vos facitis, verùm vel plurimo, nucibus, ne videlicet discrucietur qui victus esset, néve semper ploraret sese vnum omnium non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem illi,

Nam quo tandem præmio certaſſent ipſi talis, quum ipſi toti eſſent aurei? Itaque te loquente, tale quiddam mihi venit in mentem, ſi quis vnum aliquem ex aureis illis viris, in hanc noſtram ætatem adductum vulgo oſtenderet, quid illi tandem eueniret? Nempe miſerum (ſat ſcio) diſcerperent, haud aliter incurſantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in Actæonem canes, intérque ſeſe decertarent, quantam quiſque maximam poſſet portionem auferre, vt qui ne in feſto celebrando à lucri ſtudio temperent, quin ipſo etiam feſto ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alij quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alij verò tibi conuitiantur, cùm nihil ad rem pertineat: tum ipſas comminuunt teſſeras, perinde quaſi illis ſit imputandum, quod illi ſuapte ſponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandē cauſſæ fuit vt deus vſque adeo imbecillis ac ſenex, tempus inamœniſſimum delegeris, cùm iam nix omnia occupat, plurimus ſæuit Boreas, cúmque nihil non gelu concretum eſt, arent arbores nudæ deciſſis frondibus, ſqualent horréntque vacua floribus prata, cùm incurui contractíque mortales, perinde quaſi extremo confecti ſenio, ad focum ferme deſident, interea tu feſtum diem agis? neque enim accommodum ſeni tempus, neque ſatis idoneum genio indulgentibus. SAT. Sed heus tu, permulta quidem à me ſciſcitaris, cùm potare iam oporteat. Itaque non exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de feſto perdidiſti, dum iſta mecum philoſopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nunc iſtis tandem omiſſis, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus vitam. Deinde priſco more depoſitis nucibus, ludamus teſſeris, ac reges ſuffragiis creemus, ipsíſque vltro pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus vt verum videatur prouerbium quod dicunt, Senes repueraſcere. SAC. Imò cui iſta quæ dicis, non probantur Saturne, precor vt ei nec tum bibere liceat, cùm ſitit. Itaque bibamus, quandoquidē & primo colloquio ſatis à te reſponsū eſt. Proinde videor mihi rectè facturus, ſi noſtram hanc confabulationem, & quę ipſe interrogarim, & quæ tu propitius reſponderis, literis prodita tradam amicis legēda, ſi qui ſunt digni qui tua dicta accipiant.

Digreſſio in præſentes mores.

A ἆρ' τίνος γὰ αὖ καὶ ἐπεπθύοι, αὖθις ὁλόχρυσοι ὄντες; ὡς ἔγωγε καὶ μεταξὺ λέγοντός σου, τοῖον δέ τι ἐνενόησα· εἴ τις ἕνα τῶν αὐτῶν ἐκείνων τῶν χρυσοπλάστων, ἐς τὸν ἡμέτερον τοῦτον βίον ἀγαγὼν ἔδειξε τοῖς πολλοῖς, οἷα ἔπαθεν ἂν ἄθλιος ὑπ' αὐτῶν; διεσπάσθαι γὰρ αὐτὸν δι' οἶδ' ὅτι ὑπιδραμόντες, ὥσπερ τὸν Πενθέα αἱ Μαινάδες, καὶ αἱ Θρᾷτται τὸν Ορφέα, ἢ τὸν Ακταίονα αἱ κύνες, περὶ τῷ μείζονι ἀπενέγκασθαι τὸ μέρος, ποδὸς ἄλληλους ἕκαστος ἀμιλλώμενοι. οἱ γε νῦν ἑορτάζοντες, ἔξω τῆς φιλοκερδοῦς εἰσιν, ἀλλὰ

B προεσθίουσι οἱ πολλοὶ πεποίνηται τὴν ἑορτήν. εἶτα οἱ μὲν ἀπόρρητα λῃστεύοντες ἐν τῷ συμποσίῳ τοὺς φίλους· οἱ δὲ σοί τε λοιδορούμενοι, οὐδὲν δέον, καὶ τοὺς κύβους σωτείβουσιν, αἰσχίστους ὄντας αὐτοῖς ὧν ἐκόντες ποιοῦσιν. ἀπαρείπέ μοι ἤ τόδε, τί δήποτε ἀδρὸς οὕτω θεὸς ὤν, καὶ γέρων, ὑπολεξάμενος ὃ ἀτερπέστατον, ὁπότε ἡ χιὼν ἐπέχει τὰ πάντα, καὶ ὁ Βορέας πολύς, καὶ οὐδὲν ἔτι ὑπὲρ πέπηγεν ὑπὸ τοῦ κρύους, καὶ τὰ δένδρα ξηρά, & γυμνά, & ἄφυλλα, & οἱ λειμῶνες ἄμορφοι, καὶ ἀπεννηχότες, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑπικεκυφότες, ὥσπερ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ἀμφὶ τὴν κάμινον

C οἱ πολλοί, τίνι καιρῷ ἑορτάζεις; ὁ γὰρ προεσθυτικός γε ὁ καιρός, οὐδὲ ὑπιτήδειος τοῖς φιλοσοφοῦσι. ΚΡΟ. πολλά με διακρίνεις, ὦ Σάτ, ἤδη πίνειν δέον. πρήρησαι γοῦν μοι χρόνον τῆς ἑορτῆς οὐκ ὀλίγον, ὁ πάνυ ἀναγκαῖά μοι ταῦτα προεσφιλοσοφῶν. ὥστε νῦν μὲν ἄφες αὐτά, διωχώμεθα ἤδη, καὶ κεφαλὴν, & ὅτι τῇ ἐλευθερίᾳ ἤδη ζῶμεν. εἶτα πεπιόμεθα ἐς ὃ ἀρκεῖσιν ὅτι καρύων, & βασιλέας

D χειροτονῶμεν, & πειθαρχῶμεν αὐτοῖς. ὅταν γὰρ αὖ τὸν παροιμίαν ἐπαληθεύσαιμι, ἢ φησι, παλίμπαιδας τοὺς γέροντας γίγνεσθαι. ΙΕ. ἀλλὰ μὴ δυνατὸν δι' ὕδατος πίειν, ὦ Κρόνε, ὅτῳ μὴ ταῦτα ἀλέγεται ἡδέα. ὥστε πίνωμεν· ἱκανὰ γὰρ ἀποκέχρισαι & τὰ προῆτα· καί μοι δοκῶ γραφάμενος εἰς βιβλίον ταύτην ἡμῶν τὴν συνουσίαν, ἅτε αὐτὸς ἠρώτησα, καὶ σὺ πρὸς ταῦτα ἵλεως ἀπεκρίνω, προέξειν ἀναγνώναι τῶν φίλων, ὅσοι γ' ἐπακούσαι τῶν σῶν λόγων ἄξιοι.

ΚΡΟΝΟΣΟΛΩΝ.

CRONOSOLON, id est, SATVRNALIVM LEGVMLATOR.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ΤΑδε λέγ' Κρονοσόλων ἱερεὺς, καὶ προφήτης τῦ Κρόνου, καὶ νομοθέτης τῶν ἀμφὶ τὴν ἑορτήν. ἃ μὲν τοὺς πένητας χρὴ ποιῶν, αὐτοῖς ἐκείνοις ἔπεμψα, ἄλλο βιβλίον ἐγγράψας· καὶ δῦ οἶδ' ὅτι ἐμμενοῦσι κἀκεῖνοι τοῖς νόμοις, ἢ αὐτίκα ἔνοχοι ἔσονται τοῖς ὑστεροῦσι, ἃ κεῖ τῶν ἀπειθούντων μεγάλα ὤρισται. ὑμεῖς δ', ὦ πλούσιοι, ὁρᾶτε ὅπως μὴ παρανομήσητε, μηδὲ παρακούσητε τῶν δὲ τῶν προσταγμάτων. ὡς ὅστις αὖ οὕτω μὴ ποιήσῃ, ἴσθω δῆτ', ὐκ ἐμοῦ νομοθέτου ἀμελήσων, ἀλλ' εἰς τὸν Κρόνον αὐτὸν, ὃς με προείλετο νομοθετῆσαι εἰς τὴν ἑορτήν, οὐκ ὄναρ ὑπνώσας, ἀλλὰ πρόφρων ἐγρηγορότι σαφῶς συγγενόμενος. ἰῶ δ' ὁ πεδήτης, οὐδὲ αὐχμοῦ πλέως, οἷ αὐτὸν οἱ ζωγράφοι παρὰ τῶν λεγομένων ποιητῶν παραδεξάμενοι ὑπογράφουσι, ἀλλὰ τὴν μὲν ἅρπην εἶχε πρὸς τεθηγμένην· πάσῃ δ' ἄλλα φαιδρός τε ἦν, καὶ καρτερός, καὶ βασιλικῶς ἐσκευάσατο· μορφὴν μὲν τοίος δὲ ὤφθη μοι. ἃ δ' εἶπε, πρὸς θεσπέσια, καὶ ταῦτα προφρασθαι ὑμῖν ἄξια. ἰδὼν γάρ με σκυθρωπὸν, ὅτι στενοχωρίας βασανίζοντα, ὡς παρ εἰκὸς ἦν θεὸν, ἔγνω αὐτίκα τὴν αἰτίαν τῆς λύπης τῆς ὑπ' ἐμοί, καὶ ὡς τὴν περίαν δυσχεραίνοιμι, ἃ κεῖ τὴν ὥραν μονοχιτωνῶν· καὶ γὰρ κρύος, καὶ Βορρᾶς πολὺς, καὶ κρύσταλλοι, καὶ χιών· ἐγὼ δ' ἥκιστα ἐπεφραγμένος πρὸς αὐτά. ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς ἑορτῆς πρόσω πλησιαζούσης, ἑώρων τοὺς μὲν ἄλλους παρασκευαζομένους, ὅπως θύσωσι, καὶ δυσχήσονται, ἐμφυτῶ δ' ὁ πρόσω ἑορτάσιμα ὄντα. καὶ δὴ προσελθὼν ὄπισθεν, καὶ τῶ ὠτὸς μου λαβόμενος, καὶ ἀφαστέσας, ὡς παρ ἐμοὶ πρόσφθεγξάμενος εἴωθε, Τί ταῦτα, ἔφη, ὦ Κρονοσόλων, αὐτομολῶν ἔοικας; Οὐ γὰρ ἄξιον, ἔφην, ὦ δέσποτα, ὅταν πλουσίους μὲν καὶ μακαρίους αὐθρώπους ὁρῶ πλουτοῦντας καὶ μόνους τρυφῶντας ὁρῶ, αὐτὸς δ' καὶ ἄλλοι συχνοὶ τῶν πεπαιδευμένων, ἀπορίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ συνέσομεν;

HÆc ait Cronoſolon ſacrificus, & idem vates Saturni, earúmque legum conditor, quæ quidem ad feſtum pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio miſſo libro illis ipſis præſcripſi. Neque dubito quin eas leges ſeruent, alioqui obnoxij futuri pœnis quæ grauiſſimæ decretæ ſunt in eos qui minùs paruerint. Vos autem diuites, videte ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam ſi quis ſecus fecerit, is ſciat ſe non me neglectum legiſlatorem, ſed ipſum potiùs Saturnum, qui me condendis feſti ſui legibus delegit, haud ille quidem in ſomnis viſus, ſed nuper cum vigilante palàm congreſſus. Erat autem neque compedibus vinctus, neque ſitu obſitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poëtis mutuati, verùm falcem quidem tenebat præacutam; cætera verò & hilaris erat, & validus, regióque apparatu. Atque hac quidem ſpecie mihi viſus eſt. Cæterùm quæ locutus eſt, planè diuina ſunt, & in his hæc digna quæ vobis priùs exponam. Nam vbi me vidit animo mœſtum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænam eſſet moleſtiæ cauſſa, videlicet grauiter me ferre paupertatem, vt qui non pro temporis ratione vnicam veſtem haberem, cùm iam eſſet gelu, multúſque flaret Boreas, glacies, ac nix, aduerſus quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quòd cùm feſtum inſtaret iam proximè, reliquos viderem apparantes quæ ad victimas quæque ad conuiuia requirebantur, mihi verò ipſi res non admodum ad feſtum inſtructas eſſe. Iam à tergo accedens, auréque prehenſa, ac vellicata (nam hac ſpecie ſeſe mihi conſueuit oſtẽdere) Quid iſtud ſibi vult (inquit) Cronoſolon? vidêre mihi ſolicitus An non æquum, inquam, here, cùm impios ac ſceleſtos homines opibus ſuperfluere, & ſolos deliciis frui videam, ipſe verò mecúmq; complures alij docti, cum inopia ſummáque rerum penuria vitã degimus?

Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ vobis à Clotho reliquisque Parcis accidunt: porrò paupertatis malum vobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendēs quid obseruandum sit in festo, vti ne diuites inter sese festum celebrent, sed vobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Móxque ingressus, ordine me docuit. Deinde cùm cuncta perdidicissem: Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profectò sine caussa falcem hanc acutam circumfero. alioqui ridiculus sim, si cùm patrem Cœlum execuerim, non item castraro diuites istos, quicunque leges meas violauerint, vt iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis, si leges non prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra festi tempus agito, neque publicum, neque priuatum, nisi quæ ad lusum, ad voluptatem animíque oblectationem pertinebunt. Obsoniorum & bellariorum artifices soli in opere sunto. Æqualitas omnibus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minarive ne cui liceat. Rationem exigere ab iis qui res curant Saturnalitias, ne id quidem fas esto. Ne quis argentum vestémve expendito, néve inscribito solennitatis tempore. Ne quis exerceatur, néve literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint vrbana lepidáque, quæ dicacitatem resipiant ac iocum. Lex secunda: Multò ante festum diuites singulorum amicorum nomina in tabella scribunto. Porrò pecuniam paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis supereſt vestium, & quicquid est cultus pinguioris, quàm vt ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum vim non modicam. Atque hæc quidem in promptu sunto. Cæterùm ante solennitatem porcellus circumagitor, atque ex ædibus eiiciuntor sordes, auaritia & quæstus, & si quæ id genus alia sunt plerisque diuitum domestica. Deinde vbi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarum largitori

Ἀλλ' οὐδὲ σὺ, ὦ δέσποτα, τέλος παῦσαι τοῖς πράγμασιν, καὶ μετακόσμησον πρὸς τὸ ἰσόμοιρον. τὰ μὲν ἄλλα, ἔφη, ῥᾴδιον ἀλλάξαι, ὁπόσα οὐκ Κλωθοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις Μοίραις πάσχετε· ἃ δὲ ὄντι τῆς ἑορτῆς, ἐπανορθώσομαι ὑμῖν τὴν πενίαν. ἢ δ' ἐπανόρθωσις, ἥδε ἔστω. Ἴθι, ὦ Κρονοσόλων, καὶ γράψον μοι νόμους τινάς, ἃ χρὴ πράττειν ἐν τῇ ἑορτῇ, ὡς μὴ καθ' αὑτοὺς οἱ πλούσιοι ἑορτάζοιεν, κοινωνοῖεν δὲ ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν. Ἀλλ' οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, ἦ δ' ὅς, διδάξομαί σε· κἄπα ἐδίδασκεν. εἶτα ὅπως πάντα ἐπιστάμην, καὶ εἶπε· ταῦτα, ἔφη, ὅτι τοῖς μὴ τὰ τοιαῦτα ποιῶσι, μάτην ἐγὼ τὴν ἅρπην ταύτην ὀξεῖαν περιφέρω, ἢ γελοῖος ἂν εἴην, τὸν μὲν πατέρα ἐκτεμὼν πεποιηκώς, τὸν Οὐρανόν, τοὺς δὲ πλουσίους μὴ βυνιχίζων, ὁπόσοι αὖ παρανομήσουσιν, ὡς ἀτιμάσουσι τὴν μητέρα σὺν αὐλοῖς, καὶ κυμβάλοις, βάκχοι γιγνόμενοι. ταῦτα ἠπείλησεν. ὥστε καλῶς ἕξει ὑμῖν μὴ παραβαίνειν τοὺς νόμους. Νόμοι πρῶτοι. Μηδένα μηδὲν, μήτε ἀναγκαῖον, μήτε ἴδιον πρᾶττειν ἐν τοῖς τῆς ἑορτῆς, ἢ ὅσα ἐς παιδιὰν, καὶ τρυφὴν, καὶ θυμηδίαν. ὀψοποιοὶ μόνοι καὶ πεμματουργοὶ, ἐνεργοὶ ἔστωσαν. ἰσοτιμία πᾶσιν ἔστω, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις. ὀργίζεσθαι ἢ ἀγανακτεῖν, ἢ ἀπειλεῖν, μηδενὶ ἐξέστω. λογισμοὶ παρὰ τῶν ὀπτιμελουμένων Κρονίοις λαμβανέτωσαν, μηδὲ τοῦτο ἐξέστω. μηδεὶς τὸν ἀργύριον ἢ τὰ ἐσθῆτα ἐξεταζέτω· μηδὲ ἀναγραφέτω ἐν τῇ ἑορτῇ, μηδὲ γυμναζέσθω Κρονίοις, μηδὲ λόγους ἀσκείτω, ἢ ὀπτιδείκνυσθαι, πλὴν εἴ τινες ἀστεῖοι, καὶ φαιδροὶ, σκώμματα καὶ παιδιὰν ἐμφαίνοντες. Νόμοι δεύτεροι. Πρὸ πολλοῦ τῆς ἑορτῆς, οἱ πλούσιοι γραφέντων μὲν ἐς πινάκιον ἑκάστου τῶν φίλων τὰ ὀνόματα, ἐχόντων δὲ καὶ ἀργύριον ἕτοιμον, ὅσον τῶν κατ' ἔτος προσιόντων, τὸ δέκατον, καὶ ἐσθῆτα τῆς ὥρας τὴν πρεπτὴν, καὶ ὅση παχυτέρα ἢ κατ' αὐτοὺς κατασκευὴ καὶ τῶν ἀργύρων, οὐκ ὀλίγα. ταῦτα μὲν προκείσθω ἔστω. τῇ δὲ πρὸ τῆς ἑορτῆς, καθάρσιον μέν τι περιφερέσθω, καὶ ἔστω· αὐτῶν ἐξελαυνέσθω ἐκ τῶν οἰκίας μικρολογία, καὶ φιλαργυρία, καὶ φιλοκερδία, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄλλα σύνοικα τοῖς πλείοσιν αὐτῶν. ἐπειδὴν δὲ καθαρὰν τὴν οἰκίαν ἐξεργάσωνται, θυόντων Διὶ πλουτοδότῃ,

καὶ Ἑρμῇ δώτορι καὶ Ἀπόλλωνι μεγαλοδώρῳ. εἶτα περὶ δείλην ὀψίαν, ἀναγιγνωσκέσθω μὲν σφίσι τὸ φιλικὸν ἐκεῖνο πινάκιον. καταμείραντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ πρὶν ἥλιον δῦναι, πεμπόντων τοῖς φίλοις. οἱ δὲ ἀποκομίζοντες, μὴ πλείους τριῶν ἢ τεττάρων, οἱ πιστότατοι τῶν οἰκετῶν, ἤδη πρεσβύται· ἐγγεγράφθω δὲ ἐς γραμμάτιόν ὅ, τι τὸ πεμπόμενον, καὶ ὅσον, ὡς μὴ ἀμφότεροι ὑποπτεύοιεν τοὺς ἀποκομίζοντας. αὐτοῖς δὲ οἰκέταις, μίαν κύλικα ἕκαστος πιόντες, ἀποτρεχόντων· ἀπαιτούντων δὲ μηδὲν πλέον. τοῖς πεπαιδευμένοις δὲ πλάσια πέμπετε πεμ- B πέσθω· ἄξιον γὰρ δημοσίᾳ εἶ. τὰ δὲ τοῖς δώροις λεγόμενα, ὡς μετριώτατα, καὶ ὀλίγιστα ἔστω. ἐπαχθὲς δὲ μηδεὶς μηδὲν συνεπιστελλέτω, μηδὲ ἐπαινείτω τὰ πεμπόμενα. πλούσιος πλουσίῳ μηδὲν πεμπέτω, μηδὲ ἐσιάτω Κρονίοις ὁ πλούσιος τὸν ἰσότιμον. τῶν εἰς δὲ πεμφθῆναι προχειισθέντων, φυλασσέσθω μηδὲν, μηδὲ μετάνοια εἰσίτω ὅτι τῇ δωρεᾷ· εἴ τις πρίσιν ἀποδημῶν, δι' αὐτὸ ἄμοιρος κατίῃ, ἀπολαμβανέτω κἀκεῖνα. ἀφαλυόντων δὲ οἱ πλούσιοι καὶ χρέα ὑπὲρ τῶν C φίλων τῶν πενήτων, καὶ δ' οἰκοίκιον, οἵ τινες αὖ καὶ τοῦτ' ὀφείλοντες, καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι· καὶ ὅλως, περὶ πολλοῦ μελέτω αὐτοῖς εἰδέναι ὅπου μάλιστα δέονται· ἀπέτω δὲ καὶ τῶν λαμβανόντων μεμψιμοιρία, καὶ ὃ πεμφθὲν ὁποῖον ἂν ᾖ, μέγα δοκείτω. οἶνου ἀμφορεύς, ἢ λαγώς, ἢ ὄρνις παχεῖα, Κρονίων δώροις μὴ δοκείτω· μηδὲ τὰς Κρονικὰς δωρεὰς εἰς γέλωτα φερέτω σθω. αὖ τι πεμπέτω δὲ ὁ πένης τῷ πλουσίῳ, ὁ μὲν πεπαιδευμένος, βιβλίον τῶν παλαιῶν, εἴ τι εὔφημον, καὶ συμ- D ποτικὸν ἢ, ἢ αὐτοῦ σύγγραμμα, ὁποῖον αὐ δοκῇ, καὶ τοῦτο λαμβανέτω ὁ πλούσιος πολὺ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ λαβών, ἀναγιγνωσκέτω εὐθύς· ἐὰν δ' ἀποδηται, ἢ ἀπορρίψῃ, ἴσθι τῇ τῆς ἅρπης ἀπειλῇ ἔνοχος ὤν, κἂν πέμψῃ ὅσα ἐχέλως. οἱ δ' ἄλλοι, οἱ μὲν, στεφάνους, οἱ δ', λιβανωτοῦ χοῦς πεμπόντων. ἐὰν δ' πένης, ἐσθῆτα, ἢ ἄργυρον, ἢ χρυσὸν ὑπὲρ τὴν δυνάμιν πέμψῃ πλουσίῳ, ὃ μὲν πεμφθὲν, ἔστω δημόσιον, καὶ καταφθὰν, ἐμβαλέσθω εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Κρόνου.

ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa veſperam tabulam illam amicorum nomina tenentem relegunto. Diſtributis autem pro cuiuſque dignitate muneribus, ante ſolis occaſum amicis mittunto. Porrò qui deferant, ne plures tribus quatuórve ſunto, atque hi certiſſima ex famulis fide, iámque natu grandes. Aſcribatur autem in literis & quid mittatur, & quãtum, vt ne vtrique ſuſpectos habere poſſint eos qui perferũt. Atque ipſi miniſtri vnico quiſque calice epoto, domum recurrunto, neque præterea quicquam ab eis poſtulanto. Doctis omnia dupla mittuntor: nam hos æquum eſt geminã accipere portionem. De muneribus quàm modeſtiſſima ſimul & quàm pauciſſima verba fiunto, neque graue quicquam in literis quiſquam aſcribito, nec odiosè laudato quę mittuntur. Diuiti dies ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali ſorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint vt mittantur, ſeruanto. Néve cui muneris pœnitentia ſubito. Quòd ſi quis anno ſuperiore peregrè fuit, eáque cauſſa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites ſoluunto: atque etiam conductarum ædium pretium, ſi qui fortè & hoc debent, neque ſunt ſoluendo. In ſumma verò, multo antè illud illis eſto curæ, vt cognoſcant qua re maximè his ſit opus Rurſum qui accipiunt, ne de miſſis donis vt exiguis queruntor: & quicquid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunto. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néve Saturnalia dona in riſum vertunto. Remittito viciſſim diuiti pauper: ſi doctus eſt, libellum aliquem veterem, aut ſi quid ipſe conſcripſit, quod fauſti ſit ominis, & conuiuiis accommodum, qualecunque potuerit: atque id dies læto admodum hilaríque vultu accipito, acceptum protinus perlegito. Quod ſi recuſarit, reiecerítve, ſciat ſeſe iis quæ de falce minatus ſum, obnoxium eſſe, etiam ſi miſerit quicquid alioqui mittendum erat. Porrò reliqui, coronas alij, alij thuris fruſtula mittunto. Quòd ſi pauper aut veſtem aut argentum aut aurum ſupra facultatem diuiti miſerit, id quidem quod miſſum fuerit, publicum eſto, conflatúmque in Saturni theſaurũ infertor;

ipſe verò pauper poſtridie plagas à diuite, manibus ferulæ ſuppoſitis, accipito, non pauciores quinquaginta ſupra ducentas. Leges conuiuales: Lauandum eſt vbi linea ſex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis luſitãdum. Vbicunque caſus cuique locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ, parum momenti habento vt priùs alicui miniſtretur. Eodem de vino omnes bibunto, neque proſit diuiti ſi cauſetur vel ſtomachi vel capitis dolorem, vt ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Miniſtri ne' cui quid fauore danto, neque contantor, neque prætermittunto, donec ipſis viſum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi verò perexigua apponunto. Néve huic coxa ſuis, illi maxilla apponitor, ſed in omnibus æqualitas eſto. Pocillator acutis oculis vnumquemque obſeruato, minùs tamen herum. Acutiùs etiam exaudito. Calices omnis generis ſunto. Ad potandum inuitare ſi quis voluerit, ius eſto. Omnes omnibus præbibunto, ſi libeat, vbi præbiberit dives. Neque quiſquam bibere compellitor, qui non valeat ad compotationem. Ne liceat ipſis neque ſaltatorem neque citharœdum inducere, niſi qui nuper diſcere cœperit. Quòd ſi cui libeat dicteriis vti, liceat, ſed hactenus adhibeatur modus, vt ne ſint moleſta. Super omnia, pro nucibus ludunto talis. Si quis depoſita pecunia talis luſerit, in poſterum vſque diem ieiunato. Et maneto quiſque & abito cùm voluerit. Porrò cùm dives famulos ſuos conuiuio accipiet, tum amici quoque vnà cum ipſo miniſtranto. Leges haſce ſinguli diuites, æreæ columnæ inſcriptas, in aulæ meditullio habento, ac legunto. Atque id quidem ſciendum eſt, quoad ea columna manebit, neque fames, neque peſtilentia, neque incendium, neque quicquam alioqui moleſtum, in illorum domum ſubibit. Quòd ſi quando (id quod dij prohibeant) tollatur, abominanda ſunt quæ illis tum euentura.

ὁ δὲ πένης ἐς τὴν ὑστεραίαν πληγὰς ἀντὶ τῶν πλουσίου λαμβανέτω τὰς παρθήκας εἰς τὰς χεῖρας, οὐκ ἐλάττους διακοσίων καὶ πεντήκοντα. Νόμοι συμποτικοί. Λούεσθαι μὴ ὁπότ' ἂν ὁ στοιχεῖον ἐξάποδων ᾖ. πάντων τοῦ λουτροῦ, κάρυα, καὶ παιδία ἔστω. καταπαλαίω ὅπου αὐτύχοι ἕκαστος, ἀξίωμα, ἢ γένος, ἢ πλοῦτος, ὀλίγον συντελείτω ἐς τὸν οἶνον τὸ αὐτὸ πίνειν ἀπάντων. μηδ' ἔστω τοῦτο τῷ πλουσίῳ, ἢ στομάχου ἢ κεφαλῆς ὀδύνη, ὡς μόνον δι' αὐτὸ πίνειν τὸ κρεῖττονος. μοῖρα κρεῶν, καὶ ἴσον ἅπασιν, οἱ διάκονοι, τοῦτο χάριν μηδενὶ μηδέν. ἀλλὰ μηδὲ βασανιζέτωσαν, μηδὲ παραπεμπέτωσαν, ἕστ' ἂν αὐτοῖς δοκῇ, ὁπόσα χρὴ ἀποφέρειν. μηδὲ τῷ μὲν μεγάλα, τῷ δὲ κομιδῇ μικρὰ παραπιθέτω. μηδὲ τῷ μὲν ὁ μηρός, τῷ δ' ἡ γναθος συός, ἀλλ' ἰσότης ὅτι πᾶσιν. οἰνοχόος ὀξὺ δεδορκέτω ἐς ἕκαστον, καὶ ἐλάττονι ἐς τὸν δεσπότην, καὶ ἐπ' ὀξύτερον ἐπακουέτω, καὶ κύλιξι παντοίαις, καὶ ἐξέστω παρέχειν ὧν τις ἐθέλῃ, φιλοτησίαν. παῖδες πᾶσι παρινέτωσαν, ὧν ἐθέλωσι, παρόντες τοῦ πλουσίου. μηδὲ ἐπαναγκες ἔστω πίνειν, ὧν τις μὴ δύνηται. εἰς δὲ συμπόσιον μήτε ὀρχηστὴν, μήτε κιθαριστὴν αὐτοῖς ἀγεν ἄρτι μανθάνοντα ἐξέστω. ὧν τις ἐθέλῃ, σκώμματος, καὶ μέτριον ἔστω ὃ ἂν λυπῇ, ὅτι πᾶσι. πεπιθέτωσαν ὅτι καιρὸν ὧν τις ἐν ἀργυρίῳ πεπίθοιτο, ἄσιτος ἐς τὴν ὑστεραίαν ἔστω. καὶ μενέτω καὶ ἀπίτω ἕκαστος, ὁπότ' ἂν βούληται. ἐπὰν δὲ τοὺς οἰκέτας ὁ πλούσιος διάγῃ, διακονούντων καὶ οἱ φίλοι σὺν αὐτῷ. τοὺς νόμους τούτους ἕκαστον τῶν πλουσίων ἐκτεθέντα ἐς χαλκῆν στήλην, ἔχειν ἐν μεσαυλίῳ τῆς αὐλῆς, ἐπαναγινώσκειν. καὶ εἰδέναι δεῖ ὅτι ἕστ' ἂν αὕτη ἡ στήλη μένῃ, ὅτε λιμὸς, ὅτε λοιμὸς, ὅτε πυρκαϊὰ, ὅτε ἄλλο κακὸν οὐδὲν εἴσεισιν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῖς. ὧν δέ ποτε (ὅπερ μὴ γένοιτο) καθαιρεθῇ, ἀποφράδα οἷα πείσονται.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ.

EPISTOLÆ SATVRNALES.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν. *Ego Saturno Salutem.*

ΕΓεγράφειν μὲν ἤδη σοι καὶ πρότερον, A δηλῶν ὁποῖός εἰμι, καὶ ὡς ὑπὸ πενίας κινδυνεύοιμι μόνος ἀμοίρως ἔχειν τῆς ἑορτῆς, ἐπηλεγμένος, ἔτι καὶ τοῦτο προσθεὶς (μέμνημαι γάρ) ἀλογώτατον εἶναι, τοὺς μὲν ἡμᾶς ὑπερπλουτεῖν, καὶ τρυφᾶν, μὴ κοινωνοῦντας ὧν ἔχοιεν τοῖς πενεστέροις, τοὺς δὲ λιμῷ διαφθείρεσθαι· καὶ ταῦτα, Κρονίων ἐνεστώτων. ἐπεὶ δέ μοι τότε οὐδὲν ἀντιπέστειλας, ἡγησάμενον δεῖν αὖθις ἀναμνῆσαί σε τῶν αὐτῶν. ἐρρῶσθαί γάρ σε, ὦ ἄριστε Κρόνε, ὃ ἄμεινον τοῦτο ἀφελόντα, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐς τὸ μέσον ἅπασιν καταθέντα, ἔπειτα κελεῦσαι ἑορτάζειν. ὡς ὁ B νῦν ἔχομεν, μύρμηξ ἡ κάμηλος, ὡς ἡ παροιμία φησί. μᾶλλον δὲ τραγικὸν ὑποκειμένῳ σύνοπτον, θατέρῳ μὲν τῶν ποδῶν, ἐφ' ὑψηλοῦ βεβηκότα, οἷς εἰσιν οἱ τραγικοὶ ἐμβάται· ὁ δ' ἕτερος, ἀνυπόδετος ἔστω. εἰ τοίνυν βαδίζοι ἅττως ἔχων, ὁρᾷς ὅτι ἀναγκαῖον αὐτῷ, ἄρτι μὲν, ὑψηλῷ, ἄρτι δ', ταπεινῷ χρῆσθαι, καθ' ὁπότερον δὲ πόδα προβαίνῃ; τοσοῦτον κἀν τῷ βίῳ ἡμῶν ὁ δαίμων. καὶ οἱ μὲν ὑποδησάμενοι ἐμβάτας, ὑπ' τύχης χορηγούσης, ὑπερανῳδοῦσιν ἡμῖν· οἱ πολ- C λοί δ', πεζῇ καὶ χαμαὶ βαδίζοντες, διαμενοῦσιν ἄν, οὐ ῥᾳδίως, μή τις ἐθέλοι αὐτῶν ὑποκρίνεσθαι, καὶ διδάξαιεν, εἴ τις καὶ ἡμᾶς ὑπεσκευάσατο παραπλησίως ἐκείνοις. κἀμοὶ ἀκούειν τῶν ποιητῶν λεγόντων, ὡς ὁ παλαιὸς, ὅτι οὕτω τοῖς ἀνθρώποις τὰ πράγματα, ὅτ' ἐπὶ μοναρχοῦντος. ἀλλ' ἡ μὲν γῆ, ἄσπορος καὶ ἀνήροτος ἔφυεν αὐτοῖς τὰ ἀγαθὰ, δεῖπνον ἕτοιμον ἑκάστῳ ἐς κόρον· ποταμοὶ δ', οἱ μὲν οἴνου, οἱ δὲ γάλακτος εἰσὶ δ' οἳ καὶ μέλιτος ἔρρεον. ὃ δ' μέγιστον, αὐτοῖς ἐκείνοις φασὶ τοῖς ἀνθρώποις χρυσοῦς εἶναι, D πενίαν δ', μηδὲ ὁντινοῦν αὐτοῖς πλησιάζειν. ἡμᾶς δ', αὐτοὶ μὲν οὐδὲ μόλιβδος ἂν εἰκότως δοκοίημεν, μὴ εἴτι καὶ τούτων ἀτιμότερον.

EQuidem & antea tibi scripsi, significans quonam in statu essem, & quemadmodum ob inopiam mihi periculum esset, ne solus omnium expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrûm alij opibus ac deliciis superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alij rursum fame cõtabescerẽt: atque id quidem instantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas literas nihil respondisti, operæpretium existimaui, te denuo iisdem de rebus commonefacere. Tuum erat, optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate, bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam vti nũc res habẽt, formica camelus, quemadmodũ aiũt prouerbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo concipe, qui altero pede prælatis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi sũt tragica calceamenta, altero verò sit incalceatus. Is si ad hunc modũ instructus ingrediatur, vides necessariò futurum, vt nunc excelsus sit, nunc humilis, prout hũc aut illum pedem vicissim promouerit. Nec minor est in vita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornante fortuna tragœdias in nos agunt. Cõtrà magna pars pedibus atque humi ingredimur, cùm & ipsi, scias velim, nihilo deteriùs illis fabulam agere possimus, atque ingredi, si quis nos quoque ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerum inter homines fuisse olim, cùm tu solus adhuc imperium teneres: verùm tellus illis citra serendi arandíque laborem bona progignebat, cœnam vnicuique paratã, vel ad satietatem vsque. Porrò flumina partim vinum, partim lac, erant autem & quæ mel manabãt. Quódque est omnium maximum, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuisse. Nos contrà non satis idonei sumus qui vel plumbum videri possimus, aut si quid etiam plumbo vilius,

vt quorum pleriſque victus labore quæritur, ac paſſim paupertas, egeſtas ac deſperatio, & illud, Hei mihi: &, vnde inueniam? &, ô fortunam, atque id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his de rebus leuiùs diſcruciaremur, niſi diuites conſpiceremus tanta fruentes felicitate, qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum veſtium poſſideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum omnium magnam vim teneant, tamen adeò nobis nihil vnquam de eis impertiunt, vt plebeios homines ne aſpectu quidem dignentur. Hæc, inquam, ſunt Saturne, quæ nos enecant maximè, planéque rem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantem interim, & applaudentibus amicis perpetuò feſtum diem agere: me verò, meique ſimiles, ſomnij orũ coniecturas interpretari, ſicunde fortè quatuor oboli contingant, quò videlicet pane polẽtáve expleti dormire queamus, naſturtium, aut porrum, cepáſve, alliúmve obſonij vice arrodentes. Aut hęc igitur, Saturne, ad ęqualitatem vitę mutes corrigáſque neceſſe eſt: aut quod eſt poſtremum, illis ipſis interdicas diuitibus, ne ſoli bonis fruantur, verùm è modiis auri tam multis vel heminam in omneis nos diſpergant. Porrò ex veſtibus, ſi quas iam à tineis exeſas, citra ſuum incommodum dare poſſint: malintque hæc prorſus vetuſtate ſitúque peritura, nobis dare qui induamur, quàm ſinere vt in cubilibus ac ſcriniis multa carie computreſcant. Præterea vt cœnent ſinguli, nunc quaternis nunc quinis pauperibus ad conuiuium adhibitis. Haud iſto quidem pacto, quo his temporibus conuiuia peraguntur, verùm popularius, vt æqua ſit omnium portio, neque vt hic opſoniis ingurgitet ſeſe, famulo interim adſtante atque opperiente donec herus vorando præfocetur. Cæterùm vbi nox venerit, quum vix etiam apparauerimus admouere manum, protinus ad alios transferatur patina tantùm oſtenſa, vel ſi quid de placenta reliquum eſt. Neque illatum aprum ita partiatur, vt domino totum dimidium apponat vnà cum capite, reliquis autem oſſa tecta apponat.

A ἡ ἔφη δὲ μὴ πόνων τοῖς πλείοσιν, ἡ πενία δὲ, καὶ ἀπορία, καὶ ἀμηχανία, καὶ ὀ, οἴμοι, καὶ ὃ, πόθεν αὖ μοι γλύοιτο, καὶ ὦ τῆς τύχης, πολλὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῖν τοῖς πένησι· καὶ ἦπον δῶ, ᾗ ἴαθι, ἰώμεθα αὐ ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ τοὺς πλουσίους ἑωρῶμεν τοσαύτῃ εὐδαιμονίᾳ σεσωσμένους, οὓς τοσοῦτον μὲν χρυσὸν, τοσοῦτον δὲ ἀργύρεον ἐγκεκλεισμένους, ἐσθῆτας δὲ ὅσας ἔχοντες, ἀνδράποδα δὲ, καὶ ζεύγη, καὶ σεσωσμένους, καὶ ἀγρούς, πάμπολλα δὲ ταῦτα ἕκαστα κεκτημένους, οὐχ ὅπως οὐ μεταδόσθαι ἡμῖν ποτε αὐτῶν, ἀλλ'
B οὐδὲ παρορᾶν τοὺς πολλοὺς ἀξιοῦσι. ταῦτα ἡμᾶς μάλιστα ἀποπνίγει, ὦ Κρόνε, καὶ ἀφόρητον ἡγούμεθα τὸ πρᾶγμα. τὸν μὲν ἐφ' ἁλουργίδων κατακείμενον, τοσούτοις ἀγαθοῖς ἐντεθραμμένον, καὶ ὑπὸ τῶν σεσωσμένων εὐδαιμονιζόμενον, ἀεὶ ἑορτάζοντα. ἐμὲ δὲ, καὶ τοὺς ὁμοίους, ὀνειροπολεῖν, εἴ ποθεν ὀβολοὶ τέτταρες γλύοιντο, ὡς ἔχοντες ἄρτων ἢ ἀλφίτων ἐμπεπλησμένοι καθεύδειν, κάρδαμον, ἢ θύμον, ἢ χρόμμυον ὑπερωρύγοντες. ἢ τοίνυν ταῦτα, ὦ Κρόνε, ἀλλάττειν, καὶ μεταποιεῖν ἐς ὃ ἴσον δίκαιον,
C ἢ ὃ ὕστατον, αὐτούς γε σκείνους κελεύειν τοὺς πλουσίους, μὴ μόνους ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ μεδίμνων τοσούτων, χρυσοῦ κοινικά γε ἡμῖν πρώτων καταστεδάσαι. ἀπὸ δὲ ἱματίων, ὅσα κἂν ὑπὸ σητῶν διαβρωθέντα, σὰκ ἂν αὐτοὶ αἰτιάσαιτε· ταῦτα γοῦν πρώτως ἀπολλύμενα, καὶ ὑπὸ τῆς χρόνου διαφθαρησόμενα, ἡμῖν δοῦναι περιβαλέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐν ταῖς κοίτοις, καὶ κίσταις, ὑφ' ἡμῶν πολλῷ κατασαπῆναι. καὶ μὴν καὶ δειπνίζειν ἕκαστον, ἄρτι μὲν, τέτταρας, ἄρτι δὲ, πέντε τῶν πενήτων παραλαμβάνοντας· μὴ μέντοι ἐς τὸν νεὼ τὸν τῶν δείπνων, ἀλλ' ἐς τὸ δημοτικώτερον, ὡς ὁπόσοις μετέχειν ἀπόντας, καὶ μὴ τὸν μὲν ἐμφορεῖσθαι τῶν ὄψων, καὶ τὸν οἰκέτην περιμένειν ἐσθῶντα, ἔστ' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἑαθίων. ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἐλθόντα, ἔτι παρασκυαλεύομένων ὡς ὁπωσάλουν τὴν χεῖρα, παραμείσεσθαι, δείξαντα μόνον τὸν λοπάδα, ἢ ὅσον ὅσι τῷ πλακοῦντος τὸ λοιπόν· μηδὲ ἐσκημμένους συὸς, ἀφανέμοντα, τὴν μὲν δεσπότην παρατιθέναι ὅλον σὺν τῇ κεφαλῇ, τοῖς δὲ ἄλλοις ὁπόσα φέρειν ἐγκεκαλυμμένα.

προσφπεῖν δὲ καὶ τοῖς οἰνοχόοις μὴ προειμένῳ, ἔστ' ἂν ἑπτάκις αἰτήσῃ πιεῖν ἡμῶν ἕκαστος, ἀλλὰ λῷ ἅπαξ κελεύσῃ, αὐτίκα ἐγχέαι, καὶ αἰαδοῦαι, μεγάλῳ κύλικα ἐμπλησαμένους, ὡσαῦτως τῷ δεσπότῃ. καὶ τὸν οἶνον δὲ αὐτὸν πᾶσι τοῖς συμπόταις, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι. ἢ που γὰρ γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, τὸν μὲν, αἰθοσμίου μεθύσκεσθαι, ἐμοὶ δὲ ὑπὸ τοῦ γλεύκους διαῤῥήγνυσθαι τὴν γαστέρα; λῷ ταῦτα ἐπιμορθώσῃς, καὶ μετακοσμήσῃς, ὦ Κρόνε, βίον μὲν τὸν βίον, ἑορτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν ἔσῃ πεποιηκώς· εἰ δὲ μή, σκῆνοι μὲν ἑορταζόντων· ἡμεῖς δὲ καθεδούμεθα, διψῶμενοι, ἐπειδὴ λευσάμενοι ἦκωσι, τὸν παῖδα μὲν αὐλοῖς αἰατρέψαντα τὸν ἀμφορέα, κατάξαι τὸν μάγειρον δὲ, τὸν ζωμὸν κνιατῶσαι, καὶ ὀπταθούμενον, ὃ παίζῃς μὲν ἐς τὴν φακὴν ἐμβαλεῖν τῶν ἰχθύων· τὴν κύνα δὲ προεισπεσοῦσαν, τόν τε ἄλλον ὅλον καταφαγεῖν, πλὴν πάλαι τῶν ὀψοποιῶν ἐχόντων, καὶ τὸ πλακοῦντος ὃ ἥμισυ. τὸν μὲν δὲ, καὶ τὸν ἔλαφον, καὶ τὰ δελφάκια μεταξὺ ὀπτώμενα, ὃ ὅμοιον ποιεῖν, ὥσπερ Ὁμηρος περὶ τῶν ἡλίου βοῶν φησι· μᾶλλον δὲ μὴ ἕρπειν μόνον, ἀλλ' αἰαπηδήσαντα, φθάσαι εἰς ὄρος αὐλοῖς ὀφελοῖς· καὶ τὰς ὄρνις δὲ τὰς παχείας, καὶ ἤδη ἀπτέρους οὔσας, καὶ ἐσκυασμένας, διαπεπαμένας, οἴχεσθαι καὶ ταύτας, ὡς μὴ μόνοι ἀπολαύοιεν αὐτῶν. ὃ δὴ μάλιστα αὐλοῖς αἰάσσῃ, τὸ μὲν χρυσίον, μύρμηκάς τινας, οἵους τοὺς Ἰνδικοὺς, αἰορύττοντας ἐκ τῶν θησαυρῶν, ἐκφέρειν νύκτωρ ἐς τὸ δημόσιον. τὴν ἐαθῆτα δ' οἱ ὀλιγωρίᾳ τῶν ὀπτιμελητῶν κομιῶσαν ἀφαρτεπυπῆσθαι ὑπὸ τῶν ξελπίστων μυῶν, ὡς ξανθίων ἡνιοτιχῆς μηδὲν διαφέρειν. παῖδας δ' αὐτῶν τοὺς ὡραίους, καὶ κομήτας, οὓς Ὑακίνθους, ἢ Ἀχιλλέας, ἢ Ναρκίσσους ὀνομάζουσι, μεταξὺ ὀρέγοντας σφίσι τὸ ἔκπωμα, φαλακρὰς γίγνεσθαι, ὑπερρεούσης τῆς κόμης, καὶ πώγωνα φύειν ὀξύν, οἷοί εἰσιν ἐν ταῖς κωμῳδίαις οἱ σφιγοπώγωνες, καὶ τὰ δὲ τοῖς κροπάφοις, πολὺ λάσιον, καὶ κέρτα ἔχειν τοιοῦτον· ὃ μεταξὺ δ', λῷον καὶ γυμνὸν εἶ). ταῦτα καὶ πλείω τούτων δίκαιόν ἐστι, λῷ μὴ ἥλωσι τὸ ἄγαν φίλαυτον τοῦτο ἀφέντες, ἐς τὸ κοινὸν πλουτεῖν, καὶ μεταδιδόναι ἡμῖν τῶν μετεόντων.

A Vtque præmoneantur pincernæ, ne contentur donec vnuſquiſque noſtrûm ſepties poſcat bibere, ſed ſemel iuſſi protinus infundant, & ingentem calicem impletum tradant æquè atque ipſi domino, vtque vnum & idem vinum conuiuis ſit omnibus. Alioqui vbinam iſta lex ſcripta fuit, aut receptus mos, vt hic vino odorato generoſóque temulentus ſit, mihi contrà muſto diſrumpatur aluus? Hęc ſi correxeris nouariſque Saturne, tum demum effeceris vt vita verè vita ſit, feſtum verè feſtum: ſin minùs, illi quidem epulentur, nos autem interim ſedentes precabimur, vt ſimul atque loti venerint, B puer ſubuerſam amphoram rumpat, vtque coquus ius adurat, ac per obliuionem muriam piſcium in lentem infundat, vtque canis in domum irruens, obſoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret vniuerſa, præterea placentæ dimidium: vtque ſus ac ceruus, neque non ſuculæ inter aſſandum idem faciãt, quod Homerus de Solis bobus commemorat: imò vti non ſerpant ſolùm, verumetiam vnà cum ipſis verubus in montem abripiant ſeſe, fugiántque: vtque ipſæ etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad C coquendum apparatæ, volatu aufugiant, ne ſoli illis fruantur: quódque futurum eſt illis grauiſſimum, vt formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurum è theſauris effoſſum, noctu in publicum efferant: vtque veſtis curatorum indiligentia ita ab optimis muribus perforetur, vt cribrũ videri poſſit, nihílque differat à caſſe venatorio: vtque formoſi illorum comatíque puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narciſſos appellare ſolent) dum ipſis poculum porrigunt, ſubitò defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiuſmodi in comœdiis induci ſolent Sphenopogones, quibus à cuneata D barba nomen inuentum eſt: vtque vertex illis aſperis ac pungentibus pilis ſit hirtus, reliqua capitis parte nuda. Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur, niſi deſinant vſqueadeo ſuis priuatim ſtudere commodis, velintque in commune diuites eſſe, nobis quoque quantum æquum eſt impartientes.

ΚΡΟΝΟΣ ΕΜΟΙ ΤΩ ΤΙΜΙΩΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

QVid tu,obsecro nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis, iubésque vt de integro bonorum faciam partitionem? quod quidem alterius munus fuerit, penes quem nunc est imperium. Etenim demiror te, si solus omnium ignoras quemadmodum iampridem regnare destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis partitus imperium: quãquam Iupiter præcipuè rerum istiusmodi curam agit. Porrò mea potestas non nisi ad taxillos vsque, saltationes, cantiones, & ebrietatem valet, ídque septem non ampliùs diebus. Itaque grauioribus in caussis, de quibus scribis, videlicet de tollenda rerum inæqualitate, vtque ex æquo omnes aut opibus abundent, aut egeant, Iupiter vobis operam dabit. Quòd si quid in his quæ ad festum pertinent, vel fraude detractum est alicui, vel additum, id erit mearum partium iudicare. Iámque scribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de vestibus, vt vobisquoque ad celebrandum festum nonnihil mittant: quandoquidem æqua sunt ista, decétque illos facere quemadmodum prædicatis, nisi fortè habent isti quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud scitote pauperes, vos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, solósque suauem vitam viuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare, vino suaui inebriari, formosis frui mulieribus, vestibus vti delicatis: verùm istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis: siquidem hæ res non mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne vinum acescat, ne frumentum vermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hęc quidem quota pars est eorum quæ istos discruciant? Quòd si nosseris metus & curas quibus obnoxij sunt, planè fugiendas vobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis vel meipsum vsque adeo insanum,

Τί ταῦτα ληρεῖς, ὦ Σάτ, ἐμοὶ περὶ τῶν παρόντων ὀπιστέλλων, καὶ ἀναδασμὸν τῶν ἀγαθῶν ποιεῖν κελεύων; ὃ δὲ ἕτερου ἂν εἴη, τῷ νῦν ἄρχοντος. θαυμάζω γάρ σε, εἰ μόνος τῶν ἁπάντων ἀγνοεῖς, ὡς ἐγὼ μὲν πάλαι βασιλεὺς ὢν, πέπαυμαι εἰς ὑμᾶς, τοῖς παισὶ διαπεμπόμενος τὴν ἀρχήν· ὁ Ζεὺς δέ, μάλιστα τῶν τοιούτων ὀπιμελεῖται. τὰ δὲ ἡμέτερα ταῦτα, μέχρι πεττῶν, καὶ κότταβου, καὶ ᾠδῆς, καὶ μέθης, καὶ τοῦτο, ἢ πλέον ἡμερῶν ἑπτά. ὥστε περὶ τῶν μειζόνων ἂν φῂς, ἀφελεῖν ὃ αἴσιον, καὶ ἐκ τῆς ὁμοίας ἢ πένεσθαι, ἢ πλουτεῖν ἀπόντας, ὁ Ζεὺς αὐ χρηματίσει ὑμῖν. εἰ δέ τι τῶν ἐκ τῆς ἑορτῆς ἀδικοῖτό τις, ἢ πλεονεκτοῖτο, ἐμὸν αὖ εἴη δικάζειν. καὶ ὀπιστέλλω δὲ τοῖς πλουσίοις περὶ τῶν δείπνων, καὶ τοῦ χοίνικος τοῦ χρυσίου, καὶ τῶν ἐσθήτων, ὡς καὶ ὑμῖν πέμποιεν εἰς τὴν ἑορτήν. δίκαια γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια αὐτοῖς ποιεῖν, ὡς φατέ, εἰ μή τι ἄλογον ἐκεῖνοι περὶ ταῦτα ἔχουσι λέγειν. ὃ δὲ ὅλον, ἴστε οἱ πένητες ὑμεῖς ἐξηπατημένοι, καὶ οὐκ ὀρθῶς δοξάζοντες περὶ τῶν πλουσίων, εἴ γε παμμάκαρας αὐτοὺς οἴεσθε εἶναι, καὶ μόνους ἡδέως πίνα βιοῦν τὸν βίον, ὅτι δεῖπνόν τε πολυτελῶς ἔστιν αὐτοῖς, καὶ μεθύσκεσθαι οἴνου ἡδέος, καὶ παισὶν ὡραίοις, καὶ γυναιξὶν ὁμιλεῖν, καὶ ἐσθῆσι μαλακαῖς χρῆσθαι· ὃ δὲ πάνυ ἀγνοεῖτε ὁποῖόν ἐστιν. αἱ τε γὰρ φροντίδες αἱ περὶ τούτων, ἃ μικρά· ἀλλ' ἀνάγκη ἐπαγρυπνεῖν ἑκάστοις, μή τι ὁ οἰκονόμος βλακεύσας, ἢ ὑφελόμενος λάθῃ, μὴ ὁ οἶνος ὀξωθῇ, μὴ ὁ σῖτος φθείρηται, ἢ ὁ λῆρις ὑφέληται τὰ σκεπάσματα, μὴ πιστεύσῃ τοῖς συκοφάνταις ὁ δῆμος, λέγουσι τυραννῖδα αὐτὸν ἐθέλειν. ταῦτα δὲ πάντα σοὶ ὃ πολλοστὸν αὖ εἴη μέρος τῶν αἰωρουμένων αὐτοῖς. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἠπίστασθε τοὺς φόβους, καὶ τὰς μερίμνας, ἃς ἔχουσι, πάνυ ἂν ὑμῖν φευκτέον ὁ πλοῦτος ἔδοξεν. ἐπεὶτοι οἶδ' ἐμὲ αὐτὸν ὄντως ἂν ποτε χρυσοῦν πάσας,

ὡς εἰ

ὡς εἰ καλὸν ἐμοὶ ὃ πλουτεῖν, καὶ βασιλεύειν, ἀφέντα αὐ αὐτὰ, καὶ παραχωρήσαντα ἄλλοις, καθῆσθαι ἰδιωτεύοντα, καὶ ἀνέχεσθαι ὑπ' ἄλλῳ τεταγμένον. ἀλλὰ τὰ πολλὰ ταῦτα εἰδὼς, ἃ τοῖς πλουσίοις καὶ ἀρχικοῖς παρεπεται ἀνάγκη, ἀφῆκα τὴν ἀρχὴν, ὃν ποιῶν. καὶ γοῦν ἃ νῦν ἐποτνιᾶσθε παρ' ἐμοῦ, ὡς τοὺς μὲν, συῶν καὶ πλακουντων ἐμφορουμένους, ὑμᾶς δὲ, καρδαμον, ἢ θρύμον, ἢ χόμμυον ὀπτησώμενος ἐν τῇ ἑορτῇ, σκέψαι ὁποῖά ἐστι. παρὰ μὲν γοῦν ὃ παρὸν, ἡδὺ, καὶ οὐκ ἀνιαρὸν ἴσως ἑκάτερον αὐτῶν· ὡς δὲ μετ' ταῦτα, ἔμπαλιν διαστρέφεται ὃ παράγμα. εἶτα ὑμεῖς μὲν οὔτε καρηβαρῶντες ἀναζήτ' αὖ ἐς τὴν ὑστεραίαν, ὥσπερ ἐκεῖνοι ὑπὸ τῆς μέθης, οὔτε ὑπὸ τῆς ἄγαν πλησμονῆς, δυσῳδές τι, καὶ καπνωδέστερον ἐρυγγάνοντες· οἱ δὲ, τούτων τε ἀπολαύοντες, καὶ ὃ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἢ παροῖνον, ἢ γυναιξὶν, ἢ ὅπως αὖ ὁ τράγος κελεύῃ συναναφυρέντες, ἢ φθόῃ, ἢ παρεπιθυμονίαν, ἢ ὕδερον, ἢ χαλεπῶς συνεξελέξαντο ἐκ τῆς πολλῆς τρυφῆς. ἢ τίνα δὴ αὐτῶν ῥᾳδίως δέξαι δικαίως, μὴ πάνυ τοῦτο ὠχρὸν ὄντα, πολὺ δὲ νεκρωδέστερον φαίνοντα; τίνα δὲ ἐς γῆρας ἀφικόμενον, τοῖς αὐτοῦ ποσὶν, ἀλλὰ μὴ φορείῳ ὅτι τεττάρων ὀχούμενον, ὁλόχρυσον μὲν τὰ ἔξω, καταῤῥαφον δὲ τὰ ἔνδον, ὥσπερ αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακέων πάνυ ὀλίγων συγκεκομμέναι; ὑμεῖς δὲ, ἰχθύων μὲν ἅπτεσθαι, καὶ ἀσιτεῖν ποδάγρας δὲ, ἢ παρεπιθυμονίας, οὐχ ὁρᾶτ' ὅτι καὶ τούτων ἄπειροί ἐστε; ἢ εἴ τι κατ' ἄλλο τινὰ αἰτίαν συμβαίνει. κεἰτοι οὐδ' αὐτοῖς ἐκείνοις ἐπ' ἴσης αὐτὸ, καθ' ἡμέραν, καὶ πέρα τοῦ κέρου ἐσθίειν τούτων· ἀλλ' ἴδοις ἂν αὐτοὺς οὕτω λαχάνου τε καὶ θρύμου ὀρεγομένους ἐνίοτε, ὥσπερ σὺ τῶν λαγῶν, καὶ συῶν. ἐγὼ λέγω ὅσα ἄλλα λυπεῖ αὐτούς, ἢ υἱὸς ἀκόλαστος, ἢ γυνὴ, τῶν οἰκέτου ἐρῶσα, ἢ ἐρώμενος, παρὰ ἀνάγκην μᾶλλον, ἢ παρὰ ἡδονὴν συνών· καὶ ὅλως, πολλά ἐστιν ἃ ὑμεῖς ἀγνοοῦντες, τὸν χρυσὸν ὁρᾶτε αὐτῶν μόνον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ ἢν ἰδητέ ποτε ἐξελαυνόντας ὅτι λευκοῖς ζεύγεσι, κεχηνατε, καὶ παρασκευεῖτε.

A vt si præclara res esset opulentia, aut regnum, depositurus hæc, aliisque ea cessurus fuerim, paterérque vt nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potiùs quum non essem ignarus huiusmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idque sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, vos contrà nasturtium porrúmve aut cepe per festi tempus opsonij loco arrodere, cuiusmodi sit, considera. Etenim in præsens quidem vtrunque dulce est illis, miniméque molestum: at postea B res inuertitur: quandoquidem vobis deinde non accidit vt postridie surgatis capitis dolore grauati ob temulentiam, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem, graueolentem & acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, vt quoniam magnam noctis partem vario coitu pro libidinis arbitrio transigunt, facilè sibi vel tabem, vel tussim, vel morbum intercutem, ex intemperato voluptatum vsu colligant. Alioqui quotumquemque potes ostendere, qui non C planè palleat, ac faciem cadaueroſam præ se ferat? Quotumquenque autem, qui cùm ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potiùs à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum vilibus consarcinata. Vos autem quum molestum est quòd de piscibus gustare non liceat, quòd inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & podagræ & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliam ob causſam illis incommo- D di contingit. Quanquam nec illis ipsis æquè dulce est, quotidie, supráque satietatem istis vesci: quin potiùs videas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, vt tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si vxor vel amans, vel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In summa, multa alia sunt, quæ vos ignorantes, tantùm aurum illorum ac purpuram videtis. Tum si quando videtis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis.

Nam quo tandem præmio certaſſent ipſi talis, quum ipſi toti eſſent anrei? Itaque te loquente, tale quiddam mihi venit in mentem, ſi quis vnum aliquem ex aureis illis viris, in hanc noſtram ætatem adductum vulgo oſtenderet, quid illi tandem euenirent? Nempe miſerum (ſat ſcio) diſcerperent, haud aliter incurſantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in Actæonem canes, intérque ſeſe decertarent, quantam quiſque maximam poſſet portionem auferre, vt qui ne in feſto celebrando à lucri ſtudio temperent, quin ipſo etiam feſto ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alij quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alij vero tibi conuitiantur, cùm nihil ad rem pertineat: tum ipſas comminuunt teſſeras, perinde quaſi illis ſit imputandum, quod illi ſuapte ſponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandē cauſſæ fuit vt deus vſque adeo imbecillis ac ſenex, tempus inamœniſſimum delegeris, cùm iam nix omnia occupat, plurimus ſæuit Boreas, cúmque nihil non gelu concretum eſt, arent arbores nudæ deuſſis frondibus, ſqualent horréntque vacua floribus prata, cùm incurui contractíque mortales, perinde quaſi extremo confecti ſenio, ad focum fermè deſident, interea tu feſtum diem agis? neque enim accommodum ſeni tempus, neque ſatis idoneum genio indulgentibus. SAT. Sed heus tu, permulta quidem à me ſciſcitaris, cùm potare iam oporteat. Itaque non exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de feſto perdidiſti, dum iſta mecum philoſopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nunc iſtis tandem omiſſis, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus vitam. Deinde priſco more depoſitis nucibus, ludamus teſſeris, ac reges ſuffragiis creemus, ipſíſque vltro pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus vt verum videatur prouerbium quod dicunt, Senes repueraſcere. SAC. Imò cui iſta quæ dicis, non probantur Saturne, precor vt ei nec tum bibere liceat, cùm ſitit. Itaque bibamus, quandoquidē & primo colloquio ſatis à te reſponsū eſt. Proinde videor mihi rectè facturus, ſi noſtram hanc confabulationem, & quę ipſe interrogarim, & quæ tu propitius reſponderis, literis prodita tradam amicis legēda, ſi qui ſunt digni qui tua dicta accipiant.

Digreſſio in præſentes mores.

A ἀλλ' τίνος γὰρ ἂν καὶ ἐπέπλουτον, αὐτοῖ ὁλόχρυσοι ὄντες; ὡς ἔγωγε καὶ μεταξὺ λέγοντός σου, τοιόν δέ τι ἐνενόησα· εἴ τις ἕνα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν χρυσοπλάστων, ἐς τὸν ἡμέτερον τοῦτον βίον ἀγαγὼν ἔδειξε τοῖς πολλοῖς, οἷα ἔπαθεν ἂν ἄθλιος ὑπ' αὐτῶν; διεσπάσθαι γὰρ ἂν αὐτὸν δι' οἶδ' ὅτι ὑπὸ δραμόντες, ὥσπερ τὸν Πενθέα αἱ Μαινάδες, καὶ αἱ Θρᾷτται τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Ἀκταίονα αἱ κύνες, περὶ τῷ μείζονι ἀπενέγκασθαι τὸ μέρος, πρὸς ἀλλήλους ἕκαστος ἀμιλλώμενοι. οἱ γε νῦν ἑορτάζοντες, ἔξω τῆς φιλοκερδοῦς εἰσιν, ἀλλὰ B πρόσθεν οἱ πολλοὶ πεποίηνται τὴν ἑορτήν. εἶτα οἱ μὲν ἀφίενται λῃστεύοντες ἐν τῷ συμποσίῳ τοὺς φίλους· οἱ δὲ σοί τε λοιδοροῦνται, οὐδὲν δέον, καὶ τοὺς κύβους συντρίβουσιν, αἰσχίστους ὄντας αὐτοῖς ὧν ἑκόντες πιθοῖν. ἀπὰρ εἰπέ μοι καὶ τόδε, τί δήποτε ἀβρὸς οὕτω θεὸς ὤν, καὶ χρῶν, ὀπιλεξάμενος ὃ ἀτερπέστατον, ὁπότε ἡ χιὼν ἐπέχει τὰ πεδία, καὶ ὁ Βορρᾶς πολύς, καὶ οὐδὲν ἔτι ὑπὲρ πέπηγεν ὕδωρ τοῦ κρύους, καὶ τὰ δένδρα ξηρά, C γυμνά, ἄφυλλα, καὶ οἱ λειμῶνες ἄμορφοι, καὶ ἀπηνθηκότες, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὀπισθοκυφότες, ὥσπερ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ἀμφὶ τὸ κάμινον οἱ πολλοί, τίνι καιρῷ ἑορτάζεις; ὃ γὰρ γεροντικός γε ὁ καιρός, οὐδὲ ὀπτηδύος πεύθεσθαι. ΚΡΟ. πολλά με διακρίνεις, ὦ οὗτε, ἤδη πίνειν δέον. πρῆγμα γοῦν μοι χρόνου τῆς ἑορτῆς οὐκ ὀλίγου, ὃ πάνυ αἰσχρά μοι ταῦτα πρὸς φιλοσοφεῖν. ὥστε νῦν μὲν ἄφες αὐτά, διωχώμεθα ἤδη, καὶ κροτῶμεν, καὶ ὑπὲρ τῆ ἐλευθερίᾳ ἥδη ζῶμεν. εἶτα πεπόμεθα ἐς ὃ δεῖ χαίειν ὑπὲρ καιρόν, καὶ βασιλέας D χειροτονῶμεν, καὶ πειθαρχῶμεν αὐτοῖς. ὅτι γὰρ αὖ τὸ παροιμίαν ἐπαληθεύσαιμι, ἢ φησι, παλίμπαιδας τοὺς γέροντας γίγνεσθαι. ΙΕ. ἀλλά μὴ δυνάμην δι' ὧν πίῃ, ὦ Κρόνε, ὅτῳ μὴ ταῦτα ἃ λέγεις ἡδέα. ὥστε πίνωμεν· ἱκανὰ γὰρ ἀποκέκρικας καὶ τὰ πρῶτα· καί μοι δοκῶ γραφάμενος εἰς βιβλίον ταῦτα ἡμῶν τὸν συνουσίαν, ἅτε αὐτὸς ἠρώτησα, καὶ σὺ πρὸς ταῦτα ἵλεως ἀποκρίνῃ, πρέπειν ἀναγνῶναι τῶν φίλων, ὅσοι γ' ἐπακούσαι τῶν σῶν λόγων ἄξιοι.

ΚΡΟΝΟΣΟΛΩΝ.

CRONOSOLON, id eſt, SATVRNALIVM LEGVMLATOR.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ΤΑδε λέγ' Κρονοσόλων ἱερεὺς, καὶ προφήτης τοῦ Κρόνου, καὶ νομοθέτης τῶν ἀμφὶ τὰ ἑορτά. ἃ μὲν τοὺς πένητας χρὴ ποιεῖν, αὐτοῖς ἐκείνοις ἔπεμψα, ἄλλο βιβλίον ἐγγεγράφας· καὶ δοῦ οἶδ' ὅτι ἐμμενοῦσι καὶ κεῖνοι τοῖς νόμοις, ἢ αὐτίκα ἔνοχοι ἔσονται τοῖς ὑστεριμίοις, ἃ κεῖ τῶν ἀπειθούντων μεγάλα ὠείρατα. ὑμεῖς δ', ὦ πλούσιοι, ὁρᾶτε ὅπως μὴ παρανομήσητε, μηδὲ παρακούσητε τῶν δὲ τῶν προσταγμάτων. ὡς ὅστις αὖ οὕτω μὴ ποιήσῃ, ἴσθι σοῦτ', οὐκ ἐμοῦ νομοθέτου ἀμελήσων, ἀλλ' εἰς τὸν Κρόνον αὐτὸν, ὃς με προείλετο νομοθετῆσαι εἰς τὰ ἑορτά, οὐκ ὄναρ ὑπνώσας, ἀλλὰ προφανῶς ἐγρηγορὼς σὺν ἀργῆς συγγενόμενος. ἰδὼ γὰρ πεδήτης, οὐδὲ αὐχμοῦ πλέως, οἷος αὐτὸν οἱ ζωγράφοι παρὰ τῶν λεπρώντων ποιοῦσι παραδεδεγμένοι ὑπόδειγμα, ἀλλὰ τὰ μὲν ἅρπην εἶχε πρὸς τεθηγμένην· πάσῃ δ' ἄλλα φαιδρός τε ἰδεῖν, καὶ καρτερὸς, καὶ βασιλικῶς ἐσκευάσατο· μορφὴ μὲν τοίος δέ τις ὤφθη μοι. ἃ δ' εἶπε, πρόσθεν θεατέα, καὶ ταῦτα προφρασθαι ὑμῖν ἄξια. ἰδὼν γάρ με σκυθρωπὸν, ὅτι συμφορᾶς ἐδαίζοντα, ὡς παρ εἰκὸς ἰδὼν θεὸν, ἔγνω αὐτίκα τὰ αἰτίαν τῆς λύπης τίς ἐστί μοι, καὶ ὡς τὰ πενίαν δυσχεραίνοιμι, ἃ κεῖ τὰ ὤμην μονοχιτῶν· καὶ γὰρ κρύος, καὶ Βορρᾶς πολὺς, καὶ κρύσταλλοι, καὶ χιών· ἐγὼ δ' ἥκιστα ἐπεφεσήμειν πρὸς αὐτά. ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς ἑορτῆς πρόσθεν πλησιαζούσης, ἑώρων τοὺς μὲν ἄλλους παρασκευαζομένους, ὅπως θύσωσι, καὶ δειπνήσωνται, ἐμφυτα δ' ἦ πρόσθεν ἑορτάσιμα ὄντα. καὶ δὴ προσελθὼν ὅπισθεν, καὶ τῶ ὠτὸς μου λαβόμενος, καὶ ἀφασίσας, ὥσπερ μοι προσκαίειν εἰώθει, Τί ταῦτα, ἔφη, ὦ Κρονοσόλων, αἰσχυνόμενός ἐοικας; Οὐ γὰρ ἄξιον, ἔφην, ὦ δέσποτα, ὅταν καθορῶμεν μὲν τοὺς μιαροὺς αὐθρώπους ὑπερπλουτοῦντας καὶ μόνους τρυφῶντας ὁρῶ, αὐτὸς δ' καὶ ἄλλοι συχνοὶ τῶν πεπαιδευμένων, ἀπορίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ συνέσομεν;

HÆc ait Cronoſolon ſacrificus, & idem vates Saturni, earúmque legum conditor, quæ quidem ad feſtum pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio miſſo libro illis ipſis præſcripſi. Neque dubito quin eas leges ſeruent, alioqui obnoxij futuri pœnis quæ grauiſſimæ decretæ ſunt in eos qui minùs paruerint. Vos autem diuites, videte ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam ſi quis ſecus fecerit, is ſciat ſe non me neglectum legiſlatorem, ſed ipſum potiùs Saturnum, qui me condendis feſti ſui legibus delegit, haud ille quidem in ſomnis viſus, ſed nuper cum vigilante palàm congreſſus. Erat autem neque compedibus vinctus, neque ſitu obſitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poëtis mutuati, verùm falcem quidem tenebat præacutam; cætera verò & hilaris erat, & validus, regióque apparatu. Atque hac quidem ſpecie mihi viſus eſt. Cæterùm quæ locutus eſt, planè diuina ſunt, & in his hæc digna quæ vobis priùs exponam. Nam vbi me vidit animo mœſtum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænam eſſet moleſtiæ cauſſa, videlicet grauiter me ferre paupertatem, vt qui non pro temporis ratione vnicam veſtem haberem, cùm iam eſſet gelu, multúſque flaret Boreas, glacies, ac nix, aduerſus quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quòd cùm feſtum inſtaret iam proximè, reliquos viderem apparantes quæ ad victimas quæque ad conuiuia requirebantur, mihi verò ipſi res non admodum ad feſtum inſtructas eſſe. Iam à tergo accedens, auréque prehenſa, ac vellicata (nam hac ſpecie ſeſe mihi conſueuit oſtẽdere) Quid iſtud ſibi vult (inquit) Cronoſolon? vidêre mihi ſolicitus An non æquum, inquam, here, cùm impios ac ſceleſtos homines opibus ſuperfluere, & ſolos deliciis frui videam, ipſe verò mecúmq; complures alij docti, cum inopia ſummáque rerum penuria vitã degimus?

Ne tu quidem here curas his rebus finem A imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ vobis à Clotho reliquíſque Parcis accidunt: porrò paupertatis malum vobis corrigam, quatenus ad feſtum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronoſolon, ac mihi leges aliquot conſcribito, oſtendẽs quid obſeruandum ſit in feſto, vti ne diuites inter ſeſe feſtum celebrent, ſed vobis ſua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conſcribere. Quin ego, inquit, docebo te. Móxque ingreſſus, ordine me docuit. Deinde cùm cuncta perdidiciſſem: Et illud, inquit, illis dicito, B niſi ſeruarint hæc, tum ego profectò ſine cauſſa falcem hanc acutam circumfero. alioqui ridiculus ſim, ſi cùm patrem Cœlum execuerim, non item caſtraro diuites iſtos, quicunque leges meas violauerint, vt iam euitati, Cybeli matri ſeſe adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis, ſi leges non prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra feſti tempus agito, neque publicum, neque priuatum, niſi quæ ad luſum, ad voluptatem animíque oblectationem pertinebunt. Obſo- C niorum & bellariorum artifices ſoli in opere ſunto. Æqualitas omnibus eſto, ſeruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Iraſci, indignari, minarive ne cui liceat. Rationem exigere ab iis qui res curant Saturnalitias, ne id quidem fas eſto. Ne quis argentum veſtémve expendito, néve inſcribito ſolennitatis tempore. Ne quis exerceatur, néve literis operam dato, aut recitato, niſi ſi quæ ſint vrbana lepidáque, quæ dicacitatem reſipiant ac iocum. Lex ſecunda: Multò ante feſtum diuites ſingulorum amicorum nomina in tabella ſcribunto. Porrò pe- D cuniam paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis ſupereſt veſtium, & quicquid eſt cultus pinguioris, quàm vt ipſis conueniat. Ad hæc argenteorum vim non modicam. Atque hæc quidem in promptu ſunto. Cæterùm ante ſolennitatem porcellus circumagitor, atque ex ædibus eiiciuntor ſordes, auaritia & quæſtus, & ſi quæ id genus alia ſunt pleriſque diuitum domeſtica. Deinde vbi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarum largitori

ἀλλ' οὐδὲ σύ, ὦ δέσποτα, θέλῃς παῦσαι ταῦτα, ἀλλὰ μεταχοσμήσαι πρὸς τὸ ἰσόμοιρον. τὰ μὲν ἄλλα, ἔφη, ῥᾴδιον ἀλλάττειν, ὁπόσα οἱ Κλωθοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις Μοίραις πάσχετε· ἃ δὲ ἕνεκα τῆς ἑορτῆς, ἐπανορθώσομεν ὑμῖν τὴν πενίαν. ἡ δὲ ἐπανόρθωσις, ἥδε ἔστω. Ἴθι, ὦ Κρονοσόλων, καί μοι νόμους τινὰς, ἃ χρὴ πράττειν ἐν τῇ ἑορτῇ, ὡς μὴ καθ' αὑτοὺς οἱ πλούσιοι ἑορτάζοιεν, κοινωνοῖεν δὲ ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν. ἀλλ' οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγὼ, ἦδη ὃς, διδάξομαί σε· καίτοι ἀρξάμενος ἐδίδασκεν. εἶπα ὅτι πάντα ἠπιστάμην, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, ἔφη, ὅτι ἐὰν μὴ τῶνδε ποιῶσι, μάτην ἐγὼ τὴν ἅρπην ταύτην ὀξεῖαν φορῶ, ἢ γελοῖος ἂν εἴην, τὸν μὲν πατέρα Οὐρανὸν τεμὼν πεποιηκὼς, τοὺς δὲ πλουσίους μὴ δυναχίζων, ὁπόσοι ἂν παρανομήσωσιν, ὡς ἀπίοιεν τῇ μητρὶ συὺ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις, ἑκόντες ἀναγκαζόμενοι. ταῦτα ἠπείλησεν. ὥστε καλῶς ἕξει ὑμῖν μὴ παραβαίνειν τοὺς νόμους. Νόμοι πρῶτοι. Μηδένα μηδὲν, μήτε ἀναγκαῖον, μήτε ἴδιον πράττειν ἐν τοῖς τῆς ἑορτῆς, ἢ ὅσα ἐς παιδιὰν, καὶ τρυφὴν, καὶ γυμνάσιον. ὀλοποιοὶ μόνοι καὶ πεμματουργοὶ, ἐνεργοὶ ἔστωσαν. ἰσοτιμία πᾶσιν ἔστω, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις. ὀργίζεσθαι ἢ ἀγανακτεῖν, ἢ ἀπειλεῖν, μηδενὶ ἐξέστω. λογισμοὶ παρὰ τῶν ὀτιμελουμένων κρινοῖς λαμβάνειν, μηδὲ τοῦτο ἐξέστω. μηδεὶς τὸν ἀργυρον ἢ τὰ ἐσθῆτα ἐξεταζέτω· μηδὲ ἀναγραφέτω ἐν τῇ ἑορτῇ, μηδὲ γυμνάζεσθω κρινοῖς, μηδὲ λόγοις ἀσκείτω, ἢ ὀπτδείκνυσθαι, πλὴν εἴ τινες ἀστεῖοι, καὶ φαιδροὶ, σκώμμα καὶ παιδιὰν ἐμφαίνοντες. Νόμοι δεύτεροι. Περὶ πολλοῦ τὴν ἑορτὴν, οἱ πλούσιοι γραφόντων μὲν ἐς πινάκιον ἑκάστου τῶν φίλων τοὐνόμα, ἐχόντων δὲ καὶ ἀργύριον ἕτοιμον, ὅσον τῶν κατ' ἔτος προσιόντων, τὸ δέκατον, καὶ ἐσθῆτα τῆς ὥσης τὴν μετρίαν, καὶ ὅση παχυτέρα ἢ κατ' αὐλοὺς καλλισκυὴ καὶ τῶν ἀργύρων, οὐκ ὀλίγα. ταῦτα μὲν προχέρα ἔστω. τῇ δὲ περὶ τῆς ἑορτῆς, καθάρσιον μέν τι προφερέσθω, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐξελαυνέσθω ἐκ τῶν οἰκίας μικρολογία, καὶ φιλαργυρία, καὶ φιλοκερδία, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄλλα σύνοικα τοῖς πλείοσι αὐτῶν. ἐπειδὰν δὲ καθαραὶ αἱ οἰκίαι ἐξεργασῶνται, θυόντων Διὶ πλουτοδότῃ,

καὶ Ἑρμῇ δώτορι, καὶ Ἀπόλλωνι μεγαλοδώρῳ. εἶτα περὶ δείλην ὀψίαν, ἀναγιγνωσκέσθω μὲν σφίσι τὸ φιλικὸν ἐκεῖνο πινάκιον. κατομείμαντες δὲ αὐτοὶ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τὴν ἥλιον δοῦναι, πεμπόντων τοῖς φίλοις. οἱ δὲ ἀποκομίζοντες, μὴ πλείους τριῶν ἢ τεττάρων, οἱ πιστότατοι τῶν οἰκετῶν, ἤδη πρεσβύται· ἐγγεγράφθω δὲ ἐς γραμματεῖον ὅ, τι τὸ πεμπόμενον, καὶ ὅσον, ὡς μὴ ἀμφότεροι ὑποπτεύοιεν τοὺς ἀποκομίζοντας. αὐτοὶ δὲ οἱ οἰκέται, μίαν κύλικα ἕκαστος πίοντες, ἀποπερχόντων· ἀπαιτούντων δὲ μηδὲν πλέον. τοῖς πεπαιδευμένοις δὲ πλείονα πέμπε πέμπεσθω· ἄξιον γὰρ δημοσίᾳ εἶ). τὰ δ' ὅτι τοῖς δώροις λεγόμενα, ὡς μετριώτατα, καὶ ὀλίγιστα ἔστω. ἐπαινέτης δὲ μηδεὶς μηδὲν συνεπιστελλέτω, μηδὲ ἐπαινείτω τὰ πεμπόμενα. πλούσιος πλουσίῳ μηδὲν πεμπέτω, μηδὲ ἐστιάτω Κρονίοις ὁ πλούσιος τὸν ἰσότιμον. τῶν εἰς τὸ πεμφθῆναι προχειριζόντων, φυλαττέσθω μηδὲν, μηδὲ μετάνοια εἰσίτω ὅτι τῇ δωρεᾷ· εἴ τις πρίσιν ἀποδημῶν, δι' αὐτὸ ἀμοιρος κατέστη, ἀπολαμβανέτω κἀκεῖνα. ἀφαλυόντων δ' οἱ πλούσιοι καὶ χρέα ἐνίοις τῶν φίλων τῶν πενήτων, καὶ τὸ ἐνοίκιον, οἵ τινες αὐτὸ καὶ τοῦτο ὀφείλοντες, καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι· καὶ ὅλως, περὶ πολλοῦ μελέτω αὐτοῖς εἰδέναι ὅτου μάλιστα δέονται· ἀπέστω δ' καὶ τῶν λαμβανόντων μεμψιμοιρία, καὶ ὃ πεμφθὲν ὁποῖον δή ἐστι, μέγα δοκείτω. οἴνου ἀμφορεύς, ἢ λαγώς, ἢ ὄρνις παχεῖα, Κρονίων δώρων μὴ δοκείτω μηδὲ τὰς Κρονικὰς δωρεὰς εἰς γέλωτα Φερέτω σθω. ἂν τι πεμπέτω δὲ ὁ πένης τῷ πλουσίῳ, ὁ μὲν πεπαιδευμένος, βιβλίον τῶν παλαιῶν, εἴ τι εὔφημον, καὶ συμποτικὸν ἢ, ἢ αὐτοῦ σύγγραμμα, ὁποῖον ἂν δύνηται, καὶ τοῦτο λαμβανέτω ὁ πλούσιος πρὸς φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ ἀγαθῷ, ἀναγιγνωσκέτω θᾶττον· ἐὰν δ' ἀποθηται, ἢ ἀπορρίψῃ, ἴσθι τῇ τῆς ἅρπης ἀπειλῇ ἔνοχος ὤν, κἂν πέμψῃ ὅσα ἐχρῆν. οἱ δ' ἄλλοι, οἱ μὲν, στεφάνους, οἱ δ', λιβανωτὸν ἢ ὀπὸς πεμπόντων. ἐὰν δ' πένης, ἐσθῆτα, ἢ ἄργυρον, ἢ χρυσὸν πρὸς τὴν δύναμιν πέμψῃ πλουσίῳ, ὃ μὲν πεμφθὲν, ἔστω δημόσιον, καὶ καταπροσθὲν, ἐμβαλέσθω εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Κρόνου.

ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa vesperam tabulam illam amicorum nomina tenentem relegunto. Distributis autem pro cuiusque dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunto. Porrò qui deferant, ne plures tribus quatuórve sunto, atque hi certissima ex famulis fide, iámque natu grandes. Ascribatur autem in literis & quid mittatur, & quãtum, vt ne vtrique suspectos habere possint eos qui perferũt. Atque ipsi ministri vnico quisque calice epoto, domum recurrunto, neque præterea quicquam ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor: nam hos æquum est geminã accipere portionem. De muneribus quàm modestissima simul & quàm pauciſſima verba fiunto, neque graue quicquam in literis quisquam ascribito, nec odiosè laudato quę mittuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali sorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint vt mittantur, seruanto. Néve cui muneris pœnitentia subito. Quòd si quis anno superiore peregrè fuit, cáque causſa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunto: atque etiam conductarum ædium pretium, si qui fortè & hoc debent, neque sunt soluendo. In summa verò, multo antè illud illis esto curæ, vt cognoscant qua re maximè his sit opus Rursum qui accipiunt, ne de missis donis vt exiguis queruntor: & quicquid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunto. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néve Saturnalia dona in risum vertunto. Remittito vicissim diuiti pauper: si doctus est, libellum aliquem veterem, aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & conuiuiis accommodum, qualecunque potuerit: atque id dies læto admodum hilaríque vultu accipito, acceptum protinus perlegito. Quod si recusarit, reiecerítve, sciat sese iis quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si miserit quicquid alioqui mittendum erat. Porrò reliqui, coronas alij, alij thuris frustula mittunto. Quòd si pauper aut vestem aut argentum aut aurum supra facultatem diuiti miserit, id quidem quod missum fuerit, publicum esto, conflatúmque in Saturni thesaurũ infertor;

ipſe verò pauper poſtridie plagas à diuite, manibus ferulæ ſuppoſitis, accipito, non pauciores quinquaginta ſupra ducentas. Leges conuiuales: Lauandum eſt vbi linea ſex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis luſitãdum. Vbicunque caſus cuique locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ, parum momenti habento vt priùs alicui miniſtretur. Eodem de vino omnes bibunto, neque proſit diuiti ſi cauſetur vel ſtomachi vel capitis dolorem, vt ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Miniſtri ne cui quid fauore danto, neque contantor, neque prætermittunto, donec ipſis viſum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi verò perexigua apponunto. Néve huic coxa ſuis, illi maxilla apponitor, ſed in omnibus æqualitas eſto. Pocillator acutis oculis vnumquemque obſeruato, minùs tamen herum. Acutiùs etiam exaudito. Calices omnis generis ſunto. Ad potandum inuitare ſi quis voluerit, ius eſto. Omnes omnibus præbibunto, ſi libeat, vbi præbiberit dives. Neque quiſquam bibere compellitor, qui non valeat ad compotationem. Ne liceat ipſis neque ſaltatorem neque citharœdum inducere, niſi qui nuper diſcere cœperit. Quòd ſi cui libeat dicteriis vti, liceat, ſed hactenus adhibeatur modus, vt ne ſint moleſta. Super omnia, pro nucibus ludunto talis. Si quis depoſita pecunia talis luſerit, in poſterum vſque diem ieiunato. Et maneto quiſque & abito cùm voluerit. Porrò cùm dives famulos ſuos conuiuio accipiet, tum amici quoque vnà cum ipſo miniſtranto. Leges haſce ſinguli diuites, æreæ columnæ inſcriptas, in aulæ meditullio habento, ac legunto. Atque id quidem ſciendum eſt, quoad ea columna manebit, neque fames, neque peſtilentia, neque incendium, neque quicquam alioqui moleſtum, in illorum domum ſubibit. Quòd ſi quando (id quod dij prohibeant) tollatur, abominanda ſunt quæ illis tum euentura.

ὁ δὲ πένης ἐς τὴν ὑστεραίαν πληγὰς τοσὰς τοῦ πλουσίου λαμβανέτω τοῖς δακτύλοις εἰς τὰς χεῖρας, οὐκ ἐλάττους διακοσίων καὶ πεντήκοντα. Νόμοι συμποτικοί. Λούεσθαι μὴ ὁπότερον ὃ στοιχεῖον ἐξάπουν ᾖ. τὰ ὑπὸ τοῦ λουτροῦ, κάρυα, καὶ πεσσοὶ ἔστωσαν. κατακείσθω ὅπου αὐτῷ τύχοι ἕκαστος, ἀξίωμα, ἢ γένος, ἢ πλοῦτος, ὀλίγον σπουδαζέσθω ἐς τοσοῦτον. οἴνου τοῦ αὐτοῦ πίνειν ἅπασιν. μηδὲ ἔστω τοσοῦτον τῷ πλουσίῳ, ἢ σοβαρόν τι ἢ κεφαλῆς ὀδυνῶν, ὡς μόνον δι' αὐτὸ πίνειν τοῦ χρείττονος. μοῖραι κρεῶν, καὶ ἴσον ἅπασιν, οἱ διάκονοι, τοσοῦτος χάριν μηδενὶ μηδέν. ἀλλὰ μηδὲ βασανιζέτωσαν, μηδὲ παραπεμπέτωσαν, ἕστ' ἂν αὐλοῖς δοκῇ, ὁπόσα χρὴ ἀποφέρειν. μηδὲ τῷ μὲν μεγάλα, τῷ δὲ κομιδῇ μικρὰ παραπιθέσθω. μηδὲ τῷ μὲν ὁ μηρὸς, τῷ δὲ ἡ γνάθος συός, ἀλλ' ἰσότης ὅτι πᾶσιν. οἰνοχόος ὀξὺς δεδορκέτω ὅτι τοσιοῦτος ἐς ἕκαστον, ἢ ἔλαττον ἐς τὸν δεκαοκτώ, καὶ ἐπ' ὀξυτέροις ἐπακουέτω, καὶ κύλικες παντοῖαι, καὶ ὀξέτω παρέχειν ὅτῳ τις ἐθέλῃ, φιλοτησίαν. παῖδες πᾶσι τοσοῦτοι παρεστάτωσαν, ὅτῳ ἐθέλοιεν, τοσοῦτοι τοῦ πλουσίου. μηδὲ ἑταιρίσκαι ἔστω πίνειν, ὅτῳ τις μὴ δύναται. εἰς δὲ συμπόσιον μήτε ὀρχηστὴν, μήτε κιθαριστὴν αὐλοῖς ἄγειν ἄρτι μεμαθάνοντα ὀξέτω. ὅτῳ τις ἐθέλῃ, σκώμματος, καὶ μέτριον ἔστω ὃ ἄλυπον, ὅτι πᾶσι. πεπιθέτωσαν ὅτι καρύων ὅτῳ τις ἐστὶ ἀργυρίῳ πεπιθυῖα, ἄσιτος ἐς τὴν ὑστεραίαν ἔστω. καὶ μανθάνετω καὶ ἀπίτω ἕκαστος, ὁπότερον βούληται. ἐπὰν δὲ τις οἰκέτης ὁ πλούσιος βιώσῃ, διακονούντων καὶ οἱ φίλοι σὺν αὐτῷ. τοῖς νόμοις τούτοις ἕκαστον τὸν πλουσίων ἐγγεγλυμμένα ἐς χαλκῆν στήλην, ἔχειν ἐν μεσαυλίῳ τῆς αὐλῆς, καὶ ἀναγινώσκειν. καὶ εἰδέναι δεῖ ὅτι ἔστ' ἂν αὕτη ἡ στήλη μένῃ, ὔτε λιμὸς, ὔτε λοιμὸς, ὔτε πυρκαϊὰ, ὔτε ἄλλο χαλεπὸν οὐδὲν εἴσεισιν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ἐὰν δέ ποτε (ὅπερ μὴ γένοιτο) καθαιρεθῇ, ἀποβήσεσθαι οἷα πείσονται.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ.

EPISTOLÆ SATVRNALES.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν. *Ego Saturno Salutem.*

ΕΓεγράφειν μὲν ἤδη σοι καὶ πρότερον, A δηλῶν σε οἷς εἶχον, καὶ ὡς ἐγὼ πενίας κινδυνεύοιμι μόνος ἀμοίρους εἶναι τῆς ἑορτῆς, ἐπεὶ ἐπῆλθέ μοι· ἔτι καὶ τοῦτο προσέθηκα (μέμνημαι γάρ) ἀλογώτατον εἶναι, τοῖς μὲν ἡμῖν ἐξαρκεῖν πλουτεῖν, καὶ τρυφᾶν, ἃ κοινωνοῦσιν ὧν ἔχουσι τοῖς πενεστέροις, τοὺς δὲ λιμῷ διαφθείρεσθαι· καὶ ταῦτα, Κρονίων ὄντων. ἐπεὶ δέ μοι τότε οὐδὲν ἀντιπέστειλας, ἡγησάμην δεῖν αὖθις ἀναμνῆσαί σε τῶν αὐτῶν. ἐρρῶσθαί γάρ σε, ὦ ἄριστε Κρόνε, ὃ αἴσιον τοῦτο ἀφελόντα, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐς τὸ μέσον ἅπασιν καταθέντα, ἔπειτα κελεύειν ἑορτάζειν. ὡς ὁ B νῦν ἔχομεν, μύρμηξ ἡ κάμηλος, ὡς ἡ παροιμία φησί. μᾶλλον δὲ τραγικὸν ὑποκειμένῳ σοι ὑπόκρισιν, θατέρῳ μὲν τοῖν ποδοῖν, ἐφ' ὑψηλοῦ βεβηκότα, οἷς εἰσιν οἱ τραγικοὶ ἐμβάται· ὁ δ' ἕτερος, ἀνυπόδητος ἔστω. εἰ τοίνυν βασίζοι ἅπαντες ἔχων, ὁρᾷς ὅτι ἀναγκαῖον αὐτῷ, ἄρτι μὲν, ὑψηλῷ, ἄρτι δὲ, ταπεινῷ χρῆσθαι, καθ' ὁπότερον δὴ πόδα προβαίνῃ; τοιοῦτον κἀν τῷ βίῳ ἡμῖν τὸ δαιμόνιον. καὶ οἱ μὲν ὑποδησάμενοι ἐμβάδας, τῇ τύχης χορηγούσης, ὑπεραγωνιοῦσιν ἡμῖν· οἱ πολλοὶ δέ, πεζῇ καὶ χαμαὶ βασίζοντες, διαμαρτάνουσι δή, οὐ ἴσα, μὴ χείρων αὐτῶν ὑποκρίνεσθαι, καὶ διαφαίνειν, εἴ τις καὶ ἡμᾶς ὑπεισέλθοι παραπλησίως ἐκείνοις. καίτοι ἀκούω τῶν ποιητῶν λεγόντων, ὡς ὁ παλαιὸς, καὶ τοιαῦτα ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰ πρώτιστα, σοῦ ἔτι μοναρχοῦντος. ἀλλ' ἡ μὲν γῆ, ἄσπορος καὶ ἀνήροτος ἔφυεν αὐτοῖς τὰ ἀγαθὰ, δεῖπνον ἕτοιμον ἑκάστῳ ἐς κόρον· ποταμοὶ δὲ, οἱ μὲν οἶνον, οἱ δὲ γάλα. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μέλι ἔρρεον. ὃ δὲ μέγιστον, αὐτοὺς ἐκείνους φασὶ τοὺς ἀνθρώπους χρυσοῦς εἶναι, D πενίαν δὲ, μηδὲ ὃ πρῶτον αὐτοῖς πλησιάζειν. ἡμᾶς δὲ, αὐτοὶ μὲν οὐδὲ μόλιβδος ἂν εἰκότως δοκοίημεν, μὴ εἴτι καὶ τούτων ἀτιμότερον.

EQuidem & antea tibi scripsi, significans quonam in statu essem, & quemadmodum ob inopiam mihi periculum esset, ne solus omnium expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrûm alij opibus ac deliciis superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alij rursum fame cõtabescerẽt: atque id quidem instantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas literas nihil respondisti, operæpretium existimaui, te denuo iisdem de rebus commonefacere. Tuum erat, optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate, bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam vti nũc res habẽt, formica camelus, quemadmodũ aiũt prouerbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo concipe, qui altero pede prælatis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi sũt tragica calceamenta, altero verò sit incalceatus. Is si ad hunc modũ instructus ingrediatur, vides necessariò futurum, vt nunc excelsus sit, nunc humilis, prout hũc aut illum pedem vicissim promouerit. Nec minor est in vita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornante fortuna tragœdias in nos agunt. Cõtrà magna pars pedibus atque humi ingredimur, cùm & ipsi, scias velim, nihilo deteriùs illis fabulam agere possimus, atque ingredi, si quis nos quoque ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerum inter homines fuisse olim, cùm tu solus adhuc imperium teneres: verùm tellus illis citra serendi arandique laborem bona progignebat, cœnam vnicuique paratã, vel ad satietatem vsque. Porrò flumina partim vinum, partim lac, erant autem & quæ mel manabãt. Quódque est omnium maximum, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuisse. Nos contrà non satis idonei sumus qui vel plumbum videri possimus, aut si quid etiam plumbo vilius,

vt quorum plerisque victus labore quæritur, ac passim paupertas, egestas ac desperatio, & illud, Hei mihi: &, vnde inueniam? &, ô fortunam, atque id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his de rebus leuiùs discruciaremur, nisi diuites conspiceremus tanta fruentes felicitate, qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum vestium possideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum omnium magnam vim teneant, tamen adeò nobis nihil vnquam de eis impertiunt, vt plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc, inquam, sunt Saturne, quæ nos enecant maximè, planéque rem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantem interim, & applaudentibus amicis perpetuò festum diem agere: me verò, meique similes, somniorũ coniecturas interpretari, si cunde fortè quatuor oboli contingant, quò videlicet pane polētáve expleti dormire queamus, nasturtium, aut porrum, cepásve, alliúmve obsonij vice arrodentes. Aut hęc igitur, Saturne, ad ęqualitatem vitę mutes corrigásque necesse est: aut quod est postremum, illis ipsis interdicas diuitibus, ne soli bonis fruantur, verùm è modiis auri tam multis vel heminam in omneis nos dispergant. Porrò ex vestibus, si quas iam à tineis exesas, citra suum incommodum dare possint: malintque hæc prorsus vetustate sitúque peritura, nobis dare qui induamur, quàm sinere vt in cubilibus ac scriniis multa carie computrescant. Præterea vt cœnent singuli, nunc quaternis nunc quinis pauperibus ad conuiuium adhibitis. Haud isto quidem pacto, quo his temporibus conuiuia peraguntur, verùm populariùs, vt æqua sit omnium portio, neque vt hic opsoniis ingurgitet sese, famulo interim adstante atque opperiente donec herus vorando præfocetur. Cæterùm vbi nox venerit, quum vix etiam apparauerimus admouere manum, protinus ad alios transferatur patina tantùm ostensa, vel si quid de placenta reliquum est. Neque illatum aprum ita partiatur, vt domino totum dimidium apponat vnà cum capite, reliquis autem ossa tecta apponat.

A ἡ ἔφη δὲ μὴ πόνων τοῖς πλείοσις, ἡ πενία δὲ, καὶ ἀπορία, καὶ ἀμηχανία, καὶ ὃ, οἴμοι, καὶ ὃ, πόθεν αὖ μοι γλύοιτο, καὶ ὢ τῆς τύχης, πολλὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῖν τοῖς πένησι· καὶ ἦπον δὴ, Δία, ἰώμεθα αὐτὰ ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ τοὺς πλουσίους ἑωρῶμεν τοσαύτῃ δαιμονίᾳ σεσωρευκότας, οἳ τοσοῦτον μὲν χρυσὸν, τοσοῦτον δὲ ἄργυρον ἐγκεκλεισμένοι, ἐσθῆτας δὲ ὅσας ἔχοντες, ἀνδράποδα δὲ, καὶ ζεύγη, καὶ σεσωρευκίας, καὶ ἀγρούς, πάμπολλα δὲ ταῦτα ἕκαστα κεκτημένοι, οὐχ ὅπως οὐ μεταδόσθαι ἡμῖν ποτε αὐτῶν, ἀλλ'
B οὐδὲ παρορᾶν τοὺς πολλοὺς ἀξιοῦσι. ταῦτα ἡμᾶς μάλιστα ἀποπνίγει, ὦ Κρόνε, καὶ ἀφόρητον ἡγούμεθα τὸ παράγμα. τὸν μὲν ἐφ' ἁλουργίδων κατακείμενον, τοσούτοις ἀγαθοῖς συντρυφᾶν ἐρυγαίοντα, καὶ ὑπὸ τῶν σεσωρευκότων δαιμονιζόμενον, ἀεὶ ἑορτάζοντα. ἐμὲ δὲ, καὶ τοὺς ὁμοίους, ὀνειροπολεῖν, εἴ ποθεν ὀβολοὶ τέτταρες γλύοιντο, ὡς ἔχοιμι ἄρτων χοιῶ ἢ ἀλφίτων ἐμπεπλησμένοι καθεύδειν, κράδα μὲν, ἢ θύμον, ἢ χρόμμυον ὀπτησώμενοι. ἢ τοίνυν ταῦτα, ὦ Κρόνε, ἀλλαχῆ, καὶ μεταποιεῖν ἐς ὀψοδίαιτον,
C ἢ ὃ ὕστατον, αὐτοὺς γε σκείνους κελεύειν τοὺς πλουσίους, μὴ μόνους ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἀπὸ μεδίμνων τοσούτων, χρυσίου κοινικά γε ἡμῖν πρώτων καταστεδάσαι. ἀπὸ δὲ ἱματίων, ὅσα καὶ ὑπὸ σητῶν διαβρωθέντα, σὰκ ἂν αὐτοὺς ἀνιάσαι· ταῦτα γοιῦν πρώτους ἀπολλύμενα, καὶ ὑπὸ τῆς χρόνου διαφθαρησόμενα, ἡμῖν δοῦναι περιβαλέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐν ταῖς κοιτίσι, καὶ κίσταις, ὑρῶσι πολλῷ κατασαπῆναι. καὶ μὴν καὶ δειπνίζειν ἕκαστον, ἄρτι μὲν, τέτταρας, ἄρτι δὲ, πέντε τῶν πενήτων παραλαμβάνοντας· μὴ μέντοι ἐς τὸν αὐτῶ τόπον τῶν δείπνων, ἀλλ' ἐς τὸ δημοτικώτερον, ὡς ὀψὲ μετέχειν ἀπαλλᾶς, καὶ μὴ τὸν μὲν ἐμφορεῖσθαι τῶν ὄψων, καὶ τὸν οἰκέτην περιμένειν ἔξω πα, ἔστ' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἑαθίων. ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἐλθόντα, ἔτι παρασκυαζομένων ὡς ὀψὲ ἁλοίμεθα τὴν χεῖρα, παραμείνασθαι, δείξαντα μόνον τὴν λοπάδα, ἢ ὅσον ὅσον τῆς πλακοῦντος τὸ λοιπὸν· μηδὲ ἐσκημμένους συὸς, ἀφανέμοντα, τῷ μὲν δεσπότῃ παρατιθέναι ὃ ἡμίτομον ὅλον σὺν τῇ κεφαλῇ, τοῖς δὲ ἄλλοις ὀστᾶ φέρειν ἐγκεκαλυμμένα.

ωροφπεῖν δὲ καὶ τοῖς οἰνοχόοις μὴ ωεριμένειν, ἔστ' ἂν ἑκάστοις αἰτήσῃ πιεῖν ἡμᾶς ἕκαστος, ἀλλὰ ἰὼ ἅπαξ κελεύσῃ, αὐτίκα ἐγχέαι, & ἀναδοῦναι, μεγάλῳ κύλικα ἐμπλησαμένους, ὡς ωᾶσι τοῦ δεσπότου. καὶ τὸν οἶνον δὲ αὐτὸν ωᾶσι τοῖς συμπόταις, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι. ἢ που γὰρ γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, τὸν μὲν, εὐθυμίου μεθύσκεσθαι, ἐμοὶ δὲ ὑπὸ τοῦ γλυκέος δυσφορεῖσθαι τινὰ γαστέρα; ἰὼ Saturne, βίον μὲν τὸν βίον, ἑορτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν ἔσῃ ωεωοιηκώς· εἰ δὲ μή, σκῆνος μὲν ἑορταζόντων· ἡμεῖς δὲ καθεδούμεθα, δυσχεραίνοντες, ἐωειδὰν λυσσάμενοι ἥκωσι, τὸν ωαῖδα μὲν αὐλοῖς αἰσχέφαντα τὸν ἀμφορέα, καταξαι· τὸν μάγειρον δὲ, τὸν ζωμὸν κνιστῶσαι, καὶ ὀπτοθήκιον, ὃ ωάσχῃς μὲν ἐς τὴν φακὴν ἐμβαλεῖν τοῦ ἰχθύος· τὴν κύνα δὲ ωρεσβεύεσθαι, τόν τε ἄλλον ὅλον καταφαγεῖν, ωρὶν ωᾶσι τοῖς ὀψοποιοῖς ἐχόντων, καὶ τὸ ωλακοῦντος ὃ ἥμισυ. τὸν ἰὼ δὲ, καὶ τὸν ἔλαφον, καὶ τὰ δελφάκια μεταξὺ ὀπτήματα, ὃ ὅμοιον ωοιεῖν, ὥσωερ Ὁμηρος ωερὶ τοῦ ἡλίου βοῶν φησι· μᾶλλον δὲ μὴ ἕρπειν μόνον, ἀλλ' ἀναωτήσαντα, φυγεῖν εἰς ὄρος αὐλοῖς ὀφελοῦς· καὶ τὰς ὄρνις δὲ τὰς ωαχείας, καίπερ ἀωτέρυγας ἤδη οὔσας, καὶ ἐσκυασμένας, ἀναωταμένας, οἴχεσθαι καὶ ταύτας, ὡς μὴ μόνοι ἀωολαύοιεν αὐτῶν. ὃ δὴ μάλιστα αὐλοῖς ἀναάσαι, ὃ μὲν χρυσίον, μύρμηκάς τινας, οἵους τοὺς Ἰνδικούς, ἀορύσσοντας ἐκ τῶν θησαυρῶν, σκεφρὰν νύκτωρ ἐς ὃ δημόσιον. τὴν ἐωὶ τῇ κεφαλῇ δὲ οἱ ὀλιγωρεῖν τῶν ὀπτιμελητῶν κομιῶντα δυσωετυωῆσθαι ὑωὸ τῶν ξελτίστων μυῶν, ὡς ξανθοῦ τινος θυννοτιχοῦς μηδὲν διαφέρειν. ωαῖδας δὲ αὐτῶν τοὺς ὡραίους, καὶ κομήτας, οὓς Ὑακίνθους, ἢ Ἀχιλλέας, ἢ Ναρκίσσους ὀνομάζουσι, μεταξὺ ὀρέγοντας σφίσι ὃ ἔκωωμα, φαλακρὰς γίγνεσθαι, ὀλιγῤῥεούσης τῆς κόμης, καὶ ωώγωνα φύειν ὀξύ, οἷοί εἰσιν ἐν ταῖς κωμῳδίαις οἱ σφιγωωώγωνες, καὶ ωρὸς τοῖς χροιᾶφοις, ωολὺ λάσιον, καὶ κέρατα ἐκκεντοῦν· ὃ μεταξὺ δὲ, λαὸν καὶ γυμνὸν εἶναι. ταῦτα καὶ ωλείω τούτων εὐξάμενοι ἂν, ἰὼ μὴ φθονῶσι ὃ ἄγαν φίλαυτον τοῦτο ἀφέντες, ἐς ὃ κοινὸν ωλουτεῖν, καὶ μεταδιδόναι ἡμῖν τῶν μετεῖναι.

A Vtque præmoneantur pincernæ, ne contentur donec vnusquisque nostrûm septies poscat bibere, sed semel iussi protinus infundant, & ingentem calicem impletum tradant æquè atque ipsi domino, vtque vnum & idem vinum conuiuis sit omnibus. Alioqui vbinam ista lex scripta fuit, aut receptus mos, vt hic vino odorato generosóque temulentus sit, mihi contrà musto disrumpatur aluus? Hæc si correxeris nouatísque Saturne, tum demum effeceris vt vita verè vita sit, festum verè festum: sin minùs, illi quidem epulentur, nos autem interim sedentes precabimur, vt simul atque loti venerint, B puer subuersam amphoram rumpat, vtque coquus ius adurat, ac per obliuionem muriam piscium in lentem infundat, vtque canis in domum irruens, obsoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret vniuersa, præterea placentæ dimidium: vtque lus ac ceruus, neque non suculæ inter assandum idem faciãt, quod Homerus de Solis bobus commemorat: imò vti non serpant solùm, verumetiam vnà cum ipsis verubus in montem abripiant sese, fugiántque: vtque ipsæ etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad C coquendum apparatæ, volatu aufugiant, ne soli illis fruantur: quódque futurum est illis grauissimum, vt formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurum è thesauris effossum, noctu in publicum efferant: vtque vestis curatorum indiligentia ita ab optimis muribus perforetur, vt cribrũ videri possit, nihilque differat à casse venatorio: vtque formosi illorum comatíque puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare solent) dum ipsis poculum porrigunt, subitò defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiusmodi in comœdiis induci solent Sphenopogones, quibus à cuneata barba nomen inuentum est: vtque vertex illis asperis ac pungentibus pilis sit hirtus, reliqua capitis parte nuda. Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur, nisi desinant vsqueadeo suis priuatim studere commodis, velintque in commune diuites esse, nobis quoque quantum æquum est impartientes.

ΚΡΟΝΟΣ ΕΜΟΙ ΤΩ ΤΙΜΙΩΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

QVid tu,obsecro nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis, iubésque vt de integro bonorum faciam partitionem? quod quidem alterius munus fuerit, penes quem nunc est imperium. Etenim demiror te, si solus omnium ignoras quemadmodum iampridem regnare destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis partitus imperium: quãquam Iupiter præcipuè rerum istiusmodi curam agit. Porrò mea potestas non nisi ad taxillos vsque, saltationes, cantiones, & ebrietatem valet, idque septem non ampliùs diebus. Itaque grauioribus in caussis, de quibus scribis, videlicet de tollenda rerum inæqualitate, vtque ex æquo omnes aut opibus abundent, aut egeant, Iupiter vobis operam dabit. Quòd si quid in his quæ ad festum pertinent, vel fraude detractum est alicui, vel additum, id erit mearum partium iudicare. Iámque scribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de vestibus, vt vobisquoque ad celebrandum festum nonnihil mittant: quandoquidem æqua sunt ista, decétque illos facere quemadmodum prædicatis, nisi fortè habent isti quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud scitote pauperes, vos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, solósque suauem vitam viuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare, vino suaui inebriari, formosis frui mulieribus, vestibus vti delicatis: verùm istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis: siquidem hæ res non mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne vinum acescat, ne frumentum vermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hęc quidem quota pars est eorum quæ istos discruciant? Quòd si nosseris metus & curas quibus obnoxij sunt, planè fugiendas vobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis vel meipsum vsque adeo insanum,

A Τί ταῦτα ληρεῖς, ὦ Κρόνε, ἐμοὶ περὶ τῶν παρόντων ἐπιστέλλων, καὶ αἰτεῖς διασμὸν τῶν ἀγαθῶν ποιῆσαι κελεύων; ὃ δὲ ἑτέρου ἂν εἴη, τοῦ νῦν ἄρχοντος. θαυμάζω γάρ σε, εἰ μόνος τῶν ἀπόντων ἀγνοεῖς, ὡς ἐγὼ πάλαι βασιλεὺς ὢν, πέπαυμαι εἰς ὢν, τοῖς παισὶ διανείμας τὸ ἀρχεῖν· ὁ Ζεὺς δέ, μάλιστα τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖται. τὰ δὲ ἡμέτερα ταῦτα, μέχρι πεττῶν, καὶ κρότου, καὶ ᾠδῆς, καὶ μέθης, καὶ τοῦτο, ἐπὶ πλέον ἡμερῶν ἑπτά. ὥστε περὶ τῶν μειζόνων οὐ φῂς, ἀφελεῖν ὃ αἴσιον, καὶ ἐκ τῆς ὁμοίας B ἢ πένεσθαι, ἢ πλουτεῖν ἅπαντας, ὁ Ζεὺς αὐτὸ χρηματίσει ὑμῖν. εἰ δέ τι τῶν ἐκ τῆς ἑορτῆς ἀδικοῖτό τις, ἢ πλεονεκτοῖτο, ἐμὸν αὐτὸ εἴη διακρῖναι. καὶ ἐπιστέλλω δὲ τοῖς πλουσίοις περὶ τῶν δείπνων, καὶ τοῦ χοίνικος τοῦ χρυσίου, καὶ τῶν ἐσθήτων, ὡς καὶ ὑμῖν πέμποιεν εἰς τὴν ἑορτήν. δίκαια γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια αὐτοῖς ποιῆσαι, ὡς φατέ, εἰ μή τι δύλογον ἐκεῖνοι περὶ ταῦτα ἔχουσι λέγειν. ὃ δὲ ὅλον, ἴστε οἱ πένητες ὑμεῖς ἐξηπατημένοι, καὶ οὐκ ὀρθῶς δοξάζοντες περὶ τῶν C πλουσίων, εἴ γε παντελῶς μακαρίους αὐτοὺς οἴεσθε εἶναι, καὶ μόνους ἡδέως βιοῦν τὸν βίον, ὅτι δεῖπνά τε πολυτελῆ ἔστιν αὐτοῖς, καὶ μεθύσκεσθαι οἴνου ἡδέος, καὶ παισὶν ὡραίοις, καὶ γυναιξὶν ὁμιλεῖν, καὶ ἐσθῆσι μαλακαῖς χρῆσθαι· ὃ δὲ πολὺ ἀγνοεῖτε ὁποῖόν ἐστιν. αἵ τε γὰρ φροντίδες αἱ περὶ τούτων, οὐ μικραί· ἀλλ' ἀνάγκη ἐπαγρυπνεῖν ἑκάστοις, μή τι ὁ οἰκονόμος κλέπτοι, ἢ ὑφέλοιτό τις λάθρᾳ, μή ὁ οἶνος ὀξωθῇ, μή ὁ σῖτος φθείρηται, ἢ ὁ λῃστὴς ὑφέληται τὰ ἐκπώματα, μὴ πείσῃ τοῖς συκοφάνταις ὁ D δῆμος, λέγουσι τυραννῖδα αὐτὸν ἐθέλειν. ταῦτα δὲ πολλὰ οὐδὲ ὃ πολλοστὸν αὐτῶν εἴη μέρος τῶν αἰωμένων αὐτούς. εἰ γὰρ ὑμῖν ἠπίστασθε τὰς φύσεις, καὶ τὰς μερίμνας, ἃς ἔχουσι, πολὺ ἂν ὑμῖν φευκτέον ὁ πλοῦτος ἐδόξεν. ἐπεὶ τοι οἶμαι μὲ αὐτὸν ὅτως δή ποτε χρυσοκαπηλεύσαντα, ὡς εἰ

ὡς εἰ καλὸν ἰὼ ὃ πλουτεῖν, καὶ βασιλεύειν, ἀφέντα αὖ αὐτὰ, καὶ τοῖς ἀλλοις, καθάπαξ ἰδιωτεύοντα, καὶ ἀνέχεσθαι ὑπ' ἄλλῳ πατρόμενον. ἀλλὰ τὰ πολλὰ ταῦτα εἰδὼς, ἀ τοῖς πλουσίοις καὶ ἀρχικοῖς προσεῖναι ἀνάγκη, ἀφῆκα τὴν ἀρχὴν, ὃ ποιῶν. καὶ γὰρ ἀ νῦν ἐποτνιῶ πρὸς μὲ, ὡς τοὺς μὲν, συῶν καὶ πλακουντων ἐμφορουμένους, ὑμᾶς δὲ, κάρδαμον, ἢ θύμον, ἢ χρόμμυον ὀπτησώμενος ἐν τῇ ἑορτῇ, σκέψαι ὁποῖά ἐστι. πρὸς μὲν γὰρ ὃ παρὸν, ἡδὺ, καὶ οὐκ αἰσχρὸν ἴσως ἑκάτερον αὐτῶν· ὡς δὲ μὴ ταῦτα, ἔμπαλιν διαφέρεται ὃ πρᾶγμα. εἶτα ὑμεῖς μὲν οὔτε καρηβαρῶντες ἀναστήσεσθε αὖ ἐς τὸ ὑστεραίου, ὥσπερ ἐκεῖνοι ὑπὸ τῆς μέθης, οὔτε ὑπὸ τῆς ἄγαν πλησμονῆς, δυσῳδές τι, καὶ καπνωδέστερον ἐρυγησόμενοι· οἱ δὲ, τούτων τε ἀπολαύουσι, καὶ ὃ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἢ παρὸν, ἢ γυναῖξιν, ἢ ὅπως αὖ ὁ πρώτος κελεύῃ σπερματοφυρέντες, ἢ φθόῃ, ἢ πρεπνευμονίαν, ἢ ὕδερον, ἢ χαλεπῶς σπερξελλέξαντο ἐκ τῆς πολλῆς τρυφῆς. ἢ τίνα δῆ αὐτῶν ῥᾳδίως δεῖξαι δυνατὸν, μὴ πάντως ὠχρὸν ὄντα, πολὺ δὲ νεκρώδες ὑπαφαίνοντα; τίνα δὲ ἐς γῆρας ἀφικόμενον, τοῖς αὐτοῦ ποσὶν, ἀλλὰ μὴ φορείῳ ὅτι τετάρων ὀχούμενον, ὁλόχρυσον μὲν τὰ ἔξω, καταῤῥαφὸν δὲ τὰ ἔνδον, ὥσπερ αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακέων πάνυ ἀτελῶν συγκεκομμέναι; ὑμεῖς δὲ, ἰχθύων μὲν ἄγλωσσοι, καὶ ἀσιτοι· ποδάγρας δὲ, ἢ πρεπνευμονίας, οὐχ ὁρᾶτ' ὅτι καὶ τούτων ἄπειροί ἐστε; ἢ εἴ τι κατ' ἄλλο τινὰ αἰτίαν συμβαίνοι. καίτοι οὐδ' αὐτοῖς ἐκείνοις ἐπ' ἴσης αὐτὸ, καθ' ἡμέραν, καὶ πέρα τοῦ κόρου ἐσθίειν τούτων· ἀλλ' ἴδοις ἂν αὐτοὺς οὕτω λαχάνου καὶ θύμου ὀρεγομένους ἐνίοτε, ὥσπερ σὺ τῶν λαγῶν, καὶ συῶν. ἐῶ λέγειν ὅσα ἄλλα λυπεῖ αὐτοὺς, ἢ υἱὸς ἀκόλαστος, ἢ γυνὴ, τῶν οἰκέτου ἐρῶσα, ἢ ἐρώμενος, πρὸς ἀνάγκην μᾶλλον, ἢ πρὸς ἡδονὴν σιτῶν· καὶ ὅλως, πολλά ἐστιν ἃ σφᾶς ὑμεῖς ἀγνοοῦντες, τὸν χρυσὸν ὁρᾶτε αὐτῶν μόνον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ ἢν ἴδητέ ποτε ἐξελαυνόντας ὑπὸ λευκοῦ ζεύγους, κεχηνατε, καὶ προσκυνεῖτε.

A vt si præclara res esset opulentia, aut regnum, depositurus hæc, aliisque ea cessurus fuerim, paterérque vt nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potiùs quum non essem ignarus huiusmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idque sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, vos contrà nasturtium porrúmve aut cepe per festi tempus opsonij loco arrodere, cuiusmodi sit, considera. Etenim in præsens quidem vtrunque dulce est illis, miniméque molestum: at postea B res inuertitur: quandoquidem vobis deinde non accidit vt postridie surgatis capitis dolore grauati ob temulentiam, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem, graueolentem & acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, vt quoniam magnam noctis partem vario cœtu pro libidinis arbitrio transigunt, facilè sibi vel tabem, vel tussim, vel morbum intercutem, ex intemperato voluptatum vsu colligant. Alioqui quotumquemque potes ostendere, qui non C planè palleat, ac faciem cadaueroſam præ se ferat? Quotumquenque autem, qui cùm ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potiùs à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum vilibus consarcinata. Vos autem quum molestum est quòd de piscibus gustare non liceat, quòd inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & podagræ & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliam ob causſam illis incommo- D di contingit. Quanquam nec illis ipsis æquè dulce est, quotidie, supráque satietatem istis vesci: quin potiùs videas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, vt tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si vxor vel amans, vel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In summa, multa alia sunt, quæ vos ignorantes, tantùm aurum illorum ac purpuram videtis. Tum si quando videtis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis.

Quòd si illos contemneretis negligeretisque, neque ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neque inter colloquendum, ſmaragdum annulo incluſum reſpectaretis, neque veſtes obiter contrectantes, mollitiem admiraremini, ſed ſineretis eos ipſos ſibi diuites eſſe; haud dubiè futurum ſit vt ipſi vos vltrò adirent, ad cœnam rogarent, nimirum vt vobis oſtendere poſſint lectos, menſas, ac pocula. Quarum rerum nulla ſit vtilitas, ſi ſine teſte poſſideantur. Certè reperiretis pleraque hæc illos veſtra cauſſa parare, non quò vtantur ipſi, ſed vti vos admiremini. Hæc ad conſolandos vos ſcribo, vtranque vitam cognitam habens. Conuenítque ita feſtum agere, vt cogitetis omnibus breui decedendum è vita; & illis, depoſitis opibus; & vobis, relicta paupertate. Quanquam & illis ſcribam, ſicuti ſum pollicitus: certum ſcio eos non neglecturos literas meas.

Εἰ δὲ ὑπερεωρᾶτε αὐτῶν, καὶ κατεφρονεῖτε, καὶ μήτε ἐπεστρέφεσθε πρὸς τὸν ἅρμα χρυσοῦν ἀτενίζοντας, μήτε μεταξὺ διαλεγομένοις, εἰς τὸν ἐν τῷ δακτυλιδίῳ σμάραγδον ἀφεωρᾶτε, καὶ τὴν ἁπτῆνα τῶν στρωμνῶν μαλακὴν ἐθαυμάζετε, ἀλλ' εἰᾶτε καθ' ἑαυτοὺς πλουτεῖν, ἦν δ' ἂν, αὐτοὶ ἐφ' ἡμᾶς ἰόντες, ἐδέοντο στιβαδεύειν, ὡς ὑποδείξαιντο ὑμῖν τὰς κλίνας, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ τὰ ἐκπώματα, ὧν οὐδὲν ὄφελος εἰ ἀμάρτυρος ἡ κτῆσις εἴη. τά γε τοι πλείστα δέονται αὐτῶν, αὐτοὶ ὑμῶν ἕνεκα κτωμένους, οὐχ ὅπως αὐτοὶ χρήσωνται, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς θαυμάζοιτε. ταῦτα ὑμᾶς παραμυθοῦμαι, εἰδὼς τὸν βίον ἑκάτερον, καὶ ἄξιον ἑορτάζειν, συνομνύμενος ὅτι μετ' ὀλίγον ἅπαντας δεήσει ἀπιέναι ἐκ τοῦ βίου, κἀκείνους τὸν πλοῦτον, καὶ ὑμᾶς τὴν πενίαν ἀφέντας. πλὴν ὑπισχνοῦμαί γε αὐτοῖς ὡσαύτως ἐπιστελεῖν· καὶ οἶδ' ὅτι οὐκ ὀλιγωρήσουσι τῶν ἐμῶν γραμμάτων.

KPONOΣ TOIΣ ΠΛΟΥΣΙΟΙΣ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incuſarunt vos, qui nihil ipſis ex facultatibus quas poſſidetis, impertimini: atque omnino poſtularunt vt omnia bona facerem omnibus cõmunia, vt ad ſingulos illorum ſua pars rediret. Æquum enim eſſe, vt rerum æqualitas conſtituatur, neq; decere vt huic ſuperſit, ille nullo modo ſit particeps voluptatum. Ego verò reſpondi, hiſce de rebus rectiùs Iouem conſideraturum. Cæterùm de præſenti negotio, déque iniuriis quibus ſeſe per feſtos dies affici putant, videbã mei officij eſſe ſententiam ferre, súmque pollicitus me vobis ſcripturũ. Sunt autẽ quę poſtulant, hæc, vt mihi quidẽ videtur, æqua. Nam quo pacto, inquiunt, tanto frigore horrentes, tantæq; obnoxij eſuritioni, poſtea diem etiam feſtũ celebrare poſſimus? Quare ſi vellem & illos feſti participes eſſe, poſtularunt vt cogerem vos, vt & de veſtibus illis impertiamini, ſi quæ ſuperſunt pinguiores quàm quæ vobis conueniant, vtque de auro nonnullas guttulas in illos deſtilletis. Quòd ſi iſta feceritis, inquiunt, non erit ampliùs diſceptatio inter vos de bonis apud Iouem.

Οἱ πένητες ἔναγχος ἐπεξάλησάν μοι, αἰτιώμενοι ὑμᾶς, μὴ μεταδιδόναι σφίσιν ὧν ἔχετε· καὶ ὅλως ὅλων, ἠξίουν με κοινὰ πᾶσι ποιῆσαι τἀγαθὰ, καὶ ὅ μέρος, ἕκαστον αὐτῶν ἔχειν. δίκαιον γὰρ εἶναι ἰσοτιμίαν καθεστηκέναι, καὶ μὴ τὸν μὲν πλέον, τὸν δὲ μηδ' ὅλως μετεῖναι τῆς ἡδέος. ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα ἔφην ἀμεινον σκέψασθαι τὸν Δία· περὶ δὲ τῶν παρόντων, καὶ ὧν ἀδικεῖσθαι φάσκουσι χρὴ τὴν ἑορτὴν, ἐῶντα ἐπ' ἐμὲ καθήκουσαν τὴν κρίσιν, καὶ ὑποσχόμενον γράψειν πρὸς ὑμᾶς. ἔστι δὲ ἄνδρ' ἀξιοῦσι ταῦτα μέτρια, ὡς ἐμοὶ ἔδοξε. πῶς γὰρ, φασι, ῥιγοῦντες τοσοῦτῳ κρύει, καὶ λιμῷ ἐχόμενοι, πρόσεστι ἑορτάζοιμεν αὖ; εἰ τοίνυν ἐθέλοιμι κἀκείνους μετέχειν τῆς ἑορτῆς, ἐκέλευόν με διαλέξασθαι ὑμᾶς ἐσθήτων τε, ὧν ἔχετε, μεταδοῦναι αὐτοῖς, εἴ τινες περιεῖσαι, καὶ παχύτεραι ἢ καθ' ὑμᾶς· καὶ τοῦ χρυσίου ὀλίγον ὑπιστάλαξαι αὐτοῖς. εἰ γὰρ ταῦτα, φασὶ, ποιήσετε, μήτε ἀμφισβητεῖν ὑμῖν ἔτι περὶ τῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τοῦ Διός.

Εἰ δὲ μή, ἀπειλοῦσι προσκαλέσασθαι ὅτι τὸν αἰασδασμόν, ἐπειδὴ ὁ πρῶτος δίκας ὁ Ζεὺς προεδίκασε. Ταῦτά ἐστιν οὐ πάνυ χαλεπὰ ὑμῖν ἀπὸ τοσούτων, ἃ καλῶς ποιοῦντες ἔχετε. νὴ Δία καὶ τῶν δείπνων πέρι, ὡς συνδειπνοῖεν ὑμῖν. καὶ τοῦτο προσθεῖναι ἠξίουν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς νῦν γε μόνους ὑμᾶς τρυφᾶν, ἐπικλεισαμένους τὰς θύρας· εἰ δέ ποτε καὶ ἐκείνων τινὰς ἑστιᾶν ἀφὶ μακροῦ ἐθελήσητε, πλέον τῆς ἀφροσύνης ἐκείνας ὁ ἀνιαρὸν τῶν δείπνων· καὶ τὰ πολλὰ ἐφ' ὕβρει αὐτῶν γίγνεσθαι· οἷς ἐκεῖνο, ὃ μὴ τοῦ αὐτοῦ οἴνου συμπίνειν, Ἡράκλεις, ὡς ἀνελεύθερον, καὶ καταγνώσεσθαι αὐτῶν ἐκείνων ἄξιον, ὅτι μὴ μεταξὺ αἰασάντες, οἴχονται, ὅλον ὑμῖν τὸ συμπόσιον καταλιπόντες. Ἀλλ' οὐδὲ εἰς κόρον ὅμως φασὶ πίνειν· τοῖς γὰρ οἰνοχόοις ὑμῶν, ὥσπερ τοῖς Ὀδυσσέως ἑταίροις, κηρῷ βεβύσθαι τὰ ὦτα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οὕτως αἰσχρά ἐστιν, ὥστε οὐκ ἂν λέγειν ἃ περὶ τῆς νομῆς τῶν κρεῶν αἰτιῶνται, καὶ τῶν ἀφαιρέσεων· ὑμῖν μὲν πρεσβύτων ἔστ' αὐτοῖς ἐπιφορηθῆτε, ἐκείνους δὲ παραθεόντων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα μικροπρεπῆ, καὶ ἧττα ἐλευθερίοις πρέποντα. Τὸ γοῦν ἥδιον, καὶ συμποτικώτερον, ἡ ἰσοτιμία ἐστί. καὶ ὁ ἰσοδαίτης τούτου ἕνεκα ἥκειν ὑμῖν τῶν συμποσίων, ὡς τὸ ἴσον ἅπαντες ἔχοιεν. ὁρᾶτε οὖν ὅπως μηκέτι ὑμᾶς αἰτιάσονται, ἀλλὰ τιμήσουσι, καὶ φιλήσουσι, τῶν ὀλίγων τούτων μεταλαμβάνοντες· ὧν ὑμῖν μὲν ἡ δαπάνη ἀνεπαίσθητος, ἐκείνοις δὲ ἐν καιρῷ τῆς χρείας ἡ δόσις ἀείμνηστος. ἄλλως τε, οὐδὲ δὴ οἰκεῖν δυνήσεσθε τὰς πόλεις, μὴ οὐχὶ καὶ πενήτων συμπολιτευομένων, καὶ μυρία πρὸς τὸ εὐδαιμονίαν ὑμῖν συντελούντων. οὐδὲ ἂν ἔχοιτε τοὺς θαυμάζοντας ὑμῶν τὸν πλοῦτον, ἵν' μόνοι καὶ ἰδίᾳ καὶ ἐπὶ σκότῳ πλουτῆτε. ἰδέτωσαν οὖν πολλοί, καὶ θαυμασάτωσαν ὑμῶν τὸν ἄργυρον, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ προπινόντων φιλοτησίας, μεταξὺ πίνοντες, περισκοπείτωσαν δὲ ἔκπωμα, καὶ τὸ βάρος ἱστάτωσαν αὐτοὶ σφαλασάμενοι, καὶ τῆς ἰσομοιρίας ὁ ἀκριβὴς, τὸν χρυσὸν ὅσος, ὃς ἐπαινεῖται τῇ τέχνῃ.

A Sin minùs, minitantur sese ad nouam rerum partitionem prouocaturos, vt primùm Iupiter pro tribunali sedere cœperit. Atque hæc quidem facere vobis nequaquam graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus quas possidetis, & rectè possidetis. Quin de cœnis quoque, vt vobiscum cœnarent, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum vos in præsentia foribus occlusis, soli deliciis frueremini. Quòd si quando vobis visum fuerit & illorum quempiam post longum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiæ in cœna, quàm voluptatis, multáque illic in pauperum contumeliam B fieri: velut illud, cùm non eodem de vino bibant, Dij boni, quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeant accusari, qui non surgant potiùs, abeántque toto conuiuio vobis solis relicto. Quanquam negant sese etiam ad satietatem ex illo qualicunque vino bibere, propterea quòd vestri pincernæ aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlyssis socij. Porrò reliqua vsque adeò sunt turpia, vt pigeat commemorare, quæ de carnium partitione criminantur, déque ministris, qui cùm vobis assistant donec plus quàm ad plenum exC pleamini, ipsos prætercurrunt: aliáque huius generis permulta sordida, miniméque digna viris ingenuis. Proinde æqualitas res est omnium iucundissima, maximé que conuiuiis congruens. Atque hac de caussa vobis æquus ille partitor in conuiuiis præficitur, vt æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne posthac vos iterum accusare possint. Quin potiùs honorabunt vos, & amabunt, si paucula ista à vobis acceperint: quorum impendium à vobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. D Præterea nec Remp. administrare possitis, ni pauperes vnà vobiscum in ea versentur, milléque modis felicitatem vestram adiuuent. Neque enim habituri estis qui diuitias vestras suspiciant, si soli atque apud vos ipsos in tenebris eas possideatis. Videat igitur vulgus miretúrque vestrum argentum, mensas, & quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum vndique contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. tum argenti absolutam cælaturam. tum auri vim, viciſsim artem condecorantis.

Nam in istum modum non solùm illi vos probos viros & humanos prædicabunt, verumetiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti dantique quod æquum est? Quis non potiùs optet, vt quàm diutissimè viuens, bonis suis fruatur? Verùm vt nunc res vobis habent, & felicitas vestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis vita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere quos solitarios vocant, quàm si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis: qui primùm non sinent conuiuium surdum aut mutum esse, verùm consuetudine sua fabulas conuiuiis aptas, dicteriáque minimè molesta, variásque voluptates adferent: quibus rebus tempus iucundissimè transigitur. Idque gratum est Baccho, gratum Veneri, gratum etiam Gratiis. Deinde postero die, dum comitatem vestram referunt, beneuolentiam vobis conciliant. Hæc etiam magno fuerant emenda. Nam illud à vobis sciscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nónne vos ea res vreret, cùm non haberetis quibus ostentaretis purpureas vestes, comitum multitudinem, anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, necessariò futurum vt pauperum insidiæ atque odia in vos oriantur, si soli deliciis frui velitis. Nam quæ minantur vobis imprecaturos sese, prorsus abominanda sunt: ac dij prohibeant, ne vnquam ad eiusmodi imprecationes venire cogantur: quandoquidem si id fiat, neque intestina posthac gustabitis, neque placentam, nisi si quid canis reliquum fecerit. Præterea lenticula saperdæ liquamen vobis habebit. Porrò sus aut ceruus interim dum assantur, è veru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues absque alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique quod est omnium grauissimum, pocillatores formosissimi repentè vobis calui fient, ídque etiam fracta amphora. Super his rebus consulite quæ & festo sint digna, & vobis quàm maximè tuta, atque illis paupertatis onus subleuate, exiguo vectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

πρὸς γὰρ τὰ χρηστοὶ καὶ φιλανθρωπίαις ἀκούσῃ, καὶ τὸ φθονεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἔξω γενήσεσθε. τίς γὰρ ἂν φθονήσειε τῷ κοινωνοῦντι, καὶ διδόντι τῶν μετεῖναι; πῶς δ' οὐκ ἂν δίκαιος εἰς τὸ μήκιστον διαβιῶναι αὐτὸν, ἀπολαύοντα τῶν ἀγαθῶν; ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖτε, ἀμύητοι μὲν ἡ εὐδαιμονία, ὀπίφθονος δ' ὁ πλοῦτος, ἀηδὴς δὲ ὁ βίος. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ὁμοίως ἡδύ, οἶμαι, μόνον ἐμπίπλασθαι, ὥσπερ τοὺς λέοντας φασὶ, καὶ τοὺς μονιοὺς τῶν λύκων, καὶ σκυθρωποῖς ἀνδράσι, καὶ πάνυ χαρίεσσαν πειρωμένοις, εἰ πεφύκασι μὲν ἱλαρὸν καὶ ἄφωνον τὸ συμπόσιον ἐάσουσι εἶναι, ἀλλ' ἐν μύθοις συμποτικοῖς, καὶ σκώμμασιν ἀνεπαχθέσι, καὶ φιλοφρονουμένοις ποικίλαις συνέσονται, οἷαι ἥδιστα ἁμαρτάνουσι, φίλαι μὲν Διονύσῳ, καὶ Ἀφροδίτῃ, φίλαι δὲ Χάρισιν. ἔπειτα δὲ πρὸς ἀπόνοιαν ἐς τὴν ὑστεραίαν διημερεύοντες, ὑμῶν τὴν δεξιότητα φιλήσουσι παιδικοῖς. ταῦτα πολλοῦ πρίασθαι καλῶς εἶχεν. ἐπεὶ ἐρήσομαι ὑμᾶς, εἰ μὴ οντες οἱ πένητες βαδίζοιεν (ὑποθώμεθα γὰρ ὕτως) οὐκ ἂν ὑμᾶς ἰδίασεν οὐκ ἔχοντας οἷς ἐπιδείξασθε τὰς ἁλουργεῖς ἐσθῆτας, καὶ τῶν ἀκολούθων τὸ πλῆθος, ἢ τῶν δακτυλίων τὸ μέγεθος; ἐῶ λέγειν ὡς καὶ ὀπισθοκλαῖς, καὶ μίσει πάντες τοὺς πενήτων ἀναγκαῖον ἐγγίνεσθαι πρὸς ὑμᾶς, ἰδίᾳ μόνοι τυφᾶν ἐθέλητε. ἃ μὲν γὰρ ἄρασθαι καθ' ὑμῶν ἀπειλοῦσιν, ἀποτρόπαια, μηδὲ γένοιτο εἰς ἀνάγκην αὐτοῖς καταστῆναι τῆς ἀρᾶς. ἐπεὶ ὅταν ἀλλάντων γεύσεσθε, ὅταν πλακοῦντος, ἢ εἴτι λείψανον τῆς κυνὸς ἡ φακῆ δὲ, ὑμῖν συμπάρδιον ἐστηκότα ἕξει. ἰδὲ δὲ, καὶ ἔλαφος, ὀπτῶμενοι, μεταξὺ δρασμὸν βαλοῦσιν ἐκ τοῦ ὀπταρείου ἐς τὸ ὄρος. καὶ ὄρνις ψύτταξ καταπτήσας, ἀπόπτερος καὶ αὖτος, πρὸς αὐτοὺς τοὺς πένητας ἐκπετήσονται. τὸ δὲ μέγιστον, οἱ ὠμότατοι τῶν οἰνοχόων, φαλακροὶ ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου ὑμῖν γενήσονται, ὑπὸ καταιγίδι καὶ ταῦτα τῶν ἀμφορέων. πρὸς τάδε βουλεύεσθε, ἃ καὶ τῇ ἑορτῇ πρέποντα γένοιτ' ἂν, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα, καὶ ὀπτικουφίζετε πολλοῦ πενίαν αὐτοῖς, ἀπὸ ὀλίγου τελέσματος φίλους οὐ μεμισθωτοὺς ἕξοντες.

ΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΤΩ ΚΡΟΝΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

Πρὸς γάρ σε οἵᾳ μόνον ἐτύφλωτο τὼ πενήτων ταῦτα γεγράφθαι, ὦ Κρόνε, ἀλλὰ δὲ καὶ ὁ Ζεὺς ἤδη ἐκκεκώφωται τοῖς αὐτὼ αἰτιωμένοις καὶ αὐτὰ δὴ ταῦτα, τὸν ἀνάδασμὸν ἀξιούντων γενέσθαι· καὶ αἰτιωμένων τὸ τε εἰμαρμένον ὡς ἄνισον τὴν νομὴν πεποιημένον, καὶ ἡμᾶς, ὅτι μηδενὸς αὐτοῖς μεταδιδόαμεν ἀξιοῦμεν; ἀλλ' οἶδεν ἐκεῖνος ἅτε Ζεὺς ὤν, παρ' οἷς ποτε ἡ αἰτία, καὶ διὰ τοῦτο ὠδάκουέ αὐτὼ τὰ πολλά· σοὶ δὲ ἔμπροσθεν ἀπολογησόμεθα, ἐπείπερ ἄρχεις γε νῦν ἡμῶν. ἡμεῖς γὰρ ἅπαντα τοῖς ὀφθαλμοῖς λαβόντες, ἃ γέγραφας, ὡς καλὸν ὑπάρχειν ἀπὸ πολλῶν τοῖς δεομένοις, καὶ ὡς ἥδιστον συνεῖναι, καὶ συνδιαιτᾶσθαι τοῖς πένησιν, ἀεὶ διατελοῦμεν οὕτω ποιοῦντες, ἰσοδίαιτοι καθεστῶτες, ὡς αὐ μηδὲ τὸν συνδιαίτῳ αὐτῶν αἰτιάσασθαί τι· οἱ δὲ ὀλίγων ἐν ἀρχῇ δεῖσθαι φάσκοντες, ἐπειδὴπερ ἅπαξ αὐτοῖς ἀνεπετάσαμεν τὰς θύρας, οὐκ αἰσθόμεθα, ἀλλὰ ἐπ' ἄλλοις αἰτοῦντες. Εἰ δὲ μὴ πάντα δώσομεν, μηδὲ τοῖς ἔπος λαμβάνουσιν, ὀργή, καὶ μῖσος, καὶ τοιαῦται βλασφημίαι, κἂν εἴπῃ ὑπερψεύδονταί ἡμῶν. ἀλλ' οἵ γε ἀκούοντες ὑπὲρ ὧν ἂν, ὡς ἀκριβῶς εἰδόσιν ἐκ τοῦ συζῆν ἡμᾶς. ὥστε δυοῖν θάτερον, ἢ μὴ διδόντα ἐλθὸν εἰς πάντως ἔδει, ἢ πάντα τοιοῦτοις, αὐτίκα μάλα πένεσθαι, καὶ τῶν αἰτούντων καὶ αὐτὸν εἰς. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, μέτεστι· ἐν δὲ τοῖς δείπνοις αὐτοῖς, ἀμελήσαντες τοῦ ἐμπίπλασθαι, καὶ γαστρίζεσθαι, καὶ αὐλοῖ ἐπειδὰν πλείω τοῦ ἰκανοῦ πίωσιν, ἢ παιδὸς ὡραίου, μεταξὺ ἀναδόντος ὃ ἔκπωμα, ἐνύξαι τὴν χεῖρα, ἢ παλλακῆ, ἢ γαμετῇ γυναικὶ ἐπεχείρησαν· εἶτα κατεμέσαντες τοῦ συμποσίου, ἐς τὴν ὑστεραίαν λοιδοροῦνται ἡμῖν κατελθόντες, ὡς ἐδίψησαν, καὶ ὡς λιμῷ συνῆσαν διημερεύσαντες. καὶ εἴ σοι ταῦτα καταψεύδεσθαι αὐτῶν δοκοῦμεν, τὸν ὑμέτερον παράσιτον ἀναμνήσθητι, τὸν Ἰξίονα· ὃς ἀξιωθεὶς κοινῆς τραπέζης, ἀξίωμα ἴσον ἔχων ὑμῖν,

NVm putas, Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potiùs Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem vociferantur, ac nouam rerum partitionem flagitant, ac simul & Fatum incusant, quòd non æqualiter distribuerit: & nos, quòd nihil ipsis velimus impertiri. Verùm nouit ille, quippe cùm sit Iupiter, penes quos sit culpa, eóque illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidem hoc certè tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quàm sit honestum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantóque sit iucundius, simul cum pauperibus versari, & conuiuium agitare, ad eum modum assiduè facimus, adeóque in ratione vitæ nos æquamus, vt nihil possit incusare is quem ad conuictum admittimus. Verùm illi primùm aiunt sibi paucis opus esse: deinde vbi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quòd nisi protinus omnia, simúlque cum dicto acceperint, mox paratum odium, in promptu conuitia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porrò qui audiunt, fidem illis habent, rati videlicet illos probè scire quæ dicunt, propterea quòd nobiscum consuetudinem habuerint. Ita fit, vt in alterutrum incidamus, vt aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iámque in pauperum gregem veniamus. Ac cætera quidem vtcunque ferenda sunt, verùm inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem vbi plus satis adbiberint, tum vel puellæ formosæ cyathum porrigentis manum vellunt, aut concubinam vxorémve solicitant. Postremò conuomito conuiuio, postero die nobis obtrectant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quòd si hæc aduersus illos mentiri videmur, vester ille parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac vobis dignitate æquiparatus,

iam ebrius vir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quò res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd si te auctore, pacto recipiant, sese moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiosè in compotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officij nostri, modò vicissim desinãt ipsi arte nobiscum viuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi volent officio.

τῇ Ηρᾳ μεθυσθεὶς, ἐπεχείρησε γυναῖος. ταῦτα δέ ἐστι τὰ τοιαῦτα, ὑφ' ὧν ἡμεῖς ἐβουλήθημεν τοῖς δὲ λοιπὸν, ἀσφαλείας τῆς ἡμετέρας ἕνεκεν, μηκέτι δεῖγμα ποιῆν αὐτοῖς τῶν οἰκίων. εἰ δὲ δεῖ σοὶ σωφρονοῦντο, μετρίων δεήσεσθαι, ὡς τῶν νῦν φασι, μηδὲν δὲ ὑβριστικὸν ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάσεσθαι, κοινωνούντων ἡμῖν καὶ σωφρονούντων τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. καὶ τῶν ἱματίων ὡς σὺ κελεύεις, πέμψομεν, καὶ τοῦ χρυσίου ὁπόσον οἷόν τε, καὶ τοῦ δαπανήσομεν, καὶ ὅλως οὐδὲν ἐλλείψομεν· καὶ αὐτοὶ δ' ἀφέλιμοι τοῦ καθ' ἡμέραν ὁμιλεῖν ἡμῖν, φίλοι αὐτὶ κολάκων καὶ παρασίτων ἐσόμεθα, ὡς ἡμᾶς γε οὐδὲν ἂν αἰτιάσαιο, κἀκείνων τὰ δέοντα ποιῆν ἐθελόντων.

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ, Ἢ ΛΑΠΙΘΑΙ.

SYMPOSIVM, VEL LAPITHÆ.

Erasmo Roterodamo interprete.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè seruatum in personis tam multis, támque diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quòd liberiùs ac velut ἐξ ἀμάξης philosophorum omne genus laceret. At mihi videtur iustiùs esse stomachandum in huius seculi mores, quo videmus Philosophorum scholas multo pueriliùs etiam inter se dissidere, nec minùs atrociter digladiari, tum inter sectarum professores nihilo minùs cruentam esse pugnã, quàm in eo conuiuio fuisse Lucianus vel finxit, vel retulit. Hunc igitur libellum, quoniam fortè ἀδέσποτον reperi, & tamen patrono videbatur egere, Eutychio dicaui. Bene vale, καὶ εὐτύχει, vt planè sis quod diceris. Antuerpiæ. an. M. D. XVII.

ARGVMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & vitam Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hîc nunc exemplo ac vero facto comprobat. Est autem historica quædam rei gestæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionum Philosophi aliquot ab Aristæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem vocati, posteaquam vino incaluere, pro secta quisque sua inter se verbis primò contenderint, mox ad manus quoque & ad vulnera venerint, adeò vt saucij nonnulli ac mutilati è conuiuio asportati fuerint: Rursum autem ex aliis qui vocati non fuerant, quidam, Cynicus videlicet, vltro veniens, cœnantibus sese obtruserit, magna præsentiæ & impudentiæ suæ importunitate: Alius autem per literas cum Aristæneto expostularit, tragicè propè in eum debacchatus, quòd præteritus, & cæteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris virtutem prædicat, & specie religionis in se vulgi ora conuertit, non hac ætate modò (quod tamen grauissimum est, quando & Christianos esse plerique se, & aliis vitæ morúmque honestate præire profitentur) verùm olim quoque eadem simulatione, iisdémque præstigiis vsos esse, nimirum vt verbis quidem multa de pietate, de officiis, de vera viuendi ratione iactitarent, cæterùm ipsa re à virtute ac honestate omni quàm longissimè abessent, libidini & gulæ & cæteris vitiis turpissimè interim seruientes. Et accidêre sanè etiam nostra memoria huiusmodi

quædam exempla, conuiuio huic non admodum dissimilia, vbi isti in speciem grauissimi sanctissimiq; viri, vel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbissimas sæpenumero contentiones incepêre: vel quia alicubi præteriti atque neglecti viderentur, grauissima odia exercuêre: vt non immeritò quispiam crediderit philosophos illos veteres (quanquam indignum adeò est tam venerabile nomen in tam turpibus personis hærere) in nostræ ætatis homines quosdam immigrasse. Vsque adeo nostri isti à veteribus non alia re quàm solo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametsi hæc omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen seriò quoque ac verè idem monet, nullum esse pretium operæ, si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul & vitæ rationes ad id quod optimum est, accommodet: eosq; illos qui solos libros spectant, quiq; solicitudine ac cura quam illi afferunt, perpetuò tenentur, à recta ratione, bonisq; institutis fermè abduci, &c. Inscribitur autem dialogus hic, Conuiuium, vel Lapithæ: quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione: quòd vt hîc Philosophi, ita à poëtis Lapithæ & Centauri in nuptiis Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.

ΦΙΛΩΝ ΚΑΙ ΛΥΚΙΝΟΣ.

PHILON. LVCIANVS.

ΠΟΙκίλλω, ὦ Λυκῖνε, δῆτα τερθλιὼ φασι γεγνῆσθαι ὑμῖν χθὲς ἐν Αειςαγνέτου τῷ δείπνου, καὶ τινας φιλοσόφους λόγους εἰρῆσθαι, καὶ ἔριν τινὰ συςῆναι ἐπ' αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ ἐψεύδετο Χαρῖνος, καὶ ἄχρι τραυμάτων προελθόντα τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος, αἵματι διαλυθῆναι τὴν συνουσίαν. ΛΥ. καὶ πόθεν, ὦ Φίλων, ἠπίσατο Χαρῖνος ταῦτα; οὐ γὰρ συνεδείπνησεν ἡμῖν. ΦΙ. Διονίκου ἔφη τοῦ ἰατροῦ ἀκοῦσαι. Διονικος δὲ, ἐκ αὐτὸς, οἶμαι, τῶν συνδείπνων ἦν. ΛΥ. καὶ μάλα. οὐ μὴν ἀλλ' ἀρχῆς γε οὐδ' αὐτὸς ἅπασι παρεγένετο, ἀλλὰ ἐπὶ, μεσούσης σχεδὸν ἤδη τῆς μάχης, ἐπέσχε ὀλίγον πρὸ τῶν τραυμάτων. ὥστε θαυμάζω εἴ τι σαφὲς εἰπεῖν ἐδύνατο, μὴ παρακολουθήσας ἐκείνοις, ἀφ' ὧν ἀρξαμένη ἐς τὸ αἷμα ἐτελεύτησεν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. ΦΙ. Τοιγαροῦν, ὦ Λυκῖνε, ἐκ ὁ Χαρῖνος αὐτὸς, εἰ βουλόμεθα τἀληθῆ ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως ἐπράχθη ἕκαστα, παρά σε ἡμᾶς ἦκειν ἐκέλευε· ἐκ τὸν Διόνικον γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν οὐ παρῆν ἅπασι, σὲ δὲ ἀκριβῶς εἰδέναι τὰ γεγενημένα, καὶ τοὺς λόγους αὐτοῖς ἀπομνημονεῦσαι, ἅτε μὴ πρέπον τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἐν σπουδῇ ἀκροώμενον. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις ἑστιῶν ἡμᾶς ἡδίστην ταύτην ἑστίασιν, ἧς οὐκ οἶδ' ἂν τις ἡδίων ἔμοιγε· καὶ μάλιστα ὅσα νήφοντες ἐν εἰρήνῃ, ἐκ ἀναγκαίᾳ ἔξω βέλους ἑστησόμεθα· εἴτε γέροντες

NOuam quandam & variam disputationem Luciane vobis fuisse narrãt super cœnam apud Aristænetum: tum philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quòd ni mentitus est Charinus, etiam ad vulnera vsque rem processisse: denique sanguine confli-ctum fuisse diremptum. LVC. Atqui vndenam, Philon, ista resciuit Charinus? neque enim is nobiscum aderat in cõuiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese: porrò Dionicus etiam ipse è conuiuarum numero fuit opinor. LVC. Fuit maximè: verùm ne is quidẽ ab initio rebus omnibus fuit præsẽs, sed seriùs aduenerat, media fermè pugna, paulóq; ante vulnera. Proinde demiror si quid comperti certíve referre potuit, qui nõ ordine spectarit illa, vnde inter illos nata lis, postea ad sanguinẽ vsque deducta est. PHI. Proinde, Luciane, Charinus etiã ipse, si rem cõpertiùs vellẽ cognoscere, & quo singula modo sint gesta, doceri, te adirem iussit: nã Dionicum etiam ipsum fassum fuisse, ne se quidem toti negotio præsentem adfuisse: te verò, quicquid esset actũ, id omne cõpertò certóque scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eiusmodi nõ obiter neque neglectim audire, sed per otium atq; attẽtè auscultare sis solitus. Proinde nunquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidẽ haud scio an vllũ possit accidere iucundius: præsertim quòd sobrij per otium tutò ac citra sanguinẽ, extráq; teli, quod aiunt, iactũ constituti, sumus epulaturi, Siue senes aliquid

Super cœnam sunt debacchati, Siue etiam iuuenes à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. LVC. Iuueniliùs tu quidem Philon, atque inconsultiùs hæc nos iubes in vulgus efferre, eáque referre quæ inter pocula ab ebriis sunt acta: quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eáque omnia Baccho deo velut auctori imputare, qui quidem haud scio an quenquam suis nõ afflatum Orgiis, & Bacchanalium expertem præterierit. Proinde vide ne hominis sit parum benè morati, eiusmodi ad amussim exquirere, quæ rectiùs erat in conuiuio reliquisse, atque ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit versus poëticus) memorem compotorem. Ne à Dionico quidem rectè factum, qui hæc apud Carinum effutiuerit, immodicámque & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Cæterùm ego absit vt istiusmodi quippiã sim dicturus. PHIL. Nugas agis Luciane cùm ista dicis. Quin haud quaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere: vt qui certò sciam te multo cupidiorem esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeò vt mihi videaris, si desint qui te audiant, vel ad columnam aliquam aut statuam libenter accessurus, quò cuncta pariter euomas. Quòd si nunc coner discedere, non sines, ni te priùs audiero, abire: verùm vltro aderis, consectabere, rogabis. At tum ego te vicissim lusero. Iámque adeò, si ita vis, abimus, ex alio quopiam hæc eadem audituri. Tu verò ne dicito. LVC. Age ne quid succenseas: equidem dicam, quandoquidem vsqueadeo cupidus es audiendi: verùm heus ea lege, ne passim in vulgus efferas. PHIL. Ni prorsus ignoro Lucianum, tute isthuc potiùs feceris. Nam prior ipse denarrabis omnibus, vt me quidem ad id nihil futurum sit opus. Sed illud mihi primo responde loco: Aristænetus num filio Zenoni dabat vxorem, atque ita in nuptiis eius vos accepit? LVC. Non, imò filiam suam elocauit Cleanthidem, idque Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam. PHI. Formoso admodum per Iouem adolescentulo: tametsi tenero adhuc, & vxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modestus videretur, tum ad philosophiæ studium propensus,

A ἐπῤῥώνησθήν τι τῷδὲ ὃ δεῖπνον, εἴτε νέοι, εἰπεῖν τε ὅσα ἤκιστα ἐχρῆν ὑπὸ τῦ ἀκράτου παροφθέντες, καὶ πραξαι. ΛΥ. νεανικώτερα ἡμᾶς, ὦ Φίλων, ἀξιοῖς ἐκφέρειν ταῦτα πρὸς τοὺς πολλούς, καὶ ἐπεξιέναι, διμηνυμένους πράγματα, ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ γιγνόμενα, δέον λήθῃ ποιήσασθαι αὐτὰ, καὶ νομίζειν ἐκεῖνα πάντα θεοῦ ἔργα τῦ Διονύσου εἶ), ὃς οὐκ οἶδα εἴ τινα τῶν αὐτῷ ὀργίων ἀτέλεστον καὶ ἀβάκχευτον παρεῖδεν. ὅθεν οὖν μή κακοήθων τινῶν αἰδεσθέντων ἢ ὃ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα ἐξεπάστην, ἃ καλῶς ἔχει ἐν τῷ
B συμποσίῳ καταλιπόντας ἀπαλλάττεσθαι. μισῶ γάρ, φησι καὶ ὁ ποιητικὸς λόγος, μνάμονα συμπότην, καὶ οὐδὲ ὁ Διόνικος ὀρθῶς ἐποίησε πρὸς τὸν Χαρῖνον, αὐτὰ ἅπαντα διασύρας, καὶ πολλοῦ τινὸ ἑωλοκρασίαν καταγελάσας ἀνδρῶν φιλοσόφων· ἐγὼ δὲ, ἄπαγε, οὐκ ἂν τι τοιοῦτον εἴποιμι. ΦΙ. ἀρρήτῳ ταῦτα, ὦ Λυκῖνε. ἀλλ' οὔτι γε πρὸς ἐμὲ οὕτω ποιεῖν ἐχρῆν, ἀκριβῶς γιγνώσκοντα πολὺ πλέον ἐπιθυμοῦντά σε εἰπεῖν, ἢ ἐμὲ ἀκοῦσαι· καί μοι δοκεῖς εἰ ἀπορήσας τ' ἀκουσομένων, κἂν πρὸς κίονα τινὰ, ἢ πρὸς ἀνδριάντα ἡδέως ἂν προσελθών, ἐκχέαι, πάντα σαφείρων ἁμυδί. εἰ γοῦν ἐθελήσω ἀπαλλάττεσθαι νῦν, οὐκ ἐάσῃς με ἀνήκοον ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἕξεις, καὶ παρακολουθήσῃ, καὶ δεήσῃ, κἀγὼ ἀρύψομαι πρὸς σὲ ὃ τι μέρει· καὶ εἴ γε δοκεῖ, ἀπιόντων ἄλλου αὐτὰ πυθόμενοι, σὺ δὲ μὴ λέγε. ΛΥ. μηδὲν πρὸς ὀργὴν, διηγήσομαι γάρ, ἐπεὶ τοῦτο προθυμῇ, ἀλλ' ὅπως μὴ πρὸς πολλοὺς ἐρῇς. ΦΙ. Εἰ μὴ πάντα πᾶσιν ἐγὼ διηλέγχω Λυκίνου, αὐτὸς οὐ ἀμφίνοον ποιήσῃς αὐτὸ, καὶ φθάσῃς εἰπὼν ἅπασιν, ὥστε οὐδὲν ἐμοῦ δεήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνό μοι πρῶτον εἰπὲ, τῷ παιδὶ τῷ Ζηνῶνι ὁ Ἀριστοίνετος ἀγόμφιος γυναῖκα, εἰσία ὑμᾶς; ΛΥ. οὐκ, ἀλλὰ τῷ θυγατέρα ἐξεδίδου αὐτὸς τῷ Κλεανθίδα τῷ Εὐκρίτου τῦ δημοσίου τῶν φιλοσόφων. ΦΙ. παγκάλω, νὴ Δία, μειρακίῳ, ἁπαλῷ γε μὲν ἔτι, καὶ οὐ πάνυ καθ' ὥραν γάμων. ΛΥ. ἀλλ' οὐκ εἶχεν ἄλλον βελτιόνδοτέρον, οἶμαι. τοῦτον οὖν νομίσας τε εἶ) δοκοῦντα, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν ὁρμη-

μόνον, ἐπὶ δὲ μόνον ὄντα πλουσίῳ τῷ Εὐκρίτῳ, παρειλετο νυμφίον ἐξ ἁπάντων. ΦΙ. Σμικρὰν λέγεις αἰτίαν ὁ πλουτεῖν τὸν Εὐκριτον. ἀτὰρ ὦ Λουκιανε, τίνες οἱ δεῖπνοποιοῦντες ἦσαν; ΛΥ. Τοὺς μὲν ἄλλους τί ἂν σοι λέγοιμι; οἱ δὲ ἀπὸ φιλοσοφίας, καὶ λόγων, ὅσπερ ἐβούλου, οἱ μεγιστοι, ἀκοῦσαι μάλιστα, Ζηνόθεμις μὲν ὁ παρεσβύτης, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, καὶ ξυνοικῶν αὐτῷ, Δίφιλος ὁ Λαβυρινθος ὀνόματι, διδάσκαλος ὢν τοῦ τοῦ Αρισταινέτου, υἱέος τοῦ Ζηνώνος· τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, Κλεόδημος, οἶσθα τὸν σωμύλον, τὸν ἐλεγκτικόν; ξίφος αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, καὶ κοπίδα καλοῦσιν. ἀλλὰ καὶ ὁ Επικούρειος Ερμων παρῆν, καὶ εἰσελθόντα τε αὐτὸν, βλοσυρῶς ἐνεβλέποντο οἱ Στωϊκοὶ, καὶ ἀπεστρέφοντο, καὶ δῆλοι ἦσαν ὡσπερ τινα παρρησίαν καὶ σκαιὴν μυσαττόμενοι. ὅτι μὲν Αρισταινέτου αὐτοῦ φίλοι, καὶ συνήθεις ὄντες, παρεκέκλιντο ὅτι δεῖπνον, καὶ ξυνῆσαν ὁ γραμματικὸς Ιστιαῖος, καὶ ὁ ῥήτωρ Διονυσόδωρος· ὁ δὲ τὸν νυμφίον τὸν Χαιρέαν, Ιων ὁ Πλατωνικὸς συνῆφε σοφιστὴς, διδάσκαλος αὐτοῦ ὤν, σεμνός τις ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς, καὶ πολὺ τὸ κόσμιον ὑπεφαίνων τοῦ προσώπου. καμόνα γοῦν οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν, εἰς τιμὴν ὀρθότητος τῆς γνώμης ἀποβλέποντες. καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν, ἀνεξανίσταντο πάντες αὐτῷ, καὶ ἐδεξιοῦντο ὥς τινα τῶν κρειττόνων. καὶ ὅλως, θεοῦ ὑπεδημία τὸ πρᾶγμα ἦν, Ιων ὁ θαυμαστὸς συμπαρῶν. δέον δὲ ἤδη κατακλίνεσθαι, ἀπάντων σχεδὸν παρόντων, ἐν δεξιᾷ μὲν εἰσιόντων, αἱ γυναῖκες ὅλον τὸν κλιντῆρα σκῆνος ἐπέλαβον, οὐκ ὀλίγαι οὖσαι, καὶ ἐν αὐταῖς ἡ νύμφη, πάνυ ἀκριβῶς ἐγκεκαλυμμένη, ὑπὸ τῶν γυναικῶν περιεχομένη. ἐς δὲ τὸν αὐτὸν τοῖχον ἡ ἄλλη πληθὺς, ὡς ἕκαστος ἀξίας εἶχε. κατ' αὐτικρὺ δὲ τῶν γυναικῶν, πρῶτος ὁ Εὔκριτος, εἶτα ὁ Αριστάινετος. εἶτα ἐνεδιάζετο, πότερον χρὴ πρότερον, Ζηνόθεμιν τὸν Στωϊκὸν ἀτεχνῶς ὄντα, ἢ Ερμωνα τὸν Επικούρειον, ἱερέα γὰρ ἀμφοῖν τοῖν ἀδελφοῖν, καὶ γένους τοῦ πρώτου ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ ὁ Ζηνόθεμις τιμὴν ἀπορίαν ἔλυσεν· Εἰ γάρ με, φησὶν, ὦ Αριστάινετε, δεύτερον ἄξεις Ερμωνος,

A præterea autem vnicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ suę maritum. PHI. Causſam nequaquam leuem dixisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verùm heus Luciane, quinam erant conuiuæ? LVC. Reliquos illos quorsum attinuerit tibi recensere? Verùm è Philosophorum numero, ac literatorum, quos potissimùm opinor audire cupis, Zenothemis erat, senex ille Stoicus, vnáque cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: & hic quidem quòd esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominem, nempe dicacem illum & argutum, atque ad
B refellendũ instructum. Discipuli gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verùm hunc, cùm ingrederetur, Stoici toruis obtuebãtur oculis, & auersabantur, palámque perinde quasi parricidam quempiam atque impium ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanquam Aristæneti ipsius amici familiaréque fuerãt ad cœnam vocati, quos comitabatur & Istræus grammaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam verò propter sponsum Chæream vnà cum illo ad conuiuium accesserat Ion ille Pla-
C tonicus, quòd is iuueni præceptor esset, vir venerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multúmque dignitatis ipso ostendens ore: vnde nonnulli propter animi constantiam ac rectitudinem, regulam illum appellant. Huic simul vt ingrediebatur, assurgebãt omnes, ac veluti præcipuum quendam ac primarium hominẽ comiter atque officiosè exceperunt: adeò vt planè numen aliquod aduenire videretur, cùm adesset Ion admirandus ille. Tandem verò cùm iam omnes fermè conuiuæ præsentes essent, tempus erat vt discũberetur. Itaque ad
D dextram ingressus, totam illam spondam mulieres (erant autem complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc atque hinc stipata fœminis. Porrò ex aduerso ostij altera turba, pro cuiusque dignitate locis distributis. Porrò è regione mulierũ primo loco accumbebat Eucritus, secũdo Aristænetus. Sub hæc ambigi cœptum, vtrum altero priorem oporteret accũbere, Zenothemímne Stoicum, quippe senem: an Hermonẽ Epicureum: nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autẽ nobilissimæ inter ciues familię. Verùm eã hæsitationem sustulit Zenothemis: Si me, inquiens, Aristænete, minoris ducis Hermone,

viro videlicet isto, vt ne quid aliud mali dicam, Epicureo, discedo, totúmque conuiuium vobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, discedere parans. Tum Hermō: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quanquam etiam si nihil aliud, vel hoc nomine par erat mihi concedi, quòd sacerdos sim, vt planè contemnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, sacerdotem Epicureum. simúlque cum dicto accumbebat. Post hunc Hermon, deinde Cleodemus Peripateticus, pone hunc Ion, proxime hūc sponsus, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon discipulus, postremò rhetor Dionysidorus cum Istiæo grāmatico. PHIL. Papæ Luciane! Musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium, quippe plurimis sapientibus ac doctis viris refertum. Ego verò laudo Aristænetum, qui quum optatissimam illam ac splendidissimam solēnitatem celebraret, præ cæteris sapientissimos viros adhibere voluerit: idque adeò delectis ex vnaquaque philosophiæ secta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens, verùm promiscuè vocans omneis. LVC. Is verò nequaquam est è vulgarium istorum diuitum numero, verùm & literarum est studiosus, ac maximam vitæ partem in his rebus versatur. *Cœnæ descriptio.* Cœnabamus igitur initiò quidem taciti & quieti, variúsque erat apparatus, & omniiugus. Neque enim arbitror operæpretium vt numero recensеam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebāt. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Non vides, inquit, senem illum, Zenothemim dicebat (subauscultabam enim) vt sese opsoniis ingurgitat, vtque iure vestem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim se aliorum oculos fallere: neque meminit post sese accumbentium? Hæc igitur fac & Luciano cōmonstres, quò testis esse possit. Mihi verò nihil Ione monstratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc simul atque dixisset Cleodemus, irruit in conuiuium & *Cynici intermentus & occasio turbæ.* Alcidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, vulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui vltro ad fratris conuiuium accessisset. Itaque plerisque turpiter atque impudenter visus est fecisse: & quod cuique tum fortè in mentem veniebat, in eum torquebant: alius illud, *Insanis Menelae*: alius rursum,

A Τουτοὶ τ̃ ἀνδρὸς, ἵνα μηδὲν ἄλλο κακὸν εἴπω, Ἐπικουρείᾳ, ἄπειμι, ὅλον σοι ὃ συμπόσιον καταλιπών, καὶ ἅμα τὸν παῖδα ἐκάλει, καὶ ὀξιόντι ἐώκει. καὶ ὁ Ἑρμων, Ἐχε μ̃ ὦ Ζηνόθεμι τὰ πρωτα, ἔφη, ἀπὰρ εἰ ὃ μηδὲν τι ἕτερον, ἱερῆ γε ὄντι, ἐπιτρέπεσθαι καλῶς εἶχεν, εἰ καὶ τ̃ Ἐπικούρου πόλυ καταφρονήκας. ἐγέλασα, ἦ δ' ὃς ὁ Ζηνόθεμις, Ἐπικούρφον ἱερέα· καὶ ἅμα λέγων, κατεκλίνετο, καὶ μετ' αὐτὸν ὅμως ὁ Ἑρμων, εἶτα Κλεόδημος ὁ Περιπατητικὸς, εἶτα ὁ Ἰων, καὶ ἐπ' ἐκεῖνον, ὁ νυμφίος, εἶτ' ἐγὼ, καὶ πρὸ ἐμὲ, ὁ Δίφιλος, καὶ ἐπ' αὐτ̃, Ζηνων ὁ μαθητὴς, εἶτα, ὁ ῥήτωρ Διονυσόδωρος, καὶ ὁ γραμματικὸς Ἰστιᾶος. ΦΙ. βαβαὶ, ὦ Λυκῖνε, μουσεῖόν τι ὃ συμπόσιον διηγῇ σοφῶν τ̃ πλείστων ἀνδρῶν, καὶ ἔγωγε τ̃ Ἀριστάρετον ἐπαινῶ, ὅτι τὴν θυκταιοτάτην ἑορτὴν ἄγων, τοὺς σοφωτάτους ἑστιᾷ πρὸ τ̃ ἄλλων ἐξίωσεν, ὅπερ ὃ κεφάλαιον ἐξ ἑκάστης αἱρέσεως ἀπονειμάμενος, καὶ τοὺς μὲν, πείσῃ δ', ἀλλ' ἀναμὶξ ἀπάντας. ΛΥ. ἔστι γάρ, ὦ ἑταῖρε, καὶ τ̃ πολλῶν τούτων πλουσίων, ἀλλὰ καὶ παιδείας μέλει αὐτ̃, καὶ ὃ πλεῖστον τ̃ βίου τοῖς τοιούτοις ξυνέστιν. εἰσιώμεθα οὖν ἐν ἡσυχίᾳ ὃ πρῶτον, καὶ προσεκύβαζε ποικίλα. πλὴν οὐδὲν οἶμαι χρὴ καὶ ταῦτα καταριθμεῖσθαι, χυμοὺς, ὃ πέμματα, καὶ καρυκείας· ἄπαντα γὰρ ἄφθονα. ἐν τούτῳ ὃ ὁ Κλεόδημος ὑπακούσας ἐς τὸν Ἰωνα, Ὁρᾷς, ἔφη, τὸν γέροντα (Ζηνόθεμιν λέγων, ἐπήκουον γὰρ) ὅπως ἐμφορᾶται τ̃ ὄψων, καὶ αἀπέκλησαι ζωμοῦ ὃ ἱμάτιον, ὃ ὅσα τ̃ παιδὶ κατόπιν ἑστὼς ὀρέγει, λανθάνειν οἰόμενος τοὺς ἄλλους, καὶ μεμνημένος τ̃ μὴ' αὐτόν; δᾷξον οὖν καὶ Λυκίνῳ ταῦτα, ὡς μ̃ρτυς εἴη. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐδεόμην δείξοντός μοι τ̃ Ἰωνος, πολὺ πρότερον αὐτὰ ἐν πρεσβυτῆς ἑωρακὼς· ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει, ὃ ἐπεισέπεσεν ὁ Κυνικὸς Ἀλκιδάμας ἄκλητος, ἐκφνο ὃ κοινὸν ὑπαγορευσάμενος, τὸν Μενέλαον αὐτόματον ἥκοντα. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς αἀαίσχυντα ἐδόκει πεποιηκέναι, καὶ ἐπέκρουον τὰ πρόχειρότατα· ὁ μὲν, Ὃ, Ἀφραίνῃς Μενέλαε· ὁ δ',

Ἀλλ' οὐκ Ατρείδῃ Αγαμέμνονι ἰῶδήνε θυμῷ,
καὶ ἄλλα πρὸς τὸν καιρὸν ὕστερα, καὶ χαρίεντα ἐπισκοπτόρυζοντες. ἐς μὲν τοι ὁ Φασεὶς οὐδεὶς ἐτόλμα λέγειν· ἐδεδοίκεισαν γὰρ τὸν Αλκιδάμαντα, βόλιν ἀτεχνῶς ὄντα, καὶ κεκτικώτατον Κυνικῶν ἀπάντων, πρὸς ὃν καὶ ἀμείνων ἐδόκει, καὶ φοβερώτατος ἅπασιν. ὁ δὲ Αειςαίνετος, ἐπαινέσας αὐτὸν, ἐκέλευε θρόνον τινὰ λαβόντα, καθίζεσθαι πρὸς Ισιᾶόν τε καὶ Διονυσόδωρον. ὁ δὲ, Ἄπαγε φησι, γυναικεῖον λέγεις, καὶ μαλθακὸν, ὅτι θρόνου καθίζεσθαι, ἢ σκίμποδος, ὥσπερ ὑμεῖς ὅτι μαλακῆς ταύτης ὕλης μικρῶ δεῖν ὕπτιοι κατακείμενοι, ἐστιᾶσθε, πορφυρίδας ὑποβεβλημένοι. ἐγὼ δὲ, κἂν ὀρθοςτάδιον δειπνήσαιμι, ἐμπεσὼν παρ' ἅμα τῇ συμποσίῳ· εἰ δὲ κἀμοιμι, χαμαὶ καὶ τὸν τρίβωνα ὑποβαλλόμενος, κείσομαι ἐπ' ἀγκῶνος, οἷον τὸν Ηρακλέα γράφουσιν. οὕτως, ἔφη, γίγνεσθω, ὁ Αειςαίνετος, εἴ σοι ἥδιον. καὶ ὁ ἀπὸ τούτου, ἐν κύκλῳ περιιὼν ὁ Αλκιδάμας, ἐδείπνει, ὥσπερ οἱ Σκύθαι πρὸς τὴν ἀφθονωτέραν νομὴν μετεξαιςάμενος, καὶ τοῖς περιφέρουσι τὰ ὄψα συμπεριενοστῶν. καὶ μὲν τοι καὶ σιτούμενος, ἐνεργὸς ἦν, ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας μεταξὺ διεξιών, καὶ ἐς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἀποσκώπτων. ἠρώτα γοῦν τὸν Αειςαίνετον, τί βούλονται αὐτῷ αἱ τοσαῦται καὶ τηλικαῦται κύλικες, πρὸς χερμάδων ἴσα δυναμένων. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ἤδη διενοχλοῦντα ἔπαυσεν ἐς ὃ παρὸν Αειςαίνετος, τῷ παιδὶ νεύσας βιμέλη σκύφον δοῦναι αὐτῷ, ζωρότερον ἐγχέαντα. καὶ ἐδόκει ἄρτι ὑπενοηκέναι, οὐκ εἰ δὼς ὅσων κακῶν ἄρχων ὁ σκύφος ἐκεῖνος ἐνεδεδώκει. λαβὼν δὲ ἅμα ὁ Αλκιδάμας, ἐσίγησε μικρὸν, καὶ ἐς τὕδατος καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο ἡμίγυμνος, ὥσπερ ἠπειλήκει, πήξας τὸν ἀγκῶνα ὀρθὸν, ἔχων ἅμα τὸν σκύφον ἐν τῇ δεξιᾷ, οἷος ὁ παρὰ τῷ Φόλῳ Ηρακλῆς ὑπὸ τῶν γραφέων δείκνυται. ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους στρεχῶς περιεσῴζετο ἡ κύλιξ, καὶ φιλοτησίαι, καὶ ὁμιλίαι, καὶ φῶτα εἰσεκεχόμιστο. ἐν τοσούτῳ δ' ἐγὼ τὸν πρεσῶτα τῷ Κλεοδήμῳ παῖδα,

Verùm Agamemnonio menti non ista placebant.

Ad hæc alia quæ pro tempore falsè lepidèque dici poterant, in eum obmurmurabant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerēt Alcidamantem, vt pote conuitiatorem egregium, vnúmque è Cynicis omnibus clamosissimum: qua quidem re adeò visus est reliquis antecellere, vt nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatum illum quòd inuocatus adueniſſet, iussit accepta sella iuxta Istiçum ac Dionysidorum accumbere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddam ac molle dicis, vti in scamno aut sella sedeam, quemadmodum facitis vos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, purpura suffulti. Quin ego tibi vel stans cœnauero, in ipso interim conuiuio etiam obambulans. Quòd si defatigatus fuero, tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero: qualem videlicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Aristænetus, si quidem isthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium lustrans, cœnabat, Scytharum ritu ad vberiora pascua subindè sese transferens, vnáque cum his qui inferebant edulia, circumiens atque obambulans. Atque interim tamen dum cibum caperet, haudquaquam negotio vacabat, de virtute obiter, de vitio disserens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iámque Aristænetum percontabatur, quidnam sibi vellent tam multa, tam magna pocula, quum non minùs vsui possent esse fictilia. Verùm Aristænetus iam obturbantem, molestúmque esse pergentem, in præsens quidem compescuit, ministro innuens, vt ingentem calicem, infuso meraciſſimo vino, illi porrigeret. Atque id quidem visus est optimè excogitasse, nondum etiam intelligens quantorum malorum is calix esset auctor futurus. Hunc igitur vt accepisset Alcidamas, aliquantisper silentium agebat, ac solo sternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturū sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simúlque dextra scyphum sustinens, qualem Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam verò & inter alios calix assiduè circumagebatur: tum inuitatiunculę ad bibendum, & confabulationes ortæ, demū & lucernæ illatæ. Interim ego cùm puerum qui iuxta Cleodemum adstabat,

(erat autem is pocillator egregiè formo-
sus) subridentem vidisse (nam, arbitror,
quicquid obiter inter cœnandum obti-
git, commemorari oportere, maximè si
quid sit elegantius ac scitè factum) iam
admodum attētus obseruare cœpi quid-
nam rei rideret. Ac paulo pòst accedebat
puer tanquam calicem à Cleodemo re-
cepturus. At ille simul & digitum illius
substringebat, & drachmas puto duas v-
nà cum calice tradebat. Porrò puer ad
substrictum digitum rursum arridebat:
cæterùm de pecunia, quum non sensisset
opinor, eóque non reciperet, in terram
delapsis drachmis strepitus est concita-
tus, móxq; ambo pariter rubore suffun-
debantur, ídque ita palàm, vt nemo non
animaduerteret. Ambigebatur igitur in-
ter eos qui proximè sedebant, cuiusnam
essent illi nummi, cùm & puer negaret
à se proiectos, & Cleodemus item, iux-
ta quem strepitus acciderat, sibi exci-
disse dissimularet. Verùm ea res tum
neglecta est, ac conniuenter omissa: pro-
terea quòd id quod acciderat, non ita
multi vidissent, præter vnum (vt mihi
quidem visum est) Aristænetum. Nam
is paulo pòst puerum loco mouit, clan-
culum ablegans, & alij cuidam innuit
vti Cleodemo pocillator assisteret, vi-
delicet ex exoletis illis ac robustis mulio-
ni aut equisoni cuipiam. Ad hunc modũ
ea res vtcunque abiit, summum alioqui
allatura pudorem Cleodemo, si quidem
ad omnes permanasset, ac non protinus
occupans Aristænetus eam sopisset, ci-
uiliter dextréque admodum inducta te-
mulentia. Cæterùm Alcidamas (iam
enim potus erat) percontatus quodnam
esset nomen puellæ nubenti, tum clara
voce indicto silentio, simul & ad fœmi-
nas conuerso vultu, Præbibo, inquit,
tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ no-
mine. Sub hæc cùm risissent omnes: Ri-
detis, inquit, sacrilegi, quòd sponsæ,
Herculis dei mei nomine propinauerim?
Imò illud scito opus est, ni scyphum à me
traditum accipiat, nunquam futurum vt
illi filius obtingat talis, qualis ego sum,
virtute interritus, animo liber, tum cor-
pore adeò robusto. simúlque cũ dicto sese
magis etiam renudabat, etiam vsque ad
illa quæ sunt maximè pudenda. Ad ea
cùm iterũ artissent conuiuæ, indignatus
ille surrexit, toruis iam atque efferatis ob-
tuẽs oculis, vultúque ipso testãs iam neq;
pacem neque quietem acturum ampliùs.

Ita vocãt ducẽ Musarum.

A οἰνοχόον ὄντα ὡραῖον, ἰδὼν ὑπομειδιῶντα
(χρὴ γὰρ, οἶμαι, & ὅσα πρόσφορα τῆς ἑστιάσεως, εἰπεῖν, & μάλιστα εἴπερ τοῖς ὃ γλαφυρώτατον ἐπράχθη) μάλα ἤδη προσέχοντα, ὅπῃ ἡ μειδίασις. ἦν μὴ μικρὸν, ὁ μὲν παῖς προσῆλθεν, ὡς ἀπολημψόμενος παρὰ τοῦ Κλεοδήμου τὸν φιάλην· ὁ δὲ, τόν τε δάκτυλον ἀπέθλιψεν αὐτοῦ, & δραχμὰς δύο, οἶμαι, συναπέδωκε μετὰ τῆς φιάλης· ὁ παῖς δὲ πρὸς μὲν τὸν δάκτυλον θλιβόμενον, αὖθις ἐμειδίασεν, ὑπὲρ μὲν συνοῖδεν, οἶμαι, τὸ νόμισμα, ὥστε μὴ δυσχεραίνοντος, ψόφον αἱ δύο
B δραχμαὶ πρέχον σκιρτῆσαι, & ἠρυθρίασαν ἀμφω μάλα σαφῶς. ἀπορεῖν δ' οἱ πλησίον, οὗ τινος εἴη τὰ νομίσματα, τοῦ μὲν παιδὸς ἀρνουμένου μὴ ἀποβεβληκέναι, τοῦ δὲ Κλεοδήμου καθ' ὃν ὁ ψόφος ἐγένετο, μὴ προσποιουμένου τὴν ἀπόρριψιν. ἠμελήθη δ' οὖν, & παρῴχθη τοῦτο, οὐ πάνυ πολλῶν ἰδόντων, πλὴν μόνου ὡς ἐμοὶ ἔδοξε τοῦ Αἰσχυλίνου· μετέστησε γὰρ τὸν παῖδα μικρὸν ὕστερον ἀφανῶς ὑποξαγαγών, & τῷ Κλεοδήμῳ τινὰ παρασῶσαι διέθυσε τὴν
C ὀξώρυχα ἤδη, & καρτερῶν, ὀρεωκόμον τινὰ, ἢ ἱπποκόμον· & τοῦτο μὲν, ὡδέπως σκεχωρήκει, μεγάλης αἰσχύνης αἴτιον τῷ Κλεοδήμῳ νομισθὲν, εἰ ἔφθη διαφοιτῆσαν εἰς ἀπάντων. ἀλλὰ μὲν κατέσχεν αὐτίκα, δεξιῶς πάνυ τοῦ Αἰσχυλίνου τὴν παρουσίαν σύνεγχυσις. ὁ Κιανὸς δὲ Αλκιδάμας, ἐπεπώκει γὰρ ἤδη, πυθόμενος ἥτις ἡ γαμουμένη παῖς καλοῖτο, σιωπὴν παρασκευάσας μεγάλην τῇ φωνῇ, ἀποβλέψας εἰς τὰς γυναῖκας, Προπίνω σοι, ἔφη, ὦ Κλεανθὶ, Ἡρακλέους
D ἀρχηγέτου. ὡς δ' ἐγέλασαν ὅτι τοῦτο ἅπαντες, Ἐγελάσατε, εἶπεν, ὦ καθάρματα, εἰ τῇ νύμφῃ προὔπινον ὅτι τοῦ ἡμετέρου θεοῦ τοῦ Ἡρακλέους; & μὲν δὴ εἰδέναι χρὴ, ὡς ἢν μὴ λάβῃ πρὸ ἐμοῦ τὸν σκύφον, ἤ ποτε ὅμοιος αὐτῇ γένοιτο, οἷος ἐγὼ, ἄτρεστος μὲν ἀλκὴν, ἐλεύθερος δὲ τὴν γνώμην, τὸ σῶμα δὲ οὕτω καρτερὸς & ἅμα προγυμνῶν ἑαυτὸν μᾶλλον, ἄχρι τοῦ αἰσχίστου. αὖθις ὅτι τούτοις ἐτέλεσαν οἱ συμπόται, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, ἐπανίστατο, δριμὺ & παράφορον βλέπων, καὶ δῆλος ὢν οὐκέτι εἰρωνείαν ἄξων.

Τάχα

τάχα δ' αὖ τινος καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ, εἰ μὴ κυ̃ κριὸν εἰσηκεκόμιστο πλακοῦς ὑμεγέθης· τοῦτος οὖν ἀποβλέψας, ἡμερώτερος ἐγίγνετο, καὶ ἔληξε τοῦ θυμοῦ, καὶ ἀνεφορᾶτο συμποσιῶν. καὶ οἱ πλησίοι ἐμέθυον ἤδη, καὶ βοῆς μεσὸν ἦν ὁ συμπόσιον. ὁ μὲν γὰρ Διονυσόδωρος ὁ ῥήτωρ αὐτοῦ, ῥήσεις τινὰς ἐν μέρει διεξήει, καὶ ἐπῃνεῖτο ὑπὸ τῶν κατόπιν ἐφεστώτων οἰκετῶν· ὁ δὲ Ἰστιαῖος ὁ γραμματικὸς ἐρραψῳδεῖ, ὕστερος κατακείμενος, καὶ συνέφερεν ἐς ὃ αὐτὸ τὰ Πινδάρου, καὶ Ἡσιόδου, καὶ Ἀνακρέοντος, ὡς ἐξ ἁπάντων μίαν ᾠδὴν παγγέλοιον ἀποτελεῖσθαι· μάλιστα δ' ἐκεῖνα ὥσπερ προμαντευόμενος τὰ μέλλοντα,

Σιὼ δ' ἔβαλον ῥινούς. καὶ,

Ἔνθα δ' ἄρ' οἰμωγή τε, καὶ ὀχλὴ πόλεν ἀνδρῶν.

ὁ Ζηνόθεμις δ' αὖ ἐγίγνωσκε, φόβητρόν τι παιδὸς λαβών, λεπτόγραμμόν τι βιβλίον. ὀλιγωρούντων δὲ ὀλίγον, ὥσπερ εἰώθασι, τῶν παρακομιζόντων τὰ ὄψα, μηχανώμενος Ἀριστάνετος μηδ' ὀκνον ἀτερπῆ τὸν κριὸν εἶναι, μηδὲ κενὸν, ἐκέλευσε τὸν γελωτοποιὸν εἰσελθόντα γε, εἰπεῖν τι, ἢ πρᾶξαι γελοῖον, ὡς ἔτι μᾶλλον οἱ συμπόται ἀφυπνιεῖν. ὁ δὲ προῆλθεν ἄμορφός τις ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν, ὀλίγας ὅπη τῇ κεφαλῇ τρίχας ὀρθὰς ἔχων· οὗτος ὠρχήσατό τε καλαικλῶν ἑαυτὸν, καὶ ἀφυσρέφων, ὡς γελοιότερος φανεῖν· καὶ ἀνάπαλιν συγκρότων, διεξῆλθεν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, καὶ τέλος, ἐπέσκωπτεν ἐς τοὺς παρόντας. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐγέλων ὁπότε σκώπτειεν· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸν Ἀλκιδάμαντα ὑμοῖόν τι ἀπέρριψε, Μελιταῖον κυνίδιον προσειπών αὐτὸν, ἀγανακτήσας ὁ κύων (καὶ πάλαι δὲ δῆλος ἦν φθονῶν αὐτῷ δοκιμουμένῳ, καὶ κατέχοντι τὸ συμπόσιον) ἀπορρίψας τὸν τρίβωνα, προὐκαλεῖτο οἱ παγκρατιάζειν. εἰ δὲ μὴ, κατοίσειν αὐτῷ, ἔφη, τὴν βακτηρίαν. ὅτω δὴ ὁ κακοδαίμων Σατυρίων (τοῦτο γὰρ ὁ γελωτοποιὸς ἐκαλεῖτο) συρεὶς, ἐπαγκρατίαζε. καὶ ὃ πρᾶγμα ἡδιστον ἦν, φιλόσοφος ἀνὴρ γελωτοποιῷ ἀνταιρόμενος, καὶ παίων, καὶ παιόμενος ἐν τῷ μέρει,

A Forsitan & baculum illisisset alicui, ni commodùm id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hanc simul atque conspexit, lenior ac mitior esse cœpit, ac stomachari desiit, obambulans interim, ac placentam auidè vorans. Iam verò plerique temulenti esse cœperant, & clamoribus vndique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illic agens, orationes quasdã pronuntiabat, laudabatúrque à ministris qui à tergo assistebãt. Et Istiæus Grãmaticus vicissim qui post illum accumbebat, versuum centones quosdã recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contexens

B atque cõsarcinans: ita vt ex omnibus vnicam redderet cantilenam, oppidóq; ridiculam: in primis autem illa, perinde quasi vaticinans de his quæ postea acciderunt,

Commisere simul clypeos.

Tum illud quoque:

Tum verò clamorq; virûm luctusq; coortus.

At verò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verùm quum ij quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita vt solent, cessarent morarentúrque: Aristænetus sedulò curans

C ne vel id interea tẽporis aut otiosum esset, aut voluptatis expers, accersitum intrò morionem iussit ridiculum aliquid vel dicere, vel facere, quò magis etiam exhilararentur conuiuę. Móxque ingressus deformis quidam, deraso capite, pauculos capillos in vertice gestans, eósque cristæ in morem erectos, hic saltabat, atque inter saltandum, quò maiorem cõcitaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebátque. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imitans Ægyptiorum. Postremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant.

D Ac reliqui scommate tacti ridebant: verùm vbi & in Alcidamãtem simile quiddam torsisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iamdudum autem præ se ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarum oculos retineret) abiecto pallio, vt secum luctaretur, prouocauit. Quod ni faceret, hũc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nã id erat morioni nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multò iucundissimum, quippe cùm viderent hominem philosophum cum morione compositum, cùm ferire, tum viciissim feriri.

Proinde qui aderant, partim pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnam detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine, superatus. Hæc igitur cùm essent non mediocri risu excepta: ibi tandē ingressus & Dionicus medicus, haud multò post peractam concertationem. Aiebat autem in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptum curandi gratia viseret. Ac planè quiddam risu dignum commemorabat. Dicebat enim in ædes illius venisse sese, ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum protinus surrexisse, foribúsque occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, iisque vti caneret iussisse. Deinde vbi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porrò in tanto periculo tale quiddam fuisse commentum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: ídque ea lege, vt victus præscriptum certúmque plagarum numerum acciperet. Ac sese priorem cecinisse, prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, scuticam ab illo recepisse: gladium autem extemplo per fenestras in aream abiecisse. Dein cùm minore iam discrimine cum illo luctaretur, auxilio aduocasse vicinos. Eos, reuulsisse belluam, atque ita illorum opera seruatum sese. Ostēdebat autem & plagarum vestigia quædam, nonnulláque in facie tubera liuentia. Ergo cùm Dionicus ob huiusmodi fabulam non minùs placuisset, quàm morio ipse: proxime Istiæum reclinans sese, de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis aduenerat, imò prorsum vsui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodiens in medium conuiuium puer quidam, qui se ab Etœmocle Stoico venire diceret, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, vt eo palàm omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernam legebat. PHI. Num orationem, Luciane, in sponsæ laudem compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? LVC. Videlicet nos quoque tale quippiam existimabamus. Verùm ne accedebat quidem ad id, vt aiunt. Cæterùm in literis ita scriptum erat: Etœmocles philosophus Aristæneto:

A οἱ παρόντες δὲ, οἱ μὲν ἡδυιῶτο, οἱ δὲ ἐγέλων, ἄχρι ἀπηλήθυσε παγόμβυος ὁ Αλκιδάμας, ὑπὸ συγκεκροτημένου αἰθεφπίσκου καταγωνιαθείς. γέλως οὖν πολὺς ὄξεχύθη ἐπ' αὐτοῖς. ἐνταῦθα Διόνικος ἐπεισῆλθεν ὁ ἰατρὸς, ὑ πολὺ κατόπιν τ ἀγῶνος· ἐδεδεκαδύκει δὲ, ὡς ἔφασκε, φρενίτιδι ἁλωκότα θεραπεύων Πολυπρέποντα τὸν αὐλητήν. καί τι καὶ γελοῖον διηγήσατο. ἔφη μὲν γὰρ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν, οὐκ εἰδὼς ἐχόμενον ἤδη τ παθ· τὸν δὲ, ταχέως ἀναστάντα, ὀπικλῆσαί τε τὴν θύραν, καὶ ξιB φίδιον ἀπασάμενον, ἀναδόντα αὐτῷ τοὺς αὐλοὺς, κελεῦσαι αὐλεῖν. Εἶτα ἐπεὶ μὴ δύναιτο, παίειν, σκύτος ἔχοντα ἐς ὑπόπλιας τὰς χεῖρας. τέλος οὖν ἐν τοσούτῳ κινδύνῳ ὀπιvοῆσαι τοιόν τι· ἐς ἀγῶνα γὰρ προκαλέσασθαι αὐτὸν ὅτι ῥητῆ πληγῶν ἀριθμῷ· καὶ πρῶτον μὲν, αὐτὸς αὐλῆσαι πονήρως· μετὰ δὲ, παραδόντα τοὺς αὐλοὺς ἐκείνῳ, δέξασθαι πρὸς αὐτῷ ὁ σκύτος, καὶ ὁ ξιφίδιον ὀπορρίψαι τάχιστα ἀφ' τῆς φωταγωγοῦ ἐς ὃ ὕπαυθρον τῆς αὐλῆς· καὶ ὁC ἀπὸ τούτου, ἀσφαλέστερον ἤδη πρὸς παλαίων αὐτῷ, ὀπικαλέσθαι τοὺς γιτνιῶτας, ὑφ' ὧν διασασθέντων ὁ θηρίον, σωθῆναι αὐτόν. ἐδείκνυε δὲ καὶ σημεῖα τ πληγῶν, καὶ ἀμυχάς τινας ὅτι τ προσώπου. καὶ ὁ μὲν Διόνικος, οὐ μείον ἀποδεξάμενος τ γελωτοποιοῦ ὅτι τῇ διηγήσει, πλησίον τ Ισταίου παρακύψας ἑαυτὸν, ἐδείπνει ὅσα λοιπά, οὐκ ἄνευ θεοῦ τινος ἡμῖν ὀπιπαρών, ἀλλὰ καὶ πάνυ χρήσιμος τοῖς μετὰ ταῦτα γεγενημένοις. προελθών γάρ τις ἐς D ὃ μέσον οἰκέτης, παρ' Ετοιμοκλέους ἥκειν λέγων τ Στωϊκοῦ, γραμματίδιόν τι ἔχων, κελεῦσαι οἱ ἔφη τὸν δεσπότην ἐν τῷ κοινῷ ἀναγνόντα, εἰς ἐπήκοον ἅπασιν ὀπίσω αὖθις ἀπαλλάττεσθαι. ἐφέντος οὖν τ Αεισαγνέτου, προσελθὼν πρὸς τὸν λύχνον, ἀνεγίγνωσκεν. ΦΙΛΩΝ. ἦ που, ὦ Λυχῖνε, τῆς νύμφης ἐγκώμιον, ἢ ὀπιθαλάμιον, οἷα πολλὰ ποιοῦσιν; ΛΥΚΙΝΟΣ. ἀμέλει καὶ ἡμεῖς τοιοῦτόν τι φήθημεν· ἀλλ' ἀσὶ ἐγγὺς ἦν τούτου· ἐπεγέγραπτο γὰρ, Ετοιμοκλῆς φιλόσοφος, Αεισαγνέτῳ.

Ὅπως μὲν ἔχω πρὸς δεῖπνα, ὁ πρέσβυς μου βίος ἅπας μάρτυς ἂν γένοιτο· ὃς γε ὁσημέραι πολλῶν ἐνοχλουμένων, καὶ πολὺ σοῦ πλουσιωτέρων, ὅμως οὐδέ πώποτε φέρων ἐμαυτὸν, ἐπέδωκα, εἰδὼς ὅτι τοῖς συμποσίοις θορύβους, καὶ παρανίας. ὅτι σοῦ δὲ μόνου εἰκότως ἀγανακτῆσαί μοι δοκῶ, ὃς τοσοῦτον χρόνον ἐμοῦ λιπαρῶς περιεσπουδασμένος, οὐκ ἠξίωσας συναριθμῆσαι καὶ μὲ τοῖς ἄλλοις φίλοις, ἀλλὰ μόνος ἐγὼ σοι ἄμοιρος, καὶ τούτου, ἐν γείτοσιν οἰκῶν. αἰσθάνομαι οὖν ὅτι σοὶ ὃ πλέον, ὅπως ἀχαρίστῳ φανείπ· ἐμοὶ γὰρ ἡ δυσαρμοσία, οὐκ ἐν ὕσῳ ἀχρίᾳ μοίρᾳ, ἢ λαγῷ, ἢ πλακοῦντι, ἃ πρὸς ἄλλοις ἀφθόνως ἀπολαύω τε καὶ ἀπονέμω εἰδόσιν, ἐπεὶ καὶ τὴμεσην τοῦδε τοῦ μαθητοῦ Παμμένους δεῖπνον πολυτελὲς, ὡς φασι, δειπνοῦντος δυσάρμοστος, οὐκ ἐπῆλθον, ἱκετεύοντι, σοὶ ἐκόντος ἐμαυτὸν φυλάττων. σὺ δὲ ἡμᾶς τοσούτους, ἄλλως θυσίας, εἰκότως· οὔπω γὰρ δυνάσαι διακρίνειν τὸ βέλτιον, οὐδὲ πῃ καταληπτικὴν φαντασίαν ἔχεις. ἀλλ' οἶδα ὅθεν μοι τοῦτα, τοῦδε τῶν θαυμαστῶν σου φιλοσόφων, Ζηνοθέμιδος καὶ Λαβυρίνθου, ὧν (ἀπείη δὲ καὶ ἡ ἀδρᾳστία) συλλογισμῷ ἑνὶ ἀποφράξαι ἂν μοι τάχιστα δοκῶ τὰ στόματα. ἢ εἰπάτω τις αὐτῶν, τί ἐστι φιλοσοφία· ἢ τὰ τοιαῦτα τοῦτα, τί διαφέρῃ ἕξεως ἕξεως, ἵνα μὴ τῶν ἀπόρων εἴπω, τί κεφαλίναι, ἢ σωρείτῃ, ἢ θερίζοντα λόγον. ἀλλὰ σὺ μὲν ὄναιο αὐτῶν. ἐγὼ δὲ ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἡγούμενος εἶναι, οἵῳ ῥᾳδίως τῇ ἀτιμίᾳ. καίτοι ὅπως μὴ ἐς ἐκεῖνο ἔχῃς καταφυγὴν τῇ ἀπολογίᾳ ὕστερον, ὅτι καθεύδων λέγων ἐν τοσούτῳ θορύβῳ, τοιούτῳ σχήματι, δίς σε τὴμεσην τοιοῦτος ἐπῆλθον, καὶ ἐώλεν ὅτι τὸ οἰκίης, τοῦ ἐν ᾧ διακείῃ θύοντα ὕστερον. τοῦτα ἐγὼ τοῖς παροῦσιν ἀπολελόγημαι. εἰ δὲ δείπνου ἕνεκα ὀργίζεσθαί σοι δοκῶ, ὃ κῦ τὸν Οἰνέα ἐνόησον. ὄψει γὰρ καὶ τῇ Ἀρτέμιν ἀγανακτοῦσαν, ὅτι μόνῳ αὐτῷ ὁ πρέλασεν ἐκ τοῦ ὅτι τῇ θυσίαν, τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἐστίν. φησὶ δὲ ποὺ αὐτῶν Ὁμηρος ὦδέπως·

A Quàm non mouear conuiuiis, omnis anteacta vita mea fuerit testis, qui quidem cùm quotidie mihi complures ea causſa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud vnquam illis morem gessi: perpendens nimirum, quantum sit in eiusmodi compotationibus tumultus, quantum licentiæ petulantiæque: verùm aduersus vnum te mihi videor meo iure stomachatus, qui tantum temporis à me officiosissimè cultus & obseruatus, tamen indignum habueris, quem vel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris, idque cùm vicinus essem. Proinde tua causſa magis discruB cior, qui quidem te tam ingratum præbueris. Nàm ipse felicitatem nequaquã in hoc statuo, si quis mihi impartiat vel suem syluestrem, vel leporem, vel placentam: quæ mihi affatim contingunt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem etiam hodie quum apud discipulũ Pammenem cœnare mihi licuerit opiparam (vt vocant) cœnam, non annuã tamẽ vehementer obsecrãti, tibi scilicet demens ego memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuio. Idque meritò facis: neque enim vllo modo potes quid sit rectius, dignoscere, nec apprehensiuam illam phantasiam habes. Cæterùm haud sum nescius vnde mihi ista sint C profecta: nempe ab egregiis istis philosophis tuis Zenothemide ac Labyrintho: quibus equidem (absit inuidia dicto) vel vnico syllogismo mihi videor os protinus obturare posse. Alioqui respondeat istorum aliquis, quid sit philosophia, aut hęc quæ inter elementa traduntur, quid habitio differat ab habitu: vt ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam, quid sit syllogismus cornutus, quid acerualis, quid metens. Verùm tu quidem istis fruaris licet. Nam ego qui D solum in bonis ducã quod sit honestum, facilè tulero cõtumeliam. Atqui ne possis posthac ad istam excusationem confugere, vt dicas te mei oblitum fuisse, nimirum in tanto rerum strepitu, tantisque occupationibus: bis te hodie sum allocutus, primùm mane domi tuæ, deinde rursum in Castoris ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidem de rebus hæc responderim. Quòd si tibi videor cœnæ gratia succẽsere, quid Oeneo acciderit cogitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indignãtem quòd ille se solã non adhibuerit ad sacrificium, cũ reliquos deos omneis acciperet cõuiuio. Nã hac de re sic alicubi meminit Homerus:

Seu quia non norat, ſeu non ſuccurrerat illi:
Acriter eſt offenſa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem hæc Pelopeÿ regio ſoli:
Qua parte ſæuum ſpectat aduerſa fretum,
Agros habens tum diuites, tum fertiles.

Rurſum Sophocles:

Immanis apri triſte monſtrum in Oenei
Immiſit agros gnata Latonæ dea
Docta eminus miſſis ferire ſpiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citaui, vt intelligeres cuiuſmodi præterito viro Diphilum ad cœnam adhibeas, cui & ipſi filium commiſeris tuum. Idque rectè. Eſt enim iucundus adoleſcenti, & ita cum eo viuit, vt placeat, atque obſequatur: atque adeò ni mihi turpe dictu fuerat, addidiſſem & aliud quiddam: quod quidem tu, ſi libebit, è Zopyro eius pædagogo verum eſſe cognoſces. Verùm nõ conuenit obturbare in nuptiis, neque accuſare quenquam: præſertim criminibus vſque adeò fœdis ac pudendis. Tametſi Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui duos iam diſcipulos à me retraxerit: ego tamen ipſius philoſophiæ cauſſa reticebo. Porrò famulo huic mandaui, vti ſi quam partem dare velles vel apri, vel cerui, vel placentæ, mihi deportandã, vt iſthoc pacto te mihi de cœna purgares, ne reciperet, ne ad hoc ipſum à nobis miſſus fuiſſe videatur. Hæc, amice, quum legerentur, ſudor interim vtique mihi manabat præ pudore, ſimúlque iam illud quod vulgo dici ſolitum eſt, optabam, vt terra mihi dehiſceret, quum viderem eos qui præſentes aderant, ad ſingulas epiſtolæ partes inter ſe ridentes, potiſſimùm autem hos qui nouerant Etœmoclem, virum canum, tantúmque ſeueritatis præ ſe ferentem. Admirabantur igitur, quòd eiuſmodi vir eſſet, hactenus fugiſſe ſeſe. barba videlicet ac vultus auſteritate deceptos. Cæterùm Ariſtænetus mihi quidem haud videbatur hominẽ contemptu negligentiáve præteriiſſe, verũ quòd deſperaſſet, ſi fuiſſet inuitatus, vnquam adduci poſſe vt annueret, vtque ad eiuſmodi res ſe morigerum præberet: eoque ne tentandũ quidem eſſe putaſſe. Ergo poſteaquam puer iam legere deſiiſſet, vniuerſum cõuiuium in Diphilum ac Zenonẽ torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi ſederent, ac pallidi, ipſáque vultus inconſtantia ac perplexitate crimen agnoſcẽtes ab Etœmocle intentum.

Η λάθετ', ἢ οὐκ ἐδόκουν, ἀάσατο δ' μέγα θυμῷ.

καὶ Εὐριπίδης·

Καλυδὼν μὲν ἥδε γαῖα Πελοπίας ἄνακτος,
Ἐν αἰπὶ πόρθμοις πεδί' ἔχουσα λίμνας.

καὶ Σοφοκλῆς·

Συὸς μέγιστον χθὼν ἔπεμψ' Οἰνέως γύας,
Ἄνηκε Λητῶς παῖς ἑκηβόλος θεά.

Ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα προθέμην, ὅπως μάθῃς οἷ ἄνδρα προσλαμβάνων, Δίφιλον ἑστιᾷς, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῷ προσδέδωκας, εἰκότως. ἡδὺς γάρ ἐστι τῇ μειρακίᾳ, καὶ πρὸς χάριν αὐτῷ συνέστηκεν. εἰ δὲ μὴ αἰσχρὸν ἦν ἐμὲ λέγειν τὰ τοιαῦτα, καὶ αὖ τι προσέθηκα, ὃ σὺ εἰ θέλοις, προσδὲ Ζωπύρου τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ μάθοις ἄν, ἀληθὲς ὄν. Ἀλλ' ὁ χρὴ παραπλὴν ἐν γάμοις, οὐδὲ λοιδορεῖσθαι ἄλλοις, καὶ μάλιστα ἐφ' οἷσπερ αἰσχρᾶς αἰτίας. καὶ γὰρ εἰ Δίφιλος ἄξιος δύο ἤδη μαθητὰς μου ἀποστάσας, ἀλλ' ἔγωγε φιλοσοφίας αὐτῆς ἕνεκα σιωπήσομαι. προσέταξα δ' τῷ οἰκέτῃ τούτῳ, ἵνα δίδως αὐτῷ μεῖόν τινα ἢ συός, ἢ ἐλάφου, ἢ σησαμοῦντος, ὡς ἐμοὶ δοκοίμισθε, καὶ αὐτὸ τοῦ δείπνου ἀπολογία γένοιτο, μὴ λαβεῖν, μὴ καὶ δόξωμεν ὅτι τούτῳ πεπομφέναι. Τούτων, ὦ ἑταῖρε, διαγινωσκομένων μεταξύ, ἱδρὼς τέ μοι προσεῖχετο ὑπ' αἰδοῦς· καὶ τοῦτο δὴ τοῦ λόγου, χαίρειν μοι τὸν γλῶ ἡγοῦμαι, ὁρῶν τοὺς παρόντας γελῶντας ἐφ' ἑκάστῳ, καὶ μάλιστα ὅσοι ἠδεσθεν τὸν Ἐτοιμοκλέα, πολιὸν αἰθέρα, καὶ σεμνὸν εἰς δοκοῦντα· ἐθαύμαζον οὖν οἷος ὢν διαλάθοι αὐτοὺς, ἐξαπατῶν τὸν πώγωνι, καὶ τῇ τοῦ προσώπου σκυθρωπότητι. ὁ γοῦν Ἀριστάινετος, ἐδόκει μοι οὐκ ἀμελείᾳ παριδεῖν αὐτὸν, ἀλλ' οὔποτ' ἂν ἐλπίσας κληθέντα ὀπτεύσαι, οὐδ' ἂν ἐπιτρέψαι ἑαυτὸν τοιούτῳ τινί· ὥστε οὐδὲ τὸν ἀρχὸν πειρᾶσθαι ἄξιον. ἐπεὶ δ' οὕτω ἐπαύσατό ποτε ὁ οἰκέτης διαγινώσκων, ὃ μὲν συμπόσιον ἅπαν εἰς τοὺς ἀμφὶ τὸν Ζώσωνα καὶ Δίφιλον ἀπέβλεπε, δεδοικότας, καὶ ὠχριῶντας, καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν προσώπων ἐπαληθεύοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐτοιμοκλέους κατηγορηθέντα.

ὁ Αειςαίνετος δὲ ἐτεταράχητο, καὶ θορύβου μεστὸς ἦν. ἐκέλευε δ' ὅμως πίνειν ἡμᾶς, ὡς ἐπειρᾶτο διαβεβαιοῦσθαι ὁ γεγονὼς, ἐπομειδιῶν ἅμα, καὶ τὸν οἰκέτην ἀπέπεμψεν, εἰπὼν ὅτι διαμελήσεται τούτων. μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Ζηνὼν ἐξανέστη φανερῶς, τῷ παιδαγωγῷ νουθετήσαντος ἀπαλλάττεσθαι, ὡς κεκελεύσθαι τῷ πατρός. ὁ Κλεόδημος δὲ, καὶ πάλαι τινὸς ἀφορμῆς δεόμενος (ἐβούλετο γὰρ συμπλακῆναι τοῖς Στωϊκοῖς, καὶ διερρήγνυτο, οὐκ ἔχων ἀρχὴν διὰ λόγου) τότε οὖν ὁ εὐδόκιμον ἀναλαβοῦσης τῆς ἐπιστολῆς, Τοιαῦτα, ἔφη, διεργάζεται ὁ καλὸς Χρύσιππος, καὶ Ζηνὼν ὁ θαυμαστὸς, καὶ Κλεανθης, ῥηματία δυςτλητα, καὶ ἐρωτήσεις μόνον, καὶ σκήματα φιλοσόφων, τὰ δ' ἄλλα, Ετοιμοκλεῖς οἱ πλεῖστοι. καὶ αἱ ἐπιστολαὶ ὁρᾶτε ὅπως σφοδρύπτικαί, καὶ ὁ τελευταῖον, Οἰνεὺς μὲν Αειςαίνετος, Ετοιμοκλῆς δὲ, Αρτεμις. Ηρακλῆς, εὔφημα πάντα, καὶ ἑορτῆ πρέποντα. νὴ Δί', εἶπεν ὁ Ερμων ὑποκαταπεπλεγμένος· ἠκηκόειν γὰρ, οἶμαι, ὦ τίνα ἐσκευάσθαι Αειςαινέτῳ ἐς ὁ δεῖπνον, ὥστε οὐκ ἀγνοεῖν ᾤετο μεμνῆσθαι τοῦ Καλυδωνίου· ἀλλὰ σπεῖσαι ἑστίας, ὦ Αειςαίνετε, πέμπε ὡς τάχιστα τὴν ἀπαρχῶν, μὴ καὶ φθάσῃ ὁ σφοδρύπτης ὑπὸ λιμοῦ, ὥσπερ ὁ Μελέαγρος ἀπομαρανθείς· κἀμοὶ σοῦδεν αὐ πάλαι δεινόν· ἀδιάφορα γὰρ ὁ Χρύσιππος τὰ τοιαῦτα ἡγεῖτο εἶναι. Χρυσίππου γὰρ μέμνησθε ὑμεῖς (ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, ἐπεγείρας ἑαυτὸν, καὶ φθεγξάμενος παμμέγεθες) ἢ ἀφ' ἑνὸς ἀνδρὸς οὐκ ἐνόμιζε φιλοσοφοῦντος Ετοιμοκλέους τοῦ γήτους, μεταστῆσαι τὸν Κλεανθην, καὶ Ζήνωνα, σφοῦς αὐθρας; οἵ τινες δὲ καὶ ὄντες, ὑμεῖς ἐρᾶτε ταῦτα; ἃ σὺ μὲν τῷ Διοσκούρων ἤδη, ὦ Ερμων, τοῖς πλοκάμοις ἐπιχειρήσας, χρυσοῖς ὄντας; καὶ δώσῃς δίκην, ἀναδοθεὶς τῷ δημίῳ; σὺ δὲ τὴν Σωφράτου γυναῖκα τοῦ μαθητοῦ ἐμοίχευες, ὦ Κλεόδημε, καὶ καταληφθεὶς, τὰ ἄγχιστα ἔπαθες; ἃ σιωπήσεσθε οὖν ταῦτα συνεπισάμενοι αὐτοῖς; ἀλλ' ἃ μαστρωπὸς ἐγὼ τῆς ἐμαυτοῦ γυναικὸς, ἦν δ' ὃς ὁ Κλεόδημος, ὥσπερ σύ·

A Porrò Aristænetus quanquam esset sanè perturbatus, vehementérque consternatus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirum id quod euenerat, commodè vertere: subridens interim: ac puerum quidem redire iussit, respondens ea sibi curæ fore. Paulo autem pòst surgens & Zeno clanculum sese abduxit è conuiuio, submonitus à pædagogo, vt discederet, innuente, idque tanquam patris iussu. Ibi verò Cleodemus, qui iamdudum occasionem quæritabat (nam gestiebat omnino cum Stoicis conflictari, verùm dirumpebatur quòd non reperiret caussam ad id B satis idoneam) tum igitur ansam præbente epistola, Huiusmodi, inquit, facit egregius ille Chrysippus, & Zenon ille mirabilis, neque non Cleanthes, verbula misera, neque quicquam præter rogatiunculas, & vmbras duntaxat philosophorum: cæterùm Etœmocles sunt plerique omnes. Videtis quàm & ipsæ epistolæ graues sint ac seniles. Postremò Aristænetus hic Oeneus est, Etœmocles Diana. Dij boni, quàm bene auspicata omnia, quámque congrua celebrandæ festiuitati! Ita per Iouem, inquit Hermon, supra hunc accumbens: C inaudierat autem, vt opinor, aprum quendam Aristæneto paratum, vt in conuiuio proponeretur, eóque putabat non intempestiuè factam mentionem apri illius Calydonij: ar per Lares, Aristænete, fac quamprimum sacri partem mittas, ne senex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tametsi nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itáne vos Chrysippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens sese, maximáque voce intonans: An ex vno homine, qui non legitimè philosophiam exerceat, nempe præstigiatore isto Etœmocle, Cleanthem ac Zenonem metimini, viros sapientes? At qui tandem estis ipsi vos, qui hæc dicitis? an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæsariem, quam habebant auream, circumtondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus; Tu porrò Cleodeme, nónne Sostrati discipuli tui vxorem stuprasti? Nónne in adulterio eo deprehensus, nefandissima passus es? An non igitur silebitis, cùm huiusmodi dedecorum vobis sitis conscij? Atqui non sum meæ ipsius vxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu:

neque discipuli diuersantis apud me viaticum sustuli quod is deposuerat, eóque facto rapuisse me per Palladem deierans abnegaui: neque quaternis drachmis fœnero, neque discipulos obtorto collo in vincula duco, nisi in tempore mercedem persoluerint. Verùm illud, inquit Zenothemis, haudquaquã possis inficias ire, te Critoni venenum quo patrem necaret, ministrasse. Atque interea fortè bibebat: quicquid autem erat in calice reliquum (erat autem fermè semiplenus) in duos illos profundebat. Porrò cõspersus est pariter & Ion, idque præmij tulit, quòd illis vicinus accumberet, alioqui eo malo nõ indignus. Hermõ igitur demisso vertice merum è capite abstergebat, eos interim qui præsentes erãt, atte stans, quòd id genus cõtumelijs esset affectus. Cleodemus autem cùm non haberet calicem, inuadens primùm conspuebat Zenothemin: deinde læua comprehensum à barba, plagam in tempus erat illisurus, ac senẽ fortasse necasset, ni Aristęnetus dextrã sublatam retinuisset. Is mox transcenso Zenothemide, inter vtrunque medius assedit, vt eo veluti muro dirẽpti, pacem inter ipsos agerent. Hæc igitur dum gerebãtur, Philon, equidem varia meo cũ animo voluebam. Primùm illud statim occurrebat, nullũ esse operępretium, si quis disciplinas perdiscat, ni simul & vitæ rationes ad id quod est optimum, accommodet atque componat: cùm viderem illos qui verbis alios antecellerent, quàm factis ipsis sese ridiculos exhiberẽt. Deinde & illud veniebat in mentem, ne fortè verum esset quod vulgò plerique dictitarent, videlicet eruditionem à recta ratione boníque institutis abducere istos, qui solos libros spectarent, quique solicitudine curáque quam illi afferrent, perpetuò tenerentur: quandoquidem quum ibi tam multi præsẽtes essent philosophi, ne casu quidem vllum erat cernere à peccando immunem: verùm alij faciebant turpia, alij dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam vino auctori imputarę, mecum reputans cuiusmodi essent quæ Etœmocles neque cibo neque potu etiamdum gustato scripserat. Ita rerum vices prępostera atque inuersæ videbantur: siquidem vidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agitantes, neque vino petulantes, neque indecorè sese gerentes: at ridebant duntaxat, & iam damnabant eos opinor quos dudum suspexerant, ex habitu iudicãtes eos alicuius esse pretij.

Quomodo & quatenus philosophandũ sit.

A οὐδὲ τῦ ξένυ μαθητῦ λαβεῖν τὸ φίδιον παρακαταθήκης, ἔπειτα ὀμόσαι κὴ τῆς Πολιάδος μὴ εἰληφέναι, ἀλλ' ὅτι τεττάρσι δραχμαῖς δανείζω, οὐδὲ ἄλλῳ τοὺς μαθητὰς, ἐὰν μὴ κὴ χρεῶν ἀποδῶσι τοῖς μαθοῦσι. Ἀλλ' ὀκνῶ, ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν μὴ ὅτι φάρμακον ἀποδεδόσθαι Κρίτωνι ὅτι τὸν πατέρα· κὴ ἅμα ἔτυχε πίνων, κὴ ὁπόσον ἐπὶ λοιπὸν ἐν τῇ κύλικι ἦν, ἡμίσυ μέθυ, κατεσκέδασεν αὐτῶν. ἀπέλαυσε δὲ κὴ ὁ Ἴων τῆς γνησιότητος, οὐκ ἀπάξιος ὤν. ὁ μὲν οὖν Ἑρμῶν ὑποξύετο ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸν ἄκρατον, περιενθυκώς, κὴ πρὸς παρόντας ἐμβρυτύρετο, οἷα ἐπεπόνθει. ὁ Κλεόδημος δὲ (οὐ γὰρ εἶχε κύλικα) ὀπισθαφεὶς, περιέσπασέ τε τὸν Ζηνόθεμιν, κὴ τῇ ἀριστερᾷ τῦ πώγωνος λαβόμενος, ἔμελλε παίσειν κὴ κόρυμβος· κὴ ἀπέκτεινεν αὐτὸν γέροντα, εἰ μὴ Ἀριστάνετος ἐπέσχε τὴν χεῖρα, κὴ ὑπορθὰς τὸν Ζηνόθεμιν, ἐς τὸ μέσον αὐτῶν κατεκλίθη, ὡς ἀφαιρήσων, ὑπὸ ἀφαιτειχίσματι αὐτῷ εἰρωνίαν ἄγοντες. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐγίνετο, ποικίλα, ὦ Φίλων, ἐγὼ κατ' ἐμαυτὸν ἐνενόουν, B C τὸ πρόχειρον ἐκρίνον, ὡς οὐδὲν ὄφελος εἴη ἄρα ὁπίσω τὰ μαθήματα, εἰ μή τις ἄρα κὴ τὸν βίον ῥυθμίζοι πρὸς τὸ βέλτιον. ἐκείνους γοῦν πρεσπους ὄντας ἐν τοῖς λόγοις, ἑώρων γέλωτα ὅτι πολὺ τῶν πραγμάτων ὀφλισκάνοντας· ἔπειτα δὲ εἰσήει με, μὴ ἄρα ὃ ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον ἀληθὲς ἦ, κὴ ὃ πεπαιδεῦσθαι ἀπάγῃ τ' ὀρθῶν λογισμῶν τοὺς ἐς μόνα τὰ βιβλία, κὴ ταῖς ἐν ἐκείνοις φροντίσι συνεχὲς ἀφορῶντας. τοσούτων γοῦν φιλοσόφων παρόντων, οὐδὲ κὴ τύχοι ἕνα τινὰ ἔξω ἁμαρτήματος εἶναι· D ἀλλ' οἱ μὲν ἐποίουν αἰσχρὰ, οἱ δ' ἔλεγον αἰσχίω. οὐδὲ γὰρ εἰς τὸν οἶνον ἔτι αἰτιᾶσθαι εἶχον τὰ γινόμενα, λογιζόμενος οἷα ὁ Ἐτοιμοκλῆς ἄσιτος ἔτι κὴ ἄποτος ἐγεγράφει. ἀνέστρεφον δ' οὖν τὸ πρᾶγμα. κὴ οἱ μὲν ἰδιῶται, κοσμίως πάνυ ἐστιώμενοι, ὅτε παροινοῦντες, ὅτε ἀγημονοῦντες ἐφαίνοντο, ἀλλ' ἐγέλων μόνον, κὴ κατεγίνωσκον αὐτῶν, οἶμαι, οὐδὲ ἐθαύμαζον, οἱόμενοί τινας εἶ) ἀπὸ τῶν σχημάτων.

οἱ σοφοὶ δὲ ἠσέλγαινον, καὶ ἐλοιδορῶντο, καὶ ἀφρενεπίμπλαντο, καὶ ἐκεκράγεσαν, καὶ εἰς χεῖρας ἤεσαν. ὁ θαυμάσιος δὲ Ἀλκιδάμας, καὶ ἐνόρει ἐν ταῖς μέσῳ, οὐκ αἰδούμενος τὰς γυναῖκας. καὶ ἐμοὶ ἐδόκει ὡς ἂν ἄλλοτέ τις εἰκάσειεν, ὁμοιότατα εἶναι τὰ ἐν συμποσίῳ, οἷς περὶ τῆς Ἔριδος οἱ ποιηταὶ λέγουσιν. οὐ γὰρ κληθεῖσαν αὐτὴν ἐς τὸν Πηλέως τὸν γάμον, ῥῖψαι δὲ μῆλον εἰς τὸ συνδεῖπνον, ἀφ' οὗ τοσοῦτον πόλεμον ἐπ' Ἰλίῳ γενέσθαι. καὶ ὁ Ἐτοιμοκλῆς τοίνυν ἐδόκει μοι τὴν ὑποτολὴν ἐμβαλὼν εἰς τὸ μέσον, ὡσπερ τι μῆλον, οὐ μείω τῆς Ἰλιάδος κακὰ ἐξεργάσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαύσαντο οἱ ἀμφὶ τὸν Ζηνόθεμιν καὶ Κλεόδημον φιλονεικοῦντες, ἐπεὶ μέσος αὐτοῖν ὁ Ἀριστήνετος ἐγίγνετο. Ἀλλὰ νῦν μέν, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἰκανόν, εἰ ἐλεγχθέντες ἀμαθεῖς ὄντες· αὔριον δὲ ἀμυνοῦμεν ὑμᾶς ὅν τινα καὶ χρὴ τρόπον. ἀπόκριναί μοι, ὦ Ζηνόθεμι, ἢ σύ, ἢ ὁ κοσμιώτατος Δίφιλος, καθ' ὅ, τι ἀδελφοῖν εἶναι λέγοντες τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ τοῦτο ἐξ ἁπάντων σκοπεῖτε, ὡς πλείω κτήσασθε, καὶ ἀφ' οὗτο ἀμφὶ τοὺς πλουσίους ἀεὶ ἴστε, καὶ δανείζετε, καὶ τοκογλυφεῖτε, ἢ ὅτι μισθῷ παιδεύετε, πάλιν αὖ τὴν ἡδονὴν μισοῦντες, καὶ τῶν Ἐπικουρείων κατηγορεῖτε, αὐλοὶ τὰ ἀγάλματα ἡδονῆς ἕνεκα ποιεῖτε, καὶ πάσχετε, ἀγανακτοῦντες εἴ τις μὴ καλέσειεν ὅτι δεῖπνον. εἰ δὲ καὶ κληθείητε, τοσαῦτα μὲν ἐσθίοντες φυσιοῦσθε, τοσαῦτα δὲ τοῖς οἰκέταις ὑποδιδόντες. καὶ ἅμα λέγων, τὴν ὀθόνιον περιασπᾶν ἐπεχείρει, ἵν' ὁ παῖς εἶχε τῆς Ζηνοθέμιδος, μεστὴν οὖσαν πολυτελῶν βρωμάτων, καὶ ἔμελλε λύσας αὐτὴν μὲν ἀποῤῥίπτειν αὐτὰ ἐς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ὁ παῖς οὐκ εἴασε, κρατερῶς ἀντεχόμενος. καὶ ὁ Ἑρμῶν, Εὖγε, ἔφη, ὦ Κλεόδημε, εἰ πάντωσθ' ὅ τινος ἕνεκα ἡδονῆς κατηγορεῖσιν, αὐτοὶ ἥδεσθαι πρὸ τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦντες. Οὐκ, ἀλλὰ σύ, ἦσθ' ὃς ὁ Ζηνόθεμις, εἰπέ, ὦ Κλεόδημε, καθ' ὅ, τι οὐκ ἀδελφοῖν ἡγῇ τὸν πλοῦτον. Οὐμὸν μὲν, ἀλλὰ σύ. ἢ ὅτι πολὺ τὸ τοιοῦτον ἐῶ, ἄγει δή ὁ Ἰων περιπλάσας ἐς τὸ ἐμφανέστερον, Παύσασθε, ἔφη·

Cõtrà ſapientes illi, & in libidinem ferebantur, & cõuitiis certabãt, & ſupra modum ſeſe potu cibíſq; explebãt: poſtremò vociferabãtur, & ad manus vſque conſerendas rapiebantur. Cęterùm admirãdus ille Alcidamas, etiam meiebat ſub oculis omniũ nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidẽ ſi quis hæc quæ in eo conuiuio gerebantur, rectiſſimè voluiſſet conferre, ſimillima videbantur iis quæ de Eride dea poëtæ fabulãtur: nempe hanc, quòd non eſſet ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium cõuiuium abieciſſe, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortum. Itidem Etœmocles mihi viſus eſt epiſtola illa quaſi malo quopiam in medium proiecta, non minus malorum quàm Ilias habebat, excitaſſe. Neque enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquam medius inter vtrunque interceſſerat Ariſtęnetus. Age, inquit Cleodemus, impręſentiarum quidem ſat eſt ſi literas neſcire conuincamini: ſed craſtino die vos vlciſcar quibus conueniet modis. Reſponde mihi Zenothemi, vel tu, vel elegantiſſimus iſte Diphilus, qua tandem gratia pecuniæ poſſeſſionem inter differentia ponendam eſſe cenſetis, cùm ex omnibus nil aliud expectetis, quàm vt ipſi quãplurimum pecuniæ poſſideatis, atque ob id cauſſæ ſemper apud diuites hæretis, fœneratis, atque vſuris incumbitis, neque non mercede docetis? Rurſum cur voluptatem deteſtemini, atque hac de cauſſa Epicureos in ius vocetis: cùm ipſi voluptatis gratia, turpiſſima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes ſi quis vos non vocarit ad cœnam: rurſum ſi vocemini, non ſat eſt tantum vorare vt cibo turgeatis, niſi & famulis tantum donetis? Atque hæc cùm diceret, pariter & linteum reuellere conatus eſt quod Zenothemidis puer tenebat, omni carnium genere refertum: planéque futurum erat, vt apertum illud ac ſolutum medium in ſolum abiiceret, niſi quia puer non omittel at è manibus, gnauiter aduerſus trahentem retinens. Hìc Hermon: Euge Cleodeme, reſpondeant qua gratia damnent voluptatem, cùm ipſi ſupra cæteros omneis ſtudeant voluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme reſpondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potiùs. Atque hunc ad modum diutius eſt altercatum, donec Ion capite tãdem in apertum prolato, Deſiſtite, inquit:

Ego, ſi libet, ſermonum argumenta proponam in medium, conuiuio nuptiiſque digna. Vos porrò citra contentionem viciſſim & dicite, & auſcultate: quēadmodum & apud Platonem noſtrum alternis dicēdi vicibus res vt plurimùm agitatur. Id dictum probabant cùm omnes qui aderant, tum in primis Ariſtænetus atque Eucritus, nimirum in ſpem erecti fore vt eo pacto ab odioſis illis contentionibus diſcedi poſſet. Et Ariſtænetus priorem in locum ſeſe recepit, iam partam eſſe pacē ratus. Iámque nobis inferebatur ea cōuiuij pars, abſolutam cœnam vocant, ſingulæ ſingulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piſcis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunque liberum eſt ſeu velis. in aluum condere, ſeu domum aſportare malis. Apponebatur igitur nō ſua cuique quadrula, verùm Ariſtæneto atq; Eucrito eadem in parte menſæ vna ambobus cōmunis, ita vt de ſua vtrique parte quæ ſe ſpectaret, eſſet edendū, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipſos communis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Poſt hos ſponſo ac mihi. Porrò Diphilo duorum pars appoſita, propterea quòd Zeno iam diſceſſerat. Hæc facito Philon vti memoria teneas: nam paulo pòſt ad intellectū narrationis erunt vſui. PHIL. Meminerò ſanè. LVC. Tum Ion: Primus igitur exordiar, inquit, ſi quidem videtur. Deinde vbi pauliſper interſiluiſſet, Conueniebat, inquit, fortaſſis, vt apud eiuſmodi viros de ideis, atque incorporeis ſubſtātiis, déque animi immortalitate ſermo haberetur: verùm ne mihi contradicāt ij qui diuerſam philoſophiæ ſectam ſequuntur, de nuptiis dicā ea quæ congruūt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, ſi nuptiis opus non haberemus, ſed Platonis ac Socratis dogma ſecuti, à fœminarum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita feciſſēt, ij demum ad abſolutam illam virtutem pertingere potuiſſent. Quòd ſi viris omnino ducendæ ſint vxores, vt eas iuxta Platonicam ſententiam inter ſe cōmunes habeant, videlicet quò zelotypia vacemus. Hęc cùm eſſent riſu excepta, vt quę nimis intempeſtiuè dicerentur, tum Dionyſodorus: Non tu deſines, inquit, barbarica iſta nobis occinere? Nam vbi zelotypiam iſtā reperias, aut apud quem? At tu etiam hiſcere audes, inquit, ſterquilinium? Ad hæc Dionyſodorus opinor iam erat conuicia quę conueniebat, regeſturus,

A ἐγὼ γάρ, εἰ δοκεῖ, λόγων ἀφορμὰς ὑμῖν ἀξίων τῆς παρούσης ἑορτῆς καταθήσω εἰς τὸ μέσον. ὑμεῖς δὲ ἀφιλονείκως ἔρξτε, καὶ ἀκούσεσθε ὡς τάχ' ἀμέλει καὶ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Πλάτωνι ἐν λόγοις ἡ πλείστη διατριβὴ ἐγένετο. πάντες ἐπῄνεσαν οἱ παρόντες, καὶ μάλιστα οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀρισταίνετόν τε καὶ Εὔκριτον, ἀπαλλάξασθαι τῆς ἀνδίας ὕτω γοῦν ἐλπίσαντες. καὶ μετῆλθέ τε ὁ Ἀρισταίνετος ὅπῃ τὸν αὐτοῦ τόπον, εἰρωνίᾳ γεγηθὼς ἐλπίσας. καὶ ἅμα εἰσεκομίζετο ἡμῖν ὃ σύνταλες ὀνομαζόμενον δεῖπνον, μία ὄρνις ἑκάστῳ,

B καὶ κρέας ὗς, καὶ λαγῶα, καὶ ἰχθὺς ὁκταγλώου, καὶ σησαμοειδῶτες, καὶ ὅσα σύντρατεῖν, καὶ ἐξιὸν ἀποφέρεσθαι ἔσωθεν. παρέκειτο δὲ οὐχ ἓν ἑκάστῳ πινάκιον, ἀλλ' Ἀρισταινέτῳ μὲν καὶ Εὐκρίτῳ, ὅτι μιᾶς τραπέζης κοινὸν, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, ἑκάτερον ἐχρῆν λαβεῖν· Ζηνοθέμιδι δὲ τῷ Στωϊκῷ καὶ Ἕρμωνι τῷ Ἐπικουρείῳ, ὁμοίως κοινὸν καὶ τούτοις, εἶτα ἑξῆς Κλεοδήμῳ, καὶ Ἴωνι, μεθ' οὓς τῷ νυμφίῳ, καὶ ἐμοί. τῷ Διφίλῳ δὲ, τὰ ἀμφοῖν, ὁ γὰρ Ζήνων ἀπελελύθη. καὶ μέ-

C μνησό μοι τούτων, ὦ Φίλων, ἔφη δή ὅτι καὶ σὺ αὖθις χρήσιμον εἰς τὸν λόγον· ΦΙΛ. μεμνήσομαι δή. ΛΥ. ὁ τοίνυν Ἰων, Πρῶτος οὖν ἄρχομαι, ἔφη, εἰ δοκεῖ. καὶ μικρὸν διαλιπὼν, Ἐχρῆν μὲν ἴσως, ἔφη, τοιούτων ἀνδρῶν παρόντων περὶ ἰδεῶν τε καὶ ἀσωμάτων εἰπεῖν, καὶ ψυχῆς ἀθανασίας· ἵνα δὲ μὴ αὐτολέγωσί μοι, ὁπόσοι μὴ τῷ ταῦτα φιλοσοφοῦσι, περὶ γάμων ἐρῶ τὰ εἰκότα. ὃ μὲν οὖν ἄριστον ἦν, μὴ δεῖσθαι γάμων, ἀλλὰ πειθομένους Πλάτωνι, καὶ Σωκράτει, παύεσθαι.

D μόνοι γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἀποτελεσθεῖεν ἂν τοῖς ἀρετῇ. εἰ δὲ δεῖ καὶ γυναικείου γάμου κατὰ τὰ Πλάτωνι δοκοῦντα, κοινὰς εἶναι ἐκείνων τὰς γυναῖκας, ὡς ἔξω ζήλου εἴημεν. γέλως ὅπῃ τούτοις ἐγίνετο, ὡς οὐκ ἐν καιρῷ λεγομένοις. Διονυσόδωρος δὲ, Οὐ παύσῃ, ἔφη, βαρβαρικὰ ἡμῖν ᾄδων; ποῦ γὰρ ἂν δι-είσοιμεν τὸν ζῆλον ὅπῃ τούτου, καὶ παρὰ τίνι; καὶ σὺ γὲ φθέγξῃ καθαρμα; εἶπεν. οἶμαι, καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἀντελοιδόρησε τὰ εἰκότα,

Ἀλλ' ὁ γραμματικὸς Ἰστιαῖος ὁ βέλτιστος, Παύσασθε, ἔφη· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν ὑπολαβόμενον ἀναγνώσομαι, καὶ ἤρξατό τινος ἀνεγίγνωσκεν. ἦν γὰρ ταῦτα, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἐλεγεῖα,

Ἦ οἴκῳ ποτ' ἄρ' ἦγε Ἀριστανέτου ἐν μεγάροις,
Δῖα Κλεανθὶς ἀϊάσσ' ἐτρέφετ' ἁβροσύνῃ,
Παρθένων ἐξοχ' ἁπασέων ἠϊθέων περ ἐοῦσα,
Κρείσσων ἢ Κυθέρη, ἠὲ καὶ ἢ Σελήνη.
Νυμφίε, σὺ δὲ χαῖρε, καρτερὸν ἔγχος ἐπείρας
Κρείσσων Νηρῆος, καὶ Θέτιδος παιδός.
Ἄμμες δ' αὖθ' ὑμῖν τὸν ἐπιθαλάμιον ὕμνον

Ξενὼν ἐπ' ἀμφοτέροις πολλάκις ἀφοσιώμενος ὅτι τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐγένετο, ἤρετο ἤδη τὰ προκείμενα ἔδεσθαι, καὶ ἀπέλυεν οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀριστάνετον, καὶ Εὔκριτον, τὰ προκείμενα αὐτοῖς ἑκάτερος, καθάπερ καὶ ἐγώ, καὶ ὁ Χαιρέας, ὅσα ἐκείνῳ ἔκειτο, καὶ Ἰων ὁμοίως, καὶ ὁ Κλεόδημος. ὁ δὲ Δίφιλος ἤδη καὶ τὰ τοῦ Ξενῶνι ἤδη ἀπιόντι προκείμενα φέρεσθαι, καὶ ἔλεγε μόνῳ προκεῖσθαι αὐτῷ, καὶ πρὸς τοὺς ἀγανακτοῦντας ἐμάχετο, καὶ ἀντέπασχον, τοῦ ὄρνιθος αὐτὸν ἐπειλημμένου, ὥσπερ τὸν Παρθένιν νεκρὸν αἰδεῖσθαι ὀντες, καὶ τέλος, ἐνίκησε, καὶ ἀφῆκε, πολὺν γέλωτα προκαλεσάμενος τοῖς συμπόταις, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἠναγκάσθη μὴ τοῦτο, ὡς αὐτὸ μόνον ἠδικημένος. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἑρμῶνα καὶ Ξενόθεμιν, ἅμα κατέκειντο, ὥσπερ εἴρηκα, ὁ μὲν Χαιρέας, ὁ Ξενόθεμις, ὁ δὲ Ἑρμῶν. παρέκειτο δὲ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρῶτα, ἴσα· καὶ αἱρεῖσθαι εἰρωνικῶς· ἡ δὲ ὄρνις ἡ παρὰ τοῦ Ἑρμῶνος, πιμελεστέρα, ἔτυχεν, οἶμαι, τυχὸν· ἔδει δὲ καὶ ταύτῃς ἁψασθαι, πρὸ ἑαυτοῦ ἑκάτερον. ἐν τούτῳ τοίνυν ὁ Ξενόθεμις (καί μοι, ὦ Φίλων, πολὺ προσέχε τὸν νοῦν, ἅμα γάρ ἐσμεν ἤδη τοῦ κεφαλαίου τῶν προκειμένων) ὁ δὴ Ξενόθεμις, φημί, τὴν παρ' αὐτὸν ἀφεὶς, πρὸ τοῦ Ἑρμῶνος αἱρεῖται, ποιητέον, ὡς ἔφη, ἔσθαι. ὁ δ' ἀντεπελάβετο, καὶ οὐκ εἴα πλεονεκτεῖν. ἐπεὶ δὲ ὅτι τοῦτο, καὶ συμπεσόντες, ἔπαιον ἀλλήλους ταῖς ὄρνισιν αὐταῖς εἰς τὰ πρόσωπα. καὶ τῶν παρόντων ἐπειλημμένοι, ἐπεκαλοῦντο βοηθεῖν· ὁ μὲν τὸν Κλεόδημον, ὁ Ἑρμῶν· ὁ δὲ Ξενόθεμις,

A verùm Grammaticus Istiçus, vir optimus ille, Desinite, inquit, ego vobis epithalamion recitabo: simúlq; cœpit legere: erãt autem Elegiaci versus hi, si satis memini:

Nuper Aristaneti in ædibus vnica summo
Nutrita est studio diua Cleanthis hera,
Virginibus cunctis reliquis præstantior vna,
Vel potior Phœbe, vel potior Venere:
Salue & tu iuuenum validissime sponse valentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rursum vobis hoc carmen sæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita vt est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat vt cibi tol-B lerentur. Iámque tollebant Aristænetus atque Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita, suam vterque partem. Tum ego quæ mihi, & Chæreas item quæ sibi erant proposita. Eundem ad modum Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis digressi partem tollere parabat, affirmans vni sibi ea fuisse proposita: atque hac de caussa cum ministris dimicabat, ac vicissim inter sese trahebant, manibus vtrinque in auem iniectis, non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atque illinc attrahere C conantes. Postremò vicit ille, atque abstulit, plurimum interim risum præbens conuiuis: maximè cùm eam ob rem postea grauiter stomacharetur, perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam verò Zenothemis atque Hermon, qui pariter, vt dictum est, accumbebant, alter superiùs, puta Zenothemis, alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant apposita, citra pugnam sustulerant, cæterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulò pinguior: idque ita casu euenerat, opinor. Iámque suam vterque sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quammaximè fac animum aduertas: iam enim ad ipsum negotij caput peruenimus) Zenothemis, inquam, omissa ea quæ sese spectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere est aggressus: quæ quidem (vti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contrà nitens retinebat, haud sinens vt ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, vtrique in alterum irruentes, ipsis auibus facies mutuò cędebant: ac barbis inuicem prehensis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermõ: ille verò, nempe Zenothemis,

Alcidamantem ac Diphilum. Ac cæteri quidem ad partes acceſſerunt, partim huius, partim illius, præter vnum Ionem, qui ſeſe neutrum atque ancipitem ſeruabat. Cæterùm illi inuicem conſerti pugnabant, ac Zenothemis quidem ſcyphum è menſa ſublatum, cum qui coram Ariſtæneto ſtabat, abiecit in Hermonem,

Atque hunc haud tetigit, aliò ſed flexus aberrat:

Verùm ſponſi caput diſſecuit alto grauiſſimóque vulnere. Itaque mulierum coorta vociferatio, quæ medium in prælium inſiliebant: cum primis autem adoleſcentuli mater, cùm iam ſanguinem eius aſpexiſſet: præterea & ſponſa metu territa proſiliit. Inter hæc Alcidamas ſtrenuum virum præſtitit, cùm Zenothemidi ferret opem, & illiſo ſuo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis verò maxillam comminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parãtes, vulnerauit: quanquam illi nihil his rebus territi ceſſerunt: verùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narem mordicus auulſit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi ſuppetias ferre conatum, è ſponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus eſt & Iſtiæus grammaticus, dum interuentu ſuo eos ſtudet dirimere: calce videlicet in dentes illius illiſo, ídque à Cleodemo, cùm hunc Diphilum eſſe credidiſſet, non Iſtiæum. Iacebat igitur miſer ille iuxta ſuum ipſius Homerum, ſanguinem ab ore vomens. Præterea tumultus atque lacrymarum plena vndique erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ ſponſo circumfuſæ, dúmque alij has ſtudent compeſcere. Porrò maxima malorũ omnium pars erat Alcidamas, poſteaquam ſemel ad ſuum rediſſet ingenium, feriens quicunque fortè in ipſum incidiſſet. Neque verò pauci in eo prælio cecidiſſent, ſcito, ni baculum is fregiſſet. Ego porrò iuxta parietem erectus aſſiſtens, ſpectabam omnia, neque me ei negotio admiſcebam, nimirum Iſtiæi iam doctus exemplo, quàm eſſet periculoſum eiuſmodi cõflictus velle dirimere. Lapithas itaque Centauróſque vidiſſes, euerti menſas, effundi ſanguinem, proiici ſcyphos. Demum Alcidamas ſubuerſa lucerna magnas induxit tenebras. Iámque res, vt eſt coniectu facile, atrocior etiam multo eſſe cœpit, præſertim cùm haud eſſet procliue luminis copiam alicunde recuperare:

A Αλκιδάμαντα, καὶ Δίφιλον. καὶ συνίσαντο οἱ μὲν, ὡς τὸν, οἱ δὲ, ὡς ὀκφίον, πλὴν μόνου τοῦ Ἰωνος· ὀκφίος δὲ μέσον ἑαυτὸν ἐφύλαττεν. οἱ δὲ ἐμάχοντο συμπλακέντες, καὶ ὁ μὲν Ζηνόθεμις, σκύφον ἁρπάσας ἀπὸ τῆς τραπέζης, κείμενον παρὰ τῷ Αἰσχινέτῳ, ῥίπτει ὅτι τὸν Ἑρμωνα· κἀκεῖνον μὲν ἥμαρτε, παρὰ δὲ οἱ ἐτράπετ' ἄλλη· ὀλίγου δὲ τὸν νυμφίον ὁ κρανίον ἐς δύο, χρηστῷ μάλα καὶ βαθεῖ τραύματι. Ἐκ δὴ τούτου τῶν γυναικῶν ἐγένετο, καὶ κατεπήδησαν ἐς τὸ μεταίχμιον αἱ πολλαί, καὶ μάλιστα ἡ μήτηρ τοῦ μειρακίου, ἐπεὶ B ὃ αἷμα εἶδε· καὶ ἡ νύμφη δὲ ἀνεπήδησε, φοβηθεῖσα περὶ αὐτῷ. ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Αλκιδάμας ἠείρθη, τῷ Ζηνοθέμιδι συμμαχῶν. καὶ παραξας τὴν Σακτηίαν, τὸν Κλεοδήμου μὲν ὃ κρανίον, τοῦ Ἑρμωνος δὲ τὴν σιαγόνα ἐπέτριψε, καὶ τῶν οἰκετῶν σὺν βοηθεῖν αὐτοῖς ὁπηχθεωῶτας, κατέτρωσεν· ὁ μὲν ἀπετράποντο ὀκφίοι. ἀλλ' ὁ μὲν Κλεόδημος, ὀρθῷ τῷ δακτύλῳ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Ζηνοθέμιδος ἐξώρυτε, καὶ τὴν ῥῖνα πρόσφυς, ἀπέτραγεν. ὁ δὲ Ἑρμων, τὸν Δίφιλον ὅτι ξυμμαχίαν ἥκοντα τοῦ Ζηνοθέμιδος, ἀφῆκεν ὅτι κεφαλὴν ἀπὸ τῆς κλινῆς. ἐτρώθη δὲ καὶ Ἰστιαῖος ὁ γραμματικὸς, δηλαδὴ αὐτοῖς ὁπηχθρῶν, λάξ, οἶμαι, εἰς τοὺς ὀδόντας τὸν τοῦ Κλεοδήμου, Δίφιλον εἰ) οἰκθέντος. ἔκειτο οὖν ἄθλιος καὶ τὸν αὐτοῦ Ὅμηρον, αἷμ' ἐμέων. πλὴν ταραχῆς τε καὶ δακρύων μεστὰ ἦν πάντα. Ἐν αἱ γυναῖκες ὠλόλυζον, τοῦ Χαιρέα περιχυθεῖσαι· οἱ δὲ ἄλλοι κατέπαυον. μέγιστον δὲ ἦν ἀπάντων κακὸν ὁ Αλκιδάμας, ἐπεὶ ἅπαξ ὃ καθ' ἑαυτὸν ἐτρέψατο, παίων τὸν τυγχάνοντα· καὶ D πολλοὶ ἂν, ὦ Ἴαθι, ἔπεσον, εἰ μὴ κατέαξε τὴν Σακτηίαν. ἐγὼ δὲ τοῦ τοίχου ὀρθὸς ἐφεστὼς, ἐώρων ἕκαστα, οὐκ αἰαμιγνὶς ἐμαυτὸν, ὡς τοῦ Ἰστιαίου διδαχθείς, ὡς ἔστιν ὁπισφυὲς πρᾶγμα τὰ τοιαῦτα διαλύειν. Λαπίθας οὖν καὶ Κενταύρους εἶδες ἄν, τραπέζας ἀνατρεπομένας, καὶ αἷμα ἐκχεόμενον, καὶ σκύφους ῥιπτουμένους· τέλος δὲ, ὁ Αλκιδάμας ἀνατρέψας τὸ λυχνίον, σκότος μέγα ἐποίησε. Ἐκ δὲ τοῦ παραυτίκα, ὡς τὸ εἰκὸς, μακρῷ χαλεπώτερον ἐγεγόνεσαν· καὶ γὰρ οὐ ῥᾳδίως ὑπόρησαν φωτὸς ἄλλου,

Ἀλλὰ πολλὰ ἐπράχθη, καὶ δεινὰ ἐν τῷ σκότῳ. καὶ ἐπεὶ πρῶτον τις λύχνον ποτὲ κομίζων, κατελήφθη Ἀλκιδάμας μὲν, τὴν αὐλητρίδα ἀπογυμνῶν, καὶ τοῖς βίαν συνενεχθῆναι αὐτῇ ἀπορυδάζων. Διονυσόδωρος δὲ ἄλλό τι γελοῖον ἐφωράθη πεποιηκώς· σκύφος γὰρ ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ κόλπου, ὃ ξαναφάντος αὐτοῦ· εἶτ' ἀπολογούμενος, Ἰωνα, ἔφη, ἀπολόμενον ἐν τῇ ταραχῇ, δοῦναι αὐτῷ, ὅπως μὴ ἀπόλοιτο· καὶ ὁ Ἰων ἡδέμενος ἔλεγε τοῦτο πεποιηκέναι. ὅτε δὲ εἰσῆλθον οἱ συμπόσιον, ἐκ μὲν τῶν δακρύων αὖθις εἰς γέλωτα ὅτε τῷ Ἀλκιδάμαντι, καὶ τῷ Διονυσοδώρῳ, καὶ Ἰωνι. καὶ οἵ τε τραυματίαι, φορείοις ὀχούμενοι ἐξεκομίζοντο, πονήρως ἔχοντες· καὶ μάλιστα ὁ πρεσβύτης Ζηνόθεμις ἀμφοτέραις, τῇ μὲν, τῆς ῥινὸς, τῇ δὲ, τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπειλημμένος, βοᾷν ἀπώλυσθαι ὑπ' ἀλγηδόνων· ὥστε καὶ τὸν Ἑρμῆνα, καίπερ ἐν κακοῖς ὄντα (δύο γὰρ ὀδόντας ἐξεκέκοπτο) αὐτὸν μαρτύρεσθαι λέγοντα, Μέμνησο μέντοι, ὦ Ζηνόθεμι, ὡς οὐκ ἀδιαφορεῖν χρὴ τὸν πόνον. καὶ ὁ νυμφίος δὲ, ἀκεσαμένου τὸ τραῦμα τοῦ Διονίκου, ἀπήγετο εἰς τὴν οἰκίαν, ταινίας κατειλημμένος τὴν κεφαλὴν, ὅτι ὁ ζεύγους αἰτεῖς, ἐφ' ᾧ τὴν νύμφην ἀπάξειν ἔμελλον, πικροὶ ὁ ἄθλιος τοῖς γάμοις ἑορτάσας. καὶ τῶν ἄλλων δὲ ὁ Διόνικος ἐπεμελήθη δὴ τὰ δυνατά. καὶ καθευδήσαντες, ἀπήγοντο ἐμεστῶτες οἱ πολλοὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. ὁ μέντοι Ἀλκιδάμας, αὐτοῦ ἔμεινεν. οὐ γὰρ ἐδυνήθησαν ἐκβαλεῖν τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ ἅπαξ καταβαλὼν ἑαυτὸν ὅτι τῆς κλίνης, πλαγίως ἐκάθευδε. τοῦτό σοι τέλος, ὦ καλὲ Φίλων, ἐγένετο τοῦ συμποσίου, ἢ ἄμεινον ἦν τραγικὸν ἐκφωνεῖν εἰπεῖν, ὅ,

Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων·
Πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
Καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη.

Ἀπροσδόκητα γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀπέβη καὶ ταῦτα. ἐκφυγεῖν τε μεμάθηκα ἤδη, ὡς οὐκ ἀσφαλὲς ἀπροφύλακτα ὄντα, συνεστιᾶσθαι τοιούτοις φιλοσόφοις.

A sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Pòst vbi accederet nescio quis lucernam tandem apportans, Alcidamas quidem repertus est tibicinæ vestem sustollens, vique cum illa congredi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehensus est. Nam, vt surrexerat, scyphus è sinu illius elapsus in solum decidit: postea excusans aiebat Ionem in tumultu calicem sublatum sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodum solicitè quasi patronum agens asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium, à lacrymis denuo in ridiculum exitum conuersum, idque B Alcidamantis, Dionysodori, atque Ionis gratia. Porrò qui erant saucij, sublati sarcinę ritu foras deportabantur miseris affecti modis, maximè senex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitãs: adeò vt Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excussi) palàm attestaretur, Memineris, inquiens, ô Zenothemis, ne posthac dolorem in mediis habendum ducas. At sponsus iam vulnere à Dionico curato, domum reuectus est C fasciis reuincto capite, eidem impositus vehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua virili remedium adhibuerat. Postremò postquam iam dormierant, asportati sunt plerique mediis in viis vomentes. Cæterùm Alcidamas inibi remanebat. Neque enim valebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atque ibi trãsuersus accubuisset. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus conuiuij, de quo rectissimè illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum D nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ varij casus:
Plurima quæ haud sperauerit vnquam,
Ea conficiunt numina diuûm.
Rursum quæ certò speraris,
Ea frustratò non contingunt.

Siquidem & hæc planè præter expectationem atque inopinatò exierunt. Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΡΙΗΣ ΘΕΟΥ.

DE SYRIA DEA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum operis ipſe titulus indicat. Deſcribit enim Syriæ deæ & templum, & ſacra, & effigiem quoque, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum ſacrorúmque quæ in Syria ſunt. Ac primùm quidem in genere commendat templum deæ huius, à ſanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde ſpeciatim commemorat & de origine eius, quando videlicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipſa Dea eſſe à pleriſque putetur. Poſt hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui ſitus ſit. Item de ſignis ac ſtatuis quæ tum intra ædem, tum extra viſantur. Poſtremo autem & de ſacerdotibus deæ, de lacu & piſcibus ſacris, ad quos ſimulacra deorum veluti per pompam quandam viſendi cauſſa quotannis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur, de Gallis, & eorum ceremoniis, déque ſacrificandi ritu ac legibus: inſertis ſuo loco & Antiochi & Combabi hiſtoriis, quorum alter Stratonicen nouercam amauit: alter ob euitandam eiuſdem rei ſuſpicionem ſibi ipſi virilia præcidit. Atque in his nonnulla, vt videlicet illa de arca Noë (quem Lucianus, vt cæteri Græci quoque, Deucalionem hîc vocat) de Gallorum & ſacerdotum purificatione, de vetito porcorum eſu, & id genus alia ita tradantur, vt propemodum credi poſſit ex Iudæorum obſeruationibus ac ſacris pleraque illa tranſſumpta, ſed tempore poſtea uſu ſ adulterata ac deprauata fuiſſe, ſiue hoc populorum vicinitate atque commercio factum demus, ſiue Barbari iſti ad eorum exemplæ quæ à Iudæis tunc cùm in Aſſyria captiui erant, videbant fieri, ſuos quoque ritus conformarunt. Aſſyriorum enim & hæc ciuitas fuit, in qua tam prodigioſa dea culta eſt, ea parte quæ Cœleſyria à Plinio dicitur, condita: cuius nomen Stephanus quidem Hieram, hoc eſt, ſacram, abſolutè, Strabo autem & Plinius iuncta voce Hierapolin vocant: quod hîc Lucianus Ionica dialecto, qua per totam hanc deſcriptionem vtitur, in polin Hieram, hoc eſt, ciuitatem ſacram, per tmeſin diuiſit. Eandem autem & Bambycem iidem, & Edeſſam, quod poſterius nomen Strabo addit, & à Syris ipſis Magog, vt Plinius habet, appellari tradunt: ipſámque deam quam Lucianus ſimpliciter Syriam vocat, proprio nomine Atergatin, & à Græcis Derceto quoque nominari ſcribunt. Cæterùm de Atergatide non alienum opinor fuerit etiã illa huc apponere, quæ apud Athenæum leguntur, quando & ipſa ad vberiorem intellectum eorum quæ hîc à Luciano dicuntur, nonnihil facere videntur. Verborum eorum ſententia hæc eſt: Antipater Tarſenſis, inquit, profeſſione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc eſt, de religione, quarto, dici à quibuſdam tradit, quòd Gatis Syrorum regina, ita gulæ dedita fuerit, vt per præconem edixerit ne quis piſcem aliquem abſque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur pleroſque Atergatim ipſam vocare, atque à piſcibus abſtinere. Mnaſeas autem in ſecundo de Aſia ita ait: Mihi quidem Atergatis videtur regina adeò intolerabilis fuiſſe, ac multa duriter populis ſuis imperaſſe, ita vt lege quoque cauerit illis, ne quem piſcem ederent, ſed ad ipſam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atque inde etiam in ſacrificiis ſolenne hoc manſiſſe, vt quoties deam precarentur, piſces illi argenteos aut aureos offerrent: ſacerdotes verò etiam tota die veros deæ piſces in menſa paratos ac coctos apponere, elixos pariter & aſſatos, quos ipſi poſtea ſacerdotes deæ abſumant. Ac paulo pòſt idem addit: Atergatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à Mopſo quodam Lydo capta vnà cum filio Ichthye, in lacu Aſcalone contumeliæ cauſſa ſubmerſa, & à piſcibus deuorata eſt. Hæc Athenæus libro 8. Præterea neque illud omittendum videtur, quòd Edeſſam tradit Volaterranus eam eſſe vrbem, in quam Tobias olim filium ſuum ad Gabelum quẽdam, apud quem pecuniam depoſuerat, miſit. Quod ſi verè ab illo traditur, eadémque Edeſſa & Hierapolis dicitur, vt Straboni placet, manifeſtum ex eo iam apparet, & Iudæos ibi captiuos vixiſſe, & illorum obſeruationum veſtigia quoque quædam eodem loco hæſiſſe. Sed hæc in medio relinquamus.

ἄτερ Γάτιδος, id eſt, abſque Gatide, quæ verba iũcta Atergatidu nomen fecere.

A Ἔστιν ἐν Συρίῃ πόλις, οὐ πολλὸν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτεω ποταμοῦ, καλέεται δὲ Ἱρή, καὶ ἔστιν ἱρὴ τῆς Ἥρης τῆς Ἀσσυρίης. δοκέει δέ μοι, τόδε τὸ οὔνομα οὐκ ἅμα τῇ πόλῃ οἰκεομένῃ ἐγένετο, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχαῖον, ἄλλο ἦν. μετὰ δὲ σφισι, τῶν ἱρῶν μεγάλων γιγνομένων, ἐς τόδε ἡ ἐπωνυμίη ἀπίκετο. περὶ δὲ ταύτης ἐν τῆς πόλιος ἔρχομαι ἐρέων ὁκόσα ἐν αὐτῇ ἔστι. ἐρέω δὲ καὶ νόμους, τοῖσι ἐς τὰ ἱερὰ χρέονται, καὶ πανηγύρεας τὰς ἄγουσι, καὶ θυσίας τὰς ἐπιτελέουσι. ἐρέω δὲ ὁκόσα καὶ περὶ τῶν ἱερῶν εἰ B σαμμένων μυθολογέουσι, καὶ τὸν νηὸν, ὅκως ἐγένετο. γράφω δὲ, Ἀσσύριος ἐών· καὶ τῶν ἀπηγέομαι, τὰ μὲν αὐτόψιν μαθών· τὰ δὲ, καὶ τῶν ἱρέων ἐδάην, ὁκόσα εἴδομαι ἐμεῦ πρεσβύτερα, ἐγὼ ἱστορέων. Πρῶτοι μὲν δὴ ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Αἰγύπτιοι λέγονται θεῶν τε ἔννοιαν λαβεῖν, καὶ ἱρὰ εἰσασθαι, καὶ τεμένεα, καὶ πανηγύρεας ἀποδέξαι· πρῶτοι δὲ καὶ ὀνόματα ἱρὰ ἔγνωσαν, καὶ λόγους ἱροὺς ἔλεξαν. μετὰ δὲ, οὐ πολλοστῷ χρόνῳ πρὸ Αἰγυπτίων λόγου Ἀσσύριοι ἐς θεοὺς C ἤκουσαν, καὶ ἱρὰ καὶ νηοὺς ἤγειραν, ἐν τοῖσι καὶ ἀγάλματα ἔθεντο, καὶ ξόανα ἐστήσαντο. δὲ δὴ παλαιὸν, καὶ πρὸ Αἰγυπτίοισι ἀξίωσαν νηοὶ ἔσαν. καὶ ἔστι ἱρὰ καὶ ἐν Συρίῃ, ἐὸν πολλῷ τοῖς Αἰγυπτίοισι ἰσοχρονέοντα, τῶν ἐγὼ πλέω ὄπωπα. τὸ γε τοῦ Ἡρακλέος ἐν Τύρῳ, ἐὸν τούτου τοῦ Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνες ἀείδουσι, ἀλλὰ τὸν ἐγὼ λέγω πολλὸν ἀρχαιότερος, καὶ Τύριος ἥρως ἔστι. ἔνι δὲ καὶ ἄλλο ἱρὸν ἐν Φοινίκῃ μέγα, τὸ Σιδώνιοι ἔχουσι, ὡς μοι αὐτοὶ λέγουσι, Ἀστάρτης ἔστι. Ἀστάρτην δὲ D ἐγὼ δοκέω Σελήνην εἶναι. ὡς δέ μοι τις τῶν ἱρέων ἀπηγέετο, Εὐρώπης ἔστι τῆς Κάδμου ἀδελφεῆς. ταύτην δὲ ἐοῦσαν Ἀγήνορος τοῦ βασιλῆος θυγατέρα, ἐπειδή τε ἀφανὴς ἐγένετο, οἱ Φοίνικες τε νηῷ ἐτίμησάν τε, καὶ λόγον ἱρὸν ἐπ' αὐτῇ ἔλεξαν, ὅτι ἐοῦσαν καλὴν Ζεὺς ἐπόθεε, καὶ τὸ εἶδος ἐς ταῦρον ἀμείψας ἁρπασε· καὶ μιν ἐς Κρήτην φέρων, ἀπίκετο. τάδε μὲν καὶ τῶν ἄλλων Φοινίκων ἤκουον· καὶ τὸ νόμισμα τῶν Σιδώνιοι χρέονται,

E Est in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine, vocatur autem Sacra, & est quoque sacra Iunonis Assyriæ: cæterùm nomen hoc videtur mihi nõ statim ab initio vrbi, cùm condita est, impositum fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea verò cùm sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomentum euasisse. De hac igitur ciuitate venio dicturus, quæcunque videlicet in ipsa sunt. Dicam autem & leges quibus in sacris vtuntur, & solennes conuentus quos celebrant, & sacrificia quæ peragunt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur, qui templum hoc consecrarunt, & de æde ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existẽs: & eorum quæ narro, alia quidem ipse coràm vidi, alia verò à sacerdotibus edoctus sum. Quęcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis narrationem incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Ægyptij, dicuntur & deorum notitiam percepisse, & templa constituisse, lucósque & conuentus solennes edidisse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde verò non multo tempore pòst, ab Ægyptiis Assyrij doctrinam de diis acceperunt, & sacra templáque erexerunt, in quibus & simulacra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Ægyptios absque simulacris & statuis templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Ægyptiis ætate posteriora, quorum ego plurima ipse vidi. Herculis vtique æquæuum est illud videlicet quod Tyri est: non huius Herculis quem Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico, multo vetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud templum in Phœnicia, magnum, quod Sidonij celebrant, Astartæ, vt quidem ipsi dicunt. Astarten autem ego puto Lunam esse. Cæterùm vt mihi ex sacerdotibus quidã narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autẽ fuisse ferunt Agenoris regis filiam: & postquam amplius non comparuit, Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonẽ de ea sacrum euulgarunt, quòd videlicet pulchra cùm esset, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in taurum forma, rapuerit eam, & in Cretam inde abiens deportarit. Atq; hęc quidẽ etiam à cæteris Phœnicibus audiui: & nomisma quoq; quo Sidonij vtũtur,

Herculis Tyrius.

Astarte.

Europam habet insidentem tauro, Ioui videlicet. Cæterùm ipsam ædem non omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Assyrium, sed Ægyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruenit: quod ego quidem ipse non vidi, sed tamen magnum etiam hoc & pervetustum est. Porrò & Bybli vidi templum magnum, Veneris Byblix cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra contigisse: & in memoriam rei verberantur annis singulis, & lamentantur, & ritus solennes peragunt, ac ipsis magni adeò luctus per totam regionem inducuntur. Postquam autem iam verberandi ac deplorandi finis factus est, principiò quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem sequenti die & viuere ipsum dictitant, & in aërem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Ægyptij quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem quæcunque tonderi non volunt, talem pœnam exoluunt: vnum quidem diem ad quæstum corpore faciendum prostant: forum autem illud solùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex Byblis nonnulli qui dicunt apud sese humatum esse Osirim Ægyptium, luctúsque & ritus hosce non Adonidi sed Osiridi omnes fieri. Dicam autem & vnde fidem eius rei sibi faciant. Caput vnoquoque anno ex Ægypto Byblum defertur, septem diebus, quantum spatij ex illa in hanc est, enatans. Ac venti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquam aliò, sed solùm Byblum perfertur, & est in summa mirum quiddam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præsente tum Bybli factum est, & caput ipsum spectaui è papyro effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorum: fluuius quidam ex Libano monte in mare defertur: fluuio nomen est Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoque pelagus magna ex parte purpureum efficit, Bybliisque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur,

Venus Byblia.

Adonis fluuius.

A τὴν Εὐρώπην ἐφεζομένην ἔχει τῷ ταύρῳ τοῦ Διὸς τὸν υἱόν· οὐκ ὁμολογέουσι Εὐρώπης ἐμέμφατο. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλο Φοίνικες ἱερὸν, οὐκ Ασσύριον, ἀλλ' Αἰγύπτιον, ὃ δὴ ἐξ Ηλίου πόλιος ἐς τὴν Φοινίκην ἀπίκετο. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ ὄπτηκα, μέγα δὲ καὶ τόδε καὶ ἀρχαῖόν ἐστι. εἶδον δὲ καὶ ἐν Βύβλῳ μέγα ἱερὸν Αφροδίτης Βυβλίνης, ἐν τοῦ καὶ τὰ ὄργια ἐς Αδωνιν ἐπιτελέουσι. ἐδάην δὲ καὶ τὰ ὄργια. λέγουσι γὰρ δὴ ὧν ὃ ἔργον ὃ ἐς Αδωνιν ὑπὸ τοῦ συὸς, ἐν τῇ χώρῃ τῇ σφετέρῃ γενέσθαι, καὶ μνήμην τοῦ πάθεος τύπτονταί τε ἑκάστου ἔτεος, καὶ

B θρηνέουσι, καὶ τὰ ὄργια ἐπιτελέουσι, καὶ σφισι μεγάλα πένθεα αὐτὰ τὴν χώρην ἴσαται. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνταί τε, καὶ ἀπολωφήσωνται, τοιῆδε μὲν καταγίζουσι τῷ Αδώνιδι, ὅκως ἐόντι νέκυϊ μέχρι δὲ, τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ, ζώειν τέ μιν μυθολογέουσι, καὶ ἐς τὸν ἠέρα πέμπουσι, καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέονται, ὅκως Αἰγύπτιοι, ἀποθανόντος Απιος. γυναικῶν δὲ ὁκόσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέεσθαι, τοιῆδε ζημίην ἐκτελέουσι· ἐν μιῇ ἡμέρῃ, ὅτε πρῆσσε τῆς ὥρης ἴσανται· ἡ δὲ ἀγορὴ μισθοῖσι ξείνοισι

C πωλέεται, καὶ ὁ μισθὸς ἐς τὴν Αφροδίτην θυσίη γίνεται. εἰσὶ δέ ἐνιοι Βυβλίων, οἳ λέγουσι τοῦτό σφισι τεθάφθαι τὸν Οσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ τὰ πένθεα, καὶ τὰ ὄργια, οὐκ ἐς τὸν Αδωνιν, ἀλλ' ἐς τὸν Οσιριν πάντα τρέπεσθαι. ἐρέω δὲ ὁκόθεν καὶ τὰ δὲ πιστὰ δοκέουσι. κεφαλὴ ἑκάστου ἔτεος ἐξ Αἰγύπτου ἐς τὴν Βύβλον ἀπικνέεται, πλώουσα τὸν μεταξὺ πλόον ἑπτὰ ἡμερέων. καὶ μιν οἱ ἄνεμοι φορέουσι θείῃ ναυτιλίῃ. πρέπεται δὲ οὐδαμᾷ, ἀλλ'

D ἐς μοιρίην τὴν Βύβλον ἀπικνέεται· καὶ ἔστι ὃ σύμπαν, θῶυμα. καὶ τοῦτο ἑκάστου ἔτεος γίνεται, ὅτε καὶ ἐμοὶ παρεόντος ἐν Βύβλῳ ἐγένετο· καὶ τὴν κεφαλὴν ἐθηησάμην Βυβλίνην. ἔνι δὲ ἄλλο θῶυμα ἐν τῇ χώρῃ τῇ Βυβλίῃ, ποταμὸς ἐκ τοῦ Λιβάνου τοῦ ὄρεος, ἐς τὴν ἅλα ἐκδιδοῖ· οὔνομα τῷ ποταμῷ Αδωνις ἐπικέαται· ὁ δὲ ποταμὸς, ἑκάστου ἔτεος αἱμάσσεται, καὶ τὴν χροιὴν ὀλέσας, ἐσπίπτει ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ φοινίσσει ὀλλὸν τοῦ πελάγεος, καὶ σημαίνει τοῖς Βυβλίοις τὰ πένθεα. μυθέονται δὲ ὅτι ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, ὁ Αδωνις ὑπὸ τὸν Λίβανον πίπτωσκεται,

καὶ τὸ αἷμα ἐς τὸ ὕδωρ ἐρρύμον ἀλλάσσει τὸν ποταμὸν, καὶ τῷ ῥόῳ τὴν ἐπωνυμίην διδοῖ. ταῦτα μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι. ἐμοὶ δὲ τις αὐτὴρ Βύβλιος, ἀληθέα δοκέων λέγειν, ἑτέρην ἀπηγέετο τοῦ πάθεος αἰτίην. ἔλεγε δὲ ὧδε· Ὁ Ἄδωνις ὁ ποταμὸς, ὦ ξεῖνε, διὰ τοῦ Λιβάνου ἔρχεται· ὁ δὲ Λίβανος καρπὸν ξανθότατον ἔχει. αἴρεμοι ὦν τρηχέες ἐκείνῃσι τῇσι ἡμέρῃσι ἰσάμενοι τὴν γῆν τῷ ποταμῷ ὑπιφέρουσι, ἐσῦσαν ἐς τὰ μάλιστα μιλτώδεα· ἡ δὲ γῆ μιν αἱματώδεα ποιέει· καὶ τοῦ δὲ τοῦ πάθεος ἕνεκα τὸ αἷμα, τὸ λέγουσι, ἀλλ' ἡ χώρη αἰτίη. ὁ μὲν μοι Βύβλιος τοσαῦτα ἀπηγέετο. εἰ δὲ ἀτρεκέως ταῦτα ἔλεγε, ἐμοὶ μὲν δοκέει καρπὸν θεῖον καὶ τοῦ αἵματος ἡ συντυχίη. αὐτὸς δὲ καὶ ἐς τὸν Λίβανον ἐκ Βύβλου, ὁδὸν ἡμέρης, πυθόμενος αὐτόθι ἀρχαῖον ἱρὸν Ἀφροδίτης ἐμμεμαώς, ὃ Κινύρης εἴσατο· καὶ εἶδον ὃ ἱρὸν, καὶ ἀρχαῖον ἐὸν. τάδε μὲν ὅτι τὰ ἐν τῇ Συρίῃ ἀρχαῖα καὶ μεγάλα ἱρά. τοσούτων δὲ ἐόντων, ἐμοὶ δοκέειν, οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει μεῖζον ἔμμεναι, οὐδὲ νηὸς ἄλλος ἁγιώτερος, οὐδὲ χώρη ἄλλη ἱερωτέρη. ἔνι δὲ καὶ ἔργα ἐν αὐτῷ πολυτελέα, καὶ ἀρχαῖα ἀναθήματα, καὶ πολλὰ θώματα, καὶ ζόανα θεοπρεπέα, καὶ θεοὶ δὲ καρπὰ αὐτοῖσι ἐμφανέες. ἱδρώει γὰρ δὴ ὧν παρὰ σφίσι τὰ ξόανα, καὶ κινέεται καὶ χρησμηγορέει· καὶ βοὴ δὲ πολλάκις ἐγήρετο ἐν τῷ νηῷ, κλαδέντος τοῦ ἱροῦ, καὶ πολλοὶ ἤκουσαν. καὶ μὲν καὶ ὅλως πέρι, ἐν τοῖσι ἐγὼ οἶδα, θωμαστόν ἐστι. πολλὰ γὰρ αὐτοῖσι ἀπικνέεται χρήματα, ἔκ τε Ἀραβίης, καὶ Φοινίκων, καὶ Βαβυλωνίων, καὶ ἄλλα ἐκ Καππαδοκίης, τὰ δὲ καὶ Κίλικες φέρουσι, τὰ δ' Ἀσσύριοι. εἶδον δ' ἐγὼ καὶ τὰ ἐν τῷ νηῷ λαθρη ἀποκείμενα, ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ ἄλλα, ὁκόσα ἐς ἄργυρον ἢ ἐς χρυσὸν ἀποκέκριται. ἑορταὶ μὲν γὰρ καὶ πανηγύρεις ἄδαμοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώπων τοσάδε ἀποδεδέχαται. ἰσορέοντι δέ μοι ἐτέων πέρι, ὁκόσα τῷ ἱρῷ ἐστι, καὶ τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τινα δοκέουσι, πολλοὶ λόγοι ἐλέγοντο, τὸν οἱ μὲν ἱερὸν, οἱ δὲ ἐμφανέες, οἱ δὲ καρπὰ μυθώδεες· καὶ ἄλλοι, βάρβαροι, οἱ μὲν τοῖσι Ἕλλησι ὁμολογέοντες, τοὺς ἐγὼ πάντας μὲν ἐρέω, δίκομεν δὲ ἄδαμά.

A & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgo dictitãt. Caterùm mihi vir quidam Byblius, qui vera dicere visus est, aliam quandam huius rei causſam narrauit: Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis, ô hospes, per Libanum defertur. Libanus autem ipse terram habet admodum rubeam. Venti igitur vehementiores illis tum diebus exoriẽtes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio similis est: ea postea illum cruentum videri facit. Atque ita rei huiusce causſa haudquaquam cruor est, vti ferunt, sed terra. B Ac Byblius quidem tantum narrabat. Quòd si autem vera ista dixit, mihi quidem videtur diuinus adeò etiam vẽti iste tum ortus incidere. Cæterùm ascendi & in Libanum ex Bybli, itinere vnius diei, cùm audissem ibi antiquum tẽplum Veneris esse, quod Cinyras dedicasset. Ac vidi sanè templũ, erátque pervetustum. Atque hæc quidem in Syria sunt templa antiqua, & magna. Quę cùm multa adeò sint, nullum tamen, quantum mihi videtur, maius eo est quod in Sacra ciuitate habetur, neque etiam ædes alia sanctior, C aut terra magis sacra vspiam est. Sunt autẽ & opera in eo pretiosa, & donaria antiqua, & miraculosa multa, & statuæ religiosæ, & dij quoque ex ipsis manifestam adeò sui significationem dantes. Siquidem & sudorem ipsis emittunt statuæ, & mouentur, & oracula edunt, & clamor sæpenumero in æde coortus est cùm templum iam clausum esset, multíque audierunt. Iam verò & diuitiis inter ea quę quidem ipse vidi, primum atque præcipuum est. Nam multæ afferuntur ipsis opes tum ex Arabia tum à Phœnicibus & Babyloniis, & aliæ item ex Cappadocia, & quæcunque Cilices afferunt, & D quæcunque Assyrij. Vidi autem ego etiam ea quæ secretò in æde posita sunt, vestes videlicet multas, & alia quæcunque argento aut auro seorsim deputata sunt. Nam festa quidem & solennes conuentus haud vllis aliis hominibus æquè multùm peraguntur. Porrò inquirenti mihi de annis, quàm diu templum hoc durasset, & de dea, quamnam ipsi eam esse putarent, multi sermones ferebantur, quorum alij sacri tradebantur, alij aperti ac plani erant, alij contrà valde fabulosi: rursum alij Barbari, alij cum Græcis consentientes: quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem approbo.

Deucalio & de diluuio.

Complures igitur Deucalionẽ Scytham illum tradunt templum hoc conſecraſſe, eum puta Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonem quẽ illi de eo referunt, audiui. Habet autem ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem quę nunc eſt, ab initio haudquaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit, totam interiiſſe. Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus, huiuſmodi quędam traduntur: Cùm contumelioſi admodum eſſent, nefaria opera eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites recepiſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. ob quam rem, maximam calamitatem ipſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit, & imbres magni fuerunt, & flumina ſolito maiora decurrerunt, & mare quoque in multum aſcendit, eò vſque, dum omnia aquis inundarentur, atque omnes perirent. Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam videlicet generationem, prudẽtiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto: Arcam quandam magnam, quam ipſe habebat, impoſitis in eam & liberis, & vxore ſua, conſcendit. Cæterùm cùm ipſe ingrederetur, venerunt eôdem & apri, & equi, & leonum genera, & ſerpentes, aliáque quæcunque tellure paſcuntur, bina ex vnoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omnia, atque ea ipſum haudquaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia erat, vnáque in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc quidem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt, fertur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè admiratione dignus: quòd in ipſorum videlicet terra hiatus quidam factus fuerit, ac totã illam aquam abſorbuerit. Deucalion autem, vbi hæc ita facta ſunt, & aras conſtituit, & ædem ſupra hiatum illum Iunoni ſacram erexit. Ego verò etiã hiatum vidi, & eſt ſub æde illa, admodum exiguus quidam. Vtrùm autem antiquitus etiam maior fuerit, & nũc in tam paruum redactus ſit, equidẽ neſcio. Is vtique quem ego vidi, paruus eſt: ſignum autẽ quo fidẽ hiſtoriæ huic faciant, hoc peragunt: Bis vnoquoq; anno ex mari aqua in ędẽ defertur.

A οἱ μὲν ὧν πολλοὶ, Δευκαλίωνα τὸν Σκύθεα ὃ ἱερὸν εἰσαθαι λέγουσι τοῦτον Δευκαλίωνα, ὅτι τῷ ὃ πολλὸν ὕδωρ ἐγίνετο. Δευκαλίωνος δὲ πέρι, λόγον οὐ Ἑλλησι ἥκουσα, τὸν Ἕλληνες ἐπ' αὐτῷ λέγουσι. ὁ δὲ μῦθος ὧδε ἔχει· λίδε ἡ γενεὴ, οἱ νῦν αἰδεφτοι, οὐ πρῶτοι ἐγίνοντο, ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ γενεὴ, πρώτης ὤλοντο. οὗτοι δὲ γένεος τοῦ δευτέρου εἰσί· ὃ αὖθις ἐκ Δευκαλίωνος ἐς πληθὺν ἀπίκετο. ἐκείνων δὲ πέρι τῶν αἰδεφτων τάδε μυθέονται. ὑβρισταὶ κάρτα ἐόντες, ἀθέμιστα ἔργα ἔρρεξαν· ὅτε γὰρ

B ὅρκια ἐφύλασσον, ὅτε ξείνοις ἐδέκοντο, οὔτε ἱκετέων ἐπεῖχοντο, ἀπ' ὧν σφίσι ἡ μεγάλη συμφορὴ ἀπίκετο. αὐτίκα ἡ γῆ πολλὸν ὕδωρ ἐκδιδοῖ, καὶ ὄμβροι μεγάλοι ἐγίνοντο, καὶ οἱ ποταμοὶ κατέβησαν μέζονες, καὶ ἡ θάλασσα ὅτι πολλὸν ἀνέβη, ἐς ὃ πρῶτα ὕδωρ ἐγίνοντο, καὶ πρῶτες ὄλοντο. Δευκαλίων δὲ μοιῶος αἰδεφτων ἐλίπετο ἐς γενεὴν δευτέρην, ἀβυλίης τε καὶ τῆ δίσεβέος εἵνεκα. ἡ δὲ οἱ σωτηρίη ἥδε ἐγένετο· λάρνακα μεγάλην, τὴν αὐτὸς ἔχε, ἐς ταύτην ἐσβιβάσας παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἑωυτῷ, ἐσέβη. ἐσβαίνοντι δὲ οἱ, ἀπίκοντο σύες, καὶ ἵπποι, καὶ λεόντων γένεα, καὶ ὄφιες, καὶ ἄλλα, ὁκόσα ἐπὶ γῆ νέμονται πρῶτα ἐς ζεύγεα.

C ὁ δὲ πρῶτα ἐδέκετο· καὶ μιν οὐκ ἐσίνοντο, ἀλλὰ σφίσι μεγάλη δόξῃ φιλίη ἐγένετο. καὶ ἐν μιῇ λάρνακι πρῶτες ἔπλωσαν, ἔστε ὃ ὕδωρ ἐπεκράτεε. τὰ μὲν Δευκαλίωνος πέρι, Ἕλληνες ἱστορέουσι. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, λέγεται λόγος ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ μεγάλως ἄξιος θωυμάσαι, ὅτι ἐν τῇ

D σφετέρῃ χώρῃ, χάσμα μέγα ἐγένετο, καὶ ὃ σύμπαν ὕδωρ κατεδέξατο. Δευκαλίων δὲ, ἐπεὶ πάντα ἐγένετο, βωμούς τε ἔθετο, καὶ νηὸν ὅτι τῷ χάσματι Ηρης ἄγιον ἐζήτησε. ἐγὼ δὲ, καὶ τὸ χάσμα εἶδον, καὶ ἔστι ὑπὸ τῷ νηῷ κάρτα μικρόν. εἰ μὲν ὧν πάλαι μέγα ἐὸν, νῦν τοιόνδε ἐγένετο, οὐκ οἶδα, ὃ δὲ ἐγὼ εἶδον, μικρόν ἐστι. σῆμα δὲ τῆς ἰσοσίης τόδε σφίσιν· δὶς ἑκάστου ἔτεος ἐκ θαλάσσης ὕδωρ ἐς τὸν νηὸν ἀπικνέεται.

φέρεσι δ' οὐκ ἱρέες μοῦνον, ἀλλὰ πᾶσα Συ- A
ρίη, καὶ Ἀραβίη, καὶ ὅσοι περὶ τὸν Εὐφρήτεω, πολ-
λοὶ αὐθρωποι ἐς θάλασσαν ἔρχονται, καὶ πάν-
τες ὕδωρ φέρεσι· ὃ, τοῦτο μὲν ἐν τῷ νηῷ
ἐκχέουσι, μετὰ δὲ, ἐς ὃ χάσμα κατέρχεται,
καὶ δέκεται ὃ χάσμα μικρὸν ἐὸν, ὕδατος
χρῆμα πολλόν. τὰ δὲ ποιέοντες, Δευκαλίω-
να ἐν τῷ ἱρῷ τόνδε νόμον θεσθαι λέγουσι,
συμφορῆς τε καὶ εὐεργεσίης μνῆμα ἐμμένοντες.
ὁ μὲν οὖν ἀρχαῖος αὐτοῖς λόγος ἀμφὶ τῷ ἱρῷ,
τοιόσδε ἐστί. ἄλλοι δέ, Σεμίραμιν τὴν Βα-
βυλωνίην, τῆς δὴ πολλὰ ἔργα ἐν τῇ Ἀσίῃ
ἐστί. ταύτην καὶ τόδε ὃ ἕδος εἵσασθαι νομί- B
ζουσι, οὐκ Ἥρῃ δὲ εἵσασθαι, ἀλλὰ μητρὶ
ἑωυτῆς, τῆς Δερκετὼ οὔνομα. Δερκετὼς
δὲ εἶδος ἐν Φοινίκῃ ἐθηησάμην, θῆνμα ξένον·
ἡμισέη μὲν, γυνή· ὃ δὲ ὁκόσον ἐκ μηρῶν ἐς
ἄκρους πόδας, ἰχθύος οὐρὴ ἀποτείνεται. ἡ δὲ
ἐν τῇ ἱρῇ πόλει, πᾶσα γυνή ἐστι. πίστιες δὲ τῷ
λόγῳ αὐτοῖσι, οὐ χάρτα ἐμφανέες. ἰχθύας,
χρῆμα ἱρὸν νομίζουσι, καὶ οὔκοτε ἰχθύων
φαύουσι, καὶ ὄρνιθας τοὺς μὲν ἄλλους, σιτέον-
ται, θεσπεσίῳ δὲ μοιοῦσι, οὐ σιτέονται, ἀλ-
λὰ σφίσι ἥδε ἱρή. τὰ δὲ γιγνόμενα, δοκέει αὐ- C
τοῖς ποιέεσθαι, Δερκετοῦς καὶ Σεμιράμιος
εἵνεκα· ὃ μὲν, ὅτι Δερκετὼ μορφὴν ἰχθύος
ἔχει· ὃ δὲ, ὅτι ὃ Σεμιράμιος τέλος, ἐς πε-
ρισταιρὴν ἀπίκετο· ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν νηὸν, ὅτι
Σεμιράμιος ἔργον ἐστί, τάχα κου δέκομαι·
Δερκετοῦς δὲ ὃ ἱρὸν ἔμμεναι, οὐδαμᾷ πεί-
θομαι, ἐπεὶ καὶ πρὸς Αἰγυπτίων ἔνιοί εἰσι, οἳ
ἰχθύας οὐ σιτέονται, καὶ τὰ δὲ οὐ Δερκετοῖ
χαρίζονται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἱρὸς, τὸν
ἐγὼ σοφοῦ ἀνδρὸς ἤκουσα· ὅτι ἡ μὲν θεὸς,
Ῥέη ἐστί· ὃ δὲ ἱρὸν Ἄτεω ποίημα. Ἄτης D
δὲ ἦν Λυδὸς μὲν τὸ γένος, πρῶτος δὲ τὰ ὄρ-
για τὰ ἐς Ῥέην ἐδιδάξατο. καὶ τὰ Φρύ-
γες, καὶ Λυδοὶ, καὶ Σαμοθρήικες ὄπιπτελέου-
σι, Ἄτεω πρώτα ἔμαθον. ὡς γὰρ μιν ἡ Ῥέη
ἔτεμε, βίου μὲν ἀνδρηίου ἀπεπαύσατο, μορ-
φὴν δὲ θηλέης ἠμείψατο, καὶ ἐσθῆτα γυναι-
κηίην ἐνεδύσατο, καὶ ἐς πάσαν γῆν φοιτέων,
ὄργιά τε ἐπετέλεε, καὶ τὰ ἔπαθε, ἀπηγέετο,
καὶ Ῥέῃ ἤδε· ἐν τοῖσι καὶ ἐς Συρίην ἀπί-
κετο. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Εὐφρήτεω ἀνθρωποι,

Ferunt autem illam non ſacerdotes modò, ſed tota Syria, & Arabia: & qui trans Euphratem incolunt, multi homines ad mare deſcendunt, atque omnes inde aquam afferunt. Ac primò quidem in æde effundunt illam, poſtea autem in hiatũ defluit, recipítque lacus ille quamuis exiguus immenſam vim aquæ. Atque hæc ita facientes, Deucalionem ritum ac legem templi iſtam inſtituiſſe ferunt, ad teſtandam cladis pariter & beneficij memoriam. Vetuſtior igitur ſermo de templi origine talis quidem fertur. Alij autem Semiramidem Babyloniã illam, cuius multa paſſim opera per Aſiam extant, etiam hanc ſedem conſecraſſe putant, cæterùm non Iunoni, ſed matri ſuæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetûs autem imaginem in Phœnicia vidi, ſpectaculum planè peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera verò, quantum à femoribus ad imos pedes protenditur, in piſcis caudam deſinentem. At hæc quæ in Sacra ciuitate eſt, tota mulier eſt. Porrò argumenta quibus huic narrationi fidem faciunt, non ita clara habent. Piſces rem ſacram exiſtimant, neque vnquam piſces attingunt. Deinde & aues, alias quidem edunt, columbam autem ſolam non edunt, ſed hæc ſacra ipſis eſt. Et quòd hæc ita fiunt, placet ipſis Dercetûs & Semiramidis gratia fieri: alterum quidem, quòd Derceto piſcis formam habet: alterum autem, quòd Semiramis ad poſtremum in columbam verſa eſt. At ego ipſam quidem ædem Semiramidis opus eſſe, fortaſſis permiſerim: Dercetûs autem ſacram eſſe haudquaquam credo, quando & apud Ægyptios nonnulli ſunt qui piſcibus non veſcuntur, ídque in gratiam Dercetûs minimè faciũt. Fertur autem & alius ſermo ſacer, quem ego à ſapiente quodã viro audiui: quòd videlicet ipſa dea Rhea ſit, templum autem Attæ opus. Porrò Attes genere quidem Lydus fuit, primus autem ſacrorum ritus quibus Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges & Lydi & Samothraces in ſacris vtuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Poſtquam enim ipſum caſtrauit Rhea, vitam quidem virilem agere deſiit, formam autem fœmineam aſſumpſit, veſtémque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & ſacra peragebat paſſim, & quæ paſſus eſſet, narrabat, Rheámque celebrabat. Inter quæ & in Syriam venit. Cæterùm cùm illi qui trans Euphratem incolunt homines,

Derceto.

Atten vocat, quem alij Atyn tertia declin.

neque ipſum, neque ſacra eius recipe- A ὅτε αὐτὸν, ὅτε ὄργια ἐδέκηντο, ἐν τῷ δὲ τῷ
rent, hoc in loco templum conſtituit. Ac χώρῳ ὃ ἱερὸν ἐποιήσαντο. σημήια δ' ἐν θεὸς τὰ
multa ſigna adſunt deæ, quę ipſam Rheã πολλὰ ἐς Ρέλω ἀπικέεται. λέοντες γὰρ μιν
videri faciunt. Nam & leones ipſam fe- φέρεσι, καὶ τύμπανον ἔχει, καὶ ὅτι τῇ κεφαλῇ
runt, & tympanum habet, & coronam in πυργοφορέει, οἰκήιω Ρέλω Λυδοὶ ποιέουσι. ἔλε-
capite turritam geſtat, qualem & Lydi γε δ' καὶ Γάλλων πέρι, οἵ εἰσι ἐν τῷ ἱρῷ, ὅτι
Rheam effigiant. Dicebat autem & de Γάλλοι Ηρῃ μὲν ἀδαμᾶ, Ρέῃ δ' τέμνονται, &
Gallis idem, qui in templo ſunt, quòd Ατῆα μιμέονται. τὰ δέ μοι βώρεπέα μὲ δο-
Galli Iunoni quidem haudquaquam, κέει ἔμμεναι, ἀληθέα δ' ἔ. ἐπεὶ & τῆς τομῆς
Rheæ autem caſtrari ſoleant, & Atten ἄλλιω αἰτίω ἤκουσα πολὸν πιστοτέρω. αἰ-
imitentur. Cæterùm hæc mihi conue- δοῖ δέ μοι τὰ, λέγουσι τ' ἱερὸν πέρι, ξυνοῖσι Ελ-
nientia quidem videntur eſſe, vera autẽ λησι τὰ πολλὰ ὁμολογεόντες, τιμῶ μὲν θεόν,
non, quoniam de caſtratione aliam quo- Ηρίω δοκέοντες, ὃ δ' ἔργον, Διονύσου τ' Σε-
que audiui cauſſam, multa hac fidẽ di- μέλης ποίημα. καὶ γὰρ δὴ Διόνυσος ἐς Συρίην
gniorem. Placent verò mihi hæc quæ de ἀπίκετο, κείνῃ ὁδὸν τὴν ἦλθε ἐπ' Αἰθιοπίην.
templo dicunt, in quibus cum Gæcis cõ- καὶ ἔστι πολλὰ ἐν τῷ ἱρῷ Διονύσου ποιητέα σή-
ſentiunt, deam quidem Iunonem putan- ματα· ἐν τοῖσι καὶ ἐσθῆτες βάρβαροι, καὶ λίθοι
tes eſſe, ipſum autem opus Dionyſij, eius Ινδοὶ, καὶ ἐλεφάντων κέρεα, τὰ Διόνυσος ἐξ
qui ex Semele natus fuit. Nam & Diony- Αἰθιόπων ἐκόμισε, καὶ φαλλοὶ ἑστᾶσι ἐν τοῖσι
ſius in Syriam venit, eo videlicet itinere, προπυλαίοισι δύο κάρτα μεγάλοι. ὅτι δὲ τοῦ
quo in Æthiopiam eſt profectus. Et ſunt ὀπίσω γράμμα τοιόνδε ὑπογέγραπται,
multa in templo eius indicia, quæ ipſum
auctorem comprobant: inter quæ & ve- Τοιόσδε φαλλοὺς Διόνυσος Ηρῃ μητρυιῇ
ſtes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephã- ἀνέθηκα.
torum cornua, quæ ille ex Æthiopia tu-
lit. Etiam Priapi ſtant in veſtibulis, duo
admodum magni, qui tali Epigrammate
inſcripti ſunt:

Hos poſui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem vel iſta ſufficiunt. Cæ- C Εμοὶ μὲν ὦν καὶ τάδε ἀρκέει. ἐρέω δ' καὶ ἄλ-
terùm dicam & aliud, quo ritu videlicet λο, τῇ ὅσι ἐν τῷ νηῷ Διονύσου ὄργιον. Φαλλοὺς
Dionyſij ſacra in æde peragant. Priapos Ελλήνες Διονύσῳ ἐγείρουσι· ὅτι τῷ & τοῖόν
Græci (quos Phallos ipſi dicunt) Diony- δέ τι φέρουσι, ἄνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου πε-
ſio erigunt, in quibus & tale quiddã por- ποιημένους, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας. καλέον-
tant, viros puta exiguos ex ligno effigia- ται δὲ τάδε, νευροσπαστά. ἔστι δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ
tos, magna virilia habẽtes. Vocantur au- ἱρῷ, ἐν δεξιᾷ τῆ νηοῦ· κάθηται σμικρὸς ἀνὴρ
tem Neuroſpaſta hęc. Eſt igitur & hoc in χάλκεος, ἔχων αἰδοῖον μέγα. τοσάδε μὲν ἀμ-
templo illo. Nam ad dextram ædis par- φὶ τῶν οἰκιστέων τῆ ἱερῆ μυθολογέουσι. ἤδη
tem ſedet exiguus vir ex ære factus, ha- δ' ἐρέω καὶ τῆ νηοῦ πέρι· θεσπίος τε ὄκως ἐγέ-
bens virile magnum. Ac tantum de illo, νετο, & ὅστις μιν ἐποιήσατο. λέγουσι τὸν νηὸν
quod ad conditores templi attinet, tra- τὸν πρὶν ἐόντα, μὴ ἔμμεναι τὸν τῷ ἀρχῷ
dunt. Iam verò & de æde dicam, & de ſi- D γεγονημένον, ἀλλ' ἕτερον μὲν κατενερθῶαι
tu eius, quo pacto ędificata ſit, & quiſnam χρόνῳ ὕστερον τὸν δ' νεῶ ἐόντα, Στρατονίκης
illam ædificauerit. Dicunt igitur ędem il- ἔμμεναι ποίημα, γυναικὸς τῆ Ασσυρίων
lam quæ à principio fuit, haudquaquam βασιλῆος. δοκέει δέ μοι ἡ Στρατονίκη ἐκείνη
eam eſſe quæ nunc eſt, ſed antiquiorem ἔμμεναι, τὴν ὁ πρόγονος ἠράσατο, τὸν ἤλεγξε
illam quidem ſucceſſu temporum colla- τῆ ἐνεοῦ διανοίη. ὡς γὰρ μιν ἡ συμφορὴ κα-
pſam eſſe, hanc autem quę nunc eſt, Stra- τέλαβε, ἀμηχανέων τῷ κακῷ, αἰσχρῷ δο-
tonices opus eſſe, vxoris regis Aſſyriorũ. κέοντι, κατ' ἡσυχίην εἶχεν. ἔκειτο δὲ ἀλ-
Videtur autem mihi Stratonice illa eſſe, λέων οὐδέν· καὶ οἱ ἥτε χροιὴ πάμπαν ἐξέπιπτε,
quæ à priuigno amata fuit, cuius amo-
rem medici induſtria deprehendit. Poſt-
quam enim ipſum ægritudo hæc inuaſe-
rat, dubius animi, propterea quòd illi ma-
lum hoc turpe videretur, ſilentio rem premens, morbo decumbebat. Iacebat autem
nullo quidem certo dolore affectus, veruntamen & color eius omnino immutabatur,

Quo nomine & imaguncula vocantur apud Græcos, qua fidiculis tracta vel ſaltant, vel alios motus referunt. Vide Valer. lib. 5. ca. 7.

καὶ τὸ σῶμα δι' ἡμέρης ἐμαράινετο. ὁ δὲ ἰη-
τρὸς, ὡς εἶδέ μιν ἐς οὐδὲν ἐμφανὲς ἁρρωστέον-
τα, ἔγνω τὴν νοῦσον ἔρωτα ἔμμηνα. ἔρωτος
δὲ ἀφανέος πολλὰ σημήια, ὀφθαλμοί τε
ἀσθενέες, καὶ φωνὴ, καὶ χροιὴ, καὶ δάκρυα.
μαθὼν δὲ ταῦτα, ἐποίεε, χειρὶ μὲν τῇ δεξιῇ
ἔχε τὸν νεηνίσκου τὴν καρδίην. ἐπάλεε δὲ
τοὺς ἀεὶ τὴν οἰκίην πρώτους· ὁ δὲ, τῷ μὲν
ἄλλων ἐσιόντων πρώτων, ἐν ἠρεμίῃ μεγάλῃ
ἦεν· ὡς δὲ ἡ μήτηρ ἀπίκετο, τὴν τε χροιὴν
ἠλλάξατο, καὶ ἱδρῶτι ἄρξατο, καὶ θόρυ
ἔχετο, καὶ ἡ καρδίη ἀνεπάλλετο. τὰ δὲ γι-
γνόμενα, ἐμφανέα τῷ ἰητρῷ τὸν ἔρωτα ἐ-
ποίεε, καὶ μιν ὧδε ἰήσατο. καλέσας τὸν νεη-
νίσκου τὸν πατέρα, κάρτα ὀρρωδέοντα, λέγει
ἡ νοῦσος, ἔφη, τὴν ὁ παῖς ὃ δὲ ἁρρωστέει, ἡ
νοῦσός ἐστι, ἀλλὰ ἀδικίη· ὃ δὲ γάρτοι ἀλ-
γέει μὲν οὐδὲν, ἔρως δέ μιν καὶ φρενοβλα-
βείη ἔχει. ὑπερθυμέεται δὲ, τῷ οὐδαμῇ τεύ-
ξεται, φιλέων γυναῖκα ἐμὴν, τὴν ἐγὼ
οὔτι μετήσομαι. ὁ μὲν ὢν τοιάδε σοφίῃ ἐψεύ-
δετο, ὁ δὲ αὐτίκα ἐλίαστο, ὡς τε σο-
φίης, καὶ ἰητρικῆς, μή μοι παῖδα ὀλέσῃς.
οὐ γάρ ἐθέλων τοῦτῳ συμφορῇ ἔχεται, ἀλ-
λά οἱ ἡ νοῦσος ἀέκοντι. τῷ σὺ μηδαμᾷ
ζηλοτυπέων, πένθος ἔγχρε πάσῃ βασιλείῃ,
μηδὲ ἰητρὸς εἶναι, φόνον ὡς ξενέῃς ἰητρικῇ.
ὁ μὲν ὧδε ἀγνὼς ἐὼν, ἐδέετο, ὁ δέ μιν αὖ-
θις ἀμείβετο, Ἀνόσια κερτόμεις, γάμον ἐμὸν
ἀπαγορεύμενος, ἠδὲ ἰητρὸν ἄνδρα βιώμενος.
σὺ δὲ, κῶς αὖ αὐτὸς ἔφηξας, εἴ τοι σὴν γυ-
ναῖκα ἐπόθεε ἐμεῦ πάρος δεόμενος; ὁ δὲ
ὡς τὰ δὲ ἔλεγε, ὡς οὐδὲ αὐτὸς ἂν κοτε
γυναικὸς ἐφείσαιτο, οὐδὲ παιδὶ σωτηρίης
ἐφθόνεε, εἰ καὶ τοι μητρυιῆς ἐπεθύμεε· οὐ γὰρ
ὁμοίως συμφορὴ, ὦ ἔμμηνα, γαμετὴν, ἢ
παῖδα ὀλέσαι. ὡς δὲ τάδε ὁ ἰητρὸς ἤκουσε, Τί
τοι, ἔφη, ἐμὲ λίαστα; καὶ γάρ τοι σὴν γυ-
ναῖκα ποθέω· τὰ δὲ ἔλεγον ἐγὼ, πρώτα ἔην
ψεύδεα. πείθεται μὲν τοῦτοισι, καὶ τῷ μὲν
παιδὶ, λείπει καὶ γυναῖκα καὶ βασιλήιον.
αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώρην ἀπίκε-
το, καὶ πόλιν ὅσην τὴν Εὐφράτῃ ἐπώνυμον ἑωυ-
τοῦ ἐποιήσατο, ἔνθα οἱ καὶ ἡ τελευτὴ ἐγένετο.

A & corpus in dies marcescebat. Medicus autem vt ipsum aspexit, nullum manifestum morbi indicium præ se ferentem, amorem esse morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia sunt: oculi videlicet languentes, & vox, & color, & lacrymæ. Quæ omnia cùm ille in hoc animaduertisset, huiusmodi quædam facit. Manu quidem dextera adolescentuli cor tenebat: eos verò qui in domo erant, omnes intrò in cubiculũ vbi ille decumbebat, vocabat. Ille igitur cæteris quidẽ ingredientibus omnibus cum summa quiete iacebat: at vbi nouerca aduenie-
B bat, tum demum & colorem mutare, & sudorem emittere incipiebat, tremoréq; corripiebatur, & ei cor subsultabat. Quæ cùm ita fierent, manifesta amoris indicia medico præbebãt. Ac ipsum hoc pacto sanitati restituit. Aduocato adolescentis patre, qui admodum tum filij causſa solicitus erat, Hic morbus, inquit, haudquaquam morbus est, sed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, sed amor ipsum & vecordia tenẽt. Expetit autem ea quæ illi haudquaquam assequi licet. Vxorem enim meam amat,
C quam ego minimè dimissurus sum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem cõtinuò precari cœpit: Per prudentiã ego te tuam, pérque ipsam medicinam obtestor, ne mihi perditum eas filium. Non enim sua sponte hoc malo tenetur, sed morbus illi inuito hic accidit: quare tu nequaquam æmulando velis luctum toti regno conciliare: néve, medicus cùm sis, hanc homicidij notam inurere medicinæ. Atq; hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem
D respondens ei rursum, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico vim faciens. Tu verò quonam pacto ipse affectus esses si quis vxoris tuæ desiderio teneretur, quãdo nunc ista à me postulas? Tum ille ad hæc respondit, quòd neque ipse vxori vnquam parsurus fuisset, neque filio salutem inuideret, etiamsi nouercæ desiderio teneretur: neque enim parem iacturam esse, vxorem, ac filiũ amittere. Quæ cùm medicus audisset, Quid igitur me, inquit, obtestaris? Etenim tuæ illæ vxoris desiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam, omnia falsa fuêre. Adducitur itaque hisce pater, ac filio quidem & vxorem relinquit, & regnum: ipse verò in terram Babyloniam abiit, & ciuitatem supra Euphratem, cognominem ipsi, condidit, vbi & mortem postea obiit.

Atque hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit,& curauit. Stratonice verò hæc, cùm adhuc priori marito cohabitaret,somnium tale vidit: Visa est ei Iuno iubere ædem illam in Sacra ciuitate extruere sibi,&,si minùs pareret, multa maláque ipsi cõminari. Illa verò principiò quidem nullam somnij huius rationem habuit: postea autẽ vt ipsam grauis morbus corripuit,& viro visionem exposuit,& Iunonem placare cœpit,ędémque se illã conditurã esse promisit. Ac statim vbi cõualuit,maritus ipsam in Sacram ciuitatẽ misit,cum ipsa autem vnà & pecunias,& exercitum magnum,partim ędificandi caussa, partim etiã securitatis gratia. Vocato autẽ quopiam ex amicis, homine adolescẽte admodum formoso, cui nomẽ erat Combabo: Ego te,inquit,Cõbabe, vtpote probum, ex omnibus amicis diligo maximè, & cùm ob prudentiã tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præstitisti, laudo in primis. In præsentia autem opus mihi est magna fide: quare te volo cum vxore mea hinc profectum,& ædificium absoluere mihi, & sacra peragere, & exercitui præesse. Cæterùm vbi reuersus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus statim precari cœpit, multis obtestans Regem,ne se mitteret,néve sibi crederet pecuniam multo suis facultatibus maiorem: deinde & vxorẽ, & opus sacrum. Cæterùm illud formidabat, nequando progressu temporis zelotypia erga Stratonicen ipsi pareretur, vt quam solus inde abducturus erat. Cæterùm vbi illum haudquaquam permouit, supplicare iterum cœpit,quò sibi spatium septem dierum permitteret, ac deinde vbi ea perfeciſſet quibus maximè opus haberet, ablegaret. Quod cùm facilè impetrasset, domum suam abit, & procidens in terram, huiuscemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miserum, quò mihi hac fide? quò mihi autem via ista, quam nunc postremùm aspiciam? Adolescens equidem ego, & cum muliere formosa proficiscar? Hæc mihi magna verò calamitas erit, nisi omnem mali caussam à me amoueam. Quare necesse est magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc subleuet ac curet. Hæc ita effatus,seipsum inutilem ac mãcum reddidit,amputatisq; virilibus, in angustum quoddã vasculum ea inclusit,myrrha pariter & melle aliisq; odoramẽtis additis.

A ὧδε μὲν ὁ ἰηζὺς ἔρωτα ἔγνω τε καὶ ἰήσατο. Λίδε δὴ ὧν ἡ Στρατονίκη ἐπὶ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀνδρὶ συνοικέουσα, ὄναρ τοιόνδε ἐδήσατο, ὡς μὲν ἡ Ηρη ἐκέλευε ἱερὸν οἱ τὸν ἐν τῇ ἱρῇ πόλι νηὸν εἰ μὴ ἀπειθέοι, πολλὰ οἱ καὶ κακὰ ἀπείλεε· ἡ δ', τὰ μὲν πρῶτα, οὐδεμίλλῳ ὥρῃ ἐποιέετο· μετὰ δ', ὡς μιν μεγάλη νοῦσος ἔλαβε, τῷ τε ἀνδρὶ τὸν ὄψιν ἀπηγήσατο, καὶ τὸν Ηρίῃ ἱλάσκετο, καὶ ἐπίσην τὸν νηὸν ἐπηγέδεξατο. καὶ αὐτίκα ὑγιέα γυναῖκα, ὁ ἀνὴρ ἐς τὸν ἱρὸν πόλιν ἔπεμπε, σὺν μὲν οἱ, καὶ χρήματα, καὶ
B στρατιὴν πολλήν. τοὺς μὲν, οἰκοδομέειν, τοὺς δ', καὶ τὴν ἀσφαλέος εἵνεκα. καλέσας δέ τινα τῶν ἑωυτῦ φίλων νεηνίην, κάρτα καλὸν, τῷ οὔνομα ἦν Κομβάβος, Ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ Κομβάβε, ἐόντα, φιλέω τε μάλιστα φίλων ἐμῶν, καὶ πάμπαν ἐπαινέω σοφίης τε, καὶ βουλοίης τῆς ἐς ἡμέας, τιμῶ δὴ ἐπιδέξαο. νῦν δέ μοι χρειὼ μεγάλης πίστιος, τῷ σε θέλω γυναικὶ ἐμῇ ἐκκόμιμον, ἔργον τέ μοι ὑπερτελέσαι, καὶ ἱρὰ τελέσαι, καὶ στρατιῆς ὑπερκρατέειν. Οἱ δ' ἀπιόμενόν
C ἐξ ἡμέων τιμὴ μεγάλη ἔσεται. τοσὰ δὲ ὁ Κομβάβος αὐτίκα λίαστο, πολλὰ λιπαρέων μή μιν ἐκπέμπειν, μηδὲ πιστεύειν οἱ τὰ πολλὸν ἑωυτῦ μέζονα χρήματα, καὶ γυναῖκα, καὶ ἔργον ἱερόν. τὰ δ' ὀρρωδέε, μή κοτέ οἱ ζηλοτυπίη χρόνῳ ὑστέρῳ ἐς τὸν Στρατονίκην γένοιτο, τὸν μοῦνος ἀπάξειν ἔμελλε. ὡς δ' οὐδαμᾶ ἐπείθετο, ὁ δ' ἱκεσίης δευτέρης ἅπτεται, δοῦναι οἱ χρόνον ἑπτὰ ἡμερέων· μετὰ δ', ἀποστεῖλαι μιν τελέσαντά τι τῶν μάλιστα ἐδέετο.
D τυχὼν δ' ῥηιδίως, ἐς τὸν ἑωυτῦ οἶκον ἀπικνέεται, καὶ πεσὼν χαμάζε, τοιάδε ὠδύρετο· Ω δείλαιος, τί μοι ταύτης τῆς πίστιος; τί δέ μοι ὁδοῦ, τῆς τέλος ἤδη δέρκομαι; νέος μὲν ἐγὼ, καὶ γυναικὶ καλῇ ἕψομαι. Τὸ δέ μοι μεγάλη συμφορὴ ἔσεται, εἰ μὴ ἔγωγε πᾶσαν αἰτίην κακοῦ ἀποθήσομαι. τῷ με χρεὼ μέγα ἔργον ἀποτελέσαι, τό μοι πᾶσι φόβον ἐνήσεται. τάδε εἰπὼν, ἀτελέα ἑωυτὸν ἐποίεε, καὶ πάντων τὰ αἰδοῖα, ἐς ἀργύριον μικρὸν κατέθετο, σμύρνῃ τε ἅμα, καὶ μέλιτι, καὶ ἄλλοισι θυώμασι,

καὶ ἔπειτα, σφρηγίδι, τῷ ἐφορέε, σημηνάμενος, ὃ πρωΐμα ἵητο. μὴ ὄ, ὡς μὲν ὁδοιπορέων ἐδόκεε, ἀπικόμενος ἐς τὸν βασιλῆα, πολλῶν παρεόντων, δίδοῖ τε ἅμα ὃ ἀγγήιον, καὶ λέγει ὧδε· Ω δέσποτα, τό δέ μοι μέγα κειμήλιον ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἀπεκέαλο, ὃ ἐγὼ κάρτα ἐπόθεον. νῦν ὄ, ἐπεὶ μεγάλῳ ὁδὸν ἔρχομαι, τῷδέ σοι τόδε θήσομαι· σὺ δέ μοι ἀσφαλέως ἔχειν. τόδε γάρ μοι χρυσοῦ βέλτερον, τόδε μοι ψυχῆς ἐμῆς ἀντάξιον. ὅτ' ἂν ὄ ἀπίκωμαι, σῶον αὖτις ἀποίσομαι. ὁ μὲν δὴ ξεῖνος, ἑτέρῃ σφρηγίδι ἐσημήνετο, καὶ τοῖσι ταμίῃσι Φρυγερέην ἐνετείλατο. Κομβάβος μὲν ὦν, ὃ ἀπὸ τῆσδε ἀσφαλέα ὁδὸν ἰοῦσε. ἀπικόμενοι δ' ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν, ἀπωυδὴν τὸν νηὸν οἰκοδόμεον. καὶ σφισι τρία ἔτεα ἐν τῷ ἔργῳ ἐξεγένετο· ἐν τοῖσι ἀπέβαινε τὰ περ ὁ Κομβάβος ὀρρώδεε. ἡ γὰρ Στρατονίκη χρόνον ὁπὶ πολλὸν συνοῦσα μιν, πρόθεν ἄρχετο. μετὰ δὲ οἱ καὶ κάρτα ἐπεμήνατο. καὶ λέγουσι οἱ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι τῇ Ἥρῃ τουτέων αἰτίην ἐθελουσέην γενέσθαι, Κομβάβον ἐόντα, καλὸν μὲν ἄνδρα· Στρατονίκῃ δὲ πᾶσαν ἔμμεναι, ὅτι οὐ ῥηιδίως τὸν νηὸν ἀπέτεμε. ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐσωφρόνεε, χρόνῳ δὲ νοῦσον ἔκρυπτε· ὡς δὲ οἱ ὃ κακὸν μέζον ἢ συχῆς ἐγένετο, ἐς ἐμφανὲς ἐτύγχανε, κλαιέσκέ τε δι' ἡμέρης, καὶ Κομβάβον ἀνεκαλέετο, καὶ οἱ πάντα Κομβάβος ἦν. τέλος δὲ, ἀμηχανέουσα τῇ συμφορῇ, θώρηκτα ἱκεσίην ἐδίζετο. ἄλλῳ μὲν ὦν τὸν ἔρωτα ὁμολογέειν ἐφυλάσσετο, αὐτὴ δὲ ὑπαχθρέειν ἠδέετο. ὑπνοέει ὦν τοιάδε· οἴνῳ ἐωυτὴν μεθύσασα, ἐς λόγους οἱ ἐλθεῖν· ἅμα δὲ οἴνῳ ἐσιόντι, παῤῥησίη τε ἐσέρχεται, καὶ ἡ ἀποτυχίη οὐ κάρτα αἰσχρὴ, ἀλλὰ τῶν ὑπνωμένων ἕκαστα ἐς ἀγνοίην ἀναχωρέει. ὡς δὲ οἱ ἐδόκεε, καὶ ἐποίεε ταῦτα. καὶ ἐπεὶ ἐν δείπνου ἐγένοντο, ἀπικνεομένη ἐς τὰ οἰκήια, ἐν τοῖσι Κομβάβος αὐλίζετο, λίαστό τε, καὶ γονάων ἅπτετο, καὶ τὸν ἔρωτα ὡμολόγεε.

A Deinde vbi & annulo quem gestare solebat, obsignasset illud, vulnus curabat. Postea verò cùm ipsi iam tempus videretur vt proficisceretur, ad regem veniens, multis aliis præsentibus dat illi pariter & vasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego vasculum, domine, inter pretiosissima domi repositum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeò iter ingredior, apud te deponam. Tu verò fac vt tutum ac custoditum mihi præstes: nam hoc auro potius mihi est, eodémque pretio cum anima ipsum æstimo: vt postquam rediero, saluum & incolumẽ ite-
B rum recipiam. Ille verò acceptum altero quoque annulo obsignauit, & quæstoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Cæterùm cùm iam ad Sacram ciuitatem veniissent, ædem summa cura extruxerunt: atque ipsis dum in opere sunt, anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Combabus tantopere metuerat, euenêre. Nam Stratonice, postquam ille multo iam tempore cum ea conuersaretur, amare illum cœpit, mox etiam grauiter in illum ex amore in-
C saniit. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei causſam extitisse: ac Combabum quidem vt bonum virum haudquaquam latuisse: Stratonicen autem vltam esse, eo quòd non statim ac facilè ædem illam promisisset. Porrò illa principio quidem modestè ac temperanter se gerebat, morbúmque celabat: postea verò vbi malum illi hoc in maius quàm vt tegi silentio posset, accreuit, manifestè adeò conficiebatur, flebátque continuè, ac Combabum vocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Postremò autem cùm inopia consilij nullum huic malo remedium inue-
D niret, honestam atque idoneam compellandi illius viam quærere cœpit. Proinde cùm alteri quidem vlli amorem fateri abhorreret, ipsa autem aggredi illum coràm verecundia prohiberetur, huiusce modi quædam animo cogitare cœpit, vt postquam videlicet vino sese inebriasset, in colloquium cum illo veniret. Pariter autem cum vino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non impetrasse quod postularis, non ita magnus pudor est, sed eorum quæ aguntur, singula in obliuionem retro abeunt. Postquam igitur apud se ista constituerat, faciebat quoque: & cùm cœna peracta discessissent, ad ædes in quibus Combabus diuertebatur, veniens, obtestabatúrq; illum, & genua eius prehẽsabat, & amorem fatebatur.

Ille autem orationẽ eius ægrè ac difficulter admittebat, ipſúmque opus detrectabat, denique & ebrietatem illi exprobrabat. At verò cùm illa neſcio quod magnũ malum in ſe ipſam facturam eſſe ſe minitaretur, adductus metu, totã illi rem manifeſtã fecit, & quicquid à ſe ipſe paſſus eſſet, enarrauit, ipſúmq; opus in lucẽ protulit. Videns igitur Stratonice ea quæ nunquam futura putaret, à furore quidẽ illo in præſens ita deſtitit, amoris autem haudquaquam oblita eſt, ſed per omnia cõuerſando illi, hanc quaſi quãdam conſolationem amoris, cuius effectum conſequi nequiuerat, quærebat. Eſt autem amor hic in Sacra ciuitate, & etiam nunc durat, vt Gallos quidẽ concupiſcant mulieres, & viciſſim Galli in mulieres depereant, neque tamen quiſquam zelotypia ſiue æmulatione aliquà cõmoueatur, ſed ipſis res hęc in primis ſacra cenſetur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicẽ ita geſta, regem haudquaquam latuere, ſed complures venientes, accuſabant illos, & quæ facta eſſent, commemorabãt. Quocirca dolore accẽſus, ab opere quanquam adhuc imperfecto Combabum reuocauit. Alij autem ſermonem quendam neutiquam verum recenſent, quòd videlicet Stratonice poſtquam ea conſequi quæ expetiuerat, non potuiſſet, ipſa ad virum ſcribens, Combabum vltro accuſarit, tanquam qui ad ſtuprum ipſam ſolicitaſſet. Et quod Græci de Sthenebœa dicunt, & de Phædra Cretenſi, hoc idem & Aſſyrij de Stratonice conſitentur. Ego quidem igitur neque Sthenebœam credo neque Phædram talia perpetraſſe, ſi modò Hippolytum Phædra verè amauit: ſed hæc in medio, ita vt ſunt, relinquamus. Cæterùm vbi nuncius in Sacram ciuitatem peruenit, Combabus & cauſſam reuocationis agnouit, & animo fidente ad regem abiit: nam illi defenſio domi relicta erat. Ac venientem ipſum continuò rex comprehendi iuſſit, & in cuſtodia tenuit. Poſtea autem præſentibus amicis, qui tum quoque vnà adfuerant quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accuſare cœpit, adulteriúmque & intemperantiam vitæ obiecit. Admodum autem grauiter commotus, & fidem inuocabat, & amicitiam, dicens tripliciter Combabum iniuriam feciſſe, vt qui & adulterium commiſiſſet, & fidem frẽgiſſet, & in deam impius fuiſſet, in cuius opere huiuſcemodi perpetraſſet. Multi autẽ adſtantes coarguebãt ipſum, quòd videlicet manifeſtè vidiſſent ipſos mutuò cõgredientes.

A ὁ δὲ τὸν τε λόγον ἀπηνέως ἀπεδέκετο, καὶ τὸ ἔργον αἰσχύνετο, καὶ οἱ τὴν μέθην ἐνεκάλεε. ἀπειλούσης δὲ μεγά τι κακὸν ἑαυτῇ ἐργάσασθαι, δείσας, πρῶτα οἱ λόγον ἔδωκε, καὶ πᾶσαν τὴν ἑωυτοῦ πάθην ἀπηγήσατο, καὶ τὸ ἔργον ἐς ἐμφανὲς ἐνήνεικε. ἰδοῦσα δὲ ἡ Στρατονίκη, τὰ ὕποτε ἔλπετο, μανίης μὲν ὕπω ἐκείνης ἔρχετο, ἔρωτος δὲ ὐδαμῶς ἐλήθετο, ἀλλὰ πρῶτα οἱ σωεῦσα, ταύτην τῶδε μηχανὴν ἐποιέετο ἐρώτος ἀφορήτου. ἔστι ὁ ἔρως οὗτος ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ, καὶ ἔτι νῦν γίνεται, γυναῖκες Γάλλων ὀπιπτευόμεσι, καὶ γυναιξὶ Γάλλοι ὀπιμαίνονται,

B ζηλοτυπέῃ δὲ οὐδεὶς, ἀλλά σφισι τὸ χρῆμα κάρτα ἱρὸν νομίζεται. πάσῃ δ' ὧν ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ, ἀμφὶ τὴν Στρατονίκην, ὐδαμᾶ τὸν βασιλῆα λέληθε, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπικνεόμενοι κατηγόρεον, καὶ τὰ γινόμενα ἀπηγέοντο· ὅτι τοῖσι παρεοῦσι, ἐξ ἀτελέος τοῦ ἔργου Κομβάβου μετεκάλεε. ἄλλοι δὲ λέγουσι λόγον ὅτι ἀληθέα, τὴν Στρατονίκην, ὅτευ ἀπέτυχε τὸν ἐδέετο, αὐτὴν γράψασθαι ἐς τὸν αὐτὸν, τοῦ Κομβάβου κατηγορέειν, πείρην οἱ ὀπικαλέσασθαι. καὶ δὴ Ἕλληνες Σθενεβοίης πέρι

C λέγουσι, καὶ Φαίδρης τῆς Κνωσίης, ταὐτὰ καὶ Ἀσσύριοι ἐς Στρατονίκην μυθολογέουσι. ἐγὼ μὲν ὦν οὐδὲ Σθενεβοίῃ πείθομαι, οὐδὲ Φαίδρῃ, οἵα δὲ ὀπιτελέσαι, εἰ τὸν Ἱππόλυτον ἀπρεπέως ἐπόθεε Φαίδρη. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐχέτω ὅκως ἐν ἐβούλετο. ὡς δὲ ἡ ἀγγελίη ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν ἀπίκετο, ἔγνω τε ὁ Κομβάβος τὴν αἰτίην, θαρσέων τε ἦλθε, ὅτι οἱ ἡ ἀπολογίη οἵκοι ἐλίπετο. καὶ μιν ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς αὐτίκα μὲν ἔδησέ τε καὶ ἐν φρουρῇ ἔσχε. μετὰ δὲ πρεόντων οἱ τῶν φίλων, οἳ καὶ τότε πεμπομένῳ τῷ Κομβάβῳ παρῆσαν, τὸν μαχαιρὸν ἐς μέσον, κατηγορέειν ἄρχετο, καὶ οἱ μοιχήν τε, καὶ ἀκολασίην τοῦ βίου ὠνείδιζε· κάρτα δὲ δυνοπαθέων, πίστιν τε καὶ φιλίην αἰνεκαλέετο, λέγων τελευτὰ Κομβάβου ἀδικέειν, μοιχόν τε ἐόντα, καὶ ἐς πίστιν ὑβρίσαντα, καὶ ἐς θεὸν ἀσεβέοντα, τῆς ἐν τῷ ἔργῳ τοιάδε ἐπρήξε. πολλοὶ δὲ παρεστεῶτες, ἤλεγχον, ὅτι ἀναφανδὸν σφέας ἀλλήλοισι συνεόντας εἶδον.

πᾶσι δὲ τέλος ἐδόκει αὐτίκα θνήσκειν Κομβάβον, θανάτου ἄξια ἐργασμένον. ὁ δὲ τέως μὲν ἐσήκει, λέγων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐς τὸν φόνον ἦγετο, φθέγξατό τε, καὶ ὃ χειμήλιον ἦττε, λέγων, ὡς αἰσχρὸν μὲν οὐκ ὄκνος οὐδὲ γάμων εἵνεκα, ἀλλὰ σκείνων ὀπτυμένων, τὰ οἱ ἀπίων προεθήκατο. τοῦς τά δὲ ὁ βασιλεὺς καλέσας τὸν ταμίην, σκέλλε σφίσι τὰ οἱ φορυρέην ἔδωκε. ὡς δὲ ἔνεικε, λύσας τὴν σφρηγῖδα ὁ Κομβάβος, τά τε σκεύεα ἐπέδειξε, καὶ ἑωυτὸν ὁποῖα ἐπεπόνθεε· ἔλεξέ τε, Ω βασιλεῦ, τὰ δέ τοι ἐγὼ ὀρρωδέων, ὅτε μὲ τοῦτον ὁδὸν ἔπεμπες, ἀέκων ἤιον. καὶ ἐπεί με ἀναγκαίη μεγάλη ἐκ σέο κατέλαβε, τοιάδε ἐπετέλεσα, ἐσθλὰ μὲν ἐς δεσπότεα, ἐμοὶ δ' οὐκ εὐτυχέα. τοιόσδε μέντοι ἐών, ἀνδρὸς ἐπ' ἀδικίῃ ἐγκαλέομαι. ὁ δὲ τοῦς τάδε θαμβώσας, ἀπεβάλετό τε μιν, καὶ δακρύων, ἅμα ἔλεγε, Ω Κομβάβε, τί μέγα κακὸν εἰργάσαο; τί δὲ σεωυτὸν οὕτω ἀεικέλιον ἔργον μούνων ἀνδρῶν ἔφηνας; τὰ δ' πάμπαν ἐπαινέω, ὦ ἄθλιε, ὅς τοιάδε ἔτλης, οἷα μήτε σὲ παθεῖν, μήτε ἐμὲ ἰδέσθαι ὤφελε· οὐ γάρ μοι τοιούτης ἀπολογίης ἔδεε. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων τοιάδε ἤθελε, τοῦτο μέν σοι τίσις ἐξ ἡμέων ἔσεται, αὐτέων συκοφαντέων ὁ θάνατος, μετὰ δὲ μεγάλα δωρεὴ ἀπίξεται, χρυσός τε πολλὸς, καὶ ἄργυρος ἄπλετος, ἐσθῆτες Ασσύριαι, καὶ ἵπποι βασιλήιοι· ἀπίξεαι δὲ πρὸς ἡμέας δὺς ἐσαγγελέος, οὐδέ τις ἀποστρέψει σε ἡμετέρης ὄψιος, οὐδ' ἐγὼ γυναικὶ ἅμα συνάξομαι. τὰ δὲ εἶπέ τε ἅμα, καὶ ἐποίεε· καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἐς φόνον ἤγοντο. τῷ δὲ τὰ δῶρα ἐδέδοτο, καὶ ἡ φιλίη μείζων ἐγεγόνεε. ἔδοξε δὲ οὐδενὶ ἔτι Ασσυρίων Κομβάβῳ σοφίῃ καὶ δαιμονίῃ εἴκελος. μετὰ δὲ, αἰτησάμενος ἐκτελέσαι τὰ λείποντα τῷ νηῷ (ἀτελέα γάρ μιν ἀπολέλοιπε) αὖθις ἐπέμπετο, καὶ τόν τε νηὸν ἐξετέλεσε, καὶ ὃ λοιπὸν, αὖτις ἦλθε. ἔδοκε δὲ οἱ ὁ βασιλεὺς ἀρετῆς τε καὶ εὐεργεσίης εἵνεκα, ἐν τῷ ἱρῷ ἑστάναι χάλκεον· καὶ ἔστη ἐς τιμὴν ἐν τῷ ἱρῷ Κομβάβος χάλκεος,

A Omnibus itaque postremò videbatur quamprimũ morte afficiẽdus esse Combabus, vt qui capitalia peregisset. Ille verò hactenus quidẽ stabat nihil dicens: postquam autẽ ad supplicium & cædem iam ducebatur, tum demũ loqui cœpit, & depositũ vasculum repoposcit, illud addẽs, Quòd nõ contumelię aut nuptiarũ caussa interficeret ipsum rex, sed quòd ea quę abiens apud illum deposuisset, hoc pacto retinere cuperet. Ad hęc igitur rex, vocato quæstore, iussit afferre ea quæ custodienda ei tradidisset. Ille vbi attulit, resignato Combabus sigillo, ea quæ incluſa fuerant, commonstrauit, & quæ ipse passus esset, exposuit, atque ita dixit: Nimirum ista, ô rex, veritus ego quando me primùm ad hoc iter suscipiendum mittebas, inultus ibam: ac postquam magna necessitate à te compulsus fui, talia peregi, vtilia quidem domino, mihi verò non ita felicia ac bona. At verò talis cùm sim, tamen contumeliæ in virum coniugem accusor. Ille autem ad hæc stupefactus, amplexatus pariter ipsum est, & dixit: O Combabe, cur magnum hoc malum perpetrasti? cur autem teipsum indigno adeò facinore solus virorum deformasti? Non ita prorsum laudo hæc, ô infelix, qui talia quidem sustinuisti, qualia vtinam neque te pati, neque me aspicere vnquam contigisset. Neque enim ista apologia mihi opus erat. Veruntamen quando deus quispiam hæc ita voluit, principiò quidem tibi vltio à nobis erit, mors videlicet ipsorum sycophantarum: postea autem maxima dona tibi venient, aurúmque multum, & argentum immensum, & vestes Assyriæ, & equi regij. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quisquam à nostro cõspectu prohibebit, ne si cum vxore quidem vnà cõcumbam. Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò ad supplicium & cædem ducebantur, huic autem dona dabantur, amicitiáque hæc maxima conciliata fuit. Videbatur autem nullus Assyriorum ampliùs Combabo neque sapientia neque felicitate similis esse. Postea verò cùm postulasset vt sibi liceret ędem, quantum eius reliquum erat, absoluere, imperfectam enim ipsam reliquerat, rursum mittebatur: ac ædem quidem ille absoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, virtutis pariter & beneficentiæ causa, vt æreus in templo statueretur. Stat itaque præmij & honoris caussa in templo Combabus æreus,

Hermoclis Rhodij opus, forma quidem mulieri similis, vestitum autem virilem gerens. Ferũtur autem & amici illius, ij qui maximè erga ipsum beneuolentia affecti fuêre, in solatium eius quod passus ille fuit, eiusdem affectionis societatem vltro sibi elegisse. Nam & seipsos castrarunt, & eandem cum illo viuendi consuetudinem tenuerunt. Alij autem inter sermones sacros de hoc facto ita tradũt, dicentes, quòd Iuno quum amaret Combabum, multis castrandi cupiditatem in mentem immiserit, ne videlicet solus ille ob virilitatem amissam lugeret. Cęterùm consuetudo illa postquam semel cœpit, etiam nunc manet, & multi quotannis in templo hoc castrantur & emasculantur, siue Combabum hoc pacto consolantes, siue etiam Iunoni gratificantes. Castrantur autem illi, vestitum verò virilem ampliùs non habent, sed & muliebria indumenta gerunt, operáque mulierum perficiunt. Cæterùm vt ego audiui, refertur & huius rei causa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidisse traditur. Peregrina quædam mulier ad solennem conuentum veniens, cùm vidisset & corpore formosum esse, & vestem præterea virilem habere illum, magno eius amore capta est. Postea autem vbi cognouit euiratũ atque inutilem esse, sibi ipsi mortem consciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ ad Venerem pertinẽt, infeliciter illi cederent, vestem muliebrem induit, ne qua mulier posthac eodem modo deciperetur. Et hæc causa est cur Galli veste muliebri vtuntur. Ac de Combabo quidem tantum mihi dictum sit. De Gallis autem iterum in sequentibus mentionem faciam, puta de castratione ipsorum, quo pacto execentur, & de sepultura, quali sepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediantur. Priùs autem animus mihi est & de positu ædis dicere, & de magnitudine. Atque igitur dicam. Locus quidem ipse in quo templum consecratum est, modicus quidam collis est. Iacet autem in media quasi ciuitate, cingitúrque muro duplici, quorum alter quidem vetustus est, alter autem non ita multo ante nostram ætatem factus. Vestibula verò templi versus Aquilonem ventum seorsim directa sunt, altitudine centum propè passuum. In his & Priapi stant, quos Dionysius dedicauit, trecẽtorum etiã isti circiter passuum. In horum vnum vir quispiam singulis annis bis ascẽdit,

A Ερμοκλέους τῦ Ροδίυ ποίημα, μορφὴν μὲν ὁκοίη γυνὴ, ἐσθῆτα δ' ἀνδρήϊον ἔχει. λέγεται δὲ τῶν φίλων τοὺς μάλιστα οἱ δυνοέοντας, ἐς παραμυθίην τῦ πάθεος, κοινωνίην ἑλέσθαι τῆς συμφορῆς. ἑτέμον γὰρ ἑωυτοὺς, καὶ διαιτᾶν τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ διαιτέοντο. ἄλλοι δ' ἱερολογέοισι ὅτι τῷ πρήγματι, λέγοντες, ὡς ἡ Ηρη Φιλέουσα Κομβάβον, πολλοῖσι τὸν θυμὸν ὅτι νόον ἔβαλλε, ὅκως μὴ μοῦνος ὅτι τῇ ἀνανδρηίῃ λυπέοιτο. ὃ δ' ἔθος τῦτο ὅπῃ ἄπαξ ἐγένετο, ἔτι νῦν μένει, καὶ πολλοὶ ἑκάστου ἔτεος ἐν τῷ ἱρῷ τάμνονται, καὶ B θηλιόωνται, εἴτε Κομβάβον παραμυθεόμενοι, εἴτε καὶ Ηρῃ χαριζόμενοι. τάμνονται δ' ὧν, ἐσθῆτα δ' οὐδὲ ὁκοίην ἔτι ἀνδρηίην ἔχουσι, ἀλλὰ καὶ εἵματα τε γυναικήια φορέουσι, καὶ ἔργα γυναικῦ ὑπιτελέουσι. ὡς δὲ ἐγὼ ἤκουον, δυάκεαται καὶ τουτέων ἐς Κομβάβον ἡ αἰτίη. συνενείχθη γάρ οἱ καὶ τάδε. ξείνη γυνὴ ἐς πανήγυριν ἀπικομένη, ἰδοῦσα καλόν τε ὄντα, καὶ ἐσθῆτα ἔτι ἀνδρήϊον ἔχοντα, ἔρωτι μεγάλῳ ἔσχετο· μὴ δ' ἐπιστᾶσα ἀτελέα ἐόντα, ἑωυτὴν διέφθειρε. ὅπῃ τοῖσι C Κομβάβου ἀνθρώποισιν ὅτι οἱ ἀτυχέος τὰ ἐς Αφροδίτην ἔχει, ἐσθῆτα γυναικήϊον ἐνέδησατο, ὅκως μηκέτι ἑτέρη γυνὴ ἴσα ἐξαπατέοιτο. ἥδε αἰτίη Γάλλοισι στολῆς θηλείης. Κομβάβῳ μὲν οἱ πέρι τοσάδε εἰρήσθω. Γάλλων δ' αὖτις ἐγὼ λόγῳ ὑστέρῳ μεμνήσομαι, τομῆς τε αὐτέων, ὅκως τάμνονται, καὶ ταφῆς, ὁκοίῃ θάπτονται, καὶ ὅτευ εἵνεκα ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἐσέρχονται. πρότερον δέ μοι θυμὸς εἰπεῖν θέσιός τε πέρι τῦ νηῦ, καὶ μεγάθεος, καὶ δῆτα ἐρέω. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ἐν τῷ δὲ ἱρὸν ἵδρυται, λόφος ὀλίγος ἐστὶ, κέαται δὲ κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλιος· καὶ οἱ τείχεα διὰ D πολλοῦ ἔχεται· τῶν δὲ τειχέων τὸ μὲν ἀρχαῖόν ἐστι, τὸ δὲ ὑπὲρ πολλῶν ἡμέων πρεσβύτερον. τὰ δὲ προπύλαια τῦ ἱροῦ, ἐς ἄνεμον Βορέην ἀποκέκριται, μέγαθος ὅσον τε ἑκατὸν ὀργυιέων. ἐν τούτοισι τοῖσι προπυλαίοισι καὶ οἱ φαλλοὶ ἑστᾶσι, τοὺς Διόνυσος ἵδρυσατο, ἡλικίην καὶ οὗτοι τεσσερακοσίων ὀργυιέων. ἐς τουτέων τὸν ἕνα φαλλὸν ἀνὴρ ἑκάστου ἔτεος δὶς ἀναβαίνει,

οἰκέῃ

οἰκεῖ τε ὁ ἄκρῳ τῷ φαλλῷ χρόνον ἐπὶ τὰ ἡμερέων. αἰτίη δ' οἱ τῆς ἀναόδου ἥδε λέγεται· οἱ μὲν πολλοὶ νομίζουσι ὅτι ὑψοῦ τοῖσι θεοῖσι ὁμιλέει, καὶ ἀγαθὰ πάσῃ Συρίῃ αἰτέει· οἱ δὲ τῶν δυσκολέων ἀγχόθεν ἐπαΐουσι. ἄλλοισι δὲ δοκέει καὶ τάδε Δευκαλίωνος εἵνεκα ποιέεσθαι, σκείνης ξυμφορῆς μνήματα, ὁκότε οἱ ἄνθρωποι ἐς τὰ ὄρεα καὶ ἐς τὰ ὑψηλότατα τῶν δενδρέων ἤϊξαν, ὃ πολὺν ὕδωρ ὀρρωδέοντες. ἐμοὶ μὲν ὦν καὶ τάδε ἀπίθανα δοκέει γε μὲν Διονύσῳ σφέας καὶ τάδε ποιέειν. συμβάλλομαι δὲ τουτέοισι φαλλοὺς, ὅσοι Διονύσῳ ἐγείρουσι· ἐν τοῖσι φαλλοῖσι καὶ ἄνδρας ξυλίνους καθίζουσι· ὅτευ μὲν εἵνεκα, ἐγὼ οὐκ ἐρέω. δοκέει δή ὦν μοι καὶ ὅδε ἐς σκείνου μίμησιν τοῦ ξυλίνου ἀνδρὸς ἀνέρχεσθαι. ἡ δὲ οἱ ἀνόδος, τοιήδε. σφῆ μακρῆ ἑωυτόν τε ἅμα, καὶ τὸν φαλλὸν περιβάλλει· μετὰ δὲ ἐπιβαίνει ξύλων περιφυῶν τῷ φαλλῷ, ὁκόσον ἐς χώρην ἄκρου ποδός· ἀνιὼν δὲ ἅμα ἀναβάλλει τὴν σφῆν ἀμφοτέρωθεν, ὅκως περ ἰὼν ἔχῃσι. εἰ δέ τις τόδε μὲν οὐκ ὄπωπε, ὄπωπε δὲ φοινικοβατέοντας, ἢ ἐν Ἀραβίῃ, ἢ ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ ἄλλοθί κου, οἷόν τε λέγω. ἐπεὰν δὲ ἐς τέλος ἵκηται τῆς ὁδοῦ, σφῆν ἑτέρην ἀφεὶς, τὴν αὐτὸς ἔχει, μακρὴν ταύτην, ἀείρει τῷ οἱ θυμὸς, ξύλα, καὶ εἵματα, καὶ σκεύεα· ἀπὸ τῆς ἕδρης στρωδίων, ὁκοίων καλιήν, ἵζάνει· μίμησιν τὸ χρόνον, τὸν εἶπον ἡμερέων. πολλοὶ δὲ ἀπικνεόμενοι, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, οἱ δὲ χαλκὸν κομίζουσι· εἶτ' ἀφέντες σκεῖνα πρόσθε κείμενα, ἀπιᾶσι, λέγοντες τὰ οὐνόματα ἕκαστος. πρηγορεὺς δὲ ἄλλος, αὐτὰ ἀγγέλλει· ὁ δὲ δεξάμενος τοὔνομα, θυηλίην ἐς ἕκαστον ποιέεται. ἅμα δὲ θύομενος, κροτέει ποίημα χάλκεον, ὃ ἀείδει μέγα ἐς πρηχύ, κινεόμενον, ἄδει δὲ ὀλίγα. ἦν γὰρ μιν ὕπνος ἕλῃ ποτὲ, σκορπίος αἰνὰ ἀναιρεῖ τε, καὶ ἀείκεα ἐργάζεται, καὶ οἱ ἥδε ἡ ζημίη τοῦ ὕπνου ἐπικέαται. τὰ μὲν ὦν ἐς τὸν σκορπίον μυθέονται, ἱρά τε, καὶ θεοπρεπέα. εἰ δὲ ἀτρεκέα ἐστὶ, οὐκ ἔχω ἐρέειν. δοκέει δέ μοι, μέγα ἐς ἀγρυπνίην συμβαλλέσθαι καὶ τὸ φόβητρον ἡ ὀρρωδίη.

habitátque in ſummitate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcēſus autem iſtius cauſſa talis refertur: Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones conferat, & toti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces faciliùs exaudire. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quando homines paſſim in montes & in altiſſimas arborum aſcenderunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur ętiam iſta non ſatis veriſimilia videntur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiam iſta facere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Dionyſio erigunt, in ipſis etiam viros quoſdam ligneos collocant: cuius id autem gratia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaque etiam hic ad imitationem lignei illius viri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena lōga ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quędam ex ipſo Priapo prominentia, ſpatio quantum ad ſummum capiendum pedem ſufficit. Aſcendens autem pariter & catenam vtrinque attollit, hanc perinde vt auriga habenas, moderans. Quod ſi verò quiſpiam iſtud non vidit, vidit autem eos qui palmas conſcendunt, ſiue in Arabia, ſiue in Ægypto, ſiue alio aliquo loco, intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummum peruenit, aliam quandam catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit ſurſum quæcunque libet, ligna videlicet, & veſtes, & vaſa: ex quibus ſedem componens, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manétque ad id tempus dierum quod dixi. Multi autem venientes, aurúmque & argentum, quidam etiam æs afferunt, deinde ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, vnuſquiſque nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidam, ſurſum renunciat. Ille igitur accepto nomine, preces pro vnoquoque facit: precando autem pariter & æreum quoddam tintinabulum pulſat, quod motū, grauiter atque aſperè ſonat. Dormit autem haudquaquam: nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquādo, Scorpius aſcendens excitat ipſum, atque indignè afficit: & hæc illi pœna ſomni propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conuenientia: vtrùm autem vera ſint, dicere non poſſum. Cæterùm quantum mihi videtur, non parum ad vigilantiam conducit & cadendi metus. *Scorpius ſacer.*

Ac de conſcenſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit orientem: forma autem & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificant. Baſis magna protenditur, altitudine duorum paſſuum, ſupra quam ædes poſita eſt. Aſcenſus autem in ipſam lapideus eſt, non ita longus: verùm vbi aſcenderis, admirationem quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuíſque exornata aureis eſt. Intus autem ipſa ædes auro multo reſplendet, & tectum totum aureum eſt. Odorem autem effragrat diuinum quendam, qualis fertur & terræ Arabiæ eſſe. Ac tibi à longè aſcendenti auram aſpirat admodum ſuauem, & ſi rurſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & veſtes tuæ in longum vſque eandem retinent, & tu in perpetuum quaſi quandam memoriam eius tecum referes. Cæterùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra ſe factum habet, in quod & ipſum aſcenſus modicus eſt. Foribus autem exornatum non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus ingredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neque verò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibúſque omnis cura & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimulacra deorum poſita ſunt, Iunonis videlicet, & quem Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, ambóque ſedentes finguntur. Sed Iunonem quidem leones portant, Iupiter autẽ tauris inſidet. Atque adeò & Iouis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatum eſt, & capite, & oculis, & ſedendi habitu: neque ipſum alteri, ne ſi velis quidem, aſſimilare potueris. Iuno autem, ſi propius contempleris, haudquaquam vnius ſpeciei formam præ ſe fert. Nam in vniuerſum quidem, quod verè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quippiam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & tutrim, & cæſtum habet, quo ſolam Venerem cognomento cæleſtem exornant: foris autem & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli valde pretioſi, quorum alij quidem candidi, alij autem cærulei, multi verò etiam rufi. Præterea autem & ſardonyches multi, & hyacinthi & ſmaragdi: quæ omnia afferũt Ægyptij,

Simulacra Iouis & Iunonis.

A φαλλοφατέων μὲν δὴ πέρι τοσαῦτα ἀρκέϲ. ὁ δὲ νηὸς ὁρέϲ μὲν ἐς Ἥλιον αἰώρηται. εἴδοϲ δὲ, καὶ ἐργαϲίλιον ἔϲτι, οἰκίοις νηοῖϲ οἷ Ἰωνίη ποιέουϲι. ἕδρη μεγάλη μὲν ἔχ ὑπὸ τῆϲ μέγαθοϲ ὀργυιέων δυοῖν, ὅπερ τῆϲ ὁ νηὸϲ ἀπίκεται. ἄνοδοϲ ἐϲ αὐτὸν λίθου πεποίηται, ϗ κάρτα μακρή. ἀνελθόντι δὲ θῶυμα μὲν καὶ ὁ προπύλαιοϲ μέγα πρέχεται, θύρηϲί τε ἤσκηται χρυσέοιϲι. ἔνδοθε δὲ ὁ νηὸϲ χρυσοῦ τε πολλοῦ ἀπολάμπεται, ϗ ἡ ὀροφὴ πᾶϲα χρυσέη. ἀπὸζει δὲ αὐτὸ ὀδμὴ ἀμβροσίη, οἵην λέγεται τῆϲ χώρηϲ τῆϲ Ἀραβίηϲ. καί ϲοι τηλόθεν ἰόντι, προσβάλλει πνοιὴ κάρτα ἀγαθή· καὶ ἐπὴν αὖθιϲ ἀπίῃϲ, ϑάλαμόϲ ϲε λείπεται, ἀλλά ϲευ τά τε εἵματα ἐϲ πολλὸν ἔχει τὴν πνοιὴν, καὶ σὺ ἐϲ πάμπαν αὐτῆϲ μνήσεαι. ἔνδοθεν δὲ ὁ νηὸϲ, οὐκ ἁπλόοϲ ἐϲτι, ἀλλὰ ϲὺν αὐτῷ θάλαμοϲ ἄλλοϲ πεποίηται. θύροδοϲ καὶ ἐϲ τοῦτον ὀλίγη· θύρηϲι δὲ οὐκ ἤσκηται, ἀλλ' ἐϲ μύτιον ἅπαϲ ἀναπέπταται. ἐϲ μὲν οὖν τὸν μέγαν νηὸν, πάντεϲ εἰϲέρχονται· ἐϲ δὲ τὸν θάλαμον, οἱ ἱρέεϲ μοῦνοι. ϗ μέντοι πάντεϲ ἱρέεϲ, ἀλλὰ τοὶ μάλιϲτα ἀγχίθεοί τέ εἰϲι, καὶ τοῖϲι πᾶϲα ἐϲ τὸ B ἱρὸν μέλεται θεραπείη. ϲὺν δὲ τῷδε, εἴαται τὰ ἕδεα, ἥτε Ἥρη, καὶ τὸν αὖτοὶ Δία ἐόντα, ἑτέρῳ οὐνόματι κλῄζουϲι. ἄμφω δὲ χρύϲεοί τέ εἰϲι, καὶ ἄμφω ἕζονται. ἀλλὰ τὴν μὲν Ἥρην λέοντεϲ φορέουϲι· ὁ δὲ Ταύρουϲι ἐφέζεται. καὶ δῆτα τοῦ μὲν τοῦ Διὸϲ ἄγαλμα, ἐϲ Δία πάντα ὁρᾷ, καὶ κεφαλὴν, καὶ ὄμματα, καὶ ἕδρην· καὶ μιν οὐδὲ ἐθέλων ἄλλωϲ εἰκάϲαι. ἡ δὲ Ἥρη, ϲχεδόντι τοι πολυφάτη μορφὴν ϲκιαϲτέ. καὶ τὰ μὲν ὄμματα, ἀτρεκέϲ λόγῳ Ἥρη ἐϲτί. ἔχει δέ τι καὶ Ἀθηναίης, ϗ Ἀφροδίτηϲ, καὶ Ϲελήνηϲ, καὶ Ῥέης, ϗ Ἀρτέμιδοϲ, καὶ Νεμέϲιοϲ, καὶ Μοιρέων. χειρὶ μὲν τῇ μὲν C ἑτέρῃ, ϲκῆπτρον ἔχει, τῇ ἑτέρῃ δ' ἄτρακτον. καὶ ὑπὲρ τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνάϲ τε φορέει, ϗ πύργον, καὶ κεϲτὸν, τῷ μειλίχῳ τιμῷ Οὐρανίῃ κοσμέουϲι. ἔκτοθε δ' οἱ χρυϲόϲ τε ἄλλοϲ περιχέαται, ϗ λίθοι κάρτα πολυτελέεϲ. τῶν οἱ μὲν λευκοὶ, οἱ δ' ὑδατώδεεϲ, πολλοὶ δὲ πυῤῥώδεεϲ. ἔτι δὲ ὄνυχεϲ οἱ ϲαρδῶοι πολλοὶ, ϗ ὑάκινθοι, καὶ ϲμάραγδοι, τὰ φέρουϲι Αἰγύπτιοι, D

καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Αἰθίοπες, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ Βαβυλώνιοι. Ὃ δὲ δὴ μέζονος λόγου ἄξιον, τοῦτο ἀπηγήσομαι. λίθον ὅτι τῇ κεφαλῇ Φορέει, λυχνὶς καλέεται, οὔνομα δὲ οἱ, τῷ ἔργου ἡ στιλπνότης, ἀπὸ τούτου ἐστὶ νυκτὶ στέλας πολλὸν ἀπολάμπεται, ἐπὶ δὲ οἱ ἐστὶ ὁ μὲν ἄπας, οὐ ἐπὶ λύχνοισι, φαίνεται. ἐν ἡμέρῃ δὲ, ὁ μὲν φέγγος ἀθενὲς ἰδέλιον ἔχει κάρτα πυρώδεα. καὶ ἄλλο θωυμαστόν ἐστι ἐν τῷ ξοάνῳ. ἢν ἐκτὸς αὐτὸς ἐπορεύῃ, ἐς σὲ ὁρῇ· ἢν μεταβαίνοντι, ὄμμα ἀκολουθέει, καὶ ἢν ἄλλος ἑτέρωθεν ἰσορέῃ, ἴσα καὶ ἐς ἐκεῖνον ἐκτελέει. ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων, ἕστηκε ξόανον ἄλλο χρύσιον, ὑδαμῇ τοῖσι ἄλλοισι ξοάνοισι εἰκελον. ὃ δὲ μορφὴν ἰδίην οὐκ ἔχει, φορέει δὲ τὴν ἄλλων θεῶν εἶδεα. καλέεται δὲ σημήιον καὶ ἐπ' αὐτῷ Ἀσσυρίοισιν. οὐδὲ τι οὔνομα ἴδιον αὐτῷ ἔθεντο, ἀλλ' οὐδὲ γενέσιος αὐτοῦ πέρι καὶ εἴδεος λέγουσι. καί μιν οἱ μὲν ἐς Διόνυσον, ἄλλοι δὲ ἐς Δευκαλίωνα, οἱ δὲ ἐς Σεμίραμιν ἄγουσι. καὶ γὰρ δὴ ὧν ὅτι τῇ κορυφῇ αὐτοῦ, ὑπερῃ χρυσίη ἐφέζηκε. τουνεκα δὴ μυθέονται Σεμίραμις ἐμὲ μῆσαι τόδε σημήιον. ἀποδημέει δὲ δὶς ἑκάστου ἔτεος ἐς θάλασσαν, ἐς κομιδὴν τοῦ εἰπον ὕδατος. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ νηῷ ἐστιόντων, ἐν ἀριστερῇ κέαται προπύλαια μὲν μέγεθος ἠελίου· αὐτοῦ δὲ εἶδος οὐκ ἔνι, μοῦνα γὰρ Ἡελίου καὶ Σελήνης ξόανα ἐστὶ δεικνύουσι. ὅτευ δὲ εἵνεκα ὧδε νομίζουσι, ἐγὼ καὶ τόδε ἔμαθον. λέγουσι τοῖσι μὲν ἄλλοισι θεοῖσι, ὅσιον ἐμὲ μῆσαι ξόανα ποιέεσθαι. ἐν γὰρ σφέων ἐμφανέα πᾶσι τὰ εἴδεα. Ἥλιος δὲ, καὶ Σελήνη, πάμπαν εἰ ἀργέες, καὶ σφέας πᾶσι τε ὁρέουσι. κοίη ἐστὶν αἰτίη ξοανουργίης, τίσι δὲ τὰ πέρι φαινομένοισι; μετὰ δὲ τὸν θέμενον τοῦτον, κέαται ξόανον Ἀπόλλωνος, οὐκ οἷ ἐώλπει ποιέεσθαι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες, Ἀπόλλωνα νέον τε ἥλικα, καὶ πρωθήβην ποιέουσι. μοῦνοι δὲ οὗτοι Ἀπόλλωνος γενήτεω ξόανον δεικνύουσι· καὶ τὰ δὲ ποιέοντες, ἑωυτοὺς μὲν ἐπαινέουσι, Ἑλλήνων δὲ κατηγορέουσι, καὶ ἄλλων, ὁκόσοι Ἀπόλλωνα παῖδα θέμενοι ἐλάσχηνται. αἰτίη δὲ δοκέει αὐτέοισι, ἀσοφίη μεγάλη ἐμὲ μῆσαι, ἀτελέα ποιέεσθαι τοῖσι θεοῖσι τὰ εἴδεα. Ὃ δὲ νέον, ἀτελὲς ἔτι νομίζουσι.

A & Indi; & Æthiopes, & Medi, & Armenij, & Babylonij. Quod igitur maximè memorabile est, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis vocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus respondens. Ab hoc multus fulgor noctu resplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu autem ipsum quidem lumen emarcescit, speciem autem præ se fert admodum igneã. Iam verò & aliud admiratione dignum in ipso signo deæ est. Si ex aduerso steteris, ad te aspicit: quòd si inde transeas, visu te sequitur: & si alius quispiam aliunde ipsam intuetur, eadẽ erga illum quo- B que facit. Porrò in medio inter vtrunque aliud quoddam simulacrum stat aureum, cæteris haudquaquam simile: formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum speciem gerit. Vocatur autem signum etiam ab ipsis Assyriis, neque illi nomen aliquod proprium posuere: sed neque de generatione ipsius, neque de specie quicquam dicunt. Atque ipsum alij quidem ad Dionysium, alij ad Deucalionem, alij ad Semiramidem referunt. Quando enim & in vertice eius columba aurea insidet, ob eam videlicet C rem tradunt Semiramidis illud signum esse. Proficiscitur autem bis quotannis ad mare, ad afferendam aquam eam de qua dixi. In ipsa autem æde ad sinistram ingredienti, stat principiò solium Solis, ipsius autem effigies non adest. Solius enim Solis & Lunæ simulacra non exhibent: cuius autem gratia faciendum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas esse aiunt simulacra fieri, neque enim illorum species aut formas manifestas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus esse manifestas, neque quenquam illos non videre. Quare quamnam causſam illorum effi- D giandorum esse, cùm in aëre appareant? Ac post solium hoc, signum Apollinis positum est, non quale vulgo consueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt: soli autem isti Apollinis barbati simulacrum effigiant. Atque hoc facientes, sibi ipsi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerum fingunt & colunt. Causſa verò ipsis videtur inscitia magna esse, cur imperfectæ deorum formæ ac species fingantur. Nam iuuenem esse, ipsi adhuc imperfectum existimant.

Solium Solis & Lunæ.

Cæterùm & aliud quiddã nouum Apollini suo affingunt. Soli enim Apollinem vestibus exornant. De operibus autem ipsius multa quidem dicere possim, sed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna sunt. Principiò ita quę oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidẽ multa tum apud Græcos, tum apud Ægyptios sunt, multa autẽ & in Africa, & in Asia item multa, sed illa quidem neque absque sacerdotibus neque absque interpretibus responsa dant: hic autem Apollo & ipse per se mouetur, & vaticinia ad plenum vsque per se peragit. Modus autem eorum talis est. Postquã illi placitum est vaticinari, in sede sua primùm mouetur, sacerdotes autem ipsum continuò in sublime attollunt: quòd si non attollant, ille & sudorem emittit, & se in medium etiam emouet. At postquam illi subeuntes portant ipsum, tum & illos secum agit, circum circa vertendo sese, & ab alio in alium subinde trãsilit. Postremò princeps sacerdotum supplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille verò si quid non vult fieri, retro recedit: cõtra autem si quid approbat, agit in anteriorem partem gestantes, perinde ac si currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque sacram rem vllam neque priuatam absque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempestatibus omnibus, & quando ampliùs futuri non sint. Prædicit item & de signo illo, quando proficisci illud oporteat profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præsente fecit: Sacerdotes attollentes ipsum ferebant: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipse verò in aëre solus ferebatur. Porrò autem post Apollinem simulacrum Atlantis est, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata sunt: foris autem ara quoque posita est magna ærea, atque ibi etiam alia simulacra innumera ærea regum & sacerdotum. Recensebo autem quæ mihi maximè memoratu digna videntur. Ad sinistram ædis, Semiramidis signum stat, ædem ipsam dextera demonstrantis. Stat autem talem ob caussam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, vt se ceu deam colerent, cęterorum autem deorũ, atque ipsius etiam Iunonis nullam rationem haberent. Atque illi tum ita faciebant. Postea autem vbi deorum indignatione

Apollinis vaticinia.

Semiramidis statua.

A ὁ δὲ καὶ ἄλλο τῷ σφετέρῳ Ἀπόλλωνι
χαριουργέουσι. μοῦνοι Ἀπόλλωνα εἵμασι κο-
σμέουσι. ἔργων δὲ αὐτοῦ πέρι, πολλὰ μὲν
ἔχω εἰπεῖν· ἐρέω δὲ ὅ μάλιστα θωυμάζειν
ἄξιον. πρῶτα δὲ τοῦ μαντηίου ὑπομνήσο-
μαι. μαντήια πολλὰ μὲν πρὸ Ἑλλησι, πολ-
λὰ δὲ καὶ πρὸ Αἰγυπτίοισι· τὰ δὲ ἐν τῇ
Λιβύῃ, καὶ ἐν τῇδε Ἀσίῃ πολλά ἐστι. ἀλλὰ
τὰ μὲν, ὅτε ἱρέων αὐτὰ οὔτε προφητέων
φθέγγονται. ὅδε δὲ, αὐτός τε κινέεται, καὶ τὸν
μαντήιον ἐς τέλος αὐτουργέει. ἔμπος δ' αὐ-
τοῦ τοῖος δὲ· οὔτ' αὐ ἐθέλῃσι χρησμηγορέειν,
B ἐν τῇ ἕδρῃ προσπα κινέεται. οἱ δὲ μιν ἱρέες,
αὐτίκα αἴρουσι· ἢν δὲ μὴ αἴρωσι, ὁ δὲ
ἱδρώς, καὶ ἐς μέσον ἔτι κινέεται. δὺς δ' αὖ ὑ
ὑποδρῶτες φέρουσι, ἄγει σφέας, πρώτη
προσιόντων, καὶ ἐς ἄλλον ἐξ ἑτέρου μετα-
πηδέων. τέλος, ὁ ἀρχιερεὺς αἰτιάσας, ἐ-
πιρρέεται μιν περὶ ἁπάντων πρηγμάτων,
ὅ τι μὴ θέλῃ ποιέεσθαι, ὀπίσω ἀναχωρέει· ἢν δέ τι ἐπαινέῃ, ἄγει ἐς ὃ πρόσω τοὺς προσφέροντας, ὅκως τὸν ἡνίοχέων.
οὕτω μὲν σημαίνουσι τὰ θέσφατα, καὶ
C οὔτε ἱρὸν πρῆγμα οὐδὲν, οὔτε ἴδιον τούτου
ἄνευ πειθόμενοι. λέγει δὲ καὶ τοῦ ἔτεος πέρι, καὶ
τῶν ὡρέων αὐτῶν πασέων, καὶ ὁκόταν οὐκ ἔ-
σονται. λέγει δὲ καὶ τοῦ σημήου πέρι, κό-
τε χρὴ μιν ἀποδημέειν, τῷ εἶπον ἀποδη-
μέειν. ἐρέω δὲ καὶ ἄλλο, ὃ ἐμεῦ παρεόντος
ἔπρηξε. οἱ μὲν μιν ἱρέες, αἰείροντες ἔφε-
ρον. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐν γῇ κάτω ἔλιπε, αὐ-
τὸς δὲ ἐν τῷ ἠέρι μοῦνος ἐφορέετο. μετὰ
δὲ τὸν Ἀπόλλωνα, ξόανόν ἐστιν Ἀτλαν-
τος, μετὰ δὲ, Ἑρμέω καὶ Εἰλειθυίης. τὰ
μὲν δὴ ἐντὸς τοῦ νηοῦ, ὧδε κεκοσμέα-
D ται· ἔξω δὲ, βωμός τε κέεται μέγας,
χάλκεος· ἐν δὲ, καὶ ἄλλα ξόανα μυρία
χάλκεα, βασιλέων τε καὶ ἱρέων. καταλέξω δὲ, τὰ μάλιστα ἄξιον μνήσασθαι.
ἐν δεξιῇ τοῦ νεῶ, Σεμιράμιος ξόανον
ἕστηκε, ἐν δεξιῇ τὸν νηὸν ὑποδεικνυούσης.
ἕστηκε δὲ δι' αἰτίην τοίην δε· ἀνθρώποι-
σι, ὁκόσοι Συρίην οἰκέουσι, νόμον ἐποιέετο,
ἑωυτὴν μὲν ὅκως θεὸν ἱλάσκεσθαι, θεῶν
δὲ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτῆς Ἥρης ἀλογέειν·
καὶ ὧδε ἐποίεον. μετὰ δὲ, ὡς οἱ θεῶν

ἀφίκοντο νοῦσοί τε καὶ συμφορὴ, καὶ ἄλγεα, μανίης μὲν ἐκείνης ἀπεπαύσατο, καὶ ἑωυτὴν ὁμολόγεε, καὶ τοῖσι ὑπηκόοισι αὖτις ἐκέλευε ἐς Ἥρην τρέπεσθαι. τοιούτεκα δὴ ἔτι τοιήδε ἀνέστηκε, τοῖσι ἀπικνεομένοισι τὴν Ἥρην ἱλάσκεσθαι δηκνύουσα, καὶ θεὸν οὐκ ἔτι ἑωυτήν, ἀλλ' ἐκείνην ὁμολογέουσα. εἶδον δὲ καὶ Ἑλένης αὐτόθι ἄγαλμα, καὶ Ἑκάβης, καὶ Ἀνδρομάχης, καὶ Πάριδος, καὶ Ἕκτορος, καὶ Ἀχιλλέως. εἶδον δὲ καὶ Νιρέως εἶδος τοῦ Ἀγλαΐης, καὶ Φιλομήλιον, καὶ Πρόκνην, ἔτι γυναῖκας, καὶ αὐτὸν Τηρέα ὄρνιθα, καὶ ἄλλο ἄγαλμα Σεμιράμιος, καὶ Κομβάβου, ὃ κατέλεξα, καὶ Στρατονίκης, κάρτα καλὸν, καὶ Ἀλεξάνδρου, αὖτις ἐκείνῳ εἴκελον. τοῦδε δ' οἱ, Σαρδαναπάλου ἕστηκε, ἄλλῃ μορφῇ, καὶ ἄλλῃ στολῇ. ἐν δὲ τῇ αὐλῇ, ἄφετοι νέμονται βόες μεγάλοι, καὶ ἵπποι, καὶ ἀετοὶ, καὶ ἄρκτοι, καὶ λέοντες, καὶ ἀνθρώπους ὑδαμᾶ σίνονται, ἀλλὰ πρήϊτατοι ἱροί τέ εἰσι, καὶ χειροήθεες. ἱρέες δὲ αὐτοῖσι πολλοὶ ἀποδεδέχαται· τῷ οἱ μὲν τὰ ἱρήϊα σφάζοισι, οἱ δὲ σανιδέων φορέοισι, ἄλλοι δὲ πυρφόροι καλέονται, καὶ ἄλλοι τοιαβώμιοι. ἐπὶ ἐμεῦ δὲ, πλείονες καὶ τριηκοσίων ἐς τὸν θυσίην ἀπικνέοντο. ἐσθὴς δὲ αὐτέοισι πᾶσα λευκή· καὶ πῖλον ὀπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσι. ἀρχιερεὺς δὲ ἄλλος ἑκάστου ἔτεος ὑπογίνεται. πορφυρέην δὲ μούνου τοῦτου φορέει, καὶ τιάρη χρυσέη ἀναδέεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀνθρώπων ἱρῶν, αὐλητέων τε, καὶ συριστέων, καὶ Γάλλων, καὶ γυναῖκες ὀπιμανέες τε, καὶ φρενοβλαβέες. θυσίη δὲ δὶς ἑκάστης ἡμέρης ὑπιτελέεται, ἐς τὸν πρῶτοι ἀπικνέονται. Διὶ μὲν δὴ κατ' ἡσυχίην θύουσι, ὄντε ἀείδοντες, ὄντε αὐλέοντες. ὅτ' αὖ δὲ τῇ Ἥρῃ καταρχόνται, ἀείδουσί τε, καὶ αὐλέουσι, καὶ κρόταλα ὑπικροτέουσι. καί μοι τούτου πέρι, οὐδὲν ἔφασαν εἰπεῖν ἐδυνάατο. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, ὃ πολλὸν ἔχει τοῦ ἱροῦ, ἐν τῇ ἰχθύες ἱροὶ τρέφονται πολλοὶ, καὶ πολυφόρεες. γίγνονται δὲ αὐτέων ἔνιοι κάρτα μεγάλοι· ἔστι δὲ καὶ οὐνόματα ἔχουσι, καὶ ἔρχονται καλεόμενοι· ἐπὶ ἐμεῦ δὲ, τις εἴλκυσε τῶν αὐλητῶν χρυσοφορέων· ἐν τῇ πλέρυγι ἦν, ποίημα χρύσεον αὐτέων ἀνεκέατο. καί μιν ἐγὼ πολλάκις ἐθηησάμην, καὶ ἔχει τὸ ποίημα.

A & morbi venerunt, & clades, aliaque mala, ab insania destitit, seséque mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit vt ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur caussam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, séque ipsam non ampliùs deam esse, sed illam confitens. Vidi autem & Helenæ simulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filij Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipsum Tereum in auem iam conuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulacrum, B & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autem & Sardanapalus stabat, alia quadam forma, aliáque etiam veste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac diis consecrati pascebantur boues magni, & equi, & aquilæ, & vrsi, & leones: atque illi homines haudquaquam lædunt, sed omnes & sacri sunt, & mansueti. Sacerdotes autem ipsis multi eliguntur, quorum alij quidem hostias mactant, alij autem libamenta ferunt, rursus alij flammiferi C vocantur, & alij aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia ventitare solebant. Vestis autem illis tota candida est, & pileum in capite gestant. Summus autem sacerdos alius ac nouus vnoquoque anno surrogatur, solúsque hic purpuream vestem gerit, & tiara aurea redimitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum videlicet, & fistulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quos omnes veniunt. Ioui quidem igitur cum silentio D sacrificant, neque cantantes, neque tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & voce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulsant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Est autem lacus ibi non ita longè à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac varij: nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atque ij nomina quoque habent, & cùm vocantur, præstò veniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens: cæterùm in pinna opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atque ego illum sæpenumero vidi, & habebat opus illud.

Lacus extra templum sacer.

Altitudo autem lacus magna eſt, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducentorum ampliùs paſſuum eſſe. Cæterùm in medio ipſius ara lapidea ſtat. Putares autem ſi ex improuiſo videres, & natare illam, & in ſumma aqua vehi: & multi ita exiſtimant. Mihi verò videtur columna ſubeſſe magna, arámque ſuſtinere. Semper autem ſertis coronata eſt, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi cauſſa ad ipſam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus ſolennes maximi, vocantúrque deſcenſus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum ſimulacra omnia deſcendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piſcium gratia, ne Iupiter illos primus aſpiciat. Nam ſi hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem vadit inſpecturus, Iuno autem anteriore loco ſtans, & prohibet ipſum, & precibus obteſtando dimittit. Maximi verò conuentus ipſis illi ſunt, quòd ſolenni inſtituto ad mare conueniunt: ſed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non poſſum: neque enim ipſe eò veni, neque vnquam profectionis iſtius periculum feci. Quæ verò redeuntes faciunt, vidi, eáque commemorabo. Vas vnuſquiſque aqua repletum portat, ídque cera obſignatur. Nemo autem ſuum ipſe reſoluens effundit, ſed Gallus quidam ſacer eſt, habitat autem ad lacum, qui poſtquam vaſa illorum accepit, & ſigillum inſpexit, mercede quoque accepta & vinculum reſoluit, & ceram repoſcit. Et multæ adeò minæ ex hoc ſacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipſi ferentes, poſtquam libarunt ac ſacrificarunt, retro domum reuertuntur. Feſtorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente vere peragunt, atque illud Pyram alij, alij autem Facem appellant. Sacrificium autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cædentes, intra ſeptum templi collocant: poſtea autem adducentes capras & oues, aliáque animantia bruta ex arboribus illis ſuſpendunt, inter hæc autem & volucres, & veſtes, & aurea argenteáque opera collocant: ac poſtquam omnia perfectè ac rite compoſuerunt, deorum ſimulacra circum arbores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc feſtum multi homines aduenium, cùm ex Syria,

Panegyrici conuentus.

A βάθος ὁ τῆς λίμνης πολλὸν ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπειρήθην. λέγεσι δ' ὧν καὶ δικηγόρων ὀργυιέων πλέον ἔμμεθυαι. κατὰ μέσον δὲ αὐτῆς βωμὸς λίθου ἀνέστηκε. δοκέοις δ' ἂν ἄφνω ἰδών, πλωΐμην τε μιν, καὶ τῷ ὕδατι ἐποχέεσθαι, καὶ πολλοὶ ὧδε νομίζουσι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ κίονος ἐφεστεὼς μέγας, αἴρειν τὸν βωμόν. ἔστεπται δὲ ἀεὶ, καὶ θυώματα ἔχει. πολλοὶ δὲ ἑκάστης ἡμέρης κατ' εὐχὴν ἐς αὐτὸν νηχόμενοι, στεφανηφορέουσι. γίγνονται δ' αὐτόθι καὶ πανηγύρεις τε μέγιστοι· καλέονται δὲ ἐς τὴν λίμνην καταβάσιες, ὅτι ἐν αὐτῇσι ἐς τὴν λίμνην τὰ ἱερὰ πάντα κατέρχεται· ἐν τῇσι καὶ B Ηρη πρώτη ἀπικνέεται τῶν ἰχθύων εἵνεκα, μὴ σφέας ὁ Ζεὺς πρῶτος ἴδηται. ὡς γὰρ τόδε γένηται, λέγεσι ὅτι πάντες ἀπόλλυνται. ἔστη δὲ μὲν ὁ μὲν ἔρχεται ὀψόμενος, ἡ δ' ὀπίσω ἱσταμένη, ἀπείργει τε μιν, καὶ πολλὰ λιπαρέουσα, ἀποπέμπει. μέγιστοι δ' αὖ τοῖσι πανηγύρεις, τὰς ἐς θάλασσαν νομίζονται. ἀλλ' ἐγὼ τουτέων πέρι, σαφὲς οὐδὲν ἔχω εἰπεῖν· οὐ γὰρ ἦλθον αὐτὸς, οὐδὲ ἐπειρήθην τοιούτης τῆς ὁδοιπορίης. τὰ δὲ ἐλθόντες ποιέουσι, εἶδον, καὶ C ἀπηγήσομαι. ἀσφράγιστον ἕκαστος ὕδατι σεσαγμένον φέρεσι· κηρῷ δὲ τάδε σεσήμανται· καὶ μιν οὐκ αὖθις λυσάμενοι χέονται, ἀλλ' ἔστι ἀλεκτρυὼν ἱερὸς, οἰκέει δὲ ὑπὲρ τῇ λίμνῃ, ὃς ἐπεὶ σφέων δέξηται τὰ ἀγγήια, πλέω τε σφρηγῖδα ὁρᾷ., καὶ μισθὸν ἀρνύμενος, αἱρέει τε λύει τὸν δεσμὸν, καὶ τὸν κηρὸν ἀπαιτέει· καὶ πολλαὶ μνέες ἐκ τουτέου τοῦ ἔργου τῷ ἀλεκτρυόνι ἀγείρονται. ἔνθεν δὲ ἐς τὸν νηὸν αὖθις ἐσείκουσι, ἀπενδύσαντές τε, καὶ θύσαντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι. ἑορτέων δὲ πασέων, τῶν οἶδα, μεγίστην τὴν εἴαρος ἀρχομένου ἐπιτελέουσι. καὶ μιν οἱ μὲν πυρὴν, οἱ δὲ λαμπάδα καλέουσι. θυσίην δὲ ἐν αὐτῇ τοιήνδε ποιέουσι. δένδρεα μεγάλα ἐκκόψαντες, ἐν τῇ αὐλῇ ἑσᾶσι, μετὰ δὲ ἀγινέοντες αἶγάς τε, καὶ ὄϊας, καὶ ἄλλα κτηνέα ζωὰ, ἐκ τῶν δενδρέων ἀπρέτεσι· ἐν δὲ καὶ ὄρνιθες, καὶ εἵματα, καὶ χρύσια, καὶ ἀργύρεα ποιήματα. ἐπεὰν δὲ ἐντελέα πάντα ποιήσωνται, περιενείκαντες τὰ ἱερὰ περὶ τὰ δένδρεα, πυρὴν ἐνιᾶσι, τὰ δὲ αὐτίκα πάντα καίονται. ἐς τοῦτον τὸν ἑορτὸν πολλοὶ ἀνθρωποι ἀπικνέονται ἔκ τε Συρίης

καὶ τῶν πέριξ χωρέων πασέων· φέρουσί τε τὰ A tum ex circumiacentibus oris omnibus, afferúntque & ſua quique deorum ſimulacra, & ſigna quæ ad imitationem illorum ſinguli facta habent. Diebus autem hiſce ſolennibus multitudo quidem ad templum congregatur, Galli autem frequentes, & ij quos dixi, homines ſacrati peragunt ſacrificia; vulnerantúrque cubitis, & in terga à ſe mutuo verberantur. Multi autem adſtantes ipſis tibiis accinunt, & tympana pulſant, alij autem diuinitus inſpirata ſacráq; carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem quicunque iſta faciunt. Hiſce diebus & Galli fiunt. Poſtquam enim cæteri tibiis canunt, & ſacrificia peragunt, ad multos alios interea furor iſte peruenit: & multi qui ad ſpectaculum ſolummodo venerant, poſtea eadem fecêre. Recẽſebo autem & quæ faciunt. Adoleſcens quicunque fortè ad hoc paratus venit, abiectis veſtibus magna voce in medium progreditur, atque enſem diſtringit (hæc autem multis annis, vt mihi videtur, per hoc ſteterunt) Accepto autem eo continuò ſeipſum ſecat, currítque per vrbem, & manibus ea quæ reſecuit, portat. In quancunque autem domum hæc abiicit, ex ea & veſtem fœmineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in caſtrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haúdquaquam eandem cum cęteris ſepeliendi rationem habent: ſed poſtquam Gallus quiſpiam mortuus eſt, ſocij ſublatum ipſum in ſuburbana efferunt. Ibi depoſito ipſo, & feretro quo elatus fuit, lapides ſupernè iniiciũt: atque hæc poſtquam fecerunt, retro domum abeunt. Obſeruato autem ſeptem dierum numero, exinde in templum ingrediuntur. Nam ſi antea ac citiùs ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc vtuntur talibus. Si quis ipſorum cadauer aliquod aſpexerit, illo die ad templum non accedit. Poſtero autem, vbi ſeipſum purgando luſtrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui ſunt, vnuſquiſque non niſi poſt triginta dierum numerum, raſóque capite, ingreditur. Antea verò quàm hoc fecerunt, fas illis introire non eſt. Immolant autem boues maſculóſque & fœminas, præterea capras & oues: ſues autem ſolos pro ſceleratis habentes, neque ſacrificant, neque manducant. Alij autem eos non ſceleratos, ſed ſacros exiſtimant,

ἐωυτῶ ἱρὰ ἕκαστοι, καὶ τὰ σημήια ἕκαστοι ἔχουσι ἐς τὰ δὲ μεμιμημένα. ἐν ῥητῇσι δὲ ἡμέρῃσι ὁ μὲν πλῆθος ἐς τὸ ἱρὸν ἀγείρεται. Γάλλοι δὲ πολλοὶ, καὶ τοὺς ἔλεξα, οἱ ἱροὶ ἀνθρωποι τελέουσι τὰ ὄργια, τάμνονταί τε τοὺς πήχεας, καὶ τοῖσι νώτοισι πρὸς ἀλλήλους τύπτονται. πολλοὶ δὲ σφισι παρεστεῶτες, ἐπαυλέουσι, πολλοὶ δὲ τύμπανα παταγέουσι, ἄλλοι δὲ ἀείδουσι ἔνθεα καὶ ἱρὰ ἀσματα. τὸ δὲ ἔργον ἐκτὸς τοῦ νηοῦ τόδε γίνεται. οὐδὲ ἐσέρχονται ἐς τὸν νηὸν, οὐχ ὅσοι τάδε ποιέουσι. ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, καὶ Γάλλοι γίνονται. ἐπεὰν γὰρ B οἱ ἄλλοι αὐλέωσί τε, καὶ ὄρχια ποιέωνται, ἐς πολλοὺς ἤδη ἡ μανίη ἀπικνέεται, καὶ πολλοὶ οἱ ἐς θέλω ἀπικόμενοι. μετὰ δὲ τοιάδε ἔρρηξαν, καταλέξω δὲ καὶ τὰ ποιέουσι. ὁ νεηνίης, ὅτῳ τάδε ἐπέσπετο, ῥίψας τὰ εἵματα, μεγάλῃ βοῇ ἐς μέσον ἔρχεται, καὶ ξίφος ἀναιρέεται. τὰ δὲ πολλὰ ἔτεα ἐμοὶ δοκέει, ἀφ' οὗ τοῦτο ἔστηκε, λαβὼν δὲ αὐτίκα, τὰ μὲν ἑωυτοῦ, θέλγει τε ἀφ' οὗ τῆς πόλιος, καὶ τῇσι χερσὶ φέρει τὰ ἔταμε. ἐς οἰκήιον δὲ οἰκήιον τὰ δὲ ἀπορρίπτει, ἐκ C τούτου ἐσθῆτά τε θηλέην, καὶ κόσμον τὸν γυναικήιον λαμβάνει. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα τοῖσι τομίοισι ποιέουσι. ἀποθανόντος δὲ Γάλλου, οὐκ ὁμοίως ταφὴν τοῖσι ἄλλοισι θάπτονται, ἀλλ' ἐὰν ἀποθάνῃ Γάλλος, οἱ ἑταῖροι μιν ἀείραντες, ἐς τὰ πεδάσια φέρουσι. θέλθοντες δὲ αὐτὸν, καὶ τὸ φέρεθρον, τῷ ἐκόμισαν, ὑπὸ λίθους βάλλουσι, καὶ τάδε ποιήσαντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι· φυλάξαντες δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ἀριθμὸν, ἔπειτα ἐς τὸ ἱρὸν ἐσέρχονται. πρὸ δὲ τουτέων, μὴ ἐσέλθωσι, μηδὲ ὅσα ποιέουσι. νόμοισι δὲ ἐς ταῦτα χρέωνται τοι- D τούτοισι· μή τις αὐτέων νέκυν ἴδηται, ἐκείνῳ τῷ ἡμέρῃ ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἀπικνέεται. τῇ ἑτέρῃ δὲ, καθήρας ἑωυτὸν, ἐσέρχεται. αὐτῶν δὲ τῶν οἰκηίων τοὺς νέκυας ἕκαστοι φυλάξαντες ἀριθμὸν ἡμερέων τελέοντα, καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέμενοι, ἐσέρχονται. πρὶν δὲ τὰ δὲ ποιῆσαι, οὐ σφισι ἐστὶν ὅσιον. θύουσι δὲ βόας ἄρσενάς τε, καὶ θήλεας, καὶ αἶγας, καὶ ὄϊας. σῦς δὲ μοῦνον σφαγέας νομίζοντες, οὔτε θύουσι, οὔτε σιτέονται. ἄλλοι δὲ σφέας σφαγέας, ἀλλὰ ἱροὺς νομίζουσι.

Præterea ex auibus columba ipſis videtur res ſanctiſſima eſſe, & ne tangere quidem ipſam fas habent. Quòd ſiquando inuiti etiam attingunt, ſcelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compaſcuę ipſis ſunt, & ad domos ipſorum veniunt, & plerunque in terra paſcuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus ſolennes veniunt, factitantur. Vir quiſpiam quando primùm in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem & ſupercilia tondere ſolet, poſtea autem mactata oue, cætera quidem in fruſta concîdit, & conuiuatur, vellus autem humi ſternens, ſuper hoc in genua procumbit. pedes autem & caput animantis, ſuo ipſius capiti imponit, & ſimul precando poſtulat, vt præſens ſacrificium acceptum ſit, maiúſque aliud in poſterum pollicetur. His ita peractis, caput ſuum corona induit, itidémque aliorum omnium qui eandem cum ipſo viam proficiſcuntur: atque ita attollens ſe, ex terra ſua proficiſcitur, vtens & frigidis aquis, lauãdi cauſſa pariter & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi eſt conſcendere lectum, donec iter illud peregerit, domúmque ſuam reuerſus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipſum publicus hoſpes ignotũ. Certi enim vniuſcuiuſque ciuitatis hoſpites ibi ſunt, & quod ex patria cuiuſque venit, id denuo apud ſe recipit. Appellantur autem ab Aſſyriis iſti doctores, quoniam ipſis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipſo templo: ſed poſtquam adduxit ad altare hoſtiam, libatione inſuper facta, rurſus eandem domũ ducit: deinde verò vbi rediit, ſecum ipſe domi ſacrificat, & precatur. Eſt autem & alius quidam ſacrificandi ritus talis. Poſtquam animalia immolationi deſtinata coronarunt, ex veſtibulis templi ea demittunt: illa verò præcipitata, ex caſu moriuntur. Quidam autem & pueros ſuos ex eodem loco demittunt, non tamen eodem modo quo pecudes, ſed in peram ſiue ſaccum incluſos, manu deducunt, ſimul autem & acerbè increpantes illos, dicendo quòd non pueri, ſed boues ſint. Certis autem notis compunguntur omnes, alii quidẽ in vola manus, alij autem in ceruice. Et inde eſt quòd cuncti Aſſyrii notas inuſtas habent. Faciunt autem & aliud quiddam, in quo cum ſolis Græcorum Trœzeniis conſentiunt. Dicam autẽ etiam quæ illi faciunt.

A ὀρνίθων τε αὐτέοισι ωδε ιερὴ, δοκέει χρῆμα ἱρώτατον, καὶ οὐδὲ ψαύειν αὐτέων δικαιεῦσι· καὶ ἢν ἀέκοντες ἅψωνται, σκαιέες σκείνῳ τῳ ἡμέρῃ εἰσί. ξωὲκα δὴ αὐτέοισι σινόμοι τέ εἰσι, καὶ ἐς τὰ οἰκήια ἐσέρχονται, καὶ τὰ πολλὰ ἐν γῇ νέμονται. λέξω ὃ καὶ τῶν πομπηιείσεων, τὰ σκεῖνοι ποιέουσι. ἀνὴρ ὅτ' ἂν ἐς τῳ ἱρῳ πόλιν ωρῶτον ἀπικνέεται, κεφαλὴν μὲν ὅδε καὶ ὀφρύας ξύρηται· μετὰ ὃ ἱρεύσας ὄιν, τὰ μὲν ἄλλα κρεουργέῃ τε, καὶ ξυνοχέεται, ὃ ὃ νάκος χαμαὶ ἑλμὸς, ὅπῃ ξύπου ἐς γόνυ B ἕξεται, πόδας ὃ καὶ κεφαλὴν τῦ κτηνέος ὅπῃ τῳ ἑωυτῦ κεφαλῇ ἀναλαμβάνει· ἅμα ὃ ἀνόμενος, αἰτέει, τῳ μὲν ωρεσβυτέρῳ θυσίην δέκεσθαι· μέζω ὃ ἐσαῦθις ποιήσεσθαι. τελέσας ὃ ταῦτα, τῳ κεφαλῇ αὐτῦ τε ξέφεται, καὶ τῶν ἄλλων, ὁκόσοι τῳ αὐτῳ ὁδὸν ἀπικνέονται. ἀρὰς ὃ, ἀπὸ τῆς ἑωυτῦ ὁδοιπορέει, ὕδασί τε ψυχροῖσι χρεώμενος, λουτροῦντε καὶ πόσιος εἵνεκα, καὶ ἐς πάμπαν χαμοκοιτέων. οὐ γὰρ οἱ θέμις ἐπιβῆναι ὅσιον, ωρὶν τῳ τε ὁδὸν ἐκτελέσαι, καὶ ἐς τῳ ἑωυτῦ αὖθις ἀπικέσθαι. ἐν δὲ τῇ ἱρῇ πόλῃ ξενοδόκος μιν αὐτὴρ ξενοδόκος ἀγνοέοντα. ῥητοὶ γὰρ δή εἰσιν ἑκάστης πόλιος, αὐτόθι ξεινοδόκοι εἰσί· ἐκ τόδε παλαίθεν οἶκοι δέχονται. καλέονται δὲ ὑπὸ Ασσυρίων οἵδε, διδάσκαλοι, ὅτι σοφίσι πάντα ὑπηγέονται. θύουσι δὲ οὐκ ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ· ἀλλ' ἐπεὰν ωροθύσῃ τὰ βωμῷ ὁ ἱρήιον, ὑπισχνεῖσας, αὖθις ἀγὰ ζωὸν ἐς τὰ οἰκήια· ἐλθὼν δὲ κατ' ἑωυτὸν θύει τε, καὶ ὁλοκαυτέει. ἔστι δὲ καὶ ἄλλης θυσίης τρόπος τοιόσδε· ἐκφάντες τὰ ἱρήια ζωὰ, οὐκ τῶν ωρεσπυλαίων ἀπιᾶσι, τὰ δὲ κατειλημένα, πίπτοντα θηήσονται· ἔνιοι ὃ καὶ παῖδας ἑωυτῶν, ὑπερθεν ἀπιᾶσι, οὐκ ὁμοίως τοῖς κτηνέσι, ἀλλ' ἐς πόρον ὑπερθεν, χρεὶ καταγῆσι, ἅμα δὲ αὐτέοισι ὑπεκερτομέοντες, λέγουσι ὅτι ἃ παῖδες ἄλλα βόες εἰσί. σίζονται δὲ πάντες, οἱ μὲν ἐς καρπούς, οἱ δὲ ἐς αὐχένας. ἐκ τόδε ἅπαντες Ασσύριοι σιγματοφορέουσι. ποιέουσι δὲ ἐκ ἄλλο, μοῦνοι Ελλήνων Τροιζηνίοισι ὁμολογέοντες. λέξω δὲ καὶ τὰ κεῖνοι ποιέουσι.

Τροιζήνιοι τῆσι παρθένοισι, καὶ τοῖσι νεηνίοισι νόμον ἐποιήσαντο, μὴ πρὶν ἄλλως γάμον ἰέναι, πρὶν Ἱππολύτῳ κόμας κείρασθαι· καὶ ὧδε ποιέουσι. τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι γίνεται. οἱ μὲν νεηνίαι τὸν γηγενέα ἀπέχονται· τοῖσι δὲ νέοισι, πλοκάμους ἱεροὺς ἐκ γενετῆς ἀπιᾶσι· τοὺς ἐπεὰν ἐν τῷ ἱρῷ γένωνται, τάμνουσι τε, καὶ ἐς ἄγγεα κατιθέντες, οἱ μὲν ἀργύρεα, πολλοὶ δὲ χρύσια ἐν τῷ νηῷ, προσηλώσαντες ἀπιᾶσι, ἐπιγράψαντες ἕκαστοι τὰ οὐνόματα. τοῦτο καὶ ἐγὼ ἔτι νέος ὢν, ἐποίεσα. καὶ ἔτι μευ ἐν τῷ ἱρῷ καὶ ὁ πλόκαμος, καὶ τὠνόμα.

A Trœzenij virginibus & adoleſcentibus legem ſtatuerunt, ne quis ipſorum connubio ſeſe illigaret priùs quàm Hippolyto comas totondiſſent: faciúntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adoleſcentes quidem barbas ſuas conſecrant: iuuenibus autem capillos ſacros à natiuitate vſque conſecratos demittunt, quos poſtquam in templo ſunt, reſecant, & in vaſa depoſitos, alij quidem argentea, multi verò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inſcripto vniuſcuiuſque nomine. Atque hoc ego quoque cùm iuuenis adhuc eſſem, feci, & in templo meus capillus adhuc meúmque nomen reſtat.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

DEMOSTHENIS ENCOMIVM.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam colore tractatum. Non enim ſimplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, vtitur, ſed illis quodammodo poſtpoſitis & reiectis, à confeſſione hoſtis potiſſimam encomij partem abſoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat quo pacto cùm deambulatum iiſſet, in Therſagoram poëtam inciderit, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cùm de Homero alter, alter autem de Demoſthene laudando inter ſe agerent, Therſagoráſque contenderet longè difficilius eſſe Homerum laudare, quàm Demoſthenem: non quia id verſibus faciendum eſſet, ſed quia ipſa materia locorum ſterilior foret, idem hoc ipſa re comprobare illum cœpiſſe. Eáque encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis proœmium. Fingitur itaque exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad vtriuſque laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tum cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in auctorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratiò in encomiis texendis potiſſimùm ſequenda, Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atque hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine poëta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ vocant, ſumitur, ſed quam ſumma prudentia atque arte Lucianus, vtpote orator, ac ſeriò agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Therſagoræ, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, vicißim peracta, ipſe accepto ab eodē Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorando quæ hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur, quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compelitur, quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, Honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur: & Virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

CVM in porticu deambularem, exeunti ad siniſtrã die decimoſexto paulò ante meridiem, fortè ſe mihi Therſagoras offert: exiſtimo eum pleriſque veſtrûm notum eſſe: puſillus eſt, naſo aquilo, ferè candidus, virili ſpecie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Therſagoras poëta eſt. Et interrogaui quorſum aut vnde iret. Ille inquit domo ſe huc veniſſe. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare: nocte intempeſta ſurrexi, vt ad Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi ſtudes gratiam inſtitutionis referre. Hoc cùm inſtituiſſem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vſque produxiſſe. Tum ego: Et mihi opus eſt deambulatione. Sed ille: Multo antè, inquit, oportuit me illum ſalutare: monſtrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum eſſe, prolixa coma inſignem, inquit: ad hunc eundum mihi eſt, vt eum ſalutem, & orem vt mihi magnam verſuum copiam largiatur. Ego contrà, inquam, Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demoſtheni obſtrepo, vt mihi ſuppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur ſatis erit vota facere, adiunge me tibi ſocium: nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus ſum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipſe. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt oſtendam ſodalibus, cùm in aliquem otioſum incidero. O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde facere, atque aliquis qui poſtquam curſu vicit in ſtadio, redit abluto puluere, vt oblectet ſe ſpectando, & cum luctatore iocatur expectante vt iam in certamen vocetur. Cui reſpondet ille, At paulo antè cùm à meta procurrendum eſſet, non erat otium ad iocandum. Sic tu velut in curſu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem ſtadij fortunam. Scilicet, ait ille ridẽs, quaſi rem difficilem ſuſceperis.

Α Δείζοντί μοι τὴν πλατεῖαν, πλατὺ ἀντεῦθεν ἐξιόντων. ὡς ἀριστερᾷ, τῆς ἕκτης ὅτι δέκα, σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας. ἀπαντυγχάνει. Τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίσαντο· σμικρός τις ἐστι, χρυπὸς, ὑπόλευκος, ἀνδρικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρωθεν ὄντα, Θερσαγόρας, ἔφην, ὁ ποιητὴς, ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἦ δ' ὅς, ἐπὶ τοῦτο. πότερον δ' ἰὼν δι' ἐμοῦ; ἀφικόμενον; Ἀμέλει μοὶ, ἔφη, καὶ τούτου δεόμενος· ἀφεὶς γάρ τι

Β τῶν νυκτῶν ἐξανέστας, ἔδοξέ μοι χρῆναι τοῖς Ὁμήρου γενεθλίοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. Καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ ἔσφαγια τῆς παιδύσεως ἐκείνῳ τίνων. ἐκεῖθεν οὖν ἀρξάμενος, ἦ δ' ὅς, ἔλαθόν με αὐτὸν, εἰς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπεσών. ἐπὶ σοῦν, ἔφην, δεῖ μοὶ καὶ τοῦ πάππου. Πολὺ μοὶ πρότερον, ἔφη, προσῆκτο τουτονὶ δεόμενος ἦκω, τῇ χειρὶ τὸν Ὅμηρον ὑποδείξας. ἵστε δήπου τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθήμενον τὰς κόμας.

C προσηρεφῆ τε οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφη, ὁ προσδυξόμενος ἀφθόνων μεταδώσειν τῶν ἐπῶν, εἰ γὰ, ἔφην, σὺ δύνασαι τὰ προοίμια εἰπεῖν. πάλαι γάρ τι καὶ αὐτὸς ἐνόχλει μοι δοκῶν τὸν Δημοσθένειον, ὑποκυρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γενέθλιον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπαρκεῖ τὸ δύνασθαι, συμβουλεύομαι σοι. κοινὸν γὰ ἡμῖν τὸ ἔρμαιον. Ἐγὼ μὰ, ἔφη, τὸν νύκτωρ τε καὶ τὴμερον πεποιημένων, δοκῶ μοι τῆς διανοίας τὸν Ὅμηρον ὑποπεπάφθαι. θείως γάρ πως καὶ μαντικῶς εἰς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην.

D κεινὸς δ' αὐτός. ὑπέτυδες γάρ τι πυτὶ τὸ γραμματεῖον προκείμενον, εἰ ἄρα τῷ θαλὼ ἀγωνιῶντι τῶν ἑταίρων, προσεπυνθάνου. δοκεῖς οὖν μοι σὺ καλῶς τῆς θρυλῆς εἶναι. μανικός γὰ εἰμι, ὦ δ' ἐγὼ, καὶ πέποιθας τὸ τῶν δόλιχον νενικηκότος, ὡς ἤδη λελουμένος τὴν κόνιν, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς θέας ψυχαγωγούμενος. μυθολογεῖν πρὸς τὸν παλαιστὴν διενοοῦ, ὑποδύξ καθήσεσθαι τῆς πάλης ὕσης. ὅδ', Ἀλλ' ὑπὲ τ' Βαλερίδος οὐκ ἂν ἐμυθολόγης, ἔφη· καὶ σὺ δή μοι δοκεῖς νενικηκὼς τὸν δόλιχον τῶν ἐπῶν, ἀντευφᾶν αἰδοῖ μάλα δὴ καταῤῥωδοῦντι τὴν τῆς σαλπιγκτῆς τύχην. ὁ δὲ γελάσας, Ὡς δή σοι τὰ τῶν ἀπόρων εἶπεν ἐργασόμενος.

Ἴσως γάρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττονος ἢ καθ' Ὅμηρον εἶναί σοι λόγου καταφαίνεται· καὶ σὺ μὲν μέγα φέρῃς, Ὅμηρον ἐπαινέσας· ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, καὶ ὃ μηδέν; Συκοφαντεῖς, ἔφη. Δέδιά σοι μὴ οὐκ αὐτοῖς ἥρως, εἰ καὶ πλείων εἰμὶ τοῦ γνώμιλλον τοῖς Ὁμήρου παίζειν. Εὖγε, εἶπον, ἐμὲ μὴ οὐκ αὐ νομίζοις τοῖς τῶν Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ ταύτην τὸν λόγον ἀτιμάζῃς τοῦ τοῦτο ποιῆσαι, δῆλον ὡς τοῦ ποιητικὴν ἔργον ἡγῇ μόνον, τοῖς δὲ ῥητορικοῖς λόγοις καταφρονῇς ἀτεχνῶς, οἷς ἱππικοῖς παρὰ πεζοῖς ἐλαιώσιν. Μὴ μανείην, ἔφη, ταῦτά γε, κἂν εἰ πολλῆς δεῖ τῆς μανίας ὅπη ταῖς ποιητικαῖς ἰοῦσι θύραις. δεῖ γάρ τοι καὶ τῆς καταλογάδην, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ὅπως ἐπιπνοίας, εἰ μέλλοιτο μὴ παπεινοὶ φανήσεσθαι, καὶ φαύλης φορυτίδος. Οἶδά τοι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε δὴ λόγοις ποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τοῦ Ὁμήρου τιθείς. οἷς λέγω τοῦ σφοδρότητα, καὶ πικρίαν, καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν· καὶ ὃ μὲν οἰνοβαρὲς, τοῖς ταῖς Φιλίππου μέθαις, καὶ χορδακισμοῖς, καὶ τοῦ ἀσελγαίνειν· ὃ δ', Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, τοῖς ὃ, δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ταῖς ἀγαθαῖς ἐνθυμουμένους ἐλπίσιν· καὶ ὃ,

Ἦκε μέν' οἰμώξεσθε γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς, τοῖς ὃ,

Πηλίκον ποτὲ στενάξαιεν αὖ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες. Δεδιέναι μὲν οὖν καὶ τὸν ῥέοντα Πύθωνα, τοῖς τοῦ Ὀδυσσέως νιφάδας τῶν λόγων, καὶ ὃ,

Εἰ μὴ μέλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε ἔσεσθαι, τοῖς ὃ,

ὥρας μὲν γὰρ ἅπασιν αὐθρώποις τοῦ εἶναι θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ. καὶ μυεῖαι γεγόνασιν αὗται ἐμοὶ τῶν τῆς διανοίας ὑπερβολῶν. ἥδομαι δὲ καὶ πάνυ, καὶ διαθέουσα, καὶ ἔστιν ὅτε λέξεως καταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρούσας τὸν λόγον μεταβολὰς, καὶ τὰς ἐκ τῶν παρεστώτων ἐπανόδους, καὶ τὰς τῶν παρόντων σὺν τῷ καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ ὃ τοῦ ἔστιν μισοβάρβαρον πανταχοῦ. καί μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ γὰρ αὖ ταλανθὲς ἀποκρυπτόμενον)

A Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudasti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille: nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Bene, inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tum ille,

B Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquã, opus est afflatu quodam diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat vinolentum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur.

Collatio Homeri & Demosthenis.

C Et quale illud est apud Poëtam, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos viros bona cum spe suscipere defensionem Reipubl. Et illud,

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus,

simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes viri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna vi fluentem Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur: & illud,

D *Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,*

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii sunt, etiamsi quispiam conetur se inclusum in cauea seruare. Denique infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates & metaphoræ tædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpe visum est (neque enim dissimulanda est veritas)

Ac de conſcenſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit orientem: forma autem & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificant. Baſis magna protenditur, altitudine duorum paſſuum, ſupra quam ædes poſita eſt. Aſcenſus autem in ipſam lapideus eſt, non ita longus: verùm vbi aſcenderis, admirationem quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuiſque exornata aureis eſt. Intus autem ipſa ædes auro multo reſplendet, & tectum totum aureum eſt. Odorem autem effragrat diuinum quendam, qualis fertur & terræ Arabiæ eſſe. Ac tibi à longè aſcendenti auram aſpirat admodum ſuauem, & ſi rurſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & veſtes tuæ in longum vſque eandem retinent, & tu in perpetuum quaſi quandam memoriam eius tecum referes. Cæterùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra ſe factum habet, in quod & ipſum aſcenſus modicus eſt. Foribus autem exornatum non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus ingredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neque verò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibúſque omnis cura & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimulacra deorum poſita ſunt, Iunonis videlicet, & quem Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, ambóque ſedentes finguntur. Sed Iunonem quidem leones portant, Iupiter autẽ tauris inſidet. Atque adeò & Iouis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatum eſt, & capite, & oculis, & ſedendi habitu: neque ipſum alteri, ne ſi velis quidem, aſſimilare potueris. Iuno autem, ſi propius contempleris, haudquaquam vnius ſpeciei formam præ ſe fert. Nam in vniuerſum quidem, quod verè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quippiam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & tutrim, & cæſtum habet, quo ſolam Venerem cognomento cæleſtem exornant: foris autem & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli valde pretioſi, quorum alij quidem candidi, alij autem cærulei, multi verò etiam rufi. Præterea autem & ſardonyches multi, & hyacinthi & ſmaragdi: quæ omnia afferũt Ægyptij,

Simulacra Iouis & Iunonis.

φαλλοβατέων μὲν δὴ πέρι τοσαῦτα ἀρκέϲ. ὁ δὲ νηὸς ὁρέϲ μὲν ἐς Ἥλιον ἀνίοντα. εἶδοϲ δὲ, ϗ ἐργαϲίλιῳ ἐϲτὶ, οἰκίοις νηοῖϲ οἷϲ Ἰωνίη ποιέϲουϲι. ἔδρη μεγάλη ἀνέχϲ ὀλίγον τῆϲ μέγαθοϲ ὀργυιέων δυοῖν, ἐπὶ τῆϲ ὁ νηὸϲ ἀπῖκέαται. ἀνάβαϲιϲ ἐϲ αὐτὸν λίθου πεποίηται, ϗ κάρτα μακρή. ἀνελθόντι δὲ θωῦμα μὲν ϗ ὁ προπύλαιοϲ μέγα παρέχεται, θύρηϲί τε ἥϲκηται χρυϲέοιϲι. ἔνδοθε δὲ ὁ νηὸϲ χρυϲοῦ τε πολλοῦ ἀπολάμπεται, ϗ ἡ ὀροφὴ πᾶϲα χρυϲέη. ἀπὸζϲ δὲ αὐτοῦ ὀδμὴ ἀμβροϲίη, οἵηπερ λέγεται τῆϲ χώρηϲ τῆϲ Ἀραβίηϲ. καί ϲοι τηλόθεν ἰόντι, προϲβάλλϲ πνοιὴν κάρτα ἀγαθὴν· καὶ ἐπὶ αὖθιϲ ἀπίῃϲ, ὐδαμᾶ λείπεται, ἀλλά ϲευ τά τε εἵματα ἐϲ πολὺν ἔχϲ τὴν πνοιὴν, καὶ ϲὺ ἐϲ πάμπαν αὐτῆϲ μνήϲεαι. ἔνδοθεν δὲ ὁ νηὸϲ, οὐκ ἁπλόοϲ ἐϲτὶ, ἀλλὰ ϲὺν αὐτῷ θάλαμοϲ ἄλλοϲ πεποίηται. θύραι δὲ ϗ ἐϲ τοῦτον ὀλίγαι· θύρηϲι δὲ οὐκ ἥϲκηται, ἀλλ' ἐϲ φῶϲ ἅπαϲ ἀναπέπταται. ἐϲ μὲν οὖν τὸν μέγαν νηὸν, πάντεϲ εἰϲέρχονται· ἐϲ δὲ τὸν θάλαμον, οἱ ἱρέεϲ μοῦνοι. ϗ μάντοι πάντεϲ ἱρέεϲ, ἀλλὰ τοὶ μάλιϲτα ἀγχίθεοί τέ εἰϲι, ϗ τοῖϲι πᾶϲα ἐϲ τὸ ἱρὸν μέλεται θεραπείη. ϲὺν δὲ τῷδε, εἴαται τὰ ἕδεα, ἥτε Ἥρη, ϗ τὸν αὐδῶϲι Δία ἐόντα, ἑτέρῳ ὀνώματι κλῄζοιϲι. ἄμφω δὲ χρύϲεοί τέ εἰϲι, ϗ ἄμφω ἕζονται. ἀλλὰ τὴν μὲν Ἥρην λέοντεϲ φορέουϲι· ὁ δὲ Ζεὺϲ ἐφέζεται· ϗ δῆτα ὁ μὲν τοῦ Διὸϲ ἄγαλμα, ἐϲ Δία πάντα ὁρῇ, ϗ κεφαλὴν, ϗ ὄμματα, ϗ ἕδρην· ϗ μιν οὐδὲ ἐθέλων ἄλλωϲ εἰκάϲαι ἔϲτιϲ. ἡ δὲ Ἥρη, ϲχεπέοντί τοι πολυϲδέα μορφὴν ὀφθείη. ϗ τὰ μὲν ξύμπαντα, ἀτρεκὲϲ λόγῳ Ἥρη ἐϲτί. ἔχϲ δέ τι ϗ Ἀθηναίης, ϗ Ἀφροδίτης, ϗ Σελήνηϲ, ϗ Ῥέης, ϗ Ἀρτέμιδοϲ, ϗ Νεμέϲιοϲ, ϗ Μοιρέων. χρεὼ δὲ τὴν μὲν ἑτέρῃ, ϲκηπτοῦχον ἔχϲ, τῇ ἑτέρῃ δ' ἄτρακτον. ϗ ὅτι τῇ κεφαλῇ ἀκτῖναϲ τε φορέϲ, ϗ πύργον, ϗ κεϲτὸν, τῷ μιγέντε τῷ Οὐρανίῃ κοσμέουϲι. ἐκπαθὲϲ δ' οἱ χρυϲόϲ τε ἄλλοϲ περίκειται, ϗ λίθοι κάρτα πολυτελέεϲ. τῶν οἱ μὲν λευκοὶ, οἱ δ' ὑδατώδεεϲ, πολλοὶ δὲ πυῤῥώδεεϲ. ἔτι δὲ ὄνυχεϲ οἱ ϲαρδῶοι πολλοὶ, ϗ ὑάκινθοι, ϗ ϲμάραγδοι, τὰ φέρουϲι Αἰγύπτιοι,

καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Αἰθίοπες, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ Βαβυλώνιοι. Ὃ δὲ δὴ μέζονος λόγου ἄξιον, τοῦτο ἀπηγήσομαι. λίθον ὅτι τῇ κεφαλῇ φορέει, λυχνὶς καλέεται, οὐνόμα δὲ οἱ, τῷ ἔργου ἡ σιωτυχίη; ἀπὸ τούτου τε νυκτὶ σέλας πολλὸν ἀπολάμπεται, ἐπεὶ δὲ οἱ ἐς ὀπὸς ἅπας, οἷ ἐπὶ λύχνοισι, φαείνεται. ἐν ἡμέρῃ δὲ, ὁ μὲν φέγγος ἀσθενές· ἰδέῃ δ' ἔχει κάρτα πυρώδεα. καὶ ἄλλο θωυμαστὸν δὴ ἐν τῷ ξοάνῳ. ἢν ἐξεὼς αὐτίος ἐσορέῃς, ἐς σὲ ὁρᾷ· ἢν μεταβαίνῃσθα, ὁ βλέμμα ἀκολουθέει, καὶ ἢν ἄλλος ἑτέρωθεν ἰσορέῃ, ἴσα καὶ ἐς ἐκεῖνον ἐκτελέει. ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων, ἕστηκε ξόανον ἄλλο χρύσιον, ἀδαμῇ τοῖσι ἄλλοισι ξοάνοισι εἰκελον. ὃ δὲ μορφὴν ἰδίην οὐκ ἔχει, φορέει δὲ τὴν ἄλλων θεῶν εἶδεα. καλέεται δὲ σημήιον καὶ ἐπ' αὐτῷ Ἀσσυρίοις. οὐδὲ τι οὐνόμα ἴδιον αὐτῷ ἔθεντο, ἀλλ' οὐδὲ γενέσιος αὐτοῦ πέρι καὶ εἴδεος λέγουσι. καί μιν οἱ μὲν ἐς Διόνυσον, ἄλλοι δὲ ἐς Δευκαλίωνα, οἱ δὲ ἐς Σεμίραμιν ἄγουσι. καὶ γὰρ δὴ ὧν ὅτι τῇ κορυφῇ αὐτοῦ, ὑπερτερὴ χρυσέη ἐφέζηκε. τουνεκα δὴ μυθέονται Σεμίραμιος ἔμμεναι τόδε σημήιον. ἀποδημέει δὲ δὶς ἐκάστου ἔτεος ἐς θάλασσαν, ἐς κομιδὴν τοῦ εἰρημένου ὕδατος. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ νηῷ ἐόντων, ἐν ἀριστερῇ κέαται πρόσω μὲν ἕδρος ἠελίου· αὐτοῦ δὲ εἰδος οὐκ ἔνι, μοῦνα γὰρ Ἡλίου καὶ Σελήνης ξόανα ἐστὶ δεικνύουσι. ὅτευ δὲ εἵνεκα ὧδε νομίζουσι, ἐγὼ καὶ τόδε ἔμαθον. λέγουσι τοῖσι μὲν ἄλλοισι θεοῖσι, ὅσιον ἐμμεμιγμένα ξόανα ποιέεσθαι. τὰ γὰρ σφέων ἐμφανέα πᾶσι τοῖσι τὰ εἴδεα. Ἥλιος δὲ, καὶ Σελήνη, πάμπαν εἰσὶ ἀργέες, καὶ σφέας πᾶσι τοῖσι ὁρέουσι. κοίη δὴν αἰτίη ξοάνεργίης, πρὸς τὰ τῶν ἀέρι φαινομένοισι; μετὰ δὲ τὸν ἕδρον τοῦτον, κέαται ξόανον Ἀπόλλωνος, οὐκ οἷ ἐώθεε ποιέεσθαι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πᾶσι, Ἀπόλλωνα νέον τε ἠλικιωτὴν, καὶ πρόσωπον ἀθέλητον ποιέουσι. μούνοι δὲ οὗτοι Ἀπόλλωνος γνησίου ξόανον δεικνύουσι· καὶ τὰ δὲ ποιεόντες, ἑωυτοὺς μὲν ἐπαινέουσι, Ἑλλήνων δὲ κατηγορέουσι, καὶ ἄλλων, ὁκόσοι Ἀπόλλωνα παῖδα θέμενοι ἐλάσχουσι. αἰτίη δὲ δοκέει αὐτέοισι, ἀσοφίη μεγάλη ἐμμεμιγμένα, ἀτελέα ποιέεσθαι τοῖσι θεοῖσι τὰ εἴδεα. Ὃ δὲ νέον, ἀτελὲς ἔτι νομίζουσι.

Ee Indi, & Æthiopes, & Medi, & Armenij, & Babylonij. Quod igitur maximè memorabile eſt, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis vocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus reſpondens. Ab hoc multus fulgor noctu reſplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu autem ipſum quidem lumen emarceſcit, ſpeciem autem præ ſe fert admodum igneã. Iam verò & aliud admiratione dignum in ipſo ſigno deæ eſt. Si ex aduerſo ſteteris, ad te aſpicit: quòd ſi inde tranſeas, viſu te ſequitur: & ſi alius quiſpiam aliunde ipſam intuetur, eadẽ erga illum quoque facit. Porrò in medio inter vtrunque aliud quoddam ſimulacrum ſtat aureum, cæteris haudquaquam ſimile: formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum ſpecies gerit. Vocatur autem ſignum etiam ab ipſis Aſſyriis, neque illi nomen aliquod proprium poſuere: ſed neque de generatione ipſius, neque de ſpecie quicquam dicunt. Atque ipſum alij quidem ad Dionyſium, alij ad Deucalionem, alij ad Semiramidem referunt. Quando enim & in vertice eius columba aurea inſidet, ob eam videlicet rem tradunt Semiramidis illud ſignum eſſe. Proficiſcitur autem bis quotannis ad mare, ad afferendam aquam eam de qua dixi. In ipſa autem æde ad ſiniſtram ingredienti, ſtat principiò ſolium Solis, ipſius autem effigies non adeſt. Solius enim Solis & Lunæ ſimulacra non exhibent: cuius autem gratia faciendum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas eſſe aiunt ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non videre. Quare quamnam cauſſam illorum effigiandorum eſſe, cùm in aëre appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale vulgo conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerum fingunt & colunt. Cauſſa verò ipſis videtur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe, ipſi adhuc imperfectum exiſtimant.

Solium Solis & Lunæ.

Cæterùm & aliud quiddã nouum Apollini suo affingunt. Soli enim Apollinem vestibus exornant. De operibus autem ipsius multa quidem dicere possim, sed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna sunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidẽ multa tum apud Græcos, tum apud Ægyptios sunt, multa autẽ & in Africa, & in Asia item multa, sed illa quidem neque absque sacerdotibus neque absque interpretibus responsa dant: hic autem Apollo & ipse per se mouetur, & vaticinia ad plenum vsque per se peragit. Modus autem eorum talis est. Postquã illi placitum est vaticinari, in sede sua primùm mouentur, sacerdotes autem ipsum continuò in sublime attollunt: quòd si non attollant, ille & sudorem emittit, & se in medium etiam emouet. At postquam illi subeuntes portant ipsum, tum & illos secum agit, circum circa vertendo sese, & ab alio in alium subinde trãsilit. Postremò princeps sacerdotum supplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille verò si quid non vult fieri, retro recedit: cõtra autem si quid approbat, agit in anteriorem partem gestantes, perinde ac si currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque sacram rem vllam neque priuatam absque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempestatibus omnibus, & quando ampliùs futuri non sint. Prædicit item & de signo illo, quando proficisci illud oporteat profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præsente fecit: Sacerdotes attollentes ipsum ferebant: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipse verò in aëre solus ferebatur. Porrò autem post Apollinem simulacrum Atlantis est, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata sunt: foris autem ara quoque posita est magna ærea, atque ibi etiam alia simulacra innumera ærea regum & sacerdotum. Recensebo autem quæ mihi maximè memoratu digna videntur. Ad sinistram ædis, Semiramidis signum stat, ædem ipsam dextera demonstrantis. Stat autem talem ob caussam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, vt se ceu deam colerent, cæterorum autem deorũ, atque ipsius etiam Iunonis nullam rationem haberent. Atque illi tum ita faciebant. Postea autem vbi deorum indignatione

Apollinis vaticinia.

Semiramidis statua.

A ὁ δὲ καὶ ἄλλο τῷ σφετέρῳ Ἀπόλλωνι
χαριουργέουσι. μοῦνοι Ἀπόλλωνα εἵμασι κο-
σμέουσι. ἔργων δὲ αὐτοῦ πέρι, πολλὰ μὲν
ἔχω εἰπεῖν· ἐρέω δὲ ὅ μάλιστα θωυμάζειν
ἄξιον. πρῶτα δὲ τοῦ μαντηίου ἐπιμνήσο-
μαι. μαντήια πολλὰ μὲν παρ' Ἕλλησι, πολ-
λὰ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίοισι· τὰ δὲ ἐν τῇ
Λιβύῃ, καὶ ἐν τῇδε Ἀσίῃ πολλά ἐστι. ἀλλὰ
τὰ μὲν, ὅτε ἱρέων αὐτὰ οὔτε προφητέων
φθέγγονται. ὅδε δὲ, αὐτός τε κινέεται, &
τὴν μαντικὴν ἐς τέλος αὐτουργέει. ἕπος δ' αὐ-
τῆς τοιόσδε· ὅτ' ἂν ἐθέλῃσι χρησμηγορέειν,
B ἐν τῇ ἕδρῃ προῆται κινέεται. οἱ δὲ μιν ἱρέες,
αὐτίκα αἴρεισι· ἢν δὲ μὴ ἀείρωσι, ὁ δὲ
ἱδρώει, καὶ ἐς μέσον ἔτι κινέεται. ὅτ' ἂν δ'
ὑποδρῶτες φέρωσι, ἀγὴ σφέας, πρὸς τὴν
προσιόντων, καὶ ἐς ἄλλον ἐξ ἑτέρου μετα-
πηδέων. τέλος, ὁ ἀρχιερεὺς αἰτιάσας, ἐ-
περέεται μιν περὶ ἁπάντων πρηγμάτων,
ὁ δ', ἢν τι μὴ θέλῃ ποιέεσθαι, ὀπίσω ἀνα-
χωρέει· ἢν δέ τι ἐπαινέῃ, ἀγὴ ἐς ὃ πρόσω
C τοὺς προσφέροντας, ὁκως τὸν ἡνιοχέων.
οὕτω μὲν συναγείρεισι τὰ θέσφατα, καὶ
οὔτε ἱερὸν πρῆγμα οὐδὲν, οὔτε ἴδιον τούτου
ἄνευ ποιέονται. λέγει δὲ καὶ τοῦ ἔτεος πέρι, καὶ
τῶν ὡρέων αὐτῶν πασέων, καὶ ὁκόταν οὐκ ἔ-
σονται. λέγει δὲ καὶ τοῦ σημήου πέρι, κό-
τε χρὴ μιν ἀποδημέειν, τῷ εἶπον ἀποδη-
μέειν. ἐρέω δὲ καὶ ἄλλο, ὃ ἐμεῦ παρεόντος
D ἐπρηξε. οἱ μὲν μιν ἱρέες, ἀείροντες ἔφε-
ρον. ὁ δὲ τοῖς μὲν ἐν γῇ κάτω ἔλιπε, αὐ-
τὸς δ' ἐν τῷ ἠέρι μοῦνος ἐφορέετο. μετὰ
δὲ τὸν Ἀπόλλωνα, ξόανόν ἐστιν Ἄτλαν-
τος, μετὰ δὲ, Ἑρμέω καὶ Εἰλειθυίης. τὰ
μὲν δὴ ἐντὸς τοῦ νηοῦ, ὧδε κεκοσμέα-
ται· ἔξω δὲ, βωμός τε κέαται μέγας,
χάλκεος· ἐν δὲ, καὶ ἄλλα ξόανα μυρία
χάλκεα, βασιλέων τε καὶ ἱρέων. κατα-
λέξω δὲ, τὰ μάλιστα ἄξιον μνήσασθαι.
ἐν δεξιῇ τοῦ νεῶ, Σεμιράμιος ξόανον
ἕστηκε, ἐν δεξιῇ τὸν νηὸν ἐπιδεικνυούσης.
ἀνέστη δὲ δι' αἰτίην τοιήνδε· ἀνθρώποι-
σι, ὁκόσοι Συρίην οἰκέουσι, νόμον ἐποιέετο,
ἑωυτῇ μὲν ὁκως θεὸν ἱλάσκεσθαι, θεῶν
δὲ τὰ ἄλλων, καὶ αὐτῆς Ἥρης ἀλογέειν·
καὶ ὧδε ἐποίεον. μετὰ δὲ, ὡς οἱ θεόθεν

ἀφίκοντο νῦσοί τε καὶ συμφορὴ, καὶ ἄλγεα, μανίης μὲν ἐκείνης ἀπεπαύσατο, καὶ ἑωυτὴν ὁμολόγεε, καὶ τοῖσι ὑπηκόοισι αὖτις ἐκέλευε ἐς Ἥρην τρέπεσθαι. τοιούνεκα δὴ ἔτι τοιή δε αἰέςηκε, τοῖσι ἀπικνεομένοισι τὴν Ἥρην ἱλάσκεσθαι δηκνύουσα, καὶ θεὸν οὐκ ἔτι ἑωυτὴν, ἀλλ' ἐκείνην ὁμολογέουσα. εἶδον δὲ καὶ Ἑλένης αὐτόθι ἄγαλμα, καὶ Ἑκάβης, καὶ Ἀνδρομάχης, καὶ Πάριδος, καὶ Ἕκτορος, καὶ Ἀχιλλέως. εἶδον δὲ καὶ Νιρέος εἶδος τῆ Ἀγλαΐης, καὶ Φιλομήλιν, καὶ Πρόκνην, ἔτι γυναῖκας, καὶ αὐτὸν Τηρέα ὄρνιθα, καὶ ἄλλο ἄγαλμα Σεμιράμιος, καὶ Κομβάβου, ὃ κατέλεξα, καὶ Στρατονίκης, κάρτα καλὸν, καὶ Ἀλεξάνδρου, αὐτῷ ἐκείνῳ εἰκελον. ὧδε δ' οἱ, Σαρδαναπάλος ἕςηκε, ἄλλη μορφῆ, καὶ ἄλλη στολῆ. ἐν δὲ τῆ αὐλῆ, ἄφετοι νέμονται βόες μεγάλοι, καὶ ἵπποι, καὶ ἀετοὶ, καὶ ἄρκτοι, καὶ λέοντες, καὶ ἀνθρώπους ὀδαμᾶ σίνονται, ἀλλὰ πρῶτοι ἱροί τέ εἰσι, καὶ χειροήθης. ἱρέες δὲ αὐτῶν πολλοὶ ἀποδεδέχαται· τῶν οἱ μὲν τὰ ἱρήια σφάζουσι, οἱ δὲ σπονδοφόροι, ἄλλοι δὲ πυρφόροι καλέονται, καὶ ἄλλοι τοιαῦτα βωμοί. ἐγὼ ἐμεῦ δὲ, πλείονες καὶ τριηκοσίων ἐς τὸν θυσίην ἀπικνέοντο. ἐσθὴς δὲ αὐτέοισι πᾶσα λευκή· καὶ πῖλον ὑπὲρ τῆ κεφαλῆ ἔχουσι. ἀρχιερεὺς δὲ ἄλλος ἐκάστου ἔτεος ὑπογίνεται. πορφυρέην δὲ μούνος οὗτος φορέει, καὶ τιάρη χρυσέη διαδέεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀνθρώπων ἱρῶν, αὐλητέων τε, καὶ συρικτέων, καὶ Γάλλων, καὶ γυναῖκες ὑπομανέες τε, καὶ φρενοβλαβέες. θυσίη δὲ δὶς ἑκάστης ἡμέρης ὑπετελέετο, ἐς τὸν πρῶτοι ἀπικνέονται. Διὶ μὲν ὦν κατ' ἡσυχίην θύουσι, ὔτε ἀείδοντες, ὔτε αὐλέοντες. ἐπὴν δὲ τῆ Ἥρη καταρχωνται, ἀείδουσί τε, καὶ αὐλέουσι, καὶ κρόταλα ὑπικρούουσι. καί μοι τούτου πέρι, οὐδὲν εἰπεῖν ἐδυνάσθη. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, ἡ πολλὸν ἔχει τοῦ ἱροῦ, ἐν τῆ ἰχθύες ἱροὶ τρέφονται πολλοὶ, καὶ πολυειδέες. γίγνονται δὲ αὐτέων ἔνιοι κάρτα μεγάλοι· ὄνοι δὲ καὶ ὀνόματα ἔχουσι, καὶ ἔρχονται καλεόμενοι· ἐγὼ ἐμεῦ δὲ, πλείω ἐν αὐτοῖσι χρυσοφορέων· ἐν τῆ πτέρυγι δὲ, ποίημα χρύσεον αὐτέων ἀνεκέατο. καί μιν ἐγὼ πολλάκις ἐθηησάμην, καὶ ἔχε δ ποίημα.

A & morbi venerunt, & clades, aliaque mala, ab insania desitit, seseque mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit vt ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur caussam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, seque ipsam non ampliùs deam esse, sed illam confitens. Vidi autem & Helenæ simulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filij Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipsum Tereum in auem iam conuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulacrum, B & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autem & Sardanapalus stabat, alia quadam forma, aliáque etiam veste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac diis consecrati pascebantur boues magni, & equi, & aquilæ, & vrsi, & leones: atque illi homines haudquaquam lædunt, sed omnes & sacri sunt, & mansueti. Sacerdotes autem ipsis multi eliguntur, quorum alij quidem hostias mactant, alij autem libamenta ferunt, rursus alij flammiferi C vocantur, & alij aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia ventitare solebant. Vestis autem illis tota candida est, & pileum in capite gestant. Summus autem sacerdos alius ac nouus vnoquoque anno surrogatur, solúsque hic purpuream vestem gerit, & tiara aurea redimitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum videlicet, & fistulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quos omnes veniunt. Ioui quidem igitur cum silentio D sacrificant, neque cantantes, neque tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & voce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulsant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Est autem lacus ibi non ita longè à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac varij: nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atque ij nomina quoque habent, & cùm vocantur, præstò veniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens: cæterùm in pinna opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atque ego illum sæpenumero vidi, & habebat opus illud.

Lacus extra templum sacer.

Altitudo autem lacus magna est, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducentorum ampliùs passuum esse. Cæterùm in medio ipsius ara lapidea stat. Putares autem si ex improuiso videres, & natare illam, & in summa aqua vehi: & multi ita existimant. Mihi verò videtur columna subesse magna, arámque sustinere. Semper autem sertis coronata est, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi caussa ad ipsam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus solennes maximi, vocantúrque descénsus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum simulacra omnia descendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piscium gratia, ne Iupiter illos primus aspiciat. Nam si hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem vadit inspecturus, Iuno autem anteriore loco stans, & prohibet ipsum, & precibus obtestando dimittit. Maximi verò conuentus ipsis illi sunt, quòd solenni instituto ad mare conueniunt: sed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non possum: neque enim ipse eò veni, neque vnquam profectionis istius periculum feci. Quæ verò redeuntes faciunt, vidi, eáque commemorabo. Vas vnusquisque aqua repletum portat, ídque cera obsignatur. Nemo autem suum ipse resoluens effundit, sed Gallus quidam sacer est, habitat autem ad lacum, qui postquam vasa illorum accepit, & sigillum inspexit, mercede quoque accepta & vinculum resoluit, & ceram reposcit. Et multæ adeò minæ ex hoc sacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipsi ferentes, postquam libarunt ac sacrificarunt, retro domum reuertuntur. Festorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente vere peragunt, atque illud Pyram alij, alij autem Facem appellant. Sacrificium autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cædentes, intra septum templi collocant: postea autem adducentes capras & oues, aliáque animantia bruta ex arboribus illis suspendunt, inter hæc autem & volucres, & vestes, & aurea argenteáque opera collocant: ac postquam omnia perfectè ac rite composuerunt, deorum simulacra circum arbores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc festum multi homines aduenium, cùm ex Syria,

Panegyrici conuentus.

A βάθος ὁ τῆς λίμνης πολλὸν ἐγὼ μηδ' ὅλως ἐπειρήθην. λέγεται δ' ὧν καὶ διηκοσίων ὀργυιέων πλέον ἔμμεναι. κατὰ μέσον δὲ αὐτῆς βωμὸς λίθου αἴσηκε. δοκέοις δ' ἂν ἄφνω ἰδών, πλώειν τέ μιν, καὶ τῷ ὕδατι ἐποχέεσθαι, καὶ πολλοὶ ὧδε νομίζουσι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ κίονος ἐφεστεὼς μέγας, αἴειρειν τὸν βωμόν. ἔστεπται δὲ ἀεὶ, καὶ θυώματα ἔχει. πολλοὶ δὲ ἕκαστης ἡμέρης κατ' ὐχὴν ἐς αὐτὸν νηχόμενοι, στεφανηφορέουσι. γίγνονται δ' αὐτόθι καὶ πανηγύρεές τε μέγιστα· καλέονται δὲ ἐς τὴν λίμνην καταβάσιες, ὅτι ἐν αὐτῇσι ἐς τὴν λίμνην τὰ ἱερὰ πάντα κατέρχεται· ἐν τοῖσι ἡ Ἥρη πρώτη ἀπικνέεται τῶν ἰχθύων εἵνεκα, μὴ σφέας ὁ Ζεὺς πρῶτος ἴδηται. ἢν γὰρ τόδε γένηται, λέγεσι ὅτι πάντες ἀπόλωνται. ἔστε δῆτα ὁ μὲν ἔρχεται ἐπόψων, ἡ δὲ πρόσω ἱσταμένη, ἀπείργει τέ μιν, καὶ πολλὰ λιπαρέουσα, ἀποπέμπει. μέγιστα δ' αὖ σφίσι πανηγύρεις, τὰ ἐς θάλασσαν νομίζονται. ἀλλ' ἐγὼ τουτέων πέρι, οὐδὲν ἔχω εἰπεῖν· οὔτε γὰρ ἦλθον αὐτὸς, οὔτε ἐπειρήθην τοιούτης τῆς ὁδοιπορίης. τὰ δὲ ἐλθόντες ποιέουσι, εἶδον, καὶ B ἀπηγήσομαι. ἀγγεῖον ἕκαστος ὕδατι σεσαγμένον φέρεται· κηρῷ δὲ πᾶσα σεσήμανται· καὶ μιν οὐκ αὐτὸς λυσάμενος χέονται, ἀλλ' ἔστι ἀλεκτρυὼν ἱερὸς, οἰκέει δὲ ὅπου τῇ λίμνῃ, ὃς ἐπεὶ σφέων δέξηται τὰ ἀγγήια, τοῦ τε σφρηγῖδα ὁρῇ, καὶ μαθὼν ἀνύμενος, αἶψά τε λύει τὸν δεσμὸν, καὶ τὸν κηρὸν ἀπαιτέει, καὶ πολλαὶ μηχαναὶ ἐκ τουτέου τοῦ ἔργου τῷ ἀλεκτρυόνι ἀγείρονται. ἔνθεν δὲ ἐς τὸν νηὸν αὖτοι σπείσαντες, ἀπαρξάμενοί τε, καὶ θύσαντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι. ἑορτέων δὲ πασέων, τῶν οἶδα, μεγίστην τὴν εἰαρος ἀρχομένου ἐπιτελέουσι. καὶ μιν οἱ μὲν πυρὸν, οἱ δὲ λαμπάδα καλέουσι. θυσίην δὲ ἐν αὐτῇ τοιήνδε ποιέουσι. δένδρεα μεγάλα ἐκκόψαντες, ἐν τῇ αὐλῇ ἑστᾶσι, μετὰ δὲ ἀγινέοντες αἶγάς τε, καὶ οἶας, καὶ ἄλλα κτηνέα ζωὰ, ἐκ τῶν δενδρέων ἀπαρτέουσι· ἐν δὲ καὶ ὄρνιθες, καὶ εἵματα, καὶ χρύσια, καὶ ἀργύρεα ποιήματα. ἐπεὰν δὲ σύντελέα πάντα ποιήσωνται, περιενείκαντες τὰ ἱερὰ περὶ τὰ δένδρεα, πυρὶ σιήσι, τὰ δὲ αὐτίκα πάντα κάεται. ἐς τοῦτον τὸν ἑορτὸν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπικνέονται ἔκ τε Συρίης

καὶ τῶν πέριξ χωρέων πασέων· φέρουσί τε τὰ A tum ex circumiacentibus oris omnibus, afferúntque & ſua quique deorum ſimulacra, & ſigna quæ ad imitationem illorum ſinguli facta habent. Diebus autem hiſce ſolennibus multitudo quidem ad templum congregatur, Galli autem frequentes, & ij quos dixi, homines ſacrati peragunt ſacrificia; vulnerantúrque cubitis, & in terga à ſe mutuo verberantur. Multi autem adſtantes ipſis tibiis accinunt, & tympana pulſant, alij autem diuinitus inſpirata ſacráq; carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem quicunque iſta faciunt. Hiſce diebus & Galli fiunt. Poſtquam enim cæteri tibiis canunt, & ſacrificia peragunt, ad multos alios interea furor iſte peruenit: & multi qui ad ſpectaculum ſolummodo venerant, poſtea eadem fecêre. Recẽſebo autem & quæ faciunt. Adoleſcens quicunque fortè ad hoc paratus venit, abiectis veſtibus magna voce in medium progreditur, atque enſem diſtringit (hæc autem multis annis, vt mihi videtur, per hoc ſteterunt) Accepto autem eo continuò ſeipſum ſecat, currítque per vrbem, & manibus ea quæ reſecuit, portat. In quancunque autem domum hæc abiicit, ex ea & veſtem fœmineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in caſtrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haud quaquam eandem cum cęteris ſepeliendi rationem habent: ſed poſtquam Gallus quiſpiam mortuus eſt, ſocij ſublatum ipſum in ſuburbana efferunt. Ibi depoſito ipſo, & feretro quo elatus fuit, lapides ſupernè iniiciũt: atque hæc poſtquam fecerunt, retro domum abeunt. Obſeruato autem ſeptem dierum numero, exinde in templum ingrediuntur. Nam ſi antea ac citiùs ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc vtuntur talibus. Si quis ipſorum cadauer aliquod aſpexerit, illo die ad templum non accedit. Poſtero autem, vbi ſeipſum purgando luſtrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui ſunt, vnuſquiſque non niſi poſt triginta dierum numerum, raſóque capite, ingreditur. Antea verò quàm hoc fecerunt, fas illis introire non eſt. Immolant autem boues maſculóſque & fœminas, præterea capras & oues: ſues autem ſolos pro ſceleratis habentes, neque ſacrificant, neque manducant. Alij autem eos non ſceleratos, ſed ſacros exiſtimant.

τὰ ἑωυτῶν ἱρὰ ἕκαστοι, καὶ τὰ σημήια ἕκαστοι ἔχουσι ἐς τὰ δὲ μεμιμημένα. ἐν ῥητῇσι δὲ ἡμέρῃσι τοῦτο τὸ πλῆθος ἐς τὸ ἱρὸν ἀγείρονται. Γάλλοι δὲ πολλοὶ, καὶ τοὺς ἔλεξα, οἱ ἱροὶ ἀνθρωποι τελέουσι τὰ ὄργια, τάμνονταί τε τοὺς πήχεας, καὶ τοῖσι νώτοισι ἀλλήλους τύπτουται. πολλοὶ δὲ σφισι παρεστεῶτες, ἐπαυλέουσι, πολλοὶ δὲ τύμπανα παταγέουσι, ἄλλοι δὲ ἀείδουσι ἔνθεα καὶ ἱερὰ ἄσματα. τὸ δὲ ἔργον ἐκτὸς τοῦ νηοῦ τόδε γίνεται. ὅσοι δὲ ἐσέρχονται ἐς τὸν νηὸν, οὗτοι τάδε ποιέουσι. ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, καὶ Γάλλοι γίνονται. ἐπεὰν γὰρ B οἱ ἄλλοι αὐλέωσί τε, καὶ ὄρχια ποιέωνται, ἐς πολλοὺς ἤδη ἡ μανίη ἀπικνέεται, καὶ πολλοὶ οἱ ἐς θέλω ἀπικόμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐώρηξαν, καταλέξω δὲ καὶ τὰ ποιέουσι. ὁ νεηνίης, ὅτῳ τάδε ἐπέχεται, ῥίψας τὰ εἵματα, μεγάλῃ βοῇ ἐς μέσον ἔρχεται, καὶ ξίφος ἀναιρέεται. τὰ δὲ πολλὰ ἔτεα ἐμοὶ δοκέειν, ἀπὸ τοῦτο ἔσχε, λαβὼν δὲ αὐτίκα, τάμνει ἑωυτόν, θέει τε ἀνὰ τῆς πόλιος, καὶ τῇσι χερσὶ φέρει τὰ ἔταμε. ἐς οἰκήιον δὲ οἰκήιον τὰ δὲ ἀπορρίπτει, ἐκ ταύτης ἐσθῆτά τε θηλείην, καὶ κόσμον τὸν C γυναικήιον λαμβάνει. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα τοῖσι τομῇσι ποιέουσι. ἀποθανόντες δὲ Γάλλοι, οὐκ ὁμοίως τοῖσι ἄλλοισι θάπτονται, ἀλλ' ἐὰν ἀποθάνῃ Γάλλος, οἱ ἑταῖροι μιν ἀείραντες, ἐς τὰ προάστεα φέρουσι. θάπτουσι δὲ αὐτὸν, καὶ τὸ φέρετρον, τοῦ ἐκόμισαν, ὑπερθε λίθους βάλλουσι, καὶ τάδε ποιήσαντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι· φυλάξαντες δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ἀριθμὸν, ὕστερον ἐς τὸ ἱρὸν ἐσέρχονται. πρὸ δὲ τούτων, μὴ ἐσελθόντα, οὐδὲν ὅσια ποιέουσι. νόμοισι δὲ ἐς τάδε χρέωνται τοῦ- D τέοισι· ἢν μή τις αὐτέων νέκυν ἴδηται, ἐκείνῃσι τῇσι ἡμέρῃσι ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἀπικνέεται. τῇ ἑτέρῃ δὲ, καθήρας ἑωυτὸν, ἐσέρχεται. αὐτῶν δὲ τῶν οἰκηίων τοῦ νέκυος ἕκαστοι φυλάξαντες ἀριθμὸν ἡμερέων τελέσαντα, καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρήμενοι, ἐσέρχονται. πρὶν δὲ τὰ δὲ ποιῆσαι, οὐ σφισι ἐστέναι ὅσιον. θύουσι δὲ βόας ἄρσενάς τε, καὶ θήλεας, καὶ αἶγας, καὶ ὄϊας. σῦς δὲ μοῦνον σφαγέας νομίζοντες, οὔτε θύουσι, οὔτε σιτέονται. ἄλλοι δ' οὐ σφέας σφαγέας, ἀλλὰ ἱερεὺς νομίζουσι.

Præterea ex auibus columba ipſis videtur res ſanctiſſima eſſe, & ne tangere quidem ipſam fas habent. Quòd ſiquando inuiti etiam attingunt, ſcelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compaſcuę ipſis ſunt, & ad domos ipſorum veniunt, & plerunque in terra paſcuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus ſolennes veniunt, factitantur. Vir quiſpiam quando primùm in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem & ſupercilia tondere ſolet, poſtea autem mactata oue, cætera quidem in fruſta concîdit, & conuiuatur, vellus autem humi ſternens, ſuper hoc in genua procumbit. pedes autem & caput animantis, ſuo ipſius capiti imponit, & ſimul precando poſtulat, vt præſens ſacrificium acceptum ſit, maiúſque aliud in poſterum pollicetur. His ita peractis, caput ſuum corona induit, itidémque aliorum omnium qui eandem cum ipſo viam proficiſcuntur: atque ita attollens ſe, ex terra ſua proficiſcitur, vtens & frigidis aquis, lauãdi cauſſa pariter & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi eſt conſcendere lectum, donec iter illud peregerit, domúmque ſuam reuerſus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipſum publicus hoſpes ignotũ. Certi enim vniuſcuiuſque ciuitatis hoſpites ibi ſunt, & quod ex patria cuiuſque venit, id denuo apud ſe recipit. Appellantur autem ab Aſſyriis iſti doctores, quoniam ipſis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipſo templo: ſed poſtquam adduxit ad altare hoſtiam, libatione inſuper facta, rurſus eandem domũ ducit: deinde verò vbi rediit, ſecum ipſe domi ſacrificat, & precatur. Eſt autem & alius quidam ſacrificandi ritus talis. Poſtquam animalia immolationi deſtinata coronarunt, ex veſtibulis templi ea demittunt: illa verò præcipitata, ex caſu moriuntur. Quidam autem & pueros ſuos ex eodem loco demittunt, non tamen eodem modo quo pecudes, ſed in peram ſiue ſaccum incluſos, manu deducunt, ſimul autem & acerbè increpantes illos, dicendo quòd non pueri, ſed boues ſint. Certis autem notis compunguntur omnes, alii quidẽ in vola manus, alij autem in ceruice. Et inde eſt quòd cuncti Aſſyrii notas inuſtas habent. Faciunt autem & aliud quiddam, in quo cum ſolis Græcorum Trœzeniis conſentiunt. Dicam autẽ etiam quæ illi faciunt.

A ὀρνίθων τὲ αὐτέοισι ϖᾶσι τερὴ, δοκέει χρῆμα ἱρώτατον, καὶ σάρξ ϕαύλη αὐτέων δικαιέσθαι· καὶ ἢν ἀέκοντες ἅψωνται, σφαγέες σκείνῳ τῳ ἡμέρῃ εἰσί. ζωόκα δὴ αὐτέοισι στιγνόμοι τέ εἰσι, καὶ ἐς τὰ οἰκήια ἐστέρχονται, καὶ τὰ πολλὰ ἐν γῇ νέμονται. λέξω ὃ καὶ τῶν πομπευσίων, τὰ σκεῖνοι ποιέουσι. ἀνὴρ ὅτ' ἂν ἐς τῳ ἱρῳ πόλιν ϖρῶτον ἀπικνέεται, κεφαλὴν μὲν ὅδε καὶ ὀφρύας ξύρεται· μετὰ ὃ ἱρώσας ὄϊν, τὰ μὲν ἄλλα κρεουργέϊ τε, καὶ ἀωχέεται, δέρμα ὃ νάκος χαμαὶ θέμενος, ὅπι ζώου ἐς γόνυ B ἕξεται, πόδας ὃ καὶ κεφαλὴν τῶ κτιώνος ὅπι τῳ ἑωυτῶ κεφαλῇ ἀναλαμβάνει· ἄμα ὃ εὐχόμενος, αἰτέει, τῳ μὲν πρεοῦσαν θυσίην δέκεσθαι· μέζω ὃ ἑωυτῆς ὑποσχνέεται. τελέσας ὃ ταῦτα, τῳ κεφαλὴν αὐτὸ τε σέφεται, καὶ τῶν ἄλλων, ὁκόσοι τῳ αὐτῳ ὁδὸν ἀπικνέονται. ἀρὰς ὃ, ἀπὸ τῆς ἑωυτῶ ὁδοιπορέει, ὕδασί τε ψυχροῖσι χρεώμενος, λουτρῶντε καὶ πόσιος εἵνεκα, καὶ ἐς πάμπαν χαμοκοιτέων. οὐ γὰρ οἱ θέμις ἐστὶ ἐπιβῆναι ὄκιον, πρὶν τῳ τε ὁδὸν σκτελέσαι, καὶ ἐς τῳ ἑωυτῶ αὖθις ἀπικέσθαι. C ἢν δὲ τῇ ἱρῇ πόλι σκδέχεται μιν αὐτὸς ξεινοδόκος ἀγνοέοντα. ῥητοὶ γὰρ δὴ ὧν ἑκάστης πόλιος, αὐτόθι ξεινοδόκοι εἰσί· ϑ τόδε παρέθεν οἶκοι δέκονται. καλέονται δὲ ὑπὸ Ασσυρίων οἵδε, διδάσκαλοι, ὅτι σφίσι πάντα ὑποτηκέονται. θύουσι δὲ οὐκ ἐν αὐτῷ τῳ ἱρῷ· ἀλλ' ἐπεὰν προθύσηται τὰ βωμῷ ὁ ἱρήϊον, ὑπαείσας, αὖθις ἄλλ ζῷον ἐς τὰ οἰκήια· ἐλθὼν δὲ κατ' ἑωυτὸν θύϊ τε, καὶ εὔχεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλης θυσίης τρόπος τοιόσδε· ϑέφαντες τὰ ἱρήια ζῳὰ, ἐκ τῶν προπυλαίων ἀπιᾶσι, τὰ δὲ κατενειχθέντα, πίπτοντα θνήσκουσι· ἔνιοι ὃ καὶ παῖδας ἑωυτῶν, ὑπερθεν ἀπιᾶσι, οὐκ ὁμοίως τοῖς κτιώνσι, ἀλλ' ἐς πήρην ἐνθέμενοι, χρεὶ κατάγουσι, ἅμα δὲ αὐτέοισι ὑπεκερτομέοντες, λέγουσι ὅτι ϑ παῖδες ἀλλὰ βόες εἰσί. στίζονται δὲ πάντες, οἱ μὲν ἐς καρπούς, οἱ δὲ ἐς αὐχένας. ϑ ἀπὸ τῶδε ἄπαντες Ασσύριοι στιγματοφορέουσι. ποιέουσι δὲ ϑ ἄλλο, μούνοισι Ελλήνων Τροιζηνίοισι ὁμολογέοντες. λέξω δὲ καὶ τὰ κεῖνοι ποιέουσι.

Τροιζήνιοι τῆσι παρθένοισι, καὶ τοῖσι νεηνίοισι νόμον ἐποιήσαντο, μὴ πρὶν ἄλλως γάμον ἴέναι, πρὶν ἵππῳ λύσῃσι κόμας κείρασθαι· καὶ ὧδε ποιέουσι. τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι γίνεται. οἱ μὲν νεηνίαι τὸν γένειον ἀπέχονται· τοῖσι δὲ νέοισι, πλοκάμοις ἱεροῖς ἐκ γενετῆς ἀπάσι· τοὺς ἐπεὰν ἐν τῷ ἱρῷ γένωνται, τάμνουσί τε, καὶ ἐς ἄγγεα κατιθέντες, οἱ μὲν ἀργύρεα, πολλοὶ δὲ χρύσια ἐν τῷ νηῷ, προσηλώσαντες ἀπίασι, ἐπιγράψαντες ἕκαστοι τὰ οὐνόματα. τοῦτο καὶ ἐγὼ ἔτι νέος ὢν, ἐπιτελέσας· καὶ ἔτι μευ ἐν τῷ ἱρῷ καὶ ὁ πλόκαμος, καὶ τοὔνομα.

A Troœzenij virginibus & adoleſcentibus legem ſtatuerunt, ne quis ipſorum connubio ſeſe illigaret priùs quàm Hippolyto comas totondiſſent: faciúntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adoleſcentes quidem barbas ſuas conſecrant: iuuenibus autem capillos ſacros à natiuitate vſque conſecratos demittunt, quos poſtquam in templo ſunt, reſecant, & in vaſa depoſitos, alij quidem argentea, multi verò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inſcripto vniuſcuiuſque nomine. Atque hoc ego quoque cùm iuuenis adhuc eſſem, feci, & in templo meus capillus adhuc meúmque nomen reſtat.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

DEMOSTHENIS ENCOMIVM.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam colore tractatum. Non enim ſimplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, vtitur, ſed illis quodammodo poſtpoſitis & reiectis, à confeſſione hoſtis potiſſimam encomij partem abſoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat quo pacto cùm deambulatum iiſſet, in Therſagoram poëtam inciderit, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cùm de Homero alter, alter autem de Demoſthene laudando inter ſe agerent, Therſagorámque contenderet longè difficilius eſſe Homerum laudare, quàm Demoſthenem: non quia id verſibus faciendum eſſet, ſed quia ipſa materia locorum ſterilior foret, idem hoc ipſa re comprobare illum cœpiſſe. Eáque encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis proœmium. Fingitur itaque exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad vtriuſque laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tum cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in auctorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomiis texendis potiſſimùm ſequenda, Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atque hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine poëta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ vocant, ſumitur, ſed quam ſumma prudentia atque arte Lucianus, vtpote orator, ac ſeriò agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Therſagoræ, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, viciſſim peracta, ipſe accepto ab eodē Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorando quæ hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur, quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compelitur, quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, Honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur: & Virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

CVM in porticu deambularem, exeunti ad sinistrã die decimosexto paulò ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert: existimo eum plerisque vestrûm notum esse: pusillus est, naso aquilo, ferè candidus, virili specie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Thersagoras poëta est. Et interrogaui quorsum aut vnde iret. Ille inquit domo se huc venisse. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare: nocte intempesta surrexi, vt ad Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cùm instituissem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vsque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille: Multo antè, inquit, oportuit me illum salutare: monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà, inquam, Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demostheni obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium: nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem otiosum incidero. O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde facere, atque aliquis qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt oblectet se spectando, & cum luctatore iocatur expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille, At paulo antè cùm à meta procurrendum esset, non erat otium ad iocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridẽs, quasi rem difficilem susceperis.

Α Δείξοντί μοι τὴν πλατεῖαν, τὴν ἀντεῦθεν ἰόντων ἐν ἀριστερᾷ, τῆς ἕκτης ὥρας δὴ καὶ σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας προσ-
τυγχάνει. Τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ὁρίσαιντο σμικρός τις ὄντι, χρυσοῦς, ὑπόλευκος, ἀνδρικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πρόσ-
ωθεν ἰόντα, Θερσαγόρας, ἔφην, ὁ ποιητὴς, ποῖ δή, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἦ δ' ὅς, εἰς τοῦτο. πό-
τερον δ' ἰὼν δ' ἐγὼ, ἢ βαδιούμενος; Ἀμέλει μὰ, ἔφη, καὶ τούτου δεόμενος· ἀφεὶς γάρ τι
Β τῶν νυκτῶν ἐξαναστὰς, ἔδοξέ μοι χαρίσα-
σθαι τοῖς Ὁμήρου γενεθλίοις τὴν ποιητικὴν ἀπο-
δοῦναι. Καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ ἔσφατα τῆς παιδιᾶς ἐκείνῳ πίνων. ἐκεῖ-
θεν οὖν ἀναξάνδριος, ἦ δ' ὅς, ἔλεγον ἐμαυτὸν, εἰς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπεσών. ἔδει οὖν, ἔφην, δεῖ μὰ μοι καὶ τοῦτο πάνυ. Πολὺ μᾶλλον πρότερον, ἔφη, προσῆπτεν τυγχανεῖ δεόμενος ἥκω, τῇ χειρὶ τὸν Ὅμηρον ὑποδεί-
ξας. ἴστε δήπου τὸν ἐν δεξιᾷ τοῦ τῶν Πτολε-
μαίων νεὼ, τὸν καθήμενον ταῖς κόμαις. προσ-
ιόντι τε οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφη, ἐπροσ-
δοξόμενος ἀφθόνων μεταδώσειν τῶν ἐπῶν, εἰ
γὰρ, ἔφην, ἐν δυνατῷ τὰ προφήματα εἴη. πάλαι γάρ τι καὶ αὐτὸς ἐνοχλῶν μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένειον, ὑποκουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γενέθλιον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπαρκεῖ ὁ δύνασθαι, συμβουλεύμενον ἄν σοι. κοινὸν γὰρ ἡμῖν ὁ Ερ-
μαγόρας. Ἐγὼ μὰ, ἔφη, ἐκ τῆς νυκτὸς τε καὶ τῆ-
μερον πεποιημένων, δοκῶ μοι τῆς διανοίας τὸν
Ὅμηρον ὑπογράψασθαι· θεῖός γάρ πως ἐκ μαντικῶς εἰς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην·
κενὸς δ' αὐτός. ὑπέτυπες γάρ τι πυτὶ ὃ γραμματεῖον προσηγόμην, εἰ ἄρα τοῦ σχο-
λῆς ἄγοντι τῶν ἑταίρων, προσεύχομαι δοκεῖς
οὖν μοι ἐν καλῷ σὺ τῆς σχολῆς εἶναι. μακά-
ριος γὰρ εἶ, ἦ δ' ἐγὼ, καὶ πόθεν σοι τὸ τὸν δόλιχον νενικηκότος, ὃς ἤδη λελουμένος τὴν κόνιν, καὶ ὃ λοιπὸν τῆς ἡδέας ψυχαγωγούμε-
νος. μυθολογεῖν πρὸς τὸν παλαιστὴν διενοῆ-
το, ὑποδέχεσθαι τῆς πάλης ὕστερος.
ὅδ', Ἀλλ' ὅτι τ' Βαλβίδος ἔχ αὐ ἐμυθολό-
γεις, ἔφη· καὶ σὺ δή μοι δοκεῖς νενικηκὼς τὸν δόλιχον τῶν ἐπῶν, ἐντεῦθεν αὐδρὶ μάλα δή κα-
τῤῥωδοῦντι τὴν τῆς παλίης τύχην. ἐγὼ δ' ὃς γελάσας, Ὡς δή σοι τὰ τῶν ἀπόρων εἶπεν ἐργασόμενος.

Ἴσως γάρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττονος ἢ κατ' Ὅμηρον εἶναί σοι λόγου καταφαίνεται· καὶ σὺ μοὶ μέγα φρονῆς, Ὅμηρον ἐπαινέσας· ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, καὶ ὃ μηδέν; Συκοφαντεῖς, ἔφη. Δεδιὰ σοῦ μὴ οὐκ ἂν θεοὶ ἥρως, εἰ καὶ πλείων εἰμὶ τοῦ γνώμιλλον τοῖς Ὁμήρου ποιήμασι. Εὖγε, εἶπον, ἐμὲ μὴ οὐκ ἂν νομίζοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ τούτῳ τὸν λόγον ἀπημάξῃς τοῦ ἐνθουσιῶντος, δῆλον ὡς τοῦ ποιητικὴν ἔργον ἡγῇ μόνον, τοῖς δὲ ῥητορικοῖς λόγοις καταφρονῇς ἀτεχνῶς, οἷς ἱππεὺς παρὰ πεζοὺς ἐλαφρίων. Μὴ μανείην, ἔφη, τοσοῦτό γε, κἂν εἰ πολλῆς δεῖ τῆς μανίας ὅτι τοῖς ποιητικοῖς ἰοῦσι θύραις. δεῖ γάρ τοι καὶ τοῖς κατασκευάζειν, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ἐπιπνοίας, εἰ μέλλουσι μὴ ταπεινοὶ φανήσεσθαι, καὶ φαύλης φορτίδος. Οἶδά τοι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε δὴ λόγοις ποιῶν, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐγκρίνων τοῖς Ὁμήρου τιθείς. οἷς λέγω τοῦ σφοδρότητα, καὶ πικρίαν, καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν· καὶ ὃ μοὶ οἰνοβαρές, τοῖς τοῦ Φιλίππου μέθας, καὶ κορδακισμούς, καὶ τοῦ ἀσελγές· ὃ δή, Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, τοῖς ὃ, δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα ἐνθυμουμένους ἐλπίδας· καὶ ὃ,

Ἦκα μέγ' οἰμώξεσθε γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς, τοῖς ὃ,

Πηλίκον ποτὲ γενάξαιεν αὖ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες. Δεδιὰ μὴ καὶ τὸν ῥέοντα Πύθωνα, τοῖς τοῦ Ὀδυσσέως νιφάδας τῶν λόγων, καὶ ὃ,

Εἰ μοὶ μέλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε ἔσεσθαι, τοῖς ὃ,

ὥρας μοὶ γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις τοῦ εἶναι θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν κατείρξας τηρῇ. καὶ μυρίαι γεγόνασιν αὐτοῖς αὐτοῖς ὅτι τοῦτον τῆς διανοίας ὁρμήσαι. ἥδομαι δὲ καὶ πάνυ, καὶ διαθέσεις, καὶ ἑτέρας λέξεως καταμανθάνων, καὶ τοῦ ἀφαιροῦσαι τὸν λόγον μεταβολάς, καὶ τοῦ ἐκ τῶν διεξόδων ἐπανόδους, καὶ τοῦ παρεκβολῶν σεσωσμένου καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ ὃ τοῦ ἑτέρου μισοβάρβαρον πανταχοῦ. καί μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ γὰρ ἂν ἀληθὲς ἀποκρυψαίμην)

A Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudasti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille: nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Bene, inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tum ille,

B Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquã, opus est afflatu quodam diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat vinolentum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur.

Collatio Homeri & Demosthenis.

C Et quale illud est apud Poëtam, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos viros bona cum spe suscipere defensionem Reipubl. Et illud,

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus,

simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes viri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna vi fluentem Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur: & illud,

D *Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,*

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii sunt, etiamsi quispiam conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates & metaphoræ tædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpe visum est (neque enim dissimulanda est veritas)

plus esse grauitatis in Demosthene castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repręsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur sua sponte similes virtutes etiam in dissimilibus studiis gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea caussa duplo plus habet negotij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam caussam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticam: cætera sunt ignota, patria, genus, ætas: nam si hæc nota essent, nullæ extitissent inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Ægyptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nympham: siquidem humanum genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrùm Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimãda. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm verbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit? Quid non celebratissimum? Nónne patria, Athenę opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent,

A βύτερεπέστερον μὲν ῥαθυμίας Ἀτθικῆς καθάπτεσθαι Δημοσθένης, ὁ τὴν παῤῥησίαν, ὡς φασιν, αἰνιττόμενος, τῷ τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαΐδας προσειπόντος. ὑψηλοτέρῳ δὲ τόνῳ πνεύματος, τὰς Ἑλληνικὰς ἀποπληρῶν τραγῳδίας, τῷ μεταξὺ τῆς ἀκμαιοπάτης μάχης ἀφαλόεσσαις αἰακτὰ πάπτοντος, καὶ λίθοις τὸν Φορκὺν σκεδάννυντος. πολλάκις δὲ μὴ τῷ Δημοσθένει, καὶ μέτρα κῶλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις, οὐκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ὁδοῦ ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ ὑλὴ Ὁμήρου ἐλλιπὴς ἀντιθέτων, ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων B τραχύτητος, ἢ καθαρότητος. ἀλλ' ἔοικε φύσεώς πως ἐπαρχὴν ταῖς δυνάμεσι ταῖς ἀρεταῖς ὑπάπτεσθαι. πόθεν γὰρ δὴ τοσαύτην ἐπιφορτοίλιον αὐτὸν σὺν Καλλιόπῃ, τοιοῦτον ὄντα γνώσεσθαι; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοὐμὸν ἀγώνισμα τῶν εἰς Ὁμήρου ἐγκωμίων διπλάσιον ἔργον, ἢ τοῖς σοῖς εἰς Δημοσθένη ἐπαίνοις τίθημι, οὐ πίστις μέντοι, ἀλλὰ τῇ ἐπιστήσῃ, φημὶ, τοῦ τρόπου μόνῳ, οὐκ ἔχων ἑδραίαν τινὰ χρηπῖδα ἐπιβαλέσθαι τῶν ἐπαίνων, πλὴν γε τῆς ποιητικῆς αὐτῆς. τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν C ἀσαφῆ, πατρὶς, καὶ γένος, καὶ χρόνος. εἰ γοῦν τι σαφὲς αὐτῶν ἴσμεν, οὐκ ἴσμεν ἂν ἀμφίλεκτος αὐθαιρέτοις ἔρεσι. πατρίδα μὲν δίδοντων αὐτῷ, Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δ' Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, μητέρα Μελανώπην, φασὶν, ἢ νύμφην τῶν Δρυάδων, ἀδιαφανῆ γένους ἀποδεῖξαι χρόνον δ', τὸν ἡρωϊκὸν ἢ τὸν Ἰωνικὸν. καὶ μηδ' ὅπως τοῦτο τὸν Ἡσίοδον εἶχεν ἡλικίας σαφῶς εἰδέναι, ὅπου γε καὶ τοὔνομα D τοῦτο τὸ γνώσιμον, τὸ Μελησιγενῆ προσκρίνουσι· τύχην δὲ, πενίας, ἢ πάθος ὀμμάτων, ἀλλὰ μὴ βέλτιον εἶπ καὶ σιωπᾶν ἐᾶν ἢ ἀσαφῆ κείμενα. ὡς γενοῦ δή μοι κωμῳδὸς ὁ ἐγκώμιον, ποίησιν ἀπράγμονα ἐπαινέσας, καὶ σοφίαν οὐκ ἐπῶν εἰκαζομένων συλλέγων· ὃ γ' ἐστὶν, ἔφη, κἀμοὶ χρεὼς, ὑπὲρ ἐμῶν τε, καὶ λῷον, ἐφ' ὡρισμένοις τε καὶ γνωσίμοις μόνον ὀνομάτων, οἷς, ὅ,τι ἕτοιμον, ἀδυσμάτων ὧδαί σοι δεόμενον. τί γὰρ ἂν μέγα, καὶ λαμπρὸν ἡ τύχη τῷ Δημοσθένει προσῆψε; τί δ' γνώσιμον; οὐκ Ἀθῆναι μὲν, αὐτῷ πατρὶς, αἱ λιπαραὶ, καὶ ἀοίδιμοι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔρεισμα; καίτοι λαβόμενος αὖ ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν,

ὅτι

ὅτι τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπεισῆγον αὐ ἔρωτας θεῶν, καὶ κρίσεις, καὶ καταικίσεις, καὶ δωρεὰς, καὶ τὴν Ἐλευσῖνα. νόμων δὲ, καὶ δικαστηρίων, καὶ πολυγήρεων, καὶ Πειραιῶς, καὶ ἀποικιῶν, καὶ τροπαίων θαλαττίων τε καὶ χερσαίων ἐπεισημένων, ἴσθ' αὖ εἰς ὄψιν ἀξίως ἐφικέσθαι δυνάμενον τῷ λόγῳ, φησὶν, ὁ Δημοσθένης. ἀφθονία μὲν ἴσως αὖ μοι δοκεῖ τὴν πρώτως τόδ' ἐλκώμιον· οὐκ αὖ ἀπρεπῆ νομίζομεν, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἐκ τῶν πατρίδων ὀρνικοσμῆν τοὺς ἐπαινουμένους. Ἰσοκράτης δὲ, πρεμπόρευμα τῆς Ἑλένης φέρων ἐνέθηκε τὸν Θησέα. ὃ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον, ἐλεύθερον σοὶ δ' ἴσως βούλεσθαι ὃ τῆς παροιμίας σκῶμμα ὅτι τῇ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγάλλεσθαι, μή σοι μεῖζον τοῦ σχέδιον τὸ τύπωμα τοῦ θυλάκου. πρέπει δὴ τοῖς Ἀθήνῃσι, ἐκδέχεται τὸν λόγον πατὴρ ταμίας. χρυσία κρηπὶς, τοῦ Πινδάρου. ἐν γὰρ μὲν Ἀθήνῃσι λαμπρότερον τιμήματος ταμιακοῦ. εἰ δὲ τῷ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὸς ὄντος, ἐτελεύτα., τὴν ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ἔστω λογιστέον, ἀλλὰ δόξης ἔστω θησιν, ὃ τῆς φύσεως ἴχνιον ἀποκαλυπτούσης. Οὐ μέντοι μὲν οὖν, οὔτε παιδεύσιν, οὔτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἡσυχίαν προφαίνω, ἀλλ' ὅθεν ἀνάγκη τῶν ἐπαίνων ἀπτεσθαι τῶν ἐπ' αὐτῷ δεδημιουργημένων, ὕλην ἐκ ζητῆς, καὶ μελέτης, καὶ διδασκαλίας οὐκ ἔχοντα· μηδ' οὖν ὅτι τὴν Ἡσιόδου δάφνην καταφυγόντα, τὴν ῥαθύμως, καὶ τοῖς ποιμέσι τῶν ἑπτὼν ὀπιπτεύουσαν. σοὶ δὲ ἐνταῦθα δήπου πολὺς μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δὲ ὁ καταλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Εὐβουλίδης, μυρίων μὲν ἐφελκομένων Ἀθήνῃσι τῶν ἡδονῶν, καὶ τοὺς παῖδονομίας ἀναγκῆς ἔστοκειμένους. ταχείας δὲ οὔσης τοῖς μειρακίοις τῆς ἡλικίας εἰς τὰς τέρψεις ἀπολιθαίνειν, παρὸν δ' αὖτῷ κατ' ἐξουσίαν χωμᾶν, ἐκ τῆς τῶν ὀπτῶν ὀλιγωρίας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατεῖχε πόθος, ὃς αὐτὸν ἦγε οὐκ ὀπὶ τὰς Φρυνὸς, ἀλλ' ὅπι τὰς Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους, καὶ Πλάτωνος θύρας. καὶ ταῦτα, ὦ βέλτιστε, φιλοσοφοίης τῷ λόγῳ, δίττας ἔστ' αὖ θρέπτοις ἐρώτων ἀγωγὰς, τὴν μὲν θαλαττίου τινὸς ἔρωτος τῷ φορεῖν τε, καὶ ἀλγεῖν, ἐν κυμαίνουσαν ὁρᾷν ἐν ψυχῇ Ἀφροδίτης πρωθήμου κλύδωνα, φλεγμαινούσης νέων ὁρμῆς,

A poëtica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudiciis, concionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idque encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis verò concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius B sit, & vereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater præfectus classis, aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quod verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, C cùm de educatione déque studiis eius nullæ extent historiæ. Neque licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ otiosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratum habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamantem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiam illos qui sunt in custodia patrum, cúmque adolescentia per se procliuis sit ad voluptatem, ac Demostheni liceret propter tutorum negligentiam voluptates se- D qui, tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorem esse in animis humanis, alterum mari ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenum,

naturam planè marinam: alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciant lethalia vulnera, sed bonum furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ diis, incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam comprehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ speeuum, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, cõtinuare studia per diem & noctem. Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententiis ornauerit, argumentis adsperserit affectus, quantus in copia splẽdor sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sentẽtiis, quanta varietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit solum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes Æschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cùm vino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi: qui conueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republ. assecutus est. Hic cùm iret connecterétque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens, inquam, Haurísne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus vltro factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republ. legationes, leges. Cúmque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis:

A αὐτόχρημα θαλάττιον, τῷ δ' ἀρχαίᾳ χρυσῆς τινος σφῦρας ἔλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐπιθέουσαν δριμυτάτοις νόσοις τραυμάτων, ἀλλ' ὅτι τῷ αὐτῷ τῷ κάλλους ἄχραντόν τε καὶ καθαρὸν ἰδέαν ὀρμῶσαν, μανίᾳ σώφρονι τὰς ψυχὰς, ὅσας Ζηνὸς ἕλκει, καὶ θεῶν ἀγχίστοροι, φησὶν ὁ τραγικός. ἔρωτι δὴ πάντα πόριμα, κουφᾷ, ἀπλάτῳ, κατοπτεύειν, ξίφος, γλῶτταν ἀφῃρῆσθαι, μετελθεῖν ὀφρὺς τῆς ἡλικίας ἀνώχρισιν, μυκήμασιν ἀκριβῶσαι, θορύβου κατάφρονα σταθῆναι, νύκτας ἐπιπόνοις ἡμέραις. ἐξ ὧν τίς οὐκ οἶδεν ὁποῖος ὁ B Δημοσθένης, ἔφη, σοι τῷ ῥητορικῷ ἐγένετο, ταῖς μὲν ἐννοίαις, καὶ τοῖς ὀνόμασι, κατακρυπτῶν τὸν λόγον, ταῖς δὲ διαθέσεσιν ἐξακριβῶν τὰς πιθανότητας; ἁμιλλητὴς μὲν τῶν μετέπειτα, σφοδρὸς δὲ τῶν πυθόμενος, σωφρονέστατος δὲ τῷ τῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἐκλεκτικῷ, ποικιλώτατος δ' ἐναλλαγαῖς χρησάμενος. μόνος γέτοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρέσχε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη που λέγων, τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα, καὶ αἰθαλόμενον τῷ ψυχρῷ, οὕτως ὁ Δημοσθένης σωφρονεῖν δοκεῖ μᾶλλον τοῖς λόγοις, ἀλλ' ὕδωρ πίνων· ἢ καὶ τὸν Δημάδην παίζειν φασὶν εἰς τοῦτον αὐτῷ τῷ ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι, πρὸς ὕδωρ λέγουσιν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ χρότος τῶν Δημοσθενικῶν λόγων, ἀπόζειν ἐφαίνετο τὸ νυκτερινοῦ λύχνου· καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, σοι τὸ χωρίον τοῦ λόγου, κοινὸν πρὸς τὸν ἐμὸν ἐπαθλον· ἤδη γοῦν μείων ὁ πρὸς τὸν Ὁμήρου ποίησιν, ἐπῆρχε καμοὶ λόγος. ἀλλ' εἰ μετέσιοις ὅτι τῆς φιλανθρωπίας, ᾗ τῷ ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίᾳ, καὶ τῆς πολιτείας τῷ ὅλῳ λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἤει σπουδαίων, ὡς τὰ λοιπὰ πρεσβύτων· ἐγὼ δ', γελάσας, Ἦ που τε, ἔφην, δέδοικα καὶ παρεῖν μου τὸν ὦτον, ὥσπερ βαλανεὺς κατοπτλήσας τὸν λοιπὸν λόγον; Νὴ Δία, τε, εἶπε, δημοσιονίας τε, καὶ χορηγίας ἐπελασίους, καὶ τειχαρχίας, καὶ τεῖχος, καὶ πάφλον, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκδόσεις, ἀρίστην πολιτείαν, καὶ πρέσβεις, καὶ νομοθεσίας, καὶ μέγεθος πολιτευμάτων ἐμπεσὸν, γελᾶν ἔπεισί μοι, τῷ τὰς ὀφρῦς σπουδάζοντος, καὶ δεδίοτος μὴ λόγοι τῶν Δημοσθένους αὐτὸν ἔργων ὑπολίποιεν.

ἴσως γὰρ, ἔφην, ὦ φίλε, νομίζεις, ἐμὲ δὲ μόνον A
τῶν ῥητορικὴν ἐπισταμένων, μὴ ἀκηκοέναι τῶν
περὶ Δημοσθένους πραγμάτων; Εἶτα, ἔφη, περὶ τοῦ
λόγου δεῖται τινος ὑπακοῆς, ὡς σὺ φῂς, δεόμεθα· πάλαι
γὰρ εἰ μή σε τοιοῦτόν τι κατέχει πάθος, οἷον αὐγῆς περι-
λάμπουσης, οὐκ ἔχεις πρὸς λαμπρότητα τὴν Δημοσθένους
δόξαν, τὴν ὄψιν ἀπερείσας. ἐμοὶ γὰρ οὕτως τι τοιοῦτον
ἐπ' Ὁμήρου τε καὶ τῆς ἀρχῆς πέπονθα. καίτοι
καλὸν γοῦν μικρᾶς δόξης, ὡς οὐκ αἰτιολογητέον
ὄν μοι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν εἴτ' ἐγὼ μόνος, οὐκ
οἶδ' ὅπως, αἰδοῦμαι, δοκῶ μοι καὶ σμικρὸν
προσδεδιέναι μὴ αἴτιον ὀφθῆναι. καὶ μήν ἀπορρέ- B
πων, ὡς περ ἡλίου τῆς ὄψεως, τὸν τοῦ Ὁμηρι-
κοῦ λόγους ἐλέγχεσθαι· σοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται καὶ
πάνυ, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ εἶναι. τῆς μὲν
γὰρ Ὁμήρου δόξης, οἷον ὅτι μιᾶς ὁρμώσης τῆς
ποιητικῆς δυνάμεως, ἀθρόως ἐξ αἰτίας ἦν
ἁπάσης λαβεῖν. σοὶ δ' εἰ μόνον ὅτι τὸν Δημο-
σθένη ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ πρέποιο, καὶ
μάλα αὖ ἀποροῖς πρὸς τὸν λόγον ἄγων, ὅπου
ἔχων ὅτου πρώτου τὴν γνώμην λάβοις, καθάπερ
οἱ λίχνοι πάροισι πρὸς τὰς συρακοσίους ψα- C
πέδας, ἢ οἱ φιλήκοοι, καὶ φιλοθεάμονες εἰς μου-
σεῖα ἀκουσμοῦ, καὶ θεαμοῦ ἡδονὰς ἐμπεσόντες·
οὐκ ἔχοιτ' ἂν ἐφ' ᾧ ἔλθοιεν, ἀεὶ τὸ ὅτι-
θυμίαν μεταπηδῶντες. εἰμὴ ἄρα σε μεταπη-
δᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ' ὅ, τι στῇς, ὁ κύκλῳ σε
προσελκόντων, φύσεως μεγαλοπρεποῦς, ἁρ-
μῆς δεξιπύρου, εἶδος σώφρονος, λόγου δεινότητος,
τῆς δὲ ταῖς πράξεσιν αὐδρίας, πλημμέλειαν
πολλῶν, καὶ μεγάλων, ὑπεροψίας, δικαιοσύνης,
φιλανθρωπίας, πίστεως, φρονήματος, σωφρο-
σύνης, ἐκάστου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολίθυ-
μοῦ. ἴσως δ' ἂν ὁρῶν ἔνθεν κἀκεῖθεν ψηφίσματα, πρε- D
σβείας, δημηγορίας, νόμους, ἐκεῖθεν, ἀποστόλους,
Εὐβοίαν, Μέγαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον, Ρό-
δον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις
ὅποι τὴν γνώμην ἀποκλίνῃς, συμπροφερόμενος
τοῖς πλεονεκτήμασιν. ὡς περ ἂν ὁ Πίν-
δαρος, ὅτι πολλὰ τῶν ἐν τῷ πανομένῳ, οὕτω
πως ἐπορέγεται, Ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Με-
λίαν, ἢ Κάδμον, ἢ σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν
κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ δ' ὑπερτόλμου σθένος
Ἡρακλέος, ἢ τὰν Διονύσου πυκλοσθέα τιμάν,
ἢ γάμον λευκωλένου Ἁρμονίας ὑμνησόμενος;

ac, fortasse me, inquam, putas vnum ex
omnibus qui eloquentiæ dederunt ope-
ram, nihil audisse de rebus gestis Demo-
sthenis? Imò, ait ille, opus est nobis mu-
tuo auxilio in scribēdo, quemadmodum
paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse
aliter affectus es, existimo tibi perstringi
oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ,
nec posse te tam claram lucem inspicere.
Mihi quidem accidit hoc initiò in Ho-
mero. Penè igitur abieceram argumen-
tum, quia non potui intueri: postea ne-
scio quomodo recepi in manus, & paula-
tim assuefeci oculos, ne reformidarent
aspectum, néve quisquam me accusare
possit cæcutientem in Sole, nothum gen-
tis Homericæ. Quanquā tua caussa facili-
or est quàm mea. Nam cùm in Homero
nihil præter poëticam laudare possimus,
tota illa laus simul in animo concipienda
est. Tibi verò cùm totum Demosthe-
nem consideras, ingens copia se offert,
vt dubites húcne an illuc te vertas: nec
possis statuere quid primum sumere ve-
lis, sicuti delicati in Syracusanis men-
sis, aut auidi spectatores & auditores,
cùm varia spectacula & carmina offe-
runtur, dubitant quò potissimùm appli-
cent animum. Itaque opinor te ex alio
in aliud desilire, nec posse in vna te com-
morari, cùm te subinde alia ad se rapiant,
videlicet natura liberalis, ingenium ar-
dens, temperantia, eloquentia, magnitu-
do animi in rebus gerendis, multa & præ-
clara facinora, fortunę despicientia, iusti-
tia, humanitas, fides, audacia, prudentia,
singulæ actiones in Republica. Fortasse
hinc intuens decreta, legationes, concio-
nes, leges: inde classes, Eubœam, Megara,
Bœotiā, Chium, Rhodum, Hellespontū,
Byzantium, dubitabis quò te potissimùm
vertas in tanta copia, cùm in vnaquaque
re emineat peculiare quiddam laude di-
gnū. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat,
multa videns sibi proposita esse, cùm in-
quit:

Num mea Ismenum, Meliámve nym-
pham,
Seu magis Cadmum, genus aut viro-
rum
Dentibus saui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebréve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu priùs nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, vt dubites, vtrùm orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut auctoritatem, aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non errabis quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hìc satis erit eum cum Pericle conferre. Nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat eas præter actionem nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant: sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos: hi tibi amplissimam materiam suppeditabunt. Res enim sunt splendidissimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè feret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Thersagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes: nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille, Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorē esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi illum non facete operæ pretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. At nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hęc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt.

ὑτωσὶ ὦ ἡ σύτε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορῶν, λόγον, ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν, ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν, ἢ τὸν θάνατον τἀνδρὸς ὑμνητέον. ἔστι δ' ὑδὲν ἔργον ἐκφυτεῖν, ἔφη, τὴν πλατύνην, ἀλλ' ἐνὸς ὄντος δὴ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὑτὸ, εἰς ταὐτὸ καταβαθυ ὕστον τὸν λόγον. ἱκανὴ γοῦν σοι ἡ ἡ Περικλέους. ἐκείνου μὲν γὰρ ἀστραπὰς, ἢ βροντὰς, ἢ πειθοῦς τι κέντρον ἀδόξη ταῦθ' ἁλισκόντες, ἀλλ' αὐτόν γε ἢ χ ὁρῶμεν, δῆλον ὡς ἴσμεν τὴν φαυλότητα, ὑδὲν ἔμμενον ἔχοντες, ὑδ' οἷον ἀξιάρεστον πρὸς τὴν τ χρόνου κάθοδον, ἢ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, δικά σοι καλῶ λελειφθω λέγειν, εἰ ταύτῃ τε ἄποιο. πρόσεστε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πρὸς ταπομνύς, καλὸν μέν μοι ὑπῆρχεν ἀποτέμνεσθαι τινὰ ἀγαθοῦ. εἰ δ' ὦν βούλοιο δαψιλῶς, δύο ἢ τρεῖς ἐλόμενον, ἔχειν ἀποχρῶσάν μοι λόγον ὑπολαμβάνω. πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὖν ἐκ τ πάντως. ἀλλ' ἐκ μέρους ἐπαινεσόμεθα. νόμος μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἡρώων ἐπαίνους ἐκ μερῶν ἀγαπᾶσθαι, ποδῶν, ἢ κεφαλῆς, ἢ κόμης, ἤδη δ' καὶ τῶν φορημάτων, ἢ ἀσπίδων. μεμπτὸν δ' οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἐνόμισται, ὑμνεῖσθαι πρὸς τ ποιητῶν, ἐξ ἡλακάτης, ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μήτι γε δὴ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς· τῶν δυνάμεων δὲ οὐδὲ δυνατὸν ἐφάπαξ ἐλθεῖν. ὥστε ὑδ' ὁ Δημοσθένης ἁπάσας, καθ' ἓν τῶν αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος. ἐπεὶ τό γε σύμπαν ὑδ' αὐτὸς ἂν αὐτὸν ἀξιάρεστον ἐπαινέσαι. ταῦτα τοῦ Θερσαγόρου διελθόντος, οἶμαί σε, ἔφην, ἐν ὀπισθοδρομεῖσθαί μοι βουλόμενον, ὅ, μὴ μόνον ποιητικὸν ἀγαθὸν εἶ, τῶν λόγων πρεμπόρευμα πεποιῆσθαι τὸν Δημοσθένην, τὰ πρὸς τοῖς ἐμμέτροις πρεσβεῖα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὴν ῥᾳστώνην ὑποπτεύσας, προσῆλθον ὀπισθοδρομῆσαί τ λόγον, εἴ τι τ φθαρτίδος αἰσθοῖο ἀκροατὴς ἡμῖν γεγονώς. πρόσχωρει τοίνυν, ἔφην, σοὶ τέρπειν ὑδὲν, δοῦ ἴσθι. σκόπει ὦ μὴ ἓ πλέον ἢ γεγονὸς θάτερον. Καλὸν αὖ λέγεις, ἔφη, ὅ ἴαμαι. σὺ γὰρ, ἔφην, ἀγνοῆς, οἶμαι, ὅ παρὸν ἀπορεῖν, εἶτα ἰᾶσθαι δίκαιον ὅ τῷ νοσοῦντος ἄδηλον ἀγνοήσαντος, ἄλλο θεραπεύειν, ὅτι τί δὴ σὺ μοὶ ἃ παράξεις αὖ, τὸν πρόσθεν ἰόντα πρὸς τὸν λόγον, ἐπιχείρησας ἰᾶσθαι, πάλαι ἤδη κατεψάλωται παλαιαῖς ἐν τῷ πρεσόδοις.

ὥ, τε ταύτης τῆς ἀποριας ἔωλά σοι τὰ ἰάματα. τῦτο δ' οὖν, ἔφη, σοι τὸ γε ἴαμα. χρὴ μὴν τοι καθάπερ ὁδὸν, παρραλεωτάτην εἶναι τὴν σωτηριωτάτην. τὴν σοφιστίαν γάρ, εἶπον, ὥσπερ εὐθύμιλον, ἣ φασὶν Ἀννίκερι τὸν Κυρηναῖον φιλοσοφοῦντα ὥσπερ Πλάτωνά τε, καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον ἁρματηλασίαν ὑποδύεσθαι πρὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐξελαύνοντα δρόμους, ὅτι τὰ αὐτῆς ἁρματροχίας ἀπέφυγε, μηδὲν παραβαίνοντα, ἀλλ' ἐνὸς δρόμου σημεῖα καὶ τῆς γῆς ἴσα λείπεσθαι. τοῦτόν δέ γε, ἔφην ἐγὼ, ἀντίτεχνον εὑρεῖν, τῆς ἁρματροχίας ἀλείπτην· ὃ μάλα ῥᾴδιον εἶναι, οἶμαι, κατεργάσασθαι, ὁδοὺς τὰς πεπατημένας ἐκτρέποντα. ἀλλά τοι ὁ Πάσσωνος, ἔφη, θρύον, ποῖον, ἔφην, ὃ γὰρ ἀκήκοα. Πάσσωνι τῷ ζωγράφῳ φασὶν ἐκδοθῆναί ποτε ἵππον καλλινδούμενον· τὸν δὲ, γράψαι τε ἔχοντα, καὶ πολὺ κονιορτὸν ποιοῦντα τὸν ἵππον· ὡς δ' ἐπεγράφοντος, ἐπιτάξαι τὸν ἐκδόντα, μεμφεσθαι, μὴ γὰρ τοῦτο προστάξαι· τὸν δὲ Πάσσωνα τῷ πίνακος τὰ ἐπέκεινα κάτω ποιήσαντα, τῷ παιδὶ τὴν γραφὴν ἐπιδεῖξαι κελεύσαι, καὶ τὸν ἵππον ἐμπαλιν κείμενον ὀφθῆναι καλινδούμενον. Ἡδύς εἶ, ἔφην, Θέρσανδρε, εἰ μίαν οἵαν με τροφὴν μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' ἐγὼ πάσας τροφὰς, καὶ προσαγωγὰς ἐναλλάττοντα, καὶ μεταπηδῶντα, δεδιέναι μὴ ὃ τελευταῖον παθοιμι ὃ τῷ Πρωτέως. Ποῖον, ἔφη, πάθος; ὃ γηράσαντα, ὃν φασιν αὐτὸν γηρᾶσαι, δρασμὸν ἐξευρεῖσθαι τῆς αἰσθητικῆς ὄψεως, ἐπεὶ καταναλώσει πάσας ἰδίας αὐτοῦ, θηρίων, καὶ φυτῶν, καὶ στοιχείων, αὖθις αὖ πυρὶ μορφῆς ἐπισάντος, Πρωτέα γενέσθαι. Σὺ μὲν, εἶπεν, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα μηχανᾷ τὴν ἐμὴν ἀκρόασιν ἀποδιδράσκειν. ἴσχε, ὦ γαθὲ, ἔφην, τῦτο. πρόσχες γοῦν ἐμοὶ τὸν ἀκροατὴν. πρὸς τὴν ἐπιστημόνην Φερενίκην. τάχα γὰρ αὖ τι τοῦ σοῦ κτήματος ἄφρων τις γηρύσεται, καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφερήσας. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα αὐτῷ, καθίσαντες ὅτι τῆς πλησίον κρηπῖδος, ἐγὼ μὲν ἠκροώμην, ὁ δ' ἀπελέτετο μάλα γυναῖα ποιήματα. μεταξὺ δ' ὥσπερ ἔθους γηρύσας, ὅτι πλέξας ὁ γραμματεῖον, Κομίζου τὸν ἀκροατήν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ ἀθλητικὸν, ἢ δικαστικὸν· δὸς ὅπως εἴσῃ μοι χάριν. Χάριν μὲν, ἔφην, εἴσομαι, καὶ παρὰ σοῦ τι καὶ λέγεις εἰδέναι,

A Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum, inquam, placebat: Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quòd in eadem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt vestigia tantùm vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Therſagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod? B inquam. Non enim audiui. Tum ille: Ferunt quendam cum Passone pactum esse, vt equum pingeret volutantem se: iste currentem pinxit, & circa equum exsuscitatum puluerem. Cúmque adstaret apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset, exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacere, séque volutare. Festiuè, inquam: verùm putas me tot annis non sæpe conatum esse C vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim cùm lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfeciſſem tandem, sedimus in proximo saxo. Hîc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauso libro, Aufer, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atque etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquam, gratiã habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? D

Verùm quid eſt quod promittis? Incidi, aiit ille, in domeſticos commentarios regum Macedoniæ, quæ res incredibilem mihi lætitiam attulit: quare librum illum non ſine magno negotio mihi comparaui: huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demoſthene, quæ eupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio: dabo tibi operam reliquos verſus recitanti, neque dimittam donec promiſſum præſtiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectaſti, ita delectaberis haud dubiè & Demoſthenis encomio. Poſtquam igitur perlegit reliquos verſus, pauliſper ibi commorati ſumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Therſagoræ imus: ibi vix tandem reperit librum, ſed reperit tamen: quem ego accipiens, domum redij: & cùm legiſſem, decreui nihil mutare, ſed totam hiſtoriam vobis ad verbum recitare. Non enim minor honos habetur Æſculapio cùm Aliſodemi & Sophoclis verſus ei decantantur, ſi deſit nouum poëma ſacrificantibus. Et Baccho iam olim deſiit mos noua poëmata faciendi: ſed aliis compoſita non minorem gratiam merentur his qui ea tempeſtiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum eſſe quòd adeſſet Archias. Verùm ſi quis adoleſcentium hoc ignorat, Archias fuit is cui tex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demoſthene mandatum, vt nulla vi adhibita perſuaderet ei vt ex Calauria diſcedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tãtam ſpem erectus anxiè expectabat Demoſthenis aduentum. Quare cùm audiuiſſet Archiam ex Calauria venire, mox iuſſit eum intrò vocari. Poſtquam ingreſſus eſt: ſed ipſe liber narret iſta. ARC. Salue Antipater. ANT. Quid ni ſaluus ſim, ſi quidé Demoſthenem adducis? ARC. Adduco vt potui: nam vrnam adueho in qua ſunt exuuiæ Demoſthenis. ANT. Magna de ſpe deiectus ſum: quid enim mihi cũ vrna & oſſibus, ſi non contigit Demoſthenes?

A τί δ' ὅ,τι καὶ λέγεις; Μακεδονικοῖς, εἶπεν, ὑπομνήμασι, καὶ τότε ἐχαρήθης, ὃ βιβλίον οὐ ῥᾳδίως ἐκτησάμην· καὶ νῦν ἐπεμνήσθην ἔχων οἴκαδε. λέγεται δ' ἄλλα τε τῷ Ἀντιπάτρῳ περιεῖναι ὅτι τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους· ἃ μοι δοκεῖς ἡδέως ἂν πρόθυμος ἀκοῦσαι. καὶ μήν, εἶπον, ἤδη γέ σοι τῶν εὐαγγελίων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου πρὶν ἢ τὴν ὑπόσχεσιν ἔργον σοι γενέσθαι. σὺ δ' εἰσίσχεις μέν με λαμπρῶς τὴν Ὁμήρου γνώμην, ἔοικας δ' ἐπιδώσειν αὐτὸς καὶ τὴν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀναγνῶ τὰ λοιπὰ τῶν γραμματείων, ὀλίγον διατρίψαντες ὀλίγον, ὅσον ἀποδοῦναι τῷ ποιήματι τοὺς δικαίους ἐπαίνους, ἦλθομεν εἰς τὸν Θερσαγόρου. καὶ μόλις μέν, ὅπως τυγχάνῃ δὲ τῷ βιβλίῳ, κἀγὼ λαβὼν τότε μέν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' ὕστερον τὴν γνώμην διετέθην, ὡς οὐδὲν μεταποιήσας, ἀλλ' ἐκ αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι. οὐδὲ γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μεῖόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν παρόντων αὐτῷ ποιημάτων ἄσματα, τὰ Ἀλιζωνίου τε Τραγῳδίᾳ, καὶ Σοφοκλέους, ᾄδεται, καὶ τῷ Διονύσῳ, ὃν μὲν ποίησιν καινὴν ποιεῖν, κωμῳδίας, ἢ τραγῳδίας, ἐκλελοίπασι· τὰ δ' ἑτέρων σεσωρευμένα, ἐξ ὧν νῦν εἰς μέσον ἐν χαρᾷ κομίζουσι. χαίρειν οὖν ἐάσαντα φέρε, τῷ γε θεῷ δοκεῖν τετιμηκέναι. ὃ μὲν οὖν βιβλίον, τοῦτο. ἔστι δὲ τῶν ὑπομνημάτων ὃ παρῆκεν ἡμῖν μέρος, ὃ δὲ δρᾶμα τὸ βιβλίου, φησίν, Ἀντιπάτρῳ μεμυθεῦσθαι παρόντα τὸν Ἀρχίαν. ὁ δ' Ἀρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοεῖ, ἦν τοῖς φυγάσιν ἐπιτεταγμένος συλλαμβάνειν. ἐπέσκηπτο δ' αὐτῷ ὑπὸ Δημοσθένους ἀπὸ τῆς Καλαυρείας πείσαντα μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι παρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκειν. ὁ δὲ μετέωρος ὁ Ἀντίπατρος ὅτι τούτῳ μόνῳ τῆς ἐλπίδος, τὸν Δημοσθένους ἀεὶ προσεδόκᾳ. ὡς οὖν ἤκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρείας ἥκοντα τὸν Ἀρχίαν, βᾴδιος ὡς εἶχεν, ἐκ ἐλθὼν εἴσω καλεῖ. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, αὐτὸ φέρει τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον. Χαῖρε, ὦ Ἀντίπατρε· τί δ' ἂ μέλλω χαίρειν, εἰ Δημοσθένην ἤγαγες; ἤγαγον ὡς ἐδυνάμην ὑδρίαν γὰρ κομίζω τῶν Δημοσθένους λειψάνων. ἀλλ' ἐλπίδος γε μόνον ἔσφηλας, ὦ Ἀρχία· τί γὰρ τῶν ὀστῶν, καὶ τῆς ὑδρίας, Δημοσθένην οὐκ ἔχοντες;

πλὴ γὸ φυγὴν αὐτῷ, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἔξω κατέχειν ἀδύνατον, ἢ Βοιωτίας, ἢ ἔνθα π πρὸ ἐμοῦ λαβόντες. ἡμεῖς δὲ θᾶττον ἂν ὁ Βυζαντίων τεῖχος ἕλοιμεν μηχαναῖς, ἢ Δημοσθένην χρυσίῳ. ἐγὼ δὲ, ὦ Παρμενίων, ἔφη, εἴ μοί τις Ἀθηναῖος ὢν ἐν Ἀθήναις λέγων, ἐμὲ τῆς πατρίδος τοσοῦτον ἡγοῦμαι μοι τοσοῦτον ἀργύριον προσοφείλειν αὐτῷ, φιλίαν δ' οὐκ αὖ. εἰ δέ τις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐμοὶ μισεῖ, τούτῳ τοσοῦτος πολεμῶ μοι, ὡς ἀκροπόλει, καὶ τείχει, καὶ νεωρίοις, καὶ πάφρᾳ. θαυμάζω γ' τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τὸν κτήσαντα τὴν πόλιν· καὶ τοὺς μοι, ἔξω τῆς χρείας ἡγούμενος, ἥδιστ' αὖ τοσοῦτον πολέσαιμι· τὸν δὲ βουλεύμενον αὖ σκαιῶς πρὸς ἡμῖν τυχεῖν ἡγούμενον μᾶλλον, ἢ τοῖς Ἰλλυριῶν ἵπποις, καὶ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶσι τοῖς μισθοφορικοῖς τῆς ὅπλων ὠνίας, τοῖς τε λόγοις πείθω, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς ἡδέως πλείω δοὺς τοσοῦτον. τοιοῦτος Παρμενίων μοι τοιαῦτα διῆλθεν· ἐγὼ δέ τινας καὶ τοσοῦτος ἐμοὶ λόγους ἐποιησάμην. τοὺς γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθήνηθεν ἀποσταλέντων, ἐγὼ μοι εἶχον λέγειν Φερητίδης. ὁ δὲ μάλα γελάσας, ἔφη· Σὺ δ' Ἀττικὸν στρατηγὸν, ἢ στρατιώτην δέδοικας ἡμῶν. αἱ μοι τριήρεις, καὶ ὁ Πειραιεὺς, καὶ τὰ νεώρια, λιμένες ἐμοιγε, καὶ φλυαρία. τοὶ γὰρ ἂν ἄνθρωποι τοσοῦτον ἐν θεάτροις διατρίβοντες, ἐν κρεασωλαίοις καταζῶντες καὶ χοροῖς; εἰ δὲ μὴ Δημοσθένης εἷς ἦν Ἀθηναίοις ἐγγύτερον, ῥᾷον ἂν εἴχομεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς ἁπάντων, βιαζόμενοι, φθάνοντες, ὠνούμενοι· νῦν δ' εἷς σκληρὸς ἐγκάθηται, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἐφέστηκε, καὶ τὰς ἡμετέρας ὁρμὰς ἐπικωλύει, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν αὐτῶν ἀπροσδόκητα πίπτομεν. λανθάνομοι δὲ αὐτὸν ἢ τειχίζοντες, οὐκ ὀπτεύοντες, ἢ βαλλόμενοι, καὶ καθάπαξ κωλύει τι, καὶ τοσοῦτος ἡμῖν ἀνθεστηκὼς ἐστι, μὴ πᾶσιν ἔχειν ὃ βούλεσθε μᾶς. ὃ γό τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν εἰλήφθη, οὐκ Ὀλυνθον, ἢ Φωκέας, ἢ Πύλον ἔχομεν· ἢ χὶ Χερρόνησον, ἢ τὸν τοσοῦτον τῶν Ἑλλήσποντον κεκρατήκαμεν· ἀλλ' αἰσχύνη μοι δοκοῦσας, εἰ ὧν μοσοφαγοῦσι καὶ δουλεύοντας τοῖς αὐτῶν πολίταις, ὡς τοσοῦτον τιμὴν τινι καὶ κακὸν τῆς ῥᾳθυμίας τὴν παρανοίαν χρώμενος, ὀλίγου τὸν τοσοῦτον πόλεμον φέροντος. μεταπέμπει δὲ τὰ χρήματα τοῖς τοσοῦτος, ἀπὸ τὴν ἀδείαν, ὅπου τὰ στρατόπεδα· στεφανοῖ δὲ ναυτικὸν, νόμοις τεχνάρχας

A ARC. Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere. ANTI. Cur non in Bœotia aut hìc accepistis aurum ad eum corrũpendum? ARC. Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTI. Ego, Parmenio, si quis Athenienſis in consiliis Reipublicæ pluris facit me quàm patriam, hùic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam. Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis

B contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo ampliùs, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum, & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixissem, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens, Tu verò, inquit, nobis ab Athenienſi

C duce aut milite metuis? Triremes, Piræus, portus, nùgæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuiis, vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, faciliùs potiti essemus vrbe, quàm Thebis aut Thessalia, dolo, vi, opprimentes, & corrumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere neque insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est aut scopulus obsistens quominus omnia primo impetu capiamus. Nam

D quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille insultos incitat, & canquam mandragora sopitos expergefacit, ac velut fecans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium: conscribit classem, quæ penè

perierat cõfuſione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil generoſum cogitabat, tantùm ſportulas & ſeſquidenarios captabat, reſtituit in priſtinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem geſtarum. Et Græcos inter ſe ſocietate & fœderibus deuinxit. Hic non poteſt falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis poteſt, quàm Ariſtides à rege Perſarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuerſam claſſem. Quod enim apud veteres Athenienſes Themiſtocles & Pericles fuerunt, id nunc eſt iſtis Demoſthenes, prudentia par Themiſtocli, magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipſorum poteſtatem Eubœam, Megara, oram Helleſponti, Bœotiam. Et feliciter accidit quòd Athenienſes Charetem, Diopithen, & Proxenum, & ſimiles quoſdam præficiunt exercitui; Demoſthenem verò domi retinent in ſuggeſtu. Quòd ſi hic in poteſtate haberet arma, naues, exercitus, occaſiones rei bene gerendæ, & pecuniam, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat, conficit pecuniã, exercitus. Sed cur non comprehendiſtis viuum? A R. Cepimus viuum. A N T. Num in itinere extinctus eſt? A R. Non, ſed in Calauria, vbi erat. A N. Forſan hoc accidit negligentia veſtra, quia non bene tractaſtis hominem. A R. Imò non fuit in poteſtate noſtra. A N T. Quid ais? mera ſunt ænigmata quæ dicis: viuum cepiſtis, nec tamen fuit in poteſtate veſtra. Non mandaſti initiò ne quis ei vim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit: hoc enim curæ nobis fuit. A N. Non accidit igitur veſtra negligentia, ſed fortaſſe vos ipſi interfeciſtis eum. A R. Non interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autẽ prodeſſet ſi viuum adduxiſſemus? Quid faceres de eo aliud, quã quòd occideres? A N. Dij meliora, Archia: non ſatis animaduertiſti aut qualis vir fuerit Demoſthenes, aut quod meum ſit de his iudiciũ: ſed putas perinde eſſe Demoſthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierũt,

A χοῖς ἐπὶ τῆς ἀπαξίας μονονοὺ τελέως διεφθαρμένον. ἐγείρᾳ δ' ἐρριμμένον ἤδη χρόνου πρὸς τὴν ἀραχμίαν καὶ ὃ τειώβολον ὃ τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι τυπτὶς καταπεπληγμένους, εἰς τοὺς πρόσθεν ἐπανάγων, καὶ τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατειργασμένων. συνίστησι δ' ὅτι συμμαχίας, καὶ συντάξις Ἑλληνικῆς. τοῦτον δὲ λαθεῖν ὄξιον, ἢ φενακίσαι, ἢ πρίασθαι δ' ἢ μᾶλλον, ἢ τὸν Αἰσχίνην ἐκεῖνον ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐπρίατο. τοῦτον οὖν, ὦ Ἀντίπατερ, χρὴ δεδιέναι μᾶλλον, ἢ πάσας τριήρεις, καὶ πᾶσαν

B σόλους. ὁ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς, καὶ Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θεμιστοκλεῖ μὲν, τὸ συνιέναι, Περικλεῖ δὲ, τὸ φρόνημα. ὁκτήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀκούειν, Εὐβοίαν, Μέγαρα, τὰ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. Καὶ καλῶς γε, ἔφη, ποιοῦσιν Ἀθηναῖοι, Χάρητα μὲν καὶ Διοπείθην, καὶ Πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἀποδεικνύντες στρατηγεῖν, Δημοσθένην δ', εἴσω κατέχοντες ὅπλων τοῦ βήματος. ὡς εἰ τοῦτον τὸν αὐθέκαστον ὁπλῶν ἀπέφηναν καὶ νεῶν, καὶ

C στρατοπέδων, καὶ χωρῶν, καὶ χρημάτων κύριον, ὁκῶ μὴ πρὸς τῆς Μακεδονίας δὴ κατέσησέ μοι τὸν λόγον. ὃς καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων δυσπαγωνιζόμενος ἡμῖν, πάντα χοῦ συμπροσεπέχει, καταλαμβάνει, πόρους διείσκει, δυνάμεις συλλέγει. τί δ' ὑ ζῶντα κατειλήφατε; κατειλήφαμεν. καὶ τίνι ὁδὸν οὗτος τέθνηκεν; οὐκ, ἀλλ' οὐδ' ὡς ἐν Καλαυρείᾳ. πάντα τῆς ὑμετέρας λέγουσιν ἔργον ὀλιγωρείας, ὑ θεραπεύοντων τὸν αὐθέκαστον; ἀλλ' ὑδ' ὑφ' ἡμῶν ἐγένετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία.

D ζῶντα λαβόντες οὐκ ἔχετε; ὑ γὰρ ἐκέλευες τῷ τε προφάσει μὴ βιάζεσθαι; καίτοι πλέον αὐ οὐδὲ βιασαμένοις οὐδὲν ἦν. καὶ γὰρ οὖν ἐμελήσαμεν. οὐκ ἄρα ὑμεῖς οὐδὲ μεληθέντες. ἴσως οὖν οὐ τῆς ὑμετέρας τέθνηκε δίας ἡμεῖς μὲν αὐτὸν οὐκ ἀπεκτείναμεν, διαίξεσθαι δ' αὐτὸν μὴ πείθοιεν αἰσχρὸν ἦν. σοὶ δ', ὦ βασιλεῦ, τί δ' πλέον, εἰ ζῶν ἀφίκετο; πῶς οὐδὲν αὖ αὐτὸν, ἢ ἀπέκτεινας. Εὐφήμει, ὦ Ἀρχία· δοκεῖς μοι μὴ συνιέναι ὅπερ ἐγὼ μόνος. ἀλλὰ νομίζω ὅμοιον εἶ) Δημοσθένην εὑρεῖν, καὶ τούτους ζητεῖν τοὺς κακῶς ἀπολωλότας,

Ἱμεραῖον τὸν Φαληρέα, καὶ τὸν Μαραθώνιον Αἰσχίνικον, καὶ τὸν ἐκ Πφράιος Εὐκράτη, τῶν ῥαγδαίων ῥημάτων οὐδὲν διαφέροντας, αὐθεφήτους ταπεινοὺς, ἀφορμῆ τοῦ εὐκαίρων θορύβων ὑπιπολάσαντας, καὶ τοὺς μικρὰν ταραχῆς ἐλπίδα θρασέως ὀξαναστάντας, εἶτα πλήξαντας οὐκ εἰς μάκρὰν, δίκην τῶν ὀθνείων πνευμάτων· καὶ τὸν ἄπιστον Ὑπερίδην, καὶ τὸν ἄφιλον δημαγώγαγε, τὸν οὐδὲν αἰσχρὸν νομίσαντα κολακεία τὸν πλήθους, συκοφαντῆσαι Δημοσθένην, ὅσῃ αὐτὸν εἰς ταῦτα παθεῖν ὀφείλουσιν, ἐφ' οἷς αὐτοὶ μετενόησαν, οἷς ἐχρίζετο. μετ' ὀλίγον γοῦν τῆς συκοφαντίας λαμπροτέραν ἢ κατ' Ἀλκιβιάδην αὐτῷ τὴν κάθοδον ἀκηκόαμεν γενέσθαι. τῷ δὲ οὐκ ἔμελεν, ὅσῃ ἐπῃκμάζετο καὶ τῶν ποτὲ φιλτάτων τῇ γλώττῃ χρώμενος, ἵν' ἐλεγεῖν ὅπου τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκτεμεῖν. τί δ' οὐκ ἐχθρὸν ἡμῖν ἔθηκεν ὁ Δημοσθένης; ὑπὲρ ὅτου μέλλει τοῦ πίστεως, φίλον πρῶν ἄδολον, καὶ βέβαιον ἦθος ἡγεμονικόν. Τὰ γὰρ τοι καλὰ, καὶ πρὸς ἐχθροῖς καλὰ, καὶ ὁ τῆς ἀρετῆς, πανταχοῦ τίμιον. οὐδὲ κακίων ἐγὼ Ξέρξου, τῷ Βούλιν καὶ Σπέρχιν τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαντος, καὶ κτεῖναι παόν, ἀφέντος. ἀλλ' εἴ δή τινα πρώτων, καὶ Δημοσθένην, αὐτός τε δὶς Ἀθήνησιν, εἰ μὴ καὶ πολλῷ σχολῷ συγγενόμενος, καὶ τοῦδε τῶν ἄλλων ἀκριβῶς ἀναπυθόμενος, ἔκ τε τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν εἶχον θαυμάσας, οὐχ ὡς ἂν νομίσαι τις τῆς τῶν λόγων δεινότητος· εἰ καὶ μηδὲν μὰ ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες παίγνια, πολλοῦ δεῖν τῶν τότου κρότων, καὶ τόνων, καὶ λέξεων ῥυθμίαις, καὶ ταῖς τῶν διανοιῶν προεργασίαις, καὶ συνεχείαις ἀποδείξεων, καὶ τῷ συναπτικῷ γε, καὶ χρυσικῷ. μετενοοῦμεν γοῦν ὅτε τοὺς Ἕλληνας Ἀθήναζε συνηγείραμεν, ὡς ἐλέγξοντες Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πεπιστευκότες. εἶτα Δημοσθένει, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐλέγχοις προσπεσόντες. ἀλλ' ἡμῖν ἀπρόσμαχος ἡ δύναμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ, τούτῳ μὲν δευτέραν ἔπαθον, τὸ χώρα πρὸς ὀργάνου· Δημοσθένην δ' αὖ τὸν ὑπερηγάμην τε τοῦ φρονήματος, καὶ τῆς συνέσεως, ἀκλινῆ τὸ ψυχὴν ἐπ' ὀρθῆς ἀπάσαις φυλάττοντα πειρωμέναις τῆς τύχης, καὶ προσὸς μηδὲν τῶν δεινῶν ὑποδύντα.

A Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valde insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquam vespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire: & assentari multitudini ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò post hãc calumniam
B contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. A R. Quid audio? non oderas Demosthenem maximè omnium hostium? A N. Non, si quidem rationem habeam morum & fidei eius, & amom vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bu-
C lidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego verò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex aliis cognoui. Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebat actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conci-
D liandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hãc eloquentiæ laudem nõ duco in illo fuminam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens aduersis rebus.

Ac memini Philippum de illo sic sentire, A qui cùm afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer stomacharetur, & Demostheni conuitiaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cùm quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis: nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus B tunc & sæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demostheni non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum insciti am, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non C modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam intercluſit. Tales erant huius de Demosthene sermones perpetuò: & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonisten haberet populum Athenienſem, respondebat se vnum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene D sit, Athenienses similes esse Ænianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè vincebat ipse, sed Demosthene præsente frustra inquit se legatos mittere: Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophęum. Sic Philippus dicebat.

καὶ Φίλιππον δὲ τὰ ἐμοὶ γνώμιμα ἔχοντα περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἠπιστάμην. σοῦ μόνου γε, δημηγορίας ἐξαγγελθείσης Ἀθήνηθέν ποτε, καθ' ὑβρίζοντος τοῦ Φιλίππου, καὶ Παρμενίωνος ἠγανακτηκότος, καὶ τι καὶ σκωπτικὸν εἰς τὸν Δημοσθένην ἐπειπόντος, Ὦ Παρμενίων, ἔφη, δίκαιος ὁ Δημοσθένης παῤῥησίας τυγχάνειν. μόνος γάρτοι τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος δημαγωγῶν, οὐδαμοῦ τοῖς ἀπολογισμοῖς ἐγγέγραπται τῶν ἐμῶν ἀναλωμάτων. καίτοι μᾶλλον ἠβουλόμην, ἢ γραμματεῦσι τειρεσίαις ἐμαυτὸν πεπιστευκέναι. νῦν δ' ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀπογέγραπται, χρυσίον, ξύλα, πόρους, θρέμματα, γῆν· ὁ δὲ, βλημάτεις σάλοις ἀποπέμπει, σὺν τάχει δυνάμεις, ἀντιμεθίσταται. τοιαῦτα καὶ τότε, καὶ πολλάκις περὶ μὲν Φίλιππος περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἔλεγεν, ἐν τῷ τοῦδε τῆς τύχης χρηστῶν πιθήμενος, ὃ μὴ στρατηγεῖν τὸν Δημοσθένην. οὔτε καὶ τοῖς λόγοις ὡς τοῦ κριοῦ, ἢ καταπέλτας Ἀθήνηθεν ὁρμωμένοις, ἀμυνόμενος αὐτὸν, καὶ καταφρονεῖν τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας, οὐδὲ μὴν τῇ νίκῃ ἐπαύετο περὶ ἡμᾶς λέγων, εἰς ὅσον αὐθέφρος ἡμᾶς κινδύνου κατέστησε. μὴ γὰρ εἰ παρ' ἐλπίδα, καὶ κακίᾳ στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίᾳ, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης, τῇ πολλὰ πολλάκις ἡμῖν συμφράσμενη, κεκρατήκαμεν. ἀλλ' ὅτι μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησέ μοι, ταῖς ἀρίστας πόλεις εἰς ἓν συναγαγών, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν δύναμιν ἀθροίσας, Ἀθηναίοις ἅμα, καὶ Θηβαίοις, Βοιωτοῖς τε τοῖς ἄλλοις, καὶ Κορινθίοις, Εὐβοεάς τε, καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ κράτιστα τῆς Ἑλλάδος ἀγωνιδυνοῦντα καταναγκάσας, καὶ μηδ' εἴσω με τῆς Ἀττικῆς ὑπερβάντας παρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτοῦ συνεχεῖς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ τοῖς γε τοὺς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἀνταγωνιστὴν, Ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, εἶπεν, ἀνταγωνιστής. Ἀθηναῖοι δὲ, Δημοσθένην οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνές εἰσι, καὶ Θετταλοί. ᾧ πρέσβυς ὁπότε πρὸς τὰς πόλεις πέμποι, τὸν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἢ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἀπαποστέλλοι, τῇ πρεσβείᾳ ῥᾴσα ὢν κεκρατηκώς· τὸν Δημοσθένους δ' ὑπισχνούμενον, Μάτην, εἶπεν ἂν ἐπρεσβεύσαμεν· οὐ γὰρ ἔστι κατὰ τὸν Δημοσθένους λόγων ἐγείρασθαι τρόπαιον. Ταῦτα ὁ Φίλιππος.

καὶ μὴν τοι καὶ πάνυ, ἔλαττον αὖ ἔχοντες, εἰ
λαβοιμὴν τοιοῦτον ἄνδρα. πρὸς Διός, Ἀρχία,
τί ποτε νομίζεις, σοὶ αὖ ὅτι σφαλῶ ἤγε-
μὴν, ἢ πολὺ μᾶλλον αὖ σύμβουλον περὶ τῆς
Ἑλληνικῆς παρασκευῆς, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης
ἐποιούμεθα; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρ-
χὰς προσεπεπόνθειν ἐξ αὐτῶν τ' πολιτευμάτ.
ἐπὶ ᾧ μᾶλλον Αἰσχίνης μάρτυρει. πρὸς τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πρὸς ἡμᾶς γε ἄγων,
οὐδὲν ἐπαύετ' τοιούτων ὄντων αὐτῷ τ' πρὸς-
περφοιτηκότων, μηδένα ὕτω πώποτε θαυμά-
σαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὴν ἄσκη-
σιν ἐλκρατείας, καὶ ῥᾳθυμίας, καὶ πόνου, καὶ πρᾳότη-
τος, καὶ καρτερίας. Ὑμᾶς δ', ἔφη, δέδοικα μὴ ὡς
ὑπὸ Εὐβούλου, καὶ Φρυνώνος, καὶ Φιλοκράτους, καὶ πειρᾶσθε δωρεὰς καὶ τοῦτον αἰσχύνειν
αὐθέκτον, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθη-
ναίους, ἰδίᾳ τε πρὸς ἕκαστον, καὶ δημοσίᾳ τῇ πό-
λει κατανηλωκότα. δεδιὼς δὲ πάνυ τοῦτο, φο-
βοῦμαι οἶδα, πάλαι βεβουλευμένον τὸν ψυ-
χὴν ὑποθῆναι ταῖς τῆς πατρίδος ἀδήλοις
τύχαις· καὶ καθαπτομένου τ' περὶ τούτου
ὑμῶν, ἀγανακτεῖτε. ὅσῃ οὐδὲ τὸν Ἀθη-
ναίων δῆμον ὑποστέλλεται. Λέληθεν ὑμᾶς,
ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος οὐσίᾳ πολιτευό-
μενος, αὐτῷ δ' τὸν πολιτείαν γυμνάσιον φι-
λοσοφίας προθέμενος. Τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία,
ὑπερεπῃνούμην αὐτοῦ συνιέντος, τὸν τε
γνώμην, ὡς ἔχει περὶ τ' παρόντων, ἀκούσας
λέγοντος, καὶ τ' ἀεὶ παραπεπλωκότων ἡμῖν
κολάκων, εἰ ἐδεόμην, ἀπορίας, ἁπλοῦ τινος
ἐξ ἐλευθέρας γνώμης ἀκούσας λόγον, καὶ φι-
λαληθοῦς συμβουλῆς μεταλαβών. καί τι καὶ
νῦν ἔτ' ἂν δίκαιον, ὑπὲρ οἵων ὄντων Ἀθηναίων
τὸν ἀγαθοτάτων ἀποθανόντα τὸν αὐ-
τῶν βίον, ἐξὸν βιωμενεστέρους καὶ βεβαιοτέ-
ρους κεχρῆσθαι φίλοις, ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν
ἄλλων, ἴσως αὖ ἔτυχες. Τοιοῦτ δὲ, μάτην μὲν
ἔλεγες· ὕτω μανικῶς φιλαθήναιος ἦν. Τοῦ-
τα, ὦ Ἀρχία, τί γὰρ ἂν λέγοιμὴν; ἀλλὰ πῶς
ἀπέθανεν; ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ,
θαυμάσαι, καὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ τεθεαμένοι, διε-
φέρομὴν οὐδὲν ἐκπλήξει τε καὶ ἀπιστίᾳ τῶν
ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ὠνὴρ οὗτος βεβου-
λευμένος περὶ τῆς ὑστάτης ἡμέρας· δηλοῖ δὲ ἡ θυμηδία. καθῆστο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῷ,
μάτην δὲ τὴν πρόσθεν ἡμερῶν λόγοις ἡμῶν διαλεγόμενος. τίνες γὰρ ἦσαν οἱ περὶ ὑμῶν λόγοι;

A Itaque ego, qui quidem longè inferior
sum Philippo, si cepissem talem virum,
num velut bouem ad cædem abduce-
rem, an verò potiùs in consilium de to-
to regno Græciæ constituendo adhibe-
rem? Nam initiò natura ei bene affectus
fui, propter res eius gestas, ac magis pro-
pter Aristotelis testimonium, qui so-
lebat eum sæpe ad Alexandrum & ad
nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum
venire consueuerant, neminem sic ad-
mirabatur, propter magnitudinem in-
genij, temperantiam, grauitatem, acu-
men, libertatem, & tolerantiam. Vos,
inquit Aristoteles, similem putatis esse
B Demosthenem Eubulo, Phrynoni, &
Philocrati, & conamini hunc quoque
pecunia corrumpere, qui vniuersum pa-
trimonium in Athenienses priuatim &
publicè contulit: & quia nihil profici-
tis pecunia, minas adhibetis, cùm iste
nihil dubitet pro patria mortem oppe-
tere. Et si quid in vobis reprehendit,
ægrè fertis: at ille ne populum quidem
metuit. Non videtis eum amore patriæ
Rempublicam gerere, ac ducere hãc ad-
ministrationem tanquam philosophię ac
virtutis scholam quandam esse, quam
C non conueniat ad quæstum aut alias cu-
piditates conferre? Propterea, Archia,
valde optarem mihi eius consuetudi-
nem contigisse, vt consilio eius vti pos-
sim in præsentia, & audire vocem libe-
ræ mentis, tot alioqui circumfusus as-
sentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc
nomine reprehendendus esse, quòd vi-
tam suam in discrimen adduxit pro tam
ingratis ciuibus, cùm posset alios inue-
nire amicos fideliores & constantiores.
ARCH. Alia quidem ô Rex rectè di-
xisti, sed hoc frustra dixisses illi: adeò
furebat amore patriæ. AN. Sic est, ô
Archia: quid enim manifesta negem?
D Sed quomodo mortuus est? ARCH.
Magis etiam mireris eum ô Rex, si
hoc scias. Nam & nos qui affuimus,
non minùs obstupuimus, quàm alij spe-
ctatores. Videbatur enim iam olim a-
pud se constituisse de hoc exitu vitæ:
quod intelligi potest ex apparatu. Sede-
bat enim intus in templo, ac frustra su-
perioribus diebus cum eo collocuti eramus.
AN. Quales fuerunt vestri sermones?

A R. Multa humanissimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non sanè expectans: non enim noram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse: tantùm ista dicebam persuadendi caussa. A N. Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuisse: sed tu nihil omittas. Magna res est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrùm spiritus defecerit, vtrùm expalluerit, an constantiam animi retinuerit. A R. Nullam significationem pauoris edidit. A N. Quomodo? A R. Suauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam: dixit me ineptum histrionem esse tuorum mendaciorum, nec posse commouere spectatorem. A N. Itaque non credens tuis promissis, despondit animum? A R. Non. quòd si audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicam enim quia iubes. Non, inquit, indignum est aut nouum Macedonibus sic capere Demosthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt spe vitæ propositæ promittam me ad Antipatrum venturum esse. Sed si hæc vera sunt quę dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deseruisse ordinem in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones concessisse. Si mihi honestum est viuere, Piræus præbeat, & triremis quam instruxi, & murus & fossa meo sumptu facta, & tribus Pandionis, cuius caussa vltro ludos feci, & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt, & Græcorum auctoritas, qui hactenus à me seruati sunt. Quòd si mihi vita debeat contingere alterius misericordia, quanquam id turpe est, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At si me nec insularum imperiũ, nec mare defendet,

A πολλὰ καὶ φιλανθρωπα προσδοκᾶν ἐμοῦ, ἔλεόν τινα τοῦδε σοῦ καθυπισχνούμενος, οὐ μάλα μοὶ προσεδόκᾶς· ὁ γὰρ ἠπιστάμην, ἀλλὰ σὲ ὤμην δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἀνδρα, χρήσιμον δὴ οὕτω πρὸς τὸ πείθειν νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσίετο τοὺς λόγους; καὶ μὴ μηδὲν ἀποκρύψῃ. μάλιστα μοὶ γὰρ αὐτήκοος αὐ ἐβουλόμην πρὸ τοῦ γενῶ. ἀλλὰ σύγε μὴ παραλίπῃς μηδέν. ὁ γάρ τοι σμικρὸν ἔργον, ἦθος ἀνδρὸς γνῶναι πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄτονος ἢ νωθὴς

B ἦν, ἢ πολυπάθειαν ἀκλινὲς ὃ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐφύλαξεν. γοῦν ἐγέλασεν ἀμφὶς τε. πῶς γάρ; ὃς ἡδὺ γελάσας, καί μὲ δὴ σκώπτων ἐς τὸν πρότερον βίον, Ἀπίθανον, ἔφη, με ὑποκριτὴν τῶν σῶν ψευσμάτων. ἀπιστήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, πρόσθετο τῷ ψυχρῷ; οὐκ· εἶγε τῶν λοιπῶν ἀκούσας, ἠδόξεις σοὶ μόνον ἀπιστεῖν, ἀλλ' ἐπεὶ κελεύεις, ὦ βασιλεῦ, λέγω, Μακεδόσι μοὶ, εἶπεν, οὐδὲν ἀπώμοτον, οὐδὲ προάδοξον, εἰ Δημοσθένη ὕπτιον λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὀλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε· καὶ γὰρ

C οὖν ὑπογραφέας παρεσπάμην, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. Ἐγὼ μοὶ τοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνων, ἢ θανάτου φόβῳ κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ γνοίμην. ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθεύετε, πολύ μοι μᾶλλον ἔτι φυλακτέον, μὴ τῷ ψυχρῷ αὐτῷ πρὸ Ἀντιπάτρου δεδωροδοκηκέναι, μηδ' ὧν ἐμαυτὸν ἔταξα, παύσειν λιπὼν τὸ Ἑλληνικὸν, εἰς τὸ Μακεδονικὸν μεταβαλέσθαι. καλὸν γὰρ, ὦ Ἀρχία, εἰ ὃ ζῆν ἐμοὶ, Πφραιεῖς αὐτὸς πρέχοι, καὶ τειήρης, ὧν ὑπεδέδωκα, καὶ τεῖχος, καὶ τάφρος τοῖς ἐμοῖς τέ-

D λεσιν ὀχυρωσμένα, καὶ φυλὴ Πανδιονὶς, εἰς ὧν ἐθελοντὴς ἐχορήγουν ἐγὼ, καὶ Σόλων, καὶ Δράκων, καὶ παρρησία ὑπάρχοι, καὶ δῆμος ἐλευθέρος, καὶ ψηφίσματα γραπτικὰ, καὶ νόμοι τειηραρχικοὶ, καὶ προγόνων ἀρεταὶ, καὶ τρόπαια, καὶ πολιτῶν εὔνοια, καὶ ἐμὲ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ δύναμις Ἑλλήνων, καὶ ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετηρημένων. εἰ δὲ καὶ βιωτὸν ἐλεηθέντι χαρίσειν μοὶ, αἰσχρὸν δ' οὖν ὁ ἔλεος πρὸς τοῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμην αἰχμαλώτους· ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν συνεξέδωκα θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἐκείνους συνελυσάμην· εἰ δέ με μὴ σώζοι νῆσων ἀρχὴ, καὶ θάλαττα, πρὸς γῆ

πρόμενε τουτοὶ Ποσειδῶνος αἰτῶ ὃ σώζε- A petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab
σθαι, καὶ τῶδε τῷ βωμῷ, καὶ τοῖς ἱεροῖς νό- hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Ne-
μοις. Εἰ δὲ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυ- ptunus non potest defendere immuni-
λάττειν τὴν ἀσυλίαν τοῦ νεώ, μηδ' ἐπαχύ- tatem templi, nec pudet eum prodere
νεται τοῖς ἐμοῖς Δημοσθένει Ἀρχίᾳ, τε- Demosthenem Archiæ, moriar, nec mi-
θνάναι, οὐδὲ Ἀντίπατρος ἡμῖν αὐτὶ τοῦ θεοῦ hi Antipater pro deo colendus erit. Li-
κολακευτέος. ἄξιῶ μοι φιλτέρους ἔχειν Ἀθη- ceret mihi amiciores habere Mace-
ναίων Μακεδόνας, καὶ νῦν μετέχειν τῆς ὑμε- dones quàm Athenienses, & frui felicitate
τέρας τύχης, εἰ μὴ Καλλιμέδοντος, καὶ Πυ- vestra, si imitari vellem Callimedontem,
θέου, καὶ Δημάδου σπεύδειν ἐμίμουν. ἄξιῶ γὰρ Pytheam & Demadem. Liceret animum
κἀν ὀψὲ τῆς ψυχῆς μεταρμόσασθαι, εἰ μὴ vel serò mutare, nisi verecũdia Codri, &
τοὺς Ἐρεχθέως θυγατέρας τὸν Κόδρον ἐπη- filiarum Erechthei prohiberet. Non igi-
σχυνόμην. ἤκουσα ἡγούμην αἰσθησομένῳ τῷ B tur volui transfugam fortunam sequi.
δαίμονι συμμεταβάλλεσθαι. καλὸν γὰρ χρη- Honestum enim effugium mors est, quæ
σφύγετον θάνατον ἐν ἀκινδύνῳ πρώτος αἰ- est extra omne periculũ turpitudinis. Et
σχρὸν ἡγεῖσθαι. καὶ νῦν, Ἀρχία, ὃν κατ' ἐμαυ- nunc Archia, quantum in me est, nõ volo
τὸν ἐγὼ καταισχύνω τοὺς Ἀθήνας ἐκὼν δου- dedecorare Athenas, seruitutem acci-
λείαν ἑλόμενος, ὑπάφιον δὲ τὸ κάλλιστον τῶν piens abiecta libertate, in qua mori est
ἐλευθερίαν προέμενος. Ἀλλὰ δίκαιον γάρ, honestissimum. Verùm conuenit te me-
ἔφη, σοι τῶν τραγῳδιῶν μεμνῆσθαι. ὑφ' ὅσιμον ὃ λέγει, minisse Tragœdiarum: nonne grauiter
dictum est,

At illa iam moriens, tamen *Ex Euripidis Hecuba.*
Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Η δὲ, καὶ θνήσκουσ' ὅμως,
Πολλῶν προύνοιαν εἶχεν εὐσχημόνως πε-
σεῖν. C

Hoc cùm fecerit puella, quanto turpius
erit Demostheni præferre inhonestam
vitam honestæ morti? ac obliuisci Xeno-
cratis & Platonis disputationum de im-
mortalitate animarum? Addidit etiam
quædam, inuectus in eos qui calamita-
tem exprobrant. Verùm quid attinet me
nunc recitare, cùm ego ad extremum
partim precarer, partim minas adhibe-
rem, & blanditiis terrores miscerem?
Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer,
si Archias essem: sed quoniam Demo-
sthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui
non consueui inconstans esse. Hîc cùm
eum vi abducere vellem, idque ipse sen-
tiret, cœpit me irridere: & deum aspi-
ciens ait, Archias putat tantùm arma &
exercitus præsidia vitæ esse, & meum ap-
paratum contemnit, quem expugnare
neque Illyrici, neque Triballi neque
D Macedones possint. Firmior est enim *Bello Persico videlicet, cùm ad Salaminem pugnatum est.*
quàm ille murus ligneus quem olim no-
bis Apollo respõdit inexpugnabilem fo-
re. Nam vt prudentia me in adminis-
tratione Reipub. securum præstitit, ita me
aduersus Macedones securũ reddet. Nũ-
quam formidaui Euctemonem, aut Ari-
stogitonem, aut Pytheam & Callime-
dõtem, aut Philippum, neque modò hũc
Archiam formido. Cùm hæc dixisset,

χάρη καὶ τοῦτο. Δημοσθένης δὲ, εὐσχήμονος θα-
νάτου εἶδον προαιρούμενον, τὸν Ξενοκρά-
τους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων
ἐκλελοιδόρηκως; καί τινα πικρότερον ἔλεγε,
προσελθὼν εἰς τοὺς ταῖς τύχαις ὀνειδίζοντας.
Ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν νῦν ἐμέ; τέλος δ' ἐμοῦ, τὰ
μὲν δεόμενον, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπαλλὼ
μόσθην τερπομένου κερκυνύτου. Ἐπείθειν αὐ, ἔφη,
τοῦτον Ἀρχίας ὤν· ἐπεὶ δὲ Δημοσθένης εἰμὶ,
συνέγνωσκέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ πεφυκότι
κακῶς φρονεῖν. τότε δὴ τότε προὔς εἶδον αὐτὸν
ἀποκαμόντα διενοούμην. ὅσῳ ὡς ἤθετο, δῆλος ἦν
καταγελῶν. καὶ τὸν θεὸν προὔβλεπεν, ἔοικεν
Ἀρχίας, εἶπεν, ὅπλα μόνα, καὶ τειχίδας, καὶ
τείχη, καὶ στρατόπεδα, δυναμένοις εἶ καὶ χρη-
σφύγετα ταῖς αὐθεντίαις ψυχαῖς ὑπολαμβάνειν τῆς ἐμῆς προθυμίας καταφρονεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἔλεγξαι Ἰλλυριοὶ, καὶ Τριβαλλοὶ, καὶ Μακεδόνες, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινον ποτε τεῖχος ἡμῖν, ὃ θεὸς αἰνίττεται ἄπορθητον εἶ· μὴν ἧς αὖ τῆς προνοίας, ἀδεὴς μηδ' ἐπολιτευσάμην, ἀδεὴς δέ μοι ὁ κατὰ Μακεδόνων θάρσος. ἐμέλησε δ' οὐδὲν οὐκ Εὐκτήμονος, οὐκ Ἀριστογείτονος, οὐ Πυθέου, καὶ Καλλιμέδοντος, οὐ Φιλίππου τότε, οὐ τανῦν Ἀρχίου. Ταῦτ' εἰπὼν,

Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus: non enim prophanabo templum, quantum in me est: salutato deo sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, cùm ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos: sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuisse paratum venenum, vt morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapsus inquit, Hoc cadauer ad Antipatrum veles, Demosthenem verò non veles, non, per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens auolauit. Hunc ego finem, Rex, affero expugnati Demosthenis. A N. Demosthenis scilicet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus! Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur, aut in cœlum peruenturs, vt Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

Mors Demosthenis.

A μὴ προσάγαγέ μοι τὸ χεῖρα, ἔφη· ὃ κατ' ἐμὲ γὰρ, ἄδεν βεβήλωμον ὁ νεὼς πείσεται· τὸν θεὸν προσφιλῶν, ἑκὼν ἕψομαι. καὶ γὼ μὲν ὠήθη τῆς ἐλπίδος ταύτης· καὶ τὸ χεῖρα τοῦ στόματι προσαγαγόντος, ἄδεν ἄλλ' ἢ προσκυνῆν ὑπελάμβανον. ὃ δ' τί δὴ ποτε ἐώ; ὕστερον παιδίοις θεραπαίνης ἐφωράσαμεν, πάλαι φάρμακον αὐτὸν πεπαμιεῦσθαι, λύσαι ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἐλευθερίαν κτώμενον. ὁ γὰρ οὖν ἔφασεν ὑπορθὰς τὸν ὠδὸν τοῦ νεώ· ἦ προσὶς ἐμὲ βλέψας, Ἄγε δὴ ἴστον, ἔφη, προσὶς Ἀντίπατρον. Δημοσθένη δ' οὐκ ἄξεις, ὦ, μὰ Δία. καίτοι μὴν ἐφαίνετο προσθήσειν τοῖς ἐν Μαραθῶνι πεπτωκόσι. ὁ δ' χαίρειν εἰπών, ἀπέπτη. τοῦτό σοι ὃ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῆς Δημοσθένους πολιορκίας κομίζειν ἔχω. Δημοσθένους γε καὶ ταῦτα, ὦ Ἀρχία; βαβαὶ τῆς ἀνικήτου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρεῖον μὲν αὐτῷ τὸ λῆμα, πολιτικὴ δ' προθυμία, μετὰ χεῖρα. τὸ πρὸν τῆς ἐλευθερίας ἔχειν· ἀλλ' ὃ μὲν οἴχεται, βίον ἔξων τὸν ἐν Μακάρων νήσοις ἡρώων λεγόμενον, ἢ τοῖς εἰς θεῶν ψυχῶν νομιζομένοις ὁδοῖς, ὀπαδὸς τῆς δαίμονι ἐσόμενος Ἐλευθερίου Διός. τὸ σῶμα δ' ἡμεῖς εἰς Ἀθήνας ἀποπέμψομεν, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ τῶν ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

ΘΕΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

DEORVM CONCILIVM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Rursum hoc loco Lucianus deorum gentilium vanitatem atque stultitiam more suo deridet: hominúmque superstitionem tacitè reprehendit, qui ridicula adeò atque absurda de illis sibi ipsis persuadeant ac credant. Est autem festiua quædam imitatio, qua ad exemplum Athenienſis Reipubl. concilium Deorum haberi fingit, superÿs videlicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatem ac cœtum deorum irrepsissent. Accusatoris igitur vicem Momus generalis deorum cæterorum sugillator suscipit: qui principiò quidem communi nomine in eos qui partim ex dÿs, partim ex hominibus nati, in cœlum recepti fuerant, tanquam nothos ac peregrinos, inuehitur. Præcipuè verò Dionysum accusat, vt qui non solùm ipse aduentitius in cœlo sit, verùm etiam alios quosdam barbaros & informes, numeróque deorum prorsus indignos, secum introduxerit. Atque huius rei tanquam authorem & caussam Iouem quoque in crimen vocat, quòd is cum mulieribus mortalibus, nunc hac nunc illa specie transformatus concumbat, ac postea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in cœlo collocet. Itaque iam illius exemplo etiam deas cum viris hominibus congredi cœpisse, ac liberos ex ÿsdem sustulisse. Secundo autem loco eos qui & Barbari & ex solis hominibus procreati, pro dÿs haberentur, insectatur, illorum indignitatem, cùm ob personarum ac linguæ fœditatem, tum ob ea quæ ex eo quòd in cœlum recepti essent, consecuta sint, exaggerans. Inter quos præcipuè Aegyptiorum absurditatem persequitur, quorum alÿ canum, alÿ boum, alÿ aliorum turpium atque brutorum animantium specie colerentur. Postremò etiam philosophorum illa plausibilia ac vulgo iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturam &c. vt quæ non noua ac peregrina sint, sed ne vsquam quidem existant. Quo loco & temporum suorum vitia, & philosophorum vanitatem simul notasse videtur, vt qui verbis quidem multa de

virtute iactarint, ipso autem opere quiduis potiùs quàm virtutem & honestatem præstiterint. Quòd autem fati & naturæ quoque meminit, eò pertinet, quòd cultus deorum paulatim sublatus fuit, quando homines à philosophis edocti, fato quodam, & naturali rerum ordine ac serie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari cæperunt. Atque ad hunc modum accusatione sua peracta, Momus decretum quoque à se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque ad exemplum Atheniensium psephismatum, qualia multa temporibus Demosthenis, & paulò suprà quoque facta sunt, efficto, iubetur dij cognitiones diuinitatis & originis quisque suæ ad proximum concilium afferre, vt qui peregrini & aduentitij reperti fuerint, è cœtu ac ciuitate deorũ remoueantur.

Μηκέτι τοιγαροῦν, ὦ θεοί, μηδὲ κατ' γωνίας συσταφόμενοι, πρὸς οὓς ἀλλήλοις κοινολογεῖσθε, ἀγανακτοῦντες, εἰ πολλοὶ ἀνάξιοι μετέχουσιν ἡμῖν τοῦ συμποσίου. ἀλλ' ἐπειδὰν ἀποδέδοται τοῦτο τὸ σύνταγμα ἐκκλησία, λεγέτω ἕκαστος εἰς τὸ φανερὸν τὰ δοκοῦντά οἱ καὶ κατηγορείτω. σὺ δὲ κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, τὸ κήρυγμα τὸ ἐκ τοῦ νόμου. ΕΡ. ἄκουε, σίγα, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστιν; εἰ δέ τις, καὶ τῶν μετοίκων καὶ ξένων. ΜΩ. ἐγὼ ὁ Μῶμος, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι δώσεις εἰπεῖν. ΖΕ. τὸ κήρυγμα ἤδη ἐφίκοιτο· ὥστε σοὶ ἐμοῦ δεήσει. ΜΩ. φημὶ τοίνυν δεῖν ποιεῖν οἵους ἡμῶν, οἷς οὐκ ἀπόχρη θεοὺς ἐξ ἀνθρώπων αὐτοὺς γεγενῆσθαι. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τοὺς ἀκολούθους, καὶ θεράποντας αὐτῶν ἰσοτίμους ἡμῖν ἀποφαίνουσιν, οὐδὲν μέγα, οὐδὲ νεανικὸν οἴονται εἰργάσθαι. ἀξιῶ δή, ὦ Ζεῦ, μὴ παῤῥησίας μοι δοῦναι εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλως δυναίμην. ἀλλὰ πάντες με ἴσασιν ὡς ἐλευθέρως εἰμὶ τὴν γλῶτταν, καὶ οὐδὲν ἂν κατασιωπήσαιμι τῶν οὐκ καλῶς γιγνομένων. διελέγχω γὰρ ἅπαντα, καὶ λέγω τὰ δοκοῦντά μοι εἰς τὸ φανερόν, ὅτε δεδίως τινα, οὔτε ὑπ' αἰδοῦς ὅτι καλύπτων τὴν γνώμην· ὥστε εἰς ἅπαντας δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντικὸς τὴν φύσιν, δημόσιός τις κατήγορος ὑπ' αὐτῶν ἐπονομαζόμενος. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὰν ἔξεσι, καὶ κεκήρυκται, καὶ σύ, ὦ Ζεῦ, δίδως μετ' ἐξουσίας εἰπεῖν, οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐρῶ. πολλοὶ γάρ, φημί, οὐκ ἀγαπῶντες ὅτι αὐτοὶ μετέχουσι τῶν αὐτῶν ἡμῖν ξωμεδρίων, καὶ βιωσιμῶνται ὁπόσης, καὶ ζοῦσι, θνητοὶ ὄντες ἡμισείας ὄντες·

NE posthac clanculum consusurretis, ô Superi, neque ad angulos conuersi, in aurem alter cũ altero colloquamini, indignantes multos parum dignos nostri symposij esse participes: verùm posteaquam coactum est concilium, quisque propalam in medium suam adferat sententiam, & quæ accusatione digna sunt, accuset. Cæterùm Mercuri præconium illud ex lege clara voce promulgato. M E R. Arrige aures, vocem comprime: Quis ex diis senioribus & perfectis, quibus permissum est, in concione verba facere vult? Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. M O. Ego Momus, ô Iupiter, si fandi copiã mihi feceris. I V P. Iam ipso præconio loquendi libertas tibi facta est: itaque meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaq; nonnullos nostrũ vitiosè & improbè facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoq; pedisequos & famulos nobis honore pares esse ostenderint: qua in re nil magnũ aut iuuenile se fecisse existimant. Volo verò ô Iupiter, vt interrita loquendi libertas mihi concessa sit. Neque enim aliter, quæ sentio, effari possim. Sed me omnes ex æquo nouerunt, quàm liberæ linguæ deus sim, & quàm nihil eorum quæ parum honestè & decorè fiunt, reticere soleam. Etenim omnia in reprehensionem rapio, ac propalã, quæ mihi optimè aut secus facta videntur, proloquor, neque reformidans cuiusquam auctoritatẽ, neque præ verecundia sententiam meam cõcelans. Quapropter & onerosus multis esse videor, & natura sycophãticus, dum popularis quispiam & cõmunis omnium accusator ab illis vocor. Sed enim posteaquam licitum est, atque ita iã proclamatum, & tu Iupiter cum libertate loquendi facultatem mihi cõcesseris, nihil dissimulanter tacitum aut præteritũ dicturus sum. Multi sunt, inquam, non contenti quòd ipsi in deorum cõcilium admissi, nostri cõtubernij sint participes, quódq; pari sorte nobiscũ conuiuantur, præsertim cùm ex dimidio homines nos esse constet,

adhuc etiam ministros suos & chori so-
cios in cœlum subduxerunt, eósque deos
fecerunt adscriptitios: & nunc æqualem
cum aliis distributionem auferunt, & sa-
crificiorum consortes sunt, neque pēsio-
nem in inquilinos constitutam nobis per-
soluentes. IVPIT. Ne quid obscuris
ambagibus inuoluas, ô Mome, verùm
perspicuè & dilucidè, quæ sentis, elo-
quere, additis quoque nominibus. Iam
enim in medium ita oratio tibi proiecta
est, vt multos pariter in suspicionem ra-
pianus, ac alium alio modo tuis dictis
obnoxium insimulemus. Oportet verò
liberum concionatorem nihil ob metum
reticere. MO. Euge ô Iupiter, quan-
doquidem me ad linguæ libertatem co-
hortaris: fit verò hoc abs te animo pror-
sus regio & magnifico: proinde nomina-
tim quoque tuo iussu eosdem perstringam. Ille enim generosissimus Dionysus,
semihomo existens, neque à materna stir-
pe Græcus, sed Syrophœnicis cuiuspiam
mercatoris, nempe Cadmi nepos, po-
steaquam immortalitate donatus est, cu-
iusmodi quidem ille sit, non dico, neque
mitram, neque ebrietatem, neque errant-
em eius incessum vituperabo. Omnes e-
nim, vt opinor, videtis quàm mollis sit
& effœminatus deliciis, dimidio insa-
niens, statim à summo mane merum spi-
rans. Ille verò totam fratriam nobis in-
duxit, & toto choro adiecto præstò est,
deósque declarauit & Pana, & Silenum,
& Satyros, agrestes quospiã & caprarios
permultos, hominds saltationi deditos, &
forma monstrosa spectabiles: quorum hic
quidem gerēs cornua, dimidia parte cor-
poris capram referens, barbámque pro-
fundam nutriens, parum ab hirco discre-
pat: alter verò senex caluitio & simis na-
ribus deformatus, plurimùm super asinũ
incitans, genere Lydus est. Cæterùm
Satyri acutis auribus, & ipsi calui & cor-
nigeri, qualia ferè hœdis nuper natis ex-
crescunt cornua, Phryges quidam exi-
stentes. Sunt verò caudati omnes. Videte
cuiusmodi deos nobis facit generosus ille.
Mitto enim dicere quòd & duas mulie-
res adduxerit, alteram amicam suam exi-
stentem, nempe Ariadnen, cuius etiam
coronam stellarum choro annumeratam
addidit: alteram verò Icarii agricolæ fi-
liam. Et quod omnium est ridiculosissi-
mum, ô Superi, Erigones quoque canem
illũ adduxit, ne tristitia affligeretur puella,
si familiarem suum in cœlo non haberet,

ἐπὶ γὰ τοὺς ὑπηρέτας, καὶ θεοὺς ἐποιήσατο τοὺς αὑτῶν
αἰήλατον ἐς τὸν οὐρανόν, καὶ προσένεγκάμενος. καὶ
νῦν ὀπίσω ἀφανομαί τε νέμονται, καὶ θυσιῶν
μετέχουσιν, οὐδὲ καταβαλόντες ἡμῖν τὸ μετρί-
ριον. ΖΕ. μηδὲν αἰνιγματωδῶς, ὦ Μῶμε,
μηδὲ σαφῶς γε ἀφερῆδην λέγε, ἐπεσπηθεὶς γὰ
τοιοῦτον. νῦν γὰρ ἐς τὸ μέσον ἀπέρριπται σοι
ὁ λόγος, ὡς πολλοὺς εἰκάζειν καὶ ἐφαρμόζειν
ἄλλοτε ἄλλον τοῖς λεγομένοις. χρὴ δὲ παρ-
ρησιαστὴν ὄντα, μηδὲν ὀκνεῖν λέγειν. ΜΩ.
Εὖγε, ὦ Ζεῦ, ὅτι καὶ παροτρύνεις με ἐπὶ
τὴν παρρησίαν, ποιεῖς γὰρ τοῦτο βασιλικὸν, ὡς
ἀληθῶς, καὶ μεγαλόφρον, ὥστε ἐρῶ καὶ τοὐνόμα-
τος. ὁ γὰρ τοι γενναιότατος Διόνυσος, ἡμιθνὴς
θεὸς ὤν, οὐδὲ Ἕλλην μὲν ἔφυν, ἀλλὰ Συ-
ροφοινίκης τινὸς ἐμπόρου, τῶν Κάδμου γενα-
τειδῶν, ἐπειδὴ ἠξιώθη τῆς ἀθανασίας, οἷος
μὲν αὐτός ἐστιν, ὃ λέγω, οὔτε τὴν μίτραν, οὔ-
τε τὴν μέθην, οὔτε τὸ βάδισμα. πρώτους γὰρ,
οἶμαι, ὁρᾶτε ὡς θῆλυς καὶ γυναικεῖος τὴν
φύσιν, ἡμιμανὴς, ἀεί τοῦ ἕωθεν ἀποπνέων.
ὁ δὲ καὶ ὅλως φαρτείαν εἰσεποίησεν ἡμῖν, καὶ
τὸν χορὸν ἐπαγόμενος πρέσι, καὶ θεοὺς ἀπέ-
φηνε, τὸν Πᾶνα, καὶ τὸν Σιληνὸν, καὶ Σα-
τύρους, ἀγελαίους τινὰς, καὶ αἰπόλους τοὺς
πολλοὺς, σκιρτητικοὺς αὐθρώπους, καὶ τὰς
μορφὰς ἀλλοκότους· ὧν ὁ μὲν, κέρατα ἔχων,
καὶ ὅσον ἐς ἡμισείας ἐς τὸ κάτω αἰγὶ ἐοικὼς,
καὶ γένειον βαθὺ καθειμένος, ὀλίγου τράγου
διαφέρων ἐστὶν. ὁ δὲ, φαλακρὸς γέρων, σι-
μὸς τὴν ῥῖνα, ὄνῳ τὰ πολλὰ ὀχούμε-
νος, Λυδὸς ἐστὶ, οἱ δὲ Σάτυροι, οὐρὰς τὰ ὦ-
τα, καὶ αὐτοὶ φαλακροὶ, κεράτια, οἷα πῖς
ἀρτι γεγενημένοις ἐρίφοις τὰ κέρατα ἐπιφύ-
εται, Φρύγες τινὲς ὄντες, ἔχουσι δὲ καὶ οὐ-
ρὰς ἅπαντες. ὁρᾶτε οἵους ἡμῖν θεοὺς ποιεῖ ὁ
γενναδας; εἶτα θαυμάζομεν, εἰ καταφρο-
νοῦσιν ἡμῶν οἱ αὐθρωποι, ὁρῶντες οὕτω γε-
λοίους θεοὺς καὶ τερατίους; ἐῶ γὰρ λέγειν,
ὅτι καὶ δύο γυναῖκας αἰήγαγε, τὴν μὲν ἐρα-
σθεῖσαν οὖσαν αὐτοῦ, τὴν Ἀριάδνην, ἧς καὶ τὸν
στέφανον ἐς κατέλεξε τῷ τῶν ἀστέρων χορῷ·
τὴν δὲ Ἰκαρίου τοῦ γεωργοῦ θυγατέρα. καὶ ὁ
πάντων γελοιότατον, ὦ θεοὶ, τὸν κύνα τῆς
Ἠριγόνης, ἵν' τὴν αἰήγαγε, ὡς μὴ ἀνιῷτο ἡ
παῖς, εἰ μὴ ἔχοι ἐν οὐρανῷ τὸν ξυνήθη ἐκφο-

καὶ ὕβρεσι κυνίδιον. τοῦτα οὐχ ὕβρεις ὑμῖν δοκεῖ, καὶ παρανοία, καὶ γέλως; ἀκούσατε δ' ὧν καὶ ἄλλους. ΖΕΥΣ. μηδέν, ὦ Μῶμε, εἴπῃς, μήτε περὶ Ἀσκληπιοῦ, μήτε περὶ Ἡρακλέους· ὁρῶ γὰρ οἷ φέρῃ τὸν λόγον. ὅτι γὰρ, ὁ μὲν αὐτῶν, ἰᾶται, καὶ αἰσθησιν οὐκ τῶν νόσων, καὶ ἔστι πολλῶν αἰτιώτερος ἄλλων· ὁδὶ Ἡρακλῆς, υἱὸς ὢν ἐμὸς, οὐκ ὀλίγων πόνων ἐπορίσατο τὴν ἀθανασίαν, ὥστε μὴ κατηγόρει αὐτῶν. ΜΩ. σιωπήσομαι δῆτα σέ, ὦ Ζεῦ, πολλὰ εἰπεῖν ἔχων. καίτοι εἰ μηδὲν ἄλλο, ἔτι τὰ σημεῖα ἔχουσι τῆς πυρᾶς. εἰ δὲ ἔξεστιν καὶ πρὸς αὐτόν σε τῇ παῤῥησίᾳ χρῆσθαι, πολλὰ ἂν εἶχον εἰπεῖν. ΖΕ. καὶ μὴν πρὸς ἐμὲ ἔξεστι μάλιστα. μῶν δ' ὧν κἀμὲ ξενίας διώκεις; ΜΩ. οὐ Κρήτῃ μόνον τοῦτο ἀκουσταί ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοθί που πρὸς σοῦ λέγουσι, καὶ πάφον ἐπιδεικνύουσιν. ἐγὼ μὲν οὔτε ἐκείνοις πείθομαι, οὔτε Ἀχαιῶν Αἰγινῆσιν, ὑποκολιμβῶντά σε τῇ θαλάττῃ φάσκουσιν. ἃ δὲ μάλιστα ἐλεγχθῆναι δεῖν ἡγοῦμαι; ταῦτα ἐρῶ. τὸν μὲν γὰρ ἄλλων τοιούτων παραμυθοῦμαι, καὶ τὸν αἰτίαν τοῦ νοθὸν θεῖναι ἡμῶν ὁ ξυνέδριον, σύ, ὦ Ζεῦ, πρέσβεις, ὀνηλατῶν ὀπτιμιγνύμενος, καὶ κατιὼν πρὸς αὐτάς, οὐ ἄλλοτε ἄλλῳ σχήματι· ὥστε ἡμᾶς δεδιέναι, μή σε καταθύσῃ τις ξυλλαβὼν, ὁπότ' αὖ ταῦρος ἦς, ἢ τῶν χρυσοχόων τις κατεργάσηται χρυσοῦν ὄντα, καὶ αὐτὶ Διὸς, ἢ ὅρμος, ἢ φλλιον, ἢ ἑλλόβιον ἡμῖν ᾖς. πλὴν ἀλλὰ ἐμπέπληκάς γε τὸν οὐρανὸν τῶν ἡμιθέων τούτων· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως εἴποιμι. καὶ τὸ πρᾶγμα γελοιότατόν ἐστιν, ὁπότ' αὖ τις ἄφνω ἀκούσῃ ὅτι ὁ Ἡρακλῆς μὲν, θεὸς ἀπεδείχθη· ὁ δὲ Εὐρυσθεὺς, ὃς ἐπέταττεν αὐτῷ, τέθνηκε, καὶ πλησίον Ἡρακλέους νεὼς, οἰκέτου ὄντος, καὶ Εὐρυσθέως τάφος, τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὁ Θήβαις, Διόνυσος μὲν, θεὸς· οἱδὶ δ' ἀνεψιοὶ αὐτοῦ, ὁ Πενθεὺς, καὶ ὁ Ἀκταίων, καὶ ὁ Λέαρχος, ἀθλιώτατοι ἁπάντων ἀνθρώπων κακοδαιμονέσαντι. ἀφ' οὗ δὲ ἅπαξ σύ, ὦ Ζεῦ, ἀνέῳξας τοῖς τοιούτοις τὰς θύρας, καὶ ὅτι τοῖς θνητοῖς ἐπιπόνου, ἅπαντες μεμίμηνταί σε· καὶ οὐχὶ ἄῤῥενες μόνον,

A & eam quam in deliciis habuit caniculam. Hæc verò non videntur nobis esse contumelioſa, quæque nec insania nec risu careant? Audite etiam alios. IVP. Caue Mome quicquam dixeris aut de Æsculapio, aut de Hercule. Video enim quò orationis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos morbis leuat, éstque planè multis aliis anteferendus. At Hercules filius meus existens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus est. Itaque caue ne hosce accuses temere. MO. In tui quidem gratiam tacebo, ô Iupiter, etsi multa dicenda habeam: atque si nihil a-
B liud, adhuc tamen signa igne inusta in corpore retinent. Porrò si liceret & aduersum te dicendi libertate vti, multa haberem quæ possim oratione reprehendere. IVPIT. Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nunquid igitur & me vt deum inquilinum in ius vocas? MO. Equidem in Creta non tantùm hoc audire licet: verùm aliud quoque de te dictitant, atque etiam sepulcrum tuum commonstrant hospitibus. Ego verò neque illis fidem habeo, neque ex Achiuorum numero Æginensibus subdititiũ te
C esse affirmantibus. Cæterùm quæ cum primis reprehensione digna sunt, ea in medium adducã. Enimuero horum delictorũ principij, & concilij notorũ multitudine adulterandi, caussam tu Iupiter adeò primus induxisti, cum puellis ac mulieribus mortalis conditionis rem habere sustinens, ac alio subinde habitu ad eas deserto cœlo descendẽs. Itaque persæpe in metu sumus, ne quis te comprehensũ sacrificet, quoties taurus factus es. Aut quispiam ex aurifusoribus te conflatum perimat, quoties auri speciem induer is, ac nobis pro Ioue aut segmentum, aut
D armilla, aut inauris factus fueris. Sed enim hisce semideis cœlum iam compleuisti: neque enim aliter possum dicere. Estque res planè absurdissima, si quis ex improuiso audierit Herculem in deorum numerum esse assumptum; Eurysthea autem qui illi imperauit, fatis functum esse: Et Herculis templum cerni in proximo, ministri existentis; Eurysthei verò, illius domini, sepulcrum. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est: eius autem consobrini, nimirum Pentheus, & Actæon, & Learchus, homines fuerunt omnium infelicissimi. Ex quo verò tu Iupiter semel illis hanc licentiæ ianuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere cœpisti, omnes tuum institutum imitantur. Neque tantùm dij tui sunt imitatores,

sed etiam deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchisen, & Tithonum, & Endymiona, & Iasonem, & complures alios? Itaque hæc mihi missa facienda videntur: multi enim laboris esset hæc cuncta singulatim reprehendere. IVPIT. At vide, Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Malè enim mé habebit, si adolescentem verbis conturbaueris, affecto contumelia genere. MO. Proinde neque de aquila quicquam dicturus sum, quòd & illa in cœlo versatur, regio sceptro insidens, ac tantùm non super capite tuo nidificans, & deus esse gestiens: aut illam quoque in Ganymedis gratiam præteribimus? Atqui, ô Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius vnde nobis tandem accersiti veniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Persico amictus, & tiara redimitus est, neque Græcam vocem sonans, adeò vt si quis illi nectar propinet, præbibentem non intelligat? Itaque & Scythæ & Getæ hæc videntes, nobis longùm valere iussis, ipsi immortalitate donant homines, suisque suffragiis deos quoscunque libuerit constituunt, non alia ratione quàm Zamolxis seruilis conditionis homo existens, diuinitatem adeptus est, & deorum numero ascriptus, haud scio quomodo nobis imposuerit. At sanè hæc omnia, ô Dij, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt: cæterùm tu, ô canino rictu hians Ægyptie, qui sindone amictus es, quisnam esse gloriaris, ô optime, aut quomodo deus esse contendis latrando? Quid autem sibi vult & Memphites taurus ille versicolor, qui & precibus deveneratur, & respõdet oraculis, neque non prophetas habet? Pudet verò me ciconias percensere, & simias, & hircos, atque his longè absurdiora, quæ nescio quomodo ex Ægypto in cœlum vsque conscenderunt. Illa itaque, ô Dij, quomodo sustinetis æquali vobiscum honore, aut etiam ampliùs adorari? Aut, tu Iupiter, quo ferre potes animo, posteaquam arietis cornua tibi produxerint? IVP. Turpia profectò sunt quę dicis de Ægyptiis: attamen pleraque illorum in se mystica complectuntur ænigmata, quæ non prorsus à prophanis deridenda sunt. MO. Planè nobis Iupiter opus est mysteriis, vt deos, deos esse cognoscamus: & caninis capitibus præditos, canes esse intelligamus. IVP. Mitte de Ægyptiis in præsens dicere, nos verò de his aliàs per otium deliberabimus. Itaque alios, si qui notandi supersunt, adducito.

A ἀλλ', ὦ πάτερ αἰσχρὸν, καὶ αἱ θηλεῖαι θεαί. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὸν Ἀγχίσην, καὶ τὸν Τιθωνὸν, καὶ τὸν Ἐνδυμίωνα, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τοὺς ἄλλους; ὥστε ταῦτα μὲν ἐάσομέν μοι δοκῶ· μακρὸν γὰρ ἂν ὁ διελέγχειν γένοιτο. ΖΕΥΣ. μηδὲν πρὸς τὸν Γανυμήδους, ὦ Μῶμε, εἴπῃς, χαλεπῶς γὰρ, εἰ λυπήσεις ὁ μειράκιον, ἀνήδιστος ἐς ὀργὴν ἔσται. ΜΩ. σκοπῶ μηδὲ περὶ τοῦ ἀετοῦ εἴπω, ὅτι καὶ οὗτος ἐν τῷ οὐρανῷ ἐστιν, ὅτι τὸν βασιλείου σκῆπτρου καθεζόμενος, καὶ μονονουχὶ ὅτι τὴν κεφαλήν σου νεοτμήτων, θεὸς εἶναι δοκῶν; ἢ καὶ τοῦτον τοῦ Γανυμήδους ἕνεκα ἐάσομεν. ἀλλ' ὁ Ἄττης γε, ὦ Ζεῦ, καὶ ὁ Κορύβας, καὶ ὁ Σαβάζιος, πόθεν ἡμῖν ἐπεισεκεκλήσεται οὗτοι, ἢ ὁ Μίθρης ἐκεῖνος ὁ Μῆδος, ὁ τὸν κάνδυν, καὶ τὴν τιάραν, οὐδὲ Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ· ὥστε οὐδ' ἂν τις πίοι, ξυνίησι; θεωρῶ οἱ Σκύθαι, καὶ οἱ Γέται ταῦτα ὁρῶντες αὐτῶν, μακρὰ ἡμῖν χαίρειν εἰπόντες, αὐτοὶ ἀπαθανατίζουσι, καὶ θεοὺς ἀποδεικνύουσιν, οὓς ἂν ἐθελήσωσι, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ καὶ Ζάμολξις δοῦλος ὤν, παρεισεγράφη, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀφανῶν. καίτοι ταῦτα πάντα, ὦ θεοὶ, μέτρια. σὺ δὲ, ὦ κυνοπρόσωπε, καὶ σινδόνιν ἐσταλμένε Αἰγύπτιε, τίς εἶ, ὦ βέλτιστε, ἢ πῶς ἀξιοῖς θεὸς εἶναι ὑλακτῶν; τί δὲ βούλεται καὶ ὁ Μεμφίτης οὗτος ταῦρος, ὁ ποικίλος, προσκυνεῖται, καὶ χρᾷ, καὶ προφήτας ἔχει; αἰσχύνομαι τὰς ἴβεις καὶ τοὺς ἱέρακας εἰπεῖν, καὶ τράγους, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐς Αἰγύπτου καταβαθέντα ἐς τὸν οὐρανόν· ἀλλ' ὑμεῖς, ὦ θεοὶ, πῶς ἀνέχεσθε ὁρῶντες ὀπίσω, ἢ κἂ μᾶλλον ὑμῶν προσκυνούμενα; ἢ σὺ, ὦ Ζεῦ, πῶς φέρεις, ἐπειδὴ κριοῦ κέρατα φύσωσί σοι; ΖΕ. αἰσχρὰ ὡς ἀληθῶς ταῦτα φῄς τὰ περὶ τῶν Αἰγυπτίων. ὅμως δ' ἴσως, ὦ Μῶμε, τὰ πολλὰ αὐτῶν, αἰνίγματά ἐστι, καὶ οὐ πάνυ χρὴ καταγελᾶν ἀμύητον ὄντα. ΜΩ. πολύ γοῦν μυστηρίων ὦ Ζεῦ δεῖ ἡμῖν, ὡς εἰδέναι, θεοὺς μὲν, τοὺς θεοὺς· κυνοκεφάλους δὲ, τοὺς κυνοκεφάλους. ΖΕ. ἔα, φημί, τὰ περὶ τῶν Αἰγυπτίων· ἄλλοτε γὰρ περὶ τούτων ὀψόμεθα ὅπη χρεών. σὺ δὲ τοὺς ἄλλους λέγε.

ΜΩ. τὸν Τροφώνιον, ὦ Ζεῦ, καὶ ὃ μάλιστά με ἀποπνίγει τὸν Ἀμφίλοχον, ὃς συναγορεύει ἀνδρὸς μητραλοίου υἱὸς ὤν, θεσπιῳδεῖ ὁ γόης ὁ Κιλιξί, ψευδόμενος τὰ πολλά, καὶ γοητεύων τῶν ἀνοήτων ὀβολοῦ ἕνεκα. τοιγαροῦν σὺ ἔτι σύ, ὦ Ἀπολλον, εὐδοκιμεῖς, ἀλλὰ ἤδη πᾶς λίθος καὶ πᾶς βωμὸς χρησμῳδεῖ, ὅς ἂν ἐλαίῳ περιχυθῇ καὶ τεφάνους ἔχῃ, καὶ γόητος ἀνδρὸς εὐπορήσῃ, οἷοι πολλοί εἰσιν. ἤδη καὶ ὁ Πολυδάμαντος τοῦ ἀθλητοῦ ἀνδριὰς, ἰᾶται τοὺς πυρέσσοντας ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ὁ Θεαγένους ἐν Θάσῳ, καὶ Ἕκτορι γύουσιν ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πρωτεσιλάῳ κατὰ πρῳρὺν ἐν Χερρονήσῳ. ἀφ' ὧν δὴ οὖν τοσοῦτοι γεγόναμεν, ὑπεδέξατο μᾶλλον ἡ ὑπεροψία, καὶ ἱεροσυλία, καὶ ὅλως, καταπεφρονήκασιν ἡμῶν, οὐ πιστεύοντες. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν θεῶν, καὶ παρεσχέσθων. ἐγὼ δὲ καὶ ξένα ὀνόματα πολλὰ ἤδη ἀκούων, ὅτε ὄντων τινῶν παρ' ἡμῖν, ὅτε συσῆναι ὅλως δυναμένων, πόθεν, ὦ Ζεῦ, καὶ ὅτι τύχοις γέλως. ἢ ποῦ γάρ ἐστιν ἡ πολυθρύλητος ἀρετὴ, καὶ Φύσις, καὶ εἱμαρμένη, καὶ τύχη, αἱ πόσαται, καὶ κατὰ τεταγμένην ὀνίμενα, ὑπὸ βλακῶν ἀνθρώπων τῶν φιλοσόφων ἐπινοηθέντα, καὶ ὅμως αὐθαδέστατα ὄντα, ὥστε τοῖς ἡμῖν τοῖς θεοῖς βάλεται, εἰδὼς ὅτι κἂν μυρίας ἑκατόμβας παραλάβῃ, ὅμως τὴν τύχην παρέξουσιν τὰ μεμισημένα, καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἑκάστῳ ἐπεκλώσθη. ἡδέως οὖν ἐροίμην σε, ὦ Ζεῦ, εἴ που εἶδες ἢ ἀρετὴν, ἢ Φύσιν, ἢ εἱμαρμένην; ὅτι μὴν γε καὶ σὺ ἀκούεις τὰ τῶν φιλοσόφων διαπτεύσας, οἶδα, εἰ μὴ καὶ κωφός τις εἶ, ὡς βοώντων αὐτῶν, μὴ ἐπαίειν. πολλὰ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύω τὸν λόγον. ὁρῶ γὰρ τοὺς πολλοὺς ἀδολεσχίους μοι λέγοντι, καὶ συρίττοντας· ἐκείνους μάλιστα, ὧν καθήψατο ἡ παρρησία τοῦ λόγου. ὁρᾷς γοῦν εἰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, ψηφισμά τι περὶ τούτων αἰαγνώσομαι ἤδη ξυγγεγραμμένον. Ζ Ε. ἀναγνῶθι, ἐπεὶ πάντα γε ἀλόγως ἠπάτησαι καὶ δεῖ τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπερβῆναι, ὡς μὴ ὑπερπλήρη ἀνιγήνται.

A MO. Trophonium, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antilochum. Ille, inquam, sceleſti & matricidæ hominis filius vaticinatur in Cilicia, multa impudenter ementiens, & duorum obolorum gratia præſtigiis incantans homines. Quocirca non amplius tu Apollo ob vaticinij prædicationem haberis in pretio, ſed iam omnis lapis, & quæ vis ara reſponſa dat oraculumpetentibus, dummodo oleo perfuſa fuerit, & homine præſtigiatore abūdauerit, cuiuſmodi iam permulti ſunt. Iam etiam Polydamantis athletæ ſtatua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaſo. Quin Hectori B quoque ſacra faciunt in Ilio, & è regione Proteſilao, nempe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantum numerum ſubinde aucti excreuimus, magis in vſu fuit periurium & ſacrilegium, & omnino nos deſpectui habere ceperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & ſuppoſititiis dicta eſſe volui. Cæterùm ego & peregrina nomina permulta audiens eorum qui neque degunt apud nos, neq; vllo modo poſſunt eſſe, admodum ô Iupiter propter hæc rideo. Vbi enim gentium eſt multis modis iactata illa virtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & vana rerum vocabula, ab inertibus hominibus philoſophiæ titulo ſemet venditantibus excogitata? Quæ quanquam ipſorum commenta ſunt, ſic tamen ſimplicium animos pervaſerunt, vt nemo amplius nobis ſacrificare dignetur, certò perſuaſum habens, quòd etiamſi infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen nihilo ſecus ea facturam quæ à fatis decreta ſunt, & quæ ſub initium cuique naſcentium Parcæ fatalibus fuſis adneuerint. Perlibenter itaque te Iupiter interrogarem, vbinam gentium tibi viſa eſſet aut virtus, aut natura, aut fatum? D Quòd enim & tu talia ſubinde in philoſophorum diſputationibus audias, mihi dubium nō eſt, niſi fortaſſe quiſpiam ſurdis ſit auribus, vt eoſdem vociferantes inaudire nequeat. Multa equidem adhuc dicenda ſuperſunt, ſed finem verborum faciam. Video enim quoſdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam ſibilare, maximè verò eos qui orationis libertate tacti ſunt. Itaque pro concludenda oratione, ſi ita ſedet animo tuo Iupiter, decretū quoddam de illis iam conſcriptum legam. I V P. Recita. Neque enim omnia abſurdè aut de nihilo reprehendiſti. Et ſanè multa ex illis inhibenda & coërcenda ſunt, ne in immenſum excreſcant.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad exemplum Atheniensium psephismatū factū. Sic enim & apud illos aliquoties de peregrinis vrbe eiiciēdis in senatu decretum legésque late fuere, vt cùm alibi, tum ex orationibus quibusdā Demosthenis patet.

COncilio legitimè coacto, septima die mensis instantis Iupiter consulatum agebat, Neptunus præsidem, Apollo præfectum: Momus scribæ officio fungebatur noctu, & Somnus dixit sententiam. Quoniam multi ex peregrinis, non Græci tantùm, verùm etiam Barbari, nequaquam digni existentes cœlestis Reipublicæ, communi nobiscum participatione, nothi & subdititij, haud scio quonam modo etiam dij esse contendentes, cœlum angulatim compleuerunt, ita vt symposium tumultuosis turbis plenum sit, obstrepente passim diuersilingui & vndique accersita multitudine: defecit autē ambrosiæ & nectaris copia, adeò vt mnâ iam coëmendus sit sextarius, propter bibentium multitudinem: sedenim illi, qua sunt procacitate & immodestia, diis veris & antiquis loco motis, semet ipsi primis dignātur accubitibus præter omnem morem patrium: ad hæc in terris quoque ante alios honorari contendunt: Visum est curiæ & populo, vt ad hyberna solstitia cogatur in Olympo concilium: septem autem ad cognoscendum apposito eligantur Dij perfecti, tres quidem ex curia veteri, quæ Saturno regnante constituta est: quatuor autem ex duodecim, quorum in numero vnus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipsi ad cognoscendum causſas sessum eant, dicto priùs iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio vniuersos in concionem congreget, quicunque in deorum concilium legitimè admitti postulant. Veniant autem illi adductis iuratis testibus, & certi generis iudiciis. Deinde illi in vnum locum commeent: verùm arbitri accuratè expendentes, aut deos illos declarabunt, aut ad sua sepulcra & maiorum tumulos ablegabunt. Si verò quispiam ex obscuris & reprobatis comprehensus fuerit, & semel ab arbitris condemnatus in cœlum ascenderit, ille per præceps in Tartarum corruat. Præterea quisque exerceat sua commercia, neque Minerua rei medicæ intenta sit, neque Æsculapius dandis oraculis vacet aut seruiat, neque Apollo tanta soli sibi obeunda vendicet, sed vna re quapiam electa, aut vatem, aut citharœdum, aut medicum agat.

Ἐκκλησίας σύνομου ἀγομένης, ἑβδόμῃ ἱσταμένου, ὁ Ζεὺς ἐπυνθάνετο, καὶ προεβούλευε Ποσειδῶν, ἐπεστάτει Ἀπόλλων, ἐγραμμάτευε Μῶμος τῆς νυκτός, καὶ ὁ Ὕπνος τὴν γνώμην εἶπεν. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ξένων, οὐ μόνον Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ βάρβαροι, οὐδαμῶς ἄξιοι ὄντες κοινωνῆσαι ἡμῖν τῆς πολιτείας προσποιοῦνται, οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ θεοὶ δόξαντες, ἐμπεπλήκασι μὲν τὸν οὐρανόν, ὡς μεσοῦντος ἤδη τοῦ συμποσίου ὄχλου ταραχώδους, πολυγλώσσων τινῶν καὶ ξυγκλύδων, ὀλίγου δὲ καὶ ἀμβροσία, καὶ τὸ νέκταρ, ὥστε μιᾶς ἤδη τοῦ κοτυλίου ἕνεκα, ἀφ' ὅ πλῆθος τῶν πινόντων· οἱ δὲ ὑπὸ αὐθαδείας παρωσάμενοι τοὺς παλαιούς τε καὶ ἀληθεῖς θεούς, πρωεδρίας ἠξιώκασιν ἑαυτοὺς τοῦ πρώτα τὰ πάτρια, καὶ ἐν τῇ γῇ πρωτιμᾶσθαι θέλουσι, Δεδόχθω τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ ξυλλεγῆναι μὲν ἐκκλησίαν ἐν τῷ Ὀλύμπῳ περὶ ἑπτὰς χειμερινάς, ἑλέσθαι δὲ ὀπτιγώμονας τελείους θεοὺς ἑπτά, τρεῖς μὲν, ἐκ τῆς παλαιᾶς βουλῆς τῆς ὑπὸ Κρόνου, τέτταρας δὲ, ἐκ τῶν δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς, τὸν Δία. τούτους δὲ τοὺς ὀπτιγώμονας, ἀγαθῇ μὲν τύχῃ καθέζεσθαι ὁμόσαντας τὸν νόμιμον ὅρκον, τὸν Στύγα· τὸν Ἑρμῆν δὲ, κηρύξαντα ξυναγαγεῖν ἅπαντας, ὅσοι ἀξιοῦσι ξυντελεῖν εἰς τὸ συνέδριον· τοῖς δὲ, ἥκειν, μάρτυρας ἐπαγομένους εὐσεβοῦντας, καὶ ἀποδείξεις τῶν γένους. ἐνταῦθεν δὲ, οἱ μὲν παρίτωσαν καθ' ἕνα, οἱ δὲ ὀπτιγώμονες ἐξετάζοντες, ἢ θεοὺς εἶναι ἀποφαινοῦνται, ἢ καταπέμψουσιν ὅτι τὰ σφέτερα ἤθη, καὶ τοὺς τάφους τοὺς προγονικούς. ἢν δέ τις ἄλλο τῶν ἀδοκίμων, καὶ ἅπαξ ὑπὸ τῶν ὀπτιγωμόνων ἐκκριθέντων ὀπτεσίνων τοῦ οὐρανοῦ, ἐς τὸν Τάρταρον ἐμπεσεῖν τοῦτον. ἐργάζεσθαι δὲ τὰ αὐτῶν ἕκαστον. καὶ μήτε τὴν Ἀθηνᾶν ἰᾶσθαι, μήτε τὸν Ἀσκληπιὸν χρησμῳδεῖν, μήτε τὸν Ἀπόλλω τοσαῦτα μόνον ποιεῖν, ἀλλ' ἕν τι ὁπτιλεξάμενον. μάντιν, ἢ κιθαρῳδὸν, ἢ ἰατρὸν εἶναι.

τοῖς δὲ φιλοσόφοις προσήκειν μὴ αἰκαπλάττειν καινὰ ὀνόματα, μηδὲ λήρους περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν. ὁπόσοι δὲ ἤδη ναοὺς ἢ θυσίας ἠξιώθησαν, ἐκείνων μὲν καθαιρεθῆναι τὰ ἀγάλματα, ἀντιθῆναι δὲ ἢ Διός, ἢ Ἥρας, ἢ Ἀπόλλωνος, ἢ τῶν ἄλλων τινός· ἐκείνοις δὲ τάφον χῶσαι τινὰ πόλιν, καὶ τῆλε ὑπερῆσαι αὐτὴ βωμοδιώκειν δὲ τὸν προσκούσῃ τὸ κηρύγματος, καὶ μὴ ἐθελήσῃ ἐπὶ τοὺς ὑπερωμόνας ἐλθεῖν, ἐρήμῳ αὐτὸν καταδικασθέντων. ΖΕΥΣ. τοῦτο μὲν ἡμῖν ὃ ψήφισμα, δικαιότατον, ὦ Μῶμε, καὶ ὅτῳ δοκεῖ, αἰκατεινάτω τινὰ χεῖρα, μᾶλλον δὲ οὕτω γιγνέσθω. πλείους γὰρ οἶδ' ὅτι ἔσονται οἱ μὴ χειροτονήσοντες. ἀλλὰ νῦν μὲν, ἄπιτε. ὁπότε δὲ κηρύξῃ ὁ Ἑρμῆς, ἥκετε, κομίζοντες ἕκαστος σαφῆ τὰ γνωρίσματα, καὶ σοφῆς τῆς ἀποδείξεως, πατρὸς ὄνομα, καὶ μητρὸς, καὶ ὅθεν τε ὅπως θεὸς ἐγένετο, καὶ φυλὴν, καὶ φρατέρας. ὡς ὅστις αὖ μὴ προσχήσει, οὐδὲν μελήσει τοῖς ὑπερωμόσιν, εἰ νεώς τις μέγας ὑπὸ γῆς ἔχει, καὶ εἰ οἱ ἄνθρωποι θεὸν αὐτὸν νομίζουσιν.

A Porrò autem philosophis dicetur, ne noua subinde fingendo comminiscantur nomina, neque de iis quorum imperiti sunt, nugentur. In quorumcunque autem honorem aut cultum templa aut sacra constituta sunt, illorum imagines subuertantur, earúmque loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuspiam erigatur. Illis autem vrbs congesta terra sepulcrum accumulet, & aræ loco statuam reponat. Quòd si quis præconio dicto audiens esse noluerit, arbitrorúmque examen & censuram subire recusarit, ille indicta caussa condemnetur. IVP. Iustissimum equidem decretum est istud ô Mome: & qui suffragatur huic, manum protendat. Atqui potiùs ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua non sunt adiecturi suffragia. Verùm in præsens abite. Cæterùm in concionem accersiti à Mercurio, venite adferentes vnusquisque cognitiones claras, & manifestas comprobationes, matris & patris nomen, & vnde oriundus sit, tum quomodo diuinitatem adeptus sit, ad hęc tribũ quoque, & curiales. Verumenimvero qui præstò non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametsi ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint. B

ΚΥΝΙΚΟΣ.

CYNICVS. Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam vitam vt sordidam atque ferinam, & à natura hominis abhorrentem reprehendit: alter vt frugalem & modestam, & virtuti maximè conuenientem defendit. Luciani argumenta sumuntur à modo & descriptione vitæ victúsque Cynicorum, quòd illi vt mendici incedant: vt canes, quibus uis reiectamentis victitent: & vt feræ, nullas certas sedes, nulla certa habitacula teneant: deinde & contra naturam faciant, quæ ob id omnia crearit, vt illis ad corporum alimenta, defensionem, & voluptatem quoque vtamur: quæ cùm illi contemnant ac negligant, ipsam naturam ac Deum negligere atque contemnere videri. Contrà autem Cynicus à finitione opulentiæ & inopiæ ostendit se neque mendicum esse, neque quicquam sibi deesse. Deinde quod alter de natura, & rebus omnibus ad vsum nostrum creatis affert, id similitudine quadam diluit. Et primò, quod ad victum attinet, ostendit, vt in conuiuio lauto non omnia ab omnibus arripi & vorari; sic neque in rebus creatis omnia ab omnibus vsurpari conuenire: alia ægrotantibus & inualidis, alia valentibus & robustis magis accommoda esse. Atque eo loco in diuitias, vt quæ magna molestia multisque periculis pariuntur, deinde & ipsæ vicissim multorum malorum caussæ sint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis vsurparat, hoc in diuites ipse retorquet, videlicet quòd contra quàm à natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis vtantur. Denique vitam suam etiam deorum exemplo atque auctoritate comprobat. Deinde verò, quod ad habitum & cultum pertinet, ostendit ea quoque parte naturam magis sequi sese, quàm diuites, ex officio & fine vestium, cæterarúmque ad genus rerum. Nam se, quatenus vsus postulat, illis vti: contrà diuites vt cinædos & mulieres incedere, glabros & delicatos, & perinde vt torrente aliquo, sic libidine sua præcipites ferri. Postremò etiam deos pleroſque barbatos ac nudos fingi, sibique quàm diuitibus illis habitu ac cultu similiores apparere.

KYNIKOΣ KAI ΛYKINOΣ.

CYNICVS ET LVCIANVS.

LVCIANVS. QVid tu tandem? barbam quidem habes & comã, tunicam non habes, nudus conſpiceris, ac ſine calceis, delecta nimirum vaga inhumanáque ac ferali vita: tũ proprio corpore contra quàm faciunt cæteri, ſemper vſus incommodè, nunc huc nunc illuc circumis, in arido præterea ſolo cubans, adeò vt plurimum etiam ſordium, tritum iſthuc pallium referat, alioqui nec ipſum vel tenui filo, vel molle, vel florulentum. CYN. Neque enim indigeo: ſi quid eſt huiuſmodi, vt comparetur facillimè, dominóque minimum exhibeat negotij, id, inquam, mihi ſufficit. At tu per deos dic mihi, putásne eſſe in luxu vitium? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate virtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandem quum me videas viuentem frugaliùs quàm vulgò faciunt homines, eos verò ſumptuoſiùs, me, non illos arguis? LVC. Quia non frugaliùs per Iouem videris mihi, ſed egentiùs viuere, imò vitam omnino egenam atque inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibum mendicant in diem. CYN. Vis ergo videamus (quandoquidem huc proceſſit oratio) quidnam inopiæ ſit, quídque rurſus copia? LVC. Si tibi quidem ita videtur. CYN. Nunquid ergo ſatis id cuique eſt, quicquid ipſius explet neceſſitatem? an aliud quippiam dicis? LVCIA. Eſto iſtud. CYN. Indigentia verò, quicquid cuiuſquam vſui deeſt, nec eò quò ſit neceſſe, peruenit? LVC. Scilicet. CYN. Nihil igitur meis in rebus deeſt. Nihil enim in his eſt, quod neceſſitatem non expleat meam. LVCIA. Quo pacto illud ais? CYN. Scies, ſi conſideres in quem vſum eorum quodque paratum eſt, quorum egemus: vt domus, an non tegumenti gratia? LVCIAN. Maximè. CYN. Quid veſtis, cuius gratia? nónne tegumenti etiam ipſa? LVCIA. Sanè. CYN. At ipſo per deos tegumento, cuius rei gratia indignerimus? nónne vt meliùs ſe habeat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidem ſic videtur. CYN. Vtrùm igitur tibi peiùs ſe habere videntur pedes?

A ΤΙ ποτε, ὦ οὗτ; πώγωνα μὲν ἔχῃς & κόμην, χιτῶνα δὲ οὐκ ἔχῃς, καὶ γυμνοδερχὴ, καὶ αὐποδητεῖς, τὸν ἀλήτην καὶ ἀπάνθρωπον βίον, καὶ θηριώδη ὑπιλεξάμενος, καὶ ἀεὶ τοῖς σώμασιν ὃ ἴδιον δέμας οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ διαχρησάμενος, ἀλλοτε ἄλλα χοῦ, καὶ δυναζόμενος ὅπῃ ξυμφοῦ δαπέδου, ὡς ἄσην πάμπολυν τουτὶ τὸ τριβώνιον φέρῃν· ἢ μὴ τοι & τοῦτο λεπτὸν, οὐδὲ μαλακὸν, οὐδὲ αἰθηρόν. ΚΥ. οὐδὲ γὰ δέομαι.

B τοιοῦτον γ', ὁποῖον αὖ πορισθείη ῥᾷστα, καὶ ὧ κτησαμένῳ πλεῖστα ὠφελήματα ὡς ἐλάχιστα πράγματα παρέχον. τοιοῦτον γὰ ἔρκει μοι. σὺ δὲ πρὸς θεῶν, εἰπέ μοι, τὴν πολυτελείαν ἢ νομίζῃς κακίαν πρᾶγμα εἶναι; ΛΥ. καὶ μάλα. ΚΥ. τὴν δ' εὐτελείαν ἀρετήν; ΛΥ. καὶ μάλα. ΚΥ. τί ποτ' οὖν ὁρῶν ἐμὲ τῶν πολλῶν εὐτελέστερον διαιτώμενον, σὲ δὲ, πολυτελέστερον, ἐμὲ αἰτιᾷ, καὶ οὐκ ἐκείνους; ΛΥ. ὅτι οὐκ εὐτελέστερόν μοι, μὰ Δία, τῶν πολλῶν διαιτᾶσθαι δοκεῖς, ἀλλ' ἐνδεέστερον, μᾶλλον δὲ τελέως, ἐνδεῶς, καὶ ἀπόρως. διαφέρῃς γὰ οὐδὲν σὺ τῶν πτωχῶν, οἱ τὴν ἐφημέρον ἔφῳ μεταιτοῦσι. ΚΥ. βούλῃ οὖν εἰδέναι, ἐπεὶ προελήλυθεν ὁ λόγος, τί ὃ ἐνδεὲς, & τί ὃ ἱκανόν ἐστιν; ΛΥ. εἴ σοι δοκεῖ. ΚΥ. ἆρ' οὖν ἱκανὸν μὲν ἑκάστῳ, ὅσῳπερ ἂν ἐξικνῆται πρὸς τὴν ἐκείνου χρείαν, ἢ ἄλλό τι λέγῃς; ΛΥ. ἔγωγε τοῦτο. ΚΥ. ἐνδεὲς γ', ὅσῳπερ ἂν ἐνδεέστερον ᾖ τῆς χρείας, καὶ μὴ ἐξικνῆται πρὸς τὸ δέον; ΛΥ. ναί. ΚΥ. οὐκοῦν ἄρα τῷ ἐμῷ ἐνδεές ἐστιν. οὐκοῦν γὰρ αὐτῷ ὅ, τι τὴν χρείαν οὐ πληροῖ τὴν ἐμήν.

D ΛΥ. πῶς δῆτα λέγῃς; ΚΥ. ἐὰν σκοπῇς πρὸς ὅ, τι γέγονεν ἕκαστον, ὧν δεόμεθα, οἷς, οἰκία, ἆρ' οὐχὶ σκέπης; ΛΥ. ναί. ΚΥ. τί δὲ ἐσθῆτος, τοῦ χαλεπὸν; ἆρα οὐχὶ αὐτὴ τῆς σκέπης; ΛΥ. ναί. ΚΥ. τῆς δὲ σκέπης αὐτῆς πρὸς θεῶν, τίνος ἐδεήθημεν εἵνεκα, οὐχ ὥστε ἄμεινον ἔχειν τὸν σκεπόμενον; ΛΥ. δοκεῖ μοι. ΚΥ. πότερ' οὖν, τῷ πόδε κάκιον ἔχειν δοκεῖ σοι;

ΛΥ. οὐκ οἶδα. ΚΥ. ἀλλ' οὕτως αὐ μάθοις, τί ποδῶν ἔστ' ἔργον; ΛΥ. πορεύεσθαι. ΚΥ. κἄκιον οὖν πορεύεσθαί σοι δοκοῦσιν οἱ ἐμοὶ πόδες, ἢ οἱ τῶν πολλῶν; ΛΥ. τοῦτο μὲν οὐκ ἴσως. ΚΥ. ἀ δ' οὖν εἰ χεῖρον ἔχουσιν, ἢ μὴ χεῖρον, ὃ ἑαυτῶν ἔργον ἀποδιδόασιν; ΛΥ. ἴσως. ΚΥ. τοὺς μὲν δὴ πόδας ἀδὲν φαίνομαι χεῖρον διακείμενος τῶν πολλῶν ἔχειν; ΛΥ. οὐκ ἔοικας. ΚΥ. τί δ', τοὐμὸν σῶμα τῶν λοιπῶν ἆρα κάκιον; εἰ γὰρ κάκιον, καὶ ἀσθενέστερον, ἀρετὴ γὰρ σώματος, ἰσχύς. ἆρ' οὖν ὃ ἐμὸν ἀσθενέστερον; ΛΥ. ἀ φαίνεται. ΚΥ. ἀ τοίνυν οὐδ' οἱ πόδες φαίνοιντό μοι σκέπης ἐνδεῶς ἔχειν, οὔτε ὃ λοιπὸν σῶμα. εἰ γὰρ ἐνδεῶς εἶχον, κακῶς ἂν εἶχεν. ἡ γὰρ ἔνδεια, πονηρόν καὶ κακὸν καὶ χεῖρον ἔχειν ποιεῖ τοῦτο, οἷς ἂν παρῇ. ἀλλὰ μήν, ἀδὲ πέφευσθαί γε φαίνεται χεῖρον ὃ σῶμα τοὐμόν, ὅτι ἀπὸ τῶν τυχόντων τρέφεται. ΛΥ. δῆλον γάρ. οὐδὲ ῥώννυται, εἰ κακῶς ἐτρέφετο. λυμαίνονται γὰρ αἱ πονηραὶ ξυφαὶ τὰ σώματα. ΛΥΚ. ἔστι ταῦτα. ΚΥΝ. πῶς οὖν εἰπέ μοι τούτων οὕτως ἐχόντων, αἰτιᾷ μου, καὶ φαυλίζεις τὸν βίον, καὶ φῂς ἄθλιον; ΛΥΚ. ὅτι, νὴ Δία, τῆς φύσεως, ἣν σὺ τιμᾷς, καὶ τῶν θεῶν, γλιχὸν ἐν μέσῳ κατατεθεικότων, ὁκόσ' αὐτῆς ἀναδεδωκότων πολλά, καλὰ θαὐτά, ὥστ' ἔχειν ἡμᾶς πάντα ἄφθονα, μὴ πρὸς τὸ χρεία μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡδονήν, σὺ πάντων τούτων ἢ τῶν γε πλείστων ἄμοιρος εἶ, καὶ σχεδὸν μετέχεις αὐτῶν, ἀδὲν μᾶλλον ἢ τὰ θηρία· πίνεις μὲν γὰρ ὕδωρ, ὥσπερ καὶ τὰ θηρία, σιτῇ δὲ, ὥσπερ ἂν δυείσκῃς, ὥσπερ οἱ κύνες, δύνῃ δὲ οὐδὲν χρεῖττον τῶν κυνῶν ἔχεις. χόρτος γὰρ παρκεῖ σοι, καθάπερ ἐκείνοις. ἔτι δὲ ἱμάτιον φορεῖς, οὐδὲν ὑπερέχεσθον ἀκλήθου. καίτοι εἰ σὺ τούτοις ἀρκούμενος ὀρθῶς φρονήσῃς, ὁ θεὸς οὐκ ὀρθῶς ἐποίησε, τοῦτο μὲν, πρόβατα ποιήσας ἔμμαλλα· τοῦτο δ', ἀμπέλους ἡδυοίνους· τοῦτο δὲ, πρὸ ἄλλων παντοδαπῶν θαυμασίων ποικίλων, καὶ ἔλαιον, καὶ μέλι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἔχῃ μὲν ἡμᾶς σιτία πάντοδαπά, ἔχῃ δ' ποτὸν ἡδύ, ἔχῃ δὲ χρήματα, ἔχῃ δ' δύνῃ μαλακήν, ἔχῃ δὲ οἰκίας καλὰς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα θαυμαστῶς κατεσκευασμένα.

A LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quodnam pedum officiū est? LVC. Ingredi. CYN. An deteriùs ergo ingredi pedes tibi videntur mei, quàm aliorum? LVC. Istud verò fortasse non. CYN. At non possent, seu sese meliùs seu deteriùs haberent, officium suum præstare? LVC. Fortasse. CYN. Pedibus ergo nihil peiùs affectus videor, quàm alij? LVC. Non videris. CYN. Quid corpus verò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deteriùs se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe virtus robur est. An meum ergo debilius? LVCIA. Non videtur. CYN. Neque pedes ergo tegumento videntur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malè haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peiùs habere se facit ea quibuscunque adfuerit. At ne ali quidem deteriùs corpus videtur meum, quod quibuslibet cibis alitur. LVC. Manifestum est id quidē. CYN. Nam nec vegetum esset robustúmque si aleretur malè. Mala siquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Ista quidem ita se habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me arguis, vitámque improbas meam, ac miseram prædicas? LVC. Ideo per Iouem, quòd cùm natura (quam tu colis) ac superi terram in communi statuerint, ex eaque multa nimirum ac bona ediderint, vt nobis omnia superessent abundè, non in necessitatem modò, verùm in voluptatem quoque: tu tamen horum omnium aut maximæ saltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris, nihilo certè magis quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis verò quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen tibi sufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquam si tu his contentus rectè sapis, tum Deus profectò neutiquam rectè fecit, primùm quòd oues effecit pingues, deinde vites dulcis vini feraces, ac reliquum deinde apparatum varietate mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia vt nos haberemus, edulia quidem omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, molle lectū haberemus: præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirū in modum præparata.

Nam & ipſa quoque artium effecta, deorum dona ſunt. At viuere omnibus hiſce bonis priuatum, id fuerit profectò miſerum, etiamſi ab alio quopiam prieris, quemadmodum hi qui ſeruantur in vinculis: longè verò miſerius, ſi quis ipſe ſeſe omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifeſta inſania eſt. CYNICVS. Et rectè quidem fortaſſe dicis. Verùm iſtuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hoſpites excipiente & multos ſimul & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robuſtos; deinde apponente multa atque omnigena: ſi quis, inquam, omnia corripiat, omniáque deglutiat, non ea tantùm quæ vicina ſunt, ſed ea quoque quę procul abſunt, præparata videlicet inualidis, ipſe tamen valens, cùm vnum duntaxat ventrem habeat, nec multis vt nutriatur indigeat, diutiùs tamen quàm alij multi immoretur, hic vir cuiuſmodi tibi videtur eſſe? probúſne? LVCIA. Non mihi quidem. CYN. Quid verò, num temperans? LVCIA. Ne id quidem. CYN. Quid verò ſi quis eiuſdem menſæ particeps, multa illa ac varia negligat, vno quopiam ex his quæ proximè apponuntur, electo, cùm ſatis in ſuam habeat neceſſitatem, id decenter edat, eóque ſolo vtatur, cætera illa ne reſpiciat quidem: an non hunc temperatiorem & meliorem virum illo putabis? LVCIA. Ego certè. CYN. Vtrùm ergo iam intelligis, an me oportet dicere? LVCIA. Quidnam? CYN. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium inſtruenti ſimilis eſt, vt qui apposuerit multa ac varia, atque omnigena, vti eſſent quæ cuique conuenirent, alia quippe valentibus, alia rurſus ægrotantibus, atque alia quidem robuſtis, alia verò inualidis: non vt omnibus vtamur omnes, ſed vt his vtantur ſinguli, quæ ſuæ cuiuſque naturæ conueniunt, & ex ipſis, quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At vos illum qui per inſatiabilitatem atque incontinentiam omnia corripit, refertis, vt qui rebus vti velitis omnibus, & vndecunque partis, non ſolis contenti præſentibus, exiſtimantes propriam quidem neque terram, neque mare ſufficere, ſed importantes ab ipſis vſque terræ finibus voluptates, patriiſque rebus peregrina præferentes,

A καὶ γὰρ αὖ τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, δῶρα τῶν θεῶν ἐστί. τὸ δὲ πάντων τούτων ζῆν ἀπεστερημένον, ἄθλιον μέν, εἰ καὶ ὑπ' ἄλλου τινὸς ἀπεστέρητο, καθάπερ οἱ ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις. πολὺ δὲ ἀθλιώτερον, εἴ τις αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποστερεῖ πάντων τῶν καλῶν. μανία τε ἤδη τοῦτό γε σαφής. ΚΥ. ἀλλ' ἴσως ὀρθῶς λέγεις. σκόπει δέ μοι εἰπέ, εἴ τις ἀνδρὸς πλουσίου προθύμως καὶ φιλανθρώπως, ἐπί τε φιλοφρόνως ἑστιῶντος, καὶ ξενίζοντος πολλοὺς ἅμα καὶ παντοδαπούς, τοὺς μέν, ἀσθενεῖς, τοὺς δέ, ἐρρωμένους, κἄπειτα παντοδαπῶν
B πολλὰ καὶ παντοδαπά, πάντα ἁρπάζοι, καὶ πάντα ἐσθίοι, μὴ τὰ πλησίον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω, τὰ τοῖς ἀσθενοῦσι παρεσκευασμένα, ὑγιαίνων αὐτὸς, καὶ ταῦτα, μίαν μὲν κοιλίαν ἔχων, ὀλίγων δὲ ὥστε τραφῆναι δεόμενος, ἐπὶ πολλῶν δὲ βιώσεσθαι μέλλων· οἷός τ' ἂν εἴη, ποῖός τις δοκεῖ σοι εἶναι; ἆρά γε φρόνιμος; ΛΥΚ. οὐκ ἔμοιγε. ΚΥΝ. τί δὲ, σώφρων; ΛΥΚ. οὐδὲ τοῦτο. ΚΥΝ. τί δὲ, εἴ τις μετέχων τῆς
C αὐτῆς ταύτης τραπέζης, τῶν μὲν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀμελοῖ, ἓν δέ τι ἕλοιτο κειμένων ἐπιλεξάμενος, ἱκανῶς ἔχων πρὸς τὸ ἑαυτῷ χρήσιμον, τοῦτο ἐσθίοι κοσμίως, καὶ τούτῳ μόνῳ χρῷτο, τοῖς δ' ἄλλοις οὐδὲ προσβλέποι, τοῦτον οὐχ ἡγῇ σωφρονέστερον, καὶ ἀμείνω ἀνδρα εἶναι; ΛΥΚΙΝ. ἔγωγε. ΚΥΝΙΚΟΣ. πότερον οὖν, σιωπῶ, ἢ ἐμὲ δεῖ λέγειν; ΛΥΚΙΝΟΣ. τὸ ποῖον; ΚΥΝΙΚΟΣ. ὅτι ὁ μὲν θεὸς, τῷ ξενίζοντι καλῶς ἐκείνῳ ἔοικε, παραθεὶς πολλὰ,
D καὶ ποικίλα, καὶ παντοδαπά, ὅπως ἔχοιεν ἁρμόζοντα· τὰ μὲν, ὑγιαίνουσι, τὰ δ', νοσοῦσι· καὶ τὰ μὲν, ἰσχνοῖς, τὰ δ', ἀσθενοῦσιν, οὐχ ἵνα χρώμεθα ἅπασι πάντες, ἀλλ' ἵνα τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος, καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν, ὅτου ἂν δὴ τύχοι, μάλιστα δεόμενος. ὑμᾶς δ', τῶν δ' ἀπλησίαν τε καὶ ἀκρασίαν ἁρπάζοντι πάντα, τούτῳ μάλιστα ἐοίκατε, πάντων χρῆσθαι ἀξιοῦντες, καὶ τοῖς ἀπόντων χοῦ, μὴ τοῖς παρ' ὑμῖν μόνον, ὑ γῆν, ὑ θάλατταν τὴν καθ' αὑτοὺς αὐτάρκη νομίζοντες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἑσπερίων γῆς ἐμπορευόμενοι τὰς ἡδονὰς, καὶ τὰ ξενικὰ τῶν ὀψωνείων ἀεὶ προτιμῶντες,

τὰ

καὶ τὰ πολυτελῆ τῶν εὐτελῶν, καὶ τὰ δυσπόριστα τῶν εὐποριστῶν. καθόλου δὲ, τὰ πράγματα, καὶ κακὰ ἔχειν μᾶλλον ἐθέλοντες, ἢ δίχα τῶν πραγμάτων ζῆν. τὰ γὰρ δὴ πολλοῦ, καὶ τίμια, καὶ εὐδαιμονικὰ δοκοῦντα σκευάσματα, ἐφ' οἷς ἀγάλλεσθε, ἀφ' ὅσης ὑμῖν ταῦτα κακοδαιμονίας καὶ παλαιπωρίας παραγίγνεται. σκόπει γὰρ εἰ βούλει, τὸν πολύθρυλλητον χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον, σκόπει τὰς οἰκίας τὰς πολυτελεῖς, σκόπει τὰς ἐσθῆτας τὰς ἐστρωμένας, σκόπει τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάντα· πόσων πραγμάτων ἐστὶν ὠνία, πόσων πόνων, πόσων κινδύνων, μᾶλλον δὲ, αἱμάτων, καὶ θανάτου, καὶ ἀφροσύνης ἀνθρώπων πόσης; οὐ μόνον ὅτι πλέονται ἀπόλλυνται ἀφ' ὧν ταῦτα πολλοὶ, καὶ ζητοῦντες καὶ δημιουργοῦντες δεινὰ πάσχουσιν· ἀλλ' ὅτι καὶ πολυμάχητά ἐστι, καὶ ἐπιβουλεύονται ἀλλήλοις ἀφ' ὧν ταῦτα, φίλοις φίλοι, καὶ παιδὸς πατὴρ, καὶ γυναῖκες ἀνδράσιν. οὕτως οἶμαι καὶ τῷ Εριφύλῃ, ἀφ' ὧν χρυσὸν προεδόθη τὸν ἀνδρα· καὶ ταῦτα μὲν πάντα γίγνεται, τῶν μὲν ποικίλων ἱματίων, οὐδέν τι μᾶλλον θάλπειν δυναμένων· τῶν δὲ χρυσοφόρων οἰκιῶν, οὐδέν τι μᾶλλον σκεπουσῶν· τῶν δὲ ἐκ πομάτων τῶν ἀργυρῶν, οὐκ ὠφελοιώτων τὸν πότον, οὐδὲ τῶν χρυσῶν, οὐδὲ τῶν ἐλεφαντίνων αὖ κλινῶν, τὸν ὕπνον ἥδιω παρεχομένων· ἀλλ' ὄψει πολλάκις ὅτι τῆς ἐλεφαντίνης κλίνης, καὶ τῶν πολυτελῶν στρωμάτων, τοὺς εὐδαίμονας, ὕπνου λαχεῖν οὐ δυναμένους. ἔτι δὲ καὶ αἱ πανοπλίαι περὶ τὰ βρώματα τερπνότητα, πρόφασιν μὲν οὐδὲν μᾶλλον, λυμαίνονται δὲ τὰ σώματα, καὶ τοῖς σώμασι νόσους ἐμποιοῦσι. τί δὲ δεῖ λέγειν ὅσα τῶν ἀφροδισίων ἕνεκα πράγματα ποιοῦσί τε καὶ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι; καίτοι ῥᾴδιον θεάσασθαι ταύτην τὴν ὀρεξιμαχίαν, εἰ μή τις ἐθέλοι τυφλὸς. καὶ οὐδ' εἰς ταύτην ἡ μανία καὶ ἀφροσύνη φαίνεται τοῖς ἀνθρώποις ἀρκεῖν. ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὄντων τὴν χρῆσιν ἀναιρέσουσιν, ἑκάστῳ χρώμενοι, ὡς ὁ μὴ πέφυκεν, ὥσπερ εἴ τις ἀντὶ ἁμάξης ἐθέλοι τῇ κλίνῃ χρήσασθαι, καθάπερ ἁμάξῃ. ΛΥ. καὶ τίς οὗτος; ΚΥ. ὑμᾶς οἱ τοῖς ἀνθρώποις ἅτε ὑποζυγίοις χρῆσθε, καθεύδετε ἐπ' ἀὐλοῖς, ὥσπερ ἁμάξας, τὰς κλίνας τοῖς τραχήλοις ἄγων, αὐτὸς δ' αὖ κατακείσθε τρυφῶντες,

A sumptuosáque frugalibus, atque ea quæ difficilè comparantur, his quæ sunt comparatu facilia: in summa denique molestias maláque potiùs eligentes, quàm absque molestiis viuere. At isti quidem plurimi ac pretiosi beatique apparatus quibus exultatis, per magnam ad vos miseriam ærumnámque perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentúmque considera: domus considera sumptuosas, vestes operosas considera: atque eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis, imò sanguine ac cæde, quantóque hominum interitu: non ideo solùm, quòd B dum nauigant, propter ista pereunt complures: ac dum quærunt parántque, grauia perferunt: sed ob id quoque, quòd digladiationes multas pariunt, quódque ob ea insidiantur inuicem & amicis amici, & parentibus liberi, & maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidisse maritum. Atque hæc quidem omnia fiunt, quum tamen vestes illæ variæ nihilo magis quicquam queant calefacere, auratáque illa ædificia nihilo prorsus magis tegant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis C conducant, sed nec aurei illi nec eburnei item lectuli somnum suauiorem præbeant: imò videbis frequenter in eburneo lecto, sumptuosísque stromatibus, beatis illis somnum contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alunt, quin tabefaciunt potiùs corpora, iisdémque morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur? Quanquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis velit indulgere deliciis. At ne hæc quidem insania corruptelaque D sufficere videtur mortalibus, sed iam rerum etiam vsum peruertunt, singulis rebus ad id vtentes, ad quod minimè paratæ sunt, quemadmodum lecto si quis vti carpenti loco velit, ac tanquam curru. LVCIA. Quisnam is est? CYN. Vos, inquam, qui hominibus tanquam iumentis vtimini. Nam eos iubetis, vt lecticas tanquam currus in ceruicibus ferãt, ipsi verò in sublimi residetis delicati,

atque illinc homines perinde tanquam asinos aurigamini, imperantes vt hac nō illac eant: & qui hæc facitis maximè, iidem maximè beati videmini. Tum hi qui piscium carnibus non tantùm vt alimentis vtuntur, verùm tincturas etiam quasdam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt: nónne & hi præter naturam his vtuntur quæ à deo præparata sunt? LVC. Non per Iouem, siquidem tingere etiam potest, non comedi tantùm, purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata est. Nam & cratere quispiam, si præter naturam detorqueat, ollæ loco posset vti, nec in id tamē paratus erat. Sed quo pacto posset quispiam vniuersam illorum infelicitatem percurrere, quæ tanta est? At tu me quoq; quòd nolo eius esse particeps, incusas: viuo ego tamen quemadmodum modestus ille, his videlicet duntaxat, quæ mihi apponuntur, vescens, ac frugalissimis vtens: variis verò illis atque omnigenis minimè inhians. Ac deinde quum paucis egeam, ac minimè multis vtar, ferinam tibi videor vitam viuere. Atqui hac ratione tua Dij profectò in periculum veniunt ne & ipsi sint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verùm vt exactiùs intelligas cuiusmodi horum vtrunque sit, vel paucis videlicet egere, vel multis, considera quòd pluribus egēt primùm pueri quàm adulti, deinde mulieres quàm viri, tum ægroti quàm valentes: atque omnino in summa, inferiora quælibet præstantioribus plurium indigent: proinde Dij omnino nullius egent rei: qui verò ad Deos accedunt proximè, quàm minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præstantissimum, quippe diuinum virum, deúmque rectè creditum, miserum tunc fuisse, quum circumiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum nostrarū nihil desiderans? At ille miser profectò non erat, quippe qui miseriā ab aliis propulsabat: neque rursus pauper, qui terra maríque dominabatur. Nempe quocunque intendisset impetū, omnes quaqua versum superabat: nec in quenquam sui temporis incidit, qui se vel æquarit vnquam, vel vicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi stromata putas calceósque defuisse, atque ob id mundum obambulasse tantum virum? Dicendum profectò non est: sed continens erat ac fortis, & moderatè viuere volebat, non indulgere deliciis.

A ἢ σκεῖθεν, ὥσπερ ὄνους ἡνιοχεῖτε τοὺς ἀνθρώπους, ταύτῃ ἀλλὰ μὴ ταύτῃ πέπεσθαι κελεύοντες. καὶ οἱ ταῦτα μάλιστα ποιοῦντες, μάλιστα μακαρίζεσθε. οἱ δὲ τοῖς κρέασι, καὶ μὴ τοῖς ὀφθῆ χρώμενοι μόνον, ἀλλὰ καὶ βαφὰς μηχανώμενοι δι' αὐτῶν, οἷοί γέ εἰσιν οἱ τὴν πορφύραν βάπτοντες, ἆρ' καὶ αὐτοὶ παρὰ φύσιν χρῶνται τοῖς τοῦ θεοῦ κατασκευάσμασι; ΛΥ. νὴ Δία. δυνατὰ γὰρ βάπτειν, οὐκ ἐδεσθαι μόνον τὰ τῆς πορφύρας κρέας. ΚΥ. ἀλλ' οὐ πρὸς τοῦτο γέγονεν· ἐπεὶ καὶ τῷ κεραμεῖ δύναιτ' ἄν τις διαζώμενος, ὥσπερ χύτρᾳ χρήσασθαι, πλὴν ὅ γε οὐ πρὸς τοῦτο γέγονεν. ἀλλὰ γὰρ πῶς ἅπασαν τὴν τούτων τις κακοδαιμονίαν διελθεῖν δύναιτ' ἄν, τοσαύτη τις ἐστί; σὺ δέ μοι δόξῃ μὴ βούλομαι τούτης μετέχειν, ἐγκαλεῖς· ἐγὼ δὲ καθάπερ ὁ νόμιος ἐκεῖνος, βιωφελούμενος τοῖς κατ' ἐμαυτὸν, καὶ τῶν B τελεσάρχων χρώμενος. τῶν δὲ ποικίλων καὶ πολυτραπέζων οὐκ ἐφιέμενος. καίτοι δοκεῖ μοι βίον θηρίου βιοτεύειν δεόμενος, καὶ ὀλίγοις χρώμενος, δοκῶ σοι ζῆν, κινδυνεύουσιν οἱ θεοὶ καὶ τῶν θηρίων εἰς χείρονες, κατάγε τὸν σὸν λόγον, σπανιώτατοι γὰρ δέονται. ἵνα δὲ καταμάθῃς C ἀκριβέστερον τό, τε ὀλίγων καὶ τὸ πολλῶν δεῖσθαι, ποῖόν τι ἑκάτερόν ἐστιν, ἐννόησον· ὅτι δέονται πλειόνων, οἱ μὲν παῖδες, τῶν τελείων, αἱ δὲ γυναῖκες, τῶν ἀνδρῶν, οἱ δὲ νοσοῦντες, τῶν ὑγιαινόντων. καθόλου δὲ πάντα τὸ χεῖρον τοῦ κρείττονος πλειόνων δεῖται. δῆλον τοῦτο, θεοὶ μὲν, σπανιώτατοι· οἱ δ' ἔγγιστα θεῶν, ἐλαχίστων δέονται. ἢ νομίζεις τὸν Ἡρακλέα τῶν πάντων ἀνθρώπων ἄριστον, θεῖον δὲ ἄνδρα, καὶ θεὸν ὀρθῶς νομισθέντα, δῆλα κακοδαιμονίᾳ σφόδρα δεινοτεῖν γυμνὸν, δέρμα μόνον ἔχοντα, D καὶ μηδενὸς τῶν αὐτῷ ὑμῖν δεόμενον; ἀλλ' οὐ κακοδαίμων γε ἐκεῖνος, ὃς καὶ τῶν ἄλλων ἀπήμυνε τὰ κακά. οὐδ' αὖ πένης, ὃς γῆς καὶ θαλάττης ἦρχεν. ἐφ' ὅ, τι γὰρ ὁρμήσειεν, ἅπαντα τῶν πάντων ἐκράτει, καὶ οὐδενὶ τῶν τότε ἐνέτυχεν ὁμοίᾳ, οὐδὲ κρείττονι ἑαυτῷ, μέχρι γε δὴ τῶν ἀνθρώπων ἀπῆλθεν. ἢ σὺ δοκεῖς στρωμάτων καὶ ὑποδημάτων ἀπόρως ἔχειν, ἢ δῆλα τοῦτο ἀφείλεταί τοιοῦτος; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἐγκρατὴς, ἢ καρτερικὸς ἦν, καὶ κρατεῖν ἤθελε, καὶ τρυφᾶν οὐκ ἐβούλετο.

ὁ δὲ Θησεὺς ὁ τούτου μαθητής, ἆρα βασιλεὺς ἦν ἁπάντων Ἀθηναίων, υἱὸς δὲ Ποσειδῶνος, ὡς φασιν, ἄρειος δὲ τὴν καθ' αὑτὸν; ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνος ἤθελεν ἀνυπόδητος εἶναι, καὶ γυμνὰς βαδίζειν· καὶ πώγωνα καὶ κόμην ἔχειν ἤρεσκεν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐκείνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς ἤρεσκεν. ἀμείνους γὰρ ἦσαν ὑμῶν· καὶ οὐκ ἂν ὑπέμεινεν οὐδὲ εἷς αὐτῶν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ τὴν λεόντων τὶς ξυρώμενος. ὑγρότητα γὰρ, καὶ λιπότητα σαρκὸς, γυναιξὶ πρέπειν ἡγοῦντο· αὐτοὶ δ' ὥσπερ ἦσαν, καὶ φαίνεσθαι ἄνδρες ἤθελον, καὶ τὸν πώγωνα, κόσμον ἀνδρὸς νομίζοντες, ὥσπερ ἐπὶ ἵππου χαίτην, καὶ λεόντων γλῆφα, οἷς ὁ θεὸς ἀγλαΐας τε κόσμου χάριν προσέθηκέ τινα· οὕτω δὴ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὸν πώγωνα προσέθηκεν. ἐκείνους οὖν ἐγὼ ζηλῶ τοὺς παλαιούς, καὶ ἐκείνους μιμεῖσθαι βούλομαι, τοὺς δὲ νῦν οὐ ζηλῶ τῆς θαυμαστῆς ταύτης εὐδαιμονίας, ἣν ἔχουσι, καὶ τῇ περιπέζας, καὶ ἐσθῆτος, καὶ λεαίνοντες καὶ φιλοκάλλωποι πρὸς τὰ σώματος μέρος, καὶ μηδὲ τῶν ἀπορρήτων οὐδὲν, ἢ πέφυκεν, ἔχειν ἐῶντες. ἐμοὶ δὲ μοι τοὺς μὲν πόδας, ὁπλῶν ἵππειον οὐδὲν διαφέρειν, ὥσπερ φασὶ Χείρωνος· αὐτὸς δὲ μὴ δεῖσθαι στρωμάτων, ὥσπερ οἱ λέοντες· ὅτε δὲ ἐφῆς δεῖσθαι πολυτελοῦς μᾶλλον ἢ οἱ κύνες. εἰ δέ μοι, γῆ μὲν ἅπασα οἰκεῖα αὐτάρκη ἔχειν, εἰκὸς δὲ τὸν κόσμον νομίζειν, ἐφικτὸν δὲ αἱρεῖσθαι τὰ ῥᾳστα καὶ ποθεινότατα. χρυσὸν δὲ καὶ ἀργύρου, μὴ δεηθείην, μήτ' ἐγὼ, μήτε τῶν ἐμῶν φίλων μηδείς. πάντα γὰρ τὰ κακὰ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τῆς τούτων ἐπιθυμίας φύονται, καὶ στάσις καὶ πόλεμοι, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ σφαγαί. ταῦτα πάντα πηγὴν ἔχει τὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλείονος. ἀλλ' ἡμῖν αὕτη ἀπείη, καὶ πλεονεξίας μήποτε ἐπιθείην· μειονεκτεῖν δ' ἀνέχεσθαι δυναίμην. τοιαῦτά σοι πάντες ἡμέτερα, πολὺ δήπου διαφέροντα τῶν πολλῶν βιοτεύομεν. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἰ τῷ σχήματι διαφέρομεν αὐτῶν, ὁπότε καὶ τῇ προαιρέσει τοσοῦτον διαφέρομεν. θαυμάζω δέ σου πῶς ποτε κιθαρῳδοῦ μὲν τινα νομίζεις στολὴν, καὶ σχῆμα, καὶ αὐλητοῦ, νὴ Δία, σχῆμα καὶ στολὴν πραγῳδοῦ, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ σχῆμα καὶ στολὴν οὐκ ἔτι νομίζεις,

A Quid Theſeus eius diſcipulus? An non rex erat Athenienſium omnium, ac filius etiam, vt ferunt, Neptuni, ſua certè tempeſtate fortiſſimus? Attamen ille quoque voluit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi: barbámque & comam nutrire placuit ei: nec ei tamen ſolùm, ſed omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores erant quàm vos: atque adeò ne ſuſtinuiſſet quidem eorum quiſquam aliquid huiuſmodi, nihilo profectò magis quàm leo quiſpiam ſeſe tonderi. Siquidem carnis mollitiem ac læuorem decere mulieres exiſtimabant, ipſi verò ſicuti erant, ita videri quoque viri volebant: B ac barbam quidem cultum viri ducebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbam, quibus deus ſplendoris quandam atque ornamenti venuſtatem dedit: ſic & viris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, veteres inquam illos imitari volo. huius verò tempeſtatis homines non æmulor mirabilis huius felicitatis nomine, quam in epulis & veſtibus habent, dum poliunt ac læuigant ſingulas corporis partes, ac ne ſecretiorum quidem vllam, ita vt inſtituit natura, dimittentes. At mihi certè pedes opto vt nihil equinis differant, quales Chironis fuiſſe ferunt. Tum vt ipſe ſtromatis non egeam, more leonum, nec cibo egeam magis exquiſito quàm canes. Contingat præterea mihi, vt terra quæuis mihi per ſe pro cubili ſufficiat. Domum verò vt mundum hunc exiſtimem. Alimenta demum vt ea diligam, quæ facillimè comparari poſſint. Aurum verò argentúmque ne deſiderem vnquam, neque ego neque meorum amicorũ quiſquam. Omnia nanque mala inter homines ex horum cupiditate naſcũtur, & ſeditiones, & bella, & inſidiæ & cædes. Hæc omnia fontẽ habent plus habendi cupidinem. Ad hæc à nobis abſcedat procul, ne vnquam plus ſatis appetam: minùs verò cùm habeam, ferre æquo animo valeam. Noſtra quidem ita ſe habẽt. Plurimum profectò à vulgi ſententiis iſta diſſentiunt. Neque quicquam ergo mirandum eſt, ſi ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus inſtituto. Sed te miror, quonam pacto, cùm ſuam quandam citharœdo veſtem tribuas cultúmq; atque adeo tibicini ſuum, & tragœdo ſuum: bono viro cultum veſtémque propriam nullam exiſtimas,

ſed eandem ei cum vulgo habendam cenſes, ídque quum vulgus malum ſit. Quòd ſi bonorum cultus proprius debet eſſe vllus, quínam deceat magis quàm hic meus, qui maximè luxurioſis pudendus ſit, quémque illi maximè auerſentur? Cultus ergo meus huiuſmodi eſt, ſqualidum eſſe, hirſutum eſſe, tritum pallium indui, comam producere, ac ſine calceis ingredi. Veſter verò, cinædorum ornatui ſimillimus eſt, nec dignoſcere vos quiſquam ab illis poſſit neque colore veſtium, neque mollitie, neque camiſiarum numero, neque lacernis, neque caloeis, neque capillorum cura, neque odore. Nam & redoletis vt illi, iam præſertim vos, qui eſtis feliciſſimi. Et quidem quid facias, quum vir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præſtatis, voluptatibus verò nihilo minùs quàm illi ſuperamini: eadem comeditis, eodem modo dormitis atque inceditis, imo verò incedere non vultis, ſed geſtari potiùs tanquam ſarcinæ, alij ab hominibus, alij verò à iumentis. At me pedes ipſi geſtant, quocíque ſit opus: egóque & frigus tolerare ſufficio, & calorem pati: eáque quæ dij obtulerint, minimè moleſtè ferre, ideo videlicet, quia miſer ſum. Vos verò propter hanc felicitatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed omnium pœnitet: ac præſentia ferre non poteſtis, abſentia deſideratis, hyeme quidem optantes æſtatem, æſtate rurſum hyemem: atque in calore frigus, in frigore viciſſim calorem: quemadmodum ægrotantes, moroſi ſemper & queruli: quod in illis quidem facit morbus, in vobis verò mores. Atque hæc ita quum ſint, iam nos in vitam veſtram traducere æquum cenſetis, noſtrámque corrumpere, quum ſæpe malè conſulta ſint quæ facitis, ipſique ſitis in veſtris ipſorum negotiis minimè circunſpecti, nihílque eorum iudicio ac ratione, ſed conſuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrem nihil profectò differtis vos ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunque fluxus intenderit, eò rapiuntur: & vos itidem quocunque libidines. Ac ſimiliter quidem vobiſcum agitur, vt cum quodam qui equum inſanum aſcenderat: equus igitur virum corripiens abſtulit: hic verò amplius iam deſilire equo currente non poterat:

A ἀλλὰ τὴν αὐτὴν αὐτὸν οἴῃ δεῖν ἔχειν τοῖς πολλοῖς. καὶ ταῦτα, τῶν πολλῶν κακῶν ὄντων. εἰ μὲν δεῖ ἑνὸς ἰδίου κήματος τοῖς ἀγαθοῖς, τί προέσθαι αὐ μᾶλλον, ἢ τοῦτο ὅσῳ αἰσχιόν ἐστιν μᾶλλον τοῖς ἐκολάστοις ὄσι, καὶ ὅσῳ ἀπόδυξαι τ' αὖ οὗτοι μάλιστα ἔχειν. σκοπῶ τὸ γε ἐμὸν κῆμα, τοιοῦτόν ἐστιν, αὐχμηρὸν εἶ), λάσιον εἶ), τρίβωνα ἔχειν, κομᾶν, αὐποδητεῖν. ὃ δ' ὑμέτερον, ὅμοιον τῷ τῶν καταύλων, καὶ δυσχρίνειν οὐδὲ εἷς ἂν ἔχοι, ἢ τῇ χροιᾷ τῶν ἱματίων, ἢ τῇ μαλακότητι, ἢ τῷ πλήθει τῶν χιτωνίσκων, ἢ τοῖς ἀμφιάσμασιν, οὐχ ὑποδήμασιν, ἢ καταπλοκῇ τριχῶν, οὐκ ὀδμῇ. καὶ γὰρ ἀπόζετε ἤδη τοῦτο πλήσιον ἐκείνοις, οἱ θύραμονέστατοι ὅτοι μάλιστα. καίτοι τί αὖ δεῖν τῆς ἀνδρὸς τῇ αὐτῇ τοῖς καταύλοις ὀδμὴν ἔχοντος; τοιγαροῦν τοὺς μὲν πόνους, οὐδὲν ἐκείνων μᾶλλον ἀνέχεσθε, τὰς δ' ἡδονάς, οὐδὲν ἐκείνων ἧττον. καὶ πρέπεσθε τοῖς αὐλοῖς, καὶ κοιμᾶσθε ὁμοίως, καὶ βαδίζετε. μᾶλλον δὲ βαδίζειν οὐκ ἐθέλετε, φέρεσθε δέ, ὥσπερ τὰ φορτία, οἱ μὲν, ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ δέ, ὑπὸ κτηνῶν, ἐμὲ δὲ οἱ πόδες φέρουσιν ὅποι περ δεῖ
C δέομαι. κἀγὼ μὲν ἰσχνὸς καὶ ῥίγους ἀνέχεσθαι, καὶ θάλπος φέρειν, καὶ τοῖς τῶν θεῶν ἔργοις μὴ δυσχεραίνειν, διότι ἄθλιός εἰμι. ὑμεῖς δέ, διότι τῶν βδαυμαίων, οὐδενὶ τῶν γιγνομένων ἀρέσκεσθε, καὶ πάντα μέμφεσθε. καὶ τὰ μὲν παρόντα, φέρειν οὐκ ἐθέλετε. τῶν δ' ἀπόντων, ἐρᾶτε· χειμῶνος μὲν δι' χόλιμοι θέρος, θέρους δ', χειμῶνα, καὶ καύματος μὲν ῥίγος, ῥίγους δ', καῦμα, καθάπερ οἱ νοσοῦντες δυσάρεστοι, καὶ μεμψίμοιροι ὄντες· αἰτία δ' ἐκείνοις μὲν, ἡ νόσος. ὑμῖν δ', ὁ τρόπος. κἄπειτα δ' ἡμᾶς μεταπίθεσθαι, καὶ ἐπανορθοῦν
D τὰ ἡμέτερα ἀλλήλοις ὀπτιμοῦμεν, καίτοι βουλομένοις πολλάκις ὑμῖν ὑπὲρ ὧν σφάττεσθαι, αὐτοὶ ἀσκεπτοι ὄντες τῶν ἰδίων, καὶ μηδὲν αὐτῶν κρίσει καὶ λογισμῷ ποιούμενοι, ἀλλ' ἔθει, καὶ ὀπτιθυμίᾳ. τοιγαροῦν οὐδὲν ὑμεῖς διαφέρετε τῶν ὑπὸ χαμάρρου φερομένων. σκῦλοί τε γὰρ ὅπου αὐ τύχοι τὸ ῥεῦμα, σκῦλα φέρονται· καὶ ὑμεῖς, ὅπου αὖ αἱ ὀπτιθυμίαι. πάσχετε δὲ τοῦτο πλησίον τι, ὅ φασι παθεῖν τινα ἐφ' ἵππου ἀναβάντα, μεμηνόμενον· ἁρπάσας γὰρ αὐτὸν, ἔφερεν ἄφετος ὁ ἵππος· ὅσῃ δὲ οὐκ ἔτι καταβῆναι, τοῦ ἵππου θέοντος, ἐδεῖτο.

καὶ τις ἀπαντήσας, ἠρώτησεν αὐτὸν, ποίαν ἄπεισιν, ὁ δὲ εἶπεν, ὅπου αὐτῷ τούτῳ δοκεῖ, δείκνυς τὸν ἵππον. καὶ ὑμᾶς αὖ τις ἐρωτᾷ ποῖ φέρεσθε, πάλιν εἰ θέλοντες λέγειν, εἴπατε, ἁπλῶς μέν, ὅπου περ αὐτὰς ἐπιθυμίας δοκῇ· κατὰ μέρος δὲ, ὅπου περ αὐτῇ ἡδονῇ· ποτὲ δὲ, ὅπου τῇ δόξῃ· ποτὲ δὲ αὖ, τῇ φιλοκερδείᾳ· ποτὲ δὲ ὁ θυμὸς, ποτὲ δὲ ὁ φόβος, ποτὲ δὲ ἄλλό τι τοιοῦτον ὑμᾶς ἐκφέρειν φαίνεται. οὐ γὰρ ἐφ' ἑνὸς, ἀλλ' ἐπὶ πολλῶν γε ὑμεῖς γε ἵππων βεβηκότες, ἄλλοτε ἄλλων, καὶ μανιώδων πάντων, φέρεσθε. ἐκφέρουσιν ὑμᾶς εἰς βάραθρα, καὶ κρημνούς. ἴστε δ' ὑδαμῶς πρὶν πεσεῖν, ὅτι πεσεῖσθαι μέλλετε. ὃ δὲ τρίβων τοῦτ', οὗ καταγελᾶτε, καὶ ἡ χλαμὺς, καὶ τὸ σχῆμα τοῦμόν, τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, ὥστε παρέχειν μοι ζῆν ἐφ' ἡσυχίας, καὶ προσιέναι ὅτῳ βούλομαι, καὶ συνοικεῖν οἷς βούλομαι. τῶν γὰρ ἀμαθῶν καὶ ἀπαιδεύτων, εὐθὺς αὐτὸ ἐθέλοι μοι προσιέναι ἀφ' ὃ σχῆμα. οἱ δὲ μαλακοὶ, καὶ πάνυ πόρρωθεν ἐκπέπονται. προσίασι δὲ οἱ κομψότατοι, καὶ ἐπιεικέστατοι, καὶ ἀρετῆς ἐπιθυμιῶντες. οὗτοι μάλιστά μοι προσίασι. τοῖς γὰρ τοιούτοις ἐγὼ χαίρω συνών. θύεις δὲ τῶν καλουμένων αὐθεφτῶν, οὐ θεραπεύω, τοὺς δὲ χρυσοῦς στεφάνους, καὶ τὴν πορφύραν, τύφον νομίζω, καὶ τῶν αὐθεφτῶν καταγελῶ. ἵνα δὲ μάθῃς περὶ τοῦ σχήματος, ὡς οὐκ αὐθεφτὸν μόνον ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ θεοῖς πρέποντος, ἔπειτα καταγελᾷς αὐτοῦ, σκέψαι τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, πότερά σοι δοκοῦσιν ὁμοίως ἔχειν ὑμῖν, ἢ ἐμοί. καὶ μὴ μόνον γε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς ναοὺς ἐπισκόπει πρότερον, πότερον αὐτοῖς οἱ θεοὶ κομῶσι, καὶ ἠμφίσθαι, ὡς ἐγὼ, ἢ καθάπερ ὑμᾶς, ἐξυρημένοι πλάττονται, καὶ γράφονται. καὶ μὴν καὶ ἀχίτωνας ὄψει τοὺς πολλοὺς, ὥσπερ ἐμέ. τί οὖν ἔτι τολμᾷς περὶ τούτου τοῦ σχήματος λέγειν ὡς φαῦλον, ὁπότε καὶ θεοῖς φαίνεται πρέπον;

A quidam verò cùm occurrisset ei, rogauit quonam tenderet: hic respõdit, Quocunque huic videtur, equum demonstrans. Quòd si vos quisquam roget, quò feramini: si verum vultis dicere, dicetis in vniuersum quidem, quocunque videatur affectibus: sigillatim verò, interdum quocunque voluptati, interdum quocunque ambitioni, interdum rursus quò lucri studio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiusmodi vos auferre videtur. Neque enim vnum dumtaxat equum vos, sed multos insilientes, nunc hunc, nunc illum, furiosos quidem omnes, auehimini. Auferunt ergo vos in barathrum, ac prærupta: vos tamen priusquam cadatis, casuros vos esse nescitis. At hoc detritum pallium quod vos ridetis, comáque habitúsque meus tantam habet vim, vt vitam mihi quietam præbeat, vtque agam quicquid volo, versérque cum quibus volo. Nempe ex indoctis atque ineruditis hominibus nemo me adire voluerit, ob hunc habitum: at molles etiam qui sunt adhuc admodum procul, declinant: congrediuntur verò scitissimi atque modestissimi: & qui virtutem cupiunt, hi potissimùm congrediuntur mecum. horum ego consuetudine delector. Eorum verò fores qui homines vocantur, non obseruo: tum coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo, atque homines ipsos derideo. At vt cultum hunc intelligas non bonos modò viros, sed ipsos etiam deos decere, atque eum deinde, si libet, irrideas, deorum statuas considera, vtri videantur, vobísne, an mihi similiores. Neque Græcorum solùm, sed barbarorum etiam templa circunspicias, vtrùm ipsi dij, vt ego, comati barbatique sunt, an quemadmodum vos, rasi finguntur atque pinguntur. Quin plurimos etiam sine tunicis conspicies, vt me nunc esse vides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum vitio dare, quum deos etiam decere videatur?

ΨΕΥΔΟΣΟΦΙΣΤΗΣ, Ἢ ΣΟΛΟΙΚΙΣΤΗΣ.

PSEVDOSOPHISTA, SEV SOLOECISTA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Quanquam neque hic dialogus, vt suprà Lexiphanes ille, vertendus fuerat, quòd singula commodè ac suo modo Latinè reddi non possent, pro suscepto tamen opere audendum aliquid longiùs, & periculum qualecunque faciendum fuit. Quo æquiorem nobis lectorem fore puto, si qua etiam hîc offenderit quæ expectationi ipsius non omnino respondebunt, præsertim cùm ipsum quoque exemplar quo nos vertendo vsi sumus, in quibusdam locis non ita syncerum & castigatum appareret. Tractat autem de Solœcismo Lucianus, quem veteres Latini, vt Gellius indicat, Stribiliginem vocarunt, Græci etiam Solœcon: atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum aut obuium cuiuis esse, planè ac purè dicere, & ab omni vitio sermonis temperare, idque exemplo cuiusdam quem Pseudosophistam, à falsa, vt videtur, facundiæ atque doctrinæ persuasione, Solœcistam autem ab ipsa re appellat: qui cùm profiteretur se & loqui purè, & multos in sermone peccantes deprehendere facilè posse, interim ipse etiam illa quæ nota ac manifesta sunt, ignorare fingitur. Ac principio quidem varias Solœcismi formas exemplis cùm suis tum aliorum proponit: postremò autem & quædam explicat, & quod in quo vitium & peccatum sit, ostendit. Propriè autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem si multi illorum tam diligenter perpenderent, quàm facilè sibi ipsi persuadent & Latinè & Græcè interim se scire, in plerisque haud dubiè minus ostentationis & arrogantiæ inesset.

ΛΥΚΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΟΛΟΙΚΙΣΤΟΥ.

LVCIANI ET SOLOECISTÆ.

LVCIANVS. NVm igitur qui agnoscere solœcissantem potest, idem etiam cauere potest ne solœcisset? SOL. Mihi quidem ita videtur. LVC. Qui verò cauere non potest, ille nec agnoscere potest eum qui talis est? SOL. Rectè dicis. LVC. Tu verò teipsum negas solœcissare, aut quo pacto de te dicamus? SOL. Indoctus equidem essem, si cùm tantæ ætatis sim, adhuc solœcissarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? B SOL. Prorsus itaque. LVCIA. Age nunc, conuince me solœcissantem. Iampridem enim solœcissare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidem iam graue istud commisi: tu verò non agnouisti. SOL. Ludis tu nunc? LVCIANVS. Non, per deos. Nam solœcismo commisso latui te, perinde ac nesciens. Rursus autem contemplare. Neq; enim te puto intelligere posse: quoniam alia quidem nosti, alia autem non nosti.

Ἆρ' ἐγνωκας τὸν σολοικίζοντα δηνὸς, σοῦ καὶ φυλάξασθαι μὴ σολοικίζειν δυνατός; ΣΟΛ. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ. ΛΥΚΙΝ. ὁ δὲ μὴ φυλάξασθαι, σοὶ γνωναι τὸν οὕτως ἔχοντα; ΣΟΛ. ἀληθῆ λέγεις. ΛΥ. σὺ δὲ αὐτὸς φὴς οὐ σολοικίζειν, ἢ πῶς λέγομεν σοὶ σοῦ; ΣΟΛΟΙ. ἀπαίδευτος γὰρ ἂν εἴην, εἰ σολοικίζοιμι τηλικοῦτος ὤν. ΛΥΚΙΝ. σκοπῶ γ' ἕτερον φορέσας δυνήσῃ τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ἐλέγξαι τὸν ἐρωτῶντα; ΣΟΛ. πολυπαίπαισί γε. ΛΥ. ἴθι νῦν, ἐμοῦ λαθοῦ σολοικίζοντος, αὖθις ὃ σολοικισῶ. ΣΟΛ. σκοπῶ εἰπέ. ΛΥ. ἀλλ' ἔγωγε ἤδη ὃ δηνὸν εἰργασμαι, σὺ δὲ οὐκ ἐπέγνως. ΣΟ. παίζεις ἔχων. ΛΥ. μάλιστά γε. ἐπεὶ σολοικίσας, ἔλαθόν σε ὡς οὐκ ὀπτιζόμενον. αὖθις ὃ σκόπει, οὐ γάρ σε φημὶ δύναασθαι κατιδεῖν ἐπεὶ ἃ μὲν οἶσθ', ἃ δ' οὐκ οἶσθα.

ΣΟ. εἰπὲ μόνον. ΛΥ. ἀλλά τοι νῦν σεσο- A λοίκισαί μοι, σὺ δ' οὐκ ἔγνως. ΣΟ. πῶς γὰρ, σοῦ μηδὲν λέγοντος; ΛΥ. ἐγὼ μὲν λέγω, καὶ σολοικίζω, σὺ δ' οὐχ ἕπῃ τοῦτο δρῶντι· ἐπεὶ ὄφελον καὶ νῦν ἀκολουθῆσαι δυνήσῃ. ΣΟ. θαυμαστὰ λέγεις, εἰ μὴ δυνήσομαι καταμαθεῖν σολοικισμόν. ΛΥ. τοῦ πῶς ἂν δύναιο τὸν ἕνα μαθεῖν, τοὺς τρεῖς ἀγνοήσας; ΣΟ. τίνας τρεῖς; ΛΥ. ὅλους ἀρτιγενεῖς. ΣΟ. ἐγὼ μέν σε παίζειν δοκῶ. ΛΥ. ἐγὼ δέ, ἀγνοεῖν τὸν ἁμαρτάνοντα ἐν τοῖς λόγοις. ΣΟ. καὶ πῶς ἄν τις μάθοι, μηδενὸς εἰρημένου; ΛΥ. λέλεκται, καὶ σεσολοίκισαι τετραπλῆ, σὺ δ' οὐκ B ἔγνως. μέγα οὖν ἆθλον κατέπραξας ἄν, εἰ σοφὸς ἦσθα. ΣΟ. ὦ μέγα μοι, αἰσχρὸν ὂν τῷ ὁμολογῆσαι. ΛΥ. ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἔγνως. ΣΟ. πότε νῦν; ΛΥ. ὅτε σοι ἆθλον ἔφην σε κατεπράξαι. ΣΟ. οὐκ οἶδα ὅ, τι λέγεις. ΛΥ. ὀρθῶς ἔφης. ὦ γὰρ οἶσθα· νῦν δὲ σοφίσῃ γε εἰς ὃ ἐμπεσεῖσθον. ὦ γὰρ ἐθέλεις ἔπεσθαι. σκοπήσω δ', εἰ σοφὸς ἦλθήσεις. ΣΟ. ἀλλ' ἐγὼ θέλομαι· σὺ δ' οὐδὲν εἶπας ὧν ἂν θέλοιμι σολοικίζοντες λέγουσι. ΛΥ. τί γὰρ νῦν ῥηθέν, μικρόν τί σοι φαίνεται κακὸν εἶναι; ὅμως δ' ἀκολούθησον αὖθις, ἐπεὶ οὐκ ἔμαθες σκιρτήσας. ΣΟ. μὰ τοὺς θεούς, οὐκ ἔγωγε. ΛΥ. ἀλλὰ μὴν μεθῆκα γέ σε λαγὼ ταχέως, ἆρα παρῆλθες; ἀλλὰ νῦν ἔξεστιν ἰδεῖν τὸν λαγώ· εἰ δὲ μή, πολλοὶ γενόμενοι λαγὼ, λήσουσί σε ἐν σολοικισμῷ πεσόντες. ΣΟ. ὦ λήσουσι. ΛΥ. καὶ μὴν ἔλαθόν γε. ΣΟ. θαυμαστὰ λέγεις. ΛΥ. σὺ δ', ὑπὸ τῆς ἄγαν παιδείας διέφθορας, ὥστε μηδ' αὐτὸ τοῦτο σολοικίζοντας κατιδεῖν. ὦ γὰρ πρέσβιν αὐτῷ ὃ πινά. ΣΟ. ταῦτα μὲν οὐκ οἶδα πῶς λέγεις· ἐγὼ δὲ πολλοὺς D ἤδη σολοικίζοντας κατενόησα. ΛΥ. καίμοι γέ νυν εἴσῃ τότε, ὅταν τι τῶν παιδίων γλίσχῃ, τῶν ταῖς πίτθαις θηλαζόντων. ἢ εἰ ὦ νῦν ἔγνως σολοικίζοντά με, οὐδὲν ἀξιόντα παιδία σολοικισμὸν ποιήσῃ τῷ μηδὲν εἰδότι. ΣΟ. ἀληθῆ λέγεις. ΛΥ. ὦ μὴν εἰ σὺ ἀγνοήσομεν, οὐδὲν γνωσόμεθα τῶν ἑαυτῶν, ἐπεὶ καὶ τόδε σολοικιεῖ, ἀπέφυτέ σε. μὴ τοίνυν ἔτι λέγε, ὡς ἱκανὸς εἶ καταδεῖν τὸν σολοικίζοντα,

A SOL. Dic modò. LVC. Sed & nunc solœcismus à me commissus est, tu verò non cognouisti. SOL. Nam quomodo cognoscerem, cùm tu nihil dicas? LVC. Ego quidem dico, & solœcisso: tu verò non assequeris istud facientem: quoniam vtinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligeres. LVC. Et quo pacto vnum intelligeres, quando iam tres non animaduertisti? SOL. Quos tres? LVC. Totos recèns natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in verbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, B quando nihil dictum est? LVC. Dictum est, & solœcismus iam quadrifariàm commissus: tu verò non cognouisti. Magnum igitur præmium confecturus fueras, si cognosses. SOL. Non magnum quidem, sed necessarium cõfitenti. LVC. Sed neque nunc cognouisti. SOL. Quando nunc? LVC. Quando præmium confeciſſe te dixi. SOL. Non intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede sanè in anteriorem partem: non enim vis assequi. Intelligam enim si modò volueris. SOL. At ego volo: tu verò nihil dixisti C eorum quæ homines solent cùm solœcismum faciunt. LVC. An tibi hoc quod modò dictum est, paruum aliquod malorum videtur esse? Sed tamen sequere denuo, quoniam non animaduertisti cursu digredientem. SOL. Ita per Deos, ego quidem non. LVC. At verò dimisi currere leporem celeriter. Num præteriisti? sed & nunc licet videre leporem. Si verò non, multi inde lepores facti latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At verò latuerunt certè. SOL. Mira dicis. LVC. Tu verò præ nimia eruditione corruptus es, vt neq; ipsum hoc solœcisſãtes intelligere possis. Deest enim ipsi distributiua vox τινὰ, id est, quendam. SOL. Hæc quidem non intelligo quo pacto dicas: ego verò multos iam solœcisſantes perspexi. LVC. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eris, eorum videlicet qui mammam adhuc sugunt. Aut si nũc non cognouisti solœcisſantem me, neque crescentes pueruli solœcismum facient nihil intelligenti. SOL. Vera dicis. LVC. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorum propriorum: quoniam & hic solœcismus quem nunc feci, fefellit te. Ne igitur dixeris ampliùs quòd possis perspicere solœcisſantem,

& ipſe ſolœciſmum non committere. Atque ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopſo genus ducebat, cui in Ægypto conuerſatus ſum, huiuſmodi dicere ſolebat citra inuidiã, neque apertè coarguebat eum qui ſic peccaſſet: verùm ad eum qui interrogabat, πηίνα ἔξεισι, hoc eſt, quando exibit? Quis enim, inquit, reſponderit tibi de hodierna die tanquam exiens? Alio autem dicente, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα, id eſt, ſatis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mortuus eſt? Alio autem rurſus dicente, συμπατριώτης ἐστί μοι, hoc eſt, conterraneus meus eſt: Latuiſti igitur nos, inquit, barbarus exiſtens. Alio autem quodam dicente, ὁ δεῖνά ὅτι μεθύσης, hoc eſt, iſte neſcio quis ebrius eſt: Matríſne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λέοντας: Duplicas, inquit, leones. Cùm autẽ quidam dixiſſet, λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ, duplici videlicet μμ, id eſt, quæſtus ſiue captura ineſt ipſi: Proinde, inquit, capiet, ſi captura ipſi ineſt. Alio autem dicente, πρόσεισιν ὁ μειρακὶς οὑμὸς φίλος, id eſt, accedit adoleſcens meus amicus: Et conuitiaris illi, inquit, cùm ſit amicus? Ad eum autem qui dixerat, δεδίπομαι τ' αὔρα, ἢ φεύγω, hoc eſt, terreo, pro timeo virum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, perſequeris. Alio autem dicente, τῶν φίλων κορυφαιότατος, id eſt, amicorũ maximè ſummus: Feſtiuũ ſanè, inquit, quòd ſupra verticem ſeu ſummam aliquid vltrà etiam ponis. Et ἐξορμῶ quopiam dicente, hoc eſt, inuado ſiue irrumpo: Et quiſnam eſt, inquit, quem ἐξορμᾷς; hoc eſt, impellis. Ἐξεπιπολῆς autem quodam dicente, hoc eſt, de ſuperficie: ſubiecit, ὀκ ἀ ἐπιπολῆς ὡς ὀκ ἀ πιθάκνης, hoc eſt, ex ſuperficie vt ex doliolo. Dicente autem quodam, συνεζεύξατό μοι, hoc eſt, compoſuit mihi, vel eiuſdem ordinis mecum fuit: & manipulum, inquit, Xenophon συνεζεύξατο, id eſt coordinauit. Alio autem dicente: περίεσπ αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν, id eſt, circunſteti, ſeu circundedi ipſum, vt laterem: Mirum, inquit, ſi tu, cùm vnus ſis, περίεισις, id eſt, circunſteteris vnum. Alio rurſum dicente, συνεκείτο αὐτῷ, quod &, comparabatur ipſi, &, contendebat cum ipſo, ſignificat, ſubiecit: & διεκείτο πάντως, hoc eſt, diiudicabatur ſeu dirimebatur quoque omnino. Solebat autem & contra eos qui ſolœciſmum Atticè loquendo committebant, eadem feſtiuitate ludere. Nam ad eum qui dixerat, νῶϊν πόθ' δοκεῖ, hoc eſt, nobis hoc videtur: Tu, inquit, etiam νῶϊν dices, vt peccamus. Alio autem ſeriò narrante quippiam eorum quæ in patria ſua acciderant, ac dicente, Illa verò Herculi μιχθεῖσα, hoc eſt, concumbens: Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc eſt, ipſe concubuit, ſiue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus καρῆναι, hoc eſt, tonderi: Quidnam graue adeò, inquit, & quod dignum ignominia iſta ſit, abs te factum eſt?

A ἢ αὐτὸς μὴ βλοιχίζῃν. κἀγὼ μὲν οὕτω. Σωκράτης δὲ ὁ ἀπὸ Μόψου, ᾧ συνεζηλούμην ἐν Αἰγύπτῳ, τὰ τοιαῦτα ἔλεγεν ἀνεπαχθῶς, καὶ οὐκ ἤλεγχε τὸν ἁμαρτάνοντα. πρὸς μέντοι γε τὸν ἐρωτήσαντα πηίνα ἔξεισι, Τίς γὰρ οἶδ', ἔφη, ἀποκριθῇ σοι περὶ τῆς τήμερον ὡς ἐξιών; ἕτερος δ' Φήσαντος, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῷα, πῶς φῄς, εἶπε· τέθνηκε γὰρ ὁ πατήρ σου; ἄλλου δὲ αὖθις λέγοντος, συμπατριώτης ἐστί μοι, ἐλάνθανες ἄρα ἡμᾶς, ἔφη, βάρβαρος ὤν. ἄλλου δὲ εἰπόντος, ὁ δεῖνά ὅτι μεθύσης, μητρὸς εἶπεν, ἢ πῶς λέγεις; ἕτερος δ', λέοντας, διπλασιάζεις, B ἔφη, τοὺς λέοντας. εἰπόντος δέ τινος λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ δηλαδὴ τὼ δύο μμ, ὀκνοῖ, ἔφη, λήψεσθαι, εἰ λῆμμα αὐτῷ πάρεστιν. ἕτερος δὲ εἰπόντος, προσέρχεται ὁ μειρακὶς οὑμὸς φίλος, ἔπειτα, ἔφη, λοιδορεῖς φίλον ὄντα; πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα, δεδίπομαι τ' αὔρα, καὶ φεύγω, σύ, ἔφη, καὶ ὅταν τινα βλαβησῇς, διώξῃ. ἄλλου δ' εἰπόντος, τῷ φίλων ὁ κορυφαιότατος, χαίρειν τε, ἔφη, ὃ τῆς κορυφῆς ποιῆν τι ἐπιθύω. ἢ ἐξορμῶ δέ τινος εἰπόντος, καὶ τίς ἐστιν, εἶπεν, ὃν ἐξορμᾷς; ἐξεπιπολῆς δέ τινος εἰπόντος, ὀκ ἀ ἐπιπολῆς, C ὀκ ἀ πιθάκνης εἶπεν, ὡς ὀκ ἀ πιθάκνης. λέγοντος δέ τινος, συνεπάξατό μοι, ἢ λόχον, ἔφη, Ξενοφῶν συνεπάξατο. ἄλλου δὲ εἰπόντος, περιέσπεν αὐτὸν ὥστε λαθεῖν, θαυμαστὸν, ἔφη, εἰ εἷς ὤν, περιέσῃς τὸν ἕνα. ἑτέρου δ' λέγοντος συνεκρίνετο αὐτῷ, ἢ διεκρίνετο πάντως, εἶπεν. εἰώθη δὲ καὶ πρὸς τοὺς βλοιχίζοντας ἀτεχνῶς, παίζων ἀνεπαχθῶς. πρὸς γοῦν τὸν εἰπόντα, νῶϊν τοῦτο δοκεῖ, σύ, ἔφη, ἢ νῶϊν ἐρεῖς, ὡς ἁμαρτάνομεν. ἑτέρου δ' ταυτὸν διηγουμένου τι τῶν ἐπιχωρίων, ἢ εἰπόντος, ἡ δ' τῷ Ἡρακλεῖ μιχθεῖσα, D ὀκ ἄρα, ἔφη, ὁ Ἡρακλῆς ἐμίχθη αὐτῇ. καρῶσαί δέ τινος εἰπόντος ὡς δέοιτο, τί γάρ, ἔφη, σοι δεινὸν εἴργασται, καὶ ἄξιον ἀτιμίας;

καὶ ζυγομαχεῖν δέ τινος λέγοντος, πρὸς τὸν ἐχθρὸν εἶπε, ζυγομαχεῖς; ἑτέρου δὲ εἰπόντος βασανίζεσθαι τὸν παῖδα αὐτῷ νοσοῦντα, ὅτι τῷ, ἔφη, ἢ τί βουλομένου τὸ βασανίζοντος; προκόπτει δέ τινος εἰπόντος ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὁ δὲ Πλάτων, ἔφη, τοῦτο ὅτι διδόναι καλεῖ. ἐρομένου δέ τινος εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, πῶς οὖν, ἔφη, ἐμὲ ἐρωτᾷς εἰ μελετήσομεν, λέγεις ὅτι ὁ δεῖνα; Ἀττικίζοντος δέ τινος, καὶ τεθνήξει εἰπόντος ὅτι τῇ τρίτου, Βέλτιον, ἔφη, καὶ σὲ τοῦτο μὴ Ἀττικίζειν καταρώμενον. καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα δὲ, σοχάζομαί σοι, ὅτι τῷ φείδομαί σου, μή τι, ἔφη, διήμαρτες βαλών; ἀφισᾶν δέ, τινος εἰπόντος, καὶ ἑτέρου ἀφισάνειν, ἄμφω μοὶ, ἔφη, οὐκ οἶδα. πρὸς δὲ τὸν λέγοντα, πλὴν εἰ μὴ τοῦτο, ἔφη, διπλᾶ χαίρει, καὶ χρᾶσθαι δέ τινος εἰπόντος, ψευδαττικὸν, ἔφη, τὸ ῥῆμα. τῷ δὲ λέγοντι, ἔκτοτε, καλὸν, ἔφη, τὸ εἰπεῖν οὐκ οἶσθα. ὁ γοῦν Πλάτων, εἰς τότε λέγει. τῷ δὲ ἰδού, ὅτι τῷ ἴδε χρωμένου τινὸς, ἕτερα αὖ ἑτέρων, ἔφη, σημαίνεις. αἰσθανόμενος δὲ, ὅτι τῷ σιωπᾶν λέγοντός τινος, θαυμάζει, ἔφη, πῶς αὐτὸς ποιούμενος τὸ λέγοντος, φησὶν αὐτὸ ποιεῖσθαι. βραδύτερον δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, ὅμοιον τῷ τάχιον. βαρεῖν δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, ὃ βαρύνειν, ἢ νενόμικας. λέλογχα δὲ, ὃ εἴληχα λέγοντος, ὀλίγον, ἔφη, καὶ παρ' οἷς ἁμαρτάνεται. ἵπτασθαι δὲ ὅτι τῷ πέτεσθαι πολλῶν λεγόντων, ὅτι μὲν ἀπὸ τῆς πτήσεως τὸ ὄνομα, σαφῶς ἴσμεν. πτερυγᾶν δέ τινος εἰπόντος, ὡς δὴ Ἀττικὸν, καὶ τὸν φάττιον ἐρεθίζειν, ἔφη. φακὴν δέ τινος εἰπόντος ἐδηδοκέναι· καὶ πῶς δὴ, ἔφη, φακόν τις φάγοι; τοῦτο μὲν τὰ Σωκρατεῖα. ἐπανίωμεν δὲ εἰ δοκεῖ, ὅτι πάλαι ἄμεινον ἦν τῶν πρότερον λόγων. κἀγὼ μὲν καλῶ τοὺς βελτίστους εἰδέναι ὅλους, σὺ δὲ γνώσεσθον.

καὶ ζυγομαχεῖν, hoc est (vt Hesychius exponit) cum domesticis & familiaribus contendere: dicente quopiam: Túne aduersus hostem, inquit, ζυγομαχεῖς; Alio autem quodam dicente puerum suum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc est, torqueri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid vult ille qui torquet? προκόπτει verò cùm quidam diceret ἐν τοῖς μαθήμασιν, hoc est, proficit in disciplinis, respondit: At Plato διδόναι, hoc est, crescere, vocat. Interrogante autem quopiam, εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, hoc est, an declamaturus nescio quis esset: Quomodo ergo, inquit, interrogans me an declamaturus sim, dicis ὁ δεῖνα; hoc est, in tertia persona, iste. Volente autem quodam Atticismum exprimere, & dicente, τεθνήξει, hoc est, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hîc non Atticissare adeò te, quando malum imprecaris. Ad eum autem qui dixerat, σοχάζομαί σοι, pro φείδομαί σου, hoc est, parco ipsi: Nunquid, inquit, aberrasti iaculando? Quodam verò ἀφισᾶν dicente, & altero ἀφισάνειν, pro eo quod est ad defectionem solicitare: Vtrunque, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μὴ, hoc est, nisi si: Hæc, inquit, dupla gratificantur. Et χρᾶσθαι cùm quidam diceret, Pseudatticum, inquit, verbum est. Rursùm dicēti ἔκτοτε, pro, ex eo tempore: Pulchrũ, inquit, fuerit & ὀκτώρυνον, hoc est, ex superiori anno dicere: nã Plato εἰς τότε, hoc est, in id tempus, dicit. Ei verò qui ἴδε pro ἰδοὺ, hoc est, vide, vtebatur: Alia pro aliis, inquit, significas. Cùm quidã autem αἰσθανόμενος pro σιωπᾶν (hoc est, intelligo) diceret, mirari se ait quo pacto ὁ αὐλοποιούμενος τῷ λέγοντος, id est, qui cum dicente certaret, siue competitor eius foret, diceret αὐλοποιεῖσθαι, id est, cõcertare vel cõpetere se. Βραδύτερον autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, verbo τάχιον, quod celerius significat. Et rursùm βαρεῖν pro grauare dicente quopiam: Non est, inquit, βαρύνειν, quemadmodum putasti. Λέλογχα item pro εἴληχα (id est, fortitus vel nactus sum) dicēte quodã, Modicũ, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem ἵπτασθαι pro πέτεσθαι (quod est volare) dicentibus, Quòd ἀπὸ τῆς πτήσεως (hoc est à volatu) quidẽ verbum hoc descendat, planè scimus. πτερυγᾶν autem quodam dicente (hoc est, columbum, masculino genere) Quasi hoc Atticum verò foret, etiam ὁ φαττὸν (id est, palumbum, masculino genere, dicamus, inquit. Rursùm dicente quodam se φακὸν comedisse (hoc est, lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν aliquis comederit; quod & algam, & lentiginem, & vas quoddam vnguentarium, & alia item quædam significat? Atque hæc quidem Socratica illa sunt. Redeamus autem, si videtur, ad certamen priorum verborum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima videntur esse tota, tu verò cognitionem fac.

Arbitror enim vel nunc posse te, quippe qui tam multa ordine iam audieris. SO. Fortassis ne nunc quidem potero te dicente: sed tamen dic. LVC. Et quomodo ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum prope ianua tibi aperta est. SOL. Dic igitur. LVC. At iam dixi. SOL. Nihil certè quod ego intelligam. LVC. An non intellexisti quod dixi ἀνέῳγεν (id est, aperuit, pro aperta est.) SOL. Non intellexi. LVC. Quid igitur patiemur, si ne nunc quidem assequeris ea quæ dicuntur? Atqui secundùm ea quæ ab initio abs te dicta sunt, ego quidem putabam me equites in campum prouocare: tu verò equites cogitasti. Sed videris non curare verba, maximè quæ inter nos ipsos prosecuti sumus. SOL. Ego quidem curo, tu verò obscurè ipsa prosequeris. LVC. Nempe omnino obscurum est quod dixi, καὶ σφᾶς αὐτοὺς, cùm de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidem manifestum est. Te verò nullus deorum ab ignorantia liberauerit, nisi fortassis Apollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu verò neque ipsum μαντευόμενον intelligis. SOL. Per deos equidem: non enim didici. LVC. Si ergo καθεὶς latet te circumiens. SOL. Videntur certè. LVC. At καθεὶς iste quo pacto præterijt? SOL. Neque hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμους μνηστευόμενον (hoc est, nuptias stipulantem vel despondentem?) SO. Quorsum igitur hoc? LVC. Quod necesse est solœcismum committere τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ, id est, eum qui sibi despondet. SOL. Quid igitur ad meum negotium hoc, si solœcismum cõmittit quispiam despondens? LVC. Quòd ignorat is, qui se scite dictitabat. Et hoc quidem ita se habet. Si verò quispiam dicat tibi accedens, ὡς ἀπολείπει τὴν γυναῖκα, hoc est, quòd repudiare velit vxorem, num permittes hoc illi? SOL. Quidni permittam, si videatur iniuria affectus esse? LVCIA. Si verò solœcismum committere videatur, etiámne hoc permittes illi? SOL. Haud equidem. LVCIA. Rectè dicis. Neque enim concedendum amico vt solœcisset, sed docendus potiùs est, vt hoc ne patiatur. Quòd si quis autem nunc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SOL. Mihi quidem nihil: illum verò vel exire velle, vel introire. LVCIA. Tibi verò, cùm ignores ὁ κόπτοντα, hoc est, qui pulsat, aut ὁ ψοφοῦντα, hoc est, qui crepare faciat, nihil omnino accidisse putabimus indocto adeo existenti?

A οἶμαι γάρ σε καὶ νῦν δυνήσεσθαι, τοσούτων τε ἐπακούσαντα ἤδη ἐξῆς λεγομένων. ΣΟΛ. ἴσως μὲν οὐδὲ νῦν δυνήσομαί σου λέγοντος· ὅμως εἰπέ. ΛΥ. καὶ πῶς φῂς οὐ δυνήσεσθαι; ἡ γὰρ θύρα σχεδὸν ἀνέῳγέ σοι τῆς γνωρίσεως αὐτῆς. ΣΟ. εἰπὲ τοίνυν. ΛΥ. ἀλλὰ εἶπον. ΣΟ. οὐδέν γε, ὥστε ἐμὲ μαθεῖν. ΛΥ. οὐ γὰρ ἔμαθες ὃ ἀνέῳγεν; ΣΟ. οὐκ ἔμαθον. ΛΥ. τί οὖν πεισόμεθα, εἰ μηδὲ νῦν ἀκολουθήσῃς τοῖς λεγομένοις; καίτοι σχεδὸν τὰ καθ' ἑρμᾶς ῥηθέντα ὑπὸ σοῦ, ἐγὼ μὲν ᾠμην ἱππεῖς εἰς πεδίον καλεῖν, σὺ δ', οἷς ἱππεῖς καταπέμπεις. ἀλλ' ἔοικας οὐ φροντίζειν τῶν λόγων μάλιστα, ὅς νῦν καθ' σφᾶς αὐτοὺς διήλθομεν. ΣΟ. ἐγὼ μὲν φροντίζω. σὺ δ' ἀδήλως αὐτοῖς διεξέρχῃ. ΛΥ. πολύ γοῦν ἄδηλόν ἐστι, ὃ καθ' σφᾶς αὐτοὺς ἐφ' ἡμῶν λεγόμενον; ἀλλὰ τοῦτο μὲν δῆλον. σὲ δ' οὐδεὶς ἂν θεῶν ἀγνοοῦντα παύσαιτο, πλὴν γε ὁ Ἀπόλλων. μαντεύεται γοῦν ἐκεῖνος πᾶσι τοῖς ἐρωτῶσι, σὺ δ' οὐδὲ τὸ μαντευόμενον κατανόησας. ΣΟ. μὰ τοὺς θεούς, ἃ γὰρ ἔμαθον. ΛΥ. Εἰ ἄρα καθεὶς λανθάνει σε παριών. ΣΟ. ἐοίκασί γε. ΛΥΚ. ὁ δὲ καθεὶς, πῶς παρῆλθεν; ΣΟ. οὐδὲ τοῦτο ἔμαθον. ΛΥ. οἶσθα δέ τινα μνηστευόμενον αὐτῷ γάμους; ΣΟ. τί οὖν τοῦτο; ΛΥ. ὅτι ζηλοτυπεῖν αἰσχύνη τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ. ΣΟ. τί οὖν πρὸς τὸν μόλα τοῦτο πρᾶγμα, εἰ ζηλοτυπεῖ τις μνηστευόμενος; ΛΥ. ὅτι ἀγνοεῖ ὁ Φάσκων εἰδέναι, καὶ τοῦτο μὲν ὅτως ἔχει· εἰ δέ τις λέγοι σοι προελθὼν ὡς ἀπολείποι τὴν γυναῖκα, ἆρ' ἂν ἐπιτρέποις αὐτῷ; ΣΟ. τί γὰρ οὐκ ἂν ἐπιτρέποιμι, εἰ φαίνοιτο ἀδικούμενος; ΛΥ. εἰ δὲ ζηλοτυποῖ φαίνοιτο, ἐπιτρέποις ἂν αὐτῷ τοῦτο; ΣΟ. οὐκ ἔγωγε. ΛΥ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις· οὐ γὰρ ἐπιτρεπτέον σοι ζηλοτυποῦντι τῷ φίλῳ, ἀλλὰ διδακτέον, ὅπως τοῦτο μὴ πείσηται. καὶ εἴ τις γε νῦν ψοφοίη τὴν θύραν εἰσιών, ἢ ἐξιὼν κόπτοι, τί φήσομέν σε πεπονθέναι; ΣΟ. ἐμὲ μὲν οὐδέν, ἐκεῖνον δ' ἐπεισελθεῖν ζηλοῦσθαι, ἢ ἐξιέναι. ΛΥ. σὲ δ' ἀγνοοῦντα τὸν κόπτοντα, ἢ τὸν ψοφοῦντα, οὐδὲν ὅλως πεπονθέναι δοξόμεν ἀπαίδευτον ὄντα;

ΣΟ. ὑβριστὴς εἶ. ΛΥ. τί λέγεις; ὑβριστὴς ἐγὼ νῦν δὴ γενήσομαί σοι διαλεγόμενος; ἔοικε δὲ σολοικίσαι ὃ νῦν δὴ γενήσομαι, σὺ δ' οὐκ ἔγνως. ΣΟ. παῦσαι, πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς. ἀλλ' εἰπέ τί ποιοῦντ', ὥστε κἀμὲ μαθεῖν. ΛΥ. καὶ πῶς ἂν μάθοις; ΣΟ. εἴ μοι πάντα ἐπέλθοις, ὅσα φὴς σολοικίσας, ἐμὲ λαθεῖν, καὶ πρὸ' ὅ, τι ἕκαστον σισολοίκισαι. ΛΥ. μηδαμῶς, ὦ ἄριστε. μακρὸν γὰρ ἂν ποιήσαιμεν τὸν διάλογον. ἀλλὰ σοὶ μὲν τούτων ἔξεστί σοι καθ' ἕκαστον αὐτῶν πυνθάνεσθαι. νῦν δ' ἕτερ' ἄττα ἐπέλθωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ πρῶτόν γε αὐτὸ τοῦτο ὃ ἄττα μὴ δασέως ἀλλὰ ψιλῶς ὀξυνεγκεῖν, ὀρθῶς φαίνεται ῥηθὲν μὴ τῷ ἑτέρα συμπεθέμενον. μὴ γὰρ ὥσπερ ἄλογον ἴσως ἂν. ἔπειτα ὃ τῆς ὕβρεως, ἴσως με φὴς ὑβρίσαι, εἰ μὴ οὕτω λέγοιμι, ἀλλ', εἰς σέ, φαίην ἴσως, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ὅτι δ' ἐμὲ σὲ ὑβρίζειν, ὃ σῶμά ἐστι ὃ σόν, εἴτοι πληγαῖς, ἢ δεσμοῖς, ἢ καὶ ἄλλῳ τῳῳ. ὃ δὲ, εἰς σέ, ὅταν εἴς τι τῶν σῶν γίγνηται ἡ ὕβρις. καὶ γὰρ ὅστις γυναῖκα ὑβρίζει τινὸς σήν, εἰς σὲ ὑβρίζει, καὶ ὅστις παῖδα, καὶ φίλον, καὶ ὅστις γε οἰκέτην, πολλὰ γὰρ τοιαῦτ' ἔστι τὰ τοιαῦτα πράγματα οὕτως ἔχει σοι· ἐπὶ δὲ εἰς τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ὑβρίζειν λέλεκται, οἷον εἰς τινὰ παροιμίαν, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν ἐν τῷ συμποσίῳ. ΣΟ. κατανοῶ. ὃ διάφορον. ΛΥ. ἆρ' οὖν καὶ τοῦτο κατανοῇς, ὅτι ὃ ἐστὶ σοὶ ἀλλάττειν, σολοικίζειν καλοῦσιν; ΣΟ. ἀλλὰ νῦν εἴσομαι. ΛΥ. αὐτὸ δὲ ὃ ἀλλάττειν; ΣΟ. ἐμοὶ μὲν ταὐτὸν λέγειν δοκεῖ. ΛΥ. καὶ πῶς ἂν εἰ ταὐτὸν τῷ ἀλλάττειν ὃ ἀλλάττειν, εἴτ' ὃ μὲν, ἕτερον ἑτέρου ποιεῖς ἕτερον γίνεται, τὸ μὴ ὀρθὸν πρὸς ὃ ὀρθὸν, ὃ δὲ, τὸ μὴ ὄντος, ποιεῖς ὃ ὄν; ΣΟ. κατέμαθον ὅτι ὃ μὲν ἀλλάττειν, ὃ μὴ κύριον αὐτὶ τοῦ κυρίου λέγειν ἐστί. τοῦτ' ἀλλάττειν, ποτὲ μὲν τῷ κυρίῳ, ποτὲ δὲ τῷ μὴ κυρίῳ χρῆσθαι. ΛΥ. ἔχει τινὰ καὶ ταῦτα κατανόησιν οὐκ ἄχαριν. ὃ δ' ἐστὶ συνδάζειν ποιεῖς τινα, τὰ οἰκεῖα ὠφέλειαν τὰ συνδάζοντος ἐμφαίνει. ὃ δ' ἐστὶ ποιεῖ τινα, τὰ ἐκείνου ποιεῖ ὃν συνο-

SO. Contumelioſus es. LV. Quid dicis? Ego contumelioſus verò nunc γενήσομαι (id eſt, fiam) qui tecum diſputo? Videtur autem ſolœciſſare etiam ipſum γενήσομαι, quo nunc vſus ſum: tu verò non cognouiſti. SO. Deſine, quæſo per Mineruam, ac dic potiùs tale aliquid, quod etiam ego intelligam. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia iſta percurras quæ modò dixiſti à te cum ſolœciſmo dicta, à me autem non animaduerſa eſſe, & quo pacto in ſingulis peccatum ſit, exponas. LV. Nequaquam ô optime: longũ enim hoc modo facturi eſſemus dialogum: ſed de horum quidem vnoquoq; licebit tibi ſingulatim quærere. Nunc autẽ alia quædam perſequamur, ſi videtur. Ac primùm ipſum hoc ἄττα, abſq; aſpiratione, & cum tenui ſpiritu, vtrùm rectè videatur dictũ cum verbo ἕτερα compoſitum. Non enim ita præter rationem fuerit. Deinde & τὸ περὶ ὕβρεως, id eſt, de cõtumelia, qua te à me affectum ais, ſi non hoc pacto dicam, ſed εἰς σέ, hoc eſt, in te contumelioſum (fuiſſe me ſcilicet) dicam, proprium id eſſe ego quidem non poſſum dicere: quoniam τὸ quidem ὑβρίζειν, hoc eſt, te, contumelia afficere, idem eſt quod corpus tuum, ſiue plagis, ſiue vinculis, ſiue etiam alio aliquo pacto. At εἰς σέ (hoc eſt, in te, contumelioſus eſſe dicor) quando alicui tuorum cõtumelia fit. Nam & qui vxorem tuam contumelia afficit, in te cõtumelioſus eſt, & qui puerum tuum, & amicum, & certè qui ſeruum quoque. Nam præterquam de rebus, ita tibi ſe res habet: quoniam & in res contumelioſum eſſe dictum eſt, vt in prouerbium, quemadmodum Plato dicit in ſympoſio. SO. Intelligo differentiam. LV C. Num igitur & hoc intelligis, quòd ſi dicam, ταῦτα ἀλλάττειν, ſolœciſmum vocant? SO. At nunc ſcibo. LV. Ipſum autem dici debere ἀλλάττειν? SO. Mihi quidem videtur idem vtrunque dicere. LV. At quomodo idem fuerit ἀλλάττειν & ἀλλάττειν, quando illud quidem eſt alterum cum altero commutare, videlicet id quod rectum non eſt, cum eo quod rectũ eſt: hoc autem, id quod nõ eſt, cum eo quod eſt? SO. Intelligo quòd ἀλλάττειν quidem ſit, id quod proprium non eſt, pro eo quod proprium eſt, dicere: ἀλλάττειν verò, aliquando quidem eo quod proprium eſt, aliquando verò eo quod proprium non eſt, vti. LV C. Habent quandam & hęc conſiderationem non iniucundam: συνδάζειν autem τινὰ, id eſt, ſatagere vel obſequioſum eſſe erga aliquẽ, propriam vtilitatẽ eius qui ſatagit, indicat: cùm autem dico τινὶ, circa aliquem, illius indicat, circa quem quis ſatagit, ſiue obſequioſus eſt.

Atque hæc quidem fortaſſe confunduntur à quibuſdam, fortaſſis autem etiam obſeruantur: melius autem eſt obſeruare vnumquẽque. SO. Rectè dicis. LVC. καθίζειν verò à καθῆσθαι, & κάθιζον à κάθησο ſcis quo pacto differant? SO. Haud ſcio: κάθησο quidem audiui te dicere quòd ſit alienum. LVC. Et rectè quidem audiſti. Sed κάθησον à κάθησο differre aio. SO. Et quo tandem inter ſe differunt? LVC. Quòd κάθησον quidem ad eum qui ſtat, dicitur: alterum autẽ ad eum qui ſedet, vt:

ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δ' ἐν ἀγῶνι δίομεν ἕδρην.

Hoc eſt, Sede vel quieſce hoſpes, nos autem etiam alibi inueniemus ſellam. Rurſum itaque dictum ſit, quòd qui hæc commutat, vitium incurrit: καθίζω autem à καθίζομαι, num tibi parum diſtare videtur? Siquidem καθίζειν dicendo, alterum ſedere facimus: καθίζεσθαι verò, nosmet ipſos ſolos. SO. Et hæc ſufficienter proſecutus es. Atque igitur dicita enim oportet te docendo præire. LVC. Nam me alio pacto dicente, non intelligis. Nõ noſti quale ſit ξυγγραφεὺς ἀνήρ; (hoc eſt, vir hiſtoriarum ſcriptor aut commentator.) SO. Admodum noui, vt qui te audierim hæc diſcentem. LVC. Quoniam & καταδουλοῖς tu quidem fortaſſis idem cum καταδυλᾶς putaſti: ego verò ſcio differentiam non paruam habere. SO. Quámnam hanc? LVC. Quòd hoc quidem alteri, καταδυλᾶν autem ſibi ipſi fit. SO. Pulchrè dicis. LVC. Etiam alia verò multa licet tibi diſcere, ſi modò non ipſe tibi ſcire, cùm neſcias, videbere. SO. Non videbor facilè. LVC. Proinde reliqua in poſterum reiiciemus, in præſentia autem dialogum diſſoluamus.

Vide num & de his in ſuperioribus deſit quippiam.

Id eſt, in ſeruitutẽ redigere, & redigi.

A δόξει. Ἐ τοῦτα ἴσως μὲν ὑποσυγχέχυται, ἴσως δὲ Ἐ ἀκριβῶται· τὸ δὲ πιὸ βέλτιον δὲ ἀκριβοῦν ἑκάστῳ. ΣΟ. ὀρθῶς γὰ λέγεις. ΛΥ. τὸ μὲν καθέζεσθαι, τῦ καθίσθαι, καὶ τὸ καθίζειν, τῦ κάθησθαι, ἆρ' οἶσθ' ὅτι διενηνόχασιν; ΣΟ. οὐκ οἶδα, τὸ καθέσθαι πιὸ ἀκοῦσαί σε λέγοντος ὡς ἔστιν ἕκφυλον. ΛΥ. καὶ ὀρθῶς γε ἤκουσας, ἀλλὰ τὸ κάθησον, τῦ κάθησο διαφέρειν φημί. ΣΟ. καὶ τῷ ποτ' αὖ εἶναι διαφέρει; ΛΥ. τῷ, τὸ μὲν πρὸς τὸν ἑστῶτα λέγεσθαι, τὸ κάθησον· τὸ δὲ πρὸς τὸν καθεζόμενον.

Ησο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δίομεν ἕδρην.

B αὐτὴ τῦ, μήτε καθεζόμενος. πάλιν οὖν εἰρήσθω ὅτι τὸ τοῦτα πρὸ ἀλλάττειν, ἁμαρτάνειν ἐστί· τὸ δὲ καθίζω, τῦ καθέζομαι ἆρά σοι δοκεῖ μικρῷ τινι διαφέρειν; εἴπερ τὸ μὲν ἕτερον ἀναγκάζειν, τὸ καθίζειν λέγειν· τὸ δὲ, μόνους ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ καθέζεσθαι. ΣΟ. ἢ τοῦτα ἱκανῶς διεληλύθας, Ἐ δὴ λέγε, ὅταν γὰρ σε δεῖ προδιδάσκειν. ΛΥ. ἑτέρως γὰ λέγοντος; ὃ κατ[illegible]. οὐκ οἶσθα οἵ' ἐστὶ ξυγγραφεὺς ἀνήρ; ΣΟ. πάνυ οἶδα νὴ γά σου ἀκούσας τοῦτα λέγοντος. ΛΥ. ἐπεὶ ἢ τὸ καταδουλοῦν, σὺ μὲν ἴσως τοῦτον τὸν καταδουλοῦσθαι νενόμικας, ἐγὼ δὲ, οἶδα διαφορὰν οὐκ ὀλίγην ἔχον. ΣΟ. τίνα τοῦτον; ΛΥ. ὅτι τὸ μὲν ἑτέρῳ, τὸ καταδουλοῦν δ' ἑαυτῷ γίγνεται. ΣΟ. καλῶς λέγεις. ΛΥ. καὶ ἄλλα δέ σοι πολλὰ ἐπαρχεῖ μανθάνειν εἴπερ μοι αὐτὸς εἰδέναι οὐκ εἰδὼς δόξεις. ΣΟ. οὐκοῦν δόξαμι. ΛΥ. ἀκοῦν τὰ λοιπὰ εἰσαῦθις ἀναβαλώμεθα, νῦν δ' διαλύσωμεν τὸν διάλογον.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ, ἢ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ.

PHILOPATRIS, SEV QVI DOCETVR.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Lucianíne ſit Dialogus hic, an alterius cuiuſpiam, dubitari poteſt. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicacitate: pariter enim & gentilium deos, & Chriſtianorum religionem, vt ſæpe aliàs, inceſſere videtur. Phraſis autem & tota adeò compoſitio, cæteris illius ſcriptis haudquaquam ſimilis eſt. Nam quorſum pertinet excurſus iſte, reliquo propè toto corpore longior? aut quid adeò grande & affectuoſum ſequitur, quod tragico iſti exordio reſpondeat? Sed de his doctiores iudicent. Cæterùm cuiuſcunque ſcriptum hoc fuit, videtur is Traiano Cæſari

Cæsari ob victoriã in Oriente partam potissimùm gratulari voluisse contra eos qui per id tẽpus siue ipsi vrbi, siue alteri alicui loco (nam patriam solùm vocat) pericula & clades præsagiebãt: quos ipse à principio sophistas appellat: ad finem tamen ita describit, vt propemodum Christianos intelligere videatur. Eò enim pertinet quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. potestatem illis tum temporibus rediere, vt apud Dionem & Eutropium & cæteros qui eius ætatis historiam scripserunt, videre est. Et hinc alterius tituli caussa est, quo Philopatris dialogus hic inscribitur. Quod autem ad didascomenum pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ ac prosperitati tantopere studet, tum ab eo quicum sermonem habet, de deo vero & religione recta informari, tum ab iis qui patriæ malè ominabãtur, eiusdem institutionis caussa in communem cœtum ac societatem introductus fuisse: vnde & catechumenus in ipso dialogo infrà vocatur, quo nomine Christiani vocare soliti aliquando fuêre eos quos pietate & religione sua informare nuper cœpissent. Porrò scribit in quadam epistola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangelium Ioannis insectatum alibi fuisse: quod si est, non immeritò de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hîc de luce, de verbo, & cæteris quibusdam meminit, vt ex principio Euangelij illius sumpta videri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram ætatem non peruenit. Quod autem ad versionem attinet, quanquam fortassis referret huiusmodi scripta, quæ vel contemptum religionis aliquem parere possent, vel alioqui impietatem præ se ferunt, omnino non verti: tamen quia argumento operis seruiendum fuit, rursus hîc lectorem oratum volo, vt si quid minùs perspicuè, aut aliter quàm debuit, conuersum deprehendet, veniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita deprauatum fuit, vt nescias vtrùm de industria obscurata quædam fuerint, an librariorum vitio aliæ corruptæ, aliáque omissæ.

ΤΡΙΕΦΩΝ, ΚΡΙΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΛΑΟΣ.

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

Τί τοῦτο, ὦ Κριτία; ὅλον σεαυτὸν ἠλλοίωσας, καὶ τὰς ὀφρῦς κάτω συνέβυκας, μύχιον δὲ βυσσοδομεύεις, αὖω καὶ κάτω τὲ πολὺν, κερδαλεόφρονι ἐοικὼς, χὠ τὸν ποιητέω, ὦλεσε τέ σευ εἶλε πρόφασις. μή που τετυφλῶσθαι τεθέασαι; ἢ Ἑκάτην ἐξ Ἅιδου ἐληλυθέναι; ἢ καί τινι θεῶν ἐκ προνοίας συνωθοῦσαι; οὐδέπω γάρ σε τοιαῦτα εἰκὸς πάσχειν, εἰ καὶ αὐτὸν ἠκηκόεις, οἷμαι, τὸν κόσμον κλυσθῆναι, ὥσπερ ὅτε τῷ Δευκαλίωνος. Οἱ λέγω, ὦ καλὲ Κριτία, οὐκ αἴσῃ ἐμοὶ ὀπτοωμένου τὰ πολλὰ, καὶ ἐς βαθὺ γλιτιάσαντος; δυσχερείης καὶ ἡμῖν, ἢ οὐκ ἐκκωφώσαι, ἢ τῇ χερὶ παλαίσῃσιν ὀπιμέλῃς; ΚΡ. ὦ Τριεφῶν, μέγαν τινὰ καὶ ἀποκρυφίμον λόγον ἀκήκοα, καὶ πολλαῖς ὁδοῖς διεξελήλυθον, καὶ ἔτι αὐτὰ πεμπάζω τοῖς ὕθλοις, καὶ τὰς ἀκοὰς ἀποφράττω, μή που ἔτι ἀκούσαιμι τούτων, καὶ ἀποψύχω ἐκμανείς, καὶ μῦθος τοῖς ποιηταῖς γλυκύσομαι, ὡς καὶ Νιόβη ὁ πρίν.

Vid hoc, ô Critia? totum te ipsum immutasti, & supercilia deorsum contraxisti, profundum autem quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu tecum ipse cogitas, sursum atque deorsum inambulans, astutias & vaframenta meditanti similis, quemadmodum poëta ait: pallórque genas tibi cepit. Num alicubi Cerberum aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorum alicui ex prouidentia quadam occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiamsi ipsum audiuisses mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico heus optime Critia, annon audis me tantopere inclamante, & breui adeò appropinquante? vtrùm indignatione aliqua aduersum nos percitus es, an obsurduisti, an verò etiã expectas dum te elata manu impellam? CRI. O Triephon, magnum quendam & admirabilem auditui sermonem, multísque viis tractatum. Ac nugas istas adhuc memoria repeto, auréfque obturo, necvbi etiam amplius audiam talia, & insania nimia dirigeam, fiámque poëtis fabula, perinde vt Niobe olim.

Quin per præcipitium in caput deuolue-
rer alicubi, veluti vertigine quadam a-
ctus, niſi, ô amice, inclamaſſes mihi, ad-
eóque & Cleombroti ſaltus, Ambracio-
tæ illius, de me fabula ferretur. TRI.
Papæ, quàm mirabiles iſtæ apparitiones
ſiue auſcultationes fuêre, ſcilicet quæ
Critiam adeò perculêre? Quot enim at-
toniti poëtæ, & præſtigiatores philoſo-
phi, percellere mentem tuam non po-
tuêre, ſed nugæ tibi fuêre omnia? CRI.
Deſine pauliſper, ô Triephon, neque
moleſtus ampliùs ſis. Neque enim con-
temnendus aut negligendus mihi eris.
TRI. Scio equidem, quòd neque par-
uam, neque contemptu facilem rem a-
pud te voluis, ſed admodum etiam arca-
nam. Nam & color, & quòd taurinum
quiddam tueris, quódque pedibus conſi-
ſtere nequis, ſed ſurſum atque deorſum
inambulas, conſpicuum te facit. Verum-
enim reſpira aliquantulum à malis, &
nugas iſtas euome, ne quid fòrs patiare
mali. CRI. Tu quidem, ô Triephon,
quantum iugeri ſpatium extenditur, tan-
tum à me hinc curriculò abi, ne te ſpi-
ritus in ſublime attollat, & ſupra ter-
ram elatus pleriſque appareas, atque a-
licubi etiam decidens Triephonteum
pelagus de te nominari facias, quemad-
modum Icarus de ſe Icarium olim. Nam
quæ audiui hodie à ter execrabilibus iſtis
ſophiſtis, maximopere mihi ſtomachum
commouerunt. TRI. At ego quidem
retro curſu abibo, quantum etiam voles.
Tu verò reſpira à malis iſtis. CRI. Phy,
phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu,
heu, heu, conſultationes malas. Væ,
væ, væ, væ, ſpei inani. TRI. Papæ,
qualis euaporatio, quantus tumor in in-
teſtinis latuit? Quantus autem tumultus,
quantáque agitatio ventrem concuſſit
tibi? Auritum ſanè quàm teipſum oſten-
dis fuiſſe, qui tam multa audieris, adeò
vt etiam iuxta monſtroſum illud, per
vngues exaudiſſe videaris. CRI. Atqui
mirabile non eſt, ô Triephon, per vngues
audiſſe, quando & tibiam ventrem ſpe-
ctaſti eſſe, & caput parere: & virilem na-
turam in muliebrem effectu trãſire, dein-
de & ex mulieribus aues transformari:
& in ſumma, prodigioſa vita ipſa eſt, ſi
poëtis credere voles. Sed quia te pri-
mum offendi hocce loco, abeamus, ſi
vis, eò vbi platani Solem abarcent,

De hoc apud Ciceronem in Tuſc. quaſtio. ment. ofit. vt apud Ouidium in Ibin.

A ἀλλά τι χρήμασιν ὠθούμενον οὐ δήπου κεφαλῆς σκοπολίνησας, εἰ μὴ ἐπεκέκραξάς μοι ὦ τᾶν, καὶ ὁ τῦ Κλεομβρότου πήδημα τ' Ἀμβρακιώτου ἐμυθεύθη ἐπ' ἐμοί. ΤΡ. Ἡρακλῆς, τῶν θαυμασίων ἐκείνων φασμάτων, ἢ ἀκουσμάτων, ἄρα Κριτίαν ἐξέπληξαν. πόσοι γὰρ ἐμβρόντητοι ποιηταὶ, καὶ τερατολογίαι Φιλοσόφων, οὐκ ἐξέπληξάν σε τὴν διάνοιαν, μηδὲ λῆρος πολύτα γέγονεν ὅτι σοί; ΚΡ. πέπαυσο ἐς μικρὸν, καὶ μηκέτι πρένοχλήσῃς, ὦ Τριεφῶν· οὐ γὰρ προπηλὸς ἢ ἀμελητὸς γνώσῃ πρὸς ἐμοῦ. ΤΡ. οἶσθ' ὅτι ὐ μικρὸν οὐδὲ ὐκαταφρόνητον πρᾶγμα αἰσκυλῇς, ἀλλὰ καὶ λίαν τ' ἀπορρήτων. ὁ γὰρ χρὼς, καὶ ὁ ταυρηδὸν ὑπολέπειν, καὶ ὃ ἄστατον τῆς βάσεως, ὃ αὖτε τὲ καὶ κάτω πρὸς πολῷ, ἀρίγνωτόν σε καθίστησιν. ἀλλ' ἀμπνυσον τῦ δεινῦ, ἐξέμεσον τοὺς ὕθλους, μή τι κακὸν παθῇς. ΚΡ. σὺ μὲν, ὦ Τριεφῶν, ὅσον πέλε θέειν αἰάσθραμε ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μή σ' πνεῦμα ὀξαίῃ σε, καὶ πεδάρσιος τοῖς πολλοῖς αἰαφανὴς καί που καταπεσὼν, Τριεφώντειον πέλαγος κατονομάσῃς, ὡς καὶ Ἰκάριος ὁ πρίν. ἃ γὰρ ἀκήκοα τήμερον πρὸς τῶν τεισκαταράτων ἐκείνων σοφιστῶν, μεγάλως ἐξώλκωσέ μου τὴν νηδύν. ΤΡ. ἐγὼ μὲν αἰαδραμοῦμαι ὁπόσον καὶ θέλῃ, σὺ δ' ἄμπνυσον τῦ δεινοῦ. ΚΡ. φῦ, φῦ, φῦ, φῦ, τῶν ὕθλων ἐκείνων. ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, τῶν δεινῶν θαλυμάτων. αἰ, αἰ, αἰ, αἰ, τῶν κενῶν ἐλπίδων. ΤΡ. βαβαὶ τῦ αἰαφυσήματος, ὡς ταὶς νεφέλας διέρρηξε. ζεφύρου γὰρ ὑπιπνέοντος λάβρου, καὶ τοῖς κύμασιν ἐπωθίζοντος, Βορέᾳ αὖτε αὖ τινὶ Προποντίδα κεκίνηκας, ὡς δι' ἁλῶν αἱ ὁλκάδες τὸν Εὔξεινον πόντον οἰχήσονται, τῶν κυμάτων ὑπικυλινδομένων ἐκ τῦ Φυσήματος. ὅσον οἴδημα τοῖς ἐγκάτοις ἐνέκειτο. πόσος κορκορυγμὸς, καὶ κλόνος τινὶ γαστέρα σε σεισεπέρασε· πολύωρον σεαυτὸν διαπέφηνας, τοσαῦτα ἀκηκοώς. ὡς καὶ κἀγὼ τερατῴδες, καὶ δι' ἃ τῶν ὀνύχων ἠκηκόᾳς. ΚΡ. ἦ πολλά δοξόν τι, ὦ Τριεφῶν, ἀκηκοέναι καὶ δι' ὀνύχων; καὶ γὰρ κἀμὲ τεθέασαι, καὶ κεφαλὴν κύησθαι, καὶ ἀνδρείαν φύσιν, ἐς γυναικείαν ἐνεργαθῆσθαι, καὶ ἐκ γυναικὸς ὄρνεα μεταδημόμενα· καὶ ὅλως τερατώδης ὁ βίος, εἰ θέλῃ πιστεύειν τοῖς ποιηταῖς.

ἀλλ' ἐπίσω πρῶτον κιχάνω τῶν δι' οὐ χώρων, ἀπίωμεν ἔνθα αἱ πλάτανοι τὸν ἥλιον εἴργουσιν,

ἀηδόνες δὲ καὶ χελιδόνες ὕπνον κελαδοῦσιν, ἵν' ἡ μελῳδία τῶν ὀρνέων τὰς ἀκοὰς ἐναβρύουσα, τό,τε ὕδωρ ἠρέμα κελαρύζον, τὰς ψυχὰς καταθέλξῃ. TPIEΦ. ἴωμεν, ὦ Κριτία· ἀλλά δέδοικά μή που ἐπῳδὴ ὃ ἠκουσμένον ἐστί, καί με ὑπέρρον, ἢ ῥήξειεν, ἢ ἄλλό τι τῶν ἀψύχων ἀφανίζεται ἡ θαυμασία σου αὕτη κατάπληξις. KPI. νὴ τὸν Δία, τὸν αἰθέριον, ἃ τῦτο γλυκύτατα ὅτι σοί. TPI. ἔτι με ἐξεφόβησας, τὸν Δία ἐπομοσάμενος. τί γὰρ ἂν δυνήσοιτο ἀμῦναί σε, εἰ παραβαίης τὸν ὅρκον; οἶδα γὰρ καὶ σὲ μὴ ἀγνοοῦντα περὶ τῦ Διός σου. KP. τί λέγεις; οὐ δυνήσεται ὁ Ζεὺς ἐς Τάρταρον ἀποπέμψαι; ἢ ἀγνοεῖς ὡς ἅπαντας τοὺς θεοὺς πάντας ἀπέῤῥιψεν ἀπὸ τῦ θειοτέρου βήλου, καὶ τὸν Σαλμωνέα αὐτοβοεὶ κατέπληξε, παρὰ μικρὸν κατεκεραύνωσε, καὶ τοὺς ἀπελεγεστάτους ἔτι καὶ νῦν· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν, Τιτάνων κράτωρ καὶ Γιγαντολέτης ἀνυμνῆται, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ; TPIEΦ. σὺ μὲν, ὦ Κριτία, πάντα πρέπει τὰ τῦ Διός, ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε. οὐχὶ κύκνος ἐκεῖνος ἐγένετο, καὶ σάτυρος δι' ἀσέλγειαν, ἀλλὰ ταῦρος· εἰ μὴ ὁ πορνίδιον σκῆπτος ταχέως ἐπωμόσατο, καὶ διέφυγε δηλαδὴ τῦ πελάγους, τάχ' ἂν καὶ νῦν ἀγρεύει, σὺ τυχὸν γεωπόνῳ, ὁ βροντοποιὸς, καὶ κεραυνοβόλος σου Ζεύς; καὶ αὐτὸ τῦτο κεραυνοβολῶν, τῇ βουπλήγι κατεκεντάνυτο; ὃ δὲ καὶ Αἰθίοψι συνδυωχεῖσθαι, ἀνδράσι μελανθέγξι, καὶ τὸν ὄψιν ἐξοφωλιόις, καὶ ἐς δυσδεκάτην ἡλίοις μὴ ἀφίσασθαι, ἀλλ' ἐνοβριεμένος καθεδεῖσθαι παρ' αὐτοῖς, πώγωνα τηλικοῦτον ἔχων, ὁπόθι αἰδοῦς ἄξια; τὰ δὲ τῦ ἀετῦ, καὶ τῆς Ἱδης, καὶ ὃ κυοφορῶν καθ' ὅλου τῦ σώματος, αἰδοῦμαι καὶ λέγειν. KPIT. μῶν τὸν Ἀπόλλωνα γ' ἐπομοσόμεθα, ὃς παρῴτης ἄριστος, καὶ ἰητρὸς, ὦ γαθέ; TPI. τὸν ψευδόμαντιν λέγεις; τὸν, Κροῖσον παρῴχηκότα, καὶ μετ' αὐτὸν, Σαλαμινίους, καὶ ἑτέρους μυρίους, ἀμφίλοξα πᾶσι μαντευόμενος; KP. τὸν Ποσειδῶνα δὲ τί; ὃς τρίαιναν ἐν ταῖν χερσῖν ἔχων, καὶ δεινότερόν τι, καὶ καταπληκτικὸν βοᾷ ἐν τῷ πολέμῳ, ὅσον ἐννεάχιλοι ἄνδρες,

A luſciniæ autem & hirundines canora perſtrepunt, quò videlicet auium concentus aures exhilarans, & aqua leniter ſuſurrans, animos demulceat. TRI. Eamus ſanè, Critia. Verùm illud metuo, ne fòrs incantatio quædam ſit id quod audiſti, & me piſtillum, aut portarum obicem aliquem, aut ſimile quiddam rerum inanimatarum efficiat præclara iſta tua conſternatio. CR. Ita me amet cœleſtis Iupiter, vt nihil tale in te fiet. TR. Ampliùs etiam terrefeciſti me, cùm Iouem deieraſti. Quid enim ille poterit vlciſci te, etiam ſi fidem iuriſiurandi transgrediaris? Arbitror enim neque te B de Ioue iſto tuo ignorare. CRI. Quid ais? an non poterit Iupiter in tartarum præcipitare me? An ignoras quòd deos omnes deiecit à diuino illo ætheris pauimento? & Salmoneum, qui contra tonare auſus fuerat, paulò antè fulmine præcipitauit, & vt petulantiſſimus quiſque eſt, etiam nunc? A poëtis autem & Titanum victor, & Gigantum interfector, carminibus celebratur, quemadmodum & apud Homerum. TRI. Tu quidem Critia, omnia ea percurriſti quę Ioui tribuuntur: ſed ſi tibi ingratum non C eſt, auſculta annon Cygnus ille fuit, & Satyrus, ob petulantiam, imò & Taurus? Ac niſi ſcortillum illud celeriter in humeros ſuſtuliſſet, & per pelagus effugiſſet, fortaſſis aratet etiam nunc, vbi in agricolam aliquem fortè incidiſſet iſte tuus tonitrua faciens, & fulmina iactans Iupiter: & pro eo quòd nunc fulmina iaculari dicitur, ſtimulo impelleretur. Illud autem quòd cum Æthiopibus conuiuatur, hominibus nigricantibus, & vultum obſcuratis, & in duodecimum vſque ſolem ab illis non diſcedit, ſed apud ipſos vino madefactus deſidet, idque cùm barbam tantam habeat, annon quę- D ſo pudore dignum fuerit? Quod autem ad aquilam attinet, & ad Idam, & quòd impręgnari per totum adeò corpus ſolet, etiam dicere erubeſco. CRI. Quid igitur? num Apollinem deierabimus, vt qui vates optimus ſit, & præterea medicus quoque? TRI. Vanum atque mendacem iſtum vaticinatorem dicis, qui Crœſum paulo antè perdidit, & poſt ipſum etiam Salaminios, aliòſque innumeros, obliqua atque ambigua omnibus illis reſpondendo? CR. Neptunum autem quid? qui & tridentem manu tenet, & in bellis immenſum atque terribile quiddam clamat, quantum alij viri mille,

Confutatio deorum gentilium.

Θειοτέρου βήλου.

Alludit ad fabulam Vulcani, quem Iupiter à cœlo præcipitauit. vide Il. 1.

Ioue.

Herod. lib. 1.

Neptunus.

aut etiam decies mille: præterea & Sisichthon, hoc est, terræ tremefactor, ô Triephon, appellatur? TRI. Adulterum istum dicis, qui Salmonei filiam Tyro paulò antè vitiauit, & adhuc etiam mœchatur, liberatórque & patronus huiuscemodi vitiorum est? Nam Martem cùm vinculis premeretur, & nodis quibusdam insolubilibus arctaretur, cæteris diis omnibus præ pudore silẽtibus, equestris iste Neptunus exoluit, in lacrymas profusus scilicet, perinde vt pueruli magistros formidantes, aut quemadmodum aniculæ puellas decipientes. Instabat autem precibus Vulcano, vt solueret Martem. Ac claudicans iste deus, misertus videlicet dei senioris & vetusti, liberauit Martem: quare & mœchus est, vt qui mœchos conseruet. CRIT. Quid igitur? Mercurium? TRIE. Apage mihi veteratorem istum, improbum Iouis libidinosissimi seruum, ipsum quoque libidine insanientem in adulteria. CRIT. Proinde neque Martem, aut Venerem, recepturum esse te scio, vt qui iam antea abs te calũniis impetiti fuerint. Quapropter missos & hos faciamus. Mineruę autẽ adhuc mentionem faciam, virginis videlicet armatæ, & terribilis deæ, quæ & Gorgonis caput pectori applicatum habet, deam Gigantum interfectricem. Non enim, opinor, habes quod de ipsa dicas. TRI. At dicam tibi etiam de ista, si mihi respondere voles. CRI. Dic quicquid volueris. TRI. Dic mihi igitur Critia, quæ Gorgonis huius vtilitas est? & cur pectori gestamen hoc dea applicatum habet? CRI. Vti terribile quoddam spectaculum, & quod mala auertere possit. Sed & hostes perterrefacit, & victoriam vtroque inclinantem, quocunque ipsa vult, aduertit. TRI. Num ob hoc ipsa quoque Glaucopis inuicta atque insuperabilis est? CR. Atque admodum. TRI. Cur igitur non illis potiùs qui seruare possunt, quàm qui seruantur, femora adolemus taurorum atque caprarum, vt nos quoque insuperabiles atque inuictos reddant, perinde atque Mineruam? CRI. Atqui ipsi potestas non est à longè auxiliari, perinde vt diis: sed solũ si quis ipsam gestat. TRI. Et quidnã hoc ipsũ est? Volo enim ex te scire, vti qui inueneris talia, & quã maximè perfectè assecutus sis. Ignoro enim omnia quę de ipsa feruntur, pręterquã nomen.

Mercurij.

Martis & Veneris.

Minerua.

Α ἢ δεκάχιλοι, ἀλλὰ καὶ σφόδρα, ὦ Τελεφῶν, ἐπονομάζεται; ΤΡΙΕΦ. τὸν μοιχὸν λέγεις; ὃς τῇ τῦ Σαλμωνέως παῖδα τῇ Τυρῷ, πρόσφατον διέφθαρε, καὶ ἔτι βιπμοιχεύει, καὶ ῥύσης καὶ δημαγωγὸς τῶν τοιούτων ὄντι; τὸν γὰρ Ἄρεα ὑπὸ τῦ δεσμῦ πιεζόμενον, καὶ δεσμοῖς ἀλύτοις μετὰ τῆς Ἀφροδίτης ξενούμενον, πάντων τε τῶν θεῶν ἅμα τῇ μοιχίδι ὑπ' αἰσχύνης σιωπώντων, ὁ ἵππειος Ποσειδῶν ἔλυσε δακρυρροῶν, ὡσπερ τὰ βρέφυλλια, τοὺς διδασκάλους δεδιότα, ἢ ὥσπερ αἱ γρᾶες, κόρας ἀξαπατῶσαι. ἐπέκειτο δὲ τῷ Ἡφαίστῳ λῦσαι τὸν Ἄρεα· Β ὃ δὲ ἀμφίχωλον τοῦτο δαιμόνιον, οἰκτείρων τὸν πρεσβύτην θεὸν, τὸν Ἄρη ἀπέλυσεν· ὥστε καὶ μοιχός ἐστιν, ὡς μοιχοὺς ἁλισκόμενος. ΚΡΙΤ. Ἑρμείαν δὲ τί; ΤΡΙΕΦ. μή μοι τὸν κακόδουλον, τῦ ἀσελγεστάτου Διὸς, καὶ τὸν ἀσελγαινοῦντα ὑπὸ τοῖς μοιχοῖς. ΚΡΙΤ. Ἄρεα δὲ καὶ Ἀφροδίτην οἶδα μὴ προσδέχεσθαί σε, ἅτε ὃ πρόσφατα ληθῶσαι πρόσφατα σοῦ. ὥστε ἐάσωμεν τούτους. τῆς Ἀθηνᾶς ἔτι βπιμνησθήσομαι, τῆς παρθένου, τῆς ὁπλίτου, καὶ κατα- C πληκτικῆς θεᾶς, ἣ καὶ τῷ τῆς Γοργόνος κεφαλῷ ἐπὶ τῷ στήθει προσάπτεται, τῷ Γιγαντολέτειρα θεόν. οὐ γὰρ ἔχεις τί λέγειν περὶ αὐτῆς. ΤΡΙΕΦ. ἐρῶ σοι καὶ περὶ ταύτης, ἐὰν μοι ἀποκρίνῃ. ΚΡΙΤ. λέγε ὅ, τι γε βούλῃ. ΤΡ. Εἰπέ μοι, ὦ Κριτία, τί ὄ χρήσιμον τῆς Γοργόνος, καὶ τί τῷ στήθει τοῦτο ἡ θεὰ βπιφέρεται; ΚΡΙ. ὡς φοβερόν τι θέαμα, καὶ ἀποτροπαϊκὸν τῶν δεινῶν. ἀλλὰ δὲ καταπλήσσει τοὺς πολεμίους, καὶ ἑτεροκλινὲα τὴν νίκην ποιῇ ὅπου γε βούλεται. ΤΡ. μῶν καὶ D ἅμα ὅτε ἡ Γλαυκῶπις ἀκαταμάχητος; ΚΡ. καὶ μάλα. ΤΡ. καὶ ἅμα τί ὄ τοῖς σώζειν δυναμένοις, ἀλλὰ τοῖς σωζομένοις, μηλέα καίομεν ταύρων, ἠδὲ αἰγῶν, ὡς ἡμᾶς ἀκαταμαχήτους ἐργάσωνται, ὡσπερ τὴν Ἀθηνᾶν; ΚΡ. ἀλλ' οὐ οἱ δυνάμεις γε πόρρωθεν βπιβοηθεῖν, ὡσπερ τοῖς θεοῖς, ἀλλ' εἴ τις αὐτὴν βπιφέρεται. ΤΡΙ. καὶ τί τόδ' ἐστίν; ἐθέλω γὰρ περὶ σοῦ εἰδέναι, ὡς ἐξευρημένου τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐς μάλιστα κατορθωκότος. ἀγνοῶ γὰρ πάντα τὰ κατ' αὐτὴν, πλὴν γε τῦ ὀνόματος.

ΚΡΙ. αὕτη χόρη ἐγένετο ὡραιοτάτη, καὶ ἐπέ- A CRI. Ipsa quidem puella fuit elegans & amabilis. Perseus autem cùm huic dolo caput amputasset, vt pote vir generosus, & qui in arte magica laudatus, carminibus illam quibusdam incantasset, in præsidium & quasi quoddam propugnaculum dij sibi ipsam retinuerunt. TRI. Hoc igitur præclarum tandem me latuit, quòd dij hominum quoque indigẽt. Quæ autem viuentis vtilitas fuit? meretricabatur nimirum per cauponas, aut latenter vitiabatur, deinde se ipsam virginem appellabat. CRI. Non, per Ignotum Athenis: sed virgo permansit vsque ad decollationem. TRI. Ergo si quis virgini caput amputauerit, terriculamentum hoc ipsum erit multitudini? Noui enim innumeras membratim & per partes dissectas insula in circumflua, Cretam illam nomine dicunt. Quòd si igitur cognouissem hoc, ô optime Critia, quàm multas tibi Gorgonas ex Creta huc attulissem, téque ducem inuictum & insuperabilem reddidissem. Poëtę autem & oratores multò me Perseo anteposuissent, vt qui plures Gorgonas inuenissem. Verùm quoniam in Cretæ mentionem incidi, adhuc memini qui mihi sepulchrum Iouis tui istius demonstrabant, & occultas valles, quæ matrem eius enutrierant, quanquam adhuc viridia ipsa ea arbusta essent. CRIT. At nesciebas incantationem & sacrificia quibus vtendum fuisset. TRI. Si hæc, ô Critia, per incantationes facta sunt, fortassis etiam ab inferis excitasset illam, & in lucem dulcissimam reduxisset. Sed nugæ ista, ac ludicra & fabulæ sunt, à poëtis præstigiosè conficta. Quapropter & hanc omitte. CRI. Iunonem autem, vxorem Iouis, & sororem eandem, annon recipis? TRI. Tace obsecro, propter intemperantissimum concubitum, & istam ex manibus pedibúsque extentam, cursu præteruehe. CRITIAS. Quémnam igitur tibi iurabo? TRI. Deum altè regnantem, magnum, ætherium, atque æternum, Filium Patris, Spiritum ex Patre procedentem, vnum ex tribus, & ex vno tria. Hæc tu Iouem puta, hunc existima deum. CRI. Numerare me doces, & iusiurandum arithmetica tibi est. Nam & numeras, perinde vt Nicomachus ille Gerasenus. Neque enim intelligo quid dicas: Vnum tria, tria vnum: num quaternionem dicis Pythagoricum illum, an octernionem, an numerum ex triginta constantem?

Deum scilicet cuius ara etiam in scriptura mentio fit.

δόχμια Græcè, quod obliqua prius significat.

Iunonem.

ΚΡΙ. ἀλλ' οὐκ ἐγίνωσκες τιὼ ἐπῳδὼ, καὶ τὰ ὄργια. ΤΡΙ. εἰ ταῦτα, ὦ Κριτία, ἐξ ἐπῳδῆς ἐγίνετο, τάχ' ἂν καὶ ἐκ νεκρῶν ἐξήνεγκεν αὖ, καὶ ἐς τὸ γλυκύτατον φάος ἀπήγαγε· ἀλλὰ λῆρος, παίγνιά τε, καὶ μῦθοι, ὑπὸ τῶν ποιητῶν τερατολογούμενα. ὥστε ἔασον καὶ ταύτην. ΚΡΙ. Ἦρα δὲ τὴν Διὸς γαμετὴν, καὶ κασίγνητον, οὐ δέδεξαι; ΤΡΙ. σίγα τῆς ἀσελγεστάτης ἕνεκα μίξεως, καὶ τιὼ ἐκ ποδῶν καὶ χερῶν ἐκτεταμένην, ὦ δαίδραμε. ΚΡΙ. ᾧ τίνα ἐπομόσωμαί τε; ΤΡΙ. Ὑψιμέδοντα θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, αἰθέριόν τε, ἰὸν πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον, ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἐξ ἑνὸς τρία ταῦτα νόμιζε. Ζῆνα τὸν δ' ἡγοῦ θεόν. ΚΡΙ. Ἀριθμεῖν με διδάσκεις, καὶ ὅρκος ἡ ἀριθμητική. καὶ γὰρ ἀριθμεῖς ὡς Νικόμαχος ὁ Γερασηνός. οὐκ οἶδα γὰρ τί λέγεις, ἓν τρία, τρία ἕν. μὴ τιὼ τετρακτὺν φῂς τὴν Πυθαγόρου, ἢ τιὼ ὀγδοάδα, ἢ τριακάδα;

δόχμια Græcè, quod obliqua prius significat.

Iunonem.

Vt apud Aristophanē Socrates fingitur.

TRI. Tace ea quæ infrà sunt, quæque silentio digna. Non licet hoc pacto metiri pulicum vestigia. Ego enim docebo te quid sit vniuersum, & quis fuerit ante omnia, & quæ item constitutio, quód ve corpus vniuersi. Quando autem me Galilæus ille conuenit, recaluaster, naso aquilo, qui in tertium vsque cœlum per aërem ingressus est, quæque optima atque pulcherrima sunt, inde didicit, per aquam nos renouauit, in beatorum vestigia insistere fecit, & ex impiorum regionibus nos redemit. Ac te faciam, si me audieris, verè hominem. CRI. Dic quæso, doctissime Triephon: timore enim quodam iam correptus sum. TRI. Legistine aliquando Aristophanis Comici poëtæ fabulam, Aues? CRI. Atque admodum. TRI. Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos, & nox, & tenebræ nigræ erant, & tartarus altus,
Nulla autem terra, nec aër, aut polus vllus adhuc, &c.

CRI. Rectè dicis. quid autem postea? TRI. Erat lux incorruptibilis, invisibilis, incomprehensibilis, quæ dissoluit tenebras, & informitatem istam abegit, verbo solo dicto ab ipsa, quemadmodum tardilinguis iste descripsit: Terram firmauit super aquas, cœlum explanauit, stellas formauit fixas, cursum ordinauit, quas tu veneraris vt deos. Terram autem & floribus exornauit, hominem ex nihilo ad essentiam produxit. Estque in cœlo aspiciens iustos pariter & iniustos, & in libris describens cuiusque res & actiones.

Deest fortè quid.

Rependet autem omnibus, quam diem ipse præcepit. CRI. Quæ autem à Parcis agglomerata cunctis sunt, etiámne illa inscribunt? TRI. Qualiánam? CRI. Ea quæ ad fatum pertinent. TRI. Dic mihi ô optime Critia, de Parcis. Ego verò discere gestiens, de te libenter audierim. CRI. An non Homerus poëta celebris ait:

Iliad. ζ. *At fatum effugit nemo (mihi crede) virorum.*

De magno autem Hercule idem ait:

Iliad. σ. *Nec vis Herculea parcam vitauit amaram,*
Quanquam diis charus foret, & Iouis inclyta proles:
Sed fato, atque ira domitus Iunonis iniquæ est.

Quin & totam vitam, omnésque in ea mutationes, fato constitutas atque ordinatas esse idem innuit, cùm ait:

ΤΡ. σίγα τὰ νέρθε, καὶ τὰ σιγῆς ἄξια, ὅσα ἔαδ' ὧδε μετρεῖν τὰ ψυλλῶν ἴχνη. ἐγὼ γάρ σε διδάξω τί ὃ πρῶ, καὶ τίς ὁ σοφὸς πρώτων, καὶ τί ὃ σύστημα τῶν πρώτος. καὶ γὰρ σοφὸν κἀγὼ τοῦτ' ἔπαθον, ἄφαρ σύ. ἰώμην δέ μοι Γαλιλαῖος ἐπέτυχεν, αἰθαλαυστίας, ὀπτίρρινος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀερόβατήσας, καὶ τὰ κάλλιστα ὀκμεμαθηκὼς, δι' ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκαίνισεν, ἐς τὰ τῶν μακάρων ἴχνια προσώδωσε, καὶ ὀκ τῶν ἀσεβῶν χώρων ἡμᾶς ἐλυτρώσατο. καί σε ποιήσω ἰῶ μοῦ ἀκούης, ἐπ' ἀληθείας ἄνθρωπον. ΚΡ. λέγε, ὦ πολυμαθέστατε Τριεφῶν, δέδοικα γὰρ ἔρχομαι. ΤΡ. ἀκήκοάς ποτε τὰ τοῦ Αἰσχύλου τοῦ δράματος ποιοῦ ὄρνιθας ποιημάτια; ΚΡ. ἦ μάλα. ΤΡΙ. ἐλέχθη γάρ που περὶ αὐτοῦ τοιόνδε·

Χάος ἰῶ, καὶ νύξ, ἔρεβός τε μέλαν πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύς.
Γῆ δὲ, οὐδ' ἀὴρ, οὐδ' οὐρανὸς ἰῶ.

ΚΡ. οἶδ' ἃ λέγεις. εἶτα τί ἰῶ; ΤΡ. ἰῶ φῶς ἄφθιτον, ἀόρατον, ἀκατάληπτον, ὃ λύει τὸ σκότος, καὶ τὸν ἀκοσμίαν τοῦτον ἀπήλασε, λόγῳ μόνῳ ῥηθέντι ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ὁ βραδύγλωσσος ἀπεγράψατο· γῆν ἔπηξεν ἐφ' ὕδασιν, οὐρανὸν ἐτάνυσεν, ἀστέρας ἐμόρφωσεν ἀπλανεῖς, δρόμον διετάξατο, οὓς σὺ σέβῃ θεούς, ἰῶ ὦ τοῖς ἄθεσιν ὀκαλλώπισεν, ἀνθρωπον δὲ μὴ ὄντων ἐς τὸ εἶναι προήγαγε. καὶ ἔστιν ὁ θεωρῶν βλέπων δικαίους τε καὶ ἀδίκους, καὶ ὁ βίβλοις τοῖς προσέξεις ἀπογραφόμενος. ἀποδώσει δὲ πᾶσιν ἰῶ ἡμέραν αὐτὸς ὑπετείλατο. ΚΡ. τὰ δὲ τῶν Μοιρῶν ὑπενεχθέντα εἰς ἀπώλειας, εἴχε φράσαι σοί τε καὶ τοῦτα; ΤΡ. τὰ ποῖα; ΚΡ. τὰ τῆς εἱμαρμένης. ΤΡ. λέγε, ὦ καλὲ Κριτία, περὶ τῶν Μοιρῶν, ἐγὼ δὲ μαθητοῦ ἀκούσομαι περὶ σοῦ. ΚΡ. ἦ ὀκ Ὅμηρος ὁ ἀοίδιμος ποιητὴς εἴρηκε,

Μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν.

ὑπὲρ δὲ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους,

Οὐδέ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακληείη φύτο κῆρα,
Ὅς περ φίλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι,
ἀλλὰ μόρος κρατέει καὶ ὀλοὸν χόλος Ἥρης.

Ἀλλά ἑ Μοῖρ' ἐδάμασσε, καὶ ἀργαλέος θάνατος καὶ ὅλον τὸν βίον καθήμερθαι, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτῳ μεταβολάς·

--ἔνθα δ' ἔπειτα
Πείσεται ἄσσα οἱ αἶσα καταχλῶῆς τε Cαρῆαι (μήτηρ.
Γιγνομένῳ νήσατο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε χὴ Cαὶ ὸ ξείνῃ ἐποχαὶ ἀπ' ὀκείνης γίνεαθαι.
Ηδη' ὡς Αἴολον ικόμᾶ', ὅς με τοῆφρων ὐπεδέκτο, (τείδη' ικέαθαι.
Καὶ πέμπ', οὐδέπω αἶσα φίλῳ ἐς πατρῶ ὥστε πάντα ὑπὸ τ Μοιρῶν γίνεαθαι ὁ ποιητὴς μεμβρτύρηκε. τὸν δὲ Δία μὴ θελῆσαι τὸν ὑὸν (μᾶλλον θανάτοιο δυσηχέος ἔξαναλῦσαι, ἀλλὰ Αἱματοέσσας ψιάδας κατέχευεν ἔραξε. Παῖδα φίλον πῆμᾶ, τὸν οἱ Πάτροκλος Φθίσθν ὸ Τρώῃ. (ἔμελλε
ὥστε, ὦ Τειφῶν, ἀλλὰ τοῦτο μηδὲν τοῆσθεῖναι τοῦ τῶν Μοιρῶν ἐθελήσης, εἰ καὶ τάχα πεδάρσιος ἐλαφρότης μετὰ τοῦ διδασκάλου, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα ἐμυήθης. ΤΡ. Ἐ πῶς ὁ αὐτὸς ποιητὴς, ὦ καλὲ Κριτία, διττὼ ὑπολέγᾶ τὼ εἱμαρμένω, καὶ ἀμφίβολον; ὡς τὸ δὲ μέλλόν τι τοιάξαντι, τοιῶδε τέλᾶ συνκῦρσαι· τοῖον δὲ ποιήσαντι, ἑτέρῳ τέλᾶ ὑπαντῆσαι; ὡς ἐπ' Αχιλλέως,
Διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε, (φιμάχομαι,
Εἰ μέν κ' αὖθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι, Ωλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται· Εἰ δέκεν οἴκαδ' ἵκωμαι, (ἔσται.
Ωλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ὅτι δηθὰ δέ μοι αἰὼν Εσεται.
Ἀλλὰ Ἐ ὅτι Εὐχήνορος,
Ος ῥ' ὐ εἰδὼς κῆρ' ὀλοὴν, ὅτι μιν ὸ ἔβαινε.
Πολλάκι γὰ αὐτὸν ἔφη γέρων ἀγαθὸς Πολυΐδος, (μεγάθυμον,
Νόσῳ ὑπ' ἀργαλέῃ φθίσθαι οἷς ὲν Η μετ' Αχαιῶν νηυσὶν ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.

ἀλλὰ πρὸ Ομήρου ταῦτα τέχναπαι, ἢ ἀμφίβολος αὕτη, καὶ ἀμφίχρημνος ἀπάτη; εἰ γὰ βέλᾶ καὶ τ Διὸς ὑπισχνοῦνται τὸν λόγον· ἀλλὰ τῶ Αἰγίσθω εἴρηκεν ὡς ἀποχωμένῳ μὲν τ μοιχείας, καὶ τ Αγαμέμνονος ὑπιβουλῆς, ζῆν καθειμαρμένα πολὺν χρόνον, ὑπιβαλλομένῳ δὲ ταῦτα τοῆφθῆν, ὑ καθυστερῆν θανάτου; τοῦτο καὶγὼ πολλάκις τοῆυμαντευσάμην·

A ——vbi ille deinde
Illa ferat, quæcunque Deus Parcæque maligne
Neuerunt genito, cùm matris prodiit aluo. Od. v. ἐν Il. vi.

Etiam in peregrino solo retentiones ab eadem illa fieri, vt cùm Vlysses ait:

Atque vti susceptum placido rex Aeolus ore, Od. κ.
Miserit in patriam, sed nondum fata sinebant.

Quare omnia à Parcis fieri poëta testatus est: Iouem autem neque filium voluisse ab infanda defendere morte, sed potiùs

B *Sanguineas cœlo guttas diffudit ab alto* Iliad. ν.
Ob natum, quem Patroclus prope mœnia Troiæ
Occisurus erat ——.

Quamobrem, Triephon, ob hæc nihi ampliùs addere de Parcis volueris, etiam si fortassis in sublime sublatus fuisses vnà cum præceptore, & arcanis illis initiatus.

TRI. Et quomodo ipse ille poëta, ô optime Critia, duplex allegat fatum, & ambiguum, vt qui hoc quidem fecerit, talem exitum sortiatur: aliud autem faciens, in alium euentum incidat? vt de Achille, cùm dicit:

C *Nam me mater ait, niueis Thetis inclyta plantis,* Iliad. ι.
Sortitum geminas obeunda ad funera leges:
Nam si hîc persistam, pugnémque ad mœnia Troiæ,
Eripitur reditus mihi, at inclyta famæ sequetur.
Sin autem patriam repetam, charósque penates,
Fama perit, verùm in longum mihi ducitur ætas.

Sed & de Euchenore ait:

Qui non ignarus fati, conscenderat æquor. Iliad. ν.
Nanque huic sæpe senex Polyidus dixerat antè,
Aut morbo in patria periturum, atque inter amicos,
Aut manibus Teucrorum, atque inter Dorica castra.

D Annō apud Homerum hęc scripta sunt? aut non ambigua hæc, atque adeò anceps deceptio? Quòd si placet, etiam Iouis orationem tibi addam. Annon Ægistho dixit quòd si ab adulterio & insidiis Agamemnonis sese contineret, fato illi constitutum esse vt in longum tempus viueret: si verò in animum induceret facere ista, mortem effugere non posse? Atque ad eum modum ego quoque vaticinatus sæpè sum:

Si occideris proximum, morti condemnaberis iudicio: si verò hoc non feceris, viues rectè:

Nec te fas adeò festinam incurrere mortem.

Annon vides quàm minimè correcta aut emendata sunt quæ à poëtis dicuntur? quámque item ambigua & obliqua, neque vnquam certa aliqua sede stabilita? Quare omnia isthæc missa fac, vt & te in cœlestibus bonorum libris inscribant. CRIT. Benè omnia reuoluis ac repetis, Triephon, sed mihi illud respondè: Vtrùm & Scytharum res in cœlo describuntur? TRI. Omnes, si quidem & inter gentes Chrestus fuerit. CRIT. Multos sanè scribas in cœlo narras, quã do cuncta describuntur. TRI. Bona verba, Critia, neque quicquam cõtemptum aut vile de Deo dextero loquaris, sed Catechumenus existens, persuaderi à me tibi sine, si modò viuere cupis in æuum. Nam si cœlum explanauit vt pellem, terram autem firmauit super aquas, stellas formauit, hominémq; ex nihilo, vt esset, in lucem produxit: quid mirum adeò, si res quoque omnium ibi describantur? Nam & tu si domunculam aliquam ædificasses, ancillas autem & seruos in ea multos congregasses, nunquam te lateret quicquam eorum quæ ab illis gererentur, quamuis abiectum & vile: quantò igitur magis probabile est, eum qui omnia creauit, Deum, cuncta expeditè ac facilè percurrere, & vniuscuiusque consilia & actiones animaduertere? Nam tui dij pro cottabis, ab iis qui rectè sapiunt, habentur. CRI. Rectè omnino dicis, & mihi nunc diuersum accidit atque Niobę olim: ex statua enim in hominem conuersus sum. Quare iam deum istum tibi appono, & iuro quòd mali à me nihil patiêre. TRI. Si modò ex corde me diligis, ne quid alienum aut nouum in me facias:

Néve aliud celes animis, aliúdque loquaris.

Verùm age mirabilem illam auscultationem tuam tandem profer nobis, vt & ego expallescam, & prorsus immuter, & non quemadmodum Niobe, obmutescam, sed vti Philomela in auiculam conuertar, & mirabilem istam consternationem tuam in prato viridi, tragico quodam modo decantem. CRI. Ita per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. TRI. Dic modò, à spiritu potestatem ac vim dicendi accipiens. Ego verò sedebo:

Ita per cõtemptum Christum vocarunt: vt & apud Suetoniũ alibi quodam loco appellatur.

Id est, pro ludo habetur. Fuit enim ludi genus apud Græcos cottabus, de quo apud Athenæum, Pollucem & Suidã. Vel pro inani strepitu, qualu in hoc ludo fiebat, quo pacto & apud Plautum ponitur. Ne crebri in te cottabi sonent, &c.

ἐὰν κτάνῃς τὸν πλησίον, θανατωθήσῃ παρὰ τῆς δίκης· εἰ δὲ γε μὴ τοῦτο ποιήξῃς, βιώσῃ καλῶς,

Οὐδέ σ' ὧκα θέμις τέλος θανάτοιο κιχεῖν.

οὐχ ὁρᾷς ὡς ἀδιόρθωτα τὰ τῶν ποιητῶν, καὶ ἀμφίλεξα, καὶ μηδέπω ἡδραιωμένα; ὥστε ἔασον ἄπρακτα, ὡς καὶ σὲ ἐν ταῖς ἐπουρανίοις βίβλοις τῶν ἀγαθῶν ἀπογράψωνται. ΚΡΙ. ὦ πρᾶτε αἰακτικλῆς, ὦ Τριεφῶν, ἀλλά μοι τόδε εἰπέ, εἰ καὶ τὰ τῶν Σκυθῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐγγραφήσεται. ΤΡΙ. πρᾶτε, εἰ τύχοι γε Χριστὸς καὶ ἐν ἔθνεσι. ΚΡΙΤ. πολλοὺς γε γραφέας φῄς ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς ἅπαντα ἀπογράφεσθαι. ΤΡΙΕΦΩΝ. ἀγόμει, καὶ μηδὲν εἴπῃς φλαῦρον θεοῦ δεξιοῦ, ἀλλὰ κατηχούμενος, πείθου πρὸ ἐμοῦ, εἴπερ ζῆν χρήζεις εἰς τὸν αἰῶνα, εἰ ἔργον ὡς δι' ῥᾳδίου ἐξήπλωσε, γῆν δὲ ἐφ' ὕδατος ἔπηξεν, ἀστέρας ἐμόρφωσεν, ἄνθρωπον ἐκ μὴ ὄντος προήγαγε, τί θαυμάσιον, καὶ τὰς πράξεις πάντων ἐναπογράφεσθαι; καὶ γὰρ σοὶ οἰκίδιόν τι κατασκευάσαντι, οἰκέτιδας δὲ καὶ οἰκέτας ἐν αὐτῷ συναγαγόντι, οὐδέποτέ σε διέλαθε τούτων πρᾶξις ἀποβλητός· πόσῳ μᾶλλον τὸν πάντα πεποιηκότα θεὸν, οὐχ ἅπαντα ἐν εὐκολίᾳ διαφραμεῖν ἑκάστου πρᾶξιν, καὶ ἔννοιαν; οἱ γάρ σοι θεοί, κότταβος τοῖς δὴ φερνοῦσιν ἐγκρότητος. ΚΡΙΤΙΑΣ. πάνυ δὴ λέγῃς, καί με αἰτιᾷ ὀρθῶς τῆς Νιόβης παθεῖν· ἐκ πήλης γὰρ ἀνθρωπος αἰσθήσεως. ὥστε τοῦτον τὸν θεὸν προσκυνῶ σοι, μή κακόν τι παθεῖν πρὸ ἐμοῦ. ΤΡΙΕΦΩΝ. εἴπερ ἐκ καρδίας μ' ὄντως φιλῇς, μή ἕτερόν τι ποιήσῃς ἐμοὶ,

Καὶ ἕτερον κεύσῃς μῦθον σὺν φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃς.

ἀλλ' ἄγε δὴ θαυμάσιον ἐκεῖνο ἀκουσμάτων ἄφσον, ὅπως κἀγὼ κατηχεισάσω, καὶ ὅλως ἀλλοιωθῶ, καὶ οὐχ ὡς ἡ Νιόβη ἀπαυδήσω, ἀλλ' ὡς ἀηδὼν ὄρνεον ἡμῖν, καὶ πλὴν θαυμασίαν σου ἔκπληξιν κατ' αὐλῶνα λειμῶνα ἐκτραγῳδήσω. ΚΡΙ. νὴ τὸν υἱὸν τὸν ἐκ παιδὸς, οὐ τοῦτο ἡμῖσεται. ΤΡ. λέγε, παρὰ τοῦ πνεύματος δυνάμιν τοῦ λόγου λαβών. ἐγὼ δὲ καθεδοῦμαι,

Δέγμενος ἀμαξιδην ὁπότε λήξειν ἀείδων. A *Aeacidem expectans, dum cantum finiat ille.*

ΚΡΙ. ἀπῆα ὅτι τὴν λεωφόρον, ὠνησόμενός γε τὰ χρᾳωδέστατα, καὶ δὴ ὁρῶ πλῆθος πάμπολυ ἐς ὃ οἷς ψιθυρίζοντας, ὅτι δὲ τῇ ἀκοῇ, ἐφῶντο τοῖς χείλεσιν. ἐγὼ δὲ παντῇ πάνυ ἐς ἀπόνοιαν, καὶ τὴν χεῖρα τοῖς βλεφάροις ὑπεκάμψας, ἐσκοπίαζον ὀξυδερκέστατα, εἴ που γέ τινα τῶν φίλων θεασαίμην. ὁρῶ δὲ Κράτωνα τὸν πολιτικὸν, παιδόθεν φίλον ὄντα, καὶ συμποτικόν. ΤΡ. ἀλαθάνομαι τοῦτον. τὸν ἐξισωτὴν γὰρ εἴρηκας εἶπα τί; ΚΡ. ὃν δὴ πολλοὺς ὠθούμενος ἦκον ἐς τὰ πρόσω, καὶ ὃ ἑωθινὸν, χαῖρε, εἰπών, ἐχώρουν ὡς αὐτόν. αἰθρίπους δέ τις, τὴν ὄμμα Χαρίκενος, σεσηπμένον γεῶδες, ῥέγχων τῇ ῥινὶ, ὑπέπτυε μύξιον, ἐχρέμπτετο ὀπισθουρηθών· ὁ δὲ φθίσελος, καὶ σαπρώτερος θανάτου· εἶτα ἤρξατο ὑπὸ φθίσεως καταχνηθών· οὗτος ὡς προεῖπον, τοῖς τὴν ἐξισωτὴν καταλείπει ἐλάφασμοὺς, καὶ τὰ χρέα τοῖς δανείσασιν ἀποδώσει, τά, τε σοφίσματα πάντα, καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰς εἰσμάλλας δέξει), μὴ ὄζεται τῆς τέχνης, καὶ καταφλυαρεῖ ἐπὶ πικρότερα. οἱ πρὸς αὐτὸν δὲ, ἤδοντο τοῖς λόγοις, καὶ τὴν κομψὸν τὴν ἀκουσμάτων προσέκειντο. ἕτερος δὲ, τοιοῦτος Χλευόχαρμος, περιώνιον ἔχων πολύσαθρον, αὐυπόδητός τε, καὶ ἄσκεπος, μετέωπτε, τοῖς ὀδοῦσιν ὑπικροτῶν, ὡς ἐπεδείκνυτό μοι τὶς κακοείμων, ἐξ ὀρέων τὸν θαλλόμενος, κεκερμένος τὸν κόμην, ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγεγραμμένον ὄνομα ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν, ὡς δοῦναι τῷ χρυσῷ ὑπικλύσαι τὸν λεωφόρον· ἐμοὶ δ' ἐγὼ, καὶ μὴν τὰ Ἀριστάνδρου καὶ Ἀρτεμιδώρου, οὐ καλῶς ἀποβήσονται ταῦτά γε τὰ ἐνύπνια ἐν ὑμῖν, ἀλλὰ σοὶ μὲν, τὰ χρέα πληθυνθήσεται ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεως· ἐκεῖνῳ δὲ ὑπὲρ τὸν ὀβολὸν γε σεμνυθήσεται, ὡς πολλοῦ χρυσίου βυπορικῶς. καὶ ἔμοιγε δοκεῖτε ὑπὲρ λευκάδα πέτρην, καὶ δῆμον ὀνείρων καταδαρθέντες, τοσαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν ἀκαρεῖ τῆς νυκτὸς οὔσης. οἱ δὲ ἀνεκάγχασαν ἅπαντες, ὡς ἀποπνιγῆναι ὑπὸ τοῦ γέλωτος, καὶ τῆς ἀμαθίας μου κατεγνώσθην.

CRIT. Abieram in viam publicam, empturus videlicet ea, quibus maximè opus habebam: atque ibi video multitudinem admodum magnam in aurem mutuò ſuſurrantes: audiendi autem ſtudio etiam labiis inhærebant. Ego verò oculos per cunctos circumferens, & manum ſuperciliis incuruam ſupernè obducens, inſpectabam quàm acutiſſimè ſicubi amicorum aliquem contemplarer. Video autem Cratonem politicum illum, qui mihi à pueto vſque amicus fuit, & in conuiuiis vnà conſuetus. TRI. Intelligo quem dicis, inſpectorem videlicet illum: ſed quid poſtea? CRI. Multis itaque oppoſito cubito dimotis, in anteriorem partem penetraui, & matutinum illud Aue præfatus, accedebam ad ipſum. Cæterùm homuncio quidam nomine Charicenus, vetulus, emarcidus, & naſo ſtridens, tuſſiebat primò intimũ quiddam, excreabátque languidum & inconditum. Erat autem ſputum morte ipſa liuidum magis. Deinde cœpit loqui voce attenuata & exili admodum. Hic, vt antè dixi, inſpectorum relinquit eleipaſmos, & debita fœneratoribus reddet, & penſiones omnes tam priuatas quàm publicas: præterea & eiramangas capiet, non inquirens aut perpendens cuiuſque artem. Atque etiam amariora his nugabatur. Illi autem qui circa ipſum erant, delectabãtur verbis hiſce, & nouitati eorum quę audiebant, aduertebant animũ. Alius autem quidã, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodum putre, ſine calceis & tegmine capitis incedens, interloquebatur, dentibus applaudens: vt demonſtrauit mihi malè veſtitus quidam, qui ex montibus aduenerat, detonſa coma, in theatro perſcriptum nomen literis hieroglyphicis (hoc eſt, ſacris & arcanis notis) quòd iſte auro inundaturus eſſet viam publicam. Ego verò inquam: At iuxta Ariſtandri & Artemidori præcepta non ita bonum euentum habebũt hæc inter vos ſomnia, ſed tibi quidem debita multiplicabuntur ſecundùm proportionem penſionis: iſte autem quãplurimùm obolo etiam carebit, tanquam qui multo auro tam diues fuerit. Ac mihi quidem videmini ſuper Leucadem petram & ſomniorum populum conſopiti, tam multa ſomniare, nocte quaſi in puncto exiſtente. Illi verò cachinnos ſuſtulerunt vniuerſi, ita vt riſu propè ſuffocarentur, méque ignorantiæ condemnarunt.

ἐξισωτὴν; *Græcè, id eſt,* ἐποπτῆλω. *Vide Suidam.*

Fortè legendum καταλείψει λείπανσμοὺς, *quaſi dicat, delebit reſidua, vel ſummas reſtantes.*

At ego ad Cratonem conuersus inquam: Num perperam omnia ἐξερρίνισα, vt comico modo dicam aliquid, & non iuxta Aristandrum Telmisensem, & Artemidorũ Ephesium inuestigaui somnia? Tum ille: Tace, inquit, Critia. Si enim silentium ages, edocebo te sacrorum pulcherrima, & quæ nunc futura sunt. Nõ somnia hęc sunt, sed res ipsa. Euentum autem capient in mensem qui dicitur Mesori. Hæc postquam audissem à Cratone, & lubricam ipsorum mẽtem cognouissem, erubui, & tristitiam præ me ferens abij, multis Cratonem incusando. Vnus autem illorum acerbũ & Titanicum quiddam obtuens, arreptum me veste vellicabat, conuentionem fecisse & credens, & ab inueterato illo numine instigatus: verbis autem hæc extendendo, persuadet mihi infelici, vt ad præstigiatores istos homines accederem, & in diem atram, quod dici solet, incurrerem. Dicebat enim se omnia ex ipsis, quæ ad sacra & arcana pertinerent, edoctum esse. Atque ita pertransiuimus ferreásque portas, & ærea limina. Multis autem superatis scalis, in domum aurato fastigio insignem ascendimus, qualem Homerus Menelai fingit esse. Atque ipse quidem omnia illa contemplabar, quæ insularis ille adolescens. Video autem non Helenen mehercle, sed viros in faciem inclinatos, & pallescentes. Illi autem vbi me conspexerunt, gauisi sunt, & ex aduerso ad nos accesserunt. Dicebant enim, num quod triste nuncium afferremus? Nam videbantur isti quàm pessima optare, gaudebántque tristibus & malis, perinde atque in theatro furiæ. Capita autem inter se iuncta tenentes consusurrabant. Postea interrogabant me:

Quisnam hominum, aut vnde es, quæ patria, quiq; parentes

Sunt tibi? Nam Chrestus quidem esse appares, vtique ex habitu. Tum ego: Pauci, inquam, Chresti, hoc est, frugi sunt, quemadmodum vbique video. Critias autem nomen mihi est: ciuitas verò inde, vnde & vobis. Vt autem sublimes illi & in aëre gradientes interrogarunt, quo pacto se res ciuitatis, & mundus adeò totus haberet, respondens ego: Benè, inquam, habent, & insuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes superciliis: Haud ita, inquiunt: malè enim parturit ciuitas. Tum ego secundùm ipsorum mentem:

Hoc est verbis indagaui, seu, olfeci.

Mesori.

Telemachus scilicet, vt Odyss. γ.

ἰὼ δ' ἐγὼ πρὸς Κράτωνα, Μῶν κακῶς πάνυ ἐξερρίνισα, ἵν' εἴπω τι κωμικευσάμενος, καὶ οὐ κατ' Ἀρίσταν δρον τὸν Τελμισέα, καὶ Ἀρτεμίδωρον τὸν Ἐφέσιον, ἐξιχνεύσασα τοῖς ὀνείρασιν; ἦδ' ὅς, Σίγα ὦ Κριτία, εἰ ἐχεμυθεῖς, μυσταγωγήσω σε τὰ κάλλιστα, καὶ τὰ νῦν γιγνόμενα. οὐ γὰρ ὄνειρα ταῦτ' εἰσὶν, ἀλλ' ἀληθῆ. ἐκβήσονται δὲ εἰς μῆνα μεσορή. Ταῦτα ἀκηκοὼς πρὸς τοῦ Κράτωνος, καὶ ὃ ὀλισθηρὸν τῆς διανοίας αὐτῶν κατεγνωκὼς, ἠρυθρίασα, καὶ σκυθρωπάζων ἐπορευόμην, πολλὰ τὸν Κράτωνα ὑπεμφόμενος. εἷς δὲ ἀριμὺ καὶ πιθανώδης ἐνίδων, δραξάμενός μου τοῦ λώπους, ἐπαύεσθαι, ῥήτιν ποιήσασθαι πείθομός τε, καὶ πρὸς δαιμονιόμενος πρὸς τοῦ παλαιωθέντος ἐκείνου δαιμονίου. εἰς λόγους δὲ ταῦτα προκτείναντες, πείθῃ με τὸν κακοδαίμονα εἰς γόητας αὐθρώπους πρὸς ἰέναι, καὶ ἀποφοιτᾶν ὃ δὴ λεγόμενον ἡμέρας συσκυρῆσαι. ἔφασκε γὰρ πάντα ἐξ αὐτῶν μυσταγωγηθῆναι. καὶ δὴ διὰ θολερᾶς τε πύλας, καὶ χαλκέους οὐδοὺς. ἀναβάθρας δὲ πλείστας πρεικλιμακωσάμενοι, εἰς χρυσόροφον οἶκον ἀνήλθομεν, οἷ Ὅμηρος τὸν Μενελάου φησί. καὶ δὴ ἄπαντα ἐσκοπτιάζον, ὅσα ὁ νησιώτης ἐκεῖνος νεανίσκος. ὁρῶ δὲ οὐχ Ἑλένην, μὰ Δί', ἀλλ' ἄνδρας ὑπεκκυφότας, καὶ κατηχρωματισμένους· οἱ δὲ, ἰδόντες, γήθησάν, καὶ ἐξεναντίας πρεσβύνοντο· ἔφασκον γὰρ, ὡς εἴ τινα λυπρὰν ἀγγελίαν ἀγαγοίμεθ. ἐφαίνοντο γὰρ δή τοι ὡς τὰ κάκιστα βουλόμενοι, καὶ ἔλεγον ὑπὸ τῆς λυπρᾶς, ὥσπερ αἱ ποινοποιοὶ ὑπὸ θεάτρᾳ, ταῖς κεφαλὰς δ' ἄλλοτε ἄλλοσε κρούοντες, ἐψιθύριζον. μετὰ δὲ τὰ ἤρετό με,

Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;

Χρηστὸς γὰρ δὴ εἶπας, ἀπὸ γε τοῦ σχήματος. ἰὼ δ' ἐγὼ, Ὀλίγοι γε χρηστοὶ, ὡσπερ βλέπω πανταχοῦ. Κριτίας δὲ τοὔνομα, πόλις δέ μοι ἔνθεν, ὅθεν καὶ ὑμῖν. ὡς δ' ἀερβατοῦντες ἐπυνθάνοντο, πῶς τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ τοῦ κόσμου, ἰὼ δ' ἐγὼ, Καλῶς γε πάντες, καὶ ἔτι γε χαριοῦνται· οἱ δὲ, ἀνένευον τῇσιν ὀφρύσιν, οὐχ οὕτω. δυσκολαίνει γὰρ ἡ πόλις. ἰὼ δ' ἐγὼ πρὸς αὐτῶν γνώμην

ὑμεῖς πεδάρσιοι ὄντες, καὶ ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ ἅπαντα καθορῶντες, ὀξυδερκέστατα καὶ πάνυ νενοήκατε. πῶς δὲ τὰ τῇ αἰθέρος; μῶν σκολιόν ἐστιν ὁ ἥλιος, ἢ δὲ σελήνη κατὰ κάθετον γλυφεῖται; ὁ Ἄρης εἰ τετραγωνικὸς τὸν Δία, καὶ ὁ Κρόνος διαμετρήσας τὸν ἥλιον; ἡ Ἀφροδίτη εἰ μὴ τῷ Ἑρμῇ συνοδεύσῃ, καὶ Ἑρμαφρόδιτος ἀποκυήσουσιν, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἥδεσθε; εἰ ῥαγδαίους ὑετοὺς σκηπτώδεις; εἰ νιφετὸν πολὺν ἐπιχρωννύσεσι τῇ γῇ, χάλαζαν δὲ καὶ ἐρεσίβην εἰ καταζόσει, λοιμὸν καὶ λιμὸν εἰ ἐπιπέμψουσιν, εἰ δὲ κεραυνοβόλον ἀγγεῖον ἀπεγεμίσθη, καὶ δ βροντοποιὸν δοχεῖον αἰεμεστώθη; οἱ δ', ὡς ἅπαντα κατορθωκότες, κατεφλυάρουν τὰ αὐτῶν ἐράσματα, ὡς μεταλλαγῶσι τὰ σχήματα, ἀταξίαι δὲ καὶ ταραχαὶ τὴν πόλιν καταλήψονται, τὰ στρατόπεδα, ἥττονα τῶν ἐναντίων γλιχόμενα. τοῦτο ἐνθυμηθεὶς, καὶ ὥσπερ ὠδῖνος καόμενος οἰδηθείς, ἀμφόπρωρ ἀνεβόησα, Ω δαιμόνιοι ἀνδρῶν, μὴ μεγαλαυχεῖσθε λέγετε, θηγόντες ὀδόντας κατ' ἀνδρῶν θυμολεόντων, πνέοντων δόρυ καὶ λόγχας, καὶ λευκολόφοις περιφαλείας· ἀλλὰ ταῦτ' ὑμῖν ὅτι κεφαλὴν καταδήσεται, ὡς τὴν πατρίδα ὑμῶν κατατύχητε. ὃ γὰρ αἰθεροβατοῦντες, ταῦτα ἠκούσατε, οὐ τὴν πολυάσχολον μεθημερινὴν κατορθώσατε. εἰ δέ γε μαντείαν καὶ γοητείαν ὑμᾶς πρέπει σοφὸν, διπλοῦν ὃ τῆς ἀμαθίας. γυναικῶν γὰρ εὑρέματα ταῦτα γραϊδίων, καὶ παίγνια. ὅτι πολὺ γὰρ τὰ τοιαῦτα αἱ τῶν γυναικῶν ὀπίνοιαι μετέρχονται. ΤΡΙ. τί δὲ πρὸς ταῦτα ἔφησθε, ὦ καλὲ Κριτία, οἱ κεκαρμένοι τὴν γνώμην, καὶ τὴν διάνοιαν; ΚΡΙ. ἅπαντα ταῦτα προέδραμον, εἰς ὀπίνοιαν τετεχνασμένην καταπεφυγότες. ἐλέγομεν γὰρ ἥλιοι δέκα ἄσιτοι διανυσθησόμεθα, καὶ ὅτι πανύχιοι ὑμνῳδίας ἐπαγρυπνοῦντες, ἐνδρώσομεν τὰ τοιαῦτα. ΤΡ. σὺ δέ τί πρὸς αὐτοὺς εἶπας; μέγα γὰρ ἔφησθε, καὶ διαπορηθέντες. ΚΡΙ. θάρρει, οὐκ ἀλγυνεῖς, εἶπον γὰρ τὰ κάλλιστα. τὰ γὰρ τῶν ἀστῶν θρυλούμενα, ἔφην, περὶ ὑμῶν, ὁπόταν ἐνυπνιάζησθε, τὰ τοιαῦτά που προσάγονται. οἱ δὲ σεσηρότες ὑποσειδιάσαντες, ἔξω που προέρχονται τοῦ κλινιδίου.

A Vos, inquam, ſupra terram & in ſublime ſublati, & ceu ex alto cuncta intuentes, acutiſſimè & hæc intellectu aſſecuti eſtis ſcilicet: ſed quo pacto ea quæ in æthere ſunt, habẽt ſeſe? Num deficiet Sol, & ad perpẽdiculum Luna interponetur? Num Mars quadrangulo aſpectu Solem aſpiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congredietur, & Hermaphroditos procreabunt, quibus vos delectamini? num pluuias impetuoſas ac vehementes demittent? num denſa niue terram inſternent, grandinem autẽ & rubiginem deuoluẽt? Num peſtem ac famem immittent? num B vas illud fulminiferum exundat, & tonitruficum receptaculum repletum eſt? At illi, quaſi cunctis præclarè geſtis, deblaterabant ſua iſta amabilia, quòd videlicet res ſtatim immutandæ eſſent, perturbationes autem & tumultus ciuitatem inuaſuræ, & exercitus ab hoſtibus mox ſuperandi. Ob hæc itaque animo conturbatus & quemadmodum ilex incenſa, intumeſcens, magna voce exclamaui: O miſeri hominum, ne vana adeò loquacitate efferamini, acuentes denteſ aduerſus viros leonum animos præ ſe ferentes, ſpirantes haſtam & lanceas, & candicantes criſtis galeas: ſed iſta in veſtrum caput C conuertantur, quando ita patriam veſtrã deprimitis. Non enim in aëre gradientes iſta audiuiſtis, neque negotioſam mathematicam perfectè adeò aſſecuti eſtis. Quòd ſi verò vaticinia vos & præſtigiæ huc induxerunt, duplex ignorantiæ nomen ſuſtinetis. Nam hæc mulierum atque anicularum inuenta ſunt, & ludicra plerunque enim huiuſcemodi res muliobres curæ proſequuntur. TRI. Quid autem ad hæc reſponderunt, ô optime Critia, iſti mente pariter & ſententiis detonſi? CRI. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à ſe inuentas D & exercitatas confugientes. Dicebant enim, Soles decem ieiuni & abſque cibo perſeuerabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos vigilantes, talia ſomniamus. TRI. Tu verò quid ad ipſos dixiſti? Magnum enim & attonitum quiddã reſponderant. CRI. Confide, nihil ignauũ. Contrà enim reſpõdi pulcherrimè. Nam quæ vulgo ab vrbanis, inquam, de vobis iactantur, quando ſomniatis, huiuſcemodi ſcilicet proferuntur. Illi autem quaſi quiddam caninum ſubridentes, extra lectulum aliquantum progrediuntur.

θυμολέοντας. quo verbo Homerus vtitur.

Ego verò, Si vera sunt, inquam, talia, ô æ- A therij, haud vnquam sanè tutò ea quæ futura sunt, inuestigabitis, sed persuasi ab ipsis nugabimini quæ neque sunt, neque futura sunt. Verùm hæc quidem nescio quo pacto nugamini, somniis credentes, & quæ optima sunt, abominamini: malis autem delectamini, haud sanè quicquam abominatione ista promouentes. Quamobrem missas facite alienas istas imaginationes, & praua consilia vaticiniáque, necvbi deus vos in malam rem hinc eiiciat, eò quòd patriæ mala imprecamini, & verbis adulterinis ac perditis illam affamini. At isti vnum eundémque omnes animum habentes, me multùm increpabant. Ac, si placet, ista quoque tibi addã, quæ me etiam perinde vt statuam, elinguem ac mutum reddiderunt, donec me frugi ista tua loquela, cùm iam propè in lapidem conuersus essem, resoluit, & in hominem rursus restituit. TRI. Tace Critia, neque nugas istas longiùs extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi venter, & quasi imprægnatus eam: morsus enim sum verbis à te modò dictis, perinde vt à cane rabiosa: ac nisi medicamentum aliquod obliuionem inducens hausero, atque ita conquiescam, memoria hęc mecum cohabitãs, & quasi domi apud me residens, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem missos istos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmen ad finem apponens. Sed quid hoc? annon Cleolaus hic est, is qui pedibus longum adeò incedit? seriò autem venit & accedit. Num alloquemur ipsum? CRI. Atque admodum. TRI. Cleolaë, ne quid cursu præteruehare, neque prætereas nos: sed accede lætus, siquidem nuncium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, ô præclarum par amicorum. TRI. Quæ autem est festinatio ista? permultum enim anhelas. num nouum aliquid gestum est? CLE.

Videtur victoriam Traiani intelligere: qui Ctesiphontẽ & Babylonẽ, & alia multa orientu in potestatem redegit.

Cecidit supercilium illud olim Persidis
Fama celebratum, atque Susa vrbs inclyta:
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera, & vi roboris.

CRIT. Hoc illud est, vt semper deus non negligit bonos, sed auget, prouehens in melius. Nos autem, ô Trieph n, pulcherrima inuenimus. Solicitus

ἰὼ σὶ ἐγὼ, εἰ ἀληθῆ εἰσι ταῦτα, ὦ αἰθέριοι, οὐκ ἂν ποτε ἀσφαλῶς τὰ μέλλοντα ἐξιχνεύσητε· ἀλλὰ καταπειθέντες ὑπ' αὐτῶν, ληρήσετε τὰ μὴ ὄντα, μηδὲ γενησόμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ οἶσθ' ὅπως ληρεῖτε, ὀνείρασι πιστεύοντες, καὶ τὰ κάλλιστα βδελύττεσθε, τοῖς δὲ πονηροῖς ἥδεσθε, μηδὲν ὀνυμένοι τῷ βδελύγματος. ὥστε ἐάσετε τὰς ἀλλοκότους ταύτας φαντασίας, καὶ τὰ πονηρὰ βουλεύματα, καὶ μαντεύματα, μή που θεὸς ὑμᾶς ἐς χέρσους βάλοι, ἀρὰ θ' ἡ πατρὶδι ἐπεύξασθαι, καὶ λόγοις κακοδαίμοσι ὀνειδίσαι. οὗτοι δὲ ἅπαντες ἕνα θυμὸν ἔχοντες, ἐμοὶ πολλὰ κατεμέμφοντο. καὶ εἰ βούλει, καὶ τάγε προσθῶ σοι, ἃ πρός με καὶ ὡς σμίλαν ἄναυδον ἔθηκαν, μέχρις οὗ ἡ χρησὶς σου λαλιὰ λιθούμενον ἀνέλυσε, καὶ ἀνθρωπον ἀπεκατέστησε. TP. σίγα, ὦ Κριτία, καὶ μὴ ὑπερεκτείνης τοὺς ὕθλους. ὁρᾷς γὰρ ὡς ἐξώγκωταί μου ἡ νηδὺς, καὶ ὥσπερ κυοφορῶ· ἐδήχθην γὰρ τοῖς παρὰ σοῦ λόγοις, ὡς ὑπὸ κυνὸς λυσσῶντος. καὶ εἰ μὴ φαρμακον λήθεδρύον ἐμπιὼν ἠρεμήσω, αὕτη ἡ μνήμη οἰκήσουσα σὺν ἐμοὶ, μέγα κακὸν ἐργάσεται. ὥστε ἔασον τούτους, πλὴν ἀγχοῦ ἀπὸ παιδὸς ἀρξάμενος, καὶ πλὴν πολυώνυμον ᾠδὴν ἐς τέλος ἐπιθείς. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐχὶ Κλεόλαος οὗτός ἐστιν, ὁ τοῖς ποσὶ μακρὰ βιβάς, ἀσπουδῇ δὲ ἥκει, καὶ κατέρχεται. μῶν προσφωνήσομεν αὐτὸν; ΚΡΙ. καὶ μάλα. TP. Κλεόλαε, μή τι παρδραμεῖν γε ποσὶ, μηδὲ παρέλθῃς, ἀλλ' ἐλθὲ χαίρων, εἴ τί που μῦθον φέρεις. ΚΛΕ. χαίρετ' ἄμφω, ὦ καλὴ ξυνωρίς. TPIE. τίς ἡ σπουδή; ἀσθμαίνεις γὰρ ὑπερφυῶς. μῶν τι καινὸν πέπρωται; ΚΛΕ.

Πέπτωκεν ὀφρῦς ἡ πάλαι σεσιμμένη Περσῶν,
Καὶ Σοῦσα, κλεινὸν ἄστυ.
Πέσοι δ' ἔτι γε πᾶσα χθὼν Ἀραβίας,
Χειρὶ κρατοῦντος ἐμφερεστάτῳ κράτει.

ΚΡΙΤΙΑΣ. τοῦτ' ἐκεῖνο ὡς ἀεὶ τὸ θεῖον οὐκ ἀμελεῖ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' αὔξει, ἄμεινον ἀεὶ τὰ κρείττονα. ἡμεῖς δὲ, ὦ Τελεφῶν, τὰ κάλλιστα εὑρηκότες ἐσμέν. ἐδυσχέραινον γὰρ ἐγὼ

γὰρ ὁ τῇ ἀποβιώσῃ τί τοῖς τέκνοις καταλιπεῖν ὅτι ταῖς διαθήκαις. οἶδας γὰρ τὰ ἐμὰ πενίαν, ὡς ἐγὼ τὰ σά. τοῦτο ἀρκεῖ τοῖς παισίν, εἰ ἡμέρᾳ τῇ αὐτοκράτορος πλοῦτος γὰρ ἡμᾶς οὐκ ἐκλείψει, καὶ ἔθνος ἡμᾶς οὐ καταπλήσσει. ΤΡ. κἀγώ, ὦ Κριτία, ταῦτα καταλείπω τοῖς τέκνοις, ὡς ἴδωσι Βαβυλῶνα ὀλωλυῖαν, Αἴγυπτον δουλωθεῖσαν, τὰ τῶν Περσῶν τέκνα δούλου ἤδη ἄγοντα, τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Σκυθῶν παυσαμένας, εἴθ' οὕτω καὶ ἀνακοπησομένας. ἡμεῖς δὲ τὸν οὐ Ἀθήναις Ἄγνωστον ἐφυμνήσαντες, καὶ προσευξάμενοι, χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐκτείναντες, τούτῳ διχαριούμεθα, ὡς καταξιωθέντες τοιούτου κριτοῦ, ὃν ἥκομεν ἡμᾶς. τοὺς δὲ λοιποὺς, λῆρον ἐάσωμεν, ἀρκεσθέντες ἐπ' αὐτῶν εἰπεῖν, τὸ, Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ, τοῦτο παροιμίαν.

A enim mecum ipse eram, quidnam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Nosti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur sufficit liberis, dies videlicet Imperatoris. Neque enim diuitiæ nos deficient, neque nos populus perterrebit. TRI. Et ego, ô Critia, hæc relinquam liberis, vt videant Babylonem perditam, Ægyptum in seruitutem redactam, Persarum liberos seruilem ætatem agentes, excursiones Scytharum sedatas, vtinam igitur & prorsus propulsatas. Nos autem illum Athenis ignotum inuentum adorantes, & manus in cœlum tendentes, gratias illi agemus, vt qui digni facti fuerimus huiusmodi potestati atque virtuti subiecti esse. Reliquos autem istos nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod prouerbio dici solet: Non est curæ Hippoclidi.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΚΑΛΛΟΥΣ.

CHARIDEMVS, SIVE DE PVLCHRITVDINE,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Neque hic dialogus Luciani videtur esse: id quod Aldus quoque annotauit: & cùm ex stilo, quanquam is multo simplicior hîc quàm in superiore est, tum ex reliquo totius corporis contextu apparet. Continet autem encomium pulchritudinis seu formæ, tribus orationibus diuisum, vtpotè à tribus personis in conuiuio tractatum: quarum priores duæ præstantiam ac dignitatem pulchritudinis commendant, multis ad hoc deorum pariter & hominum adhibitis exemplis. Postrema autem etiam vim & effectum illius ex mutua collatione reliquarum virtutum, & eorum quæ vulgo inter bona recensentur. Cætera plana sunt.

ΕΡΜΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΙΔΗΜΟΥ.

HERMIPPI ET CHARIDEMI.

Περιπάτουν ἔτυχον χθὲς, ὦ Χαρίδημε, ποιούμενος ἐν τοῖς προαστείοις, ἅμα μὲν καὶ τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα ἀναπαύσεως, ἅμα δὲ (ἔτυχον γάρ τι μελετῶν, καὶ δεόμενος ἡσυχίας) ἐντυγχάνω δὴ Πρόξενος τῷ Ἐπικράτους. προσειπὼν δὲ, ὥσπερ εἰώθειν, ἠρώτων ὅθεν τε πορεύοιτο, καὶ ὅποι βαδίζοι,

C Deambulabam fortè heri in suburbio, Charideme, simul vt ex agrorũ aspectu me aliquantulum reficerem, simul etiã quietis & otij gratia: fortè enim tum meditabar quippiam. Obuiam igitur mihi fit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autem ipsum, quemadmodum consueueram, interrogabam vnde veniret scilicet, & quò iturus esset.

Tum ille, venire se quidem etiam ipsum respondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aspectu percipere consueuisset, tesci autem velle etiam temperata ac leni aura quæ illos afflaret. Cæterùm redire se à conuiuio, quòd pulcherrimũ peractum fuisset in Piræeo apud Androclem Epicharis filium, qui ob partam victoriam Mercurio sacrificasset. Vicissè autem ipsum in Diasiis, libro quodam recitato. Commemorabat autem cùm alia multa quæ ibi acta essent vrbana & festiua, tum verò & pulchritudinis encomia à viris dicta aiebat, quæ ipsum quidem non posse referre, oblitũ eorum præ senectute videlicet: deinde etiã alioqui nõ ita multum circa orationes dicendas versatum. Te verò facilè commemoraturum, vt qui & ipse encomium dixisses, & cæteris per totum conuiuium animum aduertisses. CHAR. Facta sunt hæc, Hermippe, vt dicis. Veruntamen neque mihi facile fuerit accuratè cuncta persequi. Neque enim possibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui ministrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc est, meminisse eorum verborum quæ in cõuiuiis fiunt. Nosti enim quàm obliuiosos reddant etiam eos qui alioqui plurimum memoria valent. Sed tamen tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætermittẽs, quæcunque memoria consequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verumenim si mihi totam à principio narrationem repetiueris, puta & quis liber fuerit quem recitauerat Androcles, & quem recitato eo superauerit, postremò & quosnam vos ad conuiuium vocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipse quidem liber encomium Herculis erat, ex somnio quodam, ceu dicebat, ab ipso compositum. Vicit autem Diotimum Megarensem illum, pro spicis, imò verò pro gloria cum eo certans. HERM. Quid autem libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Castoris & Pollucis. Dicebat autem se quoque ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis quasi quandam gratiam persoluisse: præsertim cùm ab illis etiam confirmatus fuisset, de summis nauium velis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alij multi, partim cognati ipsius, partim aliàs familiaritate iuncti:

Festa Ionij fuere Athenis Diasia. Διασιάζειν αὖθις διαχαῖς καὶ ἄσαις, vt Suidas ait, appellata.

A ὁ δ' ἥκειν μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐμπωλίας χάριν, ἅτε εἰωθὼς τοῦτο τὸν ὄψιν γίνεσθαι ἀπὸ ἀγρῶν ἀπολαύων· δεῖν δὲ καὶ τῆς αὔρας ἀπολαύειν ἡδείας καὶ μετρίας πνεούσης· ἀπιέναι δὲ ἀπὸ συμποσίου μὲν τοῦ καλλίστου γεγονότος ἐν Πειραιεῖ, ἐν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἐπιχάρους, παρασκευὴν νικητηρίου τεθυκότος Ἑρμῇ· ὅτι δὲ βιβλίον ἀναγνοὺς, ἐπήνεσεν ἐν Διασίοις. ἔφασκε δὴ ἀλλά τε πολλὰ γεγωνῆσθαι ἀστεῖα, καὶ χαρίεντα, ἃ δὴ καὶ κάλλιστα ἐγκώμια εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης, ἃ ἐκεῖνον μὲν μὴ δύνασθαι εἰπεῖν· ὑπὸ τε γήρως ὑπιλελησόμενον, ἄλλως τε δὲ, οὐκ ὀλίγου λόγων μετειληφότα. σὲ δ' ἂν ῥᾳδίως εἰπεῖν, ἅ τε καὶ αὐτὸν ἐγκεκωμιακότα, ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἄλλον τὸν συμποσίου προσεσχηκότα τὸν νοῦν. ΧΑ. λέγοις ταῦτα, ὦ Ἑρμιππε· ἡ μνήμη γὰρ ἐμοὶ ῥᾴδιον ἐπ' ἀκριβείας ἅπαντα διεξιέναι. ἡ γὰρ ὄχλησίς τε ὧν πάντων ἀκούειν, θορύβου πολλοῦ γινομένου, τῶν τε διακονουμένων, τῶν τε ἑστιωμένων, ἄλλως τε καὶ τῶν διαφερόντων ἂν μεμνῆσθαι λόγων ἐν συμποσίῳ γιγνομένων. οἶσθα γὰρ ὡς ἐπιλήσμονας ποιεῖ καὶ τοὺς λίαν μνημονικοὺς τὰ τοιαῦτα. πλὴν ἀλλά σοι χάριν, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιεῖσθαι, μηδὲν παραλείπων ὧν ἂν ἀναμνήσω. ΕΡΜ. τούτων μὲν δὴ ἕνεκα, οἶδά σοι χάριν. ἀλλ' εἰ μοι τὸν πρῶτα λόγον ἄρξῃ ἀποδοῦναι, ὅ, τε ἐγὼ ὅστις αἰεί γε βιβλίον Ἀνδροκλῆς, τίνα τε νενίκηκε, καὶ τίνας ὑμᾶς εἰς τὸ συμπόσιον κέκληκεν, οὕτως ἂν ἐκπλήρωσιν καταθοῖο τῇ χάριτι. ΧΑ. τὸ μὲν δὴ βιβλίον, ἐγκώμιον Ἡρακλέους ἔκ τινος ὀνείρατος, ὡς ἔλεγε, πεποιημένον αὐτῷ, νενίκηκε δὲ Διότιμον τὸν Μεγαρόθεν, ἀνταγωνισάμενον αὐτῷ περὶ τῶν ἀσταχύων, μᾶλλον δὲ περὶ τῆς δόξης. ΕΡ. τί δ' ἐγὼ ὁ ἕτερος αἰεί γε βιβλίον; ΧΑ. ἐγκώμιον τῶν Διοσκούρων. ἔφασκε δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ μεγάλων κινδύνων ὑπ' ἐκείνων σεσωσμένος, ταύτην αὐτοῖς καταθεῖναι τὴν χάριν· ἄλλως τε, ὑπ' ἐκείνων παρακεκλημένος, ἐπ' ἄκροις ἱστίοις ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις φαινόντων. παρῆσαν μέντοι τῷ συμποσίῳ καὶ ἄλλοι πολλοὶ, οἱ μὲν συγγενεῖς αὐτῷ, οἱ δὲ καὶ ἄλλως σωνήθεις·

οἱ δὲ λόγου τε ἄξιοι, τό, τε συμπόσιον ὅλον κεκοσμηκότες, & κάλλους ἐγκώμια διελθόντες, Φίλων τε ἦν ὁ Διφίου, καὶ Αἰσίππους ὁ Αγαθέους, καὶ τρίτος αὐτὸς· συνηκολούθει δὲ ἡμῖν καὶ Κλεώνυμος ὁ καλὸς, ὁ τῆς Ανδροκλέους ἀδελφιδοῦς, μειράκιον ἁπαλόν τε καὶ τερθρυμμένον· νοῦν μέντοι γε ἐδόκει ἔχειν. πάνυ γὰρ προθύμως ἠκροᾶτο τῶν λόγων. πρῶτος δὲ ὁ Φίλων τοῦ τοῦ κάλλους ἤρξατο λέγειν, προοιμιασάμενος ὅτων. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ ἑταῖρε, μὴ πρὶν τῶν ἐγκωμίων ἄρξῃ, πρὶν ἂν μοι καὶ τὸν αἰτίαν ἀποδῷς, ὑφ' ἧς εἰς τοῦτον προήχθητε τοὺς λόγους. ΧΑ. εἰχῆ διαφεύξῃ ἡμᾶς, ὦ γαθὲ, πάλαι δυναμένους τὸν ἅπαντα λόγον διελθόντας, ἀπαλλαγῆναι. πλὴν ἄλλο τί τις ἂν χρήσαιτο, ὁπότε φίλος τις ὤν, βιάζοιτο; ἀνάγκη γὰρ ὑφίστασθαι πρῶτον ὁποιονοῦν. ἦν δὲ ζητεῖς αἰτίαν τῶν λόγων, αὐτὸς ἦν Κλεώνυμος ὁ καλός. καθημένου γὰρ αὐτοῦ μεταξὺ ἐμοῦ τε, καὶ Ανδροκλέους τοῦ θείου, πολὺς ἐγίνετο λόγος τοῖς ἰδιώταις περὶ αὐτοῦ, ἀποβλέπουσί τε εἰς αὐτὸν, καὶ ὑποδεκπεπληγμένοις ὁ κάλλος. ἡδὺν οὖν πρώτων ὀλιγωρήσαντες, καθ' ἓν τὸ διεξιόντες ἐγκώμια τοῦ μειρακίου. ἀγασθέντες δὲ ἡμεῖς τὴν ἀνδρῶν πρὸ φιλοκαλίαν, καὶ ἅμα ἐπαινέσαντες αὐτοὺς, ἀρχαίας τε πολλῆς εἶναι ὑποληφθέντες, λόγοις ἀπολείπεσθαι τῶν ἰδιωτῶν περὶ τῶν καλλίστων, ᾧ μόνῳ τούτων οἰόμεθα προέχειν, καὶ δὴ ἠρξάμεθα τῶν περὶ κάλλους λόγων. ἔδοξεν οὖν ἡμῖν, οὐκ ὀνομαστὶ λέγειν τὸν ἔπαινον τοῦ παιδὸς (οὐ γὰρ ἂν ἔχειν καλῶς, ἐμβαλεῖν γὰρ ἂν αὐτὸν εἰς πλείω τυφλῶ) ἀλλ' οὐδὲ μὴν ὥσπερ ἐκείνοις οὕτως ἀπάκτως, ὅπερ ἕκαστος τύχοι λέγειν, ἀλλ' ἕκαστον εἰπεῖν ἰδίᾳ, ὅσ' ἂν ἀπομνημονεύοι περὶ τοῦ προκειμένου. καὶ δὴ ἀρξάμενος ὁ Φίλων πρῶτος, οὑτωσὶ τὸν λόγον ἐποιεῖτο, Ὡς ἔστι δεινὸν, εἰ πολὺ ὅσα πράττομεν ἑκάστης ἡμέρας, ὡς περὶ καλῶν ποιούμεθα πλὴν σπουδῆς, αὐτοῦ δὲ τοῦ κάλλους οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, ἀλλ' οὕτω καθεδούμεθα σιγῇ, ὥσπερ δεδοικότες, μὴ λάθωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὑφ' οὗ σπουδάζομεν τὸν ἅπαντα χρόνον εἰπόντες.

A qui verò memoratu digni sunt, quique totum conuiuium cohonestarunt, laudésque pulchritudinis verbis persecuti sunt, Philo erat Diniæ filius, & Aristippus Agasthenis, tertiúsque ipse. Accumbebat autem nobiscum & Cleonymus formosus ille, Androclis nepos, adolescẽtulus tener & delicatus, qui mentem tum habere vtique videbatur. Admodum enim attentè auscultabat quæ dicebãtur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc modum exordio. HERM. Nequaquam, amice, ne mihi priùs ipsa encomia exordiare quàm causſam quoque exposueris, qua B adducti ad hoc argumentum tractãdum processeritis. CHAR. Præter rem moraris nos ô optime, qui tibi iamdudum potuissemus vniuersa oratione exposita iterum hinc abire. Veruntamen quid agas quando quispiam amicus existens tãtopere vrgeat? Necesse enim est quidquis etiam amici causſa perpeti. Causſa igitur quam quæris qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus formosus ille fuit. Cùm enim medius inter me & Androclem, cuius nepos erat, sederet, multus ab idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad C formam eius plus quàm obstupescebant. Propemodum igitur cæteris omnibus postpositis, sedebant encomia adolescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnitiem quandam arbitrati sumus esse verbis ab idiotis superari, præcipuè de pulcherrimis dicendo, quo solo nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine verba facere cœpimus. Visum igitur nobis est haud nominatim dicere laudes pueri (neque enim honestum fore, nam hoc pacto præcipitaturos nos ipsum in maiorem insolentiam, esse) sed tamen neque illas incompositè adeò, & vt cuique fortè succurrisset, sed seorsim singulos quæcũque de re proposita commeminissent. Atque ita Philo primus exorsus, in hunc modum verba fecit: D Quàm indignum verò est, quòd cùm quæcunque in singulos dies agimus, pro iis tanquam pulchris omnem operàm ac diligentiam adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde silentes ac taciti sedemus, ac si metuamus ne fortè verbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, vel imprudentibus nobis excidat?

Atqui vbinam aliquis oratione meritò vtatur, ſi, cùm de illis quæ nullius pretij ſunt, tantopere contendat, de eo quod omnium pulcherimum eſt, planè conticeſcat? Aut quomodo id quod in verbis pulchrum eſt, rectiùs quàm omnia alia ſeruari poterit, ſi de ipſo fine eorũ quæ quotidie aguntur, dicere prętermittamus? Verùm ne videar monere quidem ſcire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos eſſe, dicere autem ipſe de eo nihil poſſe: quoad fieri poteſt, de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri: pauci autem omnino fuerunt qui illam aſſecuti fuiſſent. Qui verò donum hoc forte adepti fuêre, illi omnium beatiſſimi fuiſſe viſi ſunt, & apud deos & apud homines meritò honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti ſunt, Hercules, & Dioſcuri, & Helena, Iouis filij ſunt: quorum ille quidem fortitudinis cauſſa honorem hunc conſecutus eſſe dicitur, Helena autem pulchritudinis gratia cùm ſe ipſam in deam mutaſſet, tũ fratribus Dioſcuris cauſſa fuiſſe vt ante ipſam in cœlum aſcenderent, iis quibus cæteri vita functi ſub terra obnoxij premuntur, exoluti. Quanquam etiam quicunque hominum dignus vnquam iudicatus fuit vt deorum conſuetudine frueretur, alium reperire non licet quàm qui pulchritudinis particeps fuiſſet. Nam & Pelops eadem hac cauſſa cum diis Ambroſiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miſcuiſſe nectar dicitur omniũ ſummo deorum: quare etiam ipſum neq; vllum deorum cæterorum alium voluiſſe ſecum venationis huius, amorum ſuorum videlicet, participem fieri: ſed ſibi ſoli deorum arbitrari eſſe in Gargarum Idæ devolare, atque inde amaſium ſuum in eum locum vbi per omne tempus cum illo conſuetudinem haberet, ſubducere. Tantam autem curam ille ſemper habuit pulchrorum, vt non ſolùm cœlo dignatus eos fuerit, illuc ipſos attollens: ſed & ipſe in terram quocunque fors tulit, deſcenderit, vt cum amatis ſingulis locis congrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnum conuerſus, cum Leda rem habuit: ob eandem autẽ & tauri facie Europam rapuit: aſſimilatus autem Amphitryoni, procreauit Herculem. Multáque alia Iouis vaframẽta enumerare quiſpiam poſſit, quibus ille eorum congreſſu quorum deſiderio tenebatur, potitus fuit.

A κήτοι ποῦ τις ἂν χρήσαιτο πρεπόντως τοῖς λόγοις, εἰ περὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων σπουδάζων, περὶ τοῦ καλλίστου σιγᾷν τῶν ὄντων; ἢ πῶς ἂν ὃ ἐν λόγοις καλὸν, σώζοιτο κάλλιον μᾶλλον, ἢ πάντα τἄλλα πρίσεως, περὶ αὐτοῦ λέγειν τοῦ τέλους ἡμᾶς τῶν ἑκάστοτε πραττομένων; ἀλλ' ἵνα μὴ δόξω λέγειν μὲν ὡς χρὴ περὶ τοῦτο διακεῖσθαι εἰδέναι, εἰπεῖν δὲ μηδὲν δύνασθαι περὶ αὐτό, ὡς οἷόν τε βραχέα περὶ τούτου πειράσομαι διελθεῖν. κάλλους γὰρ δὴ πάντες μὲν ἐπεθύμησαν τυχεῖν· πάνυ δ' ἠξιώθησαν ὀλίγοι τινές. οἱ δὲ τούτης ἔτυχον τῆς δωρεᾶς, δύδαιμονέστατοι πάντων ἔδοξαν γεγονέναι, καὶ παρὰ θεοῖς, καὶ παρὰ ἀνθρώποις τὰ εἰκότα τετιμημένοι. τεκμήριον δὲ, τῶν μὲν θεῶν ὅσ ἡρώων γεγονότων, Ἡρακλῆς τέ ἐστιν ὁ Διὸς, καὶ Διόσκουροι, καὶ Ἑλένη, ὧν ὁ μὲν, ἀνδρίας ἕνεκα, τούτης λέγεται τυχεῖν τῆς τιμῆς, Ἑλένη δὲ, τῷ καλλίους χάριν, αὐτήν τε μεταβαλεῖν εἰς θεὸν, καὶ τοῖς Διοσκούροις αἰτία γενέσθαι παρὰ αὐτήν εἰς οὐρανὸν ἀνελθεῖν τοῖς ὑπὸ γῆν συνεχομένοις. ἀλλὰ μὴν ὅστις ἀνθρώπων ἠξιώθη τοῖς θεοῖς ὁμιλεῖν, οὐκ ἔστιν ὅπῃ, πλὴν ὅσοι μετεσχήκασι καλλους. Πέλοπά τε γοῦν τοῦτο χάριν τοῖς θεοῖς ἀμβροσίας μετέχειν, καὶ Γανυμήδης ὁ τοῦ Δαρδάνου οὕτω κεκρατηκέναι λέγεται τοῦ πάντων ὑπάτου θεῶν, ὥστ' αὐτὸν οὐκ ἀναχέσθαι συμμεταδιδόναι αὐτῷ πινὰ τῶν ἄλλων θεῶν τῆς θήρας τῶν παιδικῶν, ἀλλ' αὐτῷ μόνῳ τρέπουσθαι ἡγούμενον εἶναι, εἰς Γάργαρον καταπέμπειν τῆς Ἴδης, ἀναγαγεῖν ἐκεῖσε τὰ παιδικὰ, ὅπου συνέσεσθαι τὸν ἀεὶ πάντα ἔμελλε χρόνον. τοσαύτην δ' ἐπιμέλειαν ἀεὶ πεποίηται τῶν καλῶν, ὥστ' οὐ μόνον αὐτοῖς ἠξίωσε τῶν οὐρανίων ἀναγαγὼν ἐκεῖσε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁπῇ γῆς ὅ, τι τύχοι νεύσαντος, συνεῖναι ἑκάστοτε τοῖς ἐρωμένοις. καὶ τοῦτο μὲν, γεγονὼς κύκνος, συνεγένετο Λήδᾳ, τοῦτο δ', ἐν εἴδει ταύρου τινὸς Εὐρώπην ἁρπάσας· εἰκασθεὶς δ' Ἀμφιτρύωνι, γεννᾷ τὸν Ἡρακλέα. καὶ πολλά τις ἂν ἔχοι λέγειν τεχνάσματα τοῦ Διὸς, ὅπως αὐτοῖς ἐπεθύμει συγγένοιτο, μηχανωμένου.

ὃ δὲ δὴ μέγιστον, καὶ οἷς αὖ τις θαυμάσαι. ὁμιλῶν γὰρ τοῖς θεοῖς (οὐ γὰρ αὐθρώπων γε σθένει, πλὴν εἰ μὴ τοῖς καλοῖς) ὅτε δὴ οὖν τούτοις δημηγοροῖν, οὕτω πεποίηται σοβαρὸς τῷ κοινῷ τῶν Ἑλλήνων ποιητῇ, καὶ θρασὺς, καὶ καταπληκτικὸς, ὥστ' ἐν μὲν τῇ πρεσβυτέρᾳ δημηγορίᾳ τὴν Ἥραν, καίτοι πρεσβυτέραν πώποτ' εἰωθυῖαν ὑβρίζειν αὐτῷ, ὅμως δ' αὐτὴν οὕτως ἐφόβησεν, ὥστ' οὐκ ἐᾶσεν αὐτῇ τὸ μηδὲν παθεῖν, ἀλλὰ μέχρι λόγων ἧκεν τὴν ὀργὴν τοῦ Διός· τοὺς δ' ἄπαντας θεοὺς ἐν τῇ ὑστέρᾳ πάλιν οὐχ ἧττον κατέσεισε φοβηθῆναι, μὴ αἰσθάνοιντο αὐτοῖς αἴρεσθαι καὶ θαλάττης ἀπειλήσας. μέλλων δὲ συνέσεσθαι καλοῖς, οὕτω γίγνεται πρᾶος, καὶ ἥμερος, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑπείκων, ὥστε πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις, καὶ αὐτὸ τὸ Διὸς εἶδος καταλιπών, ὅπως μὴ φαίνοιτο τοῖς παιδικοῖς ἀηδὴς, ἑτέρου τινὸς ὑποκρίνεται σχῆμα, καὶ τούτου καλλίστου, καὶ οἷον τὸν ἐρώντα προσαγαγέσθαι, τοσοῦτον αἰδοῦς καὶ τιμῆς πρέπεται τῷ κάλλει. καὶ οὐχ ὁ μὲν Διὸς οὕτω μόνος ἑάλω τῷ κάλλει, τὴν δ' ἄλλων θεῶν θεὰν, ἵνα μᾶλλον ἔχειν δοκῇ ταῦτα κατηγορεῖν Διός, οὐχ ὑπὲρ τοῦ κάλλους εἰρῆσθαι· ἀλλ' εἴ τις ἀκριβῶς ἐθελήσοι σκοπεῖν, πάντας ἂν δύοι θεοὺς ταὐτὰ πεπονθότας δή, οἷς τὸν μὲν Ποσειδῶν, τοῦ Πέλοπος ἠτιμώρουν, Υακίνθου δὲ, τὸν Ἀπόλλω, τὸν Ἑρμοῦν δὲ, τοῦ Κάδμου· καὶ θεαὶ δ' ἐλάττους οὐκ αἰσχύνονται φαινόμεναι τούτου· ἀλλ' ὥσπερ φιλοτιμίαν αὐταῖς ἔχειν δοκεῖ, τὸ τῷ δεῖνι συγγενομένῳ καλῷ διηγεῖσθαι, πρέπειν δοκεῖ τοῖς ἀνθρώποις. ἔτι δὲ, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἑκάστη προστάτις οὖσα, οὐχ ἑτέρᾳ ἀμφισβητεῖ, ὡς ἐν ἀρχαῖς, ἀλλ' Ἀθηνᾶ μὲν τοῖς ἀνθρώποις ἡγεμονεύουσα εἰς πολέμους, πρὸς Ἄρτεμιν δ' ἁμιλλᾶται περὶ θήρας· ὡς δ' αὖτως Ἀθηνᾶ κἀκείνη πρὸς χορὰς τὴν πολεμικὴν· τὴν δὲ γάμων, Ἥρᾳ Ἀφροδίτη, δι' αὐτὴ πρὸς αὐτὴν ὁμοχλουμένη περὶ ὧν ἐφορᾷ· ἑκάστη δ' ὅτι καλλίστη τοσοῦτον φέρειν, καὶ πᾶσαι ὑπερβάλλεσθαι δοκεῖ, ὥστε καὶ ἡ Ἔρις αὐτὰς ἀλλήλαις ὑποπολεμῶσαι βουλομένη, τοῦτ' ἄλλο προβάλλειν αὐταῖς

A Quod autem maximum est, quódque meritò aliquis admirari possit, cùm ille cum diis versaretur (neque enim hominum vlli conuersatus est præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquam habuit, ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta, vt in priore *Iliad. 1.* quidem oratione Iunonem, quanquam illa antea vbique increpare ipsum cõsueuisset, nihilominus tamen ita perterruerit, vt ea satis habuerit quòd nihil grauius pateretur, & intra verba duntaxat, illius ira consisteret. In posteriore autem deos *Iliad. 8.* vniuersos non minore terrore affecerit, terram vnà cum ipsis hominibus & mare

B quoque in sublime sublaturum sese minatus. At verò quoties cum pulchris cõgressurus esset, ita mansuetus & blandus, omnibúsque æquabilis redditur, vt apud omnes alios etiam ipso eo quod Iupiter est deposito, videlicet ne molestus aut ingratus cuiquam eorum quos amat, videatur, alienam aliquam formam induat, eámque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solùm ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est, cæterorum autem deorum nullus; vt hæc magis accusationem Iouis continere videantur, quàm pro pulchritudine dicta esse: sed si quis diligenter considerare volet, omnibus etiam diis eadem hæc accidisse videlicet deprehẽdet: vt, verbi gratia, Neptunum, Pelopis, formâ captũ fuisse, Hyacinthi autem, Apollinem, &

C Mercuriũ, Cadmi. Præterea neque deas pudet pulchritudine superatas ac captas videri, sed hanc quasi æmulationẽ quandam honoris inter se habent, puta eam quæ cum pulchro aliquo rem habuit, narrare posse, hominibus sese dedisse. Iã verò cùm ex cæteris omnibus vnaquæque suæ ac certæ rei præses sit, de iis quibus quæque præest, nulla cum altera contendit, sed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit, haudquaquam cum Diana de venatione pugnat:

D eodémque modo & illa Mineruæ de re militari concedit: de nuptiis autem Iuno Veneri, neque hæc illi molesta est ob ea quibus illa præsidet. At contrà singulæ ob formam & pulchritudinem eò vsque animo efferuntur, omnésque alias excellere sibi videntur, vt cùm Eris ipsas inter se mutuò discordes & inimicas reddere vellet, nihil aliud obiecerit illis

quàm pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè sese hoc quod volebat, effecturam esse. Ac prudenter sanè hoc excogitauit: animaduertérítque vel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postquam pomum illud accepissent, & inscriptionẽ legissent, cùm vnaquęq; suum illud esse censeret, neque tamen vlla contra seipsam suffragium ferre sustineret, quòd videlicet altera turpior esset; ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem, deveniunt, litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cùm & per se ipse sententiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre posset; & multi fortes & sapientes & prudentes cùm in Græcia tum inter Barbaros essent, quibus eadem caussa delegari potuisset: iudicium hoc Paridi Priami filio commisit, manifestũ adeò calculum ferens, quòd & prudentiam & sapientiam & vires pulchritudo anteiret. Porrò tanto semper studio tantáque cura formosæ audire expetiuere, vt & heroum pariter & deorum exornatori poëtæ persuaserint, non aliunde magis quàm à pulchritudine sese appellare. Proinde libentiùs audierit λευκώλενος (hoc est, niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεά, & θυγάτηρ μεγάλου Κρόνου (hoc est, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autẽ neque Tritogenia, quàm Glaucopis vocari maluerit. Et Venus vniuerso etiam redemerit nominari χρυσῆ, hoc est, aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modò argumento atque indicio sunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent neutiquam falsum, quòd cæteris omnibus præstantior eadem sit. Proinde Minerua quidem fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur: vtrique enim harum præsidet ipsa. Iuno autem vniuersa dominatione atque potentia expetendam magis esse, sententia sua declarat, in partem etiam Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd si igitur diuina adeò res & venerãda pulchritudo est, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandẽ honestum nobis fuerit, si nõ & ipsi deos imitantes, cùm rebus tum verbis, quibuscũque modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atque hęc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quòd etiam plura hîc dicturus fuisset, nisi sciret verbositatem in conuiuiis longiorem improbari.

A ἡ κάλλος, οὕτως οἰομένη ῥᾳδίως, ὅπερ ἤθελε, κατασκήσειν· ὀρθῶς καὶ φρονίμως τοῦτο λογιζομένη. σκέψαιτο δ' ἂν τις ἐντεῦθεν τιμὴν τοῦ κάλλους θεοῖσιν· ὡς γὰρ ἐλάβοντο τοῦ μήλου, καὶ τιμῶ ἐπιγραφῶ ἀνελέξαντο, ἑκάστης αὐτῆς ἑαυτῆς οὖσης τὸ μῆλον, μηδεμιᾶς δὲ ἐλλιφθῆναι τιμῶ ψῆφον καθ' αὐτῆς ἐνεγκεῖν, ὡς ἂρ' αἰσχροτέρα τῆς ἑτέρας εἴη τιμῶ ὄφιν, ἀνέρχονται πρὸς τὸν τῶν μὲν πατέρα, τῆς δ' ἀδελφόν τε καὶ σύνοικον, Δία, ἐπιτρέψουσαι τῶ δίκην αὐτῷ. ἔχων δὲ καὶ αὐτὸς ἥτις ἐστὶν ἀποφῆναι καλλίστη· καὶ πολλῶν ἀνδρείων ὄντων, καὶ σοφῶν, καὶ φρονίμων ἔν τε Ἑλλάδι καὶ τῇ βαρβάρῳ, ἐδυ ἐπιτρέπει τῶ κρίσιν Πάριδι τῷ Πριάμου, ψῆφον ἐναργῆ καὶ καθαρὰν ἐξενεγκών, ὅτι καὶ φρονήσεως, καὶ σοφίας καὶ ῥώμης ὑπερέχει ὁ κάλλος. τοσαύτῳ δ' ἐπιμέλειαν ἀεὶ πεποίηνται, καὶ σπουδῆ, ἀκούειν εὖ κλαῖ, ὥστε καὶ τῶν ἡρώων τε κοσμήτορα, καὶ θεῶν ποιητῶ, οὐκ ἄλλοθέν πόθεν, ἢ παρὰ τοῦ κάλλους πεπεῖκασιν ὀνομάζειν. ἤδιον αὖ οὖν ἀκούσαι λευκώλενος ἢ

C Ἥρα, ἢ πρέσβα θεὰ, θυγάτηρ μεγάλου Κρόνου. Ἀθηνᾶ δ' οὐκ ἂν βουληθείη Τριτογένεια πρὸ τοῦ Γλαυκῶπις καλεῖσθαι. Ἀφροδίτη τε τιμήσαιτ' ἂν τοῦ πρώτου καλεῖσθαι χρυσῆ. ἅπερ ἅπαντ' εἰς κάλλος τείνει. καίτοι ταῦτ' οὐ μόνον ἐπίδειξιν ἔχει πῶς οἱ κρείττους ἔχουσι πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μαρτύριόν ἐστιν ἀψευδὲς, τοῦ κρείττου εἶναι πρώτων τῶν ἄλλων. οὕτω Ἀθηνᾶ μὲν, ἀνδρίας ἅμα καὶ φρονήσεως προέχειν ἐπιψηφίζει. ἀμφοτέρων γὰρ προΐσατο τούτων.

D Ἥρα δ' ἁπάσης ἐξουσίας καὶ δυναστείας αἱρετώτερον ἀποφαίνει, συνηγορῶν αὐτῇ καὶ τὸν Δία παρακαλοῦσα. εἰ πίνω οὕτω μὲν θεῖον τὸ σεμνὸν ὅ κάλλος ἐστὶν, οὕτω δὲ προσπονδάσαν τοῖς θεοῖς· πῶς αὖ ἡμῖν ἔχοι καλῶς, μὴ τὸ αὐτοῖς μιμουμένους τοὺς θεοὺς, ἔργῳ τε, τὸ λόγῳ πρῶ ὅ, τι ἔχομεν σπουδαίρεσθαι τῷ κάλλει; ταῦτα μὲν ὁ Φίλων περὶ τοῦ κάλλους εἶπεν, ὑπολαβὼν τοῦτο τῇ τελευτῇ, ὡς καὶ πλείω δ' ἂν τούτων εἰρήκει, εἰ μὴ τὸ μακρολογεῖν ἠπίστατο τῶν ἀδοκίμων ἐν συμποσίῳ.

μετ' ἐκεῖνον ὁ Ἀριστιππος ἤρξατο τῶν λόγων, πολλὰ πρότερον ὑπὸ Ἀνδροκλέους ἀκληθεὶς ἵνα μὴ ἐβούλετο λέγειν. οὐ γὰρ ἐβούλετο λέγειν ὁ μὲν Φίλωνι βλασφήμως λέγειν. ἤρξατο δ' ὑπὲρ τοιῦδε. Πολλοὶ πολλάκις ἄνθρωποι ὁ μὲν τὰ βέλτιστα, καὶ ἡμῖν συμφέροντα, ἀφέντες λέγειν, ἐφ' ἕτερα τινὰ ὥρμησαν ἀποδεῖξαι, ἀφ' ὧν αὐτοῖς μὲν δοκοῦσι δόξαν περιάψειν· τοῖς δ' ἀκροαταῖς τοὺς λόγους σφῶν λιπτελεῖς παρασκευάσειν. καὶ διελυθήσαν οἱ μὲν, περὶ τῶν αὐτῶν ἐρίζοντες ἀλλήλοις, οἱ δὲ, σιγῶντες τὰ ὄντα ὑπὲρ ἑτέρων δὲ, περὶ τῶν οὐδαμῶς ἀναγκαίων λόγους ποιούμενοι, οὓς ἐγὼ μὲν τὰ παρόντα καλῶς ἔχειν κρίνω, ὅπως τι βέλτιον τύχωσιν εἰπόντες σκοπεῖν· οἷς νῦν ἐγὼ περὶ τῶν ὄντων οὐδὲν ὑγιὲς ἐγνωκέναι νομίζων, ἄλλως τε, καὶ τὸν πάνυ ἀγνοίας τῶν βελτίστων κατηγορεῖν τοῖς αὐτοῖς περιπίπτειν, τῶν δὲ ἑτέρων οἰόμενος εἶ πάντη, πολὺ αὖ τοῦ λιπτελεστάτου καὶ κομψοτάτου τοῖς ἀκούουσιν ἐπιδεῖξαι ποιήσομαι τὸν λόγον, καὶ ἴσως πᾶς ὅστις ἂν φαίη καλλίς· ἂν ἔχειν ἀκούειν καλλίστην. εἰ μὲν δὴ περί τινος ἑτέρου τοὺς λόγους ἐποιούμεθα νῦν, ἀλλὰ μὴ περὶ κάλλους, ἤρκεσεν ἂν ἡμῖν ἀκούσασιν ἑνὸς εἰπόντος, ἀπηλλάχθαι περὶ αὐτοῦ. τοῦτο δ' ἄρα τοσαύτην ἀφορμὴν παρέχεται τοῖς βουλομένοις ἀπτεσθαι τοῦ περὶ τούτου λόγου, ὥστ' οὐκ εἰ μὴ κατ' ἀξίαν τις ἐφίκοιτο τοῦ λόγου, νομίζειν δεῖν τυχεῖν, ἀλλ' ἴσως πρὸς πολλοῖς ἄλλοις κἀκεῖνός τι δυνηθῆ συμβαλέσθαι πρὸς τοὺς ἐπαίνους, τῆς ἀμείνονος οἴεσθαι πειρᾶσθαι τύχης. ὃ γὰρ οὕτω μὲν περιφανῶς ὑπὸ τῶν χρηστοτέρων τετιμημένον, ὅτῳ γ' ὑπὸ τοῖς ἀνθρώποις θεῖον, καὶ περισσοδαίμονα, πᾶσι δὲ τοῖς ἔστιν οἰκειότατον κόσμον, καὶ οἷς μὲν αὐτὸ πρὸ πολλοῦ πρὸ πάντων σπουδαζομένων, ὧν δ' ἀφίσταται μισουμένων, καὶ ὑπὸ πάντων βλέπειν ἀξιουμένων, τίς ἂν εἴη τοσοῦτον λόγων μετεσχηκώς, ὥστ' ἐπαινέσαι πρὸς ἀξίαν ἀρκέσαι; ἀλλ' ἐπειδήπερ οὕτω πολλῶν αὐτοῦ δεῖ τῶν ἐπαινεσόντων, ὥστε μόλις ἂν τῆς ἀξίας τυχεῖν, ὑπὸ τοῦ ἀπεικὸς καὶ ἡμᾶς ἐγχειρεῖν τι λέγειν περὶ αὐτοῦ, μέλλοντάς γε μετὰ Φίλωνα ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

A Cæterùm post illum statim Aristippus verba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neque enim volebat primò, veritus proximo post Philonem loco dicere. Exorsus autem inde est: Multi sæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducentibus dicere, ad alia nescio quæ argumenta abripi consueuere, ex quibus sibi quidem famam comparaturos se putant, auditores autem verbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere solent alij quidem de iisdem rebus inter se verbis contendentes: alij autem ea quæ non existunt commemorantes, alij etiam de B iis de quibus minimè necesse est, verba facientes. Quos sanè decebat omnibus hisce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè possint, apud animum cogitare. Hos igitur quando nunc ego de iis quæ existunt, nihil sani cognouisse existimo, & alioqui autem etiam aliorum ignorantiam de rebus optimis reprehendentem, in eadem vitia incurrere, omnino stultitiæ cujusdam esse puto: idem argumentum orationis vtilissimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quódque omnis quicunque etiam C fuerit, fatebitur scio dignissimum esse quod pulcherrimum quoque vocetur. Quòd si igitur de alia aliqua re verba faceremus, & non de pulchritudine, satis fuisset vnum aliquem dicentem audisse, & exinde argumento eo relicto ad alia transisse: nunc autem præsens hoc tãtam dicendi copiam præbet iis qui de eo orationem instituunt, vt haudquaquam si quis pro dignitate ipsum nõ tractarit, ob id infeliciter sibi successisse rem arbitrari debeat: sed si post multos alios nonnihil ad priores laudes etiam ipse conferre potuerit, benigniorem fortunam experiri putetur. Nam quod manifestè adeò à superioribus in honore habitum semper D est, ab hominibus autem ita pro re diuina & operæpretio digna existimatum, omnibúsq; quicunque viuunt, peculiare ornamentum existit, præterea & eos quibus adest, ab omnibus amari & coli, illos autem quibus abest, odio haberi, neq; dignos adeò quos aspicias, videri facit: quisnam dicendi facultate præditus tãta fuerit, vt id prò eo ac dignũ est, laudare sufficiat? Veruntamen quoniam ita multis ipsi opus est laudatoribus, vt vix vnquam pro dignitate tractari queat, nihil alienum aut indecorum fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conari, quanquam verentes nonnihil verba facere post Philonem.

Exordium simile Isocratis proœmio in orationem de laudibus Helenæ: vnde et. am huius orationis peraque sumpta videntur.

Adeò autem omnium quæ ſunt, veneratione digniſſima, maximéque diuina res pulchritudo eſt, vt etiamſi omittamus dicere quibus honoribus Dij pulchros affecere: ſuperioribus certè temporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admiratione fuit, vt cùm adhuc intra ætatem eſſet, Theſeus ob aliam quandam rem in Peloponneſum profectus, conſpecta illius forma, in tantam admirationem ipſius venerit, vt cùm & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequaquã vulgari, nihilominus tamen putarit ſibi vitã vitalem, vt ille ait, non eſſe, ſi illa carere deberet: rurſum autem ſe omnes alios felicitate ſupergreſſurum eſſe, ſi ſecum illam cohabitare contingeret. Atque hoc modo cùm apud ſeſe animatus eſſet, à patre quidem ipſius accipere illam deſperauit: neque enim elocaturum ipſum illam, cùm nondum ad iuſtam ætatem peruenisſet: cæterùm imperio illius contempto atque deſpecto, ſpretíſque inſuper etiam omnibus qui tum in Peloponneſo agebant potentibus, aſſumpto Pirithoo, qui ipſi in raptu adeſſet, à patre vi abreptam in Aphidnam Atticę regionis oppidum aſportauit. Tantam autem gratiam habuit Pirithoo pro hoc auxilio præſtito, vt ipſum per omne deinde tempus ita amarit, vt etiam poſteris in exemplum abierit Theſei & Pirithoi amicitia. At poſtquam etiam illum oportebat ad Plutonis proficiſci regnum, ambientem filiam Cereris Proſerpinam, poſtquam multis ipſum dehortatus à propoſito ne quid tale tentaret, auertere non potuit, vnà cũ ipſo profectus eſt, arbitratus debere ſe hanc illi referre gratiam, vt pro eo etiam animam in periculũ poneret. Cæterùm vbi hoc profecto peregre, illa Argos mox rediiſſet, poſtquam ætate nubibilis facta eſt, quanquam principes Græciæ, & formoſas alias, & ex parentibus præclaris natas, ex tota ea terra ducere vxores ſibi poſſent, nihilominus tamen conuenientes, huius proci facti ſunt, cæteris omnibus perinde vt vilioribus contemptis. Scientes autem quòd non abſque certamine ab vno aliquo ducenda eſſet, metuẽtéſque ne pugnantibus inter ſe aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de communi ſententia in hæc verba iurarunt, quòd omnes auxilium ferre vellent ei, qui vxorem hanc ducere dignatus fuiſſet: neque cuiquam concedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggreſſus eſſet: exiſtimantes videlicet quiſque ſibi auxilium & ſocietatem hanc parari.

A ὅτω δὴ σεμνότατον καὶ θειότατον τῶν ὄντων ἐστὶν, ὥστε εἴ τι ὅσα θεοὶ καλοῖς τετιμήκασι, παραλείπω. ἀλλ' οὖν ἐν τοῖς αὖθις χρόνοις ἐκ Διὸς Ἑλένη θυομένη, ὅτως ἐθαυμάσθη παρὰ πᾶσιν αὐθρώποις, ὥστ' ἔτι τῆς ἡλικίας οὔσης αὐτὴς, κατά τινα χρείαν ἐς Πελοπόννησον θυόμενος ὁ Θησεὺς, ὅτω τῆς ὥρας ἰδὼν ἠγάσθη, ὥστ' ὄσης αὐτῷ καὶ βασιλείας ἀσφαλεστάτης, καὶ δόξης ὑπὲρ τὴν τυχοῦσης, ὅμως οὐκ ἤνεγκε βιωτὸν αὐτῷ, ταύτης ἐστερημένῳ, προσθεῖναι δὲ πρώτας δύναμιν, εἰ ταύτην αὐτῷ θυοίτο συνοικεῖν. ὅτω δὴ ὑφορώμενος, ὃ μὲν πρὸς τὸν

B πατέρα λαβεῖν ἀπεπτῶν, μὴ γὰρ αὐτὸν αὐτὴν ἐκδοῦναι μήπω ἡλικίας ἠμμένην, τὴν δ' ἐρωτα ἐμφορήσας ἐκείνου, καὶ πρίδων, ὀλιγωρήσας δὴ καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πρώτων ἀνδρῶν, κοινωνοῦντ' αὐτῷ τῆς ἁρπαγῆς καὶ Πειρίθοον προσελαβεῖν, βίᾳ λαβὼν αὐτὴν τοῦ πατρὸς, εἰς Ἀφίδναν ἐκόμισε τῆς Ἀττικῆς· καὶ τοσαύτην ἔσχε χάριν αὐτῷ τοῦ συμμαχίας ταύτης, ὥσθ' ὅτως ἐφίλησε τὸν ἄνδρα χρόνον, ὥστε καὶ τοῖς ὑπερθυμοῦσι προσθέσθαι τῷ Θησέως καὶ Πειρίθου φιλίαν. ὅπου

C δὴ ἔδει κἀκεῖνον ἐν Ἅιδου θυέσθαι, τῷ Δήμητρος μυηστευσόμενον κόρῃ, ὅπου πολλὰ παραινῶν, οὐκ ἠδυνήθη ταύτης αὐτὸν τῆς πείρας ἀποτρέσθαι καταπείσαι, συνεκθύησεν αὐτῷ, ταύτῃ τρέπουσθαι οἰόμενος αὐτῷ καταθήσειν τῷ χάριν περὶ τῆς ψυχῆς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύσας. ἐπεὶ δὲ θυέσθαι δὴ εἰς Ἄργος, αὖθις ἀποδημοῦντος αὐτοῦ, ὅπου καθ' ὥραν ἐν γάμῳ, κήτους ἔχοντες καλάς τε καὶ εὖ γεγενημένας ἐκ τῆς Ἑλλάδος σφίσιν αὐτοῖς ἄγεσθαι γυναῖκας οἱ τῆς Ἑλλάδος

D βασιλῆς, οἱ δὲ συνελθόντες, ἐμνηστεύοντο ταύτῃ, τὰς ἄλλας ἁπάσας ὑπερθέοντες ὡς φαυλοτέρας. γνόντες δὲ ὅτι πρὸς μάχην ἔσαι, καὶ δείσαντες μὴ πόλεμος θυθῇ τῇ Ἑλλάδι, μαχομένων περὶ ἀνήλυς, ὁμοθυμήσαντο ὅρκον ταυτὶ ψήφῳ κοινῇ, ἢ μὲν ὑπερθυρήσθαι τὰς ταύτης ἀξιωθέντι, μηδ' ὑπερθέσθαι τῶν τις ἀδικεῖν ἐγχειρῇ, ἕκαστος οἰόμενος ταύτῃ αὐτῷ τῷ συμμαχίαν προσβυάζειν.

τῆς μὲν οὖν ἰδίας γνώμης ἀπέτυχον πάντες, πλὴν Μενελάου. τῆς κοινῆς δ' ἐπειράθησαν αὐτίκα. οὐ πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔριδος γενομένης ταῖς θεαῖς περὶ κάλλους, ὁπότερον εἴποιεν τὴν κρίσιν Πάριδι τῷ Πριάμου· ὁ δὲ, τῶν μὲν σωμάτων τῶν θεῶν ἀπήλθεις, τῶν δωρεῶν δ' ἀναγκασθεὶς γενέσθαι κριτὴς, καὶ διδούσης Ἥρας μὲν, τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν, τὸν δὲ πολέμιον, Ἀθηνᾶς, κράτος, Ἀφροδίτης δὲ, τὸν τῆς Ἑλένης γάμον· καὶ φαύλοις μὲν ἀνθρώποις γενέσθαι οὐ ποτε νομίσας οὐκ ἐλάττω βασιλείαν, Ἑλένης δ' οὐδένα τῶν ὑπαρχόντων ἀξιωθεῖν, προεῖλετο τὸν τούτης γάμον. γνοὺς δὲ τῆς ὑμνουμένης ἐκείνης στρατείας καθ' ὑμῶν Τρώων, καὶ τῆς Εὐρώπης τότε πρῶτον ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἐλθούσης, ἔχοντες οἵ τε Τρῶες ἀποδόντες τὴν Ἑλένην, ἀδεῶς οἰκεῖν τὴν αὐτῶν, οἵθ' Ἕλληνες τούτην αὖθις ἑστῶτες ἔχειν, ἀπαλλάττεσθαι τῶν ἐκ πολέμου καὶ στρατείας δεινῶν, οἱ δ' οὐκ ἠβουλήθησαν ἀμφότεροι, οὐκ ἂν ποτε νομίσαντες βίᾳ ἀφορμὴν καλλίω πολέμου, πρὸς ἣν ἀποθανοῦνται. καὶ θεοὶ δὲ τοὺς αὐτῶν παῖδας σαφῶς εἰδότες ἀπολουμένους ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἀπέτρεψαν μᾶλλον, ἀλλ' ἐπῆραν εἰς τοῦτο, οὐκ ἐλάττω δόξαν αὖθις οἰόμενοι φέρειν, ἢ θεῶν παῖδας γενέσθαι, ὃ μαχομένους ὑπὲρ Ἑλένης ἀποθανεῖν. καὶ τί λέγω τοὺς αὐτῶν παῖδας; αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς μείζω καὶ δεινότερον ἐπὶ τούτῳ τῷ πρὸς Γίγαντας αὖθις γενομένου πολέμου. ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ, μετ' ἀλλήλων· ἐνταῦθα δὲ, ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους. οὗ τί γένοιτ' ἂν σαφέστερον δεῖγμα, ὅσῳ τῶν αὐθεντῶν ἀπάντων ὑπερέχει ὁ κάλλος πρὸς ἀθανάτοις κριταῖς; ὅταν γὰρ μὲν τῶν ἄλλων θεῶν ἀπάντων οὐδαμοῦ ὁ πρόσθεν φαίνονται διενεχθέντες, ὑπὲρ ὧν κάλλους, ἃ μόνον τοῖς ἰδίοις ὑπεδέδωκότες, ἀλλ' ἤδη καὶ ἀλλήλοις ἐναντία πεπολεμηκότες, ἔνιοι δὲ καὶ τρωθέντες, πῶς οὐχ ἁπάσαις ψήφοις προτιμῶσιν ἀπάντων τὸ κάλλος; ἀλλ' ἵνα μὴ δοξωμεν ἀπορίᾳ τοῦ περὶ κάλλους λόγων πρὸς τοῦτο διατρίβειν ἀεὶ,

A Propria quidem igitur ſententia fruſtrati omnes ſunt præter Menelaum: cõmunis autem pacti experimentum ſtatim adeò dederunt. Non enim multo pòſt, cùm cõtentio inter deas de pulchritudine orta eſſet, diſceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cùm iudicio inferior eſſet, quàm vt inter corpora dearum cognoſcere poſſet, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius Aſiæ imperium, Minerua robur & vires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipſe verò contrà ſecũ ita cogitaret, quòd imperia quidẽ etiam vilibus & contemptis hominibus obue-
B nire poſſent, Helena autem non ſtatim vllus poſterorũ dignus futurus eſſet: nuptias huius cæteris rebus omnibus antepoſuit. Poſtea verò exorta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primùm contra Aſiam bello concitata, cùm Troiani poſſent Helena reddita, ſine periculo ac metu terram ſuam retinere, Græci autem hanc illis habẽdam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus per-
C cipiuntur, liberari: neutri conſulere ſibi ipſis voluerunt, rati non aliam pulchriorem belli cauſſam ob quam morerentur, inuenire ſe poſſe. Iam verò & dij cùm certò ſcirent liberos ſuos in eodem bello perituros eſſe, haudquaquam illos ab eo abſterruerunt, ſed ad id vltro proficiſci fecerunt, rati non minorem illi gloriam conſecuturos eos eſſe ſi pro Helena mortem obiiſſent, quàm quòd deorum filij procreati eſſent. Et quid attinet de filiis deorum dicere, cùm ipſi dij maiore gra-
D uioréque certamine inter ſe eodem bello congreſſi fuerint, quàm tunc cùm contra Gigantes bellum geſſere? Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicarunt: hîc autem ipſi contra ſe ipſos arma tulerunt. Quo ſanè argumento, quodnam aliud manifeſtius aut clarius eſſe poteſt, quanto etiam ipſis diis iudicibus, cæteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cùm pro aliarum quidem rerum nunquam vlla vllo modo inter ſeſe diſcordes fuerint, pro pulchritudine autem non ſolùm filios ſuos in mortem obtulerint, ſed ipſi inter ſe dimicarint, nonnulli autem etiam vulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis cenſuerunt pulchritudinem cæteris rebus vniuerſis anteponendam eſſe? Atenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hunc locum commorari diutiùs videamur;

ad alium hinc transire volo, haudquaquã his quæ antè dicta sunt, ad comprobandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius captos ostendit mortem subire voluisse potiùs, quàm ab hac dissociatos, lucem intueri? Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illámque pater non paruo interuallo cæteras omnes anteire conspexit, ipse quoque forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa excellebat, vt etiam eum à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cùm ipse quidem illam apud sese retinere cuperet, elocare autem velle ei qui dignus illa foret, simularet, vt hominum accusationem puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate sua multo iniustiorem, per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè sese conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compararat, equis, qui ea tũ ætate in Arcadia omnium velocissimi erant, iunctis, cum procis puellæ aurigatione certabat, ei videlicet qui certamine superasset, sponsam illam proponens; qui verò victus esset, illum capite priuandum edicens. Iubebat autem etiam ipsam vnà conscendere currum, quò videlicet illi dum vultu in illam defixi hærerent, interea aurigandi currus obliuiscerentur. Cæterùm cùm qui primus certamen hoc iniisset, successu caruisset, & præterquam quòd à puella, etiã à vita excidisset, reliqui cùm ad certamen obeundũ cunctari, & eorum quæ semel decreuissent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerent, rursum autem crudelitatem Oenomai detestarentur, alius alium præuertit moriendo, perinde ac si metuerent ne non pro puella illa mori possent. Ac processit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dij cùm illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miserarentur, alteros videlicet quòd tantæ rei possessione priuati essent: puellam autem, quòd forma sua per ætatem frui non posset: pro iuuene eo quicunque mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduertentes, & currum illi donãt pulchriorem arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, socero ad metam & terminos victoriæ occiso.

A ἐφ' ἕτερον βούλομαι μεταβῆναι, οὐδαμῶς ἔλαττον ὄν, ὥστε δόξαι τὴν τῶν κάλλους ἀξίαν, τῇ προτέρων εἰρημένων, τὴν Ἀρκάδος Ἱπποδάμειαν Οἰνομάου· ὅσους τῶν ταύτης κάλλους ἁλόντας, μᾶλλον αἱρουμένους ἀπέφηνεν ἀποθνήσκειν, ἢ ταύτης διωκισμένους, τὸν ἥλιον προσορᾶν. ὡς γὰρ ἐλάμβανε τῆς ἡλικίας ἡ παῖς, καὶ τὰς ἄλλας ὁ πατὴρ οὐ πολλῷ τῷ μέσῳ προενηνοχυῖαν ἑώρα, τῆς μὲν ὥρας αὐτῆς ἁλοὺς (τοσοῦτον γὰρ αὐτῇ προέχειν, ὥστε καὶ τὸν γεγεννηκότα ὑπεραίρειν παρὰ φύσιν, καὶ ἀφ' οὗ τοῦτ' ἀξιοῖ αὐτὴν ἔχειν πρὸς ἑαυτόν, βούλεσθαι δὲ ἐκδιδόναι πλανώμενος αὐτὴν τῷ ταύτης ἀξίῳ, τὰς πρὸς ἀνθρώπων φθόνων αἰτίας, μηχανήν τινα μηχανᾶται τῆς ἐπιθυμίας ἀδικωτέραν, καὶ ᾗ ἤρετο ῥᾳδίως, ὅσῳ ἐβούλετο, καταιτήσειν. τοῦτο γὰρ ἁρμάτι ὡς οἷόν τε μάλιστα ἐπὶ εἰς τάχος τοῦ τῆς τέχνης ἐξεργασμένῳ, τοὺς ὑπ' Ἀρκαδίᾳ ζεύξας ὑπὸ τῶν τότε ταχίστους ἵππους, ἠμίλλατο πρὸς τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης, ἆθλον τῆς νίκης προτιθείς, ἢ στέρεσθαι τῆς κεφαλῆς ἡττηθέντας. καὶ ἐξίου δὲ αὐτὸν αὐτοῖς συναναβαίνειν ὅ ἅρμα, ὅπως ἀποσπάσθαι πρὸς ταύτην, ἀμελοῖεν τῆς ἱππικῆς. οἱ δὲ ἀποτυχόντος τοῦ προτέρου ἁμαρτόντος τοῦ δρόμου, καὶ τῆς κόρης ἐκπεσόντος μὴ τοῦ ζῆν, ὃ μὲν ἀποκτείνας πρὸς τὸν ἀγῶνα, ἢ μεταθεῖναι τί τῶν βεβουλευμένων, μειρακιώδες ὑπολαβόντες, τὴν δ' ὠμότητα μισήσαντες Οἰνομάου, ἄλλος ἄλλον ἐφθανεν ἀποθνήσκων, ὡς δὴ δεδοικὼς μὴ τοῦ τεθνάναι πρὶ τῆς κόρης ἁμάρτῃ. ἐπῆλθέ τε μέχρι τεσσαρεσκαιδεκάτου νέων ὁ φόνος. θεοὶ δ' ἐκφανὲς τῆς πονηρίας μισήσαντες ταυτησὶ, τούς τε τεθνεῶτας ἅμα, καὶ τὴν κόρην ἐλεοῦντες· τοὺς μὲν, ὅτι κτήματος ἀπεστέρηται τοιούτου· τὴν κόρην δ' ὅτι τῆς ὥρας οὐκ ἔτι χαιρόν ἀπολαύοι· κηδόμενοί τε τοῦ νέου, ὅστις ἔμελλε (Πέλοψ δ' ἦν οὗτος) ἀγωνιεῖσθαι, ἅρμα τε χαλκοῦν (τοῦτο κάλλιον τέχνης πεποιημένον, ἵππους τε ἀθανάτους, δι' ὧν ἔμελλε τῆς κόρης κύριος ἔσεσθαι). καὶ γέγονέ γε τὸν κηδεστὴν ὅτι τέρματι τῆς νίκης ἀπέκτονώς.

διὰ τὸ τῆς καλλους χρῆμα αἰδέσιμος τε καὶ θεῖον εἶναι δοκεῖ, καὶ πρωτίστων τῶν ποιητῶν, καὶ θεοῖς ἐσπουδάσθαι πολλαχοῦ. ὅθεν δὴ καὶ ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔχοιμεν μέμψασθαι δικαίως, εἰ σύντομον ποιήσαιμεν τοῖς ἄλλοις τὸν λόγον. ΕΡ. σὺ δὲ λοιπὸν εἰ, Χαρίδημε, ὅπως μὴ ὥσπερ κορωνίδα τῷ τῶν καλλων καλῶν ἐπιθήσῃ τὸν λόγον. ΧΑ. μεταδαίμων, ὦ θεῶν, σφαίτερω θελήσειν με βιάσῃ. ἱκανὰ γὰρ δοκῶ σοι πεπαῦσθαι καὶ τὰ νῦν εἰρημένα. ἄλλως τε, καὶ εἰ ὅσα γε εἶπον ἀπομνημονεύοντα. ῥᾴων γὰρ ἄν τις μνημονεύοι τῶν ἑτέρων εἰρημένων, ἢ τῶν αὑτοῦ. ΕΡ. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω, ὡς δὲ ἐγὼ ἐπεθυμοῦμεν ὅπως τύχοιμι· καὶ γὰρ δὴ τοσοῦτον ἡμῖν τῶν λόγων ἐκείνων, ὅσον ἐμέλησε τῶν σῶν ἀκοῦσαι. ὥστ' εἰ σὺ τούτων ἀποστερήσεις, κἀκεῖνα μάτην ἔσῃ πεποιηκώς. ἀλλά, πρὸς Ἑρμοῦ, τὰ ἅπαντα λόγον ὥσπερ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπόδος. ΧΑ. βέλτιον μέν σοι ταῦτα ἀπαλλάττειν με, τῶν δυσχερῶν ἀεὶ πάντα· ἐπεὶ δ' ὅτου τε θυμῷ καὶ τῶν ἡμετέρων ἀκοῦσαι λόγων, καὶ τοῦθ' ὑπομενεῖν αἰδεῖται, ὧδε τοίνυν καὶ αὐτὸς ἐποιησάμην τὸν λόγον· Εἰ μὲν πρῶτος αὐτὸς ἦρχον περὶ τῶν καλλων λέγειν, πρόοιμίων ἂν ἐδεόμην συχνῶν· ἐπεὶ δ' ὅτι πολλοῖς ἤρξαμεν τῶν πρότερον εἰρηκότων ἐρῶν, οὐδὲν ἀπεικὸς τῶν ἐκείνων κεχρημένον ὡς προοιμίοις ὑπαφέρειν ἑξῆς τὸν λόγον· ἄλλως τε δὲ ἑτέρωσε τῶν λόγων γενομένων, ἀλλ' οὐτωσὶ καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὥστε σφᾶς καὶ τοὺς παρόντας λαθεῖν, ὡς ἄρ' οὐχ ἕκαστος ἰδίᾳ λόγον ποιοῦσιν, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἕκαστος ὅτι μέρος διεξέρχονται λόγον· ἑτέρῳ μὲν οὖν ἤρκει γ' ἂν εἰς εὐφημίαν, ἅπερ ἐμοὶ ἕκαστος ἔτυχεν εἰπὼν περὶ τῶν καλλους ἰδίᾳ. τούτων δὲ πολὺ πλείονες, ὥστε καὶ τοῖς ὑπολειπομένοις ἔξω τῶν νῦν εἰρημένων, οὐ δεῖν ἐπαινῶν τῶν εἰς αὐτό. πλέονα γὰρ πολλαχόθεν αὐτὰ προσῆκε δεῖν λέγειν ἕκαστα δόξαι παρεῖσθαι, ὥσπερ αὐθέων ὑπὸ τυχοῦσι λειμῶνι, ἀεὶ τῶν φαινομένων ἄρτι προσαγομένων τοῖς ἀφικομένοις.

A Adeòne pulchritudo ipsa cùm hominibus diuinum quiddam esse videtur, & ab omnibus coli consuerit, tum à diis quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quamobrem neque nos quispiã reprehendere meritò poterit, quòd quasi quoddam operæpretium putemus hæc de pulchritudine disserere. Atque ad hunc modum & Aristippus orationem suam peregit. HER. At tu iam restas Charideme: quare fac vt quasi quandam coronidem imponas orationi tuæ pulchris hisce de pulchritudine dictis. CHA. Nequaquam, per deos quæso, vlterius progredi me cogas. Satis enim sit indi- B casse tibi & quo pacto conuersati fuerimus, & hæc quæ modò dixi: præsertim cùm ne illa quidẽ satis adhuc meminerim, quę modò commemorauí. Multò enim faciliùs ea memoria repetieris, quæ ab aliis dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. HER. Hoc igitur illud est videlicet quod ab initio cõsequi me cupiebam. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorũ ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustra laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeò orationem quemadmodum à principio exorsus fueris, mihi recita. CHAR. Satius quidẽ fuerat, cõtentum his quæ dixi, C à difficilioribus abstinere me: attamen quãdo ita cupis & nostram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse quoq; verba feci: Si primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, procemiis fortasse frequentibus & densis opus haberem: nunc autem quando post multos alios qui ante me verba fecerũt, dicturus sum, nihil alienum puto fuerit, si illorum antè dictis, perinde ac procemiis quibusdam vsus, sequentem orationem subiungam, D præsertim cùm non alio loco, sed hoc in conuiuio, eodémque die, orationes istæ habeantur, ita vt liceat & præsentes latere nos, perinde ac si nõ quisque priuatim verba faceret, sed eandem singuli per vices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem vtique comparandam, ea quæ vestrum vnusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At verò hîc adhuc tantùm supereſt, vt & iis qui post nos venturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudum ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim vndique circunstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo, vbi semper ea quæ nouissimè apparent, carpentes potissimùm alliciuntur.

Ego verò ex omnibus illis delectis, quæ mihi videbuntur minimè prætereunda fuisse, quàm breuissimè potero dicam, vt & pulchritudini debitum suum reddam, & vobis omissa verborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui vel ob fortitudinem, vel ob aliam aliquam virtutem præstare nobis videntur, si non quotidie honestis actionibus beneuolentiam sibi concilient, & nos quodammodo ad amandum se cogant, inuidemus illis magis: vndecunque etiam eis negotia quæ geruntur, minùs bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam suam, sed statim etiam vbi aspeximus tantùm, capiuntur, & plus quàm amamus eos, neque grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis licitum fuerit, & seruire quoque illis. Libentiùs igitur quispiam obedierit formoso alicui, quàm imperauerit ei qui talis non est: maioremque gratiam habuerit formoso multa iubenti, quàm si nihil quicquam præcipiat. Ac cęterorum quidem bonorum quibuscunque caremus, vlteriorem assequendi curam nullam gerimus: at pulchritudinis nulla vnquam nobis satietas oboritur: sed siue Aglaiæ filium illum, qui cum Achiuis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacinthum formosum illum, siue etiam Lacedæmonium Narcissum pulchritudine superemus, tamen nobis ipsi minimè satisfacimus, sed semper timemus ne fortè videamur apud posteros ab aliis superati fuisse. Propemodum autem omnium eorum quæ inter homines geruntur, vt ita dicam, quasi quoddam commune exemplum pulchritudo proposita est. Nam neque duces negligunt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neque oratores ad eandem orationes suas componere, neque etiam pictores imagines ac tabulas suas secundùm illam depingere. Et quid attinet ista recensere, quorum finis quoque pulchritudo est? Quin illa quoque quibus necessariò vtimur, haudquaquam prætermittimus, quin omnia quammaximè fieri potest, cum summo studio quampulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit vsum & necessitatem ædium, quantum vt pulchritudine earum ingredientes quasi attonitos redderet: & ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam sententia falsus est. Nam Vlyssis filius ita admiratus eas fertur, cùm ad percontandum de patre eò loci venisset, vt ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit:

Niveum intelligit, quo pulchrior alter nõ venit ad Troiam, vt Homerus ait Ilia 2.

A ἐγὼ δ' ἐκ πάντων ἐκλέξας ὅσα μοι δοκῶ μὴ βέλτιον εἶναι παραλιπεῖν, λέξω δὴ βραχέων, ὅπως τῶν τε καλλῶν τὰ γιγνόμενα ἀποδῶσω, ὑμῖν τε ὀλιγολογεῖν παραλιπών, δράσω χαριζόμενος. τοῖς μὲν δὴ ἢ διὰ ἀνδρίαν ἢ καθ' ἑτέραν τινὰ τῶν ἀρετῶν ἡμῶν προέχειν δοκοῦσιν, ἢν μὴ τῶν καθ' ἡμέραν πράξεων, αὐτὰ καλέσωσιν ἡμᾶς ἐπ' αὐτοῖς δίκαιον εἶναι, βασκαίνομεν μᾶλλον, ἐξ ὧν τ' αὖ κακῶς ἐπ' αὐτοῖς τὰ πράγματα προφέρομεν, χοὐκ ἀχθόμεθ' ἐπὶ μόνον τῇ ὄψει, ἀλλ' ἀνδρῶν τε ἰδόντες, ἁλισκόμεθα, καὶ παραπαίομέν τε,

B ἐπὶ δὲ παρθένων ὡς οὐδὲν χρείττοσιν, ὅσον αὖ ὑμῖν ἔξῃ, δουλεύοντες αὐτοῖς. ἥδιον αὖ ἂν ὑπακούσαι τις ὥρας τυχικῆς, ἢ πρεσβύτιδι τῶν μὴ τοιούτων, καὶ πλείω χάριν αὖ εἰδείη τῷ πολλὰ προστάττοντι μᾶλλον, ἢ τῷ μηδ' ὁτιοῦν ἐπαγγέλλοντι. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν, ὧν αὖ σὺ δεξῇ ὦμεν, ἁπάντων ὁμοίως τυγχάνειν. κάλλους δ' ἡμῖν οὐδεὶς οὐδὲ πώποτε γέγονε κόρος. ἀλλ' εἰ καὶ τὸν Ἀγλαΐης, τὸν εἰς Ἴλιον ποτὲ στρατεύσαντα τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐμνήθη Υακίνθου τὸν καλὸν, ἢ τὸν Λακεδαιμόνιον

C Νάρκισσον κάλλει νικῶμεν, οὐκ ἔοικεν ἡμῖν δοκοῦμεν, ἀλλὰ δεδίκαμεν μὴ λάθωμεν τοῖς ὀπίσω γενομένοις αὖ καταλιπόντες ὑπερβολήν. χρεὼν δ' ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων, ὥσπερ κοινὸν παράδειγμα τὸ κάλλος ἐστί. καὶ ὅτε στρατηγοῖς εἰς κάλλος ἐμέλησε τὰ στρατεύματα συντάσειν, ὅτε ῥήτορσι τοὺς λόγους συντιθέναι, ὅτε μὴν γραφεῦσι τὰς εἰκόνας γεγράφεναι. ἀλλὰ τί ταῦτα λέγω; ὧν τὸ κάλλος τέλος ἐστίν. ὧν γὰρ εἰς χρείαν ἥκομεν αὐλαίων, οὐκ ἐλλείπομεν οὐδὲν σπουδῆς εἰς ὅσον ἔξεστι κάλλιστα καταστρώζειν. τῷ τε γὰρ Μενέλεῳ, ὃ ποσοῦτον ἐμέλησε τῆς χρείας τῶν οἴκων, ἢ ὅσον τοῖς εἰσερχομένοις οὐ πλήττειν. καὶ δὴ τοῦτ' ὄντα πολυτελεστάτοις ἅμα κατεσκεύασε, καὶ κάλλιστους, καὶ τῆς γνώμης οὐχ ἥμαρτεν. ὁ γὰρ Ὀδυσσέως ὄντως ἀγαθοῦ λέγεται τοῦτο, καὶ πύσιν τοῦ παιδὸς εἰς αὐτὸν ἀφιγμένος, ὥστ' εἰπεῖν Πεισιστράτῳ τῷ Νεστορίδῃ,

Ζῶος

Ζηνὸς που τοιήδε γ' Ολυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.

Talis & æthery forsan Iouis aula renidet.

αὐτὸς θ' ὁ τῶ μειρακίου πατὴρ, οὐκ ἄλλου τῶ χάριν μιλτοπρῴρους ἦγε τὰς ναῦς, συστρατευόμενος τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Τρῳάσι, ἢ ὅπως τοὺς ὁρῶντας οὐκ πλήττῃ ἔχῃ. καὶ σχεδὸν εἴ τις ἑκάστην ἐξετάζειν βούλεται τῶν τεχνῶν, εὑρήσῃ πάσας ἐς τὸ κάλλος ὁρώσας, καὶ τούτου τυγχάνῃν τῶ πρώτους τιθεμένας. τοσοῦτον δὲ τὸ κάλλος τῶν ἄλλων ἀπάντων ὑπερέχῃν δοκεῖ, ὥστε τὴν μὲν, ἢ δικαιοσύνης, ἢ σοφίας, ἢ ἀνδρείας μετέχοντων, πολλὰ τις ἂν εὕροι παραπλήσια μᾶλλον· τὴν δὲ τούτης τῆς ἰδέας κεχωρισμένων, βέλτιόν ἐστιν εὑρεῖν οὐδέν, ὥστε καὶ τὴν μὴ μετεχόντων ἀτιμότερον οὐδὲν. μόνους γοῦν τοὺς μὴ καλοὺς, ὀνομάζομεν αἰσχρούς, ὡς οὐδὲν ὂν εἴ τι τις ἔχων τύχοι πλεονέκτημα τῶν ἄλλων, κάλλους ἐστερημένος. τοὺς μὲν οὖν ἢ δημοκρατουμένους τὰ κοινὰ διοικοῦντας, ἢ τυράννοις ὑποτεταγμένους, τοὺς μὲν, δημαγωγοὺς, τοὺς δὲ, κόλακας καλοῦμεν· μόνους δὲ τοὺς ὑπὸ ταύτῃ τῇ δυνάμει γιγνομένους, θαυμάζομέν τε, φιλοπόνους τε καὶ φιλοκάλους ὀνομάζομεν, καὶ κοινοὺς νομίζομεν εὐεργέτας, τοὺς τῶν καλῶν ὀπτῆρας. ὅτε τοίνυν οὕτω μὲν σεμνὸν τὸ κάλλος ἐστὶν, οὕτω δὲ τοῖς πᾶσιν ἐν βίοις μέρη τυχεῖν, κέρδος τε νομίζουσι τὸ τούτῳ τι δεηθῆσαι δωρησάμενοι, πῶς ἡμᾶς εἰκότως οὐκ ἂν τις ἐμέμψατο, εἰ τοσοῦτον ἔχοντες κέρδος κερδαίνειν, ἔπειτ' ἐκνὺξ παρείμεθα, μηδ' αὐτὸ τοῦτο αἰσθέσθαι δωρησάμενοι, ὅτι ζημιούμεθα; τοσοῦτον μὲν δὴ κἀγὼ τὸν λόγον ἐποιησάμην, πολλὰ τῶν ὄντων μοι περὶ κάλλους εἰπεῖν ἀφελών, ὅπερ τὴν συνουσίαν ὀπτὸν πολὺ ποιοῦντα. ΕΡ. βδαίμονές γε, οἳ τοιαύτης ἀπολελαύκατε τῆς συνουσίας. σχεδὸν δ' ἤδη κἀγὼ οὐδὲν ἔλαττον ὑμῶν ἔσχηκα δι' σέ.

Et ipse adolescentis pater non aliam ob causſam minio infectas duxit naues, cùm vnà cum Græcis ad Troiam proficiscere-tur, quàm vt aspicientes earum aspectu obstupefacere possit. Et fermè si quis singulas artes perpendere volet, reperiet omnes eas ad pulchritudinem tendere, eámque consequi pro summo ducere. Adeò autem pulchritudo cæteras res cunctas excellere videtur, vt iis quæ vel cum iustitia, vel sapientia vel fortitudine aliqua fiunt, multa alia inuenias maiori pretio vel existimatione digna censeri: at verò quæ cum hac specie commune aliquid habent, iis nihil quicquam melius inuenire licet: vt rursum & illis quibus hæc coniuncta non est, nihil quicquam inhonestius atq; indignius. Quippe solos eos qui pulchri non sunt, turpes vocamus, perinde quasi pro nihilo habendum sit, quicquid tandem aliquis habuerit in quo cæteros antecellat, si idem pulchritudine careat. Proinde & eos quidem qui vel in republica degentibus imperio præsunt, vel tyrannorum potestati subiecti viuunt, alteros quidem populares * vocare solemus, alteros autem adulatores. Solos autem eos qui huic potestati subiecti sunt, & admiramur videlicet, & cùm philoponos tum philocalos nominamus, adeóque communes benefactores censemus esse eos, qui pulchrorum quasi quidam procuratores sunt. Quando igitur ita venerabilis res pulchritudo est, ita autem ab omnibus etiam votis expetitur, & quasi pro lucro putatur huic ministrare saltem aliquid potuisse: quomodo non meritò reprehenderit nos quispiam, quòd cùm tantum lucrum lucrifacere possimus, vltro illud prodamus, ne hoc ipsum quidem verentes damnum videlicet quod mox accipiemus? Ac tãtam quidem ego quoque orationem habui, multis quæ mihi de pulchritudine ampliùs dicere licebat, omissis, postquam conuersationem hanc in longum adeò progressam videbam.

HER. Felices sanè vos, quibus tali conuersatione frui licuit. Fermè autem iam etiam ego non minùs voluptatis quàm vos, per te videlicet, accepi.

Iliad. 2.

* δημαγωγοὺς καὶ κολακας

Neque hic videtur Luciani esse.

ΝΕΡΩΝ ἢ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΥΧΗΣ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ, Εἰ γνήσιος.

NERO, SIVE DE FOSSIONE ISTHMI, *Si modò germanus est Luciani.*

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuscunque tandem est (nam Luciani esse, neque asseri puto posse, neque prorsus negari) quasi quædam in Neronem inuectiua est, qua potissimùm dementia illius exagitatur, quam cùm in Isthmo fodiendo, à quo & tituli ratio sumpta est, tum in obeundis scenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Estque veluti perpetua facti commemoratio, paucis quibusdam & cæterorum ipsius facinorum exemplis amplificandi caussa adiectis, quæ tota Musonio philosopho tribuitur, qui Tuscus genere, vt Tacitus ait, cùm studia iuuenum præceptis sapientiæ foueret, à Nerone postremò, cùm in omnes bonos & claros æquè grassaretur, ob linguæ libertatem, vt Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij meminêre, & Gellius lib. XVI. cap. 1. Cæterùm fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris, velut apparebat, vitiositatem, vertenda: quam ob rem, vt in postremo operis, eam saltem à lectoribus veniam postulo, quæ cæteris hactenus in claris & manifestis etiam impingentibus, data fuit: præsertim cùm in nullo hactenus, quod equidem sciam, legentium fidem fefellerim, vbique cùm hoc loco, tum in superioribus, eo circa quòd vel ignorantia, quam & ipsam agnosco, vel alia aliqua de caussa hæsitassem, aut asteriscò, aut annotatiuncula aliqua signato. Qui si nihil aliud, illud certè tamen existimo, occasionem & quasi quandam ansam ad vlteriora ac veriora indaganda aliis me tradidisse.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ.

MENECRATIS ET MVSONII.

MENECRATES.

ΑΤ Ισθμοῦ τῆς ὀρύξεως ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεκράτησε τοῖς ἔργοις, ὡς δοκεῖν καὶ σοὶ, Μουσώνιε, ἀμείνω τὰ τοῦ τυράννου βουλεύματα ἐνθυμεῖσθαι. ΜΟΥΣ. Ἴσως, ὦ Μενέκρατες, καὶ βέλτιον ἐπιθυμῆσαι Νέρωνα. Τὰς γὰρ περιόδους τῆς Πελοποννήσου, τὰς ἐντὸς Μαλέας, ξυνάρει τοῖς θαλαττουμένοις, εἴκοσι σταδίων τοῦ Ἰσθμοῦ ῥήγματι. ΜΕΝΕ. τοῦτο δ' ἂν καὶ τὰς ἐμπορείας ὤνησε, καὶ τὰς ὅσαι θαλάττιαι πόλεις, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ. καὶ γὰρ δὴ καὶ κείναις ἀπολαύσεσθαι ὁ οἶκοι καρπὸς, ὧν τὰ ἐπιθαλάττια δῶ περᾷ τὴν. Ταῦτα δὴ διέξελθε, Μουσώνιε, βουλομένοις ἡμῖν ἀκοῦσαι πᾶσιν, εἰ μή τι σπουδάσαι ἄμεινον ἕτερον. ΜΟΥ. δίδωμι βουλομένοις. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι χαριοίμην ἂν μᾶλλον τοῖς γε ἀφιγμένοις ἐς ἀνδρὸς οὕτω φρονιστηρίου ὅτι τῶν σπουδάζειν. Νέρωνα τοίνυν ἐς Ἀχαΐαν ὁδὸς ἦγεν, καὶ ὃ σφόδρα αὐτὸν πεπείκει, μηδ' ἂν τὰς Μούσας ἀγαθάλλεσθαι ἥδιον.

ἐβούλετο δὲ καὶ τὰ Ὀλύμπια (τὸν γυμνικώτατον τῶν ἀγώνων) στεφανοῦσθαι ᾄδων. τὰ γὰρ Πύθια, τούτων μὲν ἑαυτῷ μετεῖναι μᾶλλον, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι. μὴ γὰρ αὖ μηδ' ἐπιφθονον εἶναι αὐτῷ κιθαρῳδεῖν τε καὶ ᾠδὴν ᾄδειν. ὁ δὲ Ἰσθμὸς, ὑπὸ τῶν ἄποθεν αὐτῷ βεβουλευμένων· ἀλλ' ἐντυχὼν τῇ φύσει τοῦ τόπου, μεγαλουργίας ἠράσθη, τόν τε βασιλέα τῶν ὅπη τηνικαῦτα Τρῳάδα ποτὲ Ἀχαιῶν συνημμένοις, ὡς τὴν Εὔβοιαν τῆς Βοιωτίας ἀπέτεμνε Εὐρίπῳ τῷ πρὸς τὴν Χαλκίδα· ἔπι γε μὴν καὶ τὸν Δαρεῖον, ὡς ὁ Βόσπορος ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὅπη ἴοι Σκύθας· τὰ δὲ Ξέρξῃ καὶ πρὸ τούτων ἴσως ἐνενόησε, μέγιστα τῶν μεγαλουργιῶν ὄντα· καὶ πρὸς τούτοις, ὃ δὴ ὀλίγου ἀλλήλοις ὑπεμίξαι πόλεις, εἴσαντο τὴν Ἑλλάδα λαμπρὸν ἐστιᾶσθαι τοῖς ἔξωθεν. αἱ γὰρ τύραννοι φύσεις, μεθύουσι μὲν, φαύουσι δέ πῃ καὶ ἀκούσασι τοῦτο φθέγμα. προελθὼν ὁ τῆς σκηνῆς ὕμνον μὲν Ἀμφιτρίτης τε καὶ Ποσειδῶνος ᾖσε, καὶ ᾆσμα δή μέγα Μελικέρτῃ τε καὶ Λευκοθέᾳ. ὀρύξασθαι δ' αὐτῷ χρυσῆν δικέλλαν τῶν πάλαι Ἑλλάδα ὑπὸ τρόπου σώσαντος, ὅτε πάλαι ὀρυχὴν ἦξε, κροτούμενός τε καὶ ἀδόμενος, καὶ καθικόμενος τῆς γῆς, πρὶν οἱμῆναι τοῖς τε πάλαι ἀρχὴν πεπιστευμένοις ὑπὸ κελευσάμενος ξυμπόνως ἅπτεσθαι τοῦ ἔργου, αὖθις εἰς τὴν Κόρινθον, τὰ Ἡρακλέους δοκοῦντα ὑπερβεβληκέναι πρότερα. οἱ μὲν δὴ ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, τὰ πετρώδη τε καὶ δύσεργα ὀξέπονοι, ἡ φρατιὰ δὲ τὰ γεώδη τε καὶ ὑπόπεδα. ἑβδόμῳ δέ που καὶ πέμπτῃ ἡμέραν προσεξυμένων ἡμῶν τῷ Ἰσθμῷ, κατέβη τις ἐκ Κορίνθου λόγος ἄπω σαφὴς, ὡς δὴ τοῦ Νέρωνος μετεγνωκότος τὸν τομόν. ἔφασαν γὰρ οἱ Αἰγυπτίους γεωμετρήσαντες τὸ ἑκατέρας θαλάττης τὰς φύσεις, μὴ ἰσοπέδοις αὐτὰς συντυχεῖν, ἀλλ' ὑψηλοτέρας ἡγουμένους τὴν ἐκ τοῦ Λεχαίου πρὸς τῇ Αἰγίνῃ δεδοικέναι. πέλαγος γὰρ ποσοῦ νήσῳ ὑπτιωθέντος, κἂν ἐπορύχιον ἀπενεχθῆναι τὴν Αἴγιναν. Νέρωνα γὰρ μὲν τοῦ Ἰσθμοῦ τομῆς, οὐδ' ἂν Θάλης μετέσησεν ὁ σοφώτατός τε καὶ φυσικώτατος.

A Volebat autem & Olympiis (quod certamen omnium maximè exercitiis frequentatur) cantando coronari. Nã quæ in Pythiis aguntur, eorum pleraque ad se magis quàm ad Apollinem pertinere putabat. Neque enim neq; illum aduersus se citharam aut carmen aliquod mouere audere. Cæterũ Isthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu aut lõgè antè cogitasset, sed cùm fortè naturam loci conspexisset, magnificum opus hoc animo concepit, Achiuorum videlicet regem, eorum qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponẽs, qui ipse Eubœam quoque à Bœotia resecuit, me-
B dio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde autẽ & Darium, vt à quo & Bosporus ponte iunctus fuerit cùm is cõtra Scythas proficisceretur. Nam Xerxis factum etiam ante ista fortassis animo cogitarat, quod magnificentissimum operũ magnificorum omniũ fuit. Supra omnia autẽ hæc etiam illud putabat, Græciã per hoc quòd breui adeò omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeo stabilitum iri. Nam tyrannorum ingenia ebria quidem sunt, tanguntur autẽ alicubi vbi vocem hanc audiunt. Porrò
C progressus in scenam, hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & canticum quoddam non magnum Melicertæ & Leucotheæ. Cùm autem aureũ ipsi ligonem porrexissent, Græciámque tanquam in tutelam commendassent, ad fodiendum profectus est, plausu cantúque prosequentibus illum tum omnibus. Atque vbi terrã ter, opinor, tetigisset, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita erãt, opus vnà capessere iussisset, Corinthum rediit, Herculis adeò res gestas omnes sibi visus superasse. Illi igitur qui in vinculis fuerant, petricosis atque
D difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At vbi iam septimum & quintum diem quasi alligati Isthmo fuissemus, rumor quidam è Corintho venit, nõ ita tamẽ manifestus aut planus, quòd Neronem pœnituisset Isthmi incisi. Dicebant autem, Ægyptios geometras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atq; æqualem vtriusq; maris superficiem deprehendisse: sed cùm eam partem quæ Lechæum aspicit, altiorem iudicarent, de Ægina in timorem veniisse. Nam si tantum pelagus contra insulam effunderetur, periculum esse ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiendo Isthmo ne Thales quidem absterriturus fuerat, quamquam sapientissimus, & naturalium rerum peritissimus.

ἐστιᾶσθαι, *quod à nomine ἑστία derivasse videtur. Nã alterum ἑστιᾶν, quod conuiuio accipere significat, à tenui scribitur.*

Portus est ad Occidentẽ vergens, quẽ ex Italiã nauigantes petunt.

Nam incidendi illius maiore ſtudio tenebatur quàm publicè canendi. Sed motus Occidentalium gentium, & aſperrimus qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomen ipſi eſt) reuocauit ex Græcia & ab Iſthmo Neronẽ, frigidè adeò maria dimenſum. Nam æquè altè à terra vtrumq. aſſurgere, eandémque ſuperficiem habere ſcio. Aiunt autem ipſi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipſi ex Tiburno heri, qui impegerat, audiſtis. MEN. At vox, Muſoni, propter quam in Muſas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualiſnã tyranno eſt? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus veniebant, alij quidem admirabantur ipſum, alij autem etiam deridebant. MV. At ille, quod ad vocem attinet, neque admiratione dignus, neque riſu eſt. Nã ipſum natura inculpabilem, atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem concauum quiddam, non natura tamen, & graue, impendente atque vrgente hoc gutture: ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam perſonat. Voculationes autem ſonorum leuigant hunc, poſtquam ſibi ipſi non confidit: Chromatum verò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & vbi tempus eſt, ire & ſtare, & de loco tranſire, deinde & nutum cum membris exæquare, hæc accuratè facere, eius eſt qui pudore ſolo eo afficitur, quòd rex videtur. At rurſum ſi imitetur ſuperiores, hui quàm multis ſpectatoribus riſus excidit! quanquam infinito adeò metu impendente, ſi quis ipſius cauſſa rideat. Nutat enim plus æquo, & cùm ſpiritum attrahit, ſtat ſummis pedibus diſtentus & refractus, perinde vt ij qui rotam circumagunt. Iam verò natura rubicundus exiſtẽs, multo magis etiam rubeſcit cùm ipſi facies incenditur. Spiritus autem modicus, & ægrè alicubi ſufficiens. ME. Qui verò certamine cum ipſo conferũtur, Muſoni, quo pacto ſe gerunt? Nam arti gratificantur ſcilicet. MVS. Arti quidem Muſoni, quemadmodum & qui luctando ſubſeruiunt: ſed cogita Menecrates tragicum hiſtrionem illum, quo pacto in Iſthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes ſunt, ſi qui in iis oſtentandis impendio elaborant. MENE. Quid hoc autem Muſoni? admodum enim ignarus eius ſum quod dicis. MVSON. Audi igitur rem abſurdam quidem & inſolentem, attamen in conſpectu Græcorum actam.

Vindicis, qui primus contra Neronem in Gallia ſurrexit, Suetonius & Tacitus quoque meminit.

A τῦ γὰ τεμεῖν αὐτὸν ἤρα μᾶλλον, ἢ τῦ δημοσίᾳ ἄδειν. ἡ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐθνῶν κίνησις, καὶ ὀξύτατος, ὡς τῶν ἐκείνης νεῶν ἀπολόμενος, ὄνομα δὲ αὐτῷ Βίνδαξ, ἀπήγαγε Ἑλλάδος τὲ & Ἰσθμοῦ Νέρωνα, ψυχρῶς γεωμετρήσαντα. ταῖς γὰ θαλάτταις, ἰσογαίοις τὲ καὶ ἰσοπέδοις οἶδα. φασὶ δ' αὐτῷ καὶ τὰ ὑπὸ τῶ Ῥώμης ὀλιγαθαίνειν ἤδη, καὶ ὑποδιδόναι. τοῦτι & αὖθὶ ἥδεως ἠκούσατε τῶ πρωτοπαίκτου χιλιάρχου. ME. ἡ φωνὴ δὲ, Μουσώνιε, δι' ἣν μουσομανᾷ, καὶ τῶν Ὀλυμπιάδων τὲ & Πυθιάδων ἐρᾷ, πῶς ἔχει τῦ τυράννου; τῶν γὰ Λήμνῳ προσπλεόντων, οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δὲ κατεγέλων. MOY. Ἀλλ' οὐδένός γε, ὦ Μενέκρατες, ὅτε θαυμασίως ἔχει τῶ φθέγματος, ὅτ' οὖ γελοίως· ἡ γὰ φύσις αὐτὸν, ἀμέμπτως τὲ, καὶ μέσως ἥρμοκε. φθέγγεται δ' κοῖλον μὴ φύσει, καὶ βαρὺ, ἐγκειμένης αὐτῷ τῆς φάρυγγος. μέλη δ' οὕτω κατεσκευασμένα βομβῷ πως, οἱ δὲ γε τόνοι τῶν φθόγγων ὑπολεαίνουσι τῦτον, ἐπεὶ μὴ θαῤῥεῖ αὐτῷ χρώματων δὲ φιλανθρωπίᾳ, & μελοποιίᾳ, διαγώγιμὸν δὴ, καὶ κιθαρῳδίᾳ εὐσταλεῖ, καὶ & καιρὸς βαδίσαι, καὶ στῆναι, καὶ μεταστῆναι, & τὸ νεῦμα ἐξομοιῶσαι τοῖς μέλεσιν, αἰχμύλων ἔχοντος μόνου τῦ βασιλέα δοκεῖν, ἀκριβοῦν ταῦτα. εἰ δὲ μιμοῖτο τοὺς χρείττονας, θεοῦ γέλωτος, ὡς πολὺς τῶν θεωμένων σκιπτῶσι, καίτοι μυρίων φόβων ἐπιπεπτωκότων, εἴ τις ἐπ' αὐτῷ γελᾶν εἶη. νυνὶ μὲν γὰρ τῦ μετρίου πλέον, ξυναγαγὼν τὸ πνεῦμα, ἐπ' ἄκρων δίεσταται τῶν ποδῶν ἀναχλώμενος, ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῦ ἔγγυ. φύσει δ' ἐρυθρὸς ὢν, ἐρυθριᾷ μᾶλλον, ἐμπιπραμένῳ αὐτῷ τὸ πρόσωπον. τὸ δὲ πνεῦμα ὀλίγον, καὶ οὐκ ἀποχρῶν που δή. ME. οἱ δ' ἐν ἀγῶνι πρὸς αὐτὸν, πῶς ὑφίενται, ὦ Μυσώνιε; τέχνη γάρ που χαρίζονται. MOY. τέχνη μὲν, ὥσπερ οἱ ὑποπαλαίοντες, δῆλον ἐνθυμήθητι, ὦ Μενέκρατες, τὴν τῆς παγκρατίας ὑποκριτὴν, ὡς Ἰσθμοῖ ἀπέθανεν. ἴσοι γὰ κίνδυνοι καὶ περὶ τὰς τέχνας, ἂν ὑπατείνωσιν οἱ τεχνάζοντες. ME. & τί τῦτο, Μυσώνιε; σφόδρα γὰ ἀνήκοος τὴν λόγου. MOY. ἄκυε δὴ λόγου ἀπόπτου μὲν, ἐν ὀφθαλμοῖς δ' Ἑλλήνων πεπραγμένου.

B

C

D

Ἰσθμοῖ γὰρ νόμος κειμένος, μήτε κωμῳδίαν ἀγωνίζεσθαι, μήτε τραγῳδίαν, ἐδόκει Νέρωνι τραγῳδοὺς νικᾶν· καὶ προῆλθον εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, πλείους μέν· ὁ δ' Ἠπειρώτης, ἄριστα φωνῆς ἔχων, εὐδοκιμῶν τ' ἐπ' αὐτῇ, καὶ θαυμαζόμενος, λαμπρότερα τῆς εἰωθότος ἐπλάττετο καὶ τὴν κεφαλὴν ἔρρην, καὶ μηδ' αὐτοῦ πρότερον ἢ δέκα τάλαντα δοῦναι οἱ Νέρωνα ὑπὲρ τῆς νίκης· ὁ δ' ἠγωνιᾶτό τε, καὶ μανικῶς εἶχε· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἤκροᾶτο ὑπὸ τῇ σκηνῇ, ἐπ' αὐτῷ δὴ τῷ ἀγῶνι. Βοώντων δὲ τῶν Ἑλλήνων ὅτι τῷ Ἠπειρώτῃ, πέμπει τὸν γραμματέα, κελεύων ὑφεῖναι αὐτῷ τὸν αὐτοῦ δὲ ὑπεῖναι B ἐρῶντος τὸ φθέγμα, καὶ δημοσίᾳ ἐπιζόντος, εἰσπέμπει Νέρων ἐκ τῶν ὑποκριτῶν τοὺς ἑαυτῷ ὑποκριτάς, οἷς παρεσκεύαστο τά τε ἄλλα πρὸς τὸ φθέγμα. καὶ γὰρ δὴ καὶ δέλτους ἐλεφαντίνας καὶ διπλᾶς παρεβεβλήμεθοι αὐτοῖς ὡς ἐγχειρίδια, καὶ τὸν Ἠπειρώτην ἀναστήσαντες πρὸς τὸν αἰγὸς κίονα, κατέαξαν αὐτοῦ τὸ φάρυγγα, παίοντες ὀρθαῖς ταῖς δέλτοις. ΜΕ. τραγῳδίαν δὲ οὖν ἔνικα, Μυσώνιε, μιαρὸν οὕτω πάθος ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐργασάμενος; ΜΟΥ. παιδὶ γοῦν ταύτα νεανίᾳ τῷ μητροκτονήσαντι. ΜΕ. εἰ δὲ τραγῳδίας ὑποκριτὴν ἀπέκτεινεν ἐκτεμὼν αὐτοῦ τὸ φθέγμα, τί χρὴ θαυμάζειν; καὶ γὰρ δὴ καὶ τὸ Πυθικὸν στόμιον, πρὸ οὗ αἱ ὀμφαὶ ἐκέπτεον, ἀποφράξαι ὥρμησεν, ὡς μηδὲ τῷ Ἀπόλλωνι φωνὴ εἴη· καίτοι τῷ Πυθίου καταλέξαντος αὐτὸν εἰς τοὺς Ὀρέστας τε καὶ Ἀλκμαίωνας, οἷς ὁ μητροκτονήσας, καὶ λόγον τινὰ δόξης ἔδωκεν, ὅτῳ πατρῴαν ἐτιμώρησατο. ΜΟΥ. ὁ δὲ μηδαμῶς εἰπεῖν ἔχων ὅτῳ ἐτιμώρησεν, ὑβρίσθαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ᾤετο, πρᾳοτέρα τῶν D ἀληθῶς ἀκούων. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, τίς ἡ προσιοῦσα ναῦς; ὡς ἐπάγει τι ἀγαθὸν ἔοικεν. ἐστεφανῶνται γὰρ τὰς κεφαλάς, ὥσπερ χορὸς εὔφημος, καί τις ἐκ πρῴρας προτείνει τὴν χεῖρα, πρόδρομος εὐάγγελος ἡμῖν θαρρεῖν τε, καὶ χαίρειν, δοκεῖ τε, εἰ μὴ παρακούω, Νέρωνα οἴχεσθαι. ΜΕ. βοᾷ γὰρ, Μυσώνιε, καὶ σαφέστερόν γε, ὅσῳ τῆς γῆς ἄπεστι. ΜΟΥ. εὖγε, ὦ θεοί. ΜΕ. ἀλλὰ μὴ ἐπολολύζωμεν. ὅτι γὰρ τοῖς κειμένοις ὄφασι δεῖν.

A Nam cùm in Isthmiis lex esset, vt neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni placuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epirota autem ille, vt qui voce optimè valeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clariùs solito fingebat & coronã amare se, & nihil de studio remittere velle priusquam à Nerone decem talenta pro victoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nã & auditus iam sub scena fuerat, in ipso videlicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotę mittit scribam, qui iuberet hunc submittere sibi sese. Sed pergẽte eo, & supra modum attollente vocem, popularitérq; ac liberè cum ipso contendente, immittit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos & duplices habebant, quibus præ se intentis, veluti pugionibus vtebãtur. Atque hi Epirotam ad proximam columnã erigentes, guttur ipsius fregerunt, cędentes obuersis in rectum libellis. ΜΕ. Tragœdiâ autem vicit, Musoni, scelerатum adeò facinus in oculis Græcorum ausus? ΜV. Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrem occidit quoque. ΜΕ. Si verò inter tragœdias histrionem occidit exacta illius voce, quid adeò attinet demirari, quando & Pythicum os, vnde voces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, vt videlicet neq; Apollini vox aliqua esset? quanquam ipso Pythio recensente eum inter Orestas & Alcmæones, quibus id quòd matres occidêre, etiã laudis aliquam famã præbuit, postquam id in vltionem patrum fecerant. ΜV S. Hic autem cùm nullo modo dicere posset quemnam vltus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cùm tamen mitiora quàm veritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, quęnam nauis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid afferre videtur! Nam coronati capitib. omnes sunt, perinde vt chorus quispiam, qui faustum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum protendit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamátque, nisi non satis rectè percipio, Neronem periisse. ΜΕ. Clamat enim, Musoni, & manifestiùs vtique, quo propiùs terram contingit. ΜV S. Euge, ô dij.

Et sunt qui tradant Paridem histrionem occisum ab eo, quæ si grauem aduersarium, Suetonius.

ΜΕ. Sed ne gloriemur. Nam mortuis, vt aiunt, non decet conuiciari.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi ſequentes, Luciani non ſunt, neque Græcè ſcripti etiam: ſed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: ne horum quidem lectione fraudare quenquam voluimus, præſertim cùm ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipſi eſſent.

Interlocutores, PALINVRVS, CHARON.

PAL. OBſecro te ô Charon, ſine me vt iam nauim conſcendam. CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quondam illius quem nuper viuentem tranſuectaſti, Aeneæ Troiani. CHA. Túne ille es qui apud portus Velinos inhumatus iacebas? PAL. Ille ipſe ſum. Sed crede cœleſtium nutu fieri vt tranſuehar, quorum prodigiis longè latéque actæ finitimæ gentes, & oſſa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque inſuper ſolennia ſtatuerunt. Quare te oro ô iuſtiſſime Charon, patere tandem vt ingrediar. ſic proſpera ſemper ſit nauigatio tua, ſit ſolida nauis tua, atque inconcuſſa. CHA. Rem iuſtam petis Palinure, ingredere vt libet. Vos verò tam confertæ vmbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quænam hæc vis deſiderij? Expectate tantiſper, dum trans flumen hunc porto: regrediar quamprimũ. PAL. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tãdem eripuiſti è malis, qui me dira hac tandem qua detinebar transfretãdi cupidine liberaſti. CH. Amo te equidem Palinure, tum propter Æneam regem quem mihi nominaſti, qui & ſuper omnes quos vnquam viderim mortales, viſus eſt mihi ſingulari quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim commune fuit tibi, magiſterium: Par enim ſibi quiſque parem affectat: delectátque magis quæ inter pares fit vel confabulatio, vel vitæ actio. Afficiebar porrò non modico dolore, quum videbam iamdudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque ſedis tuæ. Neque licebat tibi ſuccurrere, propter legem mihi datam, ne quẽquam niſi humato priùs corpore tranſportem. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, ſubiectúſq; alienæ poteſtati, cui parêre nõ tam pulchrum mihi quàm aliâs neceſſe ſit. Gaudeo autem nunc & lætor, quòd ea aliquando ſe ſors tibi obtulerit, qua & tuum implere deſiderium, & meum releuare dolorem ſalua lege officij mei poſſum. PAL. Imò ego non minùs propter te dolebã, ô Charon, quia perſpiciebam tot te graues aſſiduóſque labores perferentem ſine vlla relaxatione. Neque enim me latet quot quantíſq; vexari malis ſolent nauium gubernatores, qui nihil aliud in vita quàm nauigationem exercui: atque ita exercui, vt nihil illa grauius, nihil periclitãtius contingere moralibus putẽ: propter quod credibile magis tibi videri poteſt ſi angebat me vtique fatigatio tua, repetentem animo antiquas, quas iuuenis etiam ſuſtinebam, nauticas fatigationes meas: quarũ experientia iam edoctus ſciebam probè pari malo tuo condolere. CH. Fruſtra propter me dolebas, Palinure: nam nihil moleſta mihi eſt ars mea. PAL. Quid ais? CH. Aio gratam me habere & iucundam artem meam. Vides vt cruda viridíſque ſenectus eſt mihi? Memini haud vnquam ab ipſa, qua iam omnium annos ſupero, longæua ætate mea pertęſum me eſſe laboris mei, qui quotidie inſto alacrior atque valentior. Sed intelligo cur tu aliter tibi perſuadeas. Eſt enim communis hic morbus mortaliũ, vt ſortis ſuæ quemque diſtædeat ſemper, viuátq; contentus nemo ſtudiis ſuis, laudent verò longè, ac beatiores exiſtimẽt omnes qui diuerſas à ſe artes atq; actiones ſequuntur: verùm falluntur maximè opinione ſua. Nam ſi rectè intueri velint, cognoſcent perſpicuè nullum eſſe in vita eorum ſtatum qui nõ magnis ſcateat miſeriis, quem non magnæ grauéſque perturbent vndique moleſtiæ & vexationes. Et ſi detur aliquando vt alter in alterius ſtudia transferatur, quàm videas tunc ſua cuique leuia videri, quæ priùs præ grauitate accuſabat: contráq; ea grauiora, quę

priùs leuia videbantur? Itaque si bene consideres, Palinure, non est ita grauis mea conditio vt censes, neque propterea quòd nauclerus sim, sum eo mirabilior. Sed tu (vt video) sequeris vanos errores mortalium, ego verò integritatem tantùm, iudicii que veri lucem secutus, dego contentus ac lætus sorte mea, neque adscribo mihi calamitatem, quòd desudem quotidie nauigando, & defatiger. Neque ob hoc arbitror quempiam horũ qui mecum simul vltimas sedes colunt, me esse beatiorem, non ipsos iudices, Minoëm, Rhadamãthum & Æacum, quanquam magna omnes emineant potestate: non ipsum Ditem, quãquam sceptro potens sit, atque regna ista moderetur. Sunt nanque & illis sui labores, suæque molestiæ, & maiores fortè, quo & maiore reginiinis sarcina premuntur. PAL. Potes de te tibi Charon persuadere vt libet: mihi enim de me nunquam persuadere poteris, quin ars nostra sine vlla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat: quod liquidò tibi probarem, nisi quòd vereor ne tædio te afficeret fortasse longior narratio nostra. CHA. Imò summa me afficeret recreatione. Nam & delectat me tecum sermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum refocillationem afferre solent huiusmodi confabulationes. PAL. Quando igitur non est tibi iniucundum, prosequar suscepti sermonis nostri rationem, vt intelligamus, non esse duriorem vllam, quàm nautarum sortem: quod tibi facilè persuadebo, si animaduertas quos æstus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua ventorum rabie agitati quotidie necesse sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti, quoties squalore etiam teterrimo consumi contingat: si attendas habitationem eorum instar carceris, supellectilem vel nullam, vel sordidissimam, strata dura, cibaria aspera, potum immundissimum, indumenta spurca, incommoditatem rerum omnium, noctes insomnes, & sub diuo semper, & inquietas: tacco perpetuũ alioqui quoddam eorum exilium: quos patriæ eorum exteros, profugos, vagos, palãtes, ignaros quietis, priuatos omni (quo nihil est in vita dulcius) coniugis sobolisque fructu ac iucunditate, quis non abiectissimos, longéque omnium mortaliũ miserrimos esse iudicabit? Prætereo Scyllã, Charybdim, A Syrtes, Symplegades, tot infesta nauigantibus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec visu quicquam est tristius, nec horribilius, quibus & ad summum vitæ vsque discrimen quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod sæpe accidit) submersi tandem obruuntur. In qua re nemo est qui idoneus magis quàm ego, testis adhiberi queat: qui cùm multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maximè quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua atque horrens, vt horrori sit adhuc mihi eius recordatio. Non possum certè vt par esset, explicare tibi acerbitatem illius tempesta- B tis, sed quanta extiterit, ex hoc facilè coniecturam facere potes, quòd Æneam ducem, cuius summa constantia & animi fortitudo vbique decantatur, vidi ego contrementem grauiter atque ingementem, extentísque ad cœlum manibus beatos longè inclamantem eos quibus ad Troiam oppetere contigisset, lamentantémque pari ab eorum morte, ac fortissima, à Diomedis gladio se ereptum extitisse Crudelem equidem diem illuxisse omnibus vltimum, neque ex numero nostro quenquam putaui euasurum, non ipsum Æneam, non Ilioneum, non Achatem, non Abantem, grandæuúmve Alethem, quorum naues longè disiectas, ad summúmque penè exitium adductas, nescio quæ vis illa nisi diuina liberauit. CHA. Non incognita mihi narras: hæc ea ipsa die resciui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo id modo, rogas? An acrem illum fidúmque Orontem ignoras, ductorem Lyciæ nauis? Is quidem tunc submersus concessit ad me illico, exponens mihi ex ordine omnia quæ tu disseruisti, implorans deinde opem, rogitánsque multùm vt se vlteriore in ripa sisterem: quod nunquam passus fui, quum inter D fluctus adhuc corpus suum sine sepulchri honore iactaretur. Nũc agit sese circum hæc stagna mœstus atque errabundus: vidisti illum? PAL. Et tum vidi, & vnicum meorum solatium habui, dum tantisper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excussum è puppi, contortúmque ter eum atque circumactum (horrendum) à fluctu, *rapidus tandem æquore vortex Absorpsit.* Sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licèt eam euaserim tempestatem, amarum C

tandem aliquando etiam vitę meæ finem inueni, excussus & ipse pariter atque iactatus inter vndas: quod deerat, insuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Æneæ meo, ne tantis vndis surgentibus spoliata magistro nauis deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? sic illis viuitur, sic moritur. Tui nunc & aliorum defende studia & artes, contendéque, si libet, maiorem esse etiam eorum miseriam & calamitatem, qui patrias incolentes suas, vxorúmque ac filiorum societate beati, quiescunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercẽtur commodè, habitant magnificè, vestiuntur cultè, conuiuantur lætè, cubant molliter, iucundos suos ac geniales agunt dies. Adde qui in vrbibus optimates & primarij magnam sibi vendicant auctoritatem, habentúrque summo in pretio atque honore, qui ius dicunt, qui causas agunt aliorum, qui fasces gerunt, qui ducunt exercitus, qui vel assistunt principibus, vel principes ipsi magni illustréque sunt: quibus nec optabilius quicquam in vita esse video, neque beatius. CHA. Falleris longè Palinure: nam quos beatiores esse arbitraris, miseriores illi sunt vlla sine dubitatione. Neque enim negauerim sortem subiectam esse nautarum magnis malis: sed ita subiectam, vt comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minùs certè misera iudicanda sit. Quid enim tristius, vt ad tuos veniam qui patrias suas colunt, quid miserabilius, quàm domi suæ agere, & ita agere, vt iucundiorem aliquando quàm vitam mortem optes? Quæ vlla maior calamitas, quàm circundari vrbem hostibus, ingruere bellum, volitare tela, stringi enses, perfodi muros, fremere tormentis, saxo dirui, domos tremefieri & concuti? quámque fame sitíque deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia, spoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuitiis, expelli domibus, vulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, vim pati vxores, stuprari gnatas? Videntur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meministi, vlla ex parte comparanda? PALIN. Quàm vera narras ô Charon! quàm nunc vel audiens ista perhorresco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patrię meæ A desolatio, Troiæ, inquam, tam præpotentis olim atquæ prædiuitis, cuius euersione nihil credo referri posse crudelius aut lacrymabilius: tantáque fuit calamitatis eius magnitudo, vt longè plura etiam atque tristiora quàm tu suprà memoraueris, sibi contigerint: quæ si velis, omnia tibi, vt rem certiùs agnoscas, explicabo. CHAR. Haud opus est, Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non secus ac tu nota atque comperta habeo. Nam & mihi renunciauerunt vt quæque aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil certè vt nũc tu dixisti, peruenit ad aures meas crudelius B aut lacrymabilius. PALIN. Faxo vt iubeas: sed aduertas Charon, grauissima licèt hæc sint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum quæ suprà exposui. CHAR. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipsis quidemmet ciuitatibus, quarum relatio augebit etiam earum miseriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticúsque discurre: quid aliud offendes, quàm oblatrantium maledicta, insimulationes pestilentissimas, optimi cuiusque dilacerationem, quid non? exploratorum insidias, inuidẽtiúmque venena. Diuerte mòdò gressum, & artificũ C mercatorúmque tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quàm sermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionésque manifestas? Transfer dehinc te in fora publica, sedésque iudiciarias: quid aliud audis quàm vndique omnia magno strepitu ac clamore misceri? Quid intelliges aliud, quàm cædes, hominum compilationes, furta, grassationes, conspirationes, proditiones? Quæ alia occurrent tibi, nisi litigatorum iurgia & contentiones, testiũ periurationes, causidicorũ prævaricationes, iudicum corruptiones, prędidum ambitiones ac rapinæ? D Quos ibi alios obuiã tibi habebis, quàm exultãtes improbos, lugentes bonos, oppressas viduas, proculcatos pupillos, egentes prostratos? Attolle postea altiùs oculos, & atria principum perscrutare, quam non videbis ibi assentatorum exaltationem, speculatorum acceptionẽ, militum audaciam, fœneratorum voracitatem, quęstorum improbitatem, quam non potẽtum hominum in tenuiores vim atque insolentiam? Quas non concussiones? quas non populationes? quos non innocentes accusari, criminari, carcerari, proscribi? PAL. Grauia hæc nimis ac misc-

rabilia. CHA. At restant alia, quæ non minùs tibi grauiora & miserabiliora videbuntur. PAL. Perge. CHA. Quæ fortassis etiam grauiora & miserabiliora iudicabis, quoniam domestica ac frequens magna est eorum pestis. PAL. Fare. CHA. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longósque artificum & negotiatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, non quibus causidici, cæterarúmque disciplinarum sectatores, æstus, algores, inediam, peregrinationes, anxietates vel pericula, vulnera, cædes, districtas habitationes, infinitáque agendi, cubandi, vescendi incommoda vel fastidia, lassitudines, vigilias, solicitudines, odia, & infamationes. Nam si complecti cuncta sermone meo atque exequi voluerim, tot tantáque dicenda se offerent, vt præ longitudine malorum ac mole, citiùs nauigatio nostra quàm oratio finem possit inuenire. Omittam itaque, & commemorabo tantùm quas inter domesticos parietes, tum seruorum, tum vxorum ac filiorum molestias ac turbationes pessimas perferre solent qui gubernationi præsunt rei familiaris. Quam si ita vt naualem expertus esses, facilè quicquid dicturus sum, me etiam tacente & intelligeres & approbares. Nam seruorum primò in dominos semper prompta maledicta, furta, impositiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, somnolentiam, tarditatẽ, ignauiam, nemo est qui non videat magnam afferre his qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios, quorum amore nihil dulcius esse fertur, quanta animi cum amaritudine aspiciant parentes vel ægrotare, vel mortem obire, quod frequenter admodum fit, satis existimo etiam te intelligere. Quàm verò graue & anxiam credis esse eorum vel parturitionem, vel educationem, vel institutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, suspirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immẽsáque adeò cura aluerunt, vel parum sibi audientes, vel rebelles ac infestos postea habere contingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum insani & vecordes sunt, dum hebetis & crassi ingenij, dum effœminati & molles, dum dilapidant & euertunt patrimonia, dum nulli bono operi & studio intendunt, dum per A præcipitia vitiorum omnium vitam ducunt suam? Quid de vxoribus loquar, quas dos tumidas, genus insolentes, forma suspectas, deformitas reddit inuisas? Quarum lingua nihil pernicioſius, quarum audacia nihil prodigioſius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quę iurgiis semper & contentionibus obtundunt viros, quæ semper conqueruntur, semper exprobrant, semper insidiantur. Quibus quum desint cætera, nunquam tamen lacrymæ, gemitus & suspiria. Quæ cæca sua (qua tantùm ardent) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos B quæstus, in dira scelera. Non refero turpissima adulteria, quibus nec punitur minùs, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo satis vnquam meo iudicio enarrare posset, sed magnum doloris argumentum præstant, & grauissimas cædes, & ingentia quæ sæpe propter corruptas vxores bella exarserunt. PALI. Hoc plus quàm vellẽ, scio: nam arduum illud quod ego vidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio C ignorauit. CHA. Quæ toti mundo manifesta sunt, ea tantùm nosti Palinure: at si singula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducereris in tantum stuporem, vt stupescens etiam prę miseratione coniugalem vitam lacrymares. PAL. Hui quid narras? CHA. Narro quæ quotidie video & pertracto. PAL. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minimè: id nunquam dixerim. PALIN. Atqui multas memini me vidisse ea præditas honestate, ea religione, ac vitæ integritatẽ, vt diuinum quiddam magis quàm humanum redolere viderentur. CHA. Et multas vtique eiusce- D modi esse confiteor, sed eas quidem quę optimis honestissimísque ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis sobrios & castos mores: quæ sanctis parentum suorum exemplis educatæ, vitam instituerunt. peccare castigatæ, sapiẽter ad mansuetudinem edoctæ, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultũ, ad rectum compositúmque regimen rei familiaris. Quę se à thyasis, saltibus, iocis: quæ se à spectaculis, ab immodestiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Cæterùm quæ contra sanctitatem, quæ malis institutis, peruersísque parentum exemplis

imbutæ, molliter vixerint, assuefactæ deliciis atque turpi otio, quæ nihil nisi saltare, canere, fides pulsare didicerunt, quę præterea oculis suis hauserunt matrum præsertim obscœnitates & immunditias: hasce qua fide & integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidem tanquam venena tenellis mentibus parentum exempla: inde ratior etiam quàm reris, est hymenalis honestas, quo qui eas vel emendatis instituant moribus, vel sancto inuitent exemplo, parentes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in publicum quæque etiam procaciores, aperta fronte, directo gressu, quasi pudicitiam ipsæ consecrasse videantur. Et quæ secretum intra cubile probra gesserunt, cùm vestem induerint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vósque ea, vanum vulgus, ita vt cernitis, vera ducẽtes esse arbitramini. At ego nihil quàm quod res habet, de eis iudico: nuda enim hîc omnia atque aperta sunt. Non veste hîc teguntur maculæ, non pallio obnubuntur scelera: exertos omnes ac nudatos, rerúmque omnium vacuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in vita malè tentatum, maléque actum est, hîc fronte coràm ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi videatur si quorumcunque nota habeo crimina, qui quorumcunque etiam nudas, ita vt prædixi, transueho vmbras. Quàm proinde ingentem video earum turbam, quæ cùm impudicitiam longè apertam ostendant suam, pudicissimæ tamen in vita habeantur! Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot proditiones, quantam hypocrisim, quot aliorum obscœnos amores, quot pollutiones, quot supposititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas messes! At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari mariti hasce sibi extinctas vxores. Laudant inter cœtus & prædicant quasi pudicitiæ principes: statuunt mausolea: plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi & pronunciari curãt in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristia & amara esse censes Palinure? Et an comparationem vllam habere putas cum his nautarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, vt cætera læta, fausta, deliciarúmque plena (si tibi fides daretur) existimanda essent? PAL. Haud equidem

A

tãta in ciuitatibus priuatísque domibus, quanta modò enumerasti, mala regnare credidissem. CHA. Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum vsum atque experientiam habent. PAL. Ita fit. CHA. Quòd si animaduertas, labores quos perferunt nautæ, corpori magis quàm animo infensos ire, concedes amplius etiam sententiam meam. Nam huiusmodi res duræ assiduo quodam vsu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur: quas verò ego memoraui, cùm animum magis affligunt, non ita vsus & assuefactio mitigare atque edomare poB test. PAL. Consentio tibi iam, gaudeóque in eam lucem te illustrante peruenisse, vt intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam quàm nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere, quin principes saltem ac magni viri, non dicam nautis, sed cæteris insuper quibuscunque mortalibus beatiores sint. CHA. Cur? PAL. Quoniam omnibus abundent atque affluant bonis. CHA. Quibus? PAL. Honore, gloria, opibus, deliciis, amicis, potentatu, imperio. CHA. Hisce? PAL. Hisce, & multo pluribus. CHA. Erras. PAL. Errorem C hunc optassem in vita mihi. CHA. Deliras. PAL. Maluissem ita delirare, quàm tua cum sententia sapere. CHA. Quid si nihil illis miserius? PAL. Quid si nihil beatius? CHA. Haud vnquam hoc mihi demonstrabis. PAL. Non tibi ij beati videntur, qui quicquid ad explendas voluptates optari potest, assequuntur? quibus cõuiuandi, cubandi, vngendi, lauandi, ludendi, venandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque satietatem semper facultas sit? Quibus quotquot velint concubitus fœminarum, quotquot velint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot D exculta palatia, tot munitę arces, oppida? Qui tantum possideant auri, gemmarum, vestium, suppellectilis? Quibus audiant omnes, assurgant, inclinent? Quos populi vereantur, timeant, laudent, decantent? Qui leges dicant, mandent, exerceant, proscribant, puniant, extollant amicos, vindicent inimicos, trucident rebelles? CHA. Non est tam magna vt existimas Palinure, eorum beatitudo. Nam parit certè fastidiũ tanta bonorum continuatio, tantáque affluentia, neque sapit tantum, quæ non aliquando intermittítur voluptas. Præterea quomodo eos tu

beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque deliciis ſuis nunquam fruuntur cum iucunditate, nunquam cum gaudio? qui in tanta rerum copia nunquam exhilarent ſe, nunquam releuent animum, nunquam exultent? Qui tanta licèt bonorum vbertate redundantes, triſtitia tamen ſemper obducãtur, ſolicitudine premantur, anxietate torqueantur? Non tibi multo optabilior videtur priuatorum conditio, quorum & vita ſecurior, & voluptates etiam, ſi mentem intendes, maiores ſunt? quos ſumma ſemper condit hilaritas, mulcet feſtiuitas, explet alacritas? Quantam putas afferre delectationem, quæ communis cum vxoribus & filiis vita exigitur, dum cubant tutè, veſcuntur lætè, iocantur modeſtè? Quàm dulcem eſſe arbitraris amicorum inter ſe & æqualium parem vitam, domeſticum vſum, frequentem cõuentum? Quid eorum amore ſuauius, confabulatione gratius, curis melius atque cõmodius? Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi, cantus, ſaltationes? quantum dilatent animos & permulceant? quantum emanet mellis? cuius nec ſt:llam principum aliquis deguſtauit. PAL. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum triſtitiam atque anxietatem, qui inter riſus tantùm, blanditias iocóſque verſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur, plaudatur: & quicquid ad tranſigendam hilarem vitam excogitari poteſt, exhibeatur. CHA. Etiam, vt video, iudicas Palinure quæ oculis tãtùm patent: quo errore decepti mortales, plurimùm ſeduci ſolẽt: ſed quod certum afferre poſſunt iudicium exteriora corporis, quæ velamenta quædam magis ſunt veritatis? Aut quid certi promittere & oſtentare poteſt frons hominum, quæ plures quàm Proteus ſpecies mentiri, atque in plures mutari queat? Conſiderandæ ſunt ſecretæ animi fibræ: perſcrutandæ ſunt interiores mentis latebræ: quas ſi pervidere ita vt frontem poſſes, proh dolor, quantam ibi malorum turbam, quãtam formidinum atque ſtrepitationum aciem introſpiceres? quot angores, ſolicitudines, ſuſpiciones? quot peſtilentes morbos & perturbationes? quanta aperirentur vlcera, quot plagæ & cædes, quot inſidiæ, quot enſes, & telorum infinita genera? quæ nec ſomnos eorum quietos, nec cibos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperium iucundum, nec delicias iocóſque lætos eſſe permittant. PAL. Neſciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala: ſed cur illis contingant tanta, non capio. CHA. Contingunt tanta propter graues inimicitias, acerbáque odia quæ cõtinuè cum finitimis ciuitatibus, cum ſubditis ſibi populis, cum ſemet ipſis etiam gerũt: quo fit vt ingraueſcentibus odiis, increſcentibúſque iniuriis, quibus quotidie afficiũt quemque, neceſſe ſit illos torqueri & affligi grauiter, confidere nemini, ſuſpicari, omnia. Poſſunt extimere muſcas etiam (vt aiunt) volantes, gaudere & lætari nunquam, triſtitia & mœrore detineri ſemper. PAL. Adducis me facilè vt credam ſuſpectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infenſa odia confiteor, propter continua quæ exercentur bella, & dominandi libidinem, qua plurimùm incenduntur. Cum ſuis verò quibus imperant populis, nihil accipere poſſunt niſi amorem, & dulciſſimam pacem. Porrò ſi cum finitimis ſint inimicitiæ, ſi oriantur bella, ſic demùm etiam augentur imperia, ſubducuntur oppida, profligantur acies, ſpoliantur & captiuantur hoſtes, populationes magnæ fiunt, trophæis decoratur patria, victoriis celebratur, triũphis extollitur. Ob quæ & principum gloria, & vrbium ornatus, & inimicorum timor, & populorum inter ſe lætitia, atque erga principes fides & amor creſcit. CHAR. At tantùm narras quæ proſpera ſunt & læta, ac quæ frequentiùs accidunt aduerſa & triſtia prætermittis, quaſi ſemper eos putes debellare hoſtes, potiri victoria, triũphis exultare, nunquam verò vinci, proſterni, agros ſuos populari, bona ſua diripi, & è ſuis ſe oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe ſi conferas quas ſtrages ſuorum & cædes ſuſtinent, comperies longè maiore damno quàm lucro partas eorum victorias conſtare, diſcuſſáque ratione deceſſiſſe plus illis quàm acceſſiſſe. His adiicias, vt populorum etiam ſuorũ odia, nedum finitimorũ intelligas, quòd ad inferenda bella & perſequendos hoſtes opus illis eſt ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione: quæ quum magno & inæſtimabili conſtent ſumptu, nec proprij ſuppeditent redditus, neceſſe eſt nouis vectigalibus vexare populos, nouas indicere præſtationes, nouas anga-

rias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omnium, eradere marsupia, imò viscera pauperum, paruos atque magnos diripere, spoliare, conculcare. Inde fit, vt quum inuisos manifestè se cunctis intelligant, suspectum tum sibi incipiant habere quemque: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, coniectare omnia in malam partem. Habet enim hoc in se pessimum malefactorum conscientia, vt quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam mitigari, & ad veniam moueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauiores itur in iniurias. Hunc proscribunt, illum carcere includunt: quorundam patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari iubent. Voluntate pro ratione vtuntur. Eorum quoque quos tantis læserunt malis, cognatos, affines, amicos, socios, seruos, quasi fidei suæ diffidentes, persequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam videbantur, exempla aliorum proponunt sibi, acuúntque ipsi non minùs odia. Nam non minùs rebus suis ac saluti suæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua consilia molitur. Mox eò deueniunt; vt hæc intelligentes videant quantæ ruinæ quantóque præcipitio subiaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant imperia sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expauere omnia, torqueri scelerum suorum conscientia (quæ prima est pœnarum omnium) timere hostium insidias, ciuium conspirationes, domesticorum proditiones, oppressorum vindictas. Tunc securum nihil existimare, nisi quod vi ac ferro tueantur. Propterea non credunt se tutò cuiquam, non ministris, nõ necessariis, non germanis, quorum maiorem etiam quàm aliorum auctoritatem magis formidant. Arcent se ab aspectu & præsentia omnium, cingunt se fossis & aggeribus, claudunt se arcibus, quasi ad perpetuos damnati carceres. Custodibus etiam tanquam ad expeditionem belli paratis, vt obsideri eos putes, circumuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam vigilant. Terret illos conuentus hominum, angit solitudo: timent colloquia, timent salutationes, timent dona. Suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus, qui nec etiam nisi prægustati sumuntur. Suspecti pellicum & item vxorum tori: quibus mirum est cur sine cuiusquam prægustatione congrediantur. Ipsos verò quorum se custodiæ commiserunt, non minùs extimescunt: quibus quum carere nequeant ob tutelam suam, eo magis augetur eorum timor & miseria, quo armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eósque frequentiùs comitãtur. Deiiciunt sæpius ac exterminant, quò saluti suæ si non alia, at saltem hac via, consulere possint. Quid fœdius & ignauius dici queat, quàm hominibus immanibus ac flagitiosis se committere: suos verò prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuitare? Quanta ista tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens semper angore afficit metus, quo non modò animi grauiter excruciantur, sed cuncta insuper dulcia mundi dona fugantur & dissipantur? Quantæ istæ eorum deliciæ, quanta gaudia, qui tranquillitatem nunquam & pacem sibi, ne dicam populis suis aut hostibus concesserint, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni? Quænam vbertas ista bonorum, quæ distracti aliunde, neque sciant, neque visant, neque pertractent, neque gustent vnquam? Quanta ista imperij bona, quæ quum ipsi videre & attrectare nõ possint, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum suarum, nescij omnium fermè quæ sub se geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamen quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas commendationes audiunt? Quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiũt? Quódque grauius est, quoties ipsis etiam videntibus, hi quos tantùm extulerunt, pro sententia sua in foro quosque lædũt, concutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirum si exardescunt postea populorum odia? si labefactatur postea eorum status atque desolatur? Quãta ista, quámque optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimam degant? subiecti tantis perturbationibus, tantis insidiis: subiecti ipsis etiam quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius

cuius criminis rei: coarctati instar ferarum: exclusi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod est tã dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modò, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod tristius aut infelicius cõtingere possit? PAL. Non credis Charon bonos aliquos, mitisque & moderatę naturæ Tyrannos esse? CH. Imò multos credo: sed tanta est dominãdi libido, tantus ardor, tanta nescio quæ pestis ingenita, vt quos semel inuaserit, sint summa quanuis bonitate præstantes, adeò illiciat eos, illiciénsque deprauet, vt vita potiùs quàm imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad conuersandũ, vel ad amplificandũ contendunt vnguibus dentibúsque: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui nõ conseruationis amplificationísq; suæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimùm timere, plurimásve pati anxietates contingat. PAL. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita vt narrasti, vera esse puto, appetant tantopere mortales imperium, nisi id fortasse faciũt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirũ tam præstans atque excellẽs bonum, tolerabiliores reddit tantas quas modo expostuisti miserias. Dulce quippe est mandare aliis, præferri omnibus, eminere, præcellere, venerari, timeri, suppliciter exorari, assurgi sibi, via decedi, inclinari ceruicẽ, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimùm capiant, facilè intelligi potest quantum & his quoque mortalium mentes capiãtur. CH. Quæ tanta capere potest Tyrannos vllos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A quibus si laudentur, si adulentur, si sibi assurgatur atque incuruetur, intelligũt palàm vel assentationis vel timoris caussa id fieri? Quare non est ita dulcis vt putas, huiusmodi honoris & glorię extorsio magis quàm exhibitio. At verò dulcior is est qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut excellentem virtutẽ. Vera ista gloria vetus, iste honor, ac dignus quidẽ quo & diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo video caussam cur tantopere imperia desiderentur, desideratáque conseruentur: nisi quòd habẽdi cupido, A qua tãtum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quisq; plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere possit, nulli parcit labori quantumuis magno & intolerabili: neq; vllus tã amarus labor, quin propter quæstum & maiorem rerum cumulationem dulcescat. Ita quum tyrãni super omnes plus possideant, super omnes etiam beatiores videntur, licèt cętera eis tristia sint atque peracerba. CH. Neque istud quidem affert vllam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abundãtia, sed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus est, id tantùm cupit, quod B necessitati vitæ sufficiat. Is abundè est locuples, propter honestum, quod facilius implere potest, desiderium: quod quum & impleuerit, liberatus est ab omni qua alij rapiuntur habẽdi anxietate. Qui verò quantumlibet diues plura cõcupiscit, pluribus indiget, quia perseuerante acquirendi insatietate efficitur minùs voti cõpos. Quo enim magis crescit multarũ rerum possessio, magis etiam cupiditas: neque finem vnquam habet vorago illa cupiditatis. Deinde non est iudicandus quisq, vel locuples multitudine, vel pau- C per paucitate diuitiarũ: sed vel rerũ magis implemento, vel necessitate. Nam si multitudinẽ excedunt sumptus, quomodo potest is credi diues, qui minus habet quàm necesse esset? Quare cùm necessitatẽ sępius magnam patiantur qui tãtam imperij molem administrãt, indigentiores etiã putandi sunt priuatis hominibus: quibus licèt tenues sint opes, at necessitatibus saltẽ suis vel pares sunt, vel superiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes vel rapinas perferũt à quæstoribus suis, & ab his maximè quorũ fidei magis credunt: qui quo maiora etiã nacti D sunt imperia, eò maiora vtiq; furta, maioremq; proinde rerum suarũ diminutionem patiuntur, à quibus priuatos saltem homines liberos esse constat, qui & diligentiùs patrimonia sua ipsi per se curare, & attentiùs omnia intueri possunt. Dicamus verò curas & labores quos in administrandis tantis opibus, gubernãdóque tãto potẽtatu tolerare eos oportet, quorũ fortiores quàm Herculis humeros esse necesse est ad sustentandã tantam molẽ: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum varietatem peruidendam atque distribuendam: plura quoque quàm Iani aut Vertumni capita, ad intelligẽda

examinandáque tot ac tanta cùm hostium tum populorum suorum quæ illis negotia deferuntur. Quę tanti animi vis, quæ non debilitetur? quæ tanta soliditas, quæ non concutiatur? quæ tanta promptitudo, quæ non remittatur? Cuius est tanta valetudo, tantum robur, qui se tam vasto curarum pōderi parem audeat polliceri? Cuius est adeò æquabilis & moderatus animus, adeò perseuerās, quin tam multis támque continuis laboribus non defatigari, non quassari, nunquam quoque confringi possit? Omittamus mortales: de nobis tantùm, qui hæc vltima loca colimus, loquamur. Vtrum putas Palinure beatiorem esse, vel me, qui pauperrimus sum omnium, qui nihil præter hanc quam cernis pusillam lintrem possideo: vel Plutonem, tám lati támque immensi regni tyrannum? Intelligo, etsi taceas, quale de hoc sis iudicium prolaturus. Crede mihi, minimè meum cum suo statu cōmutarem. PAL. Quare? CH. Quia lætus ago, & summa cum quiete. Non vllius rei vllam gero, nisi transuehendi hasce huc descendentes animas, & conseruandi incolumem hunc fascelum meum, solicitudinē: in quo dicam tibi quicquid est quod me grauet. Cùm enim propter vetustatem fatiscat aliquando rimis, curare me oportet vt restituatur integritati suæ: quare eum cōsuo sæpius, & obstruo si quid rimarum est: hæc omnis mea cura est, hic omnis labor. At Pluto cum tantis diuitiis suis, ac regno tanto, nunquā lætatur, nunquam quiescit: tot curis carpitur, quot repletur hic vmbris locus. Implicatum semper habet vbique animum: hinc fertur, illinc rapitur, omnibus intētus locis, omnibus occupatus ministris: huic mandat, illū terret, alios acciri iubet. Metum illi omnia incutiunt: nunc terrę hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illū trepidare cogit lāpas Phœbi, ne vlla ex parte irradiet regno suo. Sępe & fulmen magni fratris, ne penetret Auerna atq; labefactet. Quoties vidi ego illum, dum rebus suis timet, inuectū summo curru peragrare omnem hanc regionē, lustrare fines, scrutari omnia diligenter, ascendere etiā in superum orbē, circumire terras, perueſtigare quodcūque periculū perferre posset, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere? quæ cùm multis in locis, tum maximè ea solet efficere in terris Siciliæ, quæ magis etiam eum terrent, prōpter magnas reluctationes Typhœi gigantis, quibus totam conquassat illam patriam. Nam postquam ipse ausus fuit bella inferre cœlo, iniecêre superi eius corpori Trinacriam, sub qua ab omnibus vndique montibus pressus & grauatus, conatur sæpe se attollere, impositáque sibi reiicere: proindéque magnos concitat motus, ac tantos quidem, vt hæc loca nostra concutiat grauiter & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda sit sors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus: quem tot oporteat præcauere pericula, tot dispensare ministeria, omnia percensere, omnia corrigere, omnia vel ipsum gubernare, vel aliis gubernanda cōmittere. Attende rogo, & vel ex vno collige eius felicitatem. Nam si me deficere cōtingeret huic nauiculario ministerio, quod ita necessarium est vt vides, necesse esset eum vices meas subire: ne alioquin deficiente portitore, regno suo malè succederet. PAL. Hoc profectò non modò verum esse video, sed manibus etiam ipsis (vt aiunt) tango. Nā ea nocte qua aliàs somno grauatus è puppi in mare excussus fui, id continuò sensit Æneas meus, qui errantem sine magistro nauem intelligens, gubernauit eam tota ipsa nocte, non indignatus quòd quę sceptrū gestare solebant, remū etiam manus attrectarēt. CH. De magno eius germano nihil loquor: non me latet quantos & ille labores ac curas sustinet: sed id præcipuè scio, quum temeritate Phaëthōtis totus penè orbis conflagrasset, quantū tunc regno suo timuit, quantum tota cœli mœnia circuit, & ne quid labefactatum viribus ignis corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, moderatorem vndarū, cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non facilè explicari possent, sed præsertim quæ sub illa quoque Phaëtōthea cōflagratione ad summum penè vsque exitium cum toto regno suo eum affecerunt. PAL. De hoc possum, quod oculis meis vidi, afferre testimonium. Vidi equidem tempore illius quam suprà retuli, horrendæ apud Siciliam tempestatis, commotum grauiter Neptunum & ex alto prospicientem vocasse ad se Eurū & Zephyrū, & increpatis acriter eis pro tanta suscitata tempestate, placasse ocyus omnia, atque tranquilla reddidisse. Quod argumentū præstat mihi cuidens plurimarū, vt inquis, ac maximarū, quòd omnia in latissimo imperio suo paria sint,

sint, curarum suarum. CH. Dic oro Palinure, putásne iam beatam esse tyrannorum vitam? PA. Minimè. CH. Optaréne viuens eorum sortem? PA. Vt quid optarem, in quo nihil omnino optãdum esse manifestè intelligo? CH. Ergo certò eos arbitraris miseros? PA. Non miseros modò, sed omnium etiam miserrimos. CH. Mirum quòd modò eos tanta frui beatitudine prædicabas. PA. Quid mirum si cæcus laudet tenebras, quas postea luci restitutus damnet? CH. Vis vt & alia eorum mala tibi referam. PA. Restant item alia? CH. Et alia, & grauiora. PA. Quid audio grauiora? haud vnquã istud credam, posse his quę modò dixisti, grauius aliquid addi. CH. Credes quum audieris. PA. Dic ergo. CH. Vides vt appropinquamus iam ripæ. non possum longiora tecum iam facere verba. PA. Rogo te mi Charon, ne fallas auidissimã expectationem meam. CH. An cæterarum vmbrarum quas in littore reliqui, auidissimam etiam expectationem vis vt fallam? PA. Non diu moraberis, perge ô mi Charon. CH. Imò diutius quàm soleo, demoratus sum: sed lentus etiã nauigaui propter te, cuius confabulatione delectabar. PA. Age ergo, vt facis, lentiorem protrahe nauigationem, vt quæ reliqua sunt dicẽda, prosequi possis. CH. Ea tandem tanta est tibi audiendi cupiditas? PA. Tanta. CH. Morem tibi geram: qua in re illud te scire velim, quòd plurimùm miseram reddit mortalium vitam instabilitas scilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in vita quisquã sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censebitur, cuius summam quãtumuis & plenam beatitudinem minima omnis disturbatio violare & auferre potest? Sanè quum omnia apud mortales infirma atq; mutabilia sint, nulla tamen infirmior sors est atq; mutabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quo maior sit exaltatio & sublimata magis status altitudo, maior est proinde, quum mutati eos contingit, casus & ruina. Inde tantæ tyrannorum proditiones, euersiones, trucidationes, vt nemo eorum ferè vnquam euaserit, qui non vel regno depulsus, vel veneno necatus, vel cruẽta aliqua & pessima morte cęsus vel peremptus sit. Quis talem eorum vitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tam tristi postea támque amaro fine consumatur? Horret animus dicere. Nam ne credas iis tãtùm mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magnam partem aliquando nos inferi, licèt tam valida nobis & munita sit ciuitas, tam firma & præpotens, atque omnibus vndique præsidiis circunsepta: Non possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc regna penetrauit: perfregit fores, inuasit regem, exterruit reginam, quam & antè socij eius rapere adorti erãt, abstraxit Cerberum, vinctúmque eum catena tum magna vi in orbem duxit, concussit loca omnia, trepidare omnes vmbras atque ipsos iudices fecit: me quoque non modicum læsit, quem erepta cymba conto hoc meo percussit, impulsúmq; grauiter in mediam paludẽ exturbauit. Timui equidem tunc desolatum iri barathrum totum. Credidi tunc supremum Plutoni finem aduenisse regni sui: neq; minùs illum cum coniuge in prædam duci ad superos, quàm tartareum canem: sed paulo humaniùs cum eo actum est, quàm opinabar. Nam tandem sibi ac regno suo bene consultum est: neque tamen ita cõsultum est, quin tricipiti custode suo, qui tã perneccssarius erat, spoliaretur. Quòd si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquasset: tunc cernere fuisset vtrùm beatior vel meus vel Plutonis tanti regis status esset. Ego quidem nihil ambigo, priuatus fuissem hac nauicula. hoc enim habeo tantùm quod adimi possit. priuatus etiã fuissem rege meo: sed quotquot alios voluissem reges, procul dubio inuenissem, qui ministerio meo indigentes, seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri fecissem, quòd pro vetusto & attrito, qualem hũc intueris, nouum mihi & magis solidum lembum acquisissem. At Pluto quantas opes, quantos honores, quãtum regnum amisisset: quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neq; par aliud regnum, vti parem ego vel meliorem nauim: neq; parem alium famulum, vti parem ego vel meliorem dominum, inuenisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis vexatus, quantóque timore perculsus propter bella Gigantum fuit sũmus Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ suprà dixi, malorum confirmationem. PA. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortaliũ fuit qui maiora quàm ego vnquam viderit eorum malorũ exempla. Quid enim extitit his temporib. Troia-

no rege maius? quid opibus ſuis cumulatius? quid operib. munitius & pulchrius? & quid demũ exitu tantorum bonorum triſtius? quid crudelius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduũ & longũ bellũ, tot cruentas mortes natorum ſuorum. Vidit euerſam funditus & incẽſam vrbẽ. Vidit latrantẽ coniugem, captiuas nurus & filias, populationẽ tantarum diuitiarũ: ipſe quoque, quod vltimũ reſtabat illi ſenectutis ſuę ſolatiũ, Pyrrhi enſe cõfoſſus, & crudeliſſima morte cõſumptꝰ eſt. CH. Quis meliùs me hæc nouit, qui cunctos hac ſcapha tranſuexi? A quibus & omnẽ calamitatẽ ſuam ſeriatim perdidici. Notus eſt abũdè mihi Priamus, cuius cognito acerbo caſu non potui nõ dolere: notus eſt Troilus: noti Hector & Deiphobus: nota eſt cætera tot filiorũ ac nepotũ turba: noti innumerabiles qui illo bello perierũt Troiani pariter & Graij duces. Nota eſt infinita quę tũc occidit populorum manus. Nullo memini tempore longiorem interfectorum multitudinẽ huc deſcendiſſe, quàm illo: quo ita laſſatus fui, vt præ multitudine omnibus tranſvehendis minimè hęc cymba ſufficeret planè. Quid opus eſt tibi monitore ad aperiendas eorum miſerias, quas tu ſubiectas oculis tuis habuiſti? Quod ſi pro anguſtia tẽporis liceret (iam enim video propius nos applicare ripæ) narrarem & millia aliorum tyrannorum, ex quibus creſceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud poſſum, quod certò ſcio, tibi verum confirmare, nullum ferè me vidiſſe vnquam tyrannorum huc deſcendentium (deſcendunt porrò omnes) qui non vel alicuius veneni infectionem vel magnas vlcerum cicatrices, & ſanguinolẽtæ alicuius mortis horrida ſigna præ ſe ferret. Ita mirum eſt videre tot ac tantos necatos, confoſſos, cruentatos, trucidatos. PA. Quis nunc ſe tantis in malis tyrannum vnquam eſſe optabit? quis imperia aſſequi quæret, quę iã certiùs certo cognoſco magis fugiẽda eſſe, quàm Meduſæum caput? CH. Audiſti quibus apud ſuperos tyranni malis torquentur: ſed ſi intelligeres quæ hîc apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorreſceres & longè magis eorum ſortẽ. PA. Ergo & alia hîc tyrannis parantur? CH. Credis, Palinure, ſcelera quæ patrant mortales, hîc aliquando impunita eſſe? PA. Hoc modò animaduertebam. CH. Animaduertendum eſt igitur tibi, quodcunque in vita peccatur, pari demum poſt mortẽ & reſpondente peccatis pœna puniri. Nam vt capias quod dico: ſi tu Palinure artem tuam nauicularią viuens malè exercueris, ſi in dominum tuũ mali quicquam vel cogitaueris, vel commiſeris, ſi inaudiens dicto ſuo extiteris: inuenies hîc tibi præparatas his quæ deliqueris, ſimiles pœnas. PA. Nihil profectò Charon ſcio quod malè egerim, vel in dominum meũ peccauerim, niſi ſomnolentam illam dormitationem meam, qua negligentiùs certè quàm debebam, me geſſi. Nam magno in periculo nauim ſimul & dominum quem vehebat meũ reliqui, niſi vigilantior ipſe & cautior meliùs ſibi conſuluiſſet: ſed pœnarum ſatis tũ ob hoc craſſum peccatum meum etiã in vita recepi. CH. Recipies etiam in morte. Ibis enim quum è naui te dimiſero, ad ſeueros iudices noſtros, qui examinant & cenſent delicta omnium. Ducẽt quoque te in examinationem, ſcrutabũtúrque crimina tua. Videor verò videre quali te iudicabunt pœnę ſubiiciendum. PAL. Quali? CH. Parem peccato tuo tibi pœnam ſtatuent. Nam quum ſomno peccaueris, æterno etiam te ſomno damnabunt. PA. Dormiam ergo in æternum? CH. Ita puto: niſi grauius ſit aliud peccatum tibi. PAL. Sic mites habeam iudices, vt non ſit grauius aliud mihi. CHA. Nullam ergo niſi ſomni pœnam patieris. PA. Non hæc grauis pœna mihi videtur. CH. Neque aſinis etiam & bobus: at magnis & excellenti aliqua virtute præditis viris grauiſſima exiſtimatur. PAL. Quas verò, dic, pœnas perferent tyranni? CH. Audis tot clamantes & lamentantes voces? tot horrificos planctus? tantum ſtridorem ferri? tot tractus catenarum? PAL. Delectabat me adeò ſermocinatio tua, vt his minimè animum intenderem. Sed quid audio tam triſte atque horrendum, quod præ horrore pœnæ aures meæ ſuſtinere non poſſunt? CHAR. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quũ illi in vita carcere quemquam incluſerint, ſpoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in ſummum luctum, in ſummam egeſtatem & calamitatem deduxerint, damnati ſunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferendas pares pœnas. Ideo teterrimis quoq; carcerib. incluſi, ſpoliati, flagellati, rotati, cęſi membratim ac mille atrociſſimis mortibus cruentati, tantos edunt, quãtos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, cla-

mores atque eiulatus. PAL. Dic etiam mihi Charō, an his pœnis plectuntur qui magni atque primarij tyrannis assistunt? CH. Prorsus iisdem: nam suasu & cōsilio eorum maximè committunt tyrāni scelera sua. PAL. An & in vita illi beati? CH. Non secus ac tyrāni quibus assistūt: nam iisdē quoq; malis subiecti sunt. eadē enim sunt in eos populorum odia, maiora etiā inter se, eædem curæ, eadem pericula: & quod miserabilius est, deiiciuntur sæpe à tyrānis suis, & vel carcere vel morte aliquando pessima afficiūtur. PA. Tāta est ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllā verò prorsus esse putas hominū sortem, quæ beata duci possit? CH. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PAL. Quos perraros? CH. Qui amore virtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona: qui se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos conseruantes, extulerunt animum altiùs ad gustandā diuinam excellētiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nam virtus per se tam dulcis támque iucunda res est, vt incredibiles amatoribus suis afferat voluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, vt summa quadam vbertate ditet possessores suos. Quam qui verè est assequutus, nihil præter literarum studia dulce, nihil præter dei cognitionem habet amabile. Quę tātùm prædulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta præeligit, custodit, amplectitur. Reliqua verò mundi, supremo tādem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibiliora fuco, mendaciora hilo, inaniora hila, ieiuniora papis volantibus, fugit, contemnit, abiicit, cōculcat: contentúsq; se ipso, ac honestissimis suauissimísque studiis suis totū nihili mundum ducit, ruētem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit vitam, ridet tantas hominū, támque stultas, & vltro sibi quæsitas anxietates, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolentia complectuntur, fauore prosequuntur. Quàm verè hic beatus est, qui conscientiæ suæ innocentia & integritate fruitur! Quod primum est dulcius omnibus, bonus securúsque sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquetur, non timet largas (quibus caret, quásque nihili facit) diuitias sibi à potētioribus eripi. Non timet à quocunque se lædi, qui nec quenquam se læ- A sisse certò intelligat. Quàm verè hic felix est, qui tot tantisque semotus curis & periculis, tantarum vacuus perturbationum, sibi semper aliisque iucundus, lætetur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam quæ cœlibum communes sunt, perfruatur voluptatibus: qui humanioribus sanctioribúsque deditus studiis, cōtemnat omnia, cōtemnénsque omnia possideat. Nam is possidere omnia videtur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porrò illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnit omnia: contēnénsq; ita id assequitur quod B desiderat. Desiderio verò suo frui, ea demum vera & sola beatitudo, beatorúmq; omnium plenitudo est. PAL. Hi ergo cū nihil mali egerint, pœnarum etiā nihil patiuntur. CH. Nihil prorsus, imò propter transactam bene vitam, meritum magnū assequuntur. PAL. Quod? CH A. Vel cœli fiunt incolæ, cōmunicántq; æternū illis cœlestibus bonis: vel si huc descendunt, mittuntur in Elysium: qui locus est quietis ac deliciarū, vbi sedes fortunatæ, cāpi aperti, læti, omnium omnino pœnarum expertes. PAL. O si mihi ad mortales redire aliquādo cōtingeret, inclamarē C quàm magna possem voce, admonerem de suo quenq; officio & dignitate, accusarem tantam laborum frustrationē, tantam curarum vanitatem, tot corruptas opiniones, peruersáq; iudicia: sed quā maximè increparē, qui vel magistratu quopiam magno vel imperio cæteros antecedunt: ostenderē tanta, quę antea ignorabam, sed te docente nunc intelligo, mala eorum, grauissima, dictu horribilia: reuocarem omnes à vitiis, ab inferendis iniuriis, ad meliorem victum, à superflua agendarum rerum cura: incenderem desiderio virtutis: laudarem innocentiam, D prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene, grauiter, castigatéque viuendū, ad se cognoscendum, ad contemnendum tot caduca, & somni cuiusdam vel vmbræ magis similia mundi bona: inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum, ad spem ac cōtemplationem diuinæ bonitatis. CH. Et rectè sanè: sed vides nos ripam attigisse: egredere iam. PA. Et iam egressus sum. Ad iudices eo. Placidā opto tibi semper nauigationem. Salue ô Charō, & vale. CH. Et ego ad reliquas vmbras redeo. Placidos opto tibi semper iudices. Salue Palinure, & vale.

Interlocutores, MERCVRIVS. VIRTVS.

VIrtus dea per epistolas orauit modò, A vt ad se irem. Eo vt perconter quidnam me velit, illico ad Iouẽ redibo. VIR. Salue Mercuri: agò tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas efficit vt non penitus despecta ab omni cœtu deorum sim. MER. Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nam edixit vt confestim ad se redirẽ, Iupiter. VIR. Etiámne tecum nobis non licebit nostras ærumnas exponere? Quos igitur habebo vltores iniuriarum, si non modò apud ipsum maximũ Iouem, verùm & apud te, quem semper in fratris locum habui, colui, obseruaui, condolẽdi facultas negatur? O me miseram, ad quos confugiam? vnde auxilium petam? Me quidem, cùm ita despiciar, malo esse truncum aliquem, quàm deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operam. VIR. Viden' quàm sim nuda & fœda? Hoc ita vt sim, efficit Fortunæ deæ impietas atque iniuria. At eram sanè ornata apud Elysios campos inter veteres illos amicos, Platonẽ scilicet, Socratem, Demosthenem, Ciceronem, Archimedem, Polycratem, Praxitelem, & eiusmodi viros doctos, qui me, dum vitam agebant, piissimè atque religiosissimè coluere. Interea loci cùm iam non pauci salutatum ad nos aduolassent, è vestigio Fortuna dea insolens, audax, temulenta, procax, maxima armatorum turba consepta atque stipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, plebeia, túne maioribus diis aduentãtibus non vltro cedis? Dolui iniuriam nobis immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ita concitata, inquam, Neque tu maxima dea his verbis me plebeiã efficies: neque si maioribus cedendum est, tibi turpiter cedendum censeo. Illa verò illico in conuitium sese effert aduersum me. Prætereo hîc quas contumelias in me primùm dum hæc inter D nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philosophus cœpit contra eam nonnulla de deorum officiis disputare. Illa excandescens, Apagite hinc verbosi, inquit. Non enim decet seruos deorum causſam susc ipere. Cœperat & Cicero orator plura velle suadere, at ex turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa sua gladiatoria ostendẽs, grauissimúmque pugnum in os Ciceronis iniecit: hinc cæteri mei amici perculsi metu, fuga sibi properè cõsuluere: neque enim Polycletus periculo, aut Phidias scalpro, aut Archimedes horoscopo, aut cæteri inermes aduersus audacissimos armatos, eósque prædis atque homicidiis suetos, bello ad sese tuendos valebant. Ergo me infelicissimam, ab ipsis diis omnibus qui tum aderant, atque hominibus, desertã, pugnis ac calcibus totam confregere, vestes meas diripuere, in lutum prostratam reliquere, demum abiere ouãtes. Ego verò ita confecta, cùm primùm licuit, conscendi huc vt Iouem Opt. Max. his de re- B bus facerem certiorem. Iam quidem mihi vt intromittar expectanti, mensis elapsus est: dúmque id vt impetrem, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas sẽper aliquas excusationes audio. Aut enim deos aiunt vacare vt in tẽpore cucurbitæ floreſcant, aut curare vt papilionib⁹alę perpulchrè pictę adsint. Quid? igitúrne verò aliquid semper habebũt negotij, quo nos excluſas teneãt ac floccipendant? Tum etiã & villicus susc epit curam dudum, ne cucurbitæ siti pereãt: nos tamen neque diis neque hominibus cordi sumus. Has ob res te iterũ atq; iterum C precor obtestórq; Mercuri, qui semper apud deos ipsos interpres extitisti, vt causſam hanc meam iustissimã atque piissimã susc ipias. Ad te confugio, te supplex oro. In te omnis mea sita est spes atq; expectatio. Da quæso operã, ne dum à vobis excludor, ipsis quoque mortalibus sim ludibrio. Nam erit quidẽ dedecus deorũ ordini, vbi homũculi me tametsi infirmam deam floccipendãt. MER. Audiui, doleo: verùm pro vetere nostra amicitia vnũ admoneo, durã nimis atque difficilem causſam te aduersus Fortunã susc episse. Nam & Iupiter ipse, vt cęteros omittã Deos, cũ se ob acceptabeneficia nimiũ Fortunę debere sentiat, illius vires atq; potentiã veretur. Ea enim ad cœlũ diis ascensum prę- stitit: atq; vbi velit, valens sua armatorum manu eiiciet. Qua de re, si sapis, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunę odium extinctum sit, latebis. VIR. Æternum latitandum est. Ego & nuda & despecta abeo.

Λουκιανοῦ εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λουκιανὸς τάδ' ἔγραψε, παλαιάτε μορφά τε εἰδώς,
Μωρὰ γὰρ αἰνέφοισι καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
Οὐδὲν ἐν αἰνέφοισι δίχριδον ἔστι νόημα.
Ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέρωσι γέλως.

Lucianus in ſuum ipſius librum. Iacobo Micyllo interprete.

LVcianus ſcripſi hæc, antiquáque ſtultáque doctus:
Id quoque enim ſtultum eſt, quod tibi valde ſapit.
Nil homini certum eſt, nec voto viuitur vno:
Sed ridens, eadem hic eleuat, ille probat.

Εἰς ἀσώτους.

Τὴν πατρικὴν πλοῦτον νέος ὢν Τήρων ὁ Μενίππου,
Αἰγρῶς εἰς ἀκρατεῖς ἐξέχεεν δαπάνας.
Ἀλλά μιν Εὐκτήμων πατρικὸς φίλος ὡς ἐθέωσεν
Ἤδη καρφαλέῃ τειρόμενον πενίῃ,
Καί μιν δακρυόεσσαν ἀπελάμβανε, καὶ πόσιν αὐτὸν
Θῆκε ζυγαστὴς ἐσθλός, πολλὸν ὀπιμείλια δούς.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Θήρωνι πρὸ ἐλπίδα ἦλυθε πλοῦτος,
Αὐτίκα ταῖς αὐταῖς ἐπεσέφερ' ἐν δαπάναις,
Γαστρὶ χαριζόμενος πᾶσαν χέειν, ἅ κε κόσμον,
Τῇ δ' ὑπὸ τὸν μαστὸν γαστέρα μυρσίνῃ.
Οὕτω μὲν Θήρωνα δὶς ἀμφεκάλυψεν
Οὐλομένης πενίης κῦμα παλιρρόθιον.
Εὐκτήμων δ' ἐδάκρυε δὶς, οὐκ ἐπὶ καινόν,
Ἀλλὰ ζυγαστὴς ἐσθλὸς ὁμοῖα τε ἠδ' ἀάλαμον.
Ἐγὼ δ' ὡς οὐκ ἔστι κακῶς κεχρημένον ἄνδρα
Τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ πιστὸν ἐν ἀλλοτρίοις.

In Theronem prodigum. Lilcinio interprete.

Quum iuuenis Theron bona, filius ille Menippi,
Patria inexhauſta perderet ingluuie:
Diues opum quidam dolet hinc accedere duram
Pauperiem, patri iunctus amicitia:
Et miſerum lacrymis ſic conſolatur obortis:
Sume animum, dos eſt en tibi ſumma genet.
Ille vbi iam præter ſpem partas, ſorte nouata,
Senſit opes, priſcum concipit ingenium.
Omnis in hoc labor eſt, ventri vt famuletur inerti
Per phas atque nephas: ſic periiſſe iuuat.
Hinc inopem rurſus ſocer arguit, omnia retrò
Dum fluitare videt, fortéque lapſa ſimul.

Iámque madent genæ, & luctu miſer omnia complet,
Nec Theron, ſed dos iam dolet, & ſoboles.
Heu nimiùm ſerò didiciſſe iuuat, aliis non
Eſſe bonum, quiſquis non fuit ipſe ſibi.

Εἰς τὸν αἰθέριον βίον.

Θνητὰ τὰ τῶν θνητῶν, καὶ πάντα προέρχεται ἡμᾶς·
Ἢν δὲ μὴ, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτὰ προερχόμεθα.

In vitam humanam.

Venatorio interprete.

Omnia nos fugiunt, nil non mortale tenemus:
Et, ſi non fugiunt, nos tamen hæc fugimus.

Εἰς αὐτάρκειαν.

Ὡς τεθνηξόμενος, τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε·
Ὡς δὲ βιωσόμενος, φείδεο σῶν κτεάνων.
Ἐσθ' ὁ' ἀνὴρ σοφὸς οὗτος, ὃς ἄμφω ταῦτα νοήσας,
Φειδοῖ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφαρμόσατο.

In ſufficientiam.

Venatorio interprete.

Vtere diuitiis, veluti iamiam moriturus:
Ceu ſis victurus, tu quoque parce tuis.
Ille ſapit verè, qui res perpendit vtraſque:
Parcus erit certo tempore, largus erit.

Εἰς μικρὸν βίον.

Τοῖσι μὲν εὖ πεφάτοισιν πᾶς ὁ βίος βραχύς ἐστι·
Τοῖς δὲ κακῶς, μιανὺξ ἄπλετός ἐστι χρόνος.

In breue æuum.

Vito Amerpachio interprete.

Felici breuis eſt etiam longiſſima vita:
Nox ingens miſeris temporis vna mora eſt.

Εἰς ἔρωτα.

Οὐχ ὁ ἔρως ἀδικεῖ μερόπων γένος, ἀλλ' ἀκολάστοις
Τυχαῖς αἰθερίων ἔνδ' ὁ ἔρως πεφάσις.

In Amorem.

Venatorio interprete.

Non amor innodat mentes hominum, ſed amorem
Criminis accuſant, mens quibus eſt miſera.

Εἰς Χάριτας.

Ὦ κεῖαι χάριτες, γλυκερώτεραι· ὦ δὲ βραδυπὴς,
Πᾶσα χάρις κενεή, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

Auſo-

Auſonius in Epigrammatis expreſſit.

Luſcinio interprete.

Munificus gratare citò, quò dulcior adſit
Gratia: nam longa mox perit illa mora.

Εἰς ἀχαρίστους.

Φαῦλος ἀνὴρ, πρὸς ὅστ' τετρημένος, εἰς ὃν ἅπασας
Αὐτλῶν τὰς χαρίτας, εἰς κενὸν ἐξέχεας.

In Ingratos.

Luſcinio interprete.

Rimarum plenus perdit tua dona ſceleſtus:
Si ſapis, integro vina reconde cado.

Εἰς θεούς.

Ἀνθρώπους λαθεῖν ἴσως λόγῳ ἄτοπόν τι ποιήσας·
Οὐ λόγῳ δὲ θεοὺς οὐδὲ λογιζόμενος.

In Deos.

Bergio interprete.

Improbe mortales quamuis tua crimina celes,
Fallere cœleſtes non potes ipſe deos.

Εἰς κόλακας.

Οὐδὲν ὁ ἀνθρώποισι φύσις χαλεπώτερον ἔδρεν
Ἀνθρώπου κακίαν ψευδομένου φιλίῃ.
Οὐ γὰρ ἔθ' ὡς ἐχθρὸν προφυλασσόμεθ', ἀλλ' ἀγαπῶντες
Ὡς φίλον, ὧν τούτῳ πλείονα βλαπτόμεθα.

In Adulatores.

Obſopœo interprete.

Nil homine inuenit natura nocentius illo,
Quàm qui ſynceram fingit amicitiam.
Non hoſtis vobis vltrà, ſed habetur amicus,
Talis: & hac iſta lædimur arte crebrò.

Εἰς μυστήριον.

Ἀῤῥήτων ἐπέων γλώσσης σφρηγὶς ὀπτικὴ θώ.
Κρείσσων γὰρ μύθων ἡ κτεάτων φυλακή.

In Myſterium.

Obſopœo interprete.

Fac arcana premat tacitæ cuſtodia linguæ,
Sermonum cuſtos eſt mihi maior opum.

Εἰς πλοῦτον.

Πλοῦτος ὁ τῆς ψυχῆς, πλοῦτος μόνος ὅστις ἀληθής,
Τ' ἄλλα δ' ἔχῃ αὐτὴ πλείονα τῶν κτεάτων.
Τόνδε πολυκτέανον καὶ πλούσιόν ὅστι δίκαιον
Κλήζειν, ὃς χρῆσθαι τοῖς ἀγαθοῖς δυνάται.
Εἰ δέ τις ἐν φήφοις κεκράτηκεν, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
Σωρεύῃ ἀεὶ πλοῦτον ἐπειγόμενος·
Οὗτος ὁποῖα μέλισσα πολυτρήτοις ἐνὶ σύμβλοις
Μοχθήσῃ, ἑτέρων δρεπομένων τὸ μέλι.

In Diuitias.

Sleidano interprete.

Nobilis eſt animi theſaurus, nobilis ille
Poſtrema quiſquis parte locabit opes.
Diues erit verè, qui fidos inter amicos
Largiter effundit parta labore bona.
Sed genium quiſquis defraudat, opéſque tenacem
Congerit in teſtam, quo numerare queat,
Qualis apes, fruſtra ſtudio complebit auaro
Vaſcula, mox fuco diripiente fauos.

Εἰς τύχην.

Ἀρχὸς Ἀχαιμενίδου ἠμὴν ποτέ, νῦν δὲ Μενίππου·
Καὶ πάλιν ἐξ ἑτέρου βήσομαι εἰς ἕτερον·
Καὶ γὰρ ὁκτῶς ἔχθρος με πρὶν ἔφετο, καὶ πάλιν αὖτις
Οἴεται, εἰμὶ δ' ὅλως οὐδενός, ἀλλὰ τύχης.

In Fortunam.

Vrſino Velio interprete.

Fundus Achæmenidæ fueram, nunc cedo Menippo,
Mox alium rurſus, mox aliúmque ſequar.
Vtque ſuum hic credit, ſic me priùs ille putauit:
Sed me, Fortunæ ſum quia, nullus habet.

Εἰς εὐτυχεῖς.

Μὴ παλαίων, φίλος εἶ ἅπασιν, φίλος εἶ μαχάρεσσι,
Καὶ σου ῥᾳδίως ἔκλυον εὐξαμένου.
Ἢν παλαίσῃς, οὐδεὶς ἔτι σοι φίλος, ἀλλ' ἅμα πάντα
Ἐχθρὰ, τύχης τε ῥοπαῖς συμμεταβαλλόμενα.

In Felices.

Vito Amerpachio interprete.

Si non delinques, tibi dii que hominéſque fauebunt:
Præſtabunt faciles quæque precatus eris:
Aſt vbi peccaris, ceſſat fauor, omnia plena
Sunt odij, facta & ſors aliena tibi eſt.

Εἰς Φρόνησιν.

Ἡ βραδύπους βουλὴ, μετ' ἀμείνων, ἡ δὲ παχεῖα
Αἰὲν ἐφελκομένῳ τῷ μετάνοιαν ἔχει.

In Prudentiam.

Sleidano interprete.

Sit mora conſiliis. Nam ſi moderamine tractes,
Proſunt: vt ſtultè præcipitata nocent.

Εἰς βίον.

Ἐξ ὥραι μόχθοις ἐκδόσιμαι, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
Γράμμασι δηκτύμναι, ζῆθι λέγουσι βροτοῖς.

In vitam.

Volaterrano interprete.

Sex horæ tantùm rebus tribuuntur agendis:
Viuéque poſt illas, littera ζῆθι monet.

Εἰς βόεγν.

Εἰ παχὺς εἰς ὃ φαγεῖν, καὶ πρὸς δρόμον ἀμβλὺς ἅπαρχε,
Τοῖς ποσὶ σοῦ πρόσχε, καὶ πρέχε τῷ στόματι.

In edacem.

Luſcinio interprete.

Dum pedibus piger es, curſu ſuperabere, ſi non
Bucca vorax tibi iam currat, edántque pedes.

Εἰς ἀδύνατον.

Εἰς τί μάτην νίπτῃς Αἰθίοπα; ἦ γὰρ τέχνης,
Οὐ δυνάσῃ δυσφερῆ νύκτα καθηλιάσαι.

In impoßibile.

Sleidano interprete.

Æthiopem quid ſtulte lauas? Nam ſplendida nunquam
Nox fuerit, lumen Sole negante ſuum.

Εἰς δυσώδη.

Οὔτε χίμαιραν Ὅμηρος ἐπνέειν κακὸν ἢ καθ' Ὅμηρον,
Οὐκ ἀγέλην ταύρων, ὡς ὁ λόγος πυρίπνους,
Οὐ Λῆμνος σύμπασ', ἢ χ' ἁρπυιῶν τὰ φόβητρα,
Οὐδ' ὁ Φιλοκτήτου ποῖς ἀποσπόμενος.
Ὡς τέ σε παμψηφεὶ νικᾷν Τελέσιλλα χιμαίρας,
Σηπεδόνας, ταύρους, ὄρνεα, Λημνιάδας.

In fœtidos.

Baptiſta Pio interprete.

Mæonides non tale malum ſpiraſſe Chimæram
Trigeminam, aut tauros credidit igniuomos:
Non omnem Lemnon, volucrum excrementa ſororum,
Aut Philoctetæ vulnera dira pedis.
Iudicio quare populi Teleſilla chimæram
Vince, boues, ſaníes, Lemniadas, volucres.

Εἰς τύχην.

Πολλὰ δ' δαιμόνιον δύναται, καὶ ἢ προσδόκητα·
Τοὺς μικροὺς ἀνάγει, τοὺς μεγάλους κατάγει.
Καὶ σοῦ τὸ ὀφρυῶν, καὶ τὸν τύφον καταπαύσει,
Κἂν ποταμὸς χρυσοῦ νάματά σοι πρόσχῃ.
Οὐ θρύον, ὃ μαλθάσσει ἄεμος ποτὲ, τὰς δὲ μελίσσας
Ἡ δρυάς, ἢ πλατάνους, οἵδε χαμαὶ κατάγει.

In fortunam.

Io. Sleidano interprete.

Multa poteſt Fortuna, vel inſperata, potentes
Deiicit, ac tenues ſubuehit illa viros.
Illa ſupercilium tibi protinus auferet, etſi
Aurifero madeat flumine tota domus.

Ventus enim malua, limoſáque abſtinet vlua,
Sed veteres ornós exagitare ſolet.

Εἰς βρέφη.

Παῖδά με πενταέτηρον ἀκηδὲς ἥμισυ ἔχοντα,
Νηλεὴς εἴδης ἥρπασε Καλλίμαχον.
Ἀλλά με μὴ κλαίοις· καὶ γὰρ βιότοιο μετέσχον
Παύρου, καὶ παύρων τῶν βιότοιο κακῶν.

In infantes.

Vrſ. Velio interprete.

Quinquennem rapuit puerum immiſerabilis Orcus,
Curarum vacuum nomine Callimachum.
Sed me flere caue. nam paucos vt breuis annos
Vixi, ſic vitæ pauca ſiniſtra tuli.

Ἀπὸ ναυηγῶν.

Γλαύκῃ, καὶ Νηρεῖ, καὶ Ἰνοῖ, καὶ Μελικέρτῃ,
Καὶ βυθίῳ Κρηνίδῃ καὶ Σαμοθρηξὶ θεοῖς,
Σωθεὶς ἐκ πελάγους Λουκίλλιος, ὧδε κέκαρμαι
Τὰς τρίχας ἐκ κεφαλῆς· ἄλλο γὰρ οὐδὲν ἔχω.

De naufragis.

Vrſ. Velio interprete.

Glauce, tibi & Nereo, Inóque tibi & Melicertæ,
Et Neptune tibi, & quos Samothraces habent:
Seruatus pelago Lucillius, hanc ego tonſus,
Nil aliud quum ſit, dedico cæſariem.

Ἀ πόλωι αἰχῶ.

Ἑλλάδα νικήσασθαι ἐπ' ἠέριον ἀσπίδα Μήδων,
Λαὶς θῆκεν ἑῷ κάλλει λιτὸν ἔπος.
Μουσῶν εἰσιδοῦσα κατὰ γήρεϊ, καὶ τὸν ἔλεγχον
Ἀνθετὸ σοὶ Παφίη, τὸν νεότητι φίλον.
Ἧς γὰρ ἰδεῖν σκυτέϊ πολιῆς πάλαι ἤθεα μορφῶ,
Τῆς δὲ σιωπηθείρῃ καὶ σκιόεντα τύπον.

De mulieribus.

Ad huius imitationem confinxit Latinum tetraſtichon Auſonius.

Laïs anus Veneri ſpeculum dico, dignum habeat ſe
Æterna æternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc vſus: quia cernere talem
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

Εἰς ἄγαλμα Ἀφροδίτης, τῆς ἐν Κνίδῳ.

Τὴν Παφίην γυμνὴν ὁδὸς εἶδεν, εἰ δέ τις εἶδεν,
Οὔτος ὁτὴν γυμνὴν στοναχμὸς Παφίην.

In ſtatuam Veneris quæ eſt in Cnido.

Cornario interprete.

Nemo vnquam Venerem vidit: ſi quis tamen vnquam
Vidit, erit nudam hic qui Venerem ſtatuit.

Εἰς ὃ αὐτό.

Σοὶ μορφῆς αἰδέσθηκα τεῆς θεὸν ἄλλες ἄγαλμα
Κύπρι, τεῆς μορφῆς φέρτερον οὐδὲν ἔχων.

In idem.

Cornario interprete.

Ipſe decus formæ poſui tibi pulchra Dione,
Hac cùm nil ſola gratius ipſe habeam.

Εἰς ἄγαλμα Ηχοῦς, ὡς παρὰ τοῦ Πανός.

Ηχὼ πετρήεσσιν ὀρεσσίφιλε, Πανὸς ἑταίρη,
Αντίτυπον φθογγοῖς ἔμπαλιν ἀσσομένοις,
Παντοίων στομάτων λάλον εἰκόνα, ποιμέσιν ἡδύ
Παίγνιον, ὅσσα λέγεις, ταῦτα κλύουσα ἄπιθι.

In ſtatuam Echûs, tanquam à Pane.

Cornario interprete.

En Echo in petris habitans ego, Panos amica,
Comparibúſque ſonis omnia quæ recino,
Oris imago loquens cuiuſuis, agricolis ſum
Deliciæ, audis quæ tu loqueris abiens.

Εἰς ἀγωνιστάς.

Οἱ συναγωνισταὶ τὸν πυγμάχον ἐνθάδ' ἔθηκαν
Απιν, οὐδένα γὰρ πώποτ' ἐτραυμάτισεν.

In pugiles.

Bourdelotio interprete.

Hoc Apim pugiles pugilem impoſuere ſepulcro,
Nam nullum illorum læſerat ille manu.

Εἰς ὃ αὐτό.

Πᾶσιν ὅσσιν Ελλῆνες ἀγωνοτιθοῦσιν ἄμιλλαν
Πυγμῆς, Ανδρόλεως πᾶσιν ἀγωνισάμην.
Εσχον δ' ἐν Πίσῃ μὲν ἐν ὠτίον, ἐν δὲ Πλαταιαῖς,
Εν Κλέφασιν, Πυθοῖ δ' ἄπνοος ἐκφέρομαι.
Δαμοτέλης δ' ὁ πατὴρ ἐκορύσσετο σεῦ πολίτας,
Αραί μ' ἐκ σταδίων ἢ νεκρὸν, ἢ κλεινόν.

In idem.

Bourdelotio interprete.

Quamcumque athletis Græci ſtatuere coronam

Pugnorum, certaui hanc pugil Androleos.
Ex Pisa auriculam retuli, ciliúmque Platæis,
Ex Pythico tamen abefferor exanimus.
Seipsum Damoteles genitor cum ciuibus armat
Vt functum ex stadiis efferat, aut mutilum.

Εἰς γραμματικούς.

Ἱλαθι γραμματικὴ φιτύζοε, ἵλαθι μοῦσα,
Φάρμακον ὑβριμόθυμον ἀμειλίσσειν ἀϊδε θεά.
Ἐχρῆν γὰρ σοὶ πολλὰ τεκμαλέα δωρήσασθαι,
Καὶ βωμὸν θυέων μήποτε δυσόμενον.
Καὶ γὰρ σοὶ μεσταὶ μὲν ὁδοὶ, μεστὴ δὲ θάλασσα,
Καὶ λιμένες πόντων δίκτεια γραμματική.

In Grammaticos.

Bourdelotio interprete.

Sis placida, inuentrix victus, sis, Musa, placata
Grammatica, inuentas cui dat Homerus opes.
Debuerant tibi multa viri donare superba,
Atque aram, cultus quam colat assiduus:
Namque tui plenæ plateæ, plena æquoris vnda,
Pratáque, tu cunctis prospera Grammatica.

Εἰς δυσώδη.

Δαίμονα πολλὰ λαλῶν ὁ ζοσόμος ἐξορκιστὴς,
Ἐξέβαλ' οὐχ ὅρκων, ἀλλὰ κόπρῳ δυνάμει.

In fœtidos.

Bourdelotio interprete.

Exorcista olidus fugitat dum dæmona, verbis
Eiicit haud illum, sed feritate gulæ.

Ἔρως ῥαπέτης, Λουκιανοῦ.

Α Κύπρις τὸν Ἔρωτα τὸν υἱέα μακρὸν ἐβώστρει,
Εἴ τις σὺν τειόδιοι πλανώμενον εἶδεν Ερωτα,
Δεμπετίδας ἐμός ἐστιν· ὁ μανυτὰς, ἥρας ἔξει·
Μισθὸς τοι ὁ φίλτρον ὁ Κύπριδος. ἰὼ σὺ ἀγάγης νιν,
Οὐ γυμνὸν ὁ φίλτρον, τὺ δ' ὦ ξένε, καὶ πλέον ἕξεις.
Ἐστι δ' ὁ παῖς πειθὼ μάλα, σὺν εἰκόσι πᾶσι μάθοις νιν·
Χρῶτα μὲν ὑ λαμπρὸς, πυρὶ σὺ εἴκελος, ὄμματα σὺ αὖτε
Δειμύλα, καὶ φλογόεντα, κακὴ φρένες, ἀδὺ λάλημα.
Οὐ γὰρ ἴσον νοεῖ καὶ φθέγγεται· ὡς μέλι, φωνά.
Ἢν δὲ χολᾷ, νόος ἐστὶν ἀνάμερος, ἠπεροπῆϊ,
Οὐδὲν ἀληθεύων· δόλιον βρέφος, ἄγρια παίζει.
Εὐπλόκαμον ὁ κάρηνον, ἔχει σὺ ἰταμὸν ὁ πρόσωπον.
Μικκύλα μὲν πτερύγια τὰ χερύδρια, μακρὰ δὲ βάλλει,
Βάλλει κ' εἰς Ἀχέοντα, καὶ εἰς Αἴδεω βασιλῆα.

Γυμνός μὲν τόγε σῶμα, νόος δ' οἱ ἐμπεπύκασται,
Καὶ πτερόφις ὅσον ὄρνις ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις
Ἀνέρας, ἠδὲ γυναῖκας, ὅτι σπουδαίοισι δὲ κἀθηται·
Τόξον ἔχει μάλα καλὸν, ὑπὸ τόξῳ δὲ βέλεμνον.
Τυτθὸν ἑοῖ ὃ βέλεμνον, ἐς αἰθέρα δ' ἄχρι φορῆται.
Καὶ χρύσεον πῦρ καὶ τὰ φαρέτρειον. ἔνδοθι δ' ἐστὶ
Τοὶ πικροὶ κάλαμοι, ζοῖς πολλάκι κ' ἐμὲ πτερώσκῃ.
Παῦτα μὲν ἄγρια, πόρτα· πολὺ πλέον δὲ οἱ αὖτ'
Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα, τὸν ἅλιον αὐτὸν ὑπαίθει.
Ἢν τόγ' ἕλῃς τῆνον, δαμάσας ἄγε, μηδ' ἐλέησῃς,
Κἢν ποτ' ἴδῃς κλαίοντα, φυλάσσεο μή σε πλανήσῃ.
Κἢν γελάῃ, τιμὴν ἕλκε, κἢν ἐθέλῃ σε φιλῆσαι,
Φεῦγε· κακὸν ὃ φίλημα, τὰ χείλεα φάρμακον ἐστί.
Ἢν δὲ λέγῃ, λάβε ταῦτα, χαριζόμενόν σοι ὅπλα,
Μὴ πιθέσθαι πλανᾶ δῶρα, τὰ γὰρ πυρὶ πάντα βέβαπται.

Amor fugitiuus, Luciani.

Incerto interprete.

Perdiderat natum genitrix Cytherea vagantem:
Anxia ſollicito quem dum per compita paſſu
Quærit, ab excelſo tales canit aggere voces:
Errabunda meus veſtigia fortè Cupido
Quâ fugiens tulerit, quiſquis monſtrârit aperto
Indicio, huic merces Veneris libanda ferentur
Oſcula: captiuum ſi quiſquam adduxerit, illi
Mox aliquid gaudens vltra dabit oſcula mater.
Quò reperire queas puerum, bis dena dabuntur
Signa tibi, cautus memori quæ mente recondes.
Huic non candor ineſt: rubor igneus inficit omne
Corpus, & ardeſcunt acri contenta nitore
Lumina, nec dulces ſequitur mens ſubdola voces.
Quippe Hyblæa ſonus vincit dulcedine mella.
Sed malè fallaci reſpondent pectore ſenſus.
Feruidus accenſa ſi quando exæſtuat ira,
Indomitos animos gerit, immanſuetáque corda
Seducit verbis, nec vera fatebitur vnquam.
Eſt puer ille quidem, magno ſed prouidus aſtu:
Ludit & interdum, ſed ludens ſeria tentat.
Dependent humeris criſpi certo ordine crines,
Nec pudor audaci, nec ineſt reuerentia vultu.
Sunt illi paruæque manus, paruíque lacerti.
Sed tamen exiguo longos de corpore iactus
Dirigit: ima ferum telo ſub tartara Ditem
Perculit, & regem manes ſenſêre ſubactum,
Candida cùm Stygio rapta eſt Proſerpina curru:
Corpora nuda gerit, nullo velamine tectus:
Verùm animus vario prudens ornatur amictu.
Prætereà aligero ſuſpendens membra volatu,
Hinc Nymphas petit, inde viros, vtróque receptus,
Viſceribus ſedem ſibi ponit, & oſſibus imis.
Eſt breuis huic arcus, ſed quo fatalis arundo
Vſque ſub aſtra ſuum ſeruat propulſa tenorem.

Auratam cernes humero pendere pharetram,
Peſtiferóſque intus calamos, quibus impius ille
Ipſi ſæpè mihi lethalia vulnera fecit.
Omnia ſæua quidem, ſed cunctis ſæuios illud:
Dextra facem vibrat, miſeráſque inuecta medullas
Paſcitur: hæc ipſum Solem ſuccenderet æſtu.
Hunc ſi nexilibus poteris conſtringere nodis,
Duc arctè vinctum, neu tu miſerare precantis.
Quamuis aſpicias manantia lumina fletu,
Decipiâre caue: neu ſi ridentia cernas
Ora, graui iubeas laxari vincula nexu.
Quòd ſi te blandis inuitet ad oſcula verbis,
Effuge: nam labris certum eſt habitare venenum.
Si verò facili promittet vulnera vultu,
Teláque, Gnoſiacóſque arcus, pictámque pharetram,
Noxia dona time: quicquid tetigêre, pervrunt.

IO. BOVRDELOTII
AD LVCIANI
OPERA
NOTAE

CLARISSIMO DOCTISSIMOQVE VIRO, THOMÆ GVERINO, IVRISCONSVLTORVM Principi,

IO. BOVRDELOTIVS S.

FATEOR me (vir Clarißime) ſæpe peccaſſe, nam & homo ſum & adhuc iuuenis. Quid autem peccato magis conueniens, quàm ætas imbecilla, cuilibet opinioni temerè ſuccumbens: atque vbi pudor ſemel corruit, lubricis errorum caſibus inſiſtens & cum terrenis ſordibus adoleſcens? fateor igitur me ſæpe peccaſſe. Attamen dum elapſæ vitæ rationem ineo, dum tempus mihimet ipſe ſubripio, quo recordatione præterita mihi palam faciam, elapſa tipulis leuiora diiudico, hoc nouum crimen Ætnæo pondere longè grauius eſt. Nec enim antea temerarius Alcibiades in ceremonias irruperam, arcana nulla violaueram, nullas aras fœdaueram: nunc verò ſacram cryptam omnino turbaui, vnde cladis & anathematis ventura eſt execratio. Quod enim maius peccatum, & ad tui capitis iram exaſperandam violentius patrare potui, quàm notulis, quas temporarias ad Lucianum tuo iuſſu properans feſtinans exſcripſi, aures tuas obtundere? cùm ſciam quibus ceremoniis occupatus pro communi ſalute vota ſuſcipias, oracula nobis declares, Sibyllæ folia recites, meritò inter clariores gemmas & ornamenta ſeculi numerande? Peccaui, rurſúſque fateor, habes confitentem reum, quidquid iuſſeris merui, niſi merenti pœnam ſatis eſt ipſius peccati confeßio. Sed tamen ſi mihi quid grauius paratur, interim dum expediuntur pœnæ, Vnum quod te alloquor hoc eſt: *Huius erroris mei fontem liceat paucis aperiam. Vel me in hanc impulit calamitatem extremus ille amor in me tuus, pro quo quiduis agere, quiduis pati diu decreueram. Quid enim pro tanti viri beneuolentia faciendum non fuit, cui tantummodo notum eſſe ſummus*

honor eſt? Vel ſtellæ cuiuſdam quæ me tibi temperat vis acrior, hoc à pueritia mihi propoſuerat peccatum. Si nimio amore deliqui, cauſæ meæ patrocinatur Auſonius, dum ſibi patronus eſt:

Ignoſce noſtri læſus obſequio ſtili,
Amoris hoc crimen tui eſt.

Sin verò ſtellis error meus adſcribendus eſt, indignandum potiùs fatali neceſsitati quæ me voluntatis ſuæ miniſtrum elegerat. Sed quoniam in me vtrumque confluit, ira quæ in præcordiis tuis conſidebat, elabitur, túque, qui admiranda & diuina facilitate omnia diſcutis, amori tuo peccantem poſtliminio reſtituis. Imò iam neſcio quid tacitis cogitationibus Deus agat, nec ſine amoris cauſa fatale mihi fuit eiuſmodi munere licèt tenuiſsimo grauiſsimis tuis occupationibus offeciſſe, quia fortean arctior amoris linea amantiùs eum tibi ſociatura eſt, qui laudes tuas breui carminibus & longè maiori dono adimplebit.

Tibi obſequentiſs. I. Bovrdelotivs.

Salue Humaniſsime

LECTOR.

VEREOR ne Luciano idem accidat, ac olim Hipparchi diſcipulo accidiſſe commemorant. Hic enim cùm in celeberrima totius Græciæ frequentia, plauſum popularis auræ non tam quęſiſſet, quàm videbatur meritum acquiſiiſſe, iratam in ſe ſenſit Hipparchi ferulam, eò quòd multis placuiſſe videbatur. Ita quoniam renaſcens Lucianus multorum calculos adepturus eſt, vereor ne cenſorum virga vapulet, quibus omnia licere temporis iubet licentia. Sed de Luciano ab hac infamiæ labe vindicando non ampliùs laboro: Maior enim in præcordiis timor ſcæuit, ne ſcilicet videar cauſam meam cum alterius abſolutione confundere. Igitur, vt etiam Hipparchos illos effugiam, ea dicenda ſunt, quæ me ad ornandum Lucianum impulerunt, quibúſque rationibus potiſſimùm fretus, ſpe incerta laborem certum mihi propoſuerim. De autoris huius ſtilo, elegantia purè putéque Attica, de doctrina & ingenio dicere non vltrà contendo, iam monui. Accedebat huic rationi non minor hæc ſecunda, ſcriptorem optimum, & quem (liberè ſed verè dico) nulli Græcorum poſthabendum quiuis Græcus iudicauerit, ita antea malè de librariis meritum, vt emendatior eius editio peiores aliorum codicum editiones, corruptione longè ſuperaret. Aderat ordinis luxatio, cùm multi dialogi errones & vagi, alienas ſedes incolerent, poſtliminio reſtituendi. Nec minorem addebant occaſionis ſuſcipiendæ cauſam, nothi multi ingenuorum locum occupantes, ad quorum ſimilitudinem vtcumque videbantur accedere. Sed parua hæc, & quàm paucis percontantibus præuiſa, tam multis ignorantibus tranſcurſa. Longè his omnibus fertilior ſeges, & alacrior aggrediendi muneris diſpoſitio, ſcilicet cum his ſuperioribus accedebat autoritas viri Clariſſimi Thomæ Guerini, quæ maius apud me pondus habere debuit, quã ea quæ ſuperiùs narrata ſunt. Quid enim agendum erat, vbi præcipuus ille myſtagogus virtutis, Muſarúmque magnus ſacerdos me clientem patronus deuouebat? fateor, obſequio lubens parui, & longè impari labori ceruicem ſuppoſui. Statim enim atque tanti viri voluntas Luciano ſuccurrendum voluit, diffugêre vana illa & varia terriculamenta, quæ me in eum aggrediendi laboris diem inquietauerant, interque præcipuũ illud, quódque longè audaciorem & paratiorem prouocaſſet ad metum: nempe Lucianum ita varijs autorum gemmis ſplendeſcere, quibus edacis temporis inuiderat voracitas, vt vanus eſſet labor hominis, & ingrata caſſæ ſegetis exſpectatio errores amoliri, interpretationem demoliri, & amiſſum requirere. Verùm hæc ſæpe tacitus mecum reuolue-

bam. Anne ideo doctiſſimi ſcriptores, æternis tenebris perenníque ſitu damnandi, quoniam illorum interpretatio venuſtáſque plurima conclamatis debetur ſcriptoribus? An autorum eorum penitus deſerendum patrocinium, qui ſe totos, Chryſippi more, mortuis implicitos fatentur? An negligendus omnino Plautus, quòd Eupolis, Cratinus, Plato, Alexis, Menander, Philemon, & Ariſtophanis pars melior obliuioſo ſolo ſepulti ſunt? vt interim de Grammaticis Græcis & Latinis ſileam, quorum nomina à mortuis quos citant autoribus, vitam accipiunt. Athenæus non minore laboraſſet inuidia, ſi talis conſideratio viros clariſſimos Dalechampium & Caſaubonum ſubiiſſet, qui tamen libere hoc fateri potuiſſent, ſi ipſos, Lector, conſuluiſſes, tot eſſe in pleriſque ſcriptoribus volumina perdita, quot autores nomine ſolo ſuperſtites. Nec ideo tamen illi negligendi, quòd diuerſis illorum ſcriptis variegati ſunt, quorum nomen ſolum relictum eſt. Acriùs tamen angebar animo, longéque vehementior in præcordiis dolor ſæuiebat: Iuuenilem ætatem ingenio ſolo fretam, abſque Mſſ. Codd. huic oneri non poſſe ſufficere, emendatiores Codd. quorum ope deſtituebar, ſummam operis eſſe medelam: fatalem eam fuiſſe Luciano calamitatem, libros ſuos verè aureos pauciſſimas bibliothecas adornare. His vndique curis labenti, ſuccurrit vir doctiſſimus Nicolaus Rigaltius, qui duos è bibliotheca regia codd. Mſs. viſendos dedit; huic commodo non leue pondus addidit beneficium Petri Golmani Britãni doctoris Medici viri doctiſſimi, atque amici mei, qui Codicem ſuũ quem cum Thomæ Linacri Mſs. Cod. contulerat, commodauit. Mox implorato viri amiciſſimi ſuffragio, diligentiſſimè collatum codicem Florentinum præbuit. Erant inſuper ad manum quatuor editiones, duæ, quæ Baſileæ, altera, quæ, Haganoæ, & Aldina, editionum quas vidi corruptiſſima: quo inſtructus viatico, adorato ſyderum autore intraui nauigium: In quo quid ſit à me confectum itineris, paucis præfandum. Exordium erit ob ordine, qui in multis Codicibus turbatus erat, & hac in parte Mſs. Regiorum opem implorare, cæcum ducem itineris cœpiſſem. Suppoſititios multos diſſimili oratione notaui, quos nec Luciani ſtylus, nec ſeries, nec ætas agnoſcebat. Peccabat in Luciani ſtylum Alcyon, Amores, Demoſthenis encomium: in ſeriem, Fugitiui, Charidemus: in ætatem, Philopatris, Nero. Quoniam tamen cuique iudicandi liberum arbitrum eſt, notaſſe ſatis duxi, non ſuperinduxi. Omnia igitur Luciani opera antea edita, & ſi quid inexploratum ſub Luciani nomine deliteſceret, edendum curaui. Videbatur etiam non vltra rationem poſitum ſi Phalaridis nomini falſò epiſtolæ adſcriptæ Luciano darentur, ſed tamen aliud omnibus Codd. placebat. Nec in emendatione vtriuſque textus quidquam mihi temere licuit, tolerabile ratus, ſi per ſe ſatis niteſceret. In quo tamen emendando ἀλεξίκακε Ηράκλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε καὶ Διόσκουροι quid non fuit mouendum cùm Ανγείᾳ βαρβαρίαν ἀναπλήσασθαι ſuſcepiſſem? víderis, humaniſſime lector, & fortaſſe aliquæ venient feriæ quæ te ſoluto pectore ad collationem huius editionis noſtræ cum prioribus vocent. Nec enim emendationes meas infinitas potui notulis comprehendere. Sic autem ſuſcepti muneris conſtare rationem credebam, ſi Lucianus exiret

longè quàm antea purior & defęcatior, cum variorum interpretum verſione, câque genuina. Cùm nihil ſit efficacius atque potentius ad commouendam ὀφθαλμῶν βασανίαν, quàm in alienos labores ingenioſa ſubtilitas. Amicis tamen placuit (quorum conſilium mihi perpetuus agendi ſcribendíque tenor) vt ſi quod grauius peccatum occurreret (quod paſſim in hac verſione, partim ob codicum caliginoſam ſcripturam, partim alio fato accidit) emendarem, donec integram meam verſionem proponerem, cuius maiorem partem doctiſſimi viri iam viderant. Inuitus, feci tamen. Sed priùs nè quid exacerbatum ſentirem, ingenij candore iuuenilem licentiam calcaui, placatis manibus eorum, qui meum Syrum Romana ciuitate donauerant. Indecorum enim & iniuſtum eſt, vt qui ſemel Muſis & Mercurio litauit, alienis caſibus inſultet, & homines arguendo, ſe talem eſſe obliuiſcatur. Quod etſi hac ætate quidam etiam inter doctiſſimos numerandi faciant,

Ἦ ῥ' οἵ γ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι,
Ἠε φιλόξεινοι, καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδής,

Faxit Deus Op. M. vt hanc cacoethem à me longè longéque amoliar: καὶ μὴ ὅτω ποτε σφαλεὶην μηδὲ νόσου τῆς τοιαύτης μεμελετηκώδες πεσεῖν, vt dum ingenuæ ſimplicitatis viam ingredior, itineris tædium his artibus ſubleuem. Si quæ igitur in legenda Latina interpretatione ab autore omnino diſſentirent, aliquando mouenda cenſui, vt Lucianus integer ad oculos legentis accederet. Atque vt accuratiorem curam profiterer, Theodorum Marcilium virum clariſſimum rogaui, ne diutiùs quæ ad Lucianum notauerat, ſitu premeret; quod pro ſua in me beneuolentia fecit lubens. Sed vereor ne Deos iratos habeam, qui de me tantum volui, vt pro ampliſſimis & maximis Gilberti Cognati annotationibus breuiarium ſolum ſuppinxerim: nec illa contentus audacia, quicquid Sambuci fuerat, ebiberim. Malum factum, cuius tamen ne totus autor fiam, vltrò in ſe pœnam autores alij repoſcunt, quibus videbatur in immenſum moles illa Luciani ſuccreſcere. Fimbrias margini verſionis adſcriptas, quæ commodè lectorem iuuant, retinui. Atq; mihi ſatis hæc videbantur ad Vlyſſem meũ naufragum, atque omnibus terris & fluctibus ęiectum excipiendum: Cùm iam opere vltra partem multeſimam elaborato coactus ſum aliquot lineolas conficere, quæ variantes codicum lectiones adſcribant, & ſi quæ olim apud interpretes deprehenderim, elucident. In his prouerbia ſi quæ occurrebant, partim oſtendi, partim expoſui. non gloriam ex mendis ſublatis aucupans, non laudem. Quòd ſi quæ in tanto fortè opere irrepſerint, condonabit hoc ætas operúmque aliorum ſuperueniens numerus, & Luciani moles, in qua ad limam & lineam certam diregenda

Τίς δ' ἀὴ πάντ' ἐσίδοι; τίς δ' ἀὴ πόσον ὠπήσαιτο
Θνητὸς ἐών; μοιρῶσι δὲ θεοὶ ῥέα πάντ' ὀφέλουσιν.

Oppia. lib. 4. Kλω

Atque vtinam mihi priùs incidere contigiſſet in viri clariſſimi ſacratioris Regij conſilij ſenatoris ampliſſimi Io. Iac. Memmij Herr. filij Cod. Mſſ. ſanior fortaſſe Lucianus prodiſſet. At illud omne ſolũ votis proſequebar, in quo vltimo etiam nũc hæreo, humanioré veniã eò precatus, quò longè meliora ſunt quæ polliceor, atque in hoc voto (Lector humaniſſime) deſino.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝ. ΒΟΥΡΔΕΛΟΤΙΟΝ,

τῦ Λυκιαρχοδ ὀρθωτικὼ λαμπροφάτατον.

Ηρακλῆι, πόνων δυσπήνων εἵνεκα, πολλῶς
Εστιν ἰδεῖν λαμπρὸν κῦδος ὀπαζόμενον·
Αλλὰ κἠπιον κείνου κρίνοισιν ὑπερτερον ἔμμεν
Κόσμος Αυγείου βυσσοδίων βαλέειν.
Νῶν δὲ φερεφραδίως ἀναφαίνεται λύματα καλῶν
Ἐκ ῥα κλυτοῖο βίβλων Λυκιαρχοῖο βαλών,
Νημερτὲς νικᾷς ὑὸν κρατερόφρονα Ζηνός·
Εργον ὅλως γὰρ σὸν κέρδιον ὧδε πέλει.
Τῷ δὴ ξύμπαντες σοφίης καλέουσί σ' ἄωτον,
Εὐμαθίης γὰρ ἔχεις αἶψα πολυπλανίης.
Ἐξ ὧν θὐόδμους στεφάνους ἐς σὸν κάρα πλέξας
Αλλος Φαιηῆας Φοῖβος ἅπασιν ἔμμεν.
Ωστε μάλ' ἀντεχέως κ' ὀπιζηχάδων καταλέξω,
Αἰνέαο σὺ μοῦνος εἶ γ' εἶκελος Ωκεανῷ.
Ως γὰρ γὰ ποταμοῖς ἄλλοις ὅ γε ῥέα πρῆνθε,
Οὕτω σὴν λαοῖς οἰώνομα Μουσοπόλοις.

Ιωαν. Οθεος Δμβιανός.

IO. BOVRDELOTII AD LVCIANI OPERA NOTAE.

Litera (p) paginam notat: (l) literam: (v) primam vocem lineæ ſeu verſiculi.

AD TITVLVM, ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

SIC titulum authori meritiſſimò fecimus, meliores editiones ſequuti. Mſſ. duo è Regis Chriſtianiſſimi Bibliotheca, quos beneficio viri Clariſſimi Nicolai Rigaltij videre contigit, nec titulum, nec ordinem agnoſcunt. A poſtrema etiam editione Baſilienſi duæ poſtremæ voces aberant.

Ad Somnium ſeu vitam Luciani.

Περὶ τῆ Ενυπνίν] Non dubium eſt quin περσλαλιὰ iſtam voluerit Lucianus operibus ſuis præfigi. Nec tamen perſuaſum habeo ſcribendi exordium eam illi fuiſſe. De ordine, quem in his dialogis ſeruandum putauimus, dictum eſt in præfatione noſtra ad Lectorem.

PAG. 1. l. a. v. μιν] εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν. Habet à Platone, in quo totus eſt, & à Xenophonte, cuius eſt aſſiduus imitator, apud quos, εἰς τὰς διδασκάλους φοιτῶν. Sic p. 276. πρὸς τὰς διδασκάλους φοιτῶντα, ſic de Merc. cond. & paſſim alibi. Inde φοιτηταί, αἱ τῶν μαθητῶν. Heſych. Suid. Poll.

Diligens lector monendus eſt, Lucianum ſæpiſſimè loquendi modos eoſdem, eaſdem parœmias, & citationes vſurpare: quî enim aliter fieri potuit in tam floridâ & variegatâ ſcripturâ? Quod igitur ſemel monuerimus, illud ſequẽtibus ſufficiat. Ea ſatis conſtans ratio videbitur cur paululum in his principiis immorandum.

l. b. v. καὶ] ἡ τύχης δέ σοι λαμπρᾶς. Iacobus Micyllus, vir doctiſſimus, interpres huius λαλιᾶς, autoris mentem ſæpiſſimè fruſtratur, *& egere quodam fortunæ ſplendore.* Sic de Merc. cond.

v. αἱ δὲ] τέχνη τῶν βαναύσων. Generaliter pro qualibet mechanica. ἁπλῶς tamen βαναυσία, πᾶσα τέχνη, vt vult Heſych. Suid. vox eſt Peloponneſiaca. In Peloponneſo βαῦσος καμινον ἢ ἐργαστήριον. interp. Ariſtopha. Pollux.

P. 2. l. a. v. κἀπ] μικρὰν οἰκόπως. In Mſſ. & aliis editionibus, quoties occurrunt duæ vocales in duabus dictionibus, prior ſemper eliditur, quod ſemel monitum volui.

v. φέρων] τὴν χειρόμηκτον. *Artis proventum.* Bud. vertit *inſtam mercedem.*

v. ἐπιδώσειν] ἣ παρέξειν ἔχοντα τῶν χορηγίαν. *Quæ paratam opem ferret, quæ promptas præberet ſuppetias.* Ea repetit paſſim.

l. b. v. ὡς] ἔχων δεξιῶς. Anglic. & Mſ. δεξιῶς, minùs Atticè.

v. θεῖναι] ἀπὸ τῶν διδασκάλων. Angl. ἀπό.

v. ἀνθρώπους] εἰκότως, *ad veram imaginem*, φρόνησιν τῶν εἰκότα. Non enim εἰκότως, ibi vulgarem recipit interpretationem, cùm nullus ſenſus elici poſſit.

l. d. v. καμβύσης] Ἀρχὴ δ' ἔπι. Heſiodeum illud repetit in Hermotimo & alibi.

P. 3. l. a. v. ὁ] σκυτάλιον. De hac voce eiúſque varia acceptione copiosè Grammatici. In Cod. Flor. & edit. Baſil. malè σκυτάλιον.

v. χὴς] ὠολολύζων. Mſſ. & Angl. ὠλολύζων: de qua voce dicò ad lib. 10. Heliod.

Ib. διακρύων τὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ πλέως] τὺς ὀφθαλμὺς aberant ab vno Mſ.

l. b. v. Ομήρ.] Θεῖος μοι. Agamemnonis verba, lib. 2. Iliad.

l. c. v. ἀκὺν.] ἔναυλος. Hac dictione paſſim vtitur. ἔναυλός ὁ ὑπὸ τῆς αὐλῆς. ἦλθεν ὁ λόγος ἔναυλος ὁ ἔπ' ὀπῆς

ὧν τῆς ἀκοῆς: atque hanc vocem sic capit, dum ait χάσματά μοι τῶν φαινίππων ὧν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀθρεμβύει, &c.

v. ἦν] Δύο γυναῖκες. totius narrationis fiue τῆ ἀντιτίν, exordium sumptum è Prodici Philosophi Hercule. Suid. in Prod. aliíque multi. verùm figmentum illud non Prodico sed Xenophonti quidam adscripserunt, vt Cic. epist. 12. lib. 5. ad Fam. Scholiast. Homeri ad 14. Odyss. Lucia. hac περιλαλιᾷ p. 7. l. d. Malè hoc illi. Prodicus enim huius autor primus, vt patet apud ipsum Xenophontem, post primum autorem alij illud ipsum tetigere, vt Max. Tyr. serm. 4. Themist. Euphrad. Orat. 3. D. Basil. ora. ad Nepot.

v. βιαίως] ἢ καρτερῶς. Sic iungi solita in Xenophonte & Platone.

v. κρατ.] ὅλον ἐν χέρι με. Sic in epist. amato. Philost.

l. d. v. ἀτόμοις] τῷ χεῖρι. Sic in omnibus & Mss. & edit. sic passim, vt p. 6. τῷ χεῖρι, τῷ πέχει, & similia in Platone.

v. πῆς] κόσμος πῶ ἀναβολῆ, vt pòst passim, κοσμιώτερος πῶ ἀναβολῆ.

p. 4. l. a. v. γυν.] τὰς ὥμους ἕξεις καρτερὰς, vt in Deor. & Mortuor. dialog. & in Contempl.

l. b. v. δὲ] ὁ δὲ ἐν λόγοις. Longè alia lectio concipitur ex Mss. & Angl. Cod. οἱ δὲ ἐν λόγοις, id est, qui partes τῆς παιδείας tuentur, οἱ ἐν ἔργοις ἐπαινέσονταί σε, ἀλλ' ἐν λόγοις. Recepta lectio facilior, hæc durior. παῖς abest à Mss.

v. λόγοις] μὴ μονομαχῆς. In Flor. Cod. μονομαχεῖς, malè. hanc vocem alibi interpretatus sum.

v. χῆς] τὸ ἀπλοῦς. Vilitatem. Hanc vocem sæpè interpretati sunt viri doctissimi. Cætera huius concionatricis habes in Piscat.

v. τὸν Δία] Φειδίας ἐδείξε τὸν Δία Olympicum, vt patet postea, & apud Iul. Imper. in epist.

πῶ Ηρᾳ] Πολύκλειτος ἐδείξε πῶ Ηρᾳ Argiuam. patet apud Plin. de horum duorum operibus, autor libri de mundo, Cic Tuscul. 1. Plin. c. 8. lib. 34. Val. Max. c. 15. lib. 8.

v. πῆς] ἐθαυμάσθη. Mss. ἐθαυμασώθη.

v. πλεῖστα] πλείστα δέ γε παίσαντα, hunc locum imitatus est Iulia. Imp. ἐ περὶ ἐμπαίων, ἐ δυσκολῶν, ἐν ἐφισάμενος ἐφ' ᾧ πῶ ἀτάμωσιν ἀθρῆσαι σῶ χρόνῳ.

v. σα.] πάμπολλα. Angl. & Ms. παντοῖα. Sed πάμπολλα Lucianicum est: atque ipse hac dictione passim vtitur.

v. κεῖ] εἰς πῆλος. Rectè ibi Latinus interpres εἰς πῆλος, *ad plenum*. Virg. lib. 2. Georg.

Hunc ager ille malus, dulcésque à fontibus vnda
Ad plenum calcentur.

l. d. v. θύπλης] πῶ περόδου. Sic rectè in omnibus & Mss. & impressis. Iacob. Mieyll. nihilominus vult legi ὀπήμης πῶ περόδου.

v. τὸν] κακὸν βίον ζῶν. Demosth. περὶ στεφ. κακὸν βίον ἔχεις, δειλῶς & πρίμων & εἰς πλησμὸν περόδοκῶν. Parœm. κακὸν βίον ζῆν λέγονται οἱ ἐν σίτοις φόβῳ καὶ σκάμμοι καὶ ἀκμὴ ζῶντες. Ex hoc prouerbio illud natum, κακῶν διλοπρᾶς. de quo Lucia. Pisc. p. 213. & sæpe alibi. D. Anast. in Epist. de huius animalis metu. Arist. c. 1. lib. 1. hist. anim. & in Physiogn. Varr. Horat. Oppia. Ælia. Apul. Iul. Poll. Sido. Neque ineleganter Q. Cornificius poëta apud Eusеb. in Chron. milites fugaces vocauit *galeatos lepores*. Horum prouerbiorum origo est quam profert Herod. in Thal. ἔστι ὁ λαγὸς ὑπὸ πάντων θηρεύεται & θηρίων & ὀρνίθων, & ἀνθρώπων. Hinc metus leporis apud Auson.

At lepus, In me omnis terræ pelagíque ruina est,
Forsitan & cæli, si vanis astra tenet.

P. 5. l. a. v. κλω.] ἐν ἔτι ϛ. Eleganter hæc Plutar. in Pericle. statim ab initio.

v. χλιδῶ ἄξ] χρῶν ἄκαξ, μόναις δὲ χροὶ διακόζων. Aliter Hesych.

v. δαυμ.] ἀπαγγίλωσα. Mss. & Angl. ἀπαγγελῶ Id. Cod. pro ἀποφαίνουσα, ἀποφανῶ.

l. b. v. ὁρμῆ] ἀκίνδυνος κόσμος. Sic passim alibi: sic Iulia. in epist. dixit ἀκίνδυνον χρυσὸν *desecatum*, ἀκινδύνους, ἀκίνδυνον, ἄφθορον, ἄφθαρτον, καθαρὸν, θεῖον, ἁγνὸν.

l. c. v. τὴς] τὰ γωνίσματα. Dixerunt viri Clariss. hac de re dico ad Heliod.

v. σὸν] δείξει σε τῷ δακτύλῳ. Arria. Epict. c. 1. lib. 3 Viri Clariss. Th. Marcil. Des. Heral. δακτυλοδεικτίδαι.

l. d. ἔπαθε ἀκόντος] Sic in Harmonid. & alibi.

v. ἀποβ.] καχηνός. Vt in Nigr. Timo. Charont. & passim.

Ibid.] Θαυμάζοντες ἐ διδασκαλίζοντές σε. Mss. Θαυμάζονταί σε τῆς δυνάμεως. Impressa lectione alibi sæpè vtitur.

P. 6. l. a. v. ἐξῆς] τὸν Αἰσχίνην. Plin. Diog. Laërt. Autor vitæ Æschinis.

l. b. v. μαίζ.] ἀνακύπτων. Cod Angl. ἀναπίφων.

v. ξα] Θαυματοποιὸν ὄνειρον. Dixi ad illud Petron.

——*somnia quæ mentes ludunt.*

P. 7. l. a. v. πων] ὅπως ἴδῃς. Mss. & Angl. ἴδῃς, toleranda lectio, aliter tamen cæteræ editiones, atque aliter legit Interp.

v. νος] πρὸς ἑαυτὸν, πόλεις Angl. πρὸς τὰς ἑαυτῶν πόλεις. Mss. πρὸς ἑαυτούς.

l. b. v. ἐμοὶ] καταλαβοῦσα καὶ ἡ πατέρα. Alia lectio in Ms. καταβαλοῦσα ἐ πῶ ἐκείνην ἐσθῆτα. Recepta lectio in margine regij Cod. adscripta est.

v. μενεν] ἐβυλεύσατο In Mss. ἐβυλεύσατο. vt hoc referatur ad patrem.

P. 8. l. a. v. μαλ.] ἐφιλοκαλεῖ. Ms. & Basil. & Flor. ἐφιλοκολακεῖ. malè.

Ad dialogum, Prometheus es in verbis.

l. c. v. Ουτ] Προμηθία. Hanc vocem interpretor ad lib. 5. Heliod. partem priorem huius dialogi interpretatur Athen. lib. 7. Scalig. ad Eusеb.

v. κεῖ] ὁκ ποιόδυ βόρβορος. Mirum omnes editiones habuisse βάρβαρος, cùm de menda viri docti monuissent: repetit illud Lucia. passim.

l. d. v. σοφ.] ἐπιθυμίζεις, malè in omnibus editionib. ἐπιθυμίζεις. Alia lectio melior, de qua dico alibi.

v. ὄρεα] ἐρωτήσεις ἐ μικτῆρα. Copiosè vir Clariss. Is. Casaub ad Theophr. Charact. in subsannationem Atticam. Id. Lucia. de Gymnas. ἐπὶ ἔρωτας ἐν τοῖς λόγοις. Sic postea ἐς πῶ Ἀθηναίων δεμνότητα πῶν σκωμμάτων. Eunap. in Liban. Liban. ipse sæpiss. sic χλιασμὸς, ἁλισμὸς, ἐμπαγμὸς, & similia Atticor. de quib. interp. Aristoph.

P. 9. l. b. v. νε] Κλέων Προμηθεύς. Aristophan. vers. ἐπεκδ. De eodem Aristoph. in Pac.

& Thucyd.

l. d. v. ὅλον] σωειργάζετο ἡ Ἀθηνᾶ. Omnia in quibus mentis ἀκμὴ ἢ τὸ θυμούμενον τῆς ψυχῆς deprehenditur, Mineruæ ſolent adſcribi.

P. 10. l. b. v. σωεῖς] ὡς πολὺ ἀμορφότερα. vult Lucia. deformiora ea eſſe quibus accidit vt cum nouitate diſpliceant.

l. c. v. μάζεται] ἡ καμάτου. Antea illam vocauit τὸ ξένον.

l. d. v. λῶς] δέδοικα ἢ μή. Cùm viderem hæc omnia eſſe confuſa, non auſus ſum ex ingenio ſolo meliorem lectionem aſſerere, quam nec agnoſcebant vllæ editiones, nec Mſſ. hæc omnia ſic puto poſſe legi: ἔδεξε τὸν πόδα. οἱ δ' ἄνθρωποι τὸν χαλκὸν ἐπ αὐτῇ θαυμάζουσι, & τῷ ἀμυχῶδες. δέδοικα δέ, &c.

P. 11. l. a. v. κεῖσθαι.] διαλόγῳ & κωμῳδίας. de quibus in dial. Δὶς κατηγ.

v. ἀμμά.] χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις. Hac de re copiosè Philoſtrat. Liban. Greg. Nazianz.

l. c. v. καὶ.] ἐν ῥυθμῷ, Sic dial. ἐπὶ ὀρχήσεως. Angl. ῥυθμῷ ἔβαινε.

v. μίαν] προελθοῦσιν. Angl. προσαίρεσιν.

v. ἐλθὼν.] ἀποβαλοῦσαν. Ex Ariſtoph. Nep. vt hæc tota narratio, ſic in Charont. & Icarom.

v. νυς] & τῷ Διονυσιακὸν ἐλευθερίαν, de qua copiosè Philoſtr. dico ad Heliod.

v. ρβαλ.] νεφέλαις. Inde titul. Ariſtoph. Νεφέλαι, ex quibus hic locus integer deſumptus.

v. οιπας] ψυλλῶν πηδήματα. Reſpicit procul dubio hos verſus Comici in Nebul. act. 1. Sc. 2.

Ἀπρῴτ' ὀρθὴ Χαιρεφῶντα Σωκράτης
Φύλλαν ὀπώρας ἀθρόον τὰς αὐτοῦ πόδας.

Hoc alibi ſæpe tangit, dum Socrati, Platoni, & alijs inſultat.

l. d. v. μυσ.] δὶς δέξασθαι, vtitur paſſim hac comparatione.

p. 12. l. a. v. θεῖ] τὸ Θῆλυ τῷ ἄρρενι, hac de re Phædrus fine Fab. & ibi interp.

v. ὀστᾶ] κεκαλυμμένα τῇ σαρκί, Sic in Prometh. & Dial. Prom. & Iou. ex Heſiod. 1. oper.

v. πίκως] ὦ θεὸς ἄπαγε τοῦτο μόνον. Sic in ſomnio, ὑποβάπτε ὦ θεοί, τὸ δεινόν. hac in re vtitur dictionibus ἀπορύττειν, ἀποτρέπειν, ἀπάγειν. Quod ſemel monitum volo.

Ad Nigrinum.

l. c. v. ἡ ὁδὸ] Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, Prouerb. ἐπὶ τῶν μάτην δαπανωμένων ἐπὶ τοῖς περιττοῖς, ὃς εἰ τις εἰς Αἰγύπτῳ σῖτον ἐπαγάγοι ἢ εἰς Κιλικίαν κρόκον. Ariſtopha. Orn. & ibi Scholiaſt.

P. 13. l. a. v. ἀμαθία μὲν] Hanc ſententiam ſic efferunt. Ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δ' ὀκνον φέρει. Et ſic Thucyd. vt patet etiam apud Plin. Epiſt. 7. lib. 4. hanc ſic interpretatur D. Hieronym. Epiſt. ad Euagr. *Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat.*

v. ὁμοίων λόγων] ὅμοιοι λόγοι, Sermones inter pares, pari libertate & conditione habiti vltro citroque, vt apud Homer. ὅμοιος πόλεμος, ὅμοιος ἡνίοχος, ὅμοιον γῆρας.

l. b. v. φιλ] ὁδῷ παρεργον, *Vt te non more.*

v. σκηνῆς ὄγκωμα] Sic idem alibi.

v. μὴ] ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ. ἐν κεφαλαίῳ, & ἀκριβῶς opponuntur. ὑφραίνεσθαι ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ dicuntur qui re nondum intellecta ad vultum amici exporrectum & hilarem lætantur.

v. π] κομᾶς, *ſuperbis.* κομᾶν indulgere genio & elatum eſſe. Ariſtoph. Equit. vbi Scholiaſt. κομῶσι, τρυφῶσι. τὸ γὰρ & ὅτι δ' τρυφᾶν λέγεται & γαυριᾶν & μέγα φρονεῖν. aliàs κομᾶν, κόμην ἔχειν, κομεῖν ὅπλα μελεϊδᾶν. Poll. Heſych. Suid.

l. c. v. καὶ] πυφωμένους. In quibuſdam πυφλωμένους, ſed recepta lectio ſana eſt. πυφωμένος, ὁ ἐπιπροσθὲν ἢ ἀμάζων, ἐμβροντημένος, ἔξω φρενῶν. πυφωμένους hebeti ac ſtolido ingenio præditos ſignificare tradunt veteres Grammatici, vt ſunt qui fulmine tacti fuere. Moſcop. Heſych. qui etiam πυφωτὰ interpretatur ἐπαρθέντα, ὑπερηφανευσάμενα.

l. d. v. γραμμένον.] ἢ σφαῖρα Καλάτη. Sic voluit interpres, cùm omnes codd. habeant καλάμη. in margine Mſſ. καλάμη ἢ ἀπὸ καλάμου. Theod. Marcil. vir clariſſimus monuit me ſe monituru m, tu conſule.

P. 14. l. a. v. καπισκ.] ὥστε τὰς Σειρῆνας. Deſumptum ex Odyſſ. μ. Ariſtænetus epi. 1. Petro. ſac.

v. τὸν] λωτὸν. de quo Homer. Odyſſ. 9. Eunap. ædeſ. p. 50.

l. c. v. φῶς] πρὸ ὀφθαλμῶν. Sic repoſuimus, ratio patet legenti.

l. d. v. ἡμῶν γαῦρος] Hæc clauſula interpretatur illud præced. pag. πυφωμένους.

v. θῆναι] οἱ Ἰνδοί. Nonn. Dionyſiac.

v. θεος] μαθὼν ὑπὸ τοῦ λόγου. Sic apud Philoſtr. & alios ἔρωτα μαθυσκόμενος.

P. 15. l. a. v. σκυδόντα προκαλεῖς.] De hac parœmia copiosè parœmiogr. & Eraſm.

Ibid. & εἶτα μὴ ἔφης] Calaſir. apud Heliod. lib. 2. ὡδίτω ἢ ἢ ὕπνω τοὺς ὕπνους ἐξεπεῖν· εἶπον αὖ ἔγωγε & τοῖς καλάμοις κῆ ἢ μῦθον, εἰ μή σοι προσέπυχον. Sic in Lapith.

l. c. v. χολῶ] ὑπὸ τοῖς ὑπὸ ποσί, dele prius ὑπ. & interpretare ὑπὸ ποσὶ *præſentia.* Prouerb. Pind. Pythijs od. 11. τὸ δ' ὑπὸ ποσὶ μοι. Anacr. ξυλίνοις ἁρπαγάλοις ὑπὸ ποσί. *ante pedes.* Terent. Adelph. Sic paſſim apud Lucian. vt p. 130. & 132. Contrà ὑπὸ ποδῶν, vt pag. 212. & paſſim alibi.

l. d. v. ἀσπ.] ἢ ἡ φωνῆς ὁ ἦχος. Demæneta apud Heliod. lib. 1.

v. ἡ.] κῆ τὴν κωμικὸν. Eupolim intelligit qui hoc de Pericle dixit tanquam oratore eloquentiſſimo. verſus citantur à Diod. Sic. lib. 12.

Περικλῆς Ὀλύμπιος.
Ἤρξεν, ἔρρωτο, σωφρόνει καὶ τῷ Ἑλλάδι
Πειθὼ πᾶς ἐπικάθιζεν ὅτι τοῖς χείλεσι,
Οὕτως ὀκμὴ ἢ μόνος ἦν ῥητόρων
Τὸ κέντρον ἐγκαταλείπειν τοῖς ἀκροωμένοις.

Cic. lib. 3. de orat. de Pericle loquens, *Cuius in labijs veteres Comici, etiam cùm illi maledicerent (quod tum Athenis fieri liceret) lepórem habitaſſe dixerunt, tantámque in eo vim fuiſſe vt in eorum mentibus qui audiuiſſent, quaſi aculeos quoſdam relinqueret.*

v. κας] πρὸ συνεπομένων. Sic pag. ſeq. ὀκνεῖτης, & ὀξύτατα συνέχομαι. ὀξύτατα, *ruſticatim, plauſus incompoſito.* De plauſuum generibus dixerunt alij. Hanc comparationem ſæpiſſime vſurpat vt & illam quæ initium facit paginæ 17. quam

nunc ordior.

l. b. v. φιλοσοφίαι ἢ πενίαι σωφρονοῦσι. Hic vnus è præcipuis Luciani scopus Hic illa in Aristotelem & Peripateticos prælia. Multi in hanc philosophantium paupertatem scripsêre, de quibus Cic. Tusc. 1. & 5. Hanc sæpe mendicantium habitu simulabant, cum perâ, auro, lupinorum vice, plenâ: vt in dial. Mort. Piscat. Catapl. & alibi.

v. καὶ] πρὸς τὸ καθαρὸν ἡ δαίτης. Tangit fœditatem seu malis feritatem siue δυσχέρειαν philosophorũ Lucian. in Lapith. & alibi. Liban. Theophrast. in Charact.

l. c. v. μάλα ἀκολούθων ὄχλῳ,] Refer ad multitudinem officiosorum, siue comitum, siue prosequentium, de quibus nota res. sic pa. 25. & in Catapl.

Ibid. καὶ ποικίλην ἐσθῆτα. Sic postea πρὸ ἐσθῆτα πρὸ ποικίλου. & pag. 41. ποικίλα ὀνδύς, & alibi. Has vestes vocare videtur alibi, τὸ αἰθηρὸν, quæ in quibusdam Græciæ vrbibus vestes muliebres. D. Basil. ad Gregor. Theolog. Apul. alij. Apud Athenienses meretricum fuerunt. Suid. νόμος Ἀθήνησι τὰς ἑταίρας αὐθήτα φορεῖν. apud Locrenses hoc omnino veritum. idem Suid. vt & apud Roman. lege Oppia. Liu. lib. 34. luxu tamen gliscente receptum. potest tamen referri, propter mentionem pauonis, ad plumatas, de quibus Tertull. de pall. Achil. Tat. lib. 3.

P. 18. l. a. v. ὅπως] τῶν διακονίων τὸ πλῆθος. de horum numero, materia & vsu plenè alibi.

v. ὅτι] δημοσίᾳ παιδεύονται. Sic in Scytha. & in omni ciuitate frugi, aduenæ δημοσίᾳ παιδεύονται: qua de re dico copiosè alibi.

l. b. v. σαι] ἢ τὸ κήρυκος ἀνειπεῖν. Legem ex Suida suprà retuli: aliam causam hîc assignat. Sed hoc ita accipiendum, Athenis ἑταίρας ἢ γυναῖκας ἢ ὅσῃ ἂν ἐξῇ ἀφροδισίαζον, βαπτὸν ἢ αἰθηρὸν ἔχουσαν ἱμάτιον, ἄγεσθαι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην, quòd adfuissent τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναίων. hæc alibi copiosiùs explicanda.

l. c. v. καὶ] πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν. Per dictionem καλὰ temperat austeritatem dictionis τὸ ζῆν, *lætari, genio indulgere*: de qua dixere viri doctissimi. Cætera huius paginæ in Gallo.

l. d. v. καὶ διεφθαρότων ἀσμάτων] διεφθαρότα ἄσματα, quæ alijs καταγέλαστα μάλα, ni fallor.

v. μεσαὶ.] Idem pag. 61. ex Homero. quales perpetuæ parodiæ in Lucia.

v. ἀγω.] πάσαις πύλαις τὸν ὑδρίλον καταδύεσθαι. Suet. Lamprid. in Alogab.

P. 19. l. a. v. ῥᾳδιο. [αἱ θυρίονται ὁδοί. Sic in Amorib. hanc vocem interpretatus sum ad Petron. & alibi hoc opere.

v. γη.] δῖλος, Angl. ilvis quod ferri potest vt & adscripta lectio. quid ἴρηνος ὁ χῶρος dico alibi.

l. b. v. πᾶσι] Imitatio est Homeri Odyss. λ. verba Tiresiæ ad Vlyssem.

l. c. v. βλη.] καθ' ἁρπὴ ὁ Ζεὺς ἢ ἐκβεσε. locus est Iliad. λ.

Ἐκπεσε δ' ὅτε βέλεσιν ὕπαγε Ζεὺς, ἐκτὸ κοίτης,
Ἐκ τ' αὐθροισθείσης, ὅτ' ἄμυτας, ἐκ τ' ἢ κυδοιμοῦ.

v. μυελισαδ.] μετὰ τῶν ὀπτικοπῶν. Hinc dialogi paginæ 167. titulus & occasio.

l. a. v. ῥε τὰ ὦτα κηρῷ φεκτέαμενον] Sic in Cronijs siue Saturnalib. Iulia. Imper. Liban. Omnes ex Odyss. μ.

v. δραμ.] ἐξ οἰκείου διασύρειν. Hanc crebrò repetit comparationem. vide quæ diximus ad illud Petron. *Grex agit in scena.*

l. b. v. καίτοι] ἡ τύχης, Dei. sic sæpissime Lucian. πρὸ τύχου, αἰνὴ τῆ θεῷ ἢ δαίμονος vsurpat, vt monui multis exemplis ad lib. 1. Heliod.

Ibid. παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων. Sic res humanæ τῇ τύχῃ λοιδορία, ἡ τύχης παίγνιον. Legend. Marcil. ad Horat. Aurel. Victor. in Æl. Pert.

l. c. v. ρακαλ.] τοὺς ὑπερηφάνους. de hac diuitis fastuosi nota Aristophan. Plaut. Ipse Lucian. alibi.

v. περσ.] ὡς Πέρσαις νόμος. Sic de Merced. conduct. & multis alijs locis. de hac adoratione Persica locus dicendi ad lib. 7. Heliod.

v. σαίμασι.] τὸ σῆμα ἢ πρὸ δεξιᾶς. Idem dial. Mortuor. & in Pseudom. patet apud Martial.

l. d. v. θεραπ.] γυναῖκες μὲν ἐξανισάμενοι. Sic in μαλέτῃ de Merced. conduct. & in Gallo.

v. μᾶλοι] κύπες ἢ κόλακες. Eleganter hoc apud Demosth. ὁ πρὸ Θεόσφαν. αἰνὴ γὰρ φίλων ἢ ξένων, ἃ πρὸ ἐνομάζοντο νῦν κόλακες ἢ θῆρες ἐχθροὶ ἢ τἄλλα ἃ θεσσαλικὰ παίζα, ἀκούσει.

Ibid. ἀκούειν.] vt loco Demosthenis proximè citato. Sic ἀκούσης apud Theocrit. in Charit. & κλύειν apud Æschyl. in Prometh. sic apud Latinos *audire*. Horat sat. 7. lib. 2. *audis*. hunc Luciani locum profert Casaub. vbi de officiis salutantium apud Suet.

v. ταύτης] καὶ τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον. Idem de Merced. conduct. & in Gallo & sæpe alibi. De his incommodis sportulæ causa perceptis interpretes Martial. & Iuuenal.

P. 21. l. a. v. πόσα] octo sequentes lineæ crebrò repetuntur in Lucia.

v. ἰατρ.] ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφ. θεῖοδον. hinc ἰατροὶ dicti θεῖοδοῦται, vt patet in excerptis Gloss. cap. de Medic. Rectéque apud Hesychium interpretatur θεῖοδος ἢ πρὸς τοὺς ἰατροὺς. Nam voluit Hippocrates τοὺς τὰς πόλεις φαυλοῦντας μὴ λόγῳ μοῦνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἰητροὺς νομίζεσθαι.

Ibid.] ὑδὲ νοσεῖν χολάζεσθαι. Cogitatione se refert ad Thesmopolidem, qui iam moriturus Eucratis conuiua venerat, vt patet in Gallo p. 710.

l. c. v. χρυσοῦ] οἱ μή τις αὐτὸ θαυμάζοι. Cic. in Parad. eod. sensu ipse Gallo.

Ibid.] ἀποδωνίζειν, *vile reddere*: vox satis infrequens.

Ibid.] ὀπλοκτίσασθαι, Hanc vocem interpretatur Vlpian. Demosthenis scholiast. ad Phil. 1. dixi ad illud Petronij *pariete interiecto.*

P. 22. l. a. v. κραυ] τὰ ἐμφορούμενα Repetit hanc philosophorum ἀπειροκαλίαν. Vitar. auct. Pisc. Lapith. & passim.

l. b. v. λιτὰ.] περὶ ὀπτικῆς μαθῆ, de quibus tractatum edidit qui pag. 235.

v. φούντων] πρὸ ἀρετῆς ὤνιον. In hos aretalogos plenæ satyricorum paginæ, pleni philosophorum οἱ ἀληθεῖς, libri.

l. c. v. κύελοι] νόμῳ ᾧ ἢ ὀμόδοκῆ. Sic pag. 40. μαποικιαῦναι δὴ παρ' ἑπέρα πρὸς ἕπερον. & pag. 178. πρὸ οἰκίαν ᾗ, ἢ τ' ἀχθὸν, ἢ τὸ χρυσίον, ἀεὶ ἄλλων ἕτ), μᾶλ-

ἄλλων τοὺς διακόπτας, hæc apud Lucian. passim. Lucian. siue is siue alius poëta,

Ἀχὸς Ἀχαμαντίδα γενόμην ποτε, νῦν δὲ Μενίππου,
Καὶ πάλιν ἐξ ἑτέρου βήσομαι εἰς ἕτερον·
Καὶ γὰρ ὁκεῖνος ἔχειν με τὸ πρὶν φίλος, ἠδὲ πάλιν δὴ
Οἴεται, εἰμὶ δ' ὅλως οὐδένος, ἀλλὰ τύχης.

v. αὐτῶν] ἐλιγοχρόνιοι διακόπται. Ea passim in Lucia. sed præcipuè in Charo. siue ὀλιγοχρόνιοι.

P. 23. l. b. v. χαλᾷ] ἐπὶ δύναμιν ὑπερβάλλων. Talis est βδελυρὸς ille apud Theophr. Charact. περὶ βδελυρίας, qui solet τῇ ἀκολούθῳ ὑπερβαίνει μεῖζον φορτίον ἢ δυνατὸν φέρειν.

l. c. v. ξήνει] ἐς τὸ ὠδίνειν αὐτῶν. hæc παροιμιώδη tangit, de Merced. cond. & multis aliis locis, in quibus hac de re prouerbium explicamus.

v. τὴν ἱστορίαν] Hanc ἱστορίαν multis verbis describit autor de causis corruptæ eloquentiæ, Iuuenal. Achill. Tat. lib. 2. Tangit Longus lib. 3 Liban. paras. omnes passim.

l. c. v. ἀεὶ] μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες ἀφιᾶσι. Hîc cogor instituti mei breuitati fraudem facere quòd locum obscurum, vt multi ita ego iudicem. B. Brisso. vir clariss. longè hoc de loco disserit, & postea vir doctissimus Guther. lib. de Iure man. Horum interpretationem æquissimo Lectori relinquo. ait Nigrinus, ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες ἀφιᾶσι πρὸ ὅλου τοῦ βίου ἀεὶ, πλὴν ὅταν τὴν διαθήκας λέγωσιν, ἵνα μὴ ὑποκλαύσωσι τὴν ἀφειμένας ἀληθείας. Iacob. Micyll. interpres, *quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens, quæ in testamentis vsurpatur, quæ petunt ne à sua veritate depellantur.* Quibus verbis, vt equidem sentio, vult interpres Lucianum intelligi de liberis exhæredatis, variis modis patris testamentum infirmare nitentibus, & petentibus vt patrem liceat arguere dementiæ, prodigalitatis, & luxuriæ. Quam licentiam non solùm in exhæredatis sed in omnibus olim Solon, eúmq; sequuti, legibus suis inhibuerant; scilicet τὴν παῤῥησίαν μὴ κακῶς ἀγορεύειν. Hanc interpretis mentem esse facilè quiuis iudicauerit. Aliud tamen fortean voluit ἀλιτρὸς Nigrini, & Ῥωμαίων παῖδας accipi de ipsis Romanis. Ingemiscunt Romani quòd se sentiunt prohibitos veritate sua & voce libera frui, scilicet prohibitos legibus illis quibus cautum ne in tabulis testamenti quicquam elogij alterius famam læderet, nisi suorum quos exhæredare leges permittebant cum elogio. Solebant autem, Græci Romanique καινίζειν, vitam & mores eorum cum quibus grauiora odia & simultates habuerant, testamento lacessere, & hac licentiâ nullius existimationi & famæ parcere. & ita in Codicillis Petronij *flagitia Principis sub nominibus exoletorum, fœminarumque, & nouitata cuiusque stupri præscripta & obsignata missa* Neroni apud Tacit. annal. 16. hanc tamen antea testamentorum licentiam senatus sæpe in Principum gratiam inhibuerat. Sueto. Aug. c. 50. *Et tamen de inhibendâ testamentorum licentiâ, ne senatus quicquam constitueret interceßit.* Huius loci cùm mentem quærerem consului viri Clar. Isaaci Casaub. Animaduersiones, in quibus hunc Luciani locum acceptum, vt nos interpretamur, deprehendi, quod gaudeo.

l. d. v. μᾶλλον] ἑαυτοῖς ἑαυτοῖς. Cætera huius paginæ copiosè exequitur μελέτη de Luctu. & dixêre nuper viri doctissimi.

P. 24. l. a. v. συμπο.] μὴ κρόταν. Sic legit interpres, quod ex fide Mss. & impressorum Codd. retinendum censuimus. Monebat tamen Cod. Florent. meus, in cuius margine docti cuiusdam manu scriptum κρόκον: quod etiam reperi in amicissimi mei viri clarissimi Petri Golmani Cod. Angl. his accedebat nobilissimi Senatoris Burdigalensis Godofredi Maluyni Primetij calculus: sed quoniam hoc ipsum sæpe Lucian. repetit, non ausus sum tolerandam lectionem mouere, monere sufficiat. Et vt liberè fatear rarò Græci pluratiuè κρόκον efferunt. Cur vino miscuerint, rationem reddit Dioscor. cap. 25. l. 1. Hac de re viri doctissimi ad Propert. & Martialis amphitheat.

v. μύρα] ἐπὶ τὸ ἀκόλαστον. Inuehitur sapienter in prodigos & voluptuarios illos Sybaritas, τὰ ἐν καιρῷ ἐκ φύσεως, ὡς ἁπλῶς ὑπερφαινούσας. qui communia naturæ munera fastidiunt, μόνον ἀγαπῶντες παρέκκαιρον. Tangit hoc Horat. in Satyr. Sic apud Iuuenal. Sat. 11.

Magis illa iuuant quæ pluris emuntur.

Sic apud Petron.

Quidquid quæritur, optimum videtur.

Coripp. lib. 4.

Quidquid latet extat honorum.

l. b. v. δίαις.] ἐπὶ θύραις. Quid de hoc adagio sentiat Erasmus iam alij monuerunt. Ego verò legendum putarem ἐπὶ θύραις, vt similitudo ducta sit ab his qui in aliquem locum ingredi cupientes vel inde egredi, in ipso limine ita seipsos premunt vt sibi ipsis sint impedimento. Hos sic videtur describere Phædrus fab. 5. li. 2.

Est ardelionum quædam Romæ natio
Trepidè concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, & alijs odiosissima.

v. βιαζ.] Σολοικισμόν. Solœcismus non solùm in verbis sed etiam in factis, & sic aliquando vsurpat Aristotel. vnde miror Gellium c. 20. lib. 5. scribere se apud Græcos hanc vocem non legisse.

v. ἤγεγ.] τῷ Μώμῳ. Hanc Momi accusationem sæpe repetit. In quibusdam codd. vice huius orationis liberæ legitur hic Iambus,

Μίμφεται τῷ ταῦρον ἢ δημιουργὸν ἵππον.

l. c. v. δῶν] ὑὸν τῇ ῥινί. Octauius apud M. Fœlic. huius loci erit commentarius.

v. παιδάρων διαύλων] Sermo est de voluptate gulæ, ἐφ' ὅσον τις ἀφ' ἡδονῆς κέρδους ἁρπάσῃ, ἐπὶ μάχῃ τῇ φάρυγγος, ἢ τότε μηδὲ ὅλη (δ') διαύλων μῆκος ἀκλινόμενον. Breue iter huius voluptatis tangit sæpe alibi, vt Suet. Athen. alij.

l. d. v. πανεῖται ἢ πίνει, vt sequentibus dialogis μῶμον μώμᾳ, πομπὴν πέμπειν, & similia quibus etiam Latini gaudent.

v. ἡδονάς] φιλοσοφίας, qui φιλοσοφίας εἶναι ἀρχὰς, ne minimum quidem verarum voluptatum percipere possunt.

P. 25. l. a. v. ἀεὶ] ἐν τοῖς βαλανείοις, nouam, ingreditur narrationem eorum quæ in balneis

fiunt: de quibus dixere ad Senecam, Athen. Apul.

v. ταῖς ὕβρεις.] τὺς ὑπικειμένους τοῖς οἰκέταις. Sic in dial. mortuor. pag. 119. οἰκέταις τέτρασιν ὑπικειμένοις. in Somnio. pag. 710. Sic in Cynico: ἢ κοιμᾶσθε ὁμοίως ἢ βαδίζετε, μᾶλλον δὲ βαδίζειν οὐκ ἐθέλετε, φέρεσθε δὲ ὥσπερ τὰ φέρετα, οἱ μὲν ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ δὲ ὑπὸ κίνητῶν.

v. μικρῶν ὀγκερομένους] locus ex ambiguo, qualis ille apud Plaut. Amphitruo. act. 1. sc. 1.

Merc. Faciam ego hodie te superbum, ni hinc abis.
So. quonam modo?
Merc. Auferere, non abibis si ego fustem sumpsero.

Voluit Plautinus Mercurius *efferre* quam vocem, quoniam non ad saliuam, interpretes mutauerunt, atque ratio ibi nulla constat nec locus vllus si librorum lectio retineatur: Superbi ita efferuntur vt aliorum humeris & ceruicibus insultent, mortui superbi sunt quia etiam aliorum humeris elati. hinc propriatim *efferri* mortuorum, vt apud Atticos ὀκφέρειν. ex his mens Nigrini percipi potest.

v. καὶ] περιόντας δὲ πάντας. Hunc locum interpretatur Clariss. Casaub. ad lib. 3. Suet.

l. b. v. ᾧ] Φαίακων πάθος. Tangit hos versus Homeri Odyss. λ.

ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Κηληθμῷ δ' ἔχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

l. c. v. βαθεῖα] De qua pagina sequente, & de Merc. cond. sic apud Petro. *Vulnus ingens.* vtitur crebrò Lucia. hac translatione.

P. 26. l. a. v. δὲ] ὑπολίσθην. ἐὰν μὲν βάθος, ἀλλ' ὡς ὑπολαύσας πρώτατα ἐξ ὑπαπολῆς τὴν ὑπαφαίρεσιν· οὐ τὸ λέγω. quale vulnus Menelai lib. 4. Iliad. Sic ipse ὑπολίγδην postea interpretatur βαθεῖαν ἐκ ἐργάζεται πληγήν.

l. c. v. βάλῃ ἕτως. Ex Il. 4.

l. d. v. βροτ.] τῷ λωτῷ κεκορεσμένος. Sic in Apol. de Merc. conduct.

Ad Judicium Vocalium.

l. b. v. ὅτι ἄρχοντος] Argumentum illud deest in Mss. autoris tamen censendum est.

P. 28. l. a. v. ὥστε οὐκ ἀγαπᾶν] Mss. οὐκ ἀκούομεν.

v. γραμμ.] ὦ ἴσως ᾧ κεῖται τὸ φόβε. Angl. φόρ. mendosè. paret postea verbo φόβε sæpius repetito. post φόβε adde τὰ λοιπὰ γράμματα. quæ dictiones scriptæ in margine vnius Ms. sic lin. seq. & pag. 30.

l. c. v. ῥῶ.] κωπήρεως. apud Atticos κώπιλις & κεφαλὴρία, & litteræ inuicem mutabiles λ. ρ. priorem tamen vocem neminem legisse puto.

v. λῷον] ᾗ μάλιστα. Locus corruptus, sed cui non medeor.

l. d. v. δίγτ.] Κάδμος. hac de re copiosè vir clariss. Iust. Lipsi. ad Tacit. Claud. qui hæc omnia diligenter exequitur.

v. ἐ τῇ τάξει μόνον] Mss. οὐκ ἐν τῇ τάξει μόνῃ, quod idem.

P. 29. l. b. v. ᾗ ἔκλωπον] Mss. ἔκπωτον, ἤτοι βίαιον καὶ ἀφόρητον.

v. βόμον] Κυβέλῃ. dico ad Pausan.

v. λῷ] πολίχνιον. Sic Iulia. Imperat Misop. de Lutecia. Mendose in Mss. πολίχνιον.

l. c. v. τῷ] σωπήσαι ὦμον. desunt in Ms.

v. ταῦτ' post λέγειν in Ms. σωπήσαι ὦμίλει τὸ σφᾶγμα.

l. d. v. λαῖον] οὐ μέσον τῷ κόλπον. Hoc proverb. etiam in Achill. Tat. lib. 2. dico ad Heliod. lib. 4.

P. 30. l. a. v. σαν] ἀποκλεισμένον τῷ θαλ. Ms. ἀποκλεικέ μοι τὴν θάλασσαν.

l. d. v. πεῖν.] παρεισάσιον Ms. παρεὶς πισὸν. Cætera huius dialogi interpretantur autores libri de cruce.

Ad Timonem.

P. 32. l. a. v. Ζεῦ φίλε] Exordium ab attonitis poëtis. οἱ σωοικοῦντες colunt ὁ Ἑφέσιον, φίλοι Φίλιον, ἐν τῇ μιᾷ τάξει Ἑταιρῆον, ξένοι Ξένιον, ἐν ὅρκοις σωφωνίας ποιοῦντες Ὅρκιον, οἱ ὁμόμνιοι Ἰκέσιον, οἱ ἀδελφοὶ Ὁμόγνιον. Interp. Sophocl. ad Aiac. Mastig. nomina collecta ex varijs Iouis officiis, de quibus alius locus dicendi.

P. 33. l. a. v. χλ.] θρυαλλίδα. Copiosè de hac voce doctissimus Christia. ad vesp. Aristoph. Pollux.

v. ρος.] ὑπὸ Μανδραγόρα de hoc Prouerb. parœmiogr. de Mandragora, Dioscorid. Hesych.

l. c. v. ρος.] ἡ αἰγὶς. Sic in dial. Iouis & Cupid. & θεῶν. κρισ. & Bis accus. passim denique.

P. 34. l. b. v. πχ.] σήλῳ παλαιᾷ νεκρῷ. Prouerb. Idem de Merced. Cond. p 253. & alibi.

v. ὑπ.] σωπᾶσα ἢ διερχίπλω. Voces quæ iungi solitæ, de quibus ad Heliod. lib. 2.

l. d. v. γὲ.] νηδύμον. Totus Homericus hic dialogus, in eo tamen Aristophanis multum inest.

v. ἐμοὶ.] ὑπὸ Κρητῶν. Callimach. εἰς Δία, & tangit illud alibi Lucian.

P. 35. l. a. v. ἀφ'] ἑορτάζειν τὰ Διάσια Ἀθήνησιν ἑορτὴ Μειλιχίου Διὸς, μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος. Ἀπελλαῖος δὲ ὁ Ἀχαρνεὺς διακρίνει τὰ Διάσια, ἀπὸ τοῦ Μειλιχίου Διὸς ἑορτῆς ὠνομάσθαι λέγων. Vide hac de re Scholiast. Aristoph. ad Nub. Sic ἑορτάζειν τὰ ὑπνίκια. vt apud Long. πιμφ. lib. 2. & Lucian alibi quod aliis notatum.

l. b. v. καὶ.] κόρακι ἢ λύκοις Idem passim dial. Mort. Sic vocat ἀθλιότητες ἢ κόλακας. dictum antea ex Demosth. ad pag. 20

l. d. v. ὅτι.] ταῦρων τε ἢ αἰγῶν. Ex Homer. 1. Iliad. quæ repetit multoties.

P. 36. l. a. v. καὶ λόγων ἔριδες.] Sic in omnibus dialogis: hæc enim Luciano subiecta materies.

Ibid. ἐπιπόλασον] Nullum verbum æquè Luciano frequens. Sic p. 221. 248. 249. & passim. ἐμπολὴ τὸ ἀπὸ τῶν προσκομιζομένων ἀκροάματων, ἐπεμπολοῦν, κερδαίνειν. Interp. Sophocl. ad Aiac. Flag. Hesych. Suid. Poll.

v. τῷ.] μεγάλῃ τῇ φωνῇ Sic passim inducit Pseudophilosophos suos μεγάλῃ τῇ φωνῇ κεκραγότας, magna & tragica voce sibi inuicem obstrepentes.

v. ὀμολ.] ὑμᾶς τοὺς θεούς. Ead. in Ioue Confut. & Tragœd.

v. εἰς τὸ Ἀτάκτειον. vide Suid. & Hesych. verbo ὦμακας.

P. 37. l. c. v. καθ.] Δαιδάλου παρηνθυίας. Sic postea Δαιδάλης παρηνθυίας. dial. Deor. & de salt. vbi in quibusdam edition. Δαιδ. διαπαρθένευσις *imminutio, inflorasio.*

v. μεῖον] ἀσκεδραμυκτὴ βλέπουσας. ἀσκεδραμύκτους μὴ μόσας τὺς ὀφθαλμούς. σκαρδαμυκλᾶν τὸ σκαίρειν ἢ μύειν τὺς ὀφθαλμούς, τὸ πυκνῶς βλεφαρίζειν, ἰλιγγιᾶν ἢ ἰλιγγιάζειν. Schol. Arist. ἐνταῦθ. Hesych. Suid. Poll. aliam tamē etymologiam proferunt alij Grammatici, de qua postea.

l. d. v. ἅ] ὡς τῇ φάττῃ κύνα. Sic alibi Prouerb. κύων ὡς φάττη, sic sæpe vocat Philosophos & præcipuè Cynicos, obuios insequentes. Repetit illud, aduersus Indoctum.

v. πίσσων] πρὸς ἀμαυρὸν π & μ. λυχείδιον. Hunc locum imitatus est Apul. lib. 2. Milesi. vbi de Milone hospite suo Lucian. p. 722.

P. 38. l. a. v. αὐτὺς] ὑπ᾽ εἰς τὸ φῶς περαίνοντας. Hoc omne Pluti mutuatum ab Aristophanis Pluto. tu consule. Tangit idem in Catapl. in somnio & alibi.

l. c. v. κίαν] ἐπ᾽ ἀρότῳ. εἰς τὸ σπερμαίνειν γενεάν, vt ait Hesiod. εἰς σπορὸν ἢ γονῆς.

l. d. v. ἱερ.] ἱέρειαν τῇ Θεσμοφόρῳ. Æschines Demosthen. Æschyl. quales Vestales.

v. καὶ] στιγματίας. Frontem litteratus hoc charactere ΦΦ. ἁπλῶς pro seruo, vt Catapl.

P. 39. l. c. v. πῦ.] χωλὸς ἀμφοτέρους. ἀμφιγυήεις. Vt Vulcan. Homericus. Aristoph. in Plut.

l. d. v. λοι.] φρίαδζ βρόχοι. Sic fine huius dialogi.

v. πήμερον] δὴ λᾶκυῦ ζᾷ γῆς. Sic de Merced. cond. dixi ad Heliod. fine operis.

P. 40. l. a. v. λιδίτα.] πτειγόπες οἱ τεττίγες. Ex Iliad. β. In vaticinatione Calchantis.

Ibid. ἀφαιρεθῇ] Anglic. ἀφηρηθῇ & αἰωχθῇ. Tangit autem veterem testamentorum formam & literarum de qua alibi.

l. b. v. λαξ.] ὀκ παιδικῶν ἡμῖν: Id. Dial. Mort. interpretes Martial. & Petronij.

v. μὴν] πῶς Πυρρὴ: Dixerunt ad Persium viri clarissimi: de his nominibus copiosè Aristoph.

v. ἦος] ἡωῖτες ὀκ μυχῷ ἢ σαγήνης. Ælia. hist. animal. Prouerb. sic id. Piscat. inde σαγηνεύεσζ.

l. c. δυὶς] ἢ μὴν δίμορφόπορ. Id Dial. Mort. & copiosè in Somnio vbi de Simonide.

l. d. v. ep.] ὑ γὸ Αεσχείδλω καταλιπών. Hac de re oratores Græci. Idem Ioue confutat.

P. 41. l. a. v. αὖ] σὺ ἢ Ερμείᾶρ Sic pòst hoc Dial. Inde cognomentum Mercurii κερδῶος. pag. 46.

l. c. v. ἦλθ] βαδυκίπα πόντον. Ex Homero, vt postea πατρῶν καὶ ἠλιβάτων, quod ex eodem est. V.

v. ὁμολ.] κορυβαντιᾶν, corybantiare, vt ex Plinio docet μακαρίτης Scalig. ad Catull.

P. 42. l. c. v. λιτ.] ἐξώδης: Cod. Angl. ἰξώδης. vtrumque rectum, ἰξώδης tamen legit interpres.

l. d. v. μὴν] ἐχῖνος ἢ χλαμύδος ἐ Lacinium dicens. Dixi ad Petron.

v. Τερψίλᾳ πάχα ἢ Κλέωνι: Aristopha. in pace:

v. ἄρος] ὄρειτον. Malè Basil. edit. vlt. ὀνειρον, vt & quædam aliæ edit.

P. 43. l. a. v. παγ.] Αργαφόπα: Homeric. Patet Dial. Iouis & Merc. postea.

l. d. v. βαλ.] τῆς βώλοις. Qualis gleba Ægyptia: de qua copiosè Achill. Tat. in Clitoph.

v. φαπὶ] ἀνθρώπους μισῶ. Inde cognomen μισάνθρωπος. pag. 47. Interp. Aristoph. ad Aues &

Lysistr.

P. 44. l. c. v. ὕπ.] Σωπθίων. κολακθίων, ἀπατῶν Interp. Aristoph. Acharn. Hesych.

l. d. v. ἐμὲ.] ὕδοι ἀπόλυτα εἶσι. Ex hoc Homeri Il. 3. versu,

Οὐ γὸ ἀπόλλυτ᾽ ὅδι θεῶν ἐριαυδία δῶρα.

Heliod. lib. 5. Apul. Apul. 1. Casaub. ad Athen. c. 25. lib. 1.

P. 46. l. a. v. ὠφ.] ὦ χρυσὶ. Iambus: cætera ex Pindaro. 1. Olympionicarum.

l. b. v. ῥίον.] ᾗ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα. De quibus in Charonte, dissertatione Solonis & Crœsi.

v. πη.] πῇ Γαὶ τύτῳ αἰαθεῖται. Longus lib. 1. & 2. propriè dicuntur αἰαθῆται & αἰαχῆσθαι vt notauit Clariss. μακαρίτης Isaac. Casaub. ad Athen.

l. c. v. δοκῶ.] Διεδέχθω. Ex formula ψηφισμάτων quam passim imitatur.

v. ζάλυ.] μοτύρης ἢ δίαιτα. Sic postea in Saturnal. μοτύροι λύκοι, quorum victus, vt suum, μοτύρης.

l. d. v. φυλέπαι ᾗ & φερέπορες.] Sic in Catapl. Demosthen. Thuoyd. Heliod.

P. 47. l. b. v. ἀἰχόνη δὲ] Inde laqueus illis paretur.: laqueus pro quolibet mortis genere. Vt alibi obseruamus.

l. c. v. πος.] Γραφιδίης ὁ κάλαξ. Hoc nomen parasiticum. Terent. Liban. Long.

v. φρύλω ἑαυτὸν] Copiosè Clariss. Casaub. ad Theophrasti Char. pag. 281.

v. αὐθ.] ὀλιγοπλόθαι, Sic antea ὀλιγοπλόθοι ῥήτορες, quod epitheton philosophis passim accommodat.

v. καμὸν] διυφασμένων. de quibus fusè Clariss. Marcil. ad Horat. Alij ad artem poëticam. Gl. Mss. διύφασμένος ὕμνος εἰς Διόνυσον.

P. 48. l. a. v. δεπ.] ἅιμον, sanguinem sedans. Vox medica. Hippocr. Galen. vt ὑμὸς ὑαιμος, Tzetz. ad Lycoph.

v. κολακ..] βδελυρώτατος. Impurissimus. Legend. Casaub. ad Char. Theoph.

v. ὠφ.] ὡς ὑπὲρ τῆς κύνων. eodem prouerbio passim vtitur. Sic in Cynis.

l. d. v. χθη.] διαιρέμεν τὰ ἡωϊκὰ. pecunia primùm bellica, dein χρήματα εἰς θεῶν τιμὰς καὶ ἑορτὰς διδόμενα ἐν τοῖς Παναθηναίοις ᾗ Διονυσίοις. Hesych. hæc autem pecunia diuidebatur in solos cives vt patet [illegible] alia vel ad sacrificia vel ad spectacula necessaria, vt patet lin. seq. distributio videtur μοιᾶς ἐπίδοσις τοῖς ἐκ πασῶν τῆς φυλῶν ἡωϊκοῖς ἕκαστον μοιᾶς, εἰς θυσίας Demosth. ex quibus verbis non omnibus ciuibus distributum videtur τὰ ἡωϊκὰ, sed τοῖς ἡωϊκοῖς. Vocabant autem ἡωϊκὺς τὺς τοῖς θεοῖς ἀπαρχὰς ἀπάγοντας, ἐστιατορίους. Hesych. siue ἡωϊκοὶ ἢ ἡωροὶ erant oratores illi quos extra fines ad sacra, vel ad trium dierum continuorum ludos, vel ad oracula Senatus mittebat. Sept. flor. Christia. ad pac. Aristoph. Locus alius hac de re fusiùs dicendi.

v. μίγα.] τὸ ἐρεσμα τῆς Αθηναίων. Ex Pindaro, ἔρεσμα.

P. 49. l. a. v. φρ.] πτίσσω. Ead. narrat. pag. 245. siue de Merc. cond.

l. b. v. φω.] ὁ τῇ ἀκροπόλ. Dixi ad illud Petro.

vident Tritonidis arces.

l. d. v. ἀλλ'] ἐπιδόδομον διωρύξας. ἁπλῶς Interpres *effosso aerario.* Sed aliud voluit hîc Demeas. cùm enim dixisset πλὴν ἀκρόπολιν οὐέπρησας, subiungit ἐπιδόδομον διωρύξας. Nam ἐπιδόδομος locus erat ὀπίσω τῦ νεὼ τῦ καλουμένης Πολιάδος ἔχων δύσεις, ὅπου ἦν θησαυροφυλάκιον. Interpres Aristoph. ad Plut. Lucia. Herod.

P. 50. l. a. v. ὃς] ἐκπεπύσας τὸ πώγωνα. Character philosophi, quem passim proponit, vt βίων πρ. In Piscat. in Catapl.

l. b. v. σκληὸς] κόσμιος τὸ βάδισμα. Sic in Harmon. βαίνειν ἐν ῥυθμῷ. Dixi ad illud Petro. *Incessus iste compositus.* Sic in tractatu de Saltat. & in Demonact. vita. & antea.

v. πεῖρ.] τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν. φιλοχρήματοι isti philosophi ἐξ ὑπαρχῆς τῇ καρδίᾳ, nihil aliud in his dialogis laudant quàm τὸ ὀλιγαρκές. Sic pag. seq. & passim, quibus tamen nihil vsquam satis.

v. μαλάκλω τῇ κύλικι] Sic Lapith. πρὸς ζωροτέρῳ amariore. amabant calices amariores. μαλάκλω autem videtur esse κύλικος ὄνομα, vt apud Virg. l. Æn. Achil. Tat. lib. 2.

l. c. v. ζόμβος.] τὸ ἡδύσμασι καὶ ἁπλοῖς. vt in Lapith. & Merc. Cond. quod pag. 22. dixit ἐμφορυῶσαι.

v. κῶν] πὶ πρύσλια. Generaliter pro catinis apud Aristoph. vbi tamen interpretatur τὸ πρύσλιον εἶδος ἐξυδάφου, ad Pac. ad Concio. aliter etiam Hesych.

Ibid. λιχανῷ] De indice digito, siue λιχανῷ, Casaub. ad Athe. c. 13. lib. 1.

l. d. v. καὶ] ὑποτραυλίζων. ψιλίζων δ' μηδὲν ἁρθρον λαλῶν. Interp. Aristoph. ad Nub.

Ibid. ὧν ὕμας. Idem Lapith. de his vomitibus copiosè alibi.

P. 51. l. a. v. κῆ] γοητεία. Hanc passim nugonibus istis exprobrat vt in Piscat. in Catapl.

v. ποικίλως] νὴ ὃς μακραὶ Brevis.

l. b. v. καὶ] μάζα. Pro quouis genere panis. temuiorum cibus, vnde mirum, Carionem. μάζαν accepisse pro delicatiori cibo. Fuere quidem μάζαι in delicijs sed compositæ. Aristoph. Hesiod. Athen. Hesych. Suid.

v. μὴ] θύμον. Male θυμὸν antea, qua loquendi formula passim vtitur.

v. ἢ] ἢ καρδάμου. Dixi ad illud Petronij *Nasturcij succum.*

v. αἰῶν] ἐντεάκρουος. Fons Athenis qui ab alijs dicitur καλλιρόη. dequo interp. Aristoph. malè apud Hesych. ἐντεάκρουος dicitur. hac de re legendus Thucydides qui rem totam indicat. & Portus interp.

Ad Prometheum.

P. 56. l. a. v. Ὁ μὲν Καύκασος] Quid legerit Ottomarus Luscinius huius dialogi Interpres, non video, omnino aliud legisse statuendum est. sat monuisse.

l. b. v. ζωστ.] ἀνασταυρόω. *crucifigatur*, inde Caucasus dictus crux, monuit Lipsius tract. de Cruce, σταυρὸς postea.

v. φυτὸν.] ἀπόπαγοι. ἀπόξυροι Angl. vt *excisi scopuli* apud Senec. Hercule fur.

v. πλὴν.] ἀκροπολιτῶν μόνος ἑστώς. ἄπορος, inde attæ qui inter ambulandum stare nesciunt. Casaub. ad Suet. Tiber. c. 1. tales sunt Medi, qui, ἐπὶν ἀποβῶσι τῦ ἵππου, ὥσπερ οἱ ἐκ τῦ ἀκραιφνῶν ἐκπεσόντες, μόλις βαδίζουσι. Lucia. Dial. Mort. p. 150. In Mss. legitur μώλις quod idem est.

P. 57. l. a. v. λιθᾷ] ὀστᾶ καλύψας ἀρχέπλ δημῷ. Idem de Merc. Cond. habet autem accusationem omnem hanc ab Hesiod. 1. §7.

l. b. v. ἐ] ἀναίσιον ἡμέρᾳ. Vt Dial. Mort. ex Homero.

v. πε] ἐ ἐν Τρυταπείῳ σιτήσεως. A Platone in Apol. Socrat. εἰ οὖν δεῖ με κατ' ἀξίαν πρᾶξαι, τοῦτο πρῶτόν ἐ ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτήσεως. Tangit alibi. legend. Dionys. Halicar. lib. 5.

P. 58. l. d. v. ἐστὶν.] ὡς μεσεκάν. Sic in Timo. & Toxare.

P. 59. l. a. v. ἀπομνημονεύει] μισῶ μιάμονα συμπότην. Id. in Lapith.

l. c. v. ἕνεκα] πικρῶς ἐργάζεται. Anglic. πλακαῦ πε ὀρχίζεται.

l. d. v. κῦ] κατειληκάσαι: scribe κατειληχμάσαι, vt in Anglic. Cod. & ita rescripseram. tangit coquos catillones quorum supplicium flagella, crux, candens lamina. dixerunt interpret. Martial. & Horat.

P. 62. l. a. v. ἔχοντ.] ἠρτῦσθαι. Sic in Timone. Hanc vocem interpretor alibi. Reliqua huius Dialogi apud Homerum & dial. seq. cuius tamen finis alius videtur à fine huius dialogi.

Ad dialogum Amoris & Jouis.

P. 65. l. c. v. φεσε.] ἀρχαιότερος τῦ Ἰαπετῦ. Sic pag. 72. ἓ Ἰαπετῦ πρεσβύτερον. proüerbialiter.

l. d. v. ταῦ.] σάπυρον, ταῦρον, χρυσὸν: Sic pag. 82. Inde Iuppiter πολύμορφος, dial. Ven. & Cup. pag. 77. & pag. 193. & Dicaster. & locis innumeris huius operis.

P. 66. l. a. v. φτη.] κομᾶτῶ. Iul. Poll. lib. 2. cap. de Tonsorib. Philost. Heroic. & lib. 1. Anthol. Apoll. Rhod. lib. 2. *Intonsus Deus* pro Apolline. Propert ecl. 11. lib. 3. Stat. de Coma Earini. Horat. atque illi χρυσοὶ βόστρυχοι. Ælia. ποικ. c. 21. lib. 1. Id. p. 81. & Pseudom. hæc notissima.

v. ἀλλ'] καθειμένους βοστρύχους: Sic pòst, Σαβαὶ πώγωνα καθειμένον, pag. 69. & 204. vide Brod.

v. μῦς] τὴ μῦρα. Sic dial. Iuno. & Iouis. Virg. 4. Æn. Senec. Herc. fur. μῦρα κοσμοῦ χωλαστῆν. leg. pag. 83. θλιμίττης Long. lib. 1.

v. ἐστὶ] ῥύθμια βαίνει. Vt antea. dixi alibi.

l. c. v. ὃ] ἔτω θεός. Sic dial. Noti & Zeph.

v. 1. σωζέτω τοὺς πλέοντας. Sic pag. 98.

Iouis & Ganymedis.

P. 67. l. a. v. ου] συέλγα νὴ ἴχθυς. Id dial. Pan. & Mero. in Bacch. in Bis accus. Cætera ex Orpheo Hymno Panis. Longus lib. 2. Achill. Tat. lib. 7.

v. καὶ] ἐπορχεῖ. Ex Theocr. qui ὀόρχαν dixit. ex eo multa sunt huius dialogi.

Ibid. τὸ σπήλαιον. De hoc antro Dial. Pan. & Merc. & Bis accus. tangit Long. lib. 2. Aristoph. Achill. Tat. l. cit.

v. ἡκω.

v. ἠκου] ὑδὶ δωμὸν ἐν τῷ Γαργάρῳ. Huius aræ meminit Homer. Il. 9.

Γάργαρον, εἰθὰ ἦ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις.

P. 68. l. a. v. ἐπὶ] ὅπλι τῷ νέκταρος πατάξη. Sic apud Heliodor. lib. 7. sic fine huius Dialogi, ὡς χρὴ ὁρᾶγειν τὸν σκύφον.

v. δίνω] κιστύζιον. ποιμενικὸν ἔκπωμα ἀπὸ τῆς κισσοῦ. Schol. Theocr. Hesych. legit κισσίζιον, & interpretatur ποτήριον ἢ σκύφον.

P. 69. l. b. v. πες] ὑπολαβὼν. *Aufferens* ὑπολαβεῖν αὐτὴ τῷ ἁρπάζει, sic ἁρπάζειν ὑπὸ τῶ σώματος. Long. lib. 3. Stat. de Glaucia.

Inceptas quis ab ore dapes libatáque vina.
Auferet, & dulci turbabit cuncta rapinâ?

l. c. v. ἔνθα] φεσσόμενοι τὰ χείλη. Notabam has amoris ineptias ad Heliod. lib. 4. Eustat. siue Eumath. de Ilmin. Agath. in Authol. Long. Tat.

l. d. v. παῤ] ἡλυθρίας. ὁ καπηλικὸς ὄχλος, τὴν ἡλυμὸν δηλοῖ τῶν ἐξάγνων ὑδάτων. ἡλυθρίαι περιχοπάδες εἰσίν. Interp. Aristophan. Θεσμοφ. sic antea ἡλυμίτης. Hesych. Suid.

P. 70. l. a. v. λις] ἥδιον τῷ νέκταρος. Sic apud Hesio. scut. Herc. τὰ σφιν πολυφέρτερα δοίης.

Junonis & Jouis.

l. d. v. ἐσή] ὑβρεισής γε ὤν. Clariss. Heyns. ad Max. Tyr. dixi ad Petro.

P. 71. l. b. v. αὐτ] ὁ ἦρως. Sic Dialog. Apoll. & Bacch. Long. lib. 2. Heliodor. lib. 4. & pag. 94. ἀπαύστων ἀρχῶν.

Apollinis & Mercurij.

P. 73. l. a. v. π] In Cod. Florent. scribitur ἦλθεν ὅπλι τὸ σωπᾶσθαι.

v. κέναι] μὴ ὥραιον ἴκοιτο. Nescio cur mutatum, sic enim reposueram. Prouerb. de quo Aristopha. alii, σισυλοίκισαι μᾶλλον ὤφελε ἢ μὴ ὥρας ἵκοιτο. Verum tamen Atticum est, & vtitur Dialog. de saltat. pag. 501. Solœcismum notarunt Grammatici.

P. 74. l. b. v. ῥα] ἀδωνάτων ἐρᾶς. Vulcanum tamen habuisse Mineruam πλὴν τόμῳ γαμέτλω. Testatur oraculum Byzantinum

Νῆσος πὴς ὅδε φυτάνυμον ἅμα λαχοῦσα
Ἰδμὸν ὁμῶ ἢ πορθμὸν ἐπ' ἠπείροιο φέρουσα:
Ἐνθ' Ἡφαιστος ἔχων χαίρῃ γλαυκῶπιν Ἀθήνῃ.

P. 75 l. a. v. ζηλότυπος] Sic antea Dial. & Iou. & de sacrif. p. 184. Senec. herc. fur.

l. c. v. δεῖν] ἐς πλὴν Νύσσαν. Callimach. hym. Iouis.

Ibid. ὅς αὖ] Angl. ah.

l. d. v. σαν] αἱ ὧραι. Ex Homero.

P. 76. l. b. v. νον] ἀκοιμᾶτο. κοιμᾶσθαι, σωεῖναι, κοιτωνεῖν, καθεύδειν, verba quibus vtitur, pro Latino *solere.*

v. μὴ ἔσαν] Malè Angl. μήσαν. Nullus enim sensus esset.

P. 77. l. a. v. εἰς] τὰς πυγὰς τῷ σανδάλῳ. Sic Dial. Iouis Herc. & Æsc. dixerunt ad illud Pers.

Solea puer obiurgabere rubra.

Sic pag. 79. & sæpius.

l. b. v. πλὴν] ὀπικλασμὸν. Sic de Merc. cond. p. 225. *laxa cernit*, Pers. sic ὄμμα κικλασμένον.

Veneris & Cupidinis.

l. d. v. αἴ] καθαίρεις. Dixi ad Petro. Clar. Cas. ad Theophr.

P. 78. l. a. v. ὁλ] οἱ Κορύβαντες. Dixerunt ad Claudia. 1. de rapt. pros.

l. b. v. αἴ] ὁλη. Tota, *vt totus in armis, totus venisti.* Petron.

l. d. v. φαρμακία] Interpretatus sum ad Petro. *Pharmace respondes*, sic pag. 89.

v. το] ἐκκαθαίρων ἢ ἐίον. Sic p. 190. quo loci Cynicæ sectæ Deus præses Hercules.

P. 79. l. a. v. ῥιζοτόμος] Huius nominis tragœdiam fecit Sophocles ex qua versus citat Interp. Apollo. Conuicium est in medicos, qui etiam, vt hîc Æsculapius, Agyrtæ dicuntur.

P. 81. l. c. v. δίαν] ξεροκοπεῦσα. Sic pag. 94. Dialog. Apoll. & Bacch. p. 94. Ouid. 3. de Ponto Achill. Tat. lib. 8.

l. d. v. ποι] πάντα εἰδέναι. Callimach. hym. Apoll.

τίχεν οἱ ἀμφιλαφὴς ἤπιος τόξου ἄνων Ἀπόλλων.

Apul. Florid. 1. Aristoph. in Plut. Orpheu. Homer. hym. εἰς Ἀπολλ.

v. μοις] λοξά. Momus in Apollinem δικαστήν. Sic in Alexand. sic in Ioue: Tragœd. & passim Λοξίας Apollinis cognomentum.

P. 82. l. a. Μαφσίας] Apul. loc. cit. Iul. Imp. Epist. ad Iambl.

Iuno. & Jouis.

P. 83. Repetit omnia huius Dialogi in Bacch. Eurip. Nonn. Ouid. alii.

Amoris & Iouis.

P. 65. l. c. v. φρω] ἀρχαιότερος τῷ Ἰαπετῷ. Sic pag. 72. τῷ Ἰαπετῷ πρεσβύτερον. Prouerbialiter.

l. d. v. πετ] σάπυρον, ταῦρον, χρυσὸν. Sic pag. 82. Inde Iuppiter πολύμορφος. Dial. Ven. & Cup. p. 77. & pa. 193. & dicaster. & locis innumeris huius operis.

P. 66. l. a. v. φτη] καμήλω. Iull. Poll. lib. 2. cap. de Tonsorib. Philost. heroic. & lib. 1. Anthol. Apol. Rhod. lib. 2. *intonsum Deum* pro Apolline Propert. El. 11. lib. 3. Stat. de Coma Earini, Horat. atque illi χρυσοὶ βόστρυχοι. Ælia. ποικ. c. 21. li. 1. Id. p. 81. & Pseudom. hęc notissima.

v. δὴ] καθειμένος βοστρύχοις. Sic post ἕως δὲν πώγωνα καθειμένον. p. 69. & 204. vide Bud.

v. μῆς] τῇ μίτρᾳ. Sic Dialog. Iunonis & & Iouis. Virg. 4. Æn. Senec. Herc. fur. μίτρα κοσμὸς γυναικῶν. leg. p. 83. θηλυμίτρης. Long. lib. 1.

v. ἐστὸ] δύρυθμα βαίνει. Vt antea, dixi alibi.

l. c. v. π] ἔστω θεός. Sic Dial. Noti & Zeph.

v. σωζέτω] τὺς πλέοντας. Sic pag. 98.

l. a. v. συ] σύεγμα ἐκ ἔχεις. Id. Dial. Pan. & Merc. in Bacch. in bis accus. Cætera ex Orpheo hymno Panis, Longus lib. 2. Achill. Tat. lib. 7.

v. χῇ] ἔνορχι. Ex Theocrit. qui ὠόρχαν dixit, ex eo multa sunt huius Dialogi.

Ibid. τὸ σπήλαιον] De hoc antro Dialog. Pan. & Merc. & bis accus. tangit Long. lib. 2. Aristopha. Achill. Tat. l. cit.

l.c.v.αὐτ] ἄωρα ὀμφακίαν. Aristæn. ἄωρα τὰ πρὸ καιρὸν βυτρύδια. Interp. Aristoph. Achar. dixi alibi. Habes hanc historiam Dialog. Mort. & lib. ver. hist.

P. 91. l. a. v. βαρβαρῴ] Phrygi. notum. Iidem Barbaricarii & Phrygiones l. 7. Cod. *De palat. sacr. largit.*

v. δύω καλὼ. Malè antea δύο καλ.

Ibid. Ἵμερος καὶ Ερως] Dixi ad illud Petro. *tu desiderium, tu voluptas*: sequens Dialogus totus Homericus est.

P. 93. l. b. v. ἁμὲ] μουσικὸς γὰρ εἰμι. Sic in Bacch. & δικαστ. Copiosè Nonn. Dionys. Interpret. Theocriti, & Virg.

l.c. v. συρ] παῦ καπρόν. λαμπρὸν, ἡδὺ, vt in schol. Theocr. Idyll. 7. καπυρὸν σῶμα, λαμπρὸν, ἡδὺ, μιᾷ φορικῶς. τὰ γὰρ ἐξοπίσω πρὸς εὐτραπέλων ἡδονὴν πλοκὴν μάσσιν. Tangit aliam interpretationem, & hæc verba Micyll. interp. in quibusdam libris legitur λιγυρὸν, sed καπυρὸν, verbum rusticum, vt in Lõgi πομφ. δύφημος autem ἀκούσεται καπυρὸν τὸ βραχὺ καὶ τὸ ἀγχοικον τῆς φωνήματος ὃ αὖ ἤκουτο ὡς ὦκ. κεκαμένῃ σκιὰς διατεθρυμμένῃ. *testarum sonitus*. Qua de re viri Clarissimi Isaac Casaub. ad Suet. Theod. Marcil. ad Pers.

l.d. v. καὶ] ἐρωτικὸς γὰρ εἰμι. Sic Pan dictus φιλοπαρθένος, Achill. Tat. lib 8. & ἐρωτικὸς. Long. lib. 2.

v. πίεις] Πίτυν. Suid. in Pitus: Nonn. Dionys. lib. 2. Propert. lib. 1. Malè in quibusdam Πυτῦ. in Anglic. Πυδῦ.

Apollinis & Bacchi.

P. 94. l. a. v. καὶ] πέρα τῆς δυσφημίας. διὰ τὸ ἀφροδισίους εἶναι αἰδοίου. Dixi alibi, vocant ἀκροποδια: de qua dictione alibi.

l. c. v. πῦ] ὑποδεδρεμμένου. Sic in Gall. καθήμας ἔδη ἐσπέρας ὑποδεδρεμμένους. Heliod. lib. 1. & 2. Casaubo. ad Athen. Herald. ad Mart.

l.d. v. ρη.] ἐπιχάρησι. Sic bis antea dixit ἐπίεσα. Sic Eustath. lib. 5. Ilm. & Ism. καὶ ἢ δρᾶν ἐπιχειρῶ ἱερωσυνώτερον. Heliod. lib. 1. ἐπιέσθη οἴνος τῶν ἀθυμίαν. Sic Latinis *tentare*. sic pag. 93. ταῖς αἰξὶν ἐπιβαίνεις. Cod. doctissimi Golmani ἐπιχρεῖς.

Mercurij & Maiæ.

Hic Dialogus omnino turbatus in MSS.

P. 95. l. b. v. δὴ] ψυχαγωγεῖν. Hinc Mercurius ψυχαγωγὸς, νεκρόπομπος, ψυχόπομπος, πομπαῖος, πομπάδιος. quod facere credebatur virtute virgæ, de qua pag. 73. & 146. Iulia. Imp. passim. Eadem virtus Plutonianæ virgæ Pindar. Od. 9. Olympion. eadem Horarum virtus. Theocr. Idyll. 15.

l.d. v. ηλ] ὀξύχαλοι οἱ ἐρασταί. Sic in Contemp. p. 168. Cætera huius Dialogi pete p. 221.

Apollinis & Mercurij.

Hic Dial. ex Theocrito, vt & seq. totus ferè est in his Dialogis Theocritus.

Doridis & Galateæ.

P. 99. l. a. v. πῆς] ὠνπῆς πεύκαι. Vt in Tim. ὠνπῆ τῇ ἐπωρείᾳ, & alibi.

l. b. v. πῦ] παῦ τὰ ὑμᾶς ὠιᾶ. Heliod. lib. 1.

v. οἶμαι] καὶ χάλκια. Ἕβραϊκὸς ἐτυμολογικός.

l. c. v. ὦτ] Αφροδίτη φίλη. Leg. Αμφιτείτη, vt pag. 218. Cætera ex Theocr. Potuisset retineri Ἀφροδίτη, sed verius est marinas nymphas aliud dixisse.

P. 100. l. a. v. οἷος] κινάβρας ὑπόζωτ. Sic philosophus Lucianeus κινάβρας pag. 126. Sic κινάβρας ὑπόζωντα, Dialog. ἑταιρ. κινάβρας δυσωδίας πρὸς βάρβαρ. Hesych. Interpr. Aristophan. ad illud Plut. Αηδῶν τε κιναβρώντων μέλη, vult etiam κινάβρας esse πρὸς μαγειρῶν δυσωδίαν.

Valle sub alarum trux habitare caper.
κινάβρας. Catull.

Cyclopis & Neptuni.

l. b. v. ὦ] Hic Dial. ex Homero.

P. 101. l. a. v. βοιμ] καὶ καθίζας vsque ad μόνα aberant à MS.

P. 101. l. d. v. δὲ] ἀναβλύζει. Inde ἀναβλύες πηγαί. ἀναπηδᾷ, ἀναβρύει, Hesych. verb. ἀναπηδᾷ.

Alphei & Neptuni.

Mirum est quod de Alpheo flumine narrat Achill. Tat. lib. 1. ὅταν οὖν ἡ πρὸς Ολυμπίων ἑορτὴ, πολλοὶ μὲν εἰς τὰς δίνας τῷ ποταμῷ καθιᾶσιν ἀνδρὸς ἀνδρὶ δῶρα, ὁ δὲ βύβλος πρὸς πλοῦν ἐρωμένῳ κομίζει, καὶ ταῦτα ὄφιν ἴδια ποταμοῦ.

Tritonis, Amymones & Neptuni.

P. 104. l. a. v. μι] καὶ τουργεῖν διδάσκει. leg. Sueton. August.

v. ἐξ] πολυδίψιον Αργος. Homericum.

l. d. v. ἀνὰ] πατάξας τῇ πειαίνῃ. Callim. Hym. Iouis πλῆξεν ὄρος σκήπτρῳ, &c.

Noti & Zephyri.

P. 105. l. a. v. μνης] διεκόρησεν. Sic pag. 109. & f. διακορεῖν πρὸ κόρου, διαφθείρειν: διακενεῦσαι, διαπαρθενεύεται. deflorare, deuirginare, dehonestare, vt alibi dicemus.

Neptuni & Nereid.

P. 107. l. b. v. ἰλιγγιάσασα] σκοτοδινιῶσα. vox Syracusana, ὅταν ἢ περὶ πρὸ καρδίαν φρόφος ἢ νύη, ἐπακολουθῇ σκότος, καὶ τοῦτο τὸ πάθος καλοῦσιν ἴλιγγον. Interp. Aristopha. Acharn. Ιλιγγιᾷν τὸ ἐσκοτῶσθαι (leg. σκοτοῦσθαι) καὶ δοκεῖν περιφέρεσθαι, κύκλῳ συμφέρεσθαι. Hesych.

P. 108. l. a. v. τὰ] αὐλίκα μέτεισι καὶ πιμπρήσῃ. MS. δύκας μεπελθύσῃ καὶ πμφ. Sequens Dialog. ex Homer. Il. v. Philostr.

P. 109. l. a. v. δω] εἶπ' ἐμαῖς. Sic ex fide MS. hæc omnis clausula scribenda τίνος σ' ἕνεκα, ὦ ἀδελφὴ, εἶπ, ἐπὶ ἐμαῖς ἀκελεύστως ἄπαυστα.

Neptuni & Enipei.

Sic

Sic debet esse titulus.

l.d.v.ρε] πρὸς τὰς ὄχθας λέγουσα. Dixi ad illud Petro *proximum litteris*.

Triton. & Nereid.

P.112.l.a.v.πλὼ ἅρπην] Explicat in Pseudo. Hesych. ἅρπη εἶδος ὀργάνου, ᾧ δρέπανον καὶ ἄντλιον. lego εἶδος ὀργάνου, καὶ δρεπάνου, ᾧ ὀργάνῳ. De Harpe organo Cas. ad Pers.

l.b.v. κοπ] καθικνεῖται, ἢ κατολαμβάνει, καθάπτεται, καταβαίνει.

Diogenis & Pollucis.

P.114.l.b.v.ᾧ ὁ τῷ πειόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον] Narrat Interp. Aristoph. in Plut. Κεκίνειον ὁ παρ Κεκίνθῳ Λύκιον γυμνάσιον παρ Ἀθηναίοις ὁ περιστύῳ.

l.c.v.ἀν ὀπτηπυχαῖς τ ἐκείων] Dico ad Helio. li. 6.

l.c.v.πτ] ὠὸν ὁκ καθαρόν. De ouis lustratoriis dico alibi. καθάρσια. ἔθος ἐν Ἀθήναις καθαίρειν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ἱερὰ τὰ τῆς δήμου σωφόδους, μιπροῖς πάνυ χιελδίοις ἄπερ ὠνόμαζον καθάρσια. Suid. Scholiast. Aristoph. Celius c. 20. lib. 3. Hesych. verbo καθάρμα. τοῦτο δ' ἐποίουν οἱ λεγόμενοι περιστιάρχαι, ὀνομαζόμενοι ὕπνος ἢ ἀπὸ τῆς περιστιάς, ἢ ἀπὸ τῆς ἑστίας. Suid. Hesych. vltimam tãgit originationem. Ex his Peristiarchis καθάρσια dicta περίστια. Scholiast. Aristoph. ad Concion. tangit alibi Lucian.

l.d.v.ὁλ] κέρατα φύουσιν. διὰ τὸν κερατίνων λόγον, καὶ τὸν κροκοδείλειον. De quib. virtut. auct.

v.διο] οἰμώζειν τὸ εἶδος Ἀττικὸν ἀρχαῖον ἢ αἰολικὸν. leg. Scholiast. Aristoph. ad illud. ἰπτ. κλάειν σε μακρὰ κακῶν. Dictio in vsu frequentissimo apud Lucia.

l.a.v.πι] χαροπὰ. χρόιεντα, ξανθὰ, γλαυκὰ, φοινικᾶ. Hesych φοίνικα simpliciter interpretatur, Schol. Aristoph. malè.

Ibid. ἢ μέλανα ὄμματα] Dixi ad Petron.

Ibid. ἢ ἐρύθημα] ἐρύθημα βάμμα κόκκινον ἢ πυῤῥὸν ἢ μέλαν. ἐρύθημα, ἢ ῥίζα ἢ λεγομένη ἐρυθρόδανον. Hesyc. verbo ἐρεθάνοις à quo Suid. qui adiungit ἢ ῥοδάνη ἧς ἢ ῥίζα ἐρυθρὰ ἢ ἐρυθρα νυστὰ αἱ γυναῖκες, ἅζουσα λέγει. Sed Erythrodanum ab Anchusa distingunt Plin. Ruell. Fusch. Erythrodanum Rubiã Latinis, Gallis *Garense*, in vsu esse fucandis fœminis non alibi legi, Anchusa vtuntur maximè quam *orchanete* vocant Galli. Ista specie non colore differunt, vt alibi docendum erit.

Ad Plutonem, seu contra Menippum.

l.d.ὁκ] μαπικήσωμεν. *Alibi migremus*. μαπικήσομεν mendosam lectionem sequutus est Interp.

Ad Dialogum Menippi, Amphilocli, & Triphonij.

P.117.l.a.v.δω] ἐπαλμυδὸς τῆς ὀδύνης. Exsequitur hanc totam historiam Scholiast. Aristophan. ad Nub. tangit id. pag. 166. vide Philost. & Lucian. Necyo.

Plutonis & Mercurij.

l.c.v.κᾳ] Ἐκλαε δηλονοτι, πλανᾶ.

l.d.v.πις] κακοὶ κακῶς. Sic idem passim Aristoph. in Plut. Aristen. Heliod.

P.119.l.v.μο] οἰκέτας τέτρασιν ἐπικυφότα. *In quatuor famulos incuruatum*. Idem Nigrino.

v.πὶς] ἄνω ποταμῶν. ἄνω ποταμῶν χάρις αἱ πηγαί. Prouerb. in ea quæ accidunt ἐναίτια τ ὀφειλόντων. Repetit de merced. cond. vtitur Æschyl. Eurip. Aristoph.

l.d.ιθ] ἢ ἄμαξα τὸν βοῶν. Leg. Erasm.

v.πε] ἐπιχαίρετε. Melius ἐπιχάιρετε.

P.120 l.a.v.δωροφορήσαντες] Sic legit Interpres, sic reposuimus, cùm malè antea δορυφορήσαντες.

Zenophantæ & Callidemidæ.

P.121.l.a.v.δω] ζωρότερον. *Celerius* sic hoc loco hæc dictio sumenda, vt ex Homero Il. 9. interpretatur Plutar. Symposiac. dec. 5.

l.b.v.ἐπερ] σφαλερὸς. Tale σφῆμα apud Heliodor. lib. 7.

v.λα] ἐκβάλλω. Sic pag. 137.

Cnemonis & Damnippi.

l.d.v.τὸ] ὁ πιθηκὸς τὸν λέοντα. Prouerb. ὀλὴ πᾶν μὰ σκηνόντων. Aristoph. alii.

Simyli & Polystrati.

P.122.l.c.v.πατ] οἶνος αἰθοσμίας, ἡδὺς, εὔοσμος, εὐῶδης, αἰθήρης, εὐώδης, Sic αἰθοσμίαν sa pissimè interpretatur, leg. Achill. Tat. lib. 1. Grammatici Græci.

v.πτα] ὑπὸ τὰς Σπαλία. πρόπλεγ Σπαλιτικῇ. Isaac Pontan. ad Macrob. Theod. Marcil. ad Horat.

P.123.l.c.v.ἐχρ.ζετο] Notum quid in obscœnis sit χρίζεσθαι, ἀφροδιάζει.

Charontis & Mercurij.

P.124.l.a.v.χε] ὦ ἐπιπλα. τὰ ἐλαφρότατα τῶν κτημάτων, ἀπὸ τ ὀπλοπλάζειν.

l.b.v.λμα.] ὑπερῥιφ.σων. Sana lectio quam variè inutiliter tentant.

v.χρ] ἢ τὸ φίλημα δικάλαιον λῶ. Rectè hunc locum sumus interpretati. Quid ibi esset φίλημα, alibi docuimus.

l.c.v.πορ.] ὁ Σλοατυρὶς. *Mimax*.

P.125.l.b.v.ἀνδριάντων] ἐπιχαφάς. De quib. dico ad Catapl.

l.c.v.λε] ἐνώτια πολυπλόκους. Hinc Philosophorum πλοκὰς quas πλεκτάνας vocauit. pagin. 195. & alibi.

Pag. 126. l.a.v.ναυσ] ἐπιτόπω. Sic vocat truncum super quo aliquid dilacerat, vox in vsu rarissimo.

Pag. 127. l.a.v.τω] βαλέτε ἀφθόνως. Sic passim.

v.κω] ἐξαρχὴ. Narrat eadem *de luctu*.

l. d.v.λοι] Κεφαλ. ἐν Διογ. Χαμαιλέων παῖδες sic Necyo. pag. 159. Eunap. Æd.

v. πῆ] ἐν τὰ πάλαι. *Et hereditas modò ad illum, modò ad hunc vergebat.*

v. αἶπι] Λεσιοῦ. Mirum cur Λεσιοῦ, cùm dixerit Λεσίαις.

P. 128. l. a. v. Σικυῶνος] ἐς Κίρραν. Dico alibi. Hanc Phocidis vrbẽ Pausanias ab Hom. scribit vocari Crissam. Strabo & Ptolem. diuersas faciunt.

k b. v. a. σταφίνη] Ex cuius fronde στέφανος Ολυμπικὸς. Hesych. Suid. interpres Pindari, Pollux, alii.

Alexandri, Annibalis, Minois.

P. 129. l. c. v. μαῖ.] δακτυλίους αὐτῶν μεδίμνους. Variæ de horum annulorum mensura sententiæ, quorundam sententias profert Liu. lib. 23. *explesse tres modios super dimidium.* Sed famam veriorem putat, quæ tradit non fuisse plus modio. Aliter Flor. aliter Pli. pro quo stãt Valer. Eutro. Oros. Multi ne litem hanc suam facerent, modum indefinitum posuerunt. vt Dio Prus. Tert. Apol. & hic Lucian. omnium ratio Liuii optima, qui modium putat. Ferrei isti fuêre nõ aurei, vt voluit Valer. quique eum securi.

P. 130. l. b. v. ἐχεῖνῶ μὴ] *Nihil erat respondendum.*

l. d. v. ις] Γρανικῶ. ad Granicum fluuium. Arria. Curt.

P. 132. l. b. v. ἴππ] περιφῆται. Narrat M. Fœlix. Oct.

Diog. & Alex.

P. 133. l. b. v. μοι] ταινίαν λευκὴν. Sic p. 135.

v. Α Λ. κολάκων ὅπη τερπνότατος] Sic in Tim. Aristotelis φιλοχημοσύνας, ἀκωμασίας, κολακείας vbique perstringit.

Alexandri & Philippi.

P. 134. l. b. v. παρ] χάρρα οἰσύϊνα. *crates vimineæ.* quid gerræ docet Ioseph. 3. Excid. erant velùti scuta quadrangula, ἰτέαι, de quib. alibi. ἰτέας vocat Hesych. quem vide. lege Lucia. pag. 358.

l. c. v. ὦ] χρυσοφόρων. dico alibi.

v. σπ] πεδοδοσίας. Tangit patris cauponium, de quo Demost. alii.

P. 135. l. a. v. καίδων] χιτῶνα Περσικὸν ποικιλτὸν. leg. Suid. Hesych. dico ad Heliod. lib. 7. de tœnia dictum antea. p. 36. l. a.

Achillis & Antilochi.

Dialog. ex his versib. Odyss.

Μὴ ὦ μοι πάτερ γε θεοείκελε φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
Βουλεύεμεν κ' ἐπάρηρος ἰὼν ἡτιβούλῳ ἄλλῳ
Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
Ἢ πάσιν τεκέεσσι κατηφοσύνησιν ἀνάσσῃ.

Cætera item ex variis locis Homeri.

Diogenis & Herculis.

P. 137. l. b. v. ὦ Κομίνια] Sic erat scribendum. Herculis cognomen est ex Hymno Archilochi qui decantabatur in ludis Olympicis, cũius initium Κομίνι' ἄναξ Ἡράκλεις. sic in Piscat.

v. σωίεσι.] ἐν ἐχ πανοίφυρον Ἥλιον. Ex Homero, hymno Herculis.

l. c. v. αὐ] αὐτοδρομ. Sic p. 121. & p. 226. hac pag. dixit ὑποβολιμαῖον. dico alibi.

P. 138. l. a. v. ἱρεχελοιῶπα] φιλογυναικίαν, φλυαρουῶπα.

Æaci, Protesilai, Menelai, ac Paridis.

P. 140. l. b. v. στα] ἀνεμίσησεν. Ex Homeri Iliad. 3. ὑ Νέμεσις. Aristæn. alii.

l. d. v. ἡμιτελῆ] Ex Ilia. 2. Philo. Heroic. ex quib. hic dial. & dial. p. 145. quem tangit p. 167. & in Catapl. p. 225. vbi quædam.

Menippi & Æaci.

P. 142. l. c. v. χρυσῆς ὁ μηρὸς] passim hoc.

l. c. v. δη.] ἐγκρυφίας ἄρτος. ὁ ἐκ πεπλῶ ζυμώδης ὄγκος. τὸ μὲν ἔξω καῦσαν. Hesych. de pane ρυπαρῷ alii dixerunt. Lucia. Lexiph. sic post. αὐτοπυρείτην.

Diogenis, Antisthe. & Crat.

P. 150. l. a. v. δ βίων] ἐπήνεσε. MS. ὑπήγ.

v. τὰ] κωμῳδίαν, εἶδος θεατικοφθαίου, πλοίου, ἢ πτηνείου. duas vltimas species habet Hesych.

l. d. v. ὦ] Ορείτης, Angl. Ηραΐνς.

P. 151. l. b. v. παῖτης.] ἐκτωκαιδεκάετει *Iuueni illi octodecim annos nato.*

l. a. v. δὲ] ἐκ Γενεσιῶς, Angl. Γίσης.

Menippi & Tiresiæ.

P. 152. l. c. v. τὰ] μόνον ὦ αἱ MS. καναὶ μόναι χῶραι.

v. ἢ διαύζυσι] dixi alibi.

P. 153. l. b. v. ΣΩ] ποιεῖς κολάζων. longè aliter MS qui sic habet, ποιῶ φαὴν εἰ κολάσεις μὴν ἡμᾶς ὑπηρέτας ζηνοβίους ἔχει Κλωθὼ μεσσόπαιδε, ἡμέσεις ὦ τούτους. Carpotius hãc Parcam quàm aliam nominet, ratio est, quia Μοῖραι alio nõmine Κλωθοῦ.

Ad Necyomantiam.

P. 156. l. a. v. χαῖρε] Hoc omne principium ex Euripide & Homero, vt ipse ait fine huius paginæ. Iambi ex Eurip. Hecuba.

Ηκω νεκρῶν κευθμῶνα] Hos versus sic transtulit Ennius:

Adsum atque aduenio Acherunte vix, vià altâ atque arduâ
Per speluncas saxeis structas asperis pendentibus
Maximeis, vbi rigida consistat caligo inferûm.

P. 158. l. d. v. χρο] ἀπιχνῶς. vt in Xenoph. Plat. Demosth. ἀληθὴς· τύχη, ὁ δόλος ἀφανὴς Αθηναῖος, τὸ ὦ αἰσθητὸν ἀληθὲς ἔστιν. paginam 159. & seq. interpretor ad Heliod. lib. 6. tangit p. 179.

In pag. 159. l. d. v. ἀπ. Des. Herald. emendat ἀσαφεῖς, quod etiam est in vno Cod. Regio. & in Cod. Flor. sed alibi hac de re.

P. 161. l. b. v. πρὸ] τὸ ἀσφοδέλῳ. sic in Char. p. 180. Reliqua vsque ad pag. 164. continentur in Dial. mort.

P. 164. l. b. v. ἀπ] καὶ καπέλας ὑπὸ τὸν ἐμβατῆ. Eadẽ vtitur comparatione Iust. Martyr. epist. ad Zen. & Ser.

l. d. v. πν] ὁ πλέον πολὺς. Ead. in Dialog. mort. Philist.

Philiſt.apud Stob ſer.330. κἀν μυείων πηχῶν γῆς κύριος ὑπὸ δίκης, θανὼν ἡμίσση πεδίων ἢ πυρῶν. vtitur his ferè verbis Lucia.alibi.Sic in Char. πολλαῖον λάθοιεν πόνον πρὸς τῷ Λιακῷ.tangit Marcil. ad Horat.

P.165. l.a. v. πὶ σωφρὰ τ' ὑπολήματων] Sic in Campl.p.131.

l.b.v.αὐ] φάρμακα πασάις.Plato in Phædro.

v. αἱαμαχμμένων] Angl.αἱαμαστρωώτων.

P.166.l.a.v.βίον] καπαλύεδαι. Angl.καπαλύεδ.

v, σμα] ἐπιψήφισαι μὲν αἱ ἀρχαὶ ψηφίζεσι δὲ χρόνεῖν, ſeparant iura ciuium, notiſſimum ex oratorib. Græ.

v.ήων] Ἀλιβαπάδος. Aug. Ἀλιβαπάδος.

Ad Dialogum, Charon ſiue Contemplantes.

P.169.l.c.v.θάλω] τὼ ὦ. In Cod.Flor.τωῦ ὦ, ὑ γὸ θὴ κατὼ πῦ.

P.172.l.b.v. πὶς γὸ ὅδ'.] Verſus ex Iliad.3.

l.c.v. πλ.] ἐμπίδα. Malè ἐκπίδα.

P.173. l. b. v. ἰω.] πρὸς τὸ τέλος.Reſpicit Solonis dictum, de quo Auſo.

v.π] ἀφειμαξαι. ἀφειμάξαι & ἀφεικαθᾶραι Interpretatur Caſaub.ad Theophr. tangit & ad Athen. legend.interpr. Ariſtoph.Heſych.Suid.Euſtat.

P.178. l.a.v.πυι] πυμφόλυγας.Ex Homero poſtea vocat φύλλα,φυσαλίδας,φύσημα.

P.180.l.a. v. κάτθαι' ὁμῶς] Homer.Odyſſ.

l.c.v.ιχ.] ὅπου πότ' ἰῶ.Campos vbi fuit.

l.d.v.δὲ] ἀποθνήσκειν αἱ πόλις. Plut.Romul.cętera Epitheta Homerica,vt & ſenſus & rationes quibus nititur.

Ad Dialogum de ſacrificiis.

P.182.l.a. v.γὸ] Αἰτωλικὰ πάθη. Hæc & cętera in Homero.

l.b. v. καν] πωλέοι πῖς αἰθρώπους. Heſiod.1. oper. Lucia.paſſim.

l.c.v.κῆς] ὁ μὲν γὸ ἐκαπόμβη. Rectiùs M s.Anglic. doctiſſimi Golmani,ὁ μὲν γὸ Ἐκάβη, paret apud Homer.Iliad.6.

P. 183. l. a. v. τ'] καίζοσραπιδὴς. Rhetores Græci interpr. Ariſtoph.paſſim Heſych.Suid.Pollux.

l. b. v. πι] ἀμφοῖπροι πλυήνοντες. Hæc M. Fœlix Oct.Ser.ad Virg.

l.c.v.μ] Ζᾶὶς κλαπὶς. Orpheus, Homer. Callimach.hymno in Iouem.doctores ſacri.Tertull. Cypr.M.Fœlix.

l.d.v.ὦ] Γερσῶν νόμοις.Etiam cum matribus Catull.M.Fœlix.

P. 185. l.a.v. Ηφαι] παρ' Ζιωὶ καθήμβοι. Paſſim in Homero.vt & illa ἐλιασμὸν ἀδὲι κεπῶ. Quæ rurſum repetit in Icarom.

l. b. v. πῖς] ὅσπ' αἱ μῆαι.Idem Muſcæ encom. Athen.lib.1 Ariſtoph.

l.c.v.αὐ] ὁ μὲν Δέλφος.Cæcil.in M.Fœl.qui tangit cætera huius tractatus,quæ quidem etiam ſunt in Dialog. Deor. antea. ſcribe Αργῖος,vt in Angl.Cod.

P.186.l.a.v. οι.] πεσρῆπος γὲ φεσρᾶπεια.De his vocibus copiosè alibi.

v. σίας] βοιῶ ἀροπῆα.De quo Heſiod.lib.2.op. Nefas autem fuit, & capitali lege Attica bouem aratorem necare vel mactare.Varr.c. 5.lib. 2. de re Ruſt.dico ad Pauſan.

l. c. v. πη] δίφροισίδιαται.Homerica dictio,vt & verſus ſequens , qui li.5.

P.187.l.a.v.γὲ ἐξυρημμένων] Sic de Dea Syr.

v.πες] Θύραι σὶ σπίδαι βέβηλοι. Malè Angl. βεβήλοις.Callim.alii:καρδηλικῶν, & cætera huius tractatus alibi expoſui.

Ad Dialogum Vitarum auctio.

P.188.l.a.v.βι] κοσμήσας πρόπρον.Mancipia cùm proponerentur, onerari ſolebant.Plau.Mart.

l.b.v.EP.] ἀεὶσον βίον πωλῶ.Præco nuſquam rem venalē prædicabat ſine laudatione.Plaut. Stich. Cic.3.de off.Horat.Epiſt.2.li.2.l.37. de dolo malo.hoc paſſim.Hinc κήρυγμα pro laude.hinc præconium.

l.c.v.αἰ.ὼ Αἰχίνῆω] Sic alibi.Diog. Laert. Apul.

P.189.l.c.v.ει] ὑδὲ ὦ π.Sic rectè & Angl. Cod. hanc lect.agnoſcit.hac de re dico ad Hel.

l.d.v.ὑπόδυ.] Id.in Eunuch. Caſaub.ad Suet. de fabis Pythagoræ. Plin. Plut.omnes, Lucian. paſſim.rationem reddunt ὅτι αἰδοῖοις εἰσὶν ὅμοιοι, alii aliam.

P.190.l.c.v.ὦ] Ἡρακλέα. Cynici in tutela Herculis.Id.Lapithis,dixi alibi.

l.d.v. να] ἐκκαθάραι τὸν βίον.Sic Dial.Hercul. & Æſcul.

v. πωλεῖς τὸν ἐλεύθερον] Incidit in pœnam legis Fabiæ qui liberum pro ſeruo vendit.Sic tit. vlti. Inſtit.de publ.Iud.Apul.lib.8.

P.192.l.b.v.να] πόψις ἀποψίη.Sic καιρὸς ἄκαιρος,ἄσοφος σοφία, ἀσυβὴς δυσίβεια, & mille ſimil.

l.d.v.νης] παιδερασῆς.Tangunt τὰ ἐρωπικὰ Socratis Athen.Ariſtæn. Ariſtoph. & alii quos recenſet clariſſ.præſes I.Sauar. ad Sido.Ego ad Petro; vbi interpretor illud ſequens ὑπὸ τῶν τὸν ἱμάτιον. Contrà tamen multi,quos profert Ioſ.Merc.ad Ariſtæn.

P.193.l.a.v.τω] ταὶς ἰγάδας.ἰγάδας γὲ παλάδας τ' καλιῶν καὶ τὰ γλυκέα γὲ μαλιπώδη potiſſimùm cupiebant.ipſe paſſim Dial. ſeq. & aliis paſſim Athen.

v.τω] ὁ χρῶ κουείας ἐκεῖνον. *Detonſum.* Mirum eſt interpretes in his omnibus dialo. hac in re peccaſſe,di o poſtea.Angl.ὁ χρῶ κουέιαν ὁκ.

l.d.v.ἀμῶ] τ' λόγων πλειπανας. De quibus ſuprà diximus.Habuit Chryſipp.multas argumentationum ſpecies, vt Soritem,Mentientem, Crocodilitem,Cornutam,Electram,Ignauam, Achillem, Metentem, Dominantem , Neminem , & alias quas vel ipſe Ariſtoteles nuſquam attigit, de quibus Laërt.in Zen.Fab.c.10.lib.1.Themiſt. orat.14.Ipſe hoc Dial.

l.b.v.μαιθάνω ἢ λέγις] Angl.ὅτι γὲ λεγ ſic id.Cod. pro ὁπόιων καὶ ὁπόσων habet ὁπία καὶ ὁπόσα.

P.196. l. d. v. φα] ἰῶ μὴ πεὶς.De his Hellebori potionib. dixi ad Petro.

P.198.l.c.v.θρω] ὅτος ὑ γελασπὸν.Contrà diſputat Theod.Marcil.ad Perſ.

v. πις] καπαλέλῆφαι. Angl.καπλείπτω.

Ad Dialogum, Piſcator, ſiue Reuiuiſcentes.

P.200.l.b.v.Εσὶ σοφοὶ] Parod. Homer. quales

hic multæ: Homerus ἐστὶ φίλαυ.

v. καῖ] μαστίγωσις πρόσπορον. Omnia hæc in interprete turbata. μαστίγωσις ante crucem nota, Sic apud Dion. Hal. 5. & tangunt litteræ sacræ.

l.c.v. τὰς ὀφθάλμους ἐκκαυσόφθω] Hos solebant cădenti ferro perforare vt alii docuerunt ex Parthenii cap. 20.

v. πι] λάκυσον. Ex Euripide. Cætera Homerica sunt ex 7. & 10. Iliad.

P. 201. l.c.v. πε] ἀνήκεστα. Angl. ἀμείλικτα.

v. ἐρω] καὶ τὰς κακὰς. Angl. ἐς τὰς κακὰς ἐκείνης σοφίας Sanior scripta lectio cum Ironia.

l.d.v. Λαίστου ἔαυο] Iliad. 3.

P. 202. l.a.v. ὑμ] μὰ τὸ ΦΩ. Angl. κῦ τὰς πόλεις ΦΩ ἐμῶ φιλοσόφων.

v. τὰς. κακηγορίας] Angl. κατηγ.

l.c.v. γελ] ἀφ' ὧν. Angl. ἀφ' ὧν ἤδη τις τῦ ἐδ.

l.d.v. σα] ἐκωλύσαμθ. Angl. ἐκωλύσαμθ rectius.

P. 203. l.b.v. καθ] ἀφήσουσι μθ. Scribe vt in Angl. C ἀφήσουσί με & sic interpres.

P. 204. l.d.v. ει] ἐ χέλεων. Angl. χλοιῶν.

P. 205. l.a.v. χδ] ὡ Κεφαμέικῳ. De his omnibus locus dicendi ad Pausa.

v. ὸσ] πρόσπορον. Angl. προσπέρχῦ.

v. νε] ἡρέμα. Componite.

l.d.v. χη] πλὼ ἀξίαν. ἀξιά. τιμὴ, τίμησις, ὄνλα ἀντὶ τ κολάσεως. Vt apud Latinos pretium, stipendium, & similia. Eust. ad Iliad. 1. Inter. Aristoph. alii.

πὶς ὑμᾶς] Angl. ὑ.

v. κρῦ] κρουπολύτης. Angl. πυμβωρύχος. Has voces interpretantur Pollux, Hesych. Suid. copiosè interpres, Demosth. Liban. Arg. orat. contra Midiam.

v τὸ] καὶ ὅτι ὅπ αὖ δοκῇ. Angl ὅ σοι ἀὖ δοκῇ.

P. 206. l. a. v. μθ] Ἀρείου πάγου. De loco & voce multa eruditè vir sanctus Gulon. Fulien. ad Dionys. Areop. dixit Suid. Interp. Aristoph. alii de quib. ad Pausan.

P. 208. l.a.v. ζω] Πολιάδος. Sic in Lapith. & apud Herod. li. 5. Mineruæ cognomentum, cuius rationem alibi reddimus, ead. dicta Πολιῦχος Aristophani & Πολιῦχος Pindar.

v.c.v. πλωὸν ἅρμα ἐλαιῶν] Homer. Pind. à quibus Poëtæ omnes Latini leg. Mar. ad Horat. pag. 15.

P. 209. l.b. v. ὀκπέχυται τὸ ὕδωρ] Hac de re copiosè Galen. interp. Aristophan. passim. Apul. Sen. innumeri. Dispẽsator clepsydræ ἐφύδωρ, Pollux lib. 8. ab hoc dispensatore prouerbialiter dictum ἐφ' ὕδωρ λαχεῖν. qua de re Hesych.

P. 212. l.c.v. ιω] εἰ ἴσται τῦτον. Angl. τύτων melius.

v. νω] καὶ τὸν λόγοις. Angl. καῖ ἔπ' ψόγοις.

P. 213. l.a. v. ηβ] μαστιῶ. Tangit hunc morem Interpres Aristophanis. & Oratores Græci.

l.b.v. ξης] τὸ καλὸν ἀγαθόν. Summa Philosophiæ Stoicæ quam explicat Laert in Zen.

l.c.v. χβ] γέλωτα ὀφλισκάνειν. Sic apud Plat. Idem passim.

v. πλε] παρωδύμθοι. Sana quidem lectio, sed sanior Anglicana παρασκωπτόμθοι, quod passim ead. vtatur, vt in Nigrin. vide.

l.d.v. ερ] ἐμφορύμθοι. Copiosè hanc philosophantium δυσχέρειαν explodit in Lapith. dixi supra.

P. 214. l.a.v. τα] ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων. Hac specie Proverbii vtitur antea in Timo.

v. παν] περὶ ἑπτα ἐπη. Ex Homero, cuius copiosus Interpres Apul. lib. 2. Florid.

l.c.v. δὲ] βασιλὶς πς Αἰγύπτος. Cleopatra: tangit enim Cleopatræ simiam, vt in tract. Προμηθεὺς εἰ ὁ λόγος.

v. π] πυρρίχιζειν. Pro omni genere saltationis, vt id. docet πρὸ ὄρχη.

P. 215. l.a. v. πω] φιλοσοφεῖν ἀσκῶσι. Sic bene legit Interp. minus recte Cod. Angl. φάσκουσι.

v. σκυτροπαὶ εἰσι] Vt in Nigrin. & Lapith. & passim alibi.

l. b. v. σο] κῦ τῆς γῆς δῶμα. Sic de merced. conduct. δύχη ἢ ἅπασιῶ συμπίπτειν ἐκεῖνα πάντα. Sic aduersus Indoct. δύξη τότε χαίρ' σοι πλὼ χλιῶ κῦ σαυτῦ, sic ἑταιρ. πῶς ἂν μὴ χῆ καταπίοις; ead. in Lapith. sic apud Heliod. lib. 1. ἡυχόμλω ἢ καθαδῶαι μᾶλλον habent ex Homeri Iliad. 4. πότε μοι χαίοι ὑρεῖα χθών. Simile illud est Æschyli Suppl.

Θέλοιμι δ' ἂν μοῖρα μὴ
Βρόχου τυχεῖν ὠ σφαγαίας.

l.d.v. ποτ] ὦ μέγα σημεῖ Νίκη. Ex Euripid.

v. λη] δευτέρᾳ κρατῆρος. Specie prouerbii. De secundo cratere, Long. lib. 3. ποιμέν. Achil. Tat. li. 2.

P. 216. l.b v. δὲ] σησαμᾶς θλακῦς. Dixi ad Petro.

v. πω] παλαίθλιω ἰχάδων. Hæc passim apud Lucia. hac de re Theophyl. Simoc. Epist. 14. ὁ ὃ Σκαπίσος ὑπὸ γεωργίας τ ἰχάδων τὰ πλεῖστα ἐκβεβρωκὼς καὶ τὰς ἀκρίδας ὑκ οἶδ' ὅπως ἐτερρόφησεν, ὁ ὃ πυγὴν ἐκέχιλε, ἢ μοῖραν ἔσπε ἢτ μὴ κόρον κομίζεσθαι οἰκαδὲ, posteriorem hanc partem tangit in Lapith.

v. Κεῖται δ' ὁ μισυσις] Parodia ex Iliad. σ.

l.c.v. Μυείοι] Ex Homer. Il. ε. pro ἥεε Angl. ὥρε.

v. μισῆ ὃ] Casaub. ad Athen.

l.d.v. μὰ ὃ] Angl. μοδίν.

v. ἡ] ἀχώμεθα ἤδη. Angl. ἤδη αὐτὸς sic erat legendum, aliter tamen Interpres & MSS. & Cod. Florent.

P. 217. l.v. ψλ] ῥίμους. Dixi ad Petronii *lupinos*.

l.v. ἀῦτοις τ αὐτοπυείτων] Hæc omnia in Dialog. mort. & in Catapl.

v. καὶ μαχαιρείδου σιτικὸν] *Secessita*. Casaubon. ad Suet. Aug. dico fusè alibi.

Ibid. καὶ καίπερ] Hæc eleganter apud Apul. in Apol.

l.d.v. αῖ] αὐδρῶν ἐς τὰς χηνὰς μεμιμλμθοι. Alia Anglic. Cod. lectio οἱ φαῦλοι τ αὐδρῶν τι τ χηνὸς μεμιμημθοι.

P. 218. l.b.v. κο] ψιλῶ στεφάνῳ. sic postea τῷ ψιλῷ στεφόμθος, Grammatici Græci idem esse aiunt ac ψιλὸς, quid autem ψιλὸς Theocr. docet Eryll. Hesych. Suid. vocauerunt etiam ὄρος κρατὸς vt apud Hesych. verbo χίτλασον cuius locum emendat Clariss. Scal. χίτλος ὁ κρατὸς ὄχος θύσιος παρὰ χυθρίοις &c. vocauerunt Latini sagmina Gl. vet. *Sagmina* ψιλὸς, στεφάνη. Hac de re Athen. lib. 7. ferebantur in Panathenaica pompa, quique ferebant ψιλοφόροι dicti, vt vult Iuncus apud Strob. licet quidã asserant fuisse ramos oliuæ quos manu gestabant, vt videatur esse illud Homericum σῖμα τ' ἔχων ἐν χερσὶν vsi sunt & Latini vt autor Ceir.

Pergit Amyclæo spargens altaria thallo.

Quod Virg. 6. Æn. dixit

ramo frondentis oliuæ.

ὧν ἔπ' γε] Hæc verba non sunt in Angl. Cod.

P. 220.

P.220.l.a.v.καθ] ὦ Πόσιδον. Auctior voce vna Angl.Cod. παχῖαι ὀπτῆλαι πλὼ ἄχεα.

Ad Cataplum, siue Tyrannum.

P.221.l.a.v.τρ] ϖερὸς ϖὰ γραφεῖλω, ϖὰ ἄπλοων.

v.σμ] ἄιτλος. Vocauit τὸ ὠ τῇ αἰτλίᾳ ὕδωρ, sic & Grammatici.

v.κεχ] ϖροκέκρυκται. Dictio Atticorum propria ἔτω γράφασιν τὸ ἴδιον τὴν ὀθόνιλω τῇ κεραίᾳ συμβοηθεῖν.

Ibid. πῶπωται] ὁ τῆ ϖῶπωτείω ἐμβάλλεται. Est autem ϖῶπωτὴρ λῶρος εἰς ὃν ἡ κώπη ἐμβάλλεται: tangit. Hesych.verb.ϖῶπώσαϖ.

l. b. v. χ. ἀμφὶ βυλυτὸν] Quid sit βυλυτὸν satis abundè declarant Interp. Aristopha. ad Vesp.& ad Aues, Suid. Pollux. Emenda in hac voce Hesych.apud quem βυλιτὸν τλὼ δειλέλλω ὥραν ὁ ἢ τὸ ὀρθρον λύει ἢ βοῶν.scrib.βυλυτὸν. Eust ad illud Il. ϖ.

Ἠμος ἠέλιος μετιεῖσιν βυλυτόν δ'.

Hoc voluit Virg.2. Ecl.

Aspice aratra iugo referunt suspensa iuuenci.

Non quod ibi somniauit Serui.

l.c.v.ἤτοι] παλαιᾷ μᾶ ἢ ἐφήβων. Hæ omnes artes Mercurii iam enarratæ Dial. Deor.& Mort.

P.222.l.a.v.δ] ϗ ϖόπανα. Horum vsus maximus in sacris Dearum, vt patet apud Interp. Aristop. Thesmoph. & Lucia. Necyo. quid sit autem ϖόπανον docent Poll.Hesy.Suid.

Ibid. χραὶ] Dico ad Heliod. χραὶ, τὸ ὀπτχόμβοι τοῖς ὑποδεεστέροις μελίκρατον.

Ibid.ϗ ἀναξίσματα] τὰ ϖερισπερόμβοα τοῖς νεκροῖς. Interp. Aristoph. *piacula*, ἄγος γὰρ μίασμα. Hesych.

l.c.v.μα] λειπόντως, ὁ μεταλιμπάνων τλὼ ναῶν.

l.d.v.αξ] ϖολλὰ δώσϖ. Vt in Dial.mort. ex Homer. ϖολλὰ δὴ ἐν ἀφνειῷ.

P.223 l.c.v.ϖδὶ] τλὼ ὑποβάθραν καθεζομένη. *In scalio sedens.* Hunc integrum versum ommisit Interpres, *scalam* reddidimus. Est enim ὑποβάθρα (vt ex Sophocle in Mysis testatur Hesych.) κλίμαξ ϖοδός. Falluntur qui aliter.nam in Gl. MS. οὕτω καλεῖται ὁ ϖ ἱερὸν τόπος δι' οὗ ἐξερχόμεθα, ἡ καλουμένη σκάλα.

v. ὃ] σοίβαζε.πύκαζε, ϖοίβαζε, σίμαζε, σκίαζε, à σίβη, vnde σιβοί, Aristoph. Acharn. quæ interpretatio huic loco rectè conuenit.

l. d. v. βα] ὀμφακίας, ἀώρους, μικρὰς, ἀνεψίους, τὰ ϖαλβακώδη ϖόπανα. Hanc vocem interpretatur Clar. Mercer.ad Aristen.

v.μα] τὰ ϖερὶ Εὐκλείδου] In bello Peloponnesiaco cùm Athenienses Lacedæmonii superassent, Athenis potiti triginta tyrannos statuerunt, quibus tandem depulsis Εὐκλείδου ἄρχοντος ἵνα μὴ μιμησάμενοι σφήλοις οἱ πολῖται, σωφῶνας ἐποίησαν ὥστε τὰ ϖερὶ Εὐκλείδ' ἄκουσα ἦ). Hoc igitur nunc dicit ὅτι ϖᾶν ϖάνυ γερόντων ἀναζητῆσαι τὸν βίον ἢ βούλομαι.

v.παρ] βεβυσμβοὶ τὰ ὦτα, ϖεφραγμβοὶ. Sic in Satur. & de Merc.cond.Heliod.lib. 3.

P.224.l.a.v.πα] ϖέπειροι. contrà ὀμφακίαι. de quibus dictum antea: sic postea ἀταφίδες.

l.b.v.δη] τοὺς ἐκ τυμπάνου. Rei cùm ad supplicium ducerentur, solebant gestare tintinabula ne populum incestarent, vt ciuès tinnitu illo moniti de via decederent. Zon.li.2. Annal. hinc carnifices cum tintinabulo, vt apud Plau. Trucul. dico hac de re alibi: Sũt tamẽ qui τύμπανον hîc interpretentur ξύλον ᾧ τὰς καταδίκας ὀπτῶντας φόνβυον. dixi de hoc supplicio ad illud Petron. *debeamus tenti perire.*

v.τ] σκηνὰν ἀμιλλᾶ. Sic antea ἕλων ϖερασ.

l.d.v.θρω] ἀμφοτημάτων. Angl. ϖερασμάτων. minùs rectè.

P.225.l.a.v.ϖερ] ἡμιτελὴς ὁ δῆμος. Iam hac de re diximus in Dial.Mort Val.Flacc.lib.6.

coniux miseranda Caico
Linquitur & primo domus imperfecta cubili.

Sic postea ἀτελὲς μὴ τὸ τεῖχος.

v.π] ἀρᾶται. Sic passim antea κέκριται, ἔδοξεν.

l.d.v.νεω] πέντε μόνας ἡμ. Senior hæc lectio quã quæ in Angl.Codic. πεντεκαίδεκα. Solebant enim mortui in exorabulis suis à Plutone diẽ postulare, & vt plurimum πέντε. Sic in Dial.Mort.

v.ταμ] ὀπτχάλω ὀπόσα. Eadem antea & in Toxar. & in Diplad. tangit Theophr.Charact. ϖερὶ μικροφιλοτιμίας.

P.226.l.c.v.ϖρ] ἕκαστα ἐπαινοῦντες. Vt illud, *laudant conuiuæ*, Cõuiuæ, vt hîc, parasiti: dixerunt viri Clar.ad Pers.dixi ad illud Petro. *vt forte cœnares poëtam laudasti.*

v.τος] ὅρκος ἰῶ ἐγώ. Iurãt Parasiti per reges suos.

l.d.v.καρ] ἐπεὶ ἔμελλόν μ' ὑποθανοῦσα εἰδέ. Cùm dicere debuisset ἐπὶ ἀποθανοῦσι, διὸ τοῦτο εἴρηκεν· Ἀττικὸς χαμαιπετὴς Euripidi frequens: quod & notauit Euripid Schol.

P.227.l.a.v. εδ] Γλυκέριον. Notant Grammatici Atticos ὑποκοριζοντας solere nomina secundæ sic transformare, vt διφραξίαν, διφημίαν, γλυκερίαν, διφραξίον, διφήμιον, γλυκέριον.

P.228.l.a.v.ὐ] ὃν διαμέτρου ἡμῶν οἱ Εἶοι. MS. ἡμῖν. Prouerb. τ' ϖαὺ διαφερόντων.

v.μβ] ὑ γὰρ οἶδ' ὅπως. Interpungunt hunc locum Grammatici, & dici volunt ὑκ οἶδα γὰρ ὅπως.

l.d.v.π] ἰσοτιμίαν. Hanc apud inferos æqualem honoris sedem, sic alibi vocat in Dial. Mort. & postea p.231.& passim.

P.229.l.a.v.ϖερα] τύμπαλιν, MS. εἰς τὸ ἐμπαλιν; τόνιστιν ἐναντία τοῖς γινομβοις ὀν τῇ ζωῇ.

l. b. v. ἵβ] ϖορφύρας ἄνθος. ἄνθος de re qualibet ridente, vt ἄνθος ὥρας. Sic apud Homer. ἄνθος ϖυρός·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ϖρὸς ἄνθος ἐπέβλατο, ϖαύσατο δ' ὀλέξ.

A quo Philostr. in Scamand. Æschyl. Prometh. vincto τὸ σὸν γὰ ἄνθος.

v.τα] κλίνας ἀργυρόποδας. Potest sumi ἁπλῶς, vt in Somnio & alibi, potest etiam significare λευκόποδας, vt ἀργυρόπιζα, λευκόπους, vt apud Catul. Epithal. Iul.& Manlii.

O cubile quot ô nimis
Candido pede lectuli.

ϗ κλίνης ἀργυρόποδος, licet sciam hunc locum capi de lectulis ἐλεφαντόποσι.

v.πνον] ὑποφάνθρωπος τις. MS. Regius ὥσϖερ ἄν ϖῆος ἢ ἀνήρ.

Ibid.ϖεισόλξιος] Vt in principio Nigrini.

v.γου] ὅλω τῷ ϖηχῖ βασιλικῷ. Tangit hunc locum Theod.Marcil.ad Hora. dixit autem βασιλικῷ, ἀντὶ τοῦ, μεγάλῳ, ὁ γὰ βασιλικὸς ϖῆχυς ἔχει ὑϖὲρ τὸν ἰδιωτικὸν βᾶς δακτύλους. Solet Lucia. tyrannos & cæteros supercilios Τιτανώδεις βλέϖοντας, his verbis attollere.

v.ϖερ] ϗ ἑαυτὸν ἐξυπνιάζων. Sic passim alibi ἀντὶ τοῦ ϖίνων τὸν ϖρόκλον & τὰς ἰδίας ὤμους ϖερισκοϖούμβους, ὅλα γαυριῶν ϗ ὑϖερφάτως ϖεϖαιδῶς. Sic scriptum ad oram MS. Regii.

l.d.v.] ἀκλυθησύμφα. Angl. ἀκχθύ.

P.230.l.a.v.] ἀμιμήσηται MS. ἀιάκατάστη.

v.] μὴ ἀπαχρθύσας. MS. ἀποήσας. Lucianea prorsus dictio.

l.b.v.] σωαρπασον. Angl. αωαναάπασον.

l.c.v.] ϖεϑόλωπες. ὑπὸ τ κώπης καθήμφος. varia est κώπης acceptio quam vide apud Grammat.

P.231.l.a.v.] ϖεὸς τὸ ἔθος. Angl. ὡς τὸ ἔθος.

l.b.v.] ἢ καϑ' ὕδατος. Dictio, φασὶν, quæ sequitur, prouerbium notat, de quo interpr. Catull.

l.d.v.] τὰ Ελευσίνια. ἑορτὴ Apud Athenienses ἡ ὀπτελεμήν Δημητρὶ ϗ Περσεφόνῃ, ἐν ᾗ ἐχρῶντο μύσταί τινα μυήσεια. De Eleusiniis, Scalig. ad lib. 7. Tibulli, & copiosè dico alibi.

P.232.l.c.v.] κηλῖδας ἐκ τῆς ψυχῆς. ὄνειδος. Sic rectè hanc vocem ad mentē Luciani interpretatur Hesyc. qui hac in voce cōsulēd. Interp. Aristoph. Suid. alia est κηλίδων acceptio alibi apud Lucia.

P.233.l.a.v.] ὅλη τραχηλοι ωθέσα. *Collo inuixa*, Heliod. lib. 8.

l.b.v.] ἀκείτους μὴ. Has omnes tyrannorum artes alibi fusè exsequor.

l. c. v.] ἀσκαρδαμυκὶ. αὖθι τὸ καμμύειν. Sic Grammatici. dixi antea.

P.234.l.a.v.] τ λύχνον ϗ πὼ κλίνω. Vt antea pa. 161. induxit ταὶς ϖεὸς τ ἥλιον ἀποπλεμφας σκιαὶ ἀπὸ τῶν σωμάτων accusantes τὰ ϖεφαλμία ἡμῶν ϖῶϛ τ ζίον, sic nunc lucernam & lectum tesles citat, alludens ad Græcos Philosophos ϗ ἐπίπλους ἐμπαίζει τ λύχνον ϗ πὼ κλίνω μδρυρουῶντα ϖῶϛαγῶν, siquidem Philosophis istis ϗ πὰ φυτὰ erant etiam ἔμψυχα.

l.c.v.] κατέχαφος. Ex Platone Lucianus, ex Luciano Iulia. Imper. Cæsar. vide Clariss. Casaubon. ad Pers. dixit idem Lucia. alibi ϗ ϖάντα ποικίλος. In re tamen dissimili pag. 528.

De Mercede conductis.

P.236.l.b.v.] ἐξυρημδμοι ταὶς κεφαλαῖς. Herald. ad Martial. dixi ad Petro. τὸ γὰρ παλαιὸν οἱ ναυαγήσαντες ἄνϑρωποι ποιύτῳ ἐκέχειρωτο χήματι ϖεὶ τοῖς ἱεροῖς καθήμδμοι ϗ ἀντλοῦ πίλῳ ὁλοφυρόμδμοι.

v.] ὅλῃ πάσης τῆς πλειτῆς ἐξέρχεσθαι. Prouerb. de quo parœm.

P.237.l.b.v.] μὴ τῆς καείδος ἄλμυρον καταπίνοντα. Sic in Piscat.

l.d.v.] καὶ πάνυ ὁ Λάρος. Ex prouerb. λάρος χάσκει.

l.a.v.] ὅλη παυν. MS. ὅλη παρόντων.

l.b.v.] ὅλη μοι ἡ ὅδι. Angl. ὅπλιμῶν τις.

l.c.v.] ἐις τὸν ἀμίδα ἐνυρουῶντες. Prouerbium in fastosos diuites, dixi ad Petro.

l.d.v.] ἐϑελοδουλείας. De qua Herald. ad Mart.

v. ἱκανὸν τόπ. Angl. καμοι.

P.239.l.b.v.] ὁ καλὸς πυ ῥήτωρ ἔφη. Demosthen. contra Philipp.

l. d. v.] δύχ ὁρᾶ. In margine Regii Cod. αἱ γὰρ δύχαι ὅλῃ πὰ ἀδικώματα ϖεζεύγνυνται. Sic apud Lucia. Nauig.

P.240.l.c.v.] ἔτι τεχνῖ ϖ πείϑωνες. Hoc habet ex Aristophane. σημαίνει ὃ perdictionem πείϑωνες τὸν ὠνούμενον ἀσημδμένῳ πνὶ ϖεράγματι.

v.] ἐν πῇ πυκνῖ. Hæc sic dixit Helio. li. 1. κόρος γὰ ἐρωτος ϖὸν ὕρχου τὸ πέλος.

l.d.v.] ἔξωροι. Vt passim in Dial. mort. & alibi, contrà ἄγλος ὥρος. Lucia. alibi Dio. in Iulio.

P.242.l.a.v.] τῆς Συραυλίας. τῆς ὠ ταῖς Σύραις ϖεσθρείας, vt Συραυλεῖν ϖεὸ Σύρων ὀλγ. πείϑειν. De his officiis horridulorum comitum dictum passim.

v.] ὀνομακλήτορι Λιβυκῷ. Hac de re Casaubo. ad Sueton. vbi de seruis Syris. Sauar. ad Sid. dixi ad Petron.

l.c.v.] καταδικάσας. κατηγορήσας

P.243.l.c.v.] ϗ ἔστ ἄλλα τὰ Ολύμπια. Sic in Tim.

v.] ἀμέλξεις ὀρνιϑων γάλα. Parœm. ὅλῃ τ ἀφρυῶν ἀγαθῶν.

l.d u.] ὑποπίνοντα τῷ πόδι. quod pag. 237. dixit ἐξυπνιάζοντα. sic in Paras. ὕπνιος ἀφεικώς, tangit Casaubon. ad lib. 2. Suet.

P.2.243.l.b.v.] ὠν ϖῶν Διὸς δέλτων ὁ μῦθος. Prouerb.

P.244.l.a.v.] ϖεστέλεια Metaphoricè sumit ϖεστέλειαν vt patet apud Hesyc. Alii dixerūt ϖεϖστέλειαν vt patet apud Achill. Tat. lib. 2. Scholiast. Æschyli ad Agamn.

l.b.v.] κοσμιώτατα χηματίσας. Sic in Gall. explicat illud verbis seq.

v.] τῆς Διὸς ϗ οἶκον. Tangit Heliod. lib. 2.

l.c.v.] πὐϑαύμακας. Et apud Cic. in parad.

v.] ϖειωπῆς, ἐκ φροντίδος, ϖεισκέψεων.

l.d.v.] χρόμακϑον. Hanc vocem ex Hesych. interpretatur Clarif. Casaub. c. vlt. li. 9. Animad. ad Athen. profert hanc Lucian. sæpe alibi.

P.245.l.a.v.] εἰπὰ ζῆν. ζῶν interpretati sunt viri doctissimi.

v.] ϖεϖόσεως. Hanc vocem interpretati Casaubon. ad Athen. Herald. ad Mart.

v.] πλυσιῆ δουλείαν. Vide quid dixerim ad hūc Petro. locum *veterem consuinam*.

l.d.v.] ἐπὸ τῆ κλίνη. Laudat hunc locum Casaub. ad Suet. p. 167. hanc eandem comparationem alibi repetit Lucia.

P.248.l.b.v.] Επὶ Μαυσωλείῳ. Parœm. de his quæ vergunt εἰς τὸ χεῖρον. ὁ γὰ Μαυσώλειος ἔστ δύρων ποτὲ ϑησαυρὸν ὠ Σάμῳ χρυσοῦν ϖεθέμενον ἀνέϑηκε τῇ Ηρᾳ, πῷ ὃ δυτέρῳ ἐτῖ ϖήχυροῦν, ϗ τὸν γ' χαλκοῦν. Huius meminit Plato Comic. ὠ Διὶ καλυμδμῳ.

l.d.v.] ϑηθύας. Homerica dictio, vt illud sequens ἀεικελίῳ ὅλῃ μοθῷ.

v.] ὀψιμαθήσας. Sibi ipsi Interpres dum subiucgit ϗ πόρρω τῆς τῆς ἡλικίας παιδ δυόμδνος. Casaub. ad Char. Theoph.

v.] Recordatio antiquæ libertatis seruos excruciat, qualia narrantur de elephantis qui nocte seruitutem suam lugent.

P.249.l.a.v.] ἀγοραίοις ϗ ϖωμολόχοις] Hæc verba sæpissimè solet coniungere, posterius alibi interpretor, prius Hesych. verbo ἀγοραῖς πίχαις.

v.] πλήϑει Ρωμαϊκῷ. Angl. πλήϑι αστικῷ.

Ibid. ξενίζων] πῷ πείϑωνι. Angl ϖ πύγμι.

v.] συκλύδων. συμμίκτων ϗ ἐπικύδων. Sic ad oram Angl. Cod.

l. d. v.] ἐπὸ κώδωνι. Sic pag. 259. ὁ κώδων ἤχησε. Casaub ad Suet. Aug.

P.251.l.c.v.] νεοπλὸς ἡμίτομος. Omnia huius paginæ reperiuntur in Lapith.

P.253.l.a.v.] ὀφθαλμοὶ βασιλέως. Qui Sycophantæ, Eunuchi, dico alibi, & patet lineis seq. repetit ea pag. 873.

P.254.l.d.v.] ϖεπλωμένων τὰ σκέλη. Athe. li. 12. Alexis, ex quo Lucia. hoc loc. vt patet postea.

Ὁρᾶς

Οεξὲς ὃ πτποκύμβει τὸν ἕ
Ξυρήμβον.

Dixi ad illud Petro. Salamandra. Sic pag. 554. vbi peſſimè interpr. *quis crura totúmque corpus vnguento ſolebant perungere.* verte vt hic Eraſm.

P. 255. l. b. v. φη] ἔτως ὅταμο. Idem Icarm. & alibi Latini dicunt *ſic* Interpretes Horat. ad Od. 3. li. 1. & Martial. ad Epig. 6. lib. 5.

l. c. v. ϑι] Ζαύζον. Hanc vocem attigi ad principium Petro.

P. 256. l. b. v. ἐαὶ] ἐς παὶς λιϑοτομίας. παὶ Διονυσίυ λατομίας dicit Athen. c. 3. li. 1. Iun. in Adag. Turn. ca. 16. li. 22. lautumias vult legi dico alibi.

l. d. v. ἤπι] κοσμυμβύαι. MS. κομμυμβύαι, malè, nam ſequitur παὶ κόμας ϑελπλεκόμβυαι: eſſétque δὶς τὸ αὐτό.

v. τὰ] ἡ ΑCεξα. Serua Heſych. ἄζεξα, δ' ὕλη, παλαιά. Dictio quæ ſæpe corrumpitur, vt doceo alibi.

v. σα] ἐφεσρίδιον ἄϑλιον. Dixere Perſii Interpretes ad illud.

Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

MS. Regius ad hunc locum μαϑὼν πιὰ ἄμεινον ὃ κακρύφδμον ροεῖν. leg. Caſau. fin. lib. 6. Anim. ad Athen. Heſych. & Suid. verbo χρόμαξον.

P. 257. l. c. v. ὦ] ροσιμοῖπαπι. ἡδὺ. In Angl. Co. Paginâ 258. interpretatur Theod. Marcil. ad Perſ. in p. 259. lin. 1. αὐτὴ τὸ πιεπτάον. Anglic. Cod. habet πεσσίπον, & ita legiſſe videtur Interp.

l. b. v. αὐτ] χυσῦς ὅλος. Angl. ὅλως. Quod Lucianicum eſt, vt etiam antea notauimus, ſic p. 279. & paſſim.

P. 259. l. d. v. ἢ] ἐκείνῳ ἢ ἐμπλιν. Senſus facilior ſi legas ἐκείνης τῆς ἐμπλιν.

Apologia.

P. 260. Sufficiat mihi dixiſſe Petrum Moſellanum huius Apologiæ Interprerem oculis ſuis in hac vſum non fuiſſe, donec maius otium probandi. huius Apologiæ pars potior in tractatu præcedente, quale illud ſtatim ab initio ὑπὸ πλοιῷ τινι χυσῷ, & pag. ſeq.

P. 261. l. a. v. πῦ] τὰ σφιγγία. Hanc vocem interpretor alibi vt & ſequentem κουρέλια.

v. ελ] Ιλίῳ. Tangit in Piſcat. & in Pſeudolog.

P. 262. l. b. v. ἐς] ὁμοιά σι τῷ Σαλαιϑῳ. In margine Cod. Regii Ζαλθύκῳ, mendosè, ſunt enim variæ hiſtoriæ, patet conferenti.

l. c. v. των] ἐκδιδόντων φυγῶν. Hic rectè Interpres Atticam expreſſit dictionem.

P. 263 l. b. v. αὐ] συγκαίμβμον. MS. συγκυτύμβμον.

l. c. v. ἀκ] κβύδων ὀι φρεσὶ. Malè omnes κβύδιν, patet apud Homer. Il. 9.

l. d. v. ὅμ] εἰς ἢ κάλπον πίδυας. Sic p. 936. hac de re copiosè ad illud Petro. *ter me iuſſit expuere.*

P. 264. l. d. v. δὺ] ἦλον ἥλῳ. Sic pag. 271. Interpres Ariſtoph. Suid. Paræmiog.

P. 265. l. b. v. Γωία ὃ κρείσσων. Melius alii Κρείσσων ὃ πῖνα.

P. 267. l. d. v. ἰκ] ἡ φρενῖτις Ιππακλείδη. Hæc dixerat antea, repetit in Hercule Ogmio, Prouerb. ὅτι μὴ παύσασθαι ἡμῶν λεγόμβμον. Legend. Heſych. ex Ariſtoph.

Pro lapſu inter ſalutandum.

Scripta hæc diſſertatio περὶ Ασκληπιόν vt patet fine. Cauſa diſſertationis hæc eſt: ὑγιαίνειν, dixerat αὐτὶ τῦ χαίρειν· αἰ γὰρ πῦ παλαιῶν περρήσις αἰ μὰ ἰωδικαὶ χαῖρε, αἰ ὃ ἐσσβειναὶ, ὑγίαινε.

l. a. v. κελ] ὁ χυσῦς. Sic apud Ariſten. Epiſt. 1. & alibi quod notauit Doctiſſ. Mercer. Cętera ſummi Rhetoris & Philoſophi doctrinam declarant.

P. 270. l. c. v. Οικέλλω] Cod. Florent. Οικέλλω.

P. 271. l. a. v. ειὸὺ] ἢ πτραπτώ. Huc pertinet quod eſt in aureo verſu Pythagoræ

Ναὶ μὰ τὸν ἡμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα πτραπτώ
Παγαὶ αἰενάυ φύσιως.

P. 272. l. a. v. αλ. ὼ] Ιωῷ. Cod. Flor. ἐν Ιτῷ.

De Sectis.

P. 276. l. a. v. τῦ] Βραχὺς ὁ βίος. Primus Aphoriſmorum Hippocratis in quē multa Gal. ſic p. 311.

l. d. v. πρ] Ησίοδον οἰκεῖ. Li. 1. Oper. hæc tota diſſertatio Heſiodū de via illa virtutis interpretatur.

P. 277. l. c. v. μῦ] Παραπήγαια. De quib⁹, & aliis ſacris ceremoniis dico copiosè σωὶ ϑεῷ alibi.

v. περὶς] ἀρίτης ἄσκησιν. Hoc illud eſt quod Philoſophos omnes exercuit tandiu, de quo locus alius dicendi, vt & de illo ſeq. δὶδαιμονίας κτῆσιν.

l. d. v. ἐφ'] ἢ Αόρτε ἐκείνης. De hoc loco Id. Dial. Philipp. & Alex. Arr. Curt. alii.

P. 280. l. b. v. πῖν] ἀλλ' ἀυφημεῖν χρὴ. *Bona verba.* Sic verba ſolemnis huius formulæ σίγα πᾶς ἵτω λεὼς, ἀυφημεῖν χρὴ. de qua copiosè Scal. ad Varr. pag. 94. leg. Schol. Sophoclis. ad Oedip. Col. & ad Philoct. dico alibi.

l. c. v. λα] ἐκπλήμμω περὶ ἢ λόγον. Sic in Nigrino & ſæpe alibi. paginam 281. & ſeq. repetit in Lapith.

l. c. v. ιρον] ἐκεχειία. ὅτι ἀῦ παῖς χεῖρας ἀπέχει πῦ ἱρχϑῆναι Copiosè hac de re Schol. Ariſtoph. ad pac. Heſych.

v. ρς] μεγάλοις χεάμμασι. Theod. Marcil. ad Perſ. dico ad Heliod.

v. συμ] Ευκράτει. Malè antea ἀυκρίσει.

P. 282. l. b. v. χε] ὑπ' ἀϑαμωσί. vt in Tim. & paſſim alibi.

v. δαε] σκύφον Νεσόρειον. Talis rixa in Lapith. & apud Heliod. lib. 5. de Scypho Neſtoreo Interp. Martialis ex Iliad. 11.

P. 285. l. a. v. παῖς] Μαρκίτη δβμαλέσϑαι. ἄφρονι, μωρῷ, De hoc Suid. ex Heſych. Interp. Ariſt. ad aues.

l. b. v. πε] ἐν χρῷ ἡ κυρεῖ. vt antea ἐν χρῷ κυρείας: quid legerit in his locis Interpres non video, nam Stoici dicti ἐν χρῷ κουρεῖαι. tonſi, cute tenus. Ipſe verò *longa coma venerandos, prolixa in capite Cæſaries, capillus prolixior* vbique vertit. de his Iuuenal. Sat. 2. *atque ſupercilio breuior coma* hæc monebat Senator Clariſſ. Godofred. Maluynus. Dixi hac de re antea

P. 287. l. a. v. δὶ] ὑπὸ ἢ Λυγκέα. Vt in Contempl.

P. 288. l. c. v. ιϑ] ἀποσυσάμβμον. Angl. ἀποστάμβμος, Mend.

v. εσ] ἀποκλείση. Vt in Dial. Meret.

Ibid. χ' γυμνὸν. χ' deeſt in ms. & Aug. Cod.

P. 289. l. b. v. αὖτ] πολίτιω ὄντα. Angl. τῖ.

l. d. v. Αυ] σοὶ μὰ δῆτ. Mend.

P. 90. l. c. v. ερ] ἀπολύσω τῆς ἀπορίας. Vt in Nigr. & Hercul. Gall. & paſſim.

P. 291. l. d. v. π] δῆτ ρητός. Paræmiogr. hoc autem prouerbium εἴρηται δῆτ πῦ πάνυ ἀπόρατ χ' ὅτῦ μόνε εἰς λύσιν δῆτ βεπομψύσ.

P.295.l.a.v.παιδίων] οἰκοδομήμασιν. Ead. Iul. Imperator in Epiſt. ἴσα τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ τοὺς δόμους καὶ τὰς ναῦς ἔπ ἄν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιαλῷ κολύζεσθαι Locus autem Homeri quem imitandum ſibi proponit Iulia. eſt Iliad. 5. Tangit Piſid.

Ὡ̓ συλλογισμῷ δ᾽ ὅλισθα κύματα,
Καὶ κῦσμα χαῦνον παιδικῶν ἀθυρμάτων,
Τὰ λεπτὰ κάρφη συμφορήτων εἰς σχολήν.

Habet ſequens illud ἀσπίδα ὠμοβοείην. Ex Homero.

P.299.l.c.v.τα] κόμης ἀφύκεα πέκτεται. Sic p.309. in calpidem, ſiue capidem, ſiue capedinem, ſiue capidulam, ſiue capedunculam (tot enim nominibus Romani vas illud denominant) ſolebant iniicere ſortes luctantium, & currentium, vt patet lineis ſeq. vnde rectè in Gl. Phil. Ὑπὲρ κλεροντῶν, κόμης ὑδρία, nec malè doctus Grammatic. Heſych. apud quem κόμης ἵππος ζαθλητὴς καὶ εἶδος δρόμου, tãgit enim rem quæ ſortes ſequitur, ſc. equorum agitationem: de Latinis nominibus ſuperius allatis dico alibi. vt & de ſortibus.

P.300.l.a.v.παρ] ἀντίχα. Angl. ἀνέχα.

l.c.v.ποι] ὑποκόπησον. Angl. ὑπόσκοπον. Mend. in pag. n. 304. nomina loquentium variè confuſa erant.

l.c.v.ιρυ] ὡς πιπικαΐδικα. Aod. Angl. πιτόκοιτα καὶ ἥκατον, Mend.

P.309.l.a.v.ὦ] ἀμφιθαλῆ. Parrimum, ἀμφοτέρους τοὺς γονέας θάλοντα, καὶ μητρὸς ὠρφανισμένον. Sic hanc vocem, ex Interprete Ariſtopha. ad aues, interpretantur Scal. ad Catull. Marcil. ad Horat. Morem tangunt Interpretes Theocriti, Euſtath. ad Homer.

P.310.l.b.v.ει] ὃν πρ᾽ πυθμήν. Ex Heſiod.

l.c.v.σο] ὥσπερ φασὶν οἱ Δῆφοῖς. Dico ad Pauſan.

P.311.l.b.v.ρε] κρὶ τὴν παροιμίαν. Sic illa, ἀλλὰ μὴν ἐξαντλῶμεν ἢ ὃ ὑπόρρειον, conſule paræmiographos. In Angli. Cod. dramata paginæ 315. omnino corrupta.

l.c.v.ρεο] πρ᾽ ὑπὸ τραπέζιον. Hoc eſt πρ᾽ ὑπὸ τῆς τραπέζης ἐκχοιδιῶ ὕδατι ὁ ὅς τὴν ἰσορροσίαν καὶ τὸ ἀπαρέγκλιτον τῆς τραπέζης ἐπὶ χώρας μόνον, καὶ τῆς ὑπουργείας ἐπαινετικὸς πρ᾽ ἀκτύλω ὀχετηγοῦσι αὐτὸ φιλεῖ ἔπιδαι, ῥυτῆς φύσεως ὑπὸ ἄρχον, καὶ ἀβρεμιῶν μὴ πεφυκός. Cætera vſque ad pag. 317. crebræ ſunt repetitiones comparationum quæ paſſim alibi.

l.c.v.ϛι] κενὴ μακαρία. Sic pag. 934. Talis autem illa eſt qualis fœlicitas Micylli in Gallo ἢ κρ᾽ τὰς ὕπνους ἐγγυοιδμὴν, τοιαῦτα τοῖς ὀνειροπόλοισιν ἐμποιοῦσα τὰ εἰς βυθὸν καὶ εὐτυχίαν, κενὴ, οὐ μηδὲν ἴσως ἔχει καὶ βέβαιον, quæ omnia rectè interpretatur Gregor. Nazianzen. qui (vt alibi dixi) totus eſt in Luciano.

P.320.l.c.v.λοι] ἢ ἰδόντες. Angl. ἐδόντες.

P.321.l.a.v.το] καὶ Στωϊκῶν πρ᾽ ἄκρων. Melius quam in Anglic. εἰς Στωϊκὸν τὸ ἄκρον.

P.322.l.c.v.στι] ἄφικτα] Angl. & MS. ἄφυκτα.

P.323.l.b.v.φρια] ὀκτεπέσαμεν διάφορον. Rectè ibi Interpres eſt enim διάφορον ex Suid. τὸ τίμιον merces. Cætera huius Dialogi antea ſum interpretatus.

Herodotus.

P.327.l.d.v.τὸν] Ολυμπονίκας. Caſau. ad Theocr. Scal. ad Catull. ex Suid. innominato. de Hippia, ipſe poſtea, Cic. Apul. de Prodico, Xenophon, & nos ad ſomnium Luciani, de Anaximene & Polo. id. p. 208. Ariſtot. Diog. Laert. de Ætione, Theocrit. Epithap. Æſcul. de nuptiis Alexandri & Roxanes, Arria. Curt.

P.328.l.c.v.της] καφαλῆς τὸν καλύπτραν. Dixi ad Petro. de tædis Hymenæi, notum & multa Sc. ad Catull.

P.329.l.a.v.αὐτ] ὀχαύων. ὄχαυον ὁ τῆς ἀσπίδος πόρπαξ. Heſych. & Interp. Ariſtoph. ad Equit.

l.d.v.λυθ] ὅτι τῷ ὄφῃος. Rectè ibi Opſop. nam ὅτι τῷ ὄφῃος dictum ἀντὶ τοῦ μεγάλου οἱ μέγιστοι καὶ ἀξιολογώτατοι.

v.χω] σκυτὰς καὶ καλύβας καὶ πῆγος. Voces interpretatus ſum alibi: Rem tangit Suet. Iul. c. 39. *Ad quæ omnia ſpectacula tantum vndique confluxit hominum, vt plerique aduenæ aut inter vices, aut inter vias tabernaculis poſitis manerent, ac ſæpe præ turba, eliſis exanimatique ſunt plurimi, & in his duo Senatores.*

P.330.l.a.v.ὁλ] Πολυδάμαντι. Perſ. Sat. 1. & ibi Interp.

μαστιγόσιμος] Dixit antea & ſæpe repetit alibi.

Zeuxis.

P.332. Huic diſſertationi (quoniam de hac locus alius dicendi) non immoror: paucæ variantes lectiones, & quæ lectorem auidum non morentur.

P.334. ὑποδήσασθαι. In Angl. Cod. pro quo ex fide MSS. & Cod. Florent. reposuimus ἐκπηδήσασθαι.

P.334.l.d.v.εἰσιν πτερυγώτων] Mart. Delrio ad Senec. leg. putat βαχυπτέρων.

P.335.l.b.v.καπεδήσετο] MS. Regius καπλημβάνετο.

Harmonides.

P.336.l.c.v.της] τῆς Φρυγίου. Sunt Harmonidæ quatuor ſolum muſicæ modi principales, Phrygius, Lydius, Dorius & Ionicus: cùm tamen qui de muſica ſcripſerunt, quinque cõſtituant, addentes his quatuor Æolium, vt Plato 3. de Rep. Athen. lib. 14. Caſſiodo. Epiſt. 40. lib. 2. & libr. de Muſic. Niſi ſub Dorio Æolium inuoluat, hæc enim duo ſæpe confunduntur, vt in Pindaro qui cùm Doricè ſcriberet, vocauit muſam ſuam αἰολίδα μολπήν. Aſſignat autem τῷ Φρυγίῳ τὸ ἔνθεον vbi malè Interpres Obſop. *attonitum.* voluit enim Harmonides *religioſum*, vt pater locis citat. & apud Apuleium libr. 1. Florid. Sed de tonorum iſtorum qualitate omnes iſti ferè inter ſe diſſentiunt: tribuit Ionio τὸ γλαφυρὸν. Interpres *ſuauitatem*, vertendum erat *varium* vt apud Apuleium loc. cit. ſic ſæpè apud Homer. γλαφυρὸν pro eo quod multos receſſus multáſque latebras habet.

Pag. 337. l. a. v. ὅπ τὸν] *aues circa noctuam.* Cætera enim ſunt Interpretis non Luciani, de hoc prouerb. Ariſtot. Laert. Dio Chryſoſtomus, alii.

l.b.v.μι] ἐδὲν τὸ τῆς λαυθανούσης μουσικῆς ἐδὲις λόγος. Vide Interpr. Perſii ad Sat. 1.

P.338.

P.338.l.a.v.μον] τί σοι δεῖ πλῆν πολλῶν. Vt mima illa, satis est equitem mihi plaudere.

l.d.v.ἄστι] ὠμὰ ἐψόμυδ ἃ κύοντ. Vide Paræmiog. sic pag.604.

P.339. l. a.v. δίκα] πλὼ λθυκήν. De his calculis res nota.

l.c.v.τι] ἐπῶν σκιαί. Sic legit Interpres & Paræmiog. In Anglic. Cod. rectius ἐπαίτων σκιαί. vt σκιᾶς ὄναρ apud Pind.

Scytha.

P.340.l.a.v.ὑ] φῶπες. Sic rectè, & patet hac narratione, mendosè in aliis φῶτες.

l. b. v. πάθα] πίμπειν φὲι τὸν Ζάμολξιν. Dico alibi.

l.c.v.λθυκὸς] ἴπποις. Dico alibi.

l. d. v. σιν] τῆ δυμφοτάτυ. Anglic. Cod. πλῆ δυμφοτάτων.

P. 345.l.a.v. κοὶ] ὁ ησισώτης ἐκεῖνος. Telemachus apud Homer. Odyss. repetit alibi.

l.d.v.θὴν] φὸς τὸν τῆ Κλεινίυ. Legend. Plut. in Alcibiad.

P.346.l.b.v.πίτω] ἀμβολᾶς ἔργον. Tangit hunc versum Heliod. lib. 2. πρ.

Αιεὶ δ' ἀμβωλίεργος ἀνὴρ ἄτασι παλαίῃ.

Quomodo sit conscribenda historia.

P.346.l.c. v. φιλ] πυρετιάνιν. Anglic. πυρέτιον, sic pag. seq. ὡς πυρέξαι.

v.βω] χ̀ λπαρεῖ τῆ πυρετῆ. Sic apud Hippocr. & Gal.

P.347.l.a.v.δων] ὲν μέλ. Angl. ὲν μέρ.

l.b.v.μὶω ἐνὶ φθαδᾶῖν. Vide Paræmiog.

l.c.v.Ρέλεμος] Sic pag. 728. πόλεμον πλῆ ὅλων παπέρα ἐδέξατ. Hac de re copiosè Lipsius.

v.φέας] ὑπ̀ μιᾶ τῆ πανηγ̀. Angl. ὁρμῆ.

P.350.l.a.v.δος] ἀκαιτίον. Angl. ἀκαμπον.

l.b.v.τος] ὑπὸ μιᾶς. Angl. ὑπὸ.

l.c.v.λὰ] κᾶν Αγαμ. Homer. Iliad. 2. Achil. Tat. lib. 1.

l.d.v.ῆ] ἐτέρας. Angl. ἑταίρας.

P.351.l.a.v. των. δήμαρχοι] Angl. δήμαρχός τι.

l.c.v. παρ. ἐρχάπας] Angl. ἑρκτὰς.

P.352.l.b.v.ἐς ἀσύφηλον] Flor. & Angl. ἀσύμφυλον & ἀσύμφυλον.

l. d. v. Λεισθένλα] χάλματος. Anglic. Λεισθένλος χάλμας.

P.353.l.b.v.λῶ] ἐπαυθήση] Angl. ἐπαύθιση.

v.δῆς] θεραπεύοντες. Angl. θεραπεύων.

l.d.v.τος] φὸς πόδα. Rectè Anglic. Cod. φὲι. Sic Apolog. de Merced. cond. de hoc prouerb. Hesych. Pollux. Casaub. ad Charact. Theoph.

P.356.l.b.v ὅμοιος] Ante hanc dictionem est ὑχ in Angl. Cod. mendosè.

l.c.v.χ̀ ἱεροσιδῆς] Angl. ἱροσιδῆς.

P.357.l.b.v.χοῦ] ἑπὰ χ̀ οκτὼ. Angl. ἑίκοσι.

v.τραυ] ἔντεα. Angl. οπ.

v.καχ] ὑπ̀. Flor. ὑπὸ.

l.c.v.πε] Κρόνου. Angl. Κρόνιον.

P.358.l.b.v.αὐτοῖς] ὠδίνει ὄρος. Paræmiog.

P.360.l.b.v.τε] λοπάδων. Flor. λοπαδίων.

l.d.v.ἰλὶ αἰηλωκότος. Flor. ἀμαλωκότα.

v.πλῆ] ἐς πλὼ Μαύρων. Angl. ἐς τὸν Μαῦρον.

P.361.l.c.v.ειν] Κεγχρεῶν. Angl. Κεγχρείων.

v.μὸὺ] ὥπα ὀφθαλμῶν. Idem de domo & de saltatione, & sæpius alibi, habet à Thurio oratore. Iulia Imperat. Epist. ὁ Θύριος ὥπα εἶπεν ἀὶ δρώποις ὀφθαλμῶν ἀπισύπεσα.

P.363.l.b.v.ὰὺ] ὅπὶ ἀκμαίμαι. ὅπὶ χ̀ ῥῆμα in Cod. Flor.

l.d.v.ὰὺ] Μῶμος μφμήσαθαι. Hunc locum imitatus est Aristen. Epist. 1. l. 1. ex emendatione viri Clarissimi Ios. Mercerì.

P.364.l.a.v.βδυ] ὑπὸ καιν. Flor. ὁκ.

v.λς] Ηροδίξης. Angl. Ηρόδικος.

l.b.v.ὑπορ] ἀπίσω. Aristen. loc. cit.

P.366.l.a.v.σρειπ] ἴππυν τ̀ Νισαίων. De quibus dico alibi.

l.d.v. πιῦπες] Notæ sunt siue Characteres historici, de quib° Cic. 1. de leg. & 2. de Orat. Strab. lib. 1. Polyb. lib. 12. Niceph. Greg. princip. histor.

l.d.v.θίας] τὰ σῦκα. Sic passim.

P.367.l.b.v.βθυα] πῖς ὲν πόλεσι. Sic legit Interpres, aliter longè in Cod. Petri Golmani ὲν ποσὶ.

P.368.l.b.v.ἐτν] σωτακτίον. Angl. σωακτίον.

P. 369. l.d.v. χυσῷ] οἰκοδομήσαθαι. Flor. οἰκονομήσαθαι.

Veræ historiæ Liber I.

P.373. l. d.v. μητ] δῆν εἰπότες. Longè rectius in Flor. Cod. quem sequutus est Interpres δῆν δηθέοντες. Probatur illius historia, vel qui rebus interfuit, vel qui è commentariis eorum qui adfuerunt hausit: vnde illud in historico fide dignum χ̀ ἡμεῖς ἐθισάμεθα, qua de re locus alius dicendi.

P.375.l.c.v.δα] οἶνον ῥέοντα. Similia apud Eustath. in Amorib.

P.376.l.c.v.πλὼ] συμπλοκλὼ χ̀. Hæc desunt in Co. Florent.

v.χ̀] δ̀. Quidam legendum putant ὅσον.

P.378.l.d.v.ὡς] ἕκαστος. Angl. ὡς ἑκάστοις ἐδόκει.

P.379.l.b.v.ὃ] Α ἱροκόρδακες. Interpres sequutus est Anglicanum Cod. in quo Αιροκόρακες.

v.ἐδὺ] δυστομίας. Angl. δυστοδίας.

l.c.v.ὃ] χείσιν. Vt in Nigr. & in Tox.

P.380.l.c.v.μιγ] τῆ Ροδίων. Angl Ροδίν.

P.382.l.c.v. των] φθεικα διδύτης. Angl. φθεικα διδύμοι.

l.d.v.νσίαν] ὲν τῶς πυγαῖς. Castius, si quid in execrando tali scelere, Angl. C. ὲν τ̀ ζ ἑδραις.

P.383.l.a.v.καπ] πανδσιν. ὑπανδσιν. In MS.

v.λακλα] δ̀είφυσιν. MS. & Cod. Angl. δίφυσιν, aliter tamen legit Interp.

v.ὃ] πυρώδης. Angl. πυροειδ̀ες.

Veræ historiæ Liber 2.

P.394.l.a.v.χαν] φθεικπόδοις. Angl. φθεικπόλοις.

P. 395. l. b. v. τλὼ] ὁμοιότητα. Anglic. ὡραιότητα. Aliam tamen lectionem sequutus est Interpres.

P. 396. l.c.v.φρο] φθὲι. Angl. φθρὸ.

Pag. 397. l. d. v. μίσης] ἦσαν ἀξιολογ̀. Flor. λογικώτατοι.

Pag. 400. l.b.v. ὑπὸ] καλαθλιεσόρδμος. Floren. χαλυβδομίμος.

l.c.v.σκοπ] πολὺ ἀπῃχ. Flor. ὑ πολύ, malè, & aliter Interp.

P.401.l.c.v.π] μαχαίρᾳ πῦρ καλδύειν. De hac superstitione locus alius dicendi, præceptum est Pythagoræ.

P.403.l.b.v.λῦσα] λαβεῖν. Angl. δῆλαι ὅτι.

l.d.v.πολ] ὀνοσκελίας. De his copiosè Cœlius, tangit vir Clarissimus Gilbert. Gaulminus ad Plesium. Interp. Aristoph. ad Ranas.

Phalaris 1.

P.462.l.b.v.σιω] ὁμοφρόσι τῆ δικῆ. οἱ ἐπὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ ἐπ' ἐρχόμενοι.

l.c.v.ὃ] αὐθέκαστον. ἀπροϋλόντων, ἀπροβιάλυπτον, vt apud Hesych. cæteræ huius vocis significationes huic loco non conueniunt.

P.463.l.a.v.ὃ] ἀπαρρησίαστος. Angl. ἀσίαστος.

P.466. Hæc pag. ex Epist. Phalaridis.

P.467.l.c.v.χτω] Θ ἀμοίξας. Legend. Interpr. Persij.

v.προσθέναι] αἰτὴ τῦ προσθῆ. Attic.

Phalaris 2.

P.469.l.b.v.δρες] προξένος. Differentiæ inter προξενον & ἰδιόξενον, multæ, quas tradunt Grammatici.

P.470.l.a.v.μᾶς] δημιυργὸς. Deest in Anglic. Cod.

P.472.l.b.v.νῆμοι] φιλοκεινεῖν. Rectius fortean φυλοκρινεῖν, vt est in Anglicano Cod. *per stirpes donaria discernere*, sequitur enim καὶ γλυκαλογῖν τὰ πεμπόμενα.

Alexander.

P.473.l.c.v.σῦτ] εἰς κακίαν. Angl. ἐν κακίᾳ.

P.475.l.a.v.ρες] πολεμίοις Sic pag.723. ἐχθροῖς ὕπνῳ πλυτῶν γλύκιτο. Æschylus Prometh. vinct.

Ερ. χαιδ' ἐν ἔοικας τοῖς παροῦσι πήμασι.
Πρ. χλιδῶς χλιδῶντας ὧδε τὺς ἐμὺς ἐχθρὺς ἔδοιμι.

Ex quo Plaut. Asin. act. 3. sc. *Agedum.*

Ar. Hem adspecta rideo? vtinam malè qui mihi volunt sic rideant.

Sic Terent. Eunuc. Act. 4. Sc. 3. Albin. Cons. ad Liu.

Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit vnum.
Gentibus aduersis forma sit illa, precor.

Idem Albin. etiam.

l.b.v.πν] Ρυπλιαρῷ. Sic legit Interpr. ex Cod. Florent.

l.d.v.ρδυς] δεομδύοις. Angl. ἐκλομδύοις.

P.476.l.a.v.πκοῖς] ἐπαλ. πῖς ἐχθ. Flor. επαγ. ὅπ τ. ἐχθ.

v.σδῆ] Θῶνος. Angl. Θόωνος & ita Interp.

l.b.v.ὦν] αὐτὰς. Angl. ἕαυτ.

l.c.v.τδυ] παχεῖς. Sic pag. seq. & pag. 481.

P.477.l.a.v.πολλοὶ ὃ] De serpentibus Pelleis Casaub. ad Suet. lib. 3.

l.b.v.π] ᾗ Δελφύς. Sic in Ioue trag. & Icarom.

l.c.v.χρυσᾶς] πλίνθυς. Sic in Contempl.

v.σοι] ἐπὶ μειόνως. Angl. δῆ μᾶζον.

P.478.l.a.v.κ] κοκκίνῳ μαστδύομδυ. Paræmiogr.

l.b.v.ἐτε] ἐπὸ ἐχίδνης δηχθείς. Dico ad lib. 2. Heliodor.

v.χθεὶς] θερασίμπ). Angl. θερσίμπ).

l. d. v. χει] σύειδαι. Malè in Angl. Cod. σίλειδαι. vocem σύειδαι alibi interpretor.

v.ξαιδ] ἄρπτο. Minus rectè in Angl. Cod. ἔρπτο.

P.479.l.a.v.θερσ] ᾗ ἀφρῦ ἐπὸ πιπλάμδυος. De his impostorum & agyrtarum artibus alius locus dicendi.

l.b.v.πόλιν] συλλειδόμδυον. Minus commodè in Angl. C. συμδαλιδόμδυον.

l.c.v.ἐνθαζοντες] Angl. ἐνθαζόμδυοι.

l.d.v.ἑλθ] θερφκαδομιμδύλω. Cæteri Cod. θερωκεγιμιδύλω.

v.εκ] τύχη ἀλ. Flor. τύχη τῆ ἀληθῆ.

P.488.l.c.v.Σελλώλω] Hac de re Suet. Caio.

l. d. v. ζω] Flor. μᾶζον ἀεὶ θερσυνός. Paginam sequentem alibi interpretor, & paginam 490.

P.493.l.a.v.για] ἐπὸ δαδί. Malè Cod. Angl. ὕδαλι.

v δὶ δοκιμωῦντα πάροδον] Hęc desunt in Flor. Cod.

l.d.v.ὦ] πολλῶν ὑπηρξόντων. Cod. Anglic. πολλῶν ἐπὶ πολλῶ ἐπισρεόντων.

P.494.l.a.v.ὦ] θρακιδιωδύων τὸ ἐπιζεῦν. Angl. C. θρακίδλων τὸ ἐδεθλον.

l.d.v.λύοιντο] Angl. δέδιττο.

v. Μορφι] Angl. C. sic habet hanc barbariem, siue, vt ipse alibi dixit ἀσαφῆ καὶ ἄσημα.

Μορφοῦ βαργύλω ἰαχὲ αἰχμέχμῳ φάος δι.

v.δῆμος] ὅλως. Angl. δῆμον.

P.495.l.b.v.πν] ηκικός. Post hãc vocem sic legitur in Angl. Cod. ἐκφωνῶν τῦτον Θ πλθυσωῦντος.

P.496.l.c.v.δαν] ῥαδίας. Flor. Cod. ῥαδία γλυκυμῦς μῦ ἡ μεταδολὴ.

P.498.l.b.v.ὃ πιφρᾶν] Angl. ἐοικῶν.

De Saltatione.

P.499.l.b.v.σκληρὸν] Mordet Stoicum allusione ad generalem Stoicorum thesim.

P.500.l.b.v. των] κάρχαρον. Qualis Appii *canina facundia*, de qua D. Hieronym.

l.d.v.ἐπαγ] ὕπως αἰσχρά. Persuasi antiqui *saltationem* vmbram esse luxuriæ. patet apud Cicer. pro Mur. Horat. Sat. 1. lib. 2. Artemid. lib. 1.

P.502.l.a.v.ειδῆ] χθὲς ᾗ θερώλω. vide Paræmiogr.

l.c.v.δαίντων] πολεμικόν. Hanc saltationem πρύλιν vocat Callimach. hym. εἰς Δία.

P.503.l.a.v.Μηριόνη. Iliad. Ω.

l.b.v. ᾗ] καρυαλίζειν. De hac voce copiosè ad Pausan.

P.504.l.b.v.λέγω] ἐδίνεδον. Locus est in clypeo Achillis Il. Σ. vbi ἐδίνεον. Vnde error Luciani scribentis, omnes enim Cod. habent ἐδίνεον.

l.c.v.πὰς μδρμιδρυγὰς] πηδήματα, σωνεχῆς πῶ ποδῶν κινήσεις· Pollux, Hesych.

l. d. v. δὲ] ὄργια σιωπᾶν. Hac de re alibi, attigi ad Petron.

v.μυσὴ] ἐξορχεῖσθαι. Prophani ᾗ ἀμύητοι ab omnibus sacris arcebantur, nec licebat, si temerarii in ceremonias irrupissent, ea quæ viderant vulgare, hæc appellabant ἐξορχεῖσθαι, qua de re dicendum alibi.

P.505.l.a.v. ὸν] Δήλω. Initium facit probandi nulla olim sacra facta ὧδε ὀρχήσεως. Qua de re ipse in Elench. Clem. Alex. Protrept. & Stromat. 1. Dionys. Areopag. Ecclesiast. Hierar. c. 1. laudat hunc

hunc locum Casaub.c.6.lib.14. Anim.ad Athen.

l.b.v. ἑαυτὸς] μιμούμενοι. Iulianus Imper.hymno Solis.

P.506.l.a.v.ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων. De his Pollux, & vir Clarissimus Isaac. Casaub. c. 5. lib.1. Animad.ad Athen.

l.b.v.μὴν] πέρα τοῦ μετρίου. De eod.Dial. Apoll. & Bacchi.

v.βαν] Διοτυσιακά. Copiosè Long.ποιμέν. lib.2.

v.ὑσσῶν] Κόρδακος. Tres enumerat saltationum species,quarum inuentores prohibentur Satyri Κόρδακα, Σικιννίδα, καὶ Εμμέλειαν, de prima Theodor. Marcil.ad Horat. Vlpia.Demosthe. Interpres ad Olynth. 2. pag. 215.Hesych. Pollux,de secunda iidem Pollux & Hesych.de vltima, Plato, Interpres Aristophan.ad nubes,&Hesych.apud quos rescribe Σικιννις.

P.507.l.a.v.Αλλῳ] Iliad.ν.

l.b.v.τὸ] τὸ κρίλλω. Hesiod.in Theogo.

Καί τ' ἐπὶ κρίλλω ἰοειδέα ποσσὶ ἀπαλοῖσι
Ορχεῦνται, καὶ ἔμολον ἐρυσθενέος Κρονίωνος.

P.508.l.c.v.ὦθει] σολοικίαν. Dictum in Nigrino. Veteres Grammatici σολοικίαν interpretantur quidquid fit perperam σολοικία τὸ ἁμαρτὴς.

P.509.l.a.v.παση] πόλις ἐν Ἰβηρίᾳ. Hæc vrbs Chalcidici generis Cumæ.

l.c.v. ποσὶ] κατ' ἐπίθεσιν. Godofredus Maluynus Clarissimus Senator monuit Interpretem iudicio & oculis abusum suis, dum ista vertit, *nec minus de se exhibens reuerētiæ*. Fraudi fuit,puto, quod Græci nominibus propriis maiusculas litteras præfigere neglexerint,dicere debuit *præcipuè circa Augusti tempus*.

P.511.l. b. v. τὸ] πῶλος ἵππος ἀετοῦ. Fabula hæc apud Pindar. Cætera sunt nomina fabulis notissima.

l. c. v. καὶ Αλιρρόθιον] *Et Halirrothium*, de quo ad Pausan.hæc ommisit Interpres.

P. 515. l.b.v. σμος] καὶ κρωσσῶν. Tangit vetus oraculum quodquidem sic apud Plut.

Καὶ κρωσσῶν σωμήνια, καὶ ἁ λαλέοντες ἀκοάν.

P.516.l.a.v.ὁρῶ] ταῖς χρυσίν. Hinc Lesbonax Mitylenæus vocauit eos χρυσόφρυς,& Lexiphanes Luciani pag.534.leg.Athe.c.8.& 16.lib.1.& cap.vlt. lib.4 cætera quæ ad saltationem spectant, vt de Bauciſmo,Betarmo,Hormo,& aliis fusius alibi.

P.519.l.c.v.εἰπὲ] οἱ δὲ Αντοχεῖς. Iul.Imp.Misop.

Lexiphanes.

P,524.l.a.v. Λεξιφάνης] Cogor longiores in hūc Dialogum diatribas componere vt cacozeli & antiquarii istius Lexiphanis quæquæ vocabula ponderentur:de similibus,Horat.Martia. Suet. Aug.c.86. & ibi interp.

v.Λυκ] πτιτνὸν πῶς ἀπὸ τῆς χθές, χθιζινὸν, ἔπως ἀπὸ τῆ πῆπες, πτιτνὸν, σημαίνον τὸ ἐπίτειον ἤτοι τὸ αὐτὸ ἔτος, ex quo οἱ Δωριεῖς dicunt σατὰς, vnde σατανίοι πυροὶ leg. Scholiast.Aristoph.ad Nub.

v.νεον] νεοχμὸν.MS. Regius auctior voce vnâ,nēpe κομιδῆ: per νεοχμὸν autem intelligit νεωστὶ ἐξεργασμένον, ἀφ' ὃ καὶ ῥῆμα τὸ νεοχμῶ νέον ἔχω vnde νέοχον. Hæc dictio etiam Thucydidi frequens, qua vti solet ἀντὶ τοῦ νέον, προσφάτου, hāc Lexiphanes postea vult significare τὸ ἀρτιχαφές.

v.ἄτω] κωφλυβύσα. MS. Regius habet κωφλοωῦτα, sed recepta lectio melior est, magisque alludit ad illud pag.sequētis ὀπισθύρα ἡ Κυψελὶς κυφλὴ καὶ κωφὴ & κωφὴν (sic enim apud Hesych. & Interp. Aristoph.ad Pacem) ὁ τῶν ῥώπων λέγεται, dicitur etiam τὸ ὀσφραντικὸν ἀγγεῖον ἐν ᾧ τὰς ἀρτυς ἔνοτ' ἔχουσι, sic dictum ἀφ' τοῦ κεκρύφθαι πρὸ ἕλλω, vt vult doctissimus Christianus ad Aristoph. εἰρη.sic etiam vocabāt alueos è vitilibus vnde Cypselus rex Corinthiorum Æthionis filius,sic dictus quod ἀπηλύνησε τῶν ἀρχῶν τῆς μητρὸς κάκρυπτε ἐν ᾧ κυψέλῃ, Cuius posteritas diu postea Corinthi regnum tenuit, dico ad Pausa.Tangit Lucia.pag.seq.dum ait ἔστι Κύψελός τις ἔτ' Γερέανδρος. Vide Scal.ad Euseb.

l.b.v.ποσὶν] τὸν Πλάτωνα. Aliter Apul.de dogmate Platonis, qui vult Platonis patrem Aristonem, ipsum Aristotelem dictum, fuit & Aristo Ceus qui scripsit ἐρωτικά, de quo Clarissimus Casaub.ad Athen.c.4.lib.15.

P.525.l.a.v.τῦ] πεδῦ. Antiquè dictum pro χαμαὶ, ἀφὸ τὸ πέδον.

v. ἀπὶς] ὀπισθύρα. Leg. Scholiast.Aristophan.ad Plut.

v.σιάτῃ] ἀφ' ὧν φαίνομαι. De hac dictione locus dicendi ad vitam Demonactis.

v. Λυκῖν] δύαρχος· οἱ καλῶ ἔγὼ ἀρχὼ, καὶ ἀφοίμιον. Hoc enim potissimum curabāt miselli scriptores illi, vt exordium reliquo opere longè splendidius eligerent. Quod antea Lucianus notauit tractatu, De conscribenda historia, & sæpè alibi postea. Imitati illi præceptum Pindari Od. 7. Olymp.

Αρχομένῳ δ' ἔργῳ, προσώπου
Χρὴ θέμεν τηλαυγές.

Citat Lucia.p. 848.

v.λεξις] διώνυμος.ἀγαθοῖς ὀνόμασι χρώμενος. Qua de re copiosè disserit tractatu, Quomodo conscribenda sit historia.

l.b.v.πα] ἀφελιπαρεμεθα. ἀφελέλθωμεν, γυμνασώμεθα, de hac voce vide Casaub.ad Athen.

v.ὦ] ἡλιοκαὶς. Visitatum magis ἡλιόκαυστον, κεκαυμένον ὑπὸ τῶ ἡλίω. Hac de re Interpretes Petronii ad illa, *modica vnctione vsus*.

v.ἀρὼ] ἀπιπτέα· πορευτέα.

v. παι] στιλγίδα. Interpretes Persii & Apuleii: dixi ad Petron. Ibid. καὶ βύρσαν. De hac balneorum supellectile omnes dixerunt. Ibid. φωστῆρα. intelligit vestem cubitoriam, siue κομισμάτιον, diminutum à φώστηρ, τὸ λινοῦν ἱμάτιον. Hesych.

v.καὶ] ῥύμματα. πείμματα, σμήγματα, ἀποπώματα. Tangit Casaub.ad Athen.c.10.l.8.Scholiast. Aristophan. Acharn.Ibid. ναυσολεῖν. ναυσολεῖν τὸ βαδιζεῖν, καὶ πυπιλεῖν κομιζειν διὰ τὸ αὐτό. Sic Aristopha. Thesmoph. iunxit ναυσολεῖν, vult intelligi κομίζειν, διὰ καταλίμους κομίζειν.

v.πλὼ] ἐγγυοθήκιον. κιβώτιον. Hanc dictionem interpretatur Casaub.c 13.lib.5.Animad.ad Athen.

v.ξεις] ἑλινύσεις· διὰ τριῶν. Hesych.dicitur etiam ἑλινύσις, ὅτοι ἡσυχάσεις, λήξεις. ἀνάπαυσις σχολάσεις. Vide Interp.Aristoph.Thesmoph.Pollux.

v.θι] πρίπαλαι· πάλαι. Ibid.λαπτῶ. ὀλιγωμῶ λαθῆναι. Ibid. ὦ δύπορος· ἀδιαπόρως, ibid.τράμιν, ἀφεδρῶνα. Hanc vocem interpretatur Erotianus. Illud est quod apud eundem Erotianum Lysimachus vocauit σφιγκτῆρα, vt emendauit Doctissimus Christianus ad Erotia.& ad Aristoph. εἰρη. vocat postea τὸ ὄρρον fine huius pag.

v. μαλακ] ἀσραίης. Sic vocem hanc interpretatur Hesych. τὸ ὀπὶ τῶν ἵππων ξύλον ὁ καθιζόμενοι. τίθεται ὃ καὶ ὀπὶ τῶν ἀμαθαπικῶν ὄνων, οἱ δὲ κῦτ τὸ ἀπλέστον μὲν τῶν σωματηρὸν ἡμίονον ὅπως ἔλεγον · εἰσὶ δὲ πάντα ἁπλῶς τὰ σωματηρώτατα ὑποζυγωτατα. Videtur autem Lexiphanes ex sequentibus ἀσραίζω posuisse αὐτὶ τῦ ἡμιόνῳ, sequitur enim ἀσραιηλάτης ἐπὶ σατηρχε ἤτοι ἱπποκόμος.

Ibid. ἀσκωλιάζων] ἐφ' ἑνὸς ποδὸς δηόμενος, dicitur & ἀ κωλιζω Hesych. apud quem rescribe δηόμενοι ἀσκωλιάζειν. Illud est quod Galli dicunt *aller à croche pied* cùm pes alter incurvatur: hanc vocem multis interpretatur Scholiast. Aristoph. ad Pluton.

Ibid. ἐκ ἀκμῆς. μὴ κεκμηκώς.

l. c. v. πῶ] λιγυείζοντας · ἄδοντας quia ὠδὴν λιγυρὴν dixerunt Homer. & Hesiod. de his rusticorum cantilenis Long. lib. 2. & 4. ποιμέν.

v. ἄνδηκα] τὰ χείλη ἢ ποταμοῦ. De quibus dixi ad lib. 1. Heliod.

v. κα] καύματα. Profert hunc locum Clarissimus Casaubon. Animad. ad Athen. cap. 19. lib. 3. Iunge ab eo dictis Interpr. Virg. ad illud Georg.

Boreæ penetrabile frigus adurit.

Sic apud Long. lib. 3. ποιμέν · κρύος μὴν ὧν ἐξαίσιον ἦν αὖ ἐξ βόρεος ἐπέκειτο. Pisid. Cosmurg.

Χιμῶνος ὄντος, ἦν τὰ δένδρα σωτόμως
Ἐκ τῆς πυρέχρας τῦ κρύους μαραίνεται.

l. d. v. ἐλθών] ἀρώματα · τὰ ἀρύτρῳ ἐξειργασμένα πόδια, ἀρότειάματα, ῥιζήματα. Hesyc. Schol. Aristoph. ad Pac.

v. αὐτῶς] γναθμίας, γναθμοὺς, εἴδη λαχανων.

v. χανδὸν] κάχρις. ὅσον.

v. ἀπολ] ἀποθριξομαι. Quidam legunt ἀποθριξομαι, depilabo.

v. τὸν] Λεκιθοπώλιδι · τὰ ὀψήσεμβα ἢ βεβρεγμένα ὅσπεια πωλέσῃ.

P. 526. l. a. v. ἢ] χυμαιπώλῃ · παῖς ὀπώρας πιπράσκων. ἰχθύδιον ἐν τῇ ἰχθυοπωλείᾳ apud eum qui vendit piscium intestina siue quisquilias quæ χυμαίαι ἢ χυμέαι. de qua dictione Casaubon. ad Athen. cap. 11. & 19. lib. 7. vbi reprehendit eos qui sacculum vertunt. Inde χδ *hilum* quales miminuti illi pisciculi, de quibus Apuleius libr. 2. Milesi.

v. πι] ὅπι τὰ σύλγη. Locus hic, vt alii multi in cacozeloisto, perobscurus, quem vt concipiam altius repetenda mihi vocis originatio. Σέλγη πόλις ἐν Πισιδίᾳ, ὅτι κακῶς εἶχον οἱ ἄνθρωποι, καὶ δηλοῖς ὁμοιοῦνται, vt testatur Scholiast. Aristophan. ad Vesp. Igitur qui totam hanc narrationem attentè perleget, videbit Lexiphanem voluisse intelligere τὰ κοινὰ δεῖπνα, non tam hominum ad ea confluentium multitudinem denotans, quam res communes siue viles de quibus hic perpetuus sermo est: detorta sanè metaphora, quidam hîc legunt τ' ἀσελγῆ mendosè.

v. ὡς] πυρεάτιν. τὸν ὃν καλέουσι ὀπτήσιτα ἄρτον: alii tamen πυρεάτιν idem esse dicunt ac πύον quod conueniret cum dulciariis Interpr. Aristophan. ad Vespas. Casaub. quæ Gallis *tarteletes*.

Ibid. ἐγκρυφίας ἄρτους τὺς ἐν ἀποδύῳ. De quibus iam dixi, vbi de Empedocle cinericio.

Ibid. χήπια, κρόμμυα. Hanc dictionem variè Grammatici efferunt χήπια, χήθυα, χήπια. De quibus Hesych. Suid.

Ibid. εἶδον] τὸ ὀπὶ τραχήλου, τὸ αὐχὴν τῦ τραχήλου, τῦ βοὸς κάλλιστον. Poll.

v. σας] ησίλλος. ἀλαζρόφυς τὺς ὀφθαλμούς.

v. ψύπαν] à ψύπω. Quod etiam spiro significat, itaque inter varias huius vocis acceptiones, rectè Hesych. ψύπα, ὅτι τῦ ταχέως ἀποθραμεῖν λέγεται. Igitur ψύπαν καταπέτας, ἢ ταχέως θραμεῖν.

l. b. v. εἰμί] λαπτεῖν κοτάβους. παίζειν. Nam λαπτεῖν κοτάβους, ἢ κοτακίζειν, εἶδος ἐρωτικῆς παιδιᾶς. Rectéque Hesych. κάταξ, χόφος κοτάβου ὁ ἀπὸ ποτηρίου χυνόμενος. Rectè inquam, ille, nam ludendo, cottabos cogebant sonum emittere Valer. Max. cap. 11. lib. 3. *Theramenes perfectam veneni potionem non dubitanter hausit, quodque ex ea superfuerat iocabundus in lusum humo clarum edere sonum coëgit.* Copiosè de variis cottaborum generibus Tzetz. Scholiast. Aristophan. Athen. viri Clarissimi Flor. Christian. ad Vespas. Theodor. Marcil. ad Horat. hic lusus apud Gallos *casse-pot*.

v. μαῦλο] ξηραλοιφήσω. Vide Hesychium, apud quem rescribe ξηραλοιφῆν. De his vnctionibus Theod. Marcil. ad Pers.

v. λυτρίῳ] τῷ ἀπολύματι, ῥυπώδει ὕδατι.

v. μάντων] μὴ τῦ σύρφακος. συρφετώδους ὄχλου ἢ χυδαίου.

v. τοι] συσπαῦ. ἀμβλυώπει.

v. γὰρ] ὀπιπθύλασσον, παρέβλεπον, σκοπίζετον.

Ibid. σκαρδαμυκτῶ] De hac voce à me dictum antea.

l. c. v. ὄμματ] φαρμακᾶ · φάρμακον δίδοται.

v. ἐγχέας] ἀναῤῥυθριάσας. ἀπαναθάρας τὸ αἷμα τῶν ὀφθαλμῶν.

v. τὺς] λυμαλέους. δύσχρως, ἀπὸ τῦ λημᾶν καὶ λήμων, quæ sunt περὶ τοὺς κανθοὺς τῶν ὀφθαλμῶν πιπαιγῶσα συσάσις ἀκρέουσα, τῶν ὀφθαλμῶν ἀκαθαρσίαι. Sic pagin. 371.

v. δὴ τὰρ] ἀπηυλισμένοι · ἀποδυσάμενοι τὰ ἱμάτια.

v. νῆν] ἀκροχειρισμῷ. Genus luctæ ἀκροχειρισμὸς qua solebant ἀκραῖς χερσὶ παλαίειν, quoniam autem in plicaturis & nodis digitorum frequenter solebant vitam opperire, ἀκρόχειροι dicti ἀνδροφόνοι.

Ibid. τραχηλισμῷ] *Succolatione* vt in Cynic. τῶν βαχίλων ἄγειν *succolare*. Hanc luctæ speciem Beotii vocant βασραχηλίζειν. vocabant enim Beotii βάσραχας τὺς βαχίλας Hesych. Igitur certare τραχηλισμῷ est ἀπὸ τραχήλου καπέχειν.

Ibid. λίπα χρισάμενος. Ex Homero.

Ibid. ἐλυγίζετο] Hanc vocem alibi interpretor.

Ibid. ἀντέδηε] τῷ κορύνῳ. Hoc est περιβάμενος τὴν κοιλίαν τῦ ἀνδρὸς. Qua de re dico ad Heliodor. lib. 10. vide Scalig. ad Euseb. Hunc locum quidam capiunt de pila sparsina. Vnde genus exercitii quod fit cum folle, dictum κορυκομαχία.

l. d. v. ὁ ὃ] μολυβδαίνας χαμαδίνας. Virgil. 5. Æneï. Plut. in Thes.

v. ἔχων] εἶτα σωπεδέντες · δηλῆς δραβίψαντες. Hanc integram periodum interpretatur Casaubon. ad Athen. cap. 19. libr. 3.

v. τοὶ] τὸ ψυχροβαφές. τὸ ἐν τῇ ψυχρᾷ πυέλῳ βαπτόμενον.

Ibid. δελφινίσαντες] δίκην δελφίνων κωδιπήσαντες.

P. 527.

P. 527. l. a. v. ἐγὼ] ἐξυόμλω· ἐκπιπίζομλω. Hanc lineam profert & interpretatur Clariſſimus Caſaubon. loco citat. vt & illud ſequens ὁ κπτίον. Duæ fuerunt apud Græcos vſitatiſſimæ tonſuræ ſpecies, σκαφίον καὶ κῆπος de quibus hic loquitur, τὸ μὲν σκαφίον τὸ ὠμὸν χεῖρον, ὁ δὲ κῆπος τὸ μεσὸ μετώπου. Scholiaſt. Ariſtophan. ad aues Heſych. Pollux, Suid.

v. ἀλὸς] ἐκθερμοθράγμ. τὰς θέρμας ἔτηξεν.

Ibid. ἥμμ] τὸν νῆσον. Prodigioſa tranſlatio à gutture ad anum.

v. ἀφαίας] τὸ ἰχθυηρὸν ζωμῦ. Vel muria vel garo vtrumque enim è liquore piſcium, vide Scalig. ad Auſon.

Ibid. φαυλίας] τὰς ἐλαίας λθυκάς. Plin. Celſ. Varr. de re ruſtic.

Ibid. ὁ δὲ] ἐρρόφει τὸ κριθῶν. Sic apud Ariſtoph. Veſp. τὸν φακλὸν ῥοφῆσμαι.

Ibid. ἐκεῖνο δὲ ἡ ὀκλαδίαι. De quibus in Lapith. & in Cynic. ὀκλαδίαι, δίφρου, ſiue chiramaxium, ſiue ſella geſtatoria. Nam ὀκλαδίας, δίφρος τετράπους ὃν οἱ ἀκόλλθοι φέροντες τῆς εἰς τὰς ἀγορὰς ἐξόδου πλησίοις, καὶ τετράπηκτον τύνομα ἀπὸ τὸ ὀκλάδαι, vt vult Heſych. Galli vocant *chaiſe briſée*, δίφρος συγκλασμός, ἡ πάνυ μὲν ἀτενόμθρος ποτὲ δὲ συστολόμθρος, Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. De hac ſella geſtatoria L. Senec. cap. 12. de breuit. vitæ Martial. Epig. 17. lib. 12. Sueto. Nero c. 26. Vitell. c. 16. huius vium vlterius proſequi non eſt otii.

Ibid. ἡ] ἀσκανταὶ. δύπλεῖς κράδαπι. Interpres Ariſtophan. σκίμποδα vertit.

Ibid. δεῖπνον] ὦ ἀπὸ συμφορῶν. Dico ad illud Petronii, *Nos vt ad tam viles acceßimus cibos.*

Ibid. δίχηλα] ὕεια, πόδες χοίρειοι.

Ibid. ἡ πτερυγία] Copioſè vir Clariſſimus Iſaac. Caſaubon. ad Athen. c. 16. lib. 3. Animad.

v. νὸς] καὶ λοβὸς ὁκ παχλών. vel vt in aliis ὁκ πηχαίν, Nam idem eſſe volunt Grammatici, vt Interp. Ariſtophan. ad Equit. Heſych. Pollux. videtur autē λοβὸς ὁκ παχλών Sic enim p. 1052. condimentum aliquod hepatis fuiſſe, de quo Suid. & Poll. conficiebatur ex melle, ſeſamo, & caſeo, legend. Heſych. Sed fortean Luciani ſtylo fuit λοπᾶς, de qua dictione copioſè autores quos nuper citaui.

Ibid. μυτίλως. quid ſit, docet Scaliger ad Moretum, ſed κυρίως μυτίλως ὅτι ὁκ σκορόδιον.

Ibid. ἡ ἀζυρτάκη] Clariſſ. Iſaac. Caſaubon. ad Athen. cap. 35. lib. 3. tangit aliam huius vocis interpretationem. Eſt enim hic ἀζυρτάκη βρῶμα ἐκ ἁρδελίων ἐσκθασμένον ὁκ καρδάμων, καὶ θρύπτων & aliis oleribus, vnde apud Heſychium ἀζυρτακοπώλης, ὁ τεμάχια καὶ ἐμβάμματα καταδκθάζων.

v. πνις] καρυκείαι. Aliis καρυκείαι, quod idem eſt, intelligit autem ἀρτύματα καὶ τραγήματα πολυτελῆ.

Ibid. θρυμματίδες] Sic nominare ſolent omne genus dulciariorum ἢ ἀπὸ τῦ θρύπ, ἢ ἀπὸ τῦ τρίβεσθαι, Heſych. effertur autem hæc dictio vel per ι. vel per υ. vt patet apud eundem Grammaticum. v. ἐνθρμματίς.

Ibidem ἡ] θρία. Quidam ſimpliciter per θρίας intelligunt φύλλα συκῆς, ſed ibi capiendum eſt pro omni altili quod vel συκῆς ἢ ἀμπέλν foliis inuoluitur, hoc autem vocabant ὀπικάμπειν; leg. Caſaubon. ad Athen. c. 24 lib. 3.

Ibid. μαλιπέντα] πάσυλοι, μάζαι μέλιτι δεδυμθραὶ, quæ & μαλιπόται.

Ead. lin. ὑποδρυχίων τὰ σπλάγχνα. vocant σπλάγχνα ὅσα ἄποδα. Heſych. Suid. Poll. Caſaub.

v. πολλαί] πιμάχη. κόμματα *dernes.*

v. ποσσκὰ] ὁκ ὀργαίνης. ὀργαίναι δεσμοὶ ἢ πλέγματα γυργατώδη, καὶ κοπαΐδες, αἱ ἀπὸ τῆς κοπαΐδος λίμνης ἐγχέλεις. De quibus Scholiaſt. Ariſtophan. Acharn. & Heſych.

v. καὶ] οἷν ὅλον ἐποκαῆ. ὡς καυσαίμθ ὀπηθέντα.

l. c. v. χάρων] ἀγλθυκὴς, ἁπδής.

Ibid. ποτήρια] Leg. Interpr. Petron. ad illud *cecidit menſa cum argento.* Caſaubonus ad Athen. c. 2. lib. 11.

v. δῦπ] τῆς δελφικίδος τραπέζης, τῆς πόδας ἐχούσης εἰς πύπον δελφῖνος ἐξειργασμένους. Quæ Delphica vocabatur, de qua VVoV Ver. ad Petro. locum cit.

Ibid. ὁ κρυμμύπωπος] κρύπλων τὸ μύπωπον τῦ πίνοντος.

v. πὼ] κέρκον. Leg. Heſych.

Ibid. ἡ] Σομβυλικός. τρόχγυλος. Vt interpretatur Scholiaſt. Ariſtophan. ad Veſpas.

γηθυῆ] ὀστρακιά.

Οἷα] Θεικλῆς ὦπλα. Interpretatur hunc locum vir Clariſſimus Iſaac. Caſaub. ad Athen. c. 6. li. 11.

Ibid. θυρυκαδῆ] πλατέα.

v. τὰ] αἰσιμόρφητα. ἐλαφρόβαρα. δῆλ. λεπτόπνθα.

v. ὑμθ] κυμβία. τρόχγυλα καὶ βαθέα.

Ibid. φιαλίδες] τρόχγυλα ἡ ἀβαθῆ.

Ibid. ποτήρια] γραμματικὰ· γράμματα ἔχοντα. Plaut. Rud.

Ibid. πὸ] κυλίκιον, δοχεῖον.

Ead. lin. ἐποπολέως. de quo Flor. Chriſt. ad Veſp. Interpretes Macrobii de Miliario.

l. ult. v. ἐς] ἐπίτρεπε. ἀνάρριπίζε. αἰέπεμπε.

v. ἐπὶν] ἀκροθιάζεσκες. μάσον πῶς μεθύοντες.

v. εἶτ'] καὶ χρίδι. ἐντεύμματα μυρεψικά.

v. ἡμῶν πὼ ποδακτύπην. τύμπανον.

Ibid. ἡ] περιφησρίαν. ὄργανον μουσικὸν, ὅταν ἀπὸ τῦ χάματος κλμθμθνον. leg. Heſych. verb. περίφορον.

v. ὁ μὲν] ὀπὶ πὼ κατήλφα. κλίματα, ἐκείσματα. Heſych. Poll.

Ibid. ἀναῤῥιχησάμθνος] ἀνῆχθαι.

v. τος] ὁ δὲ λικίνδα ἔπαιζεν. ἀπὸ τὸ λικᾶν, ἢ λικᾶν, κρατεῖν, ζοᾶν, παρὰ τὸ ὠθῶ ὀρχεῖσθαι.

v. ἀμος] ἐῤῥικῦτο σὺν γέλωτι πὼ ὀσφύϊ. Diceret Petro. *riſu latera commouebat.* lego enim ἐῤῥικῦτο. ῥικῦσθαι. *Inſultando lumbos agitare*, inde ῥικὸς de quo Grammatici.

Pag. 528. l. a. v. χεῖρε] λεῖρον. Intelligit χωμικὸν ὄρμον, ἀπὸ τὸ ἥδιον εἶν. Vt quibuſdam viſum eſt.

v. καὶ] ἐλόβια, ἐρώδια, quidam πὰ ἄνθη. Interpretantur de his Scholiaſt. Ariſtophan. & Pollux.

Ibid. καὶ] πόδας. χλροφύλλια.

v. μθ] ἀδικος ἡ ἡμέρα. ἡ μὴ ἔχουσα λόγον δικαιικόν. cùm iuſtitium eſt.

v. δὲ] ἐκεχλωτίας. In qua linguis dantur feriæ, πὼ ἀρχὼ ποιῆσαι πὼ γλώτταν.

v. χοτ] ὑδροτομεῖσθαι. παρὰ ὕδωρ τεμόμθνον τὸ μέλλον πὼ λέξειν. Quod patroni dicerent ad clepſydram, notaries.

v. ἄχρηστα] καινὰ. οἷς ἀδὺς ἐχρήσατο.

Ibid. ἀφόρητα] μὴ πω φορητὰ.

v. λοις] ἀῤῥητοποιοῖς · τοῖς τῶν μυστηρίων τελέταις. De quibus locus alius dicendi.

Ibid. ἄγδιν] Κρητικὸς. Vox Cretenſis de qua vide Interpr. 12. tabul.

v. τύγομα] σκευασφείοις · τοῖς κωδωνοποιείοις, ὅθεν τὸ ἐν σπείρῳ ἢ ὀξυτελεῖ ἔχει.

v. καὶ] αὐτοκαδάλων. Simpliciter αὐτοκάδαλα dicunt Grammatici αὐτοχέδια, καὶ ποιήματα βύτελῆ.

Ibid. ὠφρομίδας] De his calceis Heſych. Tertull.

Ibid. βαυκίδας] Baucides calceamenti genus crocei coloris, vt ſcribit Pollux. Heſych. vult βαυκίδας ὑπόδημα γυναικεῖον πολυτελές. Erāt etiam albæ baucides apud effœminatos. leg. Caſaub. ad Athen. c. 4. lib. 4.

Ibid. ἀμφιμάχαλον] ἱμάτιον.

Ibid. ἀμηγέπη] κατά πῃ ὅπου. De hac voce conſule Grammaticos.

v. δίκην] λαὲξ πατήσας · θαρσαλέως ἐνδύς. Vt apud Homer. λαὲξ πεδὶ κυήσας.

v. νός] τέως αὐλέμβως · λόγῳ ὠδηγόμενος.

Ibid. ἴμπιδος] δεσμῶτα.

Ibid. ἀπμαγλοῶ π · ἐξυβείζουσι, ἀπμαγίλος, dicitur taurus ὁ ἢ ἀγέλης ἐξωσθῶν qui etiam dicitur ἀπμαγέλας, Grammatici. per καπρώδισμα & θελυδράσιον intelligit χοιρώδισμα & μαχλώδισμον.

l. d. v. ὃ] τὸ ἀκροκηφές. τὸν ὄρθριον.

v. καὶ] πολυνίκης. πολλὰ νικήσας.

v. μέσο] διὰ ψυχῆς τῶν ἑορτῶν. *a troublé la feſte.*

Pag. 529. l. a. v. λυπηθ] στοιχεῖα χρῆσις. ὑπὸ θεῶν ἐχθρᾶς.

v. λυσε] ἐκλάξ. Homerica dictio de qua Euſtathius & cæteri Grammatici, ἐπὶ γόνυ κάμψεις.

v. Καυκαλῶν] διαῤῥέχων ἢ βοῶν καλῶν. Quales ferè ſunt quæ pueris occinuntur næniæ.

Ibid. διακωδωνίζων. Metaphora ducta ab equis quos explorabant tympano εἰ ψοφώδεις εἶεν, ἢ εἰ θόρυβον ὑποφεύγουσι διὰ σπουδὴν, μήπως ἐν πολέμῳ εἰς κίνδυνον ὑπ' ἀπῶν ἐμβληθεῖεν, vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, qui alias etiam huius vocis metaphoras exponit. alii ſimpliciter διακωδωνίζειν dicunt eſſe ἀντὶ τοῦ συρίφειν.

v. ἀυτδ.] διεπίεζε. Hac voce interpretatur illud præcedens σωιγὲς ἢ φεύγων. Attamen pro διεπίεζε in ms. Cod. reperitur διέπαυε, quæ eſt præcedentis vocis interpretatio.

v. ἐγὼ] λακκοχάεν, λακκόθροκτον, λακκοκατάπορνα. De qua voce Ariſtopha. Athen. lege Heſych. verb. λακκοπαίδα.

Ibid. τὸν] μόρτωνα. *Turpem illum & mollem*, ſic enim ὀπάλουν τὸν μαλακὸν καὶ αἰσχρὸν: nominabant enim μόρτον τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. Lyſiſt.

Ibid. τὸν] χίνδαψκεν · τὸν χίνον ἐδίοντα, πρὸς δύναμιν τοῦ σώματος. Sic quidam Grammatici, aliter tamen Heſychius qui vult ſchinum hac ratione comedi ſolitum vt dentes candefierent εἰώθασι τῷ χίνῳ χρῶγειν οἱ καλλωπιζόμενοι, ἵνα καὶ λευκαίνειν τοὺς ὀδόντας. Vtuntur adhuc nobiles Hiſpani.

Ibid. ἀναφλῶντα] Anceps & varium de hac voce inter Grammaticos certamen, quidam enim interpretantur γύειν, ἢ μαλάττειν, vt Heſychius & Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, alii ἀναφλῶντα, dicunt eſſe γυμνοῦντα τὸ αἰδοῖον αἰσχρῶς. vt Alcidamas ille Cynicus pag. 1044. καὶ ἅμα παρεχόμενοι ἑαυτὸν μᾶλλον, ἄχρι πρὸς τὸ αἰσχιστον. Sic apud Theophraſtum Charact. περὶ βδελυρ. ὑπαυτηθῆς γυναιξὶν ἐλευθέραις ἀνασυρόμενος δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. Alii ἀναφλᾶν interpretantur χλωπεύειν τὸ αἰδοῖον quam ſignificationem ſequutus eſt Iacob. Micyll. Interpres.

Ibid. καὶ] βλιμάζοντα. Simpliciter Ariſtophanes ex quo Heſychius interpretatur βλιμάζοντα, θλίβοντα, ὑβρίζοντα, vnde βλιμὺ πρόσπλακτρον, ὕβρις. Aliter tamen Didymus, aliter Suidas. Suidæ potior interpretatio qui vult βλιμάζειν, τὸ τῇ ὑπουργοῦ καὶ τῇ γνάθῳ ἅπτεσθαι, ὥσπερ ἐποίουν οἱ παῖδες ὀρνίθιας ὠνούμενοι.

l. b. v. παῴδη] ms. παιῴδη.

Ibid. μὴ] πάσσοντα. Etiam de hac voce dubitant Grammatici, quidam enim ſimpliciter *puerum* interpretantur aliud alii quos vide apud Doctiſſimum Chriſtian. explicatione huius vocis, & vocis ψωλοὶ ad Ariſtophan. pacem. Scalig. in Priap.

v. νός] λεκαλέος. λεκαλήφιλος, *patinarius* vt Vitell. apud Suet.

v. ὄζει] σκοπάδειον · τῷ Σκόπᾳ ἔργον τῶν ἀγαλματοποιῶν. De quo Plin.

l. c. v. τονὶ] παρηβηκότος. οἵου παλαιοῦ.

Ibid. καὶ] πυρῶ Φαλίδας. Intelligit τὰ ἀπὸ πυρῶν πλακούντια κομμάτια.

v. φυλάττω] σφραγίσι σφιπηδεταῖς. *ſigillis vermiculatis.* Dico ad Pauſa.

Ibid. ἐλαίας] ῥύσας. Diſtinguit ἐλαίας χαμαιπετῆς ſiue ἀφ' ἑαυτῶν πιπτούσας ἀ ῥύσαις, quas κολυμβάδας vocant Grammatici & Colymbades Latini.

v. τέρων] κρωβυλώδη, ὁ χόρδωνα νῦν καλοῦσι.

Ibid. ἐμπυδάκωτα] ms. Regius ἀπωδάκωτα πυθμένα καλὸν ἔχοντα.

l. d. v. ὃ] σωθλήσομεν. σωφλυδρήσομεν. Conſule Grammat.

v. εἰσ] ἐνοινοφλύειν. Quidam interpretantur ἐν οἴνῳ φλυδρεῖν *tenir table*, ſed rectior eorum interpretatio qui dicunt eſſe ἐείζειν ἐν τῇ οἰνοφλυγίᾳ, & ſic Lat. Interp.

Pag. 534. l. a. v. σμῦρ] λογᾷ. τότε λέγειν ὅπ θυμοῦ, Vt M. Fœlix Octauio.

v. πνθματ] βύφορβυσαν, φορῷ ἢ ἐείω πνθμαπ φερομένῳ.

Ibid. ἀκροκυματοῦσαν] μετεῖοις τοῖς κύμασι διολισθαίνουσαν.

Ibid. ἔκπεσας] Sic vocat τὰς ἀγκύρας ἀπὸ τοῦ ἔχειν, Leg. Caſaub. ad Athen. c. 21. lib. 3.

Pag. 535. l. b. v. πνὶ] μακκοᾶ. μάτην ἀκούει. Sic quidam Interpretes quaſi originatione vocis ludentes: ſed melius qui interpretantur τὰ μακκᾶς φρονεῖ, qua de re Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. & hoc vult Lexiphanes dum ſubiungit ἢ ἄνδρας πεφρενωμένους ὀλιγοδρανεῖν οἴεται. Cætera communia ſunt.

Eunuchus

Eunuchus.

Pag. 534. l. c. v. εἰρὼ] ὅλας ἀμάξας βλασφημῶν. παροιμία δὲ ἡ ἄχαν ὑβριστικῶς δηλοῖ χαμόθεν. Sic apud Gallos *vne charretée de paroles.*

Pagin. 535. Locum Homeri emendauimus, in quo Eraſmus ἱερεῖον *porcellum* verterat, dum legit ὀΐον.

l. c. v. σκοπτας] χρημάτων καταφρονεῖν. εἰς Δεσποτέλλιν ὑποσκώπτει, qui pecuniam efficit μέρος τῆς δυσμενείας.

Pag. 536. l. d. v. καθημι] θυτὴς ὢν κῆρυξ. Intelligit Arelatenſem Philoſophum Fauorinum de quo in vita Demonactis.

Pagin. 538. l. a. v. καὶ] Ἄξων φησὶν. Axo leges Solonis vt patet apud Laërtium in Pitt. & in Solon. Interpr. Apollinaris libr. 4. Suid. Scholiaſt. Ariſtophan. Νεφ. Pollux, vt Rhetra Lycurgi.

Ibidem ἄβρα ὁ ἄβροις. καλέμφατον τοῦτο ἢ ὃ φασιν οἱ ἰδιῶται, φύσιν ἀντὶ φύσιν.

l. c. v. γε] ἀναπόμπιμον ἐς τὸν Ἰταλίαν ὃν πέμψαι τὸν δίκην. *que la cauſe ſoit renuoyée en Italie.*

De Aſtrologia.

Pag. 540. l. a. v. λυεσθ] δηλῆ μορφῇ. In Flor. Cod. δηλῶ μορφῶ.

Pagin. 541. l. a. v. εἰρηϊ] ἐξὸ τὸν Ἀμμ. Anglic. Codic. ἐκ τὸν Αμ. Cætera huius diſſertationis ex Callimacho & Manilio repetit in Croniis, plurima interpretor alibi.

Demonactis vita.

Pag. 547. l. a. v. φιλοσ] ἀϊτήσεις ποσὶ. Vide Paræmiog.

Pag. 549. l. a. v. μὴ] ὑδὲ χὸ δεῖσθαι. Minut. Fœl. Octauio.

Pagin. 550. l. a. v. ἀφιξ] ὅπὶ τὸν ποικ. Anglic. ὅπὶ τῆ ποικίλη.

l. b. v. πίνων] ὅπ πεφίλη. Legendus Doctiſſimus Flor. Chriſtia. ad εἰρη. Ariſtoph.

v. ὁπόδ] ὦδρα ἔχεις. Dixi ad illud Petron. *quæque virum quærunt.*

l. d. v. καὶ] δακτύλιον. De hac dictione alibi.

Pag. 553. l. a. v. σαμβύ] Ευμόλπου. Dico alibi.

Pagin. 555. l. a. v. καὶ] δρωπακιοθῶαι. Dixi ad illud Petronii *Salamandra ſupercilia tua exuſſit.*

v. καίσο] τὸν Κωναίγιον. Cuius hiſtoria notiſſima ex Herod. Diodor. Sicul. Valer. Maxim. Suid.

Pagin. 557. l. a. v. ἔθαψαν] μὼν δημοσίᾳ. Non attendit ad vocem δημοσίᾳ Interpres *cum luctu publico extulerunt.* vt Lycias Rhetor in Epithaphio ἡ πόλις αὐτὸς καὶ ἐπέτηδεν καὶ ἔθαψε δημοσίᾳ, *publicè, ſiue funere publico, ſiue publico luctu.* de luctu publico longiſſima narratio. Licet videatur ſatiſfactum ad Martial. & Perſ.

Amores.

Non eſſe Luciani ſed alicuius qui Lucianum ſuperuixerit iam monui præfatione ad Lectorem, videtur eſſe Ariſteneti. Incertus Interpres lectorem curioſum ſæpiſſimè decipit.

Pag. 558. l. a. v. δρον] λόγον. Angl. διηγημάτων.

v. ἐλίγου] τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις. Interpres Apuleii ad Mileſias.

l. b. v. σαῦαι] ἑορτασικὴν ἄγρυμν ἡμέραν. Iulian. Imperator Cæſar.

v. σάλον] θαλάσσης κύματα. Vt in Catull.

Pagin. 559. l. a. v. καὶ] ἐσθῆτας μέχρι ποδῶν. quales Medorum fluxorum ſiue laxorum veſtes, ſic ποδήρης χιτὼν, Ariſtenet. Epiſtol. 15. libr. 1. leg. Xenophon. 8. Pædiæ. Diodor. Sic. libr. 2. omnes.

l. b. v. παρ' Ησιόδῳ] καταλόγων. Qui inſcribebatur ἠοίαι. De quo viri Clariſſimi Daniel Heynſius & Ioannes Meurſius ad Heſiod. Tangit ipſe Lucianus diſſertat. cum Heſiodo. ſic in Lapith.

Η οἵη ποτ' ἀρ' ἦμα.

v. ὀθλας] τῆ ὁμμάτων αἱ βολαί. Sic pag. 565. Ariſten. Epiſt. 1.

l. c. v. πελῆ] βυφάγος. Philoſtrat. tabul. Theodam.

v. μων] ταῖς ἀκάπνοις. legend. Athen. lib. 1.

v. λιστα] Λιζυγροί. De his nauigiolis Renat. Veget. c. 33. lib. 4. Appia. in Illyric.

l. d. v. μᾶς] ἀνύμαγον Angl. ἀπόμαγον.

Pagin. 563. l. a. v. ἐγὼ] τὸ ἱερωπὸν ζῶον. De quo Marcil. ad Horat. Mercer. ad Ariſten. pag. 229. ſic pag. 268.

Pagin. 565. l. d. v. ἀζομαῦ] καὶ πᾶς μαλακῶ δίκτυα φλοιός. Notum ex Theocrit. Virg. Ariſten.

P. 567. l. b. v. σάμλω] δεῖξαι τὸ πρόσωπον ἀπατείλας. Dixi alibi, hoc ſæpe repetit Lucia.

l. c. v. δὲ] τὸν ἱερὸν τῆ ὅλων φύσιν. Hac de re copiosè Interpretes Lucretii.

P. 568. l. b. v. εσθρα] ξένας ὁδὸς. Sic Latini iſtud obſcenum *viam & locum* dixerunt.

l. c. v. χρυσιν] χῆ πίθων ἀγόνων. De hoc Prouer. Paræmiogr.

P. 569. l. b. v. ἦλυ] ὦρος ἀγελαρχὶς. Longus lib. 4.

Pagin. 580. l. b. ὕπον] ὕδατι λιτῆ. In Angl. Cod. legitur ὕδατι λιτῆ ἢ χρυσίσιον χλανίδα ταῖς ἐπωμίαις πρόναις.

Pagin. 581. l. b. v. δὲ] νόσος Anglic. νόμος ὅπ φαύσιεν ἄυπν.

l. d. v. νθύετο] ἐλαυνύσας Ροιναῖ. Dixi ad Petro.

P. 583. l. b. v. ὦδι] ἐσόιπ. Angl. ἐρόωπ.

l. c. v. ται] ἄμεινον ὑπὸ δαιόντος. Angl. Cod. ἐν ᾗ ἀμείνονα βίον ὑπὸ.

P. 584. l. b. v. δὲ] ἰλλαρῷ τῆ ὕπνῳ. Angl. τῷ προσώπῳ. Aliter tamen Interpres nec malè.

l. d. v. ἄχαν] τῆ παιδιαστῆν. Florent. Codic. τὸ παιδιαστῆν.

l.d.v. ἅ] ἀκλυθησάμφα. Angl. ἀκχθύ.

P.230.l.a.v. αὐτ] ὠιμήσαντας MS. αἰασασάτην.

v. ὃ] μὴ ἀπαγορδύσας. MS. ἀπαύσας. Lucianea prorsus dictio.

l.b.v. τις] σωαρπασον. Angl. αωαναάπασον.

l.c.v. ἅλλ] ἀσόλωπος. ὁπὶ τ κώπης καθήμενος. varia est κώπης acceptio quam vide apud Grammat.

P.231.l.a.v. ἐρ] ἀσὸς τὸ ἔθος. Angl. ὡς τὸ ἔθος.

l.b.v. ζὰς] ἢ καθ' ὕδατος. Dictio, φασὶν, quæ sequitur, prouerbium notat, de quo interpr. Catull.

l.d.v. θλις] τὰ Ελθυσίνια. ἑορτὴ Apud Athenienses ἡ ὀπτελεμήν Δημητρὶ καὶ Περσεφόνῃ, ἐν ᾗ ἐθύοντο διόπτα ὑνα μυστήρια. De Eleusiniis, Scalig. ad lib. 7. Tibulli, & copiosè dico alibi.

P.232.l.c.v. ἀπ] κηλῖδας ἀπ τῆς ψυχῆς. ὄνειδος. Sic rectè hanc vocem ad mentē Luciani interpretatur Hesyc. qui hac in voce cōsulēd. Interp. Aristoph. Suid. alia est κηλίδων acceptio alibi apud Lucia.

P.233.l.a.v. μασ] ὅθὶ τραχηλον ὠθοῦσα. *Collo inuixa*, Heliod. lib. 8.

l.b.v. σαὶ] ἀκείτους μὴ. Has omnes tyrannorum artes alibi fusè exsequor.

l. c. v. πν] ἀσκαρδαμυκὶ. ἀσὺ τὸ καμμύειν. Sic Grammatici. dixi antea.

P.234.l.a.v. πῦ] τ λύχνον καὶ τὴν κλίνην. Vt antea pa. 161. induxit τὰς ἀπὸ τ ἥλιον ἀποπλεμύας σκιὰς ἀπὸ τῶν σωμάτων accusantes τὰ παραλωμένα ἡμῶν ἀφὸ τ ἥλιον, sic nunc lucernam & lectum testes citat, alludens ad Græcos Philosophos καὶ ὀπίπθες ἐμπαίζει τ λύχνον καὶ τὴν κλίνην μυροτρωῶντα ἀφηγεμόνι, siquidem Philosophis istis καὶ τὰ φυτὰ erant etiam ἔμψυχα.

l.c.v. πας] κατάχαφος. Ex Platone Lucianus, ex Luciano Iulia. Imper. Cæsar. vide Clariss. Casaubon. ad Pers. dixit idem Lucia. alibi χῦ νῦτος ποικίλος. In re tamen dissimili pag. 528.

De Mercede conductis.

P.236.l.b.v. οἱ] ἐξυρημένοι τὰς κεφαλὰς. Herald. ad Martial. dixi ad Petro. τὸ δ παλαιὸν οἱ ναυαγήσαντες ἄνδρωποι πιότατα ὀπέχειντο γήματα ἀπὸ τῶν ἱερῶν καθημένοι καὶ τ αὐτὰ πύκλῳ ὀλοφυρόμενοι.

v. ὁσ] ἀφὶ πάσης τῆς πλατῆς ἐξέρχεσθαι. Prouerb. de quo parœm.

P.237.l.b.v. σι] μὴ τῆς καλίδος ἄλικρον καταπίνοντα. Sic in Piscat.

l.d.v. εἰ] καθάπ ὁ Λαρός. Ex prouerb. λαρὸς χάσκει.

l.a.v. ᾳ] ὅθὶ παυ. MS. ὅθὶ παρόντων.

l.b.v. μή] ὅθὶ πμον π ὄθι. Angl. ὁπὶ μῶν τις.

l.c.v. εἰς τὴν ἀμίδα ἐυρωπῆς. Prouerbium in fastosos diuites, dixi ad Petro.

l.d.v. σις] ἐθελοδουλείας. De qua Herald. ad Mart.

v. ἐκαιρὸν τὸπ. Angl καιρὸν.

P.239.l.b.v. ὃ] ὁ καλὸς πν ῥήπωρ ἔφη. Demosthen. contra Philipp.

l. d. v. ὃ] ὐχὶ ἐρ. In margine Regii Cod. αἱ δ ὐχαὶ ὅθὶ πασι τὰ ἀδικώματα ἀφοδύονται. Sic apud Lucia. Nauig.

P.240.l.c.v. μο] ἔντεχνοι ἀπειλοῦντες. Hoc habet ex Aristophane. σημαίνει ὃ perditionem πείθοντες τὸν ὀνηγμαγμένον πρὸ ἀφάγματος.

v. ἴσ] ἐν τῇ τυχεῖν. Hæc sic dixit Helio. li. 1. κύρος δ ἔρωτος ἦν ἔργον τὸ πλεῖν.

l.d.v. πις] ἔξωροι. Vt passim in Dial. morr. & alibi, contrà ἄνθος ὥρος. Lucia. alibi Dio. in Iulio.

P.242.l.a.v. σω] τῆς Συραυλίας. τῆς δὲ ταῖς Σύραις ἀφροδισίας, vt Συραυλεῖν ἀφὸ Σύρων ὀφθρεύειν. De his officiis horridulorum comitum dictum passim.

v. π] ὀνομακλήπορι Λιβυκῷ. Hac de re Casaubo. ad Sueton. vbi de seruis Syris. Sauar. ad Sid. dixi ad Petron.

l.c.v. φρ] καπαδικάσας. καπηχρήσας

P.243.l.c.v. μα] ᾗ ἔστ ψαι τὰ Ολύμπια. Sic in Tim.

v. ἀμ] ἀμέλξεις ὀρνιθῶν γάλα. Parœm. ὅθὶ τ ἀβρφυῶν ἀγαθῶν.

l.d.u. να] ὑποπίναπα τῶ πόδι. quod pag. 237. dixit ἐξυπιάζοντα. sic in Paras. ὕπλιος ἀφεικώς, tangit Casaubon. ad lib. 2. Suet.

P.2.243.l.b.v. χσ] ὐκ ἀφ' Διὸς ἅλπων ὁ μάντις. Prouerb.

P.244.l.a.v. ζεπ] ἀφοτέλεια Metaphoricè sumit ἀφοτέλειαν vt patet apud Hesyc. Alii dixerūt ἀφοτοτέλειαν vt patet apud Achill. Tat. lib. 2. Scholiast. Æschyli ad Agamn.

l.b.v. τ] κοσμιώπατα χαμαῖσας. Sic in Gall. explicat illud verbis seq.

v. λω] τῷ Διὸς τ οἶκον. Tangit Heliod. lib. 2.

l.c.v. πάντα [πθαύμακας. Et apud Cic. in parad.

v. ἐκ] ἀφελωπῆς, ἐκ φρονήσθος, ἀφεισκέψων.

l.d.v. σι] χρόμακθον. Hanc vocem ex Hesych. interpretatur Clarisc. Casaub. c. vlt. li. 9. Animad. ad Athen. profert hanc Lucian. sæpe alibi.

P.245.l.a.v. δὲν] εἰπὰ ζῆν. ζῶ interpretati sunt viri doctissimi.

v. ἰκαῖον] τῶ ζιοῦν. ἀφοπόσεως. Hanc vocem interpretati Casaubon. ad Athen. Herald. ad Mart.

v. ἡκ] πολυετῆ δουλείαν. Vide quid dixerim ad hūc Petro. locum *veterem conuiuam.*

l.d.v. ὅλι] ὑπὸ τῆ κλίνη. Laudat hunc locum Casaub. ad Suet. p. 167. hanc eandem comparationem alibi repetit Lucia.

P.248.l.b.v. ὡς] Επὶ Μαραθῶνι. Parœm. de his quæ vergunt εἰς τὸ χεῖρον. ὁ δ Μαραθώνιος ἔπαθ' ὑρῶν ποτὲ θησαυρὸν ὑπὸ Σάμῳ χρυσοῦν ἀφίδαπον ἀνέθηκε τῇ Ηρᾳ, τὸν δ ὀδυτέρῳ ἔτει ἐφηυρεῶν, ἐν τῶν γ' χαλκεῶν. Huius meminit Plato Comic. ὑπὸ Διὶ κακυμβίῳ.

l.d.v. ἀνα] θηλύνις. Homerica dictio, vt illud sequens ἀεικελίῳ ὅθὶ μαθῶ.

v. φεις] ὀμμαθήσας. Sibi ipsi Interpres dum subiungit καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας παῖδ ὐόμβους. Casaub. ad Char. Theoph.

v. ἀμφθείρῃ. Recordatio antiquæ libertatis seruos excruciat, qualia narrantur de elephantis qui nocte seruitutem suam lugent.

P.249.l.a.v. ᾗ] ἀγοραίοις καὶ ξωμολόχοις] Hæc verba sæpissimè solet coniungere, posterius alibi interpretor, prius Hesych. verbo ἀγοραῖς πίχναι.

v. ᾗ] πλήθει Ρωμαϊκῶν. Angl. πλήθ αστίκῳ.

Ibid. ξενίζων] τῷ πείθωνι. Angl ὦ πώγωνι.

v. δορ] συγκλύδων. συμμίκτων καὶ ἐπικλύδων. Sic ad oram Angl. Cod.

l. d. v. μαν] ὑπὸ κώδων. Sic pag. 259. ὁ κώδων ἤχησε. Casaub ad Suet. Aug.

P.251.l.c.v. σοι] νεοπὸς ἡμίτομος. Omnia huius paginæ reperiuntur in Lapith.

P.253.l.a.v. πας] ὀφθαλμοὶ βασιλέως. Qui Sycophantæ, Eunuchi, dico alibi, & patet lineis seq. repetit ea pag. 873.

P.254.l.d.v. ὧν] πεπτωκότων τὰ σκέλη. Athe. li. 12. Alexis, ex quo Lucia. hoc loc. vt patet postea.

Οσῶς ὃ πτπτωκυίμυον τὸν ἢ
Ξυρέμβυον.

Dixi ad illud Petro. Salamandra. Sic pag. 554. vbi peſſimè interpr. *qui crura totúmque corpus vnguento ſolebant perungere.* verte vt hic Eraſm.

P. 255. l. b. v. φη] ἔτως ὄναρ. Idem Icarm. & alibi Latini dicunt *ſic* Interpretes Horat. ad Od. 3. li. 1. & Martial. ad Epig. 6. lib. 5.

l. c. v. ϗ] ζαύζον. Hanc vocem attigi ad principium Petro.

P. 256. l. b. v. ἰαὶ] ἐς ταὺς λιθοτομίας. ταὺ Διονυσίυ λατομίας dicit Athen. c. 3. li. 1. Iun. in Adag. Turn. ca. 16. li. 22. lautumias vult legi dico alibi.

l. d. v. ἤπι] κοσμυμβύαι. MS. καμμυμβύαι, malè, nam ſequitur ταὶ κόμας ἀθεπλεκόμβυας: eſſétque δὶς τὸ αὐτό.

v. τὰ] ἡ Αδεσα. *Serua* Heſych. ἄδεσα, δ' ὕλη, παλλακή. Dictio quæ ſæpe corrumpitur, vt doceo alibi.

v. σα] ἰφεσρίδιον ἄβλιον. Dixere Perſii Interpretes ad illud.

Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

MS. Regius ad hunc locum μανδύαν τινὰ ἀμενον ὃ κακρύφλιον τοῖν. leg. Caſau. fin. lib. 6. Anim. ad Athen. Heſych. & Suid. verbo χρόμαζον.

P. 257. l. c. v. ὦ] τοσιμόπατον. ἠδὺ. In Angl. Co. Paginâ 258. interpretatur Theod. Marcil. ad Perſ. in p. 259. lin. 1. ἀὐτὴ τὸ παιπάλον. Anglic. Cod. habet ἀσυσίπιον, & ita legiſſe videtur Interp.

l. b. v. αὐτ] χρυσῦς ὅλος. Angl. ὅλως. Quod Lucianicum eſt, vt etiam antea notauimus, ſic p. 279. & paſſim.

P. 259. l. d. v. ἢ] ἐκείνῳ ἢ ἐμπάλιν. Senſus facilior ſi legas ἐκείνης τῆς ἐμπαλιν.

Apologia.

P. 260. Sufficiat mihi dixiſſe Petrum Moſellanum huius Apologiæ Interprerem oculis ſuis in hac vſum non fuiſſe, donec maius otium probandi. huius Apologiæ pars potior in tractatu præcedente, quale illud ſtatim ab initio ὑπὸ κλοιῷ τινὶ χρυσῷ, & pag. ſeq.

P. 261. l. a. v. πῦ] τὰ σφιγγία. Hanc vocem interpretor alibi vt & ſequentem κουρεῖλια.

v. ελ] Ιλίῳ. Tangit in Piſcat. & in Pſeudolog.

P. 262. l. b. v. ἐς] ὁμοιά σε τῷ Σαλαιθῳ. In margine Cod. Regii Ζαλθύκῳ, mendosè, ſunt enim variæ hiſtoriæ, patet conferenti.

l. c. v. των] ἐκδιδόντων φυγῆν. Hic rectè Interpres Atticam expreſſit dictionem.

P. 263 l. b. v. αὐ] συγκαίμβυον. MS. συγκυτέμβυον.

l. c. v. ακ] κβύδων ὀὶ φρεσὶ. Malè omnes κβύδων, patet apud Homer. Il. 9.

l. d. v. ὅμ] εἰς ἢ κάλπον πῖδας. Sic p. 936. hac de re copiosè ad illud Petro. *ter me iuſſit expuere.*

P. 264. l. d. v. δὺ] ἦλον ἥλῳ. Sic pag. 271. Interpres Ariſtoph. Suid. Paræmiog.

P. 265. l. b. v. Γωνία ὃ κρέισσων. Melius alii Κρείσσων ὃ πῖνα.

P. 267. l. d. v. ἰκ] ὁ φρενῆς Ιπποκλείδη. Hæc dixerat antea, repetit in Hercule Ogmio, Prouerb. ὅτι μὴ παύ αὐτάρκιον ἡμῖν λεγόμβυον. Legend. Heſych. ex Ariſtoph.

Pro lapſu inter ſalutandum.

Scripta hæc diſſertatio πρὸς Ασκληπιόν vt patet fine. Cauſa diſſertationis hæc eſt: ὑγιαίνειν, dixerat αὐτὶ τῦ χαίρειν· αἱ γὰρ τῶν παλαιῶν προσρήσεις αἱ μὲν ἐωθιναὶ χαίρε, αἱ ὃ ἑσπέριαι, ὑγίαινε.

l. a. v. κελ] ὁ χρυσῦς. Sic apud Ariſten. Epiſt. 1. & alibi quod notauit Doctiſſ. Mercer. Cętera ſummi Rhetoris & Philoſophi doctrinam declarant.

P. 270. l. c. v. Οκέλλω] Cod. Florent. Οκίλλω.

P. 271. l. a. v. ἰσὸ] ἢ πτραπτώ. Huc pertinet quod eſt in aureo verſu Pythagoræ

Νεὶ μὰ τὸν ἡμετέρα ψυχᾶ παραδόντα τετρακτὺ
Παγὰν ἀενάυ φύσεως.

P. 272. l. a. v. αλ. ὦ] Ιωῶ. Cod. Flor. ἐς Ιωῶ.

De Sectis.

P. 276. l. a. v. τῦ] Βραχὺς ὁ βίος. Primus Aphoriſmorum Hippocratis in quē multa Gal. ſic p. 311.

l. d. v. πρ] Ησίοδον οἰκεῖ. Li. 1. Oper. hæc tota diſſertatio Heſiodū de via illa virtutis interpretatur.

P. 277. l. c. v. μῦ] Γαμηλίαις. De quib⁹, & aliis ſacris ceremoniis dico copiosè σωῦ Sch̄ alibi.

v. πρὸς] ἀρετῆς ἄσκησιν. Hoc illud eſt quod Philoſophos omnes exercuit tandiu, de quo locus alius dicendi, vt & de illo ſeq. διδαιμονίας κτῆσιν.

l. d. v. ἐφ] ἢ Λόγου οἰκείης. De hoc loco Id. Dial. Philipp. & Alex. Arr. Curt. alii.

P. 280. l. b. v. πῖν] ἀλλ' ἀφημεῖν χρὴ. *Bona verba.* Sic verba ſolemnis huius formulæ οἷα πῶς ἔτω λιὼς, ἀφημεῖν χρὴ. de qua copiosè Scal. ad Varr. pag. 94. leg. Schol. Sophoclis. ad Oedip. Col. & ad Philoct. dico alibi.

l. c. v. λα] ἐκπλήμμελῶ πρὸς ἢ λόγον. Sic in Nigrino & ſæpe alibi. paginam 281. & ſeq. repetit in Lapith.

l. c. v. ιρον] ἐκτελεία. ὅτι δεῖ πας χεῖρας ἀπίχειν τῷ ἱερῷ. Copiosè hac de re Schol. Ariſtoph. ad pac. Heſych.

v. ιος] μεγάλοις χάμμασι. Theod. Marcil. ad Perſ. dico ad Heliod.

v. συμ] Ευκράτει. Malè antea διακρίσει.

P. 282. l. b. v. χε] ὑπ' αἱματωπῆ. vt in Tim. & paſſim alibi.

v. δεσ] σκύφον Νεστόρειον. Talis rixa in Lapith. & apud Heliod. lib. 5. de Scypho Neſtoreo Interp. Martialis ex Iliad. 11.

P. 285. l. a. v. ταῖς] Μαρκίτῃ ξυμπλέκεσθαι. ἄφρονι, μωρῷ. De hoc Suid. ex Heſych. Interp. Ariſt. ad aues.

l. b. v. πκ] ὁ χρῶ ἡ κυρσά. vt antea ὁ χρῶ κυρσίας: quid legerit in his locis Interpres non video, nam Stoici dicti ὁ χρῶ κυρσίαι. *tenſi, cute tenus.* Ipſe verò *longa coma venerandos, prolixa in capite Cæſaries, capillus prolixior* vbique vertit. de his Iuuenal. Sat. 2. *atque ſupercilio breuior coma* hæc monebat Senator Clariſſ. Godofred. Maluynus. Dixi hac de re antea

P. 287. l. a. v. δὲ] ὑπὸ ἢ Αυγείᾳ. Vt in Contempl.

P. 288. l. c. v. ιθ] ἀποσισάμβυον. Angl. ἀποσισάμβυος, Mend.

v. εσ] ἀποκλείσῃ. Vt in Dial. Meret.

Ibid. χ̓ γυμνὸν. χ̓ deeſt in ms. & Aug. Cod.

P. 289. l. b. v. αὖτ] πολίτῃσι ὅτῳ. Angl. τῖ).

l. d. v. Αυ] σοὶ μὲν ὅτῳ. Mend.

P. 90. l. c. v. ερ] ἀπολύσω τῆς ἀπορείας. Vt in Nigr. & Hercul. Gall. & paſſim.

P. 291. l. d. v. πι] ὅτι ῥικὸς. Paræmiogr. hoc autem prouerbium εἴρεται ὅτι σὺ πάνυ ἀπόρως χ̓ δὺ μόνε εἰς λύσιν ὅτι βαπομβύκ.

P.295.l.a.v.παιδίων] οἰκοδομήματα. Ead. Iul. Imperator in Epist. ἴσα τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ τοῦδε τὰς δίνας ὅπ ἂν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιαλῷ κυλίεσθαι. Locus autem Homeri quem imitandum sibi proponit Iulia. est Iliad. 5. Tangit Pisid.

Ὦ συλλογισμῶν ἀλόγιστα κύματα,
Καὶ κλύσμα χαῦνον παιδικῶν ἀθυρμάτων,
Τὰ λεπτὰ κἀφρῶν συνεχόντων εἰς σχῆμα.

Habet sequens illud ἀσπίδα ὠμοβοείην. Ex Homero.

P.299.l.c.v.τα] κλῆρις ἀφυρτὰ πεπείσται. Sic p.309. in calpidem, sive capidem, sive capedinem, sive capidulam, sive capedunculam (tot enim nominibus Romani vas illud denominant) solebant iniicere sortes luctantium, & currentium, vt patet lineis seq. vnde rectè in Gl. Phil. Ὑπὸ κλεροῦχοις, κλῆρις. ὑδρία, nec malè doctus Grammatic. Hesych. apud quem κλῆρις ἵππος ἁλτικὸς καὶ εἶδος ὀρόμου, tãgit enim rem quæ sortes sequitur, id equorum agitationem: de Latinis nominibus superius allatis dico alibi. vt & de sortibus.

P.300.l.a.v.παρ] ἀντίχλ. Angl. ἀντίχλ.

l.c.v.ποι] ὑποσκόπουσι. Angl. ὑποσκοπῖς. Mend. in pagin. 304. nomina loquentium variè confusa erant.

l.c.v.ἰρυ] ὡς πιττακώδικα. Aod. Angl. πιττάκιστα καὶ ἀκαπν, Mend.

P.309.l.a.v.ἀὼ] ἀμφιθαλῆ. Patrimum, ἀμφοτέρους τοὺς γονέας θάλοντα, καὶ μητρὸς ὠρφανισμένον. Sic hanc vocem, ex Interprete Aristopha. ad aues, interpretantur Scal. ad Catull. Marcil. ad Horat. Morem tangunt Interpretes Theocriti, Eustath. ad Homer.

P.310.l.b.v.ει] ὑπὸ τῆ πυθμένι. Ex Hesiod.

l.c.v.σο] ὥσπερ φασὶν οἱ Δῆφοῖς. Dico ad Pausan.

P.311.l.b.v.ρε] κατὰ τὴν παροιμίαν. Sic illa, ἀγλιὸν μὲν ἐξαντλεῖν μένος ἢ ὃ ὀπηρέτει, consule parœmiographos. In Angli. Cod. dramata paginæ 315. omnino corrupta.

l.c.v.ρεθ] τῆ ὀπηραπεζίῳ. Hoc est τῆ ὀπὶ τῆς βαπίδος ἐκχοιλοῦμεν ὕδατι ὁ δεῖ τὴν ἰσορροπίαν καὶ τὸ ἀπαρέγκλιτον τῆς βαπίδος ἐπὶ χώρας μόνον, καὶ τῆς ὀπωφελείας ἐπαινετικὸς τῆ ἐλεκτύλῳ ὀχετηγοῦμεν αὐτὸ φιλεῖ ἔπιδαι, ῥυτὴς φύσεως ὑπερέχον, καὶ ἀβρεμιῶν μὴ πεφυκός. Cætera vsque ad pag. 317. crebræ sunt repetitiones comparationum quæ passim alibi.

l.c.v.βί] κενὴ μακαρία. Sic pag. 934. Talis autem illa est qualis fœlicitas Micylli in Gallo ἢ κατ' τὺς ὕπνους ἐγγινομένη, τοιαῦτα τοῖς ὀιειροπόλοισιν ἐμπεδῶσα τὰ εἰς βυθὸν καὶ δύσπνοιαν, κενὴ, οὐ μενδὶ ἴσως ἔχει καὶ βέβαιον, quæ omnia rectè interpretatur Gregor. Nazianzen. qui (vt alibi dixi) totus est in Luciano.

P.320.l.c.v.λοι] ἢ ἰδιῶται. Angl. ἰδῶτις.

P.321.l.a.v.το] καὶ Στωϊκῶν τῆ ἄκρῳ. Melius quam in Anglic. εἰς Στωϊκὸν τὸ ἄκρον.

P.322.l.c.v.σα] ἄφικτα] Angl. & MS. ἄφυκτα.

P.323.l.b.v.φρια] ὁκτὼ πάσαμβα ὀξάφορον. Rectè ibi Interpres est enim ὀξάφορον ex Suid. τὸ τίμιον merces. Cætera huius Dialogi antea sum interpretatus.

Herodotus.

P.327.l.d.v.τὸν] Ολυμπιονίκας. Casau. ad Theocr. Scal. ad Catull. ex Suid. innominato. de Hippia, ipse postea, Cic. Apul. de Prodico, Xenophon, & nos ad somnium Luciani, de Anaximene & Polo. id. p. 208. Aristot. Diog. Laert. de Ætione, Theocrit. Epithap. Æscul. de nuptiis Alexandri & Roxanes, Arrian. Curt.

P.328.l.c.v.της] καφαλῆς τῶ καλύπτρας. Dixi ad Petro. de tædis Hymenæi, notum & multa Sc. ad Catull.

P.329.l.a.v.αὐτ] ὀχαῦνον. ὄχαυνον ὁ τῆς ἀσπίδος πόρπαξ. Hesych. & Interp. Aristoph. ad Equit.

l.d.v.λυθ] ὅτι καὶ ὄφθος. Rectè ibi Opsop. nam ὅτι καὶ ὀφθὸς dictum αὐτὶ τοῦ μεγάλου οἱ μέγιστοι καὶ ἀξιολογώτατοι.

v.χω] σκυτικὰς καὶ καλύβας καὶ πῆγος. Voces interpretatus sum alibi: Rem tangit Suet. Iul. c. 39. *Ad quæ omnia spectacula tantum vndique confluxit hominum, vt plerique aduenæ aut inter vicos, aut inter vias tabernaculis positis manerent, ac sæpe præ turba, elisis exanimatisque sunt plurimi, & in his duo Senatores.*

P.330.l.a.v.ὁλ] Πολυδάμαντι. Pers. Sat. 1. & ibi Interp.

μαστιγόσιμος] Dixit antea & sæpe repetit alibi.

Zeuxis.

P.332. Huic dissertationi (quoniam de hac locus alius dicendi) non immoror: paucæ variantes lectiones, & quæ lectorem auidum non morentur.

p.334. ὑπισχνεῖσθαι. In Angl. Cod. pro quo ex fide MSS. & Cod. Florent. reposuimus ἐκπλήσσεσθαι.

P.334.l.d.v.εἰσὶ πετεηνῶν] Mart. Delrio ad Senec. leg. putat βαχυπτήνων.

P.335.l.b.v.κατεδάμνατο] MS. Regius καπλαμβάνετο.

Harmonides.

P.336.l.c.v.της] τῆς Φρυγίου. Sunt Harmonidæ quatuor solum musicæ modi principales, Phrygius, Lydius, Dorius & Ionicus: cùm tamen qui de musica scripserunt, quinque cõstituant, addentes his quatuor Æolium, vt Plato 3. de Rep. Athen. lib. 14. Cassiodo. Epist. 40. lib. 2. & libr. de Music. Nisi sub Dorio Æolium inuoluat, hæc enim duo sæpe confunduntur, vt in Pindaro qui cùm Doricè scriberet, vocauit musam suam αἰολίδα μελπήν. Assignat autem τῷ Φρυγίῳ τὸ ἔνθεον vbi malè Interpres Obsop. *attonitum.* voluit enim Harmonides *religiosum*, vt pater locis citat. & apud Apuleium libr. 1. Florid. Sed de tonorum istorum qualitate omnes isti ferè inter se dissentiunt: tribuit Ionio τὸ γλαφυρὸν. Interpres *suauitatem*, vertendum erat *varium* vt apud Apuleium loc. cit. sic sæpè apud Homer. γλαφυρὸν pro eo quod multos recessus multásque latebras habet.

Pag. 337. l. a. v. ὀπὶ τῶ] *aues circa noctuam.* Cætera enim sunt Interpretis non Luciani, de hoc prouerb. Aristot. Laert. Dio Chrysostomus, alii.

l.b.v.μι] ὡδὲν τὸ τῆς λαυθανούσης μουσικῆς ἐθέλις λόγος. Vide Interpr. Persii ad Sat. 1.

P.338.

P.338.l.a.v.μον] τί σοι δεῖ πρὸς πολλούς. Vt mima illa, ſatis eſt equitem mihi plaudere.

l.d.v.ὥστε] ἀκαείνομεν & κύσον. Vide Paræmiog. ſic pag.604.

P.339. l. a.v. δίκας] πρὸς λθυκήν. De his calculis res nota.

l.c.v.τε] ἐπῶν σκιαί. Sic legit Interpres & Paræmiog. In Anglic. Cod. rectius ἐπαίνων σκιαί. vt σκιαὶ ὄναρ apud Pind.

Scytha.

P. 340. l.a.v.ὑ] ϖϱῶτος. Sic rectè, & patet hac narratione, mendosè in aliis ϖϱῶτον.

l. b.v. παθα] πέμπειν ϖϱὸς τὸν Ζάμολξιν. Dico alibi.

l.c.v.λθυκὸς] ἵππος. Dico alibi.

l. d. v. σιν] τῶ δικμοτάτω. Anglic. Cod. πρὸ δικμοτάτων.

P. 345. l.a.v. κρὶ] ὁ νησιώτης ἐκεῖνος. Telemachus apud Homer. Odyſſ. repetit alibi.

l.d.v.ϑὴν] ϖϱὸς τὸν τῦ Κλεινίου. Legend. Plut. in Alcibiad.

P.346.l.b.v.πίτνω] ἀμβολαῖς ἔργον. Tangit hunc verſum Heliod. lib. 2. ἐργ.

Αἰεὶ οἱ ἀμβωλίεργος ἀνὴρ ἄτασιν παλαίῃ.

Quomodo ſit conſcribenda hiſtoria.

P.346.l.c. v. φιλ] πυρετιάσιν. Anglic. πυρέσσειν, ſic pag. ſeq. ὡς πυρέξαι.

v.βα] ϰ̀ λπαρεῖ τῇ πυρετῷ. Sic apud Hippocr. & Gal.

P.347.l.a.v.δσων] ἐν μέλι. Angl. ἐν μέρι.

l.b.v.μλὼ ἐνὶ ϖϱοσϑεῖναι. Vide Paræmiog.

l.c.v.Φίλιππος] Sic pag. 728. πόλεμον πρὸς ὅλων παπίσκα ἦ ἐδόξατο. Hac de re copiosè Lipſ.

v.φέας] ὑπὸ μιᾶ τῇ πληγῇ. Angl. ὁρμῇ.

P.350.l.a.v.δος] ἀκαιρίαν. Angl. ἄκαιρον.

l.b.v.τος] ὑπὸ μιᾶς. Angl. ὑπὸ.

l.c.v.λὲ] κὰν Αγαμ. Homer. Iliad. 2. Achil. Tat. lib. 1.

l.d.v.ϑ] ἐτέρας. Angl. ἑταίρας.

P.351.l.a.v. των. ἀμαρτίσι] Angl. ἁμαρτίς π.

l.c.v. παρ. ἐργάτας] Angl. ἐργατάς.

P.352.l.b.v.ἐς ἀσύφηλον] Flor. & Angl. ἀσύμφυλον & ἀσύμφυλον.

l. d. v. Λειτοβυλε] χαλιπος. Anglic. Λειτόβυλος χαλίας.

P.353.l.b.v.λῶ] ἐπαυθήση] Angl. ἐπαύθισι.

v.δες] ϑεραπεύοντες. Angl. ϑεραπεύεσ.

l.d.v.πος] ϖϱὸς πόδα. Rectè Anglic. Cod. ϖϱὸ. Sic Apolog. de Merced. cond. de hoc prouerb. Heſych. Pollux. Caſaub. ad Charact. Theoph.

P.356.l.b.v.ὅμοιος] Ante hanc dictionem eſt ὑχ in Angl. Cod. mendosè.

l.c.v.ϰ̀ ἱεροειδὴς] Angl. ἱροειδὴς.

P.357.l.b.v.γοῦ] ἐπὶ ἀ ϰ̀ ὀκτώ. Angl. εἴκοσι.

v.τραυ] ἔννεα. Angl. οε.

v.κακ] ὑπὸ. Flor. ὑπὸ.

l.c.v.πε] Κρόνου. Angl. Κρόνιον.

P.358.l.b.v.αὐτοῖς] ὠδίνει ὄρος. Paræmiog.

P.360.l.b.v.τε] λοπαδῶν. Flor. λοπαδίων.

l.d.v.ἰῶ αὐηλωκότος. Flor. ἀμαλωκότα.

v.πῶ] ἐς πλὼ Μαύρων. Angl. ἐς τὸν Μαῦρον.

P.361.l.c.v.ειν] Κεγχρεῶν. Angl. Κεγχρείων.

v.μῶ] ὥπα ὀφθαλμῶ. Idem de domo & de ſaltatione, & ſæpius alibi, habet à Thurio oratore. Iulia Imperat. Epiſt. ὁ Θύριος ὥπα εἶπεν ἀνθρώπους ὀφθαλμῶ ἀπιστόπερα.

P.363.l.b.v.ὠ] ὅλη ἀκμείμαι. ὅλη ϰ̀ ῥῆμα in Cod. Flor.

l.d.v.ὠ] Μῶμος μωμήσαδαι. Hunc locum imitatus eſt Ariſten. Epiſt. 1. l. 1. ex emendatione viri Clariſſimi Ioſ. Merceri.

P.364.l.a.v.βδυ] ὑπὸ κασ. Flor. ὑπ.

v.λξ] Ηροδίξης. Angl. Ηρόδικος.

l.b.v.ὑπῳ] ἀπίσω. Ariſten. loc. cit.

P.366.l.a.v.ϱειπῆ] ἵππον τ̀ Νισαίων. De quibus dico alibi.

l.d.v. πιῦ ῆς] Notæ ſunt ſiue Characteres hiſtorici, de quib° Cic. 1. de leg. & 2. de Orat. Strab. lib. 1. Polyb. lib. 12. Niceph. Greg. princip. hiſtor.

l.d.v.ϑίας] τὰ σῦκα. Sic paſſim.

P.367.l.b.v.μθυα] πῖς ἐν πόλεσι. Sic legit Interpres, aliter longè in Cod. Petri Golmani ἐν ποσὶ.

P.368.l.b.v.ἐπι] σωπακτίον. Angl. σωακτίον.

P. 369. l.d.v. χυσῷ] οἰκοδομήσαδαι. Flor. οἰκονομήσαδαι.

Veræ hiſtoriæ Liber I.

P.373. l. d.v. μητι] ἀλλ' εἰπόντος. Longè rectius in Flor. Cod. quem ſequutus eſt Interpres ἀλλ' ἀληθεύοντος. Probatur illius hiſtoria, vel qui rebus interfuit, vel qui è commentariis eorum qui adfuerunt hauſit: vnde illud in hiſtorico fide dignum ϰ̀ ἡμεῖς ἐπιτασόμεθα, qua de re locus alius dicendi.

P.375.l.c.v.δα] οἷον ῥέοντα. Similia apud Euſtath. in Amorib.

P.376.l.c.v.πλὼ] συμπλοκλὼ ϰ̀. Hæc deſunt in Co. Florent.

v.ϰ̀] ϖ̀. Quidam legendum putant ὅσον.

P.378.l.d.v.ὡς] ἕκαστος. Angl. ὡς ἑκάστης ἑδίκη.

P.379.l.b.v.ϑ] Αἱροκόρδακες. Interpres ſequutus eſt Anglicanum Cod. in quo Αιροκόσκιες.

v.ἰδὺ] δυσσιλίας. Angl. δυσωδίας.

l.c.v.ϑ] χρίειν. Vt in Nigr. & in Tox.

P.480.l.c.v.μεγ] τῶ Ροδίων. Angl. Ροδίν.

P.382.l.c.v. των] ϖϱῶτα ϑεὰ ϑεῶν πις. Angl. ϖϱῶτα ϑεὰ ϑεῶν ὁμόμωνοι.

l.d.v.νσίαν] ὠ πῶς πυγαῖς. Caſtius, ſi quid in execrando tali ſcelere, Angl. C. ὠ τῦ ς ἐδραις.

P.383.l.a.v.καπ] ποιῶσιν. ὑπατῶσιν. In MS.

v.λακλὶ] ἀμείψασιν. MS. & Cod. Angl. ἁρῦσιν, aliter tamen legit Interp.

v.ϑ] πυρώδεις. Angl. πυροειδὲς.

Veræ hiſtoriæ Liber 2.

P.394.l.a.v.χαν] ϖϱῶτα πόλεις. Angl. ϖϱῶτα πόλεις.

P. 395. l. b. v. πλὼ] ὁμοιόπτωτα. Anglic. ὡραιόπτωτα. Aliam tamen lectionem ſequutus eſt Interpres.

P. 396. l.c.v.φρο] ϖϱὸ. Angl. ϖϱὸ.

Pag. 397. l. d. v. μέσης] ἦσαν ἀξιολογῶ. Flor. λογικώτατοι.

Pag. 400. l.b.v. ὑπὸ] καλαϑλισόμβος. Floren. κραλυσόμβος.

l.c.v.σκοπ] πολὺ ἀπεχ. Flor. ὑ πολύ, malè, & aliter Interp.

P.401.l.c.v.π] μαχαίρᾳ πῦρ καλδύειν. De hac superstitione locus alius dicendi, præceptum est Pythagoræ.

P.403.l.b.v.λῦσα] λαβεῖν. Angl. δῆλα κῦσι.

l.d.v.παλ] ὀνοσκελίας. De his copiosè Cœlius, tangit vir Clarissimus Gilbert. Gaulminus ad Plesium. Interp. Aristoph. ad Ranas.

Phalaris 1.

P.462.l.b.v.σω] ὁμοφόφιοι τῶ θεῶ. οἱ ὑπὸ τὴ αὐτὴ στέγη ὑποφέροντες.

l.c.v.ὃ] αὐθάκαστον. ἀπροβούλευτον, ἀπροσκαλύπτον, vt apud Hesych. cæteræ huius vocis significationes huic loco non conueniunt.

P.463.l.a.v.ὃ] ἀπαρρησίαστος. Angl. ἀσίαστος.

P.466. Hæc pag. ex Epist. Phalaridis.

P.467.l.c.v.χτω] ϵ ἀνοίξας. Legend. Interpr. Persij.

v.προσπόνημ] αὐτὸ τὸ προσπόνημ. Attic.

Phalaris 2.

P.469.l.b.v.δρες] πρόξενος. Differentiæ inter πρόξενον & ἰδιόξενον, multæ, quas tradunt Grammatici.

P.470.l.a.v.μᾶς] δημιεργός. Deest in Anglic. Cod.

P.472.l.b.v.πήμοι] φιλοκερδεῖν. Rectius fortean φυλοκρινεῖν, vt est in Anglicano Cod. *per stirpes donaria discernere*, sequitur enim καὶ γλυκαλοκῶν τὰ πεμπόμενα.

Alexander.

P.473.l.c.v.σῦτ] εἰς κακίαν. Angl. ἐν κακίᾳ.

P.475.l.a.v.ρες] πολεμίοις Sic pag.723. ἐχθροῖς ὅπως πλυτεῖν χθόνα. Æschylus Prometh. vinct.

Ερ. χλιδᾷ γὰρ ἔοικας τοῖς παροῦσι πήμασι.
Πρ. χλιδᾶν δῆτ' ἐστὶν ἐμὲς ἐχθρὸς ἴδοιμι.

Ex quo Plaut. Asin. act. 3. Sc. *Agedum.*

Ar. Hem adspecta rideo? vtinam malè qui mihi volunt sic rideant.

Sic Terent. Eunuc. Act. 4. Sc. 3. Albin. Cons. ad Liu.

Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit vnum.
Gentibus aduersis forma sit illa, precor.

Idem Albin. etiam.

l.b.v.πν] Ρυπλιανῷ. Sic legit Interpr. ex Cod. Florent.

l.d.v.σθε] δεσμοῖς. Angl. δεκομβίοις.

P.476.l.a.v.πικοῖς] ἐπαλ. πῆς ἐχθ. Flor. ἐπαγ. ὀδὶ τ. ἐχθ.

v.δῆθ] Θῶνος. Angl. Θόωνος & ita Interp.

l.b.v.ὧν] αὐτὰς. Angl. ἔσσ.

l.c.v.τάν] ταχεῖς. Sic pag. seq. & pag. 481.

P.477.l.a.v.πολλοὶ ὄ] De serpentibus Pelleis Casaub. ad Suet. lib. 3.

l.b.v.π] ὁ Δελφός. Sic in Ioue trag. & Icarom.

l.c.v.χρυσᾶς] πλίνθις. Sic in Contempl.

v.σιοι] ὑποβρυχίονας. Angl. ὑπὸ μιζον.

P.478.l.a.v.κ] κοκκίνῳ μαστιδίῳ. Paræmiogr.

l.b.v.ἐτε] ὑπὸ ἰχθύνης δηχθείς. Dico ad lib. 2. Heliodor.

v.χθεὶς] πεπαπόμπ. Angl. πεπόμπ.

l.d.v.χει] σύεσθαι. Malè in Angl. Cod. σίνεσθαι. vocem σύεσθαι alibi interpretor.

v.ξασ] δῦρπο. Minus rectè in Angl. Cod. εἴρπο.

P.479.l.a.v.πεσσ] ὁ ἀφρῶν ὑποπιμπλάμενος. De his impostorum & agyrtarum artibus alius locus dicendi.

l.b.v.πόθεν] συλλεγόμενον. Minus commodè in Angl. C. συμβλιβόμενον.

l.c.v.ὀνθαζοντες] Angl. ἐνθαζόμενοι.

l.d.v.ἐλθ] πεφυκοδομημένων. Cæteri Cod. πεφυκοκυμημένων.

v.εκ] πύχη εἰ. Flor. πύχη τῆ ἀγαθῆ.

P.488.l.c.v.Σελλώνα] Hac de re Suet. Caio.

l.d.v.ζω] Flor. μεῖζον ἀεὶ πεφυτευόμ. Paginam sequentem alibi interpretor, & paginam 490.

P.493.l.a.v.γτο] ὑπὸ δαδί. Malè Cod. Angl. ὕδατι.

v δίδυμοιωτα παροδόν] Hęc desunt in Flor. Cod.

l.d.v.ἄ] πολλὸν ὑπερ ἐόντων. Cod. Anglic. πολλῶν ὑπὲ πολλῶ ἐπερεόντων.

P.494.l.a.v.ὑ] πεπαιδιωδῶν τὸ ὑπνῶδες. Angl. C. πεπαιδιώδιον τὸ ἐδεθλον.

l.d.v.λύοιντο] Angl. δέδιντο.

v. Μορφι] Angl. C. sic habet hanc barbariem, siue, vt ipse alibi dixit ἀσαφῆ καὶ ἄσημα.

Μορφοῦ βαρχάλω ἰαχὰ αἰχνέχψι φάος δι.'

v.δῆως] ὅλως. Angl. δῆῳ.

P.495.l.b.v.πῶ] ηκικόν. Post hãc vocem sic legitur in Angl. Cod. ἐσαῶν τῶτον ϵ πλυσσιῶτος.

P.496.l.c.v.θαυ] ῥαδίας. Flor. Cod. ῥαδία γλωχὶν μᾶ ἡ μεταξολὴ.

P.498.l.b.v.ὃ πμφρῶν] Angl. ϵοπθῶν.

De Saltatione.

P.499.l.b.v.σκληρόν] Mordet Stoicum allusione ad generalem Stoicorum hęsim.

P.500.l.b.v. των] κάρχαρον. Qualis Appii *canina facundia*, de qua D. Hieronym.

l.d.v.ἐπαι] ὕπως αἰσχρά. Persuasi antiqui *saltationem* vmbram esse luxuriæ. patet apud Cicer. pro Mur. Horat. Sat. 1. lib. 2. Artemid. lib. 1.

P.502.l.a.v.ὑδὲ] χθὲς χ πρῶιν. vide Paræmiogr.

l.c.v.δύντων] πολεμιόν. Hanc saltationem πρύλιν vocat Callimach. hym. εἰς Δία.

P.503.l.a.v.Μενέλ. Iliad. σ.

l.b.v. χ] καρυαλίζειν. De hac voce copiosè ad Pausan.

P.504.l.b.v.λέγω] ἐδίνεσον. Locus est in clypeo Achillis Il. Σ. vbi ἐδίνεον. Vnde error Luciani scribentis, omnes enim Cod. habent ἐδίνεον.

l.c.v.τας μδρμδρυγας] πηδήματα, σωμεχῆς τῆ ποδῶν κινήσεις. Pollux, Hesych.

l.d.v.δε] ὄρχια σωπᾶν. Hac de re alibi, attigi ad Petron.

v.μυσὶ] ἐξορχεῖσθαι. Prophani χ ἀμύητοι ab omnibus sacris arcebantur, nec licebat, si temerarii in ceremonias irrupissent, ea quæ viderant vulgare, hæc appellabant ἐξορχεῖσθαι, qua de re dicendum alibi.

P.505.l.a.v.ὲν] Δήλῳ. Initium facit probandi nulla olim sacra facta ὡὸν ὀρχήσεως. Qua de re ipse in Elench. Clem. Alex. Protrept. & Stromat. 1. Dionys. Areopag. Ecclesiast. Hierar. c. 1. laudat

hunc

hunc locum Casaub.c.6.lib.14. Anim.ad Athen.

l.b.v. ἑαυτούς] μιμόμβους. Iulianus Imper.hymno Solis.

P.506.l.a.v. ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων. De his Pollux, & vir Clarissimus Isaac. Casaub. c. 5. lib.1. Animad.ad Athen.

l.b.v. μᾶν] πέρα τοῦ μανεῖν. De eod. Dial. Apoll. & Bacchi.

v. βαυ] Διονυσιακά. Copiosè Long. ποιμέν. lib.2.

v. ὑσῶν] Κόρδακος. Tres enumerat saltationum species, quarum inuentores prohibentur Satyri Κόρδακα, Σικιννίδα, καὶ Ἐμμέλειαν, de prima Theodor. Marcil.ad Horat. Vlpia. Demosthe. Interpres ad Olynth. 2. pag. 215. Hesych. Pollux, de secunda iidem Pollux & Hesych. de vltima, Plato, Interpres Aristophan. ad nubes, & Hesych. apud quos rescribe Σικιννις.

P.507.l.a.v. Ἀλλῳ] Iliad.ν.

l.b.v. τὸ] πρὸ κρωΐλου. Hesiod. in Theogo.

Καί τ' ἀπὸ κρωΐλου ἰοειδέα ποσσ' ἀπαλοῖσι
Ὀρχεῦνται, καὶ ἕωμὸν ἐρυσθενέος Κρονίωνος.

P.508.l.c.v. ἀφελεῖ] σολοικίαν. Dictum in Nigrino. Veteres Grammatici σολοικίαν interpretantur quidquid fit perperam σολοικία τὸ ἁμαρτάς.

P.509.l.a.v. πασιν] πόλις ἐν Ἰταλίᾳ. Hæc vrbs Chalcidici generis Cumæ.

l.c.v. τουτ] καὶ τὸ Σιβασιν. Godofredus Maluynus Clarissimus Senator monuit Interpretem iudicio & oculis abusum suis, dum ista vertit, *nec minus de se exhibens reuerētiæ*. Fraudi fuit, puto, quod Græci nominibus propriis maiusculas litteras præfigere neglexerint, dicere debuit *præcipuè circa Augusti tempus*.

P.511.l. b. v. τὸ] πῶσος τοῦ ἀετοῦ. Fabula hæc apud Pindar. Cætera sunt nomina fabulis notissima.

l. c. v. καὶ Ἀλιρρόθιον] *Et Halirrothium*, de quo ad Pausan. hæc ommisit Interpres.

P. 515. l.b.v. σμος] καὶ κοφῶ. Tangit vetus oraculum quodquidem sic apud Plut.

Καὶ κοφῶ σιωπῇ, καὶ κ' ἀλαλήσοιτε ἀκούσῃ.

P.516.l.a.v. ὁρῶ] πᾶις χρησίν. Hinc Lesbonax Mitylenæus vocauit eos χαροσόφους, & Lexiphanes Luciani pag.534.leg. Athe.c.8.& 16.lib.1.& cap.vlt. lib.4 cætera quæ ad saltationem spectant, vt de Bauctismo, Betarmo, Hormo, & aliis fusius alibi.

P.519.l.c.v. εἰπ] οἱ γὰρ Ἀποχῆς. Iul. Imp. Misop.

Lexiphanes.

P,524.l.a.v. Λεξιφάνης] Cogor longiores in hūc Dialogum diatribas componere vt cacozeli & antiquarii istius Lexiphanis quæquæ vocabula ponderentur: de similibus, Horat. Martia. Suet. Aug.c.86. & ibi interp.

v. Λυκ] πτιτόν· πῶς ἀπὸ τοῦ χθές, χθεσπόν, ὕπως ἀπὸ τοῦ πῆμι, πτιτόν, σημαίνον τὸ ἐπίτειον ἤτοι τὰ αὐτὰ ἔτη, ex quo οἱ Δωριεῖς dicunt σατὰς, vnde σατάϊοι πυροί leg. Scholiast. Aristoph. ad Nub.

v. νεοχμόν. MS. Regius auctior voce vnâ, nēpe καμιδῆ: per νεοχμὸν autem intelligit νεωστὶ ἐπεισαγόμενον, ἀφ' οὗ καὶ ῥῆμα τὸ νεοχμῶ νέον ἔχω vnde νέοχον. Hæc dictio etiam Thucydidi frequens, qua vti solet ἀντὶ τοῦ νέον, πρόσφατον, hāc Lexiphanes postea vult significare τὸ ἀρτιγενές.

v. ὕπω] κυφλυζύσα. MS. Regius habet κυφλοῶπα, sed recepta lectio melior est, magisque alludit ad illud pag. sequētis ὀπιθύσρα ἡ Κυψελὶς κυφλὴ καὶ χωλὴ & κυφλὴς (sic enim apud Hesych. & Interp. Aristoph. ad Pacem) ὁ τῶν ὄπων ῥῦπος λέγεται, dicitur etiam τὸ ἐσρακισμένον ἀγγεῖον ἐν ᾧ τὰς ἀρτῦς ἀποτίθενται, sic dictum ἀφὰ τοῦ κεκρύφθαι πλὴν ἕλλω, vt vult doctissimus Christianus ad Aristoph. εἰρη. sic etiam vocabāt alueos è vitilibus vnde Cypselus rex Corinthiorum Æthionis filius, sic dictus quòd ἀπηλύνητο ἀφὰ τῆς μητρὸς κάκρυπται ἐν ᾧ κυφλὸ, Cuius posteritas diu postea Corinthi regnum tenuit, dico ad Pausa. Tangit Lucia. pag. seq. dum ait ὑπὸ Κύψελός τις ὕτ' Ἠετίωνος. Vide Scal. ad Euseb.

l.b.v. ποσὶν] τὸν Πλάτωνα. Aliter Apul. de dogmate Platonis, qui vult Platonis patrem Aristonem, ipsum Aristotelem dictum, fuit & Aristo Ceus qui scripsit ἐρωτικά, de quo Clarissimus Casaub. ad Athen. c. 4. lib. 15.

P.525.l.a.v. τῦ] πόδῦ. Antiquè dictum pro χαμαί, ἀπὸ τοῦ πέδου.

v. ἀπὸ] ὀπιθύσρα. Leg. Scholiast. Aristophan. ad Plut.

v. σκάπτ] ὀξυθραίνομαι. De hac dictione locus dicendi ad vitam Demonactis.

v. Λυκῦν] δύσορχος· οἱ καλῶ ἔγὼ ἀρχώ, καὶ θερσίμιον. Hoc enim potissimum curabāt miselli scriptores illi, vt exordium reliquo opere longè splendidius eligerent. Quod antea Lucianus notauit tractatu, De conscribenda historia, & sæpè alibi postea. Imitati illi præceptum Pindari Od. 7. Olymp.

Ἀρχομένῳ δὲ ἔργῳ, θεὸς ὅπποτε
Χρὴ θέμεν πλαγάς.

Citat Lucia. p. 848.

v. λεξις] δύωνυμος. ἀγαθοῖς ὀνόμασι χρώμενος. Qua de re copiosè disserit tractatu, Quomodo conscribenda sit historia.

l.b.v. πα] θελιδιησόμεθα. θελιέλθωμεν, γυμνασώμεθα, de hac voce vide Casaub. ad Athen.

v. ὦ] ἠλιοκαής. Vsitatum magis ἠλιόκαυστον, κακωμβρίον ἐν ᾧ ἥλιῳ. Hac de re Interpretes Petronii ad illa, *modica vnctione vsus*.

v. ἀρτο] ἀπιπατία· πορθυτία.

v. παι] σελγίδα. Interpretes Persii & Apuleii: dixi ad Petron. Ibid. καὶ βύρσαν. De hac balneorum supellectile omnes dixerunt. Ibid. καὶ φωσώνια. intelligit vestem cubitoriam, siue κομισιμάπον, diminutum à φώσσον, τὸ λινοῦν ἱμάτιον. Hesych.

v. καὶ] ῥύμματα. πείμματα, σμήγματα, ξιπώνια. Tangit Casaub. ad Athen. c. 10. l. 8. Scholiast. Aristophan. Acharn. Ibid. ναυσολεῖν. ναυσολεῖν τὸ βοηθεῖσθαι, καὶ τὸν πιλεῖν κομίζειν δὲ τὸ αὐτό. Sic Aristopha. Thesmoph. iunxit ναυσολεῖν, vult intelligi κομίζειν, μὴ καρπαλίμως κομίζειν.

v. πλὼ] ἐγγυοθήκων. κιβώτων. Hanc dictionem interpretatur Casaub. c 13. lib. 5. Animad. ad Athen.

v. ξεις] ἑλινύσεις· ὀλιγοτρίψεις. Hesych. dicitur etiam ἑλινύσις, ὅταν ἡσυχάσῃς, λήξεις, ὀκνήσεις ῥολάσεις. Vide Interp. Aristoph. Thesmoph. Pollux.

v. θι] τριπαλαι· παλαι. Ibid. λαπτῶ· ὑπομιμῶ λαθῆναι. Ibid. ὐκ εὔπορως· ἀδιανάτως, ibid. τράμιν, ἀφεδρῶνα. Hanc vocem interpretatur Erotianus. illud est quod apud eundem Erotianum Lysimachus vocauit σφιγκτῆρα, vt emendauit Doctissimus Christianus ad Erotia. & ad Aristoph. εἰρη. vocat postea τὸ ὄρρον fine huius pag.

v. μαλακ] ἀσφάξης. Sic vocem hanc interpretatur Hesych. τὸ ὀπὶ τῶν ἵππων ξύλον ὁ κραταῖσιν οἱ καθιζόμενοι. τίθεται δὲ καὶ ὀπὶ τῶν ἀναβατικῶν ὀνων, οἱ δὲ κέντρον τὸ πλεῖστον μὲν τῶν σωματηρὸν ἡμίονον ὕστερον ἔλεγον · εἰσὶ δὲ πάντα ἁπλῶς τὰ σωματηρὰ τῶν ὑποζυγίων. Videtur autem Lexiphanes ex sequentibus ἀσφάζω posuisse αὐτὶ τοῦ ἡμιόνου, sequitur enim ἀσφαδιλάτης ἐπίσαρξ ἵππου ἱπποκόμος.

Ibid. ἀσκωλιάζων] ἐφ' ἑνὸς ποδὸς ἀμῶμενος, dicitur & ἀσκωλίζω Hesych. apud quem rescribe ἀμῶμενος ἀσκωλιάζειν. Illud est quod Galli dicunt *aller à croche pied* cùm pes alter incuruatur : hanc vocem multis interpretatur Scholiast. Aristoph. ad Pluton.

Ibid. ὑπ' ἀκμῆς. μὴ κεκμηκώς.

l. c. v. πῶ] λιγυρίζοντας · ᾄδοντας quia ᾠδὴν λιγυρὴν dixerunt Homer. & Hesiod. de his rusticorum cantilenis Long. lib. 2. & 4. ποιμέν.

v. ἀνδηρὸν] τὰ χείλη τοῦ ποταμοῦ. De quibus dixi ad lib. 1. Heliod.

v. κα] καύματα. Profert hunc locum Clarissimus Casaubon. Animad. ad Athen. cap. 19. lib. 3. Iunge ab eo dictis Interpr. Virg. ad illud Georg.

Boreæ penetrabile frigus adurit.

Sic apud Long. lib. 3. ποιμέν. κρύος μὲν ὧν ἐξαίσιον ἦν αὖθις ὁ βόρειος ἐπέκειτο. Pisid. Cosmurg.

Χιὼν δ' ὅλος ἦν, καὶ τὰ δένδρα σωτόμως
Ἐκ τῆς πυρᾴας τῶν κρύων μαραίνεται.

l. d. v. ἑλκῶν] ἑρώματα · τὰ ἀρότρῳ ἐξειργασμένα πεδία, ἀροτεμάματα, ῥωγήματα. Hesyc. Schol. Aristoph. ad Pac.

v. αὐτῆς] γυναικὸς, γυναῖκα δηλοῖ, εἴδη λαχανῶν.

v. χανδὸν] κάχληξ. ὄστρεον.

v. ἀπο] ἀποθρίξομαι. Quidam legunt ἀποθρίξομαι, depilabo.

v. πι] Ἀσκωδοπώλιδι · τὰ ἀμπλεσμένα ἢ βεβρεγμένα ὄστρεια πωλοῦσι.

P. 526. l. a. v. ἢ] χυμαπώλη · τὰς ὀπώρας πιπράσκοντα. ἢ ἰχθύδιον. ἐν τῇ ἰχθύι ἢ ἰχθυοπωλεία apud eum qui vendit piscium intestina siue quisquilias quæ χυμαίαι ἢ χυμεῖαι. de qua dictione Casaubon. ad Athen. cap. 11. & 19. lib. 7. vbi reprehendit eos qui sacculum vertunt. Inde χδ *hilum* quales miminuti illi pisciculi, de quibus Apuleius libr. 2. Milesi.

v. πι] ὅπὶ τὰ σίλγη. Locus hic, vt alii multi in cacozeloisto, perobscurus, quem vt concipiam altius repetenda mihi vocis originatio. Σέλγη πόλις ἐστὶ Πισιδίας, ὅτι κακῶς εἶχον οἱ ἄνθρωποι, καὶ δηλίοις ὁμοιοῦνται, vt testatur Scholiast. Aristophan. ad Vesp. Igitur qui totam hanc narrationem attentè perleget, videbit Lexiphanem voluisse intelligere τὰ κοινὰ δειπνητήρια, non tam hominum ad ea confluentium multitudinem denotans, quam res communes siue viles de quibus hic perpetuus sermo est : detorta sanè metaphora, quidam hîc legunt τ' ἀσελγῆ mendosè.

v. ὡς] πυελάτιον. τὸν ὃν καλοῦσιν ὀπηνήτια ἄρτον : alii tamen πυελάτιον idem esse dicunt ac πύον quod conueniret cum dulciariis Interpr. Aristophan. ad Vespas. Casaub. quæ Gallis *tarteletes*.

Ibid. ἐγκρυφίας ἄρτους τοὺς ἐν κοπάδῳ. De quibus iam dixi, vbi de Empedocle cinericio.

Ibid. χήτια, κρίμνα. Hanc dictionem variè Grammatici efferunt χήτια, χήθυα, χήτια. De quibus Hesych. Suid.

Ibid. οἶδον] τὸ ὑπὸ τραχήλου, τὸ ὑπὸ τὸν τράχηλον, τῶν βοῶν κάλλιστον. Poll.

v. σας] ησίλλος. διαστρόφους τοὺς ὀφθαλμούς.

v. ψύπαν] ἀπὸ ψύπω. Quod etiam spiro significat, itaque inter varias huius vocis acceptiones, rectè Hesych. ψύπα, ὅτι τῶν ταχέως ἀποδραμεῖν λέγεται. Igitur ψύπαν καταπίνας, ταχέως δραμών.

l. b. v. εἰμὶ] λαπαγεῖν κοπάδους. παίζειν. Nam λαπαγεῖν κοπάδους, ἢ κοπαδίζειν, εἶδος ἐρωτικῆς παιδιᾶς. Rectéque Hesych. κάταξε, ψόφος κοπάδου ὁ ὑπὸ ποτηρίου γινόμενος. Rectè inquam, ille, nam ludendo, cottabos cogebant sonum emittere Valer. Max. cap. 11. lib. 3. *Theramenes potiturus veneni potionem non dubitanter hausit, quodque ex ea superfuerat iocabundus in lusum humo clarum edere sonum coëgit.* Copiosè de variis cottaborum generibus Tzetz. Scholiast. Aristophan. Athen. viri Clarissimi Flor. Christian. ad Vespas. Theodor. Marcil. ad Horat. hic lusus apud Gallos *casse-pot*.

v. μαῖλο] ξηραλοιφήσω. Vide Hesychium, apud quem rescribe ξηραλοιφεῖν. De his vnctionibus Theod. Marcil. ad Pers.

v. λυτρίῳ] τῷ ἀπολύματι, ῥυπώδει ὕδατι.

v. μάντων] μετὰ τῶν σύρφακος. συρφετώδους ὄχλου καὶ χυδαίου.

v. τοι] δυσκοπῶ. ἀμβλυώττω.

v. ἐδρ] ὀπισθόλαιθον, περίττερον, σκοπίζετον.

Ibid. σκαρδαμυκτῶ] De hac voce à me dictum antea.

l. c. v. ὄμμασι] φαρμάκων ἁρμάκων δεῖται.

v. ἐγχέας] ἀναθυριάσας. ἀποκαθάρας τὸ αἷμα τοῦ ὀφθαλμοῦ.

v. τύες] λυμαλέες. διύγρους, ἀπὸ τῶν λημῶν καὶ λήμων, quæ sunt περὶ τοὺς κανθοὺς τοῦ ὀφθαλμοῦ πιπαρώδη συτάσεις ὀπρέουσι, τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀκαθαρσίαι. Sic pagin. 371.

v. δήκαρ] ἀπηλειμμένου · ἀποδυσάμενοι τὰ ἱμάτια.

v. ἀκμὴ] ἀκροχειρισμῷ. Genus luctæ ἀκροχειρισμὸς qua solebant ἀκρωτῆρι χροὶ παλαίειν, quoniam autem in plicaturis & nodis digitorum frequenter solebant vitam oppetere, ἀκρόχειροι dicti ἀνδροφόνοι.

Ibid. τραχηλισμῷ] *Succolatione* vt in Cynic. τοῖς βαχήλοις ἄγειν *succolare*. Hanc luctæ speciem Beotii vocant βασραχηλίζειν. vocabant enim Beotii βάσραχας τοὺς βαχήλους Hesych. Igitur certare τραχηλισμῷ est ἀπὸ τραχήλου καπέχειν.

Ibid. λίπα χρισάμενος. Ex Homero.

Ibid. ἐλυγίζετο] Hanc vocem alibi interpretor.

Ibid. ἀντέβαλε] τῷ κορύκῳ. Hoc est πεδηβάμβανε τὸν κοιλίαν τοῦ ἀνθυπάτου. Qua de re dico ad Heliodor. lib. 10. vide Scalig. ad Euseb. Hunc locum quidam capiunt de pila sparsina. Vnde genus exercitii quod fit cum folle, dictum κορυκομαχία.

l. d. v. ὁ ᾧ] μολυβδαίνας χαμαδύας. Virgil. 5. Æneid. Plut. in Thes.

v. ἔχων] εἶτα σωτελεύτητος · δηλῆς διαβίωσις. Hanc integram periodum interpretatur Casaubon. ad Athen. cap. 19. libr. 3.

v. τοὶ] τὸ ψυχροσαφές. τὸ ἐν τῇ ψυχρᾷ πύελῳ βαπτόν.

Ibid. δελφινίσωσις] δίκην δελφίνων κωλυσήσωσις.

P. 527.

P. 527. l. a. v. ἐγὼ] ἐξυόμλιω· ὀκπιζόμλιω. Hanc lineam profert & interpretatur Clariſſimus Caſaubon. loco citat. vt & illud ſequens ὁ κπίον. Duæ fuerunt apud Græcos vſitatiſſimæ tonſuræ ſpecies, σκαφίον καὶ κῆπος de quibus hic loquitur, τὸ μὲν σκαφίον τὸ ὀν χῷ, ὁ ὃ κῆπος τὸ περὶ μετώπν. Scholiaſt. Ariſtophan. ad aues Heſych. Pollux, Suid.

v. δῆμος] ἐθερμοθράγμ. τὰς ῥόμυς ἔτρωγε.

Ibid. ῥῆμα] τὸν ῥῆσιν. Prodigioſa tranſlatio à gutture ad anum.

v. ἀφάμας] τὸ ἰχθυηρὸν ζωμῦ. Vel muria vel garo vtrumque enim è liquore piſcium, vide Scalig. ad Auſon.

Ibid. φαυλίας] τὰς ἐλαίας λθυκάς. Plin. Celſ. Varr. de re ruſtic.

Ibid. ὁ ὃ] ἐρρόθει πᾶν κρι. θῶν. Sic apud Ariſtoph. Veſp. πὼ φακλὼ ῥαφήσομαι.

Ibid. ἐκεῖνο δ' ἢ ὀκλαδίαι. De quibus in Lapith. & in Cynic. ὀκλαδίαι, δίφροι, ſiue chiramaxium, ſiue ſella geſtatoria. Nam ὀκλαδίας, δίφρος παπειὸς ὃν οἱ ἀκάλυθοι φέροντες πῆς εἰς τὰς ἀγορὰς ἐξιδιοι πλεισίους, καὶ πιποίηται τῦτομα πρὸς τὸ ὀκλᾶδθαι, vt vult Heſych. Calli vocant *chaiſe brizée*, δίφρος συγκεκλασμένος, ἢ πάπ μὲν ὀρθοστόμος ποτὲ δὲ συστελλόμενος, Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. De hac ſella geſtatoria L. Senec. cap. 12. de breuit. vitæ Martial. Epig. 17. lib. 12. Sueto. Nero c. 26. Vitell. c. 16. huius vſum vlterius proſequi non eſt otii.

Ibid. ἢ] ἀσκανταὶ δὺ πλεῖς κράδαπι Interpres Ariſtophan. σκίμποδα vertit.

Ibid. δεῖπνον] ὡ ὑπὸ συμφορῶν. Dico ad illud Petronii, *Nos vt ad tam viles acceßimus cibos.*

Ibid. δίχηλα] ὕσια, πόδες χοίρειοι.

Ibid. ἢ ἠτειαῖα] Copioſè vir Clariſſimus Iſaac. Caſaubon. ad Athen. c. 16. lib. 3. Animad.

v. ὑὸς] καὶ λοβὸς ὀκ παχέως. vel vt in aliis ὀκ πηχαίν, Nam idem eſſe volunt Grammatici, vt Interp. Ariſtophan. ad Equit. Heſych. Pollux. videtur autẽ λοβὸς ὀκ παχέως Sic enim p. 1052. condimentum aliquod hepatis fuiſſe, de quo Suid. & Poll. conficiebatur ex melle, ſeſamo, & caſeo, legend. Heſych. Sed fortean Luciani ſtylo fuit λοπας, de qua dictione copioſè autores quos nuper citaui.

Ibid. ὦ μυῶπος. quid ſit, docet Scaliger ad Moretum, ſed κυείως μυῶπος ὅτι ὀκ σκορόδιον.

Ibid. ἢ ἀζυρτάκη] Clariſſ. Iſaac. Caſaubon. ad Athen. cap. 35. lib. 3. tangit aliam huius vocis interpretationem. Eſt enim hic ἀζυρτάκη βρῶμα ἐφεδρικὸν ἐσκευασμένον ὀκ καρδάμων, καὶ πεφέτων & aliis oleribus, vnde apud Heſychium ἀζυρτακοποιὸς, ὁ πεῖμάτα καὶ ἐμβάμματα κατασκευάζων.

v. πτις] καρυκαῖαι. Aliis καρυκαῖαι, quod idem eſt, intelligit autem ἀρύματα καὶ τραγήματα πολυτελῆ.

Ibid. θρυμματίδες] Sic nominare ſolent omne genus dulciariorum ἢ ὑπὸ τῦ θρύν, ἢ ὑπὸ τῦ τρίβεσθαι, Heſych. effertur autem hæc dictio vel per ι. vel per υ. vt patet apud eundem Grammaticum. v. ἐθρμματίς.

Ibidem ἢ] θρία. Quidam ſimpliciter per θρία intelligunt φύλλα συκῆς, ſed ibi capiendum eſt pro omni altili quod vel συκῆς ἢ ἀμπέλν foliis inuoluitur, hoc autem vocabant ὀπτᾶμπέχειν; leg. Caſaubon. ad Athen. c. 24 lib. 3.

Ibid. μελιπῆται] πάχυλοι, μάζαι μέλιτι δεδυμμέναι; quæ & μελιπήσαι.

Ead. lin. ὑποβρυχίων τὰ σελάχια. vocant σελάχια ὅσα ἄποδα. Heſych. Suid. Poll. Caſaub.

v. πολλὰ] τιμάχια. κόμματα dernes.

v. ποτικὰ] ὀκ ὀργάνης. ὀργάναι δέσμιοὶ ἢ πλέγματα γυρατώδη, καὶ κοπαῖδες, αἱ ὑπὸ τῆς κοπαίδος λίμνης ἐγχέλεις. De quibus Scholiaſt. Ariſtophan. Acharn. & Heſych.

v. καὶ] εἰν ὅλον ἱπποκαῆ. ὡ κλιβάνῳ ἐπιπήγνυτα.

l. c. v. ἥρων] ἀγλθυκὴς, ἁπαλῆς.

Ibid. τετράπεζα] Leg. Interp. Petron. ad illud *cecidit menſa cum argento*. Caſaubonus ad Athen. c. 2. lib. 11.

v. δῶν] τῆς δελφικίδος τραπέζης, τῆς πόδας ἐχύσης εἰς πύπον δελφῖνος ἐξειργασμένης. Quæ Delphica vocabatur, de qua VVoV Ver. ad Petro. locum cit.

Ibid. ὁ κρυψιμέτωπος] κρύπλων τὸ μέτωπον τῶ πίνοντος.

v. τῶν] κέρκον. Leg. Heſych.

Ibid. ἢ] Σομβυλιός. σρόγγυλος. Vt interpretatur Scholiaſt. Ariſtophan. ad Veſpas.

γηθυῶν] ὀσρακιτά.

Οἷα] Θετικλῆς ὤπλα. Interpretatur hunc locum vir Clariſſimus Iſaac. Caſaub. ad Athen. c. 6. li. 11.

Ibid. θυρικαδῶν] πλατέα.

v. τὰ] αἰσιμόρφητα. ἐλαφρόσαρα. δίχα λεπόσαρα.

v. ὑμβῶν] κυμβία. σρόγγυλα καὶ βαθέα.

Ibid. φιαλίδες] σρόγγυλα ἢ ἀβαθῆ.

Ibid. πετάλα] χαμμαπικὰ· χάμματα ἔχοντα. Plaut. Rud.

Ibid. τὸ] κυλίκιον, δοχεῖον.

Ead. lin. ἱπποκλίσης. de quo Flor. Chriſt. ad Veſp. Interpretes Macrobii de Miliario.

l. v. ἐς] ἐπίτρεπε. ὦ δρρίπιζε. αἰέπεμπε.

v. ὅπν] ἀκροθιάζεσθε. μέσον πῶς μαθόντες.

v. εἶτ'] καπχρίδι. ἐπείμμαθι μυρεψός.

v. ἡμῖν πὼ ποδαπύπνν. τύμπανον.

Ibid. ἢ] περιφρισίαν. ὄργανον μουσικὸν, ὅπν ὑπὸ τῶ χάματος κλμένον. leg. Heſych. verb. περίφρον.

v. ὁ μὲν] ὅθι πὼ κατήλφα. κλίμακα, ἱκέσιον. Heſych. Poll.

Ibid. αἰαῤῥιχισάμενος] αἰῤῥθών.

v. νος] ὁ ὃ λπαίτδα ἔπαιζεν. πρὸς τὸ λπαῖν, ἢ λπᾶν, χρεπῖν, ζοᾶν, πρὸς ὠδῖνα ὀρχεῖσθαι.

v. δῆμος] ἐρρικῦν σιὼ γέλωπ πὼ ὀσφῦ. Diceret Petro *riſu latera commouebat*. lego enim ἐρρικνῦτο. ῥικνᾶσθαι. *Inſultando lumbos agitare*, inde ῥικνὸς de quo Grammatici.

Pag. 528. l. a. v. χαῖρε] λεῖρον. Intelligit γυναικεῖον ὄρμον, πρὸς τὸ ἡδυ εἶ). Vt quibuſdam viſum eſt.

v. καὶ] ἐλόβια, ἐώλια, quidam τὰ ἄνθη. Interpretantur de his Scholiaſt. Ariſtophan. & Pollux.

Ibid. καὶ] πόδας. χλροφύλλια.

v. μὲν] ἀδικος ἢ ἡμέρα. ἢ μὰ ἔχουσα λόγον δικαιῦν. cùm iuſtitium eſt.

v. δὲ] ἐχεγλωτίας. In qua lingulis dantur feriæ, πὼ ἀρχεῖν ποιῆσαι πὼ γλωτίαν.

v. χον] ὑδρονομεῖσθαι. πρὸς ὕδωρ νεμόμενον τὸ μέλλον πᾶν λέξειν. Quod patroni dicerent ad clepſydram notares.

v. ἄχηπα] καπιά. οἷς ἡδεῖς ἐχρήσατο.

Ibid. ἀφόρητα] μήπω φορητέα.

v. λοις] ἀῤῥητοποιοῖς · τοῖς περὶ μυστηρίων τελέτας. De quibus locus alius dicendi.

Ibid. ἄγδιν] Κρητικὸς. Vox Cretenſis de qua vide Interpr. 12. tabul.

v. τέγομα] σκεπασφείοις · τοῖς κωδωνείοις, ὅθεν τὸ ἐπὶ σάτυρῳ ἢ ὀρχηστοῦ ἔχει.

v. καὶ] αὐτοκαδάλων. Simpliciter αὐτοκάδαλα dicunt Grammatici αὐτοσχέδια, καὶ ποιήματα ῥᾳθυμῶν.

Ibid. ὠδρομίδας] De his calceis Heſych. Tertull.

Ibid. βαυκίδας] Baucides calceamenti genus crocei coloris, vt ſcribit Pollux. Heſych. vult βαυκίδας ὑποδήματα γυναικεῖον πολυτελές. Erat etiam alba baucides apud effœminatos. leg. Caſaub. ad Athen. c. 4. lib. 4.

Ibid. ἀμφιμάχαλον] ἱμάτιον.

Ibid. ἀμμήπη] κατά τινα ἔθνη. De hac voce conſule Grammaticos.

v. δίκην] λαὲξ πατήσας · θαρσαλέως ἐκδύς. Vt apud Homer. λαὲξ ποδὶ κινήσας.

v. νὸς] τίνος αὐλήμβους · λόγοις ἐθιζόμενος.

Ibid. ἔμπεδος] ῥεσμῶτα.

Ibid. ἀπιμαχλοιῶ π' ἐξυβελίζουν, ἀπιμαχλός, dicitur taurus ὁ ἢ ἀχλὴς ἐξισῶν qui etiam dicitur ἀπιμαχλας, Grammatici. per καρπώδισμα & ἐφελιδραίον intelligit χλιόδισμα & βαχλιόδισμον.

l. d. v. ὃ] τὸ ἀκροκηφές. τὸν ὄρθριον.

v. καὶ] πολυτίκης. πολλὰ νικήσας.

v. μέσιο] διέκοψί τὸν ἑορτῶν. *a troublé la feſte.*

Pag. 529. l. a. v. λυπηθ] διοιχθία ἀχθὺς. ὑπὸ θεῶν ἐχθραινῆς.

v. λυσι] ἐκλαῖξ. Homerica dictio de qua Euſtathius & cæteri Grammatici, ἐπὶ γόνυ καμφθείς.

v. ἑαυκαλῶν] διαῤῥέχων ἢ βοῶν καλῶν. Quales ferè ſunt quæ pueris occinuntur næniæ.

Ibid. διακωδωνίζων. Metaphora ducta ab equis quos explorabant tympano εἰ ψοφώδεις εἶεν, ἢ εἰ θόρυβον ὑποδύοιεν διώκοντα, μήπως ὁ πολέμιος εἰς κίνδυνον ὑπ' αὐτῶν ἐμβληθείη, vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, qui alias etiam huius vocis metaphoras exponit. alii ſimpliciter διακωδωνίζειν dicunt eſſe ἀντὶ τοῦ συρίφειν.

v. ἀπῦ.] διπίεῖα. Hac voce interpretatur illud præcedens σωτικὸς ἢ φάρυγγα. Attamen pro διπίεῖα in MS. Cod. reperitur δίαπα, quæ eſt præcedentis vocis interpretatio.

v. ἐγὼ] λακκοχέαν, λακκόθρεπτον, λακκοκατάπυγον. De qua voce Ariſtopha. Athen. lege Heſych. verb. λακκοσαίδα.

Ibid. τὸν] μόρτωνα. *Turpem illum & mollem*, ſic enim ὀκάλουν τοὺς μαλακοὺς καὶ αἰχρούς: nominabant enim μόρτον τὸ γυναικῶν αἰδοῖον vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. Lyſiſt.

Ibid. τὸν] χίοβρώκτου · τὸν χίον ἐσθίοντα, περὶ θύσθιον τοῦ στόματος. Sic quidam Grammatici, aliter tamen Heſychius qui vult ſchinum hac ratione comedi ſolitum vt dentes candefierent εἰώθασι τῷ χίνῳ χρῶνται οἱ καλλωπιζόμενοι, ἵνα λευκαίνειν τοὺς ὀδόντας. Vtuntur adhuc nobiles Hiſpani.

Ibid. ἀναφλῶτα] Anceps & varium de hac voce inter Grammaticos certamen, quidam enim interpretantur σύνειν, ἢ μαλάττειν, vt Heſychius & Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, alii ἀναφλῶτα, dicunt eſſe γυμνοῦντα τὸ αἰδοῖον αἰσχρῶς. vt Alcidamas ille Cynicus pag. 1044. καὶ ἅμα παρεχόμενος ἑαυτὸν μᾶλλον, ἄχρι πρὸς τὸ αἰσχίστον. Sic apud Theophraſtum Charact. περὶ βδελυρ. ὑπαστικῶς γυναιξὶν ἐλευθέρας ἀνασυράμενος δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. Alii ἀναφλᾶν interpretantur χλοπεύειν τὸ αἰδοῖον quam ſignificationem ſequutus eſt Iacob. Micyll. Interpres.

Ibid. καὶ] βλιμάζοντα. Simpliciter Ariſtophanes ex quo Heſychius interpretatur βλιμάζοντα, θλίβοντα, ὑβρίζοντα, vnde βλιμὺν πρωκτικὸν, ὕβριν. Aliter tamen Didymus, aliter Suidas. Suidæ potior interpretatio qui vult βλιμάζειν, τὸ τῆς ὑποχωρίου καὶ τῆς κύβης ἅπτεσθαι, ὥσπερ ἐπίουσι οἱ παῖς ὄρνιθας ὠτύμενοι.

l. b. v. παῶδη] MS. παῳώδη.

Ibid. μὴ] πάῶνα. Etiam de hac voce dubitant Grammatici, quidam enim ſimpliciter *puerum* interpretantur aliud alii quos vide apud Doctiſſimum Chriſtian. explicatione huius vocis, & vocis ψωλοὶ ad Ariſtophan. pacem. Scalig. in Priap.

v. νὸς] λεκαλέος. λεκαλήφιλος, *patinarius* vt Vitell. apud Suet.

v. δεῖ] σκοπάδειον · τῷ Σκόπᾳ ἔργον τῶν ἀγαλματοποιῶν. De quo Plin.

l. c. v. τονὶ] παρηβηκότος. οἷον παλαιοῦ.

Ibid. καὶ] τυρῷ θραλίδας. Intelligit τὰ ὑπὸ τυρῷ πλεγμάτα κεμμάτια.

v. φυλάττω] σφεκλίσ θριπιδεσάτις. *ſigillis vermiculatis*. Dico ad Pauſa.

Ibid. ἐλαίας] νδυσσί. Diſtinguit ἐλαίας χαμαιπετῆς ſiue ἀφ' ἑαυτῶν πεπύκας à νδυσσῆς, quas κολυμβάδας vocant Grammatici & Colymbades Latini.

v. τέρων] κρωβυλώδη, ὁ χόρδιλος τῶν καλῶν ὄντι.

Ibid. ἐμπυδάκωτα] MS. Regius δύπωδάκωτα πυθμένα καλὸν ἔχοντα.

l. d. v. ὃ] σωφλησόμβη. σωφλυδρήσομβη. Conſule Grammat.

v. εἰω] ἐνοινοφλύειν. Quidam interpretantur ἐν οἴνῳ φλυδρεῖν *tenir table*, ſed rectior eorum interpretatio qui dicunt eſſe ἐείζειν ἐν τῇ οἰνοφλυγίᾳ, & ſic Lat. Interp.

Pag. 534. l. a. v. σμῦς] λογᾶ. τύτεσι λέγειν ὅπ ὀμαῖς. Vt M. Fœlix Octauio.

v. πνθμαι] θύφορῦσαι, φορῷ ἢ ἐείω πνθμαπ φερομένω.

Ibid. ἀκροκυμαῖσαι] μετείοις τοῖς κύμασι διολισθαίνουσαν.

Ibid. ἔκπεας] Sic vocat τὰς ἀγκύρας ἀπὸ τοῦ ἔχειν. Leg. Caſaub. ad Athen. c. 21. lib. 3.

Pag. 535. l. b. v. πνὶ] μακκᾶ. μάτιον ἀκούει. Sic quidam Interpretes quaſi originatione vocis ludentes: ſed melius qui interpretantur τὰ μακκᾶς φορεῖ, qua de re Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. & hoc vult Lexiphanes dum ſubiungit ἢ ἄνδρας πφρεναμβύμους ὀλιθογωμεῖν οἴεται. Cætera communia ſunt.

Eunuchus

Eunuchus.

Pag. 534. l. c. v. εἰρὼ] ὅλας ἀμάξας ἐλασφημῶν. παροιμία δὲ ἡ ἄγαν ὑβριστικῶς διηλοις χαμαὶ ῥῶν. Sic apud Gallos *Vne charretée de paroles.*

Pagin. 535. Locum Homeri emendauimus, in quo Eraſmus ἱερεῖον *porcellum* verterat, dum legit ὀΐον.

l. c. v. σκοπτας] χρημάτων καταφρονῶν. εἰς Δεκετιλλω ὑποσκώπτει, qui pecuniam efficit μέρος τῆς εὐδαιμονίας.

Pag. 536. l. d. v. καθημ] ὀμνύχος ὁκ ἐξηκρίβ. Intelligit Arelatenſem Philoſophum Fauorinum de quo in vita Demonactis.

Pagin. 538. l. a. v. καὶ] Ἄξων φησὶν. Axo leges Solonis vt patet apud Laërtium in Pitt. & in Solon. Interpr. Apollinaris libr. 4. Suid. Scholiaſt. Ariſtophan. Νεφῆ. Pollux, vt Rhetra Lycurgi.

Ibidem κρῆθρα ἐν κρήθροις. καπέμφαινε τῶν τὸ ἃ φασιν οἱ ἰδιῶται, φύσιν ἀντὶ φύσεν.

l. c. v. γε] αἰτιᾶσθαι τὸν Ἰταλίαν ὁκ πέμψαι τὸν δίκην. *que la cauſe fut renuoyée en Italie.*

De Aſtrologia.

Pag. 540. l. a. v. λυειδ] ἀνὴρ μορφῆ. In Flor. Cod. ἀνὴρ μορφὼ.

Pagin. 541. l. a. v. εἰρητ] ἀφὲ τὸν Ἀμμ. Anglic. Codic. ἀφὲς τὸν Αμ. Cætera huius diſſertationis ex Callimacho & Manilio repetit in Croniis, plurima interpretor alibi.

Demonactis vita.

Pag. 547. l. a. v. φιλοσ] αὐτῆιος ποσὶ. Vide Patœmiog.

Pag. 549. l. a. v. μὴ] ὑδὲ γὸ δεῖσθαι. Minut. Fœl. Octauio.

Pagin. 550. l. a. v. ἀφιξ] ὀδὶ τὸν ποικ. Anglic. ὀδὶ τῆ ποικίλη.

l. b. v. πίνον] ὅπ πεφαίνη. Legendus Doctiſſimus Flor. Chriſtia. ad εἰρη. Ariſtoph.

v. ὑπὸ] ὦὖδρα ἔχεις. Dixi ad illud Petron. *quæque virum quærunt.*

l. d. v. καὶ] δακτύλιον. De hac dictione alibi.

Pag. 553. l. a. v. σαμὼ] Ευμόλπω. Dico alibi.

Pagin. 555. l. a. v. καὶ] δρωπακιοδῶσαι. Dixi ad illud Petronii *Salamandra ſupercilia tua exuſſit.*

v. ναῦσο] τὸν Κωναίγιον. Cuius hiſtoria notiſſima ex Herod. Diodor. Sicul. Valer. Maxim. Suid.

Pagin. 557. l. a. v. ἔθαψαν] κὼ τὸν δημοσίᾳ. Non attendit ad vocem δημοσίᾳ Interpres *eum luctu publico extulerunt.* vt Lycias Rhetor in Epitaphio ἡ πόλις αὐτὸς καὶ ἐπέτηδεν καὶ ἔθαψε δημοσίᾳ, *publicè, ſiue funere publico, ſiue publico luctu.* de luctu publico longiſſima narratio. Licet videatur ſatisfactum ad Martial. & Perſ.

Amores.

Non eſſe Luciani ſed alicuius qui Lucianum ſuperuixerit iam monui præfatione ad Lectorem, videtur eſſe Ariſteneti. Incertus Interpres lectorem curioſum ſæpiſſimè decipit.

Pag. 558. l. a. v. ῥοον] λόγοι. Angl. διηγημάτων.

v. ἐλίγου] τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις. Interpres Apuleii ad Mileſias.

l. b. v. σαῶσαι] ἑορτασικὴν ἄγαμαι ἡμέραν. Iulian. Imperator Cæſar.

v. σάβανον] θαλάττης κύματα. Vt in Catull.

Pagin. 559. l. a. v. καὶ] ἐσθῆτες μέχρι ποδῶν. quales Medorum fluxorum ſiue laxorum veſtes, ſic ποδήρης χιτὼν, Ariſtenet. Epiſtol. 15. libr. 1. leg. Xenophon. 8. Pædiæ. Diodor. Sic. libr. 2. omnes.

l. b. v. παρ' Ησιόδῳ] καταλόγων. Qui inſcribebatur ἠοίαι. De quo viri Clariſſimi Daniel Heynſius & Ioannes Meurſius ad Heſiod. Tangit ipſe Lucianus diſſertat. cum Heſiodo. ſic in Lapith.

Ἡ οἵη ποτ' ἀρ' ἦμεν.

v. αἱ δὲς] ἦ ὀμμάτων αἱ βολαί. Sic pag. 565. Ariſten. Epiſt. 1.

l. c. v. πλῆ] βυφάζος. Philoſtrat. tabul. Theodam.

v. μων] τῆς ἀκάπους. legend. Athen. lib. 1.

v. λιστα] Λιβυρνοί. De his nauigiolis Renat. Veget. c. 33. lib. 4. Appia. in Illyric.

l. d. v. μᾶς] ἐνύμαγον Angl. ἐπόμαγον.

Pagin. 563. l. a. v. ἐγὼ] τὸ ἐρωτικὸν ζεῦγος. De quo Marcil. ad Horat. Mercer. ad Ariſten. pag. 229. ſic pag. 268.

Pagin. 565. l. d. v. ἀζόμαι] καὶ πᾶς μαλακῶ δίνῃρε φλοιός. Notum ex Theocrit. Virg. Ariſten.

P. 567. l. b. v. σάμιλλα] δεξιᾶ τὸ πρόσωπον ἀπατέλας. Dixi alibi, hoc ſæpe repetit Lucia.

l. c. v. δὲ] πλὼ ἱερὰν ἦ ὅλων φύσιν. Hac de re copiosè Interpretes Lucretii.

P. 568. l. b. v. ἐρύθρα] ξένας ὁδὸς. Sic Latini iſtud obſcenum *viam* & *locum* dixerunt.

l. c. v. χρυσὸν] χῦ πυρῶν ἀγόνων. De hoc Prouer. Parœmiogr.

P. 569. l. b. v. ἦλυ] ἔρως ἀγελαρχὴς. Longus lib. 4.

Pagin. 580. l. b. ὕδωρ] ὕδατα λιτὴ. In Angl. Cod. legitur ὕδατα λιτὴ ἢ χιονίσιον χλαίδα τῆς ἐπωμίδος πρόναις.

Pagin. 581. l. b. v. δὲ] νόσος Anglic. νόμος ὅπ φαύσιεν ἀυτὴ.

l. d. v. νδύεπ] ἐλαυνύσας Ροιναὶ. Dixi ad Petro.

P. 583. l. b. v. ὦδε] ἐρώτη. Angl. ἐρώντα.

l. c. v. πω] ἄμειτον ὑπὸ δαιόντες. Angl. Cod. ἐν ᾗ ἀμείτονα βίον ὑπὸ.

P. 584. l. b. v. δὲ] ἰλαρρῷ τῆ ζόπῳ. Angl. τῷ προσώπῳ. Aliter tamen Interpres nec malè.

l. d. v. ἄγαν] τῶ παιδεραστῶν. Florent. Codic. τῶ παιδεραστῶν.

Imagines.

Dialogi isti duo, in quibus Pantheam Abradatæ vxorem describit, doctissimi sunt.

P.587.l.b v. ἐνθα] λίθος ἡ Ηρακλεία. Plin. Aristot. Sic apud Pisid. Cosmurg.

Ραίτας ὑφέλκων οἷα μαγνῆτις λίθος,
Ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Ηρακλείαν πλὴν λίθον,
Φύσιν γὰρ αὐτὸς ἑλκυστέραν ἔχει.

P.589.l.a.v. σὴ] ἐξ ἁπασῶν ἥδη πάντων. Sic Homerus ex omnibus Diis Agamemnonem efformauit, Achil. Tat. lib. 2.

l.d.v δεῖ] λευκὸν γὰρ λευκοῦς. Angl. σημεῖον γὰρ λῆρ.

v. ες] Σωσιάδας. Florent. Δωσιάδρας.

v. σρατε] δουλεῖ. Post hanc vocem in Anglicano Cod. πολὺ.

P.592.l.d.v. θου] ἅμα καὶ αὐτῷ τῷ μέτρῳ. Vide Paræmiogr.

P.605.l.d.v. γὰρ τὸν πόδα. Vide Paræmiogr.

Toxaris siue, de Amicitia.

P.619.l. d. v. θεον] ὁρῶντες ἐδώδιμον. Erasmus huius Dialogi Interpres lectorem sæpe decipit. Verte igitur hunc locum vt Godofredus Maluynus Senator Clarissimus monuit, *machinantes, vt viderunt in Dinia adhuc esse quod eos posset.* Sic Terent. Eunuch. *hunc comedendum & deridendum vobis propino.* Idem Maluynus *debibendum* legebat.

Pag. 620. l. b. v. Ασίαν] βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ. Erasmus *ad Persarum Regem.* verte *ad Imperatorem.* Solebant enim præsides Prouinciarum, vbi in honestos homines pœna statuenda erat, principem consulere l. Diui fratres §. 1. & 2. ff. de pœnis. At mentio Gyari Erasmum saltem admonuisset, loci Romanis exiliis frequentis. Hoc monebat idem Senator, & Vincentius Obsopeus argumento εἰκότων.

l. c. v. δῦς] πορφυρᾶσι. Verte vt idem Senator *purpurarum piscatoribus.* Alibi de quibusdam huius Dialogi narrationibus fusius.

Lucianus siue Asinus.

P.647.l.d.v. σαι] ὡς ἄμμα σφίγγει. Scaliger ad Euseb. Incertus Interpres huius Dialogi ad incertum sæpe lectorem ducit. Reliqua in eo Dialogo satis nota ex commentariis Petri Coluii, & aliorum qui scripserunt ad Milesias Apuleii, etiam ipse solus Apuleius hunc sibi proponens Dialogum dum alia de suo conuectit Interpretis fungitur officio.

Iuppiter Trágœdus.

P.684.l.b.v. τῷ ἱππικῷ] ἱππικόν. Infimæ classis locus apud Athenienses. Nam totam ciuitatem in quatuor classes Solon diuiserat in πεντακοσιομεδίμνους, ἱππάδας, ζευγίτας & θητικούς. Scholiast. Aristopha. ad Equit. tres tantum facit ordines.

P.688.l.c.v. θεοί] ἀπὸ καρδίας. Prouerbium de quo dixi ad Petro.

P.689.l.a.v. τυμπανιζομένους. quod damnati ducerentur cum tintinabulo ad supplicium, dixi alibi.

Pag.695.l.c.v. πφορ] οἶκοθεν ὁ μάρτυς. *Testis domesticus.* Dixi de hoc prouerbio alibi, cætera huius Dialogi sunt centones Homerici & Euripidei.

Somnium siue Gallus.

P.705.l.b.v. πείσων] μοὶ φαίνεται παρέξεις. Casau. ad Suet. Sic pag. 811.

l. c. v. ἥλιοι] ἐργάσαιο, πεφοδοῦ ἔσῃ ὅπῃ εἰς τὰ ὄμφακα. Aliter in Flor. Cod. ἐργ. ἵν' ἐάσῃς τὰ ὄμφακα.

P.706.l.b.v. πίνων] φιλοδοξόσοφόν σοι λόγον ὄπ λέγω. In Flor. Cod. deest λόγον. Sed similibus originationibus gaudere Lucianum supra monui.

P.707.l.b.v. ἀφεκ] ἐκεῖνος αὐτός. Paraphrasis est huius versus.

Ἐκεῖνος ὅστις εἰμὶ λοιδορεῖ δ' ἐμέ.

v. λῶ] τοῦτ' αὖ μ. ε. πεφασθέστερον. In Flor. Cod. ταῦτα μ. ε. πεφασθέστερα.

P.710.l.a.v. σας] In Florent. Cod. deest φρονυνήσας.

l.c.v. πως] τὰ καθήκοντα. *Officia*, & sic rectè idem Interpres in Conuiuio seu Lapithis vertit, τὰ καθήκοντα εἰδέναι, *qui officia norunt.*

v. Ευκρατ] φρὸς ἡμᾶς. Flor. φρὸς ἡμᾶς.

l. d. v. ἡπιαλ] χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ. Hanc scripturam sequutus est Interpres. In aliis tamen Codd. legitur χλεσχηγῶν τὸν Θεσμόπολιν ἐσφενδόμων τοῖκ.

P.711.l.a.v. δὲ] κελεύσω. Flor. κελεύω.

Ibid. ἐν τῇ γυναικωνίτιδι θεᾶσθαι] Angl. θέασθαι. De hoc loco Clariss. Heyn. ad Hesiod.

P.712.l.a.v. ἢ] ὁ πότος σώφρονος. Vt in Nigrin.

P.713.l.a.v. τὸν] κεραμεοῦν τρύβλιον. Generaliter pro quolibet fictili. Sumitur tamen pro sacris fictilibus qualia Numæ fictilia, & ita videtur interpretari τρύβλιον, Hesych. ποτήριον μυστικόν.

l.d.v. ὦ] κάλλιστα κτίσας. In Euripide κ. βροτοῖς.

Pagin. 721. l.a.v. καὶ] ξίφη ἐλεφαντόκοπτα. Heliod. lib. 2.

v. ἔνδοθεν] ῥάκια δύτικα. Tangit scenicas vestes seruorum. Duplex vestis in scena, liberorum & seruorum, vt patet apud I. Polluc. c. 13. l. 7. Eorum qui seruos fingebant vestes centuculi ex paruulis pannis. Sic pag. 1029. αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακέων παίδων διπλῶν συγκεκομμένων. Hinc *centunculum mimi*, apud Apul. Apol. 1. Hinc locus ille Plautinus *Consutus tunicis huc aduenio non dolis.*

Pagin. 722. l.b.v. Μι] φθεῖρ τὸν Σίμωνα. Floren. φθεῖρ τὸν Σ. De hac mutatione nominum eleganter Clarissimus Casaubonus ad Athen. c. 14. lib. 5. Mercer. ad Arist. pag. 241.

Icaromenippus.

Pagin. 370. l. b. v. λέπ] Hic Dialogus est Homericus cento. πλὴν τῆλ ἱππποτώλων. Ex Iliad. ν.

l. d. v. χώματα] ὁπόσα τρίφει ζείδ. ἀρ. Passim Homerus.

Pag.731.l.b. v. ἔπος.Homer Odyſſ.π.

l.c.v.σον] ἀπολύσων τῆς περίσης ἀπειλίας.Sic in Hercule Gallico.

l.d.v.μὰ] πλὴν ἀχλυὼ.Ser.ad finem 2.Æneid. de hac nebula Æſchylus Sept.ad.Theb.p.80. Apul. lib.1. Flor.

Pag.732.l.b.v.πρὸς] τὰς καινὰς ἀπιθυνοντας.Verbum eſt tranſlatum à tectonica ad ſcholam Stoicorum. De hoc verbo vir Clariſſ. Theod. Marcil.ad Perſ.

l.d.v.νθύοντα] τῇ μηβυᾷ.In multis Codd.τῇ μητρὶ. mendosè:hiſtoria narratur pag.1062.& de imaginib.& de conſcrib. hiſt. Galen.lib.de præcognit. Plut.Iulia.Imper.Val. Max. ſimilem refert Ariſtenet.Epiſt.13.lib.1.

P.735.l.a.v.δάιμαπα] Heſiod.1.Oper.

l.c.v.τὸ] In Flor.Cod.φασίμη.Cætera Homerica ſunt.

P.740.l.a.v.ρυς] λόγον λαβυείνδοις. Sic pag.1041. Δίφιλος,Λαβύεινδος ὄβίκιον.

v.λα] πολλῷ χλοιστ.Flor. πολλὰ.

Bis accuſatus.

Pagin. 742. l. b. v. ἐδὲ] κηπασθαι τὸ ὗς. Paræmia.

Pag.750.l.b.v.ἡ χαφ] Πύῤῥωνος λειποταξίν.Dioge. Laert.initio vitæ eius.

Pagin. 751. l. b. v. ἔχων] ἔωθεν εἰς ἐπαίρειν μαθόντ. Sic in Deorum conſilio ἀκράτῳ ἔωθεν ἀποπίων.

Pagin.754. l. a. v. καὶ τὸν] εἰ περιδίπις.Angl.εἰ πεδίπις.

l.d.v.σεν] ἀπορρίψας.Angl.ἀποκόψας.

Pag.755.l.a.v.λῶ] δοκιμασθῆν.Editiones plurimę δοκιμάσας.

l.b.v.μέχρι] τῷ λόγῳ.Baſil.τότε.

Pag.761. l. a.v. ὥσ] τὸ δῆγμα λαθραῖον. Inuehitur in maliuolos *ſubleſta lingua*, qui vt ait Plautus,

Palam blandiuntur,clam ſi occaſio vſquam eſt.
Aquam frigidam ſubdelè ſuffundunt.

De quibus vide Caſau.ad Characteres Theoph. περὶ εἰρωνείας. Piſid.Coſmurg.

Ποιεῖ δ' τὺς εἴρωνας ἀθλίους κύνας
Σαίνειν δακοῦσας ἢ δακεῖν ὑπεγμένους.

Pagin. 762. l. b. v. φος ἐς] πλὴν τετρυπημένον.*Calculum condemnationis*. De his calculis copiosè Scholiaſt. Ariſtophan. & Florent. Chriſtian. ad Veſp.

De Paraſito.

Pagin.764.l.d. v.σκθυας] Tυ. Tychiadis perſonam quidam loquentem inducunt vſque ad verbum ὄλισσαν.Aliter tamen omnes editiones, aliter Interpres.

Pag.765.l.a.v.σύστημα] ἐγκαταλήψεων. Quidam ἐν καταλήψεων.vt poſtea.

v.τρεις δὲ] μὴ σαπρὸν.Caſaubo.ad illud Perſii *ſonat vetitum*,legi vult φθορὸν.

l.b.v.αὐθρωπ] μὴ φανερῶν.Ex Anglic.Cod.negationem,quæ vbique aberat,addidimus.

l.d.v.τίχλω] πλάπιδας.In quibuſd.πρέπιδας.

P. 767. l.a.verſus Homerici erant corruptiſſimi.

l.b.v.σοφωτ'] πρὸς Ἑλλήνων. In aliis Codd.πρὸς ὅλων.

P.769.l.a.v.τῆ πίλυς. Nō attendit ad hanc vocē Interpres. Sic pag. 77. συμφωνία πρὸς ἔργον ἢ τῆ τύλυς. Conſtituebat enim Epicurus philoſophiæ ſuæ ſummam ἐν τῇ πίλῃ.Lic Petro.Satyr.

Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit,& hoc vitam dixit habere telos.

Quo loci mendosè faciunt qui in ſecundo verſu reponunt *luſit* pro *iuſſit*, vt moneo ad emendationem huius epigrammatis.

l.d.v.τυσι] ἢ ὄρθιος οἶμος.Heſiod.1.Oper.

Pag.771. l.a.v.Tυ] διάλεκτεια.Athen.lib.1.In quo multa ſunt huius Dialogi.

v. ἔχω] καὶ μὰν. Ante hæc verba,incipit loqui paraſitus.Aliud tamen ſequutus eſt Interpres.

P.773.l.d.v. καὶ μάλιστα] τὴν τ' Ἡρακλέα. De hoc Paraſitico ſacramento vir Clariſſimus Io. Meurſius, iurabant etiam Paraſiti τὴν τὺς ἄγας Liban. Paraſ.

Pagin. 775. l. d. v. μέλας] ἐδὲ λύκος (τὸ μὲν γὰρ γυναικὶ) vide Iſaacum Caſaubonum ad hæc verba Theocriti Idyll. 16. ἢ ἥλιον ἀπὸ χρόας Κύκνον ἔγεν.

Pagin.777.l.a.v. τοι,καὶ] καταπείσοντες τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα.Sic apud Diog.Laert.in Stilpo.

Pagin.781.l.c.v. ἀλλ' τις] πρὸς τὰς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας.Sic pagin. 51.ἐδὲν ὑμιωτέρον πρὸς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων.Tangit finem huius diſſertationis Long. lib.4.πομφ.Liban. Paraſ.

Pag.785.l.b.v.μαι] φασὶ δὲ. Hoc accipiendum eſt cum diſtinctione. Nam verum illud eſt in matre quæ non conuolat ad ſecundas nuptias. Aliàs falſum, vt teſtantur politiſſimi Homerici verſus quos ex Odyſſ.profert Stobæ. ſerm. 192. vide D. Ambroſ.6.Hexamer.

Anacharſis, ſiue de Gymnaſiis.

Pag.786.Hanc paginam interpretor ad li. 10. Heliodor.

Pagin. 793. l.a.v. σκοιμι] αὐτόχθονας ἄνδρας. Thucydides in proëm. hiſtor. Ariſtid. in Panathen. Ariſtoph. ἱππθ. Tzetz. ad Lycoph. vide virum Clariſſim. Io. Sauar. ad Sidon. Apoll. Epiſtol.6. lib.8.

Pagin. 803. l. b. v. μαθα] ὅτις ἐν ἔτει σιδηροφορεῖν. Simile ius Romanorum, vetitum enim prodire cum telo. Cic. parad. 4. Sic iure ciuili l. 14. ff.de re milit. Nouell.85. legend. Syneſ. Epiſtol.107.

Rhetorum præceptor.

Pagin. 816. l. b. v. παιδία] πήχλς. Amores dicti πήχλς à ſtatura. Philoſtrat. tabula Nili περὶ τ' Νείλου οἱ πήχλς αὐξόμενοι, παιδία ξύμμετρα πρὸς ὀνόματι.

Pagin. 819. l. d. v. πρὸς] αἰτίοις τῆς ποιν. Eraſm. Paræmiogr.

Pagin. 824. l. a. v. ἐδὲς] τῆς Θρασωνίδου ἐργασίας.Sic p.974.commendat Θρασωνίδου. Eſt autem

Ταραντινίδιον, ὕφασμα διαφανὲς καὶ λεπτὸν ὥσπερ Ταραντίνων ἀμφιφανέστερον τῶν κατασκευαζόντων. Sic ad oram Codicis Memmiani.

Ibid. ὡς διαφαίνεσθαι τὸ σῶμα. Dixi de his vestibus ad illud Petronii,

Palàm prostare nudam in nebula linea?

l.b.v. δὶς] ἐμβὰς Σικυωνία. De hoc calceamenti genere, pag. 989.

l. c. v. σισύρα. Gl. MSS. σισύρα χιτὼν βαρβαρικὸς ἐκ δερμάτων. Rusticorum indumentum, sic Long. lib. 2. σισύρας ἀνδυμάδος, penula scortea ex pellibus ouillis consarcinata, de qua Casaubonus ad Apol. Apul. Iunger. ad Long. dicitur etiam σίσυς, & σισύρνα Tzetz ad Lycophro.

Pag. 823. l.c. v. ὡς λαγίστραι αἱ γυμνάσιαι. Liban.

P. 824. l.c. v. πλεῖστα] οἱ φοίνικες δὲ. Aduocatorum palmæ aliquando sine lemniscis & corona, vt apud Iuuenal. Sat. 7.

Vt tibi lasso
Figantur viridis, scalarum gloria, palma.

Et Martial. Epig. 27 lib. 7.

Sic fora mirentur, sic te palatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores.

Palmas coronatas vt hoc loci ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωρὰ ἐστεφανωμένοι. Tangit Arrianus Epicteti cap. 12. lib. 3.

Philopseudes.

Pagin. 826. l.a. v. βλέπων] ὁδὸν ὡς ἔπος. Prouerb.

Pag. 827. l.a. v. αἴρας] Γαῦα. In Ioue Tragœdo. Long. lib. 3.

P. 828 l.a. v. ἄρα] ὑπὸ λεοντῆ. Prouerb.

P. 829. l. d. v. τος] ὠεργεῖν. Hanc vocem interpretatur vir Clarissim. Gilbert. Gaulminus ad Pscllum.

P. 832. l.b. v. τὰ τοιαῦ] βάθρον τι ὀρυξάμενος. Heliod. lib. 6.

Pag 834 l.b. v. τὰ τὸ χῶμα τῆς ἀφέσεως. leg. Casaub. ad lib. 1 Athen.

Pagin. 839. l. d. v. διεξιὼ] ἠὼν ἀπὸ μηχανῆς. Prouerb.

Aduersus Indoctum.

Pagin. 865. l. c. v. λομβὼ] πίθηκος γὰρ ὁ πίθηκος. Prouerb.

P. 866. l.c. v. βλία] ἐξ ἀμβλείας. Hæc omnia Pers. eiusque Interpretes ad Sat. 3.

l. c. v. τοιαῦ] ὥσπερ ἰχθύων ἀφωνότερος. Prouerb.

Pagin. 874. l. a. v. χύτρας] μυεῖα γὰρ. Sic pagin. 880. & 885. Sic apud Athen. Epist. 19. lib. 2.

Pagin. 875. l. a. v. Αἰδίοπα σμήχει ὑπηχρώ. Paræmiog.

Pseudologista.

Pag. 887. l.a. v. πάπλια] Prouerb.

Pagin. 891. l.b. v. κῦ] Ινώς βαγῳδούς. Prouerb. pag. 892.

l. d. v. κεχρημ] χρυσοῦς ἐν Ολυμπίᾳ ἑάθη. Prouerb.

Pag. 893. l. d. v. ὥστ] ἑκάτος πολυχρόνιος ἐργασάμενος. Prouerb.

Pag. 889. l.d. v. ἀνειλῶ] ἀκίνητον τὴν Καμιρίναν ἐᾶν. Prouerb.

v. ἀπαὸς] τὴν ἄμαξαν ἐπαπάσω. Prouerb.

De Dipsadibus.

Pagin. 925. l. a. v. ὑπὲρ στήλης. Columna siue basis cui affixa statua: in basi planicies apta inscriptioni quam planiciem Strabo libr. 14. vocat τὸ πλάτος τῆς βάσεως. Tangit Theophr. Char. ὠνὴ μικροφιλοτιμίας.

l.c. πῦα] Interpres dum legit ὑῶ pro ἰῶ. nescio quem patrem Tantali facit. Rectiùs

Tantalus hoc patitur nigri prauitate veneni.

Nauigium seu Vota.

Pagin. 931. l.a. v. πλοῦνται] ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιτηγῶν. Ex Ægypto & tota Africa Romam frumentum aduehebant. Inde λευκὴν πυροφόρος Pindar. Isthm. Odyss. 1. Rutilius Itiner. lib. 1.

Quin & fecundas tibi conferat Africa messes.

Sic Africa cum spicis. Claudian. lib. 2. de laudib. Stilic. Ex aliis etiam prouinciis, è Sicilia, Gallia Narbonensi.

Pagin. 932. l. a. v. κρώβυλον ὑπὸ πέτλῳ. Legend. Interpr. Aristopha. ad nub. Tzetz. histor. 301. Chil. 10.

l. d. v. καμπύλ] χρυσοῦν χοινίσκον. Sic omnes omnino editiones, legendum tamen est χωνίσκον. De cheniſco multa Coluius ad Apul.

Pag. 934. l.d. v. οὖν] κοινὸς Ερμᾶς. Phrunut. cap. de Mercer. Theoph. Charact 24. Latini *in commune*. Seneca Epistola 120. *Quoties aliquid iuueni non exspecto donec dicas in commune, ipse mihi dico.*

Pag. 938. l. c. v. χθιῶν] δίμοιρίους βαρβάρους. Syri, Medi, sic enim illos vocabãt. Habes præcipuam partem pag. 939. apud Athen. lib. 1.

Tragopodagra.

Pagin. 949. l.b. v. ἔστιν] καὶ μυρικός. Potest hic legi δεδυκός, vt pagin. 952. δεδυκὸς ὑπὸ μοχλοῦ γέων. Longè maiorem curam poscebant Tragopodagra & Ocypus, sed & maius otium. In nullis Codd. reliquum dramatis Ocypi comparuit.

Meretricij Dialogi.

Pagin. 963. l. a. v. καὶ σωθῆ] ὡς τοῖς Αλῴοις. Αλῶα Festum Athenienſium agricolarum dictum quod

in aeis hac die conuiuium personabat ἑορτὴ Ἀθήνησι μυστήριον ᾗδεί χυσα Δήμητρος. Tangit p. 975. Cætera huius Dialogi diligenter expolui ad Petron.

Pagin. 974. l. a. v. ὦμοσας] ὃν ἀκαρεῖ παίσᾳ οἴχῃ). Prouerb.

l. c. v. ὡς ᾗσθα] ᾗδεῖ συμβολαίων ναυτικῶν. Leg. Vlp. ad Demosth. ᾗδεῖ Ἀλοίησιν.

P. 965. l. a. v. ὅτι] τῇ λοχείᾳ. Ἀρτέμιδι, quæ præsidet λοχείαις ἢ γονήσεσι.

P. 967. l. b. v. πλὴν παρ' Ἀπορρήξωμεν. Idem Prouerbium apud Aristenet. Epist. 1. lib. 2.

Pagin. 969. l. c. v. μίσθιον] Aliud odii poculum est apud Origenem lib. 7. contra Celsum. De vtroque à me dictum alibi.

Pagin. 970. l. c. v. μὴ] ἐφίλουν με τὸ ᾗσσον. Hæc & cætera huius Dialogi interpretati sunt ad Petronium. ad hæc verba, *commouebat vulgiter labra.*

v. βύζιον] μαστὸς ἐθλιβον. Plaut. Pseud.

Teneris labellis molles morsiunculæ
Papillarum horridularum oppressiunculæ.

Ouid. 1. Amor.

Forma papillarum quæ fuit apta premi.

v. παστὰ] ἢ ἑδρανα. Plaut. loc. cit.

v. μος ἥδη] πηνίον. De comis adfititiis copiosè dixi alibi, Iunge Cl. Alexand. Pæd. lib. 2. c. 11. Artemid. lib. 1. Firmic. Astro. c. 1. lib. 1. vide Herald. ad Martial.

Pagin 973. τῇ Παιδήμῳ] Cognomenta Veneris, Pandemus & Vrania. ἀμφοτέρας πόρναι, ἡ μὲν Παύδημος ἡ δὲ Πυθαΐς ἢ τινι Οὐρανία τετίμηνται ὑπὸ πόλεως. αἵρα ὃ Παυδήμῳ, ὅτι τὸ τῆς ζωῆς σωτηριαστικὸν πᾶν καὶ πάσῃ ἅπτεται Ἀφροδίσια ἀκρατές. δάμαλιν δὲ τὴν Οὐρανίαν, ὅτι τὸ σωφρονέστερον καὶ ὑπὸ ζυγὸν ἄγεται τὸ ζῶον καὶ οὐκ ἄφετον, ὃ πλὴν ὁμίλιον τῷ γάμῳ ὑπαναπίπτεται συζυγίαν ὡς πλειστότιστον ἢ ἥδη ὄζει. Sic ad oram MS. Regii, quam notam sequitur Cod. Memmian. dum dicit μηκάδα esse sacrificium τῆς Παιδήμου, ὅτι τὸ πρὸς σωτηρίαν καταφέρει, καὶ δάμαλιν τῆς Οὐρανίας, ὅτι τὸ ὑπὸ ζυγὸν πτάχθαι.

Pagin. 974. l. a. v. ὦμοσε] κῆ τῶν θεῶν. Ad oram MS. Regii scriptum erat κόρη καὶ Δήμητρα αἱ θεαί, ἡ ὃ Ἀθηνᾶ ἡ Πολιάς, ὅρκος δὲ τῶν Ἀθηναίων ὡς καὶ Λακεδαιμονίων οἱ Διόσκουροι οἳ καὶ ὁμόσουσι τὴν τῶν Σιῶν.

v. ὅτι τοῦτ] καθαρεύειν συμβολῶν. Hac de re copiosè vir Clarissimus Isaacus Casaubonus ad Athen.

l. b. v. πε ἑκατ] ὁ Χῖος. Deest à MSS.

l. c. v. μὴν] ὀλίγας. Deest in MSS.

Pagin. 975. l. a. v. νον] λεῖος μοι. De hoc Prouerb. Erasm.

L. c. v. ἐξθυρ] οἴει. In MSS. ἐπ.

Pagin. 276. l. d. v. σιν] ἅπαντα ἐπίει. De irrito conatu vt apud Martialem, *omnia cùm fecit.*

Pagin. 97. l. a. v. πα τὸ] δεκύλιον μηδὲ δεκβμῶ. Specie Prouerbii pro immensis diuitiis, Sic in Epistol. Saturnal. Xenoph. Hellinic. lib. 3. Suid. μεδίμνῳ τ' ἀργύριον ἀπομετρεῖν. Horatii & Petronii Interpretes.

v. διηκεῖσθαι] ὡς τὸν Ἅλων διέβησαν. Hoc etiam specie prouerbii, patet apud Herodot. & Diodor. Sic.

l. c. v. λα ᾗ] ἐκλύομαι. Idem quod ἀδημονῶ leg. Aristen. Epist. 28. lib. 1.

Pagin. 979. l. b. v. μᾶλλον] δημοσίτης. Sic pag. 107. ita vocatur ὁ δι' πλοῦ μίσθον λαμβάνων, dicitur & δημοσιεύειν ᾗ δημοσιεῖος.

l. b. v. δέῃσιν] ὑκ ἔχουσαν εἰκάσαι. Deerant in MSS.

v. παῦν] ὀλιγοστυρμία. MS. τοῦτο.

l. c. v. πμᾶν · μὴ ὥραιον ἴκοιτο. Prouerb. Atticum de quo antea Casaub. ad Athen.

Pag. 981. l. a. v. καὶ] τὸ σοι. Vsque ad ἴχνη aberant à MSS.

l. b. v. ἀῦδι] κέκικεν. In margine MSS. Codd. κέκικεν, αὐτὶ ἐρωτικῶς ἔχει, εἴωθεν γὰρ οἱ ἐρῶντες ὑπὸ τῆς ἀπόντων λογισμῶν κάμνοντες καταψύχεσθαι.

Pag. 983. l. c. v. θρύπῃ. Ex eo Aristen. Epistol. 16. lib. 2.

Pag. 984. l. c. v. νὸς ἐπ] ὅτι τὶς νοὸς ἡ Ἀδρ. Catull.

l. d. v. δακρυν] λίθος ὑκ ἀῤῥαπος. Prouerb.

P. 986. l. c. v. μὴν τῶν] ἐς πλαίσιον. Hanc vocem sic interpretatur Codic. Memmianus πλαίσιον, παράπαξις ὡς πύραπλόυρῳ τῷ ἡμιαπ, ζωστῷ ᾗ ὑπάσουσιν ὁπόσοι ὀλίγοι πρὸς πλεῖον διαφωνίζοι). Hanc habent interpretationem Pollux, Hesych.

Pag. 989. l. c. v. ὦ Μυρτ] ὑποδήματα ὁκ Σικυωνίας γυναικεῖα hæc ὑποδήματα, vt vult Hesych. De his Cic. 1 de Orat. *Vt si mihi calceos Sicyonios atriulisses nõ vterer quamuis essent habiles & apti ad pedem quia non essent viriles.* In Memmiano Cod. erat Σικυωνικὰ ὑποδήματα διαφέροντα τῶν ἀνδρῶν ἦσαν, ὡς καὶ αἱ ἰφικράτιδες, ἀπὸ τοῦ ἰφικράτους πεποιῆσθαι φιλοκαλίαν ἐπιδεδειγμένου, dicuntur hi calcei etiam *ἰφικράτηρες.*

l. d. v. σαπέρδας. Quid saperdæ, notum ex Interprete Aristophanis Polluce, Suid. Hesych. & Interpretib. Persii. In Cod. Memmiano saperdæ sunt ἀφύαι πταιεχθυμάται διειρμάται καλάμῳ, ἢ ὑπὸ πιάζῃ πταιεχθυμάται.

Ibid. ᾗ πέρκας. In cod. Memmii Cod. πέρκαι εἶδος ἰχθύος πταιεχθυμένου.

Pag. 990. l. a. v. ᾗ σὺ] ἐμοῦ ὑποφοᾶς. Sic antea, ὑποπόπαι γὰρ αἰσθανόμενοι γίνου). Sic apud Petronium, *Postquam amari sesensit, supercilium altius tulit.*

l. c. v. μαᾶς] τὸ ἀοίκιον. Sic in Cronosol. Plutar. Theophrast. Cico cætera ad Pausan.

Pag. 991 l. b. v. παρθν] ὦ κοχλὶ. De his meretricum nominibus, & quam aliquando rectè personis conueniant, dictum alibi à me: lege interim doctissimum Interpretem Aristeneti nam Aristenetus Epistolarum suarum nomina mutuatus est à Luciano, quod Alciphro, aliique plurimi amatorii scriptores fecere.

l. c. v. τῆ ποτε] ὑπεκρεκόν τι τῆς Λυδίου. De tonis dictum antea, dixit autem ὑπεκρεκον, αὐτὶ τὰς χόρδας διεψαλάφων, αἰαλεδημόμην τὸν Λυδίαν ἁρμονίαν, ἢ τὴς ἡδίστη τῆς ᾠδῆς καὶ πόσῳ πεσσοροωτάτη. κρέκω metaphora ducta à lanificio, vt apud Sapphon. γλυκεῖα μάτερ ἐ δύναμαι κρέκειν τὸν ἱστόν.

Pagin. 992. l. a. v. μειὸν] τὸν σώπαξιν. Quid sit σώπαξις. cod. ore interpretantur Grammatici, sc. est εἰσφορὰ ἐν τοῖς σκαλώπασι διένεμον · ἀφέμενοι τὸν σώπαξιν, Gallis, *le vous payerai à la monstre.*

De morte Peregrini.

De hoc impostore multi Christiani & profani scripserunt.

Pagin. 995. l. a. v. νεκύδην. Homericum.

l. b. v. μόμβος] ῥαφανίδι πὼ πυγὴ βεβυσμένος. Supplicium deprehensorum in adulterio. τῆς μοιχᾶς τῆς ῥαφανίσιν ἥλασιον κ᾽ τας ἕδρας· Hesych. huic supplicio insuper addit depilationem & cineris calidi aspersionem Scholiast. Aristophan. ad nubes.

l. c. v. πε χ᾽] πηλὸς. Legend. Casaub. ad illud Persii *Vdum & molle lutum es.*

l. d. v. χης] πάντα μόνος. Dixerunt ad Petron. Apparet ex hoc Dialogo frustra eos esse qui Lucianum nostrum contendunt olim fuisse Christianum.

Pagin. 1006. l. b. v. χθονῖα] βλάκας. Hos pagin. 476. & 481. vocabat πάχλς.

Fugitiui.

Dixi antea hunc Dialogum non esse Luciani.

P. 1012. l. c. v. ὀσπίτιο] ἀγκώνεσι ἱεσὰν. Prouerb. de quo in Ioue Tragœdo.

Pag. 1014. l. d. v. αἰσῦσιν,] ὐκ ὀλόλυξε δηὰ πλύτυς. Sic apud Heliod. lib. 2. χ᾽ ἐμοὶ δοκεῖπ τοῖοι δ᾽ ὄντες ὐκ ἀκόλλες, ἀλλ᾽ ἄοσές τι χ᾽ λέζηπας αἰπήσιν.

Pagin. 1017. l. a. v. κτήματ] ὦ χρῶ κουείαν. Emendauimus antea interpretationem huius loci.

ν᾽σον] φελεῖδν πῖς ἰμαπίοις. Legend. Casaubo. ad Theophrast. cap. de adulat.

l. d. v. ἅρα] ἰχθρὸς. Ex Iliad. 9. Cætera sunt ex Il. 1. 2. & 5.

P. 1018. l. d. v. βλίον] πεικάεσιος. Huius nominis drama fecerat Varro, in quo Iulius, Crassus, Pompeius.

Pagin. 1019. l. a. v. ῥαδδῆναι πῖς πτίλωσαις. Attigi hanc pœnam ad pag. 995. ex Interp. Aristoph. ad nubes. Coniunxit hæc omnia pag. 1049. χ᾽ καῖληφθεὶς τὰ αἴχισα ἔπαθες.

Epistulæ Saturnales.

Pag. 1036. l. a. v. λέοντας] καὶ τὰς μονὶς πῶ λύκον. Censebat vir Clarissimus Godofredus Maluynus legendum esse μονὶς πῶ σύον. atque mouebatur ea ratione quod lupi soleant bini incedere, at apri μονιοὶ dicantur, vt apud Lycophronem πόρκος μονήρης, quod confirmat Ælian. lib. 15. cap. 3. loquens de Thynnis καὶ οἱ μὲν ἀσπὰν κ᾽ τὰς σῦς εἰσὶ μονιοὶ, οἱ δ᾽ συνδυαδόντες καὶ εἰς τὸν κ᾽ τὰς λύκους συιόμον. Sed pace tanti viri dixerim, loquitur Ælianus de lupis, quatenus bini ad raptum prodeunt, at hic sermo est de victu solitario lupi, lupus solus comedit. Itaque Timon Lucianeus pagin. 46. statuit sibi μονήρλω πὼ δίαιταν κατὰ τὸν πῖς λύκοις. Imo etiam μοωνιὸς proprium videtur esse lupi adiunctum. Sic Antipater lib. 3. Anthol.

Μοωνιὸς ὐκ θαίμονιο θυρὸν λύκος ἄσκοπον ἀὖδρα
Ἐκτανεν.

Hinc etiam apud Suid. μονιὸς est μονόλυκος. pro priori parte stat Hesych. Contra omnes MSS. Codd. nihil mutare ausus sum.

Sympositum.

Caue, Lector, ne sequaris Erasmum huius Dialogi Latinum Interpretem, sæpe enim alienus est ab autoris mente.

Pagin. 1045. l. c. v. παρῆλθεν] ἐξυρημένος πὼ κεφαλῶ. Calui erant mimi. vt apud Artemid. capit. 23. libr. 1. ξυρᾶσθαι δὲ δοκεῖν πὼ κεφαλὼ ὅλίω πλὼ Αἰγυπίων ἠδὼ ἱερεῦσι καὶ γελωτοποιοῖς &c. sic in 3. Anthol. μορὸν ὁρᾷς φθέγμα κρὸν.

v. φανεὶν] καὶ αἰκάπαιξα συγκροπῶ. Vt cinædus Petronii.

Pagin. 1049. l. c. v. ὑφ᾽ ὧν] αἰκασπασάπων τὸ ἠπεῖον. Vt apud Petronium *tanquam cupientis exire bellua*, loquitur de Poëta Eumolpo, vt hìc de tibicine.

Pagin. 1047. l. c. v. λὰ σὺ] ὅταρο. Leg. Mercer. ad Aristenet. Epist. 6. lib. 2.

De Dea Syria.

Pagin. 1057. l. d. v. μὲν αὐτ] Ἀσάρτης. Leg. Scaliger ad Varron. 4. Lingu. Latin. Achill. Tat. l. 1. Tertullian. Apolog. cap. 24. *Vnicuique etiam prouincia & ciuitati suus Deus est, vt Syriæ Astartes.* Xiphilin. Quidam Iunonem esse contendunt, alii Venerem.

P. 1059. l. c. v. κάρῃ] ἰσρώει χδ. De his imaginum sudoribus Ioseph. Scaliger ad Tibullus lib. 2. & Dan. Heynsius ad Sil. Ital.

P. 1061. l. b. v. ἑωυτῆς] τῆς Δερκεπὼ. Leg. Scal. ad Varr. locum cit.

v. λόγν] ἰχθύας χρῆμα ἱρὸν νομίζοσι. Et hac de causa piscator Heliodorus cum frustra multories rete iecisset, huic Deæ suspendit lib. 6. Anth.

Δαίμονι τῇ Συρίῃ μαπίω πείδεν Ἡλιόδωρος
Δίκτυον, ὐ νηῦ ῥ᾽ ἠ ἔκτο θεσθύροις.

P. 1062. l. c. v. δ᾽ π] ἀὖδρας μικρὺς. Phalli siue Priapi pingebantur nanorum specie, vt monui ad Petron. sequitur mox, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας, & paulò post ἔχων αἰδοῖον μέγα. sic apud Hesych. νάνος ὀλί τ μικρῶν, ὡς νάνον καὶ αἰδοῖον ἔχοντα μέγα, οἱ γρω νάνοι μεγάλα ἔχουσιν αἰδοῖα. Talis erat pictura Dei hortorum cuius meminit Tzetzes ad Lycophronem vocans eum δυσειδῆ καὶ βαδυκάδιον lege βαναυσίδιον.

Pagin. 1077. l. a. v. ζηλῶ] τῆσι παρθένοισι. Leg. Iul. Pollux libr. 3. Demosthenis encomium quod sequitur non esse Luciani, iam monui præfat. ad Lectorem, satis prodit stylus, attamen Thomas Magister ἐν τῆς ἐκλογῆς Ἀτίδος, in dictione ὑπερφυῶς citat locum huius encomii, vt Lucianeum, atque etiam quidam dubitarunt an tractatus de Dea Syria esset Luciani.

Pseudo-

Pseudosophista.

Negarunt multi hunc Dialogum esse Luciani, quoniam, inquiunt, nihil habeat salis: sed longè mihi videntur falli, nec attentè hunc Dialogum exploraſſe. Est enim mirè fabricatus propter varias texturæ significationes. De quibus copiosè Ammonius qui Dialogi huius sufficiens Interpres esse poterit. Dialogi sequentes nullo modo Luciani thymum Atticum redolent, atque ipse Lucianus hoc testatum voluit, dum his verbis huic tractatui finem facit τῶν ὃ διαλύσωμεν τὸν διάλογον.

ΕΙΣ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΓΑΓΚΑΛΟΝ

ἔκδοσιν διγλωττον,

ΦΕΔΕΡΙΚΟΥ ΜΟΡΕΛΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

ποιητοδιδασκάλου, τείμιον καὶ ἀβάλλισμόν.

ΤΙΣ σεμνὸς, ὦ ποδόσωπος ὧδε συντεθραμμένος;
ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ εἰμι. Κεῖνος ὑπερπελέκητος
Καὶ πολυμαθέστατός τε καὶ ὑποσοφιστικὸς,
Ὁ σὺ λόγοις φατὸς Προμηθεὺς; Ναὶ φίλε.
Τίς δὴ ἀφ' βασιλικαῖς σελίσι, καὶ φαιδροῖς τύποις
Ἀναμὼρτοεπέσι τ' ἐξέδω κεκασμένον;
ΟΒΟΥΡΔΕΛΩΤΙΟΣ θεοῖς κεχαρισμένος
Μούσαις τε πάσαις ἰδ' ἀλφησταῖς βροτοῖς,
Αἰζηΐος, δισόλφης καὶ πάνσοφος.
Ὃ δέ μοι στέλας, στέβας, νέον βίοντ' ἔδω·
Καὶ μειδιᾷς γ' ἀειθαλεῖς, ὑπατρείους
ΓΟΒΗΛΙΝΟΝ τε καὶ ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΝ σοφοὺς
Πρόὐθηκε λογικῶν μου θεσπεσιᾷς πόνων.

THEOD. MARCILII

NOTAE AD LVCIANVM

ANNO SALVTIS CIↃ. IↃCXV.

A. D. X. KALEND. MAII.

Περὶ τῆ συρπίγξ, &c.

PAG. 1. Est λημία siue πεσελημία, Vt paret in fine vbi ait εἴος ἢ πεὸς ὑμᾶς ἐπαυλήλυθα.

P. 6. l. a. v. ἢ ὅτι παύση συνὼν τοῖς παιδευομένοις, &c.] πεπαιδευμένοις, ἀμφιλογίας vitandæ causa.

Πεὸς τὸν Εἰ πόντα, πεσμηθεύς, &c.

P. 10. l. a. v. πς. μηδὲ εἰ μὴ χαείεντα φαίνοιτο, &c.] Fortean Luciani stilo fuit, μηδὲ εἰ μὴν καὶ χρίειν π.

v. ὑδὲ. πεσὲ γὰρ ἐμοι, &c.] πεσὲ γοῦν ἔμοιγε apud me quidem.

l. b. v. σωσει ἰς] τὰ μὴ τῆ ξέντ αὐτὰ πεποιήκοτα, &c. αὐτὰ πεποιηδότα. Ex sequentibus patescit.

l. d. v. πίσις τὸν χαλκὸν ἐπ αὐτῆς θαυμάζωσι. &c.] θαυμαίζωσι.

P. 11. l. a. v. Επὶ ἢ ὑδὲ, &c.] Επιδὴ ὑδὲ o. suspensum ex antecedente.

v. γοῦν. Ἔτι γοῦν ὁκ δύο καλῶ μήκοτον, πλὴ ξυνῆκεν εἰ], &c. Ἔτι γοῦν ὁκ δύο κάλω, μήκοτον.

l. c. v. καὶ ἀιαπαίσοις μέτροις ὀπιχουμένη, &c.] ἐπιχουμένη.

Νιγρῖνος.

Pag. 13. l. d. v. χα. καὶ σφαῖρα κάλαμον, πεὸς τὸ τῶ παντὸς μίμημα, &c.] Robertus Titius locis suis controuersis c. 14 libr. 11. relegit, ἢ σφαῖρα Κάλαμον &c. & sphæra Calami &c. eáque de re quantumuis copiosè differit, aut potius disperdit opus: magister autem eius Yuo Villiomarus, siue is Scaliger est, aliud discipulo suo nihil præcipit, quàm se non videre quemadmodum sphæra ex calamo fieri possit. Vtique & discipulo & magistro eius fraudi fuit, nescisse etiam ex orichalco fila cratloria dici calamos siue culmos. Atqui eos id Theodoretus docere potuit Orat. III. De prouidentia. Ὄργανον γὰρ, inquit, τὸ σῶμα ἔοικεν ἀπὸ χάλκων συγκειμένῳ κάλαμον καὶ ἐπ' ἀσκῶν ἐκφυσουμένῳ, καὶ κινουμένῳ ἐπὶ τῆ πεχείτη δακτύλων, καὶ ἀπεπλοῦπ τὴν ἐναρμόνιον ἐκείνην ἠχώ Dixeris Latinè, *Os enim*, nempe *hominis instar est organi contexti de culmis aheneis, & à follibus inflati, & motu artificis digitis, & sonum illum harmoniæ plenum efficientis*, &c. Idémque mox dentes oris humani cum aheneis calamis siue culmis comparat. Et rursus paucis interiectis, καὶ τὸ, inquit, ὁκ τῆ χαλκῶν καλάμων ὀργάνου.

Pag. l. b. v. ἐπτ. καὶ πεσαχορεύσης ἐναρμονίου, &c.] ἢ πεσφαιρεύσης ἐναρμονίους.

P. 20. l. b v. εἰδὰς. ἢ τὰς δακτύλας πεσπίπτοντας, &c.] ἢ τὰς δακτυλίνας πρ. δακτυλίνας, vt ante ἢ τὰς πορφυρίδας πεσφαινοντας.

Pagin. 21. l. a. v. μὲν. ἐπολαβόντας, &c.] ἐπιλαβόντας.

v. κολ. ἐξωλεστέρας τὰς κόλακας, &c.] ἐξωλεστέρας τύτας κόλακας.

l. c. v. μον. εἰ] πεσεκδημῆς οἰκίας ἢ οἰκοῦσι, &c.] εἰ] πεσεκδημῆς κύριον οἰκίας τῶ οἰκοῦντι.

P. 22. l. a. v. μετθαμβάνει, &c.] μετθαμβάνει.

Pagin. 24. l. a. v. ἢ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μὴ κρότων τι καὶ ἀρωμάτων ἐνέχοντας, &c.] Sic Dialogo Panopes & Galenes, πλὴ μὴ πτόητων, οἷον ἢ κροτωνιάτων.

l. c. v. δων. ἐπὶ τῆ ῥινὶ, &c.] Ex Apophthegmate Diogenis.

Δίκη φωνηέντων.

P. 28. l. a. v. χαμ. ἐν ἴσω ἢ καῖδε τῆ φόβε. Δίκαιον οἶμαι &c.] Excidit fortè an aliquid, vt. ἐν ἴσω ἢ καῖδει τῆ φόβε ἢ τὰ λοιπὰ χαίμματα. Δικαιον ἔων.

l. c. v. ἐπ. μαχόμενον τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτῆ, καὶ μάλιστα πεβακλέπτον.] Voluit si fortè Lucianus ἐπαυτο ἢ ἂν καὶ πεὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον τῷ γάμμα, τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτῆ, καὶ μαγίδα πεβακλέπτον. Latinè dixeris, *cessant verò etiam Lambda pugnans cum Gamma, propter surreptum sibi μόγις atq; ipsum etiam surripiens* μαγίδα *siue magidem*, &c. Intelligi vult vtrumque & lambda & gamma esse fures ac fu-

ac furari mutua. Gamma furripit μόγις, quia id μόλις, rectius dicieur, ſed maluêre οἱ Ἀτθικιῶντες, μόγις: Lambda furripuit μαλίδα quia corruptione Attica, tunc μαλίδα dixêre.

Τίμων ἢ μισάνθρωπος.

P. 37. l. d. v. τῆς.] καθάπερ τὸν ἐν τῇ φάτνῃ κυνα &c. Eadem libro ad indoctum libros coëmentem.

P. 42. l. c. v. μὰ.] πῶῦ. ἀλλὰ μεταξὺ ἤδη, &c. Malè hîc notata Pluti perſona, loquitur enim hæc idem qui ſuperiora, Mercurius. Ερ. τὸ ποῖον, ὅπη τὸ θησαυρόν, &c. Malè notata etiã hîc perſona Mercurij & omiſſa Pluti. Eſſe debet Πλοῦ. τὸ ποῖον; Ερ. ὅπη τὸ θησαυρόν. ὑδὶ προσεχάφλω, &c. ὑδὶ προσεχάφλω.

P. 51. l. c. v. τὸν.] καὶ μὰ δ' ὀξολὰς αὐτῷ αἰῆς, &c. Ε μὰ δ' ὀξολὰν αὐτῷ αἰῆς, &c. αὐτῷ, αὐτῇ, nempe ἐν τῇ οἰκίᾳ, ſiue οἴκοι.

Αλκυὼν, ἢ περὶ μεταμορφ.

P. 52. Non eſt Luciani ſed Leontis Academici, ſi Antonio Mureto ſua ſtat fides Orat. IV. Luciani quidem prorſus non eſſe, tum dictio lenta & oſcitans, tum ſententiarum leuitas, & argumentorum frigus, & deliberationes arguunt ſatis.

P. 54. l. c. v. κῦ.] Ε ὅσα δὲ πρὸ τοῦ λεχῶν, &c. Ε ὅσα δὲ πρὸ τοῦ τοκῶν.

Προμηθεὺς ἢ Καύκασος.

P. 60. l. b. v. βαι.] ἦν τοίνυν πάλαι, &c. ὡς ἦν τοίνυν πάλαι, patet infrà p. 61.

P. 61 l. a. v. οἱ] μὴ Ε ὅπου ὑποσαγγέπ' αὐτοῦ βυλεύσωσι, &c. μὴ Ε οὗτοι ὑποσαίσιν ἀπ' αὐτοῦ.

P. 62. l. a. v. μελ.] Ε οἱ πύπτωμι, &c. Ε τι πύπτω.

Θεῶν κρίσις.

P. 89. l. a. v. πᾶσα.] Ε ὁμοίως καλὴ. Αφρ. Μὴ πρὸ τοῦ αὐτῷ ὑποδύσῃ ὦ Ραδι, φρίν, &c. Locus hic peſſimè à librariis interpolatus eſt. Sic autem rectè habebit, ἢ ὁμοίως καλή. Πα. Καὶ σύγε ὑπόδυθι Αφροδίτη. Αθ. Μὴ πρὸ τοῦ προτερον. Exciderãt nomina perſonarum Paridis ac Mineruæ, & illud Paridis verbum Καὶ σύγε.

P. 90. l. c. v. κυος.] κυτόμβους, τοῦτο δὲ τι τὸ ὄφις; &c. Excidit Paridis perſonæ notatio. Scilicet fuiſſe, κυτόμβους. Πα. τοῦτο δὲ τι.

Νεκρικοὶ διάλογοι.
Μένιππος ἢ Νεκυομαντία.

P. 156. l. c. v. νεῦ.] Ε Θράσος τῷ νεῦ πλέον, &c. ἢ Θράσος τῷ νοῦ πλέον.

P. 159. l. d. v. πῆξ.] ὑπεξχόντα ἢ ἀσφαλὲς ἐφθέγξατο, &c. ὑπεξχόντα ἢ ὑπασφαλὲς.

P. 160. l. b. v. ἄδυ.] ἡγεῖται τὰ μὲ ἀπεκάσειν αὐτοῖς, &c. ἡγᾶτο τὰ μὲ ἀπεκάσειν αὐτοῖς.

Βίων πρᾶσις.

P. 198. l. a v. ϛ.] Αγο. πῶς λέγᾳς; δῆλος μὲν ὁ ἔκποθεν, &c. Excidit, aut potiùs malè traiecta eſt notatio perſonæ Mercurij. Eſſe debet. Αγο. πῶς λέγᾳς; Ερ. δῆλος μὲν ὁ ἔκποθεν. Deinde vbi notata Mercurij perſona, delenda eſt ἢ ὁ ἐνθάδε εἶ δοκῇ; Ερ. ὥστε ἦν πρίν αὐτὸν &c. Relege ἢ ὁ ἐνθάδε εἶ δοκεῖ ἀ; πᾶν.

Αλιεὺς ἢ Αναβιοῶντες.

In hunc dialogum Brodæus Miſcellaneis c. XXII. lib. III.

P. 200. l. c. v. ζῶνα.] λακιτὸν ὦ πέτραισιν, &c. Brodæus, κάκιστον. Fallitur. λακιτὸν μόρον Lucianus dixit admodum ſignanter, exprimens mortis genus quo diſcerpti magno ſtrepitu Pentheus & Orpheus.

P. 202 l. c. v. γάπας.] ἀφ' ὧν εἶναί πε ἔδοξεν; &c. ἀφ' ὧν εἰδέναι, & pagina eadem παρ' ὧν εἴληφε τὸν ὠδὴν. Et illud, δοπεῖ ὄντα σ' πεζικῆς.

P. 208. l. a. v. λαμπ.] σὺ προσθεῖτα τὸν σαυτ', &c. Prouerbium, *Mineruæ ſuffragium.*

v. φι.] ἡμεῖς μὲν ὑμῖν ἢ δὴ καθήμεθα, &c. ἡμεῖς μὲν ὑμῖν ἤδη καθήμεθα.

l. c. v. χα.] ἢ σωιχῆ ἐρωτᾷ &c. Ε σωιχῆ.

P. 210. l. d. v. καὶ] ἀμπτόλεσιν ὡς φασι, &c. Rectè Brodæus ἀπεμπόλησιν.

P. 211. l. a. v. Ανα.] φιλ δῦκ ὦ Διόγενες &c. Scribendum πλα. δῦκ &c. aut. φιλόσοφοι. Εὖγε.

P. 212. l. c. v. ἦν.] οἱ γὰ ἄνθρωποι εἰ ζῶνα τῶν ἑώρων. &c. Corrigit Brodæus εἴ ζῶνα τίτων. Melius fuerit, εἴ ζῶνα ζῶσιν.

v. νων.] ἢ τὰς λόγους ἐποιῆσι, &c. Brodæus ἢ τοὺς λόγους προσποιῆσι. Sed melius illud ἐποιῆσι, intelligi enim vult Lucianus: Si quis Stoicum, aut Platonicum, aut Pythagoricum ſe diceret, atque ita ſiue tali ſchemate, ſiue ſub tali perſona diſſertaret.

P. 214. l. c. v. δὲ.] λέγεται ἢ ἢ βαπλεὺς ὡς Αιγύπτιος. Atqui libro De mercenariis philoſophis nõ eſt βασιλεὺς ὡς Αἰγύπτιος, verùm Κλεοπάτρα ἢ πάντυ. Niſi fortè an duæ hiſtoriæ ſunt. Nam hîc multi ſimij, ibi vnus: hîc nuces ſiue, κάρυα ibi caricæ aut amygdalæ ſiue nuces Græcæ ἰσχάδες ἢ ἀμύγδαλον.

P. 217. l. c. v. Ε μαχαιρίδιον δυλικὸν Brodæus μαχαιρίδιον πυθικὸν. *Delphicum gladium.* Verùm αὐχῆ παῦλίαν. Dixiſſet ſaltim *Delphicum cultrum.* Sed neque hoc neque illud Lucianus voluit, verùm intelligi μαχαιρίδιον δυλικὸν cultellum ſacrificatorium, ſiue cultrum ad ſacrificia, ac feſtos dies atque epulas. Culter Delphicus neceſſitatis: cultellus ſacrificatorius deliciarum & voluptatis. Non perſtringit autem res ad vſum huiuſce Cynici vllas Lucianus, in pera eius inuentas, ſed quæ ſummarum deliciarum ſint, χρυσίον, μῦρον, μαχαιρίδιον δυλικὸν, κάτοπτρον, κύβους. *Aurum, Vnguentum, cultellum ad ſacrificia, ſpeculum, teſſeras, &c.* Quemadmodum ſacrificationes gumiis epularum occaſiones fuerint, longum fuerit nunc ediſſertare.

P. 218. l. c. v. λαμβ.] φιλο. τί περίπλευν ἀνὴρ διατοεῖται. παρρη. δηλεάζεις τὸ ἄγκιστρον ἰχάδι, Brodæus. vbi notata παρρησιάδυ persona reponi vult personam Αρετῆς. Sed frustra. Respondet enim Parrhesiades Philosophię cum admiratione interroganti, tertiámq; personam pro secũda vsurpanti oratoriè τί περίπλευν ἀνὴρ διατοεῖται pro τί περίπλευν διατοῦ ὦ παρρησιάδυ; Mutauit personam vt exprimeretur admiratio rei nouę. Virtutis personæ locus hîc nullus est. Patet autem etiam sequente mox interrogatione Philosophiæ τί ζῶζε, &c.

l. d. v. χίν.] καθῆκεν εἰς ἡ πόλιν &c. καθῆκεν εἰς τὴν πόλιν.

Καπήλυς ἢ τύραννος.

P. 222. l. d. v. σκε.] ὕπος ὁ τὸ ξύλον vt inferiùs p. 225. ποῦ ἦ ὁ τὸ ξύλον.

P. 225. l. b. v. ξυς.] Κλω. ὑκοῶ ἐξῆκεν ὅτι ὁ χρόνος &c. ἐξήρκει.

Περὶ τῶν ὅτι μισθῶ συνόντων.

P. 235. l. a. v. Καί τί θι τρῶζον &c. Ex Theocriti Ptolemæo.

P. 244. l. c. v. τὰς] εἰ πολλάκις ὁκ ἀποκλείψις &c. ἢ εἰς παλλακάς.

P. 247. l. b. v. Χείλεα μὰ τ' ἐδήτην, &c. Meliùs infrà est χείλεα μὰ τ' ἐδήν'.

l. d. v. θὰτ] ὅς ἢ προσλήψη μισθὸν θ' τοιαύτης &c. ὁκ τοιαύτης.

P. 349. l. d. v. σον.] ἔτι τ' χθιζὸν πλοῦν ἔχων ὁκ πᾶν σκαλῶν. Hoc eò pertinet, quòd nulla Romanis feminalia. Dixi ad Propertij Eleg. III. lib. III.

P. 253. l. a. v. ρεσ.] ἦν μὰ γὰ ὃ ζηλότυπός τις ἦ &c. ἦν μὰ γεῶ.

l. b. v. ὀπτί.] διαπείρας τῷ ὀίσῳ &c. διαπέρας αὐ τ. ὀ. Atque hic κίνδυνος de quo antè dixit.

P. 254. l. d. v. ται.] χελιδόνιον γὰ καλεῖζ. Sic Cleopatræ cinædus Χελιδών. Suidas in Κίναιδα.

Απολογία περὶ τῶν ὅτι μισθῶ.

P. 267. l. d. v. ἰκ.] εἴη μοι τὸ, φρονῖς ἱκποκλείδη &c. εἴη μοι τὸ ὁυ φρονῖς Ιπ.

Υπὲρ τῶ ὃν τῇ περισαλπίσῃ, &c.

P. 270. l. b. v. πῷ] τὸ μὰ χαίρειν κελεύειν τὸ παῦ ἀποδοκιμάζειν, &c. Plana sententia est. Sed fortè si Lucianus scripserat ludens. τὸ μὰ χαίρειν, χαίρειν κελεύειν, τὸ παῦ ἀποδοκιμάζειν, vt pagina ead. παῦ χαίρων τῷ χαίρειν.

P. 271. l. a. v. κον.] ἢ τ' ὁπτιλῆ αὐτῆς ἀεθμὸν ἀποπνεῖν, ὁ ἦ ἢ ὑγείας ἀρχὼ &c. ἢ τ' ὁπτιλῆ αὐτῆς ἀεθμὸν ἀποπνεῖ, ἥδη τὸ ὑγείας.

P. 273. l. b. v. ἀλλά.] τὸ ὃν τῷ τῶν ὁπτιλῶν βιβλίῳ &c. & in mandatorum libello.

v. πρεγ.] ὑγείας τ' ὑμιπέμας αὐτῶν ἐπιμελεῖζ. Formula illa fuit: *Valetudinem tuam cura diligenter*, Aut, *Da operam vt valeas*, Aut, *Fac vt valetudinem cures*. Quæ formulæ in M. Tullij epistolis ad Terentiam vxorem. Sed illæ in epistolis extremis, in mandatorum verò libellis primis. Ἐντολῶν verò βιβλίον esse mandatorum libellum quem à principe accipiebant præsides & procoss. & ἐντολὰς βασιλέων esse mandata principum, patet Dionis lib. LIII.

P. ead. πῷ τ' ὑγ. ὁν πολ. ἀμείβεσθαι. Formula est, *Vt vales?* vt Plauti Rud. sc. XXIX.

Ερμότιμος ἢ περὶ αἱρέσεων.

P. 279. l. b. v. ἀυς.] ἀφεὶς τ' ὁν τῇ ἀρετῇ βίον. ἀλλὰ ζῆτα &c. Excidit persona Λυκίνου. Scilicet fuisse ἀφεὶς τ' ὁν τῇ ἀρετῇ βίον. Λυ. ἀλλὰ πῶτα.

P. 283. l. a. v. πόσα.] πολῦπα γὰ ὦ Ερμότιμε &c. πολῦπα γεῶ ὦ E.

P. 291. l. a. v. συ.] εἰ ἦ ἐκείνῳ εἶσιν, ἢ ἐχρῆν, ὁν ἢ ὅπ θυμεῖμαι ἐγὼ τι ἢ σὺ πολυπράγμων. ὑδέως εἰς Κόρινθον, ἐλθεῖν ὁ δ' ἐς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος, οἶεν) Κόρινθον ἐωρακέναι. ἄδηλον ἐμοιγ' ὅπως ἔπ. ὑ γὰ παύσῃ, &c. Locum totũ adscripsi, quia librariorum culpa distortissimus est verbis vltrò citróq. pessimè traiectis. In seriem verò suã redigi & recorrigi sic potest. εἰ ἦ ἐκείνῳ εἶσιν, ἢν ἐχρῆν ὁν ἢ ὅπ θυμεῖμαι ἐγὼ τι & σὺ πολυπράγμων, ἄδηλον. Ηδέως εἰς Κόρινθον ἐλθεῖν ἔχω, ὁ δ' εἰς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἶεται Κόρινθον ἐωρακέναι, ἄδηλον ἐμοιγ' ὅπως ἔπ. ὑ γὰ παύσῃ, &c. Locum totũ adscripsi, quia librariorum culpa distortissimus est verbis vltrò citróq. pessimè traiectis. In seriem verò suã redigi & recorrigi sic potest. εἰ ἦ ἐκείνῳ εἶσιν, ἢν ἐχρῆν ὁν ἢ ὅπ θυμεῖμαι ἐγὼ τι & σὺ πολυπράγμων, ἄδηλον. Ηδέως εἰς Κόρινθον ἐλθεῖν ἔχω, ὁ δ' εἰς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἶεται Κόρινθον ἐωρακέναι, ἄδηλον ἐμοιγ' ὅπως ἔπ. ὑ γὰ παύσῃ, &c.

P. 293. l. d. v. λθύεις. δικαιόπαζε γὰ ὁκπλῆξαι &c. δικαιόπαζε γὰ ὅπλῆξαι.

P. 294. l. b. v. ελθ.] τί βάλῃ ἀποκρίνωμαι αὐτῷ; τὸ ἀληθέζατον, &c. Excidit notatio personæ. Ερμοτίμου, scilicet fuisse, αὐτῷ; Ερμοτ. τὸ ἀληθέζατον.

P. eadem. προθυμῆς αὐλὸς. ἢ νομίζεις &c. Excidit notatio personæ Λυκίνου. προθυμῆς αὐλὸς. Λυκ. ἢ νομίζῃς.

P. 297. l. c. v. ἀμφισ.] ὡς ἀναμφιλόγως ἴδιον τῶν Στωϊκῶν δίδως αὐτὸ ἔχειν. &c. δίδως ἀὐλοὺς ἔχειν.

P. 304. l. a. v. εἰ.] Ερμό. ϑῶμεν ὕπως, ὅτα ἐξῆς &c. Excidit notatio personæ Luciani, nempe Ερμό. Σῶμεν ὕπως Λυ. εἶτα ἐξῆς.

v. πλ.] Λυ. ὑ τὸν. Ερμό. Χρυσίππῳ δέ γε, &c. Malè traiecta nomina personarum. Esse debet: Ερμό. ὑ τὸν. Λυ. Χρυσίππῳ δέ γε.

v. γις.] Λυ. ὕπως. Ερμό. εἶτα ἐξῆς Επικούρῳ. Rursus vitiosa personarum traiectio: Lucianus enim voluit: Ερμό. ὕπως. Λυ. εἶτα ἐξῆς Επικούρῳ. Patet fine eiusdem paginæ.

l. b. v. παύτα.] ἀλλὰ μήδ' ὅλως εἰδέναι π. ἢ τοῦτο μόνον &c. εἰδέναι π ἢ τοῦτο μ.

P. 309. l. a. v. ζων] & θυσιάζῃ τῷ μηδ' ἱερέα ζυνὰ τῶν μεγαλομίσθων προκαλεῖν, & sacrifices eo ipso, quòd non aduoces sacrificum aliquem pretiosum, &c. Sed fortè an fuit, & θυσιάζῃ θεῷ, μηδ' ἱερέα δίον ζυνὰ τῶν μεγαλομίσθων προκαλεῖν, & sacrifices Deo, neque opus sit accersere sacrificum aliquem pretiosum.

P. 310. l. d. v. φακοὶ.] καὶ ἄλλα ποικίλα πρὸς. εἰ δὴ σὺ ὠνήσασθαι ἐθέλων, &c. καὶ ἄλλα ποικίλα, πρόζει δὴ σὺ ὠνήσασθαι ἐθέλων, &c.

& alia omnimoda. Accedis verò tu emere volens.

P. 312. l. b. v. ἀπαν.] καὶ μὴ δῦ ἀνδέναι, &c. καὶ μὴν δῦ ἀνδέναι.

v. αὖ.] ἀναίσιον δοκεῖς μοι κρῖναι τὸν ποιητὴν αἰτιᾶσθαι αὐτὸν, &c. αὖτως.

P. 314. l. b. v. Λυ.] τῶν ξυμβαίνει μι, &c. Delenda nota personæ Λυ.

l. c. v. πάλ.] ἆρα ἐμοὶ, σὺ δὲ πῶς Ερμόπυμε, &c. Excidit nota personæ, ἆρα ἐμοὶ. Λυ. σὺ δὲ πῶς.

v. δικαιο.] τί βούλεται πρὸς αὐτόν; ἐγὼ μὲν ἂν αὖ ὁμόσαιμι, καί τι πόσα ἄλλα, &c. Excidêre nomina personarum, videlicet τί βούλεται πρὸς αὐτόν. Ερμό. ἐγὼ μὲν ἂν αὖ ὁμόσαιμι. Λυ. καί τι πόσα ἄλλα, &c.

P. 318. l. b. v. πας.] ἢ τῶν εὐεργετῶν τῶν), &c. ἢ τῶν εὐεργετῶν ἐκείνων, &c nempe ἀφροδισίων.

P. 326. l. b. v. αὖ.] ἐ ἐλλέβορον πίων δίχα τῶν εἰς τὸ ἅμαξαν ἢ ὁ χρύσιππος. &c. Alij multi bonique hoc de Carneade. Edissertaui hoc ἀμφίλογον ad A. Persij Sat. v.

Ηρόδοτος ἢ Ασπίων.

Est λαλιὰ siue προσλαλιὰ, cuiusmodi etiam suprà Insomnium, & infrà πρὸς τὸ οἶνον. Et ἱππίας ἢ βαλανεῦον. Et πρὸς ὀλιγάδων.

P. 328. l. b. v. ἐγκῶπ.] δίκῃ τοῖς Ελλησι τοὺς Ελληνικοὺς διεξιόντα, &c. τοὺς Ελληνικοὺς τίνας διεξιόντα.

Ζεῦξις ἢ Αντίοχος.

Προσλαλιὰ.] vt suprà. Habita verò etiam ista in theatro. Patet sine huiusce Laliæ.

Αρμονίδης.

Non est προσλαλιὰ sed Σύστασις siue commendatio.

P. 337. l. a. v. πᾶ.] τῷ ὁμωνύμῳ σου, &c. τῷ ὁμωνύμου σου.

v. ὅλη.] ὧν τ' ὄζοι δ' ἄσφ' ἀνέχαμψαν, &c. δι' ἄσφ' ἀν.

Σκύθης ἢ προξένος.

Προσλαλιὰ.] Habita verò in Macedonia & quidem vt coniecturam feceris Thessalonicę. Patescet legenti p. DXL. & sequentem.

P. 340. l. b. v. παθ.] ἢ πέμπειν πρὸς τὸν Ζάμολξιν, &c. ἢ πέμπειν ὡς παρὰ τὸν Ζάμολξιν.

Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.

P. 349. l. d. v. πᾶ.] τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων ἐ πραττόντων διατρίβοισι, &c. ἐνδιατρίβοισι, vt p. 351. ἐ ἐνδιατρίβοντες, & immorantes, & p. 547. ἐ ἀκοσμητὸν ἢ οἷς ἐνδιατριπτέον.

P. 355. l. d. v. σωπρώπιον πρὸς ἀναμιγνώσκοντας,] &c. Dialecticè cum lectoribus dissertauit. vt cis pauca, ἀλλὰ σωπρωπιῶν ἢ σωπιόμενα κἀκεῖνα, sed dialecticè interrogata collectaque etiam illa.

P. 359. l. d. v. π.] τῷ πολέμου ὀκνοῦσι νεκροῖς, &c. ἐκείνου τ.

P. 361. l. a. v. σκάρους παμμεγέθεις ἀξίους ὠνήματος,] &c. σκάρος παμμεγέθεις ἢ πολλοῦ ἀξίους ὠ.

P. 362. l. b. v. οἷς] ζέειν, καταλοχισμῷ, &c. πάλαι ἢ καταλοχισμῷ.

P. 364. l. a. v. Λεο.] ἀλλά που τὸ τῆς τύχης, ἢ τὸ τῆς συμβουλῆς χρήσιμον, ἐπ' ἐς πίστιν, &c. χρήσιμον; ἐπ. ε. π.

l. b. v. ἄλλος.] ὑπόχρεώ σοι, τῶν Περδίκκαν, &c. ὑ τῶν Περδίκκαν.

l. d. v. δίνων.] ἢ πίνων ἐ ὑμῖν δοκεῖ τις ὁ μαθητὴς τοῦ προδιδόναι, σωθῆναί τι ἐ ἀπιστῆσαι ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ὀξὺ διδάσκεις, &c. προδιδόναι, οὐ σωθῆναί τι ἐ ἀπιστῆσαι ἀγαθῷ ἐπ. ὁ. δ.

l. d. v. γε.] ἢ γνώμῃ σοφιστικῇ, ἀλλὰ μετὰ τῆς πολιτικῆς ἐ ἐμπειρίας σοφιστικῇ ἔχειν, &c. ἐ γνώμῃ σοφιστικῇ, ἀλλὰ μετὰ πολιτικῆς, ἢ ἐμπειρίας σοφιστικῆς ἔχων. Requirit in historiarum scriba mentem præditam & rei militaris aliqua notitia, & scientia politica, & vsu imperatorio. Eant videant nostri sæculi historiarum scribillones, ecquid eiusmodi trogalia in suo sinu aut penu inuenturi.

P. 365. l. c. v. ὁ.] ὁπῆς εἰ μὴ δέξασθαι δέον, μὴ τι παρέλιπεν, &c. extra quàm quod ei optandum, nihil prætermisisse, siue ne quid prætermiserit.

P. 372. l. d. v. τὸν.] ἀλλ' εἰς τὸν τῶν, ἢ τὸν ἀεὶ, &c. ἀλλ' εἰς τὸν τῶν, ἢ τὸν ἔπειτα. κ. τ. ἀ.

P. 373. l. a. v. καμ.] κακύλισαι ὁ λίθος ὃν κρημνῷ. κατακύλισαι ὁ πίθος, &c. Refert ad dolium Diogenis.

Αληθοῦς ἱστορίας λόγος σοφός.

P. 387. l. c. v. ἀλλ' ὧν ταῖς χαροκτημίαις, &c. Iosephus Acosta Historiæ Indicæ cap. XXXIIX. lib. IV.

Αληθ. ἱστορ. λόγ. δύτερος.

P. 406. l. c. v. ρον.] ἢ δὴ ἐδόκει ἡμῖν αἰσθηδόσεις τινὰ ναῦν ὅτι τῶν κώμων τῆς δρυὸς, &c. Perridicula ista super siluæ ramis nauigatio, siue ὑλαίας πλοῦς: sed videntur fidem ei facere Iosephus Acosta & illi quos narrationis suæ fundos auctorésque habet, Historiæ Indicæ c. XXX. lib. IV. Ipsa eius hæc ῥητῶς narratio. *Vn de nos freres homme digne de foy nous contoit, que s'estant esgaré & perdu dans les montagnes, sans sçauoir quelle part ny par où il deuoit aller, il se trouua dedans des buissons si espais, qu'il fut contrainct de cheminer sur iceux sans mettre les pieds en terre, par l'espace de quinze iours entiers, & que pour y voir le Soleil, & pour remarquer quelque chemin en ceste foreſt si espaisse & pleine de bois, il auoit besoing de monter au coppeau des plus grands arbres pour la descouurir le chemin.*

Τυραννοκτόνος, Μελέτη.

P. 412. l. b. v. δι.] τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς, &c. ταῖς ἐμαῖς.

P. 414. l. c. v. λωσ.] ἐ παρέχειν ἀφορμὴν τῷ φόνῳ τὰ ἴσα, ἢ τῶν ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν αὐτοκολάζεσθαι μάλα δικαίως, &c. ἢ παρέχειν ἀφορμὴν τῷ φόνου, ἐ ἴσα, ἐ τῶν ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν αὐτοκολάζεσθαι, ἐ μάλα δικαίως.

v. τὸν.] ὃ γὰρ ἐβούλετο, &c. ἐ γὰρ ἐβούλετο. Etenim voluit par esse facto id quod extra metum siue periculum facti, τὸ τῆς ἀδείας, nempe ἀφορμὴν ἴσην παρέχειν.

l. d. v. δι.] κρῖναι τὸν αὐτὸν τοῦτον ἔθνος, &c. τῶν ἔθνος.

Ἀποκηρυττόμενος, Μελέτη.

P. 447. l. b. v. πα.] ἢ ὑποπτόθουν μὴ δὴ ὡς ὁ σφόδρα &c. ἢ ὑποπτόθουν μὰ Δί' ὡς ὁ σφ. Similis menda etiam Demosthenis Olynthiaca II. quæ vulgò I. numeratur. Ad quam ea de re dixi.

P. 454. l. c. v. σφαλ.] ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν, ἤδη πλησίον ἡγούμεθα τὸ τέλος ἢ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσὸν π μικρὸν, &c. ὅταν γοῦν πολλάκις οἰήσωμεν ἤδη πλησίον ἡγεῖσθαι τὸ τέλος, ἢ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν π &c.

P. 456. l. b. v. ζῶν πα.] Ἢ τῶν παίντων αἴπα; &c. αἰπᾶ;

Ἀλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις.

P. 473. l. c. v. γον.] ἢ ἐποικίας αὐτὸ, &c. ἐποικία vox à librariorum putilagine, pro Attica ὄλιτοια. Lexicographi tamen eam obtrusere quasi prox siue proba vox esset. Henricus Stephanus rectè omisit. Patet autem quoque hoc ipso inferius Luciani dialogo p. DCCXXXIX. vbi est ὄλιτοια.

P. 476. l. b. v. ἐρ.] τῷ Ἀπολωνίῳ τῷ Τυανεῖ παὶν συγγνωμόνων, &c. τῷ Ἀπολωνίῳ τῷ Τυανεῖ τῷ παὶν, &c.

P. 480. l. c. v. των.] ἢ ταὶς καρδίας περιεξυρημένων, &c. περιεξυρημένων. Itaque sequitur περῶπα pagina sequente.

P. 492. l. c. v. πῶπ.] ἢ ἑρομένου τῷ κήρυκος εἰ διασώζει, τῷ δὲ αἰεῖπεν ἔνδοθεν εἰς κόρακας &c. ἢ ἑρομένου τῷ κήρυκος, εἰ διασώζοι; τὸ δὲ αἰεῖπεν ἔνδοθεν, εἰς κόρακας.

Περὶ ὀρχήσεως.

P. 499. l. a. v. ὡς.] τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν καταγρῶν, &c. ἀποστερῶν.

P. 504. l. b. v. λέγω.] Κοῦροι δ' ὀρχησῆρες ἐδίνεον, Homerus, Iliade XVIII. vbi est ἐδίνεον.

P. 512. l. b. v. πρ.] ὅλη τῶ κριοῦ τὸν ὄχεσιον φυγὸν, &c. τὸν ὄχεσπόνον φυγόν.

P. 518. l. b. v. πρ.] ἢ μέρος πείπειν ἠγουμένου, &c. Immo ἢ μέρος δεύτερον. Nam πείπειν, ἢ χήματα. Ipse in Eunucho p. 536. ἢ μὴ σφόδρα καταφρονῆν χημάτων, ἀλλὰ πείπειν τ ἀγαθὸν ἢ τῶν οἴεσθαι.

Δημώναξτος βίος.

P. 552. l. d. v. ταμ.] Ρηγίλαον ἢ Γολυσθένη, &c. Ρηγίλλαν ἢ Π.

P. 554. l. b. v. σδολον.] Δαναὴς δὲ πνος πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὄκλιω ἐχούσης, Κεῖπῆ, ἔφη, ὁ γὸ εἶ Δαναὴ Ακρισίω θυγάτηρ, &c. Iocus sanè frigidus ex nomine Acrisij, quasi Ακρίσιος αὖθι κρίσιος. Nisi fortè an dixit, non enim es Acrisij filia, intelligi volens, non enim es turri clusa vt Acrisij filia, sed prodire potes. Aut, Procede in publicum litigatura: non enim metus ne quis tam deformem Iupiter te rapiat.

l. b. v. κὸν τρ. μ. κ. π. ἐ.] αὐτὴ δὲ τῆς βακτηείας, ὑπερόσιον κακαχόπα, &c. Meliùs πείζωπα μὴ ἢ πῆσαν ἔχοπα, ἔπ δὲ πὶω βακτηείαν ὑπερόσιον, κακαχόπα, &c. nempe κυνικὸν.

Ερωτες.

P. 558. l. a. v. Αφ.] Interpositio (εἰ πειπὰ μὲ λέγειν ἔοικας) sed rescribe (εἰ μὴ πειπὰ λέγειν ἔοικας)

P. 560. l. a. v. ἐξ ὑπογύου τῆς ὑπχειρόσεως.] &c. ἐξ ὑπογύη τῆς ὑπ.

P. 563. l. c. v. δέ.] ὕπλον διφεσίτοισιν, &c. ὕπλον διφεσίτωσιν.

l. d. v. ἀ.] τῶν μὲν ἀσιπῶν, &c. τοῖς ἀσιποῖς opposuit, τὸν πολιπικὸν ὄχλον, &c. notabili discrimine.

P. 565. l. b. v. ομοι.] ἢ κλειτομάχοις λαλιαῖς, &c. ἢ κλειτομάχης λαλιαῖς, &c.

Υπὲρ τῶν εἰκόνων.

P. 601. l. b. v. δρου.] ὃς τῶ ἀρχιπέκτονες ὑπειλημμένον τὸν Αθω, &c. Idem superiùs positum lib. De historia scribenda.

P. 605. l. d. v. πλαίων.] ζῶν πὰ σοι ἔμμετρα ἐδοξι, &c. ζῶν πὰ σοι ἄμετρα ἐδ. Itaque adiungit, ἢ ὑπὲρ τὸν πόδα.

P. 606. l. a. v. δρᾶν.] Τοιαύτας ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς, &c. Τοιαύτας ἡμῖν παρεσκεύαπαι τὰς ἀφορμάς.

l. c. v. τὸν.] μᾶλλον δὲ ἢ αὐτῶν ὀπείτων, &c. μᾶλλον δὲ ἢ κρείττω αὐτῶν ὀπείτων.

P. 607. l. b. v. τὸν.] τὸν Κροίσου γὸν ὀξυηκοώτερον εἶνα τῶ Μελάμποδος, &c. Atqui Herodotus lib. I. ὁ δὲ παῖς ἦεν ὁ ἄφωνος. videtur itaque aut alios secutus auctores Lucianus, aut memoria ei vacillauisse. Nam & infrà in Gallo siue somnio, λυπῆ δὲ, inquit, τὸν μὲν Λυδὸν, γὸς κωφὸς ὤν. Neque dixeris hoc Luciani loco reponi posse λαλίστερον. Repugnat enim comparatio cum Melampode.

Τόξαεις ἢ Φιλία.

P. 613. l. d. v. πῶ.] συωσιλημμένος, ἢ περὶς πὶω θυσίαν παρεσκευασμένος, &c. συωσιλημμένους, κ. τρ. ν. ἡ. παρεσκευασμένους.

Λούκιος ἢ Ονος.

P. 650. l. c. v. δεις.] μαθὼν σαῦ ὅπ ἄλλο ἐσόων, &c. ἄλλως ματαίως.

Ζεὺς ἐλεγχόμενος.

P. 675. l. d. v. λάξ.] εἰ μὴ πρὸς τῶπ φῶς, &c. εἰ μὴ ἄσα τ. φ.

P. 676. l. d. v. ταις.] ὁρᾶν πνα πολλάκις. Lucretius lib. 6.

P. 682. l. c. v. μ.] Μήπ πις ἦν ἡλικια θεὸς, μήπ πις ἀρὸην, &c. Claudicat versus hic, vt etiam postremus in voce νώνυμοι. Sed volens sciens hoc Lucianus ita commisit in persona Mercurij, vt mali Poëtæ, & qui paulò superiùs de se ipse dixit, ἐγὼ δ' ἥκιστα ποιπτικὸς εἰμι.

P. 688. l. c. v. ἀλλο.] ἀλλ' ἡμεῖς μὲν, &c. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν.

P. 694. l. b. v. πολ.] πολλὰ γὸ ἔνθα μόθου, &c. πολλὰ γὸ ἔνθα ἢ ἔνθα μόθου.

P. 698. l. d. v. εἰλ.] Λιπεῖ δ' αἰπήσι, &c. Iliad. XX.

Ονειρος ἢ Αλεκτρυών.

P. 708. l. b. v. δεινὸν.] εἶμα πίλιος ὤν, &c. ὑποσόλοικον, vt etiam mox illa μελιχρὸς ὕπω ἢ ὠδρηὶς φαιπόμενος, &c. Neque dixeris hæc referri ad vocem ἔρωτα, disconuenit enim. Planè quidem hoc Luciani festinantis, & de re ipsa magis quàm dictione cogitantis, παρόραμα.

P. 709. l. b.] ὥσπερ τῶ τ' νμόν, &c. ὥσπερ ὧν τ' νμόν.

P. 712. l. a. v. ἐ.] δακτυλίους βδρεῖς, ὅσον ἑκταίδεκα

ἐξημιδίους τῶν δακτύλων, &c. Videtur de duplicato anulorum numero dicere. Anuli enim plerumque octo in digitis, vt inferiùs Icaromenippo.

P. 720. l. b. v. πῦ.] ὑὸς κφοὺς ὤν, &c. Dixi ad ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, siue apologiam pro imaginibus.

P. 721. l. d. v. δυρῶν.] ἐ μὰν παχυρυχεῖν, &c. ἐ μὰν παχυρυχεῖν.

Ικαρομηνίππους.

P. 725. l. b. v. καὶ.] ἕτερον γὰρ ὦ τὰ δοκῶσι λέγειν, &c. δοκῶ σοι λέγειν.

P. 735. l. c. v. τὸ.] ἀῶχην ἦκον τῶνδε γὰρ ἥλιε, &c. ἄ. ἦ. τῶνδε γεωῦ ἥλιε.

P. 739. l. a. v. κρέα.] ἐ μάρτα ἡ Αφροδίτη, &c. ἐ μὰ σε ἡ Αφροδίτη.

Δὶς κατηγορούμενος.

P. 748. l. b. v. πολλοί.] ὃς τὸ ἥμισυ οὐχ ὁμοίους ἐμοὶ, &c. τοὺς τὸ ἥμισυ ὁμοίους ἐμοί, vt mox ἐ ἰωιώμεν ὅτι τῇ τῦ πώγωνος ὁμοιότητι. Pan idem qui & nunc, loquitur.

P. 762. l. b. v. φος.] Αμέλει πάντ' ἴσως ὅτι, ἢ πᾶσι τὴν πετρυπημένην ὀβολὸν φέρει, ἢ μὴ πᾶσιν τὸ φθονῶν τοῖς κρίσεις, &c. Αμέλει πάντ' ἴσως ὅτι ἢ πᾶσι, τὸ πετρυπημένον ὕπως φέρειν, ἐ μὴ πᾶσιν φθονεῖν τοῖς κρίσεις. Calculi autem pertusi siue τρῆροι πετρυπημένοι in iudiciis condemnatorij. Æschines contra Timarchum, & planè plenéque Scholiastes Demosthenis Vlpianus in orationem eius contra Timocratem.

Περὶ τῶν δικαστῶν.

P. 763. l. d. v. ἰκ.] Πα. Τοῦ τῆς πίχης, τῶνδέδοξον, &c. Πα. Τοῦ τῆς πίχης ὄνομα, τῶνδέδοξον.

P. 764. l. a. v. πάν.] αὐτὸν αἰτᾶν τί' μοι τὸν μανίαν δόκει, &c. ἀ. αἰ. τί' μοι τῆς μανίας δόκει, &c. Patet illo statim sequente, ἀναδεχομένου εἰς αὐτὸν τὰς αἰτίας.

P 765. l. b. v. νά.] ἀπὸ τῶν ὅπως τὸ δίκαιον γνώσκειν, &c. ἢ πρ. ε. δ.

v. ἢ.] ἢ τοῦτο, ὥσπερ τῶν νομισμάτων, &c. ἢ τοῦτο οὐχ ὥσπερ. τ. τ. Patet oraculo Euripidis sequente, & post illa, verbis Luciani p. sequente.

P. 766. l. d. v. πίχη.] ἐ τῶν δίκ. ταῦτα λεκτέον, &c. λεκτέων.

P. 772. l. a. v. δή.] τὸν τε ῥητορικὸν ἢ τὸν φιλοσοφίαν, αἷς δίκ. γυναικότητα, &c. τὸν τε ῥητορικὸν ἢ τὴν φιλοσοφίαν μείζους τε ἐ καλλίους τί), αἷς δίκ. γ. Sic paulo ante ὅπου μὰν τῶν μείζων ἢ καλλίων πίχων δίκφέρει, &c.

P. 774. l. d. v. λων.] φιλοσόφους μὲν ὅτι ὡς πρὸ ἰῶ, παρασπᾶ ἀπουδάσαντας, &c. Fortean φιλοσόφους ἀμὸ οὖν ὡς πρὸ ἰῶ ὑποχρῶν, τῶνδεσπᾶ σπ. Nisi accipi Lucianus voluit, ὡς πρὸ ἰῶ, vt eras, pro, vt est, siue ὡς πρὸ ὄντ, siue, vt res se habet.

P. 777. l. c. v. πα.] ὑδὺς αὐήκοος Ομήρ, &c. ὑδὺς μὴ αὐήκοος Ο.

l. d. v. σ.] Ος πρὸ ἐδόκει, &c. ὡς πρὸ ἐδόκει.

Ανάχαρσις ἢ περὶ γυμνασίων.

P. 786. l. b. v. πρ.] ἐ ἰῶ ἰδού, &c. καὶ τυ ἰδού.

P. 799. l. d. v. π.] ὑπαλλεῶν πάφον εἰ δέοι, &c. πάρρον fossatum, scamma.

Περὶ πένθους.

P. 810. l. b. v. κρὸς.] εἰ κάθου φωνῶ. Suspensa oratio vsque in paginam sequentem vbi ait εἶπον δ' αὖ οὐ τρὸς αὐτὸν ὁ παῖς.

P. 811. l. d. v. μὴ.] ἐ δίκαιον τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον, &c. ὅτι δίκαιον. τ. π. ἡ. ζ.

v. σοι.] καθακλειδοῖς ὐ ὅπ μνήματι, &c. ὐ ὑπομνήματι, in superposito monimento.

Ρητόρων διδάσκαλος.

Scriptus videtur dialogus in Iulium Pollucem cuius exstat onomasticum. Hinc illud p. CDLIII. ἀλλ' ἤδη τοῖς Διὸς ἢ Λήδας, &c. Sic infrà dialogus ψευδολογιστὴς, in Polyeuctum Sophistam.

P. 814. l. d. v. ἢ νὴ Δί' ὐωχήσῃ καθακείμενος ἔκπωτος, ὀπόσοι, &c. ἢ νὴ Δί' ὐωχήσῃ καθακείμενος ἔκπωτος, ὀπόσοι, &c. ἔκπωτος vt ἔκνομος, ἐκδίκος, ἔκνους, & id genus alia. Sic paucis interiectis μονοτυχῆ καθευδόντων λαῶν. Et p. CDXL. ὑπονηπ.

P. 817. l. a. v. αἰρ.] ὅπ δ' οὖν εἰ τὸν ἀρχὸν, &c. ἐπὶ δ' οὖν εἰ τ. ἀ.

P. 819. l. a. v. φαίη.] ἀσπασάμενος ὀπόσον ὑπὸ λοιπὸν τῆς κόμης, &c. ὑποσπασάμενος. ὀ. ε. λ. dimota nempe à fronte in tempora.

l. b. v. σαγ.] ὃς τῷ δὶ, ἢ τῷ δὶ τῶνδελαβεῖν, &c. παρεβαλεῖν.

l. d. v. χαμ.] ἄλλο τὸ τι τῶνδὶ πάντα ταῦτα ὁ ῥήτωρ, &c. τῶνδὲ πάντα, &c.

P. 820. l. c. v. ἀμὸ.] ἐ ἀσύμφυλα, ἐ ἀπωθὰ, &c. λεξικορράφοι non ἀσύμφυλον legunt, sed ἀσύφυλον. Proferunt Homeri locum ex Iliade IX. & alterum Luciani ex libro De historia scribenda. Et quidem apud Homerum etiam Cicero ἀσύφυλον legisse videri potest Tusculana III. in Latina interpretatione illius loci Homerici. Sed verum si amamus, non nauci vtraque vox ἀσύμφυλον & ἀσύφυλον. Neque Cicero ἀσύφυλον magis quàm ἀσύφυλον legisse ex illa interpretatione argui potest. Scriptura verò illa ἀσυμφυλος & ἀσύφυλος ex Criticæ gentis delirationibus orta est, quas apud Etymologistam legere licet. Oratoria vox est ἀσύμφυλος, & Poëtica, necessitate carminis ἀσύφυλος, ὁ ἔξω τῦ φύλου ἄπτ', ἢ ὃς ὁ τῦ φυλοῦ ἄπτ', qui extra gentem suam, siue extraneus gẽti suæ, vt nunc ἀσύμφυλα ἐ ἀπωθὰ, quasi quæ extra gentem suam, atque extra chorum. Et verò etiam Luciani loco illo De historia scribenda, rectius fuerit ἀσύμφυλον ἐ ἀπόρμοτον, quàm vt nũc est, ἀσύφυλον aut ἀσύφυλον, quia vt præmonui ἀσύφυλον non nauci vox, ἀσύφυλον Poëtica. Hesychius tamen, ἀσύφυλος, inquit, ἀδόκιμος, μηδενὸς ἄξιος, ἄπορος. Sed ea omnia etiam rectè interpretamenta vocis ἀσύμφυλος. Etiam illud Iliadis XXI v. ΑΛΛ' ΟΥΠΩ ΣΥ ΑΚΟΥΣΑ ΚΑΚΟΥ ΕΠΟΣ, ΥΔ' ΑΣΥΦΗΛΟΝ, rectiùs legeris ὑδ' ἀσύφυλον, quasi dicat Helena, verbum erga me quasi extraneam, aut quasi peregrinam, neque gentis eiusdem. Patescet locum ipsum inspectanti. Et illud Iliade IX. ἀσύφυλον μ' ἔρεξε, melius ἀσύφυλον μ' ἔρεξε, *infamem fecit me*, nempe quasi de gente mea iectum, aut exsulem. Vetus itaque scriptura illa fateor ἀσύμφυλος &

ἀπόφθεγμος: sed etiam Saturniæ lemæ veteres sunt.

P. 821. l. c. v. γάτα.] Ἐκ τῶν Θρυαλλίδων χειμμαλέα. Plutarchus in Parallelis c. III.

Φιλοψευδὴς ἢ Ἀπιστῶν.

P. 838. l. b. v. γόητα.] D. Augustinus c. XII. De cura pro mortuis. Cæsarius Monachus Historiar. memorabil. c. XLIII. lib. XII.

P. 840. l. c. v. ρεπ.] ἀοίκητος ἰῶ ἤδ' ὃς ὀκ πολλοῦ ὑπὸ δειμάτων. C. Plinius epist. XXVII. lib. VII. Scriptor vitæ S. Germani Antisiodorensis episcopi c. XVII. D. Antoninus archiepisc. Florentin. Tomi II. c. IX. tit. XII, paragr. IIX.

Ἱππίας ἢ Βαλανεῖον.

Προσλαλιὰ, vt aliæ nonnullæ de quibus antè dixi.

Περσαλιὰ ἢ Διόνυσος.

P. 850. l. b. v. βοιῶτα.] ἀκαίρου γὰρ ἕνεκα ζῶν, &c. Interpositio (ἀκαίρου γὰρ ἕνεκα ζῶν ἐγὼ τὰ τύμπανα)

v. ἐρχομ.] ὑφὲς ἔχοντας κερκίσας, &c. ὑφὲς ἔχοντας ἐκ κέρκα.

P. 852. l. c. v. σον.] ὑδ' ὧν ποιοῦμαι ἀλλόπελον ὁ Ἰνδῶς, &c. ὑδ' ὧν ποιοῦσι. ἀ. ε. I. Patescit narratione sequente.

Περὶ τῆς Ἡλέκτρου, ἢ τῶν κύκνων.

P. 857.] Præfatiuncula est orationis alicuius habitæ à Luciano in iudicio, priusquam rhetoris siue causidici persona deposita, induisset Sophisticam. De qua versione pallij narrat historiam ipse in Bis accusato. Proptereáque orationem illam ipsam suppressit, ne inter declamationes & dialogos illa exstaret quasi inter auiculas noctua, & pristinæ causidicinæ vestigium. Dicta verò illa apud Præsidem prouinciæ causa videtur, & concilium eius, coronámque populi circumstantis. Atque inde in numeris personarum euariatio illa in fine præfationis, cùm modò vt multos, modò vt vnum adfatur. Multos vt ὑμεῖς, ἐλπίσαντες, ἐρᾶτε, &c. vnum vt ὥς τι ὄρεα, & ἐλπίσας, & σαυτὸν. Iudicialem verò dictionem fuisse etiam illud arguit, ἤδη ἄν σοι περιλέγω, ὀκχέας τὸ ὕδωρ, &c. Respicit nempe ad clepsydram. Signanter verò, non dixit ἐίχέας, sed ὀκχέας.

Μυίας ἐγκώμιον.

P. 860. l. d. v. τῶ.] Ἐκ ὑπάκτου σκώληκα, &c. Non satis ex fide historiæ.

P. 861. l. a. v. κἀγ.] γυνὴς δὲ ἀριλώλω ἄγαν, ἐ οὔτε πέπαται, οὔτε ἄδῃ. Pugnat secum ipse fine encomij. Nam cis pauca dicturus est, eam πᾶσι τοῖς κοιμωμένοις τὸ ὕπνον φθονεῖν, &c. nempe quia turbet eis somnum morsu & cantu. Sed dici potest, generatim accepto muscæ nomine, & muscas & culices contineri, & somni turbationem referri ad culices, noctis quietem ad muscas alias.

l. b. v. ἀλκιώ.] ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, &c. ἀκατασκόλοικον. Fuisset enim ἀλλὰ τὸν μεγαλοφωνότατον τῶν ποιητῶν Ὅμηρον τὸν ·γδ, &c. Ὀλίσθημα stili properantis.

Πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον.

P. 864. l. d. v. γονται.] ὑδὲ ἀγαπεσᾶς ἔσι αὐτὰς, &c. παῖς αὐτάς. Sic paulò ante ἐγ ταῦτα μὴ μαθὼν ἡμῶν αἰδέσαι.

Ibid.] σοὶ ἐ μεμῶσθαι, &c. σοὶ δὲ ἐ μεμῶσθαι.

P. 865. l. a. v. τα.] ἢ τῷ δεῖσι ξωτροίτας, &c. ἢ σὺ τῷ δεῖσι ξ.

P. 866. l. c. v. γαται.] Ἐκ ἐγθύπό τις ἀφὸ πολλοῦ, &c. Καί τι ἐγθύπό τις. ἀφὸ π.

P. 873. l. d. v. Ἀξιῶ γὰρ σε ἀφέμβυον, &c.] Longè hîc à sententia Luciani Latinus interpres. Locus enim hic totus sic Latinus fieri debuit, *Auctor enim tibi sum, vt omissis quæ nihil ad te adtinẽt,* nempe librorum emptione, *alterum illum morbum tuum cures, & ministros illos,* nempe libidinis tuæ, *dimittas qui liberi sunt, cùm vernæ tibi non desint, quibus si fugerint, non sit tutum, eliminare omnia quæ post epulas & vinum agitis vos, etsi à te nihil acceperint,* &c. Quare non tutum vernis potiùs quàm liberis, aperta res.

v. ρέπας.] ὠνῆ δ' ὅμως μὴ ὀλιγοπίνοντα σε τῶν οἰκετῶν, &c. vt cis pauca, ἐ φύλαττε ὡς οἶκοι.

v. τὸν.] ἔτι ἐ διάμαζα ὀλιδινὴς, &c. ἔτι ἐ δήγματα ε. Morsiunculas nempe amatorias.

P. 874. l. a. v. ζῶτα.] ζῶτα ἐ λόγοις διηνεμένοις, &c. ζῶτα ἐ λοιποῖς, &c.

l. d. v. αὖ τις.] τίνα ἀπὸ ψυχῆς ἔχων, ἅπτει τῶν βιβλίων, ἐπείαις χροὶν αὐτὰ αἰελίπεις; Ridiculissimè Latinus interpres, *quali animo, qualibus manibus libros versas,* &c. Non intellecta locutione Attica, ἀπὸ ψυχῆς ἔχειν, vt ἀπὸ θυμοῦ ἔχειν, *auersari, auoir à contrecœur.* Hoc dicit Lucianus, *quem tu mollium tuorum auersatus, libros adtingis, aut quibus eos manibus euoluis?* Perinde vt si diceret, molles tui tibi tam περιθύμιοι, tam περικάρδιοι, manus tuæ tam rebus obscœnis occupatæ, vt libris vacare nullo modo possis. Hæc intelligi non magni refert, sed neque vbi maximè βιωφελὴς Lucianus, interpretes Latini magnoperè aliquid intellexêre.

v. μάκιστ.] ἄφες δὲ ἐ βιβλία, &c. ἄφες δὴ τὰ β.

Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν τῇ διαβολῇ.

P. 886. ἧς φασιν ἐκεῖνος πολιτικῆς φιλοπμίας.] &c. ἧς φασιν ἐκεῖνος ἐκ πολιτικῆς φ.

Ὑβριδολογιστὴς, ἢ περὶ τῆς ἀποφράδος.

P. 887.] Scriptus in Polyeuctum Sophistam. L. Suidas in *Ἰωνίχος*, & in πολύβυκης.

P. 888. l. b. v. πος.] οὐχ οὕτως ἀσφαλὴς, &c. οὕτως ἀσφαλὴς, deleta negatione.

P. 893. l. b. v. δήμους.] μὴ δῶς ἂν κώμοι, &c. Δῶς ἂν κώμοι extrita negatione.

P. 895. l. a. v. ζιοῦ.] τῆς βοηθοῦς αὖ καπίσῃ ὁ πλουτῶν, &c. Ἐ βοηθὸς αὖ καπίσῃ ὁ τ. Illud autem ἂς μόνος δ' ὀλίγωσί σοι, &c. accipe cum ironia. *Vnus ille solus,* qui contra tibi vnguis in vlcere, cuius tu domui.

Περὶ τοῦ οἴκου.

P. 900.] περὶ τοῦ οἴκου, περιπλανία.

P. 904. l. c. v. τῆς.] ἢ ἀριστερὰς τὸ ὑδὺ τῆς ἀριστερᾶς βρόων, &c. ἀριστερόμενον.

P. 905. l. c. v. γρς.] ὡς φησι, ἢ μαπεξὺ &c. ὅς φησι ἢ μ.

P. 908. l. d. v. μῆλ.] ἢ πὶς πίχοις ἐθαυμάζετο &c. θαυμάζειν.

P. 909. l. a. v. κεφ.] χαμάπιον ἢ πάπου &c. ἢ πύπου.

Μακρόβιοι.

P. 911. l. b. v. περιφέρωσι ὕδωρ &c. περιφέρουσι ὕδωρ.

P. 913. l. a. v. κεφ.] πὶς βασιλικοὺς, γραπαπικοὺς ἄνδρας, &c. τ. βασιλικοὺς ἢ γρ. ἄνδρ.

Ibid. ὧν ἔτα ἢ διπλεσεάπη, μεγάλου θαυμαζόπου &c. ὧν ἔτα ἡ διπλεσεάπη μεγάλου ἢ θαυπάζου.

P. 914. l. a. v. πυρ.] πήρης ἢ ὁ Δρυσῶν, &c. Ὀδρυσῶν.

Παρίδις ἐγκώμιον.

P. 919. l. a. v. κεφ.] ἢκίπρου ἄλλος; μᾶλλον ὅσα, &c. ἢ ἢκίπρου ἄλλος; ἀλλὰ μᾶλλον ὅσα.

Περὶ τῶν διψάδων.

P. 923. περιπλανία, περὶ τῶν διψάδων.

Διάλεξις περὶ Ἡσιόδου.

P. 928. l. d. v. τῆς.] ἀλλ' ὁ μόνος ζῶν τα σὺ, &c. ἀλλ' ὁ μόνος τ. σ.

Πλοῖον ἢ εὐχαί.

P. 939. l. d. v. ὁ.] Ἀδελ. πῶς λέγεις ὦ λυκῖνε; ὅπ ὦ ἀρῖστ &c. Ἀδελ. πῶς λέγεις ὦ λυκῖνε; λυ. ὅπ ὦ ἀρ.

P. 943. l. d. v. σας.] ἢ σὺ περὶ τὸ φανῆναι πλὴ γελᾶν, &c. Non ſine menda.

P. 944. l. d. v. ἀπαντ.] οἱ βάρβαροι περισκωπτουσιν ἡμῖν, χῖ ϟ, &c. οἱ βάρβαροι περισκωπτουσιν, ὑμῖν χῖ τ.

Περὶ τῆς περεγρίνου τελευτῆς.

P. 993. Athenagoras Apologia pro Chriſtianis. A. Gellius c. xi. lib. xii. Ammian. Marcellinus lib. xxix.

l. d. v. ἀφικ.] ἀπὸ τῶ γυμνασίου αὐτῶν, &c. ἀπὸ τῶν γυμνασίων αὐτῶν. αὐτῶν pro οἷς : Sic inferiùs, p. d. cc. xli. ἐπὴν ὁ ψόμβος τῆς ἐλληνας.

P. 995. l. b. v. σμα.] ὁ τῦ Ρολυκλείτου παιὼν. Επὶ &c. ὁ τῆ Ρολυκλείτυ καιὼν, ἐπὶ.

l. d. v. ὅπ.] θαυμασιὼ σοφίαν τῶν χρισιανῶν ἐξίμαση, &c. Athenagoras Apologia.

Δεκαπέταν.

P. 1008. Non videtur eſſe Luciani.

P. 1016. l. d. v. παπαῖ.] λυ. πῶς τὰ ὑμέτερα; θρασπέταν χδ, &c. λυ. πῶς τὰ ἡμάτερα; φι. Δεκαπέταν χδ.

τὰ περὶς Κρόνον.

P. 1021. l. a. v. ασουδ.] ὑδὲ ἀγοραῖον διοικήσασθαι μοι συγκεχώρηται, πίνειν ϟ &c. ο. α. δ. μ. συγκεχώρηται ὑδὲν, πίνειν δί.

Επιστολαὶ Κρονικαί.

P. 1021. l. d. v. φαλ.] ὑπρεύσης ἢ κόμης, &c. ἀπορρεύσης τ. κ:

Κρόνος τοῖς πλουσίοις.

P. 1035. l. d. v. σαν.] καὶ διαβασάντες, &c. καὶ διαβασάσαντες.

Συμπόσιον ἢ λαπίθαι.

P. 1040. l. b. v. πω.] ἀκριβῶς γιγνώσκων, &c. ἀκουσόλοικον Lucianici ſtili properantis.

Ibid. πολὺ πλέον ὅπι θυμοῦμαί τε εἰπεῖν, ἢ ἐμὲ ἀκοῦσαι &c. πολὺ πλέον ὅπι θυμοῦμαί τε ϟ εἰπεῖν ἢ ε. α. Terentius Hecyra. *Quaſi non tu multò malis narrare hoc mihi, Quàm ego quæ percontor ſcire, &c.*

P. 1044. l. c. v. πα.] ἀλλ' μὴ κατόβιν αὐπὸν, &c. ἀλλὰ μᾶλλ κ. α.

Δημοσθένης ἐγκώμιον.

P. DCCC. LIIX. Eſſe non videtur Luciani, ſed alicuius Lucianum κακοζηλοῦντος.

P. DCCC. LXXIX. οἱ ϟ Ἀθηναῖοι ῥήτορες παιδικὰ, παρεκβάλλει, &c. οἱ δ. Α. ρ. παιδία, παρεκβάλλειν.

Φιλόπατρις ἢ Διδασκόλιμος.

P. DCCCC. XXV. Non eſt huiuſce Luciani, ſed antiquioris alicuius. Multa id arguunt, Primùm ineptiæ ſtili, cùm aliæ omnibus paginis, tum illæ p. DCCCC. XXIX. φὺ φύ, &c. Deinde ratio temporis. Nam Syrus noſter Lucianus pervixit ad tempus belli Marcomanici anno Chriſti CLXXI. vt patet in Pſeudomante: at hic nebulo ſe baptiſatum ſignificat à D. Paulo p. DCCCCXXX. D. Paullus verò martyrij palmam accepit imperantis Neronis anno XIII. Falliturq. Baronius Neronis anno XII. verba illa huiuſce Dialogi, Γαλιλαῖος ἀναφαλαπίας, ὑπέρρινος, ἐς πείσον ἱερὸν ἀεροβατήσας δ' ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκάθισεν, adſcribens huic Luciano. Nam quî potuit Lucianus hic à Neronis anno XII. & Chriſti. LXIIX. ad annum Seruatoris CLXXI. peruiuere, ſiue annis CIII? Atqui etiam poſt bellum Marcomanicum, quin Lucianus hîc aliqua commentatus ſit negari non poteſt. Saperdæ autem prorſus illi ſunt, qui propter ea quæ in extremo dialogo iſto, de Babyloniis, Ægyptiis, Perſis, Scythis verba fiunt, huiuſce diſtortiſſimi fœtus parentem, ad tempora imperatoris Traiani referunt, cùm ea magis in Neronis aut etiam Claudij pertinere poſſe, quiuis facilè lolio non victitans, peruiderit. Planè quidem quiqui

tam belli pueri pater est, Neronis principatu eum suscepit.

Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ.

P. DCCCC. LXV. Neque hic Luciani dialogus est, quemadmodum facilè omnibus vestigiis colligi potest, ac præsertim fine dialogi. Scriptus nempe hic dialogus superstite Nerone, ac Luciano necdum nato, vt patet antedictis ad Philopatrin.

P. eadem. ἡ ὀρυχὴ Ἰσθμῷ δὲ σοι Μυσώνιε. Quî potest Musonius hæc ista de Isthmi perfossione disserere à Nerone interfectus iam olim, vt apud Suidam est, atque alios? Hic autem Musonius sic agit, quasi qui Neroni supervixerit, vt cùm de Vindice narrat p. DCCCC. XXVII. Mitto iam stili indolem minimè Lucianicam, aliáque id genus argumenta.

P. DCCCC. LXVI. δὲ πρὸς τύπις, τὸ δ' ὀλίγου ἀλλήλοις ὀπμίξαι πάντας ἅπαντα τὼ Ἑλλάδα, λαμπρῶς ἐσθῆτας πῖς ἔξωθεν. Perobscurè dictum, ac neutiquam Lucianicè. Accessit non notatus interductus post πάντας. Nam esse debuit δὲ πρὸς τύπις τὸ δ' ὀλίγου ὀπμίξαι πάντας, εἶτα τὼ Ἑλλάδα λαμπρῶς ἐσθῆτας πῖς ἔξωθεν. *Præter hæc*, cogitauit, *etiam, quòd si omnes* Græcos *compendio isto sic inter se permiscuissent, videretur extraneis Græciam splendido quasi epulo accepisse.* Nunc pretium aduertere quemadmodum Iacobus Micyllus interpres qui de non pessimis est, rem gesserit. *Supra omnia autem hæc*, inquit, *etiam illud putabat: Græciã per hoc, quòd breui adeo omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeò stabilitum iri.* Prò Apollo & Musæ Pseudolucianicæ. Ita? ἐσθῆτας est *stabilitum iri*? Haud vidi magis. Miserum Lucianum qui sub tam lentis maxillis, & hunc Pseudolucianum qui sic sub Luciani pelle vapulat. ἐσθῆτας autem Ἑλλάδα hic ψευδολυκίνος dixit ad Olympiorum celebritatem cogitatione se referens.

P. ead. ἀκοῦσαι τῶν φήμαι. Notari debuit asteriscō hic locus, & proclamari, *Hîc fossa est ingens.*

P. ead. ὀρύξαντος δ' αὐτοῦ χρυσῆν δίκελλαν, δὲ τὼ Ἑλλάδα ὑπεσπόσαντος. Relege ὀρύξαντος δ' αὐτοῦ χρυσῆν δίκελλαν τῷ τὼ Ἑλλάδα ὑπεσπόσαντος. Intelligi vult procos. Achaiæ. Non dixit ὑπεσπόσαντος, sed ὑπεσπόσαντος. Quia principis aduentu, finitum Procos. imperium. De ritu autem hoc isto principum in operibus nouis, ad C. Suetonij Vespasianum narraui c. IIX. Ridere autem qui volet, vîdere illi tempus genium interpretis. *Cùm autem aureum ipsi ligonem porrexissent, Græciámque tanquam in tutelam commendassent*, &c. Quid potè capitalius?

P. DCCCCLXVII. ὡς τῷ ὀκεῖπις ἰωῦ ἀπόμβος. Melius ὁ τῷ ὀκεῖπι τωῦ ἀπόμβος.

P. DCCCC. LXIIX. ὑπλεάτησι τῦτον, ἐπὶ μὴ ἀρρῆν. Melius, ἐπ. τῦλο, ἐπὶ μὴ ἦ. τῦτο nempe τὸ βομβῆν. Alia erant & quidem γραμματοπονήρατα, quæ in Luciano & Pseudolucianis notarentur; sed operæ non est. Hæc autem qualiacunque illa, ex paginis libri mei fimbriatis olim stilo ætatis meę verno, nunc πρὸς τὼ ἐσπερείαν exscripsi.

Τέλος. Θεῷ πλείστη χάρις.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

In Somnium.

PAg.1.l.A.v. In lud. *In ludum*] Omnem ſcholam (vt Aſcanius ait) Romani ludum dixerunt. Cicero 2.de orat. *ludum* pro Rhetorum ſchola dixit.

v. humani. *Humanitas*] Quoniam eruditio & bonarum artium diſciplinæ homini ſoli ſunt propriæ, factum eſt vt παιδεία pro eruditione acciperetur. Gell.lib.13.c.15.

l.b.v. *Fortuna*] Fortuna pro diuitiis, Horat. Epiſt.5.lib.1.

v. autem. *Noſtras autem res*] *Res* pro ſubſtantia. Terent.in Phorm.

p.2.l.b. aſpicies. *Statuarius*] Sunt qui ſtatuariam in quinque diuidant ſpecies, in *Comicen, Colapticen, Glyphicen, Encolapticen, Encauſticen.*

l.d.v. artem. *Dimidium facti*] ex Heſiod.idem in Hermot.

p.3.l.c.v.duæ. *Duæ mulieres*] Simile figmento Prodici ſophiſtæ quo induxit voluptatem & virtutem Herculi adhuc puero apparuiſſe.

p.b.l.a. vnius. *Demoſthenem*] Aphthonius in Chria.

Socrates] Fuit Sophroniſci lapidarij filius qui etiam lapides ſculpſiſſe dicitur. Aſſerunt quidam gratias veſtitas quæ ſunt in arce. illius opus eſſe.

l.d.v. autem.] *Nioben.* Ouid.6 Met.

v. ſomnia. *Somnia enim mirifica*] Eorum quæ in ſomno videmus Macrobius ait eſſe quinque genera: ſomnium, inſomnium, viſionem, oraculum, viſum.

p.7.l.a.v. alatis. *Pegaſo ſimilibus*] Homer. Iliad.9. Ouid.5. Metam.

v. quam. *Triptolemus*] legend. Virg. In Culic.

l.c.v.aut. *Trinoctiale*] Nota eſt fabula trinoctij concubitus Iouis & Alcmenæ.

l.d.v.o. *Xenophon*] videtur hoc ſomnium intelligere quod eſt lib. 3. Anabaſ. quo vidit Xenophon per quietem domum ſuam paternam fulmine collucere.

Ad dial. Prometheus es in verbis.

p.8. l. c. v. quaſi. Reſpondet Lucianus quibuſdam qui ob varietatem dialogorum eum Prometheum vocauerant. Fuit autem Prometheus Iapeti filius. Heſiod. lib. 1. oper.

Et *mea opera lutea*] Quidquid vile καρφίον dicunt Græci.

l. d. v. ironiam. *Atticam ſubſannationem*] Sue naſum Atticum. Plin. lib. ii. c. 32.

p.11.l.a.v.vulgatiſſimum. *Hippocentauri*] Ex homine & equo ſunt conflati, & propterea ἀπὸ φυσέως ab Iſocrate appellantur.

l.d.v. δὶς δὶς. Δὶς δὶς πατῶν] vide Eraſmi Chiliad.

p. 12. l. b. v. cœperis. *Mutare conſilium*] Poſt rem conſulere, vnde Pindarus illum appellat ὀψίφρονα. leg. Heſiod. in Theog.

Ad Nigrinum.

P.15.l.a.v.illud. *Feſtinantem hortari*] Sumpta Metaphora ex Homeri Iliad. φ. & Odyſſ. ω.

l.d.v. Comicum. *Aculeum quendam*] De Pericle ex Eupoli.

v. hiſtriones. *A dictione Hiſter*] quod Tuſco verbo *Ludionem* ſignificat.

p.17.l.b.v.mimum. *Athenis*] De quibus Herodot. Strab. Plin. hodie dicuntur Scithinæ.

p.19.l.b.v.cur. Cur autem in cœlix] Verba Tireſiæ ad Vlyſſem, Odyſſ. 12.

l.c.v. modum. *Iuppiter Hectorem*] apud Homer. Iliad. ξ.

p. 24. l. b. v. præter. *Præter caſam*] Eraſm. prouerb. *ne præter caſam.*

v. dicebat. *Momi illius*] De quo Ariſtotel. lib. 3. de partib. animal.

p.26. l. c. v. quotquot. *Rhea corripiuntur*] Sacerdotes matris Deûm audito Phrygio tibicine ſtatim in furorem aguntur.

Ad Iudicium vocalium.

p.28.l.d.v. Cadmus. *Cadmus inſularis*] Phœnix qui in Græciam litteras attulit α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. his Palamedes addidit ξ. θ. φ. χ. & Simonides Syracuſanus medicus ζ. η. ψ. ω.

p.30.l.c.v.δ. *Ipſum δίλτα*] Legend. Corinthus de Attica dialecto.

v. auditis. *Capiti capillos euellere*] Geſtus indolentium Homer. Odyſſ. κ.

p.31.l.a.v. induxerit. *Tyrannos*] Antiquis reges tyranni ſunt nuncupati. Virg. 4. & 6. Æn.

Ad Timonem.

p.33.l.d.v.factum. *Salmoneus tibi ſit*] Æoli filius, de quo Virg. 6. Æn.

l.6. v. tu. *Sub Mandragora ſtertis.*] Mandragoræ ſomnifica vis ineſt. Plin. lib. 15. Dioſcorid. indicat radicem decoctam ſumi aduerſus inſomnia. Demoſthen. Philipp. 4. & Iulia. in epiſt.

p. 34. d. v. nam. *Epimenidem quoque*] Historia de Epimenide Cretensi Theologo extat in noctibus Gellian. apud Laert.

p. 37. l. d. v. quàm. *In præsepi canis*] Prouerb. de quo extat Epigramma in Antholog.

p. 39. l. a. v. alteri. *Ceu Phineo cibos*] De Phineo Virgil. 3. Æn.

l. a. v. finet. *Foraminosa cophino*] Allusum ad Danaides de quibus Ouid. 4. Metam.

l. d. v. somnium. *Per somnium diuites*] Vt piscator apud Theocrit. Eclog. 9.

p. 40. l. b. v. agentes. *Thynnus elapsus*] Prouerbium: de hoc pisce Plin. lib. 9. c. 15. Athen. lib. 7.

l. 42. b. c. digitos. *Paupertas*] Artium inuentrix. Aristopha. in Pluto.

In Alcyonem.

p. 52. b. v. nam. *Muta sunt quæ in aquis*] Causam adfert Aristot. quòd his neque pulmo sit neque arteria neque guttur.

v. qua. *Fabula proditur*] Hanc fabulam narrat Ouid. lib. 11. Metam. de Alcedoniis Varr. lib. 3. de ling. Lat. Plin. lib. 10. c. 32.

p. 55. l. a. v. ribus. *Cum informe*] Apes intelligit quæ nascuntur neque ex coitu, neque partu, sed ex suauitate herbarum. Aristot. lib. 5. c. 21. de Animal.

l. a. v. quin. *Ex mutis ouis*] De ouorum natura mirabili Aristot. loco cit. Rhodig. lib. 27. cap. 17.

l. c. v. thippæ. *Xanthippæ ac Myrto*] D. Hieronym. aduersus Iouinian.

v. vrbem. 'Ex Phalerico] Portu Athenis, à quo Demetrius Phalerius dictus.

Ad Prometheum affixum.

p. 56. a. v. en. *En tibi Caucasum*] Huius montis descriptionem habes apud Arrian. in vita Alexandri lib. 3.

p. 57. l. a. Imposuisti. *Hesiodi*] In Theogonia.

l. 6. b. contenderim. *In Prytaneo*] Locus Athenis sic dictus quasi πυρὸς ταμίειον.

Iuxta poetæ dictum] Æschylum intelligit.

p. 63. l. d. v. nostin'. *Thetin*] Hoc etiam narratur in seq. dialogo, sed copiosiùs à Seruio ad 6. Eclog.

p 64. l. a. fabricatus. *Nam quibus*] Copiosè hoc explicat Hyginus in Astronomico poetico.

v. tempus. *Tantum tempus*] Æschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.

p. 65. l. b. v. enim. *Ad Thetin*] Ouid. 1. Met. Hoc vaticinium attribuit Prometheo, sed Lucia. Sic videtur Æschyli & aliorum sequi sententiam.

p. 66. l. b. v. illam. *Illam Inachi*] Sic in dial. Nothi & Zephyri.

v. deuolans. *In Nemeam syluam*] Achaiæ inter Cleonas & Phliuntem.

l. d. v. age. *Age ô*] Xenophon. in Sympos.

p. 67. l. b. v. vidisti. *Aram*] Græci Iouem ὄμβριον venerati sunt, vt testatur Strab. & Pausa. & ὑέτιον, & Arrian. & Phrunutus. Latini pluuium. Tibull.

Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.

l. d. v. mortalis. *Sidus tuum*] Aquarium notat, quem Ganymedem esse perhibent: licèt ἄστρον πνεῖος, non ἀστὴρ aquarius.

p. 73. l. c. v. Inde. *Alatus*] De forma Mercurij vide Macrob.

Ac Virgam] De Mercurij Virga Homer. Odyss. 5. Virg. 4. Æn. hinc dictus χρυσόῤῥαπις.

p. 75. l. a. v. filiabus. *Filiabus Cadmi*] Nam quatuor fuerunt Semele, Agaue, Ino, & Autonoë.

v. videatur. *Nam Semelem*] docet Euripid. in Bacch.

l. b. v. imperfectum. *Intra septimum mensem*] Patet apud Cic. 1. de Nat. deor.

l. d. v. audi. *Ne currum age*] De solis curru, Lucia. In his accusato, de eius equis. Ouid. 2. Metam.

p. 76. l. d. v. sistas. *Endimionem*] Fabula hinc nata quòd Endymion motum huius primus obseruasse atque aliis ostendisse dicitur. Plin. lib. 2. c. 9.

p. 77. l. v. designas. *Iouem quoque*] leg. Erasm. Chil. 1. Cent. 3. Adag. 1. & Ouid. 6. Met.

v. deorum. *Rheam*] Cybelem, de qua dixit antea.

p. 79. l. c. v. dolore. *Daphne*] Hac de re leg. Ouid. lib. 10. Met. ex quo hic dial.

p. 81. l. a. v. præsertim. *Cum Marte*] Hic Deus inter alias multas Venerem amauit & Cupidinem genuit, de qua fabula Homer. Odyss. 21. Ouid. 4. Met.

l. c. v. pulchros. *Pulchros*] Latona Dianam & Apollinem suscepit: de quo puerperio Ouid. 6. Metam. Plin. lib. 34.

v. hic. Hic claudus] Vt in dial. præcedente. Cic. 3. de nat. deor.

v. modum. *Montiuaga*] Horat. lib. 4. Carm. Stat. in Achill. *littora multùm Montiuagæ dilecta Deæ.*

v. Scythiam. *Scythiam*] Scythæ, & Tauri siue Sarmatæ inhospitales fuerunt, & hospites omnes Dianæ solebant immolare, vescebantur humanis carnibus & interfectorum caluarias habebant pro pateris.

l. d. v. tabernis. *In Clare*] Isacius Lycophronis interpres Clarum montem & vrbem non longè à Colophone ponit, vbi fuerit Clarius Apollo.

l. d. v. fugitiua. *Adeo formosum*] Virg. in Bucol.

Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.

v. quam. *Nioben*] de qua Eustat. ad Homer. Iliad. ω.

p. 85. l. c. v. Phrygiam. *Priami filium*] Paris pastor fuisse dicitur. Virg.

amarunt Dij quoque syluas
Dardaniúsque Paris.

l. d. v. autem. *Phrygius*] Fabula habetur apud Theocrit. in Syracus. Virg. 1. Æn.

p. 90. l. c. v. te. *Filia Ledæ*] Iuppiter Cygnus

Lædam compreſſit Tyndari regis vxorem, quæ ouum peperit, vnde nati ſunt Dioſcuri Pollux & Caſtor & Helena Homer. Il. 14. Ouid. 6. Meta. explicatio huius fabulæ eſt apud Athen. lib. 2. de Helena, vide Plin. l. 35. c. 3.

l. d. v. fuerit. *Theſeum*] De hoc raptu Iſocr. in Encom. Helenæ.

p. 95. l. v. porro. *Nouitius*] Ganimedem intelligit quem ab aquila raptum in cœlum tranſuectum aiunt. Autor Priapei carminis

raptus ab alite ſacra
Miſcet amatori pocula grata ſuo.

p. 97. l. c. v. potes. *Potéſne mihi dicere*] Hic Dial. deſumptus eſt ex Theocr. Idyll. 27. & Virg. 5. Æn.

l. d. v. oporteret. *Mortem obire*] Caſtore occiſo, Polluci optio data eſt, vtrum immortalitate ſolus vti vellet, an cum fratre vitam communicare. Ille maluit alternis viuere. Virg. 6. Æn.

Si fratrem Pollux alterna morte redemit.

Inde Homerus hos vocauit ἐπημέρους.

Dialogi Marini.

p. 98. l. c. v. ne. *Doris*] Nymphæ nomen filiæ Oceani, & vxoris Nerei, Heſiod. in Theog. interdum pro ipſo mari accipitur. Virg. 10. Eclog.

Doris amara ſuam non intermiſceat vndam

p. 99. l. a. v. cem. *Polyphemus*] Ex Cyclopibus vnus, Neptuni filius, excæcatus ab Vlyſſe, Homer. Odyſſ. Cic. lib. 5. Tuſc. Virg. Æn. 3.

l. c. v. libebit. *Qua ſis facie*] Negat Seruius ex mari effigiem vllo modo poſſe reddi, ſed Lucia. hic aliter ſentit, & in Alcyon. Theocr. Idyll. 6. hinc illud Maronis

nuper me in littore vidi
Cum placidum ventis ſtaret mare.

p. 100. l. b. v. autem. *Extra tela*] In dialogo Ven. & Cup. in Baccho. in votis.

v. noui. *Itacenſem illum*] Vlyſſem ex Ithaca vrbe & patria, inſulâ in mari Ionio ante Epirum frequentibus ſcopulis aſpera.

p. 101. l. c. v. quid. *Alphee*] Virg. 3. Aen. Strabo lib. 6. Pauſa. lib. 5. Ouid. lib. 5. Luca. lib. 3. Papin. Epital. Stellæ. & Vol. Sil. lib. 13. Suid. in Alpheo.

v. in. *Gauia*] λάρου, Larum Gaza vertit Gauiam Plin. lib. 10.

c. 32. *Ardea*] aues quarum tria genera ponuntur ab Ariſtot. vrinatur ſicut & Larus.

l. d. v. ille. *Sicilia*] Italiæ inſula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, tribus promontoriis in diuerſa procurrentibus, ſuam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciam, atque Peloro Carthaginem ſpectantibus. Plin. lib. 2. c. 8.

p. 102. l. c. v. neque. *Polypum*] De Polybi vario ingenio meminit Plin. lib. 9. c. 29. Plut. in libello περὶ πολυφιλίας. de eius acetabulis Plin. c. 30. lib. 9.

p. 104. l. d. v. faciam. *Fontem cognominem*] Eſt Amymone fons iuxta Lernam ab Amymone Danai filia nomen habens, cuius meminerunt Plin. lib. 4. c. Strab. lib. 8.

p. 105. l. d. v. laudo. *Delphines*] Delphines hominum amatores, refert aliquot exempla Lucia. in vot. Plin. lib. 9. c. 8. Muſica mirificè demulcentur, Plut. in lib. ſeptem ſapient.

p. 110. l. a. v. atque. *Tyro*] Virgunçula fuit Theſſala Salmonei filia, & Eunipei amica, ex qua Neptunus Meleum & Peliam ſuſcepit, de qua lib. 2. ver. hiſt. & in Philopat.

v. volebas. *Enipeï.*] Theſſaliæ fluuius eſt.

l. b. v. balena. *Balena*] Narratur Hiſtoria Perſei & Andromede de qua Ouid. 4. & 5. Meta.

Mortuorum Dialogi.

p. 114. l. a. v. illum. *Corinthi circa Craneum*] Corinthus vrbs Achaiæ Græcarum vrbium clariſſima fuit quæ ne Romanæ quidem vrbi conceſſit; Craneum, Gymnaſium.

l. b. v. triuio. *Hecates cœnam*] Mos erat diuitibus, vt ſingulis menſibus, Hecate ſacrificando in Triuiis panes atque alia quædam ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebãtur. Suid. & Athen. lib. 7.

l. c. v. aut. *Ouum ex luſtratione*] Catharſium Græcis dicitur, mos purgandi conciones atq; theatra. Ouid. in arte.

Et veniat quæ luſtret anus, lectúmque locúmque
Præferat & tremulâ ſulphur & ova manû.

Iuuenal. *niſi ſe centum luſtrauerit ouis.*

p. 115. l. d. v. habuimus. *Sardanapalus*] Rex fuit Nini Perſicę regionis, de cuius luxu apud Athen. lib. 12. huius Epitaphium apud Cic. Tuſc. 5.

Hæc habeo quæ edi, quæque exſaturata libido
Hauſit, at illa iacent, multa & præclara relicta.

p. 116. l. c. v. vos. *Trophoni*] De Trophonio Cic. in Tuſcul. & de Nat. Deor. Herod. in Clio, Philoſtr. in vita Apollonij. Pauſa. de Amphiloche Strabo. & Pauſan.

p. 117. l. a. v. men. *Lebadia*] Oppidum eſt antiquum in Bœotia Gell. lib. 12. c. 15.

p. 118. d. v. ſenectute. *Iolaus*] de quo Ouid. Meta. 9.

p. 118. l. c. v. quam. *Animatum ſepulchrum*] Hac prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antig. huc pertinet etiam illud mimi Laberij apud Gel, *Similis ſepulcris nil niſi nomen retineo.*

p. 128. l. a. v. quidpiam. *Sicyone Cirrham verſus*] Sicyone vrbs eſt Achaiæ non procul à Corintho Cyrrha, Phocydis oppidum, ad radicem Parnaſſi montis è regione Sicyonis.

v. obliquo. *Iapyge*] Vento ab occaſu ſolſtitiali ſpirante, qui & Caurus dicitur.

l. b. v. ac. *Chœnices*] χοίνιξ Attica menſura pro aridis, maximè cibo diurno cuius capacitas eſt ſeſquiſextarius.

p. 129. l. c. v. atque. *Celtiberos*] Ad Iberum Hiſpaniæ fluuium populos.

v. cepi. *Magnos montes*] In Alpibus occurrentem ſibi Tit. Sempronium Conſ. apud Trebiam profligauit Flaminium Conſ. fudit ad Traſimenum lacum ceſis 15000. Romanorum. Liu. 4. Eutro. 3.

Eridanum] Italiæ fluuium è Veſulo monte in mare Adriaticum influentem qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus. Cætera ſunt in Curt. & Arria.

Necyomantia.

p.158.l.a.v.profecto. *Ex fumo*] Senarius extat prouerbialis κάπνου μὲ φύγῃ εἰς τὸ πῦρ πεσέτω. Plat.lib 8.de Rep.

p.159.l.a.v. aliquem. *Ex Zoroastri discipulis*] In fragmentis Berosi Chaldæi legitur Zoroastrem Persam fuisse Cham Noë filium:huius meminerunt Plat.Plut.& alij.

l.b. v. paciscens. *Tiresiam*] de Tiresia Homer. Odyss.κ.Cic.de diuinat.

l. d.v.atque. *Face lustrauit*] Qui enim id faciebant certum carmen insurrabant,& tæda, scilla, ouis, sulphure, aliisque circumpurgabant, quod περιαγιζειν & περικαθαίρειν Græcis, Latinis *circumferre.*

Charon.

p.172.l.b. v.Milo. *Milo Crotoniata*] Nihil aliud Milonis Crotoniatis vires tam famosas fecit quam exercitatio assidua tauri gestandi.

l.d.l. v.peregrino. *Cyrus*] Primus fuit qui apud Persas regnauit, transtulitque imperium, capto auo Astyage, à Medis ad Persas, de quo multa Herod.Iustin.Xenoph.

v.animo. *Vt Cræso*] Lydorum rex fuit opulentissimus, de quo Herod.lib.1.

p.175.l.b.v.adolescétem.*Cambyses*] Cyri filius, Persarum & Medorum rex de quo Herod.lib.2.

p.179.l.c.v.quid. *Saxa illi coronant*] Moris fuit apud antiquos, vt non tantum cadauera vngerent,sed etiam cippum, cui corollas & serta imponerent.

Serta nouercali dederat fragrantia cippo.

l.d.v.volitando. *Mulsum*] Viuo fauillam lauabant. Quidam in lib. 2. Epig.viuo sibi exhiberi cupit quæ mortuis præstari solent. Omnia quæ sunt in tractatu de sacrificiis habes antea sparsim in Deorũ dialogis, tangit enim variam Deorum originem, casus, sacrorum ritus,nomina,regiones,& reliqua de quibus abundè dixerat.

Vitarum auctio.

p.188.l.c.v.vbi. *In Ægypto.*] Plerique philosophorum discendi & videndi varia causa, eò profecti sunt : Pythagoras, Plato, Euripides, quod ibi & studia florerent, & multi sapientes viri reperirentur, de quo Laert. & Phil. in vita Apoll.

l.d. v. ergo. *Cræsi te filium*] De quo ex Herodoto,Gellio,atq; Cælio Rhodigino prolixè multa habes alibi.

p. 189. l. a. v. festum. *Perfectum trigonium*] Sic vocat trigonium, cui quin sit perfectus triangulus nihil deest,neque enim rectangulo aut obtusiangulo triangulo absolutior est.

v.eod. *Nostrúmque iusiur.*] Per quaternarium numerum iurare consueuerant,Pythagorei. Est autem iusiurandum vt Cic. in 3. de off. ait, affirmatio religiosa.

l.c.v.qualis. *Nullum animal*] Athen.Lyconis testimonio Pythagoram animatis victitasse probat,Gell.lib.4.c.11.

Piscator.

p.200.l.a.v.pera. *Pera vt reddat opem*] Alludit ad hunc Homericum versum Iliad.16.

ὡς φρήτη φρήτηφιν ἀρήγῃ, φῦλα κατὰ φύλους.

p.202.l.c.v.Thamyris. *Euritus*] Artem iaculandi sagittas ab Apolline accepit à quo deinde Hercules didicit.

p.206.l.b.v.ad. *Arium abeamus pagum*] Arium pagum Areopagum vnico verbo:locus est Athenis vbi Orestes causam dixit,& vbi quæ ad Rempubl. spectabant seuerissimè administrabantur. Sic dictus (teste Pausa.in Attic.) quod eò primò vocatus sit Mars (quem Græci Arem vocant) in ius, propterea quòd Alirrhothoum interfecerat.

p.207.l.b.v. mihi. *Parrisiades*] παῤῥησιάσης dicitur,qui liberè loquitur, vnde Democares ob nimiam & procacem linguam Parrhesiastes dictus est.leg.Senec.lib.3.de Ira.

p.210.l. ab debat. *Aristophanes & Eupolis*] De his Priscæ Comediæ scriptoribus Horat. Sat. 4. Eupolis floruit 88. Olympiad. principe Apollodoro, vt Euseb.obseruauit, huius meminit Cic. in Brut.Baptas eiusdem fabula à nostro Luciano celebratur.

p.218 l.c.v.de. *Ex Pelasgico*] Pelasgicum locus fuit Athenis iuxta arcem, de quo antea dictum est.

p.233.l.b.v.dum. *Quot scelera*] Eorum animis qui magnis se facinoribus, dum vitam agerent obstrinxerunt,maculas inustas esse docet,Platonẽ ridens qui sic in Gorgia loquitur. Ἀλλὰ πολλάκις τῦ μεγάλα βασιλέως ὀφλεκόλμους, ἢ ἄλλῦ ὁτῦοῦν βασιλέως ἢ δυνάσου κατεῖδον ὑδὲν ὑγιὲς ὂν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ βδεμαστιγωμένην ἢ ὑλῶν μεστὴν ὑπὸ ἀπορριῶν ἐ αἰσχιῶν. Hoc attigit lib.2.in Ruffin.Claudia.

Quid demens manifesta negas? en pectus inustæ
Deformant maculæ.

De mercede conductis.

p.235.l.a.v.ecquid. *Ecquid tibi*] Hoc initium sumptum est ex Homer.Odyss.lib.9.

τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα τί δ' ὕστατον καταλέξω;
Quid primum,quid mox, & quæ tandem vltima dicã.

p.245.l.d.v.per. *Albo pane*] Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucia. Apud Athen. lib. 4. describitur conuiuium Atticum in quo commemorantur panes λευκότατοι χόνες. Græci panes elegantiores λευκὰς appellant,sordidiores φαιούς.

p.253.l.c.v. prouerbio. *Leo cordula vinctus*] Dicitur cum quis exiguo commodo detentus, apud aulicos ostentatur passim quòd princeps tantum alat virum.

p.257.l.b.v. quod. *In lapidicinas Dionysiacas*] Meminit huius carceris insignis à Dionysio extructi Cic.act.7. in Ver. Plaut.in Capt.Liui.

p.258.l.d. v. Tereus. *Tereus*] Cum sequeretur Prognem vxorem & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues. Ouid. 6. Met. Pers. Sat. 6.

p.259.l.d.memineris. *Deum in culpa non esse*] Cõsiderat enim id quod est in hominum moribus vt cum ipsa incogitantia precipites ruant in mala, deinde tamen iis irretiti culpent fortunam & numina. Homer. Odys. 1. Æschyl. in Prom.

Pro lapsu inter salut.

p.271. l d. v. ineptam. *Clauum clauo*] Id est, malum alio malo. Aristot. lib. 5. polit. c. penult. Cic. Tus. 4.

p.272.l.c.v. fuerit. *Pyrrhi Epirotæ*] De quo Iustin. lib. 18.

De sectis.

p.285.l.a. v. sermonem. *Cum Margite*] Inerte & nullius precij stolidóque homine, Margitis enim meminit ex Homero Arist. atque Clem. Alex. Demosth. apud Plut. Alexandrum puerum & Margitem nominabat.

p.286.l.d.v.bet. *Fabula*] Huius fabulæ mentionem facit Plato.

287. l. a.v. statuit. *Lynceo perspicatior*] perspicaces intelligentes & acutè suptilitérq; videntes Lyncei dicuntur, non à Lynce animali, sed à Lynceo Argonautarum vno qui dicitabat vltra parietem videre, Hieronym. contra Ioa. Origenistam. Val. Flacc. lib. 1.

qumque cethera Iuppiter vmbra
Perdiderit, solus transibit sydera Lynceus.

Plin. lib. 4. c. 10. Cic. de eo Lucia. Icaromenip. & Dial. Menippi & Tiresiæ.

p.300.l.a. v. habente. *Pancratio*] pancratium quid tradit Lucia. de gymnas. Philostratus de athletis refert pancratium palæstram simul & pugillatum vocari.

p.301.l.v.facite. *Olympicis*] Olympicum certamen quinto quoque anno fieri solebat in honorem Iouis Olympici cuius autorem Herculem fuisse putant.

p.307.l.c.v.quædam. *Fuisse Phidiam*] Plut in commentario de defectis oraculis videtur ad Alcæum referre. ὡς κατ' Ἀλκαῖον, inquit, ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα γράφοντας.

p.308.l.a.v.quam. *Nihil ista ad Bacchum*] Hæc clausula in prouerbium abiit. quo significatur illa nihil ad rem attinere, & nimium inæqualem esse comparationem, idē in Baccho. vide Eras. Chiliad.

p.310.l.1.v.perhibent. *In Delphis*] Delphos tellus à principio vaticinari solita fuit, quæ paulo post Daphnem constituit à qua Themis eandem facultatem adepta est, à Themide autem Apollo dono accepit, qua de re Pausan. in Phocicis.

p.311.l.d.v. etenim. *Vitam breuem*] Virg. 10. Æn.

breue & irreparabile tempus
Omnibus est vitæ.

Horat. Od. 4. lib. 1. Iuuenal. Sat. 9.

p.318.l.b.v.Iosa. *Hip. & Chimærarum*] Virg 6. Æn. facit. Centauros & Scyllas in infernûm vestibulo stabulare cum somniis. Centauros & Chimæram fuisse negat Lucret. lib. 4 & 5.

Harmonides.

p.336.l.b.v.quodam. *Timotheum*] Hic nobilissimus sub Alexandro magno floruit, de cuius Musica, qua Alexandrum ad bellum accendere solebat, meminit Dio, in lib. de Regno.

l.c.v.conceutuum. *Concentuum*] Modorum seu nomotum ratio circumscribitur. Phrygio tribuit τὸ ἔνθεον Bacchanalem licentiam, Dorico seueritatem, Ionico iucunditatem Apul. lib. 1. Florid. Plut. & Boëth. in Music.

p.337.l.a.v.omnibus. *Ad noctuam*] Noctua noctu videt, canit & volat sola, odiosa cæteris auibus in quas astuta vtitur dimicatione, nam auicularum multitudine circumdata resupina pedibus pugnat, collectáque in arcum rostro & vnguibus tota tegitur, ei auxiliatur accipiter, fœdere quodã naturæ; vt inquit Plin. Laertius scribit, Timonem Philiasium hoc nomine maximè reprehẽdisse Arcesilaum quod is populares plausus non aliter consectaretur, atque noctua frequenti auium conuentu claudi consueuit.

Hæc ait & turbam dextra lauáque frequentem
Ingreditur, volucres vlulas mirantur ineptæ,
Illa stupet solidum, sed tu vanissimè, plebis
Captator, quid ob hæc tam non præclara superbis?

sic Apologum Ang. Politia. in sua Lamia exponit.

l.b.v.delitescens. *Occultæ musicæ*] Huius Adagij sensus est, quasuis egregias dotes ingenij, si non proferas, perinde esse quasi nõ habeas. Suet. in Nero. Gell. c. vlt. lib. 13. Ouid.

Tu licet ad Thamyram superes, atque Orphea cantu
Non erit ignota gratia magna lyræ.

Scytha seu hospes.

p.340.l.a. v. non. *Anacharsis*] Vide huius vitam & Epitaphium apud Laertium.

v.qui. *Octipedes*] Scythico prouerbio dicebantur, quibus rusticanæ tantum opes erant, quique duos possiderent boues, & currum vnum: inter opes enim rusticanas præcipuè recenset Hesiod. bouem aratorem.

l.b.v.homines. *Ablegare*] Morem hunc mittendi ad Zamolxim scribit Herod. in 4. Strab. in 7. Suid. in dictione Ζαμόλξις.

p.345 l.a.v.nec. *Insularis ille*] Thelemachus sc. ex Insula Ithaca, Homer. Odyss. 3. Menelai domum ex auro, argento, electio, & ebore concinnatam, cum stupore quodam miratur.

p.346.l.a.v.moris. *Alcibiadem complexi*] Hoc abundè scribit Plut. in Alcibiad. Aristophan. in Ranis. Valer. Max. lib. 7.

Quomodo historia scribenda sit.

p.346.l.c.v.abderitis. *Abderitis*] Conscribendæ historiæ ratio, ex Euripidis Andromeda.

p. 348. l.a.v. habitabat. *Per Cranium*] Craneum ſchola ſeu gymnaſium, in quo Diogenes degebat ante Corinthum vt ſcribit Laërt. lib. 6. ἐτύγχανε μὲν οὖν διάγων ἐν τῷ Κρανείῳ πρὸ τῆς Κορίνθου γυμνασίῳ.

p. 358. l. a.v. *Edeſſa*] Edeſſa Arabiæ ciuitas antea Antiochia dicta vt ſcribit Plin. lib. 5. c. 24.

l.c.v. huiuſm. *Rhodij*] Inter Coloſſos & ſtatuas ingẽtes in primis celebratur Coloſſus Rhodius pedibus centum & quinque altus.

p. 366. l.a.v. facere. *Artaxerxem*] Teſtantur Hebræi ſcriptores nomen hoc, Perſarum regibus commune fuiſſe, perinde ac Cæſaris Romanorum imperatoribus.

γ l.a.v. aureum. *Equum ex Niſæis*] Niſæa regio eſt Partyenes haud procul Caſpiis montibus, ea equos præſtantiſſimos maximóſque aluit quibus reges ipſi vterentur Strab. lib. 11. Plin. lib. 6. c. 25. Plutar. in Pyrrho, Niſæi equi meminit.

v. ſcriptor. *Neque Thucydidei*] Æmilius Probus in Themiſtocle & Cic. in Bruto Thucydidem plurima fide dignum putauerunt.

l.d.v. gratia. *Hiſtoricus*] Hiſtoricus omni metu carere debet, dicendi libertatem ac veritatem amare vt ſit vere παῤῥησιαστὴς leg. Cicer. 2. de Orat.

Hiſtoriæ veræ, liber primus.

p. 373. l.b.v. *Mos Athletarum*] Præfatio in veras narrationes, in qua de corporis & animi cura agit, ac docet quibus modis vtriuſque labores ſint moderandi. De remiſſione ſtudiorum leg. Quintil. lib. 1. c. 4. Cic. in off. Senec. de vitæ tranquilit. c. 15. & vlt.

p. 374. l.a.v. *Homericus*) Vlyſſes in patriam rediturus, graui exorta tempeſtate, primùm in Ciconum littus appulſus eſt. Atq; inde rurſus ſoluens ſimili tempeſtate eiectus in Aphricam, ad Lotophagorum gentem peruenit: inde in Siciliam delatus eſt, vbi Cyclopi oculum eruit, præuſto ſtipite. Hinc in Æoliam nauigans, ab Æolo ventos coactos, in vtrem obtinuit: poſtea ad Læſtrygonas, tum ad Circen peruenit, poſt hæc in inſulam Syrenum delatus eſt. Inde Scyllam tranſiens & Charybdim, In Siciliam peruenit, tandem in Phæacenſium portum adnatauit.

l.b.v. monſtris. *Phæacum populo*) Alcinoo Corcyræ regi & eius populis Phæacibus Vlyſſes Læſtrygonas, Cyclopas & alia monſtra à ſe conficta narrabat, & iis omnia vera eſſe perſuadebat vnde Iuuenal.

Tam vacui capitis populum Phæaca putauit

p. 377. l.b.v. eſſet. *Endymion*) Paſtor fuit admodum formoſus, qui cum in Latmo monte obdormiuiſſet, aliquando à Luna deoſculatus eſt, quæ in eius amorem ita exarſerat, vt fratri bigas ſuas agitandas dederit. Senec. in Hyppolyt.

Arſit obſcura Dea clara mundi nocte deſerta
Nitidóſque fratri tradidit currus alite regendos

Ouid. *Latmius Endymion non eſt tibi, Luna, pudore.*

Hiſtoriæ veræ, liber ſecundus.

p. 392. l.c.v. habebant. *Momo placuit*] Lucianus hic alludere videtur ad id quod de Momo ſcripſit Ariſtoteles de partib. animal. lib. 3. eum naturam incuſaſſe quod bobus cornua in capite nõ in armis potius addiderit videlicet quod vehementius poſſint ferire. Id Luc. in Nigr.

p. 393. l.b.v. accendebatur. *Ad proram*] Proditum eſt à veteribus poëtis eſſe quaſdã in Oceano inſulas ad quas poſt mortem deferuntur eorum animæ qui ſanctè religioſéq; vixerint, Homer. Lucia. de luctu.

p. 394. l. a.v. ſe. *Creticum Rhadamantum*] Rhadamãtus Lyciæ rex filius Iouis ex Europa Minoïs & Æaci frater vir iuſtiſſimus. vide Virg. 6. Æn.

v. prima. *De Aiace Telamonio*] Occubuit ad Troiam vt ſcribunt Sophocles in Aiac. & Dictys Cretenſ. in Hiſtor.

p. 396. l.b.v. Lesbius. *Steſichorus*] Poëta propter Helenæ vituperationem oculis captus nõ prius, niſi placato palinodia oblæſo numine, videre potuit Lucia. Macrob.

l. c. vidi. *Semideos*] Semidei non integri dij, neq; homines ſed altero parente diuino, altero humano, aut ſemidei ratione virtutis. Tertull. quatuor Gentilium deorum differentias fuiſſe ſcribit, quorum quidam ſelecti & maiorum gentium dij vocati ſunt, quidam Semidei & Heroes, quidam Medioximi, & quidam Semones.

p. 398. l.d.v. Pythagoræ. *Euphorbi*] Troianus fuit adoleſcens Panthi filius fratris Hecubæ, teſte Homero Il. 17. leg. Laert. in Pythag. & Ouid. lib. 15. Met.

p. 399. l.b.v. rumpere. *Phalaridem*) Hic Agrigentinorum tyrannus, cui Perillus taurum æneum fabricauit quo impoſiti noxij dum torrerentur tauri mugitum reddebant. Sen. lib. 2. de Clem. c. 4. & li. 2. de Ira.

v. Agrigentinum. *Buſiridem*) Buſiris rex Ægyptiorum Neptuni & Libyæ filius qui Thraſij concilio hoſpites inuiolabat incognitos, & eorum ſanguine pluuiam eliceret cuius penuria Ægyptus nouẽ annis laborauerat. Senec. loco cit.

v. *Diomedem*) Diomedes rex Thraciæ dum equos ſuos humana carne aleret, in Tyrida opido truculentus ab Hercule equis ipſis ad deuorandum obiectus eſt Ouid. 9. Met.

Et ſcironem) Latronem inſignem qui proximos Megaris ſcopulos inſidens, in viatores prætereuntes nullo non crudelitatis genere ſæuiebat, hunc Theſeus occidit.

v. *Pityocampten*) Schinim inſignem latronem, qui circa Iſthmi initium reſte Pauſan. miro crudelitatis genere ſæuiebat. de eo Plutarch. in Theſ.

Abdicatus.

p. 457. l.a.v. opinor. *Atqui medendi ars*) A conditione artis medicæ cuius ſtudium erat olim cum primis honorificum vt Galen. & Eraſm. comprobant.

l.b.v. etiam. *Vti arte*] Vitruuius in Præfat. lib.6. sic scribit, Alexis poeta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis, Athenienſium non omnes, sed eos tantùm qui liberos artibus erudiissent. Ita Plut.in Solon.

Phalaris secundus.

p.471.d.v.dicitur. *Citra sementem*] Quæ citra nostram operam casu nobis eueniunt ἀσπαρτα καὶ ἀνήροτα contingere dicunt Græci. Id in Patas.& in Rhetor. Didasc. Natum à fabula Insularum Fortunatarum,de quibus Homer.Odyss. 9.Horat.& Lucia.

Alexander seu pseudomantis.

p.474.l.a.v.hunc. *Augiæ bubile*] Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, qua etiam vsus est in Fugitiuis.

p.475. l. a.v. superior. *Cecropibus Eurybato*] Nobiles facinorosi. Meminit horum & Æschines aduersus Ctesiphontem ὅτι γὰρ Φρυνώνδας, ὅτι Εὐρύβατος, ὅτι ἄλλος ἀνὴρ πώποτε ὑμῖν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο. vide Erasm.ad Prouerb. Ne in Iampygum incidas.

p.476.l.b.v. *Pharmaca*] Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerũ præcipuè. Odyss. ν. quod vsurpatur in medicos imperitos, qui nõ rarò venenum pro remedio ministrant.

v.egregio. *Apollonio*] Huius vitam 8. libris Philostrat. describit. hunc Herocles Christo æquiparauit:contra quem Euseb.scripsit.

l.d.v. patria. *Pella*] Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebãt mulieres Pellæ dracones alere,eósque æstate frigoris causa collo circumdare.

p.477.l.a.v. vnde *Olympiade*] Matre Alexandri,de qua dial.Diog.& Alexand.

v. penderunt. *Hæc duo potissimum*] Metus & spes diuinationem & auguria repererũt. Qui impensè cupiunt, suis votis vndecunque blandiuntur, & quiduis in omnem optati euentus partem trahunt. Qui vero misere cupiunt,quauis ex re solatium formidinis aucupant.vide Lucia.in Char.& in Demonact.

p. 478. l. a. v. abducens. *Cribro Vaticinans*] Stultè de rebus occultis diuinãs, parœmia sumpta à diuinationis genere quod suspenso circumactóque cribro peragebatur.

p.492.l.d.v. medium. *Ac ligniis ficulnis*] Ex ligno ficulno fumũ existere acerrimum ac molestissimum Plut.in Sympos.perhibet.Si qua igitur ratio Alexandrum Pseudomantem impulit vt Epicurei κενὰς δόξας ficulnis cremaret lignis, ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius pretij philosophum iudicaret.

p.497.l.a.v.exposita. *In AEgialos*] Ægialeus Phoronei,seu, vt alij volũt, Inachi filius fuit,cui Apis, cùm in Ægyptum traijceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo Ægialea cognominata fuit quæ posthea à Pelope Peloponesos dicta est.

Lexiphanes.

p.531.l.b.v. ipsum. *Gry vel Phuy*] Minimum quiddam significat,aut sordes vnguium,rem videlicet vilissimam, aut vocem suillam, quam edere solent si qui grauãtur sermonem respondere. hinc hyperbole prouerbialis apud Græcos, Ne γρὺ quidem loquitur,pro eo quod est ne tantillum quidem. Aristopha.

p.532.l.a.v.ventris. *Equidem diuinatorem*] Alludit ad Euryclem, cuius Aristopha.mentionem facit his versib.

Μιμησάμενος τὸν ὀὐρυκλείους μαντείαν & ὀβελίσκους
Εἰς ἀλλοτρείας γαστέρας ἐνδὺς κωμῳδικὰ πολλὰ χἀκαθαι.

Eurycles autem ventiloquus fuit Athenis, qui vera ariolari censebatur, quòd genium haberet intra viscera:ab eo arioli ἐγγαστρίμυθοι & ὀὐροκλεῖς vocabantur. Suid. Plut. in libello de deff. oracul.

p.533.l.a.v.omnia. *Ne imiteris.*] Sophistæ passim à Platone perstringuntur, vt quodam in loco dicat eos esse euidentem discipulorum perniciem.

v. autem. *Gratijs*] Hesiod. in Theogo.tres facit. de his hymnus Orphei.

p.534.v.conferamus. *Dostadæ ara.*] Sunt qui exponunt & intelligunt Epigramma Theocriti, quod βωμὸς inscribitur, ac Troili Epitaphium continet admodum obscurum.

Eunuchus.

p.535.l.b. vt illud. *Nec porcellum*] Carmen est Homer.ex Iliad. χ Virg.lib.12.Æn.hoc ita interpretatus est,

nec enim leuia aut ludicra petuntur
Præmia, sed Turni de vita & sanguine certant.

l.d.v. præterea. *Bagoas*] Barbara lingua significat Eunuchum,quin Ouid.de Amorib.seruum puellæ custodem Bagoüm appellat.

Quem penes est dominam seruandi cura Bagoũm.

De Astrologia.

p.540.l.d.v.Tauri.*Nam Apis*] Osiris rex AEgypti,tandem in deos relatus cum vxore sua Iside,colitur sub imagine bouis.

p.141.l.a.v.oraculum. *Ammonis*] Ammon Iouis Epitheton, hoc est,arenarius. Iuppiter enim arietis specie in extremo Libyæ arenoso colebatur. Ammonis oraculum erat olim, vt Mela scribit, fidei inclytæ, vbi responsa oratione non dabantur, sed nutu & signis, vt scribit Strabo.

p.54.l.d.v. Endymion. *Phaëthon*] Hanc fabulam persequitur Ouid.lib.2.Meta. Plat. Timæo. Arist.lib.4.de Mundo.Lucret.lib.5.

p.543.l.b. neum. *AEneam*] De eo Eustat. in lib.2.Iliad.Homer.Hymno Veneris.

p.544.l.c. v. *Lycurgus*] Plenilunium magna superstitione antiquis colebatur, & in eo mulieres partu faciliùs leuari scribit Plutarch. Prælium Lacedæmonij ante plenilunium ex Lycur-

gi præcepto non inibant. Eraſm. in Adag. Aceſſæi luna.

l.d.v.regerentur. *Arcades*] Arcades in ſummâ morum immanitatem efferati ſunt, quòd cæteris omnibus amplectentibus aſtrologiam, cæteráſque liberales diſciplinas, quarum cultu manſueſcunt hominum ingenia ſoli contempſerint, ſéque fecerint ipſa Luna antiquiores. Seru. in 2. Georg.

Demonax.

p.546.l.a v.re. *Bœoticum Soſtratum*] Huius fortaſſe meminit in Dial. Mort. & in Alexand. Pſeudom. Soſtrati cuiuſdam Sicyonij, Pauſan. meminit in Eliac. lib.2.

p.547. l. a. v. Cæterùm. *Illotis pedibus*] Neutiquam inexercitatus neque rudis, quo prouerbio etiam vſus eſt in Rhetor.præcept.

l. d. v. parebat. *Socraticam Ironiam*] Hinc Socrates dictus εἴρων, vrebatur enim (vt ait Cic. 1.de off.) libenter ea diſſimulatione quam Græci εἰρωνίαν vocant.

p.549.b.c. v. autem. *A Phauorino*] De quo Philoſtrat.lib.1.Sophiſtar.

p.551.l.c. v. vero. *Herodes*] Atticus, huius Herodis Gellius, Spartianus, Pauſan. & alij meminêre & Philoſtrat. in Sophiſt.

Amores.

p.559.l.c.v. perfectum. *Taurisorus*] Sunt qui Herculem bis integrum deuoraſſe bouem ſcribunt, ſemel apud Lindum vibem, & iterum apud Oriopas Thiodamantis bouem: Callimachus Hymno εἰς Ἄρτεμ. fabulatur Herculem iam in Deos relatum, nihilominus inexplebilis edacitatis eſſe. ὑ γαὶ

Παύσατ' ἀδηφαγίης, ὅτι οἱ θεὸς ἡνδὶς ἐκείνη
Τῆμοτ' ἀροτρεύοντι συνάντετο Θειοδάμαντι.

Tanta erat ingluuie, quanta, cùm ſcinderet aruum,
Occurrit Dryopum ductori Thiodamanti:

exinde manſit apud Lindios ritus vt bos arator Herculi cognomento βυδόϊνα immoletur cum multa diratum imprecatione. Philoſtrat. Virg. lib.2. Lactant.lib.1.c.21.

p. 563. l. d. v. ſanè. *Parum ſubridens*] Veneris Gnidiæ templum, & lucum & ſtatuam Lucia. hîc egregiè eſt exequutus, vt & Plin.lib.36.

p.573.l.d.v.forraſſis. *Aſpaſia*] Idem Lucia.in Gallo teſtatur Pythagorã Aſpaſiam periclis Athenienſium ſcortum aliquando fuiſſe.

p. 574. l. a. v. plurima. *Fagus Dodonea*] vide prouerbium Dodoneum & Cœlium Rhodiginum. lib. 29. c. 15. Sophoclem in Trachiniis de geminis columnis.

p.579.l.c.v. nomina. *Coliadas.*] Genetyllis Veneris cognomina ſunt apud Ariſtophan. de quibus vide Pauſa. In Attic.

p.581.l.d.v. &. *Furijs Oreſtes*] Delphis obſeſſus furiis, Apollinis conſilio venit Athenas in Mineruæ delubrum, cuius conſilio vincens, reuerſus eſt Argos. Has verò ferias placans vocauit Eumenidas apud AEſchylum.

p.586.l.a.v.illos. *Comaſtæ*] Vox eſt Eidyllio-rum ſcriptoribus vſitatiſſima, pro his qui cantu puellis blandiuntur & earum amorem captant Theocr. Idyll.3.

Imagines.

p.588.l. c.v. maximè. *Venerem*] Venerem Gnidiam marmoream, Euploiam à Gnidiis nũcupatam, quam Praxiteles fecit, magni eſtimat Lucia. In Amorib. Nec me fugit id Sami contigiſſe, ab Athenæo id eſſe proditum, qui volumine 13. Gnidiæ Veneris ſimulacro effingendo, Phyrnes amicæ corporis venuſtatem quaſi exemplar imitatum eſſe Praxitelem contexuit.

l. c. v. Athenis. *Quæ in hortis*] De Venere hortenſi vel potiùs in hortis poſita (Græcis enim ἐν κήποις Ἀφροδίτη) Lucia.in Dial.Merett.

l.d.v.illam. *Lemniam*] Lemniam omnibus Phidiæ operibus anteponit, cui & nomen ſuum, ad eam ſcripſiſſe Phidiam refert, ab his qui eam dicarunt nomen ſortitam credit in Atticis Pauſan. nonnulli à loco qui eſt in arce Athenienſium Λίμνας nuncupato, vnde & Dionyſ. Λιμναίος.

p.593.l. c.v. fuerint. *Pandionis natam*] Philomelam intelligit, reſpicítque ad fabulam de Procne & Philomela Pandionis filiabus de quibus Ouid.in Meta.

v.multiſonam. *Orpheus & Amphion*] De Orpheo dictum antea, de Amphione, Mercurij & Antiopes filio, Horat. in art. poët. extátque illius ſimulacrum apud Plin lib.36.c.5.

p.597.l.a.v.neque. *Aten Homericam*] Ate dea fingitur ab Homero Iliad. 9. quam interpretantur noxam: de qua Eraſm.in prouerb. *ira omnium tardiſſimè ſeneſcit.* Bud.lib.5.de Aſſe.

Toxaris ſiue amicitia.

p.611.l.a.v. *Vos Scythæ*] Qui oram inter Tanaim & Phaſim accolunt, nunc Cercaſſij dicti, eos nonnulli Ziccos eſſe volunt.

p.617.l.c.v. tur. *A Charicles*] Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plut.& apud Cic. pro M.Cælio.

p.625.l.b.v.adductus. *Pyramidas ac Memnonem*] Pyramides ſtructuræ ſunt ex ſaxis aut lateribus, ab imo amplæ, in ſummo acutæ, atque in aliam molem euectæ, ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ. Memnonis autem huius cineres in aues tranſmutati feruntur, quæ magnis gregibus & diuerſis locis, ſingulis annis ad ſepulcrum Memnonis conuolare atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter ſe dimicare dicuntur. Ouid.lib.13.Met.Lucia.in Philoph.

p.626.l.b.v.per. *Cataſta ſtringebatur*] Hæc inſtrumẽta intellexiſſe arbitror Prudent. in hymn. 1.& 5.περὶ στεφ. Cataſta autem inter alia, machinam ſignificat longæ & magnæ compedis formæ, qua ſerui vincti tenebantur, qualis à Prudẽtio deſcribitur in Vincent.

p.631.l.a.v.facimus *Inciſis digitis.*] Scytharũ amicitiæ vt concilientur, morem tradit, cui conforme eſt iuſiurandũ Catilinę de quo Salluſt.& Flor.

v.ſum-

v. ſummum. *Nam qui multis*] πολυφιλία apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris conſuetudo. Sed diuerſa ſentit Cic. lib. de Amicit. & Plut. περὶ πολυφιλίας.

l.b.v.enim. *Per ventũ & Acinacem*] Iuſiurandũ Scytharum νὴ τὸν Ἀκινάκην καὶ νὴ τὸν Ἄρεα. tametſi Acinaces vocabulum ſit Perſicum enſem ſignificans vt tradit Herod.in Polymnia.Græci tamen etiam pro gladio Scythico vſurpare ſolẽt, quem ſicut Deum quendam gens illa obſeruaret & coleret.Clem. Alex. Σκυθῶν δὲ οἱ Σκυθρωμᾶται ὡς φησὶν Ἰκέσιος ἐν τῷ περὶ μυστηρίων, Ἀκινάκην σέβουσι. Ammia, lib.13.Lucia.in Tragœdo.

p.634.l.c.v. vero. *In Tergore bouis*] .i. ſupplex implorat auxilia: natum adagium à conſuetudine ſedendi in tergore bubulo: Scythæ enim diſſecto in minimas partes boue,fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuiſſe teſtatur Zenodotus.

p.642.l.c.v.qualem. *Geryonem*] Geryon Eritheæ inſulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuiſſe fingitur,ob adminiſtrationem regni cum duobus fratribus concordiſſimam, ſunt qui trium Hiſpanicarum inſularum regem faciunt,Balearidum ſc.duarum & Ebuſi.

Lucius ſiue Aſinus.

p.643.l a.v.quum. *Theſſaliam*] Græciæ regionem cuius montes ſunt 24. nobiliſſimi, flumina quoque inſigniora aliquot, & inter celebres vrbes, Hypata, Patara, vbi Apollo dabat reſponſa hyemalibus menſibus, & Lariſſa à qua Achilles Lariſſæus dictus.

p. 646.l. a. v. Hypparchi. *Magæ*] Non erant olim magi plebeiæ ſortis homines,ſed apud Perſas.Æthiopes,Chaldæos & Indos, ex regia ſtirpe proceres, in ſecretioribus Philoſophiæ & artis Mathematicæ arcanis educati, ſagaciſſimi ſympathiæ rerum naturalium & diuinarum exploratores.

l. b. v. vlciſcitur. [*Hos in belluas*] De hominum & brutorum metamorphoſi in alias formas Ariſt. de Mirabil.aud.Ouid.lib.14.Met.Plin. lib. 8.c.22.Ariſt.lib.9.c.36.lib.8.c.5.Solin. lib.9. Aug. lib.18.de Ciuit.Dei.c.16.Virg.Eccl.8.

l.c.v. cognoſces. *Seruis enim*] Quibus in domibus,aut paterf. aut materf. nequiter libidinoſéque viuit, in eis ſeruos non eſſe ſeruos, neque communi conditione ſeruitutis vti, ſed liberiùs & licentiùs viuere, quotidiana docet experientia,Cic.pro Cœl.

v.vxorem. *Paleſtra*] Iocosè inditum ancillæ nomen vt apud Plaut.in Ciſtel. cuidam Gymnaſium.

p.649.l.b.v. circumſpiciens. *In aſinum*] Vitia quidem non tam corpus, quàm animam, verùm hominem immutant. Sunt etiam vitia animorum veneficia, quibus auari & raptores in harpyas,libidinoſi in Satyros,obſcœni in porcos aſinos ſiue iumenta, tyranni in lupos & alias beſtias transfigurantur. Auguſt.de Ciuit.Dei.lib.18. c.17.& ſeq.

l.d.v.conſpexere. *Veriti ne fœnum*] Non ſolum zelotypia equi laborant, ſed etiam inuidia & æmulatione.Ariſt.lib.2.Rhet.

Iuppiter confutatus.

p.674.l.a.v.Apollinem. *Admetum*] Apollo inter paſtorum numina numeratur, nam & ipſe greges Admeti Theſſali regis pauiſſe dicitur. Virg.

& te memorande canemus
Paſtor ab Amphryſo.

p.675.l.d.v.&. *Adraſtum*] Argiuorum rex,vnus ex ſeptem ducibus qui profecti ſunt Thebas, vt reſtituerent in regnum Polynicem.

p.676.l.b.v.traiecto. *Halæ*] Halys Paphlagoniæ fluuius maximus, ex Tauri montis radicibus profluens per Cappadociam, & à Meridie Syros & Paphlagonas interfluens.Luc.lib.3.Ouid.4.de Pont.

p.678.l.c.v.fatum. *Pro Siſypho*] De Siſypho ob latrocinia à Theſeo interfecto leg. Virg. 6. Æn. Ouid.10.Meta.vide Prouerb. *ſaxum voluere.*

Iuppiter Tragœdus.

p.680.l.a.v. *O Iuppiter*] Exordium ab attentione & rei magnitudine.

p.681.l.a.v.quamobrem. *Polus aut Ariſtodem.*] Sunt hiſtrionum nomina, vt infra.

l.b. v. diſputationem. *De prouidentia*] Res & cardo totius negotij.

p.687.l.b.v.damis. *Riſu Sardonio*] Ridere riſum Sardonium dicuntur,qui riſum rident πρὸς ὃν ἐδιδὰ ὑγῆ ſic in Aſin. Σαρδόνιον γελᾶντες ἔλεγον. i. *Sardonicè ridentes aiebant.*

p. 699.l. a. v. turbatus. *Clypeum ſe abiecturum*] Clypeum abijcere dixit pro eo quod eſt cauſæ diffidere & contentionem relinquere. Deſperat enim quiſquis in bello arma abijcit, & aut fugam ſpectat, aut mortem exſpectat. Græci ſimplici vocabulo ῥιψάσπιδες vocant timidos, id cognominis Demoſthenes in prælio quondã emeruit. Cleonymus apud Ariſtophan.in fuc. ἀσπιδαπόλις appellatur. Plat. lib. de leg.12.declarat ῥιψάσπιδος nomen multo probroſiſſimum eſſe.

Somnium ſiue Gallus.

p.705.l.c.v. *Mutus piſc.*] Ariſt.2.de anima adimit omnibus piſcibus vocem, excepto Scaphro & Porco fluuiatili.Veteres autem quemuis piſcẽ vocabant ἔλλοπα, quòd vocem edere non poſſet. Vnde Plutarc.in Sympoſiac.& Athen.exiſtimant Pythagoricos à piſcibus abſtinuiſſe ob ἰχθυμυθίαν.

v.ne. *Per ſomnium diues*] Simile protulit Cic.in Saluſt. Paſtor quidam apud Theocr. in Eclog.9.

ἔχω δέ τι ὅσσ' ἐν ὀνείρῳ
Φαίνονται, πολλὰς μὲν ἴδις πολλὰς δὲ χιμαίρας.
Poſſideo quæcumque ſolent ſub nocte videri
In ſomnis, vim magnam ouium multáſque capellas

v.experrectus. *O prodigiorum*] πεφάτιος Ζεὺς Sophocl.in Oedip.Epicolon. Ζεῦ ἀλεξήτωρ πῆ ποθ' ὁ πρέσβυς. Heſychius ait πεφάτιος Ζεὺς Deos eſſe

signorum ac prodigiorum effectores.

l.d.v.Homeri *Achillis equus*] Iliad.τ.in fine.

p.706.l.a.v.nauis. *Argo*] Dicitur fuisse prima nauis in qua Iason cum 54. Heroibus Thessalis nauigauit Colchos ad rapiēdum vellus aureum, dicta ab eiusdē nominis artifice,alij ab ἄργος quod est velox. Facta est ex arboribus Dodonæ syluæ Epyri Ioui sacræ,quibus olim oracula reddebantur:vnde poëtæ finxerunt hanc nauem fuisse vocalem Apoll.lib.4.Argon.

p.707.l.a.v.audistin' *Mnesarchida*] Samij Mnesarchi annulorum sculptoris, de quo Laert.

v.illum. *Qui instituit*] De disciplina Pythagorica Gell.lib.1.c.9.lib.4.c.11.Ouid.lib.15.Met.

v. vel. *Carnes gustaret*] Senec.Epist.19.

v Pythagoras, *Euphorbus*] Nobilis Troianus Ilirco in bello,à Menelao occisus,cuius animum Pythagoras in se immigrasse affirmabat. Ouid. lib.15.Met.

l.c.v. Samio. *Tanagræus*] A Tanagra Bœotiæ mediterraneæ vrbe de qua Ptolom.lib.3.c.5.Plin. lib.10.c.2.

p.708.l.d.v.Pythagora. *Atqui duæ*] Homer. Odyss.τ.

Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων

Virg.6.Æn.*Sunt geminæ somni portæ* &c.

Icaromenippus.

p.736.l.c.v. admodum. *Titanico vultu*] Titanicum torum vocant ac tetricū, ac cuiusmodi ferunturfuisse veteres illi Titanes.Id.in Timo.

l.d.v.magnitudine. *Attonitus*] ἐμβρόντητοι, καὶ ἐμβροντώμενοι à Græcis κυρίως appellantur, quorum mēs aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit, vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur. Stupidum atque animi impotentem plerumque significat. Moscop. καὶ ὁ ἐμβεβροντημένος λόγος ὁ ἐξω φρενῶν. Demost.de Coron. ἐμβρόντητοι, εἶτα τῶν λέγεις. Hos Latini attonitos dicunt,Celsattonitos quoque rarò videmus,quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo; ἀποπληξίαν hunc Græci vocant.Ouid.Trist.1.

Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
vuit, & est vitæ nescius ipse suæ.

Xenoph. Anabas. γ.& ἑλλην. δ. vsus est his dictionibus.

p.738.l.c.v. posset. *Exemplo Pyrrhonis*] Gell.lib. 11.c.5. De Pyrrhoniis loquens scribit. *Nihil decernunt,nihil constituunt.* De his Cic.in Lucull.

p.739.l.a.v.ancipites. *Ceres panem*] Ceres Opis & Saturni filia Dea frugum fingitur, plerúmque pro pane, aut cibo accipi solet, secundum illud Terentij,*sine Cerere & Baccho friget Venus.* Cur autem ab antiquis Dea iudicata sit,quæve prima repererit,scribit Plin.lib.7.c.56.

Bis accusatus.

p.742.l.a.v. *Cæco*] Homerum à cæcitate sic dictum scribunt. Herod.& Plutarch. ὄμηρον enim cæcum appellant Cumani.

p.743.l.c.v.v.aspirantes. *Aut somnum*] Qualis Deus sit Somnus. & somnium vid.2. Iliad. & Virg.6. AEn. De ratione somniorum vide Lucia. Somnium siue Gall.Homer.in Odyss.19.

p.745.l.c.v.lata. *Tu vero filia*] Phurnutus Iouem Iustitiæ patrem creditum ait, ea ratione, quòd sit princeps & Imperator vniuersorum, quódque quæcunque reges facerent, vt iusta & æqua putarentur. Eadem ratione Anaxarchus Sophista in quarto Historiarū Arriani antiquos ait Ioui assistentem iustitiam fecisse,quam interpretationem Arrian.non satis probat.

ibid. *Assistens iuxta Deas*] Harpocration scribit Athenienses vocare Erinnyes σεμνὰς θεὰς quasi dicas,Deas castas & incorruptas.Pausa.in Corinthiac.ait Semnas ac Sicyonijs,Eumenides dici ab Atticis: in Attica tamen etiam Deas Semnas vocari. Has vocat Hesiod. in Teogo. Erinnyes. Semnis Deis oues prægnantes immolabant & melicratum.

l.d.v. miser. *Gallum Æsculapio*] Cum dracone etiam gallum attributum legimus propter vigilantiam, de quo ipsi res sacra fiebat. Quin & Socrates apud Platonem moriturus,sumpto veneno, cùm puer illi derexisset, quòd illi iam frigerent præcordia, gallum debemus ô Crito.

p.757.l.a.v.at. *Scriptorem Syrum*] Intellige Lucianum Rhetorem ex Samota Syriæ ciuitate natum. Syria autem maioris Asiæ regio est, iuxta Iudæam,quæ hodie Syria vocatur, de qua Strab. lib.16.Plin.lib.5.c.12.& 22.Pompo.Mel.lib.1.

Parasitus.

p.763.l.a.v. sibi. *Tum alij sunt vtiles*] Plat. in epist.ad Arch.Tarent. ἀλλὰ κἀκεῖνο δεῖ σε εὐθυμεῖσθαι, ὅτι ἐκεῖνος ἡμῶν, οὐκ αὐτῷ μόνον χάρησεται, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν τὸ πατρὶς μεμέλησται, τὸ δέ τι οἱ γενέσαντες, τὸ δή τι οἱ λοιποὶ φίλοι.

v.sciens. *Musica*] Antiquitus nihil eruditum habebatur sine musica,vnde apud Comicos, qui litteras se didicisse negant, aiunt se non didicisse musicam.Musica & Arithmetica primùm instituebantur iuuenes.Athenis.Lucia.in Gymnas.

p.764.l.c.v.scripseris. *Dioni philosopho*] Dion Alexandrinus natione, præcipuam in philosophia laudem est consequutus. Suid. Philost. & Syn.de laude caluitij. Lucia.in peregrino.

p.765.l.a.v.ollæ. *Ollæ vitiosæ*] Vt ærea vasa tinnitu dignoscuntur. Ita homines ex sermone, huc alluditPers.Sat.3.

sonat vitium percussa maligne,
Respondet viridi non cocta fidelia limo.

Et rursus in Satyr.5.

pulsu dignoscere cantus
Qui solidum crepet & picta tectoria linguæ.

l.b.v. *Argentarios*] ἀργυροκόπους vulgo mensor & mensarius à Græcis κολλυβιστὴς nummullarius & trapezita.

v.ad miniculum. *Adulterinos homines*] Quod simplex non est neque sincerum,id vulgato verbo Græci κίβδηλον vocant, hinc ducto vocabulo, quòd aliud præ se ferant, aliud tegant, ἀπὸ τοῦ κάπτειν τὸ δῆλον, vel quòd Athenienses ob summum in Chios odium, si cui malè vellent, huius nomen nomismati

nomiſmati ſolent inſcribere, addita littera, iiſque in terram abiectis dira imprecari. Θρέψει τὸ τὰς χεὺς, βδελύττειν. Sed propriè nummum ſubæratum κίβδηλον appellant, & κιβδηλίαν corruptelam.

l.d.v.generoſiſſimo. *Qui conuiuas*] Hæc Platonis ſententia extat in dialogo, qui inſcribitur Gorgias, ſiue Rhetor.

p.767.l.b.v.dicere. *Philoctetem*] Eſt apud Philoſtratum in Heroic. & Homer. in Catal.nauium.

v.quando. *Græcos compeſcuit.*] Homer.Il.α.

τὸν μὲ ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε θεράπων

p.774.l.a.v.iuſſis. *Ariſtippus*] Genere Cyrenaicus maximè voluptarius fuit, canis regius à Diogene nominatus, quòd aſſentaretur Dionyſio, ad hunc Stratonem, vel vt alij Platonem dixiſſe tradunt. Tibi ſoli & chlamydem & veſtem reijculam ferre datum eſt.leg. Diog. Laert.lib.2.Horat. epiſt.lib.1.

l.c.v.autem. *Ariſtoxenus*] Muſicus dictus fuit à patre, muſicæ præcipuo magiſtro, auctore Suid. Stephanus de vrbibus, in dictione Tarentum, ſcribit hunc fuiſſe patria Tarentinum. de hoc Cic.& Gellius.

v. atque *Nelei*] De hoc Athen. lib. 1. *Paraſitus Euripid.*] Hoc abundè Suid.& Gell.lib 15.

l.d.v.extremum. *Anaxarchus*] Legend. Laert.

p.776.l.b.v. ſemel. *Iſocrates*] Et alij, quos poſtea nominat ætate eadem viuebant Athen. leg. Cic.de clar.orat.Quintil.lib.1.Plut.in Phocio.

l.d.v. vterque. *Abiecto clypeo*] Demoſthenes clypeo ſuo litteris aureis ſcripſerat ἀγαθῇ τύχῃ attamen cùm ad pugnam ventum eſſet, abiecto clypeo aufugit, quòd cùm illi probro daretur, eluſit hoc verſiculo.

Ἀνὴρ δὲ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται.

Cætera huius dialogi deſumpta ſunt ex Iliad. & Odyſſ.

De Gymnaſiis.

p.786.l.c.v.arido. *Illi ſtantes*] Tria erant apud Græcos certamina, pancratium, palæſtra, & curſus. De pancratio, ludorúmque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vſi ſunt, lege Bud. annot. ad l. Athletas. De his qui notantur infam. & ad l.qua auctione ad l. Aquiliam. Gell. lib.13.c. 26. Propert.lib.3.

p.792.l.a.v.eſt. *Sydus feruentiſſimũ*] Canis ſydus quæ & canicula, ardentiſſimo æſtatis tempore exoritur, ſole primam partem leonis exoriente qui dies 15.ante Auguſti Calend. eſt Plin.lib 2. c.47.lib. 18.c. 28.

l.d.v.itaque. *Ob ſua in Remp*] ἐπώνυμοι. priſci heroes fuerunt, à quibus Atticæ tribus ſua cognomina acceperũt, his magni honores ab Athenienſibus collati, ſtatuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina ſi quis deſideret, Pauſaniã in Atticis, & Demoſthen. cõtra Timocr. cõſulat.

p.794.l.a.v.auſcultante. *Si quis meditato*] Apud Areopagitas oratoribus haud licuiſſe affectus mouere, vt quibus iudicũ animi à veritatis luce in falſitatis caliginem ſæpe abducũtur, autor eſt Quintil.lib.2.c.17. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in cõcione, ne vel præfatione vel affectibus vterentur, rem modo exponerent ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν.

p.795.l.d.v.mẽtem. *Muſica*] Inter reliquas Cyclicas diſciplinas primo loco muſicam diſcebãt, quam & Epaminõdas & alij nobiles viri ſumma cum induſtria conſectati ſunt, vt admonet interpres Ariſtoph.in Equit.& Athen.lib.14.

p.796.l.d.v.dixi. *Sophiſtæ*] Cum tam crebro fiat ſophiſtarũ Philoſophorúmq; mentio, nõ inutile fuerit diſcrimẽ eorum explicare, idq; ex Iatone potiſſimũ, qui ſophiſtã his ferè coloribus depingit, vt ſit auarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus, ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contra philoſophus, ſummũ ac propè vnicũ virtutis & veritatis ſtudiũ habet, cætera omnia vel leuiora ducit, vel cõtẽnit, probitatis & ſapiẽtiæ magiſter & exẽplũ.

p.805.l.a.v.cotúrnices. *Gallos gallinaceos*] Plinius ſcribit Pergamis, omnibus annis ſpectaculũ gallorum gallinaceorum certantium ſolenniter ac publicitus edi ſolitum, ſeu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum eſt. Æliano referente, à Themiſtocle ſuperatis Perſis.

l.d.v.aram. *Lorũ ac flagellis*] Ad Dianæ Orthiæ aram pueri Lacedæmonij flagellabantur, vt patet apud Pauſa. in Laco. Cic. 2. Tuſcul. Plut. in Lycurg.Tertul.in Apologet.

De luctu.

p.808.l.a.v.ſapientes. *Vocant Idiotas*] ἰδιώτης ὁ ἀπολίτευτος, ἢ ὁ ἀμαθὴς, ἢ ἀγράμματος. leg. Cic. 7. Verr.

Ibid. *Homero*] De Homero fabularum patre vide Menippi & Æaci dialogum.

v. eſſe. *Tartarũ*] Tartarus Heſiodo is locus eſt, in quo Saturnus & eius comites cõtinentur: ſæpè tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum eſſe aërem ſub vtróq; cardine craſſum, perpetuo frigidũ, Crates ſcribit. De inferis & Campis Elyſijs ſcripſit accuratè Virg.ex Gobria Mago.apud Academicum Xenocratem. Sed an inferi ſint, & de inferorum pœnis Cœl. lib.6.c. 9. Dicitur autem Tartarus à ταράττω vel à τρομεῖν.

l.c.v.horrentis. *Cocyti*] κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur lacus autem eſt inferorum, qui ex ſententia Homeri Odyſſ. κ. ex Styge manat, de quo Senec. Hercul. fur.& Virg.6.Æn.

v.grauiſſimum. *Acherontica*] Inferorũ fluuius à nomine Acheron, carminibus poetarum celebris, quaſi ſine gaudio, Virg.2.Georg.& 6.Æneid.

l.d.v.eſt. *Æacus*] Tres ſunt inferorum iudices, de quib. Virg.6.Æn.Ouid.in Ibin. Iouis filij fuere, Æacus ex Ægina Aſopi filia, Minos & Rhadamantus ex Europa, vterque Cretenſis, hic Lyciæ rex, ille Cretæ.

l.d.v.que. *Canis triceps*] Cerberus à poëtis fingitur eſſe canis triceps inferorum cuſtos.

v. eos. *Aſphodelo*] Aſphodeli mentionem & Homerus fecit, ſi traditũ; manes eo veſci. Heſiod.lib.1.oper.

v.eóque. *Lethæ*] Lethæi amnis Ptolemæo & aliis fit mentio, dicitur ἀπὸ τῆς λήθης ab obliuione.

p.809.l.d.v. *Loto*] Lauabant Ethnici olim ſepulturæ danda corpora, Eurip.in Hecuba οὐ πᾶσι δὲ λυτροῖς τοῖς παισὶ πέμπω λύσιν.

p.812.l.c.v. *Græcus exurit*] Homer.in funere Patrocli docet Græcos cadauera combuſiſſe.

ib. *Persa defodit*] Persas cera circumlitos mortuos condire solitos scribit. Cic. quod & Asinijs attribuitur Strabo etiam, sola, inquit, sepeliunt corpora Persæ cera oblinentes.

ibid. *Indus adipe suillo*] Inungebant cadauera, pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Virg.

Rhetorum præceptor.

p. 816. l. a. *Cebes ille*] Cebes Thebanus Philosophus fuit, discipulus Socratis, quem scripsisse dialogos tres, qui inscribuntur ἐζδόμη, φρύνιχος πίναξ Autores sunt, Laert. lib. 2. & Suid. sed præter πίνακα nihil extat.

v. ac. *Amalthea cornu*] Rhea Iouem enixa, metu patris infantem in Creta occuluit, nutriẽdum à duabus nymphis, Adrastea & Isda Melissei filiabus, hæ nutricauerunt illum capræ cuiusdam lacte, cuius nomẽ fuerat Amalthea, eam capram Iuppiter iam adultus in sydera retulit, vocatúrque à Græcis αἴξ ἀμάλθεια, huius alterũ cornu nymphis muticibus dedit videlicet officij præmium, hanc adijciẽs facultatem, vt quidquid optassent. id illis ex eo suppullularet, hinc adagium ἀμαλθείας κέρας.

l. c. v. quam. *Hesiodus*] Hesiod. i. ἔργ. ait asperam esse ad virtutem viam, cacumẽ vero molle, hinc Pythagoræ littera, de qua Virg.

p. 818. l. c. v. Sardanapalum *Cinyram*] Pindar. in Nemæis, & Plat. lib. 2. de leg. meminerunt Cinyræ. Item Suid. in dict. καπηλεύσω.

v. aut. *Agathonem*] Agathonis poëtæ tragici splendidi & liberalis meminit Aristophanes in Thesmophoriis, cuius carminũ molliciem multis modis deridet. Meminerunt Suid. & Plato.

p. 822. l. c. v. *Paanienses*] Quid per hanc dictionem sit intelligendum nemo facilé diuinabit. Est tamen qui Platonem intelligit, & fortasse rectè, quum παιανιεῦς tribus quædam Atheniẽsis fuerit.

p. 823. l. a. v. num. *Sycophanticis*] Legend. Plut. de curios.

l. c. v. *Loquaciores*] Mulier animal natura loquax. Plaut. in Aulul. *Nam multum loquaces merito omnes habemur.* Idem in Cistell. *Largiloqua exemplo sumus plus loquimur quã fas est.* Euripid. in Phœniss.

Φιλόψογοι δὲ χρῆμα πλήθουσ' ὄχλου
Ζμικραὶς σὶ ἀφορμαὶς ἢν λάβωσι τῶν λόγων
Πλείους ἐποφέρουσιν ἡδονὴ δέ πως.
Γυναιξὶ, μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλαις λέγειν.

Philopseudes.

p. 825. l. b. v. mentiri. *In rem*] Dives ille apud Iuuenal. *quid enim salui infamis nummis.* Orest. in elect. Sophoclis δοκῶ μὲν ἡδὺ ῥῆμα σοὶ κέρδη κακὸν.

p. 826. l. c. v. quod. *Herodotus*] Herodotum veriùs mendacium quàm historiæ parentem nuncupaueris. Mira enim ab eo de Xerxis expeditione & trãsitu, id Lucia. lib. 2. ver. hist. inter mẽdaces Ctesiam, Gnidium & Herodotum ponit.

p. 827. l. a. v. *Pana.*] Pan. cum Athenienses duce Miltiade cum Persis essent dimicaturi in campo Marathonio eo in loco Græcis auxiliũ tulit, atq; repressit Persarum ferociam, meminit Theocr. in Syring.

Aduersus indoctum.

pag. 866. l. d. v. ac. *Ficulneis*] Prouerbium est de quo Erasm. Adag. Ficulnus.

p. 868. l. d. v. tibi. *Tressæ mulieres*] Thraciæ, quas depingit Ouid. 11. Metam.

p. 870. l. a. v. etiam. *Dionysium*] Meminit Cic. ad Attic. lib. 9. vnde prouerbium factum est. Διονύσιος ὁ Κορίνθιος.

De Apophrade.

p. 887. l. a. v. *Nomen Apophradis*] Apophradis vocabulum in vsu esse probat. Heniochus enim Comicus fabulam conscripsit, cui titulus est ἀποφράς. i. dies inauspicatus. Olim vocabantur inauspicati, quibus publica non licebat agere.

Ἄνθρωπος ἀποφρὰς ἢ βλέπων ἀπιστίαν.

Nauigium seu vota.

p. 932. l. a. v. nutrire. *Crobylli*] Crobylus, crinium plexeus in acumen desinens, de quo Thucydides in primo Plut. in libello de Tacente Pythia Tertull. lib. de Veland. virginib. de cicada Atheniensium Greg. Nazianzenus.

Κεκροπίδαι πάτριγα πλόκων ὑπὲρ γέα γαίης
Γηγενεῖς.

De Morte peregrini.

p. 994. l. a. v. quidam. *Nónne vero*] Igne mori multi glorioſum putarũt, inter quos etiam fuit Colanus, qui se vltro incẽdio obtulit, cùm iam mori decreuisset. Nicolaus Damascenus & Philosophus & historicus scribit à se visum Zarmanochegam indum qui satis fortunatus Athenis se cremauit, quòd abundè vixisset *in* cuius tumulo ita inscriptum fuit. Ζαρμανοχήγας Ἰνδὸς ἀπὸ Βαργόσης κατὰ τὰ πάτρια Ἰνδῶν, αὐτὸν ἀπὸ θανατήσας κεῖται.

Saturnalia.

p. 1020. Saturno sacra fiebant, de quibus in primis Macrob. lib. 1. c. 8. & 10. & L. Gerald. de Annis & mensibus, hæc κρόνια dicebantur à Græcis, & primò vno die tantùm. i. 14. Cal. Ianuarias celebrari solita, sed post in triduum propagata, primùm ex adiectis à Cæsare huic mensi diebus, deinde ex edicto Augusti, quo trium dierum ferias Saturnalibus addixit, à 16. igitur cæptà in 23. desinebant quo solo fieri antè consueuerant.

pag. 1021. l. c. v. secunda. *Tessera*] Tessera lateribus constabat sex, quibus inter ludendum vtebantur tribus. Suet. Augusto.

Epistolæ Saturnales.

p. 1029. l. a. v. erat. *Sublata inæqualitate*] Spectauit hanc æquationem Plato, & ante eum Lycurgus instituit. Cic. lib. 3. offic.

l. b. v. nam. *Formica Camelus*] Dicitur hoc prouerbium de vehementer inæqualibus.

De Syria Dea.

p. 1057. l. a. v. *Est in Syria*] Lucianus hîc de Dea Syria varias recensẽt opiniones, seu illa Atergatis, seu æstarte, seu quæcunq; alia illa fuerit quæ in Hierapoli vrbe colebatur, addit & sacra & eorum ritus quæ ridenda potiùs quàm referenda erant. Cic. lib. 3. de Natur. Deor.

FINIS.

LVCIANI

RERVM MEMORABILIVM,

seu, VETERIS FABVLÆ ET HISTORIÆ,

INDEX.

Abauchas & Gyndanes amicorum par 641.c.& f
abderitarum morbus 346.c ridicula post morbum 347.a.& f.
abdicare adoptatum, non licere 452. a
non licere bis abdicare 450 b
aboni murus 477.d.& f.
abonitichitarum ciuitas 493.d
abradatæ coniux 591.d. 596.c
abrœa, Luciani matris amica 644.d
abrotanum meretrix 963.a
academicorum venditio 193. d. & f. dogmata ibid. eorundem nihil statuere 738.c
acanthus à tyranno in quem conspirauerat, seruatus 466. d
quid accidens & præteraccidens 195. c. & f.
accusator verus vt se gerat 879.d
acherusius campus 163.a
achillis in Patroclum turpis amor 585.d
achilli conspectus armorũ ad quid valuerit 902.a. idem inter virgines abscõsus 970.d
achillis & aiacis partu pretij monumenta 180.b
de achille fabulis, Homero creditur, quòd non viuo illo scriptæ 366.c
in acie nouaculæ constituti 680.d
acinaces & zamolxis Scytharum dij penates 342.b
acinaci Scytharum sacrificium 699. d. per Acinacem cur iurant Scythæ 630.c
acinacis & sanguinis vsus ad confirmandam amicitiam 642.d
acrisij custodiæ 712.d
actæonis casus cur 82. b. 1097.d
actioni quæ actoris odium præ se fert, fidei nihil esse potest 884.d
admetus ineptus poëta 554.a
ritus adonidi persoluti 1058.a
adonis fluuius 1058.d. de eo quæ narrentur mira ibid.& f.
adoratio Persarum erga reges 941.c
adrastea dea 263.d. 984.c
adrasti aberratio à sue in Cræsi filium 675.d. 676.a
adulatio malorum omnium maximè seruile. 264. d
adulatores magis perditi quàm quibus adulantur 21. b
adyrmachus Machlyniæ dux 633. b ciusdem mors 639. a
ab ipso non procul abest Æaco 260. b
aëdonum fabula 14. a
ægiali 497. a
ad Ægisthum Iouis prædictio 1123. d
ægyptiorum templa ridicula 592. c dij ridiculi 592. d apud Ægyptios primùm notitia deorum, templa, lucj 1057. b
ægyptij aquæ sacrificantes 699. d Ægyptiorum sacri scribæ longæui 912. b Ægyptij philosophiæ susceptores 1011. a
ænigmata narras 123. a. 193. c 900. a
æolocentaurus 390. c
in aërem purgatio, dicta combustio 1005. b
aëris ingens altitudo tartarus dicta 543.d
aërocoraces 379. b
aëroculices 379. b
æqualitas res omnium iucundissima 1035.c
æschines tympanistriæ filius 6. a Philippo gratus ibid.
æschinis in Timarchum grauis accusatio 263. d
æschinis ignauia, proditio 776. b
æschines, parasitus Dionysij 774.a
æschines familiaris Socratis 595. c
æschylus tragœdiarum scriptor inter pocula 1082. b
æschyli pugillares à Dionysio comparati 870. a
æsculapij officina 737. d æsculapius medicus 98. a æsculapij profunda barba 692. a æsculapij & herculis de sessione contentio 78. d & f. de æsculapio plura ibid. æsculapius in ouo repertus 480. a & f. bis natus 480. b
æsopus fabularum scriptor 729. b
æsopi fabula, de homine singulas vndas pernumerare conante 325. c
inculpati æthiopes 697.b. 62.c

æthiopem lauare 875. a
æthiopes dici sacrificantes 699.d
æthiopum sapientia 539. 540 astrologiæ traditio ab ijs 539. d cœli apud eos temperies 540. a
æthiopes philosophiæ susceptores 1011. a
æthiopum saltationes 505. b
aëtion pictor 590. b
quomodo innotuerit 328. b Proxenidæ gener factus ibid.
afranius centurio 359. d idem ad tumulum Seueriani se iugulat 360. a
agamemnonis cum dijs comparatio 609.b.c
agamemnonis fallax somnium 698.c
agamemnon vinolentus 1079. b
agamemnonis & achillis laus 846.b
agarh archidæ historia Asiatica 917. b
agatho tragœdiæ poëta 818. c
agathobulus philosophus 546.d
agathobulus 998. b
agathocles Stoicus 732. a
agathocles medicus 224. c
agathoclis & diniæ amicitia 617. a & s.
agathocles Peripateticus 552. b
agathoclis Siciliæ tyranni ætas 913.d
agathocles Samius primorum ordinum ductor apud Alexandrum 882. d in periculum graue adductus, quòd Hephęstionis sepulchro illacrymasset 883. a
agenor Sidonius, Europę pater 112. a
bene agere non cunctandum 22. d
ajacis furor pro armis Achillis Vlyssi traditis 154. d ajax Telamonius ad sese reuersus 399. b ajacis Telamonij apud Rhadamanthum causa acta 394. a ajacis repræsentator contra decorum furens & vesanus 522. a. b pœnitentia pòst ductus & decumbens 522. d ajax parasitus. 778. b ajax non vsque adeo magnus qualis Homero fingitur 714. d
ajax Locrensis in impiorum locis 396. c
alæ à Menippo vt adaptatæ 726. a 729.c.d
alani & scythæ cultu & lingua eadem vtentes 637. coma tantùm differentes. 637. a
alapas infligere, & similia, viri amantis indicia 975 d.
alcæus Milesius formosus 351. c
alcamenis statuæ in pretio 286. a
alcestis ab inferis reuocata 146. b
ab Alcibiade amputatæ statuæ 570. b
alcibiadis reditus 1089. a esse alicui
alcibiades 1007. b
alcidamas Cynicus 1042. d alcidamas tibicinæ vestem sustollens 1055. a
alcidamas 1081. c
alcmenæ fabula 75. d & s.
de Alcyone fabula 52. b & s.
alcyonum partu serenitas 53. b alcyonis nidus miræ magnitudinis 405. d matris, ouorum, pullorum mira species ibid. & s.
in vno viro iacere aleam 338. d
alexandri irrisa superbia, mortalis cùm esset, diuinos honores ferentis 132. a & s. de Hammone parente, de Olympiade quæ credita ibid. alexandri factum laudabile & regium in Darij vxore, matre & filiabus 135. a cum Hercule & Baccho collatio 135. d alexandri & Annibalis de præstantia altercatio 129. a & s. res gestæ ibid. alexandri Magni factum laudabile 601. b alexander Annibali præpositus iudicio apud Rhadamanthum acto 394. c apud Cyrum Persem primum, collocatus 394. c alexandri Magni ad Ilium pugna 272. a alexandri commentum quo se Deum haberi voluit, culpatur & ridetur 134. a & s. alexander in Cydno lauari voluit 900. b alexandri & Pyrrhi laus 846. b in alexandri morbo quid factitatum à Macedonibus ægrum intueri volentibus 481. b
alexandri cuiusdam impostoris vita, res gestæ à 473. ad 498 patria 473. c alexandri impostoris sceleratissimi facinus impudentissimum 493. a & s alia ibid. alexandro impostori oracula reddita 478. c genus ementitum ibid. eius impostura 479. a. b & s. alexandri impostoris ingeniũ vltra quàm vulgaris latronis 487. c filia Rutiliano desponsata 488. c initiationes institutæ 489. b amores 489. d & s. mascula Venus 490. c alexandri impostoris merces pro oraculis 484. a fraus detegi à multis cœpta 484. c cũ Epicuro bellũ & inimicitiæ irrecõciliabiles 484. d 485. a cũ Platone, Chrysippo, Pythagora alta pax ibid. alex. impostoris in Lucianum perfidia 496. c mors. 497. d
alexander medicus 1007. c
alimenta mala corpus tabefaciunt 1103. b
alisodemi versus 1086. a
aloci filiorum audacia punita 169. c d
alphei & Arethusæ fabula 101. c & s.
alytarches sortiũ contemplator & explorator 300. a
ἀκτὼν συνδρομή 533. d
amaltheæ cornu 816. a
amantis viri indicia 975. d qui amant iracũdi sunt 95. d credere sese amari, plurimùm illicit 617. d
amastris vrbs Pontica 485. b 639. d
amatoris cuiusdam insania in Venerem marmoream 565. b amatores inopes in nullo pretio 204. d
amatoriarũ oblectationum etiam ipsa tentatio iuuat 559. a
amazonis hastę innitẽtis celebris effigies 588. d in re ambigua quid faciat vir prudẽs. 886. a & s.
super simplici lapide amethysto diis immolatio 395. a
amicitia & voluntatũ coniunctio res omnium maxima & præstantissima 548. c amicitia quo in pretio apud Scythas 614. c ad amicitiam confirmandam sanguinis & acinacis vsus 642. d amicitiæ dignitas, vires, à 611 ad 642. amicitiæ proditoribus nihil iniustius 884. c
amictus certo hominũ generi qualis 383 b

amici hoſpitis vxorem non licet aggredi 645.c
amicus nullus verus 945. b
amicos quomodo eligant Scythæ 629.d
amicorum erga amicos gratiæ quales 637.d
amicorum Græcorum paria 617.a & ſeq. 621,a & ſ. 622.c & ſ. 623.c & ſ. 625.c & ſ.
vbi amicorum quiſpiam impellit, recuſare difficile 168.c
amicorum duorum & leonis tumulus 632.d amicus in mare ſe abiiciens vt amicum ſeruet 621. c amicorum Scytharum paria 630. a & ſ. 631.c & 633. d 639. d 641. c amicus leoni ſe obiiciens vt amicum eripiat 632. c ſolum fidum amicum qui vnà cibum capiat & combibat 771. b amici malis non conuenit illudere 121. b
amici maior cura quàm liberorum & vxoris 641. d
ἀμνηστία 532. a
ammonis oraculum ad quid relatum 541. a
duplex amor in animis humanis 1081. d
amoris imperium 98. in arg. amor infandus in Veneris Cnidiæ ſimulacrum 588. c
amoris vtriuſque robur & violentia 511.b
de amoribus & eorum voluptate à 557. ad 586.
amor violentum quiddam & hominibus imperans 71.b
militares amores quanti ſint 992.a
amores maſculi non ab antiquis temporibus depoſcendi 576.a
amphilochi templa, vaticinia 116. c in Mallo 844. b
amphion 907. c
amymonet fabula 104. a & ſ. genus ibid.
anacharſis non primus ex Scythia Athenas vſque peregre profectus 340.a
anacharſidis genus 341. d lacrymæ, prę gaudio, in Toxarim incidentis 341. d
anacharſidis Athenas aduentus, anceps conſilium 341. b. c.
anacharſis ſolus è barbaris initiatus ac ciuitate Athenienſium donatus 344. c
anacharſis in familiaritatem & notitiam ſolonis traditus & receptus 343.c. d 344.a & ſ.
anacreon 396.b 913.d
anacreontis poëtæ lyrici ætas 918. c
anacreontis carmina 1045. a
anaxagoras ſophiſta 36. b fulmine impetitus à Ioue & cur ibid.
anaxarchus Alexandri paraſitus 774. d
ad ſacram ancoram confugere 1012.c
ancoræ vitreæ 391. a
anchiſæ & veneris amores 87.c
andromedes fabula 110.b
androcles Epicharis filius 1130. a
anemodromi 378. b
ἀνέρχω 1114. a
anguillarum in morem inter digitos elabi 42. c
de anima Platonis rationibus contradicentes Epicurei 837. c
num anima immortalis 552. d
haud vnam eſſe homini animam ibid.
ſitne anima immortalis 791. d
de animæ immortalitate Platonis diſputationes & Xenocratis 1093. b
animas nihil eſſe cùm è corporibus exierint, Democriti ſententia 842. a
animus muſcarum immortalis 862. a
animi ornamenta ſyncera & præcipua 51. b
animi ingenioſi comparatio 25. d in libro de animorum immortalitate quid omiſerit Plato 861. d
animantia aduerſus ſitim perdurantia 923. c
ἀνιπνία 898. d
anniceris Cyrenaicus 1085.a
annorum numerus homini conceſſus 305. d
annulus ex ferro de cruce quadam ſumpto 834. ad incantationes ibid. eius virtutes 837. b annuli Romanorum modiis menſurati 129. c annulus Gygis 946. b annulus ſacer loquens 844. b
annorũ numerus ab Ægyptiis inſtitutus 540.c
anteæ regis Scytharum ætas 914. a conflictus cum Philippo ibid.
ἀνθρακῆν 896. a
antigonus, Demetrij filius, Antigoni Luſci nepos, rex Macedoniæ 914. b eius ætas ibid. Antigoni Philippi filij Luſci ætas 914. b conflictus, vulnera ibid. Antigonus filij vxorem adulterio ſtuprans 732. d
antigonus medicus 828.c 829.c
ἀντιλαμβάνομαι 1113. c
antilochus vates apud Cilices 482. a patre Amphiareo ibid.
Antilochi libri 874. b
antimachus poëta 406.d
antiochiæ ciues ingenioſiſſimi 519. d
antiochi Soteris pugna cum Galatis 334.a teſſera 272. b
antiochus nouercæ Stratonicæ amator 732. c
antipatri vita 1086.a
antipatri animus erga Demoſthenem ſi viuum habuiſſet 1088. d
antipatri Iolai filij ætas, potentia 914.c
antiphilus artis Apelleæ æmulus 877. a apellis calumniator ibid. & ſ. de eo vitio ibid.
antipho ſomniorum hiſtrio 403. c
antipodes an ſint 551. b 947. c
ἀντιπαθεῖαι ibid.
ὁ ἀντιπαθῶν τῷ λέγοντι 1113. c
antiſthenis lacerna 1015. a
in anubis templum, latronum irruptio, pœna ſecuta 625, c & ſ.
aorna petra Indica 277.d ab Alexandro euerſa 135. d 278.a
aorni montis præruptæ 816. c
ἀπαιτώμενος 533. d
apathia damnata 23. a. b,

Apelli calumnia apud Ptolomæum impoſita 877. a & ſ.
vltio & res ſecutæ ibid.
apri Calydonij tergus vt à Tegeatis aſſeruatur 869. d
ἀφισᾶν, ἀφιστάναι 1113. b
aphrodiſia 990. a
apis Deus apud Ægyptios 187. b
quanti ibid. & 540. d
vnde ſumptus ibid. & ſ.
apollinis exilium ob Cyclopes interfectos 183. a mercenaria opera apud Admetum, apud Laomedontem vnà cum Neptuno 183. a
apollinis iracundia erga proceres Achiuorum 929. d
apollinis falſa vaticinia 81. d
apollinis cum Crœſo ſimultatis & iracundiæ cauſæ 676. b
apollinis oracula inuoluta & obſcura irriſa 682. c 693. a
apollo tentatus à Crœſo 743. b. c
apollinis cultus 743. a
apollo vates 98. a
apollo imberbis 739. c
apollo apud Admetum ſeruiens 674. a
apollo vates & medicus 94. b
apollinis vaticinia in templo Syriæ deæ 1071. a. b
apollinis barbati ſimulacrum 1071 d
malè puerum pingi ibid.
apollodori Chronica 917. a
apollodorus rhetor Pergamenus Cęſaris Auguſti præceptor. 918. a ætas eiuſdē. ibid.
apollonius Tyaneus 476. c
apollonius philoſophus 552. c
ὡς ἀπολίπω πλὼ χωλάκα 1114. c
apologia Socratis & aliorum 783. c
de apophradis vocabulo à 887. ad 900
apophras quid ſit 891. d
aquæ potatio ad vitam longæuam valens 912. d
ad aquæ clepſydram perorantes oratores 204. a in aquam præcipitari pœna parum dextre miniſtrantium 1021. c. d
in aqua ſcribis 131. b per aquam facta renouatio 1122. a aqua in Olympiam deducta 999. b
aquilæ pullorum ad ſolem probatio 218. a
aquilæ viſus 732. a
ara in medio lacu 1074. a
apud arabas fabularum interpretes longæui 912. b è Felice arabia ſpirans aura 393. b terræ arabiæ odor 1070. a
cauam arabiam ſerere 265. c
araneæ Cycladibus inſulis maiores 379. a
arbaces eunuchus in Arſacem educens gladium 732. d
delectis arbitris qui cauſam committit, iiſdem ſtare debet 451. c
homines arborei dicti 382. a. b eorum mortis genus, cibus ibid. b. c egeſtio, mictio, perfoſſio, rei obſcœnæ præſtatio qua parte ibid.
arbores vitreæ, fructus pocula, quæ decerpta & menſis appoſita, vino ſe replent 396. a
arca Deucalionis 1060. c
arca humani generis reliquias ſeruans 511. c
in arcadia nec ſophiſta nec philoſophus 748. c
arcades aſtrologiæ contemptores 544. d
iidem luna ſe antiquiores iactitant ibid.
archelaus phyſicus 916. c
archelaus Tragicus poëta 347. b
archiæ datum mandatum Demoſthenem Antipatro adducendi 1086. c. d
archibius medicus 710. c
archilochus poëta 887. a eius iambi 887. b & ſ.
archimedis factum memorabile 846. c
archiplani 631. a
architectus, Atho montem ad Alexandri imaginem effecturum ſe pollicitus 353. a
architelis viri Areopagitici vxoris viſio. 340. c
Dimænete nomine ibid.
archytas Pythagoræ diſcipulus 270. d
in arena & cœno lucta 800. b arenæ vſus & commoda 800. d 801. a
areopagiticum iudicium 47. d
areopagitici ſenatus iudicia qualia 793. d 794. a
areopagitarum mos noctu & in tenebris cauſis cognoſcendis dare operam 312. d
arethuſæ & alphei fabula 101. c & ſ.
arganthonij Tarteſiorum regis ætas 913. d
argo nauis 706. a
argos ſiticuloſum 104. a
argumenti nouitas vincens operis diligētiam 334. a
argus toto corpore videns 88. c
argutiæ philoſophicæ 761. d
filum Ariadnes Theſeo datum 303. c
chorus Ariadnæ inſtitutus 504. a Ariadne coronam ſtellarum in cœlo habens. 1096. d
ariarathis Cappadocum regis ætas 915. a idem viuus captus & in crucem ſublatus 915. a
arietis cornua Ioui affixa 1098. d aureus aries Thyeſtæ 542. a
arignotus Pythagoricus 839. d
de arione fabula 105. d
arion Leſbius 396. b
ariſtænetus 1039. a
ariſtænetus philoſophus 979. c
ariſtandri de ſomniis præcepta 1125. d idem Telmiſenſis 1126. a
ariſtarchi phalerei imperium 27. b
ariſtarchus exercitus imperator 987. b
ariſteas & mœrichus inuicem alter alterius hæreditatem captantes 127. c & ſ.
ariſtidis iuſtitia & ſanctitas 677. a ariſtidis cognomento Iuſti ſententia 394. c ariſtides iuſtus 885. c Themiſtoclis aduerſarius ibid. neque felle carens, alios amare alios odiſſe ſolitus 885. c ariſtidis incorrupta mens 1088. a ariſtidis inopia 40. d ariſtides Mileſiis ſermonibus delinitus. 558. a. ariſtides paraſitus Harmodij 779. d
ariſtippus, Dionyſij paraſitus 774. b
ariſtippi Cyrenæi in inferis auctoritas. 162. a

Aristippus Agasthenis filius 1131.a
aristippus vnguenta olens 143.b
aristobuli Cassandræi ph. ætas 917.b
aristobuli adulatorius liber ab Alexandro in flumen coniectus 352.d 353.a
aristodemus 681.a
aristodemus sceleribus nobilitatus 475.a
aristogiton 1093.d
aristonicus proditor 1089.a
aristophanis Aues 1122.a
aristophanes poëta 385.a
aristophanis & eupolidis, quamuis absurdæ in Socratem comœdiæ, vulgo gratæ 210.a
aristotelis de Demosthene testimonium 1091.a aristotelis fraus erga Alexandrum 133.b
aristoxenus Musicus Nelei parasitus. 774.c.d
aristoxenus Pythagoricæ philosophiæ candidatus 916.b
arius & epius pugiles æquales 399.a
arrianus Epicteti discipulus 474.b
artis definitio 764.d 765.a
artes mechanicas addiscentibus faciliùs ab initio comparantur vitæ necessaria p. 1. 2
illius artis principium non est probabile, cuius non est vna cognitio 773.a
quod arte caret, possidenti non est conducibile 766.b
ars neganda cuius nulla est substantia 773.c
artium effecta, deorum dona sunt 1104.a
arsaces Medorum præfectus quo genere mortis occisus 150.b ab arsace interfecta mulierecula 732.d in eum Eunuchi eductus gladius 731.d
arsacides pulcher 90.d
arsacomæ fides erga amicos à quibus adiutus fuerat 638.d
arrabazi regnum, ætas 915.d
arraxerxes alter à Mnemone insidiis petitus à fratre & obtruncatus 915.b.c eius ætas ibid.
arraxerxis Mnemonis mors, ætas 915.b
artemidori de somniis præcepta 1125.d
artemisia Mausoli vxor 147.d
artifices celebres 588.c 589.b & s.
arualia festa 963.a
asandrus nonagenarius nullo inferior equestri & pedestri pugna 915.d rex Bospori ibid. mors 916.a
asiatica historia agathar chidæ 917.b
asinus Cumanus Æsopi 212.b 1012.d
ex asino conspecto 664.b
quid commercij asino cum lyra? 250.b
neque asini caput neque porci cor habere 478.b
asini syluestris esus 661.b
asinus micans auribus, lyram auscultas 865.b
asini instructiones 666.a
asinus ad lyram 890.a
ex asino ficos comedente, Philemonis comici poëtæ mors 918.b
asinus domini proditor 664.b
asinis petulantior 213.b
aspasia Milesia 595.c 716.a meretrix 507.c 716.a
aspasia philosophiam exercens 536.d
aspasiæ cum Pericle commercium 716.a
asphodelorum pratum apud inferos 166.c
assentatoris & laudatoris discrimen 607.d
apud assyrios, fabularum interpretes longæui 912.b
assyriorum historiæ 915.a
assyrij doctrinam de diis ab Ægyptiis hauserunt 1057.c
assyrij columbæ sacrificantes 699.d
assyriis inustæ notæ 1076.d
astarte 1057.d
quæ & Luna ibid.
astrologiæ defensio & dignitas à 539. ad 545. eius contemptus 539.b
doctrinæ genus vetustum ibid.
astrologia apud Arcades contempta 544.d
astyanax è turri deiectus 184.b
asymbolum recipere 983.c
ate Homerica 597.a
athenarum encomium 17.b
athenienses nasuti illusores 793.a
athenienſium clades in Sicilia 365.c
athenienſium pœnitentia amoris in Alcibiadem 346.a
athenodorus, Sandonis Tarsensis, Cæsaris Augusti præceptor 916.d eius ætas 917.a eius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata 917.a eidem solemnes honores ibid.
ἀθηνιῶ 896.a
athletarum labores irridentur ab Anacharsi 789.a.b.& s.
atho montem ad Alexandri corporis simulacrum artifex repræsentare promittens 601.c
repudiatus ibid.
athotæ centum & viginti annos viuentes 912.d
atimarchus de Timarcho dictus 897.c
atlas cœlum humeris fulciens 170.a
atlantis simulacrum 1072.c
atlantidis lectus 767.c
atrei & thyestæ de regno decertatio, iudicium latum 541.d
atrei celebris doctrina 542.a
atrometus grammatista 818.a
ἄτῆ 532.a 1115.b
attalus filio venenum porrigens 732.d
attali cognomento Philadelphi ætas 914.d ad eum Scipionis aduentus ibid.
attes genere Lydus 1061.d
attis Deus 739.a
attis & rheæ fabula 78.a
attica regio 734.b
attica mordendi acerbitas 9.c
attica paupertas 1016.a
attici descriptiones 864.b

Atticus & Callinus librarij 874. b
auari ſolis digitis opulenti 229. d
audaciam non minùs valere oportet quàm facinus 414 c
qui audit orantes, tam omnibus locis quàm in phano audit 552. b
aue matutinum 1125. b
aues Stymphalides 690. a
augiæ bubile repurgare 474. a
auguſti primi come ingenium 274. c
in aula Regum calumniæ potiſſimùm locus 880. a
aulicæ vitæ moleſtiæ & incommoda 235. a & ſ.
aura miræ dulcedinis & odoris 593. b qualis è Felice Arabia ibid.
aures miri generis 383. c
aures quàm oculi minùs fide dignæ 361. c. d
aures ſociorum Vlyſſis cera obturatæ 179. a 1035. b
aurora rhododactylos 610. a
aurum è Thracum venis effoſſum 186. a
aurum quot mala pariat 173. d parum æri differens ibid. an præſtantius ferro 174. c
aurum deformiſſimos transfigurat 713. c
aurum pulcherrima Fauſtitas mortalibus 46. b
aurum, diuitias, cuius ſit dilargiri 1021. a
auro omnes inhiantes 128. c
ex auro mala naſcentia 1105. a & ſ.
auri pretium, vis 709. a. b. 712. b. & ſ. 713. c
αὐτοῖς δὲ ἐμπαίζουσι οἱ μῶροι βροτῶν 870. b
αὐτόφωνα reſponſa Alexandri impoſtoris 485. d

B

BACCHA Euripidis 871. a
bacchi aduerſus Indos excercitus 850. a
bacchi è femore Iouis exectio 184. a
bacchi Mænades 66. a Bacchi exercitus, compoſitio, duces 851. c. & ſ. De Baccho ex femore Iouis nato fabula 74. b
In bacchum vini inuentorem Iunonis calumniæ 83. c. & ſ. res geſtæ ibid. Bacchus Dionyſius cognominatus 75. c
baccho paterna arma ignis 851. b
bacidis oraculum 1002. d
baculus Protei Cynici talento emptus 869. d
balnei Hippiæ deſcriptio à 845. ad 849
baptæ 874. c
à barba de philoſophis iudicium 550. a
à barba ſuſpenſus 1018. c
barbam ad genua promiſſam habentes homines 382. d
ſi è barbæ prolixitate philoſophi æſtimandi, hircus primas tenebit 537. d
barba cultus viri 1107. a
barbam & comã nutriens Theſeus 1107. a
barbam promiſſam in philoſopho requiri 537. b
barbarũ ab adoleſcẽtibus cõſecratio 1077. a
barbari non ſunt honeſti amantes ſed diuitiarum ſtudioſi 902. d
bardylis Illyriorum rex ex equo pugnans 914. a eius ætas ibid.
βαρεῖν 1113. d
βασανίζεσθαι 1113. d
baſſus ſophiſta 874. a
baſtas chius 888. d
batalus tibicen 874. a
batrachio coquus 873. b
beatorum inſula 394. a beatorum inſulæ ciuitas qualis, quàm felix 395. a ſtatus 395. b. c in beatorum inſula ſemper ver vnúſque Zephyrus 395. c in beatorum inſula viri inſignes 396. c. d duces ex impiorum loco in beatorum inſulam irrumpentes 399. b conflictus ibid. pugnæ deſcriptio 399. c beatorum conuiuium 394. d
bebryx Amyci filius 97. c
Belittas & Baſthes amicorum par 632. c
bellerophon litterarum in ſuam perniciem lator 262. a 871. a bellerophonti calumnia illata 883. b inde periculum ibid. bellerophontis fabula quò tendat 542. a
in bellum non egredi ante plenilunium, Lycurgi lex 544. d bellum omnium pater eſt 347. c
bendis dea 683. c
bendidium in Thracia 737. d
ad metum vel ſpem, beneuolentiæ ſimulatio 945. b
beroea Macedoniæ vrbs 659. c
bithynicum mancipium 249. a
blepſias, dum parcit nummis, fame abſumptus 151 c
Indorum brachmanes longæui 912. b brachmanes pyram inſcenſuri orientem ſolem ſalutant 1006. a
bœoticum conſilium 695. a
bona triplicia, animæ, corporis, rerũ externarũ 198. a bona ad breue tẽpus durãtia. 548. a
ſummum bonum alij aliter ſtatuentes 297. c
bonum nullum iuuat ſine teſte 61. c
bonis omnibus abs ſemet priuari ſumma inſania 1104. a
bonus vir vbi maximè operam ſuam collocet 267. b
bonos non negligit Deus ſed auget 1128. d
viro natura bono, per neceſſitatem ſæuo, durius eſt de aliis ſumere ſupplicium quàm de ſe ſumi 466. b
bonorum virorum neglectus, oppreſſio 689. a
bos Memphitarum Deus 699. d
Boſporus ponte iunctus 1143. b
boſporanorum mos in nuptiis ambiendis 633. a. b. ſcytharum. 633. c Boſporani ſcythis tributum pendentes 633. a
brachmanum tolerantia 1001. c brachmanes 1010. c
βραδίων 1113. c
branchus Apollinis amator 66. a 909. d
branchidæ qua via ditati & celebres 477. b
braſidæ de naui deſcenſus 368. d
in ſpeciem caudæ braſſica natibus innaſcens 382. d

briareus centimanus 92. c auxilium fert Ioui ibid. & 698. c.
briſei filia forma commendata 590. d
βρωμολόχους 896. a
bubalus 888. a
bucephali hominum genus 407. b & ſ.
bulis & ſperchis Lacedæmonii propter eorum virtutem à Xerxe ſeruati. 1089. b. c
bybli templum Veneris à Cinyra dedicatum 1059. b. in terra Bybliorum miraculoſa 1058. d

C

Caballi fontem polluere 865. a
cabaluſa inſula 408. b
cadauera deſiccata conuiuio & compotationibus adhibita 812. c
cadmus ob formam Mercurio adamatus 1133. c
cadmus cur execrationibus impetitus ob inuentam literam tau 31. a
cæneus fœmina factus. 716. b. Elati proles ibid.
cæſar Auguſtus in diuos relatus. 918. a
caius nepos ab Auguſto reprehendi ſolitus ob nouitatem affectatam verborum. 524. in arg.
calamidis Soſandra. 588. d. 589. d. 966. d
calani ſphæra 13. d
calchas ſaltator 510. d
calchantis prędictiones 927. c
callias & alcibiades nepotes intemperantiſſimi 677. a
calliæ opes 40. d
calliades pictor 976. d
callicratides Athenienſis 561. d
callidemides veneno quod alteri pararat, extinctus 121. b
callimachus poëta 371. b
callimedon 1093. a
callini deſcriptiones 864. b
calliſthenes ab Alexandro interfectus & alii. 133. d
calliſtratus 1081. c
calumniæ definitio. 878. b calumniæ imago. 877. a & ſ.
calumniæ concedere primo ſtatim congreſſu viro indignum. 886. c calumniæ qui potiſſimùm obnoxii 880. d
calumniatorum artes 879. c & ſ. calumniatores qui coniurati adiuuant 883. c. d in re calumniatoris ambigua quid faciat vir prudens 886. a
caluarius patre aridello apud inferos quis 166. a
caluus capillos producens. 406. a calui apud alios pulchri, apud alios è contra 382. c
calydoniorum calamitas 182. a
calypſus inſula. 401. a calypſus lacrymæ ad Vlyſſis literas, de Vlyſſe & Penelope percontatio. 404. d
cambyſæ inſania. 175. b cambyſis crudelitas à patre improbata 915. b
camarinam immotam relinquere 899. d
camelus bactriana tota nigra 10. b
candor vultus ſine rubore admixto non probatus 99. c
candys Aſſyriorum 757. c
candaules 656. b
canes dii Anubis in Ægypto, Syrius in cœlo, cerberus in inferis 194. a canis ſidus. 792. a canis in præſepe. 37. d & 875. c non facilè ceſſat canis corium rodere vbi cœpit. 874. a canum commendatio. 103. c. è contra ibid. & ſ. per canem & platanum iuſiurandum. 194. a ex canis podice. 670. b. à canibus rabioſis morſorum quæ deriuent pericula. 26. d 27. a
caniculis iracundior 213. b
à canopo vnguentum 916. b
canthelius exiſtens 888. c
noua quæque cantilena audientibus gratiſſima. 331. c
cantus, conuiuia, choreæ in beatorum inſulis. 396. b
cap harei ſcopuli 686. c
capillorum conſecratio à iuuenibus. 1077. a à Luciano. ibid.
caput radere mos à naufragio elapſis. 326. c caput ex ægypto Byblũ quotannis enatans. 1058. c capita detondẽdi mos apud Ægyptios Api mortuo. 1058. in aliis ritibus. ibid.
carambe. 639. d
carcinochires, 388. a
careotis fons. 403. c
carionis ſerui perfidia in pellicem domini ſui. 226. d
carneadis ætas. 916. c
carnis mollities ac læuor mulieres decet. 1107. a carnes boum ſemiaſſæ, coctæ, mugientes. 706. a. carnium vſus à Pythagora inhibitus. 707. a
carus lucta victor. 399. a
caryę vrbs Laconiæ. 503. b
caryatiſſare ſpecies ſaltationis. 503. b
caryonautæ. 405. a. b
iam & præter caſam incitati. 24. b
caſeus, inſula ſtadiorum viginti quinque circuitu. 392. c
ſine aqua Caſtalia & lauro prædicere. 929. d
caſſandræ imago apud Delphos. 590. c
caſſiepea laudis affectatrix. 600. d
amicorum caſtratio ſpontanea in amici gratiam. 1068. a
virorum caſtratio, & veſtis fœminea. 1068. b
caſtor & pollux caryatiſſandi doctores 503. b
caſtor & pollux ledæ filii. 95. c. alternis inter ipſos vicibus apud ſuperos atque inferos agitantes. ibid.
caſtor & pollux fratres inter ſe ſimiles vt internoſcantur. 97. c. & ſ.
catenæ ex lingua herculis perterebrata alligatæ, 854. a
catulus Melitæus. 1045. d
caulomycetes. 379. c
cecrope generoſior. 40. c. d
cenchroboli 378. b
centaurorum contumelia 696. a
cepe Peluſiotarum Deus 700. a

ceramicus, locus Athenis 205.a.968.c
cercopes sceleribus nobilitati 475. a
cereris errores 511.c
cereris sacerdotes 38. d
cereris quæpiam velut sacerdos 975. b
certamen prouocatorium 987. a. & s. certaminum species & nomina. 787. d. præmia. ibid. & 788. a
ceruis parum bilis 251. d
ceti portentosa magnitudo. 385. c. d. & s. in eo contenta. ibid. sylua, sacella, & alia. ibid. ingens hominum & nauium absorptio. ibid gentes inhabitantes. 387. d 388. a bellum gestum. 388. c. ceti mors. 391. c. ex eo exitus 391. d
ceycis fabula 52. b. & s.
chærea aurifex 528. a
chærephontis perquisitio 819. b
pugna ad chæroneam 1090. b
chalcedon, à negotiatoribus celebris 477. c
chaldæi philosophiæ susceptores 1011. a
chaldæi vltra centum annos, egredientes 912. d
chares Athenienſium exercitui præfectus 1088. b
charicenus homuncio 1125. b
chariclea Demonactis vxor. 617. c. meretrix. ibid. & s. amborum mors 620. a
charicles Corinthius formosus 561. c. d
charmolei Megarensis osculum, quanti 124. b
charon in lucem ascendens vt res hominum contempletur. 167. b. & s. Mercurium quibus artibus ad id sibi conciliet. ibid.
Charontis ad humanum genus commonitio 178. d. alterum pedem in Charontis cymba habere 261. a
charops Æginetes mascula venere infamis 677. b
χαροπημα δυ 896. a
chelidoneæ felices veteris Græciæ termini 561. a
chelidoniæ periculosæ nauigantibus. 933. b
chiron Achillis præceptor. 136. a chironis pedes 107. c chiron ex immortali mortalis 148. d
χηνιον 533. d
chleuocharmus 1125. c
χοεδυ 1113. c
chresti pauci 1126. d
chrestus 124. a 1126. d
christianorum charitas 996. c plura de iis. ibid. & s.
chrysarium venefica 961. c
chryses beneficia sua & sacrificia Apollini exprobrat 182. c
χρυσῆ Veneris epith. 134. c
chrysis incantationibus amatori tradita. 852. c. d
chrysippi venditio 195. a & s. chrysippi ætas 916. c chrysippi syllogismi frigidi 757. d
cicadam ala comprehendere 887. a
ciconia Deus apud Ægyptios 1098. c
cinædorum nequitia 660. c & s
cinyri, Scinthari filii, & Helenæ amores 400. a helenæ raptus ibid. & s. quæ secuta ibid.
enitendum vt ciues mente boni, corpore validi efficiantur 795. a
classis præfectura quanti sit Athenis 1081. b
clauum clauo pellere 264. d 27. d & 830. a
cleanthis Aristæneti filia 1040. d cleanthis ætas 96. c mors ibid.
clearchus ad Cyrum desciscens 720. b
cleobis & biton felices à solone iudicati 173. a
cleodemus Peripateticus 828. b
gladius ac bipennis dictus 1041. a
cleombroti Ambraciotæ saltus 1118. a
cleon, Prometheus ille post negotia est 9. b
cleon in concione potens 365. b
cleonymus formosus 1131. a
cleopatra Aegyptia 511. a
clinias rhetor 733. a
clitus ab Alexandro interfectus 133. d cur 134. d. 365. b
clymene Phaëthontis mater 96. c autor filio exitij ibid.
cnemonis hæredipetæ fraus in autorem versa 121. d. & s.
cocconas præstigiator, Byzantinus 476. c eius impostura ibid. mors 478. b
cocconæ mortui in locum suffectus Alexander pseudomantis 478. b
codro generosior 40. c. d. 123. c
codri verecundia tangi 1093. a
De cœlo, Saturno, Ioue fabula 183. c
cœli dissectio 511. a
de Cœlo & rebus sublimibus dissertationes 727. c. d. 728. a
cœlorum ordinatio, status 184. d. & s.
cœlum terræ miscere 59. b in tertium cœlum Galilæi ingressio 1122. a
ad cœnam vocatus in posterum diem, data die interea mortuus 171. b
cœna onerosa 20. d. 21. a
cœna exequialis 813. a
coitus cum maribus & fœminis palam 397. d. & seq.
coliades 579. c
colocynthopiratæ 404. d
color ad summam formæ præstantiam addens 590. a
colossus in numero deorum 684. b
columba apud quos sancta & intacta 1076. a
columna ærea Græcis literis inscripta 375. b
à columnis Herculeis ad Indos iter 277. d
comæ nutritio 932. a comam Hippolyto tondentes virgines & pueri 1077. a coma post tergum conuoluta seruitutis signum apud Ægyptios, nobilitatis. 931. d
comari apud alios grati, apud alios non 382. d
comastæ Græcis seu comessatores qui 586. a
combabi pudicitia & fides erga dominum & dominam 1064. b & s. historia memorabilis ibid. ærea statua 1068. d.
comendi ars gymnasticæ opposita 366. c
propria cuique commercia sua exercenda sunt 1100. d
in comœdia & tragœdia saltationis genus exerceri 507. d
comparatio ab Æthiope qui nunquam peregrinatus diceret nusquam albos homines reperiri 191. c d ab athleta se exercente priusquam inarenâ descendat 294. d à puerorum ædiculis 295. e ab occupatis sagit-

tandi exercitio 295. a ab hiſtrionibus 720. d 721. a ab infuſam in mortarium aquam ferreo piſtillo magno conatu tundentibus 323. a à vini ſextarium coëmere ſtatuentibus & totum dolium ebibendum ſibi dari poſtulantibus 309. c. 311. b à tragico hiſtrione, incalceato ex altero pede, altero ſublimi cothurnis præaltis 1029. a à larua venuſta alicui applicata 599. c à puſillę ſtatutæ hominibus ſuper cothurnis 599. d ab athletis nonnunquam remiſſioni corporis acquieſcentibus 373. b à piſcatoribus retia onerosa attrahentibus, & lapidem aut arenam inuenientibus 313. b à tragœdo, altero quidem pede calciamento alto & grandi incedente, alterum autem ſandalio ſubligatum habente 358. b à ſeruo recèns locuplete facto, vti bonis domini cui ſucceſſit, neſciente 357. a à crucem aſcenſuro, & digiti vulneri medente 1008. a

comparatio ab athleta valido purpuram induente & meretricia ornamenta 351. a

comparatio à ſacrilego præcipitio mulctato 465. a b

à tragicis hiſtrionibus comparatio 164. a

comparatio à pulcherrimis libris quorum aurei vmbilici, purpurea foris pellis: intus Thyeſtes, Oedipus, Tereus 258. c. d

comparationes à profundente lacrymas quòd in cœlum illi non licet aſcendere 317. b aut perinde vt monſtra natantia mare ingredi & emergere cupiente ibid. aut remigio alarum vno die è Græcia ad Indos extremos peruolare 317. b

comparatio ab iis qui deambulatiunculis & exercitiis ſeſe præparant, vt maiore cum voluptate cœnent, donec neſcij præ fame necantur. 322. b à famelico, qui alij ſeſe loto ingurgitanti nec quicquam impertienti, aſſiſtit 241. b à tragicis actoribus 263. a à domos ædificantibus, nec iis vtentibus 177. c à patre virili ſtirpe aucto ibid. à bullis in aqua exiſtentibus 177. b à cane 37. d à veteratoribus & callidis amaſiis, miſeros & infelices amantes vana ſpe lactantibus 240. b à ſepulcrali columna vetuſti cuiuſpiam cadaueris geſtante ea quæ manibus inferuntur 251. a ab agricolis 795. c ab ædificante domunculam, & ſeruos & ancillas in ea congregante 1124. c. à comœdiam agentibus in perſona tragica 254. a à Coloſſis 719. c à nauis gubernatore 701. c. d à guloſo omnia aliis præparata deglutiente 1104. a ab hiſtrionibus regum perſonas agentibus 948. c à certaminum præfectis circa mimos 213. a à tiaram geſtante & diadema, & tenuium rerum indigo 213. d à canibus inter quos os proiicitur 214. a ab his qui torrente feruntur 1108. d ab eo qui equum inſanum aſcenderit ibid. ab imperitis medicis qui argēteis & aureis inſtrumentis vtuntur, quibus vti neſciunt 875. b. à collario aureo innexis 261. a à pharmacopola remedium contra tuſſim venditante & pollicente, cuius morbi vehementia concutieretur 264. a à confuſaneo cantu 733. d à tragœdis 740. a ab armaturam pulchram induente & ante cæteros fugiente 907. a à deformem ſtatuam infando amore pro homine depereuntibus 306. a. b à paſtore 62. a ab aqua, cuius in menſa vſus eſt, in quamcunque partem digito duci parata 315. c aut arundine fluuiali, ad quemcunque flatum ſe flectente ibid. à contemplantibus ex nimiùm propinquo 602. c ab homine prægrandi & altero paruæ ſtaturæ 602. d. à monili margaritis diſtincto 591. b à calceos nouos induentibus 245. d à naui oneraria 534. a à duobus Æſculapij aut Dionyſij fanum ingreſſis, deinde phiala quadam è rebus ſacris ſublata & deperdita 297. d ab ingenuo curſore & è contra 881. a & ſeq. ab auro inciſo cùm eruitur 205. c ab oppugnatoribus vrbium 883. b

comparationes aptæ eſſe debent 606. a

odi memorem compotorem 1040. b

concentuum proprietates ſeruandæ 336. c

conceptionis mira ratio 282. a

concubinarum mactatio ſuper mortuos 810. c

concubinarum formoſiſſimarum cura apud Scythas 625. a

circa connubia, adulteria, Socratis ſententia 194. b

circa connubia Perſarum & Aſſyriorum inſtitutum 183. d

ex Conone Titormum efficere 364. a

conſilium res aurea 874. c

nihil boni ſi conſulas, graue paſſus es 704. a

conſultoris cordati eſt demonſtrare præſentibus vt occurratur 690. d

continentiæ ac paupertatis commendatio 18. a. b

conuiua turpis meiens ſub oculis omnium, etiam fœminarum 1051. a

conuiuia aliorum non ſectari longæ ſenectutis & valetudinis eſt 917. d

conuiuia quibus rebus exhilaranda 59. a

in conuiuio conflictus 1054. & ſ.

conuiuium cum quibus agites, attendendum 155. d

conuiuium in modum Lapitharum 1054. d

in conuiuiis Perſicis vultu demiſſo apud dominos accumbendum 253. b eadem quàm periculoſa ibid.

coquinariæ ſcientiam non habenti, in adornando conuiuio tenue iudicium 765. d

coraci ſcytharum lingua qui dicantur 614. d

coraſia cinędorum turba 660. a

cordax ſaltationis genus 506. b

corinthiorum aliquando paupertas 683. d

coræbus 827. a

coræbus aut melitides eſſe 584. d

corona ex pauonum pennis 399. a

coronæ florum ſub naſo geſtandæ 24.b
coronus cottyphionis filius 385. a
corpus nonnunquam remittendum 373.b
corporis virtus, robur eſt 1103. a corporum exercitatio, induratio 797. c d
corporum naturæ ac temperaturæ haud quaquam eædem 458. d & ſ.
circa corticem neglecto fructu occupari 322. d
corybas 1098. a
corybantum ſaltationes 502. c
cothurnus quidam dictus 893. a
crategum aliquot genera 527. c d
crates Diogenis ſucceſſor 128. b
cratetis pera 1015. a
cratini poëtæ comici ætas 918. b
crato ſaltationis inimicus 499. & ſ. crato ſaltationis antè hoſtis nunc amicus 523. c
cratonis à charonte receptio 125. a & ſ.
creon Menœcei filius 164. b
creperius Calpurnianus Pompeiopolita inſulſus ſcriptor 354. c
crepida Attica 820. b
cretenſium optimæ leges 806. c
cribro vaticinans 478. a
criminari & inſectari cuiuis volenti promptum & facile 690. d
falsò criminanti credidiſſe quid pariat 883. a
critiæ Neſiotę plaſmata 834. c
critolaus Peripateticus 916. d eiuſdem ætas 916. d
crœſi diuitiæ 46. b 115. d crœſo opulentior 40. d crœſus à cyro captiuus abductus 175. c crœſi poſt tot diuitias infelix ſtatus 718. d 940. a crœſi & ſolonis de felicitate colloquium 173. a & ſ.
crœſi de Menippo in inferis expoſtulatio 115. d & ſ.
crœſi filius mutus 720. b crœſi filii obtuſus auditus 607. b
de crucifixo impia verba 996. d
crudelitas fœminis inuiſa 987. d & ſ.
crucis ſupplicium vnde inuentum 31. b
cteſias hiſtoricus 373. d cnidius, mendax 402. c & 816. c
cteſibius ſcriptor hiſtoricus 917. a ætas ibid.
cteſiphon 943. a
in tantum Cumanus exiſtens 888. c
cupido Iapeto antiquior 65. c verſutus ibid. imberbis, neque canos producens ibid.
theſpienſis cupido 563. a
cupidinis in matrem & alios potentia 77. a & ſ. etiam in Rheam 77. d & ſeq. cupido, hermaphroditus & priapus, fratres forma & ſtudiis diſſimiles 94. a & ſ.
cupido contra quos non valeat 84. b, c & ſeq. eiuſdem vires ibid.
merces curationis parum æqua 446. d
curetum ſaltationes 502. c
curſoris ingenui & malitioſi diſcrimen 881. a
curſus exercitia 799. d
cybelus, Athenienſium colonia 29. b
cybeſtetere s 504. b
cyceonis potus 523. c
cyclopis Vtis 897. d
de cycnorum cantu fabula 858. a & ſ. coruorum aut graculorum ſono ſonus minùs gratus ibid.
cydias diues 944. d
cydimacha deformis puella quàm rectè elocata 624. c
cydimachi mors liberis in conſpectu ſpirantis adhuc occiſis 225. b
cydnus pulcher fluuius 900. b
cynæthus Demetrii Poliorcetæ aſſentator fœdiſſimus 607. c
cynegiri imago ænea 555. a
de cynica vita ab 1101. ad 1109. 1109
cynica petulantia 761. a impudentia 191. b
cynici vota 1107. c d
cyniſci philoſophi mors 224. c
cynobalani 379. c
cyniri ſupplicium 400. c d
cypſelis 525. a
cypſelus 525. a
cyrenaicorum philoſophorum vitæ genus 192. b & ſ.
cyrus perſes 394. c
cyrus Perſa à cane enutritus 183 b c
cyrus à Tomyri interfectus 175. b
cyro terra & mare cedentia & naturas ſuas relinquentia 31. a
cyri maioris ætas 915. a amicorum interfectorum requiſitio ibid. mors 915. b
cytmides emplaſtri genus 483. d

D

DAduchus & Hierophantes 528. b
dædali & icari fabula quò tendat 542. b
dæmon è corpore humano egredi viſus, niger, colore fumido 833. d dæmon fugatus ex Eubatidæ domo 840. b c d
dæmoniacos carminibus liberantes 853. b
δαιμόνιος 767. c
damaſias athleta 124. d 528. d
damis Epicureus 681. a
damis à puero veneno interemptus 151. b cur, ibid.
damnare aliquem indicta cauſa quanta iniuria 879. c
damoxenus palæſtrita 115. a
danaës fabula 108. d genus ibid. danaës virginis cuſtodia 37. c danaë altera à danaë acriſii filia, litem intendens 554. b danai filiarum dura educatio 104. a quinquaginta filię ibid.
danaidum perruſum dolium 39. a 128. d 311. c
dandamis & amizoca, par amicorum 630. d
daphnes ſuperbia 183. a
daphne Apollinem fugiens 66. a 80. d in lignum conuerſa ibid. & 376. a
Darius in Arbelis pugna ſuperatus 815. b
datis claſſis 747. d
decianus ſophiſta Patarenſis 643. d
decretum contra diuites factum 165. d
δεδίπνομαι ἀπὸ ὕδρας & φεύγω 1112. b
de defunctorum honoribus opinionis confutatio 176. c

delieratio reprehenſa 1119.a
ὁ δηγκάθισμενος 1112. b
delphi qua via ditati & celebres 477.b delphorum campi, prouentus, abundantia, commeatus 471. d delphorum ſanctimonia 462. b iidem pythii aſſeſſores, deo familiares ibid.
delphici templi opes 46. b
delphines ex hominibus piſces facti 106. a muſicæ amatores 105. c delphini hominum amatores 105. d
delphinibus inſidentes viri, pueri 405. c 937. c
in delphinide menſa generis omnis pocula 523. c
delus, claros, qua via ditatæ & celebres 477. b delus inſula fluitans 107. c ſubſiſtens ibid.
deli erratio 511. b
demades 1093. a demadis ignauia, proditio 776. b demadis iocus de Demoſthene 1082. c
demeas 964. d
demetrii cynici dictum & factum ſuper inerudito Penthei locum in Euripide legente 871. a demetrius antè ſaltationem in iudicium vocans, nunc laudans 516. a
demetrius Platonicus apud Ptolemæum accuſatus 882. a b
demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis, amicorum par 625. a & ſ.
demetrius Calliſtianus ſcriptor 914. a
demetrii opus 834. b
democharis ſcripta 914. a
democriti Abderitæ ætas 916. b à cibo abſtinentia, mors ibid. democritus ſpectra & ſimilia non credens 841. d
demodocus 907. c
demonax Charicleæ meretricis maritus 609. d à dinia interfectus 620. a
demonactis philoſophi genus, vita, ſtudia, eruditio, profeſſio, dicta memorabilia, ſales, mors, ſepulchrum à 545. ad 557
de encomio Demoſthenis à 1077. ad 1094
demoſthenis eloquentia, conſtantia in aduerſis 1089. d
demoſthenis reditus ab hyperide circumuenti 1089. b alios ad aquam dicere, Demoſthenem ad aquam ſcribere 1082. c parmenionis in Demoſthenem ſtomachatio 1090. a Demoſthenis orationem lucernam olere 1082. c Demoſthenis in bello fuga 776. d contumelioſa in Philippum lingua ibid. Demoſthenes ſolus viuam orationem habuit non fabricatam malleo 1082. d Demoſthenes domi retentus ab Athenienſibus 1088. b Demoſthenis res præclaræ, laudes 1082. d 1083. c 1087. c Demoſthenis imperterrita mens 1093. d mors 1094. a Demoſthenes ab Ariſtotele ſæpe ductus ad Alexandrum & Philippum 1091. a Demoſthenis captiuitas 365. c Demoſthenis continentia 1081. c Demoſthenes ſcribens aliquid, aquam bibebat 1082. b Philippi de Demoſthene dicta 1090. a & ſ. Demoſthenis præclarum dictum 690. d de Demoſthene adducendo Antipatri mandatum 1086. c d Demoſthenis mens incorrupta 1086. c d ſcalæ à Demoſthene reſciſſæ 369. d in calamitatem exprobrantes Demoſthenis inuectio 1093. b Demoſthenis vitæ exitus qualis 1091. d & ſ. Demoſthenis ante mortem verba vitæ conſona 1092. c
Demoſtratus lapidationi cœptæ hominem ſubducit 493. b
demylus faber 838. b
deoſculatio pectoris aut dexteræ 20. c
derceto Semiramidis mater 1061. b. media parte mulier, altera piſcis ibid.
deſaltaſſe qui dicerentur 504. d
modus in deſcriptionibus adhibendus 371. a & ſ.
deucalionis ætate naufragium 33. c 511. b 1117. b
de deucalione & diluuio tradita 1060. a & ſ.
de magno Deo locus 1122. c de Dei poteſtate dialogus 52. a de Deo dextro nihil vile aut contemptum eſt loquendum 1124. a Dei opera ibid. Deo verba dare operoſum 462. c Deus in culpa non eſt, ſed qui ſponte delegit 259. d à Deo inuiti agimur 14. b Dei cum homine comparatio eſſe nequit quin Dei magnitudo imminuatur, inæqualiter ad id quod vilius eſt, deriuata 602. d Deus pulchre conuiuium inſtruenti ſimilis 1104. c Deus ex improuiſo oſtenſus 326. b Deum numerum eſſe & harmoniam 189. b Deus Ægyptius canino rictu 1098 c Dei nullius rei indigentes 1106 b deorum beneficia ſemel complecti nemo poteſt 1084. c de deorum felicitate 673. d & ſ. ridiculorum aliquot deorum nomina 700. a & 1096. b c & ſ. deorum ſuis locis cultus 185. c deorum gentilium confutatio 19. a de deorum gentilium vanitate à 1094. ad 1099 deorum cibus 739. b deorum omnium conuocatio 662. c & ſ. de ſede altercatio ibid. deorum peregrinatio 697. b deorum & dearum inter ſe prælia. 698. d circa deos ſuperſtitio, vanitas, 181. b in arg. & ſ. deorum fuga & latitatio bello contra gigantes 187. a de deorum filiis fabulæ interpretatio 543. b c deorum Ægyptiorum figuræ 186. d & ſ. de deorum prouidentia à 679. ad 704 deorum ſtatuæ nudæ quo nos exemplo doceant 1109. c deorum ſtatuæ comatæ & barbatæ ibid. fabulæ deorum 1119. & ſ. de felicitate deorũ diſſertatio 742. a & ſ. Deorum gentilium vanitas, vide Prometheum toto dialogo. deorũ labores & curæ priuatæ 742. a 743. a & ſ. deorum ſingulorum effigies repræſentata 185. d quid ſint dii 193. b dii circa ſacrificia vt ſe gerant & epulentur 185. a de diis fictitia 674. a dii bona ſua vendunt mortalibus 182. b dii nothi & ſuppoſititij 1099. b de diis, philoſophorum diſſertationes 728. c
dialogi actio contra Syrum 750. 760. c & ſ. dialogi & comœdiæ differentia 11. b c d

dialogus Centauri modo compoſitus 761.b
dianæ pulchritudo 82.a virgo negatur, vt quæ obſtetrix 82.b dianæ feſtum in Ægina 936.a dianæ Epheſiæ templum incendio abſumptum & cur 1000.c dianæ pudicitia 85.a dianę ad Endymionem deſcenſus 184.c dianę ſimulacrum Scythis ereptum 602.a dianæ aræ in Tauris 700.d diana ab Oeneo non adhibita ad ſacrificium 182.a diana obſtetrix 98.a dianæ indignatio in conuiuium non aduocatæ ab Oeneo cum aliis diis 698.d diana hoſpitum mactatrix 94.b diana virilis, montiuaga, hoſpites mactans 81.c dianæ ſtatua, Scopadeum opus 529.b
diaſia feſta 1130.a
non in dicentes ſed in ea quæ dicuntur, defigendi oculi 112.d
de affectato dicendi genere à 813. ad 825.
dicta ſalſa & iocoſa 17.d 18.a dicta, pennigera cur appellata 855.c d
in didymis templum Apollinis 544.b
διεκεινῶ παίτως 1111.d
dies ater quis vocetur 891.d diei hyeme aduentantis certiſſimus gnomon 705.b
memento diffidendum & ſobrius eſto, ſummi ſapientis dictum 303.d
ſummo tantùm digito aliquid attingere 547.b
dignitas, gloria, immanes belluæ 133.a
dimidium facti qui cœpit, habet p. 2. l. d
δημοσίης 979.b
dinias obtorto collo ad magiſtratum raptus 528.b
diniæ & agathoclis amicitia 617.a & ſ.
dinię in charicleam amor 618.d. 619.a & ſ. larga munera 619.a exilium 620.b
dinomachus ſtoicus 828.b
dinon ſcriptor 915.b
dioclis & bagoæ philoſophorum inter ſe contentio à 534. ad 539
diogenis dolium 1015.a diogenes Antiſthenis ſucceſſor 128.b diogenis venditio, ſcientia, inſtructionis genera 190.b & ſ. diogenes Luciani accuſandi prouinciam ſuſcipit 209.a diogenis factum lepidum 348.a
diogenes Seleucus Tigrius 916.d eius ætas ibid.
dion Damaſiæ filius, ſtrangulans ſe, ablaqueatus 529.a
dionicus medicus 1039.a
dionyſius è tyranno ludi literarii magiſter 718.d Dionyſii Siciliæ tyranni in eruditos nonnullos pecuniæ elargitio 162.c ad quid iuuerit ibid. Dionyſius Æſchyli pugillares cur compararit 870.a dionyſius ſtoæ deſertor 730.a 753.c & ſ. à dionyſio ſcripta tragœdia 870.a ridicula ibid.
dionyſiorum mollities 882.b
dionyſodorus rhetor 1041.b Dionyſodorus Ptolemæi epiſtolarum collector 272.c.
dionyſus cadmi nepos 1096.b Dionyſus in Syriam venit 1062.a eius ſacra 1062.c Diopithes 1087.b Diopithes Athenienſium exercitui præfectus 1088.b
dioſcuri nauigantibus propitii 933.d
dioſcuri helenæ fratres, quid ab illa conſecuti 1132.b
diotimæ laus 596.a
diotima philoſophiam exercens 556.d
diphilus cognomine Labyrinthus 1041.a
δίπυρον 532.a
dipſadis ſerpentis natura 924.c
dipylus, loci nomen 939.b
δὶς δεῖ πάντων 265.d
de diſcipulo apud magiſtrum philoſophum deteriore facto patris expoſtulatio 323.c d & ſ.
circa diſcum exercitatio 800.a
de diuina prouidentia, philoſophorum diſſertationes 719.a
diuinandi ſcientia ab Ægyptiis aucta 540.b
diuinatio apud veteres in quo pretio 544.a b
diuinatrix Delphica 310.d
diuinorũ prædictionibus vt fidendum 128.a
diuitiarum mala 44.b 716.d 940.a b
diuitiarum quis vſus 32. & toto dialogo. Timonis. de diuitiarum incommodis & paupertatis tranquillitate à 704 ad 724. diuitiæ quot moleſtias pariant, & quot laboribus parentur 1105.a & ſ. diuitiæ non reddunt nos felices 1032.c & ſ. diuitiæ vt contemnendæ alios id docenti 22.c diuitiarum effectus 46.b & ſ. diuites cur diuitias ament 21.c diuitum felicitatem adiuuant pauperes 1035.d diuitum faſtuoſorum hypotypoſis 20.c diuitum & pauperum inter ſe collatio 717.b & ſ. diuites ærumnoſiorem vitam viuunt quàm pauperes 718.d diuites pauperibus nihil impartientes 1034.c diuitum animi plerunque inertes & doctrinæ expertes 156. in arg. vita periculoſa, tragicis fabulis ſimilis ibid. ad diuites admonitio 115.a diuitum exitus ac pœnę, animę in aſinos migrantes 156.a & ſ. diuitum & pauperum inæqualis conditio 1029.a & ſ. 1030.a & ſ. diuitum adulatores deſcripti 47.c & ſ.
docti viri in leonum clauſtra ab Alexandro incluſi 135.a
doctores in ſacris deæ Syrię qui dicantur 1076.c
dolium chium 405.d
volutatum eſt in Cranio dolium 373.a
domini vxor à coquo conſtuprata 723.d
domus à Minerua excogitata 286.d domus a udatio à 900. ad 911. domus vitreæ 395.a
de donariis Pythio ſuſpẽſis ſententia 174.b & ſ.
donis gerendæ res non ſunt 89.d
doſiadæ ara 534.a
δουλεία 533.d
draco ſub tripode vocem edens 544.b inter ſtellas ibid. dracones Parthorum quales 361.d alios mille viuos producentes ibid. eorum vſus in bello, & alia fictitia 361.d Pellæi dracones cuius

cuius naturæ 476. d & ſ. fraus ex dracone Pelleo, præſtigiatoris Alexandri 479. b & ſ.
dracon optimus legiſlator 879. a

E

EBrius qui magna agit, qualia facturus ſobrius, 84. a
pro ebrietate calculus 753. b
ebur ab Indis aduectum 186. a
echecratidis filia per vim rapta 323. c
echinum in manus accipere 761. d
echûs cum Pane concubitus 93. d echo probris impetita à Pane 749. d de echo idiotarum ſententia 901. d & ſ.
ἐδήτησεν 357. d
circa edulia omnigenæ illæ curæ morbos generant & corpora tabefaciunt 1105. c
egeſtatis mala 1103. b
eilationi ſaltatori imago poſita 504. d
eiramangas 1125. c
ὀκχώσειν 898. d
ὀκπίρυσιν 1113. c
ἔκβοτι 1113. c
electra Agamemnonis filia 196. b
de electro fabula 857. & ſ.
elei iaculatores 134. b
eleipaſmi 1125. b
ἐλίλιξε 357. d
elephas ſitim ferens 923. c citiùs ſeptem elephantos ſub alis abſconderis quàm vnum cinædum 874. b in elephantis ſolis Antiochi Soteris ſalus in bello 335. a & ſ.
ellebori hauſtus 948. a egere elleboro 807. a
de corrupta eloquentia à 813. ad 825.
campus Elyſius 395. d
ἐμμμιείζειν 358. a
emmelia, ſaltationis genus 506. b
empedocles ſemicoctus ab Ætna monte 142. d Empedocles ſemielixus 398. d empedocles in crateras Ætnæ præcipitatus 731. c ab Ætna fumo ſubuectus ibid. Lunæ incola ibid. 993. a
empuſa ſaltatrix 505. d
ὀναλαπᾶσι 1115. d
encomium ab hiſtoria quàm differat 356. a
endymionis fabula 76. d & ſ. endymionis fabulæ interpretatio 542. d Endymionis regnum 377. b. cum Phaëthonte bellum 377. c
enyalius, teſſera in bello data 943. d
de Epeo commentum pervetus 846. d
ἐπίσχεν ὁ στρατηδάρχης τῷ κωείῳ 358. a
epheſtria 571. a
epicharmi poëtæ comici ætas 918. c
epicteti Stoici lychnus trecentis denariis emptus 869. c d
epicuri laudes 498. c Epicuri venditio 194. d & ſ. Epicuri de diis ſententia 754. b Epicuri ſententiarum liber ab Alexandro impoſtore in ignem miſſus, & cineres in mare abiecti 492. d
epicureorum ingenia 284. d
ἐπιδόσεις 1113. a
epigramma maius calatho 1081. b
epimenides 858. c
epimenides à Ioue dormiente victus 34. d
epimethei opus non Promethei 12. b
epimethei opus mutare conſilium 12. b
epiniciorum celebratio 399. d
ἐξ ἐπιπολῆς 1112. c
ὀυ τῆς ἐπιπολῆς ἀὸς ὀυ τῆς πηδάκνης 1112. c
equi Threicii 690. a equi Theſſali 580. c equorum mactatio ſuper mortuos 810. c
niſæi equi 366. a equi ſe volutantis pictura 1085. b equum in campum 203. b
equiformici 377. d
equiuultures 377. a
equogrues 378. c
eratoſthenis Cyrenæi, Grammatici, ætas 918. c. idem Aglai filius, poëta, philoſophus, geometra 918. c
filiarum erechthei verecundia tangi 1093. a
erichthonius è terra editus 827. a erichthonii ortus 910. b
erigones canis 1096. d
eriphyle auri gratia mariti proditrix 1105. b
eris ad Pelei nuptias non vocata quot malorum cauſa 1051. a de Eridis aureo pomo fabula 103. a & ſ.
eruditi aliquot pecunia adiuuati à Dionyſio Siciliæ tyranno 162. b eruditorum eſt maximè pro libertate eniti & non ſeruire 238. d & ſ.
ἐστιᾶσθαι 1143. b
eteſię 933. d
etnarchus rex Boſpori 915. d
etœmocles Stoicus 1046. c d eius literæ ad Ariſtænetum ibid. & ſ.
euandridas Elei filius 299. c
euangelus Tarentinus 867. c de eo quæ narrentur ibid. & ſ. victus in citharœdorum certamine, loris cæſus, 868. a b
eubatidæ domus à dæmone purgata 840. b c & ſ.
eubiotus Leucanoris frater 637. a regnum occupat 638. a
eubœa à Bœotia reſecta 1143. b
eubulides 1081. c
eubulus 1091. b
ſub Euclide duce rerum Athenis peractarum obliuio 320. d
eucrates philoſophus 828. a de Eucratis vxore pro ſandalio non cremato cum aliis pretioſis rebus ad maritum poſt mortem conquerente 839. a
eucratis filię natalitia, conuiuium 710. a & ſ.
eucrates diues, & eius adulatores 118. b & ſ.
eucrates proditor 1089. a
eucratis infelices diuitiæ 723. d

eudæmon 1093. d
eudamidas, Aretæus, Charixenus, amicitiæ exemplar 622. c & ſ.
eudemus Ocataxis 528. a
evirati Cybeli ſe adiungentes 1026. b
eumolphus Thrax 553. a
eumolpi expeditio 802. d
eunomus Locrus 396 b
num eunuchus ad Philoſophiam admittendus 537. a
eunuchi idonei cui adoleſcentes erudiendi tradantur 537. c
eunuchorum conditio vilior quàm ſpadonum 537. b eorum exagitatio ibid & ſ.
eunuchorum genus à ſacris & omni contubernio eiiciendum 536. b
eunuchus neque vir neque mulier 536. c monſtrum ab hominum natura alienum ibid.
eunuchus quidam Academicus 536. d
euohe ac clamatio 850. d
euphranor pictor 590. b
euphorbus à menelao necatus 714. c 715. b
euphorbus Pantho patre 712. b
euphorion poëta 371. b
eupolis 874. c
ἐὺ πράττειν quid 270. c
euripidis de Pericle locus 15. d euripidis præclarum dictum 900. a euripidis Phædra 874. d euripides Archelai paraſitus 774. d
euripi circa Chalcidem immiſſio 1143. b
europæ Agenoris filiæ fabula 112. a
europæ cadmi ſororis templum 1057. d fabula ibid.
pugna ad Europum commiſſa 360. d
eurybatus ſceleribus nobilitatus 475. a
eurydice ab inferis reuocata 146. b
euryſthei iuſtitia, prouidentia 690. a
euryti ſtulta prouocatio 202. c
euthydicus & damon Chalcidenſes, par amicorum 621. a
euxinus magnus ac tempeſtuoſus 790. c
exercitum peregrinum non oportet ex prima fama contemnere 851. d exercitus ſiti laborans 365. c exercitum colligendi apud Scythas ratio mira 634. & ſ.
ἐξαρνήσεις 1126. a
exilium, grauiſſimum & acerbiſſimum ſupplicium 922. d
ἐξουσίας 1125. a
ἐορμῶν 1112 c

F

FAbarum eſus à Pythagora inhibitus 707. a
à fabis Pythagoræ abſtinentia 399. d fabis cur abſtineret Pythagoras 189. c fabarum genus mirum 378. c fabis magiſtratus eligere Athenienſium lex 189. d
priſcorum fabulæ cum aſtrologia conſentientes 543. d fabularum veterum compendium à pag. 511. ad 515. fabulas ſi quis auferret è Græcia, fame interituros earum enarratores 827. a
fagus Dodonæa 574. a, fagus loquens 706. a
Famis ſatellitium & agmen 43. a
famulorum perfidia in morte dominorum 226. d
de Fato, Parcis à 671. ad 678. fati potentia 141. c fatum duplex & ambiguum 1123. b c fati, fortunæ, parcarum, virtutis, naturæ, pro diis, irriſio 1099. b c Fatum pro Siſypho puniendum 678. c de ſacris Fato faciendis 675. b c
ſi fatali neceſſitate omnia peraguntur, fontes immeritò puniri 155. b c
febrium expulſiones per incantamenta & præſtigiaturas 829. c-d 830. a & ſ.
felibus rapacior 213. b
ſummæ felicitatis genus 947. d
ferrum geſtantibus aut armatis prodeuntibus niſi in neceſſitate, Athenis mulcta 803. b
feſta ita agenda, vt cogitemus decedendum è vita 1054. b
feſtinantem per ſe ipſum, hortaris 15. a
filia cum dote elocanda à patre paupere per teſtamentum amico relicta 622. d & ſ.
filiæ à Demoſthene elocatæ 1092. d
de filio abdicato à p. 445. ad 461.
florum coronæ ſub naſo geſtandę 24. b
flumina ſurſum incedere 261. a flumina lactis & vini 395. d
fluuius vnguenti optimi 395. a
fœminarum honeſtarum, & è contra, differentia 903. b fœminarum loquacitas & conuitiorum debacchatio præ viris 823. c fœminæ philoſophiam exercentes 536. d fœminæ certis locis nullæ 381. c d circa fœminas, Platonicorum lex 397. d fœminarum communis vſus 397. d
fœnus exercere ſolum ſapientem oportet 197. a
fœnus aliud primum, aliud ſecundum ibid.
fœneratorum & diuitum miſera conditio 722. c & ſ.
fons Athenis nouem ſaliens venis 51. b fons auguralis 693. d fons Socrati amatus non longè ab Iliſſo 902. b c duo fontes riſus & voluptatis 396 c
trium fontium apud Machlæos aqua, tribus ſacra 852. d de iis quæ narrentur ibid. & 853. a
foribus adaperiendis præſtigię 721. d aliæ ibid.
forma ſummi boni pars 133. c formæ encomium ab 1129. ad 1141 forma bonum fragile 140. a & ſ.
ob formam adamatę virgines & pueri 1132. d & ſ.

formicæ Indicæ 1031. c
formoſitati quæ ſint anteponenda 592. b
formoſo libentiùs obeditur, quàm imperatur ei qui talis non ſit 1140. b formoſus deformiſſimam vxorem ducens 624. c formoſi in inſula Beatorum habitantes 397. a ad formoſos admonitio 115. a formoſi & formoſæ veterum 140 a
formoſi puelli, Hyacinthi, Achilles, Narciſſi appellati 1031. c
fortunæ bona parum ſtabilia 20. a 133. b an idem Fortuna, Fatum & Parcæ 671. d Fortunæ ac Fati vis 264. b c
forum iudiciarium ab Academicis ſublatum 397. b
trium fratrum regna per ſortem diuiſa 511. b
fratris aut patris cadauer in pignus ad ſubleuandam inopiam 812. c
frigidum & calidum idem eſſe contendentes 158. c
fructus bis menſe Minoo in Beatorum inſulis 395. c
pro frumento parati panes 395. c d
ex fumo in flammam ſe coniicere 158. a fumo enecari cinyro impoſitum ſupplicium 402. c
funiculum nimis intendendo vide ne abrumpas 967. b

G

GAlatæ corporis viribus & audacia celebres 334. a Galatæ fortes bellatores 986. c
galateæ & polyphemi amores 98. c & ſ.
templum Galateæ Nereidi ſacrum 392. c
galeæ è fabis compoſitę 378. c
Galilæus, tecaluaſter, naſo aquilo &c. 1122. a
de Gallo in auem conuerſo fabula 706. d ne gallo quidem Æſculapio perſoluto 745. d gallus vocem humanam ſonans 705. c gallorum gallinaceorum pugna 805. a galli Rheæ caſtrari ſoliti 1062. a gallorum exectio 1075. b & ſ. ſepeliendi ratio ibid. galli in mulieres depereuntes ſine zelotypia 1066. b gallus numidicus 939. a gallis contentioſior 213. b
gallina ex Phaſide 939. a
gallinaceo ædes ſacra 402. d 403. c gallinaceum lac emulgere 243. c
γάμους μνηστευόμενον 1114. c
ganymedes Dardani filius 1132. c Ganymedis rapti fabula 66. d & ſeq. & 87. c d
garamantum ſitus 923. b c venatio ibid.
γηρόπας 524. in arg.
gaſtrocnemia 382. a
geloni Syracuſiorum tyranno putridi oris & infecti grauedolentia detecta 295. d eius vxoris caſtum reſponſum 296. a
genetyllis Veneris cognomen 891. c
genetyllides 579. c
γενέσμαι 1115. a
gentium vitia & proprietates 733. c
de gentilium dijs & Chriſtianorum religione ab 1117. ad 1129.
geryon 1018. b geryon ſenis manibus & ternis capitibus cur depingitur 642. c geryonis oſſa vt à Thebanis aſſeruantur 869. d
geryonis armenta 858. b
gigantes, deos auſi armis laceſſere 61. a
glacies Gallica 356. c
glaucias Alexidis filius per incantationes amoribus potitus 852. d
glaucus ex Caryſto 606. c
gloriæ dulcedo 154. a gloriam quo pacto quis potiſſimùm conſequatur 605. c contra inſanam gloriæ cupiditatem à 992. ad 1008. gloriæ ſtimulus 804. d vanam eſſe gloriam quam in hac vita maximi plerique appetunt 164. c gloria labore paranda 788. b
glycera 819. a
glycon, inditum Æſculapio nomen 482. a glyconis Aeſculapii cum ſacerdote dialogus 491. b c
gniphon fœnerator 229. c d & 723. c
goæſi regnum, ætas 916. a
gobares Oxyartæ filius 224. a
gorgiæ Rhetoris ætas 917. c ſuper ea reſponſum eiuſdem ibid.
gorgona meretrix 963. b
gorgonum fabula 110. c & ſ.
à gorgonibus monſtrificâ immutatio 594. a
gorgonis aſpectus 586. c gorgonis potentia 1120. a fabula 1121. a & ſ. gorgonum pulchritudo ſirenum cantu violentior 907. d
goſethrę fratris inſidiæ Artaxerxi ſtructæ 915. c
iuxta Aeſopi graculum oratio conſarcinata 889. c graculus alienis exultans plumis 262. b
veteris Græciæ termini 561. a
græci philoſophiæ ſuſceptores 101. b
græcorum & ſcytharum amicitiæ comparatio 615. b c & ſeq.
gratiis & perſpicuitati ſacrificium 533. a
griphos componere 193. c
gruum ſaltatio 509. d
gryps alata fera 947. a
gula ea quibus aſſueuit, flagitat: cùm negantur, indignatur 257. d
guloſorum vita 24. c d quatuor digitorum voluptas 16.
gygis annulus 755. c 946. b
de gymnaſiis ſiue exercitiis adoleſcentum à 785. ad 807
gymnoſophiſtæ 1010. d eorum conſtantia ibid.

H

HÆmus mons 1018. a
in hæredipetas qui ſæpe moriuntur antequam captati 118. b & ſ. hæredipeta veneno quod alteri parauerat, ſublatus 120. b & ſ. hæreditates ſucceſſoribus relinquendæ 128. b hæ-

reditatem diuitis vnius plures ambientes deluſi 122. b hæreditatem captantium inter ſe eodem die mors 128. a
hannibalis & alexandri altercatio de præſtantia 129. a & ſ. res geſtæ ibid.
harmonides tibicen 336. b & ſ. mors eiuſdem tibias inſufflantis 338. b
hebdomas cognomentum viri 893. a
hebe Ioui miniſtrans 69. b Herculis vxor 137. b
hebrus fluuius 1016. b
hecates cœna in triuio poſita 114. c
hector à Ioue protectus 19. c Hectori ſacra in Ilio 1099. b Hectoris ſupplicatio pro ſuo cadauere 779. a
hegeſius 817. c
hellanici Lesbii phil. ætas 917. b
hellanodicæ 602. a
helleborum ebibere ad quid 326. b
helena dea facta, pulchritudinis gratia 1132. b
helena non tam formoſa quàm canitur 714. d à Theſeo rapta primùm 715. a pro eo qui Helenam duxiſſet vxorem, Græcorum omnium iuſiurandum 1136. d pro Helena oppetere quanti fecerint deorum filii 1137. c in ſuſcepto pro ea bello deorum ſtudium ibid. Helenæ laudes, genus 90. b c raptus à Theſeo ibid. d nuptiæ cum Menelao ibid. Helenæ gratia mille naues è Græcia exiere ad bellum 140. b helenæ tertius raptus 400. a & ſ. Helenæ forma admiranda 597. c Helenæ prœconio inſertus Theſeus ab Iſocrate 1081. a Helenę raptus 1136. a b c Helenes thalamus 904. b
helles fabula 106. d & ſ. vnde helleſpontus ibid.
helleſpontus pontibus iunctus 142. a
non ſum ex heliadis quiſpiam 558. d
heliodori Æthiopica narratio 512. d
hemitheon Sybarita cinædus 874. a eius libri impuri ibid.
hephæſtion plus æquo amatus Alexandro 135. a hephæſtionis in ſalutatione error 272. a hephæſtionis mortui adoratio 882. b & ſ. recuſanti crimen ibid. quæ inde ſecuta ibid.
heracliti & democriti venditio 192. d & ſ.
herculea audacia aliquid affirmare 319. a
hercules trinoctialis 7. c Hercules Mercurii frater 170. a Hercules Atlantis interquieſcentis oneri ſuppoſitus 170. a
hercules Callinicus 212. a hercules Omphalæ ſeruiens, ſandalio vapulans 352. b Hercules apud Pholum qualis pictoribus effingatur 1043. d Herculis & Aeſculapii de ſeſſione contentio 78. d & ſ. de Hercule plura ibid. Herculis diuinitas irriſa 137. b Herculis in Oeta monte combuſtio, ad Deos migratio 279. d Herculis & Bacchi peregrinatio 375. b Herculis procliue ſtudium in venerem 558. a Herculis res geſtæ, ſunt orationes, facundia 855. c
hercules tauriuorus 559. c
herculis Galli deſcriptio à 854. ad 858. imago 854. a b c Herculis & Theſei circa labores induratio 1106. d 1107. a Hercules fortitudinis cauſſa in cœlum receptus 1132. d
hercules Tyrius 1057. d
hermaphroditus ex Mercurio & Venere 80. d
hermeas Eunuchus quanti apud Ariſtotelem 537. c
hermes Agoręus 695. c d
hermoclis Rhodii opus 1068. a
hermodorus Epicureus 733. a fulmine comminutus 738. c d
hermon Epicureus 1041. b
de hermotimo clazomenio fabula 862. a
herodizes artis palæſtricæ magiſter 364. a
herodoti laudes 327. a inclareſcendi artes 327. b & ſ Herodoti librorum inſcriptio 367. a Herodotus hiſtoricus 393. b mendax 402. c 826. c Lyxi filius, Halicarnaſſenſis 908. b
herodotus autor grauiſſimus 520. b
heroës podagrici 955. b & ſ.
heron homuncio, nauis gubernator 933. a
herophilus cynicus 733. a
heros qui dicatur 117. a
ad ſepulchrum heſiodi aduolantes cornices 1006. d Heſiodi theogoniæ 739. b heſiodi laurus 1081. b heſiodi de ſe vaniloquia à 927. ad 930. eius ſcripta 927 b 929. a heſiodus rhapſodus 289. d heſiodus ſuper Homerum victor 399. a
hiatus in ſacra ciuitate celebris 1060. d & ſ.
hieronis Syracuſanorum tyranni ætas 914. a
hieronymi philoſophi bella, vulnera, ætas 917. a b firma ibid.
hieronymus ſcriptor 914. b 915. a
himeræus proditor 1089. a
hipparchi vxor maga in auem ſe conuertens 948. d 649. a
hipparchus 641. a
hippas, claſſis Athenienſium 684. c
hippię laudes 846. d & ſ.
hippias ſophiſta vt innotuerit 328. a
hippocentauri fœminæ geminos infantes alentis celebris pictura 331. d 332. a Romam transferri iuſſa ibid.
non curæ eſt hippoclidi 267. d & 1129. b
hippocrates Cous medicus 394. b de Hippocratis ærea ſtatua 836. a circa eam geſta ibid.
hippodamia Oenomai filia 1138. a tredecim amatoribus mortis cauſa 1138. d
hippogypi 377. a
hippolytæ expeditio contra Athenienſes 802. d
hippolyto comas tondentes virgines & pueri 1077. a
hippolyteum agreſte ſupercilium 558. d
hipponax 887. c Hipponactis libri 887. c
hipponici diuitiæ 40. d
hippotyphia Græcis quid 368. a
hircus Deus apud Aegyptios 1098. c
ab hirundine & pullis comparatio 40. a
in hiſtoria dignè ſcribenda labor 348. d hiſtoria quaſi perpetua poſſeſſio adornanda ibid. hiſtoriæ proprium 349. d

in historia laudandum, sed suo loco & tempore & cum modo 351.a
in historia fabulæ & laudes minùs iucundæ apud dignos auditores 351. d historia & encomium quàm differant 356. a in historia præteritio necessariorũ & tractatio non necessariorum vitanda 360. b historia scribi cœpta Aristobulo Cassandræo, ætatis quarto & octogesimo anno 917.c historiarum scriptores quãto numero 347. c scribendæ historiæ præcepta & regulæ 346. & s. historiam in iucundum & vtile malè diuidi 351.b quæ historiæ propria sunt, ab iis quæ sunt poëtices, ne scire separare, grande vitium 350. d historiæ vnum opus & finis, vtilitas quæ ex sola veritate 351. b historiæ bono conscriptori duo præcipua sunt afferenda 363. d
historiæ iustæ regula & amussis 372.d
historici libertas 365.a
historici vnum opus, quæque perinde ac facta sunt, exponere 366. a soli immolare veritati 366.b in verbis historici & cõpositione quæ spectanda 367.b historici opus 369. d & s. historico fugienda vitia 349. d fabula historico vt tractanda sit 372.a
historicus qualis esse debeat 366. d
cum histrionibus comparatio 16.d 17.a
histrionis indecora vociferatio 508. b
ineptus histrio alienorũ mendaciorũ 1092.b
homeri fabulæ 138. d Homeri & Hesiodi poëmata quid contineant 157. d
de homeri patria controuersia 398. a
homeri genus, patria 1080. b qua ætate vixerit 1080. c Melesigena dictus ibid. alia ibid. Homeri & Demosthenis collatio 1079. & s. homeri institutio nusquam legitur 1081. b
homerus Tigranes vocatus 398. a
cum eo colloquia ibid. homerus in iudicium vocatus à Thersite 398. c minimè cæcus ibid. homerus poëtarum præstantissimus 698. a homerus pictor inter omnes præstantissimus 590. c homerus nugator 708. d homerus Smyrnæus 608.d homerus tempore belli Troiani vbi & quis fuerit 714.d homerus cæcus, præstigiator 742. a homerus mendax 828. c homerus etiam calumniantibus obnoxius 918. d
homines olim à diis in conuiuium adhibiti 185. b homines Dianæ immolati apud Scythas 186. d quid sint homines 193. b homines ex maribus generati 381. d homines Arborei dicti 382.a homines dimidij stadij statura 389.d homines pedibus suberinis 393. a homines, deorum compellationes assumentes 610. a homines olerum more in Attica ex terra emergentes 827.a homines tanquam asini aurigam habentes 1106. a
ex hominibus quidam redduntur immortales 5. d hominibus imponere haud operosum 462. c hominis est peccare, Dei verò, aut viri dijs proximi, errata emendare 548. a hominibus tanquam iumentis vti 1105. d hominum priscorum fortitudo, animi 118. a hodiernorum conditio dispar, fraudes, insidiæ, ibid. hominum viuentium dementia 167. in arg. hominum quisque tot notas in anima circunfert, quot scelera in vita patrauit 232.b hominum formatio 511. b hominum cum diis comparationes 608.d. 609. a. & s. hominum vita nulla est molestior 721. b
quo genere hominum nihil iniustius 884.c
homo bicolor 10. b omnis homo infans vel vltima senectute prouectus 53.c
homo bulla 178.b
homines arborum foliis similes 178.c
homo compositus à Vulcano 286.d
honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt 1089. b
horæ, cœli portas seruantes 185.d.696.a
horarum numerus ab Ægyptiis institutus 540. c horarum gemina indicia in balneo Hippiæ 849. b
hordeaceus panis perspicacitatis pharmacum 912. d
hormum saltare 504.a
hormus saltationis genus ibid.
etiam apud hostes honestæ res, honestæ ducendæ sunt 1089.b
rerum humanarum status & vicissitudo 193. a. & s. humana vis impar diuorum affectibus 957. a res humanæ vniuersæ deorum possessio 910,c
humani generis fragilitas 178. c ignorantia & error 179.a
hyacinthus Apollinus amator 66. a
ab Apolline adamatus 1133. c
de hyacintho fabula 79 c & s.
mortis genere ibid. hyacinthi cædes 183.a Hyacintho, Hyla, Phaone amabilior 946.d
hydamardia ciuitas 408.b
Lernæa hydra 690.a
hypata vrbs Thessaliæ 643.a
hyperæ funiculorum genus 117. c
hyperidæ discipulus 554.c
hyperidæ in bello ignauia 776.c
hyperides vulgi assentator 1089. a
hypsicrates Amisenus historicus 917.c
eius ætas ibid.

I

IAchi dilaniatio 511.c
circa iaculationem exercitatio 800. a
iambulus historicus 373. d
iapeto antiquior 65. c 72.b
iapetus, ex Saturno æqualibus diis 1023.b
ἰαπτω 355. c
ibis ex Memphide 936.b
icari & dædali volatus dispar 597. b

Icari agricolæ filia 1096.d
iccus artis palæstricæ magister 364.a
ἴκαρ' ὅς 532. a
ἤδη κελευσθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐψηφίσατο 358. b
idiotarum præ quibus vita aurea 158.b
idiotarum insidiæ 1009.c
idomeneus parasitus 778. a
ἰδοὺ 1113. c
ientaculo sumpto prodeundum in aciem 780. a
ignis furto Promethei subtractus 511.b
igni extinctorum nomina 994.a
ignis sacrilegorum & parricidarum proprius 1001. b
ignorantia res pernicioſa 876.a.b
Deus Ignotus Athenis 1129.b
per Ignotum, Athenis iusiurandum 1121.a
ἰκετὰ ἔχω τὰ πατρῶα 1112.a
ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνὴ 870.b
ἴκτερ 532.a
ilias malorum 1051.b
ilienſis cùm sis, tragœdos conduxisti 891.b
qui sub Ilio militauêre, in Beatorum insulis degentes, præter Aiacem Locrenſem 396.c
illustrium & opulentorum consuetudo aliis grata aliis non, si fructus alius inde non redeat 241.c.d
illyricorum equitatus 1087.b
extruere iræ fundamenta 884.c
imagunculæ Mercuriales duplices 700.b
immolandi ritus 186.b.& ſ.
de immortalitate deorum 673.c.d
imperatorem aliquando vulnerari pulchrum 135.b
imperfectus habendus est, in quo vel minimum quiddam desideratur, quamuis cæteris omnibus rebus abundet 321. b
imperitia audaces, res cogitata atque considerata timidos efficit 13.a
imperium vt optimè administrari possit 555.a
impostura delubrum 403. c
improbi deliciosè viuentes, econtra probi 1026. a
impudentiæ cynicæ instructio 191. b & ſ.
incantatio efficaciſſima, pecunia 551. c
incantationes contra morbos 8.9.c. d & ſ.
incantationis genus 969. a. b
incredulitas nonnunquam bonum consilium euertit 815. b
indemnatus nemo interficiendus 203. a & ſ.
indi primùm gustato vino in furorem versi 14. d
indorũ tolerantia in igne perferendo 1001. c. d lenta assatio ibid.
inedia absumpti aliquot valde longæui 916. a b. c 917. c
inferiora præstantioribus plurimum egent 1106. c
res inferæ cœlestibus extra omne periculum 681. a
inferorum status 114. a. b & ſ.
ad inferos quales descendere oporteat 124
apud inferos pax est, neque armis opus 125. b
apud inferos æqualis omnium conditio 136. a 148. c 163. a 228. d
apud inferos vnus honos omnium 136. c
apud inferos calui omnes & simi 143. a
inferorum descriptio 161. b 808. a & ſ.
rata inferorum decreta vt fiant 166. a
apud inferos pauperum melior conditio 229. a non æs, non frigus, non morbi ibid.
apud inferos examinatio 232. a & ſ.
ab inferis qui redierint 808. d & ſ.
ad inferos Cleodemi descensus inde & reditus 808. a
ingenium non illiberale, illiberaliter perdentes 8 a
ingratitudinis actio in eos qui non referunt gratiam, legibus concessa 455. b
iniuriæ veteris meminisse reges haud decet 59. a
innocuum incusare 57. b
inopiam quoquomodo depellere nulla inuidia est 899.a
inopiæ excludit amorem 989. b
insania insanabili laborantis signa 449. a
inter multos insanientes sanum esse parum vtile 492. b. c
semel insaniuisse satis superque 523. a
inscitia errórque omnia occupantes 41.d
insomniorum ratio ex Homero 708. d
insularum aliquot infernarum descriptio 402. a & ſ.
intemperantiæ reprehensio 18. c
vtrùm interimas an mortis causam ministres, quid interest 413. d
inûs filij in mare præcipitatio cum matre 105. d 106. 107. à delphinis exceptio 105. d
iolai institutum 466.a
iolaus in iuuentutem rediens 118. d
iolaus auxiliator 558. c
ion 828. b
iophon Sophoclis filius 918.a.
malè patrem desipientiæ accusat ibid.
iphigeniæ abductio 614.a
iphnei obtusus visus 607. b
ἴσα ξυ 1113. d
ἴσθι 533. d
isæus 1081. c
isidis capilli vt à Memphitis asseruentur 869. d
isidorus Characenus, historicus 915. c
isidorus scriptor 916. a
ismenodora Bœotia tibicina 971. a
ismeniæ tibiæ septem talentis emptæ 866. a
ismenodorus à latronibus occisus 149. d
isocratis Panegyricus honagesimo sexto anno scriptus 917. d mors, verba morientis, ætas ibid.
de isthmi fossione à Nerone cœpta 1142. & ſ.
de pœnitentia pro inciso isthmo rumor 1143. d falsus ibid.
iûs fabula 66. b
iûs in vaccam versæ 10. & ſ.

genus ibid. in ventos imperium 105. b
iudices corruptè iudicantes vt plectebantur apud Massilienses 623. b 624. a
iudicibus lege præscriptum vtramque partem audire 293. c
iudicij ferendi recta ratio 203. a & s.
iudiciorum loca Athenis, & de rebus seriis tractandi 206. a
iudicium Paridis 85. b & toto dialogo.
iudicium ob munera non est ferendum 90. a
crudele ac scelestum iudicium si quid statuatur antequam cum accusatione comparata sit defensio 879. a
iudicum officium 303. d
Iunonis dolus 511. c
iunonis zelotypia pro Ganymede rapto 68. d & toto dial.
in signo deæ Iunonis admirandum quid 1071. a
iunonis intemperans concubitus 1121. c
iunonis increpationes à Ioue 1133. a
Iupiter Saturni & Rheæ proles 34. d
iupiter in formam tauri assimulatus 112. b
iuppiter Pisanorum solitudinis custos 186. a
iuppiter arietino vultu in Ægypto pictus 186. d
iuppiter Hospitalis 560. c
an & iuppiter fato succumbat 672. a. b
iuppiter philosophi habitu 687. b
iuppiter à Phidia fabricatus 764. b
iuppiter Regius 942. a
iouis cognomina 32. a
de iouis sepultura à Cretensibus ficta 34. d
à ioue quæ proficiscuntur munera, nõ reiicienda 44. d
iouis incunabula 511. a. b
iouis transformationes 65. d
iouis omnia plena 61. b
iouis ara in Gargaro 67 b
de iouis cum Alcmena concubitu & nocte prolongata, fabula 75. d
iouis iactantia irrisa 91. 92.
contra Iouem seditio 92. b. c
pro eo Briarei auxilium ibid.
erga iouem Æthiopum humanitas 182. a
iouis formæ variæ circa suos amores 183. d
iouis sepulchrum apud Cretenses 185. c 817. a
ex iouis tabulis testis 243. b
iouis comminationes erga cæteros Deos 672. a. b 1132. a
iouis & aliorum deorum impar conditio 673. d de ioue fabulæ 680. c. d
iouis sepulchrum, columna apud Cretenses 701. a
iouis contemptus 737. c
iouis labores 742. d 743. a & s. 1023. b
ad iouem prouocatio 1035. a
iouis & Iunonis simulacra 1070. c
iuppiter à Momo redarguitur 1097. b & s.
iouis variæ formæ 1132. d
per quem iurandum sit 1121. d
iusiurandum Scytharum 630. b
iuuenum recta educatio & exercitia 795. a. b
ixionis fabula 70. d toto dialogo
ixion idolo pro Iunone congressus 204. d
Ixion deorum parasitus 1037. d

K

Καθίζωσαι 1116. a
καθὶς 1114. c
καθωδὶς 533. d
καθόδηλα 1116. a
καὶ θεσσον 1116. a
καὶ κεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον 355. a
καρῆναι 1112. d
κἄτα 532. a
κῆ σφᾶς αὖθις 1114. b
κῆ γῆς δυσαι νυχόμενα 533. d
κατὰ δουλοω 1116. b
ὅτι κάρως 392. b
κοναβος 358. a
ἡ κόπλοτα 1114. d

L

LAbdacidarum fata 876. a
cùm multùm laborauerimus, in eodem loco sumus 316. b
labores paulo contentiores, à curis in voluptates remitti volunt 538. a
laborum præmissa exercitatio, vires non absumit sed auget 799. c
ex laboribus germinare bona 817. a
summis labris arridentium odia iniusta 884. b
admorso labro bilem intus alere quàm tetrum 884. d
lac ex vuis 392. c
lacedæmoniorum reges vnicum calculum aliis tantùm ferentibus, duos ferre soliti 339. a
lacedæmoniorum exercitia 805. c. d
circa iuuenes flagella, lora, verbera ad mortem 805. d 806. a
lachanopteri 378. a
laconum saltatio 503. b. c & s.
lacus in quo pisces sacri 1071. d
ad lacum Panegyrici conuentus 1074. a
à quo arcetur Iupiter, & cur, ibid. & s.
laio datum oraculum 676. a
lais meretrix Diogenis vxor 397. b
lampichus Geloorum tyrannus 124. c
lampidis ob amorem Myrtij meretricis per se ipsum iugulatio 150. b
lapidicinæ Dionysiacæ 256. b
lapidis suppositio 511. b
lapilli Indici 579. a
erythræi lapilli 579. a
lapis candidus ex Pentheli monte 684. a
lacænus lapis 848. a
nomas lapis 848. c

lapis phrygius 848.c
latus totam eſcam hiatu deglutiens 237. d
lateres aurei Pythio dicati 173.c
latonæ & iunonis altercationes 81.c & ſ.
latonæ partus fabula 107.c & ſ.
latonæ ex partu dolores 511.b
latona euagoræ Cypriorum regis vxor 610.a
latratus ex inferis auditus 857. d
ad canis latratum vmbrarum abſceſſio 839.b
latronum comprehenſio 655. d
latrones inſignes 689.d 690.a
laurus Veneris transfuga 563. c
laudum immodicis teſtimoniis ſenem repubeſcere 599. c
laurus, malus equo & aſino cibus 651.a
laurus heſiodi 927.a ſine lauro & aqua Caſtalia prædicere 929. d
laurus heſiodi quid præſtaret 1081. b
learchi infelicitas 1097. d
lecti & lucernæ aduerſus dominos teſtimonia 234. a
lectus aureus aut eburneus non facit meliores ſomnos 1105. c
lecticæ ceruicibus hominum impoſitæ 1105.d
λείλογχα 1113. d
lemniadum contentio 558. d
leo chordula vinctus ſurſum ac deorſum circumferor 253. c
de duobus leonibus viuis in Danubium immittendis oraculum 493.b
leonis & duorum amicorũ tumulus 642. d
leonis vita ſolitaria 1036. a
nihilo minùs pati aliquid quàm leo ſe tonderi 1107.a
leogoras à tyranno in quem conſpirauerat, ſeruatus 466. d
lepidi cum Alexandro impoſtore inimicitiæ 481. b 491. c
leporibus timidior 213.b
leontichus 828 a & ſ.
leontichi ſingulare certamen 987.d
λέοντας 1112.b
leoſthenis de Demoſthene dictum 1082.b
ex leotrophide Milonem efficere 364. a
lernæa hydra 558. c
λεσβιάζειν 898. a
leſbonax Mitylenæus ſaltatorum theatra frequentare ſolitus 517. d
lethæi fluminis aqua 133. d
ſuper Leucadem petram conſopiti 1125. d
λευκώλενος Iunonis epith. 1134. b
leucanori regi caput perfidiosè amputatum 636. b
lex caput rei geſtæ ſpectat 415. a
lex in gratiam patrum & liberorum faciens 449 d 450. a
leges cur inutiles & ſuperuacuæ 555.d
circa legis licentiam non diſceptandum in extremis periculis 691. d
leges Saturnales 1026. b.c & ſ. conuiuales 1028. a b & ſ.
per libanitidem 864. d
libelli Ægyptij de magia 840. c.d
liber eſt qui neque ſperat aliquid neque pertimeſcit 551. a
libri à Sylla in Italiam aduecti 865. b
libertatis poſſeſſionem in manu retinere, prudentia eſt 1094.b
liburnorum gens, biremes 560. c
libyæ pars ad auſtrum tendens qualis ſit 923. a
ligo aureus Neroni oblatus 1143. c
λῆμμα παρέσειν αὐτῷ 1112. b
lingua quàm ligno ſatius rem agere 209.b
liria flores ſic dicti 855.b
lirioeſſa florida vox 855. b
litatio ſupra ceti tergum 391. a
circa ſtudia literarum, labor, ſumptus, tempus p.1.l.a
literarum humanarum laus, commoda 5. & ſ.
literarum inter ſe contentiones 28. c
literarum inuentores & formatores, legum & dignitatum ipſis conſtitutores 28. d
literarum loco multa depingentes Ægyptij ſignis aliis 302. a
literarum ſtudioſis nonnunquam animi relaxandi 373.b
loca metallorum fœcunda 383. b
alterum pedem loculo inſertum habens 322. b
longæuarum gentium recenſio 912. c & ſ.
ad longæuam vitam omnibus locis poſſe peruenîri 913. a longæuorum hominum alter liber promiſſus 918. d
de longæuis à 911. ad 918
λοῦτρα 532. a
lotos homeri 14. a
lucernarum vrbs 384. b
luciani ars ſtatuaria p. 2. l. d ſomnium 3. c
auus & auunculus, marmorarij 4. a
in iudicium accerſitus à philoſophis, 200. a & ſ. eius nomina, genus, patria 207. b 669. a in aulam atque familiam Cæſaris tranſitus 160. in arg. & ſ. procurator Principis fit ibid. in Ægypto 266. b cauſas aliquandiu egit 267. d luciani ſcriptorum quędam apologia 330. & ſ. peregrinationes 374. & ſ. cum Alexandro impoſtore inimicitiæ 495.b.c.& ſ.
ſermonis Latini non imperitus 273. c
plura pete in Vita ſeu ſomnio, in Reuiuiſcentibus, in Apologia pro iis qui mercede conducti ſeruiunt, in Hermotimo, in vera Hiſtoria, in Pſeudomanti, in Amoribus, pro Imaginibus, in Lucio, in bis Accuſato, in Cycnis, in Pſeudologiſta, in Votis, in morte Peregrini, in Syria dea
lucij in aſinum transformatio, & res conſecutæ, magicæ artis addiſcendæ ſtudium à 643. ad 670
lucis dulcedo, & mortis horror 152. a
de luctæ exercitio 786. a. b
luctus expers nemo 552. a
de luctu circa mortuos à 807. ad 815
in ludis ſpectandis cultus modeſtia 18. a. b
ludi publici Græcorum, famæ virorum illuſtrium propagandæ excogitati 328.a.& ſ.

ludi funebres 812. d
de luna, philosophorum dissertationes 735. b
luna è cœlo detracta 852. a. c. d
luna habitabilis 427. c
lunæ lumen à sole mutuatum 540. a
luporum vita solitaria 46. c
lupi solitarij dicti 1036. a
lux incorruptibilis tenebras dissoluit 1122. b
lycambæ filio vox tenuis ac dulcis 559. b
lycambes 888. a
lychnis lapis 1071. a
lychnus Epicteti Stoici trecentis denariis emptus 869. c. d
lychnisci piscículi 402. b
lycophronis Alexandra 534. a
in lycorem montem appulsus scaphulæ quæ scintillulas humani generis seruauit 33 c. d
lycurgus reipubl. Lacedæmoniorum administrationem è cœlo temperans 544. c
lycurgus Laconicarum legum auctor 806. a
lycurgi in bello ignauia 776. c
lycurgi ætas 918. c. d
quam ne lynceus quidem facilè inuenerit 41. b
lyncei perspicacia 171. d
lypaë cognomentum datum 893. a
lyra Orphei quid repræsentaret 541. b
lysias à Phædro proditus 570. b
lysiæ Cephali filij oratio 902. b
lysimachus poëta comicus 29. b
lysimachi & seleuci cum Antigono conflictus 914. b lysimachi ætas ibid.
lysippus artifex 685. d

M

Macedoniæ regum commentarij 1086. a
Macentæ, Lonchatæ & Arsacomæ celebris amicitia 632. d
macentæ fraus in amici gratiam 636. c. d & s.
macetis mulier opulenta 476. c
ex machlææ nuptijs bella secuta 638. a & s.
machlæi Indorum gens 852. c
à machlyensibus in Scythiam intra triduum iter emensum 637. c
mæandrius seruus 163. d
mæcenas ab Augusto Cæsare reprehensus ob sermonis affectationem 524. in arg.
bacchi Mænadum cum Pane concubitus 93. d mænadum incursus erga Indos 851. d
de vi magica ab 825. ad 845. & 852. a. b. & s.
magi Zoroastri discipuli 159. a
ad magos Menippi aduentus, ibi acta 159. a & s.
magorum potentia & superstitio 159. b
magorum vita longa 912. c
magus hyperboreus 852. b
μακραὶ χαῖρειν 270. a
mala granata, mali cæteráque poma terdecies fructus in anno ferentia 395. c
malthace 819. a
maluæ radicis adoratio 401. b
maluæ veneno delibutæ sagittæ 379. b
malua aut myrto cæsum à Musis ejici 865. a
malus nauis germinans & ramos propagans 406. a
fructus edens ficus & vuas ibid.
mandata quædam eiusmodi, vt, si non parueris, non sis obnoxius pœnæ 456. c
iuxta mandrabuli morem negotium procedit 248. b
perinde ac sub mandragora stertere 33. b
sub mandragora sopire 1087. b
mano Arabum imperator 916. a
μανδυάδμων 1114. b
mantineorum pelta 134. b
per eos qui in marathone occubuerant iuramentum 1094. b
ad marathonem & salaminem gesta 1088. a
diui marci cum Marcomannis & Quadis bellum 493. a
mare inhospitum 612. d quando primùm & secundò transmissum Græcis 612. c
mare Caspium 943. a
margites 827. a
margites vir quispiam insulsus ac stupidus 285. a
maritorum quorundam vecordia 491. a
mars à Minerua prostratus 698. d
mars à Diomede vulneratus 698. d
mars muliebris Argis 573. c
martis & Veneris amores 78. b
marsyas iniustè damnatus & excoriatus ab Apolline 82. a
marsyæ tibiæ 866. a
massinissæ regnum, ætas 915. d
de mascula & fœminea venere iudicium 560. & s.
in matellam immingere 238. c
mater anus amico alenda per testamentum à patre paupere relicta 621. d & s.
mater à filio fame necata 677. b
matres primam prolem adamant impensiùs 785. b
mater à filio sublata 1145. e
mausacę Mauritani equitis descriptio 360. d 361. a & s.
mausoli irrisum sepulcrum 146. d 164. c
mazæa Leucanoris filia 632. d super nuptiis res gestæ ibid. & s.
mechanicorum etiam opera industria laudem merentur 846. b. c
medeæ scelus 911. b
medea ex solo somnio in amorem Iasonis exardescens 318. c
medeæ facinus meditantis pictura 910. c. d
ars Medica infinitę prolixitatis 276. b
ars Medica vt priuilegio aliquo gaudeat in exercendi facultate, iustum est 457. a
quanto honoratior & vitæ conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur ibid.
proprium medici historiam scribere 355. c
in arte medicorum quibus medicari sit periculosissimum 454. a

periti medici obſeruationes 447.d 448.a
perſuadere medico oportet, non iubere 457.b
medici periculum ingreſſi domũ inſania laborantis, 1046. a. b aſtutia in ſe ſeruando ibid.
medici induſtria in amore adoleſcentis detegendo & curando 1063. a & ſ.
medico res verè vt eſt aperienda 960. b
medicorum laus ſerpentum noſſe naturas 926.a. b
medici qui ſint ab ægrotis accerſendi 846. a
medici Æſculapij filij 526. c
mediocris vitæ hominum conditio in inferis 809. c
mediocritas in diuitiis ſeruanda 38. b
medius ſcriptor 914. b
medorum debilitas in inceſſu & mollities, cùm ab equis deſcenderint 150. d
meduſa ſaxifica 587. a vide Gorgo
megalonymus cauſarum ſectator 528. a
megapenthis tyranni contra mortem reluctatio 221.a & ſ. genus 224. d humeris ſuis Micylli receptio in cymba charontis 130. b megapenthis tyranni accuſatio, flagitia 233. a & ſ.
megilla maſcula libidine mulier 969 d.& ſ.
megillus Corinthius formoſus 115. a 231.c
mellis amariſſimi emunctio 382. d mel atticum 939. a
melampodis acutus auditus 607. b
ne melampygus acerbè ſolùm intueatur te 899. d
melancholiæ morbus 1009.b
meleager tabefactus 1049c meleagri interitus 182. a
εἰ μελεάγρου ὁ δρῦς 1117.a
melicertæ in mare præcipitatio cum matre 105. d à delphinis exceptio ibid.
melirides aut Corœbus eſſe 584. d
in melius mutatio, ſæpe maiorum malorum principium 385. b
membrorum corporis elegantia 564.c
memnonis in Ægypto vox audiri ſolita exoriente ſole 625. b memnonis Ægyptiaci fabulæ 841. b
memorem compotorem odi 1040. b
memoria virorum bonorum & clarorum ad quid vtilis 611. b memoria nonnunquàm odioſa 1128.b.c
menandri prologi 888. d
μῆνις ἀνδρός 524. in arg.
quòd mendacia reiicienda 826.a & ſ. mendacij pœna 402. c mendaciũ circa locorũ deſcriptiones quàm turpe 558. d 559. a
menecrati multa remiſſa 625.a
menelaus vltrò ad fratris conuiuium accedens, culpatus 1042.d menelai conſpectis ædibus obſtupeſcens iuuenis 345. a menelai femora 590. d menelai domus admiratione digna 901.b.c menelai domus 1126.b pulchritudo 1140.d
menippus philoſophus cynicus 114. menippus & Diogenes vltro mortem ferentes 144.b menippus ſolus Lucianum cum aliis philoſophis non accuſat 210.c menippi in cœlo peregrinationes 725.b & ſ. 730. a. b & ſ. menippus à Mercurio è cœlo in terris depoſitus 741. c menippi apud Charontem gratia 124.b menippi ad inferos deſcenſus 160. b & ſ. menippi ſuper Luna requies 730. a. b menippi in cœlo cum Ioue confabulationes 737. a. b menippi apud deos conuiuium 739. a
menius 381. c
menſarię actio contra Diogenem 750.b
menſis Minous 395.c
menſis Meſori 1126. a
menſium numerus ab Ægyptiis inſtitutus 540. c
mentis ſententia quàm fortuna præſtantior 130. b
mentiri quum vſus poſtulat, venia dignum, imò laude 826. a
mercatoris Sidonij conſilium ab Alexandro malè ſpretum 815. c d
mercedis gratia ſeruientium miſera conditio 235. a & ſ.
in mercede ſeruientes cõtumeliæ, in cõuiuiorum inſolentia 244. c & ſ. pactione mercedis 246. c & ſ. quotidiano victu 251. c circa mercedis pactiones fraudes fieri ſolitæ 246. d 247. a mercede ſeruientiũ contemptus & reiectio poſt cinædos & ſaltatores 252.a & ſ. adulatio ridiculoſa 252. d & ſ. pericula & metus 253 a & ſ. pœnitentia 253. b & ſ. adulatio dominorum doctos ſe videri volentium 256. a & ſ. compenſatio munerum 257. a & ſ. difficultas exigendæ mercedis 257 b exitus ac miſſio ignominioſa 257. c mercede ſeruientium pictura 259.a& ſ. pro mercede conductis & ſeruientibus apologia 260. & ſ. diſtinctio ibid. mercedem accipientium diſtinctio 266.a
mercenarium vitæ genus qui laudent 235.a.b
mercurius lucrifer 46. a mercurius Maiæ ſoboles 58. b mercurius palæſtricæ magiſter 98.a mercurius canina facie 105. c talis pictus in Ægypto 186. d mercurius deorum facundiſſimus 706. a mercurius cùm fur ſit, non vult alios furtum committere 722.a mercurij furacitas 72. b & ſ. alæ 73. c virga ibid. 146. c virga aurea 523. c mercurij de ſua miſeria & laboribus immenſis queſtus 95. a & ſ.

mercurij furandi ars præcipua 221. c
idem vmbrarum ductor 221. b
mercurius Logius 896. a
communis mercurius 934. d
meretricularum conuersationes & mores quales esse debeant 972. d 973. a
meretricum salutationes 977. b. c
meriones saltator 502. d
meriones Idomenei θεράπων 779. c
mesori mensis 1126. a
metallorum fœcunda loca 383. b
metalla aqua macerata vt lanam exercens certum hominum genus ibid.
metus & spes in hominum vita tyrannidem obtinentia 477. a
μιχθῆναι 1112. d
ἐμίχθη αὐτῇ 1112. d
micyllus sutor mortem alacriter suscipit 228. a
micyllus pauper, tyranni humeris insidens in cymba Charontis 230. b eiusdem questus ficti, lacrymæ, desideria morientis 231. a micylli sutoris paupertas 705. b
midas seruus incantatione seruatus 850. d & s.
midæ opes 46. b 115. d
midæ serui perfidia in vxorem domini sui 226. b
midias homò scelestus 677. b
μυρεσὶ κρίνεσθαι 354. d
militi ab hortulano inflictæ plagæ 663. d & s.
milo Crotoniata 172. b 606. c
miltiades tot partis victoriis suspicione proditionis notatus 886. a
minerua Gorgone metuenda 85. a
minerua è Iouis capite prognata 183. d
mineruæ ingeniosis operibus æquiparari summæ felicitatis est 597. d
mineruæ fabula, è Iouis cerebro natæ 73. d & s. virginitas, ibid.
mineruæ, Neptuni & Vulcani contentio de artificij principatu & præstantia 286. d
parum dextre ministrantium pœna 1021. d
minos Cretensis apud inferos iudex 677. d
minos legum scriptor Cretensibus 806. d
minois irrita sententia 155. c
minois filium in vase mellis pleno suffocatum iri prædictio 929. d
minotauri fabula 407. b
misthon Sybarita 888. c. d
mitræorum montes 637. c
mithres Medus 1098. a
mithridatis, Ktistæ dicti, mors, ætas 914. d
mithrobarzanes magus 159. c
mnasciris Parthyæorum regis ætas 915. d
mnesitheus nauclerus 686. c
ὁ μνησθόμενον αὐτοῦ 1114. c
in montem Lycorem appulsus scaphulæ quæ reliquias humani generis seruauit 33. c. d
morbi qui inualuerunt non tentandi 448. a
morbis per medicos medendum non per præstigiaturas 850. c
morborum remedia per verbula & præstigiaturas 829. c. d & s.
morsus hominis à cane morsi, canino non leuior est 845. a
modius Æginetieus 51. d
mollium & delicatorum vitæ descriptio 1108. a & s.
momus quid in Vulcani opere reprehenderit 286. d & s.
momus Iouem reprehendit 689. d 690. a
momus eorum quæ ab aliis geruntur, calumniator 740. d
μῦν 532. a
montes montibus superimpositi 169. d 170. a & s.
monumentorum stulta gloria 945. c
morientium gemitus & desideria varia 230. d
mors hominem in libertatem vendicat 673. d
mors summum malum vulgo creditum 813. b
honestum effugium mors, quæ est extra omne periculum turpitudinis 1093. a. b
ante mortem nemo felix iudicandus 173. b. c
mortem grauiùs pati qui peiùs vixerunt 221. in arg.
nouum mortis genus excogitatum 635. b
timor mortis omnem aufert vulneris dolorem 653. c
mortales quum simus, mortalia bona consequimur 162. a
mortalium vota 738. a
mortuis omnibus dominari Achilli minùs gratum, quàm vel inopi agricolæ viuenti 136. a
circa mortuos ceremoniæ 809. d 810. a luctus ibid. & s. stulta & futilia verba ibid.
mortui non audiunt 810. d
mortuorum futura responsa si lugentium voces intelligerent 811. a
mortuis superuacaneæ exhibitiones 812. d
mortuis non decet conuitiari 1145. d
mulcta ferrum gestantibus aut armatis prodeuntibus, Athenis 803. b
muliebris sexus suauior à Tiresia pronuntiatus 152. d
muliebris venus tanquam barathrum 560. b
muliebris consuetudinis delectatio 570. d 571. a
muliebris delectatio toto gradu virilem præcedit 572. a
mulier omnium animantium maximè callidum animal 57. a
mulier peregrina forma viri capta, vbi euitatum audiuit, mortem sibi consciscens 1068. c
mulier in cupidinem asini exardescens 666. c quæ consecuta 667. a & s.
mulieres viris dominantes 152. c
genus earum à medea vt deploratū 152. d
mulieres, factæ aues, arbores, feræ 153. b
mulieres conductitios viros doctos circumducentes 256. c & s.
mulieres ex vitibus productę 376. a

mulierum adſcititia forma 578.a. & ſ.
deformitas ibid.
mulieribus perfecta ac ſolida virtus non innaſcitur 584. b
mulierum formoſiſſimarum & honeſtiſſimarum exemplar à 586 ad 598.
mulieris puſillæ delectatio ſuper falſis de ſtatura laudibus 599. d 600. a
mulieribus ornatum & mundum illum nocere 906. b
circa mulieres lex Platonis 1014. b
mulieres capita non detondentes vbi plectantur 1058. b
mulierculārum aliquot libidinoſarum nomina 499. b
totius mundi conflagratio futura 193. b
mundi creatio 1122. c
de mundo, philoſophorum diſſertationes 728. a. b
ob munera nequaquam ferendum iudicium 90. a
murus ligneus Athenienſium 1093. d
muſarum pudicitia 85. a
muſæus optimus ſaltator 504. d
muſca olim mulier formoſa 862. c ſic tranſmutata ibid.
muſca poëtria formoſa & docta 862. d meretrix ibid.
muſca Pythagoræ 863. a
ex muſca elephantem facere 863. b
muſcæ laudes, deſcriptio à 860. ad 864. fortitudo & audacia 861. b immortalitas 862. a
muſcæ nomine filiæ multæ à parentibus appellatæ 863. a
muſcæ militares & canes dictæ 863. a
viciſſim fœminarum & marium conſcenſio 863. b
muſicæ incelebris & occultæ nullus eſt reſpectus aut vtilitas 337. b
quis muſicus potior & maioris pretij habendus 846. a
muſonius 1142. d & ſ.
ex muſtelis in leonis pellem inſutis remedia 829. d
myron, ſtatuarius inſignis 4. b
myronis ſtatuæ in pretio 286. a
myronis opus 834. b
myrrhina canicula 255. b
myrto aut malua cæſum à Muſis ejici 865. a

N

NArciſſus Lacedæmonius 1140. c
naribus adeo mucoſis eſſe 829. d
naris mordicus Zenothemidi philoſopho auulſa 1054. b
naſo trahi 71. c
natalitio ſolo etiam gaudent dij 920. b
ſuper nates ferulæ turpis verberatio, ſpectante populi corona 998. c
natura quàm multa homini ad fruendum conceſſerit 1103. c. d
nauis ingens in Piræum appulſa 631. a eius deſcriptio 932. c & ſ. prouentus 935. a
in naufragij periculo turpiter eiulans, qui pyram pòſt ſponte inſcenſurus erat 1007. c
in naufragio conſtitutorum vota pòſt irrita 686. d
nauis gubernatoris inſignis pietas 466. c
naues è putamine nucum 405. b
naues cucurbitinæ 404. d
naues Græcorum ad Troiam profectæ cur minio infectæ 1141. a
iidem nautæ & naues 408. a
de naulo Charonti reddendo litigatio 144. d & ſ.
nauplius portitor 401. d
nauſicaa Aretæ filia 596. b
nauſicaæ venuſtas & proceritas 772. a
nauticæ artis inſolito more vſus 408. a
neanthus Pittaci tyranni filius 869. a
de lyra Orphei ab eo per fraudem empta quæ narrentur 879. a. b vt diſcerptus à canibus ibid.
neceſſitate ineffugibili homines omnia facere 678. b
necracademia 399. c
duæ negationes vnicam efficiunt affirmationem 711. c
negotiatorum longinquæ peregrinationes 613. a
negretus fons 403. a
neoptolemus egregius ſaltator 503. a
Pyrrhichius inde cognominatus ibid.
nephelococcygia vrbs 385. a
neptunus Laomedonti ſeruiens 183. a 674. a
neptuni & Amymones fabula 104. a & ſ.
Neronis vox 1144. b
ridicula alia ibid. & ſ.
neronis inſania in fodiendo Iſthmo & obeundis ſcenicis certaminibus ab 1142. d ad 1145.
Nero matris occiſor 1145. c Pythicum os obturare vult & cur ibid. eius mors 1145. d
neſiotes 817. c
neſtor Stoicus Cæſaris Tiberij præceptor 917. a eius ætas ibid.
neſtor paraſitus 777. d eiuſdem laudes ibid.
vel neſtori conſilium dare 48. b
neſtoris ætas 912. a
nicander 926. a
Niciæ mors 365. c aduerſitas 774. c
nicomachus Geraſenus 1121. d
nicoſtratus Iſidoti filius 351. b. c
nili fontes 947. a
nilus vt depingatur 816. b
niliaca ſalſamenta 936. b
niobe in ſaxum mutata 6. d
niobes liberorum pulchritudo 82. b
nireus Aglaiæ filius 1073. a
nireo formoſior 40. c & 123. c
nireo formoſo cordatus Vlyſſes magis laudatur 570. a
niues Caſpiæ 356. c
noctis templum 403. b
noctuas Athenas 12. c

νῶν τοῦ δικῶν 1112. d νῶν ibid.
nomenclatori Libyco subiici 242. a
nomisma Sidoniorum, europa insidens tauro 1058. a
nosce te ipsum 116. c
notarum certarum compunctio in vola manus aut ceruice 1076. d
notæ Assyriis inustæ ibid.
nouercarum amatores 364. b
nouitatis gratia 331. c 332. d
νῦνι 355. c
nubecentauri 379. c 380. b magnitudo eorundem ibid.
nudos Charontis cymbam ingredi oportet 124. a
nudus habitus præstantium virorum 1106. d & s. nuda conspici refugiens meretrix 982. d
à Numa ritus instituti 890. b
numæ Pompilij ætas 913. a
à nouis nuptis comparatio 38. b. c
nuptiæ masculæ 381. d & s.
in nuptiis ambiendis Bosporanorum mos 633. a. b Scytharum 633. c
nuptiæ, successionis necessariæ inuenta remedia 574. d
nuces in talorum ludo positæ 1023. d
nycterion Eudianactis filius 379. a
nyctiporus flumen 403. a
nyctor Lunaris 181. c

O

OBliuio rerum omnium sub Euclide duce Athenis peractarum 320. d
oboli impositio in os mortuorum 809. c
obtorto collo discipulorum in vincula abductio 1050. a
oceanus lacteus 400. c
ocellus Lucanus Pythagoræ discipulus 270. d
ὀκόσα 355. c
octipedes apud Scythas qui vocentur 340. a
oculus Zenothemidi philosopho effossus 1054. b
oculorum mirum genus certo hominum generi 383. b aliorum ab aliis mutuatio ibid.
quæ oculis videntur, certiora quàm quæ auribus percipiuntur 520. b
oculi bouini 590. d
oculorum pro amico voluntaria effossio 631. d alterius item amici amico conspecto 632. a
ocypus podagrosos irridens sub idem iugum missus à 958 ad 962
odor terræ Arabiæ 1070. a
odium in crastinum continere, reges non decet 59. a
an odyssea prior Iliade 398. b
œdipus matris maritus 258 c
œneo quid acciderit, quòd non vocasset Dianam ad conuiuium 1048. d
œnomai crudelitas per Pelopē sublata 1158. d
œnopion pocillator 895. b
ogmius dictus Hercules 858. a
ogygia Calypsus insula 404. b
οἶμοι γυναῖκα χρυσίμιλλον ἐκτήσατο 870. b
oleum è cepis, ac redolens vnguentum 383. a
oleum ex Hispania 939. a
olei proprietates 797. d
ollis cæcutire 874. a
olmeum polluere 865. a
vel oloribus magis canorus 48. a
ei qui magna olympia deuicerit, omne stadium minùs reformidandum est 339. c
aureus in olympia statueris 892. d
olympiadis & draconis fabula vnde orta videtur 477. a
olympi tibiæ 866. a
olympus mons Parnasso eminentior 169. b. c
onager sitim ferens 923. c
onesicritus Alexandri Magni historiarum scriptor 915. a
onesicritus classis Alexandrinæ gubernator 1001. c
onosceleæ mulieres marinæ 408. d
si opera quæris, sermones multi 1013. e
opes in bonorum numero collocandæ 133. c
optanda ea sunt quæ consequi possumus 317. c
opulentia sæpenumero immedicabilium malorum causa 51. b
opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est 848. d
oracula nocturna 493. d
oraculorum & prædictionum confutatio 675. d 689. b
oraculorum interpretis sacerdotis ceremoniæ 743. b
oratio Herculi attributa non Mercurio 855. a
circa orationis compositionem peccata à 849. ad 853.
oratio in pulchra domo habita aut è contra quid valeat 905. d & s.
oratoribus etiã opus est afflatu diuino 1079. b
orchestice in iudicium vocari solita à Demetrio Cynico 515. c
in orco quid agatur, stulta quæstio 553. d
orci galea 755. c
oresti ac pyladi Scytharum sacrificia 611 a
in Scythia quæ passi, res gestæ 612. a & s.
mutua amicitia ibid.
orestis, Pyladis, Ægisthi & Clytemnestræ pictura 909. c. d
orgiorum institutor 541. b
ori & Isidis libri 715. b
orionis canis 606. b
orion cæcus Cedalionem portans 910. b sanatur ibid.
orithya rapta à Borea 827. a b
orodœcides 888. a
orœtæ in incedendo debilitas 150. d
orpheus 907. c
orpheus optimus saltator 504. d
orpheus Oeagri Caliopésque filius 541. a

orgiorum inſtitutor 541. b
orpheus & Eumolpus philoſophiæ ſuſceptores 1011. b
orphei lyra in cœlo quid ſit 541. c
orphei & Amphionis cantus 593. c
de orphei capite & lyra fabula 869. a
orphei lyra per fraudem empta, & ſuppoſita altera 869. a. b
orphei carmen & ars, non lyra, laudanda 869. c
orthius muſices tonus 748. d
orthium, carmen ſic dictum 851. d
ὡς δ αὐτὸς αὖ φαίης 354. d
os indomitum, infelicitas conſequitur 900. a
oris putridi & infecti graueolentia Geloni tyranno detecta 295. d
oſcorum atque Volſcorum dialogus 524. in arg.
intra oſculum conſtituti 490. d
oſculum duobus talentis emptum 124. b
de oſiride quæ narrentur 1058. c
oſroës Græcis Oxyroes 356. b
oſtrea currum vnius numero implentia 390 c
othryades imperator 180. d
othryades 486. a
ὄφιοϛ 351. a
otus & Ephialtes 737. a
ὑ δὶ αὐτὼν νὺ Δία 355. a
ὠμάλωπα 533. c
oues prælatum & floreſcentem oliuæ ramum ſequentes 315. c
ex ouis dipſadis excauatis pocula 925. d
pilei ex ouis ſingulis gemini ibid.
ouum ex luſtratione relictum 114. c

P

PAcatæ ſimulacrum 590. c
pæon medicus 79. b
pæpalema 899. d
pætus medicus 498. a
paguradæ 388. a
palæſtra ancilla 644. a eius artes meretriciæ, magæ 645. c & ſ.
palamedis ars vt inſaniam Vlyſſis ſimulatam detegat 910. c
pallene 932
pallij diſſectio & dimidia pars amico tradita 627. a
palmarum conſcenſio 1069. c
pamphylij maris à Lycio diuiſio 933. c
pan Deus Arcadiæ paſtorum, muſicus, ſocius Bacchi, Mercurij filius 92. d & ſ.
eius lecti ſociæ 92. d
pan Dionyſi miniſter 747. c eius ſpelunca ibid. agilitas, Muſices & belli ſtudium ibid.
pan ex Arcadia in Marathonem auxilio veniens 827. a
de deo Pane 1096. c
panos queſtus de ſui contemptu 748. a. b
de pancratij exercitio 786. c
pancrates magus 842. c
pandemus Veneris cognomen 891. b
pannychia fons 403. a
paphlagonum ſtoliditas, ſuperſtitio 477. d
ingenium craſſum & ineruditum 481. b
de artis paraſiticæ præſtantia à 763. ad 785. ſitne ars 763. d & ſ.
paraſiticæ definitio 766. d laudes apud Homerum 767. a. b
paraſiticæ ars fato quodam accedit 770. d
paraſiticæ principium generoſum & illuſtre 771. a
paraſitica felicitas 774. d
paraſitica in pace etiam philoſophiam præcellit 780. c
paraſiti & philoſophi collatio ſi de bello agitur 773. a & ſ.
paraſitorum aliquot nomina 774. a & ſ.
paraſitorum proprium 775. d
paraſiti ars quotidie in vſu & exercitio eſſe debet 766. a
paraſitorum opera in bello 779. d
paraſiti in conuiuio præſtantia 781. a. b gloriæ contemptus 781. c mors 783. d
ex paraſito opulentorum vtilitas 784. a b. & ſ.
parca omnium rerum cauſſa 678. b
parcarum ordinatione & conſilio omnia diſpenſari 671. b. c
parcam pro Tantalo puniendam 678. c
parcarum imperium 691. a 695. a. b
de parcis Homeri loca 1122. & ſ.
parentum vulnera 417. a
quàm ſemel parere, ter ſub clypeo malle conſiſtere 716. c
parianorum vrbs 997. c
paridis iudicium 85. b & toto dialogo.
paris cognatus Ganymedis 85. d
parnaſſus Caucaſo altior 169. b bicipiti vertice 170. d
parnethe mons 937. c
parrhaſij imagines 598. a
parthenius poëta 371. b
parthenius mons 747. c
paryſatidis & Darij filij duo 358. d
paſiphaës adulter 667. d
paſſonis pictoris pactum 1085. b
pater inſania laborans, à filio curatus 446. & ſ.
patres magis liberos amant quàm liberi parentes 455. a
patrum & filiorum mutuus amor 910. a
qui patri iuſtum honorem habebit, patriæ quoque 910. b
patris morientis in conſpectu liberi occiſi 225. b
patri necando venenum porrectum 1050. a
patria nihil dulcius 919. a plura de ea ibid. & ſ.
patriam pio amoris affectu proſequimur, aliarum vrbium admiramur excellentiam 919. a. b
patriæ beneficia 920. d & ſ.
patria rerum optimarum præſtantiſſima 921. b. c

à patria extorres quamuis felices, egentissimos se arbitrantur 921. c
nomen patriæ strenuum & audacem facit ex meticuloso 922. d
patroclus ab Euphorbo interemptus 715. b
patroclus parasitus 778 a Achille non inferior 778. d & s. laudes, mors eiusdem ibid.
patrocli & Achillis turpis amor 585. d
ex pauonum pennis corona 399. a
pauonis gloria circa pennas 904. d 905. a
pauonis in aspectu non in voce delectatio est 908. a
pauo ex India 939. a
pauperum & diuitum non perinde res se habent ad mortem expeditè suscipiendam 225. a & s.
pauperum consolatio 115. b
pauperum leuiores & rariores morbi 718. a
pauperum intoleranda felicitas 1037. b & s.
paupertatis collatio & eius effectus 42. d & s.
paupertatis bona 44. c
paupertatis prætextus mercede dominos suscipientium 239. a
paupertatis vitandæ causa quid agatur 265. a. b
pax bello præstantior 780. c
ne paxillus quidem mihi reliquus 30. a
peccata reprehendenda, peccantibus ignoscendum 547. a
peches Ægyptiis quid 816. b
pecuniæ in tertio bonorum ordine ponendæ 535. c
pecunia incantatio efficacissima 551. c
pedibus prospicere frequens acclamatio 25. a
nequaquam illotis pedibus accedere 547. a
ad pedum curam remedia 818. c.d & s.
vir pedibus carens, ligneos truncos crepidis & calceis ornans 866. c
pegasi alati equi 7. a
pelagus lacteum 392. c
pelasgicum 747. d
pelichus dux Corinthius 834. c medicus ibid.
pelops formositatis gratia ambrosiæ particeps 1132. c ob formam Neptuno adamatus 1133. c
pelopidum fata 876. a
penelope Icarij filia à Mercurio constuprata 93. a. b Panis mater ibid.
penelopes proci 404. b ab Vlysse cæsi ibid.
penelopes pudicitia & modestia 596. b
penelopes illud de textura pati 1015. a
penthelus mons 684. a
penthei infelicitas 1097 d
perdiccæ, morientis Alexandri annulus traditus 132. c
perdiccæ contra Ariarathem pugna 915. a
peregrini viri amicitiæ egentis dulcis receptio 343. c
peregrini & aduenæ parui faciunt exilia 922. a
peregrini mors 993. a 1005. b ab eo nomen assumptum 993. a 994. a
peregrini nequitiæ, scelera 995. b & s. cum Christianis conuersatio 995. b & s. in corona circumstantis populi turpis virilium tractatio, & ferulæ circa nates verbera 998. c
de peregrini morte fabulæ & figmenta 1006. b & s.
de eo plura à 993. ad 1008.
circa Pergamum condendi principatus primus autor 914. d
periander absens à cœtu Beatorum 396. d
de pericle Thucydidis dictum 510. b
pericles Aspasiæ patrocinans 575. d
periclis & Demosthenis collatio 1084. a
periclis nullę extant orationes ibid.
fama earum ibid.
periclis animi magnitudo 1088. b
in extremis periclitantibus, circa legis facultatem aut licentiam non disputandum 691. d
extra periculum & simul quæ cupis spectare, non est ita semper comparatum 170. d
περὶ τοῦ αὐτὸν, ὅσα κακῶν 1112. d
περὶ τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι 358. a
perilai taurus æreus 467. b eius malum consilium ipsi consultori pessimum 467. c. d mors 468. b
peripateticorum ingenia 284. d
peripatetici venditio, doctrina 298. a & s.
περίστροφον 1113. d
persarum adoratio 20. c
persarum reges opibus clari 46. b
persæ igni sacrificantes 699. d
ex persis in Ægyptum via longa, compendiosa 815. c. d
regum Persarum adoratio 941. c
regum persarum mos regere mediam aciem 942. a
perseus cum matre in arcam abiectus, conseruatus 110. b
perseus falcem tenens 478. c
persei, Andromedæ, Gorgonum fabula 110. b & s. 909. a. b. c
pestis in Græcorum exercitu 182. d
pestilentiæ sedandæ ratio 340. c
πέταυρα 898. d
πέπλος 355. c
phæaces saltatione oblectati 504. b apud eos in primis miratur Vlysses saltandi elegantiam 504. c
phæacum fabulæ adaptatio 25. c
phædręcalumnia quanti fuerit 885. c
phędra Cretensis 1066. b
phædrus Myrrhinusius 902. b
phaethontis fabulæ interpretatio 542. d
phaëthontis fabula 96. a & s.
phaëthontis sorores electrum illacrymantes, 97. a. b in populos conuersæ 97. b

phaëthontis regnum 377. c cum Endymione bellum ibid. & ſ.
de phalaridis Agrigentinorum tyranni tauro æreo à 461. ad 473. legatio Delphos pro eo recipiendo ibid.
phalaridis genus, patria, 462. inſtitutio, primi anni ibid. cauſa & conſilium occupatæ tyrannidis 462. d modus adminiſtrationis 463. a. conſilium deponendæ tyrannidis per inſidiatores euerſum 463. d crudelitatis crimen 465. a. & ſ. eiuſdem defenſio 466. b & ſ.
phalaridis clementiæ exempla 466. d
ad phalarin è Græcis ſapientiſſimorum aduentus 467. a.
phalaridis donarium 467. b & ſ.
phaleti ſacrificantes Cyllenij 699. d
phalli Græcis qui Priapi 1062. c
phanomachus diues 940. a
phantaſmata & mortuorum animas ſuper terram obambulare 840. a
phaon Venerem è Chio tranſuehens 122. d
phaonis aut Nirei pulchritudo 599. c
in pharo turris, opus omnium maximum 372. b
pharmaco miſcendo quantus labor 454. b
ὁ φαῦλος 1113. d
phauorini diſſertationes 549. d
phello ciuitas 393. b
phellopodes 393. a
phemius 907. c
pherecydæ Syri ph. ætas 917. b
phidias, ſtatuarius inſignis 4. b
phidiæ ſtatuæ in pretio 286. a
phidiæ ſculptoris iudicium & peritia 307. c
phidias Iouis abſolutam imaginem emendare non dedignatus 603. c
per phidiam 916. b
philænidis turpes amores 572. d
philemonis Comici poëtæ mors ridicula 918. b. ætas ibid.
philetærós rex & Eunuchus 914. c. d
eius ætas ibid.
philippi & Alexandri victoriarum comparatio 134. b & ſ. rerum turpiter geſtarum inuicem exprobratio 134. c. d & ſ.
philippi ciuitas 1016. b
philippus calceorum refector apud inferos 165. a
philippus oculo priuatus 365. b
philippides vno die quantum iter pedes confecerit 270. a
philo Diniæ filius 1131. a
philocrates 1091. b
philocratis ignauia, proditio 776. b
philoctetes ſolus arcum Herculis tendere potuit 866. a
morienti philoctetas præſto eſſe 1004. a
philomelæ in auiculam conuerſio 1124. d
φίλων κορυφαίστατος 1112. c
philoſophandi via potiſſima, & quæ certiſſimè ad virtutem & felicitatem ducat 283. b. & ſ.
philoſophari primi qui cœperint 1010. c. d
quomodo & quatenus philoſophandum 1050. c
philoſophia vera inuentu difficilis 204. a & ſ.
philoſophia multo tempore haud comprehenſu facilis 276. b
philoſophiæ vera bona 279. c
philoſophiæ principes 283. d
totius philoſophiæ capita auditu facilè comprehendi poſſe etiam in modica diei particula 308. b
vini & philoſophiæ comparatio & cauponum 309. d 310. a & ſ.
philoſophiæ non parum multa abſtruſa myſteria 310. b
philoſophia pernicioſo & exitiali pharmaco ſimilis 311. c. d
philoſophiam exercentes fœminæ 536. d
philoſophorum vita, mores, collatio inter ſe, vide in Nigrino 14. & ſ.
philoſophorum apathia damnata 23. a
philoſophorum nugæ 114. d.
philoſophi à Charonte receptio 125. c
philoſophorum incertæ & diuerſæ doctrinæ 158. b. & ſ.
philoſophorum deriſio 187. c in arg & ſ. venditio ibid.
philoſophorum aduerſus Lucianum irritatio 200. a & ſ.
philoſophi nihil minùs quàm philoſophi 213. b & ſ.
philoſophorum de gradu honoris diſceptatio 217. a
philoſophorum ſeruientium turpior conditio 238. a & ſ.
de ſectis philoſophorum, & quænam optima 275. & ſ.
philoſophi lucro & pecuniis addicti 280. d & ſ. vnius in diſcipulum qui mercedem die dicta non reddidiſſet, inſolentia 218. a fœnotis exactio 281. b
philoſophorum inter ſe pugna 282. b
philoſophi quo pacto deligendi ſint 303. d & ſ.
in philoſophorum placitis perdiſcendis tempus impendendum 304. a & ſ.
de philoſopho mercedem pactam ſibi prorogatam tantillum conquerente quæ narrantur 323. b
à philoſopho nequior rediens diſcipulus quàm antè foret 323. c. d
philoſophi aliquot contra præſtigiaturas increduli 481. d
philoſophis ſalarium conſtitutum 535. b. 537. b
de philoſophis à barba iudicium 550. a
philoſophorum deceptiones 727. a. b & ſ.
philoſophorum vita non reſpondens habitui 735. c. d
in philoſophos Lunæ graues queſtus 735. b. & ſ. 736. a
philoſophorum exagitatio 739. d & ſ.
philoſophi, obtorto collo diſcipulos

in vincula ducentes 1050. a
contra philosophos à 742. ad 762
philosophorum copia 746. a. b
citiùs aliquis in naui cadens, ligno destituatur, quàm vt quocunque aspexerit, philosophum desideret 746. b
celebres philosophi qui nunquam aciem viderunt 777. b
philosophi & parasiti collatio 780. b. c & s.
philosophorum aliquot longæuorum ætas 916. a. b & s.
in falsos philosophos inuectio à 1008. ad 1019.
philosophi primi 1011. b. c 1012. a
philosophorum inter se altercationes & mutuæ criminationes 1049. d & s.
in philosophorum mores ac vitam à 1038. ad 1055.
philosophicæ quæstiones & argutiæ 761. d
res philosophicæ aliter apud hos, aliter apud illos se habentes 772. b
philoxenus salibus incessens Dionysii tragœdiam sæpe in lapidicinas coniectus 870. a
philoxenus carminum censor 881. c
phineo cibi è faucibus ab Harpyis erepti 39. a
phinei prædictiones 927. c
phlogius solaris 381. c
phocionis vitæ sanctitas 677. a
phœnix Achillis præceptor 136. a
phœnicis annos viuere 306. d
phœnix auis apud Indos 947. a
phœnix senio confecta pyram inscendens 1002. a
phœnicum templum 1058. a
φοινικίζειν 898. a
phryges Lunæ sacrificantes 699. d
phrygia saltatio 509. d. & 510. a
phyne formosa 231. c
phryno 1091. b
phrynondas sceleribus clarus 475. a
phryx Æsopus pro morione in Beatorum insulis 397. a
phryxi de aureo ariete fabula quò tendat 542. b
pictorum celebrium nomina 259. a
pictorum libertas 605. d
pictores celebres 590. b. & s.
pictura elegans miseræ mercede seruientium seruitutis 259. a & s.
picturæ cuiusdam in Italia elegantia, Aëtionis pictoris 378. c
picturis paulò formosiores reddentibus gaudent mortales 600. c
pindari elegantia 848. d
pingues homines magorum lingua vulgus dictum 476. c
πνίκα ἔχειν 1112. a
pirithous ex Ioue & Ixionis vxore 71. c
pisa & dodona celebres 737. c
ipsis piscibus mutior 696. c
piscis Tagenicus 1052. b
piscibus non vescentes apud Ægyptios 1061. c
pisces sacri, nomina ferentes, vocati venientes, aurum gerentes 1073. d
pisistratus Nestorides 1141. d
de pistillo & aliis magicæ fabulæ 843. a & s.
pittaci ætas 916. b
pityne fabula 918. b
pityos cum Pane concubitus 93. d
πλαγίαν πλεῖν φάλαγγα 362. b
apud platæas ductus & principatus 567. a
platanus Socraticorum auscultatrix sermonum 574. a
platanus Socratis ingeniosa 902. b. c
plato, Siciliæ tyrannorum adulator 143. b
platonis laus 208. b
plato conditam à se ciuitatem habitans 397. a
platonis leges frigidæ 737. d
plato imperitus parasitus 774. b. c
plato, philosophorum sanctissimus 916. d
eius ætas ibid.
platonicorum ingenia 284. d
tanquam ex plaustro cum libertate carpere 700. d
totum attraxisti tibi plaustrum 899. d
plebeiorum res ac studia 733. a
πλεῖν ἢ μὴ 1113. b
eius quod plus est, ratio semper habenda 973. c
plutocles, Phantasionis filius, Satrapa 401. c
ex tenui trama Plutus puer suspensus 939. d
pnyce 747. c
plures sibi formas quàm vel Proteus assumere 183. d
pocula Echecratis leuia 938. b
podagræ mala præ cæteris omnibus 949 950. & s.
encomion podagræ & laudes à 949. ad 957. & è contra ibid.
podagra πόδων ἄγρα 951. d
podalirius vir libidinosus ac mulierosus 478. c.
pœcilus dicta porticus 295. a
poësis fato quodam accedit 770. d
poëtarum fabulæ 183. b
poëtæ lex quicquid ipsi visum fuerit 350. b
poëtarum libertas 605. d
poëtis non habenda fides 698. b
poëtarum dicta quatenus accipienda 928. c
poëtis libertas concessa 1081. a
poëtarum prodigia 1118. d
poëticarum fabularum compendium à p. 511. ad 515.
poëtices & historiæ non eadem libertas & regulæ 350. b
polemon ebrietatis desertor. 750. a 751. b & s.
polemon 978. d genus ibid.

pollux pugillatu valens 97. c inflicta ab Amyco vulnera ibid. cum Iasone in Colchum eiusdem nauigatio ibid.
pollucis alternæ vices cum Castore 1114. a
polus Chariclei Sunienſis filius 164. b
polus, Aristodemus, fabularum actores 263. a
polus Acragantinus vt innotuerit 328. a
polus 681. a
polybius quidam literarum rudis 553. c.
polybij, Lycortæ filij, Megalopolitani, mors, ætas 917. c
polycletus, statuarius insignis 4. b
polycleti opus 834. b
polycratis Samiorum tyranni casus 175. d
polycratis mutata felicitas 940. a
polydamas Scotusseus 364. b
polydamas 606. c
polydamantis athletæ statua medens febre laborantibus 1099. a
polygnotus pictor 590. b
polyidi prædictiones 927. c
polylampes 381. c
polyphemi & Galateæ amores 98. c & ſ.
polyphemus vnoculus 98. c. eius deformitas ibid. & ſ. canendi peritia, lyra 99. c. d
polyphemi excæcationis fabula 100, b & ſ.
polypi variatio 102. c. d
polystrati ambita hæreditas 122. b & ſ.
pomi inscriptio 88. a
pontes in fluminibus facti ex cadaueribus 129. c
pontici viri, crassi & ineruditi 481. b
porrectis pedibus dormite 243. d
portus Somnus appellatus 402. d
πῶς οἶει 533. d
posidonius Apamea Syriæ oriundus 916. d
philosophus Rhodius, historicus ibid.
eius ætas ibid.
possessio habentem non oblectat, quam nemo videt, laudat, admiratur 61. c
possidenti nulla vtilitas nisi sit qui admiretur 21. c
potamonis rhetoris ætas 918. a
præceptores obtorto collo discipulos in vincula ducentes 1050. a
prædictionum aliquot exempla 929. d
præmium arti debitum persolutum 468. a
præsaltatores qui dicti 504. c
præsentibus acquiescendum 148. d & ſ.
præsentibus vt occurratur, demonstrare, cordati est consultoris 690. d
præstantioribus plurium indigent inferiora 1106. c
præstigiarum genus 721. d
praxiteles, statuarius insignis 4. b
praxitelis ars celebris 562. d
pretiosarum rerum exustio cum mortuis 810. c
rerum pretiosarum nulla vtilitas, si sine teste possideantur 1034. a
priapus saltator 506. a vnus ex Titanibus aut Idæis Dactylis ibid.
priapi duo magni in vestibulis deæ Syriæ 1062. b
priapi trecentorum passuum 1068. d in eos ascensio ibid. & ſ.
principum merces 266. d
principium totius dimidium 277. a
priuigni nouercis inuisi 461. a
priuigni in nouercam amor 1061. d
vt detectus ibid. & ſ.
probi rari: improbi in ciuitatibus omnia obtinentes 41. b
viri probi ac honesti cuiates sint non perpendendum 613. b
prodicus Ceus vt innotuerit 328. a
proditores perdere volumus cùm iis non amplius egemus 1087. b
procemia qualia esse debeant 370. a & ſ.
primam prolem matres peramant ardentius 785. b
promethea sapientia 8. d
promethei olim qui vocarentur 9. c
promethei inuentum 9. d
promethei fabula 55. 56. & toto dialogo & 184. b
prometheo in hominibus effingendis adiutrix Minerua 9. d 60. d
promethei liberatio 65 b
promethei partem ferre 252. d
promethei supplicium 511. b
prometheus in crucem actus 674. a
proteus Ægyptius saltator eximius 505. c
protei fabula 102. b 505. c. d
protei Cynici baculus talēto emptus 869. d
protei variæ formæ 1085. c
assumptis variis formis rursus Proteus fieri 1085. c
protesilaus primus Græcorum bello contra Troianos interfectus 140. d & ſ.
protesilai genus, patria, mors, impetratio apud inferos 144. d & ſ.
protesilao sacra in Cherroneso 1099. b
προσεπαν ὁ μείραξ ὑμὸς φίλος 1112. b
proserpina inuenta 511. c
proserpinæ nuptiæ Pirithoo ambitæ 1136. c
proxenides in Olympiis certaminum iudex constitutus 528. b
proxenus Athenienſium exercitui præfectus 1088. b
proxenus Epicratis filius 1129. c
pseudalexander 871 d
pseudonero 871. d
pseudophilippus 871. d
pseudophilosophorum habitus 50. b
gula ac voracitas ibid. & ſ.
psittopodes 388. a
ψοφοῦσα 1114. d
psyllotoxotæ 378. b
ptœodori hæreditas ambita 120. d & ſ.
à Ptolemæo Lagi filio spectaculum exhibitum 10. b. c
ptolemæus Lagi filius 272. c
ptolemæi cum sorore incestus 732. c
ptolemæus parum animi compos 877. b
ptolemæus cognomento Dionysius 882. a
ptolemæus Ægypti rex 914. c in-

ter reges propria fortuna felicissimus ibid.
ptolemæi Philadelphi regnum 94. c ætas ibid.
templum Ptolemæi 1078. b
à pudendis pendere Cinyro impositum supplicium 402. b
ad pudenda vsque ebrius conuiua se renudans 1044. d
puerorum mascula viuendi ratio 580. b
puelli infantuli apud iudices pro auo patrocinium 625. a
puerorum ceu boum ad immolationem præcipitatio 1076. d
pugnare pro patria vnum augurium optimum 1079. c
de pulchritudine quæ apud inferos nulla est, contentio 147. d pulchritudo absoluta 532. b de pulchritudine 1131. a & s. pulchritudinem pauci assecuti 1132. a omnes appetunt ibid. de pulchritudine sola inter deas contentio & æmulatio 1133. d & s. pulchritudinis nulla satietas 1140. b pulchritudo vt cætera antecellat 1141. b
id pulchrum est quod vniuscuiusque rei proprium est 352. c
pulchrorum aspectus maximam alliciendi vim habet 904. c
pulchris ob formam non inuidemus, sed amamus 1140. a b
pulicum vestigia metiri 1122. a
puteus in quem si quis descenderit, audit quæ in terra dicuntur 383 c
pyladis & Orestis amicitia 581. d 582. a b
pyrallis tibicina 984. a & s.
pyramides vmbram non iacientes in Ægypto 615. b
pyronides Solaris 381. c
pyrrhias coquus 163. c
pyrrho pictoriæ artis desertor 750. b
pyrrhonis exemplo suspensum hærere. 738. c
pyrrhus Epirota post Alexandrum magnum secundas in re militari tenens 272. c quid vnum à diis petere solitus 278. c d de pyrrho Epirota lepida historia, similem se Alexandro esse, persuaso 872. d 873. a
pythagoræ nomina 142. b Pythagoræ venditio, scientia, institutionis genera, genus 188. c & s. femur aureum 189. d patria ibid. Pythagoricæ sectæ candidatis quinquennii silentium imperatum 304. a pythagoras Samius septies mutatus 390. c eius dextra pars aurea ibid. Pythagoræ ad Phalarim tyrannum aduentus 467. a pythagoras vir sapiens ac mente diuina 475. b Pythagoræ per calumniam imposita 475. b Pythagoræ femur aureum 490. b Pythagoræ metamorphoses & præstigię 707. b c & s. 714. & s. Pythagoras mulier quoque factus 716. a Pythagoras ab Eleusiniis sacris prohibitus 889. b c
pythagoreorum iusiurandum 189. a
pytheas 1093. a Pytheæ dictum de Demosthenis orationibus 1082. c
pythonis cædes 511. b

Q

QVadis & Marcomannis à diuo Marco bellum illatum 493. a
quadragenarius ad philosophiam appulit Lucianus 283. a
quadriga bouem sæpissime ducit 119. d
quadruplatoris officium nequaquam facile aut simplex 880. c
quæstiunculis captiosis & perplexis discipulos inuoluentes præceptores 322. d
quantitas etiam pharmacis exitialibus sua esse debet 311. c d
quaternio Pythagoricus 1121. d
quatuor, quaternio, Pythagoreorum maximum iuramentum 189. a
quatuor digitorum voluptas, gula 24. c
quintillus Luciani amicus 911. b
quoniam, quidem, igitur, inter orationis inepta condimenta 820. c

R

RAdiculæ radix quæ sit 479. a
ranæ terrestris in morem sitiens vociferari 251. d ranis assis victitantes 382. c ranæ per aëra circumuolantes ibid.
rasuræ & corporis vulsuræ improbatæ 1107. b & s.
rectoribus suis silenter permittenda gubernatio 169. b
reginarum tuta & casta asseruatio 1067. b c
regium est, vulnerari de regno dimicantem 944. c
regnum bonorum omnium caput 718. d è contra 719. a 720. a regni vota laboriosa 945. a & s.
reipubl. defensionem suscipere bona cum spe bonos viros oportet 1079. c
de religione & cultu diuino à 670. ad 678.
pro remis cupressi cum ramis ac frondibus 389. d
res ipsæ magis loqui debent quàm verba 629. a
rei vniuscuiusque quod proprium est, id pulchrum est 352. c
rerum humanarum gubernatio 701. d & s.
resurrectio hominis post vigesimum diem quàm mortuus erat 838. c
tam reus quàm actor pari benignitate sunt audiendi 879. a
rex in crucem sublatus 915. a
regis boni æqua administratio 463. a b & s.
reges non decet odium in crastinum continere 59. a regum aliquot aut satraparum conditio in inferis 164. d & s. regum infelicior aliis conditio 178. a regis plures oculi 253. a regibus multi oculi & aures 873. d reges memorandæ senectutis 916. a regis moderatio circa conuitia 998. c d
regum & regiarum plerumque conditio & status 732. c
rhadamanthi Cretici regnum 394. a

Rhea Saturni vxor 76. b
rheæ circa ſuum Attin amores 184. c
rhea ſaltationibus oblectata 502. c
rheæ fraudulenta impoſtura 511. b
rhetoris à Charonte receptio 116. b
rhetorum decem linguæ contra Macedonas armatæ 573. b rhetorum & philoſophorum in bellis ignauia 776. a
boni rhetoris & ſophiſtæ partes 814. & ſ.
rhetoricę & Dialogi actio contra Syrum 750. c rhetorica nonnullis ars, nonnullis ab arte ſeiuncta 772. b rhetoricęs imago 816. a ad rhetoricam duæ viæ 816. c
rhodiorum coloſſus 730. c
rhodochares fœneratoris auari prodigus hæres 229. d
rhododaphne viri cognomentum 897. b
rhodope mons 1016. a
rhodus Solis ſacra 561. a
rhoxanes & Alexandri in tabula depictę nuptię 318. a
ῥησιμαχῶν 896. a
ridere regis factum aut tyranni quàm periculoſum 1144. c
riſus muliebris qualis eſſe debeat 589. d
riſu ſuffocatus Philemon 918. b
riſus Sardonius 687. b
vrbis Romæ luxus 12. in arg.
roxanæ labia 590. c
rufinus Cyprius 555. ab
rutiliæ formoſiſſimæ mulieris cum Alexandro impoſtore amores 490. a
rutilianus gener Alexandri impoſtoris 475. b
rutiliani ſuperſtitio 487. a & ſ.

S

Sabaſius Deus 719. a
ſabazius 1098. a
ſacauraci Scythæ 915. c
ſacra ciuitas 1057. a
in ſacra ciuitate templi æſtimatio 1059. c conſecratio 1060. a & ſ.
ſacra ab Atte tradita 1061. d
de ſacrificiis deorum quæſtio 673. b
ſacrificii ratio 1076. a & ſ.
ſacrilegi & facinoroſi impuniti & felices, viri ſancti in paupertate & anguſtia 677. a
ſacrilegorum impunitas 689. a b
ſacrilegi ſupplicium 855. c
bonus ſagittarius quis 26. b
ſagittandi peritia & exercitatio perſarum & ſcytharum 295. b
ſagittæ Scytharum veneno tinctæ 26. b curetum, reſina, ibid.
ſalæthi in adulteros lex duriſſima 262. b c ab eodem infracta 262. c eiuſdem voluntarium ſupplicium ibid.
ſales & dicteria lepida 519. d
ſaliorum ſaltatio apud Romanos 506. a
ſalmoneus Ioui obtonare auſus 33. a
ſalſamentum ex Hiſpania 939. a
ſuper ſaltantium ſilentio Pythagoricæ diſciplinæ dogma ſubobſcurè ſignificari 518. b
ſaltationis inuentum minimè nouitium 502. a cum mundi generatione & Amore Deo ortum ibid. ſaltatio armatorum 502. c Curetum, Corybantum, Rheæ, Cretenſium ibid. ſaltationis genus 504. a ſaltationes in ſacris Deliorum adhibitæ 505. a variorum populorum ſaltationes 505. a b & ſ. ſaltationum genera tria 506. b ſaltatione gentes à Baccho deuictæ 506. c ſaltatio inculpata Homero dicta 506. d ſaltationum nulla certamina 509. a de ſaltatione complures libelli 509. b ſaltationis aliquot ſpecies à Platone commendatæ 510. a de ſaltatione Pythicum oraculum 515. b ſaltationis laudes 518. b c & ſ. ſaltationi aurium & oculorum iudicium præſto eſt 520. b ſaltationis vis in quodam miſere & perditè puellam deperiente 520. b ſaltatio Bacchica in Ionio & Ponto 520. c ſaltationis decoro quidam turpiter excidens 522. a ſaltationis commendationes à 498. ad 523. ſaltatores olim canentes & ſaltantes 508. d ſaltatori dialectica ſuperflua & parum commoda 510. c ſaltatoris laus ſumma 510. d in eo requiritur memoria 510. c mutum ſaltatorem intelligere & nihil loquentem audire oportet 515. b ſaltatoris in munus à Nerone petitio viri barbari 516. b ſaltator Neronis tempeſtate eximius 515. d ſaltatoris quæ ſit præcipua laus 516. d corpus vnum, animæ plures de egregio ſaltatore dictum 517. a ſaltatores Pantomimi nomine cohoneſtati ibid. Polypi mentem obtinere debent ibid. chiriſophi dicti 517. d ſaltator tres animæ partes repræſentans 518. a in ſaltatore corporis modus requiſitus 519. c 520. a Saltatorum vitia 520. d 521. a & ſ. ſaltatorem omnibus numeris abſolutiſſimum eſſe oportet 521. b ſaltatrix meretrix nudatis in multum vſque talis 966. c ſaltatores olim vnà ſaltabant & canebant 528. d
de ſaltus exercitio 786. d 799. d
diua Salus ſuperùm antiquiſſima 271. d
in ſalutando lapſus Luciani 268. a
ſamoſata Luciani patria 359. a
de ſandalio cum aliis pretioſis rebus in rogum non iniecto poſt mortem, vxoris vmbræ ad maritum redeuntis exprobratio 839. a
ſanguinis potus ad firmandam amicitiam 630. a
ſanguineæ guttæ à Ioue in Sarpedonis morte 380. b
ſapientis animum quæ labefactare poſſint 19. d 20. a
ſapientię numeros nemo expleuit 277. c
ſapientiæ ſtudio maculæ ex animo abſterguntur 232. c
mellita Sappho 573. d
ſappho verſificatrix 596. a

ſardanapali mollities, voluptates 115. d 677. b quot viros claros in crucem ſubegerit ibid.
ſarpedon à Patroclo interemptus 778. d in eius morte ſanguineæ guttæ à Ioue 380. b
ſatietatis faſtidium 1033. d
ſatis id cuique quod ipſius explet neceſſitatem 1102. c
ſaturnus magiſtratu abdicatus 33. d
ſaturni caſtus thorus & non Iouis 76. b
ſaturni vincula 511. b
ſaturnus quæ poſſit elargiri 1022. a
de ſaturno & Ioue fabula 1022. b
ſaturnus cur imperium depoſuerit 1022. d 1023. a & ſ.
ſaturni felicia tempora 1023. c 1029. c iiſdem nemo erat ſeruus 1023. c
ſaturnus non talis qui fingitur à poëtis 1025. b
ſaturni poteſtas quanta 1032. b
de Saturnalium feſtis à 1019. ad 1024. ritus Saturnaliorum 1021. a
ſaturnalia valde inamœno tempore 1024. b
ſaturnium ſeculum 1014. a
ſatyra, ſaltatio ſic vocata 520. c
ſatyrion morio 1045. d
ſatyrus Theogitonis filius 164. b
ſatyri, Bacchi miniſtri 506. b ſaltationum trium inuentores ibid. à ſe nomen dantes ibid. Satyri, dii adſcriptitii 1096. c
de ſatyris, 1096. c
ſauromatarum & Alanorum exercitus 638. a
Scanariæ herbæ & Bracanæ 525. d
ſcapha virgultea Ægæum aut Ionium tranſmittere 291. d
ſcaphula vnica generis humani ſeruatrix quò appulerit 33. c
ſcarabeus in ſtercoribus volutari aſſuetus 888. b
ſcarabeus philoſophus 1017. a & ſ.
ſceleribus nobilitati 475. a
ſceptici venditio 198. c & ſ.
ſcholæ ergaſtula & cauponæ quæ dicendæ 22. b
ſcipio Hannibale maior 131. c Carthaginis euerſor ibid.
ſcintharus qui & Paguradas 388. c
nihil ob ſcommata redditur deterius 205. c
ſcommata pas quædam feſtiuitatis 210. a b eorum licentia in Dionyſiis ibid.
ſcorodomachi 378. b
ſcorpius ſacer 1069. d
ſcorpionum duplex genus 924. c
ſcribæ multi in cœlo 1124. b
ſcribonio res militaris commendata mortis cauſa fuit regi Boſpori 916. a
communia ſcriptorum vitia 349. c
ſcriptorum inſulſorum aliquot exempla 353. d 354. a & ſ.
ſcyphus Neſtoreus 282. c
ſcytharum ſolitudo 576. b
ſcytharum religio in Pyladis & Oreſtis amicitiam & res geſtas 613. d & ſ.
ſcythæ arcu & bellicis rebus valentes & aliis 614. d
ſcythę redditum oraculum 494. d
ſcytharum ſagittę veneno tinctæ 26. b
ſcythæ ab Alexandro victi 131. a, ſcythę donantes immortalitate 340. b, ſcythas deos facere licitum Athenienſibus ibid. ſcythæ viri oblata viſio Athenienſi mulieri, vrbe peſtilentia laborante 340. c
ſcythæ viros bonos quo in pretio habeant 611. a progenitores ſuos vita functos deuorant 615. a cur ſemper armati 803. b c ſcytharum mutua infidelitas 803. c in plauſtris dormientes ibid. indocti 888. a ſcythæ deos ſibi quos libuerit conſtituentes 1098. b eorum crudeles victimæ ex hominibus 186. d apud Scythas bella perpetua 629. d apud Scythas victo pœna 616. a linguæ aut dexteræ amputatio in quo certamine ibid. & 642. b
apud Scythas ciuem pulſare aut alia contumelia afficere, periculoſum 789. a
ſcythæ domum & lectum ſtruentes vbi à nocte deprehenſi 862. b
ſcythæ philoſophiæ ſuſceptores 1011. b
quid ſit ſeculum 193. b
ſeditio aduentu viri clari ſedata 556. c
ſemeles Thebanæ fabula 75. a b in Semelen Iunonis zelotypia 84. b
ſemeles conflagratio 511. c
citra ſementem ac culturam aliquid prouenire 235. b 471. d
ſemidei in Elyſiis campis 396. c
ſemimares amores 571. d
ſemiramis matre Derceto 1061. a b eius multa opera per Aſiam ibid.
ſemiramidis ſimulacrum 1072. d quæ ſuper eo narrentur ibid. & ſ.
ſemiuocalium locus 28. d
ſenatus in vico Martio noctu habitus 907. d
ſenecturis incommoda 119. c
ſenectutis oblectatio 854. b
ſenes plerumque iunioribus ſuperviuentes 119. b
ſenes repueraſcere 1024. d
ſepes dictus quidam ob barbæ ſpinoſitatem 897. b
ſepiæ aridæ pro telis 405. c
de ſepultura magnificentiſſima alterius, alterius neglectiſſima, contentio 146. d & ſ.
ſepulturæ varii modi apud varias gentes 812. c
circa ſepulturam Gallorum ſeptenarii obſeruatio 1075. c
ſeres vſque ad trecentos annos viuentes 912. c
contra ſermonis inuſitati affectatores à p. 523. ad 534.
neglecto viui ſerpentis tractu, exuuium conſectari 322. d
ſerpentes vnius regionis acciti per incantationes 831. a & ſ.
ſerpentum demulſiones 830. a
ſerpentium genera & ab iis pericula 924. b

ſeruii Tullii ætas 913. b
ſeruitus conſequens conditionem acceptam 248. c
ſerui capitis accerſiti falſo oraculo 492. a
ſeruus ad ea quæ fienda ſunt, promptus eſſe debet neque domini manum expectare 663. a
ſeruus nullus Saturni tempore 1023. c
ſeueriani mors 357. c 359. c
ſeueriani in Armeniam expeditio 485. d
ſexcentûm virûm apud Maſſilienſes iudicium 623. d
ſicinnis ſaltationis genus 506. b
ſicyonius ager 734. b
ſidonius rhetor 550. a
ſidonii mercatoris conſilium, vtile & ſpretum 815. b
ſidoniorum nomiſma 1058. a
σιγμα actio aduerſus τον 27. toto dialogo
circa ſigna tabellarum fraudes 483. a b
ſilenus cordacem ſaltans 739. b
ſileni aſellus 851. d
de ſileno 1096. c
ſilentium à Pythagora inſtitutum 707. b
σιλληπορδία 532. a
ſimiis blandior 213. b
ſimiæ ad tripudium inſtitutæ 214. b viſis nucibus tripudii oblitæ 214. c
ſimia Cleopatræ, ſaltationem edocta 263. a b conſpecta nuce ad ingenium redit, & ſaltationem deſerit 263. b
ſimia eſt ſimia etiamſi aureum cultum geſtet 865. b
ſimia ſitim ferens 923. c
ſimia deus apud Ægyptios 1098. c
ſimon diues è paupere factus 713. a b
ſimonides 887. c
ſimonidæ Cii ætas 918. c
ſinarthoclis regis Parthyæorum regnum, ætas 915 c
ſindiani populi 639. a
ſipylum loco ſuo dimouere 587. a
ſirenes an vnquam fuerint 14. a
ſirenum modulatio 594. a
ſirenum cum Gorgonibus comparatio 907. d
ſiſichthon, Neptuni cognomentum 1120. a
ſiſinnes & Toxaris amicorum par 639. d & ſ.
aduerſus ſitim perdurantia animantia 923. c
σῖτον, σῖτα δυο 784. d
σιτοδιτᾶδυο 532. a
σκύμβδυο 532. a
ſmyrna Ionicarum vrbium pulcherrima 587. d
ſmyrnæ pulchritudines ibid.
ſobrius eſto & memento diffidendum, ſummi ſapientis dictum 303. d
ſocrates inter ſtatuariam artem enutritus 6. a
ſocratis falſam fuiſſe fortitudinem celebratam in morte 143. d
ſocratis ſtatus apud inferos 165. b
ſocratis venditio 193. d amor in pueros qualis ibid.
ſocratis accuſatores 204. a
ſocratis dictum 304. c
ſocratis deieratio falſa de ſua erga iuuenes innocentia 397. d
ſocrates fortiùs quàm apud Delium pugnans 399. c
ſocrates ſaltationem addidicit, in pretio habuit 507. b c
ſocrates fuga elapſus è bello 777. b
ſocrates vndecimuiris traditus 677. b
ſocratis in Alcibiadem turpis amor 585. d
ſocrates caluus & ventricoſus 837. c
ſocrates inſimulatus ſeditionis & impietatis 885. d
ſocratis platanus 902. b
iuxta Socratem in carcere aſſiſtentes ſociiin tabula depicti 1005. c d
ſocratis genus à Mopſo 1112. a
ſocraticum crimen 537. d
ſol Perſarum ſagittis obumbratus 821. c
ſol habitabilis 377. c
ſolis veneratio apud Indos 505. a ſaltatione conſalutatio 505. b
contra ſolis æſtus nonnullorum habitus 791. a b
de Solis bobus Homeri commentum 1031. b
ſolariorum cum Lunariis fœdus 381. a
ſolatium affert ſocietas 136. d
ſolea Sicyonia 820. b
de ſoloeciſmo ab 1110. ad 1116.
ſolon Execeſtidis filius 142. c
ſolonis ſapientia, peregrinatio, res tenuis 342. d 343. a laudes amplę ibid. & ſ.
ſolonis leges, inſtituta 790. c
ſolon optimus legiſlator 879. a
ſolonis ætas 916. b
ſolum currentem, vincere 603. d
ſomni regia 403. c
ſomniorũm quorundam natura, forma 403. c d
neque natura neque forma eadem 403. c
ſomniorum inſula 403. d & ſ. deſcriptio ibid.
per ſomnium diuites, eſuriunt experrecti 705. c
ſomnia alata 708. c
ſomniorum portæ eburnea & cornea 708. c
ſomnus portus nomen 402. d
ſontes immeritò puniri, ſi fatali neceſſitate omnia peraguntur 155. b c
ſophiſtæ à prouidentia diuina animos hominum auertentes 672. d
ſophiſtæ quales & vnde 1011. c d & ſ. à poſſidendi deſiderio Sophiſtis indita nomina 1016. c
ſophoclis verſus 1086. a
ſophoclis mors ex vuæ acino deuorato 918. a Oedipus Coloneus ibid. in eum ſtulta deſipientiæ accuſatio per filium ibid.
ſortiendi ratio in lucta aut pancratio 299. c d
ſoſandra calamidis 588. d 589. d
ſoſipolis medicus 531. a
ſoſtratus prædo 154. d & ſ.
ſoſtratus Dexiphanis filius turris in Pharo extructor 372. b c d
ſoſtratus ſceleribus nobilitatus 475. a
ſoſtratus Bœoticus 546. a Hercules di-

ctus ibid. eiuſdem vita libello ſeorſim à Luciano perſcripta 546. b
ſoſtrati porticus 563. a
ſoſtrati Cnidii factum memorabile 846. c
ſoſtratus Cleodemi diſcipulus 1049. d
ſoſylus equiſo 722. d
ſpartanorum animorum magnitudo 806. c
ſpartinus Medus calice aureo in frontem impacto vulneratus 732. d
ſpaſinis characenorum regis mors, ætas 915. c
ſpectaculum à Ptolemæo Lagi filio exhibitum 10. b c
ſpectra & ſimilia phantaſmata Democrito deriſa 841. d
ſpectra ad æris ferrive ſonum auditum fugientia 832. a
ſpeculum miri generis 383. c d quid in eo videatur ibid.
σφυδιάζειν 896. a
ſphenopogones 1031. c
inanem ſpem & voluptatem euanidam ſibi confingentium conditio miſera 317. c d
ſpes & metus in hominum vita tyrannidem obtinentia 477. a
ſperchis & Bulis à Xerxe propter virtutem à morte ſeruati 1089. c
ſpintharus 388. c
ſponſi caput diſſectum in conuiuio nuptiali 1054. a
σπουδάζειν περὶ ἕνα 1115. d
ſpuma oris excitata radiculæ cuiuſdam radice commanducata 479. a
ſpuma diuinum quiddam ac formidandum ſuperſtitioſis hominibus credita 479. a
perinde vt ſtatuam euerſam hominis iam olim defuncti, præterire 34. b
ſtatua ægrotos ſanans 834. d eiuſdem virtutes ibid & ſ.
ſtatuæ ſudorem emittentes 1059. c oracula, clamorem, edentes ibid.
ſtatuarii inſignes 4. b
artis ſtatuariæ contemptus 4. d
ſtellarum erraticarum aliæ fœminæ, aliæ mares 541. d
ſtentorem clamore vincere 810. d
ſteſichorus Helenę reconciliatus 396. c
ſteſichori poëtæ lyrici ætas 918. c
ſthenebœa 1066. b
de ſtoicis teſtimonium 284. d
ſtoicum perfectè ſapientem nunquam repertum 321. a & ſ.
ſtoicorum hypocriſis 755. b
συγχώρημαι αὐτῷ 1113. b
οἰκειοῦται ἡγεμόνα τὸ ἐγχρίζον 358. a
ſtratonices Seleuci vxoris caluitium 600. a
ſtratonice vxor regis Aſſyriorum 1062. d à priuigno amata ibid. vt amor detectus ibid. & ſ.
ſtratonices ſomnium 1064. a
ſtratonices impudicitia 1065. c
ſtratum è floribus ſubſtratum 396. a
ſtruthio ſitim ferens 923. c
ſtruthobalani 378. c
ſtultitię & iniquitatis finis, infelicitas 900. a
per Stygem legitimum iuramentum 1100. c
ſues vt ſcelerati à ſacrificio & manducatione reiecti 1075. d ab aliis ſacri habiti ibid.
ſuſpenſus à pudendis Cinyrus 402. c
de ſycophantis ſupplicium 1067. d
ſyllogiſmi vis 195. d & ſ.
ſyluæ mirum genus 406. a
ſymmiche formoſa 231. c
συμπαπεώτης ὦ μοι 1112. a
σωιπρίνεσθαι αὐτῷ 1112. d
σωιτέθαπτό μοι ibid.
ſupplicandi genus mirum apud Scythas 634. d & ſ.
ſyri Scythis non deteriores 344. d
ſyriæ deæ templum & ſacra à 1056. ad 1077.
magna ſyrtis quibus præterеunda 925. b
ſyrus rhetor 750. c
ſyrus ex Palæſtina dæmones eiiciens 853. c

T

Tabellæ æreæ in Apollinis templo per fraudem defoſſæ 478. a
circa tabellarum ſigna dolus 483. a b
talentum Atticum pendentes Alexandro impoſtori oraculorum ſuorum interpretes 494. a
talentis duobus emptum oſculum 124. b
tali ſepulchrum 216. c
talus Cretenſis 835. a æreus cretę cuſtos ibid.
tantali ſitis 38. d 39. a
tantali fabula 139. a & ſ.
tantali & Ixionis ſupplicia 185. b
tantali filiæ lacrymæ 387. a
taraxio Matæogenis filius, ſatrapa 403. c
tarentini operis opus 820. a
tarichanes 387. a
tarquinii nouiſſimi Romanorum regis exilium, ætas 913. b c
tarſis ciuitas vectigalibus leuata 917. a
tartari deſcriptio 808. a b & ſ.
tauri artifex Deus à Momo cur reprehenſus 24. b
tauri cornua in oculis 392. c
tauri Paſiphaës interpretatio 541. b
taurus à Neptuno [illegible] 886. d
memphites taurus 1098. a
in tergore bubulo ſedendi ritus apud Scythas 634. d
telegonus, Vlyſſis ex Circe, patris interfector 404. b
telephi fabulæ adaptatio 27. a
telephus à cerua enutritus 183. c
telephi prædictiones 917. c
teleſilla contra Spartanos armata 573. c
intra teli iactum conſtituti 696. a
tellus Athenienſis felix à Solone iudicatus 173. b
temerario homini nihil reſpondendum 130. b
templa Ægyptiorum ridicula 592. c
templa in Syria veruſta 1057. c
abſque ſimulacris & ſtatuis templa antiquitus apud Ægyptios 1057. c

templum in Phœnicia Sidoniis celebratum 1057. d
templi Syriæ Deæ descriptio 1070. a & f.
tenebræ multis malis accommodæ 1055. a
tereus cũ duabus sororibus rem habẽs 258. d
terei characenorum regis mors, ætas 915. c d
tergora direpta serpentia 706. a
teris Dryssorum regis ætas 914. a
terpsio Thucriti hæreditatem ambiens 119. b & f.
terræ medium aquilarum volatu inuentum 511. b
circa testamenta ineptiæ 23. c
testamentum risu exceptum, & ad exitum perductum 622. d & f.
tessera Antiochi Soteris 272. b
tessera belli 943. d
velut testula transmutata 260. b
πτῶξις 1113. b
teucri sagittatio 291. d
πυξάζειν 532. a
thalassopotes 390. c
thaletis Milesii industria 846. c d
thaletis ætas 916. b
thaletis sapientia & peritia 1143. d
thamyridis stulta prouocatio 202. c
thamyris 907. c
thanatusia, certamen 398. d
θάνατον πρὸ πτώσεως 898 c
thargelia philosophiam exercens 536. d
theano Pythagoricæ doctrinæ filia 571. d
theagenes philosophus scorti amore sibi mortem consciscens 224. a
theagenes Thasius 364. b
theagenis statua febre laborantibus medens 1099. a
theano Antenoris coniux 596. b
themistocles tot partis victoriis suspicione proditionis notatus 885. d
themistoclis opera nihil opus 694. c
themistoclis prudentia 1088. b
theodotæ Rhodii generosus animus, consilium 334. c
theodotas coniurationis in Tyro factæ autor 877. a & f.
theon artis palæstricæ magister 364. a
theopompo quid vitio vertatur in historia 352. a
theopompus ob Tricaranũ in iudicio agens 898. c
theopompus scriptor 914. a
theoxenus historicus 344. c
theramenes ille cothurnus fieri 584. a
θέραπον 779. c
therites solaris 381. c
thermaystris saltatio 509. d
thersagoras poëta 1078. a
pro thesauro carbones 331. d 841. c
thesei mulieres 394. b
thesei ac Menelai apud Rhadamanthum pro Helena certamen 394. b
thesei & Achillis cultus 397. c
thesei & Pirithoi amicitia 1136. c
thesmopolis stoicus 254. d quàm ridicula, mercede seruiens ab hera passus ibid. & 255. a
thesmopolis Eucratis conuiua 710. d & f.
thesmophoria 964. b
thessalæ equę in primis commendatæ 333. b
thessalæ incantationes 963. c 967. c
in Thessalia saltationis exercitium 504. c
thessalonice, Macedoniæ ciuitas 664. c
thessalorum equitatus 134. b
thessalus Alexander ab vxore sublatus è medio 732. c
thetidis & Pelei nuptiæ 103. a
thoantis cædes 614. a
thoonis Ægyptii coniux 476. b
thoracum genus mirum 378. b c
thraces philosophiæ susceptores 1011. b
thucritus senex 119. b & seq.
thucydidis sententia 12. d
thucydides iustus scriptor 366. a
thucydidis historia 865. b octies
Demosthenis manu descripta 865. b
thucydidis commentarii 932. a
thyestes liberorum deuorator 183. c 258. c 1022. c d
thynocephali 388. a
tibiæ septem talentis emptæ 866. a
tibicinæ Pyrallis & Cymbalium 984. a
tigranis bellum contra Lucullum 915. c ætas ibid.
tigrapates Lazorum princeps 633. a
tilliborus latro 474. b
tillibori latronis vita Ariano Epicteto descripta ibid.
timęi scripta 914. a
timæi Tauromenitæ ph. ætas 917. b
timocles stoicus 681. a
timocrates à Phalaride in quem conspirauerat, seruatus 466. d
timocrates Heracleotes 546. d
timocratis Heracleotæ schola 497. b
timocratis de saltatione dictum 518. a
timon Echecratidis filius Colyttensis 35. a
timon Athenienſis, ianitor 402. c
timotheus tibicen 337. a
timothei tibiæ 866. a
tincturæ ex piscibus 1106. a
tiresias vtrumque sexum expertus, cæcus, vates 152. c & f.
tiresias vates à Menippo consultus apud inferos 166. b & f.
tiresia Bœotius diuinandi gloria celebris 541. d vnde orta fabula, sexus ancipitis fuisse ibid.
tiresias fœmina factus 716. b
tiresiæ vatis ætas 912. b
tiridatis mors 978. a
tisias 899. a
titanum pugna 511. a
titanicum obtueri 1126. a
tithoni longæuum vitæ spatium 305. c
tityi & aliorum fabula 163. a
tityi insidiæ 511. b
τόξον 1113. c
tomyris Massagetarum regina 171. b
tonderi apud vicinum, ad alterius speculum comi 875. c

toxaris vir multæ ſapientiæ 340. a
heros vt habitus 340. b
ad eius monimentum immolatio 340. c
ſepulchrum, inſcriptio 341. a
toxaris & Anacharſidis mutuæ ſalutationes 342. a
toxaris & Siſinnes amicorum par 639. d & ſ.
malorum tragicorum conditio 16. a
tragici habitus deformitas 508. a
tragicorum & comicorum differentia 797. a
tragœdus à Nerone confodi iuſſus 1145. b
tranſcendere quò non oportet, eius eſt qui ius & æquum ſoluit 28. c
tribades impuræ 970. a
tribadum obſcœnitas 572. d
triballorum equitatus 1087. b
tricaranus 898. c
tridens furto ſublatus Neptuno 691. b
τριῶν μηνοῖν 898. d
ſine tripode Delphico prædicere 930. a
triptolemi ſemina in terram ſparſa 7. a
triptolemus in alatis draconibus per aëra vectus 827. a
tripus Pythica loquens 473. a
tritonomenditæ 388. a
trœzeniorum lex virginibus & adoleſcentibus data 1077. a
troia ab Hercule capta 715. a
troianorum ſtrages ſub Achille 108. b
trophæum inſularis pugnæ in capite ceti 390. d
trophonij templa, vaticinia 116. c. d
oracula 1099. a
Τροφωνιάδηλητας 896. a
turris Pharia 730. c
tuſſis fœda laudatio inter aſſentationes 607. d
tyrannidem in hominum vita duo potiſſimùm obtinentia 477. a
tyrannidis nomen ſimpliciter odio 465. c
pro tyrannide facientes rationes 465. c & ſ.
tyrannorum vita, mores, exitus 221. c & ſ.
tyrannorum adoratores, imperij amici & tempori ſeruientes 226. c
in tyrannos defixis oculis tueri, maioris periculi quàm in hoſtem 233. c
tyrannum expugnare non eſt difficile ſed ea quæ eum tuentur & continent 416. a
tyranni filium qui occidit, dignúſne tyrannicidæ præmio 413. b & ſ. vſque ad 419. contraria aſſertio 420. & ſ. vſque ad 445.
tyranni aliquot ſapientes 465. c
tyrannorum pericula 465. d
lex tyrannicidæ præmium decernit 413. d
tyro à Neptuno vitiata 109. d
Enipei amica ibid.
tyrûs Salmonei filiæ regnum 392. d

V

in VAdo res omnis erit 170. c
valetudo quandiu abeſt, cætera omnia bona velut nulla ſunt 272. d
vaticinia & præſtigiæ mulierum, atque aniculorum inuenta 1127. c
vatum moris eſt nihil ſani dicere 153. c
τὸ ὑγρὸς 1115. b
σὺ ὑγιείζειν ibid.
εἰς σὺ ὑγιείζειν 1115. c
provelis nauium, cucurbitæ folia 405. a
venenum patri necando exhibitum 1050. a
ventris mirum genus certo hominum generi 383. a
apertile & clauſile ibid.
ventus & Acinaces Scytharum dij 630. b
per ventum cur iurant Scythæ 630. c
veneris amores 77. a
veneris & Martis adulterium 82. c & ſ.
vincula illis à Vulcano nexa ibid.
veneris liberi Amabilitas & Cupido 91. a
veneris præ Iunone & Pallade pulchritudo 103. d
venus è Chio tranſuecta 122. d
veneris partus 511. a
veneris & Martis adulterium ſaltatum 515. d
veneris Cnidiæ lacus 593. a & ſ.
veneris Cnidiæ ſimulacrum 563. d & ſ.
venus cum Baccho iucundior 563. d
fœmineæ veneris leges 567. 568. a. b & ſ.
maſculæ veneris probra 568. c & ſ. 570. 571
venus hortenſis 601. a
venus à Diomede vulnerata 698. d
veneris cognomina 891. b
ante pedes veneris argentum poſitum ab amatoribus 990. a
publicæ veneri capræ immolatio 973. d
cœleſti & ei quæ in hortis eſt ibid.
venus Byblia 1058. a
rerum venuſtatum nulla eſt ſatietas 916. c
contra verborum obſoletorum affectatores à p. 523. ad 534.
verborum vis longè inferior viſu 907. c
verecundia è philoſophia naſcens 518. a
veritatis philoſophicæ inuentio impoſſibilis 305 c. d
veritas parum auditu iucunda & dulcis mortalibus 305. d
veritatem liberè loquentibus ſuccenſent omnes 449. c
veritatis & impoſturæ delubra 403. c
qui verum vel gratis audire velint, eorum raritas 817. c
veſpertiliones vbi naſcantur 403. a
veſtes è telis aranearum 395. b
vetulorum mors indefleta 223. d
ὑγιαίνειν & χαίρειν differentia 268. & ſ.
ὑγιαίνειν verbum Pythagoræ vſurpari ſolitum 270. d
victimarum ſanguine gaudentes dij 739. b
victoria non magno emitur, vbi nemo repugnat 884. a
victus ratio multum facit ad vitam longæuam 912. b. c & ſ.
qui victus inopia laborat, non eſt paraſitus 782. c

vicus Martius 745. b
vinctorum quorundam, ope limæ, libertas 627. d
vinculis roſeis vincti 394. a
vinculorum dura conditio 626. a. b
vincula eadem cum amico velle pati, amici gratia 627. c & ſ.
vindicis motus contra Neronem 1144. a
vinearum mirum genus 383. a
vineæ duodecies quotannis ferentes 395. c
vinum mali cauſa non eſt, ſed nimius eius potus 84. a
vino conſperſi angiportus ad fugandam peſtilentiam 340. c
vini flumina 375. c
vinum Thaſium 571. d
vinum ex Italia 939. a
viperæ morſus incantatione curatus 850. c
virgo in latronum manus delapſa 652. d & ſ.
virginibus & adoleſcentibus Trœzeniorum lex data 1077. a
virilium turpis tractatio ſpectante populi corona 998. c
virilium ſuorum amputatio à Combabo 1064. d
virorum & mulierum corpora inter ſe comparata 459. c
viri fœminæ facti 716. b
viros bonos quo in pretio habeant Scythæ 611. a
virorum iuſtorum mors miſera, improborum indemnitas 677. a. b. c
virum non accipio qui viro indiget 898. b
virtutis & voluptatis contentio, vide dialogum primum
virtuti egregia exempla 22. d
ſola virtus defunctorum comes 127. c
virtute propria ad gloriam magnam euadere laus potior 129. b
ad virtutem via quæ & qualis 276. d & ſ.
virtus vrbis inſtar quæ eſt optimè inſtituta 287. d eius vrbis incolæ, aduenæ omnes & peregrini 289. a ciuitatis ius adipiſci volentes, quales eſſe oporteat 289. b
ad virtutem via 289. d & ſ.
ſolida virtus quomodo in actione conſiſtat 321. b
virtutis actio contra Ariſtippum 750. b
quæ viſu quàm quæ auditu percipiuntur, magis ſuperant 908. a
virtus vbique laude digna 1089. b
vitæ humanæ tempus puſillum ac nouellum, ad vniuerſum æuum 53. c. d
vita vniuſcuiuſque examinationi obnoxia 127. b
vitam priuatorum hominum optimam ac tutiſſimam 155. c
vita multorum cum verbis maximè pugnans 158. d
vita idiotarum priuatorúmque optima 166. b
vita iſta anguſtis circumſcripta terminis 276. b
vitæ planè virtuoſæ regula & amuſſis certiſſima 321. b
vitam cum aliis communem viuere ſatius 325. d
vitæ intemperantia quot morborum cauſa 718. b. c
in vita mortalium nihil vtilius aut præſtantius quàm edere aut bibere 766. a. b
ad vitam hominum à natura conceſſa 1104. c. d
vites ſemimulieres 376. a
viuentium & mortuorum res latè diſtantibus finibus ſeiunctæ 180. a
vlyſſis exemplo præternauigandum 20. a
vlyſſe callidior 40. d
vlyſſis fictum nomen, Nemo 100. b & ſ.
vlyſſe prudentior 123. c
vlyſſis ſociorum lotus 241. b
vlyſſis Homerici fabulæ 374. a
vlyſſis ad inferos deſcenſus, cum Tireſia colloquium 544. b. c
vlyſſis aliquot res geſtæ 767. b
vlyſſes prudens mendax 826. a
vlyſſis inſania ſimulata 910. b
vmbrarum res planæ 223. a
ſolâ vmbram venari relicto corpore 322. d
vmbram matris, ſanguinem ſitientem, videre ſuſtinuit Vlyſſes, dum Tireſias guſtaſſet 544. c
vmbræ inferorum ſanguinem ſitientes 544. c
vmbrarum abſceſſio ad canis latratum 835. b
vndecimviri Athenienſium 745. d
vngendi tempus meridiano & æſtiuo more 525. b
vnguenti genus 396. a. b
vnguentum à Canopo 936. b
ab vngue leonis conſpecto, de magnitudine formandi & ſculpendi, iuxta vnguis rationem, leonis, Phidiæ iudicium 507. c
vngues in pedibus non habens hominum genus 382. d
vnodigiti homines ibid.
vocabulorũ aliquot nouorũ effictiones 820. d
vocum modulatio ſuauis ſaltationi adiuncta 507. a
voluptatum genus ſolœciſmus dictum 24. b
voluptatis gratia diuitum familias ſectantes 240. b
voluptatis cupiditate nihil non ferre, non vſque adeo vitio vertendum 240. d
turpe ac ſeruile, eius gratia in ius ſe tradere alienum ibid.
voluptas ex libertate percepta, multo ſuauior ea quam libertatis iactura ſequitur 241. a
voluptas quæ per viſum capitur, inexpugnabile quiddam 90. a
voluptuariorum vita 24. a
vota mortalium 738. a
votum imperij & potentiæ 940. c & ſ.
omnis fortunæ & felicitatis 946. b & ſ.
de votis hominum ſtultis & cupiditatibus à 930. ad 948.
[illegible] 1115. c. d

vrbium vt & hominum interitus 180. d
vrbes oppugnaturi quomodo se gerant 883. b
vsus & exercitij necessitas 846. a & s.
ex vuæ acino deuorato Sophoclis mors 918. a
Vulcanus Ioui ministrans 69. b
eius ingratum ministerium 70. a
vulcanus Mineruam in coniugium petit 74. b
vulcani duæ formosæ vxores, Venus & Gratia 80. c. & s.
vulcani laudes 81. c
vulcanus è cœlo præcipitatus 168. a
Iouis pocillator ibid.
vulcanus citra virilem congressum à Iunone editus 184. a faber ærarius ibid. è cœlo præceps actus ibid. Lemniorum humanitate seruatus 184. b
vulcanus Mineruam insequens 910. b
vulgi natura & ingenium circa cauillationes & maledicentias. 210. a
vulturum prodigiosa magnitudo 377. a
citiùs vultur luscinam imitabitur 215. a
vxores communes, iuxta Platonis sententiam 1052. d
vxorem amittere non par est iactura ac filium 1063. d

X

Xanthus fluuius pene exustus 108. b
Xanthus, Achillis equus, disserens, totósque versus ordine recitans 705. d
plura de eo ibid.
Xenocratis, Platonis discipuli, ætas 916. c
Xenocratis disputationes de animæ immortalitate 1093. b
Xenophanis ætas 916. c
Xenophili Musici ætas 916. b
Xenophontis somnium 7. d
eius propositio, vtilitas ibid.
Xenophon iustus scriptor 366. a
Xenophontis Grylli filij ætas 917. a
Xerxis factum ominum operum magnificentissimum 1143. b
Xois & Thmuis 824. a
ξυγγεαφὸς ἀνὴρ 1116. b

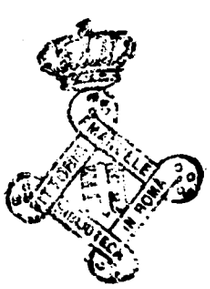
Z

ad Zamolxim ablegatio mortuorum 340. b
Zamolxidi fugitiuo Thracum sacrificia 699. d
Zamolxis diuinitate donatus 1098. a
Zenonis ætas 916. b
morientis dictum ibid.
Zeno Aristeneti filius 1040. d
Zenodotus & Aristarchus grammatici 398. b
Zenophantes Diniæ parasitus 120. d
Zenothemis Massiliensis & Menecrates, par amicorum 623. c
Zenothemis Stoicus 1041. a plura ibid. & s.
Zenothemidi oculus effossus 1054. b
Zeuxidis picturæ non populares & communes 331. d
zirim vocis acclamatio, quid inseruiat apud Scythas 631. b. c
de zopyro Darij dictum 704. b
zopyrus pedagogus 1048. b
zoroaster magiæ doctor 159. a
ζυγομαχῶ 1113. a

Nonnulla quæ in opere exciderunt, & quorum pleraque in pauca exemplaria, ſic reſtituet Lector.

Numerus paginam notat: literæ a, b, c, d, locum in pagina: proximè ſequentes voces, initium verſus ſiue lineæ: poſteriore loco poſitæ, lectionem emendatam.

PAgina 6. litera a, verſu, ὀφρῦς] lege πυμπυισρίας. 20. c. βλεψαν] σφοσωπῆδας. 34. d τ'] γμπλὸν. 42. d. μὴ] dele ΠΑΟΥ. 42. d. χμα] pro ΕΡ. lege ΠΑ. poſt πῶν pone ΕΡΜ. 50. b. τ'] πώγωνα. 93. c. ὦ] λαλῶσι. 124. a λω] ἐμβῆπ 130. a rum] vt hic 153. c ΑΙΑΝ] ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ. 160. a ᾧ] ἐπφδλὼ. 195. b μαθάνω] μανθάνω. 196. d φάλαγοι] πεὶς. 201. a ἐκ] Ως ἐκ. 231. c tio] purpura. 242. a π] ἐνομαχλήπεα. 251. c ben] arrepturus. 269. a ἐχθ'] ἰδιόν π. 277. c ſum] cum. 279. a bundè] dieculam. 289. d operæ] optimo. 321. c nullum] talem. 364. b cam] amauit. 542. d ton] Phaethon. 551. d tantum] magum. 555. d lei] probro. 571. c iunt] perſpicuum. 595. d mam] producamus. 604. a πρὸν] πρὸς 641. b res] Machlyenſes. 659. d ᾧ] κόμας. 666. b ſtum] tenebat. 679. in arg. abſurda] præcipuè. 680. d nouac.] conſtitutæ. 683. d eſt] aureus, tibi pr. 688. c ΑΜ'] ὑμῖς. 705. b ΑΛ.] ὦμὶω 738. d ἐκ] Ελλησι γιφίπω 739. c λον] ὁ Απόλλων. 765. l. d nando] conuiuio. 769. c demus] puerulos. 799. c ναι] πδραδίχεδαι 812. a que] iuuare. 813. in tit.] rhetorum. 826. d ἐγνοῦ] Προμηθ. 849. in tit.] Bacchus. 879. c nihil] alterum deleatur. 903. c πυρ] πορφυρᾶν. 942. c quare] dextrum. 953. a κωπαρ.] κκιῦδα. 953. c ἵππαν.] ἵππιον. 955. a δὸχμιος] δόχμιος. 955. b πίαυδος] πίαυδος. 981. b ῥᾶιν] Δρισὶ. 1013. c rum] dele alterum, optimum. 1014. a ipſe] ipſæ. 1016. d παπᾷ] ἡμέτερα. 1090. d αἰπὰν] φρεσβύτα. 1123. b quamobrem] nihi P. 9. in Notis, Dial. Amoris & Iouis ſcribe δύρυμα. p. 20. lin. 3. ſcribe σκελδὸν. p. 24. lin. 42. ſcribe ἐμβλησῆν.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE : A nos amez & feaux Conſeillers, les gens tenans nos cours de Parlement, Preuoſt de Paris, Bailly de Roüen, Seneſchaux de Lyon, Tholoſe, Bordeaux & Poictou, & leurs Lieutenans: Et à tous nos autres Iuſticiers & Officiers qu'il appartiendra, Salut: Nos bien amez *Pierre Louys Feurier & Iulien Bertaut*, Libraires en noſtre Vniuerſité de Paris, nous ont faict remonſtrer qu'ils ont recouuert vn liure intitulé *Luciani opera Græcè & Latinè, cum annotationibus Ioannis Bourdelot*: Lequel liure ils deſireroient volontiers imprimer & mettre en lumiere: mais d'autant qu'il leur couſte ja de grands frais & couſtera encores, tant pour la copie que pour l'impreſſion d'iceluy liure, ils doutent & craignent qu'apres auoir expoſé & mis en vente iceluy liure, qu'autres Imprimeurs & Libraires de Paris, Lyon, ou autres villes de ceſtuy noſtre Royaume le vouluſſent ſemblablement imprimer, & par ce moyen fruſtrer leſdits expoſans de leurs frais & miſes, & rendre leurs peines, diligences & trauaux inutiles, & leur faire receuoir perte & dommage: Pour à quoy remedier, & à fin que leſdicts expoſans trauaillent pour le bien public, ayans fournis à ce qui eſtoit neceſſaire pour aduancer ledit labeur & recouurir ladicte copie, ſe reſſentent du fruict de leurs labeurs, nous ont tres-humblement requis leur permettre faire imprimer ledit liure, & interdire à tous Imprimeurs & Libraires d'imprimer ou faire imprimer, tant dehors que dedans ceſtuy noſtre Royaume, ny ſuſciter ſemblablement aucuns eſtrangers à ce faire: Nous à ces cauſes, deſirant la promotion & aduancement de la choſe publique en noſtre Royaume, & ne voulant permettre que leſdits ſupplians ſoient fruſtrez de leurs frais, peines & trauaux: vous mandons & enioignons par ces preſentes, que vous ayez à permettre, comme nous permettons auſdits *Feurier* & *Bertaut*, qu'ils puiſſent imprimer ou faire imprimer, vendre ou diſtribuer ledit liure, ſelon l'ordre & methode dudit *Bourdelot*, en telle forme & charactere que bon leur ſemblera: faiſans tres-expreſſes inhibitions & defenſes à tous Imprimeurs & Libraires, tant de Paris que de Lyon & eſtrangers, de quelque nation qu'ils puiſſent eſtre, traffiquans en noſtre Royaume, pays & terre de noſtre obeyſſance & ſeigneurie, & autres perſonnes de quelque eſtat & condition qu'ils ſoient, d'Imprimer ou de faire imprimer, vendre ny debiter, contrefaire ny alterer, ſoit par extraicts ou abbregé, l'ordre & methode dudit *Bourdelot*, ſans le congé expres & conſentement deſdits *Feurier* & *Bertaut*, ny meſme ſuſciter les eſtrangers à ce faire, durant le temps & eſpace de ſix ans, à compter du iour que ledit liure ſera acheué d'imprimer, ſur peine de quatre cens eſcus d'amende, laquelle moytié nous appartiendra, & l'autre moytié auſdits ſupplians, & ſur peine auſſi de confiſcation des exemplaires qui ſeront faicts ou imprimez par autres, & ſans le conſentement deſdits expoſans: meſme ſi au-

cuns Imprimeurs ou Libraires de noſtredit Royaume ou eſtrangers traffiquans en iceluy, ou autres perſonnes de quelque eſtat qu'ils ſoient, ſont trouuez ſaiſis d'aucuns exemplaires dudit liure, autre que de ceux qui ſeront imprimez par leſdits expoſans : Voulons & nous plaiſt qu'il ſoit procedé contre eux particulierement, & qu'ils ſoient condamnez en pareille amende que s'ils l'auoient imprimé ou faict imprimer. De ce faire vous donnons pouuoir, authorité, commiſſion & commandement ſpecial, & de proceder à l'encontre de ceux qui contreuiendront, par toutes voyes deuës & accouſtumees, & par les peines ſuſdictes, nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques. Pour leſquelles ſans preiudice d'icelles ne voulons eſtre differé. Et pour ce que de ces preſentes, leſdits expoſans pourront auoir affaire en pluſieurs & diuers endroicts: Nous voulons qu'au vidimus d'icelles faicts ſoubs le ſeel Royal, ou par l'vn de nos amez & feaux Conſeillers, Notaires & Secretaires, foy y ſoit adiouſtee comme au preſent original. Et ſi voulons & mandons que mettant par bref le contenu du preſent priuilege, au commencement ou à la fin de chacun deſdits liures, que cela ait forme de ſignification, tout ainſi que ſi l'original leur eſtoit particulierement ſignifié, & que cela ſoit de tel effect & vertu, comme ſi leſdictes lettres leur auoient expreſſement & particulierement eſté monſtrees & ſignifiees: Car tel eſt noſtre plaiſir. Donné à Paris l'an de grace mil ſix cens quinze, le vingt-ſeptieſme iour du mois d'Aouſt, & de noſtre regne le ſixieſme.

Par le Roy en ſon Conſeil

GOISLARD.

MAG 2001784